LIBRARY OF THE
Massachusetts
Bible Society

Catalog No. AU:214:9/B 1911
Family AUSTRIC
Sub-Family AUSTRONESIAN
Branch INDONESIAN
Group MALAY
Language NIAS (alias - Niha)
Dialect
Locality Nias island 98°E - 1°N
Contents BIBLE
Version first edition
Translator H. Sundermann
Published by Ned. Bijbelgen.
Place Amsterdam
Date 1911
Accession No. 1,850
Accession Date Jan 15 1938
Price $1.96

SOERA NI'AMONI'Õ.

SOERA DAROMA LI LOWALANGI.

AMABOE'OELA LI

SI FÕFÕNA

BA

AMABOE'OELA LI

SI BOHOOE.

UITGEGEVEN DOOR HET NEDERLANDSCH BIJBELGENOOTSCHAP.

AMSTERDAM
1911.

DE BIJBEL

IN HET NIASSISCH VERTAALD

DOOR

H. SUNDERMANN.

Zendeling.

HET

OUDE TESTAMENT

IN HET NIASSISCH VERTAALD

DOOR

H. SUNDERMANN.
Zendeling.

SOERA GAMABOE'OELA LI SI FÕFÕNA.

I. DRUK.

UITGEGEVEN DOOR HET NEDERLANDSCH BIJBELGENOOTSCHAP.

AMSTERDAM
1911.

Made in Netherlands

TYP. DE DORDRECHTSCHE DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ.

FAMÕFÕ'Õ

ZOERA GAMABOE'OELA SI FÕFÕNA.

I. Soera hikaja.

1. Soera Moze si fõfõna.
2. „ „ fanete zi fõfõna.
3. „ „ „ „ domboea.
4. „ „ „ „ tõloe.
5. „ „ „ „ õfa.
6. „ Josoea.
7. „ Zangoekoekoe.
8. „ Roeti.
9. „ Zamoeeli si fõfõna.
10. „ „ „ samboea.
11. „ Razo si fõfõna.
12. „ „ „ samboea.
13. „ Nga'õtõ si fõfõna.
14. „ „ „ samboea.
15. „ Gesera.
16. „ Nehemia.
17. „ Gesitera.

II. Soera wamahaõ.

1. Soera Jobi.
2. „ Zinoenõ.
3. „ Gamaedola, chõ Zelomo
4. „ Zangombacha.
5. Sinoenõ seboea.

III. Soera zama'ele'õ.

1. Soera Jesaja.
2. „ Jeremia.
   Ngenoengenoe Jeremia.
3. „ Hezekieli.
4. „ Danieli.
5. „ Hosea.
6. „ Joëli.
7. „ Gamosi.
8. „ Gobadia.
9. „ Jona.
10. „ Micha.
11. „ Nachoemi.
12. „ Habakoeki.
13. „ Zefania.
14. „ Haga'i.
15. „ Zacharia.
16. „ Maleachi.

I. SOERA HIKAJA.

Soera

MOZE

SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Famazõchi tanõ'a. II. Haga. III. Famazõchi banoea. IV. Famõfõ'õ asi. V. Loeo ba bawa ba dõfi. VI. I'a ba fofo. VII. Saliwaliwa ba danõ. VIII. Niha, famaedo Lowalangi.

1 I. **Ba** mbõrõta ifazõchi Lowalangi mbanoea si jawa, awõ danõ. *(Job. 38. Sin. 33, 6–9; Sin. 104. Joh. 1, 3. Amaed. 8, 22–31.*

2 II. **Ba** no si fakoejoe manõ goeli danõ ba si lõ õsi; ba manahanahae
3 Geheha Lowalangi jawa nidanõ. Ba imane Lowalangi: Jamohaga! Ba mohaga. *(Jes. 45, 7. Kor. 11. 4, 6).*
4 Ba i'ila Lowalangi, wa no si sõchi haga andrõ, ba ifõfõ'õ ira haga a-
5 ndrõ sogõmigõmi Lowalangi. Ba ibe'e tõi haga andrõ zi ma'ochõ Lowalangi ba tõi zogõmigõmi andrõ ba si bongi ibe'e. Ba bongi ba moloeo, ba loeo si fõfõna.

6 III. **Ba** imane Lowalangi: Jamoebologõ ia banoea ba gotaloea nidanõ, ena'õ famabali ia ba gotaloea nidanõ si doea balõ andrõ. Ba itõrõ.
7 Ba ifazõchi wa'ebolo mbanoea andrõ Lowalangi, famabali nidanõ tooe mbanoea ba nidanõ jawa mbanoea.
8 Ba ibe'e tõi wa'ebolo andrõ mbanoea Lowalangi. Ba bongi ba moloeo, ba loeo si doea.

9 VI. **Ba** imane Lowalangi: Jamoe'oniagõ ia idanõ barõ mbanoea ba zi ha samboea nahia, ena'õ oroma zabe'e tanõ. Ba itõrõ. Ba ibe'e tõi 10
zabe'e andrõ danõ Lowalangi, ba si tonia idanõ, ba asi ifotõi. Ba i'ila Lowalangi, wa no si sõchi. Ba imane 11
Lowalangi: Jatoemboe ba danõ ndroe'oe, awõ goelegoele sowoea, tanõmõ dania, ba eoe sowoea ngawalõ mboea ba danõ, sohoenõ, tanõmõnia. Ba itõrõ. Ba toemboe ba 12
danõ ndroe'oe ba goelegoele sowoea dania, tanõmõ, ngawangawalõ, ba eoe sowoea si so hoenõ, tanõmõ dania, ngawangawalõ. Ba i'ila Lowalangi, wa no si sõchi. Ba bongi, ba 13
moloeo, ba loeo si tõloe.

V. **Ba** imane Lowalangi: Jaso 14
zihaga ba wa'ebolo mbanoea andrõ, ba wamõfõ'õ si ma'ochõ ba si bongi, ba jatobali tandra nga'õtõ ba tandra ngaloeo ba tandra ndrõfi wache; *(Jer. 31, 35)*; tobali sihaga 15
ba wa'ebolo mbanoea andrõ, ba wohagaini oeli danõ. Ba itõrõ. Ba 16
ifazõchi zihaga andrõ Lowalangi, si domboea: sihaga seboea andrõ, famatõrõ zi ma'ochõ ba sihaga side'ide andrõ, famatõrõ zi bongi, ba awõnia ndrõfi andrõ. Ba ifataro ira ba 17
wa'ebolo mbanoea andrõ Lowalangi, ena'õ lahagaini goeli danõ, ba wa- 18
matõrõ si ma'ochõ ba si bongi ba ba wamõfõ'õ si moloeo ba si bongi. Ba i'ila Lowalangi wa no si sõchi. Ba bongi ba moloeo, ba loeo si õfa. 19

VI. **Ba** imane Lowalangi: Jama- 20
liwaliwa ba nidanõ zaliwaliwa sonoso ba jamoehombo wofo jawa

goeli danõ, ba wa'ebolo mbanoea a-
21 ndrõ. Ba ifazõchi Lowalangi za-
liwaliwa ba nasi andrõ, segeboea,
ba sonoso andrõ fefoe, saliwaliwa,
solihaliha ba nidanõ, ngawangawalõ,
awõ ngawalõ zihombo. Ba i'ila Lo-
22 walangi wa no si sõchi. Ba ifa-
howoe'õ ira Lowalangi, imane: Mi'o'-
ono ba mi'oja'õ ami ba mifo'õsi
nasi; ba fofo andrõ, ba ja'oja sibai
23 ba goeli danõ. *(F. 8, 17).* Ba bongi
24 ba moloeo, ba loeo si lima. Ba imane
Lowalangi: Jamoeloea ba danõ zo-
noso, ngawangawalõ, oerifõ niha ba
koeõkoeõ ba oetoe ndroe'oe, nga-
wangawalõ. Ba itõrõ.
25 VII. **Ba** ifazõchi goetoe ndroe'oe
andrõ Lowalangi, badia ia ngawalõ,
awõ ngawalõ goerifõ niha ba sali-
wãliwa ba danõ fefoe, sanana ba
danõ, ngawangawalõ. Ba i'ila Lo-
walangi, wa no si sõchi.
26 VIII. **Ba** imane Lowalangi: Da-
tafazõchi niha, famaedoda, si fa-
chilichili chõda, samatõrõ i'a ba
nasi dania ba fofo ba daloe mba-
noea ba oerifõ niha andrõ ba oetoe
ndroe'oe fefoe, awõ koeõkoeõ andrõ,
sanananana ba goeli danõ. *(F. 5, 1.*
27 *Efes. 4, 24. Kol. 3, 10).* **Ba ifazõchi
niha Lowalangi, famaedonia — fa-
maedo Lowalangi ibali'õ; ira ma-
toea ba ira alawe wombõinia ja'ira.**
28 *(Kor. I. 11, 7. Mat. 19, 4).* Ba ifa-
howoe'õ ira Lowalangi, imane chõra:
Mi'o'ono ba mi'oja'õ ami, mifo'õsi
goeli danõ ba mibe'e barõmbawami,
samatõrõ i'a ba nasi ami, awõ wofo
ba daloe mbanoea, awõ zaliwaliwa
ba danõ fefoe, sanananana ba goeli
29 danõ. *(F. 9, 1. Sin. 8, 7).* Ba imane
Lowalangi: Hiza, oebe'e fõnami
fefoe zinanõ sowoea ba goeli danõ
heza, awõ geoe sowoea sohoenõ,
30 tanõmõ dania — da'õ gõmi. Ba ba
zaliwaliwa ba danõ andrõ fefoe ba
ba wofo ba daloe mbanoea fefoe,
mõi ba zanana ba danõ, sonoso ba
boeloe ndroe'oe hadia ia gõra. Ba
31 itõrõ. **Ba i'ila Lowalangi, sõchi sibai
fefoe nifazõchinia.** Ba bongi ba mo-
loeo, ba loeo si õnõ.

FAZA 2.

I. Fangoroi'õ loeo wolombase a-
ndrõ. II. Fombõi niha. III. Nahia
niha. IV. Oroisa. V. Famazõchi ira
alawe. Fangoema'õ farongasa andrõ.

I. **Si** manõ wangasiwai banoea si 1
jawa ba tanõ, awõ nõsi fefoe. Ba me 2
loeo si fitoe i'o'ozoei wombõinia a-
ndrõ Lowalangi, nifazõchinia andrõ;
**ba molombase ia me loeo si fitoe,
me no awai wombõinia andrõ fefoe,
nifazõchinia.** *(Moz. II. 20, 11. Moz.
V. 5, 14. Heb. 4, 4).* **Ba ifahowoe'õ** 3
**Lowalangi loeo si fitoe, ni'amoni'õ
iwa'õ,** me no molombase ia ba da'õ,
me no awai halõwõnia andrõ fefoe,
niwõwõinia ba nifazõchinia.

II. **Da**'õ mbõrõta mbanoea si ja- 4
wa, fabaja tanõ, me tefazõchi: Me
loeo ifazõchi Jehowa Lowalangi da-
nõ, awõ mbanoea si jawa, ba lõ 5
eoe'eoe na ba mbenoea ba lõ sinanõ
na ba mbolo mbenoea; lõ'õ na
nifoteoe Jehowa Lowalangi tanõ,
ba lõ niha na, sonowi mena'õ. Ba 6
saoe zi mõi mijawa moroi ba danõ,
inamoi goeli danõ ma'asagõrõ. Ba 7
iwõwõi niha Jehowa Lowalangi, ta-
nõ mbõrõta, nihalõ ba mbenoea ba
iwoewoesi ba dõgi nichoenia hanoe-
hanoe fangorifi ba tobali sonoso niha
andrõ. *(Kor. I. 15, 45. Job. 33, 4.
Fangomb. 12, 7).* Ba ifazõchi kaboe 8
Jehowa Lowalangi, ba Gedena, tánõ
ba gatoemboecha loeo, ba ifa'aso ba
da'õ niha andrõ, nifazõchinia. Ba 9
ifatoemboe'õ moroi ba danõ nga-
walõ geoe sowoea Lowalangi, eoe
somasi ita famaigi ba sami boea,
ba eoe fangorifi ba daloe kaboe ba
eoe famotochi ba dõdõ si sõchi ba
si lõ sõchi. *(F. 3, 22. Fam. 2, 7;
22, 2).* Ba sara nidanõ si otarai Ge- 10
dena, ba wamo'idanõ kaboe andrõ;
ba si fabali dania ia, tobali õfa rozi;
si sara, ba Fizona dõi; da'õ zama- 11
soei tanõ Hewila andrõ ma'afefoe,

12 ba nisõndra balaki. Ba balaki ba danõ andrõ, ba no si sõchi. Ba tesõndra gõi ba da'õ mbaloeri ba
13 feremata oena. Ba tõi nidanõ si sara, ba Gihona, samasoei tanõ
14 Goesi da'õ. Ba si sara zoei, ba Hideke dõi, ja'ia fõnafõna danõ
15 Asiria; ba si sara, ba Oiferati. Ba ihalõ niha no mege Jehowa Lowalangi, ifa'aso ba kaboe Edena andrõ, ba wangehao ba ba wanaro.
16 IV. **Ba** ibe'e li ba niha Jehowa Lowalangi, imane: **Õ'ã sa'ae mboea**
17 **geoe ba kaboe fefoe, ba boea geoe famotochi ba dõdõ si sõchi ba si lõ sõchi, ba lõ tola õ'ã; õ'ã si'aikõ da'õ, ba mate ndra'oegõ!** *(Rom. 5, 12).*
18 V. **Ba** imane Jehowa Lowalangi: **Lõ sõchi ba niha, na ha ja'ija'ia; da'-oefazõchi chõnia nawõ, si fabõbõ**
19 **chõnia.** Me noa sa'ae ifazõchi Jehowa Lowalangi moroi ba danõ fefoe zaliwaliwa ba danõ, awõ wofo ba daloe mbanoea, ba i'ohe ba niha, ena'õ ifaigi, hadia dõi ibe'e, ba hadia si'ai nibe'e niha tõi zonoso
20 andrõ, da'õ dõira dania. Ba ifotõi niha fefoe goerifõ niha, awõ wofo ba daloe mbanoea, awõ goetoe ndroe'oe fefoe; ba ba niha, ba lõ faloecha nawõ, si fabõbõ chõnia.
21 Ba ifafõrõ niha Jehowa Lowalangi, femõrõ sabõlõ, ba me no mõrõ ia, ba ihalõ zara dõla nosoenia ba
22 ifo'õsi nagole nahania. Ba ibali'õ ira alawe Jehowa Lowalangi dõla nosoe andrõ, nihalõnia ba niha, ba
23 ifasao ba niha. Ba imane niha: Tõla fõfõ dõlagoe da'õ ba nagole fõfõ nagolegoe; labe'e tõinia ndra alawe, me no ba ndra matoea te-
24 halõ ia. *(Kor. I. 11, 8).* Andrõ i'erogõ ndra amania inania niha, ba molemba ia ba ngambatõnia, ba tobali ha samboea boto ira. *(Mat. 19, 5.*
25 *Kor. I. 6, 16. Efes. 5, 31).* Ba si lõ noecha ira, daroea ira niha ngambatõnia, ba lõ'õ sa aila ira.

FAZA 3.

I. Bõrõta horõ. II. Hoekoe andrõ nifatõrõ Lowalangi ba bõrõta wamaboe'oe sangorifi. III. Niheta ba kaboe faradaiso ira.

I. **Ba** no soneche goelõ, moroi ba zaliwaliwa ba danõ fefoe nifazõchi Jehowa Lowalangi; ba imane ba ndra alawe: Hadia, doehoe no iwa'õ Lowalangi: Lõ'õ manõ mi'ã mboea geoe ba kaboe? *(Fam. 12, 9).* Ba imane ira alawe chõ goelõ: Tola sa ma'ã mboea geoe ba kaboe, ba ba mboea geoe andrõ si so ba daloe kaboe, ba no iwa'õ Lowalangi: Lõ tola mi'ã ia, ba hõi mibabaja, fa
4 bõi mate ami! Ba imane oelõ ba ndra alawe: Ma'ifoe sa lõ mate ami; *(Kor. II. 11, 3);* ba i'ila sibai sa Lowalangi: mi'ã si'aikõ ia, ba teboka hõrõmi, ba tobali si mane Lowalangi ami, saboto ba dõdõ si sõchi ba si lõ sõchi. Ba me i'ila sa'ae ira
6 alawe, wa sõchi ni'ã mboea geoe andrõ, awõ wa si sõchi famaigi, awõ wa no omasiõ geoe da'õ, ba wanõndra fa'atoeatoea chõnia, ba ihalõ mboea, i'ã, ba ibe'e gõi õ ngambatõnia si so ba ngainia, ba i'ã gõi. *(Tim. I. 2, 14).* Ba teboka hõrõra,
7 daroea ira, ba oroma chõra, wa lõ baloebaloera; ba lafatagoe laelae, oe'ira.

II. **Ba** me larongo roeroe Jehowa
8 Lowalangi sanõrõ kaboe, tánõ owi, me okafoe zino, ba i'aloei wamini'õ ja'ia chõ Jehowa Lowalangi niha, awõ ngambatõnia barõ ndraha geoe
9 ba kaboe. Ba hoemede Jehowa Lowalangi ba niha, imane chõnia: Heza
10 so ndra'oegõ? Ba imane: Oerongo wehozihozi gaheoe ba kaboe, ba ata'oedo, me lõ baloebaloegoe, ba oebini'õ ndra'o. Ba imane: Ha niha
11 zangoema'õ chõoe, wa lõ baloebaloemõ? Hadia, no o'ã mboea geoe andrõ niwa'õgoe chõoe: Bõi ã da'õ?
12 Ba imane niha: Alawe andrõ, nibe'eoe awõgoe, da'õ zame'e õgoe, mboea

13 geoe andrõ, ba no oe'ã. Ba imane Jehowa Lowalangi ba ndra alawe: Hadia nilaoemõ andrõ? Imane ira alawe: Oelõ zamowõhõ ja'o, fa oe'ã.
14 Ba imane Jehowa Lowalangi chõ goelõ: Me no õlaoe da'õ, ba ni'elifi ndra'oegõ fõna goerifõ niha fefoe ba fõna goetoe ndroe'oe fefoe; õ'anana'õ taloe wofanõfanõ ba õ'ã danõ,
15 gõtõ wa'anaoe nosooe! **Ba oefa'oedoe ami ndra alawe ba oefa'oedoe ira ma'oewoemõ ma'oewoenia, da'õ zomama hõgõoe dania, ihoendragõ, ba sondrooe bõrõ sisinia ndra'oegõ.**
16 *(Heb. 2, 14. Joh. I. 3, 8).* Ba ba ndra alawe, ba imane: Erege sibai dõdõoe ba dabidabina oebe'e, afõchõ dania wadono chõoe, ba õ'isõ [sa ató] ngambatõoe ba samatõrõ ja'oegõ ia! *(Kor. I, 11, 3. Efes. 5, 22. Kol. 3, 18.*
17 *Fet. I. 3, 1).* Ba ba niha, ba imane: Me no õ'o'õ niwa'õ ngambatõoe ba me no õ'ã mboea geoe andrõ, niwa'õgoe chõoe wangoema'õ: Bõi ã ia, ba ni'elifi mbenoea, bõrõ ndra'oegõ; ja'erege dõdõoe wemanga gõoe
18 chõnia, gõtõ wa'anaoe nosooe. Doi ba doe'oe ziloea chõnia chõoe, ba si manga goelegoele ba nowi ndra'-
19 oegõ. Abõbõi dania mbawaoe ba wemanga gõoe, irege mangawoeli ndra'oegõ ba danõ tooe, ba nihalõ ja'oegõ. **Tanõ sa atõ ndra'oegõ ba si tobali tanõ zoei dania!** *(Tes II.*
20 *3, 10).* Ba ibe'e tõi ngambatõnia Chawa niha, me ma'oewoenia fefoe
21 zaoeri dania. Ba ifobaroe niha Lowalangi baroe oeli goetoe ndroe'oe, awõ ngambatõnia.
22 III. **Ba** imane Jehowa Lowalangi: Hiza, no tobali si mane ja'ita niha, me no aboto ba dõdõnia hadia zi sõchi ba hadia zi lõ sõchi. Ba me si manõ, ba fa bõi i'oro'õ dangania, ba wangai boea geoe fangorifi andrõ, ba wanõndra fa'aoeri si lõ aetoe!
23 Ba iheta ba kaboe Edena niha Jehowa Lowalangi, ena'õ mangahalõ
24 ia ba danõ, ba nihalõ ja'ia. Ifõfanõ niha ba ifataro Keroebi fõna kaboe Edena, tánõ ba gatoemboecha loeo chõnia, Keroebi si so fõda si takile, nifaligoi, ba wanaro lala ba geoe fangorifi andrõ.

FAZA 4.

I. Ka'ino ba Habeli. Soemange andrõ nibe'era. II. Iboenoe Habeli Ka'ino. Fanegoe Lowalangi Ka'ino. III. Nga'õtõ Ga'ino. IV. Seti ba Enosi. Bõrõta we'angarõfi li tõi Lowalangi.

I. **Ba** oroedoe niha chõ wo'omo- 1
nia, ba manabina ba madono, Ka'-
ino dõi nononia, ba imane: No
oesõndra niha, itolo Lowalangi. Ba 2
ifoeli mo'ono, Habeli dõi, achi Ga'-
ino. Ba sangoeri biribiri Habeli ba
sangahalõ Ga'ino. Ba ara ma'ifoe, 3
ba ibe'e zoemange Jehowa Ka'ino
boea nowi chõnia. Ba ibe'e gõi 4
Habeli, ono goerifõnia si a'a, tawõ
ibe'e. Ba omasi Jehowa Habeli ba
soemange chõnia; *(Heb. 11, 4);* ba 5
Ka'ino ba soemange andrõ chõnia,
ba lõ omasi ia. Ba mofõnoe sibai
Ga'ino ba abao mbawania. Ba imane 6
Jehowa chõ Ga'ino: Hana wa mo-
fõnoe ndra'oegõ, ba hana wa abao
mbawaoe? **Tenga si manõ: na sa-** 7
toelõ õlaoe, ba tola õfaõga mba-
waee; ba na tenga satoelõ nilaoemõ,
ba no so moroi tooe horõ, itarogõ
ndra'oegõ be i'isõ'õ; ba ja'oegõ. ba
hondrõgõ ia.

II. **Ba** imane Ka'ino chõ nachinia: 8
Taboe ba mbenoea! ba me no la-
roegi mbenoea, ba maoso Ga'ino chõ
nachinia Habeli, iboenoe. *(Mat. 23,*
35. Joh. I. 3, 12. Joed. a. 11). Ba imane 9
Jehowa chõ Ga'ino: Heza so na-
chioe Habeli? Ba imane: Lõ oe'ila;
hadia, samaigimaigi achigoe andrõ
ndra'odo? Ba imane: Hadia nilaoe- 10
mõ? Hiza, moe'ao chõgoe ndro
nachioe andrõ moroi ba danõ tooe.
(Heb. 12, 24). Ba iada'e, ba ni'elifi 11
ndra'oegõ, nifofanõ ba danõ andrõ,
si no mamokai bawania, ba wamadoe
do nachioe andrõ, moroi ba dangaoe.

12 Na monowi ndra'oegõ ba danõ, ba lõ'õ sa'ae ibe'e chõoe mboeania; si lõ hinaoma ndra'oegõ ba goeli
13 danõ! Ba imane Ka'ino chõ Jehowa: Si tebai oetaha loealoea horõgoe
14 andrõ. Õfofanõ ndra'o ma'õchõ, moroi ba danõ, ba samini'õ ja'ia fõnaoe ndra'odo ba si lõ hinaoma ba goeli danõ, ba ha niha zi fa-
15 loecha chõgoe, ba iboenoedo. Ba imane chõnia Jehowa: Hiza, mewitoe lalaoe mbalõ ba zamoenoe Ka'ino. Ba ifotandra Ga'ino Jehowa, fa bõi iboenoe si faloecha chõnia.
16 Ba mofanõ Ga'ino, i'erogõ Jehowa; ba danõ Nodi soso ia dania, tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai Gedena.
17 III. **Ba** oroedoe Ga'ino chõ wo'omonia, ba manabina ba madono, Chanoki dõi nononia. Ba itaroe'õ mbanoea ba ibe'e tõi mbanoea andrõ dõi nononia andrõ, Chanoki.
18 Ba ono Chanoki, ba Iradi. Ba ono Giradi ba Mehoeja'eli, ba ono Mehoeja'eli, ba Metoeza'eli, ba ono
19 Metoeza'eli ba Lameki. Ba samodomboea dongania Lameki andrõ, Ada dõi zi samboea ba Sila dõi zi
20 samboea. Ba mo'ono Gada, Jabalo dõi nononia, toea zi so baosi, sa-
21 ngoeri hadia ia da'õ. Ba achinia Joebalo, toea zolaoe biola ba sigoe.
22 Ba mo'ono gõi Zila, Toebaka'ino nononia, toea ziamboe da'õ, ba
23 talifoesõnia alawe, ba Na'ama. Ba imane Lameki chõ wo'omonia andrõ si daroea: Ja'oegõ Ada ba ja'oegõ Sila, mifondrongondrongo wehedegoe andre! Ja'ami fo'omo Lameki, ja'aboto ba dõdõmi niwa'õgoe! Oeboenoe niha, balõ zocho andre chõgoe ba ono niha balõ zelezitõ
24 andre. Na fitoe winaeta wolaoe balõ Ga'ino, ba fitoe ngafoeloe a fitoe winaeta mbalõ Lameki andre.
25 IV. **Ba** ifoeli oroedoe Gadamo chõ wo'omonia, ba mo'ono ia ono matoea, ba ibe'e tõinia Zeti (Te'ali). [Imane]: Noa sa ibe'e chõgoe nga'õtõ bõ'õ Lowalangi, fangali Habeli andrõ, niboenoe Ga'ino. Ba mo'ono 26
gõi Zeti andrõ, ba ibe'e tõi nononia Genosi. Ba me loeo da'õ, ba labõrõtaigõ we'angarõfi li dõi Jehowa.

FAZA 5.

I. Bõrõta niha. II. Nga'õtõ ndra toea, i'otarai doeada Adamo noemalõ mitooe chõ doeada Noachi. Fa'atoelõ dõdõ Chenoki andrõ. *(F. 1, 26; 9, 6).*

I. **S**oera nga'õtõ doeada Adamo 1
da'e. Me ifazõchi Gadamo andrõ Lowalangi, ba famaedo Lowalangi wombõinia ja'ia; ira matoea ba ira 2
alawe wamazõchinia ja'ira, ba ifahowoe'õ ira ba ibe'e tõira niha, me loeo tefazõchi ira.

II. **Ba** me no 130 fache Gadamo, 3
ba toemboe chõnia nono, si fachilichili chõnia, famaedonia, ba ibe'e tõinia Zeti. Ba me no toemboe chõ- 4
nia Zeti andrõ, ba 800 fache tõ wa'anaoe noso Gadamo, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba fa'anaoe 5
noso Gadamo fefoe, fa'arania ba goeli danõ, ba 930 fache; ba mate ia. Ba no 105 fache Zeti, ba toe- 6
mboe chõnia Genosi andrõ. Ba me no 7
toemboe chõnia Genosi, ba 807 fache tõ Zeti, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba fa'anaoe noso Zeti fefoe, ba 8
912 fache, ba mate ia. Ba 90 fache 9
Genosi, ba toemboe chõnia Genana andrõ. Ba me no toemboe chõnia 10
Genana andrõ, ba 815 fache tõ Genosi andrõ, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba fa'anaoe noso Genosi fe- 11
foe, ba 905 fache, ba mate ia. Ba 12
me no 70 fache Genana andrõ, ba toemboe chõnia Mahalaleli. Ba me 13
no toemboe chõnia Mahalaleli, ba 840 fache tõ Genana ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba fa'anaoe 14
noso Genana fefoe, ba 910 fache,

15 ba mate ia. Ba me no 65 fache
Mahalaleli andrõ, ba toemboe chõ-
16 nia Jaredi. Ba me no toemboe
chõnia Jaredi andrõ, ba 830 fa-
che tõ Mahalaleli, ba toemboe-
toemboe chõnia ndraono, ono ma-
17 toea ba ono alawe. Ba fa'anaoe
noso Mahalaleli fefoe, ba 895 fache,
18 ba mate ia. Ba me no 162 fache
Jaredi, ba toemboe chõnia Chenoki.
19 *(Joed. a. 14)*. Ba me no toemboe
chõnia Chenoki andrõ, ba 800 fache
tõ Jaredi, ba toemboetoemboe chõ-
nia ndraono, ono matoea ba ono
20 alawe. Ba fa'anaoe noso Jaredi
fefoe, ba 962 fache, ba mate ia.
21 Ba me no 65 fache Chenoki, ba
22 toemboe chõnia Metoesala. Ba me
no toemboe chõnia Metoesala a-
ndrõ, ba 300 fache tõ Chenoki,
lõ aefa'aefa chõnia Lowalangi ba
dõrõwania ba goeli danõ, ba toe-
mboetoemboe chõnia ndraono, ono
matoea ba ono alawe. *(Heb. 11, 5)*.
23 Ba fa'anaoe noso Chenoki fefoe, ba
24 365 fache. **Ba me no lõ saefa'aefa
chõnia Lowalangi ba lalania, ba
samoeza ma'õchõ, ba taja manõ ia,**
25 **noa sa iheta Lowalangi.** Ba me no
187 fache Metoesala, ba toemboe
26 chõnia Lameki. Ba me no toemboe
chõnia Lameki andrõ, ba 782 fache
tõ Metoesala, ba toemboetoemboe
chõnia ndraono, ono matoea ba ono
27 alawe. Ba fa'anaoe noso Metoesala
fefoe, ba 969 fache, ba mate ia.
28 Ba me no 182 fache Lameki andrõ,
ba toemboe chõnia nono matoea.
29 Ba ibe'e tõinia Noach i,imane: Da'e
dania zondrara tõdõda ba wa'erege
dõdõda ba ba wa'akao dangada a-
30 ndre, ba danõ, ni'elifi Jehowa. Ba
me no aefa toemboe chõnia Noachi
andrõ, ba 595 fache tõ Lameki, ba
toemboetoemboe chõnia ndraono,
31 ono matoea ba ono alawe. Ba fa'-
anaoe noso Lameki fefoe, ba 777
32 fache, ba mate ia. Ba me no 500
fache Noachi, ba toemboe chõnia
Zemi ba Chamo ba Jafeti.

FAZA 6.

I. Itoegoe lõ sõchi niha. Ifeta'oe ira Lowalangi ihoekoe ira. II. Ono Noachi. III. Oroisa Lowalangi chõ Noachi, ba wamazõchi owo.

I. **B**a me no ibõrõtaigõ ato niha 1
ba goeli danõ, me toemboetoemboe
chõra nono alawe, ba la'ila ono ma- 2
toea chõ Lowalangi, wa no si sõchi
sibai nono alawe ba niha, ba lahalõ
zomasi ira. *(Mat. 24, 38)*. Ba imane 3
Jehowa: Lõ tola sa'ae Ehehagoe
zamatõrõ tõdõ niha, õsi niha ira,
ba wa'eloengoera andrõ; famono-
sogoe ja'ira na, ba ja hatõ 120
fache. *(Joh. 3, 6, Fet. 1. 3, 20)*. Ba 4
me loeo da'õ, ba so ba goeli danõ
niha seboea sibai boto; ba me no
oroedoe nono matoea chõ Lowalangi
ba nono alawe ba niha, ba me
mo'ono ira chõra — ba da'õ niha
sabõlõ andrõ, seboea sibai toeria
ba gõtõ fõna andrõ. Ba me i'ila 5
Jehowa, wa no eboea sibai zi lõ
sõchi ba niha ba goeli danõ, wa no
si lõ sõchi manõ gera'erara, awõ
nichoi dõdõra, si lõ mamalõmalõ,
(F. 8, 21. Mat. 15, 19. Sin. 14, 3), ba 6
mangesa dõdõ Jehowa, wa no ifa-
zõchi niha ba goeli danõ, iboesi
sibai tõdõnia. Ba imane Jehowa: 7
Da'oehori ba goeli danõ niha andrõ
nifazõchigoe, he niha ba he oerifõra
ba he koeõkoeõ andrõ ba he fofo
ba daloe mbanoea; mangesa sa'ae
dõdõgoe, wa no oefazõchi ira. Ba 8
Noachi andrõ, ba faloecha wa'ebolo
dõdõ Lowalangi.

II. **D**a'e nga'õtõ No'achi: No'achi 9
andrõ, ba no niha satoelõ tõdõ, si
lõ sinegoe, ba gõtõnia andrõ; lõ
aefa'aefa chõnia Lowalangi ba lala-
nia. Ba tõloe nono No'achi: Semi 10
ba Chamo ba Jafeti. Ba no tekiko 11
goeli danõ fõna Lowalangi, anõnõ
danõ horõ. Ba i'ila Lowalangi, wa 12
no tekiko sibai goeli danõ, noa sa
tefoejoe lala nõsi goeli danõ fefoe.

III. **B**a imane Lowalangi chõ 13

Noachi: No so ba doedoema hõrõgoe wozoe nõsi goeli danõ fefoe: noa sa anõnõ danõ horõ, nifazõchira; ba da'oehori ira ba goeli
14 danõ. Fazõchi chõoe nowo, naroe'oe geoenia, ba õfobate'e ba õgalõgalõni soeloemooe, tánõ bacha
15 ba tánõ baero. Ba õmane wamazõchi ja'ia: 300 hela wa'anaoe nowo andrõ ba 50 hela wa'ebolo ba 30
16 hela wa'alawa. Ba õfosandrela nowo, jawa, ba deto, sahela wa'alawa õbe'e. Ba bawandroehõ nowo, ba ba ngai õbe'e; õfotõloe nga'õtõ ba oi bate'e
17 õbe'e. Lõ ara tõ sa dania ba anõnõ danõ idanõ oebe'e, ba wangohori fefoe nõsi goeli danõ, si so noso, barõ mbanoea, si jawa; fefoe zi so ba goeli danõ ba si tekiko oebe'e.
18 Ba ba chõoe, ba fawoe'oe li ndra'o, ba si mõi ba nowo ndra'oegõ ja'oegõ ba onooe matoea andrõ ba fo'omooe ba oemõnõoe andrõ, awõoe.
19 Ba ba zi so noso fefoe, ba nõsi goeli danõ ma'afefoe, ba doeadoea geoe, domboedomboea õ'ohe jawa ba nowo, ba wangorifi ja'ira, awõoe; sara zi matoea ba sara zi alawe.
20 Fofo andrõ, ngawangawalõ, ba oerifõ niha ngawangawalõ ba sanananana ba goeli danõ fefoe, ngawangawalõ ba doeadoea mõi chõoe ba nowo
21 jawa, ena'õ te'orifi. Ba ja'oegõ, ba faigi chõoe ngawalõ gõ fefoe, ni'aga'aga, ba hõna chõoe, õoe dania
22 ba õra. Ba i'o'õ sibai Noachi, dali niwa'õ Lowalangi chõnia. *(Heb. 11, 7).*

FAZA 7.

I. Fe'amõi ba nowo jawa. II. Bõrõta wa'anõnõ danõ. III. Ahori mate hadia ia zaoeri.

1 I. **Ba** imane Jehowa chõ Noachi: Ae baowo, ja'oegõ ba soroijomooe fefoe, me no satoelõ ndra'oegõ
2 fõnagoe, oe'ila, ba niha andrõ. Ba zaliwaliwa ba danõ, si lõ si lõ sõchi, ba fitoefitoe halõ, si matoea ba si alawenia; ba ba zi so si lõ sõchi ba doeadoea, si matoea ba si alawenia. Ba si manõ ba wofo ba daloe 3
mbanoea, fitoefitoe, si matoea ba si alawenia, ba wangorifi tanõmõ ba goeli danõ ma'asagõrõ. Hatõ fitoe 4
bongi sa, ba moteoe ba goeli danõ oebe'e, õfa woeloe ngaloeo ba õfa woeloe mbongi, ba oehori ba goeli danõ fefoe zi so andrõ, nifazõchigoe. Ba i'o'õ sibai Noachi niwa'õ Jehowa 5
chõnia. Ba no 600 fache Noachi, 6
me anõnõ danõ idanõ. Ba mõi ba 7
nowo Noachi, awõ nononia ba fo'omonia ba oemõnõnia, fõna wa'anõnõ danõ andrõ. *(Loek. 17, 27. Fet. II. 2, 5).* Ba saliwaliwa ba danõ, si 8
lõ hadia ia si lõ sõchi, ba si so si lõ sõchi ba fofo ba sanananana ba goeli danõ, ba faedo we'amõi baowo 9
chõ Noachi, sarasara zi matoea ba sarasara zi alawe, si mane niwa'õ Lowalangi chõ Noachi.

II. **Ba** me no aefa zi fitoe bongi 10
andrõ, ba ibõrõtaigõ wa'anõnõ danõ andrõ. Me 600 fache Noachi, me 11
bawa si doea, ba zi mewelewitoe, da'õ mbawa, ba zangoemboengoemboe manõ nidanõ moroi ba namõ sabacha, ba teboka zandrela mbanoea si jawa. Ba abõlõbõlõ sibai 12
deoe ba goeli danõ, õfa woeloe ngaloeo ba õfa woeloe mbongi. Ba 13
me loeo da'õ mõi baowo Noachi ba Semi ba Chamo ba Jafeti, ono Noachi ba fo'omo Noachi ba oemõnõnia andrõ si datõloe, ba fao, ja'ira ba 14
oetoe ndroe'oe andrõ fefoe ba oerifõ niha fefoe, ngawangawalõ ba koeõkoeõ fefoe, sanananana ba danõ, ngawangawalõ, awõ ngawalõ wofo, fefoe zo'afi. Da'õ zi mõi chõ Noachi, 15
baowo, doeadoea, fefoe nõsi goeli danõ, si so noso. Ba si mõi jawa, 16
ba sarasara zi matoea ba sarasara zi alawe, fefoe nõsi goeli danõ, si mane niwa'õ Lowalangi chõnia. Ba ikoesi mbawandroehõ Jehowa, foerinia.

III. **Ba** ibõrõtaigõ wa'anõnõ danõ 17
andrõ, õfa woeloe ngaloeo. Ba tedooedooe molõ, ifazawa nowo, alawa

18 jawa danõ. Ba itoegoe eboea sibai
molõ, tedooedooe sibai ba goeli da-
nõ, ba hoelõ zolojo nowo ba molõ
19 andrõ. Itoegoe eboea sibai nidanõ
ba goeli danõ, tobali anõnõ hili sa-
20 lawa fefoe, ba goeli danõ. Felelima
si'oe inõnõi hili idanõ, tobaloe ma-
21 nõ. Ba tekiko nõsi goeli danõ fefoe,
saliwaliwa ba goeli danõ, he fofo
ba he oerifõ niha ba he oetoe
ndroe'oe, fefoe hadia ia zanananana
22 ba goeli danõ, ba dozi niha. Fefoe
zi so noso ba nichoe, si so ba danõ
23 jawa, ba mate. Si manõ wangoho-
rinia fefoe zi so ba goeli danõ, he
niha, ba he oerifõ niha ba koeõkoeõ
ba fofo ba daloe mbanoea; tehori
ba danõ, tobali hatõ Noachi zi tosai,
awõ hadia ia zi fao chõnia baowo.
24 Ba lõ alõ'alõ nidanõ ba goeli danõ,
150 wongi.

FAZA 8.

I. Alõ nidanõ. II. Itandratandraigõ Noachi he wisa wa'alõ. III. Laheta ira baowo. IV. Soemange fangandrõ saoha gõlõ. Amaboe'oela li Lowalangi.

1 I. **B**a itorõ tõdõ Lowalangi Noachi ba oetoe ndroe'oe andrõ fefoe ba oerifõ niha fefoe, si no fao chõnia baowo. Ba ifatõrõ nangi ba goeli
2 danõ Lowalangi, ba alõ nidanõ. Ba tedoehõ goemboe andrõ ba namõ, ba sandrela andrõ ba mbanoea si jawa, ba tetaha deoe si oroi mbanoea
3 si jawa. *(Job. 38, 37).* Ba itoegoe alõ nidanõ ba goeli danõ, ogo'õ, me no
4 iroegi 150 wongi. Ba ba zi mewelewitoe ba mbawa si fitoe, ba tosake
5 nowo ba hili Gararata. Ba itoegoe alõ'alõ nidanõ, iroegi mbawa si foeloe. Ba me tesa'a ba mbawa si foeloe, ba oroma zoezoe hili misa.
6 II. **B**a 40 wongi aefa da'õ, ba ibokai zandrela nowo Noachi, sa-
7 ndrela andrõ nifazõchinia, ba ifoloi gaga, ba manõrõnõrõ manõ da'õ, irege ogo'õ nidanõ ba goeli danõ.
8 Aefa da'õ, ba ifoloi marafadi, ba wamaigi, na no ogo'õ nidanõ ba goeli danõ. Ba lõ isõndra doegela, 9
solombase ia, marafadi andrõ, ba mangawoeli ia baowo chõ Noachi, me lõ saefa na wa'anõnõ goeli danõ ma'afefoe; ba i'oro'õ dangania Noachi, ifoeli ihalõ baowo chõnia marafadi andrõ. Ba fitoe bongi tõ 10
ifoeli ibase'õ, ba ifoeli ifoloi marafadi, moroi ba nowo. Ba manga- 11
woeli chõnia da'õ me tánõ owi, ba hiza ba mbawania mbadõbadõ falo, sawena ifatõ. Ba aboto ba dõdõ Noachi, wa no ogo'õ nidanõ ba goeli danõ. Ba ibase'õ zoei, fitoe bongi 12
tõ, ba ifoeli ifoloi marafadi, ba lõ mangawoeli chõnia da'õ.

III. **B**a me no sara tõra 600 fa- 13
che Noachi, me tesa'a ba mbawa si fõfõna, ba no ogo'õ nidanõ ba goeli danõ. Ba ibeta zagõ nowo Noachi ba ifachõlõ ia, ba no otoefo goeli danõ. Ba ba zi doea woeloe a fitoe 14
ba mbawa si doea, ba aloea otoefo goeli danõ. Ba hoemede Lowalangi 15
chõ Noachi, imane: Heta'õ baowo, 16
ja'oegõ ba fo'omooe ba onooe ba oemõnõoe, awõoe. Ba fefoe zaliwa- 17
liwa ba danõ, si no fao chõoe, fefoe nõsi goeli danõ, he fofo ba he oerifõ niha ba he koeõkoeõ fefoe, sanananana ba danõ, ba fao chõoe we'amõi tooe, ena'õ maliwaliwa ba goeli danõ ba ena'õ mo'ono'ono ba wangoja'õ ja'ira ba goeli danõ. Ba 18
mõi tooe Noachi ba ononia ba fo'-omonia ba oemõnõnia. Fefoe zi õfa 19
ahe, fefoe koeõkoeõ ba fefoe wofo, fefoe zaliwaliwa ba goeli danõ, ngawangawalõ, ba aheta baowo.

IV. **B**a ifa'anõ naha wame'e soe- 20
mange chõ Jehowa Noachi, ihalõ ngawalõ zaliwaliwa ba goeli danõ fefoe, si lõ hadia ia zi lõ sõchi, awõ ngawalõ wofo fefoe, si lõ si lõ sõchi, ba ibe'e soemange nitoenoe, ba naha andrõ. Ba me i'ago hoea omasiõ 21
andrõ Jehowa, ba imane dõdõnia:
Lõ oetohoegõ wangelifi tanõ ha niha andrõ, me no si lõ sõchi gera'era

dõdõnia, i'otarai iraono ia ; ba lõ oetohoegõ wamoeboenoe fefoe zi so noso, si mane folaoegoe mege. *(F.* 22 *6, 5. Jes. 54, 9).* **Sagõtõ tanõ dania, ba bõi ja'aetoe'aetoe wananõ ba famasi ba fa'okafoe ba fa'aoechoe zino ba bawa lõchõ ba bawa deoe ba si ma'õchõ ba si bongi.** *(Jer. 33, 20).*

FAZA 9.

I. Ifahowoe'õ niha andrõ, saoeri, Lowalangi. II. Fawoe'oe li Lowalangi ba niha. Tandra wawoe'oesa li andrõ ndroemi. III. Femaboe Noachi. Fangelifi ba famahowoe, nilaoenia chõ nononia.

1 I. **Ba** ifahoewoe'õ Noachi ba ononia Lowalangi, imane chõra : Mi'o'ono ba mi'oja'õ ami, mifo'õsi goeli 2 danõ ! *(F. 1, 28).* Ndramoe'ata'oefi ami, jamoehocha mboe zaliwaliwa ba danõ fefoe, awõ wofo ba daloe mbanoea fefoe, awõ zanananana ba danõ fefoe, ba awõ gi'a ba nasi, fefoe : 3 barõ mbawami tebe'e. Fefoe zaliwaliwa, si so noso, ba õmi : si mane fame'egoe boeloe ndroe'oe andrõ 4 oebe'e chõmi, fefoe. Ha nagole si so noso na bacha, si so donia na, ba lõ tola mi'ã. *(Moz. III. 7, 26; 17, 14.* 5 *Hal. zin. 15, 20).* Ba oelaoe mbalõ ndromi ; ba zaliwaliwa ba danõ fefoe oelaoe, ba ba niha fefoe, oelaoe mbalõ noso niha, me no si fatalifoesõ ; me no ibe'e famaedonia niha Lowalangi, wamazõchi ja'ia. *(Moz.* 6 *II. 21, 12. 28).* Na so zame'e adoewa ndro niha, ba niha zoei zame'e adoewa ndronia, me no ibe'e famaedonia niha Lowalangi, wamazõchi 7 ja'ia. *(Mat. 26, 52. F. 1, 26).* Ba ja'ami, ba mi'o'ono, mi'oja'õ ami ; mi'aliwaliwa ba goeli danõ ba mi'oja'õ ami ba detenia.

8 II. **Ba** imane na Lowalangi chõ Noachi ba ba nononia, si so ba 9 ngainia : Hiza, fawoe'oe li ndra'odo chõmi, ba ba ma'oewoemi, *(Jes. 54,* 10 *9),* ba ba zi so noso fefoe, awõmi, he fofo ba he oerifõmi andrõ ba oetoe ndroe'oe fefoe, si faofao chõmi, fefoe gofoe hadia zaliwaliwa ba danõ, si oroi nowo andrõ. Fawoe'- 11 oesa li andrõ chõgoe chõmi : tenga sa'ae nihori hadia ia nifazõchi, ba nidanõ andrõ, si nõnõi tanõ, ba lõ'õ sa'ae itõrõ fa'anõnõ danõ, ba wamakiko oeli danõ. Ba imane Lowa- 12 langi : Da'õ dandra wawoe'oesa li andrõ, fawoe'oesa li chõgoe chõmi ba ba zi so noso fefoe, awõmi, ba nga'õtõ fefoe mitooe. Doemi andrõ 13 chõgoe, ba oebe'e ba lawoeo, ena'õ tandra wawoe'oesa li ia ba gotaloeama danõ. Ba na so oehõna 14 lawoeo, jawa danõ, ba na te'ila ndroemi andrõ, ba itõrõ tõdõgoe 15 wawoe'oesa li andrõ, fawoe'oesa li chõgoe chõmi ba ba zonoso fefoe ba nõsi goeli danõ ma'afefoe ; fa bõi sa'ae anõnõ danõ idanõ andrõ, ba wamakiko õsi goeli danõ fefoe. Ba na no so ba lawoeo ndroemi a- 16 ndrõ, ba oefaigi ia, ena'õ itõrõ tõdõgoe wawoe'oesa li andrõ, si lõ teboelõ, nilaoe Lowalangi ba zonoso fefoe ba nõsi goeli danõ ma'afefoe. Ba imane Lowalangi chõ Noachi : 17 Ja da'õ dandra wawoe'oesa li andrõ, fawoe'oesa li andrõ chõgoe ba nõsi goeli danõ fefoe.

III. **Ba** ono Noachi si oroi nowo 18 andrõ, ba Semi ba Chamo ba Jafeti ; ba Chamo andrõ, ba ama Gana'ana andrõ. Da'õ nono Noachi si datõloe 19 andrõ, ba ja'ira woeroegõ niha ba goeli danõ fefoe. Ba ibõrõtaigõ Noa- 20 chi ifazõchi kaboe nagoe, sangahalõ ia. Ba me ibadoe nagoe, ba maboe 21 ia, ba mõrõmõrõ tooe ia ba nosenia, lõ baloebaloe zaila ia. Ba me i'ila 22 Chamo andrõ, ama Gana'ana, lõ baloebaloe namania, ba mõi ia moewa'õ chõ ga'ania si daroea andrõ, baero. Ba lahalõ mbaroe seboea ira 23 Semi Jafeti, la'angalisigõ, la'erogõ we'amõi chõ namara ba laboeloegõ zaila ia ; noa sa la'erogõ, fa bõi la'ila zaila namara. Ba me tokea 24

Noachi, me dõhõ wemaboenia ba me irongo nilaoe nononia si achi
25 andrõ chõnia, ba imane: Ni'elifi Gana'ana, ja sawoejoe zawoejoe ia
26 ba chõ ga'ania andrõ! Ba imane na: **Nisoeno Jehowa Lowalangi Zemi,** ba ja sawoejoera Gana'ana! *(F. 12, 8. Moz. II. 3, 14. Sangoehoek. 1, 28).* Jamoefonaha sebolo Jafeti Lowalangi ba jamonahia [Jafeti] ba
27 nose Zemi; ba sawoejoera dania
28 Gana'ana! Ba 350 fache tõ na Noachi, me no aefa wa'anõnõ danõ andrõ, ba 950 fache wa'anaoe noso Noachi fefoe, ba mate ia.

FAZA 10.

I. Nga'õtõ Jafeti. II. Nga'õtõ Chamo. III. Nga'õtõ Zemi.

1 I. **Da**'e nga'õtõ nono Noachi andrõ, Semi ba Chamo ba Jafeti; toemboetoemboe chõra ndraono, me no aefa wa'atoea danõ andrõ fõna.
2 Da'e nono Jafeti andrõ: Gomeri ba Magogi ba Madai ba Jawano ba Toebalo ba Mesechi ba Tirasi.
3 *(Nga'õt. 1. 1, 5).* Ba ono Gomeri, ba Asekena ba Rifati ba Togarima.
4 Ba ono Jawano, ba Elisa ba Tarisi ba mado Chiti andrõ ba mado
5 Rodani. Ba da'õ fabali zi so ba hoelõ andrõ, niha baero. Da'õ nono Jafeti andrõ, fasamboea danõra, ba fasamboea lira, fasamboea madora, fasamboea soi.
6 II. **Ba** ono Chamo, ba Koesi, ba Miseraji ba Foeto ba Kana'ana.
7 *(Nga'õt. 1. 1, 8).* Ba ono Goesi, ba Seba ba Hewila ba Sabata ba Ra'ema ba Sabitecha; ba ono Ra'ema,
8 ba Secheba ba Dedano. Ba ono Goesi na Nimerodi; ba ibõrõtaigõ
9 sabõlõ da'õ ba goeli danõ. Sabõlõ ba wealoe ia, tánõ fõna Jehowa; andrõ wa lawa'õwa'õ: „Sabõlõ ba wealoe, tánõ fõna Jehowa, si mane
10 Nimerodi." Bõrõta gamatõrõwania Mbabeli andrõ ba Erechi ba Akadi
11 ba Kalene, ba danõ Zineara. Ba da'õ i'otarai wanawa tanõ Asoeri, ba itaroe'õ Niniwe andrõ ba Rehoboti-Iri ba Kala, ba Reseni andrõ 12
ba gotaloeara Niniwe Gala — da'õ mbanoea seboea andrõ. Ba nga'õtõ 13
Miseraji andrõ, ba mado Loedi ba mado Ganami ba mado Lehabi ba mado Nafetoehi, ba mado Wate- 14
roezi ba mado Gaseloehi (bõrõta Ndrawa Wilisiti andrõ) ba mado Gafetori. Ba ono Gana'ana, ba Si- 15
dona, ononia si a'a, ba Cheti; ba 16
nga'õtõnia na Ndraono Jeboesi andrõ ba Iraono Gamori ba Iraono Girigasi, ba Iraono Hewi ba Iraono 17
Gariki ba Iraono Zini, ba Iraono 18
Gariwadi ba Iraono Zemari ba Iraono Hamata; ba si manõ wa'afabali soi Ndrawa Gana'ana andrõ. Ba tanõ 19
Ndrawa Gana'ana andrõ, ba i'otarai Zidona ba noemalõ ba Gerara, irege Gasa, ba noemalõ ba Zodoma ba ba Gomora ba ba Gadama ba ba Zebo'i, iroegi Laza. Da'õ ndraono Chamo, 20
soira ba hadia ngawalõ lira, tanõra andrõ ba madora. Ba Semi andrõ, 21
foeroegõ ndraono Heberi andrõ fefoe, ga'a Jafeti, ba mo'ono'ono gõi. *(Nga'õt. 1. 1, 17).* Ono Zemi ba Ela- 22
ma ba Asoeri ba Arafasa ba Loedi ba Aramo. Ba ono Garamo, ba Oesi 23
ba Hoeli ba Geteri ba Masi. Ba 24
ono Garafasa, ba Sela, ba ono Zela, ba Heberi. Ba chõ Heberi andrõ, 25
ba domboea nono matoea; tõi zi samboea, ba Felegi, me ba gõtõnia fabali niha ba goeli danõ. Ba tõi dalifoesõnia andrõ, ba Joketana. Ba ono Joketana andrõ, ba Alimo- 26
dadi ba Salefi ba Hasamaweti ba Jara, ba Hadoramo ba Oesala ba 27
Dikela, ba Obala ba Abima'eli ba 28
Seba ba Ofiri ba Hawila ba Joba- 29
bi, oi ono Joketana da'õ. Ba banoe- 30
ara, ba i'otarai Mesa, noemalõ ba Zefara, irege hili andrõ, tánõ ba gatoemboecha loeo. Da'õ nga'õtõ 31
Zemi andrõ, soira andrõ ba hadia ngawalõ lira ba tanõra ba madora andrõ. Da'õ nga'õto ndraono Noachi, 32
iwara andrõ ba soira; ba ba chõra

fabali soi andrõ ba goeli danõ, me no aefa wa'atoea danõ andrõ fõna.

FAZA 11.

I. Fotomo malige andrõ ba Mbabeli. Famachõjõ li. II. Nga'õtõ Zemi. III. Iheta ia ba Goeri Tara, i'ohe Gaberamo ba Loti, lasawa Harana.

1 I. Ba ha sambalõ li niha ba goeli
2 danõ fefoe, ha samboea wehede. Ba me latõrõi danõ tánõ ba gatoemboecha loeo, ba lasõndra ndraso ba danõ Zineara, ba mowanoea ira ba
3 da'õ. Ba faoma lamane chõ nawõra: Talaboe, tafazõchi gara tembo ba tatoenoe! Ba kara chõra gara tembo andrõ ba soeloemooe wama-
4 bõbõ. Ba lamane: Talaboe, tataroe'õ chõda mbanoea, awõ malige, siroegi banoea si jawa zoezoe, ta'-eboea'o dõida, fa bõi moezaewe ita
5 ba goeli danõ ma'asagõrõ. Ba mõi tooe Jehowa, ba wamaigi banoea andrõ, awõ malige, nilaoe nono niha
6 andrõ. *(Mez. I. 18, 21).* Ba imane Jehowa: Ha samboea soi ira ba ha sambalõ lira, ba bõrõta wolaoera da'õ, ba lõ'õ [sa'ae] si tebai lalaoe,
7 nichoi dõdõra. Ba damõi ita tooe ba tafachõjõ lira, fa bõi sa'ae i'ila
8 li nawõnia zamõsana! Ba tobali ifazawili ira Jehowa ba zi manõ, moroi ba da'õ, ifazaewe ira ba goeli danõ ma'asagõrõ, ba tobali tebai
9 sa'ae lataroe'õ mbanoea andrõ. Andrõ wa labe'e tõinia Mbabeli, me no ba da'õ ifachõjõ Jehowa li niha fefoe, ba me ba da'õ i'oroi Jehowa, wamazawili ja'ira ba goeli danõ ma'asagõrõ.
10 II. Da'e nga'õtõ Zemi: Me no otoe fache Zemi andrõ, ba toemboe chõnia Garafasa. *(Nga'õt. I. 1, 17–27).*
11 Ba me no toemboe Garafasa, ba 500 fache tõ na noso Zemi, ba toe-
12 mboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba me no 35 fache Garafasa, ba toemboe chõnia
13 Zela. Ba me no toemboe Zela, ba 403 fache tõ na noso Garafasa, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba me 14
no 30 fache Zela, ba toemboe chõnia Heberi. Ba me no toemboe He- 15
beri andrõ, ba 403 fache tõ na noso Zela, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba me no 34 fache Heberi, ba toe- 16
mboe chõnia Welegi. Ba me no 17
toemboe Welegi, ba 430 fache tõ na noso Heberi, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba me no 30 fache Welegi, 18
ba toemboe chõnia Reoe. Ba me no 19
toemboe Reoe andrõ, ba 209 fache tõ na noso Welegi, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba me no 32 fache 20
Reoe, ba toemboe chõnia Zeroegi. Ba me no toemboe Zeroegi, ba 21
207 fache tõ na noso Reoe, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba me no 22
30 fache Zeroegi, ba toemboe chõnia Nachori. Ba me no toemboe 23
Nachori andrõ, ba 200 fache tõ na noso Zeroegi, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe. Ba me no 29 fache Nachori, 24
ba toemboe chõnia Dara. Ba me no 25
toemboe Dara andrõ, ba 119 fache tõ na noso Nachori, ba toemboetoemboe chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe.

III. Ba me no 70 fache Dara, ba 26
toemboe chõnia Gaberamo ba Nachori ba Harana. *(Jos. 24, 2).* Ba 27
da'e nga'õtõ Dara andrõ: Ono Dara, ba Aberamo ba Nachori ba Harana. Ba ono Harana Loti andrõ. Ba si 28
mate fõna namania Tara Harana andrõ, ba mbanoeara andrõ, ba Goeri ba Galedaia. Ba mangowaloe ndra 29
Aberamo Nachori; tõi wo'omo Gaberamo, ba Sara'i, ba tõi wo'omo Nachori, ba Milika, ono Harana andrõ, ama ndra Milika Jisika. Ba si lõ mo'- 30
ono Zara'i andrõ. Ba i'ohe nononia 31
Aberamo Tara, awõ Loti, ono nono-

nia Harana andrõ, awõ noemõnõnia Sara'i andrõ, fo'omo nononia Aberamo, aheta ira ba Goeri ba Galedaia, ba wanawa tanõ Gana'ana. Ba laroegi Harana, ba ahono ira ba
32 da'õ. Ba fa'anaoe noso Dara, ba 205 fache; ba mate Dara ba Harana.

FAZA 12.

I. Awoe'a Gaberamo, awõ Loti, laheta ira ba mbanoeara. II. Lasawa danõ Miseraji. Itimba chõra zi lõ sõchi Lowalangi.

1 I. **Ba** imane Jehowa chõ Gaberamo: **Heta'õ ba danõmi ba ba dalifoesõoe ba ba nomo namaoe, ba ae ba danõ ni'oroma'õgoe chõoe dania.** *(Mos. I. 15, 7. Jos. 24, 3. Mat.*
2 *19, 29. Hal. zin. 7, 3. Heb. 11, 8).* **Ba oebali'õ soi seboea ndra'oegõ, ba oefahowoe'õ ndra'oegõ ba oe'eboea'õ dõimõ ba tobali howoehowoe ndra'-**
3 **oegõ. Oefahowoe'õ zamahowoe'õ ja'oegõ, ba sangelifi ja'oegõ, ba oe'elifi gõi, ba moroi chõoe tefahowoe'õ dania fefoe soi ba goeli danõ.** *(F. 22, 18; 26, 4. Hal. zin. 3, 25. Gal.*
4 *3, 8).* Ba awoe'a Gaberamo, i'o'õ niwa'õ Jehowa chõnia, ba fao chõnia Loti. Ba no 75 fache Geberamo, me aheta ia ba Harana. Ba
5 i'ohe wo'omonia Sara'i Aberamo, awõ Loti, ono dalifoesõnia, awõ nibajabajara fefoe, si so chõra, awõ niha andrõ (sangai halõwõ) nisõndrara ba Harana, ba laheta ira, ba we'amõi ba danõ Gana'ana, ba
6 laroegi danõ Gana'ana. Ba itõrõi danõ andrõ Aberamo, iroegi mbanoea Zichema, iroegi gatoea More; ba me loeo da'õ, ba Dawa Gana'-
7 ana zi so ba danõ. Ba i'oroma'õ ia chõ Gaberamo Jehowa, imane chõnia: Ba ma'oewoemõ oebe'e danõ andre! Ba ifa'anõ naha wame'e soemange ba da'õ chõ Jehowa, si no mangoroma'õ ja'ia chõnia. *(F.*
8 *13, 15; 15, 18. Moz. V. 34, 4).* Ba ifa'ese ia fõna, isawa hili tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai Mbetiëli, ba da'õ itaroe'õ nosenia, tobali tánõ ba gaechoela Mbetiëli ba tánõ ba gatoemboecha Ga'i, i'otarai zi so ia. Ba ifa'anõ ba da'õ naha wame'e soemange chõ Jehowa ba i'angarõfi li Jehowa. Aefa da'õ, 9
ba idooe'õdooe'õ ia Aberamo miraja.

II. **Ba** itõrõ lofo danõ andrõ. Ba 10
mõi misi tooe ba danõ Miseraji Gaberamo, ba we'aso ba da'õ ma'-ifoe; noa sa abõlõbõlõ lofo ba danõ. Ba me no ahatõ ira ba danõ Mise- 11
raji, ba imane Aberamo chõ wo'-omonia Sara'i: Hiza, oe'ila, wa no ira alawe si sõchi bawa ndra'oegõ. Ba na la'ila'õ dania Dawa Miseraji, 12
ba lamane dania: Fo'omonia! ba laboenoe ndra'o, ba la'orifi ndra'-oegõ. Oe'andrõ chõoe, õwa'õ dania, 13
achigoe ndra'oegõ, ena'õ ohahaoe dõdõgoe, bõrõ ndra'oegõ, fa aoerido, bõrõ ndra'oegõ. Ba me no iroegi 14
danõ Miseraji Aberamo, ba la'ila Dawa Miseraji, wa no si sõchi sibai ndra alawe andrõ. Ba me no la'ila 15
ia koemandroe seboea andrõ chõ Wara'o ba lasoeno ia chõ Wara'o, ba te'ohe ba gõdo Wara'o ndra alawe andrõ. Ba obõwõ Wara'o chõ 16
Gaberamo, bõrõ ndra alawe, ba isõndra Aberamo mbiribiri ba sawi ba kalide ba sawoejoe ono matoea ba sawoejoe ono alawe ba kalide si alawe ba ondra. Ba ifatõrõ wama- 17
kao seboea Jehowa chõ Wara'o ba ba zoroijomonia, bõrõ Zara'i, fo'omo Gaberamo. Ba ifakaoni'õ Gaberamo 18
Fara'o, imane: Hana wa õlaoe chõgoe da'õ? Hana wa lõ õwa'õ chõgoe, wa fo'omooe? Hana wa õwa'õ: 19
achigoe, fa tobali oehalõ ia fo'omogoe? Ba iada'e, ba hiza wo'omooe, ohe ia ba foeli'õ! Ba iwa'õ niha 20
Fara'o, chõnia, ena'õ mõi ira awõra ba lala, ba fao wo'omonia, awõ fefoe hadia ia chõnia.

FAZA 13.

I. Ifoeli iheta ia ba danõ Miseraji Aberamo, no eboea howoehowoe. II. Fabali ira Gaberamo Loti. III. Ifoeli ifaboe'oe linia chõnia Lowalangi.

1 I. **B**a mõi mijaw̃a Gaberamo, moroi ba danõ Miseraji, awõ wo'omonia, awõ fefoe hadia ia chõnia, ba fao chõnia gõi Loti, lasaw̃a danõ
2 si raja no. Ba no eboea sibai gochõta Gaberamo, he oerifõ ba he
3 firõ ba he ana'a. Ba itohoetohoegõ wofanõnia, iheta ia si raja, isaw̃a Mbetiëli, irege zi so osenia no, ba gotaloeara Mbetiëli Ga'i, *(F.*
4 *12, 8)*, irege zi so naha wame'e soemange no, nifa'anõnia ba da'õ fõna. Ba i'angarõfi li dõi Jehowa Aberamo ba da'õ.
5 II. **B**a chõ Loti gõi, si fao chõ Gaberamo, ba so mbiribiri ba saw̃i
6 ba ose. Ba tebai itaha ira tanõ, fa oroedoeroedoe manõ ira mena'õ, me no oja sibai goerifõra, tebai oroedoe
7 manõ ira. *(F. 36, 7)*. Ba tobali fasosososo ira goebalo goerifõ Gaberamo goebalo goerifõ Loti. Ba so na gõi Ndrawa Gana'ana ba danõ ba Dawa Weresi, me loeo da'õ.
8 Ba imane Aberamo chõ Loti: Bõi fasoso ita, ba bõi fasoso ira goebalo chõgoe goebalo chõoe, noa sa
9 si fatalifoesõ ita. Tenga no so fõnaoe danõ ma'afefoe. Sõchi na õheta'õ chõgoe; na ba gabera zomasi'õ, ba ba gambõlõ mõi ndra'o, ba na ba gambõlõ õw̃a'õ, ba ba gabera
10 ndra'o. Ba ifaõga hõrõnia Loti, ba i'ila, tanõ si lõ ambõ'ambõ idanõ ndraso Joridano andrõ ma'asagõrõ, me lõ'õ na nidoedoegõ Lowalangi Sodoma ba Gomora andrõ, ba hoelõ kaboe Jehowa, si mane tanõ Mise-
11 raji, iroegi Zoara andrõ. Ba itoejoe chõnia ndraso Joridano andrõ ma'asagõrõ Loti, ba maoso ia, isaw̃a gatoemboecha loeo, ba tobali fabali
12 ira. Ba danõ Gana'ana so Gaberamo, ba Loti, ba ba mbanoea ba ndraso i'iagõ, ba ifa'eze'eze nosenia, iroegi Zodoma. Ba si lõ sõchi mba- 13
noea Zodoma andrõ, fahõna horõra chõ Jehowa.

III. Ba imane Jehowa chõ Gabera- 14
hamo, me no fabali Loti chõnia: Faõga hõrõoe ba faigi danõ andrõ fefoe, i'otarai zi so'õ, mijõoe ba miraja ba tánõ ba gatoemboecha ba tánõ ba gaechoela. Fefoe danõ a- 15
ndrõ sa, ni'ilaoe, ba chõoe ba ba ma'oewoemõ oebe'e, si lõ teboelõ. *(F. 12, 7)*. Ba oe'oja'õ ma'oewoemõ, 16
irege fa'oja ngawoea nene ba danõ, fa tebai la'erai ma'oewoemõ, si mane fa'atebai wangerai ngawoea nene ba danõ. *(F 15, 5; 22, 17. Heb. 11, 12)*. Faoso ba tõrõi danõ, fa'- 17
anaoe ba fa'ebolo, chõoe sa oebe'e ia, tána chõoe. Ba ifa'ese nosenia 18
Aberamo, iroegi gatoea Mamere ba tebato ia ba da'õ, ba Heberona andrõ, ba ifa'anõ naha wame'e soemange chõ Jehowa.

FAZA 14.

Tesoew̃o Zodoma ba tera'oe Loti. II. I'orifi Loti Aberamo. III. Ifahowoe'õ Gaberamo Melechisede andrõ.

I. **B**a me loeo Garambeli, razo 1
Zineara, ba maoso Gariochi, razo Gelasara ba Kedoro La'omoro, razo Gelama ba Tidala, razo niha baero, lasoewõ Mbera, razo Zodoma ba 2
Birisa, razo Gomora ba Sinaba, razo Gadama, ba Semeberi, razo Zebo'i ba razo Mbela, ja'ia Zo'ara andrõ. Da'õ fefoe zoroedoe we'amõi ba 3
ndraso Sidi andrõ, ja'ia ziloea asi sasi'asi ma'õchõ. No mewelendroea 4
fache ira barõ mbawa Kedoro La'omoro andrõ ba me aefa da'õ, ba laheta ira banoeania. Ba me no 5
aloea meweledõloe fache, ba so Kedoro La'omoro, ba razo andrõ, si mõi awõnia, ba la'alani mado Refa'i andrõ ba Gasaroto Karanaï, awõ mado Zoesi ba Hama, awõ mado

Gemi, ba ndraso ba Giriata'i, *(Moz. V. 2, 10 b. t.)*, ba mado Hori ba hili Ze'ira andrõ chõra, iroegi Geli Farana, tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai danõ si mate andrõ. Ba lafoeli ira foeri ba laroegi Geni Misefa, ja'ia Kadesi, ba lasoewõ danõ Ndraono Gamaleki ma'asagõrõ, awõ Ndraono Gamori ba Hazaso Tamara. Ba maoso razo Zodoma ba razo Gomora ba razo Gadama ba razo Zebo'i ba razo Mbela, ja'ia Zoara andrõ, lafa'anõ ira ba wolaoe chõra ba zalo'o ba Zidi, ba wolaoe chõ Kedoro La'omoro andrõ, razo Gelama, ba chõ Didala, razo niha baero, ba chõ Garambeli, razo Zineara, ba chõ Gariochi, razo Gelasara — daõfa razo oedoe zi dalima. Ba ba ndraso Sidi andrõ, ba no fahõna manõ dõgi zoeloemooe. Ba me no tetimba foeri razo Zodoma ba razo Gomora, ba ahõndrõ ira ba da'õ, ba si tosai, ba moloi, lasawa hili. Ba ahori lahalõ nibajabaja ba Zodoma ba ba Gomora ba balazora fefoe, ba mofanõ. Ba la'oloi'õ gõi Loti andrõ, ono dalifoesõ Gaberamo, si no fatewoe ba Zodoma, awõ nibajabajania, ba mofanõ.

II. **B**a so zoloi, ba i'ombacha'õ chõ Gaberamo andrõ, mado Heberaio; ba gatoea Ndraono Gamori Mamere, talifoesõ ndra Esikoli Aneri, so da'õ, ba si fa'awõ chõ Gaberamo da'õ no mege. Ba me irongo Gaberamo, no lara'oe dána nononia andrõ ba no la'oloi'õ, ba ifa'anõ niha andrõ chõnia, si no fadoehoe dõdõnia, si toemboe baomo nia [sawoejoe], 318, ba igohi zanoewõ andrõ, irege Dano. *(Sam. II. 24, 6)*. Ba ibarigõ niha andrõ chõnia ba lahawoei zanoewõ, ba zi bongi, ba te'ala labe'e ba lagohi, irege Hoba, jõoe Ndramaseko. Ba i'ohe mangawoeli [Aberamo] fefoe nibajabaja, ba he Loti gõi, tána nononia, awõ nibajabajania, i'ohe mangawoeli, awõ ndra alawe, awõ niha sato ni'oloi'õ.

III. **B**a no te'ala Kedoro La'omoro andrõ, awõ razo andrõ si fao chõnia, ibe'e Aberamo, ba ifoeli ia, ba ifaondragõ ia razo Zodoma ba ndraso Zawe, ja'ia ndraso razo andrõ. Ba i'ohe baero roti ba agoe Melechisede, razo Zalema, ere Lowalangi Fondrege Zalawa da'õ. *(Sin. 110, 4. Heb. 5. 6; 6, 20; 7, 1 b. t.)*. Ba ifahowoe'õ Gaberamo, imane: Jawahowoe'õ Gaberamo Lowalangi Fondrege Zalawa, samazõchi banoea si jawa, awõ danõ! Ba nisoeno Lowalangi Fondrege Zalawa, si no mame'e ba dangaoe emalioe. Ba ibe'e chõnia Aberamo zamboea ni'ofoeloe fefoe hadia ia. *(Moz. IV. 18, 21)*. Ba imane razo Zodoma chõ Gaberamo: Niha andrõ be'e chõgoe, ba nibajabaja andrõ, ba halõ chõoe. Ba imane Aberamo chõ razo Zodoma: Oefazawa dangagoe chõ Jehowa, Lowalangi Fondrege Zalawa, samazõchi banoea si jawa, awõ danõ: Sara bana fanagoe ba sara bõbõ mbadagahe ba hadia ia fefoe zi so chõoe, ba lõ oehalõ, fa bõi õwa'õ, no õfo'ana'a Gaberamo. Alacha lõ chõgoe! Ha ni'ã nono matoea andrõ ba tána ba niha andrõ, si no mõi awõgoe, Aneri ba Esikoli ba Mamere — acha mo'oeracha ira!

FAZA 15.

I. Mangandrõ ono Gaberamo. Amaboe'oela li Lowalangi. II. Fangaro amaboe'oela li andrõ ba fangombacha si gõna ma'oewoe Gaberamo dania.

I. **B**a me no aefa da'õ no mege, ba hoemede Jehowa chõ Gaberamo, ba gangilata, imane: Bõi ata'oe ndra'oegõ, Aberamo; baloeseoe ndra'o, loeooe, ba bõrõ zeboea. *(Sin. 19, 12. Jes. 41, 10; 43, 1)*. Ba imane Aberamo: He So'aja Jehowa, hadia nibe'eoe chõgoe? mowaõwaõ manõ ndra'o ba lõ onogoe, ba sanema ondrõitagoe dania, ba Eliezeri andrõ, banoea Ndramaseko. Ba imane

na Aberamo : Lõ'õ sa nibe'eoe chõgoe nga'õtõ, ba tobali sanema ondrõitagoe, ba sawoejoe baomogoe.
4 Ba hoemede chõnia Jehowa, imane : Tenga sanema ondrõitamo da'õ, si otarai nõsioe dania, da'õ zanema
5 ondrõitamõ. Ba i'ohe ia baero baewali ba imane : Faigi mbanoea si jawã ba erai ndrõfi ; hadia, õ'ila maõ õ'erai ? Ba imane na chõnia : Si manõ [wa'oja] ma'oewoemõ da-
6 nia. *(Moz. I. 13, 16).* **Ba fadoehoe dõdõnia chõ Jehowa, ba ibe'e fa'atoelõ dõdõnia da'õ Jehowa.** *(Rom. 4, 3. Gal. 3, 6. Jak. 2, 23).*
7 II. **Ba** imane chõnia : Jehowa ndra'odo si no mangeheta ja'oegõ ba Goeri, ba Galedaia, ba wame'e
8 tãna chõoe tanõ da'e. Ba imane : He So'aja, Jehowa ! heza oroma
9 chõgoe, wa ochõtagoe dania ? Ba imane chõnia Jehowa : Halõ chõgoe zawĩ si no medõloe fache ba nambi si medõloe fache ba si matoea mbiribiri si medõloe fache ba samboea woene ba samboea nono
10 marafadi. Ba ihalõ chõnia da'õ fefoe ba idozigõ ibago daloe ba ifatahõ zi tambatambai ; ba fofo andrõ, ba
11 lõ isila. Ba aechoe mojo ba nagole
12 andrõ ; ba itaboi ira Aberamo. Ba me aechoe'aechoe loeo, ba ihawoei Gaberamo femõrõ sabõlõ ba fa'ata'oe ; ihawoei ia fa'ogõmigõmi
13 sabe'e. Ba imane [Jehowa] chõ Gaberamo : Bõi zi lõ õrongo, wa si fatewoe ba danõ si tenga tanõra ma'oewoemõ dania ba sawoejoe ira ba da'õ ba lafakao sibai ira niha andrõ, õfa ngaotoe fache wa'ara. *(Moz. II. 1, 13 ; 12, 40. Hal. zin. 7, 6).*
14 Ba soi andrõ gõi, si mõi ira sawoejoe, ba oehoekoe, ba awena dania aefa ira, eboea la'ohe ana'a.
15 *(Moz. II. 11, 2 ; 12, 35. 36).* Ba ja'oegõ, ba sohahaoe tõdõ, irege oroedoe'õ chõ ndra toeaoe ; ba wa'atoea omasiõ teko'o ndra'oegõ. *(F. 25, 8).*
16 Ba õfa nga'õtõra, ba mangawoeli ira ba da'e ; lõ'õ na sa afõnoe zoe'asoe'a horõ Ndraono Gamori. *(Moz. V. 9, 4).* Ba me no aechoe 17 loeo, me no ogõmigõmi sibai, ba so zimbo, hoelõ zimbo zino wa'oe ba soeloe, sanõrõ nisila no mege. Me 18 loeo da'õ fawoe'oe li Jehowa chõ Gaberamo, imane : Ba ma'oewoemõ oebe'e danõ andre, i'otarai nidanõ Miseraji andrõ, iroegi nidanõ seboea andrõ, Oiferati, *(F. 12, 7. Raz. I. 4, 21. Nga'õt. II. 9, 26),* tanõ Ndraono 19 Geni ba tanõ Ndraono Genisi ba tanõ Ndraono Gadamoni, *(Moz. V. 7, 1),* ba tanõ Ndraono Cheti ba 20 tanõ Ndraono Weresi ba tanõ Ndraono Refati ba tanõ Ndraono Gamori 21 ba tanõ Ndrawa Gana'ana ba tanõ Ndraono Girigasi ba tanõ Ndraono Jeboesi.

FAZA 16.

I. Ihalõ dongania Hagara andrõ Aberamo, niwa'õ Zara'i chõnia. Moloi Hagara. II. Oroma chõnia mala'ika, ba danõ si mate. Amaboe'oela li ba fa'atoemboe Zima'eli andrõ.

I. **Ba** lõ so'ono Gaberamo, chõ 1 wo'omonia Sara'i andrõ ; ba so chõnia zawoejoe, ono alawe, Dawa Miseraji, Hagara dõi. Ba imane Sara'i 2 chõ Gaberamo : Me lõ'õ sa nibe'e Jehowa chõgoe ono, ba hana na oroedoe ndra'oegõ chõ zawoejoegoe jomo andrõ, ma faloechado nono chõnia ! Ba i'o'õ niwa'õ Zara'i Aberamo. Ba ihalõ zawoejoenia jomo a- 3 ndrõ, Hagara, Dawa Miseraji, Sara'i, fo'omo Gaberamo, ba ibe'e donga wo'omonia Aberamo, me no mewoeloe fache Gaberamo ba danõ Gana'ana. Ba oroedoe ia chõ Hagara 4 andrõ, ba manabina. Ba me i'ila, no manabina ia, ba lõ ba dõdõnia sa'ae sochõ ja'ia. Ba imane Sara'i 5 chõ Gaberamo : Horõoe wa faloechado wango'aja. Ja'odo zoloeloe chõoe sawoejoegoe jomo andrõ, ba ija'e, me i'ila no manabina ia, ba lõ'õ sa'ae ba dõdõnia ja'odo. Jamoefaigi lala chõda Jehowa. Ba imane Abe- 6

ramo chõ Zara'i: Ba dangaoe atõ so zawoejoemõ; si so ba dõdõoe laoe chõnia! Ba ifakao ia Sara'i, irege
7 moloi. Ba faloecha chõnia mala'ika Jehowa, ba zinga goemboe ba danõ si mate, oemboe ba ngai lala ba
8 Zoeri. Ba imane: He Hagara, sawoejoe Zara'i! he õ'otarai ba heza moi'õ? Imane: Soloi ndra'o chõ
9 Zara'i andrõ, sochõ ja'odo. Ba imane chõnia mala'ika Jehowa andrõ: Foeli'õ chõ zochõ ja'oegõ a-
10 ndrõ, ba o'õ niwa'õnia. Ba imane na chõnia mala'ika Jehowa andrõ: Oja sibai ma'oewoemõ dania oebe'e,
11 irege tebai te'erai wa'oja. Ba imane na chõnia mala'ika Jehowa andrõ: Si no manabina ndra'oegõ ba toemboe dania chõoe nono matoea, ba õbe'e tõinia Zima'eli, me no ifondrondrongo [wangarõngarõoe ba]
12 wamakaomõ andrõ Jehowa. Ba ja'ia andrõ, ba niha si hoelõ galide gatoea — dozi niha bõ'õ fa'oedoe ia, ba si fa'oedoe chõnia zoei niha bõ'õ fefoe — ba ihõndrõgõ dania fefoe zahatõ chõnia. *(F. 21, 20. Job. 39,*
13 *5–8).* Ba ibe'e tõi Jehowa andrõ, sihede chõnia: „Lowalangi soroma ndra'oegõ!" Imane sa: Hadia, noa gõi anehedo zamaigimaigi ja'odo a-
14 ndro? *(Sangoehoek. 13, 22).* Andrõ wa labe'e tõi goemboe andrõ: „Oemboe zaoeri andrõ, samaigi ja'odo"; ba
15 gotaloeara Gadesi Mbaredi so. Ba mo'ono Hagara chõ Gaberamo, ono matoea. Ba Sima'eli ibe'e tõi nono andrõ Aberamo, tõi nono andrõ si
16 no toemboe chõnia chõ Hagara. Ba wa'aloe ngafoeloe a õnõ fache Gaberamo, me toemboe chõnia Zima'eli andrõ, chõ Hagara.

FAZA 17.

I. Ifoeli ifaboe'oe linia chõ Gaberamo Lowalangi. Ifalalini dõi Gaberamo. II. Tandra wawoe'oesa li wamoto andrõ. III. Tefalalini gõi dõi Zara'i, Tefaboe'oe Giza'aki. IV. Famaloea famoto.

1 I. **B**a me no 99 fache Gaberamo, ba i'oroma'õ ia Jehowa chõ Gaberamo, imane chõnia: Lowalangi si lõ ambõ fa'abõlõ ndra'o, fõnagoe tõrõ lalaoe ba ja'atoelõ ndra'oegõ, *(F. 24, 40)*, ba fawoe'oe li ita, ba 2
oja sibai dania ma'oewoemõ oebe'e. Ba ifalõgoe tooe ia Aberamo, ba 3
hoemede chõnia Lowalangi, imane: Ja'odo zi no fawoe'oe li chõoe, wa 4
foeroegõ wa'alo soi ndra'oegõ dania. Ba bõi sa'ae Aberamo dõimõ, Aberahamo dõioe sa'ae. Foeroegõ wa'alo soi sa oebe'e ndra'oegõ. *(Rom. 4, 17).* 5
Ba ato sibai dania ma'oewoemõ 6
oebe'e, tobali mosoi dania ira, razo na'i dania õsa ma'oewoemõ. *(F. 35, 11).* Ba fawoe'oe li ndra'o 7
chõoe ba ba ma'oewoemõ foerioe, ba nga'õtõra andrõ, fawoe'oesa li si lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe, fa Lowalangioe ndra'odo ba Lowalangi ma'oewoemõ foerioe. Ba 8
chõoe ba ba ma'oewoemõ foerioe oebe'e danõ andre, ba zi so'õ si fatewoe iada'e, tanõ Gana'ana ma'asagõrõ, oebe'e ochõtami si lõ teboelõ, ba Lowalangira ndra'odo. Ba 9
imane Lowalangi chõ Gaberahamo: Ba ja'oegõ, bõi bõhõli wawoe'oesa li andrõ chõgoe, ja'oegõ andre ba ma'oewoemõ foerioe, ba nga'õtõra andrõ.

II. **D**a'õ wawoe'oesa li si lõ tola 10
mibõhõli, fawoe'oesa li chõgoe chõmi ba ba ma'oewoemõ foerioe: fefoe motõi matoea ba chõmi, ba niboto. Oeli chõmi niboto ba ja da'õ 11
dandra wawoe'oesa li chõda. *(Rom. 4, 11. Hal. zin. 7, 8).* Na no fitoe 12
bongi wa'eboea, ba niboto fefoe motõi matoea ba chõmi, ha oega nga'õtõmi, he si toemboe jomo ba he nihõli ba niha bõ'õ, si tenga ja'ami. *(Moz. III. 12, 3).* Niboto zi 13
toemboe baomooe ba he nihõlioe ana'a, ena'õ tobali oroma ba nõsimi wawoe'oesa li andrõ chõgoe, fawoe'oesa li siroegi si lõ aetoe. Ba niha 14
si lõ moeboto, si lõ moeboto oeli — ba nihori ba niwania zi manõ,

no adoedoe wawoe'oesa li andrõ chõgoe, ibe'e.

15 III. **Ba** imane na Lowalangi chõ Gaberahamo: Bõi sa'ae be'e tõi wo'omooe Sara'i andrõ Zara'i; Sara
16 sa'ae dõinia. Ba oefahowoe'õ ia ba oebe'e boealagoe chõoe nono matoea, chõnia, oefahowoe'õ ia ba ja awe soi ia dania; samatõrõ soi niha
17 dania ma'oewoenia õsa. Ba ifalõgoe tooe ia Aberahamo ba ma'iki, imane sa dõdõnia: Hadia, mo'ono maõ zi zi no 100 fache fa'atoea, ba mo'ono
18 Zara, si no 90 fache? Ba imane Aberahamo chõ Lowalangi: Ena'õ na aoeri manõ Zima'eli andrõ
19 fõnaoe! Ba imane Lowalangi: Bõi! Fo'omooe Sara andrõ zo'ono chõoe ono matoea, ba õbe'e tõi nono andrõ Giza'aki, ba fawoe'oe li ndra'odo chõnia, fawoe'oesa li siroegi si lõ aetoe, chõ ma'oewoena foerinia. *(F. 18, 10; 21, 2. Gal. 4, 23. Heb. 11,*
20 *11).* Ba he ba chõ Zima'eli andrõ, ba oefondrondrongo gõi wangandrõoe; oefahowoe'õ ia ba oefonga'õtõ ia, oja sibai ma'oewoenia, oebe'e. Felendroea zalawa nga'õtõnia dania, ba soi seboea ma'oewoenia oebe'e.
21 Ba fawoe'oesa li andrõ chõgoe, ba chõ Giza'aki andrõ oetandrõsaigõ, si toemboe dania chõoe, chõ Zara,
22 mané foeri. Ba me no awai hoehoeo Lowalangi chõnia, ba noemalõ mijawa ia, irõi Gaberahamo.

23 IV. **Ba** ihalõ nononia Sima'eli Aberahamo, awõ dozi si no toemboe baomonia ba dozi nihõlinia ana'a, fefoe motõi matoea ba zi so jomo chõ Gaberahamo, ba iboto goelira, me loeo da'õ, i'o'õ niwa'õ Lowala-
24 ngi chõnia. Ba no 99 fache Gabera-
25 hamo, me teboto goelinia. Ba 13 fache Zima'eli, me teboto goelinia. Ba me loeo da'õ, ba teboto
26 Gaberahamo ba ononia Sima'eli;
27 ba si so jomo chõnia fefoe, he si toemboe baomonia, ba he nihõlinia ana'a ba niha bõ'õ, ba teboto awõnia.

FAZA 18.

I. I'oroma'õ ia Jehowa chõ Gaberahamo. II. Tefaboe'oe chõ Zara wa'atoemboe Giza'aki andrõ, ba lõ fadoehoe dõdõ Zara. III. Te'ombacha'õ zi gõna Zodoma andrõ dania. Fangandrõ Gaberahamo, salahira.

I. **Ba** i'oroma'õ ia chõnia Jehowa, 1
ba gatoea Mamere andrõ, me doemadao ia ba mbawandroehõ nose,
me hino wa'aoechoe zino. Me ifaõga 2
hõrõnia, ba hiza niha, datõloe, si so fõnania; ba me i'ila ira, ba fagohi ia, i'oroi mbawandroehõ nose, ifaondragõ ira, ba ifaõndrõ ia, irege
danõ tooe. *(Heb. 13, 2).* Ba imane: 3
He Toeha, na no atõ faloechado ma'ifoe wa'eboea dõdõoe, wamaigioe, ba bõi atõ taloe'i zawoejoemõ
andre! Dalabe'e nidanõ ma'ifoe, 4
ena'õ misasai gahemi; ba midadao
ba loemõ geoe andre, ba da'oehalõ 5
chõmi zambawa koee, ena'õ mi'abe'e'õ ami, ba dania, ba hana na mitohoegõ wofanõ. Andrõ sa mitõrõ zawoejoemi andre. Ba lamane: Laoe
niwaõoe andrõ! Ba fagohi Gabera- 6
hamo, isawa nose, chõ Zara, imane: Ta'it'a'i, halõ hamo, tõloe hinaoja,
faroeka ba fazõchi koee! Ba idõlõ 7
ia ba zawi Aberahamo, ihalõ nono zawi sawoejoewoejoe ba ibe'e ba danga zangai halõwõ ba i'aliogõ da'õ wangasosoi. Ba ihalõ matega ba 8
soesoe Aberahamo ba sawi andrõ, ni'asiwainia, ba ifa'oli gõra; ba ja'ia zangaingai hadia zogoena chõra, ba da'õ, ba loemõ geoe, me manga ira.

II. **Ba** lamane chõnia: Heza so wo'- 9
omooe Sara? Imane: Hiza baose.
Ba imane: Oefoelido chõoe, ba ndrõ- 10
fia, mané foeri, ba no so nono chõ wo'omooe Sara. Ba ifondrongondrongo Sara, ba gero mbawandroehõ nose; foerinia da'õ. *(Raz. II. 4, 16. Rom. 9, 9. Heb. 11, 11).* Ba Aberaha- 11
mo ba Sara, ba no satoea sa'ae, no noemalõ ndrõfi, ba chõ Zara, ba

tenga sa'ae si mane ba ndra alawe
12 bõ'õ. Ba ma'iki Zara tõdõnia, imane
dõdõnia: Hadia, me no saleoe ndra'-
odo, ba hadia, somasi ira matoea na
ndra'o? ba no satoea atõ gõi wo'-
13 omogoe, *(Fet. I. 3, 6).* Ba imane
Jehowa chõ Gaberahamo: Hadia
atõ, wa ma'iki Zara, ba hana wa
imane dõdõnia: Hadia si ndroehoe
tola so'ono ndra'o, me no satoea
14 ndra'odo? Hadia, so hadia zi tebai
chõ Jehowa? Na mané foeri, ba
ndrõfia, ba oefoelido chõoe, ba no
15 so nono chõ Zara! *(Loek. 1, 37).* Ba
i'osilõ'õgõ Sara, imane: Lõ sa'ikido;
Ata'oe sa'ae ia. Ba imane: Tenga,
noa sa ma'iki'õ.
16 III. **B**a maoso niha andrõ, ma-
ngefa ira ba da'õ, ba lafaigi mitooe
Zodoma — ba fao chõra Gaberaha-
17 mo, awõra ba lala —. Ba imane
Jehowa: Hadia, oebini'õ chõ Gabe-
rahamo zadõlõ oelaoe? *(Amos. 3, 7).*
18 Ba soi seboea, sato sibai, sa atõ da-
nia nga'õtõ Gaberahamo, ba moroi
chõnia, wa tefahowoe'õ fefoe soi ba
19 goeli danõ *(F. 12, 2).* Noa sa oetoe-
joe ia, ena'õ **iŵa'õ chõ nononia ba ba
zoroijomonia fefoe, foerinia, wanõrõ
lala andrõ chõ Jehowa, wolaoe sa-
dõlõ ba satoelõ,** ena'õ ifatõrõ chõ
Gaberahamo, nifaboe'oenia chõnia.
20 Ba imane Jehowa: Toeria Zodoma
ba toeria Gomora andrõ, ba no
eboea; ba horõra, ba si ndroehoe,
ba seboea sibai! *(Hes. 16, 49. 50).*
21 Andrõ mõido mitooe, ba wamaigi,
na doehoe dozi zolaoe da'õ, si máne
doeriara andrõ, si no terongo chõ-
22 goe, ba na faja; omasido oe'ila! Ba
mofanõ niha andrõ, lasaŵa Zodoma,
ba tebato na ba da'õ Gaberahamo,
23 chõ Jehowa. Ba ihatõ'õ ia Abera-
hamo, ba imane: Hadia, õfarahoegõ
wamakiko si lõ horõ, awõ zi so
24 horõ? Ma dania lima woeloe zi lõ
horõ, ba mbanoea andrõ? Hadia,
õfakiko da'õ gõi, ba lõ'õ sa õhachõ-
si tõdõ mbanoea andrõ, bõrõ zi lima
woeloe andrõ, si lõ horo, si so ba
mbanoea bacha? Ja'arõoe chõoe wo- 25
laoe si manõ, wa õfarahoegõ ba zi
so horõ zi lõ horõ, wamoenoe ja'ira,
fa faoma nifatõrõ, he ba zi lõ horõ,
ba he ba zi so horõ. Ja'arõoe chõoe
da'õ! Hadia, tenga satoelõ, ilaoe
sangoehoekoe oeli danõ ma'asagõrõ
andrõ? *(Rom. 3, 6).* Ba imane Je- 26
howa: Na oesõndra ena'õ zi lima
woeloe si lõ horõ, ba Zodoma, ba
mbanoea, ba oehachõsi tõdõ mba-
noea ma'asamboea, bõrõ ira andrõ.
Ba itohoegõ Aberahamo, imane: Hi- 27
za sa, lõ ata'oedo moehede chõoe,
he ŵa'ae no tanõ ba awoe ndra'odo.
Ma dania lima ambõ lima woeloe 28
zi lõ horõ andrõ, ba hadia, õfakiko
mbanoea andrõ ma'asamboea bõrõ
zi lima andrõ? Ba imane: Lõ oefa-
kiko ira, na oesõndra zi õfa woeloe
a lima bacha. Ba itohoegõ na we- 29
hede chõnia, imane: Ma dania fa-
loecha zi õfa woeloe bacha. Ba i-
mane: Lõ oefaloea, ba zi õfa woe-
loe andrõ. Ba imane Aberahamo: 30
He Toeha, bõi ofõnoe, na oeŵa'õ
na. Ma dania tõloe ngafoeloe zi so
bacha. Ba imane: Lõ oefaloea, na
oesõndra zi tõloe ngafoeloe. Ba ima- 31
ne: He Toeha, lõ sata'oe ndra'o
moehede chõoe; ma dania faloecha
zi doea woeloe bacha. Ba imane:
Lõ oefakiko ira, bõrõ zi doea woe-
loe andrõ. Ba imane: Bõi õfõnoe, 32
Toeha, na oeŵa'õ na, hatõ zi samoeza
andre: Ma faloecha zi dafoeloe ba-
cha. Ba imane: Lõ oefakiko ira,
bõrõ zi dafoeloe andrõ. Ba mofanõ 33
Jehowa, me no i'o'ozoei hoehoeo
andrõ chõ Gaberahamo; ba ifoeli
ia chõra Aberahamo.

FAZA 19.

I. Mõi tome Loti mala'ika andrõ. Horõ mbanoea Zodoma. II. Fangorifi Loti. III. Fa'ahõndrõ Zodoma, fabaja si fasoei. IV. Horõ Loti chõ nononia alawe.

I. **B**a laroegi Zodoma mala'ika 1
andrõ si daroea, me tánõ owĩ. Ba

no doemadao Loti barõ mbawa gõli Zodoma. Ba me i'ila ira, ba maoso ia, ifaondragõ ira ba ifaõndrõ ia,
2 irege danõ tooe. Ba imane: He Toea, mi'ae jomo ba nomo zawoejoemi, ba wemõrõ, ba misasai gahemi; ba mahemoloe mbanoea, ba hana na mofanõ ami. Ba lamane:
3 Lõ'õ, baewali soga bongĩ. Ba iforege chõra, irege fao ira chõnia, irege mõi baomonia. Ba ihalõ gõra, ba ifazõchi koee, si lõ moe'aisõni,
4 ba manga ira. Ba lõ si mõrõ ira na, ba lafasoei nomo ira matoea mbanoeara andrõ, banoea Zodoma andrõ, he ono matoea, ba he satoea, samba banoea manõ, lahoe-
5 roefai. Moe'ao ira chõ Loti, lamane chõnia: Heza so niha andrõ, si no mõi jomo chõoe bongĩ? Ohe baero ira chõma, ena'õ oroedoega chõra. *(Moz. III. 18, 22. Sangoehoek. 19,*
6 *22).* Ba mõi tooe chõra Loti — ba bawandroehõ, ba ikoesi foerinia. —
7 Ba imane: He ga'a! Bõi manao
8 horõ ami! Hiza! Domboea chõgoe nono alawe, si lõ irai mangila ira matoea; da'õ oebe'e baero chõmi, ba hana na milaoe chõra zomasi ami. Ba lõ tola milaoe hadia ia ba niha andrõ, me no atõ mõi ira ba
9 loemõ zagõ chõgoe. Ba lamane: Fa'ese'õ! lamane: Ha samõsamõsa ia, si mõi fatewoe ba da'e, ba lõ aetoe idegoedegoe ita. Ba damalaoe chõoe zabõlõbõlõ, moroi ba nilaoema chõra ena'õ! Ba ladegeni ira chõ Loti andrõ; so ira, ba wamoto bawa-
10 ndroehõ. *(Fet. II. 2, 7).* Ba la'oro'õ dangara moroi jomo niha no mege, lasõbi jomo chõra Loti ba lakoesi
11 mbawandroehõ. Ba lahawoei bõsi niha andrõ, si so tooe, he iraono ba he satoea, tobali la'aloealoei manõ mbawandroehõ, ba lõ lasõndra. *(Raz. II. 6, 18).*
12 II. **B**a lamane niha no mege chõ Loti: Hadia, so chõoe na ba da'e, ha niha? Oemõnõoe ba ma onooe matoea ba ma onooe alawe ba ha niha na tána chõoe, ba mbanoea andre, ba ohe misa! Mafakiko sa 13
mbanoea da'e, me no te'adoegõ sibai ira chõ Jehowa; andrõ ifatenge ndra'aga Jehowa, ba wamakiko ja'ira. Ba mõi tooe Loti, hoemede ia 14
ba noemõnõnia, sangai ononia ena'õ, imane: Milaboe, miheta ami ba da'e! Ifakiko sa'ae mboenoea da'e Jehowa! Ba labali boedenia chõra oemõnõnia andrõ. Ba me ibõrõtaigõ mo- 15
loeo, ba lafangaõsõ Loti mala'ika andrõ, lamane: Laboe, ohe wo'omooe ba onooe andrõ si domboea, si so ba da'e, fa bõi tetiko ndra'oegõ gõi ba horõ mbanoea andre! Ba me arõrõrõrõ ia na, ba latoejoe 16
da'ionia niha andrõ, fabaja fo'omonia ba ononia andrõ si domboea, me no edõna i'orifi ia Jehowa, la'ohe baero ba larõi ia ba da'õ baero mbanoea. Ba ba wolohe ja'ira baero, 17
ba lamane: Orifi'õ, nosooe mbalazi! Bõi baliõgõ foeri ba bõi badoegõ'õ heza, ba ndraso. Ba hili orifi'õ, fa bõi fao ndra'oegõ ba wa'atekiko! Ba imane chõra Loti: Bõi, Toea! 18
Noa sa atõ isõndra wa'eboea dõdõ 19
sawoejoemõ, wamaigioe, tobali no eboea wa'ahachõ dõdõoe chõgoe, ba no õ'orifido; ba tebai moloi ndra'o ba hili; ma dania so zi gõna ndra'o, famoenoegoe. Hiza mbanoea, 20
si no ahatõ, si tola oesawã; ba no side'ide, da'õ zomasido oesawã, — noa sa atõ side'ide ia — ena'õ aoerido. Ba imane chõnia: Hiza, 21
ba da'õ gõi oe'o'õ chõoe, ba lõ oefakiko mbanoea andrõ niwa'õoe. Ta'- 22
ita'i, sawa daõ; lõ'õ sa oe'ila oelaoe hadia ia, balazi no õroegi. Andrõ wa labe'e tõi mbanoea andrõ Zoara (side'ide). Ba no toemboe loeo ba 23
goeli danõ, me iroegi Zoara Loti.
III. **B**a aechoe dalõ balera ba a- 24
litõ ba Zodoma ba ba Gomora, ibe'e Jehowa, moroi jawa ba mbanoea, *(Moz. V. 29, 23. Jes. 13, 19. Loek. 17,*
29. Joed. a. 7), idoedoegõ mbanoea a- 25
ndrõ, fabaja tanõ tooe, tefarahoe

ndraso andrõ ma'asagõrõ, awõ niha, banoea da'õ, awõ zinanõ ba danõ
26 andrõ. Ba ibali'õ ia foeri, ba wamaigi, fo'omo Loti, foerinia, ba tobali
27 kara mo'asio. *(Loek. 17, 32).* Ba mahemoloe õ, ba ihoelõ wongi Aberahamo,, we'amõi ba zi so ia mege,
28 chõ Jehowa. Ba me ifaigi mitooe Zodoma ba Gomora, awõ ndraso andrõ ma'asagõrõ, ba i'ila, noemalõ jawa zimbo, moroi ba danõ andrõ,
29 hoelõ zimbo zino wa'oe. Ba me idoedoegõ Lowalangi mbanoea ba ndraso andrõ, ba itõrõ tõdõ Lowalangi Gaberahamo andrõ, ba ifasao misa Loti, iheta ba wa'adoedoe andrõ, me idoedoegõ mbanoea andrõ, fabaja tanõ tooe, banoea si so Loti mege.

30 IV. **Ba** ifoeli iheta ia ba Zoara Loti, isawa mijawa ba i'iagõ hili, awõ nononia alawe andrõ, si domboea; ata'oe sa'ae ia, ba Zoara sosó ia; ba dõgi narõ hili nahiania, awõ nononia andrõ si domboea.
31 Ba imane si a'a chõ nachinia: Satoea sa'ae namada, ba lõ niha ba goeli danõ, soroedoe chõda ena'õ, si mane hoekoe ba goeli danõ ma'-
32 afefoe. Taboe, datafabadoegõ nagoe chõ namada, ba oroedoe mõrõ ita chõnia, ena'õ lõ aetoe nga'õtõda
33 ibe'e amada. *(Moz. III. 18, 7).* Ba latema lafabadoegõ nagoe chõ namara, ba zi bongi andrõ; ba mõi si bacha zi a'a, oroedoe mõrõ ia chõ namara. Ba lõ i'ila, me ifadõlõ tooe
34 ia, ba lõ'õ gõi i'ila, me maaso. Ba mahemoloe mbanoea, ba imane si a'a andrõ chõ nachinia: Noa sa oroedoe mõrõ ndra'o chõ namada; tafoeli tafabadoegõ chõnia nagoe, bongi dania gõi; ba ae si bacha ba fõrõ ba ngainia, ena'õ lõ aetoe
35 nga'õtõda ibe'e amada. Ba lafoeli lafabadoegõ nagoe chõ namara, ba zi bongi andrõ gõi; ba mõi mõrõ ba ngainia zi achi. Ba lõ i'ila, me
36 ifadõlõ ia ba he me maoso ia. Ba tobali manabina nono Loti andrõ, ma'adomboea, chõ namara. Ba ma- 37
dono zi a'a, ono matoea, ba ibe'e tõi nononia andrõ Moabi; da'õ woeroegõ Ndraono Moabi andrõ ma'õchõ. Ba si achi gõi, ba madono 38
gõi, ono matoea, ba ibe'e tõinia Gamoni; da'õ woeroegõ Ndraono Gamoni ma'õchõ.

FAZA 20.

I. Isawa Gerara Aberahamo. Telaoe mena'õ zi lõ sõchi chõ Zara, ba itenawa Lowalangi. II. Hoehoeo Gabimelechi andrõ chõ Gaberahamo.

I. **Ba** iheta ia ba da'õ Aberahamo, 1
isawa danõ si raja, ba gotaloeara Gadesi Zoeri i'iagõ, ba Gerara. Ba 2
ba chõ wo'omonia Sara, ba imane: Achigoe! Ba ifatenge Abimelechi, razo Gerara, ifahalõ'õ Zara. *(F. 12, 13; 26, 7).* Ba mõi chõ Gabi- 3
melechi Lowalangi, ba wangifi, ba zi bongi, imane chõnia: Si mate ndra'oegõ, bõrõ ndra alawe andrõ, nihalõoe, me no donga zodonga.
Ba lõ soroedoe chõnia Gabimelechi; 4
ba imane: He So'aja! zoemõi õboenoe zi lõ horõ! Ba noa sa ja'ia 5
zangoema'õ chõgoe: Achigoe! Ba si manõ gõi ndra alawe, no imane: Ga'agoe! Sadõlõ dõdõgoe ba si lõ sala dangagoe ba wolaoegoe andrõ chõnia. Ba imane chõnia Lowalangi, 6
ba wangifi: Ba ja'odo gõi, oe'ila sa, wa no sadõlõ tõdõ ndra'oegõ, wolaoe si manõ, ba no ja'o zanimba chõoe wamazõchi horõ chõgoe mena'õ; andrõ lõ oetehe õbabaja ia.
Ba foeli sa'ae ba zodonga ndronga- 7
nia, noa sa sama'ele'õ ia, ba acha mangandrõ ia salahioe, ena'õ aoeri ndra'oegõ; ba na lõ õfoeli, ba ja'-aboto ba dõdõoe, wa si mate ndra'-oegõ, fabaja fefoe dána chõoe. *(Sin. 105, 15. Job. 42, 8).*

II. **Ba** mahemoloe õ, ba ihoelõ 8
wongi Abimelechi, wehede ba zawoejoenia fefoe, ba idoenõdoenõ chõra fefoe, he wisa mege; ba ata'oe sibai niha andrõ. Ba ifa- 9

kaoni'õ Gaberahamo Abimelechi, imane chõnia: Hadia wolaoemõ chõma! Hadia horõgoe chõoe, wa õfatõrõ chõgoe ba ba mbanoeagoe fefoe horõ seboea andrõ! Si tebai manõ tclaoe mena'õ, ba no õlaoe chõgoe. Ba imane na Abimelechi chõ Gaberahamo: Hadia danioe wolaoe si manõ? Ba imane Aberahamo: Me no oemane dõdõgoe: Te sa lõ faloecha wangata'oefi Lowalangi ba mbanoea andrõ, ba laboenoe sa'ae ndra'odo, bõrõ wo'omogoe andrõ. Ba si ndroehoe sa gõi achigoe ia, ono namagoe — ha fa tenga ono ninagoe, ba no oehalõ ia. Me iŵa'õ chõgoe Lowalangi, ahetado ba chõma, mõido ba danõ bõ'õ, ba oemane chõnia: Da'õ õlaoe, fa'omasioe ndra'odo: gofoe heza taroegi dania, ba õŵa'õ ga'aoe ndra'odo. Ba ihalõ mbiribiri ba sawi ba sawoejoe ono matoea ba sawoejoe ono alawe Abimelechi, ba ibe'e chõ Gaberahamo; ba ifoeli gõi chõnia wo'omonia Sara. Ba imane Abimelechi: Hiza fõnaoe danõgoe; heza zomasi'õ, ba da'õ iagõ. Ba imane chõ Zara: Hiza, oebe'e ba danga ga'aoe zi hõnõ roefia, zosizosi chõoe da'õ ba zi so ba ngaioe, fefoe, tobali lõ horõoe ba niha fefoe. Ba mangandrõ Gaberahamo chõ Lowalangi, salahi Gabimelechi, ba ifadõhõ wõchõnia Lowalangi, ba fõchõ wo'omonia ba fõchõ zawoejoenia ira alawe, fa mo'ono'ono ira. Noa sa ifaoeloegõ Jehowa wokoesi taloe ndra alawe ba nomo Gabimelechi fefoe, bõrõ Zara andrõ, fo'omo Gaberahamo.

manabina Zara ba mo'ono chõ Gaberahamo, ba wa'atoeania, ono matoea, ba ginõtõ andrõ, niŵa'õ Lowalangi. *(Gal. 4, 23. Heb. 11, 11).*

FAZA 21.

I. Fa'atoemboe Giza'aki. II. Fanibo Sima'eli. III. Amaboe'oela li Lowalangi chõ Hagara. IV. Fawoe'oe li ira Gabimelechi Gaberahamo.

1 I. **B**a no ifatõrõ chõ Zara Jehowa nifaboe'oenia; ilaoe chõnia ni-
2 ŵa'õnia Jehowa. *(F. 17, 19).* Ba
3 Ba ibe'e tõi nononia Giza'aki Aberahamo, tõi nono sawena toemboe
4 andrõ chõnia chõ Zara. Ba iboto nononia Iza'aki Aberahamo, me no fitoe bongi, i'o'õ niŵa'õ Lowalangi chõnia. Ba no otoe fache Gaberahamo, me toemboe chõnia nononia
5 Iza'aki andrõ. Ba imane Sara: Fa-
6 ma'iki nilaoe Lowalangi chõgoe; dozi ha niha zamondrongo, ba la'igi'igi'õ ndra'odo. Ba imane na:
7 Ha niha zirai mõi ba dõdõ, chõ Gaberahamo andrõ, wa samaenoe ono na dania Zara! Ba noa sa mo'onodo chõnia, ba wa'atoeania. Ba
8 manõi nono andrõ ba aefa ba mbagi zoesoe; ba ibe'e gõ niha, Aberahamo, eboea ihalõ, me loeo aefa ba mbagi zoesoe Giza'aki.

II. **B**a me i'ila Sara nono Hagara
9 andrõ, Dawa Miseraji, ononia chõ
10 Gaberahamo, wa sa'iki'iki ia, ba imane chõ Gaberahamo: Fofanõ zawoejoe andrõ, awõ nononia; lõ'õ sa tola manema ondrõita dania nono zawoejoe andrõ, awõ nonogoe Iza'aki. *(Gal. 4, 30).* Ba fatoewoe
11 sibai da'õ chõ Gaberahamo, bõrõ
12 nononia andrõ. Ba imane Lowalangi chõ Gaberahamo: Bõi aboea chõoe ba nono andrõ ba ba zawoejoemõ andrõ; ahori õ'o'õ ni'andrõ Zara chõoe; ha sa ma'oewoe Giza'aki dania, niŵa'õ si ndroehoe nga'õtõoe. *(Rom. 9, 7. Heb. 11, 18).* Ba he ono
13 zawoejoe andrõ gõi, ba soi seboea dania oebe'e, me no onooe. Ba ma-
14 mahemoloe õ, ba ihoelõ wongi Aberahamo, ihalõ roti ba sara asoa nidanõ, ibe'e chõ Hagara, ba ifaloe'igõ chõnia nono, ba ifofanõ. Ba mofanõ ia ba eloengoeloengoe ia ba danõ si mate ba Mbereseba. Ba me
15 no ahori nidanõ ba nasoa, ba itibo'õ tooe ba mbõrõ da'oeli nono,
16 ba mõi ia doemadao ba zi tambai,

mato ichamõ ono wana wa'arõoe; imane sa: Tebai oenehegõ wa'amate nono! Andrõ i'arõoe'õ ia ma'ifoe;
17 ba ibõrõtaigõ me'e nono. Ba me irongo Lowalangi we'e nono, ba moe'ao mala'ika Lowalangi chõ Hagara, moroi ba mbanoea si jawa, imane chõnia: Hadia chõoe, Hagara? Bõi boesi dõdõoe! No irongo Lowalangi we'e nono andrõ, ba zi
18 so ia. Ae fazawa nono ba ohe dangania, tobali soi seboea sa ia oebe'e.
19 Ba ibokai hõrõnia Lowalangi, ba i'ila goemboe nidanõ. Ba mõi ia, ifo'õsi nasoa idanõ, ba ifabadoegõ
20 chõ nono. Ba itolo nono andrõ Lowalangi; manõi ia, ba ba danõ si mate sosó ia ba tobali soneche fa-
21 fanata. Ba danõ si mate Farana i'iagõ, ba ifangowaloe ia inania, moroi ba danõ Miseraji.
22 IV. Bame loeo da'õ, ba lamane chõ Gaberahamo Abimelechi no ba koemandra andrõ chõnia, Ficholo: Itolotolo'õ Lowalangi ba nilaoemõ fe-
23 foe. Andrõ ae ba hõloe chõgoe ija'e ba da'e, ba Lowalangi, wa lõ'õ manõ falimo ndra'oegõ chõgoe ba he ba dána chõgoe, si mane ja'odo, me no si fahoewoe ndra'o chõoe, ba no si fahoewoe chõgoe gõi ndra'oegõ ba ba zi so ba danõ andre fefoe, ba zi sosó ndra'oegõ si fate-
24 woe. Ba imane Aberahamo: Mõido
25 ba hõloe. Ba isechegõ Gabimelechi Aberahamo, ba mba'a nidanõ andrõ, ni'ochõgõ zawoejoe Gabimelechi,
26 ni'anõsõ'õ. Ba imane Abimelechi: Lõ oe'ila, ha niha zolaoe da'õ; lõ hadia ia ni'ombacha'õoe chõgoe, ba lõ'õ gõi nirongogoe ja'ia, irege ma'-
27 õchó. Ba ihalõ mbiribiri ba sawi Aberahamo, ibe'e chõ Gabimelechi,
28 ba fawoe'oe li ira. Ba i'oniagõ zi fitoe rozi, ono mbiribiri, Aberahamo.
29 Ba imane Abimelechi chõ Gaberahamo: Heza labe'e nono mbiribiri andrõ, si fitoe rozi, ni'oniagõmõ?
30 Imane Aberahamo: Ono mbiribiri andrõ, si fitoe rozi, ba ja sinemaoe chõgoe; ja famadoehoe'õ da'õ chõgoe, wa no ja'o zogao ba'a andrõ.
Andrõ wa labe'e tõi naha andrõ 31
Mbereseba, me no ba da'õ faoma fahõloe ira chõ nawõra. Si manõ 32
wawoe'oesa li chõra ba Mbereseba. Ba maoso ndra Abimelechi koemandra andrõ chõnia, Ficholo, ba lafoeli ira ba danõ Ndrawa Wilisiti. Ba 33
itanõ mbooe Aberahamo, ba Mbereseba andrõ ba i'angarõfi li dõi Jehowa ba da'õ, tõi Lowalangi si lõ aetoe andrõ. Ba ara Gaberahamo 34
ba danõ Ndrawa Wilisiti.

FAZA 22.

I. Tewa'õ chõ Gaberahamo ibe'e soemange [Lowalangi] nononia Iza'aki; folo'õnia. II. Tohoetohoe gamaboe'oela li Lowalangi chõ Gaberahamo. III. Nga'õtõ Nachori andrõ.

I. Ba me no aefa da'õ, ba ita- 1
ndraigõ Gaberahamo Lowalangi, imane chõnia: He Aberahamo! Imane: Ja'e ndra'o! *(Heb. 11, 17).* Ba 2
imane: Halõ nonooe andrõ si ha samboea, somasi ndra'oegõ, Iza'aki andrõ, ba ae ba danõ Morija, ba be'e soemange nitoenoe ia ba da'õ
ba hili, niwa'õgoe chõoe dania. Ba 3
mahemoloe õ, ba ihoelõ wongi Aberahamo, ifosela galidenia, i'ohe zawoejoenia, daroea, ba ononia Iza'aki, isisila geoe, fanoenoe zoemange, ba maoso ia, isawa naha andrõ, niwa'õ Lowalangi chõnia.*(Moz. V. 18,10b.t.).*
Ba doea wongi, ba ifaõga hõrõnia 4
Aberahamo, ifachõlõ ia, ba faoro chõnia naha andrõ, arõoe na. Ba imane 5
Aberahamo ba zawoejoenia: Mi'iagõ da'e, awõ galide, mõiga misa mangandrõ, daroeaga ono, ba na noa da'õ, ba mafoeliga chõmi. Ba 6
ihalõ geoe andrõ, fanoenoe zoemange, ibe'e noro nononia Iza'aki ba itoejoe galitõ ba si'õli fanaba, ba mofanõ ira, daroea ira. Ba hoeme- 7
de Giza'aki chõ namania Aberahamo, imane: He Ama! Imane: Ja'e ndra'o onogoe! Ba imane: Alitõ

ba eoe, ba no so, ba heza so mbi-
8 ribiri, soemange nitoenoe? Imane
Aberabamo: Ifaigi sa dania Lowa-
langi mbiribiri, soemange nitoenoe,
onogoe! Ba mowaõwaõ ira, daroea
9 ira. Ba me no laroegi naha andrõ,
miwa'õ Lowalangi chõma, ba ifa'a-
nõ naha wame'e soemange Abera-
hamo ba eoe andrõ, ba ifa'anõ gõi;
ba i'amõbõ'õ ononia Iza'aki ba ibe'e
ba naha wame'e soemange andrõ,
10 ba dete geoe. *(Jak. 2, 21).* Ba i'oro'õ
dangania Aberahamo, itoejoe zi'õli,
11 ba wanaba ononia. Ba moe'ao chõ-
nia mala'ika Jehowa moroi ba mba-
noea si jawa, imane: He Abera-
hamo! He Aberahamo! Ba imane:
12 Ja'e ndra'odo! Ba imane: Bõi ba-
baja nono andrõ, bõi fakao ia! Awe-
na sa oe'ila, wa no sangata'oefi Lo-
walangi ndra'oegõ, me lõ alimagõ
chõoe nonooe andrõ, si ha samboea,
13 õloeloe chõgoe. *(Rom. 8, 32).* Ba ifaõ-
ga hõrõnia Aberahamo ba i'ila zi
matoea mbiribiri, si no tochai ba
ndroe'oe tandroenia. Ba mõi Gabe-
rahamo, ihalõ mbiribiri andrõ ba
ibe'e soemange nitoenoe, salahi no-
14 nonia. Ba ibe'e tõi naha andrõ Abe-
rahamo „Zanehe Jehowa". Andrõ
wa lawa'õ na ma'õchõ: „Ba hili
andrõ, ba ni'oroma'õ Jehowa ja'ia."
15 II. **Ba** ifoeli moe'ao mala'ika Je-
howa chõ Gaberahamo, i'oroi mba-
16 noea si jawa, imane: Fahõloe ndra'o
ba chõgoe, iwa'õ Jehowa: Me no
õlaoe da'õ, ba me lõ salimagõ chõoe
nonooe andrõ si ha samboea, õloe-
17 loe chõgoe, *(Heb. 6, 13),* ba oehõna
chõoe howoehowoe, ba ato sibai
dania ma'oewoemõ oebe'e, fa'oja
ndrõfi ba mbanoea si jawa ba fa'oja
ngawoea nene ba mbewe nasi, ba
sochõ bawa gõli ba nemalira ma'-
18 oewoemõ dania. **Ba moroi ba ma'oe-
woemõ tewahowoe'õ dania fefoe soi
ba goeli danõ,** bõli gõlõoe, me no
õ'o'õ niwa'õgoe andrõ. *(F. 12, 3).*
19 Ba ifoeli ia ba zawoejoenia Abe-
rahamo, ba maoso ira ba fao ira ba
Mbereseba, ba ba Mbereseba ahono
Gaberahamo.

III. **Ba** me aefa da'õ, ba te'omba- 20
cha'õ chõ Gaberahamo: Noa gõi
mo'ono Milika andrõ chõ nachioe
Nachori, Oesi, si a'a, ba achi da'õ, 21
Boesi ba Kemoeeli, foeroegõ Ndrawa
Garamo andrõ, ba Chesoedi ba Haso 22
ba Filida ba Jidilafa ba Betoeeli;
ba ono Mbetoeeli Rebeka andrõ. 23
Si dawaloe andrõ nono Milika chõ
Nachori, achi Gaberahamo. Ba so 24
na zamboea tõ ndrongania ba dõi,
Roima dõi; ba mo'ono gõi da'õ
chõnia: Teba ba Gahamo ba Tahasi
ba Ma'acha.

FAZA 23.

I. Fa'amate Zara. II. I'õli lewatõ Aberahamo chõ Geferono andrõ. III. Fogo'o Sara.

I. **O**toe a doea woeloe a fitoe 1
fache wa'ara Zara ba goeli danõ;
da'õ wa'anaoe nosonia. Ba mate 2
Zara ba Giriata Garaba, ja'ia He-
berona andrõ, ba danõ Gana'ana.
Ba mõi Gaberahamo fa'ala'alai ba
chõ Zara, mange'esi ja'ia. Aefa da'õ, 3
ba irõi mboto zi mate andrõ, mõi
ia moehede ba Ndraono Cheti, ima-
ne: Niha bõ'õ ndra'o chõmi, si 4
fatewoe; Mitehe chõgoe lewatõ ba
chõmi, ondrõita dania, ena'õ oeheta
jomo zi mate andrõ chõgoe, ena'õ
oeko'o. Ba latema li Gaberahamo 5
Iraono Cheti, lamane: Fondrondro- 6
ngo chõma ine, Toea! Amaedola
zalawa ba chõ Lowalangi ndra'oegõ,
we'asosómõ ba chõma; ba wondrege
zi sõchi lewatõ chõma ko'o zi mate
andrõ chõoe! samõsa lõ ba chõma,
sanenawa ja'oegõ, na ba lewatõ chõ-
nia õko'o zi mate andrõ chõoe. Ba 7
maoso Gaberahamo, mangaloeloe ia
ba niha ba danõ andrõ, Iraono
Cheti. Ba hoemede ia chõra, imane: 8
Na mõi dõdõmi oeheta jomo zi
mate andrõ chõgoe ba oeko'o, ba
mitolodo, miloeloei mangoema'õ
chõ Geferono andrõ, ono Zohara,

9 ena'õ ibe'e chõgoe dõgi narõ hili andrõ, Machefela, chõnia, ba wondrege mbenoeania andrõ; lõ oe'ambõsi mbõlinia chõnia, na ibe'e chõgoe lewatõ ba chõmi, ondrõita
10 dania. Ba no doemadao gõi ba da'õ Geferono andrõ, awõ Ndraono Cheti. Ba itema li Gaberahamo Eferono, Iraono Cheti, tobali larongo Iraono Cheti, ha wa'ato ira, sanõrõ bawa gõli mbanoeania mijomo, imane:
11 Bõi, Toea! fondrondrongo chõgoe! Oebe'e boealagoe chõoe mbenoea andrõ, fabaja tõgi narõ hili andrõ bacha, oebe'e boeala chõoe; ba zanehe niwama andre oebe'e boealagoe chõoe. Ko'o manõ sa'ae zi mate
12 andrõ chõoe! Ba mangaloeloe Gaberahamo ba niha ba danõ andrõ.
13 Ba hoemede ia chõ Geferono andrõ; larongo banoeara, imane: Na si manõ dõdõoe, ba fondrondrongo chõgoe! Oebe'e mbõli mbenoea andrõ, halõ ia chõgoe, ena'õ oeko'o
14 ba da'õ zi mate andrõ chõgoe. Ba imane Eferono chõ Gaberahamo:
15 Fondrondrongo chõgoe ine, Toea! Benoea si 400 roefia mobõli, ba hadia da'õ chõda, daroea ita? Ko'o manõ sa'ae zi mate andrõ chõoe!
16 Ba i'o'õ chõ Geferono Aberahamo, ba itoelo chõ Geferono mbõli andrõ Aberahamo, niŵa'õnia ba zi so Ndraono Cheti andrõ, 400 roefia fanimba,
17 si lakoe ba waniaga. Ba tobali chõ Gaberahamo mbenoea Geferono andrõ, ba Machefela, ba gamaoedoe Mamere, benoea andrõ, si so tõgi narõ hili andrõ bacha, awõ geoe fefoe, si so ba mbenoea andrõ,
18 fasoei, *(F. 25, 10; 50, 13)*, te'aro'õ chõ Gaberahamo, ba zi so Ndraono Cheti andrõ, ha wa'ato ira, sanõrõ bawa gõli mbanoeania, mi-
19 jomo. Aefa da'õ ba iko'o wo'omonia Sara Aberahamo ba dõgi narõ hili andrõ, ba mbenoea Machefela, ba gamaoedoe Mamere, ja'ia Heberona,
20 ba danõ Gana'ana. Ba tobali te'aro'õ chõ Gaberahamo mbenoea andrõ fabaja tõgi narõ hili andrõ bacha, la'aro'õ Iraono Cheti, lewatõ chõnia, ondrõita dania.

FAZA 24.

I. Tefatenge ba Mesofotamia Geliezeri, ba wangai ira alawe chõ Giza'aki. II. Fe'amõinia, nifahowoe'õ Lowalangi. III. Ifaondragõ Rebeka andrõ Iza'aki.

I. **Ba** no atoea Gaberahamo, no 1
noemalõ ndrõfi; ba no ifahowoe'õ Gaberahamo Jehowa, ba nibajabajania fefoe. Ba hoemede Gaberaha- 2
mo chõ zatoea zawoejoenia baomonia, si so barõ mbawa fefoe hadia ia zi so chõnia, imane: Toefa tangaoe narõ zolagoe! Mõi'õ sa ba 3
hõloe chõgoe, ba chõ Jehowa, Lowalangi mbanoea si jaŵa ba Lowalangi danõ, wa tenga ono Ndrawa Gana'ana ba zi fatewoe ndra'odo, õhalõ chõ nonogoe andrõ, *(F. 28, 1. Moz. V. 7, 3)*, wa ba chõma mõi'õ, 4
ba niwama, ba wangai ira alawe chõ nonogoe Iza'aki. Ba imane sa- 5
woejoe andrõ: Ba na lõ edõna fao chõgoe ndra alawe andrõ, ba danõ andre, ba hadia. oe'ohe mangawoeli nonooe ba danõ andrõ, ba zaheta ja'oegõ? Imane chõnia Aberahamo: 6
Bõi! bõi ohe mangawoeli ba da'õ nonogoe! Jehowa andrõ, Lowalangi 7
mbanoea si jaŵa, sangeheta ja'o mege ba nomo namagoe ba ba mbanoeama, si no moehede chõgoe, si no fahõloe chõgoe, wangoema'õ: „Ba ma'oewoemõ oebe'e danõ andre" — da'õ zamowaõwaõ dania fõnaoe mala'ikania, ena'õ ba da'õ õhalõ ndra alawe chõ nonogoe. *(F. 12, 1. 7. Moz. II. 32, 13)*. Ba na lõ 8
edõna ndra alawe andrõ, i'o'õ ndra'oegõ, ba aefa ndra'oegõ ba wahõloesa andre; ba lõ'õ manõ tola õ'ohe mangawoeli ba da'õ nonogoe! Awena itoefa tangania narõ zola 9
Gaberahamo, mõi ia ba hõloe chõnia, i'o'õ niŵa'õnia.

II. **Aefa** da'õ, ba ihalõ gondra 10

sawoejoe andrõ, foeloe nga'eoe, ondra zochõ ja'ia, awõ ngawalõ naja chõ zochõ ja'ia, i'ohe, ba maoso ia, isawã Mezofotamia, mbanoea Na-
11 chori andrõ. Ba ibe'e molombase gondra no mege baero mbanoea, ba zinga mba'a, tánõtánõ owi, si mõimõi baero ndra alawe, ba wana'oe
12 idanõ. Ba imane : „He Jehowa Lowalangi zochõ ja'o andrõ, Lowalangi Gaberahamo ! Tolodo, eboea'õ dõdõoe chõ zochõ ja'o andrõ Abera-
13 hamo. Na sodo ba zinga mba'a iada'e, ba na so moroi jomo nono alawe ba mbanoea da'e mana'oe
14 idanõ — ba na itema dania ligoe ono alawe andrõ ba niwa'õgoe : Oro'õ nasoa, da'oebadoe, na imane : Badoe, ba oefabadoegõ gõi ba gondra chõoe, ba ja da'õ nihonogõimõ chõ genonioe Iza'aki, ba ba da'õ ja'aboto ba dõdõgoe. wa no eboea dõ-
15 dõoe chõ zochõ ja'o. Ba lõ saetoe wangandrõnia na, ba so moroi jomo Rebeka, ono Mbetoeeli ono Milika andrõ, fo'omo Nachori, achi Gabe-
16 rahamo, so ba galisinia nasoa. Ba si sochi bawa ia, ono alawe, si lõ irai oroedoe ba ndra matoea. Ba mõi ia mitooe ba mba'a, ifo'õsi
17 nasoa ba ifoeli ia mijawa. Ba fagohi zawoejoe no mege, wamaondragõ ja'ia, imane : Da'oebadoe
18 ma'ifoe nidanõ ba nasoa chõoe. Ba imane : Badoe, Toea ! Ba i'aliogõ
19 i'oro'õ nasoa, ifabadoegõ chõnia. Ba me no abõnõ ifabadoegõ chõnia, ba imane : Da'oeta'oeta'oe gõi õ gondra
20 chõoe, irege aboeso ira. Ba i'aliogõ ifadoewa ba loeha nõsi nasoa andrõ chõnia ba fagohi ia, ifoeli isawa mba'a, ba wana'oe idanõ na, ita'oe
21 õ gondra chõnia fefoe. Ba ahõlihõli dõdõ niha andrõ, ifaigifaigi, lõ hedehede, ena'õ i'ila, na no ifahowoe'õ
22 Jehowa we'amõinia, ba na lõ'õ. Ba me no aboeso gondra, ba ihalõ naja ba nichoe niha andrõ, ana'a, sasoekoe fanimba, ba doea rozi naja ba mboelõcha, foeloe roefia fanimba, ana'a, ba imane : Ha ono ndra'- 23
oegõ ? Ombacha'õ chõgoe ! Hadia, monaha ndra'aga ba nomo namaoe, na mõiga mõrõ ba da'õ ? Ba imane 24
chõnia : Ono Mbetoeeli andrõ ndra'odo, Betoeeli ono Milika andrõ, ononia chõ Nachori. Ba imane na : 25
No fahõna chõma ndroe'oe ba õ gondra, ba ebolo naha, ba wemõrõ. Ba ifaõndrõ ia niha andrõ, manga- 26
loeloe ia chõ Jehowa, imane : Ni- 27
soeno Jehowa, Lowalangi zochõ ja'o andrõ, Lowalangi Gaberahamo, si lõ mangambõsi fa'eboea dõdõnia, awõ wa lõ farõi chõ zochõ ja'o. Lala da'e, ba ni'oroma'õ Jehowa chõgoe, lala ba nomo dalifoesõ zochõ ja'o ! Ba fagohi nono alawe 28
andrõ, i'ombacha'õ chõ ninania zi
no faloecha ia. Ba so dalifoesõ Re- 29
beka andrõ, Labano dõi. Ba me 30
i'ila da'õ naja ba nichoe andrõ, awõ naja ba mboelõcha chõ nachinia, ba me irongo ni'ombacha'õ Rebeka, me imane : Da'õ niwa'õ niha andrõ chõgoe ! ba fagohi Labano andrõ, isawa niha andrõ ba gero mbanoea, ba zinga mba'a, ba iroegi ; no sosó manõ ia ba da'õ, awõ gondra, ba zinga mba'a. Ba 31
imane Labano : Ae jomo, nifahowoe'õ Jehowa ! hana wa ba da'e baero so'õ ? Noa sa'ae oehaogõ nomo ba no oefaigi naha gondra. Ba 32
me no iroegi jomo niha andrõ, ba iheta zela gondra [Labano] ba ibologõ tooe ndroe'oe, toefo gondra ba ibe'e gõ ba ihalõ nidanõ, fanasa gahe chõnia ba ba nawõnia fao. Ba 33
me labe'e gõnia mena'õ, ba imane : Lõ mangado, irege no oewa'õ niwa'õgoe ! Ba imane : Ba wa'õ ! Ba ima- 34
ne : Sawoejoe Gaberahamo ndra'odo. No ihõna howoehowoe chõ zo- 35
chõ ja'o Jehowa, ba no seboea ana'a ia. No ibe'e boealania chõnia Jehowa mbiribiri ba sawi ba firõ ba ana'a ba sawoejoe ira alawe ba ondra ba kalide. Ba Sara andrõ, fo'omo zochõ ja'o, 36

ba no mo'ono, ono matoea, chõ zochõ ja'o, me niha satoea sa'ae ia; ba danga da'õ ibe'e fefoe zi so
37 chõnia. Ba no ibe'e li chõgoe sochõ ja'o, no ibe'edo ba hõloe ba da'õ, imane: Lõ tola ba Ndrawa Gana'ana õhalõ ndra alawe chõ nonogoe, ba Ndrawa Gana'ana andre, si sodo
38 ba danõ, ba mbanoeama mõi'õ, ba niwama, ba wangai ira alawe chõ
39 nonogoe. Ba no oemane chõ zochõ ja'o: Ba he wisa, na lõ edõna i'o'õ
40 ndra'o alawe andrõ? Ba imane chõgoe: Jehowa andrõ, si no anehe, ba wanõrõgoe lalagoe andrõ, ifowaõwaõ mala'ikania fõnaoe ba ifahowoe'õ we'amõimõ, ena'õ ba niwama õhalõ ndra alawe chõ nonogoe,
41 ba mbanoeama andrõ. Ba awena aefa'õ ba wahõloesa andre, na no mõi'õ ba niwama; na lõ latehe chõoe, ba aefa'õ ba wahõloesa andre
42 chõgoe. Ba me oeroegi mba'a andrõ, me ma'ochõ, ba oemane: He Jehowa Lowalangi, zochõ ja'o, Lowalangi Gaberahamo! na õfahowoe'õ ndra'o ba lala andre nitõrõgoe, ba
43 tolodo: Na sodo ba da'e, ba zinga mba'a, ba na so moroi jomo nono alawe, ba wana'oe idanõ, ba na oemane chõnia: Be'e õgoe ma'ifoe
44 nidanõ ba nasoa chõoe! ba na imane: Badoe, ba da'oefabadoegõ gõi ba gondra chõoe! — ba ja da'õ ndra alawe andrõ, si no ihonogõi Jehowa chõ nono zochõ ja'o andrõ.
45 Ba ha si'aikõ aefa oehonogõi da'õ tõdõgoe, ba so moroi jomo Rebeka, no i'angalisigõ nasoa, mõi ia mitooe ba mba'a, mana'oe idanõ. Ba oema-
46 ne chõnia: Be'e õgoe, oebadoe! Ba i'anema'õ i'oro'õ nasoa, imane: Badoe, ba da'oefabadoegõ ba gondra chõoe gõi. Ba oebadoe nidanõ ba
47 ifabadoegõ ba gondra gõi. Aefa da'õ, ba oesofoe chõnia, oemane: Ha ono ndra'oegõ? Ba imane: Ono Mbetoeeli ndra'odo, Betoeeli ono Nachori andrõ, ononia chõ Milika andrõ. Ba oetema oebe'e ba nichoenia naja andrõ, ba ba mboelõchania. Ba oefaõndrõ ndra'o, ma- 48
ngaloeloe chõ Jehowa, oesoeno Jehowa, Lowalangi zochõ ja'o, Aberahamo, me no i'oroma'õ chõgoe lala, si lõ eloengoe ndra'o, lala ba wangai ono dalifoesõ zochõ ja'o, chõ nononia. Ba na edõna atõ ami, mihachõsi 49
tõdõ zochõ ja'o, na lõ edõna farõi ami chõnia, ba mi'ombacha'õ chõgoe; ba na lõ'õ, ba mi'ombacha'õ zoei chõgoe, ena'õ oefoelido, ma ba
gambõlõ, ba ma gabera oesawa. Ba 50
latema linia ira Labano Betoeeli, lamane: Moroi chõ Jehowa da'õ! Tebai mawa'õ hadia ia, he si lõ
sõchi, ba he si sõchi. Ja'e chõoe 51
Rebeka; ohe ia ba ae'e, ena'õ fo'omo nono zochõ ja'oegõ ia, si
mane niwa'õ Jehowa. Ba me irongo 52
niwa'õra andrõ sawoejoe Gaberahamo andrõ, ba mangaloeloe ia chõ Jehowa iroegi danõ tooe. Ba isao'õ 53
baero sawoejoe andrõ naja ana'a ba aja firõ ba noecha, ibe'e boeala chõ Rebeka; ba chõ ga'ania ba chõ ninania, ba ibe'e gõi naja. Ba 54
manga ira ba mamadoe hadia ia, ja'ia ba awõnia fao, ba mõrõ ira ba da'õ. Ba mahemoloe õ, me no maoso ira, ba imane: Mitehe chõgoe
wangawoeli chõ zochõ ja'o! Ba la- 55
mane ira ga'a Rebeka inania: Aeha mowongi na ma'ifoe ba da'e nono alawe, ma irege foeloe bongi, ba
hana na mofanõ ia. Ba imane 56
chõra: Bõi mitahado! No ifahowoe'õ Jehowa we'amõigoe andre, ba mi'efa'õ ndra'o, ena'õ oefoelido
chõ zochõ ja'o. Ba lamane: Ba 57
damoehede ita chõ nono alawe,
chõnia tasofoe! Ba hoemede ira 58
chõ Rebeka, lamane chõnia: Hadia, edõna'õ mõi awõ niha andre? Ba
imane: E, edõnado! Ba lafofanõ 59
sa'ae dalifoesõra Rebeka andrõ, awõ zamaenoe ja'ia fõna ba sawoejoe Gaberahamo andrõ ba awõnia fao.
Ba lafahowoe'õ Rebeka, lamane 60
chõnia: He si achi! Ja oja nga-

hõnõ ma'oewoemõ dania, ba jala'-aro'õ chõra dania mbawa gõli nema-
61 lira nga'õtõmi! Ba mangefa Rebeka, awõ ngoningoninia, mõi ira jawa ba hoeloe gondra ba la'o'õ niha no mege ; ba i'ohe Rebeka sawoejoe no mege ba mofanõ.

62 III. **Ba** no mõi ba „mba'a zaoeri, samaigi ja'odo" Giza'aki ; ba danõ
63 si raja sa sosó ia. *(F. 16, 14).* Ba samoeza ma'ochõ, ba no mõi ba mbenoea Giza'aki mangandrõ, me tánõtánõ owĩ. Ba me ifaõga hõrõ-
64 nia, ba i'ila gondra moroi sa. Ba me ifachõlõ ia Rebeka, ba i'ila Giza'aki. Ba itibo'õ tooe ia moroi ba
65 hoeloe gondra, ba imane chõ za-woejoe andrõ : Ha niha da'õ, samaondragõ ja'ita ba mbenoea ? Imane sawoejoe andrõ : Sochõ ja'o da'õ ! Ba ihalõ mbaloebaloe mbawa,
66 ibaloegõ ia. Ba idoenõdoenõ chõ Giza'aki sawoejoe andrõ wolaoenia
67 fefoe. Ba i'ohe baose Rebeka Iza'aki, baose ninania Sara, ihalõ ia ba tobali fo'omonia ba itoegoe i'omasi'õ ; ba terara dõdõ Giza'aki ba wa'amate ninania.

FAZA 25.

I. Ifoeli mangowaloe Gaberahamo. Ononia ba da'õ. II. Fa'amatenia ba fogo'o ja'ia. III. Nga'õtõ Zima'eli ba fa'amatenia. IV. Amaboe'oeala li Lowalangi chõ Rebeka. Fa'atoemboe ndra Ezaoe Jakobo. V. Lõ ba dõdõ Gezaoe fa'asia'ania.

1 I. **Ba** ifoeli mangai ira alawe A-
2 berahamo, Ketoera dõi, ba mo'ono da'õ chõnia : Simera ba Jokisa ba Medano ba Midiano ba Jisibaki ba
3 Soea. *(Nga'õt. I. 1, 32).* Ba ono Jokisa, ba Seba ba Dedano ; ba ma'-oewoe Dedano Ndrawa Asoeri andrõ ba Dawa Letoesi ba Dawa Loimeni.
4 Ba ono Midiano, ba Efa ba Eferi ba Hanochi, ba Abida ba Elida'a ;
5 oi iraono Getoera andrõ da'õ. Ba hadia ia zi so chõnia, fefoe, ba i-
6 be'e chõ Giza'aki Aberahamo. Ba ba ndraono ndrongania ba dõi, chõnia, ba mamoeala Gaberahamo ba ifofanõ ira, ifabali chõ nononia Iza'aki, me aoeri ia na, ifofanõ ba danõ tánõ ba gatoemboecha loeo.

II. **Ba** da'õ wa'anaoe noso Ga- 7
berahamo, si so ia ba goeli danõ :
175 fache. Ba aetoe noso Gabera- 8
hamo, mate ia ba wa'atoea omasiõ, no atoea ia ba no afõli fa'aoeri ; ba te'oroedoegõ ia ba niwara. Ba 9
lako'o ia ononia Iza'aki ba Sima'eli ba dõgi narõ hili Machefela andrõ, ba mbenoea Ndraono Cheti andrõ, Eferono, ono Zohara, ba gamaoedoe
Mamere. Ba mbenoea andrõ, ni'õli 10
Gaberahamo ba Ndraono Cheti : ba da'õ teko'o Gaberahamo ba fo'omonia Sara. *(F. 23, 19).* Ba me no 11
mate Gaberahamo, ba ifahowoe'õ nononia Iza'aki Lowalangi. Ba ba ngai „mba'a zaoeri, samaigi ja'o-do" sosó Giza'aki. *(F. 24. 62).*

III. **Ba** da'õ nga'õtõ Zima'eli 12
andrõ, ono Gaberahamo, ononia ba Ndrawa Miseraji andrõ, Hagara, sawoejoe jomo chõ Zara. Da'e dõi 13
nono Zima'eli, wanõtõi ja'ira, ngenolira : Si a'a chõ Zima'eli, ba Nebajoti, ba Kedara ba Adibe'eli
ba Mibisa ba Misima ba Doema 14
ba Masa, ba Hadadi ba Tema ba 15
Jetoeri ba Nafisi ba Kedema. Da'õ 16
nono Zima'eli andrõ, ba da'õ dõira, ba mbanoeara andrõ, ba naha nosera ; felendroea zalawa, ba niwara andrõ. *(F. 17, 20).* Ba fa'- 17
anaoe noso Zima'eli andrõ, ba 137 fache. Ba aetoe nosonia, mate ba te'oroedoegõ ba niwara. Ba nahiara, 18
banoeara, ba i'otarai Hawila, noemalõ ba Zoeri, tánõ ba gatoemboecha, na ta'otarai danõ Miseraji, iroegi misa danõ Ndrawa Asiria ; tánõ ba gatoemboecha mowanoea ia fõnafõna dalifoesõnia fefoe. *(F. 16, 12).*

IV. **Ba** da'õ chõ Giza'aki, ono 19
Gaberahamo : Ono Gaberahamo Giza'aki. Ba õfa woeloe fache Giza'aki, 20
me ihalõ Rebeka andrõ, ono Ndra-

wa Garamo andrõ, Betoeeli, ba Mezofotamia, achi Ndrawa Garamo
21 andrõ, Labano. Ba mangandrõ Giza'aki chõ Jehowa ba chõ wo'omonia andrõ, me no si lõ ono. Ba ifondrondrongo wangandrõnia Jehowa, ba manabina wo'omonia Rebeka [si
22 faero] Ba fagobigobi nononia ba daloenia ; ba imane : Na si manõ, ba hana wa aoerido ? Ba mõi ia moe-
23 sofoe chõ Jehowa. Ba imane chõnia Jehowa : Domboea soi ba daloemõ ; domboea mado zi toemboe chõoe dania, ba wasoewõta. Ba abõlõ dania mado si samboea, ba sawoejoe zi achi dania zi a'a. *(Rom. 9, 12).*
24 Ba me iroegi bawãnia ba wo'ono,
25 ba hiza zi faero ba daloenia. Ba bõla zi a'a, no ojo'ojo, hoelõ mbaroe loeo soboeboe, ma'asageoe. Andrõ
26 wa labe'e tõinia Gezaoe. Ba bõla gõi nachinia andrõ, ba no igogohe mbõrõ sisi Gezaoe tangania ; andrõ wa labe'e tõinia Jakobo. Ba no õnõ ngafoeloe fache Giza'aki, me toemboe ira. *(Hos. 12, 4).*
27 V. Ba me manõi ndraono andrõ, ba tobali sabõlõ ba wealoe Gezaoe, niha ba ndroe'oe, ba Jakobo, ba
28 niha sahonohono, si iagõ ose. Ba Iza'aki, ba i'omasi'õ Gezaoe, ami chõnia gahoeloea andrõ ; ba Rebeka, ba
29 i'omasi'õ Jakobo. Ba samoeza ma'õchõ, ba itoege'õ gõnia Jakobo. Ba so Gezaoe, olofo sibai, i'otarai danõ
30 si mate. Ba imane Ezaoe chõ Jakobo : Ta'ita'i be'e õgoe zojo andrõ, sojo andrõ we ! solofo sibai sa'ae ndra'o. Andrõ wa labe'e tõinia Ge-
31 domo (Sojo). Ba imane Jakobo : Amawa chõgoe wa'asia'amõ oea !
32 Ba imane Ezaoe : A ! mate sa atõ ndra'o dania, ba ha oewai wa'asi-
33 a'a andrõ ! Imane Jakobo : Ba ae ba hõloe oea chõgoe ! Ba mõi ba hõloe ia chõnia ba tobali i'amawa chõ Jakobo wa'asia'ania andrõ.
34 *(Heb. 12, 16).* Ba ibe'e chõ Gezaoe roti ba samõsa mõ'õ harita side'ide ; ba manga ia, ba ifazaãwa ia, ilaoe mofanõ. Ba tobali i'ositengagõ wa'asia'ania Ezaoe.

FAZA 26.

I. Fangarõ amaboe'oela li chõ Giza'aki. II. Fe'asora ba Gerara. III. Tohoetohoe gamaboe'oela li. IV. Fawoe'oesa li chõ Gabimelechi. V. Ira alawe chõ Gezaoe.

I. Ba itõrõ lofo danõ andrõ, — 1
lõ lai lofo fõna, ba gõtõ Gaberahamo — ba isaãwa Gabimelechi, razo Ndrawa Wilisiti, Iza'aki, ba Gerara. *(F. 12, 10).* Ba i'oroma'õ ia chõnia 2
Jehowa. imane : Bõi ae misi tooe ba danõ Miseraji ! Iagõ danõ, niãwa'õgoe chõoe dania. Ja si fatewoe 3
ndra'oegõ ba danõ andre, ba oetolotolo'õ ba oefahowoe'õ ndra'oegõ, chõoe sa ba ba ma'oewoemõ oebe'e danõ andre fefoe, ba lõ oewoe'ai zi no mõido ba hõloe chõ namaoe Aberahamo. Ba ato sibai dania ma'- 4
oewoemõ oebe'e, fa'oja ndrõfi ba mbanoea jaãwa, ba oebe'e ba ma'oewoemõ dania danõ da'e fefoe, ba **moroi ba ma'oewoemõ tefahowoe'õ dania fefoe soi ba goeli danõ,** *(F. 12, 3; 15, 5; 22, 18),* bõli gõlõ, me no 5
i'o'õ niãwa'õgoe Aberahamo, ba me no itõngõni fefoe nibe'egoe li chõnia, oroisagoe andrõ ba amachoitagoe ba famobawagoe lala. Ba sa- 6
hono ba Gerara Giza'aki. Ba me 7
lasofoe wo'omo Giza'aki banoea da'õ bacha, ba imane : Achigoe ; ata'oe sa'ae ia i'ombacha'õ, wa fo'omonia ; imane : Ma dania laboenoe ndra'o, banoea da'e, bõrõ Rebeka andrõ, me no si sõchi sibai bawa ia. Ba 8
me no ara ma'ifoe ia ba da'õ, ba ifaigi ba zandrela Abimelechi, razo Ndrawa Wilisiti andrõ, ba i'ila, me fawoede Giza'aki chõ wo'omonia Rebeka. Ba ifakaoni'õ Giza'aki Abi- 9
melechi, imane : Ba fo'omooe ia ja'õ ? Ba hana wa tola õwa'õ : Achigoe ? Imane Iza'aki : Oemane sa dõdõgoe, ma mate ndra'o, bõrõ ia. Ba imane Abimelechi : Hadia ni- 10
laoemõ chõma ! No ahatõ oroedoe

chõ wo'omooe niha bõ'õ, ha niha ia, ba no õfatõrõ chõma horõ se-
11 boea mena'õ. Ba ibe'e li ba mba-noeania Abimelechi, imane: Ha niha zombambaja niha da'õ ba fo'-
12 omonia, ba niboenoe. Ba manaroe Giza'aki ba danõ andrõ, ba mamasi, doea woeloe zamba jõoe mboea, ifa-
13 howoe'õ sa'ae ia Jehowa. Ba tobali mo'ana'a ia, itoegoe tedooedooe ma-
14 nõ gana'ania, irege eboea sibai. Ba mongawawá chõnia mbiribiri ba mongawawá zawi ba ato sibai zawoe-joenia, tobali afõchõ dõdõ Ndrawa
15 Wilisiti chõnia. Ba no lahawoei Dawa Wilisiti mba'a andrõ fefoe, nicharoe zawoejoe namania, ba gõtõ namania Aberahamo, no lafo'õsi ta-
16 nõ. *(F. 21, 25).* Ba imane Abimelechi chõ Giza'aki: Heta'õ ba chõma, noa sa tõra wa'abõlõoe chõ-
17 ma! Ba iheta ia ba da'õ Iza'aki, ba ndraso ba Gerara itaroe'õ no-
18 senia, ba da'õ i'iagõ. Ba ifoeli ifacharoe'õ Iza'aki mba'a andrõ, nicharoera ba gõtõ namania Aberahamo, ba nihawoei Ndrawa Wilisiti, me no mate Gaberahamo, ba ifoeli ifotõi, tõi nifatõrõ namania mege.
19 Ba lacharoe danõ sawoejoe Giza'aki, ba ndraso, ba lasõndra goemboe ba
20 da'õ, hele. Ba lafasosoni goebalo chõ Giza'aki koebalo ba mbanoea Gerara, lamane: Chõma nidanõ andrõ! ba ibe'e tõi goemboe andrõ „Ezeki", me no fasoso ira chõnia.
21 Aefa da'õ, ba lacharoe mba'a bõ'õ, ba ba da'õ gõi fasoso, andrõ ibe'e
22 tõinia „Zitina". Ba iheta ia ba da'õ, ifa'ese ia ba ifacharoe'õ mba'a bõ'õ. Ba ba da'õ, ba lõ fasosota, andrõ ibe'e tõinia „Rehoboti", imane: Noa sa'ae ifaigi chõda naha sebolo Jehowa, fa ta'ila tabologõ ita
23 ba danõ! Ba iheta ia ba da'õ, isawa mijawa Mbereseba.
24 III. Ba i'oroma'õ ia chõnia Jehowa: ba zi bongi andrõ, imane: Lowalangi namaoe Abarahamo ndra'odo! Bõi boesi dõdõoe, oetolo sa ndra'oegõ; ba oefahowoe'õ ndra'-oegõ ba ato dania ma'oewoemõ oebe'e, bõrõ genonigoe Aberahamo.
Ba ifa'anõ naha wame'e soemange 25
ba da'õ, i'angarõfi li dõi Jehowa ba itaroe'õ nosenia ba da'õ. Ba aefa da'õ, ba lacharoe mba'a ba da'õ sawoejoe Giza'aki.
IV. Ba mõi chõnia Gabimele- 26
chi, awõ Gahoesati, anofoelania, awõ Wicholo koemandra andrõ chõ-nia, la'otarai Gerara. Ba imane 27
chõra Iza'aki: Hadia wa mõi ami chõgoe, me noa sa atõ si fa'oedoe ami chõgoe, ba me no mifofanõ ndra'o ba chõmi? Lamane: Noa sa 28
ma'ila, wa no itolotolo'õ Jehowa, ba no mawa'õ, sõchi na fawoe'oe li ita, na faoma mõi ita ba hõloe chõ nawõda, fawoe'oe li ita, wa lõ õlaoe 29
chõma zi lõ sõchi, si mane ja'aga, me lõ nibabajama ja'oegõ ba me ha sambalõ si sõchi nilaoema chõoe, me no ma'efa'õ ndra'oegõ, lõ ma-laoe chõoe hadia ia. Nifahowoe'õ
Jehowa sa atõ ndra'oegõ! Ba ifodi- 30
wo ira, ba manga ira ba labadoe hadia ia. Ba mahemoloe mbanoea, 31
ba faoma mõi ira ba hõloe, chõ nawõra, ba ifofanõ ira Iza'aki, ba larõi ia, lõ hadia ia. Ba me loeo 32
da'õ, ba so zawoejoe Giza'aki la'-ombacha'õ chõnia, he wisa mba'a andrõ, nichaora, lamane chõnia: No masõndra nidanõ! Ba ibe'e tõi- 33
nia Zeba (fahõloesa); ba da'õ moroi, wa Bereseba dõi mbanoea andrõ, iroegi ma'õchõ. *(F. 21, 31).*
V. Ba me no õfa woeloe fache 34
Gezaoe, ba ihalõ Joedita, ono Ndraono Cheti andrõ, Be'eri, ba Basimata, ono Ndraono Cheti, Elono.
Ba langoe dõdõ ndra Iza'aki Re- 35
beka galawe andrõ.

FAZA 27.

I. Ifahowoe'õ Jakobo ba Ezaoe Iza'aki. II. Edõna iboenoe Jakobo Ezaoe ba itolo Jakobo inania Rebeka.

I. Ba me no atoea Giza'aki ba 1

me no abõsi hõrõnia, fa lõ'õ sa'ae i'ila niha, ba hoemede ia chõ nononia si a'a Ezaoe, imane chõnia : He onogoe ! Ba imane : Ja'e ndra'odo !
2 Ba imane [Iza'aki] : Atoea sa'ae ndra'odo, ba lõ oe'ila, ha wa'ara
3 matedo. Ba halõ wangõnaoe ba wealoe, naha nono wana, awõ wana, ae ba mbenoea ba halõ chõgoe ga-
4 hoeloea ; ba haogõ õgoe, somasido ba ohe chõgoe si bacha andre, ena'õ oe'ā, ba oefahowoe'õ ndra'oegõ, ga-
5 sagasa wa'amategoe. Ba no ifondrongondrongo Rebeka, me iwa'õ da'õ Iza'aki chõ nononia Ezaoe. Ba me no mõi ba mbenoea Gezaoe fafana,
6 ba wangai ahoeloea, ba imane Rebeka chõ nononia Jakobo : Faefá oerongo, me hoemede namaoe chõ ga'aoe Ezaoe, me imane chõnia :
7 Halõ chõgoe gahoeloea ba haõgõ õgoe, ena'õ oe'ā, ba oefahowoe'õ ndra'oegõ, ba zanehe Jehowa, ga-
8 sagasa wa'amategoe. Ba ija'e, ja'-oegõ onogoe, ba o'õ niwa'õgoe, wa-
9 mobawa lala chõoe ! Ae ba nambi ba halõ chõgoe ba da'õ zi matoea nono nambi si sõchi, doea rozi, ena'õ oehaogõ, õ namaoe, somasi
10 ia. Ba õ'ohe dania chõ namaoe si bacha, ena'õ i'ā, ba ifahowoe'õ dania ndra'oegõ, gasagasa wa'amate-
11 nia. Ba imane Jakobo chõ ninania Rebeka : Hiza, ba no moboe sibai ga'agoe Ezaoe, ba ja'o, ba si lõ boe.
12 *(F. 25, 25).* Ma dania ibajaisi ndra'o amagoe, ba tobali sango'aja ja'ia ndra'odo, ba tohare chõgoe wangelifi oebe'e, ba tenga howoehowoe !
13 Ba imane chõnia inania : Chõgoe jatohare wangelifi andrõ, si gõna ndra'oegõ ena'õ, onogoe ; o'õ ma-
14 nõ niwa'õgoe, ae halõ chõgoe. Ba mõi ia moehalõ, ba i'ohe chõ ninania ; ba ihaogõ inanania, õ na-
15 mania, somasi ia. Ba ihalõ noecha nononia si a'a Rebeka, noecha si sõchi chõnia, si so chõnia si bacha, ba ibe'e noecha nononia si
16 achi, Jakobo. Ba oeli nono nambi andrõ, ba ibe'e ba dangania ba ba mbaginia, si no alõsõlõsõ. Ba ibe'e 17
ba danga nononia Jakobo gõ no mege, fabaja roti nibogõnia. Ba mõi 18
ia si bacha chõ namania, imane : He ama ! Imane : Ja'e ndra'odo ! Ha niha ndra'oegõ onogoe ? Ba ima- 19
ne Jakobo chõ namania : Ezaoe ndra'odo, onooe si a'a ; no oe'o'õ niwaõoe chõgoe. Ba dadao ba ā ga-
hoeloea andre chõgoe, ena'õ õfaho-
woe'õ ndra'o dania ! Ba imane Iza'- 20
aki chõ nononia : Ha lõ alio õsõ-
ndra, onogoe ! Imane : Ja'ia, Lowa-
langioe Jehowa zamatõrõ chõgoe.
Ba imane Iza'aki chõ Jakobo : Ha- 21
tõ'õgõ we, onogoe, ena'õ oe'ila oe-
babaja nõsioe, na si ndroehoe ono-
goe Ezaoe ndra'oegõ, ba na tenga !
Ba ihatõ'õ ia chõ namania Iza'aki 22
Jakobo, ba me no ibajaisi, ba ima-
ne : Li andrõ, ba no li Jakobo, ba
ta'io, ba no ta'io Gezaoe. Ba lõ 23
i'ila, wa ja'ia, me no moboe da'io-
nia, si mane, ta'io ga'ania Ezaoe ;
ba ifahowoe'õ ia. Ba imane : Ha- 24
dia, onogoe Ezaoe ndra'oegõ ? Ima-
ne : E, Ezaoe ndra'odo. Ba imane : 25
Ba ohe chõgoe, ena'õ oe'ā gahoeloea
andrõ, chõ nonogoe, ba oefahowoe'õ
dania ndra'oegõ ! Ba i'ohe chõnia,
ba i'ā ; ba ibe'e chõnia nagoe ba
ibadoe. Aefa da'õ, ba imane chõ- 26
nia amania Iza'aki : Ae ba da'e,
ago mbawagoe, onogoe ! Ba me iha- 27
tõ'õ ia, me fa'ago bawa ia chõnia,
ba i'ago hoea noechania ; ba ifaho-
woe'õ ia, imane : Si ndroehoe, hoea
nonogoe andrõ, ba no hoelõ hoea
mbenoea, nifahowoe'õ Jehowa ! Ja- 28
moebe'e chõoe Lowalangi namo
moroi ba mbanoea si jawa, ba tanõ
satabõ sinanõ, ba jamoehõna chõoe
mboea nowi, awõ nagoe. *(Heb. 11, 20).* Ndramõi sawoejoemõ soi niha 29
ba jamangaloeloe chõoe ngawalõ
mado. Samatõrõ talifoesõoe fefoe
dania ndra'oegõ, ba ja mangaloeloe
chõoe ndraono ninaoe. Ha niha za-
ngelifi ja'oegõ, ba ni'elifi da'õ ; ba

samahowoe'õ ja'oegõ, ba nifahowoe'õ? *(F. 25, 23. Moz. IV. 24, 9).*
30 Ba me no i'o'ozoei Iza'aki wamahowoe'õ Jakobo ba me ha si'aikõ irõi namania Iza'aki Jakobo, we'amõi baero, ba so ga'ania Ezaoe,
31 i'oroi fafana. Ba i'asiwai gõi gõ, i'ohe si bacha chõ namania, ba imane chõ namania: Faoso, ama, ba ã gahoeloea andre chõ nonooe, ena'õ
32 õfahowoe'õ ndra'o dania. Ba imane chõnia amania Iza'aki: Ha niha ndra'oegõ? Imane: Onooe si a'a,
33 Ezaoe, ndra'odo! Ba tokea sibai Giza'aki ba imane: Ba ha niha atõ zi no ahoeloe, solohe chõgoe si bacha, tobali no ahori oe'ã, me lõ ja'oegõ na, ba no oefahawoe'õ ia. Ba lõ'õ sa teboelõ nifahowoe'õ ia!
34 Ba me irongo Ezaoe niwa'õ namania andrõ, ba mege'ege sibai ia, moe'ira'ira, ba imane chõ namania: Fohowoe'õ ndra'odo gõi, ama! *(Heb.*
35 *12, 17).* Ba imane: Noa sa i'onechesi achioe, ba no itagõ howoehowoe
36 andrõ chõoe. Ba imane: Tenga sa faja, wa no labe'e tõinia Jakobo; noa sa mendroea ilimodo: fa'asia'a andrõ chõgoe, ba no ihalõ, ba no itagõ gõi howoehowoe andrõ chõgoe! Ba imane na: Ba hadia, lõ nitenagõoe howoehowoe chõgoe? *(F. 25,*
37 *33).* Ba itema li Iza'aki, imane chõ Gezaoe: Noa sa atõ oefataro samatõrõ ja'oegõ ia, ba no oebe'e barõ mbawania, sawoejoenia, dalifoesõnia fefoe, ba no oehõna chõnia mboea nowi, awõ nagoe; ba hadia atõ ni-
38 be'egoe chõoe, onogoe? Ba imane Ezaoe chõ namania: Ba hadia sa, ha da'õ howoehowoe chõoe, ja'oegõ amagoe? Fahowoe'õ ndra'o gõi, a-
39 ma! ba mege'ege Gezaoe. Ba itema linia amania Iza'aki, imane chõnia: Hiza, si lõ atabõ sinanõ danõ, ba zi so'õ ba lõ tána chõnia namo mba-
40 noea moroi jawa. Si'õli wangaloei mbalazo chõoe, ba sawoejoe nachioe ndra'oegõ. Ba tobali, na õ'anõsõ'õ, ba õ'ewegõ galo mbagi andrõ chõnia, aheta ba mbagioe.

II. Ba fatioe dõdõ Gezaoe chõ 41
Jakobo, ba howoehowoe andrõ nifa'ema namania chõnia; imane dõdõnia Ezaoe: Na iroegi bawa wange'esi amagoe dania, ba oeboenoe nachigoe Jakobo! *(Obad. a. 10).* Ba 42
me te'ombacha'õ chõ Rebeka wehede nononia si a'a Ezaoe, ba ifakaoni'õ nononia si achi, Jakobo, imane chõnia: Hiza, edõna ilaoe mbalõnia chõoe ga'aoe Ezaoe, wamoenoe ja'oegõ. Ba o'õ niwa'õgoe 43
chõoe, onogoe! Faoso, oloi, sawa ga'agoe Labano, ba Harana, chõnia 44
iagõ ma'ifoe, irege alõ wa'abao dõdõ ga'aoe — irege dõhõ wõnoe 45
ga'aoe andrõ chõoe ba irege olifoe ia nilaoemõ chõnia; awena dania oefatenge, oefahalõ'õ ndra'oegõ ba da'õ. Hana wa faoma taja ami chõgoe, ha ma'õmachõ! Ba imane 46
Rebeka chõ Giza'aki: Safõli fa'aoeri sa'ae ndra'o, bõrõ Ndraono Cheti andrõ. Na Jakobo gõi dania zangai Iraono Cheti si manõ, ono niha ba danõ, ba hadia goena aoerido na?

FAZA 28.

I. Ifahowoe'õ Jakobo Iza'aki ba ifatenge chõ Labano. II. Ihalõ nono Zima'eli Ezaoe. III. I'ila nora ba zoroego Jakobo, ba wangifi, ba itema gamaboe'oela li Lowalangi. IV. I'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi ba ifaboe'oe wolo'õ chõnia.

I. Ba hoemede Giza'aki chõ Ja- 1
kobo ba ifahowoe'õ ia; ba ibe'e na li chõnia, imane: Bõi halõ nono alawe Ndrawa Gana'ana. *(F. 24,*
3). Faoso, ae ba Mezofotamia, 2
ba nomo Mbetoeeli, ama ninaoe, ba da'õ halõ chõoe ndra alawe, ono zibajaoe Labano, samboea. *(Hos. 12,*
13). Ba jamoefahowoe'õ ndra'oegõ 3
Lowalangi si lõ ambõ fa'abõlõ, ba jamoefo'ono ndra'oegõ jamoe'oja'õgõ, ena'õ walo soi ndra'oegõ! Ba 4
jamoebe'e chõoe howoehowoe andrõ

chõ Gaberahamo, chõoe ba ba ma'-oewoemõ, awõoe, ena'õ ochõtaoe dania danõ andre, ba zi so ndra'-oegõ si fatewoe, nitehe Lowalangi chõ Gaberahamo. *(Moz. V. 34, 4).*
Ba ifofanõ Jakobo Iza'aki, ba isawa Mezofotamia, chõ Labano, ono Mbetoeeli, Dawa Garamo, ga'a Rebeka, ina ndra Jakobo Ezaoe.
II. Ba me irongo Ezaoe, no ifahowoe'õ Jakobo Iza'aki ba no ifatenge ba Mezofotamia, ena'õ ba da'õ ihalõ chõnia ndra alawe, wa no ifahowoe'õ ia, awõ wa no ibe'e li chõnia, wangoema'õ : Bõi halõ nono alawe Ndrawa Gana'ana ! awõ wa no ifondrondrongo Jakobo li ndra amania inania, we'amõi ba Mezofotamia, ba aboto ba dõdõ Gezaoe, wa anoezoe dõdõ namania ndra alawe Dawa Gana'ana. Ba mõi chõ Zima'eli Gezaoe ba ihalõ Mahalata, ono Zima'eli ono Gaberahamo andrõ, talifoesõ Nebajoti, nõnõnõnõ ndrongania si tohõna. *(F. 36, 3).*
III. Ba mofanõ Jakobo, iheta ia ba Mbereseba, isawa Harana : Ba iroegi zi mõrõ ia, noa sa'ae aechoe loeo. Ba samboea ihalõ kara, si so ba da'õ, ibe'e tandrajania, ba ifadõlõ ia tooe mõrõ ba naha andrõ. Ba mangifi ia, ora nifasindro ba danõ siroegi banoea si jawa zoezoe, ba mangõrõngõrõ ba da'õ mala'ika Lowalangi. *(Joh. 1, 52).* Ba so si jawa ba mbagi Jehowa, imane : Jehowa ndra'odo, Lowalangi doeaoe Aberahamo, ba Lowalangi Giza'aki : tanõ andre, si mõrõ ndra'oegõ tooe, ba chõoe oebe'e dania ba ba ma'oewoemõ. *(F. 35, 1 ; 48, 3).* Ba ma'oewoemõ dania, ba si mane ngawoea nene ba danõ [wa'oja], ba mibologõ dania ami tánõ ba gaechoela ba tánõ ba gatoemboecha ba mijõoe ba miraja, ba **moroi chõoe tefahowoe'õ dania fefoe soi ba gocli danõ, ba moroi ba ma'oewoemõ.**
IV. Ba faofao ndra'o chõoe ba oetimba chõoe zi lõ sõchi, fefoe gofoe heza mõi'õ, ba oe'ohe mangawoeli ndra'oegõ ba danõ andre ; lõ'õ sa farõi ndra'o chõoe, irege no oefaloea nifaboe'oegoe chõoe. *(Jes.43,1.).*
Ba tokea Jakobo, ba imane : Si ndroehoe, so Jehowa ba naha andre, ba no lõ oe'ila ! Ba ata'oe ia ba imane : Sihocha mboeda naha da'e; si ndroehoe nahia Lowalangi da'e, bawandroehõ zoroego ! Ba me moloeo, ba ihalõ gowe andrõ Jakobo, tandrajania mege, ifasindro harefa, ba ifadoewa wanicha ba detenia. Ba ibe'e tõi naha andrõ Mbetiëli ; Loesi dõinia fõna. Ba ifaboe'oe linia Jakobo, imane : Na itolodo Lowalangi, na itimba chõgoe zi lõ sõchi ba lala andre, nitõrõgoe iada'e, na ibe'e gõgoe, ni'ā, ba noechagoe, ni'onoecha, ba na [ibe'e] mangawoeli ndra'o ba nomo namagoe, lõ hadia ia, ba ja Lowalangigoe Jehowa. Ba gowe andre, nitaroe'õgoe harefa, ba ja osali Lowalangi, ba hadia ia fefoe, nibe'eoe chõgoe, ba lõ zi lõ oefoeli chõoe zamboea ni'ofoeloe.

FAZA 29.

I. Iroegi Harana Jakobo. Faloecha ia chõ Rachela ba i'ohe ia jomo Labano. II. Mewitoe fache manga gazi ia chõ Labano, bõli Rachela. III. Ihalõ Rachela ba Lea Jakobo. IV. Si a'a nono Lea, õfa, ono matoea.

I. Ba mofanõ Jakobo, isawa danõ tánõ ba gatoemboecha loeo. Ba i'ila mba'a ba mbenoea, ba mõrõ ba zingania mbiribiri, tõloe ngawawá, ba mba'a da'õ sa lafabadoebadoegõ nidanõ ba mbiribiri. Ba no moesõsõwoei mba'a andrõ gowe sebolo. Ba na no moe'oroedoegõ ba da'õ ngawawá mbiribiri fefoe, ba laheta gowe andrõ ba mbawa mba'a, ba lafabadoegõ nidanõ ba mbiribiri ; ba aefa da'õ, ba lafoeli ba nahania gowe, sõwoesõwoe mba'a. Ba imane chõra Jakobo : He ga'a ! Ha

banoea ami ? Lamane : Banoea Ha-
5 rana ndra'aga. Ba imane chõra :
Hadia, mi'ila Labano andrõ, ma'oe-
6 woe Nachori ? Lamane : Ma'ila. Ba
imane chõra : Hadia, lõ hadia ia
chõnia ? Lamane : Lõ hadia ia ; hi-
za si'aikõ moroi sa nononia Rache-
7 la, solohe biribiri. Ba imane : Ala-
wã loeo na, ba tenga na inõtõ wo-
lohoë oerifõ. Mifabadoegõ nidanõ
ba mbiribiri ba mifoeli mi'ohe ba
8 ndroe'oe. Lamane : Tebai, balazi no
ahori moe'oroedoegõ ngawawá, a-
wena dania laheta gowe andrõ ba
mbawa mba'a, ba mafabadoegõ ba
9 mbiribiri. Ba fatoea fahoehoeo ia
chõra, ba no iroegi Rachela, wolohe
10 biribiri namania, koebalo sa ia. Ba
me i'ila Jakobo Rachela andrõ, ono
Labano andrõ, ga'a ninania, awõ
mbiribiri zibajania Labano, ba mõi
ia mocheta gowe andrõ ba mbawa
mba'a ba ifabadoegõ nidanõ ba
11 mbiribiri zibajania Labano. Aefa
da'õ ba fa'ago bawa ia chõ Rache-
12 la, ba mege'ege sibai ia. Ba i'ombа-
cha'õ chõ Rachela Jakobo, wa ono
mbene'õ namania ia, ono Rebeka ;
ba fagohi da'õ, i'ombacha'õ chõ
13 namania. Ba me irongo Labano
doeria Jakobo andrõ, toeria nono
nachinia, ba fagohi ia, ba wamao-
ndragõ, italagoei mbagi, fa'ago ba-
wa ia chõnia, ba i'ohe jomo, ba
nomonia ; ba idoenõdoenõ chõ La-
14 bano fefoe hadia ia. Ba imane chõ-
nia Labano : Hiza, fõfõ nõsigoe
ndra'oegõ !
15 II. Ba me no sara wawa ia chõnia,
ba imane Labano chõ Jakobo : Ono
mbene'õma sa ndra'oegõ ; ba hadia,
andrõ mohalõhalõwõ'õ manõ chõgoe,
lõ bõli gõlõoe ? Wa'õ chõgoe, hadia
16 loeooe. Ba domboea nono alawe
chõ Labano, Lea dõi zi a'a, ba
17 Rachela dõi zi achi. Ba no abõsibõsi
Lea andrõ, ba Rachela, ba si sõchi
18 boto ba si sõchi bawa. Ba omasi
Jakobo Rachela andrõ imane : Da-
mohalõwõdo chõoe mewitoe fache,
bõli Rachela andrõ, onooe si achi.
Imane Labano : Sõchi oebe'e chõoe, 19
moroi oebe'e ba niha bõ'õ ; iagõ
chõgoe ! Ba tobali mohalõhalõwõ 20
Jakobo, bõli Rachela, mewitoe fa-
che ; ba ba dõdõnia, ba hoelõ zi lõ
oja'oja ngaloeo, balazi wa'omasinia
ia. Ba aefa da'õ, ba imane Jakobo 21
chõ Labano : Be'e chõgoe ngamba-
tõgoe, noa sa iroegi dõfigoe — ena'õ
oroedoe ndra'o chõnia. Ba ikaoni 22
mbanoeara fefoe Labano, ilaoe wa-
lõwa. Ba me bongi, ba ihalõ nononia 23
Lea, i'ohe chõ Jakobo si bacha, ba
oroedoe ia chõnia. Ba ibe'e chõ 24
nononia Lea zawoejoenia ono alawe,
Silifa, Labano, ngoningoninia jomo.
Ba me moloeo, ba oroma [chõ Ja- 25
kobo] wa no Lea [nibe'e chõnia].
Ba imane chõ Labano : Hadia nilaoe-
mõ chõgoe ? Hadia, tenga bõli
Rachela, wohalõhalõwõgoe chõoe ?
Hana sa wa õlimodo ? Imane La- 26
bano : Tenga hoekoe ba chõma, la-
be'e zi achi, na lõ moebe'e zi a'a
oea. Bõi boelõ'õgõ ba da'e zi samigoe 27
andre, ba tebe'e chõoe zi samboea
gõi, na mewitoe fache tõ mohalõ-
halõwõ'õ chõgoe. Ba i'o'õ da'õ Ja- 28
kobo, ifaloea zi samigoe chõnia,
awena ibe'e chõnia nononia Rachela
[Labano]. Ba ibe'e chõ nononia 29
Rachela zawoejoenia, Biliha, Laba-
no, ngoningoninia jomo. Ba oroedoe 30
Jakobo chõ Rachela gõi, ba omasi
ia Rachela, moroi chõ Lea. Ba
mewitoe fache tõ mohalõhalõwõ ia
chõ Labano. Ba me i'ila Jehowa, 31
te'ositengagõ Lea andrõ, ba ifo'ono,
ba lõ'õ sa ono Rachela. Manabina 32
Lea, ba toemboe chõnia nono ma-
toea, ba ibe'e tõinia Roebeno, imane :
Noa sa inehegõ wa'anoemanagoe
Jehowa ; lõ zi lõ i'omasi'õ sa'ae
ndra'odo fo'omogoe ! Ba ifoeli ma- 33
nabina, ba madono, ono matoea.
Ba imane : No irongo Jehowa, wa
ni'ositengagõ ndra'odo, andrõ ibe'e
chõgoe da'e gõi. Ba ibe'e tõinia
Zimeoni. Ba ifoeli manabina, ba 34

madono, ono matoea. Ba imane: Awena molemba dania chõgoe wo'omogoe, me no tõloe nonogoe matoea chõnia; andrõ ibe'e tõinia Lewi. Ba samoeza tõ manabina ia, ba madono, ono matoea zoei: Ba imane: Sanoeno Jehowa sa'ae ndra'odo! Andrõ ibe'e tõinia Joeda. Aefa da'õ, ba lõ'õ sa'ae ono chõnia.

FAZA 30.

I. Ono Jakobo chõ Lea na ba ba zawoejoe andrõ, si daroea. II. Mo'ono Rachela, Josefo andrõ. III. Mohalõhalõwõ na Jakobo chõ Labano, bõli goerifõnia andrõ, nihõna Lowalangi howoehowoe.

I. **Ba** me i'ila Rachela, lõ ononia chõ Jakobo, ba afõchõ dõdõnia chõ ga'ania Lea, ba imane chõ Jakobo: Fo'ono ndra'o — ba na lõ'õ, ba matedo! Ba mofõnoe Jakobo chõ Rachela, imane: Hadia, salahi Lowalangi ndra'o? Ja'ia zi lõ mamo'ono ja'oegõ! Ba imane: Jã'e zawoejoegoe jomo, Biliha andre, odonga ia, ena'õ mo'ono ia ba gahetagoe, ba ena'õ moroi chõnia oesõndra gõi nono! Ba ibe'e chõnia zawoejoenia jomo, Biliha andrõ, donga ba dõi, ba oroedoe chõnia Jakobo. Ba manabina Mbiliha andrõ, ba madono chõ Jakobo, ono matoea. Ba imane Rachela: No ifaigi chõgoe lala Lowalangi, no ifondrondrongo chõgoe ba no ibe'e boealania chõgoe nono! Andrõ wa ibe'e tõinia Dano. Ba samoeza tõ manabina Mbiliha andrõ, sawoejoe jomo chõ Rachela, ba madono ia chõ Jakobo, ono matoea, samboea tõ. Ba imane Rachela: No fasõndra ndra'o chõ ga'agoe, ba wangai tõdõ Lowalangi, ba no abõlõ ndra'o! Andrõ wa ibe'e tõinia Nafetali. Ba me i'ila Lea, wa lõ'õ sa'ae ono chõnia, ba ihalõ zawoejoenia jomo, Silifa andrõ, ba ibe'e chõ Jakobo, donga ba dõi. Ba mo'ono Zilifa andrõ, sawoejoe jomo chõ Lea, chõ Jakobo, ono matoea. Ba imane Lea: Salõfõ! ba ibe'e tõinia Gado. Ba samoeza tõ mo'ono Zilifa, sawoejoe jomo chõ Lea, chõ Jakobo, ono matoea zoei. Ba imane Lea: Ja'ahowoe ndra'odo! Hiza, nifahowoe'õ ndra alawe bõ'õ sa'ae ndra'o! Andrõ wa ibe'e tõinia Gaseri. Ba ha samoeza ma'õchõ, ba mõi ba mbenoea Roebeno, me bawa wamasi gandroe, ba isõndra doedaji, ba i'ohe chõ ninania Lea. Ba imane Rachela chõ Lea: Be'e chõgoe ma'ifoe doedaji nonooe andrõ! Ba imane: Hadia, ambõ na, wa no õtagõ chõgoe wo'omogoe, hadia, õhalõ na gõi iada'e doedaji andrõ chõ nonogoe? Ba imane Rachela: Oeloeloe ia chõoe bongĩ, hana na ba ngaioe mõrõ ia bongĩ andre, bõli doedaji andrõ chõ nonooe. Ba me so Jakobo, me bongi, me i'otarai mbenoea, ba ifaondragõ ia Lea, imane: Chõgoe si bacha mõi'õ, noa sa oebe'e mbõlioe, doedaji andrõ chõ nonooe. Ba ba ngainia mõrõ ia ba zi bongi andrõ. Ba i'o'õ chõ Lea Lowalangi, tobali manabina ia ba madono chõ Jakobo, ono matoea, lima mõi da'õ. Ba imane Lea: No ibe'e loeogoe Lowalangi, me no oeloeloe chõ wo'omogoe zawoejoegoe jomo. Andrõ wa ibe'e tõinia Isasari. Ba ifoeli manabina Lea ba madono chõ Jakobo, ono matoea, õnõ sa'ae. Ba imane Lea: No boeala si sõchi nibe'e Lowalangi chõgoe, awena eboea ndra'o ba dõdõ wo'omogoe dania, me no õnõ nonogoe matoea chõnia! Andrõ ibe'e tõi da'õ Zeboeloni. Ba aefa da'õ, ba mo'ono ia ono alawe, ba ibe'e tõinia Dina.

II. **Ba** itõrõ tõdõ Lowalangi Rachela, ifondrondrongo wangandrõnia Lowalangi ba ifo'ono. Manabina ia ba madono, ono matoea. Ba imane: No iheta wa'ailagoe Lowalangi. Andrõ wa ibe'e tõi nono Josefo, imane: Jamoebe'e chõgoe zamboea tõ nono matoea Jehowa!

25 III. **B**a me no toemboe Josefo andrõ chõ Rachela, ba imane Jakobo chõ Labano : Efa'õ ndra'o, ba
26 wangawoeli ba chõma ! Be'e chõgoe wo'omogoe ba onogoe, sobalõhalõwõdõ chõoe, ena'õ mofanõdo ; ja'oegõ sa'ae zangila, he wisa wohalõ-
27 halõwõgoe chõoe ! Ba imane chõnia Labano : Na ma'ifoe sosó dõdõoe chõgoe — oroma chõgoe, wa no ifahowoe'õ ndra'o Jehowa, bõrõ
28 ndra'oegõ. Ba imane na : Fatõ loeo, ni'andrõoe chõgoe, ba oebe'e chõoe.
29 Ba itema linia, imane : Õ'ila, he wisa wohalõhalõwõgoe chõoe, ba he wisa wa'atedooe goerifõoe chõgoe.
30 Lõ'õ sa oja'oja, si so chõoe, me lõ ja'odo na, ba no ihõtõi tedooe, ba sambeka oebekai, ba fago'õgo'õ howoehowoe chõoe, ibe'e Jehowa — ba ija'e, ba ha wa'ara oefaigi gaoerifa zoroijomogoe andrõ fefoe ?
31 Ba imane : Ba hadia zomasi'õ oebe'e chõoe ? Imane Jakobo : Lõ hadia ia õbe'e chõgoe. Na õtehe chõgoe niwa'õgoe chõoe, ba oetohoegõ oerorogõ mbiribirioe, oekoebaloi.
32 Da'oetõrõi mbiribirioe fefoe, ma'ochõ andre ba oefõfõ'õ fefoe, ha oega geoe zogaragara ba sombawãmbawã — fefoe zaitõ ba nono'ono ba sombawãmbawã ba sogaragara
33 ba nambi. Ba ja da'õ loeogoe, ba ba da'õ oroma dania wa'adõlõ dõdõgoe : na õfaigifaigi dania loeogoe andrõ, ba sinagõ fefoe si faroeka ba nambigoe, si tenga sogaragara ba si tenga sombawãmbawã, ba si tenga saitõ ba nono mbiribiri chõ-
34 goe. Ba imane Labano : Laoe, ja'ia
35 da'õ niwa'õoe. Ba ifõfõ'õ [Labano], me loeo da'õ zi matoea sochoichoi ba sombawãmbawã, awõ nambi sogaragara ba sombawãmbawã fefoefefoe zi so hadia ia zafoesi — ba saitõ ba nono'ono fefoe, ba ibe'e ba
36 danga nononia. Ba ifo'otaloea, tõloe ngaloeo fofanõ ba gotaloeara Jakobo ; ba Jakobo zokoebaloi biri-
37 biri chõ Labano si tosai. Ba ihalõ Jakobo ndraha geoe saoeri, booe ba boea kare ba dara ba ifochoichoi, wameta oeli, wangoroma'õ safoesi ba ndraha andrõ. Ba ibe'e ba loe- 38
ha ndraha andrõ, nibo'ania oeli, ba naha nidanõ, ba zi mõi mbiribiri mamadoe, ifaoedoegõ ba mbiribiri. Ba alaoe ba zi matoea na mõi mamadoe idanõ. Tobali fahõmba, na 39
so ba doedoema hõrõra ndraha geoe andrõ ; ba tobali sochoichoi nono mbiribiri ba sogaragara ba sombawãmbawã. Ba ifõfõ'õ nono andrõ 40
Jakobo, ifatahõ ba mbiribiri fefoe zochoichoi, awõ zaitõ ba mbiribiri Labano, ba ifõfõ'õ chõnia ngawawá, si lõ i'oroedoegõ ba mbiribiri Labano. Ba ero na bawa welowoe zeboe- 41
a, ba ibe'e ba naha nidanõ ndraha geoe no mege Jakobo, ifaoedoegõ ba mbiribiri, ena'õ ba gamaoedoe ndraha geoe andrõ fahõmba. Ba na 42
sambõ fa'eboea, ba lõ ibe'e ndraha geoe ; ba tobali chõ Labano zambõ fa'abõlõ, ba chõ Jakobo zabõlõ. Ba tobali fahõna chõnia, oja sibai 43
zi faloecha ia, biribiri ba sawoejoe ono alawe ba sawoejoe ono matoea ba ondra ba kalide.

FAZA 31.

I. Moloi Jakobo chõ Labano, nibini'õ. II. Igohi Jakobo Labano ; fahoehoeo ira. III. Fawoe'oe li ira.

I. **B**a terongo chõ Jakobo hoe- 1
hoeo nono Labano ; no lamane : No ihalõ manõ chõnia Jakobo dána chõ namada, fefoe, ba ba dána chõ namada mege isõndra wo'ana'a andrõ, fefoe. Ba ifaigifaigi mbawa 2
Labano Jakobo, ba tenga sa'ae si mane fõna gamoeata da'õ chõnia. Ba imane Jehowa chõ Jakobo : 3
Foeli'õ ba danõ doeaoe ba ba niwami, ba oetolotolo'õ. Ba ifatenge 4
zinenge Jakobo, ifakaoni'õ ndra Rachela Lea, ba we'amõi chõnia ba danõ ba zi so biribiri. Ba imane 5
chõra : Oe'ila sa'ae, wa tenga sa'ae si mane fõna mbawa namami chõ-

goe, ba no itolotolodo Lowalangi
6 namagoe andrõ. Ja'ami zangila, wa
no a'oi dõlagoe wangai halõwõ na-
7 mami. Ba no ilimodo amami; no
mewoeloe ifalalalala loeogoe; ba
lõ'õ sa nitehe Lowalangi chõnia fa-
8 ngalani ja'odo. Na imane: Sogara-
gara loeooe, ba no sambawá manõ
zo'ono'ono sogaragara. Ba na ima-
ne zoei: Sochoichoi loeooe, ba sa-
9 mbawá zo'ono'ono sochoichoi. Ba
tobali ibõda chõ namami goerifõ
andrõ Lowalangi, ba ibe'e chõgoe.
10 Ba me bawa welowoe mbiribiri, ba
oe'ila ba wangifi, oroma sibai, si
matoea mbiribiri andrõ, si fahõmba
ba zi alawe, ba ahori no sochoichoi
ba sogaragara ba sombawãwambawã.
11 Ba imane chõgoe mala'ika Lowa-
langi, ba wangifi: He Jakobo! Ba
12 oemane: Ja'e ndra'odo! Ba imane:
Faigi we, si matoea mbiribiri a-
ndrõ, si fahõmba ba zi alawe, ba
ha sambalõ sochoichoi ba sogara-
gara, ba sombawãwambawã! Noa sa
ahori oe'ila, nilaoe Labano chõoe.
13 Lowalangi ba Mbetiëli no ndra'o-
do, ba nilaoemõ fanicha ba harefa
andrõ, ba nifaboe'oemõ limõ chõ-
goe. Ba faoso, heta'õ ba danõ a-
14 ndre, ba foeli'õ ba chõmi. Ba late-
ma linia ira Rachela Lea, lamane
chõnia: Hadia, so na sa dána chõ-
ma, so na zinemama ondrõita ba
15 nomo namada? Hadia, tenga no niha
bõ'õ ndra'aga chõnia, me no i'ama-
wa ndra'aga, ba me no ara me i'ã
16 mbõlima? Fefoe sa, zi no fahõna
andrõ, nifasõbi Lowalangi chõ na-
mada, ba chõda ba chõ nonoda. Ba
ja'oegõ, ba o'õ manõ fefoe niwa'õ Lo-
17 walangi chõoe! Ba ifakoedo nononia
18 ba fo'omonia ba hoeloe gondra; ba
i'ohe misa goerifõnia andrõ, awõ
fefoe zi so chõnia, nisõndrania,
oerifõ andrõ, si so chõnia, nisõ-
ndrania ba Mezofotamia, ba we'a-
mõi chõ namania Iza'aki ba danõ
19 Gana'ana. Ba me no mõi Labano,
ba wogoeti boe mbiribirinia, ba
itema itagõ ziraha namania Ra-
chela. Ba tobali ilimo Labano andrõ, 20
Dawa Garamo, Jakobo, wamini'õ
chõnia, wa edõna moloi ia. Ba moloi 21
ia, i'ohe fefoe hadia zi so chõnia;
mangefa ia, i'õtõ nidanõ ba isawa
hili Gileadi andrõ.

II. Ba doea wongi, ba te'omba- 22
cha'õ chõ Labano, wa no moloi
Jakobo. Ba i'ohe dalifoesõnia, igohi 23
Jakobo, fitoe ngaloeo fofanõ, ba
ichamõ ia, ba hili Gileadi andrõ.
Ba mõi chõ Labano, Dawa Garamo 24
andrõ, Lowalangi, ba zi bongi, ba
wangifi, imane chõnia: Angelama;
samboea li bõi wa'õ chõ Jakobo,
si lõ sõchi! Ba ichamõ Jakobo 25
Labano. Ba no itaroe'õ nosenia
Jakobo ba hili. Ba Labano ba
talifoesõnia, ba no lataroe'õ ba hili
Gileadi andrõ gõi. Ba imane Labano 26
chõ Jakobo: Hadia da'õ, wa õlimodo
õwa'õ, wa no õ'oloi'õ nonogoe a-
ndrõ, amaedola nira'oe ba wanoewõ?
Hadia wa moloi'õ, nibini'õ, ba hana 27
wa õlimodo, ba lõ õfarongogõ chõ-
goe, fa oefasao'õ mena'õ, fao wa'iki
ba fanoenõ ba faritia ba biola?
ba lõ õbase'õ, fa'ago bawa ndra'o 28
ba ma'oewoegoe ba ba nonogoe;
si ndroehoe, nifolaoe zi lõ tõdõ wo-
laoemõ andrõ! So sa ena'õ wa'abõlõ 29
chõgoe, ba wamakao ja'ami, ba no
imane chõgoe me owi Lowalangi
namaoe andrõ: Angelama; samboea
li bõi wa'õ chõ Jakobo, si lõ sõchi!
Ba laoe oea; noa sa moloi'õ me 30
no abõlõ sibai adõni dõdõoe ba
chõmi, ba hana wa no õtagõ Lo-
walangigoe? Ba itema li Labano 31
Jakobo, imane chõnia: Sata'oe
ndra'o, oemane sa'ae dõdõgoe: ma
õfasõbi chõgoe nonooe. Ba nisõndra 32
Lowalangioe andrõ, ba bõi ja aoeri!
Ba zanehe talifoesõda andrõ bo'a-
bo'ai zi so chõgoe, ba halõ. Ba lõ'õ sa
i'ila Jakobo, wa no Rachela zanagõ.
Ba mõi ba nose Jakobo Labano ba 33
ba nose Lea ba ba nose zawoejoe
jomo andrõ, si daroea, ba lõ hadia

ia isõndra; ba irõi nose Lea ba
34 mõi ba nose Rachela. Ba no ihalõ
ziraha andrõ Rachela, ba no isigõ'õ
barõ zela gondra, ba no idadaoni.
Ba ibo'ai nose ma'afefoe Labano,
35 ba lõ hadia ia isõndra. Ba imane
Rachela chõ namania: He ama,
bõi ofõnoe, na tebai maosodo chõoe;
itõrõ ndra'o si mane amoeata ndra
alawe! Ba i'aloealoei, ba lõ isõndra
36 ziraha. Ba mofõnoe Jakobo, ihede-
hede'õ Labano. Hoemede ia, imane
chõ Labano: Hadia horõgoe, hadia
zalagoe, wa no õforege wolohi ja'-
37 odo? Noa sa õbo'ai fefoe nibajaba-
jagoe, ba hadia, no õsõndra hadia
ia nibajabajamõ? Tooe'õ tooe ba
da'e fõna dalifoesõgoe ba fõna da-
lifoesõoe, ena'õ la'etoe'õ hoekoe, ha
38 chõ zatoelõ ba chõda andre. Doea
woeloe fache iada'e, wa sodo chõoe;
lõ irai alaoe daloe mbiribirioe ba
he nambioe, ba lõ ni'agoe zi matoea
39 mbiribirimõ. Hadia nisasawi goetoe
ndroe'oe, ba lõ ni'ohegoe chõoe, no
ja'odo zangalī; chõgoe õsoegi, he
ba zi ma'õchõ tera'oe. ba he ba
40 zi bongi. *(Moz. II. 22, 13).* Na ma'-
õchõ, ba ariri ndra'o ba wa'aoechoe
zino, ba na bongi, ba ba wa'oafoe,
41 ba lõ salaoe hõrõgoe. Alo'o 20 fache
mohalõhalõwõ ndra'o chõoe: si fe-
leõfa fache. ba bõli nonooe alawe
si domboea, ba si meõnõ fache dania,
ba bõli mbiribiri andrõ chõoe: ba
no mewoeloe õfalalalala loeogoe.
42 Ena'õ lõ si fa'awõ chõgoe Lowa-
langi doeagoe andrõ, Lowalangi Ga-
berahamo, ni'ata'oefi Giza'aki gõi,
ba no õfofanõ ndra'odo, lõ noro
danga! Famakaogoe andrõ ba fa'-
erege dõdõgoe andrõ, ba no i'ila
Lowalangi, ba no iwa'õ lala me owi.
43 III. **B**a itema li Jakobo Labano,
imane chõnia: Chõgoe ndra alawe ba
chõgoe ndraono, ba chõgoe goerifõ a-
ndrõ ba fefoe ni'ila hõrõoe, ba chõ-
goe. Ba he oewisa ba chõ nonogoe
alawe andrõ ba ba ndraono andrõ,
44 onora? Ba laoe, ba talaoe fawoe'oe li,
da'õ dania wamadoehoe'õ chõda, da-
roea ita. Ba ihalõ gowe Jakobo, ita- 45
roe'õ harefa. Ba imane Jakobo ba zi 46
tenga bõ'õnia: Mi'ozaragõ gowe!
Ba la'ozaragõ; ba labahogõ, ba
labe'e zoemange ba dete mbaho
gowe andrõ. Ba ibe'e tõinia Jegara 47
Sahadoeta Labano, ba Jakobo, ba
ibe'e tõinia Galeadi. Ba imane La- 48
bano: Baho gowe andre zi so ba
mbõrõ chõda, daroea ita — andrõ
wa labe'e tõinia Galeadi — ba 49
Misefa (nahia zanaro), imane sa:
Jamõi sanaro Jehowa ba gotaloeada,
na no arõoe gotaloeada dania!
Ma õfakao nonogoe andrõ, ba ma 50
õnõnõ na ira ira alawe bõ'õ — na
lõ niha chõda, ba bõi olifoe ndra'-
oegõ: Lowalangi zi so ba mbõrõ
chõda, daroea ita! Ba imane na 51
Labano chõ Jakobo: Hiza, baho
gowe andre ba harefa andre, nita-
roe'õgoe ba gotaloeada — ba ja si 52
so ba mbõrõ mbaho gowe andre
ba si so ba mbõrõ harefa; he ja'o,
ba lõ tola oetaloe'i mbaho gowe
andre, wanawa chõoe, ba he ja'oegõ,
ba tebai õtaloe'i mbaho gowe andre
ba he harefa andre, we'amõi chõgoe,
na si lõ sõchi dõdõoe chõgoe. Ja- 53
mõi same'e lala chõda Lowalangi
Gaberahamo, Lowalangi Nachori a-
ndrõ, Lowalangi namara. Ba mõi 54
ba hõloe Jakobo, ba Lowalangi,
ni'ata'oefi namania Iza'aki. Aefa
da'õ ba itaba zoemange Jakobo, ba
hili andrõ, ba ikaoni zi tenga bõ'-
õnia andrõ, ba wemanga. Ba manga
ira ba mõrõ ba hili andrõ.

FAZA 32.

I. I'ila mala'ika Lowalangi Jakobo. II. Ifatenge zinenge, solohe boeala chõ ga'ania Ezaoe; ba mangandrõ ia chõ Lowalangi. III. Fasõndrata Jakobo chõ Lowalangi ba famalalini tõinia.

I. **B**a mahemoloe õ, ba ihoelõ 1
wongi Labano fa'ago bawa ba ma'-
oewoenia ba ba ndraononia ba

i'angonasi ira. Ba maoso Labano,
2 ifoeli ia ba mbanoeara. Ba sofanõ
gõi Jakobo, ba faloecha chõnia
mala'ika Lowalangi. *(Raz. II. 6, 17.*
3 *Sin. 34, 8).* Ba imane Jakobo, me
i'ila ira: Sabõlõ chõ Lowalangi da'õ.
Andrõ wa ibe'e tõi naha andrõ
Mahana'i.
4 II. **Ba** ifowaõwaõ zinenge Jakobo,
chõ ga'ania Ezaoe, ba Ze'ira, ba
5 danõ Ndraono Gedomo! ibe'e li
chõra, imane: Mimane chõ zalawada
Ezaoe: Da'õ niwa'õ zawoejoemõ
Jakobo chõoe: Chõ Labano sosó
ndra'o, ba no arõrõdo ba da'õ, irege
6 iada'e. Ba no faloechado zawi ba
kalide ba biribiri ba sawoejoe ono
matoea, ba sawoejoe ono alawe, ba
oefatenge iada'e, ba wamarongogõ
toeria chõoe, ja'oegõ sochõ ja'odo,
7 ena'õ õbologõ dõdõoe chõgoe. Ba
mangawoeli zinenge andrõ chõ Ja-
kobo, lamane: Faloechaga chõ ga'-
aoe Ezaoe, ba lala sa'ae so ia, ba
wamaondragõ ja'oegõ, ba õfa ngao-
8 toe nawõnia fao. Ba ata'oe sibai
Jakobo, mogichi dõdõnia. Ba ifosasi
niha, si fao chõnia, ba biribiri ba
sawi ba ondra, ifodoea mbawá.
9 Imane sa dõdõnia: Na ihawoei zi
sambawá Ezaoe, na i'õ'õtõ, ba i'ila
sa'ae moloi si sambawá. *(F. 31, 3).*
10 Ba imane Jakobo: He ja'oegõ, Lo-
walangi doeagoe andrõ, Lowalangi
namagoe Iza'aki, Jehowa, sangoe-
ma'õ chõgoe: Foeli'õ ba chõmi, ba
niwami, ba oefaigi lala, fa'ohahaoe
11 dõdõoe. *(Sam. II. 7, 18).* **Sambõ**
ndra'odo, ba wa'eboea dõdõoe a-
ndrõ, fefoe, ba ba wa lõ farõi ndra'-
oegõ, fefoe, si no faloecha genonioe
andre chõoe. Ha sara si'o chõgoe,
me oe'õtõ Joridano andre, ba iada'e,
ba doea mbawá gamatõrõwagoe.
12 Efa'õ ndra'o ba danga ga'agoe a-
ndrõ, ba danga Gezaoe; ata'oedo
sa ia; fa bõi mõi ia, mangõ'õtõ
ja'aga, he ina, ba he iraono!
13 *(F. 28, 14).* Ba ja'oegõ, ba no õfa-
boe'oe, wangoema'õ: Oefaigi lala,
fa lõ hadia ia chõoe, ba ato sibai
ma'oewoemõ dania oebe'e, fa'oja
ngawoea nene ba mbewe nasi, si
tebai te'erai fa'oja! Ba mõrõ ia ba 14
da'õ. Ba i'oniagõ õsa zi so chõnia
andrõ, boeala chõ ga'ania Ezaoe:
200 nga'eoe nambi si alawe, ba 20 15
zi matoea, ba 200 nga'eoe biribiri si
alawe ba 20 zi matoea, ba 30 nga'eoe 16
ondra, si bohooe mo'ono, awõ nono,
ba 40 ono'ono zawi, ba 10 rozi ono
zawi si matoea, si bohooe eboea ba
20 nga'eoe kalide si alawe ba 10 rozi
ono galide. Ba ibe'e ba danga 17
zawoejoenia da'õ, sambasambawá,
i'oniagõ, ba ibe'e li ba zawoejoenia,
imane: Mi'owaõwaõ ba mifo'ota'o-
taloea ngawawá andrõ! Ba ifobawa 18
lala ba zi so fõna, imane: Na fa-
loecha chõoe ga'agoe Ezaoe ba na
isofoe chõoe: Ha chõ ndra'oegõ ba
heza mõi'õ ba ha chõ da'õ fõnaoe?
ba õmane: Boeala zawoejoemõ Ja- 19
kobo chõ zochõ ja'o, Ezaoe; ba ja'-
ia, ba moroi foerima sibai. Ba si 20
manõ gõi wangoema'õnia chõ wa-
nete da'õ, ba chõ wanete zi daroea
ba ba dánõ bõ'õ fefoe, solohe nga-
wawá andrõ, imane: Mimanõ gõi
chõ Gezaoe, na faloecha ami chõnia,
ba mimane: Sawoejoemõ Jakobo a- 21
drõ, ba moroi foerima sibai. Imane
sa dõdõnia: Da'oe'alõsi dõdõnia
boeala andrõ, sowaõwaõ fõnagoe,
ba awena dania faloecha ndra'o
chõnia, ma atõ ibologõ dõdõnia
chõgoe. Ba tobali mowaõwaõ mboe- 22
ala andrõ, fatoea so ia na ba go-
lombasewa, ba zi bongi andrõ.
III. **Ba** ba zi bongi andrõ, ba 23
maoso ia, i'õtõ gõtõna ba Jaboko
andrõ, i'ohe wo'omonia si domboea
ba sawoejoe jomo andrõ, si daroea.
ba ononia andrõ, si felezara. I'ohe 24
mijefo ira ba ifa'õto fefoe hadia ia
zi so chõnia. *(Hos. 12, 4).* Ba ha 25
Jakobo zi torõi foeri. Ba so zi fa-
sõndra chõnia, irege tobaha fa'a-
moloeo. Ba me i'ila da'õ, tebai ila- 26
wa, ba itema ifalisi zolania, tobali

fabesoe zola Jakobo, me fasõndra
27 ia chõnia. Ba imane da'õ no mege :
Bõhõlido, tobaha fa'amoloeo ! Ba
imane [Jakobo] : **Lõ oebõhõli'õ, ba-**
28 **lazi õfahowoe'õ ndra'odo !** Ba ima-
ne chõnia : Ha niha dõimõ ! Imane :
29 Jakobo ! Ba imane : Lõ'õ sa'ae
labe'e tõimõ Jakobo, Izeraëli sa'ae
dõioe, me no fasõndra'õ chõ Lowa-
langi ba ba niha, ba me no ja'oegõ
zabõlõ. *(Moz. II. 3, 13. Sangoehoek.*
30 *13, 18).* Ba mangandrõ Jakobo,
imane : Ombacha'õ chõgoe dõimõ !
Ba imane : Hadia sa, wa õsofoe
dõigoe ? Awena ifahowoe'õ ia ba
31 da'õ. Ba ibe'e tõi naha andrõ We-
niëli Jakobo, [imane] : Me no fa'ila
bawa ndra'o chõ Lowalangi ba me
lõ si matedo. *(F. 16, 13. Sin. 80, 4).*
32 Ba me no italoe'i Weniëli andrõ,
ba toemboe loeo ; ba sakelakela ia,
33 ba zolania andrõ. Andrõ wa lõ la'ā
Iraono Gizeraëli noeo andrõ ba dete
zola, iroegi ma'õchõ, me no ifalisi
zola Jakobo, oeo andrõ.

FAZA 33.

I. Faloecha Gezaoe chõ Jakobo, ba omoeso dõdõnia. II. Fahoehoeo ira. III. Iroegi danõ Gana'ana Jakobo.

1 I. **Ba** i'ila Jakobo so moroi sa
Gezaoe, ba õfa ngaotoe nawõnia
fao, ba ifosasi ndraono chõ Lea ba
chõ Rachela, ba ba zawoejoe jomo
2 andrõ, si daroea. Ba ibe'e tánõ fõna
zawoejoe andrõ, awõ nonora ba foe-
rira Lea, awõ nononia ba foeri da'õ
3 Rachela, awõ Josefo. Ba ja'ia, ba
mowaõwaõ, ba mewitoe ifaõndrõ ia,
irege danõ tooe, awena iroegi ga'ania.
4 Ba fagohi Gezaoe, wamaondragõ
ja'ia, italagoei mbagi ba fa'ago ba-
5 wa chõnia, ba mege'ege ira. Ba me
ifachõlõ ia Ezaoe, me i'ila ndra
alawe, awõ ndraono, ba imane : Ba
ha niha da'õ, awõoe ? Ba imane :
Iraono andrõ, nibe'e Lowalangi chõ
6 zawoejoemõ ! Ba la'ondrasi sawoejoe
jomo andrõ, awõ nonora, manga-
loeloe chõnia. Awena i'ondrasi gõi 7
Lea, awõ nononia, mangaloeloe, ba
awena Josefo ba Rachela ba manga-
loeloe.

II. **Ba** imane : Ba hadia goena 8
ngawawá andrõ, si faloechado ? Ba
imane Jakobo : Afoe'afoegoe oehalõ
dõdõ zochõ ja'o. Ba imane Ezaoe : 9
No abõnõ chõgoe ; hana na chõoe
zi so chõoe, achi ! Imane Jakobo : 10
Bõi, na so ba dõdõoe ndra'o ma'ifoe,
ba lõ tola lõ õtema chõgoe game'-
elagoe ! Noa sa atõ oe'ila mbawaoe,
hoelõ mbawa mbanoea zoroego, me
no õbologõ dõdõoe chõgoe. *(Amaed.*
16, 7). Halõ atõ chõgoe mboeala fa- 11
ngowai andrõ ; si no moe'ohe chõoe ;
noa sa ifahowoe'õ sibai ndra'odo
Lowalangi, no fahõna manõ chõ-
goe. Ba iforege chõnia, balazi iha-
lõ. Aefa da'õ, ba imane : Tafa- 12
zawa ita, mofanõ ita ; ba sowaõ-
waõ ndra'o chõoe. Ba imane Ja- 13
kobo : I'ila sochõ ja'o, wa no sa-
mbõ fa'abõlõ na ndraono, ba ba
mbiribiri ba ba zawi, ba so zi bo-
hooe mo'ono, ba he ha ma'õma'-
õchõ oeforege chõra, ba ahori mate,
sambawá manõ. Acha mowaõwaõ 14
fõna zawoejoenia zochõ ja'o ; ba
ja'odo, ba lõ oeda'ida'i wofanõ, dali
wa'abõlõ goerifõ andrõ, ni'ohegoe,
ba fa'abõlõ ndraono, irege oeroegi
zochõ ja'o, ba Ze'ira. Ba imane 15
Ezaoe : Ba da'oerõi atõ awõoe na-
wõgoe õsa. Ba imane : Hadõi ? Asala
ibologõ dõdõnia chõgoe sochõ ja'o !
Ba mangawoeli Gezaoe, me loeo 16
da'õ, isawa Ze'ira

III. **Ba** Jakobo, ba isawa Zoekota, 17
ba itaroe'õ nomonia. Ba nahia goe-
rifõ, ba ose daha geoe itaroe'õ.
Andrõ wa labe'e tõi mbanoea andrõ
Zoekota. Ba dania, ba iroegi Ziche- 18
ma andrõ Jakobo, lõ hadia ia, Si-
chema ba danõ Gana'ana ; me i'o-
tarai Mezofotamia. Ba fõnafõna
mbanoea itaroe'õ nosenia. *(F. 28,*
21). Ba benoea andrõ, nitaroe'õnia 19
osenia, ba i'õli chõ nono Hemori

andrõ, Ama Zichema 100 kesita
20 mbõli. Ba ifa'anõ ba da'õ naha
wame'e soemange ba ibe'e tõinia
„Eli, Lowalangi Gizeraëli".

FAZA 34.

I. Ihorõni Dina andrõ Sichema, omasi ia ihalõ. II. Lalimo mbanoea Zichema Simeoni ba Lewi, lafakao.

1 I. **Ba** samoeza ma'ŏchõ, me mõi
mangero Dina andrõ, ono Lea,
ononia chõ Jakobo, me mõi ma-
2 maigi ono niha ba danõ alawe, ba
i'ila ia Sichema, ono Ndrawa Hewi
andrõ, Hemori, salaw̃a ba danõ a-
ndrõ, ba ira'oe, oroedoe ia chõnia,
3 ihorõni. Ba molemba sibai dõdõnia
chõ Dina andrõ, ono Jakobo, omasi
ia nono alawe andrõ, itandraigõ
4 irara dõdõnia. Ba i'andrõ chõ na-
mania Hemori Sichema, imane:
Sofoe chõgoe nono alawe andrõ,
5 ena'õ oehalõ! Ba no irongo Jakobo,
wa no ihorõni nononia Dina; ba
ononia matoea, ba no lafasao ba
ndroe'oe goerifõ, ba ihonogõ manõ
ia Jakobo, irege mangawoeli ira.
6 Ba mõi chõ Jakobo Hemori, Ama
Zichema, ba wahoehoeosa chõnia.
7 Ba me so nono Jakobo, si otarai
mbenoea ba me larongo, ba abao
sibai dõdõra, tesao wõnoera sabõ-
lõbõlõ. Ba dõdõ Ndraono Gizeraëli,
ba no horõ seboea nifazõchinia, me
no oroedoe ia chõ nono Jakobo;
lõ'õ manõ sa tola zi manõ mena'õ!
8 *(Moz. V. 22, 21).* Ba hoemede He-
mori, imane chõra: Tõdõ nonogoe
Sichema andrõ, ba no molemba chõ
nono alawe andrõ, achimi; oe'andrõ
9 chõmi, mibe'e ia chõnia, hana na
olembatama ami. Mibe'e chõma
nonomi alawe, ba mihalõ nono ala-
10 we chõma, ba mi'iagõ chõma: ja'e
fõnami danõ, mi'iagõ ba midõrõ-
dõrõi, hana na tetaro ami ba danõ!
11 Ba imane Sichema chõ nama Dina
andrõ ba chõ ndra ga'ania: Ena'õ
na faloechado wa'eboea dõdõ wa-
maigimi! Gofoe ha wa'eboea ni-
w̃a'õmi, ba oebe'e. He eboea sibai 12
niw̃a'õmi chõgoe, bõwõ ba boeala,
ba oebe'e, oe'o'õ niw̃a'õmi; ba mi-
be'e fo'omogoe nono alawe andrõ!
II. **Ba** latema li Zichema ba li 13
namania Hemori ono Jakobo, la'-
onechesi, me no ihorõni nachira
Dina, lamane chõra: Tebai matehe, 14
ihalõ nachima niha si lõ moeboto;
saila ndra'aga sa da'õ. Awena tola 15
ma'o'õ chõmi, na mibali'õ si mane
ja'aga ami, wamoto fefoe motõi
matoea ba chõmi. Ba mabe'e sa'ae 16
chõmi nono alawe chõma ba mahalõ
nono alawe chõmi ba ma'iagõ chõ-
mi, ena'õ ha samboea soi ita. Ba 17
na lõ mi'o'õ da'õ, wamoto ja'ami,
ba ma'ohe nono alawe chõma, ba
malaoe mofanõ! Ba atoelõ dõdõ 18
ndra Hemori Sichema, ononia, ni-
w̃a'õra andrõ. Ba i'aliogõ wolaoe si 19
manõ ono matoea andrõ, me no
omasi ia nono Jakobo, ba no seboea
tõi ia ba zi sawœ ja'ira. Ba mõi 20
ba mbawa gõli Hemori ba ononia
andrõ, ba lamane ba mbanoeara:
Si sõchi tõdõ chõda niha andrõ: acha 21
mowanoea ira ba danõda ba hana
na ladõrõdõrõi; tenga sa atõ sambõ
nahara danõ, gofoe he tánõ la'iagõ!
Tahalõ nonora alawe ba tabe'e chõra
nono alawe chõda. Ba awena la'o'õ 22
niha andrõ, wangiagõ chõda, ena'õ
ha samboea soi ita, na lafaboto'õ
ira dozi motõi matoea ba chõda,
si mane ja'ira, me no moeboto ira.
Chõda dania zi so chõra, nabajaba- 23
jara ba oerifõra, fefoe. Ba data'o'õ
chõra, ena'õ bõi laboelõ'õ ira chõda!
Ba la'o'õ niw̃a'õ Hemori ba ononia 24
Sichema dozi sanõrõnõrõ bawa gõli
mbanoeania andrõ, ba we'amõi baero
ba ba we'amõi mijomo, ira matoea
andrõ fefoe, ha wa'ato zanõrõnõrõ
bawa gõli mbanoeania, ba lafaboto'õ
ira. Ba me no aefa doea wongi, me 25
la'achõmõi, ba latoejoe zi'õli ono
Jakobo andrõ, si daroea, Simeoni
ba Lewi, ga'a Dina andrõ, laha-
woei mbanoea andrõ, si lõ famaoe-

doe dõdõ, ba laboenoe ndra ma-
26 toea fefoe. Noemalõ Hemori ba ononia Sichema, laboenoe si'õli, ba lahalõ Dina ba nomo Zichema ba la-
27 laoe mofanõ. Ba latõrõ niboenoe andrõ ono Jakobo, laraboe hadia ia chõra, me no moehorõni nachira.
28 Biribirira ba sawira ba kalidera, ba hadia ia ba mbanoea bacha
29 ba hadia ia baero, ba laraboe, awõ nibajabajara fefoe, awõ ndraonora side'ide, awõ ndra alawera, la'oloi'õ sawoejoe, ba si so ba nomo fefoe,
30 ba laraboe. Ba imane Jakobo chõ ndra Simeoni Lewi : Famakao nifobõrõmi chõgoe, noa sa mibe'e fa'oedoe chõgoe niha ba danõ, Dawa Gana'ana ba Dawa Weresi,ja'odo, si lõ atotó niha barõ mbawa; na la'osara'õ li dania, ba lalawa ndra'o, ba tehori ba danõ ndra'odo, awõ zoroijomogoe fefoe. *(F. 49, 5 b. t.).*
31 Ba lamane : Hadia, acha ihorõni manõ nachima ?

FAZA 35.

I. Isawa Mbetiëli Jakobo, niwa'õ Lowalangi chõnia. II. I'aro'õ gamaboe'oela li chõ Jakobo Lowalangi. III. Toemboe Mbenijami andrõ, ba mate Rachela. IV. Horõ Roebeno. Tõi nono Jakobo. V. Fa'amate Giza'aki ba fogo'o ja'ia.

1 I. **B**a imane Lowalangi chõ Jakobo : Laboe, ae misi jawa ba Mbetiëli, ba da'õ tebato'õ ba ba da'õ ôfa'anõ naha wame'e soemange chõ Lowalangi sangoroma'õ ja'ia chõoe, me moloi'õ no, bõrõ ga'aoe Ezaoe.
2 *(F. I. 28, 13).* Ba ibe'e li Jakobo ba soroijomonia fefoe ba ba zi faofao chõnia fefoe, imane: Miheta Lowalangi niha bõ'õ andrõ, ni'ohe'ohemi, mihaogõ ami ba mifalalini noechami,
3 *(F. I. 31, 19),* ena'õ mõi ita misi jawa, ba Mbetiëli, ba da'õ sa oefa'anõ naha wame'e soemange ba Lowalangi andrõ, si no mamondrongo ligoe, me bawa wa'atosasagoe, ba si no faofao chõgoe ba lala andrõ, ninitõrõgoe. *(F. 28, 15).* Ba labe'e 4
ba danga Jakobo fefoe Lowalangi niha bõ'õ andrõ, si so chõra, fabaja saeroe dalinga andrõ ba dalingara, ba iko'o Jakobo ba mbõrõ manawa andrõ ba zinga Zichema. Ba aefa 5
da'õ, ba lafazawa ira. Ba no ihawoei fa'ata'oe mbanoea si tefasoei ja'ira, fa'ata'oe ni'asogõ Lowalangi, tobali lõ lagohi nono Jakobo andrõ.
Ba iroegi Loesi Jakobo, ba danõ 6
Gana'ana — ja'ia Mbetiëli andrõ — awõ niha andrõ fefoe, si faofao chõnia. Ba ifa'anõ ba da'õ naha wa- 7
me'e soemange ba ibe'e tõi naha andrõ „Lowalangi ba Mbetiëli", me no ba da'õ i'oroma'õ ia chõnia Lowalangi, me moloi ia no, bõrõ ga'ania. Ba mate Debora, baboe 8
andrõ chõ Rebeka, ba lako'o ia tooe Mbetiëli, ba mbõrõ manawa; andrõ wa „manawa wange'esi" dõinia.

II. **B**a ifoeli i'oroma'õ ia chõ 9
Jakobo Lowalangi, me no mangawoeli ia moroi ba Mezofotamia ba ifahowoe'õ ia. Ba imane chõnia 10
Lowalangi : Jakobo dõimõ ; bõi sa'ae labe'e dõimõ Jakobo, Izeraëli sa'ae dõioe. Andrõ wa labe'e tõinia Gizeraëli. *(F. 32, 28).* Ba imane 11
chõnia Lowalangi : Lowalangi si lõ ambõ fa'abõlõ ndra'o ; jamonga'õtõ ndra'oegõ ba ja oja ma'oewoemõ dania ! Samboea soi, wãlo soi na'i madooemõ dania, ba razo zi otarai lõwilõwioe dania. *(F. 17, 1).* Ba 12
tanõ andrõ, nitehegoe chõ Gaberahamo ba chõ Giza'aki, ba chõoe oebe'e ba ba ma'oewoemõ oebe'e danõ andrõ. Ba mõi mijawa Lowa- 13
langi, irõi ia, ba naha andrõ, ba zi no moehede ia chõnia. Ba itaroe'õ 14
harefa Jakobo, ba naha andrõ, ba zi no fahoehoeo ia chõnia gowe [itaroe'õ] ba ifadoewa ba detenia zoemange nibadoe ba ilaoe jawa wanicha. *(F. 28, 18).* Ba ibe'e tõi 15
naha andrõ, ba zi no fahoehoeo Lowalangi chõnia, Mbetiëli Jakobo.

16 III. **B**a aefa da'õ, ba lafa'ese ira, larõi Mbetiëli, ba me lõ arõoe tõ irege Geferata, ba afõchõ hoeloe Rachela, ba afõchõ sibai chõnia
17 wadono. Ba me no afõchõ sibai chõnia, ba imane chõnia sangamõi taloe : Bõi boesi dõdõoe, ono ma-
18 toea sa gõi chõoe iada'e ! Ba me aetoe nosonia — mate sa ia — ba ibe'e tõinia „Mbenoni" („Ono ba wa'afõchõ") ba amania, ba ibe'e
19 tõinia Mbenijami. Ba mate Rachela ba lako'o ia ba ngai lala ba Gefe-
20 rata, ja'ia Mbetilechema andrõ. Ba itaroe'õ gowe, tandra ba dete lewatõnia, Jakobo ; da'õ dandra lewatõ andrõ ba dete lewatõ Rachela, si lõ teboelõ, iroege ma'õchõ andre.
21 IV. **B**a ifa'ese zoei ia Izeraëli, ba zi tambai Migedala Ederi itaroe'õ
22 nosenia. *(Mich. 4, 8).* Ba me sosó ba danõ andrõ Gizeraëli, ba maoso Roebeno mõi moehorõni Mbiliha andrõ, donga ba dõi chõ namania. Ba irongo Izeraëli. Ba felendroea nono matoea chõ Gizeraëli. *(F. 49,*
23 *4. Nga'õt. I. 5, 1).* Ono Lea : Si a'a nono chõ Jakobo, ba Roebeno, ba Simeoni ba Lewi ba Joeda ba Isa-
24 sari ba Seboeloni. Ba ono Rachela,
25 ba Josefo ba Benijami. Ba ono Mbiliha andrõ, sawoejoe jomo chõ
26 Rachela, ba Dano ba Nafetali. Ba ono Zilifa andrõ, sawocjoe jomo chõ Lea, ba Gado ba Aseri. Da'õ nono Jakobo andrõ, si toemboe
27 chõnia ba Mesofotamia. Ba iroegi namania Iza'aki, ba Mamere Jakobo, ba Mamere Kiriati Garaba — ja'ia Heberona andrõ — ba zi sosó ndra Aberahamo Iza'aki, si fatewoe.
28 Ba fa'ara Giza'aki ba goeli danõ,
29 ba 180 fache. Ba mate Giza'aki, oeroedoe ia ba niwara, atoea ba no afõli fa'aoeri; ba lako'o ia ononia Ezaoe ba Jakobo. *(F. 49, 31).*

FAZA 36.

I. Fo'omo Gezaoe ba ononia. Ifabali ia chõ Jakobo, mõi mowanoea ba danõ Ze'ira. Nga'õtõnia salawa. II. Nga'õtõ Ze'ira andrõ. III. Salawa Ndraono Gedomo.

(Faigi gõi : Nga'õt. I. 1, 35–56).

1. **D**a'e nga'õtõ Gezaoe andrõ, 1
ja'ia Gedomo andrõ. Ira alawe Ndra- 2
wa Gana'ana nihalõ Gezaoe : Ada, ono Ndraono Cheti andrõ, Elono, ba Oholibama, ono Ana andrõ, ono Zibeona, Iraono Hori andrõ alawe ; ba Basamata, ono Zima- 3
ëli, achi Nebajoti andrõ. Ba ono 4
Gada andrõ chõ Gezaoe, ba Elifasi, ba ono Mbasamata, ba Regoeeli, ba ono Goholibama, ba Jehoesi ba 5
Jaëla ba Kora. Da'õ nono Gezaoe andrõ si toemboe chõnia ba danõ Gana'ana. Ba ihalõ wo'omonia E- 6
zaoe, awõ nononia matoea ba ononia alawe, awõ zawoejoe fefoe, si so baomonia, ba oerifõnia fefoe, awõ fefoe zi so chõnia nisõndrania ba danõ Gana'ana, ba iheta ia chõ nachinia Jakobo, isawa danõ Ze'ira. Noa sa abõlõ eboea gochõtara, fa 7
tola oroedoe ira mena'õ, ba ambõ tanõ, ba zi so ira, si fatewoe, bõrõ wa'oja goerifõra andrõ. *(F. 13, 6).* Ba i'iagõ hili Ze'ira andrõ Ezaoe, 8
Ezaoe Edomo andrõ. Da'e nga'õtõ 9
Gezaoe, foeroegõ Ndraono Gedomo andrõ, ba hili Ze'ira. *(Nga'õt. I. 1,*
35 b. t.), Da'e dõi nono Gezaoe a- 10
ndrõ : Elifasi, ono Gada andrõ, fo'omo Gezaoe ; ba Regoeëli, ono Mbasamata andrõ, fo'omo Gezaoe. Ba ono Gelifasi andrõ, ba Tema ba 11
Omara ba Sefo ba Gaëtama ba Kena. Ba Tima ndronga ba dõi 12
chõ Gelifasi andrõ, ono Gezaoe ; ba mo'ono da'õ chõ Gelifasi, Amaleki dõi nononia. Da'õ ndraono Gada andrõ, fo'omo Gezaoe. Ba da'e nono 13
Regoeëli andrõ : Nahata ba Sera ba Sama ba Misa. Da'õ ndraono Mbasamata andrõ, fo'omo Gezaoe.

14 Ba da'e nono Goholibama andrõ, ono Ana, ono Zibeona andrõ alawe, fo'omo Gezaoe : ononia chõ Gezaoe,
15 ba Jehoesi ba Jaëla ba Kora. Ba da'e zalaŵa ba ndraono Gezaoe : Ono Gelifasi andrõ, si a'a nono chõ Gezaoe, ba salaŵa Tema ba salaŵa Omara ba salaŵa Sefo ba salaŵa
16 Kena, ba salaŵa Kora ba salaŵa Gaëtama ba salaŵa Amaleki. Da'õ zalaŵa andrõ, nga'õtõ Gelifasi andrõ, ba danõ Gedomo. Da'õ nono
17 Gada andrõ. Ba da'e nono Regoeeli andrõ, ono Gezaoe : Salaŵa Nahata ba salaŵa Sera ba salaŵa Sama ba salaŵa Misa. Da'õ zalaŵa andrõ, nga'õtõ Regoeeli andrõ ba danõ Gedomo ; da'õ ndraono Mba-
18 samata andrõ, fo'omo Gezaoe. Ba da'e nono Goholibama andrõ, fo'omo Gezaoe : Salaŵa Jehoesi ba salaŵa Jaëla ba salaŵa Kora. Da'õ zalaŵa andrõ, madooe Goholibama andrõ, ono Ana, fo'omo Gezaoe.
19 Da'õ ndraono Gezaoe ba da'õ zalaŵara ; ja'ia Gedomo andrõ.
20 II. **B**a da'e nono Ze'ira, Iraono Hori, niha si tohõna ba danõ : Lotana ba Sobala ba Sibeona ba Ana,
21 ba Disona ba Eseri ba Disano. Da'õ zalaŵa Ndraono Hori andrõ, ono
22 Ze'ira, ba danõ Gedomo. Ba ono Lotana andrõ, ba Hori ba Hemama ; ba talifoesõ Lotana alawe, ba
23 Tima. Ba da'e nono Zobala andrõ : Alawana ba Manahata ba
24 Ebala ba Sefa ba Onama. Ba ono Zibeona andrõ, ba Aja ba Ana. Da'õ Ana andrõ, sanõndra goemboe nidanõ aoechoe andrõ ba danõ si mate, me ikoebaloi galide namania
25 Zibeona andrõ. Ba da'e nono Ana andrõ : Disono ; ba ono Ana alawe
26 Goholibama andrõ. Ba da'e nono Disono andrõ : Hemeda ba Esibano
27 ba Jitera ba Kerano. Ba da'e nono Geseri andrõ : Bilihano ba Sawano
28 ba Akano. Ba da'e nono Disano
29 andrõ : Oesi ba Arano. Ba da'e zalaŵa Ndraono Hori : Salaŵa Lotana ba salaŵa Sobala ba salaŵa Sibeona ba salaŵa Ana. Ba salaŵa 30
Disona ba salaŵa Eseri ba salaŵa Disano. Da'õ zalaŵa Ndraono Hori ba wa'asalaŵara, ba danõ Ze'ira andrõ.

III. **B**a da'e zalaŵa andrõ, sama- 31
tõrõ banoea Gedomo, me lõ'õ na
razo Ndraono Gizeraëli : Salaŵa 32
ba danõ Gedomo, ba Bela, ono
Mbeori ; ba nahiania banoea, ba
Dinihaba. Ba me no mate Mbela 33
andrõ, ba salaŵa, fangalinia Jobaba,
ono Zera, banoea Mbosera. Ba me 34
no mate Jobaba andrõ, ba salaŵa,
fangalinia, Hoesama, Iraono Dema.
Ba me no mate Hoesama andrõ, 35
ba salaŵa, fangalinia, Hadadi, ono
Mbedadi; ja'ia zi fasoewõ ba Ndraono Midiano, ba zalo'o andrõ, ba
danõ Ndraono Moabi : ba nahiania banoea, ba Awiti. Ba me no 36
mate Hadadi andrõ, ba salaŵa, fangalinia, Zamela, banoea Masereka.
Ba me no mate Zamela andrõ, ba 37
salaŵa, fangalinia, Zaoelo, banoea
Rehoboti, ba mbewe Oiferati. Ba me 38
no mate Zaoelo andrõ, ba salaŵa,
fangalinia, Mba'ali-hana, ono Nachibori. Ba me no mate Mba'ali-hana 39
andrõ, ono Nachibori, ba salaŵa,
fangalinia, Hadaro ; ba tõi nahiania
banoea, ba Fagoe, ba tõi wo'omonia, ba Mehetabe'eli, ono Materedi
ono Mesahaba alawe. Ba da'e dõi 40
zalaŵa ba ma'oewoe Gezaoe, ba nga'õtõra ba ba mbanoeara ba ba dõira
andrõ : Salaŵa Timena ba salaŵa
Alawa ba salaŵa Jeteti, ba salaŵa 41
Oholibama ba salaŵa Ela ba sala-
ŵa Fino, ba salaŵa Kena ba sa- 42
laŵa Tema ba salaŵa Mibesaro,
ba salaŵa Magediëli ba salaŵa 43
Iramo. Da'õ zalaŵa Ndraono Gedomo, ba nahiara ba danõ, ni'ochõgõra. Da'õ nga'õtõ Gezaoe andrõ, foeroegõ Ndraono Gedomo.

FAZA 37.

I. Fa'omasi Jakobo Josefo. II. Fangifi Josefo. III. Fa'afõchõ dõdõ ndra ga'ania chõnia; la'amawa sawoejoe ia. IV. Fange'esi Jakobo Josefo.

1 I. Ba ahono Jakobo ba danõ, ba zi fatewoe mege namania, ba danõ
2 Gana'ana andrõ. *(Heb. 11, 9).* Ba da'õ chõ Jakobo andrõ: Me no mewelewitoe fache Josefo, ba mõimõi ia koebalo mbiribiri, awõ ndra ga'ania — ba iraono na ia — awõ nono ndra Biliha Silifa, donga ba dõi chõ namania, ia; ba na so doeria si lõ sõchi chõra, ba i'ombacha'õ
3 chõ namara Josefo. Ba omasi Gizeraëli Josefo, moroi ba wa'omasinia nononia bõ'õ fefoe, me no si toemboe chõnia ba wa'atoeania, ba ifafazõchi'õ chõnia mbaroe sota'io. *(Sam. II. 13, 18).*
4 Ba me la'iia ira ga'ania i'omasi'õ ia amara, moroi ba wa'omasinia nononia bõ'õ fefoe, ba fatioe dõdõra chõnia ba tebai lahaogõ wehedera chõnia.
5 II. Ba samoeza ma'õchõ, ba so wangifi Josefo, ba itoenõ chõ ndra ga'ania; ba tedooe na watioesara
6 chõnia. Imane chõra: Mifondrondrongo we, hadia wangifigoe andrõ!
7 Halõwõda, ba mamõbõ tõla wache ita baero ba nowi. Ba ifasindro ia ngambõbõ chõgoe ba soemindro, ba lafasoei ia ngambõbõ chõmi ba lafalõgoe tooe ira, fõna ngambõbõ
8 chõgoe. Ba lamane chõnia ira ga'ania: Hadia, salawama dania ndra'oegõ, samatõrõ ja'aga? Ba i'otarai da'õ, ba tedooe na watioesara chõnia, ba wangifinia andrõ ba ba niwa'-
9 õnia. Ba samoeza tõ zoei, ba ifoeli mangifi, ba itoenõ chõ ndra ga'ania, imane: Mifondrondrongo, no ifoeli mangifido! So loeo ba bawa ba felendroea ndrõfi, ba lafalõgoe tooe
10 ira fõnagoe. Ba me itoenõ da'õ chõ namania, ba chõ ndra ga'ania, ba itegoe ia amania, imane chõnia: Hadia wangifi da'õ, ni'ifioe andrõ! Hadia, mõiga inaoe ba ira ga'aoe, ba wamalõgoe tooe ja'aga ba danõ, fõnaoe? Ba afõchõ dõdõ ndra ga'- 11
ania chõnia; ba amania, ba itanõ ba dõdõnia. *(Hal. zin. 7, 9).*

III. Ba samoeza, me no mõi ndra 12
ga'ania mokoebaloi biribiri namara ba Zichema, ba imane Izeraëli chõ 13
Josefo: Ba Zichema la'ohe mbiribiri ira ga'aoe; laboe, da'oefatenge ndra'oegõ chõra! Imane: Ja'e ndra'odo! Ba imane chõnia: Ae'e, ba 14
faigi, na lõ hadia ia chõ ndra ga'aoe ba ba mbiribiri, ba foeli'õ, ba wangombacha chõgoe! Ba ifatenge ia moroi ba ndraso andrõ ba Heberona, ba iroegi Zichema. Ba faloecha 15
chõnia niha, me seloengoeloengoe ia ba danõ, imane chõnia: Ha niha ni'aloeimõ? Imane: Ira ga'agoe 16
ni'aloeigoe; ombacha'õ chõgoe, heza lakoebaloi mbiribiri ija'e! Imane 17
niha andrõ: No laheta ira ba da'e, noa sa oerongo, me lamane: Tasawa Ndrotana! Ba i'o'õ ndra ga'ania Josefo ba faloecha ia chõra ba Ndrotana. Ba me la'ila ia moroi ba 18
zarõoe na, me lõ niroeginia ja'ira na, ba mamagõlõ ira, ba wamoenoe ja'ia, ba faoma lamane chõ nawõra: 19
Hiza moroi sa zangifingifi andrõ! Talaboe, taboenoe ia ba tatibo'õ ia 20
ba gohokoho danõ ba tamane dania: No i'ã ia oetoe ndroe'oe; awena dania oroma geloeaha wangifinia andrõ. Ba me irongo da'õ Roebeno, 21
ba edõna i'efa'õ ia ba dangara ba imane: Bõi! bõi taboenoe ia. Ba 22
imane na chõra Roebeno: Bõi mibe'e adoewa ndro! Mitema mitibo'õ ia ba gohokoho danõ andrõ ba mbenoea, ba bõi sa mibabaja ia, wamoenoe ja'ia! Ba wangefa'õ ja'ia ba dangara, ba wamoeli ja'ia chõ namania. Ba me no iroegi ndra 23
ga'ania Josefo, ba laheta chõnia mbaroenia — baroe sota'io andrõ, ni'obaroenia —, latoejoe ia ba la- 24
tibo'õ ba gohokoho danõ andrõ;

ba si lõ õsi gohokoho andrõ, lõ
25 idanõ bacha. Ba me no moedadao
ira, ba wemanga, ba la'ila moroi
sa zambawá Ndraono Zima'eli si
otarai Gileadi; noro gondra chõra,
ba gitõ ba daloedaloe, ni'ohe ba
26 danõ Miseraji. Ba imane Joeda chõ
ndra talifoesõnia: Hadia hareda, na
taboenoe nachida ba na tabini'õ
27 wamoenoeda ja'ia? Talaboe, ta'a-
mawa ia ba Ndraono Zima'eli
andrõ, ba bõi tahalõ tangada wa-
moenoe ja'ia; noa sa achida ia,
fõfõ nõsida. Ba latehe ira talifoe-
28 sõnia. Ba me latõrõ Iraono Midiano
andrõ, saniaga andrõ, ba ladõni
jawa Josefo moroi ba gohokoho
andrõ ba la'amawa ba Ndraono
Zima'eli andrõ, 20 roefia; ba
la'ohe ba danõ Miseraji Josefo.
29 *(Sin. 105, 17. Mat. 26, 15).* Ba me
mõi zoei ba gohokoho andrõ Roe-
beno, ba lõ'õ sa'ae bacha Josefo.
30 Ba itika noechania, ba ifoeli ia
chõ ndra achinia, imane: No taja
31 nachida! Heza oesawa! Ba lahalõ
mbaroe Josefo andrõ, ba lataba zi
matoea nambi ba la'oengoegõ ba
32 ndro mbaroe andrõ. Ba lafa'ohe'õ
chõ namara mbaroe sota'io andrõ,
lamane: Da'õ nisõndrama; faigi na
33 baroe nonooe, ba na tenga. Ba me
no ifaigi sibai, ba moe'ao ia: Baroe
nonogoe! No i'ã ia oetoe ndroe'oe,
si manga niha! Si ndroehoe, no
34 tesasawi Josefo! Ba itika noechania
Jakobo ba i'olembe goni, ba i'aragõ
35 wange'esi ononia. Ba ahori mõi
nononia matoea, awõ nononia alawe,
ba wondrara tõdõnia. ba lõ edõna
ia nirara tõdõ, imane sa: Mõido
mitooe chõ nonogoe ba mbanoea
tooe, aboe dõdõ! Si manõ wange'esi
36 namania ja'ia. *(Jer. 31, 15).* Ba Irao-
no Midiano andrõ, ba la'amawa
ia ba danõ Miseraji, chõ Wotifa,
mandroe jomo chõ Wara'o, hõgõ
wazoeri.

FAZA 38.

I. Fangowaloe Joeda. Ononia. II. Ihorõni Damara andrõ Joeda. III. Ono Damara, si faero.

I. **M**e loeo da'õ, ba tobali ifabali 1
ia ba dalifoesõnia Joeda, ba i'ole-
mbai mbanoea Gadoela samõsa, Hi-
ra dõi. Ba da'õ dania i'ila Joeda 2
nono Ndrawa Gana'ana alawe, Soea
dõi nama; da'õ ihalõ ba oroedoe ia
chõnia. *(Nga'õt. I. 2, 3).* Ba manabina 3
ba mo'ono, ono matoea, ba ibe'e
tõinia Geri. Ba ifoeli manabina, ba 4
mo'ono, ono matoea, ba Onani i-
be'e tõi da'õ. Ba foeri õ, ba samoe- 5
za tõ mo'ono ia, ono matoea, ba
Sela dõi da'õ chõnia. Ba ba Gezibi
so Joeda, me toemboe chõnia da'õ.
Ba ifatoenõ Geri, ononia si a'a, Joe- 6
da, Tamara dõi nihalõnia. Ba si lõ 7
omasi Jehowa nilaoelaoe Geri andrõ,
si a'a nono chõ Joeda, andrõ ibe'e
mate ia Jehowa. Ba iwa'õ chõ Go- 8
nani Joeda: Ae chõ ndronga ga'aoe
ba tõrõ chõnia gõmõoe, õmõ zi fa-
talifoesõ, ena'õ õfonga'õtõ ga'aoe.
(Moz. V. 25, 5). Ba me no i'ila O- 9
nani, tenga chõnia dania ndraono
andrõ, ba itema ifiligõ, ero na o-
roedoe ia chõ ndronga ga'ania a-
ndrõ, fa bõi ifonga'õtõ ga'ania. Ba 10
lõ omasi Jehowa wolaoe si manõ,
andrõ ibe'e mate ia gõi. Ba ibe'e 11
li Joeda chõ noemõnõnia Tamara
andrõ, imane: Iagõ lacha baomo
chõ namaoe, irege eboea nonogoe
Sela! Ata'oe ia, ma mate da'õ gõi,
si mane ira ga'ania. Ba itema
i'iagõ baomo chõ namania Tamara
andrõ.

II. **B**a me no ara ma'ifoe, ba 12
itema mate nono Zoea andrõ, fo'o-
mo Joeda. Ba me no ahõwõ mbo-
ngi wange'esi chõ Joeda, ba mõi
ia chõ zi fahoewoe chõnia andrõ,
banoea Gadoela andrõ, Hira, misi
jawa ba Dimena, ba wamaigi so-
goeti boe mbiribirinia. Ba me te'o- 13
mbacha'õ chõ Damara: Hiza, mõi

misi jaŵa ba Dimena namaoe, ba
14 wogoeti boe mbiribiri! Ba iheta
mbaroenia, baroe lacha mbanoea,
ba ibaloegõ mbawania, i'olohoeni
ia, ba moedadao ba zinga lala ba
Gena'i, lala ba Dimena. Noa sa
i'ila, wa no eboea Zela andrõ, ba
15 lõ'õ zoei moebe'e dongania ia. Ba
me i'ila ia Joeda, ba iwai ira ala-
we sabao; me no ibaloegõ mbawa-
16 nia. Ba ihole'õ ia chõnia ba zinga
lala, ba imane: Da'oroedoedo chõoe!
Lõ'õ sa i'ila, wa oemõnõnia. Ba i-
mane: Hadia nibe'eoe chõgoe, fa
17 tola oroedoe'õ chõgoe? Imane:
Oefa'ohe'õ dania chõoe nono nambi
si matoea, na oeroegi ngawawá!
Ba imane: Na õbe'e chõgoe gade,
18 irege õfa'ohe'õ ia. Ba imane: Ha-
dia gade, nibe'egoe chõoe? Imane:
Laedoeroemõ andrõ ba sinali andrõ
chõoe ba si'o andrõ, ba dangaoe.
Ba ibe'e chõnia ba oroedoe ia chõ-
nia, ba manabina ia chõnia. *(Moz.*
19 *III. 18, 15. Hes. 22, 11).* Ba mofanõ
ia, mõi moeheta mbaloebaloe mba-
wania ba ifoeli i'obaroe mbaroenia,
20 baroe lacha mbanoea. Ba ifa'ohe'õ,
nono nambi andrõ Joeda chõ zi
fahoewoe chõnia andrõ, banoea Ga-
doela andrõ, ba wanaboesi gade no
mege ba ndra alawe andrõ; ba lõ
21 isõndra ia. Ba isofoe ba mbanoea
da'õ, imane: Heza so galawe sabao
andrõ, sidaodao no ba zinga lala ba
Gena'i andre? Ba lamane: Lõ si
22 mõi ba da'e ira alawe sabao. Ba
ifoeli ia chõ Joeda, i'ombacha'õ
chõnia: Lõ si faloechado ia, ba la-
mane banoea da'õ: Lõ si mõi ba
23 da'e ira alawe sabao. Imane Joeda:
Ba alacha so chõnia, asala lõ la'-
igi'igi'õ ita. No atoelõ oefa'ohe'õ
nono nambi andrõ, ba lõ nisõndraoe
24 ja'ia! Ba mato tõloe waŵa, ba te'o-
mbacha'õ chõ Joeda: No mohorõ
noemõnõoe Tamara, ba hiza, no
abeto ia ba da'õ. Ba iŵa'õ Joeda:
Mi'ohe baero ia, ena'õ latoenoe aoe-
25 ri. Ba me no la'ohe baero ia, ba
ifatenge chõ namania, imane chõ-
nia: Niha sochõ da'õ zi abetosi
ja'odo; ba imane na chõnia: Faigi
we, ha õchõ laedoeroe andrõ ba
sinali andrõ ba si'o! Ba me no 26
ifaigi sibai Joeda, ba imane: Tenga
sala niŵa'õnia chõgoe; Hana sa gõi,
wa lõ oebe'e ia donga nonogoe Sela!
Ba lõ'õ sa'ae oroedoe ia chõnia.

III. **B**a me no iroegi baŵa wa- 27
dono chõnia, ba hiza zi faero ba
daloenia. Ba ba wadononia andrõ, 28
ba i'oro'õ baero dangania si sara
ono si samboea andrõ. Ba ihalõ
mbana sojo sangamõi taloe, ifali'õ
ba danga andrõ, imane: Da'e zi
ofõna mõi baero! Ba ifoeli ibõda 29
dangania, ba awena bõla dalifoesõ-
nia. Ba imane [sangamõi taloe]:
Ha lõ abõlõ õfolala ndra'oegõ! A-
ndrõ wa labe'e tõinia Weresi. *(Nga'-*
õt. I. 2, 4. Mat. 1, 3). Ba awena bõ- 30
la nachinia, si so bana sojo andrõ
ba danga; ba labe'e tõinia Zera.

FAZA 39.

I. Mandroe Josefo ha nomo Wotifa. II. Lõ i'o'õ, me ifaeloengoe ia ena'õ fo'omo Wotifa andrõ, ba tekoeroe ia.

I. **B**a me no la'ohe ba danõ 1
Miseraji Josefo, ba i'õli ia Fotifa,
Dawa Miseraji, mandroe jomo chõ
Wara'o, hõgõ wazoeri, ihõli ba
Ndraono Zima'eli andrõ, solohe
ja'ia misi tooe ba da'õ. *(Moz. I. 37,*
36). Ba itolo Josefo Jehowa, tobali 2
mofozoe fefoe hadia ia chõnia, ba
ba nomo Ndrawa Miseraji andrõ,
sochõ ja'ia sosó ia. Ba me i'ila 3
sochõ ja'ia, itolo ia Jehowa, awõ
wa mofozoe fefoe hadia ia halõŵõ-
nia, ibe'e Jehowa, ba eboea sibai 4
dõdõnia chõ Josefo, ba ihalõ ia
ngoningoninia ba ifataro ia mandroe
jomo chõnia, ba ibe'e ba dangania
fefoe hadia ia nibajabajania. Ba 5
i'otarai da'õ, me no ifataro ia ma-
ndroe jomo chõnia ba samaigimaigi
nibajabajania fefoe, ba ifahowoe'õ

Jehowa nomo Ndrawa Miseraji a-
ndrõ, bõrõ Josefo, ba howoehowoe
Jehowa manõ ba zi so chõnia, fefoe,
6 he jomo, ba he baero. Ba ibe'e
manõ ba danga Josefo gombajasõ
dangania fefoe ; lõ ba dõdõnia hadia
ia, ba ngai Josefo, baero gõnia,
ni'ã.
7 II. **B**a no si sõchi sibai mboto
Josefo ba si sõchi gõi mbawania. Ba
lõ ara sibai, ba ileke'õ Josefo fo'omo
zochõ ja'ia ba imane chõnia : Fõrõ
8 ba ngaigoe! Ba itimba, imane chõ
wo'omo zochõ ja'ia : Tõrõ tõdõ, wa
lõ ba dõdõ zochõ ja'odo hadia ia,
ba ngaigoe, awõ wa no ibe'e ba
9 dangagoe nibajabajania fefoe. Te-
nga seboea moroi chõgoe ia jomo
ba da'e, ba lõ hadia ia zi lõ ibe'e
ba dangagoe, hatõ ja'oegõ, me no
fo'omonia ndra'oegõ. **Ba hadia,**
oelaoe zi lõ atoelõ andrõ, sabõlõ-
bõlõ sibai, wamazõchi horõ ba Lo-
10 **walangi ?** Ba he ŵa'ae ero ma'ŏchõ
iforege chõ Josefo, ba lõ i'o'õ chõ-
nia, fa oroedoe mena'õ ia chõnia,
11 fa mõrõmõrõ ba ngainia. Ba sa-
moeza ma'ŏchõ, me mõi jomo Jo-
sefo mangai halõŵõ, me ha si'-
12 aikõ lõ niha bõ'õ jomo, ba ira'oe
mbaroenia, imane : Fõrõ ba ngai-
goe ! Ba irõi ba dangania mbaroe,
13 ilaoe moloi, isaŵa baero. Ba me
i'ila [alawe andrõ], no irõi ba da-
14 ngania mbaroenia ba no moloi, ba
hoemede ia ba zi so jomo ba imane
chõra : Hiza, mifaigi, no i'ohe chõda
niha Heberaio andrõ, ena'õ i'o'aja
ita ! No mõi ia chõgoe si bacha, ba
wemõrõ ba ngaigoe ; ba moe'ira'ira
15 ndra'o. Ba me irongo, moe'ira'irado,
ba irõi mbaroenia chõgoe ba da'e,
16 ba ilaoe moloi, isaŵa baero. Ba
ibe'e ba ngainia mbaroe Josefo,
17 irege so zochõ ja'ia. Ba imanõ gõi
wangombacha chõnia, imane : So
zawoejoe andrõ, niha Heberaio a-
ndrõ, ni'oheoe chõda, mõi ia si ba-
cha chõgoe, ba wango'aja ja'odo.
18 Ba me moe'ira'ira ndra'o, ba irõi
foeri chõgoe mbaroenia, moloi ia,
isaŵa baero. Ba me irongo sochõ 19
ja'ia ni'ombacha'õ wo'omonia chõ-
nia, me imane : Da'õ nilaoe zawoe-
joemõ andrõ chõgoe ! ba mofõnoe
sibai ia. Ba ifara'oe'õ Josefo sochõ 20
ja'ia, ifabe'e'õ ba goeroenga, ba zi
so nifakoeroe'õ razo, ba sosó ia ba
da'õ ba goeroenga. *(Sin. 105, 18).*
Ba itolo Josefo Jehowa, ibe'e 21
la'omasi'õ ia niha bõ'õ ba eboea
dõdõ hõgõ mandroe ba goeroenga
chõnia. Ba ibe'e barõ mbawa Jo- 22
sefo nikoeroe andrõ hõgõ mandroe,
fefoe zi so ba goeroenga, ba fefoe
hadia ia nilaoe ba da'õ, ba balazi
ja'ia mangoema'õ. Lõ ifaigifaigi 23
hõgõ mandroe ba goeroenga hadia
ia nilaoe Josefo, me itolo ia Jehowa.
Fefoe hadia ia nilaoenia, ba mo-
fozoe ibe'e Jehowa.

FAZA 40.

I. Fangifi ngoningoni Wara'o a-
ndrõ, si daroea, si so ba goeroenga.
II. I'ombacha'õ Josefo geloeaha wa-
ngifi andrõ. III. Itõrõ ni'ombacha'-
õnia andrõ.

I. **B**a lõ ara foeri õ, ba mosala 1
zama'oli gõ chõ razo Miseraji ba
samazõchi koee chõnia, so zalara
chõ zochõ ja'ira, razo Miseraji. Ba 2
mofõnoe Wara'o ba ngoningoninia
andrõ, si daroea, hõgõ zama'oli gõ
ba hõgõ zamazõchi koee, ba ifa- 3
be'e'õ ba goeroenga ira ba nono
hõgõ wazoeri, ba goeroenga a-
ndrõ, ba nikoeroe Josefo, *(F. 39,*
20). Ba ibe'e ngoningonira Josefo 4
hõgõ wazoeri andrõ ; ba ara
ma'ifoe tetaha ira. Ba mangifi zi 5
daroea andrõ, ha sara wongi, ba
fasamboea geloeaha wangifira, fa-
ngifi zama'oli gõ ba fangifi zama-
zõchi koee chõ razo Miseraji, si so
ba goeroenga. Ba me mõi si bacha 6
chõra Josefo, si hoelõ wongi, ba
oroma chõnia, wa lõ sõchisõchi
dõdõra. Ba isofoe chõ ngoningoni 7
Wara'o andrõ, nitaha awõnia ba

nomo zochõ ja'ia, imane: Hadia, wa mangeraoe mbawami ma'õchó?
8 Ba lamane chõnia: No mangifi ndra'aga ba lõ sangombacha eloeaha. Ba imane chõra Josefo: Lowalangi mbalazi ba wangombacha eloeaha wangifi – ba mitoenõ chõgoe,
9 Ba itoenõ chõ Josefo wangifinia hõgõ zama'oli gõ, imane chõnia: Ba wangifigoe andrõ, ba so fõnagoe
10 wẽwẽ nagoe, oewa'õ. Ba si tõloe daha wẽwẽ nagoe andrõ. Ba me molehe ia, ba aloea mbowo ba adõlõ mo-
11 woea sasoso. Ba so ba dangagoe mako Wara'o. Ba oehalõ mboea nagoe andrõ, ba oeferaisi ba mako chõ Wara'o ba oebe'e ba danga
12 Wara'o mako. Ba imane chõnia Josefo: Da'õ geloeaha: Daha andrõ
13 si tõloe, ba no ngaloeo. Tõloe bongi tõ, i'otarai ma'õchõ, ba i'efa'õ ndra'-oegõ Fara'o ba ifoeli ifataro ndra'-oegõ ba nahaoe. Ba õfoeli õbe'e ba danga Warao makonia, si mane fõna, me sama'oli gõ ndra'oegõ
14 chõnia. Ba tõrõtõrõ tõdõoe ndra'-odo, na ohahaoe dõdõoe, tolodo, wangombacha ja'o chõ Wara'o, ena'õ õ'efa'õ ndra'o ba nomo andre.
15 Noa sa nitagõ manõ ndra'o ba danõ Heberaio ba ba da'e gõi, ba lõ horõgoe, wa no labe'e ba goeroe-
16 nga ndra'odo. Ba me irongo hõgõ zamazõchi koee andrõ, si sõchi geloeaha andrõ, ba imane chõ Josefo: Ba wangifigoe, ba tõloe kamboe-kamboe koee ba hõgõgoe, oewa'õ.
17 Ba ba gamboekamboe tánõ jawa, ba so ngawalõ gõ chõ Wara'o, nifazõchi doeka koee; ba la'ã fofo ba gamboekamboe andrõ ba hõgõ-
18 goe. Ba itema linia Josefo, imane: Da'õ geloeaha da'õ: Kamboeka-mboe andrõ, si tõloe, ba tõloe
19 ngaloeo. Tõloe bongi tõ, i'otarai ma'õchõ, ba ifa'ewa'õ mbagioe Fara'o ba ifatawi'õ ba dõla geoe, ba tobali la'ã nõsioe fofo.
20 III. Ba tõloe bongi aefa da'õ, me bawa wa'atoemboe Wara'o, ba ibe'e gõ ngoningoninia fefoe. Ba ifahalõ'õ mijawa hõgõ zama'oli gõ andrõ, awõ hõgõ zamazõchi koee, ba zi so ngoningoninia; hõgõ za- 21
ma'oli gõ andrõ. ba ifoeli ifataro ba halõwõnia, fa tola ifoeli ibe'e ba danga Wara'o mako; ba hõgõ za- 22
mazõchi koee, ba ifatawi'õ, itõrõ niwa'õ Josefo chõra. Ba lõ'õ sa'ae 23
itõrõ tõdõ hõgõ zama'oli gõ Josefo, olifoe ia.

FAZA 41.

I. Fangifi Wara'o. II. Aboe dõdõnia ba da'õ: ifakaoni'õ Josefo. III. I'ombacha'õ geloeaha wangifi Wara'o ba ifobawa lala chõnia. IV. Tefataro salawa ia. Itõrõ niwa'õnia. V. Ono Josefo. Bõrõta lofo andrõ.

I. Ba mendroea fache aefa da'õ, 1
ba mangifi Wara'o; ba mbewe Nilo so ia, iwa'õ, *(Dan. 2, 1)*, ba mõi 2
mijawa moroi ba Nilo zawi, fitoe nga'eoe, si sõchi famaigi ba satabõ, ba mõi ira ba ndroe'oe mangaloei gõra. Ba aefa da'õ, ba mõi mijawa 3
zawi bõ'õ, fitoe nga'eoe gõi, moroi ba Nilo, ba si lõ sõchi famaigi ba sangao; ba mõi ba ngai zawi no mege, ba mbewe Nilo. Ba latema 4
la'ã zawi si sõchi andrõ, satabõ, sawi si lõ sõchi andrõ, sangao, si fitoe nga'eoe — ba tokea sa'ae Wara'o. Ba ifoeli mõrõ, ba ifoeli ma- 5
ngifi gõi, ha sara dõla wache, iwa'õ, ba fitoe ngalai, saloea chõnia, so'õsi ba si sõchi. Aefa da'õ, ba fitoe tõ 6
zaloea ngalai, si lõ õsi, si no ariri ba nangi moroi ba gatoemboecha. Ba ngalai si lõ õsi andrõ, ba latõ- 7
lõ ngalai si so õsi andrõ, si no owoelowoelo, si fitoe. Awena tokea Wara'o, ba i'ila, wa fangifi.

II. Ba me moloeo ba aboe dõdõ- 8
nia. Ba ifatenge, ifakaonia fefoe zi faeta ba satoeatoea ba danõ Miseraji ba itoenõ chõra wangifinia andrõ. Ba lõ sangila mangombacha eloeaha chõ Wara'o. Awena hoe- 9
mede hõgõ zama'oli gõ andrõ, imane

chõ Wara'o : Awena ma'õchó itõrõ
10 tõdõgoe horõgoe. Mofõnoe no Wara'o chõ ngoningoninia, ba ifabe'e'õ ba goeroenga ira, ba nomo hõgõ wazoeri, ja'odo andre ba hõgõ za-
11 mazõchi koee andrõ. Ba mangifi ndra'aga, daroeaga, ha sara wongi, ba no fasamboea geloeaha wangifi-
12 ma andrõ. Ba so ba da'õ, awõma, nono matoea Heberaio, sawoejoe hõgõ wazoeri; chõnia matoenõ wangifima, ba i'ombacha'õ chõma geloeaha, ifa'ele'õ sibai, hadia lawoelawoe wangifi zamõsana. *(F. 40,*
13 *15)*. Ba niwa'õnia chõma, ba no itõrõ : ja'odo, ba no moefoeli moefataro ba halõwõgoe ba ja'ia ba no moeta-
14 wi. Ba ifatenge Fara'o, ifakaoni'õ Josefo. Ba lata'ita'i la'efa'õ ia ba goeroenga, ba ifatõwõ'õ ia, ifalalini noechania, ba mõi jomo chõ Wa-
15 ra'o. *(Sin. 105, 20)*. Ba imane Fara'o chõ Josefo : No mangifi ndra'o, ba lõ sangila mangombacha eloeaha. Ba no oerongo ndra'oegõ : ha õrongo wangifi, ba õ'anema'õ õ'omba-
16 cha'õ geloeaha. Ba imane Josefo chõ Wara'o : Ai, tenga, tenga ja'odo ; ba ja fangorifi nifa'ele'õ Lowalangi chõ Wara'o ! *(F. 40, 8. Dan.*
17 *2, 28)*. Ba imane Fara'o chõ Josefo : Mangifi ndra'o, ba mbewe Nilo so-
18 do, oewa'õ. Ba mõi mijawa, moroi ba Nilo, zawi, fitoe nga'eoe, satabõ ba si sõchi famaigi. Ba mõi ira ba
19 ndroe'oe, mangaloei gõra. Ba aefa da'õ, ba mõi mijawa zawi bõ'õ, fitoe nga'eoe gõi, si no okõlikõli, si lõ sõchi famaigi, ba si no angao — lõ oerai oe'ila ba danõ Miseraji ma'a-
20 sagõrõ zi manõ fa lõ sõchi ! Ba latema la'ã zawi satabõ andrõ, si fõfõna andrõ, si fitoe, sawi sangao
21 andrõ, si lõ sõchisõchi. Ba he me no la'ã, ba lõ oroma, wa no la'ã, lõ'õ sa teboelõ wa lõ sõchisõchi
22 mege. Ba tokea ndra'o. Ba oe'ila na gõi ba wangifi : ha sara dõla wache, ba fitoe zaloea ngalai, so'õsi
23 ba si sõchi. Ba aefa da'õ ba aloea gõi ngalai si lõ õsi, si no okõlikõli, fitoe gõi, si no ariri ba nangi moroi ba gatoemboecha, ba latema 24
latõlõ ngalai si sõchi andrõ, si fitoe, ngalai si no okõlikõli andrõ. Da'õ nitoenõgoe ba zi faeta andrõ, ba lõ sangila mangombacha eloeaha chõgoe.

III. Ba imane Josefo chõ Wara'o : 25
Eloeaha wangifi Wara'o andrõ, ba no faoma. No ihõnagõ ifa'ele'õ chõ Wara'o Lowalangi hadia nilaoenia
dania. Sawi si sõchi andrõ, si fitoe 26
nga'eoe, ba mewitoe fache, ba ngalai wache andrõ, si sõchi, si fitoe, ba mewitoe fache gõi — no faoma
geloeaha wangifi andrõ. Ba sawi 27
safoeo andrõ, si fitoe nga'eoe, si lõ sõchisõchi, safoeria mõi jawa, ba mewitoe fache, ba ngalai wache andrõ si lõ õsi, si fitoe, si no ariri ba nangi moroi ba gatoemboecha, ba mewitoe fache lofo, oroma dania. Andrõ oemane mege chõ Wa- 28
ra'o : Hadia zi so ba dõdõ Lowalangi, nilaoe dania, ba no ifa'ele'õ
chõ Wara'o. Mewitoe fache iada'e 29
dania, ba fahõna manõ hadia ia ba
danõ Miseraji, ma'asagõrõ. Ba na 30
aefa da'õ, ba mewitoe fache lofo, ba tobali olifoe manõ niha wa'afahõna mege, ba danõ Miseraji, ba i'ã
danõ lofo andrõ. Ba lõ'õ manõ 31
sa'ae itõrõ tõdõ niha wa'afahõna mege ba danõ, balazi lofo andrõ moroi foeri dania, abõlõbõlõ sibai
sa dania. Ba ba zi mendroea andrõ, 32
wa no fatete mendroea mangifi Wara'o, ba hiza, no ihonogõi sibai da'õ Lowalangi ba i'aliogõ Lowalangi ifaloea. Ba jamoefaigi chõnia 33
Fara'o niha si so tõdõ, satoeatoea, ena'õ ibe'e barõ mbawania danõ Miseraji. Ba jamoenõnõ na Fara'o 34
wamataro mandroe ba danõ, ena'õ la'ozaragõ zamboea ni'olima ba danõ Miseraji, barõ ndrõfi andrõ si
fitoe, ba zi fahõna boea nowi. Ni'o- 35
woeloi mboea nowi andrõ fefoe, barõ ndrõfi andre, si fitoe dania,

nihõna mboea nowi ba danga Wara'o, boea nowi ba mbanoea misa,
36 ba ni'irõ'õ. Ba ja we'ewe'e dõdõ ba danõ nihõna andrõ, ba zi mewitoe fache andrõ dania, ba lofo andrõ, sanõrõ tanõ Miseraji dania ; ba tobali lõ tekiko niha ba danõ ba lofo andrõ.
37 IV. **B**a fadoehoe dõdõ Wara'o ba wehedenia andrõ ba tõdõ ngoningo-
38 ninia fefoe. Ba imane Fara'o ba ngoningoninia andrõ: Hadia, tasõndra na niha, si so Eheha Lowalangi ba dõdõ, si mane chõnia ? *(Dan. 5, 11).*
39 Ba imane Fara'o chõ Josefo : Me no ifa'ele'õ chõoe Lowalangi da'õ fefoe, ba lõ'õ sa'ae niha, si manõ fotõdõ ba si manõ fa'atoeatoea, si
40 mane ja'oegõ. Tebe'e barõ mbawaoe nomogoe ba ndramoe'o'õ niwa'õoe banoeagoe fefoe, ha irege dadaoma razo tohoede ndra'o moroi chõoe.
41 *(Dan. 2, 48. Hal. zin. 7, 10).* Ba imane na Fara'o chõ Josefo : Hiza, oebe'e barõ mbawaoe danõ Miseraji
42 ma'asagõrõ ! Ba iheta ba doeroenia laedoeroe andrõ chõnia Fara'o, ibe'e ba doeroe Josefo ; ba ifobaroe ia baroe moeko karate ba ibe'e naja
43 ana'a ba mbaginia. Ba ifakoereta ia ba koereta razo, fanete chõnia, ba moe'ao fõnania niha, lamane : Mi'angaloeloe ! Si manõ wame'e Wara'o barõ mbawania tanõ Mise-
44 raji ma'asagõrõ. Ba imane Fara'o chõ Josefo : Fara'o ndra'odo — ba lõ tola ifaliwa dangania, ba ma ahenia, niha ba danõ Miseraji ma'asagõrõ, na tenga ja'oegõ zangoe-
45 ma'õ. Ba Fara'o andrõ, ba ibe'e tõi Josefo Zafenati Faneachi ba ibe'e chõnia Gasenata, ono Wotifera, hõgõ gere ba Gono. Ba itõrõi danõ
46 Miseraji Josefo. Ba tõloe ngafoeloe fache Josefo, me so ia ba da'õ fõna Wara'o, razo Miseraji. Ba irõi Wara'o Josefo ba itõrõi danõ Miseraji.
47 Ba falawoelaete mboea danõ ba zi mewitoe fache andrõ, ba zi fahõna.
48 Ba i'owoeloi mboea nowi andrõ fefoe Josefo ba zi mewitoe fache andrõ, gõtõ wa'afahõna ba danõ Miseraji, ibe'e ba mbanoea misa nitenagõ andrõ; samboesamboea banoea ba ihõna mboea nowi andrõ, si tefasoei ja'ia. Tobali ihõna mboea 49
nowi Josefo, si mane ene ba mbewe nasi, tenga ono wa'oja, irege ibõhõli wanoe'a, tebai sa'ae lasoe'a.

V. **B**a domboea toemboe ono 50
matoea chõ Josefo, fõna ndrõfi bõrõta lofo andrõ, ononia chõ Gasenata andrõ, ono Wotifera, hõgõ gere ba Gono. Tõi zi a'a, ba Manase 51
ibe'e Josefo, imane : Noa sa'ae olifoedo wamakaogoe andrõ fefoe ba ira amagoe ba ira talifoesõgoe fefoe, ibe'e Lowalangi. Ba tõi zi achi, ba 52
Eferaji ibe'e, imane : Noa sa ifowoea ndra'odo Lowalangi ba danõ wamakaogoe andre. Ba me no 53
noemalõ ndrõfi andrõ si fitoe ba zi fahõna balazo ba danõ Miseraji, ba 54
ibõrõtaigõ dõfi lofo andrõ, si fitoe, itõrõ nihõnagõ Josefo fangombacha. Ba dozi tanõ itõrõ lofo andrõ ; ba ba danõ Miseraji ma'asagõrõ, ba so mbalazo. *(Sin. 105, 16).* Ba me 55
no afõchõ lofo andrõ ba danõ Miseraji ma'asagõrõ, ba laforege niha sato wangandrõ gõ chõ Wara'o. Ba imane Fara'o ba Ndrawa Miseraji fefoe : Mi'ae chõ Josefo ; hadia niwa'õnia chõmi, da'õ milaoe ! Ba 56
sagõrõ goeli danõ, ba afõchõ lofo andrõ. Ba ibokai halasa andrõ fefoe Josefo ba i'amawa ba Ndrawa Miseraji wache. Ba itoegoe tedooe wa'afõchõ lofo andrõ ba danõ Miseraji. Ba dozi niha ba goeli danõ, ba 57
mõi chõ Josefo ba danõ Miseraji, ba wowõli fache; fefoe gofoe heza sa, ba lofo safõchõ sibai.

FAZA 42.

I. Fe'amõi ndraono Jakobo ba danõ Miseraji, si fõfõna. II. Ifakao ndra ga'ania andrõ Josefo ba itaha Zimeoni. III. Fangawoelira; fangarõngarõ namara.

I. **B**a me irongo Jakobo, ba danõ 1

Miseraji so wache, ba imane Jakobo chõ nononia : Hadia, wa mifaigifaigi
2 nawõmi ? Ba imane na : Hiza, no oerongo, ba danõ Miseraji so wache. Mi'ae'e, mihalõ chõda wache ba da'õ, ena'õ aoeri ita ba ena'õ lõ mate.
3 *(Hal. zin. 7, 12).* Ba dafoeloe zi mõi ga'a Josefo, ba wangai fache ba
4 danõ Miseraji. Ba Benijami andrõ, achi Josefo, ba lõ ifa'amõi Jakobo, awõ ndra ga'ania; sosó dõdõnia,
5 ma gõna ia hadia ia. Ba laroegi gõi iraono Gizeraëli andrõ, awõ zi mõimõi andrõ, ba wowõli fache; lofo sa ba danõ Gana'ana.
6 II. **B**a Josefo, si no salawa, ba danõ, zamawa fache ba niha fefoe. Ba me no laroegi jomo ira ga'a Josefo ba me mangaloeloe ira chõ-
7 nia, ba i'ila Josefo, wa ira ga'ania, me ha si'aikõ anehe ia. Ba lõ i'ombacha'õ ia chõra, i'abe'e'õ wehedenia chõra, imane chõra : Heza mi'otarai ? Lamane : Ba danõ Gana'-
8 ana, ba wowõli fache. Ba i'ila Josefo, wa ira ga'ania, ba ja'ira, ba
9 lõ la'ila, wa ja'ia. Ba itõrõ tõdõ Josefo wangifinia andrõ, ni'ifinia. nitandrõsaigõ chõra. Ba [i'abe'e'õ wehedenia chõra], imane chõra : Samaoeze ami ! Mõi ami mamaigi, hezo lala ba danõ. *(F. 37, 5 b. t,).*
10 Lamane chõnia : Tenga, Toea ! ba
11 wowõli balazo mõi zawoejoemõ. Ha samboea namama; niha sadõlõ tõdõ ndra'aga; tenga samaoeze zawoe-
12 joemõ ! Imane chõra : Faja ! ba da'õ mõi ami, ba wamaigi hezo lala ba
13 danõ ! Ba lamane chõnia : Felendroea ndra'aga, sawoejoemõ andre, oi si fatalifoesõ, ha samboea namama, ba danõ Gana'ana ; si achi, ba so chõ namama ma'õchõ, ba samõsa
14 zi no taja. Ba imane chõra Josefo : Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi : Sa-
15 maoeze ami ! Ba da'õ mifadoeboe'õ ami : Faja wa no saoeri Wara'o, na aefa ami ba da'e, na lõ mõi ba
16 da'e nachimi andrõ, si achi. Mifatenge zamõsa, ba wangai achimi; ba ja'ami, ba nitaha ba da'e. Si manõ wanandraigõ niwa'õmi, na si doehoe nilaoemi, ba na tenga. Ba wa'adoehoe wa'aoeri Wara'o — samaoeze zoei ami ! Aefa da'õ, ba 17
tõloe ngaloeo itaha ira. Ba me aefa 18
doea wongi, ba imane chõra Josefo : Mi'o'õ da'e, ena'õ aoeri ami — niha sangata'oefi Lowalangi sa ndra'odo.
Na niha sadõlõ tõdõ ami, ba jato- 19
rõi dalifoesõmi samõsa, nitaha, ba nitaha ja'ami mege, ba ja'ami, ba mi'ae'e, mi'ohe wache andrõ, sogoena õ zoroijomomi. Ba achimi andrõ, 20
si achi, ba ni'ohe ba da'e chõgoe, ba oroma dania, wa si doehoe niwa'õmi, ba lõ mate ami. Ba la'o'õ da'õ. Ba faoma lamane chõ nawõra : 21
Si ndroehoe, loealoea horõda chõ nachida no da'e; noa sa ta'ila wa'ata'oenia, me fakao ia chõda, ba lõ tafondrondrongo. Andrõ itõrõ ita fa'ata'oe dõdõ andre. Ba imane 22
chõra Roebeno : Tenga no oewa'õ chõmi : bõi mihalõ horõmi wolaoemi ba ndraono andrõ ! Ba lõ sedõna mamondrongo ami — ba iada'e telaoe mbalõ ndronia ! *(F. 37, 21).* Ba 23
lõ'õ sa la'ila, wa aboto ba dõdõ Josefo niwa'õra, me no so zangali lira, na fahoehoeo ira. Ba ibali'õ ia, ba 24
we'e, ba ifoeli ia chõra, fahoehoeo chõra. Ba ifara'oe'õ Zimeoni, ba ngaira, ba ifabõbõ'õ, ba zanehe ira.
Aefa da'õ, ba iwa'õ Josefo lafo'õsi 25
fache zi'era ba ladozigõ labe'e ba zi'e bacha mbõli wache chõ zamõsana ba lafa'ohe'õ na gõi nifatõ'õra, ba lala. Ba la'o'õ da'õ wame'e chõra.
III. **B**a lahare'õ ba hoeloe galidera 26
wache andrõ chõra ba mofanõ ira.
Ba me itoto'õ mbõbõ zi'e chõnia 27
si samõsa, ba zi mõrõ ira, ba wame'e gõ galidenia, ba i'ila gana'ania andrõ, ba dete nõsi zi'e chõnia. Ba 28
i'ombacha'õ chõ ndra talifoesõnia, imane : No mangawoeli chõgoe gana'agoe, hiza ia ba zi'e chõgoe ! Ba atoroe dõdõra, faoma lafaigifaigi nawõra, manizinizi, ba lamane : Ha-

dia nilaoe Lowalangi chõda ba da'õ !
29 Ba me laroegi namara ba danõ Gana'ana, ba ladoenõdoenõ chõnia fefoe
30 hadia ia zi gõna ira, lamane : Niha andrõ, si no salawa ba danõ, ba i'abe'e'õ wehedenia chõma, ifo'esoeanõ ndra'aga, ba wamaoeze tanõ mõi
31 ndra'aga, iwa'õ. Ba mamane chõnia : Niha sadõlõ tõdõ ndra'aga, tenga sa-
32 maoeze ndra'aga ! Felendroea ndra'aga, ha samboea namama ; samõsa si no taja, ba fondrege zi achi, ba so chõ namama na ija'e, ba danõ
33 Gana'ana. Ba imane chõma niha andrõ, salawa ba danõ : Ba da'õ ja oroma chõgoe dania, wa niha sadõlõ tõdõ ami : mirõi ba da'e chõgoe zamõsa, talifoesõmi ! Hadia zogoena chõmi, õ zoroijomomi, fache, ba hana na mi'ohe, ba hana na mofanõ
34 ami. Ba mi'ohe ba da'e nachimi andrõ, ena'õ oroma chõgoe, wa tenga samaoeze ami, wa no niha sadõlõ tõdõ ami. Ba oefoeli dania chõmi dalifoesõmi andre, ba tola
35 mitõrõ danõ, lõ moetenawa. Ba me lafadoewa nõsi zi'e chõra, ba hiza mbola gana'a ba zi'e zamõsana. Ba me la'ila mbola gana'a andrõ, ba me i'ila gõi amara, ba
36 tobali dõdõra. Ba imane chõra Amara Jakobo : Tajataja ndraonogoe mibe'e : Josefo, ba si no taja, ba Simeoni, ba si no taja, ba edõna mihalõ na gõi Mbenijami — tehawoe
37 manõ ndra'o da'õ fefoe ! Ba itema li namania Roebeno, imane : Tema boenoe nonogoe matoea si domboea, na lõ oefoeli ia chõoe. Be'e ba dangagoe ia, ba oefoeli ia chõoe !
38 Ba imane : Lõ fao chõmi nonogoe ; noa sa mate ga'ania, ba hatõ ja'ia zi tosai ; na so ena'õ zi gõna ia ba lala andrõ, nitõrõmi, ba horõmi ena'õ, na oe'ohe hoewagoe andre, wanawa banoea tooe, oi so wa'aboe dõdõ.

FAZA 43.

I. Lafoeli mõi ba danõ Miseraji iraono Jakobo ba fao Mbenijami. II. Fa'aboe dõdõra. III. Fa'obõwõ Josefo chõra.

I. Ba abõlõbõlõ na lofo ba danõ. 1
Ba me no ahori fefoe wache andrõ, 2
nihalõra ba danõ Miseraji, ba imane chõra amara : Mifoeli mi'ae'e, ba wowõli fache chõda ma'ifoe. *(F. 42, 20).* Ba imane chõnia Joeda : No 3
iwa'õ sibai chõma niha andrõ, imane : Lõ tola fa'ila bawa ita, na lõ mi'ohe nachimi andrõ. Ba na õfa'- 4
amõi awõma nachima, ba mõiga mowõli fache chõoe. Ba na lõ õfa'- 5
amõi ia, ba lõ mõiga. Noa sa iwa'õ chõma niha andrõ, imane : Lõ tola fa'ila bawa ita, na lõ mi'ohe nachimi andrõ. Imane Izeraëli : Ba hana 6
wa mifakao ndra'o wangombacha ba niha andrõ, wa so na nachimi? Lamane : No izofoezofoe sibai ndra'- 7
aga ba soroijomonia niha andrõ, imane: Hadia, lõ si mate namami ? Hadia, so nachini na ? Ba ma'ombacha'õ chõnia, lõ mabini'õ zi doehoe. Hadaõ ho ma'ila, iwa'õ dania : Mi'ohe ba da'e nachimi andrõ ?
Ba imane Joeda chõ namania Ize- 8
raëli : Chõgoe fa'ohe'õ nono andrõ, ba mafazawa ndra'aga, mõiga, ena'õ aoeri ita ba bõi mate, ja'aga ba ja'oegõ ba iraonoma. *(F. 44, 32).* Ja'o zi so ba wali chõoe ba chõnia 9
andrõ ; ba hoeloegoe õbe'e. Na lõ oefoeli ia chõoe, na lõ oefa'ila'õ chõoe, ba ja'odo zoloe'i sala chõoe, sagõtõ ja'odo. Na lõ arõrõga me- 10
na'õ, si tenga inõtõ, ba no tola mendroea mangawoeliga. Ba imane 11
chõra amara Izeraëii : Na lõ tola lõ'õ sa'ae, ba mimane : Mi'ohe õsi zi'e chõmi, nisõndra ba danõda, ma'ifoe, mi'ohe boeala ba niha andrõ : daloedaloe ma'ifoe ba wẽ wãni ma'ifoe ba gitõ godoe ba samohoea ba boea kare ba boea falo. Ba mifoeli 12
mi'ohe gana'a, fa'oja mege ba ana'a

andrõ, nisõndra ba zoezoe nõsi zi'e chõmi mege, ba mifoeli mi'ohe — ta-
13 be'e seloengoe ia. Ba mi'ohe gõi nachimi, mifazawa ami ba mifoeli
14 mi'ae ba niha andrõ. Ba Lowalangi si lõ ambõ fa'abõlõ, ba jamoe-be'e ahachõ dõdõ niha andrõ chõmi, ena'õ ifoeli ifa'amõi awõmi dalifoesõmi si samõsa andrõ, awõ Mbenijami gõi ; ba ja'odo, ba na lõ tola
15 lõ'õ, ba si lõ ono sa'ae ndra'o. Ba la'ohe mboeala no mege ba ana'a bõ'õ gõi la'ohe, awõ Mbenijami, ba mangefa ira, lasawa danõ Miseraji
16 ba la'ondrasi Josefo. Ba me i'ila Josefo, no so Mbenijami, awõra, ba imane ba zatoea zangai halõwõ jomo : Ohe jomo niha andrõ, taba ndriwora, ba halõ gõra, manga dania niha andrõ, awõgoe, na laloeo,
17 Ba i'o'õ da'õ niwa'õ Josefo, i'ohe
18 jomo ira, ba nomo Josefo. Ba ata'oe ira, me te'ohe jomo ira, ba nomo Josefo, lamane : Bõrõ gana'a andrõ seloengoe no ba zi'e chõda, me mõi ita no, si fõfõna, wa la'ohe jomo ita : lahawoei dania ita, lara'oe ita ba labali'õ sawoejoe ita,
19 fabaja kalide chõda. Ba la'ondrasi zatoea zangai halõwõ, ba zinga mbawandroehõ ba nomo, lamane chõ-
20 nia : So ni'andrõma chõoe, Toea : No mõiga ba da'e, si fõfõna no, ba
21 wowõli fache. Ba me no maroegi zi mõrõga, me matoto'õ mbõbõ zi'e chõma, ba hiza gana'a zamõsana ba zoezoe nõsi zi'e chõnia — ana'a andrõ chõma, lõ ambõ ba wanoelo ;
22 no mafoeli ma'ohe iada'e. Ba ana'a bõ'õ gõi, no ma'ohe, ba wowõli fache. Lõ aboto ba dõdõma, ha niha zame'e ba zi'e wache chõma ana'a
23 andrõ, *(F. 31, 29; 42, 24)*. Ba imane chõra : Mihonogõ manõ ami ; bõi miboesi dõdõmi ! Lowalangimi, Lowalangi namami andrõ, ba no ifo'-ana'a ami, nibini'õ, ba zi'e wache chõmi. Ana'ami andrõ, ba no mõi chõgoe. Ba i'ohe baero chõra Zime-
24 oni. Aefa da'õ, ba i'ohe ira ba no-mo Josefo. Ibe'e chõra nidanõ, ba lasasai gahera, ba ibe'e gõ galidera. Ba lafa'oli tooe mboeala andrõ, 25
gasagasa wa'aso Josefo, na laloeo ; noa sa terongo chõra, wa ba da'õ manga ira dania.

III. Ba me no mõi jomo Josefo, 26
ba labe'e chõnia mboeala andrõ, ni'ohera, ba lafaõndrõ ira fõnania, irege zalo tooe. Ba isofoe chõra, na 27
lõ hadia ia chõra, ba imane : He wisa, lõ hadia ia chõ namami, nitõrõ limi no. Hadia, lõ si mate ia ? *(F. 37, 7)*. Ba lamane : Lõ'õ sa hadia 28
chõ zawoejoemõ andrõ, amama ; sosó ia na. Ba lafaõndrõ ira, mangaloeloe ira chõnia. Ba i'ila Mbe- 29
nijami, si ndroehoe nachinia, ba imane : Hadia, da'õ nachimi, si achi andrõ, niwa'õmi no ? ba imane [chõ Mbenijami] : Jamoe'eboea'õ dõdõnia chõoe Lowalangi, onogoe ! Ba i'o- 30
zoemagõ lõ hedehedenia sa'ae, ahachõ sibai dõdõnia, me no so tánõ fõnania nachinia andrõ, ba i'aloei, heza zi tola me'e ia. Andrõ mõi ia si bacha ba mbate'e, tánõ si bacha, ba mege'ege ia ba da'õ. Awena da- 31
nia ifoeli isasai mbawania ba ifoeli mõi baoeloe, i'abe'e'õ dõdõnia ba imane : Mifa'oli gõ. Ba la'oniagõ, 32
chõnia ba chõrá, ba si manõ gõi ba Ndrawa Miseraji, soroedoe manga chõnia. Lõ'õ sa tola oroedoe manga Ndrawa Miseraji ba niha Heberaio ; salacha da'õ ba Ndrawa Miseraji. Ba ba gamaoedoenia tefedadao ira, 33
i'otarai zi a'a, noemalõ ba zi achi, balazi sibai wa'asia'a ; ba faoma lafaigifaigi nawõra, ahõlihõli dõdõra. Aefa da'õ, ba ifabe'e'õ õra gõ 34
andrõ si so fõnania õsa ; ba oeracha Mbenijami, ba no melima fa'eboea goeracha dánõ bõ'õ fefoe. Ba labadoe nagoe, awõnia, ba sõchi dõdõra.

FAZA 44.

I. Mofanõ ndra ga'a Josefo. Fa'aboe dõdõra, nifobõrõ Josefo. II. Hoehoeo Joeda: i'andrõ aefa Mbenijami.

1 I. Ba imane Josefo ba zatoea zangai halõwõ chõnia: Fo'õsi fache zi'e niha andrõ, ndrohoendrohoe zi tola la'ohe; ba ana'a zamõsana, ba õbe'e ba zoezoe nõsi zi'e chõnia;
2 ba mako firõ andrõ chõgoe, ba õbe'e ba zoezoe nõsi zi'e zi achi, awõ mbõli wache andrõ chõnia. Ba i'o'õ
3 niwa'õ Josefo. Ba ha moloeo sibai,
4 ba lafofanõ ira. awõ galidera. Ba ha si'aikõ laroegi ngai mbanoea, ba imane Josefo chõ zatoea zangai halõwõ chõnia: Laboe, gohi niha andrõ, ba na õchamõ ira, ba õmane chõra: Hana wa misoelõni si lõ sõchi zi sõchi? Hana wa no mitagõ mako
5 firõ andrõ chõgoe? Tenga ja'ia ni'amadoegõ zochõ ja'o, ba tenga ja'ia ba zi faeta ia? andrõ wa si lõ sõchi
6 nilaoemi! Ba me no ichamõ ira, ba
7 imanõ chõra. Ba lamane chõnia: He Toea, hana wa õmanõ wehede? Lõ'õ manõ mõi ba dõdõ zawoejoe-
8 mõ wolaoe si manõ. Hadia, tenga no mafoeli ma'ohe chõoe gana'a andrõ, me ma'otarai danõ Gana'ana, ana'a andrõ nisõndra ba zoezoe nõsi zi'e chõma: ba he moroi, wa matagõ mena'õ wirõ, ba ma ana'a,
9 jomo chõ zochõ ja'oegõ? Nisõndra ja'ia, ba zawoejoemõ andre, ba ja mate, ba ja'aga tánõ bõ'õ,
10 ba si mõi sawoejoemõ. Ba imane: Laoe, ja'ia da'õ niwa'õmi. Nisõndra ja'ia, ba sawoejoegoe dania, ba saefa
11 ami. Ba dozi la'aliogõ latooe'õ tooe nganoe'i chõra, ba dozi latoto'õ
12 mbõbõ. Ba ibõrõtaigõ i'aloei, i'otarai ba zi a'a ba ba zi achi ibato, ba ba zi'e chõ Mbenijami tesõndra
13 mako. Ba lasika noechara, dozi lafoeli lafonoro galidera ba lafoeli ira
14 mijomo. Ba me iroegi jomo ba nomo Josefo Joeda, awõ dalifoesõnia — no so na ba da'õ Josefo — ba lafalõgoe tooe ira ba zalo, fõnania.
Ba imane chõra Josefo: Hadia ni- 15
laoemi andrõ? Hadia, lõ'õ sa itõrõ tõdõmi, i'ohe ba waetasa niha si
mane ja'odo andre? Ba imane 16
Joeda: Hadia niwa'õma chõ zochõ ja'aga? Hadia hoehoeoma ba he mawisa wamoe'a ba hoeloema, me no isõndra horõ zawoejoemõ Lowalangi! Sawoejoemõ sa'ae ndra'aga, ja'aga andre, fabaja nisõndra mako andrõ. Ba imane Josefo: Ja arõoe 17
chõgoe wolaoe si manõ: nisõndra mako andrõ, da'õ zawoejoegoe; ba ja'ami andrõ, ba hana na mifoeli ami chõ namami, lõ moetenawa.

II. Ba ihatõ'õ ia chõnia Joeda, 18
imane: He Toea! Hadia na lõ ata'oe zawoejoemõ moehede chõoe, hadia, lõ mofõnoe'õ chõ zawoejoemõ ba da'õ? me no fagõlõgõlõ ami
Wara'o! No isofoe chõ zawoejoenia 19
sochõ ja'o, imane: Hadia, so na namami, so dalifoesõmi na? Ba no 20
mamane chõoe: Lõ si mate namama satoea andrõ ba so na nononia si achi. si toemboe moroi foeri; si ndroehoe ga'ania, ba no mate, ba tobali ha ja'ia zi tosai ono ninania, ba no omasiõ namania. *(F. 42, 13 b. t.)*. Ba no õwa'õ ba zawoejoe- 21
mõ andre: Mi'ohe ia ba da'e chõgoe, ena'õ i'ila ia hõrõgoe. Ba no 22
mamane chõoe: Tebai irõi namania ono matoea andrõ; na irõi ena'õ namania, ba lõ aoeri da'õ. Ba õma- 23
ne ba zawoejoemõ: Na lõ mi'ohe nachimi andrõ, ba tebai ifoeli fa'ila bawa ita. Ba me no mangawoeli 24
ndra'aga chõ zawoejoemõ amagoe, ba ma'ombacha'õ chõnia niwa'õoe.
Ba me iwa'õ dania chõma amama: 25
Mifoeli mi'ae'e, ba wowõli fache chõda ma'ifoe, ba mamane chõnia: 26
Tebai mõiga! Na fao chõma nachima, awena mõiga; tebai sa fa'ila bawa ndra'aga ba niha andrõ, na lõ fao chõma nachima. *(F. 43, 2)*. Ba imane chõma sawoejoemõ 27
amagoe: Mi'ila ja'õ, wa ha domboea

28 nono wo'omogoe chõgoe. Si samboea, ba no irõi ndra'o, ba no oemane dõdõgoe: Si ndroehoe, no tesasawi ia [ba goetoe ndroe'oe]! ba irege ma'õchõ, ba lõ ni'ila hõrõgoe ja'ia
29 mangawoeli. Ba na mihalõ na da'e gõi chõgoe, ba na gõna ia hadia ia ena'õ, ba horõmi, na oe'ohe hoewagoe andre, we'amõi mitooe, ba mbanoea niha tooe aboe sibai dõdõ.
30 *(F. 42, 38)*. Ba si ndroehoe, na mangawoelido ena'õ dania chõ zawoejoemõ amagoe, ba lõ fao chõma nono andrõ, ba zi no molemba dõ-
31 dõnia ma'asamboea, ba ha si'aikõ ena'õ irongo, lõ'õ sa'ae fao chõma nono andrõ, ba lõ aoeri ia, ba horõ zawoejoemõ andre ena'õ, na i'ohe hoewania andrõ sawoejoemõ amama, wanawa banoea niha tooe aboe
32 dõdõ. Noa sa mõi ba wali zawoejoemõ andre, chõ namagoe, ba chõ nono andre, no ifaboe'oe: Na lõ oefoeli ia chõoe, ba ja'odo zoloe'i horõ andrõ chõ namagoe, sagõtõ
33 ja'o. *(F. 43, 8)*. Ba ena'õ na tola torõi foeri zawoejoemõ andre sawoejoe zochõ ja'o salahi nono matoea andrõ, ba ena'õ na tola fao chõ ndra ga'ania nono, wangawoeli!
34 He oewisa sa'ae wangawoeli chõ namagoe, na lõ fao chõgoe nono andrõ! Tebai oefaigifaigi ena'õ wa'aboe dõdõ andrõ, si faloecha namagoe!

FAZA 45.

I. I'ombacha'õ ia chõ ndra talifoesõnia Josefo, ba i'andrõ chõra, ndramõi mitooe ba danõ Miseraji, awõ namara. II. I'oro'õ chõra zogoena chõra Fara'o. III. Mangawoeli ndraono Jakobo; lõ fadoehoe dõdõ namara, ba omoeso dõdõnia dania.

1 I. **B**a tebai sa'ae itaha dõdõnia Josefo, wamaigi si so ba ngainia, ba imane: Ndramõi baero fefoe! Ba tobali lõ niha bõ'õ, me i'ombacha'õ ia ba dalifoesõnia Josefo. *(Hal. zin. 7, 13)*. Ba mege'ege sibai 2
ia, irege larongo Dawa Miseraji andrõ, awõ ngoningoni Wara'o andrõ.
Ba imane Josefo ba dalifoesõnia: 3
Josefo ndra'o! Hadia, lõ si mate namada? Ba tebai latema linia ira talifoesõnia, ba wa'atobali dõdõra chõnia. Ba imane Josefo chõ ndra 4
talifoesõnia: Ba mihatõ'õ ami chõgoe! Ba me lahatõ'õ ira, ba imane: Talifoesõmi Josefo ndra'odo, ni'amawami ba danõ Miseraji! *(F. 37, 28)*.
Ba bõi aboe dõdõmi ba da'õ, ba 5
bõi maoso dõdõmi, me no mi'amawa ndra'o ba da'e; ba wangorifi sa ifowaõwaõ ndra'o fõnami Lowalangi. *(F. 50, 20)*. No mendroea fache sa'ae 6
wamakao andrõ ba danõ, lofo andrõ, ba melima fache tõ na fõnada, si lõ fananõ ba si lõ famasi. Ba no 7
ifowaõwaõ ndra'o fõnami Lowalangi ba wamaigi lala, fa bõi aetoe nga'õtõmi, ena'õ aoeri õsa ami, ba wangorifi seboea. Tobali tenga ja'- 8
ami zamatenge ja'odo ba da'e, no Lowalangi zamatenge. No ja'ia zamali'õ anofoela Wara'o ndra'odo ba mandroe ba nomonia ma'asamboea ba samatõrõ tanõ Miseraji
ma'asagõrõ. *(F. 41, 40)*. Ba mi'aliogõ 9
mi'ae chõ namada ba mimane chõnia: Da'õ niwa'õ nonooe Josefo chõoe: No ibali'õ samatõrõ tanõ Miseraji ma'asagõrõ ndra'odo Lowalangi; ae chõgoe, bõi radõ'õ! *(Hal. zin. 7, 14)*. Ba danõ Gozena 10
náhaoe dania, ba sahatõ chõgoe ndra'oegõ, awõ nonooe ba ma'oewoemõ ba biribiri chõoe ba sawioe ba hadia ia na fefoe zi so chõoe.
Ba ja'o zi'onoro tõdõ balazooe ba 11
da'õ; melima fache tõ na lofo andre: ma dania noemana ndra'oegõ, awõ zoroijomooe fefoe ba awõ zi so chõoe fefoe. Hõrõmi sa'ae 12
zangila ba hõrõ nachigoe Benijami zangila, wa ja'odo zihede chõmi.
Ba ahori mi'ombacha'õ chõ namada 13
wa'asalawagoe andre ba danõ Miseraji, awõ ni'ilami andrõ fefoe, ba

mita'ita'i mi'ohe ba da'e namada.
14 Ba italagoei mbagi nachinia Benijami ba mege'ege; ba Benijami
15 gõi, ba mege'ege ba mbaginia. Ba fa'ago bawa ia ba dalifoesõnia fefoe ba mege'ege wanalagoei ja'ira; ba fahoehoeo chõnia dalifoesõnia.
16 II. **B**a terongo chõ Wara'o ba nomonia doeria da'õ: no so dalifoesõ Josefo! Ba omoeso dõdõ Wara'o,
17 awõ zi sosó chõnia. Ba imane Fara'o chõ Josefo: Õmane ba dalifoesõoe andrõ: Mifonoro sa'ae galidemi,
18 ba mi'ae ba danõ Gana'ana, mihalõ namami ba soroijomomi fefoe, ba mi'ae ba da'e chõgoe, ba oebe'e chõmi hadia zi sõchi nisõndra ba danõ Miseraji, ba mi'ã zatabõ, si
19 faloecha ba danõ. Ba ja'oegõ, ba õwã'õ chõra: mimanõ! Mi'ohe goereta, moroi ba danõ Miseraji andre, lala ndraono sawoejoe chõmi ba lala wo'omomi ba mifa'amõi jawa na-
20 mami ba mi'ae ba da'e. Ba bõi afõchõ chõmi gamagamami jomo, hadia sa zi sõchi ba danõ Miseraji, ba chõmi dania.
21 III. **B**a la'o'õ da'õ iraono Gizeraëli, ba ibe'e chõra goereta Josefo, dali niwa'õ Wara'o, ba ibe'e gõi
22 chõra nifatõ'õ ba lala Ba idozigõ ira baroe loeo, boeala, ba chõ Mbenijami, ba 300 roefia ba lima nga'-
23 õrõ baroe loeo ibe'e boeala. Ba chõ amania, ba foeloe nga'eoe kalide gõi ifa'ohe'õ, sonoro fondrege zi sõchi mboea danõ, ba foeloe nga'eoe kalide si alawe, sonoro fache ba roti ba nifatõ'õ chõ namania dania ba
24 lala. Awena dania ifofanõ dalifoesõnia ba mangefa ira, me no ibe'e na li chõra, imane: Bõi fasoso ami
25 ba lala! Ba mofanõ ira, larõi danõ Miseraji ba laroegi danõ Gana'ana,
26 namara Jakobo. Ba la'ombacha'õ chõnia, lamane: Lõ si mate Josefo; samatõrõ tanõ Miseraji ma'asagõrõ ia a'ine. Ba lõ'õ manõ mõi ba dõdõnia, me tebai fadoehoe dõdõnia
27 chõra. *(Loek. 24, 41).* Ba me ahori la'ombacha'õ chõnia niwa'õ Josefo chõra, ba me i'ila goereta andrõ, nifa'ohe'õ Josefo, ba wolohe ja'ia, ba ifoeli aoeri dõdõ namara Jakobo.
Ba imane Izeraëli: Noa sa'ae — 28
tenga si no mate nonogoe Josefo! Mõido faloecha chõnia, gasagasa wa'amategoe!

FAZA 46.

I. Iheta ia ba danõ Gana'ana Jakobo, awõ zoroijomonia fefoe, me no i'abe'e'õ dõdõnia Lowalangi amaboe'-oela linia. II. Tõi nga'õtõ Jakobo andrõ. III. Faloecha ira Jakobo Josefo.

I. **B**a mangefa Gizeraëli, awõ zo- 1
roijomonia fefoe, ba iroegi Mbereseba, ba ibe'e zoemange Lowalangi namania Iza'aki, ba da'õ. *(Jos. 24, 4. Sin. 105, 23. Hal. zin. 7, 15).* Ba 2
moe'ao chõ Gizeraëli Lowalangi, ba gangilata ba zi bongi, imane: He Jakobo! He Jakobo! Ba imane: Oerongo! Ba imane: Lowalangi 3
ndra'odo, Lowalangi namaoe. Bõi mangiwa dõdõoe we'amõi ba danõ Miseraji, ba da'õ sa oebali'õ soi seboea ndra'oegõ. *(F. 26, 24; 28, 13).* Ja'odo zi fao chõoe ba danõ Mise- 4
raji ba ja'odo gõi zolohe mangawoeli ja'oegõ, ba Josefo zamakifoe hõrõoe dania. Ba iheta ia ba Mbe- 5
reseba Jakobo, ba lafazawa ba goereta namara Jakobo iraono Gizeraëli, awõ ndraonora sawoejoe, awõ wo'omora, ba goereta andrõ, nifaohe'õ Wara'o, lalara. Ba la'ohe goe- 6
rifõra ba hadia ia zi so chõra, nisõndrara ba danõ Gana'ana, ba laroegi, danõ Miseraji, Jakobo, awõ nga'õtõnia fefoe; ononia matoea ba 7
ma'oewoenia matoea ba ononia alawe ba ma'oewoenia alawe, nga'õtõnia ma'afefoe i'ohe awõnia ba danõ Miseraji.

II. **B**a da'e dõi nga'õtõ Gizeraëli 8
andrõ, si fao ba danõ Miseraji, Jakobo, awõ nga'õtõnia: Si a'a nono Jakobo Roebeno. *(Mos. II. 1, 1.*

9 *Nga'ōt. I. 5, 3).* Ba ono Roebeno, ba Hanochi ba Fáloe ba Heseroni ba
10 Karemi. Ba ono Zimeoni, ba Jemoeeli ba Jamino ba Ohada ba Jachino ba Sohara; ba Saoelo, ono mbene'ō Ndrawa Gana'ana andrō.
11 Ba ono Lewi, ba Gereso ba Kahati
12 ba Merari. Ba ono Joeda, ba Geri ba Onani ba Sela ba Feresi ba Sera; ba si mate ba danō Gana'ana Geri ba Onani. Ba ono Weresi andrō,
13 ba Heseroni ba Hamoela. Ba ono Isasari, ba Tola ba Foewa ba Jobi
14 ba Simeroni. Ba ono Zeboeloni, ba
15 Serede ba Elono ba Jale'eli. Da'ō nono Lea andrō, ononia chō Jakobo ba danō Mezofotamia, awō nono alawe andrō, Dina; 33 fefoe, ono
16 matoea ba ono alawe. Ba ono Gado, ba Safono ba Hági ba Soeni ba Esebono ba Eri ba Arodi ba Areli.
17 Ba ono Gaseri, ba Jimena ba Jisiwa ba Jisiwi ba Beria ba talifoesōra alawe Sera; ba ono Mberia a-
18 ndrō, ba Heberi ba Malekiëli. Da'ō nono Zilifa andrō, nifa'ohe'ō Labano chō nononia Lea, ononia chō Jakobo, 16 niha fefoe. *(F. 29, 24).*
19 Ba ono Rachela andrō, fo'omo Ja-
20 kobo, ba Josefo ba Benijami. Ba ono si toemboe chō Josefo ba danō Miseraji, ononia chō Gasanata andrō, ono Wotifera, hōgō gere ba Gono, ba Manase ba Eferaji. *(F. 41,*
21 *50).* Ba ono Mbenijami, ba Bela ba Becheri ba Asibeli; ba Gera ba Na'ama ba Ehi ba Rosi ba Moefi
22 ba Hoefi ba Aredi. Da'ō nono Rachela, ononia chō Jakobo, 14 niha
23 fefoe. Ba ono Dano, ba Hoesimi,
24 ba ono Nafetali, ba Jase'eli ba
25 Goeni ba Jeseri ba Silemi. Da'ō nono Mbiliha andrō, nifa'ohe'ō Labano chō nononia Rachela, ononia chō Jakobo, fitoe niha fefoe. *(F. 29,*
26 *29).* Fa'ato nga'ōtō Jakobo andrō, sanawa tanō Miseraji, lō lai noemō-
27 nōnia andrō, ba 66 niha. Ba ono Josefo andrō, si toemboe chōnia ba dánō Miseraji, ba domboea. Tobali
70 fefoe zoroijomo Jakobo andrō, sanawa tanō Miseraji. *(Moz. V. 10, 22. Nga'ōt. I. 7, 14).*

III. **Ba** ifowaōwaō Joeda, chō 28
Josefo, ba wanofoe lala ba Gozena, fōnania. Ba me no laroegi danō
Gozena, ba ifa'anō goeretania Jo- 29
sefo, fakoereta ia, isawa Gozena, ba wamaondragō amania Izeraëli. Ba me faloecha ia chōnia, ba italagoei mbagi, ba ara mege'ege ia ba mbaginia. Ba imane Izeraëli chō 30
Josefo: Lō'ō sa'ae afōchō chōgoe wa'amate, me no ifoeli faloecha ita, wa lō si mate ndra'oegō! *(F. 45, 28).*
Ba imane Josefo chō ndra ga'ania 31
ba ba zoroijomo namania: Damōido mangombacha chō Wara'o, oemane dania chōnia: No mōi chōgoe ndra talifoesōgoe ba tána chō namagoe andrō, si so ba danō Gana'ana mege. Ba no koebalo mbiribiri niha 32
andrō — sangoeri oerifō niha sa ira — ba no la'ohe mbiribirira ba sawira, awō fefoe hadia ia zi so chōra. Ba na ifakaoni'ō dania ami 33
Fara'o, na isofoe: Hadia halōhalōwōmi? ba mimane: Sangoeri oerifō 34
niha zawoejoemō, i'otarai iraono ndra'aga, irege ma'ōchō, he ja'aga andre, ba he ira toeama — ena'ō tola ba danō Gozena mi'iagō. Koebalo mbiribiri sa, ba no sogoro Ndrawa Miseraji.

FAZA 47.

I. Faloecha chō Wara'o dalifoesō Josefo ba amania. II. Famaigi Josefo lala, ba lofo andrō. III. Ibe'e li Jakobo, ba wogo'o ja'ia dania ba danō Gana'ana.

I. **Ba** mōi Josefo, i'ombacha'ō 1
chō Wara'o, imane: No so namagoe ba ira ga'agoe, moroi ba danō Gana'ana, no la'ohe mbiribirira ba sawira, awō fefoe hadia ia zi so chōra; ba danō Gozena so ira ia-
da'e. Ba lima i'ohe, ga'ania, ba 2
ifaloecha'ō da'ō chō Wara'o. Ba iso- 3
foe chō ndra ga'a Josefo Fara'o,

imane : Hadia halõhalõwõmi ? Ba lamane chõ Wara'o : Koebalo mbiribiri zawoejoemõ andre, he ja'aga, 4 ba he ira toeama fõna. Ba lamane na chõ Wara'o : Mõiga ba da'e, ena'õ ma'iagõ da'e ma'ifoe, me no ambõ doe'oe, õ mbiribiri chõma ; noa sa afõchõ lofo andrõ ba danõ Gana'ana. Ba ena'õ na ba danõ 5 Gozena so zawoejoemõ ! Ba imane Fara'o chõ Josefo : Hana na ba danõ Gozena la'iagõ, ba na õ'ila, so ba chõra niha si tola, ba fataro 6 hõgõ goebalo goerifõgoe ira. Ba laroegi danõ Miseraji chõ Josefo Jakobo ba ononia. Ba me irongo Fara'o, razo Miseraji, ba imane Fara'o chõ Josefo : Ba no mõi chõoe namaoe ba talifoesõoe ; hiza fõnaoe danõ Miseraji, ba zabõlõ atabõ zinanõ ba danõ fa'aso namaoe ba 7 talifoesõoe. Ba i'ohe jomo namania Jakobo Josefo, ifaloecha'õ chõ Wara'o. Ba fatabe Jakobo chõ Wara'o, 8 wamahowoe'õ ja'ia. Ba isofoe chõ Jakobo Fara'o, imane : Ha me oega 9 fache ndra'oegõ ? Imane Jakobo chõ Wara'o : Fa'ara wekoligoe andrõ, ba no 130 fache. Lõ anaoenaoe ba si no fahõna famakao gõtõgoe andrõ, ba lõ ichamõ gõtõ ndra amagoe toeagoe, tõrõwara andrõ. *(Sin. 39,* 10 *13; 119, 19. Heb. 11, 13).* Ba i'angonasi Wara'o Jakobo, wamahowoe'õ 11 ja'ia zoei, ba irõi Wara'o. Ba ihonogõi nahia chõ namania ba chõ ndra talifoesõnia Josefo, ifachoi chõra dána chõra tanõ ba danõ Miseraji, ba zabõlõ atabõ zinanõ ba danõ, ba danõ Ramese, i'o'õ 12 niwa'õ Wara'o. Ba ibalazoi namania ba talifoesõnia ba soroijomo namania fefoe Josefo, fache, dali wa'oja ndraono.

13 II. **Ba** dozi tanõ, ba lõ õ fache, abõlõbõlõ sibai lofo, he tanõ Miseraji ba he tanõ Gana'ana, ba erege 14 dõdõ ba lofo andrõ. Ba owoelo manõ chõ Josefo gana'a fefoe, he ana'a ba danõ Miseraji, ba he ana'a ba danõ Gana'ana, bõli wache andrõ, ni'õlira, ba ifa'ema ba nomo Wara'o gana'a andrõ Josefo. Ba me 15 no ahori gana'a ba danõ Miseraji ba ba danõ Gana'ana, ba dozi mõi Ndrawa Miseraji chõ Josefo, lamane : Faigi chõma mbalazo ! Ma tola matega ba zanehe ndra'oegõ ? ana'a sa, ba no ahori ! Imane Josefo : 16 Mibe'e goerifõmi, ba oebe'e chõmi, bõli goerifõmi andrõ, na no ahori gana'a. Ba la'ohe chõ Josefo goe- 17 rifõra, ba ibe'e chõra wache Josefo, bõli koedo ba bõli mbiribiri ba bõli zawi ba bõli galide. Itaha mbalazora fache, barõ ndrõfi andrõ, bõli goerifõra fefoe. Ba aloea ndrõfi 18 andrõ ; ba ba ndrõfi dania, ba mõi ira zoei chõnia, ba lamane : Tebai mabini'õ chõoe, Toea : no ahori gana'a ba ochõtama oerifõ, ba no mõi chõoe. Lõ si tosai nihalõoe ena'õ, 19 hatõ botoma ba benoeama. Hadia, tola tekiko ndra'aga fõnaoe, ja'aga andre ba benoeama. Tema õli ndra'aga, fabaja benoeama andrõ, fache be'e bõli, ba enoni Wara'o ndra'aga, fabaja benoeama. Ba be'e chõma danõmõ, ena'õ aoeri ndra'aga ba bõi mate, ba fa bõi tobali sasai'õ mbenoeama. Ba ahori i'õli mbenoea 20 Ndrawa Miseraji andrõ Josefo, chõ Wara'o. Dozi sa la'amawa mbenoeara Dawa Miseraji, me no famakaora lofo andrõ ; ba tobali ochõta Wara'o danõ. Ba niha sato andrõ, 21 ba i'owoeloi ba mbanoea misa, i'otarai wondrege danõ Miseraji, noemalõ ba wondregenia tánõ sa. Ha- 22 tõ banoea gere zi lõ i'õli. Ere andrõ sa, ba nibalazoi Wara'o, aoerifara mbalazo andrõ, nibe'e Wara'o chõra ; da'õ mbõrõ, wa lõ la'amawa mbenoeara. Ba imane Josefo ba 23 niha sato : Ba tobali, no oe'õli ami, chõ Wara'o sa'ae ami, fabaja benoeami. Ja'e chõmi danõmõ, ena'õ tola manaroe ami. Ba boeania da- 24 nia, ba samboea ni'olima mibe'e chõ Wara'o ; ba si õfa ni'olima, ba

chõmi, tanõmõmi ba balazomi ba balazo zoroijomomi ba õ ndraono sa-
25 woejoe chõmi. Ba lamane: No õ'orifi ndra'aga! Asala faloechaga wa'ebcea dõdõ chõoe, Toea, ba sa-
26 woejoe Wara'o sa'ae ndra'aga! Ba tobali ifatõ gõmõ Ndrawa Miseraji Josefo, si lõ teboelõ, irege ma'õchõ: samboea ni'olima labe'e chõ Wara'o mboea nowira; hatõ nowi gere zi tenga chõ Wara'o.
27 III. **Ba** Iraono Gizeraëli, ba sahono ba danõ Miseraji, ba danõ Gozena. Mowa'a ira ba da'õ, ba itoegoe ato ira, tobali ato sibai da-
28 nia. Ba fa'anaoe noso Jakobo na, ba danõ Miseraji, ba 17 fache, ba fa'anaoe noso Jakobo fefoe, gõtõnia,
29 ba 147 fache. Ba me no ahatõ wa'amate Gizeraëli, ba ifakaoni'õ nononia Josefo, imane chõnia: Na sosó dõdõoe ndra'odo ma'ifoe, ba toefa tanga narõ zolagoe [ba we'amõi ba hõloe], eboea'õ dõdõoe chõgoe, bõi limodo: bõi ko'o ndra'o
30 ba danõ Miseraji! *(F. 24, 2)*. Omasido ba ngai ndra toeagoe sodo; andrõ õ'ohe ndra'o, õhetado ba danõ Miseraji ba ba lewatõra õtanõ ndra'o. Ba imane: Oe'o'õ zomasi'õ.
31 *(F. 23, 19)*. Ba imane Jakobo: Ae ba hõloe chõgoe! Ba mõi ia ba hõloe chõnia; ba ifaõndrõ ia Izeraëli ba loeloe waratenia tánõ ba hõgõ.

FAZA 48.

I. Isooe ononia nono Josefo andrõ, si domboea, Jakobo. II. Ifahowoe'õ ira.

1 I. **A**efa da'õ, ba te'ombacha'õ chõ Josefo: Mofõchõ namaoe! Ba i'ohe nononia andrõ, si domboea, Manase
2 ba Eferaji. Ba me tefarongogõ chõ Jakobo: No so nonooe Josefo, ba i'abe'e'õ ia Izeraëli, moedadao ia
3 ba gasonia. Ba imane Jakobo chõ Josefo: No i'oroma'õ ia chõgoe Lowalangi si lõ ambõ fa'abõlõ, ba Loesi, ba danõ Gana'ana, no ifa-
4 howoe'õ ndra'o, ba no imane chõgoe: „Oefo'ono ndra'oegõ ba ato ma'oewoemõ oebe'e, wãlo soi zi otarai ba chõoe oebe'e, ba tanõ da'e, ba oebe'e ochõta ma'oewoemõ, si lõ teboelõ". Ba onooe andrõ, si domboea, si no toemboe chõoe ba danõ Miseraji andre, me lõ si mõido chõoe na, ba danõ Miseraji, ba chõgoe da'õ: Eferaji andrõ ba Manase — si mane Roebeno ba Simeoni ira chõgoe dania. *(F. 41, 50; 46, 20)*. Ba iraono andrõ, nisõ-
6 ndraoe achira, ba chõoe, ba tõi ga'-ara dania dõira ba dána chõra a-ndrõ. Me mangawoelido moroi ba
7 Mezofotamia, ba mate chõgoe [ninaoe] Rachela, ba lala, ba danõ Gana'ana. me lõ arõoe tõ irege Geferata, ba no oeko'o ia ba ngai lala ba Geferata, ja'ia Mbetilechema andrõ. *(F. 35, 19)*.

II. **Ba** me i'ila ndraono Josefo
8 andrõ Izeraëli, ba imane: Ha niha
9 da'õ? Imane Josefo chõ namania: Onogoe da'õ, nibe'e Lowalangi chõgoe ba da'e. Ba imane: Ohe ira chõgoe, ena'õ oefahowoe'õ ira. *(Heb. 11, 21)*. Ba no abõsi hõrõ Gizeraëli,
10 ba wa'atoea, fa lõ i'ila niha. Ba me no ihatõ'õ ira chõnia, ba fa'ago bawa ia chõra ba i'omõsi ira. *(F. 27, 1)*. Ba imane Izeraëli chõ Josefo:
11 Lõ'õ manõ fadoehoe dõdõgoe mege, ifoeli fa'ila ita, ba ija'e, ba noa na ifa'ila'õ chõgoe nga'õtõmõ Lowalangi! Ba ifoeli iwoewoe ira Josefo,
12 ba ifaõndrõ tooe ia fõna namania.
13 Ba itoejoe zi daroea andrõ Josefo, ba dangania kambõlõ, ba Eferaji, tobali ba gabera Gizeraëli so da'õ, ba ba dangania kabera, ba Manase, tobali ba gambõlõ Gizeraëli so da'õ,
14 ba ihatõ'õ ira chõnia. Ba i'oro'õ gambõlõnia Izeraëli, itoefa hõgõ Geferaji, lõ lai wa no si achi ia, ba ba hõgõ Manase, ba tangania kabera, tobali ifariwa dangania; si a'a sa Manase. Ba ifahowoe'õ Jo-
15 sefo, imane: Lowalangi andrõ, ni'-ata'oefi ndra amagoe, Aberahamo

ba Iza'aki, Lowalangi andrõ, si no koebalogoe, i'otarai iraono sawena si'ai toemboe ndra'o, irege ma'õchó
16 andre, mala'ika andrõ, si no mangefa'õ ja'odo ba wamakao fefoe, ba jamoefahowoe'õ ndraono andre, ba chõra jamonga'õtõ dõigoe ba tõi ndra amagoe, Aberahamo ba Iza'aki ba ja ato sibai ma'oewoera
17 ba goeli danõ! Ba me i'ila Josefo, wa tanga namania kambõlõ wanoefa hõgõ Geferaji, ba tetoetoe ba dõdõnia; andrõ itoejoe danga namania ba wameta ja'ia ba hõgõ Geferaji ba ba wame'e ba hõgõ Manase.
18 Imane Josefo chõ namania, ba da'õ: Bõi, ama, da'e sa zi a'a,
19 kambõlõoe be'e ba hõgõnia. Ba itimba amania, imane: Oe'ila sa, onogoe, oe'ila sa! Ja'ia gõi zi tobali soi seboea dania ba ja'ia gõi zabõlõ dania. Ba lõ lai da'õ, ba abõlõ zoei nachinia, moroi chõnia, ba ma'oewoenia, ba si ndroehoe wãlo soi
20 dania. Ba ifahowoe'õ ira, me loeo da'õ, imane: Tõimõ andrõ nitõtõi Ndraono Gizeraëli dania, na mamahowoe, wangoema'õ: Jamoefagõlõgõlõ ndra'oegõ chõ Geferaji ba chõ Manase Lowalangi; tobali fõna Manase ibe'e Geferaji. *(Jer. 31, 9. 20).*
21 Aefa da'õ, ba imane Izeraëli chõ Josefo: Lõ ara tõ, ba mate ndra'o, ba itolo ami Lowalangi ba i'ohe mangawoeli ami ba danõ doeami.
22 Ba oetehe chõoe mboto hili, mifasõbigoe ba Ndraono Gamori si'õli ba fana, hoedeoe fõna ndra talifoesõoe. *(F. 34, 25. Jos. 17, 7. Joh. 4, 5).*

FAZA 49.

I. Ifahowoe'õ nononia Jakobo, famahowoe fama'ele'õ. II. Ifoeli ibe'e goroisa ba wogo'o ja'ia. Fa'amatenia. *(Faigi gõi: Moz. V. 33).*

1 I. Ba hoemede Jakobo chõ nononia, imane: Mifa'aso ami, ena'õ oe'ombacha'õ chõmi, hadia zi faloecha
2 ami dania! Mi'owoeloi ami ba mifondrondrongo, ja'ami, iraono Jakobo, mifondrondrongo chõ namami Izeraëli! Ja'oegõ Roebeno, si a'a 3
ndra'oegõ chõgoe, fangabe'egoe ba si a'a wa'abõlõgoe — si so fõna ba wa'asalawa ba si so fõna ba wa'abõlõ. Ba me no si maosomaoso tõ- 4
dõ ndra'oegõ, ba bõi labe'e'õ fõna; noa sa mõi'õ ba gaso namaoe, no õta'oenõi no — no mõi ia ba gasogoe. *(F. 35, 22. Nga'õt. I. 5, 1).* Ja'- 5
ami, Sime'oni ba Lewi, si fatalifoesõ, — fangõna ba wanao horõ zi'õlira. Lõ'õ manõ oehalõ chõgoe ni- 6
choi dõdõra andrõ, ba lõ ja'odo ba nifagõlõsira; noa sa laboenoe niha ba wõnoera andrõ, ba ba hochara andrõ, ba no lataba gõloe'õloe zi matoea zawi. *(F. 34, 25).* Ni'elifi 7
wõnoera andrõ, si no abõlõbõlõ sibai, ba bachoebachoe dõdõra andrõ, si so fa'afaito! Oefosasi ira ba ndraono Jakobo, oefazawili ira ba ndraono Gizeraëli. *(Jos. 19, 1; 21, 3).*
Ja'oegõ Joeda, ja'oegõ nisoeno da- 8
lifoesõoe dania. Itoejoe mbõrõ doe'i nemalimõ tangaoe; chõoe mangaloeloe ndraono namaoe. *(F. 29, 35).*
Ono zingo Joeda — no salawa 9
ndra'oegõ, onogoe, ba wamara'oe. No ifadõlõ ia tooe, no ikõwõ ia, si mane singo ba si mane singo si alawe; ha niha zi tola manoeko ja'ia? **Lõ aheta dania zi'o zalawa chõ** 10
Joeda, ba chõnia manõ wamatõrõ, irege so zangehao andrõ, ba ni'o'õ soi niha dania. *(Nga'õt. I. 5, 2. Jes. 9, 6. 7. Mat. 2, 6. Fam. 5, 5).* Ba 11
dõla nagoe ifesoegõ nono galide chõnia ba ba ndraha nagoe si sõchi ifesoegõ nono zi alawe galide chõnia. Ba nõsi nagoe ibabago mbaroenia ba ba wẽ mboea nagoe noechania.
Si baloenõ hõrõnia ba nagoe ba 12
safoesi nifõnia ba zoesoe. Seboeloni, 13
ba ba mbewe nasi so nahania, ba mbewe laboea nowo ba ba Zidona itendro'õ ngainia. *(Jos. 19, 10).* Isa- 14
sari, ba no kalide sabe'e tõla, si mõrõmõrõ ba gandra. *(Mos. V. 33, 18).* Ba me isõndra si sõchi wa'a- 15
honohono ba omasiõ danõnia,

ba ifaõndrõ mbaginia ba wonorononoro, ba tobali enoni, so'õmõ halõwõõ. Dano, ba same'e ba lala hoehoeo mbanoeania, fõna mado Gizeraëli bõ'õ. *(Sangoehoek. 13, 5).* Oelõ ba ngai lala Dano, taritõ ba ngai lala niha, sondrooe ahe koedo, tobali ahele tooe mifoeri zi fakoedo. **Oedõnadõna wangorifi andrõ chõoe, Jehowa!** *(Loek. 2, 29).* Gado, ba lalangõgõ ia sato, ba igohi ira moroi foeri. Aseri, ba si no fahõna balazo; õ razo sami i'otarai ia. Nafetali, ba bõhõ si alawe, si no moebõhõli; moroi chõnia hoehoeo omasiõ. *(Sangoehoek. 5).* Eoe sawena mowoea Josefo; eoe sowoea ba zinga goemboe. Dahania, ba mangoro ba gõli kara. Lalaoe chõnia si fafana, la'efasi wana, lasoewõ ia. Ba tebai abõda wanania, alio dangania, balazi wanolo zabõlõ andrõ, chõ Jakobo, fanolo goebalo Ndraono Giseraëli andrõ, gowera. Chõ Lowalangi namaoe andrõ — jamoetolo'õ — chõ Lowalangi, si lõ ambõ fa'abõlõ, — jamoefahowoe'õ ndra'oegõ fa'afahõna howoehowoe andrõ, moroi ba mbanoea si jawa ba fa'afahõna howoehoewoe moroi ba namõ nidanõ, si no ahono si tooe, ba fa'afahõna howoehowoe andrõ moroi ba mbagi zoezoe ba moroi ba daloe nina niha. Howoehowoe andrõ, si no itema amaoe, ba no italoe'i howoehowoe andrõ ba hili andrõ, si lõ teboelõ ba fa'asõchi hilihili andrõ, si lõ teboelõ. Ba ena'õ na chõ Josefo, ba galizoezoe si no salawa andrõ ba dalifoesõnia! Benijami, ba no asoe gatoea sondra'oendra'oe: na mahemoloe mbanoea, ba i'ã nira'oenia, ba na owĩ, ba ifaosa gahoeloea.

II. **D**a'õ fefoe mado Gizeraëli andrõ, felendroea ira, ba da'õ wehede namara chõra. Ba ifahowoe'õ ira; idozigõ ifahowoe'õ, oi fazamboezamboea howoehowoe. Ba ibe'e li chõra, imane: Na no oeroegi dania ndra toeagoe, ba mi'ohe ndra'o ba lewatõ ndra toeagoe, ba dõgi narõ hili andrõ, ba mbenoea Geferoni andrõ, Iraono Cheti, *(F. 23, 19),* ba dõgi narõ hili ba mbenoea Machefela, ba gamaoedoe Mamere, ba danõ Gana'ana, benoea ni'õli Gaberahamo chõ Geferoni andrõ, Iraono Cheti, lewatõ ondrõita. Ba da'õ mege lako'o Gaberahamo ba fo'omonia Sara, ba da'õ gõi lako'o Giza'aki ba fo'omonia Rebeka, ba ba da'õ gõi oeko'o Lea no, *(F. 25, 9; 35, 29),* ba mbenoea andrõ, ni'õli ba Ndraono Cheti, fabaja tõgi narõ hili andrõ bacha. Ba me no i'o'ozoei Jakobo wangoema'õ li ba ndraononia, ba ileagõ tooe ia ba gasonia, ba aetoe noso; isawa ndra toeania.

FAZA 50.

I. Fogo'o Jakobo ba danõ Gana'ana. II. Fa'ebolo dõdõ Josefo chõ ndra ga'ania. III. Fa'atoeania ba fa'amatenia.

I. **B**a ifalõgoe ia ba doto namania Josefo, i'e'esi ia ba fa'ago bawa ia chõnia. *(F. 46, 4).* Aefa da'õ, ba ibe'e li Josefo ba zolaoe daloedaloe, ngoningoninia, ena'õ lalaoe daloedaloe ba mboto namania. Ba lalaoe ba mboto Gizeraëli same'eme'e daloedaloe andrõ. Õfa woeloe wongi wa'ara da'õ, da'õ sa wa'ara wolaoelaoe daloedaloe andrõ. Ba 70 wongi la'e'esi ia Dawa Miseraji. Ba me no ahõwõ mbongi wange'esi andrõ, ba i'andrõ ba ngoningoni Wara'o Josefo, imane: Na sosó atõ dõdõmi ndra'o ma'ifoe, ba mitolo wangoema'õ chõ Wara'o, wamarongogõ chõnia. No ibe'e ba hõloe ndra'o amagoe ba no imane: „Lõ ara tõ mate ndra'odo, ba lewatõ andrõ, nichaogoe ba danõ Gana'ana õko'o ndra'o." Ba mõido ena'õ mogo'o amagoe, ba aefa da'õ, ba oefoelido. *(F. 47, 29).* Ba ifafoeli'õ li chõnia Fara'o, imane: Ae'e, ba ko'o namaoe, dali wahõloesa andrõ,

7 me ibe'e'õ ba hõloe. Ba mõi sa'ae
Josefo, ba wogo'o amania, ba ahori
mõi ngoningoni Wara'o, awõ goe-
mandroe seboea chõnia, awõ zatoea
8 ba danõ Miseraji, fefoe. Ba soroijo-
mo Josefo, fefoe, ba talifoesõnia ba
soroijomo namania, fefoe; ha irao-
no sawoejoe chõra, ba biribirira ba
sawira larõi foeri, ba danõ Gozena.
9 Ba fao gõi chõnia goereta ba si
10 fakoedo; tobali ato sibai ira. Ba
me no laroegi Goreni-Atada andrõ,
jefo Joridano, ba lalaoe mange'esi
ba da'õ, fange'esi sabõlõbõlõ sibai;
fitoe bongi wa'ara ifange'esi'õ na-
11 mania Josefo. Ba me la'ila wange'-
esi andrõ ba Goreni-Atada niha ba
danõ, Dawa Gana'ana, ba lamane:
Fange'esi Ndrawa Miseraji da'õ,
sabõlõbõlõ. Andrõ wa labe'e tõi
naha andrõ „wange'esi Ndrawa Mi-
12 seraji", jefo Joridano. Ba lalaoe irao-
13 no Jakobo ni'oroi'õnia chõra. Fa
la'ohe ba danõ Gana'ana ia irao-
nonia ba lako'o ia ba dõgi narõ
hili andrõ ba mbenoea Machefela
andrõ, benoea ni'õli Gaberahamo
ba Ndraono Cheti andrõ, Eferoni,
lewatõ ondrõita, ba gamaoedoe Ma-
mere. *(F. 23, 17).*
14 II. **B**a mangawoeli ba danõ Mi-
seraji Josefo, me no iko'o namania,
ja'ia ba talifoesõnia ba awõra fao,
15 fefoe, me mõi mogo'o amania. Ba
lamane ira ga'a Josefo — bõrõ me
no mate namara —: Ma dania i'a-
fõchõi tõdõ ita Josefo, ma isoelõni
chõda zi lõ sõchi andrõ fefoe, nilaoe-
16 da chõnia. Ba lafatenge zinenge
chõ Josefo, lamane chõnia: No
iwa'õ li amada, me lõ si mate ia na,
no imane: Mimane chõ Josefo: 17
Be'e aefa chõ ndra ga'aoe horõra,
olalõwara andrõ, me no lalaoe
chõoe zi lõ sõchi! Ba be'e aefa
sa'ae chõma horõma andrõ, chõma
andre, samosoemange [gõi] Lowala-
ngi namaoe! Ba mo'ala'ala hõrõ
Josefo, me lamanõ chõnia. Ba mõi 18
chõnia ndra ga'ania, latoehi danõ
fõnania ba lamane: Ja'e ndra'aga,
halõga sawoejoemõ! Ba imane chõ- 19
ra Josefo: Bõi miboesi dõdõmi!
hadia sa, no salahi Lowalangi ndra'-
odo? *(F. 45, 5).* Si lõ sõchi sa nifa- 20
chaimi chõgoe, ba no i'ohe ba zi
sõchi Lowalangi, ba wamaloea ni'i-
lada ma'õchõ — fangorifi niha si
no ato! Andrõ bõi miboesi dõdõ- 21
mi; oerorogõ ami ba iraonomi. Ira-
ra dõdõra, ihaogõ wehede chõra.
III. **B**a si lõ teboelõ ba danõ 22
Miseraji Josefo, awõ zi sawœ ja'ira,
ba 110 fache wa'anaoe noso Josefo.
Ba fachamõ i'ila ma'oewoe Geferaji 23
Josefo; ba mo'ono gõi na ba gõtõ
Josefo Machiri andrõ, ono Manase.
Ba imane Josefo chõ ndra talifoe- 24
sõnia: Na no ara lõ ja'odo sa'ae,
ba itolo ami Lowalangi ba iheta
ami ba danõ andre, i'ohe ami ba
danõ andrõ, nifaboe'oenia chõ Ga-
berahamo ba chõ Giza'aki ba chõ
Jakobo, fahõloesa. *(Heb. 11, 22).* Ba 25
ibe'e ba hõloe Ndraono Gizeraëli
Josefo, imane: Na itolo dania ami
Lowalangi, ba mi'ohe mbotogoe, mi-
heta ba da'e! *(Moz. II. 13, 19. Jos.*
24, 32). Ba mate Josefo, 110 fache 26
wa'arania ba goeli danõ. Ba lalaoe
daloedaloe ba mbotonia ba labe'e
ba hasi, [ba da'õ] ba danõ Miseraji.

Soera
MOZE

FANETE ZI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Itoegoe ato sibai Ndraono Gizeraëli. II. Lafakao ira. III. I'oroi'õ Fara'o laboenoe nono matoea chõra.

1 I. **D**a'e ndraono Gizeraëli, si no mõi ba danõ Miseraji ; fao ira Jakobo no, ba no i'ohe zoroijomonia fefoe zamõsana : *(Moz. I. 46, 8).*
2 Roebeno ba Simeoni ba Lewi ba
3 Joeda, ba Isasari ba Seboeloni ba
4 Benijami, ba Dano ba Nafetali ba
5 Gado ba Aseri. Ba nga'õtõ Jakobo fefoe, ba fitoe ngafoeloe niha ; ba Josefo, ba sino tohõna ba danõ Mise-
6 raji. Ba mate Josefo ba talifoesõ-nia, awõ zi sagõtõ niha andrõ ma'-
7 afefoe. Ba mo'ono'ono Ndraono Gizeraëli, itoegoe fahõna ba tobali ato sibai, tobali anõnõ danõ ja'ira. *(Mos. V. 26, 5. Sin. 105, 24. Hal. zin. 7, 17).*
8 III. **B**a so razo si bohooe ba danõ Miseraji, si lõ faloecha sa'ae chõ Jo-
9 sefo. Ba imane da'õ ba mbanoeania : Itoegoe ato moroi chõda Ndraono Gizeraëli andrõ ba abõlõ ira moroi
10 chõda. Talaboe, ta'aloei wa'oneche, ba chõra andrõ, fa bõi abõlõ ato ira ba fa bõi fa'awõ ira ba nemalida, na tesao wanoewõ, wangeheta
11 ja'ira ba danõ ! Ba lafataro chõra mandroe, ba wamakao ja'ira ba halõwõ zawoejoe, ba sanaroe'õ banoea chõ Wara'o ira, banoea naha nihõ-
12 na, Fitomo ba Ramese. Ba lahõtõi lafakao, ba ihõtõi mo'ono'ono ira ba ato, tobali ata'oe ira Ndraono Gizeraëli. Ba laforege ba Ndraono 13
Gizeraëli Dawa Miseraji ba halõwõ sabe'e, halõwõ zawoejoe, ba alangoe 14
dõdõra labe'e, ba halõwõ sabe'e andrõ ba la'oeri ba gara tembo ba ba ngawalõ halõwõ ba danõ ; oi halõwõ niforege chõra, ena'õ lahalõ.
III. **B**a ibe'e goroisa razo Mise- 15
raji ba zangamõi taloe ba niha Heberaio — Sifera dõi zi samõsa ba Foea dõi zi samõsa — imane : Na mõi ami, na madono ndra ala- 16
we Heberaio, ba mifaigi ba daogedaoge ; na ono matoea, ba miboenoe ; ba ono alawe atõ, ba hana na aoeri. Ba sangata'oefi Lowalangi 17
zangamõi taloe andrõ, ba lõ la'o'õ ni'oroi'õ razo Miseraji chõra, la'orifi sa nono matoea. Ba ifakaoni'õ za- 18
ngamõi taloe andrõ razo Miseraji, imane, chõra : Hana wa mimanõ, wa mi'orifi nono matoea andrõ ? Ba lamane chõ Wara'o sangamõi 19
taloe andrõ : Ira alawe Heberaio andrõ, ba tenga si mane ira alawe Ndrawa Miseraji, no sabe'e irá ; lõ fachamõ so zangamõi taloe, ba no toemboe nono. Ba ifahowoe'õ za- 20
ngamõi taloe andrõ Lowalangi, ba ato sibai niha ba abõlõ sibai ira. Ba me la'ata'oefi Lowalangi sanga- 21
mõi taloe andrõ, ba i'oja'õ chõra ndraono. Ba iwa'õ ba mbanoeania 22
fefoe Fara'o : Fefoe nono matoea, si toemboe ba niha Heberaio, ba mitibo'õ ba Nilo ; ba ono alawe

fefoe, ba hana na mi'orifi. *(Hal. zin. 7, 19).*

FAZA 2.

Toemboe Mose ba i'orifi ia ono Wara'o. II. Iboenoe Ndrawa Miseraji ba moloi ia, isawa danõ Ndraono Midiano. III. Ifondrondrongo wangarõngarõ Ndraono Gizeraëli Lowalangi.

1 I. **B**a so niha, mado Lewi, sangowaloe, ono alawe mado Lewi gõi ihalõ. *(F. 6, 20. Mos. IV. 26, 59*
2 *Nga'õt. I. 23, 13).* Ba manabina galawe andrõ ba madono, ono matoea. Ba me i'ila, wa ono si sõchi, ba ibini'õ, tõloe wawa. *(Hal. zin.*
3 *7, 20. Heb. 11, 23).* Ba me tebai sa'ae ibini'õ, ba ihalõ nahania wetifeti soechoe, igalõgalõni soeloemooe ba kita, ibe'e bacha nono andrõ, ba ibe'e barõ zoechoe ba mbewe Nilo.
4 Ba so ga'a nono andrõ alawe, idarodarogõ ba zahatõ, ena'õ i'ila, he
5 wisa loealoea. Ba so nono Wara'o alawe, mõi ia ba Nilo, mondri. Ba me latõrõ mbewe Nilo awõnia, ba i'ila wetifeti andrõ barõ zoechoe; ba ifatenge zawoejoenia samõsa,
6 ifahalõ'õ. Ba me ibokai, ba i'ila nono, ono matoea, se'e. Ba ahachõ dõdõnia ia, imane sa dõdõnia: Dõ-
7 rõ ono niha Heberaio andrõ. Ba imane ga'a nono chõ nono Wara'o: Hadia, mõido mogaoni chõoe ira alawe Heberaio, si bohooe madono, ena'õ ifaenoe chõoe nono matoea
8 andrõ? Imane ono Wara'o: Ae'e! Ba mõi nono alawe andrõ mogaoni
9 ina nono no mege. Ba imane ba da'õ ono Wara'o: Na õ'ohe nono andre ba na õfaenoe ia chõgoe, ba oebe'e mbõli gõlõoe! Ba i'ohe nono ira alawe andrõ ba ifaenoefaenoe.
10 Ba me no eboea nono matoea andrõ, ba i'ohe chõ nono Wara'o alawe no mege, ba ihalõ ononia, ibe'e tõinia Mose, imane sa: Nihalõgoe ba nidanõ!
11 II. **B**a me loeo no ira matoea Mose, ba samoeza ma'õchõ, ba mõi ia baero ba niwara ba i'ila, wa no halõwõ zawoejoe halõwõra; ba anehe ia, me ibago niwara, niha Heberaio, Dawa Miseraji. *(Heb. 11, 24—26).* Ba ifachõlõ ia, ba me i'ila 12
lõ niha bõ'õ, ba itema iboenoe Ndrawa Miseraji andrõ ba iko'o ba gawoe. *(Hal. zin. 7, 24–28).* Ba ma- 13
hemoloe õ, ba ifoeli mõi baero, ba daroea si fasoso, i'ila, niha Heberaio. Ba imane ba zi so sala: Hana wa õbago nawõoe? Ba imane da'õ: 14
Ha niha zamataro sochõ ja'aga ba sangoehoekoe ja'aga ja'oegõ? hadia edõna õboenoe ndra'odo gõi, si mane famoenoemõ Dawa Miseraji andrõ? Ba ata'oe Mose, imane sa dõdõnia: Si ndroehoe, no terongo da'õ! Ba 15
irongo gõi Fara'o; ba i'aloei wamoenoe Mose. Ba itema moloi Mose chõ Wara'o, isawa danõ Ndraono Midiano. Ba moedadao ia ba zinga mba'a ba da'õ. *(Hal. zin. 7, 29. Heb.*
11, 27). Ba chõ hõgõ gere ba Ndrao- 16
no Midiano, ba fitoe nono alawe; ba mõi da'õ, ba wana'oe idanõ. Ba wamo'õsi loeha, ba wamabadoegõ ba mbiribiri namara. Ba so goebalo, 17
latimba ira. Ba maoso Mose, itolo ira, ifa'amõi mbiribiri chõra ba wamadoe. Ba me mangawoeli ira 18
chõ namara Regoeëli, ba imane chõra: Hana wa lõ ararã ami ma'õchõ? Lamane: Dawa Miseraji za- 19
nolo ja'aga ba goebalo andrõ, ba noa na'i ita'oe chõma nidanõ ba ifabadoegõ ba mbiribiri. Ba imane 20
ba ba ndraononia: Heza so ia ja'õ? Hana wa mirõi ba da'õ niha andrõ? Mikaoni ia ba wemanga! Ba omasi Mose i'iagõ ba niha andrõ 21
ba ibe'e chõ Mose nononia Sifora. Ba mo'ono da'õ, ono matoea, ba 22
ibe'e tõi nono andrõ Gereso, imane sa: „No tobali si fatewoe ndra'odo ba danõ niha bõ'õ."

III. **B**a ara ma'ifoe foeri õ, ba 23
mate razo Miseraji. Ba mangarõngarõ Ndraono Gizeraëli ba ha-

lõwõ sabe'e andrõ, moe'ira'ira, tobali terongo ba Lowalangi we'aora ba wangefa'õ ja'ira ba halõwõ sabe'e
24 andrõ. Ba ifondrondrongo wangarõngarõra andrõ Lowalangi, ba itõrõ tõdõ Lowalangi wawoe'oesa li andrõ chõnia, chõ ndra Aberahamo, Iza'-
25 aki, Jakobo. *(Moz. I. 17, 2).* Ba inehegõ Ndraono Gizeraëli Lowalangi, ba ihachõsi tõdõ ira.

FAZA 3.

I. I'oroma'õ ia chõ Mose Jehowa ba ngafoe za'asa'a mao siholahola. Ifataro sangorifi Iraono Gizeraëli Mose. II. Ifoeli moehede chõ Mose, ibe'e goroisa ba Ndraono Gizeraëli ba ba Ndrawa Miseraji.

1 I. **Ba** koebalo mbiribiri Mose chõ matoeania Jetero, hõgõ gere ba danõ Ndraono Midiano. Ba iroegi ba wondrege danõ si mate i'ohe mbiri-biri, ba iroegi hili Lowalangi andrõ,
2 hili Horebi. Ba i'oroma'õ ia chõnia mala'ika Jehowa andrõ ba holahola galitõ, soroi ngafoe za'asa'a mao. Ba me ifaigi sibai, ba hiza, hoe-molahola ngafoe za'asa'a mao a-ndrõ, ba lõ'õ sa achozi. *(Hal. zin. 7, 30).* Ba imane dõdõnia Mose:
3 Mõido sa moefaigi gangilata seboea andrõ, hana wa lõ achozi ngafoe
4 za'asa'a mao andrõ. Ba me i'ila Jehowa, mõi ia moefaigi, ba moe'ao chõnia Lowalangi moroi ba ngafoe za'asa'a mao andrõ, imane: He Mose! He Mose! Ba imane: Ja'e
5 ndra'odo! Ba imane chõnia: Bõi hatõ'õgõ! Heta mbadagaheoe ba gahemõ, me no tanõ ni'amoni'õ
6 naha andrõ, ba zi so'õ! Ba imane na: Lowalangi namaoe ndra'odo, Lowalangi Gaberahamo, Lowalangi Giza'aki, Lowalangi Jakobo. Ba ibaloegõ mbawania Mose, me ata'oe ia,
7 ifaigi Lowalangi. *(Mat. 22, 32).* Ba imane Jehowa: No irege ginõtõ oefaigi wamakao mbanoeagoe andrõ, si so ba danõ Miseraji, ba no oerongo wangarõngarõra andrõ, ena'-õ aefa ira ba mandroera andrõ, noa sa oe'ila wa'abõlõbõlõ wamakaora andrõ. Andrõ mõido tooe sa'ae, ba 8
wangefa'õ ja'ira ba danga Ndrawa Miseraji, ba wamawoe'a ja'ira ba danõ andrõ, ba wolohe ba danõ si sõchi, si no ebolo, ba danõ ba zi falawoe zoesoe ba wẽ wãni, ba naha mbanoea Ndrawa Gana'ana andrõ, Iraono Cheti ba Iraono Gamori ba Iraono Weresi ba Iraono Hewi ba Iraono Jeboesi. Ba ija'e, ba no 9
oerongo wangarõngarõ Ndraono Gizeraëli ba no oe'ila wamakao Ndrawa Miseraji ja'ira. *(Hal. zin. 7, 34).* Ba 10
ae sinengegoe chõ Wara'o ba heta ba danõ Miseraji mbanoeagoe andrõ, Iraono Gizeraëli. Ba imane Mose 11
chõ Lowalangi: Ha niha ndra'o, wa ja'odo zi mõi chõ Wara'o, awõ wa ja'odo zangeheta ba danõ Mise-raji Iraono Gizeraëli? Ba imane: 12
Oetolo sa'ae ndra'oegõ! ba da'õ dandra chõoe dania, wa ja'odo za-matenge ja'oegõ: na no õheta ira ba danõ Miseraji, ba ba hili da'e mi-fosoemange Lowalangi. Ba imane 13
Mose chõ Lowalangi: Ba na oeroegi Ndraono Gizeraëli ba na oemane chõra: Lowalangi ndra toeami a-ndrõ zamatenge ja'o chõmi, ba na lamane chõgoe: Ha niha dõinia? ba ha oewa'õ chõra?

II. **Ba** imane Lowalangi chõ Mo- 14
ze: **„Ja'oja'odo manõ ndra'odo a-ndre"!** ba imane na: Da'õ ni'wa'-õoe ba Ndraono Gizeraëli: Si **„Ja'-odo"** andrõ zamatenge ja'o chõmi! *(Moz. I. 9, 26; 12, 8. Moz. IV. 6, 27. Fam. 1, 8).* Ba imane na Lowalangi 15
chõ Moze: Da'õ niwa'õoe ba Ndrao-no Gizeraëli: Jehowa andrõ, Lowa-langi ndra toeami, Lowalangi Ga-berahamo, Lowalangi Giza'aki ba Lowalangi Jakobo zamatenge ja'o chõmi; da'õ dõigoe, iroegi zi lõ aetoe, da'õ wamotõi ja'odo gõtõgõtõ wa'-ara. *(Jes. 42, 8).* Ae'e, faloecha'õ 16
zatoea Ndraono Gizeraëli ba õmane chõra: Jehowa andrõ, Lowalangi

ndra toeami, ba no i'oroma'õ ia chõgoe, Lowalangi ndra Aberahamo, Iza'aki, Jakobo andrõ; ba no ifaboe'oe: Oefaigi ami ba oebe'e balazi zi no gõna ami ba danõ Miseraji;
17 ba no oehonogõi: oeheta ami ba wamakao andrõ ba danõ Miseraji, ba oe'ohe ami ba danõ Ndrawa Gana'ana andrõ, Iraono Cheti, ba Iraono Gamori ba Iraono Weresi ba Iraono Hewi ba Iraono Jeboesi, ba danõ, ba zi falawoe zoesoe ba wẽ
18 wãni. Ba lafondrondrongo chõoe; ba õ'ohe chõ razo Miserajizatoea Ndraono Gizeraëli, ba mimane chõnia: Jehowa andrõ, Lowalangi niha Heberaio, ba no faloecha chõma; ba fa'amõiga ba danõ si mate, tõloe ngaloeo fofanõ wa'arõoe, ba wamosoemange Jehowa andrõ, Lawala-
19 ngima. Ba oe'ila sa'ae, wa lõ itehe chõmi wofanõ razo Miseraji, na
20 tenga ni'anõsõ'õ. Ba oe'oro'õ dania dangagoe ba oehare'õ ba Ndrawa Miseraji fefoe zahõlihõli dõdõ andrõ chõgoe, nilaoegoe chõra; awena da-
21 nia lafofanõ ami. Ba eboea dania dõdõ Ndrawa Miseraji chõmi oebe'e, fa bõi si lõ noro danga ami, na
22 mofanõ ami. Dozi ira alawe, ba hana na lawã'õ dania ba ndra alawe Miseraji si fahatõ omo chõra, ba ma ba zoroedoe jomo chõra, ena'õ na labe'e niwawalõra gamagama firõ ba gamagama ana'a ba noecha, ba mibe'e fangehao nonomi matoea ba fangehao nonomi alawe, mi'osindra'oei gochõta Ndrawa Miseraji ba zi manõ. *(F, 11, 2; 12, 35).*

FAZA 4.

I. Tahi Moze ba goroisa Lowalangi andrõ. Ifadoehoe'õ ia Lowalangi ba dandra andrõ. II. Fangawoeli Moze ba danõ Miseraji. III. Faloecha ia chõ Ga'aroni.

1 I. Ba imane Moze: Ba na lõ fadoehoe dõdõra chõgoe, ba na lõ lafondrondrongo chõgoe, ma lamane: Lõ'õ sa ni'oroma'õ Jehowa ja'ia chõoe? Ba imane chõnia Jehowa: 2
Hadia da'õ ba dangaoe? Imane: Si'o. Ba imane: Tibo'õ tooe. Ba me 3
itibo'õ tooe, ba tobali oelõ, ba moloi Moze chõnia. *(F. 7, 10).* Ba ima- 4
ne Jehowa chõ Moze: Oro'õ dangaoe, ra'oe gi'onia. Ba i'oro'õ dangania, i'aro'õ wondra'oe; ba tobali si'o ba dangania. Ba fadoehoe sa'ae 5
dõdõra, wa no i'oroma'õ ia chõoe Jehowa, Lowalangi ndra toeara andrõ, Lowalangi Gaberahamo, Lowalangi Giza'aki ba Lowalangi Jakobo. Ba imane na chõnia Jehowa: 6
Sigõ'õ ba nono mbaroemõ ba dotooe dangaoe! ba isigõ'õ ba nono mbaroenia dangania. Ba me ifoeli isõbi, ba no booe aoeri, si lõ moedõnadõna, afoesi, si mane betoea. Ba imane: Foeli sigõ'õ ba nono 7
mbaroe dangaoe! Ba isigõ'õ ba nono mbaroenia dangania, ba me ifoeli isõbi, ba no ifoeli tobali si mane õsinia bõ'õ, lõ moedõnadõna. Ba 8
na lõ fadoehoe dõdõra, na lõ lafondrondrongo ba dandra si fõfõna andrõ, ba fadoehoe sa dõdõra ba dandra si samboea andrõ. Ba na 9
lõ'õ gõi fadoehoe dõdõra ba zi doea balõ andrõ, tandra, na lõ la'o'õ chõoe, ba õsooe nidanõ ba Nilo, ba õfadoewa ba danõ, ba idanõ andrõ misooemõ ba Nilo, ba tobali do, ba danõ. *(F. 7, 20).* Ba imane Moze 10
chõ Jehowa: He So'aja! Tenga niha sangila fahoehoeo ndra'o, he fõna, ba he gõtõ iada'e, me fahoehoeo ndra'oegõ chõ genonimõ, no sabe'e li ndra'o, ba hoelõ zaboea lelagoe. *(F. 6, 12. Jer. 1, 6).* Ba imane chõ- 11
nia Jehowa: Ba ha niha zombõi bawa niha? ba ha niha zame'e si lõ hede nihá ba safiso ba sangila niha ba saoe'a? Hadia, tenga ja'odo, Jehowa? *(Sin. 94, 9).* Ba ae'e 12
manõ! Ja'o zanolo ja'oegõ ba wahoehoeosa ba oewawacha'õ chõoe, hadia niwa'õoe. *(Mat. 10, 19).* Ba 13
imane: He So'aja! sõchi na niha bõ'õ õfatenge! Ba mofõnoe Jehowa 14

chõ Moze, imane: Ba hadia, ba lõ A'aroni, ga'aoe, ono Lewi andrõ? Noa sa oe'ila chõnia, wa i'ila sibai fahoehoeo. Ba ifaondragõ na ndra'oegõ dania ba omoeso sibai dõdõnia, na i'ila'õ. Ba hana na fahoehoeo ndra'oegõ chõnia, ba õfa'ema chõnia niŵa'õ andre. Ba oetolo ndra'oegõ ba he ja'ia gõi, ba wahoehoeosa, ba oewawacha'õ chõmi, he miwisa. *(F. 7, 2).* Ba ja'ia zi fahoehoeo ba niha sato, salahioe, ba ja'ia mbawaoe; ba ja'oegõ, ba [hoelõ] Lowalanginia. Ba si'o andrõ, ba ohe tangaoe; ja'ia wamazõchi dandra andrõ.

II. **B**a mofanõ Moze, ifoeli ia chõ matoeania Jetero, ba imane chõnia: Mofanõ ndra'o, oefoelido ba niwama ba danõ Miseraji, ba wamaigi, na lõ si mate ira. Imane Jetero chõ Moze: Ae'e, ja'ohahaoe dõdõoe! Ba imane Jehowa chõ Moze, ba danõ Ndraono Midiano: Faoso, foeli'õ ba danõ Miseraji; noa sa ahori mate zangaloei no famoenoe ja'oegõ. *(Mat. 2, 20).* Ba ifakoedo ba galide wo'omonia ba ononia Moze ba mangefa ia, ba wanaŵa tanõ Miseraji; ba si'o andrõ chõ Lowalangi, ba i'ohe tangania Moze. Ba imane na Jehowa chõ Moze: Na õroegi danõ Miseraji, ba faigi: fefoe dandra andrõ, nibe'egoe ba dangaoe, ba õlaoe fõna Wara'o, ba ja'o, ba oe'okõli'õ dõdõnia, fa lõ ifofanõ ira. Ba ja'oegõ, ba õmane chõ Wara'o: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Iraono Gizeraëli andrõ, ba no onogoe si a'a. Ba da'õ sa'ae niŵa'õgoe chõoe: Fofanõ nonogoe andrõ, ena'õ ifosoemange ndra'o; ba na lõ edõna õfofanõ ia, ba oeboenoe nonooe si a'a! *(F. 12, 29).* Ba ba lala, ba zi mõrõ ira, ba faloecha Jehowa chõ Moze, iboenoe ia mena'õ. Ba ihalõ gara satarõ singa Sifora, itaba goeli nononia ba ifagoele ba zaila ia, imane: Soniha si no togoele do ndra'oegõ chõgoe! Awena ibõhõli ia [Jehowa]. Ba bõrõ wamoto andrõ, wa iŵa'õ: Soniha si no togoele do.

III. **B**a iŵa'õ Jehowa chõ Ga'aroni: Ae faondragõ Moze ba danõ si mate! Ba mõi da'õ, faloecha ia chõnia ba gahe hili Lowalangi andrõ, hili Horebi; ba fa'ago bawa ia chõnia. Ba i'ombacha'õ chõ Ga'aroni Moze fefoe hoehoeo Jehowa, oroisania chõnia, ba tandra andrõ fefoe, niŵa'õnia chõnia. Ba mõi ira, daroea ira Moze Ga'aroni ba lafaloecha'õ zatoea Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba ifa'ema A'aroni fefoe goroisa, nibe'e Jehowa chõ Moze, ba da'õ zolaoe tandra andrõ, ba zanehe niha sato. Ba fadoehoe dõdõra ba da'õ, me larongo, no ihachõsi tõdõ Ndraono Gizeraëli Jehowa ba no inehegõ wamakao ja'ira andrõ ba mangaloeloe, ira, lafalõgoe tooe ira ba danõ.

FAZA 5.

I. Itimba manõ ndra Moze A'aroni Fara'o. Ladooe'õ wamakao Iraono Gizeraëli. II. Fangarõngarõra ba fa'aboea gõlõra. Fangandrõ Moze.

I. **A**efa da'õ, ba mõi ndra Moze A'aroni, ba lamane chõ Wara'o: Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Fofanõ mbanoeagoe andrõ, ena'õ mõi ira ba danõ si mate molaoe owasa. Ba imane Fara'o: Ha niha Jehowa andrõ, fa oefondrondrongo linia, fa oefofanõ Ndraono Gizeraëli? Lõ oe'ila Jehowa, ba lõ'õ gõi oefofanõ Ndraono Gizeraëli! Ba lamane: No faloecha chõma Lowalangi niha Heberaio andrõ; ba fofanõ ndra'aga, tõloe ngaloeo fofanõ ba danõ si mate, ena'õ mabe'e zoemange chõ Lowalangima Jehowa, fa bõi ifatõrõ chõma wõchõ waba, ba ma si'õli. *(F. 3, 18).* Ba itema lira razo Miseraji, imane: Hana wa midõnisi niha, fa labõhõli halõŵõra, ja'ami Moze ba A'aroni? mi'ae ba halõŵõmi! Ba imane na Fara'o: Hiza, no tõra

wa'ato niha ba danõ, ba omasi na
6 ami, na labato halõwõra ? Ba me
loeo da'õ, ba ibe'e goroisa Fara'o
ba mandroe andrõ, nifataro chõra
ba ba zamaigimaigi halõwõra, ima-
7 ne : Bõi sa'ae mibe'e dõla wache
ba niha andrõ, si mane fõna, ba
wamazõchi kara tembo andrõ, ja'ira
zi mõi mangaloei tõla wache chõra,.
8 Ba fa'oja gara tembo, si no moe-
hoekoe, nifazõchira, irege ma'õchõ,
ba bõi miloeloe chõra, ma'ifoe bõi
mibõhõli. Ambõ halõwõra, andrõ
laforege wangandrõ : Damõiga ma-
me'e soemange chõ Lowalangima !
9 Ni'abe'e'õ halõwõ ba niha andrõ, fa
a'oi dõdõra ba da'õ ba fa bõi lafo-
10 ndrondrongo waja ! Ba mõi ma-
ndroe andrõ ba samaigimaigi ja'ira,
ba lamane ba niha sato : Da'õ ni-
honogõi Wara'o : lõ'õ sa'ae oefa-
11 be'e'õ chõmi dõla wache ; ja'ami zi
mõi mamaigi tõla wache chõmi,
heza misõndra ; ba ma'ifoe sa lõ
12 lawoewoe halõwõmi. Ba latõrõi da-
nõ Miseraji ma'asagõrõ, ba wanga-
13 loei tõla wache, nira'a. Ba laforege
chõra mandroe andrõ, lamane : Bõi
ambõ halõwõmi, halõwõ ma'õchõ,
si mane mege, me so dõla wache.
14 Ba samaigimaigi Iraono Gizeraëli,
nifataro mandroe andrõ chõ Wa-
ra'o chõra, ba lafabõzi'õ ba lamane
chõra : Hana wa lõ ahori miroegi
menewi ba me doea wongi ndrohoe-
ndrohoe gara tembo andrõ, nihoe-
koe chõmi mege ?
15 II. **Ba** mõi zamaigimaigi Iraono
Gizeraëli andrõ, mangarõngarõ ira
chõ Wara'o, lamane : He Toea !
16 hana wa õfatõrõ chõma da'õ ? Lõ'õ
sa'ae labe'e chõma dõla wache,
ba lamane zoei : Da gara tembo !
ba hiza, tebõzibõzi na'i ndra'aga ;
17 mosala mbanoeamõ. Ba imane : Sa-
reoe ami, sareoe ! Andrõ mimane :
18 Mõiga mamosoemange Jehowa. Mi-
dõlõ ami ba halõwõmi andrõ. Tõla
wache, ba lõ labe'e chõmi, ba ndro-
hoendrohoe gara tembo andrõ, ba
ahori mi'asogõ ! Ba tosasa zamaigi- 19
maigi Iraono Gizeraëli andrõ, me
no lamane chõra : Ndrohoendrohoe
gara tembo ma'õchõ, ba ma'ifoe lõ
lawoewoe chõmi ! Ba me la'otarai 20
chõ Wara'o, ba faloecha ira ndra
Moze A'aroni, si so ba da'õ, ba
wamaondragõ ja'ira, ba lamane 21
chõra : Jamoehoekoe ami Lowa-
langi ba jamoefaigi chõma lala, me
no mofõnoe chõma Wara'o, awõ
ngoningoninia, mibe'e, ba me no
mibe'e ba dangara zi'õli, ba wa-
moenoe ja'aga. Ba hoemede zoei 22
Moze chõ Jehowa, imane : He So'-
aja ! Hana wa õfatõrõ ba chõra
wamoenoe andrõ ? Ba hadia goena
wamatengeoe ja'odo ? Gõtõ wa no 23
mõi ndra'o chõ Wara'o, ba wehede
chõnia salahioe, ba i'abõlõgõ na
wamakao ja'ira, ba lõ'õ manõ ni'-
efa'õoe banoeamõ andre.

FAZA 6.

I. Ifoeli ifaboe'oe wangefa Lowalangi ba ifoeli ibe'e goroisa chõ Moze. II. Nga'õtõ ndra Roebeno, Simeoni, Lewi. Mose ba A'aroni.

I. **Ba** imane Jehowa chõ Mose : 1
Iada'e dania õ'ila hadia nilaoegoe
chõ Wara'o andrõ : ni'anõsõ'õ ta-
nga sabe'e ifofanõ ira, ba ni'a-
nõsõ'õ tanga sabe'e itimba ira, iheta
ira ba danõnia. *(F. 12, 33).* Ba 2
hoemede Lowalangi chõ Moze, ima-
ne chõnia : Jehowa ndra'odo ! No 3
oe'oroma'õ ndra'odo no, Lowalangi
si lõ ambõ fa'abõlõ, chõ ndra Abe-
rahamo, Iza'aki, Jakobo ; ba tenga
Jehowa dõigoe ba wangoroma'õ-
goe ja'odo chõra. *(Moz. I. 17, 1, F. 3, 14).* Ba noa na'i oelaoe fa- 4
woe'oe li chõra, wa oebe'e chõra
danõ Gana'ana andrõ, tanõ andrõ
ba zi fatewoe ira mege *(Moz. I. 17, 8).* Ba ija'e, ba no oefondrodrongo 5
wangarõngarõ Ndraono Gizeraëli
andrõ ba wangosawoejoe Ndrawa
Miseraji andrõ ja'ira, ba no itõrõ
tõdõgoe gamaboe'oela ligoe andrõ.

6 Andrõ õmane ba Ndraono Gizeraëli: Jehowa ndra'odo, oe'efa'õ ami ba halõwõ zawoejoe andrõ, halõwõmi ba Ndrawa Miseraji, oesõbi ami, wameta ja'ami ba halõwõmi andrõ, halõwõ zawoejoe, oe'efa'õ ami tangagoe ni'oro'õ andrõ ba fao wa-
7 ngoroma'õ fa'abõlõ si lõ ambõ. Ba oetoejoe ami banoeagoe, ba Lowalangimi ndra'odo ba ja'aboto dania ba dõdõmi, wa no Jehowa ndra'odo, Lowalangimi, sangefa'õ ja'ami ba halõwõ zawoejoe andrõ, ba danõ
8 Miseraji. Ba oe'ohe ami ba danõ andrõ nifaboe'oegoe fahõloesa chõ ndra Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, fame'e chõra; ba oebe'e ochõtami,
9 ja'odo, Jehowa andre! Ba ifa'ema da'õ ba Ndraono Gizeraëli Moze. Ba lõ lafondrondrongo chõ Moze, ba wa'alangoe dõdõra andrõ ba me no
10 si manõ wa'abe'e halõwõra. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, imane:
11 Ae wa'õ chõ Wara'o andrõ, razo Miseraji, jamoefofanõ Ndraono Gi-
12 zeraëli, ja'aheta ba danõnia. Ba hoemede Moze chõ Jehowa, imane: Me lõ nifondrondrongo Ndraono Gizeraëli chõgoe, ba he moroi ifondrondrongo Fara'o? ba mendroea manõ, me tenga si to'õlõ ba wahoe-
13 hoeosa ndra'odo. *(F. 4, 1).* Ba hoemede Jehowa chõ ndra Moze A'aroni, ifatenge ira ba Ndraono Gizeraëli ba chõ Wara'o, razo Miseraji, ba wangeheta Iraono Gizeraëli ba danõ Miseraji.
14 II. Da'e zatoea baomo, ira toeara: Ono Roebeno andrõ, si a'a ndraono Gizeraëli, ba Hanochi ba Fáloe ba Heseroni ba Charimi; da'õ nga'õtõ Roebeno. *(Moz. I. 46, 9 b. t. Moz. I. 26, 5 b. t. Nga'õt. I.*
15 *5, 3).* Ba ono Zimeoni, ba Jemoeëli ba Jamini ba Ohadi ba Jachino ba Sohara, ba Saoelo, ono ndrongania Dawa Gana'ana andrõ; da'õ nga'õtõ
16 Zimeoni. Ba tõi nono Lewi ba nga'õtõra, ba Gcreso ba Kahati ba Merari. Ba 137 fache wa'anaoe noso Lewi. *(Moz. I. 46, 11).* Ono Gereso andrõ, 17
ba Libini ba Simeï, ba nga'õtõra. Ba 18
ono Gahati, ba Ameramo ba Jeseari ba Heberona ba Oeziëli. Ba 133
fache wa'anaoe noso Gahati. Ba ono 19
Merari, ba Maheli ba Moesi. Da'õ ma'oewoe Lewi, ba nga'õtõra andrõ.
Ba Ameramo andrõ, ba ihalõ Jo- 20
chebe, inania si achi; ba mo'ono da'õ chõnia, A'aroni ba Moze nononia. Ba 137 fache wa'anaoe noso
Gameramo. *(Moz. IV. 26, 59).* Ba 21
ono Jeseari andrõ, ba Kora ba Nefegi ba Sichiri. Ba ono Goeziëli, ba 22
Mizaëli ba Elisafa ba Sitiri. Ba 23
A'aroni andrõ, ba ihalõ Gelizabe, ono Gaminadabi, talifoesõ Nahaso. Ba mo'ono da'õ chõnia; ja'ia Nadabi ba Abihoe ba Eleazari ba Itamaro. Ba ono Gora andrõ, ba Asiri 24
ba Elikana ba Abiazafi; da'õ nga'õtõ Gora andrõ. Ba Eleazari andrõ 25
ono Ga'aroni, ba ihalõ nono Woetiëli samboea; ba mo'ono da'õ chõnia; ja'ia Wineha andrõ. Da'õ woeroegõ nono Lewi, ba nga'õtõra andrõ. *(Moz. IV. 25, 7).* Da'õ Ga'aroni 26
andrõ ba Moze andrõ, ba niwa'õ Jehowa: Miheta ba danõ Miseraji ngahõnõ Ndraono Gizeraëli andrõ.
Da'õ ira, sama'ema chõ Wara'o, 27
razo Miseraji, wa edõna laheta ba danõ Miseraji Ndraono Gizeraëli —
Mose ba A'aroni. Ba me hoemede 28
Jehowa chõ Moze ba danõ Miseraji, ba imane Jehowa chõ Moze: Fa'e- 29
ma chõ Wara'o, razo Miseraji, fefoe hadia ia, niwa'õgoe chõoe. Ba imane 30
Moze chõ Jehowa: Ba si lõ to'õlõ ba wahoehoeosa ndra'odo; he moroi ifondrondrongo chõgoe Fara'o?

FAZA 7.

I. Ifatenge chõ Wara'o ndra Moze A'aroni Lowalangi, ba ibe'e nifowõhõ ia Fara'o, ba zi fakelemoe andrõ. II. Bõrõta wamakao andrõ: Tobali do nidanõ.

I. Ba imane Jehowa chõ Moze: 1
Oebali'õ Lowalangi ndra'oegõ chõ

Wara'o ; ba ga'aoe A'aroni, ba si
2 fahoehoeo, salahioe. *(F. 4, 16).* Fe-
foe hadia ia niŵa'õgoe chõoe, ba õfa'-
ema, ba ga'aoe A'aroni zangombacha
chõ Wara'o, ena'õ i'efa'õ Ndraono
3 Gizeraëli ba danõnia. Ba ja'o, ba
oe'okõli'õ dõdõ Wara'o andrõ ba
oe'oja'õ wolaoe tandra ba sahõlihõli
dõdõ, ba danõ Miseraji. *(F. 4, 21).*
4 Ba lõ'õ sa ifondrondrongo chõmi
Fara'o ; awena dania oebaja Ndra-
wa Miseraji, ba oeheta ba danõ
Miseraji ngahõnõ andrõ chõgoe, ba-
noeagoe andrõ, Iraono Gizeraëli, fao
wangoroma'õ fa'abõlõ, si lõ ambõ.
5 Ba ja'aboto dania ba dõdõ Ndrawa
Miseraji, wa no Jehowa ndra'odo,
na tosinga chõra wa'abõlõgoe oebe'e,
ba na oeheta ba ngaira Ndraono
6 Gizeraëli. *(F. 14, 18).* Ba la'o'õ ni-
ŵa'õ Jehowa chõra ira Moze A'aro-
7 ni ; da'õ lalaoe. Ba no 80 fache Moze
ba 83 Ga'aroni, me fahoehoeo ira chõ
8 Wara'o. Ba imane Jehowa chõ ndra
9 Moze A'aroni : Na iŵa'õ chõmi Fa-
ra'o : Mifazõchi dandra! ba õmane
chõ Ga'aroni : Laboe, tibo'õ tooe
zi'ooe fõna Wara'o, ba tobali oelõ
10 seboea dania. Ba mõi chõ Wara'o
ndra Moze A'aroni, ba lalaoe ni-
ŵa'õ Jehowa : Itibo'õ tooe zi'onia
A'aroni, fõna Wara'o ba fõna ngo-
ningoninia, ba tobali oelõ seboea.
11 *(F. 4, 3).* Ba ifakaoni'õ zatoeatoea
ba si no to'õlõ ba gelemoe Fara'o ;
ba lalaoe gõi zi manõ si fakelemoe
andrõ, elemoera andrõ : *(Tim. II.*
12 *3, 8).* itibo'õ tooe zi'onia zamõsana,
ba tobali oelõ seboea ; ba itõlõ sa
13 zi'ora si'o Ga'aroni. Ba lõ teboelõ
wa'abe'e dõdõ Wara'o, ba lõ i'o'õ
chõra, itõrõ niŵa'õ Jehowa.
14 II. **Ba** imane Jehowa chõ Moze :
No abe'e dõdõ Wara'o ba techõnia
15 ifofanõ ira. Mahemoloe mbanoea ae
chõ Wara'o ba ondrasi ia, na mõi
ia mondri ba mbewe Nilo, ohe
tangaoe zi'o andrõ, si no tobali
16 oelõ, ba õmane chõnia : Jehowa
andrõ, Lowalangi niha Heberaio
zamatenge ja'o chõoe, ba wangoe-
ma'õ chõoe : Fofanõ mbanoeagoe
andrõ, ena'õ lafosoemange ndra'o
ba danõ si mate. Ba lõ nifondro-
ndrongooe iroegi da'e. Ba imane sa'ae 17
Jehowa : Ba da'õ aboto ba dõdõoe
dania, wa Jehowa ndra'odo : oebõzi
dania nidanõ ba Nilo si'o andre, si
so ba dangagoe, ba tobali do.
(F. 4, 9). Ba jamate gi'a ba Nilo 18
ba ja'abõoe Nilo, fa ogoro Ndrawa
Miseraji wamadoe idanõ Nilo andrõ.
Ba imane Jehowa chõ Moze : Ŵa'õ 19
chõ Ga'aroni : halõ zi'ooe andrõ ba
oro'õ dangaoe jaŵa nidanõ Mise-
raji, jaŵa mbombo ba jaŵa lala
nidanõ niko'o ba jaŵa mbaŵa ni-
danõ ba jaŵa nahia nidanõ fefoe :
jatobali do ; ja do manõ ba danõ
Miseraji ma'asagõrõ, he ba nahia
eoe ba he ba nahia kara. Ba la'o'õ 20
ira Moze A'aroni niŵa'õ Jehowa
chõra. Ifazaŵa zi'onia, ibõzi nidanõ
ba Nilo, ba zanehe Wara'o, awõ
ngoningoninia : ba tobali do nidanõ
fefoe, ba Nilo. *(Sin. 78, 44; 105, 29).*
Ba ĩ'a ba Nilo, ba mate ba abõoe 21
Nilo, tobali tebai sa'ae labadoe ni-
danõ ba Nilo Dawa Miseraji. Ba
do manõ fefoe gofoe heza ba danõ
Miseraji. Ba lalaoe gõi zi manõ si 22
fakelemoe andrõ, Dawa Miseraji,
elemoera andrõ. Ba lõ teboelõ wa'-
abe'e dõdõ Wara'o, ba lõ i'o'õ chõra,
itõrõ niŵa'õ Jehowa. Ba i'erogõ ira 23
Fara'o, mõi ia mijomo ; lõ ibe'e ba
dõdõnia. Ba lachao danõ Dawa 24
Miseraji fefoe, ba mbewe Nilo, wa-
ngaloei idanõ nibadoe, me tebai
labadoe nidanõ Nilo andrõ. Ba fa- 25
makao andrõ, nifatõrõ Jehowa, ba
Nilo andrõ, ba alo'o fitoe bongi
wa'ara.

FAZA 8.

I. Famakao fanete zi fõfõna: Talaho, ba II fanete zi doea balõ : Di manoe, ba III. fanete zi tõloe balõ : Di mbõhõ.

I. **Ba** iŵa'õ Jehowa chõ Moze : 1

Ae chõ Wara'o, ba õmane chõnia : Da'õ niŵa'õ Jehowa : Fofanõ mbanoeagoe andrõ, ena'õ lafosoemange
2 ndra'o ! Ba na techõoe, õfofanõ ira, ba oefatõrõ chõoe ba ba danõoe
3 wamakao. talaho. Jamolihaliha dania dalaho, ba Nilo, ba acha mõi ira jaŵa, iroegi gõdomõ ba iroegi si bacha chõoe, ba ba gasomõ, ba he ba nomo ngoningonioe, ba he ba nomo mbanoeaoe, ba he ba naha wamogõ roti chõoe ba he ba naha wamaroeka,
4 noemalõ õsioe ba õsi mbanoeaoe ba õsi ngoningonioe, ba latoegelai da-
5 nia talaho andrõ. Ba imane Jehowa chõ Moze : Ŵa'õ chõ Ga'aroni : Oro'õ dangaoe, fabaja si'o andrõ, jaŵa mbombo ba jaŵa lala nidanõ niko'o ba jaŵa mbaŵa nidanõ, asogõ da-
6 laho ba danõ Miseraji. Ba i'oro'õ dangania A'aroni, jaŵa nidanõ Miseraji, i'asogõ dalaho, tobali lahawoei danõ Miseraji. *(Sin. 78, 45; 105,*
7 *30).* Ba lalaoe gõi da'õ si fakelemoe andrõ, elemoera andrõ, la'asogõ dalaho ba danõ Miseraji ma'asagõrõ.
8 Ba ifakaoni'õ ndra Moze A'aroni Fara'o, ba imane : Mi'andrõ chõ Jehowa, ena'õ iheta dalaho andrõ, chõgoe ba ba mbanoeagoe, ba oefofanõ mbanoeami andrõ, ena'õ labe'e
9 zoemange chõ Jehowa. Ba imane Moze chõ Wara'o : Eboea'õ dõdõoe chõgoe, wangoema'õ chõgoe, ha wa'ara oe'andrõ chõmi, chõoe ba ba ngoningonioe ba ba mbanoeaoe, ena'õ aheta chõoe ba ba gõdomõ dalaho andrõ, ena'õ hatõ ba Nilo
10 tosai. Ba imane : Mahemoloe. Ba imane Moze : Balazi zomasi'õ, ena'õ aboto ba dõdõoe, lõ Lowalangi bõ'õ, si mane Jehowa andrõ, Lowalangima.
11 Aheta dania chõmi dalaho andrõ, he chõoe, ba he ba gõdomõ, ba he ba ngoningonioe, ba he ba mbanoeaoe ; hatõ ba Nilo tosai dania.
12 Ba me no larõi Wara'o ira Moze A'aroni, ba iforege wangandrõ chõ Jehowa Moze, ba dalaho andrõ, ni-
13 fatõrõnia chõ Wara'o. Ba i'o'õ Jehowa ni'andrõ Moze : mate dalaho andrõ ba nomo misa ba ba golajama ba ba mbenoea. Ba la'owoeloi, 14
la'oja'õ nahia, ba abõoe danõ. Ba 15
me i'ila Fara'o, no molala dõdõnia, ba ifoeli abe'e dõdõnia, ba lõ i'o'õ chõra ; itõrõ niŵa'õ Jehowa. *(F. 7, 13).*

II. **Ba** imane Jehowa chõ Moze : 16
Ŵa'õ chõ Ga'aroni : Oro'õ zi'omõ andrõ ba bõzi gawoegawoe tooe ba danõ, ba tobali di manoe, fefoe
gofoe heza ba danõ Miseraji. Ba 17
la'o'õ da'õ : I'oro'õ dangania A'aroni, fabaja si'o, ibõzi gawoegawoe tooe ba danõ : Ba so ndri manoe ba niha ba ba goerifõra ; fefoe gawoegawoe ba danõ, ba tobali di manoe
ba danõ Miseraji, ma'asagõrõ. Ba 18
latandraigõ gõi si fakelemoe andrõ wangasogõ di manoe elemoera andrõ, ba tebai. Ba di manoe andrõ, ba lahawoei niha, fabaja oerifõra. Ba 19
lamane chõ Wara'o si fakelemoe andrõ : Tanga Lowalangi da'õ ! Ba lõ teboelõ wa'abe'e dõdõ Wara'o, ba lõ i'o'õ chõra ; itõrõ niŵa'õ Jehowa.

III. **Ba** imane Jehowa chõ Moze : 20
Mahemoloe mbanoea, ba ondrasi Wara'o, na mõi ia mondri, ba õmane chõnia : Da'õ niŵa'õ Jehowa : Fofanõ mbanoeagoe andrõ, ena'õ lafosoemange ndra'o. Na lõ'õ sa õfofanõ 21
mbanoeagoe andrõ, ba oefatõrõ chõmi ndri mbõhõ, chõoe ba ba ngoningonioe ba ba mbanoeaoe ba ba gõdomõ ; ja'afõnoe dania nomo Ndrawa Miseraji di mbõhõ ba he
tanõ nihoendragõ gahera. Ba tanõ 22
Gozena andrõ, si so banoeagoe andrõ, ba oe'oniagõ, fa bõi oroma ndri mbõhõ ba da'õ, ena'õ aboto ba dõdõoe, wa ja'odo Zo'aja ba
danõ. Ba oe'asogõ wangefa famabali 23
mbanoeagoe ba mbanoeamõ ; mahemoloe aloea dandra andrõ. Ba ifa- 24
tõrõ da'õ Jehowa. Ba oja sibai ndri mhõhõ, si mõi jomo ba gõdo Wara'o ba ba nomo ngoningoninia ba

danõ Miseraji ma'asagõrõ, ba afõchõ sibai ba danõ ndri mbõhõ
25 andrõ. Ba ifakaoni'õ ndra Moze A'aroni Fara'o, imane chõra : Laoe! ba danõ andre mifosoemange Lo-
26 walangimi ! Ba imane Moze : Tebai ma'o'õ da'õ ; soemange andrõ sa, nibe'ema chõ Lowalangima, ba no sogoro Ndrawa Miseraji ; hadia, lõ lateboe kara ndra'aga dania ? *(Moz. I. 46, 34).*
27 Tõloe ngaloeo fofanõ wa'arõoe mõiga ba danõ si mate, ba wame'e soemange chõ Lowalangima ba da'õ ; ma'o'õ niwa'õnia chõma.
28 *(F. 3, 18).* Ba imane Fara'o : Oefofanõ ami, fa mi'ila mifosoemange Jehowa, Lowalangimi andrõ, ba danõ si mate ; ba bõi mi'arõoe'õ sibai ami ! Mi'angandrõ, salahigoe !
29 Ba imane Moze : He razo ! ha si'aikõ mõido baero, ba oe'andrõ chõoe chõ Jehowa, ena'õ mahemoloe aheta ndri mbõhõ andrõ chõoe ba ba ngoningonioe ba he ba mbanoeaoe, hatõ fa bõi õfoeli õ'o'aja mbanoeama, fa lõ õfofanõ ira ba wamo-
30 soemange Jehowa. Ba irõi Wara'o Moze, ba mangandrõ ia chõ Jehowa.
31 Ba i'o'õ Jehowa ni'andrõ Moze, iheta ndri mbõhõ andrõ chõ Wara'o ba ba ngoningoninia ba ba mbanoeania, tobali samboea lõ to-
32 sai. Ba ifoeli abe'e dõdõ Wara'o, ba da'õ gõi, ba lõ ifofanõ ira.

FAZA 9.

I. Famakao fanete zi õfa balõ : Fõchõ goerifõ Ndrawa Miseraji, ba II. fanete zi lima balõ : Faosa, ba III. fanete zi õnõ balõ : Teoe kara. IV. Aloeloe dõdõ Wara'o, ba lõ ararã, ba ifoeli abe'e.

1 I. **B**a imane Jehowa chõ Moze : Ae chõ Wara'o, ba wa'õ chõnia : Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi niha Heberaio : Fofanõ mbanoeagoe andrõ, ena'õ lafosoemange ndra'o.
2 Na techõoe sa wamofanõ ja'ira ba
3 na õtohoegõ na, õtaha ira, ba ibaja tanga Jehowa goerifõmõ ba mbenoea, he koedo ba he kalide ba he ondra ba he sawi ba he biribiri, ifatõrõ wõchõ sabe'e. Ba ifaehoesi 4
ira, goerifõ Ndraono Gizeraëli goerifõ Ndrawa Miseraji Jehowa : Fefoe goerifõ Ndraono Gizeraëli, ba sageoe lõ mate. Ba ihonogõi Jehowa 5
ha wa'ara, imane : Mahemoloe ifatõrõ da'õ ba danõ Jehowa. Ba 6
mahemoloe õ, ba ifaloea Jehowa ; ba ahori mate goerifõ Ndrawa Miseraji ; ba ba goerifõ Ndraono Gizeraëli, ba sageoe lõ'õ, si mate. Ba 7
ifatenge zinenge Fara'o, ba hiza, sageoe lõ si mate oerifõ Ndraono Gizeraëli. Ba abe'e zoei dõdõ Wara'o, ba lõ ifofanõ ira.

II. **B**a imane Jehowa chõ ndra 8
Moze A'aroni : Mi'ondroea tanga, wangai da'i woelawa, ba jamoefa zawili ba daloe mbanoea Moze, ba
zanehe Wara'o ; ba atoroe hawoe- 9
hawoe ba danõ Miseraji ma'asagõrõ, ba tobali gigimõ dania, he ba niha ba he ba zaliwaliwa ba danõ, si tobali bahi ba danõ Miseraji, ma'-
asagõrõ. Ba latoejoe ndra'i woelawa 10
andrõ ba la'ondrasi Wara'o ; ba da'õ ifazawili mijawa Moze, ba tobali gigimõ, hoelõ mbahi, he ba niha ba he ba zaliwaliwa ba danõ. Ba tebai 11
lalawa Moze si fakelemoe andrõ, ba gigimõ andrõ ; ba zi fakelemoe andrõ sa'ae gõi toemboe gigimõ, si mane ba Ndrawa Miseraji fefoe. Ba i'okõ- 12
li'õ dõdõ Wara'o Jehowa, ba lõ i'o'õ chõra ; itõrõ niwa'õ Jehowa.

III. **B**a imane Jehowa chõ Moze : 13
Mahemoloe mbanoea, ba ae chõ Wara'o, ba õmane chõnia : Da'õ niwa'õ Jehowa andrõ, Lowalangi niha Heberaio : Fofanõ mbanoeagoe andrõ, ena'õ lafosoemange ndra'-odo ! Ba zi samoeza andre sa, ba 14
chõoe oefatõrõ wamakao andrõ chõgoe, fefoe, ba ba ngoningonioe ba ba mbanoeaoe, ena'õ aboto ba dõdõoe, lõ si mane ja'odo, ba goeli danõ, ma'asagõrõ ! Tola sa mena'õ 15
oe'oro'õ dangagoe mege ba tola

oefakiko ndra'oegõ, fabaja banoeaoe, fõchõ waba andrõ, ena'õ tebõzini
16 ndra'oegõ ba goeli danõ, Ba andrõ lõ oebabaja ndra'oegõ, ena'õ õ'ila wa'abõlõgoe, oebe'e, ba ena'õ tesoeno dõigoe ba goeli danõ ma'asagõrõ.
17 *(Rom. 9, 17).* Dõrõdõrõ na techõoe
18 wamofanõ banoeagoe andrõ. Ba na mané wa'alawa loeo mahemoloe, ba aechoe deoe kara sabõlõbõlõ, oebe'e, si lõ famaedo ba danõ Miseraji, i'otarai tewõwõi ia, irege ma'õ-
19 chõ andre. Ba fatenge ba fa'orifi'õ goerifõoe, awõ fefoe hadia ia, zi so baero chõoe, fefoe sa zi so baero, he niha ba he oerifõ, si lõ mõi jomo, ba mate ibe'e teoe kara andrõ.
20 Ba ha niha zangata'oefi, ngoningoni Wara'o andrõ, me idaõ'õdaõ'õ Jehowa, ba i'oloi'õ jomo zawoejoenia
21 ba oerifõnia. Ba si lõ ba dõdõ wameta'oe Jehowa ja'ira, ba lõ iboelõ'õ
22 baero zawoejoenia ba oerifõnia. Ba imane Jehowa chõ Moze: Oro'õ dangaoe ba mbanoea si jawa, ba aechoe deoe kara ba danõ Miseraji ma'asagõrõ, he ba niha ba he ba zaliwaliwa ba danõ ba ba zinanõ
23 ba nowi, ba danõ Miseraji. Ba i'oro'õ zi'onia mijawa ba mbanoea Moze, ba ilaboe banoea ba teoe kara, ibe'e Jehowa ba aechoe zaerezaere; i'echoegõ ba danõ Miseraji deoe kara andrõ Jehowa. *(Sin. 78,*
24 *47. 48. Sin. 105, 32).* Aechoe deoe kara sabõlõbõlõ sibai, ba lõ mamalõmalõ galitõ, si fabaja ba deoe kara andrõ; si lõ famaedo, saechoe ba danõ Miseraji, gõtõ wa no mo-
25 wanoea niha ba da'õ. Ba ibõzi teoe kara andrõ fefoe hadia ia ba danõ Miseraji, si so baero, he niha ba he saliwaliwa ba danõ, ba sinanõ ba nowi, ba ibõzi teoe kara andrõ, ba hogoe geoe fefoe, ba mbenoea,
26 ba afatõ ibe'e. Ha ba danõ Gozena, ba zi so Ndraono Gizeraëli, ba lõ teoe kara.
27 IV. **Ba** ifatenge Fara'o, ifakaoni'õ ndra Moze A'aroni, ba imane chõra: No sala ndra'o zi samoeza andre; si ndroehoe chõ Jehowa, ba si sala ndra'o ba banoeagoe. Mi'angandrõ 28
chõ Jehowa [salahigoe] no tõrá ndrohoendrohoe we'oegoe'oegoe mbanoea andrõ ba teoe kara andrõ —, ba oefofanõ ami, alacha lõ mi'iagõ sa'ae da'e. Itema linia Moze, imane: 29
Na oeroegi baero mbanoea, ba oe'oro'õ dangagoe chõ Jehowa, ba tebato dania mbanoea ba lõ'õ sa'ae aechoe deoe kara andrõ, ena'õ aboto ba dõdõoe, wa no chõ Jehowa danõ. *(Sin. 24, 1).* Ba ja'oegõ 30
ba ngoningonioe andrõ — oe'ila — ba lõ mi'ata'oefi Lowalangi andrõ, Jehowa. Ba taliõ ba rigi, ba afoefoe, 31
noa sa molai rigi ba taliõ, ba no mobene. Ba gandroe ba rigi õ manoe, 32
ba lõ safoefoe, me tenga bawa da'õ. Ba irõi Wara'o Moze, mõi ia baero 33
mbanoea. Ba i'oro'õ dangania chõ Jehowa, ba i'anema'õ tebato we'oegoe'oegoe mbanoea andrõ, fabaja teoe kara, ba lõ'õ sa'ae aechoe ba danõ deoe. Ba me i'ila Fara'o, no 34
tebato deoe ba teoe kara andrõ ba banoea, ba itohoegõ molalõ ba ifoeli abe'e dõdõ, he tõdõnia ba he tõdõ ngoningoninia. Ba lõ teboelõ wa'- 35
abe'e dõdõ Wara'o ba lõ ifofanõ Ndraono Gizeraëli, itõrõ niwa'õ Jehowa.

FAZA 10.

I. Famakao fanete zi fitoe: Tamo; ba II. fanete zi waloe: Fa'ogõmigõmi.

I. **Ba** imane Jehowa chõ Moze: 1
Ae chõ Wara'o, noa sa oe'abe'e'õ dõdõnia ba tõdõ ngoningoninia, ba wolaoe chõnia tandra andrõ chõgoe.
Ba ena'õ õdoenõdoenõ dania ba 2
ndraonooe ba ba ma'oewoemõ, hadia nifatõrõgoe ba Ndrawa Miseraji, awõ dandra andrõ chõgoe, nilaoegoe chõra, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa. Ba mõi chõ Wa- 3
ra'o ndra Moze A'aroni, ba lamane chõnia: Da'õ niwa'õ Jehowa andrõ, Lowalangi niha Heberaio: Ha wa'-

ara na techõoe õ'ideide'õ ndra'oegõ fõnagoe ? Fofanõ mbanoeagoe andrõ, ena'õ lafosoemange ndra'o !
4 Na techõoe sa õfofanõ mbanoeagoe, ba mahemoloe, ba oeasogõ damo
5 ba danõoe, ba alacha lahawoei danõ ma'asagõrõ, irege lõ'õ sa'ae oroma danõ tooe. La'ã dania zi tosai andrõ, saoeri na, ba si lõ ahori na ba deoe kara andrõ, ba boeloe geoe fefoe, saoeri ba mbenoea, ba lahori.
6 Ba molihaliha dania ira ba mbate'e chõmõ ba ba mbate'e ngoningonioe fefoe ba ba mbate'e Ndrawa Miseraji fefoe, irege zi lõ larai mila ira toea moroi jawã, iroegi ma'õchõ, gõtõ wa no so ira ba goeli danõ. Aefa iwã'õ da'õ, ba i'erogõ Wara'o,
7 ilaoe mofanõ. Ba lamane chõ Wara'o ngoningoninia : Ha wa'ara tõ na tatehe tandrawãda niha andrõ ? Fofanõ sa'ae niha andrõ, ena'õ lafosoemange Lowalangira Jehowa. Hadia lõ saboto ba dõdõoe na, wa
8 si tekiko danõ Miseraji ? Ba lakaoni mangawoeli chõ Wara'o ndra Moze A'aroni, ba imane chõra : Ba mi'ae'e ba mifosoemange Lowalangimi Jehowa ; ba ha niha atõ zi mõi
9 miwa'õ ? Imane Moze : Ono sawoejoe chõma ba satoea chõma, ba ma'ohe ; ba ono matoea chõma ba ono alawe ba biribirima ba sawima, ba ma'ohe ; so sa chõma gowasa,
10 nilaoe chõ Jehowa. *(F. 5, 1).* Ba imane chõra : Laoe ! Jamoetolo ami Jehowa, na oefa'ohe'õ chõmi ndraono sawoejoe chõmi ; si ndroehoe,
11 no so ba dõdõmi zi lõ sõchi ! Tebai da'õ ; acha mõi ndra matoea mamosoemange Jehowa ; ha sa da'õ niwa'õmi ! Ba lafofanõ ira ba da'õ
12 chõ Wara'o. Ba imane Jehowa chõ Moze : Oro'õ dangaoe jawa danõ Miseraji ba asogõ damo, alacha lahawoei danõ Miseraji, ba wangohori fefoe zinanõ ba danõ, fefoe hadia
13 ia zi tosai ba deoe kara no. Ba i'oro'õ zi'onia Moze jawa danõ Miseraji, ba ifatõrõ ba danõ nangi timoe Jehowa, sara loeo sara mbongi ; ba me moloeo, ba no i'ohe damo angi timoe andrõ. Ba laha- 14
woei danõ Miseraji tamo andrõ, dozi banoea ba danõ Miseraji aechoe ira, oja sibai ; lõ irai si manõ wa'oja fõna, damo, ba lõ'õ manõ gõi ifoeli si manõ dania. Ba lahawoei 15
danõ ma'asagõrõ, tobali lõ'õ sa'ae oroma danõ tooe ; ba lahori fefoe zinanõ ba danõ ba boea geoe fefoe, si tosai ba deoe kara no ; tobali ma'ifoe lõ tosai boeloe saoeri, he ba geoe ba he ba zinanõ ba danõ, ba danõ Miseraji, ma'asagõrõ. Ba 16
i'aliogõ ifakaoni'õ ndra Moze A'aroni Fara'o, ba imane : No sala ndra'odo chõ Jehowa, Lowalangimi, ba chõmi gõi. *(F. 9, 27).* Ba mibologõ 17
dõdõmi chõgoe ba lalõgoe andrõ, hatõ zi samoeza andre, ba mi'angandrõ chõ Lowalangimi, Jehowa, salahigoe, ena'õ itimba atõ chõgoe wamoenoe andre ! Ba irõi Wara'o 18
[Moze] ba mangandrõ ia chõ Jehowa. Ba ifatõrõ nangi sabe'e moroi 19
ba gaechoela Jehowa, zoezoemõ, sangoloi'õ tamo andrõ ba sanibo ba nasi zoechoe ; samboea lõ tosai tamo, ba danõ Miseraji ma'asagõrõ. Ba i'abe'e'õ dõdõ Wara'o Jehowa, 20
ba lõ ifofanõ Ndraono Gizeraëli.

II. **B**a imane Jehowa chõ Moze : 21
Oro'õ dangaoe mijawa ba mbanoea, ba ihawoei danõ Miseraji fa'ogõmigõmi, tobali la'ila moera'oe tanga wa'ogõmigõmi andrõ. *(Mat. 27, 45).* Ba i'oro'õ dangania mijawa, ba 22
mbanoea, Moze, ba ihawoei fa'ogõmigõmi danõ Miseraji ma'asagõrõ, tõloe bongi wa'ara. Tobali lõ i'ila 23
nawõnia zamõsana, ba tebai maoso, tebai irõi nahania zi tõloe bongi andrõ. Ba ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba moloeo ba nahiara. Ba 24
ifakaoni õ Moze Fara'o, imane : Mi'ae'e ba wamosoemange Jehowa ; ba biribirimi ba sawimi, ba torõi ; iraono sawoejoe chõmi, ba hana na fao.
Ba imane Moze : Ja'oegõ zama'o- 25

he'õ chõma soemange nitaba ba soemange nitoenoe, ena'õ ma'asiwai
26 chõ Lowalangima Jehowa, ba si fao gõi goerifõma — samboea sa'a lõ tola torõi foeri, me sogoena chõma ba wamosoemange Lowalangima Jehowa ; lõ'õ sa ma'ila na, he mawisa wamosoemange Jehowa, irege
27 no maroegi da'õ. Ba i'abe'e'õ dõdõ Wara'o Jehowa, ba techõnia ifofanõ
28 ira. Ba imane chõnia Fara'o : Laboe'õgõ ! Angelama, fa bõi sa'ae fa'ila bawa ita ; na fa'ila bawa ita
29 sa, ba si mate ndra'oegõ. Ba imane Moze : Ba no õw̃a'õ ; lõ'õ sa'ae fa'ila bawa ita.

FAZA 11.

Tehõnagõ te'ombacha'õ wamakao safoeria andrõ : Famoenoe ono si a'a. Lõ teboelõ wa'abe'e dõdõ Wara'o.

1 **B**a imane Jehowa chõ Moze : Hatõ sambalõ tõ famakao oefatõrõ chõ Wara'o ba ba Ndrawa Miseraji ; awena dania ifofanõ ami ba da'e, ifaoeloegõ, itimba na'i ami,
2 iforege. Ba õw̃a'õ ba zato, dozi ira, ba ndramoe'andrõ ba zi so ba ngaira gamagama firõ ba gamagama ana'a ; he ira matoea ba he ira
3 alawe. *(F. 3, 22).* Ba eboea dõdõ Ndrawa Miseraji chõra ibe'e Jehowa ; ba seboea tõi gõi Moze ba danõ Miseraji, ba ngoningoni Wara'o
4 andrõ ba ba mbanoeania. Ba imane Moze : Da'õ niw̃a'õ Jehowa : Na taloe mbongi, ba oetõrõi danõ Mi-
5 seraji ma'asagõrõ, *(F. 12, 29),* ba ahori mate zi a'a nono matoea ba danõ Miseraji, i'otarai nono si a'a chõ Wara'o, sidadao ba dadaoma razo, noemalõ ba nono si a'a chõ zawoejoe ira alawe, sanoetoe fache, fabaja nono si a'a ba goerifõ fefoe.
6 Ba tobali fe'ira'ira sabõlõbõlõ ba danõ Miseraji ma'asagõrõ, si lõ irai, ba lõ'õ manõ gõi ifoeli si manõ
7 dania. Ba ba Ndraono Gizeraëli, fefoe, ba lõ nichaoe nasoe, he niha ba he oerifõ, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa ifaehoesi ira Ndrawa Miseraji Ndraono Gizeraëli Jehowa. Ba ndramoe'ondrasido dania ngo- 8
ningonioe andrõ fefoe, ba wangaloeloe chõgoe ba ba wangandrõ chõgoe : Heta'õ, ja'oegõ ba banoeami fefoe, solo'õ chõoe ! ba awena dania oehetado. Aefa da'õ, ba irõi Wara'o, mofõnoe sibai ia. Ba imane 9
Jehowa chõ Moze : Lõ i'o'õ chõmi Fara'o, ena'õ oja dandra andrõ chõgoe, ba danõ Miseraji. Ba lalaoe 10
dandra andrõ fefoe fõna Wara'o ira Moze A'aroni ; ba i'abe'e'õ dõdõ Wara'õ Jehowa, ba tobali lõ i'efa'õ Ndraono Gizeraëli ba danõnia.

FAZA 12.

I. Tehonogõi gowasa fasa andrõ, si ero rõfi. II. Famoenoe iraono si a'a ba danõ Miseraji. Aheta Ndraono Gizeraëli. III. Tefachoi na he wisa wolaoe fasa andrõ.

Ba imane Jehowa chõ ndra Moze 1
A'aroni, ba danõ Miseraji : Si a'a 2
mbaw̃a chõmi dania mbaw̃a da'e ; bõrõta mbaw̃a ia chõmi ba ndrõfi.
Mimane ba mbanoea Ndraono Gize- 3
raëli fefoe : Ba zi mewoeloe ba mbawa da'e, ba ja moefaigi chõnia nono mbiribiri zamõsana, sambasamba omo, ba sarasara nono mbiribiri.
(Joh. 1, 29). Ba na ambõ fa'ato zi 4
samba omo, ba zi sara ono mbiribiri, ba jamoehalõ awõnia zi fahatõ omo chõnia, ba wangai si sara, dali wa'ato niha ; ha wa'ato zi tola mangohori ja'ia, ba sara nono mbiribiri mihonogõi. Ono mbiribiri si lõ 5
hadia ia zi sala nifaigi, si matoea ba si dõfi fa'eboea ; na tenga ono mbiribiri, ba ono nambi nitoetoejoe. *(Moz. III. 1, 3; 22, 21).* Ba mi- 6
hoë, iroegi zi meweleõfa ba mbaw̃a da'e, ba tánõ owi lataba, dozi Iraono Giseraëli. *(Moz. IV. 9, 5.)* Ba 7
ndramoehalõ õsa ndro, ba lagoele'õ ba gehomo, fatambai mbaw̃androehõ ba ba hõgõ mbawandroehõ, ba

8 nomo andrõ, ba ni'ā ja'ia. Ba õsi-
nia, ba ba zi bongi andrõ la'ā,
nitoenoe ; roti si lõ moe'aisõni ba
9 boeloe ndroe'oe safeto nawõ. Bõi
mi'enata, ba tenga nirino ba nidanõ,
mitoenoe ba galitõ, ma'asara, tenga
10 nifaefa hadia ia; fabaja alachaõ. Ba
ma'ifoe bõi misaigõ irege mahemo-
loe; hadia zi tosai irege mahemoloe
11 mbanoea, ba nitoenoe. Ba mimane
ba wemanga : Si no mamõbõ taloe
ami ba so mbadagahe ba gahemi
ba si'o ba dangami; ba mita'ita'i
wemanga ja'ia ! Fasa ia chõ Jehowa.
12 *(Mat. 26, 17. Heb. 11, 28).* Ba zi
bongi andrõ sa oetõrõi danõ Miseraji,
ba oeboeboenoe nono si a'a fefoe,
ba danõ Miseraji, he ba niha ba he
ba goerifõra; ba la'ila dania wa'a-
bõlõgoe fefoe Lowalangi Miseraji oe-
be'e, ja'o, Jehowa! *(Moz. IV. 33, 4.*
13 *Sin. 136, 10).* Ba do andrõ ba nomo,
ba zi so ami, ba tandra chõgoe, fa-
ngorifimi ; na oe'ila ndro andrõ, ba
oetaloe'i ami, fa lõ gõna ami fama-
kao, famakiko andrõ, na oelaoe ba
14 Ndrawa Miseraji. Ba bawa da'õ, ba
bawa wamasoegi ba dõdõ chõmi
dania; bawa gowasa chõ Jehowa
dania ia chõmi, gõtõgõtõ wa'ara;
si lõ teboelõ chõmi wolaoe ja'ia,
15 iroegi zi lõ aetoe. Fitoe bongi wa'-
ara mi'ā roti si lõ moe'aisõni. Ba
mbõrõta mbawa da'õ sa'ae, ba bõi
faloecha ba nomomi danõmõ roti;
ha niha sa zi manga roti ni'aisõni,
gõtõ zi fitoe bongi andrõ, ba nise'e
ba Ndraono Gizeraëli. *(F. 23, 15.*
16 *Kor. I. 5, 7).* Ba na loeo si fõfõna a-
ndrõ, ba owoelo ami ba ni'amoni'õ
andrõ ba si manõ gõi na loeo si
fitoe ; ba ba loeo da'õ, ba ma'ifoe
manõ lõ lahalõ halõwõ ; ha sogoena
17 õ zamõsana, ba tola mihalõ. Ba bõi
olifoe ami roti si lõ moe'aisõni no
mege; me ba mbawa da'õ oeheta
ngahõnõmi ba danõ Miseraji, andrõ,
mitõngõni mbawa da'õ, gõtõgõtõ
wa'ara, nihonogõi, siroegi si lõ aetoe.
18 Ba mbawa si fõfõna andrõ, ba zi
meweleõfa, ba zi bongi, ba da'õ mi'ā
roti si lõ moe'aisõni ba iroegi ba zi
bongi ba zi meõnõ gachõmita. *(Moz.*
III. 23, 6. Moz. IV. 28, 17. Moz. V.
16, 3). Fitoe bongi wa'ara, ba lõ 19
tola faloecha danõmo roti ba no-
momi ; ha niha sa zi manga roti
ni'aisõni, ba nise'e ba mbanoea
Ndraono Gizeraëli, he na niha bõ'õ
ba he na iwara. Sambawa bõi mi'ā 20
roti ni'aisõni. Fefoe gofoe heza, ba
zi so ami, ba roti si lõ moe'aisõni
mi'ā. Ba ifakaoni'õ zatoea Ndraono 21
Gizeraëli fefoe Moze, ba imane chõ-
ra : Milaboe, mifaigi chõmi nono
mbiribiri, õ zoroijomomi, samba-
samba omo, ba mitaba wasa andrõ.
Ba mihalõ zamboea moeroemoeroe 22
doetoeroe zoefa ba mi'oengoegõ ba
ndro andrõ, ba wiga jawa, ba mi-
goele'õ õsa ndro andrõ ba wiga ba
hõgõ mbawandroehõ ba ba gehomo
fatambai; ba samõsa bõi jamõi tooe,
bõi mirõi nomomi, iregi moloeo. Itõrõ 23
sa danõ Jehowa, ba wolaoe ba Ndra-
wa Miseraji, ba na i'ila ndro andrõ
ba hõgõ mbawandroehõ ba ba ge-
homo fatambai, ba italoe'i mbawa-
ndroehõ si manõ Jehowa, ba lõ itehe
ba zamakiko andrõ we'amõi jomo
chõmi, ba wolaoe chõmi. Ba milaoe 24
da'õ, amachoita chõoe ba ba nga'-
õtõoe, iroegi zi lõ aetoe. Ba na 25
miroegi dania danõ andrõ nibe'e
Jehowa ochõtami, si mane nifaboe'-
oenia, ba mitõrõ da'õ wamosoema-
nge Lowalangi. Ba na lasofoe dania 26
chõmi iraonomi, na lamane : Hadia
chõmi wamosoemange andrõ ? ba 27
mimane chõra : Soemange fasa chõ
Jehowa, sanaloe'i omo Ndraono Gi-
zeraëli, me ilaoe ba Ndrawa Mise-
raji, fa lõ ibabaja zi so jomo chõda.
Ba lafaõndrõ ira sato, mangaloeloe.
Ba mõi Ndraono Gizeraëli, la'o'õ 28
niwa'õ Jehowa chõ ndra Moze A'a-
roni; da'õ lalaoe.

II. Ba me taloe mbongi, ba ahori 29
iboeboenoe Jehowa nono si a'a ba
danõ Miseraji, i'otarai nono si a'a

chõ Wara'o, sidadao ba dadaoma razo chõnia, noemalõ ba nono si a'a ba nikoeroe, si so ba goeroenga, awõ fefoe nono si a'a ba goerifõ.
30 *(Sin. 78, 51; 135, 8).* Ba maoso Wara'o, awõ ngoningoninia, awõ Ndrawa Miseraji fefoe, ba zi bongi andrõ ba tesao wege'ege sabõlõbõlõ, ba danõ Miseraji; samboea
31 sa lõ omo, si lõ si mate. Ba ifakaoni'õ ndra Mose A'aroni Fara'o, ba zi bongi, ba imane: Milaboe! miheta ami, mifabali ami ba mbanoeagoe, he ja'ami ba he Iraono Gizeraëli andrõ; mi'ae mifosoemange Jehowa, mitõrõ ni'andrõmi a-
32 ndrõ. *(Sam. I. 6, 6. Sin. 105, 38).* Ba biribirimi gõi, ba sawimi, ba mi'ohe, si mane ni'andrõmi; miheta ami ba mi'andrõ chõgoe gõi howoeho-
33 woe. *(F. 10, 26).* Ba laloeloegõ ira Dawa Miseraji, ena'õ la'aliogõ wangeheta ja'ira ba danõ; lamane sa
34 dõdõra: ahori mate ita! Ba la'ohe gombõila roti andrõ sato, si lõ fachamõ aisõ na, la'angalisigõ nahia,
35 ni'olõwõsi ba lembera. Ba no la'o'õ niwa'õ Moze chõra Iraono Gizeraëli, no la'andrõ ba Ndrawa Miseraji gamagama firõ ba gamagama ana'a,
36 awõ noecha. *(F. 3. 21; 11, 12).* Ba no ibe'e Jehowa eboea dõdõ Ndrawa Miseraji chõra, wolo'õ chõra; ba tobali laraboe gamagama Ndrawa Miseraji.
37 Ba aheta ba Ramese Ndraono Gizeraëli, lasawa Zoekota, mato 600,000 niha, sanõrõ tanõ, ira matoea, lõ
38 lai ndraono. *(Moz. IV. 33, 3).* Ba ato gõi zi fao chõra niha [bõ'õ] ba biribiri ba sawi, oja sibai goerifõ.
39 Ba labogõ gombõila roti no mege, ni'ohera moroi ba danõ Miseraji, labali'õ koee si lõ moe'aisõni; lõ'õ sa si fachamõ aisõ, me niloeloegõ ira, ba wondrõi tanõ Miseraji, ba me tebai sa'ae tebato ira, ba wa-
40 maigi chõra nifatõ'õ ena'õ. Ba fa'ara Ndraono Gizeraëli ba danõ Miseraji, ba õfa ngaotoe a tõloe ngafoeloe fache. *(Moz. I. 15, 13. Hal. zin. 7, 6).* Ba me no aloea zi õfa 41
ngaotoe a tõloe ngafoeloe fache, me loeo da'õ sibai, ba aheta ba danõ Miseraji ngahõnõ andrõ chõ Jehowa. Bongi wangorifi chõ Jehowa, me i- 42
heta ira ba danõ Miseraji. Ni'amoni'õ mbongi andrõ chõ Jehowa, me no fangorifi ba Ndraono Gizeraëli fefoe; gõtõgõtõ wa'ara.

III. Ba imane Jehowa chõ ndra 43
Moze A'aroni: Da'õ gamachoita ba wasa andrõ: lõ tola i'ã wõfõ niha bõ'õ. Ba awena tola la'ã dozi 44
sawoejoe nihõli, na no moeboto ira. Si fatewoe ba enoni, ba lõ tola la'ã. 45
Nifasamboea nomo ba ni'ã ja'ia; 46
lõ tola la'ohe hadia ia, nõsi. Sara tõla bõi mifatõ chõnia. *(Moz, IV. 9, 12. Joh. 19, 36).* Dozi Iraono Gize- 47
raëli zolaoe ja'ia. Ba na so niha 48
bõ'õ, somasi sosó chõmi ba molaoe fasa chõ Jehowa, ba niboto fefoe motõi matoea ba chõra; awena dania tola la'ondrasi, ba wolaoe, ba iwami sa'ae ira, miwa'õ. Ba si lõ moeboto, ba lõ'õ manõ tola i'ã. Ha 49
samboea goroisa, he ba niwami ba he ba niha bõ'õ, si sosó ba chõmi. Ba la'o'õ niwa'õ Jehowa chõ ndra 50
Moze A'aroni dozi Iraono Gizeraëli; lamanõ wolaoe. Ba me loeo da'õ 51
iheta ba danõ Miseraji Ndraono Gizeraëli Jehowa, ba ngahõnõra.

FAZA 13.

1. Fe'amoni'õ ono si a'a fefoe ba Ndraono Gizeraëli ba folaoe owasa fasa. II. Latõrõ danõ si mate, lasawa nasi zoechoe. Boto lawoeo ba boto galitõ.

I. Ba imane Jehowa chõ Moze: 1
Oniagõ chõgoe fefoe zi a'a nono, 2
ni'amoni'õ; fefoe hadia ia zi a'a ba wa'atoemboe chõ ninania, ba Ndraono Gizeraëli, he niha ba he oerifõ, ba chõgoe da'õ. *(F. 22, 29. Sam. I. 1, 28. Loek. 2, 23).* Ba imane Moze 3
ba zato: Mitõrõtõrõ tõdõmi mbawa da'e, saheta ami ba danõ Miseraji ba danõ si no sawoejoe ami; noa

sa iheta ami ba da'õ Jehowa tanga sabõlõ; andrõ wa lõ tola te'ā roti si
4 no moe'aisõni. Ma'õchõ andre aheta ami, ba mbawã Abibi. *(F. 23, 15).*
5 Ba na i'ohe ndra'oegõ Jehowa ba danõ Ndrawa Gana'ana andrõ, ba danõ Ndraono Cheti ba ba danõ Ndraono Gamori ba ba danõ Ndraono Hewi ba ba danõ Ndraono Jeboesi, nifaboe'oenia chõ ndra toeaoe fahõloesa fame'e chõoe, tanõ ba zi falawoe soesoe ba ŵe ŵani, ba bõi olifoe'õ wamosoemange andrõ, ba
6 mbawã da'e. *(Moz. I. 15, 18).* Fitoe bongi wa'ara, ba roti si lõ moe'aisoni mi'ā; ba ba loeo si fitoe, ba
7 telaoe gowasa chõ Jehowa. Roti si lõ moe'aisõni ni'ā, gõtõ zi fitoe bongi andrõ ba lõ tola faloecha ba chõoe roti si no moe'aisõni ba he tanõmõ roti, ba mbanoeami fefoe.
8 Ba na loeo da'õ, ba õdoenõdoenõ ba ndraonooe matoea, õmane: Bõrõ wanolo Jehowa ja'aga; da'õ nilaoe Jehowa chõma, me ahetaga ba danõ
9 Miseraji. Ba hoelõ dandra ia ba dangaoe, ila'ila ba gangangooe, ena'õ so ba mbeweoe goroisa Jehowa; fa'abõlõ danga Jehowa sa wangeheta
10 ja'oegõ ba danõ Miseraji. Andrõ bõi olifoe'õ gamachoita andrõ, ero rõfi,
11 na inõtõnia. Ba na i'ohe dania ndra'oegõ Jehowa ba danõ Ndrawa Gana'ana andrõ, na itõrõ zi fahõloe ia mege chõoe ba chõ ndra toeaoe,
12 na ibe'e chõoe, ba õ'amoni'õ chõ Jehowa fefoe zi a'a ba wa'atcemboe chõ ninania; fefoe zi a'a nono goerifõ, si faloecha'õ, na si matoea, ba
13 tána chõ Jehowa. Ba fefoe zi a'a nono galide ba õsalahini ono mbiribiri; ba na lõ omasi'õ õsalahini, ba õfatõ mbaginia. Ba ono si a'a ba niha, fefoe, ba õsalahini [õhõli].
14 Ba na isofoe dania chõoe onooe: Hadia geloeaha da'õ? ba õmane chõnia: No ihetaga Jehowa ba danõ Miseraji tanga sabõlõ, ba danõ ba
15 zi no sawoejoe ndra'aga. Me no abe'e dõdõ Wara'o, me lõ ifofanõga mena'õ, ba no iboeboenoe nono si a'a fefoe ba danõ Miseraji Jehowa, he ono si a'a ba niha ba he ono si a'a ba wa'atoemboe ba goerifõ; andrõ oebe'e soemange Jehowa zi a'a ba wa'atoemboe fefoe, na si matoea, ba ono si a'a chõgoe, ba oesalahini, [oehõli]. Ba ja hoelõ 16 dandra ia chõoe, ba dangaoe ba amaedola harefa ba gangangooe, wa no ihetaga ba danõ Miseraji Jehowa, tanga sabõlõ.

II. **B**a me no ifofanõ ira Fara'o, 17 ba lõ ifatõrõ ira ba lala ba danõ Ndrawa Wilisiti Lowalangi, he ŵa'ae sahatõ da'õ mena'õ; imane sa dõdõnia Lowalangi: ma mangesa dõdõra, na so zi fasoewõ chõra ba ma lafoeli ira ba danõ Miseraji; lafa- 18 soei ibe'e Lowalangi, latõrõ lala ba danõ si mate, saechoe ba nasi zoechoe, ba no lafa'anõ ira ba wanoewõ, Iraono Gizeraëli, me aheta ira ba danõ Miseraji. Ba i'ohe 19 mboto Josefo andrõ Moze; noa sa ibe'e li ba Ndraono Gizeraëli da'õ, no ibe'e ira ba hõloe sabe'e, no imane: na itolo dania ami Lowalangi, ba mi'ohe mbotogoe, miheta ba da'e. *(Moz. I. 50, 25).* Ba la'o- 20 tarai Zoekota wofanõ ba ba Getama molombase, ba zinga danõ si mate andrõ. *(Moz. IV. 33, 6).* Ba mo- 21 waõwaõ fõnara Jehowa, na ma'õchõ, ba boto lawoeo, ba wangoroma'õ lala chõra, ba na bongi, ba boto galito, ba wame'e haga chõra; ba tobali bongi ma'õchõ la'ila mofanõ. *(F. 40, 38. Neh. 9, 19, Sin. 78, 14. Sin. 105, 39. Kor. I. 10, 1).* Na ma'õchõ, ba lõ teboelõ fõnara 22 mboto lawoeo andrõ, ba ba zi bongi, ba si manõ mboto galitõ andrõ.

FAZA 14.

I. Fa'atosasa Ndraono Gizeraëli. II. Latõrõ nasi sojo. Alõmõ Ndrawa Miseraji.

I. **B**a hoemede Jehowa chõ Mo- 1 ze, imane: Ŵa'õ ba Ndraono Gi- 2

zeraëli, mdramoehole'õ ira, ba ba Wihachiroti, ba gotaloeara Migidolo nasi molombase ira, ba zinga Mba'ali Zefono; faoedoe da'õ, ba mbewe
3 nasi molombase ami. Ba imane dõdõnia Fara'o, ba Ndraono Gizeraëli andrõ: „No eloengoe ira ba danõ; no te'oe'oe ira ba danõ si
4 mate." Ba oe'abe'e'õ dania dõdõ Wara'o, ba igohi ira; ba oe'oroma'õ dania wa'abõlõgoe ba chõ Wara'o andrõ ba ba zabõlõ andrõ chõnia fefoe, ba ja'aboto dania ba dõdõ Ndrawa Miseraji, wa no ja'o Jehowa. Ba la'o'õ da'õ. *(F. 4,*
5 *21).* Ba te'ombacha'õ chõ razo Miseraji, wa no moloi ira; ba afõchõ dõdõ Wara'o ba tõdõ ngoningonia, chõra andrõ, lamane sa: Hana wa no tamanõ, wa no tafofanõ Ndraono Gizeraëli andrõ, fa bõi laha-
6 lõ halõwõ chõda! Ba ifa'anõ goeretania ba i'ohe zabõlõ andrõ chõnia.
7 Õnõ ngaotoe i'ohe koereta ba wanoewõ, awõ niha nitoetoejoe, awõ goereta ba wanoewõ fefoe ba Ndrawa Miseraji; ba dozi koereta, ba so jaŵa zi fasõndra soroi ba goereta.
8 Ba Jehowa, ba i'abe'e'õ dõdõ Wara'o, razo Miseraji; ba igohi Ndraono Gizeraëli, ba no mama'anõ ba wanoewõ Ndraono Gizeraëli. wanõrõ
9 lalara. *(Moz. IV. 33, 3),* Ba lagohi ira Dawa Miseraji, ba lachamõ, me molombase ira ba mbewe nasi; ahori so koedo andrõ chõ Wara'o ba koeretania ba wanoewõ ba si fakoedo ba sabõlõ andrõ chõnia, ba zinga Wihachiroti, ba ngai
10 Mba'ali Zefono. *(Jos. 24, 6).* Ba me no ahatõ Wara'o, ba lafachõlõ ira Iraono Gizeraëli: ba i'ogomoezaõ so moroi foerira Ndrawa Miseraji. Ba ata'oe sibai ira. Ba la'angarõfi li Jehowa Iraono Gizera-
11 ëli. Ba lamane chõ Moze: Hadia, ambõ mege lewatõ ba danõ Miseraji, wa õdõnisiga baero, ena'õ ba danõ si mate tekiko ndra'aga? Hana wa õmanõ chõma, wa õhetaga ba danõ Miseraji? *(Sin. 106, 7).*
Hadia, tenga da'õ niŵa'õma chõoe 12
mege, ba danõ Miseraji: Bõhõliga, ba damahalõ halõwõ Ndrawa Miseraji, halõwõ zawoejoe? Ohahaoe sa mena'õ dõdõma, na mahalõ halõwõ Ndrawa Miseraji, moroi tekiko
ndra'aga ba danõ si mate! Ba 13
imane Moze ba zato: Bõi mi'ata'oefi! Mi'abe'e'õ dõdõmi, ba mi'ila dania wangorifi andrõ si faloecha ami chõ Jehowa ma'õchõ; hadia sa ni'ilami ma'õchõ nifatõrõ ba Ndrawa Miseraji, ba lõ'õ manõ sa'ae mi'ila dania ba chõra, gõtõgõtõ wa'ara. *(Nga'õt. II. 20, 15).* **Jehowa zi fasõ-** 14
ndra salahimi, ba sahono ami.
II. **Ba** imane Jehowa chõ Moze: 15
Hadia wa õ'angarõfi li ndra'o? Ŵa'õ ba Ndraono Gizeraëli, ndramoefazaŵa ira. Ba ja'oegõ, ba fa- 16
zaŵa zi'ooe ba oro'õ dangaoe jaŵa nasi; ba faefa ia, ba latõrõ dania daloe nasi Iraono Gizeraëli, hoelõ na ba zabe'e tanõ so ira. Ba oefo- 17
baloenõ Ndrawa Miseraji, ena'õ la'o'õ ira, ba oe'oroma'õ wa'abõlõgoe, ba chõ Wara'o ba ba zabõlõ andrõ chõnia fefoe, ba ba goeretania andrõ ba ba zi fakoedo andrõ chõnia, ena'õ aboto ba dõdõ Ndrawa Mise- 18
raji, wa no ja'o Jehowa, na oe'oroma'õ wa'abõlõgoe ba chõ Wara'o ba ba zabõlõ andrõ chõnia ba ba goeretania ba ba zi fakoedo. Ba ifa- 19
zaŵa ia mala'ika Lowalangi andrõ, sowaõwaõ fõna ngahõnõ Ndraono Gizeraëli, mõi ia foerira. Ba iheta gõi ia fõnara boto lawoeo andrõ, mõi foerira gõi. *(F. 13, 21).* Ba mõi 20
ba gotaloeara golombasewa Ndrawa Miseraji golombasewa Ndraono Gizeraëli, ba no lawoeo ba zogõmigõmi, ba ihagaini zi bongi. Ba tebai fahatõ ira zi sara wongi andrõ. Ba i'oro'õ 21
dangania Moze jaŵa nasi, ba ahele nasi ibe'e Jehowa, sara wongi manõ ba nangi sabe'e, si oroi ba gatoemboecha loeo, ba otoefo nasi ibe'e; fabali nidanõ. *(Jos, 4, 23. Sin. 78,*

22 *13; 114, 3. Jes. 63, 12).* Ba latõrõ daloe nasi Iraono Gizeraëli, hoelõ na ba danõ sabe'e, ba amaedola mbagolõ nasi, he ba gambõlõra, ba he ba gaberara. *(Kor. I. 10. 1. Heb.*
23 *11, 29).* Ba lagohi ira Dawa Miseraji, la'o'õ ira moroi foeri, koedo andrõ chõ Wara'o, fefoe, awõ goereta, awõ
24 zi fakoedo, ba daloe nasi bacha. Ba me miwo manoe, ba ifaigi Jehowa zabõlõ Ndrawa Miseraji andrõ, moroi ba mboto galitõ andrõ, moroi ba mboto lawoeo ba ifakoejoe ira.
25 Adeha gaolo ba goereta andrõ chõra ibe'e, tobali tosasa ira. Ba lamane Dawa Miseraji : Talaoe moloi, ba Ndraono Gizeraëli andrõ ! Jehowa sa zi fasõndra ba Ndrawa Miseraji,
26 salahira. *(Jos. 10, 14).* Ba imane Jehowa chõ Moze : Oro'õ dangaoe, jawa nasi, ba ihawoei Ndrawa Miseraji asi, fabaja koereta chõra ba si
27 fakoedo ! Ba i'oro'õ dangania Moze jawa nasi, ba mangawoeli ba nahania nasi, me aracha moloeo, ba lafaondragõ ia Dawa Miseraji woloi, ba itaboi ba daloe nasi Ndrawa Mi-
28 seraji Jehowa. Ba ifoeli fahalõ nasi ba ihawoei goereta, awõ zi fakoedo — sabõlõ andrõ chõ Wara'o fefoe — si no molo'õ ja'ira, bacha ba nasi ;
29 samõsa lõ saoeri, ja'ira andrõ. Ba no latõrõ nasi Iraono Gizeraëli, hoelõ na ba danõ sabe'e, ba amaedola mbagolõ nasi, he ba gambõlõra, ba
30 he ba gaberara. *(Jos. 3, 16).* Si manõ wangorifi Jehowa Iraono Gizeraëli ba Ndrawa Miseraji, me loeo da'õ, ba la'ila tooe ba mbewe nasi Ndrawa Miseraji, si no mate, Iraono Gizeraëli. Ba aboto ba dõdõ
31 Ndraono Gizeraëli zabõlõ sibai andrõ, nilaoe Jehowa ba Ndrawa Miseraji. Ba la'ata'oefi Jehowa sato, ba fadoehoe dõdõra chõ Jehowa ba chõ genoninia andrõ, Mose.

FAZA 15.

I. Fanoenõ Ndraono Gizeraëli ba wangorifi andrõ, sahõlihõli dõdõ.
II. Fangami idanõ andrõ ba Mara.

I. Me loeo da'õ lalaoe zinoenõ 1
andre Moze ba Iraono Gizeraëli,
wanoeno Jehowa, lamane wanoenõ :
„Da'oesoeno Jehowa, me no salawa
seboea ia ; koedo ba si fakoedo jawa,
ba no itoeli'õ ba nasi. Fa'abõlõgoe 2
Jehowa ba fanoenõgoe, me no
sangorifi ja'odo ia ; Lowalangigoe
ia, andrõ oesoeno ia — Lowalangi
namagoe andrõ, oe'eboea'õ doeri-
ania. *(Sam, II. 22, 2. Sin. 18, 3. Jes.*
12, 2. Fam. 15, 3). Sabõlõ ba wanoe- 3
wõ Jehowa andrõ ; Jehowa dõinia.
Koereta andrõ chõ Wara'o ba sabõlõ 4
andrõ chõnia, ba no itoeli'õ ba
nasi, ba nitoetoejoe andrõ, si fa-
sõndra moroi ba goereta jawa, ba
no alõmõ ba nasi zoechoe. *(Neh. 9,*
11). No ibaloegõ ira namõ nasi ; 5
ba dawoejoe ahõndrõ ira, hoelõ
gara. Si so lachõmi dangaoe ka- 6
mbõlõ, ja'oegõ, Jehowa, ba wa'abõ-
lõnia andrõ. Tangaoe kambõlõ a-
ndrõ, ja'oegõ, Jehowa, ba irasa
nemali. Ba ba wa'asalawamõ andrõ, 7
si no eboea sibai, ba õhori zi fa'-
oedoe chõoe. Na õbe'e tesao mba-
choehachoe dõdõoe, ba i'ã ira, si
mane femanga galitõ dõla wache.
Ba wehõfoehõfoemõ, ba wõnoemõ, 8
toba'a nidanõ ; abe'e hohooe, hoelõ
mba'aba'a ; hoelõ zi bakoe hooe
nasi. Imane emali : Da'oegohi ira, 9
oechamõ dania ; oefaosa dania nira-
boe, oe'aboesoi'õ ndra'o ba chõra.
Oedõni zi'õli ; ihori ira tangagoe a-
ndre. Õfatõrõ hanoehanoemõ andrõ, 10
ba ihawoei ira asi ; ahõndrõ ira,
hoelõ zimo, ba nasi seboea sibai.
Ha niha Lowalangi si fagõlõgõlõ 11
chõoe, ja'oegõ. Jehowa ! Ha niha
zi fagõlõgõlõ chõoe, ja'oegõ, salawa
seboea lachõmi, ja'oegõ, sata'oe ita,
ba wolaoemõ andrõ, seboea toeria,
solaoe sahõlihõli dõdõda ! *(Sin. 72,*

12 *18).* Õ'oro'õ dangaoe, ba itõlõ ira
13 tanõ. No õfasao fa'eboea dõdõoe soi andrõ, si no õ'efa'õ; no õ'ohe ba nahiaoe ni'amoni'õ andrõ, fa'abõ-
14 lõoe. Me larongõ niha baero, ba manizinizi ira; ihawoei Ndrawa
15 Wilisiti fa'ata'oe. Tobali dõdõ zalaŵa Ndraono Gedomo, ba ihawoei zolohe Iraono Moabi fogichi dõdõ; aragoeragoe dõdõ mbanoea ba danõ
16 Gana'ana fefoe. *(Jos. 2, 9).* Ihawoei ira fa'atobali dõdõ ba fa'ata'oe; ba nilaoe dangaoe andrõ, si no eboea, tobali hoelõ gara ira, ba latõrõ banoeaoe, ja'oegõ, Jehowa; latõrõ ba-
17 noea andrõ, nitoejoemõ chõoe. No õ'ohe ira ba no õtanõ ira ba hili andrõ, ba hili tána chõoe andrõ, ba nahia andrõ, nihaogõoe chõoe, ja'oegõ, Jehowa, ena'õ ba da'õ soso'õ, ba ni'amoni'õ andrõ, ja'oegõ,
18 So'aja, ba nihaogõ dangaoe. Razo Jehowa, gõtõgõtõ wa'ara! *(Sin. 93,*
19 *1).* Me laroegi nasi koedo Wara'o, awõ goereta, awõ zi fakoedo, ba ifoeli fahalõ jaŵara hooe nasi ibe'e Jehowa; ba Iraono Gizeraëli, ba
20 no latõrõ nasi, ba zi no otoefo." Ba itoejoe waritia Mirija sama'ele'õ andrõ, ira alawe, talifoesõ Ga'aroni, ba la'o'õ ia ira alawe fefoe, la'ohe waratia ba manari ira. *(Sin. 68, 26).*
21 Ba manoenõ Mirija, imane: „Mi'anoenõ chõ Jehowa, me no salaŵa seboea ia; no itoeli'õ ba nasi koedo, fabaja si fakoedo jaŵa!"
22 II. **Ba** ifofanõ Ndraono Gizeraëli Moze, la'oroi nasi zoechoe, ba lasaŵa danõ si mate Soeri; tõloe ngaloe ba tõloe mbongi latõrõ danõ
23 si mate, ba lõ lasõndra nidanõ. Awena laroegi Mara; ba tebai labadoe nidanõ andrõ, bõrõ wa'afetonia. Safeto sa ia, andrõ wa labe'e tõi naha andrõ Mara (Safeto). *(Moz. IV.*
24 *33, 8. Raz. II. 2, 19).* Ba koemõkõkõkõ zato chõ Moze, lamane: Ha
25 mabadoe idanõ? Ba i'angarõfi li Jehowa, ba i'oroma'õ chõnia geoe Jehowa, da'õ itibo'õ ba nidanõ andrõ, ba ami sa'ae nidanõ. Ba da'õ ibe'e chõra gamachõita ba hoekoe ba ba da'õ itandraigõ ira, imane: 26
Na õ'o'õ niŵa'õ Lowalangioe Jehowa ba na õlaoe zatoelõ dõdõnia famaigi, na õ'o'õ goroisania ba na lõ olifoe'õ gamachoitania andrõ fefoe, ba sambalõ lõ oefatõrõ chõoe famakao andrõ nifatõrõgoe ba Ndrawa Miseraji mege; **ja'o, Jehowa, zamadõhõ fõchõoe.** *(F. 23, 25).* Ba 27
laroegi Gelima, ba felendroea lasõndra ba da'õ oemboe nidanõ ba fitoe ngafoeloe nga'eoe dõla nohi; ba molombase ira ba da'õ ba zinga nidanõ. *(Moz. IV. 33, 9).*

FAZA 16.

I. Koemõkõkõkõ Ndraono Gizeraëli, ba wa'olofo. Ibalazoi ira Lowalangi si'ate ba „mána" andrõ. II. Ifachoi chõra Moze, he wisa wangozaragõ „mána" andrõ, balazo ba zabato.

I. **Ba** laheta ira ba Gelima ba 1
laroegi danõ si mate Sini, Iraono Gizeraëli fefoe, tanõ si mate ba gotaloeara Gelima andrõ Zina'i, ba doeli ba mbaŵa si doea, i'otarai aheta ira ba danõ Miseraji. Ba koe- 2
mõkõkõkõ Ndraono Gizeraëli fefoe chõ ndra Moze A'aroni ba danõ si mate andrõ. Lamane chõra Iraono 3
Gizeraëli: Ena'õ na mate mege ndra'aga ba danga Jehowa, ba danõ Miseraji, me doemadaoga ba ngai mbowoa ndriwo chõma ba me aboesoga koee; ba no mi'ohega ba danõ si mate andre, ba wame'e mate
olofo Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba 4
imane Jehowa chõ Moze: Laoe! Da'oebe'e atoroe moroi ba mbanoea si jaŵa koee, amaedola daŵa deoe, ba acha mõi ira, acha la'erogõ ma'-óchõ wangozaragõ sogoena chõra ma'óchõ. Ba da'õ dania oetandraigõ ira, na edõna la'o'õ nifachoigoe, ba na lõ'õ. *(Neh. 9, 15. Sin. 78, 24. Joh. 6, 31. Kor. I. 10. 3).* Ba na 5
la'asiwai nihalõra ba loeo wangõhõna, ba no mendroea fa'oja ni'o-

6 zaragõra na loeo bõ'õ. Ba lamane ba Ndraono Gizeraëli fefoe ira Moze A'aroni: Owĩ dania, ba aboto ba dõdõmi, wa no Jehowa zangeheta
7 ja'ami ba danõ Miseraji; ba mahemoloe mbanoea, ba oroma chõmi lachõmi Jehowa; noa sa irongo wekõkõkõkõmi chõ Jehowa; ba hadia ndra'aga, wa chõma koemõkõkõkõ ami? Ba imane na Moze:
8 Me ibe'e dania chõmi Jehowa, owĩ dania, ba õmi diwo, ba mahemoloe mbanoea, ba sabõnõ koee, ba me no irongo wekõkõkõkõmi chõma Jehowa — hadia sa ndra'aga andre? Tenga chõma moekõkõkõkõ ami,
9 tobali sa chõ Jehowa! Ba imane Moze chõ Ga'aroni: Õmane ba Ndraono Gizeraëii fefoe: Mi'ondrasi Jehowa; noa sa irongo wekõkõkõ-
10 kõmi andrõ. Ba me no iwa'õ da'õ ba Ndraono Gizeraëli fefoe A'aroni, ba la'otahõgõ danõ si mate wamaigi; ba i'ozoemagõ oroma lachõmi
11 Jehowa ba lawoeo andrõ. Ba imane
12 Jehowa chõ Mose: No oerongo wekõkõkõkõ Ndraono Gizeraëli; õmane chõra: Owĩ dania, ba so gõmi diwo, ba mahemoloe mbanoea, ba aboeso ami koee, ba ja'aboto ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa, Lowa-
13 langimi. Ba me aracha bongi, ba so moroi si tooe zi ate, lahawoei golo-
14 mbasewa. Ba mahemoloe mbanoea, ba aechoe namo ba zi tefasoei olombasewa. Ba me taja namo andrõ, ba hiza tooe ba danõ si mate zi no ide'ide, mongawoea, fa'eboea da-
15 mbõni, ba danõ tooe. Ba me la'ila Iraono Gizeraëli, ba faoma lamane chõ nawõra: Hadia da'õ? lõ'õ sa la'ila hadia. Ba imane chõra Moze: Da'õ koee andrõ, boeala Jehowa chõmi, õmi.
16 II. Da'õ ni'oroi'õ Jehowa: Mi'ozaragõ ha wa'oja mogoena, õ zamõsana, sadoemba zamõsa; balazi ha daoega zi samba ose, ba wangai-
17 mi. Ba la'o'õ da'õ Iraono Gizeraëli, la'ozaragõ; samõsa, ba oja i'ozaragõ ba samõsa, ba ambõ fa'oja. *(Kor. II. 8, 15).* Ba me lasoe'a ba doemba, 18
ba lõ si tõra ba zi no oja mangai, ba lõ'õ gõi ambõ ba zambõ fa'oja ni'ozaragõ, ha ndrohoendrohoe zogoena, õ zamõsana, ni'ozaragõra. Ba imane chõra Moze: Samõsa lõ 19
same'e jawa, irege mahemoloe. Ba 20
lõ lafondrondrongo li Moze, so zame'e jawa õsa, irege mahemoloe õ. Ba mokoekoeõ ba obooe. Ba mofõnoe chõra Moze. Ba ero mahemoloe 21
mbanoea la'ozaragõ, ndrohoendrohoe zogoena õ zamõsana. Ba na aoechoe zino, ba maniõ. Ba me loeo 22
wangõhõna, ba no mendroea wa'oja ni'ozaragõra, õra, no doea doemba zamõsa. Ba mõi zatoea mbanoea fefoe, ba wangombacha da'õ chõ Moze. Ba imane chõra: Ja'ia ni- 23
wa'õ Jehowa: Mahemoloe loeo wolombase, sabato, ni'amoni'õ chõ Jehowa. Hadia zomasi ami misala, ba misala, ba hadia nirino, ba mirino; hadia zi tosai, ba mibe'e jawa, ba wanenagõ ja'ia, õ mahemoloe. Ba labe'e jawa irege mahemoloe, 24
dali niwa'õ Moze, ba lõ obooe ba lõ'õ gõi koekoeõ bacha. Ba imane 25
Moze: Õmi ma'õchõ; sabato chõ Jehowa sa ma'õchõ; lõ misõndra hadia ia ba danõ ma'õchõ. Õnõ 26
ngaloeo mi'ozaragõ ia, ba ba loeo si fitoe, ba zabato, ba lõ ja'ia. Ba 27
so zi mõi baero, me loeo sabato, ba wangozaragõ, ba lõ hadia ia lasõndra. Ba imane Jehowa chõ 28
Moze: Ha wa'ara tõ na techõmi mi'o'õ goroisagoe ba amachoitagoe? Hiza, Jehowa zame'e chõmi 29
sabato andrõ, doea ngaloeo balazo ibe'e chõmi, na loeo wangõhõna; mihonogõ ami jomo; samõsa bõi jamõi tooe, na loeo sabato. Ba 30
la'amoni'õ loeo sabato. Ba „mána" 31
labe'e tõinia Iraono Gizeraëli: No afoesi, hoelõ lada safoesi, ba fa'aminia, ba hoelõ koee nilaoe we wani. *(Moz. IV. 11, 7).* Ba imane Moze: 32
Da'õ niwa'õ Jehowa: Sadoemba

la'irõ'õ ba nga'õnga'õtõ mitooe, ena'õ la'ila gõ andrõ, nibe'egoe balazomi ba danõ si mate, me oeheta ami ba danõ Miseraji. *(Heb. 9, 4).*
33 Ba imane Moze chõ Ga'aroni: Halõ migõ, sadoemba be'e bacha „mána", ba be'e jawa fõna Jehowa,
34 ena'õ te'irõ'õ, gõtõgõtõ wa'ara. Ba i'o'õ da'õ A'aroni, dali niwa'õ Jehowa chõ Moze; ibe'e fõna zoera goroisa A'aroni, ba wangirõ'õ ja'ia.
35 Ba õfa woeloe fache wa'ara la'aga'aga „.mána" Iraono Gizeraëli, irege laroegi danõ si so niha; „mana" gõra, irege lachamõ nola danõ
36 Gana'ana. *(Jos. 5, 12).* Ba si sadoemba, ba samboea ni'ofoeloe zi samba Efa [chõra].

FAZA 17.

I, Koemõkõkõkõ zato, me lõ õra idanõ. I'asogõ chõra Jehowa, moroi ba gara. II. Fasoewõta ba Ndraono Gamaleki. Fangandrõ Moze ba famosoemangenia Lowalangi.

1 I. **B**a laheta ira ba danõ si mate Sini Iraono Gizeraëli fefoe; latari tebato, la'o'õ niwa'õ Jehowa, ba molombase ba Rafidi. Ba lõ idanõ,
2 õ zato. *(Moz. IV. 33, 14).* Ba lafasosoni Moze, lamane: Mibe'e gõma idanõ! Ba imane chõra Moze: Hana wa mifasosoni ndra'odo? Hadia
3 wa mitandraigõ Jehowa? Ba sowõchi tõdõ ira ba da'õ, andrõ moekõkõkõkõ ira chõ Moze, wangoema'õ: Hana wa no õheta ndra'aga ba danõ Miseraji? hadia, ba wame'e mate owõchi dõdõ ndra'aga, awõ ndraonoma, awõ goerifõma? *(Mos. IV. 20,*
4 *4).* Ba i'angarõfi li Jehowa Moze, imane: He oewisa ba niha andrõ! hatõ ma'ifoe tõ, ba lateboe kara
5 ndra'odo! Ba imane Jehowa chõ Moze: Owaõwaõ fõna zato, ba ohe awõoe zatoea Ndraono Gizeraëli õsa; ba si'o andrõ, famõzi Nilo no chõoe, ba ohe tangaoe ba owaõwaõ! *(F.*
6 *7, 20).* Hiza, sodo dania ba da'õ fõnaoe, ba dete gara, ba gahe hili Horebi. Ba õbõzi dania gara andrõ, ba mangoemboe nidanõ saloea chõnia, õra. Ba i'o'õ da'õ Moze, ba zi so satoea Ndraono Gizeraëli andrõ. *(Moz. IV. 20, 11. Sin. 78, 15; 105, 41. Kor. I. 10, 4).* Ba ibe'e tõi naha 7 andrõ Masa ba Meriba, me no fasoso Ndraono Gizeraëli ba me no latandraigõ Jehowa, wanofoe: Hadia, so ba chõda Jehowa, ma lõ'õ?

II. **B**a so moroi sa Ndraono Ga- 8 maleki, mõi fasoewõ ba Ndraono Gizeraëli, ba Rafidi. *(Moz. V. 25, 17).* Ba imane Moze chõ Josoea: Toe- 9 toejoe chõda zabõlõ, ba mahemoloe, ba ae fasoewõ ba Ndraono Gamaleki andrõ. Ba ja'odo, ba ba zoezoe hili sodo, ba so ba dangagoe si'o andrõ chõ Lowalangi. Ba i'o'õ Josoea ni- 10 wa'õ Moze chõnia, ba wasoewõta ba Ndraono Gamaleki; ba mõi ba zoezoe hili ndra Moze, A'aroni, Hoeri. Ba fatoea ifazawa dangania Moze, 11 ba abõlõ Ndraono Gizeraëli, ba na idada dangania, ba Iraono Gamaleki zabõlõ. Ba me atage danga Moze, 12 ba lahalõ gara ba labe'e dadaomania. Ba latoewoe da'ionia A'aroni ba Hoeri, samõsa dambai, ba abe'e da'ionia, irege aechoe loeo. Ba to- 13 bali ilawa Ndraono Gamaleki ba sabõlõ andrõ chõra Josoea bawa zi'õli. Ba imane Jehowa chõ Moze: 14 Tanõ ba zoera da'õ, fa bõi olifoe, ba abe'e'õ wangoema'õ chõ Josoea, õmane: Oehori ba danõ Ndraono Gamaleki, irege taja dõira oebe'e. *(Moz. IV. 24, 20. Moz. V. 25, 19. Sam. I. 15, 2. 3.)* Ba ifa'anõ naha wame'e 15 soemange Moze, ba ibe'e tõinia „Jehowa mandreragoe", imane sa: „Ni- 16 toejoe mandrera andrõ chõ Jehowa; fasoewõta ba Ndraono Gamaleki chõ Jehowa, iroegi zi lõ aetoe!"

FAZA 18.

I. Mõi chõ Moze matoeania Jetero, II. Ifobawa lala chõ Moze, ba wamataro sangoehoekoe sato.

I. **B**a me irongo Jetero, hõgõ gere 1

ba Ndraono Midiano, matoea Moze, doeria da'õ fefoe, he wisa Lowalangi chõ Moze ba ba mbanoeania Iraono Gizeraëli, wa no iheta ba danõ Miseraji Ndraono Gizeraëli
2 Jehowa, ba ihalõ Zifora andrõ, fo'omo Moze Jetero, matoea Moze — noa sa ifa'ohe'õ mangawoeli Moze —
3 *(F. 2, 21; 4, 20)* awõ nononia andrõ, si domboea — tõi zi samboea, ba Gereso, me no imane: No tobali si fatewoe ndra'o ba danõ zotanõ;
4 *(F. 2, 22);* ba tõi zi samõsa, ba Eliezeri, me imane: No itolodo Lowalangi namagoe andrõ, no i'efa'õ ndra'o ba mbawa zi'õli Wara'o. —
5 Ba so Jetero, matoea Moze, awõ ndraono Moze, awõ wo'omonia, mõi ia chõ Moze ba danõ si mate, ba zolombase ira, ba gahe hili Lowa-
6 langi andrõ. Ba ifaw̃a'õgõ chõ Moze, imane: Mõido chõoe, ja'odo andre, matoeaoe Jetero, awõ wo'omooe ba ononia si domboea andrõ, si fao
7 chõnia. Ba maoso Moze, mõi moefaondragõ matoeania andrõ, ifaõndrõ ia ba fa'ago bawa chõnia; ba faoma lasofoe chõ nawõra, na lõ
8 hadia ia chõra, ba mõi baose. Ba idoenõdoenõ chõ matoeania Moze fefoe milaoe Jehowa chõ Wara'o ba ba Ndrawa Miseraji, ba wangorifi Iraono Gizeraëli, awõ wamakao andrõ fefoe, si no gõna ira ba lala
9 ba fangorifi Jehowa ja'ira. Ba omoeso dõdõ Jetero ba zi sõchi andrõ fefoe, nilaoe Jehowa ba Ndraono Gizeraëli, wa no i'efa'õ ira ba da-
10 nga Ndrawa Miseraji. Ba imane Jetero: Nisoeno Jehowa, me no i'efa'õ ami ba danga Wara'o ba ba danga Ndrawa Miseraji, me no iheta barõ mbawa Ndrawa Miseraji mbanoe-
11 ami. Awena aboto ba dõdõgoe, wa no sabõlõ moroi ba Lowalangi bõ'õ fefoe Jehowa; ba zi fajaw̃a ira chõra sa'ae ilaw̃a ira. *(F. 1, 22; 14, 27. Sin. 76, 11).* Aefa da'õ, ba
12 ifahalõ'õ goerifõ Jetero andrõ, matoea Moze, nibe'e soemange nitoenoe ba soemange nitaba, soemange Lowalangi, ba so Ga'aroni, awõ zatoea Ndraono Gizeraëli fefoe, ba wangoroedoegõ ja'ira chõ matoea Moze andrõ, ba wemanga zoemange andrõ fõna Lowalangi.

II. **B**a mahemoloe õ, ba moe- 13
dadao Moze, ba wamatoenõ hoehoeo zato, ba la'ondrasi Moze niha, i'otarai sihoelõ wongi, noemalõ ba wa'abongi. Ba me i'ila matoea Moze 14
halõw̃õnia ba niha, ba imane chõnia: He wisa ndra'oegõ ba niha andrõ? Hana wa ha ja'oegõ zidaodao, ba lahoeroefai manõ ndra'oegõ niha, i'otarai zi hoelõ wongi noemalõ ba wa'abongi? Imane Moze chõ ma- 15
toeania: Ja'ia, mõimõi chõgoe niha, ba wanofoe faetasa. Na so hoe- 16
hoeora, ba la'ondrasi ndra'o, ena'õ oe'etoe'õ, ha chõ zatoelõ, ba ena'õ oe'ombacha'õ nifachoi Lowalangi ba oroisania. Ba imane matoea Moze 17
chõnia: Tenga si gõna wolaoemõ andrõ. Erege dõdõoe ba erege gõi 18
dõdõ niha andrõ, si so chõoe; abõlõ afõchõ halõw̃õoe andrõ chõoe. tebai ha ja'oegõ zangasiwai. Ba 19
da'oefobawa lala chõoe, o'õ chõgoe, ba itolo'õ Lowalangi: bõi boelõ'õgõ sama'ema chõ Lowalangi hadia ia niw̃a'õw̃a'õ niha, fa'ema chõ Lowalangi hoehoeora. Ba botochi ba 20
dõdõra gamachoita ba oroisa, ba oroma'õ chõra lala nitõrõra ba he lawisa wolaoe. Ba toetoejoe ba niha 21
sato zangata'oefi Lowalangi ba si fadoehoe dõdõda ba si lõ mangaloei chõra hadia ia, ba fataro ira sangoehoekoe si hõnõhõnõ ba si otoe'otoe ba si limalima woeloe ba si foeloefoeloe, *(Moz. IV. 11, 16. Moz. V. 1, 13),* fa lõ mamalõmalõ 22
lafatoenõ hoehoeo zato. Ba hoehoeo seboea, fefoe ba ndramoe'ohe chõoe; ba hoehoeo side'ide fefoe, ba ja'ira zangetoe'õ, ba aoha chõoe õbe'e, ba latolo'õ. Na õmanõ wa- 23
ngohonogõi da'õ, ba na iw̃a'õ chõoe Lowalangi, ba tola õtaha, ba si

sõchi tõdõ niha andrõ fefoe, wanga-
24 woeli ba chõra. Ba i'o'õ niŵa'õ ma-
toeania Moze, fefoe nifobawania
25 lala chõnia, ba ifaloea. Itoetoejoe
Moze ba Ndraono Gizeraëli fefoe ni-
ha si so tõdõ ba ifataro hõgõ zato,
sangoehoekoe si hõnõhõnõ ba si
otoe'oetoe ba si limalima woeloe
26 ba si foeloefoeloe, ena'õ lõ mama-
lõmalõ la'asiwai hoehoeo zato. Ba
hoehoeo seboea, ba ni'ohe chõ Moze,
ba fefoe hoehoeo side'ide, ba ja'ira
27 zangetoe'õ. Ba ifasao ba lala ma-
toeania Moze, mangawoeli ba chõra
da'õ.

FAZA 19.

I. Fangehao sato ba wanema oroisa andrõ. II. I'oroma'õ ia Jehowa ba hili Zina'i; eboea sibai lachõmi.

1 I. **T**õloe waŵa aefa ira ba danõ Miseraji; me loeo da'õ sibai, ba la-roegi danõ si mate Sina'i. *(Moz. IV.*
2 *33, 15).* No laheta ira ba Rafidi, ba laroegi danõ si mate Sina'i; ba molombase ira ba danõ si mate. Ba gamaoedoe hili andrõ labe'e golo-
3 mbasewa Iraono Gizeraëli. Ba me no mõi mijaŵa Moze chõ Lowalangi, ba hoemede chõnia Jehowa moroi ba hili jaŵa, imane: Da'õ niŵa'õoe ba ma'oewoe Jakobo, da'õ ni'ombacha'õoe ba Ndraono Gize-
4 raëli: *(Hal. zin. 7, 38).* No mi'ila nilaoegoe ba Ndrawa Miseraji; wa no oe'ohe ami, amaedola ba dete gafi mojo, wa ba da'e oeroegi wo-lohe ja'ami, chõgoe. *(Moz. V. 29,*
5 *2.; 32, 11).* **Ba na edõna sa'ae ami mifondrondrongo ligoe, ba na lõ olifoe ami gamachoitagoe andrõ ba tána chõgoe ami, moroi ba niha bõ'õ fefoe; me no chõgoe goeli danõ ma'asagõrõ.** *(Moz. V. 5, 2. Sin. 24, 1; 50, 12. Kor. I. 10, 26).*
6 **Ba õri ere ami chõgoe, soi ni'a-moni'õ!** Da'õ niŵa'õoe ba Ndraono Gizeraëli. *(Moz. V. 7, 6. Fet. I. 2, 9).*
7 Ba mõi Moze, ifaloecha'õ zatoeara ba ifa'ema chõra daroma li andrõ, niŵa'õ Jehowa chõnia, fefoe. Ba 8
dozi manõ ira, ba ha sara li, lamane: Fefoe hadia ia niŵa'õ Jehowa, ba ma'o'õ! Ba i'ombacha'õ chõ Jehowa niŵa'õ zato Moze. Ba 9
imane Jehowa chõ Moze: Hiza, mõido chõoe bacha ba lawoeo sawe'ewe'e, ena'õ larongo sato, na fahoehoeodo chõoe, ba ena'õ si lõ aetoe wamatira chõoe. Ba ifa'ema chõ Jehowa niŵa'õ zato Moze. Ba 10
imane Jehowa chõ Moze: Ae chõra ba ŵa'õ chõra, ena'õ mamoni ira ma'õchõ ba mahemoloe, ba ndramoebabago noechara. Ba ba zi doea 11
wongi, ba no mama'anõ ira; ba zi doea wongi sa mõi tooe ba hili Zina'i Jehowa, ba zanehe zato fefoe.
Ba ba zato, ba õtaroe'õ gõli, fa- 12
soei, wangoema'õ chõra: Mi'angelama, fa bõi mõi mijaŵa ami ba hili, bõi na'i mihatõ'õ ami ba gahenia; gofoe ha niha zi hatõ'õ ja'ia ba hili, ba si mate! Lõ tola ibabaja 13
hili tanga niha; niteboe kara na so zi manõ ba ma nifana, he niha, ba he oerifõ, lõ tola lõ mate. Ba na terongo li dorofe, ba mõi mijaŵa ira ba hili. *(F. 24, 9. Heb. 12, 20).*
Ba mõi mitooe Moze moroi ba hili, 14
mõi ia ba zato ba iwa'õ chõra, mamoni ira ba lababago noechara. Ba 15
imane na chõra: Mifa'anõ ami, irege ba zi doea wongi; samõsa lõ tola oroedoe ba ndra alawe.
II. **B**a doea wongi aefa da'õ, me 16
moloeo, ba ilaboe banoea, awõ gari mbanoea, no ibaloegõ hili lawoeo saitõ ba terongo li dorofe sabõlõbõlõ; ba ihawoei fa'ata'oe zato, si so ba golombasewa. Ba i'ohe baero 17
golombasewa zato Moze, ba wamaondragõ Lowalangi, ba la'iagõ gahe hili. *(Moz. V. 4, 11),* Ba no anõnõ 18
simbo hili Zina'i, me no mõi tooe ba zoezoenia Jehowa ba galitõ; ba noemalõ mijaŵa zimbo, moroi chõnia, hoelõ zimbo galitõ mbaho, ba modoeroe sibai hili andrõ ma'asa-

19 mboea. Ba itoegoe ara, ba itoegoe abõlõ li dorofe andrõ: hoemede Moze ba itema linia Lowalangi,
20 eboea linia. Mõi mitooe ba hili Zina'i Jehowa, ba zoezoe hili. Ba ikaoni ba zoezoe hili Moze Jehowa;
21 ba mõi mijawa Moze. Ba imane Jehowa chõ Moze: Ae mitooe ba abe'e'õ wangoema'õ ba zato, bõi ndramoehatõ'õ ira chõ Jehowa, ba wamaigi ja'ia; fa bõi ato zi mate
22 chõra. He ere andrõ gõi, sangahangahatõ ja'ira chõ Jehowa, ba la'amoni'õ gõi ira; fa bõi ilaoe chõra
23 Jehowa. Ba imane Moze chõ Jehowa: Tebai mõi mijawa ba hili Zina'i zato; noa sa ja'oegõ zangabe'e'õ fangoema'õ, chõma, ba wangõli hili ba no õwa'õ: tebai miroegi. Ba imane chõnia Jehowa:
24 Ae manõ mitooe ba ohe awõoe Ga'aroni, wangawoeli mijawa. Ba bõi ndra moehatõ'õ ira ere andrõ, awõ zato, ba we'amõi mijawa chõ
25 Jehowa, ena'õ bõi ilaoe chõra. Ba mõi mitooe ba zato Moze ba iwa'õ chõra.

FAZA 20.

I. Fame'e oroisa si foeloe. II. Fa'ata'oe zato. III. Oroisa ba wama'anõ naha wame'e soemange.

1 I. **Ba** iwa'õ daroma li andrõ fe-
2 foe Jehowa, imane: **Ja'odo Jehowa Lowalangioe, si no mangeheta ja'oegõ ba danõ Miseraji andrõ, ba zi no mõi sawoejoe ami.** *(Moz. V. 5,*
3 *6–21. Sin. 81, 11. Hos. 13, 4).* **Bõi so chõmõ Lowalangi tánõ bõ'õ, baero**
4 **ndra'o.** *(Jos. 24. 14).* **Bõi fazõchi chõoe nadoe, ba he famaedo hadia ia, he si so si jawa ba mbanoea, ba he si so si tooe ba goeli danõ, ba he si so ba nidanõ, barõ danõ.**
5 *(Sin. 97, 7. Jes. 40, 18).* **Bõi angaloeloe chõnia ba bõi fosoemange ia; me no Lowalangi solohoe ndra'o, ja'odo andre, Jehowa, Lowalangioe, sangoehoekoe horõ ndra ama ba ndraono ba ba ma'oewoe mitooe, chõra si fatioe tõdõ chõgoe, ba si** 6
hachõsi tõdõ sangomasi'õ ja'o ba so!o'õ oroisagoe; iroegi hõnõ nga'õtõ. Bõi tõtõi dõi Lowalangioe Je- 7
howa ba waja; lõ'õ sa zi lõ ihoekoe Jehowa zanõtõi tõinia ba waja.
(Mos. III. 19, 12). **Ame'egõ tõdõ** 8
loeo wolombase andrõ, ba we'amoni'õ ja'ia. *(F. 31. 13; 35, 2).* **Õnõ** 9
ngaloeo mohalõwõ ndra'oegõ ba õhalõ halõwõoe fefoe. Ba ero fitoe 10
bongi, ba loeo wolombase chõ Lowalangioe Jehowa; bõi babaja hadia ia halõwõ ba da'õ, he ja'oegõ, ba he onooe matoea, ba he onooe alawe, ba he sangai halõwõ chõoe ira matoea ba he sangai halõwõ chõoe ira alawe, ba he oerifõoe, ba he si fatewoe chõoe ba mbanoeami bacha. Õnõ ngaloeo sa mege 11
chõ Jehowa, ba wamazõchi banoea si jawa, awõ danõ, awõ nasi, awõ nõsira fefoe; ba ba loeo si fitoe, ba no molombase ia. Andrõ wa no ifahawoe'õ loeo si fitoe andrõ Jehowa, ba no i'amoni'õ. *(Moz. I. 2,*
2). **Fosoemange namaoe, awõ ni-** 12
naoe, ena'õ anaoe nosooe ba danõ, nibe'e Lowalangioe Jehowa chõoe.
(Moz. III. 19, 3. Mat. 15, 4. Efes. 6,
2). **Bõi ange'e.** *(Moz. I. 9, 6. Mat. 5,* 13
21). **Bõi ohorõ.** *(Moz. III. 20, 10. Mat.* 14
5, 27. Heb. 13, 4). **Bõi anagõ.** *(Efes.* 15
4. 28). **Bõi bõbõgõ chõ nawõoe zi** 16
lõ doehoe. *(Moz. V. 19, 18).* **Bõi isõ** 17
nomo nawõoe. Bõi isõ wo'omo nawõoe ba he sangai halõwõ chõnia ira matoea, ba he sangai halõwõ chõnia ira alawe, ba he õrõbaonia, ba he koedonia, ba he hadia ia, fefoe, nibajabaja nawõoe. *(Rom. 7,*
7).

II. **Ba** me larongo sato fefoe 18
we'oegoe'oegoe mbanoea andrõ ba me la'ila gari mbanoea andrõ, ba me larongo li dorofe ba me la'ila wanimbo hili, ba ata'oe ira ba manizinizi ba ba zarõoe la'iagõ. Ba 19
lamane chõ Moze: Sõchi na ja'oegõ zihede chõma, ba samondrongo

ndra'aga. Sõchi na tenga Lowalangi zihede chõma, fa bõi mate ndra'aga. *(Moz. IV. 18, 16. Heb. 12, 19).*
20 Ba imane Moze ba zato : Bõi mi'ata'oefi ; ba wanandraigõ ja'ami sa so Lowalangi, ba ena'õ mi'ata'oefi ia, fa bõi mifazõchi horõ. *(Moz. V. 5, 28).*
21 Ba ba zarõoe la'iagõ sato, ba mõi ba lawoeo saitõ andrõ bacha Moze, ba zi so Lowalangi bacha.
22 III. **Ba** imane Jehowa chõ Moze : Da'õ niwa'õoe ba Ndraono Gizeraëli : No mi'ila, wa no moehededo chõmi moroi ba mbanoea si jawa.
23 Bõi mifazõchi chõmi nadoe firõ baerogoe, ba he adoe ana'a, ba bõi
24 mifazõchi chõmi. Naha wame'e soemange õfa'anõ chõgoe, tanõ, ba ba dete da'õ õbe'e zoemange nitoenoe andrõ chõoe ba soemange fangorifi, biribiri ba sawi andrõ chõoe ; ba nahia andrõ fefoe, nihonogõigoe ba da'õ, ba wamosoemange ja'odo ba da'õ, mõido chõoe, ba oefahowoe'õ
25 ndra'oegõ. Ba na õfa'anõ chõgoe naha wame'e soemange, kara, ba lõ tola õfake gara nitoto, wama'anõ ja'ia ; na õlaoe chõnia wakake si'õli, ba salacha õfatõrõ chõnia. *(Moz.*
26 *V. 27, 5).* Ba lõ tola gõi ora õtõrõ, we'amõi jawa ba naha wame'e soemange andrõ chõgoe, fa bõi tehoi fõnania mbaloebaloe zaila ndra'oegõ.

FAZA 21.

I. Oroisa ba chõ zawoejoe, ira matoea ba ira alawe. II. Hoekoe zange'e ba hoekoe na horõ bõ'õ. Folaoe balõ. III. Amachoita na ifesocho niha oerifõ.

1 I. **Da**'õ gamachoita andrõ, nifa'e-
2 maoe chõra : Na õhõli zawoejoe, niha Heberaio, ba meõnõ fache mohalõwõ ia [chõoe], sawoejoe, ba ba ndrõfi si fitoe, ba ni'efa'õ ia, saoha gõlõ. *(Moz. III. 25, 39. Moz. V.*
3 *15, 12. Jer. 34, 14).* Na ha samõsa ia, me awena so ia, ba ha samõsa gõi ia ba wangefa'õ ja'ia ; ba na no so ndrongania, ba ni'efa'õ gõi da'õ, awõnia. Ba na sochõ ja'ia zamodo- 4
nga ja'ia mege, ba na no mo'ono chõnia, ono matoea, ba ma ono alawe, ba chõ zochõ ja'ia ndrongania, fabaja iraono andrõ, ba ha ja'ia ni'efa'õ. Ba na iwa'õ ena'õ sawoejoe 5
andrõ : Omasido zochõ ja'o ba fo'omogoe ba iraonogoe, ba alacha lõ aefado, ba jamoe'ohe ia fõna Lowa- 6
langi sochõ ja'ia, ba jamoefaedogõ ia ba lagõ mbawandroehõ, ba ma ba gehomo mbawandroehõ, ba jamoetõgi dalingania fõrõgi sochõ ja'ia, ba ja lõ teboelõ sawoejoenia. *(Moz. V. 19, 17. Sin. 82, 6. Joh. 10, 34).* Na 7
so zamawa sawoejoe ononia alawe, ba tebai ni'efa'õ da'õ, si mane sawoejoe bõ'õ. Na lõ omasi zochõ 8
ja'ia, samohoe ja'ia, iá, ba jamoefahõli'õ, ba lõ tola i'amawa ba niha bõ'õ, si tenga ja'ira, na lõ aro linia chõnia. Ba na chõ nononia 9
ihonogõi, ba ja hoelõ nononia alawe. Ba na ihalõ zamboea tõ, ba bõi ja- 10
moe'ambõsi ia; he ba gõnia, ba he ba noechania, ba he ba wa'oroedoe chõnia. Na lõ itõrõ zi tõloe balõ 11
andrõ, ba ja aefa ndra alawe andrõ, saoha gõlõ.

II. **Na** so zamõbõzi awõnia, irege 12
mate, ba hoekoe famoenoe hoekoenia. *(F. 20, 13).* Ba na tenga ni'o- 13
dõdõgõ, na Lowalangi zamatõrõ tangania, ba oehonogõi chõoe naha, nisawania woloi. *(Moz, IV. 35, 11. Moz. V. 19, 2. Jos. 20, 2).* Ba na 14
so zolaoe horõ chõ nawõnia, na iboenoe, nilimo, ba ba zinga naha wame'e soemange chõgoe õhalõ ia, ba wamoenoe ja'ia. *(Raz. I. 2, 29).* Sa- 15
mõbõzi amania, ba ma inania, ba niboenoe. *(Moz. III. 20, 9).* Soraboe 16
Iraono Gizeraëli — he i'amawa sawoejoe, ba he ba nomonia lasõndra. ba niboenoe. *(Moz. V. 24, 7).* Sangelifi amania, ba ma inania, ba ni- 17
boenoe. *(Moz. V. 27, 16. Amaed. 20, 20; 30, 17. Mat. 15, 4).* Na so zi 18
fagoeagoea ba na ibõzi nawõnia si samõsa, kara, ba ma tanga, irege

19 ibe'e ba zalo, he lõ mate ia, ba ja aefa zolaoe da'õ, na ifoeli abe'e nibõzi andrõ, na i'ila mõi tooe, mani'o; ha gõtõ zi tebato ia jomo isalahini chõnia, ba ifaigi daloedaloe
20 chõnia. Na so zamõzi sawoejoenia ira matoea, ba ma sawoejoenia ira alawe, si'o, irege adõlõ mate, ba ni-
21 hoekoe da'õ. Ba na aoeri na oea, mato ma'ŏchõ, ba ma mato doea wongi, ba tenga nihoekoe ia, me
22 no chõnia, bõli gana'ania. Ba na so niha si fasõndra, ba na latimba ndra alawe sanabina, irege aechoe dabinania, ba na lõ'õ na atŏ bõ'õnia, safõchõ, ba nichaoe zolaoe da'õ, ogaoeta niŵa'õ zodonga ira alawe andrõ, ba ibe'e, dali niŵa'õ zangoe-
23 hoekoe. Ba na iroegi zabõlõbõlõ, ba noso lahalõ fangali noso, *(Moz. III.*
24 *24, 19. Mat. 5, 38)*, ba hõrõ fangali hõrõ, ba boha fangali mboha, ba tanga fangali danga, ba ahe fangali
25 gahe, ba sachozi fangali zachozi, ba socho ba doho fangali zocho ba doho, ba socho ba mbalatoe fangali
26 zocho ba mbalatoe. Na so zamõzi hõrõ zawoejoenia ira matoea, ba ma hõrõ zawoejoenia ira alawe, irege aboto, ba jamoe'efa'õ ia, salahi hõrõ
27 andrõ. Ba na ateoe nifõ ibe'e, na ibõzi zawoejoenia ira matoea, ba ma sawoejoenia ira alawe, ba jamoe'efa'õ zawoejoe andrõ, salahi nifõ andrõ.
28 III. Na itandroe ndra matoea, ba ma ira alawe sawi, balazi mate, ba niteboe kara zawi andrõ, wamoenoe ja'ia; ba ja si lõ horõ zochõ
29 sawi. (*Moz. I. 9, 5*). Ba na no ara si fatandroetandroe zawi andrõ ba na no moefangelama zochõ, ba na lõ'õ zoei idarodarogõ, ba miteboe kara gõi zawi andrõ, na no iboenoe ndra matoea, ba ma ira alawe, ba hoekoe famoenoe gõi hoekoe zochõ
30 ja'ia. Ba na lafo'õmõ ia hõli, ba ibe'e hõli noso, ha wa'eboea nibe'e
31 õmõnia. Ba na ono matoea ba ma ono alawe nitandroe, ba si manõ zoei hoekoe nifatõrõ chõnia. Ba na 32
sawoejoe ira matoea, ba ma sawoejoe ira alawe nitandroe zawi, ba
30 roefia gõmõ zochõ sawi andrõ ba niteboe kara zawi. Na so zi lõ 33
manõsõwoei ba'a, ba ma sogao ba'a ba lõ isõsõwoei, ba na aechoe si tooe zawi, ba ma kalide, ba jamoe- 34
salahini ba zochõ, ana'a, sochõ ba'a andrõ, ba amatela andrõ, ba chõ zochõ. Ba na itandroe zawi niha 35
bõ'õ sawi, irege mate, ba ni'amawa zawi saoeri andrõ ba nifaosa mbõli; ba si mate, ba nifaosa gõi. Ba na 36
no la'ila manõ niha, wa no tohõna si fatandroetandroe zawi andrõ, ba na lõ nidarodarogõ zochõ ja'ia, ba isalahini sawi zawi andrõ, ba ja chõnia zi mate andrõ.

FAZA 22.

I. Amachoita ba wanagõ ba na tefara'oe hadia ia. II. Ba horõ bõ'õ ba ba wangeboea hare gana'a ba ba zalacha.

I. Na so zanagõ sawi, ba ma bi- 1
ribiri, ba na itaba ba ma i'amawa, ba lima nga'eoe sawi ibe'e fangali zi sageoe ba õfa nga'eoe biribiri fangali zi sageoe, ogaoeta *(Sam. II. 12, 6. Amaed. 6, 31. Loek. 19, 8)*. Na 2
tera'oe zanagõ ba wanõi jomo, ba na laboenoe, ba tenga nilaoe balõ da'õ. Ba na ba zi no moloeo zi 3
manõ ba nilaoe balõ. Sanagõ, ba isalahini zinagõnia, ba na lõ chõnia, ba ni'amawa ia salahi nitagõnia andrõ. Na tesõndra aoeri ba chõnia 4
nitagõnia, he sawi, ba he kalide, ba he biribiri, ba sagesageoe tõ ifoeli, ogaoeta. Na so zi doedoe oerifõnia 5
ba mbenoeania, ba ma ba kaboe nagoe chõnia, ba na lõ i'õli, na la'ā zinanõ ba nowi bõ'õ, ba isalahini boea zinanõnia, balazi wa'abõlõ mboea; ba na ahori la'ā zinanõ ba nowi, ba fondrege zi sõchi mboea nowinia ba boea ba kaboe nagoe chõnia ibe'e salahi. Na so galitõ, na 6
achozi go'o ba na ira'i mbasitõ ba

na achozi nowi, ba isalahini zachozi
7 andrõ samobõrõ alitõ mege. Na so
zame'e ba nawõnia ni'irõ'õ, ana'a,
ba ma aja, ba na tetagõ ba nomo
da'õ, ba ifabali mbõlinia sanagõ a-
8 ndrõ, na tesõndra ia. Ba na lõ moe-
sõndra zanagõ, ba jamõi fõna Lo-
walangi zochõ omo, jamõi ba hõloe,
wa lõ nibabajania ochõta nawõnia
9 andrõ. *(F. 21, 6).* Na so hadia ia zi
taja, he sawi, ba he kalide, ba he
biribiri, ba he baroe, ba he gofoe
hadia ia zi taja, ba na so zangoe-
ma'õ: da'õ ia! ba ni'ohe fõna Lo-
walangi hoehoeora, ba niwa'õ Lo-
walangi si so sala, ba ifabali wana-
10 lahini chõ nawõnia. Na so zame'e
nikoebaloi nawõnia kalide, ba ma
sawi ba ma biribiri, ba ma hadia
ia goerifõ, ba na mate da'õ, ba ma
na gõna hadia ia, ba ma na te'oloi'õ,
11 si lõ i'ila niha bõ'õ, ba fe'amõi ba
hõloe chõ Jehowa wangetoe'õ hoe-
hoeo, ma no noemalõ dangania ba
gochõta nawõnia andrõ; ba na itehe
12 da'õ sochõ, ba alacha lõ i'alī. Ba
na no latagõ chõnia, ba i'alī chõ
13 zochõ. Ba na no tesasawi [ba goetoe
ndroe'oe], ba na i'ila i'oroma'õ nga-
mohi, ba alacha lõ i'alī nisasawi
14 andrõ. *(Moz. I. 31, 39).* Na so zo-
mbalõ oerifõ nawõnia ba na gõna
hadia ia ba ma na mate, ba zi lõ
15 sochõ ja'ia, ba i'alī. Ba na ba zi
so zochõ, ba alacha lõ ibe'e wa-
ngali si samõsa; na niwawalõ, ba
no itema wombalõ.
16 II. **N**a so zamowõhõ ono alawe,
si lõ moefohoe na, na oroedoe ia
chõnia, ba ibe'e mbõwõ. *(Moz. V.*
17 *22, 28).* Ba na ha sambalõ lõ itehe
amania, ibe'e chõnia, ba jamoetoelõ
wirõ, ndrohoendrohoe mbõwõ nono
18 alawe. Ira alawe si fakelemoe, ba
19 bõi orifi. *(Moz. V. 18, 10).* Dozi
soroedoe ba goerifõ, ba niboenoe.
20 Na so zamozoemange adoe, ba te-
nga ha Jehowa, ba nihori *(Moz. V.*
21 *17, 3–5).* Niha bõ'õ, ba bõi fakao ba
bõi falangõgõ; noa sa niha bõ'õ gõi
ami ba danõ Miseraiji mege. *(Moz.*
III. 19, 34). Lacha mbanoea ba si 22
lõ ama si lõ ina ba bõi manõ mi-
fakao. *(Jes. 1, 17).* Na õfakao ia 23
sa, ba na i'angarõfi li ndra'o, ba
lõ zi lõ oefondrondrongo wangarõ-
ngarõnia, ba tesao dania wõnoegoe 24
ba oefaboenoe'õ ami si'õli, ba to-
bali lacha mbanoea ngambatõmi
ba si lõ ama ndraonomi. Na õbe'e 25
nifalali gana'a ba mbanoeagoe si
noemana, si so ba ngaimõ, ba
bõi sangeboea hare ndra'oegõ chõ-
nia; bõi mifohare chõnia. *(Moz. V.*
23, 19. Sin. 15, 5. Hez. 22, 12). Na 26
õhalõ gade mbaroe nawõoe, ba irege
aechoe loeo, ba õfoeli chõnia. (*Moz.*
V. 24, 13). Awai sa gambala mbo- 27
tonia, ha baroenia andrõ; ha-
dia sa'ae ibe'e ambalania, na mõ
rõ ia? Na i'angarõfi li ndra'o, ba
oefondrondrongo chõnia, me no
sahachõ tõdõ ndra'odo. Bõi tandra- 28
wãisi Lowalangi ba bõi elifi zatoea
mbanoeami *(Hal. zin. 23, 5).* Si no 29
fahõna chõoe ba si sõchi nõsi mboea
nagoe chõoe, ba bõi zi lõ õloeloe.
Si a'a nonooe matoea, ba õbe'e chõ-
goe. Ba si manõ gõi ba zawioe ba 30
ba mbiribirioe: fitoe bongi jaso chõ
ninania, ba na aefa da'õ, ba õ'ohe
chõgoe. *(Moz. III. 23, 27).* Ja niha 31
ni'amoni'õ ami chõgoe. Ba õsi nisa-
sawi goetoe ndroe'oe ba mbenoea,
ba lõ tola mi'ã, mibe'e õ nasoe.
(Moz. III. 19, 2. Fet. I. 1, 16).

FAZA 23.

I. Amachoita, fa bõi mofaja ba fa bõi eboea dõdõra zamboeana. II. Dõfi wolombase ba fe'amoni'õ lo-o sabato. Inõtõ gowasa andrõ. III. Ifaboe'oe chõra Lowalangi itimba chõra zi lõ sõchi ba lalara ba danõ Gana'ana.

I. **B**õi bõbõgõ zi lõ doehoe. Bõi 1
tolo zolaoe si lõ atoelõ, we'amõi
sasinia, ba wamoejoe'õ hoekoe. *(F.*
20, 16). Bõi o'õ zato, ba wama- 2
zõchi si lõ sõchi. Na so hoehoeo,

ba bõi o'awõgõ zato we'amõi sasi,
3 ba wamoejoe'õ hoekoe. Bõi o'awõ-
gõ zalawa, na so hoehoeonia. *(Moz.*
4 *III. 19, 15).* Na õsõndra zawi zi
fa'oedoe chõoe, ba ma kalidenia, si-
soena, ba õ'ohe mangawoeli chõnia.
5 *(Moz. V. 22, 1).* Na õ'ila ilangõ ga-
lide zi fa'oedoe chõoe noronia, ba
bõi erogõ ia, õtolo ia, ba wamoe'a
6 andrõ. Bõi foejoe'õ hoekoe zi noe-
mana, banoeami, na so hoehoeonia.
7 Bõi fabaja ndra'oegõ ba hoehoeo,
ba zi faroeka faja ba bõi fa'awõ
ndra'oegõ ba wangetoe'õ hoekoe zi
lõ horõ, ba si so hoehoeo satoelõ;
lõ'õ sa oewa'õ si lõ horõ zi so horõ.
8 Ba bõi a gana'a; i'abõsi'õ sa'ae
zangila niha ana'a andrõ ba ifoe-
joe'õ hoehoeo satoelõ. *(Moz. V. 16,*
9 *19; 27, 25).* Niha bõ'õ, ba bõi fa-
kao, noa sa mi'ila, he wisa dõdõ
niha bõ'õ, me no niha bõ'õ mege
ami, ba danõ Miseraiji. *(F. 22, 21),*
10 II. Meõnõ fache wa'ara manga-
hangahalõ ndra'oegõ ba õbasibasi
11 mboea nowi, *(Moz. III. 25, 3),* ba
ba ndrõfi si fitoe, ba bõi ogoena'õ
ia, bõi halõ, ena'õ lahalõ gõra chõ-
nia si noemana, banoeami; ba hadia
nisaigõra, ba hana na oetoe ndroe'oe
zi manga; ba si manõ gõi wolaoe-
mõ ba kaboe nagoe chõoe ba ba
12 kaboe falo. Õnõ ngaloeo wa'ara,
ba hana na õhalõhalõ halõwõoe,
ba ba loeo si fitoe, ba molombase
ndra'oegõ, ena'õ molombase gõi
zawi ba kalide chõoe, ba ena'õ
lahasoegõ ira ono zawoejoemõ ira
alawe, ba he niha bõ'õ andrõ [chõoe].
13 *(F. 20, 9).* Fefoe hadia ia, niwa'õgoe
chõmi, ba bõi olifoe ami! Bõi itõrõ
limi dõi Lowalangi bõ'õ; bõi itõrõ
mbewemi! *(Jos. 23, 7).*

(A. 14–79: F. 34, 18–26. Moz. III.
3, 23. Moz. V. 16).

14 Medõloe zi dõfi õlaoe chõgoe go-
15 wasa. Owasa roti si lõ moe'aisõni
õlaoe: fitoe, ngaloeo wa'ara õ'ã roti
si lõ moe'aisõni, si mane niwa'õgoe
chõoe, na bawa Abibi, me no ba da'õ
aheta'õ ba danõ Miseraji. Bõi mõi
chõgoe lõ ba danga *(F. 34, 18. Moz.*
V. 16, 16). Ba owasa ba wamasi si 16
a'a mboea danõ, nihalõoe. Ba owasa
ba wamasi sarã, ba wasoelõna ndrõfi,
na õ'ozaragõ mboea danõ. Medõloe 17
zi dõfi la'ondrasi Zo'aja, Jehowa,
dozi motõi matoea. *(F. 34, 23).* Bõi 18
fabaja ba roti ni'aisõni ndro zoe-
mange andrõ ni'oheoe chõgoe, ba
tawõ zoemangegoe ba gowasa, ba
bõi tebe'e jawa iroegi mahemoloe.
Fondrege zi sõchi, si a'a mboea no- 19
wi chõoe, ba õ'ohe ba nahia Lowa-
langioe Jehowa. Ono mbiribiri, ba
bõi rino ba nõsi zoesoe ninania.

III. **Ba** oefowaõwaõ fõnaoe ma- 20
la'ika ba wondrorogõ ja'oegõ ba lala
ba ba wolohe ja'oegõ ba naha andrõ,
nihonogõigoe; *(F. 33, 2. Jes. 6, 14.*
Mal. 3, 9); angelama ba chõnia a- 21
ndrõ, ba o'õ niwa'õnia; bõi sabe'e
tandro ndra'oegõ chõnia; lõ'õ sa
ibe'e aefa chõmi lalõmi; fangoro-
ma'õ ja'o sa'ae ia. Ba na õfondro- 22
ndrongo linia ba na õ'o'õ fefoe ni-
wa'õgoe chõoe, ba emali nemalioe
ndra'odo ba si fa'oedoe ba zi fa'-
oedoe chõoe. Mowaõwaõ sa'ae dania 23
fõnaoe mala'ika andrõ chõgoe, wo-
lohe ja'oegõ ba Ndraono Gamori
ba ba Ndraono Cheti ba ba Ndrao-
no Weresi ba ba Ndrawa Gana'-
ana ba ba Ndraono Hewi ba ba
Ndraono Jeboesi, ena'õ oehori ira.
Bõi angaloeloe ba Lowalangira ba 24
bõi fosoemange, ba bõi ohia'õ wo-
laoera, faoeloegõ doedoegõ, ba rasa
harefa andrõ chõra. *(Moz. III. 18,*
3). Lowalangimi Jehowa mifosoe- 25
mange, ba ihõna dania chõoe gaoe-
rifa, ba fõchõ, ba itimba chõoe.
(Moz. V. 7, 13). Ba lõ dania salaoe 26
taloe ba lõ si lõ ono ba danõ chõoe,
ba biha wa'anaoe nosooe oebe'e.
Oefowaõwaõ fõnaoe wameta'oe a- 27
ndrõ chõgoe ba oefawoeka fefoe
niha, niroegioe dania, ba moloi da-
nia fõnaoe nemalioe fefoe oebe'e.
(Moz. V. 11, 25). Geto oefowaõwaõ 28

fõnaoe, ena'õ moloi fõnaoe Ndraono Hewi ba Dawa Gana'ana ba Iraono Cheti labe'e. *(Moz. V. 7, 20. Jos. 24,* 29 *12).* Ba tenga ha dõfi wa'ara oetimba ira fõnaoe, fa bõi modoe'oe danõ ba fa bõi fahõna goetoe ndroe'oe 30 chõoe. Oezarazara wanimba ja'ira fõnaoe, irege ato ami, ba wangochõgõ tanõ. Ba i'otarai nasi zoechoe 31 oebe'e nolamõ, iroegi nasi ba Ndrawa Wilisiti, ba i'otarai danõ si mate andrõ ba iroegi mboto nidanõ (Oiferati) andrõ. Oebe'e sa'ae ba dangaoe niha ba danõ, ba õtimba ira fõnaoe. 32 Bõi fawoe'oe li ndra'oegõ chõra, ba he ba Lowalangira andrõ. *(F. 34,* 33 *12).* Bõi si lõ teboelõ ba danõ ira, fa bõi labe'e mamazõchi horõ ndra'oegõ chõgoe. Na õfosoemange Lowalangira, ba tobali tandrawa chõoe. *(Sangoehoek. 2, 3).*

FAZA 24.

I. Fawoe'oesa li. II. I'oroma'õ ia Lowalangi ba zatoea Ndraono Gizeraëli. III. Ifoeli mõi mijawa ba hili Moze ba õfa woeloe wonginia ba da'õ.

1 I. **Ba** imane chõ Moze : Ae mijawa chõ Jehowa, ja'oegõ ba ira A'aroni, Nadabi, Elihoe ba satoea Ndraono Gizeraëli, fitoe ngafoeloe, ba mi'angaloeloe chõnia ; ba zarõoe so 2 ami. Ba ha Moze zi hatõ'õ ja'ia chõ Jehowa ; ja'ira andrõ, ba lõ tola lahatõ'õ ira, ba sato, ba bõi fao 3 chõnia, we'amõi mijawa. Ba mõi Moze, i'ombacha'õ ba zato goroisa Jehowa andrõ fefoe ba amachoitania fefoe. Ba latema linia sato, ha sara li, lamane : Oroisa andrõ fefoe, 4 nibe'e Jehowa, ba ma'o'õ ! Ba itanõ ba zoera goroisa Jehowa fefoe Moze. Ba mahemoloe õ, ba ihoelõ wongi ifa'anõ naha wame'e soemange, ba gahe hili, awõ harefa, felendroea, i'ohiaõ wa'oja mado Ndraono Gize- 5 raëli, si felendroea. Ba iwa'õ ba nono matoea Ndraono Gizeraëli labe'e zoemange nitoenoe chõ Jehowa ba lataba nono zawi, si matoea, soemange fangorifi. Ba ihalõ zi ma- 6 tonga ndro Moze, ilaoe ba wiga, ba si matonga, ba ibe'e fanefe naha wame'e soemange. Ba ihalõ zoera 7 wawoe'oesa li andrõ, ba ifarongogõ ba zato wombaso. Ba lamane : Fefoe hadia ia niwa'õ Jehowa, ba mafondrondrongo, ma'o'õ. Ba ihalõ 8 ndro no mege Moze, itefe zato, imane : Do wawoe'oesa li andrõ da'e, fawoe'oesa li nilaoe Jehowa chõmi, dali goroisa andrõ fefoe. *(Mat. 26, 28. Heb. 9, 20).*

II. **Ba** mõi mijawa Moze ba ira 9 A'aroni, Nadabi, Abihoe ba satoea Ndraono Gizeraëli, fitoe ngafoeloe. *(F. 19, 13).* Ba oroma chõra Lowa- 10 langi Ndraono Gizeraëli ; barõ gahenia, ba hoelõ mbatoe nila nifa'anõ, si mane banoea si jawa wa'ohahaoe. *(F. 33, 20. Jes. 6, 1. Hes. 1, 26).* Ba nitoetoejoe andrõ ba Ndraono 11 Gizeraëli, ba lõ ibabaja. Ba me no lanehegõ Lowalangi, ba manga ira.

III. **Ba** imane Jehowa chõ Moze: 12 Ae mijawa chõgoe ba hili ba ba da'õ iagõ, ba oebe'e chõoe gara wanoera andrõ, ba nisoera goroisa ba amachoita andrõ, nisoeragoe, ba wamahaõ ja'ira. Ba maoso Moze, 13 i'ohe genoninia Josoea andrõ ; ba mõi mijawa ba hili Lowalangi Moze. Ba ba zatoea no mege, ba imane : 14 Mibaloiga ba da'e, irege mangawoeliga chõmi ; so sa atõ awõmi Ga'aroni ba Hoeri. Na so zi so hoehoeo, ba jamoe'ohe chõra. Ba me no iroegi 15 jawa hili, ba ibaloegõ hili lawoeo. Ba i'iagõ hili Zina'i lachõmi Jeho- 16 wa. Õnõ ngaloeo wa'ara ibaloegõ hili lawoeo andrõ ; ba me loeo si fitoe, ba hoemede ia chõ Moze, moroi ba lawoeo. Ba ba wamaigi 17 Ndraono Gizeraëli, ba hoelõ galitõ si mangamanga hadia ia lachõmi Jehowa andrõ ba zoezoe hili. *(Moz. V. 4, 24. Heb. 12, 29).* Ba mõi bacha 18 ba lawoeo Moze, mõi ia mijawa ba hili. Ba õfa woeloe ngaloeo ba õfa

woeloe mbongi Moze ba hili. *(F. 34, 28. Moz. V. 9, 9).*

FAZA 25.

I. Fangoema'õ bobotolõ ba ni'amoni'õ. II. Tawõla gamaboe'oela li. III. Meza roti nifaigifaigi andrõ. IV. Naha wandroe.

1 I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane : Ŵa'õ ba Ndraono Gizeraëli, ena'õ labe'e mbobotolõ chõgoe; midozigõ zi no aoha gõlõ, wangai, chõ-
3 ra. *(F. 35, 5).* Ba da'õ game'ela nihalõmi chõra: ana'a ba firõ ba tõla;
4 ba oengoe sowœ waroewaroe ba oengoe sojo ba kirimisi, ba tarafali
5 ba boe nambi; ba oeli mbiribiri nilaoe sojo ba oeli mina goeaza ba
6 bana (eoe); ba fanicha ba wandroe, ba rembaremba ba wanicha fama-
7 joini ba ba nitoenoe samohoea; ba feremata oena, ba feremata bõ'õ, talachoi nono mbaroe andrõ, awõ ba mbola waetasa andrõ. *(Sangoehoek. 8, 27).* Ba lafa'anõ chõgoe nahia
8 ni'amoni'õ, ena'õ sosodo ba chõra.
9 *(F. 29, 45. Heb. 9, 1).* Mitõngõni sibai wamaedo nahia ba famaedo wakakenia andrõ fefoe ni'oroma'õgoe chõoe dania, wamazõchi ja'ia.

(A. 10–22: Faz. 37. 1–9.)

10 II. **Ba** lafazõchi dawõla, bana geoenia, 2½ hela wa'anaoe ba 1½ hela wa'ebolo ba 1½ hela wa'a-
11 lawa. Ba õfo'oeli si ndroehoe mbalaki tánõ bacha ba tánõ baero õfo'oeli ba õfasoei wamosinga ja'ia
12 ana'a. Ba õfa õfahele toembo ni'ogaolo, ana'a, ba õfachai ba gahenia si õfa, domboedomboea fatambai.
13 Ba õfazõchi heahea bana, ba õfo'-
14 oeli ana'a. Ba heahea andrõ, ba õfatõrõ ba doembo ni'ogaolo no mege, ba ngai dawõla, ena'õ tobali
15 famahea dawola. Bõi teboelõ ba doembo ni'ogaolo andrõ ba ngai dawõla heahea andrõ; lõ tola aheta
16 ba da'õ. Ba barõ dawõla andrõ õbe'e zoera goroisa, nibe'egoe ba dangaoe
17 dania. Ba õfazõchi, lagõlagõ, si ndroehoe mbalaki 2½ hela wa'anaoe ba 1½ hela wa'ebolo. Ba domboea 18
õfazõchi keroebi ana'a, — nibõbõzi wamazõchi ja'ia — fafõfõ lagõlagõ andrõ; faoma fafõfõ õbe'e keroebi andrõ. Ba dete lagõlagõ andrõ õbe'e 19
keroebi andrõ, fafõfõ. Ba keroebi 20
andrõ, ba samologõ afira, mijawa, wamaloegõ lagõlagõ andrõ afira, si fatahõ ira, la'otahõgõ lagõ dawõ-
la keroebi andrõ. Ba õbe'e ba 21
dete dawõla lagõlagõ andrõ; ba bacha barõ dawõla õbe'e zoera goroisa andrõ, nibe'egoe ba dangaoe dania. *(Raz. I. 8, 9. Heb. 9, 4).* Ba ba da'õ oe'oromaroma'õ ndra'o 22
chõoe dania, moroi ba lagõlagõ andrõ fahoehoeo ndra'o chõoe, moroi ba gotaloea keroebi andrõ si domboea, si so ba dete dawõla wamadoehoe'õ andrõ, ero na so niwa'õgoe, nifa'emaoe ba Ndraono Gizeraëli. *(Moz. IV. 7, 89).*

(A. 23–29: Faz. 37, 10–16.)

III. **Ba** õfazõchi meza, bana 23
geoenia, 2 hela wa'anaoe ba sahela wa'ebolo ba 1½ wa'alawa. Ba õfo'- 24
oeli ia si ndroehoe mbalaki ba õfosinga ana'a, fasoei. Ba õfola- 25
mbelambe, laloe'a wa'ebolo, fasoei, ba õfosinga gõi ana'a lambelambe andrõ, si fasoei gõi. Ba õfa õfazõ- 26
chi chõnia toembo ni'ogaolo, ba ba watalinga gahenia õfachai doembo andro. Si fatõfa ba lambelambe 27
doembo andrõ, naha heahea, ba wolohe meza andrõ. Ba heahea 28
andrõ, ba bana, nifo'oeli ana'a; da'õ wamahea meza andrõ. Ba õfa- 29
zõchi zogoena ba da'õ, mako ba figa ba koendri ba mako ba wamadoe, fame'e zoemange nibadoe; si ndroehoe mbalaki õ'ogoena'õ wamazõchi ja'ia. Ba ba meza andrõ, ba lõ 30
õboelõ'õ roti nifaigifaigi, fõnagoe. *(Moz. III. 24, 5).*

(A. 31–39: Faz. 37, 17–24.)

IV. **Ba** õfazõchi na naha wandroe 31
si ndroehoe mbalaki, nibõbõzi naha wandroe andrõ, ahenia ba tõlania; ba nifoboenga ia, bowo sawena aboto.

32 *(F. 37, 17).* Ba nifodaha fatambai,
33 tõloetõloe dambai ndraha. Ba sara-
sara daha, ba tõloetõloe tebe'e
ni'obowo kanari, samboesamboea
bowo, sawena aboto ; si manõ ba
ndraha andrõ fefoe, si õnõ, daha na-
34 ha wandroe andrõ. Ba ba dõla, ba
õfa tebe'e boenga ni'obowo kanari,
35 sawena aboto, Samboesamboea bo-
wo tooe zi doeadoea daha chõnia,
ba ndraha andrõ, si õnõ, daha naha
36 wandroe andrõ. Ba bene mbowo
andrõ ba daha andrõ, ba ha sara,
awõ dõla ; nibõbõzi fefoe, ba ha
37 sara, si ndroehoe mbalaki. Ba fitoe
õfazõchi fandroe chõnia, nibe'e jawa
dania, ba wohagami naha andrõ
38 fõnania. Ba goeti wandroe chõnia
ba sife andrõ, ba si ndroehoe mba-
39 laki gõi. Otoe a doea woeloe balaki
õ'ogoena'õ si ndroehoe mbalaki, wa-
mazõchi ja'ia, fabaja gamagamania
40 no mege. Ba faigi, fa õtõngõni sibai
doelada andrõ, ni'oroma'õ chõoe ba
hili, wamazõchi ja'ia. *(Hal. zin. 7, 44. Heb. 8, 5.)*

FAZA 26.

I. Ose wamadoehoe'õ andrõ. Koelamboenia. II. Fafania. III. Ba'aba'a andrõ.

(A. 1—14: Faz. 36, 8—19.)

1 I. **B**a ba nose andrõ, ba foeloe nga'õrõ koelamboe õbe'e, wamazõchi ja'ia, koelamboe nisoso, tarafali bana, ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo, ba kirimisi ; õfokeroebi nifolaoe doeka wanoso,
2 wamazõchi ja'ia. *(F. 36, 8).* Sagõrõ koelamboe, ba 28 hela wa'anaoe ba 4 hela wa'ebolo ; nifaomagõ wa'eboea goelamboe andrõ fefoe.
3 Limalima nga'õrõ koelamboe nifa-
4 tagoe. Ba õfotoembo dagoetagoe goelamboe ba wondrege zi sagõrõ, toembo oengoe sowœ waroewaroe, ba si manõ ba dagoetagoe goelamboe
5 ba wondrege zi sagõrõ. Lima woeloe doembo õbe'e ba goelamboe si sagõrõ ba lima woeloe doembo gõi ba goelamboe andrõ si fasinga ba zi sagõrõ andrõ, ena'õ faoedoefaoedoe doembo andrõ. Ba 6 lima woeloe õfazõchi chaichai ba õbe'e famachai goelamboe andrõ, ena'õ ha samboea nose andrõ. Ba 7 õfazõchi gõi doefo boe nambi, sagõ nose andrõ ; felezara nga'õrõ õfazõchi toefo ba da'õ. Sagõrõ toefo, 8 ba 30 hela wa'anaoe ba 4 hela wa'ebolo ; faoma wa'eboea zi felezara nga'õrõ andrõ. Lima nga'õrõ 9 toefo andrõ, ba õfatagoe, õbali'õ si ha sagõrõ, ba si manõ gõi zi õnõ nga'õrõ, si tosai, ni'osagõrõ'õ ; ba si sagõrõ ba naha zi õnõ, ba õfatõ'õ daloe, õfodoea winaeta, ba mbawa doeasa nose. Ba ba dagoe- 10 tagoe doefo ba wondrege zi sagõrõ andrõ, ba lima woeloe õfazõchi toembo, ba si manõ gõi ba dagoetagoe doefo ba wondrege zi sagõrõ, lima woeloe doembo. Ba lima woeloe 11 õfazõchi chaichai, tõla, ba õfatõrõ ba doembo andrõ chaichai andrõ, wama'anõ sagõ andrõ, fa ha sagõrõ. Ba ba zi tõra fa'anaoe doefo andrõ, 12 ba si matonga, ba ba gero nose latõraigõ. Ba hadia zi tõra na ba doefo 13 andrõ, ba sahesahela dambai lafataloe'i'õ, ba ngai nose, ena'õ ibaloegõ. Ba õfazõchi baloebaloe doefo 14 andrõ doefo oeli mbiribiri, nilaoe sojo, ba baloebaloe da'õ zoei, ba toefo oeli mina goeaza.

(A. 15–25: Faz. 36, 20–30.)

II. **B**a õfalaoe'õ wafa, dõladõla 15 nose, nifasindro, bana geoenia. Sa- 16 gõrõ fafa, ba 10 hela wa'anaoe ba 1½ wa'ebolo. Ba sagõrõ, ba doea 17 mba'iba'i, nifabõbõ ; si manõ wamazõchioe fafa nose andrõ fefoe. Ba 18 fafa nose, nifalaoe'õmõ, ba 20 nga'õrõ tánõ raja. Ba õfo'ahe firõ, 40, 19 ba wafa andrõ si 20 nga'õrõ ; doeadoea gahe zagõrõ fafa, ba mba'iba'inia andrõ si doeadoea. Ba si manõ 20 gõi, ba zi tambai nose, tánõ jõoe, 20 nga'õrõ fafa, awõ gahe firõ a- 21 ndrõ si 40, doeadoea gahe zagõrõ

22 fafa. Ba ba hambo nose, tánõ ba gaechoela loeo, ba 6 nga'õrõ õfa-
23 laoe'õ fafa. Ba doea gõrõ wafa õfalaoe'õ ba watalinga nose tánõ
24 foeri, si domboea. Si doeadoea gõrõ da'õ moroi tooe, ba ha sara ba hogoe, ba doembo ni'ogaolo andrõ si samboea; si manõ zi doea gõrõ a-
25 ndrõ nifotalinga zi'oe. Tobali wãloe nga'õrõ fafa, si so ahe firõ andrõ, — 16 gahe, doeadoea gahe zagõrõ fafa.

(A. 26–30: Faz. 36, 31–34.)

26 Ba lima õfazõchi lazi, bana, ba
27 wafa andrõ ba zi tambai nose, ba lima lazi ba wafa ba zi tambainia, ba lima lazi ba wafa ba gero nose,
28 tánõ ba gaechoela loeo. Ba lazi ba daloe andrõ, ba ba daloe wafa itõrõ,
29 sandroro manõ. Ba fafa andrõ, ba õfo'oeli ana'a, ba he toembo andrõ chõnia, ba nifatõrõ lazi andrõ, ba ana'a õfake wamazõchi ja'ia, ba
30 lazi andrõ ba õfo'oeli ana'a. Si manõ wamazõchioe ose andrõ, dali ni'oroma'õ chõoe ba hili. *(F. 25, 40).*

(A. 31–37: Faz. 36, 35–38.)

31 III. **Ba** õfazõchi gõi mba'aba'a oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana nifolaoe doeka wanoso wamazõchi ja'ia,
32 nilalaoe keroebi. *(F. 36, 35).* Õfa be'e taroe nahe bana, nifo'oeli ana'a ba nifo'ahe firõ, ba wanandro ja'ia
33 osõ'osõ ana'a. Ba barõ chaichai andrõ naha mba'aba'a andrõ; ba bacha barõ mba'aba'a andrõ õbe'e dawõla si so soera goroisa. Ba oto'oto chõmi mba'aba'a andrõ, ba gotaloeara ni'amoni'õ wondrege ni'a-
34 moni'õ. Ba õbe'e ba dete dawõla zoera goroisa lagõlagõ andrõ, ba
35 wondrege ni'amoni'õ andrõ. Ba meza andrõ, ba baero mba'aba'a andrõ õbe'e, ba naha wandroe andrõ, ba ba gamaoedoe meza, tánõ raja ba nose; tánõ jõoe õbe'e meza.
36 Ba õfazõchi gõi mba'aba'a mbawandroehõ nose, oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana, nifolaoe zanoso si garagara. Ba lima õfazõchi taroe nahe, 37
taroetaroe mba'aba'a andrõ, bana, ba õfo'oeli ana'a; ba osõ'osõnia, ba ana'a gõi, ba lima õfahele ahenia, tõla.

FAZA 27.

I. Naha wame'e soemange nitoenoe. II. Olajama nose wamadoehoe'õ andrõ. III. Fakake ni'amoni'õ ba fanicha wandroe.

(A. 1–8: Faz. 38, 1–7.)

I. **Ba** naha wame'e soemange 1
andrõ, ba bana geoenia, lima hela wa'anaoe ba lima hela wa'ebolo — si õfa sagi — ba tõloe hela wa'alawã. *(F. 38, 1).* Ba tandroenia, 2
ba ba watalingania si õfa õbe'e, ena'õ fabõbõ chõnia dandroe andrõ, ba õfo'oeli ia tõla. Ba bowoa andrõ 3
chõnia, ba wameta awoe andrõ, ba sooesooe chõnia ba figa ba garafoe ba gali, fefoe wakake chõnia, ba tõla õbe'e. Ba õfazõchi chõnia 4
darali, si hoelõ goe'õ, tõla; ba ba darali andrõ, ba õfa õbe'e toembo ni'ogaolo, tõla, ba watalinga naha wame'e soemange andrõ, si õfa, ba 5
tooe lambelambe andrõ, si fasoei ba naha wame'e soemange andrõ, õchaigõ, ena'õ ba daloe naha wame'e soemange iroegi oe'õ andrõ. Ba õfazõchi heahea naha wame'e 6
soemange, heahea bana, ba õfo'oeli tõla. Heahea andrõ, ba ba doembo 7
andrõ tefatõrõ, ena'õ tefatambai naha wame'e soemange heahea andrõ, na lafabea. Fafa dõladõlania, 8
ena'õ mo'arõ tánõ bacha; la'o'õ ni'oroma'õ chõoe ba hili, wamazõchi ja'ia.

(A. 9–19: Faz. 38, 9–20.)

II. **Ba** olajama nose andrõ, ba 9
õmane wamazõchi ja'ia: ba wondregenia tánõ raja, ba õfazõchi mba'aba'a golajama, tarafali bana õbe'e, otoe hela wa'anaoe, ba ngai
andrõ si sara; *(F. 38, 9);* ba doea 10
woeloe daroe nahe, awõ gahe tõla,

si doea woeloe — osõ'osõ ba daroe nahe andrõ ba toembo ni'ogaolo
11 andrõ, ba firõ õbe'e. Ba ba'aba'a ba ngai tánõ jõoe, otoe hela, ba doea woeloe daroe nahe, awõ gahe tõla, si doea woeloe ; osõ'osõ ba daroe nahe andrõ ba toembo ni'o-
12 gaolo andrõ, ba firõ. Ba ba loeloe golajama tánõ ba gaechoela, ba ba'aba'a si lima woeloe hela ba foeloe daroe nahe, awõ gahe, foeloe.
13 Ba lima woeloe hela gõi loeloe go-
14 lajama tánõ ba gatoemboecha, ba felelima hela mba'aba'a ba zi tambai, ba tõloe daroe nahe, awõ gahe, si
15 tõloe. Ba felelima hela mba'aba'a ba zi tambai ba tõloe daroe nahe,
16 awõ gahe, si tõloe. Ba ba mbawa gõli golajama, ba ba'aba'a si doea woeloe hela fa'ebolo, oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana, nifolaoe zanoso si garagara, ba õfa daroe nahe, awõ
17 gahe, si õfa. Ba fefoe daroe nahe ba golajama andrõ, fasoei, ba nifotoembo ni'ogaolo, firõ ; osõ'osõ chõ-
18 nia, ba firõ, ba ahe, ba tõla ; Fa'anaoe golajama andrõ, ba otoe hela, ba fa'ebolo, ba lima woeloe hela, ba fa'alawa, ba lima hela [ba'aba'a andrõ], tarafali bana, nifo'ahe tõla.
19 III. **B**a fakake ba nose andrõ, fefoe [sogoena] ba halõwõ ni'amoni'õ andrõ, ba chõnia, ba taroetaroenia fefoe, awõ daroetaroe ba go-
20 lajama fefoe, ba tõla. Ba ja'oegõ, ba wa'õ ba Ndraono Gizeraëli, la'ohe chõoe zi ndroehoe wanicha zai, fanicha mboea zai nitoetoe, fanicha wandroe andrõ, ena'õ lõ mamalõ-
21 malõ la'ila latoenoe wandroe. Ba nose wama'ele'õ andrõ, baero mba'aba'a andrõ, fomba'a zoera goroisa, lafazõchi ia A'aroni ba ononia, i'otarai na bongi, iroegi moloeo, fõna Jehowa. Hoekoe si lõ mamalõmalõ da'õ ba Ndraono Gizeraëli, gõtõgõtõ wa'ara.

FAZA 28.

I. Noecha gere. II. Baroe gere seboea. III. Noecha gere na.

I. **B**a halõ chõoe ga'aoe A'aroni, 1
awõ nononia, nitoetoejoe ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ena'õ ere ira chõgoe, A'aroni ba Nadabi ba Abihoe ba Eleazari ba Itamari, ono Ga'aroni andrõ. Ba õfatagoe'õ mba- 2
roe ni'amoni'õ chõ Ga'aroni, soemange ba famoadoe. Ba hede ba 3
doeka andrõ fefoe, nibe'egoe tõdõ ba wa'atoeka, ena'õ latagoe noecha andrõ chõ Ga'aroni, fa ta'ila ta'amoni'õ ia, ena'õ ere ia chõgoe. Ba 4
da'õ noecha andrõ, nitagoera: Bola ba ono mbaroe ba doto ba baroe seboea ba kameza, moeko si garagara, ba bala hõgõ ba bõbõ taloe. *(F. 39, 1 b.t.)*. Ba latagoe noecha ni'amoni'õ chõ Ga'aroni ba ba nononia, ena'õ ere ia chõgoe. Bõna 5
ame labe'e ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali.

II. **B**a ba nono mbaroe ba doto, 6
ba bõna ame labe'e ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana. Doea gõrõ labe'e 7
baloebaloe galisi, nifabõbõ chõnia, ba mbalõnia si doea tefabõbõ. Ba 8
tawitawi andrõ, si so chõnia ba wobaroe ja'ia, ba si manõ gõi wamazõchi, ba si fadoro chõnia, bõna ame ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana. Ba domboea õhalõ feremata oena 9
ba õsoea jawa dõi Ndraono Gize- 10
raëli, õnõ dõi ba weremata si samboea, ba si õnõ, si tosai, ba ba zi samboea ; õfa'oli, dali wa'asia'a. Halõwõ zanoea kara, fa'atoeka zo- 11
gao tandro wanoea feremata andrõ si domboea, dali dõi Ndraono Gizeraëli; ba õfosinga ana'a. Ba ferema- 12
ta andrõ, si domboea, ba õfachai ba mbaloebaloe galisi andrõ, ba nono mbaroe ba doto andrõ, famasoegi ba dõdõ [Jehowa] Ndraono Gizera-

ëli ; tobali i'angalisigõ dõira A'aro-
13 ni fõna Jehowa, fa bõi olifoe ia. Ba
14 õfosinga ana'a. Ba doea õfazõchi raeẅeraeẅe si ndroehoe mbalaki ; si mane sinali nitali õbe'e, ba raeẅeraeẅe sinali andrõ, ba ba zinga no
15 mege õfachai. Ba õfazõchi mbola waetasa, nifolaoe doeka wanoso, dali wamazõchi ono mbaroe ba doto andrõ ba wolaoemõ ja'ia, bõna ame ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana õbe'e.
16 Ni'o'õfa sagi, doea winaeta, lito
17 wa'anaoe ba lito wa'ebolo. Ba õfa'oli ba detenia weremata, õfa ngenoli: feremata aki ba feremata zabarazadi ba feremata zoemoeroedi ngenoli moroi jaẅa. *(Fam. 21, 19. 20).*
18 Ba ba wanetenia, ba feremata manika ba feremata nila ba feremata
19 ita. Ba ba wanetenia, ba feremata foesifaraga ba batoe siaboe ba fere-
20 mata mariti. Ba ba wanetenia ba feremata firoeza ba feremata oena ba feremata jasia ; da'õ nifa'oli chõnia, nifasoei singa ana'a andrõ.
21 Ba felendroea weremata andrõ, dali dõi Ndraono Gizeraëli andrõ, si felendroea ; samboesamboea feremata, ba samboesamboea nisoea tõi mado Ndraono Gizeraëli andrõ, si felendroea, nifolaoe doeka, sogao tandro.
22 Ba õfachai ba mbola andrõ raeẅe-
23 raeẅe nitali andrõ, balaki. Ba bola andrõ, ba õfotoembo ni'ogaolo, domboea ; ba watalinga mbola andrõ, si domboea õfachai doembo andrõ,
24 si domboea. Ba raeẅeraeẅe balaki andrõ, si doea rozi, ba ba doembo mbola andrõ, si domboea, õfachai.
25 Ba si fõfõ raeẅeraeẅe andrõ, si doea, ba õfachai ba zinga no mege ba õfabõbõ ba mbaloebaloe galisi andrõ ba nono mbaroe ba doto,
26 tánõ fõna. Ba domboea õfazõchi toembo ni'ogaolo, ana'a, ba õbe'e ba watalinga mbola andrõ, ba watalinga tánõ barõ, si otahõgõ ono
27 mbaroe ba doto. Ba domboea tõ õfazõchi toembo ni'ogaolo, ana'a, ba õfachai ba mbaloebaloe galisi andrõ ba nono mbaroe ba doto, tánõ tooe sibai, mifõna, ba nifabõbõ ja'ia, jaẅa mbõbõ nono mbaroe ba doto. Ba bola andrõ nifotoembo ba 28
õfachai ba doembo nono mbaroe, sinali oengoe sowœ waroewaroe, nifatõrõ ba dete mbõbõ nono mbaroe andrõ, ba tobali lõ maliẅaliẅa mbola ba dete nono mbaroe. Ba 29
i'ohe'ohe dõi Ndraono Gizeraëli A'aroni ba dete mbola waetasa andrõ, ba dotonia, na mõi ia ba ni'amoni'õ, fõna Jehowa. ena'õ lõ mamalõmalõ itõrõ tõdõnia ira. Ba 30
ba mbola waetasa andrõ õbe'e Oerimi ba Toemimi (haga ba fa'atoclõ) andrõ, ena'õ ba doto Ga'aroni so, na mõi ia si bacha, fõna Jehowa, fa bõi mamalõmalõ ba doto Ga'aroni waetasa andrõ ba Ndraono Gizeraëli, fõna Jehowa. *(Moz. III. 8, 8. Moz. IV. 27, 21. Moz, V. 33, 8). (A. 31–35: Faz. 39, 22–26).*

Ba baroe seboea andrõ, dajadaja 31
nono mbaroe andrõ, ba ha sambalõ
oengoe sowœ waroewaroe õbe'e, ba 32
nitõla'õ, lala hõgõ, ba daloe, ba nifasoei rendra zatõla andrõ, rendra nisoso, si mane ba lala hõgõ ba gõrõba, fa bõi atika. Ba ba dagoeta- 33
goenia, ba õbe'e ni'oboea dalimo, oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi — ba dagoetagoenia, fasoei — ba õfasolisi ritiriti, ana'a, samboesamboea ritiriti ba samboe- 34
samboea ni'oboea dalimo, fasoei, ba dagoetagoe mbaroe seboea andrõ, nifasolisi. Ba i'obaroe A'aroni, ba 35
halõẅõnia, ena'õ terongo linia [li ritiriti andrõ], na mõi ia si bacha, ba ni'amoni'õ andrõ, fõna Jehowa, ba na mõi baoeloe, fa bõi mate ia. *(A. 36–38: Faz. 39, 30. 31).*

Ba õfazõchi na mbala hõgõ si 36
ndroehoe mbalaki ba õfasoea'õ ba detenia : **„Ni'amoni'õ chõ Jehowa"**, nifolaoe zogao tandro. *(F. 39, 30).*
Ba õfabõbõ ba zinali oengoe sowœ 37
waroewaroe, ena'õ adõlõ bala hõgõ ;

ba gangango mbala hõgõ tebe'e ia.
38 Ba ba gangango Ga'aroni fatõfa ia, ena'õ A'aroni zoloe'i si sala andrõ ba ngawalõ ni'amoni'õ andrõ, ba zoemange ni'amoni'õ andrõ fefoe, nibe'e Ndraono Gizeraëli dania. Bõi jateboelõ ba gangangonia, ena'õ omasi Jehowa ira ibe'e.

(A. 39–42: Faz. 39, 27–29).

39 Ba kameza andrõ, ba tarafali õbe'e, nisoso, sogaragara; ba õfazõchi mbala hõgõ tarafali ba bõbõ taloe, nifolaoe zanoso sola'ala'a.

40 III. **B**a ba ndraono Ga'aroni, ba õfazõchi gameza ba bõbõ taloe, ba kofia salawa õfazõchi chõra, soe-
41 mange ba famoadoe. Ba õbe'e noecha Ga'aroni ba noecha ndraononia ba õbajoini ira ba õfo'õsi dangara ba õ'amoni'õ ira, ena'õ ere ira
42 chõgoe. Ba õfazõchi chõra zaraewa tarafali, baloebaloe zaila ira; i'otarai
43 lõwilõwi, iroegi waha. Ba la'anaraewa A'aroni ba iraononia, na mõi ira ba nose wama'ele'õ andrõ ba na la'ondrasi naha wame'e soemange, ba wangai halõwõra ba ni'amoni'õ andrõ, fa bõi mosala ira ba fa bõi mate ira. Ja hoekoe da'õ chõnia ba ba madooenia, si lõ mamalõmalõ.

FAZA 29.

I. Amachoita ba we'amoni'õ ere andrõ. II. Oeracha gere ba zoemange andrõ. III. Amachoita ba zoemange sero ma'ochõ. IV. Amaboe'oela li Lowalangi.

(A. 1–35: Moz. III. 8, 1–32).

1 I. **B**a õmane chõra we'amoni'õ ja'ira, ena'õ ere ira chõgoe: Halõ zi matoea nono zawi ba doea geoe zi matoea mbiribiri, si lõ sinegoe,
2 *(Moz. III. 8, 2)*, ba roti si lõ moe'aisõni, nifaroeka fanicha ba koee bõ'õ si lõ moe'aisõni, nigoele'õ fanicha; hamo gandroe wamazõchi
3 ja'ia fefoe. Ba õbe'e ba gamboekamboe, ba ohe, fabaja kamboekamboe, awõ zawi andrõ ba awõ
4 mbiribiri andrõ, si doea geoe. Ba A'aroni ba iraononia, ba ohe ba mbawandroehõ nose ba femondri ira. Ba halõ noecha andrõ ba fo- 5
noecha Ga'aroni kameza ba baroe seboea, dajadaja nono mbaroe andrõ, ba ono mbaroe ba doto ba bola andrõ, ba õbõbõ chõnia mbõbõ nono mbaroe andrõ. Bala hõgõ a- 6
ndrõ be'e ba hõgõnia ba õfabõbõ ba mbala hõgõ detenia andrõ ni'amoni'õ. Ba õhalõ wanicha fama- 7
joini andrõ, õlaoe ba hõgõnia, õbajoini ia. Ba õ'ohe ba da'õ gõi 8
ndraononia ba õfonoecha ira kameza. Fobõbõ taloe ira, he A'aroni 9
ba he iraononia ba fokofia, ena'õ tetehe chõra wa'a'ere, gotõgõtõ wa'ara, hoekoe si lõ teboelõ. Ba õfo'õsi danga ndra A'aroni iraononia. Ba õ'ohe fõna nose wama'ele'õ zawi 10
andrõ, ena'õ latoefa hõgõnia A'aroni ba ira ononia tangara. *(Moz. III. 1, 4).* Awena dania õtaba zawi fõna 11
Jehowa, ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ, ba halõ õsa ndro 12
zawi andrõ, ba goele'õ ba dandroe naha wame'e soemange toeroemõ; ba do soja, ba doewagõ ba danõ, ba gahe nahe wame'e soemange. Ba halõ dawõ fefoe, baloebaloe 13
galachaõ ba si falemba ba gate, ba boea, si domboea, awõ dawõnia, ba toenoe ba dete naha wame'e soemange. Ba õsi zawi andrõ ba 14
oelinia ba tainia, ba baero golombasewa õtoenoe — soemange fameta horõ ia. *(Moz. III. 4, 12. Heb. 13, 11).* Ba sageoe õhalõ biribiri 15
andrõ, ena'õ latoefa hõgõnia A'aroni ba iraononia, tangara. *(Moz. III. 8, 18).* Awena dania õtaba mbiribiri 16
andrõ ba õhalõ ndro ba õbe'e fanefe naha wame'e soemange, fasoei. Ba 17
biribiri andrõ, ba õtatawi, sasai mbetoe'ania ba ahenia, ba oroedoegõ ba nõsinia bõ'õ ba ba hõgõnia. Ba toenoe mbiribiri andrõ ma'asa- 18
geoe ba dete naha wame'e soemange — soemange nitoenoe ia, soemange Jehowa, samohoea, soemange

19 ba galitõ, nibe'e chõ Jehowa. Ba õhalõ mbiribiri si sageoe, ena'õ latoefa hõgõnia A'aroni ba iraononia,
20 tangara; ba taba mbiribiri andrõ ba halõ õsa ndronia ba goele'õ ba mbõrõ dalinga Ga'aroni, ba gambõlõ, ba ba mbõrõ dalinga ndraononia ba gambõlõ ba ba doetoeroera seboea ba dangara kambõlõ ba ba doetoeroe kahe seboea ba gambõlõra, ba do soja, ba be'e fanefe naha wame'e soemange, fa-
21 soei. Ba õhalõ ndro andrõ ma'ifoe, ba naha wame'e soemange, awõ wanicha famajoini andrõ, ma'ifoe, ba õtefe Ga'aroni ba noechania, ba iraononia ba noechara, ena'õ ni'amoni'õ ia, awõ noechania, ba he iraononia, awõ noechara. *(F. 28, 41).*
22 Ba halõ dawõ mbiribiri andrõ ba i'onia sotawõ andrõ, fabaja tawõ baloebaloe galachaõ, ba si falemba ba gate ba boea, si domboea, awõ dawõnia ba faha ba gambõlõ — biribiri famataro ia —, *(Moz. III.*
23 *7, 3),* ba samboea roti ba sagõrõ koee nifaroeka fanicha ba sagõrõ koee bõ'õ ba gamboekamboe andrõ, nibe'e si lõ moe'aisõni andrõ, si so
24 fõna Jehowa. Ba õbe'e ba danga Ga'aroni ba ba danga ndraononia da'õ fefoe, ba õhahae nihahae chõ
25 Jehowa. Ba õfoeli õhalõ ba dangara ba õtoenoe ba dete naha wame'e soemange, awõ zoemange nitoenoe andrõ, samohoea chõ Jehowa: soemange ba galitõ ia, nibe'e, chõ
26 Jehowa. Ba õhalõ nosoe mbiribiri famataro Ga'aroni andrõ ba õhahae nihahae chõ Jehowa, ba oerachaoe
27 dania ia. Ba ni'amoni'õ õwa'õ nosoe andrõ, nihahae, ba faha andrõ fegero, nihalõ mege fegero, faha mbiribiri famataro Ga'aroni ba iraononia.
28 II. **O**eracha ndra A'aroni iraononia da'õ, nifachoi ba Ndraono Gizeraëli, si lõ mamalõmalõ; soemange nihalõ fegero ia, ba soemange nihalõ fegero labe'e ia Iraono Gizeraëli, fõfõ zoemange fangorifi andrõ chõra, soemange nihalõ fegero chõra, nibe'e chõ Jehowa *(Moz. III. 7. 34. Moz. IV. 18, 11).* Ba 29
noecha ni'amoni'õ andrõ chõ Ga'aroni, ba mõi ba nononia na foeri, ena'õ la'onoecha na tebajoini ira ba na tefo'õsi dangara. Fitoe nga- 30
loeo wa'ara i'onoecha ononia andrõ si tobali ere fangalinia, si mõimõi ba nose wama'ele'õ andrõ, ba wangai halõwõ andrõ ba ni'amoni'õ. Ba biribiri famataro andrõ, ba 31
õhalõ, ba ba naha ni'amoni'õ õrino nõsinia. Ba A'aroni ba iraononia 32
zi manga nõsi mbiribiri andrõ, awõ roti andrõ, ba gamboekamboe, ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ la'ã. *(Moz. III. 8, 31; 24, 9).*
Fameta horõ andrõ, me lafo'õsi 33
dangara, me la'amoni'õ ira, da'õ la'ã; lõ tõla i'ã niha bõ'õ, me no ni'amoni'õ. Ba na so zi tosai, irege 34
mahemoloe mbanoea, õsi mbiribiri famataro andrõ, ba ma roti andrõ, ba õtoenoe zi tosai andrõ: lõ tola la'ã niha, me no ni'amoni'õ. Si ma- 35
nõ wolaoemõ chõ Ga'aroni ba ba ndraononia, õ'o'õ sibai niwa'õgoe chõoe: fitoe bongi wa'ara õfo'õsi dangara.

III. **B**a õ'erogõ ma'ochõ wangaso- 36
gõ si matoea nono zawi, soemange fameta horõ, ba wangefa'õ horõ andrõ, ba õheta zala ba naha wame'e soemange, na õlaoe wangefa horõ andrõ ba chõnia, ba õbajoini ia, ba we'amoni'õ ja'ia. Fitoe bo- 37
ngi wa'ara õlaoe wangefa horõ andrõ ba naha wame'e soemange, ba we'amoni'õ ja'ia; ba tobali ni'amoni'õ sibai naha wame'e soemange andrõ, ba dozi sombambaja naha wame'e soemange andrõ, ba no ni'amoni'õ gõi. *(Mat. 23, 19).*

(A. 38–42: Moz. IV. 28, 2–8.)

Ba da'õ nibe'eoe ba naha wa- 38
me'e soemange: Ero ma'ochõ, ba doea rozi nono mbiribiri, si dõfi fa'eboea; si lõ mamalõmalõ da'õ. *(Moz. IV. 28, 3).* Ono mbiribiri si 39

sara, ba na mahemoloe mbanoea õbe'e, ba si sara, ba na tánõ owĩ.
40 Ba samba hinaoja hamo safoesi, nifaroeka fanicha mboea zai nitoetoe, samba kata; ba soemange nibadoe, samba kata agoe, nifao ba
41 nono mbiribiri si sara. Ba ono mbiribiri si sara, ba tánõ owĩ õbe'e— ba ba zoemange ni'ã ba ba zoemange nibadoe, ba si mane na mahemoloe mbanoea õlaoe, samohoea omasiõ, õ nifatõrõ ba galitõ,
42 nibe'e chõ Jehowa, soemange nitoenoe chõmi, si lõ mamalõmalõ, gõtõgõtõ wa'ara, ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ, fõna Jehowa, ba ni'oroma'õgoe ja'o chõoe dania ba zi fahoehoeodo chõoe. *(Moz. III. 1, 1. Moz. IV. 12, 5).*
43 IV. **B**a ba da'õ oe'oroma'õ ndra'odo ba Ndraono Gizeraëli, ba ni'amoni'õ dania ia, ba lachõmigoe andrõ.
44 Ba oe'amoni'õ nose wama'ele'õ andrõ, awõ naha wame'e soemange; ba A'aroni gõi ba iraononia, ba oe'amoni'õ, ena'õ ere ira chõgoe.
45 Ba oe'iagõ ba hoenõ Ndraono Gizeraëli, ba Lowalangira ndra'odo; *(F. 25, 8. Moz. III. 26, 12. Kor. II.*
46 *6, 16. Fam. 21, 3);* ba ja'aboto ba dõdõra, wa no ja'odo, Jehowa, Lowalangira, si no mangeheta ja'ira ba danõ Miseraji, ba wangiagõ chõra — ja'odo andre, Jehowa, Lowalangira.

FAZA 30.

I. Famazõchi naha nitoenoe samohoea, ba hadia nitoenoe jawã. II. Bobotolõ ba ni'amoni'õ andrõ. III. Naha wanasa. IV. Fanicha famajoini. V. Samohoea andrõ, nitoenoe.

(A. 1–5: Faz. 37, 25–28).

1 I. **B**a õfazõchi na naha wanoenoe samohoea; bana õbe'e eoenia. *(F.*
2 *37, 25).* Sahela wa'anaoe ba sahela wa'ebolo; ni'o'õfa sagi, ba doea hela wa'alawã. Si fadoro chõnia da-
3 ndroenia. Ba õfo'oeli ia si ndroehoe mbalaki, mezania, awõ saginia, fasoei, awõ dandroenia, ba õfasoei ia singa si ndroehoe mbalaki. Ba tooe 4
zinga andrõ, ba õfotoembo ni'ogaolo, domboea, ba watalingania si domboedomboea; faoma fatambai õbe'e, naha heahea, ba wamahea ja'ia. Ba heahea andrõ, ba bana 5
õbe'e eoe, ba õfo'oeli ana'a. Ba 6
baero mba'aba'a andrõ, fomba'a dawõla, si so soera goroisa, õbe'e ia — baero mba'aba'a lagõ dawõla andrõ, si so jawã zoera goroisa andrõ, ba ni'oroma'õgoe ja'o chõoe dania. Ba itoenoe ba detenia jawã 7
zamohoea A'aroni; ero mahemoloe mbanoea, na ihaogõ wandroe andrõ, itoenoe. Ba na owi gõi, na itoenoe 8
wandroe, ba itoenoe gõi A'aroni; soemange simbo, si lõ mamalõmalõ chõmi, fõna Jehowa, gõtõgõtõ wa'ara. Samohoea bõ'õ ba soemange 9
nitoenoe ba soemange ni'ã, ba bõi mibe'e jawã; ba he soemange nibadoe, ba lõ tola mifadoewa jawã. *(Moz. III. 10, 1).* Ba samoeza zi 10
dõfi iheta zala, ba dandroenia andrõ A'aroni, do zoemange fameta horõ andrõ, ba wameta sala, ibe'e fameta zala chõnia, zamoeza zi dõfi, gõtõgõtõ wa'ara — ni'amoni'õ sibai chõ Jehowa. *(Moz. III. 16, 2. Heb. 9, 7).*

II. **B**a hoemede Jehowa chõ Mo- 11
se, imane: Na õ'erai zatoea Ndraono Gizeraëli ba jamoebe'e chõ Je- 12
howa mbelebele nosonia zamõsana, na te'erai ira, ena'õ lõ gõna ira famakao, na te'erai ira. *(Moz. IV. 1, 2).* Dozi ni'erai ba ½ zekeli (sa- 13
soekoe) zamõsa labe'e, saga ni'amoni'õ, 20 gera zamba sekeli, ½ zekeli, õmõra soemange Jehowa. *(Moz. III. 27, 25. Hez. 45, 12).* Dozi 14
ni'erai, i'otarai zi no doea woeloe fache, noemalõ ba zi a'a moroi andrõ, ba labe'e chõ Jehowa zoemange andrõ, õmõra. So'ana'a ba 15
lõ itõraigõ, ba si noemana, ba lõ i'ambõsi, ha ½ zekeli, wame'e soemange andrõ chõ Jehowa, õmõra,

16 belebele noso. Ba õtema gasalaõ andrõ ba Ndraono Gizeraëli ba õbe'e balazo ba wohalõw̃õ ba nose wama'ele'õ, ena'õ itõrõ tõdõ Jehowa Ndraono Gizeraëli ibe'e, ba ena'õ belebele nosora.

17 III. **Ba** hoemede Jehowa chõ
18 Moze, imane: Fazõchi gala tõla, nifo'ahe tõla, naha wanasa. Ba ba gotaloera nose wama'ele'õ naha wame'e soemange õbe'e ba fo'õsi ida-
19 nõ, *(F. 38, 8)*, fanasa gahe ba fanasa danga chõ Ga'aroni ba ba
20 ndraononia. Na mõi ira ba nose wama'ele'õ, ba lasasai nõsira, fa bõi mate ira, ba si manõ gõi na mõi baero, ba naha wame'e soemange, ba wangai halõw̃õra wanoenoe soemange ba galitõ, chõ Jehowa.
21 Lasasai dangara ba ahera, fa bõi mate ira, ba amachoita chõra da'õ si lõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara — chõnia ba ba madooenia, gõtõgõtõ wa'ara.

22 IV. **Ba** hoemede na Jehowa chõ
23 Moze, imane: Faigi chõoe rembaremba, fondrege zi sõchi, 500 [zekeli] emoeri fondrege zi sõchi ba matonga da'õ goeli mani, tobali 250 [zekeli], ba 250 [zekeli] deringoe
24 samohoea, ba koeli deza 500 [zekeli], ba zaga ni'amoni'õ ba sa-
25 doemba wanicha zai; ba bali'õ fanicha famajoini, ni'amoni'õ, si hoelõ daloedaloe nigoele'õ samohoea, nifolaoe zamaroeka daloedaloe nigoele'õ — ja fanicha famajoini ni'amo-
26 ni'õ ia! *(F. 37, 29)*. Ba õbe'e famajoini nose wama'ele'õ andrõ, fabaja tawõla, si so soera goroisa
27 andrõ barõ, *(Moz. III. 8, 10)*, ba he meza andrõ, awõ wakake ba da'õ, ba he naha wandroe ba fakakenia, awõ naha wanoenoe samohoea a-
28 ndrõ, ba he naha wame'e soemange nitoenoe, ba fakakenia fefoe ba he
29 gala andrõ ba ahenia. Ba õ'amoni'õ, ena'õ ni'amoni'õ sibai; dozi sombambaja, ba no ni'amoni'õ gõi.
30 Ba A'aroni ba iraononia, ba õbajoini gõi ba õ'amoni'õ, ena'õ ere
ira chõgoe. Ba ba Ndraono Gize- 31
raëli; ba õmane: Fanicha famajoini, ni'amoni'õ, chõgoe ia, miw̃a'õ,
gõtõgõtõ wa'ara. Lõ tola lalaoe ba 32
nõsi niha, ba lõ tola mifazõchi chõmi zi manõ famaroeka: ni'amoni'õ ia, ni'amoni'õ miw̃a'õ. Na so 33
zamaroeka si manõ ba na ibe'e ba niha bõ'õ, ba nise'e ia ba niwara.

V. **Ba** imane Jehowa chõ Moze: 34
Faigi chõoe rembaremba samohoea: gitõ emoeri ba lawa ba rasamala — rembaremba, ba si ndroehoe koemõjõ, fagõlõgõlõ wa'oja, ba bali'õ 35
samohoea nitoenoe, nifaroeka, samohoea, nifolaoe zamaroeka daloedaloe nigoele'õ, nilaoe asio ma'ifoe ba bõi fabaja hadia ia, nifake ba ni'amoni'õ. *(Moz. III. 2, 13)*. Ba 36
õhalõ ma'ifoe ba õfaoeloegõ õrecha ba õbe'e fõna zoera goroisa õsa ba nose wama'ele'õ, ba ni'oroma'õgoe ja'odo chõoe dania; ni'amoni'õ sibai niw̃a'õ. Ba chõmi, ba lõ tola 37
mifazõchi zamohoea nitoenoe si manõ famaroeka, nilaoe ba nifazõchimõ andrõ; ni'amoni'õ chõ Jehowa õw̃a'õ. Na so zamazõchi si manõ, 38
ena'õ i'ago hoea, ba nise'e ba niwara da'õ.

FAZA 31.

I. Famataro toeka nose andrõ. II. Famasoegi ba dõdõ oroisa ba zabato. Itema zoera goroisa andrõ, si doea gõrõ, Moze.

(A. 1–6: Faz. 35, 30–35. A. 7–11: Faz. 35, 11–19).

I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze, 1
imane: Hiza, no oekaoni Mbesale'- 2
eli andrõ, ono Goeri ono Hoeri, mado Joeda, no oetõtõi dõi, ba no 3
oehõna chõnia Geheha Lowalangi, *(F. 35, 30)*, ba fa'atoeka ba fa'aboto ba dõdõ ba fangila, awõ ngawalõ wa'ato'õlõ, *(Raz. I. 7, 14)*, ba wanga- 4
loei necheneche ba wohalõw̃õ ba gana'a ba ba wirõ ba ba dõla, ba ba wangazõchi feremata, fa- 5

moadoe, ba fama'anõ eoe, hadia ia
6 ngawalõ. Ba noa gõi oebe'e awõnia Goholiabi, ono Gahizamachi, mado Dano, ba no oebe'e dõdõ wa'atoeka ba doeka andrõ fefoe, ena'õ ahori
7 lafazõchi niŵa'õgoe chõoe: Ose wama'ele'õ andrõ, ba tawõla andrõ, naha zoera goroisa ba lagõlagõ andrõ jaŵa, fabaja fakake ba nose
8 fefoe; *(Moz. V, 9, 12);* ba meza andrõ, awõ wakake chõnia, awõ
9 naha wanoenoe samohoea, awõ naha wame'e seemange nitoenoe, fabaja fakakenia fefoe, ba gala a-
10 ndrõ, awõ gahenia. Awõ noecha nihaogõ famazõchi andrõ ba noecha ni'amoni'õ chõ Ga'aroni, ere andrõ, fabaja noecha ndraononia ba wo'ere,
11 ba fanicha famajoini ba samohoea andrõ nitoenoe ba ni'amoni'õ andrõ. La'o'õ sibai niŵa'õgoe chõoe, wamazõchi ja'ia.

(A. 12–17: Faz. 35, 1–3.)

12 II. **Ba** imane Jehowa chõ Moze:
13 Be'e li ba Ndraono Gizeraëli, õmane: Bõi zi lõ itõrõ tõdõmi loeo wolombase andrõ chõgoe! me no tandra ia chõda, gõtõgõtõ wa'ara, ena'õ aboto ba dõdõ, wa no ja'o, Jehowa, zi amoni'õ ja'ami. *(Moz. 1. 20, 8).*
14 Andrõ bõi olifoe ami loeo wolombase andrõ; ni'amoni'õ ia chõmi; ha niha zanawõ oroisa ba chõnia ba hoekoe famoenoe hoekoenia. Na so zangai hadia ia halõŵõ, na loeo da'õ, ba nise'e da'õ ba niwara. *(Moz. IV. 15,*
15 *35).* Õnõ ngaloeo zi tola tehalõ halõŵõ, ba loeo si fitoe andrõ, ba no loeo ni'amoni'õ chõ Jehowa, lõ'õ manõ mohalõŵõ ba da'õ, dozi sangai halõŵõ ba loeo sabato, ba hoe-
16 koe famoenoe hoekoe. Andrõ bõi olifoe Ndraono Gizeraëli loeo sabato andrõ, ba we'amoni'õ ja'ia, gõtõgõtõ
17 wa'ara, amachoita si lõ teboelõ. Ja tandra ia chõma Iraono Gizeraëli, gõtõgõtõ wa'ara. Õnõ ngaloeo Jehowa wamazõchi banoea si jaŵa, awõ danõ; ba me loeo si fitoe andrõ, ba molombase ia, ihasoegõ ia. *(Moz. I.*
2, 2). Ba me no i'o'ozoei hoehoeonia 18
chõ Moze, ba ibe'e ba dangania zoera goroisa andrõ, si doea gõrõ, kara wanoera, nisoea toeroe Lowalangi. *(Moz. V. 9, 10).*

FAZA 32.

I. Mame'e adoe zato. II. Mofõnoe Lowalangi; mangandrõ Moze, salahira. III. Irasa gara goroisa andrõ Moze; mofõnoe sibai ia; i'otoe'õ zato. Ifoeli mangandrõ, salahira.

(Faigi gõi: Moz. V. 9, 8–21.)

I. **Ba** me la'ila sato, arõrõ Moze 1
wangawoeli moroi ba hili, ba lahoeroefai Ga'aroni, ba lamane chõnia: Laboe, asogõ chõda Lowalangi sowaõwaõ fõnada; lõ'õ sa ma'ila, hadia zi gõna niha andrõ, Moze andrõ, sangeheta ja'ita ba danõ Miseraji! *(Hal. zin. 7, 40).* Ba imane chõra 2
A'aroni: Miheta zaeroe dalinga ana'a andrõ, ba dalinga wo'omomi ba ba dalinga nonomi matoea ba ba dalinga nonomi alawe, ba mi'ohe chõgoe. Ba laheta zaeroe dalinga ana'a 3
ba dalingara, dozi, ba la'ohe chõ Ga'aroni. Ba ihalõ ba dangara, ilaoe 4
wahõ, ibali'õ ono zaŵi nifahele. Ba lamane: Da'õ Lowalangimi, ja'ami, Iraono Gizeraëli, sangeheta ja'ami ba danõ Miseraji! *(Sin. 106, 19).* Ba 5
me i'ila da'õ A'aroni, ba ifazõchi naha wame'e soemange fõnania; ba ifatenge zi'ao, lamane: Mahemoloe telaoe gowasa chõ Jehowa! Ba ma- 6
hemoloe õ, ba lahoelõ wongi wame'e soemange nitoenoe ba soemange fangorifi, ba moedadao zato manga ba mamadoe hadia ia; ba maoso ira, ba wolaja. *(Kor I. 10, 7).*

II. **Ba** imane Jehowa chõ Moze: 7
Laboe, ae mitooe, noa sa eloengoe mbanoeaoe andrõ, nihetaoe ba danõ Miseraji. *(Moz. V. 9, 12).* No alio 8
sibai larõi lala andrõ, nifachoigoe chõra, no lafazõchi nono zaŵi nifahele ba no mangaloeloe ira chõnia, no lafosoemange ba no lamane: Da'õ Lowalangimi, ja'ami Iraono

Gizeraëli, sangeheta ja'ami ba danõ
9 Miseraji. *(Raz. I. 12, 28).* Ba imane
na Jehowa chõ Moze: Oe'ila sa'ae,
wa no niha sabe'e bõrõ doe'i niha
10 andrõ. *(Jes. 48, 4).* Ba bõhõido
sa'ae, ena'õ tesao wõnoegoe chõra
ba ena'õ oehori ira, ba oebali'õ
11 foeroegõ soi seboea ndra'oegõ! Ba
itandraigõ i'alõsi dõdõ Lowalangi-
nia Jehowa Moze, imane: He Je-
howa! hana wa mofõnoe sibai
ndra'oegõ ba mbanoeaoe andrõ ni-
hetaoe ba danõ Miseraji fa'abolõoe
ba tangaoe sabe'e andrõ? *(Sin.*
12 *106, 23).* Hana wa õbe'e lawa'õ
dania Dawa Miseraji: Ba wamatõrõ
si lõ sõchi iheta ira, ena'õ iboenoe
ira ba hili andrõ, ba ena'õ ihori ira
ba goeli danõ? Alõsi wõnoemõ, sa-
bõlõ sibai andrõ, ba hana na ma-
ngesa dõdõoe ba wamoenoe andrõ,
niwa'õoe nifatõrõ ba mbanoeaoe
13 andrõ! *(Moz. IV. 14, 13).* Tõrõ tõ-
dõoe genonioe Aberahamo ba Iza'-
aki ba Izeraëli, ba zi no fahõloe
ndra'oegõ ba chõoe, ba zi no õfa-
boe'oe: Oe'oja'õ dania ma'oewoemi,
timba ndrõfi ba mbanoea si jawa,
ba tanõ andre, niwa'õgoe, ba oebe'e
ba ma'oewoemi, ena'õ chõra, iroegi
14 zi lõ aetoe! *(Moz. I. 12, 7).* Ba
mangesa dõdõ Jehowa ba wamoe-
noe andrõ, nidaõ'õdaõ'õnia folaoe
ba mbanoeania andrõ.
15 III. **Ba** mangawoeli Moze mõi
ia mitooe, moroi ba hili, i'ohe ta-
ngania zoera goroisa andrõ, si doea
gõrõ, — kara wanoera, nisoera
faoma fatambai; tete ba arõ, ba
faoma no moesoera. *(Moz. V. 9,10).*
16 Ba nifazõchi Lowalangi gara wa-
noera andrõ, ba soera Lowalangi
17 zoera nisoea ba gara andrõ. Ba me
irongo wagoeagoeasa zato Josoea,
ba imane chõ Moze: Fangahahagõ
18 ba wanoewõ ba golombasewa! Ba
imane Moze: Tenga fe'ao nilaoe
zabõlõ da'õ ba tenga gõi fangaha-
hagõ nilaoe zi te'ala; fanoenõ oe-
19 rongo. Ba me ahatõ Moze ba go-
lombasewa ba me i'ila nono zawi
andrõ ba solaja andrõ, ba mofõnoe
ia, tobali itibo'õ tooe gara wanoera
andrõ, irasa ba gahe hili. Ba ihalõ 20
nono zawi andrõ, nifazõchira, itoe-
noe ba irecha, ibali'õ gawoegawoe,
ilaoe ba nidanõ ba ibe'e ba Ndrao-
no Gizeraëli, nibadoe. Ba imane 21
Moze chõ Ga'aroni: Hadia nilaoe
niha andrõ chõoe, wa õfatõrõ chõra
horõ seboea andrõ? Ba imane A'a- 22
roni: He Toea! bõi õfõnoe; ja'oegõ
sa'ae zangila, wa no si lõ sõchi
nilaoe dõdõ zato andrõ. No la'andrõ 23
chõgoe, lamane: Fazõchi chõda Lo-
walangi, sowaõwaõ fõnada; lõ'õ sa
ta'ila hadia zi gõna niha andrõ,
Moze andrõ, solohe ja'ita ba da'e,
moroi ba danõ Miseraji. Ba oemane 24
chõra: Ha niha zo'aja ana'a, ba
jamoeheta! Ba labe'e chõgoe ba
oetibo'õ ba galitõ, ba tobali ono
zawi andrõ. Ba me i'ila Moze, 25
no fakoejoe ba zato — noa sa
iloeloe chõra A'aroni, fama'iki zi
fa'oedoe chõra —, ba i'agõ mbawa 26
gõli golombasewa Moze, moe'ao ia,
imane: Jamõi chõgoe ba da'e zi lõ
aefa chõ Jehowa! Ba owoelo chõ-
nia nono Lewi, fefoe. Ba imane 27
chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa, Lo-
walangi Ndraono Gizaraëli: Dozi
ami mibe'e ba lõwilõwimi wõdami,
ba mitõrõi golombasewa, i'otarai
mbawa gõli tánõ andre, noemalõ ba
mbawa gõli tánõ sa, ba miboenoe
ha niha ira, he talifoesõ ba he si
fahoewoe ba he si tenga bõ'õ! Ba 28
la'o'õ niwa'õ Moze ono Lewi andrõ
ba mato tõloe ngahõnõ zi mate me
loeo da'õ niha sato. Ba imane Mo- 29
ze: Mifo'õsi dangami chõ Jehowa
ma'õchó, noa sa oedoe nononia za-
mõsana ba oedoe dalifoesõnia, ena'õ
mõi sa'ae chõmi howoehowoe. *(Moz.*
IV, 25, 13).
IV. **Ba** mahemoloe õ, ba imane 30
Moze ba niha sato: No eboea sibai
horõmi; ba damõido mijawa chõ
Jehowa, ma ató oe'ila oe'andrõ

31 aefa chõmi horõmi andrõ. Ba ifoeli ia chõ Jehowa Moze, imane: Alai ndra'o, no eboea sibai horõ niha andrõ, no lafazõchi chõra Lowala-
32 ngi ana'a. Ba oe'andrõ chõoe, be'e aefa chõra horõra andrõ! ba na lõ'õ, ba tõigœ boenoe ba zoera andrõ, nisoeramõ. *(Sin. 69, 29. Rom.*
33 *9, 3).* Ba imane Jehowa chõ Moze: Si so sala chõgoe, da'õ niboenoegoe
34 tõi ba zoeragoe. Ba ae'e iada'e, ba ohe niha andrõ ba niwa'õgoe chõoe; mowaõwaõ fõnaoe mala'ika andrõ chõgoe. Ba na iroegi inõtõ wangoehoekoe andrõ chõgoe, ba oehoekoe sa chõra horõra andrõ. *(F. 23, 20).*
35 Ba ifatõrõ chõra wamakao Jehowa, me no lafazõchi nono zawi andrõ, nifahele Ga'aroni.

FAZA 33.

I. Fa'eboea dõdõ Lowalangi ba fa'abe'e hoekoe gõi. Mangaloeloe zato. II. Hoehoeo Moze chõ Lowalangi ba nose wama'ele'õ andrõ. III. Mangandrõ Moze, ena'õ te'oroma'õ chõnia lachõmi Lowalangi.

1 I. **B**a imane Jehowa chõ Moze: Faoso, miheta ami ba da'e, ja'oegõ ba sato, nihetaoe ba danõ Miseraji, mi'ae ba danõ andrõ, nifaboe'oegoe chõ ndra toeami Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, fahõloesa, me oemane: Ba ma'oewoemi oebe'e ia! *(Moz. I.*
2 *15, 18).* Ba oefowaõwaõ fõnami mala'ika, ba wanimba fõnami Dawa Gana'ana ba Iraono Gamori ba Iraono Cheti ba Iraono Weresi ba Iraono Hewi ba Iraono Jeboesi, —
3 *(F. 23, 20. Jos. 24, 11),* ba danõ si falawoe soesoe ba wẽ wani; ja'odo sa, ba lõ fao chõmi, me no niha sabe'e bõrõ doe'i ami, ma dania oe-
4 hori ami ba lala. *(F. 32, 9).* Ba me larongo wehede sabe'e andrõ sato, ba aboe sibai dõdõra ba samõsa lõ
5 si o'aja ajania. Ba imane Jehowa chõ Moze: Õmane ba Ndraono Gizeraëli: Niha sabe'e bõrõ doe'i ami! he ha mamõ'i hõrõ wa'ara faodo chõmi, ba oehori ami. Ba miheta najami; awena dania oefaigi he oewisa chõmi. Ba laheta najara 6
Iraono Gizeraëli, i'otarai ba hili Horebi andrõ.

II. **B**a ihalõhalõ nose andrõ Moze, 7
ba baero golombasewa ifa'anõ'anõ, arõoe ma'ifoe aefa ba golombasewa, ba ose wama'ele'õ ibe'e tõinia. Na so zanofoe hadia ia chõ Jehowa, ba mõi baero, ba nose wama'ele'õ andrõ, fõnafõna golombasewa. Ba 8
ero mõi baero Moze, ba nose, ba maoso zato fefoe ba i'iagõ mbawandroehõ nosenia zamõsana, lanehegõ wofanõ Mose, irege no iroegi nose. Ba ero na iroegi nose Moze, 9
ba adada mboto lawoeo andrõ, i'iagõ zinga mbawandroehõ nose, ba fahoehoeo Jehowa chõ Moze. Ba dozi niha zangila boto lawoeo 10
andrõ, ba zinga mbawandroehõ nose, ba maoso ira fefoe, ba ifalõgoe tooe ia ba danõ zamõsana, ba mbawandroehõ nosenia. Ba fahoe- 11
hoeo Jehowa chõ Moze, si faoedoe wawa ira, si mane na fahoehoeo zi fahoewoe; ba ifoeli ia ba golombasewa ba torõi dohoetohoe dangania andrõ, Josoea, ono Noeni, ngoningoni bacha ba nose, lõ teboelõ. *(Moz. IV. 12, 8).* Ba imane Moze 12
chõ Jehowa: Õwa'õ sa: Ohe misa niha andrõ! ba lõ ni'ombacha'õoe chõgoe, ha niha nifatengeoe awõgoe. Ba na no faloechado wa'eboea 13
dõdõoe, ba bokai chõgoe dõdõoe ba be'e aboto ba dõdõgoe ndra'oegõ, ena'õ faloechado wa'eboea dõdõ chõoe, ba tõrõtõrõ atõ tõdõoe, wa no banoeaoe niha andre. *(Sin. 103, 7).* Ba imane: Hadia, ja'odo 14
zi fao, ba wolohe ja'oegõ ba gahonoa naha? Ba imane Moze: Na 15
tenga ja'oegõ zi fao, ba si sõchinia, na lõ õhetaga ba da'e! Heza so na, 16
baero õ, ba zaboto ba dõdõ, wa no faloechaga wa'eboea dõdõ chõoe, he ja'odo, ba he banoeaoe andrõ, na tenga ba wefaomõ chõma, ba

na tehoede'õ ndra'aga banoeaoe andrõ, ba da'õ, fõna soi bõ'õ fefoe
17 ba goeli danõ? Ba imane Jehowa chõ Moze: Ba he da'õ gõi, ni'andrõoe, ba oe'o'õ; noa sa faloecha'õ wa'eboea dõdõ chõgoe ba no
18 oe'ila dõimõ. Ba i'andrõ chõnia:
19 Oroma'õ chõgoe lachõmimõ! Ba imane: Fa'asõchigoe fefoe ba oefatõrõ fõnaoe ba oetõtõi fõnaoe dõi Jehowa, ba **eboea dõdõgoe ba zomasido eboea ia, ba oehachõsi tõdõ zomasido achachõ dõdõgoe.**
20 *(F. 34, 5. Rom. 9, 15).* Ba imane na: Bawagoe, ba tebai õfaigi; lõ'õ sa aoeri niha, na i'ila ndra'odo! *(Moz. V. 4, 12. Joh. 1, 18. Tim. I.*
21 *6, 16).* Ba imane na Jehowa: So naha, sahatõ chõgoe, hana sa na
22 ba da'õ mõi'õ, ba gara jawa. Ba na itõrõ lachõmigoe andrõ, ba oe'ohe'õ ba dõgi narõ gara, ba oebaloegõ ndra'oegõ tangagoe, irege no
23 oetõrõ. Ba na oebõda dangagoe, ba õ'ila gerogoe; ba bawagoe, ba tebai ifaigi niha.

FAZA 34.

I. I'oroma'õ ia Jehowa chõ Moze ba hili. II. Ifasoegi ba dõdõ Ndraono Gizeraëli wawoe'oesa li andrõ. III. Mangawoeli Moze moroi ba hili; hoemaga mbawania.

1 I. Ba imane Jehowa chõ Moze: Toto chõoe gara wanoera, doea gõrõ, si mane mege, ba oesoera ba gara andrõ goroisa andrõ, si so ba gara mege, nirasamõ. *(F. 32, 19).*
2 Ba fa'anõ'õ, ba we'amõi ba hili jawa, mahemoloe, si hoelõ wongi, ba dõnadõna ndra'o ba da'õ, ba
3 zoezoe hili. Ba lõ tola mõi awõoe ha niha, ba we'amõi mijawa, ba lõ tola oroma niha ba gahe hili, fasoei; ba he biribiri ba sawi, ba lõ tola mangaloei gõ heza, ba zahatõ ba
4 hili andre. Ba itoto gara wanoera, doea gõrõ, si mane mege. Ba mahemoloe õ, ba ihoelõ wongi wemaoso Moze, mõi ia mijawa, ba hili Zina'i andrõ, i'o'õ niwa'õ Jehowa chõnia, i'ohe gara andrõ, si doea gõrõ. Ba 5
mõi mitooe Jehowa, ba lawoeo, i'agõ ngainia ba itõtõi dõi Jehowa. *(F. 33, 19).* Ba me itõrõ fõnania 6
Jehowa, ba imane: **Jehowa, Lowalangi sahachõ tõdõ Jehowa ba si no eboea tõdõ, ba sebolo tõdõ ba si no fahõna fa'abõwõ, awõ wa lõ farõi ia,** *(Moz. IV. 14, 18. Neh. 9, 17. Sin. 86, 5. Sin. 103, 8),* **seboea tõdõ** 7
ba ngahõnõ nga'õtõ ba same'e aefa sala ba olalõwa ba horõ, ba lõ'õ sa tawa'õ, lõ'õ manõ fotoe; lalõ ndra ama, ba ihoekoe ba ndraono ba ba ma'oewoe, ichamõ tõloe, irege õfa nga'õtõ. *(F. 20, 5. Jer. 32, 18).*
Ba i'alio'õ Moze ifaõndrõ ia tooe 8
ba danõ, ifalõgoe tooe ia, ba imane: 9
He So'aja! na no atõ oesõndra wa'eboea dõdõ chõoe, ba iagõ hoenõma ba wofanõma! Sabe'e bõrõ doe'i sa ira, ba be'e aefa chõma lalõma, awõ horõma ba halõ tána chõoe ndra'aga! *(Sin. 33, 12. Sach. 2, 12).*

II. Ba imane Jehowa: Hiza, 10
oehonogõi ba zi so banoeaoe andrõ fefoe: oefazõchi dandra, si lõ moerai moelaoe ba goeli danõ ma'asagõrõ, ba niha bõ'õ fefoe, ba la'ila dania wolaoe Jehowa banoeaoe andrõ fefoe, si so ja'oegõ ba hoenõ; sahõlihõli dõdõda sa nilaoegoe chõoe dania! *(Moz. V. 5, 2).* O'õ niwa'õgoe 11
chõoe ma'õchõ; da'oetimba fõnaoe Ndraono Gamori ba Dawa Gana'ana ba Iraono Cheti ba Iraono Weresi ba Iraono Jeboesi. Angelama, 12
fa bõi fawoe'oe li ndra'oegõ ba niha ba danõ andrõ, niroegimõ dania; ma dania tobali tandrawa ira ba ngaimi. *(F. 23, 32).* Midoedoegõ 13
naha wame'e soemange andrõ chõra, mirasa harefara ba mi'obõ geoe ni'amoni'õ andrõ chõra. *(F. 23, 24. Moz. V. 7, 5).* Ba bõi angaloeloe ba 14
Lowalangi bõ'õ; solohoe dõi Jehowa, Lowalangi solohoe ia. *(F. 20, 5).* Na fawoe'oe li ndra'oegõ ba 15

niha ba danõ andrõ, ba na lakaoni ndra'oegõ, na mame'e adoe ira, na lafosoemange Lowalangira, ba ahatõ chõmi wa'eloengoe, wemanga gõ nadoe andrõ. *(Moz. IV. 25, 1. 2.*
16 *Kor. I. 8, 7; 10, 21).* Ba ma mihalõ gõi dania donga nonomi matoea nonora alawe, ba na mame'e adoe nonora, wamosoemange Lowalangira, ba lafaeloengoe gõi ndraonomi,
17 ba wame'e adoe andrõ. Bõi fazõchi chõoe wamaedo Lowalangi nifahele. *(F. 20, 23).*

(A. 18–26: Faz. 23, 14–19).

18 Owasa roti si lõ moe'aisõni andrõ, ba bõi olifoe'õ; fitoe ngaloeo wa'ara õ'ã roti si lõ moe'aisõni, õ'o'õ niwa'õgoe chõoe, na bawa Abibi; me no ba mbawa Abibi aheta'õ ba
19 danõ Miseraji. *(F. 12, 18).* Fefoe zi a'a ba wa'atoemboe, ba chõgoe, he oerifõoe fefoe, motõi matoea ono si a'a ba zawi ba ba mbiribiri. *(F. 13,*
20 *2).* Ba ono si a'a ba galide ba õhõli biribiri; ba na lõ omasi'õ õhõli, ba õfatõ mbaginia. Fefoe nono si a'a chõoe, ba õhõli; ba chõgoe, ba bõi mõi lõ ba danga. *(F. 13, 13; 23, 15).*
21 Õnõ ngaloeo wa'ara, ba hana na õhalõhalõ halõwõ, ba na loeo si fitoe, ba molombase ndra'oegõ; he na bawa wamakoe ba he na bawa wamasi, ba molombase'õ. *(F. 20, 9).*
22 Ba owasa fendrakose andrõ, ba õlaoe, owasa wamasi gandroe sahoelõ, ba owasa wamasi ba wasoelõna
23 ndrõfi. *(F. 23, 16).* Medõloe zi dõfi ndramoe'oroma'õ ira fõna Zo'aja, Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, dozi motõi matoea ba chõmi.
24 *(F. 23, 17).* Oetimba sa fõnaoe soi niha andrõ, ba ebolo danõoe oebe'e, ba lõ tola i'isõ niha bõ'õ danõ andrõ chõoe, fatoea mõi misi jawa ndra'oegõ, ba wangoroma'õ ja'oegõ fõna Lowalangioe Jehowa, si me-
25 dõloe zi dõfi. Bõi oroedoegõ ba roti si no moe'aisõni ndro zoemange andrõ chõgoe, ba soemange andrõ ba gowasa fasa, ba tenga nibe'e jawa irege mahemoloe. *(F. 23, 18).*
Boeazahoelõ ba danõ chõoe, ba õ'ohe 26
ba nomo Lowalangioe Jehowa. Ono mbiribiri andrõ, ba bõi rino ba nõsi zoesoe ninania. *(F. 23, 19).* Ba 27
imane Jehowa chõ Moze: Tãnõ ba zoera chõoe goroisa andrõ. Tandrõsa wawoe'oesa ligoe chõoe ba ba Ndraono Gizeraëli sa goroisa andrõ. Ba õfa woeloe ngaloeo ba õfa woe- 28
loe mbongi wa'arania ba da'õ chõ Jehowa; lõ manga ia ba lõ ibadoe hadia ia. Ba itanõ ba zoera goroisa ba wawoe'oesa li andrõ, oroisa si foeloe andrõ, isoera ba gara andrõ. *(F. 24, 18; 31, 18).*

II. Ba me mõi mitooe Moze mo- 29
roi ba hili Zina'i, ba so ba dangania zoera goroisa andrõ, si doea gõrõ; ba lõ i'ila, wa no tobali sihaga goeli mbawania, ba wahoehoeosania chõ Jehowa. *(Kor. II. 3, 7).* Ba me la'ila A'aroni ba Iraono 30
Gizeraëli fefoe mbawa Moze, wa no sihaga, ba ata'oe ira lahatõ'õ ira chõnia. Ba hoemede chõra Moze, 31
ba lafoeli la'otahõgõ ia, he A'aroni ba he satoea mbanoea fefoe; ba
fahoehoeo chõra Moze. Awena la'o- 32
ndrasi ia Iraono Gizeraëli fefoe. Ba i'ombacha'õ chõra goroisa andrõ fefoe, ni'oroi'õ Jehowa chõnia ba hili. Ba me no i'o'ozoei Moze hoe- 33
hoeonia chõra, ba ifobaloebaloe mbawania. Ba ero na i'ondrasi 34
Jehowa Moze, ba wahoehoeosa chõnia, ba iheta mbaloebaloe andrõ, irege mõi ia baero, ba ifa'ema ba Ndraono Gizeraëli hadia niwa'õ chõnia. Ba ero na si manõ, ba la'ila 35
Iraono Gizeraëli, wa no sihaga goeli mbawa Moze. Ba ifoeli dania ifobaloebaloe mbawania Moze, irege mõi ia bacha zoei, ba wahoehoeosa chõ Jehowa.

FAZA 35.

I. Oroisa Moze ba zato. II. Boeala zato. III. Tefataro toeka Mbesale'eli ba Oholiabi.

I. Ba ifaloecha'õ mbanoea Ndrao- 1

no Gizeraëli fefoe Moze ba imane chõra : Da'õ ni'oroi'õ Jehowa ni-
2 laoe : Õnõ ngaloeo, ba tola mohalõw̃õ, ba loeo si fitoe andrõ, ba mi'amoni'õ, baw̃a ni'amoni'õ chõ Jehowa, salõsoe lõ mohalõw̃õ ami. Dozi sangai halõw̃õ na loeo da'õ,
3 ba niboenoe. *(F. 20, 8).* Na loeo sabato andrõ, ba lõ tola mi'eboea'õ galitõ ba nahiami andrõ, fefoe.
4 Ba hoemede na Moze ba mbanoea Ndraono Gizeraëli fefoe, imane :
5 Da'õ ni'oroi'õ Jehowa : Mibe'e bobotolõ chõ Jehowa zi so chõmi, õsa: ana'a ba firõ ba tõla *(F. 25, 2)*
6 ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali ba boe
7 nambi ba oeli mbiribiri si matoea nilaoe sojo ba oeli goeaza mina ba
8 eoe bana ba fanicha wandroe ba rembaremba ba wanicha famajoini
9 andrõ ba ba nitoenoe, samohoea, ba feremata oena ba feremata nitagoe ba nono mbaroe ba doto andrõ ba
10 ba mbola waetasa andrõ. Ba dozi ba chõmi si so fa'atoeka, ba ndramoefa'aso ira ba ndramoelaoe fefoe hadia ia niw̃a'õ Jehowa.

(A. 11–19 : Faz. 31, 7–11.)

11 Ose andrõ, fabaja ba'aba'a andrõ chõnia, koelamboe ba sagõnia andrõ ba chaichai andrõ chõnia ba fafa ba lazi ba taroe nahe andrõ,
12 fabaja ahe, ba tawõla andrõ, fabaja heaheania ba lagõlagõ ba koela-
13 mboe andrõ, fomba'a ; ba meza andrõ, fabaja heaheania, awõ wakakenia fefoe, awõ roti andrõ, ni-
14 faigifaigi; awõ naha wandroe andrõ, fabaja fakake chõnia ba fandroe-
15 nia ba fanicha wandroe, awõ naha wanoenoe koemõjõ, fabaja heaheania ba fanicha famajoini andrõ, awõ nitoenoe andrõ, samohoea, ba koelamboe andrõ, ba'aba'a mba-
16 wandroehõ nose, awõ naha wanoenoe soemange andrõ, fabaja taralinia, tõla, ba heaheania ba fakake andrõ chõnia, fefoe, awõ gala andrõ,
17 fabaja ahenia, ba ba'aba'a golajama ba taroe nahe andrõ chõnia, fabaja ahe, ba ba'aba'a mbawa gõli golajama, ba osõ'osõ nose andrõ 18
ba osõ'osõ ba golajama, fabaja sinali andrõ, awõ noecha andrõ, ni- 19
haogõ sibai fanoso, noecha ba halõw̃õ andrõ, ba ni'amoni'õ, noecha ni'amoni'õ andrõ chõ Ga'aroni ere andrõ, awõ noecha nononia ba halõw̃õra, halõw̃õ gere.

II. **B**a mofanõ Ndraono Gizeraëli 20
fefoe, larõi Moze. Ba dozi si terooe 21
tõdõ, dozi saoha õlõ, ba mõi mame'e bobotolõ andrõ chõ Jehowa, ba wamazõchi ose wama'ele'õ andrõ ba sogoena ba halõw̃õ andrõ bacha, ba ba noecha ni'amoni'õ andrõ. Ba 22
la'ohe — he ira matoea ba he ira alawe — dozi si no terooe tõdõ, ba famachai mbaroe ba saeroe dalinga ba laedoeroe ba aja, awõ ngawalõ gana'a si no awai ; ba awõ dozi si no mangohonogõi fame'e ame'ela ana'a chõ Jehowa. *(F. 29, 24).* Ba dozi si so oengoe sowœ 23
waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali ba boe nambi ba oeli mbiribiri si matoea, nilaoe sojo, ba oeli goeaza mina, ba la'ohe. Ba dozi 24
sedõna mame'e bobotolõ firõ ba tõla, ba labe'e mbobotolõ andrõ chõ Jehowa, ba dozi si so eoe bana, ni'ogoena'õ ba wamazõchi hadia ia, fefoe, ba la'ohe. Ba ira alawe fefoe, 25
si so fa'atoeka ba mogadi, tangara, ba la'ohe mbana andrõ : oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali. Ba dozi ira alawe 26
si terooe tõdõ, ba wa'atoekara andrõ, ba mogadi boe nambi. Ba 27
satoea, ba la'ohe weremata oena ba feremata bõ'õ andrõ, nitagoe ba nono mbaroe ba doto andro ba ba mbola waetasa andrõ. Ba rembaremba andrõ ba fanicha ba wandroe 28
ba ba wanicha famajoini andrõ ba ba nitoenoe andrõ, samohoea. Dozi 29
ira matoea ba dozi ira alawe, si terooe tõdõ, ba wolohe, ba nifazõchi andrõ, ni'oroi'õ Jehowa famazõchi,

chõ Moze — la'ohe ame'ela saoha gõlõ chõ Jehowa Iraono Gizeraëli. *(A. 30–35: Faz. 31, 1–6).*

30 III. **B**a imane Moze ba Ndraono Gizeraëli: Hiza, no itõtõi Jehowa dõi Mbesale'eli andrõ, ono Goeri, ma'oewoe Hoeri, mado Joeda, *(F.*
31 *31, 2)*, ba no ihõna chõnia Geheha Lowalangi ba fa'atoeka ba fa'aboto ba dõdõ ba fangila, awõ ngawalõ
32 wa'oneche, ba wangaloei necheneche, ba wolaoe ja'ia, he ana'a ba
33 he firõ ba he tõla, ba he ba wolaoe ba weremata nifa'oli, ba he ba wolaoe ba geoe, ba wamazõchi nga-
34 walõ necheneche danga fefoe. Ba he fa'oneche ba wamahaõ, ba no ibe'e chõnia, chõnia ba chõ Goholiabi andrõ, ono Gahizamachi, mado
35 Dano. *(F. 31, 6)*. No ihõna chõra wa'atoeka, ba wolaoe ngawalõ halõwõ andrõ, nifolaoe ziamboe ba toeka geoe ba toeka wanoso ba sanoso nifola'ala'a, oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali, nifolaoe zanoso; ba wangasiwai halõwõ andrõ, fefoe ba ba wangaloei necheneche.

FAZA 36.

I. Labõrõtaigõ halõwõra ira Besale'eli Oholiabi. Lahõna wame'e bobotolõ sato. II. Folaoe ose wama'ele'õ andrõ.

1 I. **B**a mohalõwõ ndra Besale'eli Oholiabi, awõ dozi si so fa'atoeka, nibe'e Jehowa fa'oneche ba fa'aboto ba dõdõ, tobali la'ila moe'asiwai; lalaoe fefoe hadia ia zogoena ba wamazõchi ni'amoni'õ andrõ.
2 Ba ifakaoni'õ Moze ndra Besale'eli Oholiabi, awõ dozi si so fa'atoeka, nibe'e Jehowa fa'oneche, dozi si no terooe tõdõ ba wangai halõwõ
3 andrõ, ba wangasiwai ja'ia. Ba latema chõ Moze mbobotolõ andrõ fefoe, nibe'e Ndraono Gizeraëli ba wangasiwai halõwõ andrõ, ba wolaoe ni'amoni'õ andrõ. Ba lõ labatobato wolohe chõnia na, saoha gõlõ, ero mahemoloe mbanoea. Ba 4
dozi ndra toeka, solaoe halõwõ andrõ fefoe, ba ni'amoni'õ andrõ, ba oi zara labõhõli halõwõra ni'ohalõwõgõira, ba lamane chõ Moze: 5
Lõ ahori mogoena ba wolaoe niwa'õ Jehowa andrõ ni'ohe zato! Ba ifawa'õgõ ba golombasewa Mo- 6
ze, imane: Bõi sa'ae jamoelaoe hadia ia mbobotolõ ba ni'amoni'õ andrõ ha niha, he ira matoea ba he ira alawe! Ba tobali tetenawa niha zato, fa bõi sa'ae la'ohe game'ela. Noa sa iroegi, no tõra na'i 7
chõra, ombõila, ba wangasiwai nilaoe andrõ fefoe.

(A. 8–19: Faz. 26, 1–14.)

II. **B**a lalaoe sa'ae nose andrõ, 8
foeloe nga'õrõ koelamboe, dozi si so fa'atoeka ba zohalõhalõwõ andrõ; tarafali bana goelamboe andrõ ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi, nilalaoe keroebi, nifolaoe doeka wanoso, wamazõchinia ja'ia, *(F. 26. 1)*, 28 hela wa'a- 9
naoe zi sagõrõ koelamboe ba 4 hela wa'ebolo — fagõlõgõlõ wa'eboea goelamboe andrõ fefoe. Lima- 10
lima nga'õrõ koelamboe ifatagoe; ba awena ifotoembo zinga zi sa- 11
gõrõ koelamboe andrõ, ba wondrege zi sandroro andrõ, toembo oengoe sowœ waroewaroe, ba si manõ zinga goelamboe ba wondrege zi sandroro. 50 doembo ibe'e ba goelamboe zi 12
sagõrõ ba 50 gõi ba zinga zi sagõrõ, si fabõbõ ba zi sandroro andrõ; si fatahõ sibai doembo andrõ ibe'e. Ba ifazõchi chaichai ana'a 13
ba ifachai goelamboe andrõ chaichai andrõ, tobali ha samboea nose andrõ. Ba ilalaoe doefo boe nambi, 14
sagõ nose, felezara nga'õrõ toefo ilalaoe ba da'õ. 30 hela wa'anaoe za- 15
gõrõ ba 4 hela wa'ebolo; fagõlõgõlõ wa'eboea zi 11 nga'õrõ toefo andrõ. 5 nga'õrõ doefo andrõ ifatagoe, 16
idoro, ba sandroro gõi zi 6 nga'õrõ andrõ. Ba ifotoembo zinga ba wo- 17
ndrege zi sandroro, 50 doembo, ba

50 gõi doembo ba zinga doefo ba
18 wondrege zi sandroro. Ba 50 ifa-
zõchi chaichai tõla, ba wama'anõ
19 sagõ andrõ, ena'õ ha sandroro. Ba
ifazõchi na mbaloebaloe zagõ andrõ,
oeli mbiribiri si matoea nilaoe sojo,
ba sagõrõ tõ mbaloebaloe da'õ,
oeli goeaza mina.

(A. 20–30: Faz. 26, 15–25.)

20 Ba ilaoe wafa andrõ, dõladõla
21 nose, nifasindro, bana. 10 hela wa'-
anaoe zagõrõ ba sahela a matonga
22 wa'ebolo. Ba sagõrõ fafa ba doea
mba'iba'i si fabõbõ; si manõ wo-
23 laoe fafa nose andrõ fefoe. Ba ni-
laoenia fafa nose, ba 20 nga'õrõ fafa
24 tánõ miraja. — Ba 40 ibe'e ahe zi
20 nga'õrõ fafa, ahe firõ, doeadoea
gahe zagõrõ fafa, ba mba'iba'i no
25 mege, si doeadoea, — si manõ gõi
ba ngai nose tánõ jõoe, 20 nga'õrõ
26 fafa, awõ gahe firõ andrõ, si 40,
27 doeadoea gahe zagõrõ fafa. Ba ni-
be'e tánõ ba gaechoela loeo, ba 6
28 nga'õrõ fafa ilaoe. Ba 2 gõrõ fafa
ilaoe, nibe'e ba watalinga nose, tá-
29 nõ foeri. Doea winaeta da'õ, i'otarai
moroi tooe, ba nifa'anõ si jawa,
toembo ni'ogaolõ. Si manõ wolaoe-
nia ba watalinga andrõ, si doea;
30 tobali 8 nga'õrõ fafa, fabaja ahe
firõ andrõ — 16 gahe, doeadoea
gahe zagõrõ fafa.

(A. 31–34: Faz. 26, 26–30.)

31 Ba 5 ifazõchi lazi, bana, ba wafa
32 andrõ ba ngai nose, ba 5 gõi lazi
ba wafa ba zi tambai, ba 5 ba
wafa ba hambo nose, tánõ ba gae-
33 choela loeo. Ba lazi ba daloe andrõ,
ba ba daloe wafa ifatõrõ, adõlõ
34 manõ ma'asandroro. Ba fafa andrõ,
ba ifo'oeli ana'a: ba toembo andrõ
gõi, lala lazi, ba ana'a ibe'e, ba
lazi, ba ifo'oeli ana'a.

A. 35–38: Faz. 26, 31–37.)

35 Ba ifazõchi mba'aba'a andrõ,
oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba
kirimisi ba tarafali bana, nifolaoe
doeka wanoso wamazõchinia ja'ia,
36 nilalaoe keroebi. *(F. 26, 31).* Ba 4
ifazõchi chõnia taroe nahe, bana, ba
ifo'oeli ana'a; ana'a gõi gosõ'õsõnia;
ba 4 ifahele ahe da'õ, firõ. Ba ifazõ- 37
chi mba'aba'a mbawandroehõ nose,
oengoe sowœ waroewaroe ba sojo
ba kirimisi ba tarafali bana, nifo-
laoe zanoso sola'ala'a, *(F. 26, 36),*
fabaja taroe nahe andrõ chõnia, si 38
lima, ba osõ'osõnia: hõgõ ba toembo
ni'ogaolo andrõ chõnia, ba ifo'oeli
ana'a; ba ahe andrõ si lima, ba
tõla ibe'e.

FAZA 37.

I. Famazõchi tawõla gamaboe'oela li andrõ. II. Meza andrõ ba fakake andrõ chõnia. III. Naha wandroe. IV. Naha wanoenoe koemõjõ ba fanicha famajoini ba hadia nitoenoe, samohoea.

(A. 1–9: Faz. 25, 10–22.)

I. **B**a ifazõchi dawõla andrõ Be- 1
sale'eli, bana geoenia; 2 hela a
matonga wa'anaoe ba sahela a ma-
tonga wa'ebolo ba sahela a matonga
wa'alawa. *(F. 25, 10).* Ba ifo'oeli si 2
ndroehoe mbalaki, tánõ bacha ba
tánõ baero, ba ifosinga ana'a, fasoei.
Ba õfa ifahele chõnia toembo ni'o- 3
gaolo, ba gahenia si õfa, domboe-
domboea fatambai. Ba ifazõchi hea- 4
hea, bana, ba ifo'oeli ana'a; ba 5
heahea andrõ, ba ifatõrõ ba doembo
no mege, fatambai dawõla, ba wa-
mahea tawõla. Ba ifazõchi lagõla- 6
gõ, si ndroehoe mbalaki, 2 hela a
matonga wa'anaoe ba sahela a ma-
tonga wa'ebolo. Ba ifazõchi gõi 7
geroebi, domboea, ana'a; nibõbõzi
wamazõchi ja'ia, ba fafõfõ lagõlagõ
andrõ ibe'e, samboeasamboea fafõ- 8
fõ, ba dete lagõlagõ ibe'e geroebi
andrõ, faoma fafõfõ. Ba keroebi 9
andrõ, ba samologõ mijawa afira,
wamaloegõ lagõlagõ afira, faoma
la'otahõgõ nawõra; lagõlagõ andrõ
la'otahõgõ keroebi andrõ.

(A. 10–16: Faz. 25, 23–29.)

II. **B**a ifazõchi meza andrõ, bana 10
geoenia, 2 hela wa'anaoe ba sahela
wa'ebolo ba sahela a matonga wa'-

11 alaŵa. *(F. 25, 23).* Ba ifo'oeli si ndroehoe mbalaki ba ifosinga ana'a,
12 fasoei. Ba ifolambelambe na gõi, laloe'a wa'ebolo fasoei; ba lambelambe andrõ, ba ifosinga zoei ana'a,
13 fasoei. Ba õfa ifahele chõnia toembo ni'ogaolo, ana'a, ba ba watalingania ifachai doembo andrõ, ba
14 gahenia si õfa. Si fadege ba lambelambe no mege doembo andrõ, ba nifatõrõ heahea, ba wamahea meza
15 andrõ. Ba heahea andrõ, ba bana ibe'e, ba ifo'oeli ana'a, ba wamahea
16 meza andrõ. Ba ifazõchi wakake andrõ ba meza, mako andrõ chõnia ba figa ba mako ba wamadoe ba koendri, fame'e zoemange nibadoe andrõ, si ndroehoe mbalaki manõ, fefoe.

(A. 17–24: Faz. 25, 31–39.)

17 III. Ba ifazõchi naha wandroe andrõ, si ndroehoe mbalaki. Nibõbõzi wamazõchi naha wandroe andrõ ahenia ba tõlania; ba tebe'e ni'obene mboenga andrõ — oeloe'oeloe sawena aboto —. *(F. 25, 31).*
18 Ba õnõ zi otarai ngainia daha, tõloetõloe fatambai naha wandroe.
19 Ba sara daha, ba tõloe ni'obene mboenga, si hoelõ mbene mbowo kanari, samboesamboea mbene, sawena aboto. Si manõ ba ndraha andrõ fefoe, si õnõ, si otarai naha
20 wandroe andrõ. Ba ba dõla naha wandroe, ba 4 ni'obene mboenga, si hoelõ mbene mbowo kanari, si so
21 oeloe'oeloe ba bowo, samboesamboea mbene tooe zi medõloe wa doea chõnia, — daha si õnõ andrõ, si otarai
22 ia. Bene andrõ chõnia ba daha andrõ, ba ha sara, nibõbõzi fefoe, ha sandroro, si ndroehoe mbalaki.
23 Ba fitoe ifazõchi fandroe chõnia, fabaja goeti andrõ ba sife andrõ
24 chõnia, si ndroehoe mbalaki. Otoe a doea woeloe balaki i'ogoena'õ si ndroehoe mbalaki, wamazõchi ja'ia, fabaja gamagamania no mege.

(A. 25–28: Faz. 30, 1–5.)

25 IV. Ba ifazõchi naha wanoenoe koemõjõ andrõ, bana geoenia, sahela wa'anaoe ba sehela wa'ebolo, si õfa sagi, ba 2 hela wa'alaŵa, ba si fadoro chõnia dandroenia andrõ. Ba 26 ifo'oeli si ndroehoe mbalaki mezania awõ ngainia, fasoei, ba tandroenia, ba ifosinga ana'a, fasoei. Ba tooe zinga andrõ, ba ifotoembo 27 ni'ogaolo, domboea, ba watalingania si domboea, ba faoma fatambai zi manõ, ba nifatõrõ heahea andrõ, ba wamahea ja'ia ba da'õ. Ba hea- 28 hea andrõ, ba bana ibe'e ba ifo'oeli ana'a. Ba ifazõchi wanicha fama- 29 joini andrõ ni'amoni'õ, awõ nitoenoe andrõ samohoea, si lõ si fabaja, nifolaoe zamaroeka daloedaloe nigoele'õ. *(F. 30, 25. 35.)*

FAZA 38.

I. Famazõchi naha wame'e soemange nitoenoe, awõ wakake andrõ chõnia ba gala andrõ, naha wanasa. II. Folaoe olajama, awõ goelamboenia. III. Fa'eboea mbobotolõ andrõ.

(A. 1–7: Faz. 27, 1–8.)

I. Ba ifa'anõ naha wame'e soe- 1
mange nitoenoe andrõ, bana geoenia; 5 hela wa'anaoe ba 5 hela wa'ebolo, si õfa sagi, ba tõloe hela wa'alaŵa. Ba tandroenia, ba ba 2
watalingania si õfa ibe'e, tobali si fadoro chõnia dandroenia andrõ, ba ifo'oeli tõla. Ba ifazõchi 3
wakake fefoe, sogoena ba naha wame'e soemange andrõ, bowoa ba soendroesoendroe ba figa ba garafoe ba gali; fefoe wakakenia, ba tõla ibe'e. Ba ifotarali 4
naha wame'e soemange andrõ, ni'o'oe'õ, tõla, tooe lambelambenia, iroegi daloe wa'alaŵania. Ba õfa 5
ifahele toembo ni'ogaolo, nibe'e ba watalinga darali tõla andrõ, si õfa, ba nifatõrõ heahea. Ba heahea a- 6
ndrõ, ba bana ibe'e, ba ifo'oeli tõla. Ba ifatõrõ ba doembo no mege 7
heahea andrõ, fatambai naha wame'e soemange, ba wamahea, ja'ia.

Fafa dõladõlania, tobali mo'arõ,
8 wamazõchinia ja'ia. Ba ifazõchi
gala andrõ, tõla, ba ahenia tõla,
sõrõmi ndra alawe, sangaingai
halõwõ, si so halõwõ ba zinga
mbawandroehõ nose wama'ele'õ.
(F. 30, 18).

(A. 9–20: Faz. 27, 9–19.)

9 II. **Ba** ifazõchi golajama tánõ
raja, ba da'õ ibe'e goelamboe ba'-
aba'a golajama andrõ tarafali bana,
10 otoe hela wa'anaoe, *(F. 27, 9)*, ba
20 daroe nahe, fabaja ahe tõla,
20, — ba osõ'osõ ba daroe nahe
andrõ ba toembo ni'ogaolo andrõ
11 chõnia, ba firõ. Ba tánõ jõoe, ba
otoe hela gõi wa'anaoe [mba'aba'a],
ba 20 daroe nahe, fabaja ahe tõla, 26,
— ba osõ'osõ ba daroe nahe andrõ
12 ba toembo andrõ chõnia, ba firõ. Ba
tánõ ba gaechoela loeo, ba 50 hela
mba'aba'a ba foeloe daroe nahe,
awõ gahe, foeloe; ba osõ'osõ ba
daroe nahe andrõ ba toembo andrõ
13 chõnia, ba firõ. Ba tánõ ba ga-
14 toemboecha, ba 50 hela, ba'aba'a
si 15 hela ba zi tambai, ba tõloe
15 daroe nahe, fabaja ahe, ba si manõ
ba zi tambai: 15 hela mba'ba'a,
ba tõloe daroe nahe, fabaja ahe;
faoma fatambai mbawa gõli ba
16 golajama. Fefoe mba'aba'a gola-
17 jama, fasoei, ba tarafali bana, ba
ahe daroe nahe andrõ, ba tõla, ba
osõ'osõ, ba firõ, ba oeli hõgõ, ba
firõ; ba fefoe daroe nahe ba gola-
18 jama, ba nifotoembo firõ. Ba ba'a-
ba'a mbawa gõli ba golajama, ba
no nifolaoe zanoso sola'ala'a, oe-
ngoe sowœ waroewaroe ba sojo ba
kirimisi ba tarafali bana, 20 hela
wa'anaoe ba 5 hela wa'alawa, fa'e-
bolonia, dali mba'aba'a golajama
19 andrõ. *(F. 27, 16)*. Ba taroe nahe
andrõ, si õfa, fabaja ahe si õfa,
ba tõla, ba osõ'osõ, ba firõ, ba si
manõ goeli hõgõ, ba toembo andrõ
20 chõnia, ba firõ. Ba fefoe daroe-
taroe ba nose ba ba golajama, fa-
soei, ba tõla.

III. **Ba** da'e wangerai balazo nose 21
andrõ, ose zoera goroisa, niwa'õ Mo-
ze fangerai, folaoe nono Lewi andrõ,
hõgõ Gitamari, ono Ga'aroni, ere
andrõ. Ba Besale'eli andrõ, ono 22
Goeri, ma'oewoe Hoeri, mado Joe-
da, zamazõchi fefoe hadia ia, niwa'õ
Jehowa chõ Moze, ba awõnia Go- 23
holiabi, ono Gahizamachi, mado Da-
no, da'õ ziamboe ba toeka geoe, ba
toeka wanoso ba sanoso sola'ala'a,
oengoe sowœ waroewaroe ba sojo
ba kirimisi ba tarafali. Ba ana'a 24
andrõ fefoe, ba wolaoe ja'ia, ba
nifazõchi andrõ fefoe, ba wolaoe
ni'amoni'õ andrõ, ana'a nifalaoe,
ame'ela ni'amoni'õ, ba no 77,408
balaki ba zaga ni'amoni'õ. Ba firõ 25
nibe'e, ba wangofaja banoea, ba
301,775 ba roefia, ba zaga ni'amo-
ni'õ; sasoekoe zamõsa, dozi ni'ofaja 26
andrõ, si 20 fache ba si a'a moroi
andrõ, 603,550 ira. Si 300,000 roefia 27
fa'aboea firõ, ba la'ogoena'õ ba wa-
mahele ahe ni'amoni'õ andrõ, fabaja
ahe mba'aba'a andrõ 300,000 ba
roefia, ba gahe andrõ si otoe, 3000
zara ahe. Ba si 1775 fa'aboea, ba 28
i'ogoena'õ ba wamazõchi osõ'osõ
andrõ ba daroe nahe andrõ, ba ifo'-
oeli hõgõ ba ifotoembo. Ba tõla a- 29
ndrõ nifalaoe, ame'ela ni'amoni'õ,
ba 212,400 roefia wa'aboea. Da'õ 30
i'ogoena'õ ba wamazõchi ahe mba'-
aba'a ba mbawandroehõ nose wa-
ma'ele'õ, awõ naha wame'e soema-
nge andrõ tõla, fabaja taralinia a-
ndrõ tõla, awõ fefoe wakake ba
naha wame'e soemange, awõ gahe 31
mba'aba'a golajama, fasoei, ba ahe
mba'aba'a mbawa gõli ba golajama,
fabaja taroetaroe andrõ ba nose ba
taroetaroe ba golajama fefoe, fasoei.

FAZA 39.

I. Fanagoe noecha gere. II. Te'-
erai fefoe nilaoe ba wamosoemange
Lowalangi.

(A. 1–21: Faz. 28, 4–30.)

I. **Ba** oengoe sowœ waroewaroe 1

ba sojo andrõ ba kirimisi andrõ, ba labali'õ noecha gere, si no maoeloe fanoso, noecha ba halõwõ ba ni'amoni'õ andrõ ; ba lafazõchi noecha ni'amoni'õ andrõ chõ Ga'aroni, la'o'õ niwa'õ Jehowa chõ Moze.
2 Ono mbaroe ba doto andrõ ifazõchi, bõna ame ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana. Labõbõzi gana'a, la'anifi'õ,
3 irege i'ila ichoi, ibali'õ bõna ame, ba wangoroedoegõ da'õ ba oengoe sowœ waroewaroe ba ba oengoe sojo ba ba kirimisi ba ba darafali,
4 nifolaoe doeka wanoso. Ba lafobaloebaloe galisi, nifabõbõ chõnia ; ba
5 mbalõnia si doea tefabõbõ : Ba bõbõ doto andrõ chõnia, ba wobaroe ja'ia, ba no fadoro chõnia, si manõ gõi wolaoe, bõna ame ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana, si mane niwa'õ
6 Jehowa chõ Moze. Ba ifazõchi weremata oena andrõ, nifosinga kawa ana'a ba nisoea, nifolaoe doeka dandro, dali dõi Ndraono Gizeraëli.
7 Ba ifachai ba mbaloebaloe galisi andrõ ba nono mbaroe ba doto, feremata famasoegi ba dõdõ Jehowa Ndraono Gizeraëli, si mane niwa'õ
8 Jehowa chõ Moze. Ba ifazõchi mbola andrõ, nifolaoe doeka wanoso, si mane folaoe ono mbaroe ba doto, bõna ame ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali bana. Si õfa sagi ia ; doea winaeta labe'e mbola andrõ, laloelaloe'a wa'anaoe, nifodoea winaeta.
10 Ba õfa ngenoli latagoe chõnia feremata : samboea weremata aki ba samboea weremata sabarazadi ba samboea weremata zoemoeroedi ni-
11 fa'oli ba ngenoli si sara. Ba ba ngenoli fanete da'õ, ba samboea weremata manika ba samboea weremata nila ba samboea weremata
12 ita. Ba fanete da'õ, ba samboea weremata foesifaraga ba samboea mbatoe siaboe ba samboea were-
13 mata mariti. Ba fanete da'õ, ba samboea weremata firoesa ba samboea weremata oena ba samboea weremata jasia ; da'õ nitagoe chõnia, nifasoei singa kawa ana'a nilalaoe. Ba dali dõi Ndraono Gize- 14
raëli, wa 12 weremata ; dali dõira, samboesamboea lasoea jawa tõi zi felendroea toea, nifolaoe doeka dandro. Awena laforaewëraewë mbola 15
andrõ, ni'osinali, nitali, si ndroehoe mbalaki, ba lalalaoe rendra ana'a, 16
doea, ba toembo ni'ogaolo, domboea, ba ba watalinga mbola andrõ, si domboea lafachai doembo
andrõ. Ba ba doembo andrõ si 17
domboea, ba watalinga mbola, si domboea, lafachai raewëraewë andrõ, si doea rozi. Ba balõ raewëraewë andrõ, si doea ba ba rendra nilalaoe andrõ, si doea, lafachai, ba da'õ nifachai ba mbaloebaloe galisi andrõ, si doea gõrõ, ba nono
mbaroe ba doto, tánõ fõnania. Ba 19
domboea lafazõchi toembo ni'ogaolo ana'a, nifachai ba watalinga mbola, si domboea, tánõ barõ, ba dagoetagoenia, tánõ ba nono mbaroe.
Ba domboea zoei lafazõchi toembo 20
ni'ogaolo nifachai ba mbaloebaloe galisi andrõ ba nono mbaroe, ba wondrege tooe, tanõ fõna, ba zi fahalõ ia, jawa mbõbõ doto ba nono mbaroe. Awena lafachai ba 21
doembo nono mbaroe mbola andrõ ba toembonia sinali oengoe sowœ waroewaroe wamachai — tobali jawa mbõbõ doto ba nono mbaroe si lõ liwaliwa, si mane niwa'õ Jehowa chõ Moze.

(A. 22–26: Faz. 28, 31–35).

Ba ifazõchi mbaroe seboea andrõ, 22
awõ nono mbaroe no mege, nisoso, oengoe sowœ waroewaroe, ma'asagõrõ. Ba lala hõgõ ba mbaroe se- 23
boea andrõ, ba si mane lala hõgõ ba gõrõba, nifasoei tagoetagoe, fa bõi atika. Ba tagoetagoe ba gahe 24
mbaroe seboea andrõ, ba lafoboea dalimo, oengoe sowœ waroewaroe ba sojo ba kirimisi ba tarafali

bana, ba lafazõchi ritiriti, si ndroe-
hoe mbalaki, ba lafasolisi ba ni'o-
boea dalimo andrõ ritiriti andrõ,
lafasoei gahe mbaroe seboea andrõ,
ba gota'otaloea ni'oboea dalimo no
mege, tobali samboesamboea riti-
riti ba samboesamboea ni'oboea
dalimo, si fazolizoli ba gahe mbaroe
seboea andrõ, ba wangai halõw̃õ
andrõ, si mane niw̃a'õ Jehowa chõ
Moze.

(A. 27–29 : Faz. 28, 39–42.)

Ba lafazõchi gameza andrõ, tara-
fali, chõ Ga'aroni ba ba nononia,
nisoso, awõ mbala hõgõ andrõ, ta-
rafali, ba kofia famoadoe andrõ,
tarafali, ba saraew̃a andrõ, tarafali
bana, awõ mbõbõ taloe andrõ, tara-
fali bana ba oengoe sow̃œ waroe-
waroe ba sojo ba kirimisi, nifolaoe
zanoso sola'ala'a, si mane niw̃a'õ
Jehowa chõ Moze.

(A. 30–31: Faz. 28, 36–38.)

Ba lafazõchi dete mbala hõgõ a-
ndrõ, diadema ni'amoni'õ, si ndroe-
hoe mbalaki, ba lasoea jaw̃a, nifo-
laoe zogao tandro : „Ni'amoni'õ chõ
Jehowa". *(F. 28, 36).* Ba lafosinali
oengoe sow̃œ waroewaroe, ba wa-
mõbõgõ ja'ia ba dete mbala hõgõ,
si mane niw̃a'õ Jehowa chõ Moze.

II. Si manõ wangasiwai halõw̃õ
andrõ fefoe ba nahia ose wama'ele'õ
andrõ ; la'o'õ sibai Iraono Gizeraëli
niw̃a'õ Jehowa chõ Moze — si ma-
nõ wolaoera. Ba la'ohe chõ Moze
nahia andrõ, ose andrõ, awõ wakake
chõnia fefoe, famachainia andrõ ba
fafa ba lazi ba taroe nahe, fabaja
ahe, ba baloebaloe zagõ andrõ, oeli
mbiribiri si matoea, nilaoe sojo ba
baloebaloe oeli goeaza mina ba
ba'aba'a andrõ, ba tawõla zoera
goroisa, fabaja heaheania ba lagõ-
nia, ba meza andrõ, awõ wakake
andrõ chõnia fefoe, awõ roti nifai-
gifaigi, awõ naha wandroe andrõ,
si ndroehoe mbalaki, fabaja fandroe
andrõ, nifa'oli chõnia, ba fakake
chõnia, fefoe, ba fanicha ba wa-
ndroe andrõ, awõ naha wame'e 38
soemange andrõ, ana'a, ba fanicha
famajoini ba hadia nitoenoe, samo-
hoea, ba'aba'a andrõ ba mbawa-
ndroehõ nose, ba naha wame'e 39
soemange andrõ, tõla, ba tarali a-
ndrõ chõnia, tõla, ba heaheania ba
fakake andrõ chõnia, fefoe, ba gala
andrõ fabaja ahenia. Ba ba'aba'a 40
golajama andrõ ba taroe nahe chõ-
nia, fabaja ahe, ba ba'aba'a ba
mbawa gõli ba golajama ba sinali-
nia ba taroetaroe, ba fakake andrõ
fefoe ba halõw̃õ andrõ ba nahia
ose wama'ele'õ andrõ. Awõ noecha 41
andrõ, si no maoeloe fanoso, ba
halõw̃õ ba ni'amoni'õ andrõ, noecha
ni'amoni'õ andrõ chõ Ga'aroni ere
andrõ, awõ noecha ba nononia, ba
halõw̃õra halõw̃õ gere. La'o'õ sibai 42
niw̃a'õ Jehowa chõ Moze Iraono
Gizeraëli, wolaoe da'õ fefoe. Ba me 43
i'ila Moze, awai sa'ae chõra halõw̃õ
andrõ fefoe — si mane niw̃a'õ Je-
howa wolaoera — ba ifahowoe'õ
ira Moze.

FAZA 40.

I. Oroisa ba wama'anõ ose andrõ ba ba we'amoni'õ ja'ia, awõ wakake, awõ gere. II. La'o'õ goroisa andrõ. III. Anõnõ nose lachõmi Jehowa.

(A. 1–33: Faz. 25–31.)

I. Ba hoemede Jehowa chõ Mo- 1
ze, imane : Ba desa'a ba mbaw̃a si 2
fõfõna õfa'anõ nahia ose wama'-
ele'õ andrõ, *(Nga'õt. II. 1, 3),* ba 3
õbe'e bacha dawõla gamaboe'ocla
li andrõ ba õba'a dawõla ba'aba'a
andrõ. Ba õbe'e bacha gõi meza 4
andrõ ba õbe'e jaw̃a nifinaetagõ
andrõ [roti], õfa'anõ ; õ'ohe bacha
naha wandroe andrõ ba õbe'e jaw̃a
wandroenia. Ba naha wanoenoe 5
koemõjõ andrõ, ana'a, ba fõna da-
wõla zoera goroisa õbe'e ba õtaw̃i
mba'aba'a mbawandroehõ nose. Ba 6
naha wame'e soemange nitoenoe,
ba ba zinga mbawandroehõ ba nahia

7 ose wama'ele'õ õfa'anõ, ba gala a-
ndrõ, ba ba gotaloeara nose wa-
ma'ele'õ naha wame'e soemange
andrõ õbe'e, ba õlaoe jaŵa nidanõ.
8 Ba õfa'anõ mba'aba'a golajama a-
ndrõ, fasoei, ba õtaŵi mba'aba'a
9 mbawa gõli ba golajama. Ba õhalõ
wanicha andrõ, famajoini, ba õba-
joini nose, awõ nõsinia fefoe, õ'amo-
ni'õ, awõ wakake chõnia fefoe, ena'õ
10 ni'amoni'õ. Ba he naha wame'e soe-
mange nitoenoe gõi, fabaja fakake a-
ndrõ chõnia, fefoe, ba õbajoini, õ'amo-
ni'õ naha wame'e soemange andrõ,
11 ena'õ ni'amoni'õ sibai. Ba he gala
andrõ, fabaja ahenia, ba õbajoini
12 ba õ'amoni'õ. Ba õŵa'õ chõ Ga'-
aroni ba ba ndraononia, ndramoe'-
iagõ zinga mbawandroehõ nose wa-
ma'ele'õ, ba õfemondri ira. *(F. 29,*
13 *4).* Ba õfonoecha Ga'aroni noecha
ni'amoni'õ andrõ, õbajoini ia, õ'a-
14 moni'õ, ena'õ ihalõ halõŵõ gere. Ba
õŵa'õ ba nononia, ndramoe'ondrasi,
15 ba õfobaroe ira kameza ; ba õba-
joini ira, si mane famajoinioe amara,
ena'õ ere ira chõgoe, ba ba wama-
joini andrõ tetehe chõra, ere ira,
si lõ mamalõmalõ, gõtõgõtõ wa'ara.
16 II. Ba i'o'õ sibai Moze niŵa'õ
Jehowa chõnia ; si manõ wolaoenia.
17 Ba desa'a ba mbaŵa si fõfõna, ba
ndrõfi si doea tefa'anõ nahia andrõ.
18 Ifa'anõ nahia andrõ Moze : ifeda-
dao gahe ba itaroe'õ jaŵa wafa
andrõ, ifa'anõ lazi ba ifasindro daroe
19 nahe. Ibologõ doefo sagõ andrõ,
sagõ nose ba ibaloegõ zagõ andrõ
baloebaloe andrõ, si mane niŵa'õ
20 Jehowa chõ Moze. Awena ihalõ
zoera goroisa ba ibe'e barõ dawõla
andrõ, ifoheahea dawõla ba ibe'e
21 jaŵa lagõlagõ andrõ. Ba i'ohe ba-
cha ba nose dawõla, itaŵi mba'a-
ba'a andrõ, iba'a dawõla zoera
goroisa, si mane niŵa'õ Jehowa chõ
22 Moze. Ba ibe'e gõi ba nose wa-
ma'ele'õ meza andrõ, tánõ jõoe,
23 baero mba'aba'a andrõ. Ba ibe'e
jaŵa nifinaetagõ andrõ [roti], ifa'-
anõ, fõna Jehowa, si mane niŵa'õ
Jehowa chõ Moze. *(F. 25, 30).* Ba 24
ibe'e gõi ba nose wama'ele'õ naha
wandroe andrõ, ba gamaoedoe meza
no mege, tánõ raja ba nose, ba 25
ibe'e jaŵa wandroe andrõ, fõna
Jehowa, si mane niŵa'õ Jehowa
chõ Moze. Ba si manõ gõi naha 26
wame'e soemange andrõ, ana'a, i-
be'e ba nose wama'ele'õ, fõna mba'-
aba'a andrõ, ba itoenoe jaŵa za- 27
mohoea, si mane niŵa'õ Jehowa chõ
Moze. Ba itaŵi mba'aba'a mba- 28
wandroehõ nose. Naha wame'e soe- 29
mange nitoenoe andrõ, ba ibe'e ba
zinga mbawandroehõ nahia ose wa-
ma'ele'õ ba ibe'e jaŵa zoemange
nitoenoe ba soemange ni'ã, si mane
niŵa'õ Jehowa chõ Moze. Ba gala 30
andrõ, ba ibe'e ba gotaloeara nose
wama'ele'õ naha wame'e soemange
andrõ, ba ilaoe jaŵa nidanõ, ba wa-
nasa. Ba lasasai ba da'õ dangara ba 31
ahera ira Moze A'aroni ba ononia,
ero na mõi ira bacha ba nose wa- 32
ma'ele'õ ba na la'ondrasi naha wa-
me'e soemange lasasai ira, si mane
niŵa'õ Jehowa chõ Moze. Ba ifasi- 33
ndro mba'aba'a golajama, ifasoei
nose, fabaja naha wame'e soemange
andrõ, ba itaŵi mba'aba'a mbawa
gõli ba golajama.
III. Ba me no i'asiwai wama'anõ 34
Moze, ba ibaloegõ nose wama'ele'õ
lawoeo ba anõnõ nose lachõmi Jeho-
wa. *(Moz. IV. 9, 15. Raz. I. 8, 10. Hez.*
43, 5). Ba tebai mõi bacha ba nose 35
Moze, me no ibaloegõ lawoeo andrõ
ba me no anõnõ nose lachõmi Je-
howa. Ba ero na isaŵa mijaŵa la- 36
woeo andrõ, moroi ba nose, ba la-
fazaŵa ira Iraono Gizeraëli ; mofa-
nõ, gõtõ we'asora ba lala. Ba na lõ 37
isaŵa mijaŵa lawoeo, ba lõ lafaza-
ŵa ira, balazi ifoeli isaŵa jaŵa.
Na ma'õchõ sa, ba jaŵa nose so 38
lawoeo andrõ chõ Jehowa, ba ba
zi bongi, ba mo'alitõ ia, anehe
Ndraono Gizeraëli fefoe, gõtõ we'a-
sora ba lala. *(F. 13, 21).*

Soera
MOZE

FANETE ZI DOMBOEA.

FAZA 1.

I. Amachoita ba zoemange nitoenoe, sawi. II. Biribiri ba nambi. III. Marafadi.

1 I. **B**a hoemede Jehowa chõ Moze, fahoehoeo ia chõnia, moroi ba nose wama'ele'õ, imane : *(Moz. II.*
2 *29, 42):* Hede ba Ndraono Gizeraëli ba wa'õ chõra : na so ba chõmi zame'e soemange Jehowa, ba oerifõnia ibe'e soemange, sawi, ba
3 ma oerifõ side'ide. Na sawi ibe'e soemange nitoenoe, ba si matoea, si lõ sala ibe'e. Jamoe'ohe ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ, ena'õ somasi Jehowa ia, ibe'e.
4 *(Moz. II. 29, 10).* Ba jamoetoefa tangania hõgõ zoemange andrõ, ba ni'omasi'õ ia ba aefa horõnia ibe'e.
5 Awena dania itaba nono zawi andrõ, fõna Jehowa ; ba iraono Ga'aroni, ere andrõ, zame'e do andrõ. Latefe naha wame'e soemange do andrõ fasoei, naha wame'e soemange andrõ ba zinga mbawandroe-
6 hõ nose. Ba ibo'a goeli zoemange ba
7 itatawi nõsi. Ba iraono Ga'aroni, ere andrõ, zangeboea alitõ ba dete naha wame'e soemange ba labaho-
8 gõ ba galitõ geoe nisisila. Ba lahaogõ Iraono Ga'aroni, ere andrõ, wame'e jawa ba mbaho geoe andrõ ba galitõ ba naha wame'e soemange ngawalõ andrõ, hõgõ ba tawõ.
9 Ba alachaõ ba ahe, ba lasasai ba nidanõ, ba ifarahoegõ itoenoe ba naha wame'e soemange ere soemange nitoenoe, soemange nibe'e chõ Jehowa, nifatõrõ ba galitõ, samohoea.

II. **B**a na oerifõ side'ide — ono 10
mbiribiri, ba ma nambi — zoemange andrõ, nibe'enia soemange nitoenoe, ba si matoea, si lõ sala
ibe'e. Jamoetaba fõna Jehowa jõoe 11
naha wame'e soemange ; ba iraono Ga'aroni, ere andrõ, zanefe naha wame'e soemange do andrõ, fasoei.
Ba itatawi, ba ihaogõ ere, wame'e 12
ba mbaho geoe andrõ ba galitõ ba naha wame'e soemange ngawalõ
andrõ, awõ hõgõ, awõ dawõ. Ba 13
alachaõ ba ahe, ba lasasai ba nidanõ, ba ifarahoegõ ere, wame'e ja'ia, itoenoe ba dete naha wame'e soemange ; soemange nitoenoe ia, soemange nibe'e chõ Jehowa, nifatõrõ ba galitõ, samohoea.

III. **B**a na soemange fofo zoe- 14
mange andrõ, nibe'enia chõ Jehowa, ba foene ba ma ono marafadi
ibe'e soemange. Ba ere zolohe ba 15
naha wame'e soemange, iboto hõgõ ba itoenoe ba galitõ ba naha wame'e soemange, ba do, ba nifera'õ ba ngai naha wame'e soemange.
Ba horokina ba boe, ba iheta ba 16
itibo'õ ba nidoewagõ awoe, tánõ ba gatoemboecha, i'otarai naha wame'e soemange. Ba ilõwa gafi ba 17
lõ ifaefa ; ba itoenoe ere ba naha wame'e soemange, ba mbaho geoe andrõ ba galitõ jawa ; soemange

nitoenoe ia, soemange nibe'e chõ Jehowa, nifatõrõ ba galitõ, samohoea.

FAZA 2.

I. Soemange ni'ā, hamo ba koee. II. Soemange boea zinanõ, sahoelõ.

1 I. **N**a so zame'e chõ Jehowa soemange ni'ā, ba ja hamo si sõchi zoemange andrõ chõnia; jamoelaoe wanicha jaŵa ba jamoebe'e goe-
2 mõjõ. *(Moz. IV. 15, 4).* Ba i'ohe ba ndraono Ga'aroni, ere andrõ; ba jamoehalõ zi tambai tanga ere, hamo andrõ ba fanicha andrõ, nilaoe, ba koemõjõ, andrõ, ahori, ba jamoetoenoe ba naha wame'e soemange zamohoea andrõ chõnia, soemange nibe'e chõ Jehowa, nifatõrõ
3 ba galitõ, samohoea. Ba si tosai soemange ni'ā andrõ, fefoe, ba tána chõ Ga'aroni ba ba ndraononia; ni'amoni'õ sibai da'õ ba zoemange Jehowa andrõ, nifatõrõ ba galitõ.
4 *(F. 10, 12).* Ba na edõna õbe'e soemange ni'ā nibogõ ba galitõ, ba koee si lõ moe'aisõni õbe'e, koee hamo si sõchi, nifaroeka ba koee sanifi, si lõ moe'aisõni, nigoele'õ fa-
5 nicha. Ba na soemange ni'ā ba gali õbe'e, ba hamo si sõchi nifaroeka fanicha ba si lõ moe'aisõni õfake;
6 õboboto ia, sambasambawa ba õlaoe wanicha jaŵa — soemange ni'ā ia.
7 Ba na soemange ni'ā, nirino ba mbowoa, ba hamo si sõchi, awõ
8 wanicha õbe'e. Ba õ'ohe chõ Jehowa zoemange ni'ā andrõ, nimanõ famazõchi; labe'e ba danga gere, ena'õ ja'ia zolohe ba naha wame'e
9 soemange. Ba ihalõ ere ndrohoendrohoe, samohoea andrõ, ba zoemange ni'ā andrõ, ba itoenoe ba naha wame'e soemange, soemange nibe'e chõ Jehowa, nifatõrõ ba ga-
10 litõ, samohoea. Ba si tosai soemange ni'ā andrõ fefoe, ba tána chõ Ga'aroni ba ba ndraononia, ni'amoni'õ sibai da'õ ba zoemange Jeho-
11 wa andrõ, nifatõrõ ba galitõ. Fefoe zoemange ni'ā andrõ, nibe'emi chõ Jehowa, ba lõ tola si no moe'aisõni mibe'e; tanõmõ roti sa, ba ŵe ŵani, ba lõ tola mitoenoe ba galitõ, soemange Jehowa, nifatõrõ ba ga-
litõ. Hana na mibe'e bõrõta zoema- 12
nge chõ Jehowa, ba lõ tola mõi ba naha wame'e soemange, samohoea ena'õ. Ba fefoe zoemange ni'ā, 13
nibe'eoe, ba õlaoe nasio; lõ'õ manõ tola lõ õbe'e nasio wawoe'oesa li andrõ, nihonogõi Lowalangioe, ba zoemange ni'ā andrõ chõoe: ba zoemange andrõ chõoe fefoe, ba õfao nasio. *(Mar. 9, 49).*

II. **B**a na edõna'õ õbe'e soe- 14
mange Jehowa mboea zinanõ sahoelõ, ba ngalai nibogõ ba galitõ ba ma bõra nirecha, boea si bohooe moebasi, õbe'e soemange ni'ā chõoe, boea zahoelõ. Ba õlaoe wanicha ba 15
õbe'e jaŵa goemõjõ, — soemange ni'ā ia. Ba ihalõ ndrohoendrohoe, 16
samohoea, ere, bõra nirecha andrõ ba fanicha, nibe'e andrõ, — ba koemõjõ andrõ chõnia, ba ahori, ihalõ, ba itoenoe ba galitõ soemange Jehowa, nifatõrõ ba galitõ.

FAZA 3.

I. Soemange fangorifi, saŵi. II. Biribiri. III. Nambi.

I. **B**a na soemange fangorifi ni- 1
be'enia, ba na saŵi zedõna ibe'e, ba si lõ sala ifaigi, ma zi matoea, ba ma si alawe, ni'ohenia chõ Jehowa. Ba itoefa tangania hõgõ 2
zoemange andrõ chõnia, ba itaba ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ; ba iraono Ga'aroni, ere andrõ, zanefe naha wame'e soemange do andrõ, fasoei. *(Moz. II. 29, 12).* Ba jamoehalõ ba zoemange 3
fangorifi andrõ, nibe'e soemange Jehowa nifatõrõ ba galitõ, dawõ wali'a andrõ ba moeroemoeroe mbetoe'a ba boea si domboea, fa- 4
baja tawõnia, ba ba rami lafojo, ba si fabõbõ ba gate; ba mboea i'etoe'õ. Ba ndra moetoenoe iraono 5
Ga'aroni ba dete naha wame'e soe-

mange, jawa ba zoemange nitoenoe andrõ, si so ba dete mbaho geoe andrõ ba galitõ, latoenoe soemange nibe'e chõ Jehowa nifatõrõ ba galitõ, samohoea. *(Moz. II. 29, 25).*

6 II. Ba na oerifõ side'ide nibe'enia soemange Jehowa, soemange fangorifi ba si lõ sala ifaigi, ma si matoea, ba ma si alawe, nibe'e-
7 nia. Na ono mbiribiri sedõna ibe'e soemange, ba jamoe'ohe fõna Je-
8 howa, ba jamoetoefa tangania hõgõ zoemange andrõ chõnia, ba jamoetaba sa'ae fõna nose wama'ele'õ; ba iraono Ga'aroni zanefe naha wame'e soemange do andrõ, fasoei.
9 Ba jamoebe'e soemange Jehowa nifatõrõ ba galitõ zoemange fangarifi andrõ õsa, tawõnia andrõ: i'o sotawõ andrõ, ma'asara, ba mbõrõ gi'o sibai ifaefa — awõ dawõ wali'a andrõ, ba moeroemoeroe mbetoe'a,
10 fefoe, ba boea si domboea, fabaja tawõnia ba ba rami lafojo ba si fabõbõ ba gate; ba mboea i'etoe'õ.
11 Ba itoenoe ba naha wame'e soemange ere, õ soemange nifatõrõ ba galitõ, chõ Jehowa. *(F. 21, 6).*

12 III. Ba na nambi zoemange chõ-
13 nia, ha jamoe'ohe fõna Jehowa, jamoetoefa tangania hõgõ ba jamoetaba fõna nose wama'ele'õ; ba iraono Ga'aroni zanefe naha wame'e
14 soemange do andrõ, fasoei. Ba ihalõ ba da'õ zoemange andrõ chõnia, nibe'e, soemange chõ Jehowa, nifatõrõ ba galitõ, tawõ wali'a andrõ ba
15 moeroemoeroe mbetoe'a, fefoe, ba boea si domboea, fabaja tawõnia ba ba rami lafojo, ba si fabõbõ ba
16 gate; ba mboea i'etoe'õ. Ba ere zanoenoe ba naha wame'e, soemange, õ nibe'e chõ Jehowa, soemange nifatõrõ ba galitõ, samohoea. Fefoe dawõ, ba chõ Jehowa. *(F. 7,*
17 *23).* Amachoita si lõ teboelõ da'õ, nitõrõmi, gõtõgõtõ wa'ara, fefoe gofoe heza so ami: Tawõ ba do, ba alõsoe lõ tola mi'ã! *(Moz. I. 9. 4. Hal. zin. 15, 20).*

FAZA 4.

I. Soemange fameta horõ gere, si lõ la'ila watahõgõ mege. II. Fameta horõ mbanoea, si manõ. III. Fameta horõ zalawa, si manõ. IV. Fameta horõ zi ha samõsa, si manõ.

I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, 1
imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli, 2
ba wa'õ chõra: Na so zanawõ oroisa Jehowa andrõ zambalõ, hadia ia, si lõ moe'odõdõgõ. na ilaoe hadia nilacha'õ [ba mimane:] Na ere niba- 3
joini andrõ zosala, si mõi sala zato, ba ibe'e chõ Jehowa soemange fameta horõ nono zawi si matoea, si lõ sala, soelõ lalõ andrõ, horõnia andrõ. I'ohe ba zinga mbawandroehõ 4
nose wama'ele'õ, fõna Jehowa, nono zawi andrõ, ba itoefa tangania hõgõ nono zawi ba itaba nono zawi, fõna Jehowa. Ba jamoehalõ õsa ndro 5
zawi andrõ ere nibajõini andrõ ba jamoe'ohe bacha ba nose wema'ele'õ. *(F. 16, 14. Moz. 4, 19, 4).* Ba jamoe'- 6
oengoegõ doeroenia ba ndro ere, ba mewitoe jamoetefe tooe zalo do andrõ õsa, fõna mba'aba'a andrõ, ba ni'amoni'õ, fõna Jehowa. Ba jamoe- 7
goele'õ ba dandroe naha wame'e soemange, fõna Jehowa, ba nose wama'ele'õ ndro andrõ ma'ifoe ere, ifabaja zamohoea andrõ, nitoenoetoenoe; ba do nono zawi, soja andrõ, ba idoewagõ tooe ba zinga naha wame'e soemange nitoenoe andrõ, ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ. *(F. 9, 9).* Ba ahori ja- 8
moehalõ dawõ nono zawi soemange fameta horõ andrõ, tawõ wali'a andrõ ba moeroemoeroe mbetoe'a ba 9
boea si domboea, fabaja tawõnia, ba ba rami lafojo, awõ zi fabõbõ ba gate; ba mboea i'etoe'õ —, si mane 10
fangai ba zawi si matoea, soemange fangorifi; ba itoenoe ere ba naha wame'e soemange nitoenoe. Ba ba goeli 11
nono zawi andrõ ba ba nõsinia, noemalõ hõgõnia ba ahenia ba betoe'- 12
ania ba tainia, ono zawi andrõ, ma'-

asageoe, ba ni'ohe baero golombasewã, ba naha si sõchi — ba naha nidoewagõ awoe andrõ — ba nitoenoe ba mbaho geoe; ba naha nidoewagõ awoe andrõ latoenoe ia. *(Moz. II. 29, 14. Heb. 13, 11).*

13 II. Ba na samba banoea Iraono Gizeraëli zosala, si lõ moe'odõdõgõ, si lõ aboto ba dõdõ zato, na lasawõ goroisa Jehowa andrõ zambalõ,
14 hadia ia, horõra. ba sato zame'e ono sawi, soemange fameta horõ, na no moerongo lalõ andrõ, horõra.
15 La'ohe fõna nose wama'ele'õ, ba latoefa tangara hõgõ nono zawi andrõ satoea mbanoea, fõna Jehowa
16 ba lataba ia, fõna Jehowa. Ba i'ohe bacha ba nose wama'ele'õ ndro nono zawi andrõ õsa ere nibajoini andrõ.
17 Ba i'oengoegõ ba ndro andrõ doeroenia ere ba mewitoe itefe tooe zalo do andrõ ma'ifoe fõna Jehowa –
18 fõna mba'aba'a andrõ. Ba ma'ifoe gõi igoele'õ ba dandroe naha wame'e soemange, fõna Jehowa, ba nose wama'ele'õ do andrõ; ba do soja andrõ, ba idoewagõ tooe ba zinga naha wame'e soemange nitoenoe, ba zinga
19 mbawandroehõ nose wama'ele'õ. Ba tawõnia fefoe, ba ihalõ, ba itoenoe
20 ba naha wame'e soemange. Ba ono zawi andrõ, ba ifatõrõ ba nifatõrõnia sawi si matoea andrõ soemange fameta horõ — ba da'õ gõi ifatõrõ. Na no imanõ ere, wamaigi chõra fameta horõ, ba tebe'e aefa chõra.
21 Ba ono zawi andrõ, ba ni'ohe baero golombasewa ba nitoenoe, si mane fanoenoe sawi si matoea no mege. Soemange fameta horõ mbanoea da'õ.
22 III. Ba na salawa zanawõ oroisa Lowalanginia Jehowa, zambalõ, ho-
23 rõnia, si lõ moe'odõdõgõ, ba na no moe'ombacha'õ chõnia lalõnia, horõnia andrõ, ba jamoebe'e soemange nambi si matoea, si lõ sala,
24 itoefa tangania hõgõ nambi andrõ, ba itaba ba nitataba soemange nitoenoe andrõ fõna Jehowa; soe-
25 mange fameta horõ ia. Ba ihalõ ma'ifoe ndro zoemange fameta horõ andrõ ere, toeroenia, ba igoele'õ ba dandroe naha wame'e soemange nitoenoe, ba do soja, ba idoewagõ tooe, ba zinga naha wame'e soemange nitoenoe. Ba tawõ, ba ahori 26
itoenoe ba naha wame'e soemange, si mane tawõ zoemange fangorifi andrõ. Na no ifaigi chõnia ere wameta lalõnia andrõ, ba tebe'e aefa chõnia.

IV. Ba na ono mbanoea zolalõ wa- 27
nawõ oroisa Jehowa zambalõ, horõnia, si lõ moe'odõdõgõ, ba na no 28
moe'ombacha'õ chõnia, lalõnia andrõ, horõnia, ba jamoebe'e nambi si alawe, si lõ sala, soemange fameta zala andrõ horõnia andrõ, itoefa 29
tangania hõgõ zoemange fameta horõ andrõ, ba itaba, ba nitataba soemange nitoenoe andrõ. Ba ihalõ 30
ma'ifoe ndro andrõ ere, toeroenia, ba igoele'õ ba dandroe naha wame'e soemange nitoenoe. Ba do soja, ba idoewagõ tooe, ba zinga naha wame'e soemange. Ba tawõ, ba ahori 31
ihalõ, si mane fangai ja'ia ba zoemange fangorifi andrõ, ba itoenoe ere ba naha wame'e soemange, samohoea chõ Jehowa. Na no imanõ ere, wamaigi chõnia fameta horõ, ba tebe'e aefa chõnia. Ba na ono 32
mbiribiri zoemange andrõ, nibe'enia soemange fameta horõ, ba si alawe, si lõ sala, ibe'e. Ba itoefa tanga- 33
nia hõgõ zoemange fameta horõ, ba itaba soemange fameta hõrõ, ba nitataba soemange nitoenoe andrõ. Ba ihalõ ma'ifoe ndro zoemange 34
fameta horõ andrõ ere, toeroenia, ba igoele'õ ba dandroe naha wame'e soemange. Ba do soja, ba idoewagõ tooe ba zinga naha wame'e soemange. Ba tawõ, ba ahori ihalõ, 35
si mane fangaingai tawõ nono mbiribiri andrõ, soemange fangorifi, ba itoenoe ere, ba naha wame'e soemange, ba zoemange Jehowa nifatõrõ ba galitõ. Na no imanõ ere, wamaigi chõnia fameta sala andrõ, horõnia andrõ, ba tebe'e aefa chõnia.

FAZA 5.

I. Tohoetohoe gamachoita ba zoemange fameta horõ. II. Soemange ogaoeta ba zala ba ni'amoni'õ andrõ, si lõ moe'odõdõgõ.

I. **N**a so zi sala, na no irongo wangelifi, na tola sasi ia, ma no i'ila [zangelifi] ba ma no irongo, ba na lõ ni'ombacha'õnia, si tobali horõnia — ma no so zi no mombambaja salacha, ma amatela goetoe ndroe'oe salacha, ba ma amatela goerifõ salacha ba ma zoei amatela goeõkoeõ salacha, si lõ i'ila mege, ba na irongo dania, si tobali horõnia, — *(Hag. 2, 13. Kor. II. 6, 17)*, ba ma zoei tobaja chõnia zalacha, ba niha, ba ma hadia ia zalacha, ba zi hoelõ zi ra'ira'iõ niha, si lõ i'ila mege, ba nirongonia dania, si tobali horõnia, — ba ma zoei na fahõloe niha, sambõ fangerangera, na iŵa'õ ilaoe hadia ia ba na noemalõ linia fahõloesa, si lõ aboto ba dõdõnia oea, ba na aboto ba dõdõnia dania, na tobali horõnia zi mane da'õ, ba jamoe'ombacha'õ hadia horõnia, na no tobali horõnia zi mane da'õ; ba ibe'e soemange Jehowa, soemange fameta horõ zageoe, oerifõ side'ide, si alawe, ma biribiri ba ma nambi, ogaoeta ba golalõŵa andrõ, horõnia andrõ, ba ifaigi chõnia wameta lalõ andrõ ere. Ba na tebai ibe'e nambi, na si noemana ia, ba domboea woene, ba ma doemboea nono marafadi; si samboea, ba soemange fameta horõ, ba si samboea, ba soemange nitoenoe. *(F. 12, 8)*. Jamoe'ohe chõ gere; ba jamoe'ofõnai'õ wame'e nihonogõi soemange fameta horõ da'õ; iboto hõgõ, tánõ ba mbõrõ doe'i, ba bõi jamoefaefa, *(F. 1, 15)*. Ba do zoemange fameta horõ andrõ, ba igoele'õ ba ngai naha wame'e soemange ma'ifoe; ba do soja, ba nifera'õ tooe, ba zinga naha wame'e soemange; soemange fameta horõ ia. Ba si samboea, ba i'asiwai soemange nitoenoe; i'o'õ nifachoi andrõ. Na no imanõ ere wamaigi chõnia fameta lalõ andrõ, horõnia andrõ, ba tebe'e aefa chõnia. Ba na tebai ibe'e woene 11 andrõ, si domboea, ba he ono marafadi, si domboea, ba wa'anoemanania, ba joemoebe'e soemange ba lalõnia andrõ, soemange fameta horõ, zi samba hinaoja hamo si sõchi, ba bõi jamoelaoe wanicha, ba he koemõjõ, me soemange fameta horõ. Ba jamoe'ohe chõ gere; ba ihalõ 12 zi tambai tanga ere, ndrohoendrohoe, samohoea, ba itoenoe ba naha wame'e soemange ba zoemange Jehowa andrõ, nifatõrõ ba galitõ — soemange fameta horõ ia. *(F. 2, 2)*. Na no imanõ ere, wamaigi chõnia 13 fameta zala andrõ, horõnia heza andrõ, ba tebe'e aefa chõnia. Ba chõ gere [zoemange si manõ], si mane soemange ni'ā andrõ.

II. **B**a hoemede Jehowa chõ 14 Moze, imane: Na so zi falimo, na 15 ihalõ hadia ia ni'amoni'õ chõ Jehowa, si lõ moe'odõdõgõ, ba ibe'e soemange Jehowa, soemange fameta horõ, ogaoeta, mbiribiri si matoea, si lõ sala – ba goerifõnia side'ide ihalõ – si lõ ambõ domboea roefia fowõli, wamatõoe bõli. Ba jamoefoeli ni- 16 halõnia ni'amoni'õ andrõ ba ifo'oewoe, samboea ni'olima ja'ia. Ba danga gere ibe'e, ba jamoefaigi chõnia wameta zala ere, ba zoemange fameta horõ, biribiri andrõ, ba tebe'e aefa chõnia. Ba na so zi 17 sala, sanawõ oroisa Jehowa zambalõ, horõnia, na tohare chõnia golalõŵa, si lõ moe'odõdõgõ, ba jamoe'ohe 18 chõ gere mbiribiri si matoea si lõ sala — ba goerifõnia side'ide ihalõ — ba ja'oegõ zangoekoekoe fa'eboea, jamoebe'e soemange ogaoeta, ba ifaigi chõnia wameta lalõ andrõ ere, lalõ andrõ si lõ moe'odõdõgõ, ba tebe'e aefa chõnia. Soemange 19 ogaoeta da'õ, me no molalõ ia chõ Jehowa.

FAZA 6.

I. Soemange ogaoeta ba walimosa fanagõ. II. Amachoita ba zoemange nitoenoe. Bõi mate galitõ ba naha wame'e soemange. III. Amachoita ba zoemange ni'ã. IV. Soemange ba wamataro ere. V. Amachoita ba zoemange fameta horõ.

I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze, imane: Na so zi sala, na falimo ia chõ Jehowa, horõnia, na i'osilõ'õgõ chõ nawõnia nibe'e ba dangania, ma nifa'irõ'õgõ, ba ma niraboe, ba ma na ibe'e te'ala nawõnia, ba ma na i'osilõ'õgõ nisõndrania, saechoe, ba ma na mõi ia ba hõloe ba zi lõ doehoe, na so nilaoe hadia ia, sosala niha, — na molalõ ia si manõ, horõnia, ba jamoefoeli niraboenia andrõ, ba ma si falaoe horõ ia, ba ma nibe'e ba dangania, ba ma saechoe no mege, nisõndrania. *(Moz. IV. 5, 6)*, ba ma si mõi ia ba hõloe si lõ doehoe — fefoe, gofoe hadia ia —; bõlinia ma'afefoe ifoeli, ba samboea ni'olima ibe'e oewoenia; ba zochõ ibe'e, na loeo ibe'e gogaoeta andrõ. Ba chõ Jehowa ibe'e ogaoeta mbiribiri si matoea, si lõ sala — ba goerifõnia side'ide ihalõ — ja'oegõ zangoehoekoe fa'eboea, jamoe'ohe chõ gere, soemange ogaoeta. Ba jamoefaigi chõnia wameta zala chõ Jehowa ere, ba tebe'e aefa chõnia — hadia ia nilaoe, horõ zamõsaná.

II. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze, imane: Be'e lala chõ Ga'aroni ba ba ndraononia, õmane: Da'õ gamachoita ba zoemange nitoenoe andrõ: Soemange nitoenoe andrõ, ba sara wongi lõ teboelõ ba naha wame'e soemange, ba nitoenoe ja'ia, irege mahemoloe mbanoea, fangeboea galitõ ba naha wame'e soemange, fa lõ mate. Ba jamoe'obaroe gamezania ere, ba jamoebaloegõ zaila ia saraewa tarafali ba jamoeheta nawoe andrõ, awoe zoemange nitoenoe andrõ ba galitõ ba naha wame'e soemange, ba jamoedoewagõ ba ngai naha wame'e soemange. Aefa da'õ, ba jamoefohani ia, ba jamoe'ohe baero golombasewa nawoe andrõ, ba naha si sõchi. Ba nibe'e fangeboea galitõ ba naha wame'e soemange ia, bõi manõ mate. Ero mahemoloe itoenoe jawa geoe ere, ifa'anõ jawa geoe, ba itoenoe jawa ba da'õ dawõ zoemange fangorifi andrõ. Si lõ teboelõ galitõ ba naha wame'e soemange, lõ tola mate ia.

III. **Ba** da'õ gamachoita ba zoemange ni'ã andrõ: Iraono Ga'aroni zolohe chõ Jehowa, ba naha wame'e soemange. *(F. 2, 1 b. t.)*. Ba ihalõ õsa, tambai tanga — hamo si sõchi andrõ ba fanicha, nibe'e soemange ni'ã — ba koemõjõ andrõ, hawoehawoe zoemange ni'ã andrõ, ba ahori ihalõ, ba itoenoe ba naha wame'e soemange, soemange nifatõrõ ba galitõ, samohoea, ndrohoendrohoenia, samohoea, chõ Jehowa. Ba si tosainia, ba õ ndra A'aroni iraononia; ni'ã lõ moe'aisõni, ba naha ni'amoni'õ: ba golajama nose wama'ele'õ la'ã ia. Lõ tola labogõ nifaroeka tanõmõ roti. Oetehe chõra oerachara ba zoemangegoe andrõ nifatõrõ ba galitõ; ni'amoni'õ sibai ia si mane soemange fameta horõ andrõ ba si mane soemange ogaoeta. Dozi motõi 'matoea ba ndraono Ga'aroni zi tola manga ja'ia; amachoita si lõ teboelõ ha wa'ara, nitehe chõmi ba zoemange Jehowa andrõ, nifatõrõ ba galitõ, gõtõgõtõ wa'ara; sombambaja ja'ia, ba no ni'amoni'õ gõi. *(Moz. II. 29, 37)*.

IV. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze, imane: Da'õ zoemange Jehowa, nibe'e Ga'aroni ba iraononia, na loeo tebajoini ia: Samba hinaoja hamo si sõchi, soemange ni'ã, sero ma'õchõ — si matongania, ba na mahemoloe mbanoea, ba si matonga, ba na owĩ. Ba gali la'asosoi,

nifaroeka fanicha ; õfachõjõ oea, ató õbe'e, sinaba zoemange ni'ā andrõ nigore õbe'e, samohoea chõ
22 Jehowa. Ere andrõ, nibajoini fangalinia, nitoejoe ba ndraononia andrõ, da'õ zangasiwai ; amachoita Jehowa si lõ teboelõ da'õ, gõtõgõtõ wa'ara ; ahori tetoenoe chõ Jehowa.
23 Fefoe zoemange nibe'e gere, ba ahori tebe'e soemange ; lõ tola la'ā niha.
24 V. Ba hoemede Jehowa chõ Mo-
25 ze, imane : Hede chõ Ga'aroni ba ba ndraononia, wa'õ chõra : Da'õ gamachoita ba zoemange fameta horõ andrõ : ba nitaba soemange nitoenoe, fõna Jehowa, ba da'õ gõi tetaba zoemange fameta horõ ; ni'a-
26 moni'õ sibai ia. Ere andrõ. same'e soemange fameta horõ andrõ, da'õ zi manga ja'ia ; ba naha ni'amoni'õ te'ā ia, ba golajama nose wama'e-
27 le'õ. Dozi sombambaja õsinia andrõ, ba no ni'amoni'õ gõi ; ba na tokana ba mbaroe ndronia õsa, ba ba naha ni'amoni'õ õsasai nikanania andrõ.
28 Bowoa tanõ, fondrinonia, ba niboto ; ba na bowoa tõla wondrinonia, ba nidoechoe ba nihaogõ fangogoe-
29 mi. Dozi motõi matoea ba gere zi manga ja'ia ; ni'amoni'õ sibai ia.
30 Ba soemange fameta horõ fefoe ni'ohe do õsa ba nose wama'ele'õ, ba wolaoe fameta horõ, ba ni'amoni'õ, ba lõ tola te'ā ; nitoenoe da'õ. *(F. 4, 5. Heb. 13, 11).*

FAZA 7.

I. Tohoetohoe gamachoita ba zoemange ogaoeta. II. Soemange fangandrõ saoha gõlõ ba soemanga fanoeno ba soemange amaboe'oela li. III. Fanenawa femanga dawõ ba do. IV. Oeracha gere ba zoemange andrõ.

1 I. Ba da'õ gamachoita ba zoemange ogaoeta andrõ ; ni'amoni'õ sibai
2 ia. Ba nitataba soemange nitoenoe andrõ, ba da'õ gõi lataba zoemange ogaoeta, ba donia, ba fanefe naha wame'e soemange, fasoei. Ba ta- 3
wõnia fefoe, ba nibe'e soemange : i'o sotawõ andrõ ba tawõ wali'ā ba boea si domboea, fabaja tawõnia 4
ba ba rami lafojo ba si fabõbõ ba gate ; ba mboea i'etoe'õ. Ba itoenoe 5
ere ba naha wame'e soemange soemange nibe'e chõ Jehowa, nifatõrõ ba galitõ ; soemange ogaoeta ia. Dozi motõi matoea ba gere zi manga 6
ja'ia ; ba naha ni'amoni'õ te'ā ; ni'amoni'õ sibai ia. Si mane ba zoe- 7
mange fameta horõ, si manõ gõi ba zoemange ogaoeta, fagõlõgõlõ : chõ gere andrõ, same'e ja'ia, fameta horõ ia. Ba chõ gere andrõ, same'e 8
soemange nitoenoe andrõ, ni'ohe niha, goeli zoemange nitoenoe andrõ, nibe'enia. Si manõ gõi zoe- 9
mange ni'ā andrõ, nibogõ bawoe, fefoe. ba he nirino ba mbowoa, fefoe, ba he nigore ba gali, ba chõ gere, same'e ja'ia. Ba fefoe zoemange 10
ni'ā, he nifaroeka fanicha ba he sotoefo ba ba ndraono Ga'aroni, faoma chõra.

II. Ba da'õ gamachoita ba zoe- 11
mange fangorifi, nibe'e chõ Jehowa : na so zame'e ja'ia fangandrõ saoha 12
gõlõ, ba ifo'awõ zoemange fangandrõ saoha gõlõ andrõ koee nifaroeka fanicha, si lõ moe'aisõni ba koee sanifi, si lõ moe'aisõni nigoele'õ fanicha, ba hamo si sõchi, si no moefaroeka — koee nilaoe fanicha ba wamazõchi —. Ba koee roti si 13
lõ moe'aisõni ifao ba zoemange andrõ chõnia, lõ lai zoemange oerifõ, nibe'enia soemange fanoeno, fangandrõ saoha gõlõ. Ba sagõsagõrõ koee 14
zambalõ soemange ibe'e amaedola zoemange fegero chõ Jehowa ; ba chõ gere andrõ, sanefe do zoemange fangorifi andrõ, ia. Ba õsi zoemange 15
fangorifi andrõ fangandrõ saoha gõlõ, ba na loeo tebe'e zoemange andrõ te'ā ia ; lõ tola lasaigõ hadia ia irege mahemoloe mbanoea. Ba 16
na amaboe'oela li mbõrõ zoemange andrõ, nibe'enia, ba ma na saoha

gõlõ, ba na loeo da'õ gõi te'ā, ba si tosai, ba hana na mahemoloe
17 õ la'ā; *(F. 19, 6);* ba hadia zi tosai na õsi zoemange, ba zi doea wongi,
18 ba nitoenoe. Ba na te'ā na ba zi doea wongi nõsi zoemange fangorifi andrõ, ba lõ ibe'e ni'omasi'õ zame'e ja'ia andrõ; lõ'õ sa tebe'e hare, tobali sa amaedola no i'ā zobooe, ba si manga ja'ia, ba ifaloe'igõ
19 chõnia horõ. Ba he nagole si no fabaja ba zalacha, hadia ia, ba lõ tola te'ā, nitoenoe ia. Ba ba nagole [bõ'õ], ba dozi si lõ hadia ia sala-
20 cha, ba tola la'ā nagole. Ba si manga nõsi zoemange fangorifi andrõ nibe'e chõ Jehowa, fatoea so chõnia zalacha, ba nihori da'õ ba niwara
21 andrõ. Ba na so zi fabaja ba zalacha, hadia ia, he ba zalacha ba niha ba he ba zalacha oerifõ ba he ba zogoro ita, hadia ia, si ta'oenõ, ba na i'ā [zoei] nõsi zoemange fangorifi andrõ, nibe'e chõ Jehowa, ba nihori da'õ ba niwara andrõ.

22 III. **Ba** hoemede Jehowa chõ
23 Moze, imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli, ba ŵa'õ chõra: Lõ tola mi'ā hadia ia dawõ zaŵi ba tawõ
24 mbiribiri ba tawõ nambi. Tawõ goerifõ si mate ba he nisasawi, ba hana na la'ogoena'õ ba ngawalõ
25 hadia ia, ba lõ tola mi'ā. Dozi sa si manga dawõ goerifõ andrõ, nibe'e soemange Jehowa, nifatõrõ ba galitõ, ba nihori da'õ — si manga
26 ja'ia — ba niwara andrõ. Ba lõ'õ gõi tola mi'ā ndro, ba nahiami fefoe, he do wofo, ba he do zi õfa
27 ahe. *(Moz. I. 9, 14).* Dozi si manga ndro, ba nihori ba niwara.

28 IV. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze,
29 imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli ba ŵa'õ chõra: Same'e chõ Jehowa soemange fangorifi, ba ibe'e chõ Jehowa ndroehoendrohoe, ba zoemange fangorifi andrõ, õmõnia chõ-
30 nia. Ja'ia zolohe ngawoea andrõ, tána chõ Jehowa, soemange nifatõrõ ba galitõ: tawõ ba osoe jamoe'ohe; osoe andrõ, ena'õ lahahae, nihahae fõna Jehowa. *(Moz. II. 29, 24).* Ba 31 tawõ, ba itoenoe ere ba naha wa'-me'e soemange, ba osoe andrõ, ba chõ Ga'aroni ba ba ndraononia. Ba 32 faha kambõlõ ba zoemange fangorifi andrõ chõmi, ba ba gere gõi mibe'e, amaedola fegero. *(Moz. II. 29, 27).* Ono Ga'aroni andrõ, same'e do 33 zoemange fangorifi andrõ ba tawõnia, zanema faha kambolõ, tána chõnia. Osoe andrõ sa, nihahae andrõ 34 ba faha andrõ nibe'e fegero, ba zoemange fangorifi andrõ, nibe'e Ndraono Gizeraëli, ba ja'o zi ochõgõ, ba oebe'e chõ Ga'aroni ere andrõ, ba ba ndraononia, tána chõra, õmõ Ndraono Gizeraëli, si lõ mamalõ-malõ. *(Moz. IV. 18, 11).* Da'õ dána 35 chõ Ga'aroni ba tána ba ndraononia, ba zoemange Jehowa andrõ, nifatõrõ ba galitõ, na baŵa nifa'asonia ja'ira, ba wangai halõŵõ gere chõ Jehowa, nihonogõi Jehowa chõra, 36 me loeo ibajoini ira, ame'ela Ndraono Gizeraëli, tána chõ, õmõra si lõ mamalõmalõ, gõtõgõtõ wa'ara. Da'õ gamachoita ba zoemange nitoe- 37 noe andrõ ba ba zoemange ni'ā ba ba zoemange fameta horõ ba ba zoemange ogaoeta ba ba zoemange famataro ba ba zoemange fangorifi, niŵa'õ Jehowa chõ Mose ba hili 38 Zina'i, me iŵa'õ lala ba Ndraono Gizeraëli, ba wame'e soemange chõ Jehowa, ba danõ si mate Sina'i.

FAZA 8.

I. Famonoecha gere. II. La'amoni'õ nose, awõ naha wame'e soemange, labe'e zoemange. III. Soemange ba we'amoni'õ A'aroni ba iraononia.

(A. 1–32: Moz. II. 29, 1–35.)

I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze, 1
imane: Ohe Ga'aroni, awõ ndrao- 2
nonia, awõ noecha andrõ ba fanicha famajoini, ba ono zaŵi, soemange fameta horõ, ba biribiri si matoea andrõ, si doea geoe, ba koede andrõ,

si so bacha si lõ moe'aisõni andrõ,
3 ba faloecha'õ zato fefoe, fõna mba-
4 wandroehõ nose wama'ele'õ. Ba i'o'õ
niŵa'õ Jehowa chõnia Moze, ba
owoelo zato fõna mbawandroehõ
5 nose wama'ele'õ. Ba imane Moze
ba zato: Da'e ia, niŵa'õ Jehowa,
6 nilaoe. Ba ifa'aso Ga'aroni ba iraо-
7 nonia Moze ba ifemondri ira. Aefa
da'õ, ba ifobaroe Ga'aroni kameza
andrõ ba ifamõbõ taloe bõbõ taloe
andrõ ba ifobaroe baroe seboea ba
ono mbaroe ba doto andrõ; ba
ibõbõ chõnia mbõbõ nono mbaroe
andrõ, wangaro'õ chõnia. *(Moz. II.*
8 *28)*. Ba ibe'e ba dotonia mbola
andrõ, ba ibe'e bacha ba mbola
9 Oerimi ba Toemimi andrõ. Ba ibe'e
ba hõgõnia mbala hõgõ andrõ; ba
tánõ fõna ba mbala hõgõ andrõ
ibe'e detenia andrõ, ana'a, diadema
ni'amoni'õ andrõ, si mane niŵa'õ
Jehowa chõ Moze.
10 II. Ba ihalõ wanicha famajoini
Moze, ibajoini nose, awõ fefoe hadia
ia zi so bacha, we'amoni'õ ja'ia.
11 Ba itefe gõi ba naha wame'e soe-
mange õsa, mewitoe, ibajoini naha
wame'e soemange andrõ. awõ wa-
kake chõnia, fefoe, ba he gala a-
ndrõ, fabaja ahenia, we'amoni'õ
12 ja'ia. Ba ilaoe ba hõgõ Ga'aroni õsa
wanicha famajoini, ibajoini ia, we'-
13 amoni'õ ja'ia. Ba ifa'aso gõi ndraono
Ga'aroni, ifobaroe ira kameza, ba
ifamõbõ taloe bõbõ taloe andrõ ba
ifokofia, si mane niŵa'õ Jehowa chõ
14 Moze. Ba ifa'aso nono zaŵi andrõ,
soemange fameta horõ, ba latoefa
hõgõ nono zaŵi andrõ ira A'aroni
15 iraononia, tangara. Ba itaba Moze,
ihalõ ndro, igoele'õ ba dandroe naha
wame'e soemange, fasoei, toeroenia,
fameta sala ba naha wame'e soe-
mange; ba do soja, ba idoewagõ
tooe ba zinga naha wame'e soema-
nge; i'amoni'õ naha wame'e soe-
mange andrõ, wolaoe chõnia fameta
16 sala andrõ. Ba ahori ihalõ dawõ
wali'a, ba si fabõbõ ba gate ba boea
si domboea, fabaja tawõnia, ba
itoenoe Moze, ba naha wame'e soe-
mange. Ba ono zaŵi andrõ, fabaja 17
oeli, ba õsinia ba tainia, ba baero
golombasewa itoenoe, si mane niŵa'õ
Jehowa chõ Moze. Ba awena ifa'aso 18
mbiribiri si matoea andrõ, soema-
nge nitoenoe, ba latoefa hõgõnia
ira A'aroni iraononia, tangara. Ba 19
itaba Moze ba itefe naha wame'e
soemange do andrõ, fasoei. Ba biri- 20
biri andrõ, ba itatawi, ba itoenoe
hõgõ, awõ ngawoea andrõ, awõ da-
wõ. Ba alachaõ ba ahe, ba isasai 21
ba nidanõ; aefa da'õ, ba itoenoe
mbiribiri andrõ, ma'asageoe Moze,
soemange nitoenoe, samohoea, õ
nibe'e chõ Jehowa, nifatõrõ ba ga-
litõ, si mane niŵa'õ Jehowa chõ
Moze.
III. Aefa da'õ ba ifa'aso mbiribiri 22
si sageoe andrõ, biribiri famataro,
ba latoefa hõgõnia ira A'aroni ono-
nia, tangara. *(Moz. II. 29, 10 b. t.)*.
Ba itaba Moze ba ihalõ ndro ma'- 23
ifoe, ba igoele'õ ba dojo dalinga
Ga'aroni ba gambõlõ ba ba doeroe
seboea ba dangania kambõlõ ba ba
doetoeroe kahe seboea kambõlõ. Ba 24
ifa'aso gõi Ndraono Ga'aroni Moze
ba igoele'õ gõi ma'ifoe ndro ba dojo
dalingara kambõlõ ba ba doeroe
seboea ba dangara kambõlõ ba ba
doetoeroe kahe seboea kambõlõ, ba
do soja, ba ibe'e fanefe naha wa-
me'e soemange, fasoei. Ba ihalõ 25
dawõ: i'o sotawõ andrõ ba tawõ
mbetoe'a fefoe, ba si fabõbõ ba
gate ba boea si domboea, fabaja
tawõnia, ba faha kambõlõ. Ba ihalõ 26
ba goede, si so si lõ moe'aisõni
andrõ, fõna Jehowa, zagõrõ koee si
lõ moe'aisõni ba sagõrõ koee roti
nifaroeka fanicha ba sagõrõ koee
sanifi, ba i'oroedoegõ ba dawõ no
mege ba ba waha andrõ, faha ka-
mbõlõ; ba ifarahoegõ wame'e ba 27
danga ndra A'aroni iraononia, iha-
hae, nihahae fõna Jehowa. *(Moz.*
II. 29, 24). Awena ifoeli ihalõ ba 28

dangara Moze ba itoenoe ba naha wame'e soemange, jaw̃a ba zoemange nitoenoe, soemange famataro, samohoea, soemange nibe'e chõ Je-
29 howa, nifatõrõ ba galitõ. Ba ihalõ nosoe mbiribiri famataro andrõ Moze ba ihahae, nihahae fõna Jehowa; tána chõ Moze ia, si mane niw̃a'õ
30 Jehowa chõ Moze. Ba ihalõ õsa Moze fanicha famajoini ba do, si so ba naha wame'e soemange, ba itefe Ga'aroni, awõ noechania, ba iraononia, awõ noechara, i'amoni'õ Ga'aroni, fabaja noechania ba irao-
31 nonia, fabaja noechara. Ba imane Moze chõ ndra A'aroni iraononia: Mirino nagole andrõ, fõna mbawandroehõ nose wama'ele'õ, ba mi'ā ba da'õ, awõ roti andrõ, si so ba goede, nifao ba zoemange famataro andrõ, si mane niw̃a'õ chõgoe ba goroisa andrõ: A'aroni ba iraononia zi manga ja'ia. *(Moz. II. 29, 32).*
32 Ba si tosai nagole ba roti, ba
33 mitoenoe. Ba fitoe bongi lõ tola mirõi mbawandroehõ nose wama'ele'õ, iroegi loeo no ahõwõ mbongi andrõ, nihonogõi ba wamataro ja'ami; fitoe ngaloeo sa wa'ara lafo'-
34 õsi'õsi dangami. Si mane nilaoe ma'õchõ si manõ ni'oroi'õ Lowalangi folaoelaoe, ba wameta salami.
35 Fitoe bongi wa'ara, ba bongi ma'õchõ mi'iagõ zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ, mi'o'õ goroisa Jehowa, fa bõi mate ami — si manõ
36 niw̃a'õ chõgoe! Ba la'o'õ A'aroni ba iraononia fefoe ni'oroi'õ Jehowa chõ Moze.

FAZA 9.

I. Soemange nibe'e Ga'aroni, si fõfõna, fameta horõnia. II. Soemange fameta horõ zato, si fõfõna. III. Oroma ba zato lachõmi Jehowa.

1 I. Ba fitoe bongi, ba hoemede Moze chõ ndra A'aroni iraononia ba ba zatoea Ndraono Gizeraëli,
2 imane chõ Ga'aroni: Halõ chõoe nono zaw̃i, ono'ono, soemange fameta horõ ba biribiri si matoea, soemange nitoenoe, faoma si lõ sala, ba ohe fõna Jehowa. Ba ba 3
Ndraono Gizeraëli, ba õmane: Mihalõ nambi si matoea, soemange fameta horõ, ba ono zaw̃i ba biribiri, sagesageoe, faoma si dõfi fa'eboea ba si lõ sala, soemange nitoenoe, ba saw̃i si matoea ba biribiri 4
si matoea, soemange fangorifi, ba wanaba fõna Jehowa, ba nifao zoemange ni'ā, nifaroeka fanicha; ma'õchõ sa i'oroma'õ ia chõmi Jehowa. Ba la'ohe niw̃a'õ 5
Moze, la'ohe ba golajama nose wama'ele'õ, ba so zato fefoe, la'ondrasi Jehowa. Ba imane Moze: 6
Da'o ia, ni'oroi'õ Jehowa chõmi folaoe, ena'õ oroma chõmi lachõmi Jehowa. Ba imane Moze chõ Ga'- 7
aroni: Ae ba naha wame'e soemange, ba be'e zoemange fameta horõ andrõ chõoe ba soemange nitoenoe, ena'õ aheta horõoe, awõ horõ zato, õbe'e; aefa da'õ, ba be'e zoemange nibe'e zato, ena'õ aheta horõra, õbe'e, si mane niw̃a'õ Jehowa. *(F. 16, 6. Heb. 5, 1; 7, 27).* Ba mõi ba naha wame'e 8
soemange Ga'aroni, itaba nono zaw̃i andrõ, nihonogõi soemange fameta horõ chõnia. Ba iraono Ga'- 9
aroni zangoro'õ chõnia do andrõ; ba i'oengoegõ doeroenia bacha ba igoele'õ ba dandroe naha wame'e soemange. Ba do soja, ba idoewagõ tooe ba zinga naha wame'e soemange. Ba tawõ zoemange fa- 10
meta horõ, awõ mboea, awõ zi fabõbõ ba gate, ba itoenoe ba naha wame'e soemange, si mane niw̃a'õ Jehowa chõ Moze. Ba õsi ba oeli, 11
ba baero golombasew̃a itoenoe. *(F. 4, 11. 12).* Aefa da'õ, ba itaba zoe- 12
mange nitoenoe; ba iraono Ga'aroni zangoro'õ chõnia do andrõ, ba ibe'e fanefe naha wame'e soemange, fasoei. Ba soemange nitoenoe andrõ, 13
ba la'oro'õ chõnia nitatawi, awõ hõgõ, ba itoenoe ba naha wame'e

14 soemange. Ba alachaõ ba ahe, ba isasai ba nidanõ ba itoenoe ba naha wame'e soemange, jaŵa ba zoemange nitoenoe.
15 II. **A**efa da'õ, ba ibe'e zoemange nibe'e zato : ihalõ nambi si matoea andrõ, nihonogõi zoemange fameta horõ zato, itaba ba ibe'e soemange
16 fameta horõ, si mane mege. Aefa da'õ, ba ibe'e zoemange nitoenoe
17 andrõ, ba lala nifachoi ifatõrõ. Ba ibe'e gõi zoemange ni'ã andrõ ; ihalõ õsa, si tambai tanga, ba itoenoe ba naha wame'e soemange, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ na
18 mahemoloe mbanoea. Aefa da'õ, ba itaba nono zaŵi andrõ, awõ mbiribiri si matoea andrõ, soemange fangorifi, si tefaoedoe ba zato ; ba iraono Ga'aroni zangoro'õ chõnia do andrõ ba ibe'e fanefe naha
19 wame'e soemange, fasoei. Ba ba ngawoea dawõ zaŵi andrõ, ba ba gi'o mbiribiri, sotawõ andrõ, awõ dawõ wali'a ba boea ba si fabõbõ
20 ba gate, ba lafalaetegõ ba ngawoea nosoe ngawoea dawõ andrõ, ba itoenoe ngawoea dawõ andrõ, ba
21 naha wame'e soemange. Ba ngawoea nosoe, awõ waha kambõlõ, ba ihahae A'aroni, nihahae fõna Jehowa, si mane niŵa'õ Moze.
22 III. **B**a i'oro'õ dangania A'aroni, jaŵa zato, ifahowoe'õ ira ; ba me no i'asiwai zoemange fameta horõ ba soemange nitoenoe ba soemange
23 fangorifi, ba mõi ia mitooe. Ba mõi bacha ba nose wama'ele'õ ndra Moze A'aroni, ba me lafoeli ira baero, ba lafahowoe'õ niha sato. Ba oroma ba niha sato fefoe lachõmi
24 Jehowa. Ba so galitõ si oroi Jehowa, ba i'ã zoemange nitoenoe andrõ, awõ ngawoea dawõ andrõ, ba naha wame'e soemange. Ba me la'ila da'õ sato fefoe, ba owoeawoea dõdõra ba lafalõgoe tooe ira. *(Sangoehoek. 6. 21. Raz. I. 8, 11; 18, 38. Nga'õt. II. 7, 1).*

FAZA 10.

I. Tehoekoe ndra Nadabi Abihoe ba galitõ bõ'õ andrõ. II. Lõ tola tebadoe nagoe ba halõŵõ ni'amoni'õ andrõ. III. Hadia dána ba gere ba zoemange andrõ nifatõrõ ba galitõ.

I. **B**a lahalõ gali mbo galitõ chõ- 1
ra iraono Ga'aroni andrõ Nadabi ba Abihoe, labe'e galitõ jaŵa ba lalaoe nitoenoe, samohoea, ba tobali la'ohe fõna Jehowa galitõ si tenga, si tenga niŵa'õnia chõra. *(Moz. II. 30, 9. Moz. IV. 3, 4. Nga'õt, I. 24, 2).*
Ba so galitõ, si oroi Jehowa, ba i'ã 2
ira, tobali mate ira [ba da'õ] fõna Jehowa. Ba imane Moze chõ Ga'a- 3
roni : Ba da'õ itõrõ niŵa'õ Jehowa, me imane : „Ba zahatõ chõgoe oe'oroma'õ, wa ni'amoni'õ ndra'odo, ba ba zi so sato fefoe oefa'ele'õ lachõmigoe." Ba lõ hedehede Ga'a-
roni. *(Moz. II. 19, 22).* Ba hoemede 4
Moze chõ ndra Miza'eli Elisafa, ono Oeziëli andrõ, ama Ga'aroni si achi, imane chõra : Mi'aini, miheta fõna ni'amoni'õ dalifoesõmi andrõ, mi'ohe baero golombasewa. Ba mõi 5
ira, la'ohe baero golombasewa, la'o'õ niŵa'õ Moze ; lõ moeheta gamezara andrõ. Ba imane Moze chõ Ga'aro- 6
ni ba chõ nononia Eleazari ba Itamari : Lõ tola miheta kofiami ba lõ tola mitika noechami, fa bõi mate ami ba fa bõi mofõnoe Jehowa ba zato fefoe ! Ba talifoesõmi andrõ ba ma'oewoe Gizeraëli fefoe, ba hana na la'e'esi nitoenoe Jehowa andrõ. Ba lõ'õ gõi tola 7
mirõi nose wama'ele'õ, we'amõi baero, fa bõi mate ami, me no tohare chõmi wanicha wamajoini andrõ chõ Jehowa ! Ba la'o'õ niŵa'õ Moze. *(F. 21, 12).*
II. **B**a hoemede Jehowa chõ Ga'- 8
aroni, imane : Agoe ba hadia ia 9
nibadoe, si maboe niha, ba lõ tola mibadoe — he ja'oegõ ba he iraonoe — na mõi ami bacha ba nose wama'ele'õ, fa bõi mate ami. Ama-

choita si lõ teboelõ da'õ, gõtõgõtõ
10 wa'ara. *(Hez. 44. 21. Tit. 1, 7).* Ba
mifaehoesi ira ni'amoni'õ zi tenga
ni'amoni'õ ba salacha ba si lõ ala-
11 cha, ba mifahaõ Ndraono Gizeraëli
ba gamachoita andrõ fefoe, nifa'ema
Jehowa chõra chõ Moze.
12 III. **B**a ibe'e lala Moze chõ Ga'-
aroni ba chõ ndra Eleazari Ita-
mari, si tosai ononia na, imane:
Mihalõ zoemange ni'ã andrõ, si
tosai na soemange nibe'e chõ Je-
howa, nifatõrõ ba galitõ, ba mi'ã
lõ moe'aisõni, ba ngai naha wame'e
soemange, me no ni'amoni'õ sibai
13 ia. *(F. 2, 10).* Andrõ wa ba naha
ni'amoni'õ mi'ã; noa sa tána chõoe,
si mõi chõoe ba ba ndraonooe, fõfõ
zoemange Jehowa andrõ, nifatõrõ
ba galitõ — si manõ niŵa'õ chõgoe.
14 *(F. 6, 16).* Ba osoe andrõ, nihahae
ba faha fegero, ba mi'ã onooe matoea
ba onooe alawe, ba naha si sõchi,
noa sa moetehe chõmi, tána chõmi,
si mõi chõmi iraonooe, fõfõ zoema-
nge fangorifi andrõ, nibe'e Ndrao-
15 no Gizeraëli. Ba faha andrõ, fege-
ro, ba osoe nihahae, ba nifao ba
ngawoea dawõ andrõ, nihonogõi
soemange nifatõrõ ba galitõ, ena'õ
tehahae, nihahae fõna Jehowa; ba
chõmi iraonooe dania, tána chõmi
si lõ teboelõboelõ, ha wa'ara, si
16 mane niŵa'õ Jehowa. Ba i'aloealoei
nambi si matoea andrõ, soemange
fameta horõ, Moze, ba hiza, no
moetoenoe. Ba mofõnoe sibai ia chõ
ndra Eleazari Itamari, ono Ga'a-
roni andrõ, si tosai na chõnia, ba
17 imane: Hana sa wa lõ mi'ã zoe-
mange fameta horõ andrõ, ba naha
ni'amoni'õ? noa sa ni'amoni'õ sibai
ia, ba no ibe'e chõmi, ba wameta
horõ mbanoea, ba ba wangatoelõ'õ
18 ja'ira chõ Jehowa. Hiza, no lõ
moe'ohe si bacha ba ni'amoni'õ
ndronia andrõ, ba mi'ã mena'õ, ba
19 ni'amoni'õ, si mane niŵa'õgoe. Ba
imane A'aroni chõ Moze: Hiza, no
labe'e zoemange fameta horõ, awõ
zoemange nitoenoe chõra, chõ Je-
howa ma'õchõ, ba no gõna ndra'o
si manõ, ba na oe'ã ena'õ zoemange
fameta horõ ma'õchõ, hadia, omasi
maõ Jehowa? Ba me irongo da'õ 20
Moze, ba ibato wanegoe ja'ira.

FAZA 11.

I. Saliŵaliŵa ba danõ si tola la'ã ba salacha. II. Amatela ba koeõkoeõ.

(Faigi gõi: Moz. V. 14, 2–21.)

I. **B**a hoemede Jehowa chõ ndra 1
Moze A'aroni, iŵa'õ li chõra, imane:
Mimane ba Ndraono Gizeraëli: Da'õ 2
zaliŵaliŵa ba danõ, si tola mi'ã,
fefoe, si õfa ahe ba goeli danõ.
(Moz. I. 7, 2. Moz. V. 14, 4. Hal.
zin. 10, 14). Fefoe zi õfa ahe ba si 3
no fabali sa'a, si no aloea fabali,
ba samomendroea fonganga gõra
ba tola mi'ã. Ba ba zamomendroea 4
fonganga gõra ba ba zi no fabali
sa'a, ba da'õ zi lõ tola mi'ã: ondra
andrõ; ifomendroea sa wonganga gõ-
nia, ba tenga si no aloea fabali sa'a
— salacha ia miŵa'õ. Ba kelindri; 5
ifomendroea sa wonganga gõnia, ba
tenga si no fabali sa'a, ba salacha
ia miŵa'õ. Ba kaweloe, ifomendroea 6
wonganga gõnia, ba tenga si no
fabali sa'a: ba salacha ia miŵa'õ.
Ba bawi; noa sa saloea fabali 7
sa'ania, ba tenga samomendroea
fonganga gõnia; salacha ia miŵa'õ.
Lõ tola mi'ã nõsira ba lõ tola miba- 8
baja gamatela; salacha ira miŵa'õ.
Ba da'õ zi tõla mi'ã, saliŵaliŵa ba 9
nidanõ, fefoe: fefoe zaliŵaliŵa ba
nidanõ, he ba nasi, ba he ba nidanõ,
soferefere ba sohoenahoena, ba tola
mi'ã. Ba fefoe zi so ba nasi ba ba 10
nidanõ, si lõ ferefere ba si lõ hoena-
hoena, ba zaliŵaliŵa ba nidanõ,
fefoe, ba ba zi so noso, si so ba
nidanõ, ba sogoro ami da'õ. Sogoro 11
ami ira: õsira, ba lõ tola mi'ã, ba
amatelara, ba mi'ogorofi. Fefoe za- 12
liŵaliŵa ba nidanõ, si lõ ferefere,
ba si lõ hoenahoena, ba sogoro ami.
Ba ba wofo, ba da'õ ni'ogorofimi — 13

tebai ni'ā, ni'ogorofi: mojo ba fofo
14 basi ba mojo nasi. Ba razo wali,
15 awõ ngawalõ ala'ala, awõ ngawalõ
16 gaga fefoe. Ba fofo ondra, ba katawaena ba samari, awõ ngawalõ
17 wõtõ. Ba toegõoe ba belibi ba la-
18 moehoe, ba meoe ba engangi ba
19 banga. Ba lakilaki, awõ ngawalõ mbangaoe, ba meragai ba bõgi.
20 Fefoe zaliwaliwa side'ide, si so afi
21 ba si õfa ahe, ba sogoro ami. Fefoe zaliwaliwa side'ide, si so afi ba si õfa ahe, ba ha da'õ zi tola mi'ā, si doea faha, jawa gahera, ba wanoka
22 ba danõ. Ba da'õ ba tola mi'ā ngawalõ damo andrõ, ja'ia ngawalõ damo solama, awõ ngawalõ damo hara goli, awõ ngawalõ damo ha-
23 gabi. Ba bõ'õnia, saliwaliwa side'ide, si so afi, ba si õfa ahe, ba sogoro
24 ami. Tobali si ra'ira'iõ da'õ mibe'e; dozi sombambaja amatela, ba si
25 ra'iõ, irege bongi. *(F. 5, 2).* Ba ha niha zolohe amatela, zamboea, ba lõ tola lõ ibabago noechania, ba si
26 ra'iõ ia, irege bongi — ba zaliwaliwa ba danõ, fefoe, si no fabali sa'a, si lõ aloea fabali, ba si tenga samomendroea fonganga gõnia. Salacha ira miwa'õ, dozi sombambaja
27 ja'ira ba ra'iõ. Ba fefoe gõi zosa'a, sa'a mao, ba zaliwaliwa ba danõ, si õfa ahe, ba salacha miwa'õ; dozi sombambaja amatela, ba ra'iõ, irege
28 bongi. Ba solohe amatela, ba lõ tola lõ ibabago noechania, ba ra'iõ ia, irege bongi — salacha ira miwa'õ.
29 II. Ba da'õ zalacha, miwa'õ, ba zaliwaliwa ba danõ side'ide: bitoeroe ba te'oe ba bajakomo, hadia
30 ngawalõ. Ba anaka ba koachi ba
31 leta'a ba chometi ba loa. Da'õ ira zalacha, miwa'õ, ba zaliwaliwa ba danõ side'ide; dozi sombambaja, na no mate, ba ra'iõ, irege bongi.
32 Ba fefoe hadia ia nilangõ zi manõ, ba wa'amate, ba ra'iõ, he nahia eoe fefoe ba he noecha ba he oeli ba he goni — fefoe wakake, ni'ogoena'õ. Ni'oengoegõ ba nidanõ, ba lõ teboelõ wa'ata'oenõ irege bongi; awena ifoeli sõchi. Ba na aechoe ba nahia 33
tanõ zara, da'õ, ba ta'oenõ nõsi ma'afefoe, ba nirasa [nahia andrõ]. Fefoe ngawalõ gõ, ni'aga'aga niha, 34
ba ta'oenõ, na gõna nidanõ si manõ; ba si manõ gõi nibadoe hadia ia, nibadoebadoe niha, gofoe hadia ia nahia, ba ta'oenõ [ba zi manõ]. Ba fefoe hadia ia, nilangõ 35
gamatela zi manõ, ba ta'oenõ: bowoa roti ba nirasa ba awoe, ba nidoedoegõ. Si ta'oenõ ia ba si ta'oenõ miwa'õ. Ha oemboe ba ba'a, 36
õ idanõ, ba tenga si ta'oenõ; ba ha niha zombambaja amatela bacha, ba ra'iõ. Ba na gõna ba mboea zina- 37
nõ hadia ia, tanõmõ, gamatela zi manõ, ba tenga si ta'oenõ da'õ. Ba na no moewoewoei idanõ da- 38
nõmõ zinanõ andrõ, ba ilangõ dania amatela zi manõ, ba si ta'oenõ ia miwa'õ. Ba na mate zaliwaliwa ba 39
danõ andrõ, si tola mi'ā, ba na so zombambaja amatelania, ba ra'iõ ia, irege bongi. Ba na so zi manga 40
gamatela andrõ, ba ibabago noechania, ba ra'iõ ia, irege bongi; ba solohe amatela, ba ibabago noechania, ba ra'iõ ia, irege bongi. Fefoe zaliwaliwa ba danõ, side'ide, 41
ba sogoro ami, miwa'õ, ba lõ tola te'ā. Fefoe zi'anana'õ taloe ba fefoe 42
zi õfa ahe, fabaja fefoe, soja ahe, moroi andrõ, ba zaliwaliwa ba danõ, side'ide andrõ, ba lõ tola mi'ā, sogoro ami sa ira miwa'õ. Bõi mi- 43
bali'õ sogoro niha ami ba goeõkoeõ andrõ, hadia ia, ba bõi mita'oenõi ami ba da'õ, fa ra'iõ ami ba da'õ. Me no Jehowa ndra'o, Lowalangimi; 44
ba mi'amoni'õ ami; jani'amoni'õ ami, me no ni'amoni'õ ndra'odo. Ba bõi mita'oenõi ami ba zaliwaliwa ba danõ andrõ, side'ide, solihaliha ba goeli danõ. *(Moz. II. 22, 31. Fet. I. 1, 16).* Me no Jehowa ndra'odo, si 45
no mangeheta ja'ami ba danõ Miseraji, ena'õ Lowalangimi ndra'o; andrõ jani'amoni'õ ami, me no ni'a-

46 moni'õ ndra'odo. Da'õ nihonogõi ba zi õfa ahe andrõ ba ba wofo ba ba zonoso fefoe, saliwaliwa ba nidanõ, ba ba zaliwaliwa ba danõ fefoe,
47 ena'õ lafaehoesi ira zalacha zi tenga salacha ba si tola te'ã ba si lõ tola te'ã.

FAZA 12.

Oroisa ba zadono ba soemange fangehao chõra.

1 **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli, wa'õ chõra: Na mo'ono ndra alawe, ono matoea, ba fitoe bongi wa'ara ra'iõ ia, fa'ara wa'ara'iõnia
3 na afõchõ daloenia, ra'iõ ia. Ba na aefa zi fitoe bongi, ba niboto nono.
4 *(Moz. I. 17, 10).* Ba 33 bongi dania ia ba ndro wangehao andrõ chõnia; lõ tola ibabaja hadia ia ni'amoni'õ, ba lõ tola mõi ia ba ni'amoni'õ, irege no ahõwõ mbongi wangehao-
5 nia andrõ. Ba na ono alawe nononia, ba doea migoe wa'ara ra'iõ ia, si mane na afõchõ daloenia, ba 66 wongi ia ba ndro wangehao andrõ
6 chõnia. Ba na no ahõwõ mbongi wangehao andrõ chõnia — he ba nono matoea, ba he ba nono alawe — ba i'ohe chõ gere ba mbawandroehõ nose wama'ele'õ nono mbiribiri si dõfi fa'eboea, soemange nitoenoe, ba ono marafadi, ba ma
7 foene, soemange fameta horõ. Ba ere zame'e chõ Jehowa, ifaigi chõnia wameta sala, ba nihaogõ zoei ia ba wendro daloe andrõ. Da'õ nihonogõi ba zadono andrõ, he ba nono matoea, ba he ba nono alawe.
8 Ba na abõlõ noemana ia, ba wamaigi biribiri, ba jamoehalõ zi domboea foene, ba ma domboea nono marafadi; si samboea, ba soemange nitoenoe, ba si samboea, ba soemange fameta horõ, ba jamoefaigi chõnia wameta sala ere, ba nihaogõ ia. *(F. 5, 7. Loek. 2, 24).*

FAZA 13.

I. Oroisa ba mbooe aoeri ba niha.
II. Ba mbooe aoeri ba noecha.

I. **Ba** hoemede Jehowa chõ ndra 1
Moze A'aroni, imane: Na oroma 2
ba dete goeli niha zoboe'oe, ba ma gigimõ, ba ma safoesi, na ibõrõtaigõ booe aoeri, ba ni'ohe chõ Ga'aroni ere andrõ ia, ba ma chõ nononia, ha niha, ere andrõ. Ba na ifaigi 3
ere zofõchõ andrõ ba goelinia, wa no ahoewa mboe ba da'õ, awõ wa hoelõ zahõndrõ, moroi ba goeli bõ'õ, ba no si ndroehoe mbooe aoeri; ba ha i'ila si'aikõ da'õ ere, ba si ra'iõ niha da'õ jamoewa'õ. Ba 4
na so zafoesi ba goelinia, si tenga sahõndrõ, moroi ba goeli bõ'õ ba si lõ ahoewa boe, ba i'oniagõ zi gõna da'õ ere, fitoe bongi. Ba na ifaigi 5
dania ia ere, na no iroegi fitoe bongi, ba na i'ila, si manõmanõ zi gõna andrõ, wamaiginia, ba lõ si tedooe wõchõ andrõ, ba goeli; ba ifoeli i'oniagõ ia ere, fitoe bongi tõ. Ba na ifoeli ifaigi ere, na no iroegi 6
fitoe bongi, ba na i'ila no ahoë nahia andrõ, ba lõ si tedooe wõchõ andrõ, ba goeli, ba tenga si ra'iõ ia jamoewa'õ ere — ha gigimõ; ba ibabago sa noechania, ba tenga si ra'iõ ia. Ba na tedooedooe gigimõ andrõ, ba 7
goeli, aefa mbawa wangoroma'õnia ja'ia chõ gere, ba wangoema'õ tenga si ra'iõ ia, ba na ifoeli i'oroma'õ ia chõ gere, ba na isõndra ere, no 8
tedooedooe gigimõ andrõ, ba goeli, ba si ra'iõ ia jamoewa'õ ere: booe aoeri sa'ae. Na te'ila ba niha zi 9
gõna booe aoeri ia, ba ni'ohe chõ gere. Ba na isõndra ere, so ba goeli 10
zi hoelõ waosa, safoesi, si no ahoewa boe, ba sotawõtawõ, ba no booe 11
aoeri si no ara, ba goelinia, ba iwa'õ ere, si ra'iõ ia, lõ'õ sa'ae i'oniagõ, si ra'iõ sa'ae ia. Ba na booe 12
aoeri manõ, sageoe ja'ia, ba goelinia, na no anõnõ booe aoeri goeli zi gõna andrõ, ma'asageoe i'otarai

hõgõ, noemalõ ba gahe, heza gõi
13 ifaigi ere, ba na i'ila ere, no tehawoe manõ booe aoeri nõsinia ma'afefoe, ba tenga si ra'iõ zi gõna andrõ jamoeŵa'õ; no fatoetoe wa'-
14 afoesi, ba tobali tenga si ra'iõ. Ba na si tawõtawõsõ chõnia, ba si
15 ra'iõ ia; ba na i'ila zi no tawõtawõsõ andrõ ere, ba si ra'iõ jamoeŵa'õ; si tawõtawõsõ andrõ sa, ba
16 si ra'iõ, no booe aoeri. Ba na ifoeli taja zi tawõtawõsõ andrõ ba na
17 afoesi, ba jamõi chõ gere. Ba ifaigi ia ere ba na i'ila, no afoesi nahia andrõ si no gõna, ba tenga si ra'iõ zi gõna andrõ jamoewa'õ ere; no
18 tenga si ra'iõ ia. Na so zi toemboe faosa ba goeli ba na ifoeli dõhõ,
19 ba na oboe'oeboe'oe dania, safoesi ba ma sojoramõ, ba jamoe'oroma'õ
20 ia chõ gere. Ba na isõndra ere, no ahõndrõ, moroi ba goeli bõ'õ, wamaigida, awõ wa no ahoewa mboe chõnia, ba si ra'iõ ia jamoeŵa'õ ere; no si ndroehoe booe aoeri, sa-
21 loea ba waosa andrõ. Ba na ifaigi nahia andrõ ere ba na i'ila, lõ sahoewa boe chõnia ba tenga sahõndrõ moroi ba goeli bõ'õ ba no ahoë ma'ifoe, ba jamoe'oniagõ niha
22 da'õ ere, fitoe bongi. Ba na itoegoe tedooedooe dania zafoesi andrõ, ba goeli, ba si ra'iõ niha da'õ jamoeŵa'õ ere; no gõna nahia andrõ.
23 Ba na lõ si tedooe zafoesifoesi andrõ, na lõ sanananana, ba no laheto waosa no mege, ba tenga si
24 ra'iõ ia jamoeŵa'õ ere. Na so ba goeli niha zachozi, ba na ojoramõ, ba ma na safoesi nagole andrõ, sa-
25 nõi ba zachozi andrõ, ba na ifaigi ere ba na i'ila, no ahoewa mboe ba zafoesifoesi andrõ, ba no ahõndrõ, moroi ba goeli bõ'õ, wamaigida, ba no booe aoeri, saloea ba zachozi andrõ, ba si ra'iõ niha da'õ jamoeŵa'õ ere; no si ndroehoe booe aoeri.
26 Ba na i'ila ere, na ifaigi, lõ sahoewa mboe ba nahia safoesifoesi andrõ ba tenga sahõndrõ ia, moroi ba goeli bõ'õ ba no ahoë ma'ifoe, ba jamoe'oniagõ niha da'õ ere, fitoe bongi. Ba na ifaigi ia ere, na no 27
iroegi fitoe bongi, ba si ra'iõ ia iŵa'õ ere, na tedooedooe nahia andrõ, ba goeli — no si ndroehoe booe aoeri. Ba na lõ si tedooe na- 28
hia safoesifoesi andrõ, na lõ sanananana ia ba na no ahoë ma'ifoe, ba no soboe'oeboe'oe zachozi andrõ ba tenga si ra'iõ ia jamoeŵa'õ ere; noa sa laheto zachozi andrõ. Na so 29
ndra matoea, ba ma ira alawe, si so tandra ba hõgõ, ba ma ba gambi, ba na ifaigi ere dandra andrõ, 30
ba na isõndra, no ahõndrõ, moroi ba goeli bõ'õ, wamaiginia ba moboe sise'ise, sa'oesõ, ba si ra'iõ ia jamoeŵa'õ ere, no gigimõ booe aoeri ba hõgõ, ba ma ba gambi. Ba na 31
i'ila ere — na ifaigi gigimõ andrõ — tenga sahõndrõ moroi ba goeli bõ'õ ba lõ boe saitõ chõnia, ba jamoe'oniagõ zi gõna gigimõ andrõ ere, fitoe bongi. Ba na ifaigi nahia si 32
gõna andrõ ere, na no iroegi fitoe bongi, ba na i'ila, lõ si tedooe gigimõ andrõ, ba lõ boe sa'oesõ, ba tenga sahõndrõ moroi ba goeli bõ'õ gigimõ andrõ, ba jamoetõwõ ia — 33
ha gigimõ andrõ zi lõ itõwõ —; ba awena dania ifoeli i'oniagõ ere zi no gõna gigimõ andrõ, fitoe bongi zoei. Ba na ifaigi gigimõ andrõ ere, 34
na no iroegi fitoe bongi, ba na i'ila, lõ si tedooe gigimõ andrõ, ba goeli, ba na tenga sahõndrõ ia, moroi ba goeli bõ'õ, ba tenga si ra'iõ ia jamoeŵa'õ ere; ba jamoebabagõ noechania, ba tenga si ra'iõ ia. Ba na 35
tedooedooe gigimõ andrõ, ba goeli, na no moeŵa'õ tenga si ra'iõ zi gõna andrõ, ba na ifaigi ia ere ba 36
na i'ila, no tedooe gigimõ andrõ ba goeli, ba alacha lõ i'aloei mboe sa'-oesõ andrõ ere — si ra'iõ ia. Ba na 37
si manõmanõ gigimõ, wamaigida ba na no toemboe chõnia mboe saitõ, ba no dõhõ gigimõ andrõ — tenga si ra'iõ ia, ba jamoeŵa'õ ere, wa

38 tenga si ra'iõ ia. Na oroma ba goeli ndra matoea, ba ma ba goeli ndra alawe dandra, tandra safoesifoesi, 39 ba na ifaigi ere ba na i'ila ba goeli dandra safoesifoesi, si no ahoë, ba no gigimõ si lõ ata'oe ita, si toemboe ba goeli — tenga si ra'iõ 40 niha si manõ. Ba na batoele niha, ba no si batoele tánõ ba mbõrõ doe'i — tenga si ra'iõ niha si manõ. 41 Ba na batoele ia jaŵa gangango, ba no si batoele tánõ fõna — tenga 42 si ra'iõ niha si manõ. Ba na toemboe ba zi batoele tánõ foeri, ba ma tánõ fõna gigimõ sojoramõ, ba no booe aoeri, saloea ba zi batoele andrõ tánõ foeri, ba ma tánõ fõna. 43 Ba na ifaigi ia ere, ba na i'ila gigimõ sojoramõ ba zi batoele andrõ chõnia tánõ foeri, ba ma tánõ fõna, si mane booe aoeri ba goeli nõsi, 44 wamaigida, ba si no gõna booe aoeri zi manõ. Si ra'iõ ia ; jamoeŵa'õ manõ ere, si ra'iõ ia ; no ba 45 hõgõnia so wõchõ andrõ. Ba si no gõna booe aoeri andrõ, si so fõchõ andrõ ba nõsi, ba jamoe'onoecha noecha si no atika ba bõi jamoefake mbaloebaloe hõgõ ba jamoebaloegõ gambinia ba jamoe'ao : Si 46 ra'iõ ! si ra'iõ ! Gõtõ so chõnia wõchõ andrõ, ba si ra'iõ ia. Si ra'iõ ia ; ni'oniagõ nahiania — baero golombaseŵa i'iagõ. *(Raz. II. 7, 3; 15, 5).*

47 II. **B**a na ba mbaroe oroma zi hoelõ mbooe aoeri, samboea nahia — he ba mbaroe loeo, ba he ba mbaroe 48 tarafali, ba ma ba noecha bõ'õ, noecha nisoso, he tarafali, ba he baroe loeo, ba ma ba goeli zaŵi, ba ma ba gamagama oeli zaŵi, hadia 49 ia, ba na no mowoege'e, ba ma na no ojoramõ nahia andrõ, ba mbaroe, ba ma ba goeli zaŵi, ba ma ba noecha nisoso, ba ma ba gamagama oeli zaŵi, hadia ia, ba no booe aoeri, ba ni'oroma'õ chõ 50 gere. Ba na no ifaigi nahia andrõ, si gõna, ere, ba jamoekoesi ba naha zi no gõna booe aoeri andrõ, ere, fitoe bongi. Ba na i'ila, na no iroegi 51 fitoe bongi, no tedooe zi hoelõ gigimõ andrõ, ba mbaroe, ba ma ba noecha nisoso, ba ma ba goeli zaŵi, ba ma ba gamagama hadia ia, ni'ogoena'õ oeli zaŵi, wamazõchi hadia ia, ba no booe aoeri safaito gigimõ andrõ ; si ra'iõ zi manõ ; ba nitoe- 52 noe mbaroe andrõ, ba ma noecha nisoso, baroe loeo ba ma tarafali, ba ma gamagama oeli zaŵi, ba zoroma gigimõ andrõ ; noa sa booe aoeri safaito ; nitoenoe ia. Ba na 53 ifaigi ere, ba na i'ila, lõ si tedooe gigimõ andrõ, ba mbaroe, ba ma ba noecha nisoso, ba ma ba gamagama oeli zaŵi, hadia ia, ba ja- 54 moeŵa'õ ere, nibabago zi gõna gigimõ andrõ, ba jamoefoeli moekoesi ba naha, fitoe bongi zoei. Ba na 55 ifoeli ifaigi ere, na no moebabago mege nahia andrõ, si no gõna, ba na i'ila, si manõmanõ nahia andrõ, wamaigida, he ŵa'ae lõ si tedooe gigimõ andrõ, ba si ra'iõ ia ; nitoenoe — no si no mogao, he tete, ba he arõ. Ba na i'ila ere — na 56 ifaigi — no ahoë nahia andrõ, si gõna, na no aefa labababago, ba nisaka [nahia andrõ], ba mbaroe, ba ma ba goeli zaŵi, ba ma ba noecha nisoso. Ba na ifoeli toemboe 57 mbooe aoeri ba mbaroe, ba ma ba noecha nisoso, ba ma ba gamagama oeli zaŵi, hadia ia, ba no si bohooe aloea ; nitoenoe zi gõna gigimõ andrõ. Ba baroe andrõ, ba he noecha 58 nisoso, ba he gamagama oeli zaŵi, hadia ia ngawalõ, ba zi no taja gigimõ andrõ, na no moebabago, ba nifoeli nibabago, awena dania tenga si ra'iõ. Da'õ nihonogõi ba 59 mbooe aoeri andrõ ba mbaroe loeo ba ba mbaroe tarafali ba he ba gamagama oeli zaŵi, hadia ia, ba wangoema'õ na tenga si ra'iõ ba na si ra'iõ.

FAZA 14.

I. Soemange fangehao ba hadia nifachoi tánõ bõ'õ ba zi gõna booe aoeri. II. Booe aoeri ba nomo.

1 I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane: Da'õ gamachoita ba zi gõna booe aoeri, na bawa wangehao ja'ia: Ni'ohe chõ gere. *(Mat. 8, 4. Mar. 1,*
3 *44. Loek. 5, 14; 17, 14).* Ba si mõi baero golombasewa gere, Ba na isõndra ere — na ifaigi ia — no dõhõ wõchõ nahia andrõ, si gõna
4 booe aoeri ia, ba jamoewa'õ ere, ndramoe'ohe wofo saoeri, domboea, si tenga salacha, ba eoe, eresi, ba kirimisi ba soefo, ba zi mõi nihaogõ a-
5 ndrõ. *(Sin. 51, 9).* Ba jamoewa'õ ere, lataba wofo si samboea ba nahia
6 tanõ, jawa nidanõ goemboe. Ba fofo saoeri andrõ ba eoe eresi ba kirimisi ba soefo andrõ, ba jamoe'-oengoegõ ba ndro wofo andrõ, nitaba jawa nidanõ goemboe no mege,
7 fabaja fofo saoeri andrõ. Ba mewitoe itefe niha andrõ, si mõi nihaogõ, ba mbooe aoeri andrõ, wangehao ja'ia; ba fofo saoeri andrõ, ba ja-
8 moefoloi ba mbenoea. Ba si mõi nihaogõ andrõ, ba ibabago noechania, ba itõwõ mboenia, ihori, ba mondri, ba nihaogõ ia. Aefa da'õ ba tola mõi ia ba golombasewa, ba baero nosenia i'iagõ, fitoe bongi.
9 Ba na no iroegi fitoe bongi, ba itõwõ mboenia fefoe, he ba hõgõ, ba he gambi, ba he rõngõrõngõ, boenia ma'afefoe itõwõ; ba ibabago noechania ba mondri, ba abeta
10 wa'ara'iõnia. *(Raz. 11. 5, 10).* Ba na iroegi wãloe bongi, ba jamoehalõ nono mbiribiri, doea rozi, si lõ sala, ba sara nono mbiribiri si alawe, si lõ sala, si dõfi fa'eboca, ba tõloe ni'ofoeloe [zoe'asoe'a] hamo si sõchi, nifarocka fanicha, soemange ni'ã, ba
11 matonga kata wanicha. Ba jamoe'-angaroewoesi chõ Jehowa niha andrõ si mõi nihaogõ, awõ da'õ no mege, ere andrõ, solaoe fangehao andrõ, fõna mbawandroehõ nose wama'ele'õ. Ba jamoehalõ nono 12
mbiribiri si sara ere, jamoebe'e soemange ogaoeta, awõ wanicha andrõ, si matonga kata; faoma jamoehahae fõna Jehowa. Ba nita- 13
taba soemange fameta horõ ba soemange nitoenoe, lataba nono mbiribiri andrõ, ba naha ni'amo-ni'õ; si mane soemange fameta horõ sa, si manõ gõi zoemange ogaoeta andrõ: chõ gere; ni'amo-ni'õ sibai ia. Ba ihalõ ma'ifoe ndro 14
zoemange ogaoeta andrõ ere ba igoele'õ ba mbõrõ dalinga zi mõi nihaogõ andrõ, ba gambõlõ ba ba doeroe seboea ba danga kambõlõ ba ba doetoeroe kahe seboea kambõlõ. Ba ma'ifoe ihalõ fanicha 15
andrõ, si matonga kata, ere, ba ilaoe ba dangania — ba danga gere — kabera. Ba i'oengoegõ ba 16
wanicha andrõ doeroenia kambõlõ ere, ba wanicha ba dangania kabera, ba itefe fõna Jehowa wanicha andrõ toeroenia, mewitoe. Ba fani- 17
cha si tosai ba dangania, ba igoele'õ ba mbõrõ dalinga zi mõi nihaogõ andrõ, kambõlõ ba ba doeroe seboea ba dangania kambõlõ ba ba doetoeroe kahenia seboea kambõlõ, ba dete
ndro zoemange ogaoeta andrõ. Ba 18
hadia zi tosai na do ba danga gere, ba jamoelaoe ba hõgõ zi mõi nihaogõ andrõ, ena'õ iheta zalania chõ Jehowa ere, ba zi manõ. Ba 19
i'asiwai zoemange fameta horõ andrõ ere, ba wameta sala zi mõi nihaogõ andrõ ba wa'ara'iõnia andrõ; ba awena dania itaba zoemange nitoenoe andrõ. Ba ibe'e 20
zoemange nitoenoe andrõ ere, awõ zoemange ni'ã, ba naha wame'e soemange; ba na no imanõ ere, wamaigi fameta zala chõnia, ba aheta wa'ara'iõnia. Ba na si noe- 21
mana ia, na tebai ibe'e [niwa'õ andrõ], ba ha sara jamoehalõ ono mbiribiri, soemange ogaoeta, ena'õ tehahae ba ena'õ tefaigi chõnia wameta zala, ba samboea ni'ofoeloe

hamo si sõchi, nifaroeka fanicha, soemange ni'ā, ba matonga kata
22 wanicha, ba domboea woene, ba ma domboea nono marafadi — hadia zi tola ibe'e —, ena'õ soemange fameta horõ zi samboea ba soema-
23 nge nitoenoe zi samboea. Ba na no aloea fitoe bongi, i'otarai tehaogõ ia, ba jamoe'ohe chõ gere, ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ,
24 fõna Jehowa. Ba jamoehalõ nono mbiribiri andrõ, soemange ogaoeta, ere, fabaja fanicha andrõ, si matonga kata, ba faoma jamoehahae
25 ere, nihahae fõna Jehowa. Ba ndramoetaba nono mbiribiri andrõ, soemange ogaoeta, ba jamoehalõ ma'ifoe ndro zoemange ogaoeta andrõ ere, ba jamoegoele'õ ba mbõrõ dalinga zi mõi nihaogõ andrõ, ba gambõlõ ba ba doeroe seboea ba dangania kambõlõ, ba ba doetoeroe
26 kahenia seboea kambõlõ. Ba fanicha andrõ, ba jamoelaoe ba dangania ma'ifoe ere — ba danga gere —
27 kabera, ba jamoetefe ere wanicha andrõ õsa, si so ba dangania kabera, toeroenia kambõlõ, mewitoe, fõna
28 Jehowa. Ba igoele'õ ba mbõrõ dalinga zi mõi nihaogõ andrõ ma'ifoe wanicha andrõ ba dangania, ere, ba ba doeroe seboea, ba dangania kambõlõ ba ba doetoeroe kahenia seboea, kambõlõ, jaŵa ba dete
29 ndro zoemange ogaoeta andrõ. Ba si tosai fanicha ba danga gere, ba jamoelaoe ba hõgõ zi mõi nihaogõ andrõ, ena'õ ifaigi chõnia wameta
30 zala chõ Jehowa. Ba jamoe'asiwai woene si samboea andrõ, ba ma
31 ono marafadi, si tola ibe'e, hadia zi tola ibe'e — si samboea, ba soemange fameta horõ, ba si samboea, ba soemange nitoenoe, awõ zoemange ni'ā andrõ, ifaigi ba zi mõi nihaogõ andrõ wameta zala chõ
32 Jehowa ere, ba zi manõ. Da'õ nihonogõi, ba zi no gõna booe aoeri, ba si tebai mame'e [niŵa'õ andrõ], ba wangehao ja'ia.

II. Ba hoemede Jehowa chõ ndra 33
Moze A'aroni, imane: Na miroegi 34
dania danõ Gana'ana, nibe'egoe chõmi dania, ba na toemboe zi hoelõ mbooe aoeri ba nomo heza, oebe'e, ba danõ andrõ, si no tána chõmi, ba mõi moe'ombachaõ chõ 35
gere zochõ omo andrõ, imane: No toemboe ba nomogoe zi hoelõ mbooe aoeri! Ba jamoeŵa'õ ere, laheta 36
nõsi nomo, atõ mõi jomo gere, ba wamaigi nahia andrõ si gõna, fa bõi laŵa'õ dania, si ra'iõ manõ nõsi nomo ma'afefoe. Awena dania mõi jomo gere, ba wamaigi omo andrõ.
Ba na isõndra — na ifaigi nahia 37
si no gõna booe aoeri andrõ — ba mbagolõ nomo so, mogao ba mowoege'e ba ojoramõ, hoelõ zahõndrõ
ba mbolo mbagolõ, ba mõi tooe 38
gere ba mbawandroehõ, ba ikoesi nomo andrõ, fitoe bongi. Ba na 39
ifoeli dania ia ere, na no iroegi fitoe bongi, ba na i'ila — na ifaigi — no tedooe mbooe aoeri andrõ ba
mbagolõ nomo, ba jamoeŵa'õ ere, 40
ladeha gara andrõ, soroma booe aoeri andrõ, ba latibo'õ baero mbanoea, ba naha si ta'oenõ. Ba omo 41
andrõ, ba ni'o'oi tánõ bacha, fasoei, ba o'oila la'oeri andrõ, ba nidoewagõ baero mbanoea, ba naha si ta'oenõ. Ba lahalõ gara bõ'õ ba 42
labe'e fangali gara no mege; ba si manõ la'oeri bõ'õ, ba wangalõsõ omo andrõ. Ba na ifoeli toemboe 43
mbooe aoeri ba nomo andrõ, na no moeheta gara andrõ ba na no moe'o'oi nomo, ba na no moefoeli moe'alõsõigõ, ba jamõi jomo gere, 44
ba na i'ila — na ifaigi — no tedooe mbooe aoeri ba nomo andrõ, ba no booe aoeri safaito, ba nomo: si ra'iõ ia. Ba nidoedoegõ nomo andrõ, ba 45
karania ba eoenia ba la'oeri fefoe, ba nomo, ba ni'ohe baero ba naha si ta'oenõ, baero mbanoea. Ba si 46
mõi jomo ba nomo andrõ, fatoea no moekoesi, ba niŵa'õ si ra'iõ, irege bongi. Ba si no mõrõ jomo, 47

ba ibabago noechania ; ba he si no manga jomo, ba ibabago noechania.
48 Ba na mõi jomo gere, ba na i'ila, ba wamaiginia, lõ si tedooe mbooe aoeri, ba nomo andrõ, me no moefoeli moe'alõsõigõ nomo, ba tenga si ra'iõ sa'ae nomo andrõ, jamoeŵa'õ ere, noa sa dõhõ wõchõ andrõ.
49 Ba jamoehalõ wofo, domboea ba eoe eresi ba kirimisi ba soefo, ba
50 wameta sala nomo andrõ. Fofo si samboea, ba itaba ba nahia tanõ,
51 jaŵa nidanõ goemboe ; ba eoe eresi andrõ ba soefo ba kirimisi ba fofo saoeri andrõ, ba ihalõ ba i'oengoegõ ba ndro wofo nitaba andrõ ba ba nidanõ goemboe, ba omo, ba mewi-
52 toe itefe, ba wameta sala nomo do wofo andrõ ba idanõ goemboe ba fofo saoeri andrõ ba eoe eresi ba
53 soefo ba kirimisi andrõ. Ba fofo saoeri andrõ, ba jamoefoloi baero mbanoea, ba mbenoea ; si manõ wametania sala nomo andrõ : abeta
54 wa'ara'iõnia. Da'õ nihonogõi ba ngawalõ mbooe aoeri andrõ ba ba
55 gigimõ, ba ba mbooe aoeri ba noe-
56 cha ba ba nomo, ba ba dandra ba goeli ba ba zi hoelõ mbõni ba ba
57 dandra safoesi andrõ, ba wangombacha hadia zi ra'iõ ba hadia zi tenga si ra'iõ. Da'õ gamachoita ba ba mbooe aoeri andrõ.

FAZA 15.

I. Sonana si ra'iõ ba ndra matoea. II. Ba ndra alawe.

1 I. **B**a hoemede Jehowa chõ ndra
2 Moze A'aroni, imane : Mihede ba Ndraono Gizeraëli, ba mimane chõra : Na so zi hoelõ zonana famatoea, ba fonana si ra'ira'iõ zi manõ.
3 Ba da'õ wa'ara'iõnia ba wonana andrõ : he na mowõi wamatoeania, ba he na no tedoehoe, fa lõ aloea
4 nana — si ra'iõ ia. Fefoe gaso, nifõrõni zi so sonana andrõ, ba si ra'iõ, ba fefoe dadaoma nidadaoni-
5 nia, ba si ra'iõ. Sombambaja kasonia, ba ibabago noechania ba mondri, ba si ra'iõ ia, irege bongi.
Ba si dadaoni dadaoma andrõ, 6
nidadaoni zi so sonana andrõ, ba isasai noechania ba mondri, ba si ra'iõ ia, irege bongi. Ba sombamba- 7
ja õsi zi so sonana andrõ, ba ibabago noechania ba mondri, ba si ra'iõ ia, irege bongi. Ba na idiloi 8
zi lõ si ra'iõ si so sonana andrõ, ba ibabago noechania da'õ ba mondri, ba si ra'iõ ia, irege bongi. Ba fefoe 9
sela, ba zi fakoedo zi so sonana andrõ, ba si ra'iõ. Ba sombambaja 10
hadia ia danedanenia, ba si ra'iõ, irege bongi. Ba solohe misa, ba ibabago noechania ba mondri, ba si ra'iõ ia, irege bongi. Ba dozi 11
nibabaja zi so sonana andrõ na lõ nisasainia tangania, ba labago noechara ba mondri, ba si ra'iõ, irege bongi. Nahia tanõ, nibabaja 12
zi so sonana andrõ, ba niboto, ba nahia eoe, ba nisasai ba nidanõ. Ba na dõhõ zonana andrõ chõnia, 13
ba i'erai mbongi, fitoe bongi, i'otarai dõhõ chõnia ; ba awena dania ibabago noechania ba mondri ba nidanõ goemboe — ba aheta wa'ara'iõnia. Ba na no aloea fitoe 14
bongi, ba ihalõ woene, domboea, ba ma ono marafadi domboea, ba mõi ia fõna Jehowa, ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ, ba ibe'e ba danga gere wofo andrõ. Ba i'a- 15
siwai ere : si samboea, ba soemange fameta horõ, ba si samboea, ba soemange nitoenoe ; ba si manõ gere wamaigi chõnia fameta zala chõ Jehowa, ba zonana andrõ chõnia. Na no ahele goela ba niha, ba 16
ifemondri nõsinia ma'asageoe, ba si ra'iõ ia, irege bongi. Ba fefoe noe- 17
cha ba oeli zaŵi, si gõna oela andrõ, ba nibabago, ba si ra'iõ, irege bongi. Ba na so zoroedoe ba ndra 18
alawe ba na no ahele goela, ba faoma mondri ira, ba si ra'iõ ira, irege bongi.

II. **N**a afõchõ daloe ndra alawe, 19
landro, ba fitoe bongi wa'ara ra'iõ

ia, ba dozi sombambaja ja'ia, ba
20 si ra'iõ, irege bongi. Ba hadia ni-
fõrõninia fefoe, gõtõ wa'ara'iõnia,
ba ra'iõ, awõ nidadaoninia fefoe, ba
21 ra'iõ. Ba dozi sombambaja kasonia,
ba labababago noechara ba mondri,
22 ba si ra'iõ, irege bongi. Ba dozi
sombambaja hadia ia nidadaoninia,
ba labababago noechara ba mondri,
23 ba si ra'iõ, irege bongi. Ba sombam-
bambaja hadia ia zi so ba gasonia,
ba ma ba dadaomania, ba ra'iõ,
24 irege bongi. Ba na so zoroedoe
chõnia, ba na gõna chõnia zi rai'õ-
nia, ba fitoe bongi wa'ara ra'iõ ia
ba fefoe gaso, ba zi mõrõ ia, ba
25 ra'iõ. Ba na ara wa'afõchõ daloe
ndra alawe, na tenga bawa landro
chõnia, ba na mendro, sanaloe'i
bawa landro chõnia, ba si ra'iõ ia,
gõtõ wa'ara wendro andrõ chõnia,
si mane na bawa zatoelõ landro
chõnia, si ra'iõ ia. *(Mat. 9, 20).*
26 Fefoe gaso nifõrõninia, gõtõ wendro
andrõ chõnia ba si mane kasonia,
na satoelõ landro chõnia, iwa'õ, ba
fefoe dadaoma, nidadaoninia, ba
ra'iõ, si mane fa'ara'iõnia na satoelõ
27 landro chõnia. Sombambaja da'õ no
mege, ba ra'iõ; ibabago noechania
ba mondri, ba dõrõdõrõ ra'iõ, irege
28 bongi. Ba na no dõhõ chõnia we-
ndro andrõ, ba jamoe'erai mbongi,
fitoe bongi: ba awai wa'ara'iõnia
29 lawa'õ. Ba na no aloea fitoe bongi,
ba jamoehalõ woene, domboea, ba
ma ono marafadi, domboea, ba i'ohe
chõ gere ba zinga mbawandroehõ
30 nose wama'ele'õ. Ba jamoe'asiwai
ere: si samboea, ba soemange fa-
meta horõ, ba si samboea, ba soe-
mange nitoenoe; ifaigi chõnia wa-
meta zala chõ Jehowa ere, ba zi
manõ, ba wendronia andrõ, si ra'iõ.
31 Si manõ wanenawamõ Iraono Gi-
zeraëli, ba wa'ara'iõ andrõ chõra,
fa bõi mate ira bõrõ wa'ara'i'õra
andrõ, na lata'oenõi nahiagoe andrõ,
32 ba chõra. Da'õ nihonogõi ba zi so
sonana ba ba zahele oela, fa ra'iõ
ia ba da'õ, ba ba zolandro satoelõ, 33
ba ba zi so si hoelõ zonana, he
ira matoea, ba he ira alawe, ba ba
zoroedoe ba zi no ra'iõ.

FAZA 16.

I. Bawa wangatoelõ. Mõi ba ni'amoni'õ gere seboea. II. Fangatoelõ ere, awõ zato. III. Biribiri si matoea, foloitõ. IV. Fangohonogõi bawa da'õ.

I. **B**a hoemede Jehowa chõ Moze, 1
me no mate ndraono Ga'aroni a-
ndrõ; me no la'ondrasi Jehowa, si
mate ira. *(F. 10, 1).* Ba imane Je- 2
howa chõ Moze: Wa'õ chõ ga'aoe
A'aroni, bõi jamõi manõ ba ni'a-
moni'õ, barõ mba'aba'a andrõ, fõna
lagõlagõ andrõ, ba dete dawõla —
fa bõi mate ia! Me ba lawoeo a-
ndrõ oe'oroma'õ ndra'odo, jawa
lagõlagõ andrõ. *(Moz. II. 30, 10; 40,*
34. Raz. I, 8, 10. Heb. 9, 7). Awena 3
tola mõi bacha ba ni'amoni'õ Ga'-
aroni, na ibe'e nono zawi si matoea,
soemange fameta horõ ba biribiri
si matoea, soemange nitoenoe. Ka- 4
meza tarafali ni'amoni'õ i'obaroe,
ba saraewa tarafali mbaloebaloe
zaila ia, ba bõbõ taloe tarafali
i'amõbõ taloe ba bala hõgõ tara-
fali ibe'e ba hõgõnia. Noecha ni'a-
moni'õ da'õ — i'onoecha na no aefa
mondri ia.

II. **B**a ba zato Ndraono Gizeraëli, 5
ba doea geoe ihalõ nambi si ma-
toea, soemange fameta horõ, ba
sageoe mbiribiri si matoea, soema-
nge nitoenoe. Ba A'aroni, ba i'ohe 6
nono zawi andrõ, soemange fameta
horõ tána chõnia, fameta zalania
ba sala moroi jomo chõra. Ba 7
awena dania ibe'e fõna Lowalangi
nambi si matoea andrõ si doea geoe
ba zinga mbawandroehõ nose wa-
ma'ele'õ. Ba ilaoe dahõdahõ A'aroni 8
ba nambi andrõ: samboea dahõ-
dahõ chõ Jehowa ba samboea chõ
Azazeli (Afõcha). Ba i'ohe nambi 9
andrõ, si gõna chõ Jehowa, A'aroni,

ba i'asiwai soemange fameta horõ.
10 Ba si sageoe andrõ, si gõna chõ
Azazeli, ba labe'e aoeri, fõna Jeho-
wa, ena'õ lafatõrõ chõnia nilaoe ba
wameta sala, ba ena'õ lafofanõ chõ
Azazeli, ba danõ si mate. *(Jes. 13,*
11 *21. Mat. 12, 43. Fam. 18, 2).* Ba ja-
moehalõ nono zawi, soemange fa-
meta horõ tána chõnia, ba wameta
salania ba sala moroi jomo chõra,
ba jamoetaba nono zawi andrõ fa-
12 meta zala, chõnia. Ba jamoehalõ
zamba gali mbo galitõ ba naha
wame'e soemange, fõna Jehowa,
awõ nitoenoe samohoea, ni'ohama,
sandra'oe, ba jamoe'ohe bacha, ba-
13 rõ mba'aba'a andrõ. Ba ilaoe ba ga-
litõ zamohoea andrõ, fõna Jehowa,
ena'õ iba'a lagõlagõ andrõ jawa zoe-
ra goroisa simbo zamohoea andrõ,
14 fa bõi mate Ga'aroni. Ba ihalõ ma'i-
foe ndro nono zawi andrõ ba ibe'e
fanefe dete lagõlagõ andrõ, tánõ
fõna, toeroenia; ba fõna lagõlagõ,
ba mewitoe itefe do andrõ õsa,
toeroenia. *(F. 3, 2. Heb. 10, 3. 4).*
15 Awena dania itaba nambi si ma-
toea andrõ soemange fameta horõ
ba zato, ba donia, ba i'ohe bacha
barõ mba'aba'a, ba ilaoe si mane
mege ba ndro nono zawi andrõ,
ibe'e fanefe lagõlagõ andrõ ba fõna
16 lagõlagõ misa itefe, wameta sala ba
ni'amoni'õ andrõ, bõrõ wa'ara'iõ
Ndraono Gizeraëli ba lalõra andrõ,
si no molalõ ira, ba si manõ gõi
ilaoe ba nose wama'ele'õ, nifa'anõ
17 ba chõra, ba hoenõ wa'ara'iõra. Ba
lõ tola so niha ba nose wama'ele'õ,
na mõi ia bacha, ba wolaoe nilaoe
ba wameta sala, ba ni'amoni'õ a-
ndrõ, irege ifoeli mõi baero. Si
manõ wametania salania ba sala
moroi jomo chõra ba sala zato
18 Ndraono Gizeraëli fefoe. Awena da-
nia mõi ia baero, ba zinga naha
wame'e soemange, fõna Jehowa, ba
wameta sala ba da'õ; ihalõ ma'ifoe
ndro nono zawi andro ba do nambi
ma'ifoe ba igoele'õ ba dandroe na-
ha wame'e soemange, fasoei, ba me- 19
witoe itefe naha wame'e soemange
do andrõ, toeroenia, wangehao ja'ia
ba fe'amoni'õ ja'ia, bõrõ wa'ara'iõ
Ndraono Gizeraëli andrõ.

III. Ba na no imanõ, wangasiwai 20
fameta sala ba ni'amoni'õ andrõ ba
ba nose wama'ele'õ ba ba naha
wame'e soemange, ba i'ohe ba da'õ
nambi si matoea andrõ, saoeri; ba 21
itoefa hõgõ nambi andrõ saoeri
A'aroni tangania ma'adoea ba i'o-
mbacha'õ jawania zala Ndraono
Gizeraëli fefoe, awõ lalõ fefoe, so-
lalõ ira heza, ba ihare'õ ba hõgõ
nambi andrõ, ba ifa'ohe'õ ba danõ
si mate nambi, ba niha, si no ihõ-
nagõ ba da'õ. Ba ba hoeloenia i'ohe 22
misa ba danõ sarõoe golalõwara
fefoe nambi si matoea andrõ, ba ba
danõ si mate ladoedoe ia. Ba mõi 23
bacha Ga'aroni ba nose wama'ele'õ,
iheta noecha tarafali andrõ, noe-
chania me mõi ia ba ni'amoni'õ,
ba ibe'e tooe ba da'õ. Ba mondri 24
ia ba naha ni'amoni'õ ba ifoeli
i'onoecha noechania; awena mõi ia
baero, ba wangasiwai soemange ni-
toenoe chõnia ba soemange nitoe-
noe ba niha sat', ba wameta sala-
nia ba sala zato. Ba tawõ zoema- 25
nge fameta horõ andrõ, ba itoenoe
ba naha wame'e soemange. Ba so- 26
lohe baero nambi si matoea andrõ
chõ Azazeli, ba ibabago noechania
ba mondri, awena tola ifoeli ia ba
golombasewa. Ba ono zawi andrõ, 27
ba nambi si matoea soemange fa-
meta horõ, ni'ohe bacha do, ba
wolaoe nilaoe ba wameta sala, ba
ni'amoni'õ, ba ni'ohe baero golo-
mbasewa, ba oeli ba õsi ba tai, ba
nitoenoe. *(F. 6, 30. Hez. 43, 21. Heb.*
13, 11). Ba sanoenoe ja'ia, ba iba- 28
bago noechania ba mondri, awena
tola ifoeli ia ba golombasewa.

IV. Ba da'õ hoekoe ba chõmi, 29
gõtõgõtõ wa'ara: ba mbawa si fi-
toe, ba zi mewoeloe, ba mifakao
ami, ba lõ tola mihalõ halõwõ,

hadia ia, he niha ba danõ, ba he si fatewoe, si so ba ngaimi. *(F. 23,* 30 *27).* Na bawa da'õ sa lafaigi chõmi wameta zala, ba wangehao ja'ami; horõmi fefoe niheta fõna Je- 31 howa. Bawa salõsoe lõ mohalõwõ ami ia chõmi ba mifakao ami; hoekoe si lõ mamalõmalõ chõmi 32 da'õ. Ere zolaoe fameta horõ andrõ, nibajoini ba nifo'õsi tanga, ena'õ ihalõ halõwõ gere, fangali namania; ba i'onoecha noecha tarafali andrõ, noecha ni'amoni'õ, 33 *(Moz. II. 28, 41),* ba iheta zala ba wondrege ni'amoni'õ andrõ; ba sala ba nose wama'ele'õ ba ba naha wame'e soemange, ba iheta; ba ba gere ba ba zato fefoe ifaigi 34 wameta zala. Ba hoekoe ba chõmi da'õ, gõtõgõtõ wa'ara dania, wa samoeza zi dõfi lafaigi ba Ndraono Gizeraëli wameta horõra fefoe. Ba la'o'õ niwa'õ Jehowa chõ Moze.

FAZA 17.

I. Bõi lataba goerifõ na tenga ba naha ni'amoni'õ. II. Tefasoegi ba dõdõ, wa lõ tola la'ã ndro ba hadia ia nisasawi.

1 I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane: Hede chõ Ga'aroni ba ba ndraononia ba ba Ndraono Gizeraëli fefoe, õmane chõra: Da'õ ia,
3 ni'oroi'õ Jehowa: Dozi Iraono Gizeraëli, na so zanaba ono zawi, ba ma ono mbiribiri, ba ma nambi, na ba golombasewa itaba, ba ma
4 baero golombasewa, ba na lõ i'ohe ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ, ba wame'e soemange ja'ia chõ Jehowa, fõna nahia Jehowa andrõ, ba tebe'e horõnia fange'e: no adoewa ndro ibe'e, ba nise'e ni-
5 ha si manõ ba niwara, ena'õ la'ohe Iraono Gizeraëli zoemange nitaba andrõ chõra, nibe'ebe'era soemange baero, ba mbenoea; chõ Jehowa la'ohe, ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ, chõ gere, ba lataba soemange fangorifi chõ Jehowa. Ba itefe naha wame'e soemange 6
chõ Jehowa do andrõ ere, fõna mbawandroehõ nose wama'ele'õ, ba tawõ, ba itoenoe samohoea chõ Jehowa. *(F. 4, 31).* Ba bõi sa'ae 7
labe'e soemange mbechoe, ba zohorõhorõ ira, zoemange nitaba andrõ chõra. Hoekoe si lõ mamalõmalõ chõra da'õ, gõtõgõtõ wa'ara dania. Ba 8
õmane chõra: Dozi ma'oewoe Gizeraëli, awõ niha bõ'õ, si so ba chõra, na so zame'e soemange nitoenoe, ba ma soemange nitaba, ba na lõ i'ohe ba zinga mbawa- 9
ndroehõ nose wama'ele'õ, ba wame'e chõ Jehowa, ba nise'e niha si manõ, ba niwara.

II. **Ba** dozi, he ma'oewoe Gize- 10
raëli, ba he niha bõ'õ, si so ba chõra, na so zi manga ndro, ba si fa'oedoe ndra'o ba niha si manõ, ba oese'e ba niwara. Noso nõsi sa 11
zi so ba ndro, ba no oetehe chõmi ba naha wame'e soemange, ena'õ labe'e fameta zalami; fameta zala sa ndro andrõ, ba noso andrõ chõnia. *(Moz. I. 9, 4. 5. F. 7, 27. Sam. I. 14, 33).* Andrõ wa no oewa'õ ba 12
Ndraono Gizeraëli: Samõsa lõ ba chõmi zi tola manga ndro! He niha bõ'õ, si so ba chõmi, ba lõ tola i'ã ndro. Ba dozi Iraono Gizeraëli, 13
awõ niha bõ'õ, si so ba chõra, na so zahoeloe hadia ia ba ma fofo, si tola la'ã, ba ifowõi ndro ba ibaloegõ tanõ, me no ba ndro fango- 14
rifinia andrõ so noso nõsi fefoe, hadia ia. Andrõ wa no oewa'õ ba Ndraono Gizeraëli: Lõ tola mi'ã ndro nõsi, hadia ia, me ba ndro so noso nõsi fefoe, hadia ia — dozi si manga ja'ia, ba nihori. Ba dozi si 15
manga gamatela, ba ma nisasawi [goetoe ndroe'oe], he niha ba danõ, ba he niha bõ'õ, ba ibabago noechania ba mondri, ba ra'iõ, irege bongi; awena abeta wa'ara'iõnia. *(Moz. II. 22, 31).* Ba na lõ ibabago 16
noechania, ba na lõ mondri, ba iloe'i horõnia.

FAZA 18.

I. Bõi la'o'õ hoekoe niha baero. II. Bõi oroedoe ira ba ndra alawe sahatõ chõra ba bõi lahalõ. III. Fanenaŵa fohorõni donga zodonga ba horõ bõ'õ ba hadia ia na zi lõ sõchi ba niha baero.

I. **B**a hoemede Jehowa chõ Moze, imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli ba õmane chõra: Ja'odo Jehowa, Lowalangimi. Bõi mi'o'õ wolaoe ba danõ Miseraji, ba zi so ami mege, ba bõi gõi mi'o'õ wolaoe ba danõ Gana'ana, ba ni'ohegoe ja'ami dania; bõi mitõrõ hoekoe chõra. Hoekoe chõgoe mi'o'õ ba nifachoigoe mitõngõni ba mitõrõ; no ja'odo Jehowa, Lowalangimi. Andrõ mitõngõni nifachoigoe, awõ hoekoe chõgoe: ba zolo'õ ja'ia mõi fangorifi ia; Jehowa ndra'odo. *(Hez. 20, 11. Rom. 10, 5. Gal. 3, 12).*

II. **B**õi jamoehatõ'õ ia ha niha ba ndra alawe sabõlõ ahatõ chõnia, bõi jamoeheta mbaloebaloe zaila ia; Jehowa ndra'odo. Saila namaoe ba saila ninaoe, ba tebai õheta mbaloebaloe; no inaoe, lõ tola õheta mbaloebaloe zaila ia. *(Moz. I. 19, 33).* Saila wo'omo namaoe, ba lõ tola õheta mbaloebaloe, no saila namaoe. *(F. 20, 11. Moz. V. 27, 20).* Saila nachioe, ono namaoe, ba ma ono ninaoe, he ono jomo, ba he baero mege toemboe ia — lõ tola õheta mbaloebaloe zaila ia. *(Moz. V. 27, 22. Sam. II. 13, 14).* Saila nono nonooe matoea ba saila nono nonooe alawe — lõ tola õheta mbaloebaloe zaila ia; noa sa saila ndra'oegõ. Saila nono wo'omo namaoe, ono namaoe — lõ tola õheta mbaloebaloe zaila ia; no talifoesõoe. Saila dalifoesõ namaoe alawe, ba lõ tola õheta mbaloebaloe; no fondrege zahatõ chõ namaoe. *(F. 20, 19).* Saila dalifoesõ ninaoe alawe, ba tebai õheta mbaloebaloe, noa sa fondrege zahatõ chõ ninaoe. Saila dalifoesõ namaoe matoea, ba tebai õheta mbaloebaloe, lõ tola õhatõ'õgõ chõ wo'omonia; no inaoe. *(F. 20, 20).* Saila noemõnõoe, ba tebai õheta mbaloebaloe; no fo'omo nonooe, tebai õheta mbaloebaloe zaila ia. *(Moz. I. 38, 18. Hez. 22, 11).* Saila wo'omo dalifoesõoe, ba tebai õheta mbaloebaloe, no saila dalifoesõoe. *(Mat. 14, 4).* Saila ndra alawe ba saila nononia alawe, ba tebai faoma õheta mbaloebaloe; ono nononia matoea ba ono nononia alawe, ba lõ tõla õhalõ, wameta baloebaloe zaila ia; no fondrege zahatõ chõoe ira — horõ seboea da'õ. *(F. 20, 14).* Ba lõ'õ gõi tola õfakaeroea zi fatalifoesõ, wamobõrõ fa'oedoesa, na õheta zaila ia, ba ngai zi samboea, fatoea aoeri ia. *(Moz. I. 29, 27).*

III. **L**õ tola õhatõ'õgõ ba ndra alawe, ba wameta baloebaloe zaila ia, gõtõ wa'ara'iõnia andrõ. *(F. 20, 18. Hez. 22, 10).* Lõ tola oroedoe ndra'oegõ chõ wo'omo nawõoe, wangai fa'ara'iõ chõoe. *(F. 20, 10. Sam. II. 11, 4).* Lõ tola õbe'e nonooe, ba wame'e soemange Molocho andrõ ja'ia, fa bõi õ'o'aja dõi Lowalangioe; Jehowa ndra'odo. *(F. 20, 2. Raz. II. 17, 17).* Lõ tola oroedoe'õ ba ndra matoea, lala wa'oroedoe ba ndra alawe; sogoro ita zi manõ. *(Moz. I. 19, 5. F. 20, 13. Rom. 1, 27).* Ba zaliŵaliŵa ba danõ, ba lõ tola oroedoe'õ, wangai fa'ara'iõ chõoe; ba ira alawe, ba lõ tola i'edogõ ia ba zaliŵaliŵa ba danõ, ena'õ oeroedoe chõnia; horõ seboea zi manõ. *(Moz. V. 27, 21).* Ba da'õ fefoe, ba bõi mihalõ wa'ara'iõ chõmi; noa sa da'õ fefoe mbõrõ wa'ara'iõ niha baero, nitimbagoe fõnami. *(Raz. II. 17, 15).* Ba da'õ ra'iõ danõ, ba ba chõnia oehoekoe golalõŵania, tobali i'oeta'õ zowanoea ba chõnia tanõ. Ba mitõngõni sa'ae nifachoigoe andrõ, awõ hoekoe andrõ chõgoe, ba

sambalõ bõi milaoe zogoro ita andrõ, he niha ba danõ, ba he niha
27 bõ'õ, si so ba chõmi. Noa sa lafazõchi horõ andrõ fefoe niha ba da-
28 nõ, fõnami, ba no ra'iõ danõ; fa bõi i'oeta'õ ami tanõ, na ra'iõ ami, mibe'e, si mane fangoeta'õnia soi
29 niha andrõ fõnami. Ha niha sa zolaoe sambalõ andrõ, sogoro ita — ba nise'e ba niwara zolaoe ja'ia.
30 Ba mi'o'õ nifachoigoe andrõ, fa bõi mi'ohia'õ hoekoe andrõ, sihocha mboeda, nilaoe fõnami, wangai fa'ara'iõ chõmi; Jehowa ndra'odo, Lowalangimi.

FAZA 19.

I. Oroisa: ena'õ la'amõni'õ ira chõ Jehowa Iraono Gizeraëli. II. Amachoita ba wangomasi'õ awõ. III. Amahoita bõ'õ: ba danõ ba ba hoekoe niha baero, ba ba zi fatewoe ba ba zoe'asoe'a ba ba zaga.

1 I. **B**a hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane: Hede ba mbanoea Ndraono Gizeraëli fefoe, ba õmane chõra: **Jani'amoni'õ ami, me no'ni'amoni'õ ndra'odo, ja'odo andre, Jehowa,**
3 **Lowalangimi.** *(Moz. II. 22, 31).* Ja moe'ata'oefi ninania, awõ namania zamõsana ba mitõngõni loeo wolombase andrõ chõgoe; Jehowa ndra'odo, Lowalangimi. *(Moz. II. 20, 12;*
4 *31, 13).* Bõi mi'otahõgõ nadoe ba bõi mifazõchi chõmi Lowalangi nifahele; ja'odo Jehowa, Lowalangi-
5 mi. *(Moz. II. 34, 17).* Ba na mitaba zoemange fangorifi chõ Jehowa, ba mifaigi wame'e, ena'õ omasi ia ami.
6 Na loeo wame'emi ja'ia te'ã ia, ba mahemoloe õ; ba hadia zi tosai irege ba zi doea wongi, ba nitoenoe.
7 *(F. 7, 15).* Ba na te'ã zoei ba zi doea wongi, ba no amaedola zobooe,
8 ba tenga omasiõ. Ha niha zi manga, ba ihalõ horõnia; noa sa ilaoe zalacha ba ni'amoni'õ chõ Jehowa, ba nise'e ba niwara niha si manõ.
9 II. **N**a mibasi mboea danõ chõmi, ba bõi basi irege hinõloe ba bõi ozaragõ nalõwa, na no aefa wamasioe. Ba he wo'oewo'oe ba 10
kaboe nagoe chõoe ba he boea satoroe ba danõ ba kaboe nagoe chõoe, ba bõi ozaragõ: õloeloe ba zi noemana ba ba zi fatewoe; ja'odo Jehowa, Lowalangimi. Bõi managõ 11
ami ba bõi mofaja ba bõi falimo, *(Moz. II. 20, 15. Efes. 4, 25. Kol. 3, 9. Tes. I. 4, 6).* Bõi mõi ba hõloe, 12
ba dõigoe, na faja, wango'aja tõi Lowalangimõ; Jehowa ndra'odo. *(Moz. II. 20, 7. Mat. 5, 33).* Bõi li- 13
mo nawõoe ba bõi osindra'oei hadia ia chõnia; loeo genoni, ba lõ tola õtaha irege mahemoloe mbanoea. *(Moz. V. 24, 15. Jak. 5, 4).*
Bõi elifi zafiso ba bõi ba'a lala 14
zaoe'a; õ'ata'oefi Lowalangioe; Jehowa ndra'odo. *(Moz. V. 27, 18).*
Bõi mifoejoe'õ hoekoe, na tefatoenõ 15
hoehoeo; bõi õ'awõgõ zi noemana ba bõi faigifaigi mbawa zalawa, õ'atoelõ'õ wangetoe'õ hoekoe chõ nawõoe. *(Moz. V. 1, 17; 16, 19).* Bõi 16
samõbõgõ si lõ doehoe ndra'oegõ ba niwamõ ba bõi ãndrõ wamoenoe awõoe; Jehowa ndra'odo. *(Moz. II. 23, 1).* Bõi so ba dõdõoe watioesa 17
chõ dalifoesõoe; õfahede nawõoe, bõi aiwõ'õ; bõi õfaloe'igõ chõoe horõ, bõrõ ia. *(Joh. 1. 2, 11; 3, 15. Mat. 18, 15).* Bõi omasi ndra'oegõ 18
wolaoe balõ, ba bõi be'e boe'oe dõdõ ba niwaoe hadia ia. **Õ'omasi'õ nawõoe, si mane fangomasi'õmõ ja'oegõ; Jehowa ndra'odo.** *(Mat. 5, 39. Rom. 12, 19. Tes. I. 5, 15. Jak. 2, 8).* Nifachoigoe, ba mitõngõni: lõ 19
tola õ'oroedoegõ zi doea balõ oerifõoe, ba wamo'ono, ba lõ tola õfachõjõ zi doea balõ sinanõ ba nowioe, ba lõ tola õ'obaroe mbaroe, si doea balõ bana mege ba wanoso ja'ia. *(Moz. V. 22, 9).* Na so zoroe- 20
doe ba ndra alawe, si no sawoejoe niha bõ'õ, si lõ moehõli, si lõ moe'efa'õ, ba nichaoe ira; ba tenga sa niboenoe, me no tenga ni'efa'õ ia. Ba i'ohe chõ Jehowa, ba zinga 21

mbawandroehõ nose wama'ele'õ, ogaoetania mbiribiri si matoea, soe-
22 mange fameta horõ. Ba ifaigi chõnia wameta sala chõ Jehowa ere ba mbiribiri andrõ, soemange fameta horõ, ba horõ andrõ, nifazõchinia; ba tebe'e aefa chõnia horõ andrõ, nifazõchinia.
23 III. Na miroegi dania danõ, ba na mitanõ ngawalõ geoe sowoea, ba bõi miteoe gamaedola „goeli" andrõ — si a'a mboea —. Medõloe fache wa'ara, ba si lõ moeboto mi-
24 ŵa'õ, ba lõ tola te'ã mboea. Ba ba ndrõfi fanete zi medõloe fache, ba ni'amoni'õ mboeania fefoe, fa-
25 ngandrõ saoha gõlõ. Ba ba ndrõfi fanete zi mendrõfa, ba tola mi'ã mboea, ena'õ tedooe mboeania chõmi; Jehowa ndra'odo, Lowalangimi.
26 Bõi mi'ã hadia ia fabaja do. Bõi faeta ami ba bõi fakelemoe. *(F. 3,*
27 *17. Moz. V. 18, 10).* Bõi mi'ogaolo wanõwõ boemi, ba bõi mifalo'o ga-
28 mbimi. *(F. 21, 5. Hez. 44, 20).* Bõi michoi nõsimi, na so zi mate, ba bõi misoea goelimi; Jehowa ndra'-
29 odo. Bõi be'e ba zalacha nonooe alawe, wamarooe ja'ia ba wohorõ, ena'õ bõi mohorõ danõ ba ena'õ
30 bõi anõnõ horõ. Loeo wolombase andrõ chõgoe, ba mitõngõni, ba mi'ata'oefi ni'amoni'õ andrõ chõ-
31 goe; Jehowa ndra'odo. Bõi mi'ae ba zogawi bechoe ba ba zi faeta; bõi misofoe chõra hadia ia, fa bõi ra'iõ ami ba chõra mibe'e; Jehowa ndra'odo, Lowalangimi. *(F. 20, 6.*
32 *Sam. I. 28, 8).* Na so zi no tohare hoewa, ba maoso ndra'oegõ ba õfosoemange zatoea ba õ'ata'oefi Lo-
33 walangimõ; Jehowa ndra'odo. Ba na so zi fatewoe chõoe, ba danõmi,
34 ba bõi mifakao ia. Ja si mane awõmi niha ba danõ niha bõ'õ andrõ, si so ba chõmi, miŵa'õ, õ'omasi'õ ia, si mane fangomasi'õmõ ja'oegõ, noa sa si fatewoe gõi ami ba danõ Miseraji no; Jehowa
35 ndra'odo Lowalangimi. Bõi mifoejoe'õ hoekoe, na tefatoenõ hoehoeo, ba bõi falimo ba helo, ba ma ba zaga, ba ma ba laoeroe. *(Moz. V. 25, 15).* Faliëra satoelõ ba saga sa- 36
toelõ ba laoeroe satoelõ ba toemba satoelõ mifake; Jehowa ndra'odo, Lowalangimi, si no mangeheta ja'-ami ba danõ Miseraji. Mitõngõni 37
sa'ae nifachoigoe andrõ, fefoe, awõ hoekoe andrõ chõgoe, fefoe, ba mi'o'õ; Jehowa ndra'odo.

FAZA 20.

I. Fotoe na mame'e adoe ba na mohorõ. II. Bõi oroedoe ira ba niha baero.

I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, 1
imane: Õŵa'õ ba Ndraono Gizera- 2
ëli: Dozi Iraono Gizeraëli, awõ niha bõ'õ si so ba chõra, na so zame'e ba Molocho andrõ ononia, ba hoekoe mate hoekoenia; lateboe kara ia niha ba danõ. *(F. 18, 21).* Ba 3
oedoenia ndra'odo, ba oese'e ia ba niwania, bõrõ me no ibe'e ba Molocho andrõ nononia, ba wame'e ra'iõ ni'amoni'õ andrõ chõgoe, ba ba wango'aja tõigoe andrõ, ni'amoni'õ. Ba na la'osilõmilagõ ena'õ 4
niha ba danõ nilaoe niha si manõ, na ibe'e ba Molocho andrõ nononia, fa lõ laboenoe ia, ba 5
oedoenia sa atõ ndra'odo ba oedoe nga'õtõnia, ba oese'e ia ba niwara, fabaja dozi solo'õ chõnia, ba wame'e adoe andrõ, wamosoemange Molocho andrõ. Ba ha niha 6
zi mõi ba zogawi bechoe ba ba zi faeta, si no amaedola zohorõ chõra, ba oedoenia ndra'odo ba oese'e ia ba hoenõ niwara. *(F. 19, 31).* Ba 7
mi'amoni'õ ami, ena'õ ni'amoni'õ ami; Jehowa sa ndra'odo, Lowalangimi. Andrõ mitõngõni nifachoigoe 8
andrõ, ba mi'o'õ; Jehowa ndra'odo, same'e ni'amoni'õ ja'ami. Dozi, 9
ha niha zangelifi amania ba inania, ba hoekoe mate hoekoenia; noa sa i'elifi namania ba inania — horõ fange'e zi no tohare chõnia. *(Moz.*

10 *II. 21, 17).* Ba na so zohorõni donga zodonga, ha niha zohorõni donga nawõnia, ba hoekoe mate hoekoera, he sohorõ, ba he nihorõni
11 andrõ. *(F. 18, 20. Joh. 8, 5).* Ba na so zoroedoe chõ wo'omo namania, ba no iheta mbaloebaloe zaila namania ba hoekoe mate hoekoera, faoma daroea ira ; amaedola horõ fange'e
12 zi no tohare chõra. *(F. 18, 8).* Ba na so zohorõni oemõnõnia, ba hoekoe mate hoekoera, faoma daroea ira ; no horõ seboea nifazõchira, amaedola horõ fange'e zi no tohare
13 chõra. *(F. 18, 10).* Ba na so zoroedoe ba ndra matoea, si mane fa'oroedoe ba ndra alawe, ba no horõ seboea nifazõchira, faoma daroea ira, ba hoekoe mate hoekoera, no amaedola horõ fange'e zi no tohare
14 chõra. *(F. 18, 22).* Ba na so zangai ira alawe ba na ihalõ gõi nina, ba horõ seboea da'õ ; nitoenoe aoeri ia, awõ ndra alawe andrõ, fa bõi mamaha ba chõmi horõ. *(F. 18, 17).*
15 Na so zohorõni saliwãliwa ba danõ ba hoekoe mate hoekoenia, ba saliwãliwa ba danõ andrõ gõi, ba
16 miboenoe. *(F. 18, 23).* Ba na ihatõ'õ ia ba zaliwãliwa ba danõ ira alawe, ena'õ oroedoe chõnia, ba õboenoe ndra alawe andrõ, awõ zaliwãliwa ba danõ andrõ ; hoekoe mate hoekoera, no amaedola horõ
17 fange'e zi no tohare chõra. Ba na so zangai talifoesõnia, ono namania, ba ma ono ninania, na tobali i'ila zaila ia ba na i'ila gõi da'õ zaila ndra matoea, ba no salacha, ba nihori ira, ba zanehe niwara ; no iheta mbaloebaloe zaila dalifoesõnia ba no tohare chõnia horõ ibe'e. *(F.*
18 *18. 9).* Ba na so zoroedoe ba ndra alawe gõtõ wa'afõchõ daloenia, na iheta mbaloebaloe zaila ia, baloebaloe goemboe andrõ chõnia, ba na ja'ia gõi zangeheta baloebaloe goemboe ndro andrõ chõnia, ba nihori ira ba hoenõ niwara, faoma daroea
19 ira. *(F. 18, 19).* Saila dalifoesõ ninaoe ba saila dalifoesõ namaoe, ba tebai õheta mbaloebaloe ; sangeheta baloebaloe wondrege zahatõ chõnia zi manõ, ba no tohare chõra horõ
labe'e. *(F. 18, 12).* Ba na so zoroe- 20
doe chõ wo'omo dalifoesõ namania, ba no iheta zaila dána namania, ba no tohare chõra horõ labe'e — si mate lõ ono ira. *(F. 18, 14).* Ba 21
na so zangai fo'omo dalifoesõnia, ba salacha da'õ ; no sangeheta saila dalifoesõnia ia — si mate lõ ono ira. *(F. 18, 16).*

II. Ba mitõngõni sa'ae nifachoi- 22
goe andrõ, fefoe, awõ hoekoe andrõ chõgoe, fefoe, ba mi'o'õ, fa bõi i'oeta'õ ami tanõ, ba ni'ohegoe ja'ami dania, ena'õ mowanoea ami ba da'õ. Bõi mi'o'õ hoekoe niha 23
andrõ, nitimbagoe fõnami, me no lalaoe da'õ fefoe, irege ogorodo ira. *(F. 18, 28).* Andrõ wa oemane chõ- 24
mi : Chõmi dania danõra, oebe'e ochõtami — tanõ si falawoe soesoe ba wẽ wãni, ja'odo andre, Jehowa, Lowalangimi, si no mangoniagõ ja'ami ba niha baero. Ba mifaehoesi 25
sa'ae ira zi õfa ahe salacha zi tenga salacha, ba he fofo salacha ba si tenga salacha, ba bõi mibe'e ni'ogorofi ami ba zi õfa ahe, ba ma ba wofo, ba ma ba ngawalõ hadia ia, saliwãliwa ba danõ, ni'oniagõgoe, ena'õ salacha ia miwa'õ. Ba ni'a- 26
moni'õ ami chõgoe, me no ni'amoni'õ ndra'o, ja'odo andre Jehowa, ba no oe'oniagõ ami ba niha baero, ena'õ tána chõgoe ami. Ba na so 27
ndra matoea, ba ma ira alawe si so bechoe ba wogawi bechoe bõ'õ, ba ma si so bechoe waetasa, ba hoekoe mate hoekoera, niteboe kara ; no horõ fange'e, si tohare chõra.

FAZA 21.

I. He lawisa ere andrõ. II. Ba he wisa ere seboea. III. Ha niha zi tebai mõi ere.

I. Ba imane Jehowa chõ Moze : 1
Be'e li ba gere andrõ, iraono Ga'a-

roni, õmane chõra: Lõ tola ihalõ fa'ara'iõnia mboto zi mate ba ni-
2 wara ere. Ha sahatõ chõnia, fondrege zahatõ, inania ba amania ba ononia matoea ba ononia alawe ba
3 talifoesõnia matoea, ba talifoesõnia alawe, sahatõ chõnia, ono alawe, si lõ moehalõ na — ha da'õ zi tola
4 ihalõ fa'ara'iõnia. Lõ tola ibe'e ra'iõ ia ba niwara, wanõrõ salacha
5 chõnia. Lõ tola latõwõ galizoezoera ba lõ tola lafalo'o gambira ba he fogoi õsira, ba lõ tola. *(F. 19, 27.*
6 *28).* Ni'amoni'õ chõ Lowalangira irá, ba bõi la'o'aja dõi Lowalangira, me same'e soemange Jehowa ira, soemange nifatõrõ ba galitõ, õ Lowalangira, andrõ wa ni'amoni'õ ira.
7 Sohorõhorõ ba si no moehorõni, ba tebai la'owaloe, ba he ira alawe nitibo'õ ndra matoea, ba lõ tola lahalõ, me no ni'amoni'õ chõ Lo-
8 walanginia gere. *(Hez. 44, 22).* Andrõ wa ni'amoni'õ ia chõoe, me ja'ia zame'e gõ Lowalangioe; ni'amoni'õ ia õwa'õ; me no ni'amoni'õ ndra'o, ja'odo andre, Jehowa, same'e ni'a-
9 moni'õ ja'ami. Ba na ibõrõtaigõ mohorõ nono gere alawe, ba salacha namania ibe'e, nitoenoe aoeri ia.
10 II. **Ba** si no ere seboea ba dalifoesõnia, si no moelaoe ba hõgõ fanicha famajoini andrõ, si no moefo'õsi tanga ba si no moefonoecha noecha [ni'amoni'õ] andrõ, ba lõ tola ifehombo mboenia ba lõ tola itika noechania. *(Moz. II. 28, 41).*
11 Lõ tola mõi ia jomo si so si mate; amania na'i ba inania, ba lõ tola
12 ibe'e fa'ara'iõnia. Lõ tola irõi ni'amoni'õ andrõ, fa bõi ifatõrõ zalacha ba ni'amoniõ andrõ chõ Lowalanginia; noa sa tohare chõnia we'amoni'õ andrõ ba wanicha famajoini andrõ chõ Lowalanginia; Jehowa ndra'odo. *(Moz. II. 28, 38).*
13 Si ndroehoe nono alawe ihalõ fo'o-
14 monia, lacha ba nitibo'õ ba si no moehorõni ba sohorõhorõ, ba lõ tola ihalõ; ha ono alawe iwara, zi tola ihalõ fo'omonia, fa bõi salacha 15
nga'õtõnia ba niwara ibe'e; Jehowa sa ndra'odo, same'e ni'amoni'õ ja'ia.
III. **Ba** hoemede Jehowa chõ 16
Moze, imane: Hede chõ Ga'aroni, 17
õmane: Na so ba nga'õtõoe zi so sala ba nõsinia, he gõtõ iada'e, ba he ba gõtõ dania, ba lõ tola mõi ia, ba wame'e gõ Lowalanginia andrõ. Ha niha sa zi so hadia ia zi 18
sala ba nõsinia, ba lõ tola mõi, he saoe'a, ba he somboejoemboejoe tõla ba he si so sabõda, ba he
sanaoe ndrotondroto, zara, ba he 19
safatõ ahe, ba he safatõ ta'io, ba 20
he sa'eboe, ba he si no afoeofoeo, ba he si bidõjõ, ba he sobõni, ba he si so gigimõ bõ'õ, ba he sabao bazili. Samõsa lõ'õ si tola mõi, 21
nga'õtõ Ga'aroni, si sò si sala ba nõsinia, ba wame'e soemange Jehowa andrõ, nifatõrõ ba galitõ; na so zi sala ba nõsinia, ba lõ tola mõi ia, ba wame'e gõ Lowalanginia. *(Heb. 7, 26).* Ba tola sa i'ā wõfõ 22
gõ Lowalanginia, he ni'amoni'õ sibai andrõ, ba he ame'ela andrõ
ni'amoni'õ. Ha fa lõ tola mõi ia 23
bacha barõ mba'aba'a andrõ, ba lõ tola ihatõ'õ ia ba naha wame'e soemange, me no so zi sala, ba nõsinia; fa bõi ifatõrõ zalacha ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe; me no Jehowa ndra'odo, same'e ni'amoni'õ ja'ia. Ba iwa'õ da'õ Moze chõ 24
Ga'aroni ba ba ndraononia ba ba Ndraono Gizeraëli fefoe.

FAZA 22.

I. Bõi labababaja ni'amoni'õ ere, na ra'iõ ira. II. Ha niha zi lõ tola manga ni'amoni'õ andrõ. III. Hadia zi tola soemange.

I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze, 1
imane: Wa'õ chõ ndra A'aroni 2
iraononia, ndramoe'onangegõ ba game'ela Ndraono Gizeraëli andrõ, ni'amoni'õ, ni'amoni'õra chõgoe, fa bõi la'o'aja dõigoe andrõ ni'amoni'õ; Jehowa ndra'odo. Õmane chõra: 3

Na so ha niha ba nga'õtõmi fefoe, he gõtõ iada'e, ba he ba gõtõ dania, zi hatõ'õ ja'ia ba game'ela ni'amoni'õ andrõ, ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli chõ Jehowa. fatoea ra'iõ ia, ba nise'e ba doedoema hõrõgoe zi manõ ; Jehowa ndra'odo.
4 Ha niha ba nga'õtõ Ga'aroni zobooe aoeri ba ha niha zi so si hoelõ zonana no, ba lõ tola i'ā wõfõ game'ela ni'amoni'õ andrõ, irege ifoeli aheta chõnia wa'ara'iõnia andrõ. Na so zi no mombambaja si no ra'iõ ba zi mate, ba ma si no ahele oela,
5 *(F. 15, 16)*, ba ma si no mombambaja koeõkoeõ, fangara'iõnia, ba ma niha, fangara'iõnia, na so hadia
6 ia wa'ara'iõ ba niha andrõ, ha niha zombambaja si mane da'õ, ba si ra'iõ, irege bongi, ba lõ tola i'ā wõfõ game'ela ni'amoni'õ andrõ, na
7 lõ mondri ia oea. Ba ha si'ai aechoe loeo, ba lõ'õ sa'ae fa'ara'iõ ; awena tola i'ā wõfõ game'ela andrõ ni'a-
8 moni'õ, õnia sa atõ da'õ. Amatela ba nisasawi [goetoe ndroe'oe], ba lõ tola i'ā, fa ihalõ fa'ara'iõnia ; Jehowa ndra'odo. *(Moz. II. 22, 31)*.
9 Ba la'o'õ sa'ae nifachoigoe andrõ, fa bõi lahare'õ chõra horõ ba da'õ, ba fa bõi mõi famoenoera, na lalaoe zalacha chõnia ; Jehowa ndra'-odo, same'e ni'amoni'õ ja'ira.
10 II. **N**iha bõ'õ, ba lõ tola i'ā ni'a-moni'õ, samõsa lõ'õ ; si fatewoe chõ gere ba enoninia, ba lõ tola la'ā
11 ni'amoni'õ. Ba na ihõli zawoejoe ere, ba tola i'ā wõfõ da'õ ; si manõ gõi zi toemboe jomo chõnia — ja'ira
12 zi tola manga wõfõ gõnia. Ono gere alawe, nihalõ niha bõ'õ, ba lõ tola i'ā wegero andrõ, nihalõ ba game'-
13 ela andrõ ni'amoni'õ. Ba ono gere alawe, si no mate ira matoea, ba ma na nitibo'õ ia, ba si lõ ono, sangawoeli chõ ndra amania, si mane me iraono ia, ba tola i'ā wõfõ gõ namania ; ba niha bõ'õ, ba lõ'õ manõ
14 tola i'ā da'õ. Ba na so zi manga ni'amoni'õ si tenga ni'odõdõgõ, ba samboea ni'olima inõnõ, ba ifoeli chõ gere, awõ ni'amoni'õ andrõ. Ba ja'ira andrõ [ere], ba bõi lalaoe 15
zalacha ba game'ela Ndraono Gizeraëli andrõ ni'amoni'õ — nihalõra si no amaedola wegero chõ Jehowa —, fa bõi lahare'õ chõra horõ 16
ba lalõra andrõ, na la'ā game'elara andrõ, ni'amoni'õ ; Jehowa sa ndra'-odo, same'e ni'amoni'õ ja'ira.

III. **B**a hoemede Jehowa chõ 17
Mose, imane : Hede chõ ndra 18
A'aroni iraononia ba ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba õmane chõra : Na so ma'oewoe Gizeraëli, ba ma niha bõ'õ, si so ba chõra, same'e soemange — ame'ela amaboe'oela li hadia ia, ba ma saoha gõlõ, nibe'era chõ Jehowa soemange nitoenoe —, ba [mifaigi] ena'õ ni'omasi'õ 19
ami ibe'e : oerifõ si lõ sala, si matoea, sawi, ba ma ono mbiribiri, ba ma nambi. Si so si sala hadia ia, 20
ba lõ tola mibe'e ; lõ'õ sa ibe'e omasiõ ami ena'õ. *(Mal. 1, 8)*. Ba 21
na so zame'e chõ Jehowa soemange fangorifi, sawi, ba ma biribiri, he ba wanõrõ amaboe'oela li, ba he na saoha gõlõ, ba si lõ sala nibe'e, ena'õ omasiõ ia ibe'e ; lõ tola so hadia ia zi sala ba chõnia. Si lõ hõrõ ba si no afatõ ndroto- 22
ndroto zara ba si no mesocho ba sofaosa ba si so gigimõ hadia ia, ba lõ tola mibe'e chõ Jehowa zi manõ, ba lõ tola mibe'e ba naha wame'e soemange, soemange Jehowa, nifatõrõ ba galitõ. *(Moz. V. 15, 21)*. Ba sawi, ba ma biribiri si tõra 23
fa'anaoe gahe, ba ma si tõra fa'a-dogodogo ba tola õbe'e saoha gõlõ ; ba na mibe'e soemange amaboe'oela li ena'õ, ba lõ ibe'e omasiõ ami. Ba he si no aboto bazili ; ba ma 24
si no moerasa, ba ma si no moe'-etoe'õ, ba ma si no moefõlõ, ba lõ tola mibe'e chõ Jehowa. Lõ tola mibali'õ si manõ hadia ia, ba da-nõmi, ba lõ'õ gõi tola mihalõ ba 25
niha bõ'õ, nibe'e õ Lowalangimi ;

noa sa molemba chõra zi sala — sambõ zolemba chõra — andrõ wa
26 lõ labe'e omasiõ ami. Ba hoemede
27 Jehowa chõ Moze, imane : Na so zi toemboe, ma ono zaŵi, ba ma ono mbiribiri, ba ma ono nambi, ba fitoe bongi labe'e nifaenoe ninania, ba na no aefa zi fitoe bongi ba na ara moroi andrõ, ba omasiõ na tebe'e soemange Lowalangi, ni-
28 fatõrõ ba galitõ. Saŵi ba biribiri, ba lõ tola mi'endrongagõ chõ nononia wanaba ja'ia, si ha ma'ŏchõ.
29 Ba na mibe'e chõ Jehowa zoemange fangandrõ saoha gõlõ, ba mifaigi,
30 ena'õ omasiõ ami ibe'e. Na loeo da'õ te'ā ia ; lõ tola misaigõ hadia ia, irege mahemoloe mbanoea ; Je-
31 howa ndra'odo. Ba mitõngõni sa'ae goroisagoe andrõ, ba mi'o'õ ; Jeho-
32 wa ndra'odo. Ba bõi mi'o'aja dõigoe andrõ, ni'amoni'õ, ena'õ ni'amoni'õ ndra'o ba hoenõ Ndraono Gizeraëli ; Jehowa ndra'odo, same'e ni'amoni'õ
33 ja'ami, si no mangeheta ja'ami ba danõ Miseraji, ba we'amõi Lowalangimi — ja'odo andre, Jehowa.

FAZA 23.

I. Oroisa ba loeo sabato. II. Owasa fasa. III. Owasa ba wamasi. IV. Owasa nilaoe torofe. V. Owasa fangatoelõ. VI. Owasa nose daha geoe.

1 I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane : Hede ba Ndraono Gizeraëli, ba õmane chõra : Ba mbaŵa gowasa andrõ chõ Jehowa, niŵa'õmi owoeloa ba gowasa ba ni'amoni'õ — ba da'õ mbaŵa gowasa andrõ chõ-
3 goe : Õnõ ngaloeo wa'ara, ba tola tehalõhalõ halõŵõ ; ba loeo si fitoe andrõ, ba baŵa wolombase manõ, ba owoeloa ba ni'amoni'õ andrõ ; sambalõ lõ tola mihalõ halõŵõ ba da'õ, ba nahiami fefoe, — bawa wolombase ia chõ Jehowa. *(Moz. II. 20, 10; 23, 12).*
4 II. Da'õ mbaŵa gowasa chõ Jehowa, baŵa gowoeloa ba ni'amoni'õ, nifarongogõmi, na no iroegi inõtõ : Ba mbaŵa si fõfõna, ba zi 5
meweleõfa, na tánõ owi, ba fasa chõ Jehowa. *(Moz. II. 12, 18. 43. Moz. IV. 28, 16. Moz. V. 16, 1).* Ba 6
ba zi mewelelima ba mbaŵa da'õ, ba owasa roti si lõ moe'aisõni chõ Jehowa ; fitoe bongi wa'ara mi'ā roti si lõ moe'aisõni. Ba mbõrõta 7
mbaŵa da'õ, ba owoeloa chõmi ba ni'amoni'õ, ba lõ tola mihalõ hadia ia halõŵõ, na loeo da'õ. Ba fitoe 8
bongi wa'ara mibe'ebe'e zoemange Jehowa, nifatõrõ ba galitõ ; ba na loeo si fitoe, ba owoeloa zoei ba ni'amoni'õ andrõ ; ba sambalõ lõ tola mihalõ halõŵõ na loeo da'õ. Ba hoemede Jehowa chõ Mose, 9
imane : Hede ba Ndraono Gizeraëli, 10
ba õmane chõra : Na no miroegi danõ andrõ, nibe'egoe chõmi dania, ba na mamasi ami ba da'õ, ba sambõbõ mi'ohe chõ gere, si a'a nibasi, ba ihahae ngambõbõ andrõ, fõna 11
Jehowa, ena'õ omasiõ ami ibe'e ; sara wongi aefa sabato ihahae ere. Ba na loeo ihahae ngambõbõ andrõ, 12
ba mibe'e nono mbiribiri si lõ sala, si dõfi fa'eboea, soemange nitoenoe, chõ Jehowa, ba samboea ni'ofoeloe 13
hamo si sõchi, nifaroeka fanicha, soemange ni'ā, soemange nifatõrõ ba galitõ, samohoea chõ Jehowa, awõ zoemange nibadoe, samba selefe agoe. Ba roti ba bõra nifakõë ba 14
he nifoefoe, ba lõ tola mi'ā, irege loeo da'õ, irege no mibe'e zoemange andrõ chõ Lowalangimi. Amachoita si lõ teboelõ da'õ, gõtõgõtõ wa'ara dania, nitõrõmi, gõtõgõtõ wa'ara mitooe, ba nahiami fefoe.

III. Ba mi'erai dania mbongi, 15
i'otarai loeo andrõ na aefa zabato andrõ, ba nibe'emi ngambõbõ nihahae andrõ, alo'o fitoe migoe, *(Moz. V. 16, 9)*, irege loeo aefa loeo sabato 16
si fitoe mi'erai, 50 wongi, ba mibe'e chõ Jehowa zoemange ni'ā, fache si bohooe andrõ. Samba omo ami, 17
ba domboea mibe'e roti nihahae ;

roti si domboea ni'ofoeloe hamo si sõchi mege, ba nibe'e tanõmõ roti ba wamogõ ja'ia, si a'a zoemange
18 chõ Jehowa. Ba awõ roti andrõ, ba mibe'e : fitoe rozi nono mbiribiri si lõ sala, si dõfi fa'eboea, ba sageoe nono zawi si matoea, ba doea geoe mbiribiri si matoea, ni'ohe soemange nitoenoe chõ Jehowa da'õ, awõ zoemange ni'ã andrõ ba soemange nibadoe, si fabõbõ ba da'õ, soemange nifatõrõ ba galitõ, samohoea
19 chõ Jehowa. Ba awõ da'õ ba sageoe mibe'e nambi si matoea, soemange fameta horõ, ba doea rozi nono mbiribiri, si dõfi fa'eboea, soemange
20 fangorifi. Ba ihahae ere, awõ zi a'a roti andrõ, soemange nihahae fõna Jehowa, awõ nono mbiribiri andrõ, zi doea rozi ; ni'amoni'õ chõ Jehowa
21 da'õ, ba tána chõ gere. Ba na loeo da'õ mifarongogõ — milaoe gowoeloa ba ni'amoni'õ ; ba sambalõ lõ tola mihalõ halõwõ na loeo da'õ. Amachoita si lõ teboelõ da'õ, gõtõgõtõ wa'ara dania, nitõngõnimi ba nahia-
22 mi fefoe, gõtõgõtõ wa'ara. Ba na mibasi mboea danõ, ba bõi õbasi nowi irege hinõloe ba bõi õ'ozaragõ nalõwa, na no aefa wamasioe : faoma õloeloe ba zi noemana ba ba zi fatewoe ; Jehowa ndra'odo, Lowalangimi. *(F. 19, 9).*

23 IV. **Ba** hoemede Jehowa chõ
24 Moze, imane : Hede ba Ndraono Gizeraëli, õmane : Ba mbawa si fitoe, ba loeo wolombase chõmi ba wasoelõna; milaoe dorofe, famasoegi ba dõdõ, ba owoeloa ba ni'amoni'õ.
25 *(Mat. IV. 29, 1).* Sambalõ lõ tola mihalõ halõwõ na loeo da'õ, ba mibe'e chõ Jehowa zoemange nifatõrõ ba galitõ.

26 V. **Ba** hoemede Jehowa chõ
27 Moze, imane : Ba si mewoeloe ba mbawa si fitoe andrõ, ba bawa wangatoelõ ; milaoe gowoeloa ba ni'amoni'õ na loeo da'õ, ba mangaloeloe ami. ba mibe'e chõ Jehowa zoemange nifatõrõ ba galitõ. *(F. 16,*
29. Moz. IV. 29, 7). Ba na loeo 28 da'õ, ba sambalõ lõ tola mihalõ halõwõ, me bawa wangatoelõ, ena'õ lafaigi chõmi wameta sala chõ Jehowa, Lowalangimi. Ha niha sa zi 29 lõ mangaloeloe, na loeo da'õ, ba nise'e ba niwara. Ba ha niha zangai 30 hadia ia halõwõ, na loeo da'õ, ba oehori ba hoenõ niwara. Lõ tola 31 mihalõ hadia ia halõwõ, na loeo da'õ ; amachoita si lõ teboelõ da'õ, gõtõgõtõ wa'ara dania, ba nga'õnga'õtõ. mitooe, ba nahiami fefoe. Bawa wolombase manõ miwa'õ ba 32 mangaloeloe ami. Bongibongi ba zi meziwa ba mbawa da'õ — i'otarai na bongibongi, iroegi bongibongi mahemoloe — ba mitõngõni wolombase andrõ niwa'õ.

IV. **Ba** hoemede Jehowa chõ 33
Moze, imane : Hede ba Ndraono 34
Gizeraëli, õmane : Ba zi mewelelima ba mbawa si fitoe andrõ, ba lalaoe gowasa nose daha geoe andrõ chõ Jehowa, fitoe ngaloeo wa'ara. *(Moz. II. 23, 16. Moz. IV. 29, 12. Moz. V. 16, 13).* Ba mbõrõta nga- 35 loeo da'õ, ba owoeloa ba ni'amoni'õ ; sambalõ lõ tola mihalõ halõwõ, na loeo da'õ. Fitoe bongi wa'- 36 ara ba mibe'ebe'e zoemange Jehowa, nifatõrõ ba galitõ ; ba na loeo si waloe, ba milaoe gowoeloa ba ni'amoni'õ ba mibe'e zoemange Jehowa, nifatõrõ ba galitõ — owoeloa na loeo da'õ, ba lõ tola mihalõ hadia ia halõwõ. *(Joh. 7, 37).* Da'õ 37 ginõtõ gowasa andrõ, nifarongogõmi owoeloa ba ni'amoni'õ, ena'õ labe'e zoemange Jehowa, nifatõrõ ba galitõ — soemange nitoenoe ba soemange ni'ã ba soemange nitaba ba soemange nibadoe, balazi mbawa nibe'e ja'ia, lõ lai zabato andrõ chõ 38 Jehowa ba lõ lai game'elami andrõ ba he soemange amaboe'oela li chõmi, fefoe, ba he ame'elami saoha gõlõ, fefoe, nibe'emi chõ Jehowa. Ba ba zi mewelelima ba mbawa si 39 fitoe andrõ, na mibasi mboea danõ,

ba fitoe ngaloeo milaoe gowasa andrõ chõ Jehowa ; loeo si fõfõna, ba loeo wolombase ba si manõ gõi
40 loeo si wãloe. Ba na loeo si fõfõna andrõ, ba mihalõ chõmi mboea geoe si sõchi ba boeloe nohi ba daha geoe sarege boeloe ba daha mbooe ba fitoe bongi wa'ara omoeso dõdõmi
41 fõna Lowalangimi Jehowa, ba ero rõfi milaoe ia, owasa chõ Jehowa, fitoefitoe bongi wa'ara ; amachoita si lõ teboelõ da'õ, gõtõgõtõ wa'ara dania, nitõngõnimi gõtõgõtõ wa'ara :
42 ba mbawa si fitoe milaoe ia. Ba nose daha geoe sosó ami ba da'õ, fitoe bongi wa'ara ; dozi niha ba danõ, Iraono Gizeraëli, ba baose
43 sosó, ena'õ aboto ba dõdõ nga'õtõmi dania, wa no baose oefa'aso Ndraono Gizeraëli, me oeheta ira ba danõ Miseraji, ja'odo andre, Je-
44 howa, Lowalangimi. Ba i'ombacha'õ ba Ndraono Gizeraëli ginõtõ gowasa andrõ chõ Jehowa Moze.

FAZA 24.

I. Fangehao fandroe ba famazõchi roti andrõ, nifaigifaigi. II. Fangoehoekoe sango'aja Lowalangi. III. Oroisa ba wolaoe balõ.

1 I. **B**a hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane : Wa'õ ba Ndraono Gizeraëli, ndramoe'ohe chõoe zi ndroehoe wanicha mboea zai nifoefoe, fanicha wandroe andrõ, ena'õ bõi matemate
3 wandroe. *(Moz. II, 27, 20).* Baero mba'aba'a, fomba'a zoera goroisa, ba nose wama'ele'õ, ibe'e A'aroni, bõi teboelõ fõna Jehowa, i'otarai na bongi, iroegi moloeo. Amachoita si lõ teboelõ da'õ, gõtõgõtõ wa'ara dania, nitõngõnimi, gõtõgõtõ wa'ara.
4 Ba naha wandroe andrõ, si ndroehoe mbalaki, ibe'e wandroe andrõ, si
5 lõ teboelõ fõna Jehowa. Ba õhalõ hamo si sõchi ba õbali'õ koee, felendroea nga'õrõ — domboea ni'o-
6 foeloe zagõrõ koee — ba õbahogõ ba meza si ndroehoe mbalaki andrõ, fõna Jehowa, domboea baho, õnõ'õnõ nga'õrõ zamboea baho. Ba 7
samboesamboea baho, ba õfao zi ndroehoe goemõjõ, samoboea da'õ, awõ roti andrõ, amaedola zoemange nifatõrõ ba galitõ, nibe'e chõ Jehowa. Ero na loeo sabato ibahogõ 8
fõna Jehowa, bõi mamalõmalõ, õmõ Ndraono Gizeraëli, si lõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara dania. Ba õ ndra 9
A'aroni iraononia dania ena'õ ba naha ni'amoni'õ la'ã ; tána chõnia sa, ni'amoni'õ sibai, fõfõ zoemange andrõ, nifatõrõ ba galitõ ; hoekoe si lõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara dania. *(Moz. II. 29, 32. Sam. I. 21, 6. Mat. 12, 4.*

II. **B**a mõi ba Ndraono Gizeraëli 10
nono Ndraono Gizeraëli ira alawe — Dawa Miseraji namania — ba fasoso da'õ ba Ndraono Gizeraëli bõ'õ samõsa. Ba i'o'aja dõi Jehowa ono 11
Ndraono Gizeraëli ira alawe andrõ ba mangelifi ; ba la'ohe ia chõ Moze (tõi ninania, ba Selomita, ono Dibiri, mado Dano). Ba lakoeroe ia, irege 12
larongo lala, niwa'õ Jehowa. Ba 13
hoemede Jehowa chõ Moze, imane : Fa'ohe'õ baero golombasewa za- 14
ngelifi andrõ, ba dozi samondrongo mege, ba latoefa hõgõnia tangara, ba awena laboenoe ia, lateboe kara sato fefoe. Ba ba Ndraono Gize- 15
raëli, ba õmane : Ha niha zangelifi chõ Lowalanginia, ba iloe'i horõnia. Ba sango'aja tõi Jehowa, ba hoekoe 16
mate hoekoenia ; lõ'õ sa tola lõ lateboe kara ia sato fefoe. He si fatewoe, ba he niha ba danõ na i'o'aja dõi Jehowa, ba niboenoe.

III. **N**a so zamoenoe niha, ba 17
hoekoe mate hoekoenia. *(Moz. II. 21, 12).* Na so zamoenoe oerifõ za- 18
geoe, ba i'ali — noso wangali noso. Na so zamesocho awõnia, ba nisoe- 19
lõni chõnia nilaoenia : Safatõ wa- 20
ngali zafatõ, hõrõ wangali hõrõ, boha wangali mboha ; nilaoenia chõ nawõnia, da'õ nilaoe chõnia. Samoe- 21
noe oerifõ [sageoe], ba i'ali ; ba samoenoe niha, ba niboenoe gõi. Ha 22
sara hoekoe nibe'e ba chõmi, he ba

zi fatewoe, ba he ba niha ba danõ ; Jehowa sa ndra'odo, Lowalangimi.
23 Ba hoemede Moze ba Ndraono Gizeraëli ; ba la'ohe baero golombasewa zangelifi no mege ba lateboe kara. La'o'õ Iraono Gizeraëli ni'oroi'õ Jehowa chõ Moze.

FAZA 25.

I. Amachoita ba ndrõfi sabato. II. Dõfi wa'owoeawoea dõdõ. III. Ja'ia mbalazi ba wowõli hadia ia ba ba wananoe. IV. Fanenawa famohare ana'a. V. Oroisa he lawisa ba zawoejoe, Iraono Gizeraëli.

1 I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze
2 ba hili Zina'i, imane : Hede ba Ndraono Gizeraëli ba õmane chõra : Na no miroegi dania danõ, nibe'egoe chõmi, ba mosabato chõ Je-
3 howa danõ. *(Moz. II. 23, 11).* Me õnõ fache wa'ara õhalõhalõ danõ nowi ba õgoetigoeti nagoe chõoe,
4 ba õ'ozaragõ mboea. Ba ba ndrõfi si fitoe, ba mosabato danõ, sabato chõ Jehowa. Ba lõ tola õhalõ nowioe ba da'õ ba lõ tola ogoetigoeti
5 nagoe chõoe. Ba hadia zowoea manõ, aefa wamasioe mege, ba lõ tola õbasi, ba boea nagoe andrõ, si lõ moegoetigoeti, ba lõ tola õ'ozaragõ, me dõfi sabato ba danõ. *(Moz. V. 15,*
6 *1).* Hadia mboea danõ gõtõ wolombase andrõ, ba õmi — õoe, ba õ zawoejoemõ, ono matoea ba ono alawe, ba õ genonioe, ba õ zi fatewoe
7 chõoe, jomo chõoe. Ba õ goerifõoe gõi ba õ goetoe ndroe'oe ba danõmi fefoe mboea danõ andrõ.
8 II. **Ba** õ'erai ndrõfi sabato andrõ, fitoe — mewitoe wa fitoe fache, tobali õfa woeloe a siwa fache gõtõ
9 ndrõfi sabato si fitoe. Ba ba da'õ õfalaoe'õ dorofe, ba zi mewoeloe ba mbawa si fitoe ; na bawa wangatoelõ andrõ, ba sagõrõ tanõ
10 mifalaoe'õ dorofe, ba mi'amoni'õ ndrõfi si lima woeloe andrõ, mifarongogõ ba da'õ wa'aefa, fa'aefa niha fefoe ba danõ. Dõfi wa'owoeawoea dõdõ miwa'õ, ba dozi ami, ba mangawoeli chõmi gochõtami, ba mangawoeli ba niwara zamõsana. Dõfi wa'owoeawoea dõdõ ia, 11
miwa'õ, ndrõfi si lima woeloe andrõ. Ba lõ tola manaroe ami ba da'õ, ba lõ tola mibasi zowoea manõ, ba he boea nagoe andrõ, si lõ moegoetigoeti, ba lõ tola mi'ozaragõ. Me no dõfi wa'owoeawoea dõdõ, 12
ba ni'amoni'õ ia, miwa'õ. Moroi ba danõ mi'ã mboeania. Da'õ ndrõfi 13
wa'owoeawoea dõdõ andrõ, ba zangawoeli ba zamõsana ochõtania.
III. **Na** so ni'amawaoe chõ na- 14
wõoe, ba ma na õ'õli hadia ia chõ nawõoe, ba faoma bõi mibe'e te'ala nawõmi. Balazi ha me oega fache 15
aefa ndrõfi wa'owoeawoea dõdõ, na õ'õli hadia ia chõ nawõoe, ba balazi ha me oega fache mamasi na, na i'amawa chõoe. Na oja na ndrofi, ba 16
õ'eboea'õ chõnia mbõli, ba na ambõ fa'oja, ba õ'ambõsi nibe'e ; ha me oega famasi sa i'amawa chõoe. Bõi 17
jamoebe'e te'ala nawõnia zamõsana ; ata'oefi Lowalangioe, me no Jehowa ndra'odo Lowalangimi. Andrõ 18
mi'o'õ nifachoigoe, mitõngõni hoekoe andrõ chõgoe ba mi'o'õ, ena'õ lõ hadia ia chõmi ba danõ. Ba mo- 19
woea dania danõ, ena'õ aboeso ami ba ena'õ lõ hadia ia chõmi ba danõ. Ba na miwa'õ ena'õ : Hadia gõma 20
ba ndrõfi si fitoe andrõ, na lõ manaroega ba na lõ tola ma'ozaragõ mboea danõ ? ba na dõfi si õnõ 21
andrõ, ba oebe'e li ba howoehowoe andrõ chõgoe, ena'õ ndrohoendrohoe ba zi medõloe fache misõndra chõnia, ibe'e. Ba na manaroe ami, 22
na dõfi si wãloe, ba mi'aga'aga mboea danõ mege ; iroegi ba ndrõfi si siwa — tobali mi'aga'aga zi tohõna, irege so zi bohooe. Tanõ, 23
ba lõ tola mi'amawa tenga sanoetõ, me no chõgoe danõ, niha bõ'õ sa ami ba si fatewoe chõgoe. Andrõ mitehe wananoe benoea, fe- 24
foe gofoe heza ba danõ andrõ, si no mõi tanõmi. Na tobali noemana 25

dalifoesõoe, ba na i'amawa õsa mbenoeania, ba jamõi sananoe, salahinia, wondrege zahatõ chõnia, jamoesanoe ni'amawa dalifoesõnia
26 andrõ. *(Roet. 4, 4. Jer. 32, 7).* Ba na so zi lõ sananoe, ba na i'ila i'aloei
27 ndrohoendrohoe wananoe, ba jamoesõbi ndrõfi andrõ aefa wamawa, ba hadia zi tosai, ba jamoefoeli ba ni'amawania ja'ia, ena'õ manga-
28 woeli chõnia gochõtania. Ba na lõ isõndra zogoena fananoe, ba lõ teboelõ chõ zowõli ni'amawania andrõ, irege dõfi wa'owoeawoea dõdõ andrõ; ba da'õ dania aefa, tobali mangawoeli chõnia gochõtania a-
29 ndrõ. Ba na so zamawa omo, bacha barõ gõli mbanoea, ba tola ifoeli isanoe na barõ ndrõfi andrõ, ni'amawania ja'ia; irege da'õ lafo-
30 noso ia, ba wananoe. Ba na lõ moesanoe irege aloea ndrõfi; ba tetoetoe danõ ba zowõli andrõ ba ba nga'õtõnia, ba nomo andrõ, bacha barõ gõli mbanoea, ba lõ'õ sa'ae mangawoeli ba ndrõfi wa'owoea-
31 woea dõdõ andrõ. Ba omo ba mbanoea side'ide, si lõ moefasoei õli, ba si fabõbõ ba mbenoea miwa'õ; tola nisanoe, ba mangawoeli na dõfi
32 wa'owoeawoea dõdõ andrõ. Ba ba nomo nono Lewi andrõ — omo ba mbanoea misa, chõra — ba tetehe ba nono Lewi wananoe, gofoe ha
33 wa'ara. Ba na so nono Lewi si lõ mananoe ja'ia, ba mangawoeli chõnia nomo andrõ, ni'amawania, na dõfi wa'owoeawoea dõdõ andrõ, ba mbanoea si so ochõtania; omo andrõ sa, ba mbanoea nono Lewi, ba si lõ teboelõ chõra, ba hoenõ
34 Ndraono Gizeraëli. Ba benoea andrõ ba zinga mbanoea chõra, ba lõ tola te'amawa, me no chõrachõra, gõtõgõtõ wa'ara, ochõta si lõ teboelõ.
35 IV. **Ba** na tobali noemana dalifoesõoe, na awoewoe ia ba ngaioe, ba õtolo ia, amaedola niha bõ'õ, amaedola zi fatewoe, ena'õ isõndra
36 mbalazonia ba ngaimõ. Lõ tola õfohare gana'aoe chõnia, bõi fabali chõnia, õ'ata'oefi Lowalangioe, ena'õ isõndra mbõli gõnia talifoesõoe, ba ngaimõ. *(Moz. II. 22, 25).* Ana'aoe, 37
ba lõ tola õfohare chõnia, ba õnia, nibe'eoe, ba bõi fabali. Jehowa 38
ndra'odo, Lowalangimi, si no mangeheta ja'ami ba danõ Miseraji, ba wame'e chõmi tanõ Gana'ana, ba we'amõi Lowalangimi.

V. **Ba** na tobali noemana dali- 39
foesõoe ba ngaioe ba na i'amawa ia chõoe, ba bõi fohalõwõ ia halõwõ zawoejoe. *(Moz. II. 21, 2).* Amaedola 40
enoni ia chõoe õbe'e, ba amaedola zi fatewoe, jamõi ngoningonioe, irege dõfi wa'owoeawoea dõdõ andrõ. Ba da'õ dania õ'efa'õ ia, awõ 41
ndraononia, ba ifoeli ia ba niwara, ba mangawoeli chõnia gondrõita namania. Enonigoe sa ira, nihetagoe, ba danõ Miseraji; lõ tola la'amawa sawoejoe ira. Bõi faitoisi 42 43
wamatõrõ ja'ia, õ'ata'oefi Lowalangioe. *(Efes. 6, 9. Kol. 4, 1).* Ba na 44
omasi'õ zawoejoe ono matoea ba sawoejoe ono alawe, ba ba niha baero, si tefasoei ja'ami — ba chõra mihõli zawoejoe ono matoea ba sawoejoe ono alawe. Ba he iraono zi 45
fatewoe andrõ, ba chõmi, ba hana na mihõli õsa, awõ nga'õtõra andrõ, ba chõmi, si toemboe ba danõmi; hana na chõmi da'õ. Ba hana na 46
mifa'ema ba ndraonomi foerimi, ondrõita, ena'õ ochõtara, ba hana na lõ teboelõ sawoejoemi ira. Ba ba dalifoesõmi andrõ, Iraono Gizeraëli — ba faoma bõi mifaitoisi, wamatõrõ awõmi. *(Raz. I. 9, 22).* Ba na faloecha niha bõ'õ, ba ma 47
si fatewoe, õna'õna so chõnia ba ngaioe, ba na tobali noemana dalifoesõoe ba ngainia, ba na i'amawa ia ba niha bõ'õ, ba ma ba zi fatewoe, ba ma ba nga'õtõ niha bõ'õ ba ngaimõ, ba nitehe chõnia wa- 48
nanoe, na no i'amawa ia; hana na talifoesõnia zananoe ja'ia; ma tána 49
namania ba ma ono dána namania

zananoe ja'ia, ba ma ha niha za-
bõlõ ahatõ chõnia, iwara, zananoe
ja'ia, ba ma zoei, na isõndra ga-
na'a, ba hana na ja'ia zananoe
50 ja'ia. Ba i'erai chõ zowõli ja'ia,
i'otarai ndrõfi, me i'amawa ia, iroegi
ndrõfi wa'owoeawoea dõdõ andrõ.
Ba ba mbõli, ba balazi ha me oega
fache, me i'amawa ia; amaedola
genoni ia, gõtõ we'asonia chõnia.
51 Ba na oja na ndrõfi si tosai, ba
i'erai ba wamoeli õsa, bõlinia, ba
52 wananoe ja'ia. Ba na ambõ fa'oja
ndrõfi si tosai, irege dõfi wa'owoea-
woea dõdõ andrõ, ba i'erai chõnia;
balazi ha me oega fache ia chõnia,
ha wa'eboea ifoeli, ba wananoe ja'ia.
53 Amaedola zi manga gazi, dõfidõfi,
ia chõnia; lõ tola õfaigi manõ lõ
hedehede, na ifaitoisi wamatõrõ
54 ja'ia. Ba na lõ faloecha ia wananoe
si manõ, ba ba ndrõfi wa'owoea-
woea dõdõ andrõ dania aefa ia,
55 awõ ndraononia. Chõgos sa Ndrao-
no Gizeraëli, enonigoe; enonigoe,
nihetagoe ba danõ Miseraji, ja'odo
andre, Jehowa, Lowalangimi.

FAZA 26.

I. Famaboe'oe howoehowoe. II. Famangaha fangelifi. III. Tefoeli tetema ira, na mangaloeloe ira.

1 I. Lõ tola mifazõchi chõmi na-
doe, ba ma famaedo, kara nitoto,
ba bõi mitaroe'õ chõmi harefa, ba
he gowe ni'oniha, ba bõi mifataro
ba danõmi, ba wangaloeloe chõnia,
me no Jehowa ndra'odo Lowalangi-
mi. *(Moz. II. 20, 4. Moz. V. 16, 22).*
2 Loeo wolombase andrõ chõgoe mi-
tõngõni, ba mi'ata'oefi ni'amoni'õ
andrõ chõgoe; Jehowa ndra'odo.
3 Ba na mi'o'õ nifachoigoe ba na
mitõngõni goroisagoe, wolo'õ ja'ia,
4 *(F. 19, 30)*, ba oebe'e deoe chõmi,
ero na inõtõ, ena'õ mowoea danõ,
ba he eoe sowoea ba mbenoea, ba
ena'õ na mowoea. *(Moz. V. 11, 14;*
5 *28, 1 b. t.)*. Ba iroegi dania wango-
zara boea nagoe famõbõrõ fache,
ba chõmi ba fangozara boea nagoe
andrõ, ba iroegi wanaroe, ena'õ fa-
hõna chõmi mbalazo, ba ena'õ lõ
hadia ia chõmi, ba danõ. Lõ fanoe- 6
wõnoewõ oebe'e, ena'õ mi'ila mõrõ
lõ si keani ja'ami. Oeheta ba da-
nõmi goetoe ndroe'oe andrõ, ba lõ
iroegi danõmi si'õli oebe'e. *(Job. 11,*
19). Emalimi, ba mitimba dania 7
ba ichamõ ira si'õlimi, ba woloira
chõmi. Dalima ami, ba otoe migo- 8
hi, ba otoe ami, ba foeloe ngahõnõ
migohi, ba ichamõ nemalimi si'õli-
mi, ba woloira chõmi. *(Jos. 23, 10)*.
Ba oe'otahõgõ ami, ba tedooe ami 9
oebe'e, ato ami, ba aro wawoe'oesa
li andrõ chõda oebe'e. Boea danõ 10
me ndrõfia gõmi; ba tobali miheta
zi tohõna, ba wamonaha si bohooe
[moebasi]. Ba oe'iagõ ba chõmi, lõ 11
anoezoe dõdõgoe ami. *(Moz. II. 29,*
45). Oedõrõdõrõi ami, ba Lowala- 12
ngimi ndra'odo, ba banoeagoe ami.
Jehowa ndra'odo, Lowalangimi, si 13
no mangebeta ja'ami ba danõ Mi-
seraji, fa bõi sa'ae sawoejoera ami;
no oefatõ dõladõla galo mbagimi,
ba mi'ila mifaõga mbagimi oebe'e.
II. Ba na lõ mifondrondrongo 14
chõgoe, na lõ'õ manõ mi'o'õ goroi-
sagoe, *(Moz. V. 28, 15 b. t. Mat. 2, 2)*,
na lõ ba dõdõmi nifachoigoe andrõ 15
ba na anoezoe dõdõmi hoekoe andrõ
chõgoe, na tobali lõ'õ manõ mi'o'õ
goroisagoe, wanoedoegõ fawoe'oesa
li andrõ chõgoe, ba oe'ohia'õ gõi 16
da'õ, wolaoe chõmi; sata'oe ita
oefatõrõ chõmi: fõchõ baõsi ba
fa'aoechoe, same'e abõsi hõrõ ba
ariri noso. Ba jatobali zajazaja
gõlõ wanaroemi; emalimi sa'ae zi
manga ja'ia. Ba fa'oedoe ndra'o 17
chõmi, tobali te'ala ami ba nema-
limi, ba labe'e barõ mbawara ami
si fa'oedoe chõmi, ba moloi ami,
he gõi lõ solohi ja'ami. *(Amaed. 28,*
1). Ba na lõ'õ zoei na mifondro- 18
ndrongo chõgoe dania, ba mewitoe
oe'abe'e'õ wangotoe'õ ja'ami, ba
horõmi andrõ, ba oehõndrõgõ ho- 19

chami andrõ, si no abe'e, ba timba zi'õli mbanoea jaẅami oebe'e, ba timba dõla garamba danõmi [wa'abe'e]. Ba tobali mifakao ami lõ boto : tanõ, ba lõ mowoea, ba he eoe sowoea ba danõ, ba si lõ boea. Ba na milaoe zi lõ faoedoe chõgoe, na lõ mifondrondrongo chõgoe, ba oetohoegõ oebago ami, mewitoe, loeomi ba horõmi. Ba oedoedoe chõmi goetoe ndroe'oe andrõ, ena'õ la'oloi'õ ndraonomi ba ena'õ laboeboenoe goerifõmi, ena'õ alõ wa'atomi labe'e, ena'õ lõ nihaniha ba lala chõmi misa. Ba na lõ'õ zoei faloechado ata'oe ami ba da'õ, na milaoe na zi lõ faoedoe chõgoe, ba oelaoe gõi zi lõ faoedoe chõmi, ba mewitoe oebago ami, ba horõmi andrõ. Ba itõrõ ami si'õli oebe'e, folaoe mbalõ, me no moedoedoegõ wawoe'oesa li andrõ. Ba na mi'owoeloi dania ami jomo ba mbanoea, ba oefatõrõ chõmi wõchõ waba, ba tebe'e ba danga nemali ami. Ba na oefatõ chõmi dendrotendro gõ, ba dafoeloe dania ndra alawe zamogõ roti chõmi, ha samboea mbowoa, ba lafoeli chõmi roti andrõ, nitoelo, ba manga ami, ba lõ aboeso. *(Hos. 4, 10. Mich. 6, 14).* Ba na lõ'õ zoei mifondrondrongo chõgoe, na milaoe na zi lõ faoedoe chõgoe, ba oelaoe gõi zi lõ faoedoe chõmi, ba wõnoegoe, ba mewitoe oe'otoe'õ ami, ba horõmi andrõ. Ba mi'ã dania nõsi nonomi matoea ba õsi nonomi alawe mi'ã. *(Raz. II. 6, 28. Jer. 19, 9. Ngen. Jer. 4, 10).* Ba oefoefoe hilihili andrõ chõmi, ba gowe loeo andrõ chõmi, ba oerasa, ba oe'oroedoegõ ba mboto nadoemi mbotomi si mate, ba ogorodo ami. Banoeami, ba oebali'õ adoedoela, awõ ni'amoni'õ andrõ chõmi, oedoedoegõ, ba lõ'õ sa'ae oe'ago wa'amohoea zoemange andrõ chõmi, si no omasiõ ena'õ. Ja'odo andre zamali'õ tanõ si mate tanõ, ena'õ tobali dõdõ nemalimi andrõ ba da'õ, emalimi si mõi mowanoea ba danõ. Ba ja'ami, ba oefazawili ba niha baero, ba oesõbi zi'õli moroi foerimi ; ba jatobali tanõ si mate danõmi ba banoeami, ba jatobali adoedoela. Ba te'ali dania ba danõ ndrõfi wolombase andrõ chõnia, gõtõ tanõ si mate ia, fatoea ba danõ nemalimi so ami. Ba da'õ dania molombase danõ, ba itõrõ ndrõfi wolombase andrõ chõnia. *(Nga'õt. II. 36, 21).* Gõtõ tanõ si mate ia molombase ia — folombase si lõ faloecha ia mege, na dõfi wolombase andrõ, niẅa'õ chõmi, me so ami ba danõ. Ba ha niha ami si tosai, ba lõ lala dõdõ oebe'e, ba danõ nemalira, ena'õ moloi ira ba weroeroe zi sagõrõ boeloe lehoe, ena'õ moloi, si mane foloi na so zi'õli, ba ena'õ alaoe, he ẅa'ae lõ solohi. *(Jes. 30, 17).* Ba lalangõ nawõra wa'alaoe, si mane na so zi'õli moroi foeri, he ẅa'ae lõ solohi ; ba ja tebai milaẅa nemalimi. Ba jatekiko ami ba niha baero andrõ, hana na i'ã ami tanõ nemalimi andrõ. Ba ha niha ami si tosai dania, ba hana na ariri ira ba danõ nemalimi, bõrõ horõra andrõ ; ba bõrõ gõi golalõẅa ndra toeara õsa, wa sariri ira, si mane da'õ mege.

III. Ba na latehe dania horõra, awõ horõ ndra toeara andrõ — wa no farõi ira chõgoe — awõ wa no lalaoe zi lõ faoedoe chõgoe, *(Moz. V. 4, 30; 30, 2),* bõrõ wa oelaoe gõi chõra si lõ faoedoe chõra, awõ wa no oe'ohe ira ba danõ nemalira — na mangaloeloe dania dõdõra andrõ, si lõ moeboto, ba na tesoelõni chõra horõra andrõ, ba itorõ tõdõgoe wawoe'oesa li andrõ chõgoe chõ Jakobo ba fawoe'oesa li chõ Giza'aki ba fawoe'oesa li chõ Gaberahamo, ba itõrõ tõdõgoe, ba tanõ andrõ, ba itõrõ tõdõgoe. Ba saheta sa ira ba danõ, ena'õ tetõrõ chõnia ndrõfi wolombase andrõ, fatoea

tanõ si mate ia, na no aheta ira; ba chõrá, ba tesoelõni horõra andrõ, me no la'ositengagõ hoekoe andrõ chõgoe, ba me no anoezoe dõdõra
44 nifachoigoe. Ba he ba da'õ dania, na ba danõ nemalira so ira, ba lõ ogorodo ira, fa oehori ira ena'õ, fa oedoedoegõ wawoe'oesa li andrõ chõma, ena'õ, me no Jehowa ndra'o-
45 do, Lowalangimi. Ba itõrõ tõdõgoe — ba chõra andrõ — wawoe'oesa li andrõ chõgoe chõ ndra toea, nihetagoe ba danõ Miseraji, ba zanehe niha baero, ba we'amõi Lowalangi-
46 ra, ja'odo andre, Jehowa. Da'õ gamachoita andrõ ba hoekoe ba oroisa, nibe'e Jehowa ba hili Zina'i andrõ, nifa'ema Moze, lala niŵa'õnia ba Ndraono Gizeraëli.

FAZA 27.

I. Amachoita ba gamaboe'oela li, na niha ba na oerifõ ba na omo ba na benoea. II. He lawisa ba zi a'a ba wa'atoemboe ba ba nibe'e salacha. III. Chõ Jehowa zi samboea ni'ofoeloe andrõ, hadia ia.

1 I. **B**a hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli, ba õmane chõra: Na so zanõrõ amaboe'oela li chõ Jehowa. ba na niha, dali watõnia, *(Moz. IV. 30, 3.*
3 *Moz. V. 23, 21)*, ba fatõ ndra matoea si doea woeloe fache, irege õnõ ngafoeloe, ba lima woeloe roe-
4 fia ba zaga ni'amoni'õ andrõ; ba na ira alawe, ba tõloe ngafoeloe
5 roefia watõnia. Ba na si melima fache, iroegi doea woeloe fache, ba fatõ nono matoea, ba doea woeloe roefia ba fatõ nono alawe, ba foe-
6 loe roefia. Ba na si sara waŵa, iroegi melima fache, ba fatõ nono matoea, ba lima roefia, ba fatõ no-
7 no alawe, ba tõloe roefia. Ba na si õnõ ngafoeloe fache ba na si tõra, ba fatõ ndra matoea, ba felelima roefia, ba fatõ ndra alawe, ba foeloe
8 roefia. Ba na no abõlõ noemana niha si manõ, na tebai itõrõ watõ andrõ, ba la'ohe chõ gere, ba jamoefatõ mbõlinia ere; jamoefaigi ere, ha wa'eboea zi tola ibe'e samaboe'oe andrõ. Ba na oerifõ, si 9
tola labe'e soemange Jehowa, ba ni'amoni'õ lawa'õ fefoe nibe'e chõ Jehowa. Lõ tola ifalalini ba lõ tola 10
isalahini, wame'e si sõchi salahi zi lõ sõchi, ba ma si lõ sõchi salahi zi sõchi; ba na ifalalini zoei goerifõ andrõ, ba faoma ni'amoni'õ. Ba na 11
oerifõ salacha, si tebai labe'e soemange Jehowa, ba ndramoe'ohe chõ gere. Ba jamoefatõ mbõlinia ere, 12
na si sõchi, ba na sambõ fa'asõchi; ba ba watõ andrõ, niŵa'õ gere, ahono. Ba na edona isanoe, ba sa- 13
mboea ni'olima watõ andrõ inõnõ. Ba na so zi amoni'õ chõ Jehowa 14
omonia, ba jamoefatõ mbõlinia ere, na si sõchi, ba na sambõ fa'asõchi, ba fatõ niŵa'õ gere mbõlinia. Ba 15
na edõna ifoeli isanoe nomonia si amoni'õ ja'ia mege, ba samboea ni'olima watõnia andrõ inõnõ, ba chõnia sa'ae. Ba na so zi amoni'õ 16
chõ Jehowa benoea, fõfõ gondrõita namania mege, ba ba watõnia, ba balazi ha oega laoeroe tanõmõ; si 25 laoeroe tanõmõ, ba 50 roefia watõnia. Na ba ndrõfi wa'owoea- 17
woea dõdõ andrõ i'otarai we'amoni'õ benoeania andrõ, ba fatõnia itõrõ. Ba na no aefa ndrõfi wa'o- 18
woeawoea dõdõ na i'amoni'õ, ba jamoe'erai chõnia mbõli ere, balazi ha me oega fache na, iroegi ndrõfi wa'owoeawoea dõdõ dania, ba lasõbi dania ndrohoendrohoe ba watõnia andrõ. Ba na edõna zoei isanoe 19
mbenoea andrõ si amoni'õ ja'ia, ba samboea ni'olima watõnia andrõ inõnõ; ba lõ teboelõ wa chõnia. Ba na lõ isanoe mbenoea andrõ, 20
ba na i'amawa zoei ba niha bõ'õ, ba tebai tefoeli tesanoe; benoea 21
andrõ, na aefa dania, na dõfi wa'owoeawoea dõdõ andrõ, ba ni'amoni'õ chõ Jehowa lawa'õ, si mane benoea nilacha'õ; ochõta gere sa'ae

22 ia. Ba na so zi amoni'õ chõ Jehowa benoea ni'õlinia, si tenga fõfõ mbenoea ondrõita namania mege,
23 ba jamoe'erai chõnia ere, he wisa fatõnia, irege dõfi wa'owoeawoea dõdõ andrõ, ba fatõ da'õ, ba na loeo da'õ ibe'e, ame'ela ni'amoni'õ
24 chõ Jehowa. Ba na dõfi wa'owoeawoea dõdõ, ba mangawoeli ba ni'õlinia ja'ia mbenoea andrõ, ba zochõ
25 ja'ia mege ondrõita namania. Fefoe watõ, ba saga ni'amoni'õ mbalazi; si samba sekeli [roefia] ba 20 gera. *(Moz. II. 30, 13).*
26 II. **B**a si a'a nono goerifõ, si mõi chõ Jehowa, me no si a'a, ba lõ tola la'amoni'õ; he sawi, ba he
27 biribiri — chõ Jehowa ia sa'ae. Ba na oerifõ salacha, ba nihõli, balazi watõ, ba samboea ni'olima mbõli inõnõ; ba na lõ lasanoe, ba ni'a-
28 mawa, balazi watõ. Ba ba nilacha'õ, ni'amoni'õ niha chõ Jehowa, wolacha'õ ja'ia, nitoejoe ba zi so chõnia fefoe, he niha, ba he oerifõ, ba he benoea, ondrõita mege, ba lõ'õ manõ tola la'amawa ba lõ tola lasanoe; fefoe nilacha'õ ba no ni'amoni'õ sibai chõ Jehowa. Na so ha niha, 29
niha nilacha'õ, ba lõ tola lasanoe, niboenoe sa'ae. *(Sam. I. 15, 3).*

III. **S**amboea ni'ofoeloe, fefoe, 30
he benoea, ba he boea danõ, ba he boea geoe, ba chõ Jehowa, ni'amoni'õ chõ Jehowa. Ba na so zo- 31
masi mananoe õsa ni'ofoeloe andrõ chõnia, ba samboea ni'olima mbõlinia inõnõ. Ba ba zi samboea ni'o- 32
foeloe zawi ba biribiri, ba ba nifatõrõ si'o [goebalo] fefoe, ba ni'erai, foeloefoeloe nga'eoe, ba sagesageoe ni'amoni'õ chõ Jehowa. *(Jer. 33, 13).* Bõi lafaigi, na si sõchi, ba na si 33
lõ sõchi, ba lõ tola lafalalini. Ba na so zamalalini zoei, ba faoma ni'amoni'õ ira, ba lõ tola lasanoe. Da'õ goroisa andrõ, ni'oroi'õ Jeho- 34
wa chõ Moze, ba hili Zina'i, ba Ndraono Gizeraëli.

Soera
MOZE

FANETE ZI TÕLOE.

FAZA 1.

I. Fangofaja niha; salawara. II. Sabõlõ zi felendroea toea. III. Teoniagõ Nono Lewi.

1 I. **B**a hoemede Jehowa chõ Moze ba danõ si mate, ba gahe hili Zina'i, ba nose wama'ele'õ andrõ, me fasoelõna ba mbawa si doea, me dõfi si doea, aefa aheta ira ba danõ Miseraji, imane: *(Moz. V. 1, 3):*
2 Mi'ofaja ha wa'ato mbanoea Ndraono Gizeraëli andrõ, samboesamboea mado ba sawoesawœ, ba tõira, samboesamboea, dozi motõi matoea, samõsamõsa. *(Moz. II. 30, 12).* Dozi 3
solohe baloese, ba Ndraono Gizeraëli, i'otarai zi 20 fache fa'eboea, ba si a'a moroi andrõ, ba mi'ofaja, sambasambawá, ja'oegõ ba A'aroni. Ba samboesamboea mado, ba sa- 4
mõsamõsa tebe'e awõmi, hõgõ niwara andrõ. Da'õ dõi nibe'e awõ- 5
mi: ba mado Roebeno, ba Elisoeri,

6 ono Zedeoeri. Ba ba mado Zimeoni,
7 ba Seloemiëli, ono Zoeri-Sada'i. Ba
ba mado Joeda, ba Nahaso, ono
8 Gaminadabi. Ba ba mado Isasari,
9 ba Natana'eli, ono Zoeara. Ba ba
mado Zeboeloni, ba Eliabi, ono
10 Helono. Ba ba Ndraono Josefo : ba
mado Geferaji, ba Elizama, ono
Gamihoedi, ba ba mado Manase,
11 ba Gameliëli, ono Wedasoeri. Ba
ba mado Mbenijami, ba Abidano,
12 ono Gideono. Ba ba mado Dano,
13 ba Ahiëzeri, ono Ami-Sada'i. Ba
ba mado Gaseri, ba Fagiëli, ono
14 Ocherana. Ba ba mado Gado, ba
15 Eliazafi, ono Degoeëli. Ba ba mado
Nafetali, ba Ahira, ono Genano.
16 Da'õ nitoejoe ba zato, hõgõ niwa-
ra andrõ, hõgõ ngahõnõ Ndraono
Gizeraëli.
17 II. **B**a lafakaoni'õ niha andrõ,
si no moetõtõi chõra, ira Moze
18 A'aroni, ba lafaloecha'õ mbanoea
ma'afefoe, me fasoelõna ba mbawa
si doea. Ba lafatanõ'õ ba zoera
wa'atoemboe dõira, iwara ba nga-
foera ba tõira, si ha samboesa-
mboea, i'otarai zi 20 fache fa'eboea
ba si a'a moroi andrõ, samõsamõsa.
19 Dali niwa'õ Jehowa chõ Moze ; si
manõ sa wangofajania ja'ira ba
danõ si mate, ba gahe hili Zina'i.
20 Ba fa'ato nga'õtõ ndraono Roebeno,
si a'a ndraono Gizeraëli, iwara ba
ngafoera ba tõira, si ha samboesa-
mboea, ni'ofaja, samõsamõsa — do-
zi motõi matoea, i'otarai zi 20 fache
fa'eboea ba si a'a moroi andrõ,
21 dozi solohe baloese, ha wa'ato ni'o-
faja, mado Roebeno, ba no 46,500.
22 Ba fa'ato nga'õtõ ndraono Zimeoni,
iwara ba ngafoera ba tõira, si ha
samboesamboea, ni'ofaja, samõsa-
mõsa — dozi motõi matoea, i'ota-
rai zi 20 fache fa'eboea ba si a'a
moroi andrõ, dozi solohe baloese,
23 ha wa'ato ni'ofaja, mado Zimeoni
24 ba no 59,300. Ba fa'ato nga'õtõ
ndraono Gado, iwara, ba ngafoera
ba tõira, si ha samboesamboea, i'o-
tarai zi 20 fache fa'eboea ba si a'a
moroi andrõ, dozi solohe baloese,
ha wa'ato ni'ofaja, mado Gado, ba 25
no 45,650. Ba fa'ato nga'õtõ ndrao- 26
no Joeda, iwara ba ngafoera ba
tõira, si ha samboesamboea, i'ota-
rai zi 20 fache fa'eboea ba si a'a
moroi andrõ, dozi solohe baloese,
ha wa'ato ni'ofaja, mado Joeda, 27
ba no 74,600. Ba fa'ato nga'õtõ 28
ndraono Izasari, iwara ba ngafoera
ba tõira, si ha samboesamboea,
i'otarai zi 20 fache fa'eboea ba si
a'a moroi andrõ, dozi solohe ba-
loese, ha wa'ato ni'ofaja, mado 29
Izasari, ba no 54,400. Ba fa'ato 30
nga'õtõ ndraono Zeboeloni, iwara
ba ngafoera ba tõira, si ha sa-
mboesamboea, i'otarai zi 20 woe-
loe fache fa'eboea ba si a'a moroi
andrõ, dozi solohe baloese, ha wa'- 31
ato ni'ofaja, mado Zeboeloni, ba
no 57,400. Ba ba ndraono Josefo 32
andrõ, ba fa'ato nga'õtõ ndraono
Geferaji, iwara ba ngafoera ba tõira,
si ha samboesamboea, i'otarai zi
20 fache fa'eboea ba si a'a moroi
andrõ, dozi solohe baloese, ha wa'a- 33
to ni'ofaja, mado Geferaji, ba no
40,500. Ba fa'ato nga'õtõ ndraono 34
Manase, iwara ba ngafoera ba tõi-
ra, si ha samboesamboea, i'otarai
zi 20 fache fa'eboea ba si a'a moroi
andrõ, dozi solohe baloese, ha wa'- 35
ato ni'ofaja, mado Manase, ba no
32,200. Ba fa'ato nga'õtõ ndraono 36
Mbenijami, iwara ba ngafoera ba
tõira, si ha samboesamboea, i'otarai
zi 20 fache fa'eboea ba si a'a moroi
andrõ, dozi solohe, baloese, ha wa'a- 37
to ni'ofaja, mado Mbenijami, ba no
35,400. Ba fa'ato nga'õtõ ndraono 38
Dano, iwara ba ngafoera ba tõira,
si ha samboesamboea, i'otarai si
20 fache fa'eboea ba si a'a moroi
andrõ, dozi solohe baloese, ha wa'- 39
ato ni'ofaja, mado Dano, ba no
62,700. Ba fa'ato nga'õtõ ndraono 40
Gaseri, iwara ba ngafoera ba tõira,
si ha samboesamboea, i'otarai zi

20 fache fa'eboea ba si a'a moroi
41 andrõ, dozi solohe baloese, ha wa'-
ato ni'ofaja mado Gaseri, ba no
42 41,500. Ba fa'ato nga'õtõ ndraono
Nafetali, iwara ba ngafoera ba
tõira, si ha samboesamboea, i'otarai
zi 20 fache fa'eboea ba si a'a mo-
43 roi andrõ, dozi solohe baloese, ha
wa'ato ni'ofaja, mado Nafetali, ba
44 no 53,400. Da'õ ni'ofaja andrõ,
ni'ofaja ndra Moze A'aroni ba sa-
lawa Ndraono Gizeraëli ; felendroea
da'õ, samboesamboea mado, ba sa-
45 mõsamõsa. Ba dozi ni'ofaja, Iraono
Gizeraëli, ngafoera andrõ, i'otarai
zi 20 fache fa'eboea ba si a'a mo-
roi andrõ, dozi solohe baloese ba
46 Ndraono Gizeraëli — dozi ni'ofaja,
ba no 603,550.

47 III. **Ba** Ono Lewi andrõ, iwara
andrõ, ba lõ lafao chõra ba wango-
48 faja. *(Moz. II. 38, 26).* Ba hoemede
49 Jehowa chõ Moze, imane : Ono Lewi
andrõ, ba lõ tola õ'ofaja, lõ tola
õ'erai wa'atora, ba ngai Ndraono
50 Gizeraëli bõ'õ. Ba nahia zoera go-
roisa õfataro Nono Lewi, ba ba
wakakenia, fefoe, ba ba zi fabõbõ
chõnia, fefoe. Ja'ira zangosa'õ ose
andrõ, awõ wakake andrõ ba chõ-
nia fefoe, ba ja'ira zangai halõwõ
ba da'õ, lafasoei nose wame'e na-
51 hiara. Ba na mofanõ nose, ba Ono
Lewi zanoedoegõ, ba na tebato
nose, ba Ono Lewi zama'anõ, ba
na so niha bõ'õ, si hatõ'õ ja'ia, ba
52 niboenoe. Ba Iraono Gizeraëli bõ'õ,
ba jamoefaigi nahania zamõsana
ba zinga mandrera chõra, dali nga-
53 wawara andrõ. Ba Ono Lewi, ba
lafasoei nahia zoera goroisa, wame'e
nahara, fa bõi gõna fõnoe Lowalangi
Ndraono Gizeraëli sato. Ba lahalõ-
halõ halõwõ ba nahia zoera goroisa
54 Ono Lewi andrõ. Ba la'o'õ sibai
Iraono Gizeraëli niwa'õ Jehowa chõ
Moze — ba da'õ labe'e.

FAZA 2.

Famõfõ'õ nahia olombasewa Ndraono Gizeraëli, si õfa nahia :
I. Mado Joeda ba mado Roebeno.
II. Mado Geferaji ba mado Dano.

I. **Ba** hoemede Jehowa chõ ndra 1
Moze A'aroni, imane : Ba nahia 2
olombasewa andrõ ba Ndraono Gi-
zeraëli, ba ba mandrera chõnia
ifaigi zamõsana ba ba dandra ni-
wara ; ba gamaoedoe nose wama'-
ele'õ labe'e nahara, fasoei. Tánõ 3
fõna, tánõ ba gatoemboecha, ba
mandrera ba golombasewa ba mado
Joeda, dali ngawawara, ba solohe
Iraono Joeda, Nahaso andrõ, ono
Gaminadabi, awõ zato andrõ chõ- 4
nia, ni'ofaja andrõ, 74,600. Ba ba 5
ngaira monaha mado Izasari, ba
solohe Iraono Izasari, Natanaëli
andrõ, ono Zoeara, awõ zato a- 6
ndrõ chõnia, ni'ofaja andrõ, 54,400.
Ba mado Zeboeloni, ba solohe 7
Iraono Zeboeloni, Eliabi andrõ, ono
Helono, awõ zato andrõ chõnia, 8
ni'ofaja andrõ, 57,400. Dozi ni'ofaja 9
andrõ, si fabõbõ ba nahia olomba-
sewa ba mado Joeda andrõ, nga-
wawara andrõ, ba 186,400 ; ja'ira
zi so fõna ba wofanõ. Ba tánõ 10
miraja, ba mandrera ba golomba-
sewa ba mado Roebeno, ba nga-
wawara andrõ, ba solohe Iraono
Roebeno, Elisoeri andrõ, ono Ze-
deoeri, awõ zato andrõ chõnia, ni'o- 11
faja, 46,500. Ba ba ngaira monaha 12
mado Zimeoni, ba solohe iraono
Zimeoni, Seloemiëli andrõ, ono
Zoeri-Sada'i, awõ zato andrõ chõ- 13
nia ni'ofaja, 59,300. Ba mado Ga- 14
do, ba solohe Iraono Gado, Elia-
zafi andrõ, ono Regoeeli, awõ zato 15
andrõ chõnia, ni'ofaja, 45,650. Dozi 16
ni'ofaja ba nahia olombasewa ba
mado Roebeno, ba ngawawara a-
ndrõ, ba 151,450 ; da'õ wanete zi
so fõna, ba wofanõ. Ba ose wama'- 17
ele'õ, olombasewa Nono Lewi, ba
ba dõdõ golombasewa bõ'õ andrõ

lafazawã ira; balazi heza nahiara mege, ba wamazawãra ja'ira, ba nahania i'agõ zamõsana, dali mandrera chõra.

18 II. **B**a mandrera ba golombasewã ba mado Geferaji, ba ngawawara andrõ, ba tánõ ba gaechoela tebe'e, ba solohe Iraono Geferaji, Eli-
19 sama andrõ, ono Gamihoedi, awõ zato andrõ chõnia, ni'ofaja, 40,500.
20 Ba ba ngaira, ba mado Manase ba solohe Iraono Manase, Gameliëli a-
21 ndrõ, ono Wedasoeri, awõ zato andrõ chõnia, ni'ofaja andrõ, 32,200.
22 Ba mado Mbenijami ba solohe Iraono Mbenijami, Abidano andrõ,
23 ono Gideono, awõ zato andrõ chõ-
24 nia, ni'ofaja andrõ, 35,400. Dozi ni'ofaja, ba nahia olombasewã ba mado Geferaji, ba ngawawara andrõ, ba no 108,100. Fanete zi doea bawá no mege da'õ, ba wofa-
25 nõ. Ba mandrera ba golombasewã ba mado Dano, ba ngawawara andrõ, ba tánõ mijõoe tebe'e, ba solohe Iraono Dano, Ahiëzeri a-
26 ndrõ, ono Ami-Sada'i, awõ zato andrõ chõnia, ni'ofaja andrõ, 62,700.
27 Ba ba ngaira monaha mado Gaseri ba solohe Iraono Gaseri, Fagieli
28 andrõ, ono Ocherana, awõ zato
29 andrõ chõnia, ni'ofaja, 41,500. Ba mado Nafetali, ba solohe iraono Nafetali, Ahira andrõ, ono Genani,
30 awõ zato andrõ chõnia, ni'ofaja
31 andrõ, 53,400. Dozi ni'ofaja ba nahia olombasewã ba mado Dano, ba no 157,600. Da'õ zafoeria, ba wofanõ; dali mandrera andrõ chõ-
32 ra. Da'õ ni'ofaja andrõ, Iraono Gizeraëli, ba niwara andrõ; fa'ato ni'ofaja andrõ, ba golombasewã, ba ngawawara andrõ, ba no 603,550.
33 *(F. 1, 46)*. Ba Ono Lewi, ba lõ'õ sa la'ofaja, lõ lafao ba Ndraono Gizeraëli bõ'õ, dali niwa'õ Jehowa
34 chõ Moze. Ba la'o'õ sibai Iraono Gizeraëli niwa'õ Jehowa chõ Moze, wamaigi nahiara olombasewa, dali mandrera andrõ chõra; ba si manõ gõi na lafazawã ira, dali niwara, ha ma'oewoe ira.

FAZA 3.

I. Tehonogõi ere ndraono Ga'aroni. II. Famõfõgõ Ono Lewi, ba hadia halõwõra. III. Tebe'e salahi zi a'a ndraono ba Ndraono Gizeraëli Nono Lewi.

I. **B**a da'e nga'õtõ ndra A'aroni 1
Moze, me loeo fahoehoeo Jehowa chõ Moze, ba hili Zina'i. Da'e dõi 2
ndraono Ga'aroni andrõ: Nadabi, si a'a, ba Abihoe; ba Eleazari ba Itamari. Da'õ dõi ndraono Ga'aro- 3
ni andrõ, tõi gere andrõ, nibajoini, nifo'õsi tanga, ena'õ lahalõhalõ halõwõ gere. *(Moz. II. 28, 41)*. Ba si 4
mate fõna Jehowa Nadabi ba Abihoe, me la'ohe fõna Jehowa galitõ si tenga, ba danõ si mate, ba gahe hili Zina'i; ba lõ chõra ono matoea. Ba Eleazari ba Itamari sa'ae zangaingai halõwõ gere, barõ mbawa namara. *(Moz. III. 10, 1)*. Ba hoe- 5
mede Jehowa chõ Moze, imane: Hede ba mado Lewi, ohe chõ Ga'a- 6
roni ere, ena'õ ngoningoninia ira. Ba ja'ira zangaingai hadia ia niha- 7
lõhalõ chõnia, ba ba zato fefoe, fõna nose wama'ele'õ; ja'ira zangaingai halõwõ ba nose. Ba ba 8
dangara tebe'e fefoe wakake ba nose wama'ele'õ, ba hadia ia ba Ndraono Gizeraëli; sangaingai halõwõ ba nose ira. Õbe'e barõ mba- 9
wa ndra A'aroni iraononia Nono Lewi; tána chõnia manõ nibe'e Ndraono Gizeraëli bõ'õ. Ba A'aroni 10
ba iraononia, ba õfataro, ba wangai halõwõra, halõwõ gere; niha bõ'õ, si hatõ'õ ja'ia, ba niboenoe. *(F. 16, 40)*.

II. **B**a hoemede Jehowa chõ Mo- 11
ze, imane: Ja'odo zanoetoejoe ba 12
Ndraono Gizeraëli bõ'õ Ono Lewi andrõ, salahi zi a'a bawa'atoemboe, fefoe, ba Ndraono Gizeraëli, — si a'a ndraono chõ ninara — ena'õ tána chõgoe Nono Lewi andrõ.

13 *(F. IV. 8, 16).* Me no tána chõgoe fefoe zi a'a ba wa'atoemboe ; me loeo oeboenoe zi a'a nono fefoe, ba danõ Miseraji oe'amoni'õ chõgoe fefoe zi a'a ba wa'atoemboe ba Ndraono. Gizeraëli, ja'odo andre, Jehowa ; he niha ba he oerifõ ; tá-
14 na chõgoe ira. *(Moz. II, 13, 2).* Ba hoemede Jehowa chõ Moze, ba danõ si mate, ba gahe hili Zina'i, imane :
15 Ofaja Nono Lewi andrõ, ba ngafoera ba ba watalifoesõta chõra, dozi motõi matoea, i'otarai zi sara wawa fa'eboea, ba si a'a moroi andrõ,
16 õ'ofaja, ja'irá. Ba i'ofaja ira Moze, i'o'õ goroisa Jehowa andrõ, dali
17 niwa'õnia chõnia. Ba da'e dõi ndraono Lewi andrõ : Gereso ba Kahati ba Merari. *(Moz. II. 6, 16).*
18 Ba tõi ndraono Gereso, ba ngafoera,
19 ba Libeni ba Sime'i. Ba iraono Gahati, ba ngafoera, ba Ameramo ba Jesehari ba Heberona ba Oeziëli.
20 Ba iraono Merari, ba ngafoera, ba Maheli ba Moesi. Da'õ nga'õtõ
21 Lewi ba ira amara. Nga'õtõ Gereso ndraono Libeni andrõ ba iraono Zime'i. Nga'õtõ ndraono Gereso
22 da'õ. Fa'ato ni'ofaja, ja'ira — dozi motõi matoea, i'otarai zi sara wawa fa'eboea ba si a'a moroi andrõ —
23 ba no 7,500. Nga'õtõ Gereso andrõ, ba ba gero nose sosó golombase-
24 wara, tánõ ba gaechoela loeo. Ba hõgõ ndraono Gereso andrõ, ba
25 Eliazafi, ono La'eli. Ba halõwõ ndraono Gereso andrõ ba nose wama'ele'õ, ba famaigi õsi nose, awõ doefo sagõ andrõ ba baloebaloe doefo sagõ ba ba'aba'a mbawa-
26 ndroehõ nose wama'ele'õ, ba ba'aba'a golajama andrõ ba ba'aba'a mbawa gõli ba golajama, samasoei ose, awõ naha wame'e soemange, ba sinalinia — fabaja fefoe hadia
27 ia halõwõ ba da'õ. Ba madooe Gahati, ba ja'ia nga'õtõ Ameramo andrõ, awõ nga'õtõ Jesehari, awõ nga'õtõ Heberona, awõ nga'õtõ Oeziëli. Da'õ nga'õtõ ndraono Gahati. Ba fa'atora — dozi motõi 28
matoea, i'otarai zi sara wawa fa'eboea ba si a'a moroi andrõ, ba no 8,600, si so halõwõ ba ni'amoni'õ andrõ. Ba nga'õtõ ndraono Gahati 29
andrõ, ba ba ngai nose sosó golombasewara, tánõ miraja. Ba hõgõ 30
nga'õtõ ndraono Gahati andrõ, ba Elisafa, ono Oeziëli. Ba halõwõra, 31
ba famaigi tawõla andrõ ba meza ba naha wandroe, awõ naha wame'e soemange, awõ wakake ni'amoni'õ andrõ, ni'ogoena'õ ba wangaingai halõwõ andrõ, ba ba'aba'a andrõ — fabaja fefoe hadia ia halõwõ ba da'õ. Ba hõgõ zatoea Nono Lewi 32
andrõ, ba Eleazari, ono Ga'aroni ere andrõ, ja'ia mandroe zangai halõwõ ba ni'amoni'õ. Ba nga'õtõ 33
Merari, ba ja'ia ndraono Maheli andrõ ba iraono Moesi ; da'õ nga'õtõ Merari. Ba fa'ato ni'ofaja, ja'irá 34
— dozi motõi matoea, i'otarai zi sara wawa fa'eboea ba si a'a moroi andrõ, ba no 6,200. Ba hõgõ nga'õtõ 35
Merari andrõ, ba Soeriëli, ono Gabiha'ili, ba ba zi tambai nose sosó golombasewa chõra, tánõ mijõoe. Ba nibe'e ba danga ndraono Merari, 36
ba ja'ia wafa [dõladõla] nose, awõ lazi, awõ daroe nahe andrõ, fabaja ahe, awõ wakakenia fefoe, fabaja fefoe hadia ia halõwõ ba da'õ. Ba 37
baero õ, ba taroe nahe ba golajama andrõ, fasoei, fabaja ahe ba taroetaroe ba sinali. Ba ba mbawa 38
doeasa nose, tánõ mifõna — fõna nose wama'ele'õ, tánõ ba gatoemboecha loeo, — ba olombasewa Moze, awõ ndra A'aroni iraononia, sangaingai halõwõ andrõ, ba ni'amoni'õ, hadia zogoena ba Ndraono Gizeraëli ; ba niha bõ'õ si hatõ'õ ja'ia, ba niboenoe. Ba dozi ni'ofaja, 39
Ono Lewi, ni'ofaja ndra Moze A'aroni, sawoesawœ, wolo'õ niwa'õ Jehowa — dozi motõi matoea, i'otarai zi sara wawa fa'eboea ba si a'a moroi andrõ, ba no 22,000.

III. Ba imane Jehowa chõ Moze : 40

Ofaja fefoe nono matoea si a'a, ba Ndraono Gizeraëli, i'otarai zi sara wawa fa'eboea ba si a'a moroi andrõ ba tanõ ba zoera dõira, ha
41 wa'ato. Ba Ono Lewi andrõ õhalõ chõgoe, chõ Jehowa, salahi zi a'a ba wa'atoemboe fefoe, ba Ndraono Gizeraëli ; ba oerifõ nono Lewi, ba õbe'e salahi zi a'a ba wa'atoemboe ba goerifõ Ndraono Gizeraëli [bõ'õ].
42 Ba i'ofaja fefoe zi a'a ba wa'atoemboe ba Ndraono Gizeraëli Moze,
43 dali niwa'õ Jehowa chõnia. Ba fa'ato dõi nono matoea si a'a fefoe, i'otarai zi sara wawa fa'eboea ba si a'a moroi andrõ, dozi ni'ofaja, ba
44 no 22,273. Ba hoemede Jehowa chõ
45 Moze, imane : Ono Lewi halõ salahi zi a'a ba wa'atoemboe fefoe, ba Ndraono Gizeraëli, ba oerifõ Nono Lewi, ba õbe'e salahi goerifõra ; ena'õ tána chõgoe Nono Lewi a-
46 ndrõ ; Jehowa ndra'odo. Ba ba wananoe si 273 andrõ, si a'a ba wa'atoemboe ba Ndraono Gizeraëli,
47 sanaloe'i fa'ato Nono Lewi, ba lima roefia zamõsa õwa'õ ; saga ni'amoni'õ ni'anoelo'õ ; samba sekeli [roefia] ba 20 gera. *(Moz. II. 30, 13).*
48 Ba ana'a andrõ, ba ba danga ndra A'aroni iraononia õbe'e, fananoe zi
49 tõra andrõ, ba chõra. Ba iwa'õ wananoe andrõ Moze ba zi tõra andrõ ba nibe'e fananoe Ono Le-
50 wi. Ba zi a'a ba wa'atoemboe ba Ndraono Gizeraëli iwa'õ, 1365 ba
51 roefia, saga ni'amoni'õ. Ba ibe'e ba danga ndra A'aroni iraononia wananoe andrõ Moze, dali li Jehowa, si mane niwa'õ Jehowa chõ Moze.

FAZA 4.

Halõwõ Nono Lewi andrõ, na mofanõ ira. I. Halõwõ ndraono Gahati. II. Halõwõ ndraono Gereso. III. Halõwõ ndraono Merari. IV. Fangofaja Ono Lewi, si tola mangai halõwõ.

1 I. Ba hoemede Jehowa chõ ndra Moze A'aroni, imane : Mi'ofaja ba 2
Nono Lewi ha wa'ato ndraono Gahati, sawoesawœ, ba samboesamboea watalifoesõta, i'otarai zi 30 fache 3
ba si a'a moroi andrõ, iroegi zi 50 fache, dozi si mõi ngoningoni, sangai halõwõ ba nose wama'ele'õ. Ba da'õ halõwõ ndraono Gahati 4
andrõ ba nose wama'ele'õ : famaigi ni'amoni'õ sibai andrõ. Ba na mi- 5
fazawa ami ba zolombase ami, ba mõi si bacha ndra A'aroni iraononia, lahalõ tooe mba'aba'a andrõ ba labe'e baloebaloe dawõla zoera goroisa. Ba labe'e na doefo oeli 6
goeaza mina ba ba dete da'õ labologõ lembe sadõlõ oengoe sowœ waroewaroe, ba labe'e heahea andrõ. Ba meza roti nifaigifaigi andrõ, ba 7
labaloegõ lembe oengoe sowœ waroewaroe ba labe'e jawa mako ba figa ba mako wamadoe andrõ, awõ goendri, sogoena ba zoemange nibadoe, ba jaso gõi jawa roti andrõ, ni'ali'ali. Ba da'õ fefoe, ba niba- 8
loegõ lembe kirimisi, ba baloebaloe da'õ, ba toefa oeli goeaza mina ; awena dania labe'e heaheania. Ba 9
lahalõ na lembe oengoe sowœ waroewaroe, ba labe'e baloebaloe naha wandroe andrõ, fabaja fandroe ba goeti wandroe ba gali andrõ, awõ naha wanicha chõnia fefoe, sogoena ba wangehao ja'ia. Ba la'- 10
olohoeni ia — fabaja fakakenia fefoe — lohoelohoe oeli goeaza mina, ba labe'e ba heahea. Ba naha wa- 11
me'e soemange andrõ ana'a, ba labaloegõ lembe oengoe sowœ waroewaroe, ba latõtõwoei toefo oeli goeaza mina, ba labe'e heaheania. Ba lahalõ fefoe wakake 12
sogoena ba halõwõ andrõ, nifakefake ba wangaingai halõwõ andrõ ba ni'amoni'õ, ba la'olohoeni lembe oengoe sowœ waroewaroe ; ba latõtõwoei toefo oeli goeaza mina, ba labe'e ba heahea. Ba lahaogõ naha 13
wame'e soemange, laheta nawoe, ba labe'e baloebaloenia lembe oengoe

14 sojo. Ba ba dete da'õ labe'e wakake andrõ, fefoe, nifakefake ba wangaingai halõw̃õ ba chõnia, gali andrõ ba garafoe ba soendroesoendroe ba figa, fefoe wakake ba naha wame'e soemange ; ba latõtõwoei ia toefo oeli goeaza mina, ba
15 labe'e heaheania. Ba na no mo'ahonoa chõ Ga'aroni ba ba ndraononia wangolohoeni ngawalõ andrõ fefoe, ni'amoni'õ fefoe, na lafazaw̃a ira sato, ba ndra moefa'aso ira iraono Gahati andrõ, ba wamahea ; ba lõ tola labababaja ni'amoni'õ andrõ, fa bõi mate ira. *(Sam. I. 6,*
16 *19 ; II. 6, 6).* Ba ba danga Geleazari, ono Ga'aroni ere, ba tebe'e wanicha wandroe ba samohoea andrõ nitoenoetoenoe ba soemange ni'ā andrõ, sero ma'õchõ ba fanicha famajoini andrõ, fabaja famaigi ose ma'afefoe, awõ nõsinia fefoe, hadia ia ngawalõ ni'amoni'õ ba
17 fakake andrõ chõnia. Ba hoemede Jehowa chõ ndra Moze A'aroni,
18 imane : Bõi mibe'e nihori nga'õtõ
19 Gahati andrõ, ba Nono Lewi. Mimane wamaigi, ja'ira, ena'õ aoeri ira ba ni'amoni'õ sibai andrõ — : Mõi bacha ndra A'aroni iraononia ba lafataro ba halõw̃õnia zamõsana,
20 hadia nihalõ ba hadia ni'ohe. Ba bõi mõi ira bacha, ba wamaigi ni'amoni'õ andrõ, he ha mamõ'i hõrõ wa'ara, fa bõi mate ira.
21 II. Ba hoemede Jehowa chõ Mo-
22 ze, imane : Ofaja gõi wa'ato ndraono Gereso, samboesamboea watali-
23 foesõta ba sawoesawœ̃, i'otarai zi 30 fache ba si a'a moroi andrõ, irege zi 50 fache õ'ofaja, dozi si mõi ba halõw̃õ andrõ, ba wangaingai hadia ia ba nose wama'ele'õ.
24 Ba da'õ halõw̃õ nga'õtõ Gereso andrõ — nihalõra ba ni'ohera :
25 Ni'ohera, ba koelamboe nose andrõ ba ose wama'ele'õ, sagõnia andrõ, awõ doefo oeli goeaza mina, baloebaloenia ba ba'aba'a mbawandroe-
26 hõ nose wama'ele'õ. Ba ba'aba'a ba golajama ba ba'aba'a mbawa gõli ba golajama, samasoei ose, awõ naha wame'e soemange, fabaja sinali andrõ chõnia ba fakake fefoe, si fabõbõ ba da'õ nihalõra, ba fefoe hadia ia halõw̃õ ba da'õ, ba halõw̃õra da'õ. Dali niw̃a'õ ndra 27
A'aroni iraononia chõra ba halõw̃õra andrõ, ba ni'ohera andrõ fefoe ba ba nihalõhalõra fefoe ; ba fefoe hadia ia norora, ba mitoetoeroe chõra, mitõtõi dõi. Da'õ halõw̃õ 28
nga'õtõ ndraono Gereso andrõ, ba nose wama'ele'õ ; ba mandroera ba halõw̃õra, ba Itamari, ono Ga'aroni ere andrõ.

III. Ba iraono Merari, ba õ'ofaja 29
gõi, sawoesawœ̃ ba samboesamboea watalifoesõta, i'otarai zi 30 fache 30
ba si a'a moroi andrõ, irege zi 50 fache, õ'ofaja, dozi si mõi ba halõw̃õ andrõ, sangaingai nihalõhalõ andrõ ba nose wame'ele'õ. Ba da'õ 31
ni'ohera, da'õ fefoe nibe'e ba dangara, fõfõ nose wama'ele'õ : Fafa [dõladõla] nose ba lazi ba taroe nahe, fabaja ahe ; ba taroe nahe 32
ba golajama fasoei, fabaja ahe ba taroetaroe ba sinali, awõ wakakenia fefoe, awõ nihalõhalõ ba da'õ, fefoe ; ba fakake andrõ, norora, ba mitoetoeroe chõra, mitõtõi dõi. Da'õ 33
halõw̃õ nga'õtõ ndraono Merari andrõ, nihalõhalõra ba nose wama'ele'õ, barõ mbawa Gitamari andrõ, ono Ga'aroni ere.

IV. Ba la'ofaja ndraono Gahati 34
ira Moze A'aroni ba satoea mbanoea, sawoesawœ̃ ba samboesamboea watalifoesõta, i'otarai zi 30 fache 35
ba si a'a moroi andrõ, irege zi 50 fache, dozi si mõi ba halõw̃õ andrõ, ba nihalõhalõ ba nose wama'ele'õ. Ba fa'ato ni'ofaja andrõ, sawoesa- 36
wœ̃, ba no 2750. Da'õ ni'ofaja 37
nga'õtõ Gahati, dozi si so halõw̃õ ba nose wama'ele'õ, ni'ofaja ndra Moze A'aroni, dali ni'oroi'õ Jehowa chõ Moze. Ba ba ni'ofaja iraono 38
Gereso, sawoesawœ̃ ba samboesa-

39 mboea watalifoesõta, i'otarai zi 30
fache ba si a'a moroi andrõ, irege
zi 50 fache, dozi si mõi ba halõwõ
andrõ, ba nihalõhalõ ba nose wa-
40 ma'ele'õ, ba fa'ato ni'ofaja, sawoe-
sawœ ba samboesamboea watalifoe-
41 sota, ba no 2630. Da'õ ni'ofaja
nga'õtõ ndraono Gereso, dozi si so
halõwõ ba nose wama'ele'õ, ni'ofaja
ndra Moze A'aroni, dali goroisa
42 Jehowa. Ba ba ni'ofaja nga'õtõ
ndraono Merari, sawoesawœ ba sa-
43 mboesamboea watalifoesõta, i'ota-
rai zi 30 fache ba si a'a moroi
andrõ, irege zi 50 fache, dozi si
mõi ba halõwõ andrõ, ba nihalõhalõ
44 ba nose wama'ele'õ, ba fa'ato ni'o-
faja andrõ, sawoesawœ, ba no 3200.
45 Da'õ ni'ofaja andrõ, nga'õtõ ndrao-
no Merari, ni'ofaja ndra Moze A'a-
roni, dali ni'oroi'õ Jehowa chõ
46 Moze. Ba ba ni'ofaja andrõ fefoe,
ni'ofaja ndra Moze A'aroni ba sa-
toea Ndraono Gizeraëli, Ono Lewi,
sawoesawœ ba samboesamboea wa-
47 talifoesõta, i'otarai zi 30 fache ba
si a'a moroi andrõ, irege zi 50 fa-
che, si mõi ba wangai halõwõ andrõ,
ba nose wama'ele'õ ba ba halõwõ
48 fonoro andrõ, fa'ato ni'ofaja andrõ
49 chõra, ba no 8580. Ba lafataro ba
halõwõnia zamõsana — Moze za-
maigi — dali goroisa Jehowa, hadia
halõwõra, hadia norora, ni'ofajania
andrõ, dali niwa'õ Jehowa chõ Moze.

FAZA 5.

I. Niheta ba golombasewa zi ra'iõ. II. Nisalahini zinagõ. III. Folohe ba doena na so ndra alawe niwa'õ sohorõ.

1 I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane : Wa'õ ba Ndraono Gizeraëli,
laheta ba golombasewa dozi si no gõ-
na booe aoeri ba si so si hoelõ zona-
na, ba dozi si no ra'iõ, me no laba-
baja mboto zi mate. *(Moz. III. 13,*
3 *46; 21, 1).* He ira matoea, ba he ira
alawe, ba ni'ohe baero, fa bõi ra'iõ
nahiara labe'e, me no ja'odo zi
sosó ba chõra. Ba la'o'õ da'õ Iraono Gizeraëli, la'ohe baero golombasewa, dali niwa'õ Jehowa chõ Moze, si manõ wolaoe Ndraono Gizeraëli. 4

II. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, imane : Wa'õ ba Ndraono Gizeraëli : Na lafazõchi horõ, he ira matoea, ba he ira alawe, horõ nifazõchizõchi niha, na lalimo Jehowa, ba na tobali mo'õmõ niha si manõ, *(Moz. III. 6, 2),* ba ndra moe'ombacha'õ horõ andrõ, nifazõchira, ba la'ali zinagõra andrõ, bõi ambõ, ba samboea ni'olima wa'eboeania lanõnõ, ba ba nilimora labe'e. *(Moz. III. 5, 5).* Ba na lõ sahatõ ba da'õ, ba nibe'e ogaoeta andrõ ena'õ, ba chõ Jehowa mõi gogaoeta andrõ nibe'e, tána ba gere, lõ lai mbiribiri si matoea andrõ, fangatoelõ, nibe'e ba wangatoelõ ja'ia. Ba fefoe zi no amaedola wegero andrõ, fõfõ game'ela Ndraono Gizeraëli andrõ, ni'amoni'õ, fefoe, ni'ohera chõ gere, ba tána chõnia. Fefoe hadia ia ni'amoni'õ niha, ba chõnia ; hadia ia nibe'e niha chõ gere, ba no chõnia. 5 6 7 8 9 10

III. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, imane : Hede ba Ndraono Gizeraëli, õmane chõra : Na mosala ndronga niha, na ilimo ia, na so zoroedoe chõnia [niha bõ'õ] ba na lõ irongo sodonga ja'ia, na lõ teboka, he wa'ae no rai'õ ia ibe'e, ba na lõ'õ gõi si so ba mbõrõ, na lõ moera'oe baewawõ, ba na tesao chõnia wa'olohoe, na olohoe ia ba chõ ndrongania, me no ra'iõ ia ibe'e — ma na tesao chõnia wa'olohoe, fa olohoe ia ba chõ ndrongania, he wa'ae lõ si ra'iõ ia —, ba jamoe'ohe chõ gere ndrongania niha da'õ, ba i'olohe'õ soemange andrõ, niwa'õ, nibe'e, ba chõnia andrõ : sadoemba hamo gandroe, ba lõ tola ilaoe jawa wanicha, ba he koemõjõ, ba lõ tola ilaoe. Me no soemange ni'ã, ba wa'olohoe, soemange ni'ã fama'ele'õ, famokai 11 12 13 14 15

16 horõ. Ba jamoefa'aso ia [ndra alawe andrõ] ere, jamoebe'e fõna Je-
17 howa. Ba ihalõ nidanõ ni'amoni'õ ere, ba nahia tanõ; ba tanõ ma'ifoe ihalõ ere, tooe, baose, ba ilaoe ba
18 nidanõ andrõ. Ba ibe'e fõna Jehowa ndra alawe andrõ ere, idoedoegõ mboenia ba ibe'e ba dangania zoemange ni'ã andrõ, soemange fama'ele'õ — no soemange ni'ã, ba wa'olohoe; ba idanõ safeto andrõ, idanõ fangelifi, ba i'ohe tangania
19 ere. Ba idõni ba doena ndra alawe ere, imane chõnia: Na lõ soroedoe chõoe niha, na lõ si sala ndra'oegõ ba na tenga si ra'iõ ndra'oegõ ba na lõ horõoe chõ ndrongaoe, ba bõi jatobali famoenoemõ nidanõ safeto
20 andre, idanõ fangelifi. Ba na no atõ mosala ndra'oegõ, na so horõoe chõ ndrongaoe, na no ra'iõ ndra'oegõ õbe'e, na no oeroedoe chõoe
21 niha bõ'õ, baero ndrongaoe — (ba jamoebe'e ba hõloe ndra alawe andrõ ere, ba hõloe fangelifi, imane ba ndra alawe andrõ ere:) Jamoebe'e ni'elifi ndra'oegõ Jehowa, ba niwami; jamoebe'e Jehowa ariri
22 zolamõ ba abao daloemõ; ba jamoetõrõ mbetoe'aoe idanõ fangelifi andre, ena'õ abao daloemõ ba ena'õ ariri zolamõ! Ba imane dania ira
23 alawe: Jadoehoe! Jadoehoe! Ba itanõ ba zoera wangelifi andrõ ere, ba isasai ba nidanõ safeto andrõ,
24 ba ifabadoegõ ba ndra alawe andrõ nidanõ safeto andrõ, idanõ fangelifi, ena'õ itõrõ daloenia idanõ fangelifi andrõ ba ena'õ afeto chõnia.
25 Ba ihalõ sa'ae ba danga ndra alawe zoemange ni'ã andrõ ere, soemange ba wa'olohoe andrõ; ihahae zoemange ni'ã andrõ fõna Jehowa, ba i'ohe ba naha wame'e soemange.
26 Ba ihalõ zi sadane ere, fõfõ zoemange ni'ã andrõ, ihalõ samohoea, nibe'e, fõfõnia, ba itoenoe ba naha wame'e soemange; aefa da'õ, ba ifabadoegõ ba ndra alawe andrõ
27 nidanõ andrõ. Ba na no ifabadoegõ chõnia nidanõ, ba na si ra'iõ ia, na no ilimo ndrongania, ba itõrõ daloenia idanõ fangelifi andrõ, ba tobali afeto chõnia: abao dania daloenia ba ariri zolania, ba ni'elifi ndra alawe andrõ ba niwara. Ba 28
na tenga si ra'iõ ndra alawe andrõ, na lõ fa'ara'iõnia, ba lõ gõna ia hadia ia, ba tola manabina ia. Da'õ gamachoita ba wa'olohoe. Na 29
mosala ndra alawe, na so horõnia chõ ndrongania, na si ra'iõ ia, ba 30
ma zoei na tesao wa'olohoe ba ndra matoea, na olohoe ia ba chõ ndrongania, ba jamoe'ohe fõna Jehowa ndra alawe andrõ, ba jamoefatõrõ chõnia nifachoi andrõ, fefoe. Ba ira matoea andrõ, ba si lõ ho- 31
rõ; ba ira alawe si manõ, ba iloe'i horõnia.

FAZA 6.

I. Amachoita ba ni'amoni'õ chõ Lowalangi. II. Famahowoe'õ gere niha sato.

I. **B**a hoemede Jehowa chõ Mo- 1
ze, imane: Hede ba Ndraono Gize- 2
raëli, õmane chõra: Na so ndra matoea, ba ma ira alawe, sedõna mamaboe'oe ja'ia chõ Lowalangi, na i'amoni'õ ia chõ Jehowa, ba lõ 3
tola ibadoe nagoe ba hadia ia nibadoe si maboe niha; ba he na no moebali'õ nirõ aisõ (zoeka), ba lõ tola ibadoe; fefoe hadia ia, na õsi mboea nagoe mbõrõta, ba lõ tola ibadoe, ba boea nagoe, he saoeri, ba he ni'okõli'õ, ba lõ tola i'ã. *(Sangoehoek. 13, 4. 5. Loek. 1, 15).*
Gõtõ ni'amoni'õ ia, ba lõ tola i'ã 4
hadia ia nihalõ ba nagoe, he hoenõ, ba he oeli. Gõtõ wa'ara, nifaboe'- 5
oenia ja'ia ni'amoni'õ, ba lõ tola itõrõ hõgõnia fanõwõ. Irege no noemalõ gõtõ nifaboe'oenia ja'ia, ba ni'amoni'õ ia lawa'õ; boenia, ba ifotoewoe. *(Sam. I. 1, 11).* Gõtõ 6
wa'ara nifaboe'oenia ja'ia chõ Jehowa, ba lõ tola mõi ia ba zi mate. Na mate namania, ba ma inania, 7

ba ma talifoesõnia matoea, ba ma talifoesõnia alawe, ba lõ tola ihalõ fa'ara'iõnia, me no tohare chõnia we'amoni'õ andrõ chõ Lowalanginia.
8 Gõtõ we'amoni'õ andrõ chõnia, ba
9 ni'amoni'õ chõ Jehowa ia. Ba na so zi mate, si lõ moedõnadõna, ba zi so ia, na ra'iõ ba zi manõ hõgõnia andrõ, si no moe'amoni'õ, ibe'e, ba itõwõ mboenia; na loeo si fitoe
10 itõwõ. Ba na loeo si wãloe, ba domboea i'ohe foene ba ma ono marafadi, domboea, i'ohe chõ gere, ba zinga mbawandroehõ nose wa-
11 ma'ele'õ. *(Moz. III. 5, 7).* Ba ibe'e soemange fameta horõ zi samboea ere, ba soemange nitoenoe zi samboea, ifaigi chõnia wangatoelõ ba da'õ, me no mosala ia ba zi mate andrõ; ba na loeo da'õ, ba ifoeli
12 ni'amoni'õ hõgõnia iwa'õ, ba ifoeli i'amoni'õ ia chõ Jehowa fa'ara nifaboe'oenia [fõna], ba ono mbiribiri si dõfi fa'eboea i'ohe soemange ogaoeta; ba tobali si lõ moe'erai zi no noemalõ irege da'õ, me no
13 ra'iõ we'amoni'õ andrõ chõnia. Ba da'õ gamachoita ba ni'amoni'õ chõ Lowalangi: na no ahõwõ gõtõ we'amoni'õ andrõ, nifaboe'oenia, ba la'ohe ia ba zinga mbawandroehõ
14 nose wama'ele'õ. Ba soemange nibe'enia chõ Jehowa, ba ono mbiribiri si lõ si sala, si dõfi fa'eboea, soemange nitoenoe, ba ono mbiribiri si alawe, si lõ si sala, si dõfi fa'eboea, soemange fameta horõ, ba biribiri si matoea, si lõ si sala,
15 soemange fangorifi. Ba baero õ, ba samba koede koee si lõ moe'aisõni, hamo si sõchi, nifaroeka fanicha ba koee sanifi, nigoele'õ fanicha, ba soemange ni'ã andrõ ba soemange
16 nibadoe, si fabõbõ ba da'õ. Ba i'ohe fõna Jehowa ere, ba i'asiwai chõnia zoemange fameta horõ ba
17 soemange nitoenoe. Ba biribiri si matoea andrõ, ba i'asiwai soemange Jehowa, soemange fangorifi, awõ goede andrõ, si so si lõ moe'aisõni; ba he soemange ni'ã ba soemange nibadoe andrõ, ba i'asiwai chõnia ere. Ba jamoetõwõ sa'ae mboenia, 18
ba hõgõnia ni'amoni'õ, niha andrõ, ni'amoni'õ chõ Lowalangi, ba da'õ, fõna mbawandroehõ nose wama'ele'õ, ba jamoehalõ mboenia andrõ, ni'amoni'õ, jamoetibo'õ ba galitõ zoemange andrõ, ba galitõ zoemange fangorifi andrõ. *(Hal. zin. 21, 24).* Aefa da'õ, ba ihalõ ere da'io 19
mbiribiri si matoea andrõ, si no moerino, ba sagõrõ koee si lõ moe'aisõni ba goede no mege ba sagõrõ koee sanifi, si lõ moe'aisõni, ba ibe'e ba danga ni'amoni'õ andrõ, na no itõwõ mboenia andrõ, ni'amoni'õ. Ba ihahae ere fõna Jehowa 20
nihahae; tána chõ gere ia, ame'ela ni'amoni'õ, lõ lai nosoe andrõ, nihahae ba faha andrõ, fegero andrõ. Awena tola ibadoe nagoe niha ni'amoni'õ andrõ. *(Moz. II. 29, 27).* Da'õ gamachoita ba ni'amoni'õ a- 21
ndrõ, si no mamaboe'oe ja'ia — hadia gõmõnia ba Lowalangi, ba we'amoni'õ ja'ia andrõ, lõ lai zi tola ibe'e na [baero õ]. Õmõ ba gamaboe'oela li andrõ, me ifaboe'oe ia, ba itõrõ, dali gamachoita andrõ, ba we'amoni'õ andrõ chõnia.

II. **Ba** hoemede Jehowa chõ Mo- 22
ze, imane: Hede chõ ndra A'aroni 23
iraononia, õmane: Na mifahowoe'õ Ndraono Gizeraëli, ba mimane chõra: **Jamoefahowoe'õ ndra'oegõ Je-** 24
howa, jamoerorogõ ndra'oegõ! *(Sin. 64, 2; 134, 3).* **Jamoefohaga mbawa-** 25
nia chõoe Jehowa, jamoe'eboea'õ dõdõnia chõoe! Jamoefalemba hõ- 26
rõnia chõoe Jehowa, jamoebe'e wa'ohahaoe dõdõ chõoe! Ndramoebe'e 27
tohare ba Ndraono Gizeraëli dõigoe, ba ja'odo zamahowoe'õ ja'ira.

FAZA 7.

I. Soemange nibe'e zatoea Ndraono Gizeraëli ba we'amoni'õ ose wama'ele'õ. II. Nibe'e zamõsana hõgõ mado andrõ, si felendroea, boeala. III. Oroedoea nibe'e andrõ, fefoe.

1 I. Ba me no awai ifa'anõ nose andrõ Moze ba me no ibajoini ba me no i'amoni'õ, awõ wakake chõnia fefoe, ba me no ibajoini gõi naha wame'e soemange ba me no i'amoni'õ, awõ wakake chõnia fefoe,
2 ba la'ohe zoemange satoea Ndraono Gizeraëli, hõgõ madora andrõ — salawa ganara andrõ, satoea ni'o-
3 faja no. Ni'ohera chõ Jehowa, ame'elara, ba õnõ goereta nifosagõ, ba felendroea nono zawi — daroedaroea zalawa, ba samboesamboea koereta ba sara nono zawi zamõsa;
4 da'õ la'ohe fõna nose. Ba imane
5 Jehowa chõ Moze: Tema chõra, ena'õ te'ogoena'õ ba nilaoe andrõ, ba nose wama'ele'õ; ba ba danga Nono Lewi õbe'e, õfaigi hadia zo-
6 goena ba halõwõ zamõsana, Ba itema Moze goereta andrõ, awõ nono zawi ba ibe'e ba danga Nono
7 Lewi. Domboea goereta ba õfa nono zawi ibe'e ba danga ndraono Gereso, balazi hadia zogoena ba
8 halõwõra. Ba õfa goereta ba waloe nono zawi ibe'e ba danga ndraono Merari, balazi hadia zogoena ba halõwõra, barõ mbawa Gitamari
9 andrõ, ono Ga'aroni erc. Ba ba ndraono Gahati, ba lõ'õ, me solohe ni'amoni'õ [sibai] andrõ ira; ni'o-
10 sa'õ da'õ. Ba la'ohe salawa game'ela ba we'amoni'õ naha wame'e soemange, me loeo tebajoini ia; fõna naha wame'e soemange labe'e
11 zoemange andrõ chõra salawa. Ba imane Jehowa chõ Moze: Samõsa ma'õchõ ndramoebe'e salawa zoemange andrõ chõra, ba we'amoni'õ naha wame'e soemange.
12 II. Ba si bõrõtaigõ mame'e soemange chõnia, ba Nahaso, ono Gaminadabi, mado Joeda. Ba soemange andrõ chõnia, ba mako firõ, 130 roefia fanoelo, ba figa seboea, firõ, 70 roefia fanoelo ba zaga ni'amoni'õ, faoma nifo'õsi hamo si sõchi, nifaroeka fanicha, soemange ni'ã, ba samboea wiga ana'a, 10 14
roefia fanoelo, nifo'õsi samohoea nitoenoe, ba sara nono zawi, si ma- 15
toea, ba sageoe mbiribiri si matoea, ba sara nono mbiribiri, si matoea, si dõfi fa'eboea, soemange nitoenoe, ba sageoe nambi si matoea, soe- 16
mange fameta horõ; ba soemange 17
fangorifi, ba doea rozi nono zawi, ba lima nga'eoe mbiribiri si matoea ba lima nga'eoe nambi si matoea, ba lima rozi nono mbiribiri, si matoea, si dõfi fa'eboea. Da'õ game'ela Nahaso andrõ, ono Gaminadabi. Ba 18
mahemoloe õ, ba Natana'eli, ono Zoeara, salawa mado Izasari. Ba soemange chõnia ba mako 19–23
firõ, 130 roefia fanoelo, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Natana'eli andrõ, ono Zoeara. Ba me loeo si 24
tõloe, ba salawa Ndraono Zeboeloni, Eliabi andrõ, ono Helono. Ba soemange chõnia, ba mako 25–29
firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Geliabi andrõ, ono Helono. Ba me 30
loeo si õfa, ba salawa Ndraono Roebeno, Elisoeri andrõ, ono Zedeoeri. Ba soemange chõnia, ba mako 31–35
firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Gelisoeri andrõ, ono Zedeoeri. Ba 36
me loeo si lima, ba salawa Ndraono Zimeoni, Seloemiëli andrõ, ono Zoeri-Sada'i. Ba soemange chõ- 37–41
nia, ba mako firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Zeloemiëli andrõ, ono Zoeri-Sada'i. Ba me loeo si 42
õnõ, ba salawa Ndraono Gado, Eliazafi andrõ, ono Degoeeli. Ba 43–47
soemange chõnia, ba mako firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso

no mege. Da'õ game'ela Geliazafi
48 andrõ, ono Degoeeli. Ba me loeo si fitoe, ba salawa Ndraono Geferaji, Eliazama andrõ, ono Gamihoedi.
49–53 Ba soemange chõnia, ba mako firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Geliazama andrõ, ono Gamihoedi.
54 Ba me loeo si wãloe, ba salawa Ndraono Manase, Gameliëli andrõ,
55–59 ono Wedasoeri. Ba soemange chõnia, ba mako firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Gameliëli andrõ, ono
60 Wedasoeri. Ba me loeo si siwa, ba salawa Ndraono Mbenijami, Abida-
61–65 no andrõ, ono Gideono. Ba soemange chõnia, ba mako firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Gabidano
66 andrõ, ono Gideono. Ba me loeo si foeloe, ba salawa Ndraono Dano, Ahiëzeri andrõ, ono Ami-Sada'i.
67–71 Ba soemange chõnia, ba mako firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Gahiezeri andrõ, ono Ami-Sada'i.
72 Ba me loeo si felezara, ba salawa Ndraono Gaseri, Fagiëli andrõ, ono
73–77 Ocherana. Ba soemange chõnia, ba mako firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Wagiëli andrõ, ono Ocher-
78 rana. Be me loeo si felendroea, ba salawa Ndraono Nafetali, Ahira
79–83 andrõ, ono Genani. Ba soemange chõnia, ba mako firõ, ba si manõ sa'ae, si mane chõ Nahaso no mege. Da'õ game'ela Gahira andrõ, ono Genani.
84 III. Da'õ we'amoni'õ naha wame'e soemange andrõ, me loeo tebajoini ia, nibe'e zalawa Ndraono Gizeraëli: 12 mako firõ ba 12 wiga seboeã firõ ba 12 wiga ana'a;
85 samboesamboea mako, ba 130 roefia fanoelo, ba samboesamboea figa seboea, ba 70 roefia; firõ gamagama andrõ fefoe, ba 2400 roefia fa-
86 noelo, ba zaga ni'amoni'õ. Felendroea wiga ana'a, nifo'õsi samohoea nitoenoe; samboesamboea figa, ba 10 roefia fanoelo, ba zaga ni'amoni'õ; ana'a wiga andrõ fefoe, ba
120 roefia fanoelo. Ba sawi fefoe, 87
soemange nitoenoe, ba 12 nono zawi; ba 12 mbiribiri si matoea, ba 12 rozi nono mbiribiri, si matoea, si dõfi fa'eboea, awõ zoemange ni'ã andrõ, nifao ba da'õ, ba 12 nambi si matoea, soemange fameta horõ.
Ba fefoe zawi, soemange fangandrõ 88
saoha gõlõ, ba 24 nono zawi; ba 60 mbiribiri si matoea, ba 60 nambi si matoea, ba 60 rozi nono mbiribiri, si matoea, si dõfi fa'eboea. Da'õ we'amoni'õ naha wame'e soemange andrõ, me no tebajoini ia. Ba na mõi bacha Moze ba nose 89
wama'ele'õ, fahoehoeo chõ Jehowa, ba irongo linia chõnia, moroi ba lagõlagõ andrõ, ba dete dawõla zoera goroisa, moroi ba naha andrõ ba gotaloea geroebi andrõ, si domboea; si manõ wehedenia chõnia. *(Moz. II. 25, 22).*

FAZA 8.

I. Fangehao fandroe, ba naha wandroe jawa. II. Fangehao Ono Lewi. III. Ha me oega fache ira, na labõrõgõ we'amõi ba halõwõra.

I. Ba hoemede Jehowa chõ Mo- 1
ze, imane: Hede chõ Ga'aroni, ba 2
õmane chõnia: Na õbe'e ba naha wandroe wandroe andrõ, ba mifõna naha wandroe haga wandroe andrõ, si fitoe, õbe'e. *(Moz. II. 25, 37).* Ba 3
i'o'õ da'õ A'aroni; tánõ fõna ba naha wandroe ibe'e wandroe andrõ, dali niwa'õ Jehowa chõ Mose. Ba 4
naha wandroe andrõ, ba no ana'a nibõbõzi mege, wamazõchi ja'ia; he tõlania, ba he boenga andrõ chõnia, oi ana'a nibõbõzi, dali wamaedo andrõ, ni'oroma'õ Jehowa chõ Moze, si manõ ifazõchi naha wandroe andrõ.

II. Ba hoemede Jehowa chõ Mo- 5
ze, imane: Toetoejoe Nono Lewi 6

ba Ndraono Gizeraëli bõ'õ, ba hao-
7 gõ ira. Õmane chõra, wangehao
ja'ira : Õtefe ira idanõ fameta horõ,
ba latõwõ mboera, ma'asageoe ja'-
ira, lababago noechara ba lahaogõ
8 ira. Ba lahalõ nono zawi, si ma-
toea, awõ zoemange ni'ã, si fabõbõ
ba da'õ — hamo si sõchi nifaroeka
fanicha — ba ja'oegõ, ba sara tõ
õhalõ ono zawi, si matoea, soema-
9 nge fameta horõ. Ba õfa'aso nono
Lewi fõna nose wama'ele'õ ba õfa-
loecha'õ zato Ndraono Gizeraëli fe-
10 foe. Awena dania moehede'õ ba
nono Lewi, fõna Jehowa ba latoefa
tangara Nono Lewi Iraono Gizera-
11 ëli. Ba ihahae Nono Lewi A'aroni,
fõna Jehowa, soemange nihahae,
nibe'e Ndraono Gizeraëli, ena'õ la-
halõhalõ halõwõ andrõ chõ Jehowa.
12 *(Moz. II. 29, 24).* Ba Ono Lewi, ba
latoefa tangara hõgõ nono zawi
andrõ, ba õ'asiwai, si sara, ba
soemange fameta horõ, ba si sara,
ba soemange nitoenoe chõ Jehowa,
13 ba wameta sala Nono Lewi. Ba
õ'ohe chõ ndra A'aroni iraononia
Nono Lewi, ba õhahae ira soema-
14 nge nihahae chõ Jehowa. Ba õ'o-
niagõ Nono Lewi ba Ndraono Gi-
zeraëli, ena'õ tána chõgoe Nono
15 Lewi andrõ. Ba aefa da'õ, ba hana
na mõi bacha Nono Lewi, ba wa-
ngai halõwõ ba nose wama'ele'õ ;
õmanõ wangehao ja'ira ba õhahae
16 soemange nihahae. Boeala Ndraono
Gizeraëli chõgoe manõ sa'ae ira,
salahi zi a'a ba wa'atoemboe, fefoe,
si a'a ndraono ba Ndraono Gizera-
ëli fefoe, wa no oehalõ ira chõgoe.
17 *(F. 3, 12).* Me no chõgoe fefoe zi
a'a ba wa'atoemboe, ba Ndraono
Gizeraëli, he ba niha, ba he ba
goerifõ. Me loeo oeboenoe no zi a'a
ba wa'atoemboe ba danõ Miseraji
oe'amoni'õ ira chõgoe. *(Moz. II.*
18 *13, 2).* Ba no oehalõ Nono Lewi,
salahi zi a'a andrõ, fefoe, ba Ndrao-
19 no Gizeraëli. Ba no oebe'e tána chõ
ndra A'aroni iraononia Nono Le-
wi andrõ nitoetoejoe ba Ndraono
Gizeraëli, ena'õ lahalõhalõ halõwõ
andrõ ba nose wama'ele'õ, sogoena
ba Ndraono Gizeraëli, ba ena'õ
ba'aba'a Ndraono Gizeraëli ira, fa
lõ gõna famakao Ndraono Gizeraëli,
na lahatõ'õ ena'õ ira ba ni'amoni'õ
andrõ. Ba lamañõ ba Nono Lewi 20
andrõ ira Moze A'aroni ba sato
Ndraono Gizeraëli fefoe ; la'o'õ sibai
niwa'õ Jehowa chõ Moze, ba Nono
Lewi andrõ ; si manõ wolaoe Ndrao-
no Gizeraëli chõra. Ba lafabeta'õ 21
horõra Ono Lewi, ba lababago
noechara ; ba ihahae ira A'aroni
soemange nihahae, ba ifaigi chõra
wangatoelõ, ba wangehao ja'ira.
Ba aefa da'õ, ba mõi bacha ba 22
nose Nono Lewi, ba wangai halõ-
wõra ba nose wama'ele'õ, barõ
mbawa ndra A'aroni iraononia ;
dali niwa'õ Jehowa chõ Moze ba
Nono Lewi andrõ ; si manõ wolaoe-
ra chõra.

III. **Ba** hoemede Jehowa chõ 23
Moze, imane : Da'õ ia, ba Nono 24
Lewi andrõ : Na 25 fache ia ba ma
si a'a moroi andrõ, ba lafataro ia,
ba wanolo ba halõwõ andrõ, ba
nose wama'ele'õ. *(F. 4, 3).* Ba na 25
50 fache ia, ba aefa ia ba halõwõ ;
alacha lõ'õ sa'ae mohalõwõ. Ba 26
hana na mõi ia tohoetohoe danga
dalifoesõnia ba nose wama'ele'õ, ba
wangai halõwõ andrõ ; ba si ndroe-
hoe halõwõ, ba lõ'õ sa'ae ihalõ. Si
manõ wolaoemõ ba Nono Lewi a-
ndrõ, ba halõwõra andrõ.

FAZA 9.

I. He wisa wolaoe owasa fasa. II. He wisa zi tebai fao. III. Boto lawoeo andrõ jawa nose.

I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Moze, 1
ba danõ si mate, ba gahe hili Zi-
na'i, me dõfi si doea, aefa aheta
ira ba danõ Miseraji, me bawa si
fõfõna, imane : Bõi zi lõ lalaoe 2
gowasa fasa Iraono Gizeraëli, na
bawania. *(Moz. III. 23, 5).* Ba zi 3

meweleõfa ba bawa da'e lalaoe, na bongibongi, ba ginõtõnia; mi'o'õ nifachoi fefoe, awõ nihonogõi ba chõnia, wolaoe ja'ia. Ba iwa'õ Moze ba Ndraono Gizeraëli, lalaoe wasa andrõ. Ba lalaoe wasa ba mbawa si fõfõna andrõ, ba zi meweleõfa, me bongibongi, ba danõ si mate, ba gahe hili Zina'i; la'o'õ sibai niwa'õ Jehowa chõ Moze; si manõ wolaoe Ndraono Gizeraëli.

II. Ba so niha si no ra'iõ ba zi mate, ba tobali tebai lalaoe wasa, me loeo da'õ. Ba mõi ira chõ ndra Moze A'aroni, me loeo da'õ, lamane chõnia: No ra'iõ ndra'aga ba zi mate, ba hana wa te'ambõsi ndra'aga, me tebai ba ginõtõnia mabe'e zoemange andrõ chõ Jehowa, awõ Ndraono Gizeraëli bõ'õ? Ba imane chõra Moze: Mibase'õ, da'oefondrondrongo oea, hadia niwa'õ Jehowa ba chõmi andrõ. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, imane: Wa'õ ba Ndraono Gizeraëli: Na so, ha niha ia, ba chõmi, ba ma ba nga'õtõmi dania, zi no ra'iõ ba zi mate, ba ma si no mofanõ moekoli, ba ilaoe zoei wasa chõ Jehowa. Ba mbawa si doea, ba zi meweleõfa, na bongibongi, lalaoe, lafo'awõ roti si lõ moe'aisõni ba goelegoele safeto, wemanga ja'ia. *(Moz. II. 12, 8).* Lõ tola lasaigõ hadia ia, irege mahemoloe, ba sara tõla lõ tola lafatõ chõnia; la'o'õ fefoe nifachoi ba wolaoe fasa andrõ, wolaoe ja'ia. *(Moz. II. 12, 46).* Ba si lõ fa'ara'iõ ba si tenga si mõi moekoli, ba na lõ ilaoe wasa, ba nise'e ia ba niwara, me no lõ nibe'enia soemange andrõ chõ Jehowa, me inõtõnia; no tohare chõnia horõ ibe'e niha si manõ. Ba na so ba chõmi niha bõ'õ, ba na ilaoe wasa chõ Jehowa, ba dali chõnia nifachoi andrõ, awõ nihonogõi ba wolaoe fasa andrõ. Ha sara gamachoita chõmi fefoe, he ba niha bõ'õ, ba he ba niha ba danõ. *(Moz. II. 12, 49).*

III. Ba me loeo tefa'anõ nose andrõ, ba ibaloegõ lawoeo nose — ose nahia zoera goroisa — ba na bongi, ba jawa nose so ia, hoelõ haga galitõ. *(Moz. II. 40, 38).* Ba si manõmanõ dania: ibaloegõ ia lawoeo, ba ba zi bongi, ba hoelõ haga galitõ, iroegi moloeo. Ba ero na ifazawa ia lawoeo, na iheta ia ba nose, ba lafazawa gõi ira Iraono Gizeraëli, ba ba zadada lawoeo andrõ, ba da'õ molombase Ndraono Gizeraëli. Dali goroisa Jehowa ba wamazawa Ndraono Gizeraëli ja'ira ba dali goroisa Jehowa ba wolombasera; fatoea ahono jawa nose lawoeo, ba lõ laboelõ'õ ira ba golombasewa. *(Moz. II. 40, 37).* Ba na iradõ ia jawa nose lawoeo, ba la'o'õ nilaoe Jehowa Iraono Gizeraëli, lõ lafazawa ira. Ba so gõi, ba ha mato tõloe bongi lawoeo jawa nose; dali goroisa Jehowa ba wolombasera ba dali goroisa Jehowa ba wamazawara ja'ira. Ba so gõi, ba sara wongi lawoeo, ba na ifazawa ia na moloeo, ba lafazawa gõi ira. Ba so zoei, ba sara loeo sara mbongi ia, ba na ifazawa ia lawoeo, ba lafazawa gõi ira. Ba so, ba doea wongi ia ba ma sara wawa, ba ma ara moroi andrõ, na iradõ ia jawa nose lawoeo, na ahono ia jawania, ba lõ laboelõ'õ ira ba golombasewa Iraono Gizeraëli, lõ lafazawa ira. Ba na isawa jawa lawoeo, ba lafazawa gõi ira. Dali goroisa Jehowa, ero na molombase ira, ba dali goroisa Jehowa, ero na lafazawa ira; la'o'õ nifachoi Jehowa, dali goroisa Jehowa chõ Moze.

FAZA 10.

I. Torofe ba wame'e tandra. II. Aheta ira ba gahe hili Zina'i ba he wisa wofanõra. III. Ifasao ira Hobaba andrõ. IV. Fangandrõ Moze na mofanõ ba na tebato.

I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, imane: Fazõchi chõoe dorofe,

domboea, nibõbõzi, wamazõchioe ja'ia, — sogoena ba wame'e tandra ba zato, na lafazaŵa ira ba golo-
3 mbasewa. Na telaoe, ba sowoelo chõoe zato fefoe fõna nose wama'-
4 ele'õ. Ba na ha samboea telaoe, ba salaŵa andrõ — hõgõ Ndraono Gi-
5 zeraëli — zowoelo chõoe. Ba na milaoe, fangechoegõ niha, ba si so ba golombasewa tánõ ba gatoemboe-
6 cha loeo zamazaŵa ja'ira. Ba na milaoe zamoeza tõ, fangechoegõ niha, ba si so ba golombasewa tánõ miraja zamazaŵa ja'ira; nilaoe fangechoegõ niha, na lafazaŵa ira
7 ena'õ. Ba na ba wangowoelo sato, ba milaoe manõ, si tenga fange-
8 choegõ niha. Ba iraono Ga'aroni, ere andrõ zolaoe torofe andrõ; ba folaoe ja'ia, ba hoekoe chõmi dania, si lõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara.
9 Ba na lasoewõ ami ba danõmi emalimi, samakao ja'ami, ba na milaoe dorofe andrõ, ba itõrõ tõdõ Jehowa, Lowalangimi, ami, ba te'-efa'õ ami ba danga nemalimi andrõ.
10 Ba he gõi na baŵa wa'omoeso dõ-dõ chõmi, ba gowasa andrõ chõmi ba ba wasoelõna, ba milaoe dorofe andrõ, na mibe'e zoemange nitoenoe ba soemange fangorifi; ena'õ itõrõ tõdõ Lowalangi ami ibe'e; Jehowa ndra'odo, Lowalangimi.
11 III. Ba ba ndrõfi si doea, me baŵa si doea, ba zi mendrõfa gofa-jaõ, ba isaŵa jaŵa lawoeo andrõ,
12 moroi ba nose zoera goroisa. Ba lafazaŵa ira Iraono Gizeraëli, monizanizara, laheta ira ba danõ si mate, ba gahe hili Zina'i, ba ba danõ si mate Farana adada lawoeo.
13 Bõrõta wamazaŵara ja'ira da'õ, dali ni'oroi'õ Lowalangi chõ Moze.
14 Si fõfõna aheta, ba mandrera ba golombasewa Ndraono Joeda sambasambawá; ba hõgõ ngawawá andrõ chõra, ba Nahaso andrõ, ono
15 Gaminadabi. Ba solohe ngawawá mado ndraono Izasari, ba Natana'eli
16 andrõ, ono Zoeara, ba solohe ngawawá mado ndraono Zeboeloni, ba Eliabi andrõ, ono Helono. Ba na 17
no moedoedoegõ nose, ba lafazaŵa ira iraono Gereso ba iraono Merari, sangosa'õ ose. Aefa da'õ, ba aheta 18
mandrera ba golombasewa mado Roebeno, sambasambawá; ba solohe ngawawá andrõ, si fabõbõ ba da'õ, ba Elisoeri andrõ, ono Zedeoeri. Ba solohe ngawawá mado ndraono 19
Zimeoni, ba Seloemiëli andrõ, ono Zoeri-Sada'i. Ba solohe ngawawá 20
mado ndraono Gado, ba Eliasafi andrõ, ono Degoeeli. Aefa da'õ, ba 21
lafazaŵa ira nga'õtõ Gahati, sangosa'õ ni'amoni'õ andrõ; ba irege so ira, ba no moefa'anõ nose. Ba a- 22
wena aheta mandrera ba golombasewa ndraono Geferaji sambasambawá: ba solohe ngawawá si fabõbõ ba da'õ, ba Elisama andrõ, ono Gamihoedi. Ba solohe ngawa- 23
wá mado ndraono Manase, ba Gameliëli andrõ, ono Wedasoeri. Ba 24
solohe ngawawá mado ndraono Mbenijami, ba Abidano andrõ, ono Gideono. Ba aefa da'õ ba aheta 25
mandrera ba golombasewa ndraono Dano, angohorita golombasewa fefoe, sambasambawá; ba solohe ngawawá, si fabõbõ ba da'õ, ba Ahiëzeri andrõ, ono Ami-Sada'i. Ba 26
solohe ngawawá mado ndraono Gaseri, ba Fagiëli andrõ, ono Ocherana, Ba solohe ngawawá mado 27
ndraono Nafetali, ba Ahira andrõ, ono Genani. Da'õ wamõfõ'õ, na 28
monizanizara Ndraono Gizeraëli wamazaŵa ja'ira, sambasambawá.
III. Ba me mofanõ ira, ba imane 29
Moze chõ la'onia Hobaba, ono Regoeeli, Iraono Midiano andrõ: Hiza, mofanõ sa'ae ndra'aga, masaŵa danõ nifaboe'oe Jehowa, wangoema'õ: oebe'e chõmi; ae awõma, ba lõ ma'ambõsi mbõli gõlõoe; noa sa ifaboe'oe zi sõchi sibai ba
Ndraono Gizeraëli Jehowa! Ba 30
imane: Lõ omasido mõido awõmi; oefoelido ba chõma, ba niwama.

31 Ba i'andrõ [chõnia Moze], imane: Bõi erogõ ndra'aga; noa sa sangila ndra'oegõ, heza mabe'e nahama wolombase, ba danõ si mate, ba acha sangombacha lala chõma
32 ndra'oegõ. Na mõi'õ awõma ba na faloechaga dania zi sõchi sibai andrõ fefoe, nibe'e Jehowa chõma,
33 ba lõ ma'ambõsi mbõli gõlõoe. Ba laheta ira ba gahe hili Jehowa, mofanõ ira, tõloe ngaloeo, ba sowaõwaõ fõnara dawõla andrõ, nahia zoera goroisa Jehowa, zi tõloe ngaloeo fofanõ andrõ, ba wangaloei
34 naha wolombase chõra. Ba lawoeo andrõ chõ Jehowa, ba jawara so na ma'õchõ, na laheta ira ba golombasewa.
35 IV. Ba na mofanõ dawõla, ba imane Moze: Faoso Jehowa! ena'õ moezaewe zi fa'oedoe chõoe, ba ena'õ moloi fõnaoe zi fatioe tõdõ
36 chõoe! *(Sin. 68, 2)*. Ba na iroegi golombasewa, ba imane: Foeli'õ Jehowa ba zi mewoeloe ngahõnõ wa hõnõ andrõ Iraono Gizeraëli!

FAZA 11.

I. Te'otoe'õ alitõ wekõkõkõkõ zato. II. Foloe'aloe'a zato ba fa'anoezoe dõdõra „mana" andrõ. III. Mangarõngarõ Moze ba wa'abe'e halõwõnia, ba hadia niwa'õ Lowalangi. IV. Satoea mbanoea andrõ si fitoe ngafoeloe. V. Siate; fotoe woloe'aloe'a andrõ.

1 I. Ba latahigõ Jehowa niha sato, wa hoelõ nifakao ira, lafarongogõ chõ Jehowa. Ba me irongo Jehowa ba mofõnoe ia; ba ifatõrõ chõra galitõ Jehowa, si manga golombasewa õsa. *(Moz. II. 16, 2. Moz. III.*
2 *10, 2. Sin. 78, 21)*. Ba la'angarõfi li Moze sato; ba mangandrõ Moze chõ Jehowa, ba mate galitõ andrõ.
3 Andrõ wa labe'e tõi naha andrõ Dabera (anoenoea), me no itõrõ ira alitõ andrõ, chõ Jehowa, ba da'õ.
4 II. Ba tesao wangisõ ba niha bõ'õ andrõ, si no fao chõra; ba ifoeli labõrõtaigõ gõi Iraono Gizeraëli mangarõngarõ, lamane: Ha niha zame'e chõma diwo? *(Moz. II. 12, 38. Sin. 106, 14. Kor. I. 10, 6)*. Itõrõ tõdõma gi'a andrõ, ni'ama 5
mege ba danõ Miseraji, si lõ bõli, ba la'izoe andrõ, ba bawa limi ba kalamboza ba bawa ba dasoe. *(F. 21, 5)*. Ba ija'e, ba si mate olofo 6
ndra'aga, me lõ hadia ia; lõ hadia ia ma'ila, ha „mana" andrõ. Ba 7
„mana" andrõ, ba no hoelõ mboea gatoemba ba si mane moetiara wamaigida. *(Moz. I. 2, 12)*. Ba latõrõi 8
danõ wangozaragõ ja'ia ba lakisa, ba so gõi, ba latoetoe; awena dania larino ba mbowoa, ba labali'õ koee sanifi; ba hoelõ koee nisala ba wanicha wa'ami. *(Moz. II. 16, 21)*.
Ba na aechoe namo ba golombasewa 9
ba zi bongi, ba aechoe gõi jawa „mana" andrõ.
III. Ba me irongo Moze manga- 10
rõngarõ zamõsana ba mbawandroehõ nosenia, niha sato, sambasamba omo, ba mofõnoe sibai Jehowa ba
anoezoe sibai dõdõ Moze gõi. Ba 11
imane Moze chõ Jehowa: Hana wa õfakao genonioe, ba hana wa lõ'õ sa'ae ba dõdõoe ja'odo, wa õbe'e manõ ba hoeloegoe zi samboea soi
andre? Hadia, ja'odo mege zana- 12
bina si samboea soi andre ba ja'odo zadono ja'ia, wa õwa'õ chõgoe iada'e: Hagi ia, si mane sangai ono ba ndraono si lõ aefa na ba mbagi zoesoe, ba ohe ba danõ andrõ, nifaboe'oegoe chõ ndra toeara fahõloesa? Heza oehalõ ndriwo, 13
ba wame'e ba zi samboea soi andre? Mangarõngarõ ira chõgoe, lamane: Faigi chõma ndriwo, õma! Tebai 14
oe'ohe noro andrõ, si so ba hoeloegoe, ba zi samboea soi andre, tebai, na ha ja'odo; no tenga inõtõ norogoe. Na õlaoe chõgoe da'õ, 15
ba si sõchinia, na õdõlõ wamoenoe ja'o, na so atõ ba dõdõoe ndra'odo, fa bõi sa'ae oefaigifaigi wamakaogoe
andrõ. Ba imane Jehowa chõ Mo- 16

ze : Kaoni chõgoe niha, 70, satoea Ndraono Gizeraëli, ni'ilaoe wa no salawa ira ba mbanoeara ba samaigimaigi sato ; ba nose wama'ele'õ ohe ira, ena'õ la'iagõ ngaimõ ba
17 da'õ. *(Moz. II. 18, 21).* Ba mõido tooe dania fahoehoeo chõoe ba da'õ, ba oehalõ ma'ifoe Geheha andrõ, si no ahono chõoe, ba oefa'ema chõra, ena'õ latolo'õ wolohe noro andrõ ba niha andre, fa bõi ha
18 ja'oegõ zi onoro ja'ia. Ba ba niha sato, ba õmane : Mifaigi, fa lõ fa'ara'iõmi mahemoloe, so gõmi diwo dania ; noa sa mangarõngarõ ami, nirongo Jehowa, me mimane : Ha niha zame'e chõma diwo, õma ? Noa sa ohahaoe dõdõma ba danõ Miseraji mege ! Ba so dania chõmi ndriwo ibe'e Jehowa, ena'õ lõ ambõ
19 õmi. *(Jos. 3, 5).* Tenga ha ma'ŏchõ ba tenga ha doea ngaloeo, ba tenga ha lima ba tenga ha foeloe ba tenga ha doea woeloe ngaloeo mi'ama-
20 nga'õ, alo'o sara wawa wa'ara dania, irege tebai sa'ae mi'ago hoea, irege ogoro ami ; noa sa lõ ba dõdõmi Jehowa, si sosó ba chõmi, ba no mangarõngarõ ami ba no mimane : Hadia atŏ, wa aheta mege ita ba danõ Miseraji ? *(F. 21, 5).*
21 Ba imane Moze : Õnõ ngaotoe ngahõnõ zabõlõ niha andrõ, si so ndra'o, ba õfaboe'oe, wangoema'õ : Modiwo ira oebe'e, ba tobali alo'o sara wa-
22 wa wa'ara la'amanga'õ ? Hadia, tola tetaba õra mbiribiri ba sawi,
23 balazi abõnõ õra ? Ba imane Jehowa chõ Moze : Hadia, no ambõ wa'abõlõ Jehowa ? Awena dania õ'ila, na itõrõ nifaboe'oegoe chõoe, ba na lõ'õ. *(Jes. 50, 2).*
24 IV. **B**a mõi baero Moze mangombacha ba niha sato niwa'õ Jehowa. Ba ikaoni zi fitoe ngafoeloe, salawa mbanoea, baero nose ifa'aso,
25 fasoei. Ba mõi tooe Jehowa ba lawoeo andrõ, fahoehoeo chõnia. Ba ihalõ ma'ifoe Geheha andrõ, si no ahono chõnia ba ifa'ema ba zi fitoe ngafoeloe niha andrõ, salawa andrõ. Ba me manandrõsa chõra Geheha ba mama'ele'õ ira, ba dania, ba lõ'õ sa'ae. *(Hal. zin. 10, 44).* Ba 26 daroea zi no torõi foeri, ba golombasewa ; Eledado dõi zi samõsa ba Medado zi samõsa. Ba ba chõra gõi mõi Geheha, noa sa awõ nitanõ ba zoera ira, ba lõ si mõi ira ba nose, ba tobali ba golombasewa mama'ele'õ ira. Ba fagohi nono 27 matoea samõsa, isawa Moze, imane chõnia : Mama'ele'õ ba golombasewa ndra Eledado Medado ! Ba imane 28 Josoea andrõ, ono Noeni, si no ngoningoni Moze, i'otarai iraono ia : He Toeagoe, Moze, tenawa ira ! Ba 29 imane chõnia Moze : Hadia, ja'oegõ zame'e lala chõgoe ? Ena'õ na sama'ele'õ manõ mbanoea Jehowa fefoe, ena'õ ifa'ema chõra Gehehania Jehowa ! Ba ifoeli ia ba golo- 30 mbasewa Moze, awõ zatoea Ndraono Gizeraëli andrõ.

V. **B**a tesao nangi nifatõrõ Jeho- 31 wa, sangoloi'õ siate moroi ba mbewe nasi, ifatõrõ ba golombasewa ; ma'ŏchõ fofanõ tánõ andre ba ma'ŏchõ fofanõ tánõ sa, ba zi tefasoei olombasewa, doea hela wa'awe'ewe'e aefa ba danõ. *(Moz. II. 16, 13. Sin. 78, 27).* Ba maoso ira, ma'õma'ŏchõ 32 ba sara wongi ba ma'õma'ŏchõ mahemoloe la'ozaragõ ziate ; si lõ oja'oja mangozaragõ, ba no mato 14 ngaso'e, ba labologõ ba zi tefasoei olombasewa [ba wangokõli'õ]. Ba me la'aga'aga na ndriwo andrõ, 33 me lõ sahori na, ba tesao wõnoe Jehowa chõra, ba ifatõrõ chõra wamakiko sabõlõbõlõ. *(Sin. 78, 30. 31).* Andrõ wa labe'e tõi naha andrõ 34 Kiberoti hata'awa (lewatõ zoloe'aloe'a), me ba da'õ lako'o niha soloe'aloe'a andrõ. Ba i'otarai Kibe- 35 roti hata'awa, ba lasawa Haseroti, ba tebato ira ba Haseroti andrõ.

FAZA 12.

I. Moekõkõkõkõ ndra Mirija A'aroni chõ Moze. II. Iboe'a ba hoeloe genoninia Moze Lowalangi. III. Tebe'e fotoe Mirija mbooe aoeri, ba ifoeli dõhõ ba wangandrõ Moze.

1 I. **B**a labõbõgõ chõ Moze zi lõ
sõchi ira Mirija A'aroni, bõrõ ndra
alawe Ndrawa Gaitiofia andrõ; noa
sa ira alawe Ndrawa Gaitiofia ni-
2 halõnia. *(Moz. II. 2, 21).* Ba lama-
ne: Hadia, ha chõ Moze mege
fahoehoeo Jehowa? Hadia, lõ si
fahoehoeo ia chõma? Ba irongo
3 Jehowa. Ba no sebolo sibai tõdõ
Moze andrõ, moroi ba niha bõ'õ
fefoe ba goeli danõ.
4 II. **B**a i'ogomoezaõ imane Jeho-
wa chõ ndra Moze A'aroni Mirija:
Mi'ae ba nose wama'ele'õ, datõloe
5 ami! Ba mõi ira, datõloe ira. Ba
mõi tooe Jehowa, ba mboto lawoeo,
i'iagõ mbawandroehõ nose, moehede
ia chõ ndra A'aroni Mirija; ba mõi
6 baero zi daroea andrõ. Ba imane:
Mifondrondrongo niwa'õgoe! Na so
ba chõmi zama'ele'õ ba oe'oroma'õ
ndra'o chõnia ba gangilata, ba ma
7 ba wangifi moehededo chõnia. Ba
tenga si manõ chõ genonigoe Moze
andrõ; no ba dangania tebe'e fe-
foe hadia ia jomo chõgoe. *(Heb. 3, 2).*
8 Fahoeohoeo ndra'o chõnia, faoedoe
wawa ndra'aga, ba tenga ba dahõ-
dahõ, anehe ia nga'eoe Jehowa. Ba
hana wa lõ ata'oe ami mibõbõgõ
zi lõ sõchi chõ genonigoe andrõ,
chõ Moze andrõ? *(Moz. II. 33, 11).*
9 Ba mofõnoe sibai chõra Jehowa,
10 ba iheta ia, ba iheta gõi ia ba
nose lawoeo. Ba i'ozoemagõ teha-
woe booe aoeri Mirija, afoesi, hoelõ
mbetoea. Ba me i'otahõgõ ia A'a-
roni, ba no tehawoe booe aoeri ia,
si lõ moedõnadõna. *(Moz. V. 24, 9).*
11 Ba imane A'aroni chõ Moze: He
Toea, bõi be'e horõma, me no hoelõ
zowõhõ mowa ndra'aga ba me no
12 molalõ ndra'agá! Bõi hoelõ nono
si no mate moroi ba daloe ia, si
no matonga obooe õsi, na i'otarai
daloe ninania! Ba i'angarõfi li Je- 13
howa Moze, imane: He Lowalangi,
fadõhõ chõnia! Ba imane Jehowa 14
chõ Moze: Hadia na no idiloi
mbawania amania, ba hadia, tenga
fitoe bongi wa'ara aila ia? Ba fi-
toe bongi jamoe'iagõ baero golo-
mbasewa, ni'oniagõ; ba na aefa
da'õ, ba hana na lafoeli lafa'amõi
ia. *(Moz. III. 13, 46).* Ba la'oniagõ 15
Mirija, baero golombasewa, fitoe
bongi. Ba lõ latohoegõ wofanõ,
irege no moefoeli moefa'amõi Mirija.
Ba aefa da'õ, ba laheta ira ba Ha- 16
seroti andrõ, ba ba danõ si mate
Farana molombase ira dania. *(F.
10, 12).*

FAZA 13.

I. Tefatenge zamaoeze tanõ Gana'ana. II. Mõi ira. III. Aboe dõdõ zato, ba irara Kalebi.

I. **B**a hoemede Jehowa chõ Mo- 1
ze, imane: Fatenge niha, ena'õ 2
lafaoezeï danõ Gana'ana andrõ,
nibe'egoe ba Ndraono Gizeraëli da-
nia; samõsa zamboea mado mifa-
tenge, ha sambalõ salawara. Ba 3
ifatenge Moze, moroi ba danõ si
mate Farana, dali goroisa Jehowa,
ha sambalõ si no salawa ba Ndrao-
no Gizeraëli. *(Moz. V. 1. 22).* Ba 4
da'e dõira: Mado Roebeno, ba Sa-
moea, ono Zakoeri; ba mado Zi- 5
meoni, ba Safata, ono Hori; ba 6
mado Joeda, ba Kalebi, ono Je-
foene; ba mado Izasari, ba Igeala, 7
ono Josefo; ba mado Geferaji, ba 8
Hosea, ono Noeni; ba mado Mbe- 9
nijami ba Falati, ono Rafoe, ba 10
mado Zeboeloni, ba Gadiëli, ono
Zodi; ba mado Josefo, mado Ma- 11
nase andrõ, ba Gadi, ono Zoesi;
ba mado Dano, ba Amiëli, ono 12
Gamali; ba mado Gaseri, ba Se- 13
toero, ono Micha'eli; ba mado Na- 14
fetali, ba Nahebi, ono Wofisi; ba 15
mado Gado, ba Gõeli, ono Machi.

16 Da'õ dõi niha andrõ nifatenge Moze, ba wamaoeze tanõ. Ba tõi Hosea andrõ, ono Noeni, ba Josoea
17 ibe'e Moze. Ba ifatenge ira Moze ba wamaoeze tánõ Gana'ana andrõ. Ba imane chõra : Mi'ae mijawa ba da'õ ba danõ tánõ raja, misõsõ hili
18 andrõ ; mifaigi he wisa danõ andrõ, ba na sabõlõ niha andrõ, si so ba danõ, ba na samomó, ba na sambõ
19 fa'ato, ba na si no ato ; he wisa gamoeata danõ andrõ, ba zi so ira, na si sõchi, ba na si lõ sõchi, ba he wisa mbanoea, nahiara andrõ, na ba danõ manõ so ira, ba na ba
20 mbanoea saro ; ba he wisa nowi gõi, na satabõ sinanõ, ba na safoeo ; na so dõla geoe, ba na lõ'õ. Ba mi'abe'e'õ sa'ae dõdõmi ba mi'ohe ba da'e õsa mboea danõ ! Ba no
21 bawa mboea nagoe sahoelõ. Ba mõi ira misi jawa, lafaoezeï danõ, i'otarai danõ si mate Sini andrõ, iroegi Rehobi, irege wabaliwa lala ba Hamata.

22 II. Mõi ira misi jawa ba danõ tánõ raja ba laroegi Heberona, banoea ndra Ahima, Sezai, Talamai, nga'õtõ Genaki andrõ. Ba Heberona andrõ, ba mewitoe fache fõna wanaroe'õ Soana ba danõ Miseraji
23 tetaroe'õ mege. *(Jos. 15, 14).* Ba me laroegi ndraso Esikoli andrõ, ba lataba zara ndraha nagoe, fabaja boea, sangamohi, ba daroea zamabea, ba lahalõ gõi mboea dalimo
24 õsa ba boea ara õsa. Ba andrõ wa labe'e tõi ndraso andrõ ndraso Esikoli, ba mboea nagoe andrõ, nitaba Ndraono Gizeraëli ba da'õ.
25 III. Ba me no iroegi 40 wongi, me no lafaoezeï danõ, ba lafoeli
26 ira. Mowaõwaõ ira, ba laroegi ndra Moze A'aroni ba Iraono Gizeraëli fefoe, sato, ba danõ si mate Farana, ba Gadesi ; ba la'ombacha'õ chõra ba ba zato fefoe loealoea, ba la'oroma'õ chõra mboea danõ andrõ.
27 Ba ladoenõdoenõ chõ Moze, lamane : No maroegi danõ andrõ, nifatengeoe ja'aga. Si ndroehoe sa, si falawoe soesoe ba wẽ wani, ba jã'e mboea danõ ; ba si ndroehoe gõi niha a- 28
ndrõ, si so ba danõ, ba no sabõlõ, ba banoea, ba saro ba seboea sibai, ba noa gõi ma'ila ba da'õ nga'õtõ Genaki andrõ. *(Moz. V. 9, 2).* Ba da- 29
nõ tánõ raja, ba Iraono Gamaleki ; ba ba hili, ba Iraono Cheti, ba Iraono Jeboesi ba Iraono Gamori ; ba Dawa Gana'ana zi hene asi ba fatambai Joridano. Ba Kalebi zo- 30
ndrara tõdõ zato ba chõ Moze, imane : Mõi zoei ita misi jawa, tahalõ chõda danõ ; tenga safõchõ sibai wolawa ja'ira ! Ba lamane 31
awõnia si fao chõnia mege misi jawa : Tebai tasoewõ niha andrõ, no sabõlõ abe'e ira ! Ba si lõ sõchi 32
la'ombacha'õ ba Ndraono Gizeraëli, ba danõ andrõ, nifaozeïra, lamane : Tanõ andrõ nitõrõima, ba wamaoeze ja'ia, ba i'aga'aga niha si so ba chõnia, ba niha andrõ fefoe, ni'ilama ba da'õ, ba no si tenga
inõtõ fa'eboea. Ba no ma'ila gõi 33
ba da'õ niha andrõ seboea sibai, nga'õtõ Genaki andrõ, awõ zeboea sibai andrõ, ba amaedola larewe ndra'aga fõnara, wamaigima, ba si manõ gõi wamaigira.

FAZA 14.

I. Molawa zato ba tebai lahonogõ ira ira Josoea Kalebi. II. Ifeta'oe ira Lowalangi ba mangandrõ Moze. III. Te'ombacha'õ chõra, wa 40 fache irõrõ ira ba danõ si mate Lowalangi IV. Te'ala zabe'e tandro andrõ, labe'e Dawa Gana'ana.

I. Ba moe'ira'ira niha sato fefoe, 1
mangarõngarõ ira ba zi bongi a-
ndrõ. Ba dozi Iraono Gizeraëli, ba 2
koemõkõkõkõ chõ ndra Moze A'aroni, lamane chõra sato fefoe : Alai ndra'aga ! ena'õ na mate mege ndra'aga ba danõ Miseraji, ba ma ba da'e, ba danõ si mate ! *(Sin. 106, 25).* Hana wa edõna i'ohe ita ba danõ 3
andrõ Jehowa, ena'õ ba mbawa

zi'õli mate ita ? Ba õ nemali wo'-
omoda ba iraono sawoejoe chõda.
Hadia, tenga si sõchinia, na tafoeli
4 ita ba danõ Miseraji ! Ba faoma
lamane chõ nawõra : Datafaigi chõ-
da zolohe ja'ita, ba tafoeli ita ba
5 danõ Miseraji ! Ba lafalõgoe tooe
ira ba danõ ira Moze A'aroni, fõna
Ndraono Gizeraëli sato, fefoe, si no
6 owoelo ba da'õ. Ba lasika noechara
ira Josoea, ono Noeni, Kalebi, ono
Jefoene, si no fao gõi ba wamaoeze
7 tanõ andrõ, ba lamane ba Ndrao-
no Gizeraëli sato, fefoe : Tanõ a-
ndrõ, nitõrõima, ba wamaoeze ja'ia,
8 ba no tanõ si maoeloe fa'asõchi. Na
eboea dõdõ Jehowa chõda, ba i'ohe
ita ba danõ andrõ ba ibe'e chõda —
tanõ si falawoe soesoe ba wẽ wãni !
9 Ba bõi milawa Jehowa ba bõi mi'a-
ta'oefi niha ba danõ andrõ ; ta'ã
sa'ae ira dania. No aheta chõra
mba'aba'ara andrõ, ba ja'ita, ba
nitolo Jehowa ; bõi mi'ata'oefi ira !
10 *(Moz. V. 20, 3. Rom. 8, 31).* Ba me
hatõ ma'ifoe tõ lateboe kara ira sato
fefoe, ba oroma lachõmi Jehowa ba
Ndraono Gizeraeli fefoe, ba nose
wama'ele'õ.
11 II. Ba imane Jehowa chõ Moze :
Ha wa'ara tebato wango'aja niha
andrõ ja'o, wa lõ fadoehoe dõdõra
chõgoe, lõ lai dandra andrõ fefoe,
12 si no oelaoe ba chõra andrõ ! Da'-
oeboenoe ira fõchõ waba, oese'e ira,
ba ja'oegõ oebe'e foeroegõ soi [si
bohooe], seboea ba sato niha moroi
13 chõra ! *(Moz. II. 32, 10).* Ba imane
Moze chõ Jehowa : Ba larongo
Dawa Miseraji ; noa sa õ'ohe mija-
wa, moroi ba chõra, soi andre fa'-
14 abõlõmõ andrõ, ba la'ombacha'õ
ba niha ba danõ andre, ba zi no
terongo, wa ba hoenõ niha andre
so ndra'oegõ, ja'oegõ Jehowa, awõ
wa no õ'oroma'õ ndra'oegõ, fa fa'ila
bawa. ja'oegõ Jehowa, awõ wa no
so jawara lawoeo andrõ chõoe, wa
mowaõwaõ'õ fõnara, na ma'õchõ,
ba boto lawoeo, ba ba zi bongi,
ba boto galitõ. *(Moz. II. 13, 21).* Ba 15
na õboenoe soi andre, hoelõ na ha
samõsa, ba lamane dania soi bõ'õ,
si no mamondrongo toeriamõ a-
ndrõ : Me no tebai Jehowa, i'ohe 16
ba danõ andrõ, nifaboe'oenia chõra
fahõloesa, soi andrõ, andrõ wa iboe-
boenoe ira ba danõ si mate. *(Moz.*
V. 9, 28). Ena'õ na oroma sibai 17
wa'abõlõoe, ja'oegõ Jehowa, si mane
nifaboe'oemõ, me õmane : Sebolo 18
tõdõ Jehowa ba si no fahõna fa'-
ahachõ dõdõ ; sala ba olalõwa, ba
ibe'e aefa, ba lõ'õ sa aefa sibai
wotoe ; horõ ndra ama ihoekoe ba
ndraono, iroegi tõloe, õfa nga'õtõ.
(Moz. II. 34, 6. 7. Jon. 4, 2). Be'e 19
aefa horõ niha andre, ba wa'eboea
wa'ahachõ dõdõoe andrõ, si mane
fame'eoe aefa horõra i'otarai ba
danõ Miseraji, iroegi ma'õchõ ! Ba 20
imane Jehowa : Oebe'e aefa chõra,
oe'o'õ ni'andrõoe. **Ba si ndroehoe-** 21
ndroehoe : faja wa no saoeri ndra'o,
na faja wa anõnõ dania goeli danõ
lachõmi Jehowa, ba na la'ila dania 22
danõ andrõ niha andrõ fefoe, si no
mangila lachõmigoe andrõ, awõ da-
ndra andrõ fefoe, nilaoegoe ba danõ
Miseraji ba ba danõ si mate, ba si
no manandraigõ zoei ja'odo, no
mewoeloe sa'ae, ba si lõ mamondro-
ngo ligoe, na la'ila danõ andrõ, nifa- 23
boe'oegoe chõ ndra toeara fahõloesa ;
samõsa lõ sangila dania, ja'irá a-
ndrõ, fefoe, si no mango'aja ja'o,
(Moz. V. 1, 35. Sin. 95, 10. 11. Heb.
4, 3). Ba enonigoe Kalebi andrõ, si 24
so Eheha bõ'õ, ta'ila, ba si no
molo'õ sibai chõgoe, ba oe'ohe ba
danõ andrõ, si mõi ia mege ba
la'ochõgõ dania madooenia. *(Jos.*
14, 9). Ba Iraono Gamaleki ba Dawa 25
Gana'ana, ba ba zalo'o tanõ so.
Mahemoloe, ba mifoeli ami, mi'ae
ba danõ si mate, mitõrõ lala sae-
choe ba nasi zoechoe. Ba hoemede 26
Jehowa chõ ndra Moze A'aroni,
imane : Ha wa'ara dõhõ wekõkõ- 27
kõkõ niha si lõ sõchi andrõ chõgoe ?

Fekõkõkõkõ Ndraono Gizeraëli a-
28 ndrõ chõgoe, ba no oerongo! Õmane
chõra: Faja wa no saoeri ndra'o,
iwa'õ Jehowa, na lõ oefatõrõ chõmi
niwa'õmi andrõ, nirongo dõgi da-
29 lingagoe. Ba danõ si mate andre
adoedoe mbotomi, ha wa'ato ami
ni'ofaja no — dozi, i'otarai zi 20
fache fa'eboea ba si a'a moroi andrõ,
ja'ami si no moekõkõkõkõ chõgoe!
30 *(F. 26, 65. Heb. 3, 17).* Samõsa lõ
sondroegi tanõ andrõ, motõi ja'ami
andrõ, tanõ si no oetoetoeroe chõmi,
nahami, fabõloesa, baero Kalebi a-
ndrõ, ono Jefoene, ba Josoea, ono
31 Noeni. *(Jos. 14, 1).* Ba iraono sa-
woejoe chõmi, niwa'õmi õ nemali
dania — da'õ oe'ohe ba danõ dania,
ena'õ la'ila danõ andrõ, ni'ositenga-
32 gõmi. Ba botomi, ba sadoedoe ba
33 danõ si mate. Ba iraonomi, ba 40
fache wa'ara lakoebaloi goerifõra ba
danõ si mate, hoekoe wolawami
andrõ, balazi no ahori ase'e ami ba
34 danõ si mate. Dali zi 40 ngaloeo,
me mifaoezeï danõ andrõ — sara
ngaloeo, ba dõfi labe'e — tobali 40
fache miloe'i hoekoe lalõmi andrõ;
ena'õ aboto ba dõdõmi, he wisa na
35 oebõda dangagoe! Ja'odo andre,
Jehowa, zangoema'õ; si ndroehoe,
si manõ dania wolaoegoe ba niha
si lõ sõchi andrõ fefoe, si no ma-
magõlõ ba wolawa ja'odo; ba danõ
si mate andre ahori ira, ba da'e
36 mate ira. Ba mate niha andrõ nifa-
tenge Moze, ba wamaoeze tanõ a-
ndrõ, ba si no mamobõrõ fekõkõ-
kõkõ zato fefoe chõnia, me manga-
woeli ira, wangombacha sata'oe ira
37 ba danõ andrõ — niha andrõ, si no
mangombacha sata'oe ira ba danõ
andrõ, ba mate fõna Jehowa, fa'a-
mate si lõ moedõnadõna. *(Kor. I.*
38 *10, 10. Joed. a. 5).* Awai zi lõ mate
niha andrõ, si no mõi mamaoeze tanõ
andrõ, ha Josoea, ono Noeni, ba Ka-
39 lebi, ono Jefoene. Ba me i'ombacha'õ
ba Ndraono Gizeraëli fefoe niwa'õ
andrõ Moze, ba aboe sibai dõdõra.

IV. Ba mahemoloe õ, ba lahoelõ 40
wongi wanawa mijawa hili, lamane:
Omasiga mõi mijawa ba danõ a-
ndrõ, niwa'õ Jehowa; noa sa mo-
sala ndra'aga. Ba imane Moze: 41
Hana wa edõna ami misawõ zoei
niwa'õ Jehowa? Lõ'õ sa fachai!
(Moz. V. 1, 41). Bõi mi'ae mijawa, 42
lõ'õ sa fao chõmi Jehowa; fa bõi
te'ala ami labe'e emalimi andrõ.
Oedoemi sa ba da'õ Ndraono Ga- 43
maleki ba Dawa Gana'ana, ba mate
ami ba mbawa zi'õli. Me no mi'e-
rogõ Jehowa, ba lõ'õ sa'ae itolo
ami! Ba lõ aloeloe; mõi ira mija- 44
wa ba hili lawa'õ ba tawõla zoera
goroisa Jehowa ba he Moze, ba lõ
aheta ba golombasewa. Ba so 45
Ndraono Gamaleki, awõ Ndrawa
Gana'ana, sowanoea ba hili andrõ,
mõi ira mitooe, latimba ira ba
moezawili irege Horema, labe'e.

FAZA 15.

I. Famachoi soemange ni'ã ba soemange nibadoe. II. Soemange si a'a gõ ba soemange fameta horõ. III. Fotoe zanawõ oroisa ba zabato. IV. Nifobowobowo noecha.

I. Ba hoemede Jehowa chõ Mo- 1
ze, imane: Hede ba Ndraono Gize- 2
raëli, õmane chõra: Na miroegi
dania danõ andrõ, nibe'egoe naha-
mi, ba na mibe'e chõ Jehowa zoe- 3
mange nifatõrõ ba galitõ, he soe-
mange nitoenoe ba he soemange
nitaba, ma ba wanõrõ amaboe'oela
li, ba ma ame'ela saoha gõlõ, ba
ma na bawa gowasa andrõ chõmi,
ba wame'e samohoea chõ Jehowa,
sawi, ba ma biribiri, ba same'e 4
soemange Jehowa andrõ, chõnia, ba
samboea ni'ofoeloe hamo si sõchi
nifaroeka fanicha, samba hinaoja,
ifao soemange ni'ã. *(Moz. III. 6, 14).*
Ba agoe, soemange nibadoe, ba sa- 5
mba hinaoja ba zi sara ono mbiri-
biri, õfao ba zoemange nitoenoe ba
ba zoemange nitaba. Ba ba mbiri- 6
biri si matoea, ba õfao soemange

ni'ā domboea ni'ofoeloe hamo si sõchi nifaroeka si tõloe kata fanicha,
7 ba agoe, soemange nibadoe, ba tõloe kata õbe'e chõ Jehowa, samohoea.
8 Ba na ono zawi, si matoea õbe'e soemange nitoenoe, ba ma soemange nitaba, ba wanõrõ amaboe'oela li, ba ma soemange Jehowa, fangorifi,
9 ba nifao ba nono zawi andrõ, soemange ni'ā, ba tõloe ni'ofoeloe hamo si sõchi, nifaroeka si sadoemba fa-
10 nicha. Ba agoe, soemange nibadoe, ba sadoemba õbe'e, soemange Jehowa, nifatõrõ ba galitõ, samohoea.
11 Si manõ wolaoe ba nono zawi fefoe ba ba mbiribiri si matoea fefoe ba ba nono mbiribiri ba ba nono na-
12 mbi fefoe. Dali ha oega geoe nibe'-emi, ba sagesageoe, ba mimanõ.
13 Dozi niha ba danõ zolo'õ amachoita andrõ, na labe'e zoemange Jehowa,
14 nifatõrõ ba galitõ, samohoea. Ba na so ba chõmi niha bõ'õ, ba ma si no ahono chõmi, ba si manõ gõi
15 ilaoe, dali wolaoemi. Ha sara lala, dozi, he ja'ami, ba he niha bõ'õ, si sosó chõmi. Amachoita si lõ teboelõ da'õ, gõtõgõtõ wa'ara; ba zoemange Jehowa, ba faoma, he ba niha bõ'õ, ba he ba chõmi. *(Moz. II. 12, 49).*
16 Ha sara nihonogõi ba ha sara nifachoi, he ba chõmi, ba he ba niha bõ'õ, si sosó ba chõmi.
17 II. Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
18 imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli, ba õmane chõra: Na miroegi dania
19 danõ andrõ, ni'ohegoe ja'ami, ba na mi'ā mboea danõ, ba mibe'e chõ Jehowa zi no amaedola wegero,
20 fõfõnia. Si a'a hamo ni'otambõni chõmi, ba sagõrõ koee mibe'e fegero, lala wame'e fegero ba golajama
21 mbasitõ wame'emi ja'ia. Si a'a hamo ni'otambõni andrõ chõmi, ba mibe'e chõ Jehowa õsa, soemange fegero, gõtõgõtõ wa'ara dania. *(Moz. II. 23, 19).*
22 Ba na so hadia ia zi lõ mitõrõ amachoita andrõ, si lõ moe'odõdõgõ, oroisa Jehowa andrõ chõ Moze,
23 *Moz. III. 4, 2),* hadia ia, ni'oroi'õ Jehowa chõmi, chõ Moze, i'otarai loeo andrõ, me ibe'e goroisa Jehowa,
ba dania na, gõtõgõtõ wa'ara, na 24
tenga ni'odõdõgõ zato, wa lõ moetõrõ da'õ, ba sato fefoe zame'e ono zawi, si matoea, soemange nitoenoe, samohoea chõ Jehowa, nifao soemange ni'ā ba soemange nibadoe, nifaofao ba da'õ, lalania, ba sageoe nambi si matoea, soemange fameta horõ.
Ba na no ifaigi ere wameta sala 25
Ndraono Gizeraëli sato, fefoe, ba tebe'e aefa chõra. Noa sa tenga ni'odõdõgõ, ba no labe'e zoemange chõra, soemange Jehowa nifatõrõ ba galitõ, awõ zoemange fameta horõ, chõ Jehowa, ba lalõra andrõ.
Ba tebe'e aefa zala Ndraono Gize- 26
raëli sato fefoe ba sala niha bõ'õ, si sosó ba chõra; noa sa horõ zato
fefoe, lalõ andrõ. Ba na so zi sala 27
si lõ moe'odõdõgõ, na ha samõsa, ba nambi si dõfi fa'eboea ibe'e
soemange fameta horõ. Ba jamoe- 28
faigi ere wameta sala zi no mosala chõ Jehowa, si tenga ni'odõdõgõ, wolaoe fameta sala andrõ chõnia,
ba tebe'e aefa chõnia. Ha sara lala 29
chõmi — he ba niha ba danõ, Iraono Gizeraëli, ba he ba niha bõ'õ, si sosó ba chõra, na so zolaoe
hadia ia, si lõ moe'odõdõgõ. Ba na 30
so zolalõ ni'odõdõgõ, he niha ba danõ, ba he niha bõ'õ, ba sanandrawaisi Jehowa, ba nise'e ba niwara
niha si manõ. Noa sa si lõ goena 31
li Jehowa ba si lõ boto goroisania ibe'e; ba lõ foelitõ, ba nise'e niha si manõ — iloe'i horõnia.
III. Ba me so ba danõ si mate 32
andrõ Ndraono Gizeraëli, ba faloecha ira niha sangozaragõ eoe,
me loeo sabato. Ba la'ohe ia chõ 33
ndra Moze A'aroni ba ba zato fefoe si fachamõ chõnia, me i'ozaragõ
geoe, ba lakoeroe ia, me lõ'õ na 34
oroisa ba da'õ, he lawisa chõnia. *(Moz. III. 24, 12).* Ba imane Jehowa 35
chõ Moze: Niha andrõ, ba niboenoe; sato fefoe zaneboe kara ja'ia, baero

golombasewa. Ba la'ohe ia baero golombasewa sato fefoe ba lateboe kara, laboenoe, dali niwa'õ Jehowa chõ Moze.

IV. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli, õwa'õ chõra lafobowobowo gahe mbaroera, ja'ira ba madooera dania; ba bowobowo andrõ, ba ladozigõ sinali oengoe sowœ waroewaroe. *(Moz. V. 22, 12. Mat. 23, 5).* Ba da'õ geloeaha mbowobowo andrõ chõmi: na mifaigi ia, ba itõrõ tõdõmi goroisa Jehowa andrõ fefoe, ena'õ mi'o'õ ia, ba bõi mihole'õ ami ba gisõisõ dõdõmi ba ba gomasiõ hõrõmi, famaeloengoemi ba wangerogõ Jehowa. Ena'õ lõ olifoe ami goroisagoe andrõ fefoe ba ena'õ mi'o'õ, fa ni'amoni'õ ami fõna Lowalangimi. Jehowa ndra'odo, Lowalangimi, si no mangeheta ja'ami ba danõ Miseraji, ba we'amõi Lowalangimi, ja'odo andre, Jehowa, Lowalangimi!

FAZA 16.

I. Molawa ndra Kora, Datano, Abiramo. II. Ihoekoe zolawa andrõ Lowalangi.

I. Ba molawa Gora, ono Jesehari ono Gahati ono Lewi, ba awõnia Datano ba Abiramo, iraono Geliabi andrõ, ono Waloe ono Roebeno. *(Joed. a. 11).* Lalawa Moze, ba 250 niha nawõra, Iraono Gizeraëli, satoea mbanoea, salawa rafe, seboea tõi. Mõi ira faloecha chõ ndra Moze A'aroni, lamane chõra: Tenga inõtõ chõmi! ni'amoni'õ sa zato fefoe, dozi ira, ba sosó chõra Jehowa; ba hana wa mibali'õ salawa mbanoea Jehowa ami? *(Moz. II. 19, 6).* Ba me irongo da'õ Moze, ba ifalõgoe tooe ia ba danõ. Ba imane chõ Gora ba ba zato andrõ chõnia fefoe: Mahemoloe i'oroma'õ Jehowa, ha niha dána chõnia ba ha niha ni'amoni'õ, fa ifa'amõi chõnia; somasi ia, ba ifa'amõi chõnia. Ba mimane: Mihalõ gali ba wanoenoe samohoea, Kora ba sato andrõ chõnia fefoe; mibe'e jawa galitõ ba milaoe zamohoea nitoenoe, fõna Jehowa; ba ha niha nitehe Jehowa, da'õ ni'amoni'õ tawa'õ. Noa irege da'õ, ja'ami ono Lewi! Ba imane Moze chõ Gora: Mifondrondrongo, ja'ami, ono Lewi! Hadia, ambõ na chõmi, wa no i'oniagõ ami ba Ndraono Gizeraëli sato, ba wama'amõi chõnia ja'ami, ena'õ mihalõhalõ halõwõ andrõ ba nahia Jehowa, ba ena'õ mõi ngoningoni zato ami ba wangaingai halõwõ chõra? *(F. 3, 6)* Ba no ifa'amõi ndra'oegõ, awõ dalifoesõoe fefoe, ono Lewi, ba hadia, mi'andrõ na gõi chõmi, ena'õ latehe ere ami? Andrõ mamagõlõ ami, oedoe Jehowa, ja'oegõ ba sato andrõ chõoe fefoe — hadia sa Ga'aroni, wa koemõkõkõkõ ami chõnia? Ba ifakaoni'õ ndra Datano Abiramo, iraono Geliabi andrõ, Moze; ba lamane: Lõ mõiga! Hadia, ambõ na, wa no õhetaga ba danõ si falawoe soesoe ba wẽ wani, wa no õ'ohega ba da'e, ba wamoenoe ja'aga ba danõ si mate; hadia, õbali'õ salawama na gõi ndra'oegõ? Noa sa õhaogõ wolohe ja'aga ba danõ si falawoe soesoe ba wẽ wani, awõ wame'e benoea chõma ba kaboe nagoe, tána chõma. Hadia, õwai õ'ila õ'abõsi'õ niha? Lõ mõiga! Ba mofõnoe sibai Moze, ba imane chõ Jehowa: Bõi otahõgõ zoemange andrõ chõra! Sageoe kalide lõ nihalõgoe chõra, samõsa lõ ba chõra ni'aboesigoe tõdõ! *(Sam. I. 12, 3).* Ba imane Mose chõ Gora: Ja'oegõ ba sato andrõ chõoe fefoe, mahemoloe mi'ondrasi Jehowa — ja'oegõ ba ja'ira ba A'aroni! Ba dozi ami mihalõ gali ba wanoenoe samohoea chõmi, milaoe jawa zamohoea, ba i'ohe fõna Jehowa gali chõnia zamõsana — 250 gali; ba ja'oegõ gõi ba A'aroni, ba faoma so gali chõmi. Ba dozi lahalõ gali chõra, labe'e

jawa galitõ ba lalaoe zamohoea nitoenoe. Ba la'iagõ golajama nose wama'ele'õ, awõ ndra Moze A'aroni.
19 Ba ifaloecha'õ zato fefoe oedoera Kora, ba golajama nose wama'ele'õ. Ba to'ele ba zato fefoe lachõmi Jehowa.
20 II. Ba hoemede Jehowa chõ ndra
21 Moze A'aroni, imane: Mi'oniagõ ami ba niha andrõ, ena'õ oe'ozoe-
22 magõ oehori ira! Ba lafalõgoe tooe ira ba danõ, lamane: He Lowalangi. So'aja noso ba mboto niha fefoe! Hadia, na ha samõsa zamazõchi horõ, ba mofõnoe ndra'oegõ ba zato fefoe. *(F. 27, 16. Heb. 12, 9).*
23 Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
24 imane: Hede ba zato, õmane chõra: Miheta ami ba zahatõ ba nahia
25 ndra Kora, Datano, Abiramo! Ba maoso Moze, mõi ia chõ ndra Datano Abiramo, ba la'o'õ ia satoea
26 Ndraono Gizeraëli. Ba hoemede ia ba zato, imane: Mita'ita'i miheta ami ba nose niha seboea horõ a ndrõ, ba bõi mibabaja hadia ia nibajabajara, fa bõi tese'e ami [gõi],
27 ba horõra andrõ fefoe. Ba laheta ira ba zahatõ ba nahia ndra Kora, Datano, Abiramo. Ba Datano ba Abiramo, ba no mõi tooe, la'iagõ newali nosera, awõ wo'omora, ba onora, he segeboea, ba he sigide'ide.
28 Ba imane Moze: Ba da'õ dania aboto ba dõdõmi, wa no Jehowa zamatenge ja'odo, ba wolaoe nilaoe andrõ fefoe, wa tenga moroi chõgoe
29 manõ: Na si mane fa'amate niha bõ'õ fefoe wa'amate da'e, na ha sanõrõ niha bõ'õ fefoe itõrõ ira, ba no tenga Jehowa zamatenge ja'o.
30 Ba na ilaoe Jehowa zi lõ moerai moerongo, na ifaboka mbawania tanõ ba na itõlõ ira, fabaja fefoe zi so chõra, na noemalõ ba mbanoea tooe, aoeri, ba aboto ba dõdõmi, wa no latandrawaisi Jehowa
31 niha andrõ. Ba me no a'ozoe chõnia hoehoeo andrõ, ba fabali danõ barõ
32 gahera, ifaboka mbawania tanõ, itõlõ ira, fabaja nosera, ba awõ niha fefoe, tána chõ Gora, noemalõ nibajabajara. *(F. 26, 10. Moz. V. 11, 6. Sin. 106, 17).* Noemalõ mitooe 33
ira ba mbanoea tooe, aoeri, fabaja fefoe zi so chõra, ba fahalõ danõ, jawara, tobali taja manõ ira ba
hoenõ zato. Ba dozi Iraono Gize- 34
raëli ba zi tefasoei ja'ira, ba moloi ba we'ira'irara, lamane sa: ma itõlõ
ita gõi tanõ! Ba itõrõ alitõ, si oroi 35
Jehowa, ba i'ã niha andrõ, si 250, sanoenoe samohoea andrõ.

FAZA 17.

I. Famoefoe gali andrõ. II. Ifoeli koemõkõkõkõ zato. Fotoe ba fangatoelõ. III. Molewiõ zi'o Ga'aroni ba mobowo.

I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, 1
imane: Wa'õ chõ Geleazari, ono 2
Ga'aroni ere andrõ, jamoehalõ gali andrõ ba gachozila andrõ, ba jamoefazawili galitõ ba zarõoe ma'ifoe; amonita sa'ae gali zeboea 3
horõ andrõ, me no mate ira; nibõbõzi, ni'anifi'õ ba nibe'e oeli naha wame'e soemange. Noa sa la'ohe fõna Jehowa, ba amonita sa'ae. Ba hana na tandra sa'ae ba Ndraono
Gizeraëli. Ba ihalõ gali tõla andrõ 4
Eleazari, gali ba wanoenoe samohoea andrõ, ni'ohe zachozi andrõ ba labõbõzi, la'anifi'õ, oeli naha
wame'e soemange, tandra ba Ndrao- 5
no Gizeraëli, fa samõsa bõi mõi, si tenga nga'õtõ Ga'aroni, ba wanoenoe samohoea fõna Jehowa, fa bõi gõna ia zi no gõna Gora andrõ ba awõnia andrõ, nifa'ombacha'õgõ Jehowa chõnia chõ Moze.

II. Ba mahemoloe õ, ba koemõ- 6
kõkõkõ Ndraono Gizeraëli sato fefoe chõ ndra Moze A'aroni, lamane: No miboenoe niha tána chõ Jehowa.
Ba me aechoe zato oedoe ndra 7
Moze A'aroni, ba lafaigi nose wama'ele'õ da'õ; ba no ibaloegõ ia lawoeo andrõ, ba to'ele lachõmi
Jehowa. Ba mõi ba golajama nose 8

wama'ele'õ ndra Moze A'aroni. *(Heb. 9, 4).* Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
10 imane : Miheta ami ba zato andrõ, ena'õ oese'egõ ira, ahooe zamõ'i !
11 Ba lafalõgoe tooe ira ba danõ. Ba imane Moze chõ Ga'aroni : Halõ gali ba wanoenoe samohoea, laoe jawa galitõ ba naha wame'e soemange, ba be'e zamohoea ba ta'ita'i ohe ba hoenõ zato, ba wamaigi fameta salara ; noa sa mofõnoe sibai Jehowa, ba no ibõrõgõ fa-
12 makao. Ba ihalõ gali A'aroni, si mane niwa'õ Moze, fagohi ia, isawa hoenõ zato ; noa sa ibõrõgõ famakao ba chõra ; ba itoenoe zamohoea
13 fameta zala zato. Ba me so ia ba da'õ, ba gotaloeara zi mate zaoeri,
14 ba dõhõ wamakao andrõ. Ba fa'ato zi no tekiko ba wamakao andrõ, ba no 14,700 ; lõ lai zi tekiko mege
15 bõrõ Gora andrõ. Ba ifoeli ia A'aroni chõ Moze, ba golajama nose wama'ele'õ, ba no dõhõ wamakao andrõ.
16 III. **B**a hoemede Jehowa chõ
17 Moze, imane : Hede ba Ndraono Gizeraëli, wa'õ chõra, ndramoe'ohe chõoe zi'o, samboea mado, ba sara zi'o, si'o zalawara, dozi mado, 12 zi'o fefoe. Ba tõi zamõsana, ba
18 soera ba zi'onia, ba tõi Ga'aroni, ba ba zi'o mado Lewi õsoera ; sa-
19 mõsa hõgõ mado, ba sara zi'o. Ba õtooe'õ tooe ba nose wama'ele'õ, fõna dawõla zoera goroisa, ba ni'o-
20 ro'oroma'õgoe ja'odo chõoe. Ba si'o nitoejoegoe, ba molewiõ dania, ena'õ oefadõhõ wekõkõkõkõ Ndraono Gizeraëli chõmi, fa bõi [sa'ae] aboea
21 chõgoe. Ba me no i'ombacha'õ da'õ ba Ndraono Gizeraëli Moze ba labe'e chõnia zi'ora salawara fefoe, dozi mado, samõsa hõgõ, ba sara zi'o, 12 zi'o fefoe ; ba lafao ba zi'ora
22 andrõ zi'o Ga'aroni. Ba itooe'õ tooe zio andrõ Moze, fõna Jehowa, ba
23 nose goroisa. Ba mahemoloe õ, me mõi ba nose goroisa Moze, ba no aoeri zi'o Ga'aroni, si'o mado Lewi andrõ, no molewi'õ ba mobowo sa'ae ba mowoea, boea manaloe si no o'õli. Ba i'ohe baero ni'amoni'õ 24
zi'o andrõ fefoe Moze, i'oroma'õ ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba lafaigi, ba ihalõ zi'onia zamõsana. Ba imane 25
Jehowa chõ Moze : Foeli be'e tooe zi'o Ga'aroni andrõ fõna zoera goroisa, ena'õ te'irõ'õ ia tandratandra ba zabe'e tandro, ba ena'õ dõhõ wekõkõkõkõra andrõ, fa bõi [sa'ae] aboea chõgoe ; fa bõi mate ira. Ba 26
i'o'õ Moze niwa'õ Jehowa chõnia ; si manõ wolaoenia. Ba lamane 27
Iraono Gizeraëli chõ Moze : Hiza, si mate ndra'aga, si tekiko ndra'aga, dozi ndra'aga, ba si tekiko ! Ha 28
niha zi hatõ'õ ja'ia ba nose Jehowa andrõ, ba si mate ; hadia sa, õhori manõ ndra'aga ?

FAZA 18.

Halõwõ gere ba halõwõ nono Lewi. II. Oeracha gere ba zoemange ba ba zi a'a mboea danõ ba ba zi a'a nono goerifõ. III. Si samboea ni'ofoeloe nitehe ba Nono Lewi ba si samboea ni'ofoeloe zi samboea ni'ofoeloe nitehe ba gere.

I. **B**a imane Jehowa chõ Ga'a- 1
roni : Ja'oegõ ba iraonooe andrõ ba iwami zoloe'i sala ba ni'amoni'õ andrõ, ba he si sala halõwõ gere andrõ chõmi, ba ja'oegõ ba iraonooe zoloe'i. Ba talifoesõoe andrõ gõi, 2
mado Lewi, iwami, ba fa'amõi, awõoe, ena'õ fao ira chõoe, ngoningonioe, na mihalõhalõ halõwõ ba golajama nose goroisa, ja'oegõ ba iraonooe. *(Moz. V. 18, 5).* Ba halõ- 3
wõra nihalõhalõ chõoe ba hadia nihalõhalõ ba nose, ma'asamboea. Ba bõi lahatõ'õ ira ba wakake ni'amoni'õ andrõ ba ba naha wame'e soemange, fa bõi faoma mate ami, he ja'ira, ba he ja'ami. Ba 4
ndrafao chõoe, ndra moehalõhalõ halõwõ ba nose wama'ele'õ, fefoe hadia ia halõwõ ba nose ; ba niha bõ'õ, ba lõ tola ihatõ'õ ia chõmi.

Ba ja'ami zangai halõwõ ba ni'amoni'õ andrõ, awõ halõwõ ba naha wame'e soemange, fa bõi ifoeli gõna
6 fõnoe Ndraono Gizeraëli. Hiza, no oetoejoe ba Ndraono Gizeraëli nono Lewi andrõ, boealagoe chõmi, nibe'e tána chõ Jehowa, ena'õ lahalõhalõ
7 halõwõ ba nose wama'ele'õ. Ba ja'oegõ ba iraonooe andrõ, ba mihalõhalõ halõwõmi, halõwõ gere, hadia ia fefoe ba naha wame'e soemange, ba bacha barõ mba'aba'a andrõ; mihalõhalõ halõwõ. Boealagoe chõmi halõwõ gere andrõ: ba niha bõ'õ, si hatõ'õ ja'ia, ba niboenoe.
8 II. **Ba** imane Jehowa chõ Ga'aroni: Hiza, oetehe chõoe nibe'e jawa soemangegoe si no amaedola wegero andrõ; ba game'ela Ndraono Gizeraëli andrõ ni'amoni'õ fefoe oetehe chõoe ba ba ndraonooe, tána chõmi, õmõ nibe'ebe'e, si lõ ma-
9 malõmalõ. *(Moz. III. 7, 35).* Ba da'õ dána chõoe ba game'ela andrõ ni'amoni'õ sibai — na no moehalõ dána nitoenoe andrõ —: fefoe game'elara soemange ni'ã ba soemange fameta horõ ba soemange ogaoeta, nibe'era chõgoe, fangali [nilimo]; chõoe ba
10 ba ndraonooe, ni'amoni'õ sibai, Ba naha ni'amoni'õ sibai õ'ã ia; dozi motõi matoea zi manga ja'ia: ni'-
11 amoni'õ ia õwa'õ. Ba da'õ zi mõi chõoe si hoelõ wegero, ba game'elara [bõ'õ] andrõ, ba zoemange Ndraono Gizeraëli andrõ nihahae: oetehe chõoe ba ba nonooe matoea ba ba nonooe alawe; õmõ, nibe'e, si lõ mamalõmalõ; dozi si lõ si ra'iõ moroi jomo chõoe zi manga
12 ja'ia. *(Moz. II. 29, 27).* Fefoe zi sõchi fanicha ba fefoe zi sõchi agoe ba fache, fondrege zi sõchinia, nibe'era chõ Jehowa, ba no oetehe
13 chõoe. Fefoe zi a'a mboea danõ chõra, nibe'era chõ Jehowa, ba chõoe; dozi si lõ si ra'iõ, moroi
14 jomo chõoe, zi manga ja'ia. Fefoe hadia ia nilacha'õ ba Ndraono Gizeraëli, ba chõoe. *(Moz. III. 27, 28).* Fefoe zi a'a ba wa'atoemboe, 15
fefoe nibe'ebe'e chõ Jehowa, he niha, ba he oerifõ, ba chõoe, ba si a'a nono niha, ba õbe'e nisanoe, ba si manõ gõi zi a'a nono goerifõ si ra'iõ. *(Moz. II. 13, 2).* Ba ba wa- 16
nanoe ja'ia [ba nono niha], ba na sara wawa wa'eboea, ba ma na eboea moroi andrõ õbe'e nisanoe, dali watõ, lima sekeli (roefia) wananoe, ba zaga ni'amoni'õ, si samba sekeli, ba 20 gera. *(Moz. II. 30, 13).* Ba si a'a nono zawi ba he ono 17
mbiribiri ba he ono nambi, ba lõ tola õbe'e nisanoe: ni'amoni'õ da'õ; donia, ba õbe'e fanefe naha wame'e soemange, ba tawõnia, ba õtoenoe, soemange nifatõrõ ba galitõ, nibe'e chõ Jehowa, samohoea. Ba õsira, 18
ba chõoe, si mane osoe andrõ, nihahae ba faha andrõ kambõlõ, chõoe ia. Fefoe zoemange si hoelõ 19
wegero andrõ, fõfõ game'ela ni'amoni'õ andrõ nibe'e Ndraono Gizeraëli amaedola wegero chõ Jehowa, ba chõoe oetehe ba ba nonooe matoea ba ba nonooe alawe, õmõ, nibe'e, si lõ mamalõmalõ. Amaboe'oela li nilaoe asio da'õ, si lõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara, chõoe ba ba nga'õtõoe dania. *(Moz. III. 2, 13. Nga'õt. II. 13, 5).*
III. **Ba** imane Jehowa chõ Ga'- 20
aroni: Lõ labe'e dána chõoe ba danõra, lõ benoeaoe ba chõra. Ja'odo sa dána chõoe ba amaedola gondrõita chõoe ba hoenõ Ndraono
Gizeraëli. *(Moz. V. 10, 9).* Ba nite- 21
hegoe ba nono Lewi, ba samboea ni'ofoeloe ba Ndraono Gizeraëli, amaedola gondrõita, ba halõwõ andrõ, nihalõhalõra, halõwõ ba nose wama'ele'õ. Ba Iraono Gizeraëli, ba 22
lõ tola sa'ae lahatõ'õ ira ba nose wama'ele'õ, fa bõi lahalõ horõra ba fa bõi mate ira. Ono Lewi zangai- 23
ngai halõwõ ba nose wama'ele'õ, ba ja'ira zoloe'i sala dánõ bõ'õ, dali nifachoi andrõ chõmi, si lõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara; ba tána

chõra tanõ, ba lõ labe'e chõra ba
24 Ndraono Gizeraëli. *(Jos. 13, 14).* Me
oetehe ba nono Lewi zi samboea
ni'ofoeloe andrõ ba Ndraono Gize-
raëli nibe'era chõ Jehowa soemange
si no amaedola wegero, oebe'e amae-
dola gondrõita chõra; andrõ wa no
oefachoi ba chõra andrõ, wa lõ
labe'e chõra dána chõra tanõ ba
25 Ndraono Gizeraëli. Ba hoemede Je-
26 howa chõ Moze, imane: Ŵa'õ ba
nono Lewi, õmane chõra: Na
mitema ba Ndraono Gizeraëli zi
samboea ni'ofoeloe andrõ, nitehegoe
chõmi tána chõmi ba chõra andrõ,
ba mibe'e õsa soemange si no amae-
dola wegero, chõ Jehowa, samboea
ni'ofoeloe zi samboea ni'ofoeloe a-
27 ndrõ. *(Neh. 10, 38).* Ba lafotõi chõ-
mi zoemange fegero andrõ chõmi,
amaedola wache ba golajama mba-
sitõ ba amaedola zi tõra ba wolazi
28 nagoe. Ba si manõ ba ni'ofoeloe
andrõ fefoe, sinemami, nitemami
ba Ndraono Gizeraëli, mibe'e õsa,
soemange fegero chõ Jehowa; ba
soemange fegero andrõ fõfõnia, ni-
honogõi chõ Jehowa, ba ba danga
29 Ga'aroni ere mibe'e. Fefoe game'-
ela, si mõi chõmi, ba lõ teboelõ
mibe'e õsa soemange fegero chõ
Jehowa, fefoe zi sõchinia mibe'e
õsa, amachoita. ame'ela ni'amoni'õ,
30 fõfõnia. Õmane chõra: Na mimanõ,
wame'e si sõchinia. ba tefotõi ba
nono Lewi, amaedola nõsi golajama
mbasitõ ba amaedola nõsi wolazi
31 nagoe. Fefoe gofoe heza, ba tola
mi'ã, ja'ami ba soroijomomi fefoe,
me no loeomi ba halõŵõmi ba nose
32 wama'ele'õ. Ba lõ tohare chõmi
horõ ba da'õ, asala mibe'e zi sõ-
chinia. ba lõ'õ sa mifatõrõ zala-
cha ba game'ela Ndraono Gizeraëli
andrõ, ni'amoni'õ, ba lõ mate
ami.

FAZA 19.

I. Labe'e fangehao nawoe zaŵi sojo. II. Idanõ fangehao ba he lawisa wangogoena'õ ja'ia.

I. Ba hoemede Jehowa chõ ndra 1
Moze A'aroni, imane: Da'õ gama- 2
choita, nifachoi Jehowa, me imane:
Ŵa'õ ba Ndraono Gizeraëli, ndra-
moe'ohe chõoe zaŵi sojo, si lõ si
sala, si lõ hadia ia zi lõ gõna ba
ba zi lõ moerai moehare'õ kalo
mbagi. Ba mibe'e ba danga Gelea- 3
zari ere andrõ; ba la'ohe baero,
fõna golombasewa, ba lataba ba
zanehe ia. *(Heb. 13, 11).* Ba ihalõ 4
ndronia ma'ifoe Eleazari ere andrõ,
toeroenia, ba mewitoe itefe do andrõ
õsa gamaoedoe mbawa doeasa nose
wama'ele'õ. Aefa da'õ, ba latoenoe 5
zaŵi andrõ ba zanehe ia; oelinia
ba õsinia ba donia, ba nitoenoe,
fabaja tainia. *(Moz. II. 29, 14).* Ba 6
ihalõ geoe eresi ere ba soefa ba
kirimisi, ba itibo'õ ba galitõ fa-
noenoe zaŵi andrõ. *(Moz. III. 14,*
6). Aefa da'õ, ba ibabago noechania 7
ere ba mondri. Awena tola ifoeli ia
ba golombasewa; ba si ra'iõ na
gere, irege bongi. Ba sanoenoe ja'ia 8
[saŵi andrõ] gõi, ba ibabago noe-
chania ba mondri ba si ra'iõ ia,
irege bongi. Ba si lõ si ra'iõ za- 9
ngozaragõ awoe zaŵi andrõ, ba
itooe'õ tooe ba naha si sõchi, bae-
ro, fõna golombasewa, ena'õ te'-
irõ'õ sogoena ba Ndraono Gize-
raëli sato, nifaroeka ba nidanõ fa-
ngehao; soemange fameta horõ ia.
(Heb. 9, 13). Ba sangozaragõ awoe 10
zaŵi andrõ, ba ibabago noechania
ba si ra'iõ ia, irege bongi. Ba
hoekoe si lõ teboelõ ba Ndraono
Gizeraëli ba ba niha bõ'õ, si sosó
ba chõra da'õ, si gõtõgõtõ fa'ara:

II. Ha niha zombambaja si mate, 11
hadia ia mboto niha si no mate,
ba fitoe bongi ra'iõ ia. Da'õ zame'e 12
fameta zalania ja'ia [idanõ no mege],
na loeo si tõloe ba na loeo si fitoe,

ba abeta wa'ara'iõnia. Ba na lõ iheta zalania, na loeo si tõloe ba na loeo si fitoe, ba dõrõdõrõ ra'iõ
13 ia. Ha niha zombambambaja si mate, boto niha si no mate, ba lõ iheta zalania, ba ra'iõ nose Jehowa ibe'e, ba nise'e ba Ndraono Gizeraëli niha si manõ; me lõ moetefe ia idanõ fangehao, ba si ra'ira'iõ ia; falemba chõnia wa'ara'iõnia, si
14 lõ mamalõmalõ. Ba da'õ gamachoita, na so zi mate baose: Dozi si mõi baose andrõ ba dozi si tohõna bacha, ba fitoe bongi wa'-
15 ara ra'iõ. Ba fefoe nahia, si lõ lagõlagõ, lagõlagõ nibõbõ sinali, ba
16 ra'iõ. Si manõ gõi dozi si fabaja ba niboenoe baero ba mbenoea ba ma ba zi mate ba da'õ ba ma ba dõla zi mate ba ma ba lewatõ, ba
17 fitoe bongi wa'ara ra'iõ. Ba ba zi no ra'iõ si manõ ba ndramoehalõ nawoe zoemange fameta horõ andrõ, si no moetoenoe, labe'e ba nahia ba lalaoe jawa nidanõ goe-
18 mboe. Ba si lõ fa'ara'iõ zangai soefa, i'oengoegõ ba nidanõ andrõ ba itefe nose andrõ, awõ gamagama fefoe, awõ niha, si so baose, awõ zi no fabaja ba dõla zi mate ba ma ba niboenoe, ba ma ba zi mate manõ ba ma ba lewatõ. *(Sin. 51, 9).*
19 Na loeo si tõloe ba na loeo si fitoe itefe zi ra'iõ si lõ fa'ara'iõ, ba aheta zalania ibe'e, na loeo si fitoe andrõ. Ba ibabago noechania ba mondri, ba aheta wa'ara'iõnia
20 na bongi. Ba na so zi ra'iõ ba lõ iheta zalania, ba nise'e ba zato zi manõ; noa sa ra'iõ ni'amoni'õ andrõ chõ Jehowa ibe'e: lõ moetefe ia idanõ fangehao, andrõ wa si
21 ra'iõ ia. Amachoita si lõ teboelõ chõmi da'õ, nitõrõ, gõtõgõtõ wa'ara. Ba sanefe idanõ fangehao andrõ, ba ibabago noechania, ba sombambaja idanõ fangehao, ba ra'iõ, irege bongi.
22 Ba fefoe hadia ia, nibabaja zi no ra'iõ andrõ, ba ra'iõ, ba si manõ gõi dozi sombambaja ja'ia, ba ra'iõ, irege bongi.

FAZA 20.

I. Fa'amate Mirija. Moekõkõkõkõ zato, me lõ õra idanõ. II. Idanõ moroi ba gara. Fotoe wangiwa dõdõ ndra Moze A'aroni. III. Lõ latehe Iraono Gedomo latõrõ danõra. IV. Mate Ga'aroni; fangalinia Geleazari.

I. Ba laroegi danõ si mate Sini 1
Iraono Gizeraëli fefoe, ba ba Gadesi tebato ira; ba mate ba da'õ Mirija ba lako'o ia ba da'õ. Ba lõ õ zato 2
idanõ. Ba aechoe ira chõ ndra Moze A'aroni, *(Moz. II. 17, 3)*, fasoso zato 3
chõ Moze, lamane: Ena'õ na tekiko mege ndra'aga gõi, me tekiko dalifoesõma fõna Jehowa! Hana wa 4
õ'ohe ba danõ si mate mbanoea Jehowa. ena'õ mate ba da'e ndra'-aga, awõ goerifõma! Hana wa no 5
õheta ndra'aga ba danõ Miseraji, ba wolohe ja'aga ba danõ andre, si lõ sõchi, ba zi tebai monowi ita, ba zi lõ boea ara ba he agoe ba he dalimo ba ba zi lõ õma idanõ! Ba 6
larõi zato ira Moze A'aroni, mõi ira ba zinga mbawandroehõ nose wama'ele'õ ba lafalõgoe tooe ira ba danõ; ba to'ele chõra lachõmi Jehowa.

II. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, 7
imane: Halõ zi'o, owoeloi niha sato, daroea ami, ga'aoe A'aroni ba mihede ba gara andrõ, ba zanehe ira, ba aloea chõnia nidanõ. Faloea ba 8
gara andrõ gõra idanõ, asogõ nibadoe niha sato, awõ goerifõra! Ba 9
ihalõ zi'o Moze, ba ni'amoni'õ, i'o'õ niwa'õ Jehowa chõnia. Ba la'owoeloi 10
zato ira Moze A'aroni, fõna gara andrõ, ba imane chõra: Mifondrondrongo, ja'ami sabe'e tandro! Hadia ma'ila maõ mafaloea ba gara andre gõmi idanõ? Ba ifazawa 11
dangania Moze, ibõzi gara andrõ si'onia, mendroea. Ba abõlõ nidanõ saloea chõnia, tobali labadoe niha sato ba oerifõra. Ba imane Jehowa 12
chõ ndra Moze A'aroni: Me no aombõ dõdõmi chõgoe, me no lõ

nifosoemangemi ja'odo, ja'odó, ni'amoni'õ andre, ba zanehe Ndraono Gizeraëli, ba bõi ja'ami zolohe niha andre ba danõ andrõ nibe'egoe chõra. *(F. 27, 14. Moz. V. 1, 37;* 13 *32, 51).* Da'õ nidanõ wasosota andrõ: si fasoso Ndraono Gizeraëli chõ Jehowa, ni'oroma'õnia chõra lachõminia. *(Sin. 81, 8; 106, 32.*

14 III. **Ba** i'otarai Gadesi ifatenge zinenge Moze chõ razo Ndraono Gedomo, imane· Da'õ niwa'õ nachioe Izeraëli: No õrongo wamakao andrõ fefoe, si no gõna ndra'aga, 15 wa no mõi ba danõ Miseraji ndra toeama, awõ wa no ara ndra'aga ba danõ Miseraji, awõ wa no lafakao sibai ndra'aga Dawa Miseraji, 16 ba he ira toeama mege sa'ae. Ba no ma'angarõfi li Jehowa ba no ifondrondrongo wakaosama andrõ, ba no ifatenge mala'ika; da'õ zangeheta ja'aga ba danõ Miseraji. Ba ba da'e, ba Gadesi andre soga ma'õchó, ba mbanoea ba nola da- 17 nõoe. Damatõrõ danooe! Lõ matõrõ nowi ba lõ matõrõ kaboe nagoe, ba lõ mabadoe nidanõ ba mba'a; lala seboea ma'osisi, lõ mahole'õ ndra'aga, he ba gambõlõ, ba he ba gabera, irege no aefaga ba danõoe. 18 Ba imane razo Ndraono Gedomo: Lõ tola õtõrõ danõgoe, fa bõi fa- 19 soewõ ndra'o chõoe. Ba lamane chõnia Iraono Gizeraëli: Lala seboea ma'osisi, ba na mabadoe gõoe idanõ, ja'aga ba oerifõma, ba mabe'e 20 mbõli; ha fa matõrõ manõ! Ba imane: Lõ tola õtõrõ! Ba lafaondragõ ira Iraono Gedomo; ato 21 zabõlõ, solohe baloese. Tobali lõ latehe Iraono Gedomo latõrõ danõra Iraono Gizeraëli; ba labõhõli ira Iraono Gizeraëli, lahole'õ ira.

22 IV. **Ba** lafazawa ira ba Gadesi andrõ ba lasawa hili Hori Iraono 23 Gizeraëli fefoe. Ba imane Jehowa chõ ndra Moze A'aroni, ba da'õ, ba gahe hili Hori ba nola danõ 24 Ndraono Gedomo: A'aroni, ba ni'oroedoegõ sa'ae chõ ndra amami; lõ'õ sa tola ihoendragõ danõ andrõ, nibe'egoe ba Ndraono Gizeraëli, me no lõ nifondrondrongomi niwa'õgoe, ba nidanõ wasosota no. Halõ 25 Ga'aroni ba ononia Eleazari, ba ohe mijawa ira ba hili Hori, *(F. 33, 38. Moz. V. 32, 50),* heta noecha 26 Ga'aroni ba be'e noecha nononia Eleazari; ba A'aroni, ba ni'oroedoegõ [chõ ndra amami]; mate dania ia ba da'õ. Ba i'o'õ Moze 27 niwa'õ Jehowa chõnia, mõi ira mijawa ba hili Hori ba zanehe zato fefoe. Ba iheta noecha Ga'aroni 28 Moze, ibe'e noecha nononia Eleazari. Ba mate ba da'õ Ga'aroni, ba zoezoe hili andrõ; ba lafoeli ira mitooe, moroi ba hili, ira Moze Eleazari. Ba me la'ila sato fefoe, 29 no mate Ga'aroni, ba la'e'esi ia Iraono Gizeraëli fefoe, tõloe ngafoeloe wongi wa'ara.

FAZA 21.

I. Te'ala Ndrawa Gana'ana labe'e. II. Koemõkõkõkõ zoei zato ba te'otoe'õ oelõ. Oelõ tõla andrõ. III. Sinoenõ Ndraono Gizeraëli, bõrõ wemõnara andrõ. IV. Te'ala ndra Sihona Ogi labe'e.

I. **Ba** me irongo Dawa Gana'ana 1 andrõ, razo Garadi, ba danõ tánõ raja, so moroi sa ba Gatari Ndraono Gizeraëli, ba itema fasoewõ chõra ba ira'oe õsa. *(F. 33, 40).* Ba 2 lafaboe'oe lira chõ Jehowa Iraono Gizeraëli, lamane: Na õbe'e ba dangama niha andrõ, ba malacha'õ mbanoeara. Ba i'o'õ wangandrõ 3 Ndraono Gizeraëli Jehowa, ibe'e ba dangara Ndrawa Gana'ana andrõ; ba lalacha'õ ira, awõ mbanoeara. Ba tebe'e tõi mbanoea andrõ Horema.

II. **Ba** laheta ira ba hili Hori, 4 latõrõ lala ba nasi zoechoe, ba wamahene tanõ Ndraono Gedomo. Ba ba lala andrõ ba lõ sõchisõchi dõdõ zato. Latahigõ Lowalangi ba 5

he Moze, lamane: Hadia, andrõ mihetaga ba danõ Miseraji, ena'õ tekiko ndra'aga ba danõ si mate? Lõ'õ sa õma koee ba lõ õma idanõ ba anoezoe dõdõma gõ si lõ sõchi
6 andrõ. Ba ifatõrõ chõra goelõ sosõfoe Jehowa, sondrooe niha, tobali ato zi mate Iraono Gizeraëli. *(Kor. I. 10, 9).*
7 Ba mõi ira chõ Moze, lamane: Horõma mege, me matahigõ Jehowa, awõ ndra'oegõ; angandrõ chõ Jehowa, salahima, ena'õ iheta chõma goelõ andrõ! Ba ma-
8 ngandrõ Moze, salahi zato. Ba imane Jehowa chõ Moze: Fazõchi wamaedo goelõ sosõfoe ba toewoe jawa, ba na so nidooe, ba na ifaigi da'õ,
9 ba aoeri ia. Ba ifazõchi goelõ tõla Moze, ba itoewoe jawa; ba na ladooe niha oelõ andrõ ba na ifaigi goelõ tõla andrõ, ba aoeri ia. *(Raz. II. 18, 4. Joh. 3, 14).*
10 III. **Ba** lafazawa ira **Iraono** Gizeraëli, mofanõ, ba ba Goboto tebato
11 dania. Ba laheta ira ba Goboto ba ba Ije Ha'abari molombase, ba danõ si mate, tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai danõ Ndraono Moabi.
12 Ba mofanõ ira ba da'õ, ba molo-
13 mbase ba ndraso Zaredi. Ba mofanõ ba da'õ, ba jefo Garono ba danõ si mate, molombase; Arono so'oeloe ba danõ Ndraono Gamori. Ola Ndraono Moabi Garono andrõ, tánõ ba Ndraono Gamori. *(Sangoehoek.*
14 *11, 18).* Andrõ wa si mané ba zoera wanoewõ Jehowa: „Wahebi ba Zoefa, awõ ndraso andrõ, Arono
15 andrõ, ba sanõsõ andrõ, ba ngai ndraso, iroegi tánõ ba Ari, si faola
16 ba danõ Ndraono Moabi." Ba moroi ba da'õ lasawa Mbe'eri; da'õ goemboe andrõ, niwa'õ Jehowa, me imane chõ Moze; Owoeloi niha sato,
17 ena'õ oebe'e gõra idanõ! Me loeo da'õ, ba lamanõ wanoenõ Iraono Gizeraëli: „Angoemboe, ja'oegõ oe-
18 mboe! Mi'anoenõ chõnia! Ba'a nicharoe zalawa, nichao zeboea tõi ba zato, nicharoe si'o zalawa, nicharoe si'ora!" Ba moroi ba danõ si mate andrõ, ba lasawa Matana;
ba i'otarai Matana, ba noemalõ ba 19
Nahaliëli, ba moroi ba Nahaliëli, ba
lasawa Mbamoti; ba i'otarai Mba- 20
moti ba noemalõ ba zalo'o andrõ ba danõ Ndraono Moabi, lafaoedoegõ zoezoe hili Wisiga, fetahõ danõ si mate.
IV. **Ba** lafatenge zinenge chõ 21
Zihona, razo Ndraono Gamori, Iraono Gizeraëli, lamane chõnia; *(Moz. V. 2, 26)*: Damatõrõ danõoe; nowi 22
ba kaboe nagoe, ba lõ mahoendragõ, ba idanõ ba mba'a, ba lõ mabadoe; lala seboea matõrõ, irege aefaga ba
danõoe. Ba lõ itehe ba Ndraono 23
Gizeraëli Sihona latõrõ danõnia, itema i'owoeloi zabõlõ chõnia, ba ifaondragõ Ndraono Gizeraëli ba danõ si mate, ba me no iroegi Jahasi, ba ilaoe fasoewõ chõra. Ba 24
te'ala ia ba mbawa zi'õli labe'e Iraono Gizeraëli ba lahalõ chõra danõnia, i'otarai Garono, noemalõ ba Jaboko, irege nola Ndraono Gamoni; ola Ndraono Gamoni andrõ, ba noa sa moe'aro'õ. Ba atoe'a 25
ba mbanoea ba da'õ fefoe Ndraono Gizeraëli, labali'õ banoeara mbanoea Ndraono Gamori fefoe, Hesibona andrõ, fabaja banoea side'ide, si fabõbõ chõra, fefoe. *(Jos. 24, 8. Sin. 136, 19).* Hesibona andrõ, 26
ba banoea razo Ndraono Gamori, Sihona andrõ; noa sa isoewõ razo Ndraono Moabi fõna da'õ, ba no ihalõ chõnia danõnia fefoe, iroegi ba mbewe Garono. Andrõ wa la- 27
mane sanoenõ: „Mitaboe ba Hesibona, nitaroe'õ ba ni'aro'õ mbanoea Zihona andrõ! Noa sa i'otarai alitõ 28
Hesibona, holahola galitõ i'otarai mbanoea Zihona; da'õ zi manga Ari Moabi, ba õsi mbanoea ba hilihili ba mbewe Garono. *(Jer. 48, 45).* Alai ndra'o ndra'oegõ, Moabi! 29
Si tekiko ami, ja'ami, banoea Chamosi andrõ! Tobali soloi nononia matoea, ba nira'oe Zihona, razo

Ndraono Gamori, nononia alawe
30 ibe'e. *(Raz. I. 11, 17).* No ma'efasi
wana chõra, ba si lõ boto sa'ae
Hesibona, noemalõ ba Dibona; no
adoedoe mbanoea mabe'e, irege
Nofa; alitõ malaoe, iroegi Medeba."
31 Ba aro sa'ae Ndraono Gizeraëli ba
32 danõ Ndraono Gamori. Ba ifatenge
zamaoeze Moze ba Ja'ezeri ba atoe'a
ira ba mbanoea, fabaja ba halama
soja chõra. Tobali latimba Ndraono
33 Gamori sowanoea ba da'õ. Ba la-
foeli ira foeri ba latõrõ lala ba
Mbazana. Ba ifaondragõ ira Ogi,
razo Mbazana, i'ohe zabõlõ chõnia
fefoe, mõi fasoewõ chõra. *(Moz. V.*
34 *3, 1).* Ba imane Jehowa chõ Moze:
Bõi ata'oefi ia, oebe'e sa ba da-
ngaoe ia, fabaja banoeania fefoe,
ba tanõnia, ba hana na õlaoe chõ-
nia nilaoemõ chõ Zihona no, ba
35 Hesibona. Ba te'ala ia labe'e, fa-
baja ononia ba sabõlõ chõnia fefoe,
tobali samõsa lõ lasaigõ chõnia,
soloi ena'õ, ba lahalõ chõra danõnia.

FAZA 22.

I. Lõ i'o'õ Bileamo andrõ, me ifakaoni'õ ia Balaki. II. Ifoeli ifatenge zinenge chõ Mbileamo Balaki. Mõi ia ba iba'a lala galidenia mala'ika. III. Iroegi Mbalaki Bileamo.

1 I. **A**efa da'õ, ba latohoegõ wofa-
nõ Iraono Gizeraëli ba molombase
dania ba zalo'o, ba danõ Ndraono
Moabi, jefo Joridano, ba gamaoedoe
2 Jericho. Ba i'ila Balaki, ono Zifori
andrõ, fefoe nilaoe Ndraono Gize-
3 raëli ba Ndraono Gamori. Ba ata'oe
sibai Ndraono Mo'abi Ndraono
Gizeraëli; ato sibai sa ira, ba hoe-
mocha mboe Ndraono Moabi Ndrao-
4 no Gizeraëli andrõ. Ba lamane
Iraono Moabi ba zalawa Ndraono
Midiano: Ba ni'ilada ma'õchõ, ba
la'ã manõ fefoe zi tefasoei ja'ita
niha sato sibai andrõ, si mane sawi
si matoea, na la'ã ndroe'oe ba
mbenoea. Ba razo Ndraono Mo'abi,
me loeo da'õ, ba ja'ia Mbalaki
andrõ, ono Zifori. Ba ifatenge zi- 5
nenge chõ Mbileamo, ono Mbeori,
ba Wetori, ba mbewe Oiferati, ba
danõ niwara, ba wogaoni ja'ia,
imane chõnia: So niha, saheta ba
danõ Miseraji; no lahawoei danõ,
ha wa'ebolo, ba iada'e, ba mo-
lombase ba gamaoedoegoe. *(Jos. 24,*
9). Ba aine ba elifi chõgoe niha a- 6
ndrõ, me tebai oelawa; ma atõ
oe'ila dania oe'alani ira ba oetimba
ba danõgoe. Oe'ila sa: nifahowoe'-
õmõ, ba dõrõdõrõ nifahowoe'õ ba
ni'elifimõ, ba dõrõdõrõ ni'elifi! Ba 7
mangefa zatoea Ndraono Moabi ba
satoea Ndraono Midiano, la'ohe loeo
waetasa, ba laroegi Mbileamo, ba
lafa'ema chõnia niwa'õ Mbalaki. Ba 8
imane chõra: Mifõrõ, ba oewa'õ li
chõmi, balazi hadia niwa'õ Jehowa
chõgoe. Ba la'iagõ chõ Mbileamo,
satoea Ndraono Moabi andrõ. Ba 9
mõi Lowalangi chõ Mbileamo,
imane chõnia: Ha niha domeoe a-
ndrõ? Ba itema li Lowalangi Bilea- 10
mo, imane: Balaki andrõ, ono Zi-
fori, razo Ndraono Moabi, no ifate-
nge zinenge chõgoe, imane: Hiza 11
niha, saheta ba danõ Miseraji, no
lahawoei danõ ha wa'ebolo, ba
aine, ba elifi ira chõgoe ma atõ abe'e
ndra'o oesoewõ ira ba oetimba. Ba 12
imane Lowalangi chõ Mbileamo: Lõ
tola mõi'õ awõra, lõ tola õ'elifi niha
andrõ, me no nifahowoe'õ. Ba me 13
moloeo ba iwa'õ li Bileamo ba zatoea
andrõ chõ Mbalaki, imane: Mifoeli
manõ ami ba chõmi; lõ'õ sa itehe
chõgoe Jehowa, mõido awõmi. Ba 14
lafazawa ira satoea Ndraono Moabi
ba laroegi Mbalaki ba lamane: Lõ
edõna Mbileamo mõi awõma.

II. **Ba** ifoeli ifatenge zinenge 15
Balaki, sato ba salawa, seboea
moroi ba da'õ no mege. Ba me 16
laroegi Mbileamo da'õ, ba lamane
chõnia: Da'õ niwa'õ Mbalaki, ono
Zifori: Bõi wa'õ lõ mõi'õ chõgoe!
Eboea sibai loeooe oebe'e, ba fefoe 17
hadia ia niwa'õoe chõgoe, ba oe'o'õ;

ba ae elifi chõgoe niha andrõ!
18 Ba imane Bileamo ba mbanoea Mbalaki andrõ: Ba he afõnoe nomonia firõ ba ana'a ibe'e chõgoe Balaki, ba tebai sa atõ oefadaõ niŵa'õ Lowalangigoe Jehowa, he ba hoehoeo side'ide, ba he ba
19 hoehoeo seboea. Ba mifõrõ gõi ba da'e, bongī, ena'õ oerongo,
20 hadia niŵa'õ Jehowa iada'e. Ba ba zi bongi, ba mõi Lowalangi chõ Mbileamo, imane chõnia: Na ba wogaoni ja'oegõ mõi niha andrõ, ba faoso, ba ae awõra, ba bõi laoe zi
21 tenga niŵa'õgoe chõoe. Ba ihoelõ wongi ifosela galidenia Bileamo, mõi ia awõ zalaŵa Ndraono Moabi a-
22 ndrõ. Ba mofõnoe Lowalangi, bõrõ we'amõinia andrõ; ba iagõ lalania mala'ika Jehowa ba wanenaŵa ja'ia; no fakoedo ia ba hoeloe galidenia ba fao chõnia zawoejoenia, daroea.
23 Ba me i'ila kalidenia, no so ba lala mala'ika Jehowa ba sara wõda ba dangania, si no isõbi, ba ihole'õ ia ba zinga lala, itõrõ mbenoea, Ba ibõzi galide Bileamo, ena'õ ifoeli
24 itõrõ lala. Ba i'agõ zise'ise lala mala'ika Jehowa, ba gotaloea kaboe nagoe, ba zi so õli, faoma fatambai.
25 Ba me i'ila mala'ika Jehowa kalide, ba ifadege ia ba gõli, ilazi gahe Mbileamo ba gõli; ba ifoeli ibõzi
26 ia. Ba ifoeli mowaõwaõ mala'ika Jehowa ba i'agõ zise'ise sibai, si lõ lala wangohole'õ, he ba gambõlõ ba
27 he ba gabera. Ba me i'ila mala'ika Jehowa kalide, ba ibalõdoehini tooe danõ, barõ Mbileamo. Ba mofõnoe Mbileamõ,ihare'õ chõnia mbõ-
28 zibõzi. Ba ifehede galide Jehowa; ba imane chõ Mbileamo: Hadia horõgoe chõoe, wa õbõzibõzido, no medõloe sa'ae? *(Fet. II. 2, 16. Joed. a.*
29 *II).* Imane Bileamo chõ galide: Me no õ'o'aja ndra'odo! Ena'õ na so chõgoe zi'õli, ba noa sa'ae oeboe-
30 noe'õ! Ba imane kalide chõ Mbileamo: Hadia, tenga sa kalideoe ndra'o, si fakoedo ndra'oegõ ba hoeloe, sagõtõ fa'ara, irege ma'õchõ andre? Hadia, no irai amoeatagoe, oelaoe chõoe zi manõ? Ba imane: Lõ'õ!
Ba ibokai hõrõ Mbileamo Jehowa, 31
ba i'ila mala'ika Jehowa, si so ba lala, sara wõda nidõni ba dangania. Ba ifaondrõ ia, ba ifalõgoe tooe ia ba danõ. Ba imane 32
chõnia mala'ika Jehowa: Hana wa õbõzibõzi galide andrõ chõoe, no medõloe sa'ae? Ja'odo a'i zomba'a lala chõoe, me no lala si lõ sõchi wamaigigoe. Ba kalide andrõ, ba no 33
i'ilado, ba no medõloe ihole'õ ia chõgoe; na lõ ihole'õ ia mena'õ, ba mege sa'ae oeboenoe ndra'oegõ, ba ja'ia, ba oe'orifi mena'õ. Ba 34
imane Bileamo chõ mala'ika Jehowa andrõ: Horõgoe da'õ, lõ'õ sa oe'ila, wa ja'oegõ zomba'a lala chõgoe; ba na fatoewoe chõoe, ba oefoelido.
Ba itema li Mbileamo mala'ika Je- 35
howa, imane. Ae manõ awõ niha andro; ba bõi ŵa'õ hadia zi tenga niŵa'õgoe chõoe! Ba fao Mbileamo ba zalaŵa andrõ chõ Mbalaki.

III. Ba me irongo Balaki, no so 36
ba lala Mbileamo, ba ifaondragõ ia, irege Iri Moabi ba mbewe Garono, ba wondrege nola danõ. Ba imane 37
Balaki chõ Mbileamo: Hadia, tenga no mato mendroea oefatenge zinenge chõoe, ba wogaoni ja'oegõ? Hadia mbõrõ, wa lõ mõi'õ chõgoe? Hadia, tebai oefosoemange ndra'oegõ! Ba 38
imane Bileamo chõ Mbalaki: Ba no sodo ae. Ba hadia, tola maõ oeŵa'õ hadia ia? Taroma li nibe'e Lowalangi ba mbewegoe, da'õ niŵa'õgoe dania! Ba fao Mbileamo 39
chõ Mbalaki, ba laroegi Giriati Choesoti. Ba ibe'e soemange [Lo- 40
walangi] zaŵi ba biribiri Balaki, ba ifa'ohe'õ [wõfõ] õ Mbileamo ba õ zalaŵa andrõ, awõnia fao. Ba ma- 41
hemoloe õ, ba ihoelõ wongi Balaki wolohe Bileamo, ifasao mijaŵa ba Mbamoti Mba'ali; ba da'õ oroma chõnia Ndraono Gizeraëli õsa.

FAZA 23.

I. Fama'ele'õ Mbileamo si fõfõna.
II. Fanete wama'ele'õ si fõfõna.

1 I. **B**a imane Bileamo chõ Mbalaki : Wa'õ wama'anõ naha wame'e soemange ba da'e, fitoe, ba fitoe hõnagõ chõgoe ba da'e ono zawi si matoea ba fitoe mbiribiri si ma-
2 toea. Ba i'o'õ Balaki niwa'õ Mbileamo, ba labe'e zoemange Balaki ba Bileamo, samboesamboea naha wame'e soemange, ba sarasara nono zawi ba sagesageoe mbiribiri si
3 matoea. Ba imane Bileamo chõ Mbalaki : Iagõ da'e, ba ngai zoemange nitoenoe ; mofanõ ndra'o, tabe'e ifa'ele'õ ia chõgoe Jehowa, ba hadia ni'oroma'õnia chõgoe, ba oe'ombacha'õ chõoe. Ba mõi ia ba
4 hilihili. Ba i'oroma'õ ia Lowalangi chõ Mbileamo, ba imane chõnia da'õ : Naha wame'e soemange andrõ, si fitoe, ba no oefa'anõ, ba samboesamboea naha wame'e soemange, ba no sarasara nono zawi ba sagesageoe mbiribiri si matoea oebe'e
5 soemange. Ba ibe'e ba mbewe Mbileamo daroma li Jehowa, imane chõnia : Foeli'õ chõ Mbalaki, ba
6 õmanõ chõnia. Ba ifoeli ia chõnia ; ba lõ si teboelõ ia ba ngai zoemange andrõ chõnia, ba awõnia zatoea
7 Ndraono Moabi fefoe. Ba iwa'õ niwa'õnia andrõ, imane : „Moroi ba Garamo ifahalõ'õ ndra'o Balaki, moroi ba hili tánõ ba gatoemboecha loeo ifakaoni'õ ndra'o razo Ndraono Moabi : „Ae elifi chõgoe ma'oewoe Jakobo, ae lacha'õ chõgoe
8 Ndraono Gizeraëli !" He oewisa wangelifi si tenga ni'elifi Lowalangi, ba he oewisa wolacha'õ si tenga
9 nilacha'õ Jehowa ? Moroi ba zokara hili sa oe'ila ira, moroi ba zalawa tanõ oroma ira chõgoe. Soi si no tonia nahia, si lõ mamadoro ja'ia
10 ba ngenoli niha baero. Ha niha zangila mangerai ngawoea gawoe andrõ chõ Jakobo, ba ha niha zangila mama'oli liwoe Ndraono Gizeraëli ? Ena'õ na fa'amate zatoelõ tõdõ wa'amategoe dania, ba ena'õ na fa'aetoe nosorã wa'aetoe nosogoe !" Ba imane Balaki chõ Mbilea- 11
mo : Hadia nilaoemõ andrõ chõgoe ! Ba wangelifi emaligoe oefa'aso ndra'oegõ ; ba hiza. ba no õfahowoe'õ ! Ba imane : Hadia, tenga ha sambalõ 12
nibe'e Jehowa ba mbewegoe oewa'õ ?

II. **B**a imane chõnia Balaki : Ta- 13
boe ba nahia bõ'õ, soroma ira chõoe — ba ha balõra õila, lõ ahori õ'ila ira — ba ba da'õ elifi ira
chõgoe. Ba i'ohe ia ba mbenoea 14
Zofimi ba zoezoe hili Wisiga, ba fitoe ifa'anõ naha wame'e soemange, ba samboesamboea naha wame'e soemange, ba sarasara nono zawi ba sagesageoe mbiribiri si matoea
ibe'e soemange. Ba imane Bileamo 15
chõ Mbalaki : Base'õ ba da'e, ba ngai zoemange nitoenoe, da'oefaondragõ [Lowalangi] ba da'õ. Ba 16
ifa'ele'õ ia Jehowa chõ Mbileamo, ibe'e ba mbewenia daroma li, ba imane chõnia : Foeli'õ chõ Mbalaki
ba õmanõ chõnia. Ba iroegi Mba- 17
laki ; ba lõ si teboelõ ia ba ngai zoemange andrõ chõnia, ba awõnia zatoea Ndraono Moabi. Ba isofoe chõnia Balaki, imane : Hadia niwa'õ Jehowa ? Ba iwa'õ niwa'õnia, 18
imane : „Laoe, ja'oegõ Balaki, fondrondongo ! Be'e mbõrõ dalingaoe chõgoe, ja'oegõ, ono Zifori ! **Tenga** 19
niha Lowalangi, fa ifoeli linia, ba tenga ono niha, fa mangesa dõdõnia ba ngawalõ hadia ia. Hadia, iwa'õ hadia ia, ba lõ itorõ. *(Sam. I. 15, 29. Jak. 1, 17).* Famahowoe'õ niwa'õ 20
chõgoe, ba da mamahowoe ndra'o ba lõ oefoeli ligoe ! Famakao, ba 21
lõ ta'ila ba ma'oewoe Jakobo, ba fa'aboe dõdõ, ba lõ faloecha ba Ndraono Gizeraëli ; itolo ira Lowalangira Jehowa, ba fa'owoeawoea dõdõ zalawa tarongo ba chõra. *(Jer. 50, 20).* No iheta ira ba danõ Mise- 22
raji Lowalangi ; no fa'abõlõ gõrõbao

23 wa'abõlõra. Lõ fachai wanaka ba ma'oewoe Jakobo, ba lõ molemba gelemoe ba Ndraono Gizeraëli. Awai niwa'õda ma'õchó, ba chõ ma'oewoe Jakobo, ba chõ Ndraono Gizeraëli andrõ: Wa'eboea nilaoe Lowalangi!
24 Famazawa zingo si alawe ja'ia wamazawara ja'ira, ba femaoso zingo si matoea wemaosora; lõ mõrõ ira, na lõ moe'ã gahoeloea oea, na lõ moebadoe ndro niboenoe!" *(Moz. I.*
25 *49, 9).* Ba imane Balaki chõ Mbileamo: Bõi elifi ira ba bõi fahowoe'õ. Itema li Mbalaki Bileamo,
26 imane chõnia: Tenga no oewa'õ chõoe: Fefoe hadia ia niwa'õ Je-
27 howa, da'õ oelaoe. Ba imane Balaki chõ Mbileamo: Taboe, da'oe'ohe ndra'oegõ ba nahia bõ'õ, ma itehe Lowalangi, ba da'õ õ'elifi ira chõgoe.
28 Ba i'ohe ba zoezoe hili Weoro Mbileamo Balaki, hili si otahõgõ
29 tanõ si mate. Ba imane Bileamo chõ Mbalaki: Wa'õ wama'anõ naha wame'e soemange chõgoe, fitoe, ba fitoe rozi hõnagõ chõgoe ba da'e ono zawi ba fitoe nga'eoe biribiri si
30 matoea. Ba i'o'õ Balaki niwa'õ Mbileamo; ba samboesamboea naha wame'e ba sarasara nono zawi ba sagesageoe mbiribiri si matoea ibe'e soemange.

FAZA 24.

I. Fama'ele'õ Mbileamo fanete zi doea balõ. II. Fango'ozoei fama'ele'õ.

1 I. **B**a me i'ila Bileamo, omasi Jehowa, tefahowoe'õ Ndraono Gizeraëli, ba lõ i'aloei wama'ele'õ si mane ba zi mendroea mege, itema i'ota-
2 hõgõ danõ si mate. Ba me ifachõlõ ia, ba me i'ila Ndraono Gizeraëli solombase ba da'õ, samboesamboea mado ba samboesamboea nahia, ba so chõnia Geheha Lowalangi.
3 Ba iwa'õ niwa'õnia, imane: „Da'e niwa'õ Mbileamo andre, ono Mbeori; da'e niwa'õ niha andrõ, si no teboka
4 hõrõ. Da'e niwa'õ zamondrongo fehede Lowalangi, sanehe angilata chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ, si no alaoe tooe ba si no moeheta baloebaloe hõrõ:
Ha lõ agasõchi nosemi, ja'ami ma'- 5
oewoe Jakobo! nahiami andrõ, ja'-
ami Iraono Gizeraëli. Si mane daso, 6
si no ebolo misa, si mane kaboe ba mbewe nidanõ seboea, si mane gõna farasi, nitanõ Jehowa, si mane
eresi ba mbewe nidanõ! Adoewa 7
nidanõ ba dimba andrõ chõnia, ba si lõ ambõ idanõ nowinia. Sabõlõ moroi chõ Agagi andrõ razora, seboea sibai wa'asalawania. *(Sam. I.*
15, 8). Lowalangi andrõ zangeheta 8
mege ba danõ Miseraji, ba no amaedola wa'abõlõ gõrõbao chõra. Niha si fa'emali chõra, ba la'ã, larasa dõla, lafatõ nono wana chõra.
No lafadõlõ ira, mõrõ ira tooe, si 9
mane singo, ba si mane singo si alawe; ha niha zi keani ja'ira? Ha niha zamahowoe'õ ja'oegõ, ba nifahowoehowoe'õ, ba haniha zangelifi ja'oegõ, ba ni'elifi!" *(Moz. I.*
12, 3).

II. **B**a mofõnoe sibai Mbalaki chõ 10
Mbileamo, ilaoe datawó. Ba imane chõ Mbileamo: Ba wangelifi emaligoe oefakaoni'õ ndra'oegõ, ba no ha sambalõ famahowoe chõoe, no
medõloe ae! Ba foeli'õ manõ sa'ae 11
chõmi; tõdõgoe, ba oe'eboea'õ loeooe, ba si lõ loeo ndra'oegõ ibe'e
Jehowa. Ba imane Bileamo chõ 12
Mbalaki: Hadia, tenga no oewa'õ ba zinenge andrõ, nifatengeoe chõgoe: He afõnoe nomonia firõ ba 13
ana'a ibe'e chõgoe Balaki, ba tebai zoei oefadaõ niwa'õ Jehowa ba tebai oelaoe zomasi ndra'o, ha nibe'e
Jehowa ba dõdõgoe, ha da'õ oewa'õ. *(Neh. 13, 2).* Ba oefoelido sa'ae ba 14
niwama; ba hiza, da'oebokai chõoe hadia nilaoe niha andrõ ba mbanoeaoe dania. Ba iwa'õ niwa'õnia, 15
imane: „Da'e niwa'õ Mbileamo andre, ono Mbeori, niha andrõ, si no teboka hõrõ. Da'e niwa'õ 16
zamondrongo fehede Lowalangi, si

no aboto ba dõdõ Fondrege zalawa andrõ, sanehe angilata chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ, si no alaoe tooe ba si no moeheta baloebaloe hõrõ;
17 „Oe'ila ia, ba lõ'õ na anehedo ia, ba arõoe na ma'ifoe. **Toemboe ndrõfi ba ma'oewoe Jakobo, ba si'o zalawa i'otarai Ndraono Gizeraëli; da'õ worasa dangidangi Ndraono Moabi, fabaja amoe'oe ma'oewoe Zeti fefoe.** *(Sam. II. 8, 2. Jer. 48, 45).*
18 Tanõ Ndraono Gedomo, ba mõi barõ mbawara, ba Se'ira, emalira, ba mõi barõ mbawara. Ba seboea toeria nilaoe Ndraono Gizeraëli,
19 *(Sam. II. 8, 14).* Ba ma'oewoe Jakobo i'otarai salawa, ba ihori zi no
20 moloi mege, ba mbanoea misa!" Ba me i'ila Ndraono Gamaleki, ba iwa'õ niwa'õnia, imane: „Si a'a niha baero andrõ, ba ja'ia Ndraono Gamaleki, ba fozoenia, ba fa'atekiko!" *(Sam.*
21 *I. 15, 3).* Ba me i'ila ma'oewoe Geni andrõ, ba iwa'õ niwa'õnia, imane: „No aro nahiamõ, nifanoege ba dete gara gazoenimõ. *(Moz. I.*
22 *15, 19).* Ba fa'atekiko sa atõ fõna Ga'ino, ha wa'ara tõ na, ba la'oloi'õ
23 ndra'oegõ Dawa Asiria." Ba imane na: „Alai ita, ha niha zaoeri, na
24 ifatõrõ zi manõ Lowalangi! Ba hiza nowo moroi sa ba Ndrawa Giti, fangõhõndrõgõ Ndrawa Asiria, fangõhõndrõgõ danõ si jefo; ba da'õ
25 gõi, ba fa'atekiko fõnania." Ba ifazawa ia Bileamo, ba wamoeli ja'ia ba chõra, ba mofanõ gõi Mbalaki.

FAZA 25.

I. Lahorõni nono alawe Ndraono Midiano Iraono Gizeraëli. Fotoe horõ andrõ. II. Fõnoe Wineha andrõ, me no lasawõ goroisa Lowalangi, ba te'aro'õ ia ere, amaedola loeonia. Lasoewõ Ndraono Midiano.

1 I. Ba me sosó ba Zitimi Ndraono Gizeraëli, ba ibõrõtaigõ lahorõhorõni nono alawe Ndraono Moabi.
2 Lakaoni ira ba wemanga ba wame'e adoe chõra Iraono Moabi; ba manga ira ba mangaloeloe ba nadoe chõra.
Ba molemba ba Mba'ali-Weoro 3
Ndraono Gizeraëli; ba mofõnoe Jehowa ba Ndraono Gizeraëli: *(Moz. V. 4, 3. Jos. 22, 17. Sin. 106, 28. Hos. 9, 10).* Ba imane Jehowa chõ 4
Moze: Owoeloi zatoea mbanoea fefoe, ba tawi ira ba zino, chõ Jehowa, ena'õ dõhõ wõnoe Jehowa andrõ ba Ndraono Gizeraëli, si no abõlõbõlõ. Ba imane Moze ba za- 5
ngoehoekoe ba Ndraono Gizeraëli. Iboenoe mbanoeania zamõsana, ja'ami, banoeania si no molemba ba Mba'ali-Weoro andrõ! *(Moz. II. 32, 27).* Ba so zamõsa, Iraono 6
Gizeraëli, solohe ba chõra ono alawe Ndraono Midiano, ba zanehe Moze ba Iraono Gizeraëli sato, fefoe, me mangarõngarõ ira ba golajama nose wama'ele'õ. Ba me i'ila 7
da'õ Fineha, ono Geleazari, ma'oewoe Ga'aroni ere, ba maoso ia ba hoenõ zato, itoejoe doho, ba i'o'õ mba- 8
noeara andrõ misi bacha, ba faoma itaroe'õ ba daloe doho, daroea ira iwara andrõ alawe andrõ; ba dõhõ wamakao andrõ, ba Ndraono Gizeraëli. Ba fa'ato zi no tekiko ba 9
wamakao andrõ, ba no 24,000. *(Kor. I. 10, 8).*

II. Ba hoemede Jehowa chõ Mo- 10
ze, imane: Fineha andrõ, ono Gele- 11
azari, ma'oewoe Ga'aroni ere, ba no ibe'e alõ wõnoegoe ba Ndraono Gizeraëli, me no mofõnoe ia chõra, si mane na mofõnoefõnoe ndra'o chõra, ba tobali lõ oehori Ndraono Gizeraëli, ba wõnoegoe andrõ. Andrõ 12
õwa'õ chõnia: Hiza, oefaboe'oe chõnia wangorifi chõgoe. Nitehe ere ia, 13
awõ nga'õtõnia dania, gõtõgõtõ wa'ara; bõli gõlõnia, me no mofõnoe ia ba zõfõnoe Lowalanginia, ba me no ifaigi wameta sala ba Ndraono Gizeraëli. Ba tõi mbanoeara andrõ ni- 14
boenoe, awõ ndra alawe Iraono Midiano andrõ, ba Simeri, ono Záloe, satoea mbanoea ba mado Zimeoni. Ba ira alawe Iraono Midiano niboe- 15
noe andrõ, ba Kosibi dõi, ono Zoeri,

satoea mbanoea, satoea zi sawœ ba
16 Ndraono Midiano. Ba hoemede Je-
17 howa chõ Moze, imane: Misoewõ
18 Ndraono Midiano, mi'alani ira. Noa
sa lasoewõ ami falimosara andrõ,
nilaoera chõmi, ba Weoro andrõ
ba ba mbanoeara andrõ, Kosibi,
ono zalawa Ndraono Midiano ni-
boenoe me loeo tefatõrõ chõmi
wamakao andrõ, ba Weoro andrõ.
(F. 31, 2).

FAZA 26.

I. Lafoeli la'ofaja niha. II. Tefachoi wamaosa tanõ. Iraono Lewi.

1 **1.** Ba me no dõhõ wamakao a-
ndrõ, ba imane Jehowa chõ Moze,
ba chõ Geleazari, ono Ga'aroni ere:
2 Mi'ofaja Ndraono Gizeraëli fefoe, si
20 fache ba si a'a moroi andrõ, sa-
mboesamboea mado, dozi solohe ba-
loese ba Ndraono Gizeraëli. *(F. 1, 2).*
3 Ba lawa'õ li ira Moze Eleazari chõra,
ba zalo'o tanõ Ndraono Moabi, ba ga-
4 maoedoe Jericho, chõra si 20 fache ba
si a'a moroi andrõ, dali niwa'õ Jeho-
wa chõ Moze. Ba da'e Ndraono Gize-
5 raëli, si otarai danõ Miseraji: Roe-
beno, si a'a Ndraono Gizeraëli. Ba
iraono Roebeno, ba Hanochi, toea
nga'õtõ Hanochi andrõ; ba Waloe,
toea nga'õtõ Waloe andrõ. *(Moz. I.*
6 *46, 8 b. t.)* Ba Heseroni, toea nga'-
õtõ Heseroni andrõ; ba Kare-
7 mi, toea nga'õtõ Garemi andrõ. Da'õ
nga'õtõ Roebeno andrõ. Ba fa'ato
8 ni'ofaja ja'ira, ba no 43,730. Ba ono
9 Waloe andrõ, ba Eliabi. Ba iraono
Geliabi, ba Nemoeëli ba Datano ba
Abiramo. Da'õ zalawa rafe andrõ,
Datano ba Abiramo, si fao chõ Gora
no, me fasoso ira chõ Jehowa, *(F. 16,*
10 *1 b. t.)*, me ifaboka mbawania tanõ,
me itõlõ ira, awõ Gora, me tekiko
zi fao andrõ, me i'ã alitõ zi 250 niha,
me tobali tandra [famangelama] ira;
11 Ba lõ si tekiko ndraono Gora. *(Sin.*
12 *42, 1).* Ba ba nga'õtõ ndraono Zi-
meoni, ba Nemoeëli, toea nga'õtõ
Nemoeëli andrõ, ba Jamini, toea
nga'õtõ Jamini andrõ, ba Jachino,
toea nga'õtõ Jachino andrõ, ba Sera, 13
toea nga'õtõ Zera andrõ, ba Saoelo,
toea nga'õtõ Zaoelo andrõ; da'õ 14
nga'õtõ Zimeoni andrõ, no 22,200.
Ba ba nga'õtõ ndraono Gado andrõ, 15
ba Sefono, toea nga'õtõ Zefono a-
ndrõ, ba Hagi, toea nga'õtõ Hagi
andrõ, ba Soeni, toea nga'õtõ Zoeni
andrõ, ba Osini, toea nga'õto Gosini 16
andrõ, ba Eri, toea nga'õtõ Geri a-
ndrõ, ba Arodi, toea nga'õtõ Garodi 17
andrõ, ba Areli, toea nga'õtõ Gareli
andrõ. Da'õ nga'õtõ ndraono Gado 18
andrõ, ha wa'ato ira, ni'ofaja, no
40,500. Ba ono Joeda, ba Eri ba 19
Onani, ba Eri andrõ ba Onani, ba
si mate ba danõ Gana'ana. *(Moz.*
I. 38, 3. 4). Ba ba nga'õtõ ndraono 20
Joeda andrõ, ba Sela, toea nga'õtõ
Zela andrõ, ba Faresi, toea nga'õtõ
Waresi andrõ, ba Sera, toea nga'õtõ
Zera andrõ. Ba ba ndraono Waresi 21
andrõ, ba Eseromo, toea nga'õtõ
Geseromo andrõ, ba Hamoeli, toea
nga'õtõ Hamoeli andrõ. Da'õ nga'- 22
õtõ Joeda andrõ, ha wa'ato ira,
ni'ofaja, no 76,500. Ba ba nga'õtõ 23
Isasari andrõ, ba Tola, toea nga'õtõ
Dola andrõ, ba Foewa, toea nga'-
õtõ Woewa andrõ, ba Jasoebi, toea 24
nga'õtõ Jasoebi andrõ, ba Simeroni,
toea nga'õtõ Zimeroni andrõ. Da'õ 25
nga'õtõ Isasari andrõ, ha wa'ato ira,
ni'ofaja, no 64,300. Ba ba nga'õtõ 26
Zeboeloni, ba Seredi, toea nga'õtõ
Zeredi andrõ, ba Elono, toea nga'õtõ
Gelono andrõ, ba Jaleëli, toea nga'-
õtõ Jaleëli andrõ. Da'õ nga'õtõ Ze- 27
boeloni andrõ, ha wa'ato ira, ni'o-
faja, no 60,500. Ba nga'õtõ Josefo, 28
ba ononia andrõ, Manase ba Eferaji.
Ba ba ndraono Manase, ba Machiro, 29
toea nga'õtõ Machiro andrõ. Ono
Machiro, ba Gileadi, toea nga'õtõ Gi-
leadi andrõ. Ono Gileadi andrõ, ba 30
Jezeri, toea nga'õtõ Jezeri andrõ,
ba Heleki, toea nga'õtõ Heleki a-
ndrõ, ba Aseriëli, toea nga'õtõ Ga- 31
seriëli andrõ, ba Sichema, toea nga'-

32 õtõ Zichema andrõ, ba Semida, toea nga'õtõ Zemida andrõ, ba Heferi,
33 toea nga'õtõ Heferi andrõ. Ba Selofadi andrõ, ono Heferi, ba si lõ ono matoea, ha ono alawe; ba tõi nononia alawe andrõ, ba Mala ba Noa
34 ba Hogela ba Milika ba Tirisa. Da'õ nga'õtõ Manase, ha wa'ato ira, ni'o-
35 faja, no 52,700. Ba da'e nga'õtõ ndraono Geferaji andrõ: Soetela, toea nga'õtõ Zoetela andrõ, ba Becheri, toea nga'õtõ Mbecheri andrõ, ba Tahana, toea nga'õtõ Dahana
36 andrõ. Ba da'e Ndraono Zoetela andrõ: Erano, toea nga'õtõ Gerano
37 andrõ. Da'õ nga'õtõ ndraono Geferaji, ha wa'ato ira, ni'ofaja, no 32,500. Da'õ nga'õtõ ndraono Josefo
38 andrõ. Ba ba nga'õtõ ndraono Mbenijami, ba Bela, toea nga'õtõ Mbela andrõ ba Asibeli, toea nga'õtõ Gasibeli andrõ, ba Ahiramo, toea nga'-
39 õtõ Gahiramo andrõ, ba Soefama, toea nga'õtõ Zoefama andrõ, ba Hoefama, toea nga'õtõ Hoefama a-
40 ndrõ. Ba ono Mbela andrõ, ba Aradi ba Na'ama; Aradi, ba toea nga'õtõ Garadi andrõ, ba Na'ama, ba toea
41 nga'õtõ Na'ama andrõ. Da'õ nga'õtõ ndraono Mbenijami andrõ, ha wa'ato
42 ira, ni'ofaja, no 45,600. Ba da'e nga'õtõ ndraono Dano andrõ: Soeha, toea nga'õtõ Zoeha andrõ; da'õ nga'õtõ Dano, ba watalifoesõta a-
43 ndrõ chõra. Fefoe nga'õtõ Zoeha andrõ, ha wa'ato ira, ni'ofaja, ba no
44 64,400. Ba ba nga'õtõ ndraono Gaseri, ba Jimena, toea nga'õtõ Jimena andrõ, ba Jisiwi, toea nga'õtõ Jisiwi andrõ, ba Beria, toea nga'õtõ
45 Mberia andrõ. Ba iraono Mberia, ba Heberi, toea nga'õtõ Heberi andrõ, ba Malekiëli, toea nga'õtõ Male-
46 kiëli andrõ. Ba ono Gaseri alawe, ba
47 Sera dõi. Da'õ nga'õtõ ndraono Gaseri, ha wa'ato ira, ni'ofaja, no
48 53,400. Ba ba nga'õtõ ndraono Nafatali, ba Jaseëli, toea nga'õtõ Jaseëli andrõ, ba Goeni, toea nga'õtõ Goeni
49 andrõ, ba Jeseri, toea nga'õtõ Jeseri andrõ, ba Silemi, toea nga'õtõ Zilemi andrõ. Da'õ nga'õtõ Nafetali ba 50
wafalitoesõta andrõ chõra, ba fa'-ato ni'ofaja, ja'irá, ba no 45,400. Da'õ ni'ofaja, Iraono Gizeraëli, no 51
601,730.

II. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, 52
imane: Chõra andrõ lafaosa danõ, 53
nitoetoe tanõ, balazi ha wa'ato ira. Sato niha, ba ebolo danõ labe'e tána 54
chõra, ba ba zi õna'õna fa'ato, ba la'õnaigõ wogoi tána chõra; balazi ha wa'ato ni'ofaja, ja'ira, ba wogoi tána chõra. *(F. 33, 54. Jos. 14, 2).* Ba nilaoe dahõdahõ ba wamaosa 55
tanõ, samboesamboea mado zanema, balazi dõi doeara. Dali dahõdahõ, 56
ba wamaosa chõra, tána chõra, ba zato niha ba ba zambõ fa'ato. Ba 57
da'õ ni'ofaja ono Lewi, samboesamboea watalifoesõta: Gereso andrõ, toea nga'õtõ Gereso, ba Kahati, toea nga'õtõ Gahati andrõ, ba Merari, toea nga'õtõ Merari andrõ. *(Moz. II. 6, 16).* Da'õ nga'õtõ Lewi 58
andrõ: nga'õtõ Libeni andrõ, ba nga'õtõ Heberona, ba nga'õtõ Maheli, ba nga'õtõ Hoesi, ba nga'-õtõ Gora. Ba ono Gahati, ba Ameramo andrõ; ba fo'omo Ga- 59
meramo, ba Jochebe, ono Lewi alawe, ononia ba danõ Miseraji; ba ono da'õ chõ Gameramo, ba A'aroni ba Moze ba talifoesõra alawe andrõ, Mirija. *(Moz. II. 6, 20).* Ba ono 60
Ga'aroni, ba Nadabi ba Abihoe ba Eleazari ba Itamari. Ba Nadabi 61
andrõ ba Abihoe, ba mate, me la'-ohe fõna Jehowa galitõ si tenga. *(Moz. III. 10, 2).* Ba fa'ato ni'ofaja, 62
ja'irá, ba no 23,000, dozi motõi matoea, si sara wawa fa'eboea ba si a'a moroi andrõ. Lõ'õ sa moefao ira ba wangofaja Iraono Gizeraëli bõ'õ mege, me lõ sinemara tána chõra tanõ, ba ngai Ndraono Gizeraëli bõ'õ. Da'õ ni'ofaja ndra Moze 63
Eleazari ere andrõ, sangofaja Iraono Gizeraëli ba zalo'o tanõ Ndraono Moabi, ba mbewe Joridano, ba ga-

64 maoedoe Jericho. Ba samõsa lõ'õ sa'ae ba da'õ ni'ofaja ndra Moze A'aroni ere no, me la'ofaja Ndraono Gizeraëli ba danõ si mate ba gahe
65 hili Zina'i. Noa sa iwa'õ chõra Jehowa, si mate ba danõ si mate ira; ba no tobali samõsa lõ si tosai, ja'irá andrõ, baero Galebi, ono Jefoene, ba Josoea, ono Noeni. *(F. 14, 23).*

FAZA 27.

I. Amachoita ba nono alawe sanema ondrõita. II. I'ombacha'õ wa'amate Moze Jehowa ba iwa'õ wamataro Josoea, fangali Moze.

1 I. Ba so nono Zelofadi alawe, Selofadi ono Heferi ono Gileadi ono Machiro ono Manase, nga'õtõ Manase andrõ, ono Josefo, ba tõi nononia andrõ, ba Mala ba Noa ba Ho-
2 gela ba Milika ba Tirisa. La'ondrasi ndra Moze Eleazari ere andrõ ba satoea ba sato fefoe, ba golajama
3 nose wama'ele'õ, lamane: Amama, ba no mate ba danõ si mate, tenga awõ zi fao chõ Gora no, si maoso no, solawa Jehowa; ba horõnia [samõsa ja'ia] mate ia. Ba lõ ono ma-
4 toea chõnia. Ba hana wa labe'e taja dõi namama ba nga'õtõ andrõ chõra, me no lõ ono matoea chõnia; Chõma mibe'e dána chõma tanõ, ba
5 ngai dalifoesõ namama! Ba i'ohe chõ Jehowa hoehoeora andrõ Mo-
6 ze. Ba imane Jehowa chõ Moze:
7 Si ndroehoe niwa'õ nono Zelofadi andrõ. Õbe'e sa'ae chõra dána chõra, ba ngai dalifoesõ namara, tána chõ namara ena'õ, ba chõra mõi õbe'e.
8 *(F. 36, 2).* Ba õmane ba Ndraono Gizeraëli: Na so zi mate lõ ono matoea, ba chõ nononia alawe mõi
9 dána chõnia tanõ mibe'e. Ba na lõ'õ gõi ono alawe chõnia, ba ba dalifoesõnia mitehe dána chõnia a-
10 ndrõ. Ba na lõ'õ gõi talifoesõnia, ba
11 ba dalifoesõ namania mitehe. Ba na lõ'õ gõi talifoesõ namania, ba ba zabõlõ ahatõ chõnia ba nga'õtõra andrõ mõi mibe'e; da'õ sa'ae zochõ. Da'õ dania hoekoe ba Ndraono Gizeraëli, dali niwa'õ Jehowa chõ Moze.

II. Ba imane Jehowa chõ Moze: 12
Ae mijawa ba hili Gabari andrõ, ba faigi danõ andrõ, nibe'egoe ba Ndraono Gizeraëli. *(Moz. V. 32 49).* Ba na 13
no õfaigi, ba la'oroedoegõ gõi ndra'oegõ chõ ndra toeaoe, si mane ga'aoe A'aroni, si no moe'oroedoegõ, *(F. 20, 28),* me no lõ nifondrondrongomi 14
niwa'õgoe andrõ, ba danõ si mate Sini, me fasoso zato, me mifolachõmi mena'õ ndra'odo ba zanehe ira, ba nidanõ andrõ (Idanõ wasosota andrõ da'õ ba Gadesi, ba danõ si mate Sini). *(F. 20, 12).* Ba hoemede Moze 15
chõ Jehowa, imane: Ena'õ na ifa- 16
taro zamõsa solohe sato Jehowa andrõ, So'aja noso ba mboto niha fefoe, *(F. 16. 22),* solohe ja'ira na 17
mofanõ ba na mangawoeli, solohe ja'ira na mõi, heza, ba na lafoeli ira baose, fa bõi hoelõ mbiribiri si lõ koebalo mbanoea Jehowa andrõ. *(Mat. 9, 36).* Ba imane Jehowa chõ 18
Moze: Halõ chõoe Josoea andrõ, ono Noeni, niha si so Eheha, toefa hõgõnia tangaoe, *(Moz. V. 1, 38),* ba ohe chõ Geleazari ere andrõ ba 19
ba zato fefoe, ba wamataro ja'ia ba zanehe ira; ba õhare'õ chõnia 20
õsa lachõmimõ andrõ, ena'õ lafondrondrongo linia Iraono Gizeraëli sato, fefoe. Jamõi chõ Geleazari ere, 21
ena'õ idõni ba doena Oerimi andrõ, chõ Jehowa; balazi dania niwa'õnia na mofanõ ira, ba na molombase, ja'ia ba Iraono Gizeraëli fefoe, sato fefoe. *(Moz. II. 28, 30).* Ba i'o'õ 22
Moze niwa'õ Jehowa chõnia: ihalõ Josoea andrõ ba i'ohe chõ Geleazari ere ba ba zato fefoe. Ba itoefa 23
hõgõnia tanga, ifataro ia, dali niwa'õ Jehowa, nifa'ema Moze.

FAZA 28.

Amachoita ba zoemange, hadia ia : I. Soemange sero ma'ŏchŏ. II. Soemange na loeo sabato. III. Soemange na fasoelŏna mbawa. IV. Soemange fasa. V. Soemange na loeo wendrakose.

I. **B**a hoemede Jehowa chŏ Moze, imane : Be'e li ba Ndraono Gizeraëli, ŏmane chŏra : Bŏi olifoe ami wame'e ame'ela soemange andrŏ chŏgoe na inŏtŏ, ŏgoe, soemange nifatŏrŏ ba galitŏ, nihonogŏi chŏgoe, samohoea chŏgoe. *(Moz. III. 3, 11 ; 21, 6).* Ŏmane na chŏra : Da'ŏ zoemange nifatŏrŏ ba galitŏ, nibe'emi chŏ Jehowa : Sero ma'ŏchŏ, ba doea rozi nono mbiribiri, si lŏ sala, soemange nitoenoe, si lŏ aefa'aefa. *(Moz. II. 29, 38).* Ono mbiribiri si sara, ba na mahemoloe mbanoea ŏbe'e, ba si sara, ba na tánŏ owĭ, ba tŏloe kata hamo si sŏchi, ninifachŏjŏ fanicha mboea zai nifoefoe, samba kata, soemange ni'ā. *(F. 15, 4.).* Da'ŏ zoemange nitoenoe andrŏ, si lŏ aefa'aefa, nibe'e no, ba gahe hili Zina'i, samohoea, nibe'e chŏ Jehowa, soemange nifatŏrŏ ba galitŏ. Ba nifao ba zi sarasara ono mbiribiri, soemange nibadoe, ba sambasamba kata. Ba ni'amoni'ŏ labe'e chŏ Jehowa zoemange nibadoe andrŏ, agoe nilaoe famasa. Ba ono mbiribiri si sara, ba na tánŏ owĭ ŏbe'e ; ba nifao zoemange ni'ā, si mane ba zangoehoelŏ wongi mege, awŏ zoemange nibadoe andrŏ, nifao chŏnia, soemange nifatŏrŏ ba galitŏ, nibe'e chŏ Jehowa, samohoea.

II. **B**a na loeo sabato, ba doea rozi nono mbiribiri si dŏfi fa'eboea, si lŏ sala, ba tŏloe hinaoja hamo si sŏchi nifaroeka fanicha, soemange ni'ā, ba soemange nibadoe andrŏ, nifao ba da'ŏ. Da'ŏ zoemange nitoenoe andrŏ, ero na loeo sabato, baero zoemange nitoenoe andrŏ, si lŏ aefa'aefa, ba soemange nibadoe andrŏ, nifao ba da'ŏ.

III. **B**a ero na fasoelŏna mbawa chŏmi, ba mibe'e soemange Jehowa, ba doea rozi nono zawĭ, si matoea ba sageoe mbiribiri si matoea ba fitoe rozi nono mbiribiri, si dŏfi fa'eboea, si lŏ sala ; ba sarasara ono zawĭ, ba doeadoea doemba nifao hamo si sŏchi nifaroeka fanicha, soemange ni'ā, ba sagesageoe biribiri si matoea, ba tŏloetŏloe hinaoja hamo si sŏchi, nifaroeka fanicha, soemange ni'ā, ba sarasara ono mbiribiri, ba tŏloetŏloe kata hamo si sŏchi, nifaroeka fanicha, soemange ni'ā, — soemange nitoenoe, samohoea, soemange nifatŏrŏ ba galitŏ, nibe'e chŏ Jehowa. Ba ba zoemange nibadoe andrŏ, nifao ba da'ŏ, ba sarasara ono zawĭ, ba sambasamba hinaoja nagoe, ba sagesageoe biribiri si matoea, ba sambasamba kata a matonga, ba sarasara ono mbiribiri, ba sambasamba kata. Da'ŏ zoemange nitoenoe andrŏ nibe'e, ero na fasoelŏna, dŏfi fasoei manŏ. Ba baero ŏ, ba sageoe nambi si matoea, soemange fameta horŏ, nibe'e chŏ Jehowa ; baero zoemange nitoenoe andrŏ, si lŏ aefa'aefa, ba baero zoemange nibadoe andrŏ, nifao ba da'ŏ, wame'e da'ŏ.

IV. **B**a ba zi meweleŏfa ba mbawa si fŏfŏna, ba telaoe wasa andrŏ, chŏ Jehowa. *(Moz. II. 12, 18. 21. Moz. III. 23, 5).* Ba ba zi mewelelima ba mbawa da'ŏ, ba aechoe ba danŏ gowasa andrŏ. Fitoe bongi wa'ara te'ā roti si lŏ moe'aisŏni. Na loeo si fŏfŏna andrŏ, ba owoelo ba ni'amoni'ŏ, ba lŏ tola mihalŏ hadia ia halŏwŏ ba da'ŏ. *(Moz. III. 23, 7).* Ba nibe'e chŏ Jehowa soemange nifatŏrŏ ba galitŏ, soemange nitoenoe, ba doea rozi nono zawĭ, si matoea, ba sageoe mbiribiri si matoea ba fitoe rozi nono mbiribiri ; si lŏ sala, mibe'e. Ba nifao ba da'ŏ, soemange ni'ā, ba hamo si sŏchi, nifaroeka fanicha,

doea doemba zi fao ba nono zawi, ba tõloe hinaoja ba mbiribiri si
21 matoea andrõ; ba sarasara ono mbiribiri si fitoe andrõ, ba tõloe-
22 tõloe kata mifao. Ba baero õ, ba sageoe nambi si matoea, soemange fameta horõ, ba wameta salami
23 andrõ. Da'õ [fefoe] mibe'e, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ ba zangoehoelõ wongi, nibe'e soemange nitoe-
24 noe si lõ aefa'aefa. Soemange da'õ nibe'e chõ Jehowa, õ soemange nifatõrõ ba galitõ, samohoea, ero ma'-
ốchõ, fitoe bongi wa'ara; baero zoemange nitoenoe andrõ si lõ aefa'aefa andrõ, ba baero zoemange nibadoe andrõ, nifao ba da'õ wame'e ja'ia.
25 Ba na loeo si fitoe, ba owoelo ami ba ni'amoni'õ, ba lõ tola mihalõ hadia ia halõwõ ba da'õ.
26 V. **B**a na bawa wamasi sahoelõ, na mibe'e zoemange Jehowa, soemange ni'ā, fõfõ mboea zahoelõ, na owasa wendrakose chõmi, ba owoelo ami ba ni'amoni'õ; ba lõ tola mihalõ hadia ia halõwõ ba da'õ. *(Moz. III.*
27 *23, 15)*. Ba soemange nitoenoe, samohoea, nibe'emi chõ Jehowa, ba doea rozi nono zawi ba sageoe mbiribiri si matoea ba fitoe rozi nono
28 mbiribiri. Ba nifao ba da'õ soemange ni'ā, ba hamo si sõchi nifaroeka fanicha, sarasara ono zawi ba doea-doea doemba, ba ba mbiribiri si
29 matoea andrõ, ba tõloe hinaoja, ba sarasara ono mbiribiri si fitoe andrõ,
30 ba tõloetõloe kata; ba sageoe nambi si matoea, ba wameta salami.
31 Baero zoemange nitoenoe andrõ, si lõ aefa'aefa andrõ, ba baero zoemange ni'ā ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, wame'emi ja'ia; si lõ sala mibe'e.

FAZA 29.

I. Soemange na owasa nilaoe torofe. II. Na owasa fangatoelõ. III. Na owasa nose daha geoe.

1 I. **B**a na tesa'a lõ faoro, na bawa si fitoe, ba owoelo ami ba ni'amoni'õ, ba lõ tola mihalõ hadia ia halõwõ ba da'õ, bawa wolaoe torofe fangechoegõ niha ia chõmi, miwa'õ. *(Moz. III. 23, 24)*. Ba soemange 2
nitoenoe, samohoea, nibe'emi chõ Jehowa ba da'õ, ba sara nono zawi, si matoea, ba sageoe mbiribiri si matoea ba fitoe rozi nono mbiribiri, si dõfi fa'eboea, si lõ sala. Ba nifao 3
ba da'õ, soemange ni'ā, hamo si sõchi, nifaroeka fanicha, ba doea doemba ba nono zawi andrõ, ba tõloe hinaoja ba mbiribiri si matoea andrõ, ba sarasara ono mbiribiri 4
andrõ si fitoe, ba tõloetõloe kata. Ba baero õ, ba sageoe nambi si 5
matoea, soemange fameta horõ, ba wameta salami, baero zoemange ni- 6
toenoe andrõ na fasoelõna, awõ zoemange ni'ā, nifao ba da'õ, ba baero zoemange nitoenoe andrõ sero ma'-
ốchõ ba soemange ni'ā andrõ, ba soemange nibadoe, nifao, nifachoi andrõ — samohoea, soemange nifatõrõ ba galitõ, nibe'e chõ Jehowa.
II. **B**a ba zi mewoeloe, ba mbawa 7
si fitoe andrõ, ba owoelo ami ba ni'amoni'õ ba mangaloeloe ami; hadia ia halõwõ, ba lõ tola mihalõ
ba da'õ. *(Moz. III. 23, 27)*. Ba 8
soemange nitoenoe, nibe'emi chõ Jehowa, samohoea, ba sara nono zawi, si matoea, ba sageoe mbiribiri, si matoea ba fitoe rozi nono mbiribiri si dõfi fa'eboea; si lõ sala mibe'e. Ba nifao ba da'õ, soemange 9
ni'ā, ba hamo si sõchi nifaroeka fanicha, doea doemba ba nono zawi andrõ, ba tõloe hinaoja ba mbiribiri si matoea, ba sarasara ono 10
mbiribiri andrõ, ba tõloetõloe kata. Ba baero õ, ba sageoe nambi si 11
matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange fameta horõ andrõ, ba wameta salami, ba lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ốchõ ba soemange ni'ā ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ,
III. **B**a ba doeli ba mbawa si 12
fitoe andrõ gõi, ba owoelo ami ba

ni'amoni'õ ; ba lõ tola mihalõ hadia ia halõwõ ba da'õ ; owasa nilaoe chõ Jehowa, fitoe bongi wa'ara.
13 *(Moz. III. 23, 34).* Ba soemange nitoenoe nibe'emi soemange nifatõrõ ba galitõ, samohoea chõ Jehowa, ba feledõloe nono zawi, si matoea, ba doea geoe mbiribiri si matoea, ba feleõfa nono mbiribiri, si dõfi fa'e-
14 boea ; ba si lõ sala. Ba nifao ba da'õ, soemange ni'ā, ba hamo si sõchi, nifaroeka fanicha, sarasara ono zawi andrõ, si feledõloe, ba doeadoea doemba, ba sagesageoe biribiri si matoea, ba tõloetõloe
15 hinaoja, ba sarasara ono mbiribiri andrõ, si feleõfa, ba tõloetõloe kata.
16 Ba baero õ, ba sageoe nambi si matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ŏchõ ba soemange ni'ā ba soe-
17 mange nibadoe, nifao ba da'õ. Ba mahemoloe õ, ba felendroea rozi nono zawi, si matoea, ba doea geoe mbiribiri si matoea, ba feleõfa rozi nono mbiribiri, si dõfi fa'eboea, si
18 lõ sala, awõ zoemange ni'ā andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba nono zawi andrõ ba ba mbiribiri si matoea ba ba nono mbiribiri andrõ, dali wa'oja, balazi nifachoi
19 andrõ. Ba baero õ, ba sageoe nambi si matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ŏchõ ba soemange ni'ā andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ.
20 Ba mahemoloe õ, ba felezara rozi nono zawi, ba doea geoe mbiribiri si matoea, ba feleõfa nono mbiribiri
21 si lõ sala, si dõfi fa'eboea, awõ zoemange ni'ā andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba nono zawi andrõ ba ba mbiribiri si matoea ba ba nono mbiribiri andrõ, dali wa'oja,
22 balazi nifachoi andrõ. Ba baero õ, ba sageoe nambi si matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ŏchõ, ba soemange ni'ā andrõ ba soemange
23 nibadoe, nifao ba da'õ. Ba mahemoloe õ, ba foeloe rozi nono zawi, ba doea geoe mbiribiri si matoea ba feleõfa rozi nono mbiribiri, si lõ sala, si dõfi fa'eboea, awõ zoemange ni'ā 24
andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba nono zawi andrõ ba ba mbiribiri si matoea ba ba nono mbiribiri andrõ, dali wa'oja, balazi nifachoi andrõ. Ba baero õ, ba sageoe 25
nambi si matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ŏchõ ba soemange ni'ā andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ. Ba mahemoloe õ, ba 26
siwa rozi nono zawi, ba doea geoe mbiribiri si matoea ba feleõfa rozi nono mbiribiri, si lõ sala, si dõfi fa'eboea, awõ zoemange ni'ā andrõ 27
ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba nono zawi andrõ ba ba mbiribiri si matoea ba ba nono mbiribiri andrõ, dali wa'oja, balazi nifachoi andrõ. Ba baero õ, ba sageoe 28
nambi si matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ŏchõ, ba soemange ni'ā andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ. Ba mahemoloe õ, ba 29
waloe rozi nono zawi ba doea geoe mbiribiri si matoea ba feleõfa rozi nono mbiribiri, si lõ sala ba si dõfi fa'eboea, awõ zoemange ni'ā andrõ 30
ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba nono zawi andrõ ba ba mbiribiri si matoea ba ba nono mbiribiri andrõ, dali wa'oja, balazi nifachoi andrõ. Ba baero õ, ba sageoe nambi 31
si matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ŏchõ, ba soemange ni'ā andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ. Ba mahemoloe õ, ba fitoe rozi nono 32
zawi ba doea geoe mbiribiri si matoea ba feleõfa nono mbiribiri, si lõ sala, si dõfi fa'eboea, awõ zoemange 33
ni'ā andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba nono zawi andrõ ba ba mbiribiri si matoea ba ba nono mbiribiri andrõ, dali wa'oja, balazi nifachoi andrõ. Ba baero õ, 34

ba sageoe nambi si matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ŏchõ, ba soemange ni'ã andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ. Ba na loeo si wãloe, ba owoelo ami; ba lõ tola mihalõ hadia ia halõwõ ba da'õ. 36 *(Moz. III. 23, 36).* Ba soemange nitoenoe, nibe'emi soemange nifatõrõ ba galitõ, samohoea chõ Jehowa, ba sara nono zawi ba sageoe mbiribiri si matoea, ba fitoe rozi nono mbiribiri, si lõ sala, si dõfi fa'eboea, 37 awõ zoemange ni'ã andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba nono zawi andrõ ba ba mbiribiri si matoea ba ba nono mbiribiri andrõ, dali wa'oja, balazi nifachoi andrõ. 38 Ba baero õ, ba sageoe nambi si matoea, soemange fameta horõ, lõ lai zoemange nitoenoe andrõ, sero ma'ŏchõ, ba soemange ni'ã andrõ ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ. 39 Da'õ zoemange nibe'emi chõ Jehowa, na bawa gowasa andrõ chõmi, baero nibe'emi soemange nitoenoe ba soemange ni'ã ba soemange nibadoe ba soemange fangorifi, he na ba wanõrõ amaboe'oela li, ba he na saoha gõlõ.

FAZA 30.

I. Amachoita ba gamaboe'oela li ndra matoea. II. Ba gamaboe'oela li nono alawe ba ba gamaboe'oela li zi no moehalõ. III. Ba gamaboe'oela li lacha mbanoea ba ba gamaboe'oela li nitibo'õ ndra matoea.

1 I. **Ba** ibe'e li ba Ndraono Gizeraëli Moze, dali manõ niwa'õ Jehowa 2 chõ Moze. Ba hoemede Moze ba zatoea mado Ndraono Gizeraëli, imane: Da'õ ia, ni'oroi'õ Jehowa. 3 Na so zamaboe'oe linia chõ Jehowa, ma na mõi ba hõloe, wamaboe'oe famoni hadia ia, ba lõ tola ifoeli linia, jamoetõrõ sibai niwa'õnia andrõ. *(Moz. III. 27, 2. Moz. V. 23, 21. Sin. 50, 14).*

4 II. **Ba** na ono alawe zamaboe'oe linia chõ Jehowa, na ifaboe'oe wamoni hadia ia, fatoea ono alawe na ia baomo namania, ba na irongo amania gamaboe'oela linia ba famoni andrõ, nifaboe'oenia, ba na lõ hedehedenia, ba tebai awoe'a gamaboe'oela linia fefoe, ba famoninia fefoe, nifaboe'oenia, ba tebai awoe'a. Ba na itenawa ia amania, na loeo irongo, ba si lõ'õ gamaboe'oelania fefoe, awõ wamoni andrõ, nifaboe'oenia; ba ibe'e aefa zalania Jehowa, me no amania zanenawa ja'ia. Ba na lahalõ ia lõ moetõrõ gamaboe'oela li, ba ma hadia niwa'õnia, si lõ moe'odõdõgõ sibai, wamaboe'oe hadia ia, ba na irongo sangai ja'ia, ba na lõ hedehedenia ba da'õ, na loeo irongo, ba lõ awoe'a gamaboe'oela linia, ba famoninia andrõ, nifaboe'oenia, ba lõ awoe'a. Ba na itenawa ia fo'omonia, na loeo irongo, ba amaedola zi lõ'õ gamaboe'oela li andrõ, si lõ moetõrõ na, ibe'e, awõ niwa'õnia andrõ, si lõ moe'odõdõgõ sibai, wamaboe'oe hadia ia, ba ibe'e aefa zalania Jehowa.

III. **Ba** amaboe'oela li zi no mate donga ba amaboe'oela li ndra alawe nitibo'õ, fefoe nifaboe'oera, ba lõ awoe'a chõra. Ba na baomo wo'omonia ifaboe'oe linia, ma si mõi ba hõloe, wamaboe'oe hadia ia wamoni, ba na irongo fo'omonia, ba na lõ hedehedenia ba da'õ, ba na lõ itenawa ia, ba tebai awoe'a gamaboe'oela linia fefoe, ba famoni andrõ fefoe, nifaboe'oenia, ba tebai awoe'a. Ba na awoe'a ibe'e fo'omonia, na loeo irongo nifaboe'oe andrõ, ba amaedola zi lõ'õ fefoe niwa'õnia, he na amaboe'oela li, ba he na famoni nifaboe'oenia; no si lõ'õ ibe'e fo'omonia, andrõ wa ibe'e aefa zalania Jehowa. Fefoe gamaboe'oela linia ba fefoe wamaboe'oenia famoni, ba wamakao ja'ia, si no mõi ba hõloe ia, ba fo'omonia zangila mame'e aró, ba fa'omonia gõi zangila mame'e si lõ'õ. Na lõ

hedehede wo'omonia ba da'õ, ha oega bongi, ba tebai awoe'a ibe'e gamaboe'oela linia fefoe, si lõ moetõrõ na, ba he famoninia fefoe ; bõrõ wa lõ hedehedenia, me loeo irongo ; ba
16 da'õ tebai awoe'a. Ba na amaedola zi lõ'õ ibe'e, na no irongo mege, ba ihalõ horõnia horõ ndra alawe andrõ
17 ba da'õ. Da'õ gamachoita, niwa'õ Jehowa chõ Moze, amachoita ba ndra matoea ba chõ wo'omonia, ba amachoita chõ nama ba chõ nononia alawe, si lõ moehalõ, si so baomo namania na.

FAZA 31.

I. Lalaoe mbalõra ba Ndraono Midiano Iraono Gizeraëli. II. Lasala'õ ira si mõi manoewõ mege ba lasala'õ gõi gahoeloea. III. Lafaosa gahoeloea. IV. Labe'e zoemange Jehowa salawa.

1 1. Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane : Laoe mbalõ Ndraono Gizeraëli ba Ndraono Midiano andrõ ; ba na aefa da'õ, ba ni'oroedoegõ chõ ndra toeaoe ndra'oegõ. *(F. 25, 17).*
3 Ba hoemede Moze ba zato, imane : Mi'a'aro'õ niha, banoeami ba wanoewõ, ena'õ lasoewõ Ndraono Midiano andrõ, ba wolaoe balõ Jehowa
4 ba Ndraono Midiano. Dozi mado Ndraono Gizeraëli, ba hõnõhõnõ zamboesamboea mado mifatenge ba
5 wanoewõ andrõ. Ba latoetoejoe ba ngahõnõ Ndraono Gizeraëli hõnõhõnõ zamboesamboea mado, ni'a'aro'õ ba wanoewõ andrõ, felendroea ngahõnõ
6 fefoe. Ba ifatenge ira ba wanoewõ Moze, hõnõhõnõ zamboesamboea mado ; ba ifao chõra Wineha andrõ, ono Geleazari andrõ, ba wanoewõ; solohe fakake ni'amoni'õ andrõ da'õ, ba
7 torofe fangechoegõ niha. Ba mõi ira manoewõ Iraono Midiano, dali niwa'õ Jehowa chõ Moze, ba laboenoe fefoe
8 motõi matoea. Ba he razo ba Ndraono Midiano ba laboeboenoe, awõ ni'õ'õtõra andrõ, ja'ia Ewi andrõ ba Dekemi ba Soeri ba Hoeri ba Reba, razo Ndraono Midiano, si dalima ; ba he Bileamo andrõ, ono Mbeori, ba laboenoe bawa zi'õli. *(Jos. 13, 21).* Ba lara'oe ndra alawe Ndraono 9
Midiano Iraono Gizeraëli, fabaja iraono sawoejoe chõra, ba la'ohe, ba oerifõra sonoro fefoe ba oerifõra bõ'õ fefoe, awõ nibajabajara fefoe, ba la'ohe, ahoeloeara. Ba banoeara 10
ba nahiara fefoe, ba osera fefoe, ba latoenoe. Ba lahalõ fefoe niha- 11
lõra andrõ, ahoeloea andrõ fefoe, he niha, ba he oerifõ ba la'ohe chõ 12
Moze niha andrõ, nira'oera ba ahoeloea bõ'õ, awõ nibajabaja andrõ, nihalõra, ba chõ Geleazari ere ba ba Ndraono Gizeraëli sato, ba golombasewa ba zalo'o tanõ Ndraono Moabi ba ndraso Joridano, ba gamaoedoe Jericho.

II. Ba lafaondragõ ira ira Moze 13
Eleazari ere ba satoea mbanoea fefoe, baero golombasewa. Ba mofõ- 14
noe Moze ba zolohe sanoewõ, ba goemandra zi hõnõ ba ba goemandra zi otoe, si oroi manoewõ. Imane 15
chõra Moze : Hadia, no ahori mi'orifi ndra alawe ? No ja'irá mbõrõ 16
wangerogõ Ndraono Gizeraëli Jehowa, me no iwa'õ chõra Bileamo andrõ, ba Weoro andrõ, tobali itõrõ mbanoea Jehowa famakao. *(F. 25, 1. Fet. II. 2, 15. Fam. 2, 14).*
Ba miboenoe fefoe motõi matoea 17
ba ndraono andrõ, ba dozi ira alawe ba zi no oroedoe ira matoea, ba miboenoe ; *(Sangoehoek. 21, 11) ;* ba 18
dozi ono alawe ba zi lõ irai oroedoe ira matoea, ba mi'orifi chõmi. Ba 19
ja'ami, ba fitoe bongi mi'iagõ baero golombasewa ; dozi ami si no mamoenoe niha ba si no mombambaja niboenoe, ba na loeo si tõloe ba na loeo si fitoe, ba misala'õ ami, fabaja ni'ohemi andrõ, niraboe. *(F. 19. 11).* Ba si manõ gõi noe- 20
cha fefoe ba gamagama oeli zawi ba gamagama boe mbiribiri fefoe ba fakake eoe fefoe, misala'õ. Ba imane 21
Eleazari ere ba zabõlõ andrõ, si no

mõi manoewõ mege: Da'õ goroisa andrõ, ni'oroi'õ Jehowa chõ Moze.
22 Ba ana'a ba firõ ba tõla ba si'õli
23 ba simo mbanoea ba simo itõ, fefoe hadia ia zanaha ba galitõ, ba mifatõrõ ba galitõ, ba aheta wa'ara'iõnia; hatõ fanasa ja'ia ba nidanõ fangehao andrõ. Ba fefoe hadia ia zi lõ manaha ba galitõ, ba ba nidanõ mifatõrõ.
24 Ba na no mibabago noechami, na loeo si fitoe andrõ, ba no aheta wa'ara'iõmi, ba tola sa'ae mifoeli ami ba golombasewa.
25 III. Ba hoemede Jehowa chõ
26 Moze, imane: Ofaja fefoe ha wa'oja gahoeloea andrõ, nihalõ, he niha, ba he oerifõ, ja'oegõ ba Eleazari ere ba
27 satoea mbanoea. Ba si matonga, ba õbe'e ba zi no fao ba wanoewõ, si no mõi mege, ba si matonga, ba ba
28 zato. *(Sam. I. 30, 24).* Ba ba zanoewõ andrõ, si no mõi mege, ba õhalõ mbeo, chõ Jehowa, samboea ba zi 500, he niha ba he sawi ba he
29 kalide ba he biribiri. Ba zi matonga tána chõra mihalõ ba mibe'e ba danga Geleazari ere, soemange fe-
30 gero chõ Jehowa. Ba ba zi matonga ba Ndraono Gizeraëli, ba samboesamboea õtoetoejoe ba zi limalima woeloe, he niha ba he sawi ba he kalide ba he biribiri — oerifõ andrõ fefoe —, ba õbe'e ba danga nono Lewi, sangaingai halõwõ andrõ ba
31 nose Jehowa. Ba la'o'õ niwa'õ Jehowa chõ Moze ira Moze Eleazari
32 ere. Ba fa'oja gahoeloea andrõ, si tosai ahoeloea zanoewõ andrõ, ba no 675,000 nga'eoe mbiribiri,
33 ba 72,000 zawi,
34 ba 61,000 galide;
35 ba ba niha, ba fa'ato nono alawe andrõ, ba zi lõ irai oroedoe ira ma-
36 toea, ba no 32,000 niha. Ba si matongania andrõ, tána ba zi no mõi
37 manoewõ, ba 337,500 mbiribiri, ba beo chõ Jehowa, biribiri andrõ, ba
38 no 675 nga'eoe, ba 36,000 zawi, ba beo da'õ chõ Jehowa, ba 72 nga'eoe,
39 ba 30,500 galide, ba beo da'õ chõ Jehowa, ba 61 nga'eoe; ba 16,000 40
niha ba beo da'õ chõ Jehowa, ba
32 niha. Ba beo andrõ, nibe'e soe- 41
mange fegero chõ Jehowa, ba ibe'e ba danga Geleazari ere Moze, dali niwa'õ Jehowa chõ Moze. Ba ba zi 42
matongania andrõ, tána ba Ndraono Gizeraëli, ni'oniagõ Moze ba dána ba zanoewõ andrõ, (ba dána ba zato, 43
si matonga andrõ, ba no 337,500 mbiribiri,
ba 36,000 zawi, 44
ba 30,500 galide, 45
ba 16,000 niha), — 46
ba zi matonga andrõ, tána ba Ndrao- 47
no Gizeraëli, ba itoetoejoe Moze, samboesamboea ba zi limalima woeloe, he niha, ba he oerifõ, ba ibe'e ba danga nono Lewi, sangaingai halõwõ andrõ ba nose Jehowa, dali niwa'õ Jehowa chõ Moze.
IV. Ba la'ondrasi Moze koema- 48
ndra nghahõngahõnõ zanoewõ andrõ, koemandra zi hõnõ ba koemandra zi otoe, lamane chõ Moze: No la'ofaja 49
wa'ato zanoewõ andrõ ni'ohema, enonimõ, ba samõsa lõ nirongoma si lõ'õ; andrõ mabe'e zoemange Je- 50
wa, fangandrõ nosoma chõ Jehowa, hadia nihalõ zamõsana ahoeloea gamagama ana'a ba kõla ba tõla gasa ba laedoeroe ba saeroe dalinga ba aja bõ'õ. Ba lahalõ chõra gana'a 51
andrõ ira Moze Eleazari ere — hadia ia ngawalõ naja —. Ba fa'eboea 52
gana'a andrõ, nibe'era soemange si no amaedola wegero chõ Jehowa, ba no 16,750 sekeli; nibe'e goemandra zi hõnõ ba koemandra zi otoe. Ba 53
sanoewõ sato, ba no oi zara moraboe gõi: Ba lahalõ gana'a andrõ chõ 54
goemandra zi hõnõ ba chõ goemandra zi otoe ira Moze Eleazari ere, ba labe'e ba nose wama'ele'õ, ena'õ itõrõtõrõ tõdõ Jehowa Ndraono Gizeraëli.

FAZA 32.

La'andrõ chõra danõ jefo Joridano mado Roebeno ba mado Gado. Fanimba Moze. II. Na latolo oea nawõra, ba latehe chõra ba ba zi matonga mado Manase danõ andrõ. Lahalô chõra.

I. Ba ba mado Roebeno ba ba mado Gado, ba no oja sibai goerifo, no fahõna. Ba me no lafaigi danõ Ja'ezeri andrõ ba tanõ Gileadi, ba la'ila, sõchi sibai tanõ zoja oerifõ danõ andrõ. Ba so ira, mado Gado ba mado Roebeno, lamane chõ ndra Moze Eleazari ere ba ba zatoea mbanoea: Ataroto andrõ ba Dibona ba Ja'ezeri ba Nimera ba Eleale ba Sebama ba Nebo ba Beono, tanõ andrõ, nitolo Jehowa Iraono Gizeraëli, ba wame'e barõ mbawara, ba no sõchi sibai tanõ zoja oerifõ, ba no soja oerifõ zawoejoemõ andre. Ba lamane na: Na no atõ faloecha ndra'aga wa'eboea dõdõoe, ba he wisa na tetehe ba zawoejoemõ andre danõ da'õ, chõra ba ba nga'õtõra mitooe; bõi fa'õtõ ba Joridano ndra'aga! Ba imane Moze ba mado Gado andrõ ba ba mado Roebeno: Hana, si mõi manoewõ dalifoesõmi, ba si iagõ da'e ami? Hana wa mibe'e ata'oe dalifoesõmi, we'amõi mijefo ba danõ andrõ, nibe'e Jehowa chõra? Si manõ sibai wolaoe ndra amami mege, me oefatenge ira no, i'otarai Gadesi Mbarenea, ba wamaigi tanõ andrõ. Me no laroegi ndraso Esikoli, ba lafeta'oe Ndraono Gizeraëli, tobali lõ edõna mõi ira ba danõ andrõ, nibe'e Jehowa chõra. *(F. 13, 24).* Ba me loeo da'õ, ba mofõnoe Jehowa, ba fahõloe ia, imane: Niha andrõ, si otarai danõ Miseraji, si no doea woeloe fache ba si a'a moroi andrõ, ba bõi jala'ila danõ andrõ, nifaboe'oegoe chõ ndra Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, fahõloesa, me no lõ ni'oigõra tõdõra wolo'õ chõgoe, baero Galebi andrõ, ono Jefoene, ma'oewoe Geni andrõ, ba Josoea, ono Noeni, me no ja'ira zolo'õ sibai chõgoe. *(Jos. 15, 17).* Ba mofõnoe Jehowa ba Ndraono Gizeraëli; ba ifangõrõngõrõ ira ba danõ si mate, õfa woeloe fache wa'ara, erege no ahori mate zi sagõtõ niha andrõ, si no mosala chõ Jehowa. Ba iada'e, ba no maoso ami, fangali ndra namami, madooe zamazõchi horõ, ba wondrooe'õ na fõnoe Jehowa andrõ ba Ndraono Gizeraëli, si no to'oea abõlõbõlõ. Ba na mi'erogõ ia, ba iradõ na ira ba danõ si mate, ba mibe'e tekiko ira fefoe. Ba la'ondrasi ia, ba lamane: Damafazõchi kandra mbiribiri ba da'e, nahia goerifõma andrõ, ba mataroe'õ mbanoea nahia [wo'omoma ba nahia] ndraono soewoejoe chõma; ba ja'aga, ba ma'aro'õ ndra'aga, ba fõna Ndraono Gizeraëli soga, irege no ma'ohe ira ba nahara; ba ba mbanoea saro la'iagõ [fo'omoma ba] iraono sawoejoe chõma, bõrõ niha ba danõ andrõ, [si fa'emali chõda]. Lõ mangawoeliga ba nahiama, irege no mõi ba Ndraono Gizeraëli fefoe dána chõra andrõ, tanõ. Lõ'õ sa manema ndra'aga tána chõma, awõra, jefo Joridano, no tána chõma danõ tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai Joridano.

II. Ba imane chõra Moze: Na mimanõ, na mi'aro'õ ami, fõna Jehowa, ba wanoewõ, *(Jos. 1, 12)*, ba na mi'õtõ Joridano, fõna Jehowa, dozi ami, si no mangaro, irege no itimba fõnania zi fa'oedoe chõnia, ba na awena dania mifoeli ami, na no ibe'e barõ mbawania danõ Jehowa, ba aefa ami ba chõ Jehowa ba ba Ndraono Gizeraëli, ba taná chõmi dania danõ andre, dali zomasi Jehowa. Ba na tenga si manõ wolaoemi, ba mosala ami ba da'õ chõ Jehowa, ba mi'ila dania hadia zi gõna ami, ba lalõmi andrõ. Mitaroe'õ chõmi mbanoea, nahia [wo'omomi ba nahia] ndraono sawoejoe chõmi, ba mifazõchi kandra mbiribirimi ba mi'-

25 o'õ niŵa'õgoe chõmi. Ba latema li
Moze mado Gado ba mado Roebeno,
lamane: La'o'õ niŵa'õoe sawoejoe-
26 mõ, ja'oegõ Toea! Iraono sawoejoe
chõma ba fo'omoma, ba oerifõma,
noemalõ oerifõma sonora fefoe, ba
hana na torõi foeri ba da'e, ba mba-
27 noea Gileadi andre. Ba ja'aga sawoe-
joemõ andre, ba ma'õtõ Joridano
fõna Jehowa, ba wanoewõ, ha wa'ato
ndra'aga, si no mangaró, si mane
28 niŵa'õoe, ja'oegõ Toea. Ba ibe'e li
Moze chõ Geleazari ere ba chõ Jo-
soea, ono Noeni ba ba zatoea mado
Ndraono Gizeraëli, ba chõra andrõ;
29 imane chõra Moze: Na no mõi
mijefo Joridano mado Gado ba mado
Roebeno, awõmi, fõna Jehowa, ba
wanoewõ, ha wa'ato ira, si no ma-
ngaró, ba na no moebe'e barõ mba-
wami danõ, ba mibe'e chõra danõ
Gileadi, tána chõra ba ba nga'õtõra
30 mitooe. Ba na lõ fao ira chõmi
mijefo, si no mangaró ba wanoewõ,
ba ba danõ Gana'ana tefataro ira,
31 ba ngaimi. Ba lamane mado Gado
ba mado Roebeno: Hadia niŵa'õ
Jehowa ba chõma, ja'aga, sawoejoe-
32 mõ andre, ba ma'o'õ. Mangaró ndra'-
aga ba mõiga mijefo ba danõ Gana'-
ana, fõna Jehowa, ena'õ lõ teboelõ
chõma dána chõma ba zi tambai
33 Joridano. Ba ibe'e chõra Moze — ba
mado Gado ba ba mado Roebeno
ba ba zi matonga mado Manase, ono
Josefo — ibe'e chõra, ba amatõrõŵa
Zihona andrõ, razo Ndraono Ga-
mori, awõ gamatõrõŵa Ogi andrõ,
razo Mbazana, tanõ andrõ, fabaja
banoea ba danõ, awõ mbenoeara,
banoea ba danõ misa. *(Moz. V. 3,*
34 *12).* Ba mado Gado andrõ, ba lafoe-
li latarce'õ Dibona ba Ataroto
35 ba Aroëri, ba Ateroti Zofana ba
36 Ja'ezeri ba Jogebeha, ba Beti Ni-
mera ba Beti Harana, banoea saró,
37 awõ kandra mbiribiri. Ba mado
Roebeno, ba lafoeli lataroe'õ Hesi-
38 bona ba Eleale ba Kiriata'i, ba
Nebo ba Ba'ali Meono, nifalalini
tõi, ba Sibema; ba banoea andrõ
nifoelira fanaroe'õ, ba lafotõi si
bohooe. Ba iraono Machiro andrõ, 39
ono Manase, ba ba Gileadi mõi, ba
lahalõ chõra, latimba Ndraono Ga-
mori, banoea si tohõna andrõ. Ba 40
itehe chõ Machiro, ono Manase, Gi-
leadi andrõ Mose, ba ibali'õ banoe-
ania. Ba Ja'iro andrõ, ono Machiro, 41
ba mõi moe'ochõgõ halama soja
chõra, ba ibe'e tõinia halama soja
chõ Ja'iro. Ba Noba andrõ, ba mõi 42
moe'ochõgõ Genata, fabaja halama
soja chõra, ba tõinia Noba andrõ
ibe'e tõi.

FAZA 33.

I. Olombasewa Ndraono Gizeraëli.
II. Oroisa ba wangai chõra tanõ Gana'ana, ba wanimba Dawa Gana'-ana.

I. Da'e dõrõŵa Ndraono Gizeraëli, 1
nitõrõra, me la'otarai danõ Miseraji,
me solohe ndra Moze A'aroni. Ba 2
itanõ ba zoera Moze mbanoea andrõ
si ota'otarai ira wofanõfanõ, i'o'õ
niŵa'õ Jehowa; ba da'e dõrowara
i'ota'otarai nahia si samboea, noema-
lõ ba zi samboea. Ba Ramesi la'ota- 3
rai wofanõ, me toeli ba mbaŵa si
fõfõna. Sara wongi aefa wasa mange-
fa Ndraono Gizeraëli; no mangaró,
ba zanehe Ndrawa Miseraji fefoe,
(Moz. II. 12, 37), me lako'oko'o 4
Dawa Miseraji ndraono si a'a andrõ
fefoe, niboenoe Jehowa chõra; noa
sa i'oroma'õ ba Lowalangira wa'-
abõlõnia Jehowa. Ba mangefa Ndrao- 5
no Gizeraëli ba Ramesi, ba ba Zoe-
kota molombase. Ba laheta ira ba 6
Zoekota ba ba Getama molombase,
ba zinga danõ si mate *(Moz. II.*
13, 20). Ba laheta ira ba Getama 7
ba lasaŵa Wi-Hahiroti, tánõ ba
gatoemboecha loeo i'otarai Mba'ali
Zefono, ba ba Migidola molombase.
(Moz. II. 14, 2). Ba laheta ira ba 8
Wi-Hahiroti, ba la'õtõ nasi andrõ,
mijefo ba danõ si mate, ba tõloe
ngaloeo fofanõ mowaõwaõ ba danõ

si mate ba Getama, ba ba Mara
9 molombase. *(Moz. II. 15, 23).* Ba
laheta ira ba Mara, ba laroegi Gelima; ba ba Gelima andrõ, ba felendroea goemboe nidanõ ba fitoe ngafoeloe nga'eoe dõla chorema, ba molombase ira ba da'õ. *(Moz. II.*
10 *15, 27).* Ba laheta ira ba Gelima, ba ba mbewe nasi zoechoe molombase.
11 Ba laheta ira ba mbewe nasi zoechoe, ba ba danõ si mate Sini molo-
12 mbase. *(Moz. II. 16, 1).* Ba laheta ira ba danõ si mate Sini, ba ba
13 Dofeka molombase. Ba laheta ira ba Dofeka, ba ba Galoesi molo-
14 mbase. Ba laheta ira ba Galoesi, ba ba Rafidi molombase; ba lõ õ zato idanõ ba da'õ. *(Moz. II. 17, 1).*
15 Ba laheta ira ba Rafidi, ba ba danõ si mate ba gahe hili Zina'i molo-
16 mbase. Ba laheta ira ba danõ si mate ba gahe hili Zina'i, ba ba niko'o soloe'aloe'a andrõ molombase.
17 *(F. 11, 34).* Ba laheta ira ba niko'o soloe'aloe'a, ba ba Haseroti molo-
18 mbase. Ba laheta ira ba Haseroti,
19 ba ba Ritima molombase. Ba laheta ira ba Ritima, ba ba Rimo Waresi
20 molombase. Ba laheta ira ba Rimo Waresi, ba ba Libena molombase.
21 Ba laheta ira ba Libena, ba ba Risa
22 molombase. Ba laheta ira ba Risa
23 ba ba Gehelata molombase. Ba laheta ira ba Gehelata, ba ba
24 gahe hili Zaferi molombase. Ba laheta ira ba gahe hili Zaferi, ba
25 ba Harada molombase. Ba laheta ira ba Harada, ba ba Makeloti
26 molombase. Ba laheta ira ba Make-
27 loti, ba ba Dahata molombase. Ba laheta ira ba Dahata, ba ba Dara
28 molombase. Ba laheta ira ba Dara,
29 ba ba Mitika molombase. Ba laheta ira ba Mitika, ba ba Hasimona mo-
30 lombase. Ba laheta ira ba Hasimona,
31 ba ba Mozeroti molombase. Ba laheta ira ba Mozeroti, ba ba Mbene Ja'aka molombase. *(Moz. V. 10, 6).*
32 Ba laheta ira ba Mbene Ja'aka, ba
33 ba Hori Hagidigada molombase. Ba laheta ira ba Hori Hagidigada, ba
ba Jotabata molombase. Ba laheta 34
ira ba Jotabata, ba ba Gaberona molombase. Ba laheta ira ba Gaberona, ba ba Gesionogeberi molombase. Ba laheta ira ba Gesionogeberi, ba ba danõ si mate Sini molombase, ja'ia ba Gadesi andrõ. *(F. 20, 1).* Ba laheta ira ba Gadesi, ba ba gahe hili Hori molombase, ba nola danõ Ndraono Gedomo. Ba mõi mijaŵa ba hili Hori andrõ Ga'aroni ere, niŵa'õ Jehowa, ba mate ia ba da'õ, õfa woeloe fache dania aefa wa'aheta Ndraono Gizeraëli ba danõ Miseraji; me tesa'a lõ faoro ba mbaŵa si lima *(F. 20, 25).* No otoe a doea woeloe a tõloe fache Ga'aroni, me mate ia ba hili Hori andrõ. Ba irongo so moroi sa Ndraono Gizeraëli Dawa Gana'ana andrõ, razo Garadi, ba danõ Gana'ana tánõ raja. *(F. 21, 1).* Ba laheta ira ba gahe hili Hori, ba ba Zalomona molombase. Ba laheta ira ba Zalomona, ba ba Woeno molombase. Ba laheta ira ba Woeno, ba ba Gobota molombase. Ba laheta ira ba Gobota, ba ba Ije Abari molombase, ba danõ Ndraono Moabi. Ba laheta ira, ba Ije Abari, ba ba Dibona Gado molombase. Ba laheta ira ba Dibona Gado, ba ba Galimona Dibelata'i molombase. Ba laheta ira ba Galimona Dibelata'i ba ba gahe hili Gabari molombase, tánõ ba gatoemboecha, i'otarai Nebo. Ba laheta ira ba gahe hili Gabari, ba ba zalo'o tanõ Ndraono Moabi molombase, ba ndraso Joridano, ba gamaoedoe Jericho. Ba ndraso Joridano molombase ira, i'otarai Mbeti Hajezimota, iroegi Habeli Hasili, ba zalo'o tánõ Ndraono Moabi andrõ. 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49

II. **B**a hoemede Jehowa chõ Moze ba zalo'o tanõ Ndraono Moabi andrõ, ba ndraso Joridano ba gamaoedoe Jericho, imane: Hede ba Ndraono Gizeraëli, ba õmane chõra: 50 51

Na no mi'õtõ Joridano, na no mi-
52 roegi danõ Gana'ana, ba mitimba
fõnami fefoe niha ba danõ, ba adoe-
ra, ba ahori mifoefoe: adoera nifahele
gõi fefoe mirasa, ba hilihili andrõ
chõra fefoe, ba midoedoegõ. *(Moz.*
53 *V. 7, 5).* Ba mi'ochõgõ danõra ba
ba da'õ so ami: noa sa oebe'e chõmi
54 danõ andrõ, ena'õ ja'ami zochõ. Ba
fadahõdahõsa wamaosa tanõ, sa-
mboesamboea mado; ba zato niha,
ba ebolo labe'e tána chõ tanõ, ba ba
zambõ niha, ba si õna'õna labe'e.
Heza zi gõna dahõdahõ chõnia, da'õ
tána ba zamõsana; ba zi samboe-
samboea mado tebe'e tána chõ da-
55 nõ *(Jos. 14, 2).* Ba na lõ mitimba
fõnami niha ba danõ andrõ, ba
tobali doi ba hõrõmi nisaigõmi andrõ
ba zoezoemõ ba ngaimi, ba lafakao
dania ami ba danõ andrõ, ba zi
56 so ami, *(Sangoehoek. 2, 3),* ba chõ-
mi dania oefatõrõ zi so ba dõdõgoe,
nifatõrõgoe chõra mena'õ.

FAZA 34.

I. Ola danõ Gana'ana. II. He wisa wamaosa tanõ.

1 I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
2 imane: Be'e li ba Ndraono Gize-
raëli, õmane chõra: Na miroegi danõ
Gana'ana andrõ, ba tanõmi dania
da'õ, si mõi chõmi ba ba nga'õtõmi
mitooe: tanõ Gana'ana andrõ, ma'-
3 asagõrõ. Ola tánõ raja, ba i'otarai
danõ si mate Sini mibe'e, sangehene
tanõ Ndraono Gedomo; bõrõta nola
raja tánõ ba gatoemboecha loeo,
4 ba balõ ziloea'asi nasio. Ba itõrõ
raja Akerabi olami andrõ, isaŵa
misa Zini, ba tetohoegõ, iroegi mba-
lõnia, raja Gadesi Mbarenea. Ba
noemalõ ba Hasara Adara, ba misa
5 ba Asemona. Ba moroi ba Asemona,
ba itoetoeroe mbombo Miseraji a-
ndrõ, irege ba mbewe nasi aetoe.
6 Ba ola tánõ ba gaechoela loeo
chõmi, ba asi seboea andrõ; da'õ
7 nolami tánõ ba gaechoela. Ba olami
tánõ jõoe, ba i'otarai nasi seboea.
noemalõ ba hili Hori mibe'e ia; ba 8
i'otarai hili Hori, ba miroegi lala
ba Hamata, ba balõ nola, ba Sedadi.
Ba itõrõ Ziferono, ba iroegi Hasara 9
Enana, balõnia. Da'õ nolami tánõ
jõoe. Ba ola tánõ ba gatoemboecha 10
loeo nibe'emi, ba i'otarai Hasara
Enana ba isaŵa Zefama. Ba i'otarai 11
Zefama, ba noemalõ mitooe ba Hari-
bela, tánõ ba gatoemboecha, i'o-
tarai Ga'ini; ba noemalõ mitooe na
ba ihene mboto hili andrõ, tánõ ba
gatoemboecha i'otarai mbaŵa Kine-
reti. Ba noemalõ mitooe ba mbewe 12
Joridano nola, iroegi ziloea'asi nasio,
balõnia. Da'õ nola danõmi, fasoei.
Ba ibe'e li ba Ndraono Gizeraëli 13
Moze, imane: Da'õ danõ andrõ, ni-
fosasi chõmi, tána chõmi, balazi
dahõdahõ, niŵa'õ Jehowa, nibe'e ba
zi siŵa mado a matonga andrõ. Ba 14
mado Roebeno andrõ, fatalifoesõta
andrõ chõra, ba mado Gado, fatali-
foesõta andrõ chõra, ba si matonga
mado Manase, ba no latema dána
chõra. Si domboea mado a motonga, 15
ba jefo Joridano tánõ ba gatoe-
mboecha, ba gamaoedoe Jericho no
latema dána chõra.

II. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, 16
imane: Da'õ dõi zamaosa tanõ chõmi: 17
Eleazari ere andrõ ba Josoea, ono
Noeni. Ba samõsamõsa zamboesa- 18
mboea mado miŵa'õ awõra, salaŵa,
ba wamaosa tanõ andrõ. Ba da'õ dõi 19
da'õ: Ba mado Joeda, ba Kalebi a-
ndrõ, ono Jefoene. Ba ba mado Zime- 20
oni, ba Samoeeli, ono Gamihoedi. Ba 21
ba mado Mbenijami, ba Elidado, ono
Giselono. Ba salaŵa ba mado Dano, 22
ba Boeki, ono Jogelisi. Ba ba ndrao- 23
no Josefo andrõ: salaŵa ba mado
Manase, ba Haniëli, ono Gefodi.
Ba salaŵa ba mado Geferaji, ba 24
Kemoeëli, ono Zifetano. Ba salaŵa 25
ba mado Zeboeloni, ba Elisafa, ono
Waranachi. Ba salaŵa ba mado 26
Isasari, ba Falatiëli, ono Gasana. Ba 27
salaŵa ba mado Gaseri, ba Ahihoedi,
ono Zelomi. Ba salaŵa ba mado 28

Nafetali, ba Fedaheli, ono Gami-
29 hoedi, Da'õ ira, ba niŵa'õ Jehowa famaosa ba Ndraono Gizeraëli tána chõra ba danõ Gana'ana andrõ.

FAZA 35.

I. Banoea Nono Lewi andrõ. II. Banoea fangorifi. III. He lawisa ba zange'e.

1 I. Ba hoemede Jehowa chõ Moze, ba zalo'o tanõ Ndraono Moabi andrõ, ba ndraso Joridano, ba ga-
2 maoedoe Jericho, imane : Be'e li ba Ndraono Gizeraëli, ena'õ latehe banoea Nono Lewi, nahiara, mbanoea tána chõra õsa ; ba ba mbanoea andrõ ba Nono Lewi, ba mifao mbenoea si tefasoei ja'ira, nidoedoera
3 oerifõ. *(Jos. 21, 2).* Ba banoea andrõ, ba nahiara, ba benoea, ba ba goerifõra sonoro ba ba ngawalõ
4 goerifõra bõ'õ. Ba benoea andrõ ba zinga mbanoea, nitehemi ba Nono Lewi, ba hõnõ hela wa'ebolo, i'otarai gõli mbanoea fasoei, mibe'e.
5 Ba misoe'a baero mbanoea, tánõ ba gatoemboecha, ba 2000 hela, ba si manõ gõi tánõ raja, 2000 hela, ba tánõ ba gaechoela loeo 2000 hela ba tánõ jõoe 2000 hela, ba daloe bacha so mbanoea. Da'õ mbenoea chõra, ba zinga mbanoea, nidoe-
6 doera oerifõra. Ba ba mbanoea andrõ nitehemi ba Nono Lewi, ba õnõ mitehe banoea fangorifi, ena'õ ba da'õ isaŵa woloi si no mamoenoe niha ; ba 42 na baero õ mitehe
7 chõra. Fa'oja mbanoea fefoe, nitehemi ba Nono Lewi, ba 48 mbanoea, awõ mbenoea andrõ, nifao ba da'õ.
8 Mado Ndraono Gizeraëli sato niha, ba oja latehe banoea tána chõra, ba sambõ fa'ato, ba la'onaigõ ; balazi wa'ebolo danõ, nibe'e chõra, tána chõra, ba wamaigi ha oega mbanoea, nitehe zi samboea mado ba Nono Lewi.
9 II. Ba hoemede Jehowa chõ Moze,
10 imane : Hede ba Ndraono Gizeraëli ba õmane chõra : Na no mi'õtõ Joridano, na no miroegi danõ Gana'-
ana, ba miŵa'õ mbanoea si gõna, 11
ena'õ banoea fangorifi chõmi ; ba da'õ jamoesaŵa si no mange'e, si no manoenoe niha, si lõ moe'odõ-dõgõ. *(Moz. II. 21, 13).* Saŵatõ 12
chõmi mbanoea andrõ, ba zolaoe balõ, fa bõi laboenoe zange'e andrõ, lõ moe'etoe'õ hoekoe ba waloechata mbanoea. Ba banoea fangorifi a- 13
ndrõ, nitehemi, ba õnõ. Tõloe mitehe 14
banoea jefo Joridano ba tõloe gõi ba danõ Gana'ana. Banoea fangorifi dania. *(Mos. V. 4, 41. Jos. 20, 7).* Saŵatõ mbanoea andrõ, si õnõ, 15
he ba Ndraono Gizeraëli, ba he ba niha bõ'õ, ba zi fatewoe gana ba chõmi, ena'õ ba da'õ lasaŵa dozi si no mamoenoe niha, si lõ moe'-odõdõgõ.

III. Ba na fakake si'õli wamõ- 16
zinia ja'ia, wamoenoe ja'ia, ba no sange'e ia, ba sange'e, ba niboenoe gõi. *(Moz. II. 21, 12).* Ba na no 17
igõnaisi kara, wamoenoe ja'ia, kara si so ba dangania mege, sichamõ famoenoe niha, ba no sange'e, ba niboenoe gõi. Ba na no ibõzi fakake 18
eoe, wamoenoe ja'ia, fakake si so ba dangania mege, sichamõ famoenoe niha, ba no sange'e ia, ba sange'e, ba niboenoe gõi. Ba solaoe balõ za- 19
moenoe sange'e andrõ ; na fachamõ ia chõnia, ba jamoeboenoe. Ba na 20
no itoeli'õ, bõrõ ba watioesa, ba ma na no ihaloeni hadia ia, ni'odõdõgõ, wamoenoe ja'ia, *(Moz. V. 19, 11),* ba 21
ma na igoechoei, bõrõ ba watioesa, wamoenoe ja'ia, ba niboenoe gõi zogoechoei ja'ia; no sange'e ; solaoe balõ zamoenoe sange'e andrõ, na fachamõ ia chõnia. Ba na no itoeli'õ lõ moe'- 22
õdõdõgõ, lõ fatioesa, ba ma na no ihaloeni hadia ia, lõ moe'odõdõgõ, ma kara, sichamõ famoenoe niha, 23
igõnaisi, wamoenoe ja'ia, ba na lõ si fatioe dõdõnia chõnia, na tenga tõdõnia wolaoe chõnia si lõ sõchi, ba banoea zamatoenõ hoehoeora 24
sange'e solaoe balõ, ba ndramoe'orifi 25

zange'e andrõ banoea, ba zolaoe balõ andrõ; lafa'ohe'õ mangawoeli ia ba mbanoea andrõ, nisawãnia woloi, ba wangorifi ja'ia, ba jamoe'-iagõ da'õ, irege mate gere seboea andrõ, nibajoini fanicha ni'amoni'õ.
26 Ba na iheta ia ba danõ mbanoea
27 andrõ, nisawãnia, saoeri ia, ba na fachamõ chõnia zolaoe balõ, baero danõ mbanoea andrõ, sawãtõnia, ba na iboenoe dania zange'e andrõ
28 solaoe balõ, ba lõ horõnia. Sangiagõ banoea andrõ sawãtõnia sa zange'e andrõ, irege mate gere seboea, ba na no mate gere seboea, ba tola mangawoeli ba dána chõnia
29 zange'e andrõ. Da'õ hoekoe ba chõmi dania, gotõgõtõ wa'ara dania,
30 ba mbanoeami fefoe. Na so zamoenoe niha, ba niboenoe zange'e andrõ, balazi hadia niwa'õ zi so ba mbõrõ; ba tebai teboenoe niha, na ha samõsa zi so ba mbõrõ. *(Moz. V. 19, 15).*
31 Ba lõ tõla mitema hõli nosonia ba zange'e, niboenoe ena'õ;
32 niboenoe sa'ae ia. Ba lõ'õ gõi tola mitema hõli, fa alacha lõ isawa mbanoea andrõ, saoeari ia, fa tola mangawoeli ia, fa tola i'iagõ heza ba danõ, fatoea lõ si mate gere
33 seboea. Ba bõi mibe'e rai'õ danõ andrõ si so ami; do andrõ, ba ra'iõ danõ ibe'e, ba lõ'õ sa aheta ba danõ zala andrõ, ba ndro andrõ, na tenga ba ndro niha andrõ, same'e adoewa
34 ja'ia. Ba bõi mibe'e ra'iõ danõ andrõ, si so ami, si so ja'odo gõi: ba hoenõ Ndraono Gizeraëli sa so ndra'o, ja'odo andre, Jehowa.

FAZA 36.

I. He wisa wame'e nihalõ ono alawe andrõ sanema ondrõita. II. Ono Zelofadi andrõ.

1 I. Ba so zatoea nga'õtõ ndraono Gileadi andrõ, ono Machiro ono Manase, nga'õtõ ndraono Josefo andrõ; so niwa'õra chõ Moze ba ba zalawa, satoea mado Ndraono Gizeraëli, lamane: No iwa'õ chõoe 2
Jehowa, ja'oegõ Toea, dahõdahõ mbalazi ba wame'e ba Ndraono Gizeraëli tána chõra tanõ; ba noa gõi õtema goroisa chõ Jehowa, ja'oegõ Toea, ondrõita niwama Selofadi andrõ, ba õbe'e ba nononia alawe. *(F. 27, 7. Jos. 17, 4).* Ba na mado Ndraono 3
Gizeraëli bõ'õ zangai ja'ira, ba tobali aefa ba dána chõ niwama dána chõra tanõ andrõ, ba mõi ba dána ba mado andrõ sangai ja'ira, ba te'ambõsi dána chõma andrõ. Ba iroe- 4
gi dania dõfi wa'owoeawoea dõdõ andrõ, ba tobali tefabõbõ ba dána ba mado andrõ, sangai ja'ira, dána chõra, ba aheta ba dána niwama.
Ba ibe'e li ba Ndraono Gizeraëli 5
Moze, dali niwa'õ Jehowa, imane: Si ndroehoe niwa'õ nga'õtõ ndraono Josefo andrõ. Da'õ ni'oroi'õ Jehowa, 6
ba ndraono Zelofadi andrõ: Hana na heza zomasi ira mõi nihalõ irá, asala iwara zangai ja'ira, fa bõi 7
tefa'ema ba mado bõ'õ chõra dána ba Ndraono Gizeraëli tanõ; dozi Iraono Gizeraëli, ba bõi labõhõli dána ba niwara. Ba dozi ono alawe 8
sanema ondrõita ba mado Ndraono Gizeraëli heza, ba ba niwara mõi nihalõ ira, fa bõi aefa ba Ndraono Gizeraëli fefoe gondrõita ndra amara; ba bõi tefa'ema ba mado si 9
samboea dána ba zi samboea; dozi mado Ndraono Gizeraëli, ba bõi ndra moebõhõli dána chõra andrõ.
II. Ba ono Zelofadi andrõ, ba 10
la'o'õ niwa'õ Jehowa chõ Moze, Mala 11
andrõ ba Tirisa ba Hogela ba Milika ba Noa, ba si fasamba ama chõra zangai. Nga'õtõ ndraono Manase 12
andrõ, ono Josefo, zangai ja'ira, tobali lõ teboelõ ba madora dána chõra tanõ, ba mado ndra amara.
Da'õ goroisa Jehowa, ba da'õ nifa- 13
choinia ba zalo'o tanõ Ndraono Moabi andrõ, ba ndraso Joridano, ba gamaoedoe Jericho, nifawa'õgõnia chõ Moze.

Soera

MOZE

FANETE ZI ÕFA.

FAZA 1.

I. Hoehoeo Moze ba zato. Hikaja Ndraono Gizeraëli, i'otarai aheta ira ba gahe hili Zina'i, irege laroegi Gadesi, si samoeza andrõ, safoeria. II. Famataro satoea. III. Famatenge samaoeze. Fekõkõkõkõ zato. IV. Fotoe ba wa lõ molo'õ.

1 I. **D**a'e hoehoeo Moze jefo Joridano, ba danõ si mate, ba zalo'o tanõ andrõ, ba gamaoedoe Zoefi, ba gotaloeara Warana Dofeli Labano Haseroti Disahaba, hoehoeonia ba
2 Ndraono Gizeraëli fefoe. Felezara ngaloeo fofanõ lala ba hili Ze'ira, i'otarai hili Horebi, iroegi Gadesi
3 Mbarenea. Ba ba ndrõfi si õfa woeloe, me tesa'a lõ faoro, ba mbawa si felezara, ba i'ombacha'õ ba Ndraono Gizeraëli Moze fefoe hadia ia ni'oroi'õ Jehowa chõnia, niwa'õ
4 chõra, me no aefa i'alani razo Ndraono Gamori andrõ, Sihona, ba Hesibona, ba Ogi andrõ, razo Mbazana, ba Gasaroto, ba zinga Gedera no andrõ. *(Moz. IV. 21, 24).*
5 Jefo Joridano, ba danõ Ndraono Moabi, ibõrõtaigõ Moze ibotochi
6 chõra goroisa andrõ, imane: No imane chõda Lowalangida Jehowa, ba gahe hili Horebi no: Noa wa'-
7 arami ba gahe hili andre, mifazawa ami ba midõlõ ami ba hili Ndraono Gamori andrõ ba ba zi faola tanõ chõra, ba zalo'o tanõ, ba ba hili ba ba ndraso ba tánõ raja ba ba mbewe nasi, ba danõ Ndrawa Gana'-ana ba ba hili Libano ba iroegi nidanõ seboea andrõ, Oiferati. Tanõ 8 da'õ oebe'e sa'ae chõmi, misawa ia, ba mi'ochõgõ, si no mõi ba hõloe Jehowa chõ ndra toeami Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, ba wame'e chõra ba ba ma'oewoera mitooe. *(Moz. I. 15, 18).*

II. **B**a me loeo da'õ, ba no oemane 9 chõmi: Tebai oetaha, na ha ja'o zi onoro tõdõ ja'ami. *(Moz. II, 18, 18. Moz. IV. 11, 12).* No ato sibai ami 10 ibe'e Lowalangimi Jehowa, fa'oja ndrõfi ba mbanoea sa'ae ami ma'-õchó. Ba jamoebe'e Lowalangi ndra 11 toeami, Jehowa, mehõnõ wa'atomi andrõ tedooe ami, ba jamoefahowoe'õ ami, si mane nifaboe'oenia! Ba hadia, tola oetaha wamakao a- 12 ndrõ chõmi ba fa'aboe dõdõ ba hoehoeo andrõ fefoe chõmi, na ha ja'odo? Mi'ohe chõgoe niha satoea- 13 toea, si sõchi toeria, dozi mado, ena'õ oefataro satoeami. Ba no 14 mitema ligoe, no mimane: Si sõchi niwa'õmõ andrõ! Ba oehalõ hõgõ 15 mado andrõ chõmi, niha satoetoea, si sõchi toeria, ba oefataro satoeami, hõgõ zi hõnõ ba hõgõ zi otoe ba hõgõ zi lima woeloe ba hõgõ zi dafoeloe, koemandroe ba madomi andrõ. Ba me loeo da'õ, ba oebe'e 16 li ba zangoehoekoe ja'ami andrõ, oemane: Misechegõ niwami andrõ, ba mi'atoelõ'õ wangoehoekoe, he na so nifadõnira ba niwara, ba he na ba niha bõ'õ. Bõi eboea dõdõmi 17 zamboeana, ba wangoehoekoe badia ia; faoma mifondrondrongo niwa'-

õra, he si noemana, ba he seboea tõi! Bõi mi'ata'oefi niha; chõ Lowalangi sa wangoehoekoe. Ba na so hoehoeo si tebai mi'asiwai, ba mi'ohe chõgoe, ena'õ oesechegõ ira. *(Moz. III. 19, 15. Nga'õt. II. 19,* 18 *6. Moz. II. 18, 22).* Si manõ wame'egoe li chõmi. me loeo da'õ, ba halõwõmi andrõ fefoe.

19 III. **Ba** me aefa da'õ ba tafazaŵa ita ba gahe hili Horebi andrõ, ba tatõrõ danõ si mate andrõ sebolo sibai ba sata'oe ita, ma'asagõrõ, dali goroisa Lowalangida, Jehowa, tasaŵa hili Ndraono Gamori andrõ. Ba me no taroegi Gadesi Mbarenea, 20 ba oemane chõmi: Ba no miroegi hili Ndraono Gamori andrõ, nibe'e 21 Lowalangida, Jehowa chõda. Hiza, noa sa'ae ibe'e ba dangaoe danõ andrõ Lowalangioe, Jehowa; ba ae ochõgõ, o'õ niŵa'õ Lowalangi ndra toeaoe andrõ, Jehowa, chõoe. Bõi ata'oe ndra'oegõ, ba bõi aboe dõ- 22 dõoe! Ba mi'ondrasido, dozi ami, ba nimane: Datafowaõwaõ õsa, ba wamaoeze tanõ andrõ chõda, ba ena'õ la'ombacha'õ chõda lala, lalada mijaŵa, ba he wisa mbanoea andrõ, niroegida dania. *(Moz. IV.* 23 *13, 3).* Ba me si sõchi da'õ oeŵa'õ, ba oetoetoejoe niha ba chõmi, fele- 24 ndroea, samõsa zamboea mado. Ba ladõlõ ira mijawa ba hili da'õ, laroegi ndraso Esikoli ba lafaoezeï danõ. 25 Ba lahalõ gõi õsa mboea danõ, la'ohe chõda, mitooe. Ba la'ombacha'õ chõda, lamane: Tanõ andrõ, nibe'e Lowalangida, Jehowa, chõda, ba no 26 si sõchi. Ba lõ edõna ami mõi misi jaŵa, ba mitandro niŵa'õ Lowala- 27 ngimi, Jehowa. Moekõkõkõkõ ami baose chõmi, mimane: Fatioesa Jehowa chõda, wa no iheta ita ba danõ Miseraji, ba wame'e ba danga Ndraono Gamori andrõ ja'ita, ena'õ 28 lahori ita. Ba heza atõ tasaŵa? Iwada andrõ zame'e atalõ dõdõda, wangoema'õ: Seboea niha ira, salaŵa moroi chõda, ba banoea, ba no seboea sibai, iroegi mbanoea si jaŵa fa'alaŵa gõli, ba ma'oewoe Genaki na'i ma'ila ba da'õ. *(F. 9, 2).* Ba oemane chõmi: Bõi 29 moehocha mboemi ba bõi mi'ata'oefi ira! Si fasõndra salahimi dania 30 Lowalangimi, Jehowa, sowaõwaõ fõnami, si mane me itolo ami ba danõ Miseraji no, si no anehe ita, ba si mane ba danõ si mate, ni'ila 31 hõrõoe, niloe'i Lowalangimõ, Jehowa, ja'oegõ, nifoloe'i niha ononia, ma'asara lala andrõ, nitõrõmi, irege ofeta ami ba da'e. Ba lõ lai da'õ 32 fefoe, ba lõ fanõtõnami chõ Jehowa, Lowalangimi, sowaõwaõ fõnami ba 33 lala, ba wamaigi olombasewa chõmi: ba zi bongi, ba ba galitõ, ena'õ oroma chõmi lala nitõrõmi, ba na ma'õchõ ba ba lawoeo. *(Moz. II. 13, 21).*

IV. **Ba** me irongo wehedemi a- 34 ndrõ Jehowa, ba mofõnoe ia, fahõloe ia, imane: Ba niha andrõ, 35 niha si lõ sõchi, ba samõsa lõ sangila dania tanõ si sõchi andrõ, nifaboe'oegoe chõ ndra toeami fahõloesa. *(Moz. IV. 14, 23).* Ha Kalebi andrõ, 36 ono Jefoene, zangila dania; chõnia ba ba ndraononia oebe'e dania danõ andrõ, si no mõi ia, me no a'oi dõdõnia wolo'õ chõ Jehowa. Chõgoe 37 gõi mofõnoe Jehowa, bõrõ ami, tobali imane: Ba ja'oegõ gõi, ba lõ õroegi *(Moz. IV. 20, 12).* Josoea 38 andrõ, õno Noeni, si lõ aefa'aefa ngoningonioe, da'õ zondroegi dania; abe'e'õ dõdõnia, ja'ia dania zamaosa ba Ndraono Gizeraëli [tanõ andrõ]. Ba iraonomi andrõ, niŵa'õmi, õ 39 nemali dania! onomi matoea, si lõ mangila na ma'õchõ hadia zi sõchi ba hadia zi lõ sõchi, da'õ dania zondroegi; chõra oebe'e [danõ] ba ja'ira zi ochõgõ *(Moz. IV. 14, 31).* Ba ja'ami andrõ, ba mifoeli ami, 40 mifazaŵa ami ba misaŵa danõ si mate andrõ, lala ba nasi zoechoe mitõrõ! Ba mitema ligoe, mimane 41 chõgoe: Horõma chõ Jehowa da'õ;

da mõiga mijaŵa manoewõ, ma'o'õ manõ niŵa'õ Lowalangida Jehowa chõda! Ba mangaró ami fefoe, ba mõi ami mijaŵa ba hili, sambõ era'-
42 era. *(Moz. IV. 14, 40).* Ba imane chõgoe Jehowa: Õmane chõra: Bõi mi'ae mijaŵa, bõi manoewõ, lõ'õ sa fao ndra'o chõmi; fa bõi te'ala ami
43 ba nemalimi andrõ! Ba oeŵa'õ chõmi, ba lõ mifondrondrongo, mitandro manõ niŵa'õ Jehowa, mi'abe'e'õ manõ dõdõmi, we'amõi mija-
44 ŵa ba hili. Ba faondra chõmi Ndraono Gamori ba hili andrõ, ba lagohi ami, hoelõ ŵani, ba lafazawili ami
45 ba Ze'ira, iroegi Horema. Ba me no mangawoeli ami, ba mangarõngarõ ami chõ Jehowa, ba i'osilõmilagõ wangarõngarõmi Jehowa,
46 i'osilõmoerongogõ. Ba ara ami ba Gadesi, ha wa'ara we'asomi ba da'õ.

FAZA 2.

I. Tohoetohoe hoehoeo Moze. Fanolo Lowalangi ja'ira ba Ndraono Moabi ba ba Ndraono Gamoni. II. Fangalanira Sihona andrõ, razo ba Hesibona.

1 I. Ba tafoeli ita, tasaŵa danõ si mate, lala ba nasi zoechoe tatõrõ, dali niŵa'õ Jehowa chõda. Ba me no ara ita wamasoei hili Ze'ira a-
2 ndrõ, *(Moz. IV. 21, 4)*, ba imane
3 chõgoe Jehowa: Noa sa'ae wa'ara wamasoeimi hili andrõ, mijõoe sa'ae
4 misaŵa. Ba õbe'e li ba zato, õmane: So fõnami wanõrõ tanõ dalifoesõmi andrõ, tanõ ndraono Gezaoe ba Ze'ira, ba ata'oe ira ami
5 dania; ba mi'angelama sibai, fa bõi misoewõ ira, samba lahe sa lõ oebe'e chõmi tanõra; hili Ze'ira andrõ, ba noa sa oetehe chõ Gezaoe, tána chõnia ba ba nga'õtõnia. *(Moz. I.*
6 *36, 8).* Õmi, ba mi'õli chõra, mibe'e gana'a, sogoena õmi; ba õmi idanõ,
7 ba mi'õli gõi chõra. Noa sa atõ ifahowoe'õ ndra'oegõ Lowalangioe Jehowa, ba nilaoemõ, fefoe; no irorogõ ndra'oegõ ba wanõrõoe tanõ si mate andre, si no ebolo sibai: õfa woeloe fache iada'e zi no faofao chõoe Lowalangioe Jehowa; lõ hadia ia zambõ chõoe. Ba me ta- 8
rõi dalifoesõda andrõ, iraono Gezaoe, ba Ze'ira, wanõrõ lala ba danõ si mate, moroi ba Gelata ba ba Gesionogeberi, ba tadõlõ ita ba danõ si mate andrõ, tanõ Ndraono Moabi. Ba imane chõgoe Jehowa: Bõi 9
soewõ Ndraono Moabi andrõ, bõi fasoewõ ami; ma'ifoe sa lõ oebe'e chõoe tanõra, me no oetehe tána ba nga'õtõ Loti andrõ Gari andrõ. (Mefõna, ba Dawa Gemi zi so ba 10
danõ andrõ, niha seboea sibai, ba si no ato, salaŵa boto, timba nga'õtõ Genaki andrõ. *(F. 9, 2).* Dawa 11
Refa'i gõi ira, si mane nga'õtõ Genaki andrõ, ba tõira ba Ndraono Moabi, ba Dawa Gemi. *(Nga'õt. I. 20, 4).* Ba sowanoea ba Ze'ira me- 12
fõna, ba Dawa Hori, ba latimba da'õ iraono Gezaoe ba lahori, ba fangalira ba danõ, ba ja'ia ndraono Gezaoe andrõ; nifolaoe Ndraono Gizeraëli ba danõ andrõ, nibe'e Jehowa tána chõra). Ba mifazaŵa 13
sa'ae ami ba mi'õtõ mbombo Saredi andrõ! Ba ta'õtõ mbombo Saredi. Tõloe ngafoeloe a ŵaloe fache ita 14
ba lala, i'otarai Gadesi Mbarenea, iroegi wangõtõda mbombo Saredi andrõ, irege no ahori mate ba golombasewa zi sagõtõ niha andrõ, sabõlõ andrõ, itõrõ niŵa'õ Jehowa chõra, si no mõi ba hõloe ia. *(Moz. IV. 14, 29).* Oedoera na gõi danga 15
Jehowa, ba wangohori ja'ira ba golombasewa, irege samõsa lõ si tosai. Dozi solohe baloese ba chõra, 16
ba no mate. Ba hoemede chõgoe 17
Jehowa, imane: „Õtõrõ iada'e danõ 18
Ndraono Moabi, Ari andrõ; ba 19
ahatõ sibai dania ndra'oegõ ba Ndraono Gamoni andrõ; bõi soewõ ira, bõi fa'oedoe ami! Ma'ifoe sa lõ oebe'e chõoe tanõ Ndraono Gamoni, me no oetehe tána ba ma'-oewoe Loti andrõ mitooe. Ja'ia 20

gõi, ba tanõ Ndrawa Refa'i lawã'õ; mefõna, ba Dawa Refa'i zi so ba danõ; Dawa Zamisoemi labe'e tõi-
21 ra Iraono Gamoni. Niha seboea sibai ba sato, salawã boto, si mane nga'õtõ Genaki andrõ. Ba no ihori ira fõnara Jehowa, tobali Iraono Gamoni zi ochõgõ tanõ, la'iagõ fa-
22 ngalira, irege ma'õchõ andre, nifolaoenia ba ndraono Gezaoe, ba Ze'ira, wangohori fõnara Dawa Hori andrõ, wa tobali la'ochõgõ danõ, ba la'iagõ fangalira, irege ma'õchõ
23 andre. Ba Dawa Gawi andrõ gõi, si fahalama, iroegi tánõ ba Gasa, ba Dawa Gafatori, si otarai Gafatori, zangohori, ba la'iagõ danõ, fangalira.

24 II. Ba mifazawã ami ba mi'õtõ Garono. Hiza, oebe'e ba dangaoe Ndraonò Gamori andrõ, Sihona, razo ba Hesibona, fabaja tanõnia; bõrõtaigõ ochõgõ [danõ] ba soewõ
25 ia! I'otarai da'e, ba oehawoei fa'-ata'oe ba fehocha mboe ba chõoe andrõ fefoe soi ba goeli danõ, fefoe gofoe heza: ha larongo ndra'oegõ, ba manizinizi ba mogichi dõdõ ba
26 chõmõ andrõ." Ba oefatenge zinenge chõ Zihona andrõ, razo ba Hesibona, moroi ba danõ si mate Kedemoti, hoehoeo nihaogõ oe'oroi'õ,
27 oemane: Omasido oetõrõ danõoe, ba ha sambalõ lala seboea oetõrõ, lõ oehole'õ ndra'odo, he ba gambõlõ,
28 ba he ba gabera. Õma, fa bõi olofo ndra'aga, ba õ'amawa chõma, mabe'e gana'a, ba ba gõma idanõ, ba mabe'e chõoe mbõli. Ha lala barõ gahegoe, ba wanõrõ, oe'andrõ, —
29 noa gõi latehe chõgoe da'õ iraono Gezaoe, ba Ze'ira, ba Iraono Moabi, ba Gari, — irege oe'õtõ Joridano, mijefo, ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangima, Jehowa, chõma dania.
30 Ba lõ edõna Zihona, razo ba Hesibona, itehe chõda wanõrõ, me no tebai aloeloe gera'erania ba no abe'e dõdõnia ibe'e Lowalangioe, Jehowa, ena'õ ibe'e ba dangaoe ia, si no aloea ma'õchõ. Ba imane 31
chõgoe Jehowa: Hiza, noa sa'ae oebe'e ba dangaoe Zihona andrõ, fabaja tanõnia, ba bõrõtaigõ ochõgõ, wangai chõmi tanõnia. Ba me 32
ifaondragõ ita Sihona, awõ zabõlõ chõnia fefoe, me mõi fasõndra chõda ba zinga Jahasi, *(Moz. IV. 21, 23)*, ba ibe'e ba dangada ia 33
Lowalangida, Jehowa, tobali ta'alani ia, awõ nononia, awõ zabõlõ andrõ chõnia fefoe. Ba atoe'a ita 34
ba mbanoeania fefoe, me loeo da'õ, ba dozi banoea, ba talacha'õ, he ira matoea, ba he ira alawe, ba he iraono; samõsa lõ ta'orifi. Ha oeri- 35
fõ andrõ ba hadia nihalõda ba mbanoea andrõ, si no atoe'a ita, ba tahalõ chõda ahoeloeada. I'o- 36
tarai Garoëri, ba mbewe Garono ba i'otarai mbanoea ba ndraso andrõ, noemalõ ba Gileadi, ba lõ banoea saro, si no tõra fa'alawa chõda mena'õ; ahori ibe'e ba da-
ngada Lowalangida, Jehowa. Ha 37
tanõ Ndraono Gamoni andrõ, ba lõ õbabaja, fefoe, tánõ ba Jaboko, ba banoea ba hili andrõ, ba hadia ia fefoe, nitenawa Lowalangida, Jehowa, ja'ita.

FAZA 3.

I. Tohoetohoe hoehoeo Moze. Fanoewõra Ogi andrõ, razo Mbazana. II. Famaosa tanõ da'õ ba zi domboea mado a matonga andrõ III. Tebe'e fangali Moze Josoea, me lõ tola iroegi danõ Moze.

I. Ba me tasawã Mbazana, ba 1
ifaondragõ ita Ogi andrõ, razo Mbazana, awõ zabõlõ andrõ chõnia fefoe, mõi fasõndra chõda ba zinga Gederai andrõ. *(Moz. IV. 21, 33)*.
Ba imane chõgoe Jehowa: Bõi 2
ata'oefi ia! Oebe'e sa ba dangaoe ia, fabaja banoeania fefoe ba tanõnia, ba hana na õlaoe chõnia nilaoemõ chõ Zihona andrõ, razo Ndraono Gamori, ba Hesibona. Ba ibe'e 3
ba dangada gõi Ogi andrõ, razo

Mbazana, Lowalangida, Jehowa, fabaja sabõlõ andrõ chõnia, fefoe, ba tobali ta'alani sibai ia, irege samõsa
4 lõ si tosai chõnia, soloi mena'õ. Ba me loeo da'õ, ba atoe'a ita ba mbanoeania fefoe; samboea lõ'õ sa'ae banoea saró, si lõ tahalõ chõda: õnõ ngafoeloe mbanoea, tanõ Garigobi andrõ ma'asagõrõ, amatõrõwa
5 Ogi andrõ ba Mbazana, fefoe, — oi banoea saró: õli, ba no alawa ba lagõ mbawa gõli, ba nilazi, — ba baero õ, ba oja na mbanoea ba
6 danõ, si lõ moe'aro'õ. Ba talacha'õ, si mane mege, chõ Zihona andrõ, razo ba Hesibona, dozi banoea, ba tahori, he ira matoea ba he ira
7 alawe, fabaja iraono; ba oerifõ fefoe ba hadia niraboeda ba mbanoea andrõ ba tahalõ chõda ahoeloeada.
8 Ba ta'ochõgõ danõ andrõ, me loeo da'õ, tanõ razo Ndraono Gamori andrõ, si daroea, jefo Joridano, i'õtarai Garono, iroegi hili Heremono,
9 — tõi hili Heremono andrõ ba mbanoea Zidona, ba Siriono, ba tõinia ba Ndraono Gamori, ba Seniri, —
10 banoea ba ndraso andrõ fefoe, sagõrõ tanõ Gileadi ba Bazana fefoe, iroegi Zalicha ba Ederai, banoea ba gama-
11 tõrõwa Ogi andrõ, ba Mbazana. Ogi andrõ, razo Mbazana, ba angohorita zi tosai Dawa Refa'i andrõ; faratenia si'õli, ba so na ma'õchõ ba Rabáta Ndraono Gamoni; siwa hela wa'anaoe ba õfa hela wa'ebolo, hela nisi'oegõ.
12 II. Tanõ da'õ ta'ochõgõ, me loeo da'õ, I'otarai Garoëri andrõ, ba mbewe Garono oebe'e ba mado Gado, awõ zi matonga hili Gileadi andrõ, fabaja banoea ba da'õ. *(Moz.*
13 *IV. 32, 33).* Ba ba zi matonga mado Manase, ba oebe'e zi tosai tanõ Gileadi ba tanõ Mbazana ma'afefoe, amatõrõwa Ogi andrõ, tanõ Garigobi andrõ fefoe; ba tanõ Mbazana andrõ, ma'asagõrõ, ba ja'ia
14 nifotõi tanõ Ndrawa Refa'i. Ba Ja'iro andrõ, ma'oewoe Manase, ba no ibe'e barõ nibawania danõ Garigobi andrõ ma'afefoe, iroegi nola Ndrawa Gesoeri ba ola Ndrawa Ma'achati, ba no ibe'e tõi danõ Mbazana andrõ mbanoea Ja'iro, — i'ohia'õ dõinia — iroegi ma'õchõ andre. *(Moz. IV. 32, 41).* Ba chõ Machiro 15
oebe'e Gileadi. Ba ba mado Roebeno 16
ba ba mado Gado, ba i'otarai Gileadi, noemalõ ba mbewe Garono, iroegi daloe ndraso andrõ ba nola, iroegi Jaboko, ola Ndraono Gamoni.
Ba tanõ salo'o andrõ, ola Joridano, 17
i'otarai mbawa Kinereti, iroegi ziloea'asi ba zalo'o tanõ andrõ, siloea'asi nasio, ba gahe hili Wisiga;
tánõ ba gatoemboecha loeo. Ba no 18
oebe'e li chõmi, me loeo da'õ, no oemane: No ibe'e ochõtami danõ andre Lowalangimi, Jehowa, ba ja'ami, ba mi'aro'õ ami, dozi ami, solohe baloese, ba mi'iagõ fõna dali-
foesõmi Iraono Gizeraëli, — ha 19
fo'omomi ba iraonomi ba oerifõmi (oe'ila wa no oja goerifõmi) zahono ba mbanoea andrõ, nitehegoe chõmi, — irege ahono dalifoesõmi, si 20
mane ja'ami, ibe'e Jehowa, ba irege no la'ochõgõ danõ andrõ, nibe'e Lowalangimi, Jehowa, chõra, jefo Joridano. Ba awena dania mangawoeli ami, isawa dána chõnia zamõsana, tanõ nitehegoe chõmi.
III. Ba oebe'e li chõ Josoea, 21
me loeo da'õ, oemane: No anehe ndra'oegõ fefoe hadia ia nifatõrõ Lowalangimi, Jehowa. ba razo andrõ si daroea, no hõrõoe zangila; si manõ dania ilaoe Jehowa ba zalawa andrõ fefoe, si jefo, ba zi mõi ndra'oegõ dania. Alacha lõ õ'ata'oefi ira; 22
Lowalangimi, Jehowa, sa'ae zi fasõndra salahimi. Ba mangandrõ gõi 23
ndra'o chõ Jehowa, me loeo da'õ, oe'andrõ wa'ahachõ dõdõ, oemane:
He So'aja, Jehowa, noa sa'ae õ'o- 24
roma'õ chõ genonioe andre wa'asalawamõ ba fa'abe'e dangaoe; heza so Lowalangi bõ'õ, he ba zoroego, ba he ba goeli danõ, sangila molaoe

si manõ, nifolaoe zabõlõ, si mane
ja'oegõ andrõ ? *(Sin. 89, 7).* Fa'amõido mijefo, ena'õ i'ila hõrõgoe danõ si sõchi andrõ, jefo Joridano
Ba mofõnoe chõgoe Jehowa, bõrõ ba chõmi, ba lõ i'o'õ chõgoe ; imane sa chõgoe Jehowa : Noa manõ da'õ ! Bõi sa'ae hedehede chõgoe ba
da'õ ! *(Moz. IV. 20, 12).* Ae mijawa ba zoezoe hili Wisiga ba fachõlõ'õ misa ba gaechoela loeo ba mijõoe ba miraja ba ba gatoemboecha loeo, ena'õ i'ila hõrõoe ; Joridano andrõ, ba lõ'õ sa õ'õtõ. *(Moz. IV. 27, 12).*
Ba chõ Josoea, ba õbe'e li, farooe dõdõnia ba abe'e'õ ; ja'ia sa zolohe mijefo ja'ira andre, ba ja'ia zamaosa
chõra tanõ andrõ, ni'ila hõrõoe. Ba ta'iagõ ndraso andrõ, ba gamaoedoe Mbeti-Weoro.

FAZA 4.

I. Fango'ozoe hoehoeo Moze andrõ. Famarooe tõdõ ba wolo'õ oroisa. II. Famangelama ba wanawõ ja'ia ; so wotoe dania. III. Fa'ahachõ dõdõ Lowalangi mbanoeania. IV. Banoea fangorifi jefo Joridanõ. Famobõrõ famasoegi oroisa.

I. **Ba** ija'e, ba mifondrondrongo gamachoita andrõ, awõ hoekoe andrõ ba nifahaõgoe ja'ami, ja'ami Iraono Gizeraëli, ena'õ mi'o'õ ia ba ena'õ aoeri ami ba ena'õ mõi chõmi danõ andrõ, nibe'e Jehowa, Lowalangi ndra toeami andrõ, chõmi dania.
Oroisa andrõ, nifa'emagoe chõmi, ba bõi midooe'õ ba bõi miwoewoe ; oroisa andrõ, nibe'e Lowalangimi, Jehowa, nifa'emagoe chõmi, ba mi'o'õ. *(F. 12, 32).* No hõrõmi zangila nilaoe Lowalangi, bõrõ Mba'ali-Weoro andrõ : dozi si olembai Ba'ali-Weoro andrõ, ba no ihori ba hoenõmi Lowalangioe Jehowa. *(Moz. IV. 25, 4),* ba ja'ami andrõ, si lõ farõi, si lõ mamõhõi Lowalangimi Jehowa, ba ahori aoeri, irege ma'õchõ andre. Hiza, no oefahaõ ami ba gamachoita ba ba hoekoe, dali niwa'õ Lowalangioe, Jehowa, chõgoe, ena'õ mi'o'õ dania ba da'õ, ba danõ andrõ, ba zi mõi ami, ba wangochõgõ ja'ia. Mitõngõni ba mi'o'õ ! 6
Da'õ sa dania wa'atoeatoeami ba fa'onechemi wamaigi niha baero ; na larongo dania gamachoita andrõ fefoe, ba lamane : Si ndroehoe, soi satoeatoea ba soneche soi seboea andrõ ! Heza atõ so soi seboea si 7
so Lowalangi, si no si manõ fa'ahatõ chõra, si mane Lowalangida, Jehowa [chõda], ero na ta'angarõfi li ia ?
Ba heza so soi seboea, si no si manõ 8
fa'amo'ahonoa amachoita, awõ hoekoe, si mane oroisa andrõ fefoe, ni'ombacha'õgoe chõmi ma'õchõ ?
Ba angelama ba faigifaigi, fa bõi 9
olifoe'õ ngawalõ andrõ ni'ila hõrõoe, ba fa bõi aefa ba dõdõoe, gõtõ wa'anaoe nosooe ; õ'ombacha'õ ba ndraonooe ba ba ma'oewoemõ. *(F. 6, 7).* Bawa andrõ, me so'õ fõna 10
Lowalangioe Jehowa, ba gahe hili Horebi andrõ, me imane chõgoe Jehowa : Faloecha'õ chõgoe zato! Da'oefarongogõ chõra daroma ligoe andrõ, ena'õ lafamaha ira ba wangata'oefi ja'odo, gõtõ wa'anaoe nosora ba goeli danõ ba ena'õ lafahaõ gõi ndraonora. Ba mi'ondrasi, mi- 11
iagõ gahe hili ; ba hoemolahola hili andrõ, iroegi mbanoea si jawa, ba [baero õ, ba] fa'ogõmigõmi ba lawoeo ba salœ. *(Moz. II. 19, 16).*
Hoemede chõmi Jehowa moroi ba 12
daloe galitõ ; linia, ba mirongo, ha li, ba lõ soroma chõmi nga'eoe.
I'ombacha'õ chõmi wawoe'oesa li 13
andrõ chõnia, niwa'õnia chõmi folo'õ, taroma li si foeloe andrõ, ba isoera ba gara wanoera si domboea. Ba 14
chõgoe iwa'õ Jehowa, me loeo da'õ, wamahaõ ja'ami ba gamachoita andrõ ba ba hoekoe andrõ, ena'õ mi'o'õ ba danõ andrõ, si mõi ami mijefo, ba wangochõgõ ja'ia.

II. **Ba** mifaigi sibai — nosomi 15
mbalazi — me no lõ ni'ilami hadia

ia nga'eoe, me loeo hoemede chõmi Jehowa moroi ba galitõ, ba gahe
16 hili Horebi, fa bõi miwõwõi wamakiko, wamazõchi chõmi adoe nifoë, hadia ia wamaedo, he nga'eoe ndra matoea, ba he nga'eoe ndra alawe,
17 ba he nga'eoe zaliwaliwa ba danõ, hadia ia, si õfa ahe, ba he nga'eoe wofo so'afi, sihombo ba daloe mba-
18 noea, ba he nga'eoe zanana ba danõ, ba he nga'eoe gi'a, si so ba
19 nidanõ barõ danõ. Ba na õfachõlõ'õ mijawa ba mbanoea, na õfaigifaigi loeo ba bawa ba dõfi, ngahõnõ andrõ fefoe ba mbanoea si jawa, ba fa bõi eloengoe'õ, wangaloeloe chõnia, awõ wamosoemange ja'ia, me no ibe'e ba soi niha bõ'õ fefoe, ba goeli danõ misa Lowalangioe, Jeho-
20 wa. (*F. 29, 26).* Ba ja'ami, ba no nihalõ Jehowa chõnia, no iheta ami ba galitõ famahele zi'õli andrõ, ba danõ Miseraji, ena'õ soi tána chõnia ami, si mane ma'õchõ. (*Moz. II.*
21 *19, 5).* Ba chõgœ, ba no mofõnoe Jehowa, bõrõ ba chõmi, irege tobali fahõloe ia, lõ tola oe'õtõ Joridano, ba lõ tola oehoendragõ danõ si sõchi andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa,
22 chõoe *(Moz. IV. 20, 12).* Ba danõ andre mate ndra'o iwa'õ, lõ oe'õtõ Joridano, Ba ja'ami ba mi'õtõ ba wangochõgõ tanõ si sõchi andrõ.
23 Mifaigi sibai, fa bõi olifoe ami wawoe'oesa li andrõ, me no fawoe'oe li chõmi Lowalangimi, Jehowa, ba fa bõi mifazõchi chõmi nadoe, famaedo hadia ia, nitenawa Lowa-
24 langioe, Jehowa, ja'oegõ. **Alitõ si mangamanga hadia ia sa Lowalangioe andrõ, Jehowa, no Lowalangi**
25 **solohoe.** *(Heb. 12. 28).* Ba na miwõwõi wamakikomi, na no mo'ono ndra'oegõ ba na no toemboe ma'oewoemõ, na no ara ami ba danõ, na mifazõchi chõmi nadoe, famaedo hadia ia, wamazõchi horõ chõ Lowalangimi, Jehowa, na tobali mofõ-
26 noe ia, ba oekaoni si so ba mbõrõ ba chõmi andrõ mbanoea si jawa ba tanõ tooe, ma'õchõ andre, wa lõ ararã dania, ba tehori ami ba danõ andrõ, ba zi mõi ami dania, mijefo Joridano, ba wangochõgõ ja'ia, lõ'õ sa ara dania ami ba danõ; nise'e ami *(F. 30, 19).* Ba niha baero 27 ifazawili ami Jehowa; lõ'õ sa atotó dania ami, si tosai, ba mbanoea niha baero andrõ, ba ni'oloi'õ Jehowa ja'ami dania. *(F. 28, 62).* Lowalangi 28 nifazõchi danga niha dania mifosoemange ba da'õ, eoe ba kara, si lõ mangila niha ba si lõ mamondrongo li niha, ba si lõ manga ba si lõ mangago hoea hadia ia. *(Sin. 115, 4; 135, 15).*

III. Ba ba da'õ dania õ'aloei Lo- 29
walangimõ, Jehowa, ba õsõndra, na moroi si'aikõ ba dõdõoe ba na moroi si'aikõ ba gera'eraoe fefoe wehoeloe dõdõoe chõnia. *(F. 30, 2. Jer. 29, 13).* Ba ba wa'aboe dõdõoe andrõ dania, 30 na no gõna ndra'oegõ da'õ fefoe, ba ba gafoeriata, ba õfalalini gera'-eraoe, õfoeli'õ chõ Lowalangioe, Jehowa, ba õfondrondrongo linia. Me no Lowalangi sahachõ tõdõ Lo- 31 walangimõ andrõ, Jehowa, lõ ibõhõli ndra'oegõ, ba lõ omasi ia tekiko ndra'oegõ, ba lõ olifoe ia wawoe'-oesa li andrõ, me fawoe'oe li ia chõ ndra toeaoe mege, si no mõi ba hõloe ia chõra. Sofoe atõ, he wisa ba gõtõ 32 fõna, me lõ ja'oegõ na, i'otarai loeo andrõ, me ifazõchi niha ba goeli danõ Lowalangi; sofoe, i'otarai wondrege danõ, noemalõ ba wondrege tánõ sa, na no irai itõrõ si manõ fa'eboea, na no moerai moerongo zi manõ! Na so na soi bõ'õ, 33 si no irai mamondrongo fehede Lowalangi. si oroi ba galitõ, si mane nirongooe, ba na lõ si mate ira. Ma 34 na no so Lowalangi bõ'õ, si no manandraigõ fe'amõi, ba wangoroma'õ fa'abõlõ ba ba wolaoe tandra ba ila'ila ba fanoewõ, ba wangai chõnia samboea soi ba hoenõ mbõ'õ, tangania sabe'e ba ta'ionia ni'oro'õ, ba ba wa'abõlõnia sahõlihõli dõdõda;

nifolaoe Lowalangimõ andrõ, Jehowa, chõmi, ba danõ Miseraji, ba
35 zanehe ami mege! Hõrõoe mege zangila, ena'õ aboto ba dõdõoe, wa no Jehowa Lowalangi, awõ wa lõ Lowalangi baeronia. *(F. 6, 4. Nga'õt.*
36 *I. 17, 20.* Moroi ba zoroego ifarongogõ chõoe linia ba wamobawa lala chõoe, ba ba goeli danõ i'oroma'õ chõoe galitõ seboea andrõ chõnia, ba moroi ba galitõ andrõ õrongo
37 mege daroma linia. Ba me no i'omasi'õ ndra toeaoe ba me no itoejoe ma'oewoera foerira, ba me no ja'ia zangeheta ja'oegõ ba danõ Miseraji, ba wa'abõlõnia andrõ, si tenga inõtõ;
38 *(Moz. II. 33, 14)*; tõdõnia, itimba fõnaoe soi seboea moroi chõoe ba sabõlõ moroi chõoe, ena'õ ja'oegõ i'ohe ba danõ ba ena'õ chõoe ibe'e,
39 ochõtamõ, si mane ma'õchõ, ba ja'aboto sa'ae ba dõdõoe, ba õtanõ ba dõdõoe, wa no Jehowa Lowalangi ba zoroego jawa ba ba goeli danõ tooe,
40 awõ wa lõ Lowalangi baeronia. Ba õ'o'õ nifachoinia andrõ ba oroisania, nifa'emagoe chõoe ma'õchõ, ena'õ sohahaoe tõdõ ndra'oegõ, fabaja iraonooe foerioe dania, ba ena'õ lõ teboelõ wa'anaoe nosooe ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe dania.
41 IV. **Ba** ihonogõi mbanoea Moze, banoea jefo Joridano, tánõ ba gatoemboecha loeo, tõloe, *(Moz. IV.*
42 *35, 13)*, ena'õ ba da'õ isawa, na so zi no mamoenoe awõnia si lõ moe'odõdõgõ ba si lõ fatioesania chõnia, mege sa'ae, ba ena'õ i'ila i'orifi ia,
43 wanawa banoea da'õ zamboea: Beseri andrõ, ba danõ si mate ba zalo'o hili, ba ba mado Roebeno, ba ba mado Gado, ba Ramoti ba Gileadi ba ba mado Manase, ba Golana ba
44 Mbazana. Ba da'õ goroisa andrõ, nifa'ema Moze ba Ndraono Gizeraëli.
45 Da'õ lala ba da'õ. nifachoi andrõ, awõ hoekoe andrõ ni'ombacha'õ Moze ba Ndraono Gizeraëli, me ahe-
46 ta ira ba danõ Miseraji, jefo Joridano, ba ndraso, ba gamaoedoe Mbeti-Weoro, ba danõ razo Ndraono Gamori andrõ, Sihona andrõ, ba Hesibona, ni'alani Moze ba Iraono Gizeraëli, me la'otarai danõ Miseraji, *(Moz. IV. 21, 24)*, nihalõra tanõ, si 47
mane tanõ Ogi andrõ, razo Mbazana, tanõ razo Ndraono Gamori andrõ, si daroea, jefo Joridano, tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai Garoëri, 48
ba mbewe Garono, iroegi hili Ziono, ja'ia Heremono andrõ, fabaja salo'o 49
tanõ andrõ, ba zi tambai Joridano, tánõ ba gatoemboecha loeo, fefoe, iroegi ziloea'asi andrõ ba zalo'o tanõ ba gahe hili Wisiga.

FAZA 5.

I. Famasoegi ba dõdõ oroisa si foeloe andrõ. II. Gõna ba dõdõ zato ba ifarooe na dõdõra Moze ba wolo'õ.

I. **Ba** hoemede Moze ba Ndraono 1
Gizeraëli fefoe, ba imane chõra: Mifondrondrongo, ja'ami Iraono Gizeraëli, nifachoi andrõ, awõ hoekoe andrõ, nifarongogõgoe chõmi ma'õchõ andre! Mitanõ ba dõdõ, ba
mitõngõni, ba wolo'õ ja'ia. Lowa- 2
langida, Jehowa, ba no fawoe'oe li chõda, ba gahe hili Horebi. *(Moz. II. 19, 5)*. Tenga sa chõ ndra toeada 3
fawoe'oe li Jehowa, no chõda, saoeri andre, chõda fefoe, si so ba da'e ma'õchõ. Si no fa'ila bawa ami chõ 4
Jehowa, me hoemede ia chõmi ba hili andrõ, moroi ba galitõ. Ba 5
ja'odo, ba ba gotaloeami Jehowa sodo, me loeo da'õ, ba wama'ema chõmi taroma li Jehowa, me no ata'oe ami galitõ andrõ, ba me lõ mõi mijawa ba hili ami. Ba no imane: *(Moz. II. 20, 18).*

(A. 6–28: Moz. II. 20.)

Ja'odo Jehowa, Lowalangioe, si no 6
mangeheta ja'oegõ ba danõ Miseraji, ba danõ andrõ, si no mõi sawoejoe ami. Bõi so chõmõ Lowa- 7
langi tánõ bõ'õ, baero ndra'o. Bõi 8
fazõchi chõoe nadoe, famaedo hadia

ia, he si so si jaŵa ba mbanoea, ba he si so si tooe ba goeli danõ, ba he si so ba nidanõ barõ danõ.
9 Bõi angaloeloe chõnia ba bõi fosoemange ia; me no Lowalangi solohoe adra'o, ja'odo andre, Lowalangioe, Jehowa, sangoehoekoe horõ ndra ama, ba ndraono ba ba ma'oewoe mitooe, iroegi tõloe, irege õfa nga'õtõ, chõra si fatioe
10 tõdõ chõgoe, ba si hachõsi tõdõ sangomasi'õ ja'o ba solo'õ oroisagoe,
11 iroegi hõnõ nga'õtõ. Ba tõtõi dõi Lowalangioe Jehowa ba waja; lõ'õ sa zi lõ ihoekoe Jehowa zanõtõi tõi-
12 nia ba waja. Ame'egõ tõdõ loeo wolombase andrõ, ba we'amoni'õ ja'ia, dali niŵa'õ Lowalangioe, Je-
13 howa, chõoe. Õnõ ngaloeo mohalõŵõ ndra'oegõ ba õhalõ halõŵõoe
14 fefoe, ba ero fitoe bongi, ba loeo wolombase chõ Lowalangioe, Jehowa; bõi babaja hadia ia halõŵõ ba da'õ, he ja'oegõ, ba he onooe matoea, ba he onooe alawe, ba he sangai halõŵõ chõoe ira matoea, ba he sangai halõŵõ chõoe ira alawe, ba he oerifõoe, ba he si fatewoe chõoe, ba mbanoeami; ena'õ la'ila molombase sangai halõŵõ chõoe, ira matoea ba ira alawe, si mane ja'-
15 oegõ. Tõrõtõrõ tõdõoe, wa no sawoejoe gõi ndra'oegõ mege, ba danõ Miseraji, awõ wa no iheta'õ ba da'õ Lowalangioe, Jehowa, tangania sabe'e ba ta'ionia ni'oro'õ. Da'õ mbõrõ, wa no iŵa'õ chõoe we'amoni'õ loeo sabato andrõ Lowalangioe, Je-
16 howa. Fosoemange namaoe, awõ ninaoe, dali niŵa'õ Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ena'õ anaoe nosooe ba ena'õ ohahaoe dõdõoe ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa,
17 chõoe. Bõi ange'e. Bõi ohorõ. Bõi anagõ. Bõi bõbõgõ chõ nawõoe zi
18 lõ doehoe. Bõi isõ wo'omo nawõoe. Bõi isõ nomo nawõoe, ba he benoeania, ba he sangai halõŵõ chõnia, ira matoea ba ira alawe, ba he õrõbaonia, ba he koedonia, ba he fefoe gofoe hadia zi so chõ nawõoe. Ha 19
da'õ niŵa'õ Jehowa ba chõmi sato fefoe; eboea linia, ba hili andrõ, moroi ba galitõ andrõ ba moroi ba zalœ ba moroi ba zogõmigõmi. Ba isoera ba gara wanoera, si domboea, ba ibe'e chõgoe. *(Moz. II. 31, 18.)*

II. **B**a me mirongo li andrõ moroi 20
bacha ba zogõmigõmi andrõ, me hoemolahola hili andrõ, ba mi'ondrasi ndra'o, satoea mado chõmi ba salaŵami, ba mimane: No i'oro- 21
ma'õ chõda lachõminia ba fa'asalaŵania Lowalangida, Jehowa, ba no tarongo linia moroi ba galitõ andrõ, ba tobali no fadoehoe dõdõda, tola moehede Lowalangi ba niha lõ mate nihá. Ba hana wa mate na ita 22
iada'e ena'õ ? I'ã sa [ena'õ] ita alitõ seboea andrõ; na itohoegõ na tarongo li Lowalangida, ba si mate ita. Heza sa so ba nõsi goeli danõ, fe- 23
foe zi no mamondrongo li Lowalangi saoeri andrõ, sihede moroi ba galitõ, si mane famondrongoda, ba sooeri na dania ? *(F. 4, 33. Sangoehoek. 13, 22).* Ja'oegõ andrõ ondrasi ba 24
fondrondrongo, hadia ia niŵa'õ Lowalangida, Jehowa, ba ja'oegõ dania zama'ema chõma fefoe hadia ia, niŵa'õ Lowalangida, Jehowa, chõoe, ena'õ marongo ba ena'õ ma'o'õ. *(Moz. II. 19, 8).* Ba irongo 25
limi Jehowa, me fahoehoeo ami chõgoe, ba imane chõgoe Jehowa: No oerongo hoehoeo niha andrõ chõoe; si ndroehoe niŵa'õra. Ena'õ 26
na si manõmanõ dõdõra dania gõi, ena'õ la'ata'oefi ndra'odo ba ena'õ na la'o'õ goroisagoe andrõ, fefoe, fa sohahaoe tõdõ ira, awõ ma'oewoera, si lõ mamalõmalõ! *(Sin. 81, 14).* Ae hede chõra, õmane: Mifoeli 27
manõ ami baose chõmi ! Ba ja'oegõ 28
iagõ da'e chõgoe,ena'õ oe'ombacha'õ chõoe goroisa andrõ fefoe, awõ gamachoita, awõ hoekoe andrõ, ba nifahaõmõ ja'ira dania, ena'õ la'o'õ ba danõ andrõ, nibe'egoe chõra dania. Ba mitõngõni sa'ae, ena'õ mi'- 29

o'õ niŵa'õ Lowalangimi, Jehowa, chõmi, fa bõi mihole'õ ami, he ba
30 gambõlõ ba he ba gabera. Mitõrõ sibai lala andrõ, nifachoi Lowalangimi, Jehowa, chõmi, fa bõi mate ami, ba ena'õ sohahaoe tõdõ ami ba sanaoe noso ba danõ andrõ, ni'ochõgõmi dania.

FAZA 6.

I. Ifarooe sibai na dõdõra Moze, ba wolo'õ oroisa si fõfõna andrõ, ba wangata'oefi Lowalangi ba ba wangomasi'õ ja'ia. II. He lawisa wamahaõ iraonora ba da'õ.

1 I. **D**a'õ goroisa andrõ, awõ gamachoita andrõ, awõ hoekoe, ba nifahaõgoe ja'ami, dali niŵa'õ Lowalangimi, Jehowa, ena'õ mi'o'õ ba da'õ, ba danõ andrõ, ba zi mõi ami,
2 mijefo, ba wangochõgõ ja'ia, ena'õ õ'ata'oefi Lowalangioe, Jehowa, ba ena'õ õ'o'õ nifachoinia andrõ ba oroisania fefoe, nifa'emagoe chõoe,
3 ba ena'õ anaoe nosooe. Ba na no mirongo, ja'ami Iraono Gizeraëli, ba mitõngõni, ba wolo'õ ja'ia, ena'õ sohahaoe tõdõ ami, ba ena'õ ato sibai ami dania, si mane nifaboe'oe Lowalangi ndra toeami andrõ, Jehowa, tanõ si no falawoe soesoe
4 ba ŵe ŵani. **Mifondrondrongo, ja'ami Iraono Gizeraëli! Jehowa, ba no Lowalangida, ha Jehowa, ha ja'ia!** *(F. 4, 35. Jes. 44, 8. Mar.*
5 *12, 29, 30).* **Ba õ'omasi'õ Jehowa andrõ, Lowalangioe, moroi si'aikõ ba dõdõoe ba moroi si'aikõ ba gera'eraoe fefoe, õ'oigõ wa'abõlõoe.**
6 *(Mat. 22, 37. Loek. 10, 27).* Taroma li andre, niŵa'õgoe chõoe ma'õchõ,
7 ba õtanõ ba dõdõoe. Ba õfahaõ gõi ndraonooe ba da'õ, itõrõtõrõ lioe, na jomo so'õ, ba he na ba wekoli; na mõi'õ mõrõ ba na maoso'õ. *(F.*
8 *11, 19).* Õbõbõgõ ba dete dangaoe, tandra, ba ba mbõrõ nichoemõ, amae-
9 dola mbala hõgõ; ba õsoera ba gehomo nomooe, ba ba lagõ mbawa
10 gõli chõoe. Ba na i'ohe dania ndra'-oegõ Lowalangioe, Jehowa, ba danõ andrõ, nibe'enia chõoe dania, dali wahõloesania mege chõ ndra toeaoe Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, tanõ si so banoea seboea ba si sõchi, si tenga nitaroe'õmõ, ba omo si no 11
mo'õsi gamagama si sõchi, tenga moroi chõoe, ba ba'a nichao ba gara, si tenga nichaomõ, ba kaboe nagoe ba kaboe falo, si tenga nitanõoe; ba na manga ndra'oegõ
na aboeso'õ, ba faigi sibai, fa bõi 12
olifoe'õ Jehowa, si no mangeheta ja'oegõ ba danõ Miseraji, ba danõ
si no mõi sawoejoe ndra'oegõ. Lo- 13
walangioe andrõ, Jehowa, ba õ'ata'-oefi ba õfosoemange ba ba dõinia
mõi'õ ba hõloe, ba lõ tola mi'o'õ 14
Lowalangi bõ'õ, Lowalangi niha a-
ndrõ, si tefasoei ja'ami. Me no 15
Lowalangi solohoe Lowalangimõ a-
ndrõ, Jehowa, ba chõmi, fa bõi
mofõnoe chõoe Lowalangimõ, Je-
howa, ba fa bõi ise'e ndra'oegõ ba
goeli danõ! Bõi mitandraigõ Lowa- 16
langimi, Jehowa, si mane fana-
ndraigõmi ja'ia no, ba Masa. *(Moz.*
II. 17, 7. Mat. 4, 7). Oroisa Lowa- 17
langimi Jehowa andrõ, ba mi'o'õ,
lala andrõ ba amachoita nibe'enia
chõmi, ba mitõrõ; hadia zatoelõ ba 18
hadia zi sõchi, wamaigi Jehowa, da'õ
õtõrõ, ena'õ sohahaoe tõdõ ndra'-
oegõ, ba ena'õ õroegi danõ si sõchi
andrõ, nifaboe'oe Jehowa chõ ndra
toeaoe, fahõloesa, ba ena'õ õ'ochõgõ,
wanimba fõnaoe si fa'oedoe chõoe 19
andrõ, fefoe, dali nifaboe'oe Jehowa.

II. **N**a isofoe dania chõoe onooe, 20
na imane: Hadia niŵa'õ andrõ ba amachoita andrõ ba hoekoe andrõ, nioroi'õ Lowalangida, Jehowa? *Moz. II. 12, 26),* ba õmane chõ 21
nonooe andrõ: No sawoejoe Wara'o ndra'aga mege, ba danõ Miseraji, ba no ihetaga ba danõ Miseraji Jehowa, tangania andrõ, si no abe'e. No ilaoe dandra ba ila'ila seboea ba 22
famakiko Jehowa, ba danõ Miseraji, chõ Wara'o ba ba zoroijomonia

23 fefoe, ba zanehe ndra'aga; ba ja'aga, ba no iheta ba da'õ, ba wolohe ja'aga ba danõ andrõ ba ba wame'e chõda tanõ andrõ, nifaboe'oenia chõ
24 ndra toeada, fahõloesa. Ba no iŵa'õ chõma Jehowa wolo'õ nifachoi andrõ fefoe, wangata'oefi Lowalangida, Jehowa, ena'õ lõ teboelõ wa sohahaoe tõdõ ita, ba ena'õ i'oriorifi ita, si
25 mane ma'õchõ. Ba niha satoelõ ita, na lõ olifoe ita wolo'õ oroisa andrõ fefoe, fõna Lowalangida Jehowa, si mane niŵa'õnia chõda.

FAZA 7.

I. Dawa Gana'ana andrõ, ba niboenoe, ba nifoefoe nadoera. II. Ifaboe'oe ba Ndraono Gizeraëli howoehowoe Lowalangi.

1 I. **Na** no i'ohe dania ndra'oegõ ba danõ andrõ Lowalangioe Jehowa, ba danõ andrõ, ba zi mõi'õ, ba wangochõgõ ja'ia, ba na no oja soi itimba fõnaoe: Iraono Cheti ba Iraono Girigasi ba Iraono Gamori ba Dawa Gana'ana ba Iraono Weresi ba Iraono Hewi ba Iraono Jeboesi, fitoe soi seboea moroi chõoe
2 ba sabõlõ moroi chõoe, na no ibe'e ba dangaoe Lowalangioe, Jehowa, ba na no õlaŵa ira, ba õlacha'õ ira; lõ tola fawoe'oe li ndra'oegõ chõra, ba lõ tola õhachõsi tõdõ.
3 *(Moz. IV. 33, 52. Jos. 11, 11).* Ba lõ'õ gõi tola fahalõ ami; lõ tola õbe'e chõ nonora matoea nonooe alawe ba lõ tola õhalõ chõ nonooe matoea nonora alawe. *(Moz. II. 23,*
4 *32. Kor. II. 6, 14).* Ma dania i'erogõ ndra'o onooe matoea labe'e, ma tobali ifosoemange Lowalangi bõ'õ, ba mofõnoe chõmi Jehowa ba ita'-
5 ita'i ihori ami. *(Raz. I. 11, 2).* Mimane sa'ae wolaoe chõra: Naha wame'e soemange chõra, ba midoedoegõ, gowe ndrõ chõra, ba mirasa, eoe ni'amoni'õ chõra, ba mi'-obõ, ba adoera, ba mitoenoe ba galitõ, *(Moz. II. 23, 24. Moz. IV.*
6 *33, 52),* me no soi ni'amoni'õ chõ Lowalangioe, Jehowa, ndra'oegõ; no ja'oegõ nitoejoe Lowalangioe, Jehowa, chõnia, soi tána chõnia, ni'oniagõ ba soi bõ'õ fefoe, ba goeli danõ. *(Moz. II. 19, 6. Sin. 135, 4).* **Tenga sa me no sato niha** 7
ami, moroi ba soi bõ'õ, wa no eboea dõdõ Jehowa chõoe, wa no ja'ami nitoejoe, — noa sa fondrege zide'-ide ami, ba ngai soi bõ'õ fefoe —, bõrõ me i'omasi'õ ami, ba me edõna 8
ia itõrõ zi no mõi ba hõloe ia chõ ndra toeami mege; andrõ iheta ami tanga sabe'e, i'efa'õ ami ba wa'asawoejoe, ba danga Wara'o, razo Miseraji, ena'õ aboto ba dõ- 9
dõoe, wa no Lowalangi [si ndroehoe] Lowalangioe andrõ, Jehowa, wa no Lowalangi si lõ farõi, si lõ mamõhõi fawoe'oesa li ba fa'eboea dõdõ andrõ, irege hõnõ nga'õtõ, chõra sangomasi'õ ja'ia ba solo'õ oroisania, *(Moz. II. 20, 6),* ba solaoe 10
soelõ, nifatõrõ chõra, ba zi fatioe tõdõ chõnia, fefoe, wangohori ja'-ira. Lõ'õ sa fa'ebolo dõdõnia ba zi fatioe tõdõ chõnia, chõnia ifatõrõ zoelõ. *(Nah. 1, 2).* Andrõ õ'o'õ go- 11
roisania, awõ gamachoita andrõ, awõ hoekoe andrõ, nifa'emagoe chõoe ma'õchõ, ena'õ õbe'e tali wolaoemõ ia.

II. **Ba** na mifondrondrongo hoe- 12
koe andrõ ba na mi'o'õ, ba lõ'õ gõi iboelõ'õ chõoe Lowalangioe, Jehowa, wawoe'oesa li andrõ, awõ wa'-eboea dõdõ, si no mõi ba hõloe ia chõ ndra toeaoe: *(Moz. III. 26, 3*
b. t.) i'omasi'õ ndra'oegõ ba ifaho- 13
woe'õ ndra'oegõ ba i'oja'õ ami; tabinamõ andrõ ba boea nowioe, facheoe, ba õsi mboea nagoe, awõ wanicha chõoe, ba ono zaŵi chõoe, ba fo'ono mbiribiri chõoe, fabaja nambi, ba ifahowoe'õ, ba danõ a-ndrõ, nibe'enia chõoe dania, dali wahõloesania andrõ chõ ndra toeaoe. Nifahowoe'õ dania ndra'oegõ, fõna 14
soi bõ'õ fefoe; he ba ndra matoea chõoe ba he ba ndra alawe, ba lõ

si lõ mo'ono, ba si manõ gõi ba
15 goerifõmõ. *(Moz. II. 23, 26).* Fefoe
ngawalõ wõchõ, ba itimba chõoe
Jehowa, ba sambalõ lõ igõnaisi
ndra'oegõ fõchõ Ndrawa Miseraji
andrõ, teoe mbanoea andrõ, si no
õ'ila fõna; ba zi fa'oedoe chõoe
16 ihare'õ da'õ. *(Moz. II. 9, 3).* Ba fefoe
soi andrõ, nibe'e Lowalangioe, Je-
howa, ba dangaoe, ba õhori. Bõi
ahachõ dõdõoe, wamaigi ja'ira, ba
bõi fosoemange Lowalangira andrõ;
17 tandrawã sa chõoe da'õ ena'õ. Ba
na õmane dõdõoe ena'õ: Sato moroi
chõgoe soi andrõ, he oewisa wa-
18 nimba ja'ira? ba bõi ata'oefi, tõrõ
manõ tõdõoe nifatõrõ Lowalangioe,
Jehowa chõ Wara'o no, ba ba
19 Ndrawa Miseraji fefoe. Fa'abõlõ a-
ndrõ, nifa'ele'õ, ni'ila hõrõoe, ta-
ndra andrõ, ba ila'ila, tanga sabe'e
andrõ ba ta'io ni'oro'õ, chõ Lowa-
langioe, Jehowa, wamawoe'a ja'-
oegõ! Si manõ dania ilaoe Lowa-
langioe, Jehowa, ba niha bõ'õ a-
ndrõ fefoe, ni'ata'oefimõ. *(F. 29,*
20 *3).* Ba ifatõrõ na chõra geto Lo-
walangioe, Jehowa, irege ahori zi
tosai andrõ, si no mamini'õ ja'ira
mege chõoe. *(Moz. II. 23, 28).*
21 Bõi hoemocha mboemõ chõra! me
no so ba chõoe Lowalangioe, Je-
howa, Lowalangi seboea ba sata'oe
22 ita, ba izarazara wanimba fõnaoe
soi andrõ Lowalangioe, Jehowa.
Bõi osamoezaigõ wangohori ja'ira,
ma dania abõlõ chõoe goetoe ndroe'-
23 oe. *(Moz. II. 23, 29).* Ibe'e ba da-
ngaoe Lowalangioe, Jehowa, ba fa-
24 woeka ibe'e, irege no ahori ira. Ba
razora, ba ibe'e ba dangaoe, ena'õ
olifoe niha ba goeli danõ dõira
õbe'e. Samõsa lõ solawa ja'oegõ,
25 irege no õhori ira. Famaedo Lo-
walangira andrõ, ba mitoenoe, ba
firõnia ba ana'ania, ba bõi isõ, bõi
halõ chõoe, fa bõi tobali fama'alamõ.
Me no sogoro Lowalangioe, Jehowa,
26 zi mane da'õ. Ba sogoro ita, ba bõi
ohe jomo ba nomooe, fa bõi mõi
salacha gõi ndra'oegõ, si mane ja'ia.
Õ'ogorofi ba si hocha mboemõ ia, 27
me no moelacha'õ.

FAZA 8.

I. Famasoegi ba dõdõ fa'obõwõ Lowalangi chõra ba famarooe tõdõ ba wangandrõ saoha gõlõ ja'ia. II. Bõi olifoe ira wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ.

I. Oroisa andrõ fefoe, nifa'ema- 1
goe chõmi ma'õchó, ba mi'o'õ, ena'õ
aoeri ami ba ena'õ ato ami, ba ena'õ
miroegi danõ andrõ, ba wangochõgõ
ja'ia, tanõ andrõ nifaboe'oe Jehowa
chõ ndra toeami, fahõloesa. Tõrõ- 2
tõrõ tõdõoe wamasao Lowalangioe,
Jehowa ja'oegõ, no õfa woeloe fache
wa'ara, ba danõ si mate andrõ, ba
dõrõwaoe andrõ, fadoro, ba wangõ-
hõndrõgõ ja'oegõ ba ba wanandraigõ
ja'oegõ, ena'õ isõndra he wisa dõdõoe,
na edõna õ'o'õ goroisania, ba na
lõ'õ. No ihõndrõgõ ndra'oegõ, ifa- 3
tõrõ chõoe lofo, ba aefa da'õ, ba ibe'e
õoe „mana" andrõ, si lõ mirai mila,
he ira toeaoe, ba wama'ele'õ chõoe,
wa tenga ha ba gõnia aoeri niha,
wa tola gõi fangorifinia hadia ia da-
roma li, si otarai mbawa Jehowa.
Moz. II. 16, 15. Mat. 4, 4). Noe- 4
chaoe andrõ, ba lõ sadoedoe, ba
aheoe, ba lõ sabao, si õfa woeloe
fache andrõ. *(F. 29, 5).* Ba jafadoe- 5
hoe sa'ae dõdõoe, i'ohe ba zi sõchi
ndra'oegõ Lowalangioe, Jehowa, ni-
famatõrõ si'aikõ nama ononia. Ba 6
o'õ goroisa Lowalangioe, Jehowa a-
ndrõ, wanõrõ lala andrõ chõnia, awõ
wangata'oefi ja'ia. Ba danõ si sõchi 7
sa i'ohe ndra'oegõ Lowalangioe, Je-
howa, ba danõ si so mbombo ba
oemboe nidanõ ba bawa, so'oeloe ba
zalo'o ba so'oeloe ba hili; tanõ si 8
so fache ba si so rigi ba agoe ba
boea ara ba dalimo, tanõ si so falo
ba si so wẽ wani; tenga tanõ sa- 9
mbõ'ambõ balazo, no tanõ si so
manõ fefoe hadia ia, tanõ sosi'õli
kara ba nicharoe tõla garamba ba

10 hili. Ba na no manga'õ dania, na no aboeso'õ, ba õsoeno Lowalangioe Jehowa, bõrõ danõ si sõchi andrõ nibe'enia chõoe. *(Kor. I. 10, 31. Tim. I. 4, 4).*

11 II. **F**aigi sibai, fa bõi olifoe'õ Lowalangioe, Jehowa, fa bõi õbato wolo'õ oroisania andrõ, awõ hoekoe andrõ, awõ gamachoita, nifa'emagoe
12 chõoe ma'õchõ. Na aboeso ndra'oegõ dania ba õlaoe chõoe nomo si sõ-
13 chi, na itoegoe oja zawioe ba biri-birimõ ba na fahõna chõoe wirõ ba ana'a, na tedooe fefoe hadia ia zi so
14 chõoe, ba bõi fajawa dõdõoe, ba bõi olifoegõ'õ Lowalangioe, Jehowa, si no mangeheta ja'oegõ ba danõ Miseraji andrõ, ba danõ, ba zi no mõi'õ
15 sawoejoe, si no mamatõrõ ja'oegõ ba danõ si mate andrõ, sebolo sibai ba sata'oe ita, ba zi so oelõ sosõfoe ba tongo, ba danõ si no okõlikõli ba si lõ idanõ, si no mame'e õoe idanõ sangoemboengoemboe moroi ba gara sabe'e, *(Moz. IV. 21, 6.*
16 *Moz. II. 17, 6)*, si no mame'e õoe „mana" andrõ, ba danõ si mate, õ si lõ larai mila ira toeaoe, ba wangõhõndrõgõ ja'oegõ ba ba wanadraigõ ja'oegõ, ena'õ ihaogõ chõoe
17 ba gõtõ dania, ba bõi õmane dõdõoe: Fa'abõlõgoe ba fa'abe'e dangagoe mbõrõ, wa so chõgoe wo'ana'a andre.
18 Tõrõ tõdõoe Lowalangioe, Jehowa, me no ja'ia zame'e fa'abõlõ, ba wangaloei ana'a, ba wamaloea amaboe'oela linia andrõ, si no mõi ba hõloe ia chõ ndra toeaoe, si mane
19 ma'õchõ. Ba na olifoe'õ zoei Lowalangioe, Jehowa, wolo'õ Lowalangi bõ'õ, na õfosoemange da'õ, ba na mangaloeloe'õ chõra, ba ma'ifoe lõ oebini'õ chõmi ma'õchõ, wa si tekiko
20 ami dania. Si mane niha baero andrõ, nifakiko Jehowa fõnami, si manõ gõi wa'atekikomi, fotoe; me lõ nifondrondrongomi li Lowalangimi, Jehowa.

FAZA 9.

I. Bõi lawa'õ tõdõra satoelõ ira. II. Famasoegi ba dõdõ horõ no, ba nono zawi balaki. III. Awõ wa no asese moekõkõkõkõ ira.

I. **M**ifondrondrongo, ja'ami Iraono Gizeraëli! Õ'õtõ ija'e Joridano 1
andrõ, ba wolawa soi sato moroi chõoe ba sabõlõ moroi chõoe, ba ena'õ atoe'a ndra'oegõ ba mbanoea, si no eboea ba si no aro, siroegi ba mbanoea si jawa õli, ena'õ õlawa 2
soi sato niha ba salawa boto, Dawa Genaki andrõ, si no i'ila hõrõoe ba si no õrongo, na lawa'õ: Ha niha zangila molawa Dawa Genaki a-
ndrõ? Ba bõi zi lõ aboto ba dõ- 3
dõoe sa'ae, wa no Lowalangioe, Jehowa zowaõwaõ fõnaoe, amaedola galitõ si mangamanga hadia ia; ja'ia zangohori, ja'ia zangõhõndrõgõ ja'ira fõnaoe, ba tobali lõ ararã õ'animba'õ ja'ira ba lõ ararã õ'angohori'õ, itõrõ
nifaboe'oe Jehowa chõoe. Ba na 4
itimba dania ira fõnaoe Lowalangioe, Jehowa, ba bõi õmane dõdõoe: Bõrõ wa'atoelõ dõdõgoe, wa ja'o zochõ tanõ andre, ibe'e Jehowa; me no bõrõ horõ niha andrõ, wa itimba ira fõnaoe Jehowa. *(Moz. I. 15, 16. Moz. III. 20, 23).* Tenga sa ba wa'atoelõ 5
dõdõoe ba tenga ba wa'adõlõ dõdõoe mõi chõoe danõra andrõ, bõrõ horõ soi andrõ, wa itimba ira fõnaoe Lowalangioe, Jehowa, ba ena'õ itõrõ gamaboe'oela linia andrõ, nifaboe'oe Jehowa chõ ndra toeaoe Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, si no mõi ba hõloe ia. Ba ja'aboto ba dõdõoe, wa tenga 6
bõrõ wa'atoelõ dõdõoe, wa ibe'e ochõtaoe danõ si sõchi andre Lowalangioe, Jehowa: noa sa soi sabe'e tandro ndra'oegõ.

II. **T**õrõtõrõ tõdõoe ba bõi olifoe- 7
gõ'õ he wisa wangandrõngandrõoe fõnoe Lowalangioe, Jehowa, ba danõ si mate! I'otarai loeo andrõ, me aheta ami ba danõ Miseraji, irege miroegi da'e, ba sabe'e tandro

ami chõ Jehowa. *(Moz. II. 14, 11).*
8 Ba gahe hili Horebi andrõ mi'a-
ndrõ wõnoe Jehowa, ba abao dõ-
dõnia chõmi, irege ihori ami me-
9 na'õ. *(Moz. II. 32, 4).* No mõido
mijawa ba hili, ba wanema kara
wanoera andrõ, kara nisoera fa-
woe'oesa li andrõ, nilaoe Jehowa
chõmi, ba õfa woeloe ngaloeo ba
õfa woeloe mbongi wa'aragoe ba
hili andrõ, lõ ni'agoe roti ba lõ
nibadoegoe idanõ. *(Moz. II. 24, 18).*
10 Ba ibe'e ba dangagoe Jehowa gara
wanoera andrõ, si doea gõrõ, ni-
soea toeroe Lowalangi, si so taroma
li andrõ fefoe, niwa'õ Jehowa chõ-
mi, moroi ba galitõ, me loeo wa-
loechata, ba hili andrõ. *(Moz. II.*
11 *31, 18).* Me no aefa zi õfa woeloe
ngaloeo ba si õfa woeloe wongi, ba
ibe'e ba dangagoe Jehowa gara
wanoera andrõ, si doea gõrõ, kara
12 andrõ nisoera oroisa andrõ. Ba ima-
ne sa'ae chõgoe Jehowa: Laboe,
ta'ita'i mitooe, noa sa lalaoe wa-
makiko banoeaoe andrõ, nihetamõ
ba danõ Miseraji. No alio sibai
larõi lala andrõ, nifachoigoe chõra:
no lafazõchi chõra nadoe nifahele.
13 Ba imane na chõgoe Jehowa: Oe'ila
sibai sa'ae soi andrõ, wa no soi
sabe'e bõrõ doe'i. *(Moz. II. 32, 9).*
14 Ba bõhõlido sa'ae, ena'õ oehori ira,
oeboenoe dõira ba goeli danõ ba
oebali'õ foeroegõ soi ndra'oegõ, foe-
roegõ soi sabõlõ moroi chõra ba
15 sato niha. Ba maoso ndra'o, oefoe-
lido mitooe moroi ba hili siholahola
na, doea dangagoe wolohe kara
andrõ, si doea gõrõ, soera goroisa.
16 Ba awena oe'ila, ba hiza, ba no
mifazõchi horõ chõ Lowalangimi,
Jehowa, no milaoe nono zawi nifa-
hele; no alio sibai mirõi lala andrõ,
17 nifachoi Jehowa chõmi. Ba oetoe-
joe gara andrõ, si doea gõrõ, ba
doea dangagoe wamazaoemba ja'ia,
18 oerasa, ba zanehe ami. Ba oefa-
lõgoe tooe ndra'o fõna Jehowa, si
mane mege, õfa woeloe ngaloeo ba
õfa woeloe mbongi, lõ oe'ã roti ba
lõ oebadoe nidanõ, bõrõ horõmi
andrõ fefoe, nifazõchimi, me no
milaoe zi lõ omasi Jehowa, fanga-
ndrõ wõnoenia. *(Moz. II. 34, 28).*
Sata'oe sa'ae ndra'o fõnoe Jehowa 19
ba bachoebachoe dõdõnia chõmi,
wa ihori ami mena'õ. Ba ifondro-
ndrongo chõgoe Jehowa, ba da'õ gõi.
Ba chõ Ga'aroni gõi, ba mofõnoe 20
sibai ia, irege ifakiko mena'õ, ba ba
chõ Ga'aroni gõi mangandrõ ndra'o,
me loeo da'õ. Ba horõmi andrõ, 21
nilaoemi, ono zawi andrõ, ba oehalõ,
oetoenoe, ba oetoetoe, oefaoeloegõ
oefoefoe, balazi no ohama sibai, ba
si hoelõ gawoegawoe andrõ, ba oeti-
bo'õ ba mbombo andrõ, si otarai
hili moroi jawa. *(Moz. II. 32, 20).*
III. **B**a baero da'õ, ba ba Dabera 22
mi'andrõ wõnoe Jehowa ba ba Masa
ba ba niko'o soloe'aloe'a. *(Moz. IV.*
11, 3. Moz. II. 17, 7. Moz. IV. 11,
34). Ba he me ifatenge ami Jehowa, 23
moroi ba Gadesi-Mbarenea, wangoe-
ma'õ chõmi: Mi'ae misi jawa ba mi'-
ochõgõ danõ, nibe'egoe chõmi, ba
te chõmi goroisa Lowalangimi, Jeho-
wa, ba lõ fadoehoe dõdõmi chõnia
ba lõ mifondrondrongo chõnia. *(Moz.*
IV. 14, 1). No sabe'e bõrõ doe'i ami 24
chõ Jehowa, i'otarai me awena
oe'ila ami. Ba me sodo manõ tooe 25
ba danõ, fõna Jehowa, si õfa woe-
loe ngaloeo õfa woeloe mbongi, si
no oefalõgoe tooe ndra'odo, me no
idaõ'õdaõ'õ Jehowa ihori ami, ba 26
mangandrõdo chõ Jehowa, oema-
ne: He So'aja, Jehowa bõi fakiko
mbanoea tána chõoe andrõ, ni'e-
fa'õmõ fa'abõlõoe andrõ si tenga
inõtõ, nihetaoe ba danõ Miseraji
tangaoe andrõ, si no abe'e! *(Moz.*
IV. 14, 13. Jos. 7, 7). Tõrõtõrõ 27
tõdõoe genonioe andrõ, Aberahamo
ba Iza'aki ba Jakobo! Ba bõi be'e
balazi wa'abe'e mbõrõ doe'i mba-
noeaoe andrõ ba he falõsõchira a-
ndrõ ba he horõra. Fa bõi lawa'õ 28
niha ba danõ andrõ, ba nihetaoe

ja'ira: Me tebai i'ohe ira Jehowa ba danõ andrõ, nifaboe'oenia chõra, ba me no fatioe dõdõnia chõra, ba ba wame'e tekiko ja'ira ba danõ
29 si mate iheta ira! Noa sa atõ banoeaoe ira, no tána chõoe, nihetaoe fa'abõlõoe andrõ si tenga inõtõ, ba ta'iomõ andrõ ni'oro'õ.

FAZA 10.

I. Tefazõchi gara wanoera si bohooe, ba wanoera oroisa. II. Famarooe tõdõ ba wangata'oefi Lowalangi.

1 I. Ba me loeo da'õ, ba imane chõgoe Jehowa: Toto chõoe gara wanoera, doea gõrõ, si mane mege, ba ae chõgoe mijawa ba hili; ba õfazõchi gõi chõoe dawõla eoe. *(Moz.*
2 *II. 34, 1).* Oesoera dania ba gara andrõ daroma li andrõ, si so ba gara mege,nirasamõ, ba õbe'e barõ dawõ-
3 la andrõ dania. Ba oefazõchi dawõla, bana geoenia, ba oetoto gara wanoera, domboea, si mane mege, ba mõido mijawa ba hili, oe'ohe ta-
4 ngagoe gara andrõ, si domboea. Ba isoera ba gara andrõ daroma li andrõ, si foeloe, niwa'õnia mege chõmi ba hili, moroi ba galitõ, me loeo waloechata andrõ, si mane fanoera mege wanoera ja'ia. Ba ibe'e ba
5 dangagoe Jehowa. Ba mõido mitooe, moroi ba hili, ba oebe'e barõ dawõla andrõ, nifazõchigoe, gara andrõ ba ba da'õ ahono, dali ni-
6 wa'õ Jehowa chõgoe. Ba laheta ira ba Mbe'eroti-Bene-Ja'aka Iraono Gizeraëli, lasawa Mosera. Ba ba da'õ mate Ga'aroni ba ba da'õ lako'o ia, ba ononia Eleazari wangalinia ere.
7 *(Moz. IV. 33, 31).* Ba moroi ba da'õ, ba lasawa Goedigoda, ba moroi ba Goedigoda, ba lasawa Jotiba, tanõ
8 soja mbombo. Ba me loeo da'õ, ba i'oniagõ mado Lewi Jehowa, ba wolohelohe tawõla nahia zoera goroisa Jehowa, ba ena'õ fõna Jehowa so ira, ngoningoninia, si lõ teboelõ, ba ena'õ mamahowoe ira ba dõinia, si lõ mamalõmalõ, ero ma'õchõ. *(Moz. IV. 3, 12; 6, 23).* Andrõ lõ manema 9
mado Lewi tanõ, lõ tána chõra si lõ teboelõ. si mane ba dalifoesõra; tána chõrã, ba Jehowa, dali nifaboe'oe Lowalangioe Jehowa chõra. *(Moz. IV. 18, 20. Hes. 44, 28).* Ba 10
ja'odo, ba si lõ teboelõ ba hili, si mane mege, ba zi fõfõna, õfa woeloe ngaloeo ba õfa woeloe mbongi, ba ifondrondrongo chõgoe Jehowa ba zi samoeza andrõ gõi: Lõ ifakiko ndra'oegõ Jehowa. Ba imane chõ- 11
goe Jehowa: Laboe, ae'e, ba wolohe ja'ira. mofanõ ami ena'õ laroegi danõ andrõ ba ena'õ la'ochõgõ, tanõ andrõ nibe'egoe chõra dania, dali we'amõigoe ba hõloe chõ ndra toeara andrõ.

II. **Ba ija'e, ja'ami Iraono Gizeraëli, hadia niwa'õ Lowalangimi, Jehowa chõmi, na tenga fa õ'ata'oefi Lowalangioe, Jehowa, ba ena'õ bõi õboelõ'õgõ ba lala andrõ chõnia, ba ena'õ õ'omasi'õ ia, ba ena'õ enoni Lowalangioe, Jehowa, ndra'oegõ, moroi si'aikõ ba dõdõoe ba moroi si'aikõ ba gera'eraoe,** 12
wolo'õ oroisa andrõ ba amachoita 13
nifachoi Jehowa nifa'emagoe chõoe ma'õchõ, fangohahaoe dõdõoe. He 14
sa no chõ Lowalangioe, Jehowa, mbanoea si jawa, iroegi ba wondrege jawa, awõ danõ ba õsinia fefoe, *(Sin. 24, 1; 115, 16),* ba noa zoei 15
ha chõ ndra toeaoe eboea dõdõ Jehowa, wangomasi'õ ja'ira, ba no itoejoe ami, ma'oewoera andrõ, ba niha bõ'õ fefoe, si mane ma'õchõ. *(F. 4, 20).* Ba miboto sa'ae mbotolõ 16
dõdõmi andrõ, ba bõi sa'ae sabe'e bõrõ doe'i ami! *(F. 30, 6. Jer. 4, 4.)* Me no Lowalangi Lowalangi bõ'õ 17
Lowalangimi andrõ, Jehowa, ba me no So'aja sochõ, Lowalangi seboea ba sabõlõ ba sata'oe ita, si lõ eboea tõdõ zamboeana ba si lõ manga gana'a, *(Job. 34, 19. Hal. zin. 10, 34. Rom. 2, 11. Efes. 6, 9. Fet. I. 1, 17. Fam. 17, 14),* solohe ba lala hoehoeo 18

zi lõ ama, si lõ ina, ba sangomasi'õ niha bõ'õ, wame'e balazo chõnia,
19 awõ noecha. Ba mi'omasi'õ niha bõ'õ, me no niha bõ'õ ami gõi ba
20 danõ Miseraji no. Õ'ata'oefi Lowalangioe Jehowa ba õfosoemange, chõnia molemba ndra'oegõ ba ba
21 dõinia mõi'õ ba hõloe! Fangeboea doeriamõ ia ba Lowalangioe, si no molaoe chõoe seboea andrõ ba sa-
22 ta'oe ita, ni'ila hõrõoe. Fitoe ngafoeloe niha wa'ato ndra toeaoe, me lasawa danõ Miseraji, ba ija'e, ba no timba wa'oja ndrõfi ba mbanoea, ibe'e Lowalangioe, Jehowa. *(Moz. I. 46, 27).*

FAZA 11.

I. Tohoetohoe wamarooe tõdõ ba wolo'õ, na lafasoegi ba dõdõra zi no ilaoe chõra Lowalangi. II. No faehoe sibai ira danõ Gana'ana danõ Miseraji. III. Bõi manõ olifoe ira goroisa Jehowa. IV. Howoehowoe ba fangelifi.

1 I. **Ba** õ'omasi'õ sa'ae Lowalangioe, Jehowa, ba õ'o'õ niwa'õnia ni'o'õ, nifachoinia andrõ ba hoekoe andrõ chõnia ba oroisania, sagõtõ ja'oegõ,
2 ba ja'aboto ba dõdõmi ma'õchõ, — tenga sa ba ndraonomi, si lõ'õ na mege, si lõ mangila ja'ia [hoemede ndra'o] — wotoe Lowalangimi, Jehowa, ba fa'asalawania ba tangania andrõ, si no abe'e ba ta'ionia, si no
3 moe'oro'õ, ba tandra andrõ chõnia ba folaoenia ba danõ Miseraji, chõ Wara'o, razo Miseraji, ba ba danõnia
4 ma'asagõrõ, nifatõrõnia ba zabõlõ Miseraji ba ba koedora ba ba goeretara, me ihawoei ira asi zoechoe andrõ, me lagohi ami, wangohori ja'ira, iroegi ma'õchõ andre, *(Moz.*
5 *II. 14, 26),* ba he iwisa chõmi ba danõ si mate, iroegi no michamõ
6 da'e, awõ nilaoenia chõ ndra Datano Abiramo, iraono Geliabi andrõ, mado Roebeno, me ifaboka mbawania tanõ, me itõlõ ira ba hoenõ Ndraono Gizeraëli fefoe, fabaja nahiara, awõ nosera, awõ fefoe hadia ia zi faofao chõra. *(Moz. IV. 16, 32).* Noa sa'ae hõrõmi zangila 7
seboea andrõ fefoe, nilaoe Jehowa. Ba mi'o'õ sa'ae goroisa andrõ fefoe, 8
nifa'emagoe chõmi ma'õchõ, ena'õ abõlõ ami, ba wondroegi tanõ andrõ ba ba wangochõgõ ja'ia, tanõ si mõi ami mijefo ija'e, ba wangai ja'ia chõmi, ba ena'õ anaoe nosomi 9
ba danõ andrõ, si no mõi ba hõloe Jehowa chõ ndra toeami, ba wame'e chõra ba ba ma'oewoera, — tanõ ba zi falawoe soesoe ba wẽ wani.

II. **Tanõ** andrõ sa, ba zi mõi ndra- 10
oegõ, ba wangochõgõ ja'ia, ba no tenga si mane tanõ Miseraji andrõ, saheta ami, nifo'idanõmõ aheoe, na no õtaroe danõmõoe, amaedola kaboe goele. Tanõ andrõ, ba zi mõi ami 11
mijefo ba wangochõgõ ja'ia, ba no tanõ si so hili ba si so daso, tanõ samadoe teoe, na atoroe moroi jawa, *(F. 8, 7),* tanõ nirorogõ Lowa- 12
langioe, Jehowa; lõ aefa hõrõ Lowalangioe, Jehowa, chõnia, dõfi fasoei. Ba na a'oi dõdõmi wolo'õ 13
oroisagoe andrõ, nibe'egoe chõmi ma'õchõ, wangomasi'õ Lowalangimi Jehowa, na moroi si'aikõ ba dõdõmi ba na moroi si'aikõ ba gera'erami mõi ami enoninia, ba oefatõrõ 14
ba danõmi deoe, na inõtõ, teoe sahoelõ ba teoe sara, ena'õ õ'ila õ'ozaragõ mboea nowi chõoe ba boea nagoe chõoe ba fanicha. *(F. 28, 12. Joël. 2, 23).* Ba oefodoe'oe mbe- 15
noeamõ, õ goerifõoe, ena'õ õsõndra gõoe ba ena'õ aboeso'õ. Mifaigi si- 16
bai, fa bõi ibe'e nifõwõhõ ia tõdõmi, ba wamosoemange Lowalangi bõ'õ, ba ba wangaloeloe ba da'õ; fa bõi tesao wõnoe Jehowa chõmi, 17
fa bõi ikoesi mbanoea si jawa, tobali lõ teoe sa'ae ba lõ'õ sa'ae boea danõ, ba lõ ararã, ba ahori ami ba danõ si sõchi andrõ, nibe'e Jehowa chõmi. *(F. 28, 23).*

III. **Ba** mibe'e ba dõdõmi niwa'- 18
õgoe andre, bõi olifoe ami; mibõbõgõ ba dete dangami, tandrata-

ndra, ba ba mbõrõ nichoemi mibe'e, amaedola mbala hõgõ! *(F. 6, 8).*
19 Mifahaõ ndraonomi ba da'õ, ja'-itõrõ limõ na jomo so'õ ba na ba wekoli, na mõi'õ mõrõ ba na mao-
20 so'õ; *(F. 4, 10)*; õsoera ba gehomo nomooe ba ba lagõ mbawa gõli
21 chõoe, ena'õ anaoe nosomi ba he noso ndraonomi dania, sagõtõ ba-noea jaŵa danõ, ba danõ andrõ, nifaboe'oe Jehowa chõ ndra toeami,
22 fahõloesa. Ba na moroi ba dõdõmi mifaigi wolo'õ oroisa andrõ fefoe, nifa'emagoe chõmi, na mi'omasi'õ Lowalangimi, Jehowa, ba na lõ teboelõ wa lala andrõ chõnia mitõrõ
23 ba chõnia molemba ami, ba itimba dania fõnami soi andrõ fefoe Jehowa, ba mitema gondrõita soi sato niha, moroi chõmi, ba sabõlõ, moroi
24 chõmi. Fefoe danõ, nihoendragõ gahemi, ba chõmi dania, i'otarai danõ si mate andrõ, noemalõ ba hili Libano, ba i'otarai mboto nidanõ andrõ, Oiferati, noemalõ ba mbewe nasi tánõ ba gaechoela loeo, ba
25 tanõmi dania. *(Jos. 1, 3).* Lõ sabe'e moroi chõmi dania; sagõrõ tanõ si mõi ami ihawoei dania ira Lowalangimi, Jehowa, fa'ata'oera ami ba fehocha mboera chõmi, itõrõ nifaboe'oenia chõmi. *(Moz. II. 23, 27).*
26 IV. **H**iza, howoehowoe ba fangelifi oefaedo chõmi ma'õchó: *(F. 30,*
27 *1)*: howoehowoe na mi'o'õ goroisa Lowalangimi, Jehowa, andrõ, nifa'-
28 emagoe chõmi ma'õchó, ba fangelifi, na lõ mi'o'õ goroisa Lowalangimi, Jehowa, na mirõi lala andrõ, nifachoigoe chõmi ma'õchó, ba wolo'õ Lowalangi bõ'õ, si lõ mirai
29 mila mege. Ba na no i'ohe dania ndra'oegõ Lowalangioe, Jehowa, ba danõ andrõ, ba zi mõi'õ, ba wangochõgõ ja'ia, ba ba hili Gerisi õbe'e howoehoewoe, ba fangelifi, ba ba hili Gebala õbe'e. *(F. 27, 12.*
30 *Jos. 8, 33).* Hili andrõ jefo Joridano ba zi tambai lala andrõ tánõ ba gatoemboecha loeo, ba danõ Ndrawa Gana'ana andrõ ba Garaba, ba gamaoedoe Giligala, ba ngai gatoea manawa More. Mi'õtõ sa'ae Jorida- 31
no, ba wangochõgõ tanõ andrõ, nibe'e Lowalangimi, Jehowa, chõmi. Ba na no mihalõ chõmi, na no ahono ami ba danõ, ba mifaigi, 32
bõi zi lõ mi'o'õ nifachoi andrõ fefoe, awõ hoekoe andrõ, ni'ombacha'õgoe chõmi ma'õchó.

FAZA 12.

I. Oroisa ba wanoedoegõ naha wame'e adoe, fefoe. II. Fangohonogõi naha wame'e soemange, si ha samboea. III, Fanenaŵa wemanga ndro. IV. Famangelama ba zogoro ita andrõ ba Ndrawa Gana'ana.

I. **D**a'e nifachoi, ba da'e hoekoe, 1
nitõngõnimi ba wolo'õ ja'ia, si lõ mamalõmalõ, ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangi ndra toeaoe, Jehowa, chõoe, gõtõ wa'anaoe nosomi ba goeli danõ. Mifaoeloegõ wanoedoegõ 2
nahia andrõ fefoe, ba nifosoemange soi niha andrõ, nitimbami, Lowalangira mege, ba hili salaŵa, ba ba hilihili ba ba mbõrõ geoe saoeri fefoe. *(Moz. II. 34, 13).* Midoedoegõ 3
naha wame'e soemange andrõ chõra, ba gowe chõra, ba mirasa, ba eoe ni'amoni'õ andrõ chõra, ba mitoenoe, ba famaedo Lowalangira, ba mifoefoe, mibe'e mate dõinia ba nahania andrõ. *(Sangoehoek. 2, 2).* Ba bõi nimanõ ba chõ Lowalangi- 4
mi, Jehowa. *(Moz. II. 20, 24. Raz. I. 8, 29).*

II. **N**aha andrõ, nihonogõi Lo- 5
walangimi, Jehowa, dania, nitoejoenia ba madomi andrõ fefoe, ba wamonahia tõinia ba da'õ, ba bõi mibõhõli, ba da'õ mõi'õmõi'õ. Ba 6
da'õ mi'ohe zoemange nitoenoe andrõ chõmi ba soemange nitaba, ba si samboea ni'ofoeloe andrõ chõmi ba hadia nibe'emi soemange si no amaedola wegero, ba amaboe'oela limi, ba saoha gõlõmi ba si a'a ba

wa'atoemboe ba zawĩmi ba ba mbiri-
7 birimi. Ba da'õ milaoe manga fõna
Lowalangimi, Jehowa, ba ba da'õ
omoeso dõdõmi, soroijomomi fefoe,
mi'omoesoi'õ tõdõ gõlõmi, nisõ-
ndrami andrõ, nifahowoe'õ Lowa-
8 langioe, Jehowa, ja'oegõ. Bõi mito-
hoegõ wolaoelaoeda ija'e, me ilaoe
9 zomasi ia zamõsana. Iroegi maõchõ
sa, ba lõ nichamõmi fa'ahono ba
tenga na chõmi danõ, nibe'e Lowa-
10 langioe, Jehowa, dania. Ba na no
mi'õtõ Joridano, na no ahono ami
ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangimi,
Jehowa, ochõtami ba na no itimba
nemalimi fefoe, fasoei, fa ahono ami,
11 fa lõ hadia ia sa'ae chõmi, awena
dania mo'ahonoa, wa ba naha a-
ndrõ, mi'ohe fefoe hadia ia niŵa'-
õgoe chõmi, ba naha andrõ, ni-
toejoe Lowalangimi, Jehowa, ba
wamonahia tõinia ba da'õ; soemange
nitoenoe andrõ chõmi ba soemange
nitaba, ba si samboea ni'ofoeloe
andrõ chõmi, ba hadia nibe'emi
soemange si no amaedola wegero, ba
soemange amaboe'oela li andrõ chõ-
mi, nitoetoejoe, nifaboe'oemi chõ
12 Jehowa. Ba omoeso dõdõmi fõna
Lowalangimi, Jehowa, ja'ami ba
iraonomi matoea ba iraonomi ala-
we ba sawoejoemi, ira matoea ba
ira alawe, awõ nono Lewi andrõ,
si fatewoe chõmi, me lõ chõnia tanõ,
lõ tána chõnia, ondrõita dania.
13 *(Moz. IV. 18, 20).* Faigi sibai, fa
bõi saté õbe'e zoemange nitoenoe
14 andrõ chõoe; ba naha nitoejoe Je-
howa ba madomi andrõ, heza, ba
da'õ õbe'e zoemange nitoenoe andrõ
chõoe, ba ba da'õ õlaoe fefoe hadia
15 ia niŵa'õgoe chõoe. Ba hana sa na
õtaba õoe zomasi'õ ba mbanoeami
fefoe, misa, ha wa'oja nibe'e chõoe,
howoehowoe Lowalangioe, Jehowa;
he si ra'iõ ba he si lõ fa'ara'iõ, ba
hana na la'ā, amaedola nago ba
16 amaedola mbõhõ. Ha do zi lõ tola
mi'ā; õfanoewagõ idanõ ba danõ.
17 *(Moz. I. 9, 4).* Ba si samboea ni'o-
foeloe andrõ chõoe, he boea danõ
ba he agoe ba he fanicha, ba
lõ tola õ'ā ba mbanoeami misa,
ba he si a'a ba wa'atoemboe a-
ndrõ ba zawĩoe ba ba mbiribirioe,
ba he hadia ia gamaboe'oela li
andrõ, nifaboe'oemõ, ba he ame'e-
lamõ saoha gõlõ, ba he hadia ia
nibe'eoe soemange fegero; fõna Lo- 18
walangioe Jehowa, ba naha andrõ
nitoejoe Lowalangioe, Jehowa, õ'ā
ia, ja'oegõ ba onooe matoea ba onooe
alawe, ba sawoejoemõ, ira matoea
ba ira alawe, awõ nono Lewi andrõ,
si fatewoe ba mbanoeami, ba õ'omoe-
soi'õ tõdõ fefoe hadia ia, nisõndraoe
fõna Lowalangioe, Jehowa. *(F. 14,*
23). Ba faigi sibai, fa bõi õ'osite- 19
ngagõ nono Lewi andrõ, gõtõ wa'-
anaoe nosooe ba danõmi.

III. Ba ebolo dania danõoe, ibe'e 20
Lowalangioe, Jehowa, na itõrõ nifa-
boe'oenia chõoe, ba na õmane dania:
Omasido ndriwo! me no mamiomio
dõlõtõlõoe ba da'õ, ba hana na õ'ā
ndriwo, ha wa'oja zomasi'õ. Ba na 21
no abõlõ arõoe naha andrõ, nitoejoe
Lowalangioe, Jehowa, ba wamonahia
tõinia ba da'õ, ba tabataba, si mane
niŵa'õgoe chõoe, saŵimõ ba bi-
ribirimõ, nibe'e Jehowa chõoe, ba
a ia, ba nahiaoe andrõ, ha wa'oja
zomasi'õ. Si mane na la'ā nago 22
ba bõhõ wemangaoe ja'ia; he si
ra'iõ, ba he si lõ fa'ara'iõ, ba
faoma tola la'ā wõfõ. Ba bõi awoe'a, 23
wa bõi manõ õ'ā ndro; me no noso
ndro andrõ, ba lõ tola õfao wema-
nga noso, na õ'ā nõsi. *(Moz. III.*
17, 11). Lõ tola õ'ā, õfanoewagõ 24
idanõ ba danõ tooe. Lõ tola õ'ā, 25
ena'õ sohahaoe dõdõ ndra'oegõ ba
iraonooe foerioe, na õ'o'õ zatoelõ,
wamaigi Jehowa. Ba hadia nibe'eoe 26
ame'ela ni'amoni'õ ba soemange
amaboe'oela li andrõ chõoe, ba ba
naha andrõ, nitoejoe Jehowa, õ'ohe,
ba ba naha wame'e soemange chõ 27
Lowalangioe, Jehowa, õbe'e zoema-
nge nitoenoe andrõ chõoe, õsi ba

do, ba do zoemange nitoenoe andrõ chõoe, ba nifadoewa ba naha wame'e soemange chõ Lowalangioe, Jehowa;
28 ba õsi, ba tola õ'ã. Tõngõni goroisa andrõ fefoe, nifa'emagoe chõoe, ba o'õ, ena'õ lõ mamalõmalõ, wa sohahaoe tõdõ ndra'oegõ, fabaja onooe foerioe dania, na õlaoe zatoelõ ba si sõchi, wamaigi Lowalangioe, Jehowa.
29 IV. **Ba** na ihori fõnaoe soi niha andrõ Lowalangioe, Jehowa, soi si mõi'õ moetimba, ba na no õtimba ira ba na no ahono ndra'oegõ ba
30 danõra, ba angelama, fa bõi eloengoe ndra'oegõ, ba wolo'õ hoekoe chõra, na no moehori ira fõnaoe, ba fa bõi õzofoezofoe Lowalangira andrõ, fa bõi õmane: He wisa atõ wamosoemange soi andrõ Lowalangira,
31 ena'õ oemanõ gõi wolaoe? Lõ tola õmanõ wolaoe ba chõ Lowalangimõ, Jehowa; nilaoera chõ Lowalangira sa, ba oi sogoro Jehowa ba oi si fatoewoe chõnia, onora matoea na'i ba onora alawe, ba latoetoenoe õ Lowalangira. *(F. 18, 9).*

FAZA 13.

I. Fangoehoekoe sama'ele'õ sofaja, II. ba samaeloengoe ba wame'e adoe, III. ba banoea si no mangerogõ Lowalangi.

1 I. **Fefoe** goroisa andrõ, nibe'egoe chõmi, ba mitõngõni, ba wolo'õ ja'ia; bõi minõnõ, ba bõi miwoe-
2 woe. Na so zi maoso ba chõmi sama'ele'õ, ba ma sangifi, sangombacha chõoe tandra ba ma ila'ila,
3 *(Mat. 7, 15)*, ba na itõrõ tandra andrõ ba ma ila'ila andrõ, ni'ombacha'õnia chõoe, wangoema'õ: Data'o'õ Lowalangi bõ'õ — [Lowalangi] si lõ õrai mila — ba tafosoe-
4 mange! ba bõi fondrondrongo li zama'ele'õ andrõ, ba he na sangifi, me no fanandraigõ Lowalangimi, Jehowa, ja'ami, ba wamaigi, na moroi si'aikõ ba dõdõmi mi'omasi'õ Lowalangimi, Jehowa, ba na moroi si'aikõ ba gera'erami. Chõ Lowalangimi, Jehowa, mi'o'õ, mi'ata'oefi ia, mi'o'õ goroisania ba mifondrondrongo linia, ja'ia nifosoemangemi, ba chõnia molemba ami. Ba sama'ele'õ
6 andrõ ba ma zoei sangifi andrõ, ba niboenoe, me no ifarooe niha ba wolawa Lowalangimi, Jehowa, si no mangeheta ja'ami ba danõ Miseraji, si no mangefa'õ ja'oegõ ba zi no mõi'õ sawoejoe, ba wamaeloengoe ja'oegõ, ena'õ õrõi lala andrõ, niwa'õ Lowalangioe, Jehowa, chõoe fanõrõ; tobali õhori zi lõ sõchi ba chõmi. *(F. 18, 20. Jer. 28, 16).*

7 II. **Na** so zamowõhõ ja'oegõ, nibini'õ, he na talifoesõoe, ono ninaoe, ba he na onooe matoea, ba he na onooe alawe, ba he na fo'omooe, nitalagoeimõ bagi, ba he na si fahoewoe chõoe, somasi'õ, timba nosooe, na imane chõoe: Talaboe, tafosoemange Lowalangi niha bõ'õ! — [Lowalangi] si lõ mirai mi'ila, he ira toeaoe mege,
8 *(F. 17, 2)*, Lowalangi soi andrõ, si tefasoei ja'ami, he ba zahatõ, ba he ba zarõoe, i'otarai wondrege danõ, noemalõ ba wondrege tánõ
9 sa —, ba bõi o'õ, bõi fondrondrongo linia; ba bõi ahachõ dõdõoe, wamaigi ja'ia, bõi alimagõ ia chõoe ba bõi bini'õ horõnia, õboenoe ia;
10 tangaoe zi ofõna tohare chõnia, ba wamoenoe ja'ia, ba awena dania danga zato fefoe. Õteboe kara ia,
11 wamoenoe ja'ia, me no i'aloei wamabali ja'oegõ chõ Lowalangioe, Jehowa, si no mangeheta ja'oegõ ba danõ Miseraji, ba zi no mõi'õ sawoejoe. Ba jalarongo Iraono Gize-
12 raëli fefoe, ena'õ ata'oe ira, fa bõi sa'ae faloecha ba chõmi zamazõchi horõ si mane da'õ. *(F. 19, 20).*

13 III. **Na** õrongo, ba mbanoea andrõ, heza, nibe'e Lowalangioe, Jehowa nahiaoe, no maoso niha si lõ
14 ngaroro, banoeami, ba no lafowõhõ mbanoeara, wangoema'õ: Talaboe, tafosoemange Lowalangi bõ'õ! —

15 [Lowalangi] si lõ mirai mila —. ba haogõ wanechegõ, aloealoei sibai, ba na oroma dania, wa tenga faja, wa no telaoe ba chõmi zogoro ita
16 andrõ, ba õboenoe mbanoea andrõ si'õli, õlacha'õ mbanoea andrõ, awõ nõsinia fefoe, awõ goerifõra, si'õli.
17 Fefoe hadia ia zi mõi ba dangami ba mbanoea andrõ, ba õ'owoeloi baewali sebolo chõra, ba õtoenoe mbanoea, fabaja nihalõmi andrõ, fefoe, soemange Lowalangioe, Jehowa, sa'oi so, ba ja hilihili adoedoela ia, si lõ teboelõ, bõi jatetaroe'õ
18 sa'ae. Bõi falemba ba dangaoe hadia ia nilacha'õ andrõ, ena'õ alõ wõnoe Jehowa andrõ, si no abõlõbõlõ, ba ena'õ ahachõ dõdõnia ndra'oegõ, ba ena'õ ato ami, ibe'e, ba wa'ahachõ dõdõnia andrõ, si mane nifaboe'oenia chõ ndra toeaoe, si no mõi ba hõloe ia, *(F. 7, 26)*,
19 na õfondrondrongo li Lowalangioe, Jehowa, wolo'õ oroisania andrõ fefoe, nifa'emagoe chõoe ma'õchõ, awõ wolaoe satoelõ, wamaigi Lowalangioe, Jehowa.

FAZA 14.

I. Fanenaŵa fange'esi fajafaja andrõ. II. Famasoegi si lõ tola la'ã. III. Famogoena'õ si samboea ni'ofoeloe andrõ.

1 I. **O**no Lowalangimi, Jehowa, ami; ba bõi michoi nõsimi, na so zi mate ba bõi mitõwõ mboemi jaŵa
2 gangango. *(Moz. III. 19, 28)*. No soi ni'amoni'õ chõ Lowalangioe, Jehowa, ndra'oegõ, ba no ja'oegõ nitoejoe Jehowa ba niha bõ'õ fefoe ba goeli danõ, ena'õ chõnia ndra'oegõ, soi tána chõnia. *(Moz. II. 19, 6)*.
3 II. **B**õi a hadia ia zogoro ita!
4 Da'õ zaliŵaliŵa ba danõ si tola mi'ã:
5 Saŵi ba biribiri ba nambi, ba bõhõ ba nago ba õrõbao ba felandroe ba bate ba selandra ba bõhõ dandri.
6 *(Moz. III. 11, 2 b.t.)*. Fefoe zi õfa ahe ba si no fabali sa'a si domboea ba samomendroea fonganga gõra, ba zi õfa ahe andrõ, ba tola mi'ã.
7 Ba ba zamomendroea fonganga gõra ba ba zi no aloea fabali sa'a, ba da'õ zi lõ tola mi'ã: Ondra ba kaweloe ba kelindri; lafomendroea sa wonganga gõra ba tenga si no fabali sa'a — si ra'iõ ira miŵa'õ;
8 ba bawi; noa sa si fabali sa'a ia, ba tenga samomendroea fonganga gõnia — si ra'iõ ia miŵa'õ. He õsinia ba he amatelania, ba lõ tola
9 mibabaja. Ba da'õ zi tola mi'ã saliŵaliŵa ba nidanõ, fefoe: Fefoe zi so ferefere ba hoenahoena, ba tola
10 mi'ã: ba ba zi lõ ferefere ba si lõ hoenahoena, ba samboea lõ'õ si tola
11 mi'ã; si ra'iõ ira miŵa'õ. Fefoe wofo,
12 si tenga si ra'iõ, ba tola mi'ã; ba da'õ zi lõ tola mi'ã: Mojo ba hela
13 ba razõ wali, ba sajowa ba ala'ala
14 ba fefoe motõi hela nasi, ba fefoe
15 motõi gaga, ba fofo ondra ba katawaena ba samari ba fefoe motõi fõtõ.
16 Ba toegõoe ba lamoehoe ba meoe,
17 ba engangi ba bangaoe ba belibi,
18 ba lakilaki ba fefoe motõi kotoli ba meragai ba bõgi. Fefoe ngawalõ
19 zaliŵaliŵa ba danõ so'afi, ba salacha miŵa'õ; tõ tõla te'ã. Fefoe wofo,
20 si tenga si ra'iõ, ba tola mi'ã. Hadia
21 ia gamatela, ba lõ tola mi'ã; ba niha bõ'õ, si fatewoe ba mbanoeami ba hana na õbe'e, õnia, ba he na õbe'e õnia, ba he na õ'amawa ba niha bõ'õ, ba hana; me no soi ni'amoni'õ chõ Lowalangioe, Jehowa, ndra'oegõ. Ono mbiribiri, ba bõi rino ba nõsi zoesoe ninania *(Moz. II. 23, 19)*.

III. **B**a mboea zinanõoe ba danõ
22 fefoe, ba õhalõ zamboea ni'ofoeloe,
23 ero rõfi, *(Moz. III. 27, 30)*, ba fõna Lowalangioe, Jehowa, ba naha andrõ, nitoejoenia, ba wamonahia tõinia ba da'õ, õ'ã zi samboea ni'ofoeloe andrõ, boea nowi chõoe ba agoe ba fanicha chõoe ba si a'a nono zaŵi ba si a'a nono mbiribiri chõoe, ba wamamaha ja'oegõ ba wangata'oefi Lowalangioe, Jeho-

wa, gõtõ wa'anaoe nosooe, *(F. 12,*
24 *18).* Ba na abõlõ arõoe õwa'õ, na
tebai õ'ohe ba da'õ, me no arõoe
naha andrõ, nitoejoe Lowalangioe,
Jehowa, nahia dõinia, ba na no ifa-
howoe'õ ndra'oegõ Lowalangioe, Je-
25 howa, ba be'e bõli gana'a, ba ohe
gana'a andrõ, bõi taja, ba ae ba
naha andrõ, nitoejoe Lowalangioe,
26 Jehowa, ba õli hadia ia zomasi'õ
— ana'a andrõ be'e bõli — sawi ba
biribiri ba agoe ba hadia nibadoe
na, sabe'e, ba hadia ia fefoe zoma-
si'õ, ba manga'õ ba da'õ fõna Lo-
walangioe, Jehowa, ba ja'omoeso
27 dõdõoe, awõ zoroijomooe fefoe. Ba
bõi olifoegõ'õ ba da'õ nono Lewi,
si so ba chõmi, me lõ chõnia tanõ,
28 lõ tána chõnia, ba ngaimõ. Ba na
no iroegi medõloe fache, ba õ'owoe-
loi zi samboea ni'ofoeloe nisõndraoe
ba ndrõfi da'õ, fefoe, õbe'e tooe ba
29 nahiamõ, ena'õ mõi nono Lewi a-
ndrõ, si lõ tanõ, si lõ tána chõra, ba
ngaimõ, awõ niha bõ'õ andrõ, ba si
lõama, si lõ ina, awõ lacha mbanoea,
si so ba chõmi, ba ena'õ la'aboe-
soi'õ ira, ena'õ ifahowoe'õ ndra'oegõ
Lowalangioe, Jehowa, ba nilaoemõ
andrõ fefoe, halõhalõwõ dangaoe
andrõ.

FAZA 15.

I. Dõfi wangefa andrõ, ba he lawisa ba zi noemana. II. Fangefa'õ sawoejoe. III. Fe'amoni'õ ono si a'a.

1 I. Ba na no iroegi mewitoe fache,
ba milaoe ndrõfi wangefa. *(Jer. 34,*
2 *14).* Ba mimane ba wangefa andrõ :
Dozi sosoegilõ, ba bõi sa'ae lasoegi
nibe'era nifalali chõ nawõra ; bõi
lasasagõ nawõra iwara, me no moe-
farongogõ wangefa andrõ chõ Je-
3 howa. Niha bõ'õ, ba hana na õsa-
sagõ, ba soegilõoe ba niwami, ba
4 õloeloe. Ba lõ'õ sa si noemana ba
chõmi dania ; ifahowoe'õ sibai sa'ae
ndra'oegõ dania Jehowa, ba danõ
andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa,
chõoe, tána chõoe ba tána ba ma-
dooemõ dania, ena'õ õ'ochõgõ, asala 5
õfondrondrongo sibai li Lowalangioe,
Jehowa, wanõngõni oroisa andrõ
fefoe, nifa'emagoe chõoe ma'õchõ,
ba wolo'õ ja'ia. No'a sa ibe'e chõoe 6
howoehowoe andrõ Lowalangioe, Je-
howa, si mane nifaboe'oenia chõoe,
tobali oja soi nibe'eoe nifalali ; ba
ja'oegõ, ba alacha lõ õfalali gana'a,
ba oja soi dania zi so barõ mba-
waoe ; ba lõ'õ sa si mõi ndra'oegõ
barõ mbawa. *(F. 28, 12).* Na so ba 7
chõmi zi noemana, iwami, ha niha,
ba mbanoeami, heza, ba danõmi
andrõ, nibe'e Lowalangimi, Jehowa,
chõmi, ba bõi zi lõ ahachõ dõdõoe,
ba bõi gochõi dangaoe ba niwami
andrõ, si noemana, *(Moz. III. 25, 35.*
Joh. I. 3, 17), õbokai dangaoe chõ- 8
nia, ba ja aoha gõlõoe wame'e
nifalali chõnia, ha wa'eboea zogoena
chõnia, ba wa'ambõ andrõ chõnia,
si no gõna ia. Ba angelama, fa bõi 9
toemboe ba dõdõoe gera'era si lõ
sõchi, fa bõi õmane dõdõoe : No
ahatõ ndrõfi si fitoe andrõ, dõfi
wangefa ! ba fa bõi afõchõ dõdõoe
wamaigioe iwami andrõ, si noemana,
fa lõ õbe'e chõnia, ba na i'anga-
rõfi li dania Jehowa, ba chõmõ
andrõ, ba tobali horõoe. Õbe'e 10
chõnia ba bõi aboea gõlõoe wame'e
chõnia ; bõrõ sa wolaoe si manõ,
wa ifahowoe'õ dania ndra'oegõ Lo-
walangioe, Jehowa, ba nilaoemõ fefoe,
hadia ia, halõhalõwõ dangaoe. *(Mat.*
5, 42. Luk. 6, 35). Lõ'õ sa aefa'- 11
aefa, wa so ba danõ zi noemana,
andrõ oewa'õ chõoe : bõi aboea gõ-
lõoe wamokai tangaoe ba niwami
andrõ si tosasa ba si noemana, ba
danõmi. *(Mat. 26, 11. Joh. 12, 8).*

Na so zamawa ja'ia chõoe, iwami, 12
Heberaio, he ira matoea, ba he ira
alawe, ba me'õnõ fache sawoejoemõ
ia, ba ba ndrõfi si fitoe, ba õ'efa'õ
ia. *(Moz. II. 21, 2).* Ba na õ'efa'õ 13
ia, ba bõi fofanõ ia lõ noro danga,
õfonoro ia biribiri chõoe ba boea 14
nowi ba agoe, sabõnõ noronia, nifa-

howoe'õ Lowalangioe, Jehowa, ja'-
15 oegõ, ba õbe'e chõnia õsa. Ba õtõrõ
tõdõoe wa no sawoejoe ndra'oegõ
gõi ba danõ Miseraji no, awõ wa
no i'efa'õ ndra'oegõ Lowalangioe,
Jehowa; andrõ oewa'õ chõoe da'õ
16 ma'õchõ, Ba na imane chõoe: Lõ
edõnado aefa chõoe — bõrõ wa'o-
masinia ndra'oegõ ba soroijomooe
fefoe, me no ohahaoe dõdõnia jomo
17 chõoe, — ba halõ wõrõgi, ba togi
dalingania ba mbawandroehõ, ba
sawoejoemõ ia, si lõ mamalõmalõ;
ba he ba zawoejoemõ ira alawe, ba
õmanõ gõi wolaoe. *(Moz. II. 21, 6).*
18 Bõi afõchõ chõoe, na ni'efa'õ ia, noa
sa timba zi daroea mogazi enoni
wohalõwõnia chõoe zi meonõ fache
andrõ; ba tobali ifahowoe'õ ndra'-
oegõ Lowalangioe, Jehowa, ba ni-
laoemõ, fefoe.
19 III. Fefoe nono si a'a, si matoea,
ono zawioe ba ono mbiribirioe, ba
õ'amoni'õ chõ Lowalangioe, Jehowa.
Si a'a nono zawioe, ba lõ õfohalõwõ,
ba ba zi a'a nono mbiribirioe, ba
lõ tola õgoeti mboe. *(Moz. II. 13,*
20 *2).* Ba naha andrõ nitoejoe Jehowa,
õ'ã ia, fõna Lowalangioe, Jehowa,
ero rõfi, ba awõoe zoroijomooe fefoe.
21 *(F. 12, 5).* Ba na so chõnia zi sala,
ma fa'omboejoemboejoe dõla, ba ma
fa'aoe'a ba ma bõ'õnia sala seboea,
ba lõ tola õbe'e soemange Lowa-
langioe, Jehowa. *(Moz. III. 22, 20).*
22 Ba nahiamõ õ'ã zi manõ, ba he si
ra'iõ ba he si lõ fa'ara'iõ, ba i'ã,
23 nifemanga nago ba ma bõhõ. Ha
do zi lõ tola õ'ã, õfanoewagõ idanõ,
ba danõ tooe, *(E. 12, 10).*

FAZA 16.

I. Oroisa ba wolaoe fasa andrõ. II. Owasa ba wamasi. III. Owasa nose daha geoe. IV. Famataro sangoehoekoe. V. Fanenawa famazõchi adoe.

1 I. Tõngõni mbawa Abibi andrõ,
ba wolaoe fasa chõ Lowalangioe,
Jehowa; no ba mbawa Abibi iheta
ndra'oegõ ba danõ Miseraji Lowa-
langioe, Jehowa, ba zi bongi. Ba 2
õtaba fasa chõ Lowalangioe, Jehowa,
mbiribiri ba sawi, ba naha andrõ,
nitoejoe Jehowa, ba wamonahia
tõina ba da'õ. *(Moz. II. 12, 2. Moz.*
III. 23, 53 b.t.) Ba lõ tola õ'ã hadia 3
ia ni'aisõni, awõnia; fitoe ngaloeo
wa'ara õ'ã roti si lõ moe'aisõni, roti
ba wa'anoemana; — me no soloi
ndra'oegõ ba danõ Miseraji mege
— ena'õ itõrõ tõdõoe mbawa wa'-
ahetamõ ba danõ Miseraji, sagõtõ
ja'oegõ. Fitoe bongi wa'ara, ba lõ 4
tola faloecha danõmõ roti ba mba-
noeami fefoe, ba õsi nitabamõ soe-
mange, tánõ owi, na loeo si fõfõna
andrõ, ba lõ tola tosai irege mahe-
moloe mbanoea. Ba fasa andrõ, ba 5
lõ tola õlaoe ba mbanoea heza, nibe'e
Lowalangioe Jehowa chõoe, ba naha 6
andrõ, nitoejoe Lowalangioe, Jeho-
wa, dania, ba wamonahia tõinia ba
da'õ, õtaba wasa andrõ, tánõ owi,
na aechoe loeo, ba wa'alawa loeo
saheta'õ ba danõ Mlseraji, ba õrino 7
ba õ'ã ba naha andrõ, nitoejoe Lo-
walangioe, Jehowa, dania, ba si
hoelõ wongi mahemoloe õ, ba õfa-
zawa'õ, ba wangawoeli. Õnõ ngaloeo 8
wa'ara õ'ã roti si lõ moe'aisõni, ba
na loeo si fitoe, ba owoeloa chõ
Lowalangioe, Jehowa, ba lõ tola
õhalõ hadia ia halõwõ ba da'õ.
II. Fitoe migoe õ'erai; ba mbõ- 9
rõta sibai wamasi õbõrõgõ wange-
rai migoe andrõ, si fitoe. *(Moz. III.*
23, 15). Ba aefa da'õ, ba õlaoe go- 10
wasa migoe andrõ chõ Jehowa, õbe'e
zoemange saoha gõlõ, nibe'e da-
ngaoe, dali wa'eboea howoehowoe
andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa,
chõoe. Ba omoeso dõdõoe fõna Lo- 11
walangioe, Jehowa, ja'oegõ ba onooe
matoea ha onooe alawe, ba sawoe-
joemõ, ira matoea ba ira alawe, ba
ono Lewi andrõ, si so ba chõmi, a-
wõ niha bõ'õ andrõ ba si lõ ama,
si lõ ina, awõ lacha mbanoea, ba
chõmi, ba naha andrõ, nitoejoe Lo-

walangioe, Jehowa, ba wamonahia
12 tõinia ba da'õ. Ba õtõrõtõrõ tõdõoe, wa no sawoejoe ndra'oegõ ba danõ Miseraji mege, ba õtõngõni gamachoita andrõ, ba wolo'õ ja'ia.
13 III. **B**a folaoemõ owasa nose daha geoe, ba fitoe bongi wa'ara, na no õ'ozaragõ mboea nowi chõoe, awõ nõsi mboea nagoe. *(Moz. III. 23,*
14 *34. b.t.)* Ba somoeso tõdõ ndra'oegõ ba gowasa andrõ chõoe, ja'oegõ ba onooe matoea ba onooe alawe ba sawoejoemõ, ira matoea ba ira alawe, ba ono Lewi andrõ, awõ niha bõ'õ andrõ ba si lõ ama, si lõ ina, awõ lacha mbanoea si so ba chõmi.
15 Fitoe bongi wa'ara õlaoe, chõ Lowalangioe, ba naha andrõ, nitoejoe Jehowa dania; ifahowoe'õ sa ndra'oegõ Lowalangioe, Jehowa, ba mboea zinanõoe fefoe ba ba halõhalõwõ dangaoe fefoe, andrõ wa õ'omoesoi'õ
16 sibai dõdõoe. Medõloe zi dõfi la'oroma'õ ira fõna Lowalangioe, Jehowa, dozi motõi matoea ba chõmi, ba naha andrõ, nitoejoenia dania: ba gowasa roti si lõ moe'aisõni ba ba gowasa migoe andrõ ba ba gowasa nose daha geoe, ba fõna Jehowa, ba lõ ta'oroma'õ ita lõ ta'ohe ha-
17 dia ia; si tola itaha õlõnia i'ohe zamõsana, dali howoehowoe andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe.
18 IV. **F**efoe mado ba dozi banoea chõoe, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ba õfataro chõoe zangoehoekoe ba koemandroe, sangatoelõ'õ
19 fangoehoekoe niha sato. Bõi foejoe'õ hoekoe, bõi eboea dõdõoe zamboeana, bõi a gana'a; õ ana'a andrõ, ba abõsi zatoeatoea ibe'e, ba ifoejoe'õ hoehoeo satoelõ. *(Moz. II. 23,*
20 *8).* Ha satoelõ õfaigi, ena'õ aoeri ndra'oegõ ba ena'õ lõ aefa chõoe danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe,
21 Jehowa, chõoe. *(Mat. 6, 33).* Bõi taroe'õ chõoe geoe ni'amoni'õ, hadia ia ngawalõ geoe, ba ngai naha wame'e soemange andrõ, chõ Lowalangioe, Jehowa, nifa'anõmõ chõoe, ba he gowe si fatoewoe chõ Lowa- 22
langioe, Jehowa, ba bõi taroe'õ.

FAZA 17.

I. Bõi labe'e soemange zi so sala. II. Ba naha ni'amoni'õ andrõ aetoe hoekoe, na so hoehoeo seboea. III. Oroisa ba wamataro razo.

I. **B**õi be'e soemange Lowalangioe, 1
Jehowa, zawi ba ma biribiri, si so sala, hadia ia zi lõ sõchi, me no sogoro Lowalangioe, Jehowa, da'õ. *(Moz. III. 22, 20).* Na faloecha ba 2
mbanoeami andrõ heza, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, niha, he ira matoea, ba he ira alawe, solaoe si lõ omasi Lowalangioe, Jehowa, wanawõ fawoe'oesa li andrõ chõnia, *(F. 13, 6),* na mõi ia mamosoemange 3
Lowalangi bõ'õ ba na mangaloeloe chõra, ba ba loeo ba ma ba mbawa ba ma ba ngahõnõ andrõ fefoe, ba mbanoea si jawa, si tenga nitehegoe, *(F. 4, 19),* ba na te'ombacha'õ 4
chõoe, ba na tesõndra — na no moesechegõ — si ndroehoe, no moelaoe zi manõ — sogoro ita — ba Ndraono Gizeraëli, ba õ'ohe baero 5
mbawa gõli niha andrõ, he ira matoea, ba he ira alawe; solaoe si lõ sõchi andrõ, ba he ira matoea, ba he ira alawe, ba õteboe kara, wamoenoe ja'ia. Ba niwa'õ zi daroea, 6
ba ma si datõloe, si so ba mbõrõ, teboenoe zi manõ, na no moe'etoe'õ hoekoe, ba lõ tola laboenoe ia, na ha samõsa zi so ba mbõrõ. *(F. 19, 15. Mat. 18, 16).* Si so ba mbõrõ andrõ 7
zi bõrõtaigõ mamoenoe ja'ia, ba awena dania zato fefoe, ba tobali õhori ba chõmi zi lõ sõchi andrõ.

II. **N**a so hoehoeo sabõlõ afõchõ 8
famatoenõ õwa'õ, ma na fange'e mbõrõ ba ma famadõni hadia ia, ba ma fabagosa, hoehoeo ba mbanoeami, ba fazawa'õ ba ae ba naha andrõ nitoejoe Lowalangioe, Jehowa, dania, ba õtoenõ chõ gere, ono Lewi 9
ba ba zangoehoekoe andrõ, si so na loeo da'õ, õsofoe lala, ba ja'ira za-

ngombacha chõoe he wisa hoekoe.
10 Ba õ'o'õ niŵa'õra, ni'ombacha'õra
chõoe ba naha andrõ nitoejoe Je-
howa; fefoe nilaoemõ dania, ba dali
sibai lala andrõ, ni'ombacha'õra
11 chõoe. Lala andrõ, ni'ombacha'õra
chõoe, ba hoekoe andrõ, ni'etoe'õra
õbe'e dali ba wolaoemõ, niŵa'õra
andrõ chõoe, ba õtõrõ, bõi hole'õ
ndra'oegõ, he ba gambõlõ, ba he
12 gabera. Ba na so zi fajaŵa, si lõ
mamondrongo li gere andrõ, si no
so ba da'õ, enoni Lowalangioe, Je-
howa, ba he li zangoekoekoe andrõ,
ba si mate da'õ ; õhori zi lõ sõchi ba
13 Ndraono Gizeraëli, ena'õ larongo
sato fefoe ba ena'õ ata'oe ira, fa bõi
faloecha zi fajaŵa.
14 III. **N**a no õroegi danõ andrõ,
nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe,
na no õ'ochõgõ ba na no ahono
ndra'oegõ ba danõ, ba na õmane
dania: Da'oefataro chõgoe razo,
hõgõgoe, si mane ba niha baero
fefoe, si tefasoei ja'o, *(Sam I. 8, 5)*,
15 ba ha nitoejoe Lowalangioe, Jeho-
wa, õfataro razo chõoe. Iwami õfa-
taro razo chõoe ; niha bõ'õ, si tenga
ja'ami, ba lõ tola õfataro chõoe.
16 Ba fa bõi soja koedo ia ba bõi
jamoe'ohe mangawoeli ami ba danõ
Miseraji, ba wangoja'õ koedonia, me
noa sa'ae iŵa'õ chõmi Jehowa : Bõi
manõ mifoeli ami ba da'õ ! *(Raz. I.*
17 *4, 26)*. Ba bõi jamoe'oja'õ ndro-
ngania, fa bõi i'erogõ [Jehowa], ba
bõi jamoehõna chõnia wirõ ba ana'a.
18 *(Raz. I. 11, 1. Jes. 2, 7)*. Ba na no
doemadao dania ia ba dadaoma
razo, ba jamoesoera chõnia zamboea
zoera goroisa andre, chõ gere ono
19 Lewi andrõ ihalõ ; ba bõi aefa'aefa
chõnia, ba ibasobaso sagõtõ ja'ia,
ena'õ ifamaha ia ba wangata'oefi
Lowalanginia, Jehowa, ba ena'õ
itõngõni daroma li goroisa andre,
awõ nifachoi andrõ, fefoe, ba wolo'õ
20 ja'ia, *(Jos. 1, 8)*, fa bõi fajaŵa ia
ba niwania andrõ, ba bõi zi lõ itõrõ
goroisa andrõ, bõi jamoehole'õ ia,
he ba gambõlõ, ba he ba gabera,
ena'õ ara razo ia ba Ndraono Gize-
rãëli, he ja'ia, ba he ononia dania.

FAZA 18.

I. Balazo gere. II. Fanenaŵa fame'e adoe ba faetasa. III. Famaboe'oe sama'ele'õ seboea andrõ. IV. No faehoe ira zama'ele'õ si ndroehoe zama'ele'õ sofaja.

I. **B**a gere ono Lewi andrõ ba ba 1
mado Lewi fefoe, ba lõ tebe'e danõ,
tána chõra, ondrõita dania, si mane
ba Ndraono Gizeraëli bõ'õ ; soema-
nge Jehowa andrõ, nifatõrõ ba galitõ
ba hadia ia dána chõnia, mbalazora.
(F. 10, 9. Kor. I. 9, 13). Tána chõra 2
tanõ, ba lõ labe'e chõra ba ngai
niwara andrõ ; no Jehowa dána
chõra, si mane nifaboe'oenia chõra.
(Hes. 44, 28). Ba da'õ zinehe ba 3
gere, ba zato, ba zanaba soemange,
he saŵi ba he biribiri : Chõ gere
labe'e da'io ba simbi ba betoe'a
eboea. Fondrege zi sõchi mboea 4
nowi chõoe ba agoe ba fanicha, ba
he fondrege zi sõchi mboe mbiribiri
chõoe, ba chõnia õbe'e. Noa sa'ae 5
ja'ia nitoejoe Lowalangioe, Jehowa,
ba madomi andrõ fefoe, ena'õ lõ
mamalõmalõ, wa ja'ia ba iraononia
dania zangaingai halõŵõ ba dõi
Jehowa. *(Moz. IV. 18, 6)*. Ba na so 6
zi mõi ba naha andrõ, nitoejoe Jeho-
wa, ono Lewi, si oroi mbanoeami
heza, ba Ndraono Gizeraëli fefoe,
ba zi so ia si fatewoe, ba balazi manõ
ia, na mõi ia, — ba tola ihalõhalõ 7
halõŵõ ba dõi Lowalanginia Jehowa,
si mane ira talifoesõnia ono Lewi,
fefoe, si no mõi enoni Jehowa ba
da'õ. Lafagõlõgõlõ wamaosa gõ a- 8
ndrõ, lõ lai zi no so chõnia, bõli
gondrõita ndra amania.
II. **N**a õroegi danõ andrõ, nibe'e 9
Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ba bõi
famaha'õ ba wolo'õ sogoro ita a-
ndrõ, ba niha andrõ. *(Moz. III.*
18, 3). Bõi faloecha ba chõmi za- 10
matõrõ ba galitõ ononia matoea ba

ma ononia alawe, ba he si faeta ba he sanahõ lawoeo ba he sanaka [oelõ] ba he si fakelemoe; *(Moz. III. 18, 21; 20, 27. Jes. 8, 19);* ba he sanaka, bõ'õnia, ba he samahede bechoe, ma bechoe waetasa, sanofoe ba zi no mate, hadia ia. Me no sogoro Jehowa dozi solaoe si manõ, ba bõrõ zogoro ia andrõ, wa ihori ira fõnaoe Lowalangioe, Jehowa. Ha sambalõ Lowalangioe Jehowa manõ õ'olembai. *(Mat. 5, 48).* Soi niha andrõ sa, nitimbamõ, ba lafondrondrongo niŵa'õ zanahõ lawoeo ba si faeta; ba chõoe, ba lõ itehe zi manõ Lowalangioe, Jehowa.

III. **I'asogõ dania chõoe zama'ele'õ Lowalangioe, Jehowa, oi ja'ami, iwami, sama'ele'õ si mane ja'odo; li da'õ dania mifondrondrongo.** *(Mat. 17, 5. Joh. 1, 46. Hal. zin. 3, 22; 7, 37).* Ba ahori itõrõ ni'andrõoe chõ Lowalangioe, Jehowa, me loeo waloechata ba gahe hili Horebi, me õmane: Sõchi na lõ'õ sa'ae oerongo li Lowalangigoe, Jehowa, ba na lõ'õ sa'ae oe'ila galitõ seboea andrõ, fa lõ matedo! *(Moz. II. 20, 19).* Ba imane chõgoe Jehowa: Si ndroehoe niŵa'õra! Sama'ele'õ oe'asogõ chõra, si mane ja'oegõ; ba niwara oehalõ; ba mbawania oebe'e daroma ligoe ba ja'ia zangombacha chõra fefoe ni'oroi'õgoe chõnia; *(Joh. 4, 25; 6, 14);* ba na so zi lõ mamondrongo ligoe andrõ, ni'ombacha'õnia, salahigoe, ba ja'o zanofoe li ba zi manõ.

IV. Ba na so zama'ele'õ, si lõ ata'oe managõ tõigoe, wangombacha hadia ia, si lõ niŵa'õgoe fangombacha chõnia, ma na tõi Lowalangi bõ'õ itõtõi ba wehedenia — ba si mate zama'ele'õ si manõ! *(F. 13, 5. Jer. 14, 14).* Ba ma õmane dõdõoe: Ba heza ma'ila, wa tenga niŵa'õ Jehowa, na so niŵa'õ hadia ia? Na iŵa'õ sama'ele'õ ni'oroi'õ Jehowa chõnia, ba na lõ itõrõ niŵa'õnia, ba no tenga niŵa'õ Jehowa daroma li andrõ. Fajawãsa zama'ele'õ andrõ wangombacha ja'ia; alacha lõ õ'ata'oefi.

FAZA 19.

I. Oroisa ba mbanoea fangorifi andrõ. II. Bõi lafawoe'a gowe nola. Oroisa ba zi so ba mbõrõ.

I. Na ihori dania Lowalangioe, Jehowa, soi andrõ, ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ba na no õtimba ira ba na no ahono ndra'oegõ ba mbanoeara ba ba nomora, ba tõloe oniagõ chõoe banoea ba danõmi andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ochõtamõ. *(Moz. IV. 35, 10).* Õhaogõ lala chõoe, ba tanõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ba wangochõgõ ja'ia, ba õ'otõloe, ena'õ tola ba da'õ lasaŵa woloi dozi si no mamoenoe niha. Ba si mané ba zi no mamoenoe niha andrõ, si tola manaŵa da'õ woloi, ba wangorifi ja'ia: Na so zamoenoe awõnia, si lõ moe'odõdõgõ ba na lõ fatioesa chõnia, mege sa'ae, *(F. 4, 42),* ma na no fao chõnia nawõnia ba gatoea, ba wolobõ eoe, ba na ibaha watonia tangania, ba wolobõ eoe, ba na adeha wato, na gõna chõ nawõnia, famoenoenia; niha si manõ, ba hana na isaŵa zamboea mbanoea andrõ, ba wangorifi ja'ia, fa bõi igohi zamoenoe niha andrõ solaoe balõ, na saoechoe tõdõ ia, ba fa bõi ichamõ, na arõoe, ba wamoenoe ja'ia, he ŵa'ae tenga manõ hoekoe famoenoe hoekoenia, me lõ si fatioe ia chõnia mege. Andrõ oeŵa'õ chõoe da'e: Tõloe õ'oniagõ chõoe banoea. Ba na ebolo danõoe ibe'e Lowalangioe, Jehowa, nifaboe'oenia chõ ndra toeaoe, si no mõi ba hõloe ia chõra, na ma'asagõrõ ibe'e chõoe danõ andrõ, nifaboe'oenia fame'e chõ ndra toeaoe, ha megara õbe'e ba dõdõoe wolo'õ oroisa andrõ, fefoe, nifa'emagoe chõoe ma'õchõ, na lõ mamalõmalõ

wangomasi'õoe Lowalangioe, Jehowa, awõ wanõrõ lala andrõ, chõnia, ba tõloe tõ õnõnõ mbanoea andrõ,
10 si tõloe, ena'õ bõi adoewa ndro zi lõ horõ, ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ba fa
11 bõi õhalõ ba hoeloemõ, horõoe. Ba na so zanawa banoea andrõ, zamboea, woloi, si no manarogõ awõnia, bõrõ watioesa, na no itema ibõzi, famoenoe, *(Moz. IV. 35, 16)*,
12 ba lafahalõ'õ ia ba da'õ satoea mbanoeara, ba labe'e ba danga zolaoe
13 balõ, ena'õ mate ia. Bõi faigifaigi ia, wangahachõsi tõdõ ja'ia, õhori ba Ndraono Gizeraëli ndro zi lõ horõ, ena'õ sohahaoe tõdõ ndra'oegõ.
14 II. **B**õi fawoe'a nola nawõoe, nitaroe'õ ndra toea, ba zinga mbenoeaoe, si mõi chõoe dania, ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe. *(F. 27, 17. Job. 24, 2. Amaed.*
15 *22, 28; 23, 10)*. Si ha samõsa, ba lõ tola mõi sasi, oedoe nisechegõ, na so hadia ia horõ, ba ma õlalõwa — hadia ia zala, si sala niha, ha niha ia; ba niwa'õ zi daroea ba ma si datõloe aro hoehoeo, *(Moz. IV. 35, 30. Mat. 18, 16. Joh. 8, 17.*
16 *Kor. II. 13, 1. Heb. 10, 28)*. Na so si maoso sasi sofaja, oedoe nawõnia, ba wamõbõgõ chõnia lalõ, hadia
17 ia, ba ndramõi fõna Jehowa zi daroea andrõ, si fagoeagoea, fõna gere ba fõna zangoehoekoe, na loeo da'õ,
18 ba ndramoesechogõ sibai sangoehoekoe, ba na oroma, sasi sofaja sasi andrõ, ibõbõgõ zi lõ doehoe chõ
19 dalifoesõnia, ba chõnia mifatõrõ zomasi ia lafatõrõ chõ dalifoesõnia andrõ; õhori ba chõmi zi lõ sõchi
20 andrõ. *(Amaed. 19, 5; 21, 28)*. Ba larongo niha bõ'õ, ba ata'oe ira, ba lõ'õ sa'ae lalaoe zi lõ sõchi si mane
21 da'õ, ba chõmi. Bõi ahachõ dõdõoe wamaigi niha: noso wangali noso ba hõrõ wangali hõrõ ba boha wangali mboha ba tanga wangali danga ba ahe wangali gahe! *(Moz. II. 21, 24)*.

FAZA 20.

I. He wisa ba wanoewõ: Ha niha zi mõi. II. He wisa na lafasoei mbanoea ba he wisa na atoe'a ira.

I. **N**a mõi'õ moesoewõ nemalioe 1
ba na õ'ila koedo ba koereta ba
sabõlõ chõra, sato moroi chõmi, ba
bõi ata'oefi ira, me itolo ndra'oegõ
Lowalangioe, Jehowa, solohe mijawa
ja'oegõ moroi ba danõ Miseraji. Ba 2
na milaoe sa'ae chõra, ba jamoefa'aso ia ere, ba jamoehede ba zato,
imane chõra: Mifondrondrongo, ja'- 3
ami Iraono Gizeraëli! Si mõi manoewõ emalimi ami ma'õchõ; mi'abe'e'õ dõdõmi, bõi ata'oe, bõi manizinizi ami ba bõi tokea ami chõra;
(F. 1, 21), fao sa'ae chõmi Lowala- 4
ngimi, Jehowa, ba wanoewõ emalimi, fõnami, ba ba wame'e fa'abõlõ chõmi. Ba lamane koemandroe ba 5
zanoewõ: Ha niha zi no molaoe omo, si lõ moe'amoni'õ na, ba hana na iheta ia, hana na mangawoeli, fa bõi mate ia ba wasõndrata, ba fa bõi niha bõ'õ zi amoni'õ [omonia]. Ba ha niha zi no mamazõchi kaboe 6
nagoe, si lõ moe'ã boea na, ba jamoeheta ia, jamangawoeli, fa bõi mate ia ba wasõndrata, ba fa bõi niha bõ'õzi manga mboea. *(Moz. III. 19, 23)*. Ba ha niha zi no mamaigi 7
niha, si lõ moehalõ na, ba jamoeheta ia, jamangawoeli, fa bõi mate ia ba wasõndrata, ba fa bõi niha bõ'õ zangai [alawe andrõ]. *(F. 24, 5)*. Ba lamane na ira koemandroe ba 8
zanoewõ: Ha niha zata'oe ba satalõ tõdõ, ba jamoeheta ia, jamangawoeli, fa bõi atalõ gõi dõdõ dalifoesõnia, si mane tõdõnia, ibe'e. *(Sangoehoek. 7, 3)*. Ba na no awai wehede 9
ndra koemandroe ba zato, ba lafataro sangoloi'õ sato goemandra andrõ.
II. **N**a mamasoei banoea ndra'- 10
oegõ ena'õ, ba õwa'õ chõra wangatoelõ oea. Ba na latehe wangatoelõ 11
andrõ, na labokai chõoe mbawa gõli ba õbe'e same'eme'e beo chõoe mba-

noea andrõ fefoe ba si so barõ mba-
12 waoe. Ba na lõ edõna ira wa'atoelõ,
na omasi ira fasoewõ chõoe, ba õfa-
13 soei mbanoea, ba na no ibe'e ba
dangaoe ia Lowalangioe, Jehowa, ba
õboenoe si'õli ndra matoea ba mba-
14 noea bacha, fefoe, ba ira alawe ba
iraono ba oerifõ ba hadia ia fefoe ba
mbanoea bacha, fefoe zahoeloe ami
bacha, ba õhalõ ahoeloeamõ, ba õ'ã
zahoeloe ndra'oegõ ba nemalioe a-
ndrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa,
15 chõoe. *(Jos. 8, 27).* Si manõ wo-
laoemõ ba mbanoea andrõ fefoe, si
no arõoe chõoe, si tenga si fabõbõ ba
16 mbanoea niha andre. Ba ba mba-
noea niha andre, nibe'e Lowalangioe,
Jehowa, chõoe, ba samõsa lõ õ'orifi
17 niha; *(F. 7, 2);* õlacha'õ ira, Iraono
Cheti ba Iraono Gamori ba Dawa
Gana'ana ba Iraono Weresi ba
Iraono Hewi ba Iraono Jeboesi,
si mane niŵa'õ Lowalangioe, Je-
18 howa, chõoe. Fa bõi lafahaõ ami
ba wolo'õ sogoro ita andrõ, chõra,
fefoe, nilaoera chõ Lowalangira
andrõ, ba fa bõi mifazõchi horõ
19 chõ Lowalangimi, Jehowa. Na ara
tebai atoe'a ndra'oegõ ba mba-
noea, nisoewõmõ, ba wangai ja'ia
chõoe, ba bõi fakiko geoe sowoea
ba ngainia, wolobõ ja'ia; a mboea-
nia, ba bõi obõ. Hadia, niha dõla
20 geoe ba mbenoea, fa õsoewõ ia? Ha
tõla geoe, ni'ilaoe lõ la'ã mboea, ba
hana na õfakiko, hana na õ'obõ, ba
wolaoe ba'aba'a chõoe ba mbanoea
andrõ nisoewõmõ, irege atoe'a ami
bacha.

FAZA 21.

I. Soemange fanala'õ wamoenoe niha, na lõ moesõndra zamoenoe. II. He lawisa na la'owaloe zawoejoe ba he lawisa ba zi a'a ndraono. III. Fotoe ndraono si lõ molo'õ li zatoea. Fogo'o nitaŵi.

1 I. **Na** lasõndra niboenoe ba mbe-
noea, ba danõ andrõ, nibe'e Lowa-
langioe, Jehowa, chõoe, ba na lõ
moe'ila, ha niha zamoenoe ja'ia, ba 2
ndramõi zatoea chõmi ba sangoe-
hoekoe ba lasoe'a wa'arõoe mbanoea,
si tefasoei niboenoe andrõ. Ba na no 3
moesõndra, he mbanoea sahatõ chõ-
nia, ba ndramoehalõ zihene zaŵi
satoea mbanoea andrõ, ono zaŵi si
lõ moerai moefohalõŵõ, si lõ moefo-
kalo mbagi na; ba la'ohe mitooe ba 4
ndraso nono zaŵi andrõ salaŵa mba-
noea andrõ, ba ndraso si so idanõ
si lõ ogo'õ, daso si lõ moehalõhalõ
ba si lõ moetaroe fache, ba ba da'õ
ba ndraso andrõ, lafatõ mbagi nono
zaŵi andrõ. Ba ndramoe'ondrasi ere 5
andrõ, ono Lewi — me no ja'ira
nitoetoejoe Lowalangioe, Jehowa,
ena'õ enoninia ira ba ena'õ ba dõi
Jehowa mamahowoe ira, ba balazi
niŵa'õra ba wangoehoekoe hadia ia
wamadõni ba hadia zocho — *(F.*
17, 9), ba dozi salaŵa mbanoea a- 6
ndrõ, sabõlõ ahatõ ba niboenoe no
mege, ba lasasai dangara jaŵa nono
zaŵi andrõ, nifatõ bagi, ba da'õ ba
ndraso, ba latema lamane: Tenga 7
tangama zame'e adoewa ndro andrõ,
ba hõrõma, ba tenga sangila. Be'e 8
aefa, ja'oegõ Jehowa, ba mba-
noeaoe Iraono Gizeraëli, ni'orifimõ,
ba bõi be'e ba hoeloe mbanoeamõ
Iraono Gizeraëli ndro nidoewagõ, si
lõ horõ! Ba aefa chõra horõ fange'e
andrõ, ba õhori ba chõmi ndro andrõ 9
nidoewagõ, si lõ horõ, ena'õ ohahaoe
dõdõoe, na õlaoe zatoelõ, wamaigi
Jehowa.

II. **Na** mõi'õ fasoewõ ba nemalioe 10
ba na ibe'e ba dangaoe ira Lowa-
langioe, Jehowa, na mi'oloi'õ niha
õsa, ba na õ'ila ba ni'oloi'õ andrõ 11
ndra alawe si sõchi bawa, ba na
tesao chõoe wa'omasi, na omasi'õ
õhalõ dongaoe, ba ohe ia baomooe, 12
ena'õ ifatõwõ'õ ia, ba itaba za'ania,
ba ifalalini noechania, noechania 13
mege, me lara'oe ia, ba jaso jomo
chõoe, ba jamoe'e'esi namania ba
inania, sara wawa wa'ara, ba na
aefa da'õ, ba hana na mõi'õ chõ-

nia, hana na õhalõ ia, fa dongaoe
14 ia. Ba na lõ'õ sa'ae omasi'õ ia, ba
õbe'e aefa manõ, ma'ifoe lõ tola
õ'amawa ia, bõli gana'a, lõ tola
õ'osawoejoe ia, me no oroedoe'õ
15 chõnia. Na so zi domboea donga ba
na abõlõ i'omasi'õ zi samboea, na
i'ositengagõ zi samboea, ba na fao-
ma mo'ono chõnia, ono matoea,
he ni'omasi'õ andrõ, ba he ni'osi-
tengagõ, ba na ono ni'ositengagõ a-
ndrõ zi a'a ndraononia, *(Moz. I. 29,*
16 *31)*, ba na ifaosa dania ba ndraono-
nia gana'ania, ondrõitania, ba lõ
tola itehe chõ nono ni'omasi'õ andrõ
zinehe ba zi a'a, wangambõsi ono
ni'ositengagõ andrõ ; me no ja'ia zi
17 a'a, si ndroehoe si a'a, ono ni'osite-
ngagõ andrõ, ba ibe'e si a'a, ifo doea
winaeta zinemania ba zi so chõnia,
fefoe, me no si a'a nisõndrania ba
wa'abõlõnia, chõnia zinehe ba zi a'a.
18 III: Na so zi so ono matoea si
lõ ngaroro ba si lõ mamondrongo
li, si lõ mame'e ba dõdõ na ifarooe
ia ba zi zõchi amania, ba ma inania,
ba si lõ molo'õ na gõi, na no aefa
19 la'otoe'õ ia, ba ndramoetoejoe da'io-
nia ira amania ba ndramoedõni ba
zalawa mbanoeara, baero mbawa
20 gõli mbanoea chõra, ba lamane ba
zalawa mbanoeara : Onoma andre,
ba no si lõ ngaroro ba sabe'e tandro,
lõ ifondrondrongo lima, no sanibonibo ana'a ba si maboemaboe toeo !
21 Ba ndramoeteboe kara ia banoeara
fefoe, wamoenoe ja'ia ; õhori ba chõ-
mi zi lõ sõchi andrõ, ba ndramoe-
rongo Iraono Gizeraëli fefoe ba ndra-
22 moe'ata'oefi. Na so niboenoe, si no
mamazõchi horõ bõrõ wamoenoe
ja'ia, na no moetawi ia ba ndraha
23 geoe, ba bõi larõi ba ndraha geoe
mbotonia ba zi bongi ; na loeo da'õ
õko'o ia, me no ni'elifi chõ Lowalangi
nitawi, ba bõi be'e ra'iõ danõmi
andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa,
chõoe. *(Jos. 8, 29. Gal. 3, 13).*

FAZA 22.

I. Oroisa ba wangomasi'õ awõ, ba hadia ia zoadoe. II. He lawisa na so zamõbõgõ horõ ba ndra alawe. III. Hoekoe zohorõ.

I. **N**a õ'ila zawi dalifoesõoe si soe- 1
na ba ma biribirinia, ba bõi zi lõ
õtolo ; õ'ohe mangawoeli chõ dali-
foesõoe. *(Moz. II. 23, 4).* Ba na 2
arõoe mbanoea dalifoesõoe andrõ,
ba ma na lõ õ'ila ha niha, ba õhalõ
chõoe oea, õfonaha ba chõoe, irege
i'aloei talifoesõoe andrõ, ba õfoeli
chõnia dania. Ba õmanõ gõi na ka- 3
lidenia, ba he na noechania ba he
hadia ia fefoe, si no aechoe chõ da-
lifoesõoe, na no õsõndra ; lõ tola lõ
õrorogõ. Na õ'ila no alaoe galide 4
dalifoesõoe, ba lala, ba ma sawinia,
ba bõi zi lõ õtolo, õloeloei chõnia ba
wamaoso. *(Mat. 12, 11. Luk. 14, 5).*
Ira alawe, ba bõi jamoe'onoecha 5
noecha ndra matoea, ba ira matoea,
ba bõi jamoe'onoecha noecha ndra
alawe; dozi sa solaoe si manõ, ba
sogoro Lowalangioe, Jehowa. Na 6
õ'ila ba zinga lala ba hogoe geoe,
ba ma ba danõ tooe, gazoeni wofo,
si so ono, ba ma si so adoelo ba na
ifaoechoe na nononia, ba ma adoelo,
ina, ba bõi halõ nina fabaja ono ;
õfoloi nina ba õhalõ chõoe nono, 7
ena'õ sohahaoe tõdõ ndra'oegõ ba
ena'õ anaoe nosooe. Na molaoe omo 8
ndra'oegõ, ba õfotarali zagõ chõoe,
fa bõi tohare ba nomooe horõ fange'e
õbe'e, na so zaechoe tooe, moroi ja-
wa, niha. Bõi fodoea balõ zinanõ ba 9
kaboe nagoe chõoe, fa bõi tobali
ni'amoni'õ fefoe, he boea zinanõ a-
ndrõ, nitaroemõ, ba he boea nagoe
ba kaboe andrõ. *(Moz. III. 19, 19.*
Moz. IV. 18, 27). Bõi faedo ira zawi 10
galide ba wamotochi tanõ. Bõi fake 11
noecha si doea balõ bana, boe mbi-
ribiri ba tarafali, ba wanoso ja'ia
mege. Õfobowobowo watalinga mba- 12
roemõ seboea andrõ, si õfa, baroemõ
loeniloenimõ andrõ, *(Moz. IV. 15, 38).*

13 II. Na so zi no mangai ira alawe, ba na anoezoe dõdõnia dania, na no
14 oroedoe ia chõnia, na ibõbõgõ chõnia zi lõ sõchi, na obooe dõinia ibe'e, wangoema'õ: No oehalõ galawe andrõ, ba oroedoedo chõnia, ba oe'ila
15 wa tenga ono alawe, ba ndramoehalõ ira ama nonõ alawe andrõ dandra wa ono alawe ia, ba ndramoe'ohe baero, ba mbawa gõli ba zalaw̃a mbanoea, ba imane dania ba
16 zalaw̃a ama nonõ alawe andrõ: No oebe'e ba niha andre nonogoe, ba
17 me anoezoe dõdõnia ija'e, ba ibõbõgõ chõnia horõ, wangoema'õ: Tenga ono alawe nonooe andrõ, oe'ila, ba jā'e dandra wa ono alawe nonogoe! Ba ndramoebologõ lembe andrõ fõna
18 zalaw̃a mbanoea. Ba noa da'õ, ba ndramoehalõ niha andrõ salaw̃a mbanoea andrõ ba ndramoew̃a'õ
19 wangotoe'õ ja'ia, ba lachaoe gõi ia, otoe roefia, ba wame'e chõ nama galawe andrõ. Noa sa ibe'e obooe dõi nonõ alawe Ndraono Gizeraëli [niha andrõ], ba bõi jateboelõ dongania, ba sagõtõ ja'ia lõ tola itibo'õ.
20 Ba na si ndroehoe niw̃a'õnia andrõ, na tebai tefadoehoe'õ, wa ono alawe
21 zi bohooe moehalõ andrõ, ba la'ohe ba golajama namania galawe andrõ, ba lateboe kara ia banoeara, wamoenoe ja'ia, me no horõ seboea ifazõchi ba Ndraono Gizeraëli, me no mohorõ ia baomo chõ namania. Õmanõ wangohori si lõ sõchi ba chõmi.
22 III. Na so nira'oe baewawõ, na ihorõni ndronga zodonga, ba faoma mate ira, he ira matoea, si horõni alawe andrõ ba he ira alawe andrõ. Õmanõ wangohori si lõ sõchi ba Ndraono Gizeraëli. *(Moz. III. 20, 10).*
23 Na so zi faloecha chõ nono alawe, si no moefohoe, bacha ba mbanoea,
24 ba na ihorõni, ba mi'ohe baero mbawa gõli mbanoea andrõ, faoma daroea ira, ba miteboe kara, wamoenoe ja'ira, ono alawe andrõ, me lõ ni'echoegõnia niha, bacha ba mbanoea, ba ira matoea andrõ, me no ihorõni ndra alawe nawõnia. Õmanõ wangohori si lõ zõchi ba chõmi. Ba 25
na ba danõ faloecha ndra matoea andrõ chõ nono alawe andrõ, si no moe'onihagõ, ba na ilangõgõ manõ, na ihorõni, ba ha ira matoea, si horõni ja'ia, zi mate. Ba ono alawe 26
andrõ, ba bõi labababaja; lõ'õ sa nifazõchinia horõ bõrõ wamoenoe; ba zi manõ, ba no timba na itema iboenoe nawõnia niha. Me no ba danõ fa- 27
lcecha ia chõnia, ba ma no moe'ao nono alawe andrõ, si no moefohoe, ba ma lõ si mõi manolo ja'ia. Ba 28
na so zi faloecha chõ nono alawe si lõ moefohoe na, ba na ira'oe ba na ihorõni, ba na nira'oe baewawõ, *(Moz. II, 22, 16)*, ba 50 roefia ibe'e 29
chõ nama nono alawe andrõ niha andrõ, si horõni ja'ia, ba labe'e chõnia, dongania, me no ihorõni, ba sagõtõ ja'ia, ba lõ tola itibo'õ.

FAZA 23.

I. Ha niha zi lõ tola mõi banoea Lowalangi. II. Oroisa ba wangehao, ba zi mõi manoewõ. III. Oroisa sachõchõ.

I. Lõ tola ihalõ ndronga namania 1
niha, lõ tola ifahoi gambala namania. *(Moz. III. 18, 8).* Tebai banoea 2
Jehowa zi no aboto bazili ba he si no moechai. Tebai banoea Jehowa 3
nono horõ, ba he madooe nono horõ, he irege foeloe nga'õtõ, ba tebai banoea Jehowa. Iraono Gamoni ba 4
Iraono Moabi, ba tebai banoea Jehõwa, ba sagõtõ fa'ara, ba lõ tola gõi mõi banoea Jehowa madooera, he irege foeloe nga'õtõ, *(Neh. 13, 1)*, me lõ nifaondragõra ja'ami ba lala, 5
me mi'otarai danõ Miseraji, molohe gõ ba idanõ chõmi, ba me no la'oni oedoemi Mbileamo andrõ, ono Mbeori, banoea Wetori ba Mezofotamia, ba wangelifi ja'ami. *(Moz. IV. 22, 5).*
Ba no lõ edõna Lowalangioe, Jeho- 6
wa, ifondrondrongo niw̃a'õ Mbileamo andrõ; no ibali'õ famahowoe wangelifi andrõ, chõoe, Lowalangioe, Je-

howa; me no i'omasi'õ ndra'oegõ
7 Lowalangioe, Jehowa. Sagõtõ ja'-
oegõ, ba bõi aloei wa'ohahaoe dõdõ-
8 ra ba fangorifira. Iraono Gedomo,
ba bõi ogorofi, me no talifoesõoe;
ba Dawa Miseraji gõi, ba bõi ogorofi,
me no so'õ ba danõra mege, amae-
9 dola zi fatewoe; si doea gõtõ ma'-
oewoera, ba hana na mõi banoea
10 Jehowa. Na mõi'õ manoewõ emalioe,
ba bõi babaja hadia ia zi lõ gõna.
11 Na so ba chõmi zi no gõna hadia
ia, ba zi bongi, si no ra'iõ ba da'õ,
ba jamõi baero golombasewa, ba lõ
12 tola ifoeli ia bacha; irege no mo-
ndri ia, na tánõ owi; awena dania
tola ifoeli ia ba golombasewa, na
13 aechoe loeo. Ba õfaigi gõi chõoe
14 gamõila, baero golombasewa. Ba
jaso ba wakakemõ go'oko'o danõ ba
na mõi'õ ba nidanõ, baero, ba õcha-
roe danõ, ba õfoeli õbaloegõ dania
15 zi ta'oenõ andrõ chõoe. Me sanõrõ-
nõrõi olombasewamõ Lowalangioe,
Jehowa, ba wangorifi ja'oegõ ba ba
wame'e ba dangaoe emalioe; andrõ
wa ni'amoni'õ golombasewamõ, fa
bõi i'ila ba chõmõ hadia ia zogoro
ia, ba fa bõi iheta ia chõoe.
16 III. Sawoejoe sanawa ja'oegõ, soloi
chõ zochõ ja'ia, ba bõi foeli chõ
17 zochõ ja'ia. Jamoe'iagõ chõoe, ba
danõoe, heza zatoelõ dõdõnia, ba
mbanoeami heza, somasi ia, ba lõ
18 tola õfakao ia. Ba nono alawe Ndrao-
no Gizeraëli, ba lõ tola faloecha
nibe'e nihorõni, ba ba nono matoea,
chõra ba lõ tola faloecha nibe'e soho-
19 rõ. Bõi ohe ba nomo Lowalangioe,
Jehowa, mbõli gõlõ ba wohorõ ba
he bõli gõlõ nasoe, ba gamaboe'oela
li, hadia ia, me no sogoro Lowala-
ngioe, Jehowa, zi doea balõ andrõ
20 gõi. Ba dalifoesõoe, ba bõi wa'õ hare,
he hare gana'a, ba he hare gõ ba he
hare hadia ia fefoe, nibe'e nifalali,
21 nifohare. *(Moz. II. 22, 25).* Ba niha
bõ'õ, ba hana na õtema hare, ba
ba dalifoesõoe, ba lõ tola õwa'õ, ena'õ
ifahowoe'õ ndra'oegõ Lowalangioe,
Jehowa, ba nilaoe dangaoe, fefoe, ba
danõ andrõ, si mõi'õ, ba wangochõgõ
ja'ia. Na õfaboe'oe hadia ia chõ 22
Lowalangioe, Jehowa, ba bõi aragõ
wanõrõ ja'ia, fa bõi isoegi'õ Lowa-
langioe, Jehowa, ba no masala ndra'-
oegõ. *(Moz. IV. 30, 3. Hal. zin. 18,*
18). Ba na lõ õfaboe'oe hadia ia, 23
ba lõ horõoe. Hadia zi no aloea ba 24
lioe, ba bõi awoe'a, õtõrõ nifaboe'-
oemõ chõ Lowalangioe, Jehowa,
saoha gõlõ, si no aloea baehaoe. Na 25
mõi'õ ba kaboe nagoe chõ nawõoe,
ba hana na õ'ã mboea, ha wa'oja
zomasi'õ irege aboeso'õ ba ma'ifoe
lõ tola oebe'e ba nahia chõoe. Ba 26
na õtõrõ nowi nawõoe, ba hana na
õboeroesi lai tangaoe; ba sabi, ba
lõ tola õfatõrõ ba zinanõ nawõoe.
(Mat. 12, 1).

FAZA 24.

I. Oroisa ba zi faronga. II. Oroisa ba wamaigi si noemana.

I. Na so zangai ira alawe, na 1
i'owaloe, ba na tebai i'omasi'õ dania,
me no i'ila ba chõnia zi fatoewoe
chõnia, ba na no ibe'e chõnia zoera
wangefa ba na no ifofanõ baomonia,
(Mat. 5, 31; 19, 7. Mar. 10, 4), ba 2
na noa sa'ae mõi donga niha bõ'õ,
me no aefa aheta ia baomonia, ba 3
na no ibe'e gõi zoera wangefa, na
no ifofanõ gõi baomonia ira matoe-
ania si samõsa andrõ, me anoezoe
dõdõnia gõi chõnia —, ma na no
mate ndrongania si samõsa andrõ,
sangowaloe ja'ia mege: ba lõ tola 4
ifoeli ihalõ ira matoeania si fõfõna
andrõ, sangefa'õ ja'ia mege, ena'õ
dongania zoei, me no itehe, ra'iõ
ia labe'e, me no sogoro Jehowa zi
manõ, ba bõi fatõrõ horõ ba danõ
andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa,
chõoe, ochõtaoe. Na so zi bohooe 5
mangowaloe, ba acha lõ fao ia ba
wanoewõ, ba lõ lafo'õmõ ia hadia
ia; dõfi aefa ia, fa bõi mofanõfanõ
ia, ena'õ i'omoesoi'õ dõdõ ndra alawe
andrõ, nihalõnia. *(F. 20, 7).*

6 II. **B**õi lahalõ gade lõsoe, ba he
ha haloe; amaedola lahalõ gade noso,
7 na lahalõ da'õ. Na te'ila zondra'oe
iwania, Iraono Gizeraëli, ba na i'o-
sawoejoe, ba ma na i'amawa, ba si
mate zanagõ andrõ. Õhori ba chõmi
8 zi lõ sõchi. *(Moz. II. 21, 16).* Faigi-
faigi sibai ba wamakao andrõ, booe
aoeri andrõ; õtõngõni sibai niwa'õ
gere, ono Lewi, ba õ'o'õ; oroisagoe
andrõ chõra, ba mitõrõ sibai. *(Moz.*
9 *III. 13, 2).* Tõrõtõrõ tõdõ hadia nifa-
tõrõ Lowalangioe, Jehowa, chõ Miri-
ja no, ba lala, me mi'otarai danõ
10 Miseraji! *(Moz. IV. 12, 10).* Na õbe'e
chõ nawõoe nifalali, hadia ia, ba lõ
tola mõi'õ ba nomonia mangai gade
11 chõnia. Tooe õ'iagõ, ba nibe'eoe ni-
12 falali, ba i'ohe tooe chõoe gade. Ba
na niha si noemana ia, ba bõi mõ-
rõ'õ so ba dangaoe gade andrõ ni-
13 be'enia; na aechoe loeo, ba õfoeli
chõnia gade andrõ, ena'õ ibe'e ba-
loebaloenia mbaroenia seboea, na
mõrõ ia, ba ena'õ ifahowoe'õ ndra'-
oegõ, ba niha satoelõ ndra'oegõ iwa'õ
Lowalangioe, Jehowa. *(Moz. II. 22,*
14 *26).* Enoni si noemana ba sambõ ba-
lazo, ba bõi fakao, he na oi ja'ami,
ba he na niha bõ'õ, si so ba danõ-
mi, ba mbanoeami misa. *(Moz. III.*
15 *19, 13).* Ero owi õbe'e loeonia, bõi
na'i õbase'õ wa'aechoe loeo, me no
si noemana ia ba me hoemoeloe dõ-
dõnia wanema, fa bõi i'angarõfi li
Jehowa, ba chõmõ andrõ, ba fa bõi
16 tobali horõoe. Bõi mate nama bõrõ
ndraono, ba bõi mate ndraono bõrõ
nama; ba horõnia mate zamõsana.
(Raz. II. 14, 6. Jer. 30, 31. Hez. 18.
17 *20).* Bõi foejoe'õ hoekoe, na so hoe-
hoeo niha bõ'õ ba ma na hoehoeo
zi lõ ama, si lõ ina; ba bõi halõ gade
mbaroe lacha mbanoea. *(Moz. II.*
18 *23, 9. F. 16, 19).* Tõrõtõrõ tõdõoe, wa
no sawoejoe ndra'oegõ ba danõ Mi-
seraji mege, awõ wa no i'efa'õ ndra'-
oegõ ba da'õ Lowalangioe, Jehowa,
andrõ oewa'õ chõoe wolaoe si manõ.
19 Na õbasi mboea nowioe, ba na so
zolifoe'õ ba danõ, fache, ba bõi foe-
li'õ wangai; acha õ niha bõ'õ ba õ
zi lõ ama. si lõ ina ba õ lacha mba-
noea, ena'õ ifahowoe'õ ndra'oegõ
Lowalangioe, Jehowa, ba nilaoe da-
ngaoe, fefoe. *(Moz. III. 19, 9).* Ba 20
na õteteoe mboea falo chõoe, ba bõi
aloealoei wo'oewo'oe ba ndraha misa;
acha õ niha bõ'õ, ba õ zi lõ ama,
si lõ ina ba õ lacha mbanoea. Ba 21
na õ'ozaragõ mboea nagoe ba kaboe
chõoe, ba bõi ozaragõ na gõi wo'oe-
wo'oe dania; acha õ niha bõ'õ ba
õ zi lõ ama, si lõ ina ba õ lacha
mbanoea. Tõrõtõrõ tõdõoe, wa no 22
sawoejoe ndra'oegõ ba danõ Miseraji
mege; andrõ oewa'õ chõoe wolaoe
si manõ.

FAZA 25.

I. Oroisa sachõchõ. II. Ba wangai lacha. III. Oroisa sachõchõ zoei. IV. Oroisa ba wangohori Iraono Gamaleki.

I. **N**a no moe'ohe ba rafe niha 1
si fagoeagoea ba na no moe'etoe'õ
hoekoe, na no moebe'e aefa zi lõ
horõ ba na no moe'etoe'õ hoekoe
zi so horõ, ba na nibõzi zi so horõ 2
andrõ, ba jamoewa'õ sangoehoekoe
lafadõlõ tooe, ba lahare'õ chõnia,
ba zi so sangoehoekoe, ndrohoendro-
hoe ba zalania andrõ. Õfa woeloe 3
zi tola iwa'õ lahare'õ chõnia, ba bõi
italoe'i da'õ, fa bõi te'o'aja dali-
foesõoe, wamaigioe, na oja na baero
õ lahare'õ chõnia. *(Kor. II. 11, 24).*
Bõi fosare'a gõrõbao samõbõrõ fa- 4
che. *(Kor. I. 9, 9. Tim, I. 5, 18).*

II. **N**a so zoroedoe ba mbanoea 5
si fatalifoesõ, ba na mate zi samõsa
lõ ono matoea, ba bõi jamõi nihalõ
niha bõ'õ, baero, wo'omonia; sola-
cha ja'ia andrõ zi mõi chõnia, ihalõ
dongania, itõrõ chõnia gõmõ zolacha
andrõ. *(Moz. I. 38, 8. Mat. 22, 24).*
Ba na mo'ono ia, ono matoea si 6
a'a, ba lafotõi ono zi mate andrõ,
fa bõi taja dõinia ba Ndraono Gi-
zeraëli. Ba na lõ edõna ndra matoea 7

andrõ ihalõ lachania, ba jamõi ba mbawa gõli, ba zalawa, lachania andrõ, ba imane: Lõ edõna ga'agoe andrõ i'orifi dõi dalifoesõnia, ba Ndraono Gizeraëli; lõ itõrõ chõgoe gõmõ zolacha andrõ. *(Roet. 4, 6).*
8 Ba ndramoefakaoni'õ ia salawa mbanoeara andrõ, ndrafahoehoeo chõnia, ba na lõ aloeloe dõdõnia, na
9 imane: Lõ omasido oehalõ ia, ba jamõi chõnia lachania, ba zi so salawa no mege, iheta mbadagahe ba gahenia zamboea, ba idiloi mbawa, ba itema imane: Da'õ milaoe ba ndra matoea fefoe, si lõ edõna
10 mamonga'õtõ talifoesõra. Ba tõi nga'õtõnia ba Ndraono Gizeraëli sa'ae, ba „Nga'õtõ zi lõ badagahe."
11 III. Na so zi fasõndra, si fatalifoesõ, ba na so ndra alawe zi samõsa, ba wangefa'õ dongania ba danga zamago ja'ia, ba na ira'oe
12 wamatoea da'õ, ba õ'ewa dangania
13 andrõ, bõi hachõsi tõdõ. Bõi domboea zaga ba dokosa chõoe, samboea zeboea ba samboea zide'ide. *(Moz.*
14 *III. 19, 35).* Ba bõi domboea laoeroe baomooe, samboea zeboea ba sa-
15 mboea zide'ide. Saga satoelõ, si lõ ambõ, õfake, awõ laoeroe satoelõ, si lõ ambõ, ena'õ anaoe nosooe ba danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa
16 chõoe. Me no sogoro Lowalangioe, Jehowa, dozi solaoe si manõ, dozi sanõrõ si lõ atoelõ.
17 IV. Tõrõtõrõ tõdõoe hadia nilaoe Ndraono Gamaleki andrõ chõoe, me mi'otarai danõ Miseraji no.
18 *(Moz. II. 17, 8).* Wa lõ la'ata'oefi Lowalangi, wangahawoei ja'oegõ ba lala, me si tebai sa'ae ndra'oegõ, ba me no erege dõdõoe, wa fabali manõ chõoe fefoe zi tebai andrõ, si so
19 moroi foeri, labe'e. Ba na no ahono dania ndra'oegõ ba danõ, ibe'e Lowalangioe, Jehowa, ba danõ andrõ nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ondrõitamõ ba madooemõ dania, na no itimba nemali fefoe, si tefasoei ja'oegõ, ba õhori ba danõ Ndraono Gamaleki andrõ, fabaja tõira; bõi olifoegõ'õ! *(Sam. I. 15, 3).*

FAZA 26.

I. Oroisa ba wame'e si a'a mboea nowi. II. Si samboea ni'ofoeloe. III. Famarooe tõdõ na.

I. Na no õroegi dania danõ andrõ, 1
nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ochõtamõ, na no õ'ochõgõ ba na no ahono'õ ba danõ, ba õhalõ õsa 2
zi a'a ngawalõ mboea danõ fefoe, nisõndraoe ba danõoe andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, õbe'e ba ndraga ba mõi'õ ba mbanoea andrõ, nitoejoe Lowalangioe, Jehowa, nahia dõinia dania; *(Moz. II. 23, 19)*, ba õ'ondrasi gere, ere na 3
loeo da'õ, ba õmane chõnia: Oefadoehoe'õ ma'õchõ chõ Lowalangioe, Jehowa, wa no oeroegi danõ andrõ, nifaboe'oe Jehowa fame'e chõda, si no mõi ba hõloe ia chõ ndra toeada. Ba jamoetema ba dangaoe ndraga 4
andrõ ere, jamoebe'e fõna naha wame'e soemange andrõ chõ Lowalangioe, Jehowa, ba õtema õmane 5
dania fõna Lowalangioe, Jehowa: Dawa Garamo sanõrõnõrõi tanõ doeagoe mege ba isawa misi tooe danõ Miseraji, lõ atotõ zi fao chõnia, ba si fatewoe ia ba da'õ, ba tobali soi seboea ba da'õ, sato niha ba sabõlõ. *(Moz. I. 46, 1).* Ba me la'osi- 6
wawõi ita Dawa Miseraji, me lafakao ita ba me lafohalõwõ ita halõwõ sabe'e, ba ta'angarõfi li Jehowa, 7
Lowalangi ndra toeada andrõ, ba ifondrondrongo wangarõngarõda andrõ Jehowa, ba i'ila wa'anoemanada ba famakaoda ba fa'atosasada. Ba iheta ita ba danõ Miseraji Jeho- 8
wa tangania sabe'e andrõ ba ta'ionia andrõ, si no moe'oro'õ, fa'abõlõnia sata'oe ita, ba no fao dandra ba ila'ila. Ba no i'ohe ita ba da'e 9
ba no ibe'e chõda danõ andre, tanõ zi falawoe soesoe ba we wani. Ba 10
jā'e ni'ohegoe, si a'a mboea danõ andrõ, nibe'eoe chõgoe, ja'oegõ

Jehowa! Ba õbe'e chõ Lowalangioe, Jehowa, ba mangaloeloe ndra'oegõ
11 chõ Lowalangioe, Jehowa, ba õ'omoesoi'õ dõdõoe ba howoehowoe andrõ fefoe, nibe'e Lowalangioe Jehowa, chõoe, ba awõoe zoroijomooe fefoe ba ono Lewi andrõ ba niha bõ'õ, si so ba chõmi.

12 II. **Ba** na no ahori dania õbe'e zi samboea ni'ofoeloe nisõndraoe fefoe, na dõfi si tõloe andrõ, dõfi nibe'e ni'ofoeloe andrõ, na no õbe'e ba nono Lewi ba ba niha bõ'õ andrõ ba ba zi lõ ama, si lõ ina ba ba lacha mbanoea, ena'õ la'ã ba mbanoeami ba ena'õ aboeso ira,
13 *(F. 14, 28)*, ba õmane fõna Lowalangioe, Jehowa: No oeheta jomo ni'amoni'õ andrõ, no oebe'e ba nono Lewi ba ba niha bõ'õ andrõ ba ba zi lõ ama, si lõ ina ba ba lacha mbanoea, no oe'o'õ sibai goroisa andrõ, nibe'eoe chõgoe; sambalõ lõ nisawõgoe oroisamõ, sambalõ lõ so-
14 lifoedo. Ma'ifoe lõ ni'agoe me aboe dõdõgoe ba ma'ifoe lõ nihalõgoe, me si ra'iõ ndra'odo ba ma'ifoe lõ nibe'egoe fangasi. No oefondrondrongo goroisa Lowalangigoe, Jehowa, no ahori oe'o'õ ni'oroi'õmõ chõgoe.
15 Faigi mitooe moroi ba nahiamõ andrõ, ni'amoni'õ, moroi ba zoroego, ba fahowoe'õ mbanoeaoe, Iraono Gizeraëli, awõ danõ andrõ nibe'eoe chõma, si mane niŵa'õoe chõ ndra toeama, si no mõi'õ ba hõloe, tanõ si falawoe soesoe ba ŵe ŵani.

16 III. **Ma**'õchó andre iŵa'õ chõoe Lowalangioe, Jehowa, gamachoita andrõ, awõ hoekoe andrõ ni'o'õ; ba tõngõni sa'ae ba o'õ moroi si'aikõ ba dõdõoe ba moroi si'aikõ ba ge-
17 ra'eraoe! No õrongo chõ Jehowa ma'õchó, wa edõna ia Lowalangioe ia, awõ wa sanõrõ lala andrõ chõnia ndra'oegõ, ba solo'õ nifachoinia ba oroisania ba hoekoenia, ba sa-
18 mondrongo linia. Ba no iŵa'õ chõoe ma'õchó Jehowa, õfaboe'oe, wa soi tána chõnia ndra'oegõ, awõ wa edõna'õ õ'o'õ goroisania fefoe, *(Moz. II. 19, 5. Jes. 43, 1. Tit. 2, 14)*.
Ena'õ alaŵa jaŵa niha bõ'õ fefoe, 19
nifazõchinia, ndra'oegõ ibe'e, nisoeno ba ni'eboea'õ tõi ba nifosoemange, ba ena'õ soi ni'amoni'õ chõ Lowalangioe, Jehowa, ndra'oegõ, ena'õ itõrõ niŵa'õnia andrõ.

FAZA 27.

I. Oroisa ba wanaroe'õ harefa ba hili Gebala. II. Famahowoe ba hili Garisi ba fangelifi ba hili Gebala.

I. **Ba** labe'e li ba zato Moze ba 1
salaŵa Ndraono Gizeraëli, lamane: Mi'o'õ goroisa andrõ fefoe, nifa'emagoe chõmi ma'õchó! Ba na no 2
mi'õtõ Joridano, na no miroegi danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ba õtaroe'õ chõoe gowe seboea, õ'afoesi'õ bõtoea, *(Jos. 4, 3)*, ba õsoera ba detenia daroma li 3
goroisa andrõ fefoe; ha si'ai õroegi si jefo, ena'õ õchamõ danõ andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ena'õ itõrõ nifaboe'oe Lowalangi ndra toeaoe, Jehowa, chõoe, tanõ si falawoe soesoe ba ŵe ŵani. Ha 4
si'ai mi'õtõ Joridano, ba mitaroe'õ gowe andrõ, niŵa'õgoe chõmi ma'õchó; ba hili Gebala mitaroe'õ ba mi'afoesi'õ bõtoea. Ba õfa'anõ gõi 5
naha wame'e soemange chõ Lowalangioe, Jehowa, ba da'õ, naha wame'e soemange kara, si tenga nitotooe si'õli; kara si lõ moetoto õbe'e 6
naha wame'e soemange chõ Lowalangioe, Jehowa, ba õbe'e zoemange Lowalangioe, Jehowa, ba detenia, soemange nitoenoe, *(Moz. II. 20, 25)*, ba soemange fangorifi õtaba, ba õ'ã 7
ba da'õ, ba omoeso dõdõoe fõna Lowalangioe, Jehowa. Ba ba dete 8
gowe no mege, ba õsoera daroma li goroisa andrõ fefoe, õhaogõ wanoera. Ba hoemede Moze ba ere 9
ono Lewi ba Ndraono Gizeraëli fefoe, lamane: Mihonogõ ami ba mifondrondrongo, ja'ami Iraono Gizeraëli! Ma'õchó andre, ba no

tobali banoea Lowalangimi, Jeho-
10 wa, ami; ba mifondrondrongo sa'ae
li Lowalangimi, Jehowa, ba mi'o'õ
goroisania, awõ nifachoinia, nifa'e-
magoe chõoe maõchõ.
11 II. **B**a ibe'e li ba zato Moze, me
loeo da'õ, imane: Na no mi'õtõ
Joridano, ba ndramoe'iagõ hili Garisi
12 õsa, ba wamahowoe'õ sato, ja'ia
mado Zimeoni ba mado Lewi ba
mado Joeda ba mado Isasari ba
mado Josefo ba mado Mbenijami;
13 ba tánõ bõ'õ andrõ, ba ba hili
Gebala la'iagõ, ba wangelifi, ja'ia
mado Roebeno ba mado Gado ba
mado Gaseri ba mado Zeboeloni
ba mado Dano ba mado Nafetali.
14 Ba ono Lewi, ba latema la'eboea'õ
lira, lamane ba Ndraono Gizeraëli fe-
15 foe: Ni'elifi zamazõchi adoe nifofoë
ba ma nifahele, necheneche doeka
ba same'e ba nahania, nibini'õ! Ba
latema dania li sato fefoe, lamane:
16 Jadoehoe! *(Moz. II. 20, 4).* Ni'elifi
zango'aja amania ba ma inania! Ba
lamane sato fefoe: Jadoehoe! *(Moz.*
17 *II. 21, 17).* Ni'elifi zamawoe'a gowe
nola chõ nawõnia! Ba lamane sato
18 fefoe: Jadoehoe! *(F. 19, 14).* Ni'e-
lifi zamaeloengoe niha saoe'a! Ba
lamane sato fefoe: Jadoehoe! *(Moz.*
19 *III. 19, 14).* Ni'elifi zamoejoe'õ hoe-
koe, na so hoehoeo niha bõ'õ ba hoe-
hoeo zi lõ ama, si lõina, ba hoehoeo
lacha mbanoea; Ba lamane sato
fefoe: Jadoehoe! *(Moz. II. 23, 6).*
20 Ni'elifi zi horõni donga namania!
me no ibokai gambala chõ namania.
Ba lamane sato fefoe: Jadoehoe!
21 *Moz. III. 18, 8).* Ni'elifi zi horõni
hadia ia zaliwaliwa ba danõ! Ba
lamane sato fefoe: Jadoehoe! *(Moz.*
22 *II. 22, 19).* Ni'elifi zi horõni talifoe-
sõnia alawe, he ono namania, ba he
ono ninania! Ba lamane sato fefoe:
23 Jadoehoe! *(Moz III. 18, 9).* Ni'elifi
zi horõni inania matoeania! Ba la-
24 mane sato fefoe: Jadoehoe! Ni'elifi
zamoenoe awõnia, ba zi tobini! Ba
lamane sato fefoe: Jadoehoe! *(Moz.*
II. 21, 12). Ni'elifi zi manga gana'a, 25
ba wamoenoe si lõ horõ! Ba lamane
sato fefoe: Jadoehoe! *(Moz. II.*
23, 8). Ni'elifi zi lõ manõrõ taroma 26
li oroisa andrõ, wolo'õ ja'ia! Ba
lamane sato fefoe: Jadoehoe! *(Gal.*
3, 10).

FAZA 28.

I. Famaboe'oe howoehowoe ba zo-
lo'õ. II. Fangelifi ba zi lõ molo'õ.

I. **N**a lõ teboelõ dania wamo- 1
ndrongooe li Lowalangioe, Jehowa,
ba na õtõngõni sibai goroisania fefoe,
nifa'emagoe chõoe ma'õchõ, ba wo-
lo'õ ja'ia, ba alawa jawa niha bõ'õ
ba goeli danõ fefoe ndra'oegõ ibe'e
Lowalangioe, Jehowa, *(Moz. III. 26,*
3, b. t. F. 26, 19), ba mõi chõoe ho- 2
woehowoe andrõ fefoe, aloea chõoe,
na õ'o'õ li Lowalangioe, Jehowa.
Nifahowoe'õ ndra'oegõ jomo ba 3
mbanoea, ba nifahowoe'õ baero ba
danõ. *(F. 7, 13, b.t.).* Nifahowoe'õ 4
dabinamõ ba boea danõ chõoe, ba
beto goerifõoe ba ono zawioe ba fo'-
ono mbiribirioe. Nifahowoe'õ ndra- 5
gamõ, awõ naha wamaroeka roti
chõoe. Nifahowoe'õ ndra'oegõ na 6
so'õ, ba nifahowoe'õ na mofanõ'õ.
Jehowa zamõzi tooe fõnaoe emalioe, 7
si maoso oedoemõ; ha sara lalara,
na so ira, ba wanoewõ ja'oegõ, ba
fitoe rozi lalara, na moloi ira, õbe'e.
Jamoefao chõoe howoehowoe Jeho- 8
wa, ba halasamõ ba ba nilaoe da-
ngaoe fefoe, jamoefahowoe'õ ndra'-
oegõ ba danõ andrõ, nibe'e Lowa-
langioe, Jehowa, chõoe! Jamoebali'õ 9
soi ni'amoni'õ ndra'oegõ chõnia Je-
howa, si mane niwa'õnia chõoe, si
no mõi ba hõloe ia, na õ'o'õ goroisa
Lowalangioe, Jehowa, ba na õtõrõ
lala andrõ chõnia, ena'õ la'ila niha 10
baero, ba goeli danõ fefoe wa no
dali dõi Jehowa mege, ba wamatõrõ
tõimõ, ba ena'õ la'ata'oefi ndra'-
oegõ! Ba fahõna dania chõoe zi 11
sõchi, ibe'e Jehowa, he ono chõoe
ba he ono goerifõoe, ba he boea

danõ chõoe, ba danõ andrõ, nifa-
boe'oe Jehowa fame'e chõoe chõ
ndra toeaoe, si no mõi ba hõloe ia.
12 Ibokai chõoe Jehowa naha girõgirõ
andrõ chõnia, si no fahõna, banoea
si jaŵa andrõ, ba wame'e teoe ba
danõoe, na inõtõ, ba ba wamaho-
woe'õ halõŵõ dangaoe fefoe, tobali
ato niha nibe'eoe nifalali, ba ja'oegõ,
ba alacha lõ'õ manõ mamalali'õ
13 hadia ia. Ba ibe'e hõgõ ndra'oegõ
Jehowa ba tenga i'o, ba itoegoe
manõi ndra'oegõ, ba lõ'õ manõ
tooelõ ndra'oegõ, na õ'o'õ goroisa
Lowalangioe, Jehowa, andrõ, nifa'e-
magoe chõoe ma'õchõ, na õtõngõni
14 ba na õ'o'õ, na õtõrõ fefoe niŵa'-
õgoe chõoe ma'õchõ, na lõ õhole'õ
ndra'oegõ, he ba gambõlõ, ba he
ba gabera, ba wolo'õ ba Lowalangi
bõ'õ ba ba wamosoemange da'õ.
15 II. Ba na lõ õ'o'õ niŵa'õ Lowa-
langioe, Jehowa, niŵa'õnia chõoe,
ba wolo'õ sibai oroisa andrõ, awõ
nifachoi andrõ fefoe, nifa'emagoe
chõoe ma'õchõ, ba tohare chõoe
wangelifi andrõ fefoe, aloea chõoe
dania. *(Moz. III. 26, 14 b. t. Dan.*
16 *9, 11).* Ni'elifi ndra'oegõ jomo ba
mbanoea ba ni'elifi baero ba danõ.
17 Ni'elifi ndragamõ ba ni'elifi naha
18 wamaroeka roti chõoe. Ni'elifi da-
binamõ ba boea danõ chõoe ba
ono zaŵioe ba fo'ono mbiribirioe.
19 Ni'elifi ndra'oegõ na so'õ, ba ni'elifi
20 na mofanõ'õ. Ifatõrõ chõoe Jehowa
wangelifi andrõ ba fa'atobali dõdõ
ba fa lõ howoehowoe ba halõŵõoe
fefoe, nihalõ dangaoe, irege tehori
ndra'oegõ, si lõ ararã, irege tekiko
ndra'oegõ, bõrõ walõsõchi wolaoemõ
andrõ, wa no õ'erogõ ndra'odo.
21 I'olembai dania ndra'oegõ fõchõ
waba, ibe'e Jehowa, irege ahori
ndra'oegõ ibe'e, ba danõ andrõ, ba
zi mõi'õ, ba wangochõgõ ja'ia.
22 Ibõzi'õ fõchõ baõsi Jehowa, ba fo-
gichi ba faosa ba fa'aoechoe ba
fa'okõlikõli [danõ] ba fa'achozi lai
wache ba fa'ahohomõ ; da'õ zi lõ
aefa'aefa chõoe, irege no tekiko
ndra'oegõ. Tõla dania mbanoea si 23
jaŵa, jaŵaoe, ba si'õli danõ barõ
gaheoe. Ibali'õ gawoegawoe ba ene 24
deoe ba danõoe Jehowa, da'õ dania
zatoroe chõoe moroi jaŵa, irege no
tekiko ndra'oegõ. Tegaõlõ tooendra'- 25
oegõ fõna nemalioe ibe'e Jehowa ;
ha sara lalamõ, na awena mõi'õ
fasoewõ chõra, ba fitoe rozi lala,
na moloi'õ labe'e, ba tobali dozi
niha bõ'õ ba goeli danõ ba moeho-
cha mboe wamaigi ja'oegõ. Ba õ 26
wofo ba daloe mbanoea fefoe ba õ
goetoe ndroe'oe dania mboto zi mate
chõoe, lõ sanaboi ja'ira. Ibõzi dania 27
ndra'oegõ Jehowa faosa Ndrawa
Miseraji ba faosa sembili ba gigimõ
ba bõni, si lõ famadõhõ. *(Moz. II.*
9, 9). Ibõzi'õ Jehowa fa'owõhõ ba 28
fa'aoe'a ba fa'afawoeka dõdõ. Õba- 29
jabajaisi manõ hadia ia ba zi laloeo,
si mane na ibajaisi niha saoe'a ba
zogõmigõmi andrõ, ba si lõ fozoe
nilaoelaoemõ andrõ ; fadoro manõ
nifakao ndra'oegõ ba ni'anagõi, ba
lõ sanolo ja'oegõ. Õfohoe chõoe 30
ndra alawe, ba niha bõ'õ zi horõni
ja'ia ; õ'otomosi nomo, ba lõ õ'ona-
hia ; õfazõchi kaboe nagoe, ba lõ'õ
sa õ'ã mboeania. Ba zanehe ndra'- 31
oegõ tetaba zaŵioe ba ma'ifoe lõ'õ
labe'e õoe; teraboe galideoe, ni'ila
hõrõoe, ba lõ'õ sa'ae mangawoeli
chõoe ; ba danga nemalioe mõi mbi-
ribirioe, ba lõ sanolo ja'oegõ. Onooe 32
matoea ba onooe alawe, ba tebe'e
ba danga niha bõ'õ [sawoejoe],
i'ila hõrõoe, ba mo'ala, ba wehoe-
loe dõdõoe chõra, ma'õma'õchõ, ba
tebai õlaoe hadia ia. Boea danõ 33
chõoe ba hadia ia gõlõoe fefoe, si
no erege dõdõoe, ba soi si lõ õrai
mila zi manga, ba fadoro manõ
nifakao ndra'oegõ ba nihoendragõ,
ba owõhõ ndra'oegõ, ba wamaigi- 34
maigi ni'ila hõrõoe andrõ. Ibõzi 35
ndra'oegõ gigimõ sanandraŵa, si lõ
daloedaloe ba mbalõdoehioe ba ba
waha, ba i'otarai narõ kahe, noemalõ

36 ba galizoezoe. Ja'oegõ ba razo andrõ, nifataromõ chõoe, ba i'ohe ba niha bõ'õ Jehowa, ba niha si lõ mirai mila, ja'oegõ ba ira toeaoe mege; Lowalangi bõ'õ nifosoemangeoe ba da'õ dania, balõ geoe ba kara.
37 Bõrõ wa'atobali dõdõ dania ndra'-oegõ ba bõrõ wango'aja ba bõrõ wangehera, ba niha andrõ fefoe,
38 ba ni'ohe Jehowa ja'oegõ. Oja õbe'e ba danõ tanõmõ zinanõ, ba lõ oja'oja õbasi boea, tamo sa'ae
39 zi manga ja'ia. *(Mich. 6, 15).* Õfazõchi kaboe nagoe ba õhaogõhaogõ, ba lõ dania õoe, õsi nagoe nibadoe, ba lõ nibe'e ba naha;
40 era sa'ae zi manga dõla. Õfatoetoe wananõ ono zai ba mbenoeaoe, ba lõ fanicha dania, ba wamajoinioe ja'oegõ, me sadoroedoroe mboea zai.
41 Mo'ono ndra'oegõ, ono matoea ba ono alawe, ba tenga onooe dania,
42 me ni'oloi'õ dania ira. Fefoe geoe sowoea chõoe ba sinanõoe ba danõ,
43 ba gola faroewoe zi ochõgõ. Niha bõ'õ, si fatewoe chõoe, ba itoegoe eboea manõ moroi chõoe, ba ja'oegõ
44 ba sahõndrõhõndrõ; ja'ia zame'-eme'e nifalali chõoe, ba ja'oegõ, ba tenga same'e nifalali chõnia hadia ia; ja'ia dania hõgõ ba ja'oegõ, bai'o.
45 Fangelifi andrõ fefoe zanõrõ ja'oegõ dania, lõ aefa'aefa chõoe ba aloea ba chõoe, balazi no ahori ndra'oegõ, me no lõ nifondrondrongooe li Lowalangioe, Jehowa ba me lõ ni'o'õmõ oroisania ba amachoita andrõ,
46 nifachoinia chõoe; ba tandra dania ia ba ila'ila, ba chõoe ba ba ma-
47 dooemõ dania, gõtõgõtõ wa'ara. Me no lõ nifosoemangeoe Lowalangioe, Jehowa, saoha gõlõ ba soroi ba dõdõ, me no fahõna chõoe fefoe hadia ia,
48 ba mõi'õ sawoejoe nemalioe, nifatõrõ Jehowa chõoe, gõna'õ fa'olofo ba fa'owõchi dõdõ ba fa lõ noecha ba fa'ambõ manõ hadia ia fefoe, ba ibe'e ba mbagioe galo mbagi
49 si'õli, irege no ihori ndra'oegõ. Ikaoni oedoemõ niha, moroi ba zarõoe, moroi ba wondrege danõ, Jehowa, hoelõ na itõrõ mojo, na so moroi sa, niha si lõ õ'ila li, *(Jer. 5, 15),* niha sabe'e hõrõ, si lõ ba dõdõ si 50
no tohare hoewa, ba si lõ fa'ahachõ dõdõ ono matoea. La'ā nono goeri- 51
fõoe ba boea danõ chõoe, irege no ahori ndra'oegõ; lõ lasaigõ chõoe, he fache ba he wẽ nagoe ba he fanicha, he ono zawĩoe ba he ono mbiribirioe, balazi no lafakiko ami.
Lafa'oe'oe ami ba mbanoeami fefoe, 52
irege no adoedoe gõli kara andrõ chõmi, si no alawã ba si no aro, nidõnadõnami, ba danõmi misa fefoe; lafasoei ami ba mbanoeami fefoe, ba danõmi misa, ba danõ nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe.
Ba ba wa'aboe dõdõ andrõ ba ba 53
wa'atosasa, ba nemali andrõ, ba õ'ā ndraonooe, õsi nonooe matoea ba õsi nonooe alawe, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe. *(Jer. 19, 9).*
Ba he sabõlõ omboejoe mege ba si 54
hoelõ nono omasiõ ba chõmi, ba safõchõ tõdõ dania chõ dalifoesõnia ba ba ndra alawe andrõ, nitalagoeinia ba ba ndraono andrõ, si tosai
na chõnia. Chõra fefoe, ba lõ ibe'e 55
wõfõ nõsi nononia andrõ ni'ānia, me lõ hadia ia zi tosai chõnia, ba wa'aboe dõdõ andrõ ba ba wa'atosasa, ba nemali andrõ, ba mbanoeami fefoe. Ira alawe sabõlõ omboe- 56
joetõ ba sabõlõ mangehangehao chõnia fefoe hadia ia ba chõmi, si lõ irai manandraigõ mangoehoendragõ tanõ, ba wa'omboejoemboejoe ba ba wangehangehao, ba afõchõ dõdõnia ba ndra matoeania, nitalagoeinia ba ba nononia matoea ba
ba nononia alawe, i'afõchõi tõdõ 57
chõra nawõ nono andrõ, si otarai daloenia ba ono andrõ, ni'adonogõnia, i'ā sa'ae, nibini'õ, me lõ hadia ia chõnia, ba wa'aboe dõdõ andrõ ba ba wa'atosasa, ba nemali andrõ,
ba mbanoeami fefoe. Na lõ õtõngõ- 58
ni daroma li oroisa andrõ fefoe, nitanõ ba zoera andre, ba wolo'õ

ja'ia, wangata'oefi Lowalangioe, Jehowa, tõi andrõ, seboea lachõmi ba
59 sata'oe ita. Ba ifatõrõ chõoe ba ba madooemõ dania wamakao si tenga inõtõ Jehowa, famakao sabõlõbõlõ ba sarã, ba fõchõ sabe'e sibai ba
60 sarã gõi. Ba ifoeli ifatõrõ chõoe wõchõ Ndrawa Miseraji andrõ fefoe, si hocha mboemõ i'olembai ndra'-
61 oegõ. Ba ifatõrõ na gõi chõoe Jehowa ngawalõ wõchõ ba famakao, si lõ ba zoera goroisa andre, irege
62 no tetiko ndra'oegõ. Fa'oja ndrõfi ba mbanoea si jaŵa ami mena'õ, ba ha fasamõsa dania zi tosai ja'ami, me no lõ nifondrondrongooe li Lo-
63 walangioe, Jehowa. Ba si mane fa'-omoeso dõdõ Jehowa mege wame'e fa'ohahaoe dõdõ chõmi, awõ wangoja'õ ja'ami, si manõ wa'omoeso dõdõ Jehowa dania wamakiko ja'ami, awõ wangohori ja'ami, tobali tetimba ami ba danõ andrõ, ba zi mõi ami iada'e, ba wangochõgõ ja'ia.
64 Ifazawili dania ndra'oegõ ba niha baero fefoe, i'otarai wondrege danõ, noemalõ ba wondrege tánõ sa; ba õfosoemange dania Lowalangi bõ'õ, ba da'õ, si lõ mirai mila mege, ja'-oegõ ba ira toeaoe mege, balõ geoe
65 ba kara. *(F. 4, 27. Neh. 1, 8).* Ba si lõ ahono ndra'oegõ ba niha andrõ dania, ba lõ naha solombase gaheoe; tõdõ sanizinizi ibe'e chõoe ba da'õ Jehowa, awõ hõrõ sariri ba fa'aboe
66 dõdõ. Nosooe, ba hoelõ zanaŵanaŵa fõnaoe wamaigioe; lõ bongi lõ ma'-õchõ, ba manizinizi ndra'oegõ ba lõ
67 õdõnadõna aoeri'õ, õŵa'õ. Ba zangoehoelõ wongi, ba õmane: Ena'õ na bongi! ba na bongi, ba õmane: Ena'õ na ifoeli moloeo! bõrõ wa'aboe dõdõoe andrõ ba famaigioe
68 hadia ni'ila hõrõoe andrõ. Ifoeli ifolojo ndra'oegõ ba danõ Miseraji Jehowa; ifatõrõ ba lala andrõ, niŵa'õgoe chõoe no: Lõ'õ sa'ae i'ila ia hõrõoe, ba ba da'õ te'oro'õ dania ami sawoejoe, ira matoea ba ira alawe, ba nemalimi, ba lõ sedõna mowõli ja'ami. Da'õ daroma li ba 69
wawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe li Moze ba Ndraono Gizeraëli, ba danõ Ndraono Moabi, niŵa'õ Jehowa chõnia, lõ lai wawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe li ia chõra ba gahe hili Horebi.

FAZA 29.

I. Fangaró fawoe'oesa li andrõ.
II. Fameta'oe sanawõ.

I. **Ba** hoemede Moze ba Ndraono 1
Gizeraëli fefoe ba imane chõra: No mi'ila fefoe hadia ia nilaoe Jehowa ba danõ Miseraji, chõ Wara'o ba ba mbanoeania fefoe ba ba danõnia ma'asagõrõ, ba zanehe ami: *(Moz. II. 19, 4)*, fangoroma'õnia fa'abõlõ- 2
nia andrõ, si tenga inõtõ, ni'ila hõrõoe, tandra andrõ ba ila'ila, si no eboea. *(F. 7, 19).* Ba irege ma'- 3
õchõ andre, ba lõ nibe'e Jehowa chõmi fa'aboto ba dõdõ ba wanõndra eloeaha, ba lõ nibe'enia hõrõ, ba wangila, ba he tõgi dalinga, ba wamondrongo. Ba no 4
oe'ohe ami, õfa woeloe fache wa'-ara, ba danõ si mate andrõ; noechami andrõ, ba lõ sadoedoe, ba badagahemi, ba lõ sobooe ba gahemi. *(F. 8, 4).* Lõ õmi roti, ba he 5
agoe, ba he bõ'õnia, nibadoe, sabe'e, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa ja'odo Jehowa Lowalangimi. Ba me no 6
miroegi danõ da'e, ba me mõi fasoewõ chõda Zihona andrõ, razo ba Hesibona ba Ogi andrõ, razo ba Mbazana, ba no sabõlõ ita moroi chõra, *(F. 3, 1).* ba no ta'ochõgõ 7
danõra, ba no tabe'e ba mado Roebeno ba ba mado Gado ba ba zi matonga mado Manase, tána chõra ba ba madooera dania. *(Moz. IV. 32, 33).* Ba mitõngõni sa'ae da- 8
roma li ba wawoe'oesa li andre, ba wolo'õ, ena'õ mofozoe mibe'e fefoe hadia ia nilaoemi. Fõna Lowala- 9
ngimi, Jehowa, so ami fefoe, ma'-õchõ, salaŵa mado chõmi ba madomi andrõ ba satoea ba koema-

ndroe chõmi, dozi ira matoea
10 Ndraono Gizeraëli, ba iraonomi ba
ira alawemi, awõ niha bõ'õ andrõ
chõmi, si so ba golombasewãmi, he
solewãlewãa eoe ba he sana'oena'oe
11 idanõ chõmi, ena'õ fawoe'oe li ami
Lowalangioe, Jehowa, ba wefao
chõnia, si mõi ba hõloe ami, fa-
magõlõ Lowalangioe, Jehowa, chõoe
12 ma'õchõ, ena'õ ifataro banoeania
ndra'oegõ ma'õchõ ba ena'õ Lowa-
langioe gõi ia, si mane nifaboe'oenia
chõoe, si no mõi ba hõloe ia chõ
ndra toeaoe Aberahamo, Iza'aki,
13 Jakobo. *(Moz. I. 17, 7).* Ba tenga
ha ba chõmi fawoe'oe li ndra'o
iada'e, tenga ha ja'ita zi fabõbõ, si
14 mõi ba hõloe ita, no he ba zi so ba
da'e chõda fõna Lowalangida, Je-
howa, ija'e, ba he ba zi lõ chõda
15 ba da'e ma'õchõ a'ine. Itõrõ sa tõdõ-
mi we'asoda ba danõ Miseraji mege
ba fanõrõda taloe danõ niha baero,
16 nitõrõda andrõ, ba fangilami sogoro
ita andrõ chõra ba adoera andrõ,
eoe ba kara ba firõ ba ana'a, si
so chõra.

17 II. **B**õi manõ faloecha ba chõmi,
he ira matoea, ba he ira alawe,
ba he fatalifoesõta ba he mado, si
erogõ Lowalangida, Jehowa, tõdõ-
nia, ma'õchõ, ba we'amõi mamo-
soemange Lowalangi niha baero
andrõ! Bõi manõ faloecha ba chõmi
mbaja sowoea langoe ba hija!
18 *(Hal. zin. 8, 23. Heb. 12, 15).* Ma so
zanõtõna manõ fefoe hadia ia zi
sõchi, na irongo daroma li ba wa-
magõlõ andre, ni'aro'õ fahõloesa,
ma imane dõdõnia: Lõ gõnado fa-
ma'ala, he ãa'ae oe'o'õ wa'abe'e
dõdõgoe andrõ. Ba fozoenia, ba
tehori nibasõi, fabaja si no okõli-
19 kõli. Ba niha si manõ, ba lõ ibe'e
aefa horõ Jehowa, moehola dania
wõnoe Jehowa ba fa'afõchõ dõdõnia
ba niha si manõ, ba tohare dania
chõnia wangelifi andrõ fefoe, nisoera
ba zoera andre, ba iboenoe dõinia
20 ba goeli danõ Jehowa. Iheta ba
mado Ndraono Gizeraëli bõ'õ mado
si manõ Jehowa, famakikonia, itõrõ
sibai niãa'õ ba wangelifi andrõ, ba
wawoe'oesa li, nitanõ ba zoera go-
roisa andre. Ba lamane dania 21
nga'õtõmi, iraonomi andrõ, sawena
eboea foerimi dania, awõ niha bõ'õ
andrõ, si otarai danõ sarõoe, na
la'ila wamakao andrõ ba fõchõ a-
ndrõ, nifatõrõ Jehowa ba danõ
andre, — na hatõ talõ balera ba 22
asio ba achozila danõnia tooe, tobali
tebai tehalõ nowi ba lõ aoeri hadia
ia, sinanõ hadia ia, ba lõ motalinga
ba chõnia, wa no adoedoela, si
mane ba Zodoma ba ba Gomora ba
ba Gadama ba ba Zebo'i, nidoedoegõ
Jehowa no, iroegi danõ tooe ba
wõnoenia andrõ ba ba mbachoebachoe dõdõnia — *(Moz. I. 19, 24);* si 23
ndroehoe, niha baero fefoe, ba la-
mane dania: Hadia mbõrõ, wa no
ilaoe da'õ ba danõ andrõ Jehowa?
He moroi wehola wõnoenia andrõ,
si tenga inõtõ? *(Jer. 22, 8).* Ba 24
lamane dania: Me lõ nitõngõnira
fawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe li
chõra Jehowa, Lowalangi doeara
andrõ, me iheta ira ba danõ Mise-
raji, ba me no mõi ira mamosoe- 25
mange Lowalangi bõ'õ, awõ wa-
ngaloeloe ba da'õ, ba Lowalangi
si lõ larai mila fõna ba si tenga
nitoetoeroenia chõra. *(F. 4, 19).* Da'õ 26
mbõrõ wa tesao wõnoe Jehowa ba
danõ andre ba tobali ifatõrõ chõnia
wangelifi andrõ fefoe, nitanõ ba
zoera andre mege. Ba no ideha ira 27
ba danõra Jehowa ba wõnoenia
andrõ ba ba mbachoebachoe dõdõnia
ba ba wa'abao dõdõnia andrõ, si no
abõlõbõlõ, ba no ifazaoemba ira ba
danõ bõ'õ, si mane ma'õchõ. Si 28
tobini na oea, ba balazi Lowala-
ngida, Jehowa, ba si no teboka, ba
chõda ba ba ndraonoda, gõtõgõtõ
wa'ara, ena'õ ta'o'õ fefoe daroma
li oroisa andre.

FAZA 30.

I. Tebe'e aefa horõ, na mangesa dõdõ. II. Sahatõ goroisa andrõ. III. Amaboe'oela li ba fameta'oe.

I. **Ba** na no itõrõ dania ndra'oegõ da'õ fefoe, howoehowoe andrõ ba fangelifi andrõ, niŵa'õgoe chõoe, ba na õbe'e ba dõdõoe dania ba niha baero andrõ fefoe, ba nitibo'õ Lowalangioe, Jehowa, ja'oegõ, ba na õfoeli'õ chõ Lowalangioe, Jehowa, awõ ndraonooe, soroi si'aikõ ba dõdõ ba soroi si'aikõ ba gera'era, ba na õ'o'õ linia ba niŵa'õgoe chõoe maõchŏ fefoe, ba ifoeli ifaigi lala chõoe Lowalangioe, Jehowa, ihachõsi tõdõ ndra'oegõ, ba ifoeli i'ozaragõ ami ba niha andrõ fefoe, ba nifazaewe Lowalangimi, Jehowa, ja'ami. Ba he ba wondrege danõ so õsa, sizaewe, fõfõmi, ba i'ozaragõ ami ba da'õ Lowalangimi, Jehowa, ba ihalõ ami ba da'õ. Ba Lowalangioe, Johowa zolohe ja'oegõ ba danõ andrõ, si no tanõ ndra toeaoe mege, ena'õ tanõoe, ba ohahaoe dõdõoe ba ato ami ibe'e, moroi chõ ndra toeami mege. Iboto dõdõoe ba tõdõ madooemõ dania Lowalangioe, Jehowa, ena'õ moroi si'aikõ ba dõdõoe ba moroi si'aikõ ba gera'eraoe õ'omasi'õ Lowalangioe, Jehowa, bõrõ wangorifioe andrõ. *(Jer. 24, 7; 32, 39. Hes. 36, 26).* Ba ba nemalioe andrõ ba ba zi fatioe tõdõ chõoe, si no molohi ja'oegõ, ifatõrõ wangelifi andrõ fefoe Lowalangioe, Jehowa. Ba ja'oegõ, ba õfoeli õfondrondrongo li Jehowa ba õ'o'õ goroisania andrõ fefoe, nifa'emagoe chõoe ma'õchŏ, ba ihõna dania zi sõchi ba halõŵõoe andrõ fefoe, nihalõ dangaoe ba ba dabinaoe ba ba mbeto goerifõoe ba ba mboea danõ chõoe; ifoeli sa omoeso dõdõ Jehowa ndra'oegõ, fangorifioe, si mane fa'omoeso dõdõnia ndra toeaoe mege, na õfondrondrongo li Lowalangioe, Jehowa, wolo'õ oroisania, awõ nifachoinia andrõ, nitanõ ba zoera goroisa andre, na moroi si'aikõ ba dõdõoe ba na moroi si'aikõ ba gera'eraoe õfoeli'õ chõ Lowalangioe, Jehowa.

II. **Ba goroisa andre sa, nifa'emagoe chõoe ma'õchŏ, ba tenga si tebai ndra'oegõ, tenga si tebai õchamõ.** Tenga si jaŵa ba zoroego so ia, fa õŵa'õ ena'õ: Ha niha chõda zi mõi jaŵa ba zoroego ba wangai ja'ia mitooe ba ba wangombacha chõda. ena'õ ta'o'õ? *(Rom. 10, 6).* Ba tenga gõi jefo nasi so ia, fa oŵa'õ ena'õ: Ha niha chõda zi mõi misi jefo nasi, mangai ja'ia chõda, ba wangombacha ja'ia chõda, ena'õ ta'o'õ? **No sahatõ sibai chõoe daroma li andrõ, ba mbeweoe ba ba dõdõoe [tebe'e ia], tobali õ'ila õ'o'õ.**

III. **Hiza**, no oefaedo chõoe ma'õchŏ wa'aoeri, awõ wa'ohahaoe dõdõ, ba fa'amate, awõ wamakao. *(F. 11, 26. Jer. 21, 8).* Na õ'o'õ goroisa Lowalangioe, Jehowa, nifa'emagoe chõoe ma'õchŏ, wa õ'omasi'õ Lowalangioe, Jehowa, na õtõrõ lala andrõ chõnia, ba na õtõngõni goroisania, awõ nifachoinia andrõ, awõ hoekoenia, ba aoeri ndra'oegõ ba ato ami dania, ba ifahowoe'õ ndra'oegõ Lowalangioe, Jehowa, ba danõ andrõ, ba zi mõi'õ, ba wangochõgõ ja'ia. Ba na fa'ero dõdõoe, na lõ õfondrondrongo li, na tobali õbe'e nifowõhõ ndra'oegõ, ba wangaloeloe ba Lowalangi bõ'õ, ba ba wamosoemange da'õ, ba oeŵa'õ chõmi ma'õchŏ: Lõ zi lõ tekiko ami; tenga sanaoe noso ami, ba danõ andrõ, ba zi mõi ami mijefo Joridano, ba wangochõgõ ja'ia. Oekaoni si so ba mbõrõ ba chõmi andrõ ma'õchŏ mbanoea si jaŵa, awõ danõ tooe, wa no oefaedo ira chõoe wa'aoeri wa'amate, ba howoehowoe ba fangelifi, ba no oefaedo chõoe; ba fa'aoeri sa'ae toejoe, ena'õ aoeri'õ, ja'oegõ andrõ, awõ nga'õtõmõ dania; *(F. 4, 26);* õmasi'õ Lowalangioe, Jehowa, ba

fondrondrongo linia ba olemba chõnia, da'õ sa wangorifioe ba fanganaoe nosooe, ena'õ lõ teboelõ'õ ba danõ andrõ, nifaboe'oe Jehowa fame'e, chõ ndra toeaoe Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, si no mõi ba hõloe ia chõra!

FAZA 31.

I. Iheta ia ba halõwõnia Moze ba ifataro Josoea andrõ solohe sato. II. Ibe'e ba danga gere zoera goroisa, ba wombaso ba zato. III. Oroisa Jehowa chõ Moze ba wanoera sinoenõ fangona andrõ, famadoehoe'õ ba zato. IV. Soera goroisa andrõ, ba nibe'e barõ dawõla andrõ.

1 I. **Ba** mõi moehede ba Ndraono
2 Gizeraëli fefoe Moze, imane chõra: Otoe a doea woeloe fache wa'aragoe ba goeli danõ iada'e, ba si tebai faofao sa'ae ndra'odo; ba noa gõi imane chõgoe Jehowa; Lõ õ'õtõ Joridano andrõ! *(Moz. IV. 27, 12).*
3 Lowalangioe, Jehowa zangõtõ fõnaoe, ba ja'ia zangohori niha andrõ fõnaoe, ba õ'ila õ'ochõgõ danõra. Josoea andrõ zangolõi'õ ja'oegõ; dali niwa'õ Jehowa. *(Moz, IV. 27,*
4 *18).* Ilaoe chõra Jehowa wolaoenia me ifakiko razo Ndraono Gamori andrõ, Sihona ba Ogi, fabaja tanõra.
5 *(Moz. IV. 21, 24).* Ibe'e ba dangami ira Jehowa, ba mi'o'õ sibai goroisa andrõ, mibe'enia chõmi, wolaoe
6 chõra. *(F. 7, 2).* Bõi atalõ dõdõmi, mi'abe'e'õ ami! Bõi mi'ata'oefi ba bõi toke'a ami chõra! Fao sa chõoe Lowalangioe, Jehowa, lõ ibõhõi ndra'oegõ, lõ farõi ia chõoe. *(Jos. 1,*
7 *5. Heb. 13, 5).* Ba hoemede Moze chõ Josoea ba imane chõnia, ba zi so Ndraono Gizeraëli, fefoe. Bõi atalõ dõdõoe, abe'e'õ ndra'oegõ! Ja'oegõ sa zolohe ja'ira ba danõ andrõ, nifaboe'oe Jehowa fame'e chõ ndra toeara mege, si no mõi ba hõloe ia chõra, ba ja'oegõ zamaosa
8 chõra. Ba Jehowa zowaõwaõ fõnaoe, itolo ndra'oegõ, lõ ibõhõi'õ ba lõ farõi ia chõoe. Bõi ata'oefi ba bõi aboe dõdõoe.

II. **Ba** isoera goroisa andrõ Moze 9
ba ibe'e ba danga gere andrõ, ono Lewi, sangosa'õ tawõla zoera goroisa Jehowa andrõ, ba ba danga zalawa Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba 10
iwa'õ li chõra Moze, imane: Na no iroegi mewitoe fache, na dõfi wangefa andrõ, ba na owasa nose daha geoe, *(Moz. V. 15, 1),* na mõi faloecha 11
chõ Lowalangioe, Jehowa, Ndraono Gizeraëli fefoe, ba naha andrõ nitoejoenia dania, ba õbaso zoera goroisa andre, õfarongogõ chõra. Faloecha'õ zato, ira matoea ba ira 12
alawe ba iraono, awõ niha bõ'õ andrõ chõoe, si so ba mbanoeami, ena'õ larongo ba ena'õ latõngõni, ba wangata'oefi Lowalangimi, Jehowa, ba ba wolo'õ sibai taroma li oroisa andre fefoe. Ba iraonora 13
andrõ, si lõ mangila ja'ia na, ba ndramoefondrondrongo, ena'õ lafahaõ ira ba wangata'oefi Lowalangimi, Jehowa, gõtõ we'asomi ba danõ andrõ, ba zi mõi ami mijefo Joridano, ba wangochõgõ ja'ia.

III. **Ba** imane Jehowa chõ Moze: 14
Hiza, no iroegi inõtõ wa'amateoe; hede chõ Josoea ba mi'ae ba nose wama'ele'õ, ena'õ oewa'õ li chõnia. Ba mõi ndra Moze Josoea, lasawa baose wama'ele'õ. Ba oroma Jehowa 15
baose, ba mboto lawoeo andrõ, ba i'agõzinga mbawandroehõ nose boto lawoeo andrõ. Ba imane Jehowa 16
chõ Moze: Hiza, si mõi mõrõ ndra'oegõ ba ngai ndra toeaoe; ba maoso dania niha andre ba lafosoemange Lowalangi bõ'õ, ba chõra, ba danõ andrõ ba zi mõi ira, ba la'erogõ ndra'odo, ba fawoe'oesa li andrõ chõgoe, si fawoe'oe li ndra'o chõra, ba ladoedoegõ. Ba na loeo da'õ, ba 17
tesao wõnoegoe chõra ba farõi ndra'o chõra ba oebini'õ mbawagoe chõra, ba famakiko lasawa, oja ngawalõ zi gõna ira famakao ba fangaboe dõdõ. Ba na loeo da'õ,

ba lamane: Hadia, tenga andrõ gõna ita famakao andrõ, me lõ'õ sa'ae
18 Lowalangida ba chõda ? Ba ja'odo, ba oefaoeloegõ oebini'õ mbawagoe, na loeo da'õ, bõrõ zi lõ sõchi andrõ fefoe, nilaoera, me no lasawa Lowa-
19 langi bõ'õ. Ba mitanõ ba zoera chõmi zinoenõ andrõ, ba mifahaõ Ndraono Gizeraëli ba da'õ, bõi aefa ba mbewera, ena'õ amaedola zi so ba mbõrõ chõgoe ba Ndraono Gizeraëli
20 zinoenõ andrõ. Oe'ohe sa ira ba danõ andrõ, nifaboe'oegoe chõ ndra toeara fahõloesa, tanõ si falawoe soesoe ba wẽ wani, ba manga ira ba aboeso ba esolo, ba aefa da'õ, ba la'otahõgõ Lowalangi bõ'õ ba lafosoemange da'õ, ba ja'odo, ba si lõ ba dõdõra dania, ba fawoe'oesa li andrõ chõgoe, ba adoedoe labe'e.
21 Ba na oja dania zi gõna ira famakao ba fangaboe dõdõ, ba sinoenõ andrõ dania, wamadoehoe'õ chõra lõ'õ sa atõ aefa'aefa dania ia ba mbewe madooera — ; oe'ila sa gera'erara, si so ba dõdõra ma'õchó [sa'ae], he lõ ni'ohegoe ja'ira na ba danõ andrõ, nifaboe'oegoe chõ ndra toeara, fahõloesa. (*Jer. 17, 10. Fam.*
22 *2, 23).* Ba me loeo da'õ itanõ ba zoera zinoenõ andrõ Moze, ba ifahaõ Ndraono Gizeraëli ba zinoenõ andrõ.
23 Ba iwa'õ li chõ Josoea, ono Noeni andrõ, [Lowalangi], imane chõnia: Bõi atalõ dõdõoe, abe'e'õ ndra'oegõ ! me ja'oegõ zolohe Iraono Gizeraëli ba danõ andrõ, nifaboe'oegoe chõra fahõloesa, ba ja'o zanolo ja'oegõ.
24 IV. Ba me no ahori itanõ ba zoera daroma li oroisa andrõ fefoe Moze,
25 ba ibe'e li ba nono Lewi andrõ, sangosa'õ tawõla andrõ, naha zoera
26 goroisa Jehowa, imane: Mihalõ zoera goroisa andre ba mibe'e ba ngai dawõla naha zoera goroisa Lowalangimi, Jehowa, ena'õ amaedola zi so ba mbõrõ ia ba chõmi,
27 ba da'õ. Noa sa oe'ila wanandrooe ba fa'abe'e mbõrõ doe'imõ. He iada'e sa'ae, ba we'asogoe na ba chõmi, ba noa sa'ae te chõmi niwa'õ Jehowa ; ba mendroea manõ dania, na no mate ndra'o ! Mifaloecha'õ chõgoe 28
zalawa madomi fefoe, awõ goemandroe chõmi, ena'õ oefarongogõ chõra daroma li andre ba ena'õ oekaoni si so ba mbõrõ ba chõra andrõ mbanoea si jawa ba tanõ tooe. *(Moz. V. 4, 26).* Oe'ila sa, na no mate 29
ndra'o dania, ba mifakiko manõ wolaoe, wondrõi lala andrõ, nitoetoeroegoe chõmi ; ba gõna dania ami famakao andrõ, me solaoe si fatoewoe chõ Jehowa ami, wangandrõ fõnoenia folaoelaoemi andrõ.
Ba ahori ifarongogõ ba Ndraono 30
Gizeraëli fefoe daroma li sinoenõ andre Moze, imane :

FAZA 32.

I. Sinoenõ Moze. II. Famarooe tõdõ zato. III. Te'ombacha'õ chõ Moze wa'amatenia dania.

I. **M**ifondrongondrongo, ja'ami 1
banoea si jawa, moehede sa'ae ndra'o, ba jamoerongo tanõ wehede mbewegoe andre ! Ja hoelõ deoe 2
moroi jawa wamahaõgoe, jamowõi hoelõ namo wehedegoe, ja si mane teoe ba ndroe'oe danõ, si mane bõibõi ba mboeloe ndroe'oe ! Tõi 3
Jehowa sa'ae oefarongogõ : Mifosoemange Lowalangida ! **Gowe ia,** 4
so'ahonoa wolaoenia ; me no satoelõ lala andrõ chõnia fefoe, Lowalangi si lõ farõi ia, lõ falimosa chõnia, satoelõ tõdõ ba sadõlõ tõdõ ia !
Si lõ sõchi nilaoera chõnia, si tenga 5
ononia andrõ, ha fangaila ira, nga'õtõ si no tefoejoe ba si no tekiko.
Hadia, si manõ wamasoelõnimi [sisõ- 6
chi] chõ Jehowa, ja'ami niha sambõ era'era ba si lõ tõdõ ? Hadia, tenga ja'ia namaoe, sombõi ja'oegõ mege ? Tenga ja'ia zangasogõ ja'oegõ ba samataro ja'oegõ ? *(Mal. 1, 6).* Tõrõ 7
tõdõoe gõtõ fõna andrõ, tõngõtõngõni gõtõ nga'õtõ niha si no noemalõ ! Sofoe chõ namaoe, ena'õ

i'ombacha'õ chõoe ; ba zi no tohare hoewa ba chõmi sofoe, ena'õ latoenõ chõoe. Me ibe'e tána ba niha danõ Fondrege zalawa, me ifõfõ'õ nono niha, ba ifachoi nola soi, dali wa'ato Ndraono Gizeraëli andrõ, *Hal. zin. 17, 26).* Tána chõ Jehowa sa mbanoeania andrõ, ochõtania, si lõ teboelõ, nifachoi chõnia ma'oewoe Jakobo. *(F. 4, 20).* Ba danõ si mate isõndra, ba danõ si mate sata'oe ita, si lõ nihaniha. Ba no irorogõ, lõ aefa'aefa hõrõnia chõra ; no irorogõ, nifondrorogõ ono hõrõnia. Si mane mojo same'awa ononia ba gazoeni ba sanahanahae jawa nononia andrõ, si manõ wamologõnia afinia, ihalõ ira ba itaja afinia. *(Moz. II. 19, 4).* Ha Jehowa zolohe ja'ira ba lõ awõnia Lowalangi bõ'õ. Ba zalawa tanõ ifatõrõ ira, ba boea danõ ibe'e õra. Ba gara lasisiõ we wani ibe'e ba ba gowe lasisiõ wanicha, *(Sin. 81, 17),* fabaja fanicha zoesoe zawi ba soesoe nambi, awõ dawõ nono mbiribiri ba tawõ mbiribiri si matoea. Sawi Mbazana, si matoea [ibe'e chõra], awõ mbiribiri si matoea ba fondrege zi sõchi gandroe, ba no mibadoe nõsi mboea nagoe, timba nagoe saoechoe. Ba atabõ Jesoeroe andrõ, ba fasifa — satabõ ndra'oegõ ba sesolo ba so'õsi ! Ba i'erogõ Lowalangi, sombõi ja'ia mege, ba lõ'õ sa'ae ba dõdõnia goweandrõ, fangorifinia. *(Jes. 44, 2).* La'andrõ wõnoenia, bõrõ Lowalangi bõ'õ andrõ, sogoro ita labe'e famaosi dõdõnia. Labe'e gõ mbechoe, si tenga Lowalangi, õ Lowalangi si lõ larai mila mege ; si bohooe toemboe, sawena so, si tenga ni'ata'oefi ndra toeami mege. Gowe andrõ, so'ono ja'oegõ mege, ba lõ itõrõ tõdõoe, ba no olifoe'õ Lowalangi andrõ, sadono ja'oegõ. Ba i'ila Jehowa ba itibo'õ [mbanoeania andrõ], ba wõnoenia ba nononia matoea ba ba nononia alawe andrõ. Imane : Da'oebaloegõ mbawagoe chõra, da'oefaigi he wisa loealoea dania chõra. Me no niha si tefoejoe sibai tõdõ ira, iraono si lõ falõfarõi. No la'andrõ wõnoegoe, bõrõ zi tenga Lowalangi andrõ, no labaosi dõdõgoe ba nadoe faja andrõ chõra, ba da'oebe'e famasoegi wõnoera niha si tenga niha, ba oebe'e famaosi dõdõra niha baero. *(Rom. 10, 19).* Hoemola sa'ae galitõ wõnoegoe, iroegi zabacha mbanoea tooe feholania, i'ã danõ, fabaja saoeri ba goelinia, ira'i dajadaja hili. *(Jer. 15, 14).* Da'oehawoei ira famakao, oehori nono wana chõgoe, wolaoe chõra. Ba na no afoeo dania ira ba wa'olofo ba na no ariri ba wa'aoechoe wõchõ waba ba ba wõchõ bõ'õ, sabe'e sibai, ba oefatõrõ chõra nifõ goetoe ndroe'oe ba sõfoe goelõ, ba danõ tooe. Na baero, ba ahori ira ba mbawa zi'õli ; ba na jomo, ba ba wa'ata'oe, ono matoea ba ono alawe ba iraono ba mbagi zoesoe ba si no tohare hoewa. Oemane ena'õ : Da'oewoewoesi misa ira, olifoe niha bõ'õ ira oebe'e, na lõ ata'oedo wa'aboe dõdõgoe ba zi fa'oedoe andrõ, ma lõ aboto ba dõdõ zamakao ja'ira andrõ, ma lamane dõdõra : Tangama zabõlõ, ba tenga Jehowa, zolaoe da'õ fefoe. Noa sa niha si lõ famobawa lala ira, niha si lõ bacha tõdõ. Na satoeatoea ira, ba aboto ba dõdõra ena'õ, ba lafatooetooe ena'õ loealoea, si so fõnara. Hana wa i'ila igohi zi hõnõ si ha samõsa, ba hana wa moloi zi foeloe ngahõnõ labe'e si daroea, na lõ ni'amawa gowera andrõ ja'ira ba na lõ nibõhõli Jehowa ja'ira. Gowera andrõ, ba tenga sa si mane goweda; emalidá zamadoehoe'õ da'õ. Ina wewe nagoe chõra sa, ba wewe nagoe Zodoma ba ba danõ Gomora moroi chõrá. Boea nagoe chõra, ba langoe, fa'afeto gawõchoe wa'afeto mboea andrõ. Ilo naga nõsi nagoera andrõ, ba sõfoe goelõ, sata'oe ita. Hadia tenga no moebe'e jawa

da'õ jomo chõgoe, tenga ba mbate'e girõgirõ chõgoe so ia, nifotandro ?
35 Folombase mbawa wolaoe balõ, bawa wame'e soelõ, na loeo mangiwa gahera. Noa sa ahatõ ia, mbawa wamakikora andrõ, i'aliogõ ia moroi sa nihonogõi chõra andrõ. *(Rom.*
36 *12, 19. Heb. 10, 30).* I'ohe sa ba zatoelõ hoehoeo mbanoeania Jehowa, ihachõsi tõdõ ngoningoninia, na i'ila, no taja wa'abõlõ ba si lõ boto
37 nono matoea, fabaja iraono. Imane dania: Heza so iada'e Lowalangira andrõ ? gowe andrõ, sawatõra mege ?
38 si manga dawõ zoemange andrõ chõra mege, samadoe agoe soemange nibadoe andrõ chõra ? Hana na maoso da'õ, ba wanolo ja'ami, ndra-
39 mõi ba'aba'ami ! Ja'oroma sa'ae chõmi wa ja'odo, ja'odo andre, awõ wa lõ Lowalangi bõ'õ baerogoe. Samoenoe niha ndra'o ba sangorifi gõi, samesocho ba samedõhõ gõi, ba lõ sangila mangefa'õ ba dangagoe nihá. *(F. 6, 4. Sam. I. 2, 6).*
40 Oe'oro'õ sa'ae dangagoe mijawa ba mbanoea si jawa, ba oemane: Saoeri
41 ndra'o, iroegi zi lõ aetoe ! Na no oedali zi'õligoe andrõ si takile, na oebabaja wangoehoekoe, ba oelaoe mbalõgoe ba zamakao ja'odo, oelaoe
42 zoelõ ba zi fatioe tõdõ chõgoe ! Maboe do nono wana chõgoe oebe'e ba i'ã nõsi niha si'õligoe — do niboenoe andrõ ba do nira'oe ba nagole
43 hõgõ zolohe emali andrõ. Misoeno mbanoeania, ja'ami niha baero, me no solaoe balõ ndro ngoningoninia ia, ilaoe mbalõnia ba zamakao ja'ia ba isala'õ zi lõ sõchi ba danõ mbanoeania. *(Rom. 15, 10),*
44 II. So Moze, ifarongogõ ba zato daroma li sinoenõ andrõ fefoe, ja'ia
45 ba Josoea, ono Noeni andrõ. Ba me no i'o'ozoei ba Ndraono Gizeraëli fefoe daroma li andrõ Moze,
46 ba imane chõra: Mitanõ ba dõdõmi daroma li andrõ fefoe, niwa'õgoe sibai chõmi ma'õchõ, ena'õ miwa'õ ba ndraonomi, ena'õ latõngõni, ba wolo'õ taroma li oroisa andrõ fefoe. Tenga sa fajafaja da'õ chõmi, 47
balazi nosomi, ba da'õ sibai misõndra wa'anaoe noso ba danõ andrõ, ba zi mõi ami mijefo Joridano, ba wangochõgõ ja'ia.

III. Ba me loeo da'õ, ba hoe- 48
mede Jehowa chõ Moze, imane: Ae mijawa ba hili Nebo andrõ, 49
famadoro hili Gabari, ba danõ Ndraono Moabi, tánõ ba gatoemboecha, i'otarai Jericho, ba faigi danõ Gana'ana andrõ, nibe'egoe ba Ndraono Gizeraëli dania, chõra ba ba madooera dania. *(Moz. IV. 27, 12).* Ba mate dania ndra'oegõ 50
ba hili andrõ, ba zi mõi'õ jawa, ba te'oroedoegõ ndra'oegõ chõ ndra toeaoe, si mane ga'aoe A'aroni, si mate ba hili Hori mege, ba si no moe'oroedoegõ chõ ndra toeami, *(Moz. IV. 33, 38).* bõrõ me no mo- 51
sala ami chõgoe, ba hoenõ Ndraono Gizeraëli, ba nidanõ wasosota no andrõ, ba Gadesi, ba danõ si mate Sini, me lõ nifosoemangemi ja'odo, ni'amoni'õ andrõ, bacha ba hoenõ Ndraono Gizeraëli. *(Moz. IV. 20, 12).*
Moroi jefo andre sa õfaigi danõ, ba 52
lõ õroegi danõ andrõ, nibe'egoe ba Ndraono Gizeraëli dania.

FAZA 33.

Famahowoe'õ Moze mado Ndraono Gizeraëli, si felendroea, fangonania.

Da'e wamahowoe'õ Moze, enoni 1
Lowalangi andrõ, famahowoe'õnia Iraono Gizeraëli, me no ahatõ wa'amatenia. Imane: Ba Zina'i i'otarai 2
mege Jehowa, moroi ba Ze'ira hoemaga ia chõra; moroi ba hili Warana ifohaga hagania andrõ; i'otarai zi liwoe [mala'ika], oroisa so'alitõ chõra ba dangania kambõlõ. *Hal. zin. 7, 53. Joed. a. 14).* Irorogõ 3
mbanoeania, i'omasi'õ. Ba dangania so ni'amoni'õ andrõ chõnia, fefoe; fõna gaheoe moedadao ira ba latema daroma limõ. No iwa'õ chõda 4

goroisa Moze, ondrõita dania ba
5 mbanoea ma'oewoe Jakobo. Ba no
razo Jesoeroe ia (Jehowa) me fa-
loecha zatoea mbanoea, me a'oi so
6 mado Ndraono Gizeraëli. Ja'aoeri
mado Roebeno, bõi mate, fa bõi
alõ wa'ato niha chõra! *(Moz. I.*
7 *49, 3 b. t.)* Ba da'e ba mado Joeda,
imane: Fondrondrongo wangarõ-
ngarõ mado Joeda, ja'oegõ Jehowa,
ba ohe mangawoeli ira, ba niwara!
Laoe fasõndra tangaoe, fõnara, ba
tolo ira ba zamakao ja'ira andrõ!
8 Ba ba mado Lewi, ba imane:
„Toemimi" ba „oerimi" andrõ
chõoe, ba no ba niha sadõni tõdõ
chõoe, nitandraigõmõ andrõ ba
Masa no, si fasoso ndra'oegõ no,
ba nidanõ ba Meriba andrõ; *(Moz.*
9 *II. 28, 30. Moz. IV. 20, 13).* ba za-
ngoema'õ chõ ndra amania inania:
Lõ ni'ilagoe ja'ira, si lõ manehe
talifoesõnia ba si lõ ba dõdõ ono-
nia. Lõ'õ sa labõhõli niwa'õoe, ba
lõ aefa chõra goroisamõ. *(Moz. II.*
10 *32, 29).* Lafahaõ ma'oewoe Jakobo
ba hoekoemõ andrõ ba Iraono Gize-
raëli ba nifachoimõ; lafa'ago'õ
chõoe hoea zoemange, ba labe'e
ba naha wame'e soemange chõoe
11 zoemange sa'oi so. Fahowoe'õ gõlõ-
ra, ja'oegõ Jehowa, ba sõchi na
omasi ndra'oegõ halõwõ dangara
andrõ! Rasa lõwilõwi noedoera, awõ
lõwilõwi si fatioe tõdõ chõra, fa
12 bõi sa'ae maoso ira. Ba ba mado
Mbenijami, ba imane: Omasiõ Je-
howa ira, chõnia sosó ira, lõ hadia
ia. Itimba zi lõ sõchi chõra, lõ
mamalõmalõ, ba gotaloea mboto
hili chõra ibe'e nahiania. *(Sam.*
13 *II. 12, 25. Jer. 11, 15).* Ba ba
mado Josefo, ba imane: Nifa-
howoe'õ Jehowa danõra, nifahowoe'õ
boeala mbanoea si jawa, fondrege
zeboea bõli, namo andrõ, ba boto
14 nidanõ, tooe ba danõ; fondrege
zeboea bõli, ni'asogõ loeo, ba fondrege
zeboea bõli, si toemboe ba haga
15 mbawa. Fondrege zi sõchi ba hili
andrõ, si no ararã, ba fondrege
zeboea bõli ba hilihili, si no gõtõ-
gõtõ fa'ara. Fondrege zeboea bõli 16
ba danõ, awõ zi no fahõna chõnia!
Ba fa'eboea dõdõ zi so ba ngafoe za'-
asa'a mao no, ba jatohare ba hõgõ
mado Josefo, ba galizoezoe zi no
moefanaemboe ba niwara andrõ! No 17
tefasoei lachõmi zi a'a nono zawi
chõnia, si matoea, tandroe gõrõbao
ndroe'oe dandroenia, ibe'e fana-
ndroe tooe soi niha fefoe, iroegi ba
wondrege danõ. Da'õ zi liwoe mado
Geferaji, ba da'õ ngahõnõ mado
Manase! Ba ba mado Zeboeloni, 18
ba imane: Omoesoi'õ tõdõoe dõrõ-
wamõ andrõ, ja'oegõ mado Zeboe-
loni, ba ja'oegõ, mado Isasari, ba
õ'omoesoi'õ tõdõoe nosemõ andrõ!
Lakaoni ba hili soi niha, ba labe'e 19
zoemange si ndroehoe ba da'õ, la-
sisiõ sa'ae zi no fahõna andrõ ba
nasi, fabaja girõgirõ andrõ, si no
tobaloe ene. Ba ba mado Gado, ba 20
imane: Ja'ahowoe zamonaha mado
Gado andrõ! No mõrõ ira tooe, si
mane si alawe zingo, sanasawi ta'io
ba alizoezoe ira. No itoejoe chõnia 21
zi a'a [tanõ], me no tohõna ba
da'õ dána ba zalawa [mado]. Ba
i'oroedoegõ ia ba zalawara, wama-
tõrõ hoekoe satoelõ andrõ, chõ Je-
howa, ifatõrõ ba lala Jehowa Ndrao-
no Gizeraëli. *(Moz. IV. 32, 33. F.*
34, 6). Ba ba mado Dano, ba imane: 22
Ono zingo mado Dano, moroi ba
Mbazanai fanoka ia. *(Sangoeh. 13, 25).*
Ba ba mado Nafetali, ba imane: 23
Mado Nafetali, ba ni'aboesoi'õ fa'e-
boea dõdõ, ba no fahõna chõra
howoehowoe Jehowa, asi ba tanõ
tánõ raja la'ochõgõ! Ba ba mado 24
Gaseri, ba imane: Ja ono fondrege
nifahowoe'õ mado Gaseri; ja ni'o-
masi'õ dalifoesõra ira, ba ndramoe-
oengoegõ ba wanicha gahera! Ja 25
si'õli ba tola gõdomi, ba bõi alõ
wa'abõlõmi, gõtõ wa'anooe nosomi!
Lõ Lowalangi si mane Lowalangi 26
Jesoeroe andrõ, sanõrõ banoea si

jawa ba wanolo ja'oegõ, itõrõ lawoeo, ba lachõminia andrõ. *(F. 32,*
27 *15)*. Sawatõ Lowalangi andrõ, si lõ aetoe ; ba ba da'e tooe, ba ta'ionia si lõ teboelõ. No itimba nemali
28 fõnaoe, ba no imane : Hori ! Ba no ahono Ndraono Gizeraëli, lõ hadia ia, no tonia goemboe ma'oewoe Jakobo, ba danõ si no fahõna fache ba õsi nagoe, ba moroi ba mbanoea jawa chõnia, ba mowõi namo. *(Jer.*
29 *23, 6)*. **Ja'ahowoe ami, ja'ami Iraono Gizeraëli ! Ha niha zi fagõlõgõlõ chõmi ? — Soi si mõna, ibe'e Jehowa ! Ja'ia mbaloese andrõ, fangorifioe, ba no si'õlioe gõi ia, lachõmioe ! Sangaloeloe chõoe dania nemalioe, ba õtõrõ hili andrõ chõra.**

FAZA 34.

I. Fa'amate Moze ba fogo'o ja'ia. II. Fangalinia Josoea. Fa'eboea Moze.

1 I. **Ba** mõi mijawa ba hili Nebo Moze, i'oroi ndraso Ndraono Moabi andrõ, isawa zoezoe hili Wisiga, ba gamaoedoe Jericho ; ba da'õ i'oroma'õ chõnia danõ ma'asagõrõ Jehowa, tanõ Gileadi ba iroegi Dano,
2 *(F. 3, 27)*, ba tanõ mado Nafetali ma'asagõrõ ba tanõ mado Geferaji ba tanõ mado Manase ba tanõ mado Joeda ma'afefoe, irege nasi
3 tánõ ba gaechoela loeo, ba tanõ tánõ raja ba daso Joridano, daso mbanoea chorema andrõ, Jericho,
4 iroegi Zoara. Ba imane chõnia Jehowa: Da'õ danõ andrõ nifaboe'oegoe chõ ndra Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, si no mõi ba hõloe ndra'o chõra, wangoema'õ: Ba ma'oewoemõ dania oebe'e ia. No i'ila hõrõoe oebe'e, ba lõ'õ sa õroegi ! *(Moz. I. 12, 7)*. Ba mate Moze, enoni Jehowa andrõ, ba da'õ, ba danõ Ndraono Moabi andrõ, itõrõ niwa'õ Jehowa, ba iko'o ia ba ndraso ba danõ Ndraono Moabi, ba gamaoedoe Mbeti-Weoro; ba lõ sangila heza so lewatõnia, iroegi ma'õchõ andre. Ba 120 fache Moze, me mate ia, lõ sabõzi hõrõnia ba lõ salõ wa'abe'enia. Ba la'e'esi Moze Iraono Gizeraëli ba ndraso Ndraono Moabi andrõ, tõloe ngafoeloe wongi wa'ara, awena ahõwõ mbongi wange'esi Moze andrõ,

II. **Ba** fahõna Geheha fa'atoeatoea chõ Josoea andrõ, ono Noeni, me no itoefa ia tangania Moze, ba lafondrondrongo linia Iraono Gizeraëli, la'o'õ goroisa andrõ, nibe'e Jehowa chõ Moze. *(Moz. IV. 27, 18)*. Ba lõ'õ sa'ae maoso ba Ndraono Gizeraëli zama'ele'õ si mane Moze, ba zi fahoehoeo Jehowa, si fa'ila bawa ira ; *(Moz. II. 33, 11)* ; dali dandra andrõ fefoe ba ila'ila, nilaoenia, nifatenge Jehowa ja'ia, ba danõ Miseraji, chõ Wara'o ba ba mbanoeania fefoe ba ba danõnia ma'asagõrõ, ba dali wa'abõlõnia andrõ fefoe, si tenga inõtõ, ba fa'abe'enia andrõ, sata'oe ita, ni'oroma'õ Moze, ba zanehe Ndraono Gizeraëli fefoe.

Soera
JOSOEA

ANDRÕ.

FAZA 1.

I. Oroisa Lowalangi chõ Josoea. II. Oroisa Josoea ba zatoea mbanoea ba ba mado Roebeno ba ba mado Gado ba ba zi matonga mado Manase.

1 I. **Ba** me no mate Moze, enoni Jehowa andrõ, ba imane Jehowa chõ Josoea, ono Noeni, enoni Moze :
2 *(Moz. II. 33, 11).* No mate genonigoe Moze andrõ, ba laboe sa'ae, õtõ Joridano andrõ, ja'oegõ ba banoea [goe] andrõ fefoe, misawa danõ andrõ, nibe'egoe chõra, ba Ndraono
3 Gizeraëli andrõ. Dozi nahia nihoendragõ gahemi, ba no oebe'e chõmi, itõrõ niwa'õgoe chõ Moze. *(Moz. V.*
4 *11, 24).* I'otarai danõ si mate ba hili Libano andrõ, noemalõ ba nidanõ seboea andrõ, Farati, tanõ Ndraono Cheti andrõ, ma'afefoe, ba iroegi ba nasi seboea andrõ, mafi ba gaechoela loeo, ba tanõmi da-
5 nia. Lõ sabe'e moroi chõoe, gõtõ wa'anaoe nosooe, si mane fanologoe Moze, si manõ gõi wanologoe ja'oegõ, lõ oebõdado ba lõ farõido chõoe.
6 *(Moz. V. 31, 6).* Ja'abõlõ ndra'oegõ, abe'e'õ dõdõoe, õfaosa sa'ae dania tána ba niha andre danõ nifaboe'oegoe fahõloesa chõ ndra toeara,
7 ba wame'e chõra. Ha fa abõlõ ndra'oegõ ba fa abe'e dõdõoe, ba wamaigi folo'õ oroisa andrõ fefoe, niwa'õ genonigoe Moze andrõ chõoe. Bõi hole'õ ndra'oegõ, he ba gambõlõ ba he ba gahera, ena'õ mofozoe wolaoemõ, gofoe heza mõi'õ *(Moz. V. 5, 32).* **Bõi aefa'aefa ba mbeweoe nõsi zoera goroisa andrõ ba õfatooetooe tõdõoe, bongi ma'õchõ, ena'õ õ'aloei wolo'õ fefoe hadia ia nitanõ ba zoera andrõ, ba sõchi loealoea wolaoemõ ba faloecha'õ zalõfõ.** *(Sin. 1, 2).* Tenga no oewa'õ chõoe : Ja'abõlõ ndra'oegõ, ja'abe'e dõdõoe ? Bõi ata'oe ndra'oegõ ba bõi mangiwa dõdõoe, me si faofao chõoe Jehowa, Lowalangioe, gofoe heza õsawa.

8

9

II. **Ba** ibe'e goroisa Josoea ba zatoea mbanoea, imane : Mitõrõi golombasewa, ba mimane ba zato : Mifaigi chõmi nifatõ'õ ; tõloe bongi tõ, ba mi'õtõ Joridano andrõ, ba we'amõi ba dánõ andrõ ba ba wangochõgõ nibe'e Jehowa, Lowalangimi, chõmi, ba wangai ja'ia. Ba ba mado Roebeno andrõ ba ba mado Gado ba ba zi matonga mado Manase, ba imane Josoea: Mitõrõ tõdõmi daroma li andrõ, niwa'õ genoni Jehowa, Moze, chõmi, me imane : Ahono ami ibe'e Jehowa, Lowalangimi, ibe'e chõmi danõ andre. *(Moz. IV. 32, 20 b. t.)* Fo'omomi ba iraonomi ba oerifõmi andrõ, ba acha torõi ba danõ nibe'e Moze chõmi, ba zi tambai Joridano, tánõ andre, ba ja'ami andrõ, ba si mõi mijefo, mifa'anõ ami, fõna dalifoesõmi, dozi sabõlõ, ba wanolo ja'ira, irege ahono dalifoesõmi ibe'e Jehowa, si mane

10

11

12

13

14

15

ja'ami, ba irege la'ochõgõ gõi danõ andrõ, nibe'e Jehowa, Lowalangimi, chõra. Awena dania mangawoeli ami ba danõ tána chõmi, ba chõmi sa'ae, nibe'e genoni Lowalangi adrõ, Moze, chõmi ba zi tambai Joridano, tánõ ba gatoemboecha loeo.
16 Ba latema li Josoea, lamane: Fefoe hadia ia, niŵa'õmõ chõma, ba ma'o'õ, ba fefoe gofoe heza õfatenge
17 ndra'aga, ba mõiga. Si mane sibai nifondrondrongoma chõ Moze, si manõ gõi mafondrondrongo chõoe; ha fa itolo'õ Jehowa, Lowalangioe,
18 si mane fanolonia Moze andrõ. Dozi si lõ edõna molo'õ oroisamõ ba si lõ mamondrongo lioe, fefoe hadia ia niŵa'õoe, ba niboenoe. Hatõ fa abõlõ ndra'oegõ ba fa abe'e dõdõoe.

FAZA 2.

I. Tefatenge zamaoeze andrõ ba mõrõ ira chõ Rachaba andrõ. II. I'orifi zamaoeze andrõ Rachaba ba lafaboe'oe chõnia lõ laboenoe dania ia ba he si so jomo chõnia, na lahalõ chõra danõ. III. Mangawoeli chõ Josoea zamaoeze andrõ.

1 I. Ba daroea ifatenga Josoea, ono Noeni andrõ, niha, si mõi mamaoeze, moroi ba Ziti, lõ ifarongogõ, ba imane: Mi'ae mifaigi danõ andrõ ba banoea Jericho! Ba mõi ira ba laroegi jomo chõ zohorõ, ira alawe, Rachaba dõi, ba mõrõ ira ba da'õ. *(Mat. 1, 7. Hebr. 11, 31. Jak. 2, 25).*
2 Ba te'ombacha'õ chõ razo Jericho, lamane: Hiza, no so niha, bongi, Iraono Gizeraëli, ba wamaoeze tanõ.
3 Ba ifatenge chõ Rachaba razo Jericho, imane chõnia: Ohe tooe niha andrõ, si no mõi chõoe, baomooe, me no ba wamaoeze tanõ fefoe mõi
4 ira. Ba ihalõ niha andrõ si daroea ira alawe andrõ, ibini'õ, ba imane: Doehoe, no mõi chõgoe niha, ba lõ
5 oe'ila, he moroi ira. Ba me inõtõ lakoesi mbawa gõli, me bongi, ba mõi baero niha andrõ; lõ oe'ila, heza lasawa. Mita'ita'i migohi ira, ena'õ michamõ! Ba no i'ohe jawa 6
ira ba dete nomo ba no ibini'õ barõ dõla daliõ, nifa'anõnia ba dete nomo jawa. Ba lagohi ira banoeara 7
andrõ, ba lala ba Joridano, ba gõtõna andrõ; ba lakoesi mbawa gõli, me no latõrõ solohi andrõ.

II. Ba lõ si mõrõ ira na, ba mõi 8
jawa ndra alawe andrõ ba dete nomo chõra. Ba imane ba niha 9
andrõ: Oe'ila, wa no ibe'e chõmi danõ andre Jehowa, awõ wa no ihawoei ndra'aga fa'ata'oema ami, awõ wa no atalõ dõdõ niha ba danõ fefoe, ba chõmi andrõ. Noa 10
sa marongo, he wisa Jehowa wangogo'õisi asi zoechoe andrõ fõnami, me aheta ami ba danõ Miseraji, ba hadia nilaoemi ba razo Ndraono Gamori andrõ, si daroea, jefo Joridano, Sihona ba Ogi, nifakikomi. *(Moz. II. 14, 21. Moz. IV. 21, 24).* Me marongo da'õ, ba atalõ 11
dõdõma, ba samõsa lõ'õ sa'ae sabe'e tõdõ, ba chõmi andrõ, me no Lowalangi ba mbanoea si jawa ba ba goeli danõ si tooe Lowalangimi andrõ, Jehowa. *(Moz. V. 4, 39).* Ba 12
mi'ae ba hõloe sa'ae chõgoe, ba chõ Jehowa, wa mihachõsi tõdõ zoroijomo namagoe fefoe, si mane fa'ahachõ dõdõgoe ami, ba mibe'e chõgoe dandra, wa tenga si falimo ami. Mi'orifi namagoe ba inagoe ba 13
talifoesõgoe matoea ba talifoesõgoe alawe, awõ dozi si fabõbõ chõra, bõi mibe'e mate ndra'aga. Ba la- 14
mane chõnia niha andrõ: Alacha aetoe nosoma salahimi! Na lõ mi'ombacha'õ we'amõima andre, ba lõ zi lõ mahachõsi tõdõ ndra'oegõ, na ibe'e chõma danõ andre Jehowa, lõ malimo'õ. Awena idada ira ba za- 15
ndrela sinali, me no fasinga ba gõli mbanoea nomonia; ba dete gõli so nahiania. Ba imane chõra: 16
Misawa hili, fa bõi lachamõ ami solohi andrõ, ba mibini'õ ami, ba da'õ tõloe bongi, irege mangawoeli zolohi andrõ, ba awena dania mo-

17 fanõ ami. Ba lamane chõnia niha andrõ: Ba aefa ndra'aga ba hõloe andrõ, ni'andrõoe chõma [na lõ õ'o'õ
18 niŵa'õma chõoe]. Hiza, na maroegi danõ, ba õtaŵi zinali sojo andre ba zandrela, ba nidadamõ ja'aga, ba õ'owoeloi jomo chõoe ndra amaoe inaoe ba ira talifoesõoe, awõ
19 zoroijomo namaoe fefoe. Ba ha niha zanõrõ ora, we'amõi tooe baolajama, ba balibalinia nosonia ba lõ horõma, ba dozi soroedoe jomo chõoe, ba ja'aga zoloe'i noso, na so zo-
20 mbambaja ja'ira. Ba na õ'ombacha'õ we'amõima andre, ba aefa gõi ndra'aga ba hõloe andrõ, ni'-
21 andrõoe chõma. Ba imane: Ja'itõrõ niŵa'õmi! Ba i'efa'õ ira, ba mofanõ ira. Ba itaŵi ba zandrela zinali sojo andrõ.
22 III. **Ba** mofanõ ira, laroegi hili ba la'iagõ ba da'õ, tõloe bongi, irege no mangawoeli zolohi andrõ; ba la'aloei ira solohi, ma'asara lala
23 andrõ, ba lõ lasõndra. Ba mangawoeli niha andrõ, si daroea, latoeeli hili, mõi ira mijefo chõ Josoea, ono Noeni, ba ladoenõdoenõ chõnia fefoe
24 zi no faloecha ira. Ba lamane chõ Josoea: No ibe'e ba dangada danõ andrõ ma'afefoe Jehowa ba noa gõi atalõ dõdõ niha ba danõ fefoe ba chõda andre.

FAZA 3.

I. Iŵa'õ li Josoea ba wangõtõ Joridano. II. La'õtõ Joridano.

1 I. **Ba** ihoelõ wongi wemaoso Josoea, ba laheta ira ba Ziti ba laroegi mbewe Joridano, ja'ia ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba molombase
2 ira ba da'õ, atõ la'õtõ. Ba aefa tõloe bongi, ba latõrõ golombasewa
3 satoea, laŵa'õ li ba zato, lamane: Na mi'ila dawõla gamaboe'oela li andrõ chõ Lowalangimi, Jehowa, ba ere andrõ, ono Lewi, samabea ja'ia, ba milaboe, mirõi nahami ba mi'o'õ.
4 Ba bõi mihatõ'õ ami, mifo'otaloea, mato doea ngahõnõ hela, nisoe'a. Bõi fadege ami chõnia, ena'õ mi'ila lala nitõrõmi; tenga sa tawa'õ, no mitõrõ lala da'õ menewi ba me doea wongi. Ba imane Josoea ba zato: 5
Mi'amoni, ilaoe sa'ae zahõlihõli dõdõ Jehowa, ba hoenõmi, mahemoloe. *(Moz. 11. 19, 10).* Ba iŵa'õ Josoea 6
ba gere andrõ, wangoema'õ: Mifabea dawõla gamaboe'oela li ba mi'owaõwaõ fõna zato! Ba la'ohe dawõla gamaboe'oela li, mowaõwaõ ira fõna zato. Ba imane 7
Jehowa chõ Josoea: Ma'õchõ andre oebõrõgõ wangeboea ja'oegõ, nifaigi Ndraono Gizeraëli, ena'õ la'ila, wa oetolo ndra'oegõ; si mane
fanologoe Moze mege. Ba be'e li 8
sa'ae ba gere andrõ, samabea tawõla gamaboe'oela li, õmane: Na miroegi zinga nidanõ Joridano, ba mibadoegõ ami ba mbewe Joridano.
Ba imane Josoea ba Ndraono Gize- 9
raëli; Mi'aine, ba mifondrondrongo li Lowalangimi Jehowa. Ba imane 10
Josoea: Ba da'õ aboto ba dõdõmi so ba hoenõmi Lowalangi saoeri, ba ifofanõ fõnami Ndrawa Gana'ana, Iraono Cheti ba Iraono Hewi ba Iraono Weresi ba Iraono Girigasi ba Iraono Gamori ba Iraono Jeboesi. Hiza, mowaõwaõ fõnami dawõla 11
gamaboe'oela li andrõ chõ Zo'aja tanõ ma'afefoe, ba wangõtõ Joridano andrõ. Ba mitoetoejoe chõmi niha, 12
felendroea, ba mado Gizeraëli, samõsa zamboea mado. Ba tobali da- 13
nia, na tebato ba nidanõ Joridano gahe gere andrõ, samabea tawõla gamaboe'oela li andrõ chõ Jehowa, So'aja tanõ ma'afefoe, ba aetoe nidanõ Joridano, idanõ andrõ, si otarai noeloe, tebato ia, hoelõ mba'aba'a. *(Sin. 114, 3).*

II, **Ba** tobali me larõi nosera sato, 14
ba wangõtõ Joridano, awõ gere andrõ, samabea tawõla gamaboe'oela li, sowaõwaõ fõna zato, *(Hal. zin. 7, 45),* ba me laroegi Joridano 15
samabea tawõla, me lahoendragõ zinga nidanõ ere andrõ samabe'a

tawõla (ba no falawoe fefoe ngõfi
16 Joridano, gõtõ mbawa wamasi), ba
tebato nidanõ, si otarai noeloe;
ahono, hoelõ mba'aba'a, arõoe sibai,
ba ngai Gadamo, banoea andrõ ba
zi tambai Zarata, ba soloeaha mi-
jõoe ba ziloea'asi ba zalo'o tanõ,
siloea'asi sasi'asi andrõ, ba aetoe
manõ. Ba la'õtõ sato, ba gamaoe-
17 doe Jericho. *(Sin. 66, 6).* Ba la'ia-
gõ manõ daloe Joridano ere andrõ
samabea tawõla gamaboe'oela li a-
ndrõ, chõ Jehowa, no otoefo naha
gahera; ba la'õtõ Iraono Gizeraëli
fefoe, no otoefo, irege no aloea la'-
õtõ Joridano, dozi ira.

FAZA 4.

I. Tohoetohoe wangõtõ Joridano.
II. Latanõ gowe, tandra.

1 I. **Ba** me no aloea la'õtõ Joridano
sato, ba imane Jehowa chõ Josoea:
2 Mitoetoejoe niha ba zato, felendroea,
3 samõsa zamboea mado, ba miwa'õ
li chõra, mimane: Mihalõ chõmi gara,
felendroea, ba da'e, ba daloe Jori-
dano, ba naha andrõ, ba zi so gere
andrõ mege, ba mi'ohe mijefo ba
mitooe'õ tooe ba golombasewa, ba
4 zi mõrõ ami bongi. Ba hoemede
Josoea ba niha andrõ si felendroea,
nihonogõinia ba Ndraono Gizeraëli,
5 samõsa zamboea mado, ba imane
chõra Josoea: Mi'ae mijefo, mi'owaõ-
waõ fõna dawõla gamaboe'oela li
chõ Lowalangimi, Jehowa, ba daloe
Joridano, ba mihare'õ ba galisimi
gara, samboea zamõsa, ena'õ i'ohi-
a'õ wa'oja mado Ndraono Gizeraëli,
6 ena'õ tobali tandra ba chõmi. Na
lasofoe dania iraonomi, na lamane:
7 Hadia goena gara andre? Ba mima-
ne chõra: Me no aetoe nidanõ Jo-
ridano fõna dawõla gamaboe'oela
li chõ Jehowa; me lafatõrõ ba Jori-
dano, ba aetoe nidanõ Joridano;
ba tandra gara andre, fa bõi olifoe
Ndraono Gizeraëli, iroegi zi lõ aetoe.
8 Ba la'o'õ da'õ Iraono Gizeraëli, si
mane niwa'õ Josoea, lahalõ gara,
felendroea, ba daloe Joridano, si
mane niwa'õ Jehowa chõ Josoea,
i'ohia'õ wa'oja mado Ndraono Gize-
raëli; ba la'ohe mijefo ba golomba-
sewa ba latooe'õ tooe ba da'õ. Ba 9
felendroea ifatanõ'õ kara Josoea ba
daloe Joridano ba naha andrõ, ba
zi so gere andrõ mege, samabea
tawõla gamaboe'oela li, ba lõ teboe-
lõ ba da'õ, irege ma'õchõ andre.
Ba la'iagõ dõdõ Joridano ere andrõ, 10
samabea tawõla gamaboe'oela li,
irege no awai fefoe ni'oroi'õ Jeho-
wa, niwa'õ ba zato, dali goroisa
Moze andrõ chõ Josoea. Ba la'aliogõ
ira sato, we'amõi mijefo. Ba me no 11
dozi la'õtõ sato, ba lafa'õtõ gõi
dawõla gamaboe'oela li chõ Jehowa
ere andrõ, la'iagõ fõna zato. Ba mõi 12
mijefo mado Roebeno ba mado
Gado ba si matonga mado Manase
andrõ, nifa'oli fõna Ndraono Gize-
raëli, si mane niwa'õ Moze chõra.
Mato õfa woeloe ngahõnõ zabõlõ, 13
sowaõwaõ fõna Jehowa, ba wanoewõ
ba ndraso ba Jericho andrõ. Me loeo 14
da'õ i'eboea'õ Josoea Jehowa, fõna
Ndraono Gizeraëli fefoe, ba la'ata-'
oefi ia, si mane fangata'oefira Moze
mege, gõtõ wa'anaoe nosonia. Ba 15
hoemede Jehowa chõ Josoea, imane:
Wa'õ ba gere andrõ, samabea tawõ- 16
la gamaboe'oela li, ndramõi mijawa
moroi ba Joridano. Ba ibe'e li Jo- 17
soea ba gere andrõ, imane: Mi'ae
mijawa moroi ba Joridano! Ba to- 18
bali, me mõi mijawa gere andrõ,
samabea tawõla gamaboe'oela li chõ
Jehowa, moroi ba daloe Joridano,
me lahoendragõ zabe'e tanõ ahe
gere andrõ, ba mangawoeli ba na-
hania nidanõ Joridano, moloeaha,
si mane menewi ba si mane me doea
wongi, ilawoei ngõfi fefoe.

II. **Ba** mõi mijawa, ira moroi ba 19
Joridano ba zi mewoeloe ba mbawa
si fõfõna, ba molombase ba Giligala,
ba nola, tánõ ba gatoemboecha loeo
i'otarai Jericho. Ba kara andrõ si 20
felendroea, ni'ohera moroi ba

Joridano, ba ifatanõ'õ Josoea, ba
21 Giligala. Ba imane ba Ndraono Gize-
raëli: Na lasofoe dania chõ namara
iraonomi, na lamane: Hadia goena
22 gara andre? *(Moz. V. 6, 20).* Ba
mi'ombacha'õ ba ndraonomi, mi-
mane: Tanõ sabe'e lala Ndraono
Gizeraëli, me latõrõ Joridano a-
23 ndrõ, me no i'ogo'õisi nidanõ Jori-
dano Lowalangimi, Jehowa, fõnami,
irege no mi'õtõ, si mane folaoe Lo-
walangimi, Jehowa, ba nasi zoechoe
andrõ, ni'ogo'õisinia fõnama, irege
24 no ma'õtõ, *(Moz. II. 14, 21),* ena'õ
aboto ba dõdõ niha ba goeli dánõ
fefoe danga Jehowa andrõ, he wisa
wa'abõlõnia, ena'õ la'ata'oefi Lowa-
langira Jehowa, si lõ mamalõmalõ.

FAZA 5.

I. Fa'ata'oe Ndrawa Gana'ana, me so Ndraono Gizeraëli. II. Famoto Iraono Gizeraëli. III. Fasa. õ ba danõ. IV. Solohe sanoewõ andrõ, chõ Jehowa.

1 I. **Ba** tobali me larongo razo
Ndraono Gamori fefoe, jefo Jorida-
nõ, tánõ ba nasi, ba razo Ndrawa
Gana'ana, si hene asi wa no i'ogo'-
õisi Jehowa nidanõ Joridano fõna
Ndraono Gizeraëli, irege no la'õtõ,
ba atalõ dõdõra ba lõ'õ sa'ae fa'a-
be'e dõdõ chõra, ba Ndraono Gize-
raëli. *(Moz. II. 15, 15).*

2 II. **Ba** me loeo da'õ, ba imane
Jehowa chõ Josoea: Fazõchi chõoe
wõrõgi kara, ba foeli boto Ndraono
3 Gizeraëli, zamoeza tõ. Ba ifazõchi
chõnia wõrõgi kara Josoea, ba iboto
Ndraono Gizeraëli ba gahe hilihili
4 Garolati. Ba da'e mbõrõ, wa iboto
ira Josoea: Fefoe niha, saheta mege
ba danõ Miseraji, ira matoea, fefoe
zabõlõ, ba no mate ba danõ si mate
andrõ, ba lala, me la'otarai danõ
5 Miseraji. Noa sa moeboto ira, dozi
ira, saheta andrõ. Ba dozi si toe-
mboe ba danõ si mate, ba lala, me
la'otarai danõ Miseraji, ba lõ moe-
6 boto. Õfa woeloe fache sa'ae mo-
waõwaõ Ndraono Gizeraëli ba danõ
si mate andrõ, irege no ahori fefoe
niha sabõlõ, saheta mege ba danõ
Miseraji, me lõ lafondrondrongo li
Jehowa; da'õ mbõrõ wa fahõloe
chõra Jehowa, lõ tola la'ila danõ
andrõ, si mõi ba hõloe Jehowa chõ
ndra toeara, ba wame'e chõda, tanõ
si falawoe soesoe ba wẽ wãni *(Moz.*
IV. 14, 22). Ba onora andrõ, ba 7
i'e'eboea, fangalira; da'õ niboto
Josoea, me no si lõ moeboto; lõ'õ
sa moeboto ba lala mege. Ba me 8
no ahori moeboto ira ba la'iagõ
golombasewa, irege dõhõ wa'afõchõ.
Ba imane Jehowa chõ Josoea: Ma'- 9
õchõ andre no oeheta chõmi wa'aila
andrõ, si otarai danõ Miseraji. Ba
labe'e tõi naha andrõ Giligala (fa-
magaõlõ), iroegi ma'õchõ andre.

III. **Ba** molombase Ndraono Gi- 10
zeraëli ba Giligala ba lalaoe wasa
andrõ, ba zi meweleõfa, ba ndraso ba
Jericho andrõ. Ba la'ã mboea danõ, 11
me sara wongi aefa wasa, roti si
lõ moe'aisõni ba bõra nifakoë, me
loeo da'õ. *(Moz. II. 12, 39).* Ba te- 12
bato „mana" andrõ, me sara wongi
aefa da'õ, me la'ã mboea danõ, ba
lõ'õ sa'ae „mana" ba Ndraono Gi-
zeraëli, ba la'ã mboea danõ Gana'-
ana, ba ndrõfi andrõ.

IV. **Ba** me so ba zinga Jericho 13
Josoea, ba ifaõga hõrõnia, ifachõlõ
ia, ba hiza niha ba gamaoedoenia,
sara wõda, si no idõni, ba dangа-
nia. Ba i'ondrasi ia Josoea, imane
chõnia: Hadia, awõma ndra'oegõ,
ma awõ nemalima? *(Moz. II. 23,*
23). Ba imane: Tenga, solohe sa- 14
noewõ andrõ, chõ Jehowa, ndra'-
odo; awena si'ai sodo. Ba ifalõgoe
tooe ia Josoea ba danõ mangaloeloe
ia chõnia, imane chõnia: Hadia ni-
wa'õ Doea chõ genoninia? Ba ima- 15
ne solohe sanoewõ andrõ, chõ Je-
howa, chõ Josoea: Heta mbadaga-
heoe ba gahemõ, me no ni'amoni'õ
naha andrõ, ba zi so'õ. Ba i'o'õ
da'õ Josoea *(Moz. II. 3, 5).*

FAZA 6.

I. Lasoewõ Jericho. II. Atoe'a ira ba (Jericho ba) ladoedoegõ.

1 I. **B**a no ladoehõ mbawa gõli Jericho, no moekoesi fõna Ndraono Gizeraëli, lõ si mõi baero ba lõ si
2 mõi mijomo. Ba imane Jehowa chõ Josoea : Hiza, no oebe'e ba dangaoe Jericho andrõ, fabaja razora, niha
3 sabõlõ andrõ. Ba mihene gõli mbanoea, dozi sabõlõ, mifasoei zamoeza;
4 õnõ ngaloeo õlaoe zi manõ. Ba dafitoe gere solohe torofe seboea li, fitoe, fõna dawõla gamaboe'oela li. Ba na loeo si fitoe, ba mewitoe mifasoei mbanoea ba ndramoelaoe
5 dorofe ere andrõ. Ba na lalaoe dorofe, na mirongo linia, ba ndramoe'abõlõgõ we'ao satofefoe, ba adoedoe gõli mbanoea ba ndramoesawõ sato,
6 jamoedõlõ ia zamõsana. Ba hoemede ba gere andrõ Josoea, ono Noeni, imane chõra: Mifabea dawõla gamaboe'oela li ! ba dafitoe gere solohe torofe seboea li fitoe, fõna dawõla
7 gamaboe'oela li chõ Jehowa. Ba lamane ba zato : Milaboe, mifasoei mbanoea ba la'iagõ fõna dawõla gamaboe'oela li chõ Jehowa si no
8 mangaró. Ba me no ibe'e li ba zato Josoea, ba mangefa gere andrõ, si dafitoe, solohe torofe andrõ, seboea li, si fitoe, fõna Jehowa, ba lalaoe dorofe, ba lafago'õ chõra dawõla
9 gamaboe'oela li chõ Jehowa. Ba mowaõwaõ fõna gere andrõ, samoli torofe, zi no mangaró andrõ, ba sato, ba la'o'õ dawõla gamaboe'oela
10 li ba lõ la'etoe'õ wolaoe torofe. Ba no ibe'e li Josoea ba zato, no imane: Bõi mi'ao, bõi mifarongogõ limi, samboea li bõi aefa ba mbewemi, iroegi loeo oewa'õ chõmi : Mi'ao !
11 awena dania moe'ao ami. Ba lafatõrõ dawõla gamaboe'oela li, lafasoei mbanoea zamoeza, ba laroegi golo-
12 mbasewa ba mõrõ ira ba da'õ. Ba ihoelõ wongi wemaoso Josoea ba lafabea dawõla gamaboe'oela li chõ Jehowa ere andrõ. Ba ere andrõ si 13
dafitoe, solohe torofe andrõ seboea li, si fitoe, fõna dawõla gamaboe'oela li chõ Jehowa, ba fadoro lalaoe dorofe, ba mowaõwaõ fõnara si no mangaró andrõ ba sato fefoe, ba la'o'õ dawõla gamaboe'oela li chõ Jehowa ba lõ aetoe wolaoe torofe. Ba mahemoloe õ, ba lafoeli lafasoei 14
mbanoea, zamoeza, ba mangawoeli ira ba golombasewa. Ba õnõ ngaloeo lalaoe zi manõ.

II. **B**a me loeo si fitoe, ba la- 15
hoelõ wongi wemaoso, me afoesi wali, ba lafasoei mbanoea, si manõ zoei, mewitoe ; ha me loeo da'õ wa mewitoe lafasoei mbanoea. Ba 16
ba zi mewitoe, me no lalaoe dorofe ere andrõ, ba imane Josoea ba zato : Milaoe moe'ao, noa sa ibe'e ba dangami mbanoea andre Jehowa ! Ba salacha mbanoea andre, 17
ja'ia ba si so bacha fefoe, chõ Jehowa ; ha Rachaba andrõ, sohorõ andrõ, ni'orifi, ja'ia ba soroedoe jomo chõnia fefoe ; me no ibini'õ zinenge andrõ, nifatengeda. Ba bõi 18
mibabaja zalacha andrõ, ma dania lõ mi'amoni'õ, ma mihalõ zalacha andrõ õsa, ba mibali'õ salacha golombasewa Ndraono Gizeraëli ba mifobõrõ wa'atekiko. Ba fefoe wirõ 19
ba ana'a ba fefoe wakake tõla ba fakake si'õli, ba ni'amoni'õ chõ Jehowa ; ba girõgirõ andrõ chõ Jehowa labe'e. Ba moe'ao zato ba 20
lalaoe dorofe. Ba tobali me larongo li dorofe sato, ba la'eboea'õ lira we'ao, ba adoedoe gõli, ba lasawõ gõli sato, idõlõ manõ ia zamõsana, ba atoe'a ira ba mbanoea. *(Heb. 11, 30).* Ba lalacha'õ fefoe zi 21
so ba mbanoea bacha, i'otarai ndra matoea, noemalõ ba ndra alawe, ba i'otarai nono matoea, noemalõ ba zi no tohare hoewa ba ba zawi ba ba mbiribiri ba ba galide, la'õ'õtõ fõda. *(Moz. V. 20, 13).* Ba imane 22
Josoea ba niha andrõ, si daroea, si mõi no, ba wamaoeze tanõ:

Mi'ae ba nomo ndra alawe andrõ, sohorõ andrõ, ba mi'ohe tooe ndra alawe andrõ, awõ fefoe dána chõnia, si mane fahõloesami chõnia.
23 Ba mõi nono matoea andrõ, samaoeze andrõ, la'ohe tooe Rachaba andrõ ba amania ba inania ba ira talifoesõnia, awõ fefoe zi so chõnia, si samba omo ja'ira, la'ohe baero ba lafa'aso baero, fõna golombasewa Ndraono Gizeraëli. Ba banoea
24 andrõ, ba latoenoe alitõ, fabaja õsinia fefoe; ha firõ ba ana'a ba fakake tõla ba fakake si'õli nibe'e ba naha girõgirõ ba nomo Jehowa.
25 Ba Rachaba andrõ, sohorõ andrõ, ba soroijomo namania fefoe, awõ fefoe dána chõnia, ba i'orifi Josoea. Ba ba Ndraono Gizeraëli so ia, iroegi ma'õchõ andre, me no ibini'õ zinenge andrõ, nifatenge Josoea, ba
26 wamaoeze Jericho andrõ. Ba i'ohe ira ba hõloe Josoea, me loeo da'õ imane: Ni'elifi chõ Jehowa niha si maoso ba wanaroe'õ banoea andre, Jericho andre! Ja mate nononia si a'a, na ibe'e tooe dojo ba ononia si achi, na ibe'e doehõdoehõ
27 mbawa gõli! *(Raz. I. 16, 34).* Ba itolo Josoea Jehowa ba hoemõngõ doeriania ba danõ ma'asagõrõ.

FAZA 7.

I. Fanagõ Nachano andrõ. II. Loealoeania wa tebai lalawa mbanoea Ga'i andrõ. III. Fangandrõ Josoea ba fanema Lowalangi li. IV. Teboka wanagõ andrõ ba tehoekoe Nachano.

1 I. **Ba** noemalõ danga Ndraono Gizeraëli ba zalacha andrõ, ihalõ zalacha Achano, ono Charimi ono Zabadi ono Zera, mado Joeda. Ba mofõnoe Jehowa ba Ndraono Gizeraëli. *(F. 22, 20).*

2 II. **Ba** ifatenge niha Josoea, moroi ba Jericho, ifatenge ba Ga'i, ba ngai Mbeti Avena, tánõ ba gatoemboecha loeo i'otarai Mbetiëli, imane chõra: Mi'ae misi jawa ba mifaoezeï danõ. Ba mõi misi jawa niha andrõ, ba wamaoeze tanõ. Ba la- 3
foeli ira chõ Josoea, lamane chõnia: Alacha lõ ahori mõi misi jawa niha! Na mato doea ngahõnõ, irege tõloe ngahõnõ, zi mõi misi jawa, ba wanoewõ A'i andrõ. Bõi fakao zato fefoe; lõ'õ sa atotó ira. Ba mõi 4
misi jawa ira, mato tõloe ngahõnõ niha, ba te'ala ira labe'e banoea Ga'i andrõ. Ba mato tõloe nga- 5
foeloe a õnõ laboenoe chõra banoea Ga'i ba lagohi ira baero mbanoea, iroegi Zabari ba lalaoe chõra ba zanaere hili. Ba amaedola zangoeloe dõdõ zato, timba zi tobali idanõ.

III. **Ba** isikanoechania Josoea, ifa- 6
lõgoe tooe ia ba danõ, fõna dawõla gamaboe'oela li chõ Jehowa, iroegi bongi, ja'ia ba satoea Ndraono Gizeraëli, lalaoe gawoegawoe ba hõgõra. Ba imane Josoea: He So'- 7
aja, Jehowa, hadia wa no õfa'õtõ ba Joridano niha andre, ba wame'e ba danga Ndraono Gamori ja'aga, ba wamakiko ja'aga? Ena'õ na ahono dõdõma mege ba na ma'iagõ manõ jefo Joridano! Fondrondro- 8
ngo, So'aja! Hadia niwa'õgoe, me no labali'õ ira foeri Iraono Gizeraëli, fõna nemalira? Ba larongo 9
dania Dawa Gana'ana, dozi soi ba danõ andre ba lafa'oe'oe ndra'aga ba lahori ba danõ motõi ja'aga, ba he õwisa ba dõimõ andrõ, seboea andrõ? Ba imane Jehowa chõ Jo- 10
soea: Faoso, hana wa no õfalõgoe tooe ndra'oegõ? No mamazõchi 11
horõ Ndraono Gizeraëli, no lasawõ gamachoita andrõ chõgoe, nifachoigoe chõra; noa sa lahalõ zalacha andrõ õsa; noa sa managõ ba no labini'õ na; noa na'i labini'õ barõ gamagamara. Ba tebai lalawa nema- 12
lira Iraono Gizeraëli; labali'õ ira foeri fõna nemalira, me no tobali salacha ira. Lõ'õ sa'ae oetolo ami, na lõ miheta ba chõmi zalacha andrõ. Faoso, famoni ira fefoe, õ- 13
mane: Mi'amoni, irege mahemoloe!

Imane sa Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : No so ba chõmi zalacha, ja'ami Iraono Gizeraëli ; tebai milawa nemalimi, irege no miheta ba chõmi zalacha andrõ. *(Moz. II. 19, 10).* Ba mi'ondrasi, si hoelõ wongi, samboesamboea mado ; ba mado andrõ, si gõna chõ Jehowa, ba ndramoe'ondrasi, sarasara daha ; ba si sara daha andrõ, si gõna chõ Jehowa, ba la'ondrasi, sambasamba omo; ba si samba omo andrõ, si gõna chõ Jehowa, ba la'ondrasi samõsamõsa. Ba si gõna dania ba zalacha andrõ, ba nitoenoe ba galitõ, ja'ia ba si so chõnia fefoe, bõrõ me no isawõ nifachoi Jehowa ba me no ifazõchi horõ ba Ndraono Gizeraëli.

IV. **Ba** ihoelõ wongi wemaoso Josoea, iwa'õ la'ondrasi Iraono Gizeraëli, samboesamboea mado, ba gõna mado Joeda. Ba iwa'õ la'ondrasi daha mado Joeda, ba gõna ma'oewoe Zera. Ba iwa'õ la'ondrasi ma'oewoe Zera samõsamõsa, ba gõna Zabadi. Ba iwa'õ la'ondrasi si samba omo ja'ira, samõsamõsa, ba gõna Nachano, ono Charimi ono Zabadi ono Zera, mado Joeda. Ba imane Josoea chõ Nachano : He onogoe, fosoemange Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba soeno ia ba ombacha'õ chõgoe nilaoemõ, bõi bini'õ chõgoe. Ba itema li Josoea Achano, imane : Si ndroehoe, no oefazõchi horõ chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, da'oe'ombacha'õ zilalõ dangagoe : No oe'ila ba nihalõda andrõ mbaroe seboea, baroe Zineara, si sõchi, ba firõ, doea ngaotoe ba roefia ba samboea wamachai mbaroe, ana'a, lima woeloe roefia fanimba, ba terooe dõdõgoe, ba oehalõ, ba hiza, no moebini'õ barõ danõ, ba daloe nose chõgoe, fabaja firõ andrõ. Ba ifatenge zinenge Josoea, ba fagohi da'õ, lasawa nose, ba hiza, no moebini'õ ba nose chõnia, fabaja firõ andrõ. Ba lahalõ ba da'õ baose ba la'ohe chõ Josoea ba ba Ndraono Gizeraëli fefoe, latooe'õ tooe fõna Jehowa. Ba ihalõ Josoea Nachano andrõ, ma'oewoe Zera, awõ wirõ andrõ, awõ mbaroe, awõ wamachai mbaroe andrõ, ba ononia matoea ba ononia alawe, fabaja sawinia ba kalidenia, ba biribirinia, ba osenia, awõ fefoe hadia ia zi so chõnia ; ba fao Ndraono Gizeraëli fefoe ; la'ohe mijawa ba ndraso Nachori. Ba imane Josoea : Ha lõ atekiko ndra'aga õbe'e ! Jamoefakiko ndra'oegõ Jehowa, ma'õchõ ! Ba lateboe kara ia Iraono Gizeraëli fefoe ba latoenoe ira ba lahawoei kara. Ba oja la'owoeloi kara, baloebaloenia, iroegi ma'õchõ andre. Awena alõ wõnoe Jehowa, sabõlõbõlõ. Andrõ labe'e tõi naha andrõ ndraso Nachori, iroegi ma'õchõ andre. *(Hos. 2, 15).*

FAZA 8.

I. Fa'oneche Josoea ba mbanoea Ga'i andrõ. II. Atoe'a ira ba Ga'i. Ladoedoegõ mbanoea Iraono Gizeraëli. III. Naha wame'e soemange ba hili Gebala, famahewoe'õ ba fangelifi.

I. **Ba** imane Jehowa chõ Josoea : Bõi ata'oe ndra'oegõ ba bõi atalõ dõdõoe. Ohe zabõlõ fefoe ba laboe, ae misi jawa ba Ga'i. Hiza, no oebe'e ba dangaoe razo Ga'i andrõ, awõ mbanoeania, awõ danõnia. *(Moz. I. 15, 1 b. t.).* Ba õlaoe ba mbanoea Ga'i ba chõ razora nilaoemõ ba Jericho ba chõ razora ; ba hadia nisõndrami chõra ba oerifõra, ba hana na mihalõ chõmi. Ba õfatenge õsa, niha, samini'õ ja'ira ba gero mbanoea. *(Moz. V. 20, 14).* Ba maoso Josoea, awõ zabõlõ fefoe, ba we'amõi misi jawa ba Ga'i. Ba itoetoejoe zi tõloe ngafoeloe sabolõ Josoea ba ifatenge, ba zi bongi. Ba ibe'e li chõra, imane : Si tobini dania ami ba gero mbanoea ; bõi arõoe ami ba ngai mbanoea ba

si te'anõ manõ ami fefoe. Ba ja'-
odo, awõ fefoe zi fao chõgoe, ba
mahatõ'õ ndra'aga ba mbanoea;
ba na mõi ira baero, si mane no,
ba wangondrasi ja'aga, ba moloi
ndra'aga. Ba lagohi dania ndra'-
aga, irege no aefa ira ba mbanoea
mabe'e; lamane sa dania dõdõra:
moloi ira, si mane ba zi fõfõna
mege. Ba moloi manõ ndra'aga. Ba
so dania ami, moroi ba mbinim-
bini andrõ, ba atoe'a ami ba
mbanoea mibe'e; Jehowa, Lowa-
langimi, zame'e ba dangami. Ba
na no atoe'a ami mibe'e, ba migoe-
le'õ galitõ ba mbanoea andrõ. Mi'o'õ
niwa'õ Jehowa. Hiza, no oebe'e li
chõmi! Ba i'efa'õ ira Josoea, ba
lasawa mbinimbini andrõ, la'iagõ
gotaloeara Mbetiëli Ga'i, tánõ ba
gaechoela loeo i'otarai Ga'i. Ba lõ
aefa Josoea ba zi mõi manoewõ, ba
zi bongi andrõ. Ba ihoelõ wongi
Josoea wamõfõ'õ sanoewõ, ba isawa
misi jawa Ga'i, awõ zatoea Ndraono
Gizeraëli, la'iagõ fõna zanoewõ. Ba
dozi sabõlõ, awõnia, ba fao misi
jawa, lahatõ'õ ira, laroegi gamaoe-
doe mbanoea, ba molombase ira
tánõ jõoe, i'otarai Ga'i, daso ba
gotaloeara Ga'i. Awena ifõfõ'õ niha,
mato lima ngahõnõ, ba ifatenge ba
mbinimbini andrõ, ba gotaloeara
Mbetiëli Ga'i, tánõ ba gaechoela
loeo, i'otarai mbanoea. Ba dozi sa-
noewõ, sabõlõ fefoe, jõoe mbanoea,
awõ zi so moroi foeri, ba fafa'ese tánõ
ba gaechoela, i'otarai mbanoea. Ba
Josoea, ba isawa daloe ndraso, ba
zi bongi andrõ.

II. Ba me i'ila da'õ razo Ga'i,
ba la'aliogõ banoea Ga'i, lahoelõ
wongi, wangondrasi Iraono Gizeraëli,
ba wasõndrata ena'õ, razo awõ zabõ-
lõ chõnia fefoe ba naha nihonogõi,
fõnafõna zalo'o. Ba lõ i'ila, wa no so
zi tobini tánõ ba gaechoela, i'otarai
mbanoea. Ba labe'e ni'alani ira
Josoea ba Iraono Gizeraëli fefoe,
moloi ira, lasawa danõ si mate. Ba
la'oroi'õ fefoe zi so jomo ba mba-
noea na, ba wolohi ja'ira, ba lagohi
Josoea, ba arõoe aefa ira ba mba-
noea. Ba samõsa lõ si tosai ba Ga'i
ba ba Mbetiëli, si lõ mõi ba wolohi
Iraono Gizeraëli, ba lõ'õ sa moe-
koesi mbawa gõli mbanoea foerira,
ba lagohi Ndraono Gizeraëli. Ba
imane Jehowa chõ Josoea: Oro'õ
doho, si so ba dangaoe, ba Ga'i
andrõ; oebe'e, sa'ae ba dangaoe!
Ba i'oro'õ Josoea doho andrõ, si so
ba dangania, ifaoedoegõ Ga'i. Ba
la'aliogõ ira si tobini andrõ, larõi
nahara, foelõi ira, me i'oro'õ danga
Josoea, lasawa mijomo, atoe'a ira;
ba lada'ida'i wogoele'õ alitõ. Ba me
labali'õ ira foeri banoea Ga'i no
mege, ba la'ila mijawa zimbo mba-
noea andrõ, ba atata dõlara, tebai
moloi ira, heza gõi lasawa ena'õ.
Ba si no moloi andrõ, sanawa tanõ
si mate ba labali'õ ira foeri ba
zolohi andrõ. Ba la'ila ira Josoea
ba Iraono Gizeraëli fefoe wa no
atoe'a ba mbanoea zi tobini andrõ,
awõ zimbo mbanoea mijawa, ba
lafoeli ira, ba fasõndra ba mbanoea
Ga'i andrõ. Ba lafaondragõ ira si
so jomo ba mbanoea, tobali tolazi ira
ba gotaloea Ndraono Gizeraëli, so
moroi fõna ba so moroi foeri. Ba la'-
õ'õtõ tooe, irege samõsa lõ si tosai,
soloi ena'õ ba saoeri. Ba razo Ga'i
andrõ ba lara'oe aoeri ba la'ohe chõ
Josoea. Ba me no ahori laboenoe
Iraono Gizeraëli mbanoea Ga'i andrõ,
solohi ja'ira mege, baero ba mbe-
noea, ba danõ si mate, me no ahori
mate ba mbawa zi'õli, irege samõsa
lõ si tosai, ba mangawoeli ba Ga'i
Ndraono Gizeraëli fefoe ba laboenoe
zi so jomo ba mbanoea. Ba tobali
felendroea ngahõnõ zi mate, me loeo
da'õ ira matoea ba ira alawe, ba-
noea Ga'i andrõ fefoe. Ba lõ ibõ-
da dangania Josoea wangoro'õ toho
no mege, irege no ahori tefakiko
mbanoea Ga'i andrõ. Ha oerifõra
ba hadia ia nisõndrara ba mbanoea,

ba lahalõ chõra Iraono Gizeraëli, dali niŵa'õ Jehowa, oroisania chõ
28 Josoea. Ba ifatoenoe'õ Ga'i Josoea, labali'õ adoedoela si lõ mamalõmalõ, tanõ si mate, iroegi ma'õchõ,
29 andre. Ba ifataŵi'õ ba dõla geoe razo Ga'i, iroegi tánõ owi. Ba me aechoe loeo, ba iŵa'õ Josoea, laheta ba dõla geoe mbotonia, ba latibo'õ baero mbanoea ba lahõna gara baloebaloenia; iroegi ma'õchõ andre. *(Moz. V. 21, 23).*
30 III. **Ba** ifazõchi naha wame'e soemange Josoea chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba hili
31 Gebala, i'o'õ niŵa'õ genoni Jehowa andrõ, Moze, ba Ndraono Gizeraëli, nitanõ ba zoera goroisa andrõ chõ Moze: naha wame'e soemange kara si lõ moetoto, si lõ moefatõrõ fakake si'õli, ba labe'e zoemange nitoenoe chõ Jehowa, ba detenia ba lataba zoemange fangorifi. *(Moz.*
32 *II. 20, 25. Moz. V. 27, 4).* Ba isoera ba da'õ ba dete gara goroisa Moze andrõ, nisoerania ba Ndraono
33 Gizeraëli. Ba dozi Iraono Gizeraëli ba satoeara ba koemandroe ba sangoehoekoe, ba no lafatambai dawõla gamaboe'oela li, no fangai ba gere ono Lewi andrõ, samabea tawõla gamaboe'oela li chõ Jehowa, he niha bõ'õ, ba he madora, matonga tánõ ba hili Garisi ba matonga tánõ ba hili Gebala, la'o'õ niŵa'õ genoni Lowalangi andrõ, Moze, fõna, ba wamahowoe'õ mado Gizeraëli.
34 *(Moz. V. 27, 12).* Ba noa da'õ, ba ibaso [Josoea] fefoe daroma li oroisa andrõ, famahowoe'õ ba fangelifi, dali sibai zi so ba zoera goroisa
35 andrõ. Samboea li lõ'õ, niŵa'õ Moze, si lõ ibaso Josoea ba Ndraono Gizeraëli fefoe, soroedoe, ba he ba ndra alawe ba he ba ndraono ba he ba niha bõ'õ, si no fao chõra.

FAZA 9.

I. Lafabõbõ ira razo Ndrawa Gana'ana, ba wanimba Josoea. II. Fa'oneche mbanoea Gibeona andrõ; fawoe'oesa li chõ Josoea. III. Teboka walimosa andrõ; labe'e sawoejoe mbanoea Gibeona andrõ.

I. **Ba** me larongo da'õ razo fefoe, 1
jefo Joridano, ba hili ba ba zalo'o ba si hene asi seboea fefoe irege tánõ ba hili Libano, Dawa Cheti andrõ ba Iraono Gamori ba Dawa Gana'ana ba Dawa Weresi ba Dawa Hewi ba Dawa Jeboesi, ba la'oroe- 2
doegõ ira, ha sara dõdõ, ba wanimba Josoea ba Iraono Gizeraëli.

II. **Ba** larongo banoea Gibeona 3
andrõ hadia nilaoe Josoea ba Jericho ba ba Ga'i. Ba la'oneche'õ gõi, 4
maoso ira, lafatõ'õ gõra ba lala, si'e satoea labe'e ba hoeloe galidera, awõ naha nagoe satoea, si no asika, nibõbõ. Ba badagahe satoea, si no 5
moebalo labe'e ba gahera, la'onoecha noecha satoea ba fefoe koee, nifatõ'õra, ba no okõli, kiwo'õ sa'ae. Ba mõi ira chõ Josoea ba golombasewa ba Giligala, ba lamane chõnia 6
ba ba Ndraono Gizeraëli: Ma'otarai danõ sarõoe, ba datalaoe fawoe'oe li. Ba lamane Iraono Gizeraëli ba 7
Ndrawa Hewi andrõ: Ma dania ba da'e chõda so mbanoeada chõmi, ba he mawisa fawoe'oe li chõmi? Ba lamane chõ Josoea: Sawoejoe- 8
mõ ndra'aga. Ba imane Josoea: Ha niha ami ba heza mi'otarai? Ba 9
lamane chõnia: Tanõ sarõoe sibai ma'otarai, ja'aga sawoejoemõ, bõrõ doeria Lowalangimõ andrõ, Jehowa; noa sa marongo doeriania, he hadia ia fefoe nilaoenia ba danõ Miseraji andrõ, ba he zoei fefoe nilaoenia 10
ba razo Ndraono Gamori andrõ si daroea, jefo Joridano, Sihona, razo Hesibona ba Ogi, razo Mbazana ba Gasaroti. *(Moz. IV. 21, 24).* Ba la- 11
mane chõma satoeama ba banoeaina fefoe: Mifaigi gõmi ba lala ba

mifaondragõ ira, ba mimane chõra : Sawoejoemi ndra'aga, ba milaoe fa-
12 woe'oe li chõma. Jã'e koee andre chõma ; aoechoe na, me mafa'anõ ba chõma, õma ba lala, me mofanõga we'amõi chõmi, ba hiza, no
13 okõli ba kiwo'õ. Ba jã'e naha nagoe chõma : bohooe me mafo'õsi, ba iada'e, ba no atika ; ba jã'e noechama ba badagahema : no ahachõ
14 sibai, bõrõ wa'arama ba lala. Ba lahalõ gõra andrõ õsa Iraono Gizeraëli, ba lõ lasofoe mbawa Jehowa.
15 Ba ilaoe fahoewoe chõra Josoea, fawoe'oe li ira, ba wangorifi ja'ira. Ba mõi ba hõloe chõra zatoea mbanoea.
16 III. **B**a ha tõloe bongi aefa fawoe'oe li ira, ba larongo wa sahatõ ira, wa ba da'õ chõra so mbanoe-
17 ara. Ba maoso Ndraono Gizeraëli, ba ha doea wongi, ba laroegi mbanoea chõra. Ba tõi mbanoeara andrõ, ba Gibeona ba Kafira ba Be'eroti
18 ba Kiriati Jeari. Ba la'orifi ira Iraono Gizeraëli, me no mõi ba hõloe chõra zatoea mbanoea ba chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Ba moekõkõkõkõ zato
19 fefoe ba zatoea andrõ. Ba lamane salawa fefoe ba zato : No mõi ba hõloe ndra'aga chõra ba chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, andrõ
20 wa lõ tola tababaja ira. Talaoe chõra zane ba ta'orifi ira, fa bõi gõna fõnoe [Lowalangi] ita, me no
21 mõi ita ba hõloe chõra. Ba lamane chõra salawa : Ni'orifi ira. Ba tobali sangai eoe ba sana'oe idanõ ira ba mbanoea fefoe, si mane niwa'õ
22 zalawa andrõ chõra. Ba ifahede'õ chõra Josoea, ba imane chõra: Hana wa milimo ndra'aga, wangoema'õ : Banoea sarõoe ndra'aga, ba no ba
23 da'e chõda mbanoeami ? Andrõ ja ni'elifi ami ba bõi jamalõmalõ wa sawoejoe ami, sangai eoe ba sana'oe
24 idanõ ba nomo Lowalangigoe ! Ba latema li Josoea, lamane : No te'ombacha'õ chõma, ja'aga sawoejoemõ, hadia niwa'õ Lowalangioe Jehowa ba genoninia Moze andrõ, wa edõna ibe'e chõmi danõ ma'afefoe, awõ wa edõna ihori fõnami fefoe niha ba danõ. Ba ata'oe sibai ndra'aga miboenoega ; andrõ wa mamanõ. Ba ija'e, ba ba dangaoe 25
so ndra'aga ; satoelõ dõdõoe ba somasi'õ, ba fatõrõ chõma. Ba 26
ilaoe chõra zi manõ, i'efa'õ ira ba danga Ndraono Gizeraëli, fa bõi laboenoe. Ba ibali'õ sangai eoe ba 27
sana'oe idanõ ba mbanoea fefoe ba ba naha wame'e soemange chõ Jehowa ira Josoea, me loeo da'õ, iroegi ma'õchõ andre, ba nahia nitoejoe Jehowa dania.

FAZA 10.

I. Dalima razo Ndrawa Gana'ana, sangoroedoegõ ja'ira ba wanoewõ Gibeona andrõ. II. I'alani razo si dalima andrõ Josoea, ba zinga Gibeona. III. Lafakiko razo andrõ, si dalima. IV. Lahalõ chõra danõ Gana'ana tánõ raja.

I. **B**a me irongo Adonisede, razo 1
Jeroezalema, wa no atoe'a ira ba Ga'i ibe'e Josoea, awõ wa no ifakiko ira, wa no ilaoe ba Ga'i ba chõ razora nilaoenia ba Jericho ba chõ razora, awõ wa no fawoe'oe li ira mbanoea Gibeona Ndraono Gizeraëli, wa no lasaigõ ira ba
ngaira, ba ata'oe sibai ira, me no 2
banoea seboea Gibeona andrõ, fondrege zeboea ba danõ ; eboea moroi ba Ga'i, ba oi sabõlõ sibai
mbanoeara. Ba ifatenge Adonisede 3
andrõ, razo Jeroezalema, zinenge chõ Hohama, razo Heberona ba chõ Wireamo, razo Jaramoeti ba chõ Jafia, razo Lachisi ba chõ Debiri, razo Negelona, imane chõra : Mi'ae chõgoe ba mitolodo, ba wa- 4
noewõ banoea Gibeona andrõ, me no atoelõ ira chõ Josoea ba ba
Ndraono Gizeraëli. Ba la'oroedoegõ 5
ira razo Ndraono Gamori andrõ, si dalima, ba so moroi sa : razo Je-

roezalema ba razo Heberona ba razo Jaramoeti ba razo Lachisi, ba razo Negelona, awõ zabõlõ chõra fefoe; ba lafasoei Gibeona, labõrõtaigõ lasoewõ.

6 II. Ba lafatenge chõ Josoea ba golombasewa ba Giligala banoea Gibeona, lamane chõnia: Bõi loeloe zawoejoemõ; ta'ita'i mijawa chõma, orifiga, tologa; noa sa la'oroedoegõ ira oedoema dozi razo Ndraono
7 Gamori andrõ, si so ba hili. Ba mõi mijawa Josoea, moroi ba Giligala, awõ zi mõi fasoewõ fefoe,
8 dozi sabõlõ. Ba imane Jehowa chõ Josoea: Bõi ata'oefi ira, oebe'e sa ba dangaoe ira; samõsa lõ ba
9 chõra sabõlõ moroi chõoe! Ba iroegi ira Josoea, lõ moedõnadõna, me no sara wongi mowaõwaõ ndra
10 Josoea, la'oroi Giligala. Ba hoemoefa ira ibe'e Jehowa, fõna Ndraono Gizeraëli, ba la'alani sibai ira, ba zinga Gibeona ba lagohi ira ba lala ba zanõsõ andrõ ba Mbeti Horona, moloi labe'e, iroegi ba Gaseka ba
11 iroegi Makeda. Ba me no laroegi zanoee andrõ ba Mbeti Horona, woloi fõna Ndraono Gizeraëli, ba ihawoei ira kara segeboea Jehowa, moroi ba mbanoea si jawa, iroegi ba Gaseka, ba mate ira, ba ato zi mate ba deoe kara andrõ, moroi ba niboenoe Ndraono Gizeraëli si'-
12 õli. Me loeo da'õ hoemede Josoea chõ Jehowa, me ibe'e ba danga Ndraono Gizeraëli Ndraono Gamori andrõ Jehowa; imane ba zanehe Ndraono Gizeraëli: „Badoegõ'õ, ja'-oegõ loeo, ba Gibeona, ba ja'oegõ
13 bawa, ba ndraso ba Najalona!" Ba ibadoegõ ia loeo ba tebato wofanõ mbawa, irege no lalaoe mbalõra Iraono Gizeraëli ba nemalira. Hadia, lõ moesoera da'õ ba „zoera zatoelõ" andrõ? Ba tebato loeo ba daloe lalania ba mbanoea ba lõ aõsõ ia aechoe, aracha ma'õma'õchõ. *(Jes.*
14 *28, 21. Sam. II. 1, 18).* Ba sara lõ loeo si mane da'õ, he fõna õ ba he foeri õ, wa i'o'õ li niha Jehowa; Jehowa sa atõ zi fasoewõ, salahi Ndraono Gizeraëli. Ba mangawoeli 15 ba golombasewa ba Giligala Josoea, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe.

III. Ba moloi razo andrõ, si da- 16 lima, ba labini'õ ira ba dõgi narõ hili, ba zinga Makeda. Ba te'omba- 17 cha'õ chõ Josoea: No labini'õ ira ba dõgi narõ hili, ba zinga Makeda, razo andrõ, si dalima. Ba imane 18 Josoea: Mifagaõlõ gara seboea ba mbawa dõgi andrõ, ba mifataro niha, ba ngai, ba wanaro. Ba ja'a- 19 mi, ba bõi mibato, migohi nemalimi, miboeboenoe moroi foeri, bõi mifa'amõi mijomo ba mbanoeara; noa sa atõ ibe'e ba dangami ira Lowalangimi, Jehowa! Ba me no 20 aloea latimba ira Josoea ba Iraono Gizeraëli, me no te'ala sibai labe'e, irege arachá ahori — si tosai na, ba no lachamõ mbanoea saró, — ba mangawoeli niha fefoe chõ Jo- 21 soea, ba golombasewa, ba Makeda, lõ hadia ia, si gõna ira; ba lõ'õ sa'ae si lõ ata'oe molawa Iraono Gizeraëli. Ba imane Josoea: Mibo- 22 kai mbawa dõgi andrõ ba mihalõ chõgoe razo andrõ, si dalima, bacha ba dõgi. Ba la'o'õ da'õ; la'ohe razo 23 andrõ, si dalima, ba dõgi andrõ: razo Jeroezalema ba razo Heberona ba razo Jaramoeti ba razo Lachisi ba razo Negelona. Ba me no la'ohe 24 chõ Josoea razo andrõ, ba ifakaoni'õ ndra matoea Ndraono Gizeraëli fefoe; ba imane ba zangoloi'õ sanoewõ, si fao chõnia mege: Mi'ae ba da'e ba mihoendragõ mbagi razo andre! Ba la'ondrasi, lahoendragõ mbagi. Ba imane chõra Josoea: 25 Bõi mi'ata'oefi ba bõi atalõ dõdõmi! Mi'abe'e'õ dõdõ ba ja'abõlõ ami; si manõ sa nifatõrõ Jehowa ba nemalimi fefoe, nitimbami! Aefa 26 da'õ, ba ifaboenoe'õ ira Josoea ba me no laboenoe, ba ifatawi'õ, lima nga'eoe dõla geoe; ba manawanawa ira ba dõla geoe andrõ, irege tánõ

owi. Ba me aechoe'aechoe loeo, ba ifaheta'õ ba dõla geoe andrõ Josoea; ba latibo'õ ba dõgi narõ hili andrõ, ba nibini'õra ja'ira mege; ba lafagaõlõ gara segeboea ba mbawa dõgi andrõ; iroegi ma'õchõ andre. *(Moz. V. 21, 23).*

IV. **Ba** me loeo da'õ, ba atoe'a gõi ira ba Makeda ibe'e Josoea, lalawa bawa zi'õli, ba ilacha'õ razora Josoea, awõ mbanoea, awõ niha fefoe, si so ba mbanoea bacha, samõsa lõ ibe'e moloi; ba chõ razo Makeda, ba ilaoe nilaoenia chõ razo Jericho. Aefa da'õ, ba iheta ia ba Makeda Josoea, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, lasawa Libena ba lasoewõ mbanoea Libena. Ba ibe'e ba danga Ndraono Gizeraëli mbanoea da'õ gõi Jehowa, fabaja razora, lalawa bawa zi'õli, ahori laboenoe niha si so ba mbanoea bacha, samõsa lõ labe'e moloi; ba chõ razora, ba lalaoe nilaoera chõ razo Jericho. Aefa da'õ, ba irõi Libena Josoea, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, lasawa Lachisi, lafasoei ba lasoewõ. Ba ibe'e ba danga Ndraono Gizeraëli Lachisi andrõ Jehowa; mahemoloe õ, ba atoe'a ira, lalawa bawa zi'õli, ahori laboenoe niha ba mbanoea, lafatõrõ si'aikõ nifatõrõra ba Libena. Ba moi mijawa Horamo, razo Geseri, ba wanolo banoea Lachisi. Ba i'alani ia, fabaja sabõlõ andrõ chõnia Josoea, irege samõsa lõ faloecha moloi, ja'ira andrõ. Aefa da'õ, ba irõi Lachisi Josoea, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, lasawa Negelona andrõ; lafasoei ba lasoewõ. Ba atoe'a ira, me loeo da'õ, lalawa bawa zi'õli, laboenoe fefoe niha ba mbanoea, me loeo da'õ; ifatõrõ si'aikõ Josoea nifatõrõnia ba Lachisi. Aefa da'õ, ba irõi Negelona Josoea, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, lasawa Heberona ba lasoewõ. Atoe'a ira ba lalawa bawa zi'õli, laboenoe razo, fabaja banoea si fasoei fefoe, fefoe niha, si so ba mbanoea bacha, tobali samõsa lõ faloecha moloi; ifatõrõ si'aikõ Josoea nifatõrõnia ba Negelona; ilacha'õ mbanoea, fabaja niha fefoe, si so ba mbanoea bacha. Ba isawa Debira Josoea, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, ba lasoewõ. Te'ala labe'e, fabaja razo, ba banoea si fasoei, ba lalawa bawa zi'õli, lalacha'õ fefoe niha ba mbanoea, tobali samõsa lõ faloecha moloi; nifatõrõ Josoea ba Heberona, ba ifatõrõ si'aikõ ba Debira ba chõ razora ba si mane nifatõrõnia ba Libena ba chõ razora. Si manõ wangai Josoea chõnia tanõ ma'asagõrõ, hili ba tánõ raja ba salo'o ba sanaere hili; ba razora fefoe i'alani, tobali samõsa lõ faloecha moloi, ba ilacha'õ fefoe zaoeri, si mane niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Ba te'ala ibe'e Josoea, i'otarai Gadesi Mbarenea, noemalõ ba Gasa ba tanõ Gosena andrõ ma'asagõrõ, iroegi Gibeona. I'osamoezaigõ wolawa razo andrõ fefoe Josoea ba fangai chõnia tanõra; Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli sa'ae zanoewõ, salahi Ndraono Gizeraëli. Aefa da'õ, ba ifoeli ia ba golombasewa ba Giligala Josoea, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe.

FAZA 11.

I. Fanoewõ Josoea Jabino andrõ ba si fao chõnia. II. Atoe'a ira ba Hasora, ba lahalõ chõra danõ andrõ ma'afefoe. III. Fangohori Iraono Genaki andrõ.

I. **Ba** me irongo da'õ Jabino, razo Hasora, ba ifatenge chõ Jobabi, razo Madona ba chõ razo Zimerono ba chõ razo Nachisafi, ba ba razo jõoe, ba zohili ba ba zalo'o, raja Gineroti, ba ndraso ba ba hili ba Dora ba mbewe nasi. Dawa Gana'ana ba gatoemboecha ba ba gaechoela, Iraono Gamori ba Dawa Cheti ba Dawa Weresi ba Dawa Jeboesi ba hili ba Dawa Hewi, ba gahe hili Heremono ba danõ Misefa. Da'õ zi so moroi si jawa, awõ zabõlõ

chõra fefoe, ato sibai, timba ngawoea nene ba mbewe nasi, ba oja
5 gõi koedo ba koereta. Ba mamagõlõ razo andrõ fefoe, so ira ba molombase ira ba zinga mbombo Meromo, ba wolaoe ba Ndraono Gize-
6 raëli. Ba imane Jehowa chõ Josoea : Bõi ata'oefi ira ; na mané wa'alaŵa loeo mahemoloe, ba no tooe ba dánõ so ira fefoe, niboenoe Ndraono Gizeraëli, oebe'e ; ni'eŵa gõloe'õloe koedo chõra ba nitoenoe goeretara.
7 Ba ichamõ ira Josoea, awõ zabõlõ chõnia fefoe, lõ moedõnadõna, ba zinga mbombo Meromo andrõ, ba
8 lahawoei ira. Ba ibe'e ira ba danga Ndraono Gizeraëli Jehowa ba te'ala labe'e, ba lagohi iroegi Zidona, banoea seboea andrõ, ba iroegi Misirefo Maji ba irege ba ndraso ba Misefe, tánõ ba gatoemboecha, ba laboenoe tooe, irege samõsa lõ tosai, soloi.
9 Ba ifatõrõ chõra Josoea, niŵa'õ Jehowa chõnia : ifa'eŵa'õ gõloe'õloe koedo chõra ba ifatoenoe'õ goeretara.
10 II. **B**a mangawoeli Josoea, me loeo da'õ ba atoe'a ira ba Hasora, ba ifaboenoe'õ razora. Hõgõ mbanoea ba nõri andrõ fefoe fõna
11 Hasora andrõ. Ba laboenoe niha fefoe, si so ba mbanoea bacha, lalacha'õ, lõ lasaigõ zonoso ; ba ifa-
12 toenoe'õ Hasora andrõ Josoea. Ba mõi ba danga Josoea mbanoea razo andrõ fefoe, fabaja razora fefoe, ba ifaboenoe'õ, ilacha'õ, i'o'õ niŵa'õ genoni Lowalangi andrõ, Moze. *(Moz.*
13 *V. 20, 13)*. Ba fefoe mbanoea nitaroe'õ ba zoezoe hilihili ba lõ latoenoe Iraono Gizeraëli, ha si'aikõ Hasora andrõ ifatoenoe'õ Josoea.
14 Ba hadia ia fefoe nisõndrara ba mbanoea andrõ ba oerifõra, ba lahalõ chõra Iraono Gizeraëli ; ba niha fefoe, ba laboenoe, lahori,
15 samõsa lõ la'orifi. Si mane niŵa'õ Jehowa chõ genoninia Moze, si manõ mege niŵa'õ Moze chõ Josoea ; da'õ ifatõrõ Josoea ; ma'ifoe lõ'õ si lõ i'o'õ niŵa'õ Jehowa chõ Moze. Ba 16
ihalõ chõnia danõ andrõ, ma'afefoe, sohili andrõ ba tánõ raja, ma'afefoe, ba tanõ Gosena, ma'asagõrõ, ba daso andrõ ba salo'õ ba hili Ndraono Gizeraëli andrõ ba daso si fabõbõ ba da'õ,
i'otarai hili andrõ si lõ eoeeoe, sanõsõ, 17
mafi ba Ze'ira, iroegi Mba'ali Gado ba ndraso ba gahe hili Libano, ba gahe hili Heremono ; ba dozi razora, ba mõi ba dangania, ba te'ala
ibe'e, iboenoe. Ba ara i'anoewõ'õ 18
razo andrõ fefoe Josoea. Ba samboea 19
lõ banoea sangaloeloe ba Ndraono Gizeraëli, ha Dawa Hewi andrõ, banoea Gibeona ; oi ba wanoewõ
mõi chõra. Moroi chõ Jehowa sa, 20
wa abe'e dõdõra, ba wasõndrata ba Ndraono Gizeraëli, ena'õ tola lafakiko ira, lõ fa'ahachõ dõdõ, ena'õ tola lahori, si mane niŵa'õ Jehowa chõ Moze.

III. **B**a me loeo da'õ, ba maoso 21
Josoea, ba wangohori Iraono Genaki andrõ ba hili, ba Heberona ba ba Debira ba ba Ganaba, ba hili Ndraono Joeda andrõ ba ba hili Ndraono Gizeraëli, ma'afefoe ; ba ifakiko ira, fabaja banoea chõra. *(Moz. IV. 13, 23)*. Lõ nisaigõ Iraono Genaki, ba danõ Ndraono Gizeraëli, ha ba Gasa ba ba Gata ba ba Gasoto so zi tosai. *(Sam. I. 17, 4)*. Ba ihalõ chõnia danõ ma'afefoe 23
Josoea, itõrõ sibai niŵa'õ Jehowa chõ Moze, ba ibe'e tána chõ ba Ndraono Gizeraëli, dali wabaliŵara ba madora. Ba lõ'õ sa'ae fanoewõ ba danõ, ahono.

FAZA 12.

I. Tõi razo andrõ nihori, jefo Joridano. II. Tõi razo ba zi ndroehoe tanõ Gana'ana.

I. Ba da'e dõi razo ba danõ, ni- 1
soewõ Ndraono Gizeraëli ba nihalõra tanõ, jefo Joridano, tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai mboto Garono, iroegi hili Heremono ba he salo'o tanõ fefoe, tánõ ba gatoe-

2 mboecha loeo : Sihona, razo Ndraono Gamori, banoea Hesibona, si so barõ mbawa tanõ andrõ, i'otarai Naroëri andrõ ba mbewe Garono ba taloe ndraso andrõ ba si matonga Gileadi, iroegi mboto Jaboko, ola Ndraono Gamori, *(Moz.* 3 *IV. 21, 24)*, ba salo'o andrõ, iroegi mbawa Kineroti, tánõ ba gatoemboecha, ba iroegi ziloea'asi ba zalo'o, siloea'asi nasio, tánõ ba gatoemboecha, tánõ ba Mbeti Jesimoti ba 4 tánõ raja, ba gahe hili Wisiga. Ba tanõ Ogi andrõ, razo Mbazana, si tosai seboea niha andrõ, banoea Gasaroti ba Ederai *(Moz. V. 3, 11)*. 5 si so barõ mbawa hili Heremono ba Salecha ba tanõ Mbazana ma'afefoe, irege nola Ndrawa Gesoeri ba ola Ndrawa Ma'achati ba si matonga Gileadi, iroegi nola chõ Zihona andrõ, razo Hesibona. Moze andrõ, enoni Lowalangi, awõ Ndraono Gi- 6 zeraëii zolawa ja'ira, ba Moze andrõ, enoni Lowalangi, zame'e tánõ andrõ tána ba mado Roebeno ba ba mado Gado ba ba zi matonga mado Manase. *(Moz. V. 3, 12)*.

7 II. **B**a da'e dõi razo nilawa Josoea ba Iraono Gizeraëli ba danõ ba zi tambai Joridano, tánõ ba gaechoela loeo, i'otarai Mba'ali Gado ba ndraso, ba gahe hili Libano, iroegi hili andrõ si lõ eoeeoe, so'anõsõla ba Ze'ira, nibe'e Josoea tána ba mado Ndraono Gizeraëli, 8 dali wabaliwara, ba hili ba ba ndraso ba ba salo'o ba ba zanaere ba ba danõ si mate ba tánõ raja : Dawa Cheti ba Iraono Gamori ba Dawa Gana'ana ba Dawa Weresi ba Dawa Hewi ba Dawa Jeboesi : 9 Samõsa razo Jericho ba samõsa razo 10 Ga'i, ba ngai Mbetiëli. Ba samõsa razo Jeroezalema ba samõsa razo 11 Heberona. Ba samõsa razo Jara- 12 moeti ba samõsa razo Lachisi. Ba samõsa razo Negelona ba samõsa 13 razo Gezeri. Ba samõsa razo Debira 14 ba samõsa razo Gederi. Ba samõsa razo Horama ba samõsa razo Garadi. Ba samõsa razo Libena ba sa- 15 mõsa razo Gadoela. Ba samõsa razo 16 Makeda ba samõsa razo Mbetiëli. Ba samõsa razo Dafoea ba samõsa 17 razo Heferi. Ba samõsa razo Gafeka 18 ba samõsa razo Lasaro. Ba samõsa 19 razo Madona ba samõsa razo Hasora. Ba samõsa razo Zimerono 20 Merono ba samõsa razo Nachizafi. Ba samõsa raza Da'anachi ba sa- 21 mõsa razo Megido. Ba samõsa razo 22 Gedesi ba samõsa razo Jokenea, ba gahe hili Garemeli. Ba samõsa razo 23 Dora, banoea Nafoti Dora, ba samõsa razo niha baero andrõ, ba Giligala. Ba samõza razo Diresa. Tõloe 24 ngafoeloe a sara razo fefoe.

FAZA 13.

I. Iwa'õ chõ Josoea wamaosa tanõ Jehowa. II. Tána ba zi domboea mado a matonga, jefo Joridano. III. Tána ba mado Roebeno. IV. Tána ba mado Gado. V. Tána ba zi matonga mado Manase.

I. **B**a me no atoea Josoea, me 1 no noemalõ ndrõfi chõnia, ba imane Jehowa chõnia : Hiza, no atoea ndra'oegõ, no noemalõ ndrõfioe, ba ebolo sibai na danõ, si lõ hoemalõ. Ba da'õ danõ si tosai na, si lõ moe- 2 halõ : Tanõ Ndrawa Wilisiti ma'afefoe ba tanõ Gesoeri ma'asagõrõ. *(Sam. I. 27, 8)*. I'otarai Zihora a- 3 ndrõ, ola danõ Miseraji, tánõ ba gatoemboecha loeo, iroegi nola Nekerona andrõ, tánõ jõoe, ba tanõ Ndrawa Gana'ana labe'e : salawa Wilisiti andrõ si dalima, salawa Gasa ba salawa Gasoto ba salawa Gasekalo ba salawa Gata ba salawa Nekerona, awõ Ndrawa Gawi andrõ, tánõ raja. Tanõ Ndrawa Gana'ana 4 andrõ, ma'asagõrõ, ba tanõ Meara, tanõ mbanoea Zidona, iroegi Gafeka, iroegi nola Ndraono Gamori, ba 5 tanõ mbanoea Gebala andrõ, ba hili Libano ma'afefoe, tánõ ba gatoemboecha, i'otarai Mba'ali Gado,

ba gahe hili Heremono, iroegi tánõ
6 ba Hamata. Dozi banoea ba hili
andrõ, i'otarai hili Libano, iroegi
Misirefo Maji, fefoe mbanoea Zidona,
ba ja'odo zanimba fõna Ndraono
Gizeraëli; faosa manõ ba Ndraono
Gizeraëli, laoe dahõdahõ, tána chõra
si lõ teboelõ ba nga'õtõra, si mane
7 niŵa'õgoe chõoe. *(F. 11, 8).* Ba
fosasi sa'ae danõ andrõ, tána chõ,
ba mado andrõ si siŵa ba ba zi
matonga mado Manase.
8 II. **A**wõ da'õ [awõ zi matonga]
latema mege dána chõra mado Roe-
beno ba mado Gado, me ifachoi
chõra Moze, jefo Joridano, tánõ ba
gatoemboecha, itõrõ nibe'e Moze,
enoni Jehowa andrõ, chõra. *(Moz.*
9 *IV. 32, 33).* I'otarai Garoëri andrõ,
ba mbewe Garono, mbanoea andrõ
ba daloe ndraso, awõ zalo'o andrõ
ma'afefoe — Medeba ba Dibona —
10 awõ fefoe mbanoea Zihona andrõ,
razo Ndraono Gamori, ba Hesibona,
11 iroegi nola Ndraono Gamoni, ba
Gileadi, awõ danõ Gesoeri andrõ ba
tanõ Ma'achati, ba he hili Here-
mono, ma'afefoe, ba tanõ Mbazana
12 ma'afefoe, iroegi Zalecha, tanõ Ogi
andrõ, razo Mbazana, ba Gasaroti
ba ba Gederai. Si tosai seboea niha
andrõ da'õ, nilaŵa Moze ba niti-
13 mbania. *(Moz. V. 3, 11).* Ba banoea
Gesoeri andrõ ba banoea Ma'achati,
ba lõ latimba Iraono Gizeraëli, ba
lõ teboelõ ba Ndraono Gizeraëli
mbanoea Gesoeri, ba banoea Ma'-
achati õsa, iroegi ma'õchõ andre.
14 Ha ba mado Lewi lõ ibe'e dána
chõ; Jehowa, Lowalangi Ndraono
Gizeraëli, dána chõra, si mane nifa-
boe'oenia chõra. *(Moz. IV. 18, 8).*
15 III. **B**a no ibe'e ba mado Roebeno
16 Moze, i'ohia'õ wabaliŵara. Ba tána
chõra i'otarai Garoëri andrõ, ba
mbewe Garono, mbanoea andrõ ba
daloe ndraso ba salo'o andrõ fefoe ba
17 ngai Medeba. Hesibona ba banoea si
fabõbõ chõra, ba salo'o tanõ andrõ,
Dibona ba Bamoti Mba'ali ba Beti
Mba'ali Meono, ba Jasa ba Kedemoti 18
ba Mefa'ata, ba Kiriata'i ba Sibema 19
ba Sereti Sahara, ba hili ba ba
ndraso. Ba Beti Weoro ba sanaere 20
hili Wisiga ba Beti Jezimoti, awõ 21
fefoe mbanoea ba salo'o ba he
ma'asagõrõ danõ Zihona andrõ, razo
Ndraono Gamori, ba Hesibona, nisoe-
wõ Moze no, fabaja salaŵa Ndraono
Midiano andrõ: Ewi ba Rekema ba
Soeri ba Hoeri ba Reba, awõ Zihо-
na andrõ, ba danõ. Ba he si faeta 22
andrõ, Bileamo, ono Mbeori, ba la-
boenoe Iraono Gizeraëli si'õli, awõ
dánõ bõ'õ andrõ niboenoera. Ba ola 23
mado Roebeno zoei, ba Joridano,
bewenia andrõ. Da'õ dána ba wabа-
liŵa mado Roebeno andrõ, banoea
andrõ, awõ halama soja chõra.
IV. **B**a no ibe'e ba mado Gado 24
Moze i'ohia'õ wabaliŵara; ba tána 25
chõra, ba Ja'ezeri, awõ mbanoea
Gileadi fefoe ba matonga danõ
Ndraono Gamoni, iroegi Garoëri a-
ndrõ, tánõ ba gatoemboecha, i'ota-
rai Raba. Ba i'otarai Hesibona, 26
iroegi Ramata Misefe ba Betoni,
ba i'otarai Mahana'i, iroegi nola
Debira. Ba ba ndraso, ba Beti Ha- 27
rama ba Beti Nimera ba Soechota
ba Safona, si tosai banoea Zihona
andrõ, razo Hesibona, ola Joridano,
iroegi mbalõ mbaŵa Kineroti, jefo
Joridano, tánõ ba gatoemboecha.
Da'õ dána ba mado Gado, balazi 28
wabaliŵara, banoea andrõ, awõ ha-
lama soja chõra.
V. **B**a no ibe'e ba zi matonga 29
mado Manase Moze, ba da'e dána
ba zi matonga mado Manase andrõ,
balazi wabaliŵara: Tanõra andrõ, 30
ba i'otarai Mahana'i ba te'oe'oe
danõ Mbazana ma'afefoe, tanõ Ogi
andrõ, razo Mbazana, ma'asagõrõ,
awõ fefoe zi fahalama andrõ chõ
Ja'iro, ba Mbazana, õnõ ngafoeloe
banoea. Ba si matonga danõ Gileadi 31
ba Asaroti ba Ederai, banoea seboea
andrõ ba danõ Ogi ba Mbazana.
Da'õ zi mõi ba Ndraono Machiro

andrõ, ono Manase, ba wabaliŵa zi
32 matonga Ndraono Machiro. Da'õ
danõ nifaosa Moze, ba zalo'o tanõ
Moabi, jefo Joridano, tánõ ba ga-
toembacha, ba gamaoedoe Jericho.
33 Ba ba mado Lewi, ba lõ ibe'e Moze
dána chõra tanõ; Jehowa, Lowala-
ngi Ndraono Gizeraëli, dána chõra,
si mane nifaboe'oenia chõra.

FAZA 14.

I. Tefaosa danõ Gana'ana, fada-
hõdahõ ira. II. Tána chõ Galebi
andrõ.

1 I. **D**a'õ nitema Ndraono Gizeraëli
tána chõra, ba danõ Gana'ana, ni-
faosa Geleazari ere andrõ ba Josoea,
ono Noeni, ba satoea zalaŵa mado
2 Ndraono Gizeraëli chõra. Me lafaosa
chõra, me fadahõdahõ, si mane ni-
ŵa'õ Jehowa, nifa'ema Moze, ba
wame'e ba madora andrõ, si siŵa
3 a matonga. *(Moz. IV. 26, 55).* Ba
ba zi domboea a matonga mado
andrõ, ba noa sa'ae ibe'e Moze dána
chõra, jefo Joridano. Ba ba mado
Lewi, ba lõ ibe'e dána chõra tanõ,
4 ba ngaira, Me no domboea mado
Ndraono Josefo, Manase ba Eferaji.
Andrõ lõ labe'e ba mado Lewi dána
chõ ba danõ, ha banoea, nahiara,
ba benoea, ba nikoebaloi oerifõ, ba
5 gamagamara. *(Moz. IV. 35, 2).* Si
mane niŵa'õ Moze, si manõ lafa-
tõrõ Iraono Gizeraëli, ba lafaosa
danõ.

6 II. **B**a la'ondrasi Josoea ba Gili-
gala, Iraono Joeda ba imane chõnia
Kalebi andrõ, ono Jefoene, ma'ce-
woe Genasi andrõ: Õ'ila niŵa'õ
Jehowa chõ Moze, enoni Lowalangi
andrõ, ba Gadesi Mbarenea, ba chõ-
goe andre ba ba chõoe. *(Moz. IV.*
7 *14, 24).* Õfa woeloe fache ndra'o,
me ifatenge ndra'odo Moze, enoni
Jehowa andrõ, moroi ba Gadesi
Mbarenea, ba wamaoeze tanõ, ba
oe'ombacha'õ chõnia zi fadoehoe
8 dõdõgoe. Ba talifoesõgoe andrõ, si
mõi awõgoe misi jaŵa, ba atalõ
dõdõ mbanoeada labe'e, ba ja'odo,
ba no oe'o'õ sibai chõ Lowalangigoe,
Jehowa. Ba fahõloe Moze, me loeo 9
da'õ, imane: Si ndroehoendroehoe,
chõoe ba chõ ma'oewoemõ danõ
andrõ, nihoendragõ gaheoe, tána
chõmi, si lõ teboelõ, iroegi zi lõ
aetoe, me no o'o'õ sibai chõ Lowa-
langioe, Jehowa! Ba faigi iada'e, no 10
i'orifi ndra'odo Jehowa, itõrõ niŵa'-
õnia, si õfa woeloe a lima fache
andrõ, i'otarai me iŵa'õ da'õ chõ
Moze Jehowa, gõtõ wangõrõngõrõ
Ndraono Gizeraëli ba danõ si mate,
ba tobali ŵaloe ngafoeloe a lima
fache ndra'odo iada'e. Ba fa'abõ- 11
lõgoe na ma'õchõ, ba si mane me
loeo ifatenge ndra'o Moze; faoma
wa'abe'e mbotogoe, he me loeo da'õ,
ba he ma'õchõ andre, ba wasõndrata
ena'õ ba ba wofanõfanõ heza mõi.
Ba iada'e, ba tehe chõgoe hili a- 12
ndre, nitõrõ li Jehowa, me loeo
da'õ; noa sa õrongo, me loeo da'õ,
wa so Ndraono Genaki ba da'õ, si
so banoea seboea ba saro. Te ito-
lodo Jehowa, ba wanimba ja'ira,
si mane niŵa'õ Jehowa. *(Moz. IV.*
13, 23). Ba ifahowoe'õ ia Josoea 13
ba itehe chõ Galebi andrõ, ono
Jefoene, Heberona andrõ, tána chõ-
nia, si lõ teboelõ mitooe. *(Sangoe-*
hoek. I, 20). Ba tobali chõ Galebi, 14
ono Jefoene, ma'oewoe Genasi, He-
borona andrõ, tána chõnia si lõ
teboelõ, iroegi ma'õchõ andre, bõrõ
me no i'o'õ sibai chõ Jehowa, Lo-
walangi Ndraono Gizeraëli. Ba tõi 15
Heberona andrõ fõna, ba Kiriati
Garaba (banoea Garaba); fondrege
zabõlõ ba Ndraono Genaki Garaba
andrõ. Ba lõ'õ sa'ae fanoewõ ba
danõ, no ahono.

FAZA 15.

I. Tána ba mado Joeda. II. Tána
chõ Galebi ba chõ Gotenieli. III.
Tõi mbanoea ba mado Joeda.

I. **B**a tána ba Ndraono Joeda 1
andrõ ba wabaliŵara, ba tánõ ba

nola Ndraono Gedomo, miraja, tánõ ba danõ si mate Sini andrõ, fondre-
2 ge raja. Ba olara tánõ raja, ba i'otarai mbalõ ziloea'asi, sadõni ia
3 andrõ miraja. Ba tohoetohoenia irege raja hili Nakerabi, misa ba Zini ba misi jawa, miraja, i'otarai Kadesi Mbarenea, ba noemalõ ba Heserona ba mijawa ba Gadara, ba manalinga
4 zi'oe ba iroegi Garaka, ba noemalõ misa ba Gasemo ba iroegi nidanõ Miseraji andrõ ba aetoe ba mbewe
5 nasi. Da'õ nola tánõ raja. Ba ola tánõ ba gatoemboecha ba siloea'asi nasio, iroegi loeaha Joridano. Ba ola mijõoe, ba i'otarai mbalõ ziloea'-
6 asi, loeaha Joridano andrõ. Ba noemalõ misi jawa ba Mbeti Hogela ba misa, iroegi jõoe Mbeti Garaba ba mijawa, irege gowe Mbohani
7 andrõ, ma'oewoe Roebeno. Ba noemalõ mijawa ba Debira, i'otarai ndraso Achori andrõ, ba isawa mijõoe Giligala, ba gamaoedoe hili Gadoemi, raja mbombo andrõ. Ba noemalõ ba goemboe loeo andrõ ba
8 iroegi goemboe Rogeli. Ba noemalõ misi jawa ba ndraso chõ Mbeni Hinomo, raja hili Ndraono Jeboesi, ja'ia Jeroezalema andrõ. Ba itohoegõ mijawa, ba zoezoe hili andrõ, tánõ ba gatoemboecha na ta'otarai ndraso chõ Mbeni Hinomo ba mbalõ zalo'o tanõ
9 Refa'i, tánõ jõoe. Ba moroi ba zoezoe hili andrõ, ba noemalõ ba goemboe nidanõ Nefetoa andrõ, ba iroegi mbanoea andrõ ba hili Geferona, ba manakõi ba Mba'ala, ja'ia
10 Kiriati Je'ari. Ba moroi ba Mba'ala, ba isawa gaechoela loeo, hili Ze'ira, ba itõrõ gahe hili Jeari, tánõ jõoe; ja'ia Gezalo, ba noemalõ misa ba Mbeti Zemesi ba misa ba Dimena.
11 Ba itohoegõ mijõoe, irege hili Nekerona andrõ ba manakõi ba Zicherona, noemalõ ba hili Mba'ala ba itohoegõ irege Jabeneli, ba tobali
12 aetoe ba mbewe nasi. Ba ola tánõ ba gaechoela loeo, ba asi seboea, bewenia andrõ. Da'õ nola Ndraono Joeda andrõ, ba wabaliwara, fasoei.

II. **Ba** chõ Galebi, ono Jefoene 13 andrõ, ba ibe'e tána chõ ba danõ Ndraono Joeda andrõ, dali niwa'õ Jehowa chõ Josoea, mbanoea Garaba andrõ, ama Genaki, ja'ia Heberona andrõ. Ba itimba ba 14 da'õ Kalebi nono Genaki andrõ, si datõloe, Sezai ba Ahima ba Talamai, nga'õtõ Genaki. *(Moz. IV. 13, 23).* Ba moroi ba da'õ mõi ia misi 15 jawa, ba wanoewõ banoea Debira. Ba tõi Debira andrõ fõna, ba Kiriati Zeferi. Ba imane Kalebi: 16 Na so zolawa Giriati Zeferi, na atoe'a ia, ba oebe'e chõnia nonogoe Achesa. *(Sangoehoek. 1, 12–15).* Ba 17 atoe'a Goteniëli, ono Genasi, achi Galebi, ba ibe'e dongania nononia Achesa. *(Moz. IV. 33, 12).* Ba me 18 tehalõ ia, ba ifarooe Goteniëli, ba wangandrõ benoea, sagõrõ, chõ namania. Mõi ia tooe moroi ba galide; ba imane chõnia Kalebi: Hana? Ba imane: Be'e chõgoe howoeho- 19 woe! Noa sa'ae õbe'e ndra'o miraja, ba õbe'e gõi chõgoe goemboe nidanõ! Ba ibe'e chõnia goemboe si jawa ba oemboe si tooe.

III. **Da**'õ dána ba Ndraono Joeda 20 andrõ, ba wabaliwara. Ba banoea 21 ba mbalõ danõ Ndraono Joeda andrõ, ba nola Ndraono Gedomo, tánõ raja, ba da'e dõi: Kabize'eli ba Ederi ba Jagoera, ba Kina ba 22 Dimona ba Adada, ba Kedesi ba 23 Hasora ba Jitenani, ba Sifi ba Telemi 24 ba Bealoti, ba Hasara Hadata ba 25 Kerioti Heserona, ja'ia Hasora, ba 26 Amana ba Sema ba Molada, ba 27 Hasara Gada ba Hesimona ba Beti Feleti, ba Hasara Soeali ba Beri 28 Seba ba Bisiotia, ba Ba'ala ba 29 Ijima ba Esema, ba Eletoladi ba 30 Kesila ba Horama, ba Sikelagi ba 31 Madimana ba Sanasana, ba Lebaoti 32 ba Silihima ba A'ina ba Rimona — doea woeloe a siwa banoea, awõ zi fahalama chõra. Ba ba ndraso, ba 33 Esa'ola ba Sorea ba Asena, ba Sanoa 34

ba Eni Gani ba Tafoea ba Enamo,
35 ba Jaramoeti ba Adoela ba Socho ba
36 Aseka, ba Sa'ara'i ba Adita'i ba Gedera ba Gederota'i — feleõfa banoea,
37 awõ zi fahalama chõra. Ba Senana
38 ba Hadasa ba Migidala Gado. Ba
39 Dileano ba Misefe ba Jokite'eli, ba
40 Lachisi ba Bosakati ba Egelona, ba
41 Kabona ba Lamasi ba Kiteli, ba Gederoti ba Beti Dagono ba Na'ama ba Makeda, — feleõnõ banoea, awõ
42 zi fahalama chõra. Ba Libena ba
43 Eteri ba Asana, ba Jifita ba Asena
44 ba Nesibi, ba Kegila ba Achisibi ba Maresa, — siwa banoea, awõ zi
45 fahalama chõra. Ba Ekerona, awõ zi fabõbõ ba da'õ ba si fahalama
46 chõra. Fefoe, i'otarai Nekerona, noemalõ ba mbewe nasi, ba ngai
47 Gasoto, awõ zi fahalama chõra. Ba Asoto andrõ ba si fabõbõ chõra ba si fahalama, ba Gasa, awõ zi fabõbõ chõra, awõ zi fahalama, iroegi nidanõ Miseraji andrõ; ba ola nasi
48 seboea andrõ, bewenia. Ba ba zohili,
49 ba Samiri ba Jatiri ba Socho, ba Dana ba Kiriati Sana, ja'ia Debira
50 andrõ, ba Anaba ba Esihemo ba
51 Anima, ba Gosena ba Holono ba Gilo — felezara banoea, awõ zi fahalama chõra. Ba Araba ba Doema
52 ba Eseano, ba Janoema ba Beti
53 Tafoea, ba Afeka, ba Hoemeta ba Kiriati Garaba, ja'ia Heberona andrõ, ba Siora — siwa banoea, awõ
54 zi fahalama chõra. Ba Ma'ona ba
55 Karemeli ba Sifi ba Joeta, ba Jeze-
56 re'eli ba Jokedea ba Sanoa, ba Ka'ino ba Gibea ba Timena — foeloe
57 banoea, awõ zi fahalama chõra. Ba Halihoela ba Betisoeri ba Gedoro,
58 ba Ma'arata ba Beti Anota ba Eleteko, — õnõ banoea, awõ zi fahalama
59 chõra. Ba Kiriati Mba'ali, ja'ia Giriati Jeari, ba Raba — domboea ba-
60 noea, awõ zi fahalama chõra. Ba ba danõ si mate, ba Beti Garaba
61 ba Midini ba Sechacha, ba Nibesana ba Iri Hamelachi ba Engedi, — õnõ banoea, awõ zi fahalama chõra. Ba Iraono Jeboesi andrõ, 63
62 banoea, Jeroezalema, ba tebai latimba Iraono Joeda, ba tobali oroedoe ba Ndraono Joeda Ndraono Jeboesi andrõ ba Jeroezalema, iroegi ma'õchõ andre.

FAZA 16.

I. Tána ba ma'oewoe Josefo. II. Tána ba mado Geferaji.

I. **B**a latema dána chõra Iraono 1
Josefo, i'otarai Joridano ba gamaoedoe Jericho, tánõ ba gatoemboecha, i'otarai nidanõ andrõ ba Jericho, tanõ si mate andrõ mijawa, i'otarai Jericho, noemalõ ba hili
Mbetiëli andrõ. Ba i'otarai Mbetiëli 2
[ola andrõ] isawa Loesi ba misa ba
danõ Gareki, ba Gataroti. Ba isawa 3
mitooe ba gaechoela loeo, ba danõ Ndraono Jafeleti, iroegi danõ Mbeti Horona tooe ba irege Geseri ba
aetoe ba mbewe nasi. Da'õ nitema 4
Ndraono Josefo andrõ, Manase ba Eferaji, tána chõra ba ndraono mitooe.

II. **B**a da'e nola Ndraono Geferaji, 5
ba wabaliwara: Ola danõra tánõ ba gatoemboecha, ba Ateroti Adara, ba noemalõ ba Mbeti Horona jawa, ba itohoegõ iroegi mbewe nasi. Ba 6
ola tánõ jõoe, ba Michemeta ba isawa tánõ ba gatoemboecha ba Da'anata Silo ba itõrõ zinga da'õ, tánõ ba gatoemboecha, i'otarai Janoha. Ba i'otarai Janoha, ba noe- 7
malõ mitooe ba Gataroti ba ba Na'arata ba faola ba danõ Jericho andrõ
ba aetoe ba mbewe Joridano. Ba 8
i'otarai Dafoea, ba itoetoeroe gaechoela loeo, noemalõ ba mbombo Kana ba aetoe ba mbewe nasi. Da'õ dána ba Ndraono Geferaji, ba wabaliwara, si lõ teboelõ ba Ndraono mitooe. Ba banoea andrõ, ni'oniagõ 9
banoea Ndraono Geferaji ba danõ Ndraono Manase, banoea andrõ fefoe, awõ zi fahalama chõra. Ba lõ 10
latimba Ndrawa Gana'ana ba Geseri. Ba tobali oroedoe ba Ndraono Ge-

feraji Ndrawa Gana'ana, iroegi ma'õchõ andre, ba tobali sangai halõwõ chõra.

FAZA 17.

I. Tána ba zi matonga mado Manase. II. Fekõkõkõkõ Ndraono Josefo ba dána chõra andrõ.

1 I. **B**a latema dána chõra mado Manase, me no si a'a ndraono Josefo Manase andrõ. **T**ána chõ Machiro, si a'a ndraono Manase, ama Gileadi, ba tanõ Gileadi ba tanõ Mbazana,
2 me no sabõlõ ba wanoewõ ia. Ba dozi ma'oewoe Manase, si tosai, ba latema dána chõra, balazi wabaliwara: ma'oewoe Gabiëzeri ba ma'oewoe Heleki ba ma'oewoe Gazeriëli ba ma'oewoe Zechema ba ma'oewoe Heferi ba ma'oewoe Zemida. Da'õ ndra matoea, ma'oewoe Mana-
3 se, ono Josefo, ba wabaliwara. Ba chõ Zelofadi, ono Heferi ono Gileadi ono Machiro ono Manase, ba lõ ono matoea, ha ono alawe; ba da'e dõi nononia alawe: Mala ba Noa ba Hogela ba Milika ba Tirisa.
4 *(Moz. IV. 27, 1 b. t.).* Ba mõi ira chõ Geleazari ere andrõ ba chõ Josoea, ono Noeni, ba ba zalawa andrõ, lamane: No iwa'õ Jehowa, labe'e dána chõma gõi, bangai ndra talifoesõma. Ba ibe'e chõra, dali goroisa Jehowa andrõ, dána chõra, ba ngai ndra
5 talifoesõ namara. Tobali dafoeloe mo'oeracha ba mado Manase, lõ lai danõ Gileadi ba tanõ Mbazana, jefo
6 Joridano, me latema gõi dána chõra ma'oewoe Manase ono alawe, ba ngai ma'oewoenia ono matoea. Ba tanõ Gileadi andrõ, ba tána ba
7 zi tosai ma'oewoe Manase. Ba ola danõ mado Manase, ba i'otarai danõ Mado Gaseri, noemalõ ba Michimeta, tánõ ba gatoemboecha i'otarai Zichema. Ba isawa gambõlõ ba mba-
8 noea Neni Dafoea. Tanõ Dafoea andrõ, ba ba mado Manase ba banoea Dafoea, ba nola Manase, ba ba
9 mado Geferaji. Ba itohoegõ mitooe ola, ba mbombo Kana, bewe nidanõ tánõ raja; banoea da'õ, ba gotaloea mbanoea mado Manase, ba tána ba mado Geferaji. Ba i'õtõ nidanõ ola mado Manase, ihene mbewenia tánõ jõoe ba aetoe ba mbewe nasi. Tánõ 10
raja, ba ba mado Geferaji, ba tánõ jõoe, ba ba mado Manase, ba ola mbewe nasi. Ba tánõ jõoe, ba faola ba mado Gaseri, ba tánõ ba gatoemboecha, ba ba mado Isasari. Ba 11
ba danõ mado Isasari ba ba dánõ mado Gaseri, ba banoea Manase na Mbeti Zeana ba si fahalama chõra, ba Jibelea ba si fahalama chõra ba banoea Dora ba si fahalama chõra ba banoea Neni Dora ba si fahalama chõra ba banoea Da'anachi ba si fahalama chõra, ba si tõloe hili banoea Megido ba si fahalama chõra andrõ. Ba tebai latimba mbanoea 12
da'õ no mege mado Manase, ba tobali. faloecha Ndrawa Gana'ana lõ teboelõ ira ba danõ da'õ. Ba me 13
itoegoe abõlõ Ndraono Gizeraëli, ba labe'e sangai halõwõra Ndrawa Gana'ana andrõ; ba lõ aloea latimba.

II. **B**a hoemede Ndraono Josefo 14
andrõ chõ Josoea, lamane: Hana wa ha samboea mado motanõ, ha samboea mado mo'oeracha õbe'e chõma, ba no ato ndra'aga, me no ifahowoe'õ ndra'aga Jehowa, iroegi ma'õchõ andre? Ba imane chõra 15
Josoea: Na no ato ami, ba mi'ae mijawa ba hili ba zatoea eoe, molahoi chõmi ba da'õ, ba danõ Ndraono Weresi ba ba danõ Ndrawa Refa'i, na ambõ tanõ chõmi ba hili mado Geferaji! Ba lamane Iraono 16
Josefo: Ambõ tanõma hili andrõ, ba no mokoereta si'õli Ndrawa Gana'ana andrõ fefoe, ba ndraso andrõ ba banoea Mbeti Zeana, awõ zi fahalama chõra ba ba ndraso Jezere'eli andrõ. Ba imane Josoea 17
ba ma'oewoe Josefo andrõ, mado Geferaji, ba ba mado Manase: Ato ami ba sabõlõ, bõi ha samboea mado motanõ chõmi; labe'e chõmi 18

zamboea hili: na no satoea eoe, ba mi'obõ, ba chõmi gõi zi faola ba da'õ. Mitimba sa'ae Ndrawa Gana'ana andrõ, me no mokoereta si'õli ira ba me no sabõlõ.

FAZA 18.

I. Lafa'anõ nose gamaboe'oela li ba Zilo. Famaosa tanõ si tosai. II. Tána ba mado Mbenijami.

1 I. **Ba** owoelo mbanoea Ndraono Gizeraëli fefoe, ba Zilo. Ba da'õ lafa'anõ nose gamaboe'oela li andrõ, me no mõi barõ mbawara danõ.
2 Ba fitoe mado zi tosai Iraono Gize-
3 raëli, ba zi lõ moefaosa tanõ na. Ba imane Josoea ba Ndraono Gizeraëli: Ha wa'ara arõrõ manõ ami, wa lõ mõi ami, ba wangai chõmi tanõ andrõ, nibe'e Jehowa, Lowalangi
4 ndra toeami, chõmi? Mi'ohe chõgoe niha, datõloe zamboea mado, ba da'oefatenge ira, ena'õ mõi ira manõrõi tanõ, ena'õ labe'e ba zoera he ndrege dána chõra, ba manga-
5 woeli ira chõgoe. Ba ndramoe'ofitoe, wamaosa chõra. Ba mado Joeda dána chõra raja ba ba mado Josefo dána chõra jõoe, lõ teboelõ.
6 Ba ja'ami, na no mi'ofitoe, ba mibe'e ba zoera ba mi'ohe chõgoe ba da'e, ena'õ oelaoe dahõdahõ chõmi ba da'e, fõna Lowalangida Jehowa.
7 Ba mado Lewi sa, ba lõ tána chõra tanõ ba ngaimi; fa'a'ere andrõ chõ Jehowa dána chõra. Ba mado Gado andrõ ba mado Roebeno ba si matonga mado Manase, ba no latema dána chõra jefo Joridano, tánõ ba gatoemboecha, nihonogõi genoni
8 Jehowa andrõ, Moze, chõra. Ba maoso ira, mofanõ. Ba ifobawa lala chõra Josoea, me mofanõ ira, ba wame'e ba zoera danõ andrõ, imane: Mi'ae'e, mitõrõi danõ, mibe'e ba zoera ba mifoeli ami chõgoe; ba oelaoe dania dahõdahõ chõmi, fõna
9 Jehowa, ba da'e, ba Zilo. Ba mofanõ ira, latõrõi danõ, la'ofitoe wame'e ba zoera, lafaigi mbanoea, ba lafoeli ira chõ Josoea ba golombasewa ba Zilo. Ba ilaoe dahõdahõ chõra Jo- 10
soea, fõna Jehowa ba Zilo, ifaosa ba da'õ danõ ba Ndraono Gizeraëli, dali wabaliwara.

II. **Ba** aloea dahõdahõ ba mado 11
Mbenijami, ba wabaliwara, ba tána chõra ba gotaloeara mado Joeda mado Josefo andrõ. Ba olara tánõ 12
jõoe, ba i'otarai Joridano, ba noemalõ mijawa ba mboto hili, jõoe Jericho, ba itohoegõ mijawa ba hili andrõ, tánõ ba gaechoela, ba noemalõ ba danõ si mate andrõ, ba Mbeti Awena. Ba i'otarai da'õ, ba 13
noemalõ ba Loesi, ihene dánõ raja mboto hili Loesi andrõ, ja'ia Mbetiëli andrõ, ba noemalõ misi tooe ba Gateroti Adara, ba hili andrõ, raja Mbeti Horona tooe. Ba ikõi'õ ia, 14
itoetoeroe misi tooe, raja hili andrõ, fõnafõna Mbeti Horona, tánõ raja, ba aetoe tánõ ba Giriati Mba'ali, ja'ia Giriati Jeari, banoea Ndraono Joeda. Da'õ nola tánõ ba gaechoela loeo. Ba ola tánõ raja, ba i'otarai 15
mbalõ mbanoea Giriati Jeari ba noemalõ misa, itoetoeroe nasi, ba iroegi goemboe nidanõ Nefetoa andrõ. Ba noemalõ mitooe ba mbalõ 16
hili andrõ, ba ngai ndraso chõ Mbeni Hinomo, tánõ ba gatoemboecha, jõoe ndraso Refa'i. Ba isawa mitooe ba ndraso chõ Hinomo, raja mboto hili Ndrawa Jeboesi andrõ, ba itohoegõ mitooe ba goemboe Rogeli. Ba 17
ikõi'õ ia mijõoe, isawa Neni Zemesi ba itohoegõ, irege Gelilota, ba gamaoedoe hili Gadoemi. Ba noemalõ mitooe ba gowe Mbohani andrõ, ono Roebeno, isawa mboto hili andrõ ba 18
gamaoedoe Garaba, tánõ jõoe, ba mitooe ba Garaba. Ba noemalõ misa, 19
iroegi jõoe mboto hili Mbeti Hogela ba aetoe ba mbalõ ziloea'asi nasio tánõ jõoe, ba loeaha Joridano. Da'õ nola tánõ raja. Ba tánõ ba gatoe- 20
mboecha, ba Joridano nola. Da'õ nola dána ba mado Mbenijami, ba wabaliwara. Ba tõi mbanoea mado 21

Mbenijami, ba Jericho ba Beti Ho-
22 gela ba Emeki Kesisi, ba Beti Ga-
23 raba ba Semara'i ba Betiëli, ba
24 Awimi ba Hafara ba Ofera, ba Kefa-
ra Amoni ba Ofeni ba Geba — fele-
ndroea banoea, awõ zi fahalama
25 chõra. Ba Gibeona ba Rama ba
26 Be'eroti ba Misefe ba Kefira ba
27 Mosa. Ba Rekema ba Jirife'eli ba
28 Tarala, ba Sela ba Elefi ba banoea
ndraono Jeboesi andrõ, ja'ia Jeroe-
zalema, ba Gibeati ba Kiriati —
feleõfa banoea, awõ zi fahalama
chõra. Da'õ dána ba mado Mbeni-
jami ba wabaliwara.

FAZA 19.

I. Tána ba mado Zimeoni. II. Tána ba mado Zeboeloni. III. Tána ba mado Isasari. IV. Tána ba mado Gaseri. V. Tána ba mado Nafetali. VI. Tána ba mado Dano. VII. Tána chõ Josoea.

1 I. **Ba** dahõdahõ fanete si fõfõna andrõ, ba tána ba mado Zimeoni, ba wabaliwa Ndraono Zimeoni andrõ. Ba tána chõra, ba te'oe'oe ba
2 dána ba mado Joeda. Tána chõra
3 Mbereseba ba Saba ba Molada ; Ba
4 Hasara Zoeala ba Bala ba Esema ba Eli Dolada ba Betoeli ba Horama,
5 ba Sikelagi ba Beti Marakobo ba
6 Hasara Zoesa, ba Beti Leba'oti ba Saroehe — feledõloe banoea, awõ zi
7 fahalama chõra. Ba Eni Rimono ba Eteri ba Asana — õfa banoea, awõ
8 zi fahalama chõra ; fabaja banoea side'ide fefoe, si tefasoei banoea seboea andrõ no mege, iroegi Mba'alati Mbe'eri, ja'ia Rama raja. Da'õ dána ba mado Zimeoni ba wabali-
9 wara. Ba no ba dána ba mado Joeda lahalõ dána ba mado Zimeoni. Me no tõra wa'ebolo ba mado Joeda, andrõ wa labe'e ba Ndraono Zimeoni õsa chõra.
10 II. **Ba** dahõdahõ si tõloe, ba tána ba mado Zeboeloni, ba wabaliwara, ba iroegi ba Zaridi dána chõra
11 andrõ. Ba tánõ ba gaechoela, ba noemalõ mijawa nolara, ba Marela, itõrõ zinga Dabeseti ba bewe mbombo andrõ, ba ngai Jokenea
12 tánõ ba gatoemboecha. Ba tánõ ba gatoembobcha loeo, ba itoetoeroe danõ Gisiloti Dabora, i'otarai Zarida, ba itohoegõ ba Daberata ba
13 mijawa ba Jafia. Ba i'otarai da'õ, ba isawa ba gatoemboecha loeo Gata Heferi ba Eti Gasimi ba itohoegõ ba Rimona ba ikõi'õ ia ba
14 Nea. Ba ifasoei da'õ mijõoe, ba Hanato, ba aetoe ba ndraso Jefita
15 Eli. Katata ba Nahala ba Simerono ba Jidala ba Betilechema, — felendroea banoea, awõ zi fahalama chõra. Da'õ dána ba mado Zeboe-
16 loni ba wabaliwara : banoea no mege, awõ zi fahalama chõra.
17 **Ba** dahõdahõ si õfa, ba tána ba
18 mado Isasari, ba wabaliwara. Tána chõra Jezere'eli ba Kesoeloti ba
19 Soenema, ba Hafara'i ba Siona ba
20 Anaharata ba Rabiti ba Kisiona ba
21 Ebesi, ba Remeti ba Eni Gani ba Eni Hada ba Beti Wasesi, ba ihene
22 Dabora ola andrõ ba Sahasima ba Beti Zemesi ba aetoe ba Joridano — feleõnõ banoea, awõ zi fahalama chõra. Da'õ dána ba mado Isasari,
23 ba wabaliwara : banoea andrõ, awõ zi fahalama chõra.
24 IV. **Ba** dahõdahõ si lima, ba tána ba mado Gaseri, ba wabaliwara.
25 Chõra Helikata ba Hali ba Beteni
26 ba Achisafi, ba Alamelechi ba Ameada ba Miseala, ba iroegi hili Garemeli, tánõ ba mbewe nasi, ba Sihora
27 Libenati. Ba isawa tánõ ba gatoemboecha Mbeti Dagono ola andrõ, ihene danõ mado Zeboeloni ba daso Jefita Eli, jõoe, ba Beti Emeki ba Negieli ba itohoegõ mijõoe ba Gaboela, ba ba Geberono ba ba Rehobo
28 ba ba Gamoni ba ba Kana ba iroegi mbanoea seboea andrõ, Sidona. Ba
29 ifoeli foeri ba Rama, ba iroegi mbanoea saro andrõ, Tiro ; ba isawa Hosi, ba aetoe ba mbewe nasi, tánõ ba Nachisibi. Ba Ako ba Afeki ba
30

Rehobo — doea woeloe a roea ba-
31 noea, awõ zi fahalama chõra. Da'õ
dána ba mado Gaseri, ba wabali-
wãra: banoea no mege, awõ zi
fahalama chõra.
32 V. **B**a dahõdahõ si õnõ, ba tána
ba mado Nafetali, ba wabaliwãra.
33 Ba olara, ba i'otarai Helefi, mana-
wa andrõ ba zinga Za'anani, ba
Adami Nekebi ba Jabine'eli, ba
iroegi Lakoema ba aetoe ba Jori-
34 dano. Ba isawa misi tooe Gasinoti
Dabora, ba itohoegõ ba Hoekoko,
ihene raja danõ mado Zeboeloni ba
tanõ mado Gaseri, tánõ ba gaechoe-
la; Joridano tánõ ba gatoemboecha.
35 Ba banoea saro Zidimi ba Seri ba
Hamata ba Rakata ba Kinereti,
36 ba Adama ba Rama ba Hasora,
37 ba Kedesi ba Ederai ba Eni Hasora,
38 ba Jireono ba Migedali Eli ba Hore-
ma ba Beti Ganata ba Beti Zemesi
— samboea ambõ doea woeloe ba-
39 noea, awõ zi fahalama chõra. Da'õ
dána ba mado Nafetali, ba waba-
liwãra: banoea andrõ, awõ zi faha-
lama chõra.
40 VI. **B**a tána ba mado Dano ba
wabaliwãra, ba dahõdahõ si fitoe.
41 Ba tána chõra, ba Sorea ba Esa'-
42 ola ba Iri Zemesi, ba Sa'alabi ba
43 Ajalona ba Jitela, ba Elono ba
44 Timenata ba Ekerona, ba Eliteke
45 ba Gibetona ba Ba'alata, ba Jehoedi
ba Bene Mbaraki ba Gata Rimona,
46 ba Me Jarako ba Rakona, fabaja
47 tanõ tánõ ba Jafo. Ba tetimba
mado Dano andrõ, lahalõ danõra
niha bõ'õ. Ba maoso mado Dano,
lasoewõ Lesema, lalawa bawa zi'õli
ba lahalõ nahiara mbanoea andrõ
ba labe'e tõi Lesema andrõ Dano,
tõi woeroegõra Dano andrõ. *(Sangoe-*
48 *hoek. 18, 27 b. t.)* Da'õ dána ba mado
Dano andrõ, ba wabaliwãra: ba-
noea andrõ, awõ zi fahalama chõra.
49 VII. **B**a me no awai lafaosa
danõ ma'asagõrõ, ba labe'e dána
chõ Josoea, ono Noeni, Iraono Gize-
50 raëli, ba danõra andrõ. La'o'õ ni-
wa'õ Jehowa, latehe chõnia mbanoea
andrõ, ni'andrõnia, Timenata Zera,
ba hili mado Geferaji. Ba i'aro'õ
mbanoea andrõ ba ibali'õ nahiania.
Da'õ dána chõra, nifaosa Geleazari 51
ere andrõ ba Josoea, ono Noeni
ba satoea mado Ndraono Gizeraëli
andrõ, ba Zilo, fõna Jehowa, ba
zinga mbawandroehõ nose gama-
boe'oela li, nilaoe dahõdahõ. Ba
tobali awai wamaosa tanõ.

FAZA 20.

**Fangohonogõi banoea sawatõ, fao-
ma fatambai Joridano.**

Ba hoemede Jehowa chõ Jo- 1
soea, imane: Õmane ba Ndraono 2
Gizeraëli: Mihonogõi mbanoea sa-
wãtõ andrõ, ni'oroi'õgoe chõ Moze,
niwa'õ chõmi: *(Moz. II. 21, 13. Moz.*
IV. 35, 10 b. t.) Ena'õ isawa da'õ 3
na so zi no mamoenoe niha si tenga
ni'odõdõgõ, si lõ moedõnadõna,
ena'õ sawãtõmi ba zolaoe balõ. Ba 4
sanawa banoea da'õ, ba jamoe'iagõ
zinga mbawa gõli mbanoea ba ja-
moe'ombacha'õ ba zatoea mbanoea
andrõ hoehoeonia ba ndramoefa'-
amõi ia jomo chõra, ndramoetehe
chõnia nahia, ba wangiagõ da'õ
chõra. Ba na igohi ia solaoe balõ, 5
ba lõ tola labe'e ba dangania za-
nge'e andrõ, me tenga ni'odõdõgõ
wamoenoenia awõnia, me tenga fa-
tioesa mege mbõrõ. Ba jamoe'iagõ 6
mbanoea andrõ, irege no moe'ohe
ia ba waloechata mbanoea, ba wa-
ngetoe'õ hoekoenia — irege mate
gere seboea, ere seboea na loeo da'õ.
Awena dania tola mangawoeli za-
nge'e andrõ ba mbanoeara ba ba
nomonia, ba mbanoea ba zi otorai
ia mege woloi. Ba la'amoni'õ Ge- 7
desi ba Galilaia, ba hili mado Na-
fetali ba Sichema ba hili mado Ge-
feraji ba Kiriati Garaba, Heberona
andrõ, ba hili mado Joeda. Ba jefo 8
Joridano, ba gamaoedoe Jericho,
tánõ ba gatoemboecha, lahonogõi
Mbeseri ba danõ si mate, ba zalo'o,

banoea mado Roebeno, ba Ramoti ba danõ Gileadi, banoea mado Gado, ba Golana, ba danõ Mbazana,
9 banoea mado Manase. Da'õ mbanoea andrõ, nihonogõi ba Ndraono Gizeraëli fefoe ba ba niha bõ'õ, si fatewoe gana chõra, ena'õ ba da'õ lasawa dozi samoenoe niha, si lõ moe'odõdõgõ, ena'õ lõ iboenoe ira solaoe balõ, lõ moe'ohe ba waloechata mbanoea.

FAZA 21.

I. Tána ba gere ba ba mado Lewi. II. Tõi mbanoea gere. III. Banoea ndraono Gahati. IV. Banoea ndraono Gereso. V. Banoea ndraono Merari. VI. Fangasiwai wangai tanõ Gana'ana.

1 I. **Ba** la'ondrasi Geleazari ere andrõ ba Josoea, ono Noeni, ba satoea mado Ndraono Gizeraëli sa-
2 toea mado Lewi, lamane chõra ba da'õ ba Zilo ba danõ Gana'ana: No iwa'õ Jehowa, nifa'ema Moze, tebe'e chõma mbanoea, nahiama, awõ mbenoea ba ngai, ba nikoebaloi oerifõma. *(Moz. IV. 35, 2 b. t.)*
3 Ba labe'e ba mado Lewi Iraono Gizeraëli dána chõra õsa, mbanoea andrõ, awõ mbenoea ba ngai, ba nikoebaloi oerifõra, la'o'õ niwa'õ
4 Jehowa. *(Nga'õt. I. 6, 54 b. t.)* Ba aloea dahõdahõ ba nga'õtõ Gahati andrõ; ba tebe'e ba ndraono Ga'aroni ere andrõ, mado Lewi, ba feledõloe banoea, nilaoe dahõdahõ; banoea mado Joeda ba banoea mado Zimeoni bá banoea mado
5 Mbenijami. Ba ba ma'oewoe Gahati tánõ bõ'õ, ba foeloe banoea, nilaoe dahõdahõ, banoea wabaliwa mado Geferaji ba banoea mado Dano ba banoea zi matonga mado Manase.
6 Ba ba ma'oewoe Gereso, ba feledõloe banoea, nilaoe dahõdahõ, banoea wabaliwa mado Isasari ba banoea mado Gaseri ba banoea mado Nafetali ba banoea zi matonga mado
7 Manase ba Mbazana. Ba ba wabaliwa ma'oewoe Merari, ba felendroea banoea, banoea mado Roebeno ba banoea mado Gado ba
8 banoea mado Zeboeloni. Ba latehe ba mado Lewi andrõ Iraono Gizeraëli mbanoea no mege, fabaja benoea ba ngai, dali dahõdahõ, la'o'õ ni'oroi'õ Jehowa chõ Moze.
9 II. **Ba** latehe mbanoea mado Joeda andrõ ba banoea mado Zimeoni andrõ, nitõtõi tõi. Ba tetehe 10 ba ndraono Ga'aroni, nga'õtõ Gahati, ono Lewi, chõra sa dahõdahõ si fõfõna. Latehe chõra mbanoea 11 Garaba andrõ, ama Genoki, ja'ia Heberona, ba hili mado Joeda, awõ mbenoea si tefasoei ja'ia. Ba naha 12 zinanõ ba ngai mbanoea, awõ halama, si fabõbõ chõnia, ba labe'e chõ Galebi, ono Jefoene, tána chõnia, si lõ teboelõ. *(Jos. 14, 14; 15, 13).* Ba ba ma'oewoe Ga'aroni, 13 ere andrõ, ba latehe mbanoea sawatõ zange'e andrõ, Heberona andrõ, fabaja benoea ba ngai ba Libena, fabaja benoea, ba Jatiro, 14 fabaja benoea ba Esemoa, fabaja benoea, ba Holona, fabaja benoea, 15 ba Debira, fabaja benoea, ba Asana, 16 fabaja benoea, ba Joeta, fabaja benoea, ba Beti Zemesi, fabaja benoea — siwa banoea, banoea mado no mege, si domboea. Ba banoea 17 mado Mbenijami: Gibeona, fabaja benoea ba ngai, ba Geba, fabaja benoea, ba Anatoti, fabaja benoea, 18 ba Alamo, fabaja benoea — õfa banoea. Tobali tetehe ba ma'oewoe 19 Ga'aroni, ere andrõ, ba feledõloe banoea fefoe, fabaja benoea ba ngai.
20 III. **Ba** ba wabaliwa ma'oewoe Gahati, mado Lewi, ba zi tosai nga'õtõ Gahati, ba si gõna ba dahõdahõ chõra, ba banoea mado Geferaji. Latehe chõra mbanoea sawatõ 21 zange'e andrõ, Sichema, fabaja benoea ba ngai, ba hili mado Geferaji ba Geseri, fabaja benoea, ba Kibi- 22 sa'i, fabaja benoea, ba Beti Horona, fabaja benoea — õfa banoea. Ba 23

banoea mado Dano: Eliteke, fabaja benoea, ba Gibetona, fabaja benoea,
24 ba Ajalona, fabaja benoea, ba Gata Rimono, fabaja benoea — õfa ba-
25 noea. Ba banoea zi matonga mado Manase: Ta'anache, fabaja benoea, ba Jibelea, fabaja benoea — do-
26 mboea banoea. Tobali tetehe ba wabaliwa ma'oewoe Gahati, si tosai andrõ, ba foeloe banoea fefoe, fabaja benoea ba ngai.
27 IV. **B**a ba ma'oewoe Gereso andrõ, fabaliwa mado Lewi, ba domboea tetehe banoea zi matonga mado Manase: banoea sawatõ zange'e andrõ, Golana ba Mbazana, fabaja benoea, ba Be'eseri, fabaja benoea.
28 Ba banoea mado Isasari: Kisiona, fabaja benoea, ba Daberata, fabaja
29 benoea, ba Jaramoeta, fabaja benoea, ba Eni Gani, fabaja benoea — õfa
30 banoea. Ba banoea mado Gaseri: Mizeali, fabaja benoea, ba Abedono,
31 fabaja benoea. Ba Helikata, fabaja benoea ba Rehobo, fabaja banoea —
32 õfa banoea. Ba banoea mado Nafetali: banoea sawatõ zange'e andrõ, Kedesi ba Galilaia, fabaja benoea, ba Hamoti Dora, fabaja benoea ba Karatana, fabaja benoea — tõloe
33 banoea. Tobali tetehe ba wabaliwa ma'oewoe Gereso andrõ feledõloe banoea, fabaja benoea ba ngai.
34 V. **B**a ba wabaliwa ma'oewoe Merari andrõ, si tosai mado Lewi, ba tetehe, banoea mado Zeboeloni, Jokenea, fabaja benoea, ba Karata,
35 fabaja benoea, ba Dimena, fabaja benoea, ba Nahalala, fabaja benoea
36 — õfa banoea. Ba banoea mado Roebeno: banoea sawatõ zange'e andrõ, Beseri andrõ, ba danõ si mate, fabaja benoea, ba Jasa, fabaja
37 benoea. Ba Kedemoti, fabaja benoea, ba Mefa'ata, fabaja benoea — õfa
38 banoea. Ba banoea mado Gado: banoea sawatõ zange'e andrõ, Ramoti ba danõ Gileadi, fabaja benoea,
39 ba Mahana'i, fabaja benoea, ba Hesibona, fabaja benoea, ba Ja'ezeri, fabaja benoea — õfa banoea fefoe. Tobali tetehe ba wabaliwa ma'oewoe 40
Merari andrõ, si tosai fabaliwa mado Lewi, felendroea banoea fefoe, tána chõra, nilaoe dahõdahõ. Ba banoea 41
mado Lewi andrõ, ba no õfa woeloe a wãloe, fabaja benoea, si te'oe'oe ba dána Ndraono Gizeraëli [bõ'õ]. Ba banoea no mege, ba samboe- 42
samboea banoea, fabaja benoea, si tefasoei ja'ia; dozi banoea no mege, ba si manõ.
VI. **B**a ibe'e ba danga Ndraono 43
Gizeraëli danõ ma'asagõrõ Jehowa, si no fahõloe ia chõ ndra toeara, ba wame'e chõra; ba lahalõ chõra ba mowanoea ira ba da'õ. Ba tefa- 44
soei danõra, ba ahono ibe'e Jehowa, itõrõ nifaboe'oenia, chõ ndra toeara, fahõloesa. Lõ si lõ te'ala chõra emalira; ibe'e ba dangara nemalira fefoe Jehowa. **Samboea lõ aechoe ba** 45
danõ taroma li si sõchi andrõ, niwa'õ Jehowa ba ma'oewoe Gizeraëli; ahori itõrõ. *(F. 23, 14).*

FAZA 22.

I. Ifofanõ zi domboea mado a matonga andrõ Josoea. II. Lafa'anõ naha wame'e soemange ba mbewe Joridano. III. Lafatenge Iraono Gizeraëli bõ'õ, lategoe wamazõchi naha wame'e soemange andrõ. IV. Laboe'a zinegoe andrõ si domboea mado a matonga.

I. **M**e loeo da'õ ifakaoni'õ Josoea 1
mado Roebeno ba mado Gado ba si matonga mado Manase, ba imane 2
chõra: No mi'õ'õ fefoe niwa'õ genoni Jehowa andrõ, Moze, chõmi ba no mifondrondrongo ligoe, fefoe hadia ia niwa'õgoe chõmi. *(Moz. IV. 32, 20, b.t.).* Lõ si farõi ami ba dali- 3
foesõmi, gõtõ wa'ara andrõ, iroegi ma'õchõ andre, ba no mi'o'õ goroisa Lowalangimi, Jehowa, lõ si fahole. *(Moz. V. 29. 8).* Ba no faloecha 4
wa'ahono dalifoesõmi, ibe'e Lowalangimi, Jehowa, itõrõ nifaboe'oenia chõra; ba mifoeli sa'ae ami chõmi, ba danõ tána chõmi, nitehe genoni

Jehowa andrõ, Moze, chõmi, jefo
5 Joridano. Ba bõi olifoe ami, jamo-
roi si'aikõ ba dõdõmi wolo'õ oroisa
andrõ nibe'e genoni Jehowa andrõ,
Moze, chõmi ba amachoitania, fa
mi'omasi'õ Lowalangimi, Jehowa,
fa bõi mamalõmalõ wanõrõmi lala
andrõ chõnia, fa mi'o'õ goroisania,
fa molemba ami chõnia, fa mihorigõ
dõdõmi ba era'erami, we'amõi eno-
6 ninia! *(Moz. V. 10, 12).* Ba i'efa'õ
ira Josoea, ifahowoe'õ ba ifofanõ,
7 ba lafoeli ira chõra. Ba ba zi ma-
tonga mado Manase ba no itoetoeroe
Moze danõ Mbazana; ba ba zi ma-
tonga, ba no itoetoeroe Josoea ba
ngai dalifoesõra ba zi tambai Jori-
dano, tánõ ba gaechoela. Ba me
ifofanõ ira chõra Josoea, me no ifa-
8 howoe'õ ira, ba lafoeli ira chõra;
no oja chõra girõgirõ, oja sibai
goerifõ ba firõ ba ana'a ba tõla ba
si'õli ba no fahõna noecha, ba lafaosa,
labe'e ba dalifoesõra õsa, nihalõra
ba nemalira andrõ.

9 II. Tobali lafoeli ira mado Roe-
beno ba mado Gado ba si matonga
mado Manase, larõi Ndraono Gize-
raëli bõ'õ, ba Zilo, ba danõ Gana'-
ana, ba we'amõi ba danõ Gileadi,
ba danõ tána chõrá, ba zowanoea
ira, dali goroisa Jehowa andrõ, nifa'-
10 ema Moze. Ba me laroegi danõ ba
zinga Joridano, ba danõ Gana'ana,
ba lafazõchi naha wame'e soemange,
seboea, mado Roebeno ba mado
Gado ba si matonga mado Manase,
11 ba da'õ ba mbewe Joridano. Ba
larongo Iraono Gizeraëli bõ'õ: Hiza,
no lafazõchi naha wame'e soemange
mado Roebeno ba mado Gado ba si
matonga mado Manase, ba gamaoe-
doe danõ Gana'ana, ba zinga Jori-
dano, ba danõ ba zi tambai Ndraono
12 Gizeraëli. Ba me larongo da'õ Iraono
Gizeraëli, ba faloecha mbanoeara
fefoe ba Zilo, ba wanoewõ ja'ira.
13 Ba lafatenge zinenge Iraono Gize-
raëli, ba we'amõi ba mado Roebeno
ba ba mado Gado ba ba zi mato-
nga mado Manase, Fineha andrõ,
ono Geleazari ere andrõ, awo zala- 14
wa, dafoeloe, samõsa zamboea ma-
do, mado Ndraono Gizeraëli fefoe;
dozi ira, ba no satoea wabaliwa ma-
dora, ba ngahõnõ Ndraono Gizeraëli
andrõ. Ba me no laroegi mado Roe- 15
beno ba mado Gado ba si matonga
mado Manase, ba danõ Gileadi, ba
fahoehoeo ira chõra, lamane: Da'õ 16
niwa'õ mbanoea Jehowa fefoe chõ-
mi: Hadia, wa farõi ami chõ Lo-
walangi Ndraono Gizeraëli, wa mi'-
erogõ Jehowa ma'õchõ, wamazõchi
naha wame'e soemange chõmi, wa
milawa Jehowa ma'õchõ? *(Moz. V.*
12, 13 b. t.) Hadia, ambõ na horõda 17
famosoemange Ba'ali Weoro andrõ,
si lõ teboelõ ba hoeloeda, irege
ma'õchõ andre, bõrõ wa gõna fama-
kao mbanoea Jehowa? *(Moz. IV.*
25, 3). Ba ja'ami, ba edõna mi'erogõ 18
Jehowa ma'õchõ? Ba lõ foelitõ: ja'-
ami zolawa Jehowa ma'õchõ, ba
mahemoloe, ba gõna fõnoe mbanoea
Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba na sa- 19
lacha danõ andrõ, nitemami tána
chõmi, ba mitaboe mijefo ba danõ
tána chõ Jehowa, ba zi so nahia
Jehowa, ba mi'iagõ ba ngaima. Ba
lõ tola milawa Jehowa, ba he ja'a-
ga, ba lõ tola milawa, wamazõchi na-
ha wame'e soemange, nifasamboea,
baero naha wame'e soemange andrõ
chõ Lowalangida, Jehowa. Hadia. 20
lõ si gõna fõnoe mbanoea Ndraono
Gizeraëli fefoe, me no noemalõ da-
nga Nachano andrõ, ono Zera, me
falimo ia, ba zalacha andrõ, wa
ma'ifoe tenga ha ja'ia zi mate ba
horõnia andrõ. *(F. 7).*

IV. Ba latema lira mado Roe- 21
beno ba mado Gado ba si matonga
mado Manase, lamane ba zatoea
ngahõnõ Ndraono Gizeraëli: Sabõlõ 22
andrõ, Lowalangi, Jehowa — Sabõlõ
andrõ, Lowalangi, Jehowa zangila,
ba ndra moerongo Iraono Gizeraëli
gõi: Na folawa ba na farõisama chõ
Jehowa — ba bato ma'õchõ wanolo

23 ja'aga — *(Sin. 50, 1)*, wa no mafa'anõ chõma naha wame'e soemange, ba wangerogõ Jehowa; na no tanima wame'e soemange nitoenoe ba soemange ni'ā, jawa, ba ma soemange fangorifi, ba jamoelaoe
24 mbalõ Jehowa! Ba na tenga da'õ dõdõma, wa malaoe ia: ma so hadia ia; me itõrõ tõdõma, ma lamane dania ma'oewoemi ba ma'oewoema: „Hadia chõmi chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ?
25 Noa sa ibe'e ola Joridano Jehowa ba gotaloeada, ja'ami mado Roebeno ba mado Gado; saefa ami chõ Jehowa!" Ba ma labato wamosoemange Jehowa ma'oewoema labe'e
26 ma'oewoemi. Andrõ mawa'õ tõdõma: Da'õ malaoe, mafazõchi chõma naha wame'e soemange; tenga ba wame'e soemange nitoenoe ba soe-
27 mange nitaba; ena'õ famadoehoe'õ ia, he chõma ba he chõmi ba ba ma'oewoeda, fa mafosoemange Jehowa fõnania, wame'e soemange nitoenoe ba soemange nitaba ba soemange fangorifi chõma, fa tebai lawa'õ dania ma'oewoemi ba ma'-oewoema: Saefa ami chõ Jehowa!
28 Mamane dõdõma: Na lamanõ dania chõma, ba ma ba ma'oewoema, ba mamane: Mifaigi wama'anõ naha wame'e soemange andrõ chõ Jehowa, nifa'anõ ndra toeama, tenga ba wame'e soemange nitoenoe ba soemange nitaba; ena'õ famadoehoe'õ
29 ia, he chõma ba he chõmi. Ja arõoe chõma wolawa Jehowa ba fangerogõ Jehowa ma'õchõ, wamazõchi naha wame'e soemange nitoenoe ba soemange ni'ā ba soemange nitaba, nifasamboea, baero naha wame'e soemange andrõ chõ Lowalangida, Jehowa, si so ba golajama nahiania
30 andrõ. Ba me larongo ira Fineha ere andrõ ba salawa mbanoea andrõ, satoea ngahõnõ Ndraono Gizeraëli, awõnia, niwa'õ mado Roebeno ba mado Gado ba si matonga mado
31 Manase, ba ahono dõdõra. Ba imane Fineha, ono Geleazari ere andrõ, ba mado Roebeno ba ba mado Gado ba ba zi matonga mado Manase: Oroma chõma ma'õchõ andre, wa fao chõda Jehowa, me no tenga fangerogõ Jehowa wolaoemi andrõ; ba no ni'orifi Ndraono Gizeraëli, fa
lõ gõna fõnoe Jehowa. Ba manga- 32
woeli Wineha andrõ, ono Geleazari ere andrõ, ba salawa no mege, larõi danõ Gileadi, mado Roebeno ba mado Gado andrõ; lafoeli ira ba danõ Gana'ana ba Ndraono Gizeraëli, la'ombacha'õ nirongora. Ba 33
omasi Ndraono Gizeraëli ni'ombacha'õra andrõ ba lasoeno Lowalangi, ba lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõra wanoewõ ja'ira no mege ba famakiko tanõ andrõ sowanoea mado Roebeno ba
mado Gado. Ba lafotõi naha wame'e 34
soemange andrõ mado Roebeno ba mado Gado, lamane: Famadoehoe'õ ia chõda, wa no Lowalangi Jehowa."

FAZA 23.

I. Famarooe Josoea tõdõ zato. Fango'ooe ba wa lõ farõi chõ Lowalangi. II. Fanenawa fangerogõ Lowalangi.

I. **Ba** me no ara, me no ahono 1
Ndraono Gizeraëli ibe'e Jehowa, ba nemalira andrõ fefoe, fasoei, ba me no atoea Josoea, me no noemalõ ndrõfi, ba ifaloecha'õ Ndraono Gize- 2
raëli fefoe Josoea, satoeara ba salawara ba sangoehoekoe ba koemandroe, ba imane chõra: Atoea ndra'o, no noemalõ ndrõfi. Ba no mi'ila 3
fefoe hadia ia nilaoe Lowalangimi Jehowa ba niha andrõ fefoe fõnami; Lowalangimi andrõ, Jehowa, sa'ae zi fasõndra salahimi. Ba 4
hiza, ba no oetoetoeroe tána chõmi niha andrõ, si tosai, tána ba madomi, wolaoe dahõdahõ; i'otarai Joridano, fefoe soi, nihorigoe, irege nasi seboea, tánõ ba gaechoela loeo. Ba itimba ira fõnami Lowalangimi, 5
Jehowa, ifofanõ fõnami, ena'õ mihalõ chõmi danõ, si mane nifaboe'oe

Lowalangimi, Jehowa. *(Moz. IV. 33,*
6 *53).* Ba mi'abe'e'õ sibai dõdõmi, ba
wolo'õ ba ba wolaoe fefoe hadia ia
zi so ba zoera goroisa andrõ chõ
Moze, fa bõi mihole'õ ami, he ba
gambõlõ ba he ba gabera. *(Moz. V.*
7 *4, 2).* Fa bõi mifaroeka ami ba niha
andrõ, si tosai na ba chõmi, ba fa
bõi mitõtõi dõi Lowalangira, we'a-
mõi ba hõloe ba chõra, ba bõi
mifosoemange ba bõi mangaloeloe
8 ami chõra. *(Moz. II. 23, 13).* Lowa-
langimi andrõ, Jehowa, mi'olembai,
si mane folaoemi iroegi ma'õchõ
9 andre. *(Moz. V. 11, 22 b. t.)* Andrõ
itimba fõnami soi seboea ba sabõlõ
Jehowa; samõsa lõ niha sabõlõ
moroi chõmi, iroegi ma'õchõ andre.
10 Ha samõsa motõi ja'ami, ba hõnõ
moloi ibe'e, me no Lowalangimi,
Jehowa, zi fasõndra salahimi, si
mane nifaboe'oenia chõmi. *(Moz.*
11 *III. 26, 8. Jes. 30, 17).* Ba na omasi
ami aoeri, ba mifaigi sibai, fa mi'-
omasi'õ Lowalangimi, Jehowa.
12 II. **Ba** na farõi ami ena'õ, na
mifabõbõ ami ba zi tosai soi niha
andrõ ba chõmi, na fambambatõ
13 ami ba na fahalõ, ba bõi zi lõ
aboto ba dõdõmi: ba lõ'õ sa ito-
hoegõ Lowalangimi Jehowa wa-
nimba soi andrõ fõnami; tobali
fesoe ba tandrawa ira chõmi, ba
bõzibõzi ba ngaimi ba doi ba hõrõ-
mi, irege ahori ami ba danõ si
sõchi andre, nitehe Lowalangimi,
Jehowa, chõmi. *(Moz. II. 23, 33.*
14 *Moz. IV. 33, 55).* Ba na oetõrõ
iada'e lala andrõ, nitõrõ niha fefoe
dania, ba bõi zi lõ aboto sibai ba
dõdõmi: samboea lõ saechoe ba
danõ taroma li si sõchi andrõ,
niwa'õ Lowalangimi, Jehowa, ba
chõmi andrõ, no ahori itõrõ chõmi,
15 samboea lõ saechoe ba danõ. Ba si
mane amaboe'oela li andrõ, nifa-
boe'oe Lowalangimi, Jehowa, chõmi,
wa no ahori itõrõ, si manõ gõi
dania wamatõrõ Jehowa fameta'-
oenia ja'ami andrõ, fefoe, irege no
ihori ami ba danõ si sõchi andre,
nibe'e Lowalangimi, Jehowa, chõmi.
(Moz. V. 28, 15 b. t.) Na misawõ 16
gamachoita Lowalangimi, Jehowa,
andrõ, nifachoinia chõmi, ba na
mõi ami mamosoemange Lowalangi
bõ'õ, wangaloeloe chõra, ba tesao
wõnoe Jehowa chõmi, ba lõ ara, ba
ahori ami ba danõ si sõchi andre,
nitehenia chõmi.

FAZA 24.

I. Faloechata safoeria chõ Josoea ba Zichema Ifasoegi wanolo Lowalangi ja'ira. II. Lafaboe'oe lira sato, ba wolo'õ chõ Lowalangi. Lafoeli la'orifi wawoe'oesa li andrõ. III. Fa'amate Josoea ba fa'amate Geleazari.

I. **Ba** ifaloecha'õ mado Gizeraëli 1
fefoe Josoea ba Zichema, ifakaoni'õ
zatoea Ndraono Gizeraëli ba sala-
wara ba sangoehoekoe ba koema-
ndroe chõra, ba la'ondrasi Lowala-
ngi. Ba imane Josoea ba zato fefoe: 2
Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi
Ndraono Gizeraëli: „Ba gõtõ fõna
sibai, ba jefo nidanõ [Oiferati] so
woeroegõmi, Tara andrõ, ama ndra
Aberahamo Nachori, ba lafosoema-
nge Lowalangi bõ'õ. *(Moz. I. 11,*
31). Ba oefawoe'a woeroegõmi Abe- 3
rahamo, oeheta ba danõ jefo nidanõ
andrõ ba oefatõrõi'õ ba danõ Gana'-
ana ma'asagõrõ, ba ato ma'oewoe-
nia oebe'e, oebe'e chõnia Giza'aki
andrõ. *(Moz. I. 21, 2).* Ba chõ Gi- 4
za'aki ba oebe'e Jakobo andrõ ba
Ezaoe; ba chõ Gezaoe andrõ, ba
oetehe hili Ze'ira andrõ, ena'õ ihalõ
chõnia; ba Jakobo ba ononia, ba
lasawa danõ Miseraji. *(Moz. I. 25,*
24; 36, 8; 46, 5). Ba oefatenge ndra 5
Moze A'aroni, oefakao Ndrawa Mi-
seraji, wolaoe nilaoegoe andrõ ba
chõra, ba aefa da'õ, ba oefawoe'a
ami. *(Moz. II. 3, 10).* Oeheta ndra 6
amami ba danõ Miseraji, ba miroegi
nasi. Ba lagohi ndra amami Dawa
Miseraji, la'ohe goereta ba wanoewõ

ba fao zi fakoedo, iroegi ba mbewe nasi zoechoe andrõ. *(Moz. II.*
7 *14, 5, b. t.)* Ba la'angarõfi li Jehowa ba ogõmigõmi ba gotaloeami Ndrawa Miseraji ibe'e ; ba ifatõrõ chõra nasi, tobali alõmõ ira. Ba i'ila hõrõmi, nifatõrõgoe ba Ndrawa Miseraji andrõ, ba ara dania ami ba
8 danõ si mate andrõ. Ba oe'ohe ami ba danõ Ndraono Gamori andrõ, sowanoea jefo Joridano ba fasõndra ira chõmi ; ba oebe'e ba dangami ira ba mihalõ chõmi danõra, ba oehori ira fõnami. *(Moz. IV. 21,*
9 *25).* Ba maoso Mbalaki andrõ, ono Zifora, razo Ndraono Moabi, ba wanoewõ Iraono Gizeraëli. Ba ifatenge zinenge, ifakaoni'õ Mbileamo andrõ, ono Mbeori, ba wangelifi
10 ja'ami. *(Moz. IV. 22, 5).* Ba lõ edõna oefondrondrongo li Mbileamo andrõ. Ba ifahowoe'õ ami ba tobali
11 oe'efa'õ ami ba dangania. Ba mi'õtõ Joridano, ba miroegi Jericho, ba fasõndra chõmi mbanoea Jericho andrõ, Iraono Gamori ba Dawa Weresi ba Dawa Gana'ana ba Iraono Cheti ba Iraono Girigasi ba Iraono Hewi ba Iraono Jeboesi ba oebe'e ba dangami ira. *(Jos. 6, 1,*
12 *b. t.)* Ba oefowaõwaõ fõnami geto, ba moloi ira fõnami labe'e, razo Ndraono Gamori andrõ, si felendroea ; tenga ba zi'õlimi ba tenga ba wanami ! *(Moz. II. 23, 28. Sin.*
13 *44, 4).* Ba oebe'e chõmi danõ ba zi lõ erege dõdõmi, ba banoea si tenga nitaroe'õmi, ba mibali'õ nahiami, ba kaboe nagoe ba kaboe nohi, si tenga nitanõmi, ba mi'ã mboea."
14 *(Moz. V. 6, 10, b. t.)* Ba mi'ata'oefi sa'ae Jehowa ba mifosoemange ia moroi si'aikõ ba dõdõmi ba bõi farõi ami, ba miheta nadoe andrõ, nifosoemange ndra toeami jefo nidanõ andrõ ba ba danõ Miseraji, ba mifosoemange Jehowa. *(Sam. I.*
15 *7, 3).* Ba na lõ omasi ami wamosoemange Jehowa, ba mihonogõi ma'õchõ, ha niha nifosoemangemi, na Lowalangi andrõ. nifosoemange ndra toeami, si so jefo nidanõ andrõ, ba na Lowalangi Ndraono Gamori andrõ, si so ami ba danõ ; **ba ja'odo ba soroijomogoe fefoe, ba Jehowa mafosoemange !**

II. **Ba** latema li sato, lamane : Ja 16
arõoe chõma wangerogõ Jehowa, ba
wamosoemange Lowalangi bõ'õ! Je- 17
howa sa Lowalangima ; ja'ia sa zolohe mijawa ja'ita ba ira amada moroi ba danõ Miseraji, ba zi no mõi sawoejoe ita, ba solaoe sahõlihõli dõdõ andrõ, ba zanehe ita, ba sondrorogõ ja'ita ba lala andrõ fefoe, nitõrõda, ba ba niha fefoe, nitõrõda tanõ. *(Moz. II. 20, 2).* Ba no ahori 18
itimba fõnada Jehowa soi andrõ, awõ Ndraono Gamori, si so ba danõ. Ja'aga gõi mamosoemange Jehowa, me no ja'ia Lowalangima ! Ba imane 19
Josoea ba zato : Tebai samosoemange Jehowa ami, me no Lowalangi ni'amoni'õ ia ; Lowalangi solohoe ia : lõ ibe'e aefa chõmi lalõmi ba horõmi andrõ ! *(Moz. II. 20, 5. Moz. III. 19, 2).* Na mi'erogõ Jehowa, 20
wamosoemange Lowalangi bõ'õ, ba i'erogõ gõi ami ba ifatõrõ chõmi zi lõ sõchi ba ihori ami, lõ lai wa no si sõchi ifatõrõ chõmi mege. Lamane sato chõ Josoea : Bõi, Je- 21
howa mafosoemange ! *(Sin. 10, 5,*
b. t.). Ba imane Josoea ba zato : 22
Ja'ami zi so ba mbõrõ chõmi, wa no mihonogõi, Jehowa nifosoemangemi. Lamane : Ja'ia da'õ ! Ba 23
miheta Lowalangi bõ'õ andrõ, si so ba chõmi, ba ena'õ chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ, Jehowa, aolo dõdõmi ! *(Moz. I. 35, 2).* Ba la- 24
mane sato chõ Josoea : Lowalangima, Jehowa andrõ, mafosoemange ba linia mafondrondrongo ! Ba fawoe'oe 25
li ira Josoea niha sato, me loeo da'õ, ba ibe'e goroisa chõra Josoea ba ifachoi lala, ba da'õ, ba Zichema. *(Raz. II. 23, 3).* Ba itanõ ba zoera 26
goroisa Lowalangi hoehoeo andrõ Josoea ; ba ihalõ gowe seboea, ifa-

sindro ba da'õ ba mbõrõ manawa, si te'oe'oe ba ni'amoni'õ chõ Jehowa andrõ. Ba imane Josoea ba niha sato fefoe : Hiza, si so ba mbõrõ chõda gowe andre, noa sa irongo fefoe daroma li andrõ, hoehoeo Jehowa chõda ; andrõ si so ba mbõrõ ia, ba chõmi andrõ, fa bõi mi'osilõ'õgõ Lowalangimi. *(Moz. I. 31, 48).* Aefa da'õ, ba ifofanõ ira Josoea, isawa dána chõnia zamõsana.

III. Ba noa da'õ, ba mate Josoea andrõ, ono Noeni, enoni Jehowa, foeloe tõra otoe fache wa'arania ba goeli danõ. Ba lako'o ia ba danõ tána chõnia, ba Dimenata Zera, ba hili mado Geferaji, jõoe hili Gasi andrõ. Ba lafosoemange Jehowa Iraono Gizeraëli, gõtõ wa'ara Josoea andrõ, ba he ba gõtõ zatoea andrõ, sanaoe noso moroi chõ Josoea, si no mangila folaoe Jehowa andrõ, nilaoenia ba Ndraono Gizeraëli. *(Nga'õt. II. 34, 33).* Ba boto Josefo andrõ, ni'ohe Ndraono Gizeraëli moroi ba danõ Miseraji, ba lako'o ba Zichema, ba mbenoea andrõ, ni'õli Jakobo no ba Ndraono Hemori, sobõli si otoe kesita, ba tebe'e tána ba ma'oewoe Josefo. *(Moz. I. 33, 19; 50, 25).* Ba mate gõi Geleazari andrõ, ono Ga'aroni, ba lako'o ia ba Gibea, banoea nonia Fineha andrõ, nitehe chõnia ba hili mado Geferaji andrõ.

Soera
ZANGOEHOEKOE
ANDRÕ.

FAZA 1.

I. Lasoewõ Ndrawa Gana'ana mado Joeda ba mado Zimeoni. II. Atoe'a ba Mbetiëli mado Mbenijami. III. Banoea si lõ latimba.

I. Ba tobali me no mate Josoea, ba lasofoe chõ Jehowa Iraono Gizeraëli, lamane : Ha niha ndra'aga zi fõfõna mõi misijawa ba Ndrawa Gana'ana, fasoewõ chõra ? Imane Jehowa : Mado Joeda zi fõfõna mõi misijawa ; oebe'e ba dangara danõ. Ba lamane mado Joeda ba dalifoesõra mado Zimeoni : Mitaboe awõma ba dána chõma, ena'õ tasoewõ Ndrawa Gana'ana, ba mõiga gõi awõmi dania ba dána chõmi ! Ba fao chõra mado Zimeoni. Ba mõi mado Joeda ba ibe'e ba dangara Jehowa Ndrawa Gana'ana ba Dawa Weresi, tobali la'alani ba Mbeseki, 10,000 [zi mate]. Ba fachamõ ira Gadoni Beseki ba Mbeseki, fasõndra ira, ba la'alani Ndrawa Gana'ana, fabaja Dawa Weresi. Ba moloi Gadoni Beseki, ba lagohi ia, lara'oe ba la'ewa doetoeroe seboea ba danga ba ba gahe. Ba imane Adoni Beseki : Fitoe ngafoeloe razo si no moe'ewa toetoeroe danga ba toetoeroe kahe seboea, zangozaragõ achõchõla barõ meza chõgoe : Nilaoegoe andrõ, ba isoelõni chõgoe Lowalangi ! Awena la'ohe ia ba Jeroezalema, ba da'õ mate ia. *(Moz. III. 24, 19).* Ba lasoewõ Jeroezalema mado Joeda, ba atoe'a ira, lalawa bawa zi'õli, ba

9 banoea, ba latoenoe. Aefa da'õ, ba
mõi misi tooe mado Joeda, ba wa-
noewõ Dawa Gana'ana andrõ, si so
ba hili andrõ ba danõ tánõ raja ba
10 ba zalo'o tanõ andrõ. Ba lasawa
Ndrawa Gana'ana andrõ ba Hebe-
rona mado Joeda. Ba tõi Heberona
fõna, ba Kiriati Garaba. Ba te'ala
Zezai ba Ahima ba Talamai, nga'-
õtõ Genaki andrõ, labe'e *(Jos. 15,*
11 *14, b. t.)* Ba moroi ba da'õ, ba la-
sawa mbanoea Debira; ba tõi De-
12 bira fõna, ba Kiriati Zeferi. Ba
ifaboe'oe Kalebi, imane: Ha niha
zolawa Kiriati Zeferi andrõ, ba sa-
toe'a ba da'õ, chõnia oebe'e nono-
13 goe Achasa. Ba atoe'a Goteniëli,
ono Genasi andrõ, achi Galebi,
ba ibe'e chõnia nononia Achasa
14 [Kalebi]. Ba me la'ohe chõnia, ba
ifarooe, ena'õ i'andrõ mbenoea chõ
namania. Ba ahele ia moroi ba hoe-
loe galide, ba imane chõnia Kalebi:
15 Hana ndra'oegõ! Ba imane chõ-
nia: Be'e atõ chõgoe mboeala ba
wofanõ. Noa sa õbe'edo ba danõ
tánõ raja, si no okõlikõli, ba be'e
atõ chõgoe goemboe nidanõ! Ba
ibe'e chõnia goemboe ba hili ba
16 oemboe ba ndraso Kalebi. Ba no
mõi misi jawa nono Ndraono Geni
andrõ, la'o Mose, no laheta ira ba
mbanoea chorema andrõ, awõ mado
Joeda, no lasawa danõ mado Joeda
andrõ, tanõ si mate, ba zanaere, ba
Garada, mõi ira mowanoea, ba da'õ,
ba ngai Ndraono Gamaleki. *(Moz.*
17 *IV. 10, 29. F. 4, 11).* Ba fao ba
dalifoesõra mado Zimeoni mado
Joeda, ba la'alani Ndrawa Gana'-
ana, banoea Zefata, ba lafakiko;
andrõ wa labe'e tõi mbanoea andrõ
18 Horima. Ba mado Joeda andrõ, ba
lahalõ gõi chõra Gasa, fabaja ta-
nõra, ba Asekalo, fabaja tanõra, ba
19 Ekerona, fabaja tanõra. Ba itolo
mado Joeda Jehowa, tobali la'ochõ-
gõ mboto hili andrõ. Ba banoea ba
zalo'o andrõ, ba tebai latimba, bõrõ
20 me so chõra goereta si'õli. Ba He-
berona andrõ, ba latehe chõ Galebi,
la'o'õ ni'oroi'õ Mose, ba itimba ba
da'õ nga'õtõ Genaki andrõ, si dato-
loe. *(Moz. IV. 14, 24. Jos. 14, 13).*
Ba Iraono Jeboesi andrõ, banoea 21
Jeroezalema, ba tebai latimba ma-
do Joeda. Ba tobali lõ teboelõ
Ndraono Jeboesi andrõ ba ngai
mado Joeda ba Jeroezalema, irege
ma'õchõ andre.

II. **Ba** iraono Josefo andrõ, ba 22
mõi gõi misi jawa ba Mbetiëli, ba
itolo ira Jehowa. Ba lafaoezeï 23
Mbetiëli andrõ iraono Josefo; ba
tõi mbanoea andrõ fõna, ba Loesi.
(Moz. I. 28, 19). Ba samaoeze andrõ, 24
ba la'ila niha si otarai moroi jomo.
Ba lamane ba da'õ: Oroma'õ chõma
lalama ba mbanoea ba matolo'õ
gõi. Ba i'oroma'õ chõra zolala ira 25
mijomo ba lalawa mbanoea andrõ
bawa zi'õli; ba niha no mege ba
si sawœ ja'ira, ba la'orifi. Ba isa- 26
wa danõ Ndraono Cheti niha andrõ,
itaroe'õ mbanoea ba ibe'e tõinia
Loesi; ba da'õ dõinia iroegi ma'-
õchõ.

III. **Ba** iraono Manase, ba lõ la- 27
timba mbanoea Mbeti Zeana andrõ
ba banoea si fabõbõ chõra, ja'ia
Da'anachi ba si fabõbõ chõra, ba
banoea Dora ba si fabõbõ chõra, ba
banoea Jibelea ba si fabõbõ chõra,
ba banoea Megido ba si fabõbõ
chõra. Tobali faloecha Ndrawa Ga-
na'ana, lõ teboelõ ira ba danõ da'õ.
Ba me abõlõ Ndraono Gizeraëli, ba 28
labe'e barõ mbawara Ndrawa Ga-
na'ana andrõ, enonira: fanimba
ja'ira, ba tebai. Ba Iraono Geferaji, 29
ba lõ latimba Ndrawa Gana'ana
banoea Geseri, ba tobali lõ teboelõ
Ndrawa Gana'ana ba ngaira, ba
Geseri. Ba Iraono Zeboeloni, ba 30
lõ latimba mbanoea Giterono ba
banoea Nahaloli, ba tobali lõ teboelõ
ba ngaira Ndrawa Gana'ana, ba to-
bali enonira ba gafoeriata. Ba Irao- 31
no Gaseri, ba lõ latimba mbanoea
Ako ba banoea Zidona, femõi Ga-

halaba ba Achisiba ba Heleba ba
32 Afika ba Rehobo. Ba tobali tefasoei
Dawa Gana'ana Ndraono Gaseri,
Dawa Gana'ana sochõ tanõ, me
33 tebai latimba. Ba Iraono Nafetali,
ba lõ latimba mbanoea Mbeti Ze-
mesi ba banoea Mbeti Anata. Ba
tobali tefasoei ira Dawa Gana'ana
sochõ tanõ; ba banoea Mbeti Zemesi
ba banoea Mbeti Anata, ba enonira
34 dania. Ba Iraono Gamori zondre-
geni ba hili mado Dano, lõ latehe
35 mõi mitooe ira ba zalo'o. Tobali
faloecha Ndraono Gamori andrõ lõ
teboelõ ira ba Hari Heresi ba ba Na-
jalono ba ba Za'alibi. Ba me abõlõ
dania ma'oewoe Josefo, moroi chõra,
36 ba tobali enonira irã. Ba tanõ
Ndraono Gedomo, ba i'otarai lala
dongo andrõ, ba iroegi Zela ba mi-
jawa na.

FAZA 2.

I. Itegoe Ndraono Gizeraëli sinenge Jehowa. Fa'aboe dõdõra. II. La'erogõ Jehowa Iraono Gizeraëli ba te'otoe'õ ira. He wisa ba gõtõ Zangoehoekoe andrõ.

1 I. **Ba** so zinenge Jehowa si otarai Giligala, we'amõi misi jawa ba Mbochimi, ba imane : No oe'ohe mijawa ami moroi ba danõ Miseraji ba no oefasao ami ba danõ andre, nifaboe'-oegoe chõ ndra toeami, fahõloesa. Ba no oefaboe'oe : Lõ oewoe'ai wawoe'oesa li andrõ chõgoe chõmi, iroegi zi lõ aetoe ; *(Moz. I. 17, 7)*
2 ba bõi fawoe'oe li ami ba niha ba danõ andre ; naha wame'e soemange andrõ chõra, ba midoedoegõ. Ba no lõ nifondrondrongomi oroisagoe — hadia nilaoemi ? *(Moz. V.*
3 *7, 2 ; 12, 3)*. Ba iada'e, ba oewa'õ chõmi: Lõ oetimba ira fõnami, ena'õ amaedola ndroi ira ba ngaimi, ba Lowalangira, ba ena'õ amaedola dandrawa chõmi. *(Moz. V. 7, 16.*
4 *Jos. 23, 13)*. Ba me iwa'õ da'õ ba Ndraono Gizeraëli fefoe sinenge Lowalangi andrõ, ba me'ge'ege niha sato fefoe. Andrõ wa labe'e tõi naha 5
andrõ Mbochimi (sege'ege). Ba labe'e
zoemange Jehowa ba da'õ. Me no 6
ifofanõ niha Josoea, ba lafazawa ira
Iraono Gizeraëli, mõi ira moe'ochõgõ
danõ, isawa dána chõnia zamõsana.
Ba la'o'õ chõ Jehowa niha sato ba 7
gõtõ Josoea andrõ ba ba gõtõ zatoea
andrõ, sanaoe noso moroi chõ Jo-
soea, si no anehe zeboea andrõ, ni-
laoe Jehowa ba Ndraono Gizeraëli.
(Jos. 24, 31). Ba mate Josoea andrõ, 8
ono Noeni, enoni Jehowa, 110
fache wa'anaoe nosonia. Ba lako'o 9
ia ba dána chõnia tanõ andrõ, ba
Dimenata Heresi, ba hili mado
Geferaji, jõoe hili Gasi.

II. **Ba** ahori te'oroedoegõ chõ 10
ndra toeara zi sagõtõ niha andrõ,
ba sagõtõ zi so dania foerira, niha
si lõ mangila Jehowa ba he nilaoe-
nia andrõ ba Ndraono Gizeraëli.
Ba si lõ omasi Jehowa lalaoe Irao- 11
no Gizeraëli, lafosoemange Mba'ali
andrõ. *(Moz. IV. 25, 1 b. t. Raz. II.*
2, 1 b. t. F. 8, 33). Ba la'erogõ Je- 12
howa, Lowalangi ndra toeara, si
no mangeheta ja'ira ba danõ Mise-
raji, lago'õgo'õ Lowalangi bõ'õ, Lo-
walangi soi niha andrõ, si tefasoei
ja'ira õsa, mangaloeloe ira chõra,
ba fangandrõ fõnoe Jehowa da'õ.
Ba me la'erogõ Jehowa, me lafo- 13
soemange Mba'ali ba Asera andrõ,
ba mofõnoe Jehowa ba Ndraono 14
Gizeraëli, ba ibe'e ba danga zama-
ra'oe, ena'õ laraboeraboe hadia ia
chõra ; iloeloe ira ba danga nema-
lira, si fasoei, tobali tebai sa'ae
lalawa nemalira andrõ. Gofoe heza 15
mõi ira, ba oedoera danga Jehowa,
ba wamakiko, itõrõ nidaõ'õdaõ'õ
Jehowa, si fahõloe ia chõra. Ba
tosasa sibai ira ibe'e [Jehowa].
(Moz. III. 26, 17). Ba i'asogõ za- 16
ngoehoekoe Jehowa ; da'õ dania
zangefa'õ ja'ira ba danga zamara'oe
andrõ. Ba he li zangoehoekoe andrõ 17
chõra, ba lõ lafondrondrongo, omasi
ira Lowalangi bõ'õ ba mangaloeloe

ba da'õ. No alio sibai larõi lala andrõ, nitõrõ ndra toeara mege, wolo'õ oroisa Lowalangi: bõ'õ wo-
18 laoerã. Ba na i'asogõ chõra zangoehoekoe Jehowa, ba itolo zangoehoekoe andrõ Jehowa, wangefa'õ ja'ira ba danga nemalira, gõtõ wa'ara zangoehoekoe andrõ. So sa wa'ahachõ dõdõ Jehowa ba wangarõngarõra andrõ ba zamakao ja'ira,
19 ba zamalangõgõ ja'ira andrõ. Ba na no mate zangoehoekoe, ba lafoeli lalaoe zi lõ sõchi, sabõlõbõlõ moroi ba nilaoe ndra amara, wolo'õ ba Lowalangi bõ'õ, ba wamosoemange da'õ ba ba wangaloeloe chõra. Lõ labõhõli wolaoera andrõ ba boeaboeara andrõ, boeaboea zabe'e ta-
20 ndro. Ba mofõnoe Jehowa ba Ndraono Gizeraeli, ba imane: Me no isawõ soi andre gamachoita ba wawoe'oesa li andrõ chõgoe, nifachoigoe chõ ndra amara, ba me lõ
21 ni'o'õra oroisagoe andrõ, ba samõsa lõ'õ sa'ae oetimba fõnara soi niha andrõ, nisaigõ Josoea, me mate ia,
22 *(Jos. 23, 13)*, ba wame'e fanandraigõ Ndraono Gizeraëli ja'ira andrõ, na latõngõni lala andrõ chõ Jehowa, ba wanõrõ ja'ia, si mane fanõngõni
23 ndra toeara fõna, ba na lõ'õ. Ba tobali itehe Lowalangi, lõ teboelõ soi niha andrõ; lõ ida'ida'i wanimba ja'ira ba lõ ibe'e ba danga Josoea.

FAZA 3.

I. Si tosai niha baero. Barõ mbawara Ndraono Gizeraëli. II. Oteniëli, sangoehoekoe si fõfõna andrõ. III. Iboenoe razo Ndraono Moabi, Ehoedi, Samigaro.

1 I. **Ba** da'õ soi andrõ, nisaigõ Jehowa, ba wame'e fanandraigõ Ndraono Gizeraëli ja'ira, fanandraigõ fefoe zi lõ anehe mege fasõndrata andrõ ba
2 wangochõgõ tanõ Gana'ana, — bõrõ mado Gizeraëli andrõ, ba wamahaõ ja'ira ba wanoewõ, ja'ira si lõ anehe
3 fasõndrata andrõ fõna: Razo Ndrawa Wilisiti andrõ, si lima, ba Dawa Gana'ana fefoe, banoea Zidona ba Iraono Hewi, ba hili Libano, i'otarai hili Mba'ali Heremono, irege lala ba Hamata. Fanandraigõ Ndraono Gize- 4
raëli ira, ba wamaigi, na la'o'õ goroisa Jehowa andrõ, nibe'enia chõ ndra toeara, nifa'ema Mose. Ba to- 5
bali tefasoei Ndraono Gizeraëli Dawa Gana'ana ba Iraono Cheti ba Iraono Gamori ba Iraono Weresi ba Iraono Hewi ba Iraono Jeboesi, lahalõ nonora alawe ba labe'e ba 6
nonora matoea nonorã, ba lafosoemange Lowalangira andrõ. *(Moz. V. 7, 3)*. Ba si lõ omasi Jehowa lalaoe 7
Iraono Gizeraëli; olifoe ira Lowalangira, Jehowa, ba lafosoemange Mba'ali ba Asera andrõ. Ba mofõnoe 8
Jehowa ba Ndraono Gizeraëli ba ibe'e ira ba danga Goesa Risata'i, razo Garamo Nahara'i; mewaloe fache barõ mbawa Goesa Risata'i Ndraono Gizeraëli.

II. **A**wena la'angarõfi li Jehowa 9
Iraono Gizeraëli, ena'õ itolo ira. Ba i'asogõ ba Ndraono Gizeraëli zangorifi Jehowa, sangefa'õ ja'ira: Oteniëli andrõ, ono Gena, achi Galebi. *(F. 1, 13)*. Ba so chõnia Geheha Jehowa, 10
ba ifaigi lala ba Ndraono Gizeraëli. Ba mõi ia fasoewõ, ba ibe'e ba dangania Goesa Risata'i, razo Garamo andrõ, Jehowa, ba ilawa Goesa Risata'i. Ba õfa woeloe fache, ba lõ 11
hadia ia ba danõ. Ba mate Goteniëli, ono Gena.

III. **Ba** lafoeli lalaoe zi lõ omasi 12
Jehowa Iraono Gizeraëli. Ba ibe'e ba danga Negelono, razo Ndraono Moabi, Ndraono Gizeraëli Jehowa, me no lalaoe zi lõ omasi Jehowa. Ba ihalõ awõnia Ndraono Gamoni 13
ba Iraono Gamaleki da'õ, mõi ia, isoewõ Ndraono Gizeraëli ba i'ochõgõ mbanoea chorema andrõ. Felewaloe 14
fache Ndraono Gizeraëli barõ mbawa Negelono, razo Ndraono Moabi. Ba 15
la'angarõfi li Jehowa Iraono Gizeraëli, ba i'asogõ chõra zangorifi

Jehowa, Ehoedi andrõ, ono Gera, mado Mbenijami, niha si takera. Ja'ia zama'ema beo Ndraono Gizeraëli chõ Negelono, razo Ndraono
16 Moabi. Ba ifazõchi chõnia gõri Ehoedi, gõri si faoma bawa, ha lito wa'anaoe, ba ibe'e ba lõwilõwinia, barõ mbaroenia, ba gambõlõnia.
17 I'ohe, me mõi ia molohe beo andrõ chõ Negelono, razo Ndraono Moabi. Ba Egelono andrõ, ba no niha sesolo
18 sibai. Ba me no ifa'ema mbeo andrõ, Ehoedi, ba ifasao mangawoeli niha
19 andrõ, sonoro beo andrõ mege; ba ja'ia, ba ifoeli ia, me no laroegi nadoe andrõ ba Giligala, ba imane chõ Negelono: So niwa'õgoe chõoe razo, ba zi lõ niha! Ba imane: Bõ'oea! Ba mõi baero fefoe zi so ba ngainia.
20 Ba me no mõi si bacha chõnia Ehoedi, me ha ja'ia zidadao ba mbate'e jawa, ba zokafoekafoe, ba imane Ehoedi: So chõgoe niwa'õ Lowalangi chõoe! Ba maoso ia, moroi ba
21 dadaomania. Ba isõbi zi'õli ba gambõlõnia Ehoedi tangania kabera,
22 itaroe'õ ba daloenia, irege ahõndrõ na bacha ndranga gõi, fabaja õsi, ba te'oe'oe ba dawõ nõsi, lõ'õ sa ifoeli idõni zi'õli ba daloenia, no
23 atõla dambai. Ba mõi baoeloe Gehoedi. Idoehõ mbawandroehõ mbate'e jawa, foerinia, ba ilazi. Ba ha
24 si'ai mofanõ ia, ba so wazoeri Negolono. Ba me la'ila, no moelazi mbawandroehõ mbate'e jawa, ba lamane dõdõra: Te no mõi ia ba nidanõ ba mbate'e ba zokafoekafoe
25 andrõ. Ba labazebaze'õ manõ. Ba me lõ'õ manõ na ibokai mbawandroehõ mbate'e jawa, ba lahalõ wogoë ba lakoë, ba hiza tooe ba
26 zalo zochõ ja'ira, no mate. Ba barõ wa'arõrõra andrõ, ba no moloi Gehoedi, no iroegi nadoe andrõ, ba
27 ichamõ Ze'ira. Ba me no iroegi jomo mbanoea, ba ilaoe dorofe ba hili Geferaji. Ba mõi mitooe Ndraono Gizeraëli, awõnia, moroi ba hili, ba
28 ja'ia zangoloi'õ. Ba iwa'õ li chõra, imane: Mitaboe awõgoe, mitooe, noa sa ibe'e ba dangami nemalimi andrõ, Iraono Moabi, Jehowa. Ba mõi ira mitooe, awõnia, laba'a gõtõna ba Joridano, tánõ ba danõ Ndraono Moabi, samõsa lõ lafatõrõ.
Ba te'ala Ndraono Moabi, labe'e, 29
me loeo da'õ, mato 10,000 zi mate, oi sabõlõ, solohe baloese, samõsa lõ
soloi labe'e. Ba tobali mõi barõ 30
mbawa Ndraono Gizeraëli Ndraono Moabi, me loeo da'õ. Ba 80 fache wa'ara, ba lõ hadia ia chõra ba danõ. Ba sangoehoekoe ja'ira Gehoedi, iroegi wa'amatenia. Ba aefa 31
da'õ, ba Samigaro, ono Ganata; sangalani Dawa Wilisiti da'õ, 600 iboenoe bõzibõzi gõrõbao, ba sangorifi Iraono Gizeraëli ia gõi.

FAZA 4.

I. La'erogõ zoei Jehowa Iraono Gizeraëli ba ibe'e sangotoe'õ ja'ira Jabino andrõ, razo Ndrawa Gana'ana. II. La'orifi ira ira Debora Baraki. III. Iboenoe Zisera andrõ Ja'ela.

I. **B**a lafoeli zoei lalaoe zi lõ o- 1
masi Jehowa Iraono Gizeraëli — noa sa mate Gehoedi. *(Sam. I. 12, 9. Jos. 11, 11).* Ba i'amawa ira Je- 2
howa ba danga Jabino andrõ, razo Ndrawa Gana'ana, ba Hasora. Ba koemandra seboea chõnia Zisera, banoea Haroseti niha baero. Ba 3
la'angarõfi li Jehowa Iraono Gizeraëli. Siwa ngaotoe sa chõ Zisera goereta si'õli ba iforege wamakao Iraono Gizeraëli, doea woeloe fache wa'ara.

II. **B**a me loeo da'õ, ba sangoe- 4
hoekoe Iraono Gizeraëli, ba Debora, fo'omo Lafidoti, sama'ele'õ ira alawe. Barõ nohi Debora andrõ so 5
nomonia, ba gotaloeara Rama Mbetiëli, ba hili Geferaji, ba mõimõi chõnia Ndraono Gizeraëli, ba wamatoenõ hoehoeora. Ba ifatenge 6
zinenge, ifakaoni'õ Mbaraki andrõ, ono Gabinoa, banoea Gedesi ba Ndraono Nafetali, ba imane chõnia:

Si ndroehoe ! no iŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Laboe, ae ba hili Dabora ba ohe awõoe zi 10,000 niha, mado Nafetali ba ma-
7 do Zeboeloni; *(Heb. 11, 32)* ba oe'ohe Zisera andrõ, koemandra andrõ chõ Jabino, awõ goereta andrõ chõnia, awõ zato chõnia, ba wamaondragõ ja'oegõ, ba zinga mbombo Kizono, ba oebe'e ba dangaoe ira.
8 Ba imane chõnia Baraki : Na mõi ndra'oegõ awõgoe, ba mõido, ba na
9 lõ mõi'ẽ awõgoe, ba lõ mõido ! Ba imane : Mõido sa awõoe, ba tenga chõoe dania wa'eboea doeria, ba we'amõimõ andrõ, ba danga ndra alawe dania i'amawa Zisera andrõ Jehowa. Ba maoso Debora, mõi ia
10 awõ Mbaraki ba Gedesi. Ba ifakaoni'õ ba Gedesi mado Zeboeloni, awõ mado Nafetali Baraki ; 10,000 niha zi fao chõnia misi jaŵa ba fao
11 gõi chõnia misi jawa Debora. Ba Heberi andrõ, Iraono Geni, ba no iheta ia chõ Ga'ino andrõ, ma'oewoe Hobabi, matoea Moze, ba saté idaroedaroe'õ nosenia, iroegi manawa andrõ ba ngai Za'ana'i, sahatõ
12 ba Gedesi. *(Moz. IV. 10, 29).* Ba me la'ombacha'õ chõ Zisera, no mõi misi jaŵa ba hili Dabora Mbaraki
13 andrõ, ono Gabinoa, ba i'oroi'õ goeretania andrõ fefoe Sisera, 900 goereta si'õli, awõ zabõlõ andrõ fefoe, si faofao chõnia ; la'otarai Haroseti niha baero andrõ, lasaŵa
14 mbombo Kizono. Ba imane Debora chõ Mbaraki : Laboe ! me no da'e mbaŵa andrõ, ba nibe'e Jehowa ba dangaoe Sisera andrõ ; noa sa Jehowa zi mõi, mowaõwaõ fõnaoe ! Ba mõi mitooe Mbaraki moroi ba hili Dabora, ba 10,000 zolo'õ ja'ia niha.
15 Ba ikeani Zisera, awõ goeretania fefoe, awõ zabõlõ chõnia fefoe, Jehowa, fõna Mbaraki, me la'abõlõgõ wolaoe chõra ; ba mõi tooe Zisera, moroi ba goereta, moloi, itõrõ tanõ.
16 *(Sin. 83, 10).* Ba igohi goereta andrõ ba sanoewõ andrõ Baraki, iroegi Haroseti niha baero, ba ahori mate ba mbawa zi'õli zabõlõ andrõ chõ Zisera, samõsa lõ si tosai.

III. **Ba** Sisera, ba no moloi, no 17
itõrõ tanõ ba no isaŵa nose Ja'ela andrõ, fo'omo Ndraono Geni andrõ, Heberi ; lõ'õ sa si fa'oedoe ira Jabino, razo Hasora, zi samba omo andrõ Heberi, Iraono Geni. Ba mõi 18
tooe Ja'ela, ifaondragõ Zisera, imane chõnia : Ae baose Toea, ae baose chõgoe ; lõ hadia ia ni'ata'oefi ! Ba mõi ia baose chõnia, ba ibaloegõ ia toefo. Ba imane chõnia : Hadia, lõ 19
õbe'e õgoe nidanõ ma'ifoe ? owõchi dõdõgoe. Ba ibokai naha zoesoe zaŵi, ibe'e õnia ; ba ifoeli ihawoei ambala. Ba imane chõnia : Iagõ 20
mbawandroehõ nose, ba na so niha, na isofoe chõoe, na imane : Hadia, so ba da'e niha ? ba õmane : Lõ'õ! Ba ihalõ gosõ'osõ nose Ja'ela andrõ, 21
fo'omo Heberi, ba itoejoe warõcha, lõ ida'ida'i we'amõi ba ngainia ba ibõzi ba dangidanginia gosõ'osõ andrõ, irege tetaroe ba danõ, noa sa mõrõ ia. Ba ono matelõ ia ba mate.
Ba ba da'õ sibai so Mbaraki, solohi 22
Sisera. Ba mõi tooe Ja'ela, i'ondrasi ia, imane chõnia : Ae ba da'e, da'oeroma'õ chõoe niha andrõ, ni'aloeimõ ! Ba me mõi ia baose chõnia, ba i'ila tooe Zisera, si no mate, ba lõ si teboelõ ba dangidanginia gosõ'osõ andrõ ; Si manõ wa'ate'ala 23
Jabino andrõ, razo Ndrawa Gana'ana, labe'e Iraono Gizeraëli, me loeo da'õ, itolo Lowalangi. Ba itoegoe 24
lahõndrõhõndrõgõ Jabino andrõ, salaŵa Ndrawa Gana'ana, Iraono Gizeraëli, irege lafaloea wamakiko ja'ia.

FAZA 5.

Fanoenõ ndra Debora Baraki.

Ba manoenõ ndra Debora Baraki, 1
ono Gabinoa, me loeo da'õ, lamane :
„Wa so zolohe Iraono Gizeraëli, wa 2
no aoha gõlõ zato — misoeno Jehowa ! Mifondrondrongo, ja'ami ra- 3
zo, mibe'e mbõrõ dalingami, ja'ami

salawa! Edõnado oesoeno Jehowa,
da'oelaoe mbiola chõ Jehowa, Lo-
4 walangi Ndraono Gizeraëli! Me mangefa ndra'oegõ ba Ze'ira, ja'oegõ Jehowa, me mofanõ'õ, me õ'otarai zalo'o andrõ ba Ndraono Gedomo, ba modoeroe danõ ba mowõi mbanoea si jawa; mowõi idanõ lawoeo. *(Sin. 68, 8).*
5 Mangiwa hili fõna Jehowa, Sina'i andrõ, fõna Jehowa, Lowa-
6 langi Ndraono Gizeraëli. Me loeo Zamigaro andrõ, ono Ganata, me loeo Ja'ela andrõ, ba lõ sanõrõ lala; ba sanõrõ lala ena'õ, ba lala sakõi
7 latõrõ. *(F. 3, 31).* Ahono zalawa Ndraono Gizeraëli, ahono ira, irege maoso ndra'oegõ, ja'oegõ Debora, irege maoso'õ ina Ndraono Gize-
8 raëli! Latoetoejoe Lowalangi si bohooe; fasõndrata ba zinga mbawa gõli, me loeo da'õ. Baloese, ba lõ moe'ila, ba he toho, ba zi 40,000
9 andrõ ba Ndraono Gizeraëli. Chõ zolohe Iraono Gizeraëli dõdõgoe; ja'ami si no aoha õlõ ba zato andrõ,
10 misoeno Jehowa! Ja'ami, si fakoedo ba hoeloe galide si alawe sojo'ojo, ba ja'ami sidaodao ba doefo, ba
11 ja'ami, sanõrõ lala, ba mihede! Ba zi no arõoe aefa ba wagoeagoeasa zi fafana andrõ, ba gotaloea hele andrõ, ba da'õ ndra moedoenõdoenõ wangoehoekoe Jehowa andrõ, fangoehoekoe zalawa andrõ chõnia ba Ndraono Gizeraëli! Me loeo da'õ mõi mitooe ba mbawa gõli Ndraono
12 Gizeraëli! Laboe, laboe Debora; laboe, laboe, anoenõ! Faoso Baraki, ra'oe zondra'oe ja'oegõ mena'õ, ja'-
13 oegõ, ono Gabinoa! Me loeo da'õ mõi mitooe zi tosai salawa, si tosai sabõlõ. Mõi mitooe awõgoe Jehowa,
14 awõ zabõlõ andrõ. Mado Geferaji, sowa'a ba danõ Ndraono Gamaleki; la'o'õ ndra'oegõ, ja'oegõ mado Mbenijami, fao ba zato andrõ chõoe; mõi mitooe ma'oewoe Machiro, sangoloi'õ, ba ma'oewoe Zeboeloni,
15 solohe si'o zalawa. *(F. 12, 15).* Ba salawa mado Isasari mõi awõ Debora, ba no si mane Isasari Mbaraki andrõ; i'oloi'õ ia ba ndraso ahenia. Ba zinga mbombo andrõ ba mado Roebeno, ba abõlõ wangerangera. Hadia wa no doemaodao ndra'oegõ 16
ba gotaloea kandra mbiribiri, ba wamondrondrongo fambehesa ngawawá andrõ? Ba zinga mbombo andrõ ba mado Roebeno, ba no abõlõ wangerangera. Gileadi andrõ, 17
ba no ahonohono jefo Joridano; ba mado Dano, ba hana wa la'iagõ manõ nowo andrõ? Mado Gaseri, ba ahonohono manõ ba mbewe nasi, lõ teboelõ ira ba mbewe daloe andrõ chõra. Seboeloni andrõ, ba 18
no soi si lõ ata'oe mate, ba si manõ gõi Nafetali ba mbawõ andrõ. So 19
razo andrõ, fasõndra; fasõndra razo Ndrawa Gana'ana andrõ, me loeo da'õ, ba Da'anache, ba mbewe nidanõ andrõ ba Megido: ba lõ si faloecha ira ahoeloea firõ! Moroi ba mba- 20
noea si jawa fasõndra ndrõfi; moroi ba lalara andrõ fasõndra ira chõ Zisera andrõ. No ahani ira ba mbo- 21
mbo Kizono andrõ, ba „mbombo wasõndrata" andrõ, mbombo Kizono. Faoso, ja'oegõ tõdõgoe, abõlõ'õgõ! Me loeo da'õ labõrõ danõ 22
koedo, me mandroeo, me lafandroeo sabõlõ andrõ chõra. Mi'elifi Merosi 23
andrõ! iwa'õ mala'ika Jehowa andrõ, mi'elifi mbanoeara, me lõ si mõi ira manolo Jehowa, me lõ nitolora Jehowa, awõ zabõlõ andrõ! Nisoeno Ja'ela andrõ, fõna ndra 24
alawe bõ'õ; fo'omo Heberi andrõ, ma'oewoe Geni, fõna ndra alawe [fefoe], baose ndramoesoeno ia! Idanõ i'andrõ [Sisera] ba soesoe 25
ibe'e; ba mako si sõchi i'oro'õ chõnia wanicha zoesoe. Ba itoejoe gosõ'- 26
osõ andrõ ba ihalõ kambõlõnia warõcha, ibõbõzi Zisera, iboto hõgõnia, irasa dangidanginia, itõla'õ. Ba 27
ikõrõboei ia fõnania, alaoe ia. adõlõ tooe; fõnania ikõrõboei ia, alaoe, ba ba nikõrõboeinia ja'ia adõlõ ia tooe, no mate. Ba ifaigi ba zandrela 28

ina Zisera, moe'ao ba darali, imane : ,Hana wa ara mangawoeli goeretania ? Hana wa ahooe gahe koedo-
29 nia?' Ba fondrege zatoeatoea wo'omo zalawa andrõ chõra zanema linia, ba ja'ia gõi ifoeli iwa'õ ni-
30 wa'õnia mege : ,Lõ zi lõ lasõndra mege gahoeloea ba ma awena lafaosa, samboea, ba ma domboea nono alawe zamõsa, ba ahoeloea noecha soginigini chõ Zisera ; ahoeloe noecha soginigini, nila'ala'a ba wanoso, noecha soginigini, doea gõrõ zale-
31 ndra ba mbagi wo'omo zalawa.' **Si manõ zi nangea wa'atekiko zi fa'oedoe chõoe fefoe, ja'oegõ Jehowa ! Ba sangomasi'õ ja'ia, ba no hoelõ wa'atoemboe loeo, ba lachõminia andrõ.**" Ba lõ'õ sa'ae hadia ia ba danõ, õfa woeloe fache wa'ara.

FAZA 6.

I. Lafakao Ndraono Gizeraëli, Iraono Midiano. Ifangelama ira sama'ele'õ. II. Hoemede mala'ika Jehowa andrõ chõ Gideono. Ibe'e zoemange. III. Idoedoegõ naha wame'e soemange andrõ chõ Mba'ali. IV. Tandra, ba wangabe'e tõdõ Gideono.

1 I. **Ba** me lalaoe zi lõ omasi Jehowa Iraono Gizeraëli, ba ibe'e ira ba danga Ndraono Midiano Jeho-
2 wa, mewitoe fache. Ba lafakao Ndraono Gizeraëli Iraono Midiano. Ba labali'õ nahara mbawõ andrõ ba hili Iraono Gizeraëli, ba tõgi narõ hili andrõ, awõ nahia saro ba hili, ba Ndraono Midiano andrõ.
3 Ba na no manaroe Ndraono Gizeraëli, ba mõi mijawa chõra Ndraono Midiano, awõ Ndraono Gamaleki, awõ zowanoea tánõ ba gatoe-
4 mboecha loeo. Ba tebato ba da'õ chõra, ba lafoefoe zinanõ ba danõ, iroegi tánõ ba Gasa ; ma'ifoe lõ lasaigõ gaoerifa ba Ndraono Gizeraëli, ba he biribiri ba he sawi ba he
5 kalide. La'ohe sa'ae goerifõra ba osera, na mõi ira mijawa, timba wa'oja wali, na so ira, ba he ja'ira, ba he ondra chõra, ba tebai ni'erai.
Ba wamakiko mõi ira ba danõ. Ba 6
tobali noemana sibai Ndraono Gizeraëli, bõrõ Ndraono Midiano andrõ. Ba la'angarõfi li Jehowa Iraono Gizeraëli. Ba me mangarõngarõ chõ 7
Jehowa Ndraono Gizeraëli, ba Ndraono Midiano andrõ, ba ifatenge ba 8
Ndraono Gizeraëli zama'ele'õ Jehowa, ba imane chõra da'õ : Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : No oe'ohe mijawa ami, moroi ba danõ Miseraji, no oeheta ami ba nahia wa'asawoejoe ; no 9
oe'efa'õ ami ba danga Ndrawa Miseraji, ba ba danga zamakao ja'ami fefoe, ba no oetimba ira fõnami ba no oebe'e chõmi danõra. Ba no 10
oemane chõmi : Jehowa ndra'o, Lowalangimi ; bõi mi'ata'oefi Lowalangi Ndraono Gamori andrõ, si so ami ba danõ. Ba lõ'õ sa nifondrondrongomi ligoe.

II. **Ba** so mala'ika Jehowa andrõ, 11
moedadao ia ba mbõrõ manawa andrõ, ba Gofera, banoea Jo'asi andrõ, ma'oewoe Gabieseri. Ba samõbõrõ fache nono Jo'asi, Gideono, ba wolazi nagoe, ba wangoloi'õ ja'ia, ba Ndraono Midiano andrõ.
Ba i'oroma'õ ia chõnia mala'ika 12
Jehowa andrõ, imane chõnia : Itolo'õ Jehowa, ja'oegõ sabõlõ ! Ba 13
imane chõnia Gideono : He Toeha, na itologa Jehowa, ba hana sa wa gõna ndra'aga da'õ fefoe ? Ba heza so dandra andrõ chõnia fefoe, nidoenõdoenõ ndra toeama chõma, me lamane : Hadia, tenga no i'ohe mijawa ndra'aga Jehowa, moroi ba danõ Miseraji ? Ba iada'e, ba no i'erogõ ita Jehowa ba no ibe'e ba danga Ndraono Midiano ita.
Ba i'otahõgõ ia Jehowa, imane : 14
Ae'e, ba wa'abõlõoe andrõ, ba efa'õ Ndraono Gizeraëli ba danga Ndraono Midiano. Hadia, tenga ja'o zamatenge ja'oegõ ? *(Heb. 11, 32).*
Ba imane chõnia ; He Toeha, hadia 15
oebe'e fangefa'õ Ndraono Gizeraëli?

Hiza, no fondrege zi noemana ba mado Manase watalifoesõta chõma, ba ja'odo, ba no fondrege zide'ide ba zi samba omo ndra amagoe.
16 *(Moz. II. 3, 11).* Ba imane chõnia Jehowa: Ja'o zanolo ja'oegõ, ba õ'alani Ndraono Midiano, hoelõ na
17 ha samõsa niha. Ba imane chõnia: Na no atõ faloechado wa'eboea dõdõoe wamaigioe, ba laoe chõgoe dandra, wa no ja'oegõ zi fahoehoeo
18 chõgoe. Bõi ofanõ a'i, irege sodo, irege oe'ohe baero game'elagoe, ba wanooe'õ tooe fõnaoe. Ba imane: Oe'agõ da'e, irege mangawoeli'õ.
19 Ba mõi mijomo Gideono, i'asiwai nono nambi ba koee si lõ moe'aisõni, õsi zi samba jõoe hamo. Õsi nono nambi andrõ, ba ibe'e ba goede, ba dinonia, ba ilaoe ba mbowoa, ba i'ohe baero chõnia, ba mbõrõ
20 manawa itooe'õ tooe fõnania. Ba imane chõnia mala'ika Lowalangi andrõ: Halõ nambi andrõ, awõ koee andrõ, si lõ moe'aisõni, ba tooe'õ tooe ba dete gowe andre, ba dino andrõ, ba fadoewa. Ba
21 i'o'õ da'õ. Ba i'oro'õ mbalõ zi'onia, si so ba dangania, mala'ika Jehowa andrõ, itoeko nambi andrõ ba koee andrõ, si lõ moe'aisõni, ba aloea galitõ ba gowe andrõ ba i'ā nambi, awõ koee andrõ, si lõ moe'aisõni. Ba taja mala'ika Jehowa andrõ, lõ'õ sa'ae oroma
22 chõnia. Awena i'ila Gideono, wa no mala'ika Jehowa. Ba imane Gideono: Alai ndra'o, So'aja, Jehowa, me no fa'ila bawa ndra'o ba mala'ika Jehowa! *(Moz. I. 16, 13. Moz.*
23 *II. 33, 20. F. 13, 22).* Ba imane chõnia Jehowa: Ja'ohahaoe dõ-
24 dõoe! bõi ata'oefi, lõ mate'õ! Ba ifa'anõ naha wame'e soemange ba da'õ Gideono ba ibe'e tõinia „fangorifi Jehowa". Ba iroegi ma'õchõ, ba lõ teboelõ ba da'õ, ba Gofera, banoea ma'oewoe Gabieseri.
25 III. Ba ba zi bongi andrõ, ba imane chõnia Jehowa: Ohe niha, dafoeloe, sawoejoemõ, ba sawi si matoea, si mewitoe fache; ba doedoegõ naha wame'e soemange chõ Mba'ali chõ namaoe, ba Asera andrõ, ba ngainia, ba ewa. Ba chõ Lowala- 26
ngioe, Jehowa fa'anõ naha wame'e soemange ba zoezoe hati andre, ba asiwai. Ba halõ zawi andrõ, si sageoe, ba be'e soemange nitoenoe; eoe Gasera andrõ, ni'ewamõ dania, be'e fanoenoe. Ba dafoeloe, i'ohe 27
niha Gideono, sawoejoenia, ba i'o'õ niwa'õ Jehowa chõnia. Ba me ata'oe ia ndra amania ba banoeara ilaoe ba zi ma'õchõ, andrõ wa ba zi bongi ilaoe. Ba me maoso mba- 28
noeara, si hoelõ wongi, ba hiza, ba no moedoedoegõ naha wame'e soemange andrõ chõ Mba'ali, ba Asera andrõ ba ngainia, ba no moe'ewa, ba sawi andrõ, si sageoe, ba no moebe'e soemange ba naha wame'e soemange andrõ, nifa'anõ andrõ. Ba faoma lamane chõ nawõra: Ha 29
niha zolaoe da'õ? Ba la'aloealoei ba lazofoezofoe ba lamane: Gideono, ono Jo'asi zolaoe da'õ. Ba 30
lamane banoeara chõ Jo'asi: Da chõma nonooe andrõ, ba wamoenoe ja'ia, me no idoedoegõ naha wame'e soemange andrõ chõ Mba'ali ba me no i'ewa Gasera andrõ, ba ngainia. Ba imane Jo'asi chõra 31
fefoe, si so ba da'õ chõnia: Hadia, ja'ami zamatoenõ hochoeo Mba'ali andrõ; ja'ami zangorifi ja'ia? Ha niha zamatoenõ ja'ia, ba niboenoe irege mahemoloe mbanoea. Na Lowalangi ia, ba jamoefatoenõ hoehoeonia, me no ladoedoegõ naha wame'e soemange andrõ chõnia. Ba 32
me loeo da'õ, ba labe'e tõi Gideono Jeroebi-Mba'ali, lamane: Jamoefatoenõ hoehoeonia chõnia Ba'ali, me no idoedoegõ naha wame'e soemange andrõ chõnia.

IV. Ba la'owoeloi ira dozi Iraono 33
Midiano ba Iraono Gamaleki, awõ zowanoea ba gatoemboecha loeo, dozi manõ ira, ba la'õtõ Joridano

ba tebato ba ndraso andrõ, ba
34 Jezere'eli. Ba so Geheha Jehowa
chõ Gideono, ba ilaoe dorofe fogaoni ma'oewoe Gabiëseri, ba wefao
35 chõnia. Ba ifatenge zinenge ba mado Manase fefoe, ba tefakaoni'õ ira gõi, ba wefao chõnia. Ba he ba mado Gaseri ba ba mado Zeboeloni ba ba mado Nafetali, ba ifatenge gõi. Ba mõi ira mijawa,
36 lafaondragõ. Ba imane Gideono chõ Lowalangi: Na omasi'õ õ'efa'õ Ndraono Gizeraëli tangagoe andre,
37 si mane niwa'õoe, — ba hiza, oebologõ ba golajama mbasitõ mboe mbiribiri nigoeti; ba na ha boe mbiribiri andrõ zonamo, ba na otoefo danõ ma'afefoe, ba aboto ba dõdõgoe, õ'orifi Ndraono Gizeraëli tangagoe andre, itõrõ niwa'õoe.
38 Ba itõrõ. Ba mahemoloe õ, ba ihoelõ wongi wemaoso, ifera'õ mboe mbiribiri andrõ, namo andrõ, samba
39 figa nidanõ. Ba imane Gideono chõ Lowalangi: Bõi ofõnoe chõgoe, ba hatõ samoeza tõ moehededo. Hatõ samoeza tõ oetandraigõ ba mboe mbiribiri andrõ. Ja'otoefo mboe mbiribiri, ha ja'ia, ba jamonamo
40 danõ ma'afefoe. Ba i'o'õ chõnia da'õ Lowalangi, ba zi bongi andrõ, ha boe mbiribiri zotoefo, ba no monamo danõ fefoe.

FAZA 7.

I. Tefofanõ zato, lõ arõoerõoe nitoetoejoe. II. Te'abe'e'õ dõdõ Gideono ba wangifi. III. Te'ala Ndraono Midiano andrõ ibe'e Gideono.

1 I. **Ba** ihoelõ wongi wemaoso Jeroebi-Mba'ali, ja'ia Gideono, i'ohe niha andrõ fefoe, si fao chõnia; ba ba zinga goemboe Harodi molombase ira. Ba no jõoenia golombasewa Ndraono Midiano, i'otarai hili
2 More, ba ndraso misa. Ba imane Jehowa chõ Gideono: Abõlõ ato niha andrõ, si fao chõoe, tebai oebe'e ba dangara Ndraono Midiano andrõ, ma dania lasoeno ira chõgoe Iraono Gizeraëli, ma lamane: Tangama wangorifima! Ba ao, 3
farongogõ ba zato, õmane: Ha niha zata'oe ba satalõ tõdõ, ba jamoefoeli ia, jamoeheta ia ba hili Gileadi! Ba 22,000 zangawoeli niha, tobali hatõ 10,000 zi tosai. *(Moz. V. 20, 8).* Ba imane Jehowa chõ Gi- 4
deono: Tõra zoei na niha; ohe mitooe ira ba mbewe nidanõ, ena'õ oefõfõ'õ ira ba da'õ. Ba niwa'õgoe chõoe dania: Da'õ zi fao chõoe, ba fao, ba dozi niwa'õgoe chõoe: Bõi fao da'õ, ba lõ mõi. Ba i'ohe 5
mitooe ira ba mbewe nidanõ. Ba imane Jehowa chõ Gideono: Dozi samelai idanõ lelara, nifamelai nasoe, ba oniagõ, ba si manõ gõi dozi samalõdoehini tanõ, ba we'amadoegõ tanga. Ba fa'ato zamelai idanõ, 6
ba no 300; ba tánõ bõ'õ fefoe, ba no samalõdoehini tanõ, ba wamadoe idanõ. Ba imane Jehowa chõ 7
Gideono: Si tõloe ngaotoe niha andrõ, samelai idanõ, oebe'e sangorifi ja'ami, da'õ oe'ogoena'õ ba wame'e ba dangaoe Iraono Midiano andrõ; ba tánõ bõ'õ fefoe, ba ndra mofanõ, jamoefoeli ia chõra zamõsaná. Ba lahalõ mbalazo andrõ chõra, 8
awõ dorofe chõra; ba Iraono Gizeraëli bõ'õ fefoe, ba ifõfanõ, hana na ifoeli ia chõra zamõsaná, ha si 300 isaigõ chõnia. Ba olombasewa Ndraono Midiano, ba no tooenia, ba ndraso.

II. **Ba** ba zi bongi andrõ, ba ima- 9
ne chõnia Jehowa: Faoso, misawa golombasewa, tooe andrõ, noa sa oebe'e ba dangaoe ia! Ba na ata'oe'õ 10
mõi mitooe, ba ohe ngoningonioe andrõ, Foera andrõ, ba mi'ae mitooe ba zinga golombasewa, ba fondro- 11
ngondrongo, hadia niwa'õwa'õ ba da'õ, ba abe'e dõdõoe dania, ba wanawa olombasewa. Ba i'ohe ngoningoninia Foera andrõ, mõi ira mitooe, lahatõ'õ sibai ira ba zanoewõ andrõ, ba golombasewa. No oroedoe 12
ba da'õ, ba ndraso, Ndraono Midia-

no andrõ ba Iraono Gamaleki ba si oroi danõ tánõ ba gatoemboecha loeo, fa'oja wali wa'atora, ba ondra chõra, ba lõ moetaha moe'erai, fa'oja ngawoea nene ba mbewe nasi wa'oja.
13 Ba me no ahatõ Gideono, ba hiza zanoenõ chõ nawõnia fangifinia, imane: No mangifi ndra'o: Oe'ila roti gandroe, si tegaõlõ mitooe ba golombasewa Ndraono Midiano, iroegi nose zalawa, gõna ba da'õ, ba aso'a nose, tobali arõ ibe'e [roti andrõ], ba tooe ba danõ so nose.
14 Ba itema linia si samõsa, imane: Tenga bõ'õ da'õ, no si'õli Ndraono Gizeraëli andrõ, si'õli Gideono andrõ, ono Jo'asi. No ibe'e ba dangania Ndraono Midiano, fabaja olombasewa ma'afefoe, Lowalangi.
15 III. **Ba** me no irongo Gideono nitoenõ Ndraono Midiano andrõ, fangifi andrõ, ba eloeahania, ba mangaloeloe ia; ba ifoeli ia ba golombasewa Ndraono Gizeraëli, moe'ao ia, imane: Talaboe! noa sa'ae ibe'e ba dangami golombasewa
16 Ndraono Midiano. Ba i'otõloe zi 300 niha andrõ, tõloe bawá ibe'e, ba idozigõ ira torofe, awõ migõ si lõ õsi, ba dangara; ba bacha ba
17 migõ andrõ, ba soeloe. Ba imane chõra: Mifaigi ndra'o ba mi'o'õ chõgoe; na no oeroegi zinga golo-
18 mbasewa, ba milaoe nilaoegoe. Na oelaoe dorofe, awõ zi fao chõgoe fefoe, ba ja'ami gõi molaoe torofe ba zi fasoei olombasewa fefoe, ba moe'ao ami, mimane: Fõda chõ
19 Jehowa, fõda Gideono! Ba iroegi zinga golombasewa Gideono, awõnia zi otoe andrõ, si fao chõnia, me taloe mbongi, me awena sibai lafataro zanaro, ba lalaoe dorofe ba laboto migõ andrõ ba dangara, ba tõloe bawá
20 manõ, ba molaoe torofe, laboto migõ, ba latoejoe tangara kabera zoeloe, ba ba gambõlõ, ba torofe, ba wolaoe, ba moe'ao ira, lamane: Fõda chõ
21 Jehowa, fõda Gideono! Ba lõ iboelõ'õ ia ba nahania zamõsana, ba zi fasoei olombasewa. Ba moe'awa manõ ba golombasewa ma'afefoe, ba moloi, moe'ira'ira. Ba me lalaoe 22
dorofe si tõloe ngaotoe andrõ, ba faoma la'õ'õtõ nawõra [Iraono Midiano] ba golombasewa ma'afefoe, ibe'e Jehowa, ba moloi zi so ba golombasewa, laroegi Mbeti Hasita, tánõ ba Zereda, iroegi mbewe nidanõ ba Habeli Mehola, ba zinga Dabata. *(Sin. 83, 10)*. Ba tekaoni 23
gõi Ndraono Gizeraëli, mado Nafetali ba mado Gaseri ba mado Manase ma'afefoe, ba lagohi Ndraono Midiano. Ba ifatenge gõi zinenge 24
Gideono ba hili mado Geferaji ma'asamboea, ifawa'õgõ chõra [ba da'õ]: Mi'ae mitooe, mifaondragõ Ndraono Midiano andrõ ba miba'a chõra gõtõna ba nidanõ misa ba ba Joridano! Ba so mado Geferaji fefoe, laba'a gõtõna ba nidanõ misa, iroegi Mbeti Bara ba õtõna ba Jo-
ridano. Ba lara'oe zalawa Ndraono 25
Midiano andrõ, si daroea, Orebi ba Sebi, ba ba gowe Gorebi laboenoe Gorebi ba Sebi, ba ba wolazi Zebi. Ba lagohi Ndraono Midiano. Ba hõgõ ndra Orebi Sebi andrõ, ba la'ohe chõ Gideono, mijefo Joridano. *(Jes. 10, 26)*.

FAZA 8.

I. Fekõkõkõkõ mado Geferaji. Latohoegõ wolohi Iraono Midiano. II. Fangoehoekoe banoea Zoekota andrõ ba banoea Weniëli ba salawa Ndraono Midiano andrõ, Seba ba Salamoena. III. Lõ edõna Gideono lafataro ia razo, ba ifobõrõ wame'e adoe. IV. Iraono Gideono ba fa'amatenia. Lafoeli la'erogõ Jehowa Iraono Gizeraëli.

I. **Ba** lamane chõnia mado Gefe- 1
raji: Hana wa õmanõ chõma, wa lõ moehede'õ chõma? No ha ja'oegõ zi mõi fasoewõ ba Ndraono Midiano andrõ! ba fasoso sibai ira chõnia. *(F. 12, 1)*. Ba imane chõra: Hadia 2
sa nilaoegoe, timba nilaoemi? Tenga no eboea wo'oewo'oe ni'ozaragõ ma-

do Geferaji, moroi ba mboea chõ
3 Gabiezeri mege ? Ba dangami ibe'e
zalawa Ndraono Midiano andrõ,
Orebi ba Sebi, Lowalangi. Ba hadia
nilaoegoe timba nilaoemi ? Ba me
iwa'õ da'õ, ba alõ wõnoera chõnia.
4 Ba me no iroegi Joridano Gideono
ba me no i'õtõ, awõ zi tõloe ngaotoe
andrõ, si fao chõnia, ba si
no erege tõdõ wolohi [emali andrõ],
5 ba mangandrõ ia ba mbanoea Zoekota, imane : Mibe'e koee ba niha
andre, ni'ohegoe, no erege dõdõra ;
solohi salawa Ndraono Midiano a-
ndrõ, Seba ba Salamoena, ndra'odo.
6 Ba lamane salawa mbanoea : Hadia,
no so ba dangaoe gochõ ndra Seba
Salamoena, wa mabe'e koee ba za-
7 bõlõ andrõ chõoe ? Ba imane Gideono : Laoe, na ibe'e ba dangagoe
ndra Seba Salamoena Jehowa, ba
oefoefoe nõsimi doi manaze nihalõ
8 ba danõ si mate. Ba moroi ba da'õ
isawa Weniëli, ba imanõ gõi chõra.
Ba lamanõ gõi chõnia banoea Weniëli, si mane banoea Zoekota mege.
9 Ba imane gõi ba mbanoea Weniëli
andrõ : Na mangawoelido lõ hadia
ia chõgoe, ba oedoedoegõ hati a-
10 ndre ! Ba ba Garakoro so ndra
Seba Salamoena, awõ zanoewõ a-
ndrõ chõra, mato 15,000 niha, dozi
si tosai sanoewõ andrõ, soroi ba
gatoemboecha loeo ; ba si no mate,
11 ba no 120,000, oi solohe si'õli. Ba
itõrõ lala zikoli Gideono, tánõ ba
gatoemboecha i'otarai Noba ba
Jogebeha, ba ihawoei golombasewa,
me no ahono manõ tooe zanoewõ
12 andrõ. Ba moloi ndra Seba Salamoena ; ba igohi ira ba ira'oe zalawa Ndraono Midiano andrõ si daroea, Seba ba Salamoena, ba sanoewõ andrõ fefoe, ba zoemaewe ibe'e. *(Sin. 83, 12).*
13 II. **B**a mangawoeli Gideono, ono
Jo'asi, me no iroegi lala mijawa ba
14 Heresi, ibato wolohi ja'ira. Ba ira'oe zamõsa, nono matoea, banoea Zoekota no mege, ba isechegõ, ba iwa'õ
chõnia wanoera tõi zalawa Zoekota
ba satoea mbanoea, 77 niha. Ba me 15
iroegi mbanoea Zoekota, ba imane :
Ja'e ndra Seba Salamoena, nibe'emi
bõrõ wango'aja ja'odo, me mimane :
Hadia no so ba dangaoe sa'ae go-
chõ ndra Seba Salamoena, wa ma-
bc'e koee ba nawõoe andrõ, si no
erege tõdõ ? Ba ihalõ zalawa mba- 16
noea andrõ ba itoejoe ndraha ma-
naze sodoi, ifabõzi'õ mbanoea Zoekota andrõ. Ba hati andrõ, ba 17
Weniëli, ba idoedoegõ, ba iboenoe
tooe mbanoeara andrõ. Ba isofoe 18
chõ ndra Seba Salamoena, imane :
He wisa nga'eoe niha andrõ, niboe-
noemi ba gahe hili Dabora ? Ba
lamane : Adõlõ si mane ja'oegõ irá
gõi ; dozi ira, ba ono zalawa wa-
maigida ! Ba imane : No talifoe- 19
sõgoe, iraono ninagoe. Ba wa'adoe-
hoe wa'aoeri Jehowa : ena'õ na no
mi'orifi ira, ba lõ oeboenoe ami !
Ba imane chõ nononia si a'a, Je- 20
tero : Laboe, õ'õtõ ira ! Ba lõ isõbi
zi'õli ono matoea andrõ, ata'oe, me
iraono na ia. Ba lamane ira Seba 21
Salamoena : Faoso, ja'oegõ andrõ,
ba boenoega ! he wisa niha sa, si
manõ gõi wa'abõlõnia. Ba maoso Gideono, i'õ'õtõ ndra Seba Salamoena.
Ba ihalõ chõnia ni'obawa andrõ,
side'ide, aja gondrara ba mbagi.
III. **B**a lamane chõ Gideono Iraono 22
Gizeraëli : Iagõ salawama, he ja'oegõ, ba he onooe dania, ba he ma'-
oewoemõ ! me no ja'oegõ zangefa'õ
ja'aga ba danga Ndraono Midiano.
Ba imane chõra Gideono : Lõ mõiga 23
salawami he ja'odo, ba he onogoe
dania, Jehowa zalawami ! Ba imane 24
na chõra Gideono : So ni'andrõgoe
chõmi ma'ifoe : Mibe'e chõgoe daoege andrõ, ahoeloeami mege, dozi
ami. (Me ma'oewoe Zima'eli zanoe-
wõ andrõ, ba no si so daoege). Ba 25
lamane : Mabe'e chõoe da'õ saoha
gõlõma ! Ba labologõ tooe mbaroe
seboea, ba dozi latooe'õ tooe ba da'õ
daoege andrõ, ahoeloeara mege.

26 *(Moz. II. 32, 2).* Ba fa'aboea daoegc ana'a andrõ, ni'andrõnia chõnia, ba no 1700 fondroejoe, lõ lai ni'obaŵa andrõ ba saeroe dalinga ba baroe loeo, baroe zalaŵa Ndraono Midiano, ba lõ lai naja gondrara andrõ, aja
27 ba mbagi. Ba ibali'õ adoe Gideono ba ibe'e ba mbanoeara Ofera. Ba mamosoemange adoe andrõ Ndraono Gizeraëli fefoe, ba tobali tandraŵa chõ Gideono ba ba zoroijomonia
28 fefoe. *(Moz. II. 28, 6).* Ba tobali lahõndrõgõ Ndraono Midiano Iraono Gizeraëli, tobali tebai sa'ae maoso. Õfa woeloe fache wa'ara, ba lõ hadia ia ba danõra, gõtõ wa'anaoe noso Gideono.
29 IV. **Ba** ifoeli ia ba chõra Jeroebi-Mba'ali andrõ, ono Jo'asi, ba nomo-
30 nia sosó sa'ae ia. Ba 70 ngafoeloe nono matoea chõ Gideono, si ndroe-hoe nononia, me no oja ndrongania.
31 Ba dongania ba dõi andrõ, banoea Zichema, ba mo'ono gõi chõnia, ono matoea, ba Abimelechi ibe'e tõi nono
32 da'õ. Ba mate Gideono andrõ, ono Jo'asi, no atoea sibai, ba lako'o ia ba lewatõ namania Jo'asi andrõ. ba Gofera, banoea ma'oewoe Ga-
33 biezeri. Ba me no mate Gideono ba lafosoemange zoei Mba'ali Iraono Gizeraëli, labe'e Lowalangira
34 Mba'ali Mberiti andrõ. Ba lõ itõrõ tõdõ Ndraono Gizeraëli Lowalangira Jehowa, si no mangefa'õ ja'ira ba danga nemalira fefoe si tefasoei
35 ja'ira; ba lõ'õ gõi la'omasi'õ nga'õtõ Jeroebi-Mba'ali Gideono andrõ, timba zi sõchi andrõ, nilaoenia ba Ndraono Gizeraëli, mena'õ.

FAZA 9.

I. Iboenoe dalifoesõnia andrõ Abimelechi ba ibali'õ razo ia. II. Amaedola andrõ chõ Jotamo. III. Molaŵa mbanoea Zichema chõ Gabimelechi. IV. Atoe'a ba Zichema Gabimelechi ba idoedoegõ. V. Fa'atekiko Gabimelechi.

1 I. **Ba** mõi ba Zichema, chõ ndra sibajania, Gabimelechi andrõ, ono Jeroebi-Mba'ali ba imane chõra ba ba noewoenia fefoe: Misofoe sibai 2
ba mbanoea Zichema fefoe, mimane: He zohahaoe dõdõmi, na fitoe nga-foeloe, iraono Jeroebi-Mba'ali andrõ fefoe, zalaŵami, ba ma na ha samõsa zamatõrõ ja'ami ? Ba bõi gõi olifoe ami, wa no fõfõmi ndra'odo! Ba 3
fahoehoeo sibai ndra sibajania a-ndrõ ba mbanoea Zichema fefoe, ba chõnia, dali manõ niŵa'õnia andrõ, ba tobali adõni dõdõra chõ Gabimelechi; lamane sa: No ono mbene'õda. Ba labe'e chõnia gana'a, 4
fitoe ngafoeloe roefia, nihalõ ba gosali Mba'ali Mberiti andrõ; ba ibe'e loeo niha si si lõ jaŵa, si lõ ngararo, Abimelechi, ba ja'ia zolohe ja'ira. Ba mõi ia ba gõdo namania, 5
ba Gofera, ba iboenoe ndra talifoe-sõnia andrõ, ono Jeroebi-Mba'ali, fitoe ngafoeloe niha, ha samboea tete kara naha wamoenoe ja'ira. Hatõ ono Jeroebi-Mba'ali si achi, Jotamo, zi tosai, me no ibini'õ ia. *(Raz. II. 11, 2).* Ba faloecha mba- 6
noea Zichema fefoe, awõ nõsi Milo andrõ, mõi ira mamataro razo Abimelechi andrõ ba mbõrõ manawa ba harefa andrõ, ba ngai Zichema. *(Jos. 24, 26).*

II. **Ba** me terongo da'õ chõ Jo- 7
tamo, ba mõi ia ba hili Garisi, i'iagõ zoezoe hili, ba moe'ao ia chõra, imane: Mifondrondrongo chõgoe, ja'ami, banoea Zichema, ena'õ ifondrondrongo limi Lowala-ngi! Mõi dõla geoe me fõna, ba 8
wamajoini chõra razo; ba lamane ba dõla zai: Iagõ razoma! *(Raz. II. 14, 9).* Ba imane chõra tõla zai: 9
Hadia, oebõhõi wa'amofanicha a-ndrõ chõgoe, ba nisoeno Lowalangi ja'o, awõ niha, ba mõido manaha-nahae jaŵa hogoe geoe bõ'õ ? Ba 10
lamane ba dõla ara tõla geoe a-ndrõ: Taboe, ja'oegõ iagõ razoma! Ba imane tõla ara: Hadia oebõhõi 11
wa'amigoe andrõ ba boeagoe si sõchi sibai, ba mõido manahanahae

12 jawa hogoe geoe bõ'õ ? Ba lamane
ba wewe nagoe tõla geoe andrõ : Ba
13 taboe, ja'oegõ iagõ razoma ! Ba
imane chõra agoe : Hadia, oebõhõi
nõsigoe andrõ, somoeso dõdõ Lowa-
langi ba tõdõ niha, ba mõido ma-
nahanahae jawa hogoe geoe bõ'õ ?
14 *(Sin. 104, 15)*. Ba lamane ba ma-
naze tõla geoe andrõ fefoe : Ba
15 taboe, ja'oegõ iagõ razoma ! Ba
imane manaze ba dõla geoe andrõ :
Na moroi ba dõdõmi mibajoini razo-
mi ndra'odo, ba mifaigi chõmi nahia
ba loemõgoe ! Ba na tenga da'õ, ba
alitõ dania zi otarai manaze andre,
16 ba i'ã geresi ba hili Libano ! Ba
laoe, na satoelõ nilaoemi ba na
sadõlõ, me no mibali'õ razo Gabi-
melechi andrõ, na si sõchi nilaoemi
chõ Jeroebi-Mba'ali ba ba nga'-
õtõnia, ba na no misoelõni chõnia
nilaoenia ba chõmi andrõ, ja'ami
17 andrõ, si no mõi belebele namagoe
ba wasoewõta, ba nibelegõnia no-
sonia, ni'efa'õnia ba danga Ndrao-
18 no Midiano, ba ja'ami, ba no mi-
lawa nga'õtõ namagoe ma'õchõ ;
ononia andrõ, fitoe ngafoeloe niha,
ba no miboenoe, ha samboea tete
gara naha wamoenoe ja'ira, ba no
mibali'õ razo mbanoea Zichema Ga-
bimelechi andrõ, ono zawoejoe na-
magoe, me no ono mbene'õmi : —
19 ba na no atõ satoelõ ba sadõlõ
nilaoemi chõ Jeroebi-Mba'ali ba ba
nga'õtõnia, ba mi'omoesoi'õ dõdõmi
ba chõ Gabimelechi andrõ ba ja-
moe'omoesoi'õ dõdõnia ba chõmi.
20 Ba na tenga da'õ, ba alitõ jamoe'-
otarai Gabimelechi, ba jamoe'ã
mbanoea Zichema, fabaja õsi Milo
andrõ, ba jamoe'otarai gõi mbanoea
Zichema ba õsi Milo andrõ alitõ, ba
21 jamoe'ã Gabimelechi ! Ba moloi
Jotamo, ba iroegi Mbe'eri ba wo-
loinia andrõ ; ba da'õ i'iagõ ; lõ
ichamõ ia ga'ania Abimelechi.
22 III. **Ba** me no medõloe fache razo
23 Ndraono Gizeraëli Gabimelechi, ba
ifatõrõ mbechoe wa'oedoesa chõ Ga-
bimelechi ba ba mbanoea Zichema
Lowalangi, ba tobali fabali chõ Ga-
bimelechi mbanoea Zichema, ena'õ 24
tesoelõni horõra andrõ ba ndraono
Jeroebi-Mba'ali andrõ si fitoe nga-
foeloe, ba ena'õ tohare ba nono
mbene'õra Abimelechi, samoenoe ja'-
ira, ndrora andrõ, ba ba mbanoea
Zichema, si no manolo ja'ia ba wa-
moenoe talifoesõnia, ibe'e [Lowa-
langi]. Ba lafatenge niha, oedoenia, 25
banoea Zichema, niha samini'õ ja'i-
ra ba zoezoe hili, niha soraboe, gofoe
ha niha zanõrõ lala. Ba te'omba-
cha'õ da'õ chõ Gabimelechi. Ba so 26
Ga'ali, ono Jobeli ba talifoesõnia ;
lasawa Zichema ba tobali fadoehoe
dõdõ mbanoea Zichema chõnia. Ba 27
mõi ira ba danõ, la'ozaragõ mboea
nagoe ba lalazi, ba owoelo ira, ba
wangandrõ saoha gõlõ, mõi ira ba
gosali Lowalangira, manga ira ba
mamadoe agoe ba la'eli'elifi Gabime-
lechi. Ba imane Ga'ali, ono Jobeli : 28
Ha niha Gabimelechi, ha niha nono
Jeroebi-Mba'ali andrõ, wa tafondro-
ndrongo linia ? Tenga banoea Ziche-
ma ia ba tenga koemandroenia Ze-
boeli andrõ ? Ba hana na ifondro-
ndrongo chõnia, awõ nga'õtõ Hemori
andrõ, foeroegõ mbanoea Zichema.
Ba ja'ita, ba hadia wa ta'o'õ chõnia?
Ena'õ na ja'o zalawa niha andre, 29
ba oetimba Gabimelechi ba oemane
chõnia : Oja'õ zabõlõ chõoe ba la-
boe ! *(Sam. II. 15, 4)*.
IV. **Ba** me terongo chõ Zeboeli 30
andrõ, koemandroe mbanoea, wehede
Ga'ali andrõ, ono Jobeli, ba mofõnoe
ia, ba i'onechesi wamatenge sinenge 31
chõ Gabimelechi, imane chõnia : Hi-
za, no mõi ba Zichema Ga'ali andrõ,
ono Jobeli, awõ dalifoesõnia andrõ,
ba molawa chõoe mbanoea labe'e !
Ba faoso, ja'oegõ, awõ niha andrõ, 32
si faofao chõoe, mitõrõ bongi ba
mibini'õ ami ba mbenoea ; ba ba 33
zangoehoelõ wongi, na toemboe loeo,
ba faoso, ba mihawoei mbanoea ; ba
na ifaondragõ ndra'oegõ, awõ zi fao

chõnia andrõ, ba laoe chõnia zena-
34 hõi ndra'oegõ. Ba maoso Gabimele-
chi, awõ zabõlõ andrõ fefoe, si fao
chõnia, ba zi bongi, ba labini'õ ira
ba gamaoedoe Zichema, õfa bawá.
35 Ba me so Ga'ali andrõ, ono Jobeli,
me itõrõ mbawa gõli, we'amõi baero,
ba maoso Gabimelechi, awõ zi fao
chõnia, larõi mbinimbini andrõ chõ-
36 ra. Ba i'ila zanoewõ andrõ Ga'ali
ba imane chõ Zeboeli: Hiza zanoewõ
moroi jaŵa ba zoezoe hili! Ba imane
chõnia Seboeli: Õbali niha loemõ
37 hili! Ba ifoeli imane Ga'ali: Si
ndroehoe, sanoewõ zi otarai woesõ
danõ mitooe ba sambawá zi otarai
38 manawa zeboea elemoe andrõ! Ba
imane chõnia Seboeli: Ba heza so
wa'abe'e mbawa andrõ, me õmane:
Ha niha Gabimelechi andrõ, wa ta-
fondrondrongo linia? Da'õ zabõlõ
andrõ, si lõ ba dõdõoe mege! Ba
39 laboe ba laoe fasõndra chõra! Ba
fõna mbanoea Zichema Ga'ali we'-
amõi. Ba fasõndra ira chõ Gabime-
40 lechi. Ba moloi ira ibe'e Abimelechi
ba ato zi mate, iroegi fõnafõna
41 mbawa gõli mbanoea. Ba ba Ga-
roema sosó Gabimelechi, fatoea i-
timba Ga'ali ba talifoesõnia Seboeli;
tobali tebai sa'ae la'iagõ Zichema.
42 Ba mahemoloe õ, ba milo mbanoea
Zichema, lahoelõ wõngi. Ba te'omba-
43 cha'õ chõ Gabimelechi. Ba i'ohe
zabõlõ andrõ chõnia, ifotõloe bawá,
ba labini'õ ira ba mbenoea. Ba me
i'ila, mõi ba danõ mbanoea Zichema, ba ifaondragõ ba ilaoe chõra.
44 Ba ja'ia [Abimelechi], awõ zi sambawá andrõ, si fao chõnia, ba mõi mitooe, la'iagõ fõna mbawa gõli, fatoea lalaoe ba zi so baero ba mbenoea fefoe si domboea bawá
45 andrõ, fatoea laboenoe tooe. Ba awena ilaoe ba mbanoea Abimelechi, ma'õma'õchõ, ba atoe'a ia bacha; ba õsi mbanoea ba la'õ'õtõ, ba banoea ba ladoedoegõ, ba lafa-
46 zaewe nasio ba nahania. Ba me larongo da'õ si so ba hati andrõ ba Zichema, fefoe, ba mõi ira jaŵa ba zi sagõtõ ba gosali Lowalangi Mberiti andrõ chõra. Ba me te'omba- 47
cha'õ chõ Gabimelechi: No owoelo fefoe nõsi hati andrõ ba Zichema! ba mõi jaŵa ba hili Zalomono andrõ 48
Gabimelechi, awõ zabõlõ andrõ fefoe, si fao chõnia. Ba itoejoe wato Abimelechi, i'eŵa ndraha geoe, ba ihalõ ba i'angalisigõ. Ba iŵa'õ ba zabõlõ andrõ, si fao chõnia: Hadia ni'ilami nilaoegoe, ba mita'ita'i mi'o'õ! Ba dozi la'eŵa gõi ndraha 49
geoe awõnia andrõ, ba la'o'õ Gabimelechi, ba latibõ'õ ba gosali [ndraha geoe andrõ], latoenoe gosali, ba tobali ahori mate nõsi zi hoelõ hati andrõ ba Zichema — mato 1000 niha, ira matoea ba ira alawe.

V. Ba mõi ba Debesi Gabime- 50
lechi, lafasoei ba atoe'a ira. Ba 51
ba daloe mbanoea bacha, ba so zi hoelõ hati; ba da'õ lasaŵa õsi mbanoea fefoe, ira matoea ba ira alawe. La'aro'õ mbawandroehõ foerira ba mõi ira jaŵa ba lote ba hati andrõ. Ba so Gabimelechi, ba wanoedoegõ 52
hati andrõ. Ba me ihatõ'õ ia ba mbawandroehõnia, ba wanoenoe ja'ia, ba ifazaoemba ba hõgõ Gabi- 53
melechi gara gisa wache ira alawe, moroi jaŵa, aboto hõgõnia ibe'e. *(Sam. II. 11, 21).* Ba igõsó moehede 54
chõ ngoningoninia, solohe fangõnania, imane chõnia: Sõbi zi'õlioe ba faloea boenoedo, fa bõi laŵa'õ dania: Niboenoe ndra alawe! Ba itaroe'õ chõnia zi'õli ngoningoninia andrõ, ba mate ia. *(Sam. I. 31, 4).* Ba me la'ila Iraono Gizeraëli, no 55
mate Gabimelechi, ba ifoeli ia chõra zamõsaná. Si manõ wamasoelõni 56
Lowalangi horõ Gabimelechi andrõ, horõnia chõ namania, me iboenoe dalifoesõnia andrõ, si fitoe ngafoeloe, ba he horõ mbanoea Zichema 57
andrõ fefoe, ba ihare'õ ba hõgõra Lowalangi. Ba tobali itõrõ ba chõra wangelifi Jotamo andrõ, ono Jeroebi-Mba'ali.

FAZA 10.

I. Tola ba Ja'iro, sangoehoekoe Iraono Gizeraëli. II. Lafoeli la'erogõ Lowalangi Iraono Gizeraëli ba gõna famakao ba mangesa dõdõra. III. Mõi ira fasoewõ ba Ndraono Gamoni.

1 I. **F**oeri Gabimelechi andrõ, ba maoso Dola, ono Woea, ma'oewoe Dodo, mado Isasari, ba wangorifi Iraono Gizeraëli. Banoeania Zamiri, 2 ba hili mado Geferaji. Doea woeloe a tõloe fache wa'ara sangoehoekoe Iraono Gizeraëli ia, ba mate ia ba 3 ba Zamiri lako'o. Ba foerinia, ba maoso Ja'iro, banoea Gileadi, ba 22 fache wangoehoekoenia Iraono Gi- 4 zeraëli Tõloe ngafoeloe nononia matoea, si fakoedo ba nono galide, tõloe ngafoeloe, ba tõloe ngafoeloe chõra mbanoea, halama soja chõ Ja'iro dõi, iroegi ma'õchõ, ba danõ 5 Gileadi. Ba mate Ja'iro andrõ, ba ba Gamono lako'o. *(Moz. IV. 32, 41).*

6 II. **B**a lafoeli lalaoe zi fatoewoe chõ Jehowa Iraono Gizeraëli, lafosoemange Mba'ali ba Asaroti andrõ, ba adoe Ndrawa Garamo andrõ ba adoe Zidona ba adoe Ndraono Moabi ba adoe Ndraono Gamoni, ba adoe Ndrawa Wilisiti, ba la'erogõ Jehowa 7 ba lõ lafosoemange. *(F. 2, 13).* Ba mofõnoe Jehowa ba Ndraono Gizeraëli, ba i'amawa ira, ibe'e ba danga Ndrawa Wilisiti ba ba danga Ndrao- 8 no Gamoni. Da'õ zamakao Iraono Gizeraëli ba sangoehoendragõ ja'ira, me loeo da'õ, ba mewelewaloe fache dania, dozi Iraono Gizeraëli jefo Joridano, ba danõ Ndraono Gamori 9 andrõ, ba danõ Gileadi. Ba la'õtõ gõi Joridano Iraono Gamoni, ba wolaoe ba mado Joeda gõi ba ba mado Mbenijami ba ba ma'oewoe Geferaji, tobali aboe sibai dõdõ 10 Ndraono Gizeraëli. Ba la'angarõfi li Jehowa Iraono Gizeraëli, lamane : Horõma chõoe, wa no ma'erogõ Lowalangima, awõ wa no mafosoe- 11 mange Mba'ali andrõ ! Ba imane Jehowa ba Ndraono Gizeraëli : Hadia, tenga no lafakao gõi ami Dawa Miseraji ba Iraono Gamori ba Iraono Gamoni ba Dawa Wilisiti, ba banoea 12 Zidona ba Iraono Gamaleki ba Iraono Midiano, ba mi'angarõfi li ndra'o, ba oe'efa'õ ami ba dangara ? Ba ja'ami, ba no mi'erogõ ndra'o 13 ba no mifosoemange Lowalangi bõ'õ. Andrõ wa lõ'õ sa'ae edõnado oe'orifi ami. *(Jer. 2, 13).* Mi'ae mi'angarõfi 14 li Lowalangi andrõ, nitoetoejoemi chõmi ! Hana na ja'ira zangorifi ja'ami, na tosasa ami ! Ba lamane 15 Iraono Gizeraëli chõ Jehowa : Horõma ; hadia zomasi'õ ba laoe chõma, ha fa õ'orifi ndra'aga ija'e ! Ba 16 latibo'õ nadoe niha baero andrõ, laheta ba mbanoeara, ba lafosoemange Jehowa. Ba ahachõ dõdõnia wamakao Ndraono Gizeraëli andrõ. *(Moz. I. 35, 2. Moz. II. 3, 7).*

III. **B**a so Ndraono Gamoni, la'- 17 iagõ danõ Gileadi. Ba mõi gõi Ndraono Gizeraëli, ba ba ngai Misefa la'iagõ. Ba faoma lamane chõ nawõra 18 salawa Gileadi : Ha niha zi bõrõtaigõ fasõndra ba Ndraono Gamoni andrõ ? Da'õ dania nibe'e salawa mbanoea Gileadi fefoe !

FAZA 11.

I. Labe'e sangoehoekoe Jefita andrõ banoea Gileadi. II. Ifatenge zinenge chõ razo Ndraono Gamoni. III. Latimba Ndraono Gamoni. Amaboe'oela li Jefita.

I. **N**iha sabõlõ Jefita andrõ, ba- 1 noea Gileadi, ba no ono horõ ia. Gileadi nama Jefita andrõ. *(Heb. 11, 32).* Ba me mo'ono ndronga Gileadi 2 chõnia, ono matoea, ba me itoegoe eboea ndraono ndrongania andrõ, ba latimba Jefita, lamane chõnia : Tebai manema ondrõita dania ndra'oegõ moroi jomo chõma, me no ono ndra alawe bõ'õ ndra'oegõ. *(Moz. I. 21, 10).* Ba moloi Jefita 3 labe'e talifoesõnia andrõ, i'iagõ danõ Tobi. Ba la'ondrasi ia niha si lõ ngaroro, faofao ira chõnia. *(Sam. I.*

4 *22, 2).* Ba lõ ara, ba labõrõtaigõ lasoewõsoewõ Ndraono Gizeraëli
5 Iraono Gamoni. Ba me labõrõtaigõ manoewõ Iraono Gizeraëli Iraono Gamoni, ba maoso zalawa ba danõ Gileadi, mõi ira moehalõ Jefita, ba
6 danõ Tobi. Lamane chõ Jefita: Taboe, iagõ solohe ja'aga, ba talaoe fasoewõ ba Ndraono Gamoni andrõ!
7 Ba imane Jefita ba zalawa Gileadi: Hadia, tenga si fatioe ami chõgoe ba tenga sanimba ja'odo baomo namagoe ami? Ba hana wa mõi ami
8 chõgoe, na aboe dõdõmi? Ba lamane chõ Jefita salawa Gileadi: Hiza, mafoeli mõi chõoe, ba na mõi'õ awõma ba wasoewõta ba Ndraono Gamoni andrõ, ba mahalõ hõgõma ndra'oegõ,
9 dozi banoea ba danõ Gileadi. Ba imane Jefita ba zalawa Gileadi andrõ: Na mihalõ mangawoeli ndra'odo, ba wasoewõta andrõ ba Ndraono Gamoni, ba na ibe'e ba dangagoe ira Jehowa, ba hõgõmi ndra'odo!
10 Ba lamane chõ Jefita salawa Gileadi andrõ: Jamoefondrongondrongo chõda Jehowa, na lõ ma'o'õ niwa'õoe
11 andrõ. Ba fao Jefita ba zalawa Gileadi andrõ, ba lafataro ia hõgõra ba solohe ja'ira sato. Ba i'ombacha'õ chõ Jehowa ba Misefa fefoe hadia ia zi so ba dõdõnia Jefita.
12 II. **Ba** ifatenge zinenge Jefita chõ razo Ndraono Gamoni, imane chõnia: Hadia nihalõoe chõgoe, wa so'õ moroi sa chõgoe, ba wanoewõ ba-
13 noeagoe? Ba imane razo Ndraono Gamoni ba zinenge Jefita: No lahalõ chõra danõgoe Iraono Gizeraëli, me la'otarai danõ Miseraji, i'otarai Garono noemalõ ba Jaboko ba irege mbewe Joridano: ba foeli chõgoe,
14 saoha gõlõoe! Ba ifoeli ifatenge zinenge Jefita chõ razo Ndraono
15 Gamoni, ena'õ lamane chõnia: Da'õ niwa'õ Jefita: Lõ nihalõ Ndraono Gizeraëli tanõ Ndraono Moabi ba tanõ Ndraono Gamoni. *(Moz. IV. 21, 13 b. t. Moz. V. 2, 9. 19. Jos.*
16 *13, 25).* Me la'otarai danõ Miseraji Iraono Gizeraëli, me no latõrõ danõ si mate, iroegi nasi zoechoe ba iroegi
17 Gadesi, ba lafatenge zinenge Iraono Gizeraëli chõ razo Ndraono Gedomo, lamane: Tehe chõnia wanõrõ tanõoe! Ba lõ itehe razo Ndraono Gedomo. Ba lafatenge gõi chõ razo Ndraono Moabi ba te chõnia. Ba la'iagõ Gadesi Iraono Gizeraëli. *(Moz. IV. 20,*
18 *17).* Ba latõrõ danõ si mate, lahene danõ Ndraono Gedomo ba tanõ Ndraono Moabi ba laroegi danõ tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai danõ Ndraono Moabi andrõ, ba jefo Garono molombase ira, lõ lahoendragõ danõ Ndraono Moabi; ola Ndraono
19 Moabi sa Garono andrõ. Ba lafatenge zinenge Iraono Gizeraëli chõ razo Ndraono Gamori Sihona andrõ, razo ba Hesibona, lamane chõnia Iraono Gizeraëli: Tehe chõma wanõrõ tanõoe, ba we'amõi ba danõma! *(Moz. IV. 21, 21 b. t.).* Ba ma-
20 maoedoe dõdõ Zihona ba Ndraono Gizeraëli, lõ itehe chõra wanõrõ tanõnia, i'owoeloi zabõlõ chõnia fefoe, ba zinga Jasa la'iagõ, ba lalaoe ba Ndraono Gizeraëli: Ba ibe'e
21 ba danga Ndraono Gizeraëli Zihona, fabaja banoeania fefoe, Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli; mõna Ndraono Gizeraëli ba lahalõ chõra danõ Ndraono Gamori andrõ, si so ba danõ andrõ, ma'asagõrõ. Tobali
22 la'ochõgõ danõ Ndraono Gamori andrõ, ma'afefoe, i'otarai Garono noemalõ ba Jaboko, ba i'otarai danõ si mate, noemalõ ba mbewe Joridano. Ba hiza, no itimba Ndrao-
23 no Gamori andrõ fõna mbanoeania Iraono Gizeraëli Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ, Jehowa, ba hadia, ja'oegõ zangai tána chõra? Hadia, na so nitoetoeroe Lowala-
24 ngioe Kamosi andrõ chõoe, ba hadia, lõ õhalõ? ba ha niha gõi nitimba Lowalangima, Jehowa, fõnama, da'õ nihalõma si so chõnia. Ba ha-
25 dia, no si sõchi ndra'oegõ, moroi chõ Mbalaki andrõ, ono Zifori, razo

Ndraono Moabi ? Hadia, no irai ifadõni hadia ia ba Ndraono Gizeraëli ba no irai fasoewõ chõra ? *(Moz. IV.*
26 *22, 2).* Gõtõ wa no ahono Ndraono Gizeraëli ba Hesibona ba ba mbanoea si fabõbõ chõra ba ba Garoëri ba ba zi fabõbõ ba da'õ, moemalõ ba mbanoea fatambai Garono, no 300 fache wa'ara, ba hana wa lõ
27 mi'ochõgõ barõ õ ? Ja'odo, ba lõ nifakaogoe ja'oegõ, ba si lõ atoelõ õlaoe chõgoe, wanoewõ ja'odo : Johowa andrõ, sangoehoekoe, ba jamoe'asiwai hoehoeo Ndraono Gize-
28 raëli ba Ndraono Gamoni. Ba razo Ndraono Gamoni andrõ, ba lõ ifondrondrongo nifawa'õgõ Jefita chõnia.
29 III. **B**a so Geheha Jehowa chõ Jefita, ba itõrõ danõ Gileadi ba tanõ mado Manase, isawa Misefa ba danõ Gileadi, ba moroi ba Misefa ba danõ Gileadi i'otarai we'amõi fa-
30 soewõ ba Ndraono Gamoni. Ba ifaboe'oe linia chõ Jehowa Jefita, imane : Na si ndroehoe õbe'e ba dangagoe Ndraono Gamoni andrõ,
31 ba chõ Jehowa zi fõfõna mamaondragõ ja'o baewali chõgoe, na mangawoelido moroi ba Ndraono Gamoni lõ hadia ia, ba oebe'e soe-
32 mange nitoenoe. Ba mõi fasoewõ ba Ndraono Gamoni Jefita, ba wolaoe chõra, ba ibe'e ba dangania ira
33 Jehowa. Abõlõ sibai te'ala ira ibe'e, i'otarai Garoëri, iroegi Miniti, 20 banoea, ba iroegi Habeli Kerami. Tobali lahõndrõgõ Ndraono Gamoni
34 Iraono Gizeraëli. Ba me iroegi nomonia ba Misefa Jefita, ba mõi sibai tooe nononia alawe, ibõzi waritia ba manari. Awai nononia, ha si samboea andrõ; lõ ononia bõ'õ, he ono matoea, ba he ono alawe. *(Moz. II.*
35 *15, 20).* Ba me i'ila ia, ba itika noechania, imane : Alai ndra'o ndra'oegõ onogoe ! Aboe sibai dõdõgoe õbe'e ; ja'oegõ sibai zolohe ba wamakao ja'odo. Noa sa noemalõ ligoe chõ Jehowa, ba tebai oefoeli !

Ba imane chõnia : He ama, na no 36
noemalõ lioe chõ Jehowa, ba laoe chõgoe niwa'õoe andrõ. Noa sa atõ ibe'e Jehowa, õ'ila õlaoe mbalõoe ba nemalioe andrõ, Iraono Gamoni.
Ba i'andrõ chõ namania : Sambalõ 37
tehe chõgoe : doea wawa wa'ara bõhõlido, ena'õ mõido misa ba hili ba wange'esi fa'ono'alawe andrõ chõgoe, ja'odo ba awõgoe ono alawe.
Ba imane chõnia : Ba ae'e ! ba 38
doea wawa itehe chõnia. Ba mõi ia ba fao chõnia nawõnia ono alawe, ba ba hili i'e'esi wa'ono'alawenia.
Ba me no iroegi doea wawa, ba 39
ifoeli ia chõ namania, ba ifatõrõ chõnia gamaboe'oela linia andrõ. Ba no lõ irai oroedoe chõnia ndra matoea. Ba tobali hoekoe ba Ndraono Gizeraëli : Ero rõfi mõi nono 40
Ndraono Gizeraëli alawe, ba wanoeno ono Jefita andrõ, banoea Gileadi, õfa'õfa ngaloeo wa'ara.

FAZA 12.

I. Fasosota mado Geferaji chõ Jefita ; femõnania. Fa'amatenia. II. Ebesana ba Elono ba Abedono, sangoehoekoe andrõ.

I. **B**a owoelo mado Geferaji, mõi 1
ira ba Zafono ba lamane chõ Jefita : Hana wa mõi'õ manõ fasoewõ ba Ndraono Gamoni ba lõ sihede'õ chõma, ena'õ faoga chõoe ? Damatoenoe nomooe si so'õ jomo ! *(F. 8, 1).* Ba imane chõra Jefita : Fa- 2
goeagoea sibai mege ndra'aga ba Ndraono Gamoni andrõ, ja'odo ba banoeagoe, ba oe'angarõfi li ami, ba lõ'õ sa mi'efa'õ ndra'o ba dangara. Ba me oe'ila, lõ edõna mi- 3
tolo ndra'o, ba oebelegõ nosogoe, mõido fasoewõ ba Ndraono Gamoni ba ibe'e ba dangagoe ira Jehowa. Ba hadia wa mõi ami chõgoe ma'õchõ, ba wolaoe chõgoe ? Ba ifakaoni'õ mbanoea Gileadi fefoe Jefita, 4
ba ilaoe ba mado Geferaji, ba te'ala sibai mado Geferaji, labe'e banoea Gileadi andrõ. Noa sa lamane : Mado

Geferaji soloi ami: Si te'oe'oe ba danõ mado Geferaji Gileadi andrõ ba ba danõ mado Manase. Ba laba'a gõtõna ba Joridano banoea Gileadi, tánõ ba mado Geferaji. Ba na so zoloi andrõ, mado Geferaji, na moe'ao: Mifolala ndra'o mijefo! ba lamane chõnia banoea Gileadi: Hadia, mado Geferaji ndra'oegõ? Ba na imane: Tenga! ba lamane chõnia: Ŵa'õ: Schibolet! ba na imane: Sibolet! na lõ itõrõ tõdõnia, i'atoelõ'õ wanõtõi, ba lara'oe ia ba la'õ'õtõ ia ba da'õ ba gõtõna andrõ ba Joridano. Tobali 42,000 zi mate mado Geferaji, me loeo da'õ. *(Mat. 26, 73).* Ba meõnõ fache ihoekoe Ndraono Gizeraëli Jefita andrõ. Aefa da'õ, ba mate Jefita, banoea Gileadi, ba ba mbanoea Gileadi lako'o ia.

II. Ba foerinia, ba Ebesana banoea Mbetilechema zangoehoekoe Iraono Gizeraëli. Tõloe ngafoeloe nononia matoea, ba tõloe ngafoeloe nono alawe nibe'enia nihalõ ba mbanoea baero ba tõloe ngafoeloe ihalõ chõ nononia matoea ono alawe mbanoea bõ'õ. Mewitoe fache ihoekoe Ndraono Gizeraëli; aefa da'õ, ba mate Gebesana ba ba Mbetilechema lako'o. Ba foerinia, ba Elono, mado Zeboeloni zangoehoekoe Iraono Gizeraëli, mewoeloe fache. Ba aefa da'õ, ba mate Gelono andrõ, mado Zeboeloni, ba ba Najalona, ba danõ mado Zeboeloni. lako'o ia. Ba foeri da'õ, ba Abedono, ono Hileli, banoea Wiratono, zangoehoekoe Iraono Gizeraëli. Õfa woeloe nononia matoea ba tõloe ngafoeloe ma'oewoenia, si fakoedo ba hoeloe nono galide, fitoe ngafoeloe nga'eoe. Mewãloe fache ihoekoe Ndraono Gizeraëli. *(F. 10, 4).* Aefa da'õ, ba mate Gabedono andrõ, benoea Wiratono, ono Hileli, ba ba Wiratono lako'o ia, ba danõ mado Geferaji, ba hili Ndraono Gamaleki andrõ. *(F. 5, 14).*

FAZA 13.

I. I'oroma'õ ia mala'ika chõ wo'omo Manoa andrõ. II. Ifoeli oroma mala'ika andrõ. III. Mame'e soemange Manoa. Fa'atoemboe Zimesono.

I. Ba lalaoe zoei zi fatoewoe chõ Jehowa Iraono Gizeraëli; ba ibe'e ba danga Ndrawa Wilisiti ira Jehowa, õfa woeloe fache wa'ara. Ba so niha, banoea Zorea, mado Dano, Manoa dõi, ba dongania, ba si lõ ono, lõ irai mo'ono. Ba i'oroma'õ ia ba ndra alawe andrõ mala'ika Jehowa andrõ, imane chõnia: Hiza sa, si lõ ono ndra'oegõ, lõ õrai mo'ono, ba manabina dania ndra'oegõ ba mo'ono'õ, ono matoea. Ba amoni'õ, bõi badoe nagoe ba he hadia ia zi maboe niha, ba bõi a hadia ia zi ra'iõ. *(Moz. IV. 6, 3).* Ba manabina dania ndra'oegõ ba mo'ono'õ ono matoea; ba lõ tola dania lafatõrõ wanõwõ ba hõgõ nono andrõ, me ni'amoni'õ chõ Jehowa dania ia, i'otarai daloe ninania, ba ja'ia zi bõrõgõ dania mangefa'õ Iraono Gizeraëli ba danga Ndrawa Wilisiti. *(Sam. I. 1, 11).* Ba mõi ndra alawe andrõ, itoenõ chõ ndrongania, imane: No mõi chõgoe genoni Lowalangi; hoelõ mala'ika Lowalangi wamaigigoe, — sata'oe sibai ita, ba lõ nisofoegoe chõnia heza moroi ia, ba tõinia, ba lõ ni'ombacha'õnia chõgoe. Ba imane chõgoe: Na manabina dania ndra'oegõ ba na mo'ono'õ, ono matoea, ba bõi badoe nagoe ba he hadia ia zi maboe niha, ba bõi a hadia ia zi ra'iõ, me ni'amoni'õ chõ Lowalangi dania nono andrõ, i'otarai daloe ninania, noemalõ ba wa'amatenia *(Loek. 1, 13 b. t.).*

II. Ba mangandrõ Manoa chõ Jehowa, imane: He So'aja! Ena'õ na ifoeli ia chõma enoni Lowalangi andrõ, nifatengemõ, ba ena'õ na ifahaõ ndra'aga, he mawisa ba chõ nono andrõ, si toemboe dania! Ba i'o'õ chõ Manoa Lowalangi, tobali ifoeli ia ba ndra alawe andrõ ma-

la'ika Lowalangi andrõ, me no doemadao ia ba nowi, lõ ira matoeania, Manoa. Ba fagohi ndra alawe andrõ, i'ombacha'õ chõ ndrongania, imane : Hiza, no ifoeli i'oroma'õ ia chõgoe niha andrõ, si no mõi chõgoe bohooe na ! Ba maoso Manoa, i'o'õ ndrongania, ba me iroegi zi so niha andrõ, ba imane chõnia : Hadia, ja'oegõ niha andrõ si fahoehoeo ba ndra alawe andre ? Ba imane : Ja'ia ! Ba imane Manoa : Ba na itõrõ niwa'õoe andrõ, ba he mawisa ba nono andrõ, he wisa lala ? Ba imane mala'ika Jehowa chõ Manoa : Fefoe hadia ia niwa'õgoe ba ndra alawe andre, ba lõ ibabaja. Ma'ifoe manõ lõ tola i'ã hadia ia zi otarai wewe nagoe ; agoe ba hadia ia zi maboe niha, ba lõ tola ibadoe, ba hadia ia zi ra'iõ, ba lõ tola i'ã : fefoe hadia ia niwa'õgoe chõnia, ba itõngõni. Ba imane Manoa chõ mala'ika Jehowa andrõ : Omasiga mataha'õ ba mabe'e õoe nono nambi. Ba imane mala'ika Jehowa chõ Manoa : Ba he wa'ae õtahado ena'õ, ba lõ'õ sa atõ oe'ã wõfõ gõoe ; ba na edõna'õ õ'asiwai zoemange nitoenoe, ba chõ Jehowa tandrõsaigõ. Lõ'õ sa i'ila Manoa wa no mala'ika Jehowa andrõ. Ba imane Manoa chõ mala'ika Jehowa andrõ : Ha niha dõimõ ? Na itõrõ dania niwa'õoe, ba mafosoemange ndra'oegõ. Ba imane chõnia mala'ika Jehowa : Hadia wa osofoe dõigoe ? — noa sa atõ sahõlihõli dõdõ ! *(Moz. I. 32, 29. Moz. II. 3, 13. Jes. 9, 6.)*

III. **Ba** ihalõ nono nambi andrõ Manoa, fabaja soemange ni'ã andrõ, ibe'e soemange Jehowa, ba dete gara. Ba hiza zahõlihõli dõdõ, anehe Manoa ba dongania. Me eboea mijawa ba mbanoea holahola galitõ ba naha wame'e soemange, ba noemalõ mijawa mala'ika Jehowa andrõ ba holahola galitõ andrõ ba naha wame'e soemange. Ba me la'ila da'õ Manoa ba dongania, ba lafalõgoe tooe ira ba danõ. Ba lõ'õ sa'ae i'oroma'õ ia chõ Manoa ba chõ ndrongania mala'ika Jehowa andrõ. Ba aboto ba dõdõ Manoa, wa no mala'ika Jehowa. Ba imane Manoa chõ ndrongania : Si mate ita, me no ta'ila Lowalangi ! *(Moz. II. 33, 20. F. 6, 23).* Imane chõnia dongania : Na nilaoe dõdõ Jehowa iboenoe ita, ba lõ itema mena'õ chõda zoemange nitoenoe ba soemange ni'ã, ba lõ i'oroma'õ chõda da'õ fefoe ba lõ ifarongogõ chõda zi mane da'õ. Ba mo'ono ndra alawe andrõ, ono matoea, ba Simesono ibe'e tõi ; ba manõi nono andrõ ba ifahoewoe'õ ia Jehowa. *(Heb. 11, 32).* Ba ibõrõtaigõ i'o'ooe ia Eheha Jehowa ba golombasewa mado Dano andrõ, ba gotaloeara Zorea Gesa'oli.

FAZA 14.

I. Ifohoe nono alawe Ndrawa Wilisiti Simesono. II. Iboenoe zingo. III. Falõwania ba dahõdahõ andrõ chõnia.

I. **Ba** mõi misi tooe ba Dimenata Zimesono, ba i'ila ba da'õ nono alawe, Dawa Wilisiti, ba Dimenata andrõ. Ba ifoeli ia misi jawa manoetoenõ da'õ chõ ndra amania, imane : No oe'ila nono alawe, Dawa Wilisiti, ba Dimenata, mitehe chõgoe wangai ja'ia. Ba lamane chõnia ira amania : Hadia lõ'õ sa'ae ira alawe ba nono dalifoesõoe, ba niwada fefoe, wa ba niha baero, ba Ndrawa Wilisiti andrõ, ba niha si lõ moeboto, õhalõ chõoe ? Ba imane Simesono chõ namania : Da'õ be'e chõgoe, omasido ! *(Moz. V. 7, 3).* Ba lõ'õ sa aboto ba dõdõ ndra amania, wa moroi ba Lowalangi da'õ, me sangaloei bõrõ ia, ba Ndrawa Wilisiti. Me loeo da'õ, ba Dawa Wilisiti zamatõrõ Iraono Gizeraëli.

II. **Ba** mõi ba Dimenata Zimesono, awõ ndra amania inania. Ba me laroegi kaboe nagoe mbanoea Dimetata andrõ, ba faondra chõnia nono

zingo, si lõ moedõnadõna, moe-
6 ndrõndrõndrõndrõ. Ba so chõnia Geheha Jehowa, ba isasawi nono zingo andrõ, nifanasawi ono nambi, ba lõ'õ sa hadia ia ba dangania. Ba lõ'õ sa i'ombacha'õ chõ ndra amania nilaoenia andrõ. *(Sam. I.*
7 *17, 35).* Ba mõi mitooe ia, fahoehoeo ia chõ nono alawe andrõ ba
8 fadoehoe dõdõ Zimesono chõnia. Ba lõ ara, ba ifoeli mõi, ba wangai ja'ia. Ba mõi ia ba zinga lala, ba wamaigi amatela zingo no mege, ba hiza w̃ani ba gamatela zingo andrõ,
9 ba mo'õsi. Ba ilaoe ba laloe'ania ba ifelai barõ wowaõwaõnia andrõ. Ba me fachamõ ia chõ ndra amania, ba ibe'e õra õsa, ba lõ'õ sa i'ombacha'õ, wa ba gamatela zingo andrõ mege ihalõ w̃e w̃ani andrõ.
10 III. **Ba** mõi misi tooe chõ nono alawe andrõ namania, ba ilaoe walõw̃a ba da'õ Zimesono, si manõ sa
11 hoekoe ba nono matoea. Ba me ata'oe ira Zimesono, ba tõloe ngafoeloe labe'e awõnia niha, si lõ aefa'-
12 aefa chõnia. Ba imane ba da'õ Simesono: Da'oew̃a'õ chõmi dahõdahõ. Na misõndra geloeaha barõ zi fitoe bongi walõw̃a andre, na mi'ila miw̃a'õ, ba tõloe ngafoeloe oebe'e chõmi kameza ba tõloe ngafoeloe ba-
13 roe ba walõw̃a, ba na tebai misõndra chõgoe, ba ja'ami zame'e chõgoe, tõloe ngafoeloe gameza ba tõloe ngafoeloe mbaroe loeo. Ba lamane chõnia: W̃a'õ dahõdahõ andrõ
14 chõoe, ena'õ marongo. Ba imane chõra: Õ, si otarai zi manga ba sami, si otarai zabõlõ. Ba tõloe bongi wa'ara ba lõ lasõndra geloe-
15 aha dahõdahõ andrõ. Ba mahemoloe õ, ba la'andrõ chõ ndronga Zimesono, lamane: W̃a'õ chõ wo'omooe andrõ, ena'õ i'ombacha'õ chõma geloeaha dahõdahõ andrõ, ba na lõ õtologa, ba masoeloei ndra'oegõ, fabaja si samba omo ndra amaoe. Te ba wanganoemana ja'aga mikaoni
16 ndra'aga! Ba mege'ege ndronga Zimesono chõnia, imane: Ha sambalõ fa'aboea gõlõoe chõgoe, ba tenga fa'omasi; no õw̃a'õ ba dalifoesõgoe dahõdahõ ba lõ ni'ombacha'õoe chõgoe! Ba imane chõnia: Ba chõ namagoe ba chõ ninagoe, ba lõ ni'ombacha'õgoe, ba oe'ombacha'õ chõoe! Ba 17
mege'ege ia chõnia, irege no aloea zi fitoe bongi andrõ, gõtõ mbongi walõw̃a andrõ. Ba me loeo si fitoe andrõ, ba i'ombacha'õ chõnia, me no ifo-rege sibai chõnia. Ba ja'ia zangombacha eloeaha dahõdahõ andrõ ba dalifoesõra. Me loeo si fitoe andrõ, 18
ba la'ombacha'õ chõnia banoea da'õ, gasagasa wa mõi ia si bacha chõ ndrongania, lamane: Hadia zami moroi ba w̃e w̃ani, ba hadia zabõlõ moroi ba zingo? Ba imane chõra: Na lõ mifake mena'õ nono zaw̃i chõgoe, ba wangoehoendra laza chõmi, ba lõ'õ sa misõndra mena'õ geloeaha dahõdahõ andrõ chõgoe! Ba so chõnia Geheha Jehowa ba 19
mõi ia misi tooe ba Gasekalo, ba tõloe ngafoeloe iboenoe niha, banoeara. Ba ihalõ noechara ba ibe'e ba zanõndra eloeaha dahõdahõ andrõ chõnia mbaroe andrõ, baroe ba walõw̃a. Ba mofõnoe sibai ia, ba ifoeli ia misi jaw̃a chõ namania. Ba 20
donga Zimesono andrõ, ba tebe'e chõ nawõnia, nihalõnia chõnia awõ fao.

FAZA 15.

I. Ilaoe mbalõnia Simesono. II. Labe'e ia ba danga Ndrawa Wilisiti mado Joeda andrõ. Iboenoe Ndrawa Wilisiti tõla zimbi galide.

I. **Ba** lõ ara foeri õ, me baw̃a 1
wamasi gandroe, ba so Zimesono, i'ohe nono nambi, mõi ia moefaigi ndrongania andrõ, imane: Mifa'amõido si bacha chõ ndrongagoe! Ba lõ ifa'amõi ia amania matoea-
nia. Imane sa amania andrõ: Oe- 2
wai saboea õlõ ndra'oegõ chõnia, ba no oebe'e chõ nawõoe andrõ; ba si sõchi moroi chõnia na'i nachinia andrõ: hana na chõoe da'õ,

3 fangalinia. Ba imane chõra Simesono: Si samoeza andre, ba lõ horõgoe ba Ndrawa Wilisiti andrõ, na
4 oelaoe chõra hadia ia! Ba maoso Zimesono, mõi mondra'oe asoe gatoea, tõloe ngaotoe rozi, ba ihalõ zoeloe, ba ifabõbõ gi'o nasoe gatoea andrõ, doeadoea rozi, ba sarasara ibe'e soeloe ba gotaloea gi'o andrõ, si doea-
5 doea rozi. Ba itoenoe zoeloe andrõ, ba ifoloi nasoe gatoea, ba mbasitõ Ndrawa Wilisiti, ba achozi zi no moelaoe ba ngambõbõ, fabaja si lõ moetaba na ibe'e, awõ kaboe zai.
6 Ba me lasofoe Dawa Wilisiti: Haniha zolaoe da'õ? ba lamane: Simesono andrõ, oemõnõ mbanoea Dimenata andrõ, — me no ibe'e ba niha bõ'õ ndrongania [amania andrõ]! Ba so Ndrawa Wilisiti, ba lasoeloei galawe andrõ, awõ nama-
7 nia. Ba imane chõra Simesono: Na milaoe zi mane da'õ, ba lõ ahono dõdõgoe, irege no oelaoe mbalõgoe
8 chõmi! Ba iforege ibõbõzi ira, afatõ waha ba sola. Ba mõi misi tooe ia, i'iagõ dõgi narõ gara, ba Getama.
9 II. Ba so moroi sa Ndrawa Wilisiti ba ba danõ mado Joeda tebato ira,
10 ba lahawoei Lehi. Ba me lasofoe mado Joeda: Hadia wa mõi ami chõma? ba lamane: Ba wondra'oe Simesono andrõ soga, ba wolaoe chõnia
11 nilaoenia chõma. Ba 3000 zi mõi mitooe mado Joeda, ba dõgi narõ gara andrõ ba Getama, ba moe'ao ira chõ Zimesono, lamane: Hadia, lõ õ'ila, wa no samatõrõ ja'ita Ndrawa Wilisiti? Ba hana sa, wa õlaoe chõma da'õ? Ba imane chõra:
12 Nilaoera chõgoe oesoelõni chõra. Ba lamane chõnia: Ba wondra'oe ja'oegõ mõiga, ba wame'e ba danga Ndrawa Wilisiti ja'oegõ! Ba imane chõra Simesono: Ba mi'ae ba hõloe chõgoe, wa tenga ja'ami zamoenoe
13 ja'odo! Ba lamane chõnia: Tenga, ha ba wondra'oe ja'oegõ ba ba wame'e ba dangara ja'oegõ — tenga samoenoe ja'oegõ ndra'aga! Ba labõbõ ia sinali si bohooe, doea rozi, ba la'ohe mijawa ia, moroi ba narõ gara andrõ. Ba me iroegi Lehi, me 14
lakaraini sa'ae wa'iki Dawa Wilisiti, me no so ia, ba so chõnia Geheha Jehowa, ba tobali hoelõ mbana, si no achozi ba galitõ wesoe andrõ ba noewoe gõlõnia ba timba zalaoe mbõbõ andrõ ba mbagi mboelõchania. Ba i'ila tooe dõla zimbi ga- 15
lide, si bohooe, ba itoejoe, ba hõnõ iboenoe niha tõla zimbi andrõ. Ba 16
imane Simesono: „No oehaogõ wanõwõ ja'ira tõla zimbi galide, hõnõ no oeboenoe niha tõla zimbi galide andrõ". Ba me aefa iwa'õ da'õ, ba 17
itibo'õ dõla zimbi andrõ, ba labe'e tõi naha andrõ Ramata Lehi (hili zimbi). Ba me no owõchi sibai dõ- 18
dõnia, ba i'angarõfi li Jehowa, imane: No fangorifi seboea i'asogõ tanga genonioe õbe'e — ba hadia, si mate owõchi dõdõ ndra'o iada'e, ba niloeloe ba danga niha andrõ, si lõ moeboto? Ba ifobawa zahõndrõ a- 19
ndrõ ba Lehi Lowalangi, ba mangoemboe moroi tooe nidanõ. Ba me no ibadoe, ba te'ali nosonia, ifoeli aoeri. Andrõ wa labe'e tõi goemboe andrõ „oemboe zi angarõfi li [Lowalangi]"; so ia, ba Lehi andrõ, iroegi ma'õchõ andre. Ba 20 fache wa'ara ihoekoe 20
Ndraono Gizeraëli Simesono, ba gõtõ Ndrawa Wilisiti andrõ.

FAZA 16.

I. Ideha mbawa gõli ba Gasa Simesono. II. I'odonga Delila andrõ ba mõi ia ba danga nemalinia. III. Ilaoe na mbalõnia ba Ndrawa Wilisiti ba mate ia.

I. Ba mõi ba Gasa Zimesono. Ba 1
faloecha ia ndra alawe sohorõhorõ, ba da'õ, ba oroedoe ia chõnia. Ba 2
me terongo ba mbanoea Gasa andrõ, no mõi ba da'õ Zimesono, ba lafa'oe'oe ia, sara wongi manõ latarogõ ba mbawa gõli, lõ nininira, sara wongi, lamane dõdõra: Na moloeo dania, ba taboenoe ia. Ba lõ 3

iboelõ'õ ia Simesono, iroegi taloe mbongi. Ba me taloe mbongi, ba maoso ia ba itoejoe lagõ mbawa gõli andrõ, doea gõrõ, fabaja boha, si doea andrõ, ifazawa, awõ wolazi. I'osa'õ daloe ba i'ohe ba zoezoe hili andrõ, ba gamaoedoe Heberona.

4 II. Ba aefa da'õ, ba omasi ia ndra alawe ba mbewe mbombo So-
5 reki, Delila dõi. Ba mõi mijawa chõ Delila andrõ zalawa Ndrawa Wilisiti, ba lamane chõnia: Tandraigõ sofoe chõnia, ena'õ õrongo hadia mbõrõ wa'abõlõnia andrõ, ba he mawisa wolawa ja'ia, ena'õ mabõbõ ia ba ena'õ malawa, ba 1100 roefia
6 zamõsa mabe'e chõoe! Ba isofoe chõ Zimesono Delila, imane: Ombacha'õ chõgoe, hadia mbõrõ wa'abõlõoe andrõ ba hadia ena'õ mbõbõ, ba wo-
7 lawa ja'oegõ. Ba imane chõnia Simesono: Na labõbõ ena'õ ndra'o, fitoe rozi sinali si bohooe, saoeri, ba amomó ndra'o, tobali si mane
8 niha bõ'õ. Ba la'ohe chõnia salawa Ndrawa Wilisiti fitoe rozi sinali si
9 bohooe, saoeri, ba ibe'e bõbõnia. Ba no so si bacha niha, ni'oroi'õ Delila, sanaro. Ba me imane chõnia: Hiza chõoe Ndrawa Wilisiti, Simesono! Na i'etoe'õ zinali no mege, nifangetoe'õ goemigoemi noecha, na no abõlõ ahatõ ba galitõ, — ba lõ'õ sa aboto ba dõdõra mbõrõ wa'-
10 abõlõnia. Ba imane Delila chõ Zimesono: No õlimodo, faja niwa'õoe chõgoe! Ba ombacha'õ chõgoe iada'e, hadia zi gõna bõbõ, ba wamõbõ
11 ja'oegõ. Ba imane chõnia: Na labõbõ ndra'o sinali si bohooe, si lõ moerai moe'ogoena'õ ba halõwõ hadia ia, ba amomó ndra'o, tobali si
12 mane niha bõ'õ. Ba ihalõ zinali si bohooe, ibe'e bõbõnia, ibõbõ, ba imane chõnia: Hiza chõoe Ndrawa Wilisiti, Simesono! no so si bacha niha, sanaro. Ba i'etoe'õ zinali andrõ ba noewoe gõlõnia, hoelõ
13 mbana. Ba imane chõnia Delila: Õlimodo manõ na, faja õlaoe chõgoe: ombacha'õ chõgoe, hadia zi gõna bõbõ, ba wamõbõ ja'oegõ! Ba imane chõnia: Na õfachai ena'õ ba loeze mbewewõ, ni'ofitoe fondrandra andre ba hõgõgoe, ba na õ'a- 14
ro'õ fangarónia andrõ, ba amomó ndra'o, tobali si mane niha bõ'õ. Ba me mõrõ Zimesono, ba itoejoe ni'ofitoe fondrandra andrõ ba hõgõnia Delila ba ifachai ba loeze mbewewõ, ba i'aro'õ fangarónia andrõ. Ba imane chõnia: Hiza chõoe Ndrawa Wilisiti, Simesono! Ba tokea ia, ba adeha wangaró andrõ, fabaja loeze mbewewõ ibe'e. Ba imane chõnia 15
Delila: Hadia wa õwa'õ: omasido ndra'oegõ, me no fa'ero dõdõ chõgoe? No medõloe õlimodo, ba lõ õ'ombacha'õ chõgoe hadia mbõrõ wa'abõlõoe andrõ! Ba me lõ ibato- 16
bato, me iforege manõ ba me ifakao ia, irege omasi manõ ia mate, ba 17
lõ'õ manõ sa'ae ibini'õ chõnia zi doehoe, imane chõnia: Lõ irai itõrõ hõgõgoe fanõwõ, me no ni'amoni'õ chõ Lowalangi ndra'odo, i'otarai daloe ninagoe: — na tetõwõ ndra'o ena'õ, ba taja chõgoe wa'abõlõgoe andrõ; amomó ndra'o, tobali si mane niha bõ'õ fefoe. *(Moz. IV. 6, 5).* Ba 18
me no aboto ba dõdõ Delila, lõ'õ manõ nibini'õnia chõnia si doehoe, ba ifatenge, ifakaoni'õ zalawa Ndrawa Wilisiti, imane chõra: Lõ tola lõ mõi ami zi samoeza andre, noa sa ifaoeloegõ wamokai chõgoe si doehoe. Ba so zalawa Wilisiti andrõ, la'ohe gana'a andrõ. Ba ifafõrõ Zi- 19
mesono, ba gahetania, ba moehede ia ba niha, sanõwõ chõnia ni'ofitoe fondrandra andrõ ba hõgõnia. Ba itoegoe alõ'alõ wa'abõlõ, ba taja. Ba me imane zoei: Hiza chõoe 20
Ndrawa Wilisiti, Simesono! ba me tokea ia, ba imane dõdõnia: Aefado sa atõ, si mane mege gõi, ha me oega sa'ae; oe'ewegõ ira; — ba lõ'õ sa i'ila, wa no aheta chõnia Jehowa. Ba lara'oe ia Dawa Wilisiti ba 21
lakoë hõrõnia. Ba aefa da'õ, ba la'-

ohe misi tooe ia ba Gasa, labe'e mbilagoe tõla, ba labe'e sokisa fache ia ba goeroenga.
22 III. **Ba** ibõrõtaigõ ifoeli anaoe mboenia, me no aefa latõwõ ia.
23 Ba owoelo Ndrawa Wilisiti, ba wame'e soemange seboea ba nadoera Dagono andrõ, ba wolaoe owasa, somoeso dõdõra, lamane : No ibe'e ba dangada nemalida Simesono andrõ Lowalangida ! *(Sam. I. 5, 2).*
24 Ba me la'ila ia sato, ba lasoeno Lowalangira andrõ, lamane sa : Lowalangida andrõ, ba no ibe'e ba dangada nemalida andrõ, samakiko tanõda, si no mamoeboenoe banoeada, wa'ato sa'ae ! Ba me omoeso
25 sa'ae dodõra, ba lamane : Mitema mifahalõ'õ Zimesono andrõ, ena'õ ma'iki ita ibe'e ! Ba lafahalõ'õ Zimesono ba goeroenga labe'e sama'iki ja'ira. Ba gotaloea gehomo labe'e
26 nahania. Ba imane Simesono chõ zawoejoe andrõ, solohe tangania : Bõhõido, ena'õ oetoejoe gehomo andrõ, fangabe'e nomo, ena'õ oebe'e
27 tendrotendrogoe. Ba no fahõna jomo niha, ira matoea ba ira alawe ; ba so gõi zalawa Ndrawa Wilisiti fefoe, ba mato 3000 ba dete nomo jawa, ira matoea ba ira alawe, samaigi-
28 maigi me famaimai Zimesono. Ba i'angarõfi li Jehowa Simesono, imane : He So'aja, Jehowa ! tõrõ tõdõoe ndra'o, ba abõlõ'õ ndra'o, hatõ si samoeza andre, ja'oegõ, Lowalangi, ena'õ oe'osamoezaigõ wolaoe balõ hõrõgoe andre si domboea, ba
29 Ndrawa Wilisiti andre ! Ba italagoei gehomo andrõ Simesono, ehomo si doea, ba daloe, fangabe'e nomo, sara ba dangania kambõlõ ba sara
30 ba gabera, ba ilangõgõ. Imane Simesono : Jagoemate, awõ Ndrawa Wilisiti andre ! ba i'abõlõgõ ifaõndrõ ia, tobali adoedoe nomo, ilangõ zalawa, fabaja sato fefoe, si so jomo, ba ato zi mate niboenoenia ba wa'amatenia andrõ, moroi ba ni-
31 boenoenia ba gõtõnia mege. Ba so moroi si jawa ndra talifoesõra, falifoesõta fefoe, la'ohe misi jawa mbotonia ba lako'o ba lewatõ namania Manoa, ba gotaloeara Zorea Esa'oli. No 20 fache wa'ara ihoekoe Ndraono Gizeraëli.

FAZA 17.

I. Mame'e adoe Micha andrõ. II. Ifataro ere nono Lewi, samõsa.

I. **Ba** so ba hili mado Geferaji 1
andrõ niha, Micha dõinia ; ba imane 2
niha da'õ chõ ninania : Roefia andrõ, si 1100, si no taja chõoe, ni'elifioe sanagõ, ba zi so ja'o, ba hiza, chõgoe so roefia andrõ, ja'o zangai : ba oefoeli sa'ae chõoe. Ba imane chõnia inania : Ja'ahowoe ndra'oegõ chõ Jehowa, onogoe ! Ba ifoeli chõ 3
ninania roefia andrõ, si 1100. Ba imane inania : Oebe'e ni'amoni'õ chõ Jehowa gana'a andrõ, oeloeloe chõoe, ja'oegõ onogoe, ena'õ tebali'õ adoe nifoë ba adoe nifahele. Ba ihalõ zi 200 roefia inania, ibe'e 4
chõ doeka gana'a ba ibali'õ adoe nifoë ba adoe nifahele. Ba tebe'e ba nomo Micha. Ba tobali so nahia 5
Lowalangi chõ Micha andrõ. Ba ifo'awõ baroe gere ba siraha, ba ifataro ere chõnia nononia samõsa. *(Moz. I. 31, 19. Moz. III. 16, 32. Sam. I. 19, 13).* Me loeo da'õ, ba 6
lõ razo samatõrõ Iraono Gizeraëli ; ilaoe manõ nichoi dõdõnia zamõsana.

II. **Ba** so nono matoea ba Mbeti- 7
lechema Joeda, si so ba mado Joeda andrõ, ono Lewi, si fatewoe ba da'õ. Ba iheta ia ba Mbetilechema Joeda, 8
saté fatewoe ia dania, ba iroegi hili mado Geferaji, nomo Micha andrõ, ba itohoegõ wofanõ dania ena'õ. Ba imane chõnia Micha : Heza õ'o- 9
tarai ? Ba imane : Ono Lewi ndra'o, oe'oroi Mbetilechema Joeda, sawoe'a ndra'o, saté oe'iagõ dania. Ba imane 10
chõnia Micha : Iagõ chõgoe, amagoe ba ere chõgoe, foeloe roefia dõfi oebe'e chõoe ba oetaha noechaoe

11 ba balazooe. Ba itehe ono Lewi
andrõ i'iagõ ba niha andrõ, ba hoelõ
zi fadoro ononia chõnia nono ma-
12 toea andrõ. Ba ifataro nono Lewi
andrõ Micha, tobali ere chõnia nono
matoea andrõ, ba jomo chõ Micha
13 i'iagõ. Ba imane Micha: Fadoehoe
sa'ae dõdõgoe, ifahowoe'õ ndra'o
Jehowa, me no ere chõgoe nono
Lewi andrõ.

FAZA 18.

I. Mõi mamaoeze mado Dano. II. Latagõ nadoe Micha andrõ sawoe'a andrõ, mado Dano, ba la'ohe, fabaja ere. III. La'ochõgõ La'isi andrõ ba mame'eme'e adoe ira ba da'õ.

1 I. **M**e loeo da'õ, ba lõ razo, sa-
matõrõ Iraono Gizeraëli, ba la'aloei
chõra danõ, saro chõra, mado Dano,
me loeo da'õ; iroegi da'õ sa, ba lõ
moefachoi chõra zi lõ teboelõ chõra,
ba ngai mado Ndraono Gizeraëli
2 bõ'õ. *(F. 1, 34).* Ba dalima lafate-
nge zabõlõ mado Dano, iwara, ni-
toetoejoe ba zato chõra, banoea
Zorea ba banoea Esa'oli ba wa-
maoeze tanõ, ba ba wangaloengaloei,
lamane chõra: Mi'ae mifaigi danõ!
Ba laroegi hili mado Geferaji, nomo
Micha andrõ, ba mõrõ ira ba da'õ.
3 Ba me so ira ba da'õ, me faloecha
ira zi so jomo chõ Micha, ba laro-
ngo li nono matoea andrõ, ono Lewi
andrõ, ba mõi ira chõnia, lamane
chõnia: Ha niha zolohe ja'oegõ ba
da'e? Hadia wa so'õ ba da'e, ha-
4 dia halõwõoe? Ba imane chõra:
No isane chõgoe Micha andrõ; no
i'oni ndra'o ba no tobali ere ndra'o
5 chõnia. Ba lamane chõnia: Tema
sofoe chõ Lowalangi, ena'õ marongo,
6 na mofozoe we'amõima andre! Ba
imane chõra ere andrõ: Mi'ae'e ma-
nõ, bõi mi'aboesi tõdõ! Somasi Je-
7 howa we'amõimi andre! Ba mofanõ
niha andrõ si dalima, ba laroegi
La'isi. Ba la'ila wa no sohahaoe
tõdõ manõ mbanoea da'õ, amoeata
mbanoea Zidona andrõ, lõ hadia ia
chõra, lõ fangaboe dõdõ; lõ hadia
ia zambõ ira ba danõ, ba so'ana'a
ira. Ba no arõoe gõi mbanoea Zi-
dona ba lõ sangõrõngõrõ chõra. Ba 8
lafoeli ira ba niwara ba Zorea ba
ba Esa'oli, lamane chõra: Hana
wa no ahonohono manõ ami? Ta- 9
laboe, tasoewõ ira! Noa sa mafaigi
danõ, ba si ndroehoe, sõchi sibai!
Ba manoefa na dõdõmi? Bõi miradõ
ami, milaboe, mi'ae'e, ba wango-
chõgõ tanõ andrõ! Ba na miroegi, 10
ba no niha si lõ fangaboe dõdõ zi
faloecha ami, ba tanõ andrõ, ba no
ebolo, fasoei manõ. Si ndroehoe,
Lowalangi zame'e ba dangami —
banoea ba zi lõ ambõ hadia ia zi
so ba goeli danõ!

II. **B**a maoso mado Dano, ba- 11
noea da'õ, banoea Zorea ba banoea
Esa'oli, 600, solohe baloese ba fa-
ngõna. Ba ba lalara andrõ, ba mo- 12
lombase ira ba Giriati Jeari banoea
mado Joeda. Andrõ wa labe'e tõi
naha andrõ golombasewa mado Da-
no, iroege ma'õchó andre, ba zi
tambai Giriati Jeari andrõ. Ba moroi 13
ba da'õ lasawa hili mado Geferaji
andrõ, ba laroegi nomo Micha no
mege. Ba hoemede zi dalima anrdõ, 14
si no mõi ba La'isi mege, ba wa-
maoeze tanõ, lamane ba niwara a-
ndrõ: Hadia, noa gõi mirongo, wa
so mbaroe gere ba siraha ba adoe
nifoë ba adoe nifahele ba nomo
andre! Ba mifaigi he miwisa! Ba 15
lasawa da'õ, laroegi nomo nono
matoea andrõ, ono Lewi, omo Mi-
cha andrõ, ba lasofoe chõnia, na
lõ hadia ia chõnia. Ba 600 niha, 16
mado Dano andrõ zombase'õ ba
mbawa gõli; oi si so fangõna. Ba 17
mõi mijomo zi dalima andrõ, si mõi
mege, ba wamaoeze tanõ, mõi ira
ba nomo, lahalõ nadoe andrõ, fa-
baja baroe gere ba siraha, awõ nifa-
hele andrõ. Ba ba mbawa gõli so
gere andrõ, awõ zi 600 niha andrõ,
si so fangõna. Ba ba nomo Micha 18
mõi da'õ no mege, lahalõ nadoe

andrõ, awõ mbaroe gere ba siraha, awõ nifahele andrõ. Ba isofoe chõra
19 ere andrõ, imane: Hana ami? Ba lamane chõnia: Bõi hedehede! Ochõ mbawaoe, taboe, iagõ chõma amama ba ere chõma! Hadia zomasi'õ, na ere jomo ba zi ha samõsa ndra'oegõ, ba ma na ere zi samboea mado, ere zi sawœ Iraono
20 Gizeraëli? Ba saboto ba dõdõ gere andrõ da'õ, ba ihalõ mbaroe gere andrõ, ba siraha ba adoe nifoë, awõ nifahele andrõ ba mõi ba hoenõ niha
21 andrõ ia. Ba mofanõ sa'ae ira, ba labe'e fõnara ndraono ba oerifõ ba
22 hadia ia zeboea bõli. Ba ha si'ai aefa ira ba nomo Micha ba aechoe niha andrõ, si fahatõ omo chõ Micha, ba
23 lachamõ mado Dano andrõ. Moe'ao ira chõra; ba labali'õ ira foeri mado Dano, lamane chõ Micha: Hana
24 ami, wa no aechoe ami? Ba imane: Adoe andrõ nifazõchigoe chõgoe, ba no mihalõ, fabaja ere andrõ, ba sofanõ ami, ba hadia zi tosai chõgoe? Ba hadia wa misofoe na:
25 Hana ndra'oegõ? Ba lamane chõnia mado Dano andrõ: Bõi sa'ae forongogõ chõma hadia ia, ma dania lalaoe chõoe sabao tõdõ, ba horõce na mate ndra'oegõ, awõ zi so chõoe!
26 Ba lalaoe mofanõ mado Dano andrõ. Ba aboto ba dõdõ Micha, wa no sabõlõ moroi chõnia ira, ba ifoeli ia chõra.
27 III. **B**a la'ohe nifazõchi Micha andrõ, fabaja ere andrõ chõnia, ba lasoewõ La'isi, niha sahonohono ba si lõ fangaboe dõdõ; la'õ'õtõ tooe
28 ira, ba banoea, ba latoenoe. Lõ sanolo ja'ira; Sidona andrõ, ba no arõoe, ba lõ sangõrõngõrõ chõra, ba ndraso ba ngai Mbeti Rehobo so mbanoea andrõ. Ba lafoeli lataroe'õ mbanoea andrõ [mado Dano]
29 ba labali'õ banoeara, ba labe'e tõi mbanoea [gõi] Dano, dali dõi woeroegõra Dano, ono Gizeraëli; fõna, ba no La'isi dõi mbanoea andrõ.
30 Ba labe'e adoera nadoe no mege mado Dano andrõ, ba ere ba mado Dano andrõ, ba Jonata, ono Gereso, ma'oewoe Moze ba ononia, iroegi aheta ba danõ Ndraono Gizeraëli. *(Moz. II. 2, 22).* Lafedadao chõra 31
nadoe andrõ nifazõchi Micha, gõtõ wa'ara ba Zilo nose Lowalangi andrõ.

FAZA 19.

I. Fekoli nono Lewi; i'otarai mado Geferaji, noemalõ ba Mbetilechema. II. Mõrõ ia ba Gibea ba nomo niha satoea. III. Horõ mado Mbenijami andrõ ba Gibea.

I. **B**a me loeo da'õ — me lõ razo 1
samatõrõ Iraono Gizeraëli — ba so ba daloe hili mado Geferaji nono Lewi, samõsa, si fatewoe ba da'õ; ba ihalõ nono alawe, banoea Mbetilechema Joeda, dongania ba dõi. Ba mohorõ ndra alawe andrõ, bae- 2
ronia, ba moloi chõnia, isawa ndra namania ba Mbetilechema Joeda, ba õfa wawa ia ba da'õ. Ba maoso 3
ndra matoeania andrõ, mõi fahoehoeo chõnia, ba wolohe mangawoeli ja'ia; i'ohe zawoejoenia samõsa ba doea geoe galide. Ba me iroegi chõra, me i'ila ia ama galawe andrõ, ba omoeso dõdõnia, me no so ia. Ira'oe dangania matoeania, ama 4
galawe andrõ, i'ohe jomo, ba tõloe bonginia chõnia. Manga ira ba mõrõ ba da'õ. Ba me aefa zi tõloe bongi 5
andrõ, me lahoelõ wongi wemaoso, me mofanõ ena'õ, ba imane ama galawe andrõ chõ noemõnõnia: Abe'e'õ ndra'oegõ oea, ā wache mato sambawa, ba hana na mofanõ ami dania. Ba tebato na ira, ba 6
oroedoe manga zi daroea andrõ. Ba imane ama galawe andrõ chõ noemõnõnia: Hana na mõrõ'õ na, acha somoeso tõdõ ndra'oegõ. Ba maoso 7
zoei ia, mofanõ ena'õ; ba iforege sibai chõnia matoeania, ba mõrõ ia zamoeza tõ. Ba me ihoelõ wongi 8
wemaoso, me mahemoloe õ, ba wofanõ, ba imane ama galawe andrõ:

Abe'e'õ ndra'oegõ oea, ba mibase'õ, irege tánõ owĩ dania. Ba manga zi daroea andrõ. Ba me maoso niha andrõ, ba wofanõ, awõ ndrongania ba dõi andrõ ba sawoejoenia, ba imane matoeania, ama galawe andrõ : Hiza, no noemalõ loeo, bongi : mifõrõ ! Hiza, lõ alawa tõ loeo ; fõrõ, acha somoeso tõdõ ndra'oegõ ! Ba mahemoloe mbanoea, ba hana na mofanõ ami, ena'õ õfoeli'õ ba chõmi. Balõ'õ sa'ae edõna mõrõ niha andrõ ; mõfanõ sa'ae ia, ba iroegi gamaoedoe Jeboesi andrõ, ja'ia Jeroezalema. Ba doea geoe chõnia galide, nifosela ba fao ndrongania ba dõi andrõ. *(Jos. 15, 63).*

II. **Ba** me no laroegi gamaoedoe Jeboesi, ba me no tánõtánõ owi, ba imane sawoejoe andrõ, chõ zochõ ja'ia: Taboe mijomo ba mbanoea Ndraono Jeboesi andrõ, ba wemõrõ ba da'õ ! Ba imane chõnia sochõ ja'ia : Lõ mõi ita ba mbanoea niha bõ'õ, ba zi lõ Iraono Gizeraëli, taroegi Gibea. Ba imane na chõ zawoejoenia andrõ : Taboe ba mbanoea andrõ, ba wemõrõ, ma ba Rama ! Ba latohoegõ wofanõ, ba me no aracha laroegi Gibea andrõ, banoea mado Mbenijami, ba aechoe ira loeo. Ba mõi ira mijomo ba da'õ, ba wemõrõ ba Gibea andrõ. Ba me iroegi, ba ibadoegõ ia ba newali mbanoea, ba lõ sama'amõi ja'ira jomo chõnia, ba wemõrõ. Ba so niha satoea, si otarai halõwõnia ba nowi, me bongi ; banoea ba hili mado Geferaji mbõrõta ba si fatewoe ia ba Gibea ; ba banoea da'õ, ba mado Mbenijami. Ba me ifachõlõ ia da'õ ba me i'ila zikoli andrõ baewali mbanoea, ba imane niha satoea andrõ : Heza mõi'õ ba heza õ'otarai ? Ba itema linia, imane : Sikoli ndra'aga, ma'otarai Mbetilechema Joeda ba masawa daloe hili mado Geferaji : ba da'õ mbanoeama : No mõido ba Mbetilechema Joeda ba oefoelido ba chõma, ba lõ sama'amõi jomo chõnia ja'odo ! So sa chõma ndroe'oe ba õ galidema, ba he koee ba agoe, õma sawoejoemõ ira alawe andre ba õ ngoningoni andre, ni'ohe zawoejoemõ andre ; lõ hadia ia zambõ chõma. Ba imane niha satoea andrõ : Taboe manõ jomo, ba na so hadia ia zi lõ chõoe, ba no chõgoe so : lõ'õ sa tola ba danõ mõrõ'õ. Ba i'ohe ia jomo chõnia, ba ilaoe gõ galide ; ba lasasai gahera ba manga ira.

III. **Ba** me no ohahaoe dõdõra, ba hiza, lafasoei nomo banoea da'õ, niha si si lõ jawa, latoetoe lagõ mbawandroehõ ba lamane ba niha satoea andrõ, sochõ omo : Ohe baero niha andrõ, si no mõi tomeoe, ena'õ oroedoega chõnia ! *(Moz. I. 19, 4, b.t. Hos. 9, 9 ; 10, 9).* Ba mõi tooe chõra zochõ omo, imane chõra : Bõi ga'a ; bõi mifazõchi horõ ! Me no mõi tomegoe niha andrõ, ba bõi milaoe zi lõ sõchi andrõ ! *(Moz. I. 34, 7, Sam. II. 13, 12).* Hiza nonogoe, ono alawe, ba dongania ba dõi andrõ ; da'õ oebe'e baero chõmi, ba hana na mifakao, hana na milaoe chõra zomasi ami ; ba ba niha andrõ, ba lõ tola mifazõchi horõ si manõ ! Ba lõ'õ sa lafondrondrongo chõnia niha andrõ. Ba itoejoe ndrongania ba dõi andrõ tome andrõ, ba i'ohe tooe chõra baewali, ba lahorõni, la'o'aja, sara wongi manõ, moloeo awena la'efa'õ ia. Ba me moloeo, ba so ndra alawe andrõ, ba tegaõlõ tooe barõ mbato zi so jomo ira matoeania, ba ba da'õ so, irege toemboe loeo. Ba me maoso ndra matoeania, si hoelõ wongi, me ibokai mbawandroehõ, we'amõi tooe ba wofanõ, ba hiza ndra alawe andrõ, dongania ba dõi, barõ mbatõ, no itoegelai dojo mbawandroehõ. Ba imane chõnia : Faoso, mofanõ ita ! ba lõ fanema li. Ba ihare'õ ba galide chõnia ba mofanõ ia ba chõra. Ba me no iroegi chõra, ba ihalõ zi'õli ba

itoejoe mboto ndrongania ba dõi andrõ, itema ichõchõ, i'ofelendroea ba ifa'ohe'õ, idozigõ mado Ndraono
30 Gizeraëli. Ba dozi sangila, ba lamane : Lõ moerai moelaoe zi manõ ba lõ moerai moe'ila, gõtõ wa no aefa Ndraono Gizeraëli ba danõ Miseraji, iroegi ma'õchõ andre ! Ba mifatooetooe tõdõmi zi manõ ba mi'ombacha'õ lala, mihede !

FAZA 20.

I. Faloecha mado Ndraono Gizeraëli; mamagõlõ ira, ba wanoewõ mado Mbenijami. II. Mama'anõ gõi mado Mbenijami ba wasoewõta andrõ. III. Mendroea te'ala mado Ndraono Gizeraëli. Mangaloeloe ira chõ Jehowa. IV. Te'ala sibai mado Mbenijami. Ahatõhatõ lahori mado Mbenijami.

1 I. **Ba** maoso Ndraono Gizeraëli fefoe, faloecha ira fõna Jehowa ba Misefa, ha wa'ato ira, ha sara dõdõ, i'otarai Dano, noemalõ ba Mbereseba, ba banoea Gileadi. *(F. 11, 11. Sam. I. 7, 5).* Ba hõgõra fefoe, dozi
2 mado Ndraono Gizeraëli, ba ahori so ba waloechata mbanoea Lowalangi andrõ — 400,000 niha, sanõrõ
3 tanõ, solohe si'õli. Ba larongo mado Mbenijami, no mõi ba Misefa Ndraono Gizeraëli. Ba lamane Iraono Gizeraëli : Mi'ombacha'õ, he wisa ba
4 wolaoe si lõ sõchi andrõ mege ! Ba imane ono Lewi andrõ, sodonga ira alawe niboenoe andrõ: Oeroegi Gibea ba danõ mado Mbenijami, awõ ndrongagoe ba dõi andrõ, ba wemõrõ
5 ba da'õ. Ba maoso chõgoe mbanoea Gibea andrõ, lafasoei nomo ba zi bongi, so dõdõra si lõ sõchi chõgoe: ja'odo, ba laboenoe mena'õ, ba dongagoe ba dõi andrõ, ba no lafa-
6 kao, no labe'e mate. Ba oetoejoe ndrongagoe ba dõi andrõ, oetema oechõchõ, oefa'ohe'õ, oedozigõ banoea Ndraono Gizeraëli ; noa sa manao horõ ira, no si lõ sõchi lafa-
7 zõchi ba Ndraono Gizeraëli ! Ba no ahori so ami, ja'ami, Iraono Gizeraëli ! Ba miwa'õ hoekoe ba da'õ, mifaigi lala ! *(Moz. I. 34, 7).* Ba 8
maoso ira fefoe, ha sara dõdõ, ba lamane : Ja'ita fefoe, ba samõsa lõ tola mofanõ, samõsa lõ tola mangawoeli ba chõra ! Hiza, da'õ talaoe ba 9
mbanoea Gibea andrõ : talaoe dahõdahõ chõra. Dafoeloe tatoetoejoe 10
ba zi otoe ba mado Ndraono Gizeraëli fefoe, otoe ba zi hõnõ ba hõnõ ba zi foeloe ngahõnõ, ena'õ lafaigi mbalazo zato, ena'õ tasoelõni ba Gibea mado Mbenijami horõ andrõ, nifazõchira ba Ndraono Gizeraëli. Ba owoelo Ndraono Gizeraëli ba 11
zinga mbanoea andrõ, ha sara dõdõ.

II. **Ba** lafatenge zinenge ba mado 12
Mbenijami fefoe mado Ndraono Gizeraëli andrõ, lamane chõra : Hadia horõ andrõ, nirongoda ba chõmi ? Ba mibe'e baero niha si si lõ jawa 13
andrõ, banoea Gibea, ena'õ maboenoe, ena'õ mahori zi lõ sõchi andrõ ba Ndraono Gizeraëli ! Ba te chõ mado Mbenijami wolo'õ niwa'õ dalifoesõra andrõ, Iraono Gizeraëli. Ba so mado Mbenijami, banoea bõ'õ, 14
mõi ba Gibea, mõi fasoewõ ba Ndraono Gizeraëli. Ba fa'ato mado Mbe- 15
nijami, banoea no mege misa, me loeo da'õ, ba no 26,000, solohe si'õli, lõ lai mbanoea Gibea andrõ, 700 da'õ nitoetoejoe. Ba ba niha da'õ 16
fefoe, ba 700 nitoetoejoe zi takera ; ba dozi enahõi sibai waribosa, gõna mboe si ha sara labe'e, lõ'õ manõ fasala.

III. **Ba** sabõlõ Ndraono Gizeraëli, 17
lõ lai mado Mbenijami, ba no 400,000 solohe si'õli, oi sabõlõ. Ba maoso 18
ira, lasawa misi jawa Mbetiëli, lasofoe chõ Lowalangi, lamane : Ha niha zi bõrõtaigõ manoewõ mado Mbenijami. Ba imane Jehowa : Mado Joeda oea. Ba maoso Ndraono 19
Gizeraëli, lahoelõ wongi, ba fõnafõna Gibea tebato ira. Ba mõi za- 20
bõlõ Ndraono Gizeraëli andrõ, ba wolaoe ba mado Mbenijami, lafa'oli ira ba gametahõra, ba gamaoe-

doe Gibea. Ba so moroi jomo ba Gibea mado Mbenijami, ba 22,000 la'õ'õtõ tooe, Iraono Gizeraëli, [mado Mbenijami], me loeo da'õ. Ba mõi misi jawa Ndraono Gizeraëli, mege'ege fõna Jehowa, irege bongi; ba lasofoe chõ Jehowa, lamane: Hadia, mafoeli mõi manoewõ talifoesõma andrõ, mado Mbenijami? Ba imane Jehowa: Mifoeli mi'ae'e! Ba la'abe'e'õ dõdõra sato, sabõlõ Ndraono Gizeraëli andrõ, ba lafoeli lafa'oli ira, ba zi so ira me loeo labõrõtaigõ. Ba me lafoeli lafaondragõ mado Mbenijami Iraono Gizeraëli, me mahemoloe õ, ba so moroi jomo ba Gibea mado Mbenijami, me loeo da'õ [gõi], ba 18,000 zoei la'õ'õtõ tooe Iraono Gizeraëli — oi solohe si'õli. Ba mõi misi jawa ba Mbetiëli Ndraono Gizeraëli fefoe, sato fefoe, ba ba da'õ la'iagõ, mege'ege fõna Jehowa ba mamoni ba gõ, me loeo da'õ, irege bongi. Ba labe'e chõ Jehowa zoemange nitoenoe ba soemange fangorifi. *(Sam. I. 7, 6).* Ba lafoeli lasofoe chõ Jehowa Iraono Gizeraëli — me loeo da'õ, ba ba da'õ so dawõla, naha zoera goroisa Lowalangi, ba Fineha andrõ, ono Geleazari, ma'oewoe Ga'aroni, zangaingai halõwõ ba chõnia — lamane: Hadia, mafoeli mõi, zamoeza tõ, manoewõ talifoesõma andrõ, mado Mbenijami, ma mabõhõli? Ba imane Jehowa: Mi'ae'e, mahemoloe oebe'e sa ba dangami ira.

IV. **Ba** lafatenge Iraono Gizeraëli zamini'õ ja'ira ba zinga Gibea, fasoei. Ba mahemoloe õ, ba so Ndraono Gizeraëli, ba wolaoe ba mado Mbenijami, lafa'oli ira ba gamaoedoe Gibea, si mane si mendroea mege. Ba so moroi jomo mado Mbenijami, lafaondragõ ira, ba tedõnisi, aefa ba zinga mbanoea, ba labõrõtaigõ laboeboenoe õsa Ndraono Gizeraëli, si mane mege, ba lala andrõ, sara zaechoe misi jawa ba Mbetiëli ba si sara, ba sanõrõ benoea, saechoe ba Gibea; mato 30 niha, Iraono Gizeraëli, laboenoe. Ba lamane dõdõra mado Mbenijami: Te'ala zoei ira chõda, si mane mege. Ba noa sa mamagõlõ Ndraono Gizeraëli, no lamane: Talaoe moloi [oea], ena'õ tadõnisi ira ba lala andrõ, aefa ba mbanoea. Ba mozó Ndraono Gizeraëli fefoe, owoelo ira, la'iagõ zinga Mba'ali Damara, ba so gõi nawõra andrõ, la'oroi nahara mbinimbini, ba zi tambai Gibea, tánõ ba gaechoela loeo. Ba 10,000 sabõlõ Ndraono Gizeraëli nitoetoejoe zanawa gamaoedoe Gibea ba tobali fasõndrata sabõlõbõlõ sibai, ba ichamõ ira famakiko, si lõ moedõnadõna. Te'ala mado Mbenijami ba Ndraono Gizeraëli ibe'e Jehowa, ba 25,100 niha la'õ'õtõ tooe, mado Mbenijami, Iraono Gizeraëli, me loeo da'õ, oi solohe si'õli. Ba aboto ba dõdõ mado Mbenijami, wa no te'ala ira. Lafolala mado Mbenijami Iraono Gizeraëli, ladõnadõna sa ba nifatarora ba mbinimbini andrõ, ba zinga Gibea. Ba lagõsõ lasawa Gibea si so ba mbinimbini andrõ, mõi ira moe'õ'õtõ tooe mbanoea Gibea fefoe. Ba no mamagõlõ Ndraono Gizeraëli ba zi so ba mbinimbini andrõ, ena'õ latoenoe nomo, jomo ba mbanoea, tandra chõra. Ba me moloi Ndraono Gizeraëli, ba wasõndrata andrõ ba me labõrõtaigõ mado Mbenijami laboenoe õsa Ndraono Gizeraëli — mato tõloe ngafoeloe — me lamane dõdõra: Te'ala sa ira chõda, si mane ba wasõndrata si fõfõna mege! — ba hiza zimbo andrõ, si oroi moroi jomo mbanoea, tandra no mege, ba me lafaigi foerira mado Mbenijami, ba hoemola sa'ae mbanoea ma'asamboea, iroegi mbanoea si jawa holahola. Ba lafoeli ira foeri Iraono Gizeraëli, ba tobali dõdõ mado Mbenijami, aboto sa'ae ba dõdõra, wa no ichamõ ira famakiko. Ba lawoewoe ira foeri labe'e Iraono Gizeraëli, latõrõ lala saechoe ba

danõ si mate, ba lalaoelaoe na chõra moroi foeri. Ba lafa'oe'oe gõi ira si oroi mbanoea misa, ba la'õ'õtõ
43 tooe. Lafasoei mado Mbenijami, la'o'õ irege zolombase ira ena'õ ba lahoendragõ, iroegi ba gamaoedoe Gibea, tánõ ba gatoemboecha loeo.
44 Ba 18,000 zi mate ba da'õ, mado
45 Mbenijami, oi sabõlõ. Ba moloi sa'ae ira, lasawa danõ si mate, tánõ ba gara Rimono andrõ, ba ba lala andrõ, ba 5000 tõ na laboenoe Iraono Gizeraëli ba lagohi ira, iroegi Gideomo, ba 2000 laboenoe na barõ õ.
46 Ba fa'ato niboenoe fefoe, me loeo da'õ, mado Mbenijami, ba no 25,000
47 solohe si'õli, oi sabõlõ. Hatõ 600 zoloi, sanawa tanõ si mate, ba ngai gara Rimono andrõ, ba õfa wawa
48 ira ba ngai gara Rimono. Ba lafoeli ira Iraono Gizeraëli, ba zi tosai mado Mbenijami, la'õ'õtõ tooe si'õli zi tosai banoeara, ba he oerifõ, fefoe zi faloecha ira, ba banoea bõ'õ fefoe gõi, ba latoenoe.

FAZA 21.

I. Fa'aboe dõdõ Ndraono Gizeraëli ba wa'atekiko mado Mbenijami andrõ. II. Fangotoe'õ banoea Jabesi andrõ ba danõ Gileadi. Onora alawe, ba tebe'e ba mado Mbenijami. III. Laraboe nono alawe ba Zilo.

1 I. **Ba** no mõi ba hõloe Ndraono Gizeraëli ba Misefa, no lamane: Ja'ita fefoe, ba lõ tola tabe'e ba
2 mado Mbenijami nonoda alawe! Ba mõi ira ba Mbetiëli, ba la'iagõ da'õ, irege bongi, fõna Lowalangi. Ba labõrõtaigõ mege'ege, eboea lira,
3 *(F. 20, 18)*, lamane: He Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli! Hana wa itõrõ Ndraono Gizeraëli si mane da'õ, wa samboea mado manõ zi
4 lõ'õ ba chõra? Ba mahemoloe õ, ba lahoelõ wongi sato, wama'anõ naha wame'e soemange, ba labe'e zoemange nitoenoe ba soemange fangorifi.
5 Ba lamane Iraono Gizeraëli: Ha niha, mado Ndraono Gizeraëli fefoe, si lõ mõi ba da'e chõ Jehowa, awõ zato andre? Noa sa mõi ira ba hõloe: ha niha zi lõ mõi misi jawa chõ Jehowa ba Misefa, ba lõ tola lõ mate! Ba no arõoerõoe ba dõdõ 6
Ndraono Gizeraëli dalifoesõra, mado Mbenijami, lamane: Samboea mado manõ zi no moese'e ba Ndraono Gizeraëli! He tawisa wamaigi ira 7 alawe ba zi tosai andrõ, me no mõi ba hõloe ita chõ Jehowa, ma'ifoe lõ tabe'e chõra nonoda alawe?

II. **Ba** lamane ba da'õ: Hadia, 8 so ha niha, zi lõ mõi ba da'e, chõ Jehowa, ba Misefa? Ba hiza, samõsa lõ si mõi ba golombasewa, ba waloechata, banoea Jabesi ba danõ Gileadi. La'ofaja niha, ba hiza, 9 samõsa lõ'õ, banoea Jabesi ba danõ Gileadi. Ba lafatenge zabõlõ, 12,000, 10 lamane chõra: Mi'ae mi'õ'õtõ si'õli mbanoea Jabesi andrõ, ba danõ Gileadi, fabaja ira alawe ba iraono. Mimane wolaoe: Dozi motõi matoea 11 ba dozi ira alawe, ba zi no oroedoe ira matoea, ba miboenoe, ba ono alawe, ba mi'orifi! Ba la'o'õ da'õ. *(Moz. IV. 31, 17)*. Ba õfa ngaotoe 12 zi faloecha ira ba mbanoea Jabesi andrõ, ba danõ Gileadi, ono alawe, ba zi lõ irai oroedoe ira matoea, ba la'ohe ba golombasewa ba Zilo, ba danõ Gana'ana. Ba lafatenge 13 sato fefoe zi fahoehoeo ba mado Mbenijami andrõ, ba ngai gara Rimono, lafaboe'oe chõra wa'atoelõ. Ba lafoeli ira mado Mbenijami a- 14 ndrõ, ba labe'e chõra ndra alawe no mege, ni'orifira andrõ, ono alawe, ba mbanoea Jabesi, ba danõ Gileadi. Ba ambõ na'i fa'ato. Ba arõoe- 15 rõoe ba dõdõ zato mado Mbenijami, me no hoelõ zi fambambõ mado Ndraono Gizeraëli, ibe'e Jehowa.

III. **Ba** lamane satoea mbanoea: 16 He tawisa wamaigi ira alawe ba zi tosai andrõ? Noa sa moehori ndra alawe ba mado Mbenijami! Ba lama- 17 ne: Ba mado Mbenijami andrõ, saoeri, ba tenga niboelõ'õ dána chõ-

ra tanõ, fa bõi samboea mado manõ
18 ahori ba Ndraono Gizeraëli; ba
onoda alawe, ba tebai tabe'e chõra!
Noa sa mõi ba hõloe Ndraono Gi-
zeraëli, no lamane: Ni'elifi zame'e
19 ba mado Mbenijami ira alawe! Ba
lamane: Ero rõfi a'i, ba owasa chõ
Jehowa ba Zilo, jõoe Mbetiëli, ba
ngai lala andrõ si otarai Mbetiëli
saechoe ba Zichema, tánõ ba gatoe-
20 mboecha, ba raja Lebona. Ba lafo-
bawa lala ba mado Mbenijami, la-
mane: Mi'ae midarodarogõ ba ka-
21 boe nagoe andrõ, ba na mi'ila da-
nia, so moroi jomo ba Zilo nono
alawe, ba wanari, ba so ami moroi
ba kaboe nagoe ba oi zara mira-
boe dongami nono alawe andrõ, si
otarai Zilo; ba misawa danõ mado
22 Mbenijami. Ba na so dania ndra
amara ba ira talifoesõra matoea, na
lafasosoni ndra'aga ba mamane da-
nia chõra: Mibe'e boealami chõma;
dozi ndra'aga, ba lõ nisõndrama ira
alawe, chõma, ba wanoewõda Jabe-
si andrõ. Ba tenga sa nibe'emi
chõra; na si manõ mena'õ, ba no
si so sala ami! Ba la'o'õ da'õ mado 23
Mbenijami, lahalõ chõra ndra alawe,
ndrohoendrohoe zogoena chõra, sa-
nari andrõ, niraboe. Ba lafoeli ira
ba dána chõra, ba lafoeli lataroe'õ
mbanoea misa, nahiara. Ba mofanõ 24
sa'ae gõi Ndraono Gizeraëli, ifoeli
ia ba madora ba ba dalifõesõra
zamõsana, laheta ira ba da'õ, oi zara
lasawa dána chõra. Me loeo da'õ, 25
ba lõ razo samatõrõ Iraono Gize-
raëli; ilaoe manõ nichoi dõdõnia
zamõsana. *(F. 17, 6).*

Soera
ROETI.

FAZA 1.

I. Awoe'a Gelimelechi andrõ, i'ohe wo'omonia ba ononia matoea, si domboea. Mate Gelimelechi ba ononia andrõ. II. Mangawoeli Na'emi. III. Lõ farõi chõnia Roeti andrõ.

1 I. **Me** loeo zangoehoekoe andrõ, ba samoeza ma'õchõ, ba lofo ba danõ. Ba so zaheta, banoea Mbeti-
lechema Joeda, i'ohe wo'omonia ba ononia matoea, domboea, ba isawa
2 danõ Ndraono Moabi. Tõi zawoe'a andrõ, ba Elimelechi, ba Na'emi dõi wo'omonia ba Maloni ba Chili-
joni dõi nononia andrõ — mado Geferaji, banoea Mbetilechema Joe-
da. Ba laroegi danõ Ndraono Moabi
3 ba la'iagõ da'õ. Ba mate wo'omo Na'emi andrõ. Elimelechi, ba hatõ
ja'ia ba ononia andrõ si domboea.
4 Ba mangowaloe nononia andrõ, ono Ndraono Moabi lahalõ; Orafa dõi zi samboea ba Roeti zi samboea. Ba sosó ira ba da'õ, mato mewoeloe
fache. Ba mate gõi zi daroea andrõ, 5
Maloni ba Chilijoni, ba ira alawe andrõ zi tosai, lõ'õ sa'ae ononia a-
ndrõ, si daroea, ba lõ fo'omonia andrõ.

II. **Ba** maoso Na'emi, i'ohe noe- 6
mõnõnia andrõ, mangawoeli, aheta ia ba danõ Ndraono Moabi, me no irongo ba da'õ, ba danõ Ndraono Moabi, no ihachõsi tõdõ mbanoea-
nia Jehowa ba no ifoeli ibe'e chõra mbalazo. Ba irõi mbanoea andrõ, 7
ba zi sosó ia mege, ba fao chõnia noemõnõnia andrõ si domboea. Ba me ba lala so ira, ba wangawoeli ba
danõ mado Joeda, ba imane Na'emi 8
chõ noemõnõnia andrõ, si domboea: Mi'ae mifoeli ami, sõchi na faoma

mangawoeli ami jomo chõ ninami! Jamoesoelõni chõmi Jehowa wa'omasimi zi mate andrõ ba fa'omasimi ndra'odo! Na mitema da'õ chõ Jehowa, ba lõ zi lõ misõndra zahono ami, jomo chõ ndra matoeami dania, daroea ami! Ba fa'ago bawa ia chõra. Ba mege'ege sibai ira, ba lamane chõnia: Fao sa'ae ndra'aga chõoe ba niwami andrõ! Ba imane Na'emi: Mifoeli ami, onogoe, hadia, wa fao ami chõgoe? Hadia, so na nono matoea ba daloegoe, fo'omomi dania? Mifoeli ami, ja'ami onogoe, mi'ae'e! satoea sa'ae ndra'odo; tebai sa'ae mõido nihalõ. Ba na oemane dõdõgoe ena'õ: So na dõtõnafõgoe! ba na bongi andre faloechado ndra matoea ba na mo'onodo ono matoea, ena'õ, — ba hadia, mibase'õ irege eboea da'õ? Hadia, nitaha manõ ami, lõ mõi nihalõ? Bõi, ja'ami ira onogoe! Aboe sibai sa dõdõgoe ami; ja'odo sa, ba no si gõna tanga Jehowa! Ba ifoeli mege'ege sibai ira; ba Orafa, ba fa'ago bawa chõ ninania, ba Roeti andrõ, ba i'olembai ia. Ba imane Na'emi: Me no ifoeli ia kala'edomõ ba niwara ba chõ Lowalangira, ba foeli'õ gõi, o'õ gala'edomõ! Ba imane Roeti: Bõi forege chõgoe, oerõi ndra'oegõ, fa oefoelido, lõ faodo chõoe! **Ba zi mõi ndra'oegõ sa, ba da'õ mõi ndra'o gõi, ba ba zi so'õ, ba da'õ gõi sodo, iwaoe niwagoe, ba Lowalangioe Lowalangigoe; ba zi mate ndra'oegõ, ba da'õ gõi matedo, ba ba da'õ ndramoeko'o ndra'odo; jamoelaoe chõgoe nilaoe dõdõnla Jehowa — ha fa'amate zamabali ja'ita!** Ba me i'ila Na'emi, no aro dõdõ da'õ, ba wefao chõnia, ba ibato wamarooe ja'ia. Ba mofanõ zi daroea andrõ ba laroegi Mbetilechema. Ba me mõi ira mijomo ba Mbetilechema, ba hoemoefa mbanoea ma'asamboea, ba chõra andrõ, ba lamane: Da'õ Na'emi andrõ? Ba imane chõra: Bõi mibe'e tõigoe Na'emi, (wa'omasigoe) Mara (saboe tõdõ) mibe'e tõigoe; noa sa'ae oja nifatõrõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ chõgoe fa'aboe dõdõ. Si so ndra'o, me mofanõdo ba si lõ'õ, me i'ohe mangawoeli ndra'odo Jehowa: ba hadia wa mibe'e tõigoe Na'emi, me noa sa'ae ihõndrõgõ ndra'o Jehowa, me no ifatõrõ chõgoe wa'aboe dõdõ Si lõ ambõ fa'abõlõ? Ba bõrõta wamasi gandroe, me laroegi Mbetilechema Na'emi andrõ ba oemõnõnia Roeti andrõ, Iraono Moabi, si no fao chõnia, moroi ba danõ Ndraono Moabi.

FAZA 2.

I. Mangozaragõ lai gandroe Roeti ba nowi Mboasi. II. Fa'eboea dõdõ Mboasi chõnia. III. I'ombacha'õ da'õ chõ ninania Roeti.

I. **Ba** so nachi Na'emi andrõ, talifoesõ Gelimelechi, niha so'ana'a, Boasi dõinia. Ba imane Roeti andrõ, Iraono Moabi, chõ [ninania] Na'emi: Damõido ba nowi [zonowi] ba wangozaragõ lai, moroi foeri zeboea tõdõ chõgoe! Ba imane chõnia: Ae'e, onogoe! Ba mõi ia, iroegi ba mangozaragõ lai ia ba nowi andrõ, moroi foeri zamasi: ba hoelõ zi no moewa'õ chõnia, wa no chõ Mboasi andrõ nowi andrõ, Boasi talifoesõ Gelimelechi.

II. **Ba** hiza. ba so moroi jomo ba Mbetilichema Mboasi, ba i'owai zamasi, imane: Jamoetolo ami Jehowa! Ba latema linia, lamane chõnia: Jamoefahowoe'õ ndra'oegõ Jehowa! Ba imane Boasi chõ zawoejoenia andrõ, sanaro samasi: Ha õchõ nono alawe andrõ? Ba imane chõnia sawoejoe andrõ, sanaro samasi: Ono Ndraono Moabi, ja'ia zi fao chõ Na'emi no, moroi ba danõ Ndraono Moabi. No isofoe, imane: Hadia, tola oe'ozaragõ lai, he ba gotaloea ngambõbõ, moroi foeri zamasi? ba so ia, ba lõ nibatonia, i'otarai zi hoelõ wongi, iroegi iada'e,

8 ba ma'ifoe lõ solombase ia. Ba imane
Boasi chõ Roeti : Õrongo, onogoe :
Bõi ae ba nowi bõ'õ, ba wangoza-
ragõ lai, bõi rõi da'e; faofao'õ ba
9 nono alawe chõgoe. Tõngõni nowi
andre, ba zamasi ira, ba o'õ ira :
noa sa oebe'e li ba zawoejoegoe a-
ndrõ, fa bõi lategoe'õ. Ba na owõchi
dõdõoe, ba ae ba migõ andrõ, ba
10 badoe nita'oe zawoejoegoe. Ba ifa-
lõgoe tooe ia ba danõ, imane chõ
Mboasi : He moroi, wa faloechado
chõoe wa'eboea dõdõ, wa õfaigi
ndra'o, lõ lai wa no niha baero
11 ndra'odo ? Ba itema linia Boasi,
imane chõnia : Noa sa la'ombacha'õ
chõgoe fefoe, he wisa ndra'oegõ chõ
ninaoe andrõ, me no mate wo'o-
mooe, awõ wa no õrõi ndra amaoe
inaoe ba banoeami, we'amõi ba
niha bõ'õ, si lõ õrai mila mege.
12 Jamoesoelõni chõoe Jehowa nilaoe-
mõ andrõ, ja lõ ambõ loeooe chõ
Jehowa, Lowalangi Ndraono Gize-
raëli, ba zi mõi'õ mangaloei sawatõ,
13 barõ gafinia. Ba imane chõnia : He
Toea, ena'õ na seboea tõdõ ndra'-
oegõ chõgoe ! Noa sa õrara dõdõgoe
ba no õhaogõ wehede chõ genonioe
ira alawe, lõ lai wa tenga si mane
14 enoni ira alawe chõoe ndra'odo. Ba
me inõtõ wemanga, ba imane chõnia
Boasi : Ae ba da'e ba ā wõfõ gõma,
ba oengoegõ ba nirõ aiso andrõ
gõoe koee ! Ba moedadao ia ba
ngai zamasi andrõ, ba ibe'e õnia
mbõra nifakoë, tobali aboeso ia ba
15 so zi tosai chõnia. Ba me ifoeli
mõi, ba wangozaragõ lai, ba ibe'e
li ba zawoejoenia Boasi, imane :
Hana na ba gotaloea ngambõbõ gõi
16 itoetoejoe, bõi mitegoe ia. Midõni
na'i ma'ifoe chõnia ba ngambõbõ,
mirõi tooe, ena'õ i'ozaragõ, ba bõi
mihedehede'õ ia !
17 III. **Ba** mangozaragõ lai ia ba
nowi da'õ, irege bongi, ba me ibõ-
bõrõ ni'ozaragõnia, ba no aracha
18 domboea jõoe gandroe. Ba i'ohe,
ba me iroegi jomo, ba i'ila inania
ni'ozaragõnia. Ba isao'õ baero zi
tosai chõnia mege, me aboeso ia,
ibe'e chõ ninania. Ba imane chõnia 19
inania : Heza mangozaragõ lai
ndra'oegõ ma'õchõ, heza mohalõ-
wõ'õ ? Ja'ahowoe zanolo ja'oegõ !
Ba itoenõ chõ ninania, heza mo-
halõwõ ia, imane : Boasi dõi niha
andrõ, sohalõwõ ndra'o ma'õchõ. Ba 20
imane Na'emi chõ noemõnõnia :
Jamoefahowoe'õ ia Jehowa, me lõ
nibõdania fa'ahachõ dõdõnia, he ba
zaoeri andre ba he ba zi no mate
andrõ. Ba imane na chõnia Na'emi :
Ga'ada niha andrõ, sananoe ja'ita
ena'õ. Ba imane Roeti, Iraono Moa- 21
bi andrõ : Noa sa gõi iwa'õ chõgoe :
Faofao ndra'oegõ ba zõhalõwõ chõ-
goe, irege awai mbasitõgoe chõra. Ba 22
imane Na'emi chõ noemõnõnia Roe-
ti : Laoe, onogoe ! fao ndra'oegõ chõ
nono alawe andrõ chõnia ; lõ'õ mõtõ
lafasao'õ ba nowi niha bõ'õ ! Ba 23
faofao ia ba nono alawe andrõ chõ
Mboasi, irege awai wamasi rigi ba
famasi gandroe : ba chõ ninania sa'-
ae i'iagõ.

FAZA 3.

I. Mõi chõ Mboasi ba golajama mbasitõ Roeti, niwa'õ Na'emi chõnia. II. Ifaboe'oe chõnia Boasi ihalõ ia, ba mamoeala ia chõnia.

I. **Ba** imane chõnia inania Na'- 1
emi : Oefaigi chõoe zahono ndra'-
oegõ, onogoe, ena'õ sohahaoe tõdõ
ndra'oegõ. Hiza, Boasi andrõ, si 2
faofao'õ ba nono alawe andrõ, ba
no ga'ada, ba manõri gandroe ia
ba golajama mbasitõ bongi. Ba o- 3
ndri, bajoini fanicha ndra'oegõ, ba
onoecha ba ae mitooe ba golajama
mbasitõ ; ba bõi i'ila wa ja'oegõ,
irege no aefa manga ia, ba irege
no ibadoe nagoe. Ba na aefa 4
da'õ, na mõrõ ia, ba tõngõni naha,
heza mõrõ ia ; ba ae'e ba bokai
gambala tánõ ba gahenia ba fõrõ
tooe ; ba iwa'õ dania chõoe, he õ-
wisa. Ba imane : Fefoe hadia ia ni- 5

6 wa'õoe, ba oe'o'õ! Ba mõi ia mitooe, ba golajama mbasitõ, ahori i'o'õ
7 niwa'õ ninania chõnia. Ba me no manga Mboasi ba me no ibadoe nagoe, me ohahaoe sa'ae dõdõnia, ba mõi ia mõrõ ba gero mbaho ngambõbõ gandroe. Ba so Roeti, ikoemokoemo ia, ibokai gambala, tánõ ba gahenia ba ileagõ tooe ia.
8 Ba me taloe mbongi, ba tokea Mboasi, ba me ifaõga ia, ba hiza ndra
9 alawe tánõ ba gahenia. Ba imane: Ha niha ndra'oegõ? Ba imane Roeti: Roeti ndra'odo, sawoejoemõ: bologõ gafioe jawa zawoejoemõ, me no sananoe ndra'oegõ. *(Hez. 16, 8).*
10 II. **B**a imane Boasi: Ja nifahowoe'õ Jehowa ndra'oegõ, onogoe! Eboea na wa'omasimõ safoeria, moroi ba zi fõfõna andrõ, me no lõ nigohioe ono matoea, he si noemana,
11 ba he so'ana'a. Ba hiza, ba bõi boesi dõdõoe, ja'oegõ onogoe! Fefoe hadia ia niwa'õoe, ba oetõrõ chõoe. Samba banoea manõ ndra'aga, ba lõ si lõ aboto ba dõdõ, wa no ira alawe si sõchi boeaboea ndra'oegõ.
12 Ba hiza, si ndroehoe sa, sananoe ndra'odo; ba so na zananoe bõ'õ,
13 sahatõ moroi chõgoe. Iagõ da'e bongĩ: ba na isanoe ndra'oegõ mahemoloe mbanoea, ba jamoesanoe'õ; ba na lõ omasi ia isanoe'õ, ba faja wa no saoeri Jehowa, na tenga ja'odo zananoe ja'oegõ! Fõrõ, irege
14 moloeo! Ba mõrõ ia irege moloeo, tánõ ba gahenia. Ba maoso ia, gasagasa wa'oroma dõi niha. Imane sa dõdõnia Boasi: Lõ tola terongo, wa no mõi ba golajama mbasitõ
15 ndra alawe andrõ! Ba imane: Bologõ lembeoe andrõ! Ba i'oro'õ. Ba isoe'a chõnia gandroe, samba laoeroe a matonga, ifa'ohe'õ chõnia.
16 Ba iroegi jomo mbanoea. Ba me iroegi jomo chõ ninania, ba imane da'õ: He wisa chõoe, onogoe? Ba idoenõdoenõ chõnia fefoe, he wisa
17 niha andrõ chõnia, ba imane: Gandroe andre, si samba laoeroe a matonga, ibe'e chõgoe, imane sa: Lõ tola lõ monoro danga ndra'oegõ wangawoeli chõ ninaoe! Ba imane 18
inania: Honogõ'õ, onogoe, irege õ'ila, he wisa loealoea da'õ! Lõ'õ sa ibato niha andrõ, balazi ifaloea da'õ ma'õchõ!

FAZA 4.

I. Isanoe mbenoea Gelimelechi Boasi ba ihalõ Roeti. II. Mo'ono Roeti, ono matoea. Toea Dawido.

I. **B**a mõi mijawa ba mbawa gõli 1
Mboasi ba moedadao ia ba da'õ. Ba me itõrõ sibai sananoe andrõ, niwa'õ Mboasi, ba imane chõnia: Ae ba da'e, sane, dadao tooe! Ba mõi ia ba ngainia, moedadao ia. *(Moz. V. 25, 5, b. t).* Ba dafoeloe iwa'õ 2
satoea Boasi, imane: Midadao tooe, ba da'e! Ba me no doemadao ira, ba imane chõ zananoe andrõ: Be- 3
noea andrõ chõ ga'ada Elimelechi andrõ, ba no i'amawa Na'emi andrõ, si no mangawoeli moroi ba danõ Ndraono Moabi. Ba no oewa'õ tõ- 4
dõgoe, oefarongogõ chõoe, oemane: Tema sanoe ia, ba zi so andre, ba zi so satoea mbanoeada andre. Na nilaoe dõdõoe sananoe ndra'oegõ, ba sanoe ia. Ba na lõ omasi'õ õsanoe, ba ombacha'õ chõgoe, ena'õ oe'ila watahõgõ! Baeromõ, ba samõsa lõ si tola mananoe ja'ia, hatõ ja'o, na aefa ndra'oegõ! Ba imane: Ja'odo zananoe. Ba imane Boasi: Ba na loeo õ'õli 5
mbenoea andrõ chõ Na'emi, ba chõoe gõi Ndraono Moabi andrõ, lacha zi no mate andrõ, ba wangorifi tõi zi mate andrõ ba dána chõnia tanõ andrõ. Ba imane sananoe 6
no mege: Ba tebai oesanoe, fa bõi tefara'oe dána chõgoe oebe'e. Sanoe chõoe nisanoegoe ena'õ, me tebai ja'odo zananoe. Ba ba Ndraono Gizeraëli me fõna, amaedola nitoetoe tanõ, na so nisanoe ba ma nifalalini, ba iheta mbadagahenia ba ibe'e chõ nawõnia — da'õ wangaro hadia ia ba Ndraono Gize- 7

8 raëli. Ba imane sananoe andrõ [e-
na'õ] chõ Mboasi: Sanoe ia chõoe!
9 ba iheta mbadagahenia. Ba imane
Boasi ba zatoea mbanoea ba ba
zato fefoe: Ja'ami zi so ba mbõrõ
ma'õchó, wa no oe'õli gochõta Geli-
melechi andrõ fefoe ba ochõta ndra
Maloni Chilijoni fefoe, chõ Na'emi
10 andrõ. Ba baero õ, ba no oehalõ
gõi Ndraono Moabi andrõ, Roeti
andrõ, lacha Maloni, ba wangorifi
tõi zi no mate andrõ ba dána chõ-
nia tanõ, ena'õ bõi taja dõi zi no
mate andrõ ba watalifoesõta ba ba
mbawa gõli mbanoeara — ja'ami
11 zi so ba mbõrõ ma'õchõ! Ba lama-
ne sato fefoe, ba da'õ ba mbawa
gõli, awõ zalawa: Si so ba mbõrõ
ndra'agá! Jamoetolo ndra alawe
andrõ, si mõi jomo chõoe Jehowa,
ena'õ si mane Rachela ba Lea, awe
Ndraono Gizeraëli andrõ si daroea!
Ja salawa ndra'oegõ ba Geferata
ba ja tetoeria dõimõ ba Mbetilechе-
12 ma! *(Moz. I. 29).* Ba ja si mane
omo Weresi andrõ, ono Joeda chõ
Damara, nomooe, ba nga'õtõ andrõ,
nibe'e Jehowa chõoe dania, ono ndra
alawe andrõ, si hoelõ nono alawe
na. *(Moz. I. 38, 29).*

II. Ba ihalõ Roeti andrõ Boasi, 13
tobali fo'omonia. Ba me oroedoe
ia chõnia, ba ibe'e chõnia Jehowa
manabina ia, ba mo'ono, ono ma-
toea. Ba lamane ira alawe chõ Na'e- 14
mi: Nisoeno Jehowa, si no manehe
chõoe sananoe ma'õchó, tobali tetõ-
tõi dania dõinia ba Ndraono Gize-
raëli. Da'õ zangokafoei tõdõoe ba 15
sondrorogõ ja'oegõ ba wa'atoeamõ,
me no oemõnõoe andrõ, sangomasi'õ
ja'oegõ, zadono ja'ia — ja'iã andrõ,
si no abõlõ mogoena chõoe, moroi
ba zi dafitoe ono matoea. Ba ihalõ 16
nono andrõ Na'emi, ihagi ba tobali
sangai ono ia. Ba lafatõrõ dõi ira 17
alawe si fahatõ omo chõnia, lamane:
No mo'ono Na'emi; ba Obedi labe'e
tõinia — ja'ia nama nama Dawido
andrõ, Iza'i. Ba da'e nga'õtõ We- 18
resi andrõ: Ono Weresi, ba Esero-
mo, *(Nga'õt. I. 2, 5. Mat. 1, 3, b. t.)*
ba ono Geseromo ba Aramo, ba 19
ono Garamo, ba Aminadabi, ba ono 20
Gaminadabi, ba Nahaso, ba ono
Nahaso, ba Salemo, ba ono Zalemo, 21
ba Boasi, ba ono Mboasi, ba Obedi.
Ba ono Gobedi, ba Iza'i, ba ono 22
Giza'i, ba Dawido.

Soera
ZAMOEËLI
SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Elikana andrõ ba fo'omonia si domboea, Chana ba Fenina. II. Fangandrõ Chana andrõ, ba Zilo. Ifaboe'oe chõnia nono matoea ere seboea andrõ, Eli. III. Toemboe Zamoeëli ba tebe'e enoni Jehowa.

1 I. So niha, banoea Ramata'i, ma'-
oewoe Zoefi, ba hili mado Geferaji,
Elikana dõi, ono Jeroha ono Geli-
hoe ono Dohoe ono Zoefi, mado
Geferaji. *(Nga'õt. I. 6, 34).* Ba do- 2
mboea ndrongania: Chana dõi zi
samboea ba Fenina zi samboea;
ba Fenina, ba si so ono, ba lõ ono
Chana. Ba ero rõfi mõi misi jawa 3
niha andrõ, moroi ba chõra, ba wa-
ngaloeloe chõ Jehowa ngahõnõ ba

Zilo, ba ba wame'e soemange. Ba so ba da'õ ndraono Eli andrõ, si daroea, Hofini ba Fineha, ere chõ
4 Jehowa. *(Moz. II. 23, 17).* Ba ero na ibe'e zoemange Elikana andrõ, ba ifo'oeracha wo'omonia Fenina ba ononia matoea ba ononia alawe fe-
5 foe; ba chõ Chana, ba ha samõsa mo'oeracha ibe'e, lõ lai wa no abõlõ i'omasi'õ Chana; ba no idoehõ da-
6 loenia Jehowa. *(Moz. I. 16, 2).* Ba iboesi dõdõnia oedoenia andrõ (Fenina) fehede famaosi tõdõnia, ba wangandrõ fõnoenia, me no idoehõ
7 daloenia Jehowa. Ba ero rõfi, ba si manõmanõ wolaoenia: ero na mõi ira misi jaŵa ba nomo Jehowa ibaosi dõdõnia. Ba mege'ege Chana, ba lõ
8 manga. Ba imane chõnia fo'omonia Elikana: He Chana, hana wa mege'ege ndra'oegõ ba hana wa lõ manga'õ? hadia mbõrõ wa si lõ sõchisõchi dõdõoe? Hadia, lõ omasi'õ ndra'odo, moroi ba zi dafoeloe, ono matoea?
9 II. **B**a samoeza ma'õchõ, me no manga ira ba Zilo, ba me no labadoe nagoe, ba maoso Chana, i'ondrasi Jehowa, ba no doemaodao ba koeroesi Eli, ere andrõ, ba zinga
10 mbawandroehõ gosali Jehowa. Ba mangandrõ Chana chõ Jehowa, ba wa'aboe dõdõnia andrõ, mege'ege
11 sibai ia, ba ifaboe'oe linia, imane: He Jehowa ngahõnõ! Na õfaigi lala ba wa'aboe dõdõ genonioe andre, na itõrõ tõdõoe ndra'odo, na lõ olifoe'õ genonioe andre, wame'e ono matoea chõnia, ba chõ Jehowa oefoeli ia, sagõtõ ja'ia, ba bõi tefatõrõ ba hõgõnia wanõwõ! *(Moz. IV.*
12 *6, 5).* Ba me i'aragõ wangandrõ chõ Jehowa, ba ifaigifaigi mbawania Eli.
13 Lõ'õ sa aloea baeha Chana wehedenia, ha bewenia zametoemetoe, ba linia, ba lõ terongo, — ba ibali
14 si maboe Eli. Ba imane chõnia: Ha wa'ara dania dõhõ wemaboemõ?
15 Tajaigõ wemaboe andrõ! Ba imane Chana: Tenga Toea; ira alawe saboe tõdõ ndra'odo a'ine! Agoe ba hadia ia zi maboe niha, ba lõ nibadoegoe, ba no oebokai dõdõgoe, chõ Jehowa. *(Sin. 62, 9).* Bõi bali si lõ ngaroro 16
genonimõ andre; bõrõ wehedegoe irege da'e, ba fa'alangoe dõdõgoe ba fa'aboe dõdõgoe. Ba imane chõ- 17
nia Eli: Foeli'õ, ja'ohahaoe dõdõoe, ibe'e sa'ae chõoe Lowalangi Ndraono Gizeraëli ni'andrõoe chõnia! Ba 18
imane: Ena'õ na faloecha genonioe andre wa'eboea dõdõoe chõnia! Ba mofanõ ndra alawe andrõ ba manga ba dõhõ wa'aboe dõdõ.
III. **B**a mahemoloe õ, ba lahoelõ 19
wongi wangandrõ chõ Jehowa ba lafoeli ira ba Rama. Ba me oroedoe Elikana chõ wo'omonia Chana, ba
itõrõ tõdõ Jehowa ia. Ba me no 20
itoeo woenia, ba no manabina Chana, ba no mo'ono ia, ono matoea, ba Samoeëli ibe'e tõi nono andrõ, imane: Me ni'andrõgoe chõ Lowa-
langi. Ba me ifoeli mõi misi jaŵa 21
Elikana andrõ, awõ zoroijomonia fefoe, ba wame'e chõ Jehowa soemange andrõ, sero rõfi ba hadia
nifaboe'oenia na, ba lõ fao Chana, 22
imane sa chõ ngambatõnia: Na aefa ba mbagi zoesoe nono; awena dania oe'ohe ia, ena'õ i'oroma'õ ia chõ Jehowa, ba ena'õ lõ'õ sa'ae teboelõ
ia ba da'õ. Ba imane chõnia fo'o- 23
monia Elikana: Balazi ndra'oegõ, iagõ foeri, irege aefa ia ba mbagi zoesoe. Jamoebe'e Jehowa itorõ niŵa'õoe! Ba torõi foeri ndra alawe andrõ ba ifaenoefaenoe nononia,
irege aefa ba mbagi zoesoe. Ba me 24
no i'efa'õ ba mbagi zoesoe, ba i'ohe misi jaŵa, ba sara nono zaŵi, si no medõloe fache, ba doealaoeroe hamo ba samba nahia nagoe, i'ohe ba
nomo Jehowa ba Zilo. Ba lataba 25
nono zaŵi andrõ, ba i'ondrasi Eli ina nono andrõ, i'ohe nono. Ba ima- 26
ne: Hiza Toea, faja wa no saoeri ndra'oegõ, ja'oegõ Toea, na tenga ja'odo ndra alawe andrõ, si no so ba da'e no, fõnaoe, ba wangandrõ chõ

27 Jehowa. Ono andre ni'andrõgoe, ba no ifondrondrongo Jehowa wangandrõgoe, no ibe'e chõgoe ni'andrõ-
28 goe. Ba ja'o, ba oebe'e niwawalõ Jehowa gõi [nono]; sagõtõ ja'ia, ba ja niwawalõ Jehowa! Ba irõi sa'ae ba da'õ, fõna Jehowa, [nono].

FAZA 2.

I. Fanoenõ Chana. II. Falõsõchi ndraono Eli andrõ. III. Samoeëli ba inania. IV. Ambõ fanegoe Eli iraononia. V. Itegoe Eli sama'ele'õ.

1 I. **Ba** mangandrõ Chana, imane: „Owoeawoea dõdõgoe ibe'e Jehowa; no alawa jawa dandroegoe ibe'e Lowalangigoe; no faboka mbawagoe ba chõ zi fa'oedoe chõgoe, me no omoeso dõdõgoe wangorifimõ ja'o-
2 do! *(Loek. 1, 46, b. t.)* Samõsa lõ ni'amoni'õ si mane Jehowa, lõ'õ sa baeromõ; samboea sa lõ gowe, timba Lowalangida. *(Moz. V. 3, 24.*
3 *Sin. 18, 32).* Bõi mimanemane: Fa'asalawa! fa'asalawa! Bõi aloea baehami wajawasa! Me no Lowalangi sangila [fefoe hadia ia] Jehowa; no Lowalangi sanoelo folaoe
4 [niha]. *(Heb. 4, 13).* Fana zabõlõ, ba nirasa, ba salaoelaoe, ba la'amõbõ
5 talce wa'abõlõ. Si no aboeso mege, ba no mõi enoni, ba wangaloei gõra, ba ba zolofo mege, ba no dõhõ wa'olofo. Fitoe sa'ae nono zi lõ ono mege, ba soja ono, ba sariri. *(Sin.*
6 *34, 11. Gal. 4, 27).* Jehowa. ba no samoenoe [niha] ba sangorifi gõi, itibo'õ ba mbanoea tooe ba i'ohe
7 mijawa gõi. *(Moz. V. 32, 39).* Ifa'anoemana niha Jehowa ba ifo'ana'a gõi; ihõndrõgõ ba ibali'õ salawa
8 gõi. Isõbi jawa moroi ba gawoegawoe tooe zi no amomó, ba moroi ba damboe i'ohe jawa zi noemana, ba ngai zalawa ifedadao, itoetoeroe chõra naha nifosoemange. Chõ Jehowa sa gehomo danõ, ba no ja'ia zame'e dajadaja danõ ja'ia,
9 *(Job. 5, 11. Sin. 24, 1; 104, 5; 113, 7).* Ifaigifaigi gahe zatoelõ tõdõ andrõ chõnia, ba seboea horõ, ba si tekiko ba zogõmigõmi. Tenga sa ba wa'abõlõnia mõna niha: *(Sin. 91, 11).* Si fa'oedoe chõ Jehowa, ba nirasa! 10 Ife'oegoe'oegoe mbanoea si jawa, jawara; Jehowa zangoehoekoe balõ danõ misa. Ibe'e wa'abõlõ ba zalawa andrõ chõnia, i'alawa'õ jawa dandroe nibajoininia andrõ!" *(Sin. 89, 25).*

II. **Ba** ifoeli ia ba Rama [Chana]. 11 Ba ono no mege, ba ihalõhalõ halõwõ fõna Jehowa, barõ mbawa Eli ere andrõ. Ba no si lõ ngaroro ndrao- 12 no Eli andrõ, lõ ba dõdõra Jehowa, ba lõ'õ gõi latõngõni hadia zinema 13 gere ba niha sato: Na so zame'e soemange, ba so ngoningoni gere, fatoea so bawoe na nagole, sara garafoe si tõloe bawa ba dangania, ba itaroe'õ ba gali ba ma ba mbo- 14 woa ba ma ba mbalanga ba ma ba mako: ba hadia ia nifahõ garafoe andrõ, ba ihalõ chõnia ere. Si manõ wolaoera ba Ndraono Gizeraëli fefoe, si mõi ba da'õ ba Zilo. Ba lõ'õ 15 na moetoenoe dawõ, ba so ngoningoni gere andrõ, ba imane ba zame'e soemange: Da nõsi, nisala õ gere! Lõ omasi ia zasoso chõoe, ha sataha! Ba na imane da'õ: Ni'o- 16 fõnai'õ wanoenoe tawõ; awena dania õhalõ chõoe zomasi'õ! ba imane: Tenga, dõlõ be'e — ba na lõ'õ, ba oe'anõsõ'õ wangai. Tobali eboea si- 17 bai horõ nono matoea andrõ [si daroea] chõ Jehowa, me lõ ba dõdõra zoemange Jehowa.

III. **Ba** Samoeëli andrõ, ba no 18 sangai halõwõ fõna Jehowa, iraono sobaroe ba doto, tarafali. Ba ita- 19 goetagoe chõnia na mbaroe sanaoe, side'ide, inania, ero rõfi i'ohe chõnia, na mõi ia misi jawa, awõ ngambatõnia, ba wame'e soemange andrõ, sero rõfi. Ba ero so ira, ba ifaho- 20 woe'õ Elikana andrõ, awõ wo'omonia, Eli, imane: Jamoe'ali chõoe nga'õtõ ba ndra alawe andre Jehowa, fangali nibe'e niwawalõ andrõ

chõ Jehowa! Ba awena dania la-
21 foeli ira chõra. *(F. 1, 27).* Ba itolo
Chana Jehowa, ba tõloe tõ chõnia
nono matoea ba domboea nono
alawe. Ba ononia Samoeëli, ba si
tedooedooe ba da'õ, chõ Jehowa.
22 IV. **Ba** Eli andrõ, ba no niha si no
atoea sibai. Ba na irongo, hadia ia
fefoe nilaoe ndraononia ba Ndraono
Gizeraëli fefoe, awõ wa lahorõni
ndra alawe andrõ, sangaingai halõ-
wõ ba golajama nose wama'elc'õ,
23 *(Moz. II. 38, 8),* ba imane chõra:
Hana wa milaoe zi manõ, nirongo-
24 gõe ba mbanoea Jehowa fefoe. Bõi
mimanõ, ja'ami iraonogoe! toeria si
lõ sõchi da'õ, nirongogoe, ni'omba-
25 chambacha'õ Ndraono Gizeraëli! Na
ba nawõnia niha mosala niha basala-
wa zangoehoekoe; ba na so horõnia
chõ Jehowa, ba ha niha zi mõi sa-
ngoehoekoe? — Ba lõ lafondrondro-
ngo niwa'õ namara; noa sa ihono-
gõi Jehowa, iboenoe ira. *(Moz. II.*
26 *21, 6).* Ba ono matoea andrõ, Sa-
moeëli, ba itoegoe tedooe ba itoegoe
faloecha ia wa'eboea dõdõ Jehowa
ba fa'eboea dõdõ niha. *(Loek. 2, 25).*
27 V. **Ba** so genoni Lowalangi, si
mõi chõ Eli, imane chõnia: Da'õ
niwa'õ Jehowa: Noa sa oe'oroma'õ
ndra'o chõ ndra toeaoe, me sawoejoe
ira na ba danõ Miseraji, barõ mba-
28 wa ndra Fara'o, ba no oetoejoe ira
chõgoe, ere, ba mado Ndraono Gi-
zeraëli andrõ fefoe, ena'õ same'e
soemange ira ba naha wame'e soe-
mange andrõ chõgoe ba sanoenoe
samohoea, ba ena'õ ja'ira ziobaroe
baroe ba doto andrõ, fõnagoe, ba no
ba danga ndra toeaoe oebe'e zoe-
mange andrõ nifatõrõ ba galitõ fe-
foe, nibe'e Ndraono Gizeraëli —
(Moz. II. 28, 6. Moz. III. 10, 14).
29 ba hana wa mihoendrahoendra zoe-
mangegoe andrõ, nitaba, awõ zoe-
mange ni'ã, niwa'õgoe nibe'e, ba
nose andrõ? Ba no eboea dõdõoe
ba ndraonooe andrõ, moroi ba wa'-
eboea dõdõoe chõgoe, tobali esolo
ami ba zi sõchi ba zoemange andrõ
fefoe, nibe'e Ndraono Gizeraëli chõ-
goe. Andrõ imane Jehowa, Lowala- 30
langi Ndraono Gizeraëli: Noa sa
oewa'õ, bõi teboelõ fõnagoe nga'õ-
tõoe, nga'õtõ ndra toeaoe andrõ —
ba ija'e, ba imane Jehowa: Lõ edõ-
nado! **Ha niha zamosoemange ja'o,**
a'ine, ba oefosoemange gõi, ba sa-
ngositengagõ ja'o, ba ni'ositengagõ
gõi. Iroegi bawa dania, ba oerasa 31
da'iomõ ba ta'io nga'õtõoe, tobali
lõ'õ sa'ae satoea moroi jomo chõoe.
Ba anehe'õ dania zi sõchi andrõ 32
fefoe nibe'egoe ba Ndraono Gize-
zeraëli; ba moroi jomo chõoe, ba
alõsoe lõ'õ sa'ae satoea. *(Raz. I. 2,*
27). Ba ha samõsa nga'õtõoe zi lõ 33
oefaogõ ba wangohori ja'ira, ba naha
wame'e soemange chõgoe, ena'õ sa-
bõzi ia dania ba ena'õ salangoe tõ-
dõ; ba sato nga'õtõoe fefoe, ba si
mate ba mbawa zi'õli niha. *(Sam.*
I. 22, 18). Tandra chõoe zi gõna 34
nonooe andrõ si daroea, Hofini ba
Fineha: ha samoeza ma'ochõ, ba
endronga mate ira! *(F. 4, 11).* Ba 35
oefataro dania chõgoe gere si lõ fa-
rõi, solo'õ nichoi dõdõgoe ba somasi
ndra'o; chõnia oelaoe nomo si lõ
teboelõ, ena'õ lõ mamalõmalõ, wa
fõna nibajoini andrõ chõgoe sosó
ia. Ba hiza dania: na so zi tosai 36
na nga'õtõoe, ba mõi mangaloeloe
chõnia, mangandrõ kefe, ba ma koee
sagõrõ, wangoema'õ: Tehe chõgoe
halõwõ gere hadia ia, ena'õ oesõ-
ndra gõgoe ma'ifoe!

FAZA 3.

I. Hoemede Lowalangi chõ Za-
moeëli. II. I'ombacha'õ chõnia hoe-
koe andrõ, nifatõrõ chõ Eli ba ba
ndraononia. Fadoehoe dõdõ Ndraono
Gizeraëli chõ Zamoeëli.

I. **Ba** ono matoea andrõ, Samoe- 1
ëli, ba no sangai halõwõ fõna Je-
howa, barõ mbawa Eli. Ba fehede
Jehowa, ba ha waraõ, me loeo da'õ,
ba angilata, ba mo'otaloea sibai.

2 *(Amos. 8, 11).* Ba me loeo da'õ, me mõrõ Eli ba nahania — no abõsi hõrõnia, lõ'õ sa'ae i'ila niha;
3 ba lõ'õ na sa moeboenoe wandroe andrõ chõ Lowalangi; ba Samoeëli, ba no mõrõ gõi, ba gosali Jehowa, ba zi so tawõla andrõ chõ Lowalangi — *(Moz. II. 27, 20)*, ba moe'ao
4 Jehowa chõ Zamoeëli, ba imane:
5 Ja'e ndra'odo! Ba mõi ia chõ Eli, imane: Ja'e ndra'odo, me no moe'ao'õ chõgoe. Ba imane Eli: Lõ si'aodo chõoe, ae foeli fõrõ! Ba mõi ia,
6 ifoeli mõrõ. Ba moe'ao zamoeza tõ Jehowa, imane: He Samoeëli! Ba maoso Zamoeëli, mõi chõ Eli, imane: Ja'e ndra'odo, noa sa moe'ao'õ chõgoe! Ba imane Eli: Lõ si'aodo
7 chõoe, onogoe; ae foeli fõrõ! Lõ'õ na sa aboto ba dõdõ Zamoeëli Jehowa ba lõ'õ na sihede chõnia Je-
8 howa. Ba ifoeli moe'ao Jehowa chõ Zamoeëli, medõloe sa'ae. Ba maoso Zamoeëli, mõi chõ Eli, imane: Ja'e ndra'odo, noa sa moe'ao'õ chõgoe! Awena aboto ba dõdõ Eli, wa no Jehowa zi'ao ba ndraono andrõ.
9 Andrõ imane Eli chõ Zamoeëli: Ae foeli fõrõ; ba na moehede ia chõoe, ba õmane: Hede Jehowa! Irongo enonioe! Ba mõi Zamoeëli, ifoeli mõrõ ba nahania.
10 II. **Ba** so Jehowa, i'agõ da'õ ba moe'ao, si mane mege: He Samoe-
11 ëli! He Samoeëli! Ba imane Samoeëli: **Hede, irongo enonioe!** Ba imane Jehowa chõ Zamoeëli: Hiza, so dania nilaoegoe ba Ndraono Gizeraëli, ba dozi samondrongo, ba afõchõ dõgi dalinga ma'adomboea.
12 *(Jer. 19, 3).* Na loeo da'õ, ba ahori oefatõrõ chõ Eli niŵa'õgoe ba zi samba omo andrõ chõnia — oebõ-
13 rõgõ ba oe'asiwai gõi. Ba ja'oegõ zangombacha chõnia, wa no oe'etoe'õ hoekoe zi samba omo andrõ chõnia, si lõ foelitõ, me no i'ila, wa no sango'aja Lowalangi ndraononia andrõ, ba me lõ nitenaŵania ja'ira.
14 Ba no fahõloe ndra'o, ba zi samba omo ndra Eli andrõ, no oemane: Si ndroehoe, iroegi zi lõ aetoe, ba lõ fameta horõ zi samba omo ndra Eli andrõ, he soemange nitaba, ba he soemange ni'ã! Ba mõrõ Zamoe- 15
ëli, irege moloeo. Ba me moloeo, ba maoso ia mamokai bawandroehõ gosali Jehowa. Ba ata'oe Zamoeëli i'ombacha'õ chõ Eli ni'ilania andrõ.
Ba hoemede Eli chõ Zamoeëli, i- 16
mane: He onogoe Samoeëli! Ba imane: Ja'e ndra'odo! Ba imane 17
Eli: Hadia ia, niŵa'õnia chõoe? Bõi bini'õ chõgoe; jamoelaoe chõoe Lowalangi, na õbini'õ chõgoe hadia ia, niŵa'õnia chõoe! Ba ahori i'o- 18
mbacha'õ chõnia Samoeëli, lõ hadia ia ibini'õ. Ba imane Eli: Jehowa ia; jamoelaoe zomasi ia! *(Sam. II. 15, 26).* Ba manõi Zamoeëli, ba itolo 19
ia Jehowa; lõ ibe'e aechoe ba danõ hadia ia niŵa'õnia mege. Ba aboto 20
ba dõdõ Ndraono Gizeraëli fefoe, i'otarai Dano, noemalõ ba Mbereseba, wa no sama'ele'õ si lõ farõi Zamoeëli, chõ Jehowa. Ba itohoegõ 21
Jehowa, wangoroma'õ ja'ia ba Zilo; chõ Zamoeëli sa'ae i'oroma'õ ia Jehowa ba Zilo: hoemede chõnia Jehowa.

FAZA 4.

I. Te'ala Ndraono Gizeraëli labe'e Dawa Wilisiti. Te'oloi'õ dawõla zoera goroisa. II. Fa'amate Eli ba fa'amate wo'omo Wineha andrõ.

I. **Ba** hoemede Zamoeëli ba Ndrao- 1
no Gizeraëli fefoe; ba maoso Ndraono Gizeraëli, mõi fasoewõ ba Ndrawa Wilisiti, la'iagõ ngai Ebeni Haëzeri, ba ba ngai Nafeki so Ndrawa Wilisiti. Ba lalaoe ba 2
Ndraono Gizeraëli Dawa Wilisiti; ba lõ'õ sa fagõlõgõlõ wa'abe'e wasõndrata; te'ala Ndraono Gizeraëli labe'e Dawa Wilisiti; mato 4000 zi mate, ba zi fasõndra ira, ba mbolo mbenoea. Ba me no mangawoeli ba 3
golombasewa zato, ba lamane salawa Ndraono Gizeraëli: Hana wa

ibe'e Jehowa te'ala ita ba Ndrawa Wilisiti ma'õchõ ? Datahalõ chõda dawõla zoera goroisa Jehowa ba Zilo, ena'õ mõi ia awõda, ba wangefa'õ ja'ita ba danga nemalida
4 andrõ ! Ba lafatenge ba Zilo sato, ba lahalõ dawõla goroisa Jehowa ngahõnõ, sidadao jawa Keroebi ; ba iraono Eli andrõ si daroea, Hofini ba Fineha, ba fao ba dawõla goroisa Lowalangi andrõ. *(Moz. II.*
5 *25, 22. Sin. 80, 2).* Ba me iroegi golombasewa tawõla goroisa Jehowa, ba lakaraini wa'iki Iraono Gizeraëli fefoe, irege hoemisi danõ.
6 Ba me larongo wa'owoeawoea dõdõ andrõ Dawa Wilisiti, ba lamane : Hadia wa'iki andrõ, sabõlõbõlõ sibai, ba golombasewa niha Heberaio ? Ba me larongo, no iroegi golombasewa tawõla andrõ, chõ
7 Jehowa, ba ata'oe Ndrawa Wilisiti, lamane sa'ae dõdõra : Lowalangi zi mõi chõra ba golombasewa. Ba lamane : Alai ita sa'ae, lõ'õ sa irai
8 fõna si mane da'õ ! Alai ita ! Ha niha zangefa'õ ja'ita ba danga Lowalangi sabõlõ andrõ ? Da'õ Lowalangi andrõ, samatõrõ ba Ndrawa Miseraji no ngawalõ wamakao ba
9 fõchõ waba ! Ba mi'abe'e'õ dõdõmi, ja sabõlõ ami, ja'ami, Dawa Wilisiti, fa bõi mõi sawoejoe niha Heberaio ami, si mane ja'ira, me no mõi sawoejoemi. Ja sabõlõ ami,
10 ba milaoe ! *(Sangoehoek. 13, 1).* Ba lalaoe Dawa Wilisiti ; ba te'ala Ndraono Gizeraëli ba moloi, isawa chõra zamõsana : No abõlõ sibai wa'ate'ala ; 30,000 zi mate Iraono
11 Gizeraëli, si lõ koedo. Ba tawõla andrõ chõ Lowalangi, ba laraboe [Dawa Wilisiti] ba iraono Eli andrõ, si daroea, Hofini ba Fineha, ba mate niboenoe. *(F. 2, 34).*
12 II. **Ba** so zoloi, samõsa, mado Mbenijami, irõi wasõndrata ba iroegi Zilo, me loeo da'õ ; no isika noechania ba no ilaoe danõ ba hõgõ-
13 nia. *(Jos. 7, 6. Sam. II. 1, 2).* Ba me iroegi, ba no doemadao Eli ba koeroesi, ba ngai mbawa gõli, ifaigifaigi lala ; iboesi tõdõ sa'ae dawõla chõ Lowalangi. Ba me so niha andrõ, ba wangombacha ba mbanoea, ba moe'ira'ira mbanoea andrõ, dozi. Ba me irongo wekira andrõ 14
Eli, ba imane : Hadia wagoeagoeasa andrõ ? Ba i'aliogõ ia niha andrõ, ba wangombacha chõ Eli. Ba Eli 15
andrõ, ba no 98 fache, ba no abõsi hõrõnia, tobali lõ'õ sa'ae i'ila niha.
Ba me imane niha andrõ chõ Eli: 16
Ja'odo zi otarai wanoewõ andrõ, ma'õchõ andre oe'otarai wasõndrata andrõ. Ba imane Eli : He wisa, onogoe ? Ba itema linia sangombacha 17
andrõ, imane : No moloi Ndraono Gizeraëli labe'e Dawa Wilisiti, ba no ato sibai zi mate motõi chõda, ba he iraonooe si daroea, Hofini ba Fineha, ba no mate gõi, ba tawõla chõ Lowalangi, ba no moe'oloi'õ ! Ba me itorõ linia dawõla a- 18
ndrõ chõ Lowalangi, ba tobõ'a foeri Eli moroi ba koeroesi, alaoe, afatõ mbagi ba mate ia, me no niha satoea, sesolo sibai. No õfa woeloe fache sangoehoekoe ia ba Ndraono Gizeraëli. Ba oemõnõnia, fo'omo 19
Wineha, ba no manabina. Ba me irongo doeria andrõ, wa no moehalõ dawõla andrõ chõ Lowalangi, awõ wa no mate namania andrõ ba fo'omonia, ba tegaõlõ tooe ia ba madono ; afõchõ sa'ae hoeloenia. Ba 20
me aetoe nosonia, ba lamane ira alawe, si so ba ngainia : Bõi boesi dõdõoe, ono matoea nonooe andre ! Ba lõ'õ sa itema li, lõ ba dõdõnia, *(Moz. I. 35, 17)* ibe'e tõi nononia, 21
andrõ Ikabodi (si lõ tõi), imane : No taja lachõmi Ndraono Gizeraëli ! — bõrõ wa'ataja dawõla andrõ, chõ Lowalangi, ba amania andrõ ba fo'omonia. *(Sin. 78, 61).* Ba moe'ao ia, 22
imane : No taja lachõmi Ndraono Gizeraëli, me no moe'oloi'õ dawõla chõ Lowalangi !

FAZA 5.

I. Famakao Dawa Wilisiti, me no la'oloi'õ dawõla goroisa. II. Lafa'ohe'õ mangawoeli dawõla.

1 I. **B**a no lahalõ chõra dawõla andrõ chõ Lowalangi Dawa Wilisiti ; la'ohe ba Gasoto, la'otarai Ebeni
2 Haëzeri. Ba latema lahalõ dawõla andrõ chõ Lowalangi Dawa Wilisiti, la'ohe ba gosali Dagono, ba ngai Dagono labe'e. *(Sangoehoek. 16, 23).*
3 Ba mahemoloe õ, me mõi ba gosali Dagono mbanoea Gasoto, ba hiza, no aso'a Dagono andrõ, fõna dawõla chõ Jehowa, no tetaroe mbagi. Ba lahalõ Dagono, lafoeli lafasindro ba
4 nahania. Ba mahemoloe õ, si hoelõ wongi, ba hiza, ba no ifoeli tetaroe mbagi Dagono fõna dawõla chõ Jehowa, hõgõnia ba tangania ma'adoea ba no ateoe, ba dojo mbawandroehõ so ; hatõ botonia zi tosai.
5 Andrõ wa lõ lahoendragõ dojo mbawandroehõ Dagono ba Gasoto ere andrõ chõnia ba ma ha niha, na so zi mõi ba gosalinia, iroegi ma'õchõ
6 andre. Ba no tohare sibai ba mbanoea Gasoto andrõ danga Jehowa, ifeta'oe ira ba ibõzi ira faosa waba (fõchõ famoenoe), banoea Gasoto, fabaja si tefasoei ja'ira. *(Sin. 78, 66).*
7 Ba me la'ila da'õ banoea Gasota andrõ, ba lamane : Bõi ja sosó ba chõda dawõla andrõ chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli ; noa sa tohare sibai chõda dangania, ba chõ Lo-
8 walangida Dagono. Ba lafatenge, ba lafaloecha'õ zalawa Ndrawa Wilisiti fefoe, ba chõra, ba lamane : He mawisa dawõla andrõ chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli ? Ba lamane [salawa no mege] : Ndramoe'ohe ba Gata dawõla andrõ, chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Ba la'ohe
9 ia ba da'õ. Ba me no iroegi da'õ ba gõna tanga Jehowa mbanoea da'õ, fa'atobali dõdõ sabõlõbõlõ sibai : ibõzi mbanoea andrõ, he satoea, ba he iraono, ba tobali toemboetoemboe chõra waosa.

II. **B**a lafa'ohe'õ ba Nekerona da- 10
wola andrõ chõ Lowalangi. Ba me iroegi Nekerona, ba mangarõngarõ mbanoea Nekerona, lamane: No la'ohe chõma dawõla andrõ chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba wamoenoe ja'aga, banoeama fefoe ! Ba lafate- 11
nge, lafaloecha'õ zalawa Ndrawa Wilisiti fefoe, lamane : Mifa'ohe'õ dawõla andrõ chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ena'õ mangawoeli ba nahánia ba ena'õ bõi mõi famoenoema ba famoenoe mbanoeama ! Noa sa tobali sibai dõdõ mbanoeara fefoe, sahatõhatõ famoenoera ; no tohare sibai chõra danga Lowalangi. Ba si 12
lõ mate, ba tefakao faosa waba, ba terongo ba mbanoea si jawa wangarõngarõ mbanoea andrõ.

FAZA 6.

I. Lafa'ohe'õ mangawoeli dawõla. II. Omoeso dõdõ Mbetiseme, me iroegi chõra. III. Fotoe zamaigi tawõla.

I. **B**a me no fitoe wawa dawõla 1
andrõ ba danõ Ndrawa Wilisiti, ba 2
hoemede Ndrawa Wilisiti ba gere ba ba zi faeta, lamane : He tawisa ba dawõla andrõ chõ Jehowa ? Mi'ombacha'õ chõma, he tawisa wamoeli ja'ia ba nahania. Ba lamane : 3
Na mifa'ohe'õ dawõla andrõ, chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba bõi mifa'ohe'õ manõ, lõ moefo'awõ ; mifao sa'ae chõnia wanala'õ, ba dõhõ dania wõchõmi, ba oroma chõmi, hana wa lõ aefa chõmi dangania. Ba lamane : Hadia nibe'e 4
fanala'õ ? Ba lamane [si faeta no mege] : Dali wa'ato zalawa Ndrawa Wilisiti ; lima ngawoea famaedo waoso waba andrõ, ana'a ba lima wamaedo de'oe ndrõfi, ana'a, me no faoma gõna ami famakao andrõ, he ja'ami, ba he salawami. *(Jos. 13, 3).* Ba mifazõchi wamaedo wao- 5
sa waba andrõ chõmi ba famaedo de'oe ndrõfi chõmi, samakiko tanõ, ba wamosoemange Lowalangi

Ndraono Gizeraëli andrõ : ma atõ lõ itohoegõ ihare'õ dangania chõmi ba chõ Lowalangimi andrõ ba ba
6 danõmi. Hana sa wa edõna ami mi'abe'e'õ dõdõmi, si mane Dawa Miseraji fõna, me la'abe'e'õ dõdõra, awõ Wara'o ? Hadia, fajagoe ? me i'o'aja ira, awena lafofanõ [Ndraono Gizeraëli] ? *(Moz. II. 8, 11. Moz. II.*
7 *12, 31).* Ba milaboe, mihalõ [zogoena] ba mifazõchi koereta si bohooe, ba mihalõ zigelo zawi, si bohooe mo'ono, doea geoe, ba zi lõ irai tohare galo mbagi; mibe'e sondrõni koereta andrõ sawi andrõ ba miheta chõra nonora, mifoeli mi'ohe ba na-
8 hara. Ba mihalõ dawõla andrõ chõ Jehowa, mibe'e ba goereta andrõ. Ba ana'a andrõ, nibe'emi fanala'õ, ba mibe'e ba wetifeti, ba ngainia,
9 ba mifofanõ. Ba mifaigi : na itõrõ lala ba wangawoeli ba Mbetiseme, ba no Ja'ia [Lowalangi] zamatõrõ chõda famakao sabõlõbõlõ andrõ ; ba na tenga, ba aboto ba dõdõda, wa tenga tangania zi tohare chõda : so manõ, lõ mila, zi no gõna ita.
10 Ba la'o'õ da'õ, doea geoe lahalõ sawi si bohooe mo'ono, ba labe'e sondrõni koereta ; ba onora, ba lõ
11 lafa'amõi. Ba labe'e ba goereta dawõla andrõ chõ Jehowa, fabaja fetifeti, si so bacha famaedo de'oe ndrõfi ana'a andrõ, awõ wamaedo waosara
12 andrõ. Ba ladõlõ ira ba Mbetiseme sawi andrõ ; lala seboea manõ latõrõ, labato wendrõndrõndrõndrõ, ba lõ lahole'õ ira, he ba gambõlõ, ba he ba gabera ; ba la'o'õ salawa Ndrawa Wilisiti, iroegi ba nola Mbetiseme.
13 II. **Ba** banoea Mbetiseme, ba mamasi sibai gandroe ba ndraso. Ba me lafachõlõ ira ba me la'ila dawõla, ba omoeso dõdõra, me no
14 so ia. Ba me no iroegi nowi Josoea koereta andrõ, ba tebato ia ba da'õ. Ba no so gowe seboea ba da'õ. Ba lasila geoe goereta andrõ, ba labe'e soemange Jehowa nitoenoe zawi andrõ. Ba labe'e tooe dawõla chõ 15
Jehowa ono Lewi, fabaja fetifeti andrõ ba ngainia, si so bacha ana'a andrõ, ba latooe'õ tooe ba dete gowe seboea andrõ. Ba banoea Mbetiseme andrõ, ba labe'e zoemange nitoenoe, lataba chõ Jehowa zoemange nitaba, me loeo da'õ. Ba lafaigifaigi salawa 16
Ndrawa Wilisiti andrõ, si dalima ba awena lafoeli ira ba Nekerona, oi me loeo da'õ. Ba da'õ wamaedo 17
waosa waba andrõ, nibe'e Ndrawa Wilisiti chõ Jehowa, fanala'õ : samboea ba Gasoto ba samboea ba Gasa. ba samboea ba Asekalo, ba samboea ba Gata, ba samboea ba
Nekerona. Ba awõ de'oe ndrõfi 18
ana'a andrõ, dali wa'oja mbanoea Ndrawa Wilisiti andrõ fefoe, barõ mbawa zalawa andrõ, si dalima, ba banoea saro andrõ, ba he banoea side'ide ba danõ misa. Ba no tandratandra gowe seboea andrõ, ba nibe'era ba dete tawõla chõ Jehowa, ba mbenoea Josoea andrõ, banoea Mbetiseme, iroegi ma'õchõ andre.
III. **Ba** iraono Jechonia, banoea 19
Mbetiseme, ba te'ala, me no lafaigi nõsi dawõla andrõ chõ Jehowa ; 70 iboenoe banoeara. Ba aboe dõdõ zato, me no si manõ wa'ato iboenoe banoeara Jehowa. *(Moz. IV. 4, 20. Sam. II. 6, 6, 7).* Lamane banoea 20
Mbetiseme andrõ : Ha niha zi lõ te'ala fõna Jehowa, Lowalangi ni'amoni'õ andrõ ? Ba ha chõ idõlõ ia, ba chõda andre ? Ba lafatenge ba 21
mbanoea Giriati Jeari, lamane chõra : No la'ohe mangawoeli dawõla chõ Jehowa Dawa Wilisiti, mi'ae mitooe, mihalõ ia mijawa chõmi !

FAZA 7.

I. La'ohe ba Giriati Jeari dawõla. II. Ifahori'õ nadoe ba Ndraono Gizeraëli Samoeëli. III. Mangandrõ Zamoeëli ba te'ala Ndrawa Wilisiti labe'e Iraono Gizeraëli. IV. Fangoehoekoe Zamoeëli.

I. **Ba** so mbanoea Giriati Jeari, 1

lahalõ mijawa dawõla chõ Jehowa; ba nomo Gabinadabi la'ohe, ba hilihili, ba lafataro nononia Eleazari, ba wamaigimaigi tawõla andrõ, chõ
2 Jehowa. Ba i'otarai loeo labe'e ba Giriati Jeari dawõla, ba ara dania, ichamõ doea woeloe fache; ba lafoeli ira chõ Jehowa ma'oewoe Gizeraëli fefoe. *(Nga'õt. I. 13, 6).*
3 II. **Ba** hoemede Zamoeëli ba ma'oewoe Gizeraëli fefoe, imane: Na a'oi dõdõmi wamoeli ja'ami chõ Jehowa, ba miheta ba chõmi Lowalangi niha baero andrõ ba Asaroti andrõ; chõ Jehowa midõlõ dõdõmi, ha ja'ia mifosoemange — ba i'efa'õ ami ba danga Ndrawa Wilisiti.
4 *(Moz. I. 35, 2. Jos. 24, 23).* Ba laheta Mba'ali andrõ, fabaja Asaroti, Iraono Gizeraëli, ba hatõ Jehowa lafosoemange. *(Sangoehoek. 10, 6. 16).*
5 Ba imane Samoeëli: Mifaloecha'õ Ndraono Gizeraëli fefoe, ba Misefa, ba mangandrõ ndra'o chõ Jehowa, salahimi! *(F. 10, 17. Sangoehoek.*
6 *11, 11; 20, 1).* Ba owoelo ira ba Misefa ba lata'oe nidanõ ba lafadoewa fõna Jehowa ba mamoni ba gõ ira, me loeo da'õ, ba latehe ba da'õ, lamane: No mafazõchi horõ chõ Jehowa. Ba ifatoenõ hoehoeo Ndraono Gizeraëli Samoeëli, ba Misefa.
7 III. **Ba** me larongo Dawa Wilisiti, wa no owoelo Ndraono Gizeraëli ba Misefa, ba so moroi sa zalawa Ndrawa Wilisiti, mõi fasoewõ ha Ndraono Gizeraëli. Ba me larongo da'õ Iraono Gizeraëli, ba ata'oe ira Ndra-
8 wa Wilisiti andrõ; ba mangandrõ ira chõ Zamoeëli, lamane: Bõi bato we'angarõfi li Lowalangida, Jehowa, salahima, ena'õ i'efa'õ ita ba danga
9 Ndrawa Wilisiti! *(F. 12, 23).* Ba ihalõ nono mbiribiri, si lõ aefa na ba mbagi zoesoe, ba ibe'e soemange Jehowa, nitoenoe, soemange sahori latoenoe. Ba fakao chõ Jehowa Zamoeëli, salahi Ndraono Gizeraëli, ba ifondrondrongo chõnia
10 Jehowa. Ba me itoenoe si'aikõ zoemange andrõ Samoeëli, ba so Ndrawa Wilisiti, ba wasoewõta andrõ ba Ndraono Gizeraëli. Ba ife'oegoe'oegoe sibai mbanoea Jehowa, ba Ndrawa Wilisiti andrõ, me loeo da'õ, ba fawoeka dõdõra ibe'e, ba tobali abõlõ Ndraono Gizeraëli. Ba 11
larõi Misefa Iraono Gizeraëli, lagohi Ndrawa Wilisiti ba laboeboenoe, iroegi tooe Mbetikari. Ba ihalõ gowe 12
seboea Samoeëli ba itaroe'õ ba gotaloeara Misefa Jesana. Ba ibe'e tõinia Ebeni-Haëseri (gowe wanolo) ba imane: Iroegi da'e no itolo Jehowa! Tobali tehõndrõgõ Ndrawa Wilisiti, 13
tobali lõ'õ sa'ae laroegi danõ Ndraono Gizeraëli, tohare sa'ae ba Ndrawa Wilisiti danga Jehowa, gõtõ wa'anaoe noso Zamoeëli. Ba banoea 14
Ndraono Gizeraëli andrõ, ni'ochõgõ Ndrawa Wilisiti, ba mangawoeli ba Ndraono Gizeraëli, i'otarai Nekerona, noemalõ ba Gata; ba tanõra gõi, ba lafadõni ba Ndrawa Wilisiti Iraono Gizeraëli. Ba atoelõ ira Ndraono Gizeraëli Ndraono Gamori.
IV. **Ba** sangoehoekoe Iraono Gi- 15
zeraëli Zamoeëli, sagõtõ ja'ia. Ba 16
ero rõfi itõrõi mbanoea, itõrõ Mbetiëli ba Giligala ba Misefa, ba ifatoenõ hoehoeo Ndraono Gizeraëli ba mbanoea andrõ fefoe. Awena 17
dania ifoeli ia ba Rama; ba da'õ sa so nomonia, ba ba da'õ ifatoenõ hoehoeo bõ'õ. Ba ifa'anõ ba da'õ naha wame'e soemange chõ Jehowa.

FAZA 8.

I. Ono Zamoeëli. II. La'andrõ razo niha sato. III. Itimba Samoeëli, ba lõ lafondrondrongo.

I. **Ba** me atoea sa'ae Zamoeëli, 1
ba iraononia ifataro sangoehoekoe Iraono Gizeraëli. Tõi nononia si a'a, 2
ba Joëli, ba Abia dõi nachinia; da'õ zamatoenõ hoehoeo, ba Mbereseba. *(Nga'õt. I. 6, 13).* Ba lõ la'o'õ ga- 3
moeatania iraononia andrõ: la'aloei harera ba manga gana'a ba lafoejoe'õ hoekoe. *(Moz. V. 16, 19).*

4 II. **B**a faloecha zalawa Ndraono,
Gizeraëli, mõi chõ Zamoeëli ba
5 Rama, *(F. 7, 17)*, lamane chõnia:
Hiza, atoea ndra'oegõ, ba iraonooe
andrõ, ba lõ la'o'õ gamoe'atamõ
andrõ: ba fataro sa'ae chõma razo,
samatõrõ ja'aga, si mane ba niha
baero fefoe. *(Mos. V. 17, 14. Hos.*
6 *13, 10. Hal. zin. 13, 21)*. Ba fatoe-
woe chõ Zamoeëli, me lawa'õ: Be'e
chõma razo, samatõrõ ja'aga. Ba
mangandrõ Zamoeëli chõ Jehowa.
7 Ba imane Jehowa chõ Zamoeëli:
Fondrondrongo li zato, fefoe hadia
ia niwa'õra chõoe. Tenga sa ja'oegõ
nitibo'õra, ja'odo a'ine nitibo'õrã,
8 fa bõi sa'ae razora ndra'odo. No
faoedoe sibai ira nilaoera chõoe
iada'e nilaoera fõna sa'ae, i'otarai
loeo oe'ohe ira mijawa moroi ba danõ
Miseraji, me no la'erogõ ndra'o ba
me no lafosoemange Lowalangi
9 bõ'õ. Ba o'õ sa'ae niwa'õra. ba faoe-
loegõ gõi wamangelama ja'ira, o-
mbacha'õ chõra gõmõra chõ razo
andrõ, samatõrõ ja'ira dania.
10 III. **B**a ahori i'ombacha'õ Sa-
moeëli niwa'õ Jehowa chõnia, ba
niha sato, sangandrõ razo chõnia,
11 ba imane na: Amaedola zoegilõ
razo andrõ, samatõrõ ja'ami, dania
chõmi, ba ihalõ nonomi matoea ba
ibali'õ toeka goereta chõnia ba
toeka koedo, ena'õ lataritari fõna
12 goeretania, si fagohi, ba ena'õ ibe'e
koemandra zi hõnõ ba koemandra
zi lima woeloe, ba ba wamakoe no-
winia ba ba wamasi basitõnia, ba
ena'õ lafazõchi fangõna chõnia ba
13 fakake goereta. Ba onomi alawe, ba
ihalõ, ba ibe'e samazõchi daloedaloe
ba same'e bawoe gõ ba sogore koee.
14 Ba ba nowimi ba ba kaboe nagoe
chõmi ba ba kaboe falo, ba si sõchi,
15 ba ihalõ, ba ibe'e ba genoninia. Ba
boea nowimi ba boea nagoe chõmi,
ba samboea ni'ofoeloe ihalõ, ba i-
be'e ba zawoejoenia ba ba ngoni-
16 ngoninia. Sawoejoemi, ira matoea
ba ira alawe, fabaja sawimi fondre-
ge zi sõchi ba kalidemi, ba ihalõ,
ba i'ogoena'õ ba halõwõ andrõ chõ-
nia. Ba ba mbiribirimi, ba samboea 17
ni'ofoeloe i'ochõgõ. Ba ja'ami, ba
enoninia dania. Ba na mangarõ- 18
ngarõ ami dania, bõrõ razomi a-
andrõ, nitoejoemi chõmi, ba lõ'õ sa
ifondrondrongo chõmi Jehowa. Ba 19
lõ edõna niha sato lafondrondrongo
niwa'õ Zamoeëli, lamane: Bõi, razó
zomasiga! Ena'õ fagõlõgõlõ ndra'a- 20
ga ba niha baero andrõ, fefoe, ena'õ
samatoenõ hoehoeoma razoma andrõ
ba solohe ja'aga ba wanoewõ. Ba 21
ifondrongondrongo Samoeëli niwa'õ
zato, fefoe, ba ifa'ema chõ Jehowa.
Ba imane Jehowa chõ Zamoeëli: 22
O'õ ni'andrõra ba fataro chõra razo!
Ba imane Samoeëli ba Ndraono Gi-
zeraëli: Mifoeli ami, jamoesawa
mbanoeara zamõsana! *(A. 7. 9)*.

FAZA 9.

I. Faloecha chõ Zamoeëli Zaoelo II. Hoemede Lowalangi chõ Zamoeëli, ba chõ Zaoelo andrõ. III. Ifosoemange Zaoelo Samoeëli.

I. **B**a so mbanoea Gibea ba 1
mado Mbenijami, Kisi dõinia, ono
Gabiëli, ma'oewoe Zeroro, doea
gõtõ ma'oewoe Mbechorati, tõloe
nga'õtõ ma'oewoe Gafia, ono mado
Mbenijami, no niha sabõlõ. Ba so 2
nononia matoea, Saoelo dõi, seboea
niha ba si sõchi boto; lõ faloecha
ba Ndraono Gizeraëli si sõchi
moroi chõnia: ha famalawa ba-
ginia niha sato fefoe. Ba no 3
moesoena galide si alawe chõ Kisi
andrõ, Ama Zaoelo. Ba imane Kisi
chõ nononia Saoelo: Ohe awõoe
zawoejoe, samõsa, ba ae aloei galide
andrõ. Ba latõrõ hili mado Gefe- 4
raji andrõ ba tanõ Zaliza, ba lõ
lasõndra. Ba latõrõ danõ Za'alimi,
ba lõ ja'ira: awena dania latõrõ
danõ mado Mbenijami, ba lõ la-
sõndra. *(Joh. 3, 23)*. Ba me laroegi 5
danõ Zoefi, ba imane Saoelo chõ
nono matoea andrõ, ni'ohenia awõ-

nia : Taboe, tafoeli ita ; ma ibõhõli galide andrõ amagoe, ma ja'ita
6 i'aboesi tõdõ. *(F. 10, 2).* Ba imane chõnia : Ba mbanoea da'e, ba so genoni Lowalangi, niha seboea toeria : fefoe hadia niŵa'õnia, ba lõ zi lõ itõrõ. Taisa chõnia! ma i'ombacha'õ
7 chõda lalada, nitõrõda. Ba imane Saoelo chõ nono matoea andrõ : Laoe, ba na mõi ita chõnia, ba hadia ta'ohe õ niha andrõ ? Noa sa ahori roti andrõ ba mbolada, ba lõ chõda boeala, ni'oheda ena'õ chõ genoni Lowalangi andrõ. Hadia
8 zi so chõda ? Ba ifoeli moehede nono matoea andrõ chõ Zaoelo, imane : Hiza, so na chõgoe zamboea hoea tali, hana na õbe'e da'õ chõ genoni Lowalangi andrõ, ena'õ
9 iŵa'õ chõda, he lala nitõrõda. Me fõna sa, ba lamane ba Ndraono Gizeraëli, na mõi manofoe chõ Lowalangi : Mitaboe, mõi ita chõ zangi'ila andrõ ! Nifotõi sama'ele'õ iada'e, ba me fõna, ba sangi'ila labe'e tõira. *(Raz. II. 17, 13. Nga'õt.*
10 *I. 9, 22. Moz. IV. 24, 3).* Ba imane Saoelo chõ nono matoea andrõ chõnia : Si ndroehoe niŵa'õoe. Taboe, mõi ita chõnia ! Ba lasaŵa mijomo ba mbanoea andrõ, ba zi
11 so enoni Lowalangi andrõ. Ba ba lala mijaŵa ba mbanoea, ba faloecha ira nono alawe, si mõi mitooe, ba wana'oe idanõ ; ba lamane ba da'õ : Hadia, so ba da'e
12 zangi'ila andrõ ? Ba latema lira, lamane : So, hiza ia fõnami ; awena sibai iroegi jomo ba mbanoea — me mame'e soemange niha sato ba
13 hilihili ma'õchõ. Na miroegi jomo, ba fachamõ sibai na ami chõnia, gasagasa we'amõinia ba wemanga ba naha wame'e soemange andrõ. Lõ'õ sa manga zato, na lõ ja'ia, me ja'ia zamahowoe'õ soemange andrõ, ba awena dania manga nikaoni andrõ. Ba mi'ae manõ mijaŵa, fachamõ sibai ami chõnia
14 iada'e. Ba mõi ira mijaŵa, mijomo. Ba me no latõrõ sibai mbawa gõli, ba faondra chõra Zamoeëli moroi jomo, ba we'amõi mijaŵa ba naha wame'e soemange.

II. **Ba** no ibokai chõ Zamoeëli 15
Jehowa, sara wongi lõ Saoelo na, no imane : Mane wa'alaŵa loeo 16
mahemoloe, ba oefatenge chõoe niha, si oroi danõ mado Mbenijami, da'õ õbajoini razo mbanoeagoe Iraono Gizeraëli. Ja'ia dania zangefa'õ banoeagoe ba danga Ndrawa Wilisiti ; noa sa oenehegõ wamakao banoeagoe andrõ, me no iroegi ndra'o wangarõngarõra andrõ. Ba 17
me i'ila Zaoelo andrõ Samoeëli, ba imane chõnia Jehowa : Da'õ niha andrõ, niŵa'õgoe chõoe, da'õ dania zamatõrõ banoeagoe.

III. **Ba** i'ondrasi Zamoeëli Saoelo, 18
ba daloe mbawa gõli andrõ, imane : Ombacha'õ chõgoe, hezo nomo zangi'ila andrõ. Ba imane Samoeëli 19
chõ Zaoelo : Ja'odo zangi'ila andrõ, taisa mijaŵa ba naha wame'e soemange! Manga ami chõgoe ma'õchõ, ba mahemoloe mbanoea, ba oefofanõ ndra'oegõ ba oe'ombacha'õ chõoe
fefoe hadia ia zaboe dõdõoe. Ba ba 20
zigelo galide sisoena chõoe, me tõloe bongi, ba bõi aboesi tõdõ : no moesõndra. Ba ha chõ fefoe hadia ia zeboea bõli ba Ndraono Gizeraëli ? Hadia, tenga chõoe ba ba zi samba omo ndra amaoe, fefoe ?
Ba imane Saoelo : Ba ha sa mado 21
Mbenijami ndra'odo, mado Ndraono Gizeraëli side'ide, ba si sawœ ja'aga, ba no fondrege zide'ide ba ngafœ mado Mbenijami andrõ ; ba hana wa õmanõ wehede chõgoe ? *(F. 15, 17).* Ba i'ohe Zaoelo ba ono matoea 22
andrõ chõnia, i'ohe jomo, ba tánõ jaŵa ifedadao ira, ba ngai nikaoni andrõ ; so mato tõloe ngafoeloe ira.
Ba imane Samoeëli ba zangai gõ : 23
Be'e goeracha andrõ, nibe'egoe ba dangaoe, niŵa'õgoe chõoe : Be'e jaŵa oea. Ba ibe'e da'io andrõ, awõ 24
zi fadoro chõnia, sangai gõ andrõ,

ibe'e õ Zaoelo. Ba imane Samoeëli: Hiza zi tosai, labe'e õoe, a ia, noa sa labe'e jaŵa chõoe, irege ginõtõ andrõ, me no oeŵa'õ: Oekaoni niha. Ba oeroedoe manga Zaoelo chõ
25 Zamoeëli, me loeo da'õ. Ba lafoeli ira mitooe, mijomo, ba jaŵa ba dete nomo lafaigi naha wemõrõ chõ
26 Zaoelo, ba mõrõ ia. Ba me moloeo, ba moe'ao Zamoeëli chõ Zaoelo, mijaŵa ba dete nomo, imane: Faoso, ena'õ faodo chõoe! Ba maoso Zaoelo, ba mõi ira tooe, daroea ira
27 Samoeëli. Ba me laroegi si tooe mbalõ mbanoea, ba imane Samoeëli chõ Zaoelo: Fowaõwaõ nono matoea andrõ chõoe, ba ja'oegõ, ba badoegõ'õ ba da'e, ena'õ oe'ombacha'õ chõoe niwa'õ Lowalangi.

FAZA 10.

I. Ibajoini razo Zaoelo Samoeëli. Tandra wa moroi ba Lowalangi goroisa andrõ. II. Mõi ba dõdõ Zaoelo Geheha Lowalangi. III. Faloechata ba Misefa. Tetoejoe razo Zaoelo, ba wadahõdahõsa.

1 I. **B**a itoejoe mboeliboeli wanicha Samoeëli ba ifadoewa ba hõgõ Zaoelo, fa'ago bawa ia chõnia, imane: Famajoini Jehowa ja'oegõ razo mbanoeania andrõ, Iraono Gizeraëli. Samatõrõ banoea Jehowa dania ndra'oegõ ba õ'efa'õ ira ba danga nemalira. Ba ja da'õ dandra chõoe ba da'õ, wa no ibajoini razo ndra'oegõ Jehowa, razo ba dána chõnia
2 andrõ: Na no fabali dania ndra'oegõ chõgoe, na õroegi lewatõ Rachela, ba nola mado Mbenijami, ba faloecha'õ niha, daroea, ba lamane chõoe: Sigelo galide andrõ, ni'aloeimõ, ba no moesõndra. Ba lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ namaoe galide andrõ, ja'ami i'aboesi tõdõ, no imane: He oewisa ba chõ nonogoe a-
3 ndrõ? *(Moz. I. 35, 19).* Ba na mowaõwaõ'õ, i'otarai da'õ, ba õroegi manawa Dabora andrõ, ba faloecha'õ niha, datõloe, si mõi mijaŵa chõ Lowalangi ba Mbetiëli; si samõsa, ba tõloe rozi ono nambi, si matoea, noronia, ba ba zi samõsa, ba tõloe roti, ba ba zi samõsa, ba samba nahia agoe. Ba la'owai ndra'- 4
oegõ, ba domboea labe'e chõoe roti, ba õhalõ chõra. Ba aefa da'õ, ba 5
õroegi Gibea andrõ chõ Lowalangi, ba zi so harefa Ndrawa Wilisiti andrõ; ba na õroegi da'õ, jomo ba mbanoea, ba faondra chõoe zama'ele'õ, sambawá, si otarai moroi jaŵa naha wame'e soemange. Ba fõnara, ba biola nitika, seboea, ba faritia ba sigoe ba biola nitika, sideide, ba ja'ira, ba si so eheha zama'ele'õ. Ba so dania chõoe Geheha Jehowa 6
ba sama'ele'õ gõi ndra'oegõ, si mane ja'ira, ba tobali niha si bohooe ndra'oegõ. *(A. 10).* Ba na õ'ila da- 7
nia itõrõ dandra andrõ, ba laoe nilaoemõ, itolo'õ sa Lowalangi. Ba 8
taisa mitooe ba Giligala; ba mõido dania chõoe mitooe, ba wame'e soemange nitoenoe, ba ba wanaba soemange fangorifi: fitoe bongi base'õ, irege mõido chõoe, ba wangombacha chõoe, he õwisa. *(F. 13, 8).*

II. **B**a me ibali'õ ia, ba wondrõi 9
Samoeëli ba ifalalini dõdõnia Lowalangi, ba tandra no mege ba ahori aloea me loeo da'õ. Me 10
laroegi Gibea andrõ, ba faondra chõnia zama'ele'õ, sambawá, ba so chõnia Geheha Lowalangi, ba mama'ele'õ ia awõra. *(F. 19, 20–24).* Ba me la'ila ia dozi si no fa'ila li 11
chõnia fõna, wa mama'ele'õ ia, awõ zama'ele'õ andrõ, ba faoma lamane chõ nawõra sato: Hadia zi gõna ono Kisi andrõ? Hadia, awõ zama'ele'õ gõi Zaoelo andrõ? Ba 12
so ba da'õ zanema li, imane: Ba ha niha namará? Ba da'õ toemboe gamaedola andrõ: Hadia, awõ zama'ele'õ gõi Zaoelo? Ba me no ibato 13
wama'ele'õ, ba ifoeli ia chõra. Ba 14
imane ga'a Zaoelo chõnia ba chõ nono matoea andrõ chõnia: Heza

mõi mege ami ? Ba imane Saoelo : Ba wangaloei sigelo galide andrõ ; ba me lõ'õ manõ masõndra, ba mõi-
15 ga chõ Zamoeëli. Ba imane ga'a Zaoelo : Ombacha'õ chõgoe hadia
16 niŵa'õ Zamoeëli chõmi. Ba imane Saoelo chõ ga'ania : I'ombacha'õ chõma, wa no moesõndra galide andrõ. Ba hadia niŵa'õ Zamoeëli ba wamataro razo ja'ia, ba lõ i'ombacha'õ chõnia.

17 III. **B**a ifaloecha'õ zato Samoe-
18 ëli, chõ Jehowa, ba Misefa. Ba imane ba Ndraono Gizeraëli : Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : No oe'ohe mijaŵa Ndraono Gizeraëli, moroi ba danõ Miseraji, ba no oe'efa'õ ami ba danga Ndrawa Miseraji andrõ ba ba danga razo andrõ fefoe, samakao ja'ami.
19 Ba ja'ami, ba no mi'erogõ Lowalangimi ma'õchõ, Lowalangi andrõ, si no manolo ja'ami ba wamakaomi ba ba wa'atosasami, fefoe, me no mimane : Bõi! razo õfatara chõma! Ba laoe, ba mi'ondrasi Jehowa, dali madomi ba dali ngahõnõ andrõ
20 chõmi ! *(F. 8, 7).* Ba ifa'aso mado Ndraono Gizeraëli fefoe Samoeëli, ba gõna mado Mbenijami. *(F. 14,*
21 *41. Jos. 7, 16).* Ba ifa'aso mado Mbenijami andrõ, sawoesawœ, ba gõna zi sawœ nga'õtõ Materi. Ba ifa'aso zi sawœ nga'õtõ Materi andrõ, samõsamõsa, ba gõna Zaoelo, ono Kisi. Ba la'aloei ia, ba lõ lasõndra.
22 Ba lafoeli lasofoe chõ Jehowa, lamane : Hadia, no mõi ba da'e niha andrõ ? Ba imane Jehowa : Hiza, no ibini'õ ia ba gamagama andrõ.
23 Ba fagohi ira mangai ja'ia ba da'õ. Ba me mõi ia ba hoenõ niha bacha, ba ha falaŵa baginia niha sato fe-
24 foe. Ba imane Samoeëli ba niha sato fefoe : Hadia, no mi'ila, wa lõ ba niha sato si fagõlõgõlõ ba nitoejoe Jehowa andrõ ? Ba moe'ao niha sato fefoe, lamane : Ja anaoe
25 noso razo andrõ! *(Raz. I. 1, 25).* Ba i'ombacha'õ ba zato hoekoe ba wa'arazo andrõ Samoeëli, ba itanõ ba zoera ba ibe'e fõna Jehowa. Aefa da'õ, ba ifofanõ zato fefoe Samoeëli, ena'õ ifoeli ia chõra zamõsana. *(F. 8, 11. Moz. V: 17, 14–20).* Ba Saoelo 26 gõi, ba ifoeli ia ba Gibea, ba fao chõnia zabõlõ, nifadoehoe'õ Lowalangi tõdõ ; ba so õsa si si lõ jaŵa, 27 sangoema'õ : Hadia goena da'õ chõda ? ba la'ositengagõ ia ba lõ mamoeala ira chõnia. *(F. 11, 12).*

FAZA 11.

I. Isoewõ Jabesi Nahasi, razo Ndraono Gamoni. II. I'ohe Ndraono Gizeraëli Saoelo, ba wanimba ja'ira. III. Te'ala Ndraono Gamoni. Fangaro fa'arazo.

I. **B**a mato sara waŵa, ba so mo- 1
roi sa Nahasi, Iraono Gamoni ba wanoewõ Jabesi ba danõ Gileadi. Ba lamane banoea Jabesi andrõ fefoe chõ Nahasi : Datalaoe fawoe'oe li, ba mõiga barõ mbawaoe. *(F. 31, 11).* Ba imane chõra Nahasi, 2
Iraono Gamoni : Ba da'õ fawoe'oe li ita, oedozigõ ami wogoë hõrõmi kambõlõ, fango'aja Iraono Gizeraëli fefoe ! *(Jer. 39, 7).* Ba lamane 3
satoea mbanoea Jabesi chõnia : Fonoso ndra'aga, fitoe bongi, ena'õ mafatenge zinenge ba danõ Ndraono Gizeraëli ma'asagõrõ ; ba na lõ dania sanolo ja'aga, ba mabe'ega ba dangaoe! Ba me laroegi Gibea, 4
banoea Zaoelo andrõ, sinenge, me la'ombacha'õ ba zato niŵa'õra, ba mege'ege sibai niha sato fefoe.

II. **B**a hiza, so Zaoelo, i'otarai 5
nowi, molohe sawi ba da'õ. Ba isofoe Saoelo, imane : Hadia ba niha sato, wa mege'ege ? Ba la'ombacha'õ chõnia niŵa'õ mbanoea Jabesi andrõ. Ba me no irongo, he wisa, ba 6
so chõnia Geheha Lowalangi, ba mofõnoe sibai ia. *(Sangoehoek. 14, 6).* Doea geoe ira'oe sawi ba ita- 7
tawi ba ifatõrõi'õ ba danõ Ndraono Gizeraëli ma'asagõrõ, imane : Ha niha zi lõ fao chõ ndra Saoelo Sa-

moeëli, ba lamanõ gõi ba zawinia ! Ba ihawoei fa'ata'oe chõ Jehowa zato fefoe, ba mõi ira, ha sara
8 dõdõ. *(Sangoehoek. 19, 29).* Ba me i'ofaja ira ba Mbeseki, ba no 300,000 Iraono Gizeraëli ba 30,000 ma'oe-
9 woe Joeda. Ba imane ba zinenge andrõ, si mõi chõra mege : Mi'ombacha'õ ba mbanoea Jabesi ba danõ Gileadi : Mahemoloe, na aoechoe zino, ba so zangorifi ja'ami ! Ba lafoeli ira sinenge andrõ, ba la'ombacha'õ ba mbanoea Jabesi,
10 ba omoeso dõdõra. Ba lafawa'õgõ chõ Nahasi banoea Jabesi, lamane : Mahemoloe maloeloe ndra'aga chõmi : ba hana na milaoe chõma zomasi ami.
11 III. **B**a mahemoloe mbanoea, ba i'otõloe bawá niha Saoelo, ba lahawoei golombasewa si hoelõ wongi, ba ato sibai laboeboenoe Iraono Gamoni, irege aoechoe zino. Ba si tosai, ba moezaewe, lõ'õ sa'ae si fao
12 si daroea chõra. Ba lamane sato chõ Zamoeëli : Ha niha zangoema'õ no : Hadia, razoda Zaoelo andrõ ? Mi'ohe ba dae, ena'õ taboenoe ira !
13 *(F. 10, 27).* Ba imane Saoelo : Lõ tola mate niha ma'õchõ, me no itolo Ndraono Gizeraëli Jehowa ma'õchõ
14 andre. *(F. 14, 45).* Ba imane Samoeëli ba niha sato : Mitaboe, mõi ita ba Giligala, ba wangaro'õ fa'a-
15 razo ba da'õ. *(F. 10, 8).* Ba mõi ba Giligala zato fefoe ba lafataro razo Zaoelo fõna Jehowa ba da'õ, ba Giligala. Ba lataba zoemange fangandrõ saoha gõlõ, ba da'õ fõna Jehowa, ba somoeso sibai tõdõ Zaoelo ba ira matoea Ndraono Gizeraëli.

FAZA 12.

I. Iheta ia sangoehoekoe Samoeëli. II. Hoehoeonia ba waloechata zato. III. Fa'abe'e hoekoe Lowalangi ba fa'eboea dõdõnia.

1 I. **B**a imane Samoeëli ba Ndraono Gizeraëli fefoe : Hiza, no oefondrondrongo limi fefoe hadia ia niwa'õmi chõgoe, ba no oefataro chõmi razo. *(F. 8, 7. 22; 11, 25.)* Ba hiza iada'e, 2
ba sowaõwaõ fõnami razo andrõ ; ba ja'o, ba si no atoea, ba si no tohare hoewa ; ba hiza, iraonogoe zi so chõmi. Ba i'otarai iraono ndra'o, iroegi ma'õchõ andre, ba no anehe ami dõrõwagoe. Ba ja'e 3
ndra'odo, mi'ae oedoegoe fõna Jehowa ba fõna nibajoininia andrõ ! Ha sawi ba ha kalide nihalõgoe ? Ha niha nifakaogoe ba ha niha nihoendragõgoe ? Ba heza oe'ã gana'a, wamakifoe hõrõgoe ? Mi'adoegõ ndra'o, ba da'oefoeli chõmi ! *(Moz. IV. 16, 15).* Ba lamane : Lõ 4
nifakaomõ ba lõ nihoedragõmõ ja'aga, samõsa lõ nihalõmõ hadia ia. Ba imane chõra : Ja si so ba 5
mbõrõ Jehowa, ba chõmi andrõ, ba he nibajoininia andrõ, ba ja si so ba mbõrõ ma'õchõ, wa lõ nisõndrami hadia ia, ba dangagoe. Ba lamane : Ja'ia da'õ !

II. **B**a imane Samoeëli ba zato : 6
Si so ba mbõrõ Jehowa andrõ, sombõi ira Moze A'aroni, ba solohe mijawa ira toeami, moroi ba danõ Miseraji ! Ba mi'ondrasi, ena'õ 7
oe'ombacha'õ chõmi, fõna Jehowa, ba ena'õ oefasoegi ba dõdõmi wa'eboea dõdõ Jehowa andrõ fefoe, chõmi ba chõ ndra toeami. Me no 8
iroegi danõ Miseraji Jakobo, ba lafakao ira Dawa Miseraji. Ba la'angarõfi li Jehowa ira toeami, ba ifatenge ndra Moze A'aroni, sangeheta ira toeami ba danõ Miseraji ba ba danõ da'e ifataro ira. Ba 9
olifoe ira Lowalangira Jehowa. Ba i'amawa ira ba danga Zisera andrõ, koemandra Jabino andrõ, razo Hasora, ba ba danga Ndrawa Wilisiti andrõ, ba ba danga razo Ndraono Moabi ; tobali lalaoe chõra. *(Sangoehoek. 4, 2; 10, 7; 13, 1; 3, 12).* Ba la'angarõfi li Jehowa, lamane : 10
Horõma, me no ma'erogõ Jehowa ba me no mafosoemange Mba'ali

andrõ ba Asera andrõ : ba ija'e, ba efa'õ ndra'aga ba danga nemalima andrõ, ba ja'oegõ mafosoemange! Ba ifatenge Jeroebi-Mba'ali andrõ Jehowa, ba Baraki ba Jefita ba Samoeëli, i'efa'õ ami ba danga nemalimi andrõ, fasoei, tobali lõ'õ sa'ae hadia ia chõmi, ahono ami baomomi. *(Sangoehoek. 6, 14 ; 11, 29. F. 7, 3).* Ba me mi'ila, so moroi sa Nahasi andrõ, razo Ndraono Gamoni, ba wanoewõ ja'ami, ba mimane chõgoe : Bõi ! razo zamatõrõ ja'aga ! — lõ lai wa no Lowalangimi, Jehowa, razomi. *(F. 8, 19).* Ba laoe, ba hiza razomi andrõ, nitoejoemi, no ifataro chõmi razo Jehowa. Na mi'ata'oefi Jehowa, na mifosoemange ia ba na mifondrondrongo linia, na lõ mifadaõ niwa'õ Jehowa, na mi'o'õ chõ Lowalangimi Jehowa, he ja'ami, ba he razo andrõ, samatõrõ ja'ami (ba itolo ami Jehowa). Ba na lõ mifondrondrongo li Jehowa, ba na te chõmi goroisa Jehowa, ba oedoemi dania danga Jehowa ba oedoe razomi andrõ. Ba mi'ondrasi, ba minehegõ zeboea andrõ, nilaoe Jehowa, ba zanehe ami. Hadia, tenga bawa wamasi gandroe iada'e ? Ba mangandrõ ndra'o chõ Jehowa, ena'õ moe'oegoe mbanoea ba ena'õ moteoe ibe'e : ba mi'ila dania ba aboto ba dõdõmi wa'eboea lalõmi wamaigi Jehowa, me no mi'andrõ razo !

III. Ba mangandrõ Zamoeëli chõ Jehowa, ba moe'oegoe mbanoea ba moteoe ibe'e Jehowa, me loeo da'õ. Ba ata'oe sibai niha sato Jehowa ba Samoeëli. Ba lamane chõ Zamoeëli niha sato fefoe : Angandrõ chõ Lowalangimõ, Jehowa, salahi zawoejoemõ andre, fa bõi tekiko ndra'aga, me no manõnõ na horõma andrõ fefoe lalõ andrõ, fangandrõ razo ! Ba imane Samoeëli ba niha sato : Bõi mi'aboesi tõdõ : si ndroehoe sa, no milaoe zi lõ atoelõ andrõ, fefoe — ba bõi atõ mibato sa'ae, wolo'õ chõ Jehowa, mifosoemange Jehowa, moroi si'aikõ ba dõdõmi, ba bõi mi'o'õ wajafaja a- 21
ndrõ, si lõ goena ba si tenga fangorifimi, me no si lõ boto. *(Moz. V. 32, 37. 38).* Lõ'õ sa itibo'õ mbanoea- 22
nia Jehowa, bõrõ dõinia andrõ, si no eboea ; noa sa atõ omasi Jehowa, ibali'õ banoeania ami. *(Moz. II. 19, 6).* Ba ja arõoe gõi chõgoe 23
wamazõchi horõ chõ Jehowa, wamõhõi fangandrõ salahimi : oe'oroma'õ sa chõmi lala si sõchi andrõ, lala sadõlõ. *(F. 7, 8).* Ba mi'ata'oefi 24
Jehowa, ba bõi farõi ami chõnia, wamosoemange ja'ia, soroi si'aikõ ba dõdõmi ; mitõngõni sa'ae zeboea andrõ, nilaoenia chõmi ! *(Raz. II. 17, 39).* Ba na si lõ sõchi milaoe, ba 25
nihori ami, fabaja razomi andrõ.

FAZA 13.

I. Isoeko Ndrawa Wilisiti Jonata. Ato sibai Ndrawa Wilisiti ba tosasa Ndraono Gizeraëli. II. Ifahoelõ wame'e soemange Saoelo ba itegoe ia Samoeëli. III Ambõ fangõna ba Ndraono Gizeraëli.

I. Õfa woeloe fache Zaoelo, me 1
tobali razo ia, ba doea woeloe a roea fache razo ia ba Ndraono Gizeraëli. Ba itoetoejoe chõnia zi 3000 2
niha ba Ndraono Gizeraëli Saoelo ; 2000 nawõ Zaoelo ba Michima, ba ba hili ba Mbetiëli, ba 1000 nawõ Jonata ba Gibea, ba mado Mbenijami. Ba si tosai sabõlõ, ba ifofanõ, hana na ifoeli ia ba chõra zamõsana. Ba irasa harefa Ndrawa Wilisiti 3
andrõ ba Geba Jonata. Ba larongo Dawa Wilisiti : No molawa niha Heberaio ! Ba noa sa'ae ifalaoe'õ dorofe Saoelo, ba danõ misa, ma'asagõrõ, *(F. 14, 49),* ba larongo Iraono Gizeraëli fefoe : No irasa harefa 4
Ndrawa Wilisiti andrõ Saoelo, ba na abõoe manõ dõi Ndraono Gizeraëli ba Ndrawa Wilisiti. Ba tefakaoni'õ zato, awõ Zaoelo, ba Giligala, ba noa gõi te'anõ Ndrawa 5
Wilisiti, ba wanoewõ Iraono Gize-

raëli, 3000 goereta ba 6000 zi fakoedo; ba si lõ koedo, ba no fa'oja ngawoea nene ba mbewe nasi; ba so ira moroi sa, ba ba zinga Michima tebato, ba gamaoedoe Mbeti
6 Awena. Ba me la'ila Iraono Gizeraëli wa'atosasara (no aboe sibai dõdõra), ba labini'õ ira ba dõgi narõ hili, ba dõgi danõ, ba dõgi narõ gara
7 ba ba lõsoelõ soeba ba mba'a, ba latõrõ gõtõna ba Joridano, lasawa danõ mado Gado ba tanõ Gileadi. Ba ba Giligala na sa so Zaoelo; ba no larõi ia sabõlõ fefoe, ba wa'ata'oera andrõ.
8 II. **Ba** fitoe bongi ibaloi, iroegi ginõtõ nihonogõi Zamoeëli, ba lõ mõi ba Giligala Zamoeëli. Ba me moezaewe manõ niha, me larõi ia,
9 *(F. 10, 8)*, ba imane Saoelo: Mi'ohe chõgoe zoemange nitoenoe andrõ, ba soemange fangorifi! ba ibe'e zoe-
10 mange nitoenoe. Ba me no awai chõnia wame'e soemange andrõ, ba so Zamoeëli. Ba ifaondragõ ia Saoe-
11 lo, ba wangowai ja'ia. Ba imane Samoeëli: Hadia nilaoemõ? Ba imane Saoelo: No oe'ila, wa moezaewe manõ niha, wa larõi ndra'odo; ba iroegi inõtõ, ba lõ ja'oegõ, lõ lai, wa no owoelo Ndrawa Wili-
12 siti, ba Michima. Ba oemane dõdõgoe: Mõi mitooe sa'ae Ndrawa Wilisiti, chõgoe, ba Giligala, ba lõ ni'andrõgoe fa'eboea dõdõ Jehowa; ba oe'abe'e'õ dõdõgoe, wame'e soe-
13 mange andrõ. Ba imane Samoeëli chõ Zaoelo: No sambõ era'era ndra'oegõ; oroisa andrõ, nibe'e Lowalangioe, Jehowa, chõoe, ba no lõ ni'o'õoe; i'aro'õ ena'õ ija'e Jehowa wa'arazomõ ba Ndraono Gizeraëli,
14 fa bõi teboelõ. Ba me no si manõ, ba tenga si lõ teboelõ wa'arazomõ andrõ. Noa sa i'aloei chõnia Jehowa niha si fadoehoe dõdõnia, ba wame'e razo mbanoeania ja'ia. Me no lõ ni'o'õmõ niwa'õ Jehowa chõoe. *(Hal. zin. 13, 22)*.
15 III. **Ba** maoso Zamoeëli, irõi Giligala, ifoeli ia. Ba si tosai sabõlõ, ba la'o'õ Zaoelo, ba wamaondragõ sanoewõ. Ba me no laroegi Gibea, ba mado Mbenijami, me la'otarai Giligala, ba i'ofaja zabõlõ andrõ si fao na chõnia Saoelo, so mato 600. Ba ba Geba, ba mado Mbenijami, la'iagõ Saoelo ba ononia Jonata, awõ niha andrõ, si fao chõra na, ba ba Michima tebato mege Ndrawa Wilisiti. Ba so zi otarai golombasewa Ndrawa Wilisiti si mõi faraboe, tõloe bawá: Si sambawá, ba lasawa Gofera, mõi ba danõ Zoeala, ba si sambawá, ba ba Mbeti Horona ladõlõ ira, ba si sambawá, fanete da'õ, ba mõi ba hili andrõ, si otahõgõ daso andrõ nifotõi daso Zebo'i ba tanõ si mate tánõ sa. Ba lõ faloecha ziamboe ba danõ Ndraono Gizeraëli ma'asagõrõ (lamane dõdõra Dawa Wilisiti: Ma dania labõbõzi chõra zi'õli ba toho niha Heberaio andrõ!) *(Sangoehoek. 5, 8)*. Dozi Iraono Gizeraëli, ba lõ tola lõ'õ, mitooe ba Ndrawa Wilisiti mõi, na so ni'amboechi, ma si'õli wamali'õ danõ, ba ma fakoe ba ma fato ba ma tambila. Na no afoeroe mbawa zi'õli wamali'õ danõ ba he fakoe ba he garafoe andrõ ba he fato ba he ba wangadõlõ toekotoeko zi matoea zawi. Ba na so wasoewõta, ba lõ si'õli ba lõ toho ba zabõlõ andrõ fefoe, si fao chõ ndra Saoelo ononia Jonata; ba so sa chõ Zaoelo ba chõ nononia Jonata. Ba sambawá Dawa Wilisiti, ba laroegi mbawa danõ andrõ fõnafõna Michima.

FAZA 14.

I. Folaoe Jonata ba Ndrawa Wilisiti, ba Michima. II. Te'ala Ndrawa Wilisiti ibe'e Saoelo. III. Fangelifi Zaoelo, sambõ era'era. IV. Mõi famoenoe zato ba foemoenoe Jonata ena'õ. V. Fa'abõlõ Zaoelo. Ononia ba fo'omonia ba talifoesõnia.

I. **Ba** samoeza ma'õchõ, ba imane 1

Jonata, ono Zaoelo, chõ nono matoea andrõ, solohe fangõnania : Taboe, mõi ita mijefo ba Ndrawa Wilisiti si sambawá andrõ, tánõ sa ! lõ'õ sa ifarongogõ chõ namania.
2 Ba Saoelo, ba no doemadao ba nola Gibea, ba mbõrõ dalimo, ba ngai Migerono. Ba fa'ato niha si
3 so chõnia, ba mato 600. Ba si obaroe baroe ba doto andrõ, baroe gere, ba Ahia, ono Gahitoebi, ga'a Ikabodi andrõ, ono Wineha andrõ ono Eli, ere chõ Jehowa ba Zilo. Ba lõ'õ sa nirongo zato, wa no mofanõ
4 Jonata. *(F. 4, 19. 21).* Ba ba daloe mbawa danõ andrõ ni'õtõ Jonata ena'õ, ba wolaoe ba Ndrawa Wilisiti andrõ, ba no faoma fatambai so gara satarõ ; tõi zi samboea, ba Bosesi, ba si samboea, ba Sene
5 dõi. Si samboea, ba tánõ jõoe, no moesindro, ba gamaoedoe Michima, ba si samboea, ba tánõ raja, ba
6 gamaoedoe Geba. Ba imane Jonata chõ nono matoea andrõ, solohe fangõnania : Taboe, mõi ita mijefo, ba zi lõ moeboto andrõ, si sambawá. Ma atõ itolo ita Jehowa ba wasõndrata ; **lõ'õ sa fa'atebai chõ Jehowa, na itolo ita, he ato niha ba he lõ ato !** *(Sangoehoek. 7, 7 ;*
7 *Nga'õt. II. 14, 10).* Ba itema linia solohe fangõna, imane : Laoe zi so ba dõdõoe, fefoe ; jã'e ndra'odo, ba we'amõi awõoe : hadia nilaoe dõ-
8 dõoe, ba no nilaoe dõdõgoe gõi. Ba imane chõnia Jonata : Ba hiza, na mõi ita mijefo iada'e, ba niha a-
9 ndrõ, ba na la'ila ita, ba na lamane chõda : Mibase'õ, irege maroegi a-mi ! ba tabadoegõ ita ba zi so ita,
10 lõ mõi ita mijawa chõra. Ba na lamane : Mi'ae mijawa chõma, ba mõi mijawa ita ; na si manõ, ba noa sa'ae ibe'e ba dangada ira Jehowa. Da'õ dania dandra chõda !
11 Ba me la'ila zi daroea andrõ Dawa Wilisiti, ba lamane Dawa Wilisiti : Hiza niha Heberaio si otarai dõgi
12 narõ hili, ba nibini'õra ja'ira ! Ba moe'ao zanaro andrõ chõ Jonata ba chõ zolohe fangõnania, lamane : Mi'ae mijawa chõma, ba so dania nirongomi chõma ! Ba imane Jonata chõ zolohe fangõnania : O'õ ndra'o mijawa, noa sa'ae ibe'e ba dangada ira Jehowa ! Ba manana Jonata, 13
mijawa, ba i'o'õ ia solohe fangõnania. Ba moloi ira fõna Jonata, Ba i'õ'õtõ tooe ira, ba solohe fangõnania zamaloea famoenoe, moroi foerinia. *(Moz. III. 26, 7. 8).* Ba 14
mato 20 niha zi mate ba wamoenoe si fõfõna andrõ, chõ ndra Jonata solohe fangõnania andrõ, ha mato tõloe laoeroe tanõmõ wa'ebolo danõ. Ba ihawoei ira fa'ata'oe, ba 15
golombasewa ba sanoewõ andrõ fefoe ; ba si manõ gõi zanaro andrõ, fabaja si sambawá, si mõi faraboe mege. Ba hoemeoe gõi danõ, tobali fameta'oe sabõlõbõlõ.

II. Ba me lafaigi sanaro andrõ 16
chõ Zaoelo ba Gibea, ba mado Mbenijami, ba oi hoemoefa ba golombasewa. Ba imane Saoelo, ba 17
zi so chõnia ba da'õ : Mi'ofaja niha ba mifaigi, ha niha chõda zofanõ ! Ba la'ofaja, ba Jonata zi lõ'õ ba solohe fangõna chõnia. Ba imane 18
Saoelo chõ Gahia : Ohe ba da'e mbaroe gere andrõ ! ja'ia zi obaroe baroe ba doto andrõ, baroe gere, me loeo da'õ, fõna Ndraono Gizeraëli. *(F. 4, 3).* Ba me hoemede na 19
Zaoelo chõ gere andrõ, ba tedooe manõ na wagoeagoeasa ba golombasewa Ndrawa Wilisiti, ba imane Saoelo chõ gere andrõ : Acha lõ'õ oea ! Ba maoso Zaoelo ba awõnia 20
sabõlõ andrõ fefoe, ba me laroegi naha wasõndrata andrõ, ba i'õ'õtõ manõ nawõnia zamõsana, abõlõbõlõ sibai wa'afakoejoe. *(Sangoehoek. 7,*
22. Nga'õt. II. 30, 23). Ba niha 21
Heberaio andrõ, si no ararã barõ mbawa Ndrawa Wilisiti ba si no fao chõra ba wanoewõ andrõ, ba laheta ira chõra gõi, ba wefao ba Ndraono Gizeraëli andrõ, awõ ndra

22 Saoelo Jonata. Ba he Iraono Gizeraëli andrõ fefoe si no mamini'õ ja'ira mege ba hili mado Geferaji, me larongo no moloi Ndrawa Wilisiti, ba lagohi gõi, ba wolaoe chõra.
23 Tobali mõna Ndraono Gizeraëli me loeo da'õ, ibe'e Jehowa. Ba fazõndrazõndra na, iroegi ba zi tambai Mbeti Awena.
24 III. Oi fao chõ Zaoelo zato fefoe, mato 10,000 ira, ba fabali ira ba wasõndrata andrõ ba hili —, ba mosala Zaoelo, me loeo da'õ, sala seboea. Ibe'e ba hõloe zato, imane: Ni'elifi dozi si manga hadia ia, irege bongi dania, irege no oelaoe mbalõgoe ba nemaligoe andrõ! Ba
25 dozi ira, ba lõ manga. Ba so gazoeni
26 wãni ba mbenoea. Ba me laroegi gawa'awa andrõ sato, ba hiza, ba no moloi wãni. Ba lõ'õ zoei samelai, me
27 ata'oe ira wahõloesa andrõ. Ba lõ'õ sa nirongo Jonata, me ibe'e ba hõloe zato amania. Ba i'oro'õ mbalõ zi'o, si so ba dangania, itoeko gawa'awa, ba ifelai, ba ifoeli ohahaoe hõrõnia.
28 Ba hoemede chõnia nawõnia, samõsa, imane: No ibe'e ba hõloe sabe'e zato amaoe, no imane: Ni'elifi dozi si manga hadia ia ma'õchó! Ba no serege tõdõ niha sato.
29 Ba imane Jonata: Iboenoe ita amagoe; hiza sa wa'ohahaoe hõrõgoe, me no oefelai wẽ wãni andrõ,
30 si ha ma'ifoe; ba mendroea manõ ena'õ, na no lafaoeloegõ sato wemanga ma'õchó zahoeloe ira ba nemali andrõ — ba ba zi mane, ba no õna'õna sibai wa'ate'ala Ndrawa
31 Wilisiti andrõ! Ba la'alani Ndrawa Wilisiti, me loeo da'õ, i'otarai Michima, noemalõ ba Najalona, ba erege sibai dõdõra.
32 IV. Ba latoejoe gahoeloea andrõ sato, lahalõ mbiribiri ba sawi fabaja ono, lataba, tooe ba danõ, ba la'ã sato, fabaja do. *(Moz. III. 3, 17).*
33 Ba la'ombacha'õ chõ Zaoelo lamane: Mosala chõ Jehowa zato, me no fabaja ndro ba gõra. Ba imane: Salacha chõmi da'õ! Mifagaõlõ chõgoe gara seboea ba da'e! Ba imane 34
na Saoelo: Mitõrõi zato, ba mimane chõra: Jamoe'ohe chõgoe ba da'e zamõsana zawinia ba ma biribirinia, ba da'e itaba ba i'ã, fa bõi mosala ami chõ Jehowa, wemanga ja'ia, fabaja do! Ba dozi ira, ba la'ohe zi so chõra, ba ba da'õ lataba. Ba 35
ifa'anõ naha wame'e soemange chõ Jehowa Saoelo; bõrõta naha wame'e soemange, nifa'anõ Zaoelo chõ Jehowa, da'õ. Ba imane Saoelo: Dãtagohi 36
Ndrawa Wilisiti, ba zi bongi, ena'õ tahalõ chõda zi so chõra ba ena'õ tahori ira, samõsa bõi tasaigõ! Ba lamane: Laoe manõ zomasi'õ! Ba imane ere: Ta'ondrasi Lowalangi ba da'e. Ba me isofoe chõ Lowalangi Saoelo: 37
Hadia, oegohi Ndrawa Wilisiti? Hadia, õbe'e ba danga Ndraono Gizeraëli ira? ba lõ itema linia, me loeo da'õ. *(A. 18; F. 23, 9).* Ba imane 38
Saoelo: Mi'ae ba da'e, ja'ami, salawa mbanoea fefoe, ba mizofoezofoe, ha niha zosala ma'õchó! Faja sa, wa no saoeri Jehowa, sa- 39
me'e mõna Ndraono Gizeraëli, na lõ mate zosala andrõ, he onogoe Jonata zamoeza! Ba lõ ba zato andrõ fefoe sanema linia. Ba imane 40
ba Ndraono Gizeraëli fefoe: Mi'agõ ba zi tambai, ba ba zi tambai, ba daroeaga, onogoe Jonata. Ba lamane sato chõ Zaoelo: Laoe zomasi ndra'oegõ! Ba imane Saoelo: 41
He Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, hadia ia, wa lõ õtema li genonioe, ma'õchó? Na ja'odo zi so sala ba ma onogoe Jonata, ba Oerimi fa'ele'õ; ba na ba mbanoeaoe Iraono Gizeraëli so, ba Toemimi fa'ele'õ! Ba ira Jonata Saoelo zi gõna, ba sato, ba aefa. *(F. 10, 20).* Ba imane Saoelo: 42
Milaoe dahõdahõ ba chõma onogoe Jonata! Ba gõna Jonata. Ba imane 43
Saoelo chõ Jonata: Ombacha'õ chõgoe hadia nilaoemõ! Ba i'ombacha'õ chõnia Jonata, imane: Ha ma'ifoe oefelai wẽ wãni ba mbalõ

zi'ogoe ba dangagoe, ba hadia, fa-
44 moenoegoe da'õ ? ! *(Jos. 7, 19)*. Ba
imane Saoelo ; Jamoelaoe chõgoe
zomasi ia Lowalangi : si mate ndra'-
45 oegõ, Jonata ! Ba lamane sato chõ
Zaoelo : Hadia, niboenoe Jonata
andrõ, samobõrõ fangorifi seboea
andrõ, ba Ndraono Gizeraëli ? Lõ
tola da'õ ! faja wa no saoeri Jeho-
wa, na aechoe tooe ba danõ zara
boe ba hõgõnia, me no itolo ia
Lowalangi ba wolaoenia, ma'õchõ. Ba
la'efa'õ Jonata niha sato, fa bõi mate
46 ia. Ba ifoeli ia misi jaŵa Saoelo,
ibõhõli wolohi Dawa Wilisiti, ba la-
foeli ira chõra Dawa Wilisiti.
47 V. **B**a me no aro chõ Zaoelo wa'-
arazo ba Ndraono Gizeraëli, ba fa-
soewõ ia ba nemalira fefoe, fasoei :
ba Ndraono Moabi ba ba Ndraono
Gamoni ba ba Ndraono Gedomo ba
ba razo Zoba ba ba Ndrawa Wili-
siti, ba fefoe gofoe heza mõi ia, ba
48 ja'ia zabõlõ. Ba ifa'ele'õ gõi wa'a-
bõlõ wolaoe ba Ndraono Gamaleki,
i'efa'õ Ndraono Gizeraëli ba danga
49 zi faraboe ba chõra. Ba ono Zaoelo,
ono matoea, ba Jonata ba Isijo ba
Malekizoea, ba ononia alawe si do-
mboea, ba Merabi zi a'a ba Michala
50 zi achi. *(Nga'õt. I. 9, 39)*. Ba fo'o-
mo Zaoelo, ba Ahinoa, ono Gahi-
masi andrõ ; ba koemandra seboea
chõnia, ba Abineri, ono Neri andrõ,
51 tána nama Zaoelo. *(F. 17, 55)*. No
faoma ono Gabiëli, he Kisi, ama
Zaoelo, ba he Neri, ama Gabineri
52 andrõ. Ba gõtõ wa'ara Zaoelo, ba
lõ aefa'aefa wasoewõta sabõlõbõlõ,
ba Ndrawa Wilisiti. Ba na i'ila za-
bõlõ ba si no to'õlõ ba wasoewõta
Saoelo, ba ihalõ awõnia.

FAZA 15.

I. Isoewõ Ndraono Gamaleki Saoe-
lo. Lõ i'o'õ niŵa'õ Lowalangi. II.
Itegoe ia Samoeëli ba i'ombacha'õ
chõnia wa aefa ia razo. III. Iheta
ia chõ Zaoelo Samoeëli, me no aefa
iboenoe Agagi andrõ.

1 I. **B**a imane Samoeëli chõ Zaoelo :
No iŵa'õ chõgoe Jehowa wama-
joini ja'oegõ razo mbanoeania Irao-
no Gizeraëli; ba fondrondrongo go-
roisa Jehowa, *(F. 10, 1)*. Da'õ ni- 2
ŵa'õ Jehowa ngahõnõ : No oeŵa'õ
tõdõgoe, nilaoe balõ nilaoe Ndraono
Gamaleki ba Ndraono Gizeraëli,
womba'a lala chõra, me so ira
moroi si tooe, ba danõ Miseraji.
(Moz. II. 17, 8–16. Moz. V. 25,
17–19). Ba ae soewõ Ndraono Ga- 3
maleki andrõ ba õlacha'õ ira, awõ
zi so chõra fefoe, bõi hachõsi tõdõ ;
boenoe ira, he ira matoea, ba he
ira alawe ba ono matoea ba si lõ
aefa na ba mbagi zoesoe, ba saŵi
ba biribiri ba ondra ba kalide !
(Moz. IV. 21, 2). Ba ifahede'õ ba 4
niha sato Saoelo. Ba i'ofaja ira ba
Delami : 200,000 zi lõ koedo ba
10,000 ma'oewoe Joeda. Ba isaŵa 5
mbanoea seboea ba Ndraono Ga-
maleki Saoelo, ba ifatenge ba ndraso
mbombo andrõ õsa, samini'õ ja'ira
ba da'õ. Ba imane Saoelo ba ma'- 6
oewoe Geni andrõ : Mifaoso, miheta
ami ! mifabali ami ba Ndraono Ga-
maleki, ena'õ lõ oehori ami awõra,
me no si sõchi nilaoemi ba Ndraono
Gizeraëli fefoe, me la'otarai danõ
Miseraji. Ba laheta ira ba ngai
Ndraono Gamaleki ma'oewoe Geni a-
ndrõ. *(Sangoehoek. 1, 16)*. Ba ilaoe ba 7
Ndraono Gamaleki Saoelo, i'otarai
Delami, noemalõ ba Zoeri, tánõ ba
gatoemboecha loeo i'otarai danõ Mi-
seraji. Ba Agagi andrõ, razo Ndrao- 8
no Gamaleki, ba lara'oe aoeri, ba
sato fefoe, ba la'õ'õtõ tooe bawa
zi'õli. Ba Saoelo ba sato, ba la'orifi 9
Agagi andrõ ba si sõchi mbiribiri
ba si sõchi zaŵi, satabõ ba niboela
ba hadia ia fefoe zeboea bõli, te
chõra lafakiko da'õ ; ba hadia zi lõ
bõli ba si lõ tõi, ba lafakiko.
II. **B**e hoemede Jehowa chõ Za- 10
moeëli, imane : Mangesa dõdõgoe, 11
me no oebe'e razo Zaoelo andrõ ;
noa sa i'erogõ ndra'o ba lõ nitõrõ-
nia niŵa'õgoe, Ba afõchõ chõ Za-

moeëli, ba sara wongi manõ i'angarõfi li Jehowa. Ba ihoelõ wongi ifaondragõ Zaoelo Samoeëli. Ba la'ombacha'õ chõ Zamoeëli: No mangawoeli Zaoelo, no isaŵa hili Garemeli, ba da'õ no itaroe'õ harefa chõnia, ba no irõi da'õ, no isaŵa misi tooe Giligala. Ba me faloecha Zamoeëli chõ Zaoelo, ba imane chõnia Saoelo: Ja'ahowoe ndra'oegõ chõ Jehowa! No oetõrõ niŵa'õ Jehowa. Ba imane Samoeëli: Ba hadia wambehesa mbiribiri andrõ ba dõgi dalingagoe, ba fe'ao'ao zaŵi andrõ, nirongorongogoe? Ba imane Saoelo: Ni'ohera moroi ba Ndraono Gamaleki; noa sa la'orifi zi sõchi mbiribiri ba si sõchi zawi sato, ba wame'e soemange Lowalangioe Jehowa; ba tánõ bõ'õ, ba no maboenoe. Ba imane Samoeëli chõ Zaoelo: Bõi oea! ena'õ oe'ombacha'õ chõoe, hadia wehede Jehowa chõgoe, me owī! Ba imane: Ŵa'õ! Ba imane Samoeëli: Tenga si manõ: he ŵa'ae niha side'ide ndra'oegõ wamaigioe, ba noa zoei hõgõ mado Ndraono Gizeraëli ndra'oegõ, me no ibajoini razo Ndraono Gizeraëli ndra'oegõ Jehowa, *(F. 9, 21)*, ba no ifatenge ndra'oegõ Jehowa, no iŵa'õ chõoe: Ae fakiko zeboea horõ andrõ, Iraono Gamaleki, laoe chõra, irege no ahori ira õbe'e! Ba hana wa lõ õ'o'õ goroisa Jehowa andrõ, bana wa no õfahoelõ gahoeloea andrõ, wolaoe si fatoewoe chõ Jehowa? Ba itema li Zamoeëli Saoelo imane: Ba no oe'o'õ niŵa'õ Jehowa: ba nifatenge Jehowa ja'o, ba no mõido, ba no oe'ohe razo Ndraono Gamaleki, Agagi andrõ, ba Iraono Gamaleki andrõ, ba no oefakiko. Ba no lahalõ mbiribiri, ba saŵi sato, ahoeloea andrõ õsa, si sõchi nilacha'õ andrõ, ba wame'e soemange Lowalangioe, Jehowa, ba Giligala. Ba imane Samoeëli: **Ba hadia, no faoma wa'eboea dõdõ Jehowa, he ba zoemange nitoenoe, awõ ba zoemange nitaba, ba he ba wolo'õ linia? Hiza, sõchi wolo'õ, moroi ba zoemange, ba sõchi wamondrongo li, moroi ba dawõ zi matoea mbiribiri;** *(Hos. 6, 6. Jes. 1, 11. Mat. 9, 13; 12, 7)*; fa lõ molo'õ sa, ba no timba horõ fakelemoesa, ba fa'abe'e dandro, ba no falaŵalaŵa ba wa'aefa ba Lowalangi ba ba wame'e adoe! Ba me no lõ ba dõdõoe niŵa'õ Jehowa, ba noa gõi tebai razo ndra'oegõ, wamaiginia. *(F. 16, 1)*. Ba imane Saoelo chõ Zamoeëli: Horõgoe da'õ, me no oesawõ goroisa Jehowa, awõ nifachoinia andrõ; ba no ata'oedo zato, ba no tobali oe'o'õ niŵa'õra. Ba ija'e, ba be'e aefa chõgoe horõgoe, ba taisa awõgoe ba wangawoeli, ena'õ mangaloeloe ndra'o chõ Jehowa! Ba imane Samoeëli chõ Zaoelo: Lõ mõido awõoe ba wangawoeli: me no lõ ba dõdõoe oroisa Jehowa, ba noa gõi tebai razo Ndraono Gizeraëli ndra'oegõ, wamaigi Jehowa. Ba me ibali'õ ia Samoeëli, ba wofanõ, ba itoejoe watalinga mbaroenia seboea Saoelo, ba aetoe da'õ. Ba imane chõnia Samoeëli: No iheta chõoe wa'arazo ba Ndraono Gizeraëli Jehowa maõchõ, no i'etoe'õ, ba no ibe'e ba niha bõ'õ, si sõchi moroi chõoe. *(F. 28. 17)*. Ba lõ'õ sa mofaja „lachõmi" Ndraono Gizeraëli andrõ, ba lõ mangesa dõdõnia, me no tenga niha ia, wa mangesa ena'õ dõdõnia. *(Moz. IV. 23, 19)*. Ba imane: Horõgoe sa, ba fosoemange atõ ndra'o, fõna zalaŵa ba fõna zato, we'amõi awõgoe ba wangawoeli, ena'õ mangaloeloe ndra'o chõ Lowalangioe, Jehowa!

III. Ba mangawoeli Zamoeëli, i'o'õ Zaoelo, ba mangaloeloe chõ Jehowa Zaoelo. Ba imane Samoeëli: Ndramoe'ohe chõgoe ba da'e razo Ndraono Gamaleki andrõ, Agagi andrõ! Ba i'ondrasi ia Agagi, no ohahaoe mbawa; imane Agagi: Hiza, no taja wa'afõchõ wa'amate! Ba imane Samoeëli: Si mane fa-

ngohorimõ iraono ndra alawe bõ'õ, si'õlimõ, si manõ gõi lahori ndraono ninaoe, moroi ba wangohori iraono ndra alawe bõ'õ! Ba igõgõtõ tooe Agagi Samoeëli, fõna Jehowa ba
34 Giligala. Ba isawa Rama Samoeëli, ba Saoelo, ba ifoeli ia ba chõra misi
35 jawa ba Gibea, banoea Zaoelo. Ba lõ'õ sa'ae faloecha Zamoeëli chõ Zaoelo, irege mate ia, noa sa aboe dõdõ Zamoeëli ba chõ Zaoelo andrõ, ba no mangesa dõdõ Jehowa, me no ifataro razo Ndraono Gizeraëli Zaoelo.

FAZA 16.

I. Ibajoini razo Dawido Samoeëli. II. Mõi solaoe biola chõ Zaoelo Dawido.

1 I, **Ba** imane Jehowa chõ Zamoeëli: Ha wa'ara dõhõ wa'aboe dõdõoe chõ Zaoelo andrõ, me noa sa atõ tebai salawa Ndraono Gizeraëli ia, wamaigigoe? Fo'õsi fanicha dandroe andrõ chõoe ba laboe: oefatenge ndra'oegõ chõ Giza'i andrõ, banoea Mbetilechema, me no ba nononia oefaigi chõgoe zamõsa, ni-
2 be'e razo. *(F. 15, 23. 35).* Ba imane Samoeëli: He oewisa we'amõi? Na irongo Saoelo, ba iboenoedo! Ba imane Jehowa: Ohe nono zawi ba õmane: Ba wame'e soemange Je-
3 howa mõido. Ba kaoni Giza'i andrõ, ba wemanga soemange; ba ja'o zangombacha chõoe, he õwisa; nitõtõigoe chõoe, ba õbajoini chõgoe.
4 Ba i'o'õ Samoeëli niwa'õ Jehowa. Ba me iroegi Mbetilechema, ba lafaondragõ ia satoea mbanoea, si no tobali tõdõ, ba lamane: Hadia, ba
5 zi sõchi mõi'õ? *(Raz. II. 9, 18).* Ba imane: Ja'ia! Ba wame'e soemange Jehowa mõido; mi'amoni ba mitaboe ba wemanga zoemange andrõ! Ba ifamoni ndra Iza'i ononia ba ikaoni ira ba wemanga zoemange
6 andrõ. Ba me so ira, ba ifaigi Geliabi andrõ, imane dõdõnia: Si ndroehoe,
7 ja'ia nibajoini chõ Jehowa! Ba imane Jehowa chõ Zamoeëli: Bõi faigi nga'eoenia ba fa'alawania, tenga sa ja'ia nitoejoegoe. Famaigi Lowalangi sa, ba no tenga si mane famaigi niha. **Nga'eoe nifaigi niha, ba tõdõ nifaigi Lowalangi!** *(Hal. zin. 10, 34; Sin. 7, 10).* Ba chõ 8
Gabinadabi moehede Gizai, i'ohe chõ Zamoeëli. Ba imane Samoeëli: Da'õ gõi, ba tenga nitoejoe Jehowa. Ba 9
Sama i'ohe chõnia Iza'i; ba imane: Da'õ gõi, ba tenga mitoejoe Jehowa. Ba fitoe i'ohe chõ Zamoeëli 10
ononia Iza'i; ba imane Samoeëli chõ Giza'i: Lõ nitoejoe Jehowa ba da'õ! *(Nga'õt. I. 2, 13–15).* Ba imane na 11
Samoeëli chõ Giza'i: Hadia, awai nonooe matoea? Ba imane: Hatõ si achi, no mõi koebalo mbiribiri. Ba imane Samoeëli chõ Giza'i: Fatenge, fahalõ'õ ia, lõ'õ sa manga
ita, na lõ ja'ia. *(F. 17, 14).* Ba ifa- 12
tenge, ifahalõ'õ; ba no sojo boe ba si sõchi hõrõ, ba si sõchi manõ wamaigida. Ba imane Jehowa: Faoso, bajoini ia, da'õ ia. Ba itoejoe 13
dandroe wanicha Samoeëli, ibajoini [Dawido] ba zi so ira ga'ania. Ba so Geheha Jehowa chõ Dawido, i'otarai loeo da'õ, lõ teboelõ. Ba ifazawa ia Samoeëli, isawa Rama. *(Sam. II. 2, 4; 5, 3).*

II. **Ba** me no aheta Geheha Je- 14
howa chõ Zaoelo, ba ifakao ia bechoe si lõ sõchi, nifatenge Jehowa. *(F. 18, 10).* Ba lamane chõ Zaoelo 15
ira awõnia: Hiza sa, ifakao ndra'oegõ bechoe si lõ sõchi chõ Lowalangi, ba jamoewa'õ manõ niwa'õnia 16
sochõ ja'aga; ja'e ndra'aga, sawoejoemõ andre, ba ma'aloei niha, sonechе ba wolaoe biola: ba na so chõoe mbechoe si lõ sõchi andrõ, chõ Lowalangi, ba jamoelaoe mbiola, ba aoha chõoe. *(Raz. II. 3, 15).* Ba 17
imane Saoelo ba ngoningoninia andrõ: Ba mifaigi chõgoe niha si no to'õlõ ba wolaoe biola, ba mi'ohe chõgoe. Ba imane si samõsa: So 18
ni'ilagoe, ono Giza'i andrõ, banoea

Mbetilechema si no to'õlõ ba wolaoe biola, niha sabõlõ ba soneche ba watelesa ba sabõlõ ba hoehoeo, niha si sõchi boto, ba itolotolo ia
19 Jehowa. Ba ifatenge zinenge Saoelo, chõ Giza'i, imane chõnia : Fatenge chõgoe nonooe Dawido andrõ, koe-
20 balo mbiribiri andrõ. Ba ihalõ roti Iza'i, foeloe, ba samba nahia nagoe ba sara nono nambi, si matoea, ifa'ohe'õ chõ Zaoelo, chõ nononia
21 Dawido andrõ. Ba mõi chõ Zaoelo Dawido, mõi ngoningoninia, ba i'omasi'õ Saoelo, ba tobali solohe fa-
22 ngõna Zaoelo Dawido. Ba ifatenge chõ Giza'i Saoelo, imane chõnia : Acha so chõgoe Dawido, ngoningo-
23 nigoe, me no omasido ia. Ba ero na ira'oe Zaoelo bechoe si lõ sõchi andrõ, chõ Lowalangi, ba itoejoe mbiola Dawido ba ifolĩ ; ba okafoe chõ Zaoelo, aoha, ba aheta chõnia mbechoe si lõ sõchi andrõ. *(A. 14).*

FAZA 17.

I. Fasoewõta ba Ndrawa Wilisiti. I'o'aja Ndraono Gizeraëli Goliato andrõ. II. Ifatenge nononia Dawido Iza'i. III. Ifo'esoeanõ Dawido ga'ania. IV. Hoehoeo Dawido chõ Zaoelo. V. Iboenoe Goliato Dawido. VI. Abõlõ Ndraono Gizeraëli. Isofoe Dawido Saoelo.

1 I. **Ba** la'owoeloi zabõlõ chõra Dawa Wilisiti, ba wanoewõ ; ba Zocho, ba danõ mado Joeda, owoelo ira, ba ba ngai Nefesi Damimi tebato ira, ba gotaloeara Zocho Na-
2 seka. Ba Saoelo ba Iraono Gizeraëli, ba no owoelo gõi, ba ba ndraso andrõ, sabõlõ manawa, tebato ira ; ba lafa'anõ ira, ba wolaoe ba Ndra-
3 wa Wilisiti. Ba no lafatambai : tánõ andre, ba gahe hili, ba Dawa Wilisiti, ba si jefo, ba Iraono Gizeraëli,
4 tobali otaloeara ndraso andrõ. Ba mõi baero moroi ba naha Ndrawa Wilisiti mbohalima, Goliato dõi, banoea Gata, õnõ hela a lito wa'a-
5 lawania ; *(Jos. 11, 22);* tetenaoeloe tõla ba hõgõnia ba baroenia sabe'e, ba sohoenahoena : ba fa'aboea mbaroenia sabe'e andrõ, ba so safikoe. Ba so mbaloebaloe wahania, tõla, 6
ba baloese tõla ba galisinia, ba ezai 7
hao dotoa mboeroesania, ba mato 6 kilo wa'aboea nõsi mboeroesa, si'õli ; ba mowaõwaõ fõnania zolohe dangenia. Ba so ia ba moe'ao ia ba 8
Ndraono Gizearëli, imane : Hadia wa so ami, wama'anõ ja'ami, ba wolaoe chõma ? Hadia, tenga Dawa Wilisiti andrõ ndra'o, ba tenga sawoejoe Zaoelo ami ? Mifaigi zamõsa ba chõmi, solaoe chõgoe ! Na tola 9
fatele ia chõgoe, ba na ja'ia zabõlõ, ba mõiga barõ mbawami ; ba na ja'odo zabõlõ, na te'ala ia oebe'e, ba ja'ami zi mõi barõ mbawama, ba sawoejoema ami. Imane Dawa 10
Wilisiti andrõ : No oe'o'aja zabõlõ Ndraono Gizeraëli ma'õchõ : mifaigi chõgoe zamõsa, ena'õ fatele ndra'-
aga ! *(Raz. II. 19, 4. 16).* Ba me 11
larongo wehede Ndrawa Wilisiti andrõ Saoelo ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba tobali dõdõra ba ata'oe sibai ira.

II. **Ba** Dawido andrõ, ba ono 12
mbanoea Geferata, banoea Mbetilechema ba mado Joeda, Iza'i dõi, wãloe nono da'õ, ono matoea. Ba me loeo Zaoelo, ba niha satoea sa'ae niha da'õ, no noemalõ ndrõfi. Ba ono Giza'i, si a'a, ba no fao 13
chõ Zaoelo ba wasoewõta andrõ, datõloe ira. Ba tõi nononia si a'a andrõ, si no fao ba wasoewõta andrõ, ba Eliabi zi a'a, ba fanetenia, ba Abinadabi, ba fanete da'õ, ba Sama. *(F. 16, 6. 8. 9).* Ba fondrege zi 14
achi Dawido, ba si datõloe, si a'a, ba no fao chõ Zaoelo. Ba no aoeli 15
iheta ia chõ Zaoelo Dawido, ifoelifoeli ia ba chõra, ba wokoebaloi biribiri namania ba Mbetilechema. Ba 16
he na mahemoloe mbanoea, ba he na tánõ owi, ba so Ndrawa Wilisiti andrõ no mege, i'iagõ da'õ, 40 wongi wa'ara. Ba imane Iza'i chõ 17
nononia Dawido : Halõ õ ndra ga'-

aoe zi domboea jõoe bõra nifakoë andre ba si foeloe ngawoea roti andre, ba ta'ita'i ohe chõ ndra
18 ga'aoe ba golombasewa; ba si foeloe ngawoea kezoe zoesoe andre, ba ohe chõ goemandra, ba sofoe he wisa chõ ndra ga'aoe; ba āndrõ
19 chõra dandratandra. Saoelo ba ja'ira andrõ, ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba ba ndraso andrõ, sabõlõ manawa, so, ba wasoewõta ba
20 Ndrawa Wilisiti. Ba mahemoloe õ, ba ihoelõ wongi Dawido, ibe'e rorogõfõ zanaro mbiribiri, i'ohe noronia ba mofanõ, i'o'õ niwa'õ namania Iza'i. Ba me iroegi naha andrõ ni'õlini koereta, ba mõi sibai ira fasõndra, no lafa'anõ ira, ba laha-
21 hagõ. He Iraono Gizeraëli, ba he Dawa Wilisiti, ba faoma no mana'-
22 anõ, faondra ngenolira. Ba itooe'õ tooe noronia Dawido, irõi ba danga zanaro gamagama, ba fao ia ba ngenoli zi fasõndra. Ba me iroegi, ba isofoe chõ ndra ga'ania, na lõ hadia ia chõra.
23 III. **B**a fatoea fahoeohoeo ia chõra, ba hiza mbohalima andrõ, — Dawa Wilisiti andrõ, Goliato, banoea Gata, dõinia, — mowaõwaõ ia fõna Ndrawa Wilisiti ba iwa'õ niwa'õnia andrõ, tobali irongo Da-
24 wido. Ba me la'ila niha andrõ Iraono Gizeraëli, ba moloi ira fefoe
25 chõnia, ata'oe sibai ira. Ba so zi'ao, Iraono Gizeraëli, imane: Hadia, no mi'ila niha andrõ moroi sa? Ba wango'aja Iraono Gizeraëli so ia, ba na so zamoenoe ja'ia, ba ifo'-ana'a seboea razo ba ibe'e chõnia nononia alawe, ba i'efa'õ ba wame'e beo nga'õtõ namania, ba Ndraono
26 Gizeraëli! Ba imane Dawido ba zi so ba ngainia: He lawisa ba zamoenoe Dawa Wilisiti andrõ ba sangefa'õ Iraono Gizeraëli ba wango'aja andrõ? Ha niha Ndrawa Wilisiti andrõ, si mate lõ mboto, wa tola i'o'aja zabõlõ andrõ chõ
27 Lowalangi? Ba lafoeli lamanõ, chõnia gõi, lamane: Da'õ no mege latõrõ ba zamoenoe ja'ia. Ba me 28
irongo ga'ania si a'a, Eliabi andrõ, fahoehoeo ia ba niha andrõ, ba mofõnoe sibai Geliabi chõ Dawido, imane: Hadia atõ, wa so ndra'oegõ, ba ha ba danga õrõi mbiribiri andrõ, si lõ oja'oja, ba danõ si mate? No oe'ila hochamõ andrõ ba tõdõoe andrõ, si lõ sõchi: ba wamaigi wasoewõta andrõ so ndra'-oegõ! Ba imane Dawido: Ba hadia 29
zalagoe? Tenga ha ligoe manõ? Ba i'erogõ ga'ania, ba isofoe ba 30
niha bõ'õ, ba lamanõ zoei chõnia, si mane mege ba mbõrõta.

IV. **B**a me terongo niwa'õ Da- 31
wido, ba la'ombacha'õ chõ Zaoelo, ba ifakaoni'õ ia. Ba imane Dawido 32
chõ Zaoelo: He Toea, bõi boesi dõdõoe: mõi fatele ba Ndrawa Wilisiti andrõ zawoejoemõ andre. Ba 33
imane Saoelo chõ Dawido: Tebai mõi'õ fatele ba Ndrawa Wilisiti andrõ, me iraono ndra'oegõ, ba me no bohalima ia, i'otarai iraono ia! Ba imane Dawido chõ Zaoelo: No 34
ikoebaloi mbiribiri namania sawoejoemõ andre: ba na so zingo ba ma beroea, na i'oloi'õ zageoe mbiribiri andrõ nikoebaloi, ba oegohi 35
ia, ba oebõzi ba oesõbi ba mbawania mbiribiri: ba na ilawa ndra'o, ba oetoejoe gambinia ba oeboenoe ia. He singo, ba he beroea, ba no 36
iboenoe sawoejoemõ andre, ba nifatõrõ ba chõra andrõ, da'õ gõi nifatõrõ ba Ndrawa Wilisiti andrõ, si mate lõ mboto, me no i'o'aja zabõlõ andrõ chõ Lowalangi saoeri! Ba imane na Dawido: Jehowa a- 37
ndrõ, si no mangefa'õ ja'odo ba za'a zingo ba ba za'a mberoea, ba i'efa'õ gõi ndra'o ba danga Ndrawa Wilisiti andrõ! Ba imane Saoelo chõ Dawido: Ba ae'e, ba itolo'õ Jehowa! Ba ibe'e baroe Dawido 38
mbaroenia ba wanoewõ Saoelo ba tetenaoeloe tõla ibe'e ba hõgõnia ba ifamaroe sabe'e ia, ba ibe'e ba lõ- 39

wilõwinia wõdania Dawido, ba dete mbaroe ba wanoewõ andrõ, ba i'a'oe'õ mowaõwaõ, me lõ irai itandraigõ. Ba imane Dawido chõ Zaoelo: Tebai mofanõdo ba zi mane, lõ oerai oetandraigõ! Ba lafoeli laheta chõnia wangõna andrõ, ba i'ohe tangania zi'onia, ba lima ngawoea itoetoejoe ono gara salõsõ, ba mbombo, ibe'e ba mbola goebalo andrõ si so chõnia, ba lõwilõwinia, ba itoejoe riboribo ba i'ondrasi Ndrawa Wilisiti andrõ. *(Nga'õt. I. 11, 23).* Ba ifaondragõ Dawido Dawa Wilisiti andrõ, ba mowaõwaõ fõnania zolohe dangenia andrõ.

V. **Ba** me ifaigi Dawa Wilisiti andrõ, ba me i'ila Dawido, ba i'ositengagõ, me iraono na, sojo boe ba si sõchi boto. *(F. 16, 12).* Ba imane Dawa Wilisiti andrõ chõ Dawido: Hadia, asoe ndra'o, wa si'o õ'ohe, we'amõi chõgoe? Ba i'elifi Dawido Dawa Wilisiti andrõ, ba Lowalanginia. Ba imane na Dawa Wilisiti andrõ chõ Dawido: Ae ba da'e, ena'õ oebe'e õ wofo ba daloe mbanoea ba õ zaliwliwa ba danõ nõsioe! *(Hez. 29, 5).* Ba imane Dawido chõ Ndrawa Wilisiti andrõ: Ja'oegõ, ba solohe si'õli ba toho ba dange, wamaondragõ ja'odo, ba ja'o, ba ba dõi Jehowa ngahõnõ mõido chõoe, ba dõi Lowalangi zabõlõ Ndraono Gizeraëli andrõ ni'o'ajamõ: ma'õchõ andre ibe'e ba dangagoe ndra'oegõ Jehowa ba oeboenoe ndra'oegõ ba oe'ewa mbagioe, ba botooe ba boto zabõlõ Ndrawa Wilisiti andrõ, ba ma'õchõ oebe'e õ wofo ba daloe mbanoea ba õ goetoe ndroe'oe ba danõ, ena'õ aboto ba dõdõ niha ba goeli danõ fefoe, so Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba ena'õ la'ila dozi si so ba da'e, tenga si'õli ba tenga toho ibe'e fangorifi niha Jehowa; chõ Jehowa sa wasõndrata andrõ, ba ja'ia zame'e ba dangama ja'ami. Ba me ilaboe Dawa Wilisiti andrõ, me so ia, ba wamaondragõ Dawido, ba foelõi Dawido wamaondragõ Dawa Wilisiti andrõ, tánõ ba zi so sato. Ba itoejoe nono gara andrõ, zamboea, ba mbolania, faribo ia, ba gõna ba gangango Ndrawa Wilisiti andrõ; ahõndrõ ba gangangonia nono gara andrõ, ba tobali telõgoe ia tooe ba danõ. Ilawa Ndrawa Wilisiti andrõ Dawido riboribo ba ono gara ba iboenoe; ba lõ si'õli chõ Dawido. Ba fagohi ia, mõi ia ba ngai Ndrawa Wilisiti andrõ, itoejoe wõdania, isõbi ba ifaloea iboenoe Goliato. Ba awena ibe'e folewa mbaginia wõda andrõ. Ba me la'ila Dawa Wilisiti, no mate zabõlõra andrõ, ba lalaoe moloi.

VI. **Ba** maoso Ndraono Gizeraëli, awõ Ndraono Joeda, lahahagõ ba lagohi Ndrawa Wilisiti, irege tánõ ba Gata ba irege ba mbawa gõli Nekerona, tobali fõnafõna mbawa gõli na mate Ndrawa Wilisiti andrõ, niboenoe, he ba Gata, ba he ba Nekerona. Ba lafoeli ira Iraono Gizeraëli, labõhõli wolohi Dawa Wilisti, ba lahalõ gamagama ba golombasewa. Ba ihalõ hõgõ Ndrawa Wilisiti andrõ Dawido, i'ohe ba Jeroezalema; ba fangõnania, ba ibe'e ba nosenia. Ba me i'ila mege Saoelo, ifaondragõ Ndrawa Wilisiti andrõ Dawido, ba imane chõ goemandra seboea chõnia, Abineri andrõ: Ha ono nono matoea andrõ, Abineri? Ba imane Abineri: Faja wa no saoeri ndra'oegõ, razo, na oe'ila. *(F. 14, 50).* Ba imane razo: Sofoe, ha ono nono matoea andrõ. Ba me mangawoeli Dawido, me no iboenoe Ndrawa Wilisiti andrõ, ba i'ohe ia chõ Zaoelo Abineri: lõ teboelõ ba dangania hõgõ Ndrawa Wilisiti andrõ. Ba imane chõnia Saoelo: Ha ono ndra'oegõ, ono matoea? Ba imane Dawido: Ono zawoejoemõ Iza'i, banoea Mbetilechema, ndra'odo.

FAZA 18.

I. Fahoewoe ira Dawido Jonata. II. Lasoeno Dawido niha sato, ba afõchõ dõdõ Zaoelo. III. Ihalõ nono Zaoelo Dawido.

1 I. **Ba** me no awai hoehoeo Dawido chõ Zaoelo, ba fahoewoe ira Jonata Dawido, i'omasi'õ Dawido
2 Jonata, si mane fa'omasinia ia. Ba ihalõ chõnia Dawido Saoelo, me loeo da'õ ; lõ'õ sa'ae itehe chõnia wangawoeli chõ ndra amania *(F. 16, 22;*
3 *17, 15)*. Ba fawoe'oe li chõnia Jonata, me no i'omasi'õ ia, si mane fa'omasinia ia. *(F. 19, 1; 20, 17;*
4 *23, 18. Sam. II. 1, 26; 21, 7)*. Iheta mbaroenia seboea Jonata ibe'e chõ Dawido, fabaja baroenia sabe'e ba si'õlinia ba fanania ba bõbõ taloe-
5 nia. Ba na mõi fasoewõ Dawido, heza ifatenge ia Saoelo, ba mofozoe, ba tobali ibe'e hõgõ zabõlõ ia Saoelo. Ba oi la'omasi'õ ia niha sato, ba he awõ Zaoelo andrõ. *(A. 14)*.

6 II. **Ba** me mangawoeli ira, me ifoeli ia Dawido, me no iboenoe Ndrawa Wilisiti andrõ, ba dozi banoea Ndraono Gizeraëli, ba lafaondragõ Dawido ira alawe, manari ba labõzi rafa'i, owoeawoea dõdõ, ba labõzi waritia. *(Sangoehoek. 11,*
7 *34)*. Ba latema lamane ira alawe andrõ : „Hõnõ ae niboenoe Zaoelo, ba foeloe ngahõnõ Dawido !" *(F. 21,*
8 *12; 29, 5)*. Ba mofõnoe sibai Zaoelo, abao dõdõnia ba niwa'õra andrõ, ba imane : Foeloe ngahõnõ labe'e chõ Dawido, ba chõgoe, ba ha hõnõ ;
9 hatõ fa'arazo zi lõ chõnia na ! Ba afõchõ dõdõ Zaoelo chõ Dawido, i'otarai loeo da'õ ba si manõmanõ
10 dania. Ba mahemoloe õ, ba ira'oe Zaoelo bechoe si lõ sõchi chõ Lowalangi, ba hoelõ zowõhõ ia ba gõdonia. Ba Dawido, ba solaoe biola, halõwõnia sero ma'õchõ, ba sara doho ba danga Zaoelo. *(F. 16, 14)*.
11 Ba ihandrogõ doho Saoelo, imane dõdõnia : Da'oetandro ba mbagolõ Dawido. Ba mendroea ihole'õ ia chõnia Dawido *(F. 19, 10; 20, 33)*.
Ba ata'oe sibai Zaoelo Dawido, me 12
itolotolo ia Jehowa, ba chõ Zaoelo, ba no ibõda ia. Ba iheta jomo chõ- 13
nia Dawido Saoelo, ifataro koemandra zi hõnõ ; ja'ia zolohe sato andrõ, heza mõi. Ba hadia nilaoe 14
Dawido, ba mofozoe, me itolotolo ia Jehowa. *(A. 5)* Ba me i'ila Saoelo, 15
si sõchi manõ wozoe hadia ia chõnia, ba moehocha mboenia chõnia. Ba 16
dozi Iraono Gizeraëli, ba he ma'oewoe Joeda, ba la'omasi'õ Dawido, me ja'ia zolohe ja'ira, heza mõi.

III. **Ba** imane Saoelo chõ Dawi- 17
do : Hiza zi a'a nonogoe alawe, Meraba, da'õ oebe'e chõoe — ba sabõlõ ndra'oegõ chõgoe, ba wasoewõta andrõ niwa'õ Jehowa. Imane sa dõdõnia Saoelo : Lõ oehalõ tangagoe wamoenoe ja'ia, ba hana na laboenoe ia Dawa Wilisiti. Ba itema li 18
Zaoelo Dawido, imane : Ha niha ndra'odo, ba ha niha zi sawœ ja'aga, nga'õtõ namagoe andrõ, ba Ndraono Gizeraëli, wa mõido oemõnõ razo ? Ba me iroegi bawa wa- 19
me'e chõ Dawido Meraba andrõ, ono Zaoelo, ba chõ Gaderiëli andrõ, banoea Mehola, labe'e ia. *(Sangoehoek. 15, 2)*. Ba somasi Dawido Michala 20
andrõ, si achi nono Zaoelo. Ba me lafarongogõ da'õ chõ Zaoelo, ba atoelõ dõdõnia. Imane sa dõdõnia 21
Saoelo : Da'oebe'e chõnia, ena'õ tandrawa chõnia, ba ena'õ laboenoe ia Dawa Wilisiti. Ba imane sa'ae Saoelo chõ Dawido : Doea balõ oewa'õ chõoe, ba tola mõi'õ oemõnõgoe ma'õchõ. Ba ibe'e li ba ngo- 22
ningoninia Saoelo, imane : Mifahoehoeo chõ Dawido, ba zi lõ niha, mimane : Hiza, i'omasi'õ ndra'oegõ razo, ba he awõnia fefoe, ba oi somasi ja'oegõ, ba tola mõi'õ oemõnõ razo. *(F. 22, 14)*. Ba lawa'õ da'õ 23
chõ Dawido ngoningoni Zaoelo andrõ. Ba imane Dawido : Hadia, side'ide da'õ ba dõdõmi, na mõi

ita oemõnõ razo? Ba ja'odo, ba no
24 niha si noemana, niha si lõ tõi. Ba
la'ombacha'õ chõ Zaoelo niwa'õ Da-
25 wido andrõ. Ba imane Saoelo : Mi-
mane chõ Dawido : Lõ iwa'õ chõoe
mbõwõ razo, ha otoe botolõ Ndrawa
Wilisiti, ba wolaoe balõ ba nemali
razo andrõ. Da'õ sa dõdõ Zaoe-
lo, ena'õ laboenoe Dawido Dawa
26 Wilisiti. Ba me la'ombacha'õ da'õ
chõ Dawido ngoningoni Zaoelo a-
ndrõ, ba atoelõ dõdõ Dawido, mõi
ia oemõnõ razo ; ba lõ'õ na sa iroegi
27 inõtõ. Ba maoso Dawido, i'ohe na-
wõnia andrõ, ba otoe laboenoe Da-
wa Wilisiti, ba i'ohe mbotolõ andrõ
chõra ba i'erai chõ razo, ena'õ tola
mõi ia oemõnõ razo ; ba ibe'e chõ-
28 nia nononia Michala Saoelo. Ba me
itoegoe aboto na ba dõdõ Zaoelo
itolotolo Dawido Jehowa ba oi la'-
omasi'õ ia Iraono Gizeraëli fefoe,
29 ba itoegoe manõ na gõi ata'oe ia
Dawido. Ba tobali fa'oedoe Zaoelo
chõ Dawido, sagõtõ ja'ia. *(A. 12).*
30 Ba so zoei zalawa Ndrawa Wilisiti,
mõi manoewõ. Ba abõlõ mõna Da-
wido, moroi ba genoni Zaoelo a-
ndrõ, ero na mõi ira ; tobali tetoeria
sibai dõinia.

FAZA 19.

I. Fatioe sibai dõdõ Zaoelo chõ Dawido ba i'alõsi Jonata. II. I'orifi Dawido fo'omonia Michala ba wa'-onechenia andrõ. III. Moloi Dawido isawa Zamoeëli.

1 I. **B**a i'ombacha'õ Saoelo chõ
nononia Jonata ba ba nawõnia
fefoe, wa edõna iboenoe Dawido.
Ba no omasi sibai Jonata, ono
Zaoelo, Dawido andrõ ; *(F. 18, 3);*
2 andrõ wa i'ombacha'õ chõ Dawido
da'õ, imane : I'aloei wamoenoe
ja'oegõ amada ; angelama mahe-
moloe mbanoea, bini'õ ndra'oegõ
3 ba bõi oroma'õgõ oea. Ba ja'o, ba
mõido baero, ba oe'iagõ ngai na-
mada, ba mbenoea, ba zi so ja'oegõ,
ba fahoehoeodo chõ namada, ba
chõmõ andrõ, ba hadia nirongogoe
dania, ba oe'ombacha'õ chõoe. Ba 4
isoeno Dawido Jonata chõ namania
Saoelo, imane chõnia : Bõi jamoe-
halõ horõnia razo wolaoe hadia ia
chõ ngoningoninia Dawido, lõ'õ sa
horõnia chõoe, ba si no mogoena
sibai chõoe wolaoenia andrõ fefoe.
Hoelõ zi lõ ba dõdõnia nosonia 5
mege, me iboenoe Ndrawa Wilisiti
andrõ, ba no mõna sibai Ndraono
Gizeraëli fefoe, ba da'õ, ibe'e Je-
howa. No hõrõoe zangila, ba no
somoeso tõdõ ndra'oegõ mege. Ba
hana sa wa õhalõ horõoe ndro zi
lõ horõ andrõ, wamoenoe Dawido,
si lõ bõrõbõrõ ? *(F. 17, 50).* Ba 6
ifondrondrongo niwa'õ Jonata Saoe-
lo, fahõloe ia, imane : Faja wa no
saoeri Jehowa, na laboenoe Da-
wido ! Ba moe'ao Jonata chõ Da- 7
wido, ba i'ombacha'õ chõnia hoe-
hoeo andrõ, fefoe. Ba ifoeli i'ohe
chõ Zaoelo Dawido Jonata, ba sosó
ia chõnia, si mane mege.

II. **B**a me ifoeli tesao wanoewõ, 8
ba mõi Dawido fasõndra ba Ndrawa
Wilisiti ; ato sibai niboenoe, ba
moloi zi tosai ibe'e. Ba ifoeli ira'oe 9
Zaoelo bechoe zi lõ sõchi andrõ
chõ Lowalangi ; no doemadao ia ba
nomonia ba sara dohonia ba dangа-
nia, ba solaoe biola Dawido tanga-
nia. *(F. 18, 10. 11).* Ba itandro 10
ena'õ ba mbagolõ Dawido Saoelo.
Ba ihole'õ ia Dawido chõ Zaoelo,
ba tobali tetaroe ba mbagolõ doho.
Ba maoso Dawido, moloi. Ba ba 11
zi bongi andrõ, ba ifatenge zinenge
Saoelo, ba nomo Dawido, ba wa-
naro ja'ia, ena'õ i'ila iboenoe na
moloeo. Ba i'ombacha'õ chõ Dawido
fo'omonia Michala, imane : Na lõ
õ'orifi'õ bongi, ba laboenoe'õ ma-
hemoloe ! *(Sin. 59, 1).* Ba ifatõrõ 12
ba zandrela Dawido Michala, wa-
nada ja'ia tooe ; ba moloi ia, aefa.
Ba ihalõ ziraha Michala, ifalea tooe 13
ba gaso, ba ibe'e ba loeloe, tánõ
ba hõgõ, gambala boe nambi, ba

14 baroe ibe'e ambalania. Ba me ifatenge zinenge Saoelo, ba wangai Dawido, ba imane Michala: Mofõ-
15 chõ. Ba ifoeli ifatenge zinenge andrõ Saoelo, ba wamaigi Dawido, imane: Mi'ohe ia, fabaja farate,
16 ena'õ oeboenoe ia! Ba me laroegi sinenge andrõ, ba hiza ziraha ba warate ba ambala boe nambi ba loe-
17 loe. Ba imane Saoelo chõ Michala: Hana wa õmanõ wolimo ja'o, wa no õfofanõ zi fa'oedoe chõgoe, wa no moloi ia? Ba imane Michala chõ Zaoelo: No imane chõgoe: Fofanõ ndra'o, fa bõi oeboenoe'õ!

18 III. **Ba** moloi Dawido, aefa ia, isawa Zamoeëli ba Rama ba i'ombacha'õ chõnia hadia ia fefoe nilaoe Zaoelo chõnia, ba fao ia chõ Zamoeëli ba ba Najoti sosó ira, ba
19 Rama. Ba te'ombacha'õ chõ Zaoelo: Ba Najoti, ba Rama so Dawido!
20 Ba ifatenge zinenge Saoelo, ba wangai Dawido. Ba me la'ila zama'ele'õ andrõ, sangombacha, samba wá manõ, awõ Zamoeëli, solohe ja'ira, ba so Geheha Lowalangi, hoelõ ira'oe zinenge Zaoelo andrõ, tobali mama'ele'õ ira gõi. *(F. 10,*
21 *10–12).* Ba me la'ombacha'õ da'õ chõ Zaoelo, ba ifatenge zinenge bõ'õ; ba ja'ira gõi, ba mama'ele'õ gõi. Ba me ifatenge na Saoelo, medõloe fefoe, ba mama'ele'õ gõi da'õ.
22 Ba Saoelo sa'ae zi mõi ba Rama. Ba me iroegi mba'a andrõ, ba zinga golajama mbasitõ andrõ, ba hili si lõ eoeeoe, ba imane: Heza so Zamoeëli ba Dawido? Ba lamane: Ba
23 Najoti, ba Rama, ba me mõi ia ba Najoti, ba Rama, i'otarai da'õ no mege, ba so chõnia gõi Geheha Lowalangi, ba mama'ele'õ ia ba wowaõwaõ, irege iroegi Najoti, ba
24 Rama. Ba iheta noechania, ba mama'ele'õ fõna Zamoeëli, so manõ tooe ia ba zalo lõ noecha, zi ma'õma'õchõ andrõ, ba sara wongi dania. Andrõ wa lawa'õwa'õ: „Hadia, awõ zama'ele'õ gõi Zaoelo?"

FAZA 20.

I. Hoehoeo Dawido chõ Jonata. II. La'aro'õ wahoewoesa. III. Fõnoe Zaoelo chõ ndra Jonata Dawido. IV. Fabali ira Jonata Dawido.

I. **Ba** moloi Dawido, iheta ia 1
ba Najoti, ba Rama, mõi ia fahoehoeo chõ Jonata, imane: Hadia nilaoegoe? Hadia lalõgoe? Hadia horõgoe chõ namaoe, wa i'aloealoei wamoenoe ja'o? Ba ima- 2
ne chõnia Jonata: Bõi; lõ'õ sa mate'õ! he seboea, ba he side'ide. Hiza, lõ'õ sa ilaoe hadia ia amada, si lõ ifarongogõ chõgoe; ba hana wa ibini'õ chõgoe da'õ amada? Tebai si manõ! Ba itema linia 3
Dawido, imane: Lõ'õ sa tobini chõ namaoe, wa no somasi ja'o ndra'oegõ, ba imane dõdõnia: Alacha lõ irongo Jonata, ma dania i'aboesi tõdõ; ba faja sa, wa no saoeri Jehowa, awõ wa no saoeri ndra'oegõ, na tenga hatõ sambeka ba gotaloeama wa'amate! Ba imane Jonata chõ Da- 4
wido: Hadia ni'andrõoe, ba oe'o'õ chõoe. Ba imane Dawido chõ Jona- 5
ta: Mahemoloe, ba fasoelõna, ba tebai mõido manga chõ razo, ba efa'õ ndra'o, ena'õ oebini'õ ndra'odo irege bongi. Ba na isofoe ndra'o 6
amaoe, ba õmane: No i'andrõ ia chõgoe Dawido, ena'õ tola isõlaisi chõra ba Mbetilechema, me mame'e soemange andrõ si dõfidõfi zi sawœ ja'ira fefoe. Ba na imane: Laoe! 7
ba lõ anganá chõ zawoejoemõ andre; ba na mofõnoe ia, ba aboto sa'ae ba dõdõoe, no i'etoe'õ ba wamakiko. Ba da'õ õ'oroma'õ wa'oma- 8
simõ zawoejoemõ andre: noa sa atõ fawoe'oe li ndra'oegõ chõ zawoejoemõ andre, chõ Jehowa. Ba na si so horõ ndra'o, ba ja'oegõ boenoedo; hana sa wa õ'obe ndra'o chõ namaoe? *(F. 18, 3).* Ba imane Jo- 9
nata: Bõi õmanõ dõdõoe! na oerongo sa'ae, no i'etoe'õ amada, ba wamakiko ja'oegõ, ba hadia, lõ oefarongogõ chõoe? Ba imane Dawido 10

chõ Jonata: Ena'õ na so zangombacha chõgoe, na sofõnoe dania
11 namaoe, wanema lioe! Ba imane Jonata chõ Dawido: Taboe baero ba mbenoea! Ba mõi ira ba mbenoea, daroea ira.
12 II. **Ba** imane Jonata chõ Dawido: Ja si so ba mbõrõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: na oesechegõ namada, mahemoloe, ba na si sõchi dõdõnia chõ Dawido — ba hadia, lõ oefatenge chõoe, ba lõ
13 oefarongogõ chõoe? Jamoelaoe chõ Jonata Jehowa: na no tõdõ namada, ifakiko ndra'oegõ — ba oefarongogõ chõoe ba oefofanõ ndra'oegõ, fa bõi gõna'õ hadia ia, ba itolo'õ Jehowa,
14 si mane fanolonia amada mege. Ba hadia, lõ õtolodo gõi, na anaoe na nosogoe, lõ õhachõsi tõdõ ndra'o, si mane fa'ahachõ dõdõ Jehowa
15 andrõ, fa bõi mate ndra'o? Bõi manõ boelõ'õ wa'ahachõ dõdõoe ba nga'õtõ namada; ba na izarazara Jehowa wangohori ba goeli danõ zi
16 fa'oedoe chõ Dawido, ba bõi tese'e dõi Jonata labe'e si samba omo ndra Dawido, ba jamoelaoe mbalõ ba zi fa'oedoe chõ Dawido Jehowa!
17 Ba samoeza tõ mõi ba hõloe Jonata chõ Dawido, ba wa'omasinia ia andrõ; noa sa moroi ba dõdõ
18 i'omasi'õ ia. *(F. 18, 3).* Ba imane chõnia Jonata · Mahemoloe, ba fasoelõna, ba la'ila dania, wa lõ ja'-
19 oegõ, na lafaigi ba nahaoe. Ba ba zi doea wongi, ba abõlõ itõrõ tõdõ, wa lõ ja'oegõ; ba fa'aso'õ ba zi so'õ no andrõ, me lafagõnaisi ndra'oegõ, ba nibini'õoe ja'oegõ, ba dadao ba
20 ngai hilihili danõ andrõ: ba oe'efasi dania nono wana, ba zi doea wongi, oefatõrõ ba ngai hilihili a-
21 ndrõ, hoelõ na oetalini dandra. Ba oefatenge ndraono, oemane: Ae aloei nono wana andrõ! Ba na oemane we'ao ba ndraono andrõ: Ja'e foerioe nono wana andrõ, ohe! ba foeli'õ, lõ anganá chõoe, lõ salania,
22 ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa. Ba na oemane chõ nono matoea andrõ: Hiza fõnaoe nono wana! ba laboe'õgõ, me no Jehowa zamofanõ ja'-
oegõ. Ba ba lida andrõ, hoehoeoda, 23
daroea ita, ba no Jehowa zi so ba mbõrõ chõda, iroegi zi lõ aetoe.

III. **Ba** ibini'õ ia Dawido, ba 24
mbenoea. Ba me fasoelõna, ba moedadao razo, ba wemanga, ba na- 25
hanahania doemadao razo, si erogõ bagolõ ba tooe doemadao Jonata, ba Abineri, ba ba ngai Zaoelo; ba
Dawido, ba lõ'õ, ba nahania. Ba 26
lõ hedehede Zaoelo, me loeo da'õ, imane dõdõnia: Si lõ moe'odõdõgõ; no ra'iõ ia, me lõ nifahaogõ'õnia ja'ia. *(Moz. III. 15. Moz. V. 23, 11).* Ba sara wongi aefa wasoelõna, 27
me lõ'õ zoei Dawido, ba nahania, ba isofoe Saoelo chõ nononia Jonata: Hana wa lõ mõi manga nono Giza'i andrõ, he menewi, ba he
ma'õchõ? Ba itema li Zaoelo Jo- 28
nata, imane: No i'andrõ ia chõgoe Dawido, ba we'amõi ba Mbetilechema; no imane: Hadia, lõ õfa'amõi 29
ndra'o, me mame'e soemange zi sawœ ja'aga, ba da'õ, ba mbanoeama, ba no lawa'õ chõgoe ira ga'-
agoe; na eboea dõdõoe chõgoe, ba fa'amõido, ba wamaigi ira talifoesõgoe. Da'õ mbõrõ, wa lõ si mõi ia
manga chõ razo. Ba mofõnoe Zaoe- 30
lo chõ Jonata, imane chõnia: He ono horõ! Oe'ila sa, wa no solemba chõ nono Giza'i andrõ ndra'-
oegõ, fangailaoe ba fangaila zaila
ninaoe. Gõtõ sa wa'anaoe noso nono 31
Giza'i ba goeli danõ, ba lõ fachai chõoe, ba he ba wa'arazomõ. Ba
fatenge, fahalõ'õ ia chõgoe; lõ'õ
sa tola aoeri ia. Ba itema li nama- 32
nia Saoelo Jonata, imane chõnia: Hana wa laboenoe ia? Hadia horõnia? Ba ihandrogõ chõnia doho 33
Saoelo, ena'õ gõna chõnia. Ba me aboto ba dõdõ Jonata, no i'etoe'õ amania, iboenoe Dawido, *(F. 18, 11),*
ba maoso ia, mofõnoe sibai, ibõhõli 34
wemanga, lõ i'ã gõnia, ba zi sa-

mboea desa'a andrõ; afõchõ ae bacha dõdõnia, bõrõ Dawido andrõ, me no itandrawãisi amania.

35 IV. **B**a mahemoloe õ, ba ihoelõ wongi Jonata we'amõi ba mbenoea, me inõtõ niwa'õnia chõ Dawido,
36 i'ohe awõnia ndraono. Ba imane ba ndraono andrõ chõnia: Foelõi, aloei nono wana andrõ, ni'efasigoe! Ba me foelõi nono matoea andrõ, ba i'efasi nono wana Jonata, sa-
37 naloei ja'ia. Ba me iroegi ono matoea andrõ zaechoe ono wana andrõ, ni'efasi Jonata, ba moe'ao chõnia Jonata, imane: Hiza, tánõ sa fõ-
38 naoe! Ba samoeza tõ moe'ao Jonata chõnia: Ta'ita'i, bõi bato! Ba ihalõ nono wana no mege ono matoea andrõ, ba i'ohe chõ zochõ
39 ja'ia. Ba lõ'õ sa aboto ba dõdõ ndraono andrõ, ha Jonata ba Da-
40 wido zangila eloeaha. Ba ibe'e ba danga nono matoea andrõ chõnia wanania Jonata, imane chõnia: Ae
41 ohe mijomo! Ba me mangawoeli ndraono andrõ, ba maoso Dawido, ba ngai hilihili danõ andrõ ba ifalõgoe tooe ia ba danõ ba medõloe ifaõndrõ ia, ba fa'ago bawa ira ba faoma mege'ege, irege abõlõbõlõ sibai wege'ege Dawido *(Moz. I. 33,*
42 *3. 4)*. Ba imane Jonata chõ Dawido: Ae'e, bõi boesi dõdõoe: ba zi no mõi ita ba hõloe, daroea ita, ba dõi Jehowa, ba lõ aefa si so ba mbõrõ Jehowa, he chõda ba he ba nga'õtõda dania, gõtõgõtõ wa'ara.

FAZA 21.

I. Moloi Dawido ba iroegi Gahimelechi ere andrõ ba Nobi, same'e chõnia roti nifaigifaigi andrõ, awõ wõda Goliato. II Isawa Nachisi, razo Gata, Dawido.

1 I. **B**a maoso Dawido, mofanõ ia, ba Jonata, ba ifoeli ia ba chõra, mi-
2 jomo. Ba iroegi Nobi Dawido, chõ Gahimelechi ere andrõ. Ba i'ondrasi Dawido Ahimelechi, mangaloeloe, imane chõnia: Hana wa ha ja'oegõ, wa samõsa lõ awõoe. Ba imane 3
Dawido chõ Gahimelechi ere: No ibe'e li chõgoe razo, no imane chõgoe: Bõi irongo niha hadia mbõrõ wamatengegoe ja'oegõ ba hadia goroisagoe chõoe; andrõ wa no oe'oroi'õ ba nono matoea andrõ chõgoe, we'amõi ba zane. Ba ija'e, 4
ba na lima ngawoea roti chõoe, ba da chõgoe, ba ma hadia ia mbõ'õnia zi so chõoe! Ba imane ere andrõ 5
chõ Dawido: Lõ hadia ia roti bõ'õ chõgoe, ha roti ni'amoni'õ zi so; asala lõ soroedoe ba ndra alawe nono matoea andrõ. *(Moz. III. 24, 5–9; Moz. III. 22, 3–7. Moz. II. 19, 15)*. Ba itema li gere Dawido, 6
imane chõnia: Tõloe bongi mege lõ moetehe chõma ndra alawe, me mofanõga, ba lõ salacha ba gamagama nono matoea andrõ; ba he tenga ni'amoni'õ we'amõima andre, ba no ni'amoni'õ sa'ae ira ba wakake andrõ. Ba ibe'e chõnia ni'amoni'õ 7
ere; lõ'õ sa roti bõ'õ, ha roti nifaigifaigi andrõ, nihetaheta fõna Jehowa, ba wame'e roti si bohooe, na loco laheta ia. *(Mat. 12, 3)*. Ba 8
me loeo da'õ, ba so nitaha ba da'õ, fõna Jehowa, ngoningoni Zaoelo, Doëgi dõinia, Iraono Gedomo, sabõlõ nawõ Zaoelo andrõ. *(F. 22, 9. 18)*. Ba imane Dawido chõ Ga- 9
himelechi: Hadia, so chõoe hadia ia doho ba ma fõda ba da'e? Lõ'õ sa ni'ohegoe si'õligoe, ba he fangõnagoe bõ'õ, me no aõsõ sibai goroisa razo. Ba imane ere: Hiza 10
sa zi'õli Goliato, Dawa Wilisiti andrõ, niboenoemõ ba ndraso andrõ, sabõlõ manawa; no moe'olohoeni lembe ba gero mbaroe ba doto andrõ: na omasi'õ, ba halõ, lõ'õ sa bõ'õnia ba da'e. Ba imane Dawido: Lõ si fagõlõgõlõ ba da'õ: da chõgoe! *(F. 17, 50. 51)*.

II. **B**a maoso Dawido, itohoegõ 11
woloi chõ Zaoelo, isawa Nachisi, razo Gata. *(Sin. 56, 1)*. Ba lamane 12
chõ Nachisi ira awõnia: Da'õ Da-

wido andrõ, razo ba danõ dania [chõra]; ja'ia nisoeno zanari no, me lamane: „Hõnõ niboenoe Zaoelo, ba foeloe ngahõnõ Dawido!"
13 *(F. 18, 7; 29, 5).* Ba itanõ ba dõdõnia wehede andrõ Dawido, ba ata'oe sibai ia Nachisi andrõ, razo Gata.
14 Andrõ wa i'osowõhõ ia fõnara, nifolaoe zowõhõ nilaoenia chõra ba da'õ, igoechoegoechoei lagõ mbawa gõli, ba mowõi ba gambinia gilonia.
15 *(Sin. 34, 1).* Ba imane Achisi ba nawõnia: Mi'ila wa no sowõhõ niha andrõ, hadia wa mi'ohe ba da'e
16 chõgoe? Hadia, ambõ sowõhõ chõgoe, wa mi'ohe da'õ, ena'õ faweawea ia chõgoe ba da'e? Da'õ ni'ohe ba gõdo chõgoe?

FAZA 22.

I. Isawa danõ Ndraono Moabi Dawido. II. Fõnoe Zaoelo chõ Gahimelechi andrõ ba ba mbanoea gere andrõ, Nobi. III. Isawa Dawido Abiataro andrõ.

1 I. **Ba** iheta ia ba da'õ Dawido, isawa dõgi narõ gara andrõ ba zinga Gadoela. Ba me larongo da'õ ira ga'ania ba si sawœ ja'ira fefoe, ba mõi ira mitooe chõnia ba da'õ.
2 *(Sin. 57, 1).* Ba fao chõnia nifakao, ha niha ira, ba dozi si tosasa ba gõmõ ba ha niha zi lõ sõchisõchi tõdõ, ba tobali hõgõra Dawido. Mato 400 niha, si fao chõnia.
3 *(Sangochoek. 11, 3).* Ba moroi ba da'õ, ba isawa Misefa ba danõ Ndraono Moabi Dawido, ba imane chõ razo Ndraono Moabi: Hadia na ba chõmi so ndra amagoe inagoe, irege oe'ila, he wisa Lowalangi
4 chõgoe? Ba irõi ira ba ngai razo Ndraono Moabi, chõnia la'iagõ, gõtõ
5 we'aso Dawido ba da'õ ba hili. Ba imane chõnia sama'ele'õ andrõ, Gado: Bõi iagõ hili andrõ; laboe, ae ba danõ mado Joeda. Ba maoso Dawido mofanõ ia, ba iroegi Ja'ari Hereti. *(F. 23, 14. Sin. 63, 1).*
6 II. **Ba** te'ombacha'õ chõ Zaoelo, wa no moerongo heza so Dawido ba awõnia fao andrõ — ba Saoelo, ba sidadao ba mbõrõ manawa ba Gibea, ba hilihili, sara doho ba dangania, ba no lafasoei ia ngoningoninia andrõ, fefoe —, ba imane 7
Saoelo ba ngoningoninia andrõ, si tefasoei ja'ia: Mifondrondrongo, ja'ami, ma'oewoe Mbenijami! Hadia, ibe'e maõ gõi chõmi fefoe nowi ba kaboe nagoe ono Giza'i andrõ; hadia, ifataro ami fefoe koemandra zi hõnõ ba koemandra zi otoe? Wa 8
no mamagõlõ ami fefoe, oedoegoe, wa no samõsa lõ sahachõ tõdõ ja'odo, ba wangombacha chõgoe nirongoda ma'õchõ, wa no ifa'oedoe chõgoe zawoejoegoe andrõ onogoe? *(F. 18, 3).* Ba hoemede Doëgi andrõ, 9
Iraono Gedomo — no so ia ba da'õ ba ngai ngoningoni Zaoelo andrõ — imane: No oe'ila me iroegi Gahimelechi andrõ, ono Gahitoebi ba Nobi, ono Giza'i andrõ. *(A. 22. Sin. 52, 2).* Ba isofoe niwa'õ Jehowa 10
chõnia da'õ; ba no ibe'e gõi mbalazo chõnia, ba si'õli Ndrawa Wilisiti andrõ, Goliato, ibe'e chõnia. *(F. 21, 7–10).* Ba ifakaoni'õ razo Gahi- 11
melechi andrõ, ere, ono Gahitoebi, ba si sawœ ja'ira, ere andrõ ba Nobi, ba so ira, dozi, la'ondrasi razo. Ba imane Saoelo: Fondrondrongo, 12
ja'oegõ, ono Gahitoebi! Ba imane: Oerongo, Toea! Ba imane chõnia 13
Saoelo: Hana wa no mamagõlõ ami, ja'oegõ ba ono Giza'i andrõ, oedoegoe, wa no õbe'e chõnia mbalazo ba si'õli, awõ wa no õsofoe mbawa Lowalangi chõnia, fa tola ilawa ndra'odo, ni'ilada ma'õchõ? Ba itema li razo Ahimelechi, imane: 14
Ba ha niha ba genonioe andrõ fefoe zi fadoehoe dõdõda, si mane chõ Dawido, lõ lai wa no oemõnõ razo ia ba hõgõ wazoeri chõoe, awõ wa nifosoemange ia jomo chõoe? *(F. 18, 22. 27).* Hadia, faefá mege oe- 15
bõrõtaigõ wanofoe bawa Lowalangi chõnia? Tenga! Bõi jamoebe'e ho-

rõgoe razo ba bõi jamoebe'e horõ zi sawœ ja'aga hadia ia, ma'ifoe sa lõ nirongo zawoejoemõ da'õ fefoe!
16 Ba imane razo: Si mate ndra'oegõ, Ahimelechi, ja'oegõ ba si sawœ ja'-
17 ami fefoe! Ba imane razo ba nawõnia andrõ ba ngainia: Milaboe, miboenoe gere Jehowa andrõ! Noa sa latolo gõi Dawido, ba lõ ni'ombacha'õra chõgoe, he ŵa'ae no la'ila, wa soloi ia. Ba lõ edõna ngoningoni razo andrõ, lahalõ tangara wamoenoe ere Jehowa andrõ.
18 Ba imane razo chõ Doëgi andrõ: Ba ja'oegõ faoso, ba boenoe gere andrõ! Ba maoso Ndraono Gedomo andrõ, Doëgi, ja'ia zamoenoe ere andrõ, 85 niha samaroe baroe ba doto andrõ tarafali, iboenoe me
19 loeo da'õ. Ba banoea Nobi andrõ, banoea gere, ba i'õ'ötõ tooe, he ira matoea ba he ira alawe ba ono matoea ba si lõ aefa na ba mbagi zoesoe, ba sawi ba kalide ba biribiri, ba i'õ'ötõ tooe. *(F. 21, 2).*
20 III. **Ha** samõsa zoloi, ono Gahimelechi, ma'oewoe Gahitoebi, Abiataro dõi, isawa Dawido, fao ia ba
21 nawõ Dawido andrõ. Ba i'ombacha'õ chõ Dawido Abiataro, imane: No iboenoe gere Jehowa Saoelo!
22 Ba imane Dawido chõ Gabiataro: Noa sa'ae oe'ila me loeo da'õ no, bõrõ me no so ba da'õ Doëgi andrõ, Iraono Gedomo; oe'ila sa'ae, wa i'ombacha'õ dania chõ Zaoelo: ba hoeloegoe so noso niha andrõ fefoe,
23 si sawœ ja'ami! Iagõ chõgoe; bõi boesi dõdõoe, ha samoenoe ja'odo zamoenoe ja'oegõ gõi, rorogõfõgoe ndra'oegõ.

FAZA 23.

I. Itolo mbanoea Kegila Dawido. II. Igohi ia Saoelo ba isawa Zifi. Mõi mamaigi ja'ia Jonata. III. La'ã mbõlinia banoea Zifi andrõ. Fangefa Dawido ba danga Zaoelo.

1 I. **Ba** lamane chõ Dawido: Lasoewõ Kegila Dawa Wilisiti, laraboeraboe wache ba golajama mbasitõ! *(Jos. 15, 44).* Ba isofoe chõ Jehowa Dawido, imane: Hadia, mõido molaoe ba Ndrawa Wilisiti andrõ? Ba imane Jehowa chõ Dawido: Ae'e, ba laoe ba Ndrawa Wilisiti andrõ ba efa'õ Kegila. Ba lamane chõ Dawido ira awõnia: Ba ba da'e sa'ae, ba danõ mado Joeda, ba ata'oe ita, ba hadia, mõi ita na ba Kegila, fasoewõ ba Ndrawa Wilisiti sato? Ba ifoeli isofoe chõ Jehowa Dawido, ba imane chõnia Jehowa: Laboe, ae misi tooe ba Kegila, oebe'e sa ba dangaoe Ndrawa Wilisiti. Ba mõi ba Kegila Dawido ba awõnia andrõ, lalaoe ba Ndrawa Wilisiti, laraboe goerifõra, ba abõlõ sibai te'ala Ndrawa Wilisiti labe'e, me fasõndra ira. Tobali i'orifi mbanoea Kegila andrõ Dawido. *(F. 19, 8).*
2 3 4 5
II. **Ba** mege, me isawa Dawi-
6 do Abiataro andrõ, ba no i'ohe
7 misi tooe mbaroe ba doto. Ba me te'ombacha'õ chõ Zaoelo, ba Kegila so Dawido, ba imane Saoelo: Noa sa ibe'e ba dangagoe ia Lowalangi; me no mõi ia ba mbanoea si so bawa gõli nifolazi, ba no ja'ia zo-
8 koeroe ja'ia. Ba hoemede Zaoelo ba zato fefoe, ba wanoewõ, ba we'amõi ba Kegila, ba wama'oe'oe Dawido ba awõnia andrõ. Ba me irongo
9 Dawido, so dõdõ Zaoelo si lõ sõchi chõnia, ba imane chõ Gabiataro ere andrõ: Ohe ba da'e mbaroe ba doto andrõ! (*F. 30, 7*). Ba manga-
10 ndrõ Dawido, imane: He Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli! No irongo sawoejoemõ andre, wa no tõdõ Zaoelo mõi ia ba Kegila, ba wamakiko banoea andrõ, bõrõ ndra'odo: hadia, labe'e ba danga-
11 nia dania ndra'odo banoea Kegila andrõ? hadia, mõi mitooe Zaoelo andrõ, itõrõ nirongo zawoejoemõ andre? He Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli! Ombacha'õ chõ zawoejoemõ andre! Ba imane Jehowa: Itõrõ! Ba imane Dawido:
12

Hadia, labe'e dania ba danga Zaoelo ndra'odo ba awõgoe andrõ banoea Kegila andrõ ? Imane Jehowa :
13 Labe'e. Ba maoso Dawido ba awõnia andrõ, mato 600 ira, laheta ira ba Kegila ba saté latõrõi danõ misa. Ba me te'ombacha'õ chõ Zaoelo, no aefa ba Kegila Dawido, ba lõ aloea
14 mõi ia. Ba ba danõ si mate sosó Dawido, ba hili misa, ja'ia ba hili ba danõ si mate Sifi andrõ. Ba i'aloealoei ia Saoelo, sagõtõ fa'ara, ba lõ ibe'e ba dangania Lowalangi.
15 *A. 19 ; F. 24, 1).* Ba ata'oe Dawido, me mõi Zaoelo mangaloei famoenoe ja'ia. Ba ba Horesi so Da-
16 wido, ba danõ si mate Sifi. Ba maoso nono Zaoelo, Jonata, mõi ia chõ Dawido ba Horesi, ifoeli i'abe'-
17 e'õ dõdõnia ba Lowalangi, imane chõnia : Bõi ata'oefi, lõ'õ sa mõi'õ ba danga namada Saoelo ; razo Ndraono Gizeraëli dania ndra'oegõ, ba tambalinamõ dania ndra'odo — ba he amada Saoelo, ba i'ila gõi
18 da'õ. Ba fawoe'oe li ira fõna Jehowa. Ba lõ iboelõ'õ ia ba Horesi Dawido ba ifoeli ia chõra Jonata. *(F. 18, 3).*
19 III. **B**a mõi misi jawa ba Gibea chõ Zaoelo mbanoea Zifi andrõ, lamane : Hadia, tenga ba chõma ibini'õ ia Dawido, ba hili misa, ba Horesi, ba Gibeata Hachila, tánõ miraja, i'otarai danõ si mate andrõ ?
20 *(F. 26, 1. Sin. 54, 2).* Ba ha wa'ara zomasi'õ a'i, ja'oegõ razo, mõi'õ mitooe, ba taboe, ba ja'aga sa'ae za-
21 me'e ba danga razo ja'ia ! Ba imane Saoelo : Ja'ahowoe ami chõ Jehowa,
22 me no ahachõ dõdõmi ndra'odo. Ba laoe ! ba mifaigifaigi na, ba mita'-ita'i misofoe, heza so ia, heza tebato ia ; noa sa la'ombacha'õ chõgoe,
23 wa no soneche sibai. Mizofoezofoe hadia mbinimbini, nibini'õnia ja'ia, ba mi'ombacha'õ chõgoe zi ndroehoendroehoe, ena'õ mõido awõmi. Na so ia ba danõ, ba oe'aloealoei
24 ia ba ngahõnõ ma'oewoe Joeda. Ba mowaõwaõ ira fõna Zaoelo, ba danõ si mate Sifi. Ba Dawido ba awõnia, ba ba danõ si mate Ma'ono so, ba zalo'o, raja danõ si mate no mege.
Ba me mõi Zaoelo ba awõnia andrõ, 25
ba wangaloei Dawido; ba te'ombacha'õ chõ Dawido, ba iheta ia ba gara andrõ, ba danõ si mate Ma'ono, mõi ia mitooe. Ba irongo Saoelo ba i'o'õ Dawido ba danõ si mate
Ma'ono. Ba ira Saoelo, ba ahe hili 26
tánõ andre latõrõ, ba ira Dawido, ba ahe hili ba zi tambai, ba ita'-ita'i Dawido, fa bõi ichamõ ia Saoelo, ba Saoelo, ba i'aloei wama'oe'oe
ira Dawido. Ba so zinenge, si lõ 27
moedõnadõna, mõi ia chõ Zaoelo, imane : Ta'ita'i, foeli'õ ! no laroegi
danõda sanoewõ, Dawa Wilisiti. Ba 28
ibõhõli wolohi Dawido Saoelo, mõi moefaondragõ Ndrawa Wilisiti. Andrõ wa labe'e tõi naha andrõ Zea Mahelekoto (kara wa'aefa).

FAZA 24.

I. Fa'ahachõ dõdõ Dawido Zaoelo ba dõgi narõ hili andrõ. II. Ihaogõ wehedenia chõ Zaoelo Dawido. III. Fa'ahachõ dõdõ Zaoelo.

(Faigi gõi Faz. 26.)

I. **B**a iheta ia ba da'õ Dawido, 1
mõi ia misi jawa, ba jawa ba hili ba Engedi i'iagõ. Ba me no ma- 2
ngawoeli Zaoelo, me i'otarai wasoewõta ba Ndrawa Wilisiti, ba lamane chõnia : Ba danõ si mate
Engedi so Dawido iada'e. Ba i'ohe 3
zi 3000 sabõlõ, nitoetoejoe ba Ndraono Gizeraëli fefoe, mõi ia, ba wangaloei ira Dawido ba gara nago
andrõ. Ba iroegi kandra nambi a- 4
ndrõ, ba ngai lala. Ba so dõgi narõ hili ba da'õ. Ba mõi bacha Zaoelo, ba we'amõi ba nidanõ, ba Dawido ba awõnia andrõ, ba no doemadao ba da'õ, ba wondrege dõgi andrõ.
(Sin. 142, 1). Ba lamane chõ Da- 5
wido ira awõnia : Hiza, da'e mbawa andrõ, niwa'õ Jehowa chõoe, me imane : Oebe'e ba dangaoe dania

nemalioe andrõ, ena'õ õ'ila õlaoe chõnia zomasi'õ! Ba maoso Dawido, ikoemokoemo wanaba watalinga
6 mbaroe Zaoelo. Ba dania, ba manoetoe dõdõ Dawido, me no itaba
7 watalinga mbaroe Zaoelo andrõ, ba imane ba nawõnia: Jamoetegoe ndra'o Lowalangi, na oelaoe zi mane da'õ chõ zochõ ja'o, chõ nibajoini Jehowa andrõ, wombambaja ja'ia, me no nibajoini Jehowa ia. *(Sam. II. 1, 14. Sin. 105, 15).* Ba itegoe
8 sibai nawõnia Dawido, lõ itehe chõra lalaoe chõ Zaoelo. Ba maoso Zaoelo, iheta ia ba dõgi narõ hili andrõ, mofanõ ia.

9 II. Ba maoso gõi Dawido, i'o'õ moroi ba dõgi, ba moe'ao ia chõ Zaoelo, imane: He sochõ ja'o, razo! Ba ibali'õ ia Saoelo; ba ifalõgoe ia tooe ba danõ Dawido, mangaloeloe
10 chõnia. Ba imane chõ Zaoelo: Hana wa õfondrondrongo deatea mbewe niha, na lawa'õ: I'aloei wamoenoe-
11 mõ Dawido? Ma'õchõ andre, ba no hõrõoe zangila, wa no ibe'e ba dangagoe ndra'oegõ Jehowa, ba dõgi narõ hili andrõ, ma'õchõ. No lawa'õ chõgoe: Boenoe ia, ba salimagõ ndra'oegõ oewa'õ, no oemane: Lõ oebabaja zochõ ja'o, me no nibajoini
12 Jehowa! Ba hiza, Ama, faigi ba dangagoe watalinga mbaroemõ andrõ! wa lõ oeboenoe'õ, me oetaba watalinga mbaroemõ andrõ. Ja'aboto ba dõdõoe, ba õtõngõni, wa lõ hadia ia zi lõ sõchi ba dõdõgoe, wa lõ lalõgoe, wa lõ horõgoe chõoe. Ba ja'oegõ, ba õ'aloei wamoenoe
13 ja'odo. Jehowa zangasiwai hoehoeo andrõ chõda, Jehowa dania zolaoe balõgoe chõoe, ba lõ oehalõ tangagoe wolaoe chõoe. *(Rom. 12, 19. Fet.*
14 *I. 2, 23).* Itõrõ niwa'õ ba gamaedola andrõ chõ ndra toea: Ba zanao horõ moroi horõ, — ba lõ oehalõ
15 tangagoe wolaoe chõoe. Ha niha ni'aloei razo Ndraono Gizeraëli? Ha niha nigohimõ? Asoe si no mate, landrindri si ha samboesamboea! Ba jamoe'asiwai hoehoeo andrõ chõ- 16
da Jehowa, jamoefaigi, jamoefatoenõ hoehoeogoe chõoe ba jamoe'ohe ba lala.

III. Ba me no i'o'ozoei wehedenia 17
andrõ chõ Zaoelo Dawido, ba imane Saoelo: Hadia, tenga lioe da'õ, ja'oegõ, onogoe Dawido? Ba mege'-
ege sibai Zaoelo. Ba imane chõ Da- 18
wido: Satoelõ ndra'oegõ moroi chõgoe: si sõchi nilaoemõ chõgoe, ba si lõ sõchi nilaoegoe chõoe. Ba no 19
õnõnõ na ma'õchõ zi sõchi andrõ nilaoemõ chõgoe, me lõ õboenoe ndra'o, he wa'ae no ibe'e ba dangaoe ndra'odo Jehowa. Na so zi 20
fachamõ chõ nemalinia, ba hadia, ifofanõ manõ lõ ilaoe chõnia? Ba isoelõni dania chõoe si sõchi zi sõchi andrõ, nilaoemõ chõgoe ma'õchõ andre. Ba hiza aboto sa'ae ba dõ- 21
dõgoe wa razo dania ndra'oegõ, awõ wa ba dangaoe aro dania wa'arazo andrõ ba Ndraono Gizeraëli. *(F. 23, 17).* Ba ae ba hõloe chõgoe chõ 22
Jehowa, fa bõi õhori nga'õtõgoe ba fa bõi õse'e dõigoe ba niwama. Ba 23
fahõloe Dawido chõ Zaoelo, ba ifoeli ia ba chõra Saoelo; ba Dawido ba awõnia, ba mõi mijawa ba zoezoe hili.

FAZA 25.

I. Fa'amate Zamoeëli. Ifatenge zinenge Dawido chõ Nabalo andrõ, ba i'o'aja ia Nabalo. II. Ifaondragõ Dawido Abigaila andrõ. III. I'alõsi wõnoe Dawido hoehoeonia andrõ, hoehoeo zoneche. IV. Fa'amate Nabalo. Ihalõ Abigaila Dawido.

I. Ba mate Zamoeëli, ba oewoelo 1
Ndraono Gizeraëli fefoe, ba wange'esi ja'ia, ba lako'o ia ba ngai nomonia ba Rama. Ba maoso Dawido, mõi ia misi tooe ba danõ si
mate Ma'ono *(F. 28, 3).* Ba so ba 2
Ma'ono andrõ niha seboea ana'a ba ba Garemeli so goerifõnia; 3000 nga'eoe chõnia mbiribiri ba 1000 nga'eoe nambi. Ba mogoeti boe mbiribirinia ia ba Garemeli, me

3 loeo da'õ. Ba tõi niha andrõ, ba Nabalo, ba tõi wo'omonia, ba Abigaila. Ira alawe sotõdõ ba si sõchi bawa, ba ira matoea andrõ, ba no safaito ba si lõ sõchi; ma'oewoe
4 Galebi ia. Ba me irongo Dawido, ba danõ si mate, mogoeti boe mbi-
5 ribiri Nabalo, ba dafoeloe ifatenge ono matoea, imane chõra: Mi'ae misi jawa ba Garemeli chõ Nabalo,
6 mi'owai ia chõgoe, ba mimane chõ ga'agoe andrõ: Sohahaoe tõdõ ndra'-oegõ, ba ba zi samba omo ja'ami, ba lõ hadia ia, ba he ba zi so chõoe
7 fefoe. Ba no oerongo, wa sogoeti boe mbiribiri ami. Ba me no ba ngaima mege sosó goebalo andrõ chõoe, me lõ ni'o'ajama ja'ira ba me lõ si taja hadia ia chõra, gõtõ
8 we'asora ba Garemeli, — sofoe manõ ba nono matoea andrõ chõoe, ba la'ombacha'õ chõoe — ba hana na õ'eboea'õ dõdõoe ba nono matoea andre; noa sa ba mbawa si sõchi mõiga chõoe! Ba be'e ba zawoe-joemõ andrõ ba chõ nonooe Dawido
9 hadia zi tola õ'efasi! Ba me laroegi sinenge Dawido andrõ, ba ahori lafa'ema niwa'õ Dawido, ba
10 labase'õ loealoea. Ba imane Nabalo ba zinenge Dawido andrõ: Ha niha Dawido andrõ? ha niha nono Giza'i? Lõ'õ sa ambõ ma'õchó zawoejoe soloi chõ zochõ ja'ira!
11 Hadia, oebe'e ba niha si lõ oe'ila na'i heza moroi ira roti andrõ chõgoe ba agoe chõgoe ba oerifõgoe andrõ, nitabagoe, õ zogoeti andrõ
12 chõgoe? Ba maoso zinenge Dawido andrõ, mangawoeli ira ba ahori la'ombacha'õ chõ Dawido da'õ no
13 mege. Ba imane Dawido ba nawõnia andrõ: Dozi ami, ba mi'ani'õli! Ba mani'õli ira fefoe. Ba ibe'e gõi ba mbõbõ taloenia zi'õlinia Dawido, ba mofanõ ira, Dawido zolohe, mato 400 ira; ba 200 zi torõi, awõ gamagama.
14 II. **Ba** barõ õ, ba i'ombacha'õ ono matoea samõsa chõ Abigaila, fo'omo Nabalo, imane: Hiza, no ifatenge zinenge Dawido, moroi ba danõ si mate, ba wangowai sochõ ja'ita, ba no ihangõi ira. Ba ja'ira 15 andrõ, ba no si sõchi si'ai tõdõ chõda; lõ moe'o'aja ndra'aga ba lõ irai taja chõma hadia ia, na soga ba danõ, gõtõ wanõrõima sahatõ chõra. No timba gõli kara ira chõ- 16 ma, gõtõ wokoebaloima biribiri ba ngaira. Andrõ era'era tõdõoe, he 17 õwisa wolaoe iada'e, noa sa la'etoe'õ hoekoe, ba wamakiko sochõ ja'ita, fabaja soroijomonia fefoe; ba ja'ia, ba si no tõra fa'afaito, tebai fahoehoeo ita chõnia. Ba i'aliogõ Abi- 18 gaila, ihalõ zi 200 ngawoea roti ba domboea nahia agoe ba lima nga'eoe biribiri si no moe'asiwai, ba lima hinaoja bõra nifakoë, ba 200 ngamohi boea nagoe sokõli ba 200 nga'õrõ koee mboea ara, ifa'anõ ba hoeloe galide, ba imane 19 ba nono matoea andrõ chõnia: Mi'owaõwaõ, oe'o'õ ami dania. Ba lõ'õ sa i'ombacha'õ chõ wo'omonia Nabalo. Ba fakoedo ia ba hoeloe 20 galide. Ba me isawa mitooe, ba zi toba'a hili, ba hiza moroi jawa Dawido ba awõnia andrõ, faondra ira, Ba no imane dõdõnia Dawido: Hiza, 21 fefoe hadia ia gochõta niha andrõ, ba no oefaigifaigi, ba danõ si mate, saoha gõlõgoe, tobali lõ irai taja hadia ia motõi chõnia: ba no isoelõni chõgoe si lõ sõchi zi sõchi andrõ! Jamoelaoe chõ Dawido Lo- 22 walangi, na oesaigõ irege moloeo mahemoloe zi kiõini bagolõ, si so chõnia, fefoe!

III. **Ba** me i'ila Dawido Abigaila, 23 ba mõi ia tooe moroi ba hoeloe galide, ifalõgoe tooe ia ba danõ, fõna Dawido, ira'oe gahenia, imane: He 24 Toea, ja'odo zi so sala andrõ! Ena'õ na tola moehede chõoe zawoejoemõ andre, ba ena'õ na õfondrondrongo niwa'õnia! Ena'õ na i'ositengagõ 25 zochõ ja'o niha si lõ ngaroro andrõ, Nabalo andrõ; i'ohia'õ sa'ae dõinia:

Nabalo (sowõhõ mowa) dõinia, ba no fahõna chõnia wa'owõhõ mowa: ba ja'odo andre, sawoejoemõ, ba lõ ni'ilagoe zinengemõ, nifatengeoe a-
26 ndrõ. Ba ija'e, ja'oegõ Toea, ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa ba ba wa'adoehoe wa'aoerimõ, ja'oegõ andrõ, nitaha Jehowa tanga, fa bõi mamoenoe niha ndra'oegõ ba fa bõi õhalõ tangaoe wangorifi ja'oegõ: hiza, hana na nifalawãlawã chõ Nabalo andrõ zi fa'oedoe chõoe, fabaja sangaloei famoenoemõ, ja'oegõ
27 Toea! Ba hiza, ame'ela andrõ, ni'ohe zawoejoemõ chõoe, ja'oegõ Toea, ba õbe'e ba nono matoea a-
28 ndrõ, awõoe fao heza mõi'õ. Efa'õ chõ zawoejoemõ andre lalõ andrõ, me si lõ teboelõ [razo] dania nga'õtõoe ibe'e Jehowa, ja'oegõ Toea, me no fanoewõ chõ Jehowa nilaoemõ ba me lõ faloecha chõoe zi lõ
29 atoelõ, sagõtõ ja'oegõ. Na so zi maoso solohi ja'oegõ ba sangaloei famoenoe ja'oegõ, ba ja nifarahoegõ ba ngambõbõ zaoeri chõ Lowalangioe, Jehowa, nosooe, ja'oegõ Toea ba noso zi fa'oedoe chõoe andrõ,
30 ba jamoefazaoemba riboribo! Ba na ifatõrõ dania chõoe Jehowa nifaboe'oenia chõoe si sõchi, ja'oegõ Toea, ba na ifataro ndra'oegõ razo Ndraono Gizeraëli: *(Sam. II. 5, 2)*:
31 ba lõ tobali fangala chõoe, ba lõ tobali tandrawa, wa no adoewa ndro zi lõ horõ õbe'e, wa no õhalõ tangaoe wangorifi ja'oegõ, ja'oegõ Toea. Ba na itolo'õ dania Jehowa, ja'oegõ Toea, ba tõrõ tõdõoe za-
32 woejoemõ andre. Ba imane Dawido chõ Abigaila: Nisoeno Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, samatenge ja'oegõ ba wamaondragõ ja'o,
33 ba nisoeno wa'onechemõ andrõ, nisoeno ndra'oegõ, ja'oegõ si no manaha tangagoe ma'õchõ, fa bõi mamoenoe niha ndra'odo, fa bõi oehalõ
34 tangagoe, wangorifi ja'o! Ba ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, si no manaha tangagoe, fa bõi oeboenoe ndra'oegõ: na lõ õta'ita'i mena'õ wamaondragõ ja'odo, ba irege moloeo mahemoloe, ba lõ tosai ena'õ chõ Nabalo zi kiõini bagolõ. Ba ihalõ 35
Dawido ni'ohe Abigaila chõnia, ba imane chõnia: Foeli'õ ba chõmi, bõi boesi dõdõoe. Hiza oe'o'õ niwa'õoe ba no so ba dõdõgoe ndra'oegõ!

IV. **Ba** me iroegi chõra, chõ Na- 36
balo, Abigaila, ba hiza gowoeloa chõnia jomo, timba gowoeloa chõ razo. Ba somoeso tõdõ Nabalo ba no maboe sibai ia. Ba ma'ifoe lõ hedehede Abigaila chõnia, irege moloeo. Ba ba zangoehoelõ wongi, 37
me no dõhõ wemaboe Nabalo, ba itoenõ chõnia da'õ no mege fo'omonia. Ba mate bacha dõdõnia, tobali hoelõ gara. Ba so mato foeloe 38
bongi, ba ibõzi Nabalo Jehowa, ba mate ia. Ba me irongo Dawido no 39
mate Nabalo, ba imane: Nisoeno Jehowa, si no molaoe balõ wango'aja ja'o andrõ chõ Nabalo ba si no manaha tanga genoninia andre, fa bõi ilaoe zi lõ atoelõ; ba no ifoeli ifatõrõ chõ Nabalo zi lõ sõchi andrõ nilaoenia! Ba ifatenge Dawido, isofoe Abigaila, ba wangai ja'ia. Ba me laroegi Abigaila, ba 40
Garemeli, ba fahoehoeo ira chõnia, lamane: Dawido zamatenge ja'aga chõoe, ba wangai ja'oegõ, ena'õ fo'omonia ndra'oegõ. Ba maoso ia 41
ba ifalõgoe tooe ia ba danõ, ba imane: Hiza, no ngoningoni zawoejoemõ andre, iwa'õ, ba wanasai ahe zinenge zochõ ja'o! Ba maoso Abi- 42
gaila, i'aliogõ, fakoedo ia ba hoeloe galidenia ba si manõ nono alawe andrõ chõnia, dalima, awõawõnia fao. I'o'õ zinenge Dawido andrõ ba tobali fo'omo Dawido ia. Ba Ahinoa 43
andrõ, ba no ba Jezere'eli ihalõ Dawido; ba fo'omo Dawido ira, daroea, ira, ifakaeroea. Ba Michala andrõ, 44
ono Zaoelo, fo'omo Dawido, ba no ibe'e Saoelo chõ Walati, ono La'isi, banoea Galimo. *(Sam. II. 3, 15)*.

FAZA 26.

I. Itohoegõ igohi Dawido Saoelo ba ifoeli ihachõsi tõdõ Zaoelo Dawido. II. Fehede Dawido chõ ndra Abineri Saoelo. III. Ifaboe'oe Saoelo, lõ'õ sa'ae igohi Dawido.

(Faigi gõi Faz. 24.)

1 I. **B**a mõi chõ Zaoelo ba Gibea mbanoea Zifi andrõ, lamane: Hadia, tenga ba hili Hachila, ba zinga danõ si mate andrõ, ibinibini'õ ia Dawido? *(F. 23, 19. Sin. 54, 2).*
2 Ba maoso Zaoelo, 3000 i'ohe sabõlõ, nitoetoejoe ba Ndraono Gizeraëli, ba lasawa misi tooe danõ si mate Sifi, ba wangaloei Dawido ba da'õ.
3 Ba ba hili Hachila tebato Zaoelo, ba zinga danõ si mate, ba ngai lala; ba Dawido, ba no i'iagõ danõ si mate. Ba me irongo, no iroegi danõ si mate andrõ Saoelo wolohi
4 ja'ia, ba ifatenge zamaoeze, ba irongo, wa si ndroehoe no so Zaoelo.
5 Ba maoso Dawido, isawa zi tebato Saoelo. *(F. 14, 50; 17, 55).* Ba me i'ila naha andrõ, solombase Saoelo, awõ goemandra andrõ chõnia, Abineri, ono Neri — bacha barõ gõli koereta mõrõ Zaoelo, ba no lafa-
6 soei ia wemõrõ awõnia andrõ —, ba imane Dawido chõ Ndrawa Cheti andrõ, Ahimelechi, ba chõ Gabiza'i, ono Zeroeja, talifoesõ Joabi: Ha niha zi mõi awõgoe mitooe chõ Zaoelo ba golombasewa? Ba imane Abiza'i: Ja'o zi mõi awõoe mitooe!
7 Ba me no laroegi ira Dawido Abiza'i, ba zi bongi, ba hiza Zaoelo, no mõrõ bacha barõ gõli koereta, ba no moetaroe'õ ba danõ dohonia, tánõ ba hõgõnia, ba Abineri
8 ba sato, ba no lafasoei ia. Ba imane Abiza'i chõ Dawido: No ibe'e ba dangaoe nemalioe andrõ Lowalangi ma'õchõ: ba da'oetandro ia ba danõ toho andrõ, ha samoeza, alacha lõ mendroea. *(Sam. II. 16,*
9 *9).* Ba imane Dawido chõ Gabiza'i: Bõi boenoe ia, ha niha sa zi no mombambaja nibajoini Jehowa lõ fotoe? Ba imane na Dawido: Ba 10
wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa! Lõ zi lõ mate ia, ma ibõzi ia Jehowa ba iroegi manõ bawa wa'amatenia, ba ma zoei ba wasoewõta tekiko ia. *(F. 28, 10; 24, 13).* Jamoetimba ndra'o 11
Jehowa, fa bõi oebabaja nibajoini Jehowa! Ba halõ doho andrõ tánõ ba hõgõnia, awõ mako nidanõ chõnia, ba mofanõ ita. Ba i'ohe 12
sa'ae doho andrõ, awõ mako nidanõ, si so tánõ ba hõgõ Zaoelo, Dawido, ba lalaoe mofanõ, lõ sangila ja'ira, lõ sanehe, lõ si tokea; no ahori mõrõ ira, me no ihawoei ira femõrõ sabõlõbõlõ si oroi Jehowa. *(Moz. I. 2, 21; 15, 12).*

II. **B**a mõi mijefo Dawido, iagõ 13
zarõoe ma'ifoe, zoezoe hili, tobali arõoe gotaloeara. Ba moe'ao ia ba 14
zato andrõ, ba chõ Gabineri, ono Neri, imane: Hadia, lõ õtema li, Abineri? Ba imane Abineri: Ha
niha ndra'oegõ, si'ao chõ razo? Ba 15
imane Dawido chõ Gabineri: No sabõlõ ndra'oegõ ae; ha niha zi fagõlõgõlõ chõoe ba Ndraono Gizeraëli? — ba hana wa lõ õfaigifaigi zochõ ja'oegõ, razo? Noa sa iroegi sanoewõ, ba wamoenoe sochõ ja'-
oegõ andrõ, razo? Tenga si sõchi 16
wolaoemõ andrõ. Faja wa no saoeri Jehowa, na tenga si mate ami ena'õ, me lõ nifaigifaigimi sochõ ja'ami andrõ, nibajoini Jehowa! Ba faigi heza so doho razo ba heza so mako nidanõ andrõ, si so tánõ ba hõgõnia mege! Ba irongo Saoelo, wa li 17
Dawido da'õ, ba imane: Hadia, tenga lioe da'õ, ja'oegõ onogoe Dawido? Ba imane Dawido: Ja'ia,
sochõ ja'o, razo! ba imane na: Hana 18
wa igohi zawoejoenia andre sochõ ja'o? Hadia horõgoe atõ, hadia zi lõ sõchi chõgoe? Ba ena'õ na ifo- 19
ndrondrongo iada'e sochõ ja'o razo niwa'õ zawoejoenia andre! Hadia, Jehowa zamarooe ja'oegõ ba wa'oedoesa chõgoe, ba da lafa'ago'õ chõnia zoemange; ba na niha zamarooe

ja'oegõ, ba ni'elifi fõna Jehowa, me no sanibo ja'odo maõchõ, fa bõi mo'oeracha ndra'o ba nibe'e Jehowa, me lawa'õ : Laboe'õgõ, fosoemange Lowalangi bõ'õ ! Ba bõi mowõi ba danõ ndrogoe ba zi no arõoe aefa chõ Jehowa, me no mõi razo Ndraono Gizeraëli, ba wangaloei famoenoe ja'o, si mane na lagohi manoe danõ ba hili misa ! Ba imane Saoelo : Horõgoe da'õ, foeli'õ, ja'oegõ, onogoe Dawido, lõ'õ sa'ae oefakao'õ, soelõ wa no eboea mbõli nosogoe õwa'õ. Oe'ila sa'ae, no nifolaoe zambõ tõdõ wolaoegoe ba no eboea sibai horõgoe ! Ba itema linia Dawido, imane : Ba jã'e doho razo ; jamõi mijefo ba da'e zamõsa, ba wangai ja'ia. Ba Jehowa zanoelõni ba zamõsana fa'atoelõnia ba fa lõ farõi ; noa sa ibe'e ba dangagoe ndra'oegõ Jehowa, ma'õchõ, ba lõ edõnado oehalõ tangagoe wamoenoe nibajoini Jehowa. Ba si mane fa'eboea mbõli nosooe chõgoe ma'õchõ, ja si manõ wa'eboea mbõli nosogoe chõ Jehowa, ba jamoe'efa'õ ndra'o ba wa'atosasa fefoe ! Ba imane Saoelo chõ Dawido : Ja'ahowoe ndra'oegõ, onogoe Dawido : õfaloea dania ba si mõna ndra'oegõ ! Ba mofanõ Dawido ba ifoeli ia ba chõra Saoelo.

FAZA 27.

I. Moloi zoei Dawido, isawa Nachisi. Ibe'e chõnia Zikelagi Achisi. II. Manoewõnoewõ Dawido, gõtõ we'asonia ba da'õ.

1 Ba imane dõdõnia Dawido : Samoeza ma'õchõ dania, ba mate sa atõ ndra'o ba danga Zaoelo ; si sõchinia, na moloi ndra'o, na oesawa danõ Ndrawa Wilisiti, ba ibato mõtõ Saoelo wangaloei ja'o ba danõ Ndraono Gizeraëli ma'asagõrõ ; ba 2 tobali aefa ndra'o ba dangania. Ba maoso Dawido, awõ zi 600 niha andrõ, si fao chõnia, lasawa Nachisi andrõ, ono Ma'ochi, razo Gata. *(F. 21, 11. Raz. I. 2, 39).* Ba chõ Na- 3 chisi ba Gata i'iagõ Dawido ba awõnia andrõ, awõ zoroijomora fefoe ; fao gõi wo'omo Dawido andrõ, si domboea : Ahinoa, banoea Jezere'eli ba Abigaila, lacha Nabalo andrõ, banoea Garemeli. *(F. 25, 40-43).* Ba me te'ombacha'õ chõ Zaoelo, 4 no isawa Gata Dawido, ba ibato Saoelo wangaloei ja'ia. Ba imane 5 Dawido chõ Nachisi : Na eboea atõ dõdõoe chõgoe, ba te õtoetoeroe chõgoe naha samboea, ba mbanoea ba danõ, heza oe'iagõ ; hadia sa wa i'iagõ ngaimõ sawoejoemõ andre, ba mbanoea seboea andre ? Ba 6 itoetoeroe chõnia Zikelagi Achisi, me loeo da'õ ; ba tobali banoea razo mado Joeda Zikelagi andrõ, iroegi ma'õchõ andre. *(Jos. 15, 31. Sangoehoek. 1, 19).* Ba fa'ara Dawido ba 7 danõ Ndrawa Wilisiti, ba õfa wawa tõra dõfi.

II. Ba mõi misi jawa Dawido, 8 i'ohe nawõnia andrõ, ba lasoewõ mbanoea Gesoeri andrõ ba Iraono Girisi ba Iraono Gameleki ; da'õ zowanoea ba danõ andrõ, i'otarai Delama, noemalõ ba Zoeri ba ba danõ Miseraji mitooe. Ba na isoe- 9 wõ mbanoea da'õ Dawido, ba lõ isaigõ, he ira matoea, ba he ira alawe, ahori iboenoe ; ba biribiri ba sawi ba kalide ba ondra, fabaja gamagama, ba i'ohe, ba ifoeli ia chõ Nachisi. Ba na isofoe Achisi : Heza 10 mõi ami manoewõ ma'õchõ ? ba imane Dawido : Ba danõ mado Joeda, tánõ raja ; ba ma : Ba ndraono Jerame'eli, tánõ raja ; ba ma zoei : Ba ma'oewoe Geni, tánõ raja. Ba 11 samõsa lõ i'orifi Dawido, he ira matoea, ba he ira alawe, lõ ifa'amõi ba Gata, imane dõdõnia : Ma dania mõi ira sasi, ma la'ombacha'õ : Da'õ nilaoe Dawido ! Si manõ wolaoelaoenia, gõtõ we'asonia ba danõ Ndrawa Wilisiti. Ba fadoehoe dõdõ 12 Nachisi chõ Dawido, imane : No abõoe dõinia ba niwara, Iraono Gi-

zeraëli, ba lõ teboelõ ia ba da'e enonigoe. *(Moz. I. 34, 30. Moz. II. 5, 21).*

FAZA 28.

I. Ifakaoni'õ mbechoe Saoelo, ba wasoewõta ba Ndrawa Wilisiti. II. Oroma mbechoe Zamoeëli ba tokea sibai Zaoelo ba ni'ombacha'õnia.

1 I. **Ba** me loeo da'õ, ba owoelo Ndrawa Wilisiti, ba wanoewõ Iraono Gizeraëli. Ba imane Achisi chõ Dawido: Bõi zi lõ aboto ba dõdõoe, wa chõgoe fao ndra'oegõ, fabaja 2 banoeaoe andrõ, ba wanoewõ. Ba itema li Nachisi Dawido, imane: Laoe, õ'ila sa dania wolaoe zawoejoemõ andre! Ba imane Achisi chõ Dawido: Ba laoe, ba oefataro samaigimaigi ja'o ndra'oegõ, gõtõ 3 wa'anaoe nosogoe. Ba Samoeëli, ba no mate; ba no la'e'esi ia Iraono Gizeraëli fefoe, ba no lako'o ia, ba Rama. Ba no ifofanõ zogaoni bechoe ba si faeta Saoelo, no iheta ba danõ. 4 *(F. 25, 1. Moz. II. 22, 17).* Ba owoelo sa'ae Ndrawa Wilisiti ba laroegi Zoenema, ba da'õ tebato ira. Ba i'owoeloi gõi Ndraono Gizeraëli fefoe Saoelo, ba ba hili Giliboa te- 5 bato da'õ. Ba me i'ila golombasewa Ndrawa Wilisiti Saoelo, ba ata'oe 6 ia, manizinizi bacha dõdõnia. Ba manofoe chõ Jehowa Zaoelo, ba lõ itema linia Jehowa, he ba wangifi, ba he ba „Oerimi" andrõ, ba he ba zama'ele'õ, *(Moz. II. 28, 30. F. 14.* 7 *37; 23, 9).* Ba imane Saoelo ba nawõnia: Mi'aloei chõgoe ndra alawe si so elemoe, ba wogaoni bechoe, ena'õ mõido chõnia, ba wanofoe chõnia. Ba lamane awõnia andrõ: Ba Gendroro so ndra alawe, si so elemoe ba wogaoni bechoe. *(Hal.* 8 *zin. 16, 16).* Ba ibini'õ Saoelo, wa ja'ia, noecha bõ'õ i'onoecha ba mõi ia, ba daroea nawõnia fao. Ba ba zi bongi mõi ira jomo ba ndra alawe andrõ. Ba imane Saoelo: Eta'õ chõgoe ba gelemoe ba wogaoni bechoe andrõ ba kaoni chõgoe nitõtõigoe tõi chõoe. Ba imane chõnia 9 ira alawe andrõ: No õrongo ae nilaoe Zaoelo, wa no ihori ba danõ zogaoni bechoe, awõ zi faeta, ba hana wa õlaoe dandrawa chõgoe, ba wamoenoe ja'odo? Ba mõi ba 10 hõloe chõnia Zaoelo chõ Jehowa, imane: Faja wa no saoeri Jehowa, na tebe'e horõoe dania da'õ! Ba 11 imane ira alawe andrõ: Ha niha nikaonigoe chõoe? Ba imane: Samoeëli kaoni chõgoe. Ba me i'ila 12 Zamoeëli ira alawe andrõ, ba moe'ira'ira ia. Ba imane chõ Zaoelo: Hana wa no õlimodo? Saoelo ndra'oegõ! Ba imane chõnia razo: Bõi 13 boesi dõdõoe: hadia ni'ilaoe? Ba imane ira alawe andrõ chõ Zaoelo: Bechoe oe'ila moroi tooe, barõ danõ. Ba imane chõnia: He wisa ia 14 wamaigioe ja'ia? Ba imane: Niha satoea zi mõi jawa, baroe seboea mbaroenia. Ba aboto ba dõdõ Zaoelo, wa Samoeëli, ba ifalõgoe tooe ia ba danõ, mangaloeloe.

II. **Ba** imane Samoeëli chõ Zaoe- 15 lo: Hana wa õboesi dõdõgoe wamakaoni'õ ja'odo? Ba imane Saoelo: No tasasa sibai ndra'o. Lasoewõ ndra'odo Dawa Wilisiti, ba no iheta ia chõgoe Lowalangi, lõ'õ sa'ae itema ligoe, he ba zamae'le'õ, ba he ba wangifi, ba andrõ oefakaoni'õ ndra'oegõ, ena'õ õ'ombacha'õ chõgoe he oewisa. Ba imane Samoeëli: Ba ha- 16 dia wa õsofoe chõgoe, me no iheta ia chõoe Jehowa, ba me no tobali si fa'oedoe chõoe? No ifatõrõ chõoe 17 Jehowa nifawa'õgõnia chõoe chõgoe no: no iheta chõoe dadaoma wa-' asalawa ba no ibe'e ba mbõ'õ, chõ Dawido andrõ ibe'e. Me no lõ ni'- 18 o'õmõ oroisa Jehowa, ba me lõ nifatõrõoe fõnoenia andrõ sabõlõbõlõ ba Ndraono Gamaleki, andrõ ilaoe chõoe zi manõ Jehowa, ma'õchõ. *(F. 15, 18. 19).* Ifarahoegõ ami Ndraono 19 Gizeraëli, wame'e ba danga Ndrawa Wilisiti; mahemoloe a mate ndra'oe-

gõ, fabaja onooe. Ba he sabõlõ Ndraono Gizeraëli andrõ, ba ibe'e ba danga Ndrawa Wilisiti Jehowa.
20 Ba alaoe tooe ba danõ Zaoelo, ba wa'atokea, adõlõ manõ tooe ba danõ. Ihawoei ia fa'ata'oe sabõlõbõlõ ba niŵa'õ Zamoeëli andrõ; ba noa sa'ae si lõ dõladõla ia, me no ma'õma'õchõ menewi ba sara wongi lõ si
21 manga ia. Ba mõi chõ Zaoelo ndra alawe andrõ, ba me i'ila, wa no si tokea sibai ia, ba imane chõnia: Hiza, no ifondrondrongo lioe enonioe andre, ba no oe'ositengagõ manõ nosogoe, wolo'õ somasi'õ, ni-
22 ŵa'õoe chõgoe. Ba õ'o'õ sa'ae gõi niŵa'õ genonioe andre chõoe. Da'oehalõ chõoe zambawa roti, ba õ'ã, ena'õ abe'e ndra'oegõ, ba wanga-
23 woeli. Ba lõ edõna ia, imane: Lõ mangado! Ba me laforege ira awõnia ba ira alawe andrõ, ba i'o'õ niŵa'õra, maoso ia ba zalo ba moeda-
24 dao ba gaso. Ba no so barõ mbatõ ndra alawe andrõ nono zaŵi niboela; ba igõsõ itaba, ba ihalõ hamo, ifa-
25 roeka ba ibali'õ koee. Ba ifa'oli chõ ndra Saoelo awõnia, ba me no manga ira, ba maoso ira mofanõ, ba zi bongi andrõ.

FAZA 29.

I. Laŵa'õ wamofanõ Dawido salawa Ndrawa Willisiti. II. Ifofanõ ia Achisi, he ŵa'ae aboea chõ Nachisi.

1 I. **Ba** la'owoeloi zabõlõ chõra fefoe Dawa Wilisiti ba Afeki, ba ba zinga goemboe nidanõ ba Jezere'eli tebato Ndraono Gizeraëli. *(F. 4, 1).*
2 Ba me so zalawa Ndrawa Wilisiti, me la'ohe ngaotoe chõra, awõ ngahõnõ chõra ba me so gõi moroi foeri Dawido ba awõnia andrõ, awõ
3 Nachisi, ba lamane salawa Ndrawa Wilisiti: Hadia lawai niha Heberaio andrõ? Ba imane Achisi ba zalawa Ndrawa Wilisiti: Dawido da'õ, si so chõ Zaoelo mege, Saoelo razo Ndraono Gizeraëli, no mendroea fache ia chõgoe, ba i'otarai loeo da'õ, me isawa ndra'o, irege ma'õchõ, ba lõ ni'ilagoe hadia ia [zi sala] chõnia. Ba mofõnoe chõ- 4
nia zalawa Ndrawa Wilisiti, ba lamane chõnia: Fatenge mangawoeli niha andrõ! Jamoefoeli ia ba nahania andrõ, niŵa'õoe chõnia, bõi fao ia chõda ba wanoewõ, fa bõi i'ã mbõlida ba wanoewõ andrõ. Hadia zi sõchi bõli wa'eboea dõdõ zochõ ja'ia chõnia, moroi ba hõgõ mbanoeada andre? Hadia, tenga 5
ja'ia Dawido andrõ, nisoenora no andrõ, me manari, me lamane: „Ngahõnõ niboenoe Zaoelo, ba no ba ngafoeloe ngahõnõ niboenoe Dawido?" *(F. 18, 7).*

II. **Ba** ifakaoni'õ Dawido Achisi, 6
ba imane chõnia: Faja wa no saoeri Jehowa, na tenga sadõlõ tõdõ ndra'oegõ, ba somasi ndra'o, na awõawõgoe ndra'oegõ ba wanoewõ, lõ'õ sa ni'ilagoe chõoe si lõ atoelõ, i'otarai me õsawa ndra'o, iroegi ma'õchõ andre: — ba salawa bõ'õ andrõ, ba lõ omasi ira ndra'oegõ.
Ba foeli'õ, ja lõ hadia ia chõoe, fa 7
bõi õlaoe hadia ia zi fatoewoe ba zalawa Ndrawa Wilisiti andrõ. Ba 8
imane Dawido chõ Nachisi: Ba hadia horõgoe? hadia, ni'ilaoe chõ zawoejoemõ andre, i'otarai me mõido enonioe, iroegi ma'õchõ andre, wa lõ mõido fasoewõ ba nemali razo sochõ ja'odo? Ba itema 9
li Dawido Achisi, imane chõnia: Oe'ila sa, wa no somasi ndra'o ndra'oegõ, si mane mala'ika Lowalangi: ha salawa Ndrawa Wilisiti zangoema'õ: lõ tola mõi ia awõda ba wanoewõ! *(Sam. II. 19, 28).* Ba 10
mahemoloe, ba faoso, awõ mbanoea zochõ ja'oegõ, si fao chõoe mege, me so'õ, mihoelõ sibai wongi, ba mifoeli ami ba nahami andrõ, niŵa'õgoe chõmi, ba bõi mamaoedoe dõdõoe chõgoe, omasido sa ndra'oegõ, — mifaoso, si hoelõ si'ai wongi mahemoloe, ena'õ na moloeo

11 sibai mangefa ami. Ba mangoewoeli sa'ae ba danõ Ndrawa Wilisiti Dawido ba awõnia andrõ, lahoelõ wongi. Ba lasawa misi jawa Jezere'eli Dawa Wilisiti.

FAZA 30.

I. No moedoedoegõ Zikelagi, me iroegi Dawido. II. Ilaoe ba Ndraono Gamaleki ba i'ohe mangawoeli niraboe andrõ. III. Lafaosa niraboe andrõ. Mamoeala Dawido ba zi fahoewoe chõnia.

1 I. **Ba** doea wongi, ba laroegi Zikelagi Dawido ba awõnia andrõ. Ba no lasoewõ danõ andrõ tánõ raja, fabaja Zikelagi, Iraono Gamaleki, no moraboe ira ba Zikelagi, ba no
2 latoenoe mbanoea. Ira alawe, ba ha niha zi so, he iraono, ba he satoea, ba no lara'oe; ba lõ'õ sa niboenoera, no la'ohe manõ, ba no mofanõ
3 ira. Ba me laroegi ira Dawido, ba no moetoenoe mbanoea, ba ira alawera ba onora matoea ba onora
4 alawe, ba no moe'ohe niraboe. Ba mege'ege sibai Dawido ba awõnia andrõ, irege tebai sa'ae mege'ege
5 ira. Ba fo'omo Dawido andrõ, si daroea, ba no moeraboe gõi: Ahinoa andrõ, banoea Jezere'eli, ba Abigaila, fo'omo Nabalo no, banoea
6 Garemeli. *(F. 25, 42. 43).* Ba aboe sibai dõdõ Dawido, me lateboe kara ia ena'õ sato, oi sa'ae afõchõ ba dõdõ zato fefoe nonora matoea ba onora alawe. Ba i'abe'e'õ dõdõnia ba chõ Lowalanginia Jehowa Dawido.

7 II. **Ba** imane Dawido chõ Gabiataro ere andrõ: Tema ohe chõgoe mbaroe ba doto andrõ! Ba ihalõ mbaroe ba doto andrõ Abiataro,
8 ibe'e chõ Dawido. *(F. 23. 9).* Ba isofoe chõ Jehowa Dawido, imane: Hadia, oegohi zanoewõ andrõ? Hadia oechamõ ira maõ? Ba imane chõnia Jehowa: Gohi ira! Lõ zi lõ õchamõ ira ba lõ zi lõ õ'orifi [niraboe andrõ]. Ba mõi Dawido, i'ohe
9 zi 600 niha andrõ, si so chõnia, ba laroegi ndraso Mbezori. Ba torõi foeri õsa. Ba itohoegõ wolohi sanoe- 10
wõ andrõ Dawido, awõ zi 400 niha andrõ; ba 200 zi torõi foeri, no erege dõdõ, ba lõ la'õtõ Mbezori andrõ. Ba lasõndra Ndrawa Miseraji, ba 11
lala, ba mbenoea, ba la'ohe chõ Dawido, ba labe'e õnia roti ba lafabadoegõ chõnia nidanõ, ba samba 12
sinaba koee nilaoe boea ara ba doea ngamohi boea nagoe sokõli labe'e õnia, ba ifoeli aoeri: noa sa tõloe ngaloeo ba tõloe mbongi lõ si manga ia ba lõ nibadoenia idanõ *(Sangoehoek. 15, 19).* Ba isofoe chõnia 13
Dawido, imane: Ha chõ ndra'oegõ ba heza õ'otarai? Ba imane: Ono matoea Dawa Miseraji ndra'odo, sawoejoe Ndraono Gamaleki. No irõido foeri sochõ ja'o, me mofõchõdo, tõloe bongi ma'õchõ. No 14
mõiga manoewõ ba danõ Ndrawa Gereti tánõ raja ba ba danõ mado Joeda ba ba danõ ma'oewoe Galebi, tánõ raja, ba no matoenoe Zikelagi. *(Sam. II. 8, 18. Jos. 14, 13).* Ba 15
imane chõnia Dawido: Hadia, õ'ohega ba zanoewõ andrõ? Ba imane: Ae ba hõloe chõgoe chõ Lowalangi, wa lõ õboenoedo, awõ wa lõ õfoeli ba danga zochõ ja'o ndra'odo, ba
oe'ohe ami ba zanoewõ andrõ. Ba 16
ifasao ira, ba hiza, ba no moezaewe ba danõ zanoewõ andrõ, mangamanga ira ba labadoebadoe hadia ia, timba nilaoe owasa, bõrõ niraboe andrõ fefoe, soja sibai, nihalõra ba danõ Ndrawa Wilisiti ba ba danõ mado Joeda. Ba ilaoe chõra 17
Dawido, i'otarai wa'amoloeo, noemalõ ba wa'abongi, ba iboenoe ira, tobali samõsa lõ soloi, ha õfa ngaotoe, ono matoea, si fakoedo ba hoeloe gondra, awai zoloi. Ba dozi 18
niraboe Ndraono Gamaleki, ba i'efa'õ Dawido; he fo'omonia andrõ, si domboea, ba i'efa'õ. Tobali lõ ha- 19
dia ia zi taja, he side'ide, ba he seboea, he niraboe andrõ [bõ'õnia]

ba he ono matoea ba he ono alawe, ba he hadia ia fefoe, niraboera: 20 ahori i'ohe mangawoeli Dawido. Ba lahalõ fefoe mbiribiri ba sawi, la'ohe chõnia. ba lamane: Ahoeloea Dawido da'õ!

21 III. **Ba** me iroegi Dawido zi 200 niha no mege, si no erege tõdõ mege, ba si tebai fao chõ Dawido, nirõira ba ndraso Mbezori andrõ, ba lafaondragõ Dawido ba awõnia andrõ, ba me ahatõ ndra Dawido, 22 ba la'owai. Ba hoemede niha si lõ sõchi ba si lõ ngararo, si fao chõ Dawido, lamane: Me lõ si fao ira chõda, ba lõ'õ gõi tabe'e chõra gahoeloea andrõ, nihalõda mangawoeli, ha fo'omo zamõsana ba iraononia: hana na la'ohe da'õ, ba acha mo- 23 fanõ ira. Ba imane Dawido: Bõi mimanõ, me no itolo ita Jehowa, me no irorogõ ita ba me no ibe'e ba dangada zanoewõ andrõ, si no 24 mameta'oe ja'ita! Ba ha niha gõi zamondrongo limi ba da'õ? Si mane tána ba zi mõi ba wasoewõta andrõ, si manõ gõi dania ba zi torõi foeri, awõ gamagama: nifagõlõgõlõ wamaosa chõra! — *(Moz. IV. 31, 27).* 25 Ba si manõmanõ dania, i'otarai loeo da'õ. Da'õ ifachoi ba ibe'e hoekoe ba Ndraono Gizeraëli, iroegi ma'õchõ 26 andre. Ba me no iroegi zoei Zikelagi Dawido, ba ihalõ õsa gahoeloea no mege, ba ifa'ohe'õ ba zalawa mado Joeda, si fahoewoe chõnia, imane chõra: Hiza chõmi mboeala, fõfõ niraboe zi fa'oedoe chõ Jeho- 27 wa! Ba ba Mbetiëli ifa'ohe'õ, ba ba Ramata, ba danõ tánõ raja, ba 28 ba Jatiri, ba ba Garara, ba ba Zi- 29 fimoti ba ba Esemoa, ba ba Garemeli ba ba mbanoea ma'oewoe Jerame'eli andrõ, ba ba mbanoea 30 ma'oewoe Geni, ba ba Horama, ba 31 ba Mborasa, ba ba Gatachi. Ba ba Heberona, ba ba mbanoea andrõ fefoe, nidõrõdõrõi Dawido ba awõnia andrõ mege.

FAZA 31.

I. Te'ala Ndraono Gizeraëli ba Ndrawa Wilisiti. Itaroe'õ chõnia zi'õli Saoelo. II. La'o'aja mbotonia Dawa Wilisiti, ba lahaogõ wogo'o ja'ia banoea Jabesi andrõ.

(A. 1–13: Nga'õt. I. 10, 1–12.)

I. **Ba** barõ õ, ba no lalaoe ba 1 Ndraono Gizeraëli Dawa Wilisiti, ba no moloi Ndraono Gizeraëli labe'e Dawa Wilisiti, ba hiza tooe ba danõ niboenoe, ba hili Giliboa. Ba lõ la- 2 bõhõli Dawa Wilisiti wolohi Saoelo ba ononia, ba laboenoe nono Zaoelo, Jonata ba Abinadabi ba Malichizoea. Ba laforege wasõndrata chõ 3 Zaoelo ba no la'ila ia si fafana õsa. Ba ata'oe sibai Zaoelo zi fafana andrõ. Ba imane Saoelo chõ zolohe 4 fangõnania: Sõbi wõdamõ ba fahõ ndra'odo, fa bõi mõi zi lõ moeboto andrõ, ba wango'aja ja'o! Ba lõ edõna zolohe fangõnania, ata'oe sibai ia. Ba itoejoe wõda Saoelo, itaroe'õ ba dõdõnia. *(Sangoehoek. 9, 54).* Ba me i'ila solohe fangõnania, 5 no mate Zaoelo, ba itaroe'õ gõi chõnia wõdania ba mate ba ngai Zaoelo. Tobali endronga mate ira, 6 me loeo da'õ, Saoelo ba ononia andrõ, si datõloe, ba solohe fangõnania. Ba me larongo Iraono Gize- 7 raëli ba zi tambai zalo'o andrõ ba jefo Joridano, no moloi Ndraono Gizeraëli ba no mate Zaoelo, fabaja iraononia andrõ, ba laheta ira jomo chõra, moloi. Ba so Ndrawa Wilisiti ba la'iagõ jomo chõra.

II. **Ba** mahemoloe õ, ba so Ndra- 8 wa Wilisiti, ba wangai gamagama niboenoe andrõ, ba hiza Zaoelo ba iraononia andrõ, si datõloe, ba hili Giliboa. Ba lataba mbaginia ba 9 laheta chõnia mbaroenia sabe'e, ba lafatenge [zinenge], sanõrõi tanõ Ndrawa Wilisiti, ba wanoeriaigõ toeria somoeso dõdõ andrõ ba nadoera ba ba niha sato. Ba fangõ- 10 na ba labe'e ba gosali Gasera ba botonia, ba latawi ba gõli kara ba

11 Mbetisana. Ba me larongo banoea Jabesi ba danõ Gileadi hadia nilaoe Ndrawa Wilisiti chõ Zaoelo, *(F. 11.*
12 *1–11)*, ba maoso zabõlõra fefoe, sara wongi ira ba lala, ba latagõ mboto Zaoelo ba boto ndraononia andrõ ba gõli kara ba Mbetisana; ba lafoeli ira ba Jabesi ba latoenoe ba da'õ, ba tõlara, ba lahalõ ba lako'o ba 13 mbõrõ manawa ba Jabesi, ba mamoni ba gõ ira, fitoe bongi wa'ara. *(Sam. II. 1, 12).*

Soera
ZAMOEËLI
SI SAMBOEA.

FAZA 1.

I. Irongo Dawido, wa no mate ndra Saoelo Jonata. II. Fa'aboe dõdõnia; iboenoe nono matoea andrõ, Iraono Gamaleki. III. Fange'esi Dawido ira Saoelo Jonata.

1 I. **M**e no mate Zaoelo ba me no mangawoeli Dawido moroi ba wolohi Iraono Gamaleki andrõ, ba
2 doea wonginia ba Zikelagi, — ba mahemoloe õ, ba hiza niha, samõsa, awõ Zaoelo mege, no isika noechania ba no ilaoe danõ ba hõgõnia. Ba me iroegi Dawido, ba ifalõgoe tooe ia ba danõ, mangaloeloe.
3 Ba imane chõnia Dawido: Heza õ'otarai ? Ba imane: Oe'otarai Ndraono Gizeraëli, fasoewõta a-
4 ndrõ. Ba imane chõnia Dawido: He wisa ? Ombacha'õ chõgoe. Ba imane: No moloi zabõlõ, ba wasoewõta andrõ ba no ato zi mate niboenoe: ba he Saoelo ba ononia
5 Jonata, ba no mate. Ba imane Dawido chõ nono matoea andrõ, sangombacha chõnia: Heza õrongo, wa no mate Zaoelo ba ononia Jo-
6 nata ? Ba imane ono matoea andrõ, sangombacha: Oeroegi hili Giliboa, lõ oedõnadõna, ba hiza Zaoelo, no itoendreheni ia ba dohonia, ba lõ aefa moroi foerinia goereta ba si fakoedo. *(Sam. I. 31, 1–3).* Ba iba- 7
li'õ ia foeri, ba me i'ila ndra'o, ba hoemede ia chõgoe, ba oemane: Oerongo ! Ba imane chõgoe: Ha 8
niha ndra'oegõ ? Ba oemane chõnia: Iraono Gamaleki ndra'odo. Ba ima- 9
ne chõgoe: Aine ba boenoe ndra'o, noa sa ihawoei ndra'o fechõlõchõlõ mbanoea, ba ma'ifoe lõ'õ na sa
saetoe nosogoe ! Ba oe'ondrasi ia, 10
oeboenoe ia, me no oe'ila lõ aoeri ia, bõrõ wa'ate'alania andrõ. Ba oehalõ zaemboenia, ba hõgõnia, ba tõla gasa ba mboelõchania, ba hiza, ba no oe'ohe chõoe, ja'oegõ Toea.

II. **B**a itoejoe noechania Dawido, 11
isika ba si manõ gõi nawõnia fefoe *(Moz. I. 37, 29);* ba aboe dõdõra ba 12
mege'ege ira ba mamoni ba gõ, irege bongi, ba chõ Zaoelo ba ba chõ nononia Jonata ba ba mbanoea Jehowa andrõ, ma'oewoe Gizeraëli, me no mate ira ba mbawa zi'õli. *(Sam. I. 31, 13).* Ba imane Dawido 13
chõ nono matoea andrõ, sangombacha chõnia: Ha banoea ndra'oegõ ? Ba imane: Ono zi fatewoe gana ndra'odo, Iraono Gamaleki. Ba ima- 14
ne chõnia Dawido: Ba hadia, ba lõ ata'oe'õ õhalõ tangaoe wamoenoe

nibajoini Jehowa andrõ? *(Sam. I. 24, 7).* Ba hoemede Dawido ba nawõnia, ono matoea, imane: Ae ba da'e ba boenoe ia! Ba i'õ'ötõ tooe ba mate. *(F. 4, 10. 12).* Ba imane na chõnia Dawido: Ba hoeloemõ sa so ndromõ! No beweoe zangetoe'õ hoekoemõ, me no õmane: No oeboenoe nibajoini Jehowa andrõ. *(Raz. I. 2, 23. 33).*

III. **B**a i'e'esi Zaoelo ba ononia Jonata Dawido, ba iŵa'õ, lafahaõ ma'oewoe Joeda, ba wange'esi andrõ; hiza, no moesoera ba „zoera zadõlõ tõdõ" andrõ, imane: *(A. 22; Jos. 10, 13).* „Famoadoemi, ja'ami Iraono Gizeraëli, ba no mate niboenoe ba hilimi! Alai wa'amate zabõlõ andrõ! Bõi mi'ombacha'õ ba Gata; bõi mifarongogõ ba newali Gasekalo, fa bõi omoeso dõdõ nono Ndrawa Wilisiti alawe, fa bõi ma'iki nono alawe ba niha si lõ moeboto. *(Mich. 1, 10. Sam. I. 18, 6).* Ja'ami hili Giliboa, bõi ja gõna ami namo ba he teoe, ja'ami benoea si falimo! Me no ba da'õ tetibo mbaloese zabõlõ, baloese Zaoelo andrõ, lõ moebajoini fanicha. *(Moz. IV. 15, 18–21).* Ba ndro niboenoe andrõ ba ba dawõ zabõlõ, ba lõ sabõda fana Jonata, ba lõ sangawoeli fõda Zaoelo, lõ ahoeloea. Saoelo ba Jonata, ba no faoma omasi ira nawõra ba no faoma eboea dõdõra chõ nawõra, me aoeri ira, ba no tenga gõi si fabali ba wa'amate; ja'ira andrõ, si no alio, moroi ba mojo ba si no abõlõ, moroi ba zingo. Ja'ami, ono Ndraono Gizeraëli alawe, mi'e'esi Zaoelo andrõ, si no mamonoecha ja'ami baroe loeo oengoe, somoeso dõdõmi, si no mamo'aja noechami aja ana'a! Alai wa'amate zabõlõ andrõ, me hino wasõndrata — Jonata andrõ, ba no mate niboenoe ba hilimi! Aboe dõdõgoe ndra'oegõ, ja'oegõ ga'agoe Jonata; no omasiõ ndra'oegõ chõgoe! Wa'omasigoe mege wa'omasimõ ndra'odo, moroi ba wa'omasi ndra alawe ndra matoea! Alai wa'amate zabõlõ andrõ ba fa'afoefoe wangaró andrõ ba wasõndrata!"

FAZA 2.

I. Tobali razo mado Joeda Dawido ba Heberona, ba lafataro razo gõi Eseba'ali, ba Mahana'i. II. Fasoewõ ira Dawido Eseba'ali. III. Fa'amate Gazaheli andrõ.

I. **A**efa da'õ, ba isofoe chõ Jehowa Dawido, imane: Hadia, mõido ba mbanoea Joeda heza? Ba imane chõnia Jehowa: Ae'e. Ba imane Dawido: Heza mbanoea mõido? Ba imane: Ba Heberona. *(Sam. I. 30, 8).* Ba mõi ba da'õ Dawido, awõ wo'omonia andrõ, si domboea, Ahinoa andrõ, banoea Jezere'eli ba Abigaila, lacha Nabalo andrõ, banoea Garemeli. *(Sam. I. 25, 42. 43).* Ba i'ohe gõi nawõnia andrõ Dawido, awõ zoroijomora fefoe, ba la'iagõ mbanoea andrõ si tefasoei Heberona. Ba so mado Joeda, ba labajoini razo ma'oewoe Joeda Dawido. Ba me la'ombacha'õ chõ Dawido, wa no lako'o Zaoelo banoea Jabesi ba danõ Gileadi, *(F. 5, 3. Sam. I. 16, 13; 31, 12),* ba ifatenge zinenge Dawido ba mbanoea Jabesi andrõ ba danõ Gileadi, imane chõra: Ja'ahowoe ami chõ Jehowa, me no mi'omasi'õ Zaoelo andrõ, sochõ ja'ami, ba me no miko'o ia! Ba jamoe'omasi'õ ami Jehowa ba bõi ja farõi chõmi, ba ja'odo gõi, ba oetolo ami, me no milaoe da'õ. Ba iada'e, ba bõi mi'ata'oefi hadia ia, ja sabõlõ ami. Noa sa mate Zaoelo andrõ, sochõ ja'ami mege, ba noa gõi labajoini razora ndra'odo ma'oewoe Joeda. Ba ihalõ Eseba'ali andrõ, ono Zaoelo, Abineri, koemandra chõ Zaoelo, i'ohe ba Mahana'i, *(Sam. I. 14, 50),* ba ibali'õ razo ba danõ Gileadi ba ba mado Gaseri ba ba Jezere'eli ba ba mado Geferaji ba

ba mado Mbenijami, razo Ndraono
10 Gizeraëli fefoe. Õfa woeloe fache
Eseba'ali andrõ, ono Zaoelo, me
tobali razo Ndraono Gizeraëli ia,
ba mendroea fache wa'ara razo ia.
Ha mado Joeda zolo'õ chõ Dawido.
11 Ba fa'ara wa'arazo Dawido ba
mado Joeda, ba Heberona, ba me-
witoe fache a matonga.
12 II. **Ba** maoso Gabineri andrõ,
ono Neri, i'ohe mbanoea Eseba'ali
andrõ, ono Zaoelo, ba lasawa Gibe-
13 ona, la'otarai Mahana'i. Ba ifao-
ndragõ ira Joabi, ono Zeroeja
andrõ, i'ohe mbanoea Dawido a-
ndrõ, la'otarai Heberona, ba ba
zinga mbawa nidanõ andrõ ba
Gibeona fachamõ ira, ba lafatambai
14 mbawa andrõ. Ba imane Abineri
chõ Joabi: Acha fasõndra nono
matoea ba zanehe ita! Ba imane
15 Joabi: Laoe! Ba maoso ira, faondra
ira, ni'ofaja, 12 mado Mbenijami,
banoea Eseba'ali, ono Zaoelo, ba
16 12 gõi mbanoea Dawido. Ba dozi
latoejoe mboe noedoera ba lafahõ
ngai, ba tobali ahori mate ira,
endronga. Andrõ wa labe'e tõi naha
andrõ „mbenoea zi falimo", ba
17 ngai Gibeona. Ba tobali fasõndrata
sabõlõbõlõ sibai, me loeo da'õ. Ba
te'ala Gabineri ba awõnia Iraono
Gizeraëli andrõ labe'e banoea Da-
wido andrõ.
18 III. **Ba** no datõloe zi so ba da'õ
ono Zeroeja andrõ, Joabi ba Abiza'i
ba Azaheli; ba Azaheli andrõ, ba
no saoha sibai ahe, si mane nago
19 ba mbenoea. *(Nga'õt. I. 2, 16).* Ba
igohi Gabineri Azaheli, si foelõi ia
wolohi Abineri ba lõ ihole'õ ia, he
20 ba gambõlõ ba he ba gabera. Ba
ibali'õ ia foeri Abineri, ba imane:
Hadia, ja'oegõ da'õ, Azaheli? Ba
21 imane: Ja'odo! Ba imane chõnia
Abineri: Tema hole'õgõ, ma ba
gambõlõ, ba ma ba gabera, ra'oe
zamõsa nono matoea andrõ ba halõ
chõoe wangõnania: Ba lõ edõna
22 ibõhõli ia Azaheli. Ba ifoeli imane
Abineri chõ Gazaheli: Bato wolohi
ja'odo! Hana wa oe'õ'õtõ tooe ndra'-
oegõ dania? Ba hadia, tola oefaõ-
ga na dania mbawagoe chõ ga'aoe
Jo'abi? Ba me lõ edõna ibõhõi ia, 23
ba itaroe'õ ba daloenia gi'o doho
Abineri, tobali atõla dambai, aloea
ba hoeloenia doho ba tegaõlõ tooe ia,
mate, ba zi so ia. Ba dozi sondroe-
gi naha andrõ, si mate tooe Gaza-
heli, ba labadoegõ ira. *(F. 3, 27).*
Ba lagohi Gabineri ira Joabi Abi- 24
za'i, ba me aechoe loeo, ba no
laroegi Gibeata Ama, ba zinga lala
ba danõ si mate, ba Gibeona, ba 25
owoelo mado Mbenijami, ni'ohe
Gabineri, la'oroedoegõ manõ ira ba
la'iagõ zoezoe hili ba Gibeata Ama.
Ba moe'ao Gabineri chõ Joabi, ima- 26
ne: Hadia, lõ'õ manõ tebato we-
manga zi'õli, iroegi zi lõ aetoe?
Hadia, lõ õ'ila, wa fa'abao dõdõ
loealoea dania? Ha wa'ara na, irege
õwa'õ ba zato, labato wolohi tali-
foesõra? Ba imane Joabi: Ba wa'- 27
adoehoe wa'aoeri Jehowa! Na lõ
õwa'õ mena'õ, ba irege mahemoloe
mbanoea, ba lõ labato wolohi andrõ,
dozi ira. Ba ifalaoe'õ dorofe Joabi, 28
ba labadoegõ ira sato fefoe, labõ-
hõli wolohi Iraono Gizeraëli, labato
wasõndrata. Ba mofanõ Gabineri ba 29
awõnia, latõrõ zalo'o andrõ, sara
wongi, ba la'õtõ Joridano, latõrõ
mbawa danõ andrõ, ma'asara ba
laroegi Mahana'i. Ba i'owoeloi za- 30
bõlõ andrõ chõnia fefoe Joabi, me
no ibõhõli wolohi Abineri; ba si
lõ'õ, banoea Dawido, ba ha 19, lõ
lai Gazaheli andrõ, ba niboenoe 31
mbanoea Dawido, mado Mbenijami,
awõ Gabineri, ba no 360. Ba lahalõ 32
Gazaheli ba lako'o ia ba lewatõ a-
ndrõ chõ namania, ba Mbetilechema. Ba mofanõ Joabi ba awõnia
andrõ, sara wongi manõ ira ba lala,
ba moloeo me laroegi Heberona.

FAZA 3.

I. Fa'abõlõ Dawido. Ononia. II. Iheta ia chõ Eseba'ali Abineri, isaŵa Dawido. III. Idõnisi chõ Dawido Ndraono Gizeraëli ba dania, ba iboenoe ia Joabi, IV. Fõnoe Dawido ba da'õ ba fa'aboe dõdõnia.

1 I. **B**a me ara manõ fazoewõzoewõ ira mbanoea nono Zaoelo mbanoea Dawido, ba itoegoe abõlõ Dawido ba itoegoe awoewoe mbanoea
2 nono Zaoelo. *(F. 5, 10).* Ba toemboetoemboe ndraono chõ Dawido ba Heberona: si a'a nononia, ba Amoni, ononia chõ Gahinoa andrõ, banoea Jezere'eli. *(Nga'õt. I. 3, 1–4.*
3 *F. 13, 1).* Ba fanete da'õ ba Kileabi, ononia chõ Abigaila, lacha Nabalo andrõ, banoea Garemeli. Ba fanete da'õ, ba Abisalomi, ononia chõ Ma'acha andrõ, ono Dalamai,
4 razo Gesoeri. Ba fanete da'õ, ba Adonia, ononia chõ Hagita, ba fanete da'õ, ba Sefatia, ononia chõ
5 Gabitala. *(Raz. I. 1, 5).* Ba fanete da'õ, ba Jiterea, ononia chõ wo'omonia Egela. Da'õ zi toemboe chõ Dawido ba Heberona.

6 II. **B**a me ara manõ fazoewõzoewõ ira mbanoea nono Zaoelo mbanoea Dawido, ba chõ nono Zaoelo
7 fa'awõ Gabineri, lõ ibõhõi. Ba so mege ndronga Zaoelo, donga ba dõi, Risifa dõi, ono Aja. Ba imane Eseba'ali, ono Zaoelo, chõ Gabineri: Hana wa oroedoe ndra'oegõ chõ ndronga namagoe andrõ? *(F.*
8 *21, 8).* Ba mofõnoe sibai Gabineri ba wanofoe Eseba'ali andrõ, ba imane: Hadia, asoe mado Joeda ndra'o? Oehachõsi tõdõ nga'õtõ namaoe Saoelo ma'õchõ, fabaja si fatalifoesõ chõra ba si fahoewoe chõra, ba lõ mõi'õ ba danga Dawido oebe'e — ba õtegoedo ma'õchõ. bõrõ
9 ndra alawe! Jamoelaoe chõ Gabineri Lowalangi — hadia nifaboe'oe Jehowa chõ Dawido, ba ja'odo zama-
10 loea: Oeheta ba nga'õtõ Zaoelo wa'arazo ba oefedadao dadaoma wa'asalaŵa chõ Dawido, fa'asalaŵa ba Ndraono Gizeraëli ba ba mado Joeda, i'otarai Dano, noemalõ ba Mbereseba. Ba tebai itema li Gabineri 11
Eseba'ali, samboea li lõ'õ, fa'ata'oenia ia. Ba ifatenge zinenge Abineri 12
chõ Dawido, ba Heberona, imane: Ha niha zochõ tanõ? Datalaoe fawoe'oe li ba oetolo'õ, ena'õ la'o'õ chõoe Iraono Gizeraëli fefoe õbe'e.
Ba imane Dawido: Laoe, talaoe 13
fawoe'oe li, ba sambalõ niŵa'õgoe chõoe: lõ fa'ila bawa ndra'oegõ chõgoe, na lõ õ'ohe Michala andrõ, ono Zaoelo, na mõi'õ chõgoe. Ba 14
ifatenge zinenge Dawido chõ Eseba'ali, ono Zaoelo, imane chõnia: Fa'ohe'õ chõgoe wo'omogoe Michala, nibe'egoe bõwõ botolõ Ndrawa Wilisiti andrõ, si otoe! *(Sam. I. 18, 25–27).* Ba ifatenga Eseba'ali, ifa- 15
dõni'õ chõ wo'omonia Falatiëli, ono La'isi. *(Sam. I. 25, 44).* Ba fao chõ- 16
nia wo'omonia, i'o'õ, mege'ege manõ, iroegi Mbahoerimi. Ba imane chõnia Abineri: Laboe'õgõ, foeli'õ! Ba ifoeli ia.

III. **B**a no fahoehoeo Gabineri 17
ba zatoea Ndraono Gizeraëli, no imane chõra: No ara sa'ae omasi ami, na razomi Dawido: ba mifa- 18
loea iada'e, noa sa imane Jehowa ba chõ Dawido andrõ: Tanga genonigoe Dawido andrõ oefake dania, ba wangefa'õ banoeagoe Iraono Gizeraëli ba danga Ndrawa Wilisiti ba ba danga nemalira fefoe.
Ba si manõ gõi hoehoeo Gabineri 19
ba mado Mbenijami, ba mõi ia na gõi ba wangombacha chõ Dawido ba Heberona he wisa dõdõ Ndraono Gizeraëli ba tõdõ mado Mbenijami ma'afefoe. Ba me laroegi Da- 20
wido ba Heberona Abineri ba awõnia andrõ si 20, ba ifodiwo Gabineri ba awõnia andrõ Dawido. Ba 21
imane Abineri chõ Dawido: Damõido, ba wangowoeloi chõ razo sochõ ja'o Iraono Gizeraëli fefoe, ena'õ fawoe'oe li ami — ba hana na razo

ndra'oegõ, heza ndrege zomasi'õ. Ba ifofanõ Gabineri Dawido, ba
22 mofanõ ia lõ hadia ia. Ba hiza, ba so zabõlõ andrõ chõ Dawido, awõ Joabi, la'otarai manoewõ, ba no eboea gahoeloea, ba lõ'õ sa'ae Abineri chõ Dawido ba Heberona ; noa
23 sa ifofanõ lõ hadia ia. Ba me so Joabi, awõ zabõlõ andrõ fefoe, si no fao chõnia, ba la'ombacha'õ chõ Joabi, lamane: No mõi chõ razo Gabineri andrõ, ono Neri, ba no
24 ifoeli ifofanõ lõ hadia ia. Ba mõi chõ razo Joabi imane: Hadia nilaoemõ andrõ ! Hiza, no mõi chõoe Gabineri : ba hana sa wa õfoeli
25 õfofanõ ia? Hadia, lõ aboto ba dõdõoe, wa ba wolimo ja'oegõ mõi Gabineri andrõ, ono Neri, ba ba wamaoeze fofanõoe ba fangawoelioe ba hadia ia fefoe nilaoemõ andrõ ?
26 Ba me no irõi Dawido Joabi ba ifatenge zinenge, solo'õ Abineri ba solohe mangawoeli ja'ia, moroi ba Mbori Hasira ; ba lõ'õ sa nirongo
27 Dawido. Ba me iroegi Heberona Abineri, ba isõbi ia ba zi lõ niha Joabi, ba zinga, barõ mbawa gõli, ena'õ fahoehoeo ia chõnia ba zi ha ja'ira, ba itaroe'õ ba daloenia zi'õli, ba mate ia, balõ ndro nachi Jo'abi
28 Azaheli. *(Raz. I. 2, 5. F. 2, 23).* Ba me irongo dania da'õ Dawido, ba imane: Ja'odo ba fa'arazogoe, ba no si lõ horõ ba ndro Gabineri andrõ, ono Neri, chõ Jehowa, iroegi zi lõ
29 aetoe. Jatohare ba hoeloe Joabi ba ba hoeloe nga'õtõ namania fefoe, ba bõi ja mamalõmalõ ba zi samba omo ndra Joabi zi so sonana ba booe aoeri, awõ niha sani'oni'o, ba si mate ba mbawa zi'õli ba sambõ
30 balazo ! Ba bõrõ wa laboenoe mege Gabineri andrõ Joabi ba achinia Abiza'i, ba me no iboenoe nachira Azaheli, ba wasõndrata no, ba Gibeona.
31 IV. Ba ibe'eli Dawido chõ Joabi ba ba zi so chõnia andrõ fefoe, imane: Misika noechami ba mi'olembe gonigoni ba mi'owaõwaõ fõna Gabineri, wange'esi ja'ia ! Ba i'o'õ hasi razo, Dawido, ba me lako'o Gabineri, ba 32
Heberona, ba mege'ege sibai Dawido, i'otahõgõ lewatõ Gabineri, ba mege'ege gõi zato. *(Sam. I. 30, 4).*
Ba ilaoe wanoenõ andre chõ Gabi- 33
neri razo, imane: „Hadia, fa'amate zeboea horõ wa'amate Gabineri andrõ? Lõ'õ sa moebõbõ dangaoe, ba 34
lõ moerate gaheoe. Fa'amateoe andrõ, ba no fa'amate ba danga zi lõ sõchi." Ba tedooe na wange'esi
zato ja'ia. Ba fatoea lõ bongi na, 35
ba so zato, ba wamarooe Dawido, ena'õ i'ã gõnia. Ba fahõloe Dawido, imane: Jamoelaoe chõgoe Lowalangi, na oe'ã roti, ba ma hadia ia, irege aechoe loeo dania ! Ba me la- 36
rongo da'õ sato, ba omasi ira. Fefoe hadia ia nilaoe razo, ba omasi zato.
Ba aboto ba dõdõ zato, ba dõdõ 37
Ndraono Gizeraëli fefoe, me loeo da'õ, wa tenga moroi chõ razo wamoenoe Gabineri andrõ, ono Neri.
Ba imane gõi razo ba nawõnia: Ha- 38
dia, lõ aboto ba dõdõmi, wa no salawa ba seboea Ndraono Gizeraëli zi mate ma'õchõ ? *(Sam. I. 26, 15).*
Ja'odo andre ma'õchõ, ba no sa- 39
momó, he wa'ae no moebajoini razo ndra'odo, ba ja'ira andrõ, Iraono Zeroeja, ba no sabõlõ moroi chõgoe. Jamoesoeloni Jehowa awõnia si lõ sõchi zi lõ sõchi andrõ nilaoe zamõsana.

FAZA 4.

I. Laboenoe Eseba'ali andrõ. II. Ilaoe mbalõ Dawido, ba zamoenoe ja'ia.

I. Ba me irongo Eseba'ali ono 1
Zaoelo, no mate Gabineri, ba Heberona, ba atalõ dõdõnia, ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba tobali dõdõ. Ba 2
daroea genoni Eseba'ali, ono Zaoelo, solohe sanoewõ, tõi zi samõsa, ba Ba'ana, ba tõi zi samõsa, ba Rechabi, ono Rimono, banoea Mbe'eroti, mado Mbenijami ; noa sa moebe'e banoea mado Mbenijami gõi

3 Mbe'eroti andrõ. Ba no moloi mba-
noea Mbe'eroti, no lasawa Gita'i ba
ba da'õ la'iagõ si fatewoe gana, iroe-
4 gi ma'õchõ andre. Ba so nono Jo-
nata, ono Zaoelo, ono somboejoe-
mboejoe ahe ma'adoea : melima fa-
che ia mege, me larongo doeria ndra
Saoelo Jonata andrõ, moroi ba Je-
zere'eli. Ba itoejoe ia sangai ja'ia,
ira alawe, ba moloi; ba ba woelõisa
andrõ, ba ahele ia ba dangania, ba
fabesoe gahe; ba tõinia, ba Meri-
5 ba'ali. *(F. 9, 3)*. Ba maoso ndraono
Rimono andrõ, banoea Mbe'eroti,
Rechabi ba Ba'ana, lasawa nomo
Eseba'ali, me hino wa'aoechoe zino,
me no ilaoe mõrõ, me no aefa laloeo.
6 Ba sanaro ba mbawandroehõ nomo,
ira alawe, ba no alaoe hõrõ, ba wa-
nafi fache, no mõrõ. Ba lakoemo-
koemo ira Rechabi ba achinia Ba'-
7 ana, lasawa jomo, ba laboenoe Ese-
ba'ali, si no mõrõ si bacha, ba ga-
sonia, ba la'ewa mbagi. Ba lahalõ
hõgõ, ba mofanõ, latõrõ zalo'o a-
8 ndrõ, sara wongi manõ, ba la'ohe
chõ Dawido, ba Heberona, hõgõ
Eseba'ali, ba lamane chõ razo :
Ja'e chõoe hõgõ Eseba'ali andrõ,
ono nemalioe, Saoelo, sangaloei fa-
moenoe ja'oegõ mege; noa sa ilaoe
mbalõ zochõ ja'o, razo, Jehowa,
ma'õchõ, chõ Zaoelo ba ba nga'õtõ-
nia.
9 II. **B**a itema lira Dawido, li ndra
Rechabi achinia Ba'ana, ono Rimo-
no, banoea Mbe'eroti, imane chõra:
Ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa, si
no mangefa'õ nosogoe ba wamakao
10 andrõ fefoe : Sangombacha chõgoe
no : No mate Zaoelo, sangoema'õ
tõdõnia sangombacha toeria zalõfõ
ia, ba no oefara'oe'õ ba Zikelagi
ba no oefaboenoe'õ, wame'e loeo
wangombacha andrõ chõnia. *(F. 1,*
11 *15)*. Ba na so a'i niha si lõ sõchi,
samoenoe satoelõ jomo chõnia, ba
gasonia — ba hadia, lõ oesoegi ami
ba ndronia andrõ, ba hadia, lõ oehori
12 ami ba danõ ? Ba ibe'e li ba na-
wõnia Dawido, ba la'õ'õtõ tooe ira,
la'ewa danga fabaja ahe, ba latawi
ira ba zinga mbawa nidanõ ba Hebe-
rona. Ba hõgõ Eseba'ali andrõ, ba
lahalõ, ba lako'o ba lewatõ Gabineri,
ba Heberona.

FAZA 5.

I. Tobali razo ba Ndraono Gize-
raëli fefoe Dawido. II. Isoewõ Je-
roezalema ba atoe'a ia, ba ibali'õ
banoea razo. Ononia si toemboe ba
da'õ. III. Mendroea te'ala Ndrawa
Wilisiti ibe'e Dawido.

(A. 1–10: Nga'õt. I. 11, 1–9.)

I. **B**a owoelo chõ Dawido ba He- 1
berona mado Ndraono Gizeraëli fe-
foe, lamane chõnia : Hiza, no fõ-
fõoe ndra'aga ! *(F. 19, 13)*. No ara 2
ae, me razoma na Zaoelo, ba no
ja'oegõ sa'ae zolohe Iraono Gizeraëli
ba wasoewõta ba solohe mangawoeli
ja'ira. Ba noa na ifaboe'oe chõoe Je-
howa, mangoema'õ : Ja'oegõ dania
zokoebaloi banoeagoe Iraono Gize-
zeraëli ba razora ndra'oegõ! *(Sam.*
I. 13, 14; 25, 30). Ba la'ondrasi ra- 3
zo ba Heberona satoea Ndraono
Gizeraëli fefoe, ba fawoe'oe li ira
razo, Dawido, ba da'õ, ba Heberona,
fõna Jehowa, ba labajoini razo
Ndraono Gizeraëli Dawido. *(F. 2,*
4. Sam. I. 16, 13). Tõloe ngafoeloe 4
fache Dawido, me tobali razo ia;
ba õfa woeloe fache wa'ara razo ia.
(Raz. I. 2, 11. Nga'õt. I. 29, 27). Ba 5
Heberona, ba mewitoe fache a ma-
tonga razo ia ba mado Joeda, ba
ba Jeroezalema, ba tõloe ngafoeloe
a tõloe fache, ba Ndraono Gizeraëli
ba ba mado Joeda, fefoe.

II. **B**a me mõi ba Jeroezalema 6
razo, me i'ohe zabõlõ andrõ chõnia,
ba wanoewõ Iraono Jeboesi, sowa-
noea ba danõ andrõ, ba lamane
chõ Dawido : Tebai õsõsõ da'õ ;
saoe'a ba somboejoemboejoe tõla
zanimba ja'oegõ ; eloeahania : tebai
ilawa ira Dawido. Ba atoe'a Dawido 7
ba hati Siona andrõ, ja'ia mbanoea

8 Dawido andrõ. Me loeo da'õ, ba imane Dawido: Ha niha zame'e te'ala Ndraono Jeboesi ba saoe'a andrõ ba somboejoemboejoe tõla andrõ, si fatioe tõdõ Dawido [ba tabe'e hõgõ ba koemandra ia]. Andrõ wa lawa'õ: „Lõ mõi jomo niha saoe'a ba somboejoemboejoe tõla."
9 Ba i'iagõ hati andrõ Dawido ba ibe'e tõinia mbanoea Dawido. Ba i'aro'õ na Dawido, fasoei, i'otarai
10 Milo andrõ, ba noemalõ mijomo. Ba itoegoe tedooe wa'abõlõ Dawido, itolo ia Jehowa, Lowalangi ngahõnõ. *(F. 3. 1).*

(A. 11–25: Nga'õt. I. 14, 1–16.)

11 Ba ifatenge zinenge chõ Dawido Hiramo, razo Diro, ifa'ohe'õ geoe, eresi, ba fao doeka, sotomo, ba sanoto kara, ba wangotomosi gõdo
12 chõ Dawido. Ba aboto ba dõdõ Dawido, wa no i'aro'õ ia razo Ndraono Gizeraëli Jehowa, awõ wa no i'eboea'õ wa'asalawania, bõrõ mba-
13 noeania andrõ, Iraono Gizeraëli. Ba ba Jeroezalema, ba itohoegõ na Dawido wangai ira alawe, donga ba dõi õsa, ba si ndroehoe ndronga õsa, me no aheta ia ba Heberona, ba toemboetoemboe na chõnia ndraono, ono matoea ba ono alawe.
14 Ba tõi zi toemboe chõnia ba Jeroezalema, ba Samoea ba Sobaba ba Natano ba Selomo, *(Loek. 3, 21.*
15 *Mat. 1, 6)*, ba Jibihari ba Elizoea
16 ba Nefegi ba Jafia, ba Elizama ba Beliada ba Elifeleti.
17 III. **B**a me larongo Dawa Wilisiti, wa no labajoini razo Ndraono Gizeraëli Dawido, ba so ira moroi si tooe, dozi ira, ba wondra'oe Dawido. Ba terongo chõ Dawido ba mõi
18 ia mitooe ba hati. Be me no laroegi danõ Dawa Wilisiti, me no tebato
19 ira ba ndraso ba Refa'i, ba isofoe chõ Jehowa Dawido, imane: Hadia, oefaondragõ mijawa Ndrawa Wilisiti? Hadia, õbe'e ba dangagoe ira? Ba imane Jehowa chõ Dawido: Ae'e, lõ zi lõ oebe'e ba dangaoe Ndrawa Wilisiti. *(Sam. I. 30, 8).* Ba iroegi 20
Mba'ali Werasi Dawido. Ba me no ilaoe chõra ba da'õ Dawido, ba imane: No ifabali fõnagoe nemaligoe Jehowa, si mane na ihanigõ hadia ia idanõ; andrõ wa labe'e tõi naha andrõ Mba'ali Werasi. Ba larõi foeri 21
ba da'õ nadoera, ba lahalõ ira Dawido. Ba mangawoeli zamoeza tõ 22
Ndrawa Wilisiti ba lahawoei ndraso andrõ ba Refa'i. Ba me isofoe chõ 23
Jehowa Dawido, ba imane chõnia: Bõi faondragõ ira mijawa, fasoei ira moroi foeri ba õ'otarai mbõrõ keretaoe andrõ wolaoe chõra. Ba na 24
õrongo roeroe zanõrõ ba hogoe geretaoe andrõ, ba laboe, noa sa mowaõwaõ fõnaoe Jehowa, ba da'õ, ba wolaoe ba Ndrawa Wilisiti, ba zanoewõ andrõ. Ba i'o'õ Dawido 25
niwa'õ Jehowa chõnia, ba te'ala Ndrawa Wilisiti ibe'e, i'otarai Gibeona, iroegi misa Gezeri.

FAZA 6.

I. I'ohe ba Jeroezalema mena'õ dawõla gamaboe'oela li Dawido. Fa'amate Oesa. Torõi ba nomo Gobedi-Edomo dawõla. II. La'ohe ba Jeroezalema dawõla. Fa'omoeso dõdõra. Abao dõdõ Michala, me no omoezo dõdõ Dawido.

(A. 1-11: Nga'õt. I. 13.)

I. **B**a ifoeli zoei i'owoeloi Dawido 1
fefoe nitoetoejoe andrõ, Iraono Gizeraëli, 30,000. Ba maoso Dawido, 2
awõ niha andrõ fefoe, si fao chõnia, lasawa Mba'ali ba mado Joeda, ba wangai mijawa moroi ba da'õ dawõla Lowalangi andrõ, nibe'e bõrõ dõi tõi Jehowa ngahõnõ andrõ, sidadao jawa Keroebi. *(Jos. 15, 9. Moz. II. 25, 22).* Ba lahare'õ ba goereta si 3
bohooe dawõla Lowalangi andrõ, laheta ba nomo Gabinadabi andrõ, ba hili; ba ono Gabinadabi, Oesa ba Ahio, zolohe koereta. *(Sam. I. 7, 1).* Ba ngai dawõla Lowalangi 4
i'iagõ Oesa, ba sowaõwaõ fõna dawõla Gahio. Ba Dawido ba ma'oewoe Gi- 5

zeraëli fefoe, ba molaja fõna Jehowa, a'oi dõlara, ba manoenõ, lalaoe kezafi ba dandri ba rebana ba
6 labõzi waritia ba aramba. Ba me laroegi golajama mbasitõ chõ Nachono, ba ira'oe dawõla Lowalangi Oesa, i'ohe, me lahole'õ ira sawĩ a-
7 ndrõ. Ba mofõnoe sibai Jehowa chõ Oesa ba ibõzi ia Lowalangi ba da'õ, me no ira'oe dawõla, tobali ba da'õ mate ia, ba ngai dawõlaLowalangi.
8 *(Moz. IV. 4, 15. Sam. I. 6, 19).* Ba lõ sõchisõchi dõdõ Dawido, me no ira'oe manõ Oesa andrõ Jehowa, ba labe'e sa'ae tõi naha andrõ Weresi Oesa [Fondra'oe Oesa], iroegi ma'-
9 õchõ andre. Ba ata'oe Dawido Jehowa, me loeo da'õ, ba imane: He lawisa wolohe chõgoe dawõla Je-
10 howa andrõ ? Ba anoezoe sa'ae dõdõ Dawido, i'ohe mijawa chõnia ba mbanoea Dawido andrõ dawõla Jehowa, ba ifabe'e'õ jomo chõ Gobedi-
11 Edomo, banoea Gata. Ba tõloe wawa dawõla Jehowa ba nomo Gobedi-Edomo, banoea Gata. Ba ifahowoe'õ Gobedi-Edomo andrõ ba soroijomonia fefoe Jehowa.

(A. 12–16: Nga'õt. I. 15.)

12 II. **B**a la'ombacha'õ chõ razo Dawido, lamane: No ifahowoe'õ Jehowa zi samba omo ndra Obedi-Edomo andrõ, awõ fefoe hadia ia nibajabajania, bõrõ dawõla Lowalangi andrõ. Ba maoso Dawido, ihalõ dawõla Lowalangi andrõ ba nomo Gobedi-Edomo, ba i'ohe ba
13 mbanoea Dawido andrõ, ba owoeawoea dõdõra, ba mame'eme'e soemange ia ba da'õ. Ha õnõ mbeka la'ofanõi sangosa'õ tawõla Jehowa, ba sara nono zawĩ seboeaboea ba sara nono zawĩ niboela ibe'e soe-
14 mange. *(Raz. I. 8, 5).* Ba molaja Dawido fõna Jehowa, a'oi dõlania; ba no mobaroe baroe ba doto tara-
15 fali Dawido. Ba la'ohe mijawa dawõla Jehowa ira Dawido ba ma'oewoe Gizeraëli fefoe, no owoeawoea dõdõra ba laforege lalaoe dorofe. Ba me la'ohe mijomo ba 16
mbanoea Dawido dawõla Jehowa, ba ifaigi Michala, ono Zaoelo, ba zandrela. Ba me i'ila razo, Dawido, me ifanoka ia fõna Jehowa ba me molaja, ba anoezoe dõdõnia ia.

(A. 17–19: Nga'õt. I. 16.)

Ba la'ohe mijomo dawõla Jehowa ba 17
labe'e ba nahania, baose andrõ, nilaoe Dawido nahania; ba mame'e soemange Dawido fõna Jehowa, soemange nitoenoe ba soemange fangorifi. Ba me no i'o'ozoei Dawido 18
wame'e soemange andrõ nitoenoe ba fangorifi, ba ifahowoe'õ niha sato, ba dõi Jehowa ngahõnõ; ba 19
ifaosa koee, ba niha sato, ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ha wa'ato ira, he ira matoea, ba he ira alawe, sagõrõ koee roti ba samba botoboto agoe ba sagõrõ koee nifaroeka boea nagoe zamõsa. Ba mofanõ niha sato, isawa chõra zamõsaná. Ba me mangawoeli jomo Dawido, 20
ba wamaigi soroijomonia, ba ifaondragõ ia Michala, ono Zaoelo, imane chõnia: Wa'amoadoe nilaoe razo Ndraono Gizeraëli ma'õchõ, me no iheta noechania ma'õchõ, ba zanehe nono alawe, sawoejoe mbanoeania, si mane na iheta noechania niha si lõ ngararo! Ba imane 21
Dawido chõ Michala: Fõna Jehowa molaja ndra'o, Jehowa sanoejoe ja'o, fõna namaoe ba fõna nga'õtõnia fefoe, ba wamataro razo ja'odo, razo mbanoea Jehowa, Iraono Gizeraëli, ba fõna Jehowa edõna famaimai ndra'o. *(F. 5, 2).* Edõnado 22
ide'ide na, moroi andrõ, edõnado tooe sodo oewa'õ. Ba ba nono alawe andrõ, sawoejoe andrõ, niwa'õoe, ba ena'õ na ja'ira zamosoemange ja'o. Ba Michala andrõ, ono 23
Zaoelo, ba si lõ ono, iroegi wa'amatenia.

FAZA 7.

I. Itaroe'õ ena'õ nomo chõ Jehowa Dawido. II. Tefatenge Natano chõ Dawido, ba wamaboe'oe chõnia fa'asalaŵa si lõ aetoe. III. Mangandrõ saoha gõlõ Dawido.

(Faigi gõi Nga'õtõ I. 17.)

1 I. **Ba** samoeza ma'ôchõ, me no ahono razo ba gõdonia — lõ'õ sa'ae ameta'oeõ emali chõnia ibe'e Je-
2 howa, fasoei manõ — ba imane razo chõ zama'ele'õ andrõ, Natano : Hiza sa, ba nomo eresi so ndra'o, ba na-
hia dawõla Lowalangi andrõ, ba ose
3 toefo ! *(Sin. 132).* Ba imane Natano chõ razo: Ba faoso, ba laoe hadia zi so ba dõdõoe; itolo'õ sa Jehowa.

4 II. **Ba** ba zi bongi andrõ, ba so niŵa'õ Jehowa chõ Natano, imane :
5 Ae chõ genonigoe Dawido, ba õmane chõnia : Da'õ niŵa'õ Jehowa: Hadia, chõgoe õlaoe nomo, nahiagoe ? *(Nga'õt. I. 22, 8. Raz.*
6 *I. 5, 17).* Ba lõ'õ sa oerai oe'onahia nomo, i'otarai me oeheta ba danõ Miseraji Ndraono Gizeraëli, iroegi ma'ôchõ andre — barõ nose toefo sa'ae oetõrõi danõ. *(Raz. I. 8,*
7 *16. 27. Jes. 66, 1).* Gõtõ me oetõrõi danõ, ba Ndraono Gizeraëli, hadia, no oerai oeŵa'õ zamboea li ba zangoehoekoe Iraono Gizeraëli, ha niha ia, ba niŵa'õgoe wokoebaloi banoeagoe andrõ, Iraono Gizeraëli, wangoema'õ : Hana wa lõ milaoe chõgoe gõdo eresi?
8 Ba õmane dania chõ genonigoe Dawido : Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ : No oehalõ ndra'oegõ, me koebalo mbiribiri ndra'oegõ, ena'õ razo
9 mbanoeagoe Iraono Gizeraëli ndra'oegõ, *(Sam. I. 16, 11–13),* no oetolo'õ ba ngawalõ hadia ia fefoe, nilaoemõ andrõ, ba no oehori fõnaoe nemalioe fefoe, ba no oe'asogõ chõoe
10 dõi, si falaŵalaŵa ba dõi wondrege zeboea ba goeli danõ, ba oefonaha mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba oetanõ ba da'õ, ena'õ la'iagõ da'õ ba ena'õ lõ'õ sa'ae ata'oe ira, ba ena'õ lõ'õ sa'ae lafakao ira niha
si lõ sõchi, si mane mege, i'otarai 11
me oefataro zangoehoekoe andrõ, ba mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba sahono ira oebe'e, oetimba nemalira fefoe, tobali i'ombacha'õ chõoe Jehowa, wa ja'ia zolaoe omo chõoe.
Na no iroegi baŵaoe dania, na no 12
õleagõ tooe ndra'oegõ, ba ngai ndra toeaoe, awena dania oehonogõi fangalioe ma'oewoemõ andrõ, nga'õtõoe, ba oe'aro'õ wa'asalaŵania. *(Raz. I. 8, 20. Jez. 9, 6).* **Da'õ da-** 13
nia zolaoe omo ba dõigoe ba si lõ teboelõ dadaoma wa'asalaŵania, oebe'e, iroegi zi lõ aetoe. *(Raz. I. 5, 19; 6, 12. Sin. 89, 4. 5).* Amania 14
ndra'o ba onogoe ia. Ba na mosala ia, ba bõzibõzi ba niha oehalõ fanegoenia, famõzi ba niha oebe'e fotoe. *(Sin. 89, 27. Heb. 1, 5. Loek. 1, 32),*
ba fa'ahachõ dõdõgoe andrõ, ba lõ 15
oebõda chõnia, tenga si mane famõdagoe ja'ia chõ razo andrõ, fõnaoe.
Si lõ teboelõ fõnagoe nga'õtõoe razo, 16
iroegi zi lõ aetoe : dadaomamõ andrõ, ba si lõ awoe'a, gõtõgõtõ wa'ara ! *(Sin. 72, 17. Jes. 55, 3).*

III. **Ba** dali sibai daroma li a- 17
ndrõ, ba gangilata andrõ, chõ Natano ba wehedenia chõ Dawido.
Ba mõi baose Dawido, moedadao ia 18
fõna Jehowa, ba imane : He So'aja, Jehowa ! Ha niha ndra'odo, ba ha niha zoroijomogoe fefoe, wa no õtolodo, iroegi da'e ? *(Moz. I. 32, 11).*
Ba lõ'õ na sa ahono dõdõoe ba da'õ, 19
ja'oegõ So'aja, Jehowa, noa na gõi õfaboe'oe limõ ba nga'õtõ zawoejoemõ, si ogõtõ'õ dania, ba famahaõ niha da'õ, ja'oegõ So'aja, Jehowa,
Ba hadia na niŵa'õ Dawido chõoe? 20
Noa sa aboto ba dõdõoe zawoejoemõ andre, ja'oegõ So'aja, Jehowa ! Bõrõ 21
zawoejoemõ andre ba dali dõdõoe ba wolaoemõ da'õ, wa no õfarongogõ chõ zawoejoemõ andre zi sõchi si'ai andrõ, fefoe. Andrõ wa sabõlõ ndra'- 22
oegõ, ja'oegõ So'aja, Jehowa ; lõ'õ sa si fagõlõgõlõ chõoe ba lõ Lowa-

langi, baerooe, dali nirongoma tõgi
23 dalingama. Ba heza so ba goeli danõ soi niha, si fagõlõgõlõ ba mbanoeaoe Iraono Gizeraëli, si no mõi Lowalangi ba wangõhõli ja'ia banoeania, ba ba wangeboea tõinia, ba ba wamatõrõ chõra seboea andrõ, ba sata'oe ita, wanimba soi bõ'õ, fabaja Lowalangira, fõna mbanoeania a-
24 ndrõ ? *(Moz. V. 4, 7).* Ba no õhonogõi banoeaoe mbanoeamõ Iraono Gizeraëli, si lõ teboelõ dania, gõtõgõtõ wa'ara, ba no tobali Lowala-
25 ngira ndra'oegõ, ja'oegõ Jehowa. Ba ija'e, ja'oegõ So'aja, Jehowa, ba fatõrõ gamaboe'oela limõ andrõ, nifoboe'oemõ ba chõ zawoejoemõ andre ba ba nga'õtõnia, bõi boelõ'õ, gõtõgõtõ wa'ara, tõrõ niwa'õoe andrõ!
26 Ba si lõ teboelõ dania wa'eboea dõimõ, gõtõgõtõ wa'ara; Jehowa ngahõna, Lowalangi Ndraono Gizeraëli dõimõ — ba si lõ teboelõ fõnaoe dania nga'õtõ zawoejoemõ Da-
27 wido. Noa sa õmane, ja'oegõ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, no õmane chõ zawoejoemõ andre: Ja'odo zolaoe omo chõoe. Andrõ wa isõndra tõdõnia sawoejoemõ andre wangandrõ andre chõoe.
28 *(Jes. 50, 5).* Ba laoe, ja'oegõ So'aja, Jehowa, Lowalangi ndra'oegõ ba no si ndroehoe daroma limõ andrõ: me no õfaboe'oe zi sõchi andrõ chõ zawoejoemõ andre, *(Raz. I. 8, 26),*
29 ba ena'õ na õfahowoe'õ nga'õtõ zawoejoemõ, ena'õ bõi teboelõ fõnaoe, iroegi zi lõ aetoe! Noa sa moehede ndra'oegõ, ja'oegõ So'aja, Jehowa, ba ba wamahowoe'õmõ andrõ, ba nifahowoe'õ nga'õtõ zawoejoemõ andre, iroegi zi lõ aetoe!

FAZA 8.

I. Abõlõ Dawido ba wasoewõta ba Ndrawa Wilisiti ba ba Ndraono Moabi ba ba Ndrawa Garamo ba ba Ndraono Gedomo. II. Koemandroe andrõ, nifataro Dawido.

(Faigi gõi Nga'õtõ I. 18.)

1 I. Ba aefa da'õ, ba ilaoe ba Ndrawa Wilisiti Dawido, ihõndrõgõ ira; ifadõni chõra wamatõrõ andrõ, ba mbanoea seboea chõra. Ba ilaoe 2
gõi ba Ndraono Moabi ba isoe'a ira sinali, ifa'oli tooe ba danõ, nifama'oli dasa, ba doeadoea ndrohoe sinali niboenoe ba sandrosandrohoe ni'orifi. Ba tobali barõ mbawa Dawido Ndraono Moabi, same'eme'e beo. Ba isoewõ na gõi razo Zoba, 3
Hadadezeri, ono Rehobo, Dawido, ba lala, me mõi ia mamadõni tanõ ba ndraso Warati. 1700 zi fakoedo ba 4
20,000 zi lõ koedo ifara'oe'õ Dawido, banoeara andrõ, ba ba koedo, ba ahori ifa'ewa'õ gõloe'õloe, ha 100 nga'eoe isaigõ. *(Jos. 11, 9).* Ba me 5
so Ndrawa Garamo, banoea Ndramaseko, ba wanolo Hadadezeri andrõ, razo Zoba, ba 22,000 iboenoe Dawido Dawa Garamo. Ba ifataro 6
goemandroe Dawido ba danõ Garamo, si tefasoei Damaseko, ba tobali barõ mbawa Dawido Ndrawa Garamo, same'eme'e beo ira. Tobali abõlõ Dawido, fefoe gofoe heza iroegi, ibe'e Jehowa. Ba ihalõ gõi chõnia 7
Dawido mbaloese ana'a andrõ, baloese genoni Hadadezeri andrõ, ba i'ohe ba Jeroezalema. Ba eboea si- 8
bai zahoeloe razo, Dawido, tõla garamba ba mbanoea Hadadezeri andrõ, ba Deba ba ba Mberota'i. Ba me irongo To'oe, razo Hamata, 9
no te'ala zabõlõ andrõ chõ Hadadezeri, fefoe, ibe'e Dawido, ba ifa- 10
tenge chõ razo Dawido nononia Hadoramo To'oe andrõ, ba wangowai ja'ia, ba ba wamahowoe'õ ja'ia ba wanoewõnia Hadadezeri andrõ, si no abõlõ ia — noa sa fasoewõ ira gõi fõna, Do'oe Hadadezeri — ifa'ohe'õ chõnia gamagama ana'a ba firõ ba tõla. Ba da'õ gõi, ba 11
i'amoni'õ chõ Jehowa Dawido, awõ wirõ andrõ, ba awõ gana'a, ni'amoni'õnia, nihalõnia ba niha andrõ fefoe, nibe'enia barõ mbawania: ba 12
Ndraono Gedomo ba ba Ndraono Moabi ba ba Ndraono Gamoni ba

ba Ndrawa Wilisiti ba ba Ndraono Gamaleki, awõ gahoeloeania andrõ chõ Hadadezeri, ono Rehobo, razo
13 Zoba. Ba eboea dõinia ibe'e Dawido, Ba me no mangawoeli ia, me no te'ala Ndrawa Garamo ibe'e, ba ilaoe ba Ndraono Gedomo ba ndra'-so nasio; 18,000 zi mate. *(Sin. 60,*
14 *2).* Ba ifataro goemandroe ba danõ Ndraono Gedomo, ba danõra ma'asagõrõ, tobali barõ mbawa Dawido Ndraono Gedomo ma'afefoe. Ba abõlõ Dawido ibe'e Jehowa, fefoe gofoe heza iroegi. *(Moz. I. 27, 40).*
15 II. **B**a no razo ba Ndraono Gizeraëli fefoe Dawido, hoekoe satoelõ
16 ifatõrõ ba mbanoeania fefoe. Ba koemandra zabõlõ, ba Jaobi andrõ, ono Zeroeja, ba anofoela, ba Josafati, ono Gahiloedi. *(F. 20, 23–26).*
17 Ba ere, ba Sadoki, ono Gahitoebi, ba Abiataro, ono Gahimelechi; ba
18 Seraja, ba doeroetoeli. Ba hõgõ wazoeri, ba Benaja, ono Jehojada. Ba iraono Dawido, ba ere gõi. *(F. 15, 18. Sam. I. 30, 14. Nga'õt. I. 18, 17. Raz. I. 4. 5).*

FAZA 9.

Fa'ahachõ dõdõ Dawido Meriba'ali andrõ, ono Jonata.

1 **B**a isofoe Dawido, imane: Hadia, so na zi tosai nga'õtõ Zaoelo? Da'oehachõsi tõdõ ia, bõrõ Jonata.
2 Ba so na genoñi Zaoelo, Siba dõinia, da'õ lafakaoni'õ chõ Dawido. Ba imane chõnia razo: Hadia, Siba dõimõ? Ba imane: Sawoe-
3 joemõ. *(F. 16, 1).* Ba imane razo: Hadia, lõ si tosai nga'õtõ Zaoelo, ena'õ oehachõsi tõdõ ia fa'ahachõ dõdõ Lowalangi? Ba imane Siba chõ razo: So na nono Jonata so-
4 mboejoemboejoe ahe. *(F. 4, 4).* Ba imane chõnia razo: Heza so ia? Ba imane Siba chõ razo: Jomo chõ Machiro andrõ, ono Gamiëii, ba
5 Lodebara. *(F. 17, 27).* Ba ifatenge razo, Dawido, ifahalõ'õ ba Lodebara, jomo chõ Machiro andrõ, ono Gamiëli. Ba me iroegi Dawido Meri- 6
ba'ali andrõ, ono Jonata, ma'oewoe Zaoelo, ba ifalõgoe tooe ia, mangaloeloe. Ba imane Dawido: He Meriba'ali! Ba imane: Ja'odo, sawoe-
joemõ. Ba imane chõnia Dawido: 7
Bõi boesi dõdõoe, oehachõsi tõdõ sa'ae ndra'oegõ, bõrõ namaoe, Jonata, ba oefoeli chõoe mbenoea doeaoe Saoelo, fefoe, ba ja'oegõ, ba chõgoe mangamanga'õ, ero ma'-õchõ. Ba mangaloeloe Meriba'ali, 8
ba imane: Ha niha zawoejoemõ andre, wa no so ba dõdõoe nasoe si mate, ja'odo andre. *(Sam. I. 24, 15).* Ba hoemede razo chõ Ziba 9
andrõ, enoni Zaoelo, imane chõnia: Benoea zi samba omo ndra Saoelo, ba oebe'e chõ nono zochõ ja'oegõ mege, ba ja'oegõ zangahalõ chõnia 10
ba iraonooe ba sawoejoemõ ba õbasi chõnia, ena'õ isõndra mbalazo ono zochõ ja'oegõ, õnia; ba Meriba'ali, ono zochõ ja'oegõ mege, ba chõgoe mangamanga, ero ma'-õchõ. Ba no 15 ndraono Ziba andrõ, ono matoea, ba 20 zawoejoe. Ba 11
imane Siba chõ razo: Dali niwa'õ zochõ ja'o, razo, chõ zawoejoenia, i'o'õ sibai sawoejoemõ andre. Ba chõ Dawido mangamanga Meriba'ali, si mane ono razo. *(F. 19, 29).*
Ba so nono Meriba'ali, ono matoea, 12
Micha dõi. Ba dozi si so jomo chõ Ziba, ba no sawoejoe Meriba'ali.
Ba ba Jeroezalema sosó Meriba'ali, 13
me chõ razo mangamanga ia, ero ma'õchõ. Ba no somboejoemboejoe ahe ia, ahenia ma'adoea. *(A. 3).*

FAZA 10.

I. I'o'aja zinenge Dawido razo Ndraono Gamoni. II. Fasoewõ ira. Abõlõ Dawido.

(Faigi gõi Nga'õtõ I. 19.)

I. **B**a aefa da'õ, ba mate razo 1
Ndraono Gamoni, ba fangalinia razo, ba ononia Hanoeno. Ba imane 2
Dawido: Da'oe'oroma'õ wa'eboea dõdõgoe chõ Hanoeno andrõ, ono

Nahasi, si mane fa'eboea dõdõ namania mege chõgoe. Ba ifatenge chõnia Dawido, ena'õ larara dõdõ Hanoeno enoni Dawido andrõ, ba chõ namania. Ba me laroegi danõ Ndraono Gamoni sinenge Dawido,
3 ba lamane satoea Ndraono Gamoni chõ razora Hanoeno : Hadia, fadoehoe dõdõoe, wa soemange namaoe chõ Dawido wamatengenia chõoe sondrara tõdõoe? Faja na tenga ba wamaoeze banoea ifatenge chõoe genoninia Dawido, ba wamaoeze oea ba ba wanoedoegõ dania.
4 Ba ifara'oe'õ zinenge Dawido Hanoeno, tambai ifatõwõ'õ gambira ba baroera, ba lafalo'õ irege ba daro'õ,
5 ba ifatenge mangawoeli ira. Ba me te'omhacha'õ da'õ chõ Dawido, ba ifatenge zamaondragõ ja'ira — noa sa moe'o'aja sibai ira — imane chõra Dawido : Mi'iagõ Jericho, irege ifoeli anaoe gambimi, ba awena dania mifoeli ami.
6 II. **Ba** me aboto ba dõdõ Ndraono Gamoni, wa no abao dõdõ Dawido chõra, ba lafatenge, la'oni Ndrawa Garamo ba Mbeti Rehobo ba Dawa Garamo ba Zoba, 20,000 zabõlõ, si lõ koedo, awõ razo Ma'acha
7 ba banoea Gisitoba, 12,000. Ba me irongo da'õ Dawido, ba ifatenge Joabi, awõ zabõlõ fefoe, saradadoe
8 andrõ. Ba so moroi jomo Ndraono Gamoni, la'angenoligõ ira fõnafõna mbawa gõli mbanoea, ba Dawa Garamo no mege, banoea Zoba ba banoea Rehobo ba banoea Gisitoba ba banoea Ma'acha, ba baero ba
9 mbenoea la'iagõ. Ba me i'ila Joabi, faoma dania lalaoe chõnia, he moroi fõna, ba he moroi foeri, ba itoejoe zabõlõ ba nono matoea Ndraono Gizeraëli fefoe, ba i'ohe, ba wamaondragõ Dawa Garamo andrõ.
10 Ba si tosai, sato, ba ibe'e ni'ohe nachinia Abiza'i, ba wolaoe ba
11 Ndraono Gamoni. Ba ibe'e li ba da'õ, imane : Na tebai oelawa Ndrawa Garamo, ba mõi'õ manolo ja'odo ; ba na tebai õlawa Ndraono Gamoni, ba so ndra'o, ba wanolo ja'oegõ. Abe'e'õ dõdõoe ba ena'õ 12
faoma abe'e ita, ba wangorifi banoeada ba banoea Lowalangida andrõ — ba jamoelaoe zomasi ia Jehowa ! Ba ifaondragõ Ndrawa Garamo Jo- 13
abi, ba wolaoe chõra, i'ohe zabõlõ andrõ, si fao chõnia, ba moloi Ndrawa Garamo ibe'e. Ba me la'ila Iraono Gamoni moloi Ndrawa Garamo 14
andrõ, ba moloi gõi ira fõna Gabiza'i, lawoewoe ira mijomo ba mbanoea. Ba ibõhõli Ndraono Gamoni Joabi, ifoeli ia ba Jeroezalema. Ba me la'- 15
ila Dawa Garamo andrõ, no te'ala ira labe'e Iraono Gizeraëli, ba la'owoeloi ira, ba ifatenge Hadadezeri, 16
ifakaoni'õ Ndrawa Garamo jefo Oifarati. Ba laroegi Helami, ba solohe ja'ira, ba Sobachi, koemandra andrõ
chõ Hadadezeri. Ba me te'ombacha'õ 17
da'õ chõ Dawido, ba i'owoeloi Ndraono Gizeraëli fefoe, ba la'õtõ Joridano ba laroegi Helami. Ba lafaondragõ Dawido Dawa Garamo, fasõndra
chõnia. Ba moloi Ndrawa Garamo 18
labe'e Iraono Gizeraëli, ba laboenoe ira Dawido koedo Ndrawa Garamo, 700, koedo sondrõni koereta, ba 40,000 niha niboenoe ; ba mesocho gõi goemandrara Sobachi, labe'e,
ba mate ia ba da'õ. Ba me la'ila 19
razo andrõ fefoe, si so barõ mbawa Hadadezeri, no te'ala ira labe'e Iraono Gizeraëli, ba la'atoelõ'õ ira ba Ndraono Gizeraëli, mõi barõ mbawara, ba ata'oe sa'ae Ndrawa Garamo, latolo na Ndraono Gamoni.

FAZA 11.

I. Mohorõ Dawido, ihorõni Mbaseba andrõ. II. Ifaboenoe'õ Goeria, fo'omo galawe andrõ. III. Te'ombacha'õ chõ Dawido wa'amate Goeria, ba ihalõ Mbaseba andrõ.

I. **Ba** dõfi foeri õ, me bawa wa- 1
noewõ razo, ba ifatenge Joabi Dawido, awõ zi so barõ mbawania andrõ ba Iraono Gizeraëli fefoe. Ba

lafoefoe danõ Ndraono Gamoni ba lafasoei Raba, ba no torõi ba Jeroezalema Dawido. *(Nga'ōt. I. 20, 1).* Ba samoeza ma'ŏchõ, me tánõ owi, me no maoso Dawido, ba manõrõnõrõ ia ba dete gõdonia; ba i'ila moroi jaŵa ba dete gõdo andrõ ndra alawe si mondri. Ba no si sõchi si'ai bawa ndra alawe andrõ. *(Mat. 5, 28. 29).* Ba ifatenge Dawido, ifasofoe'õ ha niha ndra alawe andrõ. Ba la'ombacha'õ chõnia, lamane: Baseba da'õ, ono Geliami, fo'omo Goeria andrõ, ma'oewoe Cheti. *(F. 23, 39).* Ba ifatenge zinenge Dawido, ifahalõ'õ. Ba me so ia, ba oroedoe chõnia Dawido, ba ifoeli mondri, iheta chõnia zi ra'iõ andrõ. Ba ifoeli ja chõra. *(Moz. III. 15, 18).* Ba no abeto galawe andrõ. Ba ifatenge chõ Dawido, imane chõnia: No abeto ndra'odo.

II. **Ba** ifatenge chõ Joabi Dawido, imane: Fatenge chõgoe Goeria andrõ, ma'oewoe Cheti. Ba ifatenge chõ Dawido Goeria. Ba me iroegi jomo chõ Dawido Oeria, ba isofoe chõnia Dawido, na lõ hadia ia chõ Joabi ba he ba zato ba he wisa wasoewõta andrõ. Ba imane na chõnia Dawido: Ae mitooe chõmi ba sasai gaheoe. Ba me mõi tooe Goeria, me irõi gõdo, ba la'ohe chõnia, moroi foerinia, mboeala razo. Ba ilaoe mõrõ Oeria, ba zinga mbawandroehõ ba gõdo, awõ genoni zochõ ja'ia fefoe, lõ mõi ia mitooe chõra. Ba me lamane chõ Dawido: Lõ si mõi mitooe chõra Goeria, ba imane chõnia Dawido: Õ'otarai wekoli a'i, ba hana wa lõ mõi'õ mitooe chõmi? Ba imane Oeria chõ Dawido: Ba nose sosó dawõla andrõ, ba Iraono Gizeraëli, ba ma'oewoe Joeda, ba ba danõ tooe mõrõmõrõ zolohe ja'o andrõ, Joabi, ba banoea zochõ ja'o, ba hadia, ba nomogoe mõi ndra'o, ba wemanga ba ba wamadoe hadia ia ba ba wanalagoei fo'omogoe? Faja wa no saoeri Jehowa ba faja wa saoeri ndra'oegõ, na oelaoe zi manõ! *(Sam. I. 4, 4).* Ba imane Dawido chõ Goeria: Ba laoe, ba iagõ da'e bongī, ba mahemoloe, ba oefofanõ ndra'oegõ. Ba i'iagõ Jeroezalema Oeria, me loeo da'õ. Ba mahemoloe õ, ba ifakaoni'õ ia Dawido, ba wemanga chõnia ba ba wamadoe agoe, ba iboesi agoe. Ba me bongi, ba mõi ia baero, ba wemõrõ, awõ genoni zochõ ja'ia; ba lõ'õ sa mõi ia mitooe ba nomonia. Ba mahemoloe õ, ba ifazõchi zoera Dawido, chõ Joabi, ifa'ohe'õ chõnia chõ Goeria. Imane ba zoera andrõ: Tánõ fõna, ba zabe'e fasõndrata mibe'e Goeria, ba miwoewoe ami foerinia, ena'õ mate ia ba wasõndrata andrõ. Ba ba ni'ilania so zabõlõ ibe'e Goeria Joabi, ba wama'oe'oera banoea andrõ. Ba me so moroi jomo mbanoea da'õ, ba wolaoe chõ Joabi, ba so zi mate õsa, sabõlõ, banoea Dawido. Ba mate gõi Goeria andrõ, ma'oewoe Cheti.

III. **Ba** ifatenge Joabi, ifa'ombacha'õgõ chõ Dawido he wisa wasõndrata andrõ fefoe; imane sa'ae chõ zinenge andrõ: Na no ahori õ'ombacha'õ chõ razo he wisa wasõndrata andrõ fefoe, ba na mofõnoe razo, na imane: Hana wa no mihatõ'õ ami ba mbanoea, ba wasõndrata andrõ? Hadia, lõ mi'ila, wa moroi jaŵa ba gõli lafana ami? Ha niha mege zamoenoe Abimelechi andrõ, ono Jeroebi-Mba'ali? Hadia, tenga ira alawe zanibo tooe, ba hõgõnia, kara gisa wache, moroi ba gõli, ba Debesi, si mate ia? Hana wa no mihatõ'õ ami ba gõli? — ba õmane: Enonioe Oeria andrõ, ma'oewoe Cheti, ba no mate gõi! *(Sangoehoek. 9, 53).* Ba mõi zinenge andrõ, ba me iroegi, ba i'ombacha'õ chõ Dawido fefoe niŵa'õ Joabi chõnia, he wisa wasõndrata andrõ fefoe. Ba mofõnoe Dawido chõ Joabi, ba imane chõ zinenge andrõ: Ba

hana wa mihatõ'õ ami ba mbanoea, ba wasõndrata andrõ? Hadia, lõ mi'ila, wa moroi jawa ba gõli lafana ami? Ha niha mege zamoenoe Abimelechi andrõ, ono Jeroebi-Mba'-ali? Hadia, tenga ira alawe zanibo tooe, ba hõgõnia, kara gisa wache, moroi ba gõli, ba Debesi, si mate ia? Hana wa no mihatõ'õ ami ba
23 gõli? Ba imane sinenge andrõ chõ Dawido! No abõlõ ira moroi chõma, no lafaondragõ ndra'aga, laroegi si tooe mbenoea, ba andrõ matimba ira, iroegi ba mbawa gõli.
24 Ba lafana moroi jawa ba gõli genonimõ si fafana andrõ, ba mate genoni razo, mato feleẽwaloe, ba mate gõi genonimõ Oeria andrõ,
25 ma'oewoe Cheti. Ba imane Dawido chõ zinenge andrõ: Õmane chõ Joabi: Bõi boesi dõdõoe da'õ, si'õli andrõ sa, ba ma'õchõ da'e ba mahemoloe da'õ i'ã; abõlõgõ laoe ba mbanoea andrõ ba doedoegõ! —
26 abe'e'õ dõdõnia. Ba me irongo fo'omo Goeria andrõ, no mate wo'omonia Oeria, ba i'e'esi ngambatõnia
27 andrõ. Ba me no ahõwõ mbawa wa'aboe dõdõ andrõ, ba ifatenge Dawido, ifahalõ'õ ia ba gõdonia, ba tobali fo'omonia, ba mo'ono ia, ono matoea. *(Moz. II. 20, 13. 14).*

FAZA 12.

I. Itegoe Dawido Natano, niẽwa'õ Jehowa chõnia. Fangesa dõdõ Dawido. II. Mate nono Mbaseba andrõ ba he wisa Dawido ba da'õ. Fa'atoemboe Zelomo. III. Atoe'a Dawido ba Raba andrõ.

1 I. Ba lõ omasi Jehowa nilaoe Dawido, ba ifatenge chõ Dawido Natano andrõ, sama'ele'õ. Ba mõi jomo chõnia da'õ, ba imane chõnia: So niha fõna, daroea, ha samboea mbanoeara, so'ana'a zi samõsa, ba
2 si noemana zi samõsa. Ba chõ zo'ana'a andrõ, ba oja sibai mbiribiri
3 ba sawi, ba ba zi noemana andrõ, ba lõ hadia ia, ha si'ai sara nono mbiribiri, ni'õlinia ba ni'e'eboeania, eboea ia chõnia, si faedo ononia. I'ã wõfõ gõnia ba i'amadoegõ mako chõnia, ba gahetania mõrõ ba timba nono alawe chõnia. Ba so dome 4
zo'ana'a andrõ, ba alimagõ chõnia, ihalõ zageoe mbiribirinia ba ma sawinia, ba wame'e õ domenia andrõ, si no mõi chõnia, ba ihalõ nono mbiribiri zi noemana andrõ ba ibe'e õ domenia. Ba mofõnoe sibai Da- 5
wido ba niha andrõ, ba imane chõ Natano: Ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa, niha andrõ, solaoe da'õ, ba niboenoe, ba ono mbiribiri andrõ, 6
ba mewitoe i'alĩ, me no ilaoe da'õ ba me lõ fa'ahachõ dõdõnia! *(Moz. II. 21, 37).* Ba imane Natano chõ 7
Dawido: Ja'oegõ niha andrõ! Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: No ja'odo zamajoini razo Ndraono Gizeraëli ja'oegõ ba no ja'odo zangefa'õ ja'oegõ ba danga Zaoelo, ba no oebe'e chõoe gõdo 8
zochõ ja'oegõ mege, ba ira alawe zochõ ja'oegõ, ba no oebe'e chõoe, nitalagoei; ba ma'oewoe Gizeraëli ba ma'oewoe Joeda, ba no oebe'e barõ mbawaoe, ba na ambõ na da'õ ena'õ, ba oenõnõ na wame'e chõoe, hadia ia na. Ba hana wa õ'osite- 9
ngagõ li Jehowa ba hana wa õlaoe zi fatoewoe chõnia? Oeria andrõ, ma'oewoe Cheti, ba no õboenoe si'õli, ba fo'omonia ba no õhalõ dongaoe, ba ja'ia, ba no õboenoe si'õli Ndraono Gamoni. *(F. 11. Raz. I. 15, 5).* Ba bõi sa'ae jamoebõhõli 10
zi samba omo ja'ami si'oli, gõtõgõtõ wa'ara, fotoe, me no lõ ba dõdõoe ja'o, ba me no õhalõ dongaoe wo'omo Goeria andrõ, ma'oewoe Cheti! *(F. 13, 28. 29; 18, 14. Raz. II. 25, 7).* Imane Jehowa: Moroi jomo chõoe 11
oe'asogõ wamakao ja'oegõ, ba oehalõ ngambatõoe, ba zanehe ndra'oegõ, ba oebe'e ba danga niha bõ'õ, ena'õ oroedoe ia chõra, ba zi moloeo. *(F. 16, 22. Job. 31, 9. 10).* Ja'oegõ, ba 12
no ba zi tobini õlaoe da'õ, ba ja'odo,

ba ba zanehe Ndraono Gizeraëli fefoe ba ba zi moloeo oelaoe niŵa'-
13 õgoe andre! Ba imane Dawido chõ Natano: Horõgoe da'õ chõ Jehowa. — — Ba itema li Dawido Natano, imane: Ba noa gõi i'efa'õ chõoe horõoe Jehowa; lõ mate
14 ndra'oegõ. Ba me no õ'o'aja Jehowa ba nilaoemõ andrõ, ba si mate nono andrõ, si no toemboe chõoe. *(F. 11, 27).*
15 II. **Ba** mangawoeli chõra Natano. Ba ibõzi nono andrõ Jehowa, ono wo'omo Goeria andrõ chõ Dawido,
16 ba mofõchõ. Ba i'angarõfi li Lowalangi Dawido ba nono andrõ, ba mamoni ba gõ ia ba mõi ia si bacha, ba tooe ba zalo manõ so
17 ia, sara wongi. Ba mõi chõnia zatoea baomonia, ba wangandrõ chõnia, ena'õ maoso ia, ba lõ i'o'õ ba
18 lõ manga ia awõra. Ba õnõ bongi, ba mate nono andrõ. Ba ata'oe genoni Dawido andrõ, la'ombacha'õ chõnia, wa no mate nono andrõ, lamane dõdõra: Lõ'õ sa ifondrondrongo chõda, me aoeri na nono, me hoemede ita chõnia, ba he tawisa wangombacha chõnia: No mate nono, ma dania ilaoe hadia
19 ia. Ba i'ila Dawido, me fangõngõngõngõ genoninia andrõ; ba da'õ aboto ba dõdõnia, wa no mate nono. Ba imane Dawido ba genoninia andrõ: Hadia, no mate nono? Ba
20 lamane: Noa. Ba maoso Dawido, isasai mbawania, ibajoini ia fanicha ba ifohani ia. Ba mõi ia ba nose Jehowa mangaloeloe ia, ba ifoeli ia ba nomonia mangandrõ gõ; ba me no lahalõ gõnia, ba manga ia.
21 Ba lasofoe chõnia enoninia andrõ, lamane: He wisa wolaoemõ andrõ, ba chõ nono andrõ? Me aoeri ia na, ba mamoni ba gõ ndra'oegõ, ba mege'ege'õ — ba iada'e, me no mate nono, ba maoso ndra'oegõ ba
22 manga'õ! Ba imane: Fatoea aoeri na nono, ba mamoni ba gõ ndra'o ba mege'egedo, me no oemane dõdõgoe: Ha zangila, ma dania ahachõ dõdõ Lowalangi, fa bõi mate nono andrõ. Ba iada'e, me no mate 23 ia, ba hadia, wa mamoni ba gõ ndra'o? Hadia, oe'ila oe'orifi? Mõido sa chõnia dania, ba lõ'õ sa ifoeli ia chõgoe. Ba me no irara dõdõ 24 wo'omonia Baseba andrõ Dawido, ba mõi ia si bacha chõnia, oroedoe ia chõnia. Ba mo'ono ia, ono matoea. Ba Selomo ibe'e tõi nono andrõ Dawido; ba i'omasi'õ Jehowa nono andrõ. Ba ibe'e rorogõfõ 25 Natano, sama'ele'õ andrõ, Dawido, ba ibe'e tõinia Jedidija (omasiõ Jehowa) Natano, bõrõ Jehowa.

(A. 26–31 : Nga'õtõ I. 20, 1–3.)

III. **Ba** isoewõsoewõ Raba, ba- 26 noea Ndraono Gamoni, Joabi, ba atoe'a ia ba mbanoea nidanõ andrõ. *(Jer. 49, 2).* Ba ifatenge zinenge 27 chõ Dawido Joabi, imane chõnia: No oesoewõ Raba ba no atoe'a ndra'o ba mbanoea nidanõ andrõ —, ba owoeloi zi tosai sabõlõ, ba soewõ 28 mbanoea andrõ, ba ja atoe'a ndra'-oegõ, fa bõi ja'o zatoe'a ba mbanoea ba fa bõi tõigoe nitõtõi, na lafatoenõ. Ba i'owoeloi chõnia za- 29 bõlõ fefoe Dawido, ba lasaŵa Raba, lasoewõ, ba atoe'a ira. Ba ihalõ 30 zaemboe ba hõgõ [nadoe] Milikomo, 49 kilo [ana'a] wa'aboea, si so manimani, samboea, seboea sibai bõli. Ba i'anaemboe Dawido, ba eboea sibai la'ohe misa, sahoeloe ira ba mbanoea andrõ. Ba la'ohe 31 gõi niha andrõ, si so ba mbanoea, ba ifataro sogaragazini eoe ba samakoe tanõ ba solaoe eoe ba samazõchi kara tembo. Ba si manõ gõi wolaoenia ba mbanoea Ndraono Gamoni bõ'õ, fefoe. Ba mangawoeli ba Jeroezalema Dawido, awõzato fefoe.

FAZA 13.

I. Ihorõni Damara andrõ Amoni.
II. Ilaoe mbalõ Abisalomi ba moloi ia, isaŵa Gesoeri.

I. **Ba** so nachi Gabisalomi ono 1

Dawido, ono alawe si sõchi si'ai bawa, Tamara dõi. Ba tobali omasi Gamoni, ono Dawido Damara a-
2 ndrõ. *(F. 3, 2. 3).* Ba tobali aboe sibai dõdõ Gamoni, irege mofõchõ ia, bõrõ nachinia Tamara andrõ. Ono alawe Damara, ba lõ isõndra lala Amoni, ba wa'oroedoe chõnia.
3 Ba so zi fahoewoe chõ Gamoni, Jonadabi dõi, ono ga'a Dawido, Simea; ba no niha soneche sibai Jonadabi
4 andrõ. *(Sam. I. 16, 9).* Ba imane da'õ chõ Gamoni: Hana wa ariri ma'ŏchõ ndra'oegõ, ono razo? Hadia, lõ õ'ombacha'õ chõgoe? Ba imane chõnia Amoni: Omasido Damara, achi nachigoe Abisalomi.
5 Ba imane chõnia Jonadabi: Ae mõrõ, õ'osofõchõ ndra'oegõ, ba na so namaoe, ba wamaigi ja'oegõ, ba õmane chõnia: Ena'õ na mõi ba da'e nachigoe Tamara, ba wame'e gõgoe ma'ifoe! Na i'asiwai gõ ba zanehe ndra'o, na i'ila hõrõgoe, ba
6 oe'ã zoroi ba dangania. Ba mõi mõrõ Gamoni i'osofõchõ ia. Ba me so razo, ba wamaigi ja'ia, ba imane Amoni chõ razo: Ena'õ na mõi ba da'e nachigoe Tamara, ba wogore koee, doea gõrõ, ba zanehe ndra'o,
7 ena'õ oe'ã zoroi ba dangania! Ba ifatenge Dawido, ba nomonia, chõ Damara, imane chõnia: Ae ba nomo
8 ga'aoe Amoni ba halõ gõnia. Ba mõi ba nomo ga'ania Amoni Damara, me mõrõmõrõ Gamoni. Ihalõ gombõila roti, iferafera, ifazõchi, ba
9 zanehe ia, ba igore koee andrõ. Ba hoemede ia ba zangai halõwõ ba itooe'õ tooe fõna Gamoni koee andrõ. Ba lõ edõna manga Gamoni. Imane sa: Dozi ndramõi baoeloe.
10 Ba dozi ira, ba mõi baoeloe. Ba imane Amoni chõ Damara: Ohe si bacha sibai gõ andrõ, ba oe'ã ba dangaoe. Ba ihalõ koee andrõ Tamara, i'ohe chõ ga'ania Amoni si
11 bacha sibai. Ba me i'oro'õ chõnia, ba ira'oe ia, imane chõnia: Fõrõ ba
12 ngaigoe, achi! *(Moz. III. 18, 9).* Ba imane chõnia: Bõi ga'a, bõi hõwõ ndra'odo, tenga si manõ wolaoe ba Ndraono Gizeraëli: bõi fazõchi horõ si manõ! *(Moz. V. 22, 21).* Heza 13
sa oe'ohe wa'ailagoe andrõ? Ba tobali awõ zeboea horõ ndra'oegõ, ba Ndraono Gizeraëli, ena'õ: sõchi na õwa'õ chõ razo, lõ zi lõ iloeloe ndra'o chõoe! Ba lõ edõna ifo- 14
ndrondrongo linia, ilangõgõ manõ, ihõwõ, oroedoe ia chõnia. Ba aefa 15
da'õ, ba anoezoe sibai dõdõ Gamoni ia; abõlõ sa'ae wa'anoezoe dõdõnia chõnia, moroi ba wa'omasinia ia mege. Ba imane chõnia Amoni: Faoso, laboe'õgõ! Ba imane chõnia: 16
Bõi ga'a! Na õfofanõ ndra'o, ba eboea horõ da'õ, moroi ba nilaoemõ chõgoe mege! Ba lõ ifondrondrongo chõnia, hoemede sa'ae ia chõ nono 17
matoea andrõ, ngoningoninia, imane: Ohe tooe baewali da'e chõgoe, ba lazi mbawandroehõ foerinia! Ba 18
baroe si so ta'io mbaroenia — si manõ sa mbaroe nono razo alawe, i'otarai fõna sa'ae, gõtõ wa ono alawe ira —. Ba me no i'ohe tooe Damara baewali ngoningoni Gamoni andrõ ba me no ilazi mbawandroehõ foerinia, ba ilaoe nawoe ba hõgõnia, Ta- 19
mara, ba ire'a mbaroenia andrõ, si so ta'io, ba itoefa tanga hõgõnia, ba mofanõ, moe'ira'ira. Ba imane chõ- 20
nia ga'ania Abisalomi: Hadia, no oroedoe chõoe ga'aoe Amoni? Ba bõi hedehede, ja'oegõ achigoe — no ga'aoe ia! Bõi boesi dõdõoe da'õ! Ba i'iagõ jomo chõ ga'ania Abisalomi Tamara, saboe tõdõ. Ba me 21
irongo da'õ fefoe Dawido, ba mofõnoe sibai ia, ba lõ edõna ia iboesi dõdõ Gamoni, me no omasi ia Gamoni, me no si a'a nononia. Ba 22
lõ fahede Gabisalomi chõ Gamoni, samboea li lõ'õ, he si lõ sõchi, ba he si sõchi; noa sa abao sibai dõdõ Gabisalomi chõ Gamoni, me no ihõwõ nachinia Tamara andrõ.

II. **B**a mendroea fache aefa da'õ, 23
ba samoeza ma'ŏchõ, ba mogoeti

boe mbiribiri Gabisalomi, ba Mba'-ali Hasora, ba nola mado Geferaji; ba ikaoni ba da'õ nono razo fefoe
24 Abisalomi. Ba mõi chõ razo gõi Gabisalomi, imane: Õ'ila, mogoeti boe mbiribiri zawoejoemõ, ena'õ na
25 mõi gõi razo, awõ genoninia! Ba imane razo chõ Gabisalomi: Bõi, onogoe! Bõi ahori mõi ndra'aga, fa bõi mõiga noro dõdõoe! Ba iforege chõnia, ba lõ edõna mõi razo, ifo-
26 fanõ ia. Ba imane Abisalomi: Ba na lõ mõi'õ, ba hana na ga'agoe Amoni zi mõi awõma. Ba imane razo: Hana wa ja'ia zi mõi awõoe?
27 Ba me iforege wangandrõ, ba ifatenge awõnia Gamoni ba ono razo fefoe. Ba ifodiwo ira Abisalomi, si
28 mane na ibe'e gõ niha razo. Ba ibe'e li ba zangai halõwõ chõnia Abisalomi, imane: Na no maboe agoe ma'ifoe Gamoni, ba na oemane chõmi: Mi'õ'õtõ Gamoni! ba miboenoe ia! Bõi mi'aboesi tõdõ: ja'odo sa zangoema'õ chõmi — mi'abe'e'õ dõdõmi, ja sabõlõ ami! *(Moz. III. 20,*
29 *17)*. Ba la'o'õ da'õ sangai halõwõ chõ Gabisalomi, ba chõ Gamoni, dali niwa'õ Gabisalomi. Ba maoso nono razo fefoe, mõi ira jawa ba hoeloe koedo kalide chõra ba mo-
30 loi ira. Ba me so ba lala na ira, ba no irongo doeria da'õ Dawido, no lamane chõnia: No ahori iboenoe nono razo Abisalomi, samõsa lõ si
31 tosai! Ba maoso razo, isika noechania, ba ifadõlõ tooe ia ba danõ; ba lasika gõi noechara enoninia fe-
32 foe, si so ba ngainia. Ba hoemede Jonadabi andrõ, ono ga'a Dawido Simea, imane: Bõi fadoehoe dõdõoe, ja'oegõ sochõ ja'o, wa no ahori laboenoe nono matoea andrõ, ono razo: ha Amoni zi mate, noa sa oroma wa'abao mbawa Gabisalomi, i'otarai loeo, me ihõwõ Damara
33 Amoni. Ba bõi jamoewa'õ tõdõnia sochõ ja'o, razo, no ahori mate nono
34 razo — ha sa Amoni zi mate. Ba moloi Gabisalomi. Ba me ifachõlõ ia enoni andrõ, sanaro, ba i'ila, ato niha si otarai moroi jawa ba hili, ba lala ba Horona'i. Ba so zanaro andrõ, i'ombacha'õ chõ razo, imane: No oe'ila niha moroi jawa ba hili ba lala ba Horona'i. Ba 35
imane Jonadabi chõ razo: Hizá, so nono razo: itõrõ niwa'õ zawoejoemõ. Ba me aefa sibai iwa'õ da'õ, 36
ba laroegi sa'ae ono razo ba mege'-ege. Ba mege'ege sibai gõi razo ba enoninia andrõ fefoe. Ba lõ mamalõ- 37
malõ wa'aboe dõdõ razo chõ nononia andrõ. Ba no moloi Gabisalomi, isawa Dalamai andrõ, ono Gami-hoedi, razo Gesoeri. *(F. 3, 3; 14, 23)*. Ba medõloe fache ia ba da'õ. 38
Ba hoemoeloe dõdõ razo, ena'õ fa- 39
loecha ia chõ Gabisalomi; noa sa irara dõdõnia ba wa'amate Gamoni.

FAZA 14.

I. I'andrõ aefa horõ Gabisalomi chõ Dawido ira alawe banoea Dekoa, nifarooe Joabi. II. I'o'õ chõnia Dawido ba itehe chõ Gabisalomi wangawoeli. Fa'asõchi mboto Gabisalomi. Iraononia III. Itolo ia Joabi, ba wangondrasi razo.

I. **Ba** me aboto ba dõdõ Joabi, 1
ono Zeroeja, lõ aefa dõdõ razo chõ
Gabisalomi, ba ifatenge ba Dekoa 2
Joabi, ifakaoni'õ ndra alawe satoea-toea ba da'õ, ba imane chõnia: Osaboe tõdõ ndra'oegõ, noecha ba wange'esi onoecha, ena'õ hoelõ za-nge'esi si mate ndra'oegõ, si no
ararã. Ba ae jomo chõ razo, ba 3
õmane chõnia: — Ba ibe'e li chõnia Joabi, hadia niwa'õnia. Ba mõi jomo 4
chõ razo ndra alawe andrõ, banoea Dekoa, ifalõgoe tooe ia ba zalo, mangaloeloe, ba imane: Tolodo, ja'oegõ razo, tolodo! Ba imane 5
chõnia razo: Hadia zaboe dõdõoe? Ba imane: Alai ndra'o! lacha mbanoea ndra'odo, fo'omogoe, ba no mate. Ba domboea mege nono 6
matoea chõ zawoejoemõ, ba fasoso ira ba nowi, ba lõ sanenawa, ba

ibõzi dalifoesõnia si samõsa, iboenoe.
7 Ba maoso oedoe zawoejoemõ dalifoesõ fefoe, lamane: Be'e baero zange'e andrõ, samoenoe talifoesõnia, ena'õ maboenoe ia, balõ noso dalifoesõnia andrõ, niboenoenia, ena'õ ma'etoe'õ nga'õtõ! Tobali laboenoe mbo andrõ, si tosai na chõgoe, ena'õ lõ lasaigõ chõ ngambatõgoe dõi ba he nga'õtõ, ba
8 goeli danõ. *(Moz. V. 19, 11–13).* Ba imane razo ba ndra alawe andrõ: Foeli'õ ba chõmi, da'oebe'e li, ba hoe-
9 hoeomõ andrõ. Ba imane ira alawe andrõ, banoea Dekoa, chõ razo: Ja ba hoeloegoe so horõ andrõ, ja'oegõ sochõ ja'o, razo, ba ba hoeloe zi samba omo ndra amagoe, ba ja si lõ horõ razo, awõ dadaomania
10 andrõ! Ba imane razo: Ohe chõgoe zangoema'õ chõoe da'õ no mege — ba lõ'õ sa'ae ibabaja ndra'oegõ
11 oebe'e. Ba imane: Ena'õ na itõrõ tõdõ razo Lowalanginia Jehowa, fa bõi sa'ae itohoegõ wamakiko solaoe balõ andrõ, ba fa bõi iboenoe nonogoe andrõ! Ba imane razo: Faja wa no saoeri Jehowa na sara mboe nonooe atoroe ba danõ! *(Sam. I.*
12 *14, 45. Raz. I. 1, 52).* Ba imane ira alawe andrõ: Ena'õ na tola iwa'õ na zamboea li chõ zochõ ja'o razo, sawoejoemõ andre! Ba imane:
13 Wa'õ! Ba imane ira alawe andrõ: Hana wa si manõ dõdõoe ba mbanoea Lowalangi andrõ — ba wangetoe'õ razo da'õ, ba hoekoenia i'etoe'õ, wa lõ ifakaoni'õ mangawoeli
14 nitibo'õnia andrõ razo? Si mate sa ita, ba no timba nidanõ ita, nidoewagõ ba danõ, si tebai lafoeli lahalõ ba lõ'õ sa i'etoe'õ Lowalangi noso zangerangera, he iwisa wangai mangawoeli chõnia si no moetibo'õ.
15 *(Hez. 18, 23).* Ba hiza, fe'amõigoe ba da'e, ba wangoema'õ da'õ chõ zochõ ja'o, razo, ba me no lafeta'oe ndra'o sato; ba no imane dõdõnia sawoejoemõ andre: Ba da'oewa'õ chõ razo, ma atõ i'o'õ razo zomasi zawoejoenia. Ifondrondrongo sa li- 16
goe razo, ba wangefa'õ sawoejoenia ba danga niha andrõ, sangaloei fangohori ja'aga onogoe andrõ, ba mbanoea Lowalangi andrõ. Andrõ 17
wa no imane dõdõnia sawoejoemõ andre: Fondrara dõdõgoe dania daroma li zochõ ja'o, razo, me no timba mala'ika Lowalangi zochõ ja'o, razo, faoma ifondrondrongo, he si sõchi, ba he si lõ sõchi — ba jamoetolo'õ Lowalangioe Jehowa! *(F. 19, 28).*

II. **B**a hoemede razo, imane ba 18
ndra alawe andrõ: Ba bõi bini'õ chõgoe hadia ia nisofoegoe chõoe! Ba imane ira alawe andrõ: Ja-
moehede manõ zochõ ja'o, razo. Ba 19
imane Dawido: Hadia, tenga Joabi zamarooe ja'oegõ, ba da'õ fefoe? Ba imane ira alawe andrõ: Ba wa'adoehoe wa'aoerimõ, ja'oegõ sochõ ja'o, razo, ja'ia. Tebai tahole'õ ita ba niwa'õ zochõ ja'o, razo, fefoe, he ba gambõlõ, ba he ba gabera: ja'ia sa, enonimõ Joabi zangoema'õ chõgoe, ja'ia zamowawa sawoejoemõ, ba niwa'õ andrõ, fefoe.
Ba wamini'õ si doehoe, andrõ wa 20
no imanõ enonioe Joabi: ba no timba mala'ika Lowalangi zochõ ja'o, ba wa'atoeatoea andrõ, no ahori isõndra hadia ia, ba goeli danõ. *(A. 17).* Ba imane razo chõ 21
Joabi: Ba hiza, ba oe'o'õ da'õ: ba ae'e sa'ae ba halõ mangawoeli nono matoea andrõ, Abisalomi!
Ba ifalõgoe tooe ia ba zalo Joabi, 22
mangaloeloe, ba ifahowoe'õ razo. Ba imane Joabi: Ma'õchõ aboto ba dõdõ zawoejoemõ, wa no seboea tõdõ chõgoe zochõ ja'o, razo, me no ifondrondrongo razo wangandrõ
zawoejoenia! Ba maoso Joabi, mõi 23
ia ba Gesoeri ba i'ohe mangawoeli ba Jeroezalema Gabisalomi. *(F. 13, 37).* Ba imane razo: Hana na 24
ifoeli ia ba chõra, ba bõi jamoe'-oroma'õ ia chõgoe! Ba isawa nomonia Abisalomi, ba lõ i'oroma'õ ia

chõ razo. Ba ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba lõ famaedo wa'asõchi mboto Gabisalomi, ba lõ nisoeno si mane ja'ia: i'otarai narõ kabe, noemalõ ba galizoezoe, ba lõ hadia ia zinegoe. Ba na ifagoeti'õ mboenia — ero rõfi ifagoeti'õ; me abõlõ aboea chõnia, andrõ ifagoeti'õ — ba 200 zekeli (roefia) wa'aboeania, ba zaga razo. Ba tõloe zi toemboe chõ Gabisalomi ono matoea, ba samboea nono alawe, Tamara dõi; ba ono alawe si sõchi bawa da'õ. *(F. 13, 1).*

III. **B**a mendroea fache wa'ara i'iagõ Jeroezalema Abisalomi, lõ i'oroma'õ ia chõ razo. Ba aefa da'õ, ba ifatenge chõ Joabi Abisalomi, ena'õ ifaloecha'õ ia chõ razo; ba lõ edõna mõi chõnia Joabi. Ba ifoeli ifatenge, ba te chõnia mõi ia. Ba imane ba zangai halõwõ chõnia: Hiza. so nowi Joabi ba ngai chõgoe ba so gandroe: mi'ae mitoenoe! Ba latoenoe zinanõ andrõ sangai halõwõ chõ Gabisalomi. Ba maoso Joabi, mõi ia jomo chõ Gabisalomi, imane chõnia: Hana wa no latoenoe zinanõ chõgoe sangai halõwõ andrõ chõoe? Ba imane Abisalomi chõ Joabi: Ba no oefatenge chõoe, ba no oemane: Ae chõgoe, ena'õ oefatenge ndra'oegõ chõ razo, ba wanofoe chõnia: Hadia wa no oefoeli ndra'o moroi ba Gesoeri? Omasido lõ teboelõdo ba da'õ — ba ija'e, ba mõido sa mangoroma'õ ja'odo chõ razo: na so horõgoe, ba jamoeboenoe ndra'o! Ba mõi chõ razo Joabi, i'ombacha'õ chõnia. Ba ifahede'õ chõ Gabisalomi. Ba i'ondrasi razo Abisalomi, ifalõgoe tooe ia ba zalo, fõna razo; ba fa'ago bawa razo chõ Gabisalomi.

FAZA 15.

I. Mangai tõdõ niha sato Gabisalomi. II Ilawa namania. III. Moloi Dawido, irõi Jeroezalema. Fao chõnia Gita'i. IV. Ifa'ohe'õ mangawoeli dawõla Lowalangi Dawido, awõ gere. V. Si lõ farõi chõnia Hoeza'i andrõ.

I. **B**a aefa da'õ, ba i'õli chõnia goereta, awõ koedo, Abisalomi, ba lima woeloe ihalõ chõnia niha si faofao chõnia [fazoerinia] *(Raz. I. 1, 5).* Ba na mahemoloe mbanoea, ba ba zinga lala fõnafõna mbawa gõli i'iagõ Abisalomi, ba na so zi so hoehoeo, ha nihá, ni'ohenia chõ razo ena'õ, ba wamatoenõ, ba hoemede chõnia Gabisalomi, imane chõnia: Ha banoea ndra'oegõ? Ba na imane: Ma'oewoe Gizeraëli zawoejoemõ andre! Ba imane Abisalomi: Si sõchi hoehoeomõ ba si doehoe, ba lõ'õ sa chõ razo samondrongo chõoe. Ba imane na Abisalomi: Alai ndra'o! Ena'õ na ja'o nifataro sangoehoekoe ba danõ, ba ena'õ chõgoe mõi na so zi so famadõni, ba ma hoehoeo, ba ena'õ oebe'e ba lala hoehoeonia! Ba na so zangondrasi ja'ia, ba wangaloeloe chõnia, ba ira'oe danga, fa'ago bawa ia chõnia. Si manõmanõ Gabisalomi ba Ndraono Gizeraëli fefoe, sangandrõ famatoenõ hoehoeo chõ razo ba tobali mangai tõdõ Ndraono Gizeraëli ia.

II. **B**a mendrõfa fache, ba imane Abisalomi chõ razo: Hadia na mõido ba Heberona, ba wanõrõ amaboe'oela ligoe andrõ, nifaboe'oegoe chõ Jehowa? No imane wamaboe'oe chõ Jehowa sawoejoemõ, me sodo ba Gesoeri, ba danõ Ndrawa Garamo: Na si ndroehoe i'ohe mangawoeli ndra'o ba Jeroezalema Jehowa, ba oefosoemange Jehowa. *(Moz. 1. 28, 20. F. 13, 38).* Ba imane chõnia razo: Ba ae'e, bõi boesi dõdõoe! Ba mofanõ sa'ae ia ba Heberona. *(Sam. I. 20, 42).* Ba

no ifatenge zinenge Abisalomi, ba mado Ndraono Gizeraëli fefoe, no imane: Na mirongo li dorofe, ba mimane: No tobali razo Gabisalo-
11 mi, ba Heberona! Ba 200 zi fao chõ Gabisalomi niha, moroi ba Jeroezalema, niŵa'õnia; mõi manõ, lõ famaoedoe dõdõ, lõ nirongora hadia
12 ia. Ba ifatenge gõi Abisalomi, barõ wame'enia soemange andrõ, ifakaoni'õ Gahitofeli andrõ, banoea Gilo, anofoela Dawido, ba mbanoeara Gilo. Ba itoegoe abõlõ wolaŵa andrõ, tedooedooe wa'ato nawõ Gabisalomi, niha sato. *(F. 23, 34).*

13 III. **Ba** so zi mõi chõ Dawido, sangombacha chõnia, lamane: Dozi la'omasi'õ Gabisalomi Iraono Gize-
14 raëli! Ba imane Dawido ba genoninia andrõ fefoe, si so chõnia ba da'õ, ba Jeroezalema: Talaboe, moloi ita! lõ'õ sa fangorifida, ibe'e Abisalomi: mita'ita'i, mofanõ ita, fa bõi ihawoei manõ ita, lõ moedõnadõna, ba fa bõi ifatõrõ chõda wamakiko, wangõ'õtõ manõ tooe banoeada a-
15 ndre! *(Sin. 3, 1).* Ba lamane enoni razo andrõ chõnia: Balazi manõ dõdõ zochõ ja'aga, razo — noa sa sa-
16 woejoemõ ndra'aga! Ba mofanõ razo ba latete ia si samba omo ja'ira; ba dafoeloe irõi foeri dongania ba
17 dõi razo, awõ nomo. Ba mofanõ razo, ba latete ia enoninia andrõ fefoe. Ba ba mbalõ mbanoea, ba
18 labadoegõ ira, labe'e sowaõwaõ zato fefoe, awõ wazoeri andrõ, fefoe; ba mowaõwaõ gõi nawõ Gita'i andrõ, banoea Gata, fefoe, 600 ira, ni'ohenia moroi ba Gata. *(F. 8, 18).*
19 Ba imane razo chõ Gita'i andrõ, banoea Gata: Hana wa fao gõi ndra'oegõ chõma? Foeli'õ ba iagõ awõ razo: niha bõ'õ sa atõ ndra'oegõ, ba noa na nitibo'õ mbanoea-
20 mi. *(F. 18, 2).* Menewi so ndra'oegõ, ba hadia, ba ma'õchõ oeŵa'õ chõoe wefao chõma, ba lala eloengoea, na mofanõ ndra'o, saté oeroegi? Foeli'õ ba ohe mbanoeami andrõ; fa-
loecha'õ dania wa'eboea dõdõ ba fa lõ farõi chõ Jehowa! Ba imane 21
Ita'i chõ razo: Ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa ba ba wa'adoehoe wa'aoeri zochõ ja'o, razo: ba zi so zochõ ja'o, razo — he ba wa'amate ba he ba wa'aoeri — ba da'õ gõi so genonimõ andre! Ba imane Da- 22
wido chõ Gita'i: Ba laoe, ba owaõwaõ! Ba itõrõ Ita'i andrõ, banoea Gata, ba awõnia fefoe, ba iraono fefoe, si fao chõnia. Ba mege'ege 23
sibai niha ba danõ, fefoe, me latõrõ sato. Ba ba mbewe Gendrona so razo, me latõrõ ia sato fefoe, ba lala ba zai andrõ, ba danõ si mate. *(Joh. 18, 1).*

IV. **Ba** so gõi ba da'õ ndra Sa- 24
doki Abiataro ba ono Lewi fefoe, sangosa'õ tawõla zoera goroisa andrõ, chõ Lowalangi; ba latooe'õ tooe dawõla Lowalangi, irege no ahori latõrõ sato, moroi jomo ba mbanoea. Ba imane razo chõ Zado- 25
ki: Foeli mijomo dawõla Lowalangi: na ahachõ dõdõ Jehowa ndra'odo, ba i'ohe mangawoeli ndra'o, ba ifa'ila'õ ia chõgoe, fabaja nahiania andrõ. Ba na iŵa'õ tõdõnia: 26
Lõ omasido ndra'oegõ — ba jã'e ndra'odo, jamoelaoe chõgoe nilaoe dõdõnia. *(F. 10, 12. Sam. I. 3, 18).*
Ba imane razo chõ gere seboea a- 27
ndrõ, Sadoki: Foeli'õ mijomo ba mbanoea, bõi boesi dõdõoe, ba ja fao chõmi nonooe, Ahimasi, ba Jonata, ono Gabiataro — onomi andrõ, si domboea. *(Raz. I. 1, 42).* Hiza, 28
oebase'õ ba zinga gõtõna andrõ, ba danõ si mate, irege mifatenge, irege oerongo he wisa. Ba la'ohe manga- 29
woeli ba Jeroezalema dawõla Lowalangi ira Sadoki Abiataro, ba jomo la'iagõ. Ba isõsõ hili wanicha Da- 30
wido, mege'ege ia ba wowaõwaõ ba no ibaloegõ hõgõnia. Ba lõ badagahenia. Ba noa gõi labaloegõ hõgõra sato fefoe, awõnia andrõ, ba fadoro mege'ege ira ba wanõsõ hili. Ba me 31
la'ombacha'õ chõ Dawido: Ahitofeli

andrõ, ba no awõ zolawa andrõ gõi, awõ Gabisalomi! ba imane Dawido: He Jehowa! Bali'õ fa'owõhõ mowa dõdõ Gahitofeli andrõ!

32 V. **Ba** me no iroegi Dawido zoe-zoe hili andrõ, ba nifosoemasoemange Lowalangi, ba hiza, ba i'ondrasi ia si fahoewoe chõnia, Hoeza'i, ma'oewoe Garachi, no isika mbaroenia ba no ilaoe danõ ba hõgõnia.
33 Ba imane chõnia Dawido: Na fao'õ chõgoe, ba tobali noro dõdõgoe ndra'-
34 oegõ; ba na õfoeli'õ mijomo ba na õmane chõ Gabisalomi: „Omasido, na enonioe ndra'odo, ja'oegõ razo; mege, ba enoni namaoe ndra'o, ba ija'e, ba omasido mõido enonimõ", ba õbali'õ si lõ boto gera'era Gahi-
35 tofeli. *(Faz. 17, 7.)* So sa atõ gõi awõoe ba da'õ, gere andrõ, Sadoki ba Abiataro: ba hadia ia nirongooe ba gõdo razo, ba hana na õ'ombacha'õ chõ ndra Sadoki Abiataro ere.
36 So chõra ba da'õ nonora andrõ si domboea, Ahimasi, ono Zadoki ba Jonata, ono Gabiataro, hana na da'õ nibe'e sama'ema chõgoe hadia
37 nirongomi. *(F. 17, 15–17).* Ba mõi mijomo Hoeza'i andrõ, si fahoewoe chõ Dawido; ba Abisalomi, ba mõi gõi ba Jeroezalema, *(Nga'õt. I. 27, 33).*

FAZA 16.

I. Itandrawaisi Meriba'ali andrõ Siba. II. I'o'aja Dawido Sime'i. III. Mõi ba Jeroezalema Gabisalomi ba i'o'õ wamowõhõ Gahitofeli andrõ ja'ia.

1 I. **Ba** me no italoe'i ma'ifoe zoe-zoe hili Dawido, ba hiza Ziba andrõ, sawoejoe Meriba'ali, samaondragõ ja'ia, doea geoe chõnia kalide, si no moefosela, sonoro balazo, 200 roti, ba 100 nga'õrõ koee nifaroeka boea nagoe ba 100 nga'õrõ nifaroeka boea geoe bõ'õ ba samba nahia na-
2 goe. Ba imane razo chõ Ziba: Hadia goena da'õ? Ba imane Siba: Kalide andre, ba ena'õ na la'okoedo soroijomo razo, ba roti andre ba boea geoe, ba õ genonioe, ba agoe andre, ba ena'õ na labadoe serege tõdõ, ba danõ si mate. Ba imane razo: 3
Ba heza so nono zochõ ja'oegõ mege?
Ba imane Siba chõ razo: No torõi ba Jeroezalema, me no imane dõdõnia: Lafoeli sa'ae chõgoe ija'e gamatõrõwa namagoe ma'oewoe Gizeraëli! *(F. 19, 27).* Ba imane razo chõ 4
Ziba: Ba chõoe sa'ae gochõta Meriba'ali fefoe! Ba imane Siba: Mangaloeloe ndra'o chõoe! Ja'eboea dõdõoe chõgoe, ja'oegõ sochõ ja'o, razo!

II. **Ba** me no iroegi Mbahoeri 5
razo Dawido, ba hiza moroi jomo niha, iwa Zaoelo, Sime'i dõi, ono Gera; mangelingelifi moroi jomo, *(Raz. I. 2, 8. Moz. II. 22, 27),* ba 6
iteboe kara Dawido, ba enoni razo fefoe, he wa'ae no lafatambai ia niha sato ba saradadoe andrõ fefoe.
Moe'ao Zime'i, imane wangelingelifi: 7
Laboe'õgõ, laboe'õgõ, si tebai aboeso do, si si lõ jawa! No ilaoe chõoe 8
mbalõ ndro zi samba omo ndra Saoelo Jehowa, Saoelo si no mõi'õ fangali razo, ba fa'arazomõ andrõ, ba no ibe'e chõ nonooe Abisalomi Jehowa, ba hiza, ba itõrõ'õ sa'ae famakao, me no si tebai aboeso do ndra'oegõ! Ba imane Abiza'i andrõ, 9
ono Zeroeja, chõ razo: Hana wa tola i'elifi zochõ ja'o, razo, asoe si mate andrõ? Damõido mangetoe'õ baginia! *(Sam. I. 26, 8).* Ba imane 10
razo: Hana ami chõgoe, ja'ami iraono Zeroeja andrõ! Na mangelifi ia, ba na no Jehowa zangoema'õ chõnia: Ae elifi Dawido! ba ha niha zi tola manofoe: Hana wa õlaoe zi manõ? *(F. 19, 23).* Ba imane 11
Dawido chõ Gabiza'i ba ba genoninia fefoe: Na i'aloei wamoenoe ja'odo onogoe andrõ, nga'õtõgoe, ba tenga mendroea manõ mado Mbenijami andrõ? Bõi mitenawa ia; hana na mangelifi ia, noa sa Jehowa zangoema'õ chõnia. Ma atõ inehegõ 12

wamakaogoe andre Jehowa, ba ma ifatõrõ chõgoe wa'ohahaoe dõdõ, fangali wangelifi andrõ, si gõna
13 ndra'o ma'õchõ. Ba mofanõ Dawido ba awõnia fao, ba fao gõi Zime'i, itõrõ gahe hili, ba mangelingelifi ba wofanõ andrõ, ba iteboe kara Dawido
14 ba ihawoei tanõ. Ba iroegi ndraso Joridano Dawido, awõ zato andrõ fefoe, si fao chõnia, no erege dõdõ; ba molombase ia ba da'õ.

15 III. **Ba** no iroegi Jeroezalema Abisalomi, awõ ndra matoea Ndraono Gizeraëli fefoe; ba awõnia gõi Ga-
16 hitofeli. Ba me iroegi Gabisalomi si fahoewoe chõ Dawido no mege, Hoeza'i, ma'oewoe Garachi, ba imane chõ Gabisalomi: Ja'ahowoe razo! Ja'ahowoe razo! *(F. 15, 37. Sam.*
17 *I. 10, 24).* Ba imane Abisalomi chõ Hoeza'i: Hadia da'õ, fa'omasioe zi fahoewoe chõoe? Hana wa lõ mõi'õ
18 awõ zi fahoewoe chõoe andrõ? Ba imane Hoeza'i chõ Gabisalomi: Lõ'õ, chõ nitoejoe Jehowa ba soi andre, Iraono Gizeraëli fefoe, ndra'-
19 odo, chõnia sodo. Ba sambalõ na: Ha chõ mõido enoni? Hadia, tenga chõ nononia? Si mane me mõido-mõido enoni namaoe mege, si manõ
20 we'amõigoe enonioe dania. Ba imane Abisalomi chõ Gahitofeli: Mifobawa
21 lala chõda, he tawisa! Ba imane Ahitofeli chõ Gabisalomi: Ae fõrõ ba ngai ndronga namaoe, donga ba dõi andrõ, nirõinia foeri, awõ nomo, ba larongo mõtõ Iraono Gizeraëli fefoe, wa no abõoe dõimõ chõ na-maoe õbe'e, ba abe'e dõdõ zolemba
22 chõoe, fefoe. *(F. 15, 16).* Ba lalaoe nose chõ Gabisalomi, jaŵa be dete nomo, ba mõi mõrõ ba ngai ndronga namania Gabisalomi, donga ba dõi andrõ, ba zanehe Ndraono Gizeraëli fefoe. *(F. 12, 11. Moz. III. 18, 8).*
23 Hadia niŵa'õ Gahitofeli andrõ, me loeo da'õ, ba no hoelõ nisofoe chõ Lowalangi — si manõ wa'afadoe-hoe dõdõ ndra Dawido Abisalomi chõ Gahitofeli.

FAZA 17.

I. Lõ i'o'õ niŵa'õ Gahitofeli Abisalomi, niŵa'õ Hoeza'i i'o'õ. II. La'ombacha'õ da'õ chõ Dawido ono gere andrõ, Jonata ba Ahimasi. Iboenoe ia Ahitofeli. III. Latolo Dawido niha bõ'õ, ba Mahana'i.

I. **Ba** imane Ahitofeli chõ Ga- 1
bisalomi: Da'oetoejoe chõgoe niha, 12,000, ba mõido molohi Dawido, ba zi bongi, *(Sin. 71, 11)*, ba oelaoe 2
chõnia, fatoea erege na dõdõ ba fatoea lõ lala dõdõnia na: ba tokea ia oebe'e, ba moloi zato fefoe, awõnia andrõ ba oe'ila oeboenoe razo, na ha ja'ia. Ba oe'ohe ma- 3
ngawoeli chõoe zato fefoe, timba wangawoeli nono nihalõ chõ zangai ja'ia: ha sa atõ samõsa ni'aloeimõ famoenoe; ba lõ hadia ia dania ba niha sato fefoe. Ba si sõchi da'õ 4
wamaigi Gabisalomi, ba he satoea Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba imane 5
Abisalomi: Mihede gõi chõ Hoeza'i andrõ, ma'oewoe Garachi, ena'õ tarongo hadia niŵa'õnia. *(F. 16, 16).* Ba me i'ondrasi Gabisalomi Hoeza'i, 6
ba i'ombacha'õ chõnia Abisalomi niŵa'õ Gahitofeli, ba isofoe chõnia, imane: Hadia, ta'o'õ niŵa'õnia andrõ? Ba na lõ'õ, ba ŵa'õ ni-ŵa'õoe. Ba imane Hoeza'i chõ Ga- 7
bisalomi: Si samoeza andre, ba lõ enahõi niŵa'õ Gahitofeli. Ba imane 8
na Hoeza'i: No õ'ila namaoe ba awõnia andrõ, wa no sabõlõ ira ba si ono wõnoetõ, timba zi alawe mberoea ba ndroe'oe, nihalõ ono; ba amaoe ba no bohalima, si lõ mõrõ ba zi bongi, fabaja awõnia andrõ. Hiza, tabe'e no ibini'õ ia 9
iada'e ba mbawa danõ, ba ma heza — ba na so zi mate õsa, ba mbõrõta ba na larongo da'õ niha sato, ba lamane dania: No te'ala nawõ Gabisalomi andrõ! Ba tobali 10
he sabõlõ, sabe'e tõdõ, si mane singo, ba atalõ manõ dõdõ, me no la'ila Iraono Gizeraëli fefoe, wa no bohalima namaoe, awõ wa no sa-

11 bõlõ nawõnia andrõ. Ba tõdõgoe, ba si sõchinia na la'owoeloi chõoe Ndraono Gizera'eli fefoe, i'otarai Dano, noemalõ ba Mbereseba, timba ngawoea nene ba mbewe nasi wa'oja, ba si mõi gõi ndra'oegõ, awõra.
12 Ba na tachamõ ia heza, ba nibase'õnia ja'ita, ba tahawoei ia, timba namo, na aechoe ba danõ, ba samõsa bõi ja tosai, he ja'ia, ba he
13 awõnia andrõ fefoe! Ba na mijomo ba mbanoea heza iwoewoe ia, ba ndramoe'amõhõgõ zinali ba mbanoea andrõ Iraono Gizeraëli fefoe, ba tadõni ba ndraso, irege samboea
14 lõ faloecha kara sa'ae ba da'õ. Ba imane Abisalomi ba Iraono Gizeraëli fefoe: Sõchi niŵa'õ Hoeza'i, ma'oewoe Garachi, moroi ba niŵa'õ Gahitofeli! — Noa sa i'ohe ba lala Jehowa, ena'õ tobali si lõ boto zenahõi andrõ, niŵa'õ Gahitofeli; ba ena'õ ifatõrõ wamakiko chõ Gabisalomi Jehowa. *(F. 15, 31. 34).*
15 II. **Ba** i'ombacha'õ Hoeza'i chõ ndra ere, Sadoki ba Abiataro, hadia niŵa'õ Gahitofeli chõ Gabisalomi ba ba zatoea Ndraono Gizeraëli ba hadia niŵa'õnia gõi, ba imane chõra:
16 Ba mita'ita'i, mifatenge chõ Dawido, mimane chõnia: Bõi fõrõ ba zinga gõtõna andrõ, ba danõ si mate; õ'õtõ sa'ae, ena'õ lõ mate razo, fabaja sato fefoe, awõnia
17 andrõ. Ba no ba zinga goemboe Rogeli sosó ndra Jonata Ahimasi, ba itari mõi zawoejoe ono alawe, ba wangombacha chõra hadia nirongo, ba mõimõi dania ira, ba wama'ema chõ razo Dawido, lõ'õ sa tola la'oroma'õ ira, lõ tola mõi mijomo ba mbanoea. *(Raz. I. 1, 9).*
18 Ba samoeza ma'ochõ, ba so zangila ja'ira, ono matoea, ba i'ombacha'õ chõ Gabisalomi. Ba lagõsó moloi si daroea andrõ, laroegi nomo mbanoea Mbahoeri, si so ba'a ba ngai nomo; ba mõi ira bacha ba mba'a
19 andrõ, ba ihalõ gambala ira alawe niha andrõ, ibologõ sõwoesõwoe mbawa mba'a ba ilaoe jaŵa mbõra, tobali lõ hadia ia zoroma. Ba me 20 laroegi jomo ndra alawe andrõ sinenge Gabisalomi, me lasofoe: Heza so ndra Ahimasi Jonata? ba imane chõra ira alawe andrõ: No la'õtõ mbombo andrõ. Ba la'aloei, ba me lõ lasõndra, ba lafoeli ira ba Jeroezalema. Ba me no mofanõ 21 ira, ba lafoeli ira jaŵa ono matoea no mege, moroi ba mba'a ba mofanõ, laroegi Dawido, ba la'ombacha'õ chõnia hadia niŵa'õ. Lamane chõnia: Milaboe, migõsó mi'õtõ Joridano; da'õ sa niŵa'õ Gahitofeli, nilaoe chõmi! Ba maoso Dawido 22 ba sato fefoe, awõnia andrõ, la'õtõ Joridano. Ba me moloeo, ba samõsa lõ si tosai; no ahori la'õtõ. Ba me i'ila Ahitofeli, lõ moe'o'õ 23 niŵa'õnia, ba ifosela galidenia ba mofanõ ia, isaŵa ba chõra, mbanoeara; ba i'oroi'õ ni'oroi'õnia, ba ihië mbaginia. Ba me no mate ia, ba lako'o ia ba lewatõ namania. *(Mat. 27, 5).*
III. **Ba** no iroegi Mahana'i Da- 24 wido, me i'õtõ Joridano Abisalomi, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba 25 fangali Joabi, ba Amasa ibe'e solohe sabõlõ Abisalomi. Ba Amasa andrõ, ba ono niha sotõi Jitera, ma'oewoe Zimaëli, si no mohorõ chõ Abigala, ono Giza'i, talifoesõ Zeroeja andrõ, ina Joabi. *(F. 19, 14).* Ba ba danõ 26 Gileadi tebato Ndraono Gizeraëli ba Abisalomi. Ba me iroegi Ma- 27 hana'i Dawido, ba no la'ohe ba da'õ zogoena ira Sobi, ono Nahasi, banoea razo ba Ndraono Gamoni, ba Machiro, ono Gamiëli, banoea Lodebara ba Barasilai, banoea Gileadi, banoea Rogeli, *(F. 9, 4. Raz. I. 2, 7),* kaso ba ambala ba 28 balanga ba bowoa tanõ ba gandroe ba rigi ba hamo ba bõra nifakoë ba harita safoesi ba harita magojo, ba wẽ wani ba soesoe ba biribiri 29 ba kezoe zoesoe zawi, ba labe'e õ Dawido ba õ nawõnia sato; no

lamane dõdõra: no olofo ira ba erege dõdõra ba owõchi dõdõra, ba danõ si mate. *(F. 16, 2).*

FAZA 18.

I. I'ofaja zabõlõ chõnia Dawido ba wasoewõta. II. Te'ala Gabisalomi ba awõnia ibe'e Joabi ba iboenoe Gabisalomi. III. Fange'esi Dawido Abisalomi.

1 I. **Ba** i'ofaja zabõlõ, awõnia andrõ, Dawido ba ifataro zolohe ja'ira, ba zi hõnõhõnõ ba ba zi otoe'o-
2 toe. Ba ifotõloe bawá ira, sambawá barõ mbawa Joabi ba sambawá barõ mbawa nachi Joabi, Abiza'i andrõ, ono Zeroeja, ba si sambawá, ba barõ mbawa Gita'i andrõ, banoea Gata. Ba imane chõra Dawido: Fao gõi
3 ndra'o chõmi. *(F. 15, 19).* Ba lamane: Lõ tola fao ndra'oegõ! Na moloi ena'õ ndra'aga, ba si lõ ba dõdõ zato, ba he matonga mate ndra'aga, ba si lõ ba dõdõ, ba ja'oegõ, ba no timba zi 10,000, awõma. Ba sõchi gõi ija'e, na moroi jomo ba mbanoea
4 õfaigi wanolo ja'aga. Ba imane chõra razo: Hadia zomasi ami, ba oe'o'õ. Ba i'iagõ zinga mbawa gõli, me latõrõ sato, hõnõhõnõ ba otoe'otoe.
5 Ba ibe'e li razo chõ ndra Joabi Abiza'i Ita'i, imane: Mihaogõ chõ nono matoea andrõ, Abisalomi! Ba larongo sato fefoe, me ibe'e li ba zolohe ja'ira fefoe razo, ba chõ Gabisalomi. *(A. 12).*
6 II. **Ba** mõi ira, ba wamaondragõ Iraono Gizeraëli. Ba ba gatoea ma-
7 do Geferaji, ba molaoe ira. Ba da'õ latimba Ndraono Gizeraëli sabõlõ andrõ chõ Dawido, tobali abõlõ sibai te'ala ira me loeo da'õ, 20,000 zi
8 mate. Ba no ebolo danõ, si fazõndrazõndra ira ba da'õ, ba ato zi mate ba gatoea andrõ, moroi ba zi mate
9 ba mbawa zi'õli, me loeo da'õ. Ba fachamõ chõ Gabisalomi genoni Dawido. Si fakoedo ba koedo kalide Gabisalomi, ba itõrõ zi fadege sibai manawa koedonia, ba tochai ba ndraha manawa hõgõnia ba tobali manawanawa ia ba daloe mbanoea, ba moloi koedonia barõnia. Ba so 10
zangila, ba i'ombacha'õ chõ Joabi, imane: No oe'ila mege Gabisalomi, no manawanawa ba ndraha manawa. Ba imane Joabi ba niha andrõ, 11
sangombacha chõnia: Ba na no õ'ila ia, ba hana wa lõ adõlõ õbõzi daloe? Ba ja'o ena'õ zame'e loeooe, foeloe roefia ba sara mbõbõ taloe.
Ba imane niha andrõ chõ Joabi: 12
Ba he hõnõ roefia la'erai ba dangagoe, ba lõ'õ sa oebabaja nono razo andrõ: tenga no marongo, me ibe'e li chõmi Abiza'i Ita'i razo, me imane: Mifaigi chõgoe nono matoea andrõ, Abisalomi! *(A. 5).* Ba na no 13
oelimo ia mena'õ — ma'ifoe sa atõ lõ'õ, si tobini chõ razo —, ba õbõda sa atõ ndra'oegõ ena'õ. Ba imane 14
Joabi: Lõ'õ manõ tola arõrõdo chõoe! ba tõloe rozi itoejoe toho, ba itaroe'õ ba dõdõ Gabisalomi.
Ba me lõ saetoe nosonia na ba ndraha manawa andrõ, ba dafoeloe za- 15
ngondrasi, ono matoea, solohe fangõna chõ Joabi, ba lafaloea laboenoe Gabisalomi. Ba ifalaoe'õ dorofe 16
Joabi; ba labato wolohi Iraono Gizeraëli sabõlõ andrõ, me itenawa ira Joabi. Ba lahalõ Gabisalomi, ba 17
latibo'õ ba gohokoho danõ seboea, ba gatoea, ba oja sibai lafa'anõ kara ba detenia. Ba Iraono Gizeraëli, ba noa sa'ae moloi, no isawa chõra zamõsana. Ba no ihalõ harefa 18
ba ndraso chõ razo Abisalomi, me aoeri ia na, ba no itaroe'õ chõnia, me no imane dõdõnia: Lõ onogoe, ba fa bõi mate dõigoe! ba tõinia, ba no ibe'e tõi harefa andrõ. Andrõ wa harefa Gabisalomi dõinia, iroegi ma'õchõ andre.

III. **Ba** imane Ahimasi, ono Za- 19
doki: Da fagohido, ba wangombacha chõ razo, wa no itolo ia Jehowa ba zi fa'oedoe chõnia andrõ, wa no i'ohe ba zatoelõ. *(F. 15, 36; 17, 17).*
Ba imane chõnia Joabi: Lõ gõna 20

sangombacha ndra'oegõ, ma'õchó; na so zoei dania, ba hana na ja'-oegõ zangombacha: ma'õchó andre, ba lõ tola ja'oegõ zanoeriaigõ, me
21 no ono razo zi mate. Ba imane Joabi chõ Choesi: Ae ombacha'õ chõ razo ni'ila hõrõoe! Ba mangaloeloe Choesi chõ Joabi ba mofanõ, fagohi.
22 Ba ifoeli hoemede chõ Joabi Gahimasi, imane: Gofoe he wisa dania, da'oe'o'õ zoei Choesi andrõ, fagohido! Ba imane Joabi: Hadia goena na moi'õ, onogoe? lõ'õ sa atõ
23 labe'e chõoe loeo zangombacha. Ba imane: Gofoe itõrõ dania — mõido! Ba imane chõnia: Ba ae'e! Ba fagohi Gahimasi, itõrõ lala ba ndraso
24 Joridano, ba ihoelõ Choesi! Ba Dawido, ba no doemadao ba gotaloea mbawa gõli si domboea. Ba mõi jawa ba dete mbawa gõli zanaro andrõ, tánõ ba gõli. Ba me ifachõlõ ia, ba i'ila, so moroi sa niha si fa-
25 gohi, ha samõsa. Ba moe'ao zanaro chõ razo, i'ombacha'õ chõnia. Ba imane razo: Na ha samõsa, ba toeria si sõchi i'ohe. Ba fagohigohi
26 niha no mege, ba no ahatõ ia. Ba i'ila zamõsa tõ moroi sa sanaro. Ba moe'ao ia mitooe, ba mbawa gõli, imane: Samõsa tõ niha, si fagohi moroi sa! Ba imane razo:
27 Toeria si sõchi gõi ni'ohe da'õ! Ba imane sanaro: Famaigigoe, ba hoelõ wagohisa Gahimasi, ono Zadoki, wagohisa zi fõfõna andrõ. Ba imane razo: Niha si sõchi da'õ, ba toeria
28 si sõchi i'ohe! Ba so Gahimasi, ba imane chõ razo: Ja'ahowoe! ba ifalõgoe tooe ia ba danõ, ba imane: Nisoeno Jehowa, Lowalangioe, si no mame'e ba dangaoe niha andrõ,
29 si no molawa sochõ ja'o, razo! Ba imane razo: He wisa, lõ hadia ia chõ nono matoea, Abisalomi? Ba imane Ahimasi: No oe'ila, aechoe niha sato sibai, me ifatenge zawoe-joemõ andre Joabi, ba lõ nirongo-
30 goe, he wisa. Ba imane razo: Ae sa, iagõ da'õ! Ba itõrõ ba i'iagõ da'õ. Ba hiza Choesi, ba imane: Toeria 31
si sõchi oe'ohe, ja'oegõ sochõ ja'o, razo, noa sa itolo'õ Jehowa ma'õ-chó ba zolawa ja'oegõ andrõ fefoe, no i'ohe ba zatoelõ! Ba imane razo 32
chõ Choesi: He wisa, lõ hadia ia chõ nono matoea, Abisalomi? Ba imane Choesi: Ena'õ na fagõlõgõlõ chõ nono matoea andrõ nemali zochõ ja'o, razo, fefoe, awõ zolawa ja'oegõ, ba wangalani ja'oegõ, fefoe! Ba tobali sibai dõdõ razo, ba mõi 33
ia jawa ba mbate'e ba dete nomo ba mege'ege ia. Ba imane ba wowaõwaõ andrõ: He onogoe Abisalomi! He onogoe, onogoe Abisalomi! Ena'õ na ja'o zi mate salahioe! He Abisalomi onogoe, onogoe!

FAZA 19.

I. Itegoe Dawido Joabi ba wa'aboe dõdõnia Gabisalomi, si no abõlõbõlõ sibai. II. Lahalõ mangawoeli Dawido mado Joeda. III. Ibe'e aefa horõ Zime'i Dawido. IV. I'ondrasi Dawido Meriba'ali. V. Fa'eboea dõdõ Dawido chõ Mbarasilai andrõ. VI. Mamadõni razo ira, zi foeloe toea mado Joeda.

I. Ba la'ombacha'õ chõ Joabi, 1
lamane: Mege'ege razo, aboe dõdõnia ba wa'amate Gabisalomi. Ba 2
tobali fa'aboe dõdõ wemõna andrõ, ba zato fefoe, me loeo da'õ, me no larongo sato: Aboe dõdõ razo nonia andrõ! Ba so manõ niha sato, 3
lõ nininini, me loeo da'õ, ba wamoeli ja'ira mijomo ba mbanoea, si mane na so zanoewõ, si no tehawoe fa'aila, me no moloi ira ba wasõndrata. Ba no ibaloegõ mbawa- 4
nia razo ba mege'ege ia, imane: He onogoe Abisalomi! He Abisalomi, onogoe, onogoe! Ba mõi jomo chõ 5
razo Joabi, imane chõnia: Aila manõ genonioe fefoe õbe'e ma'õchó, enonioe si no mangorifi ja'oegõ ba onooe matoea ba onooe alawe ba fo'omooe ba dongaoe donga ba dõi, ma'õchó, me õ'omasi'õ zi fa'oedoe 6
chõoe ba me fa'oedoe'õ ba zango-

masi'õ ja'oegõ: noa sa õ'oroma'õ ma'õchó, wa lõ chõoe solohe sabõlõ, awõ wa lõ enonioe — oe'ila sa'ae: na aoeri mena'õ Gabisalomi ba na ja'aga fefoe zi mate, ba satoelõ ma-
7 nõ dõdõoe da'õ. Ba faoso, ae tooe, ba haogõ wehedeoe ba mbanoeamõ! Mõido ba hõloe chõoe, chõ Jehowa: na lõ õ'oroma'õ ndra'oegõ, ba samõsa lõ si iagõ chõoe bongĩ andre, ba abõlõbõlõ da'õ, moroi ba wamakao bõ'õ fefoe, si no gõna ndra'oegõ, i'otarai iraono ndra'oegõ, iroegi
8 ma'õchó andre. Ba maoso razo, mõi moedadao ba mbawa gõli. Ba me la'ombacha'õ ba niha sato: No doemadao ba mbawa gõli razo, ba la'ondrasi sato fefoe. Ba Iraono Gizezeraëli, ba no moloi, no isawa chõra zamõsana.

9 II. **Ba** mowasoso zato fefoe; dozi mado Ndraono Gizeraëli, ba lamane: No i'efa'õ ita ba danga nemalida razo, ba danga Ndrawa Wilisiti, ba ja'ia zangefa'o ja'ita; ba no moloi
10 ia ba danõ ibe'e Abisalomi; ba Abisalomi andrõ, nibajoinida chõda [razo], ba no mate ba wasõndrata andrõ — ba iada'e, ba hana wa lõ liwaliwami, ba wangai mangawoeli
11 ena'õ razo? Ba te'ombacha'õ chõ razo hadia niwa'õwa'õ Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba ifatenge chõ ndra Sadoki Abiataro ere andrõ razo, imane: Mifahoehoeo ba zatoea mado Joeda, mimane: Hana wa mi'iagõ foeri, ba wolohe mangawoeli razo
12 ba gõdonia? No iwagoe ami, fõfõ nõsigoe: ba hana wa mi'iagõ foeri, ba wolohe mangawoeli razo. *(F. 5,*
13 *1).* Ba chõ Gamasa, ba mimane: Fõfõ nõsigoe sa atõ ndra'oegõ — jamoelaoe chõgoe zomasi ia Lowalangi, na tenga koemandra seboea ndra'-oegõ chõgoe, fangali Joabi, gõtõ wa'anaoe nosooe! *(Nga'õt. I. 2, 16.*
14 *17. F. 17, 35).* Ba omboejoe dõdõ ma'oewoe Joeda fefoe ibe'e, tobali ha sara dõdõra wangandrõ chõ razo: Foeli'õ, ja'oegõ ba enonioe fefoe! Ba mangawoeli razo. Ba me iroegi 15
Joridano ba no laroegi Giligala mado Joeda, ba wamaondragõ razo, ba ba wama'õtõ ja'ia ba Joridano.

III. **Ba** so gõi Zime'i andrõ, ono 16
Gera, mado Mbenijami, banoea Mbahoeri, igõsõ ifaondragõ mitooe razo, Dawido, awõ mado Joeda andrõ, *(F. 16, 5),* ba 1000 zi fao chõ- 17
nia mado Mbenijami. Ba no ita'-ita'i wowaõwaõ fõna razo, mitooe ba Joridano, Siba andrõ, satoea zangai halõwõ chõ Zaoelo no, awõ nononia matoea, si felelima ba sawoejoenia andrõ, si doea woeloe; no la'õtõ Joridano, ba gõtõna a- 18
ndrõ, ba wama'õtõ awõ razo, ba wanolo ja'ira. Ba so Zime'i andrõ, ono Gera, mangaloeloe ia chõ razo, me i'õtõ sibai Joridano ena'õ, imane 19
chõ razo: He Toea! Bõi be'e horõgoe lalõgoe no, ba bõi tõrõ tõdõoe zi sala ndra'o, me õheta'õ ba Jeroezalema, ja'oegõ Toea, razo, bõi tanõ ba dõdõoe: aboto sa ba dõdõ 20
zawoejoemõ andre, wa no si sala ia; ba hiza ma'õchó, ba ja'odo zi fõfõna ma'oewoe Josefo, si mõi mitooe ba wamaondragõ sochõ ja'o, razo. Ba 21
hoemede Gabiza'i, ono Zeroeja, imane: Hadia, andrõ lõ laboenoe Zime'i andrõ? Ba no i'elifi niibajoini Jehowa! Ba imane sa Dawido: Ha- 22
na ami chõgoe, ja'ami ono Zeroeja andrõ, wa samowõhõ ja'odo ami ma'õchó? Hadia, so zi mate Iraono Gizeraëli ma'õchó? Ma õwai lõaboto ba dõdõgoe, wa no ma'õchó andre tobali razo Ndraono Gizeraëli ndra'-odo? *(F. 16, 10).* Ba imane razo 23
chõ Zime'i: Lõ mate'õ! Ba mõi ba hõloe chõnia razo.

IV. **Ba** noa gõi so moroi si jawa 24
Meriba'ali andrõ, ma'oewoe Zaoelo, ba wangondrasi razo; lõ nisasainia ahenia ba lõ nisoechoenia gambinia, ba noechania, ba lõ nibabagonia, i'otarai loeo, me mofanõ razo no, iroegi loeo, me mangawoeli ia lõ hadia ia. Ba me so ia moroi ba 25

Jeroezalema, ba wangondrasi razo, ba imane chõnia razo: Hana wa lõ fao ndra'oegõ chõgoe, Meriba'ali,
26 me aheta ndra'odo ? Ba imane: He Toea, razo ! No ilimodo sawoejoegoe. Noa sa iw̃a'õ chõnia sawoejoemõ andre: Fosela chõgoe galide, fakoedo ndra'o, ba wefao chõ razo! — me no somboejoemboe ahe zawoe-
27 joemõ andre. Ba no itandraw̃aisi zawoejoemõ andre chõ zochõ ja'o, razo. Ba noa sa timba mala'ika Lowalangi zochõ ja'o, razo: ba laoe
28 zatoelõ dõdõoe ! Lõ'õ sa atõ nidõnadõna nga'õtõ doeagoe chõ zochõ ja'o, razo, ha famoenoe. Ba noa na õhalõ awõ zoroedoe manga chõoe zawoejoemõ andre — ba hadia na ni'andrõgoe folohe ba lala, hadia na niw̃a'õgoe chõ razo? *(F. 9, 7).*
29 Ba imane chõnia razo: Hana wa õ'oja'õ na li? Da'õ niw̃a'õgoe: Ja'oegõ ba Siba andrõ, ba mibago
30 daloe chõmi mbenoea andrõ. Ba imane Meriba'ali chõ razo: Hana na ahori na'i ihalõ, me no mangawoeli zochõ ja'o, razo, lõ hadia ia.
31 V. **B**a no mõi mitooe moroi ba Rogeli Mbarasilai andrõ, banoea Gileadi, ba fao ia chõ razo ba Joridano, ba wamasao ja'ia mijefo.
32 *(F. 17, 27).* Ba no atoea sibai Mbarasilai andrõ, no 80 fache. Ba no ibalazoi razo, gõtõ we'aso razo ba Mahana'i; no niha seboea
33 sibai ana'a ia. Ba imane razo chõ Mbarasilai: Fao ndra'oegõ chõgoe, ena'õ oerorogõ ndra'oegõ chõgoe ba
34 Jeroezalema, ba wa'atoeamõ. Ba imane Barasilai chõ razo: Ha wa'anaoe tõ na nosogoe, wa faodo chõ
35 razo, ba Jeroezalema ? W̃aloe ngafoeloe fache ndra'o iada'e, ba hadia, oe'ila na hezo zi sõchi ba hezo zi lõ sõchi, ba hadia, i'ila na enonimõ andre wa'ami gõ ba he nibadoe ? Ba hana sa wa mõi na noro dõdõ zochõ ja'o, razo, genonimõ andre ?
36 Ha ma'ifoe fao chõ razo genonimõ andre, ba hana wa imanõ razo wanoelõni chõgoe ? Hana na mangawoeli genonimõ, ena'õ na ba mbanoea ndra toeagoe mate ndra'o, ba ngai lewatõ ndra amagoe inagoe: hiza zawoejoemõ Kimihami, hana na da'õ zi fao chõ zochõ ja'o, razo; chõnia fatõrõ zomasi ndra'oegõ. Ba imane razo: Ba laoe, ba hana na Kimihami zi mõi awõgoe ba somasi ndra'oegõ oefatõrõ chõnia, ba hadia ia fefoe, ni'andrõoe chõgoe, ba oetõrõ chõoe. Ba la'õtõ Joridano sato fefoe, ba i'õtõ gõi razo. Ba fa'ago bawa razo chõ Mbarasilai, ba ifofanõ; ba ifoeli ia ba chõra Barasilai. Ba isaw̃a Giligala razo, ba fao chõnia Gimihami no mege. Ba sato mado Joeda, ba fao chõ razo, ba sato Iraono Gizeraëli, ba matonga zi fao.

37 38 39 40

VI. **B**a i'ogomoezaõ la'ondrasi gõi razo Iraono Gizeraëli fefoe [si tosai]. Ba lamane chõ razo: Hana wa no la'oloi'õ ndra'oegõ iwada ma'oewoe Joeda, hana wa lafa'õtõ ba Joridano razo ba soroijomonia, fabaja awõ Dawido fefoe ? Ba lamane ba Ndraono Gizeraëli ma'oewoe Joeda fefoe: Ba no iwama. Ba hana wa mofõnoe ami ba da'õ ? Hadia, no ma'ā wõfõ gõ razo, ba hadia no ma'oloi'õ ia ? Ba lamane Iraono Gizeraëli ba ma'oewoe Joeda: Foeloe ni'ofelendroea chõma ba razo, ba noa na si a'a ndra'o moroi chõoe; ba hadia sa wa lõ ba dõdõoe ndra'odo ? Ba hadia, tenga ja'o zi fõfõna mangoema'õ, tahalõ mangawoeli razoda ? Ba abõlõ na wasosota ma'oewoe Joeda, moroi ba Ndraono Gizeraëli.

41 42 43

FAZA 20.

I. Folaw̃a Zeba andrõ Dawido. II. Iboenoe Gamasa andrõ Joabi. III. Fanoewõ Habeli Beti Ma'acha ba fa'amate Zeba. IV. Koemandra ba koemandroe andrõ chõ Dawido.

I. **B**a so gõi ba da'õ zi lõ moedõnadõna, niha si lõ ngaroro, mado 1

Mbenijami, Seba dõi, ono Mbichiri; ba ilaoe dorofe ba moe'ao ia, imane: Tenga chõda Dawido. ba lõ sinemada chõ nono Giza'i: jamoesawa chõra zamõsana, ja'ami Iraono Gizeraëli!
2 Ba la'erogõ Dawido Iraono Gizeraëli fefoe ba la'o'õ Zeba andrõ, ono Mbichiri; ba ma'oewoe Joeda, ba la'owoeloi ira chõ razora, i'otarai Joridano, noemalõ ba Jeroezalema.
3 Ba me no iroegi gõdonia ba Jeroezalema Dawido, ba ifa'ohe'õ ba nomo bõ'õ ndrongania andrõ, donga ba dõi, si dafoeloe nirõinia foeri mege, awõ gõdo, ba ibalazoi ira ba da'õ, ba lõ'õ sa'ae oroedoe ia chõra. Tobali ni'oniagõ ira, iroegi mate ira; amaedola lacha mbanoea.
4 Ba imane razo chõ Gamasa: Owoeloi chõgoe ma'oewoe Joeda, barõ zi tõloe bongi andre; ba so'õ dania
5 ba da'e! Ba mofanõ Gamasa, ba wangowoeloi ma'oewoe Joeda. Ba me italoe'i ginõtõ andrõ, ni'õtõ Da-
6 wido chõnia, ba imane Dawido chõ Joabi: Tobali sa abõlõ ifakao ita Seba andrõ, ono Mbichiri, moroi chõ Gabisalomi mege. Ja'oegõ ohe genoni zochõ ja'oegõ, ba gohi ia, fa bõi atoe'a ia ba mbanoea saro, ba
7 fa bõi aboe dõdõda ibe'e. Ba mofanõ sa'ae Joabi, awõ Gabiza'i, i'ohe zabõlõ andrõ chõnia, awõ wazoeri andrõ ba saradadoe. Mangefa ira ba Jeroezalema, ba wolohi Seba andrõ, ono Mbichiri. *(F. 8, 18).*
8 II. **Ba** me so ira ba zinga gara seboea andrõ, ba ngai Gibeona, ba itõrõ fõnara Amasa. Ba no so ba danga Joabi wõda, barõ mbaroenia, ba sara gõi ba mbõbõ taloenia, ba dete mbaroe, wõda, nifachai ba lõwilõwinia saemboe; ba ahele da'õ,
9 aechoe tooe ba danõ. Ba imane Joabi chõ Gamasa: He wisa ga'a, lõ hadia ia chõoe? Ba itoejoe gambi Gamasa Joabi tangania ka-
10 mbõlõ, ba wa'agosa bawa. Ba lõ ni'ila Gamasa fõda andrõ ba danga Joabi kabera, ba itaroe'õ ba daloenia Joabi, tobali adoewa ba danõ mbetoe'ania ba mate ia; ba lõ ifomendroea wanaroe'õ chõnia Joabi. Ba lagohi Zeba, ono Mbichiri, Joabi ba achinia Abiza'i. Ba samõsa 11
nifataro ba ngai mboto Gamasa, awõ Joabi, si'ao: Ha niha zi mõi awõ Joabi ba awõ Dawido, ba jamoe'o'õ Joabi! Ba me no so manõ 12
ba dõdõ lala Gamasa, tooe ba ndronia andrõ, ba me i'ila niha andrõ no mege, oi labadoegõ ira sanõrõ, ba ifagaõlõ ba ngai lala mboto Gamasa, ba ndroe'oe ba ibaloegõ baroe seboea, me no i'ila, oi labadoegõ ira sanõrõ.

III. **Ba** me no iheta ba lala, ba 13
dozi la'o'õ Joabi, ba wolohi Seba, ono Mbichiri. Ba Seba, ba itõrõi 14
mado Ndraono Gizeraëli fefoe, iroegi Habeli Beti Ma'acha, ba so nga'õtõ Mbichiri fefoe ba la'o'õ ia mijomo ba da'õ. Ba so gõi ndra Joabi ba 15
lasoewõ ia ba Habeli Beti Ma'acha, lako'o fari, lafasoei mbanoea, ba mõi hawoehawoe mbandra da'õ. Ba lafo'arõ gõli sato fefoe, awõ Joabi, ba wanoedoegõ ja'ia. Ba so zi'ao 16
moroi jomo, ira alawe satoeatoea, imane: Mifondrondrongo! mifondrondrongo! Miwa'õ chõ Joabi, jamõi ba da'e, so niwa'õgoe chõnia! Ba 17
me ihatõ'õ ia, ba imane ira alawe andrõ: Hadia, Joabi ndra'oegõ? Ba imane: Ja'ia. Ba imane chõnia: Ba fondrondrongo li zawoejoemõ andre! Ba imane: Oerongo! Ba 18
imane ira alawe andrõ: Ba gõtõ fõna, ba so gamaedola: „Misofoe atõ ba Habeli ba ba Dano, na no moebõhõli niwa'õ zi lõ farõi andrõ, 19
Iraono Gizeraëli." Õ'aloei wamakiko banoea ba ina ba Ndraono Gizeraëli: Hana wa õfoefoe dána chõ Jehowa? Ba imane Joabi: Tenga da'õ dõdõ- 20
goe, ma'ifoe lõ'õ; tenga samakiko ndra'o ba tenga samoefoe. Tenga 21
da'õ danigoe, ba so niha, banoea ba hili ba mado Geferaji, Seba dõi, ono Mbichiri, solawa razo, Dawido;

mibe'e baero ia, ba mabõhõli wanoewõ banoeami! Ba imane ira alawe andrõ chõ Joabi: Ba la'anema'õ lafazaoemba chõoe hõgõnia,
22 moroi ba gõli. Ba ifawe'e mbanoeara, samba banoea manõ, ba wa'atoeatoeania andrõ, ba la'ewa mbagi Zeba. ono Mbichiri, ba lafazaoemba chõ Joabi hõgõ. Ba ifalaoe'õ dorofe Joabi, ba moezaewe zanoewõ, labõhõli mbanoea andrõ, isawa chõra zamõsana; ba ifoeli ia chõ razo ba Jeroezalema Joabi.
23 IV. Ba solohe sabõlõ, ba Joabi; ba hõgõ wazoeri, ba Benaja ono
24 Jehojada; ba samaigi si gõna rodi, ba Adoniramo; ba anofoela, ba
25 Jozafati, ono Gahiloedi; ba doeroetoeli, ba Seja; ba ere, ba Sadoki
26 ba Abiataro. Ba Ira andrõ, ma'oewoe Ja'iro, ba ere gõi chõ Dawido. *(F. 8, 18).*

FAZA 21.

I. Lofo mbanoea, bõrõ wange'e Zaoelo, andrõ, mefõna. II. Fasoewõta ba Ndrawa Wilisiti. Laboenoe õsa niha seboea sibai andrõ.

1 I. Samoeza me razo Dawido, ba lofo seboea, medõla fache, fatete manõ. Ba i'andrõ chõ Jehowa wama'ele'õ Dawido. Ba imane Jehowa: So na ba hoeloe ndra Saoelo nga'õtõnia horõ fange'e, me no
2 iboenoe mbanoea Gibeona no. Ba i'oroi'õ mbanoea Gibeona razo ba isofoe chõra — tenga sa fõfõ Ndraono Gizeraëli mbanoea Gibeona andrõ, si tosai Dawa Gamori ira, ba he wa'ae no mõi ba hõloe chõra Ndraono Gizeraëli [ba wangorifi ja'ira], ba i'aloei zoei Saoelo wangohori ja'ira, ba wa'aoechoe dõdõnia fõna Ndraono Gizeraëli ba fõna ma'oewoe Joe-
3 da. — *(Jos. 9, 19).* Ba imane Dawido ba mbanoea Gibeona andrõ: He oewisa chõmi, wangezosi, ena'õ mifoeli mifahowoe'õ dána chõ Je-
4 howa? Ba lamane chõnia banoea Gibeona: Tenga sangandrõ ana'a ba ma firõ ndra'aga chõ Zaoelo ba ba nga'õtõnia, ba lõ tola gõi maboenoe niha ba Ndraono Gizeraëli. Ba imane: Ba hadia ni'andrõmi, he oewisa chõmi? Ba lamane chõ 5
razo: Niha andrõ, samakiko ja'aga, ba sangaloei fangohori ja'aga, tobali lõ nahinahiama sa'ae ba danõ Ndraono Gizeraëli ma'asagõrõ, — nga'õ- 6
tõnia mibe'e ba dangama, dafitoe, ena'õ matawi chõ Jehowa, ba Gibeona, ba hili Jehowa andrõ. Ba imane razo: Oebe'e ba dangami. Ba i'orifi Meriba'ali andrõ ono Jo- 7
nata, ma'oewoe Zaoelo, bõrõ wahõloesa andrõ, me no faoma fahõloe ira chõ nawõra, chõ Jehowa, Dawido ba Jonata, ono Zaoelo. *(Sam. I. 18, 3).* Ba nibe'enia ba danga 8
mbanoea Gibeona, ba ono Zaoelo andrõ si daroea, Arimoni ba Meriba'ali, ononia chõ Risifa andrõ, ono Aja, ba ono nono Zaoelo andrõ alawe, Meraba, si dalima, ononia chõ Gaderiëli andrõ, ono Mbarasilai, banoea Mehola. *(Sam. I. 18, 19. F. 3,*
7). Ba latawi ira fõna Jehowa, ba 9
hili. Tobali endronga mate zi dafitoe andrõ, me bõrõta mbawa wamasi teboenoe ira. Ba ihalõ mba- 10
roenia gonigoni Risifa andrõ, ono Aja, ibologõ toefonia ba dete gara, i'otarai mbõrõta wamasi andrõ, iroegi gõna ira teoe ba tobali itaboi wofo ba daloe mbanoea, na ma'õchõ ba oetoe ndroe'oe ba zi bongi, fa bõi la'ã [mboto zi mate andrõ]. Ba te'ombacha'õ chõ Da- 11
wido nilaoe ndronga Zaoelo andrõ, donga ba dõi, Risifa, ono Aja. Ba 12
maoso Dawido, ifahalõ'õ dõla Zaoelo ba tõla nononia Jonata, ba mbanoea Jabesi ba danõ Gileadi, nitagõra ba onga ba Metisana, ba nitawi Ndrawa Wilisiti ja'ira, me no te'ala Zaoelo ba hili Giliboa labe'e. *(Sam. I. 31, 1 b. t.).* Ifaheta'õ ba 13
da'õ dõla Zaoelo ba tõla nononia Jonata; ba la'ozaragõ gõi dõla nitawi andrõ, ba lako'o, awõ dõla 14

ndra Saoelo ononia Jonata, ba danõ mado Mbenijami, ba Zela, ba lewatõ nama Zaoelo, Kisi. La'o'õ sibai goroisa razo. Ba i'otarai da'õ, ba ifoeli alõ dõdõ Lowalangi ba niha ba danõ.

15 II. **B**a tesao zoei wanoewõ, lasoewõ Ndraono Gizeraëli Dawa Wilisiti. Ba mõi misi tooe Dawido ba enoninia, ba wanimba Dawa Wilisiti. Ba me no tebato ira ba Gobi,
16 ba maoso Dodo, nga'õtõ niha seboea sibai andrõ, ba wamoenoe Dawido ena'õ; 300 zekeli tõla wa'aboea nõsi dohonia, ba fõda si bohooe ba lõwi-
17 lõwinia. Ba itolo Dawido Abiza'i, ono Zeroeja, iboenoe Ndrawa Wilisiti andrõ. Ba fahõloe chõ Dawido zabõlõ andrõ chõnia, lamane: Lõ tola sa'ae fao ndra'oegõ chõma, ba wasoewõta, fa bõi mate wandroe ba Ndraono Gizeraëli õbe'e!

(A. 18–21: Nga'õt. I. 20, 4–8.)

18 Ba foeri õ, ba fasoewõ na zoei ira ba Ndrawa Wilisiti, ba ngai Gobi. Ba da'õ iboenoe Zafo andrõ, nga'õtõ niha seboea andrõ gõi, Sibechai, banoea Hoesa. *(Nga'õt. I. 20, 4. b. t.),*
19 Ba me samoeza tõ fasoewõ ba Ndrawa Wilisiti, ba Gobi, ba iboenoe Goliato, banoea Gata Elehana, banoea Mbetilechema; ezai hao dotoa mboe-
20 roesa Goliato andrõ. Ba samoeza tõ fasõndra na ira ba ngai Gata. Ba so ba da'õ niha seboea sibai; õnõ'õnõ doetoeroe danga ba õnõ'õnõ gõi doetoeroe kahe, tobali 24 fefoe — no nga'õtõ niha seboea sibai andrõ
21 ia gõi. Ba me i'o'aja Ndraono Gizeraëli da'õ, ba iboenoe ia Jonata andrõ, ono ga'a Dawido, Sime'i,
22 Nga'õtõ niha seboea sibai andrõ, banoea Gata, zi daõfa andrõ, niboenoe ndra Dawido enoninia andrõ.

FAZA 22.

Sinoenõ Dawido, me no i'efa'õ ia ba danga nemalinia fefoe Jehowa.

(Faigi gõi Sin. 18.)

1 **B**a hoemede Dawido, manoenõ, ia chõ Jehowa, me loeo da'õ, me no i'efa'õ ia Jehowa ba danga nemalinia fefoe ba ba danga Zaoelo,
imane: „Hili dõdõgoe Jehowa ba 2
wa'atosasagoe ba sangorifi ja'odo.
Nahiagoe saro Lowalangigoe, ba 3
chõnia oe'aloei zawatõ; baloesegoe
ia ba tandroe fangorifigoe, hatigoe
ba sawatõgoe, sangefa'õ ja'odo;
ja'oegõ zangefa'õ ja'o, na tefakao
ndra'odo! *(Loek. 1, 69).* Oe'angarõfi 4
li Jehowa, si nangea nisoeno andrõ,
ba te'efa'õ ndra'o ba danga zi fa-
tioe tõdõ chõgoe. Noa sa ifasoei 5
ndra'o doeloe, ba no ifeta'oe ndra'o
hohooe famoenoe. No moekabi 6
ndra'o bõbõ si oroi mbanoea tooe
ba no ihawoei ndra'o tandrawa
famoenoe. No moe'ao ndra'o ba 7
wa'atosasagoe andrõ, ba no oe'anga-
rõfi li Lowalangigoe: No ifondro-
ndrongo ligoe ba gõdonia andrõ,
ba no iroegi dõgi dalingania we'ao-
goe andrõ chõnia. Ifaigi — ba 8
hoemeoe danõ; hoemisi dajadaja
mbanoea jawa ba moedõgõ, me no
mofõnoe ia. Manimbo nichoenia ba 9
i'otarai mbawania alitõ si manga
hadia ia; hoemola mbo galitõ, si
oroi chõnia. Idada mbanoea si jawa, 10
mõi ia tooe, ba sogõmigõmi barõ
gahenia. Ba hoeloe Keroebi mõi ia, 11
moehombo misa; manahanahae ia
ba gafi nangi. Ibali'õ baloebaloenia 12
zogõmigõmi, osenia fasoei, salœ ba
lawoeo saitõ. Moroi ba haga andrõ 13
fõnania itõrõ lawoeo andrõ chõnia,
teoe kara ba bo galitõ. Ba moe'- 14
oegoe'oegoe mbanoea si jawa ibe'e
Jehowa, ba ifarongogõ linia Fondrege
zalawa andrõ. I'efasi nono wana 15
chõnia, ifazawili ira, ba ilaoe gari
mbanoea, ikeani ira. Ba oroma 16
noengo nidanõ, ba aheta mbaloe-
baloe dajadaja danõ, ba wanegoemõ
andrõ, ja'oegõ Jehowa, ba wangõ-
hõfoe geheha nichoemõ andrõ. I'o- 17
ro'õ dangania moroi si jawa, ira'-
oedo, isõbido moroi ba nidanõ
seboea. Ifadõni ndra'o ba nema- 18

ligoe andrõ, si no abõlõ, ba ba zi fatioe tõdõ chõgoe, me no tebai
19 oelawa ira. No lahawoei ndra'o, me bawa wa'ate'alagoe, ba no tobali
20 fanologoe Jehowa. Ba no i'ohe baero ndra'o, ba zebolo tanõ; no i'efa'õ ndra'odo, me no omasi ia ndra'o.
21 No isoelõni chõgoe wa'atoelõ dõdõgoe Jehowa; no ibe'e chõgoe zoelõ, dali wa lõ hadia ia zi falemba ba
22 dangagoe. Noa sa oetõrõ lala Jehowa, lõ solalõ ndra'o ba chõ Lo-
23 walangigoe. Noa sa so ba gametahõgoe hoekoe andrõ chõnia, fefoe, ba amachoitania andrõ, ba lõ ni'-
24 arõoe'õgoe chõgoe. No adõlõ dõdõgoe chõnia, ba no ata'oe ndra'o
25 oelaoe zi lõ atoelõ. Ba no isoelõni chõgoe wa'atoelõ dõdõgoe andrõ Jehowa, dali wa lõ hadia ia zi falemba ba dangagoe, wamaiginia.
26 Ba zeboea tõdõ eboea dõdõoe, ba
27 ba zadõlõ tõdõ adõlõ dõdõoe. Ba zohaoehaoe ohaoehaoe ndra'oegõ, ba ba zabila tõdõ abila gõi ndra'oegõ.
28 *(Moz. III. 26, 24).* Ja'oegõ sa zanolo niha si gõna famakao, ba õhõndrõgõ hõrõ zi fajawa, fefoe. *(Sin. 113, 7).*
29 Ja'oegõ sa zamohaga fandroegoe, ifohaga zogõmigõmi andrõ chõgoe
30 Jehowa, Lowalangigoe. Na õtolodo, ba oedoedoegõ gõli kara, ba na awõgoe Lowalangigoe, ba oesawõ
31 mba'aba'a. *(Sam. I. 17, 45).* Lala Lowalangi andrõ, ba no so'ahonoa! Taroma li Lowalangi andrõ, ba si no ohaohao, baloese ia ba zanga-
32 loei sawatõ chõnia, fefoe. Ha niha sa Lowalangi, baero Jehowa andrõ? Ba ha niha nahia saro, baero Lo-
33 walangida? Lowalangi andrõ, same'e bõbõ taloegoe fa'abõlõ, ba
34 sangehao lala chõgoe. Samali'õ ahe mbõhõ ahegoe ba samataro ja'o ba
35 zalawa jawa. Samahaõ tangagoe ba wasõndrata ba ta'iogoe ba wogai
36 fana tõla. Ba no õbe'e chõgoe mbaloese fangorifi andrõ chõoe, ba fa'eboea dõdõoe wangeboeagoe.
37 No õ'ebolo'õ naha gahegoe, ba lõ sangiwa mboe'oe kawonogoe. No 38
oegohi nemaligoe ba no oechamõ, ba lõ nifoeligoe ja'o foeri, balazi no
oefakiko ira. No oefakiko ira, ba 39
no oerasa, tobali lõ'õ sa'ae maoso ira; tegaõlõ tooe ira barõ gahegoe.
Ba no õfamõbõ taloe ndra'o fa'a- 40
bõlõ, ba wasõndrata, no õfaõndrõ barõgoe zi fa'oedoe chõgoe. Moloi 41
nemaligoe andrõ õbe'e; ba si fatioe tõdõ chõgoe ba no oehori! Manga- 42
rõngarõ ira, ba lõ sangorifi — chõ Jehowa, ba lõ itema lira. Ba no 43
oefoefoe ira, timba gawoegawoe ba danõ, oehoendrahoendra ira, timba
damboe baewali, oedoewagõ. No 44
õ'efa'õ ndra'o ba wasõndrata niha, no õfataro hõgõ soi niha ndra'odo: tobali mõi barõ mbawagoe niha si
lõ oerai mila. Ha larongo ligoe, ba 45
la'o'õ chõgoe, lahaogõhaogõ wehedera chõgoe ono niha bõ'õ. Sariri 46
nono niha bõ'õ, larõi gõdora, manizinizi. Saoeri Jehowa, ba nisoeno 47
nahiagoe saro andrõ, ba ni'eboea'õ dõi Lowalangi fangorifigoe andrõ!
Lowalangi andrõ, si no manolo ja'o 48
ba wolaoe balõ, si no mame'e barõ mbawagoe soi niha. Sangefa'õ ja'o 49
ba nemaligoe andrõ, ba no õbe'e jawa zi fa'oedoe chõgoe ndra'odo; no õ'efa'õ ndra'o ba danga niha
andrõ samakao awõnia. Andrõ 50
oesoeno ndra'oegõ ba niha baero, ja'oegõ Jehowa; oesoeno dõimõ.
Ja'oegõ, sangeboea fangorifi ba razo 51
andrõ chõnia, ba sangeboea tõdõ ba nibajoininia andrõ, chõ Dawido ba ba ma'oewoenia, iroegi zi lõ aetoe."

FAZA 23.

I. Sinoenõ Dawido safoeria. II. Tõi zabõlõ andrõ chõ Dawido.

I. **D**a'e zinoenõ Dawido safoeria: 1
„Niwa'õ Dawido, ono Giza'i; niwa'õ niha andrõ, si no salawa seboea, nibajoini Lowalangi Jakobo, omasiõ sanoenõ ba Ndraono Gizeraëli,
imane: „No moehede chõgoe Ge- 2

heha Jehowa, ba taroma linia zi so
3 ba mbewegoe. No moehede Lowa-
langi Ndraono Gizeraëli; chõgoe no
moehede gowe Ndraono Gizeraëli
andrõ, imane: Sangatoelõ'õ fama-
tõrõ niha, sangata'oefi Lowalangi
ba wamatõrõnia andrõ, *(F. 7, 16)*,
4 ba no hoelõ haga zi moloeo, na
toemboe loeo, na mahemoloe mba-
noea, na lõ lawoeo, na toemboe
ndroe'oe ba danõ ba haga zino, na
5 no aefa deoe. Hadia, tenga si manõ
ndra'aga, ja'aga si samba omo, ba
chõ Lowalangi? Noa sa ifaboe'oe
linia chõgoe, si lõ teboelõ, iroegi zi
lõ aetoe; si no moehonogõi, ba si
no moe'aro'õ, gofoe he wisa wamai-
gida. Ba fangorifigoe fefoe ba fa'o-
masigoe, hadia, lõ ifatoemboe'õ da'õ?
6 Ba si lõ ngararo andrõ, ba no ti-
mba ndroi nitibo'õ ira, fefoe, si lõ
7 tababaja tangada. Sedõna momba-
mbaja ja'ia, ba i'ohe zi'õli, ba ma
toho, ba ahori tetoenoe ba galitõ."
(A. 8–39: Nga'õt. I. 11, 10–41.)
8 II. **D**a'e dõi zabõlõ andrõ chõ
Dawido: Iseba'ali, ma'oewoe Hachi-
mono, hõgõ zi datõloe andrõ. Ilaoe
dohonia, ba 800 zi mate, ha samoeza.
9 Ba fanetenia ba zi datõloe andrõ,
sabõlõ, ba Eleazari, ono Dodo, ma'-
oewoe Gahohi. Ja'ia nawõ Dawido
ba Wasi Dami, me no oewoelo ba
da'õ Ndrawa Wilisiti ba wanoewõ.
Ba me lawoewoe ira foeri Iraono
10 Gizeraëli, ba lõ iboelõ'õ ia, ilaoe ba
Ndrawa Wilisiti, irege atage danga-
nia, irege falemba ba ndranga zi'õ-
li; tobali mõna sibai ia ibe'e Je-
howa, me loeo da'õ. Ba mangawoeli
zato, la'o'õ ia — hatõ ba wangai
11 sahoeloe ira. Ba fanetenia, ba Sama,
ono Age, banoea Harari. Samoeza
ma'õchõ, ba owoelo Ndrawa Wilisiti
ba Lehi. Ba so ba da'õ kaboe ha-
rita. Ba me moloi zato, ba Ndrawa
12 Wilisiti andrõ, ba i'agõ daloe ka-
boe andrõ, itimba Ndrawa Wilisiti,
ilaoe chõra, ba mõna sibai ia ibe'e
13 Jehowa. Ba samoeza ma'õchõ, ba
datõloe — ba zi tõloe ngafoeloe, hõ-
gõra andrõ — zi mõi misi tooe chõ
Dawido ba dõgi narõ gara andrõ, ba
hati Adoela, me no so ba ndraso,
ba Refa'i, Ndrawa Wilisiti, samba-
wá. *(Sam. I. 22, 1)*. Ba hati andrõ 14
so Dawido, me loeo da'õ, ba so ni-
fataro ba Mbetilechema Dawa Wi-
lisiti. Ba itõrõ tõdõ Dawido [nida- 15
nõ si sõchi] ba imane: Ha niha
zana'oe õgoe idanõ ba mba'a andrõ
ba zinga mbawa gõli ba Mbetile-
chema? Ba latõrõ golombasewa 16
Ndrawa Wilisiti sabõlõ andrõ si da-
tõloe, lata'oe nidanõ ba mba'a a-
ndrõ, ba zinga mbawa gõli ba Mbe-
tilechema, ba la'ohe chõ Dawido.
Ba lõ edõna ibadoe, idoewagõ chõ
Jehowa, [soemange], imane: Jamoe- 17
timba chõgoe Jehowa wolaoe si
manõ! Do zabõlõ andrõ, si lõ ba
dõdõ nosora we'amõi! — ba lõ'õ
manõ ibadoe. Da'õ nilaoe zabõlõ
andrõ si datõloe. Ba Abiza'i andrõ, 18
achi Joabi, ono Zeroeja, ba no hõgõ
zi tõloe ngafoeloe gõi. Ilaoe dohonia,
ba 300 zi mate, ba seboea tõi ia ba
zi tõloe ngafoeloe andrõ. Ba zi tõ- 19
loe ngafoeloe andrõ, ba nifosoema-
nge ia, ba ja'ia hõgõra, ba lõ
ichamõ zi datõloe andrõ. Ba Benaja 20
andrõ, ono Jehojada, niha sabõlõ,
si tetoeria ba nilaoenia andrõ, ba
banoea Gabese'eli. Ja'ia zamoenoe
ono Gariëli andrõ, Iraono Moabi.
Ba samoeza ma'õchõ, me no aechoe
deoe si bakoe, ba ja'ia gõi zamoe-
noe singo. si tooe ba mba'a. Ba 21
iboenoe gõi Ndrawa Miseraji, sa-
mõsa, niha seboea sibai; sara doho
ba danga Ndrawa Miseraji andrõ,
ba ja'ia, ba ha si'o i'ohe, ba wo-
laoe chõnia. Ba ira'oe ba danga
Ndrawa Miseraji andrõ doho andrõ
ba iboenoe ia tohonia. Da'õ nilaoe 22
Mbenaja andrõ, ono Jehojada. Se-
boea toeria ia ba zi tõloe ngafoeloe
andrõ, sabõlõ. Ba zi tõloe ngafoeloe 23
andrõ, ba nifosoemange ia, ba si
datõloe andrõ, ba lõ'õ sa ichamõ.

Ba ibe'e hõgõ wazoeri andrõ chõnia
24 ia Dawido. Ba samõsa gõi Gazaheli
andrõ, achi Joabi, ba zi tõloe nga-
foeloe andrõ ; ba baero õ, ba Ele-
hana, ono Dodo, banoea Mbetile-
25 chema ; ba Sama, banoea Harodi ;
26 ba Elika, banoea Harodi ; ba Helesi,
banoea Welete ; ba Ira, ono Ike, ba-
27 noea Dekoa; ba Abiëzeri, banoea
Ganatoti ; ba Sibechai, banoea Hoe-
28 sa ; ba Salemona, banoea Gahohi ;
29 ba Maharai, banoea Netofa ; ba He-
ledi, ono Mba'ana, banoea Netofa ;
ba Ita'i, ono Ribai, banoea Gibea
30 andrõ, ba mado Mbenijami; ba Be-
naja, banoea Wireato ; ba Hida'i,
31 banoea Nahale-Ga'asi ; ba Abiëli,
banoea Mbeti Araba; ba Asimaweti,
32 banoea Mbahoeri ; ba Elijaba. ba-
noea Za'alibona ; ba Jaseno, ma'-
33 oewoe Goeni; ba Jonata, ono Zama,
banoea Harari ; ba Ahiami, ono
34 Zarari, banoea Harari ; ba Elifeleti,
ono Ahasibai, banoea Ma'acha ; ba
Eliami, ono Gahitofeli, banoea Gilo ;
35 ba Hesero, banoea Garemeli ; ba
36 Fa'ari, ma'oewoe Garachi; ba Ji-
gala, ono Natano, banoea Zoba ; ba
37 Bani, mado Gado ; ba Seleki, Iraono
Gamoni andrõ ; ba Naharai, banoea
Mbe'eroti, solohe fangõna chõ Joabi,
38 ono Zeroeja ; ba Ira, banoea Jatiri ;
39 ba Garebi, banoea Jatiri ; ba Oeria
andrõ, Iraono Cheti ; — tõloe nga-
foeloe a fitoe fefoe.

FAZA 24.

I. Sala Dawido, fangofaja niha andrõ. II. I'otoe'õ ia sama'ele'õ andrõ, Gado. Fõchõ waba. Fa'adõhõ wamakao andrõ. III. Mame'e soemange Dawido.

(Faigi gõi Nga'õt. I. 21.)

1 I. **B**a ifoeli tesao wõnoe Jehowa
ba Ndraono Gizeraëli, tobali ifa-
rooe chõra Dawido, wangoema'õ
chõnia : Laboe ! ofaja Ndraono Gize-
raëli, fabaja mado Joeda ! *(F. 21, 1).*
2 Ba imane Dawido chõ Joabi ba ba
goemandra andrõ barõ mbawania :
Mitõrõi mado Ndraono Gizeraëli
fefoe, i'otarai Dano, noemalõ ba
Mbereseba, ba mi'ofaja niha, ena'õ
oerongo wa'ato niha ba danõ ! Ba 3
imane Joabi chõ razo : Ba he
meotoe tõ wa'atora inõnõ niha
Lowalangioe, Jehowa, ba gõtõ zo-
chõ ja'o, razo — gofoe ha wa'ato
ira sa'ae — ba hana wa omasi zo-
chõ ja'o, razo, zi manõ ? Ba abe'e 4
li razo chõ Joabi ba ba goemandra
andrõ ; ba larõi razo ira Joabi koe-
mandra andrõ, ba wangofaja Iraono
Gizeraëli. La'õtõ Joridano ba ba 5
Garoëri labõrõtaigõ ba ba mbanoea
andrõ ba ndraso, ba ngai lala ba
mado Gado ba ba Jaëzeri. *(Jos.*
12, 2). Ba laroegi danõ Gileadi ba 6
ola danõ Ndraono Cheti, tánõ ba
Gadesi. Ba aefa da'õ, ba laroegi
Dano ; ba moroi ba da'õ, ba laho-
le'õ ira tánõ ba Zidona. Ba laroegi 7
mbanoea saro andrõ, Tiro, ba latõrõ
mbanoea Ndraono Hewi ba banoea
Ndrawa Gana'ana, fefoe, ba lasawa
danõ si raja, tanõ mado Joeda,
Mbereseba. Ba me no latõrõi danõ 8
ma'asagõrõ, siwa wawa a doea woe-
loe wongi wa'ara, ba lafoeli ira ba
Jeroezalema. Ba i'ombacha'õ chõ 9
razo Joabi wa'ato niha ni'ofajara :
fa'ato Ndraono Gizeraëli, ba 800,000
zabõlõ, solohe baloese, ba fa'ato
mado Joeda, ba 500,000. Ba itegoe 10
Dawido tõdõnia, me no iwa'õ wa-
ngofaja niha. Ba imane Dawido
chõ Jehowa : No eboea horõgoe,
me no oelaoe da'õ. Ba iada'e, ja'-
oegõ Jehowa, ba efa'õ horõ geno-
nimõ andre, noa sa owõhõ sibai
ndra'odo ! *(F. 12, 13).*

II. **B**a me maoso Dawido, me 11
moloeo, ba so niwa'õ Jehowa chõ
Gado andrõ, sama'ele'õ, sangi'ila
andrõ chõ Dawido, imane : Ae wa'õ 12
chõ Dawido ; Da'õ niwa'õ Jehowa ;
Tõloe balõ oewa'õ chõoe, toejoe
zomasi'õ oelaoe chõoe ! Ba mõi jomo 13
chõ Dawido Gado, i'ombacha'õ
chõnia, imane chõnia : Hadia zo-

masi'õ : medõloe fache lofo seboea ba danõoe, ba ma tõloe wawa lagohi'õ emalioe ba i'aloei ndra'oegõ si'õli, ba ma zoei tõloe bongi wõchõ waba ba danõoe ? Ba timba tõdõoe ba faigi, hadia nifoeligoe chõ zama-
14 tenge ja'o ! Ba imane Dawido chõ Gado : Ata'oe sibai ndra'o — jagõna ita tanga Jehowa, me no eboea sibai wa'ahachõ dõdõnia. Ba lõ'õ sa omasido na gõnado tanga
15 niha ! Ba itoejoe chõnia wõchõ waba Dawido. Ba bawa si'aikõ wamasi gandroe, me ibõrõtaigõ fõchõ andrõ, ba mate niha ba danõ, i'otarai Dano, noemalõ ba Mbereseba,
16 70,000. Ba me ba Jeroezalema i'oro'õ dangania mala'ika andrõ, ba wamakiko ja'ira, ba arõoerõoe ba dõdõ Jehowa wamoenoe andrõ, ba imane chõ mala'ika andrõ, samakiko niha : Noa, bato sa'ae ! — Ba ba zinga golajama mbasitõ chõ Garafa, Iraono Jeboesi andrõ, so mala'ika Jehowa. *(Nga'õt. I. 21, 15 b.t.).*
17 III. Ba me i'ila Dawido iboenoe niha sato mala'ika andrõ, ba imane chõ Jehowa : Hiza, ja'o zamazõchi horõ, ja'o zolalõ, ba hadia horõ mbirimbiri andrõ ? Ja'odo otoe'õ,
18 si sawœ ja'aga ! Ba me loeo da'õ, ba mõi chõ Dawido Gado andrõ, imane chõnia : Ae mijawa ba fa'anõ naha wame'e soemange chõ Jehowa, ba golajama mbasitõ chõ Garafa andrõ, Iraono Jeboesi ! *(Nga'õt. II. 3, 1).* Ba mõi mijawa Dawido, 19
i'o'õ niwa'õ Gado, dali goroisa Jehowa. Ba me ifachõlõ ia Arafa, me 20
i'ila moroi sa razo ba awõnia, ba mõi ia tooe, ifaõndrõ ia fõna razo,
iroegi tooe danõ bawania. Ba imane 21
Arafa : Hadia wa mõi zochõ ja'o, razo, chõ zawoejoenia ? Ba imane Dawido : Ba wowõli chõoe olajama mbasitõ andrõ, ena'õ oefa'anõ naha wame'e soemange chõ Jehowa, ena'õ tebato wamakao andrõ ba mbanoeada. Ba imane Arafa chõ Da- 22
wido : Jamoehalõ manõ zomasi ia sochõ ja'o, razo, ba jamoebe'e soemange ; hiza zawi soemange ba koereta famõbõrõ wache andrõ ba
fakake zawi, eoe — ahori ibe'e 23
boeala da'õ chõ razo sawoejoe zochõ ja'o, razo. Ba imane na chõ razo : Jamoehachõsi tõdõ ndra'oegõ
Lowalangioe, Jehowa ! Ba imane 24
razo chõ Garafa : Bõi, oebe'e mbõli, oe'õli chõoe : lõ oebe'e soemange Lowalangioe Jehowa, soemange nitoenoe, nibe'e boeala chõgoe. Ba i'õli golajama mbasitõ andrõ, awõ
zawi, Dawido, 50 roefia mbõli. Ba 25
ifa'anõ ba da'õ naha wame'e soemange chõ Jehowa Dawido, ba ibe'e zoemange nitoenoe ba soemange fangorifi. Ba ahachõ dõdõ Jehowa niha ba danõ ba dõhõ wamakao andrõ ba Ndraono Gizeraëli. *(Sin. 30).*

Soera

RAZO

SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Fa'atoea Dawido. II. Ibali'õ razo ia ena'õ Adonia. III. Latimba da'õ Natano ba Baseba. IV. Ifarongogõ ba niha sato Dawido, wa no Selomo nihonogõi fangalinia dania. V. Fa'ata'oe Gadonia ba fa'ahachõ dõdõ Zelomo chõnia.

1 I. **Ba** me no atoea Dawido, me no noemalõ ndrõfinia, ba oafoe'afoe manõ ia, he wa'ae la'olohoeni a-
2 mbala. Ba lamane chõnia enoninia: Dala'aloei nono alawe chõ zochõ ja'aga, razo, ono alawe si lõ irai faloecha ba ndra matoea, ena'õ ngoningoni razo ia ba sondrorogõ ja'ia; na õtalagoei da'õ, ba dõhõ wa'oafoe
3 zochõ ja'aga, razo. Ba la'aloei ba danõ Ndraono Gizeraëli ma'asagõrõ nono alawe si sõchi bawa ba lasõndra, Abizagi, banoea Zoenema, ba
4 la'ohe chõ razo. Ba no ono alawe si sõchi si'ai bawa, ba tobali sondrorogõ razo ia, ngoningoninia, ba lõ'õ sa oroedoe chõnia razo.
5 II. **Ba** maoso Gadonia, ono Hagita andrõ, imane: Ja'odo zi tobali razo dania! Ba i'õli sa'ae chõnia goereta ba koedo, ba 50 ifa'aso chõ-
6 nia niha, sowaõwaõ fõnania. Ba lõ irai iboesi dõdõnia amania, ba gõtõnia, wangoema'õ chõnia: Hana wa õmanõ? Ba no si sõchi si'ai boto ia, ba no fanete Gabisalomi, ba wa'a-
7 toemboe. Ba fahoehoeo Gadonia chõ Joabi, ono Zeroeja, ba chõ Gabiataro andrõ, ere, ba fa'awõ ira chõnia. Ba Sadoki andrõ, ere, ba Be- 8
naja, ono Jehojada ba Natano sama'ele'õ, ba he Sime'i ba Re'i, ba saradadoe andrõ chõ Dawido, ba no tenga si fa'awõ chõ Gadonia. Ba 9
me itaba mbiribiri ba sawi ba ono zawi niboela Adonia, ba gara goelõ andrõ, ba ngai goemboe Rogeli, ba ikaoni dalifoesõnia fefoe, ono razo, awõ ma'oewoe Joeda, fefoe, enoni Dawido; ba si lõ ikaoni, ba Natano, 10
sama'ele'õ, ba Benaja ba saradadoe andrõ ba achinia Selomo.

III. **Ba** imane Natano chõ Mba- 11
seba, ina Zelomo: Tabe'e no orongo, wa no tobali razo Adonia, ono Hagita; lõ nirongo Dawido, sochõ ja'ita. Ba da'oefobawa lala chõoe, 12
he õwisa wangorifi ja'oegõ ba onooe Selomo. Ae jomo chõ Dawido, ba 13
õmane chõnia: Hadia, lõ si mõi'õ ba hõloe chõ genonioe ira alawe andre, ja'oegõ sochõ ja'o, razo, wangoema'õ: Onooe Selomo dania razo, fangaligoe, ba ja'ia dania zidadao ba dadaomagoe? Ba hana wa no Adonia zi tobali razo? Ba 14
fatoea fahoehoeo na ndra'oegõ ba da'õ chõ razo, ba so gõi ndra'o, oe'o'õ ndra'oegõ jomo, ba oefadoehoe'õ niwa'õoe. Ba mõi si bacha 15
chõ razo Mbaseba; ba si no atoea sibai razo, ba no Abizagi, banoea Zoenema, ngoningoninia. Ba manga- 16
loeloe Mbaseba, ifalõgoe tooe ia, ba imane razo: Hadia ni'andrõoe? Ba 17
imane chõnia: He sochõ ja'o, no

mõi ba hõloe ndra'oegõ chõ genonimõ andre, ba chõ Lowalangioe, Jehowa, wangoema'õ: Onooe Selomo dania razo fangaligoe, ba ja'ia dania
18 zidadao ba dadaomagoe! Ba hiza, ba no Adonia zi tobali razo, ba lõ'õ sa nirongooe, ja'oegõ sochõ ja'o, razo.
19 Ba no oja itaba sawĩ si matoea ba ono zawĩ niboela ba biribiri, ba no ikaoni ba da'õ nono razo fefoe, ba Abiataro, ere, ba Joabi, koemandra seboea; ba enonioe Selomo, ba lõ
20 nikaoninia. Ba ja'oegõ, sochõ ja'o, razo, nitõngõni Ndraono Gizeraëli fefoe, ena'õ õ'ombacha'õ chõra, ha niha dania zidadao ba dadaomamõ, fangalioe, ja'oegõ sochõ ja'o, razo.
21 Ha si'ai dania õleagõ tooe ndra'oegõ ba ngai ndra toeaoe, ja'oegõ sochõ ja'o, razo, ba mobahoeloe
22 ndra'aga onogoe Selomo! Ba lõ saetoe na hoehoeonia chõ razo, ba
23 hiza Natano, sama'ele'õ. Ba lamane chõ razo: Hiza Natano, sama'ele'õ! Ba i'ondrasi razo, ifalõgoe tooe ia
24 ba zalo, fõnania, ba imane: He sochõ ja'o, razo! hadia, ja'oegõ zangoema'õ: Adonia zi tobali razo fangaligoe, ja'ia dania zidadao ba dadao-
25 magoe? Noa sa mõi ia mitooe ma'õchõ, ba no oja itaba sawĩ si matoea ba ono zawĩ niboela ba biribiri, ba no ikaoni nono razo fefoe ba koemandra ba Abiataro ere. Ba hiza, ba manga ira chõnia ba labadoe nagoe, ba lamane: Ja ahowoe razo
26 Adonia! Ba ja'odo, enonimõ andre, ba Sadoki ere ba Benaja, ono Jehojada ba enonioe Selomo, ba lõ nikaoni-
27 nia. Hadia, ja'oegõ zangoema'õ da'õ, ba lõ õfarongogõ ba genonimõ ha niha dania zidadao ba dadaomamõ, fangalioe, ja'oego sochõ ja'o, razo?
28 IV. Ba itema linia razo, Dawido, imane: Mihede chõgoe chõ Mbase-
29 ba! Ba so ia, i'ondrasi razo. Ba fahõloe razo, imane: Ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa, si no mangefa'õ ja'o ba ngawalõ wamakao andrõ
30 fefoe, — dali we'amõigoe ba hõloe chõoe, ba chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, me oemane: Onooe Selomo dania razo foerigoe, ba ja'ia dania zidadao ba dadaomagoe, fangaligoe, da'õ oetõrõma'õchõ. Ba ifaõndrõ ia Baseba tooe ba 31
zalo, mangaloeloe ia chõ razo, ba imane: Ja anaoe noso zochõ ja'o, razo, Dawido! Ba imane razo Da- 32
wido: Mihede chõgoe chõ Zadoki, ere, ba chõ Natano, sama'ele'õ, ba chõ Mbenaja, ono Jehojada. Ba mõi
ira jomo chõ razo. Ba imane razo: 33
Mi'ohe genoni zochõ ja'ami, ba mifakoedo nonogoe Selomo ba koedo kalide chõgoe ba mi'ohe mitooe ia
ba Gihona. Ba da'õ dania labajoini 34
ia razo Ndraono Gizeraëli Sadoki ere ba Natano sama'ele'õ; ba aefa da'õ, ba milaoe dorofe, ba moe'ao ami, mimane: Ja ahowoe razo Selomo! Ba mi'o'õ sa'ae ia mijawa, 35
ena'õ mõi ia mijomo ba ena'õ moedadao ia ba dadaomagoe, fa ja'ia razo fangaligoe; noa sa ja'ia niwa'õgoe, ena'õ ja'ia razo ba Ndraono
Gizeraëli ba ba mado Joeda. Ba 36
itema li razo Benaja, ono Jehojada, imane: Ja'ia da'õ! Jamoetehe Jehowa, Lowalangi zochõ ja'o, razo!
Si mane fanolo Jehowa sochõ ja'o, 37
razo, ja si manõ gõi wanolonia Selomo ba jamoe'alawa'õ na jawa dadaomania, moroi ba wa'alawa dadaoma zochõ ja'o, razo Dawido!
Ba mõi ira mitooe, ira Sadoki ere 38
Natano sama'ele'õ ba Benaja, ono Jehojada, awõ wazoeri andrõ, ba lafakoedo Zelomo ba hoeloe koedo kalide andrõ chõ razo Dawido, ba
la'ohe ia ba mbewe Gihona. Ba 39
ihalõ dandroe wanicha andrõ ba nose Sadoki ere, ba ibajoini Zelomo. Ba aefa da'õ, ba lalaoe dorofe, ba moe'ao zato fefoe, lamane: Ja ahowoe razo Selomo! Ba la'o'õ ia 40
mijawa niha sato fefoe ba lalaoe zoeroene sato andrõ, ba lakaraini wa'iki, ma'ifoe tõ, ba asila danõ, ba wangehegõ andrõ chõra.

41 V. Ba irongo Adonia, awõ nikaoninia andrõ fefoe, si so chõnia, me no aefa sibai manga ira. Ba me irongo li dorofe andrõ Joabi, ba imane: Hadia zeboea li andrõ ba fagoeagoeasa, jomo ba mbanoea? 42 Ba me hoemede na ia, ba so Jonata andrõ, ono Gabiataro ere. Ba imane Adonia: Ae ba da'e, niha si fadoehoe dõdõda ndra'oegõ, toeria si 43 sõchi õ'ohe chõda! Ba itema li Gadonia Jonata, imane chõnia: Si ndroehoe! noa sa ibali'õ razo Zelomo sochõ ja'ita, razo Dawido! 44 Ba noa sa ibe'e awõnia razo Zadoki ere ba Natano sama'ele'õ ba Benaja, ono Jehojada, awõ wazoeri andrõ; ba no lafakoedo ia ba koedo kalide 45 chõ razo. Ba no labajoini razo ia ba Gihona ira Sadoki ere Natano sama'ele'õ, ba no mõi ira mijawa, moroi ba da'õ, no owoeawoea dõdõ, no tobali hoemoefa mbanoea. Da'õ 46 wagoeagoeasa andrõ nirongomi. Ba no moedadao Zelomo ba dadaoma 47 razo. Ba noa sa'ae mõi genoni razo, ba wamahowoe'õ sochõ ja'ita, razo Dawido, wangoema'õ: Jamoe'eboea'õ na dõi Zelomo Lowalangimõ, moroi ba dõimõ, ba jamoe'alawa'õ na jawa dadaomania, moroi ba dadaomamõ andrõ! Ba no mangaloeloe razo ba gasonia. *(Moz. I.* 48 *47, 31)*. Ba noa na imane razo: Nisoeno Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, samedadao ba dadaomagoe fangaligoe, ma'õchõ, ba za- 49 nehe hõrõgoe! Ba tokea fefoe nikaoni Gadonia ba maoso ira, ifoeli 50 ia chõra zamõsana. Ba ata'oe sibai Gadonia Zelomo, ba maoso ia, mõi ia moe'olembai dandroe andrõ ba 51 naha wame'e soemange. Ba la'ombacha'õ chõ Zelomo, lamane: Hiza, no i'olembai dandroe ba naha wame'e soemange Adonia, ba wa'ata'oenia razo Selomo, ba no imane: Jamõi ba hõloe chõgoe oea razo Selomo, wa lõ ifaboenoe'õ 52 genoninia andre. Ba imane Selomo: Na niha satoelõ tõdõ ia dania, ba sara mboe ba hõgõnia lõ atoroe ba danõ; ba na ta'ila ilaoe zi lõ sõchi, ba si mate ia! Ba lahalõ ia ba 53 zinga naha wame'e soemange; ba me iroegi jomo, ba ifalõgoe tooe ia fõna razo Selomo. Ba imane chõnia Selomo: Foeli'õ ba chõmi!

FAZA 2.

I. Oroisa Dawido chõ Zelomo. Fa'amate Dawido. II. Ifaboenoe'õ Gadonia Selomo ba itibo'õ Gabiataro. III. Ifaboenoe'õ Joabi, ba IV. Sime'i.

I. Ba me no ahatõ wa'amate chõ 1
Dawido, ba ibe'e li chõ nononia
Selomo, imane: Na oetõrõ sa'ae 2
lala niha fefoe, ba abe'e'õ dõdõoe,
ja sabõlõ ndra'oegõ. O'õ hadia ni- 3
wa'õ Jehowa, lala chõnia tõrõ, ba
o'õ gamachoitania ba oroisa, awõ
hoekoe, awõ wamadoehoe'õ andrõ,
dali zi so ba zoera goroisa Moze,
ena'õ mofozoe fefoe nilaoemõ ba
ena'õ si sõchi loealoea dõrõwamõ,
gofoe heza mõi'õ. *(Moz. V. 17, 18. Jos. 1, 7)*. Ena'õ itõrõ niwa'õ Je- 4
howa, niwa'õnia ba chõgoe andre, me
imane: Na lafaigifaigi lalara iraonooe, na lõ farõi ira wanõrõ lalara
fõnagoe, na a'oi dõdõra ba na a'oi
gera'erara, ba lõ teboelõ nga'õtõmõ
ba dadaoma razo ba Ndraono Gizeraëli. *(Sin. 132, 12)*. Ba noa gõi 5
õ'ila, hadia nilaoe Joabi, ono Zeroeja, chõgoe, he iwisa ba goemandra Ndraono Gizeraëli andrõ si daroea, Abineri, ono Neri, ba Amasa, ono Jeteri, wamoenoe ja'ira,
timba wanoewõ, me lõ fanoewõ,
modo mbõbõ lõwilõwinia ibe'e, do
si mane sadoewa ba wanoewõ, ba
he badagahe ba gahenia. *(Sam. II. 3, 27; 20, 10)*. Ba faigi he owisa, 6
ba wa'atoeatoeamõ andrõ, ba fa
bõi atoelõtoelõ manõ ichamõ narõ
danõ hoewania andrõ. Ba iraono 7
Mbarasilai andrõ, banoea Gileadi,
ba õhachõsi tõdõ, õbe'e soroedoe

manga chõoe ira; si manõ sa gõi wolaoera chõgoe no, me moloi ndra'o ibe'e Abisalomi. *(Sam. II. 17, 27).*
8 Ba so na gõi chõoe ba da'õ Zime'i andrõ, ono Gera, mado Mbenijami, banoea Mbahoeri; si no mangelifi sibai ja'o da'õ, me loeo oesaŵa Mahana'i. Ba me ifaondragõ zoei ndra'o foeri õ, mitooe ba mbewe Joridano, ba mõido ba hõloe chõnia, chõ Jehowa, no oemane: Lõ oefaboenoe'õ ndra'oegõ! *(Sam. II. 16, 5; 19, 23).*
9 Ba ja'oegõ, ba bõi zi lõ õ'otoe'õ ia; noa sa niha satoeatoea ndra'oegõ ba õ'ila he õwisa chõnia, ena'õ togoele ndro ba hoewania mitooe
10 barõ danõ õbe'e. Ba mate Dawido, itõrõ lala ndra toeania, ba lako'o ia ba mbanoea Dawido andrõ. *(Hal.*
11 *zin. 2, 29).* Ba fa'ara wamatõrõ Dawido Iraono Gizeraëli, ba no õfa woeloe fache; ba Heberona, ba mewitoe fache, ba ba Jeroezalema, ba tõloe ngafoeloe a tõloe. *(Sam. II. 5, 4).*
12 II. **B**a no doemadao ba dadaoma namania Dawido Zelomo, ba itoegoe
13 aro wa'arazonia. Ba mõi jomo chõ Mbaseba, ina Zelomo, Gadonia andrõ, ono Hagita. Ba imane Baseba: Hadia, ba zi sõchi we'amõimõ? Ba
14 imane: Ba zi sõchi. Ba imane chõ Mbaseba: So niŵa'õgoe chõoe. Ba
15 imane: Ŵa'õ. Ba imane Adonia: No õrongo, wa no chõgoe wa'arazo, mege, awõ wa no ladõnadõna Iraono Gizeraëli ja'odo dania razo, ba he wisa wa'atobalinia dania, wa no chõ nachigoe mõi wa'arazo, me no Je-
16 howa zangohonogõi chõnia. Ba ia-da'e, ba ha sambalõ ni'andrõgoe chõoe; bõi zi lõ õfondrondrongo chõgoe! Ba imane chõnia: Ŵa'õ.
17 Ba imane: Andrõ chõ razo Selomo — na ja'oegõ, ba i'o'õ — ena'õ ibe'e dongagoe Gabizagi andrõ, ba-
18 noea Zoenema. Ba imane Baseba: Laoe, fahoehoeo ndra'o chõ razo, ba
19 ni'andrõoe andrõ. Ba mõi jomo chõ razo, Selomo Mbaseba, ba hoehoeo andrõ chõ Gadonia. Ba maoso razo, ifaondragõ ia, ifaõndrõ ia fõna ninania, ba moedadao ia ba dadaomania; ba labe'e gõi dadaoma nina razo, ba moedadao gõi ia, ba gambõlõ razo. Ba imane: So ni'a- 20
ndrõgoe chõoe ma'ifae, bõi zi lõ õfondrondrongo chõgoe! Ba imane chõnia razo: Ŵa'õ manõ, ina, lõ zi lõ oefondrondrongo chõoe. Ba 21
imane inania: Ena'õ na labe'e donga ga'aoe Adonia Gabizagi andrõ, banoea Zoenema. Ba itema li nina- 22
nia razo Selomo, imane: Ai, hana wa [ha] Abizagi andrõ, banoea Zoenema, õ'andrõ chõ Gadonia, sõchi manõ õdõlõ wangandrõ chõnia wa'arazo gõi — noa sa atõ ga'agoe ia — chõnia ba chõ Gabiataro ere ba chõ Joabi, ono Zeroeja. Ba fahõloe 23
Zelomo ba chõ Jehowa, imane: Jamoelaoe chõgoe Lowalangi, na tenga si mate Gadonia, me no i'andrõ da'õ! Faja, wa no saoeri Jehowa, 24
si no mangaro'õ ja'o ba si no mamedadao ba dadaoma namagoe Dawido ja'o, ba si no mame'e satoea baomo ndra'odo, dali niŵa'õnia andrõ, na tenga ma'õchõ andre laboenoe Gadonia! *(Sam. II. 7, 12).*
Ba iŵa'õ li razo, Selomo chõ Mbe- 25
naja, ono Jojada; ba da'õ zanaroe'õ si'õli chõ Gadonia, ba mate ia.
Ba imane razo chõ Gabiataro ere 26
andrõ: Ae ba Ganatoti ba kaboemõ andrõ, si mate sa ndra'oegõ. Ba tenga sa ma'õchõ oeboenoe ndra'oegõ, me no sangosa'õ tawõla Zo'aja, Jehowa, ndra'oegõ, sowaõwaõ fõna namagoe Dawido, ba me no ahori gõi õtaõgõ wamakao andrõ nitaõgõ namagoe. *(Sam. I. 22, 20. Sam. II. 15, 24).* Ba tobali itibo'õ 27
Gabiataro andrõ Selomo, fa bõi sa'ae ere ia chõ Jehowa, ena'õ itõrõ li Jehowa andrõ, niŵa'onia ba Zilo no, ba nga'õtõ Eli andrõ. *(Sam. I. 2, 31 b. t.).*

III. **B**a irongo doeria da'õ Joabi. 28
Noa sa awõ Gadonia mege Joabi,

he wa'ae lõ si mõi ia awõ Gabisalomi me fõna. Ba moloi Joabi, isawa nose Jehowa ba i'olembai dandroe andrõ ba naha wame'e soemange.
29 Ba la'ombacha'õ chõ razo Selomo, lamane : No moloi Joabi, no isawa nose Jehowa, ba i'iagõ zinga naha wame'e soemange ! Ba ifatenge Mbenaja, ono Jojada, Selomo, imane
30 chõnia : Ae boenoe ia ! Ba iroegi nose Jehowa Benaja, ba imane chõ Joabi : Da'õ niwa'õ razo : Ae baero ! ba imane : Bõi, ba da'e matedo ! Ba ifoeli chõ razo Benaja, imane : Da'õ niwa'õ Joabi, da'õ wanemania
31 ligoe. Ba imane chõnia razo : O'õ niwa'õnia, boenoe ia, ba ko'o, ena'õ õheta ba hoeloegoe ba ba hoeloe nga'õtõgoe ndro andrõ, nidoewagõ
32 Joabi lõ bõrõ, ba ena'õ ba hoeloenia ihare'õ ndronia Jehowa, me no daroea iboenoe niha satoelõ moroi chõnia ba si sõchi moroi chõnia ; no iboenoe lõ nirongo namagoe Dawido : Abineri andrõ, ono Neri, koemandra Ndraono Gizeraëli, ba Amasa, ono Jeteri, koemandra
33 ma'oewoe Joeda. Ba ba hoeloe Joabi sa'ae jatohare ndro andrõ ba ba hoeloe nga'õtõnia, si lõ mamalõmalõ, ba ja ahowoe chõ Jehowa Dawido, awõ nga'õtõnia, si sawœ ja'ira, ba he dadaomania, iroegi zi
34 lõ aetoe ! Ba mõi mijawa Mbenaja, ono Jojada, itaroe'õ zi'õli chõ Joabi, iboenoe ; ba ba lewatõnia ba danõ
35 si mate lako'o ia. Ba Benaja andrõ, ono Jojada, ibe'e fangalinia, hõgõ zabõlõ, razo ; ba Sadoki ere andrõ, ba ibe'e fangali Gabiataro.
36 IV. **B**a ifatenge razo, ifakaoni'õ Zime'i andrõ, imane chõnia : Ba Jeroezalama laoe nomooe, ba ba da'õ iagõ, bõi manõ ofanõ ba da'õ,
37 gofoe heza. Ba na mofanõ'õ, na õ'õtõ Gendrona, ba si mate ndra'oegõ, bõi zi lõ aboto ba dõdõoe ; ba
38 hoeloemõ dania so ndromõ. Ba imane Sime'i chõ razo: Laoe, i'o'õ niwa'õ zochõ ja'o, razo, sawoejoemõ andre. Ba ba Jeroezalema sosó Zime'i, ara ma'ifoe. Ba medõloe 39
fache, ba so zoloi sawoejoe Zime'i, daroea, lasawa Nachisi andrõ, ono Ma'acha, razo Gata. Ba me la'ombacha'õ chõ Zime'i : Hiza, ba Gata so zawoejoemõ andrõ ! ba ifosela 40
galidenia Sime'i ba mofanõ ia, isawa Gata chõ Nachisi, ba wangaloei sawoejoenia. Iroegi Gata ba
ihalõ zawoejoenia ba da'õ. Ba la'o- 41
mbacha'õ chõ Zelomo, no irõi Jeroezalema Sime'i, no mõi ba Gata
ba no mangawoeli ia. Ba ifatenge 42
razo, ifakaoni'õ Zime'i, ba imane chõnia : Hadia, tenga no oebe'e ba hõloe ndra'oegõ chõ Jehowa, ba tenga no oewa'õ chõoe : Ha si'ai mofanõ ndra'oegõ heza, ba si mate ndra'oegõ — bõi zi lõ aboto ba dõdõoe ? Ba no õmane chõgoe : Laoe, oerongo !
Ba hana sa, wa no olifoe'õ wa no 43
mõi'õ ba hõloe ba chõ Jehowa, ba hana wa lõ õ'o'õ goroisa andrõ, nibe'egoe chõoe ? Ba imane na razo 44
chõ Zime'i : No õ'ila zi lõ sõchi andrõ fefoe, nitegoe dõdõoe ja'oegõ, nilaoemõ chõ namagoe Dawido. Ba jamoehare'õ ba hoeloemõ horõoe
andrõ Jehowa : ba ja ahowoe razo 45
Selomo, ba ja'aró dadaoma Dawido andrõ, fõna Jehowa, iroegi zi lõ aetoe ! Ba ibe'e li chõ Mbenaja, ono 46
Jojada, razo ; ba mõi tooe da'õ, itaroe'õ zi'õli chõ Zime'i, ba mate ia.

FAZA 3.

I. Ihalõ nono Wara'o Selomo. II. Fangifinia ba Gibeona. III. Fa'atoeatoeania ba wangoehoekoe.

(A. 1–4: Nga'õt. II. 1, 1–6).

I. **B**a me aro sa'ae wa'arazo ba 1
danga Zelomo, ba ifachai si tengabõ'õ Wara'o, razo Miseraji. Ihalõ nono Wara'o, i'ohe ba mbanoea Dawido, gasagasa wolaoenia gõdonia ba osali Jehowa, awõ wangasiwai õli Jeroezalema, õli kara. *(F. 7, 8).* Ba hilihili na mame'e 2
soemange zato, iroegi da'õ, ba lõ'õ

na sa moelaoe nahia dõi Jehowa.
3 Ba Selomo, ba i'omasi'õ Jehowa, i'o'õ nifachoi namania Dawido, ha fa ba hilihili na gõi mame'e soemange ia ba manoenoe koemõjõ.
4 Ba mõi ba Gibeona razo, ba wame'e soemange ba da'õ, me no da'õ gamaedola zi a'a hilihili andrõ. Hõnõ nga'eoe soemange ibe'e Selomo ba naha wame'e soemange andrõ. *(Sam. I. 9, 12. Nga'õt. I. 21, 29).*

(A. 5–13 : Nga'õt. II. 1, 7–12.)

5 II. **B**a i'oroma'õ ia Jehowa chõ Zelomo, ba Gibeona, ba zi bongi, ba wangifi. Ba imane Lowalangi: Andrõ hadia nibe'egoe chõoe.
6 *(F. 9, 2).* Ba imane Selomo : No eboea sibai dõdõoe chõ genonioe andrõ, amagoe Dawido, ba noa sa gõi itõrõ lalania, sanehe ndra'oegõ, lõ si farõi ia ba no satoelõ tõdõ ia ba sadõlõ era'era chõoe ; ba no lõ niboelõ'õoe chõnia fa'eboea dõdõ andrõ, wame'e ono matoea chõnia, sidadao ba dadaomania, si mane
7 ma'õchõ. Ba hiza, ja'oegõ Jehowa, Lowalangigoe, no õbali'õ razo genonioe andre, fangali namagoe Dawido. Ba ja'o, ba iraono, lõ oe'ila he wisa wofanõ ba lõ oe'ila he
8 wisa wangawoeli. Ba no so ba hoenõ mbanoeaoe genonioe andre, ba hoenõ mbanoeamõ andrõ, nitoejoemõ, banoea seboea andrõ, si lõ moetaha moe'erai, ba wa'ato, ba si
9 tebai ta'ofaja. Ba ena'õ na õbe'e chõ genonimõ andre dõdõ samondrongo li, ena'õ tola ifatõrõ mbanoeamõ andrõ ba ena'õ i'ila hadia zi sõchi ba hadia zi lõ sõchi. Ha niha sa zangila mamatõrõ banoeamõ
10 andrõ, si no ato sibai ? Ba omasi Zo'aja, me da'õ ni'andrõ Zelomo.
11 Ba imane chõnia Lowalangi : Me no da'õ ni'andrõoe, ba me tenga fa'anaoe noso ba tenga fa'eboea gana'a ba tenga fa'amate zi fa'oedoe chõoe õ'andrõ, me no fa'atoeatoea ni'andrõoe, ba wamondrongo si doehoe, ba oe'o'õ ni'andrõoe andrõ : 12
oebe'e chõoe dõdõ satoeatoea si so era'era, ena'õ lõ famaedooe, he ba gõtõ mege ba he ba gõtõ dania. *(Sangomb. 1, 16).* Ba oebe'e gõi 13
chõoe zi tenga ni'andrõoe, he fa'eboea gana'a ba he fa'eboea dõi, ena'õ lõ famaedooe ba zalawa, gõtõ wa'anaoe nosooe. *(Mat. 6, 33).* Ba 14
na õtõrõ lala andrõ chõgoe, na õ'o'õ nifachoigoe andrõ ba oroisagoe, si mane fanõrõ namaoe Dawido mege, ba oebe'e gõi chõoe wa'anaoe noso.
Ba me tokea Zelomo, ba hiza, ba 15
fangifi. Ba me no iroegi Jeroezalema, ba mõi ia fõna dawõla zoera goroisa Jehowa, mame'e soemange ia, soemange nitoenoe ba soemange fangorifi ; ba ibe'e gõ genoninia fefoe.

III. **B**a daroea zi mõi chõ razo, 16
me loeo da'õ, ira alawe sohorõ, la'ondrasi ia. Ba imane si samõsa : He 17
Toea, no oroedoega jomo galawe da'e, ba mo'ono ndra'o ba zi so ia, jomo ba da'õ. Ba tõloe bongi aefa 18
wadonogoe, ba madono gõi galawe da'e ; no oroedoe ndra'aga, ba lõ chõma niha bõ'õ jomo, ha ja'aga, daroeaga. Ba mate nono galawe 19
da'e, ba zi bongi, noa sa ilangõ ba wemõrõ. Ba maoso ia, me taloe 20
mbongi, ihalõ nonogoe ba ngaigoe, me no mõrõ zawoejoemõ andre, ba ifafõrõ ba ngainia ; ba ononia si no mate, ba ibe'e ba ngaigoe. Ba 21
me maoso ndra'o me moloeo, ba wamaenoe onogoe, ba hiza, ba no mate. Be me no oefaigi sibai, me no abõlõ moloeo, ba hiza, ba no tenga onogoe, ni'adonogõgoe. Ba 22
imane ira alawe si samboea : Faja, onogoe zaoeri, ba onooe zi mate ! Ba imane si samõsa : Fajaoe, onooe zi mate ba onogoe zaoeri ! Ba fagoeagoea ira ba da'õ, fõna razo. Ba ima- 23
ne razo : Niwa'õ da'e, ba : Onogoe da'õ, saoeri, ba onooe zi mate ! Ba niwa'õ da'õ, ba : Faja, onooe zi mate, ba onogoe zaoeri ! Ba imane 24

na razo : Mihalõ chõgoe wõda ! Ba me la'ohe chõ razo wõda andrõ, ba imane : Misila nono andrõ, saoeri, ba tambai ba da'e ba tambai ba da'õ mibe'e. Ba hoemede ndra alawe andrõ, saoeri ono, chõ razo — me no ahachõ sibai dõdõnia nononia — imane : He Toea, mibe'e manõ aoeri chõnia nono andrõ, ba bõi miboenoe ! Ba imane si samõsa : Bõi mõi chõgoe, ba bõi mõi chõoe : misila ! Ba itema linia razo, imane : Sangoema'õ mege : Mibe'e manõ aoeri chõnia nono andrõ, ba bõi miboenoe ! — da'õ ninania. Ba me larongo wangetoe'õ hoekoe andrõ chõ razo Iraono Gizeraëli fefoe, ba la'ata'oefi razo, me aboto ba dõdõra, so chõnia wa'atoeatoea Lowalangi, ba wamatõrõ hoekoe satoelõ.

FAZA 4.

I. Enoni Zelomo. II. Fa'eboea gana'ania. III. Fa'atoeatoeania.

I. **B**a razo ba Ndraono Gizeraëli fefoe sa'ae Zelomo. Ba da'e hõgõ genoninia : Ere Gasarija andrõ, ono Zadoki. *(F. 2, 35)*. Ba doeroetoeli Gelihorefi ba Ahija, faoma ono Zisa. Ba sa'asa seboea Jozafati, ono Gahiloedi. Ba Benaja andrõ, ono Jojada, ba koemandra zabõlõ. Ere gõi Zadoki ba Abiataro. Ba Asaria, ono Natano, ba no moefataro hõgõ goemandroe. Ba Saboedoe, ono Natano, ba ere ba si fahoewoe chõ razo. Ba Ahisari, ba mandroe ba gõdo, ba Adonira, ono Gabada, ba mandroe rodi. *(F. 12, 18)*. Ba felendroea chõ Zelomo goemandroe, ba Ndraono Gizeraëli fefoe. Da'õ zama'ema balazo chõ razo ba ba zoroijomonia fefoe, sarasara wawa zamõsa ba zi dõfi. Ba da'e dõira : Ono Hoeri ba hili mado Geferaji ; ba ono Dekeri ba Makasi, noemalõ ba Za'alabi ba ba Mbeti Zemesi ba ba Elono, iroegi Mbeti Hanana ; ba ono Hezedi ba Garoeboti, chõnia gõi Zocho ba tanõ Heferi, ma'afefoe; ba ono Gabinadabi ba Nafata Dora, ma'asagõrõ ; fo'omonia Dafata, ono Zelomo. Ba Ba'ana, ono Gahiloedi, ba Da'anacha ba ba Megido ba ba Mbeti Zeana ma'asagõrõ, ba ngai Zaretana, tooe Jezere'eli, i'otarai Mbeti Zeana. noemalõ ba Habeli Mehola, iroegi ba zi tambai Jokemea ; ba ono Geberi ba Ramoti, ba danõ Gileadi, chõnia mbanoea Ja'iro andrõ, ono Manase, ba danõ Gileadi ba chõnia gõi danõ Garagoba ba Mbazana, 60 mbanoea seboea, banoea nifo'õli ba nifolazi tõla ; *(Moz. IV. 32, 41)*; ba Ahinadabi, ono Ido, ba Mahana'i ; ba Ahimasi ba mado Nafetali ; fo'omonia, ba ono Zelomo gõi, Basimata andrõ. Ba Ba'ana, ono Hoeza'i, ba mado Gaseri ba ba Mbealoti ; ba Jozafati, ono Waroea, ba mado Isasari ; Ba Sime'i, ono Ela, ba mado Mbenijami ; ba Geberi, ono Goeri, ba danõ Gileadi, ba danõ Zihona andrõ, razo Ndraono Gamori, ba ba danõ Ogi, razo Mbazana. Ba ma'oewoe Joeda ba Iraono Gizeraëli, ba no ato sibai, timba wa'oja ngawoea nene ba mbewe nasi, ba si mangamanga ira ba somoeso tõdõ.

II. **B**a razo sa'ae Zelomo ba gamatõrõwa razo fefoe, i'otarai mboto Oifarati, iroegi danõ Miseraji; la'ohe zoemange ba barõ bawa Zelomo ira, sagõtõ ja'ia. *(Moz. I. 5, 18. Sin. 72, 8)*. Ba balazo Zelomo ma'õchõ, ba 12 fikoe hamo si sõchi ba 24 fikoe hamo bõ'õ, ba 10 nga'eoe sawi niboela ba 20 nga'eoe sawi nikoebaloi, ba 100 nga'eoe biribiri, lõ lai mbõhõ ba nago ba laosi ba bebe ba manoe, satabõ. Noa sa mõi barõ mbawania fefoe, iroegi mbewe Oifarati, i'otarai Difisa, noemalõ ba Gasa, fefoe razo, iroegi mboto Oifarati ; ba lõ'õ manõ famadõni, fasoei. Tobali ahono manõ ma'oewoe Joeda ba Iraono Gizeraëli, barõ wewe nagoe chõnia ba barõ mara-

falania so zamõsana, i'otarai Dano, noemalõ ba Mbereseba, gõtõ wa'anaoe noso Zelomo. *(Moz. III. 26, 5.* 26 *Mich. 4, 4.)* Ba 40,000 chõ Zelomo koedo goereta ba 12,000 nifake ba wakoedosa. *(Moz. V. 17, 16 b. t.)* 27 Ba koemandroe andrõ ba samaigi balazo razo Selomo, fabaja balazo zi mangamanga chõnia, sarasara wawa zamõsa; lõ labe'e ambõ ha- 28 dia ia. Awõ gandroe ba tõla gandroe, sogoena ba koedo goereta ba ba koedo ba wakoedosa, ba la'ohe ba zi so razo, na inõtõ ba zamõsana. 29 III. **Ba** ihõna chõ Zelomo wa'atoeatoea Lowalangi ba fa'aboto ba dõdõ, ba fotõdõ ihõna chõnia, timba 30 nene ba mbewe nasi, tobali abõlõ wa'atoeatoea Zelomo, moroi ba wa'atoeatoea niha bõ'õ fefoe, tánõ ba gatoemboecha loeo ba moroi ba wa'atoeatoea Ndrawa Miseraji fefoe. 31 Ba no atoeatoea ia, moroi ba niha bõ'õ fefoe, he Etano andrõ, ma'oewoe Zera, ba he Hemano ba Chalikoli ba Darada, ono Maholi, ba tetoeria ia ba niha baero, fasoei. 32 *(Nga'õt. I. 2, 6. Sin. 89, 1).* Tõloe ngahõnõ ilaoe amaedola, ba sinoenõ- 33 nia, ba no lima tõra hõnõ. Iwawacha'õ he wisa ngawalõ geoe, i'otarai geresi ba hili Libano, noemalõ ba zoefa, si toemboe ba gõli kara. Ba ifatoenõ he wisa zaliwaliwa ba danõ 34 ba fofo ba koeõkoeõ ba i'a. Ba dozi soi, ba mõi, ba wamondrondrongo fa'atoeatoea Zelomo, sinenge zalawa ba goeli danõ fefoe, ba zi no teroeria wa'atoeatoeania andrõ.

FAZA 5.

I. Fawoe'oe li ira Zelomo Hiramo andrõ, ba wolaoe osali. II. Lahõnagõ lafaigi zogoena, eoe ba kara.

(A. 1–16 : Nga'õt. II. 2.)

1 I. **Ba** ifatenge chõ Zelomo genoninia Hiramo andrõ, razo Diro; me no irongo no labajoini razo Zelomo, fangali namania. Sagõtõ fa'ara, ba no si fahoewoe sibai chõ Dawido Hiramo andrõ. *(Sam. II. 5, 11. Nga'õt. II. 2, 3 b. t.).* Ba ifa- 2 tenge chõ Hiramo Selomo, imane chõnia: No õrongo, wano tebai ilaoe 3 nomo dõi Lawalanginia Jehowa amagoe Dawido, bõrõ wanoewõnoewõ andrõ si tefasoei ja'ia, irege ibe'e barõ gahenia ira Jehowa. *(Nga'õt. 1. 28, 3).* Ba no ahono manõ fasoei, 4 ibe'e chõgoe Lowalangigoe, Jehowa, tobali lõ'õ sa'ae si fa'oedoe ba lõ'õ sa'ae si fatimba. Ba no oewa'õ tõ- 5 dõgoe oelaoe nomo dõi Lowalangigoe, Jehowa, dali niwa'õ Jehowa chõ namagoe Dawido, me imane : Onooe andrõ, nifedadaogoe dania ba dadaomamõ, fangalioe, da'õ dania zolaoe omo dõigoe! *(Nga'õt. I. 22, 10).* Ba wa'õ sa'ae, ena'õ lalaoe chõgoe 6 geresi ba hili Libano, ba acha fao ba genonioe genonigoe ; ba ja'o zame'e loeo genonioe, dali manõ nifatõmõ. Noa sa'ae õ'ila, wa samõsa lõ ba chõma sangila molaoe eoe, si mane banoea Zidona andrõ. Ba me 7 irongo niwa'õ Zelomo Hiramo, ba omoeso sibai dõdõnia, ba imane : Nisoeno Jehowa ma'õchõ, si no mame'e ono satoeatoea chõ Dawido, hõgõ soi seboea andrõ ! Ba ifatenge 8 chõ Zelomo Hiramo, imane : No oerongo niwa'õoe chõgoe. Ba ja'odo, ba ahori oe'asogõ hadia zomasi'õ tõla geresi ba tõla zenobari. Acha 9 la'ohe mitooe ba mbewe nasi enonigoe, moroi ba hili Libano, ba ja'o zangoema'õ forake ja'ia, iroegi mbanoea niwa'õoe chõgoe, ba ba da'õ, ba oewa'õ wanoedoegõ, ena'õ ja'oegõ zamahalõ'õ. Ba ja'oegõ, ba õ'o'õ ni'andrõgoe, õbalazoi ndra'aga, ja'aga si samba omo. Ba ifa'ema 10 chõ Zelomo dõla geresi ba tõla zenobari Hiramo, ha wa'oja zomasi ia. Ba Selomo, ba ifa'ohe'õ chõ Hi- 11 ramo, ba 40,000 fikoe gandroe ba 4000 fikoe fanicha mboea zai nifoefoe, balazora, ja'ira si samba omo. Ero rõfi ifa'ohe'õ da'õ chõ Hiramo Selomo. Ba no ibe'e wa'atoeatoea 12

chõ Zelomo Jehowa, itõrõ nifaboe'-oenia chõnia mege. Ba ha sara dõdõra Hiramo Zelomo, ba fawoe'oe li ira.

13 II. **B**a i'ofaja zohalõwõ rodi Selomo, ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba fa'ato zi gõna rodi andrõ, ba
14 30,000. Ba ifalalilali wamatenge ja'-ira ba hili Libano, sarasara wawa, ba foeloefoeloe ngahõnõ; tobali sarasara wawa ira ba hili Libano ba doeadoea wawa ba chõra. Ba Adonira mandroe ba rodi andrõ.
15 *(F. 4, 6)*. Ba 70,000 chõ Zelomo sonoro ba 80,000 zanoto kara ba hili,
16 lõ lai hõgõra ba mandroe, chõ Zelomo, satoea zangai halõwõ, 3300 da'õ, samaigimaigi niha andrõ, so-
17 halõwõ. Ba iwa'õ razo wamo'a kara seboea, si sõchi, kara nitoto, tojo
18 gosali andrõ dania. Ba manotonoto doeka andrõ chõ Zelomo, la'asiwai mbalo, awõ gara, ba wolaoe osali dania. *(Hes. 27, 9)*.

FAZA 6.

I. Osali. II. Amaboe'oela li Lowalangi. III. He wisa na wame'e osali andrõ.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 3, 1-13.)

1 I. Õfa ngaotoe a wãloe ngafoeloe fache i'otarai wa'aheta Ndraono Gizeraëli ba danõ Miseraji ba no aloea medõloe fache razora Zelomo, me ifobõrõ wolaoe osali andrõ chõ Jehowa, ba mbawa Sifi, bawa si
2 doea. *(Hal. zin. 7, 47)*. Ba osali andrõ, nilaoe razo Selomo, ba 60 hela wa'anaoe ba 20 hela wa'ebolo
3 ba 30 hela wa'alawa. Ba ewe'ewe andrõ, fõna zi ndroehoe nomo, ba no 20 hela wa'anaoe, dali wa'ebolo gosali, ba 10 hela wa'ebolo, fõna
4 gosali. *(Joh. 10, 23)*. Ba ifosandrela
5 gosali, nifotarali. Ba baero mbagolõ, ba isahe na, fasoei, ifasoei gosali, awõ nifo'oto'oto andrõ, tánõ foeri, ibali'õ bate'e baero, fasoei.
6 Si sagõtõ zahesahe andrõ, tánõ tooe, ba 5 hela wa'ebolo, ba si sagõtõ, fanete, ba 6 hela ba si sagõtõ tánõ jawa, ba 7 hela; noa sa ibosi mbagolõ tánõ baero, fasoei, fa bõi tefa'ã ba mbagolõ. Ba me la'otomosi gosali 7
andrõ, ba kara si no moedõlõ moetoto mege, me labo'ai, lafa'anõ, tobali lõ moerongo li wakake si'õli ba wotomo andrõ, he farõcha ba he fahõ. Ba bawandroehõ ba zi 8
sagõtõ tánõ tooe, ba ngai, ba tánõ raja so, ba ora mijawa ba zi tataloe, ba ba zi sagõtõ tánõ jawa. Ilaoe 9
sa'ae gosali andrõ ba i'asiwai; ba sagõ gosali fafa, ba gasõ matoea, ba oi eresi. Ba ilaoe zahesahe andrõ, 10
ba gosali ma'afefoe (fasoei), lima hela zagõtõ, wa'alawa, ba ifabõbõ ba gosali boeatõ eresi.

II. **B**a hoemede Jehowa chõ 11
Zelomo, imane: Ba gosali andrõ, 12
nilaoemõ: Na õtõrõ nifachoigoe andrõ ba na õ'o'õ hoekoe chõgoe ba na õtõngõni goroisagoe, ba wanõrõ ja'ia, ba oetõrõ chõoe niwa'õgoe, fehedegoe chõ namaoe Dawido, ba ba hoenõ Ndraono Gizeraëli 13
oe'iagõ, ba lõ oe'erogõ mbanoeagoe, Iraono Gizeraëli. *(Sam. II. 7, 12)*.

III. **B**a ilaoe gosali andrõ Selomo 14
ba i'asiwai. Ba bagolõ tánõ bacha 15
ba gosali, ba bagolõ eresi ibe'e, i'otarai zalo, iroegi narõ zagõ ibaloegõ bagolõ, tánõ bacha. Ba fafa zalo tooe, ba senobari. Ba ibaloegõ fafa 16
eresi zi 20 hela andrõ, tánõ ba hambo gosali (tánõ bacha), i'otarai zalo, noemalõ barõ zagõ; ba da'õ ilaoe zi hoelõ mbate'e ba hambo, fondrege ni'amoni'õ andrõ. Ba 40 17
hela wa'anaoe zi hoelõ daloe zalo, fõna wondrege ni'amoni'õ andrõ. Ba bagolõ eresi tánõ bacha, nisoea, 18
la'izoe ndroe'oe ba boenga; oi eresi; lõ oroma kara. Ba tánõ bacha ilaoe 19
wondrege ni'amoni'õ andrõ, ena'õ ba da'õ labe'e dawõla zoera goroisa Jehowa. Ba fõna wondrege ni'amoni'õ 20
andrõ, si 20 hela fa'anaoe ba 20 hela fa'ebolo ba 20 hela fa'alawa, nifo'oeli balaki, ifazõchi naha wame'e

21 soemange, eresi. Ba tánõ bacha, ba ifo'oeli balaki gosali Selomo, ba ifatõrõ rate balaki fõna wondrege ni'amoni'õ andrõ, nifo'oeli balaki gõi.
22 Osali ma'asamboea ifo'oeli balaki, fatoetoe; ba he naha wame'e soemange andrõ fõna wondrege ni'amoni'õ, ba ifo'oeli balaki, ma'asa-
23 mboea. Ba ba wondrege ni'amoni'õ andrõ, ba domboea ifazõchi Keroebi, eoe, tõla zai, foeloe hela wa'alaw̃a. Lima hela wa'anaoe gafi Keroe-
24 bi si samboea, ba lima hela gõi gafi zi samboea, tobali foeloe hela, i'otarai mbalõ gafinia si sara, noemalõ ba
25 mbalõ zi sara. Ba foeloe hela gõi Keroebi si samboea; faoma manõ Keroebi si domboea, he nga'eoe, ba
26 he fa'eboea. Faoma foeloefoeloe hela wa'alaw̃a Keroebi andrõ, si domboea.
27 Ba bacha ba wondrege ni'amoni'õ andrõ ibe'e Keroebi andrõ, ba no nibologõ gafira, tobali iroegi mbagolõ ba zi tambai afi zi samboea, ba ba mbagolõ ba zi tambai iroegi afi zi samboea, ba ba daloe ba faondra
28 gafi. Ba ifo'oeli balaki Keroebi a-
29 ndrõ. Ba ba mbagolõ gosali, fasoei, ba ifasoea'õ Keroebi ba ohi ba boenga, bacha ba wondrege ni'amoni'õ
30 ba baoeloe. Ba salo gosali gõi, ba ifo'oeli balaki, bacha ba wondrege
31 ni'amoni'õ ba baoeloe. Ba bawandroehõ wondrege ni'amoni'õ, ba ifolagõ [eoe] zai. Ba lesi mbawandroehõ ba ehomo fatambai, ba no
32 ni'olima sagi. Ba ba lagõ mbawandroehõ zai andrõ, si doea gõrõ, ba ifasoea'õ Keroebi ba ohi ba boenga, ba ifo'oeli balaki Keroebi andrõ ba
33 ohi, balaki nibõbõzi, ni'anifi'õ. Ba he ba mbawandroehõ baoeloe, ba
34 ifalaoe'õ gehomo zai, si õfa sagi, ba doea gõrõ lagõ, senobari, ba faoma no moetaba daloe, tobali doeadoea
35 gõrõ nifoejoe'õ. Ba ifasoea'õ Keroebi ba ohi ba boenga, ba ifo'oeli balaki, si fatõfa ba nisoea andrõ.
36 Ba ikõlini golajama fõnafõna gosali, tõloe winaeta kara si õfa sagi ba sawinaeta balo eresi. Ba ndrõfi si 37
õfa, ba mbawa Sifi tebe'e tooe dojo gosali Jehowa andrõ, ba ba ndrõfi 38
si felezara, ba mbawa boeli, bawa si wãloe, ba te'asiwai gosali, fefoe hadia ia zi fabõbõ chõnia, he wisa wolaoe ja'ia, tobali mewitoe fache i'olaoe'õ.

FAZA 7.

I. Ilaoe gõdo Selomo. II. Taroe nahe andrõ si doea, ba gosali. III. Gala nidanõ andrõ, tõla, ba ahenia. IV. Fakake ba gosali.

I. **B**a gõdonia andrõ, ba mewe- 1
ledõloe fache i'olaoe'õ Selomo, irege maoeloe wa'awai. *(F. 10, 17).* Eoe 2
gatoea ba hili Libano nomo andrõ, 100 hela wa'anaoe ba 50 hela wa'ebolo, ba 30 hela wa'alawa; tõloe ngenoli gehomo eresi, moroi tooe ba boeatõ eresi ba mbalõ gehomo. Ba sagõ, ba eresi, jawa 3
mbate'e ba hambo; si tohare ba gehomo andrõ, ehomo si 45, fele-
felelima zangenoli. Ba tõloe winaeta 4
mboeatõ, ba sandrela, ba no fatahõ, tõloetõloe ngenoli. Ba bawa- 5
ndroehõ ba sandrela fefoe, ba no si õfa sagi, eoe balo, ba si fatahõ zandrela, tõloetõloe ngenoli. Ba 6
ilaoe zerambi, ni'otaroenahe gehomonia, 50 hela wa'anaoe ba 30 hela wa'ebolo, ba samboea tõ zerambi fõna da'õ, nifo'ehomo si manõ gõi, ba nibosi mbalõ. Ba samboea 7
zeri balai, naha dadaoma, ba nifatoenõ hoehoeo, seri balai wangoehoekoe, ilaoe, oi nibaloegõ bagolõ eresi, tánõ bacha; i'otarai zalo, noemalõ barõ zagõ. Ba omonia, 8
nahiania, ba golajama si samboea, misa, i'otarai zerambi no mege, ba si manõ gõi wolaoe. Ba chõ nono Wara'o andrõ nihalõnia, ba ilaoe gõi nomo Selomo, boeata zerambi andrõ? *(F. 3, 1).* Ba [omo] andrõ 9
fefoe, ba kara seboea bõli, nibana ba wanoto, nigaragazini, he tanõ bacha ba he tánõ baero, i'otarai

dojo tooe, noemalõ barõ zagõ, ba tánõ baero, iroegi golajama sebolo
10 andrõ. Ba tojo tooe, ba no kara seboea bõli, kara seboea, so zi 10
11 hela ba so zi 8 hela. Ba mijawa, ba kara seboea bõli, nifatõrõ sikoe ba
12 wanoto, ba eoe, eresi. Ba õli golajama sebolo andrõ, fasoei, ba tõloe winaeta gara si õfa sagi ba sawinaeta geoe balo, eresi, si mane olajama gosali Jehowa, tánõ bacha, ba si mane olajama zerambi andrõ ba gõdo.

13 II. **Ba** ifatenge ba Diro razo Selomo, ifakaoni'õ Hiramo andrõ, banoea Diro. *(Nga'õt. II. 2, 13. 14).*
14 Ono lacha mbanoea, mado Nafetali Hiramo andrõ, ba amania, ba banoea Diro; siamboe ia, toeka dõla, si fahõna fa'oneche, awõ wa'atoeatoea, awõ wa'aboto ba dõdõ, ba wolaoe hadia ia, tõla. Ba mõi ia chõ razo, ilaoe nilaoe andrõ chõnia fefoe. *(Moz. II. 31, 3).*

(A. 15–21 : Nga'õt. II. 3, 15–17.)

15 Ifahele daroe nahe andrõ, si doea, tõla, ba gewe'ewe andrõ ba gosali. Feleẅaloe hela wa'alawa daroe nahe andrõ ba daõfa manalagoe wa'esolo, ni'okowoe, õfa toeroe wa'awe'ewe'e; si fagõlõgõlõ manõ zi doea andrõ.
16 *(Raz. II. 25, 17).* Ba domboea ilaoe hõgõ, nifahele, tõla, hõgõ daroe nahe andrõ; faoma limalima hela wa'a-
17 lawa hõgõ andrõ. Ba ifazõchi zi hoelõ ni'otarawa, raeẅeraeẅe, amaedola mbaloebaloe hõgõ daroe nahe andrõ, faoma ma'adomboea ibe'e
18 ni'otarawa si manõ. Ba ifazõchi wamaedo mboea dalimo, tõla, doeadoea winali wamaedo mboea dalimo
19 zamboea ni'otarawa. Ba 200 wamaedo mboea dalima zamboea ni'otarawa, fasoei, ni'ofinaligõ, ifagõlõgõlõ manõ wolaoe ba hõgõ daroe
20 nahe si domboea. Ba hõgõ daroe nahe andrõ, ba no famaedo mboenga zõmasõma safoesi, õfa hela.
21 Ba ifasindro daroe nahe andrõ ewe'ewe gosali; ifasindro zi sara ba gambõlõ, ba ibe'e tõinia Jachino, ba si sara, ba gabera, ba Boasi
ibe'e tõi da'õ. Ba hõgõ daroe nahe 22
andrõ, ba no famaedo mboenga zõmasõma safoesi. Ba awai wolaoe taroe nahe andrõ.

(A. 23-26 : Nga'õt. II. 4, 2-5.)

III. **Ba** ifazõchi gala seboea a- 23
ndrõ, nifahele, 10 hela wa'ebolo mbawa, no owoelo, ba 5 hela wa'alawa, dafoeloe manalagoe wa'eboea.
Ba tooe mbewenia, ba famaedo 24
la'izoe ndroe'oe, foeloe hela, fasoei, doea winali, nidõlõ famahele mege.
Ba fa'awe'ewe'e gala, ba laloe'a, ba 25
bewenia, ba si mane bewe mako, no famaedo mboenga zõmasõma safoesi; ba õsinia, ba 266 ngaso'e idanõ.
Felendroea wamaedo zawi zoloe'i, 26
3 tánõ mijooe, ba 3 tánõ ba gaechoela loeo ba 3 tánõ miraja ba 3 tánõ ba gatoemboecha. Ba si tohare ba hoeloera gala andrõ, ba oi mibacha dojora.

(A. 27-39 : Nga'õt. II. 4, 6-10.)

Ba ifazõchi gõi dajadaja andrõ, tõla, 27
foeloe fefoe, õfa hela wa'anaoe ba õfa hela wa'ebolo ba tõloe hela wa'alawa. Ba si mané wamazõchi daja- 28
daja andrõ: Nifolesi ngai, ba ba 29
ngai andrõ, nifasoei lesi, ba famaedo zingo ba famaedo zawi ba famaedo Keroebi; ba si manõ gõi ba lesi andrõ. Ba he jawa zingo andrõ ba jawa zawi ba he tánõ tooe, ba boenga ni'oraeẅeraeẅe nifanawanawa. Ba õfa roda zamboea dajadaja, 30
ba dõladõla roda, ba tõla. Ba nifo'alisi watalinga si õfa. Amaedola galisi, nifahele, daomadaoma mbalanga andrõ. Ba sobawa daoma- 31
daoma andrõ, ba sowoelo mbawania, sahela a matonga wa'eẅawa; ba nisoea gõi da'õ; ba lesinia, ba si õfa sagi, tenga sowoelo. Ba tooe lesi 32
roda andrõ, si õfa. Ba dõladõla roda, ba no nifabõbõ ba nõsi dajadaja andrõ. Ba fa'alawa roda, ba sahela a matonga. Ba no nifolaoe roda 33
goereta roda andrõ. Ba he dõla-

dõlania ba he õsinia ma'afefoe, ba
34 oi nifahele. Ba watalinga si õfa, ba
si hoelõ galisi, nidõlõ famahele ba
35 nõsi. Ba ba dete dajadaja andrõ,
ba si hoelõ daomadaoma, ½ hela
wa'alawã, fasoei, ni'owoeloi'õ: Ba
dete dajadaja andrõ so daomadaoma
andrõ, si so secheseche mbalanga,
nidõlõ famahele mege ba ngainia
36 andrõ ba ba lesinia. Ba ba wolo-
wolo ngainia andrõ, ba isoea Ke-
roebi ba singo ba ohi, ha wa'oja
zonaha ba zi sagõsagõrõ; ba boenga
37 ni'oraeẽweraeẽwe, fasoei. Si manõ
wamazõchi dajadaja andrõ, si foeloe
si faoma famahele ba si faoma
38 fa'eboea ba si faoma nga'eoe. Ba
foeloe gõi ifazõchi balanga tõla; 5
zo'e nõsi zi samboea balanga, õfa
hela wa'eẽwã mbawa. Samboe-
samboea mbalanga ba dajadaja si
39 foeloe andrõ. Ba lima ibe'e tánõ
raja gosali ba lima tánõ jõoe, daja-
daja andrõ; ba gala seboea andrõ,
ba tánõ ba gambõlõ ibe'e, tánõ
fõna, tánõ miraja.

(A. 4–47: Nga'õt. II. 4, 11–18.)

40 IV. Ba ifazõchi mbowoa ba soe-
ndroesoendroe ba figa Hiramo andrõ
ba i'asiwai nilaoe andrõ fefoe, ni-
laoenia chõ Zelomo ba gosali Jehowa
41 andrõ: Taroe nahe andrõ, si doea,
ba hõgõ daroe nahe, ni'owoeloi'õ,
si domboea ba ni'otarawã andrõ,
baloebaloe hõgõ daroe nahe andrõ,
42 — ba famaedo mboea dalimo andrõ,
si 400, ba ni'otarawã andrõ, si do-
mboea, si doea winali zamboea ni'-
otarawã, baloebaloe hõgõ daroe na-
43 he andrõ, si domboea; awõ daja-
daja andrõ, si foeloe, fabaja balanga
andrõ si foeloe ba dajadaja andrõ;
44 ba gala seboea andrõ, si ha samboea
ba sawi andrõ, si felendroea, soloe'i
45 gala andrõ; ba bowoa andrõ ba
soendroesoendroe ba figa. Ba gama-
gama andrõ fefoe, nifazõchi Hiramo
andrõ chõ razo Selomo, ba gosali Je-
howa andrõ, ba no tõla ni'alõsõigõ.
46 Ba ndraso Joridano ifafahele'õ razo,
ba golaboeta tanõ, ba gotaloeara
Zoekota Zaretano. Ba lõ itoelo ga- 47
magama andrõ fefoe Selomo, bõrõ
me no oja sibai; lõ moehonogõi
wa'aboea dõla andrõ.

(A. 48–51: Nga'õt. II. 4, 19–5, 1.)

Ba ifafazõchi'õ Selomo gamagama a- 48
ndrõ fefoe, si so ba gosali Jehowa da-
nia: naha wame'e soemange andrõ,
ana'a, awõ meza andrõ, ana'a, si so
jawã roti nifaigifaigi andrõ, *(Moz.
II. 30, 1; 25, 23)*, awõ naha wandroe 49
andrõ, lima ba gambõlõ ba lima ba
gabera, naha wandroe ana'a, fõna
wondrege ni'amoni'õ, ba famaedo
mboenga andrõ ba fandroe ba goeti
wandroe, ana'a, ba figa seboea ba 50
rosõ, ba figa side'ide ba mako ba
gali, balaki. Ba izi lagõ mbawa-
ndroehõ andrõ, si doea gõrõ miba-
cha — ba wondrege ni'amoni'õ —
ba izi mbawandroehõ andrõ ba go-
sali, si doea gõrõ, bawandroehõ ba
zi hoelõ daloe zalo, ba ana'a gõi. Ba 51
me no awai nilaoe andrõ, fefoe, ni-
falaoe'õ razo Selomo ba gosali Je-
howa andrõ, ba i'ohe bacha Selomo
ni'amoni'õ namania Dawido, firõ
andrõ ba ana'a andrõ, ba gama-
gama, ibe'e ba mbate'e girõgirõ
andrõ ba gosali Jehowa.

FAZA 8.

I. La'ohe ba gosali dawõla ni'-amoni'õ andrõ. II. To'ele lachõmi Jehowa. Hoehoeo Zelomo. III. Fa-ngandrõ Zelomo, ba we'amoni'õ osali. IV. Ifahowoe'õ zato Selomo. V. Soemange fe'amoni'õ.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 5–7).

I. Ba ifaloecha'õ zatoea Ndraono 1
Gizeraëli Selomo, awõ hogõ mado,
salawã niwa Ndraono Gizeraëli,
chõnia, ba Jeroezalema, ba wolohe
mijawã tawõla zoera goroisa Jehowa,
moroi ba mbanoea Dawido, ja'ia
Ziona andrõ. *(Sam. II. 6, 17)*. Ba 2
owoelo chõ razo Selomo ndra matoea
Ndraono Gizeraëli fefoe, ba mbawã
Etani, ba gowasa — ja'ia mbawã

si fitoe andrõ. *(Moz. III. 22, 34).*
3 La'ondrasi satoea Ndraono Gize-
4 raëli, ba lafazawa dawõla ere, ba
la'ohe mijawa dawõla Jehowa a-
ndrõ, fabaja ose wama'ele'õ, awõ
gamagama ni'amoni'õ andrõ fefoe,
si so baose andrõ — da'õ ni'ohe
5 gere ba ono Lewi mijawa. Ba razo
Selomo ba banoea Ndraono Gize-
raëli fefoe, si no mangondrasi ja'ia,
ba la'iagõ fõna dawõla, wame'e
soemange biribiri ba sawi, irege lõ
6 moetaha moe'erai ha wa'oja. Ba
ere andrõ, ba la'ohe ba nahania
dawõla zoera goroisa Jehowa, ba
zi hoelõ mbate'e, tánõ ba hambo,
ba wondrege ni'amoni'õ andrõ, barõ
7 gafi Keroebi andrõ. Noa sa moebo-
logõ gafi Keroebi andrõ, jawa naha
dawõla, ba tobali amaedola lafo-
ndroendroe dawõla. fabaja heahea-
8 nia, Keroebi, moroi jawa Ba fa'a-
naoe heahea andrõ, ba irege oroma
chõ zi iagõ fõna wondrege ni'amo-
ni'õ ; ba moroi baero, ba lõ oroma.
Ba ba da'õ sosó, iroegi ma'õchố
9 andre. Ba bacha barõ dawõla andrõ,
ba ha kara wanoera andrõ, si doea
gõrõ, nibe'e Moze bacha, ba gahe
hili Horebi no, kara wanoera ba
wawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe
li Jehowa ba Ndraono Gizeraëli,
me aheta ira ba danõ Miseraji.
(Moz. II. 25, 21. Heb. 9, 4).
10 II. Ba me larõi ni'amoni'õ ere,
ba ifõnoei gosali Jehowa lawoeo
11 andrõ, tobali tebai mõi mangai
halõwõra ere, ba lawoeo andrõ, me
no ifõnoei gosali Jehowa lachõmi
Jehowa. *(Moz. II. 40, 34).*
(A. 12–53 : Nga'õt. II. 6, 1–40.)
12 Ba imane Selomo : „Loeo andrõ,
ba no ifataro ba mbanoea si jawa.
Ba no iwa'õ Jehowa, ba zogõmi-
13 gõmi i'iagõ. *(Moz. II. 20, 21).* Ba
no oelaoe nomo, nahiaoe. nahia si
soso'õ, iroegi zi lõ aetoe." Ba zoera
14 zinoenõ so da'õ. Ba ibali'õ ia foeri
razo ba ifahowoe'õ zato Ndraono
Gizeraëli fefoe, no moeziozio zato
fefoe. Ba imane : Nisoeno Jehowa, 15
Lowalangi Ndraono Gizeraëli, si no
mamaboe'oe li chõ namagoe Da-
wido bewenia, ba si no mamaloea
ja'ia tangania, me imane : I'otarai 16
loeo me oeheta ba danõ Miseraji
mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba lõ
nitoejoegoe ba mado Ndraono Gize-
raëli banoea, ena'õ lalaoe gosali,
ena'õ ba da'õ monahia dõigoe. Ba
aefa da'õ, ba oetoejoe Jeroezalema,
nahia dõigoe, ba no oetoejoe Da-
wido, ena'õ razo mbanoeagoe Irao-
no Gizeraëli ia. *(Sam. II. 7, 6).* Ba 17
no iwa'õ tõdõnia amagoe Dawido,
ilaoe gosali dõi Jehowa, Lowalangi
Ndraono Gizeraëli ; ba imane Je- 18
howa chõ namagoe Dawido : Me no
õwa'õ tõdõoe õlaoe gosali dõigoe,
ba si sõchi da'õ, me no si manõ
dõdõoe. Ba tenga sa ja'oegõ zolaoe 19
osali andrõ, onooe dania, nga'õtõoe,
zolaoe osali dõigoe. Ba no itõrõ 20
gamaboe'oela li andrõ ibe'e Jehowa.
So ndra'o, fangali namagoe Dawido,
moedadao ndra'o ba dadaoma razo
Ndraono Gizeraëli, itõrõ nifaboe'oe
Jehowa, ba no oelaoe gosali dõi
Jehowa, Lowalangi Ndraono Gize-
raëli. Ba no oefonahia ba da'õ 21
dawõla andrõ, tawõla goroisa ba
wawoe'oesa li andrõ chõ Jehowa,
fawoe'oesa li me fawoe'oe li ia chõ
ndra toeada, me iheta ira ba danõ
Miseraji.
III. Ba mõi fõna naha wame'e 22
soemange andrõ chõ Jehowa Zelo-
mo, anehe Ndraono Gizeraëli sato,
fefoe, i'oro'õ dangania mijawa ba
zoroego, ba imane : „He Jehowa, 23
Lowalangi Ndraono Gizeraëli ! Sa-
mõsa lõ Lowalangi si mane ja'oegõ,
he si jawa ba zoroego, ba he si
tooe ba goeli danõ ; ja'oegõ, ba lõ
õboelõ'õ wawoe'oesa li andrõ ba
fa'eboea dõdõoe ba genonioe andrõ,
sanõrõ lala chõoe, soroi si'aikõ ba
dõdõ, ba no õtõrõ chõ genonioe a- 24
ndrõ, amagoe Dawido nifaboe'oemõ
chõnia. Ja'ia, nifaboe'oemõ chõnia

bewcoe, ba no õfaloea tangaoe, si
25 mane ma'õcho. Ba iada'e, ja'oegõ
Jehowa, Lowalangi Ndraono Gize-
raëli, tõrõ chõ genonioe, amagoe
Dawido, nifaboe'oemõ chõnia, me
õmane : Sagõtõ fa'ara dania, ba lõ
ambõ chõoe [nga'õtõoe], fõnagoe,
sidadao ba dadaoma razo Ndraono
Gizeraëli, asala lafaigifaigi lalara
iraonooe, ena'õ latõrõ fõnagoe, si
mane fonõrõoe ja'ia fõnagoe. *(Sin.*
26 *132, 11).* Ba iada'e, ja'oegõ Lowa-
langi Ndraono Gizeraëli, ena'õ na
itõrõ gamaboe'oela limõ andrõ, ni-
faboe'oemõ andrõ chõ genonioe,
27 amagoe Dawido. Ba hadia, si ndroe-
hoe, ba goeli danõ i'iagõ Lowala-
ngi ? Hiza, lõ lataha ia soroego ba
fondrege zoroego, ba he moroi itaha
ia osali andre, nilaoegoe ? *(Jes. 66,*
28 *1. Jer. 23, 24).* Ba otahõgõ wanga-
ndrõ genonimõ andre ba fakaosa-
nia, ja'oegõ Jehowa, Lowalangigoe,
ena'õ õfondrondrongo wangarõngarõ
andrõ ba fangandrõ andrõ, fanga-
ndrõ genonioe andre chõoe, ma'õ-
29 chõ ; ena'õ bongi ma'õchõ manõ
õfaigifaigi gosali andre, nahia andrõ,
nifaboe'oemõ limõ, me õmane : Tõi-
goe zi sosó ba da'õ dania ; fa õfo-
ndrondrongo wangandrõ genonioe
ba naha andre. *(Moz. V. 12, 11).*
30 Ba ena'õ na õfondrondrongo wakao-
sa genonioe andre ba fakaosa mba-
noeaoe, Iraono Gizeraëli, na manga-
ndrõ ira ba naha andre ; ja'ia, ena'õ
na õfondrondrongo ba naha andrõ,
ba zidadao ja'oegõ, ba zoroego ; ba
31 na õrongo, ba õbe'e aefa zala ! Na
so zi sala chõ nawõnia ba na labe'e
ba hõloe ia, ena'õ i'aro'õ [niwa'õ-
nia] ba hõloe andrõ, ba na so ia,
na mõi ba hõloe ia, fõna naha wa-
me'e soemange ba nomo andre :
32 *(Moz. II. 22, 11):* ba fondrondrongo
ba zoroego, ba tolo ba ohe ba lala
hoehoeo genonimõ, ena'õ õ'etoe'õ
hoekoe zi so sala, wangahare'õ ba
hoeloenia wolaoenia andrõ, ba ena'õ
aefa zi lõ horõ õwa'õ, dali wa'atoelõ
dõdõnia. Ba na te'ala mbanoeaoe 33
Iraono Gizeraëli labe'e emalira, na
moloi ira labe'e, me no molalõ ira
chõoe, ba na lafoeli ira chõoe, na
fadoehoe dõdõra ba dõimõ andrõ
ba na mangandrõ ira chõoe, na la'a-
ngarõfi li ndra'oegõ ba nomo andre :
(Moz. V. 30, 2): ba õfondrondrongo 34
ba zoroego ba õbe'e aefa horõ mba-
noeaoe, Iraono Gizeraëli, ba õ'ohe
mangawoeli ira ba danõ andrõ, ni-
be'eoe chõ ndra toeara. Ba na no 35
tedoehõ mbanoea si jawa, na lõ teoe,
me no molalõ ira chõoe, ba na ma-
ngandrõ ira ba naha andre ba na
fadoehoe dõdõra ba dõimõ andrõ,
na lafalalini gera'erara, na labõhõi
horõ, me no õhõndrõgõ ira : *(F. 17,*
7) ba õfondrondrongo ba zoroego, 36
ba õbe'e aefa horõ genonioe, horõ
mbanoeaoe, Iraono Gizeraëli, wa-
noetoeroe chõra lala si sõchi andrõ,
nitõrõra ; ba õfoteoe danõoe andrõ,
nibe'eoe ba mbanoeaoe andrõ, o-
ndrõita dania ba nga'õtõra. Ba ma 37
lofo mbanoea ba danõ ba ma fõchõ
waba, ba na fa'achozi ngalai wache
ba ma lojomõ ba ma so damo, ba
ma fõla, ba ma lafakao ira emalira,
ba mbanoeara heza, ba ma hadia
wamakao, ba ma hadia ia wõchõ :
ba na so zangandrõ, ha niha, ba 38
ma si angarõfi li ja'oegõ, banoeaoe
Iraono Gizeraëli fefoe, ha niha, —
na itegoe ira tõdõra, dozi ira — na
i'oro'õ dangania ba nomo andre :
ba õfondrondrongo ba zoroego, ba 39
nahiaoe andrõ, ba zidadao ndra'-
oegõ, ba õbe'e aefa zala ba õfaigi,
ena'õ õsoelõni sibai ba zamõsana
nitõrõnia, he wisa wamaigioe tõdõ-
nia — ha sa ja'oegõ zangila tõdõ
nono niha fefoe ! — *(Sin. 7, 10.*
Hal. zin. 1, 24). ena'õ la'ata'oefi 40
ndra'oegõ si lõ mamalõmalõ, gõtõ
we'asora ba danõ andrõ, nibe'eoe
chõ ndra toeama. Ba he ba niha 41
bõ'õ si tenga banoeaoe Iraono Gize-
raëli, na so ia moroi ba danõ sarõoe,
bõrõ dõimõ andrõ, — larongo sa'ae 42

dania dõimõ seboea andrõ ba tangaoe sabõlõ ba ta'iomõ, si no õ'oro'õ — na so ia, ba na mangandrõ ia ba golajama gosali andre,
43 ba õfondrondrongo ba zoroego, ba nahiaoe andrõ, sidadao ndra'oegõ, ba õ'o'õ fefoe ni'andrõ niha bõ'õ andrõ, ena'õ aboto ba dõdõ niha fefoe ba goeli danõ dõimõ andrõ, ena'õ la'ata'oefi ndra'oegõ, si mane banoeaoe Iraono Gizeraëli, ba ena'õ aboto ba dõdõra, wa no tõimõ mbõrõ dõi gosali andre, nilaoegoe.
44 Ba na mõi fasoewõ ba nemalira mbanoeaoe, na latõrõ lala ba nifatengeoe ja'ira, ba na mangandrõ ira chõ Jehowa, na la'otahõgõ mbanoea andre, nitoejoemõ ba osali andre,
45 nilaoegoe nahia dõimõ : ba õfondrondrongo ba zoroego wangandrõra ba fe'angarõfira li ja'oegõ, ba õtolo
46 ira. Ba na molalõ ira chõoe — samõsa sa lõ niha si lõ olalõwa — ba na mofõnoe'õ chõra, na õbe'e ba danga nemalira ira, na tobali la'oloi'õ ira samakao ja'ira, ba danõ nemali, he ba zarõoe, ba he ba zahatõ. *(Amaed. 20, 9. Jak. 3, 2.*
47 *Joh. I. 1, 8.)*, ba na la'era'era tõdõra, ba danõ andrõ, ba ni'oloi'õ ja'ira, na lafalalini gera'erara ba na la'angarõfi li ndra'oegõ ba danõ zamakao ja'ira, na lamane : No mosala ndra'aga, no malaoe zi lõ atoelõ, no
48 seboea horõ ndra'aga ! ba na lafoeli ira chõoe, soroi si'aikõ ba dõdõra ba ba gera'erara fefoe, ba danõ nemalira andrõ, sangoloi'õ ja'ira, ba na mangandrõ ira chõoe, na la'otahõgõ danõra andrõ, nibe'eoe chõ ndra toeara, mbanoea andrõ, nitoejoemõ, ba omo andre, nilaoegoe
49 nahia dõimõ : ba õfondrondrongo wangandrõra ba fe'angarõfira li ja'oegõ, ba zoroego, ba naha andrõ, ba zidadao ndra'oegõ ba õtolo ira,
50 ba õbe'e aefa zala mbanoeaoe, hadia ia horõra chõoe, awõ lalõra fefoe, solalõ ira chõoe, ba ena'õ lahachõsi tõdõ ira sangolõi'õ ja'ira mege, õbe'e, ena'õ ogolõ dõdõra ira. Me no ba- 51
noeaoe ira ba me no ja'oegõ zochõ ja'ira, nihetamõ ba danõ Miseraji, amaedola ba daloe galitõ famahele zi'õli. Ena'õ lõ aefa hõrõoe ba wa- 52
kaosa genonioe ba ba wakaosa mbanoeaoe Iraono Gizeraëli, ena'õ õ'o'õ chõra fefoe ni'andrõra chõoe. Noa 53
sa õ'oniagõ ira chõoe, tána chõoe, ba niha bõ'õ fefoe ba goeli danõ, dali nifaboe'oemõ, nifa'ema genonioe Moze, me õheta ba danõ Miseraji ndra toeama, ja'oegõ So'aja, Jehowa". *(Moz. II. 19, 5. Moz. V. 9, 26).*

IV. **Ba** me no i'etoe'õ Selomo 54
wangandrõ ba fe'angarofi li Jehowa, ba maoso ia fõna naha wame'e soemange chõ Jehowa, ba nibalõdoehininia tanõ mege, wangoro'õ tangania mijawa ba zoroego, ba i'otahõgõ 55
Ndraono Gizeraëli sato, ba ifahowoe'õ ira, i'eboea'õ linia, imane : Nisoeno Jehowa, si no mame'e a- 56
hono Ndraono Gizeraëli, si mane nifaboe'oenia mege ; sambalõ lõ saechoe ba danõ amaboe'oela li si sõchi andrõ fefoe, nifaboe'oenia, nifa'ema genoninia Moze ! *(Jos. 21, 45).* Jamoetolo ita Lowalangida, Jehowa, 57
si mane fanolonia ira toeada mege. Bõi jamoe'erogõ ita, ba bõi jamoetibo'õ ita, ena'õ chõnia gaso'ala 58
dõdõda ibe'e, ba ena'õ lala chõnia, tatõrõ, si lõ mamalõmalõ, ba ena'õ oroisania ba amachoitania ba hoekoenia tatõngõni, niwa'õnia chõ ndra toeada. Ba ena'õ bongi ma'õ- 59
chõ lõ olifoe Lowalangida, Jehowa, ligoe andre, niwa'õgoe chõ Jehowa, we'angarõfi li ja'ia, ena'õ ero ma'õchõ i'ohe ba lala hoehoeo genoninia, awõ hoehoeo mbanoeania, Iraono Gizeraëli, ena'õ aboto ba dõdõ niha 60
fefoe, ba goeli danõ, wa no Lowalangi Jehowa, ha ja'ia. *(Moz. V. 4, 35).* Ba bõi doeadoea dõdõmi chõ 61
Lowalangida Jehowa, ena'õ mitõrõ nifachoinia, ba mi'o'õ goroisania, si mane ma'õchõ.

(A. 62–66: Nga'ōt. II. 7, 4–10.)

62 V. **B**a labe'e zoemange nitaba chõ Jehowa razo ba Iraono Gize-
63 raëli fefoe, awõnia. Soemange fangorifi ibe'e Selomo, itaba chõ Jehowa, 22,000 zaŵi, ba 120,000 mbiribiri. Ba la'amoni'õ gosali Jehowa razo ba Iraono Gizeraëli fefoe.
64 Me loeo da'õ i'amoni'õ razo golajama ba daloe andrõ, fõna gosali Jehowa, wame'e soemange ba da'õ, soemange nitoenoe ba soemange ni'ā ba tawõ zoemange fangorifi. Me no ambõ fa'eboea naha wame'e soemange tõla andrõ, fõna Jehowa, lõ itaha zoemange nitoenoe andrõ, ba soemange ni'ā ba tawõ zoema-
65 nge fangorifi. Ilaoe gowasa Selomo, me loeo da'õ, ba Iraono Gizeraëli fefoe, awõnia, owoeloa seboea sibai, [dozi banoea] i'otarai ba lala ba Hamata, noemalõ ba mbombo andrõ ba nola danõ Miseraji, fõna Lowalangida Jehowa, mendroea wa fitoe bongi, tobali feleõfa ngaloeo.
66 Ba me loeo si ŵaloe, ba ifofanõ niha sato. Ba la'angonasi razo ba lafoeli ira chõra. omoeso dõdõra ba abe'e dõdõra, ba zi sõchi andrõ fefoe, nibe'e Jehowa chõ genonia Dawido ba ba mbanoeania, Iraono Gizeraëli.

FAZA 9.

I. Ifoeli i'oroma'õ ia chõ Zelomo Lowalangi. II. Doea woeloe banoea ibe'e chõ Hiramo Selomo. III. Rodi nibe'e Zelomo. IV. Folojo ba Gofiri.

(A. 1–9: Nga'ōt. II. 7, 11–22.)

1 I. **B**a me no i'asiwai Selomo wolaoe osali Jehowa, awõ gõdo razo ba hadia ia fefoe nifachoi dõdõnia,
2 somasi ia ifaloea, ba ifoeli i'oroma'õ ia chõ Zelomo Jehowa, si mane fangoroma'õnia ja'ia ba Gibeona no.
3 *(F. 3, 5)*. Ba imane chõnia Jehowa : No oerongo wangandrõoe ba fakaosamõ chõgoe. Osali andrõ nilaoemõ, ba no oebe'e ni'amoni'õ, wamonahia tõigoe ba da'õ, si lõ mamalõmalõ, ba hõrõgoe ba tõdõgoe, ba si lõ aefa'aefa ba da'õ. Ba na õtõrõ 4
sa'ae lala nifachoigoe, si mane fanõrõ namaoe Dawido, ba wa'adõlõ dõdõ ba ba wa'atoelõ, fa õ'o'õ sibai niŵa'õgoe chõoe ba õtõngõni nifachoigoe, awõ lala andrõ chõgoe, ba 5
oe'aro'õ dadaoma wa'arazomõ ba Ndraono Gizeraëli, iroegi zi lõ aetoe, si mane nifaboe'oegoe chõ namaoe Dawido, me oemane : Lõ aetoe dania chõoe [nga'õtõoe] sidadao ba dadaoma razo Ndraono Gizeraëli. *(Sam. II. 7, 16. F. 6, 12)*. Ba na 6
mi'erogõ zoei ndra'o, ja'ami ba iraonomi, na lõ mi'o'õ goroisagoe, awõ nifachoigoe, niŵa'õgoe chõmi, na mõi ami mamosoemange Lowalangi bõ'õ, na chõra mangaloeloe ami, *(Sin. 89, 31)*, ba oehori Ndrao- 7
no Gizeraëli ba danõ andre, nibe'egoe chõra ; ba osali andre, si no oe'amoni'õ nahia dõigoe, ba timba nitibo'õ oebe'e, lõ'õ sa'ae oefaigi ; ba Iraono Gizeraëli, ba oebe'e ni'o'aja niha bõ'õ fefoe ba niheraherai. *(Moz. V. 28, 37)*. Ba osali a- 8
ndre, si no alaŵa jaŵa, ba tobali adoedoela dania ; dozi sanõrõ, ba tobali dõdõ ba fasī, ba na lasofoe : Hana wa ilaoe da'õ Jehowa ba danõ andre ba ba gosali andre? *(Jer. 22, 8)*. ba lamane : Bõrõ me no la'ero- 9
gõ Lowalangira, Jehowa andrõ, si no mangeheta ira toeara ba danõ Miseraji ba me no la'olembai Lowalangi bõ'õ ba me no ba da'õ mangaloeloe ira, me no da'õ lafosoemange, — andrõ wa no ifatõrõ chõra Jehowa wamakao andrõ fefoe !

II. **B**a me no noemalõ zi doea 10
woeloe fache andrõ, ba nilaoe Zelomo omo andrõ, si domboea, — osali Jehowa andrõ, awõ gõdo razo, *(F. 6, 38)*, ba nitolo Hiramo, razo 11
Diro, Selomo balo eresi ba balo senobari ba ana'a, ha wa'eboea zomasi ia — ba me loeo da'õ, ba 20 i'amoealagõ Selomo chõ Hiramo banoea ba danõ Galilaia. Ba so Hi- 12
ramo, moroi ba Diro, ba wamaigi

banoea andrõ, nitehe Zelomo chõ-
13 nia, ba lõ omasi ia. Ba imane : Ha-
dia mbanoea da'õ, nibe'eoe chõgoe,
ga'a? Andrõ wa labe'e tõi danõ da'õ
Kaboeli (mane si lõ boto), iroegi
14 ma'õchõ andre. *(Jos. 19, 27).* Ba
27,772 balaki zi no ifa'ohe'õ chõ
Zelomo ana'a Hiramo.
15 III. **Ba** si mané rodi andrõ, ni-
wa'õ razo Selomo, ba wolaoe osali
Jehowa andrõ, awõ gõdonia, awõ
[hati] Milo andrõ, awõ gõli Jeroe-
zalema ba õli Hasora ba õli Megido
16 ba õli Gezeri, oi õli kara. Noa sa
mõi mijawa Wara'o, razo Miseraji,
no atoe'a ia ba Gezeri andrõ ba no
itoenoe ba no la'õ'õtõ tooe Ndrawa
Gana'ana andrõ, banoea da'õ ; ba
no ibe'e boeala [mbanoea da'õ] chõ
17 nononia, fo'omo Zelomo. Ba i'aro'õ
Selomo Gezeri andrõ ba Beti Horona
18 tooe, ba Ba'alati ba Tamara ba
19 danõ si mate. Ba banoea, ba ni'irõ'õ
balazo, fefoe, ba banoea goereta ba
banoea zi fakoedo andrõ ba hadia
ia na, somasi Zelomo ilaoe, he ba
Jeroezalema, ba he ba hili Libano
ba ba danõ si so barõ mbawania,
20 ma'asagõrõ. Ba dozi si tosai Iraono
Gamori ba Iraono Cheti ba Iraono
Weresi ba Iraono Hewi ba Iraono
Jeboesi, si tenga Iraono Gizeraëli,
21 — nga'õtõra andrõ, si tosai na ba
danõ, si tebai lahori Iraono Gize-
raëli, — da'õ ni'ofaja Zelomo ba
rodi andrõ, ba iroegi ma'õchõ andre.
22 Ba Iraono Gizeraëli, ba samõsa lõ
ibali'õ sawoejoe Selomo ; ja'ira, ba
no saradodoe ba koemandroe chõnia
ba koemandra ba si fasõndra moroi
ba goereta chõnia ba solohe koereta,
awõ zi fakoedo. *(Moz. III. 25, 39).*
23 Ba hõgõ mandroe andrõ, sanaro
sohalõwõ chõ Zelomo, ba no 550.
24 IV. **Ba** mõi mijawa nono Wara'o
andrõ, moroi ba mbanoea Dawido,
isawa nomonia nilaoe Zelomo chõ-
nia. Ba ilaoe Milo andrõ Selomo.
25 Ba medõloe zi dõfi mame'e soema-
nge Zelomo, soemange nitoenoe ba
soemange fangorifi, ba naha wame'e
soemange andrõ, nifazõchinia chõ
Jehowa, ba manoenoe koemõjõ. Ba 26
owo gõi ilaoe Selomo ba Geseono
Geberi, ba ngai Geloti, ba mbewe
nasi zoechoe ba danõ Ndraono
Gedomo. Ba ifatenge ba nowo a- 27
ndrõ mbanoeania Hiramo — doe-
roemoedi ba ono nowo, si no to'õlõ
ba nasi — ifa'amõi awõ mbanoea
Zelomo. Ba laroegi Gofiri ba lahalõ 28
gana'a ba da'õ, 97,000 balaki, ba
la'ohe chõ Zelomo.

FAZA 10.

I. Mõi tome Zelomo razo Zaba, ira alawe. II. Lachõmi Zelomo ba fa'eboea gana'ania.

(A. 1-28 : Nga'õt. II. 9, 1-28.)

I. **Ba** me irongo doeria Zelomo 1
razo Zaba, ira alawe, ba mõi ia
ba wanandraigõ Selomo dahõdahõ.
(Mat. 12, 42). Iroegi Jeroezalema ba 2
ato sibai nawõnia fao, awõ gondra,
sonoro famasa gõ ba daloedaloe ba
ana'a seboea sibai ba feremata. Ba
i'ondrasi Zelomo ba i'ombacha'õ
chõnia fefoe hadia ia zi so ba
dõdõnia. Ba itema linia Selomo ba 3
ngawalõ hadia ia fefoe, nisofoenia
chõnia ; lõ hadia ia zi lõ aboto ba
dõdõ razo, ba si tebai itema linia.
Ba me no irongo wa'atoeatoea 4
Zelomo andrõ fefoe razo Zaba, ba
me no i'ila gõdo andrõ nilaoenia,
ba õra andrõ, ba omo genoni Ze- 5
lomo, ba halõwõ ngoningoni andrõ
chõnia, awõ noechara, ba same'e jo-
mo gõ chõnia ba soemange nitoenoe
andrõ, nibe'ebe'enia ba gosali Je-
howa, ba tobali dõdõnia, ba imane 6
chõ razo : Si ndroehoe manõ niro-
ngogoe ba danõgoe, he wisa ba
chõmõ ba fa'atoeatoeamõ andrõ.
Hoelõ zi tebai fadoehoe dõdõgoe, 7
iroegi we'amõigoe andre, ba irege
i'ila hõrõgoe ; ba ambõ matonga
na'i ni'ombacha'õ chõgoe ; eboea
sibai na moroi ba doeria andrõ,
nirongogoe, wa'atoeatoeamõ andrõ

8 ba ana'amõ. Ja ahowoe ndra ala-
wemõ andrõ ba ja ahowoe genonimõ
andre, si lõ aefa'aefa chõoe, wa-
mondrongondrongo fa'atoeatoeamõ!
9 Nisoeno Jehowa, Lowalangimõ a-
ndrõ, si no mangomasi'õ ja'oegõ,
wamedadao ja'oegõ ba dadaoma
razo Ndraono Gizeraëli; me no
si lõ mamalõmalõ wa'omasi Jeho-
wa Ndraono Gizeraëli, andrõ wa
ifataro razo ndra'oegõ, ena'õ hoe-
10 koe satoelõ õfatõrõ. Ba 27,772 ba-
laki ibe'e boealania chõ razo, ana'a,
ba oja sibai wamasa gõ ba daloe-
daloe ba feremata; lõ'õ sa'ae dania
si manõ wa'oja wamasa gõ ba da-
loedaloe, si mane nibe'e razo Zaba
11 andrõ boeala chõ razo Selomo. Ba
solojo andrõ gõi chõ Hiramo, sangai
ana'a ba Gofiri, ba oja gõi lasao'õ
12 eoe zendrana ba feremata. Ba eoe
zendrana andrõ, ba ibali'õ daoma-
daoma Selomo, he ba gosali ba he
ba gõdonia, ba biola nitika, side'ide
ba seboea, ba zanoenõ andrõ; ze-
ndrana andrõ, si manõ wa'oja, ba
lõ'õ sa'ae moehalõ, lõ moe'ila, iroegi
13 ma'õchõ andre. Ba Selomo, ba ibe'e
chõ razo Zaba fefoe hadia ia zo-
masi ia, fefoe hadia ia ni'andrõnia,
lõ lai nibe'enia chõnia fa'obõwõ
razo. Ba mofanõ sa'ae ia, ifoeli ia
ba danõnia, awõ genoninia andrõ.
14 II. Ba fa'eboea gana'a, nisõndra
Selomo, dõfidõfi, ba no 153,846 ba-
15 laki, lõ lai nisõndrania ba zanõrõi
tanõ ba waniaga ba ba zolafo ba
ba razo Gerebi andrõ, ba ba goe-
16 mandroe ba danõ. Ba 200 ibago da-
nge Selomo, ana'a nibõbõzi, 600 fo-
17 ndroejoe zamboea; ba 300 mbaloe-
se, ana'a nibõbõzi, 150 fondroejoe
zamboea. Ba ibe'e ba nomo eoe
18 gatoea Libano andrõ razo. Ba baero
da'õ ba ifazõchi razo dadaoma se-
boea, ifõ goeaza, ba ifo'oeli balaki.
19 Õnõ mbosi dadaoma andrõ, ba hõ-
gõnia, tánõ foeri, ba ni'owoeloi'õ;
ba daomadaoma, ba no moefata-
mbai latalata da'io, ba ba zinga
latalata da'io andrõ, ba doea geoe
zingo. Ba felendroea nga'eoe zingo 20
ba mbosi andrõ, si õnõ, fatambai.
Lõ moerai moefazõchi zi manõ ba
razo bõ'õ, heza. Ba fefoe mako Ze- 21
lomo, ba ana'a; fefoe gamagama ba
nomo eoe gatoea Libano andrõ, ba
no balaki manõ; lõ hadia ia wirõ,
me si lõ ba dõdõ wirõ, ba gõtõ Ze-
lomo andrõ. Noa sa so ba nasi nowo 22
Darisi chõ razo, si faofao ba nowo
Hiramo andrõ; samoeza zi medõloe
fache so nowo Darisi andrõ ba la-
sao'õ mbalaki ba firõ ba ifõ goeaza
ba ba'e ba fofo mera. Ba italoe'i 23
razo ba goeli danõ fefoe razo Selo-
mo, ba wa'eboea gana'a ba ba wa'-
atoeatoea. *(F. 3, 13).* Ba dozi niha 24
ba goeli danõ omasi mangila Selo-
mo, ba wamondrondrongo fa'atoea-
toeania, nibe'e Lowalangi ba dõdõ-
nia. Ba ero rofi, ba dozi mamoeala 25
ira chõnia, gamagama firõ ba gama-
gama ana'a ba noecha ba fangõna,
ba famasa gõ ba daloedaloe ba
koedo ba koedo kalide.

(A. 26–29: Nga'õt. II. 1, 14–17.)

Ba oja i'asogõ koereta ba si fakoedo 26
Selomo; 1400 chõnia goereta ba
12,000 zi fakoedo; ba mbanoea
goereta andrõ ifataro da'õ ba ba
ngai razo, ba Jeroezalema. *(Moz.*
V. 17, 16. Nga'õt. II. 1, 14), Fagõlõ- 27
gõlõ ira wa'oja wirõ wa'oja gara
ba Jeroezalema, ibe'e razo, ba fa'oja
dõla waringi ba mbewe nasi dõla
geresi. Ba danõ Miseraji lahalõ koe- 28
do andrõ chõ Zelomo, sambasamba-
wá lahalõ saniaga andrõ chõ razo,
la'õli. Samboesamboea koereta ni- 29
halõ mijawa moroi ba danõ Miseraji,
ba õnõ ngaotoe roefia, ba sagesa-
geoe koedo, ba otoe a lima woeloe.
Ba si manõ wama'emara ba razo
Ndraono Cheti fefoe, ba ba razo
Ndrawa Garamo.

FAZA 11.

I. I'oja'õ ndrongania Selomo ba mame'e adoe. II. Ifeta'oe ia Lowalangi. III. Si fa'oedoe chõnia andrõ: Hadada ba Resono ba Jerobeamo. IV. Mama'ele'õ Gahia andrõ chõ Jerobeamo. V. Fa'amate Zelomo.

1 I. **B**a oja zomasi Zelomo ira alawe, ono niha baero, awõ nono Wara'o andrõ: Iraono Moabi ba Iraono Gamoni ba Iraono Gedomo ba banoea Zidona andrõ ba Iraono Cheti,
2 *(Moz. V. 17, 17)*, oi niha niŵa'õ Jehowa ba Ndraono Gizeraëli: Bõi mi'ae'ae chõra ba bõi mõi ira chõmi, fa bõi labe'e ba Lowalangira aolo dõdõmi! Da'õ zomasi Zelomo, *(Moz.*
3 *V. 7, 1 b. t)*. Ba si ndroehoe ndrongania, ba 700; ba 300 ndronga ba dõi, ba ira alawenia zamowõhõ ja'ia.
4 Ba me no atoea sa'ae Zelomo, ba lafaeloengoe ia ira alawenia, ba tobali i'olembai Lowalangi bõ'õ, ba tenga sa'ae ha sambalõ chõ Lowalanginia Jehowa dõdõnia, si mane
5 tõdõ namania Dawido mege. Itõrõ lala chõ Asitore andrõ, Lowalangi Zidona, Selomo, awõ lala chõ Milikomo andrõ, sogoro ita ba Ndraono
6 Gamoni. *(Sangoehoek. 2, 13)*. Ilaoe zi fatoewoe chõ Jehowa, ba lõ a'oi dõdõnia wolo'õ chõ Jehowa, si ma-
7 ne amania Dawido. Me loeo da'õ ifa'anõ naha wame'e soemange chõ Kamosi andrõ, sogoro ita ba Ndraono Moabi, ba hili andrõ, tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai Jeroezalema, ba ba Molocho andrõ, sogoro ita ba Ndraono Gamoni. *(Moz. IV.*
8 *21, 29)*. Ba si manõ wolaoenia ba chõ ndrongania niha baero andrõ fefoe, ba manoenoenoenoe koemõjõ ira ba mame'eme'e soemange.
9 II. **B**a mofõnoe Jehowa chõ Zelomo, me no i'erogõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, si no mangoroma'õ ja'ia chõnia, no mendroea
10 ae, *(F. 3, 5; 9, 2)*, ba si no mame'e oroisa andrõ chõnia, bõi itõrõ lala Lowalangi bõ'õ; ba hadia niŵa'õ Jehowa chõnia, ba lõ ni'o'õnia.
Andrõ wa imane Jehowa chõ Zelo- 11
mo: Me no õfa'amõi ba dõdõoe zi manõ ba me lõ nitõngõnioe fawoe'oesa li andrõ chõgoe ba he nifachoigoe andrõ, niŵa'õgoe chõoe, ba oeheta chõoe wa'arazo, ba oebe'e chõ genonioe. *(F. 12, 16)*. Ba 12
tenga sa ba gõtõmõ oelaoe da'õ, bõrõ namaoe Dawido; ba chõ nonooe dania, ba oeheta. Ba lõ ahori 13
oeheta chõnia gamatõrõŵa andrõ; samboea mado oebe'e chõ nonooe, bõrõ genonigoe Dawido ba bõrõ na Jeroezalema andrõ, nitoejoegoe.

III. **B**a maoso zi fa'oedoe chõ 14
Zelomo, ibe'e Jehowa, Iraono Gedomo andrõ, Hadada, nga'õtõ razo ba Ndraono Gedomo. Me fõna no, me 15
ihori Ndraono Gedomo Dawido, me mõi goemandra Joabi, ba wogo'o si mate andrõ, ba me i'õ'õtõ tooe fefoe motõi matoea ba Ndraono Gedomo, *Sam. II, 8, 14. Nga'õt. I. 18, 12)*. — õnõ waŵa Joabi ba da'õ, 16
awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, irege no ihori fefoe motõi matoea ba Ndraono Gedomo, — ba moloi Ha- 17
dada andrõ ba Iraono Gedomo õsa, sangai halõŵõ chõ namania mege, ba wanaŵa tanõ Miseraji. Ba iraono sibai na Hadada. Ba latohoegõ wo- 18
fanõ, laheta ira ba danõ Ndraono Midiano ba laroegi Warana; ba la'ohe awõra mbanoea Warana ba laroegi danõ Miseraji, Wara'o andrõ, razo Miseraji. Ba ibe'e chõnia nomo Fara'o ba itoetoeroe mbalazo, ba tanõ ibe'e chõ Hadada. Ba itoegoe 19
eboea sibai dõdõ Wara'o chõ Hadada, tobali ibe'e dongania ga'a wo'omonia Tachifene andrõ. Ba mo'ono 20
chõnia ga'a Dachifene andrõ, ononia Genoebati andrõ; Ba Tachifene zange'eboea ba gõdo Wara'o, ba tobali ba gõdo Wara'o manõ sosó Genoebati, awõ ndraono Wara'o. Ba me irongo Hadada ba danõ 21
Miseraji, no mate Dawido ba no mate gõi Joabi, koemandra seboea

ba imane Hadada chõ Wara'o: Efa'õ ndra'o, ena'õ oefoelido ba chõma.
22 Ba imane chõnia Wara'o : Hadia zambõ ndra'oegõ chõgoe, wa omasi'õ õfoeli'õ ba chõmi ? Ba imane :
23 Lõ'õ sa, ba fofanõ ndra'o. Ba samõsa tõ i'asogõ chõ Zelomo oedoenia Lowalangi, Resono andrõ, ono Geliada, si no moloi chõ zochõ ja'ia,
24 chõ Hadadezeri razo Zoba. Ichai awõnia niha bõ'õ ba tobali solohe si mõi manoewõnoewõ ia, me loeo ifaboenoe'õ niha andrõ ba Ndrawa Garamo Dawido ; ba atoe'a ia ba Ndramaseko ba i'iagõ da'õ, ba tobali razo ia ba Ndramaseko. *(Sam. II, 10, 18).*
25 Ba oedoe Ndraono Gizeraëli ia gõtõ Zelomo andrõ, lõ lai wamakao andrõ chõ Hadada no mege ; no si fatoewoe sibai chõnia Ndraono Gizeraëli, ba no razo Ndrawa Garamo ia.
26 Ba ilawa gõi razo Jerobeamo andrõ, ono Nebati, mado Geferaji, banoea Zereda, enoni Zelomo. (Seroea dõi ninania, lacha mbanoea).
27 *(Nga'õt, II. 13, 6).* Ba da'õ mbõrõ, wa ilawa razo : Me ilaoe Milo andrõ Selomo, ba idoehõ zatõla õli na ba mbanoea Dawido andrõ, banoea
28 namania. *(F. 9, 15).* Ba Jerobeamo andrõ, ba no ono matoea sabõlõ. Ba me i'ila Selomo, sowõlõ'õlõ nono matoea andrõ, ba ibali'õ mandroe zi gõna rodi andrõ, mado Josefo.
29 IV. **Ba** samoeza ma'õchõ, me loeo da'õ, me mofanõ Jerobeamo, me no irõi Jeroezalema, ba faloecha chõnia ba lala Gahia andrõ sama'ele'õ, banoea Zilo ; no mobaroe si bohooe, baroe seboea, Gahia ; ba ha ja'ira,
30 daroea ira, ba da'õ ba lala. Ba itoejoe mbaroenia si bohooe andrõ Ahia,
31 ire'a, i'ofelendroea, ba imane chõ Jerobeamo : Halõ chõoe zi foeloe ! Imane sa Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Hiza, oeheta ba danga Zelomo gamatõrõwania andrõ,
32 ba foeloe mado oebe'e chõoe — ba mado si samboea andrõ, ba bõi teboelõ chõnia, bõrõ genonigoe Dawido ba bõrõ na Jeroezalema, banoea andrõ nitoejoegoe ba mado Ndraono Gizeraëli fefoe, — me no 33
la'erogõ ndra'odo ba me no mangaloeloe ira chõ Asitore andrõ, Lowalangi mbanoea Zidona, ba chõ Gamosi, Lowalangi Ndraono Moabi ba chõ Milikomo, Lowalangi Ndraono Gamoni, ba me lõ nitõrõra lala andrõ chõgoe, ba wolo'õ mena'õ somasi ndra'o, awõ nifachoigoe, awõ hoekoe andrõ chõgoe, si mane amania Dawido mege. Ba lõ ahori oe- 34
heta chõnia gamatõrõwa andrõ, ba lõ'õ sa oeboelõ'õ ia razo, gotõ wa'anaoe nosonia, bõrõ Dawido, enonigoe andrõ, nitoejoegoe, si no molo'õ oroisagoe, awõ nifachoigoe andrõ.
Ba ba danga nononia dania, ba 35
oeheta gamatõrõwa andrõ, ba oebe'e chõoe, si foeloe toea andrõ. Ba chõ 36
nononia, ba samboea mado oebe'e, ena'õ lõ matemate wandroe chõ genonigoe Dawido, fõnagoe, ba Jeroezalema, ba mbanoea andrõ, nitoejoegoe chõgoe, ba wamonahia tõigoe ba da'õ. *(F, 15, 4. Sin. 132, 17).* Ba ja'oegõ, ba oehalõ, ena'õ 37
samatõrõ ndra'oegõ, iroegi zomasi'õ fefoe, ba ena'õ razo Ndraono Gizeraëli ndra'oegõ. Ba na ahori õ'o'õ 38
niwa'õgoe chõoe ba na õtõrõ lala andrõ chõgoe ba na somasi ndra'o õlaoe, wanõngõni nifachoigoe andrõ ba oroisagoe, nifolaoe genonigoe Dawido mege, ba oetolo ndra'oegõ, ba oelaoe chõoe nomo si lõ teboelõ, si mane nilaoegoe chõ Dawido, ba oebe'e ba dangaoe Ndraono Gizeraëli. Ba nga'õtõ Dawido andrõ, 39
ba oehõndrõgõ, bõrõ da'õ no mege, ba tenga sa si lõ mamalõmalõ. Ba 40
i'aloealoei Selomo wamoenoe Jerobeamo ; ba maoso Jerobeamo, isawa danõ Miseraji, chõ Zizaki andrõ, razo Miseraji, ba ba da'õ i'iagõ, iroegi wa'amate Zelomo.

(A. 41–43: Nga'õt. II, 9, 29–31.)

V. **Ba** hadia na nitoenõ, bõ'õnia, 41
ba chõ Zelomo, ba hadia nilaoenia

fefoe ba fa'atoeatoeania andrõ, ba hadia, tenga ba zoera hikaja Zelo-
42 mo so da'õ ? Ba fa'ara wa'arazo Zelomo ba Jeroezalema, ba Ndraono
43 Gizeraëli fefoe, ba no 40 fache. Ba mate Zelomo, itõrõ lala ndra amania mege ba ba mbanoea Dawido, banoea namania, lako'o ia. Ba ononia Rehabeamo zi tobali razo, fangalinia.

FAZA 12.

I. Itimba wangandrõ niha sato Rehabeamo. II. Fabali chõnia zi foeloe toea. Jerobeamo razo. III. Itenawa Rehabeamo Lowalangi, fa bõi fasoewõ. IV. Ifobõrõ wame'e adoe Jerobeamo.

(A. 1–19 : Nga'õt. II. 10.)

1 I. **Ba** me irongo Jerobeamo, ono Nebati — ba danõ Miseraji na so ia, nisawania, me moloi ia chõ Zelomo — me irongo, no mate Zelomo, ba ifoeli ia moroi ba danõ
2 Miseraji. Ba mõi ba Zichema Rehabeamo, noa sa lasawa Zichema Iraono Gizeraëli fefoe, ba wamataro
3 razo ja'ia. Ba lafatenge, lafakaoni'õ ia. Ba so Jerobeamo, awõ Ndraono Gizeraëli sato, fefoe, ba fahoehoeo ira chõ Rehabeamo, la-
4 mane : Kalo mbagi safõchõ nihare'õ namaoe chõma ; ba ja'oegõ, ba kaohasi chõma rodi sabe'e andrõ, kalo mbagi safõchõ andrõ, nihare'õ namaoe chõma, ba barõ mbawaoe so
5 ndra'aga. Ba imane chõra : Mihonogõ ami oea, tõloe bongi, ba mifoeli ami chõgoe. Ba mofanõ niha
6 sato. Ba mamagõlõ razo Rehabeamo ba zatoea andrõ, enoni namania mege, me lõ si mate ia, imane : He wisa ba dõdõmi, hadia tawa'õ
7 ba niha andrõ ? Ba lamane chõnia : Na õ'o'õ chõra ma'õchó, na aloeloe dõdõoe chõra, na õfondrondrongo chõra ba na õhaogõ wehedeoe chõra, ba lõ'õ gõi teboelõ wolo'õra chõoe.
8 Ba lõ ibe'e ba dõdõnia niwa'õ zatoea andrõ, itema mamagõlõ ba nono matoea, si faziazia'a chõnia, si no mõi enoninia, imane chõra : 9
Ba ja'ami, ha miwa'õ, he tawisa wanema li niha andrõ, si no mangoema'õ chõgoe : Kaohasi chõma galo mbagi andrõ nihare'õ namaoe chõma ? Ba latema linia ono matoea 10
andrõ, si faziazia'a chõnia, lamane : Õmane wanema li niha andrõ, sangoema'õ chõoe : Amaoe, ba no kalo mbagi safõchõ ihare'õ chõma, ba ja'oegõ, ba kaohasi ia chõma — õmane chõra : Toeroegoe si achi, ba no esolo, moroi ba lafojo namagoe ! Ba laoe, na no kalo mbagi 11
safõchõ nihare'õ namagoe chõmi, ba ja'o, ba oedooe'õ na galo mbagi andrõ ; na no i'otoe'õ ami bõzibõzi amagoe, ba ja'o, ba „tongo" oehalõ, ba wangotoe'õ ja'ami ! Ba la'ondrasi 12
Rehabeamo ira Jerobeamo, awõ niha sato fefoe, me no aefa zi tõloe bongi andrõ, dali niwa'õ razo, me imane : Tõloe bongi, ba mifoeli ami chõgoe ! Ba sabe'e wehede razo ba 13
niha sato, lõ i'o'õ niwa'õ zatoea andrõ chõnia, niwa'õ nono matoea 14
andrõ ibe'e dali, me imane chõra : Na no kalo mbagi safõchõ nihare'õ namagoe chõmi, ba ja'o, ba oedooe'õ na galo mbagi andrõ ; na no i'otoe'õ ami bõzibõzi amagoe, ba ja'o ba „tongo" oehalõ, ba wangotoe'õ ja'ami ! Tobali lõ ifondrondrongo razo ni- 15
wa'õ zato ; noa sa Jehowa zamatõrõ da'õ, ena'õ i'aro'õ linia andrõ, nifawa'õgõnia chõ Gahia andrõ, banoea Zilo, chõ Jerobeamo, ono Nebati. *(F. 11, 31).*

II. **Ba** me aboto ba dõdõ Ndraono Gizeraëli fefoe, lõ ifondrondrongo chõra razo, ba latema li razo, lamane : „Hadia goerachama chõ Dawido ? Lõ ondrõita nono Giza'i chõma ! Mifoeli ami ba chõmi, ja'ami Iraono Gizeraëli ! Ba faigi, he õwisa jomo chõoe, ja'oegõ Dawido !" Ba mangawoeli ba chõra Ndraono Gizeraëli. *(Sam. II. 20, 1).* Ba ba 17
16
Ndraono Gizeraëli ba mbanoea mado

Joeda misa, ba no Rehabeamo
18 razo. Ba me ifatenge razo Rehabeamo mandroe rodi andrõ Adonira, ba lateboe kara Iraono Gizeraëli fefoe, laboenoe. Ba maoso razo Rehabeamo, itibo'õ tooe ia, moroi ba goeretania, moloi, isaŵa Jeroe-
19 zalema. *(F. 4, 6).* Ba tobali fabali ba nga'õtõ Dawido Ndraono Gize-
20 raëli, iroegi ma'õchó andre. Ba me larongo Iraono Gizeraëli fefoe, no mangawoeli Jerobeamo, ba lafatenge, lafakaoni'õ ia ba waloechata, ba lafataro razo ia, razo Ndraono Gizeraëli fefoe. Lõ solo'õ nga'õtõ Dawido, ha mado Joeda.
21 III. **B**a me no iroegi Jeroezalema Rehabeamo, ba ifaloecha'õ ma'oewoe Joeda fefoe, awõ mado Mbenijami, 180,000 zabõlõ, ba wanoewõ Iraono Gizeraëli, ena'õ mangawoeli chõ Rehabeamo, ono Zelomo,
22 wa'arazo. Ba hoemede Lowalangi chõ Zemaja, enoni Lowalangi andrõ,
23 imane: Hede chõ Rehabeamo andrõ, ono Zelomo, razo mado Joeda, ba ba ma'oewoe Joeda ba ba ma'oewoe Mbenijami, fefoe, ba ba niha bõ'õ
24 andrõ, õmane: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Bõi mi'ae'e; bõi misoewõ dalifoesõmi Iraono Gizeraëli: jamoefoeli ia ba chõra zamõsana, me no ja'odo zamatõrõ da'õ! Ba me larongo li Jehowa, ba lafoeli ira, mofanõ ira, la'o'õ goroisa Jehowa.
25 IV. **B**a i'aro'õ Zichema ba hili mado Geferaji Jerobeamo, ba ba da'õ i'iagõ; ba aefa da'õ, ba mofanõ ia, irõi Zichema ba i'aro'õ We-
26 niëli. *(Moz. I. 32, 30).* Ba imane dõdõnia Jerobeamo: Te sa mangawoeli dania ba nga'õtõ Dawido wa'a-
27 razo. Na mõi misi jaŵa dania niha, ba wame'e soemange nitaba, ba gosali Jehowa ba Jeroezalema, ba ifoeli adõni dõdõra chõ zochõ ja'ira andrõ, Rehabeamo, razo mado Joeda, ba laboenoe ndra'o, ba lafoeli ira chõ Rehabeamo andrõ, razo mado Joeda.
28 Andrõ i'era'era tõdõnia razo, ba doea rozi ifalaoe'õ ono zaŵi, balaki, ba imane ba zato: Biha sa'ae we'amõimõimi ba Jeroezalema! Hiza Lowalangimi, ja'ami Iraono Gizeraëli, solohe mijaŵa ja'ami mege, moroi ba danõ Miseraji. *(Moz. II. 32, 4).* Ba ba Mbetiëli ibe'e zi 29
sara, ba si sara, ba ba Dano. Ba 30
tobali horõ ba Lowalangi da'õ.
Ba ifalaoe'õ gõi gosali ba hili misa, 31
ba gofoe ha niha manõ ifataro ere, si tenga mado Lewi. *(Moz. IV. 3, 10. Nga'õt. 11. 11, 15).* Ba ilaoe go- 32
wasa Jerobeamo ba zi mewelelima ba mbaŵa si ŵaloe, dali gowasa andrõ ba mado Joeda; ba mõi ia mijaŵa ba naha wame'e soemange. Si manõ wolaoenia ba Mbetiëli, ba wanaba soemange ba nono zaŵi andrõ, nifalaoe'õnia, ba ifataro ba halõŵõra ba Mbetiëli gere hilihili andrõ, niŵa'õnia. Ba mõi ia mija- 33
ŵa ba naha wame'e soemange andrõ, nifa'anõnia ba Mbetiëli, ba zi mewelelima ba mbaŵa si ŵaloe, baŵa nichoi dõdõnia, ba wolaoe owasa ba Ndraono Gizeraëli. Ba mõi ia mijaŵa ba naha wame'e soemange, ba wanoenoe komõjõ.

FAZA 13.

I. Itenaŵa Jerobeamo sama'ele'õ andrõ, mado Joeda. Ira'oe ia Jerobeamo ba okõlikõli dangania. II. Lõ i'o'õ li Lowalangi sama'ele'õ andrõ. III. I'otoe'õ ia Lowalangi. IV. Lõ ibõhõli lala si lõ sõchi andrõ Jerobeamo.

I. **B**a hiza genoni Lowalangi, ma- 1
do Joeda, niŵa'õ Jehowa, iroegi si'aikõ Mbetiëli, me ba zinga naha wame'e soemange so Jerobeamo, ba
wanoenoe koemõjõ. Ba ihedehede'õ 2
naha wame'e soemange, niŵa'õ Jehowa chõnia, imane: He naha wame'e soemange! Da'õ niŵa'õ Jehowa: So dania nga'õtõ Dawido, Josia dõinia, sanaba bagi gere hilihili andrõ ba detemõ, bagi gere sanoenoe koemõjõ ba detemõ iada'e, ba tõla niha itoenoe ba detemõ! *(Raz.*

3 *II. 23, 15. 16. Jes. 44, 28).* Ba i'ombacha'õ dandra me loeo da'õ, imane: Da'õ dania dandra, wa no Jehowa zangoema'õ: Si fabali dania naha wame'e soemange andrõ ba moezaewe nawoe dawõ andrõ, si
4 so ba detenia. Ba me irongo razo niŵa'õ genoni Lowalangi andrõ, fanegoenia naha wame'e soemange andrõ ba Mbetiëli, ba i'oro'õ dangania, moroi ba zinga naha wame'e soemange, imane: Mira'oe ia! Ba okõlikõli dangania, ni'oro'õnia ba chõ-
5 nia, ba tebai ifoeli ibõda. Ba fabali naha wame'e soemange no mege, ba moezaewe nawoe dawõ andrõ moroi jaŵa, itõrõ dandra andrõ ni'ombacha'õ genoni Lowalangi andrõ, niŵa'õ
6 Jehowa chõnia. Ba hoemede razo, imane chõ genoni Lowalangi andrõ: Tema āndrõ wa'ahachõ dõdõ Lowalangioe Jehowa, āndrõ chõnia, salahigoe, ena'õ oe'ila oefoeli oebõda dangagoe! Ba i'andrõ wa'ahachõ dõdõ Jehowa enoni Lowalangi andrõ, ba i'ila ifoeli ibõda dangania razo,
7 tobali si mane mege. Aefa da'õ ba hoemede zoei razo chõ genoni Lowalangi andrõ, imane: Taboe ba nomogoe, laoe manga, ba mamoeala
8 ndra'o chõoe! Ba imane enoni Lowalangi andrõ chõ razo: Ba he õbe'e chõgoe zi matonga zi so chõoe, fefoe, ba lõ'õ zoei mõido awõoe; lõ mangado ba lõ oebadoe nidanõ ba
9 chõmi andre. Noa sa moeŵa'õ chõgoe, taroma li Jehowa, no imane: Lõ tola manga'õ, ba lõ tola õbadoe nidanõ ba lõ tola õtõrõ mangawoeli
10 lalamõ mege, me so'õ! Ba mofanõ ia, itõrõ lala bõ'õ, lõ ifoeli itõrõ lalania mege, me awena mõi ia ba Mbetiëli.
11 II. **B**a so ba Mbetiëli zama'ele'õ satoea; chõnia mõi ndraononia ba ladoenõdoenõ chõnia fefoe hadia ia nilaoe genoni Lowalangi andrõ ba Mbetiëli, me loeo da'õ, ba hadia hoehoeonia chõ razo. Ba me no
12 la'ombacha'õ da'õ chõ namara, ba isofoe chõra amara, imane: Heza itõrõ ba wangawoeli? Ba latoetoeroe chõnia ira ononia lala nitõrõ genoni Lowalangi andrõ, si otarai ba mado Joeda. Ba imane ba ndrao- 13
nonia: Mifosela chõgoe galide. Ba me no lafosela galide, ba mõi ia jaŵa, fakoedo ia, i'o'õ genoni Lowa- 14
langi andrõ ba ichamõ ia, me doemadao ia ba mbõrõ manawa andrõ. Ba imane chõnia: Hadia, ja'oegõ genoni Lowalangi andrõ, si otarai mado Joeda? Ba imane: Ja'ia. Ba 15
imane chõnia: Taboe awõgoe ba laoe manga. Ba imane: Tebai ma- 16
ngado ba lõ oebadoe nidanõ ba da'e. Noa sa moefa'ema chõgoe li Jehowa, 17
imane: Lõ tola manga'õ ba lõ tola õbadoe nidanõ, ba lõ tola õfoeli õtõrõ lalamõ mege, me awena so'õ!
Ba imane chõnia sama'ele'õ andrõ: 18
Sama'ele'õ gõi ndra'odo, si mane ja'oegõ, ba no moehede chõgoe mala'ika, niŵa'õ Jehowa, no imane: Ohe mangawoeli ia, awõoe, ena'õ manga ia ba ena'õ ibadoe nidanõ. Ba fajania. Ba ifoeli ia, awõnia, manga 19
ia chõ zama'ele'õ andrõ ba mamadoe idanõ.
III. **B**a barõ wemangara andrõ, 20
ba hoemede Jehowa chõ zama'ele'õ andrõ, solohe mangawoeli ja'ia. Ba 21
amaedola ihangoi genoni Lowalangi andrõ, si otarai mado Joeda, imane: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Me no lõ nifondrondrongooe niŵa'õ Jehowa, ba me lõ nitõngõnioe oroisa andrõ, nibe'e Lowalangioe Jehowa chõoe, me no õfoeli ndra'oegõ, me no 22
manga'õ ba me no õbadoe nidanõ ba mbanoea andrõ niŵa'õnia chõoe: Lõ tola manga'õ ba lõ tola õbadoe nidanõ! ba lõ mõi ba lewatõ ndra toeaoe dania mbotooe! Ba me no 23
manga ia ba me no ibadoe nidanõ, ba lafosela chõnia galide zama'ele'õ andrõ, solohe mangawoeli ja'ia mege. Ba me no mofanõ ia, ba faloe- 24
cha chõnia zingo, ba lala, samoenoe ja'ia. Ba adõlõ manõ ba lala mbotonia, ba kalidenia ba singo andrõ,

ba no so ba ngai mboto. Ba me so zanõrõ, ba la'ila mboto zi mate andrõ, si no adõlõ ba lala, ba hiza zingo andrõ ba ngainia. Ba mõi ira moe'ombacha'õ jomo ba mbanoea andrõ, ba zi so sama'ele'õ satoea andrõ. Ba me irongo sama'ele'õ andrõ, solohe mangawoeli ja'ia mege, ba imane: Enoni Lowalangi andrõ, si lõ molo'õ oroisa Jehowa mege, andrõ iloeloe ba mbawa zingo ia Jehowa: da'õ zi bohagõ ja'ia ba samoenoe, itõrõ li Jehowa andrõ, niwa'õnia chõnia. Ba imane ba ndraononia: Mifosela chõgoe galide! Ba lafosela. Ba fakoedo ia, isawa, ba hiza mbotonia no mege, no adõlõ ba lala, ba kalide ba singo ba ngai mboto zi mate. Lõ ni'ã zingo boto zi mate ba lõ nisasawinia kalide. Ba itoejoe mboto genoni Lowalangi andrõ sama'ele'õ andrõ, ihare'õ ba hoeloe galide, ba i'ohe mangawoeli. Ba iroegi mbanoeara, ba wange'esi si mate andrõ ba ba wogo'o ja'ia. Ba ba lewatõnia ibe'e mboto zi mate andrõ, ba la'e'esi: Alai ndra'o ndra'oegõ ga'a! *(Raz. II. 23, 17. Jer. 22, 18).* Ba me no iko'o, ba imane ba ndraononia: Na no mate ndra'o, ba ba lewatõ ba niko'o enoni Lowalangi andrõ miko'o ndra'o; ba ngai dõlania mibe'e dõlagoe, fa bõi lafoefoe dania dõlama, daroeaga. Lõ'õ sa zi lõ itõrõ dania nidaõ'õdaõ'õnia, niwa'õ Jehowa chõnia, ba naha wame'e soemange andrõ ba Mbetiëli ba ba gosali ba hilihili andrõ, ba mbanoea Zamaria misa, fefoe.

IV. Ba he me no aefa da'õ no mege, ba lõ'õ sa ibõhõli lala si lõ sõchi andrõ chõnia Jerobeamo, ifoeli a'ine ifataro ere ba hilihili andrõ gofoe ha niha manõ. Ha niha zomasi, ba ifo'õsi danga ba tobali ere ba hilihili andrõ. *(Moz. II. 28, 41).* Ba tobali horõ zi samba omo ndra Jerobeamo da'õ, tobali famakikora ba fangohori ja'ira ba goeli danõ dania.

FAZA 14.

I. Itegoe sibai Jerobeamo Ahia, sama'ele'õ. II. Fa'amate nono Jerobeamo ba fa'amatenia. III. Fa'arazo Rehabeamo ba fa'amatenia.

I. Me loeo da'õ, ba mofõchõ Gahia, ono Jerobeamo. Ba imane Jerobeamo chõ wo'omonia: Laboe, onoecha noecha niha bõ'õ, fa bõi oroma ba niha, wa fo'omo Jerobeamo ndra'oegõ, ba ae ba Zilo. Tenga ba da'õ so Gahia andrõ, sama'ele'õ, sangoema'õ no, wa razo ndra'o, razo soi andre? *(F. 11, 31).* Ba foeloe ohe roti ba koee, ba wẽ wani, samba migõ, ba ae jomo chõnia. Ba i'ombacha'õ dania chõoe, he wisa chõ nono andrõ. Ba i'o'õ da'õ fo'omo Jerobeamo, maoso ia, isawa Zilo, mõi ia jomo chõ Gahia. Ba Ahia andrõ, ba lõ'õ sa'ae i'ila niha, no abõsi hõrõnia, me no atoea sibai ia. Ba no imane Jehowa chõ Gahia: Hiza, so wo'omo Jerobeamo, ba wanofoe chõoe, he wisa chõ nononia, sofõchõ; ba ombacha'õ chõnia niwa'õgoe chõoe. Ba iroegi fo'omo razo, ba ibini'õ wa ja'ia. Ba irongo Ahia hozihozi gahenia, me mõi ia jomo, ba imane: Ae jomo, fo'omo Jerobeamo, hana wa õbini'õ na, wa ja'oegõ, me no safõchõ niwa'õ chõgoe, nifa'ema chõoe? Ae wa'õ chõ Jerobeamo: Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli; Bõrõ me no oetoejoe ndra'oegõ bacha ba hoenõ niha sato, ba me no oefataro razo ndra'oegõ, razo mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba me no oeheta ba danga nga'õtõ Dawido wa'arazo ba me no oebe'e chõoe — ba ja'oegõ, ba no tenga si mane enonigoe Dawido, si no manõngõni oroisagoe ba si no a'oi tõdõ wolo'õ chõgoe, ba ha sambalõ somasi ndra'o ilaoe; *(Sam. I. 13, 14. Sin. 89, 21),* tobali sa no eboea zi lõ sõchi nilaoemõ, moroi ba nilaoe zi so fõnaoe mege, fefoe: no mõi'õ mamazõchi chõoe Lowalangi bõ'õ, adoe nifahele, ba

wangandrõ fõnoegoe, ba ja'o, ba no õ'erogõ: — *(Neh. 9, 26. Sin. 89, 21).*
10 andrõ oefatõrõ sa'ae wamakiko ba zi samba omo ndra Jerobeamo ba oehori chõ Jerobeamo zi kiõni bagolõ, iraono ba satoea ba Ndraono Gizeraëli, ba oebõzini zi samba omo ndra Jerobeamo, nifamõzini sasao, irege no ahori ira fefoe. *(Sam. I.*
11 *25, 22. Moz. V. 32, 36).* Si mate jomo ba mbanoea, ba zi samba omo ndra Jerobeamo, ba õ nasoe; ba si mate baero ba mbenoea, ba õ wofo ba daloe mbanoea; noa sa
12 Jehowa zangoema'õ! Ba ja'oegõ, ba foeli'õ manõ: na ihoendragõ aheoe newali ba mbanoea, ba mate nono
13 matoea andrõ. Ba la'e'esi dania ia Iraono Gizeraëli fefoe, ba lako'o ia; ha sa ja'ia ba zi samba omo ndra Jerobeamo zi mõi ba lewatõ, me no ba chõnia faloecha na ma'ifoe zomasi Lowalangi Ndraono Gizeraëli, Jehowa, ba zi samba omo ndra
14 Jerobeamo. Ba i'asogõ chõnia Jehowa razo Ndraono Gizeraëli sangohori si sawœ ndra Jerobeamo. Ba he wisa iada'e sa'ae? *(F.*
15 *15, 29).* Ba ibõzi Ndraono Gizeraëli Jehowa, si mane soechoe si heoeheoe ba nidanõ, ba ideha ira ba danõ si sõchi andre, nibe'enia chõ ndra toeara mege, ba ifazawili ira mijefo mboto nidanõ andrõ [Oifarati], bõrõ Gasera andrõ chõra, nifazõchira, wangandrõ fõnoe Je-
16 howa. *(Sangoehoek. 6, 25).* Ba iloeloe Ndraono Gizeraëli, bõrõ horõ Jerobeamo andrõ, nifazõchinia ba ba nifaeloengoenia Iraono Gizeraëli!
17 II. **B**a ifoeli ia fo'omo Jerobeamo ba iroegi Dirisa, ba me ihoendragõ si'aikõ mbagi nora jomo,
18 ba mate nono no mege. Ba lako'o ia, ba la'e'esi ia Iraono Gizeraëli fefoe, itõrõ niwa'õ Jehowa, nifa'ema genoninia Ahia andrõ sama'ele'õ.
19 Ba hadia nidoenõdoenõ na ena'õ, ba chõ Jerobeamo andrõ, he wisa wanoewõnia ba fa'arazonia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli. Ba fa'ara wa'a- 20
razo Jerobeamo, ba no 22 fache. Ba mate ia, itõrõ lala ndra amania, ba ononia Nadabi razo, fangalinia. *(A. 21–31; Nga'õt. II. 12.)*

III. **B**a razo ba mado Joeda, ba 21
Rehabeamo, ono Zelomo. Õfa woeloe a sara fache Rehabeamo, me tobali razo ia, ba mewelewitoe fache razo ia ba Jeroezalema, ba mbanoea andrõ, nitoejoe Jehowa ba mado Ndraono Gizeraëli fefoe, nahia dõinia. Ba tõi ninania, ba Na'ama, Iraoni Gamoni. *(Nga'õt. II. 12,*
13). Ba mado Joeda andrõ, ba la- 22
laoe zi fatoewoe chõ Jehowa, abõlõ afõchõ dõdõnia labe'e, moroi ba wa'afõchõ dõdõnia ba nilaoe ndra toeara mege, fefoe, bõrõ horõra andrõ, nifazõchira. Ja'ira sa'ae gõi, 23
ba lafa'anõ chõra naha wame'e soemange ba hilihili ba harefa ba Asera, ladozigõ hilihili salawa ma'ifoe ba
ba mbõrõ geoe saoeri fefoe. Ba so 24
gõi zohorõ ba danõ, la'o'õ zogoro ita andrõ ba niha baero andrõ, nitimba Jehowa fõna Ndraono Gizeraëli. Ba me no aloea mendrõfa fa- 25
che razo Rehabeamo, ba so moroi si tooe Zizaki, razo Miseraji, mõi moesoewõ Jeroezalema, *(Nga'õt. II.*
12, 5), ihalõ girõgirõ andrõ ba go- 26
sali Jehowa, awõ girõgirõ ba gõdo razo; ahori manõ ihalõ, fabaja dange andrõ ba baloese andrõ, ana'a,
fefoe, nibago Zelomo. Ba ifafazõ- 27
chi'õ fangali, tõla, razo Rehabeamo ba ibe'e ba danga goemandra wazoeri andrõ, sanaronaro ba zinga
mbawandroehõ gõdo razo. Ba ero 28
na mõi ba gosali Jehowa razo, ba la'ohe fazoeri, ba lafoelifoeli ba naha wazoeri. Ba hadia na nidoenõ- 29
doenõ ena'õ ba chõ Rehabeamo andrõ, hadia fefoe nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo
mado Joeda. Ba fazoewõzoewõ ma- 30
nõ ira Rehabeamo Jerobeamo, sagõtõ ja'ira. Ba mate Rehabeamo, 31

itõrõ lala ndra amania, ba ba lewatõ ndra amania, ba mbanoea Dawido lako'o ia. Ba tõi ninania ba Na'ama, Iraono Gamoni. Ba si tobali razo fangalinia, ba ononia Abia.

FAZA 15.

I. Abia, razo mado Joeda. II. Asa, razo mado Joeda satoelõ tõdõ. Fasoewõta chõ Mbaësa ba famagõlõ chõ Mbenihada. Fa'amate Asa. III. Nadabi ba Baësa, razo Ndraono Gizeraëli. Fangohori nga'õtõ Jerobeamo.

(A. 1–8: Nga'õt. II. 13.)

1 I. **Ba** me no aloea mewelewitoe fache razo Jerobeamo andrõ, ono Nebati, ba tobali razo mado Joeda
2 Gabia. Medõloe fache razo ia ba Jeroezalema; ba tõi ninania, ba
3 Ma'acha, ono Gabisalomi. Ba itõrõ lala si lõ sõchi andrõ chõ namania, horõ andrõ fefoe, nifazõchi da'õ, fõnania, ba lõ adõlõ dõdõnia chõ Lowalanginia, Jehowa, tenga si mane tõdõ
4 doeania Dawido. Bõrõ sa Dawido, wa ibe'e chõnia wandroe ba Jeroezalema Lowalanginia, Jehowa, wa ibe'e aoeri nononia foerinia, awõ wa lõ ibe'e adoedoe Jeroezalema,
5 *(F. 11, 36)*, me no ilaoe zomasi Jehowa Dawido, lõ hadia ia zi lõ itõrõ ni'oroi'õnia chõnia, sagõtõ ja'ia, ha ba chõ Goeria andrõ, Iraono
6 Cheti. *(Sam. II. 11, 6 b. t.)*. Ba fazoewõzoewõ manõ ira Rehabeamo
7 Jerobeamo, sagõtõ ja'ia. Ba hadia nidoenõdoenõ na ena'õ ba chõ Gabia andrõ, fefoe hadia ia nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo mado Joeda. Ba fasoewõ ira Gabia
8 Jerobeamo. Ba mate Gabia, itõrõ lala ndra amania, ba ba mbanoea Dawido lako'o ia. Ba razo fangalinia, ba ononia Asa. *(Nga'õt. II. 14, 1)*.
9 II. **Me** no aloea sara ambõ doea woeloe fache razo Ndraono Gizeraëli Jerobeamo tobali razo mado Joeda
10 Asa andrõ. Ba 41 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Ma'acha ono Gabisalomi.

(A. 11–15: Nga'õt. II. 14, 1–4; 15, 16–18.)

Ba somasi Jehowa ilaoe Asa, si 11
mane toeania Dawido. Itibo'õ zohorõ 12
andrõ ba ihori nadoe andrõ fefoe, nifazõchi ndra toeania. *(F. 22, 47)*.
Ba iheta gõi ninania Ma'acha, fa 13
bõi sa'ae salawa ia, me no ifazõchi nadoe chõ Gasera andrõ. I'ewa nadoe andrõ chõnia Asa ba itoenoe ba ndraso Kendrona. Ba hilihili a- 14
ndrõ, ba lõ'õ sa iboelõ'õ. Ba tõdõ Asa andrõ, ba noa sa adõlõ manõ chõ Jehowa, sagõto ja'ia. Ba ifabe'- 15
e'õ ba gosali Jehowa ni'amoni'õ namania, awõ ni'amoni'õnia — firõ ba ana'a ba gamagama.

(A. 16–24: Nga'õt. II. 16, 1–6; 11–14.)

Ba fazoewõzoewõ ira Asa Mbaësa, 16
razo Ndraono Gizeraëli, sagõtõ ja'- ira. Mõi moesoewõ mado Joeda Mba- 17
ësa, razo Ndraono Gizeraëli, i'aro'õ Rama, fa bõi mangõrõngõrõ niha chõ Asa, razo mado Joeda. *(Nga'õt. II. 16, 1 b.t.)*. Ba ihalõ Asa wirõ 18
ba ana'a fefoe, si tosai na ba naha girõgirõ ba gasali Jehowa, awõ girõgirõ ba gõdo razo, ba ibe'e ba danga genoninia; ba ifatenge ira chõ Mbenihada andrõ, ono Dabirimo, ma'oewoe Heziono, razo Ndrawa Garamo, ba Ndramaseko, imane chõnia: No fawoe'oe li ita, ba no 19
fawoe'oe li ira namagoe namamõ. Hiza, oefa'ohe'õ chõoe mboeala, firõ ba ana'a; ba ae doedoegõ wawoe'- oesa li andrõ chõnia Baësa, razo Ndraono Gizeraëli, ena'õ ibõhõli wanoewõ ja'odo. Ba i'o'õ chõ razo 20
Asa Benihada ifatenge goemandra andrõ chõnia, ba wanoewõ banoea Ndraono Gizeraëli ba lafoefoe Ijono ba Dano ba Habeli Beti Ma'acha ba tanõ Kineroti, ma'asagõrõ, fabaja tanõ mado Nafetali ma'afefoe. Ba 21
me irongo da'õ Baësa ba ibõhõli wangaro'õ Rama, ifoeli ia ba Dirisa. Ba i'owoeloi mado Joeda fefoe razo 22
Asa — samõsa lõ irõi foeri. Ba la-

halõ gara andrõ, awõ geoe balo, ni'ogoena'õ Mbaësa ba wangaro'õ Rama ba ibe'e fangaro Geba ba mado Mbenijami razo Asa, ba fa-
23 ngaro Misefa. Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Asa andrõ, ba fa'abõlõnia andrõ fefoe, ba hadia ia nilaoenia, fefoe, ba banoea andrõ, ni'aro'õnia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo mado Joeda. Ba ba wa'atoeania, ba sofõchõ ahe
24 ia. Ba mate Asa, itõrõ lala ndra amania, ba ba mbanoea doeania Dawido lako'o ia, ba ngai ndra toeania. Ba razo fangalinia, ba ononia Jozafati. *(Nga'õt. II. 17, 1).*

25 III. Ba Nadabi, ono Jerobeamo, zi tobali razo Ndraono Gizeraëli, me no aracha mendroea fache razo Asa, ba mado Joeda, ba mendroea fache razo Nadabi andrõ, ba Ndraono Gi-
26 zeraëli. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe, itõrõ lala namania andrõ, horõnia andrõ, famaeloengoenia Irao-
27 no Gizeraëli. Ba maoso oedoenia Mbaësa andrõ, ono Gahia, mado Isasari, mamagõlõ ia ba niha bõ'õ, ba iboenoe Nadabi, ba Gibetono, banoea Ndrawa Wilisiti; sanoewõ Gibetono Nadabi ba Iraono Gize-
28 raëli fefoe, me loeo da'õ. Ba tobali iboenoe Nadabi Baësa, me no aracha medõloe fache razo mado Joeda Asa andrõ, ba tobali razo Mbaësa,
29 fangali Nadabi. Ba me no razo ia, ba iboenoe nga'õtõ Jerobeamo, fefoe, samõsa lõ isaigõ motõi nga'õtõ Jerobeamo, si so noso, ihori manõ, dali niwa'õ Jehowa, nifa'ema genoninia Ahia, banoea Zilo, *(F.*
30 *14, 10 b. t.)*, bõrõ horõ Jerobeamo andrõ, nifazõchinia, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli, wangandrõ fõnoe Lowalangi Ndraono Gizeraëli,
31 Jehowa. Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Nadabi andrõ, hadia ia fefoe, nilaoenia, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli.
32 Ba fazoewõzoewõ ira Asa Mbaësa andrõ, razo Ndraono Gizeraëli, sagõtõ ja'ira. Ba me no aracha medõloe 33
fache razo mado Joeda Asa, ba tobali razo Ndraono Gizeraëli fefoe Mbaësa andrõ, ono Gahia, ba 24
fache razo ia ba Dirisa. Ba si fatoe- 34
woe chõ Jehowa ilaoe, itõrõ lala Jerobeamo andrõ ba horõ andrõ ba nifaeloengoenia Iraono Gizeraëli.

FAZA 16.

I. Ifeta'oe Mbaësa sama'ele'õ andrõ, Jehoe, mama'ele'õ ia. II. Tobali razo Ndraono Gizeraëli nono Mbaësa Ela, niboenoe Zimeri dania. III. Fa'amate Zimeri IV. Razo Omeri. Itaroe'õ Zamaria andrõ. V. Tobali razo Ndraono Gizeraëli, nonia Ahabi; mame'e adoe da'õ. Lafoeli lataroe'õ Jericho.

I. Ba hoemede Jehowa chõ Je- 1
hoe andrõ, ono Hanani, fanegoe Mbaësa andrõ, imane: *(Nga'õt. II. 16, 7; 19, 2; 20, 32)*: Me no tooe 2
ba danõ oetoejoe ndra'oegõ ba me no oefataro'õ razo mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba me noa zoei õtõrõ lala Jerobeamo andrõ ba me no õfowõhõ mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba wamazõchi horõ, fa la'andrõ wõnoegoe, ba horõra andrõ, ba hiza, ba oehori Mbaësa, fabaja 4
nga'õtõnia, ba oefatõrõ ba zi sawõe ja'ami nifatõrõgoe ba zi sawõe ndra Jerobeamo andrõ, ono Nebati. Si mate jomo ba mbanoea, soroijomo Mbaësa, ba õ nasoe, ba si mate baero ba mbenoea, ba õ wofo ba daloe mbanoea. *(F. 14, 11)*. Ba 5
hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Mbaësa andrõ, hadia nilaoenia, ba fa'abõlõnia andrõ, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli. Ba mate Mbaësa, itõrõ 6
lala ndra amania ba ba Dirisa lako'o ia. Ba ononia Ela zi tobali razo, fangalinia. Ba no ifa'ema sa- 7
ma'ele'õ andrõ, Jehoe, ono Hanani, niwa'õ Jehowa fotoe Mbaësa, fabaja si samba omo ja'ira; sambalõ, ba zi lõ sõchi andrõ fefoe, nilaoenia, wamaigi Jehowa, me no i'andrõ wõnoe

Jehowa, ba nifazõchi dangania andrõ, fa ifatõrõ chõnia nifatõrõnia ba zi samba omo ndra Jerobeamo, ba sambalõ, ba me no ihori da'õ. *(F. 15, 29).*

8 II. Me no aloea 25 fache razo mado Joeda Asa, ba tobali razo Ndraono Gizeraëli Ela andrõ, ono Mbaësa, ba mendroea fache razo ia
9 ba Dirisa. Ba ilawa ia enoninia Simeri, koemandra zi matonga goereta andrõ, mamagõlõ ia ba niha bõ'õ. Ba me no maboe agoe Ela, ba Dirisa, ba nomo Garasa, mandroe
10 ba gõdo ba Dirisa, ba so moroi tooe Zimeri, iboenoe Ela, me no aloea 26 fache razo mado Joeda Asa andrõ: ba tobali razo Zimeri,
11 fangali Ela. *(Raz. II. 9, 31).* Ba me no razo ia, me no doemadao ia ba dadaomania, ba iboenoe fefoe motõi si samba omo ndra Baësa, ma'ifoe lõ isaigõ, irege zi kiõni bagolõ, fabaja talifoesõra ba si fahoewoe chõ-
12 ra. Tobali ihori zi samba omo ndra Baësa Simeri, dali niwa'õ Jehowa andrõ, nifa'ema Jehoe, sama'ele'õ
13 andrõ, fotoe ba horõ Mbaësa, bõrõ horõ Mbaësa andrõ fefoe, awõ horõ nononia Ela, nifazõchira, famaeloengoera Iraono Gizeraëli, fa la'andrõ wõnoe Lowalangi Ndraono Gizeraëli, Jehowa, ba nadoe faja andrõ chõra.
14 Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Ela andrõ, ba hadia ia fefoe, nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli.
15 III. Me no aloea 26 fache razo mado Joeda Asa, tobali razo Zimeri andrõ, ha fitoe bongi, ba Dirisa, me loeo lasoewõ Gibetono sato, Gibetono banoea Ndrawa Wilisiti.
16 Ba me larongo niha sato, ba golombasewa, no mamagõlõ ba niha bõ'õ Zimeri, ba no iboenoe razo, ba latema lafataro razo Omeri andrõ, koemandra seboea chõra, Iraono Gizeraëli fefoe, me loeo da'õ,
17 ba da'õ, ba golombasewa. Ba irõi Gibetono Omeri, i'ohe Ndraono Gizeraëli fefoe, mõi ira moesoewõ Dirisa. Ba me i'ila Simeri atoe'a ira 18
ba mbanoea, ba mõi ia ba gõdo razo, ba itoenoe gõdo jawania, ba mate ia, achozi, bõrõ horõnia andrõ, 19
nifazõchinia, wolaoe si fatoewoe chõ Jehowa, wanõrõ lala Jerobeamo andrõ, fabaja horõnia andrõ, nifazõchinia, wamaeloengoe ba horõ Iraono Gizeraëli gõi. Ba hadia na 20
ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Zimeri andrõ ba famagõlõnia andrõ, folawania, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli.

IV. Ba me loeo da'õ ba fabali 21
Ndraono Gizeraëli. Si matonga niha sato, ba chõ Dibini, ono Ginata, la'o'õ, ba wamataro razo da'õ, ba si matonga, ba si lõ aefa chõ Omeri. Ba abõlõ zi fao chõ Omeri, moroi 22
ba zi fao chõ Dibini, ono Ginata. Ba mate Dibini, ba tobali razo Omeri. Me no aloea 30 fache razo 23
mado Joeda Asa tobali razo Ndraono Gizeraëli Omeri andrõ, mewelendroea fache; meõnõ fache ba Dirisa. Ba i'õli hili Zamaria andrõ, chõ 24
Zemeri, 8824 roefia, ba i'aro'õ hili andrõ, ba Samaria ibe'e tõi mbanoea andrõ, nitaroe'õnia, i'ohia'õ dõi Zemeri andrõ, sochõ hili andrõ mege. Ba si fatoewoe chõ Jehowa 25
ilaoe Omeri, abõlõbõlõ walõsõchi, moroi ba razo fõnania mege fefoe; itõrõ sibai lala Jerobeamo andrõ, 26
ono Nebati, awõ horõnia andrõ, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli, fa la'andrõ wõnoe Lowalangi Ndraono Gizeraëli, Jehowa, ba nadoe faja andrõ chõra. Ba hadia na ena'õ 27
nidoenõdoenõ ba chõ Omeri andrõ, ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba fa'abõlõnia andrõ, ni'oroma'õnia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli. Ba mate 28
Omeri, itõrõ lala ndra amania, ba ba Zamaria lako'o ia. Ba razo fangalinia, ba ononia Ahabi.

V. Me no aloea 37 fache razo 29
mado Joeda Asa, tobali razo Ndrao-

no Gizeraëli Gahabi andrõ, ono Omeri, ba 22 fache razo ia ba Za-
30 maria. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe Ahabi, ono Omeri; abõlõbõlõ walõsõchi, moroi ba razo fõnania
31 fefoe. Ba side'idenia na, wa ifazõchi gõi horõ Jerobeamo, ono Nebati; ba ihalõ Izebela andrõ, ono Etiba'ali, razo Zidona, ba mõi ia mamosoemange Ba'ali andrõ, awõ we'angarõfi li ja'ia. *(Moz. V. 7, 3).*
32 Ba ifa'anõ naha wame'e soemange chõ Mba'ali, ba gosali Mba'ali andrõ,
33 nilaoenia ba Zamaria. Ba ifazõchi gõi Gasera andrõ Ahabi, ba ilaoe na gõi wangala bõ'õ, ba wangandrõ fõnoe Lowalangi Ndraono Gizeraëli, Jehowa, abõlõbõlõ moroi ba razo Ndraono Gizeraëli fefoe, fõnania.
34 Ba me loeo razo ia ifoeli itaroe'õ Jericho Hiëli andrõ, banoea Mbetiëli, ba mate nononia si a'a Abiramo, me ibe'e tooe dojo, ba ononia si achi, Segoebi, me i'asiwai mbawa gõli, itõrõ niŵa'õ Jehowa, nifa'ema Josoea, ono Noeni. *(Jos. 6, 26).*

FAZA 17.

I. I'ombacha'õ wa lõ teoe Elija, ba la'oeri ia gaga. II. Tefatenge ba Zarefa ia ba i'orifi lacha mbanoea, fabaja ononia. III. Isoesoegi zi mate, ono lacha mbanoea andrõ.

1 I. **Ba** imane Elija andrõ, banoea Disebe, ba danõ Gileadi, chõ Gahabi: Faja wa no saoeri Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, si no mõido enoni, na sõ namo mbanoea ba he teoe ba ndrõfi andre, ha me oega fache, na tenga ja'o zangoe-
2 ma'õ! *(Jak. 5, 17).* Ba hoemede
3 chõnia Jehowa, imane: Ofanõ, tánõ ba gatoemboecha loeo sawa ba bini'õ ndra'oegõ ba mbewe mbombo Keriti andrõ, si handro Joridano.
4 Ba õoe idanõ mbombo andrõ, ba no oeŵa'õ ba gaga, ena'õ la'oeri
5 ndra'oegõ ba da'õ. Ba i'o'õ niŵa'õ Jehowa, mõi ia ba i'iagõ mbewe mbombo Keriti andrõ, si handro Joridano. Ba la'ohe'ohe chõnia gaga 6
koee ba diwo, ba zangoehoelõ wongi ba na tánõ owi, ba õnia idanõ mbombo andrõ.

II. **Ba** lõ ara sibai, ba ogo'õ 7
mbombo andrõ, me lõ'õ sa'ae teoe ba danõ. Ba hoemede chõnia Jeho- 8
wa, imane: Faoso, ae ba Zarefa, 9
banoea Zidona andrõ, ba iagõ da'õ; noa sa oeŵa'õ ba ndra alawe ba da'õ, lacha mbanoea, ena'õ i'oeri ndra'oegõ. *(Loek. 4, 25).* Ba maoso 10
ia, isaŵa Zarefa, ba me iroegi mbawa gõli mbanoea, ba hiza ndra alawe, lacha mbanoea, sangozaragõ toetoeroe geoe. Ba hoemede ia chõnia, imane: Ta'oe chõgoe nidanõ ma'ifoe ba nahia, oebadoe! Ba me mõi 11
mana'oe, ba moe'ao na chõnia Gelija, imane: Ohe gõi chõgoe mato sambawa roti! Ba imane: Faja wa 12
no saoeri Lowalangioe, Jehowa, na so chõgoe hadia ia zasoso, ha mato tambai tanga hamo ba roembi ba ha ma'ifoe wanicha ba migõ; ba awena oe'ozaragõ geoe ma'ifoe, ba oefoelido, ba wangasiwai chõma onogoe, ba na no ma'ã, ba hatõ fa'amate. Ba imane chõnia Elija: Bõi 13
boesi dõdõoe! Ae'e, ba laoe niŵa'õoe andrõ; ba õ'asiwai chõgoe oea zagõrõ koee side'ide ba ohe chõgoe baero; ba õmi onooe, ba dania õ'asiwai. Imane sa Jehowa, Lowalangi Ndrao- 14
no Gizeraëli: **Lõ ahori hamo ba roembi ba lõ alõ wanicha ba migõ, iroegi loeo ba nibe'e Jehowa teoe ba goeli danõ.** Ba mõi ia, i'o'õ ni- 15
ŵa'õ Gelija; ba ara lõ ambõ õra, datõloe ira. Lõ ahori hamo ba roe- 16
mbi ba lõ alõ wanicha ba migõ, itõrõ niŵa'õ Jehowa andrõ, nifa'ema Gelija.

III. **Ba** aefa da'õ, ba mofõchõ no- 17
no ndra alawe andrõ, sochõ omo, ba tedooedooe manõ wõchõnia, irege aetoe nosonia. Ba imane ira alawe 18
andrõ chõ Gelija: Hadia niŵa'õoe chõgoe, ja'oegõ enoni Lowalangi?

Fe'amõimõ chõgoe, ba ena'õ tefa-
soegi ba dõdõ [Lowalangi] lalõgoe,
19 ba wamoenoe onogoe! Ba imane
chõnia: Da nonooe! Ba ihalõ ba
gaheta ninania, i'ohe jaŵa ba mba-
te'e ba zi sagõtõ, ba nahiania andrõ,
20 ba ibe'e ba gasonia. Ba i'angarõfi li
Jehowa, imane: He Jehowa, Lowa-
langigoe, hadia wa no õfakao lacha
mbanoea andrõ, si no mõido tome,
21 wamoenoe ononia? Ba medõloe ifa-
dõlõ ia jaŵa nono, i'angarõfi li
Jehowa, imane: He Jehowa, Lo-
walangigoe, be'e mangawoeli noso
nono matoea andre! *(Loek. 7, 15).*
22 Ba ifondrondrongo wangandrõ Geli-
ja Jehowa, ba mangawoeli noso
23 nono andrõ, tobali ifoeli aoeri. Ba
ihalõ nono Elija, i'ohe tooe moroi ba
mbate'e ba zi sagõtõ; i'ohe jomo
ba ibe'e chõ ninania. Imane Elija:
24 Hiza, no ifoeli aoeri nonooe! Ba
imane ira alawe andrõ chõ Gelija:
Awena aboto ba dõdõgoe, wa no
enoni Lowalangi ndra'oegõ, awõ
wa si doehoe manõ daroma li
Jehowa, nifa'emamõ!

FAZA 18.

I. Hoehoeo Gobadia chõ Gelija. II. I'ondrasi Gahabi Elija. III. Mame'e soemange Gelija ba hili Garemeli. IV. Iboenoe zama'ele'õ andrõ chõ Mba'ali. Ifaboe'oe deoe.

1 I. Ba ara, ba hoemede Jehowa
chõ Gelija, me no aloea mendroea
fache, imane: Ae oroma'õ ndra'-
oegõ chõ Gahabi, ena'õ oefoteoe
2 goeli danõ. Ba mõi Gelija, ba wa-
ngoroma'õ ja'ia chõ Gahabi. Ba no
abõlõbõlõ sibai lofo ba Zamaria.
3 Ba ifakaoni'õ Gobadia, mandroe
jomo, Ahabi. Ba Obadia andrõ,
ba no sangata'oefi Jehowa, no si
4 lõ farõi. Andrõ wa otoe i'ohe sa-
ma'ele'õ ba ibini'õ ba dõgi narõ
hili, limalima woeloe, ba i'oeri, ibe'e
roti ba idanõ, me loeo ifahori'õ za-
ma'ele'õ andrõ chõ Jehowa Izebela.
5 Ba imane Ahabi chõ Gobadia: Ta-
laboe! ta'aloei misa ba danõ goe-
mboe nidanõ fefoe, ba daso mbo-
mbo, ma atõ tasõndra ndroe'oe, fa-
ngorifi koedo, awõ koedo kalide,
fa bõi taboenoe õsa! Ba fabali fo- 6
fanõ ira ba wanõrõi tanõ. Sara
lala Gahabi, ba sara lala Gobadia.
Ba me no so ba lala Gobadia, ba 7
faloecha ia Gelija. Ba me i'ila wa
ja'ia, ba ifalõgoe tooe ia, imane:
Hadia, si ndroehoe ja'oegõ, Toeagoe
Elija? Ba imane chõnia: Ja'odo! 8
Ae ŵa'õ chõ zochõ ja'oegõ: No so
Gelija! Ba imane: Hadia horõgoe, 9
wa õbe'e ba danga Gahabi zawoe-
joemõ andre, ba wamoenoe ja'odo?
Faja wa no saoeri Jehowa, Lowa- 10
langioe, na so soi ba na so mba-
noea, ba zi lõ ifatenge sochõ ja'o,
wangaloei ja'oegõ. Ba na lamane:
Lõ ja'ia, ba ibe'e ba hõloe niha
andrõ, õri andrõ, na no la'ila ndra'-
oegõ. Ba õmane sa'ae: Ae ŵa'õ 11
chõ zochõ ja'oegõ: No so Gelija!
Ba na oerõi ndra'oegõ, ba i'oloi'õ 12
ndra'oegõ Eheha Jehowa, ba ha
niha zangila, heza i'ohe'õ! Ba na
oeroegi, ba wangombacha chõ Ga-
habi, ba na lõ isõndra ndra'oegõ,
ba iboenoedo; ba noa sa atõ i'ata'-
oefi Jehowa sawoejoemõ andre, i'o-
tarai iraono ia. *(Hal. zin. 8, 39).*
Hadia, lõ moe'ombacha'õ chõoe, 13
ja'oegõ Toea, wolaoegoe, me ifaboe-
noe'õ zama'ele'õ andrõ Izebela, wa
no otoe oebini'õ sama'ele'õ, limalima
woeloe, ba dõgi narõ hili, awõ wa
no oe'oeri ira roti ba idanõ. Ba 14
õmane iada'e: Ae ŵa'õ chõ zochõ
ja'oegõ! No so Gelija — ena'õ
iboenoedo! Ba imane Elija: Faja 15
wa no saoeri Jehowa ngahõnõ, si
no mõido enoni, na tenga ma'õchõ
andre oe'oroma'õ ndra'o chõnia.
Ba mõi Gobadia, ifaondragõ Gaha- 16
bi ba i'ombacha'õ chõnia; ba mõi
Gahabi mamaondragõ Elija.

II. Ba me i'ila Gelija Ahabi, ba 17
imane chõnia: No so'õ, samakao
Iraono Gizeraëli? *(Amos. 7, 10. Hal.*

18 *xin. 24, 5).* Ba imane Elija : Tenga ja'odo zamakao Iraono Gizeraëli, ja'oegõ ba si samba omo ja'ami, me no lõ ba dõdõmi goroisa Jehowa ba me no mi'o'õ chõ Mba'ali andrõ.
19 Ba ija'e, ba fatenge, ba faloecha'õ chõgoe Ndraono Gizeraëli fefoe, ba hili Garemeli, awõ zama'ele'õ andrõ chõ Mba'ali, si 450, ba sama'ele'õ andrõ chõ Gasera, si 400, ni'oeri'-
20 oeri Gizebela. Ba ifatenge ba Ndraono Gizeraëli fefoe misa Ahabi ba ifaloecha'õ zama'ele'õ andrõ, ba hili Garemeli.
21 III. Ba i'ondrasi zato Elija, ba imane : **Ha wa'ara dõhõ wanoefa dõdõmi ? Na Jehowa Lowalangi, ba mi'o'õ chõnia, ba na Ba'ali, ba chõnia mi'o'õ !** Ba lõ latema linia sato.
22 *(Jos. 24, 15).* Ba imane Elija ba zato : Hatõ ja'o zama'ele'õ chõ Jehowa, ba sama'ele'õ chõ Mba'ali,
23 ba no 450. Ba da chõma nono zawi, doea rozi ; ba ndra moetoejoe chõra zara ba ndramoetatawi ba ndramoebe'e ba geoe nibahogõ, ba bõi labe'e galitõ ; ba ja'o zangasiwai ono zawi si sara ba oebe'e ba
24 geoe nibahogõ, lõ oebe'e galitõ. Ba mi'angarõfi li Lowalangimi andrõ, ba ja'o, ba oe'angarõfi li Jehowa : ba heza dania Lowalangi sanema li alitõ, da'õ tabe'e Lowalangi ! Ba latema linia sato fefoe, lamane :
25 Ja'ia da'õ ! Ba imane Elija ba zama'ele'õ andrõ, chõ Mba'ali : Mitoejoe chõmi nono zawi, sara, ba mi'asiwai ; ofõna ami, me no ato ami, ba mi'angarõfi li Lowalangimi andrõ;
26 ba lõ tola mibe'e galitõ. Ba lahalõ nono zawi andrõ, la'asiwai, ba la'angarõfi li Mba'ali andrõ, i'otarai zi hoelõ wongi, noemalõ ba zi laloeo, lamane : Fondrondrongo lima, Ba'ali ! Ba lõ lili, lõ fanema lira. Ba lafanoka ira, lafazoeizoei naha wame'e soemange andrõ, nifa'anõra.
27 Ba me laloeo sa'ae, ba i'o'aja ira Elija, imane : Mi'eboea'õ limi, Lowalangi sa atõ ia ! Ma hadia nifatooetooenia tõdõnia, ba ma hadia rõrõnia, ba ma no mofanõ, ba ma no mõrõ, ba tokea ia dania. Ba 28
la'eboea'õ lira we'ao ba lachoi nõsira si'õli ba ichoe doho, hoekoe ba chõra, irege mangele tooe ndro. *(Moz. III. 19, 28).* Ba me no aefa 29
laloeo, ba hoelõ zowõhõ ira, iroegi ginõtõ wame'e soemange ni'ã andrõ; ba lõ lili, lõ fanema lira, ba he famondrongo. *(Moz. II. 29, 39. Sam. I. 18, 10).* Ba imane Elija ba niha 30
sato fefoe : Mi'ae ba da'e chõgoe ! Ba la'ondrasi ia sato. Ba ifoeli ifa'anõ naha wame'e soemange andrõ chõ Jehowa, si no doemoedoegõ.
Ba 12 ihalõ kara Elija, dali wa'oja 31
mado Ndraono Jakobo andrõ — Jakobo ba zi hede Jehowa, me imane : Izeraëli sa'ae dõimõ ! *(Moz. I. 32, 28. Jos. 4, 8).* Ba ifa'- 32
anõ naha wame'e soemange gara andrõ, ba dõi Jehowa, ba ifasoei bandra naha wame'e soemange andrõ, mato doea laoeroe tanõmõ wa'ebolo. Ba ibahogõ geoe andrõ, 33
itatawi nono zawi, ba ibe'e ba dete geoe. Aefa da'õ, ba imane : Õfa ti- 34
mba mita'oe idanõ, ba miwoewoei zoemange nitoenoe andrõ, awõ geoe! Ba la'o'õ da'õ. Ba imane : Milaoe zamoeza tõ ! Ba lalaoe . Ba imane : Samoeza tõ ! Ba la'o'õ, no medõloe.
Ba mangele mitooe nidanõ, ba gahe 35
naha wame'e soemange fasoei. Ba he bandra andrõ gõi, ba ifo'õsi idanõ. Ba me inõtõ wame'e soemange 36
ni'ã andrõ, ba so Gelija, ba imane : He Jehowa, Lowalangi ndra Aberahamo, Iza'aki, Izeraëli, oroma'õ ma'õchõ, wa no ja'oegõ Lowalangi ba Ndraono Gizeraëli, awõ wa no enonioe ndra'odo andre, awõ wa no dali chõgoe goroisamõ, ba wolaoe da'e fefoe. Fondrondrongo ligoe, Jehowa, 37
fondrondrongo, ena'õ aboto ba dõdõ soi andre, wa no ja'oegõ Lowalangi, ja'oegõ Jehowa andrõ, awõ wa no ja'oegõ zamalalini era'erara ! Ba 38
aechoe galitõ moroi jawa chõ Je-

howa, i'ā zoemange nitoenoe andrõ, awõ geoe, awõ gara, fabaja tanõ tooe, ba he idanõ andrõ ba mbandra, ba ifelai. *(Moz. III. 9, 24).*
39 Ba me la'ila da'õ niha sato, ba lafalõgoe tooe ira, ba lamane: Jehowa Lowalangi! Jehowa Lowalangi!
40 IV. **Ba** imane chõra Elija: Mira'oe zama'ele'õ andrõ chõ Mba'ali! Samõsa bõi mibe'e moloi! Ba lara'oe, ba i'ohe ira mitooe ba mbewe mbombo Kizono, ba itaba mbagira ba da'õ. *(Moz. V. 13, 5. Raz. II. 10,*
41 *19).* Ba imane Elija chõ Gahabi: Ae mijawa ba laoe manga; oerongo
42 sa'ae gosogoso deoe. Ba mõi mijawa Gahabi, ba wemanga. Ba mõi ba zoezoe hili Garemeli Gelija, ifaõndrõ ia tooe ba danõ, ilazi mbawania
43 balõdoehinia. Ba imane chõ ngoninginia andrõ: Ae mijawa ba fachõlõ'õ tánõ ba nasi! Ba mõi mijawa da'õ, ifachõlõ ia ba imane: Lõ hadia ia! Ba imane Elija: Foeli ae'e! Ba ifoeli mõi nono matoea
44 andrõ, mewitoe. Ba ba zi mewitoe, ba imane: So moroi tooe lawoeo, ezai laloe'a, moroi tooe ba nasi. Ba imane Elija: Ae mijawa, ba õmane chõ Gahabi: Fa'anõ goereta ba ae jawa ba sawa mitooe, fa bõi
45 ichamõ'õ teoe! Ba i'ogomoezaõ alœ manõ mbanoea ba tesao nangi, ba tenga ono deoe. Ba mõi ba goereta
46 Gahabi ba isawa Jezere'eli. Ba ichamõ Gelija tanga Jehowa ba mamõbõ taloe ia, ba ihoelõ Gahabi, iroegi Jezere'eli.

FAZA 19.

I. Isawa danõ si mate Elija, me ifagohi'õ ia Izebela. II. I'oroma'õ ia chõnia Jehowa ba hili Horebi ba ibe'e goroisa chõnia. III. Tehonogõi fangalinia dania Gelisa.

1 I. **Ba** i'ombacha'õ chõ Gizebela Ahabi fefoe nilaoe Gelija, awõ wa no ahori iboenoe si'õli zama'ele'õ
2 andrõ. Ba ifatenge zinenge chõ Gelija Izebela, imane chõnia: Ndramoelaoe chõgoe Lowalangi andrõ zomasi ira, na tenga mané wa'alawa loeo mahemoloe oefatõrõ ba nosooe nifatõrõ ba noso zama'ele'õ andrõ fefoe. Ba ata'oe ia, maoso ia, ilaoe 3
mofanõ, ba wangorifi ja'ia. Ba me no iroegi Mbereseba andrõ, ba mado Joeda, ba irõi ba da'õ ngoningoninia andrõ. Ba ja'ia, ba isawa danõ 4
si mate, ma'ŏchõ fofanõ, ba mõi moedadao ba mbõrõ da'oeli. Ba omasi ia mate, ba imane: Noa sa'ae, halõ sa'ae nosogoe, Jehowa; tenga si sõchi moroi chõ ndra toeagoe ndra'odo! *(Jon. 4, 3).* Ba ifa- 5
dõlõ tooe ia ba mbõrõ da'oeli andrõ ba mõrõ. Ba i'ogomoezaõ itoeko ia mala'ika, imane: Faoso, laoe manga! Ba me ifachõlõ ia, 6
ba hiza tánõ ba hõgõnia koee nibogõ, sagõrõ, ba samba migõ nidanõ. Ba manga ia ba ibadoe nidanõ, ba ifoeli ilaoe mõrõ. Ba ifoeli 7
so mala'ika Jehowa, itoeko, ba imane: Faoso, ā gõoe, arõoe sibai na sa dõrõwaoe! Ba maoso ia, manga 8
ia ba ibadoe nidanõ, ba mowaõwaõ ia ba wa'abõlõnia ba gõ andrõ, õfa woeloe ngaloeo ba õfa woeloe mbongi, iroegi hili Lowalangi andrõ, Horebi. *(Moz. II. 34, 28. Mat. 4, 2).*
II. **Ba** ba da'õ, ba mõi ia ba 9
dõgi narõ hili, ba mõrõ ia bacha ba da'õ. Ba hoemede chõnia Jehowa, imane chõnia: Hadia nihalõoe ba da'e, Elija? Ba imane: No oefo- 10
rege wangombacha Jehowa, Lowalangi ngahõnõ; ba Iraono Gizeraëli, ba no la'erogõ nifachoimõ andrõ, naha wame'e soemange andrõ chõoe, ba no ladoedoegõ, ba sama'ele'õ chõoe, ba no laboenoe si'õli, tobali hatõ ja'odo, ba la'aloealoei wamoenoe ja'o. *(Rom. 11, 3).* Ba imane 11
chõnia Jehowa: Ae baero ba agõ hili, fõna Jehowa! Ba itõrõ Jehowa, ba fõnania, ba angi sabõlõ sibai, fabali hili ibe'e ba arasa gara; ba Jehowa, ba tenga ba nangi andrõ so. Ba me aefa nangi andrõ,

ba so ziheoe ; ba Jehowa, ba tenga
12 ba ziheoe andrõ so. Ba me aefa ziheoe andrõ, ba itõrõ alitõ ; ba Jehowa, ba tenga ba galitõ andrõ so. Ba me aefa galitõ andrõ, ba
13 itõrõ angi si hohohoho manõ. Ba me irongo da'õ Elija, ba ibaloegõ mbawania baroenia seboea, ba mõi ia baero, i'agõ mbawa dõgi andrõ; ba so zihede chõnia, imane : Hadia
14 nihalõoe ba da'e, Elija? Ba imane: No oeforege wangombacha Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, ba Iraono Gizeraëli, ba noa sa la'erogõ nifachoimõ andrõ, naha wame'e soemange andrõ chõoe, ba no ladoedoegõ, ba sama'ele'õ chõoe, ba no laboenoe si'õli, tobali hatõ ja'odo : ba la'-
15 aloealoei wamoenoe ja'o. Ba imane chõnia Jehowa : Foeli'õ, ae ba danõ si mate ba Ndramaseko, ba ae mijomo ba bajoini razo Ndrawa Garamo Hazaëli andrõ. *(Raz. II. 8, 13).*
16 Ba Jehoe andrõ, ma'oewoe Nimisi, ba bajoini razo Ndraono Gizeraëli, ba Elisa andrõ, ono Zafati, banoea Habeli Mehola, ba õbajoini sama'-ele'õ, fangalioe dania. *(Raz. II. 9, 2).*
17 Ba tobali ha niha zaefa ba mbawa zi'õli Hazaëli, ba boenoesõ Jehoe, ba ha niha zaefa ba mbawa zi'õli
18 Jehoe, ba boenoesõ Gelisa. **Ba fitoe ngahõnõ zi tosai Iraono Gizeraëli oebe'e, dozi balõdoehi si lõ irai akõi fõna Mba'ali andrõ, ba dozi bawa, si lõ irai fa'ago chõnia.**
19 III. Ba iheta ia ba da'õ, ba faloecha ia Gelisa andrõ, ono Zafati, samali'õ tanõ ia: felendroea fasa zawi fõnania, ba ja'ia zolohe fondrege tánõ foeri. Ba mõi chõnia Gelija, ihawoei ia baroenia seboea.
20 Ba irõi zawi no mege ba i'o'õ Gelija, imane : Tehe chõgoe mõido fa'ago bawa chõ namagoe ba chõ ninagoe, awena dania oe'o'õ ndra'-oegõ ! Ba imane chõnia : Ae'e, ba foeli'õ ; bõi olifoegõ'õ nilaoegoe
21 chõoe ! *(Loek. 9, 61).* Ba irõi Gelija, mõi ia, ihalõ zawi andrõ si safasa ba itaba ; ba fakake zawi andrõ, ba ibe'e eoe, ba wangasosoi õsi, ba ibe'e õ niha andrõ. Ba maoso ia, i'o'õ Gelija ba tobali ngoningoninia.

FAZA 20.

I. Isoewõ Zamaria Benihada. II. I'abe'e'õ dõdõ Gahabi sama'ele'õ. Mendroea te'ala Mbenihada ibe'e Ahabi. III. Lõ iboenoe Mbenihada Ahabi, ba itegoe ia ba da'õ sama'ele'õ.

I. **B**a i'owoeloi zabõlõ chõnia fe- 1
foe Benihada, razo Garamo, 32 razo nawõnia, la'ohe koedora ba koereta chõra ; ba so ira moroi jooe, lafa'-oe'oe mbanoea Zamaria ba lasoewõ.
Ba ifatenge zinenge, mijomo chõ 2
Gahabi, razo Ndraono Gizeraëli, imane chõnia : Da'õ niwa'õ Mbe- 3
nihada : Firõoe andrõ ba ana'aoe, ba chõgoe ; ba fondrege zi sõchi ndra alawe chõoe ba iraonooe, ba chõgoe.
Ba ifafoeli'õ li chõnia razo Ndrao- 4
no Gizeraëli, imane : Dali niwa'õoe, ja'oegõ sochõ ja'o, razo ! chõoe ndra'odo, awõ fefoe zi so chõgoe !
Ba mangawoeli zamoeza tõ zinenge 5
andrõ, ba lamane : Da'õ niwa'õ Mbenihada : Ma'ifoe lõ niwa'õgoe chõoe, õbe'e chõgoe wirõmõ ba ana'aoe ba ira alawemõ ba iraonooe ! Mané wa'alawa loeo mahe- 6
moloe, ba oefatenge chõoe nawõgoe, ena'õ laboe'ai nomooe ba omo mbanceaoe ba ena'õ la'ochõgõ fefoe hadia ia zomasi ira, ba la'ohe ! Ba 7
ifaloecha'õ fefoe zatoea mbanoea razo Ndraono Gizeraëli, ba imane : Aboto manõ sa'ae ba dõdõmi zi lõ sõchi andrõ, si so ba dõdõnia ! Me ifatenge chõgoe, me i'andrõ chõgoe ndra alawegoe ba iraonogoe, awõ wirõgoe, awõ gana'agoe, ba lõ niwa'-õgoe chõnia lõ oebe'e ! Ba latema 8
linia satoea andrõ, awõ niha sato fefoe, lamane : Bõi fondrondrongo ba bõi tehe ! Ba imane ba zinenge 9
Mbenihada: Mimane chõ zochõ ja'-ami, razo : Fefoe hadia ia niwa'õoe chõ genonimõ, mege ba mbõrõta, ba

oe'o'õ, ba niŵa'õoe iada'e, ba tebai oe'o'õ! Ba mofanõ zinenge andrõ
10 ba lafa'ema chõ Mbeihnada. Ba ifatenge chõnia Benihada, imane chõnia: Ndramoelaoe chõgoe Lowalangi zomasi ira, na iroegi adoedoela Zamaria andrõ famo'õsi danga za-
11 bõlõ andrõ fefoe, ni'ohegoe! Ba itema li razo Ndraono Gizeraëli, imane: Sangaró, ba bõi jamoesoeno ia, si
12 mane sameta sa'ae fangaró! Ba me irongo da'õ Benihada, me mamadoemadoe agoe ira nawõnia razo, baose, ba imane ba zato chõnia: Milaoe chõra! Ba molaoe ira.
13 II. Ba hiza zama'ele'õ si mõi chõ Gahabi, imane: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Hadia, õ'ila zato sibai andrõ fefoe? da'õ oebe'e ba dangaoe ma'õchõ, ena'õ aboto ba dõdõoe, wa no
14 Jehowa ndra'odo! Ba imane Gahabi: Ha niha zolaoe da'õ? ba imane sama'ele'õ andrõ: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Sabõlõ chõ ndra koemandroe andrõ. Ba imane Ahabi: Ba ha niha zi bõrõtaigõ fasõndrata? Ba imane:
15 Ja'oegõ. Ba i'ofaja zabõlõ chõ ndra koemandroe andrõ, ba no 332. Ba aefa da'õ, ba i'ofaja zato, Iraono
16 Gizeraëli fefoe, 7000. Ba maoso ira, mõi ira, me laloeo, me mamadoemadoe agoe Mbenihada ba me maboe ia, baose, awõ razo andrõ, si 32,
17 sanolo ja'ia ena'õ. Ba sabõlõ chõ ndra koemandroe andrõ zi õfõna mõi baero. Ba ifatenge zamaigi Benihada ba lamane chõnia da'õ: So niha moroi jomo ba Zamaria!
18 Ba imane: He ba wangatoelõ ba he ba wasõndrata mõi ira, mira'oe
19 aoeri ira! Ba ha laroegi baero mbanoea sabõlõ chõ ndra koemandroe
20 andrõ ba sato, solo'õ ja'ira —, ba samõsamõsa i'õ'õtõ tooe zamõsana. Ba moloi Ndrawa Garamo, ba lagohi ira Iraono Gizeraëli. Ba Benihada, razo Ndrawa Garamo, ba moloi,
21 awõ koedo ba si fakoedo. Ba so moroi jomo razo Ndraono Gizeraëli ba ihalõ koedo fabaja koereta. Ba te'ala sibai Ndrawa Garamo ibe'e. Ba ifoeli i'ondrasi razo sama'ele'õ 22
andrõ, imane chõnia: Ae abe'e'õ dõdõoe ba faigi sibai, he õwisa; ifoeli sa so razo Ndrawa Garamo andrõ, ba ndrõfia dania, ba wanoewõ ja'oegõ. Ba lamane enoni razo 23
Ndrawa Garamo chõnia: Lowalangi hili Lowalangira andrõ, andrõ abõlõ ira moroi chõda! Na ba ndraso ena'õ talaoe chõra, ba lõ zi lõ abõlõ ita! Ba õmane sa'ae: Õheta razo 24
andrõ fefoe, ba õ'ali koemandroe. Ba ja'oegõ, ba õ'owoeloi chõoe za- 25
bõlõ, fa'ato zi tekiko mege, ba koedo ba koereta, si mane mege, ba ba ndraso talaoe chõra, ba lõ zi lõ abõlõ ita. Ba ifondrondrongo chõra, i'o'õ da'õ. Ba me no iroegi dõfi, ba 26
i'ofaja Ndrawa Garamo Benihada ba i'ohe ba Afeki, ba wanoewõ Iraono
Gizeraëli. Ba te'ofaja gõi Ndraono 27
Gizeraëli ba tebe'e mbalazo, ba lafaondragõ. Ba Iraono Gizeraëli, ba ba gamaoedoe Ndrawa Garamo tebato, hoelõ zi doea mbawá nambi, si lõ oja'oja, ba Dawa Garamo,
ba anõnõ danõ labe'e. Ba so genoni 28
Lowalangi no mege, ba imane chõ razo Ndraono Gizeraëli: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Me no laŵa'õ Dawa Garamo, Lowalangi hili Jehowa, ba tenga Lowalangi ndraso, ba oebe'e ba dangaoe zato sibai andrõ, ena'õ aboto ba dõdõoe, wa no Jehowa ndra'odo! Ba õnõ bongi wa'ara fatahõ ira 29
ba da'õ, ba me loeo si fitoe, ba fasõndra ira, ba 100,000 laboenoe Dawa Garamo si lõ koedo Iraono
Gizeraëli, ha ma'õchõ. Ba si tosai, 30
ba moloi, lasaŵa mijomo Afeki; ba adoedoe gõli kara, ba 27,000 ilangõ niha si tosai mege. Ba noa gõi moloi Mbenihada, ichamõ jomo mbanoea, idõrõdõrõi mbate'e [jomo].
III. Ba lamane chõnia enoninia: 31
Hiza, no marongo, wa no razo sahachõ tčdõ razo ma'oewoe Gizeraëli andrõ; ba data'olembe goni ba tabõbõ sinali hõgõda, ba tabe'e ba

danga razo Ndraono Gizeraëli ita,
32 ma atõ i'orifi ita. Ba latema la'o-
lembe goni, ba labõbõ sinali hõgõra,
ba mõi ira chõ razo Ndraono Gi-
zeraëli, lamane : Da'õ niŵa'õ zawoe-
joemõ Benihada chõoe : Orifi ndra'o-
do ! Ba imane : Hadia, lõ si mate
33 ia ? Ga'agoe ia. Ba ba dõdõra a-
ndrõ, ba salõfõ niŵa'õnia andrõ,
ba lagõsõ lasofoe, na si ndroehoe
linia da'õ, lamane : Hadia, ga'aoe
Mbenihada ? Ba imane : Mi'ae mi-
halõ ia. Ba mõi baero chõnia Mbe-
nihada, ba ifa'amõi ia awõnia ba
34 goereta Ahabi. Ba imane Benihada
chõ Gahabi : Banoea andrõ, nifa-
dõni namagoe chõ namaoe mege, ba
oefoeli, ba hana na õlaoe kade chõoe
ba Ndramaseko, nifolaoe namagoe
mege ba Zamaria. Ba imane Ahabi :
Ba ja'o, ba oe'efa'õ ndra'oegõ, me
no tamanõ wamagõlõ. Ba fawoe'oe
li ira, ba ifofanõ ia Ahabi. *(F. 15,*
35 *20).* Ba so nifahaõ zama'ele'õ, sa-
mõsa, imane chõ nawõnia — niŵa'õ
Jehowa chõnia — : Tema fesocho
ndra'o ! Ba lõ edõna da'õ ifesocho.
36 Ba imane chõnia si samõsa : Me lõ
õ'o'õ goroisa Jehowa andrõ, ba ha
si'aikõ fabali ndra'oegõ chõgoe, ba
ifesocho ndra'oegõ singo. Ba me no
fabali ia chõnia, ba faloecha ia zingo,
37 samesocho ja'ia. Ba si samõsa, ba
ifoeli imane, me faloecha ia nawõ-
nia bõ'õ : Tema fesocho ndra'o ! Ba
38 ifesocho ia da'õ. Ba mõi zama'ele'õ
andrõ, i'agõ zinga lala nitõrõ razo
dania ; no ibõbõ mbawania, fa bõi
39 oroma ha niha ia. Ba me itõrõ razo,
ba imane chõnia : No fao ba wa-
sõndrata andrõ zawoejoemõ andre,
ba so niha bõ'õ, i'ohe chõgoe niha,
samõsa, ba imane : Tarogõ niha a-
ndre ; ba ma lõ ja'ia dania, ba no-
sooe nibe'e fangali nosonia, ba ma
40 zoei 220 balaki õbe'e hõli ! Ba me
sosó rõrõ zawoejoemõ andre, ba
i'ogomoezaõ manõ taja niha andrõ.
Ba imane chõnia razo Ndraono Gi-
zeraëli : Ba da'õ hoekoemõ, no ja'-
oegõ zangetoe'õ. Ba igõsõ iheta 41
mbõbõ mbawania, ba i'ila ha niha
ia razo Ndraono Gizeraëli, wa awõ
zama'ele'õ ia. Ba imane chõ razo : 42
Da'õ niŵa'õ Jehowa : Me no õ'efa'õ
ba dangaoe niha andrõ, niŵa'õgoe
niboenoe, ba nosooe nibe'e fangali
nosonia, ba banoeaoe nibe'e fangali
mbanoeania. Ba ifoeli ia chõra razo 43
Ndraono Gizeraëli, lõ sõchisõchi
dõdõnia ba sofõnoe ia ; ba iroegi
Zamaria.

FAZA 21.

I. Omasi Gahabi kaboe nagoe chõ Naboti ba ifaboenoe'õ Naboti Izebela. II. Ifeta'oe ira Elija, ba mangesa dõdõ Gahabi.

I. Ba me no aefa da'õ, ba sa- 1
mbalõ zoei : So kaboe nagoe chõ
Naboti, banoea Jezere'eli, ba Jeze-
re'eli andrõ, ba ngai gõdo Gahabi,
razo Zamaria. *(Sam. I. 8, 14).* Ba 2
hoemede Gahabi chõ Naboti, imane:
Be'e chõgoe kaboe nagoe andrõ
chõoe, da'oebali'õ kaboe goele chõ-
goe, me no ahatõ ia ba ngai gõdo-
goe. Oebe'e fangali chõoe kaboe na-
goe bõ'õ, si sõchi moroi ba da'õ,
ba ma oe'õli ia chõoe, na omasi'õ
da'õ. Ba imane Naboti chõ Gahabi : 3
Jamoetimba chõgoe Jehowa, oeloe-
loe chõoe gondrõita ndra toeagoe !
(Moz. III. 25, 23. Moz. IV. 36, 7).
Ba mangawoeli ba gõdonia Gahabi, 4
lõ sõchisõchi dõdõnia ba sofõnoe ia
ba wanema Naboti andrõ, banoea Je-
zere'eli, linia, me imane : Tebai oeloe-
loe chõoe gondrõita ndra toeagoe !
Ba mõi ia mõrõ, i'otahõgõ mbagolõ,
ba lõ manga. Ba mõi si bacha chõ- 5
nia wo'omonia Izebela, imane chõ-
nia : Hana wa lõ sõchisõchi dõdõoe
ba hana wa lõ manga'õ ? Ba ima- 6
ne chõnia : No fahoehoeodo chõ
Naboti andrõ, banoea Jezere'eli, no
oemane chõnia : Be'e chõgoe kaboe
nagoe andrõ chõoe, oe'õli, ba ma
zoei oebe'e fangali chõoe, na da'õ
zomasi'õ — ba imane : Tebai oeloe-

loe chõoe kaboe nagoe andrõ chõ-
7 goe! Ba imane chõnia fo'omonia
Izebela: Hadia, fa'arazo chõoe da'õ
21 iada'e ba Ndraono Gizeraëli? Faoso,
ā gõoe ba rara dõdõoe. Ja'o zama'a-
mõi chõoe kaboe nagoe andrõ chõ
8 Naboti, banoea Jezere'eli! Ba ifa-
zõchi zoera, itagõ dõi Gahabi, ba
ifotandro tandro chõ Gahabi, ba
ifa'ohe'õ ba zalawa ba ba zatoea
mbanoea andrõ, banoea ndra Nabo-
9 ti. Imane ba zoera andrõ: Mifa-
wa'õgõ wamoni, ba tánõ jawa da-
nia mifedao Naboti, ba waloechata,
10 ba mifaoedoe wawa ira niha si si lõ
jawa, daroea, si mõi sasi, sangoe-
ma'õ: No õ'elifi Lowalangi ba no
õ'elifi razo! Ba mi'ohe baero ia, ba
11 miteboe kara, miboenoe. Ba banoea-
ra andrõ, satoea ba salawa, ba la'o'õ
goroisa Gizebela chõra, niwa'õnia
ba zoera andrõ, nifa'ohe'õnia chõra.
12 Lafawa'õgõ wamoni, ba tánõ jawa
lafedadao Naboti, ba waloechata.
13 *(Jes. 58, 4)*. Ba so niha si si lõ ja-
wa andrõ, la'otahõgõ ia wedadao,
ba labõbõgõ manõ chõ Naboti niha
si lõ ngaroro andrõ, ba zi so sato
fefoe, lamane: No i'elifi Lowalangi
Naboti, ba he razo, ba no i'elifi!
Ba la'ohe ia baero mbanoea ba
lateboe kara, laboenoe. *(Moz. III.*
14 *24, 14)*. Ba lafawa'õgõ chõ Gizebela,
lamane: No moeteboe kara Naboti,
15 no mate. Ba me irongo Izebela, no
moeteboe kara Naboti, ba no mate,
ba imane chõ Gahabi; Faoso! halõ
chõoe kaboe nagoe andrõ chõ Na-
boti, banoea Jezere'eli, si lõ ibe'e
ni'õli mege; lõ Naboti sa'ae, no
16 mate. Ba me irongo Ahabi, no mate
Naboti, ba maoso ia, mõi ia ba
kaboe nagoe andrõ chõ Naboti, ba-
noea Jezere'eli, ba wangochõgõ ja'ia.
17 II. **Ba** hoemede Jehowa chõ Ge-
18 lija, banoea Disebe, imane: Faoso,
ae misi tooe chõ Gahabi, razo Ndrao-
no Gizeraëli, ba Zamaria — hiza
ba kaboe Naboti so ia, ba zi mõi
19 ia mitooe, ba wangochõgõ, — ba
õmane chõnia: Da'õ niwa'õ Jeho-
wa: Hadia, no mange'e'õ, ba noa
gõi õ'ochõgõ gondrõita? Ba õmane
na chõnia: Da'õ niwa'õ Jehowa:
Ba nifelai nasoe do Naboti, ba da'õ
lafelai dania ndromõ asoe! *(F. 22,*
38). Ba imane Ahabi chõ Gelija: 20
Hadia, no õsõndra ndra'o, ja'oegõ
si fatioe tõdõ chõgoe? Ba imane:
Noa! Me no õloeloe ndra'oegõ, ba
wolaoe si fatoewoe chõ Jehowa,
(Raz. II. 17, 17), ba hiza, ba oefa- 21
tõrõ chõoe wamakiko ba oebõzini
ndra'oegõ ba oehori nga'õtõ Gahabi,
irege zi kiõni bagolõ, iraono ba sa-
toea, ba Ndraono Gizeraëli. *(Raz.*
II. 9, 1). Ba oefatõrõ ba zi samba 22
omo ja'ami, nifatõrõgoe ba zi samba
omo ndra Jerobeamo, ono Nebati,
ba ba zi samba omo ndra Baësa,
ono Gahia, bõrõ mbachoebachoe
dõdõgoe andrõ, ni'andrõmõ, me õfo-
wõhõ Ndraono Gizeraëli ba horõ.
(F. 15, 29; 16, 3). Ba ba chõ Gize- 23
bela gõi, ba so gõi niwa'õ Jehowa,
imane: Asoe dania zi manga Gize-
bela ba danõ Jezere'eli. *(Raz. II.*
9, 36). Ha niha zi mate jomo ba 24
mbanoea soroijomo Gahabi, ba asoe
zi manga, ba ha niha zi mate baero
ba mbenoea, ba fofo ba daloe mba-
noea zi manga. No alõsoe lõ niha 25
soloeloe ja'ia si manõ, ba wolaoe
si fatoewoe chõ Jehowa andrõ, si
mane Ahabi, nifowõhõ wo'omonia
Izebela. *(F. 16, 23)*. No sabõlõ sibai 26
ogoro ita wolaoenia, andrõ, me no
itõrõ lala wame'e adoe andrõ, lõ
faehoe ba nilaoe Ndraono Gamori
andrõ, mege. nitimba Jehowa fõna
Ndraono Gizeraëli. Ba me irongo 27
niwa'õ andrõ Ahabi, ba isika noe-
chania, ba i'onoecha goni ba ma-
moni ba gõ; ba ifõrõni goni andrõ,
ba mowaõwaõ lõ nininini. Ba hoe- 28
mede Jehowa chõ Gelija, banoea
Disebe, imane: Hadia, no õ'ila, wa 29
no i'ide'ide'õ ia fõnagoe Ahabi?
Me no i'ide'ide'õ ia fõnagoe, ba te-
nga ba gõtõnia oefatõrõ wemakiko

andrõ ; ba gõtõ nononia dania oefatõrõ ba zi sawœ ja'ira. *(Raz. II. 9, 25).*

FAZA 22.

I. Fasoewõta ndra Ahabi Jozafati ba Ndrawa Garamo andrõ. Sama'ele'õ sofaja. II. Ifa'ele'õ loealoea si lõ sõchi sama'ele'õ andrõ, Micha. III. Mate Gahabi, ba wasõndrata. IV. Fa'atoelõ dõdõ Jozafati ba fa'arazonia ba mado Joeda. V. Ahaseja, razo Ndraono Gizeraëli.

1 I. **B**a medõloe fache ahono ira, lõ fasoewõ ira Ndrawa Garamo
2 Ndraono Gizeraëli. Ba me aracha medõloe fache, ba mõi misi tooe chõ razo Ndraono Gizeraëli Jozafati, razo mado Joeda. *(Nga'õi. II. 18, 1 b. t.).* Ba imane razo Ndraono Gize-
3 raëli chõ genoninia : Hadia, lõ mi'ila, wa no chõda Ramoti ba danõ Gileadi ; ba doemadao manõ ita, lõ liwaliwa, ba lõ tafadõni chõ razo
4 Ndrawa Garamo ! Ba imane chõ Jozafati : Hadia, mõi'õ awõgoe ba wanoewõ, ba Ramoti ba danõ Gileadi. Ba imane Jozafati chõ razo Ndraono Gizeraëli : Si mane ja'oegõ ndra'odo, ba banoeagoe, ba si mane banoeaoe, ba koedogoe, ba si mane
5 koedomõ. Ba imane na Jozafati chõ razo Ndraono Gizeraëli : Tema so-
6 foe oea chõ Jehowa, ha iwa'õ. Ba ifaloecha'õ zama'ele'õ andrõ razo Ndraono Gizeraëli, mato 400 ira, ba isofoe chõra, imane : Hadia, mõido manoewõ Ramoti ba danõ Gileadi, ma lõ'õ ? Ba lamane : Ae'e, ena'õ ibe'e ba danga razo Jehowa !
7 Ba imane Jozafati : Lõ baero õ, sama'ele'õ chõ Jehowa, ena'õ chõnia
8 tasofoe ? *(Raz. II. 3, 11).* Ba imane razo Ndraono Gizeraëli chõ Jozafati : So na zamosa tõ, si tola tawa'õ sanofoe chõ Jehowa, ba no abao dõdõgoe chõnia, me tenga si sõchi nifa'ele'ele'õnia ba chõgoe andre, ha si lõ sõchi : Micha andrõ, ono Jimela. Ba imane Jozafati :
9 Bõi wa'õ da'õ, ja'oegõ razo ! Ba hoemede razo Ndraono Gizeraëli chõ genoninia jomo, imane : Ta'ita'i hede chõ Micha andrõ, ono Jimela ! Ba razo Ndraono Gizeraëli 10
ba Jozafati, razo mado Joeda, ba no doemadao ba mbawa gõli Zamaria, baroe loeo mbaroera, ba dadaomania doemadao zamõsana, ba mama'ele'õ zama'ele'õ andrõ, fefoe,
fõnara. Ba ifotandroe si'õli ia Sede- 11
kia, ono Gena'ana, ba imane : Da'õ niwa'õ Jehowa : Õtandroe dania tooe Ndrawa Garamo tandroe si mane da'e, irege no ahori ira õbe'e !
Ba si manõ wama'ele'õ zama'ele'õ 12
andrõ fefoe, ba lamane : Ae ba Ramoti andrõ, ba danõ Gileadi, ba ibe'e ba danga razo ira Jehowa !
Ba imane chõ Micha andrõ sinenge 13
andrõ, si no mõi mogaoni ja'ia : Hiza, ha sara manõ li zama'ele'õ andrõ, wangombacha si sõchi chõ razo, ba bõi faehoesi niwa'õoe ba niwa'õra mege, dozi ira : si sõchi wa'õ. Ba imane Micha : Faja wa 14
no saoeri Jehowa, na tenga ha sambalõ niwa'õ Jehowa chõgoe oewa'õ !

II. **B**a me iroegi razo, ba imane 15
chõnia razo : Hadia Micha, mõiga manoewõ Ramoti, ba danõ Gileadi, ma lõ'õ ? Ba imane chõnia : Ae'e, ba si sõchi dania wozoe chõoe, ba ibe'e ba danga razo Ramoti Jehowa. Ba imane chõnia razo : Ha me 16
oega oebe'e ba hõloe ndra'oegõ, ena'õ ha sambalõ si doehoe õ'ombacha'õ chõgoe, niwa'õ Jehowa chõoe ?
Ba imane : No oe'ila, no moezaewe 17
Ndraono Gizeraëli fefoe, ba hili, hoelõ mbiribiri, si lõ koebalo. Ba imane Jehowa : Si lõ sochõ da'õ ; hana na ifoeli ia chõra zamõsana, ja lõ hadia ia chõra ! Ba imane 18
razo Ndraono Gizeraëli chõ Jozafati: Tenga no oewa'õ chõoe : Tenga si sõchi ifa'ele'õ, ha si lõ sõchi. Ba 19
imane Micha : Bõi oea ! Fondrondrongo niwa'õ Jehowa ! No oe'ila, no doemadao ba dadaomania Je-

howa, ba no lafatambai ia banoea
20 zoroego sato. *(Mat. 18, 10).* Ba imane
Jehowa: Ha niha zi mõi mamowõhõ
Ahabi, ena'õ mõi ia manoewõ, ba
ena'õ ba Ramoti andrõ, ba danõ
Gileadi, mate ia? Ba oi fabõ'õ ni-
21 wa'õra. Ba so zamõsa, mbechoe,
i'ondrasi Jehowa, ba imane: Ja'o
zi mõi mamowõhõ ja'ia. Ba imane
chõnia Jehowa: Ha õbe'e famo-
22 wõhõ? Ba imane: Mõido bechoe
sofaja ba mbewe zama'ele'õ andrõ
chõnia fefoe. Ba imane Jehowa:
Ja'ia da'õ, õfaloea dania wamowõ-
hõ andrõ; ae'e, ba laoe da'õ! *(Job.*
23 *12, 16. Tes. II. 2, 11).* Ba hiza, ba
no ibe'e ba mbewe zama'ele'õ andrõ
chõoe fefoe mbechoe wamakiko
24 Jehowa. Ba maoso Zedekia andrõ,
ono Gena'ana, itema ifalisi mbawa
Micha, ba imane: Ba hadia lala
wa'aheta Geheha Jehowa chõgoe,
25 ba wehedegoe chõoe? Ba imane
Micha: Hiza, õ'ila dania, na loeo
õtõrõi mbate'e jomo, ba wamini'õ
26 ja'oegõ! Ba imane razo Ndraono
Gizeraëli: Mihalõ Micha, ba mi'ohe
mangawoeli ia chõ Gamoni, koe-
mandroe ba mbanoea ba chõ Joasi
27 ono razo. Ba mimane: Da'õ niwa'õ
razo: Mikoeroe da'e, ba ha ma'ifoe
mibe'e gõ ba ha ma'ifoe nidanõ,
irege mangawoelido lõ hadia ia
28 chõgoe. Ba imane Micha: Na ma-
ngawoeli ndra'oegõ lõ hadia ia
chõoe, ba tenga li Jehowa nifa'e-
magoe! Ba imane na: Mifondro-
ndrongo, ja'ami niha sato fefoe!
29 III. **B**a lasawa Ramoti ba danõ
Gileadi razo Ndraono Gizeraëli ba
30 Jozafati, razo mado Joeda. Ba imane
razo Ndraono Gizeraëli chõ Joza-
fati: Da'oe'onoecha noecha niha
bo'õ ba wanoewõ andrõ, ba ja'oegõ,
ba bõi boelõ'õ noechamõ. Ba ifo-
hani ia razo Ndraono Gizeraëli, ba
31 isawa zi fasõndra ira. Ba no ibe'e
li ba goemandra andrõ chõnia, si
32, razo Ndrawa Garamo, ba goema-
ndra goereta zanoewõ andrõ chõnia,
no imane: Bõi milaoe ba niha bõ'õ,
he ono mbanoea, ba he salawa, ha
sambalõ chõ razo Ndraono Gizeraëli
andrõ milaoe! Ba me la'ila Joza- 32
fati koemandra goereta andrõ, ba
labali razo Ndraono Gizeraëli ia, ba
lasawa ia, ba wolaoe chõnia. Ba
moe'ira'ira Jozafati. Ba me la'ila 33
koemandra goereta andrõ, tenga razo
Ndraono Gizeraëli ia, ba labõhõli, la-
foeli ira foeri. Ba so zogai fanania, 34
si lõ moedõnadõna, ba i'efasi, ba gõ-
na chõ razo Ndraono Gizeraëli, ba
gotaloeara mbõbõ taloe gõrõba. Ba
imane chõ zolohe koeretania: Ba-
li'õ, ohe misa ndra'o, hetado ba
wasõndrata; noa sa mesocho ndra'-
odo! Ba itoegoe abõlõbõlõ wasõ- 35
ndrata, me loeo da'õ; ba razo, ba
no sizizio ba goereta, fetahõ Ndra-
wa Garamo, iroegi tánõ owi, ba do
zocho andrõ, ba ahele ba goereta
jawa; ba me bongibongi, ba mate
razo. Ba me aechoe loeo, ba moe'ao 36
niha, lafa'ema'ema ba zato, lama-
ne: Jamoefoeli ia ba mbanoeara
ba ba danõra zamõsana — noa sa
mate razo! Ba laroegi Zamaria, 37
ba ba da'õ lako'o razo. Ba me 38
lasasai goereta, ba mbawa ba Za-
maria, ba lafelai asoe ndro Gahabi,
ba faroeka ba gamondria zohorõ,
itõrõ niwa'õ Jehowa. *(F. 21, 19).*
Ba hadia na nidoenõdoenõ ena'õ ba 39
chõ Gahabi andrõ ba hadia ia fefoe
nilaoenia, ba omo ifõ goeaza andrõ,
nila'oenia ba banoea andrõ fefoe,
ni'aro'õnia, ba noa sa moetanõ ba
zoera hikaja razo Ndraono Gize-
raëli. *(Amos. 3, 15).* Ba mate Gaha- 40
bi, itõrõ lala ndra amania, ba
fangalinia razo, ba ononia Ahaseja.
IV. **B**a Jozafati andrõ, ono Asa, 41
ba me no aloea medõloe fache razo
Ndraono Gizeraëli Gahabi andrõ
tobali razo mado Joeda ia. Tõloe 42
ngafoeloe a lima fache Jozafati, me
tobali razo ia, ba 25 fache razo ia
ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba
Asoebi, ono Zilehi. Ba itõrõ sibai 43

lala namania Asa, lõ irõi, wolaoe
44 somasi Jehowa. Ha fa lõ moeboelõ'õ hilihili andrõ ; lõ labato sato wame'e soemange ba fanoenoe koemõjõ ba hilihili andrõ. *(Nga'õt. II.*
45 *15, 17).* Ba Jozafati andrõ, ba lõ fa'oedoe chõ razo Ndraono Gizeraëli.
46 Ba hadia na nidoenõdoenõ ena'õ ba chõ Jozafati andrõ, ba fa'abõlõnia, nifa'ele'õnia, ba fanoewõnoewõnia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja
47 razo mado Joeda. Noa gõi ihori ba danõ zi tosai sohorõ andrõ, si tosai
48 na ba gõtõ namania Asa. Ba lõ razo ba Ndraono Gedomo; si no
49 amaedola razo, ba koemandroe. Ba Jozafati, ba no ifalaoe'õ nowo Darisi, solojo ba Gofiri ena'õ, ba wangai ana'a ; ba lõ aloea wolojo, aboto nowo andrõ ba Geseono Geberi.
50 *(F. 9, 26. Nga'õt. II. 20, 36).* Ba imane Ahaseja, ono Gahabi chõ Jozafati, me loeo da'õ : Acha mõi awõ mbanoeaoe mbanoeagoe, ba wolojo andrõ ! Ba lõ itehe Jozafati.
Ba mate Jozafati, itõrõ lala ndra 51
amania ; ba ba ngai ndra amania lako'o ia ba mbanoea doeania Dawido. Ba fangalinia razo, ba ononia Joramo.

V. Ba Ahaseja andrõ, ono Ga- 52
habi, ba me no aloea meweleõnõ fache razo mado Joeda Jozafati tobali razo Ndraono Gizeraëli ia, ba Zamaria, ba mendroea fache razo ia ba Ndraono Gizeraëli. Ba si fa- 53
toewoe chõ Jehowa wolaoenia, itõrõ lala namania, ba he lala ninania andrõ, lala Jerobeamo, ono Nebati, si no mamowõhõ Iraono Gizeraëli ba horõ. Ifosoemange Mba'ali a- 54
ndrõ, mangaloeloe ia chõnia; i'andrõ wõnoe Lowalangi Ndraono Gizeraëli Jehowa, nifolaoe namania mege, lõ faehoe.

Soera

RAZO

SI SAMBOEA.

FAZA 1.

I. Fõchõ Gahaseja. Me ifasofoe'õ ba nadoe ba Nekerona, ba i'ombacha'õ chõnia wa'amatenia dania Elija. II. I'echoegõ galitõ moroi jawa ba zinenge Gahaseja Elija. III. Fa'amate Gahaseja.

1 I. Ba me no mate Gahabi, ba lafabali ira ba Ndraono Gizeraëli
2 Iraono Moabi. Ba no aechoe ba darali ba mbate'enia ba zi sagõtõ ba Zamaria Gahaseja ba i'ofõchõi ; ba ifatenge zinenge, imane chõra : Mi'ae misofoe chõ Mba'ali-Zeboebi andrõ, Lowalangi ba Nekerona, na dõhõ dania wõchõgoe andre. Ba no 3
moehede mala'ika Jehowa chõ Gelija, banoea Disebe, no imane : Faoso, ae misi jawa, faondragõ zinenge razo Zamaria andrõ, ba õmane chõra : Te lõ Lowalangi ba Ndraono Gizeraëli, wa mõi ami manofoe chõ Mba'ali-Zeboebi andrõ, Lowalangi ba Nekerona! Andrõ imane sa'ae 4
Jehowa : Lõ dania aheta'õ ba gaso andrõ, ba zi no õleagõ ndra'oegõ, si mate sa'ae ndra'oegõ. Ba mofanõ Gelija. Ba lafoeli ira chõ Gahabi 5

sinenge andrõ. Ba imane chõra:
6 Hana wa mifoeli ami? Ba lamane chõnia: So moroi si tooe niha, no faondraga, ba imane chõma: Mifoeli ami chõ razo samatenge ja'ami, ba mimane chõnia: Da'õ niwa'õ Jehowa: Te lõ Lowalangi ba Ndraono Gizeraëli, wa õfatenge ba wanofoe chõ Mba'ali-Zeboebi andrõ, Lowalangi ba Nekerona? Andrõ lõ aheta'õ ba gaso andrõ, ba zi no õleagõ ndra'oegõ, si mate sa'ae
7 ndra'oegõ! Ba imane chõra: He wisa chalachala niha andrõ, si faondra chõmi mijawa, sangoema'õ
8 chõmi da'õ? Ba lamane: Baroe boe mbaroenia ba oeli zawi mbõbõ lõwilõwi. Ba imane: Elija, banoea Disebe. *(Sach. 13, 4. Mat. 3, 4. Heb. 11, 37).*
9 II. **Ba** ifatenge chõnia goemandra zi lima woeloe, awõ zi lima woeloe andrõ chõnia. Ba me iroegi si jawa Gelija koemandra andrõ, ba hiza, no doemadao Gelija ba zoezoe hili; ba imane chõnia koemandra andrõ: He enoni Lowalangi, no iwa'õ
10 razo: Ae mitooe! Ba itema li Elija, imane chõ goemandra zi lima woeloe andrõ: Na enoni Lowalangi ndra'o, ba ja aechoe galitõ moroi jawa ba mbanoea ba jamoe'a'õ, awõ zi lima woeloe andrõ chõoe! Ba aechoe galitõ moroi jawa ba mbanoea, ba i'ã ia, fabaja si lima woeloe andrõ chõnia. *(Loek. 9, 54.)*
11 Ba ifoeli ifatenge goemandra bõ'õ Ahaseja, koemandra zi lima woeloe, awõ zi lima woeloe andrõ chõnia. Ba iroegi si jawa Elija, ba imane chõnia: He enoni Lowalangi, imane razo:
12 Ta'ita'i, ae mitooe! Ba itema li Elija, imane chõnia: Na enoni Lowalangi ndra'odo, ba ja aechoe galitõ moroi jawa ba mbanoea ba jamoe'a'õ, awõ zi lima woeloe andrõ chõoe! Ba aechoe galitõ Lowalangi, moroi jawa ba mbanoea ba i'ã ia, fabaja si
13 lima woeloe andrõ chõnia. Ba ifoeli ifatenge Ahaseja goemandra zi lima woeloe, datõloe ae, awõ zi lima woeloe andrõ chõnia. Ba mõi mijawa da'õ — koemandra zi lima woelo andrõ, fanete zi daroea no mege — ba me iroegi, ba ibalõdoehini danõ fõna Gelija, mangaloeloe ia, imane: He enoni Lowalangi! ena'õ na ahachõ ma'ifoe dõdõoe nosogoe, awõ noso zawoejoemõ andre, si lima woeloe! Hiza, no 14
aechoe galitõ moroi jawa ba mbanoea ba no i'ã fõnagoe koemandra zi lima woeloe andrõ, si daroea, awõ zi limalima woeloe andrõ chõra; ba ija'e, ba ena'õ na ahachõ ma'ifoe dõdõoe nosogoe andre!

III. **Ba** imane mala'ika Jehowa chõ 15
Gelija: Ae awõnia mitooe, bõi ata'oefi ia! Ba maoso ia, mõi ia, mõi ia awõnia mitooe chõ razo. Ba imane ba da'õ: 16
Da'õ niwa'õ Jehowa: Me no õfatenge zinenge, ba wanofoe chõ Mba'ali-Zeboebi andrõ, Lowalangi ba Nekerona — te sa lõ Lowalangi ba Ndraono Gizeraëli, nisofoe li ena'õ? — ba lõ aheta'õ ba gaso andrõ, ba zi no õleagõ tooe ndra'oegõ, si mate sa'ae ndra'oegõ! Ba mate ia, itõrõ 17
niwa'õ Jehowa, nifa'ema Gelija; ba fangalinia razo, ba achinia Joramo, me no aracha mendroea fache razo mado Joeda Joramo, ono Jozafati; me no si lõ ono matoea Gahaseja andrõ. Ba hadia na ena'õ nidoenõ- 18
doenõ ba chõ Gahaseja andrõ, hadia nilaoenia, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli.

FAZA 2.

I. Fao na ira Gelija Gelisa ba tehalõ mijawa ba zoroego Gelija. II. La'aloei ia ono zekola zama'ele'õ. III. Tandra, nifazõchi Gelisa ba Jericho ba ba Mbetiëli.

I. **Ba** me edõna i'ohe ba zoroego 1
Gelija Jehowa, si fao fe'oegoe'oegoe mbanoea, ba iheta ia ba Giligala Elija, awõ Gelisa. *(Moz. 1. 5, 24).*
Ba imane Elija, awõ Gelisa: I'agõ 2
da'e, noa sa iwa'õ chõgoe Jehowa

we'amõi ba Mbetiëli. Ba imane chõnia Elisa: Faja wa no saoeri Jehowa ba faja, wa no saoeri ndra'oegõ, na fabalido chõoe: Ba lasa-
3 wa mitooe Mbetiëli. Ba mõi baero chõ Gelisa nono zekola zama'ele'õ andrõ, si so ba Mbetiëli, ba lamane chõnia: Hadia no aboto ba dõdõoe, wa edõna Jehowa i'ohe jawa zochõ ja'oegõ, iheta chõoe ma'õchõ! Ba imane: Oe'ila gõi, bõi manõ mihe-
4 dehede! Ba imane chõnia Elija: He Elisa, iagõ da'e, noa sa iwa'õ chõgoe we'amõi ba Jericho Jehowa! Ba imane chõnia: Faja wa no saoeri Jehowa ba faja wa no saoeri ndra'oegõ, na fabalido chõoe! Ba
5 laroegi Jericho. Ba la'ondrasi Gelisa ono zekola zama'ele'õ ba Jericho, ba lamane chõnia: Hadia, no aboto ba dõdõoe, wa edõna Jehowa i'ohe jawa zochõ ja'oegõ, iheta chõoe, ma'õchõ? Ba imane: Oe'ila gõi, bõi
6 manõ mihedehede! Ba imane chõnia Elija: Iagõ da'e, noa sa iwa'õ chõgoe we'amõi ba Joridano Jehowa. Ba imane: Faja wa no saoeri Jehowa ba faja wa no saoeri ndra'oegõ, na fabalido chõoe! Ba fao
7 ira. Ba lima woeloe ono zekola zama'ele'õ zi mõi, la'agõ ngai lala, arõoe ma'ifoe; ba mõi ba mbewe
8 Joridano zi daroea. Ba ihalõ mbaroenia seboea Elija, igõloegõ ba i'amõzi'õ idanõ. Ba fabali nidanõ ba latõrõ si daroea, no sabe'e tanõ.
9 Ba me no laroegi si jefo, ba imane Elija chõ Gelisa: Andrõ hadia nilaoegoe chõoe, gasagasa wangeheta ja'o chõoe. Ba imane Elisa: Jatefodoea winaeta chõgoe Gehehamõ!
10 Ba imane Elija: Safõchõ ni'andrõoe! Na õ'ila ndra'odo, na teheta ndra'o chõoe, ba tebe'e chõoe da'õ; ba na
11 lõ õ'ila ndra'odo, ba lõ itõrõ. Ba me la'owaõwaõ'õ wamatoenõ da'õ, ba hiza goereta alitõ ba koedo alitõ, ba fabali zi daroea ibe'e, ba noemalõ mijawa ba zoroego Gelija
12 ba fao we'oegoe'oegoe mbanoea. Ba i'ila Elisa, ba moe'ao ia, imane: He amagoe! he amagoe! koereta ba si fakoedo [ndra'oegõ], ba Ndraono Gizeraëli! Ba lõ'õ sa'ae oroma ia chõnia. Ba itoejoe noechania, isika, ifabali. *(F. 13, 14).* Ba ihalõ 13
mbaroe Gelija, baroe seboea, si no aechoe tooe chõnia, ba mangawoeli ia, mõi ia ba mbewe Joridano. Ba 14
itoejoe mbaroe Gelija andrõ, si no aechoe tooe chõnia, ba i'amõzi'õ idanõ, imane: Ba heza so Jehowa, Lowalangi Gelija andrõ? Ba me ibõzi nidanõ, ba fabali, ba itõrõ Elisa.

II. **Ba** me larongo da'õ ono ze- 15
kola zama'ele'õ, si jefo ba Jericho, ba lamane; No ahono chõ Gelisa geheha Gelija! Ba lafaondragõ ia, lafaõndrõ ira fõnania, iroegi tooe danõ. Ba lamane chõnia: Hiza, so 16
ba da'e zabõlõ, lima woeloe, enonioe; hana na mõi da'õ, ba wangaloei sochõ ja'oegõ; ma dania no i'oloi'õ ia Eheha Jehowa, ma no ifazaoemba ba hili, heza, ba ma ba ndraso, heza ia. Ba imane: Bõi mifatenge! Ba me laforege sibai chõnia, ba 17
imane: Ba mifatenge! Ba lima woeloe lafatenge niha, sangaloei ja'ia, tõloe ngaloeo, ba lõ lasõndra. Ba lafoeli ira chõnia — ba Jeri- 18
cho na sa so ia — ba imane chõra: Tenga no oewa'õ chõmi: Bõi mi'ae'e?

III. **Ba** lamane banoea Jericho 19
chõ Gelisa: Si sõchi sa naha mbanoea, õ'ila, ja'oegõ Toea, ba idanõ, ba lõ sõchi; sosó wa'adoedoe daloe ba danõ andre. Ba imane: Mihalõ 20
chõgoe wiga si bohooe ba milaoe jawa nasio. Ba lahalõ chõnia. Ba 21
mõi ia mitooe ba goemboe nidanõ, ilaoe bacha nasio andrõ, ba imane: Da'õ niwa'õ Jehowa: No oeheta wõchõ ba nidanõ andrõ, lõ'õ sa'ae mõi famoenoe, ba lõ'õ sa'ae ibe'e adoedoe daloe. Ba tobali sõchi ni- 22
danõ andrõ, iroegi ma'õchõ andre, itõrõ niwa'õ Jehowa, nifa'ema Gelisa.

23 Ba mofanõ ia, isawa misi jawa Mbetiëli. Ba me ba lala mijawa, ba mbanoea so ia, ba so moroi jomo ndraono, la'o'aja ia, lamane: Ae mijawa, si mate batoele! Ae mijawa, si mate batoele! *(Nga'ōt. I.* 24 *16, 22)*. Ba ibali'õ ia foeri; ba me i'ila ira, ba i'elifi ira ba dõi Jehowa. Ba so moroi ba gatoea mberoea si alawe, doea geoe, ba 42 lasasawi 25 iraono andrõ. Ba i'otarai da'õ, ba isawa hili Garemeli, ba moroi ba da'õ ifoeli ia ba Zamaria.

FAZA 3.

I. Mamagõlõ ira Joramo, razo Ndraono Gizeraëli, Jozafati, ba wanoewõ Iraono Moabi. II. I'ombacha'õ Elisa, wa ja'ira zi mõna. III. Te'ala Ndraono Moabi labe'e razo andrõ, si daroea.

1 I. **Ba** Joramo andrõ, ono Gahabi, ba me no aloea mewelewitoe fache razo mado Joeda Jozafati, tobali razo Ndraono Gizeraëli ia ba Zamaria, ba mewelendroea fache 2 razo ia. *(F. 1, 17)*. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe, ba tenga sa atõ si mane ira amania inania; iheta sa harefa andrõ chõ Mba'ali nitaroe'õ namania mege. *(Raz. I. 12, 30)*. 3 Ba lõ'õ sa ibõhõli horõ Jerobeamo, ono Nebati, famowõhõnia Iraono 4 Gizeraëli; lõ iboelõ'õ. Ba chõ Mesa andrõ, razo Ndraono Moabi, ba no fahõna goerifõ ba no ifo'õmõ ia beo razo Ndraono Gizeraëli 100,000 ono mbiribiri ba boe mbiribiri si 5 matoea, boe zi 100,000 nga'eoe. Ba me no mate Gahabi, ba ifabali ia chõ razo Ndraono Gizeraëli razo 6 Ndraono Moabi andrõ, molawa. Ba mõi ba danõ razo Joramo, me loeo da'õ, irõi Zamaria, ba i'ofaja Ndrao- 7 no Gizeraëli fefoe. Ba ifatenge zinenge chõ Jozafati, razo mado Joeda, imane chõnia: No fabali chõgoe razo Ndraono Moabi; hadia moi'õ awõgoe, ba wanoewõ Iraono Moabi? Ba imane: Mõido! Si mane ja'oegõ ndra'odo, ba banoeagoe, ba si mane banoeaoe, ba koedogoe, ba si mane koedomõ. *(Raz. I. 22, 4)*. Ba imane 8 [Jozafati]: Heza tatõrõ? Ba imane: Lala ba danõ si mate ba Ndraono Gedomo tatõrõ. Ba mõi ira, datõloe 9 ira, razo Ndraono Gizeraëli ba razo mado Joeda ba razo Ndraono Gedomo. Ba me no latõrõi danõ, fitoe ngaloeo fofanõ, ba lõ õ zato idanõ ba he õ goerifõ andrõ chõra. Ba imane 10 razo Ndraono Gizeraëli: Alai ita! Ba wame'e ba danga Ndraono Moabi ja'ira i'ohe ba da'e razo andre, si datõloe, Jehowa. Ba imane Jo- 11 zafati: Hadia, ba lõ ba da'e sama'ele'õ chõ Jehowa, ena'õ tabe'e sanofoe chõ Jehowa? Ba itema li razo Ndraono Gizeraëli enoni samõsa, imane: So ba da'e Gelisa andrõ, ono Zafati, solaoe idanõ wombanõ chõ Gelija mege: *(Raz. I. 22, 5. 7; 19, 19. 21)*. Ba imane Jozafati: 12 Chõnia so daroma li Jehowa! Ba mõi ira mitooe chõnia, datõloe ira, razo Ndraono Gizeraëli ba Jozafati ba razo Ndraono Gedomo.

II. **Ba** imane Elisa chõ razo 13 Ndraono Gizeraëli: Hadia niwa'õoe chõgoe? Ae ba zama'ele'õ andrõ chõ namaoe mege ba ba zama'ele'õ chõ ninaoe! Ba imane chõnia razo Ndraono Gizeraëli: Bõi, me no ba wame'e ba danga Ndraono Moabi ja'ira i'ohe ba da'e razo andre, si datõloe, Jehowa. Ba imane Elisa: 14 Ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa, si no mõido enoni: na lõ oefaigi ena'õ Jozofati andrõ, razo mado Joeda, ba lõ oenehegõ ndra'oegõ, lõ ba dõdõgoe ja'oegõ! *(Raz. I. 18, 15. Sin. 15, 4)*. Ba ija'e, ba mikaoni 15 chõgoe zolaoe biola! Ero na so zolaoe biola, ba tohare chõ Gelisa danga Jehowa. Ba imane: Da'õ 16 niwa'õ Jehowa: Mifa'oli gohokoho ba ndraso andre. Da'õ sa niwa'õ 17 Jehowa: Lõ'õ sa oroma chõmi nangi ba he teoe, ba anõnõ zoei idanõ ndraso andre dania, õmi ba õ zato

18 chõmi ba õ goerifõmi. Ba side'idenia na da'õ, iŵa'õ Jehowa ; ibe'e na gõi ba dangami Ndraono Moabi,
19 ena'õ tobali milaŵa mbanoea saro andrõ chõra, fefoe, ba banoea nitoetoejoe ; ba ena'õ mi'obõ fefoe geoe sowoea, ba mihawoei goemboe nidanõ fefoe ba mifoefoe zi sõchi
20 nowi fefoe, milaoe gara. Ba mahemoloe õ, ba zangoehoelõ wongi, me inõtõ wame'e soemange ni'ã andrõ, ba hiza mbalõ molõ, si otarai danõ Ndraono Gedomo, ba anõnõ danõ ibe'e.
21 III. Ba me larongo Iraono Moabi fefoe, so moroi sa razo andrõ, ba wolaoe chõra, ba la'owoeloi fefoe, irege zi lõ locha lõ molohe baloese,
22 ba la'iagõ nola danõra. Ba ba zangoehoelõ wongi, me takile nidanõ ba zino, ba no ojo'ojo nidanõ tánõ si jefo, wamaigi Ndraono Moabi,
23 hoelõ ndro. Ba lamane : Do ! Tabe'e no fa'oedoe razo andrõ, ba no fasõndra ira. Ba milaboe, ba wangai sahoeloe ami dania, ja'ami
24 Iraono Moabi ! Ba me laroegi golombasewa Ndraono Gizeraëli, ba maoso Ndraono Gizeraëli ba lalaoe ba Ndraono Moabi, tobali moloi ira labe'e. Ba ladooe'õ ira fõna na Iraono Gizeraëli, ba latohoegõ na
25 wangalani Iraono Moabi. Ba banoea, ba ladoedoegõ, ba lahawoei zi sõchi nowi fefoe, samboesamboea zamõsa lalaoe kara, ba oemboe nidanõ fefoe, ba lahawoei, ba eoe sowoea fefoe, ba la'obõ, irege hatõ õli kara ba Giri Hareseti zi tosai. Ba lafasoei si faribo, ba laribo. *(A.*
26 *19).* Ba i'ila razo Ndraono Moabi isaŵa wa'ate'ala ba zi manõ, ba 700 i'ohe awõnia, si so si'õli, ba wangaloei lalania chõ razo Ndraono
27 Gedomo, ba tebai. Ba itoejoe nononia si a'a, fangalinia razo ena'õ, dania, ba ibe'e soemange nitoenoe, ba dete gõli kara. Ba mofõnoe sibai Ndraono Gizeraëli, ba tobali labõhõli ja, lafoeli ira ba chõra.

FAZA 4.

I. I'orifi lacha mbanoea Elisa, wangoja'õ fanicha chõnia. II. Ifaboe'oe nono matoea ba ndra alawe, banoea Zoenema. III. I'orifi nono da'õ, me no mate. IV. Fangeheta langoe bagõ. V. Ha ma'ifoe gõ, ba ato i'aboesoi'õ niha Elisa.

I. Ba so ndra alawe, fo'omo no- 1
no zekola zama'ele'õ, mangarõngarõ chõ Gelisa, imane: No mate wo'omogoe, enonioe andrõ, ba no õ'ila, wa no sangata'oefi Jehowa ia, si lõ mamalõmalõ ; ba ija'e, ba so zosoegilõ, ba wangai sawoejoenia onogoe matoea, si domboea. Ba imane 2
chõnia Elisa : He oewisa wanolo ja'oegõ ? Ombacha'õ chõgoe, hadia zi so chõoe, jomo. Ba imane : Lõ hadia ia chõ zawoejoemõ jomo, ha sara tawoe wanicha. *(Raz. I. 17, 12).* Ba mane chõnia : Ae wawalõ 3
nahia si lõ õsi, ba mbanoeami, ba bõi sambõ fa'oja ; ba ae si bacha, 4
ba koesi mbawandroehõ foerimi onooe andrõ, ba fo'õsi nahia andrõ fefoe, ba safõnoe, ba fa'ese misa oea. Ba mõi ia, i'o'õ niŵa'õ Gelisa. 5
Ikoesi mbawandroehõ foerira iraononia ; ba la'oro'õ chõnia nahia ba ifadoro manõ wamohani. Ba me no 6
ahori mo'õsi nahia andrõ, ba imane chõ nononia : Oro'õ na ! Ba imane : Awai nahia. Ba awena tebato wanicha. Ba mõi ia mangombacha chõ 7
genoni Lowalangi andrõ. Ba imane chõnia da'õ : Ae amawa wanicha andrõ ba boe'a gõmõoe. Ba si tosai, ba balazomi iraonooe.

II. Ba samoeza ma'õchõ, ba mõi 8
mijefo ba Zoenema Gelisa. Ba so ba da'õ ndra alawe seboea ana'a, sogaoni manga ja'ia. Baero na itõrõ, ba mõi ia jomo ba da'õ, manga. *(Jos. 19, 18).* Ba imane ira alawe 9
andrõ chõ wo'omonia : Hiza, aboto sa'ae ba dõdõgoe, wa no enoni Lowalangi, niha ni'amoni'õ, niha andrõ, sanõrõnõrõ ja'ita. He wisa na talaoe 10
mbate'e side'ide, nibagolõi, jaŵa ba

zi sagõtõ, ba na tabe'e bacha chõnia warate, awõ meza, awõ goeroesi, awõ naha wandroe, ena'õ na ba
11 da'õ idõlõ ia, na mõi ia chõda. Ba samoeza ma'ŏchõ, ba ifoeli so ia, ba mõi ia ba mbate'e andrõ, ba zi
12 sagõtõ, ba mõrõ ia. Ba aefa da'õ, ba imane chõ ngoningoninia Gehasi: Hede ba ndra alawe andrõ! Ba hoemede ia chõnia, ba i'ondrasi
13 Gelisa. Ba imane Elisa chõ Gehasi: Õmane chõnia: Hiza, no õ'aboesi tõdõ ndra'aga, no õforege, ba heza matolo gõi ndra'oegõ? Ma so chõoe hadia ia nitoloma ja'oegõ, wangoema'õ chõ razo, ba ma chõ goemandra? Ba imane: Ba ba niwama
14 sodo [lõ hadia ia]. Ba imane Elisa: Ba heza tatolo ia ena'õ? Ba imane Gehasi: Da'õ i! lõ chõnia ono matoea, ba no niha satoea wo'omo-
15 nia! Ba imane Elisa: Hede chõnia! Ba hoemede ia chõnia, ba iagõ
16 mbawandroehõ. Ba imane Elisa: Ba ndrõfia, mané foeri, ba õhagi nono matoea! Ba imane: Bõi Toea, enoni Lowalangi ndra'oegõ, bõi õ'aja zawoejoemõ! *(Moz. I.*
17 *18, 10. 14)*. Ba manabina ndra alawe andrõ, ba mo'ono ia, me no aloea ndrõfi, me itoeo woenia, itõrõ nifaboe'oe Gelisa.
18 III. **B**a me no eboeaboea nono andrõ, ba samoeza ma'ŏchõ, ba mõi ia awõ namania mamaigi sa-
19 masi. Ba mangarõngarõ ia chõ namania, imane: Afõchõ sibai hõgõgoe! afõchõ sibai hõgõgoe! Ba imane amania chõ genoni: Loe'i
20 ia mijomo chõ ninania! Ba iloe'i, i'ohe mijomo chõ ninania. Ba ihagi
21 inania, irege laloeo, ba mate ia. Ba i'ohe jawa, ibe'e ba gaso genoni Lowalangi andrõ, ba ikoesi mbawa-
22 ndroehõ foerinia ba mofanõ. Ba hoemede ia chõ wo'omonia, imane: Ŵa'õ chõgoe galide chõ genoni, mõido chõ genoni Lowalangi andrõ ba oegõsŏ wanga-
23 woeli! Ba imane: Hadia, wa mõi'õ chõnia? Ba tenga fasoelõna ma'õchŏ ba tenga loeo sabato. Ba imane: Lõ salania. Ba ifosela galide 24
si alawe andrõ ba imane chõ zangai halõŵõ andrõ: Fangaõsõngaõsõ manõ ia, bõi be'e tetabi ndra'o, ba wakoedosa andre, irege oewa'õ chõoe! Ba mofanõ ia, ba iroegi geno- 25
ni Lowalangi andrõ, ba hili Garemeli. Ba me i'ila ia moroi sa enoni Lowalangi andrõ, ba imane chõ genoninia Gehasi: Hiza ndra alawe andrõ, banoea Zoenema! *(F. 2, 25)*. Ta'ita'i faondragõ ia, ba õmane 26
chõnia: He wisa, lõ hadia ia chõoe? ba lõ hadia ia chõ wo'omooe, ba lõ hadia ia chõ nono? Ba imane ira alawe andrõ: Lõ'õ. Ba me iroegi 27
genoni Lowalangi andrõ, ba hili, ba ira'oe gahenia. Ba so Gehasi ba wanimba ja'ia. Ba imane enoni Lowalangi andrõ: Bõi! noa sa saboe sibai tõdõ ia, ba no ibini'õ chõgoe Jehowa, lõ nibokainia chõgoe. Ba imane ira alawe andrõ: 28
Hadia, no ja'odo zangandrõ ono matoea chõ zochõ ja'o? Tenga no oewa'õ chõoe: Bõi o'aja ndra'o? *(A. 16)*. Ba imane Elisa chõ Ge- 29
hasi: Amõbõ taloe ba ani'o ziogoe ba ae'e —na so zi faloecha'õ, ba bõi owai ia, ba na so zangowai ja'oegõ, ba bõi tema linia — ba fadõlõ ba mbawa nono matoea andrõ zi'ogoe. *(Loek. 10, 4)*. Ba imane ina nono 30
andrõ: Faja wa no saoeri Jehowa ba faja wa no saoeri ndra'oegõ, na oerõi'õ! Ba maoso Gelisa, i'o'õ. Ba 31
no itaritari Gehasi, no ifadõlõ ba mbawa nono andrõ zi'o no mege; ba lõ lilī, lõ irongo. Ba ifoeli ia Gehasi, ifaondragõ Gelisa ba imane chõnia: Lõ si tokea nono andrõ. Ba me iroegi jomo Elisa, ba hiza 32
ba gasonia nono andrõ, no mate. Ba mõi ia si bacha, ikoesi mbawa- 33
ndroehõ foerira, daroea ira, ba mangandrõ ia chõ Jehowa. *(Hal. zin. 9, 40)*. Awena mõi ia jawa [ba wa- 34
rate], ifalõgoe ia ba doto nono andrõ,

ba ifaoedoegõ mbawania ba mbawa nono ba hõrõ ba hõrõ ba tanga ba danga, ifaõndrõ ia jaŵa nono ; ba ifoeli aoechoe'aoechoe nõsi nono.
35 *(Raz. I. 17, 21).* Ba mõi baoeloe Gelisa, mowaõwaõ ia ba daloe zalo ba ifoeli ia mamaõndrõ ja'ia jaŵa nono. Awena bahõ nono, mewitoe,
36 ba aefa da'õ, ba ifehaga ia. Ba hoemede Gelisa chõ Gehasi, imane chõnia : Hede ba ndra alawe andrõ! Ba moehede ia chõnia, ba so ia moroi tooe, ba imane Elisa : Jã'e nonooe, halõ ia ! *(Loek. 7, 15. Heb.*
37 *11, 35).* Ba i'ondrasi Gelisa, mangaloeloe ia chõnia, ifaõndrõ ia, iroegi tooe zalo ; awena ihalõ nononia ba mõi baoeloe.
38 IV. **B**a iroegi zoei Giligala Elisa. Ba no lofo ba danõ. Ba me no doemadao fõnania nono zekola zama'ele'õ, ba imane chõ genoninia andrõ : Be'e bawoe mbowoa seboea ba rino gõ nono zekola zama'ele'õ!
39 Ba so zi mõi ba mbenoea, ba wangaloei boeloe ndroe'oe ; ba isõndra zoeri de'oe, ba iteoe mboea, mato samba bola. Ba ifoeli ia, ichõchõ ba ibe'e bawoe ; lõ'õ sa la'ila hadia.
40 Ba ifa'oli chõra, ena'õ la'ā. Ba ha si'aikõ latandra, ba moe'ira'ira, lamane : Famoenoe ba mbowoa, ja'oegõ enoni Lowalangi ! ba tebai la'ā.
41 Ba imane : Da chõgoe hamo ! Ba me no ilaoe ba mbowoa, ba imane : Mifa'oli chõra, ena'õ la'ā ! Ba lõ'õ sa'ae famoenoe ba mbowoa.
42 V. **B**a so mbanoea Mba'ali Zalisa samõsa, solohe chõ genoni Lowalangi andrõ si a'a roti, 20 ngawoea roti gandroe, awõ mbõra nihama, ba mbolania. Ba imane Elisa : Be'e
43 ba zato, ndramoe'ā ! Ba imane enoninia : He oewisa, me no mato otoe ira? Ba imane : Be'e chõra, ena'õ la'ā ! Imane sa Jehowa : Manga ira, ba lõ ahori. *(Joh. 6, 9. Mat. 15, 33).*
44 Ba ibe'e chõra ba manga ira, ba lõ ahori, itõrõ nifaboe'oe Jehowa. *(Mat. 16, 9. 10).*

FAZA 5.

I. Mõi ba Zamaria Na'ema andrõ, ba wamadõhõ booe aoerinia. II. Ifadõhõ Elisa. III. Lõ ihalõ mboeala Elisa, ba itehe ni'andrõ Na'ema. IV. Fa'atebacha Gehasi andrõ ba falimosania, ni'otoe'õ booe aoeri.

I. **B**a Na'ema andrõ, koemandra 1
seboea chõ razo Ndrawa Garamo, ba no seboea tõi chõ zochõ ja'ia, no si tetoeria, no chõnia mbõrõ wa'abõlõ Ndrawa Garamo, ibe'e Jehowa ; ba no mobooe aoeri ia. Ba 2
no laraboe nono alawe Dawa Garamo, me mõi manoewõ, ba danõ Ndraono Gizeraëli, no la'oloi'õ, ba no tobali sawoejoe wo'omo Na'ema nono alawe andrõ. Ba imane chõ 3
zochõ ja'ia ira alawe · Ena'õ na mõi chõ zama'ele'õ ba Zamaria zochõ ja'o, ba ifodõhõ ena'õ mbooe aoerinia ! Ba mõi chõ razo Na'ema, i'- 4
ombacha'õ chõnia, imane : Da'õ niwa'õ nono alawe andrõ, Iraono Gizeraëli. Ba imane razo Ndrawa Ga- 5
ramo : Ba ae'e, da'oefa'ohe'õ zoera chõ razo Ndraono Gizeraëli. Ba mõi ia, 46,200 roefia fanimba i'ohe firõ ba 4620 balaki ana'a, ba foeloe
nga'õrõ baroe loeo, ba ibe'e ba 6
danga razo Ndraono Gizeraëli zoera no mege. Ba no imane ba zoera andrõ razo : Na mõi ba dangaoe zoera andre, ba ena'õ õ'ila : oefatenge chõoc genonigoe Na'ema,
ena'õ õfadõhõ mbooe aoerinia. Ba 7
me no ibaso zoera andrõ razo Ndraono Gizeraëli, ba isika noechania ba imane : Hadia, Lowalangi ndra'odo, sangila mangetoe'õ noso ba sangila mangorifi niha, wa ifa'andrõ'õ chõgoe da'õ, oefadõhõ mbooe aoeri ba niha ? Aboto manõ sa'ae ba dõdõmi, wa sangaloei tandraŵa. *(Raz. I. 20, 7).*

II. **B**a me irongo enoni Lowalangi andrõ, Elisa, no isika noechania razo Ndraono Gizeraëli, ba ifatenge chõ razo, imane chõnia : Hadia wa no õsika noechamõ ? Fa- 8

tenge manõ ia chõgoe, ba aboto dania ba dõdõnia so zama'ele'õ ba
9 Ndraono Gizeraëli! Ba so Na'ema, awõ koedonia, awõ goereta, ba ba
10 golajama chõ Gelisa tebato ia. Ba ifatenge chõnia Elisa, imane chõnia: Ae ondri ba Joridano, mewitoe, ba te'alī nõsioe ba dõhõ wõchõoe!
11 Ba mofõnoe Na'ema ba mofanõ, imane: Oewalinga mõi ia tooe, ba iagõ da'e, ba i'angarõfi li Lowalanginia, Jehowa ba i'oro'õ dangania, i'otahõgõ ni'amoni'õ andrõ, wama-
12 dõhõ booe aoeri andrõ. Tenga no si sõchi moroi ba nidanõ ba Ndraono Gizeraëli fefoe nidanõ ba Ndramaseko andrõ, Abana ba Farifari? Hadia, tebai ba da'õ mondrido, ena'õ dõhõ wõchõgoe? Ba ibali'õ
13 ia, mofanõ, mofõnoe sibai. Ba so genoninia, hoemede ira chõnia, lamane: Hadia, na safõchõ mena'õ iwa'õ chõoe sama'ele'õ andrõ, ba hadia, lõ õ'o'õ mena'õ? Ba tenga mendroea manõ me no iwa'õ chõoe:
14 Ondri, ba dõhõ wõchõoe! Ba mõi ia mitooe, fatœ ia ba Joridano, mewitoe, i'o'õ niwa'õ genoni Lowalangi andrõ; ba te'alī nõsinia, timba nõsi nono matoea, ba no dõhõ wõchõ. *(Loek. 4, 27).*
15 III. Ba ifoeli ia chõ genoni Lowalangi andrõ, fabaja awõnia fefoe, ba me iroegi, ba i'ondrasi, ba imane: Hiza, no aboto ba dõdõgoe, dozi tanõ ba lõ Lowalangi, ha ba Ndraono Gizeraëli, ba jã'e sa'ae chõoe
16 mboeala zawoejoemõ! *(A. 5)*, Ba imane Elisa: Faja wa no saoeri Jehowa, si no mõido enoni, na oehalõ hadia ia! Ba he wa'ae iforege chõnia, ena'õ ihalõ, ba lõ edõna ia.
17 Ba imane Na'ema: Ba hadia na labe'e atõ chõ zawoejoemõ danõ da'e tooe ndrohoendrohoe noro koedo kalide, si doea geoe. Lõ'õ sa'ae edõna zawoejoemõ andre ifosoemange Lowalangi bõ'õ, soemange nitoenoe ba soemange nitaba, hatõ
18 Jehowa ifosoemange. Ba ha sambalõ nibologõoe tõdõoe chõgoe: na mõi ba gosali Rimono zochõ ja'o, ba wangaloeloe ba da'õ, ba na itendro'õ ia ba da'iogoe, ba na tobali fao ndra'o wangaloeloe ba gosali Rimono andrõ, na mangaloeloe razo ba da'õ, ba jamoebologõ dõdõnia Jehowa, chõ zawoejoemõ andre, ba zi sambalõ andrõ. *(F. 7, 2).* Ba 19
imane chõnia Elisa: Foeli'õ chõmi, bõi boesi dõdõoe!

IV. Ba me no arõoe ma'ifoe ia, 20
ba imane dõdõnia Gehasi: Noa sa ahachõ dõdõ zochõ ja'o Ndrawa Garamo andrõ, Na'ema, ba lõ nihalõnia ni'ohe Na'ema. Ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa, oe'o'õ, ena'õ
ibe'e chõgoe õsa! Ba fagohi Gehasi, 21
i'o'õ Na'ema. Ba me i'ila Na'ema so zolo'õ ja'ia, ba mõi ia tooe moroi ba goeretania, ifaondragõ Gehasi, ba imane chõnia: He wisa, lõ hadia ia? Ba imane Gehasi; Lõ'õ sa 22
hadia ia, ba ifatengedo sochõ ja'o, imane chõoe: So sibai zi mõi tomegoe, banoea ba hili mado Geferaji, ono matoea, daroea, ono zekola zama'ele'õ, ba ena'õ na õbe'e chõgoe wirõ, 4412 ba roefia, ba na doea
gõrõ mbaroe, nibe'e chõra. Ba ima- 23
ne Na'ema: Na omasi'õ, ba manõ tõ halõ! Ba iforege chõnia, ilaoe ba mbola zi 8824 ba roefia, domboea bola, awõ mbaroe, si doea gõrõ, ba ibe'e ba genoninia si daroea, ba
wolohe ja'ia chõ Gehasi. Ba me la- 24
roegi gahe hilihili andrõ, ba ihalõ chõra Gehasi [norora andrõ], ba i'irõ'õ jomo, ba ifofanõ niha andrõ.
Ba me no mofanõ ira, ba mõi ia 25
mangondrasi sochõ ja'ia. Ba imane chõnia Elisa: Heza õ'otarai, Gehasi? Ba imane: Lõ'õ manõ sofanõ
zawoejoemõ. Ba imane chõnia Elisa: 26
Hadia, lõ si fao chõoe dõdõgoe, me so zamali'õ ja'ia chõoe, ba goereta? Ba laoe. ba no õtema wirõ andrõ, ba so sa'ae dania chõoe noecha ba kaboe nohi ba kaboe nagoe ba biribiri ba sawi ba sawoejoe ira matoea

27 ba sawoejoe ira alawe; ba booe aoeri Na'ema andrõ, ba chõoe molemba ba ba nga'õtõmõ dania, si lõ mamalõmalõ. Ba mõi ia baero, no afoesi booe aoeri, hoelõ nilaoe betoea.

FAZA 6.

I. Ibe'e molangi zi'õli Elisa. II. Te'abõsi'õ Ndrawa Garamo. III. Lofo seboea ba Zamaria. Iboenoe ena'õ Gelisa razo.

1 I. Ba lamane ono zekola zama'ele'õ chõ Gelisa: Faigi, nahama andre, sidadao ndra'aga fõnaoe, ba
2 no ambõ; damõiga ba mbewe Joridano, ba sara zamõsa mahalõ eoe balo, ena'õ malaoe nahama ba da'õ, si soga dania. Ba imane: Mi'ae'e!
3 Ba so zangandrõ chõnia, samõsa, imane: Hadia, na mõi'õ awõ genonimõ?
4 Ba imane: Laoe. mõido. Ba mõi ia awõra. Ba me no laroegi mbewe Joridano, ba la'obõ geoe.
5 Ba tofana ba nidanõ wato zi samõsa, me i'obõ zageoe. Ba mangarõngarõ ia, imane: Alai ndra'o, Toea,
6 ba no niwawalõ na'i! Ba imane enoni Lowalangi andrõ: Heza tofana ia? Ba me no i'oroma'õ chõnia heza, ba itaba geoe Elisa ba ihandrogõ ba da'õ. Ba molangi wato
7 andrõ. Ba imane: Halõ ia! Ba i'oro'õ dangania, ihalõ.
8 II. Ba isoewõ Ndraono Gizeraëli razo Ndrawa Garamo, ba mamagõlõ ia ba genoninia, iwa'õ chõra, heza
9 labinibini'õ ira. Ba ifatenge chõ razo Ndraono Gizeraëli enoni Lowalangi andrõ, imane chõnia: Angelama, bõi tõrõ da'õ; noa sa labini'õ ira
10 ba da'õ Dawa Garamo. Ba ifatenge zinenge razo Ndraono Gizeraëli ba niwa'õ genoni Lowalangi andrõ chõnia. Ba ero na si manõ, ba ifangelama razo Elisa, ba lõ'õ sa mamalõmalõ wangelamania ba niwa'õ Gelisa, tenga ha samoeza ba tenga ba
11 mendroea. Ba aboe dõdõ razo Ndrawa Garamo ba zi manõ; ba hoemede ia ba genoninia, imane chõra: Hadia, tebai mi'ombacha'õ chõgoe, ha niha zi manga mbõlida chõ razo Ndraono Gizeraëli? Ba imane 12
si samõsa, enoninia: Tenga si manõ, ja'oegõ sochõ ja'o, razo: Elisa andrõ, sama'ele'õ, si so ba Ndraono Gizeraëli, da'õ zangombacha chõ razo Ndraono Gizeraëli hoehoeomõ si bacha chõoe! Ba imane: Ba mi'ae 13
mifaigi heza so ia, ena'õ oefatenge, ba wondra'oe ja'ia. Ba la'ombacha'õ chõnia, lamane: Hiza, ba Ndrotana so ia! Ba ato ifatenge sabõlõ, awõ 14
koedo, awõ goereta; ba zi bongi laroegi, ba lafa'oe'oe mbanoea. Ba 15
me ihoelõ wongi Elisa we'amõi tooe, ba hiza, ba no lafasoei mbanoea sanoewõ, awõ koedo, awõ goereta. Ba imane chõnia enoninia: Alai ita, Toea! He tawisa? Ba imane: 16
Bõi ata'oefi; me no ato nawõda, moroi ba nawõra andrõ. *(Nga'õt. I. 32, 7).* Ba mangandrõ Gelisa, imane: 17
He Jehowa, bokai hõrõnia, ena'õ i'ila niha! Ba ibokai hõrõ genoninia andrõ Jehowa, ba i'ila, wa no anõnõ hili andrõ, si tefasoei Elisa, koedo ba koereta alitõ. Ba me mõi mitooe 18
Ndrawa Garamo andrõ, me lafaondragõ Gelisa, ba mangandrõ ia chõ Jehowa, imane: Tema hawoei bõsi niha andrõ! Ba ihawoei bõsi, i'o'õ ni'andrõ Gelisa. *(Moz. I. 19, 11).* Ba imane chõra Elisa: Tenga 19
lalami da'e ba tenga ja'ia mbanoea andre. Mitaboe, ba oe'ohe ami ba niha andrõ, ni'aloeimi! Ba i'ohe ira ba Zamaria. Ba me no laroegi Za- 20
maria, ba imane Elisa: He Jehowa, bokai hõrõra, ena'õ la'ila niha! Ba ibokai hõrõra Jehowa, ba hiza, ba no ba daloe golajama Zamaria so ira. Ba me i'ila ira razo Ndraono 21
Gizeraëli, ba imane chõ Gelisa: Hadia, oefaboenoe'õ ira, ama? Ba 22
imane: Lõ tola õboenoe ira! Hadia õboenoeboenoe nira'oemõ, bõrõ zi'õli ba fana chõoe? Be'e gõra ba idanõ, ena'õ manga ira ba ena'õ labadoe nidanõ, ba hana na lafoeli

ira chõ zochõ ja'ira. *(Amaed. 25, 21.*
23 *Nga'õt. II. 28, 15).* Ba ifodiwo ira, eboea ihalõ; ba me no manga ira, ba ifofanõ ira, ba lafoeli ira chõ zochõ ja'ira. Ba aefa da'õ, ba lõ'õ sa'ae lazoewõzoewõ Ndraono Gizeraëli Dawa Garamo.

24 III. **B**a ara ma'ifoe, ba i'owoeloi zabõlõ chõnia fefoe Benihada, razo Ndrawa Garamo, ba isawa Zamaria,
25 isoewõ, ifa'oe'oe mbanoea. Ba tobali lofo seboea ba Zamaria, tosasa sibai ira, tobali 80 roefia mbõli hõgõ galide, ba samba kata gõ marafadi,
26 ba 5 roefia. Ba me itõrõ dete gõli kara razo Ndraono Gizeraëli, ba so ndra alawe sangarõngarõ chõnia : Tolodo, ja'oegõ sochõ ja'o razo !
27 Ba imane razo : Na lõ itolo'õ Jehowa ba heza oehalõ wanolo ja'oegõ ? Hadia, ba golajama mbasitõ, ba ma
28 ba wolazi mboea nagoe ? Ba isofoe chõnia razo, imane : Hadia zaboe dõdõoe ? Ba imane : No imane chõgoe ira alawe andre : Be'e nonooe matoea andrõ, ena'õ õda ma'õchõ,
29 ba mahemoloe, ba onogoe ta'ã. Ba no marino õma nonogoe, ba no ma'ã. Ba me oemane chõnia, me mahemoloe õ : Da nonooe, ena'õ ta'ã ia ! ba no ibini'õ nononia. *(Moz. V. 28,*
30 *53).* Ba me irongo wehede ndra alawe andrõ razo, ba itika noechania, ba da'õ ba dete gõli kara ; Ba la'ila niha sato, wa no baroe boe zi
31 no amaedola gamezania. Ba imane : Jamoelaoe chõgoe Lowalangi zomasi ia, na tenga ma'õchõ aetoe mbagi
32 Gelisa andrõ, ono Zafati ! Ba Elisa, ba sidadao ba nomonia, ba no doemadao ba ngainia zatoea mbanoea. Ba ifowaõwaõ zinenge razo. Ba lõ niroegi zinenge andrõ Elisa na, ba imane Elisa ba zatoea andrõ : Hadia, lõ mi'ila, wa no ifatenge ono zange'e andrõ, ba wolewa bagigoe ? Mifaigi, na so zinenge andrõ ba mikoesi mbawandroehõ ba mitoewoe lagõ, miba'a ia. Terongo sa'ae moroi foerinia hozihozi gahe zochõ ja'ia. Ba lõ saetoe na wehe- 33
denia chõra, ba so moroi jawa razo, mõi chõnia, imane : Hiza wamakao andrõ, nifatõrõ Jehowa ! Hadia wa oedõnadõna na wangorifi chõ Jehowa ? *(Amos. 3, 6).*

FAZA 7.

I. I'ombacha'õ Elisa wa'afahõna gõ dania. II. Sobooe aoeri zangila, wa no moloi Ndrawa Garamo. III. Lafaigi golombasewa, ba eboea sibai zahoeloe ira. IV. Mate nihoendragõ ba mbawa gõli goemandra andrõ.

I. **B**a imane Elisa : Mifondrondro- 1
ngo niwa'õ Jehowa ! Imane Jehowa : Mané wa'alawa loeo mahemoloe, ba hatõ samba roefia zi samba sea (samba laoeroe a matonga) hamo si sõchi, ba hatõ samba roefia gõi zi 3 laoeroe gandroe, ba mbawa gõli Zamaria. *(A. 16).* Ba itema li 2
genoni Lowalangi andrõ koemandra andrõ, ba nitendro'õ razo ja'ia ba da'io, imane : Ba he ifosandrela mbanoea si jawa Jehowa, ba tebai itõrõ da'õ ! Ba imane Elisa : Hõrõoe zangila dania, ba lõ'õ sa õ'ã. *(A. 17. F. 5, 18).*

II. **B**a so baero mbawa gõli niha 3
sobooe aoeri, daõfa, ba faoma lamane chõ nawõra : Hadia wa ta'iagõ da'e, balazi mate ita ? Na ta- 4
wa'õ ena'õ tõdõda, mõi ita mijomo — lõ lai wa no lofo jomo ba mbanoea — ba si mate sa atõ ita ba da'õ ; ba na ba da'e ta'iagõ, ba si mate ita. Ba datasawa sa'ae golombasewa Ndrawa Garamo. Na la'orifi ita, ba saoeri ita ; ba na laboenoe ita, ba mate ita ! *(Esit. 4, 16).* Ba 5
maoso ira, me bongibongi, ba wanawa olombasewa Ndrawa Garamo. Ba me laroegi mbalõ golombasewa, ba samõsa lõ soroma niha. Noa sa 6
ibe'e Lowalangi, larongo ba golombasewa Ndrawa Garamo roeroe koedo ba roeroe goereta, roeroe zanoewõ, si no ato sibai, ba no tobali faoma lamane chõ nawõra :

Hiza, no i'oni oedoeda razo Ndraono Cheti ba razo Miseraji razo Ndraono Gizeraëli, ba wolaoe chõda!
7 *(F. 19, 7).* Ba maoso ira, ba moloi, me bongibongi; ba osera, awõ koedo chõra, awõ galide — olombasewa ma'afefoe ba hadia zi so, ba larõi foeri; ba moloi ira, ba wangorifi
8 ja'ira. Ba me laroegi mbalõ golombasewa sobooe aoeri andrõ, ba mõi ira baose, ba la'ã ba labadoe nisõndrara, ba firõ ba ana'a ba noecha, ba la'ohe baero, ba mõi ira, ba wogo'o ja'ia barõ danõ. Ba lafoeli ira, mõi ba nose bõ'õ ba la'ohe baero zahoeloe ira ba lako'o
9 ba danõ. Ba faoma lamane chõ nawõra: Bõi tamanõ: bawa zi sõchi toeria mbawa da'e, Na lõ ta'ombacha'õ, irege moloeo mahemoloe, ba si gõna sala ita. Mõi ita mijomo ba wangombacha ja'ia ba gõdo razo!
10 Ba me laroegi, ba moe'ao ira ba zanaro ba mbawa gõli, ba la'ombacha'õ, lamane: No mõiga ba golombasewa Ndrawa Garamo, ba hiza, samõsa lõ niha, lõ nirongoma li niha, ha koedo ba kalide, si no moefesoe, ba osera, awõ nõsi bacha,
11 fefoe. Ba hoemede zanaro ba mbawa gõli ba zatoea mbanoea, ba da'õ zangombacha ba gõdo razo.
12 III. **Ba** maoso razo, ba zi bongi, imane ba genoninia: Da'oe'ombacha'õ chõmi, hadia nichoi dõdõ Ndrawa Garamo andrõ chõda. No la'ila, wa solofo ita, ba no larõi golombasewa ba no labini'õ ira misa, baero, no lamane dõdõra: Na so ira dania moroi jomo, ba tara'oe aoeri ira, ba atoe'a ita ba mbanoea.
13 Ba imane enoninia, samõsa: Ba ndramoe'ohe koedo õsa, koedo si lõ ahori na, si tosai ba da'e — latõrõ sa atõ lala zato andrõ, si no ahori — ba tafatenge ira, ba
14 wamaigi. Ba domboea lahalõ koereta, fabaja koedo; ba da'õ ifatenge razo, ba wolohi sanoewõ andrõ, Dawa Garamo, imane chõra: Mi'ae'e, ba mifaigi! Ba me la'o'õ ira, irege 15
Joridano, ba hiza tooe noecha ba fangõna, sara lala manõ, nitibo'õ Ndrawa Garamo, me no si foelõi ira. Ba lafoeli ira sinenge andrõ, ba la'ombacha'õ chõ razo. Ba awe- 16
na mõi baero zato, ba lahalõ hadia zahoeloe ira ba golombasewa Ndrawa Garamo, ba tobali samba roefia zi samba sea (samba laoeroe a matonga) hamo si sõchi, ba samba roefia gõi zi tõloe laoeroe gandroe, itõrõ nifaboe'oe Jehowa. *(A. 1).*

IV. **Ba** no ifataro sanaro ba mbawa 17
gõli goemandra no mege razo, koemandra nitendro'õnia ja'ia ba da'io, no andrõ. Ba lahoendragõ goemandra andrõ niha sato, ba mbawa gõli, ba mate ia, itõrõ li genoni Lowalangi andrõ, niwa'õnia me mõi mitooe
chõnia razo; *(A. 2)*; me imane enoni 18
Lowalangi andrõ chõ razo: Mané wa'alawa loeo mahemoloe, ba samba roefia zi tõloe laoeroe gandroe, ba mbawa gõli Zamaria, ba samba roefia gõi zi samba sea (samba laoeroe
a matonga) hamo si sõchi. Ba imane 19
ba da'õ koemandra andrõ chõ genoni Lowalangi andrõ: Ba he ifosandrela mbanoea si jawa Jehowa, ba tebai itõrõ da'õ! Ba imane: Hõrõoe dania zangila, ba lõ'õ sa
õ'ã! Ba itõrõ; lahoendragõ sa'ae 20
ia sato, ba mbawa gõli, ba mate ia.

FAZA 8.

I. Tefoeli ba ndra alawe banoea Zoenema mbenoea ni'ochõgõ niha bõ'õ. II. I'ombacha'õ wa'amate Mbenihada Elisa, awõ wa fangalinia dania Hazaëli andrõ. III. Jehoramo, razo mado Joeda. IV. Ahasejahoe, razo mado Joeda; fasoewõ ira Gahasejahoe Hazaëli.

I. **Ba** no moehede Gelisa ba ndra 1
alawe andrõ, ni'orifinia ono mege, no imane: Faoso, heta'õ ba da'e, awõ zoroijomooe fefoe ba ae fatewoe ba niha bõ'õ, heza; ifatõrõ sa'ae lofo mbanoea ba danõ Jehowa, mewitoe fache dania; ba no

2 ibõrõgõ ija'e. *(F. 4, 35).* Ba maoso ndra alawe andrõ, i'o'õ niŵa'õ genoni Lowalangi andrõ: aheta ia, awõ zoroijomonia fefoe, ba mewitoe fache wa'ara la'iagõ danõ Ndra-
3 wa Wilisiti. Ba me no aloea zi mewitoe fache andrõ, ba mangawoeli ndra alawe andrõ, moroi ba danõ Ndrawa Wilisiti, ba mõi ia chõ razo, ba wangandrõ fanolo
4 ba nomonia ba ba mbenoeania. Ba fahoehoeo si'aikõ razo chõ ngoningoni genoni Lowalangi andrõ, Gehasi, imane: Toenõ chõgoe fefoe
5 nilaoe Gelisa, si tetoeria andrõ. Ba me itoenõ chõ razo wangorifi Gelisa si mate andrõ, ba hiza, ba so si'aikõ ndra alawe andrõ, ni'orifinia ono, ba wangandrõ fanolo chõ razo ba nomonia ba ba mbenoeania. Ba imane Gehasi: He sochõ ja'o, razo! Da'õ ndra alawe andrõ, ba da'õ
6 nononia, ni'orifi Gelisa! Ba isofoe ba ndra alawe andrõ razo, ba itoenõ chõnia. Ba ifatenge awõnia wazoeri, imane ba da'õ: Tolo ia, ena'õ mangawoeli chõnia fefoe motõi chõnia, fabaja boca nowi andrõ fefoe, i'otarai aheta ia ba danõ, iroegi ma'õchõ andre.

7 II. Ba iroegi Ndramaseko Elisa. Ba Benihada, razo Ndrawa Garamo, ba no mofõchõ. Ba me la'ombacha'õ chõnia: No so ba da'e genoni Lo-
8 walangi andrõ, ba imane razo chõ Hazaëli andrõ: Ohe mboeala ba faondragõ genoni Lowalangi andrõ, ba jamoesofoe ehõ Jehowa, na dõhõ
9 dania wõchõgoe andre. Ba ifaondragõ Gelisa Hazaëli, i'ohe mboeala, ngawalõ hadia ia zeboea bõli ba Ndramaseko, 40 nga'eoe gondra monoro. Ba me iroegi, ba i'ondrasi Gelisa, imane: Onooe Benihada andrõ, razo Ndrawa Garamo, zamatenge ja'o, imane: Hadia, dõhõ
10 dania wõchõgoe andre? Ba imane chõnia Elisa: Ae ŵa'õ chõnia: Lõ zi lõ dõhõ wõchõoe! he ŵa'ae no ibokai chõgoe Jehowa, wa si mate ia dania. Ba itõngõ ia enoni Lowa- 11
langi andrõ, irege aila ia; ba me'e Gelisa. Ba imane Hazaëli: Hana 12
wa me'e'õ. Toea? Ba imane Elisa: Me no oe'ila, wa samakao Iraono Gizeraëli dania ndra'oegõ. Banoea saro chõra, ba õtoenoe dania, ba ono matoea chõra, ba õboenoe si'õli, ba iraono sawoejoe, ba õrasa, ba ba zanabina, ba õsikoi daloe. *(F. 10, 32).* Ba imane Hazaëli: Ha 13
niha zawoejoemõ andre, asoe andre, wa ilaoe zi manõ, sabõlõbõlõ andrõ? Ba imane Elisa: No i'oroma'õ chõgoe Jehowa, wa razo Ndrawa Garamo ndra'oegõ dania. *(Sam. I. 24, 15. Raz. I. 19, 15).* Ba irõi Gelisa, 14
ba me iroegi zochõ ja'ia ba imane chõnia da'õ: Hadia niŵa'õ Gelisa chõoe? Ba imane chõnia: Imane chõgoe: Lõ zi lõ dõhõ wõchõnia! Ba mahemoloe õ, ba ihalõ gamba- 15
la, i'oengoegõ ba nidanõ ba ibe'e fangahawoe mbawania; ba mate ia, ba Hazaëli zi tobali razo, fangalinia.
(A. 16–32: Nga'õt. II. 21, 1. 5–10.)

III. Ba me no aloea mendrõfa 16
fache razo Ndraono Gizeraëli Joramo, ono Gahabi, tobali razo mado Joeda Jehoramo, ono Jozafati. *(Raz. I. 22, 51).* Tõloe ngafocloe a 17
roea fache ia, me tobali razo ia ba meŵaloe fache razo ia ba Jeroezalema. Ba itõrõ lala razo Ndraono 18
Gizeraëli, nifolaoe Gahabi, awõ nga'õtõnia; me no ono Gahabi nihalõnia dongania, Tobali si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe. *(A. 26).* Ba lõ edõna 19
Jehowa, ifakiko mado Joeda, bõrõ genoninia Dawido, dali nifaboe'oenia ba da'õ, wa lõ iboelõ'õ chõnia wandroe, sanehe ia. *(Sam. II. 7, 11-16. Raz. I. 11, 36).* Ba me razo Jeho- 20
ramo andrõ la'efa'õ ira barõ mbawa Ndraono Gizeraëli Iraono Gedomo, ba lafataro chõra razo. Ba mõi mi- 21
jefo ba Za'ira Jehoramo, i'ohe goereta fefoe. Ba maoso ia ba zi bongi, ilaoe ba Ndraono Gedomo, si no mama'oe'oe ja'ia, ba ba goemandra

goereta, ba moloi zato, lasawa chõra.
22 Ba tobali aefa barõ mbawa Ndraono Gizeraëli Ndraono Gedomo, iroegi ma'õchõ andre. Ba me loeo da'õ, ba la'efa'õ gõi ira banoea
23 Libena. Ba hadia na ena'õ nitoenõ ba chõ Jehoramo andrõ ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo mado Joeda.
24 Ba mate Jehoramo, itõrõ lala ndra amania, ba ba ngai ndra amania, ba mbanoea Dawido, lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba ononia Ahasejahoe.

(A. 25–29 : Nga'õt. II. 22, 1–6.)

25 IV. Me no aloea mewelezara fache razo Ndraono Gizeraëli Joramo, ono Gahabi, tobali razo mado Joeda
26 Gahasejahoe, ono Jehoramo. Doea woeloe a roea fache Gahasejahoe andrõ, me tobali razo ia. Ba ha dõfi razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Atalia, ma'oewoe Omeri andrõ, razo Ndraono Gizeraëli. *(A.*
27 *18 ; F. 11, 1).* Ba itõrõ lala zi samba omo ndra Ahabi, me no ono ala-
28 wera ia. Ba fao ia chõ Joramo, ono Gahabi, ba wasoewõta chõ Hazaëli andrõ, razo Ndrawa Garamo, ba ngai Ramoti ba danõ Gileadi ; ba mesocho Joramo labe'e Dawa Ga-
29 ramo. Ba mangawoeli razo Joramo, ba wamadõhõ sochonia si tenga ha samboea, sesocho ia ba Ndrawa Garamo, ba Rama, me fasoewõ ia chõ Hazaëli, razo Ndrawa Garamo. Ba mõi misi tooe Gahasejahoe, ono Jehoramo, razo mado Joeda, ba wamaigi Joramo andrõ, ono Gahabi, ba Jezere'eli, bõrõ wõchõnia andrõ. *(F. 9, 15 ; 16. 21).*

FAZA 9.

I. Ifabajoini'õ razo Ndraono Gizeraëli Jehoe andrõ Elisa. II. Tefataro razo Jehoe. III. Mõi ba Jezere'eli Jehoe, oedoe Joramo. IV. Iboenoe Joramo ba Ahasejahoe ba Izebela.

1 I. Ba hoemede Gelisa chõ nono zekola zama'ele'õ, imane chõnia : Fa'anõ'õ, ba ohe mboeliboeli wanicha andre, ba ae ba Ramoti ba danõ Gileadi. Ba na õroegi, ba aloei 2
ba da'õ Jehoe andrõ, ono Jozafati ono Nimisi. Ba na õroegi jomo chõra, ba wa'õ chõnia, jamoezizio ba hoenõ nawõnia, ba ohe ia jomo. Ba halõ mboeliboeli wanicha ba 3
fadoewa ba hõgõnia, ba õmane : Da'õ niwa'õ Jehowa : No oebajoini razo Ndraono Gizeraëli ndra'oegõ ! Aefa da'õ, ba bokai mbawandroehõ, ba dõlõ cloi. *(Raz. I. 19, 16).* Ba 4
mõi ba Ramoti ba danõ Gileadi nono matoea andrõ, enoni zama'ele'õ. Ba me iroegi jomo, ba mba- 5
noea. ba no oroedoe wedadao goemandra zabõlõ ; ba imane : So niwa'õgoe chõoe, ja'oegõ Toea koemandra ! Ba imane Jehoe : Ha niha ndra'aga niwa'õoe ? Ba imane : Ja'-
oegõ, Toea koemandra ! Ba maoso 6
ia, mõi jomo. Ba ifadoewa ba hõgõnia wanicha andrõ ono matoea andrõ, ba imane chõnia : Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : No oebajoini razo mbanoea Jehowa ndra'oegõ, razo Ndraono Gizeraëli ! Ba õhori nga'õtõ Ga- 7
habi andrõ, sochõ ja'oegõ mege, ena'õ oelaoe mbalõ ndro genonigoe sama'ele'õ andrõ, ba balõ ndro genoni Jehowa fefoe, chõ Gizebela andrõ. *(Raz. I. 21, 22).* Si samba 8
omo ndra Ahabi andrõ, fefoe, ba niboenoe, ba oehori nga'õtõ Gahabi andrõ, irege zi kiõni bagolõ, iraono ba satoea, ba Ndraono Gizeraëli. *Raz. I. 14, 10).* Ba oefagõlõgõlõ ba 9
zi samba omo ndra Jerobeamo, ono Nebati, ba ba zi samba omo ndra Baësa, ono Gahia zi samba õmõ ndra Ahabi, *(Raz. I. 15, 29 ; 16, 3. 11).* Ba Izebela andrõ, ba ni'ã nasoe 10
dania ba danõ Jezere'ëli, ba lõ sogo'o ja'ia. Ba ibokai mbawandroehõ, ba moloi ia. *(Raz. I. 21, 23).*

II. Ba me ifoeli i'ondrasi tooe 11
genoni zochõ ja'ia Jehoe, ba lamane chõnia : He wisa, lõ hadia ia ? Ha-

na wa mõi chõoe zowõhõ andrõ ? Ba imane chõra : Noa sa mi'ila ni-
12 ha andrõ ba era'erania. Ba lamane : Tahi ! Ombacha'õ chõma ! Ba imane : Da'õ niŵa'õnia chõgoe, no imane : Da'õ niŵa'õ Jehowa : No oebajoini razo Ndraono Gizeraëli ndra'-
13 oegõ ! Ba lagõsõ lahalõ lembera — itoejoe lembenia zamõsaná — ba labe'e toefonia, ba mbosi nora andrõ, ni'agõnia, ba lalaoe dorofe, ba lamane : No tobali razo Jehoe ! *(Mat. 21, 7).*

14 III. **Ba** mamagõlõ ba nawõnia Jehoe andrõ, ono Jozafati ono Nimisi, ba wamoenoe Joramo. Ba Jaramo ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba no si mõi manaro mege ba Ramoti, ba danõ Gileadi, ba wolaoe chõ Ha-
15 zaëli, razo Ndrawa Garamo. Ba no ifoeli ia, no isaŵa Jezere'eli, ba wamadõhõ sochonia andrõ, si tenga ha samboea, sesocho ia ba Ndrawa Garamo, me fasoewõ ia chõ Hazaëli, razo Ndrawa Garamo. Ba imane Jehoe : Na fadoehoe dõdõmi gõi, ba bõi mifa'amõi baero mbanoea niha, si mõi ena'õ, ba wangombacha ba
16 Jezere'eli. *(F. 8, 28. 29).* Ba mõi jaŵa ba goeretania Jehoe, isaŵa Jezere'eli, me no ba da'õ so Joramo ; ba noa gõi so moroi si jaŵa Gahasejahoe, razo mado Joeda, ba
17 wamaigi Joramo. *(F. 8, 29).* Ba no so ba malige ba Jezere'eli zanaro. Ba me i'ila moroi sa ndra Jehoe, ba imane : Oroma moroi sa niha, sambawá ! Ba imane Joramo : Ŵa'õ zi fakoedo, ba fatenge ia, ba wamaondragõ ja'ira, ena'õ imane chõra : Hadia, ba zatoelõ mõi ami ?
18 Ba ifaondragõ ira si fakoedo andrõ, ba imane : Da'õ niŵa'õ razo : Hadia, ba zatoelõ mõi ami ? Ba imane Jehoe : Hana wa õhalõ chõoe ? iagõ foerima, o'õ ndra'aga ! Ba i'ombacha'õ sanaro andrõ, imane : No iroegi ira sinenge andrõ, ba lõ
19 mangawoeli. Ba ifatenge zamõsa tõ, si fakoedo. Ba me iroegi ira, ba imane : Da'õ niŵa'õ razo : Hadia, ba zatoelõ mõi ami ? Ba imane Jehoe : Hana wa õhalõ chõoe da'õ ? Iagõ foeri ba o'õ ndra'aga ! Ba 20
i'ombacha'õ sanaro andrõ, imane : No iroegi ira, ba lõ mangawoeli ia. Ba famandroeo koedo andrõ, ba no hoelõ wamandroeo Jehoe andrõ, ma'oewoe Nimisi ; noa sa nifamandroeo zowõhõ chõniá. Ba imane 21
Joramo : Mifa'anõ koedo ! Ba me no lafa'anõ ba goeretania, ba lasaŵa, daroea ira Joramo, razo Ndraono Gizeraëli, Gahasejahoe, razo mado Joeda ; lafaondragõ Jehoe, ba ba mbenoea Naboti andrõ no, banoea Jezere'eli, fachamõ ira chõnia. *(Raz. I. 21, 1).*

IV. **Ba** me i'ila Jehoe Joramo, 22
ba imane : Hadia, ba zatoelõ mõi'õ, Jehoe ? Ba imane Jehoe : Hadia zatoelõ, fatoea lõ tebato wohorõhorõ ninaoe Izebela, awõ wakelemoesa andrõ chõnia, si lõ mamalõmalõ ? Ba ibali'õ ia Joramo, ba 23
woloi, ba imane chõ Gahasejahoe : No la'ã mbõlida, Ahasejahoe ! Ba 24
itoejoe wana Jehoe, ifana Joramo, ba hoeloe gõna, tobali itõrõ dõdõ ono wana andrõ, ba alaoe tooe ia ba goeretania jaŵa. Ba imane Je- 25
hoe chõ nawõnia Bidekari : Halõ ia ba tibo'õ ba mbenoea Naboti andrõ, banoea Jezere'eli ; itõrõ sa tõdõgoe, me ta'o'õ namania Ahabi, me fakoedo ita, daroedaroea ita, me imane Jehowa, ba chõnia andrõ : *(Raz. I. 21, 19)*: Si ndroehoe, do Naboti 26
andrõ ba do ndraononia, ba no oe'ila menewi, iŵa'õ Jehowa, ba oesoelõni chõoe ba mbenoea andre, iŵa'õ Jehowa ! Ba halõ sa'ae ia ba tibo'õ ba mbenoea andrõ, dali niŵa'õ Jehowa. Ba me i'ila da'õ Ahasejahoe, razo mado Joeda, ba moloi 27
ia, itõrõ lala ba nose ba kaboe. Ba i'ohi ia Jehoe, imane : Ja'ia gõi ! Mifana ia ! Ba lafana ia, ba goereta, ba lala mijaŵa ba Goeri, ba ngai Jibela'a. Ba moloi ia, isaŵa Megido

ba mate ia ba da'õ. *(Nga'õt. II.*
28 *22, 7–9).* Ba lahare'õ ba goereta
enoninia, la'ohe ba Jeroezalema ba
ba da'õ lako'o ia, ba lewatõnia, ba
ngai ndra amania, ba mbanoea Da-
29 wido. *(F. 14, 20; 23, 30).* Me no
aloea mewoeloe fache razo Joramo,
ono Gahabi, mege, tobali razo mado
30 Joeda Gahasejahoe andrõ. Ba iroegi
Jezere'eli Jehoe. Ba me irongo da'õ
Izebela, ba ifosõnõ rõngõrõngõnia
ba ihaogõ mboenia ba ifaigi ba za-
31 ndrela. Ba me itõrõ mbawa gõli
Jehoe, mijomo, ba imane Izebela :
Hadia, sohahaoe tõdõ mege Zimeri
andrõ, samoenoe sochõ ja'ia ? *(Raz.*
32 *I. 16, 10. 18).* Ba ifaigi mijaŵa za-
ndrela Jehoe, ba imane : Ha niha
zi fa'awõ chõgoe ? ha niha ? Ba me
lafaigi ia moroi jaŵa enoni Gize-
bela, enoni jomo, daroea, datõloe,
33 ba imane : Mitoeli'õ tooe ia ! Ba
latoeli'õ tooe Gizebela, tobali tokana
ba mbagolõ ba ba koedo ndronia,
34 ba lahoendragõ ia koedo. Ba Jehoe,
ba mõi jomo manga. Ba aefa da'õ,
ba imane : Mi'ae mifaigi ni'elifi a-
ndrõ, ba miko'o ia ; me no ono razo.
35 Ba me mõi, ba wogo'o ja'ia, ba
lõ'õ sa'ae hadia ia tooe, ha solesole
36 hõgõ ba ahe ba laloe'a danga. Ba
lafoeli ira, la'ombacha'õ chõ Jehoe;
ba imane : No itõrõ niŵa'õ Jehowa
andrõ, nifa'ema genoninia Elija,
banoea Disebe, me imane : Ba danõ
Jezere'eli andrõ dania la'ã nõsi Gi-
zebela andrõ asoe, *(A. 10. Raz. I.*
37 *21, 23),* ba boto Gizebela, ba si fa-
doro obooela ba mbõrõ zinanõ da-
nia, ba danõ Jezere'eli andrõ, fa
tebai sa'ae laŵa'õ : Da'e Gizebela
andrõ !

FAZA 10.

I. Ifaboenoe'õ nono Gahabi ba talifoesõ Gahasejahoe Jehoe. II. Ibe'e soemange gere Mba'ali andrõ fefoe. III. Lalõ Jehoe. I'otoe'õ ia ba lalõ andrõ Hazaëli ; fa'amate Jehoe.

1 I. **Ba** 70 na nono Gahabi, ba Za-
maria. Ba ifazõchi zoera Jehoe ba
ifa'ohe'õ chõ goemandra mbanoea
ba ba zatoea mbanoea ba ba nifa-
taro satoea ndraono Gahabi andrõ,
imane ba zoera andrõ : Na mõi ba 2
dangami zoera andre, ja'ami si so
barõ mbawa iraono zochõ ja'ami
andrõ ba koereta ba koedo ba ba-
noea saro ba fangõna, ba mifaigi 3
ha niha zi sõchi ndraono zochõ ja'a-
mi, ha niha zabõlõ, ba mifedadao
ba dadaoma namania, ba milaoe
fa'awõ ba nga'õtõ zochõ ja'ami a-
ndrõ. Ba ata'oe sibai ira, ba lamane : 4
Me no tebai latimba ia razo andrõ,
si daroea andrõ, ba he wisa itá ?
Ba lafatenge chõ Jehoe ira koema- 5
ndra ba gõdo koemandra mbanoea
ba salaŵa ba si no moefataro satoea
[ndraono Gahabi], lamane : Sawoe-
joemõ ndra'aga, ba hadia ia fefoe ni-
ŵa'õoe, chõma, ba ma'o'õ. Tebai ma-
mataro razo ndra'aga ; laoe zoma-
si'õ. Ba ifoeli ifa'ohe'õ chõra zoera, 6
imane : Ba na chõgoe fa'awõ ami,
ba na edõna mi'o'õ niŵa'õgoe, ba
mihalõ hõgõ ndraono zochõ ja'ami
mege, ba mi'ohe chõgoe ba Jezere'eli,
mahemoloe, na mané wa'alaŵa loeo.
Ba ono razo andrõ, si fitoe nga-
foeloe, ba ba zatoea mbanoea so,
da'õ zange'eboea. Ba me no latema 7
zoera andrõ, ba lahalõ nono razo
andrõ ba lataba mbagi, fitoe nga-
foeloe, labe'e ba ragaraga hõgõ ba
lafa'ohe'õ chõ Jehoe ba Jezereëli.
Ba me i'ombacha'õ chõnia sinenge, 8
no la'ohe hõgõ nono razo andrõ,
ba imane : Mibe'e ba zinga mbawa
gõli, iroegi mahemoloe mbanoea,
mifodomboea nahia. Ba ba zangoe- 9
hoelõ wongi, ba mõi ia baero, i'agõ
da'õ, ba imane ba niha sato fefoe :
Lõ horõmi ! Hiza, ja'odo zamagõlõ
ba nawõgoe, oedoe zochõ ja'o, ba
no oeboenoe ia ; ba ha niha atõ
zamoenoe da'e fefoe ? Ba ja'aboto 10
ba dõdõmi, wa sambalõ lõ saechoe
ba danõ taroma li Jehowa, niŵa'õ-
nia ba zi samba omo ndra Ahabi ;
noa sa ifaloea Jehowa niŵa'õnia,

nifa'ema genoninia Elija. *(Raz. I. 21, 22).* Aefa da'õ, ba iboenoe Je
11 hoe fefoe zi tosai zi samba omo ndra Ahabi, ba Jezere'eli, ba salawa andrõ chõnia ba si no fa'ila li chõnia ba ere andrõ chõnia, tobali
12 samõsa lõ soloi. Ba maoso ia, mofanõ, isawa Zamaria. Ba me no
13 iroegi Mbeti Ekedi, ba faloecha ia ndra talifoesõ Gahasejahoe, razo mado Joeda. Ba imane chõra: Ha niha ami? Ba lamane: Talifoesõ Gahasejahoe ndra'aga, mõiga misi tooe faloecha ba nono razo ba ba nono nina razo. *(Nga'õt. II. 22, 8).*
14 Ba imane: Mira'oe aoeri ira! Ba lara'oe aoeri ba laboenoe ba latibo'õ ba mba'a ba Mbeti Ekedi, 42 niha, tobali samõsa lõ si tosai.
15 II. Ba me aefa ia ba da'õ, ba faloecha ia Jonadabi, ono Rechabi, si faondra chõnia. Ba i'owai ba imane chõnia: Hadia, satoelõ tõdõ chõgoe ndra'oegõ, si mane ja'odo chõoe? Ba imane Jonadabi: Si manõ! Ba imane Jehoe: Na si manõ, ba da dangaoe! Ba fara'oe tanga ia chõnia; ba ifa'amõi ia chõnia, ba goereta jawa, *(Jer. 35, 6),*
16 ba imane chõnia: Ae awõgoe ba faigi wa'owõlõ'õlõgoe ba chõ Jehowa! Ba fao ia chõnia ba goeretania.
17 Ba me no iroegi Zamaria Jehoe, ba iboenoe fefoe zi tosai motõi chõ Gahabi, irege no ihori fefoe, dali li Jehowa, niwa'õnia chõ Gelija. *(Raz.*
18 *I. 21, 21. 22).* Aefa da'õ, ba ifaloecha'õ niha sato fefoe Jehoe, ba imane chõra: Lõ arõoerõoe wamosoemange Gahabi Ba'ali andrõ, ba Jehoe, ba iforege wamosoemange ja'ia.
19 *(Raz. I. 16, 31–33).* Ba mihede ba zama'ele'õ andrõ chõ Mba'ali fefoe, samosoemange ja'ia ba ere andrõ chõnia, fefoe, ba mi'asogõ chõgoe; lõ tola lõ ahori so ira! So dania chõgoe gowasa seboea, ba wamosoemange Ba'ali; dozi si lõ mõi, ba niboenoe! Ba fa'oneche Jehoe da'õ, ba wamoenoe samosoemange Ba'ali.
Ba imane Jehoe: Mifarongogõ, ena'õ 20
lõ olifoe ira gamonita ba gowoeloa andrõ chõ Mba'ali. Ba lafarongogõ ba niha. Ba ifatenge zinenge Jehoe 21
ba Ndraono Gizeraëli fefoe; ba ahori so zamosoemange Ba'ali, lõ si torõi foeri, si lõ mõi. Ba mõi ira ba gosali Mba'ali andrõ, tobali afõnoe niha gosali Mba'ali, i'otarai gero mbawandroehõ iroegi mijawa, fefoe.
Ba imane Jehoe chõ mandroe ba 22
mbate'e noecha: Dozigõ noecha zamosoemange Ba'ali andrõ! Ba ibe'e
baero chõra noecha. Ba mõi ba 23
gosali Jehoe, awõ Jonadabi andrõ, ono Rechabi, ba imane ba zamosoemange Ba'ali: Mi'aloei ba mifaigi, fa bõi fachõjõ ba chõmi ba da'e zamosoemange Jehowa, ena'õ ha sambalõ samosoemange Ba'ali. *(A. 15).* Ba mõi bacha Jehoe, ba wa- 24
me'e soemange nitaba ba soemange nitoenoe; ba no 80 ifataro tooe niha, no imane: Na so zame'e moloi zamõsa niha andrõ, nibe'egoe ba dangami, ba nosonia labe'e tangali noso zoloi andrõ. *(Raz. I. 20, 39).* Ba 25
me no i'asiwai zoemange nitoenoe andrõ Jehoe, ba imane ba nawõnia sabõlõ andrõ: Mi'ae bacha, ba mi'õ'õtõ tooe ira, samõsa bõi mifolala baero! Ba la'õ'õtõ tooe ira si'õli sabõlõ andrõ, ba lafazaoemba baero ba mõi ira ba hati gosali Mba'ali, *(Raz. I. 18, 40),* ba la'ohe baero 26
Gasera andrõ, ba gosali Mba'ali, ba latoenoe; *(F. 11, 18.)* ba larasa 27
wamaedo Mba'ali andrõ, ba ladoedoegõ gosalinia, ba labali'õ e'era, iroegi ma'õchõ andre. *(F. 3, 2).* Ba 28
tobali ihori Mba'ali andrõ Jehoe, ba Ndraono Gizeraëli.
III. Ba horõ Jerobeamo andrõ, 29
ono Nebati, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli, ba lõ ibõhõli Jehoe, — ono zawi balaki andrõ ba Mbetiëli ba ba Dano. *(Raz. I. 12, 26–33).*
Ba imane Jehowa chõ Jehoe: Me 30
no õhaogõ wolaoe somasi ndra'o, me no ahori õfatõrõ ba zi samba omo

ndra Ahabi zi so ba dõdõgoe, ba irege tõloe nga'õtõ ma'oewoemõ dania zidadao ba dadaoma razo ba
31 Ndraono Gizeraëli. *(F. 15, 12).* Ba lõ itõngõni Jehoe wanõrõ lala goroisa Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, soroi si'aikõ ba dõdõ ; lõ ibõhõli horõ andrõ, horõ Jerobeamo, ono Nebati, famaeloengoenia Iraono
32 Gizeraëli. Ba me loeo da'õ, ba ibõrõtaigõ mofõnoe Jehowa ba Ndraono Gizeraëli, ba i'alani ira Hazaëli andrõ, tánõ ba nola danõra, ma'a-
33 sara, *(F. 8, 12)*, i'otarai Joridano, noemalõ misa ba gatoemboecha loeo, tanõ Gileadi ma'asagõrõ, mado Gado ba mado Roebeno ba mado Manase, i'otarai Garoëri ba mbewe Garono, he tanõ Gileadi ba he tanõ Mbazana [ba ibe'e barõ mbawania].
34 Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Jehoe andrõ, ba hadia ia fefoe, nilaoenia, ba fa'abõlõnia fefoe, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo
35 Ndraono Gizeraëli. Ba itõrõ lala ndra amania Jehoe, mate ia, ba ba Zamaria lako'o ia ; ba fangalinia razo, ba ononia Joahasi. *(F. 13,*
36 *1).* Ba fa'ara wa'arazonia ba Ndraono Gizeraëli, ba no 28 fache, ba Zamaria.

FAZA 11.

I. Fa'afaito Gatalia andrõ. Lafataro razo Joasi andrõ. II. Fa'amate Gatalia. Fangohori Ba'ali ba hadia zi fabõbõ chõnia.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 22, 10–23, 21.)

1 I. **B**a me irongo Atalia andrõ, ina Gahasejahoe, no mate nononia, ba maoso ia, mangohori nga'õ-
2 tõ razo. *(F. 8, 26; 9, 27).* Ba maoso Joseba, ono razo Jehoramo alawe, talifoesõ Gahasejahoe, ihalõ Joasi andrõ, ono Gahasejahoe, iheta ba ngai nono razo boenoesõ andrõ, ibini'õ, i'ohe si bacha, awõ baboenia. Ibini'õ chõ Gatalia, fa bõi laboenoe
3 ia. Ba si tobini Joasi, awõ Joseba, ba gosali Jehowa, meõnõ fache wa'ara, gõtõ wa'arazo Gatalia ba danõ. Ba me no aloea zi meõno 4
fache, ba ifatenge Jojada, ifahalõ'õ goemandra zi otoe andrõ, fazoeri ba awõ razo, chõnia ba gosali Jehowa. Ba ilaoe fawoe'oe li chõra, ibe'e ba hõloe ira, ba gosali Jehowa. Ba awena i'oroma'õ chõra nono razo andrõ. Ba ibe'e li chõra, imane: 5
Da'õ halõwõmi : Si saraõ ja'ami, nifataro sanaro na loeo sabato, ba sanaro ba gõdo razo ; ba si saraõ, 6
ba ba mbawa gõli Soeri manaro, ba si saraõ zoei, ba ba mbawa gõli foeri nawõ razo andrõ, ena'õ sanaro ba gõdo ami ; ba doeata ja'ami, 7
dozi ami nifataro sanaro na loeo sabato, ba sanaro ba gosali Jehowa, awõ razo. Mifasoei razo, fangõ- 8
na ba danga zamõsaná, ba sanawa ja'ami, ba niboenoe. Mi'iagõ awõ razo, na mõi ia tooe ba na mõi jomo. Ba la'o'õ da'õ ira koemandra 9
zi otoe, dali niwa'õ Jojada ere chõra ; la'ohe wazoeri andrõ chõra, he saheta sanaro na loeo sabato, ba he sawena mõi sanaro, mõi ira chõ Jojada ere. Ba ere andrõ, ba ibe'e 10
ba danga ndra koemandra zi otoe andrõ doho ba baloese andrõ, chõ razo Dawido mege, si so ba gosali Jehowa. *(Sam. II. 8, 7).* Ba la'agõ 11
golajama gosali Jehowa awõ razo andrõ, i'otarai tánõ raja, noemalõ mijõoe, iroegi naha wame'e soemange ba mangawoeli ba gosali, lafasoei razo, oi dozi fangõna ba danga. Ba i'ohe baero nono razo 12
andrõ Jojada, lafanaemboe ia, ba labe'e chõnia wamadoehoe'õ andrõ [soera goroisa], lafataro razo ia ba labajoini, ba lalaoe datawó ba moe'ao ira, lamane : Ja ahowoe razo ! *(Moz. V. 17, 18. 19).*

II. **B**a me irongo Atalia we'ao 13
nawõ razo andrõ, fazoeri, ba fe'ao niha sato, ba isawa niha sato, ba gosali. Ba ifaigi, ba hiza, ba no 14
moeziozio ba ngai daroe nahe razo — si manõ hoekoe ba razo — ba koe-

mandra andrõ ba solaoelaoe torofe, awõ razo, ba he niha sato ba danõ, ba no somoeso tõdõ ba lalaoe dorofe. Ba itika noechania Atalia ba imane : Folawa ! Folawa ! Ba ibe'e li Jojada ba goemandra zi otoe, koemandra zabõlõ, imane chõra : Mi'ohe baero ia, mifatõrõ ba gotaloea wazoeri ba ha niha zolo'õ ja'ia, ba miboenoe si'õli ! Noa sa iwa'õ ere, bõi ba gosali Jehowa laboenoe ia. Ba lara'oe ia, ba ba lala koedo lafatõrõ, wolohe ba gõdo razo ba ba da'õ laboenoe. *(Neh. 3, 28).* Ba ifawoe'oe li ira Jehowa razo, awõ niha sato, Jojada, ena'õ banoea Jehowa ira, ba ifawoe'oe li gõi ira razo niha sato. Aefa da'õ, ba lasawa gosali Mba'ali niha sato ba danõ ba ladoedoegõ. Naha wame'e soemange chõnia ba famaedonia, ba lafaoeloegõ worasa; ba Matana andrõ, ere chõ Mba'ali, ba laboenoe fõna naha wame'e soemange. Aefa da'õ, ba ifataro zanaro ba gosali Jehowa ere andrõ. *(F. 10, 26. 27. Sangoehoek. 6, 25).* Ba ifa'aso ndra koemandra zi otoe ba fazoeri ba awõ razo andrõ ba he niha sato ba danõ, ba la'ohe mitooe razo, laheta ba gosali Jehowa, ba mbawandroehõ nawõ razo andrõ lafatõrõ, wolohe ja'ia ba gõdo razo ; ba moedadao ia ba dadaoma razo. Ba oi somoeso tõdõ niha ba danõ ; ba lõ hadia zaechoe niha jomo ba mbanoea. Ba Atalia, ba laboenoe si'õli, ba gõdo razo. Ha mewitoe fache wa'eboea Joasi, me tobali razo ia.

FAZA 12.

I. Ihaogõ gosali Joasi. II. Isoewõ ia Hazaëli. Laboenoe Joasi.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 24.)

I. Me no aloea meõnõ fache razo Jehoe tobali razo Joasi andrõ, ba 40 fache razo ia ba Jeroezalema ; ba tõi ninania, ba Sibia, banoea Mbereseba. Ba somasi Jehowa ilaoe Joasi, gõtõ wa'anaoe nosonia, me no ifahaõ ia Jojada ere andrõ. Ha hilihili andrõ zi lõ moeboelõ'õ ; mame'eme'e soemange na zato ba hilihili andrõ, ba manoenoe koemõjõ. *(F. 14, 4. Raz. I. 22, 44).* Ba imane Joasi ba gere : Fefoe gefe andrõ, ni'ohe ba gosali Jehowa, boeala ni'amoni'õ, õmõ zamõsana, nihonogõi, ba hadia ni'ohe zamõsana ba gosali Jehowa, saoha gõlõ, ba ndramoehalõ ere ; ba zi no fa'ila li chõnia ihalõ zamõsana. Ba labe'e balazo ba wangazõchi si no adoedoe ba gosali, hadia ni'ilara si no adoedoe. Ba no aloea 22 fache razo Joasi, ba lõ'õ na ni'a'azõchi gere si no adoedoe ba gosali. Ba ifakaoni'õ razo Joasi hõgõ gere andrõ, Jojada, awõ gere bõ'õ, ba imane chõra: Hana wa lõ mi'azõchi zadoedoe ba gosali ? Bõi sa'ae gõi manema ana'a ami ba zi no fa'ila li chõmi, miloeloe sa'ae balazo ba zadoedoe ba gosali. Ba atoelõ dõdõ gere: lõ'õ sa'ae latema gana'a ba zato, ba lõ'õ gõi la'a'azõchi zadoedoe ba gosali. Ba ihalõ kotakota Jojada ere, itõla'õ lagõlagõ, ba ibe'e ba gambõlõ naha wame'e soemange ba zinga lala niha, na mõi ba gosali Jehowa. Ba da'õ bacha labe'e ere sanaro ba mbawandroehõ, gefe andrõ, ni'ohe ba gosali Jehowa. Ba na la'ila, no oja gefe ba kotakota andrõ, ba so doeroetoeli razo, awõ gere seboea, ba laboe'oegõ gefe andrõ, nisõndra ba gosali, ba la'erai. Ba na no moetoelo, ba labe'e ba mandroe doeka andrõ, samaigimaigi ba gosali Jehowa, ba da'õ same'e ba zohalõwõ, ba doeka andrõ, sohalõwõ ba gosali Jehowa, zanoto kara ba sama'anõ kara, ba ba wowõli eoe, awõ gara nitoto, ena'õ te'azõchi zi no adoedoe ba gosali Jehowa, — balazo hadia ia fefoe ni'a'azõchi ba gosali Jehowa. Ba ame'ela andrõ, ni'ohe ba gosali, ba lõ labe'e ba wamazõchi mako ba si'õli ba figa ba torofe, ba hadia ia

wakake ana'a, ba ma fakake firõ,
14 sogoena ba gosali Jehowa, ba zohalõwõ andrõ labe'e, balazo ni'a'azõchi
15 ba gosali Jehowa. Ba lõ'õ sa fa'era ira ba niha andrõ, nibe'e ba danga kefe andrõ, ba wame'e ba zohalõwõ, fadoehoe manõ dõdõra chõra.
16 *(F. 22, 7)*. Ba ame'ela andrõ, na so zame'e soemange ogaoeta, ba soemange fameta horõ, ba lõ la'ohe ba gosali, ba gere mõi da'õ.
17 II. **B**a me loeo da'õ, ba so moroi jõoe Hazaëli, razo Ndrawa Garamo, isoewõ Gata, ba atoe'a ia ba mbanoea. Ba me isoewõ gõi ena'õ Je-
18 roezalema Hazaëli, *(F. 10, 32)*, ba ihalõ gana'a andrõ ba gosali Joasi, razo mado Joeda, boeala ni'amoni'õ andrõ fefoe, ni'amoni'õ ndra toeania Jozafati, Jehoramo ba amania Ahasejahoe, razo mado Joeda, ba boealania, ni'amoni'õ, awõ gana'a andrõ fefoe, si so ba mbate'e girõgirõ andrõ, ba gosali Jehowa ba ba gõdo razo, ba ifa'ohe'õ chõ Hazaëli, razo Ndrawa Garamo. Ba lõ aloea isoe-
19 wõ Jeroezalema. *(Raz. I. 15, 18)*. Ba hadia na nidoenõdoenõ ena'õ ba chõ Joasi andrõ ba hadia ia fefoe, nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba
20 zoera hikaja razo mado Joeda. Ba maoso genoninia, molawa, mama-
21 gõlõ, ba laboenoe Joasi. *(F. 14, 5)*. Ira Jozachari, ono Zimeata, Jozabadi, ono Zomeri, enoninia, zamoenoe ja'ia; ba ba mbanoea Dawido lako'o ia, ba ngai ndra amania. Ba fangalinia razo, ba ononia Amasia. *(F. 14, 1)*.

FAZA 13.

I. Joahasi ba Joasi, razo Ndraono Gizeraëli. II. Ifa'ele'õ wemõna chõ Joasi Elisa. III. Fa'amate Gelisa. Aoeri zi mate, me no fabaja ba mboto Gelisa mbotonia. Itimba Ndrawa Garamo Joasi.

1 I. **M**e no aloea 22 fache razo mado Joeda Joasi andrõ, ono Gahasejahoe, tobali razo Ndraono Gizeraëli Joahasi, ono Jehoe, ba Zamaria, mewelewitoe fache. *(F. 10, 35)*. Ba si fatoewoe chõ Jehowa 2
ilaoe; i'ohia'õ horõ Jerobeamo, ono Nebati, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli mege; lõ ibõhõli da'õ. *(Raz. I. 12, 26–33)*. Ba mofõnoe Jehowa 3
ba Ndraono Gizeraëli, ba ibe'e ira ba danga Hazaëli andrõ, razo Ndrawa Garamo, ba ba danga Mbenihada, ono Hazaëli, sagõtõ fa'ara. *(F. 10, 32)*, Ba i'andrõ wa'ebolo dõdõ Je- 4
howa Joahasi, ba ifondrondrongo chõnia Jehowa, bõrõ me i'ila wa'atosasa Ndraono Gizeraëli, me isa- 5
sagõ ira razo Ndrawa Garamo. Ba i'asogõ zangorifi Iraono Gizeraëli Jehowa, ba tobali aefa ira barõ mbawa Ndrawa Garamo, ba lõ'õ sa'ae hadia ia ba Ndraono Gizeraëli, ba nosera; ifoeli si mane fõna. *(F. 14, 27)*. Ba lõ'õ sa labõhõli horõ 6
zi samba omo ndra Jerobeamo andrõ, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli; lala da'õ latõrõ. Ba lõ'õ gõi teboelõ Gasera andrõ ba Zamaria. *(Raz. I. 16, 33)*. Lõ'õ sa isaigõ chõ 7
Joahasi zabõlõ Jehowa, ha 50 zi fakoedo ba foeloe goereta ba 10,000 si lõ koedo. Noa sa ihori razo Ndrawa Geramo, no ifoefoe. Ba hadia 8
na nidoenõdoenõ ena'õ ba chõ Joahasi andrõ, ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba fa'abõlõnia andrõ, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli. Ba mate 9
Joahasi, itõrõ lala ndra amania, ba ba Zamaria lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba ononia Joasi. Me no aloea 10
36 fache razo mado Joeda Joasi andrõ, tobali razo Ndraono Gizeraëli ba Zamaria Joasi, ono Joahasi, meweleõnõ fache. Ba si fatoewoe 11
chõ Jehowa ilaoe; lõ ibõhõli horõ Jerobeamo, ono Nebati, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli; lala da'õ itõrõ Ba hadia na nidoenõdoenõ 12
ena'õ, ba chõ Joasi andrõ, ba hadia ia fefoe nilaoenia ba fa'obõlõnia andrõ, ba fasoewõtania chõ Ga-

masia andrõ, razo mado Joeda, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo
13 Ndraono Gizeraëli. *(F. 14, 8–16).* Ba mate Joasi, itõrõ lala ndra amania, ba Jerobeamo zidadao ba dadaoma razo. Ba ba Zamaria teko'o Joasi, ba ngai razo Ndraono Gizeraëli andrõ. *(F. 14, 23).*
14 II. **B**a mofõchõ Gelisa, fõchõ ba wa'amate. Ba so Joasi andrõ, razo Ndraono Gizeraëli, mõi mitooe chõnia ba mege'ege ba ngainia, imane: He amagoe! he amagoe! koereta Ndraono Gizeraëli, awõ zi fakoedo!
15 *(F. 2, 12).* Ba imane chõnia Elisa: Da wana, awõ nono! Ba ibe'e chõ-
16 nia wana, awõ nono. Ba imane chõ razo Ndraono Gizeraëli andrõ: Toefa tangaoe wana andre! Ba me no itoefa, ba ifalaete dangania ba da-
17 nga razo Elisa. Ba imane: Bokai zandrela tánõ ba gatoemboecha loeo! Ba me no ibokai, ba imane Elisa: Efasi wana! Ba i'efasi. Ba imane Elisa: Ono wana ba wemõna, chõ Jehowa! Ono wana ba wolaŵa Dawa Garamo! Ba Gafeki dania õlaoe ba Ndrawa Garamo, irege a-
18 hori ira. Ba imane na: Halõ nono wana andrõ! Ba ihalõ. Ba imane chõ razo Ndraono Gizeraëli: Amõzi'õ tanõ! Ba medõloe ibõzi danõ,
19 awena ibato. Ba mofõnoe chõnia genoni Lowalangi andrõ, imane: Melima ena'õ õbõzi, ba ma meõnõ, ba õlaŵa Ndrawa Garamo, irege ahori ira; ba me si manõ, ba ha medõloe õ'alani ira.
20 III. **B**a mate Gelisa ba lako'o ia, me loeo da'õ, ba mõimõi ba danõ
21 zanoewõ, Iraono Moabi. Ba so zi mate niko'o sibai ena'õ, ba hiza moroi sa zanoewõ, si lõ moedõnadõna. Ba latibo'õ manõ ba lewatõ Gelisa zi mate andrõ ba lalaoe moloi. Ba me fabaja ba mboto Gelisa mboto zi mate andrõ, ba ifoeli aoeri,
22 moezizio. Ba no ifakao Ndraono Gizeraëli Hazaëli andrõ, razo Ndrawa Garamo, gõtõ wa'anaoe noso Joahasi. Ba ifoeli eboea dõdõ Je- 23
howa chõra, ihachõsi tõdõ ira; ifoeli i'otahõgõ ira, bõrõ wawoe'oesa li andrõ chõnia chõ ndra Aberahamo, Iza'aki, Jokobo, ba lõ omasi ia tekiko ira, ba iroegi da'õ, ba lõ nitibo'õnia ja'ira, fa lõ'õ sa'ae ifaigi ira. *(Moz. III. 26, 42).* Ba mate Ha- 24
zaëli, razo Ndrawa Garamo, ba ononia Benihada zi tobali razo, fangalinia. Ba maoso Joasi, ono Joahasi, 25
ifadõni mbanoea andrõ chõ Mbenihada, ono Hazaëli, banoea nifadõni Hazaëli chõ nama Joasi, Joahasi, me isoewõ ia no. Medõloe te'ala Mbenihada ibo'e Joasi, ba ihalõ mangawoeli mbanoea Ndraono Gizeraëli andrõ. *(A. 19).*

FAZA 14.

I. Amasia, razo mado Joeda. I'alani Ndraono Gedomo. II. Fasoewõ ira Joasi, razo Ndraono Gizeraëli, ba Amasia zi te'ala. III. Fa'amate Joasi ba fa'amate Gamasia. IV. Jebeamo II., razo Ndraono Gizeraëli.

(A. 1–22: Nga'õt. II. 25–26, 2.)

I. **M**e aracha mendroea fache razo 1
Ndraono Gizeraëli Joasi andrõ, ono Joahasi, tobali razo mado Joeda Gamasia, ono Joasi. *(F. 12, 22).* Doea woeloe a lima fache ia, me 2
tobali razo ia, ba 29 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Joadina, banoea Jeroezalema. Ba 3
somasi Jehowa ilaoe, ba tenga sa atõ si mane toeania Dawido; fefoe hadia ia chõnia, ba nifolaoe namania Joasi mege. *(F. 12, 3. 4).* Ha 4
hilihili andrõ zi lõ laboelõ'õ; lõ mamalõmalõ wame'e zato soemange, awõ wanoenoe koemõjõ ba hilihili andrõ. *(F. 15, 4).* Ba me no aro 5
ba dangania wa'arazo, ba ifaboenoe'õ genoninia andrõ, samoenoe razo amania, mege. *(F. 12, 21. 22).* Ba iraono zange'e andrõ, ba lõ'õ 6
sa ifaboenoe'õ, dali goroisa Jehowa andrõ, si so ba zoera goroisa andrõ chõ Moze, no imane: Bõi

laboenoe nama, bõrõ ndraono, ba bõi laboenoe ndraono, bõrõ nama; ha ba horõnia laboenoe zamõsana.
7 *(Moz. V. 24, 16).* Ja'ia zi alani Iraono Gedomo, ba ndraso ziloea asi andrõ, 10,000 niboenoe; ba atoe'a ia ba mbanoea Zela; ba ibe'e tõi mbanoea andrõ Jokete'eli, iroegi ma'õchõ andre.
8 II. Ba me loeo da'õ, ba ifatenge zinenge Amasia, chõ Joasi andrõ, ono Joahasi, ma'oewoe Jehoe, razo Ndraono Gizeraëli, imane chõnia: Ae chõgoe, datalaoe fatandra fa'a-
9 bõlõ! Ba imane Joasi, razo Ndraono Gizeraëli chõ Gamasia, razo mado Joeda: Sa'asa'a mao ba hili Libano, ba no ifatenge chõ geresi ba hili Libano, imane: Datalaoe fambambatõ! Ba latõrõ za'asa'a mao andrõ oetoe ndroe'oe ba hili Libano, lahoendrahoendra. *(Sangoehoek. 9,*
10 *14).* Me no faloecha'õ zalõfõ, wangalani Iraono Gedomo, ba no tesao wajawãsamõ. Hana na eboea doeriamõ, ba bõi boelõ'õgõ chõmi! Hadia wa õ'aloealoei wamoenoe, ena'õ mate ndra'oegõ, fabaja mado Joeda?
11 Ba lõ ifondrondrongo Amasia. Ba mõi misi jawa Joasi, razo Ndraono Gizeraëli, ba fatandra fa'abõlõ ira, daroea ira Gamasia, razo mado Joeda, ba ngai Mbetiseme, ba danõ
12 mado Joeda. Ba te'ala mado Joeda labe'e Iraono Gizeraëli, tobali isawa
13 chõra zamõsana, moloi. Ba ira'oe Gamasia, razo mado Joeda, ono Joasi ono Gahasejahoe, Joasi, razo Ndraono Gizeraëli, ba Mbetiseme ira'oe, ba i'ohe ba Jeroezalema. Ba itõla'õ gõli Jeroezalema, i'otarai mbawa gõli Geferaji, iroegi mbawa gõli ba watalinga andrõ, 400 hela
14 wa'anaoe. Ba ahori ihalõ gana'a, awõ wirõ, awõ gamagama, ba gosali Jehowa ba ba mbate'e girõgirõ andrõ, ba gõdo razo, awõ niha õsa, we'ewe'e dõdõ, ba ifoeli ia ba Zamaria.
15 III. Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Joasi andrõ, hadia nilaoenia ba fa'abõlõnia andrõ, ba fasoewõtania chõ Gamasia, razo mado Joeda, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli. Ba itõrõ lala ndra amania Jo- 16
asi, mate ia, ba ba Zamaria lako'o ia, ba ngai razo Ndraono Gizeraëli andrõ. Ba fangalinia razo ba ononia Jerobeamo. *(F. 13, 13).* Ba me- 17
welelima fache tõ na wa'anaoe noso Gamasia andrõ, razo mado Joeda, me no mate Joasi, ono Joahasi, razo Ndraono Gizeraëli. Ba hadia 18
na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Gamasia andrõ, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo mado Joeda. Ba so zamagõlõ ba chõnia, ba Je- 19
roezalema, ba wamoenoe ja'ia. Ba moloi ia, isawa Lachisi; ba lafatenge zolo'õ ja'ia ba Lachisi, lafaboenoe'õ ia ba da'õ. *(F. 12, 21).* Ba 20
labe'e jawa ba goereta, ba ba Jeroezalema, ba mbanoea Dawido andrõ, lako'o ia, ba ngai ndra amania. *(F. 9, 28).* Ba lahalõ Gasaria 21
andrõ mado Joeda sato fefoe, he wa'ae ha meweleõnõ fache na wa'eboeania, ba lafataro razo, fangali namania Amasia andrõ. *(F. 15, 1. 2).* Da'õ zangaró Elata, ifoeli ihalõ ba- 22
noea mado Joeda, me no itõrõ lala ndra amania razo, me no mate. *(F. 16, 6).*

IV. Me no aloea meweleõfa fache 23
razo mado Joeda Gamasia andrõ, ono Joasi, tobali razo ba Zamaria Jerobeamo andrõ, ono Joasi, razo Ndraono Gizeraëli, ba 41 fache razo ia. *(A. 16. Hos. 1, 1. Amos. 1, 1).* Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe; 24
lõ ibõhõli horõ Jerobeamo, ono Nebati, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli. *(Raz. 1. 12, 26–33).* Ja'ia za- 25
ngai mangawoeli tanõ Ndraono Gizeraëli andrõ, i'otarai lala ba Hamata, noemalõ ba ziloea asi andrõ, ba zalo'o, dali li Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, nifawa'õgõnia chõ genoninia Jona andrõ, ono Ga-

mita'i, banoea Gata Heferi. *(Jon. 1, 1).* Me no inehegõ Jehowa wa-
26 makao Iraono Gizeraëli andrõ, safõchõ sibai; iraono ba satoea, ba no ahori, ba lõ sangorifi Iraono Gize-
27 raëli. *(Moz. V. 32, 36).* Ba lõ'õ sa niwa'õ Jehowa ihori ba goeli danõ dõi Ndraono Gizeraëli, ba tobali ibe'e sangorifi ja'ira Jerobeamo andrõ,
28 ono Joasi. *(F. 13, 5).* Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Jerobeamo andrõ ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba fa'abõlõnia andrõ, he wisa wasoewõtania ba he iwisa wangai mangawoeli ba Ndraono Gizeraëli tána ba niha Jehoeda ba Ndramaseko ba ba Hamata, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gize-
29 raëli. Ba itõrõ lala ndra amania Jerobeamo, mate ia, ba ba Zamaria lako'o ia, ba ngai razo Ndraono Gizeraëli andrõ. Ba fangalinia razo, ba ononia Sacharia. *(F. 15, 8).*

FAZA 15.

I. Asaria (Oesia), razo mado Joeda. II. Sacharia, razo Ndraono Gizeraëli. III. Iboenoe Zaloemi, razo Ndraono Gizeraëli, Menahe andrõ. Isoewo ira Foelo, razo Ndrawa Asiria. IV. Fekaja ba Feka, razo Ndraono. Gizeraëli. V. Jotamo, razo mado Joeda.

(A. 1–7: Nga'õt. II. 26, 1. 3–23).

1 I. **M**e no aloea 26 fache razo Ndraono Gizeraëli Jerobeamo tobali razo mado Joeda Gasaria andrõ,
2 ono Gamasia. *(F. 14, 21).* Meweleõnõ fache ia, me tobali razo, ba 52 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Jecholia, banoea
3 Jeroezalema. Ba somasi Jehowa ilaoe, i'ohia'õ sibai nilaoe namania
4 Amasia. Hatõ hilihili andrõ zi lõ laboelõ'õ; lõ teboelõ wame'e zato soemange, awõ wanoenoe koemõjõ
5 ba hilihili andrõ. *(F. 14. 3, 4).* Ba ifatõrõ wamakao chõ razo andrõ Jehowa, mobooe aoeri ia ibe'e Jehowa, gõtõ wa'anaoe nosonia na, ba jomo sosó ia. Ba satoea baomo ba gõdo, ba ononia Jotamo, da'õ zamatoenõ hoehoeo zato, *(Moz. III. 13, 46).* Ba hadia na ena'õ nidoenõdoe- 6
nõ ba chõ Gasaria andrõ ba hadia ia fefoe, nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo mado Joeda. Ba mate Gasaria, itõrõ lala 7
ndra amania, ba ba ngai ndra amania, ba mbanoea Dawido, lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba ononia Jotamo. *(A. 32).*

II. **M**e no aloea 37 fache razo 8
Gasaria andrõ, razo mado Joeda, tobali razo Ndraono Gizeraëli ba Zamaria Zacharia andrõ, ono Jerobeamo, ba ha õnõ wawa. *(F. 14, 29).* Ba si fatoewoe chõ Jehowa 9
ilaoe, nifolaoe ndra amania ba ira toeania mege. Lõ ibõhõli horõ Jerobeamo, ono Nebati, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli. *(Raz. I. 12, 26–33).* Ba molawa Zaloemi. ono Jabesi, 10
mamagõlõ ia ba niha bõ'õ, ba mõi ia moeboenoe Zacharia, ba Jibelea, ba tobali razo ia, fangali niboenoenia. *(A. 14. Amos. 7, 9).* Ba ha- 11
dia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Zacharia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli. Tobali itõrõ li Jehowa, niwa'õ- 12
nia chõ Jehoe, me imane: Irege tõloe nga'õtõ ma'oewoemõ dania zidadao ba dadaoma razo ba Ndraono Gizeraëli: Itõrõ niwa'õ andrõ. *(F. 10, 30).*

III. **B**a Saloemi andrõ, ono Ja- 13
besi, ba me no aloea 38 fache razo mado Joeda Oesia tobali razo ia, ba ha sara wawa razo ia ba Zamaria. Ba so moroi si tooe, ba Di- 14
risa Menahe andrõ, ono Gadi, ba me no iroegi Zamaria, ba iboenoe Zaloemi, ono Jabesi, ba Zamaria, ba tobali razo ia fangali niboenoenia. *(Raz. I. 16, 17).* Ba hadia na 15
ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Zaloemi andrõ, ba folawania andrõ, famagõlõnia ba niha bõ'õ, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono

16 Gizeraëli. Ba me loeo da'õ, ba ifoefoe Dafoea Menahe, fabaja õsi fefoe ba tanõra fefoe, i'otarai Dirisa, me lõ nibokaira bawa gõli chõnia, ba dozi sanabina ba mbanoea bacha,
17 ba ifasikoi'õ daloe. Me no aloea 38 fache razo mado Joeda Gasaria andrõ, tobali razo Ndraono Gizeraëli Menahe, ono Gadi, ba mewoeloe fa-
18 che razo ia, ba Zamaria. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe ; lõ ibõhõli horõ Jerobeamo, ono Nebati, fefoe, famaeloengoenia Iraono Gize-
19 raëli. *(A. 9).* Ba me loeo da'õ, ba isoewõ ira Foelo andrõ, razo Ndrawa Asiria. Ba 220,550 balaki ibe'e chõ Woelo Menahe, ena'õ fa'awõ ia chõnia, ba ena'õ i'aro'õ wa'arazonia,
20 ba ihoekoe bobotolõ Ndraono Gizeraëli gana'a andrõ Menahe ; dozi solohe baloese zame'e, ba wame'e chõ razo Ndrawa Asiria, lima woeloe ba roefia zamõsa. Ba mangawoeli razo Ndrawa Asiria, lõ'õ sa'ae
21 i'iagõ danõra. *(F. 23, 25).* Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Menahe, ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja
22 razo Ndraono Gizeraëli. Ba mate Menahe, itõrõ lala ndra amania, ba fangalinia razo, ba ononia Fekaja.
23 IV. Me no aloea 49 fache razo mado Joeda Gasaria, tobali razo Ndraono Gizeraëli ba Zamaria Wekaja andrõ, ono Menahe, ba ha
24 mendroea fache. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe; lõ ibõhõli horõ Jerobeamo, ono Nebati, famaeloengoe-
25 nia Iraono Gizeraëli. *(A. 9).* Ba molawa Weka, ono Remalia, awõ razo, mamagõlõ ia ba niha bõ'õ, ba wamoenoe razo, ba iboenoe, ba Zamaria, ba gõdo razo, awõ ndra Aregobi Arië; ba lima woeloe nawõ Weka, banoea Gileadi. Ba iboenoe Wekaja, ba tobali razo ia, fangali
26 niboenoenia. *(A. 10. 14. 30).* Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Wekaja andrõ ba hadia ia fefoe, nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli. Me no aloea 51 fache salawa 27
mado Joeda Gasaria, tobali salawa Ndraono Gizeraëli ba Zamaria Weka andrõ, ono Remalia, ba doea woeloe fache salawa ia. Ba si fatoewoe chõ 28
Jehowa ilaoe ; Lõ ibõhõli horõ Jerobeamo, ono Nebati, famaeloengoenia Iraono Gizeraëli. Ba me loeo razo 29
Ndraono Gizeraëli Weka andrõ, ba so Digelata–Filezeri, razo Ndrawa Asiria, ba atoe'a ia ba Ijono ba ba Habeli Beti Ma'acha ba ba Janoa ba ba Gedesi ba ba Hasora ; ba tanõ Gileadi ba tanõ Galilaia ba tanõ mado Nafetali ma'asagõrõ, ba i'-ochõgõ, ba õsi mbanoea, ba i'ohe ba danõ Asiria. *(Nga'õt. I. 5, 26).*
Ba molawa Hosea, ono Ela, ma- 30
magõlõ ia ba niha bõ'õ, ba chõ Weka, ono Remalia. ba iboenoe Weka, ba tobali razo ia, fangali niboenoenia, me no aloea 19 fache razo Jotamo, ono Oesia. *(F. 17, 1. A. 25).* Ba hadia na ena'õ nidoe- 31
nõdoenõ ba chõ Weka andrõ, ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli.

(A. 32–36. 38: Nga õt. II. 27.)

V. Me no aloea dõfi razo Weka, 32
ono Remalia, tobali razo mado Joeda Jotamo, ono Oesia. *(A. 5. 7).*
Doea woeloe a lima fache ia, me 33
tobali razo ia, ba 16 fache razo ia, ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Jeroesa, ono Zadoki. Ba somasi 34
Jehowa ilaoe, nifolaoe namania Oesia mege, fefoe hadia ia. Ha hili- 35
hili andrõ zi lõ laboelõ'õ, lõ teboelõ wame'e zato soemange ba hilihili andrõ, awõ wanoenoe koemõjõ. Jotamo zolaoe bawa gõli tánõ jawa, ba gosali Jehowa. *(F. 15, 3. 4).* Ba 36
hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Jotamo andrõ ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja razo mado Joeda. Ba 37
me loeo da'õ, ba ibõrõtaigõ Jehowa wamarooe Resino, razo Ndrawa

Garamo ba Feka, ono Remalia, ba wanoewõ mado Joeda. *(F. 16, 5).*
38 Ba mate Jotamo, itõrõ lala ndra amania, ba ba mbanoea Dawido lako'o ia, ba ngai ndra amania. Ba fangalina razo, ba ononia Ahasi.

FAZA 16.

I. Mame'e adoe Gahasi. II. I'andrõ wanolo chõ razo Asiria, me lasoewõ ia ira Resino Feka. III. Iwoe'ai wame'e soemange ba gosali. Fa'amate Gahasi.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 28.)

1 I. Me no aloea meweleõnõ fache razo Weka, ono Remalia, tobali razo mado Joeda Gahasi andrõ,
2 ono Jotamo. *(F. 15, 38).* Doea woeloe fache Gahasi, me tobali razo ia, ba meweleõnõ fache wa'ara razo ia ba Jeroezalema. Ba tenga somasi Lowalanginia Jehowa ilaoe, tenga
3 si mane toeania Dawido ; lala razo Ndraono Gizeraëli andrõ itõrõ. Ifatõrõ ba galitõ ononia wangohia'õ sogoro ita andrõ ba niha baero andrõ, nitimba Jehowa fõna Ndraono Gizeraëli. *(F. 21, 6. Moz. III. 18,*
4 *21).* Ba mame'e soemange ia ba manoenoe koemõjõ ba hilihili andrõ, idozigõ hilihili ba bõrõ geoe saoeri.
5 II. Ba me loeo da'õ, ba so moroi jõoe Resino, razo Ndrawa Garamo, awõ Weka, ono Remalia, razo Ndraono Gizeraëli, ba wanoewõ Jeroezalema. Lafa'oe'oe Gahasi, ba tebai
6 sa atõ atoe'a ira. *(Jes. 7, 1–9).* Ba me loeo da'õ, ba itolo Ndraono Gedomo Resino, razo Ndrawa Garamo, ba wamadõni mangawoeli Elata, itimba mado Joeda, si so ba da'õ. Ba mõi ba Gelata Ndraono Gedomo, la'iagõ da'õ, iroegi ma'õchõ a-
7 ndre. *(F. 14, 22).* Ba ifatenge zinenge Ahasi chõ Digelata-Filezeri, razo Asiria, imane chõnia : Sawoejoemõ ndra'o, ba onooe gõi ! Ae chõgoe, ba efa'õ ndra'o ba danga razo Ndrawa Garamo ba ba danga Ndraono Gizeraëli, sanoewõ ja'odo ! *(F. 15, 29).* Ba ihalõ gõi wirõ andrõ ba 8
ana'a ba gosali Jehowa ba ba mbate'e girõgirõ, ba gõdo razo, ba ifa'ohe'õ boeala chõ razo Asiria. *(Raz. I. 15, 18).* Ba ifondrondrongo chõ- 9
nia razo Asiria, mõi ia ba Ndramaseko, ba atoe'a ia ba mbanoea, ba ira'oe nono mbanoea, i'ohe ba Kiri ; ba Resino, ba ifaboenoe'õ.

III. Ba mõi ba Ndramaseko razo, 10
Ahasi, mõi faloecha chõ Digelata-Filezeri, razo Asiria, ba i'ila naha wame'e soemange andrõ, ba Ndramaseko. Ba ifa'ohe'õ gambara naha wame'e soemange andrõ ba toeladania, si faoedoe sibai, chõ Goeria
ere. Ba ifa'anõ naha wame'e soe- 11
mange andrõ ere andrõ, i'ohia'õ sibai doelada, nifa'ohe'õ razo, Ahasi, moroi ba Ndramaseko ; dali da'õ chõ Goeria ere, me lõ sangawoeli na razo, Ahasi, moroi ba Ndramaseko. Ba me mangawoeli razo, me 12
i'ila naha wame'e soemange andrõ, ba mõi ia jaẅa, ba itoenoe zoe- 13
mange nitoenoe andrõ chõnia, awõ zoemange ni'ã, ifadoewa zoemange nibadoe, ba itefe naha wame'e soemange do zoemange fangorifi chõnia. Ba naha wame'e soemange tõla 14
andrõ, si so ba da'õ fõna Jehowa, ba iheta fõna gosali, ba gotaloeara naha wame'e soemange si bohooe andrõ gosali Jehowa ibe'e, jõoe naha wame'e soemange andrõ [chõnia]. Ba ibe'e li razo, Ahasi, chõ Goeria 15
ere, imane : Ba naha wame'e soemange, naha seboea andrõ, õtoenoe zoemange nitoenoe na mahemoloe mbanoea, awõ zoemange ni'ã na owĩ ba soemange nitoenoe nibe'e razo, awõ zoemange ni'ã andrõ chõnia, ba soemange nitoenoe nibe'e zato, fabaja soemange ni'ã ba soemange nibadoe chõra ; ba tefe ia do zoemange nitoenoe ba do zoemange nitaba, fefoe. Ba ba naha wame'e soemange tõla andrõ, ba da'oe'era'era tõdõgoe. Ba i'o'õ sibai Oeria ere niẅa'õ razo 16
chõnia. Ba ifabo'a'õ gõi lesi andrõ 17

ba dajadaja [mbalanga] no, ba ifa-
heta'õ jaŵa mbalanga; ba gala se-
boea andrõ, ba ifaheta'õ ba daja-
dajania saŵi tõla andrõ, ba mbale
18 labe'e. *(Raz. I. 7, 23–39).* Ba he lala
ba zabato andrõ, nisagõi, nifazõchi-
ra ba gosali, lala razo moroi baero,
ba iwoe'ai ba gosali Jehowa, bõrõ
19 razo Asiria. Ba hadia na ena'õ ni-
doenõdoenõ ba chõ Gahasi andrõ,
hadia nilaoenia, ba noa sa moetanõ
ba zoera hikaja razo mado Joeda.
20 Ba mate Gahasi, itõrõ lala ndra
amania, ba ba ngai ndra amania
lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba
ononia Hisikia. *(F. 18, 1).*

FAZA 17.

I. Hosea, razo Ndraono Gizeraëli safoeria. II. Lasoewõ zi foeloe toea andrõ Dawa Asiria ba la'oloi'õ chõra, bõrõ me no la'erogõ Lowalangi. III. Lafataro ba Zamaria Ndrawa Asiria. IV. Lafachõjõ ira wamosoemange Lowalangi wame'e adoe.

1 I. Me no aloea mewelezara fache
razo mado Joeda Gahasi andrõ, tobali
razo Ndraono Gizeraëli ba Zamaria
Hosea, ono Ela, meziŵa fache. *(F. 15,*
2 *30).* Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe;
ba tenga sa atõ si mane razo Ndrao-
no Gizeraëli andrõ, fõnania mege.
3 Ba so moroi si jaŵa Zalamanasa,
razo Asiria, manoewõ ja'ia, ba mõi
barõ mbawa Zalamanasa Hosea, ma-
me'eme'e beo ia chõnia. *(F. 18, 9–12).*
4 Ba me irongo razo Asiria falimo Ho-
sea — noa sa ifatenge zinenge chõ
Zewe, razo Miseraji, ba lõ nibe'enia
chõ razo Asiria beo andrõ, si dõfi-
dõfi mege — ba itema ifara'oe'õ ia
razo Asiria, ifabõbõ'õ ba ifakoeroe'õ.
5 *(Hos. 12, 2).* Ba so moroi si jaŵa
razo Asiria, isoewõ ira, ba danõ ma'-
asagõrõ, ba isaŵa gõi Zamaria, ifa'-
oe'oe ira, bacha ba mbanoea, me-
dõloe fache wa'ara.
6 II. Ba me no aloea meŵaloe fa-
che razo Hosea, ba atoe'a ba Za-
maria razo Asiria, ba i'oloi'õ ba
danõ Asiria Ndraono Gizeraëli, ba
Hala ba ba Habora ifataro ira, ba
mbewe Gozana ba ba mbanoea
Ndrawa Media andrõ. Noa sa mo- 7
lalõ Ndraono Gizeraëli chõ Lowa-
langira, Jehowa, si no mangefa'õ
ja'ira ba danga Wara'o andrõ, razo
Ndrawa Miseraji, ba si no mange-
heta ja'ira ba danõ Miseraji; lafo-
soemange Lowalangi bõ'õ, ba latõrõ 8
lala niha baero andrõ, nitimba Je-
howa fõna ndra toeara mege, ba
he lala razo mege, nichoi dõdõ da'õ.
(F. 16, 3). Ba si lõ atoelõ lalaoe 9
Iraono Gizeraëli, chõ Lowalangira,
Jehowa, nibini'õ: lafazõchi chõra
naha wame'e soemange ba hilihili,
ladozigõ banoea chõra, i'otarai zi
ha malige, naha zanaro, noemalõ
ba mbanoea saró, lataroe'õ harefa 10
ba Asera, ladozigõ hilihili salaŵa
ba bõrõ geoe saoeri, *(F. 16, 4. Raz.*
I. 14, 23), ba manoenoe koemõjõ ira 11
ba hilihili andrõ fefoe, si mane niha
baero andrõ, niheta Jehowa fõnara.
Si lõ sõchi lalaoe, wangandrõ fõnoe
Jehowa, *(A. 8),* ba lafosoemange na- 12
doe andrõ, niŵa'õ Jehowa chõra:
Bõi milaoe zi manõ! *(Moz. II. 20,*
2; 23, 13). Ba ifategoe'õ Ndraono 13
Gizeraëli, awõ mado Joeda, Jeho-
wa, ba zama'ele'õ andrõ chõnia,
fefoe ba ba zangi'ila andrõ, fefoe,
imane: Mirõi lala si lõ sõchi andrõ
chõmi, ba mi'o'õ goroisagoe, awõ
nifachoigoe andrõ, dali manõ go-
roisa andrõ, nibe'egoe chõ ndra toe-
ami, ba dali na niŵa'õgoe, nifa'ema
genonigoe andrõ, sama'ele'õ. Ba lõ 14
la'o'õ, wa'abe'e dandro, si mane ira
toeara mege, si lõ fadoehoe tõdõ
chõ Lowalangira Jehowa; lõ'õ ma- 15
nõ ba dõdõra nifachoinia andrõ,
ba he fawoe'oesa li andrõ chõnia,
me fawoe'oe li ia chõ ndra toeara,
ba he fanegoenia ja'ira, la'o'õ wa-
jafaja andrõ ba lalaoe zi lõ boto,
la'ohia'õ nilaoe niha baero andrõ,
si tefasoei ja'ira, he ŵa'ae no iŵa'õ
chõra Jehowa, bõi lafolaoe niha da'õ.

16 *(Moz. II. 23, 24).* La'erogõ goroisa Lowalangira Jehowa fefoe, lafahele chõra nadoe, ono zaŵi, doea rozi. ba lafazõchi Gasera, ba mangaloeloe ira ba ngahõnõ ba mbanoea si jaŵa, ba lafosoemange Mba'ali. *(Raz.*
17 *I. 12, 28; 16, 23).* Lafatõrõ ba galitõ nonora matoea, awõ nonora alawe; faetasa ba fakelemoesa so ba chõra, laloeloe ira, ba wolaoe si fatoewoe chõ Jehowa, wangandrõ fõnoenia,
18 *(F. 16, 3).* Ba mofõnoe sibai Jehowa ba Ndraono Gizeraëli, ba iheta ira ba doedoema hõrõnia, tobali lõ si
19 tosai, ha mado Joeda andrõ. Ba mado Joeda andrõ gõi, ba lõ la'o'õ goroisa Lowalangira, Jehowa, latõrõ nifachoi Ndraono Gizeraëli andrõ,
20 nichoi dõdõ da'õ. Andrõ wa itibo'õ nga'õtõ Gizeraëli fefoe Jehowa, ihõndrõgõ ira, ibe'e ba danga zi faraboeraboe ba chõra, irege ifaloea itibo'õ ira, iheta ba doedoema hõrõ-
21 nia. Me no ifabali Ndraono Gizeraëli ba nga'õtõ Dawido, ba me no lafataro razo Jerobeamo andrõ, ono Nebati, ba i'ohe ba wangerogõ Jehowa Ndraono Gizeraëli Jerobeamo, ifaeloengoe ira ba horõ seboea. *(Raz.*
22 *I. 12, 20).* Ba tobali latõrõ lala horõ andrõ fefoe, nifobõrõ Jerobeamo, Iraono Gizeraëli; lõ'õ sa'ae labõhõli,
23 irege iheta ba doedoema hõrõnia Ndraono Gizeraëli Jehowa, itõrõ niŵa'õnia, wameta'oe ja'ira, nifa'ema genoninia andrõ, sama'ele'õ fefoe. Ba aheta ba danõra Ndraono Gizeraëli, ni'oloi'õ, ba danõ Asiria, iroegi ma'õchõ andre, *(Moz. V. 28, 63. 64).*
24 III. **B**a i'oroi'õ niha razo Asiria, ba Mbabeli ba ba Goeta ba ba Gawa ba ba Hamata ba ba Zefarawa'i, ba ifataro fangali Ndraono Gizeraëli, ba mbanoea Zamaria misa. Ba tobali la'ochõgõ danõ Zamaria
25 ba la'iagõ mbanoea ba da'õ. Ba me lõ lafosoemange Jehowa, me awena so ira, ba i'asogõ chõra zingo Je-
26 howa, samoenoe ja'ira. Ba la'ombacha'õ chõ razo Asiria, lamane : Niha andrõ, nifawoe'amõ, nifataromõ ba mbanoea Zamaria misa, ba lõ la'ila he wisa wamosoemange Lowalangi ba danõ andrõ ; andrõ wa i'asogõ chõra zingo, samoenoe ja'ira, me lõ la'ila, hadia zi nangea ba Lowalangi ba danõ andrõ. Ba 27
ibe'e li razo Asiria, imane : Mifatenge gere andrõ samõsa, ni'oloi'õgoe moroi ba da'õ, hana na mõi ia ba na i'iagõ da'õ, ba wamahaõ ja'ira, hadia zi nangea famosoemange Lowalangi ba danõ andrõ. Ba so gere samõsa, banoea Zama- 28
ria, ni'oloi'õ mege, ba i'iagõ Mbetiëli, ifahaõ sa'ae ira, he wisa wamosoemange Jehowa.

IV. **B**a samboesamboea soi, ba 29
samboesamboea Lowalangi lafazõ chi chõra, ba labe'e ba gosali andrõ, ba hilihili, nilaoe mbanoea Zamaria andrõ mege, dozi soi ba mbanoeara andrõ, ba zi so ira. Banoea Mba- 30
beli, ba Soekota Benoti lafazõchi, ba banoea Goeta, ba Neregala, ba banoea Hamata, ba Azina, ba ba- 31
noea Gawa, ba Nibicha ba Tarataka; ba banoea Zefarawa'i, ba latoenoe ndraonora, soemange Gaderamelechi ba soemange Ganamelechi, Lowalangi Zefarawa'i. *(A. 17).* Ba baero 32
õ, ba lafosoemange gõi Jehowa, ba lafataro ere ba hilihili andrõ nawõra, gofoe ha niha manõ ; da'õ zame'e soemange andrõ chõra, ba gosali andrõ, ba hilihili. Lafosoemange 33
Jehowa, ba Lowalangira andrõ, ba lafosoemange gõi, dali hoekoe ba niha andrõ, ba nihalõ ja'ira, wamawoe'a ja'ira mege. Ba irege ma'õ- 34
chõ andre, ba lõ aefa chõra hoekoe fõna andrõ, Lõ la'ata'oefi Jehowa, ba lõ'õ gõi latõrõ gamachoita andrõ chõra, ba õmõra andrõ ; ba lõ la'o'õ goroisa Jehowa, ba he nifachoinia, niŵa'õnia ba nga'õtõ Jakobo andrõ, nifotõinia Izeraëli. Ba no fawoe'oe 35
li chõra Jehowa, no ibe'e li chõra, no imane : Bõi mifosoemange Lowalangi bõ'õ ! bõi mi'angarõfi li

ira, bõi mi'ae enonira ba bõi mibe'e zoemange chõra. *(Moz. II. 23,*
36 *24)*. Jehowa mi'ata'oefi, Jehowa si no mangeheta ja'ami ba danõ Miseraji fa'abõlõnia andrõ, si tenga side'ide ba tangania andrõ, si no moe'oro'õ, da'õ mi'angarõfi li, ba
37 chõnia mibe'e zoemange! Ba lala andrõ, awõ hoekoe, ba oroisa ba amachoita andrõ, nifachoinia chõmi, ba mitõngõni, ena'õ lõ mamalõmalõ wolo'õmi, ba bõi mifosoemange Lo-
38 walangi bõ'õ. Ba bõi olifoe ami wawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe li ndra'o chõmi, ba bõi mifoesoema-
39 nge Lowalangi bõ'õ! Jehowa, Lowalangimi, mifosoemange, ba i'efa'õ dania ami, ba danga nemalimi, fe-
40 foe. *(Moz. V. 6, 12–19)*. Ba lõ lafondrondrongo, lõ labõhõli hoekoe
41 fõna chõra. Ba tobali lafosoemange Jehowa soi niha andrõ, ba labe'ebe'e gõi gõ nadoe. Ba onora andrõ ba ma'oewoera, ba la'o'õ nilaoe ndra namara mege, iroegi ma'õchõ andre.

FAZA 18.

I. Fa'atoelõ Hisikia andrõ. II. Lasoewõ zi 10 toea ba la'oloi'õ. III. Isoewõ mado Joeda Saneribi; ifa'oe'oe Jeroezalema. IV. Fajawasa zinenge Zaneribi andrõ.

1 I. Me no aloea mendroea fache razo Hosea andrõ, ono Ela, razo Ndraono Gizeraëli, tobali razo mado Joeda Hisikia, ono Gahasi. *(F. 16,*
2 *20)*. Doea woeloe a lima fache ia, me tobali razo ia, ba 29 fache dania razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Abija, ono Zacharia.
3 *(Nga'õt. II. 29, 1. 2)*. Ba somasi Jehowa, ilaoe i'o'õ sibai wolaoe doea-
4 nia Dawido. *(F. 20, 3)*. Ja'ia zangeheta naha wame'e soemange ba hilihili andrõ, irasa harefa andrõ, i'obõ Gasera ba ifoefoe wamaedo goelõ tõla andrõ, nifazõchi Moze; irege da'õ sa, ba latoenoetoenoe chõnia goemõjõ Iraono Gizeraëli; Nehoesa dõinia chõra. *(Nga'õt. II. 31, 1. F. 15, 35. Moz. IV. 21, 8. 9)*.
Chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli 5
idõnadõna wangorifi Hisikia, tobali lõ si falawalawa chõnia, foerinia, ba razo mado Joeda andrõ fefoe, ba he fõnania mege. *(F. 23, 25)*. Je- 6
howa i'olembai, lõ ibõhõli wolo'õ chõnia, i'o'õ goroisa Jehowa, niwa'õnia chõ Moze mege. Ba lõ ma- 7
malõmalõ wanolo Jehowa ja'ia; fefoe hadia ia nilaoenia, ba mofozoe. Ba ifabali ia chõ razo Asiria, iheta ia barõ mbawania. Itimba Ndrawa 8
Wilisiti, iroegi Gasa, ba ifoefoe danõra, i'otarai malige zanaro andrõ, iroegi ba mbanoea saró.

II. Ba me no aloea medõloe 9
fache razo Hisikia — no aloea meõnõ fache Hosea andrõ, ono Ela, razo Ndraono Gizeraëli — ba so moroi si tooe Zalamanasa, razo Asiria, ba wanoewõ Samaria, ba ifa'oe'oe mbanoea. *(F. 17, 3–6)*. Ba 10
medõloe fache, ba atoe'a ia ba mbanoea; me no aloea melima fache Hisikia — ja'ia me no aloea mewaloe fache Hosea, razo Ndraono Gizeraëli — atoe'a ira ba Zamaria. Ba 11
i'oloi'õ ba danõ Asiria Ndraono Gizeraëli razo Asiria, ba ba Hala ba ba mbewe Habora, idanõ ba Gozana, ifataro ira, ba ba mbanoea Ndrawa Media andrõ, me no 12
lõ ni'o'õra oroisa Lowalangira Jehowa, me no lasawõ wawoe'oesa li andrõ chõnia — hadia ia fefoe ni'oroi'õ genoni Jehowa andrõ, Moze. Ja'ira, ba lõ nifondrondrongora ba lõ ni'o'õra.

(A. 13–37: Nga'õt. II. 32, 1–19. Jes. 36.)

III. Ba me no aloea meweledõ- 13
loe fache razo Hisikia, ba so moroi si jawa Zaneribi, ba wanoewõ banoea saro ba mado Joeda, fefoe, ba atoe'a ia. Ba ifatenge zinenge 14
Hisikia chõ razo Asiria, ba Lachisi, imane chõnia: No molalõ ndra'o; foeli'õ, bõhõlido; hadia, nibe'eoe õmõgoe, ba oetõrõ. Ba ifo'õmõ Hisi-

kia, razo mado Joeda, razo Asiria, 66,000 balaki wirõ ba 119,115 balaki gana'a. *(A. 7).* Ba ahori ibe'e Hisikia gana'a andrõ, si so ba gosali Jehowa, awõ zi so ba mbate'e girõgirõ ba gõdo razo. *(F. 16, 8).* Ba me loeo da'õ, ba ibo'a Hisikia, razo mado Joeda, gana'a ba lagõ mbawandroehõ gosali ba ba daroe nahe nifo'oelinia ana'a, ba ibe'e chõ razo Asiria. Ba ifatenge Daratano ba Rabisari ba Rabisake razo Asiria, chõ razo Hisikia ba Jeroezalema. la'otarai Lachisi, ato sibai la'ohe sabõlõ. So ira moroi si tooe ba laroegi Jeroezalema, ba la'iagõ ba ngai hele, si oroi mbaw̃a tánõ jaw̃a andrõ, ba zinga lala ba naha wolochoi noecha. Ba lasofoe razo. Ba mõi baero chõra Geliaki, ono Hilikia, mandroe ba gõdo, ba Sebena, doeroetoeli, ba Joa, ono Gasafi, za'asa seboea. Ba imane chõra Rabisake : Mimane chõ razo, Hisikia : Da'õ niw̃a'õ razo seboea andrõ, razo Asiria : He moroi chõoe wa'abe'e dõdõ andrõ ? Hadia, õwai ha li zogoena, ba wamaigi lala dõdõ ba fa'abõlõ ba wanoewõ ? Ha niha ató dõtõnafõoe, wa no fabali ndra'oegõ chõgoe ? Hiza, Dawa Miseraji we'ewe'e dõdõoe, si'o soechoe andrõ, si no tefatõ ; dozi ha niha zi ani'o ja'ia, ba mesocho danga, atõla tambai. Si manõ Wara'o andrõ, razo Miseraji, ba zame'e tõtõnafõra ja'ia, dozi. Ba na mimane wanema ligoe : Chõ Lowalangima, Jehowa, manõtõna ndra'aga ! ba no ja'ia niheta Hisikia naha wame'e soemange ba hilihili andrõ, wangoema'õ ba mado Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema : Fõna naha wame'e soemange andre, ba Jeroezalema, mangaloeloe ami ! *(Moz. II. 20, 24. Moz. V. 12, 14).* Ba laoe, ba milaoe fataroe sochõ ja'o, razo Asiria : doea ngahõnõ oebe'e chõoe koedo, ba datafaigi, na õ'ila õ'asogõ zi fakoedo ba hoeloera. He ha samõsa koemandra fondrege side'ide, enoni zochõ ja'o, zolaoe chõoe, ba he õwisa wanimba ? Ba õdõnadõna ba Ndrawa Miseraji goereta, awõ koedo ? Ba hadia, lõ nitehe Jehowa wa'asogoe moroi si jaw̃a, ba wanoedoegõ banoea da'e ? No Jehowa zangoema'õ chõgoe : Ae ba danõra andrõ, ba foefoe ia !

IV. Ba lamane chõ Rabisake ira Eliaki, ono Hilikia, Sebena Joa : Li Ndrawa Garamo laoe ba genonimõ, ma'ila sa ; bõi laoe chõma li Heberaio, me lafondrondrongo sato, si so ba gõli. Ba imane chõra Rabisake : Hadia, chõ zochõ ja'oegõ, ba ma chõoe ifatenge ndra'o sochõ ja'o, ba wamarongogõ da'õ, ba tenga ba zato, si so ba gõli, ena'õ faoma mi'ã daimi ba mibadoe giõmi ? Ba iagõ da'õ Rabisake, ba moe'ao, eboea linia, li Heberaio ilaoe, hoemede ia, imane : Mifondrondrongo li razo andrõ, li razo Asiria ! Imane razo seboea andrõ : Bõi mibe'e nifowõhõ Hisikia ami, tebai sa i'efa'õ ami ba dangagoe. Ba bõi mifondrondrongo chõ Hisikia, na itoetoeroe we'ewe'e dõdõmi Jehowa, na imane : Lõ zi lõ i'orifi ita Jehowa, ba lõ tebe'e ba danga razo Asiria mbanoea da'e. Bõi mifondrondrongo chõ Hisikia ! Imane sa razo Asiria : Data'atoelõ'õ ita, miloeloe ami chõgoe, ba i'ã mboea nagoe chõnia zamõsana ba boea marafala, ba ibadoe nidanõ ba mba'a chõnia, *(Raz. I. 5, 5),* irege sodo, ba wangai ja'ami, ba wolohe ba danõ si fagõlõgõlõ ba danõmi, tanõ si fahõna bõra ba õsi mboea nagoe, balazo, ba kaboe nagoe ba tõla mboea zai ba w̃e w̃ani, ena'õ aoeri ami, bõi mate. Andrõ bõi mifondrondrongo chõ Hisikia ! Me ifowõhõ ami, na imane : Jehowa zangorifi ja'ita ! He wisa ba Lowalangi niha baero andrõ; hadia, no i'efa'õ ba danga razo Asiria danõnia zamõsana ? *(Jes. 10, 10. 11).* Heza so Lowalangi mbanoea

Hamata, ba he Lowalangi mbanoea Garafada ? Ba heza so Lowalangi ba Zefarawa'i ba ba Hena ba ba Giwa ? Ba heza so Lowalangi ba danõ Zamaria, ba wangefa'õ ba dangagoe Samaria mena'õ ? Heza so ba Lowalangi ba danõ misa, fefoe, zi no mangefa'õ ba dangagoe tanõra, wa i'efa'õ ena'õ ba dangagoe Jeroezalema Jehowa ? Ba lõ'õ sa'ae hedehedera, lõ latema linia ; me no da'õ goroisa razo : Bõi mitema linia ! Ba so Geliaki, ono Hilikia, mandroe ba gõdo ba Sebena, doeroetoeli, ba Joa, ono Gasafi, sa'asa seboea, mõi ira chõ Hisikia, no lasika noechara, ba latoenõ chõnia niŵa'õ Rabisake andrõ.

FAZA 19.

I. Irara dõdõ Hisikia Jesaja sama'ele'õ. II. Soera fameta'oe, nifaohe'õ Zaneribi Fangandrõ Hisikia. III. Itema linia Lowalangi, nifa'ema Jesaja. IV. Iboenoe Ndrawa Asiria mala'ika Jehowa. Laboenoe Zaneribi Iraononia.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 32, 20–23. Jes. 37.)

I. **B**a me irongo da'õ no mege Hisikia, ba isika noechania ba i'obaroe mbaroe boe, ba mõi ia ba gosali Jehowa. Ba Eliaki, ono Hilikia, mandroe ba gõdo, ba Sebena, doeroetoeli ba satoea gere, ba ifatenge chõ Jesaja, ono Gamosi, baroe boe gõi mbaroera. Ba lamane chõ Jesaja : Da'õ niŵa'õ Hisikia : Baŵa wa'atosasa ma'õchõ, baŵa wotoe, ba baŵa wanibo ; hatõ sa fa'abõla nono, ba no ambõ fa'abõlõ, ba wadono. Ma atõ irongo Lowalangimõ, Jehowa, wehede Rabisake andrõ fefoe, fehede Rabisake nifatenge zochõ ja'ia, razo Asiria, ba wango'aja Lowalangi saoeri. Ba jamoe'otoe'õ sa'ae ira Lowalangimõ, Jehowa, ba wehede andrõ, nirongonia. Ba ja'oegõ, ba angandrõ, salahi zi tosai andrõ, si lõ ahori na. *(F. 18, 35).* Ba me laroegi Jesaja sinenge razo Hisikia, ba imane chõra Jesaja : Mimane chõ zochõ ja'ami : Da'õ niŵa'õ Jehowa : Bõi ata'oefi wehede andrõ, nirongooe, fango'aja genoni razo Asiria ja'odo. Hiza, oebe'e chõnia geheha, ena'õ irongo dania doeria, ba ena'õ ifoeli ia ba danõnia, ba ba danõnia dania oebe'e niboenoe si'õli ia. *(A. 9, 35–37).*

II. **B**a ifoeli ia Rabisake, ba no sanoewõ Libena razo Asiria, fõnanania ; noa sa irongo, wa no iheta ia ba Lachisi. Ba me irongo Saneribi doeria Dirihaka, razo Gaitiofia, me lamane chõnia : „So ia moroi sa, mõi fasoewõ chõoe," ba ifoeli ifatenge zinenge chõ Hisikia, imane : Mimane chõ Hisikia, razo mado Joeda : Bõi be'e nifowõhõ ndra'oegõ, nifowõhõ Lowalangimõ andrõ, nidõnadõnamõ fangorifi, wangoema'õ tõdõoe : Lõ'õ sa tebe'e ba danga razo Asiria Jeroezalema ! *(F. 18, 30).* Hiza, no õrongo, he lawisa razo Asiria ba danõ zotanõ misa fefoe, me no lafakiko, ba hadia, ba saefa ndra'oegõ ? He wisa Lowalangi soi niha andrõ, nihori ndra amagoe toeagoe, hadia, no la'orifi ? — Gozana andrõ ba Harana ba Resefi ba he mado Gedena andrõ, ba Delasara. *(F. 18, 33, 34).* Heza so razo Hamata ba razo Garafada ; ba heza so razo mbanoea Zefarawa'i, ba razo Hena ba razo Giwa ? Ba me no itema Hisikia zoera andrõ, ba danga zinenge, ba me no ibaso, ba mõi ia mijaŵa ba gosali Jehowa ba ibologõ zoera andrõ fõna Jehowa. Ba mangandrõ Hisikia fõna Jehowa, imane : „He Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, sidadao jaŵa Keroebi ; ha ja'oegõ Lowalangi ba gamatõrõŵa niha ba goeli danõ, fefoe ; ja'oegõ zamazõchi banoea si jaŵa, awõ danõ. *(Moz. II. 25, 22. Sin. 80, 2).* Be'e mbõrõ dalingaoe, ja'oegõ Jehowa, ba fo-

ndrondrongo ; fehaga'õ, ja'oegõ Jehowa, ba faigi ! Fondrondrongo niwa'õ Zaneribi andrõ, nifa'ema zinengenia, ba wanandrawaisi Lowalangi
17 saoeri. *(A. 4. Sam. I. 17, 10).* Si ndroehoe, ja'oegõ Jehowa, noa sa lafoefoe niha baero, fabaja tanõra, razo
18 Asiria andrõ, ba no latoenoe Lowalangira [adoe]. Me no tenga si ndroehoe Lowalangi da'õ, ha nifazõchi danga niha, eoe ba kara, ba
19 andrõ la'ila lafoefoe. Ba ija'e, ja'oegõ Jehowa, Lowalangima, efa'õ ndra'aga ba dangania, ena'õ dozi banoea niha ba goeli danõ aboto ba dõdõ, wa no ha ja'oegõ Lowalangi, ja'oegõ Jehowa!"

20 III. **Ba** ifatenge chõ Hisikia Jesaja, ono Gamosi, imane : Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Hadia ni'andrõoe chõgoe, ba chõ Zaneribi andrõ, razo Asiria,
21 ba no oerongo. Da'õ daroma li, niwa'õ Jehowa, ba chõnia andrõ : „Ono alawe andrõ, Siona, ba si lõ ba dõdõnia ndra'oegõ, i'o'aja'õ, ifalichõ ia moroi foerioe ono ala-
22 we andrõ, Jeroezalema. Ha niha ni'o'ajamõ, ha niha nitandrawaisioe, ba ha niha nihedehede'õmõ, ba ha chõ fajawa hõrõoe ? No chõ ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ.
23 No õtandrawaisi Zo'aja, nifa'ema zinengemõ andrõ, no õmane : No mõido jawa ba zoezoe hili, balazi wa'oja goereta chõgoe, ba wondrege hili Libano oeroegi ; no oe'obõ zeboea geresi ba chõnia, awõ zenobari nitoetoejoe, ose ba wondregenia no oeroegi, ba daloe kaboe
24 chõnia. No oecharoe mba'a ba no oebadoe nidanõ bõ'õ, ba no oe'ogo'õisi noengo nidanõ ba danõ Miseraji fefoe laloe'a kahegoe ! Hadia,
25 lõ nirongooe ? I'otarai fõna sa'ae no oe'asiwai, i'otarai gõtõ fõna sibai no oefõfõgõ. Ba awena iada'e oe'asogõ, ena'õ õdoedoegõ mbanoea saro,
26 ena'õ õbali'õ adoedoela, kara ! Ba õsi mbanoea, ba si tobali tõdõ, ba wa'atebaira, ba aila, tobali hoelõ mboeloe ndroe'oe ba danõ, ba hoelõ mboeloe goelegoele, si mane doe'oe ba gero zagõ, si mane sa'oesõ, na lõ'õ na molai. Femaosomõ ba feda- 27
daomõ, ba oroma chõgoe, fofanõmõ ba fa'asomõ, ba oe'ila, ba he na fabõtoe ndra'oegõ chõgoe! Ba me no 28
si fabõtoe chõgoe ndra'oegõ, ba me no iroegi dõgi dalingagoe fajawasamõ, ba oefesoe nichoemõ ba oebe'e ba mbawaoe zi'õli, ba oe'ohe mangawoeli ndra'oegõ, oefatõrõ'õ ba lalamõ mege, me awena so'õ !" Ba 29
da'õ dania dandra chõoe : Ba ndrõfi da'e, ba boea zaoeri manõ [lõ moetaroe] gõmi, ba ba ndrõfia dania, ba nalõwa, ba ba ndrõfi aefa da'õ, ba manaroe ami ba mamasi, ba mifazõchi kaboe nagoe ba mi'ã mboea. Ba ha niha zoloi mege, 30
mado Joeda, si tosai, ba ifoeli mowa'a ba danõ ba mowoea hogoe. Ba Jeroezalema sa la'otarai si tosai 31
ba ba hili Ziona la'otarai soloi mege ; fa'aoechoe dõdõ Jehowa ngahõnõ zolaoe da'õ ! *(Jes. 9, 6).* Andrõ 32
wa imane Jehowa, ba chõ razo Asiria andrõ : Lõ atoe'a ia ba mbanoea, ba tebai ibe'e gõna jomo nono wana chõnia, ba lõ tola i'ohe mbaloese, ba wanoewõ ja'ami, ba he
fogo'o fari chõmi. Lalania mege, 33
me awena so ia, itõrõ ba wangawoeli, ba lõ tola atoe'a ia ba mbanoea da'e, iwa'õ Jehowa. Oefoba'a- 34
ba'a mbanoea andre, ba wangefa'õ ja'ia, bõrõ ndra'o ba bõrõ na ge nonigoe Dawido. *(F. 20, 6).*

IV. **Ba** ba zi bongi andrõ, ba 35
so mala'ika Jehowa, ba 185,000 iboenoe niha ba golombasewa Ndrawa Asiria. Ba me maoso nawõra, si hoelõ wongi, ba hiza, ba boto zi mate manõ tooe da'õ fefoe. Ba 36
maoso Zaneribi, mofanõ ia, ifoeli ia ba Niniwe ba ba da'õ i'iagõ sa'ae. Ba samoeza ma'õchõ, me manga- 37
ndrõ ia ba gosali Lowalanginia Nisirocho, ba laboenoe ia iraono-

nia Aderamelechi ba Sareseri. Ba moloi ira, lasaŵa danõ Ararata, ba fangalinia razo, ba ononia Asarahado. *(A. 7),*

FAZA 20.

Fochõ Hisikia, nifadõhõ Jesaja. II. Sinenge razo Mbabeli, si mõi chõ Hisikia. Itegoe wajaŵasa Hisikia Jesaja. III. Fa'amate Hisikia.

(Faigi gõi Jes. 38. 39. Nga'õt. II. 22, 24–33.)

1 I. **B**a me loeo da'õ, ba mofõchõ Hisikia, fõchõ ba wa'amate. Ba mõi chõnia Jesaja sama'ele'õ, ono Gamosi, imane chõnia: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Oroi'õ hadia ia niŵa'õoe, si mate sa'ae ndra'oegõ, lõ dõhõ 2 wõchõoe. Ba ibali'õ ia, i'otahõgõ mbagolõ, mangandrõ ia chõ Je- 3 howa, imane: „He Jehowa, tõrõ tõdõoe, wa no oetõrõ lala nifachoimõ, lõ si farõi ndra'o, lõ si doeadoea dõdõgoe, ba no oelaoe zomasi ndra'oegõ!" Ba mege'ege 4 sibai Hisikia. Ba ha ba golajama ba daloe na iroegi Jesaja, ba hoe- 5 mede chõnia Jehowa, imane: Foeli'õ, ba õmane chõ Hisikia, razo mbanoeagoe andrõ: Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi doeaoe Dawido: No oerongo wangandrõmõ andrõ, ba taŵa hõrõoe, ba no oe'ila. Ba da'oefadõhõ wõchõoe; doea wongi tõ, ba mõi'õ mijaŵa ba gosali Je- 6 howa. Ba mewelelima fache oedooe'õ wa'anaoe nosooe, ba baero õ na, ba oe'efa'õ ndra'oegõ ba banoea andre ba danga razo Asiria, ba oetimba zi lõ sõchi ba mbanoea andre, bõrõ ndra'o ba bõrõ na 7 genonigoe Dawido. *(F. 19, 34).* Ba imane Hisikia chõ Jesaja: Hadia dandra, wa abe'e ndra'o, ibe'e Jehowa, fa hatõ doea wongi, ba mõi ndra'o mijaŵa ba gosali Jehowa? 8 Ba imane Jesaja: Da'õ dandra chõoe, nibe'e Jehowa, wa ifaloea nifaboe'oenia: Hadia zomasi'õ, na foeloe bosi idooe'õ ia fõna loemõ andrõ, ba ma foeloe bosi iwoewoe ia? Ba imane Hisikia: Aoha na 9 foeloe bosi idooe'õ ia fõna loemõ andrõ, bõi da'õ; omasido na foeloe bosi iwoewoe ia. Ba mangandrõ Je- 10 saja chõ Jehowa, ba foeloe bosi ifoeli ia foeri loemõ andrõ, ba dandra loeo andrõ chõ Gahasi, si no noemalõ ia mitooe, ibe'e Jehowa. Ba imane Jesaja: Da daloedaloe 11 nifalemba, boea ara. Ba lahalõ ba labe'e ba waosa andrõ, ba abe'e Hisikia.

II. **B**a me loeo da'õ, ba ifa'ohe'õ 12 zoera ba boeala chõ Hisikia Merodachi Balada, ono Mbalada, razo Mbabeli; me no irongo, wa no mofõchõ Hisikia, awõ wa no ifoeli abe'e. Ba omoeso dõdõ Hisikia ira 13 andrõ, ba i'oroma'õ chõra nomo girõgirõ andrõ chõnia ma'asamboea, awõ wirõ, awõ gana'a, awõ wamasa gõ, awõ wanicha seboea bõli, ba omo wangõna andrõ chõnia, ma'asamboea, awõ zi so ba naha girõgirõ chõnia, fefoe. Lõ hadia ia zi lõ i'oroma'õ Hisikia chõra, ba gõdonia ba ba gamatõrõŵania fefoe. Ba mõi chõ razo Hisikia Jesaja 14 sama'ele'õ, imane chõnia: Hadia niŵa'õ niha andrõ ba heza moroi ira, we'amõi chõoe? Imane Hisikia: La'otarai danõ sarõoe, ba Mbabeli moroi ira. Ba imane: Hadia 15 ni'ilara ba gõdomõ? Ba imane Hisikia: No ahori la'ila zi so ba gõdo chõgoe; Lõ hadia ia ba naha girõgirõ chõgoe, zi lõ oe'oroma'õ chõra mege. Ba imane Jesaja chõ 16 Hisikia: Fondrondrongo niŵa'õ Jehowa: Hiza, iroegi baŵa dania, ba 17 te'ohe ba Mbabeli fefoe hadia ia zi so ba gõdo chõoe, fefoe hadia ia nihõna ndra amaoe, awõ ndra toeaoe; ma'ifoe lõ lasaigõ dania, iŵa'õ Jehowa. *(F. 24, 13. 14).* Ba 18 onooe andrõ, nga'õtõoe, ba lahalõ õsa, ba wame'e mandroe ja'ira ba gõdo razo Mbabeli. *(Dan. 1, 3. 4).* Ba imane Hisikia chõ Jesaja: Li 19

Jehowa andrõ, nifa'emamõ, ba no li si sõchi! Imane sa dõdõnia: Ba gõtõgoe andre, ba fa'ohahaoe dõdõ sa atõ, ba lõ hadia ia wamakao! *(Sam. I. 3, 18).*

20 III. Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Hisikia andrõ, ba fa'abõlõnia fefoe, ba famazõchinia bawã nidanõ andrõ, awõ hele, wamatõrõ mijomo idanõ, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo mado
21 Joeda. Ba mate Hisikia, itõrõ lala ndra amania, ba fangalinia razo, ba ononia Manase.

FAZA 21.

I. Razo Manase; i'erogõ Lowalangi. II. Ifeta'oe ia Lowalangi. Fa'amate Manase: III. Razo Gamoni, same'eme'e adoe.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 33.)

1 I. Mewelendroea fache wa'eboea Manase, me tobali razo ia, ba 55 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba
2 tõi ninania, ba Hefisiba. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe, i'ohia'õ zogoro ita andrõ ba niha baero andrõ, nitimba Jehowa mege, fõna
3 Ndraono Gizeraëli. Ba ifoeli i'a'azõchi hilihili andrõ, nidoedoegõ namania Hisikia; ifa'anõ naha wame'e soemange chõ Mba'ali ba ifazõchi Gasera, nifolaoe Gahabi, razo Ndraono Gizeraëli, ba mangaloeloe ia ba ngahõnõ ba mbanoea si jawa [loeo ba dõfi] ba ifosoemange da'õ.
4 *(Raz. I. 16, 33).* Ba ifa'anõ naha wame'e soemange ba gosali Jehowa, ba niwa'õ Jehowa: Jeroezalema andrõ, ba oebali'õ nahia
5 dõigoe. *(A. 7).* Ba he ba golajama gosali Jehowa si doea gõrõ, ba ifa'anõ naha wame'e soemange ba ngahõnõ ba mbanoea jawa. *(F. 23, 12).*
6 Ifatõrõ ba galitõ nononia matoea, ilaoe wakelemoesa ba faetasa ba ifataro zogaoni hechoe ba sangombacha eloeaha dandratandra hadia ia; oja ngawalõ ilaoe si fatoewoe chõ Jehowa, wangandrõ fõnoenia. *(F. 16, 3).* Ba famaedo Gasera andrõ, 7 nifazõchinia, ba ba gosali ibe'e, ba gosali niwa'õ Jehowa chõ Dawido ba chõ nononia Selomo: Osali andre, awõ Jeroezalema andre, nitoejoegoe ba mado Ndraono Gizeraëli fefoe, ba oebali'õ nahia dõigoe, iroegi zi lõ aetoe. *(Raz. I. 8, 29; 9, 3).* Ba lõ'õ sa'ae oebe'e abeta ba 8 danõra Ndraono Gizeraëli, ba danõ nibe'egoe chõ ndra toeara; ba ha na ibe'e dõdõra, la'o'õ sibai niwa'õgoe chõra ba ma'ifoe lõ lasawõ goroisa andrõ, nifa'ema genonigoe Moze chõra. Ba lõ'õ sa la'o'õ, ba 9 ifowõhõ ira Manase, ba wolaoe si lõ sõchi, si tedooe moroi ba nilaoe niha baero andrõ, nihori Jehowa mege, fõna Ndraono Gizeraëli.

II. Ba hoemede Jehowa, nifa'e- 10 ma genoninia andrõ, sama'ele'õ, imane: Me no ilaoe zogoro ita a- 11 ndrõ Manase, si tedooe na, moroi ba nilaoe Ndraono Gamori andrõ fõnania, fefoe, ba me no ifowõhõ gõi mado Joeda ba wamazõchi horõ, ba nadoe andrõ chõnia, andrõ wa 12 imane Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Famakiko oefatõrõ ba Jeroezalema ba ba mado Joeda, ena'õ ma'adomboea tokea dõgi dalinga zamondrongo, fefoe. *(Sam. I. 3, 11. Jer. 19, 3).* Oefatõrõ ba Jeroe- 13 zalema zinali fanoe'a, si mane ba Zamaria mege, ba faliëra oefake, si mane ba zi sawœ ndra Ahabi, ba oe'osi Jeroezalema, nifolosi mako, nifalõgoe, na no moe'osi. Ba si tosai 14 tána chõgoe, ba oetibo'õ, oebe'e ba danga nemalira, ena'õ la'oloi'õ ira emalira fefoe, ba ena'õ ahoeloea nemalira ira, bõrõ me no lalaoe zi 15 fatoewoe chõgoe ba me no si lõ aetoe wangandrõra fõnoegoe, i'otarai loeo me aheta ndra toeara ba danõ Miseraji, iroegi ma'õchõ andre, Ba ato 16 gõi ifaboenoe'õ Manase si lõ horõ, irege anõnõ Jeroezalema do da'õ ibe'e, baero horõnia andrõ famowõhõ mado Joeda, ba wolaoe si

fatoewoe chõ Jehowa. *(F. 24, 4).*
17 Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Manase andrõ, ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba horõnia andrõ nifazõchinia, ba noa sa moetanõ ba
18 zoera hikaja razo mado Joeda. Ba mate Manase, itõrõ lala ndra amania, ba ba lewatõnia ba kaboe Oesa lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba ononia Amoni.
19 III. Doea woeloe a roea fache Gamoni, me tobali razo ia, ba ha mendroea fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Mesoelemeta, ono Haroesi, banoea Jotiba.
20 Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe,
21 nifolaoe namania Manase, itõrõ sibai lala nitõrõ namania mege, ifosoemange nadoe andrõ nifosoemange namania, ba da'õ mangaloeloe ia,
22 ba i'erogõ Jehowa, Lowalangi ndra toeania, ba lõ itõrõ lala andrõ chõ
23 Jehowa. Ba mamagõlõ genoni Gamoni, ba wamoenoe ja'ia, ba laboenoe
24 razora andrõ, ba gõdonia. Ba maoso niha ba danõ, ba lahori zi no mamagõlõ mege, ba wamoenoe razo, Amoni; ba ononia Josia labali'õ
25 razo, fangalinia, niha ba danõ. Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ, ba chõ Gamoni andrõ, ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba
26 zoera hikaja razo mado Joeda. Ba ba lewatõ namania, ba kaboe Oesa, lako'o ia; ba fangalinia razo, ba ononia Josia. *(A. 19),*

FAZA 22.

I. Ihaogõ gosali Jehowa Josia. II. Lasõndra zoera goroisa. Ifatenge zinenge Josia, chõ zama'ele'õ ira alawe andrõ, Hoeleda. III. I'ombacha'õ Hoeleda, ifatõrõ chõra hoekoe dania Lowalangi, ba ihachõsi tõdõ Josia.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 34, 1–28.)

1 I. Ha mewãloe fache wa'eboea Josia, me tobali razo ia, ba 31 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania ba Jedida, ono Gadaja, banoea Mbosikata. Ba somasi Je- 2
howa ilaoe, itõrõ sibai lala doeania Dawido, lõ ihole'õ ia, he ba gambõlõ, ba he ba gabera. *(F. 18, 3. Moz. V. 5, 29).* Ba me no aloea mewe- 3
lewitoe fache razo Josia, me bawa si wãloe, ba ifatenge ba gosali Jehowa doeroetoelinia Safano, ono Gasalia ono Mesoela, imane chõnia: Ae mijawa chõ gere seboea, Hilikia, 4
ba irõ'õ gefe andrõ ni'ohe ba gosali Jehowa, ni'ozaragõ zanaro ba mbawandroehõ, ba niha sato, ena'õ la- 5
be'e ba mandroe doeka andrõ, nifataro ba gosali Jehowa, ba wame'e ba zohalõwõ andrõ ba gosali Jehowa, ba wanga'azõchi si no adoedoe ba gosali. Ba doeka geoe ba ba 6
zama'anõ ba ba doeka gara, ba he ba wowõli eoe, awõ gara nitoto, ba wangehao osali; ba bõi fa'era chõra 7
ba gana'a andrõ, nibe'e ba dangara; noa sa si fadoehoe dõdõda ira. *(F. 12, 16).*

II. Ba imane Hilikia, ere seboea, 8
chõ Zafano doeroetoeli: No oesõndra zoera goroisa, ba gosali. Ba ibe'e ba danga Zafano zoera andrõ Hilikia, ba ibaso. Aefa da'õ, ba mõi 9
chõ razo Zafano doeroetoeli, i'ombacha'õ chõnia, imane: No lafohani gana'a andrõ, si so ba gosali, ononioe ba no labe'e ba mandroe doeka andrõ, nifataro ba gosali. Ba 10
imane na gõi Safano doeroetoeli chõ razo: No ibe'e chõgoe zoera Hilikia ere. Ba ibaso chõ razo zoera andrõ. Ba me irongo razo niwa'õ ba zoera 11
goroisa andrõ, ba isika noechania. Ba hoemede razo chõ ndra Hilikia 12
ere, Ahika, ono Zafano, Achiboro, ono Michaja, Safano doeroetoeli ba Asaja, fazoeri razo, imane: Mi'ae 13
misofoe chõ Jehowa, hadia niwa'õnia chõgoe ba ba niha sato, ba mado Joeda fefoe, ba zoera andrõ nisõndra; noa sa eboea wõnoe Jehowa, si no tesao chõda, me no lõ ni'o'õ ndra toeada taroma li ba zoera andrõ, ba wolo'õ sibai ena'õ

14 nitanõ bacha. Ba Hilikia ere ba Ahika ba Achiboro ba Safano ba Asaja. ba mõi chõ Hoeleda andrõ, sama'ele'õ ira alawe, fo'omo Zaloemi andrõ, sanaro noecha, ono Dikiwa ono Haraha: ba Jeroezalema so nomora, ba mbalõ mbanoea tánõ tooe; ba fahoehoeo ira chõnia.

15 III. **Ba** imane chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Mimane ba niha andrõ,

16 samatenge ja'ami chõgoe: Da'õ niwa'õ Jehowa: Si ndroehoe, famakiko oefatõrõ ba mbanoea andre ba ba nõsinia, fameta'oe andrõ fefoe, si so ba zoera andrõ nibaso razo

17 mado Joeda; bõrõ me no la'erogõ ndra'odo, ba me no latoenoe goemõjõ ba Lowalangi bõ'õ, wangandrõ fõnoegoe, ba nifazõchi dangara andrõ fefoe, ba tesaoe sa mbachoebachoe dõdõgoe ba mbanoea andre, ba lõ fangalõ. *(Moz. V. 31, 29; 32,*

18 *21–23).* Ba chõ razo mado Joeda andrõ, samatenge ja'ami, ba wanofoe chõ Jehowa, ba mimane: Imane Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba niwa'õnia no mege, niro-

19 ngooe: Me no omboejoe dõdõoe ba me no õ'ide'ide'õ ndra'oegõ fõna Jehowa, me õrongo hadia niwa'õgoe, nifatõrõgoe ba mbanoea andre ba ba nõsinia, wa ni'elifi dania ira ba bõrõ wehocha mboe, ba me no õtika noechamõ ba me no me'e'õ fõnagoe, ba no oefondrondrongo gõi,

20 iwa'õ Jehowa. Ba oe'oroedoegõ sa'ae ndra'oegõ chõ ndra amaoe ba chõ ndra toeaoe, ena'õ la'ohe ba lewatõmõ ndra'oegõ, lõ hadia ia, ba ena'õ lõ i'ila hõrõoe wamakiko andrõ fefoe, nifatõrõgoe dania ba mbanoea andre. Ba lafa'ema chõ razo. *(Jes. 57, 1. 2).*

FAZA 23.

I. Fawoe'oe li Josia ba niha sato, fõna Jehowa. II. Ifahori'õ nadoe. III. Naha wame'e soemange andrõ, ba Mbetiëli. Lalaoe wasa. IV. Ihori zi faeta, awõ zi fakelemoe Josia, Fa'amate Josia. V. Joahasi ba Jojaki, razo mado Joeda.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 34, 29–36, 5.)

I. **Ba** ifatenge zinenge razo ba 1
la'owoeloi chõnia zatoea mado Joeda ba satoea mbanoea Jeroezalema. Ba mõi mijawa ba gosali Jehowa 2
razo, awõ ndra matoea mado Joeda ba banoea Jeroezalema fefoe, awõ gere, awõ zama'ele'õ, awõ niha sato fefoe, he iraono, ba he satoea, ba ibaso chõra daroma li ba zoera wawoe'oesa li andrõ [oroisa andrõ], ifarongogõ chõra, ba zoera andrõ, nisõndra ba gosali Jehowa. Ba 3
i'iagõ mbõrõ daroe nahe andrõ razo, ba fawoe'oe li ira fõna Jehowa, ba wolo'õ chõ Jehowa ba ba wanõngõni oroisania, awõ wamadoehoe'õnia andrõ, awõ nifachoinia, folo'õ soroi si'aikõ ba dõdõ ba ba gera'erara, fefoe, ena'õ itõrõ daroma li ba wawoe'oesa li andrõ, si so ba zoera andrõ. Ba dozi niha, ba latehe wawoe'oesa li andrõ. *(F. 11, 14. Jos. 24, 25).*

II. **Ba** ibe'e li razo chõ Hilikia 4
ere seboea ba ba gere fanete da'õ ba ba zanaro ba mbawandroehõ, ba wangeheta ba gosali Jehowa fefoe wakake andrõ, nifazõchi ba chõ Mba'ali ba ba chõ Gasera ba ba ngahõnõ ba mbanoea jawa. Ba ifatoenoe'õ ba gahe Jeroezalema, ba nitoenoe bõtoea, ba mbewe Gendrona, ba awoenia, ba i'ohe ba Mbetieli. *(F. 21, 3).* Ba i'efa'õ gõi 5
gere ba nadoe andrõ, nifataro razo mado Joeda mege, sanoenoenoenoe koemõjõ ba hilihili andrõ, ba mbanoea Ndraono Joeda misa ba ba zi tefasoei Jeroezalema, fabaja sanoenoenoenoe koemõjõ chõ Mba'ali ba ba loeo ba ba mbawa ba ba ndrõfi,

ba ngahõnõ andrõ, ba mbanoea
6 jawa, fefoe. Ba Asera andrõ, ba
ifaheta'õ ba gosali Jehowa, ifa'ohe'õ
baero Jeroezalema, ba ndraso Gendrona, ba itoenoe ba mbewe Gendrona, ba ihama, ba hamahamania andrõ, ba ifazawili ba dete
7 lewatõ niha si noemana. Ba idoedoegõ gõi nahia zohorõhorõ andrõ,
ba zinga gosali Jehowa, ba nisosososo ndra alawe oloso nose Ga-
8 sera. *(Raz. I. 14, 24).* Ba ifakaoni'õ
gere andrõ, fefoe, ba mbanoea
Ndraono Joeda misa ba ita'oenõi
hilihili andrõ, ba nitoenoetoenoe
gere koemõjõ mege, i'otarai Geba,
noemalõ ba Mbereseba. Ba idoedoegõ
na naha wamaedo nambi si matoea
andrõ, ba hilihili andrõ, ba zinga
mbawa gõli chõ Josoea, koemandra
mbanoea, kabera na tatõrõ mbawa
9 gõli, we'amõi mijomo. Ba ere ba
hilihili andrõ, ba lõ tola mõi jawa
ba zinga naha wame'e soemange
chõ Jehowa, ba Jeroezalema; ba
la'aga'aga sa roti si lõ moe'aisõni,
10 awõ dalifoesõra andrõ. Ba ita'oenõi
gõi naha zogoro ita andrõ, ba
ndraso ba Ndraono Hinomo, fa bõi
sa'ae ifatõrõ ba galitõ nononia matoea, ba ma ononia alawe, soemange
Molocho andrõ, niha, ha niha ia.
11 *(F. 17, 17. Moz. III. 18, 21).* Ba
iheta koedo andrõ, nibe'e razo mado
Joeda soemange loeo, ba zinga mbawandroehõ gosali Jehowa, tánõ ba
mbate'e Netano-Melechi mandroe
andrõ, ba zahesahe; ba koereta ba
12 loeo andrõ, ba itoenoe. Ba he naha
wame'e soemange andrõ, ba mbate'e
Gahasi, ba zi sagõtõ, nilaoe razo
mado Joeda, ba he naha wame'e
soemange, nifa'anõ Manase, ba golajama gosali Jehowa, si doea gõrõ,
ba idoedoegõ razo, iheta ba da'õ,
ba adoedoelania, ba itibo'õ ba
ndraso Gendrona. *(F. 16, 10. 11;*
13 *21, 4. 5. Nga'õt. II. 28, 24).* Ba he
hilihili andrõ, tánõ ba gatoemboecha, na ta'otarai Jeroezalema, ba
tánõ miraja, na ta'otarai hili wanicha, nifazõchi Zelomo, razo Ndraono Gizeraëli, naha Astarte andrõ,
adoe mbanoea Zidona, sogoro ita,
awõ naha zogoro ita andrõ ba
Ndraono Moabi, Kamosi, ba awõ
naha zi hocha mboeda andrõ, ba
Ndraono Gamoni, Milikomo andrõ,
ba ifata'oenõi'õ razo. Ba irasa ha- 14
refa andrõ ba i'ewa Gasera, ba
ifo'õsi tõla niha nahara andrõ. Ba 15
he naha wame'e soemange andrõ,
ba Mbetiëli, hilihili andrõ, nifazõchi
Jerobeamo, ono Nebati, samowõhõ
Iraono Gizeraëli ba horõ, — naha
wame'e soemange andrõ, fabaja
hilihili, idoedoegõ Josia; itoenoe hilihili andrõ, ifoefoe, ba he Asera andrõ, ba itoenoe. *(Raz. I. 12, 32).*

III. **B**a ibali'õ ia foeri Josia, ba 16
i'ila lewatõ andrõ, ba da'õ, ba naerenaere hili, ba ifatenge, ifahalõ'õ
dõla zi mate andrõ ba lewatõ, ba
itoenoe ba naha wame'e soemange
andrõ, ita'oenõi naha andrõ, dali
niwa'õ Jehowa, nifa'ema genoni
Lowalangi no, sangombacha da'õ.
(Raz. I. 13, 2). Ba imane: Hadia 17
dandra lewatõ andrõ, ni'ilagoe ba
da'õ? Ba lamane chõnia banoea
da'õ: Da'õ lewatõ genoni Lowalangi no, si otarai mado Joeda, sangombacha da'e, nilaoemõ andre, nitandrõsaigõ ba naha wame'e soemange ba Mbetiëli. *(Raz. I. 13, 30).* Ba 18
imane: Bõi mibabaja! Bõi jamoefahisi dõlania niha, ha niha ia! Ba
lõ lafoefoe dõlania, ba he tõla zama'ele'õ andrõ no, banoea Zamaria. Ba iheta gõi Josia gosali ba 19
hilihili andrõ, fefoe, ba mbanoea ba
Zamaria misa, nilaoe razo Ndraono
Gizeraëli, wangandrõ fõnoe chõ Jehowa; nilaoenia ba Mbetiëli no
mege, ilaoe ba da'õ gõi. Ba ere ba 20
hilihili andrõ ba da'õ, fefoe, ba
itaba ba naha wame'e soemange
andrõ, ba itoenoe jawa dõla niha.
Aefa da'õ, ba ifoeli ia ba Jeroezalema. Ba ibe'e li razo ba niha sato 21

fefoe, imane : Milaoe wasa chõ Lowalangimi, Jehowa, dali nifachoi ba zoera wawoe'oesa li andre. *(Moz.* 22 *II. 12).* Me no lõ moelaoe wasa si mane da'õ, i'otarai gõtõ zangoehoekoe andrõ, sangoehoekoe Iraono Gizeraëli, ba sagõtõ razo Ndraono 23 Gizeraëli ba razo mado Joeda ; ha me no aloea mewelewitoe fache razo Josia telaoe wasa andrõ chõ Jehowa, ba Jeroezalema.

24 IV. **B**a ihori gõi Josia zogaoni bechoe ba sangombacha eloeaha dandratandra hadia ia. awõ mbihara, awõ nadoe bõ'õ, ba hadia ia zogoro ita, fefoe, soroma ba danõ mado Joeda ba ba Jeroezalema, ena'õ itõrõ niwa'õ ba goroisa andrõ, ba zoera andrõ, nisõndra Hilikia ere, ba gosali Jehowa. *(Moz. III. 20, 27.* 25 *Moz. V. 29, 16. 17).* Ba no lõ fõnania razo si mane ja'ia, samoeli ja'ia chõ Jehowa, soroi si'aikõ ba dõdõ ba ba gera'era ba ba wa'abõlõ, fefoe, dali sibai goroisa andrõ chõ Moze ; ba he foerinia, ba lõ moe'ila 26 zi falawalawa chõnia. *(F. 18, 5).* Ba lõ'õ sa atõ dõhõ mbachoebachoe dõdõ Jehowa ba fõnoenia ba mado Joeda, bõrõ zi fatoewoe chõnia andrõ fefoe, fangandrõ Manase fõ27 noenia. *(F. 21, 11–16).* Ba imane Jehowa: Mado Joeda andrõ gõi, ba oeheta gõi ba doedoema hõrõgoe, si mane fangehetagoe Iraono Gizeraëli mege, ba oetibo'õ mbanoea andre, nitoejoegoe mege, Jeroezalema andre, fabaja osali, nifaboe'oegoe mege, wa nahia dõigoe ia ! 28 *(F. 17, 18. Raz. I. 8, 29).* Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Josia andrõ, ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja 29 razo mado Joeda. Ba gõtõnia so moroi si tooe Wara'o Necho andrõ, razo Miseraji, ba wanoewõ razo Asiria ba Oifarati. Ba ifaondragõ ia razo Josia. Ba iboenoe Josia Fara'o, ba Megido, ha si'aikõ i'ila ia. 30 Ba me no mate ia, ba laheta ia ba Megido enoninia, la'ohe ba Jeroezalema, ba lako'o ia ba lewatõnia. Ba lahalõ Joahasi andrõ, ono Josia, niha ba danõ, ba labajoini ia, labali'õ razo, fangali namania. *(F. 9, 28).*

V. **D**oea woeloe a tõloe fache 31 Joahasi, me tobali razo ia, ba ha tõloe wawa razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Hamoetala, ono Jeremia, banoea Libena. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe, 32 nifolaoe ndra toeania mege, fefoe hadia ia. Ba ifakoeroe'õ ia Fara'o 33 Necho, ba Ribila, ba danõ Hamata, fa bõi razo ia ba Jeroezalema, ba ichaoe niha ba danõ, 22,050 balaki wirõ ba 39,750 balaki gana'a. *(Hez. 19, 4).* Ba ibali'õ razo Geliaki, ono 34 Josia, Fara'o Necho, fangali namania Josia, ba ifalalini dõinia, Jojaki ibe'e tõinia. Ba Joahasi andrõ, ba i'ohe, ba iroegi danõ Miseraji Joahasi, ba mate ia ba da'õ. Ba firõ 35 andrõ, ba ana'a, ba ibe'e chõ Wara'o Jojaki. Ifaigi ha wa'eboea gana'a zamõsana ba danõ, ba wame'e ana'a andrõ niwa'õ Wara'o : balazi wa'eboea gana'a zamõsana, ba wangoema'õ firõ andrõ ba ana'a, ba niha ba danõ, ba wame'e chõ Wara'o Necho. *(F. 15, 20).* Doea woe- 36 loe a lima fache Jojaki andrõ, me tobali razo ia, ba mewelezara fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Seboeda, ono Wedaja, banoea Roema. Ba si fatoewoe chõ 37 Jehowa ilaoe, nifolaoe ndra toeania, fefoe hadia ia.

FAZA 24.

I. Razo Jojaki ba Jojachi. II. Ibõrõtaigõ i'oloi'õ ba Mbabeli mado Joeda Neboekanesa. III. Razo mado Joeda Zedekia.

(Faigi gõi Nga'õt. II. 36, 6–13.)

I. **B**a gõtõ Jojaki so moroi si 1 jawa Neboekanesa, razo Mbabeli, ba mõi barõ mbawania Jojaki, medõloe fache, ba aefa da'õ, ba ifoeli 2 iheta ia. Ba ifa'amõi chõnia za-

noewõ Jehowa, Dawa Galedaia ba Dawa Garamo ba Iraono Moabi ba Iraono Gamoni; da'õ nifatenge Jehowa sanoewõ mado Joeda, ba wamakiko ja'ira, dali niwa'õ Jehowa, nifa'ema genoninia, sama'ele'õ a-
3 ndrõ. Fõnoe Jehowa, wa ifatõrõ chõra da'õ, wangeheta ja'ira ba doedoema hõrõnia, bõrõ horõ Manase andrõ, dali nilaoenia andrõ,
4 fefoe; *(F. 21, 10–16; 23, 26. 27)*; ba do zi lõ horõ andrõ, nibe'enia adoewa, wa no anõnõ Jeroezalema do zi lõ horõ ibe'e — da'õ zi lõ edõna
5 ibe'e aefa chõnia Jehowa. Ba hadia na ena'õ nidoenõdoenõ ba chõ Jojaki, ba hadia ia fefoe nilaoenia, ba noa sa moetanõ ba zoera hikaja
6 razo mado Joeda. Ba mate Jojaki, itõrõ lala ndra amania, ba fangali-
7 nia razo, ba ononia Jojachi. Ba lõ'õ sa'ae mõi mijawa razo Miseraji, lõ'õ sa'ae irõi danõnia, me no ibe'e barõ mbawania razo Mbabeli danõ ma'afefoe, i'otarai nidanõ Miseraji andrõ, hadia zi so barõ mbawa razo Miseraji mege, noemalõ ba mbewe
8 Oifarati. Mewewaloe fache Jojachi, me tobali razo ia, ba ha tõloe wawa razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Nehoesa, ono Gelenata,
9 banoea Jeroezalema. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe, nifolaoe namania, fefoe hadia ia.
10 II. Ba me loeo da'õ, ba so moroi si jawa genoni Neboekanesa, ba wanoewõ Jeroezalema, ba lafa'oe'oe
11 mbanoea. Ba me ilaoe ba Jeroezalema Neboekanesa, razo Mbabeli, me no lafa'oe'oe enoninia andrõ,
12 ba mõi baero Jojachi, razo mado Joeda, i'ondrasi razo Mbabeli, ja'ia ba inania ba enoninia ba koemandra chõnia ba mandroe jomo chõnia. Ba itaha ia razo Mbabeli, me no aloea mewitoe fache razo Neboe-
13 kanesa. Ba ihalõ fefoe girõgirõ ba gosali Jehowa razo Mbabeli, awõ girõgirõ ba gõdo razo, i'ohe, ba ahori ifoefoe gamagama ana'a andrõ, nifazõchi Zelomo, razo Ndraono Gizeraëli, ba gosali Jehowa, itõrõ nidaõ'õdaõ'õ Jehowa mege. *(F. 20, 17)*. Ba banoea Jeroezalema ma'a- 14
fefoe ba koemandra fefoe ba salawa, fefoe, 10,000, ba i'oloi'õ, awõ dozi ziamboe, toeka zi'õli fefoe; lõ nisaigõ, ha niha si noemana, ba danõ. Ba i'ohe ba Mbabeli Jojachi razo 15
Mbabeli; ba ina razo ba fo'omonia ba mandroe jomo chõnia ba salawa ba danõ, ba ifara'oe'õ ba i'oloi'õ ba Mbabeli, i'otarai Jeroezalema. *(Jer. 22, 26; 24, 1. Raz. I. 25, 27)*. Ba dozi 16
solohe baloese, 7000, ba siamboe ba toeka zi'õli, 1000, oi solohe baloese — i'oloi'õ ba Mbabeli razo Mbabeli.

III. Ba ibali'õ fangali Jojachi 17
razo nama Jojachi si achi, Matania, ba ifalalini dõinia, Sedekia ibe'e tõinia. Doea woeloe a sara fache 18
Zedekia andrõ, me tobali razo ia, ba mewelezara fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania. ba Hamoetala, ono Jeremia, banoea Libena. *(Jer. 52, 1–3)*. Ba si fatoe- 19
woe chõ Jehowa ilaoe, nifolaoe Jojaki, fefoe hadia ia. *(F. 23, 37)*. Bõrõ sa wõnoe Jehowa andrõ, wa 20
itõrõ Jeroezalema, awõ mado Joeda, da'õ, irege itibo'õ ira, irege iheta ira ba doedoema hõrõnia. Ba fabali chõ razo Mbabeli Zedekia, molawa. *(F. 23, 37)*.

FAZA 25.

I. Atoe'a ba Jeroezalema Ndrawa Galedaia ba ladoedoegõ, fabaja osali. La'oloi'õ ba Mbabeli mado Joeda. II. Gedalia, koemandroe ba danõ, niboenoe Zima'eli. III. Tebali'õ salawa zoei Jojachi, ba Mbabeli.

(A. 1–21: Jer. 52, 4–27; 39, 1–10. Nga'õt. II. 36, 17–20.)

I. Ba me no aracha mewoeloe 1
fache razo Zedekia, ba zi mewoeloe ba mbawa si foeloe, ba so Neboekanesa, razo Mbabeli, awõ zabõlõ chõnia fefoe, ba wanoewõ Jeroe-
30

zalema ; ba lafa'oe'oe mbanoea, la-
2 ko'o fari, fasoei. Ba tobali lazoewõ-
zoewõ mbanoea, irege no aloea
3 mewoeloe fache razo Zedekia. Ba
ba zi meziwa ba mbawa si õfa, ba
tobali abõlõbõlõ sibai lofo ba mba-
4 noea, lõ'õ sa'ae hadia ia, õ zato, ba
awena atoe'a ba mbanoea zanoewõ ;
ba razo ba sabõlõ fefoe, ba moloi,
ba zi bongi, latõrõ mbawa gõli ba
gotaloea gõli kara andrõ, ba zinga
kaboe razo, me samasoei banoea
na Ndrawa Galedaia, ba latõrõ lala
5 ba Garaba. Ba lagohi razo sabõlõ
Ndrawa Galedaia, ba lachamõ ia ba
ndraso ba ngai Jericho, me no
fabali chõnia nawõnia fefoe, me no
6 moezaewe. Ba lara'oe razo ba la'ohe
chõ razo Mbabeli ba Ribila ; ba
7 da'õ zangetoe'õ hoekoenia. Iraono
Zedekia, ba laboenoe ba zanehe ia,
ba lakoë hõrõnia, ba larate ia, ba
aefa da'õ, ba la'ohe ba Mbabeli.
8 Ba ba zi mewitoe ba mbawa si
lima — me no aloea mewelewaloe
fache razo Neboekanesa andrõ, razo
Mbabeli, — ba so Neboesa-Adana,
koemandra wazoeri, enoni razo Mba-
9 beli, mõi ba Jeroezalema, ba itoenoe
gosali Jehowa, fabaja gõdo razo ba
omo bõ'õ ba Jeroezalema, fefoe ;
10 omo zalawa fefoe, ba itoenoe. Ba
õli kara, si fasoei Jeroezalema, ba
sabõlõ Ndrawa Galedaia fefoe za-
noedoegõ, awõ koemandra wazoeri
11 andrõ. Ba si tosai niha sato, si lõ
ahori jomo ba mbanoea, ba soloi
mege moroi jomo, sanawa razo Mba-
beli, si tosai sato, ba i'ohe ba Mba-
beli Neboesa-Adana andrõ, koema-
12 ndra wazoeri. Ba niha si noemana,
ba danõ, ba irõi foeri õsa koemandra
wazoeri andrõ, irõi sokaboe nagoe
13 ba sangahalõ. Ba taroe nahe andrõ
tõla, ba gosali Jehowa, ba he daja-
daja mbalanga andrõ, ba he gala
seboea andrõ tõla. ba gosali Jehowa,
ba larasa Dawa Galedaia, ba lahalõ
dõlania andrõ, la'ohe ba Mbabeli.
14 *(Jer. 27, 19–22).* Ba bowoa andrõ,
ba soendroesoendroe ba figa, fabaja
nahia tõla andrõ, fefoe, sogoena ba
wame'e soemange, ba lahalõ. Awõ 15
gali andrõ ba figa ba wanefe, fefoe
hadia ia gamagama ana'a, awõ ga-
magama firõ, ba ihalõ koemandra
wazoeri. Taroe nahe andrõ, doea 16
rozi, ba gala seboea andrõ zamboea,
ba dajadaja no mege, nifazõchi
Zelomo ba gosali Jehowa ; — si
tebai latoelo dõla gamagama andrõ
fefoe. *(Raz. I. 7, 15. 23. 27).* Felewa- 17
loe hela wa'alawa daroe nahe andrõ,
ba mohõgõ jawa, hõgõ tõla ; ba
fa'alawa hõgõ andrõ, ba 5 hela, ba
no moefasoei ni'otarawa ba ni'oboea
dalimo hõgõ andrõ, oi tõla manõ ;
ba si manõ gõi ba daroe nahe si
sara, ba ni'otarawa andrõ. Ba koe- 18
mandra wazoeri andrõ, ba ihalõ
Zeraja ere seboea, awõ gere fanete
da'õ, Sefania, ba sanaro ba mba-
wandroehõ andrõ, si datõloe. Ba 19
ba mbanoea, ba samõsa ihalõ ma-
ndroe jomo chõ razo, koemandra
zabõlõ, ba dalima zi lõ aefa'aefa
chõ razo mege, nisõndra jomo ba
mbanoea, awõ doeroetoeli goema-
ndra seboea, sangofaja niha ba danõ
ba wasoewõta, ba 60 niha ba danõ,
si faloecha ia jomo ba mbanoea.
Da'õ ihalõ Neboesa-Adana, koema- 20
ndra wazoeri, ba i'ohe chõ razo
Mbabeli ba Ribila. Ba ifaboenoe'õ 21
ira razo Mbabeli ba Ribila, ba danõ
Hamata. Ba tobali aheta ba danõra
mado Joeda, ni'oloi'õ. *(F. 23, 33).*

(A. 22–26 : Jer. 40, 5. 7–9 ; 41, 1–7 ; 43, 5–7.)

II. **B**a ifataro koemandroe zi to- 22
sai ba danõ mado Joeda Neboeka-
nesa, razo Mbabeli, Gedalia andrõ,
ono Gahika, ono Zafano, koemandroe
nisaigõnia ba danõ. Ba me larongo 23
ira koemandra fefoe ba sabõlõ, no
ifataro Gedalia andrõ razo Mbabeli,
ba la'ondrasi Gedalia ba Misefa, ira
Sima'eli, ono Netania, Johanano,
ono Garea ba Seraja, ono Danoe-
meti, banoea Netofa ba Ja'asania,

ono mbanoea Ma'acha andrõ, ba
24 awõra fao. Ba mõi ba hõloe chõra
ba ba nawõra andrõ Gedalia; imane
chõra: Bõi mi'ata'oefi Ndrawa Ga-
ledaia; bõi miboelõ'õ ami ba danõ,
mi'iagõ barõ mbawa razo Mbabeli,
25 ba sohahaoe tõdõ ami! Ba me bawa
si fitoe, ba ifoeli so Zima'eli, ono
Netania ono Gelisama, nga'õtõ razo,
ba dafoeloe nawõnia fao; ba labo-
noe Gedalia, fabaja mado Joeda ba
Dawa Galedaia andrõ, awõnia ba
26 Misefa. Ba maoso zato fefoe, he
iraono, ba he satoea, awõ goema-
ndra andrõ, ba lasawa danõ Mise-
raji, bõrõ wa'ata'oera Ndrawa Gale-
daia.

(A. 27–30: Jer. 52, 31–34.)

III. Ba me no aracha 37 fache, 27
i'otarai me la'oloi'õ Jojachi andrõ,
razo mado Joeda, ba zi 27 ba mbawa
si felendroea, ba ihachõsi tõdõ Jo-
jachi, razo mado Joeda, Ewili-Mero-
dachi, razo Mbabeli, ba ndrõfi andrõ,
me tobali razo ia; i'efa'õ ba goeroenga
(F. 24, 15) ba ihaogõ wehede chõnia, 28
ba jawa dadaoma zalawa bõ'õ, si so
chõnia ba da'õ ba Mbabeli, ibe'e da-
daomania. Ba iheta noechania ba 29
goeroenga Jojachi, ba chõ razo ma-
ngamanga ia, gõtõ wa'anaoe nosonia
na. Ba razo zanaha balazonia — 30
fadoro manõ — ha wa'eboea zogoe-
na chõnia ma'ochõ, iroegi mate ia.

Soera

NGA'ÕTÕ

SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. I'otarai Gadamo, iroegi Gaberahamo. II. Nga'õtõ Gaberahamo. III. Nga'õtõ Gezaoe. IV. Razo Ndraono Gedamo andrõ.

(Faigi gõi Moz. I. 5)

1 I. Adamo, Seti, Enosi.
2 Kenana, Mahalaleli, Jaredi.
3 Chenoki, Metoesala, Lameki.
4 Noachi, Semi, Chamo ba Jafeti.
5 Ono Jafeti, ba Gomeri ba Magogi ba Madai ba Jawano ba Toebala ba Mesechi ba Tirasi. *(Moz. I. 10, 2–5).*
6 Ba ono Gomeri, ba Asekena ba
7 Rifati ba Togarema. Ba ono Jawa-
no, ba Elisa ba Tarisi ba Kitimi
8 ba Rodanimi. Ba ono Chamo, ba
Choesi ba Miseraji ba Foeto ba
9 Kana'ana. *(Moz. I. 10, 6–20).* Ba
ono Choesi, ba Seba ba Hawila ba
Sabeta ba Raëma ba Sabitecha, ba
ono Raëma, ba Seba ba Dedano. Ba 10
nga'õtõ Choesi gõi Nimerodi andrõ,
ba ibõrõtaigõ tobali sabõlõ da'õ,
ba goeli danõ. Ba nga'õtõ Miseraji 11
Ndrawa Loedi ba Dawa Anami ba
Dawa Lehabi ba Dawa Nafetoehi,
ba Dawa Wateroesi ba Dawa Ga- 12
saloehi (ba da'õ dania fabali Ndra-
wa Wilisiti andrõ) ba Dawa Gafa-
tori. Ba nga'õtõ Gana'ana, ba Si- 13
dona, ononia si a'a, ba Cheti, ba 14
Iraono Jeboesi ba Iraono Gamori ba
ba Iraono Girigasi, ba Iraono Hewi 15
ba Iraono Gariki ba Iraono Zini,
ba Iraono Gariwadi ba Iraono Ze- 16
mari ba Iraono Hamata. Ba ono 17
Zemi, ba Elama ba Asoeri ba Ara-
fasa ba Loedi ba Aramo ba Hoelo
ba Geteri ba Masi. *(Moz. I. 10, 21–*

18 *31)*. Ba ono Garafasa, ba Sela, ba
19 ono Zela, ba Heberi. Ba domboea
nono Heberi, ono matoea ; tõi zi
a'a, ba Felegi (fa'afabali), bõrõ wa
me loeo da'õ fabali niha ba goeli
danõ ; ba Joketano dõi nachinia.
20 Ba ono Joketano andrõ, ba Alimo-
dada ba Salefi ba Hasamaweti ba
21 Jara, ba Hadoramo ba Oesala ba
22 Dikela, ba Ebala ba Abimaëli ba
23 Seba, ba Ofiri ba Hawila ba Joba-
24 ba ; a'oi ono Joketano da'õ. Semi,
Arafasa, Sela, *(A. 17. Moz. I. 11.*
25 *10–26)*. Heberi, Felegi, Re'oe,
26 Seroegi, Nachori, Tara,
27 Aberamo, ja'ia Gaberahamo andrõ.
28 II. Ba ono Gaberahamo, ba Iza'-
aki ba Sima'eli. *(Moz. I. 25, 13–16)*.
29 Da'e nga'õtõra : ono Zima'eli, si a'a,
ba Nebajoti, ba itete, ba Kedara,
ba Adibe'elo ba Mibisama, *(Moz. I.*
30 *25, 13–16)*, ba Misima ba Doema ba
31 Masa ba Hadada ba Tema, ba Je-
toeroe ba Nafisi ba Kedema : Da'õ
32 nono Zima'eli andrõ. Ba ono Ge-
toera andrõ, donga Gaberahamo ba
dõi, ononia chõnia, ba Simerana ba
Jokesana ba Medana ba Midiano
ha Jisibaki ba Soea ; ba ono Joke-
sana andrõ, ba Seba ba Dedana.
33 *(Moz. I. 25, 1–3)*. Ba ono Midiano,
ba Efa ba Eferi ba Chanoki ba
Abida ba Elida'a. A'oi ma'oewoe
34 Getoera da'õ. Ba ono Gaberahamo,
ba Iza'aki andrõ ; ba ono Giza'aki
ba Ezaoe ba Izeraëli. *(Moz. I. 25,*
19–26).
35 III. Ba ono Gezaoe, ba Elifasi
ba Regoeëli ba Jehoesi ba Jaëlamo
36 ba Kora. *(Moz. I. 36, 10–19)*. Ba
ono Gelifasi andrõ, ba Temano ba
Omari ba Sefi ba Gaëtamo ba Kena
37 ba Timena ba Amaleki. Ba ono
Regoeëli, ba Nahata ba Sera ba
38 Sama ba Misa. Ba ono Ze'ira
andrõ, ba Lofana ba Sobala ba Si-
beona ba Ana ba Disono ba Eseri
39 ba Disana. *(Moz. I. 36, 20–30)*. Ba
ono Lotana andrõ, ba Hori ba Ho-
mama ; ba talifoesõ Lotana alawe,
ba Timena. Ba ono Zobala, ba Alia- 40
ni ba Manahata ba Ebala ba Sefi
ba Onamo. Ba ono Zibeona, ba
Aja ba Ana. Ba ono Ana, ba Di- 41
sono ; ba ono Disono ba Hamerana
ba Esibana ba Jiterana ba Kerana.
Ba ono Gezeri ba, Bilihana ba Sa- 42
wana ba Ja'akana. Ba ono Disana,
ba Oesi ba Arana.
IV. Ba da'e razo, samatõrõ ba 43
danõ Ndraono Gedomo, me lõ razo
na ba Ndraono Gizeraëli : Bela, ono
Mbeori, ba Dinihaba dõi mbanoea-
nia, si sosó ia. *(Moz. I. 36, 31–43)*.
Ba me no mate Mbela andrõ, ba 44
fangalinia razo, ba Jobaba, ono
Zera, banoea Mbosera. Ba me no 45
Mate Jobaba, ba fangalinia razo,
ba Hoesama, moroi ba danõ Ndrao-
no Demano. Ba me no mate Hoe- 46
sama, ba Hadada wangalinia razo,
ono Mbedada ; ja'ia zangalani Irao-
no Midiano, ba zalo'o, ba danõ
Ndraono Moabi ; ba tõi mbanoea,
si sosó ia, ba Awiti. Ba me no mate 47
Hadada, ba Samila wangalinia razo,
banoea Mazereka. Ba me no mate 48
Zamila, ba Saoelo wangalinia razo,
banoea Rehoboti, ba Oifarati. Ba 49
me no mate Zaoelo ba Ba'ali-ha-
nana wangalinia razo, ono Nachi-
bora. Ba me no mate Mba'ali-ha- 50
nana, ba Hadada wangalinia razo ;
tõi mbanoea si sosó ia, ba Fagi,
ba tõi wo'omonia, ba Mehetabeli,
ono Materedi, ma'oewoe Mezahaba.
Ba mate Hadada andrõ ; ba salawa 51
ba Ndraono Gedomo, ba salawa
Dimena ba salawa Galiwa ba salawa
Jeteti ba salawa Goholibama ba 52
salawa Ela ba salawa Winoni, ba 53
salawa Gena ba salawa Demano ba
salawa Mibesaro, ba salawa Ma- 54
gidiëli ba salawa Giramo. Da'õ za-
lawa ba Ndraono Gedomo andrõ.

FAZA 2.

I. Iraono Gizeraëli. Nga'õtõ Joeda, iroegi Dawido. II. Nga'õtõ Galebi, awõ nga'õtõ dalifoesõnia.

(Faigi gõi Faz. 4.)

I. Da'e Ndraono Gizeraëli : Roebeno ba Simeoni ba Lewi ba Joeda ba Isasari ba Seboeloni *(Moz. I. 35, 22–26)*, ba Dano ba Josefo ba Benijami ba Nafetali ba Gado ba Aseri. Ba ono Joeda, ba Geri ba Onani ba Sela, tõloe ; ononia chõ nono Zoea andrõ, Dawa Gana'ana. Ba Geri andrõ, si a'a nono Joeda, ba ilaoe zi fatoewoe chõ Jehowa ; andrõ ibe'e mate ia Jehowa. *(Moz. I. 38, 1–7)*. Ba mo'ono Joeda chõ noemõnõnia Tamara andrõ, Feresi ba Sera dõi nono da'õ. Ono Joeda, ono matoea, ba lima fefoe. *(Moz. I. 38, 29. 30)*. Ba ono Weresi, ba Heserono ba Hamoeli. *(Moz. I. 46, 12)*. Ba ono Zera, ba Simeri ba Etano ba Hemano ba Chalikoli ba Dara, lima fefoe. Ba ono Garimi, ba Achari (Achano), samobõrõ famakao ba Ndraono Gizeraëli, me falimo ia, me ihalõ ni'amoni'õ andrõ. *(Jos. 7)*. Ba ono Netano, ba Asaria. Ba ono Heserono, si toemboe chõnia, ba Jerameli ba Ramo ba Keloebai. *(Roet. 4, 19–22. Mat. 1, 3. A. 18. 42)*. Ba ono Ramo, ba Aminadabi, ba ono Gaminadabi, ba Nahaso, salawa mado Joeda andrõ ; ba ono Nahaso, ba Salema, ba ono Zalema ba Boasi, ba ono Mboasi ba Obedi, ba ono Gobedi, ba Iza'i. Ba ono Giza'i, ba Eliabi, si a'a, ba itete, ba Abinadabi, ba itete, ba Simea, *(Sam. I. 16, 6–10)*, ba itete, ba Netaneli, ba itete, ba Rada'i, ba itete, ba Osema, ba itete, ba Dawido, fitoe. *(Sam. I. 17, 12)*. Ba talifoesõra alawe, ba Seroeja ba Abigaila ; ba ono Zeroeja andrõ, ba Abiza'i ba Joabi ba Azaheli, tõloe. Ba ono Abigaila, ba Amasa, ba ama Gamasa, ba Iraono Zima'eli, Jetero dõi. *(Sam. II. 17, 25)*.

II. Ba Kalebi andrõ, ono Heserono, ba mo'ono chõ wo'omonia Asoeba ba chõ Jeriota, ba da'e nono da'õ : Jeseri ba Sobaba ba Aridono. *(A. 9. 42)*. Ba me no mate Gasoeba, ba ihalõ Geferata andrõ Kalebi, ba mo'ono ia chõnia, Hoeri. *(A. 50)*. Ba ono Hoeri, ba Oeri, ba ono Goeri ba Besale'eli. *(Moz. II. 31, 2)*. Ba aefa õ, ba ihorõni nono Machiro andrõ, ama Gileadi, Heserono, ba ihalõ, me no 60 fache ia, ba mo'ono, Segoebi. Ba ono Zegoebi ba Ja'iro ; 23 mbanoea da'õ ba danõ Gileadi. *(Sangoehoek. 10, 3)*. Ba lafadõni chõra halama soja andrõ chõ Ja'iro, banoea Gesoeri ba Dawa Garamo, Kenata andrõ, awõ zi fabõbõ chõra, õnõ ngafoeloe banoea fefoe. Oi nga'õtõ Machiro, ama Gileadi, da'õ. *(Raz. I. 4, 13)*. Ba me no mate Heserono, ba mõi ba Geferata Galebi. Ba fo'omo Heserono, ba Abia ; ba mo'ono da'õ chõnia, Asihoeri, ama Dekoa andrõ. *(F. 4, 5.)*. Ba ono Jerameli andrõ, si a'a nono Heserono, ba Ramo, si a'a, ba Boena ba Oreni ba Osema ba Ahia. Ba samboea tõ na ndronga Jerameli, Atara dõi ; da'õ nina Gonamo. Ba ono Ramo andrõ, si a'a nono Jerameli, ba Ma'asi ba Jamini ba Ekeri. Ba ono Gonamo, ba Samai ba Jada, ba ono Zamai ba Nadabi ba Abisoeri. Ba tõi wo'omo Gabisoeri, ba Abihaila ; mo'ono da'õ chõnia, Achibana ba Molidi. Ba ono Nadabi, ba Seledi ba Afa'i ; ba si lõ nga'õtõ Zeledi. Ba ono Gafa'i, ba Jizai ; ba ono Jizai, ba Sezana ; ba ono Zezana, ba Ahelai. Ba ono Jada, achi Zamai, ba Jetero ba Jonata, ba si lõ nga'õtõ Jetero. Ba ono Jonata, ba Feleti ba Sasa. Da'õ nga'õtõ Jerameli andrõ. Ba Sezana andrõ, ba si lõ ono matoea, ha sambalõ ono alawe. Ba so chõ Zezana zawoejoe, Dawa Miseraji, Jaraha dõi. Ba ibe'e donga zawoejoenia Jaraha andrõ no-

nonia alawe Sezana ; ba mo'ono
36 da'õ chõnia, Ata'i. Ba ono Gata'i,
ba Natano, ba ono Natano, ba
37 Sabada. Ba ono Zabada, ba Efilali,
38 ba ono Gefilali, ba Obedi. Ba ono
Gobedi, ba Jehoe, ba ono Jehoe,
39 ba Asaria. Ba ono Gasaria, ba Hele-
40 si, ba ono Helesi, ba Eleasa. Ba ono
Geleasa, ba Sisemai, ba ono Zisemai,
41 ba Saloemi. Ba ono Zaloemi, ba
Jekania, ba ono Jekania, ba Elisa-
42 ma. Ba ono Galebi andrõ, achi Je-
rameli, ba Mesa, si a'a nononia,
ama Zifi andrõ, ba ono Maresa, ama
43 Heberona. *(A. 18).* Ba ono Hebe-
rona, ba Kora ba Tafoea ba Reke-
44 mi ba Sema. Ba ono Zema, ba
Rahama, ama Jorekea andrõ, ba
45 ono Rekemi ba Samai. Ba ono
Zamai, ba Ma'ono, ama Mbeti-Soeri.
46 Ba mo'ono Gefa, donga Galebi ba
dõi, Harana ba Mosa ba Gazesi dõi
nononia, Ba ono Harana, ba Gazesi.
47 Ba ono Jeda'i, ba Regemi ba Jotamo
ba Gesana ba Feleti ba Efa ba
48 Sa'afo. Ba mo'ono gõi Ma'acha,
donga Galebi ba dõi gõi, Seberi ba
49 Tirena dõi nono da'õ. Ba ononia
na gõi Za'afo, ama Mademana, ba
Sewa, ama Machebena, ba ama
Gibea andrõ ; ba ono Galebi alawe,
ba Achasa. *(Jos. 15, 16. Sangoehoek.*
50 *1, 12).* Da'e nga'õtõ Galebi andrõ.
Ono Hoeri andrõ, si a'a nono Gefe-
rata, ba Sobala, ama Giriati Jeari,
51 *(A. 19),* ba Salema, ama Mbetile-
chema, ba Harefa, ama Mbeti-
52 Gaderi. Ba ono Zobala andrõ, ama
Giriati Jeari, ba Haroe, si mato-
53 nga mbanoea Manoehota, awõ nga'-
õtõ Giriati Jeari ba Iraono Jiteri
ha Iraono Woeto ba Iraono Zoe-
mati ba Iraono Misera ; ba ba da'õ
fabali Ndraono Zoreati andrõ ba
54 Iraono Esa'oli. *(F. 4, 3).* Ba Irao-
no Zalema andrõ, ba Betilechema
ba Iraono Netofati, ba Ataroti ba
Beti Joabi, ba si matonga mba-
noea Manati, ja'ia mbanoea Zorea,
55 *(F. 9, 16),* awõ nga'õtõ zangila
amachoita andrõ, banoea Jabesi, ba
Tireati andrõ ba Simeati ba Soe-
chati. Da'õ Ndraono Gini andrõ,
nga'õtõ Hamata andrõ, foeroegõ
ma'oewoe Rechabi. *(Sangoehoek. 1,*
16. Jer. 35).

FAZA 3.

I. Ono Dawido. II. Nga'õtõ Ze-
lomo. Razo mado Joeda, iroegi Ze-
dekia. III. Nga'õtõ Jechonia.

I. **B**a da'e nono Dawido, ononia 1
ba Heberona : Si a'a, ba Amoni,
ononia chõ Gahinoa andrõ, banoea
Jezere'eli ; ba itete, ba Daniëli, ono
Abigaila, banoea Garemeli, *(Sam. II.*
3, 2–5), ba itete, ba Abisalomi, ono- 2
nia chõ Ma'acha, ono Dalamai, razo
Gesoeri ; ba itete, ba Adonia, ono
Hagita ; ba itete, ba Sefatia, ono 3
Gabitala ; ba itete, ba Jiterea, ono-
nia chõ wo'omonia Egela andrõ.
Õnõ zi toemboe chõnia ba Heberona. 4
Mewitoe fache a matonga razo ia
ba da'õ, ba 33 fache ba Jeroezale-
ma. Ba ononia ba Jeroezalema, ba 5
Simea ba Sobaba ba Natano ba
Selomo, õfa, ononia chõ Mbasoea
(Baseba) andrõ, ono Gamiëli: *F. 14,*
4–7. Sam. II. 5, 14–16), ba ononia 6
baero õ, ba Jibihara ba Elisama
ba Elifeleti, ba Noga ba Nefegi 7
ba Jafia, ba Elisama (zoei) ba 8
Eliada ba Elifeleti, siwa fefoe.
Awai nono Dawido, lõ lai nono- 9
nia chõ ndrongania ba dõi andrõ.
Ba talifoesõra alawe, ba Tamara
andrõ. *(Sam. II. 13, 1).*

II. **B**a Rehabeamo nono Zelomo; 10
ba Abia nono da'õ, ba Asa nono
da'õ ba Jozafati nono da'õ. ba Jo- 11
ramo nono da'õ, ba Ahaseja nono
da'õ, ba Joasi nono da'õ, ba Amasia 12
nono da'õ, ba Asaria nono da'õ, ba
Jotamo nono da'õ, ba Ahasi nono 13
da'õ, ba Hisikia nono da'õ, ba Ma-
nase nono da'õ, ba Amoni nono 14
da'õ, ba Josia nono da'õ. Ba ono 15
Josia, ba Johanano, si a'a, ba itete,
ba Jojaki, ba itete, ba Sedekia, ba

16 itete, ba Saloemi. Ba ono Jojaki, ba Jechonia; ba ono da'õ, ba Sedekia.
17 III. Ba ono Jechonia andrõ, ni'oloi'õ, nikoeroe, ba Selatiëli, *(Nga'õt. II. 36, 10)*, ba Malichira ba Fedaja
18 ba Seneasari ba Jekamia ba Hosama ba Nebadia. Ba ono Wedaja,
19 ba Seroebabeli ba Sime'i, ba ono Zeroebabeli, ba Mesoelami ba Hanania, ba talifoesõra alawe, ba Se-
20 lomita. *(Eser. 3, 2. 8)*. Ba ononia na gõi, ba Hasoeba ba Oheli ba Berechia ba Hazadia ba Joesaba–Hasedi,
21 lima. Ba ono Hanania, ba Felatia ba Jesaja; awõ nga'õtõ Refaja, ba he nga'õtõ Garenano, ba he nga'õtõ Gobadia, ba he nga'õtõ Zechania.
22 Ba ono Zechania, ba Semaja, ba ono Zemaja, ba Hatoesi ba Jigeala ba Baria, ba Nearia ba Safati, daõnõ
23 ira. Ba ono Nearia, ba Elioenai ba
24 Hisikia, ba Asirika, tõloe. Ba ono Gelioenai, ba Hodawia, ba Eliazibi ba Felaja ba Akoebi ba Johanano ba Delaja ba Anani, fitoe.

FAZA 4.

I. Nga'õtõ Joeda na. II. Nga'õtõ Zimeoni. III. Lahori Ndraono Gamaleki.

1 I. Ba nga'õtõ Joeda, ba Feresi ba Heserono ba Karimi ba Hoeri
2 ba Sobala. *(F. 2, 4. 5. 7. 19. 50)*. Ba ono Reaja ono Zobala, ba Jahata; ba ono Jahata, ba Ahoemai ba Lahadi. Da'õ watalifoesõta mbanoea
3 Zorea andrõ. *(F. 2, 53)*. Ba da'e ndraono Getama: Jezere'eli ba Jisima ba Jidibasi; ba talifoesõra ala-
4 we, ba Haselelifoni. Ba ononia na, ba Fenoeëli, ama Gedoro, ba Ezeri, ama Hoesa. Da'õ nga'õtõ Hoeri andrõ, ono Geferata, si a'a, ama
5 Mbetilechema. *(F. 2, 19. 50)*. Ba domboea ndronga Gasihoeri, ama De-
6 koa, Helea ba Naëra dõi. Ba ono Naëra, ba Ahoesa ba Heferi ba Timeni, ba Ahasari. Da'õ nono Naëra
7 andrõ. Ba ono Helea, ba Sareti ba Jisihara ba Etano. Ba ono Gosi, 8
ba Anoebi ba Hasobeba, ba ja'ia na nga'õtõ Gagareheli ono Haroemi.
Ba Jaëbesi, ba no niha soadoe, mo- 9
roi ba dalifoesõnia; ba ibe'e tõinia Jaëbesi inania, imane: No oetaha wa'afõchõ mege, me oe'adonogõ ia.
Ba i'angarõfi li Lowalangi Ndrao- 10
no Gizeraëli Jaëbesi, imane: Na õfahowoe'õ ndra'odo ba na ebolo danõgoe õbe'e, na itolodo tangaoe ba na õtimba chõgoe wamakao; na lõ gõnado fa'afõchõ õbe'e..... Ba i'o'õ wangandrõnia Lowalangi. *(Moz. I. 28, 20)*. Ba ono Geloebi, talifoesõ 11
Zoeha, ba Mehiri, ja'ia nama Gesihono. Ba ono Gesihono, ba Beti- 12
Rafa, ba Fasea ba Tehina, toea mbanoea Nahazi. Da'õ mbanoea Recha andrõ. Ba ono Gena, ba 13
Oteniëli ba Seraja. Ba ono Goteniëli, ba Hatata. *(Jos. 15, 17. Sangoehoek. 1, 13)*. Ba ono Menota'i, ba Ofera, ba 14
ono Zeraja, ba Joabi, toea zi so ba ndraso andrõ „benoea doeka"; noa sa toeka ira. Ba ono Galebi andrõ, ono 15
Jefoene, ba Iroe ba Ela ba Na'ama; ba ono Ela, ba Kenasi. *(Moz. IV. 13, 6; 14, 6)*. Ba ono Jehaleleli, 16
ba Sifi ba Sifa ba Tiria ba Asereli.
Ba ono Gesera, ba Jetero ba Meredi 17
ba Eferi ba Jalono. Ba da'e nono Mbitia andrõ, ono Wara'o, nihalõ Meredi: mo'ono ia chõnia, Mirija ba Samai ba Jisiba, ama Gesihemoa.
Ba ononia chõ wo'omonia niha Je- 18
hoeda, ba Jeredi, ama Gedoro ba Heberi, ama Zocho, ba Jekoetiëli, ama Zanoa. Ba ono wo'omo Hodia 19
andrõ, talifoesõ Nahamo, ba ama Kegila, banoea Garimi, ba Esihemoa, banoea Ma'achata. Ba ono 20
Zimoni, ba Amoni ba Rina ba Beni-Hanana ba Tilono. Ba ono Jisei, ba Soheti ba ono Zoheti andrõ.
Ba ono Zela, ono Joeda, ba Geri, 21
ama Lecha, ba Laëda, ama Maresa, awõ watalifoesõta zanoso moeko andrõ, banoea Mbeti Asebea; *(F. 2. 3)*; ba Jokimi, ba banoea Goseba 22

andrõ ba Joasi ba Sarafa, samadõni tanõ ba Ndraono Moabi, ba samoeli ja'ira ba Mbetilechema. Ba
23 ba gõtõ fõna sa'ae da'õ. Samõbõzi bowoa ira, ba ba Neta'i ba ba Gedara so ira chõ razo, enoninia, ira, wa ba da'õ so ira.
24 II. Ba ono Zimeoni, ba Nemoeëli ba Nemini ba Jaribi ba Sera ba
25 Saoelo ; *(Moz. I. 46, 10);* ono da'õ, ba Saloemi, ba ono da'õ, ba Mibisa-
26 ma ba ono da'õ, ba Misima. Ba ono Misima, ba Hamoeëli, ba ono da'õ, ba Sakoeri, ba ono da'õ ba Sime'i.
27 Ba 22 nono Zime'i, 16 nono matoea ba 6 nono alawe ; ba talifoesõnia, ba sambõ ono, ba tobali õna'õna wa'atedooe nga'õtõra ; samboea ba
28 mado Joeda. Ba banoeara, ba Bereseba, ba Molada ba Hasara Zoe-
29 ali, ba Biliha ba Eseme ba Tolada,
30 ba Betoeëli ba Horema ba Sikelagi,
31 *(Jos. 19, 2–8),* ba Beti Makaboti ba Hasara Zoesi ba Beti Mbire'i ba Sa'ara'i. Da'õ mbanoeara andrõ, iroegi
32 gõtõ me razo Dawido. Ba banoea side'ide chõra, ba Etama ba A'ini ba Rimono ba Tochene ba
33 Asana, — lima banoea; awõ halama soja, si tefasoei banoea andrõ, iroegi Mba'ali. Da'õ nahiara, ba da'õ nga'-
34 õtõra. Ba baero õ, ba Mezobaba ba Jamilechi ba Josa, ono Gamasia,
35 ba Joëli ba Jehoe, ono Jozibia, ono
36 Zeraja ono Asiëli, ba Elioenai ba Ja'akoba ba Jezohaja ba Asaja ba
37 Adiëli, ba Jezimiëli ba Benaja, ba Sisa, ono Zifeï ono Alono ono Je-
38 daja ono Zimeri ono Zemaja. Nitõtõi tõi ba da'e ba no salawa ba nga'õtõ chõra, ba no ato sibai watalifoesõta andrõ chõra.
39 III. Ba laroegi tánõ ba Gedoro, irege tánõ ba gatoemboecha loeo, na ta'otarai ndraso andrõ, ba wangaloei sabõlõ doe'oe, ba goerifõra.
40 Ba lasõndra zatabõ doe'oe, si sõchi, ba tanõ, ba no ebolo, ba lõ hadia ia, lõ emali ; niha si so ba da'õ, fõnara mege, ba ma'oewoe Chamo.
(Sangoehoek. 18, 7). Ba so nitõtõi 41
mege andrõ, me loeo razo mado Joeda Hisikia, ladoedoegõ nosera, lasoewõ mbanoea Ma'ono andrõ, si no fatewoe ba da'õ, ba lahori, irege ma'õchõ andre, ba la'iagõ fangalira ; me faloecha ndroe'oe ba da'õ, õ goerifõra. Ba so õsa, mado 42
Zimeoni, zi mõi misi jawa ba hili Ze'ira — lima ngaotoe ; solohe ja'ira, ba Felatia ba Nearia ba Refaja, ba Oesiëli, ono Jiseï andrõ. Ba laboe- 43
noe gangohorita Ndraono Gamaleki, ba lõ laboelõ'õ ira ba da'õ, iroegi ma'õchõ andre. *(Sam. I. 15, 3. 8).*

FAZA 5.

I. Nga'õtõ Roebeno ba hikajara. II. Mado Gado. III. Lasoewõ mbanoea Hegara si tõloe toea andrõ. IV. Satoea mado Manase. V. Lasoewõ ira Dawa Asiria ba la'oloi'õ ira.

I. Ba ono Roebeno, si a'a ndrao- 1
no Gizeraëli, — noa sa ja'ia zi a'a ; ba me no ra'iõ gaso namania ibe'e, ba tebe'e ba ndraono Josefo, ono Gizeraëli, wa'asia'a andrõ chõnia, fa bõi tebe'e si a'a ia ba zoera ngaõtõ andrõ. *(Moz. I. 35, 22; 49, 4).*
Noa sa Joeda andrõ zi hoelõ zabõ- 2
lõra, ba ba nga'õtõnia tetoejoe zalawa, [samatõrõ] ; ba fa'asia'a, ba chõ Josefo. — *(Moz. I. 49, 8. 10. 22. Moz. V. 33, 7. 13–17).* Ba ono 3
Roebeno, si a'a nono Gizeraëli, ba Hanochi ba Fáloe ba Heserono ba Karimi. *(Moz. II. 6, 14).* Ba ono 4
Joëli, ba Semaja, ba ono da'õ, ba Gogi ba ono da'õ, ba Sime'i, ba ono 5
da'õ, ba Micha, ba ono da'õ, ba Reaja, ba ono da'õ, ba Ba'ali, ba 6
ono da'õ, ba Be'era, ni'oloi'õ Digelata-Filezeri, razo Asiria ; salawa ia, ba mado Roebeno. *(A. 26).* Ba 7
talifoesõnia, ba watalifoesõta chõra, nitanõ ba zoera nga'õtõ, ba no Jeïeli, si a'a, ba Sacharia, ba Bela, ono 8
Asa ono Zema ono Joëli; ba Garoëri so da'õ, ba irege hili Nebo ba iregi Mba'ali Meono. Ba tánõ 9

ba gatoemboecha loeo ba iroegi ba zinga danõ si mate andrõ, si bõrõgõ ba mbewe Oifarati: noa sa oja sibai goerifõra, ba danõ Gileadi. Ba me loeo Zaoelo, ba fasoewõ ira ba mbanoea Hegara andrõ; ba me no te'ala da'õ labe'e, ba la'ochõgõ nosera, sagõrõ tanõ manõ tánõ ba gatoemboecha, i'otarai danõ Gileadi.

II. Ba iraono Gado, ba ba gamaoedoera so, ba danõ Mbazana, iroegi Zalicha: Joëli, sanoehe, ba Safama, tambalina, ba Jaënai ba Safata, ba Mbazana. Ba talifoesõra, ba ngafoera andrõ, ba Michaëli ba Masoela ba Seba ba Jorai ba Jaëka ba Sia ba Eberi, fitoe. Da'õ nono Abihaila andrõ, ono Hoeri ono Jaroahi ono Gileadi ono Michaëli ono Jezizai ono Jado ono Mboesi. Ba Ahi andrõ, ono Abidiëli ono Goeni, ba no hõgõ ngafoera andrõ. Ba ba danõ Gileadi so ira, ba Mbazana ba ba mbanoea si fabõbõ ba da'õ, ba ba zabõlõ doe'oe, ba Zarona, fefoe, iroegi mbalõnia. Da'õ fefoe nitanõ ba zoera, me loeo razo mado Joeda Jotamo ba me loeo razo Ndraono Gizeraëli Jerobeamo [II.] *(Raz. II. 15, 32. 14, 23).*

III. Mado Roebeno ba mado Gado ba si matonga mado Manase, sabõlõ, solohe baloese ba si'õli ba sangila mogai fana ba si no to'õlõ ba wasõndrata — 44,760 zabõlõ — ba fasoewõ ba mboenoea Hegara andrõ, ba ba Ndraono Jetoeri ba ba Ndraono Nafisi ba ba Ndraono Nodaba. Ba tetolo ira, ba tebe'e ba dangara mbanoea Hegara andrõ, fabaja si fa'awõ chõra fefoe. Noa sa la'angarõfi li Lowalangi, barõ wasoewõta andrõ, ba ifondrondrongo chõra, me no chõnia manõtõna ira. Ba oerifõ noedoera andrõ, ba la'ohe ahoeloea: 50,000 gondra ba 250,000 mbiribiri ba 2000 galide ba baero õ, ba 100,000 niha. Noa sa ato zi mate niboenoe, me no moroi ba Lowalangi wasoewõta andrõ. Ba la'iagõ nahiara, iroegi loeo la'oloi'õ ira [Dawa Asiria].

IV. Ba ba danõ Mbazana so nga'õtõ zi matonga mado Manase, iroegi Mba'ali Heremono ba Senira andrõ ba bawõ Heremono; no ato ira. *(Moz. V, 3, 9).* Ba da'e zatoea ngafoera: Eferi ba Jiseï ba Eliëli ba Aseriëli ba Jeremia ba Hodawia ba Jadiëli, oi niha sabõlõ ba seboea toeria, hõgõ ngafoera andrõ.

V. Ba me la'erogõ Lowalangi ndra toeara, me no amaedola zohorõhorõ ira ba nadoe niha baero andrõ, nihori Lowalangi fõnara, ba ifarooe dõdõ Woelo andrõ, razo Asiria, Lowalangi Ndraono Gizeraëli ba he ţõdõ Digelata-Filezeri, razo Asiria; ba lasoewõ mado Roebeno ba mado Gado ba si matonga mado Manase, ba la'õloi'õ ba Hala ba ba Habora ba ba Hara ba ba mbewe Gosana, iroegi ma'õchõ andre. *(Raz. II. 15, 19; 15. 29).*

FAZA 6.

I. Nga'õtõ Lewi. II. Halowõra, ba nifataro ja'ira. III. Banoeara.

I. Ba ono Lewi, ba Gereso ba Kahati ba Merari. *(Moz. II. 6, 16).* Ba ono Gahati, ba Ameramo ba Jisihara ba Heberona ba Oesiëli. Ba ono Gameramo, ba A'aroni ba Moze ba Mirija. Ba ono Ga'aroni, ba Nadabi ba Abihoe ba Eleazari ba Itamari. Ba ono Geleazari, ba Fineha, ba ono Wineha, ba Abisoea. Ba ono Gabisoea, ba Boeki, ba ono Mboeki, ba Oesi. Ba ono Oesi, ba Seraja, ba ono Zeraja, ba Marajoto, ba ono Marajoto, ba Amaria, ba ono Gamaria, ba Ahitoebi. Ba ono Gahitoebi, ba Sadoki, ba ono Zadoki, ba Ahimasi. *(Sam. II. 8, 17).* Ba ono Gahimasi, ba Asaria, ba ono Gasaria, ba Johanano. Ba ono Johanano, ba Asaria [zoei]; da'õ zangai halõwõ gere andrõ, ba gosali, nilaoe Zelomo, ba Jeroezalema. Ba ono Gasaria, ba Amaria, ba ono

12 Gamaria ba Ahitoebi. Ba ono Ga-
hitoebi, ba Sadoki, ba ono Zadoki,
13 ba Saloemi. Ba ono Zaloemi, ba
Hilikia, ba ono Hilikia, ba Asaria.
14 *(Raz. II. 22, 4)*. Ba ono Gasaria, ba
Seraja, ba ono Zeraja, ba Josadaki.
15 Ba Josadaki andrõ, ba saheta, me
ibe'e Jehowa i'oloi'õ mado Joeda
ba banoea Jeroezalema Neboeka-
16 nesa. Ba no da'e nono Lewi: Ge-
17 reso ba Kahati, ba Merari. Ba
da'e dõi nono Gereso: Libeni ba
18 Sime'i. Ba ono Gahati, ba Ame-
ramo ba Jisihara ba Heberona ba
19 Oesiëli. Ba ono Merari, ba Maheli
ba Moesi. Ba da'e nga'õtõ nono
20 Lewi, ba ngafoera andrõ: Ono
Gereso, ba Libeni, ba ono da'õ,
ba Jehata, ba ono da'õ, ba Sima,
21 ba ono da'õ, ba Joa, ba ono da'õ,
ba Ido, ba ono da'õ, ba Sera,
22 ba ono da'õ, ba Jeaterai. Ba ono
Gahati, ba Aminadabi, ba ono da'õ
ba Kora, ba ono da'õ, ba Asiri,
23 ba ono da'õ, ba Elikana, ba ono
da'õ, ba Ebiasafo, ba ono da'õ, ba
24 Asiri, ba ono da'õ, ba Tahata, ba
ono da'õ, ba Oeriëli, ba ono da'õ,
ba Oesia, ba ono da'õ ba Saoelo.
25 Ba ono Elikana, ba Amiza'i ba
26 Ahimoti; ba ono da'õ, ba Elikana,
ba ono da'õ, ba Sofa'i, ba ono da'õ,
27 ba Nahata, ba ono da'õ, ba Eliabi,
ba ono da'õ, ba Jerohama, ba ono
28 da'õ, ba Elikana. Ba ono Zamoeëli,
ba Joëli, si a'a, ba itete, ba Abia.
29 *(Sam. I. 8, 1)*. Ba ono Merari, ba
Maheli, ba ono da'õ, ba Libeni, ba
ono da'õ, ba Sime'i, ba ono da'õ,
30 ba Oesa, ba ono da'õ, ba Simea,
ba ono da'õ, ba Hagia, ba ono
da'õ ba Asaja.
31 II. **B**a da'e nifataro Dawido ba
wanoenõ, ba gosali, me no mo'aho-
32 noa nahia dawõla andrõ: fanoenõ
halõwõra, fõna nahia nose wama'e-
le'õ andrõ, irege ilaoe gosali Jeho-
wa Selomo, ba Jeroezalema, ba lafa-
loea nifataro ja'ira, dali nifachoi
33 chõra. Ba da'e nifataro ba da'õ ba
onora: Nga'õtõ Gahati: Hemano,
sanoenõ andrõ, ono Joëli ono Za-
moeëli ono Elikana ono Jerohamo 34
ono Eliëli ono Doë ono Zoefi ono 35
Elikana ono Mahata ono Amizaï ono 36
Elikana ono Joëli ono Gasaria ono
Zefania ono Dahata ono Asiri ono 37
Gebiasafo ono Gora *(Moz, IV. 16, 1)* ono Jisihara ono Gahati ono 38
Lewi ono Gizeraëli. Ba talifoesõnia 39
Gasafo, si so ba gambõlõnia, Asafo
ono Mberechia ono Zimea ono Mi- 40
chaëli ono Mba'aseja ono Malichia
ono Getini ono Zera ono Gadaja 41
ono Getano ono Zima ono Zime'i 42
ono Jahata ono Gereso ono Lewi. 43
Ba talifoesõra, iraono Merari, ba ba 44
gabera la'iagõ: Etano, ono Gisi ono
Abidi ono Maloechoe ono Hazabia 45
ono Gamasia, ono Hilikia ono Ga- 46
misi ono Mbani ono Zemeri ono 47
Maheli ono Moesi ono Merari ono
Lewi. Ba talifoesõra, ono Lewi a- 48
ndrõ, ba si no moefataro ba halõwõ
andrõ, fefoe, ba nahia andrõ, ba
gosali Lowalangi. Ba A'aroni ba 49
ononia, ba same'e soemange ba naha
wame'e soemange nitoenoe ba ba
naha wanoenoe koemõjõ, ba sangai
halõwõ ba wondrege ni'amoni'õ,
fefoe, ba samaigi fameta horõ Ndrao-
no Gizeraëli, dali sibai nifachoi
Moze, enoni Lowalangi, chõra. *(Moz. II. 30, 7. Moz. III. 16)*. Ba da'e 50
nono Ga'aroni: Ononia Eleazari, ba
Fineha nono da'õ, ba Abisoea nono
da'õ, ba Boeki nono da'õ, ba Oesi 51
nono da'õ, ba Seraja nono da'õ,
ba Merajoto nono da'õ, ba Amaria 52
nono da'õ, ba Ahitoebi nono da'õ,
ba Sadoki nono da'õ, ba Ahimasi 53
nono da'õ.
III. **B**a da'e nahiara, nibe'era 54
osera, ba danõra: Ba nga'õtõ Ga'-
aroni andrõ, nga'õtõ Gahati — me
no ja'ira zi gõna si a'a dahõdahõ —
(Jos. 21) ba chõra labe'e Heberona 55
ba danõ mado Joeda, fabaja sabõlõ
doe'oe, õ goerifõ, si fasoei ja'ia.
Ba benoea, tanõ nowi, si fabõbõ 56

ba mbanoea andrõ, awõ halama soja chõra, ba chõ Galebi andrõ, ono
57 Jefoene, labe'e. *(Jos. 21, 12).* Ba ba nga'õtõ Ga'aroni labe'e mbanoea sawatõ [zange'e] andrõ, Heberona ba Libena, awõ zabõlõ doe'oe si fabõbõ ba da'õ, ba Jatiri ba Esemoa, awõ zabõlõ doe'oe ba ngai,
58 ba Holono, awõ zabõlõ doe'oe ba ngai, ba Debiri, awõ zabõlõ doe'oe
59 ba ngai, ba Asana, awõ zabõlõ doe'oe ba ngai, ba Beti Zemesi,
60 awõ zabõlõ doe'oe ba ngai. Ba niloeloe mado Mbenijami, ba Geba, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Alemeti, awõ zabõlõ doe'oe chõra ba Anatoti, awõ zabõlõ doe'oe chõra. Banoeara fefoe, ba no feledõloe,
61 fabaja sabõlõ doe'oe chõra. Ba ba nga'õtõ Gahati, tánõ bõ'õ andrõ, ba foeloe laloeloe banoea fatalifoesõta mado Geferaji ba mado Dano ba si matonga mado Manase, nilaoe
62 dahõdahõ. Ba ba nga'õtõ Gereso, ba watalifoesõta chõra, ba feledõloe laloeloe banoea mado Isasari ba mado Gaseri ba mado Manase ba
63 Mbazana. Ba ba nga'õtõ Merari, ba felendroea laloeloe banoea mado Roebeno ba mado Gado ba mado
64 Zeboeloni, nilaoe dahõdahõ. Si manõ wanehe Ndraono Gizeraëli banoea andrõ, awõ zabõlõ doe'oe ba zi fa-
65 soei, ba nono Lewi. Mado Joeda ba mado Zimeoni ba mado Mbenijami zanehe banoea andrõ, nitõtõi
66 mege, nilaoe dahõdahõ. Ba ba watalifoesõta nga'õtõ Gahati, ba ba mado Geferaji latema mbanoea andrõ, si gõna dahõdahõ, wa chõra.
67 Banoea sawatõ [zange'e] andrõ, Sichema, labe'e chõra, fabaja zabõlõ doe'oe, si fabõbõ ba da'õ, ba hili mado Geferaji, ba Gezeri, awõ za-
68 bõlõ doe'oe chõra, ba Jokemea, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Beti Ho-
69 rona, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Ajalona, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Gata Rimono, awõ zabõlõ
70 doe'oe chõra. Ba nibe'e zi matonga mado Manase, ba Aneri, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Jibelea, awõ zabõlõ doe'oe chõra — ba watalifoesõta nga'õtõ Gahati, tánõ bõ'õ.
Ba nitema nga'õtõ Gereso ba zi 71
matonga mado Manase, ba Golana, ba danõ Mbazana, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Asaroti, awõ za-
bõlõ doe'oe chõra. Ba nibe'e mado 72
Isasari, ba Kedesi, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Daberata, awõ zabõlõ
doe'oe chõra, ba Ramoti, awõ za- 73
bõlõ doe'oe chõra, ba Anemi, awõ zabõlõ doe'oe chõra. Ba nibe'e mado 74
Gaseri, ba Masala, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Abedono, awõ zabõlõ
doe'oe chõra. Ba Hoekoko, awõ 75
zabõlõ doe'oe chõra, ba Rehobo, awõ zabõlõ doe'oe chõra. Ba nibe'e 76
mado Nafetali, ba Kedesi, ba Galili, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Hamota, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Kiriata'i, awõ zabõlõ doe'oe
chõra. Ba nitema nga'õtõ Merari, 77
tánõ bõ'õ, ba mado Zeboeloni, ba Rimono, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Tabora, awõ zabõlõ doe'oe
chõra. Ba jefo Joridano, ba ga- 78
maoedoe Jericho, ba latehe chõra mado Roebeno, ba Beseri, ba danõ si mate, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Jasa, awõ zabõlõ doe'oe chõra,
ba Kedemoti, awõ zabõlõ doe'oe 79
chõra, ba Mefa'ata, awõ zabõlõ doe'oe chõra. Ba nibe'e mado Gado, 80
ba Ramoti ba danõ Gileadi, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Mahana'i,
awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Hesi- 81
bona, awõ zabõlõ doe'oe chõra, ba Jaseri, awõ zabõlõ doe'oe chõra.

FAZA 7.

I. Nga'õtõ ndra Isasari, Benijami, Nafetali. II. Nga'õtõ ndra Manase Eferaji. III. Nga'õtõ Gaseri.

I. **B**a ono Isasari, ba Tola ba Foea 1
ba Jasoebi ba Simerono, õfa. *(Moz. I. 46, 13. Moz. IV. 26. 23, 24.)* Ba 2
ono Dola, ba Oesi ba Refaja ba
ba Jeriëli ba Jahema'i ba Jibisama

ba Samoeëli; hõgõ ba ngafœ nga'-
õtõ Dola, niha sabõlõ, ba watali-
foesõta chõra. Fa'atóra, me loeo
3 Dawido, ba no 22,600. Ba ono Oesi,
ba Jisiraja, ba ono Jisiraja, ba
Michaëli ba Obadia ba Joëli ba Jisia,
4 lima fefoe, hõgõ. Ba awõra zabõlõ,
sato, ba watalifoesõta chõra ba ba
ngafoera: 36,000. Noa sa oja chõra
5 ndra alawe, awõ ndraono. Ba iwara,
nga'õtõ Isasari fefoe, ba no niha sa-
6 bõlõ: ba no 87,000, oroedoea. Ba ono
Mbenijami, ba Bela ba Becheri ba
Jediaëli, tõloe. *(F. 8, 1. 2. Moz. I. 46,*
7 *21).* Ba ono Mbela, ba Esibona ba
Oesi ba Oesiëli ba Jerimoto ba Iri,
lima, hõgõ ngafœ, niha sabõlõ;
8 22,034 fefoe, ni'ofaja. Ba ono Mbe-
cheri, ba Semira ba Joasi ba Elië-
zeri ba Elioenai ba Omeri ba Jere-
moto ba Abia ba Anatoti ba Ale-
9 meti; oi ono Mbecheri da'õ. Ba
fa'atora, fatalifoesõta chõra, ba hõgõ
ngafœ, niha sabõlõ, ba no 20,200.
10 Ba ono Jediaëli, ba Bilihana, ba
ono Mbilihana, ba Jeoesi ba Beni-
jami ba Ehoedi ba Kena'ana ba
11 Setano ba Tarisi ba Ahisahara. Oi
ono Jediaëli da'õ, hõgõ ngafœ, sa-
12 bõlõ, 17,200, solohe baloese. Ba ono
Iri Zoefimi ba Hoefimi; ba ono
13 Gaheri Hoesimi. Ba ono Nafetali,
ba Jasiëli ba Goeni ba Jeseri ba
Saloemi, ma'oewoe Mbiliha andrõ.
(Moz. I. 46, 24).
14 II. Ba ono Manase, ba Azeriëli,
ononia chõ wo'omonia; ba mo'ono
ia ono ndrongania ba dõi, Dawa
Garamo, Machiro, ama Gileadi.
15 *(Moz. IV. 26, 29–33).* Ba Machiro
andrõ, ba ihalõ dafifoesõ ndra Hoe-
fimi Soefimi, Ma'acha. Ba ono Mana-
se si samboea, ba Selofadi, ba ono
alawe nono Zelofadi. *(Moz. IV. 27,*
16 *1).* Ba mo'ono Ma'acha, fo'omo
Machiro, ono matoea, ba Feresi
ibe'e tõi nononia. Ba Seresi dõi na-
chinia, ba ono da'õ, ba Olama ba
17 Rekemi. Ba ono Olama, ba Bedana.
Da'õ nga'õtõ Gileadi, ono Machiro
ono Manase. Ba mo'ono nachi Ma- 18
chiro, ira alawe, Hamolecheti, Isi-
hodi ba Abiëzeri ba Mahela dõi
nononia. Ba ono Zemida, ba Ahiana 19
ba Sechema ba Likehi ba Aniama.
Ba ono Geferaji, ba Soetela; ba 20
ono da'õ, ba Beredi, ba ono da'õ,
ba Tahata, ba ono da'õ, ba Eleada,
ba ono da'õ, ba Tahata [zoei],
(Moz. IV. 26, 35), ba ono da'õ, ba 21
Sabada, ba ono da'õ, ba Soetela
ba Ezeri ba Eleadi; ba laboenoe ira
banoea Gata andrõ, niha si tohõna
ba danõ, me no mõi misi tooe ira,
ba woraboe oerifõra. Ba ara manõ 22
aboe dõdõ doeara Eferaji, ba so
ndra talifoesõnia, ba wondrara tõ-
dõnia. Ba oroedoe ia chõ ndrongania 23
ba manabina ba mo'ono, ono ma-
toea. Ba ibe'e tõi nononia andrõ
Mberia (ba wa'aboe dõdõ), me no
si toemboe barõ wa'aboe dõdõ a-
drõ chõra. Ba ononia alawe, ba 24
Se'era; da'õ zanaroe'ŭ banoea Mbeti
Horona tooe ba Beti Horona jawa
ba Oeseni Ze'era. Ba ono Mberia, 25
ba Refa ba Resefi. Ba ono Refa,
ba Tela, ba ono da'õ, ba Tahana,
ba ono da'õ, ba Laëdana, ba ono 26
da'õ, ba Amihoedi, ba ono da'õ, ba
Elisama, *(Moz. IV. 1, 10),* ba ono 27
da'õ, ba Noeni, ba ono da'õ, ba
Josoea, *(Moz. IV. 13, 8),* Ba tána 28
chõra tanõ, nahiara, ba Betiëli,
fabaja halama soja chõra, ba tánõ
ba gatoemboecha loeo, ba Na'arana,
ba tánõ ba gaechoela, ba Geseri,
fabaja halama soja chõra, ba baero,
õ, ba Sichema, fabaja halama soja
chõra, iroegi Aija, fabaja halama
soja chõra. *(Jos. 16, 1. 10).* Ba 29
ba nola mado Manase, ba Beti
Ze'ana, fabaja halama soja chõra,
ba Ta'anacha, fabaja halama soja
chõra, ba Megido, fabaja halama
soja chõra, ba Dora, fabaja halama
soja chõra. Da'õ nahia ndraono
Josefo, ono Gizeraëli. *(Jos. 17, 11).*
III. Ba ono Gaseri, ba Jimina 30
ba Jisiwa ba Jisiwi ba Beria ba

talifoesõra alawe Sera. *(Moz. I. 46,*
31 *17).* Ba ono Mberia, ba Heberi ba
Malichiëli, da'õ nama Mbirisajiti.
32 Ba ono Heberi, ba Jafeleti ba
Semeri ba Hotama ba talifoesõra
33 alawe Soea. Ba ono Jafeleti, ba
Fasacha ba Bimehala ba Asiwata;
34 da'õ nono Jafeleti andrõ. Ba ono
Zemeri, ba Ahi ba Roga ba Hoeba
35 ba Aramo. Ba ono dalifoesõnia
Helemi, ba Sofa ba Jimina ba Selesi
36 ba Amala. Ba ono Zofa, ba Soea
ba Haneferi ba Soeala ba Beri ba
37 Jimera. Ba Beseri ba Hodo ba Sama
38 ba Silisa ba Jiterana ba Be'era. Ba
ono Jeteri, ba Jefoene ba Fisifa
39 ba Ara. Ba ono Ola, ba Arahi ba
40 Haniëli ba Risia. Oi ono Gaseri
da'õ, hõgõ ngafœ, nitoetoejoe, sa-
bõlõ, hõgõ zalawa. Ba fa'ato ni'ofaja
chõra, solohe baloese, ba no 26,000.

FAZA 8.

I. Nga'õtõ Mbenijami, iroegi Zaoe-
lo. II. Nga'õtõ Zaoelo.

1 I. Ba ono Mbenijami, ba Bela,
si a'a, ba Asebeli ganete da'õ, ba
Ara ganete da'õ, *(Moz. I. 46, 21),*
2 ba Noha ganete zi tõloe, ba Rafa
3 ganete zi õfa. Ba ono Mbela, ba
4 Adara ba Gera ba Abihoedi, ba
5 Abisoea ba Na'ama ba Ahoa, ba
6 Gera ba Sefoefana ba Hoeramo. Ba
da'e nono Gehoedi (hõgõ ngafœ ba
mbanoea Geba, nifawoe'a, ni'ohe ba
7 Manahata, Na'ama ba Ahia ba Ge-
ra; da'õ zamawoe'a): Oesa ba Ahi-
8 hoedi. Ba mo'ono Zaharaï ba danõ
Ndraono Moabi, me no itibo'õ ndro-
9 ngania Hoesi ba Ba'ara. Mo'ono ia
chõ wo'omonia Hodesi: Jobaba ba Si-
10 bia ba Mesa ba Malakama, ba Jeoesi
ba Sochia ba Mirima. Da'õ nononia,
11 hõgõ ngafœ. Ba ononia chõ Hoesi,
12 ba Abitoeboe ba Elifa'ali. Ba ono
Gelifa'ali, ba Eberi ba Miseama ba
Semeri. Da'õ zanaroe'õ Gono ba
13 Lodi, awõ halama soja chõra. Ba
Beria ba Sema (hõgõ ngafœ ba
mbanoea Najalona da'õ; ja'ira za-
nimba banoea Gata andrõ), ba
talifõsõnia Elifa'ali, ba Sasaki ba 14
Jeremoto. Ba Sebadia ba Aradi 15
ba Ederi, ba Michaëli ba Jisifa ba 16
Joha, nono Mberia. Ba Sebadia 17
ba Mesoela ba Hisiki ba Heberi, ba 18
Jisimerai ba Jisilia ba Jobaba, nono
Gelifa'ali. Ba Jakimi ba Sichiri ba 19
Sabidi, ba Eliënai ba Sileta'i ba 20
Eliëli ba Adaja ba Beraja ba Sime- 21
rata nono Zime'i. Ba Jisifana ba 22
Eberi ba Eliëli, ba Abedono ba 23
Sichiri ba Hanamo, ba Hanania ba 24
Elama ba Androtia, ba Jifideja ba 25
Fenoeëli, nono Zasaki. Ba Samase- 26
rai ba Seharia ba Atalia, ba Jaresia 27
ba Elia ba Sichiri, nono Jerohamo.
Hõgõ ngafœ da'õ, ba watalifoesõta 28
chõra, no salawa; ba Jeroezalema
so ira. Ba si so ba Gibeona ba 29
toea Gibeona andrõ, Jegoeëli, ba
tõi wo'omonia, ba Ma'acha. *(F. 9,*
35–44). Ba si a'a nononia, ba Abe- 30
dono, ba itete, ba Soeri ba Kisi ba
Ba'ali ba Neri ba Nadabi, ba Ge- 31
doro ba Ahio ba Secheri. Ba ono 32
Mikeloto, ba Simea. Ba ba gamaoe-
doe dalifoesõra so ira, ba Jeroeza-
lema, awõ dalifoesõra andrõ.

II. Ba ono Neri, ba Kisi, ba ono 33
Gisi, ba Saoelo, ba ono Zaoelo, ba
Jonata ba Malichisoea ba Abinadabi
ba Eseba'ali. *(Sam. I. 14, 51).* Ba 34
ono Jonata, ba Meriba'ali ba ono
Meriba'ali, ba Micha. Ba ono Micha 35
andrõ, ba Fitono ba Melechi ba Tarea
ba Ahasi. Ba ono Gahasi, ba Joada, 36
ba ono Joada, ba Alemeti ba Asi-
maweti ba Simeri. Ba ono Zimeri,
ba Mosa. Ba ono Mosa, ba Binea; 37
ba Rafa nono da'õ, ba Eleasa nono
da'õ, ba Aseli nono da'õ. Ba õnõ 38
nono Gaseli, ono matoea; Aserika
ba Bochoroe ba Sima'eli ba Searia
ba Obadia ba Hanano dõira. Oi ono
Gaseli da'õ. Ba ono dalifoesõnia 39
Eseki, ba Olama, si a'a, ba itete,
ba Je'oesi, ba itete, ba Elifeleti.
Ba ono Olama, ba no niha sabõlõ, 40
si no to'õlõ ba wafanata, ba ato

sibai nga'õtõra, 150. Oi mado Mbenijami da'õ fefoe. *(F. 12, 2).*

FAZA 9.

I. Banoea Jeroezalema, mado Joeda ba mado Mbenijami. II. Ba ere ba Ono Lewi. III. Halõw̃õ nono Lewi andrõ. IV. Banoea Gibeona. Nga'õtõ Zaoelo.

1 I. **D**ozi Iraono Gizeraëli, ba labe'e ba zoera; ba hiza, ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli so dõira. Ba bõrõ lalõ mado Joeda, wa te'oloi'õ ba Mbabeli ira. *(Raz. II. 24, 15. 16).*
2 Ba si so ba da'õ fõna, ba dána chõra tanõ, ba mbanoeara andrõ, ba no Iraono Gizeraëli, ono mbanoea, ere ba Ono Lewi ba sangai halõw̃õ ba gosali. *(Jos. 9, 23. Eser.*
3 *8, 20).* Banoea Jeroezalema andrõ, ba mado Joeda ba mado Mbenijami ba mado Geferaji ba mado
4 Manase: *(Neh. 11, 3–19).* Oeta'i, ono Gamihoedi ono Omeri ono Imeri ono Mbani, fõfõ nga'õtõ Weresi
5 andrõ, ono Joeda. Ba fõfõ nga'õtõ Zela, ba Asaja, si a'a, ba ononia.
6 Ba fõfõ nga'õtõ Zera, ba Jegoeëli,
7 ba talifoesõra, 690. Ba mado Mbenijami, ba Sáloe, ono Mesoela ono
8 Hodawaja ono Hasenoea. Ba baero õ, ba Jibeneja, ono Jerohamo, ba Ela, ono Oesi ono Michiri, ba Mesoela, ono Zefatia ono Regoeëli ono
9 Jibenija, ba iwara, ba watalifoesõta chõra, 956 fefoe. Hõgõ ngafœ̃ da'õ fefoe, ba ngafoera andrõ.
10 II. **B**a ere, ba Jedaja ba Jojaribi
11 ba Jachino, ba Asaria, ono Hilikia ono Mesoela ono Zadoki ono Merajoto ono Gahitoebi, salaw̃a ba
12 gosali Lowalangi. *(F. 5, 39).* Ba baero õ, ba Adaja, ono Jerohamo ono Wasoeri ono Malachia ono Maësai ono Gadiëli ono Jasera ono Mesoela ono Mesilemiti ono Imeri,
13 ba talifoesõra, hõgõ ngafoera, 1760 fefoe, niha si fadoehoe dõdõda, ba wangaira halõw̃õra, ba gosali Lowa-
14 langi. Ba Ono Lewi, ba Semaja, ono Hasoeboe ono Asirika ono Hasabia, fõfõ nga'õtõ Merari. Ba baero 15
õ, ba Bakabakara ba Heresi ba Galala ba Matania, ono Micha ono Zichiri ono Gasafo. Ba Obadia, ono 16
Zemaja ono Galala ono Jedoetoeno, ba Berechia, ono Asa ono Elikana, si so ba mbanoea Netofa andrõ. *(F. 2, 54).*

III. **B**a sanaro ba mbawandroehõ, 17
ba Saloemi ba Akoeboe ba Talamono ba Ahimana ba talifoesõra; hõgõ Zaloemi, irege ma'õchó andre sanaro ia ba mbawandroehõ zala- 18
w̃a andrõ, tánõ ba gatoemboecha loeo. Da'õ zanaro ba mbawandroehõ, ba nahia Nono Lewi andrõ. Ba 19
Saloemi andrõ, ono Goresi ono Gebiasafo ono Gora, ba talifoesõnia, si sawœ̃ ja'ira, nga'õtõ Gora, ba no sangaingai halõw̃õ andrõ, wanaro tojo mbawandroehõ nose, si mane ira toeara fõna, si no sanaro gõi ba mbawandroehõ ba nahia Jehowa, *(Moz. IV. 4, 18–20),* ba Fineha andrõ, 20
ono Geleazari, ba no salaw̃ara, ba gõtõ fõna (Jamoetolo ia Jehowa !) *(Moz. IV. 25, 7–13).* Ba Sacharia 21
andrõ, ono Mezelemia, ba no sanaro ba mbawandroehõ ba nose wama'ele'õ. Ba ja'íra fefoe, si no moe- 22
toetoejoe, ba wanaro tojo mbawandroehõ, ba no 212; ba ba mbanoeara latanõ ba zoera nga'õtõ dõira. No Dawido ba Samoeëli sangi'ila andrõ zamataro ja'ira, ba halõw̃õra andrõ. *(Sam. I. 9, 9. 11).*
Ja'ira ba onora, ba ba zinga mba- 23
wandroehõ nahia Jehowa so, ba zinga mbawandroehõ nahia ose andrõ, ba wanaro. Õfa nahia, zi so 24
sanaro andrõ : tánõ ba gatoemboecha loeo ba tánõ ba gaechoela ba tánõ jõoe ba tánõ raja. Ba tali- 25
foesõra ba mbanoea side'ide chõra, ba fitoefitoe bongi wa'ara mõimõi ira mijomo, ba wanolo ja'ira. Ba 26
satoea zanaro ba mba wandroehõ andrõ, si daõfa, ba lõ'õ sa aefa'aefa ba halõw̃õra, fadoro. Da'õ Nono Lewi

andrõ. Ba nifaigifaigira gõi mbate'e andrõ, fabaja nihõna andrõ, ba
27 gosali Lowalangi; ba ba zi bongi, ba lõ laboelõ'õ ira ba zi fasoei gosali Lowalangi. Me no ja'ira zanaro ba zi bongi, ba ero na moloeo,
28 ba lakoë mbawandroehõ. Ba samaigimaigi fakake ba wame'e soemange õsa, irá; la'ofaja, na la'ohe
29 bacha ba na lafoeli baero. Ba so gõi õsa nifataro samaigimaigi gamagama andrõ, gamagama ni'amoni'õ fefoe, ba hamo si sõchi andrõ ba agoe ba fanicha ba rembaremba. Ba ere õsa, ba no nifataro
30 ba wamali'õ fanicha samohoea rembaremba andrõ. *(Moz. II. 30, 23–*
31 *25).* Ba Matitia andrõ, Ono Lewi, ono ma'oewoe Gora andrõ, Saloemi, ono si a'a, ba no nifataro ba wogore
32 koee. Ba ma'oewoe Gahati õsa, iwara, ba no nifataro ba wangali roti nifaigifaigi andrõ, ero na loeo
33 sabato. *(Moz. III. 24, 5. 8).* Da'õ mege zanoenõ andrõ, hõgõ ngafœ ba Nono Lewi; nahiara mbate'e andrõ, lõ halõwõra bõ'õ, me no bongi ma'õchõ lõ aefa'aefa ira ba
34 halõwõra andrõ. *(A. 14–16).* Da'õ hõgõ ngafœ andrõ ba Nono Lewi, ba watalifoesõta andrõ chõra, amaedola woeroegõ. Ba Jeroezalema so ira.

35 IV. **B**a si so ba Gibeona, ba toea Gibeona andrõ, Jeïeli, ba tõi wo'omonia, ba Ma'acha. *(F. 8, 29–38).*
36 Ba ononia si a'a, ba Abedono, ba [itete ba] Soeri ba Kisi ba Ba'ali
37 ba Neri ba Nadabi, ba Gedoro ba
38 Ahio ba Sacharia ba Mikeloto. Ba ono Mikeloto, ba Simea. Ba ja'ira gõi, ba ba gamaoedoe dalifoesõra so, ba Jeroezalema, awõ dalifoesõra
39 andrõ. Ba ono Neri, ba Kisi, ba ono Gisi, ba Saoelo, ba ono Zaoelo, ba Jonata, ba Malichisoea ba Abi-
40 nadabi ba Eseba'ali. Ba ono Jonata, ba Meriba'ali, ba ono Meriba'ali,
41 ba Micha. Ba ono Micha, ba Fitono
42 ba Melechi ba Tarea ba Ahasi. Ba ono Gahasi, ba Jaëra, ba ono Jaëra, ba Alemeti ba Asimaweti ba Simeri;
43 ba ono Zimeri, ba Mosa. Ba ono Mosa, ba Binea. Ba ono da'õ, ba Refaja, ba ono da'õ, ba Eleasa, ba
44 ono da'õ, ba Aseli. Ba õnõ nono Gaseli, ono matoea, Aserika ba Bochoroe ba Sima'eli ba Searia ba Obadia ba Hanano dõira. Da'õ nono Gaseli andrõ.

FAZA 10.

I. Fa'amate ndra Saoelo ononia.
II. La'o'aja mbotonia Dawa Wilisiti, ba lahaogõ wogo'o ja'ia banoea Jabesi andrõ.

(Faigi gõi Sam. I. 31.)

1 I. **B**a no lalaoe ba Ndraono Gizeraëli Dawa Wilisiti; ba no moloi Ndraono Gizeraëli labe'e Dawa Wilisiti, ba hiza tooe ba danõ niboenoe ba hili Giliboa. Ba lõ labõhõli
2 ndra Saoelo ononia Dawa Wilisiti, laboenoe sa'ae nono Zaoelo, Jonata
3 ba Abinadabi ba Malichisoea. Ba me laforege chõ Zaoelo, me na la'ila ia si fafana, ba ata'oe sibai ia zi fafana andrõ. Ba imane chõ zo-
4 lohe fangõnania: Sobi zi'õlioe ba fahõ ndra'odo, fa bõi mõi dania zi lõ moeboto andrõ, ba wango'aja ja'o! Ba lõ edõna zolohe fangõnania, me ata'oe ia. Ba itoejoe wõda
5 Saoelo, ba ilangõgõ. Ba me i'ila solohe fangõnania, no mate Zaoelo ba ilangõgõ gõi wõdania, ba mate
6 ia gõi. Si manõ wa'amate Zaoelo ba ononia si datõloe, si samba omo
7 ja'ira; endronga mate ira. Ba me larongo Iraono Gizeraëli fefoe ba ndraso, no moloi Ndraono Gizeraëli ba no mate Zaoelo, fabaja ononia, ba larõi mbanoeara, moloi. Ba so Ndrawa Wilisiti, ba la'ochõgõ nahiara.

8 II. **B**a mahemoloe õ, ba so Ndrawa Wilisiti, ba wangai gamagama niboenoe, ba hiza tooe Zaoelo ba iraononia si datõloe, ba hili Giliboa.
9 Ba lahalõ gamagamania, ba la'ohe

hõgõnia ba fangõnania ba lafatenge zanõrõi tanõ Ndrawa Wilisiti, ba wangombacha ba nadoera ba ba niha sato toeria wemõnara a-
10 ndrõ. Ba fangõnania, ba labe'e ba gosali Lowalangira andrõ, ba hõgõnia, ba la'osõ ba nomo Dagono.
11 Ba me larongo fefoe nilaoe Ndrawa Wilisiti chõ Zaoelo banoea Ja-
12 besi ba danõ Gileadi, dozi, ba maoso zabõlõra fefoe, lahalõ mboto Zaoelo ba boto ndraononia, la'ohe ba Jabesi. Ba lako'o mbotora ba mbõrõ manawa andrõ ba Jabesi, ba mamoni ba gõ ira, fitoe bongi.
13 *(Sam. II. 2, 5).* Tobali mate Zaoelo ba horõnia chõ Jehowa, me lõ ni'-o'õnia oroisa Jehowa ba me no isofoe ba mbechoe, ba wama'ele'õ chõnia lala, *(Sam. I. 15, 11; 28, 8),*
14 me lõ nisofoenia chõ Jehowa fama'ele'õ. Andrõ wa ibe'e mate ia [Jehowa], ba fa'arazo, ba ibe'e chõ Dawido, ono Giza'i.

FAZA 11.

I. Tobali razo Ndraono Gizeraëli Dawido. Atoe'a ira ba hati Siona. II. Sabõlõ andrõ chõ Dawido.

(A. 1–9: Sam. II. 5, 1–10.)

1 I. Ba owoelo Ndraono Gizeraëli fefoe, chõ Dawido, lamane chõnia: Fõfõ nõsioe ndra'aga! *(Moz. I. 29, 14).*
2 Me fõna sa'ae, me razo na Zaoelo, ba no ja'oegõ zolohe Iraono Gizeraëli, ba wasoewõta, ba ja'oegõ gõi zolohe mangawoeli; ba noa gõi imane chõoe Lowalangioe, Johowa: Ja'oegõ dania zokoebaloi banoeagoe Iraono Gizeraëli, ba razora ndra'oe-
3 gõ! Ba mõi chõ razo ba Heberona, zatoea Ndraono Gizeraëli fefoe, ba fawoe'oe li chõra Dawido, ba Heberona, ba zanehe Jehowa; ba labajo:ni razo Ndraono Gizeraëli Dawido, dali goroisa Jehowa andrõ, nifa'ema Zamoeëli. *(Sam. I. 16, 1.*
4 *3. 12).* Ba isawa Jeroezalema Dawido, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe — Jeroezalema Jeboesi andrõ; Iraono Jeboesi, niha si tohõna ba danõ, zi so ba da'õ —. Ba lamane chõ 5
Dawido banoea Jeboesi andrõ: Lõ'õ sa atoe'a'õ ba da'e! Ba iforege Dawido, ba atoe'a ia ba hati Siona, ja'ia mbanoea Dawido andrõ. Ba 6
da'õ imane Dawido: Ha niha zi ofõna mangalani Iraono Jeboesi, ba labe'e koemandra ba solohe! Ba si ofõna mõi jawa, ba Joabi, ono Zeroeja, ba tobali koemandra ia. Ba ba hati andrõ i'iagõ sa'ae 7
Dawido, andrõ wa labe'e tõinia mbanoea Dawido. Ba i'aro'õ mba- 8
noea andrõ, fasoei, i'otarai Mílo andrõ, fasoei manõ; ba Joabi zangaro bõ'õnia, jomo ba mbanoea. Ba itoegoe tedooe wa'abõlõ Dawi- 9
do, itolo ia Jehowa ngahõnõ.

(A. 10–41: Sam. II. 23, 8–39.)

II. Ba da'e zalawa ba zabõlõ 10
andrõ chõ Dawido, sanolo sibai ja'ia, me tobali razo ia, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, ba wamataro razo ja'ia, dali goroisa Jehowa ba Ndraono Gizeraëli. Ba da'e wa'ato 11
zabõlõ andrõ chõ Dawido: Jasobea, ono Hachamoni, hõgõ zi datõloe andrõ. Ilaoe dohonia, ba 300 zi mate, endronga. *(F. 27, 2).* Ba 12
fanetenia, ba Eleazari, ono Dodo, ma'oewoe Gahohi; samõsa ia ba zi datõloe, sabõlõ. *(F. 27, 4).* Awõ Da- 13
wido ia ba Wasedámi, me no owoelo Ndrawa Wilisiti ba wasõndrata. Ba so ba da'õ mbolo nowi, gandroe. Ba me moloi zato, labe'e Dawa Wilisiti, ba la'agõ daloe nowi, la- 14
fadõni [ba nemali] ba lalaoe ba Ndrawa Wilisiti, ba tobali femõna seboea, itolo Jehowa. Ba samoeza 15
maochõ, ba datõloe zi mõi mitooe chõ Dawido, ba hati kara andrõ, ba hati Adoela, datõloe salawa andrõ, ba zi 30, me no ba zalo'o, ba Refa'i, labe'e golombasewara Dawa Wilisiti. *(Sam. I. 22, 1).* Ba hati a- 16
ndrõ so Dawido, me loeo da'õ, ba ba Mbetilechema so Ndrawa Wilisiti sato. Ba omasi Dawido [nidanõ], 17

ba imane: Ha niha zana'oe gõgoe idanõ, ba mba'a andrõ, ba zinga
18 mbawa gõli Mbetilechema? Ba latõrõ golombasewa Ndrawa Wilisiti si datõloe latimba ira, ba lata'oe nidanõ ba mba'a andrõ, ba zinga mbawa gõli Mbetilechema, ba la'ohe chõ Dawido. Ba lõ edõna ibadoe Dawido, idoewagõ [soemange] chõ Jehowa,
19 imane: Jamoetenawa ndra'o Lowalangigoe, fa bõi oelaoe zi manõ! Hadia, oebadoe ndro zabõlõ andre, si no mangositengagõ nosora, me mõi ira? Lõ'õ sa ba dõdõra nosora, wolohe ja'ia ba da'e! — ba lõ'õ manõ ibadoe. Da'õ nilaoe zabõlõ
20 andrõ, si datõloe. Ba Abiza'i, achi Joabi, ba no hõgõ ba zi tõloe ngafoeloe andrõ. Ilaoe dohonia, ba 300 zi mate, ba no seboea toeria ia,
21 ba zi 30 andrõ. Ba zi 30, ba no seboea tõi ia, ba ja'ia zolohe ja'ira, ba ba zi da tõloe andrõ, ba lõ
22 falawalawa ia. Ba Benaja, ono Jehojada, niha sabõlõ, seboea ilaoe, banoea Gabase'eli. Ja'ia zamoenoe ono Gariëli, Iraono Moabi, si daroea. Ba samoeza ma'ochõ, me so deoe si bakoe, ba iboenoe zingo, si tooe
23 ba mba'a. Ba iboenoe gõi Ndrawa Miseraji, niha seboea sibai, lima hela. Sara doho ba danga Ndrawa Miseraji andrõ, sezai mawõ; ba ha si'o i'ohe chõnia Benaja; ba ira'oe doho andrõ, ba danga Ndrawa Miseraji andrõ, ba tohonia andrõ ibe'e famoenoenia. *(Sam. I. 17, 7. 40. 51).*
24 Da'õ nilaoe Mbenaja, ono Jehojada, ba seboea toeria ia ba zi 30 sabõlõ
25 andrõ. *(F. 27, 5. 6).* Ba zi tõloe ngafoeloe, ba no seboea tõi ia, ba ba zi datõloe, ba lõ falawalawa ia. Ba ibe'e hõgõ wazoeri ia Dawido, hõgõ
26 wazoeri si lõ aefa'aefa chõnia. Ba sabõlõ andrõ, ba Azaheli, achi Joabi, ba Elihana, ono Dodo, banoea
27 Mbetilechema, ba Samoti, banoea Haroro, ba Helesi, banoea Walono,
28 *(F. 27, 8. 10)*, ba Ira, ono Ike, banoea Dekoa, ba Abiëzeri, banoea Ganatoti, ba Sibechai, banoea Hoe- 29
sa, ba Ilai, banoea Gahoho, ba 30
Maharai, banoea Netofa, ba Heledi,
ono Mba'ana, banoea Netofa, ba 31
Ita'i, ono Ribai, banoea Gibea, ba
mado Mbenijami, ba Benaja, ba-
noea Wireato, ba Hoerai, banoea 32
Nahale-Gasi ba Abiëli, banoea Ga-
raba, ba Asimaweti, banoea Mba- 33
koeri, ba Eliaba, banoea Za'alabo,
ba Hasemi, banoea Gizono, ba Jo- 34
nata, ono Zage, banoea Harara, ba 35
Ahiamo, ono Zachara, banoea Ha-
rara, ba Elifali, ono Goeri, ba 36
Heferi, banoea Mechera, ba Ahia,
banoea Walono, ba Hesero, banoea 37
Garemeli, ba Na'arai, ono Esibai.
Ba Joëli, talifoesõ Natano, ba Mibi- 38
hara, ono Hegeri, ba Seleki, Iraono 39
Gamoni, ba Naharai, banoea Mbe'-
eroti, solohe fangõna chõ Joabi ono
Zeroeja, ba Ira, banoea Jatiri, ba 40
Garebi, banoea Jatiri. Ba Oeria, 41
Iraono Cheti, ba Sabada, ono Gahe-
lai, *(Sam. II. 11, 3)*, ba Adina, ono 42
Zisa, mado Roebeno, salawa ba
mado Roebeno, ba tõloe ngafoeloe
nawõnia, ba Hanano, ono Ma'acha, 43
ba Jozafati, banoea Metene, ba 44
Oesia, banoea Gasehera, ba Sama
ba Jeïeli, ono Hotama, banoea Ga-
roëri, ba Jediaëli, ono Zimeri, ba 45
talifoesõnia Joha, banoea Disi, ba 46
Eliëli, banoea Mahana'i, ba Jeribai
ba Josawia, ono Gelina'ama, ba Jite-
ma, Iraono Moabi, ba Eliëli ba Obedi 47
ba Ja'asiëli, banoea Mesobaja.

FAZA 12.

I. Sabõlõ andrõ, si faofao chõ Dawido, me moloi ia, me igohi ia Saoelo. II. Tõi zi mõi ba Heberona, ba wamataro razo Dawido.

I. **B**a da'õ zi mõi awõ Dawido ba 1
Zikelagi, me no moloi ia ibe'e Saoelo,
ono Gisi. Fõfõ zabõlõ andrõ gõi ira,
sanolo ba wasõndrata, *(Sam. I. 27, 6)*, solohe fana, ba si no to'õlõ ba 2
waribosa, he kambõlõ ba he kabera,
ba he zoei ba wafanata. Iwa Zaoelo

andrõ, mado Mbenijami, ba *(F. 8, 40)* Ahiëseri, hõgõ, ba Joasi, iraono Hasema'a, banoea Gibea, ba Jesiëli ba Feleti, iraono Gasimaweti, ba Beracha ba Jehoe, banoea Ganatoti. Ba Jisimaja, banoea Gibeona, sabõlõ ba zi tõloe ngafoeloe andrõ ba solohe ja'ira; ba Jeremia ba Jahasiëli ba Johanano ba Josabada, banoea Gedera. Ba Eloezai ba Jerimoto ba Bealia ba Semaria ba Sefatia, banoea Harifi; ba Elikana, ba Jisija ba Asare'eli ba Joëzeri ba Jasobeamo, ma'oewoe Gora. *(F. 25, 18)*. Ba Joëla ba Sebadia, iraono Jerohamo, banoea Gedoro. Ba mado Gado, sanawa Dawido — ba hatinia andrõ, ba danõ si mate — niha sabõlõ, si no mangaró, ba wasõndrata, solohe baloese ba toho, hoelõ zingo wamaigida, ba no saoha ahe, si mane nago ba hili: *(Sam. II. 2, 18)*: Ja'ia Geseri, hõgõ, ba fanetenia, ba Obadia, ba fanete, ba Eliabi, ba fanete, ba Misimana, ba fanete, ba Jeremia, ba fanete, ba Ata'i, ba fanete, ba Eliëli, ba fanete, ba Johanano, ba fanete, ba Elisabada, ba fanete, ba Jeremia, ba fanete, ba Machabanai. Da'õ mado Gado; side'idera, ba ilawa zi otoe, ba sabõlõra, ba hõnõ ilawa. Da'õ zangõtõ Joridano, ba mbawa si fõfõna, me no afõnoe ngõfi, ba same'e moloi banoea ba ndraso fefoe, tánõ ba gatoemboecha loeo ba tánõ ba gaechoela. Ba so gõi õsa mado Mbenijami, awõ mado Joeda, sanawa Dawido, ba hati andrõ. Ba mõi tooe Dawido, i'ondrasi ira, hoemede ia chõra, imane: Na ba wa'atoelõ mõi ami chõgoe, ba wanolo ja'odo, ba data'osara'õ dõdõda; ba na ba wemanga mbõligoe, ba zi fa'oedoe chõgoe, mõi ami, he wa'ae lõ lalõgoe, si togoele ba dangagoe, ba jamoefaigi Lowalangi ndra toeada, ba jamoefatõrõ hoekoe! Ba ifarooe Gamasai, hõgõ zi 30, Eheha, ba imane: „Chõoe ndra'aga, ja'oegõ Dawido, awõoe, ja'oegõ, ono Giza'i! Ja ahowoe, ja ahowoe ndra'oegõ, ba ja ahowoe zanolo ja'oegõ; noa sa itolo'õ Lowalangioe!" Ba itema ira Dawido, ba ifataro solohe sabõlõ andrõ chõnia. Ba mado Manase õsa, sanawa Dawido, me mõi ia awõ Ndrawa Wilisiti, me lasoewõ Zaoelo (ba lõ'õ sa latolo Ndrawa Wilisiti, lafofanõ sa'ae Dawido Dawa Wilisiti, me no mamagõlõ ira, lamane: Ma isawa zochõ ja'ia, Saoelo, ba mõi fa'aetoe mbagida. *(Sam. I. 29, 4)*. Ba me isawa Zikelagi, ba si mõi chõnia mado Manase, ba Adana ba Josabada ba Jediaëli ba Michaëli ba Josabada [na] ba Elihoe ba Sileta'i, hõgõ ngahõnõ mado Manase. Ba latolo Dawido ba nemali andrõ; noa sa sabõlõ ira fefoe, ba tebe'e solohe sato ira. Ero ma'ochõ sa so zanawa Dawido, ba wanolo ja'ia, irege ato sibai chõnia zabõlõ, hoelõ si mane sabõlõ chõ Lowalangi.

II. Ba da'e wa'ato hõgõ zi mõi fasoewõ, si no mangaró, si mõi chõ Dawido, ba Heberona, ba wama'ema chõnia fa'arazo Zaoelo andrõ, dali goroisa Jehowa: Mado Joeda, solohe baloese ba toho, si no mangaró ba wasoewõta, ba no 6800. Ba mado Zimeoni, ba 7100 zabõlõ. Ba mado Lewi, ba 4600. Ba baero õ, ba Jojada, salawa nga'õtõ Ga'aroni, 3700 ira, ba Sadoki, ono matoea sabõlõ; 22 zalawa ba watalifoesõta andrõ chõra. *(Sam. II. 15, 24. F. 5, 34)*. Ba mado Mbenijami, iwa Zaoelo, ba 3000; sato chõra, ba lõ'õ sa labõhõli nga'õtõ Zaoelo, iroegi loeo da'õ. Ba mado Geferaji, ba 20,800, sabõlõ ba seboea toeria, ba watalifoesõta andrõ chõra. Ba si matonga mado Manase, ba 18,000, nitõtõi, ena'õ mõi ira, ba wamataro razo Dawido. Ba mado Isasari, si no aboto ba dõdõ inõtõ, sangila watahõgõ nilaoe Ndraono Gizeraëli, ba 200 hõgõ, awõ

33 niwara fefoe, barõ mbawara. Ba mado Zeboeloni, ba 50,000, sabõlõ ba wasoewõta, si so ngawalõ wangõna, ba si no mangaró, sangendrõna manolo, si ha sara dõdõ.
34 Ba mado Nafetali, ba 1000 hõgõ, ba 37,000 nawõra, solohe baloese
35 ba toho. Ba mado Dano, ba 28,600,
36 si no mangaró, ba wasõndrata. Ba mado Gaseri, ba 40,000, sabõlõ, sangendrõna fao, ba wasoewõta.
37 Ba moroi ba zi tambai Joridano: Mado Roebeno ba mado Gado ba si matonga mado Manase, ba 120,000, si so fangõna, hadia ia ngawalõ,
38 sogoena ba wasoewõta. Sabõlõ andrõ fefoe, si no mama'anõ ba wasoewõta, zi mõi ba Heberona, ha sara dõdõ, ba wamataro razo Ndraono Gizeraëli fefoe Dawido. Ba he Iraono Gizeraëli fefoe, si tosai baero õ, ba ha sara dõdõ, ba wamataro
39 razo Dawido. Ba tõloe bongi ira ba da'õ chõ Dawido, ba lafodiwo
40 ira talifoesõra andrõ. Ba sahatõ ba da'õ, irege mado Isasari ba mado Zeboeloni ba mado Nafetali, ba la'ohe mbalazo ba hoeloe galide ba ba hoeloe gondra ba ba hoeloe koedo kalide ba ba hoeloe zawi: õra hamo ba koee nilaoe boea ara ba koee nilaoe boea nagoe ba agoe ba fanicha ba sawi ba biribiri, oja sibai, me no somoeso tõdõ Ndraono Gizeraëli.

FAZA 13.

I. Lahalõ dawõla ni'amoni'õ andrõ, la'ohe ba Jeroezalema. II. Fa'amate Oesa andrõ. Terõi ba nomo Gobedi-Edomo dawõla.

Faigi gõi Sam. II. 6, 1–11.)

1 I. Ba mamagõlõ Dawido ba goemandra zi hõnõ ba ba goemandra zi
2 otoe ba ba zalawa fefoe. Ba imane Dawido, ba Ndraono Gizeraëli sato, fefoe: Na omasi ami [gõi], ba na moroi chõ Lowalangida, Jehowa, ba datafatenge ba niwada misa, si no torõi foeri heza, ba danõ Ndraono Gizeraëli ba ba gere ba ba Nono Lewi, ba mbanoea misa, nitehe chõra, fabaja benoea ba ngai, ena'õ la'ondrasi ita, ba ena'õ tafoeli ta- 3
halõ chõda dawõla Lowalangida andrõ; me loeo razo Zaoelo, ba lõ'õ sa ba dõdõda ja'ia. Ba latema linia 4
sato fefoe, hana na lamanõ, me omasi zato niwa'õnia andrõ. Ba ifakao- 5
ni'õ Ndraono Gizeraëli fefoe Dawido, i'otarai mbewe Zihora, ba danõ Miseraji, noemalõ ba lala ba Hamata andrõ, ena'õ lahalõ dawõla Lowalangi, ba Giriati Jeari. Ba mõi 6
ba Mba'ala [ja'ia Giriati Jeari ba mado Joeda] Dawido, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, ba wolohe mijawa, moroi ba da'õ, tawõla Lowalangi andrõ, nifotõi tawõla Jehowa sidadao jawa keroebi. *(Jos. 15, 9).*
Ba lahalõ dawõla Lowalangi, ba 7
nomo Gabinadabi, ba labe'e ba goereta si bohooe, ba Oesa ba Ahio zolohe koereta andrõ. Ba Dawido 8
ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba molaja, wowaõwaõ fõna Lowalangi, laforege, manoenõ ira ba lalaoe mbiola nitika, side'ide ba seboea, ba labõzi rafa'i ba faritia ba lalaoe dorofe.
II. Ba me laroegi golajama mba- 9
sitõ andrõ ba Gidono, ba i'oro'õ dangania Oesa, ba wolohelohe tawõla, me no lahole'õ ira sawi andrõ.
Ba tesao wõnoe Jehowa chõ Oesa, ba 10
ibõzi ia, ba tobali mate ia ba da'õ, fõna Lowalangi. Ba lõ sõchisõchi 11
dõdõ Dawido, me no ira'oe manõ Oesa andrõ Jehowa, ba labe'e sa'ae tõi naha andrõ Weresi Oesa (Fondra'oe Oesa), iroegi ma'õchõ andre. Ba ata'oe Dawido Lowalangi, 12
me loeo da'õ, ba imane: Ba he oewisa wolohe chõgoe tawõla Lowalangi andrõ? Ba lõ ifa'ohe'õ chõnia 13
ba mbanoea Dawido dawõla, ba ngai lala ifa'ohe'õ, ba nomo Gobedi-Edomo, banoea Gata. Ba torõi ba 14
da'õ dawõla Lowalangi, chõ Gobedi-Edomo, ba nomonia, tõloe wawa;

ba ifahowoe'õ Jehowa zi samba omo ndra Obedi-Edomo, awõ fefoe hadia ia zi so chõnia.

FAZA 14.

I. Ifatenge doeka chõ Dawido Hiramo. Donga Dawido ba ononia ba Jeroezalema. II. Mendroea i'alani Ndrawa Wilisiti Dawido.

(Faigi gõi Sam. II. 5, 11–25.)

1 I. **B**a Hiramo andrõ, razo Diro, ba ifatenge zinenge chõ Dawido, ba ifa'ohe'õ geoe, eresi, ba toeka gara ba toeka geoe ifatenge, ba wolaoe
2 omo chõ Dawido. Ba aboto ba dõdõ Dawido, wa no ifataro ia razo Ndraono Gizeraëli Jehowa, wa itoegoe eboea wa'arazonia [ibe'e Jehowa], bõrõ mbanoeania Iraono
3 Gizeraëli. Ba ba Jeroezalema, ba ihalõ na ndra alawe Dawido, ba toemboetoemboe na chõnia ndraono,
4 ono matoea ba ono alawe. Da'e dõi ndraono andrõ, si toemboe chõnia ba Jeroezalema: Samoea ba
5 Sobaba ba Natano ba Selomo, ba Jibihara ba Elisoea ba Elefeleto,
6 ba Noga ba Nefegi ba Jafia,
7 ba Elisama ba Be'eliada ba Elifeleti.
8 II. **B**a me larongo Dawa Wilisiti, no moebajoini razo Ndraono Gizeraëli fefoe Dawido, ba so ira moroi si tooe, dozi ira, ba wangaloei Dawido. Ba me irongo da'õ
9 Dawido, ba ifaondragõ ira. Ba me no laroegi danõ Dawa Wilisiti, me no lafazaewe ira ba zalo'o, ba
10 Refa'i, ba isofoe chõ Lowalangi Dawido, imane: Hadia, oefaondragõ Ndrawa Wilisiti andrõ, hadia, õbe'e ba dangagoe ira ? Ba imane chõnia Jehowa: Ae'e — oebe'e ba dangaoe
11 ira! Ba me lafa'ese ira mijawa, ba Mba'ali Werasi, ba ilaoe chõra Dawido, ba te'ala ira ibe'e. Ba imane Dawido: No moezaewe nemaligoe fõnagoe ibe'e Lowalangi tangagoe andre, si mane na atõla mba'aba'a nidanõ! Andrõ wa labe'e tõi naha andrõ Mba'ali Werasi (Sochõ fa'atõla).
Ba larõi foeri ba da'õ nadoera, ba 12
ifatoenoe'õ Dawido. *(Moz. V. 7, 5. 25).* Ba ifoeli so Ndrawa Wilisiti, 13
labologõ ira ba zalo'o. Ba me ifoeli 14
isofoe chõ Lowalangi Dawido, ba imane chõnia Lowalangi: Bõi faondragõ ira, fasoei ira, moroi foeri, ba otarai mbõrõ keretaoe andrõ, wolaoe chõra! Ba na õrongo roeroe 15
zanõrõ ba hogoe keretaoe andrõ, ba laboe; noa sa mowaõwaõ fõnaoe Lowalangi, ba wolaoe ba Ndrawa Wilisiti, ba zanoewõ andrõ. Ba 16
i'o'õ Dawido niwa'õ Lowalangi chõnia, ba te'ala Ndrawa Wilisiti labe'e, i'otarai Gibeona, iroegi misa Geseri. Ba hoemõngõ doeria Dawido 17
ba danõ niha bõ'õ, fefoe, ba dozi soi, ba ihawoei fa'ata'oera Dawido Jehowa.

FAZA 15.

I. La'ohe ba Jeroezalema dawõla Lowalangi. II. Lafataro zanoenõ, Ono Lewi. III. Fa'omoeso dõdõ Dawido, si fatoewoe chõ Michala.

I. **B**a molaoe omo Dawido — 1
tenga ha samboea — ba mbanoea Dawido andrõ, ba ifazõchi gõi nahia dawõla Lowalangi andrõ, ose ilaoe ba da'õ. Imane Dawido me loeo 2
da'õ: Tawõla Lowalangi andrõ, ba lõ tola la'osa'õ niha bõ'õ, ha Ono Lewi andrõ; me no ja'ira nitoetoejoe Jehowa, ba wangosa'õ tawõla Lowalangi, ba wangaingai halõwõ chõnia, si lõ mamalõmalõ. Ba ifa- 3
kaoni'õ ba Jeroezalema Ndraono Gizeraëli fefoe Dawido, ba wolohe mijawa tawõla Jehowa ba nahiania andrõ, nilaoenia. Ba i'owoeloi nga'- 4
õtõ Ga'aroni Dawido, awõ Nono Lewi andrõ: Nga'õtõ Gahati a- 5
ndrõ: Oeriëli, satoea, ba talifoesõnia, 120. Ba he nga'õtõ Merari: 6
Asaja, satoea, ba talifoesõnia, 220. Ba he nga'õtõ Gereso: Joëli, sa- 7
toea, ba talifoesõnia, 130. Ba he 8
nga'õtõ Elisafa: Semaja, satoea, ba

9 talifoesõnia, 200. Ba he nga'õtõ Heberona: Eliëli, satoea, ba tali-
10 foesõnia, 80. Ba he nga'õtõ Oesiëli: Aminadabi satoea, ba talifoesõnia,
11 112. Ba ifa'aso gere andrõ Dawido, Sadoki ba Abiataro, ba ono Lewi andrõ, Oeriëli ba Asaja ba Joëli ba Semaja ba Eliëli ba Aminadabi,
12 *(Sam. II. 15, 29)*, ba imane chõra: No satoea ngafœ ami ba Nono Lewi, mi'amoni, ja'ami ba talifoesõmi, ena'õ mi'ohe mijawa dawõla Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli ba naha andrõ nilaoegoe na-
13 hania. Me no lõ ja'ami, ba zi fõfõna andrõ, ba no ibõzi ndra'aga Lowalangida, Jehowa, me lõ ma'o'õ
14 nifachoinia. *(F. 13, 9. 10)*. Ba mamoni gere andrõ, awõ Nono Lewi andrõ, ba wolohe mijawa tawõla Jehowa, Lowalangi Ndraono Gize-
15 raëli. Ba lafazawa dawõla Lowalangi Ono Lewi andrõ, lahare'õ ba galisira beahea andrõ, la'o'õ niwa'õ Moze dali goroisa Jehowa, *(Moz. II. 25, 14. Moz. IV. 4, 15)*.
16 II. **B**a ibe'e li Dawido ba zatoea Nono Lewi andrõ, ba wamataro iwara andrõ, sanoenõ, si so fakake ba wanoenõ, biola nitika, seboea ba side'ide ba faritia, ena'õ lafarongogõ loealoea wa'omoeso dõdõ, seboea
17 li. Ba nifataro Nono Lewi andrõ, ba Hemano, ono Joëli, ba talifoesõra Asafo, ono Mberechia, ba iwara, nga'õtõ Merari, Etano, ono Goesaja.
18 Ba awõra iwara na, amaedola dambalina: Sacharia, ono Ja'asiëli, ba Semiramoto ba Jehiëli ba Oeni ba Eliabi ba Benaja ba Ma'aseja ba Matitia ba Elifelehoe ba Mikeneja ba Obedi-Edomo ba Jeïeli, sanaro
19 ba mbawandroehõ. Ba Hemano ba Asafo ba Etano, sanoenõ, si so faritia, ba wangeboea li. *(F. 6, 18.*
20 *24; 25, 1)*. Ba Sacharia ba Aziëli ba Semiramoto ba Jehiëli ba Oeni ba Eliabi ba Ma'aseja ba Benaja, ba si so biola nitika seboea, si ohia'õ
21 li nono alawe. Ba Matitia ba Elifelehoe ba Mikeneja ba Obedi-Edomo ba Jeïeli ba Azasia, ba si so biola nitika side'ide, solï sesolo, fondrõnia'õ. Ba Kenania, satoea Nono 22
Lewi, ba wangosa'õ [tawõla] ba samaigi fangosa'õ andrõ, me no to'õlõ ia ba da'õ. Ba Berechia ba 23
Elikana, ba no sanaro ba mbawandroehõ, ba naha dawõla. Ba Seba- 24
nia ba Jozafati ba Netane'eli ba Amisai ba Sacharia ba Benaja ba Eliëzeri, ere andrõ, ba solaoe torofe, sowaõwaõ fõna dawõla Lowalangi, ba Obedi-Edomo ba Jehia, ba no sanaro ba mbawandroehõ [gõi], ba naha dawõla.

(A. 25-29: Sam. II. 6, 12–16.)

III. **B**a mõi Dawido, awõ zatoea 25
Ndraono Gizeraëli, awõ goemandra ngahõnõ, ba wolohe mijawa tawõla goroisa Jehowa, moroi ba nomo Gobedi-Edomo, oi so wa'omoeso dõdõ. Ba me itolo Lowalangi Nono 26
Lewi andrõ, sangosa'õ tawõla goroisa Jehowa, ba fitoe rozi labe'e soemange ono zawï ba fitoe nga'-eoe gõi mbiribiri si matoea. Ba 27
baroe seboea, tarafali, mbaroe Dawido ba baroe Nono Lewi fefoe, sangosa'õ tawõla ba baroe Genania, satoea zangosa'õ, [hõgõ] zanoenõ. Ba baroe ba doto na, tarafali, mbaroe Dawido. Ba la'ohe mijawa dawõla 28
goroisa Jehowa Iraono Gizeraëli fefoe, no owoeawoea dõdõ ba no eboea li dorofe sanaoe, ba so dorofe bõ'õ ba faritia, ba biola nitika, seboea ba side'ide, lalaoe. Ba me iroegi mba- 29
noea Dawido tawõla goroisa Jehowa, ba ifaigi Michala andrõ, ono Zaoelo, moroi jawa ba zandrela. Ba me i'ila, wa ifarõga ia Dawido ba molaja, ba fatoewoe ia chõnia.

FAZA 16.

I. La'ohe baose dawõla. II. Fanoenõ Dawido. III. Tefataro ba wamosoemange Jehowa Nono Lewi ba ere.

(A. 1–3. 43: Sam. II. 6, 17–19.)

I. **B**a me no la'ohe mijomo da- 1

wõla Lowalangi ba me no labe'e ba nose andrõ, nilaoe Dawido nahiania, ba lafosoemange Lowalangi, soemange nitoenoe ba soemange
2 fangorifi. Ba me no i'asiwai Dawido wame'e soemange nitoenoe andrõ, awõ zoemange fangorifi ba ifahowoe'õ niha sato ba dõi Jehowa, ba
3 idozigõ Ndraono Gizeraëli, he ira matoea, ba he ira alawe, samboea roti ba samba soe'asoe'a [agoe] ba sagõrõ koee nilaoe boea nagoe za-
4 mõsa. Ba ifataro sangai halõwõ Nono Lewi õsa fõna dawõla Jehowa, ba ena'õ lasoeno Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ena'õ la'andrõ saoha gõlõnia [wa'eboea dõdõnia] ba
5 ena'õ la'eboea'õ dõinia: Asafo andrõ, hõgõ, ba Sacharia, tambalinania, ba Jeïeli ba Semiramoto ba Jehiëli ba Matitia ba Eliabi ba Benaja ba Obedi-Edomo ba Jeïeli [na], si so nifolĩ, biola nitika, seboea ba side'ide; ba Asafo, ba samõzi-
6 mõzi faritia, ba Benaja ba Jeheziëli, ere andrõ, ba si lõ mamoelõ'õ folaoe torofe, fõna dawõla, si so soera goroisa Lowalangi andrõ.

7 II. Ba me loeo da'õ, ba awena ibe'e li Dawido chõ Gasafo ba ba dalifoesõnia, ba wolaoe „Mi'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa" andrõ:
(A. 8–22. Sin. 105, 1–15.)
8 Mi'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, mi'angarõfi li dõinia! Midoenõdoenõ ba niha baero wolaoenia andrõ!
9 Mi'anoenõ chõnia! Misoeno ia! Ena'õ itõrõ limi zahõlihõli dõdõda
10 andrõ chõnia, fefoe. Misoeno ami ba dõinia andrõ, ni'amoni'õ. Ja'o-
11 moeso dõdõ zangaloei Jehowa. Mizofoezofoe Jehowa ba fa'abõlõnia andrõ. Bõi mifamalõmalõ wangaloei
12 bawania andrõ. Mitõrõtõrõ tõdõmi zahõlihõli dõdõda andrõ chõnia, nilaoenia, tandra andrõ chõnia ba
13 fangoehoekoenia, taroma linia. Ja'ami, nga'õtõ Gizeraëli, ja'ami enoninia, ma'oewoe Jakobo, nitoetoe-
14 joenia! Ja'ia, Jehowa, ba no Lowalangida; itõrõi goeli danõ fangoehoekoenia andrõ. Iroegi zi lõ aetoe bõi 15
olifoe ami wawoe'oesa li andrõ, chõnia, taroma li andrõ, niwa'onia, ba
ngahõnõ nga'õtõ, me fawoe'oe li ia 16
chõ Gaberahamo, ba fahõloesania chõ
Giza'aki. Ba no ibe'e amachoita chõ 17
Jakobo, fawoe'oesa li si lõ teboelõ
ba Ndraono Gizeraëli, me imane: 18
Chõoe oebe'e danõ Gana'ana andrõ,
tána chõmi, ondrõita. Me lõ ato 19
ami na, me ha fasamõsa na, ba me
si fatewoe ami ba da'õ. Ba latõrõi 20
soi niha andrõ, lafa'ema danõ. Lõ 21
ibe'e nifakao niha bõ'õ ira, ba razo
i'otoe'õ, bõrõ ira. *(Moz. I, 12, 17; 20, 3; 26, 9).* „Bõi mibabaja nibajoi- 22
nigoe andrõ, ba bõi mifakao zama'ele'õ andrõ chõgoe!"
(A. 23–33: Sin. 96).
Mi'anoenõ chõ Jehowa, dozi tanõ! 23
Mi'ombacha'õ wangorifi andrõ chõnia, mi'erogõ ma'ochõ! Midoenõ- 24
doenõ ba niha baero doeriania,
ba ba niha fefoe zahõlihõli dõdõ
andrõ chõnia. Me no seboea Je- 25
howa, ba me no si nangea nisoeno
sibai, ni'ata'oefi, jawa Lowalangi
bõ'õ, fefoe. Lowalangi niha baero 26
andrõ sa, fefoe, ba adoe, ba Jehowa, ba no samazõchi banoea si
jawa. Lachõmi ba fa'asalawa fõna- 27
nia, fa'abõlõ ba fa'owoeawoea dõdõ
ba nahiania. Mibe'e chõ Jehowa, 28
ja'ami ngawalõ soi niha, mibe'e chõ
Jehowa lachõmi ba fa'abõlõ. *(Sin. 29, 1. 2).* Mibe'e chõ Jehowa zoe- 29
mange dõinia andrõ; mi'ohe game'ela ba mi'ondrasi ia. Mi'angaloeloe chõ Jehowa, mi'angehao, fangehao ni'amoni'õ. Mi'anizinizi fõ- 30
nania, dozi tanõ! Noa gõi i'aro'õ
gõlia oeli danõ, ba lõ mangiwa.
Ja'omoeso dõdõ mbanoea si jawa ba 31
ja'owoeawoea dõdõ goeli danõ, ba
jalamane niha baero: No razo Je-
howa! Jamoe'oegoe'oegoe nasi ba 32
õsinia, jama'iki mbenoea ba hadia
ia fefoe ba chõnia. Ba fefoe dõla 33
geoe sa'ae ba gatoea, ba owoea-

woea dõdõ fõna Jehowa; so ia sa moroi sa, ba wangoehoekoe õsi goeli danõ.

(A. 34–36: Sin. 106, 1. 47. 48.)

34 Mi'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, me no si sõchi tõdõ ia; me si lõ
35 aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ. Ba mimane: Tolo ndra'aga, Lowalangi, ja'oegõ, sangorifi ja'aga, ba ozaragõ ndra'aga ba efa'õga ba danga niha baero, ena'õ ma'andrõ saoha gõlõ ba dõimõ andrõ, ni'amoni'õ, ba ena'õ masoeno ndra'aga ba wanoeno
36 ja'oegõ andrõ. Nisoeno Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, gõtõ-gõtõ wa'ara! Ba lamane sato fefoe: Jadoehoe! ba lasoeno Jehowa. *(Sin. 41, 14).*

37 III. **B**a ifataro ba da'õ fõna dawõla goroisa Jehowa, Gasafo andrõ ba talifoesõnia, ena'õ bõi lafamalõmalõ wangaingai halõwõra fõna
38 dawõla andrõ, ero ma'õchõ. Ba Obedi-Edomo, ono Jedoetoeno, ba Hosa ba talifoesõra, 68 ira. Obedi-Edomo, ono Jedoetoeno, ba Hosa, ba ibe'e sanaro ba mbawandroehõ.
39 Ba Sadoki ere ba talifoesõnia ere andrõ, ba fõna nose ba hilihili a-ndrõ ba Gibeona ifataro, *(F. 21,*
40 *29)*, ena'õ bõi lafamalõmalõ, na mahemoloe mbanoea ba na tánõ owi, wame'e soemange nitoenoe chõ Jehowa, ena'õ latõrõ fefoe gamachoita andrõ ba goroisa Jehowa, niwa'õnia ba Ndraono Gizeraëli.
41 *(Moz. II. 29, 38. 39)*. Ba awõra ndra Hemano Jedoetoeno ba ha niha na ira, nitoetoejoe, nitõtõi tõi, ba wangandrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, me si lõ aetoe wa'eboea
42 dõdõnia. Ba awõra ndra Hemano Jedoetoeno no mege, ba so dorofe ba faritia ba zanoenõ andrõ, ba hadia ia nifolī ba zinoenõ andrõ chõ Lowalangi; ba iraono Jedoetoeno andrõ, ba ba mbawandroehõ.
43 Ba mofanõ zato, ifoeli ia chõra zamõsana. Ba ifoeli gõi ia Dawido, ba wangowai soroijomonia.

FAZA 17.

I. Omasi Dawido ilaoe gosali chõ Lowalangi. II. Tefatenge chõnia Natano ba tefabee'oe chõnia wa'asalawa si lõ aetoe. III. Fangandrõ Dawido, fangandrõ saoha gõlõ.

(Faigi gõi Sam. II. 7.)

I. **B**a me noa sa'ae mõi jomo ba 1
gõdonia Dawido, ba samoeza ma'-õchõ, ba imane chõ Natano sama'-ele'õ: Hiza, ja'o, ba ba nomo eresi sodo, ba ha oloso nose dawõla go-roisa Jehowa! Ba imane Natano 2
chõ razo: Faloea hadia ia zi so ba dõdõoe, itolo'õ sa Lowalangi.

II. **B**a ba zi bongi andrõ, ba so 3
niwa'õ Lowalangi chõ Natano, ima-ne: Ae chõ genonigoe Dawido, ba 4
õmane chõnia: Da'õ niwa'õ Jeho-wa: Tenga ja'oegõ zolaoe nahiagoe omo. Lõ'õ sa atõ ni'onahiagoe omo, 5
i'otarai me oe'ohe mijawa Ndraono Gizeraëli, iroegi ma'õchõ andre; barõ nahia ose mege oetõrõi danõ. Gõtõ zi no faofao ndra'o ba Ndrao-no Gizeraëli fefoe, ba hadia, ba 6
no oerai oebe'e li ba zangoehoekoe Iraono Gizeraëli, ha niha ia, ba niwa'õgoe fokoebaloi banoeagoe Iraono Gizeraëli, hadia, samoeza no oemane: Hana wa lõ milaoe chõgoe gõdo eresi? Ba õmane sa'ae chõ 7
genonigoe Dawido: Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ: No ba mbenoea oehalõ ndra'oegõ, me koebalo mbiri-biri ndra'oegõ, ena'õ razo mbanoe-agoe Iraono Gizeraëli ndra'oegõ, ba no oetolo'õ ba nilaoemõ fefoe, 8
ba no oehori fõnaoe nemalioe; ba eboea dõimõ oebe'e, timba dõi wo-ndrege zeboea ba goeli danõ. Ba 9
ba mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba oetoetoeroe nahara tanõ, ba oetanõ ira ba da'õ, ena'õ ba nahara andrõ sosó ira ba ena'õ tebai sa'ae lahori ira niha samakao awõra, si mane fõna. I'otarai gõtõ zangoe- 10
hoekoe andrõ, nifatarogoe hõgõ mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba oehõndrõgõ fefoe zi fa'oedoe chõoe.

Ba oe'ombacha'õ chõoe: Jehowa
11 zolaoe omo chõoe. **Na no iroegi ba-**
wãoe wa'amate dania, na mõi'õ
ba ngai ndra toeaoe, awena dania
oehonogõi fangalioe ma'oewoemõ,
nga'õtõoe andrõ, ba oe'a'aro'õ wa'-
12 **asalawãnia. Da'õ dania zolaoe omo**
chõgoe, ba si lõ teboelõ dadaoma
zalawã chõnia oebe'e, iroegi zi lõ
13 **aetoe.** *(F. 22, 10; 28, 6).* Amania
ndra'o, ba onogoe ia. Ba fa'ahachõ
dõdõgoe andrõ, ba lõ oebõda chõ-
nia, si mane famõdagoe ja'ia chõ
14 razo andrõ fõnaoe. Si lõ teboelõ ia
satoea baomo chõgoe ba razo mba-
noeagoe, oebe'e, ba dadaomania, ba
si lõ awoe'a, gõtõgõtõ wa'ara.
15 III. **Ba** dali sibai daroma li andrõ
ba angilata andrõ, chõ Natano, ba
16 wehedenia chõ Dawido. Ba mõi baose
Dawido, moedadao ia fõna Jehowa
ba imane: „He Jehowa, Lowalangi-
goe! Ha niha ndra'odo, ba ha niha
zoroijomogoe fefoe, wa no õtolodo
17 iroegi da'e? *(Moz. I. 32, 11).* Ba
lõ'õ na sa ahono dõdõoe ba da'õ,
ja'oegõ Lowalangi, noa na gõi õfa-
boe'oe limõ ba nga'õtõ zawoejoemõ,
gõtõgõtõ wa'ara, ja'oegõ Jehowa,
18 Lowalangi. Ba hadia na niwa'õ
Dawido chõoe? Noa sa aboto ba
19 dõdõoe zawoejoemõ andre! He Je-
howa, bõrõ zawoejoemõ andre ba
dali dõdõoe, ba wolaoemõ da'õ, wa
no õ'ombacha'õ chõ zawoejoemõ
20 andre zi sõchi andrõ fefoe. He Je-
howa, lõ si falawãlawã chõoe ba lõ
Lowalangi baerooe, dali fefoe ni-
21 rongoma tõgi dalingama. Ba heza
ba goeli danõ so niha bõ'õ si fala-
wãlawã ba mbanoeaoe Iraono Gize-
raëli, heza so soi, si no mõi Lowa-
langi, ba wangõhõli ja'ia banoeania,
ba ba wangeboea tõinia, ba ba wa-
matõrõ chõnia seboea ba sata'oe
ita, wanimba fõna mbanoeania
andrõ soi bõ'õ, fabaja Lowalangira?
22 Ba ja'oegõ, ba no õhonogõi banoe-
amõ mbanoeaoe Iraono Gizeraëli,
iroegi zi lõ aetoe, ba no tobali Lowa-
langira ndra'oegõ, ja'oegõ Jehowa.
Ba iada'e, ja'oegõ Jehowa, ba ena'õ 23
na lõ teboelõ nifaboe'oemõ andrõ
ba chõ zawoejoemõ andre ba ba
nga'õtõnia, iroegi zi lõ aetoe; ba
tõrõ nifaboe'oemõ andrõ. Ba oroma 24
dania, wa no si ndroehoe dõimõ
andrõ ba tetoeria ia gõtõgõtõ wa'-
ara; ba da'õ dõimõ: Jehowa nga-
hõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli,
ba si lõ teboelõ fõnaoe nga'õtõ za-
woejoemõ Dawido. Noa sa õbokai 25
chõ zawoejoemõ, wa ja'oegõ zolaoe
omo chõnia, ja'oegõ Lowalangi, a-
ndrõ wa no abe'e dõdõ zawoejoemõ,
ba wamarongogõ chõoe fangandrõ
andre. Ba hiza, ja'oegõ Jehowa, no 26
ja'oegõ Lowalangi, me no õfaboe'oe
chõ zawoejoemõ zi sõchi sibai a-
ndrõ, — ba ija'e, ba aohasi gõlõoe, 27
ba wamahowoe'õ nga'õtõ zawoejoe-
mõ andre, ena'õ bõi teboelõ fõnaoe.
Hadia sa nifahowoe'õmõ, ja'oegõ
Jehowa, ba lõ teboelõ nifahowoe'õ!"

FAZA 18.

I. Abõlõ Dawido ba wasoewõta ba Ndrawa Wilisiti ba ba Ndraono Moabi ba ba Ndrawa Garamo ba ba Ndraono Gedomo. II. Enoni Dawido.

(Faigi gõi Sam. II. 8.)

I. **A**efa da'õ, ba ilaoe ba Ndra- 1
wa Wilisiti Dawido, ihõndrõgõ ira,
ba ifadõni chõra Gata, fabaja hala-
ma soja chõra. Ba ilaoe gõi ba 2
Ndraono Moabi, ba tobali mõi barõ
mbawa Dawido Ndraono Moabi,
same'e beo chõnia. Ba i'alani na 3
gõi Hadarezeri, razo Zoba, Dawido,
tánõ ba Hamata, me no ba lala ba
Oifarati so ia, ba wangaro'õ fa'arazo-
nia ba da'õ. Hõnõ zahoeloe Dawido 4
chõnia koereta ba 17,000 zi fakoedo
ba 20,000 zi lõ koedo i'oloi'õ niha; ba
ba koedo andrõ, ba ahori ifa'ewa'õ
gõloe'õloe Dawido, ha 100 nga'eoe
isaigõ. Ba me latolo Hadarezeri, 5
razo Zoba, Dawa Garamo ba Ndra-
maseko, ba 22,000 zi mate Dawa

6 Garamo ibe'e Dawido. Ba ifataro goemandroe ba danõ Ndrawa Garamo Dawido, ba danõ Ndramaseko, ba tobali mõi barõ mbawa Dawido Ndrawa Garamo, same'e beo chõnia; tolali sabõlõ manõ Dawido, heza
7 mõi ia, ibe'e Jehowa. Ba ahoeloe gõi Dawido baloese ana'a andrõ, baloese genoni Hadarezeri, ba ifa'-
8 ohe'õ ba Jeroezalema. Ba eboea sibai gõi zahoeloe ia tõla, ba mbanoea Hadarezeri andrõ, ba Deba
9 ba ba Goenoe. *(Raz. I. 7, 23).* Ba me irongo To'oe, razo Hamata, no te'ala zabolõ andrõ chõ Hadarezeri,
10 razo Zoba, fefoe, ibe'e Dawido, ba ifatenge chõ razo, Dawido, nononia Hadoramo, ba wangowai ja'ia, ba ba wamahoewoe'õ ja'ia ba wanoewõnia Hadarezeri andrõ, si no abõlõ ia — noa sa fasoewõ ira gõi fõna Do'oe Hadarezeri, — ifa'ohe'õ chõnia gamagama ana'a ba firõ ba
11 tõla. Ba da'õ gõi, ba i'amoni'õ chõ Jehowa Dawido, awõ wirõ andrõ ba awõ gana'a, nihalõnia ba niha andrõ, fefoe, ba Ndraono Gedomo ba ba Ndraono Moabi ba ba Ndraono Gamoni ba ba Ndrawa Wilisiti ba
12 ba Ndraono Gamaleki. Ba Abiza'i, ono Zeroeja, ba solaoe ba Ndraono Gedomo, ba ndraso nasio, 18,000 zi
13 mate. Ba ifataro goemandroe ba danõ Ndraono Gedomo ba tobali barõ mbawa Dawido Ndraono Gedomo fefoe. Ba sabõlõ Dawido, ibe'e Jehowa, gofoe he iroegi.
14 II. **B**a razo Dawido ba Ndraono Gizeraëli fefoe, hoekoe satoelõ ifa-
15 tõrõ ba mbanoeania fefoe. Ba Joabi, ono Zeroeja, ba no koemandra zabõlõ, ba Jozafati, ono Gahiloedi,
16 ba no sa'asa seboea. Ba Sadoki, ono Gahitoebi, ba Abimelechi, ono Gabiataro, ba ere ; ba Sawesa, ba
17 doeroetoeli. *(F. 24, 6).* Ba Benaja, ono Jehojada, ba koemandra wazoeri, ba iraono Dawido, ba no a-amaedola zi a'a genoni razo.

FAZA 19.

I. I'o'aja zinenge Dawido razo Ndraono Gamoni. II. Fasoewõta ba Ndraono Gamoni, ba zi fa'awõ Dawa Garamo ; Dawido zabõlõ.

(Faigi gõi Sam. II. 10,)

I. **A**efa da'õ no mege, ba mate 1
Nahasi andrõ, razo Ndraono Gamoni, ba fangalinia razo, ba ononia Hanoeno. Ba imane Dawido: Da'- 2
oe'oroma'õ wa'eboea dõdõgoe chõ Hanoeno, ono Nahasi, me no eboea gõi dõdõ namania chõgoe mege. Ba ifatenge zinenge Dawido, ba wondrara tõdõ Hanoeno ba chõ namania, Ba me laroegi danõ Ndraono Gamoni, chõ Hanoeno, enoni Dawido andrõ, ba wondrara tõdõnia, ba 3
lamane salawa Ndraono Gamoni, chõ Hanoeno: Hadia, fadoehoe dõdõoe, wa soemange namaoe chõ Dawido wamatenge chõoe sondrara tõdõoe ? Faja na tenga ba wamaoeze banoea ba ba wanoedoegõ dania ifatenge chõoe genoninia Dawido, ba ba wamaoeze tanõ. Ba 4
ifara'oe'õ genoni Dawido Hanoeno, ifatõwõ'õ ira, ba baroera, ba lafalo'o, irege daro'o, ba ifatenge mangawoeli ira. Ba me so zangombacha chõ 5
Dawido, hadia nilaoe ba zinengenia andrõ, ba ifatenge zamaondragõ ja'ira — noa sa aila sibai ira — imane chõra razo : Mi'iagõ Jericho, irege ifoeli anaoe gambimi, awena dania mifoeli ami.

II. **B**a me àboto ba dõdõ Ndraono 6
Gamoni, wa no abao dõdõ Dawido chõra, ba 220,500 balaki lafa'ohe'õ firõ ira Hanoeno, ba wowõli koereta, fabaja si fakoedo, ba Ndrawa Garamo ba Mezofotamia ba ba Ma'acha ba ba Zoba. Ba 32,000 la'õli koereta, 7
ba fao razo Ma'acha ba sabõlõ andrõ chõnia. Ba so da'õ, ba wanoewõ Medeba. Ba la'owoloi ira Iraono Gamoni, moroi ba mbanoea chõra misa, ba mõi manoewõ. Ba me 8
irongo da'õ Dawido, ba ifatenge Joabi, awõ zaradadoe andrõ fefoe.

9 Ba so moroi jomo Ndraono Gamoni, la'angenoligõ ira, fõnafõna mbawa gõli mbanoea, ba razo andrõ, si no mõi awõra, ba no tonia, baero ba
10 mbenoea. Ba me i'ila Joabi, faoma so zolaoe chõnia, he moroi fõna, ba he moroi foeri, ba itoetoejoe zabõlõ Ndraono Gizeraëli ba ifaondragõ
11 Ndrawa Garamo. Ba si tosai niha, ba ibe'e ni'ohe nachinia Abiza'i, ba
12 wolaoe ba Ndraono Gamoni. Ba imane wame'e li ba da'õ: Na tebai oelawa Ndrawa Garamo, ba mõi'õ manolo ja'odo; ba na tebai õlawa Ndraono Gamoni, ba so ndra'o, ba
13 wanolo ja'oegõ. Abe'e'õ dõdõoe, ba ena'õ faoma abe'e ita, ba wangorifi banoeada ba banoea Lowalangida andrõ — ba jamoelaoe zomasi ia
14 Jehowa! *(Sam. I. 3, 18).* Ba ifaondragõ Ndrawa Garamo Joabi, ba wolaoe chõra, i'ohe zabolõ andrõ, si fao chõnia, ba moloi Ndrawa
15 Garamo ibe'e, Ba me la'ila Iraono Gamoni moloi Ndrawa Garamo ibe'e Joabi, ba moloi gõi ira fõna nachinia, lawoewoe ira mijomo ba mbanoea. Ba ifoeli ia ba Jeroezalema
16 Joabi. Ba me la'ila Dawa Garamo te'ala ira labe'e Iraono Gizeraëli, ba lafatenge zinenge, lafakaoni'õ Ndrawa Garamo jefo Oifarati; ba solohe ja'ira, ba Sofachi, koemandra andrõ
17 chõ Hadarezeri. Ba me la'ombacha'õ da'õ chõ Dawido, ba i'owoeloi Ndraono Gizeraëli fefoe, i'õtõ Joridano. iroegi Helami ba ibase'õ ira ba da'õ. Ba so Ndrawa Garamo, la'angenoligõ ira, ba wolaoe chõ
18 Dawido, ba fasõndra ira chõnia. Ba moloi Ndrawa Garamo labe'e Iraono Gizeraëli, ba 7000 koedo sondrõni koereta ba 40,000 niha si lõ koedo zi mate ba Ndrawa Garamo labe'e ira Dawido, ba he Sofachi andrõ,
19 koemandra, ba laboenoe. Ba me la'ila banoea Hadarezeri no te'ala ira labe'e Iraono Gizeraëli, ba la'atoelõ'õ ira chõ Dawido, mõi ira barõ mbawania, ba aboea gõlõ Ndrawa Garamo latohoegõ wanolo Iraono Gamoni.

FAZA 20.

I. Atoe'a Joabi ba Raba. II. Fasoewõta ba Ndrawa Wilisiti.

(A. 1–3 : Sam. II. 11, 1; 12, 26–31.)

I. Ba dõfi aefa da'õ, me bawa 1
wanoewõ ba razo, ba i'ohe zabõlõ Joabi ba ifoefoe danõ Ndraono Gamoni. Ba mõi ia moesoewõ Raba, ba no torõi ba Jeroezalema Dawido. Ba atoe'a Joabi ba Raba, ba idoedoegõ. Ba ihalõ zaemboe ba 2
hõgõ [nadoe] Milikomo Dawido, ba itoelo, ba 49 kilo [ana'a] wa'aboea, si so manimani, samboea, seboea sibai bõli. Ba i'anaemboe Dawido; ba eboea sibai lahalõ sahoeloe ira ba mbanoea andrõ. Ba he niha, õsi 3
mbanoea, ba la'oloi'õ, ba ibali'õ dawa rate Dawido, sogaragazini eoe ba samakoe tanõ ba solaoe eoe. Ba si manõ gõi wolaoenia ba mbanoea Ndraono Gamoni bõ'õ, fefoe. Ba mangawoeli ba Jeroezalema Dawido, awõ zato fefoe.

(A. 4–8: Sam. II. 21, 18–22.)

II. Ba aefa da'õ, ba fasoewõ 4
zoei ira ba Ndrawa Wilisiti, ba ngai Gezeri. Ba da'õ iboenoe Sibechai, banoea Hoesa, Zifa'i, nga'õtõ zeboea niha andrõ, ba tobali tehõndrõgõ ira. (*F. 27. 11*). Ba me fa- 5
soewõ zamoeza tõ ba Ndrawa Wilisiti, ba iboenoe Elihana, ono Ja'iro, Lami andrõ, talifoesõ Goliato no, banoea Gata, si so toho, sezai hao totoa. Ba me fasoewõ 6
zoei ba ngai Gata, ba so ba da'õ niha seboea sibai, si õnõ'õnõ toetoeroe danga ba õnõ'õnõ doetoeroe kahe, 24 fefoe, nga'õtõ zeboea niha gõi. Me i'o'aja Ndraono Gizeraëli 7
da'õ, ba iboenoe ia Jonata, tána nono Dawido, ono ga'ania Simea. *(Sam. I. 17, 10).* Nga'õtõ zeboea 8
niha da'õ no mege, ba Dawido ba enoninia zamoenoe ja'ira.

FAZA 21.

I. Sala Dawido, fangofaja niha· II. Itegoe ia Gado sama'ele'õ. Fõchõ waba. III. Famakao Jeroezalema, ba itimba Dawido soemange andrõ nibe'enia ba golajama wache chõ Gorana.

(Faigi gõi Sam. II. 24.)

1 I. Ba maoso Zatana, oedoe Ndraono Gizeraëli, ifarooe Dawido,
2 ba wangofaja Iraono Gizeraëli. Ba imane Dawido chõ Joabi ba ba zalawa mbanoea: Mi'ae mi'ofaja Ndraono Gizeraëli, mi'otarai Mbereseba, noemalõ ba Dano, ba mi'ombacha'õ chõgoe, ena'õ oerongo
3 ha wa'ato ira! Ba imane Joabi: Jamoenõnõ mbanoeania Jehowa, ha wa'ato ira, jamoebe'e meotoe tõ zi manõ, ba oi sa atõ barõ mbawa zochõ ja'o ira, ja'oegõ sochõ ja'o, razo — ba hana sa wa i'oroi'õ da'õ sochõ ja'o? Hana wa tobali horõ Ndraono Gizeraëli?
4 *(Moz. II. 30, 12)*. Ba lõ teboelõ li razo chõ Joabi, ba mofanõ sa'ae Joabi, itõrõi mbanoea Ndraono Gizeraëli fefoe; ba noa da'õ, ba
5 ifoeli ia ba Jeroezalema. Ba i'ombacha'õ chõ Dawido Joabi wa'ato nisõndrania ba wangofaja sato: Iraono Gizeraëli fefoe, ba no 1,100,000 zolohe baloese, ba mado Joeda, ba no 470,000 zolohe baloese.
6 (Ba mado Lewi, ba mado Mbenijami, ba lõ ni'ofajania, me no anoezoe dõdõ Joabi goroisa razo andrõ.)
7 *(F. 27, 24)*. Ba si fatoewoe chõ Lowalangi da'õ, ba ifakao Ndraono
8 Gizeraëli. Ba imane Dawido chõ Lowalangi: No eboea horõgoe, me no oelaoe da'õ. Ba ija'e, ba bologõ dõdõoe ba lalõ genonioe andre, noa sa eloengoe sibai ndra'o!
9 II. Ba hoemede Jehowa chõ Gado andrõ, sangi'ila chõ Dawido,
10 imane: Ae hede chõ Dawido, õmane: Da'õ niwa'õ Jehowa: Tõloe balõ oewa'õ chõoe, toejoe zamba-
11 lõ nilaoegoe chõoe! Ba mõi jomo chõ Dawido Gado, imane chõnia: Da'õ niwa'õ Jehowa; Toejoe chõoe!
12 Ma medõloe fache lofo mbanoea, ba ma tõloe wawa woloiloi labe'e oedoemõ, ba ichamõ ami si'õli nemalioe, ba ma tõloe ngaloeo zi'õli Jehowa, fõchõ waba, ba danõ, mala'ika Jehowa, samakiko Iraono Gizeraëli ba mbanoeara fefoe. Ba
13 faigi, hadia nifoeligoe chõ zamatenge ja'o. Ba imane Dawido chõ Gado: Sata'oe sibai ndra'odo — hana na gõnado tanga Jehowa, me no sahachõ sibai tõdõ ia; lõ'õ sa
14 omasido gõnado tanga niha! Ba ifatõrõ wõchõ waba ba Ndraono Gizeraëli Jehowa, ba 70,000 zi mate Iraono Gizeraëli.
15 III. Ba ifatenge ba Jeroezalema mala'ika andrõ Lowalangi, ba wamakiko ja'ira; ba barõ wamakiko andrõ, ba ifaigi Jehowa, ba mangesa dõdõnia ba wamakao andrõ, ba imane ba mala'ika andrõ, samakiko ja'ira: Noa, bõda sa'ae dangaoe! — ba jawa golajama mbasitõ chõ Gorana, Iraono Jeboesi, so mala'ika
16 andrõ. Ba me ifaõga hõrõnia Dawido, ba i'ila mala'ika andrõ, ba daloe mbanoea, sara wõda ba dangania, si no isõbi, ni'oro'õ jawa Jeroezalema. Ba lafalõgoe tooe ira Dawido ba satoea mbanoea, baroe boe mba-
17 roera. Ba mangandrõ Dawido chõ Lowalangi, imane: Ja'odo zame'e oroisa ba wangofaja niha, ba tobali ja'odo zamazõchi horõ, ba si no mosala sibai; ba ja'ira andrõ, biri-biri andrõ, ba hadia horõra? He Jehowa, Lowalangigoe, chõgoe laoe ba ba zi sawœ ja'aga, ba bõi laoe ba mbanoeaoe, fa bõi ahori ira ba
18 wõchõ. Ba no ibe'e li chõ Gado mala'ika Jehowa, ba wangoema'õ chõ Dawido, jamõi mijawa, ba wama'anõ naha wame'e soemange chõ Jehowa, ba golajama mbasitõ andrõ chõ Gorana, Iraono Jeboesi.
19 Ba mõi mijawa Dawido, me no iwa'õ chõnia Gado, me no ifa'ema

chõnia niŵa'õ Jehowa. Ba ifoeli ia Orana, ba i'ila mala'ika andrõ, ba labini'õ ira iraononia andrõ si õfa, si so chõnia ba da'õ; samõbõrõ gandroe Gorana. Ba me mõi chõ Gorana Dawido, ba ifachõlõ ia Orana, ba i'ila Dawido moroi sa. Ba irõi golajama mbasitõ, ba ifaõndrõ ia fõna Dawido, aracha iroegi tooe danõ bawania. Ba imane Dawido chõ Gorana: Be'e chõgoe golajama mbasitõ andrõ, ena'õ ba da'õ oefa'anõ naha wame'e soemange chõ Jehowa, oebe'e chõoe ndrohoendrohoe mbõlinia, lõ oe'ambõsi, ena'õ dõhõ wõchó andrõ ba mbanoeada. *(Moz. IV. 25, 8).* Ba imane Orana chõ Dawido: Halõ ia chõoe, jamoelaoe zomasi ia sochõ ja'o, razo. Hiza, oebe'e chõoe zaŵi andrõ soemange nitoenoe, ba famõbõrõ andrõ, ba oebe'e eoe, ba gandroe andrõ, ba oebe'e soemange ni'ā — ahori oebe'e chõoe. Ba imane sa razo, Dawido, chõ Gorana: Bõi, oe'õli, lõ oe'ambõsi mbõli; si so chõoe, ba lõ oehalõ chõ Jehowa, ba wame'e soemange nitoenoe, si lõ bõli. Ba 600 zekeli balaki ibe'e Dawido chõ Gorana, bõli naha andrõ. Ba ifa'anõ ba da'õ naha wame'e soemange Dawido, ba ibe'e zoemange nitoenoe ba soemange fangorifi; ba me i'angarõfi li Jehowa, ba itema linia alitõ moroi jaŵa ba mbanoea, saechoe ba naha wame'e soemange nitoenoe. *(Raz. I. 18, 24).* Ba iŵa'õ ba mala'ika andrõ, ifoeli isaemboegõ wõdania. Ba me loeo da'õ, me no i'ila Dawido, itema linia Jehowa ba golajama mbasitõ andrõ chõ Gorana, Iraono Jeboesi, ba mame'eme'e soemange ia ba da'õ. Ba ose Jehowa andrõ, nilaoe Moze ba danõ si mate, fabaja naha wame'e soemange, ba ba hilihili andrõ, ba Gibeona so, me loeo da'õ. *(F. 16, 39).* Ba tebai i'oroma'õ ia ba da'õ Dawido, ba wangaloei Lowalangi, me no tokea ia ba wõda mala'ika Jehowa andrõ. *(A. 16).*

FAZA 22.

I. Ihonogõi naha gosali Dawido, ba ihõna geoe, awõ gara. II. Ifarooe dõdo Zelomo, ba wolaoe osali dania, III. ba tõdõ zatoea, ba wanolo.

I. **B**a imane Dawido: Ba da'e dania nahia Lowalangi, Jehowa, ba da'e naha wame'e soemange nitoenoe andrõ, nibe'e Ndraono Gizeraëli. *(Nga'õt. II. 3, 1).* Ba iŵa'õ Dawido, la'owoeloi zi fatewoe ba danõ Ndraono Gizeraëli ba ifataro zanoto kara, ba wanoto kara si õfa sagi andrõ, sogoena ba wolaoe osali Jehowa. *(Nga'õt. II. 2, 16).* Ba ihõna zi'õli Dawido, nibali'õ osõ'osõ lagõ mbawandroehõ ba famachai; ba tõla ihõna, irege lõ moetaha moetoelo, ba eoe balo, eresi, si tebai sa'ae la'erai; oja sibai sa la'ohe chõ Dawido balo eresi banoea Zidona ba banoea Diro. Imane sa dõdõnia Dawido: Iraono na nonogoe Selomo, sambõ fa'abe'e na; ba osali andrõ, nilaoe chõ Jehowa, ba lõ tola lõ eboea sibai, ena'õ fangeboea dõi ba fa'amoadoe ia ba da'õ dania, wamaigi niha bõ'õ fefoe. Ba da'oehõna chõnia zogoena. Ba ihõna sibai Dawido, gasagasa wa'amatenia. *(F. 29, 1).*

II. **B**a hoemede ia chõ nononia Selomo ba ibe'e li chõnia, ba wolaoe osali chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Imane Dawido chõ Zelomo: He onogoe! No oeŵa'õ tõdõgoe, ja'o zolaoe osali, nahia dõi Lowalangigoe Jehowa. *(F. 17, 1–14; 27, 2–7).* Ba hoemede chõgoe Jehowa, imane: No oja adoewa do niha õbe'e, ba no abõlõ wanoewõoe: lõ tola ja'oegõ zolaoe nahia dõigoe, me no oja adoewa ba danõ do niha, õbe'e, ba zanehe ndra'odo. Ba toemboe chõoe nono matoea dania, ba niha sahonohono dania da'õ, ba oetimba chõnia nemalinia fefoe, fasoei. Selomo sa dõinia; ba fa'atoelõ ba fa'ahono oebe'e ba Ndraono Gizeraëli, ba gõtõnia. Da'õ

dania zolaoe osali, nahia dõigoe; onogoe ia, ba amania ndra'o, ba oe'a'aro'õ dadaoma zalawa chõnia, ba Ndraono Gizeraëli, iroegi zi lõ
11 aetoe. Ba ija'e sa'ae, ja'oegõ onogoe, ba jamoetolo'õ Jehowa, ena'õ mofozoe wolaoemõ, ba ena'õ õlaoe gosali andrõ chõ Lowalangioe, Jehowa, si mane nifaboe'oenia, nitandrõsaigõ
12 chõoe. Jamoebe'e chõoe wa'atoeatoea ba fa'aboto ba dõdõ Jehowa, ba jamoefataro razo Ndraono Gizeraëli ndra'oegõ, ba ena'õ õ'o'õ goroisa Lo-
13 walangioe Jehowa. Awena dania mofozoe wolaoemõ, na õtõrõ sibai gamachoita andrõ, awõ nihoekoe andrõ, niwa'õ Jehowa chõ Moze, nifa'ema ba Ndraono Gizeraëli. Abe'e'õ dõdõoe, ja sabõlõ ndra'oegõ! Bõi boesi dõdõoe ba bõi be'e nikeani ndra'-
14 oegõ! *(Raz. I. 2, 2. 3)*. Hiza, lõ lai wamakaogoe andrõ, ba no oehõna zogoena ba wolaoe osali Jehowa andrõ: 397,050,000 balaki gana'a ba 220,500,000 balaki wirõ, ba tõla ba si'õli, si lõ moetaha moe'erai, me no fahõna manõ. Ba he eoe balo, ba he kara, ba no oehõna, ba õnõnõ
15 na dania. *(F. 29, 2)*. Ba he toeka — sanoto kara ba sama'anõ, ba sotomo, — ba no fahõna chõoe, ba sonecheneche ba ngawalõ hadia ia,
16 ba ngawalõ halõwõ, ba gana'a ba ba wirõ ba ba dõla ba ba zi'õli, ato sibai ira. Ba laboe, ba jamoetolo'õ Jehowa!
17 III. **Ba** ibe'e li Dawido, ba zalawa ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba wanolo ononia Selomo, [imane]:
18 Hadia, tenga no itolo ami Lowalangimi, Jehowa, ba tenga no ibe'e, lõ hadia ia chõmi fasoei manõ? Noa sa ibe'e ba dangagoe niha [si tohõna] ba danõ, ba lõ tola lõ mangaloeloe ira chõ Jehowa ba ba mbanoeania.
19 *(A. 9. F. 23, 25)*. Ba mibe'e dõdõmi, ba era'era, ba wangaloei Lowalangimi, Jehowa. Milaboe, milaoe nahia ni'amoni'õ andrõ chõ Lowalangimi, Jehowa, ena'õ ba da'õ bacha mibe'e dawõla goroisa Jehowa andrõ, fabaja fakake ni'amoni'õ andrõ chõ Lowalangi, ba gosali andrõ, nilaoe ba dõi Jehowa.

FAZA 23.

I. Tefataro razo Zelomo. Fa'ato Nono Lewi ba famõfõ'õ. II. Famataro ja'ira.

I. **Ba** me no atoea Dawido, me 1
no afõli ia wa'aoeri, ba ifataro razo Ndraono Gizeraëli nononia Selomo. *(Raz. I. 1, 28–40)*. Ba ifa- 2
loecha'õ zatoea Ndraono Gizeraëli fefoe, awõ gere, awõ Nono Lewi. Ba la'ofaja Nono Lewi, si no 30 3
fache ba si a'a moroi andrõ; ba fa'atora, ni'ofaja, ba no 38,000, ira matoea. „Ba 24,000 nifataro ba ha- 4
lõwõ ba gosali Jehowa; ba 6000, ba amaedola goemandroe ba sangoehoekoe, ba 4000, ba sanaro ba 5
mbawandroehõ ba 4000, ba sanoeno Jehowa, wolaoe biola, nifazõchigoe ba wanoenõ andrõ." [Imanõ Dawido]. Ba ifõfõ'õ ira Dawido, 6
nga'õtõ ndraono Lewi andrõ, Gereso ba Kahati ba Merari. *(F. 6, 1. 2)*. Nga'õtõ Gereso, ba Laë- 7
dana ba Sime'i. Ba ono Laëdana, 8
ba Jehiëli, si a'a, ba Setama ba Joëli, tõloe. *(F. 26, 21)*. Ba ono 9
Zime'i, ba Selomiti ba Haziëli ba Harana, tõloe [gõi]. Da'õ hõgõ ngafœ ba nga'õtõ Laëdana. Ba ono 10
Zime'i, ba Jahata ba Sina ba Jeoesi ba Beria; da'õ nono Zime'i, õfa. Ba si a'a Jahata, ba fanetenia 11
Zina. Ba Jeoesi ba Beria, ba no sambõ ono, tobali ha sawœ ira labe'e, wamataro ba halõwõ ja'ira. Ba ono Gahati ba Ameramo ba 12
Jisihara ba Heberona ba Oesiëli, õfa. *(F. 5, 28. 29)*. Ba ono Gameramo, ba A'aroni ba Moze. Ba 13
A'aroni, ba ni'oniagõ, ena'õ ni'amoni'õ sibai ia, ja'ia ba iraononia, si lõ mamalõmalõ, ena'õ sanoenoe koemõjõ chõ Jehowa ira, gõtõgõtõ wa'ara, ba ena'õ enoninia ira ba

samahowoe'õ niha ba dõi Jehowa. *(F. 6, 34. Heb. 5, 4. Moz. V. 10, 8).*
14 Ba ba chõ Moze andrõ, enoni Lowalangi, ba ba mado Lewi te'ofaja
15 ndraononia. *(Moz. V. 31, 1).* Ono Moze andrõ, ba Gereso ba Eliëzeri. *(Moz. II. 18, 3. 4).* Ba ono
16 Gereso, ba Seboeëli, si a'a. *(F.*
17 *26, 24).* Ba ono Geliëzeri, ba Rehabia, hõgõ andrõ. Awai nono Geliëzeri, ono matoea; ba oja sibai sa ndraono Rehabia. *(F. 24, 21–30).*
18 Ba ono Jisihara, ba Selomiti, hõgõ
19 andrõ. Ba ono Heberona, ba Jerija, hõgõ andrõ, ba Amaria, fanetenia, ba Jahaziëli, fanete da'õ, ba
20 Jekameama, fanete da'õ. Ba ono Oesiëli, ba Micha, hõgõ andrõ, ba
21 Jisia, fanetenia. Ba ono Merari, ba Mali ba Moesi; ba ono Mali, ba
22 Eleazari ba Kisi. *(F. 6, 4).* Ba Eleazari, ba si mate lõ ono matoea, ha ono alawe chõnia. Ba sangai
23 da'õ, ba achira, ono Gisi. Ba ono Moesi, ba Mali ba Ederi ba Jeremoto, tõloe.
24 II. Da'õ Nono Lewi, ba ngafoera, hõgõ ngafœ, ha wa'ato ira ni'ofaja, dali dõira, samõsamõsa, nibe'e sangai halõwõ ba gosali Jehowa, si no 20 fache ba si a'a mo-
25 roi andrõ. Imane sa Dawido: „No faloecha wa'ahono mbanoeania ibe'e Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba i'iagõ sa'ae Jeroezalema,
26 si lõ mamalõmalõ. *(Joël. 4, 21).* Ba lõ'õ sa'ae la'osa'osa'õ Ono Lewi nahia ose andrõ, fabaja fakake andrõ, sogoena ba halõhalõwõ a-
27 ndrõ ba chõnia." Ba nirongoda chõ Dawid, safoeria, ba te'ofaja Nono Lewi, i'otarai zi no 20 fache
28 fa'eboea. Halõhalõwõra wanolo iraono Ga'aroni, ba halõwõra ba gosali Jehowa famaigimaigi olajama ba bate'e andrõ, ba fangehao, ni'amoni'õ andrõ fefoe, awõ ba halõhalõwõra andrõ ba gosali Lowa-
29 langi, ba ba wamaigi roti nifaigifaigi andrõ, awõ hamo si sõchi andrõ ba zoemange ni'ã, awõ koee andrõ, si lõ moe'aisõni, ba he gali, awõ nifakoë andrõ, awõ zoe'azoe'a hadia ia, ba he ba we'amõi awõra ero 30
mahemoloe, na so ira ba wangandrõ saoha gõlõ chõ Jehowa ba ba wanoeno ja'ia, ba si manõ gõi, na
tanõ owĩ, *(Sin. 92, 3),* ba ba wa- 31
me'e soemange nitoenoe fefoe, chõ Jehowa, na loeo sabato ba na fasoelõna mbawa ba ba gowasa, ha wa'oja nibe'ebe'e chõ Jehowa, si lõ mamalõmalõ, dali zi no moefachoi
andrõ; ena'õ lahalõhalõ halõwõ ba 32
nose wama'ele'õ andrõ, awõ halõwõ ba ni'amoni'õ, ba he halõwõ ba wanolo iraono Ga'aroni andrõ, iwara; enoni ira ba nahia Jehowa andrõ.

FAZA 24.

I. Famõfõ'õ ere, 24 ngenoli. II. Nga'õtõ Nono Lewi bõ'õ.

I. **Ba** da'e ngenoli nga'õtõ Ga'a- 1
roni: Ono Ga'aroni, ba Nadabi ba Abihoe ba Eleazari ba Itamari. *(F. 23, 6; 5, 29).* Ba Nadabi ba Abihoe, 2
ba si mate fõna namara, lõ nga'õtõ, ba tobali Eleazari ba Itamari nifataro ere. *(Moz. III. 10, 1. 2, 12).* Ba 3
lafõfõ'õ ira ba nihalõhalõra Dawido ba Sadoki, nga'õtõ Geleazari, ba Ahimelechi, nga'õtõ Gitamari, balazi halõwõ ba nifataro ja'ira. *(Nga'õt. II. 8, 14).* Ba hiza, ba no ato hõgõ 4
ngafœ ba nga'õtõ Geleazari, moroi ba nga'õtõ Gitamari; ba feleõnõ labe'e hõgõ ngafœ, nga'õtõ Geleazari, ba ha dawaloe nga'õtõ Gitamari. Ba faoma lalaoe dahõdahõ, ba wa- 5
maigi nahara, faoma mõi salawa ba ni'amoni'õ ba salawa chõ Lowalangi, he nga'õtõ Geleazari ba he nga'õtõ Gitamari. Ba itanõ ba zoera 6
dõira Semaja, ono Netane'eli, doeroetoeli, ono Lewi, ba zi so razo [Dawido] ba satoea ba Sadoki ere ba Ahimelechi, ono Gabiataro, ba he hõgõ ngafœ andrõ ba gere ba ba Nono Lewi. Ba lafasoli, sawoesawœ

nga'õtõ Geleazari ba sawoesawœ nga'õtõ Gitamari, wolaoe dahõdahõ.
7 *(F. 18, 16)*. Ba ba dahõdahõ si fõfõna, ba Jojaribi zi gõna; ba ba
8 wanete da'õ, ba Jedaja, ba ba wanete zi domboea, ba Harimi, ba
9 ba wanete zi tõloe, ba Seorimi, ba ba wanete zi õfa, ba Malichia, ba
10 ba wanete zi lima, ba Mijami, ba ba wanete zi õnõ, ba Hakosi, ba ba wanete zi fitoe, ba Abia, *(Loek. 1, 5)*, ba ba wanete zi wãloe, ba
11 Jesoea, ba ba wanete zi siwa, ba
12 Sechania, ba ba wanete zi foeloe, ba Eliasibi, ba ba wanete zi fele-
13 zara, ba Jakimi, ba ba wanete zi felendroea, ba Hoefa, ba ba wanete
14 zi feledõloe, ba Jesebeabi, ba ba wanete zi feleõfa, ba Biliga, ba ba
15 wanete zi felelima, ba Imeri, ba ba wanete zi feleõnõ, ba Hesiri, ba ba
16 wanete zi felewitoe, ba Hafisi, ba ba wanete zi felewãloe, ba Fetaja, ba ba wanete zi feleziwa, ba Jehe-
17 sikeli, ba ba wanete zi doea woeloe, ba Jachino, ba ba wanete zi doea
18 woeloe a zara, ba Gamoeli, ba ba wanete zi doea woeloe a roea, ba Delaja, ba ba wanete zi doea woeloe
19 a tõloe, ba Ma'asia. Da'õ wamataro ja'ira ba halõwõra, ba we'amõi ba gosali Jehowa, dali gamachoita andrõ, nifachoi woeroegõra A'aroni, oroisa Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli chõnia.
20 II. **B**a ba nga'õtõ Lewi bõ'õ, ba nga'õtõ Gameramo Zoebaëli, ba
21 nga'õtõ Zoebaëli Jedeja, ba nga'õtõ Rehabia Jisia, hõgõ andrõ, *(F. 23,*
22 *17–23; 26, 25)*, ba nga'õtõ Jisihara Zelemoto, ba nga'õtõ Zelemoto Ja-
23 hata; ba nga'õtõ Heberona, ba Jeria, hõgõ, ba Amaria, fanetenia, ba Jahasiëli, fanete da'õ, ba Jekame-
24 ama, fanete da'õ. Ba nga'õtõ Oesiëli, ba Micha, ba nga'õtõ Micha Zamiri.
25 Ba talifoesõ Micha Jisia; ba nga'-
26 õtõ Jisia Zacharia. Ba nga'õtõ Merari, ba Mali ba Moesi, awõ nga-
27 õtõ nononia Ja'asia. Nga'õtõ Merari andrõ, nga'õtõ nononia Jasia, ba Sohama ba Sakoeri ba Iberi. Ba 28
nga'õtõ Mali, ba Eleazari; si lõ nga'-
õtõ da'õ. Ba nga'õtõ Gisi, ba Jera- 29
me'eli. Ba nga'õtõ Moesi, ba Mali 30
ba Ederi ba Jerimoto. Da'õ nga'õtõ Nono Lewi andrõ, ba ngafoera andrõ. Ba ja'ira gõi, ba fadahõdahõ 31
gõi, si mane iwara andrõ, nga'õtõ Ga'aroni, ba zi so razo, Dawido, ba Sadoki, ba Ahimelechi, awõ hõgõ ngafœ andrõ ba gere ba ba nono Lewi, he hõgõ ngafœ andrõ, ba he ira achira. *(F. 25, 8)*.

FAZA 25.

I. Fanoetoejoe sanoenõ. II. Famõõfõ'õ; 24 ngenoli.

I. **B**a Dawido ba ira koemandra I
andrõ, ba la'oniagõ nga'õtõ Gasafo, awõ nga'õtõ Jedoetoeno, si no amaedola zama'ele'õ, solaoelaoe biola nitika, side'ide ba seboea ba somõzimõzi faritia, lafataro ba halõwõra. Ba fa'ato nifataro ba halõwõ andrõ, ba *(F. 13, 19)* nga'õtõ Gasafo, ba 2
Sakoeroe ba Josefo ba Netania ba Asarela, iraono Gasafo, ni'ohe Gasafo, sama'ele'õ chõ razo. Ba nga'- 3
õtõ Jedoetoeno, ba Gedalia ba Seri ba Jesaja ba Hazabia ba Matitia ba Sime'i, daõnõ, tohoetohoe danga namara Jedoetoeno, sama'ele'õ, ba wangandrõ saoha gõlõ ba ba wanoeno Jehowa, wolaoe biola nitika, seboea. Ba nga'õtõ Hemano: Boekia 4
ba Matania ba Oesiëli ba Seboeëli ba Jerimoto ba Hanania ba Hananiba Eliata ba Gidalati ba Romamiti-Ezeri ba Josibekasa ba Maloti ba Hotiri ba Mahazioto. A'oi ono 5
Hemano da'õ, Hemano sangi'ila andrõ chõ razo, ba wangeboea toeria, dali niwa'õ Lowalangi. Feleõfa ibe'e Lowalangi ono matoea chõ Hemano, ba tõloe nono alawe. *(F. 21, 9. Nga'õt. II. 35, 15)*. Oi nifataro ba wa- 6
noenõ ba gosali da'õ, awõ namara, samõzimõzi faritia ba solaoelaoe biola nitika, seboea ba side'ide, halõ-

wõra ba gosali Lowalangi, barõ mbawa razo ba barõ mbawa ndra
7 Asafo Jedoetoeno Hemano. Ba fa'atora, awõ dalifoesõra, nifataro ba wanoenõ andrõ chõ Jehowa, fa'ato doeka andrõ fefoe, ba no 288.
8 II. **B**a lalaoe dahõdahõ, ba wamõfõ'õ halõwõra, he si achi ba he si a'a ba he samahaõ ba he nifahaõ,
9 lafagõlõgõlõ. *(F. 24, 31).* Ba ba dahõdahõ si fõfõna andrõ, chõ Gasafo, ba Josefo zi gõna, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete da'õ, ba Gedalia, awõ dalifoesõnia, awõ ndraononia, 12 fefoe.
10 Ba ba wanete zi domboea, ba Sakoeroe, awõ ndraononia, awõ dali-
11 foesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi tõloe, ba Jisiri, awõ ndraononia, awõ
12 dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi õfa, ba Netania, awõ ndraononia,
13 awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi lima, ba Boekia, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fe-
14 foe. Ba ba wanete zi õnõ, ba Jesarela, awõ ndraononia, awõ dalifoe-
15 sõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi fitoe, ba Jesaja, awõ ndraononia,
16 awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi wãloe, ba Matania, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12
17 fefoe. Ba ba wanete zi siwa, ba Sime'i, awõ ndraononia, awõ dalifoe-
18 sõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi foeloe, ba Asare'eli, awõ ndraononia,
19 awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi felezara, ba Hasabia, awõ ndraononia, awõ dalifõesõnia, 12
20 fefoe. Ba ba wanete zi felendroea, ba Soebaëli, awõ ndraononia, awõ
21 dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi feledõloe, ba Matitia, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe.
22 Ba ba wanete zi feleõfa, ba Jeremoto, awõ ndraononia, awõ dalifoe-
23 sõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi felelima, ba Hanania, awõ ndraono-
24 nia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi feleõnõ, ba Josibekasa, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi felewitoe, 25
ba Hanani, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete 26
zi felewãloe, ba Maloti, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe.
Ba ba wanete zi feleziwa, ba Eliata, 27
awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi doea woe- 28
loe, ba Hotiri, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba 29
wanete zi doea woeloe a sara, ba Gidaliti, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi 30
doea woeloe a roea, ba Mahazioto, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe. Ba ba wanete zi doea woe- 31
loe a tõloe; ba Romamiti-Ezeri, awõ ndraononia, awõ dalifoesõnia, 12 fefoe.

FAZA 26.

I. Famataro sanaro ba mbawandroehõ. II. Samaigimaigi girõgirõ. III. Koemandroe ba sangoehoekoe.

I. **B**a ba wamõfõ'õ sanaro ba mba- 1
wandroehõ, ba nga'õtõ Gora, ba Meselemia, ono Goresi, nga'õtõ Ga-
safo. *(Nga'õt. II. 8, 14; 35, 15).* Ba 2
ono Meselemia, ba Sacharia, si a'a, ba Jediaëli, fanetenia, ba Sebadia, fanete zi daroea, ba Jateniëli, fanete
zi datõloe, ba Elama, fanete zi daõfa, 3
ba Johanano, fanete zi dalima, ba Elioenai, fanete zi daõnõ. Ba ono 4
Gobedi-Edomo, ba Semaja, si a'a, ba Josabada, fanetenia, ba Joa, fanete zi daroea, ba Sachara, fanete zi datõloe, ba Netane'eli, fanete zi daõfa,
ba Amiëli, fanete zi dalima, ba Isa- 5
sari, fanete zi daõnõ, ba Fegoeleta'i, fanete zi dafitoe — noa sa i-
fahowoe'õ ia Lowalangi. Ba mo'ono 6
gõi nononia Semaja, ono matoea, salawa ba ngafoera, dania, me no niha sabõlõ ira. Ono Zemaja andrõ, 7
ba Otini ba Refaëli ba Obedi ba Elisabada, talifoesõnia, niha sabõlõ, ba Elihoe ba Semachia. Oi nga'õtõ 8
Gobedi-Edomo da'õ, ja'ira ba onora ba talifoesõra, niha sabõlõ, si fadoe-

hoe dõdõda ba halõwõra, 62 nga'õtõ
9 Gobedi-Edomo. Ba so gõi nono Me-
zelemia, ono matoea, ba talifoesõ-
10 nia, niha sabõlõ, 18 fefoe. Ba ono
Hoza, nga'õtõ Merari, ba Simeri,
hõgõ (me lõ'õ sa'ae si a'a, andrõ
11 ibali'õ hõgõ ia amania), ba Hilikia,
fanetenia, ba Tebalia, fanete zi
daroea, ba Sacharia, fanete zi datõ-
loe. Ono Hoza andrõ ba talifoesõ-
12 nia, ba 13 fefoe. Da'õ ngenoli za-
naro ba mbawandroehõ, hõgõ wata-
lifoesõta andrõ, ba awõ niwara ira
ba halõwõ andrõ, ba nifataro ja'ira
13 ba gosali Jehowa. Ba samboesa-
mboea bawandroehõ, ba lalaoe dahõ-
dahõ, lafõfõ'õ ngafœ [zanaro], he
ba zi achi, ba he ba zi a'a. *(F 25, 8).*
14 Ba [ba mbawandroehõ] tánõ ba
gatoemboecha loeo, ba Selemia zi
gõna. Ba he chõ nononia Sacharia,
niha satoeatoea, anofoela, ba lalaoe
gõi dahõdahõ, ba tánõ jõoe chõnia.
15 Ba tánõ raja, ba chõ Gobedi-Edo-
mo, ba ba ndraononia, ba ba naha
16 girõgirõ. Ba chõ Zoefimi ba chõ
Hoza, ba [ba mbawandroehõ] tánõ
ba gaechoela loeo, awõ ba mbawa-
ndroehõ Salecheti, ba newali mija-
17 wa; nifa'oli zanaro. Tánõ ba gatoe-
mboecha loeo, ba daõnõ Nono Lewi,
ba tánõ jõoe, ba daõfa ma'õchõ, ba
tanõ raja, ba daõfa ma'õchõ, ba ba
18 naha girõgirõ, ba daroedaroea ; ba
ba Warabara, tánõ ba gaechoela
loeo, ba daõfa ba newali ba daroea
19 ba Warabara. Da'õ ngenoli zanaro,
andrõ, nga'õtõ Gora, awõ nga'õtõ
Merari.
20 II. Ba iwara, Ono Lewi andrõ,
ba samaigimaigi girõgirõ andrõ ba
gosali Lowalangi, awõ nihõna andrõ,
21 ame'ela ni'amoni'õ : Nga'õtõ Laë-
dana, Laëdana ma'oewoe Gereso,
hõgõ ngafœ nga'õtõ Laëdana, ma'-
22 oewoe Gereso, *(F. 23, 8),* ma'-
oewoe Jehiëli andrõ, Setama ba
achinia Joëli zamaigimaigi girõgirõ
23 andrõ ba gosali Jehowa. Ba ba
ma'oewoe ndra Ameramo, Jisihara,
Heberona, Oesiëli, ba Seboeëli a- 24
ndrõ, ono Gereso, ma'oewoe Moze,
hõgõ zamaigimaigi girõgirõ. *(F. 23,*
16). Ba ba niwara andrõ, ma'oewoe 25
Geliëzeri, ba Rehabia nono da'õ,
ba ono da'õ, ba Jesaja, ba ono
da'õ, ba Joramo, ba ono da'õ, ba
Sichiri, ba ono da'õ, ba Selomiti.
Ba Selomiti andrõ, ba talifoesõnia 26
zamaigimaigi girõgirõ fefoe, ame'ela
ni'amoni'õ andrõ, ni'amoni'õ razo,
Dawido, ba hõgõ ngafœ andrõ ba
solohe ngahõnõ ba solohe ngaotoe,
ba ira koemandra andrõ, (nihalõra 27
ba wanoewõ, sahoeloe ira, ba no
la'amoni'õ tolotolo ba gosali Jeho-
wa), fefoe hadia ia ni'amoni'õ Za- 28
moeëli, sangi'ila andrõ, ba Saoelo,
ono Gisi, ba Abineri, ono Neri, ba
Joabi, ono Zeroeja, — ni'amoni'õ
andrõ fefoe, ba barõ mbawa Zelo-
miti andrõ so, ba barõ mbawa ndra
talifoesõnia.
III. Ba ma'oewoe Jisihara andrõ, 29
Kenania ba iraononia, ba no nifata-
ro ba halõwõ baero, ba Ndraono Gi-
zeraëli — koemandroe ba sangoehoe-
koe. Ba ma'oewoe Heberona andrõ 30
Hazabia ba talifoesõnia, niha sabõlõ,
1700, ba no moebe'e samatõrõ Irao-
no Gizeraëli ba zi tambai Joridano,
tánõ ba gaechoela loeo, ba ngawalõ
halõwõ chõ Jehowa, fefoe, ba ba
ngawalõ halõwõ chõ razo. Ma'oewoe 31
Heberona Jeria andrõ, hõgõ ma'oe-
woe Heberona, ba watalifoesõta
chõra ba ba ngafoera (me aracha
40 fache salawa Dawido, te'aloei ira,
ba tesõndra ba chõra niha sabõlõ,
ba Jaëzeri, ba danõ Gileadi), ba 32
iwara, sabõlõ, 2700 hõgõ ngafœ; da'õ
nifataro razo, Dawido, samatõrõ
mado Roebeno ba mado Gado ba
si matonga mado Manase, ba nga-
walõ hadia ia chõ Lowalangi, fefoe,
ba ba ngawalõ chõ razo.

FAZA 27.

I. Famataro hõgõ si sarasara wawa. II. Salawa zi felendroea toea. III. Samaigimaigi si so andrõ ba anofoela.

(A. 2–15: Faigi gõi F. 11, 11–31.)

1 I. **B**a da'e Ndraono Gizeraëli andrõ, ha wa'ato ira, hõgõ ngafœ, ba solohe ngahõnõ ba solohe ngaotoe ba doeroetoeli chõra, enoni razo, ba halõwõ ngenoli andrõ, sarasara wawa we'asora, ba aheta, dõfi fasoei, 12 wawa; 24,000 niha zangenoli.
2 Ngenoli si fõfõna andrõ, ba mbawa si fõfõna, ba Jasobeamo zolohe, ono Zabadiëli, ba 24,000 niha ba nge-
3 noli chõnia. Nga'õtõ Weresi ia, hõgõ zolohe andrõ fefoe, ba mbawa si
4 fõfõna. Ba ba ngenoli ba mbawa si doea, ba Eleazari zolohe, ono Doda'i andrõ, ma'oewoe Gahohi; ba Mikeloti mandroe ba ngenoli chõnia,
5 24,000 niha. Ba solohe ngenoli si tõloe, ba mbawa si tõloe, ba Benaja, ono Jojada ere, hõgõ ia; ba 24,000
6 niha ba ngenoli chõnia. Da'õ Mbenaja andrõ, sabõlõ ba zi tõloe ngafoeloe; ba mandroe ba ngenolinia
7 nononia Amisabada. Ba fanete zi tõloe, ba mbawa si õfa, ba Azaheli, achi Joabi, ba fangalinia nononia Sebadia, ba 24,000 niha ba ngenoli
8 chõnia. Ba fanete zi õfa, ba mbawa si lima, ba salawa andrõ, Samihoeti, banoea Jiserahi; ba 24,000 niha ba
9 ngenoli chõnia. Ba fanete zi lima, ba mbawa si õnõ, ba Ira, ono Ike, banoea Dekoa; ba 24,000 niha ba
10 ngenoli chõnia. Ba fanete zi õnõ, ba mbawa si fitoe, ba Helesi, banoea Welono, mado Geferaji; ba 24,000
11 niha ba ngenoli chõnia. Ba fanete zi fitoe, ba mbawa si wãloe, ba Sibechai, banoea Hoesa, ma'oewoe Zera; ba 24,000 niha ba ngenoli chõnia
12 *(F. 20, 4)*. Ba fanete zi wãloe, ba mbawa si siwa, ba Abiëzeri, banoea Ganatoti, mado Mbenijami; ba
13 24,000 niha ba ngenoli chõnia. Ba fanete zi siwa, ba mbawa si foeloe, ba Maharai, banoea Netofa, ma'oewoe Zera; ba 24,000 niha ba ngenõli chõnia. Ba fanete zi foeloe, ba 14
mbawa si felezara, ba Benaja, banoea Wiratono, mado Geferaji; ba
24,000 niha ba ngenoli chõnia. Ba 15
fanete zi felezara, ba mbawa si fele-
ndroea, ba Helida'i, banoea Netofa, ma'oewoe Goteniëli; ba 24,000 niha ba ngenoli chõnia.

II. **B**a da'e nibe'e salawa mado 16
Ndraono Gizeraëli: Salawa mado Roebeno, ba Eliëzeri, ono Zichiri, ba ba mado Zimeoni, ba Sefatia, ono Ma'acha, ba ba mado Lewi, ba 17
Hasabia, ono Gemoeëli, ba ba nga'-
õtõ Ga'aroni, ba Sadoki, ba ba mado 18
Joeda, ba Elihoe, ga'a Dawido, ba ba mado Isasari, ba Omeri, ono Michaëli, ba ba mado Zeboeloni, ba 19
Jisimaja, ono Gobadia, ba ba mado Nafetali, ba Jerimoto, ono Gaseriëli, ba ba mado Geferaji, ba Hosea, ono 20
Gasasia, ba ba zi matonga mado Manase, ba Joëli, ono Wedaja, ba 21
ba zi matonga mado Manase, ba danõ Gileadi, ba Ido, ono Zacharia, ba ba mado Mbenijami ba Ja'asiëli, ono Gabineri, ba ba mado Dano, ba 22
Asere'eli, ono Jerohamo. Da'õ zalawa mado Ndraono Gizeraëli andrõ. Ba ha wa'ato zi lõ 20 fache na, ba 23
lõ i'ofaja Dawido, me no ifaboe'oe Jehowa, i'oja'õ Ndraono Gizeraëli, timba ndrõfi ba mbanoea jawa wa'-
oja. No ibõrõtaigõ wangofaja Joabi, 24
ono Zeroeja, ba lõ ni'o'ozoeinia, me no tesao wõnoe [Lowalangi] ba Ndraono Gizeraëli; ba fa'ato andrõ, ba lõ moetanõ ba zoera hikaja razo Dawido. *(F. 21, 14)*.

III. **B**a samaigimaigi girõgirõ a- 25
ndrõ chõ razo, ba Asimaweti, ono Adiëli, ba girõgirõ boea nowi ba ba mbanoea seboea ba ba mbanoea side'ide ba ba hati misa, ba Jonata, ono Oesia. Ba sohalõwõ ba danõ, 26
sangahalõ, ba Eseri, ono Geloebi. zamaigimaigi, ba kaboe nagoe, ba 27
Sime'i, banoea Rama; ba hadia zi

so õsi nagoe, ba kaboe nagoe andrõ,
28 ba Sabidi, banoea Zifimi. Ba kaboe
zai ba kaboe ara, ba ndraso, ba
Ba'ali-Hanano, banoea Gaderi, ba
fanicha zai, nihõna, ba Joasi zamai-
29 gimaigi. Ba sawĩ andrõ, nikoeloi ba
Zarona ba Siterai, banoea Zarona,
ba sawĩ ba ndraso misa, ba Safati,
30 ono Adelaï, ba ondra, ba Obili, Iraono Zima'eli, ba kalide si alawe, ba
31 Jedeja, banoea Meronoto, ba biri-
biri ba nambi, ba Jasisi, Dawa Hagara, zamaigimaigi. Oi si no amaedola hõgõ mandroe ba gochõta razo
32 Dawido. Ba Jonata, tána nama Dawido, ba no anofoela; no niha satoeatoea ba sangila amachoita; ba Jehiëli, ono Hachimono, ba no samahaõ
33 iraono razo. Ba Ahitofeli, ba anofoela razo gõi, ba Hoeza'i, ma'oewoe Garachi, ba no si fahoewoe chõ razo.
34 *(Sam. II. 15, 12; 15, 27).* Ba fanete Gahitofeli, ba Jojada, ono Mbenaja, ba Abiataro. Ba Joabi, ba no koemandra seboea chõ razo. *(Sam. II. 8, 16).*

FAZA 28.

I. Hoehoeo Dawido ba waloechata, ba wolaoe osali andrõ. Ifadoehoe'õ chõra nononia Selomo. II. Iwa'õ chõ Zelomo wolaoe osali.

1 I. **B**a ifaloecha'õ Dawido zatoea Ndraono Gizeraëli, awõ hõgõ madora ba solohe ngenoli genoni razo andrõ, ba koemandra ngahõnõ ba koemandra ngaotoe ba hõgõ mandroe ba gochõta razo ba ba goerifõnia ba ba goerifõ ndraononia ba enoninia jomo ba saradadoe andrõ ba dozi solohe baloese; ba Jeroeza-
2 lema waloechata andrõ. Ba maoso Dawido, ba imane: Mifondrondrongo, ja'ami ira talifoesõgoe ba ja'ami banoeagoe! No oewa'õ tõdõgoe, oelaoe nahia sahono dawõla goroisa Jehowa andrõ ba bakoebakoe gahe andrõ chõ Lowalangida, ba no oehõnagõ oefaigi hadia ia, ba wolaoe
3 ja'ia. *(F. 22, 7–10).* Ba no imane chõgoe Lowalangi: Tenga ja'oegõ zolaoe osali ba dõigoe andrõ, me no niha sanoewõnoewõ ndra'oegõ, ba me no adoewa ndro niha õbe'e. *(Sam. II, 7, 5).* Ba no itoejoe ndra'o Je- 4
howa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba zi sawœ ja'aga, ena'õ si lõ mamamamalõmalõ razo ndra'o ba Ndraono Gizeraëli. Me no mado Joeda itoejoe salawa, ba ba mado Joeda andrõ, ba si sawœ ja'aga, ba ba ndraono namagoe, ba ja'odo zomasi ia ibe'e razo Ndraono Gizeraëli fefoe. *(Moz. I. 49, 10. Sam. I. 16, 1.* 5
12). Ba ba ndraonogoe andrõ fefoe — no oja nibe'e Jehowa chõgoe ono matoea — ba onogoe Selomo itoejoe, ena'õ ja'ia zidadao ba dadaoma zalawa andrõ chõ Jehowa, razo Ndraono Gizeraëli. No imane chõ- 6
goe: Onooe Selomo andrõ zolaoe osali, awõ golajama andrõ chõgoe; noa sa ja'ia nitoejoegoe onogoe, ba amania sa'ae ndra'õ. Ba oe'aro'õ 7
wa'arazonia, si lõ mamalõmalõ, na lõ iboelõ'õ wolo'õ oroisagoe, awõ nifachoigoe andrõ, si mane ma'õchõ. Ba hiza, ba zanehe Ndraono 8
Gizeraëli fefoe, banoea Jehowa andre, ba ba zamondrongo Lowalangida: Mi'o'õ sibai goroisa Jehowa, Lowalangimi, fefoe, ena'õ si lõ teboelõ ba danõ si sõchi andre ami, ba ena'õ ondrõitami ba nga'õtõmi ia, gõtõgõtõ wa'ara. Ba ja'oegõ, 9
onogoe Selomo, ba ja'aboto ba dõdõoe Lowalangi namaoe, ba iagõ enoninia, moroi si'aikõ ba dõdõoe, moroi ba dõdõ sedõna! Isechegõ sa dõdõ fefoe Jehowa, ba ahori i'ila nichoi dõdõ, awõ gera'era. Na õ'aloei ia, ba ibe'e nisõndraoe ia; ba na õ'erogõ ia, ba itibo'õ ndra'oegõ, si lõ foelitõ. *(Sam. I. 16, 6. Raz. I. 8,* 10
39. Sin. 7, 10). Ba faigi, he õwisa! Noa sa itoejoe ndra'oegõ Jehowa, ba wolaoe omo, ni'amoni'õ; ba laboe, abe'e'õ dõdõoe!

II. **B**a ibe'e Dawido chõ nono- 11
nia Selomo doemadoema golajama

nifosagõ andrõ ba doemadoema gosali, he wisa goto'oto ba he wisa mbate'e girõgirõ andrõ ba bate'e ba zi sagõtõ, ba bacha ba nõsi nomo, awõ nahia [dawõla, fabaja] 12 lagõ andrõ, *(Moz. II. 25, 9)*, ba doemadoema hadia ia fefoe zi so ba dõdõnia: olajama gosali Jehowa, ba bate'e andrõ fefoe, fasoei, ba bate'e girõgirõ ba gosali Lowalangi ba bate'e nihõna andrõ, ame'ela 13 ni'amoni'õ; awõ wama'oli gere ba Ono Lewi, ba he wisa halõ̃wõ ba gosali Jehowa fefoe ba doemadoema wakake fefoe, sogoena ba halõ̃wõ 14 ba gosali Jehowa. Ba ana'a, ha wa'eboea mogoena ba wamazõchi fakake andrõ, ba ngawalõ halõ̃wõ andrõ, ba sogoena ba wakake firõ andrõ fefoe, ha wa'eboea zogoena ba wakake andrõ, ba ngawalõ ha- 15 lõ̃wõ andrõ. Ba sogoena ba naha wandroe ana'a andrõ, fabaja fandroe ana'a, ha wa'aboea naha wandroe andrõ, samboesamboea, fabaja fandroenia, ba ba naha wandroe firõ, ha wa'aboea naha wandroe andrõ, samboesamboea, fabaja fandroe, dali wogoena naha wandroe andrõ 16 fefoe. Ba ana'a sogoena ba wamazõchi meza andrõ, ha oega, meza roti nifaigifaigi andrõ, ba firõ ba 17 meza firõ, ba sogoena ba garafoe andrõ ba ba wiga ba ba gendri, balaki, ba ba mako balaki andrõ, ha oega nifazõchi, awõ zogoena ba 18 mako firõ andrõ. Ba balaki, ha wa'eboea mogoena ba naha wanoenoe koemõjõ, ba doemadoema goereta andrõ, keroebi balaki, samologõ afira, ba samaloegõ tawõla 19 goroisa Jehowa andrõ. „Ba zoera nisoera danga Jehowa so da'õ fefoe; no ifahaõ ndra'o ba doemadoema andrõ fefoe, he wisa wolaoe". 20 [imanõ Dawido]. Ba imane na Dawido chõ nononia Selomo: Abe'e'õ dõdõoe, ja sabõlõ ndra'oegõ, ba laboe ba halõ̃wõ! Bõi boesi dõdõoe, ba bõi be'e nikeani ndra'oegõ; itolo'õ sa Lowalangi, Jehowa, Lowalangigoe. Lõ ibõda dangania ba lõ ibõhõli ndra'oegõ, irege no awai fefoe nilaoe andrõ ba halõ̃wõ andrõ ba gosali Jehowa. *(F. 22, 13. Moz. V. 31, 6)*. Ba hiza ngenoli gere andrõ, 21 awõ ngenoli Nono Lewi, ba halõ̃wõ andrõ fefoe ba gosali Lowalangi; hadia ia halõ̃wõ, ba no so chõoe niha, ha niha, si no aoha õlõ, ba wolaoe hadia ia fefoe, ba wa'atoekara adrõ, ba si manõ gõi zatoea andrõ, awõ niha sato fefoe, ba lõ mamalõmalõ, wa samondrongo lioe ira.

FAZA 29.

I. Labe'e zaoha gõlõra Dawido ba satoea andrõ, ba wolaoe osali. II. Isoeno Lowalangi Dawido. III. Fa'omoeso dõdõ zato. Razo sa'ae Zelomo. IV. Fa'amate Dawido.

I. Ba imane na razo, Dawido, 1 ba niha sato fefoe: Onogoe Selomo andre, ba ha ja'ia nitoejoe Lowalangi; ba no iraono na, sambõ fa'abe'e; ba halõ̃wõ andrõ, ba no seboea sibai; tenga sa nahia niha dania gõdo andrõ, no nahia Lowalangi, Jehowa. *(F. 22, 5)*. Ba no oe'ositõ- 2 lagõ wangõhõna balazo gosali Lowalangigoe andrõ ana'a, ba gamagama ana'a andrõ, ba firõ ba gamagama firõ, ba tõla ba gamagama tõla, ba si'õli ba gamagama si'õli, ba eoe ba gamagama eoe, ba he batoe oena, ba kara lesi, kara saitõ, ba kara sola'ala'a ba feremata, hadia ia, ba kara maremara, oja sibai. Ba baero 3 õ, ba oebe'e na balazo gosali Lowalangigoe, si so chõgoe, ana'a ba firõ, bõrõ wa'omoeso dõdõgoe andrõ ba gosali Lowalangigoe andrõ, lõ lai fefoe zi no oehõna balazo ni'omoni'õ andrõ: 2376 fikoe gana'a ba 4927 4 fikoe wirõ, si no moetoenoe, ba wamo'oeli bagolõ tánõ bacha, ba ana'a 5 ba gamagama ana'a andrõ ba firõ ba gamagama firõ, ba ba nilaoe doeka andrõ dania, fefoe. Ba ha niha zaoha õlõ, ma'õchó, ba wame'e

chõ Jehowa? *(Raz. I. 9, 28. Moz.*
6 *II. 35, 5).* Ba aoha gõlõ hõgõ ngafœ, ba hõgõ mado Ndraono Gizeraëli ba hõgõ ngahõnõ andrõ ba hõgõ
7 ngaotoe ba satoea genoni razo, ba labe'e, balazo ba wolaoe osali Lowalangi andrõ, ba 3960 fikoe gana'a ba 10,000 roefia balaki ba 7040 fikoe wirõ ba 18,000 fikoe
8 dõla ba 100,000 fikoe zi'õli. Ba si so feremata, ba ibe'e girõgirõ ba gosali, ni'irõ'õ Jehiëli, ma'oewoe
9 Gereso. *(Moz. II. 35, 27).* Ba somoeso tõdõ niha sato, ba wa'obõwõra andrõ, me no moroi si'aikõ ba dõdõra labe'e chõ Jehowa, saoha gõlõ, ba omoeso sibai gõi dõdõ razo Dawido.
10 II. Ba isoeno Jehowa Dawido ba zanehe zato fefoe; imane Dawido: „Nisoeno ndra'oegõ, jaoegõ Jehowa, Lowalangi woeroegõma Izeraëli, gõ-
11 tõgõtõ wa'ara! Chõoe wa'eboea, ja'oegõ Jehowa, ba chõoe wa'abõlõ, awõ lachõmi, awõ wa'eboea dõi, awõ wa'asalawa, me no chõoe fefoe hadia ia ba zoroego ba ba goeli danõ. Chõoe wa'asalawa, ja'oegõ Jehowa, ba dangaoe so zamali'õ hõgõ niha fefoe ja'ia. *(Mat. 6, 13. Tim. I. 1, 17.*
12 *Fam. 4, 11; 5, 13).* Ba fo'ana'a ba fa'atetoeria, ba ba chõoe moroi; ja'oegõ zamatõrõ fefoe hadia ia. Ba ba dangaoe so wa'abe'e ba fa'abõlõ, ba he fangabe'e ba he fanga-
13 bõlõ niha. *(Nga'õt. II. 20, 6).* Ba ia-da'e, ja'oegõ Lowalangima, ba ma'andrõ saoha gõlõ chõoe ba masoeno
14 dõimõ, si sõchi sibai andrõ. Ha niha sa ndra'odo andre, ba hadia mbanoeagoe andre, wa tola ena'õ mabe'e da'õ fefoe, saoha gõlõ? Moroi ba chõoe fefoe hadia ia, ba moroi ba dangaoe wa no mabe'e ia
15 chõoe. Tome sa ndra'aga fõnaoe ba si fatewoe, si mane ira toeama fefoe. Hoelõ loemõ nosoma ba goeli danõ, lõ tõtõnafõ. *(Sin. 39. 13; 102,*
16 *12. Job. 8, 9; 14, 2. Heb. 11, 13).* He Jehowa, Lowalangima, ana'a andrõ fefoe, si no mahõna ba wolaoe osali chõoe — osali dõimõ andrõ ni'amoni'õ — ba ba dangaoe moroi, no chõoe ia fefoe! **Ba no aboto ba dõ-** 17
dõgoe, ja'oegõ Lowalangigoe, wa no sanechegõ tõdõ ndra'oegõ, awõ wa fa'adõlõ dõdõ zomasi'õ. Ja'odo andre, ba no sadõlõ tõdõ wame'e da'õ fefoe, saoha gõlõ, ba ija'e, ba somoeso tõdõ ndra'o, me no oe'ila, noa gõi aoha gõlõ mbanoeamõ andre, si so ba da'e, wame'e. *(F. 28, 9).* He Jehowa, Lowalangi ndra toea- 18
ma, Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, bõi be'e teboelõ dõdõ si manõ ba era'era si manõ ba dõdõ mbanoeaoe andre, ba ba chõoe dõnisi dõdõra. Ba chõ nonogoe Selomo, ba tõdõ 19
sangendrõna be'e chõnia, ena'õ itõngõni goroisamõ ba famadoehoe'õmõ ba amachoitamõ, ba ena'õ ifaloea da'õ no mege, fefoe, wolaoe gõdo andrõ, ni'oladaegoe sa'ae."
III. Ba imane Dawido ba zato: 20
Misoeno Lowalangimi, Jehowa! Ba lasoeno Jehowa, Lowalangi ndra toeara, sato fefoe, lafaõndrõ ira, ba lafalõgoe tooe ira fõna Jehowa ba fõna razo. Ba mahemoloe õ, ba 21
lahoelõ wongi wanaba soemange, chõ Jehowa, labe'e chõnia zoemange nitoenoe: 1000 nono zawi si matoea, ba 1000 mbiribiri si matoea ba 1000 nono mbiribiri, awõ zoemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba soemange nitaba, oja sibai, ni-
be'e Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba 22
mangamanga ira ba labadoebadoe hadia ia, me loeo da'õ, fõna Jehowa, omoeso sibai dõdõra; ba samoeza tõ lafataro razo Zelomo, ono Dawido, ba labajoini ia chõ Jehowa, labali'õ samatõrõ, ba labajoini gõi Zadoki andrõ, labali'õ ere. *(Raz. I. 1, 38b. t. F. 23, 1).* Ba doemadao sa'ae ba 23
dadaoma zalawa andrõ chõ Jehowa Zelomo, razo ia, fangali namania Dawido, ba mofozoe nilaoenia, ba la'o'õ chõnia Iraono Gizeraëli fefoe. *(F. 28, 5. Raz. I. 1, 35.*

24 *39).* He koemandra andrõ fefoe, awõ zaradadoe andrõ, ba he ono razo Dawido, fefoe, ba mõi barõ mba-
25 wa razo Selomo. Ba eboea sibai lachõmi Zelomo, ibe'e Jehowa, ba zanehe Ndraono Gizeraëli fefoe; fa'asalawa seboea toeria ibe'e chõnia, si lõ irai ba razo Ndraono Gizeraëli, fõnania *(Raz. I. 3, 13. Nga'õt. II. 1, 1).*
26 IV. **Ba** no razo Ndraono Gizeraëli fefoe mege Dawido, ono Giza'i.
27 Õfa woeloe fache wa'ara razo ia ba Ndraono Gizeraëli. Mewitoe fache ba Heberona, ba ba Jeroeza-
28 lema, ba 33 fache *(Raz. I. 2, 11).* Ba mate ia, me no biha wa'atoea, me no afõli ia wa'aoeri ba fo'ana'a ba soemange; ba ononia Selomo zi tobali razo, fangalinia. Ba hikaja 29
razo Dawido andrõ, he hikajania me ono matoea ia, ba he safoeria andrõ, ba no moetanõ ba zoera hikaja andrõ, nisoera Zamoeëli, sangi'ila andrõ, ba ba zoera hikaja chõ Natano, sama'ele'õ, ba ba zoera Gado sangi'ila. *(F. 21, 9.)*, awõ wa'a- 30
bõlõnia, fa'abõlõ razo, ba folaoenia, nifolaoe zabõlõ, ba hadia ia ba gõtõnia andrõ, ba ba gõtõ Ndraono Gizeraëli ba ba gõtõ gamatõrõwa niha baero, me loeo da'õ.

Soera
NGA'ÕTÕ

SI SAMBOEA.

FAZA 1.

I. Mame'e soemange Zelomo, ba Gibeona. II. Fangandrõnia ba fanehe Lowalangi. III. Fa'eboea Zelomo ba ana'ania.

(A. 1–6: Raz. I. 3, 1–4.)

1 1. **S**elomo, ono Dawido, ba i'aro'õ wa'arazonia, ba itolo ia Lowalangi-nia Jehowa, eboea sibai lachõmi
2 ibe'e. *(Raz. I. 2, 12. 46).* Ba ibe'e goroisa Selomo ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba ba zolohe ngahõnõ ba ba zolohe ngaotoe ba ba zangoehoekoe ba ba zalawa fefoe, ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba
3 ba hõgõ ngafœ andrõ, i'ohe zato fefoe Selomo, awõnia ba hilihili andrõ ba Gibeona. Ba da'õ sa so nose wama'ele'õ andrõ chõ Lowalangi, nilaoe Moze, enoni Jehowa, ba danõ si mate. *(Nga'õt. I, 16, 39; 21, 29).* (Ba tawõla andrõ chõ Lo- 4
walangi, ba no i'ohe mijawa Dawido, moroi ba Giriati Jeari, no ibe'e ba nahia andrõ. nilaoenia nahania; noa sa ifazõchi nosenia ba Jeroezalema). *(Sam. II. 6, 17. Nga'õt. I. 13, 6; 15, 3. 28; 16, 1).* Ba he naha wame'e soemange tõla 5
andrõ, nifazõchi Mbesaleëli, ono Goeri, ma'oewoe Hoeri, ba ba da'õ so, fõna nose Jehowa, ba la'aloei [Jehowa, ba da'õ] Selomo, awõ niha sato. *(Moz. II. 38, 1–8. A. 3).* Ba 6
ibe'e zoemange ba da'õ Selomo, ba naha wame'e soemange tõla andrõ, fõna Jehowa, fõna nose wama'ele'õ andrõ, 1000 ibe'e soemange, nitoenoe, ba detenia.

(A. 7–12: Raz. I. 3, 5–15.)

II. **Ba** ba zi bongi andrõ, ba i'oro- 7
ma'õ ia chõ Zelomo Lowalangi, ima-

ne chõnia: Āndrõ zomasi'õ oebe'e
8 chõoe! *(Raz. I. 3, 5, b. t.* Ba imane Selomo chõ Lowalangi: No eboea sibai dõdõoe chõ namagoe Dawido ba no õbali'õ fangalinia razo ndra'-
9 odo. Ba ena'õ na itõrõ nifaboe'oemõ chõ namagoe Dawido, ja'oegõ Jehowa, Lowalangi! Noa sa õfataro razo ndra'odo, razo niha si no ato sibai, timba wa'oja ngawoea gawoe
10 nasi ba danõ. *(Moz. I. 13, 16).* Ba be'e sa'ae chõgoe wa'atoeatoea ba fa'aboto ba dõdõ, ena'õ oesõndra lala, he oewisa ba niha andre; ha niha sa ena'õ zangila mamatõrõ
11 banoeaoe andre, si no ato sibai? Ba imane Lowalangi chõ Zelomo: Me no da'õ zi so ba dõdõoe, ba me tenga fa'eboea gana'a ba tenga girõgirõ ba tenga soemange ba tenga famoenoe si fa'oedoe chõoe ni'andrõoe, ba me tenga gõi fa'anaoe nosooe; me no fa'atoeatoea ba fa'aboto ba dõdõ õ'andrõ, ena'õ õ'ila õfatõrõ mbanoeagoe andrõ, ba nifatarogoe razo
12 ja'oegõ, ba nibe'e chõoe wa'atoeatoea ba fa'aboto ba dõdõ. Ba he fa'eboea gana'a gõi ba girõgirõ ba soemange, ba oetehe chõoe, irege zi lõ irai ba razo bõ'õ fõnaoe, ba si lõ'õ sa'ae gõi dania foerioe.
13 III. **Ba** irõi hilihili andrõ ba Gibeona Selomo, [naha andrõ] fõna nose wama'ele'õ, ifoeli ia ba Jeroezalema, ba razo Ndraono Gizeraëli ia.

(A. 14–17: Raz. I. 10, 26–29.)

14 Ba oja sibai i'asogõ chõnia koereta Selomo, awõ zi fakoedo, 1400 chõnia goereta ba 12,000 zi fakoedo. Ba mbanoea goereta andrõ ifataro ba ba zi tefasoei razo, ba Jeroezalema. *(Raz. I. 4, 26; 10, 26, b. t.)*
15 Ba falawalawa ira gara gana'a, wa'oja, ibe'e razo, ba falawalawa ira dõla ara gatoea, ba
16 ndraso. *(F. 9, 27).* Ba koedo andrõ, ba ba danõ Miseraji ihalõ Selomo; mõimõi zaniaga andrõ chõ razo, ba
17 sambasambawá lahalõ, ni'õli; õnõ ngaotoe roefia zamboea koereta, wolohe mijawa, moroi ba danõ Miseraji, ba 150 zageoe koedo. Ba si manõ gõi wama'emara ba razo Ndraono Cheti ba ba razo Ndrawa Garamo.

FAZA 2.

I. Fawoe'oe li ira Zelomo Hoeramo, ba wolaoe osali andrõ. II. Fa'ato zohalõwõ.

(Faigi gõi Raz. I. 5, 15–30.)

I. **Ba** iwa'õ Selomo, lalaoe gosali dõi Jehowa, ba chõnia, ba lalaoe gõdo razo. Ba i'ofaja Selomo, zonoro, 70,000, ba 80,000 zanoto kara, ba hili, ba 3600 mandroera. Ba ifatenge zinenge Selomo chõ Hoeramo, razo Diro, imane chõnia: Folaoemõ chõ namagoe Dawido no, me õfa'ohe'õ chõnia mbalo, eresi, ena'õ ilaoe gõdo chõnia, omonia. .... *(Sam. II. 5, 11. Nga'õt. I. 14, 1).* Ba hiza, oelaoe gosali dõi Lowalangigoe Jehowa, ni'amoni'õ chõnia, ba wanoenoe samohoea chõnia ba ba wama'oli roti nifaigifaigi andrõ, ba ba zoemange nitoenoe andrõ, nifafõfõ loeo, ero ma'ochõ, ba ba loeo sabato ba ba wasoelõna mbawa ba ba gowasa andrõ chõ Lowalangima Jehowa, — õmõ Ndraono Gizeraëli da'õ, si lõ mamalõmalõ. *(Moz. IV. 28, 4).* Ba osali andrõ nilaoegoe, ba seboea; me no seboea moroi ba Lowalangi bõ'õ fefoe Lowalangima andrõ. *(Sin. 86, 8).* Ba ha niha sa zangila molaoe omo chõnia? Me no ambõ nahiania zoroego, awõ zoroego fondrege zalawa jawa; ba ha niha ndra'odo, wa solaoe omonia ndra'o? — na tenga ha ba wanoenoe koemõjõ chõnia? *(Raz. I. 8, 27. F. 6, 18).* Ba fatenge sa'ae chõgoe niha, samõsa, si no to'õlõ ba walaoe hadia ia, he ba gana'a ba he ba wirõ ba he ba dõla ba he ba zi'õli ba ba oengoe sojo ba ba girimisi ba ba oengoe sowœ waroewa-

roe, ba sangila manoea gambara, awõ doeka andrõ si so chõgoe ba mado Joeda ba ba Jeroezalema,
8 ni'asogõ namagoe Dawido. Ba fa'ohe'õ gõi chõgoe geoe balo, eresi ba senobari ba sendrana, moroi ba hili Libano; aboto sa ba dõdõgoe, wa no to'õlõ mbanoeaoe andrõ, ba wolaoe eoe ba hili Libano, ba banoeagoe, ba no te'anõ, tohoeto-
9 hoe danga mbanoeaoe andrõ. Ba oja sibai ni'a'asogõ chõgoe eoe balo, me seboea dania ba sanaloe'i inõtõ
10 nomo andrõ, nilaoegoe. Ba oefa'ohe'õ balazo zolaoe eoe andrõ, solobõ, banoeaoe andrõ, ba 40,000 ngaso'e gandroe ba 40,000 ngaso'e ze'iri ba 4000 ngaso'e nagoe ba 4000
11 ngaso'e wanicha. Ba itema li Zelomo Hoeramo, razo Diro, ifa'ohe'õ zoera chõ Zelomo, imane : Me no i'omasi'õ mbanoeania Jehowa, andrõ wa ifataro razora ndra'oegõ.
12 Ba imane na Hoeramo : Nisoeno Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, samazõchi banoea si jawã, awõ danõ, me no ibe'e chõ razo Dawido nono satoeatoea, si so fa'oneche ba fa'aboto ba dõdõ, ba wolaoe osali chõ Jehowa ba ba
13 wolaoe gõdo razo chõnia. Ba oefatenge chõoe doeka, sangila watahõgõ, Hoeramo Abi andrõ, *(Raz. I.*
14 *7, 13)*, mado Dano ninania ba banoea Diro nama. Si no to'õlõ ia ba wolaoe hadia ia, ba gana'a ba ba wirõ ba ba dõla ba ba zi'õli ba ba gara, ba he ba geoe ba ba oengoe sojo, ba he ba zowœ waroewaroe, ba ba darafali ba ba girimisi, ba ba wanoea hadia ia ngawalõ gambara, ba ba wolaoe hadia halõwõ doeka, niwa'õ chõnia, awõ doeka chõoe ba awõ doeka chõ doeagoe amaoe Da-
15 wido. *(Moz. II. 31, 2–6)*. Ba fa'ohe'õ sa'ae, õ genonioe, gandroe andrõ, ba se'iri ba fanicha ba agoe andrõ,
16 niwa'õoe, ja'oegõ sochõ ja'o. Ba ja'aga andre, ba solaoe eoe ba hili Libano, ha wa'oja'oja zogoena chõoe, ba ma'ohe chõoe ba Jafo, marakeni, ba nasi, ba ja'oegõ zama'ohe'õ misi jawa ba Jeroezalema.

II. Ba i'ofaja Selomo fefoe zi 17
fatewoe gana ba danõ Ndraono Gizeraëli, si mane me i'ofaja amania Dawido fõna ; ba no 153,600. Ba 18
70,000 ifataro sana'oena'oe hadia ia, ba 80,000 ibe'e sanotonoto kara, ba hili, ba 3,600 ifataro mandroe, sango'ooe niha andrõ ba rodi andrõ. *(Jos. 9, 27)*.

FAZA 3.

I. Folaoe osali. II. Fondrege ni'amoni'õ ; keroebi andrõ ; ba'aba'a andrõ ba taroe nahe.

(Faigi gõi Raz. I. 6 ; 7, 15–22.)

I. Ba ibõrõtaigõ Selomo wolaoe 1
osali Jehowa andrõ ba Jeroezalema, ba hili Morija andrõ, ba ni'oroma'õ Jehowa ja'ia chõ namania Dawido, ba naha andrõ ni'asiwai Dawido, ba golojama mbasitõ chõ Gorana. Iraono Jeboesi. (*Moz. I. 22, 2. Sam. II. 24, 18. Nga'õt. I. 21, 18)*.
Ba zi mendroea ba mbawa si doea, 2
ibõrotaigõ wotomo andrõ, me no
aloea medõloe fache razo ia. Ba 3
da'e nifachoi Zelomo, ba wolaoe osali Lowalangi andrõ : Fa'anaoe, ba 60 hela — ba hela fõna —, ba
fa'ebolo, ba 40 hela. Ba ewe'ewe 4
fõna nõsi nomo, nifo'oto'oto, seboea, ba 10 hela wa'ebolo, ba fa'anaoenia, ba mbawa doeasa nomo, ba 20 hela, ba fa'alawa, ba 20 hela [gõi]. Ba tánõ bacha, ba ifo'oeli si ndroehoe mbalaki. Ba si hoelõ daloe 5
zalo, ba ibagolõi bagalõ senobari, ba awena ifo'oeli balaki ba ifasoea'õ wamaedo nohi ba si hoelõ
rate. Ba ifoadoe feremata ; ba 6
ana'a andrõ, ba ana'a Warawa'i. Ba ifo'oeli sa'ae baoeloe, ana'a, he 7
boeatõ, ba he hõgõ ba tojo mbawandroehõ, ba he bagolõ ba he lagõ mbawandroehõ, ba ifasoea'õ wamaedo keroebi, ba mbagolõ.

II. Ba i'oniagõ wondrege ni'amo- 8

ni'õ andrõ; fa'anaoenia, ba 20 hela, dali mbolo nomo, ba fa'ebolonia, ba 20 hela gõi, ba ifo'oeli balaki,
9 2,382,300 balaki. Ba fa'aboea gosõ'osõ, ba 50 fondroejoe ana'a. Ba he bate'e ba zi sagõtõ, ba ifo'oeli
10 ana'a. Ba si bacha ba wondrege ni'amoni'õ andrõ, ba ifalaoe'õ keroebi, domboea, nilaoe doeka wa-
11 maedo niha, ba ifo'oeli ana'a. Afi keroebi andrõ, ba 20 hela wa'anaoe, ba wa'oroedoe; si sara, si 5 hela, ba iroegi mbagolõ nomo, ba si sara, si 5 hela gõi, ba iroegi mboete gafi
12 keroebi si samboea. Ba si manõ gafi si sara, ba keroebi si samboea, 5 hela gõi, ba iroegi mbagolõ; ba afinia si sara, si 5 hela gõi, ba iroegi mboete gafi keroebi si sa-
13 mboea. Fa'anaoe gafi keroebi andrõ, nibologõ, ba 20 hela. Ba no sizizio
14 ira ba la'otahõgõ nõsi nomo. Ba ifalaoe'õ mba'aba'a andrõ, oengoe sowœ waroewaroe ba sojo, ba kirimisi ba tarafali, ba ifofamaedo
15 keroebi. *(Moz. II. 26, 31).* Ba fõna nomo, ba doea ifalaoe'õ taroe nahe, 35 hela wa'alawa, ba limalima hela hõgõ si jawa. *(Raz. I. 7, 15 b. t.).*
16 Ba ifalaoe'õ zi hoelõ rate nibe'e ba hõgõ daroe nahe andrõ; ba 100 ifalaoe'õ famaedo mboea dalimo,
17 nibe'e ba rate andrõ. Ba taroe nahe andrõ, ba ba mbawa doeasa gosali ifasindro, sara ba gambõlõ, ba sara ba gabera; si so ba gambõlõ, ba Jachino ibe'e tõi, ba ba gabera, ba Boasi.

FAZA 4.

I. Folaoe gala seboea andrõ, tõla, ba naha wandroe ba meza roti nifaigifaigi andrõ. II. Gamagama bõ'õ.

(Faigi gõi Raz. I. 7, 23–51.)

1 I. **Ba** ifa'anõ na gõi naha wame'e soemange, tõla, 20 hela wa'anaoe ba 20 hela wa'ebolo ba 10
2 hela wa'alawa. *(F. 7, 7).* Ba ifalaoe'õ gala nidanõ andrõ, nifahele, 10 hela wa'ewawa mbewe, sowoelo, 5 hela wa'abacha; ba na lafasoei mbewe sinali, ba 30 hela. Ba 3
tooe mbewenia ba famaedo zoeri de'oe, fasoei manõ, — foeloefoeloe ba zi sahesahela — no tefasoei gala andrõ, doea ngenoli zoeri, nifao ba wamahele mege. Ba dajadajania, 4
ba 12 wamaedo zawi, tõloe mijõoe, ba tõloe zi otahõgõ gaechoela loeo ba tõloe miraja ba tõloe tánõ ba gatoemboecha loeo. Ba si tohare ba hoeloera gala andrõ, ba tojora fefoe, ba no faondrá. Ba fa'awe'ewe'e 5
gala, ba laloe'a, ba bewenia, ba si mane bewe mako, si mane boenga zõmasõma safoesi; ba 600 ngaso'e itaha idanõ. Ba baero õ, ba 10 6
ifazõchi balanga; lima ibe'e ba gambõlo ba lima ba gabera naha wanasa, (ba da'õ lasasai hadia ia ba zoemange nitoenoe andrõ); ba gala seboea andrõ, ba ena'õ naha wanasa ba gere. Ba ifazõchi gõi naha wa- 7
ndroe andrõ, si foeloe, dali nifachoi ba da'õ, ba ibe'e ba gosali bacha, lima ba gambõlõ ba lima ba gabera. Ba foeloe gõi ifazõchi meza, ba 8
ibe'e ba gosali, lima ba gambõlõ ba lima ba gabera, ba otoe ifazõchi figa, sogoena ba wanefe hadia ia. Ba i'oniagõ golajama gere, ba he 9
olajama sebolo andrõ; ba bawandroehõ golajama ifazõchi; ba lagõ mbawandroehõ andrõ, ba ifo'oeli tõla. Ba gala seboea andrõ, ba raja 10
gosali ibe'e tánõ ba gatoemboecha loeo, si otahõgõ miraja.

II. **Ba** Hoeramo andrõ, ba ifa- 11
zõchi mbowoa andrõ, ba soendroesoendroe ba figa, ba wanefe. Ba tobali i'asiwai Hoeramo nilaoe andrõ, hadia ia nifazõchinia chõ razo Selomo, ba gosali Lowalangi. Doea 12
daroe nahe, awõ hõgõ andrõ jawa, si domboea sotalosoe, awõ ni'otarawa andrõ, baloebaloe dalosoe hõgõ daroe nahe andrõ, ba 400 wamaedo 13
mboea dalimo, ba ni'otarawa andrõ si doea gõrõ, doea ngenoli wamaedo

mboea dalimo zagõrõ ni'otarawa, baloebaloe dalosoe hõgõ daroe nahe
14 andrõ; ba ifazõchi dajadaja andrõ, si foeloe, awõ mbalanga andrõ, si
15 foeloe, ba dajadaja andrõ jawa, ba gala seboea andrõ, si ha samboea ba famaedo zawi andrõ, si fele-
16 droea, dajadajania. Ba bowoa andrõ ba soendroesoendroe ba garafoe ba fakake fefoe, sogoena ba da'õ, ifazõchi Hoeramo-Abiwi, chõ Zelomo, ba gosali Jehowa, oi tõla ni'alõsõigõ.
17 Ba ndraso Joridano ifafahele'õ razo, ba golaboeta la'oeri, ba gotaloeara
18 Zoekota Zereda. Ba oja sibai ifafazõchi'õ Selomo fakake andrõ fefoe; lõ'õ sa moehonogõi wa'aboea dõla
19 andrõ. Ahori ifazõchi Selomo gamagama andrõ, ba gosali Lowalangi: Naha wame'e soemange andrõ, ana'a, awõ meza andrõ, naha roti ni-
20 faigifaigi, awõ naha wandroe andrõ, fabaja fandroe, si ndroehoe mbalaki, ena'õ latoenoetoenoe fõna wondrege
21 ni'amoni'õ, dali goroisa ba da'õ, ba boengaboenga andrõ, awõ naha wandroe, awõ goeti wandroe, ana'a,
22 si ndroehoe mbalaki — awõ zi'õli andrõ, awõ wiga, ba wanefe, awõ mako, awõ gali, si ndroehoe mbalaki. Ba ba lagõ mbawandroehõ, ba no ana'a lagõ mbawandroehõ tánõ bacha ba wondrege ni'amoni'õ andrõ, ba he lagõ mbawandroehõ ba nomo, ba zi hoelõ daloe zalo.

FAZA 5.

I. La'ohe ba wondrege ni'amoni'õ dawõla andrõ. II. Manoenõ gere ba ihawoei gosali bacha lachõmi Jehowa.

(Faigi gõi Raz. I. 7, 51–8, 1–11.)

1 I. **B**a me no awai fefoe hadia ia nifafazõchi'õ Zelomo ba gosali Jehowa, ba i'ohe bacha Selomo mboeala namania andrõ, ni'amoni'õ; firõ andrõ, ba ana'a ba fakake andrõ fefoe, ba ibe'e ba mbate'e girõgirõ ba gosali Lowalangi. *(Nga'õt. 1. 28,*
2 *14–18).* Ba ifaloecha'õ Selomo zatoea Ndraono Gizeraëli, awõ hõgõ mado fefoe, salawa soi Ndraono Gizeraëli ba Jeroezalema, ba wolohe mijawa tawõla andrõ, nahia goroisa Jehowa, moroi ba mbanoea Dawido Siona andrõ. Ba owoelo ira chõ razo, 3
dozi ndra matoea Iraono Gizeraëli, ba mbawa Etani, ba gowasa, bawa si fitoe. *(Moz. III. 23, 34).* Ahori so 4
zatoea Ndraono Gizeraëli, ba lafazawa dawõla Ono Lewi, ba la'ohe 5
mijawa, fabaja ose wama'ele'õ ba fakake ni'amoni'õ andrõ fefoe, baose — da'õ ni'ohe gere Ono Lewi mijawa. Ba la'iagõ fõna dawõla razo Selomo 6
ba Iraono Gizeraëli sato, fefoe, si no faloecha chõnia, wame'e soemange biribiri ba sawi, irege tebai sa'ae la'erai, mbalazi wa'oja, tebai la'ofaja. Ba ere andrõ, ba la'ohe 7
ba nahania dawõla goroisa Jehowa, ba mbate'e tánõ ba hambo gosali, ba wondrege ni'amoni'õ andrõ, barõ gafi keroebi andrõ. Noa sa moebo- 8
logõ gafi keroebi andrõ, jawa naha dawõla, ba tobali samonõoe tawõla, fabaja heaheania, keroebi andrõ, moroi jawa. Ba fa'anaoe heahea 9
andrõ, ba faoro mbalõ moroi ba ni'amoni'õ, fõnafõna mbate'e ba hambo andrõ; ba baoeloe, ba lõ oroma. Ba da'õ nahania, iroegi ma'õchõ andre. Ba õsi dawõla, ba 10
ha kara wanoera andrõ si doea gõrõ, nibe'e Moze bacha, ba gahe hili Horebi, kara wanoeroe ba wawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe li Jehowa ba Ndraono Gizeraëli, me aheta ira ba danõ Miseraji.

II. **B**a me laheta ira ba ni'a- 11
moni'õ ere (noa sa ahori mamoni gere, si so, lõ moefaigi ngenoli), ba sanoenõ andrõ fefoe, Ono Lewi, 12
ira Asafo, Hemano Jedoetoeno, fabaja onora ba talifoesõra, ba ahori so ba da'õ, tánõ ba gatoemboecha loeo, i'otarai naha wame'e soemange, baroe tarafali mbaroera, ba so chõra waritia ba biola nitika, seboea ba side'ide, ba 120 gere ba

ngaira, solaoe torofe; *(Nga'ōt. I. 15, 19; 16, 37. 41. 42; 25, 1–7);*
13 ba hoelõ zi ha sara lira zolaoe torofe zanoenõ, wanoeno Jehowa, awõ wangandrõ saoha gõlõ chõnia. Ba me labõrõgõ wolaoe torofe ba famõzi faritia, ba folaoe hadia ia [mbõ'õnia] nifolī, ba fanoeno Jehowa andrõ: „me no si sõchi tõdõ ia ba me si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!" ba anõnõ gosali bacha lawoeo, osali Jehowa andrõ,
14 *(Sin. 136. Nga'ōt. I. 16, 34)*, ba lõ lala gere, ba wangai halõwõra, me no anõnõ gosali Lowalangi lachõmi Jehowa andrõ.

FAZA 6.

I. Hoehoeo Zelomo ba niha sato. II. Fangandrõ Zelomo, ba we'amoni'õ osali.

(Faigi gõi Raz. I. 8, 12–53.)

1 I. **Ba** imane Selomo: No iŵa'õ Jehowa, ba zogõmigõmi zomasi ia
2 nahiania. Ba no oelaoe nomo nahiaoe, nahia si sosó ndra'oegõ, gõ-
3 tõgõtõ wa'ara. Ba ibali'õ ia razo, i'owai Ndraono Gizeraëli sato fefoe, wamahowoe'õ ja'ira, no moeziozio
4 Ndraono Gizeraëli sato fefoe. Ba imane [razo]: „Nisoeno Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, si no moehede, bawania chõ namagoe Dawido ba si no mamaloea ja'ia
5 tangania, me imane: I'otarai loeo, me oeheta ba danõ Miseraji mbanoeagoe ba samboea lõ mado Ndraono Gizeraëli nitoejoegoe banoea, ba wolaoe osali, nahia dõigoe ba lõ nitoejoegoe niha, ena'õ salaŵa mbanoeagoe Iraono Gizeraëli ia. *(Sam.*
6 *II. 7, 6)*. Ba Jeroezalema andrõ, ba no oetoejoe nahia dõigoe, ba Dawido andrõ, ba no oetoejoe, ena'õ salaŵa mbanoeagoe Iraono Gizeraëli
7 ia. Ba no so ba dõdõ namagoe Dawido wolaoe osali dõi Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli; *(Sam.*
8 *II. 7, 2–13)*. Ba no imane Jehowa chõ namagoe Dawido: Wa no õŵa'õ tõdõoe wolaoe osali dõigoe, ba no si sõchi, me no õŵa'õ da'õ. Ba tenga 9
sa ja'oegõ zolaoe osali andrõ, onooe zolaoe, nga'õtõoe, da'õ dania zolaoe osali dõigoe. Ba no itõrõ gamaboe'- 10
oela li andrõ, nibe'enia, ibe'e Jehowa. Noa sa so ndra'o fangali namagoe Dawido, ba no doemadaodo ba dadaoma zalaŵa ba Ndraono Gizeraëli, itõrõ nifaboe'oe Jehowa, ba no oelaoe gosali dõi Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Ba 11
no oebe'e ba da'õ dawõla andrõ, naha goroisa ba wawoe'oesa li andrõ chõ Jehowa, me fawoe'oe li ia ba Ndraono Gizeraëli."

II. **Ba** i'iagõ fõna naha wame'e 12
soemange andrõ chõ Jehowa, ba zanehe Ndraono Gizeraëli fefoe, ba
i'oro'õ dangania, (noa sa ifafazõ- 13
chi'õ harehare, tõla, Selomo, ba no ibe'e ba daloe golajama, 5 hela wa'anaoe ba 5 hela gõi wa'ebolo ba 3 hela wa'alaŵa; ba da'õ jaŵa mõi ia ba ibalõdoehini, ba zanehe Ndraono Gizeraëli sato fefoe, ba i'oro'õ dangania mijaŵa ba zoroego), ba 14
imane: „He Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, lõ Lowalangi si falaŵalaŵa chõoe, he ba zoroego, ba he ba goeli danõ; ja'oegõ, ba lõ õwoe'ai wawoe'oesa li andrõ, ba fa'ahachõ dõdõoe ba genonimõ andrõ, solo'õ niŵa'õoe, soroi si'aikõ ba dõdõra, *(Moz. II. 15, 11; Moz. V. 7, 9)*; no lõ niwoe'aimõ chõ ge- 15
nonioe, amagoe Dawido, nifaboe'oemõ chõnia. No bawaoe zamaboe'oe ba no tangaoe zamaloea, si mane ma'õchõ andre. Ba ija'e, ja'oegõ 16
Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba bõi woe'ai chõ genonioe, amagoe Dawido nifaboe'oemõ chõnia, me õmane: Lõ faloecha dania lõ chõoe [nga'õtõ] fõnagoe, sidadao ba dadaoma zalaŵa ba Ndraono Gizeraëli, asala lõ labõhõli lala andrõ chõra nga'õtõoe, ba wolo'õ oroisagoe andrõ, si mane ja'oegõ, me no õtõrõ, fõnagoe. *(Sin. 132,*

17 *11. Sam. II. 7, 16).* Ba ija'e, ja'-
oegõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli,
ba ena'õ na itõrõ gamaboe'oela limõ
andrõ, nifaboe'oemõ chõ genonioe
18 Dawido! Ba hadia, si ndroehoe i'iagõ
awõ niha ba goeli danõ Lowala-
ngi? Hiza, soroego andrõ ba fondre-
ge zoroego, ba no ambõ nahamõ,
ba mendroea manõ gosali andre
19 nilaoegoe. *(F. 2, 5).* Ba be'e mbõ-
rõ dalingaoe ba wangandrõ geno-
nimõ ba ba wakaosania, ja'oegõ
Jehowa, Lowalangigoe, ena'õ õfo-
ndrondrongo we'ao'ao andrõ ba
fangandrõ, na mangandrõ genonioe.
20 Ena'õ si teboka manõ hõrõoe, jaŵa
gosali andre, bongi ma'ŏchõ, jaŵa
naha andre, niŵa'õoe, ba da'õ õfo-
nahia dõimõ andrõ; ena'õ õfondro-
ndrongo wangandrõ andrõ, na ma-
ngandrõ genonioe ba naha andre.
21 *(Moz. II. 20, 24).* Ba ena'õ na
õfondrondrongo li wakaosa andrõ
chõ genonioe ba ba mbanoeaoe
Iraono Gizeraëli, na mangandrõ ira
ba naha andre. Fondrondrongo ae
ba naha andrõ, sidadao ndra'oegõ,
ba zoroego, ba na õrongo, ba bolo-
22 gõ dõdõoe! Na so zosala chõ nawõ-
nia ba na labe'e ba hõloe ia, ena'õ
ba hõloe i'aro'õ niŵa'õnia, ba na
so ia, na ibaja hõloe, fõna naha
wame'e soemange chõoe, ba nomo
23 andre: *(Moz. II. 22, 10)* ba fo-
ndrondrongo ba zoroego ba tolo,
ba ohe ba lala hoehoeo genonimõ,
ena'õ õsoeloni ba zi so horõ, wa-
ngahare'õ ba hoeloenia nilaoenia
andrõ, ba ena'õ õheta ba hoeloe zi
lõ horõ, wanoelõni chõnia fa'atoelõ
24 dõdõnia. Ba na te'ala mbanoeaoe
Iraono Gizeraëli labe'e emalira, me
no molalõ ira chõoe, ba na lafala-
lini gera'erara ba na lafarongogõ
dõimõ, na mangandrõ ira ba na
fakao ira chõoe, ba nomo andre:
25 *(Moz. V. 28, 25)* ba ena'õ na õfo-
ndrondrongo ba zoroego, ba õbe'e
aefa horõ mbanoeaoe Iraono Gize-
raëli, ba õ'ohe mangawoeli ira ba
danõ andrõ, nibe'eoe chõra ba chõ
ndra toeara mege. Ba na no tedoehõ 26
mbanoea si jaŵa, na lõ teoe, bõrõ
me no molalõ ira chõoe, ba na
mangandrõ ira ba naha andre, na
lafarongogõ dõimõ, na lafalalini
gera'erara, na labõhõli horõra a-
ndrõ, me no õhõndrõgõ ira: *(Moz.*
V. 28, 23. 24) ba ena'õ na õfondro- 27
ndrongo ba zoroego ba õbe'e aefa
horõ genonioe andrõ, horõ mbanoe-
aoe Iraono Gizeraëli, wanoetoeroe
chõra lala si sõchi andrõ, nitõrõ, ba
ena'õ na õfatõrõ deoe ba danõ a-
ndrõ, nibe'eoe ba mbanoeaoe a-
ndrõ, tána chõra, ondrõita. Ba ma 28
lofo mbanoea ba danõ, ba ma fõchõ
waba, ba ma fa'achozi ngalai wache,
ba ma fa'ahohomõ, ba ma tamo, ba
ma fõla; ba ma lafakao ira ema-
lira, ba mbanoea chõra heza, ba
ma hadia ia wamakao ba hadia ia
wõchõ: *Nga'õt. II. 20, 9)* na dania 29
õrongo wangandrõ ba ma fakaosa,
na ha niha zangandrõ, ba na banoe-
aoe Iraono Gizeraëli fefoe, na dozi
afõchõ chõra wamõzi andrõ ba safõ-
chõ andrõ, si no gõna ira, ba na
la'oro'õ dangara ba nomo andre:
ba ena'õ na õfondrondrongo ba zo- 30
roego, ba naha andrõ, ba zi dadao
ndra'oegõ, ba õbe'e aefa horõ ba
õsoelõni ba zamõsana nitõrõnia
fefoe, balazi wangilamõ tõdõnia —
me no ha ja'oegõ zangila tõdõ nono
niha! — *(Nga'õt. I. 29, 17. Sin. 7,*
10) ena'õ la'ata'oefi ndra'oegõ, ba 31
wanõrõ lala andrõ chõoe, si lõ ma-
malõmalõ, gõtõ we'asora ba danõ
andrõ, nibe'eoe chõ ndra toeama.
Ba he ba niha bõ'õ, si tenga ba- 32
noeaoe Iraono Gizeraëli, na mõi ia,
moroi ba danõ sarõoe, bõrõ dõimõ
andrõ, seboea, ba tangaoe andrõ,
sabõlõ, ba ta'iomõ si no õ'oro'õ —
na mõi ia mangandrõ ba golajama
nomo andre: ba ena'õ na õfondro- 33
ndrongo ba zoroego, ba naha a-
ndrõ, ba zi dadao ndra'oegõ, ba
õ'o'õ fefoe hadia ia, ni'andrõ niha

bõ'õ andrõ chõoe, ena'õ dozi soi ba goeli danõ aboto ba dõdõ dõimõ andrõ, ena'õ la'ata'oefi ndra'oegõ, si mane banoeaoe Iraono Gizeraëli, ba ena'õ lasõndra wa no tõimõ mbõ-
34 rõ dõi gosali andre, nilaoegoe. Ba na mõi fasoewõ ba nemalira mbanoeamõ, na latõrõ lala niwa'õoe chõra, ba na mangandrõ ira chõoe, na la'otahõgõ mbanoea andre, nitoejoemõ, ba osali andre, nilaoegoe
35 nahia dõimõ : *(Dan. 6, 10)* ba ena'õ na õfondrondrongo wangandrõra ba
36 fangarõngarõra, ba õtolo ira. Ba na molalõ ira chõoe — samõsa sa lõ niha, si lõ horõ! — ba na mofõnoe ndra'oegõ chõra ba na õbe'e ba danga nemalira ira, na tobali la'oloi'õ ira ba danõ sarõoe, ba ma ba danõ sahatõ, sabõlõ moroi chõra,
37 ba na mangerangera ira, ba danõ andrõ, ba nitaha ja'ira, ba na lamane : No mosala ndra'aga, no matõrõ lala si lõ sõchi, no seboea
38 horõ ndra'aga! *(Dan. 9, 5)* ba na lafoeli ira chõoe, soroi si'aikõ ba dõdõra ba ba gera'erara fefoe, ba danõ zamakao ja'ira, si no mangoloi'õ ja'ira, ba na mangandrõ ira, na la'otahõgõ danõra andre, nibe'eoe chõ ndra toeara, ba banoea andre, nitoejoemõ, ba omo andre,
39 nilaoegoe nahia dõimõ : ba ena'õ na õfondrondrongo wangandrõra ba fangarõngarõra, soroi si'aikõ ba dõdõ, ba zoroego chõoe, ba naha andrõ, ba zi so dadaomamõ, ba õtolo ira, ba õbe'e aefa horõ mbanoeaoe,
40 lalõra andrõ chõoe. Ba ena'õ na si teboka manõ hõrõoe, ja'oegõ Lowalangigoe, ba na õbe'e manõ mbõrõ dalingaoe ba wangandrõ ba naha
41 andre! Ba ija'e, ba fazawa'õ, ja'oegõ Lowalangi, Jehowa, sawa zolombase ndra'oegõ, ja'oegõ ba tawõla wa'abõlõoe andrõ! Ndramoe'obaroe wangorifi ere andrõ chõoe, ja'oegõ Lowalangi, Jehowa, ba ja sowoeawoea tõdõ ba zi sõchi andrõ zatoelõ tõdõ andrõ chõoe ! *(Sin. 132, 8. 9).* He Lowalangi, Jehowa, bõi 42
timba nibajoini andrõ chõoe ; tõrõtõrõ tõdõoe wa'ahachõ dõdõoe andrõ chõ genonioe Dawido !" *(Sam. II. 7, 13).*

FAZA 7.

I. Oroma lachõmi Jehowa, ba gosali. II. Labe'e zoemange, ba we'amoni'õ osali. III. I'oroma'õ ia Lowalangi chõ Zelomo. Amaboe'oela li ba fameta'oe.

I. Ba me no i'o'ozoei wangandrõ 1
Selomo, ba aechoe galitõ moroi jawa ba mbanoea ba i'ã zoemange nitoenoe andrõ, awõ zoemange nitaba, ba anõnõ bacha gosali lachõmi Jehowa, *(Raz. I. 8, 54; 18, 38. Moz. III. 9, 24. Moz. II. 40, 34)*, tobali tebai mõi bacha ba gosali 2
gere, me no anõnõ bacha gosali Jehowa lachõmi Jehowa andrõ. Ba 3
me la'ila Iraono Gizeraëli fefoe, aechoe moroi jawa galitõ andrõ ba ihawoei gosali lachõmi Jehowa, ba latoehi danõ ba lafaõndrõ tooe mbawara, ba mbale, mangaloeloe ira ba lasoeno Jehowa, ba wa'eboea dõdõnia ba ba wa lõ aetoe wa'ahachõ dõdõnia. *(F. 5, 13. Sin. 136).*

(A. 4–10: Raz. I. 8, 62–66.)

II. Ba lataba zoemange nitaba 4
fõna Jehowa, razo, awõ niha sato fefoe ; *(Raz. I. 8, 62 b. t.)*. Ibe'e 5
zoemange fangorifi Selomo, 22,000 zawi ba 120,000 mbiribiri. Ba la'i- 6
agõ nahara ere ba si manõ gõi Nono Lewi, so ba dangara nifoli andrõ, chõ Jehowa, nifafazõchi'õ razo, Dawido, ba wangandrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ, wolaoe sinoenõ andrõ chõ Dawido ; ba lalaoe dorofe ere, ba gametahõra, ba
zi so Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba 7
i'amoni'õ Selomo golajama ba daloe, fõna gosali Jehowa, wame'e soemange nitoenoe andrõ, awõ dawõ zoemange fangorifi. Lõ'õ sa itaha zoemange nitoenoe andrõ, awõ zoe-

mange ni'ā, awõ dawõ andrõ, naha wame'e soemange tõla andrõ, nifa-
8 fazõchi'õ Zelomo. Ba ilaoe gowasa andrõ Selomo, me loeo da'õ, fitoe bongi wa'ara, ba awõnia Ndraono Gizeraëli fefoe — owoeloa seboea sibai [sagõrõ tanõ], i'otarai lala ba Hamata andrõ, iroegi mbombo andrõ ba [nola] danõ Miseraji. *(Jos.*
9 *13, 3).* Ba me loeo si ẽaloe, ba oi owoelo ira, owoeloa ba gowasa; me no fitoe bongi chõra we'amoni'õ naha wame'e soemange andrõ; no fitoe bongi gowasa. *(Moz. IV. 7,*
10 *10).* Ba ba zi doea woeloe a tõloe ba mbaẽa si fitoe, ba ifofanõ ba chõra niha sato [Selomo], somoeso tõdõ ira ba si sõchi tõdõ, ba zi sõchi andrõ fefoe, nilaoe Jehowa chõ ndra Dawido Selomo ba ba mbanoeania Iraono Gizeraëli.

(A. 11–22: Raz. I. 9, 1–9.)

11 Ba no i'asiwai Selomo gosali Jehowa andrõ, awõ gõdo razo, no ahori i'o'ozoei, hadia ia, fefoe niẽa'õnia tõdõnia mege, nilaoe ba gosali Jehowa ba ba gõdo razo.

12 III. **B**a i'oroma'õ ia Jehowa chõ Zelomo, ba zi bongi, imane chõnia: No oefondrondrongo wangandrõoe, ba no oetoejoe chõgoe naha wame'e soemange naha andrõ. *(Moz. V. 12,*
13 *5).* Na oekoesi mbanoea si jaẽa, na lõ aechoe ba danõ deoe, ba na oefatõrõ damo, ena'õ la'ā zinanõ ba danõ. ba na oefatõrõ wõchõ waba
14 ba mbanoeagoe, ba na la'ide'ide'õ ira banoeagoe, nifao tõigoe ba dõira, na mangandrõ ira, na la'aloei wamaigigoe ja'ira ba na lafalalini gegera'era, na labõhõli mboeaboeara si lõ sõchi andrõ, ba oefondrondrongo ba zoroego, oebe'e aefa horõra ba oefaigi wangorifi ba danõra a-
15 ndrõ. Oefaigifaigi sa'ae ba oebe'e mbõrõ dalingagoe ba wangandrõ ba
16 naha andre. *(F. 6, 40).* Ba noa sa'ae oetoejoe gosali andre, ba no oebali'õ ni'amoni'õ, ena'õ ba da'õ monahia dõigoe, si lõ mamalõmalõ, ba ena'õ bõi aefa'aefa ba da'õ hõrõgoe ba tõdõgoe, gõtõgõtõ wa'ara. *(Sin. 132,*
13). Ba na õtõrõ lala andrõ, chõ- 17
goe, somasido, si mane fanõrõ namaoe Dawido mege, na õ'o'õ sibai niẽa'õgoe chõoe ba na õtõngõni nifachoigoe, awõ hoekoe andrõ chõgoe, ba oe'aro'õ dadaoma zala- 18
ẽa andrõ chõoe, si mane nifaboe'oegoe chõ namaoe Dawido, me oemane: Lõ'õ manõ dania ambõ chõoe [nga'õtõoe], samatõrõ Iraono Gizeraëli. *(Sam. II. 7, 12. 13. 16).*
Ba na mi'erogõ ndra'o, ba na mi- 19
bõhõli nifachoigoe ba oroisagoe, niẽa'õgoe chõmi, ba na mõi ami mamosoemange Lowalangi bõ'õ, na ba da'õ mangaloeloe ami, ba 20
oedeha ira ba danõ andre chõgoe, nibe'egoe chõra, ba osali andre, ni'amoni'õgoe nahia dõigoe, ba nitibo'õ oebe'e, fõnagoe, ba oebe'e amaedola ba fama'iki niha, ba niha baero fefoe. *(Moz. V. 28, 37).* Ba 21
gosali andre, si no alaẽa mege — ba dozi sanõrõ, ba si hocha mboe. Ba na lasofoe dania: Hadia mbõrõ, wa ifatõrõ zi mane da'õ ba danõ andre, ba ba gosali andre Jehowa? *Moz. V. 29, 23–26. Jer. 22, 8. 9)*
ba lamane: Bõrõ me no la'erogõ 22
Jehowa andrõ, Lowalangi ndra toeara, si no mangeheta toeara ba danõ Miseraji, ba me no la'olembai Lowalangi bõ'õ, me no ba da'õ mangaloeloe ira, ba me no lafosoemange da'õ, — da'õ mbõrõ wa no ifatõrõ chõra wamakao andrõ fefoe Jehowa!

FAZA 8.

I. Mangaró banoea Zelomo. Rodi. II. Lahonogõi wame'e soemange. Foloja.

(Faigi gõi Raz. I. 9, 10–28).

I. **B**a no noemalõ zi 20 fache 1
andrõ, gõtõ wolaoe Zelomo osali Jehowa andrõ, awõ gõdonia. Ba 2
banoea andrõ, nibe'e Hoeramo chõ Zelomo, ba i'aro'õ Selomo, ba Irao-

3 no Gizeraëli ifataro ba da'õ. Ba mõi moesoewõ Hamata Zoba Se-
4 lomo, ba atoe'a ia ba da'õ. Ba i'aro'õ Dadimoro ba danõ si mate, awõ mbanoea andrõ nitaroe'õnia
5 ba Hamata. Ba ni'aro'õnia na baero õ, ba Beti Horona jawa ba Beti Horona tooe, ibali'õ banoea saro, si
6 so õli kara ba bawa gõli nilazi. Ba he Ba'alata ba banoea andrõ nihõna balazo, fefoe, chõ Zelomo, ba banoea goereta andrõ, fefoe, ba banoea zi fakoedo, ba hadia ia fefoe, somasi Zelomo ilaoe, ba Jeroezalema ba ba hili Libano ba ba danõ si so barõ mbawania, ma'asa-
7 gõrõ. Ba ha niha fefoe, si tosai na, Iraono Cheti ba Iraono Gamori ba Iraono Weresi ba Iraono Hewi ba Iraono Jeboesi, si tenga Iraono
8 Gizeraëli, — nga'õtõ niha andrõ, si tosai na ba danõ, nisaigõ Ndraono Gizeraëli, si lõ moehori, — ba i'ofaja Selomo ba rodi, siroegi ma'õ-
9 chõ andre. *(Jos. 16, 10).* Ba Iraono Gizeraëli, ba lõ ibali'õ sawoejoe Selomo ba wohalõwõ chõnia ; ja'ira ba si mõimõi fasoewõ ba solohe si fasõndra si iagõ koereta, ba solohe koereta andrõ chõnia, fabaja si fa-
10 koedo. Ba fa'ato hõgõ goemandroe chõ razo Selomo, ba no 250, sa-
11 maigimaigi niha sato. Ba ono Wara'o andrõ, ba i'ohe ba nomo andrõ, nilaoenia chõnia, Selomo, iheta ba mbanoea Dawido. Imane sa : Bõi ja sosó chõgoe ndra alawe ba gõdo Dawido, razo Ndraono Gizeraëli, me no ni'amoni'õ, me no labe'e ba da'õ dawõla andrõ. *(Raz. I. 3, 1).*

12 II. **Ba** ibe'e sa'ae chõ Jehowa zoemange nitoenoe Selomo, ba naha wame'e soemange andrõ, nifa'anõnia fõna gewe'ewe andrõ, *(F. 1, 3–6.*
13 *(F. 4, 1).* itõrõ nibe'e ma'õchõ, dali goroisa Moze andrõ ba loeo sabato ba ba wasoelõna mbawa ba ba gowasa andrõ, medõloe zi dõfi — ba gowasa roti si lõ moe'aisõni ba ba gowasa wendrakose ba ba gowasa nose daha geoe — ibe'e zoemange. *(Moz. II. 23, 14. Moz. IV. 28, 2. 9. 11. 17. 26; 29, 12).* Ba i'o'õ gõi nihonogõi 14
namania Dawido, wamataro ngenoli gere andrõ ba halõwõra, ba he Ono Lewi, ba niwa'õ chõra, ba wanoenõ ba ba we'amõi tohoetohoe danga gere sogoena ma'õchõ ; ba sanaro ba mbawandroehõ andrõ, ba ngenolira, ha oega mbawandroehõ ; si manõ sa goroisa Dawido andrõ, enoni Lowalangi. *(Nga'õt. I. 23–26).*
Ahori la'o'õ goroisa razo, he lawisa 15
ba gere andrõ ba ba Nono Lewi ba ba girõgirõ andrõ. Ba tobali tofõfõ 16
halõwõ Zelomo andrõ, me iroegi loeo da'õ ; fame'e tooe tojo gosali ba irege wangasiwai ; no awai go-
sali Jehowa. Ba mõi ba Geseono 17
Geberi Zelomo ba ba Geloto, ba mbewe nasi, ba danõ Ndraono Ge-
domo. Ba Hoeramo andrõ, ba ifa'o- 18
he'õ chõ Zelomo nowo, fabaja ono nowo, si no to'õlõ ba nasi ; banoeania zolohe. Ba fao ira ba mbanoea Zelomo, ba laroegi Gofiri, lahalõ gana'a ba da'õ, 892,625 balaki ba la'ohe chõ razo Selomo.

FAZA 9.

I. Mõi tome Zelomo razo Zaba, ira alawe. II. Fa'eboea gana'a Zelomo, awõ lachõminia. III. Fa'amatenia.

(A. 1–28: Raz. I. 10, 1–28.)

I. **Ba** me irongo doeria Zelomo 1
razo Zaba andrõ, ira alawe, ba mõi ia, ba wanandraigõ Selomo ba dahõdahõ; ato sibai nawõnia fao, fabaja ondra, sonoro famasa ba daloedaloe ba ana'a ba feremata, oja sibai, ni'ohe ba Jeroezalema. Ba me iroegi Zelomo, ba fahoehoeo ia chõnia, ibokai fefoe hadia ia zi so ba dõdõnia. *(Raz. I. 10, 1 b. t.),* Ba itema 2
linia Selomo, ba nisofoenia chõnia fefoe ; lõ hadia ia zi lõ aboto ba dõdõ Zelomo, lõ hadia ia zi tebai itema linia. Ba me irongo wa'atoe- 3
atoea Zelomo razo Zaba, ba me

4 i'ila gõdo andrõ nilaoe Zelomo, ba
õra andrõ ba meza chõnia, ba omo
genoninia, awõ halõhalõwõ zangai
halõwõ jomo chõnia, awõ noechara,
ba sama'oli gõ chõnia, awõ noechara,
ba soemange andrõ chõnia, nibe'e-
be'enia ba gosali Jehowa, ba tobali
5 sibai dõdõnia, ba imane chõ razo :
Si ndroehoe manõ nirongogoe ba
danõgoe, ba ngawalõ hadia ia chõ-
mõ, ba ba wa'atoeatoeamõ andrõ !
6 Lõ si fadoehoe dõdõgoe nidoenõ-
doenõ niha, irege no oeroegi, ba
irege no i'ila hõrõgoe. Ba ambõ na
i matonga ni'ombacha'õ chõgoe, fa-
afahõna wa'atoeatoeamõ andrõ ;
õtaloe'i na doeria andrõ, nirongo-
7 goe. Ja ahowoe ndra alawe chõoe,
ba ja ahowoe genonioe andre, si lõ
aefa'aefa chõoe, wamondrongondro-
8 ngo fa'atoeatoeamõ andrõ ! Nisoeno
Jehowa, Lowalangioe andrõ, si no
mangomasi'õ ja'oegõ, wamedadao
ja'oegõ ba dadaoma andrõ chõnia,
razo chõ Lowalangioe, Jehowa, bõrõ
wa'omasi Lowalangioe Ndraono Gi-
zeraëli, fa lõ iboelo'õ ira, gõtõgõtõ
wa'ara ; andrõ wa no ibali'õ razora
ndra'oegõ, ena'õ hoekoe si sõchi
9 õfatõrõ ba satoelõ ! Ba ibe'e boea-
lania chõ razo, ba 476,460 balaki
gana'a, ba famasa ba daloedaloe ba
feremata, oja sibai ; lõ'õ manõ ifoeli
dania si manõ [wa'oja] wamasa ba
daloedaloe, si mane nibe'e razo
10 Zaba andrõ chõ razo Selomo. Ba
banoea Hoeramo no mege gõi ba
banoea Zelomo, si no mõi mangai
ana'a ba Gofiri, ba lasao'õ gõi geoe
11 sendrana ba feremata. Ba eoe se-
ndrana andrõ, ba ibali'õ ora Selomo,
he ba gosali, ba he ba gõdo razo,
ba biola nitika, side'ide ba seboea,
fakake zanoenõ andrõ ; lõ moerai
moe'ila zi manõ fõna, ba danõ mado
12 Joeda. Ba razo Selomo, ba ibe'e
chõ razo Zaba fefoe hadia ia zomasi
ia, awõ ni'andrõnia, lõ lai ni'ohenia
chõ razo. Ba maoso ia, mofanõ,
ifoeli ia chõra, awõ genoninia.

II. Ba ana'a nisõndra Zelomo 13
dõfi, ba 2,544,353 balaki, *(Raz. I.*
10, 14. b. *t.)*, lõ lai nisõndrania ba 14
zi mõimõi maniaga ba ba zolafo ; ba
dozi razo Ndrawa Ara ba he koema-
ndroe ba danõ, ba labe'e chõ Zelomo
gana'a ba firõ. Ba 200 ifafazõchi Se- 15
lomo dange, ana'a nibõbõzi: 600
fondroejoe zamboea ; ba 300 mba- 16
loese, ana'a nibõbõzi : 300 fondroe-
joe zamboea. Ba ibe'e ba nomo eoe
hili Libano Selomo. Ba ifalaoe'õ gõi 17
dadaoma razo Selomo, dadaoma se-
boea, ifõ goeaza, ba ifo'oeli balaki.
Õnõ mbosi dadaoma andrõ ba bakoe- 18
bakoe gahe nifadoro chõnia. Ba ba
dadaoma, ba no faoma fatambai la-
talata da'io ; ba zinga latalata da'io a-
ndrõ, ba doea geoe wamaedo zingo. Ba 19
felendroea wamaedo zingo ba mbosi
no mege, si õnõ, fatambai. Lõ moe-
rai moelaoe zi manõ ba razo bõ'õ,
heza. Ba mako razo Selomo, mako 20
ba wamadoe, ba ana'a ; ba he gama-
gama [bõ'õ] fefoe, ba nomo eoe hili
Libano, ba balaki manõ, lõ hadia
ia wirõ, me no lõ'õ manõ ba dõdõra
wirõ, ba gõtõ Zelomo andrõ. Noa 21
sa so nowo chõ razo, solojo ba
Darisi, awõ mbanoea Hoeramo a-
ndrõ ; ero medõloe fache, ba so
nowo andrõ, solojo ba Darisi, ba
õsi, ba ana'a ba firõ ba ifõ goeaza
ba ba'e ba fofo meraki. Ba italoe'i 22
razo bõ'õ ba goeli danõ fefoe razo
Selomo, ba wa'eboea gana'a ba ba
wa'atoeatoea. Ba dozi omasi razo ba 23
goeli danõ la'ila Zelomo ba lafo-
ndrondrongo wa'atoeatoeania andrõ,
nibe'e Lowalangi ba dõdõnia. Ba 24
oi dozi la'ohe mboeala, gamagama
firõ ba gamagama ana'a ba noecha
ba fangõna ba famasa gõ ba daloe-
daloe ba koedo ba kalide koedo, ero
rõfi. Ba 4000 fasa chõ Zelomo koedo 25
ba koereta, ba 12,000 zi fakoedo ;
ba ba mbanoea goereta andrõ ifa-
taro da'õ ba ba zi tefasoei ja'ia ba
Jeroezalema. *(F. 1, 14–17. Raz. I. 5,*
6). Ba barõ mbawania razo fefoe, 26

i'otarai Oifarati ba iroegi danõ Ndrawa Wilisiti ba ola danõ Miseraji. *(Moz. I. 15, 18).* Ba falawalawa ira gara wirõ, wa'oja, ba Jeroezalema ibe'e razo, ba timba dõla geresi dõla ara gatoea ba ndraso. *(Nga'õt. II. 1, 15).* Ba moroi ba danõ Miseraji lafa'ema chõ Zelomo koedo ba moroi ba danõ bõ'õ fefoe.

(A. 29–31: Raz. I. 11, 41–43.)

III. Ba bõ'õnia hikaja Dawido, he fõna, ba he safoeria andrõ, ba no moetanõ ba zoera hikaja andrõ chõ Natano sama'ele'õ ba ba wama'ele'õ Gahia, banoea Zilo, ba ba gangilata Jedo sangi'ila, chõ Jeroeamo, ono Nebati. Ba 40 fache razo Zelomo ba Jeroezalema, razo Ndraono Gizeraëli fefoe. Ba mate Zelomo, itõrõ lala ndra amania, ba lako'o ia ba mbanoea namania Dawido andrõ. Ba fangalinia razo ba ononia Rehabeamo.

FAZA 10.

I. Fa'abe'e li Rehabeamo, me mangandrõ chõnia zato. II. Fabali chõnia zi foeloe toea andrõ.

(Faigi gõi Raz. I. 12, 1–20.)

I. Ba mõi ba Zichema Rehabeamo, me no ba da'õ faloecha Ndraono Gizeraëli fefoe, ba wamataro razo ja'ia. Ba me irongo Jerobeamo, ono Nebati — ba danõ Miseraji so ia; ba da'õ isawa, me moloi ia no chõ Zelomo —, me irongo, wa no mate Zelomo, ba mangawoeli ia moroi ba danõ Miseraji. *(Raz. I. 11, 40).* Ba lafatenge, lafakaoni'õ ia. Ba so Jerobeamo ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba lamane chõ Rehabeamo: No rodi sabe'e ihare'õ chõma amaoe, ba ja'oegõ, ba õkaohasi chõma ma'ifoe halõwõ sabe'e, awõ rodi safõchõ andrõ, nihare'õ namaoe chõma, ba soga barõ mbawaoe. Ba imane chõra: Mihonogõ na ami, irege doea wongi, ba mifoeli ami chõgoe. Ba mofanõ zato. Ba mamagõlõ razo Rehabeamo ba zatoea, enoni namania Selomo, me lõ si mate ia na, imane: Ha tawa'õ ba niha andrõ, hadia ba dõdõmi? Ba latema linia, lamane chõnia: Na eboea dõdõoe chõra andrõ, ma'õchõ, na õhachõsi tõdõ ira, ba na õhaogõ wanema lira, ba lõ laboelõ'õ ira barõ mbawaoe. Ba lõ ifondrondrongo niwa'õ zatoea andrõ chõnia, ba mamagõlõ ia ba nono matoea, si faziazia'a chõnia, si no mõi enoninia, imane chõra: Hadia ba dõdõmi, ha tawa'õ chõra andrõ, sangoema'õ chõgoe: Kaohasi chõma rodi andrõ, nihare'õ namaoe chõma? Ba lamane chõnia ono matoea andrõ, si faziazia'a chõnia: Õmane chõra, sangoema'õ chõoe: „Amaoe, ba no ihare'õ chõma rodi sabe'e, ba ja'oegõ, ba kaohasi chõma, — õmane chõra; Toeroegoe si achi, ba no esolo moroi ba lõwilõwi namagoe! Ba laoe, ba na no rodi sabe'e ihare'õ chõmi amagoe, ba ja'o, ba oedooe'õ na wa'abe'e rodi andrõ chõmi: Na no i'otoe'õ ami bõzibõzi koedo amagoe, ba ja'o, ba „tongo" oelaoe chõmi! Ba me lafoeli la'ondrasi Rehabeamo ira Jerobeamo, awõ niha sato fefoe, me no aefa zi doea wongi andrõ, dali niwa'õ razo, me imane: Ba zi doea wongi mifoeli ami chõgoe! ba i'abe'e'õ linia chõra razo. Tobali lõ ifondrondrongo razo Rehabeamo niwa'õ zatoea, niwa'õ nono matoea andrõ i'o'õ wangoema'õ chõra: Na no rodi sabe'e ihare'õ chõmi amagoe, ba ja'o, ba oedooe'õ na wa'abe'enia; na no i'otoe'õ ami bõzibõzi koedo amagoe, ba ja'o. ba „tongo" oelaoe chõmi! Tobali lõ i'o'õ ni'andrõ zato razo; me no moroi ba Lowalangi da'õ, ena'õ itõrõ niwa'õnia andrõ, nifa'ema Gahia andrõ, banoea Zilo, chõ Jerobeamo, ono Nebati. *(Raz. I. 11, 31).*

II. Ba me no aboto ba dõdõ Ndraono Gizeraëli fefoe, lõ i'o'õ ni'andrõra razo, ba lamane chõnia

niha sato: „Hadia nihalõda chõ Dawido? Lõ'õ sa tána chõda chõ nono Giza'i! Mifoeli ami, ja'ami Iraono Gizeraëli, jamoefoeli ia chõra zamõsana! Ba faigi he õwisa jomo chõoe, ja'oegõ Dawido!" Ba lafoeli ira chõra Iraono Gizeraëli fefoe.
17 Ba ba Ndraono Gizeraëli ba mbanoea mado Joeda, ba Rehabeamo
18 razora. Ba me ifatenge goemandra Hadoramo andrõ Rehabeamo, ba laboenoe da'õ Iraono Gizeraëli, lateboe kara. Ba fachamõ sibai na itibo'õ ia ba goeretania jaŵa razo Rehabeamo, moloi, isaŵa Jeroeza-
19 lema. Ba tobali fabali ba nga'õtõ Dawido Ndraono Gizeraëli, iroegi ma'õchõ andre.

FAZA 11.

I. Tetenaŵa Rehabeamo ba wanoewõ Iraono Gizeraëli. Banoea saro chõnia II. Lasaŵa Jeroezalema ere ba Ono Lewi. III. Ngambatõ Rehabeamo ba ononia.

(A. 1–4. Raz. I. 12, 21–24).

1 I. **Ba** me no iroegi Jeroezalema Rehabeamo, ba ifakaoni'õ mado Joeda, awõ mado Mbenijami, 180,000 zabõlõ, nitoetoejoe, ba wanoewõ Iraono Gizeraëli, ena'õ mangawoeli
2 chõ Rehaheamo wa'arazo. Ba hoemede Jehowa chõ Zemaja, enoni
3 Lowalangi, imane: Hede chõ Rehabeamo, ono Zelomo, razo mado Joeda, ba ba Ndraono Gizeraëli, ma'oewoe Joeda ba ma'oewoe Mbe-
4 nijami, õmane: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Bõi mi'ae'e, ba wanoewõ talifoesõmi; jamoefoeli ia chõra zamõsana, me no ja'o zangoema'õ, wa si manõ. Ba me larongo niŵa'õ Jehowa, ba lafoeli ira, lõ aloea mõi
5 ira manoewõ Jerobeamo. Ba i'iagõ Jeroezalema Rehabeamo. Ba i'aro'õ õsa mbanoea ba danõ mado Joeda;
6 ja'ia Mbetilechema ba Etama ba
7 Tekoa, ba Beti Zoeri ba Socho ba
8 Adoela, ba Gata ba Maresa ba Sifi,
9 ba Adora'i ba Lachisi ba Aseka, ba Sorea ba Ajalona ba Heberona, 10
banoea ba mado Joeda ba ba mado Mbenijami, ibali'õ banoea saro. Aro 11
sibai mbanoea saro andrõ ibe'e, ba ifataro goemandra, ba ihõna gõ, ba fanicha ba agoe, ba idozigõ ba- 12
noea andrõ baloese ba toho, ba i'aro'õ sibai. Ba no chõnia mado Joeda, awõ mado Mbenijami.

II. **Ba** ere ba Ono Lewi si so ba 13
Ndraono Gizeraëli heza, ba so moroi ba danõ heza, ba la'oro'õ ira enoninia. Larõi mbenoeara ba hadia ia 14
zi so chõra ere andrõ, ba lasaŵa danõ mado Joeda ba Jeroezalema. Noa sa latibo'õ ira Jerobeamo ba ononia, fa bõi sa'ae mo'ere ira fõna Jehowa. *(F. 13, 9).* Ba no ifataro 15
chõnia gere Jerobeamo, ere ba hilihili andrõ, ba ba wamaedo nambi si matoea ba ba wamaedo nono zaŵi andrõ, nifafazõchi'õnia. *(Moz. III. 17, 7. Raz. I. 12, 31).* Ba moroi 16
ba mado Ndraono Gizeraëli fefoe, ba fao chõ ndra Rehabeamo zi so ba dõdõ wangaloei Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Lasaŵa Jeroezalema, ba wame'e soemange chõ Jehowa, Lowalangi ndra toeara. Ba abõlõ nõri mado Joeda labe'e, 17
ba aro Rehabeamo, ono Zelomo, medõloe fache, me no sanõrõ lala ndra Dawido Selomo ira, medõloe fache wa'ara.

III. **Ba** Rehabeamo, ba ihalõ Ma- 18
halata, ono Jerimoto ono Dawido; Abihaila, ono Geliabi ono Giza'i ninania; *(Sam. I. 16, 6);* ba mo'ono 19
da'õ chõnia, ono matoea, Je'oesi ba Semaria ba Sahama. Ba ihalõ 20
na gõi Ma'acha, ono Gabisalomi; ba mo'ono da'õ chõnia, Abia ba Ata'i ba Sisa ba Selomiti. Ba abõlõ 21
i'omasi'õ Ma'acha, ono Gabisalomi, Rehabeamo, moroi ba wa'omasinia ndrongania bõ'õ, awõ ndrongania ba dõi; 18 sa nihalõnia ira alawe, ba 60 ndrongania ba dõi, ba 28 nononia matoea ba 60 nono alawe. Ba Abia andrõ, ono Ma'acha, ba 22

ibe'e amaedola zatoea baomo amania Rehabeamo, ibe'e hõgõ dalifoesõnia, ibali'õ razo dania ia, dõdõ-
23 nia. Oneche Rehabeamo, ifosasi nononia õsa, ifataro ba danõ mado Joeda ba ba danõ mado Mbenijami misa, ba mbanoea saro andrõ fefoe; itaha mbalazora, si lõ ambõ, ba oja ihalõ chõra ira alawe. *(F. 21, 3).*

FAZA 12.

I. Isoewõ mado Joeda Zizaki, razo Miseraji. II. Itegoe ndra Rehabeamo Semaja, ba irara dõdõra dania. III. Fa'awoewoe Rehabeamo ba fa'amatenia.

(Faigi gõi Raz. I. 14, 21–31.)

1 I. **B**a me no aro wa'arazo chõ Rehabeamo ba me no isõndra wa'abõlõ, ba i'erogõ goroisa Jehowa, ba awõnia Ndraono Gizeraëli fefoe.
2 Ba me no aloea mendrõfa fache razo Rehabeamo, ba so moroi si tooe Zizaki, razo Miseraji, mõi moesoewõ Jeroezalema, bõrõ me no fa-
3 rõi ira chõ Jehowa. 1200 goereta chõ Zizaki ba 60,000 niha si fakoedo, ba sato, si fao chõnia moroi ba danõ Miseraji, ba lõ moetaha moe'erai: Dawa Libia ba Dawa Zoechi
4 ba Dawa Gaitiofia. Atoe'a ia ba mbanoea saro andrõ, ba danõ mado Joeda, ba iroegi Jeroezalema. *(F. 11, 5–10).*
5 II. **B**a so Zemaja sama'ele'õ andrõ; mõi ia chõ ndra Rehabeamo satoea mado Joeda, si no mõi mijomo ba Jeroezalema, ba wa'ata'oera Zizaki, imane chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa: No mi'erogõ ndra'odo, ba oeloeloe sa'ae gõi ami ba danga
6 Zizaki! Ba mangaloeloe zatoea mado Joeda, awõ razo, ba lamane:
7 Satoelõ nilaoe Jehowa! Ba me i'ila Jehowa, no mangaloeloe ira, ba hoemede ia chõ Zemaja, imane: No mangaloeloe ira, ba lõ oefakiko ira, oefaigi sa chõra wangorifi ma'ifoe, fa lõ oebe'e ifatõrõ ba Jeroe-
8 zalema wõnoegoe Sizaki. Ba si mõi barõ mbawania sa ira, ena'õ la'ila, wa no faehoe ira we'amõi enonigoe we'amõi enoni razo niha baero.

III. **B**a so Zisaki, razo Miseraji, 9
isawa Jeroezalema, ba ihalõ girõgirõ andrõ ba gosali Jehowa, awõ girõgirõ ba gõdo razo, ahori ihalõ; ba he baloese ana'a andrõ, nifafazõchi'õ Zelomo, ba ihalõ. Ba i'a- 10
ngali'õ baloese tõla Rehabeamo ba ibe'e ba danga goemandra wazoeri, sanaro ba mbawandroehõ gõdo razo.
Ba ero na mõi ba gosali Jehowa 11
razo, ba so wazoeri andrõ ba la'amaloese mbaloese no mege, ba lafoeli dania ba naha wazoeri. Ba 12
me mangaloeloe razo, ba alõ wõnoe Jehowa chõnia, lõ ifaloea ifakiko; so sa atõ na ma'ifoe zi sõchi ba mado Joeda. Ba tobali i'aro'õ ia 13
ba Jeroezalema razo Rehabeamo; ba Jeroezalema razo ia; 41 fache ia, me tobali razo ia, ba mewelewitoe fache razo ia ba Jeroezalema, ba mbanoea andrõ nitoejoe Jehowa ba mado Ndraono Gizeraëli fefoe, ba wamonahia tõinia ba da'õ. Tõi ninania, ba Na'ama, Iraono Moabi. *(F. 6, 20).* Ba si lõ sõchi 14
ilaoe; lõ'õ sa ibe'e dõdõnia wangaloei Jehowa. Ba hikaja Rehabeamo 15
andrõ, he famobõrõ, ba he safoeria, ba no moetanõ ba zoera hikaja andrõ chõ Zemaja sama'ele'õ ba chõ Ido sangi'ila andrõ. Ba fasoewõta ndra Rehabeamo Jerobeamo, ba no sagõtõ fa'ara. Ba mate Rehabeamo, 16
itõrõ lala ndra amania, ba ba mbanoea Dawido andrõ lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba ononia Abia.

FAZA 13.

I. Fasoewõ ira Gabia Jerobeamo. Hoehoeo Gabia ba Ndraono Gizeraëli. II. Abõlõ Gabia, te'ala Ndraono Gizeraëli. Lachõmi Gabia ba fa'amatenia.

(Faigi gõi Raz. I. 15, 1–8.)

I. **M**e no aloea mewelewitoe fache 1
razo Jerobeamo tobali razo mado Joeda Gabia. Medõloe fache razo 2
ia ba Jeroezalema; ba tõi ninania,

ba Ma'acha, ono Goeriëli, banoea Gibea. Ba fasoewõ ira Gabia Jero-
3 beamo. Abia zi bõrõtaigõ fasoewõ-ta andrõ, ato sibai chõnia zabõlõ, 400,000 nitoetoejoe. Ba ifaondragõ ia Jerobeamo, no te'anõ gõi ira,
4 800,000, sabõlõ. Ba i'agõ zoezoe hili Zemara'i Abia, ba hili mado Gefe-raji, ba moe'ao ia, imane : Mifo-ndrondrongo, ja'oegõ Jerobeamo ba
5 ja'ami Iraono Gizeraëli ! Hadia, lõ mi'ila ena'õ, wa no chõ Dawido ba ba nga'õtõnia ibe'e wa'arazo ba Ndraono Gizeraëli Jehowa, Lowa-langi Ndraono Gizeraëli, si lõ ma-malõmalõ, ba wawoe'oesa li andrõ nilaoe asio? *(Moz. III. 2. 13. Moz.*
6 *IV. 18. 19).* Ba no maoso Jerobe-amo andrõ, ono Nebati, enoni Ze-lomo ono Dawido, ilawa zochõ ja'ia.
7 *(Raz. I. 11, 26).* Ba no mangondra chõnia niha sambõ era'era, niha si lõ ngaroro, ba no lahõndrõgõ Reha-beamo, ono Zelomo ; me no ono matoea na Rehabeamo, sambõ fa'a-
8 be'e dõdõ, ba tebai itimba ira. Ba iada'e, ba miwai mi'ila milawa wa'a-razo andrõ chõ Jehowa, si so ba danga nga'õtõ Dawido, me no ato sibai ami, ba me no awõmi nono zawi balaki andrõ, nifazõchi Jero-beamo Lowalangimi. *(Raz. I. 12, 28).*
9 Hadia, tenga no mitibo'õ gere a-ndrõ chõ Jehowa, nga'õtõ Ga'aroni andrõ, fabaja Ono Lewi, ba tenga no miwõwõi chõmi gere, si mane ere ba niha baero ? Ha niha zolohe ono zawi, sageoe, ba biribiri si ma-toea, fitoe nga'eoe, ba wamamata-ro'õ ja'ia ere, ba tefataro ere ba zi tenga Lowalangi. *(Moz. II. 18, 41.*
10 *Moz. V. 32, 17. F. 11, 15).* Ba Lo-walangimã, ba Jehowa, ba lõ ni'e-rogõma ja'ia, ba ere chõ Jehowa nga'õtõ Ga'aroni, ba lahalõhalõ
11 halõwõra Ono Lewi, ero mahemoloe ba ero owi latoenoetoenoe chõ Jeho-wa zoemange nitoenoe ba koemõjõ ba hadia ia zamohoea, ba lafa'oli roti andrõ ba meza balaki, ba ero owi, ba latoenoe wandroe, ba naha wandroe ana'a andrõ. Me matõngõni nifachoi Lowalangima, Jehowa, ba ja'ami, ba no mi'erogõ ia ! *(Moz. II. 6, 12. Moz. IV. 28, 3–8).* Si 12 ndroehoe, itolo ndra'aga Lowala-ngi, solohe ja'aga, ba no fao chõma gere andrõ chõnia ba torofe andrõ fangechoegõ niha, ba wangechoegõ niha, chõmi. He ja'ami, Iraono Gi-zeraëli ! Bõi milawa Jehowa, Lowa-langi ndra toeami, ba wa lõ boto sa atõ aechoe chõmi! *(Moz. IV. 10, 8. 9).*

II. Ba iwa'õ Jerobeamo lafasoei 13 mado Joeda si no mamini'õ ja'ira mege ; ba tobali lafaondragõ mado Joeda, ba so gõi moroi foeri zi no tobini mege. Ba me labali'õ ira foeri 14 mado Joeda, ba la'ila, faoma lalaoe chõra, he moroi fõna ba he moroi foeri. Ba la'angarõfi li Jehowa, ba lalaoe dorofe ere, ba lahahagõ mado 15 Joeda ; ba me lahahagõ, ba te'ala Jerobeamo ba Iraono Gizeraëli fe-foe, ibe'e Lowalangi, chõ Gabia ba ba ba mado Joeda. Ba moloi Ndrao- 16 no Gizeraëli labe'e mado Joeda, ba ibe'e ba danga mado Joeda ira Lowalangi. Ba ato sibai ira niboe- 17 noe ndra Abia sabõlõ andrõ chõnia, tobali 500,000 zi mate niboenoe, Iraono Gizeraëli. Ba tobali nihõndrõ- 18 gõ Ndraono Gizeraëli, ba sabõlõ mado Joeda, me no labe'e we'ewe'e dõdõra Jehowa, Lowalangi ndra toeara. Ba igohi Jerobeamo Abia, 19 ba ifadõni chõnia mbanoea õsa : Betiëli, fabaja halama soja chõra, ba Eferona, fabaja halama soja chõra. Ba no amomó Jerobeamo, ba 20 gõtõ Gabia andrõ. Ba ibõzi ia Je-howa ba mate ia. Ba itoegoe abõlõ 21 Gabia ; 14 ihalõ ira alawe, ba 22 no-nonia, ono matoea, ba 16 nono ala-we. Ba hadia na niwa'õ ena'õ, ba 22 chõ Gabia andrõ, ba boeaboeania ba hoehoeonia, ba no moetanõ ba zoera hikaja andrõ chõ Ido sama'e-le'õ. *(F. 12, 15).*

FAZA 14.

I. Razo Asa, razo satoelõ tõdõ, ba sofozoe wolaoenia. II. Lasoewõ ia Dawa Gaitiofia, ba ja'ia zabõlõ.

(A. 1–4: Raz. I. 15, 11. 12.)

1 I. **B**a mate Gabia, itorõ lala ndra amania, ba ba mbanoea Dawido andrõ lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba ononia Asa. Ba me razo da'õ, ba lõ hadia ia, sahono manõ ira ba 2 danõ, mewoeloe fache. Ba satoelõ ilaoe Asa ba si sõchi wamaigi Lowa- 3 langinia, Jehowa. Iheta naha wame'e soemange bõ'õ andrõ, fabaja hilihili andrõ, irasa harefa, ba i'obõ geoe 4 ni'amoni'õ. Ba iwa'õ ba mado Joeda, Jehowa, Lowalangi ndra toeara la'olembai ba la'o'õ goroisa, awõ gama- 5 choita. Iheta hilihili andrõ, awõ nadoe loeo, ba mbanoea mado Joeda fefoe, ba sahono gamatõrõwania, ba 6 gõtõnia. *(Moz. III. 26, 30).* Ba i'aro'õ mbanoea mado Joeda õsa; me no sahono ira ba danõ, ba me lõ'õ manõ sanoewõ ja'ira, ba gõtõ da'õ, me no ifaigi chõra wa'ahono Jeho- 7 wa. *(F. 15, 15).* Andrõ wa imane Asa ba mado Joeda: Datataroe'õ mbanoea andrõ ba ta'õlini õli kara ba tafomalige ba tafobawa gõli nilazi, me no fõnada manõ na danõ, bõrõ me lõ nibõhõlida Jehowa, Lowalangi ndra toeada. No ja'ia ta'olembai, ba lõ hadia ia chõda, fasoei manõ, ibe'e. Ba lalaoe, ba mofozoe. 8 Ba no ato zabõlõ chõ Asa, solohe baloese ba toho: mado Joeda, ba 300,000, ba mado Mbenijami, ba 280,000, solohe baloese ba sogai fana, — oi sabõlõ.

9 II. **B**a so moroi si tooe Zera, Dawa Gaitiofia, mõi manoewõ ja'ira, 1,000,000 chõnia zabõlõ ba 300 10 goereta, ba iroegi Maresa. Ba ifaondragõ ia Asa, ba ndraso Zefata 11 lafa'anõ ira, ba ngai Maresa. Ba i'angarõfi li Lowalanginia Jehowa Asa, mangandrõ ia, imane: „He Jehowa, ha ja'oegõ zangila manolo si tebai ba zabõlõ. Tologa, ja'oegõ Jehowa, Lowalangima! Ja'oegõ sa we'ewe'e dõdõ, ba no moroi ba dõimõ, wa no mafaondragõ zato sibai andrõ. He Jehowa, Lowalalangima ndra'oegõ; lõ sangila molawa ja'oegõ niha si mate andrõ!" *(Sam. I. 14, 6).* Ba ibõzi Ndrawa 12 Gaitiofia Jehowa, fõna Asa ba fõna mado Joeda, ba moloi ira. Ba lagohi 13 ira Asa ba awõnia sabõlõ andrõ, iroegi ba Gerara. Ba ato sibai zi mate Dawa Gaitiofia, lõ fangorifi sa'ae; nirasa sa'ae ira chõ Jehowa ba ba zabõlõ andrõ chõnia. Ba eboea sibai zahoeloe mado Joeda, ba atoe'a 14 ira ba mbanoea andrõ fefoe, si tefasoei Gerara; noa sa ihawoei fa'ata'oe chõ Jehowa mbanoea andrõ. Ba la'oloi'õ gana'a ba hadia ia na ba mbanoea andrõ fefoe [mado Joeda], eboea sibai nisõndrara chõra. Ba ose goerifõ, ba lahawoei ba 15 oja sibai la'oloi'õ biribiri ba ondra, ahoeloeara, ba lafoeli ira ba Jeroezalema.

FAZA 15.

I. Ifoeli i'atoelõ'õ wamosoemange Lowalangi Asa, me no i'abe'e'õ dõdõnia Asaria sama'ele'õ. II. Fawoe'oe li zato chõ Lowalangi. Laheta salawa nina Asa.

I. **B**a so Geheha Lowalangi chõ 1 Gasaria, ono Gobedi, ba mõi ia tooe, 2 ifaondragõ Asa, ba imane chõnia: Mifondrondrongo chõgoe, ja'oegõ Asa ba ja'ami mado Joeda ba mado Mbenijami, fefoe! Itolo ami Jehowa, na lõ aefa ami chõnia! Na mi'aloei ia, ba i'oro'õ ia chõmi; ba na mi'erogõ ia, ba i'erogõ gõi ami. *(Nga'õt. I. 28, 9. Jer. 29, 13. Mat. 7, 7).* Ara manõ, wa lõ Lowalangi 3 si ndroehoe ba Ndraono Gizeraëli ba lõ ere. samahaõ ja'ira, ba lõ oroisa. *(Hos. 3, 4).* Ba aefa da'õ, ba 4 lafoeli ira chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, me no tosasa ira; ba me la'aloei ia, ba i'oro'õ ia chõra. *(Moz. V. 4, 29. Jer. 29, 13. 14).*

5 Ba me loeo da'õ, ba sata'oe manõ
zofanõ ba sata'oe gõi zangawoeli;
dozi niha ba danõ, ba oi hoemoefa
6 manõ. *(Mat. 24, 21).* Si fa'obi manõ
soi, ba he banoea, me no Lowa-
langi zamahoefa ja'ira wamatõrõ
famakao, hadia ia ngawalõ. *(Mat.*
7 *24, 7).* Ba ja'ami, ba mi'abe'e'õ dõ-
dõmi, bõi adada dangami, tefoloeo
sa dania wolaoemi! *(Kor. I. 15, 58).*
8 Ba me irongo Asa niŵa'õ andrõ ba
fama'ele'õ Gasaria, ono Godedi, ba
i'abe'e'õ dõdõnia ba ifaheta'õ zogoro
ita andrõ, ba danõ mado Joeda, ba
ba danõ mado Mbenijami, ma'asa-
gõrõ, ba ba mbanoea andrõ, nifa-
dõninia, ba hili mado Geferaji; ba
i'azõchi naha wame'e soemange chõ
Jehowa, fõna gewe'ewe andrõ, chõ
9 Jehowa. Ba ifaloecha'õ mado Joeda,
awõ mado Mbenijami, fefoe, awõ
mado Geferaji andrõ ba mado Ma-
nase ba mado Zimeoni, si no fate-
woe chõra; noa sa ato zi mõi chõ-
nia Iraono Gizeraëli, me no la'ila
10 itolo ia Lowalanginia Jehowa. Ba
owoelo ira ba Jeroezalema, me
baŵa si tõloe, me no aloea mewe-
11 leõfa fache razo Asa, ba lataba
chõ Jehowa gahoeloea andrõ õsa,
nihalõra, 700 nga'eoe zaŵi ba 7000
nga'eoe mbiribiri.
12 II. **B**a lafaboe'oe sibai, moroi si'-
aikõ ba dõdõra ba ba gera'erara lõ
labõhõi Jehowa, Lowalangi ndra
13 toeara; *(Jos. 24, 25);* ba na so ha
niha, zangerogõ Jehowa, Lowalangi
Ndraono Gizeraëli, ba niboenoe,
he iraono, ba he satoea, he ira ma-
14 toea, ba he ira alawe. Ba fahõloe ira
chõ Jehowa, la'eboea'õ lira ba fao
wa'owoeawoea dõdõ ba folaoe torofe,
15 he torofe nidõdõni. Ba omoeso dõdõ
mado Joeda fefoe, ba wahõloesa a-
ndrõ, me no moroi si'aikõ ba dõ-
dõra fahõloe ira, ba no moroi si'aikõ
ba dõdõ gõi wangaloei Jehowa, ba
i'oro'õ gõi ia chõra, ba lõ hadia
ia chõra ibe'e, fasoei manõ. *(F. 14,*
5. 6; 20, 30).

(A. 16–18: Raz, I. 15, 13–15).
Iheta gõi salaŵa ninania Ma'acha 16
Asa, me no ifazõchi nadoe chõ Ga-
sera. Ba adoe andrõ chõnia, ba
i'ewa Asa, irasa ba itoenoe ba ndra-
so Gendrona. *(Raz. I. 15, 13, b. t.).*
Ba hilihili andrõ, ba lõ'õ sa moe- 17
boelõ'õ ba Ndraono Gizeraëli, ba
Asa, ba no sadõlõ tõdõ, gõtõ wa'a-
naoe nosonia. Ba ifabe'e'õ gõi ba 18
gosali Lowalangi ni'amoni'õ nama-
nia, awõ mboealania ni'amoni'õ —
ana'a ba firõ ba gamagama. Ba lõ 19
sanoewõ ja'ira, iroegi no aloea 35
fache razo Asa.

FAZA 16.

I. Fasoewõ ira Asa Mba'esa. Ihoe-
woe chõnia Mbenihada, razo Ndrawa
Garamo. Asa. II. Itegoe ia ba da'õ
Hanani, ba mofõnoe ia chõ zangi'ila
andrõ. III. Fõchõ Asa ba fa'amatenia.

(A. 1–6: Raz. I. 15, 16–22.)
I. **B**a me no aloea 35 fache razo 1
Asa, ba so moroi si jaŵa Mba'esa,
razo Ndraono Gizeraëli, ba wanoewõ
mado Joeda; i'aro'õ Rama, ba wo-
mba'a lala niha chõ Asa, razo mado
Joeda *(Raz. I. 15, 17 b. t.).* Ba ihalõ 2
wirõ ba ana'a Asa ba nahia girõ-
girõ ba gosali Jehowa ba ba gõdo
razo, ifa'ohe'õ chõ Mbenihada, razo
Ndrawa Garamo, ba Ndramaseko,
imane chõnia: Si no fawoe'oe li 3
ita ba ira amada mege. Ba hiza,
ba oefa'ohe'õ chõoe wirõ ba ana'a:
ba laboe, doedoegõ wawoe'oesa li
andrõ chõmi Ba'esa, razo Ndraono
Gizeraëli, ena'õ ibato wanoewõ ja'o.
Ba ifondrondrongo li razo Asa, 4
Benihada, ba ifatenge ba mbanoea
Ndraono Gizeraëli goemandra chõ-
nia, ba ladoedoegõ Nijonc ba Dano,
ba Habeli Ma'i ba omo mbalazo
nihõna fefoe, ba mbanoea mado
Nafetali. Ba me irongo da'õ Ba'esa, 5
ba ibõhõli wangaro'õ Rama, i'etoe'õ
halõŵõnia. Ba i'ohe mado Joeda 6
fefoe razo Asa, ba lahalõ gara a-
ndrõ ba eoe balo, ni'ogoena'õ Mba'esa

fangaro Rama, ba ibe'e fangaro Geba ba fangaro Misefa Asa.

7 II. **Ba** me loeo da'õ, ba mõi chõ Asa, razo mado Joeda, Hanani sangi'ila andrõ, imane chõnia: Me no õbe'e we'ewe'e dõdõoe razo Ndrawa Garamo, ba me tenga Jehowa, Lowalangi, ba no aefa ba dangaoe
8 zabõlõ Ndrawa Garamo andrõ. Hadia, tenga no ato sibai Ndrawa Gaitiofia no ba Dawa Libia, ba tenga no oja sibai chõra goereta, awõ zi fakoedo? Ba me no õbe'e we'ewe'e dõdõoe Jehowa, ba no ibe'e ba dangaoe ira. *(Nga'õt. II. 14, 9.*
9 *F. 14, 8–12).* **Ihõrõhõrõgõ sa goeli danõ ma'asagõrõ Jehowa, ena'õ i'abõlõgõ wanolo si no adõlõ tõdõ chõnia.** Nifolaoe zi lõ tõdõ chõoe da'õ; i'otarai da'e sa, ba lõ aefa'aefa chõoe wasoewõta! *(Job. 34, 21. Sin.*
10 *34, 16. Sach. 4, 10).* Ba mofõnoe Asa chõ zangi'ila andrõ ba ifakoeroe'õ, bõrõ wõnoenia chõnia ba da'õ. Ba ifakao mbanoeania õsa Asa, me loeo da'õ. *(F. 18, 26. Mat. 14, 3).*

(A. 11–14: Raz. I. 15, 23. 24).

11 III. **Ba** hikaja Asa andrõ, he famobõrõ mege, ba he safoeria andrõ, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo mado Joeda ba ba hi-
12 kaja razo Ndraono Gizeraëli. Ba me no aloea 38 fache razo ia, ba mofõchõ ia, fõchõ gahe; abõlõbõlõ sibai wõchõnia andrõ. Ba he ba wõchõnia andrõ, ba lõ i'aloei Jeho-
13 wa, ha same'e daloedaloe. Ba mate Asa, itõrõ lala ndra amania, me no
14 aloea 40 fache razo ia. Ba lako'o ia ba lewatõnia andrõ, nifacharoe'õnia chõnia ba mbanoea Dawido. Labe'e ba gaso, si no moelaoe daloedaloe ba hadia ia ngawalõ zamohoea, nifaroeka, si mane na lafaroeka daloedaloe nigoele'õ; ba eboea latoenoe samohoea chõnia. *(F. 21, 19. Moz. II. 50, 2. Jer. 34, 5).*

FAZA 17.

I. Fa'atoelõ dõdõ Jozafati, awõ wofozoe wolaoenia. II. Itibo'õ nadoe. III. Fa'eboea dõinia ba fa'abõlõnia.

I. **Ba** ononia Jozafati zi tobali 1
razo fangalinia, ba abe'e da'õ, oedoe Ndraono Gizeraëli. *(Raz. I. 15, 24).*
Ba idozigõ banoea saro wamataro 2
sabõlõ, ba ba danõ mado Joeda ba ba mbanoea mado Geferaji andrõ, nifadõni namania Asa chõra, ba
ifataro zanaro. Ba itolo Jozafati 3
Jehowa, me no sanõrõ lala doeania Dawido ia, lala ba mbõrõta, ba tenga si olembai Ba'ali andrõ ia,
lõ'õ sa ibõhõli Lowalangi doeania 4
andrõ, i'o'õ goroisania, tenga si mane Iraono Gizeraëli. Andrõ tedooe 5
wa'asalawa, me ja'ia zolohe, ibe'e Jehowa; ba mado Joeda fefoe, ba momamoeala chõ Jozafati, ba tobali fahõna chõnia gana'a, ba he soemange. *(Raz. I. 10, 25. F. 18, 1).*

II. **Ba** me itoegoe abe'e dõdõnia 6
wanõrõ lala andrõ, nifachoi Jehowa, ba iheta gõi hilihili andrõ, fabaja eoe ni'amoni'õ andrõ, ba mado
Joeda. Ba me no aloea mendroea 7
fache razo ia, ba ifatenge nawõnia salawa andrõ: Benihaili ba Obadia ba Sacharia ba Netana'eli ba Michaja, ba wamahaõ banoea mado
Joeda, ba ibe'e awõra Nono Lewi: 8
Semaja ba Netania ba Sebadia ba Azaheli ba Semiramoto ba Jonata ba Adonia ba Tobia ba Tobi-Adonia, Ono Lewi andrõ, ba fao na gõi gere, Elisama ba Joramo. Da'õ zamahaõ 9
mado Joeda; la'ohe zoera goroisa Jehowa ba latõrõi mbanoea mado Joeda fefoe, mamahaõ niha sato.

III. **Ba** ihawoei fa'ata'oe Jehowa 10
gamatõrõwa niha baero fefoe, si tefasoei mado Joeda, ba tobali lõ lasoewõ Jozafati. Ba Dawa Wilisiti 11
õsa, ba la'ohe mboeala chõ Jozafati, ba firõ, beo; ba he Dawa Ara, ba la'ohe chõnia goerifõ side'ide: 7700 mbiribiri si matoea, ba 7700 nambi si matoea. *(Raz. I. 5, 1).*

12 Ba tobali itoegoe tedooe manõ wa'-
abõlõ Jozafati, irege no fahõna, ba
itaroe'õ hati ba danõ mado Joeda
13 ba banoea ba nihõna balazo. Ba no
fahõna chõra mbalazo ba mbanoea
mado Joeda andrõ ba ato zabõlõ
14 ba Jeroezalema. Ba da'õ wama'oli
ja'ira, ba ngafoera andrõ: hõgõ
ngahõnõ ba mado Joeda, ba Adéna,
hõgõ, ba 800,000 nawõnia sabõlõ;
15 aefa da'õ, ba Johanano, hõgõ gõi,
16 ba 280,000 nawõnia sabõlõ, ba aefa
da'õ, ba Amasia, ono Zichiri, si no
mangoro'õ ja'ia chõ Jehowa, saoha
17 gõlõ, ba 200,000 nawõnia sabõlõ. Ba
mado Mbenijami, ba Eliada sabõlõ
andrõ, ba 200,000 nawõnia si no
18 mangaró, fana ba baloese, ba aefa
da'õ, ba Josabada ba 180,000 nawõ-
nia, si no mangaré, ba wasoewõta.
19 Da'õ genoni razo andrõ, lõ lai nifa-
taronia ba mbanoea saro andrõ, ba
danõ mado Joeda ma'asagõrõ.

FAZA 18.

I. Lasoewõ Ndrawa Garamo ira Jozafati Ahabi. II. I'ombacha'õ wa lõ fozoe Micha sama'ele'õ. III. Mate Gahabi ba wanoewõ andrõ.

(Faigi gõi Raz. I. 22.)

1 I. Ba tobali fahõna gana'a ba la-
chõmi chõ Jozafati, ba fambambatõ
2 ia chõ Gahabi. *(F. 17, 6).* Ba so
medõloe fache, ba mõi ia misi tooe
chõ Gahabi ba Zamaria. Ba oja
nga'eoe ihalõ Ahabi biribiri ba sawi,
diwonia ba diwo nawõnia fao, ba
ifowõhõ ia ba wefao ba wanoewõ
3 Ramoti ba danõ Gileadi. Imane
Ahabi, razo Ndraono Gizeraëli, chõ
Jozafati, razo mado Joeda: Hadia,
mõi'õ awõgoe ba Ramoti ba danõ
Gileadi? Ba imane chõnia: Si mane
ja'oegõ ndra'odo; ba banoeagoe,
ba si mane banoeaoe, ba mõido
4 awõoe ba wanoewõ! Ba imane na
Jozafati chõ razo Ndraono Gizeraëli:
Tema sofoe oea, ha iwa'õ Jehowa!
5 *(Sam. I. 23, 2. Raz. II. 3, 11).* Ba
ifaloecha'õ zama'ele'õ andrõ razo
Ndraono Gizeraëli, 400, ba isofoe
chõra, imane: Hadia, mõido manoe-
wõ Ramoti ba danõ Gileadi, ba ma
alacha lõ'õ? Ba lamane chõnia:
Ae'e, ena'õ ibe'e ba danga razo ira
Lowalangi! Ba imane Jozafati: 6
Hadia, lõ baero õ sama'ele'õ chõ
Jehowa, ena'õ chõnia tasofoe? Ba 7
imane razo Ndraono Gizeraëli chõ
Jozafati: So na zamõsa tõ, si tola
tabe'e sanofoe chõ Jehowa; ba no
abao dõdõgoe chõnia, me tenga
si sõchi nifa'ele'ele'õnia ba chõgoe
andre, ha si lõ sõchi: Micha andrõ,
ono Jiméla. Ba imane Jozafati: Bõi
wa'õ da'õ, ja'oegõ razo. Ba hoemede 8
razo Ndraono Gizeraëli chõ geno-
ninia, imane: Ta'ita'i hede chõ Mi-
cha andrõ, ono Jiméla! Ba razo 9
Ndraono Gizeraëli ba Jozafati, razo
mado Joeda, ba no doemadao ba
mbawa gõli Zamaria, baroe loeo
mbaroera, ba dadaomania doemadao
zamõsana, ba mama'ele'õ zama'ele'õ
andrõ fefoe fõnara. Ba ifotandroe 10
si'õli ia Sedekia, ono Gena'ana,
ba imane: Da'õ niwa'õ Jehowa:
Õtandroe dania tooe Ndrawa Ga-
ramo tandroe si mane da'e, irege no
ahori ira õbe'e! Ba si manõ wama'e- 11
le'õ andrõ fefoe, ba lamane: Ae ba
Ramoti andrõ, ba danõ Gileadi, ba si
sõchi dania wozoe chõoe, ba ibe'e ba
danga razo ira Jehowa! Ba imane 12
chõ Micha andrõ sinenge andrõ, si
no mõi mogaoni ja'ia: Hiza, ha
sara manõ li zama'ele'õ andrõ, wa-
ngombacha si sõchi chõ razo, ba
bõi faehoesi niwa'õoe ba niwa'õra
fefoe; si sõchi wa'õ. Ba imane Mi- 13
cha: Faja wa no saoeri Jehowa, na
tenga ha sambalõ niwa'õ Lowala-
langigoe chõgoe oewa'õ!

II. Ba me iroegi razo, ba imane 14
chõnia razo: He Micha, hadia, mõiga
manoewõ Ramoti ba danõ Gileadi,
ma lõ'õ? Ba imane: Mi'ae'e, ba
mofozoe wolaoemi, ba tebe'e ba
dangami ira. Ba imane chõnia razo: 15
Ha me oega oebe'e ba hõloe ndra'-

oegõ, ena'õ ha sambalõ si doehoe õ'ombacha'õ chõgoe ba dõi Jehowa ?
16 Ba imane: No oe'ila, no moezaewe Ndraono Gizeraëli fefoe, ba hili, hoelõ mbiribiri si lõ koebalo. Ba imane Jehowa: Si lõ sõchi da'õ; hana na ifoeli ia chõra zamõsana,
17 ja lõ hadia ia chõra! Ba imane razo Ndraono Gizeraëli chõ Jozafati: Tenga no oewa'õ chõoe: Lõ hadia ia zi sõchi ifa'ele'õ ba
18 chõgoe andre, ha si lõ sõchi ? Ba imane Micha: Bõi oea! Mifondrondrongo niwa'õ Jehowa! No oe'ila, no doemadao Jehowa ba dadaomania, ba no lafatambai ia banoea
19 zoroego sato. Ba imane Jehowa: Ha niha zi mõi mamowõhõ Ahabi andrõ, razo Ndraono Gizeraëli, ena'õ mõi ia manoewõ, ba ena'õ ba Ramoti ba danõ Gileadi mate ia ? Ba
20 oi fabõ'õ niwa'õra. Ba so zamõsa mbechoe, i'ondrasi Jehowa, ba imane: Ja'o zi mõi mamowõhõ ja'ia! Ba imane chõnia Jehowa: Ha õbe'e
21 famowõhõ ? *(Job. 1, 6)*. Ba imane: Mõido bechoe sofaja ba mbewe zama'ele'õ andrõ chõnia fefoe. Ba imane Jehowa: Ja'ia da'õ, õfaloea dania wamowõhõ andrõ; ae'e ba
22 laoe da'õ! Ba hiza, ba no ibe'e ba mbewe zama'ele'õ andrõ chõoe fefoe mbechoe sofaja Jehowa, ba noa sa ihonogõi chõoe wamakiko Jehowa.
23 Ba maoso Zedekia andrõ, ono Gena'ana, itema ifalisi mbawa Micha, ba imane: Ba hadia lala wa'aheta Geheha Jehowa chõgoe, ba wehedegoe chõoe ? *(Mar. 14, 25. Hal. zin. 24 23, 2.A. 10)*. Ba imane Micha: Hiza,
õ'ila dania, na loeo õtõrõi mbate'e
25 jomo, ba wamini'õ ja'oegõ! Ba imane razo Ndraono Gizeraëli: Mihalõ Micha, ba mi'ohe mangawoeli ia chõ Gamoni koemandra ba mbanoea ba
26 chõ Joasi, ono razo, ba mimane: Da'õ niwa'õ razo: Mikoeroe da'e, ba ha ma'ifoe mibe'e gõ ba ha ma'ifoe nidanõ, irege mangawoelido
27 lõ hadia ia chõgoe. *(F. 16, 10)*. Ba imane Micha: Na mangawoeli ndra'oegõ lõ hadia ia chõoe, ba tenga taroma li Jehowa nifa'emagoe! Ba imane na: Mifondrondrongo, ja'ami niha fefoe!

III. Ba mõi razo Ndraono Gize- 28
raëli, awõ Jozafati, razo mado Joeda, lasawa Ramoti ba danõ Gileadi. Ba imane razo Ndraono Gize- 29
raëli chõ Jozafati: Da'oe'onoecha noecha niha bõ'õ, ba wanoewõ andrõ, ba ja'oegõ, ba bõi boelõ'õ noechamõ. Ba ifohani ia razo Ndraono Gizeraëli, ba lasawa zi fasõndra ira. Ba no ibe'e li razo 30
Ndrawa Garamo ba goemandra goereta ba wanoewõ andrõ chõnia, no imane: Bõi milaoe ba niha bõ'õ, he ono mbanoea ba he salawa, ha sambalõ chõ razo Ndraono Gizeraëli andrõ! Ba me la'ila Jozafati koe- 31
mandra goereta andrõ, ba lamane: Da'õ razo Ndraono Gizeraëli andrõ! Ba lafa'oe'oe ia, ba wolaoe chõnia. Ba moe'ira'ira Jozafati, ba itolo ia Jehowa, idõnisi misa ira Lowalangi, ena'õ labõhõli ia. Ba me la'ila koe- 32
mandra goereta andrõ, wa tenga razo Ndraono Gizeraëli ia, ba labõhõli ia, lafoeli ira. Ba so zogai fa- 33
nania, si lõ moedõnadõna, ba i'efasi, ba gõna chõ razo Ndraono Gizeraëli, ba gotaloeara mbõbõ taloe gõrõba. Ba imane chõ zolohe koeretania: Bali'õ, ohe misa ndra'o, hetado ba wasõndrata; noa sa mesocho ndra'o! Ba itoegoe abõlõbõlõ wasõndrata, 34
me loeo da'õ, ba razo Ndraono Gizeraëli, ba sizizio ba goereta, fetahõ Ndrawa Garamo, iroegi tánõ owi; ba me aechoe'aechoe loeo, ba mate ia.

FAZA 19.

I. Itegoe Jozafati Jehoe andrõ. II. Famataro sangoehoekoe ba famachoi lala ba wangoehoekoe.

I. Ba Jozafati, razo mado Joeda, 1
ba ifoeli ia chõra ba Jeroezalema, lõ hadia ia. Ba i'ondrasi ia Jehoe 2

sangi'ila andrõ, ono Hanani, imane chõ razo Jozafati: Hadia, sanolo seboea horõ ndra'oegõ ba somasi si fa'oedoe chõ Jehowa? Andrõ wa tohare sa'ae chõoe wõnoe Jehowa!
3 *(Sam. I. 9, 9. Sin. 139, 21).* Ba ma'-ifoe zoei moesõndra chõoe si sõchi: noa sa õhori ba danõ Gasera andrõ ba no aso'ala dõdõoe wangaloei Lowalangi! *(Nga'õt. II. 17, 6. F. 17, 3–6).*
4 II. **B**a ba Jeroezalema i'iagõ Jozafati. Ba awena dania ifoeii itõrõi mbanoeania, i'otarai Mbereseba, noemalõ ba hili mado Geferaji; ba ifalalini gera'erania, ifoeli ia chõ Jehowa, Lowalangi ndra toeania.
5 Ba ifataro zangoehoekoe ba danõ, ba mbanoea saro andrõ ba mado
6 Joeda, fefoe, idozigõ banoea. Ba imane ba zangoehoekoe andrõ: Mifaigi, he miwisa wolaoe! Tenga sa niha zangoema'õ chõmi wangoehoekoe andrõ, no Jehowa zangoema'õ, ba itolo ami ba wangoehoekoe.
7 *(Moz. V. 1, 17).* Ba ena'õ ahono chõmi wangata'oefi Jehowa! Mifaigi sibai, he wisa wolaoemi andrõ — chõ Lowalangida Jehowa sa, ba lõ fa'-moejoe'õ hoekoe, ba lõ fa'eboea dõdõ zamboeana ba lõ femanga gana'a! *(Job. 34, 10. Rom. 2, 11. Moz.*
8 *II. 18, 21. Moz. V. 10, 17).* Ba ba Jeroezalema gõi ifataro Jozafati Nono Lewi õsa ba ere ba hõgõ ngafõe Ndraono Gizeraëli õsa, ba hoehoeo Jehowa, ba na so nifadõni mbanoea Jeroezalema. *(Moz. V. 17,*
9 *8; 19, 17).* Ba imane wame'e li chõra: Mimanõ sa'ae wolaoe, mi'a-ta'oefi Jehowa, bõi falimo ami ba
10 sadõlõ tõdõ ami. Ba ba ngawalõ hoehoeo fefoe, ni'ohe dalifoesõmi andrõ, ba mbanoeara misa, chõmi, he na fange'e mbõrõ, ba he na oroisa ba ma amachoita, ba he na hadia ia lala, ba ma hadia ia hoekoe mbõrõ, ba mibotochi ba dõdõra, ena'õ bõi mosala ira chõ Jehowa ba fa lõ gõna ami fõnoe, ja'ami ba ira talifoesõmi. Mimanõ wolaoe, ena'õ bõi mosala ami! Ba satoeami, 11
na so hadia ia hoehoeo Jehowa, ba Amaria ere seboea; ba na hadia ia hoehoeo razo, ba Sebadia, ono Zima'eli, salawa ba ma'oewoe Joeda, zatoeami. Ba si no amaedola goemandroe chõmi, ba Ono Lewi. Mi'-abe'e'õ dõdõmi ba mimanõ wolaoe; itolo zadõlõ tõdõ Jehowa!

FAZA 20.

I. Lasoewõ Jozafati Iraono Moabi ba Iraono Gamoni, ba awõra andrõ. II. Fagandrõ Jozafati. III. Ifaboe'oe wanolo Lowalangi. IV. Mõna sibai Jozafati. V. Fa'arazo Jozafati; molaoe owo ia.

I. **B**a aefa da'õ, ba so moroi sa 1
Ndraono Moabi ba Iraono Gamoni ba banoea Moini andrõ õsa, si fao chõra, ba wanoewõ Jozafati. Ba 2
me so zangombacha chõ Jozafati: So moroi sa zanoewõ ja'oegõ, ato sibai, moroi jefo ziloea asi, moroi ba danõ Ndraono Gedomo, no laroegi Haseso Damara (ja'ia Engedi andrõ)! — ba ata'oe Jozafati, ba 3
itema i'aloei Jehowa, ba ifawa'õgõ wamoni ba mado Joeda fefoe. *(Sangoehoek. 20, 26).* Ba owoelo mado 4
Joeda, ba we'angarõfi li Jehowa; moroi ba mbanoea fefoe misa so ira, ba wangaloei Jehowa. *(F. 15, 9–15).*

II. **B**a i'ondrasi zato, mado Joeda 5
ba banoea Jeroezalema, Jozafati, ba gosali Jehowa, fõnafõna golajama si bohooe andrõ, ba imane: „He Je- 6
howa Lowalangi ndra toeama, hadia, tenga ja'oegõ Lowalangi ba zoroego, ba hadia, tenga ja'oegõ zamatõrõ fefoe gamatõrõwa niha baero! Ba dangaoe so wa'abõlõ ba fa'abe'e, ba lõ solawa ja'oegõ. *(Nga'õt. I. 29, 12. F. 14, 10).* Ja'oegõ mege zani- 7
mba niha ba danõ andre, fõna mbanoeaoe Iraono Gizeraëli, ja'oegõ Lowalangima, ba no õbe'e ba ma'-oewoe Gaberahamo andrõ, si no

fahoewoe chõoe, danõ andre, si lõ
8 teboelõ. Ba no mowanoea ira ba
danõ, ba no lalaoe chõoe ni'amoni'õ,
9 nahia dõimo, lamane: Na gõnaga
famakao, ma fanoewõ ba ma fotoe,
hadia ia, ba ma fõchõ waba ba ma
lofo mbanoea, ba mõiga, ba gola-
jama gosali andre, ma'ondrasi
ndra'oegõ — noa sa nahia dõimõ
gosali andre — ba ma'angarõfi li
ndra'oegõ ba wa'atosasama andrõ,
ena'õ õfondrondrongo lima ba ena'õ
õ'orifiga! *(Raz. I. 8, 37. F. 6,*
10 *28–30).* Ba hiza iada'e Ndraono Ga-
moni, awõ Ndraono Moabi ba si
oroi hili Ze'ira, ba zi lõ õfa'amõi
ba danõ Iraono Gizeraëli, me la'-
otarai danõ Miseraji; no lahole'õ
ira chõra ba lõ lahori. *(Moz. V. 2,*
11 *4. 5. 9. 10. 19).* Ba iada'e, ba lasoe-
lõni chõma, so ira, ba wanimba
ja'aga ba danõoe andre, nibe'eoe
12 chõma! He Lowalangima! Hadia,
lõ õ'otoe'õ ira? Me no si tebai
ndra'aga, ba niha sato sibai andrõ,
si so moroi sa, ba wanoewõ ja'aga;
ja'aga, ba lõ ma'ila he mawisa, chõoe
mafaõga hõrõma!"
13 III. **Ba** ahori so mado Joeda ba
da'õ, fõna Jehowa, awõ ndraono
sawoejoe chõra, ba awõ wo'omora
14 ba awõ nonora matoea. Ba so Ge-
heha Jehowa chõ Jahaziëli, ono
Zacharia ono Mbenaja ono Jeïeli
ono Matania, ono Lewi, nga'otõ Ga-
safo, ba hoenõ niha sato bacha,
15 ba moe'ao ia, imane: Mifondrondro-
ngo, ja'ami mado Joeda ba ja'ami,
banoea Jeroezalema ba ja'oegõ razo
Jozafati! Imane chõmi Jehowa:
Bõi mi'ata'oefi, ba bõi tokea ami
ba niha sato sibai andrõ; tenga sa
ja'ami zi fasõndra, no Lowalangi
zi fasõndra! *(Moz. II. 14, 13. 14).*
16 Mifaondragõ ira mitooe mahemoloe;
so ira moroi sa, ba lala mijawa ba
Zisi, ba ba loeloe ndraso mbombo
andrõ fachamõ ami, tánõ ba gatoe-
mboecha loeo, na ta'otarai danõ si
17 mate andrõ ba Jeroeeli. Tenga ja'-
ami zi fasõndra zi samoeza andre;
mi'agõ da'õ, ba mi'ila wangorifi a-
ndrõ, fangorifi Jehowa ja'ami, ja'ami
mado Joeda ba banoea Jeroezalema.
Bõi mi'ata'oefi ba bõi tokea ami!
Mifaondragõ ira mahemoloe, ba itolo
ami Jehowa! Ba mangaloeloe Jo- 18
zafati, iroegi tooe danõ bawania;
ba lafalõgoe tooe ira mado Joeda
fefoe ba banoea Jeroezalema, fõna
Jehowa, ba wangaloeloe chõnia. Ba 19
maoso Nono Lewi andrõ, nga'õtõ
ndra Kahati Kora, ba wanoeno Je-
howa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli,
la'eboea'õ lira. Ba mahemoloe õ, 20
ba lahoelõ wongi wanawa tanõ si
mate andrõ, ba Dekoa. Ba me
mofanõ sa'ae ira, ba so Jozafa-
ti, ba imane: Mifondrondrongo,
ja'ami mado Joeda ba ja'ami ba-
noea Jeroezalema! **Midõnadõna**
chõ Lowalangimi, Jehowa, ba so
wangorifi; midõnadõna ba zama'-
ele'õ andrõ, chõnia, ba mofozoe
chõmi! *(Moz. II. 14, 31. Jes. 28,*
16). Ba mamagõlõ ia ba zato, ba 21
ifataro zanoenõ chõ Jehowa, sange-
hao, fangehao ni'amoni'õ, ena'õ ma-
noenõ ira, wowaõwaõ fõna zi no
mangaró andrõ, ena'õ lamane:
„Mi'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa,
me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõ-
nia andrõ!" *(Sin. 106).*
IV. **Ba** ha si'aikõ labõrõgõ wa- 22
ngehehegõ ba fanoeno. ba ifatõrõ
zi tobini mege Jehowa, ba Ndraono
Gamoni ba ba Ndraono Moabi ba
ba mbanoea ba hili Ze'ira andrõ,
sanoewõ mado Joeda ena'õ. *(Sin.*
48 ba 83). Ba tobali oedoe mbanoea 23
ba hili Ze'ira andrõ Ndraono Ga-
moni, awõ Ndraono Moabi, ba wa-
ngõ'õtõ tooe ja'ira ba ba wangohori,
ba me no lahori mbanoea Ze'ira
andrõ, ba faoma lafakiko nawõra.
(Sam. I. 14, 20). Ba me laroegi 24
mboto hili mado Joeda, ba zi faoro
tanõ si mate andrõ, ba me lafaigi
niha sato andrõ, ba hiza, ba no
boto zi mate manõ, tooe ba danõ;

25 samõsa lõ soloi. Ba lasawa ira Jo-
zafati ba sabõlõ andrõ chõnia, ba
wangai hadia zi so chõra mege,
ahoeloea, ba hiza goerifõ, wa'oja,
ba hadia ia ni'ohera mege ba noe-
cha ba gamagama bõ'õ seboea bõli,
ba lahalõ, ha wa'oja, irege tebai
sa'ae la'ohe. Tõloe ngaloeo wa'ara
lahalõhalõ, balazi wa'eboea gahoe-
26 loea andrõ. Ba aefa da'õ, ba ma-
hemoloe õ, ba owoelo ira ba ndraso
wanoenõ andrõ. Ba da'õ sa'ae la-
soeno Jehowa; andrõ wa labe'e tõi
ndraso andrõ „Ndraso wanoenõ",
27 iroegi ma'õchó andre. Ba lafoeli ira
mado Joeda fefoe ba banoea Je-
roezalema ba Jozafati, solohe ja'ira,
ba wangawoeli ba Jeroezalema,
omoeso sibai dõdõra, noa sa i'omoe-
soi'õ dõdõra Jehowa, ba nemalira
28 andrõ. Ba laroegi Jeroezalema, osali
Jehowa, wolaoe biola nitika, seboea
29 ba side'ide, ba torofe. Ba dozi ama-
tõrõwa niha baero, ba ihawoei fa'a-
ta'oe, chõ Lowalangi, me larongo,
wa no Jehowa zi fasõndra ba nema-
li Ndraono Gizeraëli. *(Nga'õt. II.*
30 *17, 10.* Ba samatõrõ nifatõrõnia Jo-
zafati, lõ hadia ia; no ahono manõ
zi tefasoei ja'ia ibe'e Lowalanginia.
(F. 15, 15).

(A. 31–F. 21, 1: Raz. I. 22, 41–51.)

31 V. Ba razo mado Joeda Jozafati;
35 fache ia, me tobali razo ia, ba
25 fache razo ia ba Jeroezalema.
Ba tõi ninania, ba Asoeba, ono
32 Zilehi. *(Raz. I. 22, 41).* Ba itõrõ lala
namania Asa, lõ ihole'õ ia; somasi
33 Jehowa ilaoe. Ha hilihili andrõ zi
lõ moeheta ba tenga na chõ Lowa-
langi ndra toeara dõdõ niha sato.
34 Ba bõ'õnia hikaja Jozafati, he
famobõrõ, ba he safoeria andrõ,
ba no moetanõ ba zoera hikaja chõ
Jehoe andrõ, ono Hanani, si no
moefadoro ba zoera hikaja Ndraono
35 Gizeraëli. Ba ifabõbõ ia chõ Gaha-
seja, razo Ndraono Gizeraëli Joza-
fati, razo mado Joeda, ba no niha
seboea horõ da'õ. *(Raz. I. 22, 52–54).*

Ba ihalõ awõnia, ba wolaoe owo, 36
solojo ba Darisi; ba lalaoe nowo
ba Geseono Geberi. *(Raz. I. 22, 49).*
Ba mama'ele'õ Geliëzeri, ono Doda- 37
wahoe, banoea Maresa, ba chõ Jo-
zafati, imane: Me no õfabõbõ ndra'-
oegõ chõ Gahaseja, ba irasa nilaoe-
mõ andrõ Jehowa! Ba aboto nowo
andrõ, tebai laroegi Darisi.

FAZA 21.

I. Fa'amate Jozafati. Iboenoe dalifoesõnia Jehoramo ba mame'e adoe. II. Lafabali ira ba mado Joeda Iraono Gedomo. III. Ifeta'oe Jehoramo Elija. Itõrõ niwa'õnia. Fa'amate Jehoramo.

(Faigi gõi Raz. II. 8, 16–22.)

I. Ba mate Jozafati itõrõ lala 1
ndra amania, ba lako'o ia ba ngai
ndra amania, ba mbanoea Dawido.
Ba fangalinia razo, ba ononia Je-
horamo. *(Raz. II. 8, 16 b. t.).* Ba so 2
nachi da'õ, ono Jozafati: Asaria
ba Jehiëli ba Sechariahoe ba Asa-
riahoe ba Michaëli, ba Sefatiahoe;
oi ono Jozafati razo Ndraono Gize-
raëli da'õ, ono matoea. Ba no eboea 3
mboeala nibe'e namara chõra, firõ
ba ana'a ba gamagama ba banoea
saro, ba mado Joeda. Ba fa'arazo,
ba chõ Jehoramo itehe, me no si
a'a da'õ. Ba me no tobali razo 4
Jehoramo ba gamatõrõwa namania,
ba me no i'aro'õ ia, ba ifaboenoe'õ
nachinia andrõ fefoe, fabaja satoea
Ndraono Gizeraëli õsa. *(Sangoehoek. 9, 5).* Tõloe ngafoeloe a roea fache 5
Jehoramo, me tobali razo ia, ba
mewaloe fache razo ia ba Jeroeza-
lema. Ba itõrõ lala razo Ndraono 6
Gizeraëli, lala zi sawœ ndra Ahabi,
noa sa ono Gahabi wo'omonia. Ba
si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe.
Ba lõ edõna Jehowa, ifakiko 7
nga'õtõ Dawido, bõrõ wawoe'oesa
li andrõ, me no fawoe'oe li ia chõ
Dawido; dali nifaboe'oenia, wa lõ
edõna iboelõ'õ wandroe chõ Dawi-
do ba ba nga'õtõnia. *(Sam. II. 7,*

12. 16. Raz. I. 11, 36. Sin. 132, 17).

8 II. **Ba** gõtõnia aheta Ndraono Gedomo barõ mbawa mado Joeda,
9 ba lafataro chõra razo. Ba isaw̃a ira mijefo Jehoramo, awõ goemandra chõnia, awõ goeretania fefoe. Ba maoso ia ba zi bongi, ba ilaoe ba Ndraono Gedomo andrõ, si no mama'oe'oe ja'ia, ba ba zolohe
10 koereta chõra. Ba aheta barõ mbawa Ndraono Gizeraëli Ndraono Gedomo, iroegi ma'õchõ andre. Ba me loeo da'õ, ba aheta gõi Libéna, barõ mbawa Jehoramo, me no i'erogõ
11 Jehowa, Lowalangi ndra toeania. Ba ifazõchi gõi hilihili ba mbanoea mado Joeda misa, ifowõhõ mbanoea Jeroezalema, ba wame'e adoe, ba fabali [chõ Jehowa] mado Joeda i-be'e.
12 III. **Ba** ifa'ohe'õ zoera chõnia Elija sama'ele'õ, imane: Da'õ niw̃a'õ Jehowa, Lowalangi doeaoe Dawido: Me no lõ nitõrõoe lala namaoe Jozafati ba he lala Asa, razo
13 mado Joeda, me no õ'o'õ mboeaboea razo Ndraono Gizeraëli ba me no õfowõhõ ba wame'e adoe mado Joeda, fabaja banoea Jeroezalema, si mane si sawœ̃ ndra Ahabi, si no samowõhõ ba nadoe gõi, ba me no õfaboenoe'õ gõi ndra achioe, nga'õtõ namaoe, si sõchi moroi chõoe,
14 ba hiza, ba ihare'õ chõmi dania wamakao seboea, ba mbanoeaoe ba ba ndraonooe ba ba ngambatõoe ba
15 ba zi so chõoe, fefoe. Ba ja'oegõ, ba si gõna fõchõ sabe'e dania, fõchõ taloe, ba mato mendroea fache
16 dania, ba adoedoe mbetoe'amõ! Ba ifarooe oedoe Jehoramo Ndrawa Wilisiti Jehowa, awõ Ndrawa Ara andrõ, ba ngai Ndrawa Gaitiofia,
17 ba tobali mõi ira moesoewõ mado Joeda, ba atoe'a ira ba mbanoea, ba lahalõ fefoe hadia ia zi so ba gõdo razo, fabaja iraononia, awõ ngambatõnia; la'oloi'õ ahoeloea; lõ si tosai ononia, ha Joachasi, ononia
18 si achi. *(Raz. II. 8, 25).* Ba noa da'õ fefoe, ba ibõzi ia Jehowa fõchõ mbetoe'a si lõ daloedaloe. Ba 19
morõfi, ba me aracha aloea mendroea fache, ba adoedoe mbetoe'ania, ba wõchõnia andrõ, ba mate ia, fa'amate safõchõ sibai. Ba lõ latoenoe zamohoea chõnia banoeania, si mane chõ ndra amania mege. *(F. 16, 14).* Tõloe ngafoeloe a roea 20
fache ia, me tobali razo ia, ba mew̃aloe fache razo ia ba Jeroezalema. Ba alele ia lõ somasi na mangawoeli ia ena'õ. Ba ba mbanoea Dawido lako'o ia, ba tenga sa ba lewatõ razo. *(A. 5. F. 24, 25).*

FAZA 22.

I. Razo Ahasejahoe, same'eme'e adoe. II. Iboenoe ndraono Atalia. Ha Joasi zaoeri.

(A. 1–6: Raz. II. 8, 25–29.)

I. **Ba** lafataro fangalinia razo 1
nononia si achi, Ahasejahoe, banoea Jeroezalema, me no laboenoe zi a'a fefoe sanoewõ andrõ, Dawa Ara, me laroegi golombasew̃a no. Ba tobali razo Gahasejahoe andrõ, ono Jehoramo, razo mado Joeda. *(F. 21, 17).* Doea woeloe a roea fache 2
Gahasejahoe, me tobali razo ia, ba ha dõfi razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Atalia, ma'oewoe Omeri andrõ, razo Ndraono Gizeraëli. Ba itõrõ lala zi sawœ̃ ndra 3
Ahabi, me no inania andrõ zamobawa lala chõnia, ba wanao horõ. Ba tobali si fatoewoe chõ Jehowa 4
ilaoe, si mane si sawœ̃ ndra Ahabi; da'õ sa zamobawa lala chõnia, me no mate namania, ba tobali famakikonia. Lira gõi ifondrondrongo, 5
ba wefao chõ Joramo, ono Gahabi, razo Ndraono Gizeraëli, ba wanoewõ Hazaëli andrõ, razo Ndrawa Garamo, ba Ramoti, ba danõ Gileadi; ba mesocho Joramo labe'e Dawa Garamo. Ba mangawoeli ia, isaw̃a Jeze- 6
re'eli, ba wamadõhõ sochonia andrõ, si tenga ha samboea, sesocho ia ba Rama, me fasoewõ ia chõ Hazaëli a-

ndrõ, razo Ndrawa Garamo. Ba Ahasejahoe, ono Jehoramo razo mado Joeda, ba no mõi mitooe mamaigi Joramo, ono Gahabi, ba Jezere'eli,
7 me no mofõchõ. Ba tobali famoenoe Gahasejahoe, nifatõrõ Lowalangi, we'amõinia chõ Joramo. Me no iroegi, ba fao ia chõ Joramo we'amõi chõ Jehoe andrõ, nifabajoini'õ Jehowa, ena'õ ihori zi sawœ ndra Ahabi. *(Raz. I. 19, 16. Raz. II. 9,*
8 *2. 6).* Ba me ifatõrõ hoekoe andrõ Jehoe, ba zi sawœ ndra Ahabi, ba faloecha ia zatoea mado Joeda ba iraono dalifoesõ Gahasejahoe, enoni Gahasejahoe, ba ifaboenoe'õ ira.
9 *(Raz. II. 10, 12–14).* Ba ifa'aloei'õ gõi Gahasejahoe, ba lara'oe ia, me no ibini'õ ia ba Zamaria. Ba la'ohe chõ Jehoe, ba laboenoe. Ba lako'o ia, lamane sa: no ono Jozafati andrõ, si lõ aefa'aefa mege chõ Jehowa, soroi si'aikõ ba dõdõ! Ba samõsa lõ'õ sa'ae si sawœ ndra Ahasejahoe, si tola tefataro razo. *(Raz. II. 9, 27–29).*

(A. 10–12: Raz. II. 11, 1–3.)

10 II. **B**a me irongo Atalia, ina Gahasejahoe, no mate nononia, ba itema ifaboenoe'õ fefoe nga'õtõ razo ba mado Joeda. *(Raz. II. 11, 1 b. t.)*
11 Ba maoso Jozabata, ono razo, alawe, ihalõ Joasi, ono Gahasejahoe, ba hoenõ nono razo boenoesõ andrõ, ibini'õ, i'ohe si bacha ba wõrõma, awõ baboenia. Tobali ibini'õ [Joasi] Jozabata, ono razo Jehoramo, fo'omo Jojada ere — me talifoesõ Gahasejahoe ia — ibini'õ chõ Gatalia,
12 fa bõi iboenoe. Ba chõra tobini ia, ba gosali Lowalangi, meõnõ fache wa'ara, gõtõ wa'asalawa Gatalia ba danõ.

FAZA 23.

I. Ifataro razo Joasi Jojada, ere. II. Fa'amate Gatalia. Lahori Mba'ali.

(Faigi gõi Raz. II. 11, 4–20.)

1 I. **B**a me no aloea meõnõ fache, ba maoso Jojada, i'ohe awõnia goemandra zi otoe andrõ — Asaria, ono Jerohama, ba Sima'eli, ono Johanano, ba Asariahoe, ono Gobedi, ba Ma'aseja, ono Gadaja, ba Elisafati, ono Zichiri — si fa'awõ chõnia.
2 Da'õ zanõrõi banoea mado Joeda, ba la'owoeloi Nono Lewi, moroi ba mbanoea mado Joeda fefoe, awõhõgõ ngafœ Ndraono Gizeraëli, ba we'a-
3 mõi ba Jeroezalema. Ba fawoe'oe li chõ razo zato andrõ fefoe, ba gosali Lowalangi. Ba imane chõra [Jojada]: Ono razo andrõ nibe'e razo, dali nifaboe'oe Jehowa ba chõ nga'õtõ Dawido andrõ. *(F. 21,*
4 *7).* Ba mimane wolaoe: Si saraõ ja'ami — ere ba ono Lewi — nifataro na loeo sabato, ba nibe'e sanaro
5 ba mbawandroehõ tooe, ba si saraõ, ba ba gõdo razo toemaro, ba si saraõ zoei, ba ba mbawandroehõ Jezodi, ba niha sato, ba ba golajama
6 gosali Jehowa. Ba ba gosali Jehowa, ba lõ tola mõi niha, ha niha ia, ha ere andrõ ba Ono Lewi, sangaingai halõwõ. Ja'ira zi tola mõi, me no ni'amoni'õ ira. Ba niha sato fefoe, ba la'o'õ nifachoi Jehowa.
7 *(Nga'õt. I, 23, 28).* Ba labe'e ba hoenõra bacha razo Ono Lewi andrõ; dozi ira, ba fangõna ba dangara, ba sanõndragõ ja'ia ba gosali, ba niboenoe. Ba mi'iagõ awõ razo, na mõi ia tooe ba na ifoeli ia jomo.
8 Ba la'o'õ Ono Lewi niwa'õ Jojada chõra, i'ohe nawõnia zamõsana, he saheta sanaro na loeo sabato, ba he sawena mõi sanaro; lõ'õ sa ni'efa'õ Jojada ere ngenolira andrõ.
9 Ba Jojada ere, ba ibe'e ba goemandra zi otoe andrõ doho andrõ ba baloese, chõ razo Dawido mege, si
10 so ba gosali Lowalangi. Ba ifataro samasoei razo niha sato fefoe, — oi dozi fangõna ba danga, i'otarai ngai gosali tánõ raja, noemalõ ba ngainia tánõ jõoe, iroegi naha wame'e soemange, ba mangawoeli ba
11 gosali. Ba la'ohe baero nono razo andrõ, lafanaemboe ia, ba labe'e

chõnia zoera goroisa, ba lafataro razo ia ; ba labajoini ia Jojada ba ononia, ba moe'ao ira, lamane : Ja ahowoe razo !

12 II. **Ba** me irongo we'ao zato Atalia, fe'ao zi hoeroefai ja'ira, samahowoe'õ razo, ba isaŵa niha
13 sato ba gosali. Ba i'ila sa'ae razo, ba zinga mbawandroehõ, ba nahania, awõ goemandra andrõ ba solaoe torofe ba ngai razo, awõ niha ba danõ fefoe, si no omoeso tõdõ ba solaoelaoe torofe, ba sanoenõ andrõ, solaoe hadia ia nifolĩ, wame'e tandra ba wanoenõ. Ba itika noechania Atalia ba imane : Folaŵa ! Folaŵa !
14 Ba hoemede Jojada ere ba goemandra zi otoe andrõ, solohe sabõlõ, ba imane chõra : Mi'ohe baero ia ba gotaloea ngenoli, ba solo'õ ja'ia, ba niboenoe si'õli ! Noa sa imane ere : Bõi miboenoe ia ba gosali Jehowa bacha.
15 Ba lara'oe ia, ba me no laroegi mbawandroehõ koedo ba gõdo razo,
16 ba laboenoe ia ba da'õ. Ba fawoe'oe li ira Jojada niha sato, awõ razo, wa edõna ira banoea Jehowa ira
17 sa'ae. *(F. 15, 12).* Ba lasaŵa gosali Mba'ali sato fefoe ba ladoedoegõ ; naha wame'e soemange chõnia ba famaedonia andrõ, ba lafoefoe ; ba laboenoe Matana andrõ, ere chõ Mba'ali, fõna naha wame'e soema-
18 nge. *(Moz. V. 13, 9).* Aefa da'õ, ba ifataro zanaro ba gosali Jehowa Jojada, ere ono Lewi andrõ, ni'angenoligõ Dawido no [ba halõŵõ] ba gosali Jehowa, ena'õ labe'ebe'e zoemange nitoenoe andrõ chõ Jehowa, dali goroisa Moze, si fao fa'owoeawoea dõdõ ba fanoenõ, si mane nifachoi Dawido. *(Moz. III,*
19 *1, 3. F. 29, 30).* Ba ifataro ba zinga mbawandroehõ gosali Jehowa zanaro ba mbawandroehõ, fa bõi mõi bacha zi so fa'ara'iõ hadia ia. *(Moz.*
20 *IV. 3, 10).* Ba i'ohe goemandra zi otoe ba satoea ba samatõrõ niha sato, awõ niha ba danõ fefoe, ba ifasao mitooe razo, la'otarai gosali Jehowa. Ba me no latõrõ mbawandroehõ tánõ jaŵa andrõ, me no tohare ira ba gõdo, ba lafedadao ba dadaoma zalaŵa razo. Ba oi 21
omoeso dõdõ niha sato, ba sahono manõ mbanoea. Ba Atalia, ba laboenoe si'õli.

FAZA 24.

I. Ihaogõ gosali Jehoasi. II. I'erogõ Lowalangi ba mame'e adoe, me no mate Jojada ba me no ifaboenoe'õ nono Jojada. III. Fasoewõta ba Ndrawa Garamo. Laboenoe Jehoasi.

(Faigi gõi Raz. II. 12.)

I. **Ha** mewitoe fache wa'eboea 1
Jehoasi, me tobali razo ia, ba 40 fache razo ia ba Jeroezalema ; ba tõi ninania, ba Sibia, banoea Mbe-
reseba. Ba somasi Jehowa ilaoe 2
Jehoasi, fatoea lõ si mate Jojada
ere andrõ. Jojada zamangowaloe 3
ja'ia, domboea ihalõ chõnia ira alawe, ba mo'ono ia, ono matoea ba
ono alawe. Ba iŵa'õ tõdõnia Je- 4
hoasi, ihaogõ gosali Jehowa. Ba 5
ifaloecha'õ gere ba Ono Lewi, ba ibe'e li chõra, imane : Mitõrõi mbanoea mado Joeda, ba miŵa'õ mbalazo ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ena'õ ero rõfi ta'azõchi gosali Lowalangimi; ba mita'ita'i wolaoe da'õ ! Ba lõ la'aliogõ Ono Lewi andrõ.
Ba ifakaoni'õ Jojada hõgõ [gere] 6
razo, ba imane chõnia : Hana wa lõ ibe'e dõdõoe wangoema'õ ba Nono Lewi, ena'õ la'ozaragõ ba mado Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema mbobotolõ andrõ, niŵa'õ Moze, enoni Jehowa, õmõ Ndraono Gizeraëli sato, balazo nose goroisa. *(Moz. II.*
30, 12. 13). Me no adoedoe õsa ba 7
gosali Lowalangi labe'e Atalia, ira alawe seboea horõ andrõ, ba iraononia, ba no ahori manõ lafake ba Mba'ali andrõ game'ela andrõ, nibe'e ba gosali Jehowa, ni'amoni'õ.
(F. 22, 3. 4). Ba lafazõchi kotakota, 8
niŵa'õ razo, ba labe'e ba zinga mbawandroehõ gosali Jehowa. Ba 9

lafarongogõ ba mado Joeda, ba ba mbanoea Jeroezalema, ndramoebe'e chõ Jehowa mbobotolõ andrõ niwa'õ Moze, enoni Lowalangi, ba Ndraono Gizeraëli, ba danõ si mate. *(A. 6).* Ba omoeso dõdõ zatoea, awõ niha sato fefoe, ba la'ohe ba labe'e ba kotakota andrõ, dozi ira. Ba ero na ifa'ohe'õ ba zamaigi nifataro razo kotakota andrõ, ba Nono Lewi, ba na la'ila, oja bacha ana'a, ba so doeroetoeli razo, awõ nifatenge gere seboea, ba lahalõ nõsi kotakota ba lafoeli ia ba nahania. Ba la'erogõ maõchõ zi manõ ba eboea la'ozaragõ ana'a. Ba labe'e ba mandroe doeka andrõ, ba halõwõ ba gosali Jehowa, razo ba Jojada, ba da'õ dania zangoni sanoto kara ba sotomo, ba wanga'azõchi osali Jehowa, ba he siamboe si'õli ba tõla, ba wangehao osali Jehowa. Ba mohalõhalõwõ doeka andrõ, ba tedooe wanga'azõchi andrõ labe'e, ba tobali lafoeli lafazõchi gosali Lowalangi, dali nifachoi andrõ, lafoeli lahaogõ. Ba me no awai chõra da'õ, ba la'ohe chõ razo ba chõ Jojada gana'a andrõ, si tosai, ba labali'õ fakake ba gosali Jehowa — fakake ba halõwõ andrõ ba ba wame'e soemange, figa ba gamagama bõ'õ, ana'a ba firõ. Ba lõ lafamalõmalõ wame'eme'e soemange nitoenoe ba gosali Jehowa, gõtõ wa'anaoe noso Jojada.

II. Ba atoca Jojada ba afõli wa'aoeri ba mate ia, 130 fache ia, me mate ia. Ba ba mbanoea Dawido, ba ngai razo lako'o ia, me no si sõchi nilaoenia ba Ndraono Gizeraëli, ba he chõ Lowalangi ba ba gosalinia. Ba me no mate Jojada, ba la'ondrasi razo satoea mado Joeda, mangaloeloe ira chõnia; ba ifondrondrongo chõra razo. Ba la'erogõ gosali Jehowa, osali Lowalangi ndra toeara, ba lafosoemange Gasera andrõ ba adoe nifofoë. Ba gõna fõnoe sabõlõbõlõ [fõnoe Lowalangi] mado Joeda ba banoea Jeroezalema, bõrõ lalõra andrõ. Ba ifatenge chõra zama'ele'õ, solohe mangawoeli ja'ira chõ Jehowa ena'õ. Ba moroi si'aikõ ba dõdõra lafarooe ira ba lõ lafondrondrongo. Ba ira'oe Zacharia, ono Jojada ere, Eheha Lowalangi, ba mõi ia ba niha sato, ba imane chõra: Da'õ niwa'õ Lowalangi: Hana wa misawõ goroisa Jehowa? andrõ wa si lõ fozoe wolaoemi. Me no mi'erogõ Jehowa, andrõ wa no i'erogõ gõi ami. *(Sangoehoek. 6, 34. Nga'õt. II. 15, 2).* Ba mamagõlõ ira ba chõnia andrõ, ba laboenoe ia, lateboe kara, ba golajama gosali Jehowa, niwa'õ razo chõra. *(Mat. 23, 35. Heb. 11, 27).* Lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ razo Jehoasi wa'ahachõ dõdõ nama Zacharia Jojada chõnia, ifaboenoe'õ nononia. Ba imane da'õ, me mate ia: Jehowa zangila ba ilaoe mbalõ dania!

III. Ba me no aloea ndrõfi andrõ, ba so moroi si jawa zabõlõ Ndrawa Garamo, ba wanoewõ Jehoasi. Ba me no laroegi danõ mado Joeda ba banoea Jeroezalema, ba lahori fefoe zatoea mbanoea ba mbanoeara; ba hadia ia gahoeloea fefoe, sahoeloe ira ba chõra, ba lafa'ohe'õ chõ razo ba Ndramaseko. Ba he wa'ae lõ ato sibai zabõlõ Ndrawa Garamo, ba ibe'e zoei ba dangara Jehowa zato sibai [Iraono Gizeraëli], me no la'erogõ Jehowa, Lowalangi ndra toeara, ba tobali lafatõrõ chõ Jehoasi hoekoe andrõ chõ Lowalangi. Ba me labõhõli ia — mofõchõ sibai ia, me mofanõ ira —, ba mamagõlõ genoninia, ba chõnia, bõrõ wamoenoenia ono Jojada ere andrõ, ba laboenoe ia ba gasonia tooe. Ba mate ia, ba ba mbanoea Dawido lako'o ia, ba tenga sa ba lewatõ razo. *(F. 21, 20).* Ba da'e zamagõlõ mege, ba wamoenoe ja'ia: Sabada, ono Ndraono Gamoni andrõ, ira alawe, Simeata ba Josabada, ono Zimeriti, Iraono Moabi ira alawe.

27 Ba ononia andrõ, ba ha wa'eboea gõmõnia labe'e [Dawa Garamo] ba fanga'azõchi osali andrõ, ba hiza, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo. Ba fangalinia razo, ba ononia Amasia.

FAZA 25.

I. Amasia razo. Te'ala Ndraono Gedomo ibe'e. II. Mame'e adoe Gamasia. Te'ala mado Joeda ibe'e Joasi, razo Ndraono Gizeraëli. III. Fa'amate Gamasia.

Faigi gõi Raz. II. 14, 1-22.)

1 I. **D**oea woeloe a lima fache Gamasia, me tobali razo ia, ba 29 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Joadana, banoea Jeroe-
2 zalema. Ba somasi Jehowa ilaoe, ba
3 lõ a'oi dõdõnia. Ba me no aro wa'-arazonia ba ifaboenoe'õ genoninia andrõ, samoenoe amania razo mege.
4 *(F. 24, 25).* Ba iraonora, ba lõ ifaboenoe'õ, i'o'õ nifachoi Jehowa, si so ba zoera goroisa andrõ chõ Moze, me imane : Bõi mate nama, fabaja iraono, ba bõi mate Ndraono, fabaja ira ama, ha ba horõnia laboenoe
5 zamõsana. *(Moz. V. 24, 16).* Ba i'owoeloi mado Joeda Amasia, ifõfõ'õ ira, sawoesawœ, dali goemandra ngahõnõ andrõ ba koemandra ngaotoe, ba mado Joeda fefoe ba ba mado Mbenijami. Ba i'ofaja ira, i'otarai zi 20 fache fa'eboea ba si a'a moroi andrõ, ba hiza, ba no 300,000 nitoetoejoe, sabõlõ, solohe
6 toho ba baloese. *(Moz. IV. 1, 3).* Ba 100,000 na i'oni Iraono Gizeraëli sabõlõ, 22,050 balaki ba roefia ibe'e
7 ana'a. Ba so zi mõi chõnia enoni Lowalangi, imane chõnia : He razo ! Bõi ohe awõoe zabõlõ Ndraono Gizeraëli, lõ'õ sa itolo Ndraono Gizeraëli Jehowa, mado Geferaji a-
8 ndrõ fefoe. Ae'e manõ, ha ja'oegõ, ba abe'e'õ dõdõoe ba wasoewõta andrõ ; ma te'ala ndra'oegõ ba noedoemõ andrõ ibe'e Lowalangi. So sa wa'abõlõ chõ Lowalangi, he ba wa-
nolo, ba he ba wangalani. Ba imane 9
Amasia chõ genoni Lowalangi andrõ : Ba he lawisa zi 22,050 balaki andrõ, nibe'egoe ba zabõlõ Ndraono Gizeraëli andrõ ? Ba imane chõnia enoni Lowalangi andrõ : Seboea moroi ba da'õ i'ila ibe'e chõoe Jehowa ! Awena i'oniagõ Amasia za- 10
bõlõ andrõ, si no mangondrasi ja'ia, mado Geferaji, ena'õ lafoeli ira. Ba mofõnoe sibai ira ba mado Joeda, ba lafoeli ira, abao sibai dõdõra. Ba i'abe'e'õ dõdõnia Amasia, i'ohe 11
mbanoeania, lasawa ndraso nasio andrõ, ba lalaoe ba mbanoea Ze'ira andrõ, 1000 zi mate. Ba 10,000 la- 12
ra'oe mado Joeda, ba la'ohe ba zoezoe gara, ba hili, ba latoeli'õ si tooe moroi ba da'õ, ba ahori arasa. Ba sabõlõ no mege, nifofanõ Gama- 13
sia, fa bõi fao ira ba wasoewõta andrõ, ba lahawoei mbanoea mado Joeda, i'otarai Zamaria, iroegi Mbeti Horona ; 3000 laboenoe niha, ba eboea sibai gahoeloea la'oloi'õ.

II. **B**a me mangawoeli Gamasia, 14
me no i'alani Ndraono Gedomo, ba i'ohe nadoe mbanoea Ze'ira andrõ, ba ifedadao adoenia, ba ba da'õ mangaloengaloeloe ia ba manoenoenoenoe koemõjõ. Ba mofõnoe 15
Jehowa chõ Gamasia, ba ifatenge chõnia zama'ele'õ. Ba imane chõnia da'õ : Hana wa õ'olembai Lowalangi niha andrõ, si tebai mangefa'õ ba dangaoe mege banoeara andrõ ? Ba 16
me imanõ wehede chõ razo, ba imane chõnia razo : Hadia no mafataro ndra'oegõ samobawa lala chõ razo ? Bato, fa bõi labõzi'õ ! Ba ibato sama'ele'õ andrõ, imane : Aboto sa'ae ba dõdõgoe, wa no ihonogõi Lowalangi wamakiko ja'oegõ, me no õmanõ wolaoe ba me lõ õfondrondrongo niwa'õgoe chõoe ! Ba me no mamagõlõ [ba nawõnia] 17
Gamasia, razo mado Joeda, ba ifatenge chõ Joasi, ono Joahasi ono Jehoe, razo Ndraono Gizeraëli, imane chõnia : Talaboe, talaoe fatandra

18 fa'abõlõ! Ba ifafoeli'õ li chõ Gamasia, razo mado Joeda, Joasi, razo Ndraono Gizeraëli, imane: No ifatenge ba dõla geresi, ba hili Libano, sa'asa'a mao ba hili Libano, imane chõnia: Datalaoe fambambatõ! Ba latõrõ za'asa'a mao andrõ cetoe ndroe'oe ba hili Libano, lahoendrahoendra. *(Sangoehoek. 9, 8.*
19 *14)*. Õmane dõdõoe: Noa sa oe'alani Ndraono Gedomo andrõ! Ba ifowõhõ'õ tõdõoe ba wajawasa. Iagõ manõ chõmi! Hana wa õ'arõ wamoenoe, ena'õ te'ala ndra'oegõ, fa-
20 baja mado Joeda? Ba lõ ifondrondrongo Amasia; noa sa nifatõrõ Lowalangi da'õ, ba wame'e ba danga noedoera ja'ira, me no la'olembai Lowalangi Ndraono Gedomo.
21 Ba so Joasi, razo Ndraono Gizeraëli, ba fatandra fa'abõlõ ira Gamasia, razo mado Joeda, ba zinga
22 Mbetiseme, banoea mado Joeda. Ba te'ala mado Joeda labe'e Iraono Gizeraëii, moloi ira, isawa chõra
23 zamõsana. Ba ira'oe Gamasia, ono Joasi ono Jehoahasi razo mado Joeda, Joasi, razo Ndraono Gizeraëli, ba Mbetiseme, ba i'ohe ba Jeroezalema. Ba idoedoegõ gõli Jeroezalema, õli kara, i'otarai mbawa gõli Geferaji, iroegi mbawa gõli ba
24 watalinga, 400 hela wa'anaoe. Ba ahori ihalõ gana'a ba firõ ba fakake ba gosali Lowalangi, chõ Gobedi-Edomo, fabaja girõgirõ ba gõdo razo, awõ niha, we'ewe'e dõdõ, ba ifoeli ia ba Zamaria.
25 III. Ba mewelelima fache tõ na noso Gamasia, ono Joasi, razo mado Joeda, me no mate Joasi andrõ, ono Joahasi, salawa Ndraono Gize-
26 raëli. Ba bõ'õnia hikaja Gamasia, he famobõrõ mege, ba he safoeria andrõ, ba noa sa moetanõ ba zoera razo mado Joeda ba ba zoera razo
27 Ndraono Gizeraëli. Ba i'otarai loeo me i'erogõ Jehowa Amasia, ba so zamagõlõ, banoea Jeroezalema, ba wamoenoe ja'ia. Ba moloi ia, isawa Lachisi; ba lafatenge zolo'õ ja'ia ba Lachisi, samoenoe ja'ia ba da'õ. *(F. 24, 25)*. Ba labe'e ba goe- 28
reta, ba ba Jeroezalema, ba mbanoea Dawido, lako'o ia ba ngai ndra amania.

FAZA 26.

I. Oesia, razo somasi Lowalangi, ba sofozoe wolaoenia. II. Fajawasania. Gõna booe aoeri ia ba mate ia.

(Faigi gõi Raz. II. 14, 21. 22; 15, 1–7.)

I. Ba lahalõ Oesia andrõ niha 1
sato ba danõ, ba lafataro razo ia, fangali namania Amasia, he wa'ae ha meweleõnõ fache na wa'eboeania. Da'õ zangaro'õ Eloto, ifoeli ihalõ 2
banoea mado Joeda, me no mate razo [amania]. Meweleõnõ fache 3
wa'eboea Oesia andrõ, me tobali razo ia, ba 52 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Jecholia, banoea Jeroezalema. Ba somasi 4
Jehowa ilaoe, i'ohia'õ sibai nilaoe namania Amasia mege. *(F. 25, 2)*. I'aloealoei zi lõ aefa ia chõ Lowa- 5
langi, gõtõ wa'anaoe noso Zacharia andrõ, samahaõ ba wangata'oefi Lowalangi; ba fatoea lõ ibõhõli Jehowa, ba mofozoe nilaoenia ibe'e Lowalangi. *(Raz. II. 12, 2)*. Mõi ia 6
moesoewõ Ndrawa Wilisiti, idoedoegõ gõli Gata ba õli Jabene ba õli Gasoto ba itaroe'õ mbanoea ba ngai Gasoto ba heza na ba danõ Ndrawa Wilisiti. Ba itolo ia Lowala- 7
ngi ba Ndrawa Wilisiti ba ba Ndrawa Ara andrõ, ba Goeri-Mba'ali ba ba mbanoea Moini andrõ. Ba Iraono 8
Gamoni gõi, ba mame'e beo chõ Oesia, ba iroegi danõ Miseraji, ba terongo doeriania, me no sabõlõ sibai ia. Ba ilaoe malige Oesia, ba 9
Jeroezalema, ba mbawa gõli ba watalinga ba ba mbawa gõli ba ndraso ba ba zanalinga si'oe, ba i'a'aro'õ. *(Neh. 3, 19)*. Ba ilaoe gõi 10
malige ba danõ si mate, ba oja ifachao'õ ba'a. Me no oja sibai goerifõ chõnia he ba ndraso, ba he ba

zalo'o, ba sonowi chõnia ba toeka kaboe nagoe, he ba hili, ba he ba danõ nowi ba zalo'o ; me no somasi
11 fangahalõ ia. Ba ato chõ Oesia sabõlõ, ato sibai na mõi fasoewõ; ha wa'ato ni'ofaja doeroetoeli andrõ, Jeïeli, ba koemandroe andrõ, Ma'aseja, barõ mbawa Hanania, koema-
12 ndroe seboea chõ razo. Fa'ato hõgõ ngafœ andrõ, niha sabõlõ, ba no
13 2600. Da'õ zolohe sato, 307,500, sabõlõ sibai ba wasoewõta, ba wanolo
14 razo ba nemali. Chõra fefoe ifaigi wangõna Oesia : baloese ba toho ba tetenaoeloe ba õrõba ba kara ribo-
15 ribo. Ba ifafazõchi'õ na necheneche fana ba Jeroezalema, nibe'e ba malige andrõ, ba ba watalinga gõli ; ba wamazaoemba ono wana ba kara seboea. Ba arõoe misa hoemõngõ doeriania, me no sahõlihõli dõdõda wanolo [Jehowa] ja'ia, irege sabõlõ sibai ia.

16 II. Ba me no sabõlõ sa'ae ia, ba fajawa dõdõnia, famakiko, ba mosala ia chõ Lowalanginia Jehowa ; mõi ia ba gosali Jehowa, ba wanoenoe koemõjõ ba naha wanoenoe.
17 *(F. 25, 19).* Ba la'o'õ ia Asaria ere andrõ, awõ gere bõ'õ, 80, ere Je-
18 howa, sadõlõ tõdõ. Latenawa razo Oesia, lamane chõnia : Tenga halõwõoe wanoenoe koemõjõ chõ Jehowa, ja'oegõ Oesia, halõwõ gere nga'õtõ Ga'aroni da'õ, ere si no moe'amoni'õ ba wanoenoe koemõjõ. Heta'õ ba ni'amoni'õ andre, no mosala ndra'oegõ ; tenga fangeboea dõimõ chõ Jehowa, Lowalangi ! *(Moz. IV.*
19 *18, 7).* Ba mofõnoe Oesia, naha goemõjõ ba dangania, ba wanoenoe. Ba barõ wofõnoenia ba gere andrõ, ba toemboe ba gangangonia mbooe aoeri, ba zanehe gere andrõ, ba gosali Jehowa, ba ngai naha wanoenoe koemõjõ. *(Moz. IV. 12, 10).*
20 Ba me lanehegõ ia Asaria, ere seboea ba ere andrõ fefoe, ba hiza, ba no mobooe aoeri ia ba gangango. Ba lafangaõsõ ia, lafofanõ, ba ja'ia gõi, ba aõsõ we'amõi baero, me no ibõzi
ia Jehowa. Ba sobooe aoeri razo 21
Oesia, iroegi mate ia ; ba jomo so ia si no tonia, sobooe aoeri ; lõ'õ sa tola mõi ia ba gosali Jehowa. Ba satoea baomo ba gõdo razo, ba ononia Jotamo, ja'ia gõi zamatoenõ hoehoeo niha ba danõ. *(Moz. IV. 5, 2).* Ba bõ'õnia hikaja Oesia, he 22
famobõrõ, ba he safoeria andrõ, ba no Jesaja sama'ele'õ, ono Gamosi, zanoera. *(Jes. 1, 1; 6, 1).* Ba mate 23
Oesia, itõrõ lala ndra amania, ba ba ngai ndra amania lako'o ia, ba mbenoea, ba ngai lewatõ razo ; lamane sa : Sobooe aoeri ! Ba fangalinia razo, ba ononia Jotamo.

FAZA 27.

Jotamo, razo satoelõ tõdõ, ba mofozoe nilaoenia.

(Faigi gõi Raz. II. 15, 32–38.)

Doea woeloe a lima fache Jota- 1
mo, me tobali razo ia, ba 16 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Jeroesa, ono Zadoki. Ba 2
somasi Jehowa ilaoe, i'ohi'a'õ sibai nilaoe namania Oesia mege, ha fa lõ mõi ba gosali. Ba sato, ba lalaoelaoe na zi lõ sõchi. *(F. 26, 16).* Ja'ia 3
zolaoe bawandroehõ andrõ ba gosali Jehowa, tanõ si jawa ; ba lõ'õ gõi aetoe wohalõwõ ba gõli Gofeli andrõ. *(Nga'õt. II. 33, 14).* Ba itaroe'õ 4
na gõi mbanoea ba hili mado Joeda misa, ba ba gatoea misa, ba ilaoe hati ba malige. Ba fasoewõ gõi ia 5
chõ razo Ndraono Gamoni, ba te'ala da'õ ibe'e. Ba ifo'õmõ Ndraono Gamoni, ba ndrõfi andrõ : 22,050 balaki ba roefia (firõ) ba 20,000 ngaso'e gandroe ba 20,000 ngaso'e ze'iri ; ba si manõ gõi labe'e Iraono Gamoni ba ndrõfi dania ba ba ndrõfi fanete da'õ. Ba tedooe manõ wa'a- 6
bõlõ Jotamo, me no lala sadõlõ manõ itõrõ fõna Lowalanginia Jehowa. Ba hadia na niwa'õ baero õ, 7
ba chõ Jotamo andrõ, fasoewõtania ba hadia ia nilaoenia na, ba no

moetanõ ba zoera razo Ndraono Gizeraëli ba ba zoera razo mado
8 Joeda. Doea woeloe a lima fache ia, me tobali razo ia, ba 16 fache
9 razo ia ba Jeroezalema. Ba mate Jotamo, itõrõ lala ndra amania, ba ba mbanoea Dawido lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba ononia Ahasi.

FAZA 28.

I. Razo Ahasi, samosoemange Lowalangi bõ'õ. Te'ala ia labe'e Dawa Garamo, awõ mado Geferaji. II. Lafa'ohe'õ mangawoeli nira'oe andrõ, me no itenawa ira Odedi. III. Samoeza tõ te'ala Gahasi. IV. Awoewoe na ia. Fa'amatenia.

(Faigi gõi Raz. II. 16.)

1 I. **D**oea woeloe fache Gahasi, me tobali razo ia, ba 16 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tenga somasi Jehowa wolaoenia, tenga si mane
2 toeania Dawido. Itõrõ lala razo Ndraono Gizeraëli ; ba ifalaoe'õ na-
3 doe Ba'ali, nifahele. Manoenoe koemõjõ ia ba ndraso Mbeni-Hinomo, ba ifatõrõ ba galitõ nononia matoea, ba i'ohia'õ zogoro ita andrõ ba niha baero, nitimba Jehowa mege, fõna Ndraono Gizeraëli. *(Moz. III. 18, 21.*
4 *(Raz. II. 21, 6. Jer. 7, 31).* Mame'e soemange ia ba manoenoe koemõjõ ba hilihili andrõ misa, ba idozigõ bõrõ
5 geoe saoeri. Andrõ wa ibe'e ba danga razo Ndrawa Garamo ia Lowalanginia Jehowa : te'ala ia labe'e ba ato sibai lara'oe banoeania, ba la'oloi'õ ba Ndramaseko. Ba ba danga razo Ndraono Gizeraëli gõi tebe'e ia ; abõlõ sibai te'ala ia ibe'e da'õ [gõi].
6 *(Jes. 7, 1).* 120,000 iboenoe Feka, ono Remalia, mado Joeda, ha ma'õma'õchõ, oi niha sabõlõ, bõrõ me no la'erogõ Jehowa, Lowalangi ndra
7 toeara. Ba Sichiri, sabõlõ mado Geferaji, ba iboenoe Ma'aseja, ono razo, ba Asirika, mandroe ba gõdo, ba
8 Elikana, tambalina razo. Ba 200,000 la'oloi'õ talifoesõra [mado Joeda], ira alawe ba ono matoea ba ono alawe, ba eboea sibai zahoeloe ira ba mado Joeda, ba la'ohe ba Zamaria gahoeloea andrõ.

II. **B**a so ba da'õ zame'ele'õ chõ 9
Jehowa, Odedi dõinia. Ba i'ondrasi zanoewõ andrõ, me mangawoeli ira ba Zamaria, ba imane chõra : Si ndroehoe, bõrõ wõnoe Jehowa, Lowalangi ndra toeami, ba mado Joeda, wa no ibe'e ba dangami ira, wa tola miboeboenoe ira, ba mbachoebachoe dõdõmi andrõ, siroegi ba mbanoea si jawa. Ba ija'e, ba edõna 10
ami mibali'õ sawoejoemi mado Joeda andrõ ba banoea Jeroezalema, ira matoea ba ira alawe. Ba hadia, si lõ horõ ami chõ Lowalangimi Jehowa ? Ba mifondrondrongo ligoe, 11
ba mifofanõ nira'oe andrõ, ni'oloi'õmi, talifoesõmi, alacha mangawoeli ira ; noa sa tohare chõmi wõnoe Jehowa, fõnoe sabõlõbõlõ ! Ba maoso zatoea mado Geferaji õsa, Asaria, ono Johanano, ba Berechia, ono Mesilemoto, ba Hisikia, ono Zaloemi, ba Amasa, ono Hadilai, latenawa zangawoeli andrõ, si oroi manoewõ, lamane chõra : Lõ tola mi'- 13
ohe ba da'e nira'oe andrõ ! Edõna minõnõ horõda, awõ lalõda andrõ, nõnõnõnõ lalõda andrõ chõ Jehowa, ba hoeloeda. Noa sa eboea sibai horõda, ba no tohare ba Ndraono Gizeraëli wõnoe [Jehowa], fõnoe sabõlõbõlõ. Ba labe'e aefa nira'oe 14
andrõ ba lafoeli gahoeloea andrõ, ba zi so satoea, awõ niha sato fefoe. Ba maoso niha andrõ nitõtõi 15
tõi mege, latolo nira'oe andrõ, lafonoecha fefoe zi lõ noecha, ahoeloea no mege la'ogoena'õ, labe'e chõra noecha ba badagahe ba labe'e gõ, ba ha wa'ato zi tebai mofanõ, ba lafokalide, ba la'ohe ba Jericho, banoea chorema andrõ, ba zahatõ ba niwara, ba lafoeli ira ba Zamaria.

III. **B**a me loeo da'õ, ba ifatenge 16
ba razo Asiria razo Ahasi, ena'õ latolo ia. Ba so na gõi Ndraono 17
Gedomo, ba te'ala mado Joeda, ba la'oloi'õ õsa nira'oe. Ba lasoewõ 18

mbanoea ba zalo'o ba ba danõ mado Joeda tánõ raja Dawa Wilisiti, atoe'a ira ba Mbetiseme ba ba Najalona ba ba Gederoti ba ba Zocho ba ba halama soja chõra, ba ba Dimena ba ba halama soja chõra, ba ba Giméso ba ba halama soja
19 chõra, ba la'iagõ manõ da'õ. Jehowa sa'ae zi hõndrõgõ mado Joeda, bõrõ Gahasi andrõ, razo Ndraono Gizeraëli, me ifobõrõ wa lõ ngaroro ba mado Joeda, ba me no farõi ia
20 chõ Jehowa. Ba so moroi sa Digilata-Filineze, razo Asiria, ba wanoewõ ja'ia, isasagõ, faja wanolo-
21 nia ja'ia. Ihalõ sa'ae gana'a ba gosali Jehowa ba ba gõdo razo ba ana'a zatoea mbanoea Ahasi, ba ibe'e chõ razo Asiria, ba si lõ boto.
22 IV. Ba he me loeo isasagõ ia razo Asiria ba ifoeli mosala chõ
23 Jehowa razo Ahasi. Ifosoemange Lowalangi Ndramaseko, si no mangalani ja'ia, imane: Lowalangi razo Ndrawa Garamo zanolo ja'ira mege; da'õ oefosoemange, ena'õ latolo ndra'o gõi. Ba tobali famakikonia ba famakiko Ndraono Gizeraëli fe-
24 foe. Ba i'ozaragõ gamagama ba gosali Lowalangi Ahasi ba ifoefoe; ikoesi mbawandroehõ gosali Jehowa, ba idozigõ fatalinga Jeroezalema wama'anõ naha wame'e soe-
25 mange chõnia. Ba banoea mado Joeda fefoe, ba idozigõ wamazõchi hilihili, ba wanoenoe koemõjõ ba Lowalangi bõ'õ, ba tobali i'andrõ wõnoe Jehowa, Lowalangi ndra
26 toeania. Ba bõ'õnia hikajania, ba hadia nilaoenia fefoe, he famobõrõ mege, ba he safoeria andrõ, ba no moetanõ ba zoera razo Ndraono
27 Gizeraëli. Ba mate Gahasi, itõrõ lala ndra amania, ba ba Jeroezalema lako'o ia, bacha ba mbanoea; lõ'õ sa labe'e ba lewatõ razo Ndraono Gizeraëli. Ba fangalinia razo, ba ononia Hisikia.

FAZA 29.

I. Iŵa'õ ba gere Hisikia lafoeli lahaogõ gosali. II. La'o'õ niŵa'õnia. III. Mame'e soemange razo, awõ niha sato, lafosoemange Lowalangi.

I. Doea woeloe a lima fache Hisi- 1
kia, me tobali razo ia, ba 29 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba tõi ninania, ba Abija, ono Zacharia. *(Raz. II. 18, 1–3).* Ba somasi Jehowa ilaoe, 2
i'o'õ sibai nilaoe doeania Dawido mege. Ba mbawa si fõfõna ba ndrõfi 3
wa'arazonia si fõfõna ibokai mbawandroehõ gosali Jehowa ba ifoeli i'azõchi. Ba i'oroi'õ gere, awõ Nono 4
Lewi ba i'owoeloi ira ba golajama tánõ ba gatoemboecha loeo. Ba i- 5
mane chõra: Mifondrondrongo, ja'ami Ono Lewi! Mi'amoni sa'ae ba mi'amoni'õ gosali Jehowa, Lowalangi ndra toeami, ba miheta zi ta'oenõ ba ni'amoni'õ andrõ! Noa sa 6
mosala ndra amada ba no lalaoe zi fatoewoe chõ Lowalangida Jehowa, ba no la'erogõ ia. No labõhõli wangotahõgõ nahia Jehowa, no la'erogõ. Ba no lakoesi mbawandroehõ 7
ba gewe'ewe andrõ, ba fandroe, ba no laboenoe, ba lõ nitoenoera koemõjõ, ba lõ nibe'era sa'ae soemange chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba ni'amoni'õ andrõ. Andrõ wa no 8
gõna fõnoe Jehowa mado Joeda ba banoea Jeroezalema, fõnoe sabõlõbõlõ, awõ wa no ibe'e fameta'oe niha ira ba bõrõ wehocha mboe, awõ wa fasi niha bõ'õ, no hõrõmi zangila. *(Raz. I. 9, 8).* Ba hiza, ba 9
no mate ba mbawa zi'õli ndra amada, ba onoda matoea ba onoda alawe ba ira alaweda, ba no moe'oloi'õ, bõrõ da'õ. *(F. 28, 8).* Ba no 10
oeŵa'õ tõdõgoe, fawoe'oe li ndra'o chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ena'õ alõ wõnoenia sabõlõbõlõ andrõ chõda. Ba bõi areoe 11
ami, ja'ami iraonogoe! Me no ja'ami nitoetoejoe Jehowa, ena'õ fõnania so ami, ngoningoninia, ba

ena'õ enoninia ami, ba wanoenoe koemõjõ chõnia.

12 II. **B**a maoso Nono Lewi andrõ : Mahata, ono Gamasai, ba Joëli, ono Gasaria, ma'oewoe Gahati. Ba ma'oewoe Merari, ba Kisi, ono Gabidi, ba Asaria, ono Jehaleleli. Ba ma'oewoe Gereso, ba Joa, ono Zima
13 ba Edena, ono Joa. Ba ma'oewoe Gelisafa, ba Simeri ba Jeïeli. Ba ma'oewoe Gasafo, ba Sacharia ba
14 Matania. Ba ma'oewoe Hemano, ba Jehiëli ba Sime'i. Ba ma'oewoe Je-
15 doetoeno, ba Semaja ba Oesiëli. Da'õ zamaloecha'õ iwara, mamoni ira, ba mõi ira, ba wangehao osali, la'o'õ goroisa razo, dali nifachoi Jehowa.
16 Ba mõi bacha ba gosali gere andrõ, ba wangehao ; fefoe zi ta'oenõ ba gosali Jehowa, ba labe'e baero ba golajama, ba latema Ono Lewi, ba
17 wanibo ba nidanõ ba Gendrona. Me samboea desa'a ba mbaŵa si fõfõna labõrõtaigõ wamoni ba ba zi meŵaloe, ba laroegi gewe'ewe andrõ chõ Jehowa ; ba lahaogõ gosali Jehowa, 8 ngaloeo, ba ba zi sese, ba mbaŵa
18 si fõfõna andrõ, ba awai chõra. Ba mõi ira jomo chõ razo Hisikia, ba lamane : No mahaogõ gosali Jehowa, ma'asamboea, awõ naha wame'e soemange nitoenoe, awõ wakake andrõ chõnia, fefoe, he meza andrõ, naha roti nifaigifaigi, fabaja fakake
19 chõnia, fefoe. Ba fakake andrõ fefoe, nitibo'õ razo Ahasi, si lõ ba dõdõnia, ba gõtõ wa'arazonia, bõrõ wangerogõnia Jehowa, ba no mafoeli ba nahania ba no mafoeli ma'amoni'õ ; no so ba da'õ, fõna naha wame'e soemange, chõ Jehowa.

20 III. **B**a ihoelõ wongi razo Hisikia, i'owoeloi zatoea mbanoea fefoe, ba mõi ira mijaŵa ba gosali Je-
21 howa. Ba mame'e soemange ba da'õ, fitoe nga'eoe nono zaŵi ba fitoe nga'eoe mbiribiri si matoea ba fitoe rozi nono mbiribiri ; ba baero õ, ba fitoe nga'eoe nambi si matoea, soemange fameta horõ, tána ba wa'arazo ba ba ni'amoni'õ ba ba mado Joeda. Ba ibe'e li [razo] ba ma'oewoe Ga'aroni, ere andrõ, ba naha wame'e soemange andrõ chõ Jehowa labe'e. Ba 22
lataba zaŵi andrõ, ba la'edogõ ndro ere, ba labe'e fanefe naha wame'e soemange. Ba lataba mbiribiri si matoea andrõ, ba labe'e fanefe naha wame'e soemange ndro. Ba lataba gõi nono mbiribiri, ba labe'e fanefe naha wame'e soemange ndro. *(Moz. III. 8, 15. Heber. 9, 21).* Ba aefa 23
da'õ, ba la'ohe fõna razo ba fõna zato nambi si matoea andrõ, soemange fameta horõ, ba latoefa tangara. *(Moz. III, 4, 15).* Ba lataba 24
ere ba labe'e ba naha wame'e soemange ndro, fameta horõ, ba wameta sala Ndraono Gizeraëli fefoe ; me no iŵa'õ razo : ba Ndraono Gizeraëli fefoe zoemange nitoenoe andrõ, awõ zoemange fameta horõ. Ba fõna gosali Jehowa ifataro Nono 25
Lewi, si so faritia ba biola nitika, seboea ba side'ide, dali nifachoi Dawido fõna ba Gado andrõ, sangi'ila chõ razo, ba Natano sama'ele'õ. Me no nifachoi Jehowa da'õ, ba sama'ema zama'ele'õ andrõ chõnia. *(Nga'õt. I. 16, 4; 23, 5).* Ba so ba da'õ 26
Nono Lewi andrõ, si so nilaoelaoe andrõ, chõ Dawido, ba torofe ba gere. *(Moz. IV. 10, 10).* Ba iŵa'õ 27
Hisikia la'ohe ba naha wame'e soemange zoemange nitoenoe andrõ ; ba ha si'aikõ lafobõrõ wame'e soemange nitoenoe andrõ, ba labõrõtaigõ gõi zinoenõ andrõ chõ Jehowa ba lalaoe dorofe, dali nilaoelaoe andrõ chõ Dawido, razo Ndraono Gizeraëli. Ba lafalõgoe tooe ira sato 28
fefoe ; ba manoenõ zanoenõ andrõ ba telaoe dorofe — oi irege awai wame'e soemange nitoenoe andrõ. Ba me no awai wame'e, ba labalõ- 29
doehini tooe danõ razo ba awõnia andrõ fefoe, ba lafalõgoe tooe ira. Ba laŵa'õ ba Nono Lewi razo 30
Hisikia ba satoea andrõ, lasoeno Jehowa fanoenõ ndra Dawido

Asafo sangi'ila andrõ. Ba lalaoe wanoenõ andrõ, somoeso tõdõ ira, ba lafaõndrõ ira ba lafalõgoe tooe
31 ira. Ba hoemede Hisikia, imane: No [mifoeli] mi'amoni'õ ami chõ Jehowa; ba mi'ae mi'ohe ba gosali Jehowa zoemange nitaba ba soemange fanoeno! Ba la'ohe zoemange nitaba ba soemange fanoeno sato, ba dozi si terooe tõdõ. ba labe'e zoemange nitoenoe.
32 Ba soemange fefoe nibe'e zato, ba 70 nga'eoe zaw̃i ba 100 nga'eoe mbiribiri si matoea ba 200 rozi nono mbiribiri; oi soemange nitoenoe,
33 soemange Jehowa. Ba ni'amoni'õra, ba 600 nga'eoe zaw̃i ba 3000
34 nga'eoe mbiribiri. Ba ambõ ere; tebai ahori labo'ai goeli zoemange; ba latolo ira iwara, Ono Lewi andrõ, irege awai halõw̃õra ba irege la'amoni'õ ira ere; me no moroi ba dõdõ ba Nono Lewi andrõ wamoni;
35 ambõ ba gere. Ba oja sibai gõi zoemange nitoenoe, awõ dawõ zoemamange fangorifi, awõ zoemange nibadoe, nifao ba zoemange nitoenoe andrõ. Ba tobali no moefoeli moe'ohe ba lala wame'e soemange a-
36 ndrõ ba gosali Jehowa. Ba somoeso tõdõ Hisikia, awõ niha sato fefoe, bõrõ ni'asogõ Lowalangi chõra; noa sa i'ogomoezaõ manõ da'õ fefoe. *(Raz. I. 8, 66).*

FAZA 30.

I. Ifatenge zinenge Hisikia ba mado Joeda ba ba Ndraono Gizeraëli, sogaoni ja'ira, ba wolaoe fasa. II. Lalaoe wasa, ba somoeso tõdõ ira.

1 I. Ba ifatenge Hisikia ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba ba mado Joeda ba ifa'ohe'õ gõi zoera ba mado Geferaji ba ba mado Manase, ena'õ mõi ira ba gosali Jehowa, ba Jeroezalema, ba wolaoe fasa chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli.
2 Ba lahonogõi sa'ae salaw̃a ba satoea mbanoea andrõ chõnia, ba banoea Jeroezalema fefoe, ba mbaw̃a si doea lalaoe wasa. *(Moz. II. 12, 6. Moz. IV. 9, 11).* No tebai me- 3
ge lalaoelaoe ba ginõtõnia, me no ambõ ere si amoni'õ ja'ira, ba me lõ'õ na sowoelo niha sato ba Jeroezalema. Ba somasi razo ba somasi 4
zato fefoe wamagõlõ andrõ. Ba la- 5
honogõi na, ba Ndraono Gizeraëli fefoe, i'otarai Mbereseba, noemalõ ba Dano, ba lafarongogõ, ena'õ mõi ira, ba wolaoe fasa andrõ chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba Jeroezalema. Noa sa'ae ara lõ nilaoera ja'ia, lõ moe'o'õ nifachoi. Ba latõrõi mbanoea Ndraono Gize- 6
raëli ba banoea mado Joeda fefoe si fagohi andrõ, la'ohe zoera andrõ nibe'e razo ba satoea mbanoea andrõ chõnia, ba la'ombacha'õ ni'oroi'õ razo, no imane: Ja'ami Iraono Gizeraëli, mifoeli ami chõ Jehowa, Lowalangi [ndra toeami] Aberahamo, Iza'aki, Izeraëli, ena'õ ifoeli i'otahõgõ zoloi andrõ, si no aefa ba danga razo Asiria, si tosai na, ja'ami. *(Raz. II. 15, 16).* Bõi mifao- 7
magõ ami chõ ndra amami ba ba niwami andrõ, si no farõi chõ Jehowa, Lowalangi ndra toeara, ba no tobali ibe'e nifakiko ira, sanehe ami. Ba bõi sabe'e tandro ami, si 8
mane ira amami; mira'oe danga Jehowa ba mi'ae ba ni'amoni'õ andrõ chõnia, ni'amoni'õnia, si lõ teboelõ, ba mi'o'õ niw̃a'õ Lowalangimi Jehowa, ena'õ dõhõ wõnoenia chõmi, fõnoe sabõlõhõlõ andrõ. Na mifala- 9
lini gera'erami, wamoeli ja'ami chõ Jehowa, ba faloecha wa'ahachõ dõdõ dalifoesõmi ba iraonomi, fa'ahachõ dõdõ zangoloi'õ ja'ira mege, fa tola mangawoeli ira ba danõ andre. Me no seboea tõdõ ba sahachõ tõdõ Lowalangimi Jehowa, ba lõ i'erogõ ami, na mifoeli ami chõnia, Ba la- 10
tõrõi mbanoea si fagohi andrõ, ba danõ mado Geferaji ba ba danõ mado Manase, ba iroegi danõ mado Zeboeloni, ba la'igi'igi'õ ira ba la'o'aja. Ba so õsa — lõ atotó — 11

mado Gaseri ba mado Manase ba mado Zeboeloni, sangide'ide'õ ja'ira, ba mõi ba Jeroezalema. *(Raz. I. 6, 5).* Ba ifahisi gõi mado Joeda tanga Lowalangi, i'osara'õ dõdõra, ba wolo'õ oroisa andrõ, nibe'e razo ba satoea andrõ chõnia, dali ni'oroi'õ Jehowa. Ba owoelo niha ba Jeroezalema, ato sibai, ba wolaoe owasa roti si lõ moe'aisõni, ba mbawa si doea, owoeloa sato sibai niha.

II. Ba latema laheta naha wame'e soemange [ba nadoe], ba Jeroezalema; ba he naha wanoenoe koemõjõ andrõ fefoe, ba laheta, ba latibo'õ ba mbombo, ba Gendrona. Ba aefa da'õ, ba lataba wasa, ba zi meweleõfa, ba mbawa si doea. Ba saila gere ba Ono Lewi, ba la'omoni'õ ira, ba la'ohe ba gosali Jehowa zoemange nitoenoe. Ba la'iagõ nahiara, dali nifachoi chõra ba goroisa Moze, enoni Lowalangi andrõ; ere zogoele'õ do andrõ, nifa'ema Nono Lewi chõra. Ato sa ba gowoeloa andrõ, si lõ moe'amoni'õ, ba Ono Lewi sa'ae zanaba ono mbiribiri fasa andrõ, salahi zi ra'iõ fefoe, ba we'amoni'õ ja'ira chõ Jehowa. Niha sato andrõ sa, mado Geferaji ba mado Manase ba mado Isasari ba mado Zeboeloni — ato ira — ba lõ nihaogõra ja'ira, la'ã wasa, ba tenga solo'õ nifachoi. Ba no mangandrõ Hisikia, salahira, no imane: Jehowa si no eboea tõdõ, ba jamoebologõ dõdõnia chõra fefoe, si no mame'e ba dõdõra wangaloei Lowalangi, Jehowa, Lowalangi ndra toeara, lõ lai wa lõ moetõrõ wangehao andrõ, sogoena ba ni'amoni'õ andrõ. *(Moz. IV. 9, 6).* Ba ifondrondrongo li Hisikia Jehowa ba i'orifi niha sato. Ba lalaoe gowasa roti si lõ moe'aisõni Iraono Gizeraëli andrõ, si so ba Jeroezalema, fitoe ngaloeo, omoeso sibai dõdõra, ba ero ma'ochõ lasoeno Jehowa Ono Lewi ba ere, a'oi dõlara. Ba ihaogõ wehedenia Hisikia ba Nono Lewi fefoe, saboto ba dõdõ Jehowa. Ba la'aga'agã zoemange andrõ, fitoe bongi wa'ara, ladabadaba zoemange fangorifi ba lasoeno Jehowa, Lowalangi ndra toeara. Ba mamagõlõ zato fefoe, fitoe bongi tõ na lõ la'etoe'õ gowasa, ba fitoe ngaloeo tõ lalaoe zowoeawoea dõdõra. No 1000 nono zawi ba 7000 mbiribiri nibe'e Hisikia, razo mado Joeda, saoha gõlõnia ba zato; ba satoea mbanoea gõi, ba 1000 gõi labe'e ono zawi ba 10,000 mbiribiri, saoha gõlõra. Ba ato zi amoni'õ ja'ira ere. Ba somoeso tõdõ zato, mado Joeda, awõ gere, awõ Nono Lewi, awõ zato andrõ fefoe, Iraono Gizeraëli si no mangondra, awõ niha bõ'õ andrõ, si oroi danõ Ndraono Gizeraëli. Ba he si fatewoe ba mado Joeda. Ba no fa'omoeso dõdõ seboea ba Jeroezalema; me no lõ ni'ilara sa'ae si mane da'õ, ba Jeroezalema, i'otarai loeo Zelomo, ono Dawido, razo Ndraono Gizeraëli. Ba maoso gere andrõ, ono Lewi, ba lafahowoe'õ zato, ba terongo lira, ba fangandrõra, ba iroegi nahia Jehowa andrõ, ni'amoni'õ, ba zoroego. *(Moz. IV. 6, 23).*

FAZA 31.

I. Fangohori adoe. Famataro ere ba Ono Lewi ba fangoema'õ balazora. II. Fame'e lala ba nibe'e saoha gõlõ.

I. Ba me no awai da'õ fefoe, ba lasawa mbanoea mado Joeda Iraono Gizeraëli fefoe, si so mege, ba larasa harefa andrõ ba la'obõ Gasera ba ladoedoegõ hilihili andrõ, fabaja naha wame'e soemange ba mado Joeda fefoe ba ba mado Mbenijami ba ba mado Geferaji ba ba mado Manase, irege ahori fefoe labe'e. Ba awena lafoeli ira chõra Iraono Gizeraëli fefoe, ba mbanoeara. *(Moz. V. 7, 5. Raz. II. 18, 4).* Ba ifataro ngenoli gere andrõ Hisikia, ba Ono Lewi, dali ngenolira andrõ, balazi

hadia halõwõ zamõsana, halõwõ gere ba halõwõ Nono Lewi, ba wame'e soemange nitoenoe ba soemange fangorifi, ena'õ enoni ira ba golajama nahia Jehowa, ba ena'õ lalaoe wangandrõ zaoha gõlõ ba fanoeno.
3 Ba boeala razo, ana'ania, ba bõli zoemange nitoenoe andrõ, soemange nitoenoe na mahemoloe mbanoea, ba na tánõ owi ba ba loeo sabato ba ba wasoelõna ba ba gowasa andrõ, dali nifachoi ba goroisa Je-
4 howa andrõ. *(Moz. IV. 28).* Ba ibe'e li razo ba zato, banoea Jeroezalema, ba wame'e ba gere ba ba Nono Lewi tána chõra, fa bõi labõhõli
5 goroisa Jehowa. Bà me no larongo niwa'õnia andrõ Iraono Gizeraëli, ba labe'e zi a'a mboea nowi ba agoe ba fanicha ba wẽ wani, si a'a mboea nowi fefoe, oja sibai, samboea ni'ofoeloe hadia ia fefoe la'ohe, ba
6 no fahõna. Ba Iraono Gizeraëli, awõ mado Joeda, ba mbanoea mado Joeda misa, ba samboea ni'ofoeloe gõi la'ohe sawi ba biribiri, ba samboea ni'ofoeloe gõi mboeala andrõ ni'amoni'õ chõ Lowalangira Jehowa; oi lafõfõ'õ wame'e tooe. *(Moz.*
7 *III. 27, 30).* Ba mbawa si tõloe labõrõtaigõ wangõhõna andrõ, ba ba mbawa si fitoe mo'ahonoa chõra.
8 II. Ba so Hisikia, awõ zatoea mbanoea, lafaigi nihõna andrõ, ba lasoeno Jehowa ba banoeania Iraono Gizeraëli. Ba me isofoe ba gere
9 ba ba Nono Lewi lala nihõna andrõ
10 Hisikia, ba imane chõnia Asaria, ere seboea, ma'oewoe Zadoki: I'otarai me labõrõtaigõ molohe ba gosali Jehowa saoha gõlõ andrõ, ba mangamanga ndra'aga, aboesoga ba eboea na zi tosai; noa sa ifahowoe'õ mbanoeania Jehowa, ba tobali tosai na chõma zi fahõna andre,
11 Ba iwa'õ Hisikia, lafo'oto'oto mbate'e ba gosali Jehowa; ba me no
12 awai da'õ, *(Raz. I. 6, 5)*, ba lahaogõ wolohe ba da'õ mboeala andrõ nibe'e saoha gõlõ ba si samboea ni'o-
foeloe andrõ, awõ mboeala ni'amoni'õ. Ba samaigimaigi, ba Ono Lewi andrõ, Chanania, ba tambalinania nachinia Sime'i. Ba nibe'e tohoetohoe danga ndra Chanania achinia Sime'i, ba Jehiëli ba Azasia ba Ma- 13
hata ba Azaheli ba Jerimoto ba Josabada ba Eliëli ba Jesimachia ba Mahata ba Benaja, dali nifachoi razo Hisikia awõ Gasaria, satoea ba gosali Jehowa. Ba samaigimaigi 14
boeala andrõ, nibe'e saoha gõlõ chõ Lowalangi, ba Ono Lewi andrõ, Kore, ono Jimina, sanaro ba mbawandroehõ, ena'õ tebe'e mboeala andrõ, saoha gõlõ, tána chõ Jehowa, awõ game'ela andrõ, ni'amoni'õ sibai. Ba barõ mbawania ndra 15
Edena Minijami ba Jesoea ba Semaja ba Amaria ba Sechania, ena'õ la'atoelõ'õ wame'e ba niwara ba mbanoea gere andrõ, ni'angenoligõ, he ba zatoea, ba he ba ndraono, lõ lai ndra matoea andrõ, si no 16
moetanõ ba zoera nga'õtõ, i'otarai zi medõloe fache fa'eboea ba si a'a moroi andrõ, dozi si mõimõi ba gosali Jehowa, na inõtõ zamõsana, ba wangai halõwõra, sangesangenoli, dali nifachoi chõra. Ba ba wananõ 17
ba zoera nga'õtõ andrõ ere andrõ, ba sawoesawœ latanõ, ba ba Nono Lewi, ba i'otarai zi 20 fache, ba si a'a moroi andrõ, dali halõhalõwõra, ba ngenolira. Ba fabaja onora 18
sawoejoe ba fo'omora ba onora matoea ba onora alawe —- chõra fefoe — latanõ; noa sa a'oi dõdõra we'amoni'õ ja'ira, ba ni'amoni'õ andrõ. Ba so ba nga'õtõ Ga'aroni, 19
ere andrõ, ba nowi ba mbenoea andrõ, si fabõbõ ba mbanoeara andrõ, niha — no moetõtõi dõira — same'e ba ndra matoea, ere, fefoe, ba ba Nono Lewi fefoe, si no moetanõ ba zoera, tána chõra. Si manõ 20
wolaoe Hisikia ba mado Joeda fefoe; si sõchi ba satoelõ ba si doehoe wamaigi Lowalanginia Jehowa ilaoe. Fefoe hadia ia nilaoenia ba 21

halõwõ andrõ, ba gosali Jehowa ba ba goroisa andrõ ba ba gamachoita, ba wangaloei Lowalanginia, ba no soroi ba dõdõ, ba mofozoe gõi.

FAZA 32.

I. Isoewõ ira Saneribi andrõ. II. Fajawãsa zinenge Zaneribi. III. Fanolo Lowalangi. IV Fõchõ Hisikia ba fa'amatenia.

(Faigi gõi Raz. II. 18, 13. b. t. Jesaja 36, 1. b. t.)

1 I. **B**a me aefa da'õ, fa'atarõ dõdõ Hisikia [ba zi sõchi], ba so moroi sa Zaneribi, razo Asiria. Isawa danõ mado Joeda ba isoewõ mbanoea saro, ena'õ na atoe'a ia dõdõ-
2 nia. Ba me i'ila Hisikia, so moroi sa Zaneribi, ba wanoewõ Jeroeza-
3 lema, ba mamagõlõ ia ba zatoea mbanoea andrõ chõnia, ena'õ na laboenoe hele baero mbanoea; ba
4 latolo ia [ba da'õ]. Ba ato zowoelo niha, ba wamoenoe hele, awõ mbombo andrõ, sanõrõ tanõ andrõ, lamane: Hana wa tabe'e lõ ambõ idanõ chõ ndra razo Asiria, na so
5 ira? Ba i'abe'e'õ dõdõnia [Hisikia], ba i'a'azõchi zaoecha gõli kara, fefoe; mõi ia ba malige andrõ ba ba gõli tánõ baero, ba i'aro'õ Milo andrõ ba mbanoea Dawido, ba oja ifafazõchi'õ ono wana ba baloese.
6 *(Raz. I. 9, 24).* Ba ifataro goemandra, solohe sato; ba ifaloecha'õ chõnia da'õ, ba newali, fõnafõna mbawa gõli, ba ihaogõ wehedenia
7 chõra, imane: Mi'abe'e'õ dõdõmi, bõi mangiwa! Bõi mi'aboesi tõdõ ba bõi mibe'e nikeani razo Asiria ami; ba he ba zato sibai andrõ ni'ohenia, ba bõi tokea ami! Me no eboea nawõda, moroi ba nawõnia.
8 *(Raz. II. 6, 16).* Awõnia, ba fa'abõlõ niha, ba awõda, ba Lowalangida Jehowa, ba wanolo ja'ita, ba ena'õ ja'ia zi fasoewõ salahida! *(Jer. 17, 5. Joh. I. 4, 4).*
9 II. **B**a ifatenge genoninia Saneribi, razo Asiria (ba ja'ia, ba sanoewõ Lachisi, awõ zato andrõ chõnia), ifatenge ba Jeroezalema, chõ Hisikia razo mado Joeda, ba ba mado Joeda fefoe, ba Jeroezalema, imane chõra: Da'õ niwa'õ Zaneribi, razo 10
Asiria: Hadia dõtõnafõmi, wa mi'iagõ manõ Jeroezalema, na lasasagõ ami? Si ndroehoe, Hisikia andrõ 11
zamowõhõ ja'ami, ena'õ ibe'e mate olofo ba mate owõchi dõdõ ami, wangoema'õ: I'efa'õ dania ita ba danga razo Asiria Lowalangida Jehowa! Hadia, tenga Hisikia da'õ gõi 12
zanoedoegõ mege hilihili andrõ chõnia, fabaja naha wame'e soemange, ba sangoema'õ ba mado Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema: Ha samboea naha wame'e soemange, sangaloeloe ami, ba ha ba da'õ mitoenoe zoemange? Hadia, lõ niro- 13
ngomi he mawisa ba niha baero fefoe misa, ira amagoe ndra'aga? He wisa Lowalangi niha baero andrõ, ba danõra misa, hadia no la'ila la'efa'õ ba dangagoe danõra andrõ? Ha niha ba Lowalangi niha andrõ 14
fefoe, nihori ndra amagoe, zangila mege i'efa'õ ena'õ ba dangagoe mbanoeania, wa iefa'õ ena'õ ami gõi ba dangagoe Lowalangimi andrõ? Ba 15
bõi sa'ae mibe'e nifowõhõ Hisikia ami, bõi jamoefaeloengoe ami ba zi manõ! Bõi mifati linia! Lõ'õ sa Lowalangi ba niha fefoe ba ba zalawa, heza, sangila mangefa'õ ba dangagoe banoeania, ba he ba danga ndra amagoe mege; ba lõ'õ gõi i'efa'õ ami ba dangagoe Lowalangimi andrõ. Ba latohoegõ na wana- 16
ndrawãi si Lowalangi, Jehowa, ba enoninia Hisikia sinenge Zaneribi andrõ. Ba soera gõi ifa'ohe'õ, ba 17
wanandrawãisi Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba ba wamõbõgõ chõnia hadia ia, imane: Si mane Lowalangi niha baero andrõ, si tebai mangefa'õ ba dangagoe banoeara, si manõ gõi Lowalangi Hisikia andrõ, wa tebai i'efa'õ ba dangagoe mbanoeania. Ba moe'ao ira [sine- 18

nge no mege] ba mbanoea Jeroezalema andrõ, si so ba dete gõli kara, la'eboea'õ lira, li Ndraono Gizeraëli, ba wameta'oe ja'ira, ena'õ tokea ira, ba ena'õ mõi ba dangara
19 [ba danga zanoewõ] mbanoea. Itõrõ lira Lowalangi Jeroezalema andrõ, lafaomagõ ba Lowalangi niha baero andrõ, nifazõchi danga niha. *(Sin. 135, 15).*

20 III. **Ba** me mangandrõ razo Hisikia, awõ Jesaja sama'ele'õ, ono Gamosi, bõrõ da'õ no mege, me la'anga-
21 rõfi li Jehowa, ba ifatenge mala'ika Jehowa, sangohori sanoewõ fefoe, awõ zolohe ja'ira, awõ goemandra, ba nahia razo Asiria; ba tobali ifoeli ia ba danõnia, no tehawoe ia fa'aila. Ba me mõi ia ba gosali Lowalanginia, ba so ndraononia, ba laboe-
22 noe ia si'õli *(Raz. II. 19, 37).* Si manõ wangefa'õ Jehowa Hisikia ba banoea Jeroezalema ba danga Zaneribi, razo Asiria, ba ba danga dánõ bõ'õ fefoe, ba lõ'õ sa'ae hadia
23 ia chõra, fasoei manõ, ibe'e. Ba ato zolohe ba Jeroezalema boeala chõ Jehowa, ba chõ Hisikia, razo ba Jeroezalema, ba gamagama seboea bõli labe'e. Ba razo seboea ia, me aefa da'õ, wamaigi niha baero fefoe.

24 IV. **Ba** me loeo da'õ, ba mofõchõ Hisikia, fõchõ fanoenoe. Ba mangandrõ ia chõ Jehowa. Ba hoemede chõnia Jehowa ba ibe'e chõnia dandra, sahõlihõli dõdõ. *(Raz. II. 20).*
25 Ba lõ isoelõni Hisikia nilaoe chõnia, fa'ahachõ dõdõ andrõ, fajawa ia; andrõ wa tohare chõnia wõnoe, fõnoe sabõlõbõlõ, chõnia ba ba mado Joeda, ba ba mbanoea Jeroeza-
26 lema. Ba mangaloeloe Hisikia, me no fajawa dõdõnia; andrõ wa lõ itõrõ ira na fõnoe Jehowa, fõnoe sabõlõbõlõ andrõ, ba gõtõ Hisikia.
27 Ba no eboea sibai gana'a Hisikia, ba no sabõlõ sibai ia. No ilaoe chõnia mbate'e girõgirõ, firõ ba ana'a ba manimani ba rembaremba ba baloese ba hadia ngawalõ gamagama na, seboea bõli, ba omo ba 28
nihõna hadia ia ilaoe, nahia mboea nowi ba agoe ba fanicha; ba he kandra ngawalõ goerifõ, ba ilaoe gõi, ba kandra mbiribiri, ba mbenoea. Ba banoea itaroe'õ ba no oja sibai 29
chõnia goerifõ, biribiri ba sawi; noa sa i'eboea'õ gana'ania Lowalangi. Da'õ Hisikia andrõ somba'a oengo 30
nidanõ Gihona si jawa, samatõrõ mitooe ba ba mbanoea Dawido, tánõ ba gaechoela loeo; ba hadia ia fefoe, nilaoe Hisikia, ba mofozoe. Ba me so zinenge andrõ, nifatenge 31
razo Mbabeli chõnia, ba wanofoe tandra andrõ sahõlihõli dõdõ, ba danõ mege, ba iloeloe Hisikia Lowalangi, ba wanandraigõ ja'ia, ena'õ oroma fefoe hadia ia zi so ba dõdõnia bacha. Ba bõ'õnia hikaja Hi- 32
sikia andrõ, ba hadia ia nilaoenia si sõchi, ba no moetanõ ba zoera wama'ele'õ andrõ chõ Jesaja sama'ele'õ, ono Gamosi, ba ba zoera razo mado Joeda ba ba zoera razo Ndraono Gizeraëli. Ba mate Hisi- 33
kia, itõrõ lala ndra amania, ba ba lewatõ ma'oewoe Dawido lako'o ia, tánõ mijawa; ba lafosoemange ia ba wa'amatenia mado Joeda fefoe ba banoea Jeroezalema. Ba fangalinia razo, ba ononia Manase.

FAZA 33.

I. Same'eme'e adoe Manase. Lara'oe ia Dawa Asiria ba la'oloi'õ ba chõra. II. Ifalalini gera'erania ba ibe'e asfa horõnia Lowalangi. III. Fa'amatenia. IV. Mame'eme'e adoe gõi Gamoni.

(Faigi gõi Raz. II. 21.)

I. **Ha** mewelendroea fache Mana- 1
se, me tobali razo ia, ba 55 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba si fa- 2
toewoe chõ Jehowa ilaoe, i'ohia'õ zogoro ita ba niha baero andrõ, nitimba Jehowa mege fõna Ndraono Gizeraëli. Ifoeli i'a'azõchi hilihili a- 3
ndrõ, nidoedoegõ namania Hisikia mege, ba ifa'anõ naha wame'e soe-

mange ba Mba'ali andrõ, ba ifazõchi Gasera, ba mangaloeloe ia ba ngahõnõ ba mbanoea si jaŵa ba ifo-
4 soemange da'õ. Ba ifa'anõ gõi naha wame'e soemange [ba nadoe] bacha ba gosali Jehowa, ba niŵa'õ Jehowa : Ba Jeroezalema nahia dõigoe,
5 si lõ mamalõmalõ. Ba ba golajama gosali Jehowa, si doea gõrõ, ba ifa'anõ naha wame'e soemange ba ngahõnõ andrõ fefoe, ba mbanoea
6 si jaŵa. Ononia matoea ifatõrõ ba galitõ, ba ndraso Mbeni–Hinomo, fakelemoe ia ba faeta ba hadia ia necheneche bõ'õ ba zi tobini ; ba ifataro zogaoni bechoe ba sangombacha eloeaha gila'ila ; oja ngawalõ ilaoe si fatoewoe chõ Jehowa, ba wangandrõ fõnoenia. *(Moz. V.*
7 *18, 10. 11).* Ba adoe nifoë andrõ, nifalaoe'õnia, ba ibe'e ba gosali Lowalangi, ba niŵa'õ Lowalangi chõ Dawido ba chõ nononia Selomo : Osali andre, awõ Jeroezalema, nitoejoegoe, ba mado Ndraono Gizeraëli fefoe, ba oebali'õ nahia dõigoe,
8 gõtõgõtõ wa'ara. Ba lõ'õ sa'ae oewoe'ai gahe Ndraono Gizeraëli ba danõ andrõ, nibe'egoe chõ ndra toeami, balazi na so ba dõdõra wolo'õ fefoe hadia ia niŵa'õgoe chõra, na latõrõ sibai goroisa andrõ, awõ gamachoita, awõ lala andrõ,
9 nifa'ema Moze. Ba tobali ifowõhõ mado Joeda ba banoea Jeroezalema Manase, ba wolaoe si lõ sõchi, sabõlõbõlõ moroi ba nilaoe niha baero andrõ, nihori Jehowa fõna
10 Ndraono Gizeraëli. Ba hoemede Jehowa chõ Manase ba ba mbanoea-
11 nia, ba lõ lafondrondrongo. Ba ifa'amõi chõra Jehowa zolohe sanoewõ chõ razo Asiria ; ba lara'oe Manase chaichai, ba labõbõ ba la'ohe ba ba Mbabeli.
12 II. **B**a me no aboe dõdõnia, ba i'aloei wa'ebolo dõdõ Lowalanginia Jehowa, i'ide'ide'õ sibai ia fõna Lo-
13 walangi ndra toeania. Ba me mangandrõngandrõ ia chõnia, be ifondrondrongo linia. I'o'õ chõnia wakaosania andrõ, ba i'ohe mangawoeli ia ba Jeroezalema, ifoeli ifataro razo. Ba awena aboto ba dõdõ Manase, wa Jehowa Lowalangi. Ba 14
aefa da'õ, ba ifalaoe'õ gõli kara andrõ, tánõ baero, ba mbanoea Dawido, tánõ ba gaechoela loeo, mitooe ba Gihona, ba ndraso, iroegi ba lala mijomo ba mbawa gõli gi'a, ifasoei Gofeli andrõ, õli salaŵa sibai. Ba ifataro gõi goemandra ba mbanoea saro, ba mado Joeda, fefoe. Ba iheta ba gosali Jehowa 15
nadoe andrõ, adoe niha baero, ba adoe famaedo andrõ, fabaja naha wame'e soemange fefoe, nifa'anõnia ba hili gosali Jehowa ba ba Jeroezalema, itibo'õ baero mbanoea. Ba 16
ifoeli i'azõchi naha wame'e soemange chõ Jehowa ba ibe'e zoemange fangorifi ba soemange fangandrõ saoha gõlõ, ba da'õ ; ba ibe'e li ba mado Joeda, ena'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli lafosoemange. Ba niha sato, ba si dõrõdõrõ 17
mame'e soemange ba hilihili andrõ, he ŵa'ae chõ Lowalangira Jehowa labe'e.

III. **B**a bõ'õnia hikaja Manase ba 18
fangandrõnia andrõ chõ Lowalanginia, awõ niŵa'õ zangi'ila andrõ, sama'ema chõnia niŵa'õ Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo Ndraono Gizeraëli. Ba fangandrõnia andrõ, ba 19
he wisa wamondrongo Jehowa linia, awõ horõnia andrõ fefoe, ba falimosania, awõ naha andrõ misa, ba nifazõchinia hilihili, awõ nibe'enia Asera ba adoe nifoë, me lõ ni'ide'ide'õnia ja'ia na, ba no moetanõ ba zoera hikaja nisoera zangi'ila andrõ. Ba mate Manase, itõrõ lala 20
ndra amania, ba ba ngai nomonia lako'o ia. Ba fangalinia razo, ba ononia Amoni.

IV. **D**oea woeloe a roea fache 21
Gamoni. me tobali razo ia, ba ha mendroea fache razo ia ba Jeroe-

zalema, *(Raz. II. 21, 19 b. t.)* Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe, si mane amania Manase mege. Ba nadoe nifoë andrõ fefoe, nifazõchi Manase mege, ba i'oja'õ zoemange Amoni, enoni da'õ ia. Ba lõ'õ sa i'ide'ide'õ ia fõna Jehowa, si mane amania mege; ja'ia, Amoni, ba ihõna manõ horõ ba hoeloenia. Ba mamagõlõ genoninia, ba wamoenoe ja'ia, ba laboenoe ia ba gõdonia. Ba laboenoe gõi fefoe zamagõlõ mege ba wamoenoe razo Amoni niha ba danõ; ba lafataro fangalinia razo nononia Josia niha ba danõ.

FAZA 34.

I. Ihori nadoe Josia. II. Lahaogõ gosali ba lasõndra zoera goroisa. III. Ifakaoni'õ zama'ele'õ ira alawe andrõ, Hoeleda, Josia, ba hadia niwa'õ da'õ. IV. Lafoeli fawoe'oe li chõ Jehowa.

(Faigi gõi Raz. II. 22, 1–23, 20.)

I. **Ha** mewaloe fache na Josia, me tobali razo ia, ba 31 fache razo ia ba Jeroezalema. Ba somasi Jehowa ilaoe, itõrõ lala doeania Dawido, lõ ihole'õ ia, he ba gambõlõ, ba he ba gabera. Ba me no aloea mewitoe fache razo ia, me iraono na ia, ba ibõrõtaigõ mangaloei Lowalangi doeania Dawido, ba me no aloea mewelezara fache, ba ibõrõtaigõ mangehao tanõ mado Joeda, awõ Jeroezalema, wangeheta hilihili andrõ ba Asera andrõ ba adoe nifoë ba adoe nifahele. *(Raz. I. 13, 3).* Ba zi so ja'ia ladoedoegõ naha wame'e soemange chõ Mba'ali, ba la'ewa nadoe loeo andrõ, ba dete jawa; ba Asera andrõ ba adoe nifoë ba adoe nifahele, ba irasa, ifoefoe ba ifazawili ba dete lewatõ zamosoemange me mege. *(Moz. III. 26, 30).* Ba tõla gere andrõ, ba itoenoe ba dete naha wame'e soemange andrõ chõra, wangehao tanõ mado Joeda, awõ Jeroezalema. *(Raz. I. 13, 2.).* Ba ba mbanoea mado Manase ba ba mbanoea mado Geferaji ba ba mbanoea mado Zimeoni ba iroegi ba mado Nafetali — ba gadoedoela chõra misa — ba idoedoegõ naha wame'e soemange, irasa ba ifoefoe Gasera andrõ ba adoe nifoë; ba adoe loeo andrõ, ba i'ewa, ba danõ Ndraono Gizeraëli ma'asagõrõ. Ba ifoeli ia ba Jeroezalema.

II. **Ba** me no aloea mewelewitoe fache razo ia, me ihaogõhaogõ danõ ba osali, ba ifatenge Zafana andrõ, ono Gasalia, ba koemandra ba mbanoea andrõ. Ma'aseja, ba sa'asa seboea, Joa, ono Joahasi, ba wanga'azõchi osali Lowalanginia Jehowa. Ba mõi ira chõ gere seboea, Hilikia, ba labe'e ba dangania gana'a andrõ, si no moebe'e ame'ela ba gosali Lowalangi, ni'ozaragõ Nono Lewi andrõ, sanaro ba mbawandroehõ, ni'ozaragõ ba mado Manase ba ba mado Geferaji ba ba mado Gizeraëli bõ'õ, fefoe, ba he ba mado Joeda fefoe ba ba mado Mbenijami ba ba mbanoea Jeroezalema. Ba labe'e ba danga hõgõ doeka, nifataro ba gosali Jehowa; ba ja'ira zame'e ba zohalõwõ ba gosali Jehowa, ba wanga'azõchi osali, ba ba wangehao. Ba zotomo ba ba doeka gara labe'e, ena'õ la'õli gara nitoto ba eoe famabõbõ andrõ ba boeatõ ba nomo andrõ, nidoedoegõ razo mado Joeda mege. Ba mohalõhalõwõ niha, tenga si falimo, lahalõhalõ halõwõ andrõ, niwa'õ chõra: Ono Lewi andrõ, Jahata ba Obadia, ma'oewoe Merari, ba Sacharia ba Mesoela, ma'oewoe Gahati, ba wamaigimaigi. Ba Ono Lewi andrõ — dozi si no to'õlõ molaoe hadia nifolī ba wanoenõ — ba labe'e mandroe zonoro. Ba dozi si so halõwõ hadia ia, ba nifomandroe. Ba ba Nono Lewi andrõ, ba no doeroetoeli õsa, ba amaedola goemandroe õsa ba sanaro ba mbawandroehõ õsa. Ba me lasao'õ baero gefe andrõ, si no moebe'e ba gosali

Jehowa, ba isõndra zoera goroisa Jehowa Hilikia ere, soera chõ Moze
15 no andrõ. Ba hoemede Hilikia, imane chõ doeroetoeli Safana: No oesõndra zoera goroisa, ba gosali Jehowa. Ba ibe'e ba danga Zafana
16 zoera andrõ Hilikia. Ba i'ohe chõ razo Safana ba i'ombacha'õ chõ razo mbõ'õnia gõi, imane: Fefoe hadia ia halõwõ niwa'õoe ba geno-
17 nioe, ba no lahalõ. No lafadoewa gefe andrõ, ba gosali Jehowa, ba no labe'e ba danga nifataro samaigimaigi ba ba danga hõgõ doeka.
18 Ba imane na gõi chõ razo Safana doeroetoeli: No ibe'e chõgoe zoera Hilikia ere. Ba ibaso õsa Safana, chõ razo.
19 III. Ba me irongo daroma li oroisa andrõ razo, ba itika noe-
20 chania. Ba ibe'e li razo chõ ndra Hilikia Ahikamo, ono Zafana, Abedono, ono Micha, Safana, doeroetoeli, Asaja, ngoningoni razo, ima-
21 ne: Mi'ae misofoe chõ Jehowa, ba chõgoe andre ba ba zi tosai na Iraono Gizeraëli ba mado Joeda, ba zoera andrõ nisõndra; eboea sibai sa wõnoe Jehowa, si no tesao chõda, me no lõ ba dõdõ ndra toeada oroisa Jehowa, ba wolo'õ sibai
22 mena'õ si so ba zoera andrõ. Ba Hilikia andrõ, awõ nitõfõi razo tõi andrõ, ba mõi chõ Hoeleda andrõ, sama'ele'õ ira alawe, fo'omo Zaloemi, samaigimaigi noecha, ono Dokahata ono Hasera; ba Jeroezalema so nomonia, tánõ si tooe, ba hoemede ira chõnia, lasofoe chõnia.
23 Ba imane chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Mimane ba niha andrõ, samatenge
24 ja'ami chõgoe: Da'õ niwa'õ Jehowa: Si ndroehoe, famakao oefatõrõ ba mbanoea andre, ba ba nõsinia, fangelifi andrõ fefoe, si so ba zoera andrõ, nibasora chõ razo mado
25 Joeda; bõrõ me no la'erogõ ndra'o, ba me no lafosoemange Lowalangi bõ'õ, ba wangandrõ fõnoegoe nilaoe dangara andrõ fefoe; andrõ wa tesao wõnoegoe seboea ba mbanoea andre, si tebai tebato. Ba chõ razo mado 26
Joeda, samatenge ja'ami, ba wanofoe chõ Jehowa, ba mimane: Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba daroma li andrõ, nirongooe: Me no omboejoe dõdõoe, 27
ba me no õ'ide'ide'õ ndra'oegõ fõna Lowalangi, me õrongo niwa'õnia nitandrõsaigõ ba mbanoea da'e ba ba nõsinia, me no õ'ide'ide'õ ndra'oegõ fõnagoe, ba me no õtika noechaoe, ba me no mege'ege'õ fõnagoe, ba noa gõi oefondrondrongo chõoe, iwa'õ Jehowa. Hiza, oe'oroe- 28
doegõ ndra'oegõ chõ ndra amaoe, ena'õ te'ohe ba lewatõmõ ndra'oegõ lõ hadia ia ba ena'õ lõ i'ila hõrõoe wamakao andrõ fefoe, nifatõrõgoe ba mbanoea andre dania! Ba laombacha'õ chõ razo.

IV. Ba ifatenge razo, ifakaoni'õ 29
zatoea mado Joeda ba satoea mbanoea Jeroezalema, fefoe. Ba mõi 30
mijawa ba gosali Jehowa razo, awõ ndra matoea mado Joeda ba banoea Jeroezalema, fefoe, fabaja ere ba Ono Lewi, awõ niha sato fefoe, he satoea, ba he iraono, ba ibaso chõra niwa'õ ba zoera wawoe'oesa li andrõ fefoe, soera nisõndra ba gosali Jehowa. Ba i'agõ nahania razo ba 31
fawoe'oe li fõna Jehowa, wa edõna la'o'õ chõ Jehowa, wa edõna latõngõni goroisania ba famadoehoe'õnia ba amachoitania, soroi si'aikõ ba dõdõ ba ba gera'era fefoe, ba wolo'õ taroma li ba wawoe'oesa li andrõ, si so ba zoera andrõ. Ba iwa'õ razo 32
latehe wawoe'oesa li andrõ banoea Jeroezalema fefoe, awõ mado Mbenijami, fefoe. Ba banoea Jeroezalema andrõ, ba labe'e dali chõra wawoe'oesa li andrõ chõ Lowalangi, Lowalangi ndra toeara. Ba ihori fefoe 33
zogoro ita Josia, ba danõ Ndraono Gizeraëli fefoe, ba dozi niha ba danõ Ndraono Gizeraëli, ba ifarooe ba wamosoemange Lowalangira Je-

howa. Ba fatoea lõ si mate ia, ba lõ labõhõli wolo'õ chõ Jehowa, Lowalangi ndra toeara.

FAZA 35.

I. Lalaoe wasa. II. Isoewõ Josia Fara'o Necho. Fa'amate Josia. III. Fange'esi Josia.

(Faigi gõi Raz. II. 23, 21–30.)

1 I. Ba ilaoe wasa chõ Jehowa Josia, ba Jeroezalema, lataba wasa andrõ ba zi meweleõfa, ba mbawa
2 si fõfõna. *(Moz. II. 12, 6).* Ba ifataro gere andrõ, ba halõwõra, ba ifarooe dõdõ ba balõwõra ba go-
3 sali Jehowa. Ba imane ba Nono Lewi andrõ, samahaõ Iraono Gizeraëli fefoe, ba si no moe'amoni'õ chõ Jehowa : Mibe'e ba gosali dawõla ni'amoni'õ, ba gosali nilaoe Zelomo, ono Dawido, razo Ndraono Gizeraëli. Bõi sa'ae mi'osa'osa'õ. Mi'ae sa'ae enoni Lowalangimi Jehowa ba enoni mbanoeania Iraono
4 Gizeraëli. *(Nga'õt. I. 23, 26).* Ba mifa'anõ ami, ba ngafoemi, ba ngenolimi, dali nifachoi Dawido, razo Ndraono Gizeraëli, awõ goroisa no-
5 nonia Selomo. *(Nga'õt. I. 24).* Mi'agõ ni'amoni'õ, dali ngenoli ngafœ niwami andrõ, sato, sangesangenoli
6 zawoesawœ Nono Lewi. Ba mitaba wasa, ba mi'amoni, ba mi'asiwai õ ndra talifoesõmi, dali wolaoemi goroisa Jehowa andrõ, nifa'ema
7 Moze. Ba Josia, ba ibe'e saoha gõlõnia ba zato nono mbiribiri ba ono nambi — oi soemange fasa ba zi so andrõ, 30,000 fefoe — ba 3000 nga'eoe zawi, oi ochõta razo mege.
8 *(F. 30, 24).* Ba satoea mbanoea andrõ chõnia, ba labe'e gõi, saoha gõlõra, ba zato ba ba gere ba ba Nono Lewi. Hilikia andrõ ba Sacharia ba Jehiëli, satoea ba gosali Lowalangi, ba labe'e ba gere, soemange fasa, ba 2600 [nono mbiri-
9 biri] ba 300 nga'eoe zawi. Ba Chanania ba Semaja ba Netane'eli, talifoesõnia, ba Hasabia ba Jeïeli ba Jozabada, satoea Nono Lewi, ba labe'e saoha gõlõra ba Nono Lewi, soemange fasa, ba 5000 [nono mbiribiri] ba 500 nga'eoe zawi. Ba no 10
moebe'e ba lala wame'e soemange andrõ, ba la'agõ nahara ere ba Ono Lewi, ba ngenolira, dali niwa'õ razo. Ba lataba wasa, ba latema ba da- 11
ngara ndro ere ba latefe nitefe, ba Ono Lewi zamo'a oeli [zoemange]. Ba la'oniagõ nibe'e soemange nitoe- 12
noe. ba wame'e ba danga ngafœ zato, ena'õ la'o'õ nifachoi ba zoera Moze, ba lamanõ gõi ba zawi andrõ. Ba latoenoe ba galitõ wasa andrõ, 13
dali nifachoi, ba ame'ela ni'amoni'õ andrõ, ba larino ba mbalanga ba ba mbowoa ba ba mako ba lata'ita'i labe'e ba niha sato fefoe. *(Moz. II. 12, 8).* Ba aefa da'õ, ba la'asiwai 14
chõra, fabaja õ gere. Iroegi bongi sa, ba lõ aefa gere, ma'oewoe Ga'aroni, ba wame'e soemange nitoenoe andrõ, fabaja tawõ andrõ, andrõ wa Ono Lewi zangasiwai gõra ba õ gere, ma'oewoe Ga'aroni. Ba 15
la'iagõ nahara sanoenõ andrõ, ma'oewoe Gasafo, dali nifachoi ndra Dawido, Asafo, Hemano ba Jedoetoeno sangi'ila andrõ chõ razo, ba si manõ gõi zanaro ba mbawandroehõ fefoe. Alacha lõ labõhõi halõwõ, me no iwara andrõ, Ono Lewi zangasiwai gõra. *(Nga'õt. I. 16, 7).* Ba 16
tobali no moebe'e ba lala wamosoemange Jehowa andrõ fefoe, me loeo da'õ lalaoe wasa andrõ ba labe'e zoemange nitoenoe ba naha wame'e soemange andrõ chõ Jehowa, dali nifachoi razo Josia. Tobali lalaoe 17
wasa Iraono Gizeraëli, si so andrõ, me loeo da'õ, fabaja owasa roti si lõ moe'aisõni, fitoe ngaloeo wa'ara. Ba lõ moerai moelaoe wasa si manõ, 18
i'otarai loeo Zamoeëli sama'ele'õ, samõsa lõ razo Ndraono Gizeraëli mege, solaoe fasa, si mane nilaoe Josia ba ere andrõ ba Ono Lewi, awõ mado Joeda, awõ Ndraono Gizeraëli fefoe, si so andrõ, ba banoea

19 Jeroezalema. Me no aloea mewelewitoe fache razo Josia telaoe wasa andrõ.
20 II. **B**a me aefa da'õ fefoe — me no ifoeli i'azõchi gosali Josia — ba so moroi si tooe Necho, razo Miseraji, ba wanoewõ ba Garikemi, ba mbewe Oifarati. Ba ifaondragõ ia
21 Josia. Ba ifatenge zinenge chõnia Necho, imane: Hadia horõgoe chõoe, ja'oegõ razo mado Joeda ? Tenga ja'oegõ oesoewõ iada'e, oedoegoe oesoewõ, ba no ifangaõsõ ndra'o Lowalangi. Bõi lawa Lowalangi andrõ, si oawõgõ ja'o, fa bõi ifakiko ndra'-
22 oegõ ! Ba lõ ibõhõli ia Josia. noa sa ihonogõi sibai, ilaoe chõnia. Andrõ wa lõ ifondrondrongo li Necho andrõ, niwa'õ Lowalangi, ifaondragõ, ba wolaoe ba ndraso andrõ ba Me-
23 gido. Ba lafana razo Josia si fafana. Ba imane razo chõ genoninia : Mi'ohe misa ndra'o, noa sa meso-
24 cho ndra'o, socho seboea ! Ba laheta ia ba goereta [zanoewõ] enoninia, labe'e ba goeretania si samboea. ba me no laroegi Jeroezalema, ba mate ia, ba ba lewatõ ndra amania lako'o ia. Ba la'e'esi Josia mado Joeda ba banoea Jeroezalema fefoe.
25 III. **B**a ilaoe ngenoengenoe Jeremia ba chõ Josia andrõ, ba dozi sanoenõ, he ira matoea, ba he ira alawe, ba itõrõ lira Josia ba ngenoengenoera andrõ, iroegi ma'-õchõ andre. Ba labali'õ hoekoe ba Ndraono Gizeraëli da'õ, ba no moetanõ ba zoera, ba zoera ngenoe-
26 ngenoe andrõ. Ba bõ'õnia hikaja Josia ba hadia nilaoenia si sõchi,
27 wolo'õ nifachoi ba goroisa, he hikajania famobõrõ mege, ba he safoeria andrõ, ba no moetanõ ba zoera razo Ndraono Gizeraëli ba ba zoera razo mado Joeda.

FAZA 36.

I. Razo Joahasi, si lõ ararã. II. Te'oloi'õ ba Mbabeli Jojaki. III. Si manõ gõi Jojachi. IV. Sedekia razo. Fanoedoegõ Jeroezalema ba fangoloi'õ ja'ira, ba Mbabeli. V. Itehe chõra wangawoeli Kiro.

(Faigi gõi Raz. II. 23, 30–25, 21.)

I. **B**a lahalõ Joahasi andrõ, ono 1
Josia, niha ba danõ, ba labali'õ razo ba Jeroezalema, fangali namania. Doea woeloe a tõloe fache Joahasi, 2
me tobali razo ia, ba ha tõloe wawa razo ia ba Jeroezalema. Ba iheta ia razo razo Miseraji, ba tenga 3
sa'ae razo ia ba Jeroezalema. Ba ifo'õmõ ira ba danõ [razo Miseraji], 22,050 balaki wirõ ba 3970½ balaki gana'a. Ba razo Miseraji andrõ, ba 4
ibali'õ razo ba mado Joeda ba ba Jeroezalema Geliaki, ga'a Joahasi, ba ifalalini dõinia, Jojaki ibe'e tõinia. Ba achininia Joahasi andrõ, ba i'ohe ba danõ Miseraji [Fara'o] Necho.

II. **D**oea woeloe a lima fache 5
Jojaki, me tobali razo ia, ba mewelezara fache razo ia ba Jeroezalema. Ba si fatoewoe chõ Lowalanginia Jehowa ilaoe. Ba so moroi 6
si tooe Neboekanesa, razo Mbabeli, ba wanoewõ ja'ia, ba irate ia, ba wolohe ba Mbabeli. *(Raz. II, 24, 1. Jer. 22, 18).* Ba he gamagama ba 7
gosali Jehowa õsa, ba i'ohe ba Mbabeli Neboekanesa, ba ibe'e ba gõdonia ba Mbabeli. Ba bõ'õnia 8
hikaja Jojaki ba adoe andrõ chõnia, sogoro ita, nifafazõchi'õnia, ba hadia ia na [zi lõ sõchi] chõnia, ba no moetanõ ba zoera razo Ndraono Gizeraëli ba ba zoera razo mado Joeda. Ba fangalinia razo, ba ononia Jojachi.

III. **H**a mewaloe fache Jojachi, 9
me tobali razo ia, ba ha tõloe wawa a foeloe bongi razo ia ba Jeroezalema. Ba si fatoewoe chõ Jehowa ilaoe. *(Raz. II. 24, 8 b. t.).* Ba 10
me no aloea ndrõfi, ba ifahalõ'õ

ia Neboekanesa. ifa'ohe'õ ba Mbabeli, fabaja gamagama andrõ, seboea bõli, ba gosali Jehowa, ba Sedekia, ama Jojachi si achi ibali'õ razo mado Joeda ba razo Jeroezalema. *(Jer. 37, 1, Dan. 1, 2).*

11 IV. **D**oea woeloe a sara fache Zedekia, me tobali razo ia, ba mewelezara fache razo ia ba Jeroezalema. *(Raz. II. 24, 18 b.t. Jer. 52, 1).*

12 Ba si fatoewoe chõ Lowalanginia Jehowa ilaoe; lõ i'de'ide'õ ia chõ Jeremia andrõ, sama'ema chõnia

13 niŵa'õ Jehowa. Ba lõ'õ gõi i'o'õ chõ razo Neboekanesa, si no mame'e ba hõloe ja'ia chõ Lowalangi; i'abe'e'õ dandronia ba tõdõnia, ba tobali lõ ifoeli ia chõ Jehowa, Lo-

14 walangi Ndraono Gizeraëli. Ba he satoea gere ba he niha sato, ba no eboea sibai walimosa, wangohia'õ sogoro ita andrõ, ba niha baero, ba la'ohe ba gosali Jehowa zalacha, ba gosali ni'amoni'õ Jehowa, ba Je-

15 roezalema. Ba lõ adagedage Jehowa, Lowalangi ndra toeara, lõ ibato wamatenge chõra sinengenia; me no ahachõ dõdõnia mboenoeania ba

16 he nahiania andrõ. *(Jer. 25, 4).* Ba la'o'aja zinenge Lowalangi andrõ, lõ ba dõdõra linia, ba la'igi'igi'õ zama'ele'õ andrõ, irege eboea sibai wõnoe Jehowa, irege lõ fangorifi

17 sa'ae. Ba i'ohe chõra razo Ndrawa Galedaia, ifaboenoe'õ si'õli nono matoea chõra, bacha ba ni'amoni'õ andrõ chõra; lõ ihachõsi tõdõ, he ono matoea, ba he ono alawe, ba he satoea, he si no tohare hoewa, — ahori manõ ibe'e badangania. Ba 18 he gamagama andrõ ba gosali Lowalangi, he side'ide, ba he seboea, fabaja girõgirõ andrõ ba gosali Jehowa ba girõgirõ chõ razo ba girõgirõ zatoea mbanoea chõnia — ba ahori i'ohe ba Mbabeli. *(Raz. II. 20, 17).* Latoenoe gosali Jehowa, 19 ba ladoedoegõ gõli Jeroezalema, awõ gõdo chõra fefoe, ba latoenoe, tobali ahori achozi gamagamara seboea bõli. Ba si lõ ichamõ bawa 20 zi'õli, ba i'ohe ba Mbabeli [razo Mbabeli] i'oloi'õ, ba tobali enoninia ira ba enoni ndraononia, irege labe'e barõ mbawara ira Dawa Weresia, ena'õ itõrõ niŵa'õ Jehowa, nifa'e- 21 ma Jeremia, „irege te'ali ba danõ ndrõfi wolombase andrõ; solombase manõ ia, gõtõ wa no amaedola danõ si mate ia," irege aloea zi 70 fache. *(Moz. III. 26, 34. Jer. 25, 11).*

V. **B**a me awena razo Giro a- 22 ndrõ, razo Weresia — lõ dõfi na — ena'õ itõrõ li Jehowa andrõ, nifa'ema Jeremia — ba ibe'e ba dõdõ Giro andrõ, razo Weresia, Jehowa wame'e oroisa ba mbanoeania fefoe — nifa'ohe'õ soera gõi — imane: *(Jer. 29, 10)* Da'e niŵa'õ Giro, razo 23 Weresia: „Fefoe gamatõrõŵa ba goeli danõ, ba no ibe'e chõgoe Jehowa, Lowalangi zoroego, ba ja'ia zangoema'õ chõgoe wolaoe osali chõnia ba Jeroezalema ba danõ mado Joeda. Ba ha niha ami mbanoeania, ba jamoetolo ia Lowalanginia, ba jamõi misi jaŵa!"

Soera

GESERA.

FAZA 1.

I. Itehe chõra wangawoeli ba danõra ba folaoe osali Kiro, razo Weresia. II. Mangawoeli niha Jehoeda õsa. Ibe'e chõra gamagama ni'amoni'õ andrõ Kiro.

1 I. Ba me awena razo Giro andrõ, razo Weresia — lõ dõfi na — ena'õ itõrõ li Jehowa andrõ, nifa'ema Jeremia — ba ibe'e ba dõdõ Giro, razo Weresia, Jehowa wame'e oroisa ba mbanoeania fefoe — nifa'ohe'õ soera gõi — imane: *(Nga'õt. II. 36,*
2 *22. 23. Jer. 29, 10):* Da'e niwa'õ Giro, razo Weresia: Fefoe gamatõrõwa ba goeli danõ, ba no ibe'e chõgoe Jehowa, Lowalangi zoroego, ba ja'ia zangoema'õ chõgoe wolaoe osali chõnia ba Jeroezalema ba danõ
3 mado Joeda. Ba ha niha ba chõmi mbanoeania, ba jamoetolo ia Lowalanginia, ba jamõi misi jawa ba Jeroezalema ba jamoelaoe gosali andrõ chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli; da'õ Lowalangi andrõ,
4 ba Jeroezalema. Ba ha niha zi tosai na, ba mbanoea heza, fefoe, si fatewoe ia, ba ndramoetolo ia banoeara, firõ ba ana'a ba balazo ba oerifõ, lõ lai nibe'e saoha gõlõ, balazo gosali Lowalangi andrõ, ba Jeroezalema.

5 II. Ba maoso zatoea ngafo mado Joeda ba mado Mbenijami ba ere ba Ono Lewi — dozi nibe'e Lowalangi ba dõdõ fe'amõi misi jawa, ba wolaoe osali Jehowa ba Je-
6 roezalema. Ba dozi niha si so ba ngaira, ba latolo ira gamagama firõ ba ana'a ba balazo ba oerifõ ba aja, lõ lai fefoe hadia ia nibe'e saoha gõlõ. Ba razo Kiro, ba ibe'e 7
baero gamagama andrõ ba gosali Jehowa, ni'oloi'õ Neboekanesa mege, nihalõ ba Jeroezalema, nibe'enia ba gosali Lowalanginia. *Nga'õt. II. 36, 7. 18).* Da'õ nibe'e Giro, razo 8
Weresia, ba danga Miteredata sangirõ ana'a, ba da'õ zangofaja chõ zalawa mado Joeda Sesibasa [Seroebabeli]. *(F. 3, 2).* Ba da'e wa'oja: 9
30 wiga ana'a ba 1000 wiga firõ ba
29 gali ba 30 mako ana'a, ba 410 10
mako firõ, ba 1000 ngawoea gamagama bõ'õ, — oroedoeania ba no 11
5400 ngawoea gamagama ana'a ba gamagama firõ. Da'õ fefoe ni'ohe Zesibasa misi jawa, me te'ohe mangawoeli ba Jeroezalema ni'oloi'õ andrõ, moroi ba Mbabali.

FAZA 2.

I. Tõi ngafoe andrõ; sangawoeli. II. Ame'elara, balazo gosali.

(Faigi gõi Nehem. 7, 5–73.)

I. Ba da'e mbanoea ba danõ 1
[mado Joeda] sangawoeli misi jawa ba Jeroezalema ba ba danõ mado Joeda, nitaha mege, ni'oloi'õ Neboekanesa, razo Mbabeli, ba Mbabeli; — ifoeli ia ba mbanoeara zamõsana —, si fao chõ ndra Seroebabeli, 2
Jesoea, Nehemia, Seraja, Re'elia, Morodochai, Bilisana, Misifari, Bigewai, Rehoemi, Ba'ana. Ba fa'ato ndra matoea Ndraono Gizeraëli, andrõ, ba *(F. 1, 8. A. 63).*
Ma'oewoe Wareo, ba 2172, ba 3

4 Ma'oewoe Zefatia, ba 372, ba
5 Ma'oewoe Ara, ba 775, ba
6 Ma'oewoe Wahata-Moabi, ma'oewoe Jesoea andrõ ba ma'oewoe Joabi, ba 2812, ba
7 Ma'oewoe Gelama, ba 1254, ba
8 Ma'oewoe Zatoe, ba 945, ba
9 Ma'oewoe Zakai, ba 760, ba
10 Ma'oewoe Mbani, ba 642, ba
11 Ma'oewoe Mbebai, ba 623, ba
12 Ma'oewoe Asigada, ba 1222, ba
13 Ma'oewoe Gadonika, ba 666, ba
14 Ma'oewoe Mbigewai, ba 2056, ba
15 Ma'oewoe Adini, ba 454, ba
16 Ma'oewoe Gateri-Hisikia ba 98, ba
17 Ma'oewoe Mbesai, ba 323, ba
18 Ma'oewoe Jora, ba 112, ba
19 Ma'oewoe Hasoemi, ba 223, ba
20 Banoea Gibeona ba 95, ba
21 Banoea Mbetilechema, ba 123, ba
22 Banoea Netofa, ba 56, ba
23 Banoea Ganatoti, ba 128, ba
24 Banoea Gasimaweti, ba 42, ba
25 Banoea Giriati Jeari ba banoea Gafira ba banoea Mbe'eroti, ba 743, ba
26 Banoea Rama ba banoea Geba, ba 621, ba
27 Banoea Michimasi, ba 122, ba
28 Banoea Mbetiëli ba banoea Ga'i, ba 223, ba
29 Banoea Nebo, ba 52, ba
30 Ma'oewoe Magibi, ba 156, ba
31 Ma'oewoe Gelama si samõsa, ba 1254 ba
32 Ma'oewoe Harimi, ba 320, ba
33 Banoea Lodo ba banoea Hadidi ba banoea Gono, ba 725, ba
34 Banoea Jericho, ba 345, ba
35 Banoea Zena'a, ba 3630, ba
36 Ere andrõ : Ma'oewoe Jedaja, si sawœ̃ ndra Jesoea, ba 973, ba
37 Ma'oewoe Gimeri, ba 1052, ba
38 Ma'oewoe Wasoeri, 1247, ba
39 Ma'oewoe Harimi, ba 1017, ba
40 Ono Lewi andrõ : moe'oewoe Jesoea ba ma'oewoe Gadimiëli, nga'õtõ Hodawia, ba 74, ba Sanoenõ andrõ :
42 Ma'oewoe Gasafo, ba 128, ba ma'oewoe zanaro ba mbawandroehõ : ma'oewoe Zaloemi ba ma'oewoe Gateri ba ma'oewoe Dalamono ba ma'oewoe Akoebi, ba ma'oewoe Hatita ba ma'oewoe Zobai, 139 fefoe. *(Nga'õt. I. 9, 2).* Ba sangai halõw̃õ 43
ba gosali, enoni andrõ : ma'oewoe Ziha ba ma'oewoe Hasoefa ba ma'-
oewoe Daba'oti, ba ma'oewoe Gero 44
ba ma'oewoe Ziëha ba ma'oewoe Wadona, ba ma'oewoe Lebana ba 45
ma'oewoe Hagaba ba ma'oewoe Akoebi ba ma'oewoe Hagabi ba ma'- 46
oewoe Zalamai ba ma'oewoe Hanani ba ma'oewoe Gideli ba ma'oewoe 47
Gaharo ba ma'oewoe Reaja ba ma'- 48
oewoe Resino ba ma'oewoe Nekoda
ba ma'oewoe Gasama ba ma'oewoe 49
Oesa ba ma'oewoe Wasea ba ma'-
oewoe Mbezai ba ma'oewoe Gasena 50
ba ma'oewoe Moini ba ma'oewoe
Nefisi ba ma'oewoe Mbakiboekoe 51
ba ma'oewoe Hakoefa ba ma'oewoe
Harihoeroe ba ma'oewoe Mbaseloeti 52
ba ma'oewoe Mehida ba ma'oewoe
Haresa ba ma'oewoe Mbarako ba 53
ma'oewoe Zisera. ba ma'oewoe Dema ba ma'oewoe Nesia ba ma'- 54
oewoe Hatifa. Ba ma'oewoe zawoe- 55
joe Zelomo andrõ : ma'oewoe Zota'i
ba ma'oewoe Zofereti ba ma'oewoe
Weroeda *(Raz. I. 9, 21)* ba ma'oe- 56
woe Ja'ela ba ma'oewoe Darikono
ba ma'oewoe Gideli, ba ma'oewoe 57
Zefatia ba ma'oewoe Hatili ba ma'-
oewoe Wochereti-Hasebaima ba
ma'oewoe Gami, sangai halõw̃õ ba 58
gosali ba ma'oewoe zawoejoe Zelomo, fefoe, ba no 392. Ba da'e zi 59
fao misi jaw̃a, banoea Deli-Mela ba
ba Teli-Haresa ba Cheroebi ba A-
dana ba Imeri, si lõ mangila manoetoenõ ha nga'õtõ ira, ha niha
doeara, na Iraono Gizeraëli ira, ba
na tenga : ma'oewoe Delaja ba ma'- 60
oewoe Dobia ba ma'oewoe Nekoda,
652 fefoe. Ba ma'oewoe Gera andrõ, 61
õsa : ma'oewoe Habaja ba ma'oewoe
Hakosi ba ma'oewoe Mbarasilai andrõ, si no mangai ono Mbarasilai,
banoea Gileadi ba nibe'e tõi tõi
matoeania andrõ. *(Sam. II. 19, 31).*

62 La'aloealoei zoera nga'õtõ chõra, ba lõ lasõndra, andrõ wa lõ lafa'-
63 amõi ere ira. Ba itenawa ira koemandroe ba wemanga ni'amoni'õ sibai andrõ, irege so gere solaoe „Oerimi" ba „Toemimi" andrõ. *(Moz. IV. 27, 21. Moz. II. 28, 30. Moz.*
64 *V. 33, 8. A. 2).* Ba ja'ira fefoe, ba
65 no 42,360 niha, lõ lai zawoejoe, ira matoea ba ira alawe, 7337 da'õ; ba baero õ na, ba 200 zanoenõ, ira
66 matoea ba ira alawe. Ba koedo chõra, ba 736, ba koedo kalide, ba
67 245, ba ondra, ba 435, ba kalide, ba 6720.
68 II. **B**a so õsa hõgõ ngafœ andrõ, same'e saoha gõlõra, balazo gosali Lowalangi, me no laroegi naha gosali ba Jeroezalema, ba wolaoe ja'ia zoei ba nahania andrõ.
69 Dali wa'eboea gana'ara ba wame'e balazo gosali andrõ: ana'a, ba 61,000 hoea balaki, ba firõ, ba 18.382 balaki, ba 100 nga'õrõ mbaroe gere. *(Raz. I. 10, 17. Nga'õt. I.*
70 *29, 7).* Ba ere ba Ono Lewi ba niha sato õsa ba sanaro ba mbawandroehõ ba sangai halõwõ ba gosali, enoni andrõ, ba la'iagõ mbanoeara; ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba ba mbanoeará so.

FAZA 3.

I. Faloechata ba Jeroezalema. Labõrõtaigõ wame'e soemange. II. Labe'e tooe dojo gosali.

1 I. **B**a me no iroegi bawa si fitoe, me ba mbanoea misa so Ndraono Gizeraëli, ba faloecha ira fefoe ba
2 Jeroezalema, ha sara dõdõ. Ba maoso Jesoea, ono Josadaki ba talifoesõnia, ere andrõ, ba Seroebabeli, ono Zelatiëli, ba talifoesõnia, lafoeli lafa'anõ naha wame'e soemange andrõ chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba wame'e soemange nitoenoe ba detenia, dali nifachoi ba goroisa Moze, enoni Lowalangi. *(Moz. V.*
3 *12, 6. Mat. 1, 12).* Ba nahania fõna lafa'anõ naha wame'e soemange andrõ, me no ihawoei ira fa'ata'oera niha ba danõ, ba labe'e zoemange nitoenoe chõ Jehowa ba dete naha andrõ, soemange nitoenoe na mahemoloe mbanoea ba na tánõ owi. *(Moz. IV. 28, 4).* Ba lalaoe gowasa 4
nose daha geoe andrõ, dali nifachoi andrõ, ba labe'e zoemange, ero ma'õchõ, ha wa'oja, dali niwa'õ andrõ, ha wa'oja ma'õchõ; *(Moz. III. 23, 34 b. t.)*; ba he soemange nitoenoe 5
si lõ aefa'aefa, ba he nibe'e ba wasoelõna, ba he ba mbawa gowasa andrõ, ni'amoni'õ chõ Jehowa, ba he hadia ia zoemange nibe'era saoha gõlõ chõ Jehowa. Ba zi samboea 6
desa'a, ba mbawa si fitoe labõrõtaigõ wame'e soemange chõ Jehowa, me lõ'õ na moebe'e tooe dojo gosali Jehowa. Ba labe'e gana'a ba 7
zanoto kara ba ba zolaoe eoe, ba ba mbanoea Zidona ba ba mbanoea Diro, ba labe'e mbalazo ba fanicha, ena'õ la'ohe mbalo geresi, moroi ba hili Libano, nifatõrõ ba nasi, ba Jafo, dali niwa'õ Giro, razo Weresia.

II. **B**a me no tõra dõfi sa'ae, me 8
laroegi naha gosali Lowalangi ba Jeroezalema, me bawa si doea, ba labõrõtaigõ ira Seroebabeli, ono Zelatiëli, Jesoea, ono Josadaki, ba talifoesõra andrõ, ere ba Ono Lewi, awõ dozi si no mondroegi Jeroezalema, si otarai ni'oloi'õ ja'ira mege, lafataro ba wamaigimaigi halõwõ ba gosali Jehowa Nono Lewi andrõ, si no doea woeloe fache ba si a'a moroi andrõ. Ba tobali tetaro Je- 9
soea ba iraononia ba talifoesõnia ba Kadimiëli ba iraononia ba iraono Hodawia andrõ ba iraono Henadadi, ba iraonora ba talifoesõra, Ono Lewi andrõ, ha sara dõdõ, ba wamaigimaigi sohalõwõ ba gosali Jehowa. Ba me labe'e tooe dojo go- 10
sali Jehowa, ba la'agõ da'õ ere, noecha gere noechara, ba torofe ba dangara ba faritia ba danga Nono Lewi, ma'oewoe Gasafo, ba wanoe-

nõ Jehowa, dali nifachoi Dawido, razo Ndraono Gizeraëli. *(Nga'ōt. II.*
11 *23, 18).* Ba lalaoe wanoenõ ba fangandrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, me no seboea tõdõ ia, ba me si lõ aetoe wa'ahachõ dõdõnia Ndraono Gizeraëli. Ba oi lakaraini wa'iki niha sato fefoe, wanoeno Jehowa, me no moebe'e tooe dojo gosali Jehowa.
12 *(Nga'ōt. II. 5, 13).* Ba ato gere ba Ono Lewi ba hõgõ ngafœ andrõ — satoea, si lõ olifoe osali fõna, — zege'ege sibai, me la'ila labe'e tooe dojo gosali si bohooe andrõ, ba me owoeawoea dõdõ zato ba me ma-
13 noenõ. Ba lõ larongo sato loealoea wa'omoeso dõdõ andrõ, ba wege'-egera andrõ.

FAZA 4.

I. Lõ latehe mado Joeda, oroedoe danga noedoera andrõ ba wolaoe osali. II. Lafa'ohe'õ zoera oedoera andrõ, chõ Gahasiwero, ba wanimba folaoe osali. III. Ifa'ohe'õ mangawoeli zoera razo ba tetabi wotomo.

1 I. **Ba** me larongo oedoe mado Joeda ba oedoe mado Mbenijami lalaoe gosali chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizaraëli sangawoeli
2 andrõ moroi ba ni'oloi'õ ja'ira, ba mõi ira chõ Zeroebabeli ba ba hõgõ ngafœ andrõ, ba lamane chõra: Damaloeloei wolaoe ; sangaloei Lowalangimi sa ndra'aga gõi, si mane ja'ami, ba chõnia mabe'ebe'e zoemange, i'otarai loeo Gasarahado andrõ, razo Asiria, solohe ja'aga
3 ba da'e. *(Raz. II. 17, 34. b.t.).* Ba lamane chõra ira Seroebabeli Jesoea, awõ hõgõ ngafœ Ndraono Gizeraëli bõ'õ andrõ: Tenga awõma ami, fa ta'oroedoegõ ita ba wolaoe osali chõ Lowalangida, ja'aga manõ zolaoe chõ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ha ja'aga, dali goroisa
4 Giro, razo Weresia. Ba adada zoei danga mado Joeda labe'e niha ba danõ andrõ, latenawa ira ba wotomo
5 andrõ, lasõlõ niha, samo'esoeanõ ja'ira, fa bõi lafaloea zi so ba dõdõra, gõtõ wa'ara Giro andrõ, razo Weresia, ba irege razo Dario, razo Weresia.

II. **Ba** me razo Ahasiwero, me 6
awena tobali razo ia, ba lafa'ohe'õ zoera wangadoe, la'adoegõ mbanoea mado Joeda ba banoea Jeroezalema. Ba me razo Aretazasa, 7
ba lafa'ohe'õ zoera ira Biselama, Miteredata, Tabe'eli, ba awõra, chõ Aretazasa andrõ, razo Weresia, Nisoera ba li Ndrawa Garamo zoera andrõ ba ni'ali. Ba li Ndrawa Garamo: Rehoemi koemandroe ba 8
Simisai doeroetoeli zama'ohe'õ soera chõ razo Aretazasa, fangombacha banoea Jeroezalema andrõ, lamane: „Rehoemi no, koemandroe ba Simi- 9
sai, doeroetoeli, ba awõra bõ'õ andrõ, banoea Dina ba banoea Jafarasatecha ba banoea Darafela ba banoea Gafarasa ba banoea Garachi ba banoea Mbabilona ba banoea Zoesa ba banoea Deha ba banoea Gelama, ba soi bõ'õ andrõ, nifawoe'a Ga- 10
sanafari andrõ seboea ba sihõngõ toeria, ni'ohenia ba mbanoea Zamaria ba ba danõ bõ'õ misa, jefo Oifarati tánõ andre, ba tohoetohoenia. Da'e nõsi zoera andrõ, nifa'- 11
ohe'õra chõ razo Aretazasa : „Enonioe andre, banoea si jefo Oifarati tánõ andre, ba tohoetohoenia. Bõi 12
zi lõ irongo razo, wa no laroegi ndra'aga, ba Jeroezalema, niha Jehoeda andrõ, si no so moroi si tooe chõoe. Labõrõbõrõtaigõ lafoeli lataroe'õ mbanoea si lõ sõchi andrõ, banoea zolawalawa ; la'asiwai gõli ba lafoeli lahaogõ dajadaja. Ba bõi zi lõ aboto ba dõdõ razo: 13
na no moefoeli moetaroe'õ mbanoea andrõ dania ba na no awai gõli, ba lõ'õ sa'ae labe'e mbeo ba hoea zago ; ba rodi lala, ba lõ'õ sa'ae la'o'õ, ba tobali te'ambõsi zinema razo labe'e. Ba me no si manga- 14
manga nasio ba gõdo razo ndra'aga ba me tebai mafaigifaigi na te'ala

razo, andrõ wa mafatenge, ba wa-
15 ngombacha da'õ chõ razo, ena'õ
la'aloealoei ba zoera hikaja ndra
toeaoe andrõ; ba õsõndra dania ba
zoera hikaja andrõ ba aboto ba
dõdõoe, wa no banoea solawãlawã
mbanoea andrõ, banoea samakao
razo ba he niha ba danõ, baero,
misa, awõ wa no gõtõgõtõ wa'ara
lafobõrõ wolawã; ba da'õ gõi mbõ-
rõ, wa no moedoedoegõ mbanoea
16 andrõ. Andrõ bõi zi lõ aboto ba
dõdõoe: na lafoeli lataroe'õ mba-
noea andrõ, ba na no awai gõli
dania, ba tobali bõrõ da'õ, wa la-
timba manõ ndra'oegõ dania jefo
Oifarati, tánõ andre."

17 III. **B**a ifa'ohe'õ zoera razo, fane-
ma li ndra Rehoemi koemandroe,
Simisai, doeroetoeli, ba awõra bõ'õ
andrõ, ba Zamaria ba ba danõ jefo
Oifarati, imane: „Ja ahowoe! ba
18 tohoetohoenia. Soera andrõ, nifa'-
ohe'õmi ehõma, ba no lahaogõ wo-
19 mbaso chõgoe. Ba no oebe'e goroi-
sa, ba no la'aloei, ba no lasõndra,
wa no samadaõ li razo mbanoea a-
ndrõ, i'otarai gõtõ fõna sibai sa'ae,
wa no tesaosao manõ ba da'õ wola-
20 wã ba fa'erosa. Ba no razo sabõlõ
mege razo Jeroezalema andrõ, ba no
labe'e barõ mbawara danõ andrõ
fefoe, jefo Oifarati, ba no la'o'õ
chõra ba mbeo ba ba hoea zago
21 ba ba rodi lala. Ba niwa'õ sa'ae,
labato halõwõra niha andrõ, fa bõi
lafoeli lataroe'õ mbanoea andrõ,
22 irege ja'odo zangoema'õ. Ba mifai-
gifaigi, fa bõi arõrõ ami, fa bõi
toemboe ba da'õ de'ala seboea, fa'-
23 ate'ala razo!" Ba me no moebaso
zoera andrõ, nifa'ohe'õ razo Areta-
zasa, chõ Rehoemi ba chõ Zimisai
doeroetoeli ba ba nawõra bõ'õ andrõ,
ba lata'ita'i we'amõi ba niha Jehoe-
da, ba Jeroezalema, ba latenawã ira,
24 la'anõsõ'õ. Ba tebato halõwõ ba gosali
Lowalangi, ba Jeroezalema, me loeo
da'õ, lõ latohoegõ, irege no aloea dõfi
razo Dario andrõ, razo Weresia.

FAZA 5.

I. Latohoegõ wolaoe osali. Itenawã ena'õ Tatenai andrõ. II. Soera Datenai chõ Dario.

I. **B**a mama'ele'õ ndra Haga'i 1
Sacharia ono Ido, sama'ele'õ andrõ,
li Lowalangi Ndraono Gizeraëli, si
so jawara, lafa'ema ba niha Je-
hoeda ba danõ mado Joeda ba ba
Jeroezalema. *(Hag. 1, 1. Sach. 1, 1).*
Ba maoso ndra Seroebabeli, ono 2
Zelatiëli, Jesoea, ono Josadaki, la-
bõrõtaigõ wolaoe osali Lowalangi ba
Jeroezalema, ba awõra zama'ele'õ
andrõ chõ Lowalangi, latolo ira. Ba 3
me loeo da'õ, ba mõi chõra Datenai,
koemandroe ba danõ jefo Oifarati,
tánõ andre, ba Sitara-Bosinai ba
awõra, ba lamane chõra: Ha niha
zanehe chõmi folaoe osali andre,
awõ wangasiwai õli kara andrõ?
Ba lamane na gõi: Ha niha dõi 4
niha andrõ, sotomo? Ba ihõrõhõ- 5
rõgõ wolaoe niha Jehoeda andrõ
Lowalangira, ba tobali tebai late-
nawã ira, irege no irongo hoehoeo
andrõ Dario, ba irege ifa'ohe'õ
chõra zoera, hadia niwa'õnia.

II. **D**a'e zoera andrõ, nifa'ohe'õ 6
Datenai, koemandroe ba danõ jefo
Oifarati tánõ andre ba Sitara-Bosinai
ba awõnia andrõ, banoea Gafara-
sechi, si so ba danõ jefo Oifarati
tánõ andre, nifa'ohe'õ chõ razo Dario
— fangombacha chõnia, lamane ba 7
zoera andrõ —: „Chõ razo Dario,
ja ahowoe! Bõi zi lõ irongo, razo, 8
wa no mõiga ba danõ mado Joeda,
ba gosali Lowalangi seboea andrõ;
la'otomosi gosali andrõ, kara seboea,
kara nitoto, ba lahare'õ jawa mboe-
atõ: owõlõ'õlõ sibai ira ba halõwõ
andrõ ba alio tedooe ba dangara.
Ba no masofoe ba zatoeara, no 9
mamane chõra: Ha niha zanehe
chõmi folaoe osali andre, awõ wa-
ngasiwai õli kara andrõ? Ba he 10
tõira gõi, ba no masofoe chõra, ba
wangombacha chõoe, ba no mabe'e
ba zoera chõoe dõi hõgõra andrõ.

11 Ba no lamane wangombacha chõma: Enoni Lowalangi andrõ ndra'aga, si no Lowalangi zoroego ba Lowalangi danõ, ba mafoeli malaoe gosali andrõ, si no moelaoe fõna, ha oega gõtõ niha fõnama, me ilaoe razo Ndraono Gizeraëli, seboea, ba
12 me i'asiwai. *(Raz. I. 6, 1).* Ba me no la'andrõ wõnoe Lowalangi zoroego andrõ ira toeama, ba ibe'e ira ba danga Neboekanesa, razo Mbabeli, Dawa Galedaia; da'õ zanoedoegõ osali andrõ ba sangoloi'õ niha ba Mbabeli. *(Raz. II. 24, 10b. t.).*
13 Ba me awena razo Giro andrõ, razo Mbabeli, me lõ dõfi na, ba itehe razo Kiro andrõ lafoeli lalaoe gosali Lowalangi andre. *F. 1, 1).*
14 Ba he gamagama andrõ, ba gosali Lowalangi, ana'a ba firõ, ni'oloi'õ Neboekanesa moroi ba gosali ba Jeroezalema, nibe'enia ba gosali ba Mbabeli, ibe'e baero razo Kiro, ihalõ ba gosali ba Mbabeli, ba tebe'e ba danga nifataronia koemandroe andrõ, Sesibasa dõinia.
15 Ba ibe'e li chõnia, imane: ‚Halõ gamagama andre, ba ae'e, ba be'e ba gosali ba Jeroezalema; ba lafoeli lalaoe gosali Lowalangi ba
16 nahania fõna.' Ba mõi Zesibasa andrõ, ibe'e tooe dojo gosali Lowalangi, ba Jeroezalema, ba i'otarai loeo da'õ, ba la'otomotomosi ia, ba
17 lõ sawai na. Ba ija'e, ba na omasi razo, ba ndra moe'aloealoei ba nomo girõgirõ andrõ, chõ razo, ba da'õ, ba Mbabeli, na si ndroehoe si manõ, na no itehe razo Kiro, lalaoe gosali Lowalangi andrõ, ba Jeroezalema; ba jamoefarongogõ chõma dõdõnia ba hoehoeo andrõ."

FAZA 6.

I. Itolo sibai Dario, ba wolaoe osali. II. Mofozoe wotomo, ba la'asiwai ba la'amoni'õ gosali. III. Lalaoe wasa.

1 I. **Ba** ibe'e li razo Dario ena'õ la'aloei ba naha zoera andrõ, ba ni'irõ'õ gõi girõgirõ ba Mbabeli.
Ba lasõndra zoera ba gõdo ba Ga- 2
meta, ba danõ Media, mané nõsinia: „Nitanõ ba dõdõ: Me awena 3
razo Giro, me lõ dõfi na, ba ibe'e goroisa, imane: ‚Osali andrõ ba Jeroezalema, — lafoeli lalaoe gosali andrõ, naha ba nibe'ebe'e soemange, Tojonia ba bõi mangiwa. Fa'alawãnia, ba 60 hela, ba fa'ebolonia, ba 60 hela gõi: Tõloe winaeta 4
gara seboea, kara nitoto, ba sawinaeta geoe balo, ba balazonia, ba
ba gõdo razo lahalõ. Ba nifoeli gõi 5
gamagama andrõ ba gosali Lowalangi, ana'a ba firõ, ni'oloi'õ Neboekanesa moroi ba gosali ba Jeroezalema, ni'ohenia ba Mbabeli, ena'õ ba nahania ba gosali ba Jeroezalema labe'e fefoe; ba gosali Lowalangi õbe'e'. Ba bõi mihatõ'õ 6
ami chõra — ja'oegõ Tatenai, koemandroe ba danõ jefo Oifarati, ba ja'oegõ Sitara-Bosinai ba awõmi andrõ, banoea Gafarasechi, ba danõ jefo Oifarati. Bõi mitenawa halõwõ 7
ba gosali Lowalangi andrõ; alacha lafoeli lalaoe gosali Lowalangi andrõ, ba nahania fõna, koemandroe niha Jehoeda andrõ ba satoea niha Jehoeda. Ba no oebe'e li ba nibe'e 8
ba zatoea niha Jehoeda andrõ, ba wolaoe osali Lowalangi andrõ. Ahori la'alī chõra mbalazo andrõ; sinema razo, beo andrõ ba danõ jefo Oifarati labe'e, ba bõi sarõrõ! Ba ha- 9
dia zogoena, he ono sawi si matoea, ba he biribiri si matoea ba ono mbiribiri, soemange nitoenoe chõ Lowalangi zoroego, ba gandroe ba asio ba agoe ba fanicha, ba tenga ni'ambõsi wame'e chõra, ero ma'õchõ, dali niwa'õ gere andrõ, ba Jeroezalema, ena'õ labe'e chõ Lo- 10
walangi zoroego zoemange samohoea, ba ena'õ la'andrõ wa'anaoe noso razo ba fa'anaoe noso nga'õtõnia. Ba no oebe'e li: na so zo- 11
woe'ai oroisa andrõ, ba ladeha zara mboeatõ ba nomonia ba laforõfa ia

ba mboeatõ andrõ, ba omonia, ba labali'õ obooela fangatabõ zinanõ,
12 bõrõ da'õ. Ba Lowalangi andrõ, samonahia tõinia ba da'õ, ba jamoetimba zalawa fefoe, awõ soi fefoe, sangoro'õ tangara, ba wowoe'ai, ba ma ba wanoedoegõ osali Lowalangi andrõ, ba Jeroezalema ; Ja'odo andre, Dario, zame'e oroisa andre, ba nihaogõ famaloea."
13 II. **Ba** la'o'õ sibai sa'ae goroisa andrõ, no mege, nibe'e razo Dario, ira Tatenai, koemandroe ba danõ ba zi tambai Oifarati, Sitara–Bo-
14 sinai, ba awõra andrõ. Ba motomo zatoea niha Jehoeda ba tedooe domosa ; fangabe'era wama'ele'õ ndra Haga'i sama'ele'õ, Sacharia ono Ido. Ba la'asiwai gosali, dali goroisa Lowalangi Ndraono Gizeraëli ba oroisa ndra Kiro, Dario,
15 Aretazasa, razo Weresia. Ba ba zi medõloe, ba mbawa Adara, me no aloea melima fache razo Dario, razo
16 [Weresia], awai gosali andrõ. Ba lalaoe we'amoni'õ osali Lowalangi andrõ Iraono Gizeraëli — ere ba Ono Lewi, awõ niha bõ'õ andrõ, si no mangawoeli moroi ba ni'oloi'õ
17 ja'ira mege, omoeso dõdõra. Ba labe'e soemange ba we'amoni'õ osali Lowalangi andrõ : 100 nga'eoe zawi si matoea ba 200 nga'eoe mbiribiri si matoea ba 400 rozi nono mbiribiri ; ba soemange fameta horõ, ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba 12 nga'eoe nambi si matoea, i'ohia'õ
18 wa'oja mado Ndraono Gizeraëli. Ba lafataro gere andrõ, dali mbosira, ba Ono Lewi, dali ngenolira, ba halõwõ andrõ chõ Lowalangi, ba Jeroezalema, dali nifachoi andrõ ba zoera Moze. *(Moz. IV. 3, 6).*
19 III. **Ba** lalaoe wasa si no mangawoeli moroi ba ni'oloi'õ ja'ira mege, ba zi meweleõfa ba mbawa si fõfõna
20 lalaoe. *(Moz. II. 12, 6).* Noa sa lahaogõ ira ere ba Ono Lewi, dozi ; oi si no moehaogõ ira. Ba lataba wasa tána ba zi no mangawoeli andrõ moroi ba ni'oloi'õ ja'ira mege fefoe, ba tana ba dalifoesõra ere andrõ, ba tána chõra. Ba la'ã 21
Iraono Gizeraëli, si no mangawoeli moroi ba ni'oloi'õ ja'ira mege, awõ dozi si no mangondrasi ja'ira, si no mangoniagõ ja'ira ba wa'ara'ira'iõ niha baero andrõ ba danõ, ba wangaloei Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Ba lalaoe gowasa roti si lõ 22
moe'aisõni andrõ, fitoe ngaloeo, ba somoeso tõdõ ira. Noa sa omoeso sibai dõdõra ibe'e Jehowa, me no idõnisi chõra dõdõ razo Asiria, ba wanolo ja'ira ba halõwõra andrõ, ba gosali Lowalangi Ndraono Gizeraëli.

FAZA 7.

I. Mõi ba Jeroezalema Gesera. II. Ifa'ohe'õ chõnia zoera Aretasasa, soera wanehe. III. Isoeno Lowalangi Esera.

I. **Ba** me aefa da'õ no mege, me 1
razo Aretazasa, razo Weresia, ba mõi misi jawa Gesera andrõ, ono
Zeraja ono Gasaria ono Hilikia ono 2
Zaloemi ono Zadoki ono Gahitobi
ono Gamaria ono Gasaria ono Me- 3
rajoto ono Zeraja ono Oesi ono 4
Mboeki ono Gabisoea ono Wineha 5
ono Geleazari ono Ga'aroni ere seboea andrõ. — Esera andrõ zi mõi 6
misi jawa, moroi ba Mbabeli. Ba sangila amachoita ia, si no mangila sibai oroisa andrõ, chõ Moze, nibe'e Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli ; ba itehe chõnia ni'andrõnia fefoe razo, me itolo ia tanga Lowalanginia Jehowa. Ba so zi fao chõ- 7
nia ba Jeroezalema Iraono Gizeraëli õsa ba ere ba Ono Lewi ba sanoenõ ba sanaro ba mbawandroehõ ba sangai halõwõ ba gosali, enoni andrõ, me no aloea meõnõ fache razo Aretazasa. Ba iroegi Je- 8
roezalema, me bawa si lima, dõfi si fitoe chõ razo. Ba zi samboea 9
desa'a ba mbawa si fõfõna iwa'õ wangefa ba Mbabeli, ba ba zi sa-

mboea desa'a ba mbawa si lima laroegi Jeroezalema, me no itolo ia tanga Lowalanginia, seboea tõdõ
10 chõnia. Me no ibe'e dõdõnia Esera i'aloealoei goroisa Jehowa ba i'o'õ, ba ifahaõ Ndraono Gizeraëli ba gamachõita andrõ ba ba hoekoe.
11 II. **B**a da'e zoera andrõ, nibe'e razo Aretazasa chõ Gesera sangila amachoita; si no to'õlõ ba niwa'õ ba goroisa Jehowa ba ba gamachoitania ba Ndraono Gizeraëli,
12 imane: „[Nibe'e] Aretazasa fondrege razo chõ Gesera andrõ ere ba sanoera oroisa Lowalangi zoroego a-
13 ndrõ — ba tohoetohoenia. No oebe'e goroisa: dozi Iraono Gizeraëli ba mbanoeagoe ba ere chõra ba Ono Lewi, sedõna mõi ba Jeroezalema,
14 ba ndra mõi awõoe, me no nifatenge razo ndra'oegõ ba nifatenge ganofoelania andrõ si dafitoe, dali goroisa Lowalangioe andrõ, si so ba dangaoe, ba wamaigi he wisa ba mado Joeda ba ba Jeroezalema,
15 *(Esit. 1, 14)*, ba ba wolohe chõra firõ andrõ ba ana'a, nibe'e razo ba anofoelania saoha gõlõra chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli si so
16 nahia ba Jeroezalema, ba he firõ andrõ ba ana'a, fefoe, nifalaoe chõoe ba danõ Mbabeli ma'asagõrõ, awõ nibe'e zato [Iraono Gizeraëli] ba ere, saoha gõlõra, wame'e balazo gosali Lowalangira ba Jeroezalema,
17 saoha gõlõ. Andrõ wa õfaigi sibai wame'e ana'a andrõ, ba wowõli sawi si matoea ba biribiri si matoea ba ono mbiribiri, awõ zoemange ni'ã ba soemange nibadoe, nifao ba da'õ, ba õbe'e ba naha wame'e soemange andrõ, ba gosali Lowalangimi ba Je-
18 roezalema. Ba ba zi tosai firõ andrõ ba ana'a ba balazi dõdõoe ba tõdõ niwami andrõ, heza mi'ogoena'õ,
19 dali zomasi Lowalangimi. Ba gamagama andrõ, ba halõwõ, ba gosali Lowalangimõ, nibe'e ba dangaoe, ba ahori õtooe'õ tooe fõna Lowala-
20 ngi andrõ, ba Jeroezalema. Ba hadia na zogoena chõoe, ba gosali Lowalangioe andrõ, balazo, ba hana na ba nomo girõgirõ chõ razo õhalõ.
Ba ja'odo, razo Aretazasa, ba no 21
oebe'e li ba zangirõ ana'a andrõ, fefoe, ba danõ, ba zi tambai Oifarati tánõ andrõ, no oemane: Fefoe hadia ia ni'andrõ Gesera andrõ, sanoera oroisa andrõ, oroisa Lowalangi zoroego, ni'andrõnia chõmi, ba mi'o'õ
sibai chõnia, irege 22,050 balaki wi- 22
rõ ba 200 ngaso'e gandroe ba 20 ngaso'e nagoe ba 20 ngaso'e wanicha, ba asio, ba si lõ moewa'õ ha wa'oja. Fefoe hadia ia zogoena, dali 23
goroisa Lowalangi zoroego andrõ, ba tenga ni'ambõsi fame'e ba gosali Lowalangi zoroego andrõ, fa bõi gõna fõnoe mbanoea razo ba banoea ndraononia. *(F. 6, 10)*. Ba ja'- 24
ami, ba bõi zi lõ mirongo: dozi ami, ba ba gere andrõ ba ba Nono Lewi ba ba zanoenõ andrõ ba ba zanaro ba mbawandroehõ ba ba zangai halõwõ ba gosali Lowalangi andrõ, ba lõ tola miwa'õ mbeo ba ma hoea zago ba ma rodi lala. Ba ja'oegõ 25
Esera, ba õfataro zangoehoekoe ba samatõrõ ba wa'atoeatoea andrõ chõ Lowalangioe, si no so chõoe, ena'õ lafatoenõ hoehoeo niha sato fefoe, ba danõ ba zi tambai Oifarati tánõ andrõ, — hoehoeo zi no aboto ba dõdõ oroisa Lowalangioe andrõ; ba ha niha zi lõ mangila ja'ia [na], ba
mifahaõ. Ba dozi ha niha zi lõ mo- 26
lo'õ oroisa Lowalangioe ba oroisa razo, ba nihaogõ fangoehoekoe, he ba wamoenoe ja'ia, ba he ba wanibo'õ ja'ia, ba he ba wogaoe, ba he ba wokoeroe."
III. **N**isoeno Jehowa, Lowalangi 27
ndra toeada, si no mame'e ba dõdõ razo da'õ, ba wamolachõmi osali Lowalangi andrõ, ba Jeroezalema, ba si no mame'e faloecha 28
wa'eboea dõdõ razo ndra'odo, chõ razo ba ba ganofoelania andrõ ba ba goemandroe seboea andrõ chõ razo fefoe! Ba oe'abe'e'õ dõdõgoe,

me no itolodo tanga Lowalangigoe Jehowa, ba oe'owoeloi zatoea Ndraono Gizeraëli, ena'õ mõi ira awõgoe misi jawa.

FAZA 8.

I. Tõi nawõ Gasera andrõ, misi jawa ba Jeroezalema. II. Ifakaoni'õ gõi Nono Lewi Esera, ba mamoni ira ba mangandrõ. III. Ibe'e ba danga gere ba ba danga Nono Lewi gamagama andrõ, gamagama ba ni'amoni'õ andrõ. IV. Mofanõ ira, ba lõ hadia ia ba lala, ba laroegi Jeroezalema.

1 I. Ba da'e dõi doeara ba tõi nga'õtõ da'õ, si fao chõgoe misi jawa,
2 me loeo razo Aretazasa. Ma'oewoe Wineha, ba Gereso. Ba ma'oewoe Gitamari, ba Daniëli. Ba ma'oewoe Dawido, ba Hatoesi, ono Zechania.
3 Ba ma'oewoe Wareo, ba Sacharia, ba nitanõ ba zoera awõnia, ba 150
4 ndra matoea. Ba ma'oewoe Wahata-Moabi, ba Elijehoënai, ono Zerahia,
5 ba 200 nawõnia, ira matoea. Ba ma'oewoe Zatoe, ba Sechania, ono Jehaziëli, ba 300 nawõnia, ira ma-
6 toea. Ba ma'oewoe Gadini, ba Ebedi, ono Jonata, ba 50 nawõnia,
7 ira matoea. Ba ma'oewoe Gelama, ba Jesaja, ono Gatalia, ba 70 na-
8 wõnia, ira matoea. Ba ma'oewoe Zefatia, ba Sebadia, ono Michaëli,
9 ba 80 nawõnia, ira matoea. Ba ma'oewoe Joabi, ba Obadia ono Jehiëli, ba 218 nawõnia, ira
10 matoea. Ba ma'oewoe Mbani, ba Selomiti, ono Josifia, ba 160 nawõ-
11 nia, ira matoea. Ba ma'oewoe Mbebai, ba Sacharia, ono Mbebai, ba
12 28 nawõnia, ira matoea. Ba ma'oewoe Asigada, ba Johanano, ono Hakatana, ba 110 nawõnia, ira ma-
13 toea. Ba ma'oewoe Gadonika, si achi ba wa'atoemboe, Elifeleti ba Jeïeli ba Semaja dõira, ba 60 na-
14 wõra, ira matoea. Ba ma'oewoe Mbigewai, ba Oeta'i ba Saboedi, ba 70 nawõra, ira matoea.
15 II. Ba oe'owoeloi ira ba mbewe nidanõ andrõ, si sawa mijooe Ahawa, ba ma'iagõ da'õ oea, tõloe ngaloeo. Ba me oefaigi niha sato, awõ gere, ba no samõsa lõ ono Lewi ba da'õ. Ba oefatenge ndra Eliëzeri, 16
Ariëli, Semaja, Elinata, Jaribi, Elinata, Natano, Sacharia, Mesoela, oi satoea, ba Jojaribi ba Elinata, goeroe, oefatenge chõ Ido, satoea ba mba 17
noea Gasifia, ba oebe'e li chõra, hadia niwa'õ chõ Ido ba ba dalifoesõnia ba ba zangai halõwõ ba gosali, banoea Gasifia, ba wamaigi chõma sangai halõwõ ba gosali Lowalangima. Ba me no itologa tanga 18
Lowalangida, si hachõsi tõdõ ja'aga, ba la'ohe chõma niha satoeatoea, ma'oewoe Maheli ono Lewi ono Gizeraëli, Serebia andrõ, awõ ndraononia ba awõ dalifoesõnia, 18
fefoe, ba Hasabia, awõ Jesaja ma'- 19
oewoe Merari ba talifoesõnia ba iraonora, 20 fefoe. Ba sangai ha- 20
lõwõ ba gosali, nihonogõi Dawido ba awõnia salawa, tohoetohoe danga Nono Lewi : 220 zangai halõwõ ba gosali, oi nitõtõi tõi. *(Jos. 9, 21. Nga'õt. I. 9, 2).* Ba oefawa'õgõ 21
wamoni ba gõ, ba da'õ, ba mbewe Gahawa, ena'õ ma'ide'ide'õ ndra'aga fõna Lowalangida, ba ba wangandrõ chõnia, ena'õ lõ gõnaga hadia ia, ba lala, ja'aga ba iraonoma ba si so chõma. Aila sa ndra'o, 22
oe'andrõ chõ razo zabõlõ ba si fakoedo, ba wanimba chõma emali, ba lala. Noa sa mamane chõ razo : Lõ aefa danga Lowalangima ba zangaloei ja'ia fefoe, ba wangorifi ja'ira ; ba ba zangerogõ ja'ia, fefoe, ba tohare wa'abõlõnia ba fõnoenia. Ba mamoni ndra'aga ba ma'andrõ 23
da'õ chõ Lowalangida, ena'õ ifondrondrongo chõma, ba ifondrondrongo lima.

III. Ba 12 oetoetoejoe satoea 24
gere : Serebia ba Hasabia ba dafoeloe nawõra, talifoesõra, ba oetoelo chõra 25
wirõ andrõ ba ana'a, awõ gamagama andrõ — boeala andrõ ba gosali Lowa-

langida, nibe'e razo ba anofoelania ba koemandroenia ba Iraono Gizeraëli fefoe, si so ba da'õ, saoha
26 gõlõra. Oetoelo ba dangara: 460 fikoe wirõ; ba gamagama firõ, 70
27 fikoe; ba ana'a 80 fikoe. Ba 20 mako ana'a, 1000 hoea balaki [fowõli], ba domboea na nahia hadia ia, tõla si sõchi, nifosõnõ ga-
28 na'a, timba gana'a ba mbõli. Ba oemane chõra: No ni'amoni'õ ami, chõ Jehowa; ba gamagama andrõ, ba no ni'amoni'õ, ba firõ andrõ ba ana'a, ba no nibe'e saoha gõlõ chõ Jehowa, Lowalangi ndra toeami.
29 Ba mihaogõ wangirõ'õ ja'ia, irege mitoelo ia ba zi so satoea gere ba satoea Nono Lewi, awõ hõgõ ngafœ Ndraono Gizeraëli, ba Jeroezalema, ba mbate'e andrõ ba gosali
30 Jehowa. Ba lahalõ wirõ andrõ ere ba Ono Lewi, awõ gana'a, awõ gamagama andrõ, nitoelo, ba wolohe ba Jeroezalema, ba gosali Lowalangima.
31 IV. Ba mangefa ndra'aga ba mbewe Gahawa, ba zi mewelendroea, ba mbawa si fõfõna, ba wanawa Jeroezalema; ba itologa tanga Lowalangida, lõ iloeloe ndra'aga ba danga nemali ba ba danga zanaronarogõ ja'aga
32 ba zinga lala. Ba maroegi Jeroezalema, ba tõloe bongi ndra'aga ba da'õ.
33 Ba mahemoloe õ, ba latoelo wirõ andrõ, awõ gana'a, awõ gamagama andrõ, ba gosali Lowalangida, labe'e ba danga Merimoto ere, ono Goeria — ba awõnia Geleazari, ono Wineha, ba awõra na Nono Lewi andrõ, Josabada, ono Jesoea ba Noadia, ono
34 Mbinoei — ahori la'erai ba latoelo chõra; ba fa'aboea fefoe, ba latanõ
35 ba zoera, me loeo da'õ. Ba si no so andrõ, si no mangawoeli moroi ba ni'oloi'õ ja'ira mege, ba mame'e soemange nitoenoe chõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli: 12 nga'eoe zawi, si matoea, tána ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba 96 nga'eoe mbiribiri si matoea, ba 77 rozi nono mbiribiri, ba 12 nga'eoe nambi si matoea soemange fameta horõ — oi soemange nitoenoe chõ Jehowa. Ba labe'e ba danga nifataro zalawa 36
andrõ ba ba danga ndra koemandroe ba zi tambai Oifarati tánõ andre, nifachoi zalawa, ba latolo niha [Jehoeda], ba he ba wolaoe osali Lowalangi andrõ.

FAZA 9.

I. Fangai Ndraono Gizeraëli ono alawe ba niha baero. Fa'aboe dõdõ Gesera ba da'õ. II. Fangandrõnia.

I. Ba me no moe'asiwai da'õ, 1
ba la'ondrasi ndra'o satoea, ba lamane: Lõ ni'oniagõ Ndraono Gizeraëli sato ba ere ba Ono Lewi ja'ira ba niha baero ba danõ, si no si nangea ena'õ, ba zogoro ita andrõ, ba Ndrawa Gana'ana andrõ ba ba Ndraono Cheti ba ba Ndraono Weresi ba ba Ndraono Jeboesi ba ba Ndraono Gamoni ba ba Ndrawa Miseraji. Noa sa lahalõ nonora 2
alawe õsa fo'omora ba fo'omo ndraonora, ba tobali faroeka danõmõ niha ni'amoni'õ andrõ ba danõmõ niha ba danõ, ba no salawa ba satoea zamobõrõ lalõ andrõ. *(Moz. V. 7, 3).* Ba ha si'aikõ oerongo wangadoe 3
andrõ, ba oetika mbaroegoe, awõ lembegoe ba oedõdõni mboe hõgõgoe, awõ gambigoe, ba moedadaodo tooe, lõ hedehede, bõrõ lalõ zangawoeli andrõ moroi ba ni'oloi'õ ja'ira mege. Ba la'ondrasi ndra'o dozi sa- 4
ngata'oefi oroisa Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Ba doemaodao manõ ndra'o lõ hedehede, iroegi ginõtõ wame'e soemange tánõ owi. *(Moz. II. 29, 41).* Ba me inõtõ wame'e 5
soemange tánõ owi, ba maoso ndra'o, oebato wamakao ja'o andrõ ba oefoeli oetika mbaroegoe, awõ lembegoe; ba oetoehi danõ tooe ba oe'oro'õ dangagoe chõ Lowalangigoe Jehowa.

II. Ba oemane: „He Lowalangi, 6
saila sibai ndra'odo, tobali tebai

oefaõga mbawagoe chõoe, ja'oegõ, Lowalangigoe! Noa sa ilawoei ndra'-aga lalõma, no eboea sibai horõma, iroegi mbanoea si jaw̃a *(Sin. 38, 5)*.
7 I'otarai gõtõ ndra toeama, ba no eboea horõma, ba iroegi ma'õchó andre. Ba bõrõ lalõma andrõ, wa no niloeloe manõ ndra'aga, ja'aga ba salaw̃a ba ere chõma, wa no moebe'e ba danga razo niha baero ndra'aga ba ba mbawa zi'õli ba ba wangoloi'õ ja'aga ba ba woraboe niha bõ'õ ba ba wa'aila, si mane
8 ma'õchó. Ba ija'e, ba no faloechaga wa'ahachõ dõdõ Lowalangima Jehowa, si lõ ararā na, me no isaigõ na chõma zaoeri, õsa, si lõ atotó, ba me no [ifoeli] ifonahia ndra'aga ba naha ni'amoni'õ andre chõnia, ena'õ ifehaga hõrõma Lowalangima, ba ena'õ [ifoeli] ibe'e chõma wa'aoeri ma'ifoe, ba wa'a-
9 sawoejoema andre. Noa sa sawoejoe ndra'aga, ba no lõ'õ zoei ni'erogõ Lowalangima ja'aga, ba wa'asawoejoema andre, noa sa ibe'e faloecha wa'ahachõ dõdõ razo Weresia ndra'aga, ba no tobali la'orifi ndra'aga, ba wolaoe osali Lowalangima andrõ, ba ba wanga'azõchi adoedoelania, ba ba wolaoe nahiama ba danõ mado Joeda ba ba Jeroezalema, nahia nikõlini õli
10 kara. Ba ija'e, ja'oegõ Lowalangima, hadia niw̃a'õma ba da'õ?
11 Me no ma'erogõ goroisamõ, nifabe'e'õmõ chõma ba genonimõ andrõ, sama'ele'õ andrõ, me õmane: Tanõ andrõ, niroegimi dania, ba wangochõgõ ja'ia, ba no tanõ si ra'ira'iõ, bõrõ wa'ara'ira'iõ niha ba danõ andrõ, sogoro ita andrõ chõra, nihõnara ba danõ ma'asagõrõ, ba wa'ara'ira'iõra andrõ. *(Moz. II. 18,*
12 *25)*. Ba bõi mibe'e ba nonora matoea nonomi alawe, ba bõi mihalõ oemõnõmi nonora alawe, ba bõi mitolo ira ba wangaloei fa'ohahaoe dõdõra ba sohare ira, gõtõgõtõ wa'ara dania, ena'õ ja'ami zabõlõ ba ena'õ mi'aga'aga zi sõchi ba danõ, ba ena'õ lõ mamalõmalõ, ondrõitami ba nga'õtõmi mitooe. *(Moz. V. 23, 6)*. Ba ba zi no gõna 13 ndra'aga, fefoe, ba mboeaboeama andrõ si lõ sõchi ba ba horõma andrõ, si no eboea — ba noa na õ'osilõmilagõ õsa, lalõma andrõ, ja'oegõ, Lowalangima, ba noa na õtehe chõma, tosai zi manõ —, ba 14 hadia, mafoeli masawõ goroisamõ, ba wambambatõsa ba niha andrõ, si no to'õlõ ba zogoro ita andrõ? Ba hadia, lõ õhori ena'õ ndra'aga, ba wõnoemõ, irege lõ'õ sa'ae si tosai, ba irege lõ fangorifi sa'ae? He Jehowa, Lowalangi Ndraono 15 Gizeraëli, no satoelõ ndra'oegõ; ba no si tosai ndra'aga, saoeri, ma'õchó: Ja'e ndra'aga, fõnaoe, ba horõma andrõ; bõrõ da'õ, wa tabai mataha wõnoemõ!" *(Sin. 143, 2)*.

FAZA 10.

I. Law̃a'õ wangehao satoea. II. Lafaboe'oe niha sato fefoe, la'efa'õ ndrongara andrõ, niha baero. III. Lafaloea wangefa'õ.

I. Ba me imanõ wangandrõ 1 Esera, me mege'ege ia, wangombacha horõ andrõ, me no ifalõgoe tooe ia ba danõ, ba no ato sibai zowoelo chõnia Iraono Gizeraëli, ira matoea ba ira alawe ba iraono, oi sa sege'ege sibai niha sato [gõi]. Ba hoemede Zechania, ono Jehiëli, 2 ma'oewoe Gelama, imane chõ Gesera: No molalõ ndra'aga chõ Lowalangida, me no mahalõ ndra alawe bõ'õ, ba niha ba danõ; ba so zoei na dõtõnafõ ba Ndraono Gizeraëli, ba da'õ. Ba datafaboe'oe 3 chõ Lowalangida, tatibo'õ ndra alawe andrõ fefoe, fabaja onora, dali niw̃a'õ zochõ ja'o, awõ niw̃a'õ zangata'oefi oroisa Lowalangida andrõ; oroisá ni'o'õ. Faoso, chõoe 4 mangawoeli hoehoeo andrõ, ba matolo'õ; abe'e'õ dõdõoe ba laboe! Ba maoso Gesera, ba ibe'e ba hõ- 5

loe zatoea gere ba satoea Nono Lewi ba satoea Ndraono Gizeraëli fefoe, ba wolo'õ da'õ; ba mõi ira
6 ba hõloe. Ba mofanõ Gesera, irõi nahania andrõ, fõna gosali Lowalangi, mõi ia ba mbate'e Johanano andrõ, ono Geliasibi. Ba da'õ mõrõ ia, lõ manga ia ba lõ ibadoe nidanõ; me no aboe dõdõnia ba horõ zangawoeli andrõ.
7 II. **Ba** lafakaoni'õ mado Joeda ba banoea Jeroezalema, awõ dozi si no mangawoeli moroi ba ni'oloi'õ ja'ira mege, enaõ la'owoeloi
8 ira ba Jeroezalema. Ba si lõ so, na no aefa doea wongi. si lõ molo'õ niŵa'õ zatoea ba salaŵa, ba labe'e balazo gosali zi so chõnia, fefoe, ba ja'ia, ba ni'efa'õ banoea zanga-
9 woeli andrõ. Ba owoelo ndra matoea mado Joeda ba mado Mbenijami fefoe, ba Jeroezalema, me no aefa doea wongi; ba zi doea woeloe ba mbaŵa si siŵa. Ba no doemadao niha sato fefoe ba golajama, fõna gosali Lowalangi, manizinizi ira, bõrõ hoehoeo andrõ ba he teoe.
10 Ba maoso Gesera ere, ba imane chõra: No molalõ ami, no mihalõ ndra alawe bõ'õ, ba wonõnõ na horõ Ndraono Gizeraëli. *(Moz. V.*
11 *7, 3).* Ba mitehe iada'e [horõmi], chõ Jehowa Lowalangi ndra toeami, ba mi'o'õ zomasi ia, wamabali ja'ami ba niha ba danõ ba ba ndra
12 alawe bõ'õ andrõ. Ba latema linia niha sato fefoe, eboea lira, lamane:
13 Ja'itõrõ niŵa'õoe! Ba nihá, ba no ato, ba no baŵa deoe, tobali tebai baero manõ so ita; ba tenga gõi ha ma'õma'õchõ ba tenga ha doea ngaloeo wangasiwai hoehoeo andre, me no oja ngawalõ lalõda nifatoenõ.
14 Ba alacha lahoehoeo'õ satoeada, salahi zato, ba banoeada fefoe, si no mangai ira alawe bõ'õ, ba acha lafa'aso'aso ira ba ginõtõ niŵa'õ chõra, awõ zatoea ba awõ zangoehoekoe ba mbanoeara, irege alõ wõnoe Lowalangida chõda, ba golalõŵa andrõ. Ba ha Jonata, ono Gaza- 15
heli ba Jehasia, ono Dikiwa, zamadaõ da'õ; ba si fa'awõ chõra, ba Mesoela ba Sabata'i, Ono Lewi.
III. **Ba** la'o'õ da'õ si no ma- 16
ngawoeli moroi ba ni'oloi'õ ja'ira mege. Ba itoetoejoe chõnia niha Esera ere, hõgõ ngafoera andrõ, oi nitõtõi tõi, ba faloecha ira, ba zi samboea desa'a ba mbaŵa si foeloe, ba wangoehoehoeo'õ da'õ. Ba iroegi 17
zi samboea desa'a ba mbaŵa si fõfõna, ba awai hoehoeo ba niha andrõ fefoe. si no mangai ira alawe bõ'õ. Ba da'e nga'õtõ gere, si no 18
mangai ira alawe bõ'õ: Ma'oewoe Jesoea, ono Josadaki, ba ma'oewoe dalifoesõnia: Ma'aseja ba Eliëzeri ba Jaribi ba Gedalia. Da'õ zondra'oe 19
tanga ndra Esera, lafaboe'oe latibo'õ ndra alawera andrõ ba sageoe labe'e biribiri si matoea õmõra ba lalõra andrõ. Ba ma'oewoe Imeri, 20
ba Hanani ba Sebadia. Ba ma'oewoe 21
Harimi, ba Ma'aseja ba Elia ba Semaja ba Jehiëli ba Oesia. Ba 22
ma'oewoe Wasoeri, ba Elijoënai ba Ma'aseja ba Sima'eli ba Netane'eli ba Josabada ba Eleasa. Ba Ono 23
Lewi, ba Josabada ba Sime'i ba Kelaja — ja'ia Kelita andrõ — ba Fetaja ba Joeda ba Eliëzeri. Ba sanoenõ andrõ, ba Eliasibi. Ba 24
sanaro ba mbawandroehõ, ba Saloemi ba Telemi ba Oeri. Ba Iraono Gizeraëli sato: Ma'oewoe Wareo, ba Ramia ba Jisia ba Malachia ba Mijamini ba Eleazari ba Malachia ba Benaja. Ba ma'oewoe 26
Gelama, ba Matania ba Sacharia ba Jehiëli ba Abidi ba Jeremoto ba Elia. Ba ma'oewoe Zatoe, ba 27
Elijoënai ba Eliasibi ba Matania ba Jeremoto ba Sabada ba Asisa, Ba ma'oewoe Mbebai, ba Johanano 28
ba Hanania ba Sabai ba Atalai. Ba ma'oewoe Mbani, ba Mesoela 29
ba Maloecha ba Adaja ba Jasoebi ba Seala ba Jeramoto. Ba ma'oe- 30
woe Wahata-Moabi, ba Adena ba

Kelala ba Benaja ba Ma'aseja ba Matania ba Besale'eli ba Binoei ba
31 Manase. Ba ma'oewoe Harimi. ba Eliëzeri ba Jisia ba Malachia ba
32 Semaja ba Simeoni, ba Benijami
33 ba Maloecha ba Semaria. Ba ma'-oewoe Hasoemi, ba Matanai ba Ma tata ba Sabada ba Elifeleti ba Je-
34 remai ba Manase ba Sime'i. Ba ma'oewoe Mbani, ba Ma'adai ba
35 Ameramo ba Oeeli, ba Benaja ba
36 Bedia ba Keloehi ba Wania ba Meremoto ba Eliasibi ba Matania 37
ba Matanai ba Ja'asai ba Bani ba 38
Binoei ba Sime'i ba Selenia ba 39
Natano ba Adaja ba Machanadabai 40
ba Sasai ba Sarai ba Asare'eli ba 41
Selemia ba Semaria ba Saloemi ba 42
Amaria ba Josefo. Ba ma'oewoe 43
Nebo, ba Jeïeli ba Matitia ba Sabada ba Sebina ba Jada'i ba Joëli
ba Benaja. Oi si no mangai ira 44
alawe bõ'õ da'õ, ba so zi no mo'-ono õsa, ira alawe andrõ.

Soera
NEHEMIA.

FAZA 1.

I. Irongo wa'aboe dõdõ mbanoea Jeroezalema Nehemia. II. Fangandrõnia chõ Lowalangi.

1 I. **H**ikaja chõ Nehemia andrõ, ono Hakalia. Me baŵa Kisilewi, dõfi si doea woeloe, me sodo ba
2 gõdo ba Zoesa, *(F. 2, 1)*, ba mõi chõgoe nachigoe Hanani, awõ mado Joeda õsa. Ba me oesofoe chõra, he wisa ba niha Jehoeda saoeri andrõ, si tosai ni'oloi'õ no, ba he
3 wisa ba Jeroezalema, ba lamane chõgoe : Si tosai andrõ, si lõ ahori ni'oloi'õ no, ba danõ andrõ, ba no noemana sibai ba no si tehawoe fa'aila, me no moedoedoegõ gõli Jeroezalema õli kara, ba me no moetoenoe mbawa gõli. *(Raz II. 25, 10)*.

4 II. **B**a me oerongo doeria andrõ, ba moedadaodo tooe, mege'egedo ba mangarõngarõdo, mato doea wongi wa'ara ; ba mamoni ba gõ ndra'o ba mangandrõngandrõ ndra'o
5 chõ razo zoroego, oemane : „He Jehowa, Lowalangi ba zoroego, Lowalangi seboea ba sata'oe ita, si lõ mowoe'ai fawoe'oesa li fa'ahachõ dõdõ andrõ ba zangomasi'õ ja'oegõ ba ba zolo'õ oroisamõ. *(Dan. 9, 4)*.
Be'e mbõrõ dalingamõ ba bokai hõ- 6
rõoe, ena'õ õrongo wangandrõ genonioe andre, si lõ oebato chõoe iada'e, bongi ma'õchõ, salahi Ndraono Gizeraëli, enonioe andrõ, wangombacha chõoe horõ Ndraono Gizeraëli, horõma chõoe ; he ja'odo andre, ba ja'aga si samba omo, ba oi si no molalõ chõoe. No tenga 7
side'ide horõma chõoe, ba lõ ni'o'õma oroisamõ, awõ nifachoimõ, awõ hoekoemõ andrõ, niŵa'õoe chõ genonioe Moze. Tõrõ tõdõoe daroma 8
limõ andrõ, niŵa'õoe, chõ genonioe Moze, me õmane : Na molalõ ami, ba oefazaewe ami ba niha baero ! *(Moz. V. 4, 27)*. Ba na mifalalini 9
gera'erami, na mifoeli ami chõgoe, ba na mibe'e ba dõdõmi goroisagoe ba na mi'o'õ, ba he ba wondrege, ba gahe mbanoea so nifazawili andrõ chõmi, ba oe'ozaragõ zoei ira ba oe'ohe mangawoeli ba danõ andrõ, nitoejoegoe, ba wamonahia

10 tõigoe ba da'õ. Noa sa atõ enonioe
ira ba banoeaoe, ni'orifimõ mege,
ba wa'abõlõoe andrõ, tangaoe sabe'e
11 andrõ. He So'aja, be'e mbõrõ da-
lingaoe ba wangandrõ genonioe a-
ndre ba ba wangandrõ genonioe
sato, somasi mangata'oefi tõimõ a-
ndrõ : tolo, ena'õ mofozoe nilaoe
genonimõ andre ma'õchõ, ba ena'õ
faloecha ia wa'ahachõ dõdõ razo
andrõ !" Ba ja'odo, ba same'e jomo
gõ chõ razo.

FAZA 2.

I. Itehe chõ Nehemia we'amõi ba Jeroezalema razo. II. Iroegi, ba me no aefa ifaigi, ba ifarooe dõdõ zatoea, ba wangazõchi õli. III. Fa'-oedoesa Zanabala andrõ.

1 I. **Ba** me bawa Nisana, me no
aloea sara ambõ doea woeloe fache
razo Aretazasa, me so fõnania na-
goe, ba oehalõ nagoe andrõ ba
oe'oro'õ chõ razo ba lõ oefa'ila'õ
chõnia ena'õ, wa lõ sõchisõchi dõ-
2 dõgoe. Ba imane chõgoe razo :
Hana wa no afoesi mbawaoe, ba
tenga sa atõ sofõchõ ndra'oegõ.
3 Ba ata'oe sibai ndra'o. Ba oemane
chõ razo: Ja anaoe manõ noso razo !
Hana wa lõ afoesi mbawagoe, na
no adoedoe mbanoea andrõ, si so
lewatõ ndra toeagoe, ba na no a-
4 chozi mbawa gõlinia ? Ba imane
chõgoe razo : Ba hadia atõ ni'a-
ndrõoe ? Ba mangandrõ ndra'o chõ
5 Lowalangi ba zoroego; ba awena
oemane chõ razo : Na atoelõ chõ
razo, ba na si tola genonioe andre
õwa'õ — : fa õfatenge ndra'o ba
danõ mado Joeda, ba mbanoea
andrõ, si so lewatõ ndra toeagoe,
6 ena'õ oefoeli oetaroe'õ. Ba imane
chõgoe razo — no doemadao ba
ngainia ngambatõnia — imane: Ha
wa'ara ndra'oegõ, na mõi'õ, ha wa'-
ara õfoeli'õ ? Tobali atoelõ chõ razo
ifatenge ndra'odo ; ba oe'õtõ chõ-
7 nia mbongi. *(F. 5, 14).* Ba oemane
na chõ razo : Na atoelõ chõ razo,
ba ndramoebe'e chõgoe zoera ba
goemandroe ba danõ andrõ, jefo
Oifarati, ena'õ bõi lataha ndra'o,
balazi oeroegi danõ mado Joeda,
ba soera chõ Gasafo andrõ, samai- 8
gimaigi eoe ba gatoea chõ razo,
ena'õ ibe'e chõgoe geoe balo, boha
mbawa gõli chõgoe ba mbawa gõli
hati andrõ, ba ngai gosali, ba so-
goena ba gõli mbanoea ba ba no-
mo andrõ nahiagoe. Ba itehe chõ-
goe razo, me no itolodo tanga Lo-
walangigoe, seboea tõdõ chõgoe.

II. **Ba** me oeroegi ndra koema- 9
ndroe ba danõ jefo Oifarati, ba oe-
be'e ba dangara zoera razo ; ba no
ifatenge gõi goemandra ba si fa-
koedo razo, awõgoe. Ba me larongo 10
ira Sanabala, banoea Horono, To-
bia enoni andrõ, Iraono Gamoni,
ba afõchõ chõra, me no so zanolo
Iraono Gizeraëli, ena'õ ohahaoe dõ-
dõra. Ba oeroegi Jeroezalema, ba 11
me nõ tõloe bongi ndra'o ba da'õ,
ba maoso ndra'o, oetõrõ bongi, lõ 12
atotó nawõgoe, lõ ni'ombacha'õgoe
ba niha bõ'õ hadia nibe'e Lowa-
langigoe ba dõdõgoe fanologoe Je-
roezalema, ba lõ oe'ohe koedo, ha
si sageoe andrõ, ba zi fakoedo
ndra'o. Ba oetõrõ mbawa gõli ba 13
ndraso, ba zi bongi, mitooe ba
goemboe naga ba ba mbawa gõli
golawoea; ba oe'amaigi'õ õli Jeroe-
zalema si no abõcha, ba bawa gõli,
si no achozi. Ba oesawa mbawa 14
gõli ba mba'a ba bawa razo; ba
lõ'õ sa'ae naha gahe koedogoe, tebai
itõrõ, barõgoe. Ba oe'osisi mijawa 15
ndraso, ba zi bongi, ba oe'amaigi'õ
õli. Ba ba mbawa gõli ba ndraso
zoei oetõrõ, wangawoeli mijomo.
Ba satoea, ba lõ la'ila, heza mõido, 16
ba hadia danigoe, irege da'õ, ba lõ
ni'ombacha'õgoe, he ba niha Je-
hoeda [sato], ba he ba gere ba he
ba zalawa ba he ba zatoea ba he
ba dánõ bõ'õ fefoe, sohalõhalõwõ.
Ba oemane chõra : Mi'ila wangaboe 17
dõdõ andrõ chõda, me no adoedoe

Jeroezalema ba me no achozi mbawa gõli. Talaboe, ta'azõchi gõli Jeroezalema, fa bõi sa'ae la'igi'igi'õ
18 ita! Ba awena oe'ombacha'õ chõra, wa no itolodo tanga Lowalangigoe, si no eboea tõdõ chõgoe, awõ niwa'õ razo chõgoe. Ba lamane: Talaboe, talaoe! Ba la'abe'e'õ ira ba halõwõ si sõchi andrõ.
19 III. **Ba** me larongo da'õ ira Sanabala, banoea Horono, Tobia, enoni andrõ, Iraono Gamoni ba Gesemi, Dawa Ara, ba la'o'aja ndra'aga, ma'iki ira chõma, ba lamane: Hadia da'õ chõmi, nilaoemi andrõ?
20 Hadia, milawa razo? Ba oetema lira, oemane chõra: Lowalangi andrõ ba zoroego zame'e mofozoe chõma dania; ba ja'aga, enoninia andre, ba malaoe, ma'azõchi. Ba ja'ami, ba tenga awõ ami, lõ tána chõmi, ba tenga si lõ olifoe mbanoea Jeroezalema dania ami.

FAZA 3.

La'azõchi gõli Jeroezalema ba alio tedooe.

1 **Ba** maoso Geliasibi ere seboea ba talifoesõnia ere andrõ, ba lalaoe mbawa gõli mbiribiri andrõ. Ba la'amoni'õ ba labe'e lagõnia. Ba latohoegõ, iroegi malige Hamea andrõ, ba la'amoni'õ da'õ gõi, ba latohoegõ, iroegi malige Hanane'eli.
2 *(Jer. 31, 38).* Ba sohalõwõ ba ngaira, ba banoea Jericho. Ba ba ngai
3 da'õ, ba Soekoeri, ono Imeri. Ba bawa gõli gi'a, ba banoea Zana'a zolaoe; labe'e mboha ba lafa'anõ lagõ, awõ lazi, ba si no amaedola
4 mboeatõ. Ba sangazõchi ba ngai da'õ, ba no Meremoto, ono Goeria ono Hakosi, ba ba ngai da'õ, ba Mesoela, ono Mberechia ono Mesesabe'eli. Ba ba ngai da'õ, ba Sadoki,
5 ono Mba'ana. Ba ba ngai da'õ, ba banoea Dekoa; ba salawara, ba lõ
6 la'o'õ niwa'õ zamatõrõ ja'ira. Ba sangazõchi bawa gõli ba mbanoea satoea, ba Jojada, ono Wasea, ba Mesoela, ono Mbesodia, labe'e mboha ba lafa'anõ lagõ, awõ lazi ba si no amaedola mboeatõ. Ba ba ngai 7
da'õ, ba Melatia, banoea Gibeona, ba Jadono, banoea Meronoti, awõ mbanoea Gibeona andrõ, awõ mbanoea Misefa, amatõrõwa goemandroe ba danõ ba zi tambai Oifarati tánõ andre. Ba ba zi tambai 8
da'õ, ba Oesiëli zangazõchi, ono Haraja, awõ doeka gana'a andrõ. Ba ba ngai da'õ, ba Hanania toeka daloedaloe nifalemba; la'azõchi [gõli] Jeroezalema, iroegi gõli sawe'ewe'e andrõ. Ba ba ngai da'õ, ba 9
Refaja zangazõchi, ono Hoeri, satoea zi matonga mbanoea Jeroezalema. Ba ba ngai da'õ, ba Jedaja, 10
ono Haroemafa, ba gamaoedoe nomonia. Ba ba ngai da'õ, ba Hatoesi, ono Hasabeneja. Ba sandroro 11
lahaogõ Malachia, ono Harimi ba Hasoebi, ono Wahata-Moabi, fabaja malige danoeri andrõ. Ba ba ngai 12
da'õ, ba Saloemi, ono Halohe, satoea zi matonga mbanoea Jeroezalema — ja'ia ba ononia alawe. Ba 13
bawa gõli ba ndraso, ba Hanoeni zolaoe, awõ mbanoea Zanoa, lafasindro ba fa'anõ lagõ, awõ lazi ba si no amaedola mboeatõ, ba latohoegõ wangazõchi õli, 1000 hela, iroegi mbawa gõli golawoea. Ba 14
bawa gõli golawoea andrõ, ba Malachia zangazõchi, ano Rechabi, satoea mbanoea Mbeti Cheremi; ifasindro ba ifa'anõ lagõ, awõ lazi ba si no amaedola mboeatõ. Ba bawa 15
gõli ba mba'a, ba Saloeni zangazõchi, ono Choli-Hose, satoea mbanoea Misefa — ifasindro ba ifosagõ ba ifa'anõ lagõ, awõ lazi ba si no amaedola mboeatõ —, ba itohoegõ wangazõchi õli ba zinga mbawa ba noeloe hele, ba kaboe razo, ba iroegi nibosi andrõ, moroi jawa ba mbanoea Dawido. *(Raz. II. 20, 20).* Ba 16
tohoetohoe da'õ, ba Nehemia zangazõchi, ono Gasiboeki, satoea zi matonga mbanoea Mbetisoeri, iroegi

ba gamaoedoe lewatõ Dawido ba iroegi mbawa andrõ, nifazõchi, ba
17 iroegi nomo zaradadoe andrõ. Ba ba zi tambai da'õ, ba Ono Lewi, Rehoemi, ono Mbani [zolohe ja'ira]. Ba ba ngai da'õ, ba Hasabia, satoea zi matonga mbanoea Gegila,
18 nifachoi ba mbanoeara lalaoe. Ba ba zi tambai da'õ, ba iwara. Bawai, ono Henedada, satoea zi ma-
19 tonga mbanoea Gegila [zolohe]. Ba ba ngairã, ba Ezeri, ono Jesoea, satoea mbanoea Misefa, sandroro gõi lalaoe, ba gamaoedoe lala mijawa ba nomo wangõna ba watali-
20 nga. *(Nga'õt. II. 26, 9).* Ba ba zi tambai da'õ, mijawa ba hili, ba Baroechi, ono Zabai, sandroro gõi, i'otarai watalinga, iroegi gamaoedoe mbawandreehõ nomo Geliasibi ere
21 seboea. Ba ba ngai da'õ, ba Meremoto, ono Goeria ono Hakosi, sandroro gõi, i'otarai ba gamaoedoe mbawandroehõ nomo Geliasibi, iroe-
22 gi ba hambo nomonia. Ba ba ngai
23 da'õ, ba ere, banoea ba zalo'o. Ba ba ngai da'õ, ba Benijami ba Hasoebi, ba gamaoedoe nomora. Ba ba ngai da'õ, ba Asaria, ono Ma'aseja ono Ganania, ba ngai nomo-
24 nia. Ba ba zi tambai da'õ, ba Binoei, ono Henadada, sandroro gõi, i'otarai nomo Gasaria, iroegi wata-
25 linga andrõ ba sanalinga si'oe. Ba Falala, ono Oesai, ba ba gamaoedoe watalinga andrõ ba ba gamaoedoe malige tánõ jawa, si no tedooe moroi ba gõdo razo, si fadoro ba goeroenga. Ba ba ngai da'õ, ba Fedaja,
26 ono Wareo. *(Jer. 32, 2).* Ba sangai halõwõ ba gosali, enoni andrõ, ba ba Gofeli andrõ so nomora, iroegi ba gamaoedoe mbawa gõli ba nidanõ, tánõ ba gatoemboecha loeo ba iroegi malige si no tedooe andrõ.
27 *(Nga'õt. II. 27, 3).* Ba ba zi tambai da'õ, ba banoea Dekoa zoei, sandroro tõ, ba gamaoedoe malige si no tedooe, ba iroegi gõli Gofeli andrõ.
28 Ba jawa mbawa gõli koedo, ba ere zangazõchi; ba gamaoedoe nomonia ilaoe zamõsana. Ba ba ngai da'õ 29
ba Sadoki, ono Imeri, ba gamaoedoe nomonia. Ba ba zi tambai da'õ, ba Semaja, ono Zechania, sanaro ba mbawa gõli tánõ ba gatoemboecha loeo. Ba ba ngai da'õ, ba Ha- 30
nania, ono Zelemia ba Hanoeni, ono Zalafi, lima moroi ba zi a'a, sandroro zoei. Ba ba ngai da'õ, ba Mesoela, ono Mberechia, ba gamaoedoe mbate'enia. Ba ba zi tambai 31
da'õ, ba Malachia andrõ, toeka gana'a, iroegi nomo zangai halõwõ ba gosali, ba ba ngai da'õ, ba solafo, ba gamaoedoe mbawa gõli Mifikada, ba iroegi ba gamaoedoe mbate'e andrõ ba zi sagõtõ, ba watalinga. Ba ba gotaloea da'õ mbawa 32
gõli mbiribiri, ba toeka gana'a gõi ba solafo zangazõchi.

FAZA 4.

I. Fa'oedoesa Ndrawa Zamaria ba niha Jehoeda. II. Mangaró niha Jehoeda wanohoegõ fanga'azõchi õli.

I. **B**a me irongo Sanabala la'a- 1
azõchi gõli, ba mofõnoe ia ba abao sibai dõdõnia. Ba i'igi'igi'õ niha Jehoeda. Imane, ba zi so talifoe- 2
sõnia, awõ zabõlõ Ndrawa Zamaria: „Hadia nilaoe niha Jehoeda samomó andrõ? Hadia, lafoeli labõhõli dania? Hadia, mame'e soemange ira dania? Hadia, la'asiwai ma'õchõ? Hadia, lafoeli lafahalõ gara adoedoela andrõ, si no fabali ba galitõ?" Ba no so ba ngainia Dobia andrõ, 3
Iraono Gamoni, ba imane da'õ: „Alacha lalaoe, ba na mõi jawa nasoe, ba adoedoe gõli kara andrõ chõra ibe'e!" Fondrondrongo, ja'- 4
oegõ Lowalangima, he wisa wa lõ ba dõdõ niha bõ'õ ndra'aga! Be'e mangawoeli ba hoeloera wango'ajara andrõ, ba be'e ni'oloi'õ ba danõ bõ'õ ira, ba be'e niraboe zi so chõra. Bõi baloegõ lalõra, ba bõi boenoe 5
[ba zoera] horõra, fõnamõ; me no la'andrõ wõnoemõ, ba zanehe za-

6 ngazõchi õli andrõ! Ba sangazõchi õli ndra'aga, ba tedoehõ gõli, ma'asara, iroegi zi matonga wa'alawãnia, ba no owõlõ'õlõ sibai niha
7 sato ba halõwõ andrõ. Ba me larongo ira Sanabala Tobia ba Dawa Ara ba Iraono Gamoni ba banoea Gasoto andrõ, te'azõchi gõli Jeroezalema ba ibõrõtaigõ tedoehõ zabõ-
8 cha andrõ, ba mofõnoe sibai ira, ba mõi ira ba hõloe, dozi ira, lafa'aso ira, lawa'õ, ba wanoewõ Jeroezalema ba ba wangalani ja'ira.
9 II. **Ba** mangandrõ ndra'aga chõ Lowalangima, ba bongi ma'ŏchõ mafataro zanaro, ba chorã andrõ,
10 fa'ata'oema ira. Ba lamane mado Joeda: Erege dõdõ zana'oe andrõ, me no abõlõ fahõna gadoedoela, ba tobali tebai ma'azõchi gõli andrõ.
11 Ba lamane oedoema andrõ: Alacha lõ larongo ba alacha lõ la'ila, irege no taroegi bacha hoenõra, ba ta'õ'õtõ
12 ira ba tebato halõwõ tabe'e! Ba me so niha Jehoeda, banoea sahatõ chõra, me no mato mewoeloe lawã'õ chõma, dozi banoea: Lõ tola lõ mifoeli
13 ami chõma! ba oefataro niha, sawoesawœ, ba zahõndrõ tanõ, ba gero gõli, ba mbandra, sangaró, si'õli
14 ba toho ba fana. Ba oefaigi; ba maoso ndra'o ba oemane ba zalawã ba ba zatoea ba ba niha sato: Bõi mi'ata'oefi ira. Mitõrõ tõdõmi zochõ ja'ita, si no eboea ba sata'oe niha, ba milaoe fasõndra, ba wangorifi talifoesõmi ba iraonomi, matoea ba alawe, ba fo'omomi; ba omomi mifatooetooe tõdõmi *(Moz.*
15 *V. 20, 3)*. Ba me larongo oedoema andrõ, no terongo chõma ba no aechoe ba wa lõ boto dõdõra andrõ ibe'e Lowalangi, ba tola mangawoeli ba gõli ndra'aga fefoe ba tola ifaigi halõwõnia zamõsana. *(Joh.*
16 *5, 12)*. Ba i'otarai loeo da'õ, ba ha si matonga nono matoea andrõ chõgoe zohalõwõ ba gõli; ba si matonga, ba solohe si'õli ba toho ba baloese ba fana ba õrõba, ba satoea, ba la'iagõ foeri mado Joeda sato, sohalõwõ ba gõli. Ba sonoro 17 andrõ, ba no mangaró; lahalõhalõ halõwõra tangara si sara, ba si sara, ba solohe toho. Ba sa- 18 ma'anõ kara, ba dozi no labe'e ba lõwilõwira zi'õlira, ba lafa'anõ'anõ gara; ba ba ngaigoe so zolaoe torofe. Ba oemane ba zalawã ba ba 19 zatoea, ba ba zato: Halõwõda, ba no eboea ba no ebolo zi so ita, ba tobali si no moezaewe ita, ba gõli, no arõoe gotaloeada. Ba heza mi- 20 rongo li dorofe, ba da'õ mi'owoeloi ami chõma; Lowalangida dania zi fasõndra, salahida. *(Moz. II. 14, 14. Moz. V. 1, 30)*. Ba mahalõhalõ 21 halõwõma ba gõli, ba si matonga, ba solohe toho, i'otarai wa'amoloeo ba iroegi oroma ndrõfi. Ba oemane 22 gõi ba niha sato, me loeo da'õ: Dozi ami, ba ba Jeroezalema mõrõ ami, awõ ngoningonimi, ena'õ sanaro ba zi bongi chõda da'õ, ba ba zi ma'ŏchõ, ba ba wangazõchi õli. Ba lõ'õ manõ maheta noecha- 23 ma, he ja'o, ba he talifoesõgoe, ba he ono matoea andrõ chõgoe, ba he sanaro andrõ, si so barõ mbawagoe; ba dozi ndra'aga, ba si so fangõna ba gambõlõ.

FAZA 5.

I. Mangarõngarõ niha sato ba wamakao zalawã ja'ira. Itolo ira Nehemia. II. Lõ i'andrõ mbalazonia Nehemia.

I. **Ba** mangarõngarõ sibai niha 1
sato, awõ wo'omora, ba iwara a-
ndrõ, niha Jehoeda. So zangoema'õ: 2
Iraonoma matoea ba iraonoma alawe, ba mabe'e gade; ndramoefaigi chõma wache, ena'õ manga ndra'aga ba ena'õ aoeriga! Ba so gõi za- 3
ngoema'õ: Nowima ba kaboe nagoe chõma, ba omoma, ba mabe'e gade; ba ndramoefaigi chõma wache, ba lofo andre! *(Moz. I. 47, 20)*. Ba 4
so gõi zangoema'õ: No mabe'e gade mbenoeama, awõ kaboe nagoe chõ-

ma, ba wamalali kefe, õmõma beo
5 ba zalawa. Ba ija'e, ba he wa'ae
no faoma ira mbotoma mboto da-
lifoesõma andrõ, awõ wa no faoma
ira ndraonoma ndraonora, ba ma-
loeloe zoei sawoejoe ndraonoma ma-
toea, fabaja iraonoma alawe; noa
sa tobali sawoejoe nonoma alawe
õsa. Ba no tebai matimba da'õ, me
noa sa atõ niha bõ'õ zochõ benoe-
6 ama, awõ kaboe nagoe chõma. Ba
mofõnoe sibai ndra'o, me oerongo
wangarõngarõra, awõ niwa'õra a-
7 ndrõ. Ba oe'era'era tõdõgoe; ba
oetegoe zalawa ba satoea, oemane
chõra: Hadia, sangeboea hare ami,
na mibe'e nifalali ba nawõmi? Ba
oelaoe waloechata seboea ba chõra
8 andrõ, *(Moz. II. 22, 23)*, ba oemane
chõra: Ja'aga, ba no mahõli dali-
foesõda niha Jehoeda andrõ, si no
moe'amawa ba niha baero, ndrege
nisõndrama lala. Ba ja'ami, ba sa-
mawa talifoesõmi na'i ami, ena'õ
te'amawa ira chõda? Ba lõ hedehe-
dera, tebai latema ligoe. *(Moz. III.*
9 *25, 48)*. Ba oemane: Si lõ sõchi
wolaoemi andrõ! Hadia, tenga sa-
ngata'oefi Lowalangida ami ena'õ,
ba nilaoemi andrõ, bõrõ wango'aja
10 niha baero andrõ, oedoeda? Ba ja'o
ba ira talifoesõgoe ba ono matoea
andrõ chõgoe, ba no mabe'e nifa-
lali chõra gana'a ba fache; ba ala-
cha lõ tasoegi zoegilõda andrõ.
11 Ma'õchõ andre mifoeli chõra mbe-
noeara ba kaboe nagoe chõra ba
kaboe zai ba omora, ba bõi sa'ae
misoegi mibe'emi nifalali chõra, a-
na'a ba fache ba agoe ba fanicha.
12 Ba lamane: Mafoeli, ba lõ'õ sa'ae
masoegi ira; ma'o'õ zomasi ndra'-
oegõ. Ba oefakaoni'õ gere, ba oebe'e
ba hõloe ira, wa la'o'õ niwa'õgoe.
13 Ba oe'anotogõ mbaroegoe ba doto-
goe ba oemane: Ja'imane Lowala-
ngi wanimba dozi si falimo ba ni-
faboe'oera andrõ, jamoetimba ira
baomora ba ba zi so chõra, ba
ni'anotogõ ira si manõ gõi, balazi
lõ õsi sa'ae! Ba lamane niha sato
fefoe: Ja doehoe! ba lasoeno Jeho-
wa. Ba la'o'õ da'õ no mege sato.

II. **Ba** i'otarai loeo da'õ, me tefa- 14
taro ndra'o amaedola goemandroe
ba danõ mado Joeda — i'otarai
ndrõfi si 20, iroegi ndrõfi si 32 chõ
razo Aretazasa, mewelendroea fache
wa'ara — ba lõ ni'agoe õ goema-
ndroe, awõ ndra talifoesõgoe, he 15
wa'ae no lafo'õmõ niha sato koe-
mandroe fõna, fõnagoe, 40 roefia
ma'õchõ, bõli gõra roti ba bõli gõ-
ra agoe; ba no lafakao niha sato
ono matoea andrõ chõra. Ba tenga
si manõ wolaoegoe, fa'ata'oegoe Lo-
walangi. Ba he ba wangazõchi õli 16
andre, ba no mohalõhalõwõ gõi
ndra'odo, ba lõ'õ sa ni'õlima be-
noea; ba ono matoea andrõ chõgoe,
ba no ahori so, ba halõwõ andrõ. Ba 17
chõgoe mangamanga niha Jehoeda
andrõ, he satoea andrõ, otoe a lima
woeloe, ba he si mõi chõma, ba-
noea niha baero, si tefasoei ja'aga.
Ba hadia nihalõhalõ, õra siroegi 18
ma'õchõ — sagesageoe zawi si ma-
toea ba õnõ'õnõ nga'eoe mbiribiri
nitoetoejoe ba hadia ia wofo —, ba
ja'o zanaha, ba foeloefoeloe bongi,
ba hadia ia ngawalõ nagoe, ni'oja'õ.
Ba ba da'õ fefoe, ba lõ oewa'õ õgoe
gõ goemandroe, me no abe'e rodi
ba niha sato. Bõi olifoegõ'õ ndra'o, 19
ja'oegõ Lowalangigoe, ba nitologoe
niha andre, fefoe, ba wolohe ba zi
sõchi hadia ia chõgoe!

FAZA 6.

I. Tebai labe'e te'ala Nehemia oedoenia andrõ. II. Awai gõli.

Ba me terongo chõ ndra Sana- 1
bala, Tobia, Gesemi Dawa Ara, ba
ba noedoema bõ'õ andrõ, wa no
oe'azõchi gõli ba lõ sadoedoe sa'ae —
he wa'ae lõ'õ na moefa'anõ lagõ mba-
wa gõli, iroegi loeo da'õ —, ba la- 2
fatenge chõgoe ira Sanabala Gesemi,
lamane chõgoe: Taboe, ena'õ faloe-
cha ita ba mbanoea heza, ba ndraso

Gono ! Ba tõdõra, ba si lõ sõchi
3 lalaoe chõgoe *(Nga'õt. I. 8, 12)*. Ba
oefatenge zinenge chõra, oemane :
Eboea sibai halõwõgoe, ba tebai
mõido mitooe chõmi. Tebai terõi
halõwõ, fa oebõhõi ena'õ, ba we'a-
4 mõi mitooe chõmi. Ba mendrõfa
lafatenge chõgoe, si manõmanõ, ba
5 oemanõmanõ gõi chõra, Ba samoeza
tõ ifatenge chõgoe Sanabala, me-
lima mõi da'õ, enoninia ifatenge,
sagõrõ zoera ba dangania, soera si
6 lõ lõwõlõwõ. Imane ba zoera andrõ :
No tetoeria ba niha baero, ba iwa'õ
gõi Gasimoe : Tõdõoe ba tõdõ niha
Jehoeda, ba edõna molawa ami, a-
ndrõ halõhalõwõoe wangazõchi õli,
ba ena'õ tobali razora ndra'oegõ ; so-
7 roma ba da'õ fefoe. Ba noa gõi õfa-
taro zama'ele'õ lawa'õ, ena'õ lato-
lo'õ we'ao ba Jeroezalema : Razo
mado Joeda ia ! Ba irongo dania
doeria da'õ razo. Andrõ taboe, ena'õ
8 faloecha ita ! Ba oefoeli oefatenge
chõnia, oemane : Faja manõ ni-
wa'õoe andrõ, nifachaimõ da'õ tõ-
9 dõoe. Dozi ira sa, ba no sameta'oe
ja'aga ena'õ, lamane dõdõra : Atata
dania dangara ba labõhõli wanga-
zõchi õli, ba tobali lõ awai. Andrõ
abe'e'õ dangagoe ! [oemanõ wanga-
10 ndrõ]. Ba mõido jomo chõ Zemaja,
ono Delaja ono Mehetabe'eli, me
no jomo manõ sosó ia. Ba imane :
Tafao ba gosali Lowalangi, ba ni'a-
moni'õ, ba takoesi mbawandroehõ-
nia, so sa dania zi mõi mamoenoe
ja'oegõ, ba zi bongi so ira, ba wa-
11 moenoe ja'oegõ ! Ba oemane : Ha-
dia, soloi niha si mane ja'odo ? Ba
hadia, tola mõi ita bacha ba gosali,
ja'itã andre, si lõ mate ita? lõ mõido
12 bacha ba da'õ. Aboto sa'ae ba dõ-
dõgoe, tenga Lowalangi zamatenge
ja'ia ; me no Tobia ba Sanabala
zangoni ja'ia, andrõ wa mama'ele'õ
13 ia ba chõgoe. Ba da'õ danira wa-
ngoni ja'ia : ena'õ ata'oe ndra'o, ba
ena'õ oehalõ horõgoe wolaoe da'õ,
ba wamatooe ja'o dania, ena'õ la'ila
latandrawaisi ndra'odo. Bõi olifoe- 14
gõ'õ, ja'oegõ Lowalangigoe, ndra To-
bia Sanabala, ba nilaoera andrõ ;
ba sama'ele'õ ira alawe andrõ, No-
adia, awõ zama'ele'õ bõ'õ andrõ,
sameta'oe ja'o mena'õ !

II. **Ba** awai gõli ba zi doea 15
woeloe a lima ba mbawa Eloeli, 52
wongi wa'ara. Ba me larongo da'õ 16
oedoema andrõ fefoe, ba ihawoei
fa'ata'oe niha baero fefoe, si tefa-
soei ja'aga, ariri sibai ira wamaigira,
ba aboto sa'ae ba dõdõra, wa no
moroi ba wanolo Lowalangima, wa
no awai gõli andrõ, Ba oja gõi 17
lafa'ohe'õ soera chõ Dobia salawa
mado Joeda me loeo da'õ, ba oja
gõi ifa'ohe'õ chõra Tobia. Me no 18
ato mado Joeda, si no mõi ba hõ-
loe chõnia, me no oemõnõ Zechania,
ono Ara, ia, ba me oemõnõ Mesoela,
ono Mberechia, nononia Johanano.
Ba ladoenõdoenõ gõi chõgoe dõdõ- 19
nia si sõchi, ba lafoelifoeli chõnia
niwa'õgoe ; ba soera ifa'ohe'õ To-
bia, ba wameta'oe ja'o.

FAZA 7.

I. Ifataro zanaro banoea Nehe-
nia. II. Fangofaja sangawoeli a-
ndrõ. III. Boeala zatoea, balazo
gosali.

I. **Ba** me no moe'azõchi gõli, 1
ba oefa'anõ lagõ mbawa gõli, ba
tefataro zanaro ba mbawa gõli ba
sanoenõ ba Ono Lewi. Ba banoea 2
Jeroezalema, ba oebe'e barõ mbawa
ndra achigoe Hanani Hanania koe-
mandra ba hati, me no niha si fadoe-
hoe dõdõda ba sangata'oefi Lowala-
ngi [Hanania] ; lõ ato wamaedonia.
Ba oebe'e li chõra, oemane : Lõ 3
aõsõ labokai mbawa gõli Jeroeza-
lema ; balazi aoechoe zino. Ba ba
zi so zanaro na, ladoehõ mbawa
gõli, ba lalazi. Ba aefa da'õ, ba
banoea Jeroezalema lafataro sanaro,
ifaigi nahania zamõsana ba ga-
maoedoe nomora. Ba banoea, ba no 4
eboea, no ebolo, ba niha, ba lõ ato

sibai, ba so na nomo si lõ moefoeli
5 moetaroe'õ na. Ba ibe'e ba dõdõgoe Lowalangi oefaloecha'õ zalawa ba satoea, awõ niha sato, ba wamazõchi soera nga'õtõ. Ba oesõndra zoera nga'õtõ zi fõfõna so moroi si tooe, si mané ba zoera andrõ :
6 II. **D**a'e mbanoea ba danõ mado Joeda, si so moroi si tooe, moroi ba ni'oloi'õ ja'ira, ni'oloi'õ Neboekaneza, razo Mbabeli, si no mõi misi jawa ba Jeroezalema ba ba danõ mado Joeda ; isawa mbanoeara za-
7 mõsana, *(Eser. 2)* si fao chõ ndra Seroebabeli, Jesoea, Nehemia, Asaria, Ra'amia, Nahemani, Marodochai. Bilisana, Misifereti, Bigewai, Nehoemi, Ba'ana. Fa'ato ndra matoea Ndraono Gizeraëli, ba
8 Ma'oewoe Wareo, ba 2172.
9 Ma'oewoe Zefatia, ba 372.
10 Ma'oewoe Ara, ba 652.
11 Ma'oewoe Wahata-Moabi, nga'õtõ ndra Jesoea Joabi, ba 2818.
12 Ma'oewoe Gelama, ba 1254.
13 Ma'oewoe Zatoe, ba 845.
14 Ma'oewoe Zakai, ba 760.
15 Ma'oewoe Mbinoei, ba 648.
16 Ma'oewoe Mbebai, ba 628.
17 Ma'oewoe Asigada, ba 2322.
18 Ma'oewoe Gadonika, ba 667.
19 Ma'oewoe Mbigewai, ba 2067.
20 Ma'oewoe Gadino, ba 655.
21 Ma'oewoe Gateri, banoea Hisikia,
22 ba 98. Ma'oewoe Hasoemi, ba 328.
23 Ma'oewoe Mbesai, ba 324.
24 Ma'oewoe Harifo, ba 112.
25 Ma'oewoe Gibeona, ba 95.
26 Ba banoea Mbetilechema ba banoea Netofa, ba 188.
27 Ba bancea Ganatoti, ba 128.
28 Ba banoea Mbeti-Asimaweti, ba 42.
29 Ba banoea Giriati-Jeari ba banoea Gafira ba banoea Mbe'eroti, ba 743.
30 Ba banoea Rama ba banoea Geba, ba 631.
31 Ba banoee Michimasi, ba 122.
32 Ba banoea Mbetiëli ba banoea Ga'i, ba 123.
Ba banoea Nebo, ba 52. 33
Ba ma'oewoe Gelama si samõsa, 34
ba 1254.
Ba ma'oewoe Harimi, ba 320. 35
Ba banoea Jericho, ba 345. 36
Ba banoea Lodo ba banoea Hadidi 37
ba banoea Gono, ba 721.
Ba banoea Zena'a, ba 3930. 38
Ba ere : Ma'oewoe Jedaja si sawœ 39
ndra Jesoea, ba 973.
Ba ma'oewoe Imeri, ba 1052. 40
Ba ma'oewoe Wasoeri, ba 1247. 41
Ba ma'oewoe Harimi, ba 1017. 42
Ba Ono Lewi : Ma'oewoe ndra Je- 43
soea Kadimiëli, nga'õtõ Hodeja,
ba 74. Ba sanoenõ : Ma'oewoe Ga- 44
safo, ba 148. Ba sanaro ba mba- 45
wandroehõ : Ma'oewoe ndra Saloemi, Ateri, Talamono, Akoeboe,
Hatita, Sobai, ba 138. Ba sangai 46
halõwõ ba gosali : Ma'oewoe ndra
Siha, Hasoefa, Taba'oto, Kero, Sia, 47
Fadona, Lebana, Hagaba, Salamai, 48
Hanano, Gideli, Gahara, 49
Reaja, Resino, Nekoda, 50
Gasama, Oesa, Fasea, 51
Besa'i. Ba ma'oewoe mbanoea Moini 52
andrõ ba ma'oewoe mbanoea Nefisi.
Ba ma'oewoe ndra Bakiboekoe, Ha- 53
koefa, Harihoeri, Baseliti, Mehida, 54
Haresa, Barako, Sisera, Tema, 55
Nesia, Hatifa. 56
Ba ma'oewoe zawoejoe Zelomo a- 57
ndrõ : Ma'oewoe ndra Sota'i Sofereti,
Ferida, Ja'ala, Darako, Gideli, 58
Sefatia, Hatili, Fochereti-Hasibai, 59
Amoni ; sangai halõwõ ba gosali, 60
fefoe, awõ ma'oewoe zawoejoe Zelomo andrõ, ba no 392. Ba da'e 61
na zi mõi mijawa gõi, si oroi Deli-Mela ba Teli-Haresa ba Cheroebi ba Adono ba Imeri, si lõ mangila ha niha doeara ba ha nga'õtõ ira, na Iraono Gizeraëli ira,
ba na tenga : Ma'oewoe ndra De- 62
laja, Tobia, Nekoda, 642 fefoe. Ba 63
ere : Ma'oewoe ndra Habaja, Hakosi, Barasilai andrõ, si no mangai ono Mbarasilai, banoea Gileadi, ba
si no moebe'e tõi tõi da'õ. La'- 64

aloealoei zoera nga'õtõ chõra da'õ, ba lõ lasõndra, andrõ wa lõ tetehe
65 ere ira. Ba lõ itehe chõra koemandroe soemange ni'amoni'õ sibai andrõ, irege ifoeli so gere solaoe „Oerimi" ba „Toemimi" andrõ.
66 *(Eser. 2, 63)*. Ba ja'ira fefoe, ba no
67 42,360 niha, lõ lai zawoejoe, ira matoea ba ira alawe, no 7337 da'õ ; ba baero õ na, ba 245 zanoenõ,
68 ira matoea ba ira alawc. Ba koedo chõra, ba 736, ba koedo kalide,
69 ba 245, ba ondra, ba 435, ba kalide, ba 6720.
70 III. **B**a so õsa, hõgõ ngafœ andrõ, same'e saoha gõlõra, balazo gosali. Ibe'e koemandroe, balazo da'õ : ana'a, ba 1000 hoea balaki ba 50 wiga, ba wanefe, ba 30 nga'-
71 õrõ mbaroe gere. Ba nibe'e hõgõ ngafœ andrõ õsa, balazo da'õ, ba ana'a, ba 20,000 hoea balaki, ba
72 firõ, ba 161,700 ba roefia. Ba nibe'e zato, ba ana'a, ba 20,000 hoea balaki ba firõ, ba 147,000 ba roefia,
73 ba 67 nga'õrõ mbaroe gere. Ba oi ba mbanoeara so ira, he ere ba he Ono Lewi ba he sanaro ba mbawandroehõ ba he sanoenõ, awõ niha sato õsa, ba he sangai halõwõ ba gosali ba Iraono Gizeraëli fefoe.

FAZA 8.

I. Faloechata. Ibaso zoera goroisa Esera. II. I'o'ooe niha sato Nehemia, ba wangomoesoi'õ tõdõra. III. Lalaoe gowasa nose dahõ geoe.

1 I. **B**a me iroegi bawa si fitoe, me no so ba mbanoeara Ndraono Gizeraëli, ba owoelo niha sato ha sara dõdõ, ba golajama sebolo, fõnafõna mbawa gõli ba nidanõ. Ba la'andrõ chõ Gesera sangila amachoita, ena'õ ihalõ zoera goroisa andrõ chõ Moze, soera niwa'õ Lowalangi ba Ndraono Gizeraëli.
2 Ba i'ohe zoera goroisa Esera ere, ba zi faloecha andrõ, ira matoea ba ira alawe, awõ dozi si biha tõdõ, ba wamondrondrongo, ba zi samboea desa'a, ba mbawa si fitoe. *(Nga'õt. II. 34, 30)*. Ba ibaso, ba 3
golajama andrõ, fõnafõna mbawa gõli ba nidanõ, i'otarai zi hoelõ wongi, iroegi laloeo, ba zi so ira matoea ba ira alawe, awõ zaboto ba dõdõ sa'ae, ba lafondrongondrongo Iraono Gizeraëli fefoe niwa'õ ba zoera goroisa andrõ. Ba 4
ba harehare eoe jawa so Gesera sangila amachoita, harehare nifa'anõra nahania, ba ba ngainia so ndra Matitia. Sema, Anaja, Oeria, Hilikia, Ma'aseja, ba gambõlõ ; ba ba gaberania ba ira Fedaja, Mizaëli, Malachia, Hasoemi, Hasibadana, Sacharia, Mesoela. Ba ibokai zoera 5
Esera, ba zanehe niha sato fefoe — no alawa nahania, moroi ba zi so niha sato fefoe —, ba me ibokai zoera, ba moezizio niha sato fefoe. Ba isoeno Jehowa, Lowalangi se- 6
boea, Esera, ba ladedema niha sato, lamane : Ja doehoe, ja doehoe ! ba lafazawa dangara ba da'õ ba lafaõndrõ ira, ba lafalõgoe tooe ira ba
danõ, fõna Jehowa. Ba labotochi 7
ba dõdõ zato goroisa ira Jesoea, Bani, Serebia, Jamini, Akoeboe, Sabata'i, Hodia, Ma'aseja, Kelita, Asaria, Josabada, Hanano, Felaja, Ono Lewi andrõ, ba si lõ teboelõ ba nahara niha sato. Ba lahaogõ 8
wombaso soera goroisa Lowalangi, ba labotochi geloeaha, ba tobali aboto ba dõdõra.

II. **B**a Nehemia koemandroe ba 9
Esera ere, sangila amachoita, ba Ono Lewi andrõ, samahaõ niha, ba lamane ba niha sato fefoe : Bawa ni'amoni'õ chõ Lowalangimi Jehowa ma'õchó ; bõi mi'angarõngarõ ba bõi mi'ege'ege ! Noa sa mege'ege niha sato fefoe, me larongo daroma li, oroisa andrõ. Ba imane 10
chõra : Mi'ae'e, mi'ã zatabõ ba mibadoe zami, ba mifo'oeracha zi lõ'õ, me no bawa ni'amoni'õ chõ zochõ ja'ita ma'õchó. Andrõ bõi aboe dõdomi, me no fangabe'eda wa'omoeso dõ-

dõda andrõ ba chõ Jehowa! *(Moz.*
11 *I. 16, 11).* Ba larara gõi dõdõ niha
sato fefoe Ono Lewi, lamane: Mi-
honogõ ami, me no bawa ni'amo-
ni'õ ma'õchõ, andrõ bõi aboe dõ-
12 dõmi! Ba mõi manga ira fefoe, ba
ba wama'ohe'õ oeracha ba nawõra;
amaedola gowasa seboea lalaoe,
somoeso dõdõra, noa sa latõngõni
nibotochi ba dõdõra.

13 III. **B**a mahemoloe õ, ba faloe-
cha hõgõ ngafœ zato fefoe ba ere
ba Ono Lewi, chõ Gesera sangila
amachoita, ba wamondrongo na
14 taroma li, oroisa. Ba lasõndra ba
zoera goroisa andrõ, nifawa'õgõ
Jehowa chõ Moze, wa ose daha
geoe la'iagõ Iraono Gizeraëli ba
mbongi gowasa andrõ, ba mbawa
15 si fitoe, *(Moz. III. 23, 34),* awõ wa
labe'e li ba mbanoea misa chõra
fefoe ba ba Jeroezalema, wa la-
mane: Mi'ae ba hili ba mihalõ
ndraha falo ba daha falo ndroe'oe
ba daha malimbi ba boeloe na-
ndroelo ba daha geoe si fadege
boeloe na, ba wolaoe ose daha geoe,
16 dali nifachoi andrõ. Ba mõi baero
ira, lahalõ ndraha geoe, ba labali'õ
ose chõra; ba dete nomonia ilaoe
zamõsana, ba ba golajama chõra,
ba ba golajama gosali Lowalangi,
ba ba golajama sebolo andrõ, fõna-
fõna mbawa gõli ba nidanõ ba
fõnafõna mbawa gõli ba mado Ge-
17 feraji. Ba dozi niha, ha wa'ato ira,
si no mangawoeli moroi ba ni'o-
loi'õ ja'ira mege, ba solaoe ose da-
ha geoe ba ba da'õ la'iagõ. Lõ'õ sa
nilaoe Ndraono Gizeraëli si manõ,
i'otarai loeo Josoea, ono Noeni,
iroegi loeo da'õ; ba tobali omoeso
sibai dõdõra. *(Nga'õt. II. 34, 18).*
18 Ba la'erogõ ma'õchõ wombasomba-
so soera goroisa Lowalangi, ha
oega mbongi gowasa andrõ. Ba
fitoe bongi wa'ara lalaoe gowasa
andrõ, ba me loeo si wãloe, ba
owoeloa seboea, dali nifachoi.

FAZA 9.

I. Mangaloeloe ira chõ Lowa-
langi. II. Mangandrõ fa'ahachõ
dõdõ Lowalangi Nono Lewi. III.
Lafoeli la'aro'õ wawoe'oesa li andrõ.

I. **B**a ba zi doea woeloe a õfa 1
ba mbawa da'õ, ba owoelo Ndraono
Gizeraëli, mamoni ba gõ ira ba ba-
roe gonigoni mbaroera, ba no la-
laoe gawoegawoe ba hõgõra. *(Jon.*
3, 5). Ba la'oniagõ ira ba niha bõ'õ 2
fefoe nga'õtõ Ndraono Gizeraëli, ba
so ira ba la'ombacha'õ horõ, fabaja
lalõ ndra toeara mege. Ba moe- 3
zizio ira ba nahara andrõ, ba so
zombaso soera goroisa Lowalangira
Jehowa, matonga zi matonga loeo
wa'ara, ba matonga zi matonga
loeo gõi wa'ara wangombacha'õra
horõra, ba lafalõgoe tooe ira fõna
Lowalangira Jehowa.

II. **B**a ba harehare andrõ la'agõ 4
Ono Lewi, ira Jesoea, Bani, Kadi-
miëli, Sebania, Boeni, Serebia, Ba-
ni, Chenani, ba la'angarõfi li Lowa-
langira Jehowa, la'eboea'õ lira. Ba 5
hoemede Nono Lewi andrõ, ira Je-
soea, Bani, Kadimiëli, Hasabineja,
Serebia, Hodia, Sebania, Fetaja,
lamane: „Mifaoso, misoeno Jehowa,
Lowalangimi, gõtõgõtõ wa'ara? Ba
nisoeno dõimõ andrõ, seboea toe-
ria, si no manaloe'i fangandrõ saoha
gõlõ fefoe, awõ wanoeno! Ha ja'- 6
oegõ, Jehowa; no ja'oegõ zamazõ-
chi banoea si jawa, banoea si jawa
iroegi ba wondrege, awõ ngahõnõ
andrõ chõnia, ba tanõ, awõ nõsi
goeli danõ fefoe, ba asi, awõ nosi-
nia fefoe, ba oi ja'oegõ zangorifi,
ba no sangaloeloe chõoe ngahõnõ
andrõ ba mbanoea si jawa. *(Moz.*
I. 1, 1. Moz. V. 10, 14. Sin. 146, 6).
No ja'oegõ, Jehowa, Lowalangi, sa- 7
noejoe mege Aberamo, sangeheta
ja'ia ba Goeri ba danõ Galedaia,
same'e tõinia Aberahamo andrõ.
(Moz. I. 11, 31; 17, 5). Ba me no 8
õ'ila dõdõnia, wa no si tebai farõi

chõoe, ba no õfaboe'oe sibai chõnia, õbe'e ba ma'oewoenia danõ Ndrawa Gana'ana andrõ ba tanõ Ndraono Cheti ba tanõ Ndraono Gamori ba tanõ Ndraono Weresi ba tanõ Ndraono Jeboesi ba tanõ Ndraono Girigasi, ba no õtõrõ nifaboe'oemõ, me no satoelõ ndra'oegõ. *(Moz. I,* 9 *15, 6; 12, 7.)* Ba me õ'ila wamakao ndra toeama ba danõ Miseraji, ba fangarõngarõra ba mbewe nasi 10 zoechoe, *(Moz. II. 3, 7; 14, 10)*, ba õlaoe zahõlihõli dõdõ ba ila'ila chõ Wara'o ba ba genoninia fefoe ba ba mbanoea ba danõnia fefoe, me no õ'ila, wa no lafakao ira [ndra toeama]; ba no õ'eboea'õ dõimõ, 11 iroegi ma'õchõ andre. Ba asi, ba õfabali fõnara, tobali latõrõ daloe, abe'e lalara; ba solohi ja'ira, ba õtibo'õ ba namõ, hoelõ gara, ba 12 zabõlõ hooe. *(Moz. II. 15, 10)*. Ba õfasao ira boto lawoeo na ma'õchõ ba boto galitõ ba zi bongi, ba wo- 13 hagaini lalara nitõrõra. Ba mõi'õ tooe, ba hili Zina'i, hoemede ndra'oegõ chõra, moroi ba zoroego, õbe'e chõra hoekoe satoelõ ba oroisa si ndroehoe; amachoita ba oroisa si sõchi õbe'e chõra. *(Moz. II. 19, 20)*. 14 No õ'ombacha'õ chõra loeo sabato andrõ chõoe, ni'amoni'õ, ba oroisa ba amachoita ba hoekoe õfawa'õgõ 15 chõra chõ genonioe Moze. Ba no õbe'e chõra koee moroi ba mbanoea si jawa, ba wa'olofora, ba idanõ õfangoemboe ba gara, me owõchi dõdõra. Ba no õwa'õ chõra we'amõi ba danõ andre, ba wangochõgõ ja'ia, nifaboe'oemõ chõra, õbe'e chõra, me õ'oro'õ dangaoe [ba wa- 16 hõloesa]. *(Moz. II. 16, 15; 17, 6)*. Ba ira toeama, ba fajawa ba no abe'e mbõrõ doe'i, ba lõ la'o'õ goroisamõ 17 andrõ. No techõra wamondrongo, ba lõ itõrõ tõdõra zahõlihõli dõdõ andrõ, nilaoemõ chõra mege, manandro ira ba latoejoe zolohe ja'ira, ba wangawoeli ba wa'asawoejoe ba danõ Miseraji. Ba no Lowalangi somasi mame'e aefa horõ ndra'oegõ, ba seboea tõdõ, ba sahachõ tõdõ ba sebolo tõdõ, ba si fahõna fa'asõchi dõdõ [ba niha] ba lõ ni'erogõoe ja'ira. *(Moz. IV. 14, 4. Moz. II. 34, 6)*. Ba he me lafazõchi nono 18 zawi nifahele ba me lamane: Da'õ Lowalangimi, sangeheta ja'ami ba danõ Miseraji mege, me la'abõlõgõ wango'aja [ja'oegõ], *(Moz. II. 32)*, ba no lõ ni'erogõoe ja'ira ba danõ 19 si mate, ba wa'ahachõ dõdõoe andrõ, si no eboea: lõ saheta chõra mboto lawoeo andrõ ba zi ma'õchõ, ba wamasao ja'ira ba lalara, ba he boto galitõ andrõ, ba zi bongi, ba wohagaini lalara, nitõrõra. Ba no 20 õbe'e chõra Gehehamõ andrõ, si sõchi ba wamahaõ ja'ira, ba lõ nibõdaoe ba mbawara „mana" andrõ, ba no õbe'e gõra idanõ, na owõchi dõdõra. *(Moz. II. 11, 17)*. Ba no 21 õrorogõ ira ba danõ si mate, õfa woeloe fache wa'ara, tobali lõ ambõ chõra hadia ia; lõ sadoedoe noechara ba lõ sabao gahera. *(Moz. V. 2, 7; 8, 4)*. Ba no õbe'e chõra ga- 22 matõrõwa [niha bõ'õ] ba soi [bõ'õ]; ba no õfaosa da'õ, õhonogõi nola, ba la'ochõgõ danõ Zihona andrõ, tanõ razo Hesibona, ba tanõ Ogi andrõ, razo Mbazana. *(Moz. IV. 21, 21 b. t.)*. Ba no õ'oja'õ nga'õtõra, 23 no timba ndrõfi ba mbanoea si jawa wa'oja õbe'e, ba no õ'ohe ba danõ andrõ nitoetoeroe tanõra, ba wangochõgõ ja'ia, dali nifaboe'oemõ chõ ndra toeara. Ba iraonora zondroegi, 24 ba la'ochõgõ danõ andrõ, ba õbe'e barõ mbawara niha ba danõ, Dawa Gana'ana andrõ, õbe'e ba dangara ira, he razora, ba he niha sato ba danõ, ena'õ balazi manõ ira, he lawisa chõra. Ba atoe'a ira ba mba- 25 noea saro, ba la'ochõgõ danõ, satabõ sinanõ, fabaja omo niha, ba zi no fahõna ngawalõ gamagama, ba he ba'a nichaoe ba kaboe nagoe ba kaboe zai ba eoe sowoea, wa'oja. Ba mangamanga ira, ba aboeso ba

esolo, la'omoesoi'õ dõdõra ba wa'o-
26 bõwõmõ andrõ. Ba manandro ira, ba lalaŵa ndra'oegõ, ba la'erogõ goroisamõ andrõ; ba sama'ele'õ andrõ, sanenaŵa ja'ira, ba wolohe mangawoeli ja'ira chõoe, ba laboeboenoe, ba la'abõlõgõ wanandraŵai-
27 si [ja'oegõ]. Ba õbe'e ira ba danga zamakao ja'ira; ba lafakao ira. Ba na no tosasa ira, ba la'angarõfi li ndra'oegõ. ba õfondrondrongo lira, moroi ba zoroego, ba õ'asogõ chõra zangorifi, ba wa'ahachõ dõdõoe andrõ, si no eboea, ena'õ da'õ zangefa'õ ja'ira ba danga zamakao ja'ira.
28 *(Sangoehoek. 2, 14).* Ba ha si'aikõ lõ hadia ia chõra sa'ae, ba lafoeli lalaoe zi lõ sõchi fõnaoe, ba õfoeli õloeloe ira ba danga nemalira, ena'õ da'õ zalaŵara. Ba lafoeli la'angarõfi li ndra'oegõ, ba õfondrondrongo lira, moroi ba zoroego, ba õ'orifi ira, ba wa'ahachõ dõdõoe andrõ si
29 no eboea, ha me oega. Ba õfangelama ira, ena'õ lafoeli la'o'õ goroisamõ; ba no si fajaŵa ira, ba lõ lafondrondrongo goroisamõ, ba lasawõ nifachoimõ andrõ, nibe'e fangorifi zolo'õ ena'õ. No abe'e mbõrõ doe'ira, la'erogõ ndra'oegõ, manandro, lõ lafondrondrongo lioe. *(Moz.*
30 *III. 18, 5).* Ba sebolo tõdõ ndra'oegõ chõra, ha me oega fache, ba õfangelama ira Ehehamõ, nifa'ema zama'ele'õ andrõ, ba lõ'õ zoei lafondrondrongo. Ba õbe'e ira ba danga niha ba danõ, niha baero, *(Raz. II.*
31 *17, 13. Nga'õt. II. 36, 15),* ba ba wa'abõlõ wa'ahachõ dõdõoe andrõ, ba lõ õhori ira, ba lõ õfaloea wangerogõ ja'ira, me no Lowalangi seboea tõdõ ba sahachõ tõdõ ndra'oegõ.
32 III. **Ba** ija'e, ja'oegõ Lowalangima, Lowalangi seboea ba sabõlõ ba sata'oe niha, si lõ mamõhõi fawoe'oesa li, fa'eboea dõdõ andrõ, bõi bali ambõ fa'eboea wamakao andrõ fefoe, si no gõna ndra'aga, he razoma, ba he satoeama, ba he ere, ba he sama'ele'õ andrõ chõma, ba he ira toeama ba banoeaoe andrõ fefoe, i'otarai loeo razo Ndrawa Asiria andrõ, iroegi ma'õchõ andre. Ba no dõrõdõrõ satoelõ 33
ndra'oegõ, ba da'õ fefoe, si no gõna ndra'aga; me no si lõ farõi ndra'oegõ, ba ja'aga, ba no seboea horõ. *(Moz. V. 32, 4. Dan. 9, 14).*
Ba razoma ba satoeama ba ere 34
chõma ba ira toeama, ba no lõ ni'o'õra oroisamõ, ba lõ nitõngõnira amachoitamõ ba famarooemõ tõdõra. Ba he ŵa'ae ba danõra so 35
ira, nifa'oe'oe howoehowoe seboea andrõ, nibe'eoe chõra, boealaoe, ba danõ sebolo andrõ, satabõ sinanõ, niteheoe chõra, ba lõ'õ zoei lafõndrondrongo limõ, ba lõ labõhõli mboeaboeara si lõ sõchi andrõ.
Hiza, ja'aga andre, ba no sawoejoe 36
ija'e, ba tanõ andre, nibe'eoe chõ ndra toeama, ena'õ la'ã mboeania, awõ zi sõchi andrõ chõnia — ba danõ da'õ no sawoejoe ndra'aga.
Boeania sabõlõ andrõ, ba no razo 37
andrõ, nibe'eoe barõ mbawa ja'aga — bõrõ horõmã andrõ — zi manga; ja'ira zamatõrõ botoma ba oerifõma, ba zomasi ira, ba no tobali seboea famakao ndra'aga."

FAZA 10.

I. Fangaro fawoe'oesa li. II. Lafaboe'oe wolo'õ.

I. **Ba** mafaboe'oe lima — bõrõ 1
da'õ no mege fefoe — ba mabe'e dandro tanga. Ba ba nifotandro andrõ, ba so dõi zalaŵama ba tõi Nono Lewi ba tõi gere chõma.
Da'e dõi ba zoera nifotandro andrõ: 2
Nehemia koemandroe, ono Hakalia
ba Sedekia, ba Seraja ba Asaria ba 3
Jeremia ba Fasoeri ba Amaria ba 4
Malachia ba Hatoesi ba Sebania 5
ba Maloechi ba Harimi ba Mere- 6
moto ba Obadia ba Daniëli ba 7
Ginitono ba Baroechi ba Mesoela 8
ba Abia ba Mijanini ba Ma'asia 9
ba Biligai ba Semaja; da'õ gere

10 andrõ. Ba Ono Lewi : Jesoea, ono
Asania, ba Binoei, ma'oewoe He-
11 nadada ba Kadimiëli ba talifoe-
sõra : Sebania ba Hodia ba Kelita
12 ba Felaja ba Hanano ba Micha ba
13 Rehobo ba Hasabia ba Sakoeroe
14 ba Serebia ba Sebania ba Hodia
15 ba Bani ba Beninoe. Ba hõgõ
mbanoea : Fareo ba Fahata-Moabi
16 ba Elama ba Satoe ba Bani ba Boeni
17 ba Asigada ba Bebai ba Adonia ba
18 Bigiwai ba Adini ba Ateri ba Hi-
19 sikia ba Asoeri ba Hodia ba Ha-
20 soemi ba Besai ba Harifi ba Ana-
21 toti ba Nobai ba Magifia ba Mesoela
22 ba Hesiri ba Mesesabe'eli ba Sadoki
23 ba Jadoea, ba Felatia ba Hanano
24 ba Anaja, ba Hosea ba Hanania
25 ba Hasoebi ba Halohe ba Filiha
26 ba Sobeki ba Rehoemi ba Hasabena
27 ba Ma'aseja ba Ahia ba Hanano
28 ba Anani ba Maloechi ba Harimi
29 ba Ba'ana. Ba ha niha baero õ
na — ere ba Ono Lewi ba sanaro
ba mbawandroehõ ba sanoenõ ba
sangai halõwõ ba gosali, ba ha niha
na fefoe, si no mamabali ja'ira ba
niha [baero] ba danõ, wolo'õ oroisa
Lowalangi —, ba fo'omora ba iraonora, matoea ba alawe, ba dozi
si no biha fa'eboea, fa aboto ba
dõdõra. *(Eser. 2, 70).*

30 II. **B**a fao ba dalifoesõra salawã,
ba mõi ba hõloe, wamaboe'oe lira,
wa edõna latõrõ lala goroisa Lowalangi andrõ, nifa'ema Moze, enoni
Lowalangi, wa edõna latõngõni goroisa Jehowa, So'aja ja'ita, fefoe,
awõ hoekoe, awõ gamachoita fefoe,
wa edõna la'o'õ ; *(Jos. 24, 25. Sin.*
31 *119, 106);* ja'ia wa lõ mabe'e ba
niha [baero] ba danõ nonoma alawe,
awõ wa lõ mahalõ oemõnõma no-
32 nora ; awõ wa lõ mahalõ ba loeo
sabato, ba ma ba loeo bõ'õ ni'a-
moni'õ, na la'ohe niha ba danõ
waniaga ba ma boea danõ hadia
ia ngawalõ, ni'amawa. Ba ero
mewitoe fache, ba lõ mahalõ no-
wi, ba lõ masoegi zoegilõma. *(Moz. II. 20, 10; 23, 11. F. 13, 15. 16. Amos. 8, 5).* Ba mahonogõi na õmõ- 33
ma, õfa hoea dõfi mabe'e sogoena
ba gosali Lowalangima, *(Raz. II. 12, 14),* bõli roti nifaigifaigi andrõ, 34
ba bõli zoemange ni'ã andrõ, nibe'e-
be'e, fabaja soemange nitoenoe, si
lõ aefa'aefa ba he soemange ba
loeo sabato ba ba wasoelõna ba
soemange ba gowasa, ba soemange
fangandrõ saoha gõlõ ba soema-
nge fameta hõrõ, ba wameta horõ
Ndraono Gizeraëli, ba balazo hadia
ia fefoe ni'a'azõchi ba gosali Lowa-
langima. Ba malaoe dahõdahõ, ja'- 35
aga ba ere, ba Ono Lewi ba sato,
ba game'ela eoe andrõ, ena'õ sawoe-
sawœ zame'e, ero rõfi, na inõtõ,
ba gosali Lowalangima, eoe ba naha
wame'e soemange chõ Lowalangima
Jehowa, dali nifachoi ba zoera go-
roisa. *(Moz. III. 6, 12).* Ba si a'a 36
mboea nowi chõma ba si a'a mboea
geoe fefoe, hadia ia ngawalõ geoe
sowoea nibe'e ba gosali Jehowa,
ero rõfi ; *(Moz. II. 23, 19);* ba si 37
a'a nonoma matoea ba si a'a nono
goerifõma, dali nifachoi ba goroisa,
si a'a nono zawima ba si a'a nono
mbiribirima, nibe'e ba gosali Lowalangima, ba danga gere, sangai
halõwõ andrõ ba nomo Lowalangima. *(Moz. II. 13, 12).* Ba he si a'a 38
hamo andrõ chõma ba si a'a zoemange nihalõ fegero saoha gõlõ a-
ndrõ chõma ba si a'a mboea geoe
fefoe ba si a'a nagoe ba si a'a wa-
nicha, nibe'e ba gere andrõ ba mba-
te'e andrõ ba gosali Lowalangima,
ba samboea ni'ofoeloe danõ nowi-
ma nitehe ba Nono Lewi ; ja'ira,
Ono Lewi sa, ba sangozaragõ si
samboesamboea ni'ofoeloe ba mba-
noea zangahalõ chõma, fefoe. *(Moz. III. 23, 17. Moz. IV. 15, 19; 18, 24).*
Ba si so gõi gere andrõ, nga'õtõ 39
Ga'aroni, na la'ozaragõ zi samboe-
samboea ni'ofoeloe andrõ Ono Lewi,
ba Ono Lewi, ba samboesamboea
ni'ofoeloe zi samboesamboea ni'ofoe-

loe la'ohe ba gosali Lowalangima, ba mbate'e andrõ ba nomo girõgirõ
40 labe'e. *(Moz. IV. 18, 26).* Ba mbate'e andrõ sa labe'e Iraono Gizeraëli ba Ono Lewi saoha gõlõra boea nowi ba agoe ba fanicha, me no ba da'õ so nahia hadia ia ba ni'amoni'õ, ba ere sangai halõwõ ba sanaro ba mbawandroehõ ba sanoenõ; ba lõ ma'ositengagõ gosali Lowalangima andrõ.

FAZA 11.

I. Tõi ngafoe, si so ba Jeroezalema. II. Banoea bõ'õ andrõ.

1 I. **B**a ba Jeroezalema so zalawa; ba niha sato, ba fadahõdahõ, ena'õ samõsa ba zi dafoeloe lafa'aso jomo ba da'õ [gõi], ena'õ ba Jeroezalema, ba mbanoea ni'amoni'õ andrõ, so ia, ba si dasidasiwa, ba ba mba-
2 noea bõ'õ lafa'aso. Ba lafahowoe'õ sato fefoe zaoha õlõ, ba wangiagõ Jeroezalema.

(A. 3–12 : Nga'õt. I. 9, 2–17.)

3 Ba da'e zalawa ba danõ, si so ba mbanoea Jeroezalema ba ba mbanoea mado Joeda — ba mbanoeara so ira, i'iagõ danõnia zamõsana: Iraono Gizeraëli ba ere ba Ono Lewi ba sangai halõwõ ba gosali ba ma'oewoe zawoejoe Zelomo andrõ —:
4 Ba Jeroezalema, ba faoma so, he mado Joeda, ba he mado Mbenijami. Mado Joeda ba Ataja, ono Oesia ono Zacharia ono Gamaria ono Zefatia ono Mahalale'eli, nga'õtõ We-
5 resi, ba Ma'aseja ono Mbaroechi ono Choli-Hose ono Hasaja ono Gadaja ono Jojaribi ono Zacharia
6 ono ma'oewoe Zela andrõ. Fa'ato nga'õtõ Weresi fefoe, si so ba Jeroezalema, ba no 468, solohe ba-
7 loese. Ba mado Mbenijami, ba Sáloe ono Mesoela ono Joëdi ono Wedaja ono Golaja ono Ma'aseja ono Itiëli
8 ono Jesaja, ba aefa da'õ ba Jibi-
9 neja, 928 fefoe. Ba Joëli ono Zichiri zatoeara, ba satoea mbanoea, tamba-
10 linania, ba Joeda, ono Hasinoea. Ba ere, ba Jedaja ba Jojaribi ba Jachino; ba Seraja, ono Hilikia ono 11
Mesoela ono Zadoki ono Merajoti ono Gahitoebi, da'õ hõgõ [gere] ba gosali Lowalangi, *(Nga'õt. II. 31, 13),* ba talifoesõra sangai halõwõ ba go- 12
sali, 822 fefoe, ba Adaja, ono Jeroha ono Welalia ono Gamisi ono Zacharia ono Wasoeri ono Malachia, ba 13
talifoesõnia, hõgõ ngafoe, 242 fefoe, ba Amasai, ono Gasare'eli ono Gaza'i ono Mesilemoto ono Imeri, ba 14
talifoesõra, niha sabõlõ, 128 fefoe. Hõgõra Zabidiëli, ono Hagedoli. Ba 15
ono Lewi, ba Semaja, ono Hasoebi ono Gasirika ono Hasabia, nga'õtõ Merari, ba Sabata'i ba Josabada, 16
samaigimaigi halõwõ baero andrõ, ba gosali Lowalangi, hõgõ ngafoe ba Nono Lewi, *(Nga'õt. I. 26, 19),* ba Matania ono Micha ono Zabidi 17
ono Gasafo, samatõrõ fanoenõ andrõ samobõrõ „mi'andrõ saoha gõlõ" andrõ ba wangandrõ, ba Bakiboekia, tambalina andrõ ba dalifoesõnia, ba Abada, ono Zamoea ono Galala ono Jedoetoeno, a'oi 18
Ono Lewi ba mbanoea ni'amoni'õ andrõ, 284 fefoe. Ba sanaro ba 19
mbawandroehõ, ba Akoeboe ba Talamono ba talifoesõra, sanaro ba mbawandroehõ andrõ, 172 fefoe. Ba Iraono Gizeraëli bõ'õ, ere ba 20
Ono Lewi, ba ba mbanoea bõ'õ misa so ba mbanoea mado Joeda; tanõnia i'iagõ zamõsana. Ba sangai 21
halõwõ ba gosali, ba ba Gofeli andrõ so nomora, ba mandroera Ziha ba Gisifa. Ba satoea Nono Lewi 22
ba Jeroezalema, ba Oesi, ono Mbani ono Hasabia ono Matania ono Micha, nga'õtõ Gasafo, sanoenõ, ba nilaoelaoe ba gosali Lowalangi. Noa 23
sa ibe'e goroisa razo, ba chõra andrõ, wamaboe'oe sibai ba zanoenõ andrõ, tebe'e chõra zogoena chõra, ero ma'õchõ. Ba Fetaja, ono Mese- 24
sabe'eli, nga'õtõ Zera, ono Joeda, nifataro razo ba wamatoenõ hoehoeo niha sato fefoe.

25 II. Ba ba mbanoea side'ide a-
ndrõ, ba danõra misa, ba ba Giri-
ati-Araba ba ba halama soja chõra
so mado Joeda õsa, ba ba Dibona
ba ba halama soja chõra, ba ba
Jekabise'eli ba ba halama soja chõ-
26 ra, ba ba Jesoea ba ba Molada ba
27 ba Mbetifeleti, ba ba Hasara Zoeala
ba ba Mbereseba ba ba halama soja
28 chõra, ba ba Zikelagi ba ba Me-
chona ba ba halama soja chõra,
29 ba ba Eni Rimono ba ba Zorea
30 ba ba Jaramoeti, ba ba Zanoa ba
ba Adoela ba ba halama chõra,
ba ba Lachisi ba ba mbenoeara
ba ba Aseka ba ba halama soja
chõra. Tobali i'otarai Mbereseba,
31 iroegi ndraso Hinomo la'iagõ. Ba
mado Mbenijami, ba ba Geba ba
ba Michimasi ba ba Naja ba ba
Mbetiëli ba ba halama soja chõra,
32 ba ba Ganatoti ba ba Nobi ba ba
33 Ganania, ba ba Hasora ba ba Rama
34 ba ba Gita'i, ba ba Hadidi ba ba
35 Zebo'i ba ba Nebalati, ba ba Lodi
ba ba Gono, ba ndraso doeka a-
36 ndrõ. *(Nga'õt. I. 4, 14).* Ba Ono Lewi,
ba ba mado Joeda õsa ba ba mado
Mbenijami õsa.

FAZA 12.

I. Tõi gere ba tõi Nono Lewi, si no mangawoeli. II. La'amoni'õ gõli mbanoea. III. Aoha gõlõra wame'e balazo gere andrõ.

1 I. Ba da'e dõi gere ba tõi
Nono Lewi, si no fao chõ ndra
Seroebabeli, ono Zelatiëli, Jesoea,
moroi si tooe: Seraja ba Jeremia
2 ba Esera, *(Eser. 2, 2)*, ba Amaria
3 ba Maloechi ba Hatoesi ba Secha-
4 nia ba Rehoemi ba Meremoto, ba
Ido ba Ginitoi ba Abia *(Loek. 1, 5)*,
5 ba Mijamini ba Ma'adia ba Biliga
6 ba Semaja ba Jojaribi ba Jedaja
7 ba Sáloe ba Amoki ba Hilikia ba
Jedaja; da'õ hõgõ gere ba hõgõ
dalifoesõra, ba gõtõ Jesoea andrõ.
8 Ba Ono Lewi, ba Jesoea ba Binoei
ba Kadimiëli ba Serebia ba Joeda
ba Matania andrõ, satoea ba wa-
noenõ fangandrõ saoha gõlõ, awõ
ndra talifoesõnia; ba Bakiboeki ba 9
Oeni, talifoesõra, ba gamaoedoera,
ngenoli samalamalali. Ba ono Je- 10
soea, ba Jojaki, ba ono Jojaki, ba
Eliasibi, ba ono Geliasibi, ba Jo-
jada, *(A. 1. 26. F. 3, 1. 20)*, ba 11
ono Jojada, ba Jonata, ba ono Jo-
nata, ba Jadoea. Ba me loeo Jo- 12
jaki, ba da'e hõgõ ngafœ ba gere:
Salahi Zeraja Merari ba salahi Je-
remia Hanania, ba salahi Gesera 13
Mesoela ba salahi Gamaria Joha-
nano, ba salahi Maloechi Jonata 14
ba salahi Zebania Josefo, ba salahi 15
Harimi Gadena, ba salahi Merajoti
Helikai, ba salahi Ido Zacharia ba 16
salahi Ginitono Mesoela, ba salahi 17
Gabia Zichiri, ba so gõi zalahi Mi-
nijami, ba salahi Moadia Wilita'i,
ba salahi Mbiliga Zamoea ba sa- 18
lahi Zemaja Jonata, ba salahi Jo- 19
jaribi Matanai ba salahi Jedaja
Oesi, ba salahi Zalai Galai ba sa- 20
lahi Gamoki Geberi ba salahi Hili- 21
kia Hasabia ba salahi Jedaja Ne-
tane'eli. Ba Ono Lewi: Ba gõtõ 22
ndra Eliasibi, Jojada, Johanano,
Jadoea tetanõ ba zoera hõgõ nga-
fœ ba ere, iroegi razo Dario andrõ,
razo Ndrawa Weresia. *(A. 10. 11).*
Hõgõ ngafœ, ma'oewoe Lewi nitanõ 23
ba zoera hikaja, iroegi gõtõ Joha-
nano, ma'oewoe Geliasibi. Ba hõgõ 24
Nono Lewi, ba Hasabia ba Sere-
bia ba Jesoea ba Bani ba Kadi-
miëli ba talifoesõra, ba gamaoedoe-
ra, ba wanoenõ, fanoenõ fangandrõ
saoha gõlõ, dali nifachoi Dawido,
enoni Lowalangi, wa mamalamalali
ngenoli andrõ: *(Nga'õt. I. 27, 17, Nga'õt. I. 25. Nga'õt. II. 29, 25).*
Matania ba Bakiboekia ba Obadia 25
ba Mesoela. Ba sanaro ba mbawa-
ndroehõ Dalamono ba Akoebi, sa-
naro ba mbate'e girõgirõ andrõ,
ba mbawandroehõ. *(F. 11, 17, 19. Nga'õt. II. 8, 14. Nga'õt. I. 26, 15. 17).* Da'õ [hõgõ ngafœ] ba gõtõ 26

Jojaki, ono Jesoea ono Josadaki, ba ba gõtõ ndra Nehemia koemandroe Esera ere sangila amachoita. *(A. 10. Nga'ŏt. I. 5, 40. 41. F. 5, 14. Eser. 7, 1–6).*

27 II. **B**a ba we'amoni'õ õli mbanoea Jeroezalema, ba lafakaoni'õ Nono Lewi, ladozigõ banoea si so ira, ena'õ mõi ira ba Jeroezalema, ena'õ owoeawoea dõdõra ba ena'õ mangandrõ saoha gõlõ ira, ba we'amoni'õ andrõ, wolaoe fanoenõ ba famõzi faritia ba folaoe biola nitika,
28 seboea ba side'ide. Ba owoelo ngenoli zanoenõ andrõ, he õri Jeroezalema, ba õri Netofa, *(Raz. II. 25,*
29 *23),* ba he banoea Mbeti Giligala ba banoea Geba ba banoea Asimaweti; noa sa ba zi tefasoei Jeroezalema labe'e zi no amaedola halama soja
30 chõra sanoenõ andrõ. Ba lahaogõ ira ere ba Ono Lewi ba he niha sato, ba bawa gõli ba õli, ba lahao-
31 gõ. Ba oewa'õ mõi ba gõli jawa zatoea mado Joeda, ba oefa'aso zangandrõ saoha gõlõ, doea mbawá seboea, doea ngenoli: Si sambawá sangandrõ saoha gõlõ, ba lasawa gambõlõ, mbawa gõli golawoea, tete gõli lala, *(F. 2, 13; 3, 13),*
32 ba solo'õ moroi foeri Hosaja ba si
33 matonga zatoea mado Joeda, ba
34 Asaria ba Esera ba Mesoela, mado Joeda ba mado Mbenijami ba Se-
35 maja ba Jeremia, ba ere õsa, si so torofe, ba Sacharia, ono Jonata ono Zemaja ono Matania ono Michaja
36 ono Zatoeroe ono Gasafo; ba talifoesõnia: Semaja ba Asare'eli ba Milalai ba Gilalai ba Ma'ai ba Netane'eli ba Joeda ba Hanani, solohe nifoli andrõ, chõ Dawido, enoni Lowalangi; ba fõna so Gesera sangila amachoita. *(Nga'ŏt. I. 23, 5).*
37 Ba lasawa mbawa gõli ba goemboe, ba ladõlõ ira mijawa, latõro nibosi andrõ, ba mbanoea Dawido, ba zanõsõ ba gõli, jawa gõdo Dawido, ba laroegi mbawa gõli ba nidanõ, tánõ ba gatoemboecha loeo. *(F. 3,*
26). Ba si sambawá sangandrõ saoha gõlõ, ba ba gabera lasawa, ba ja'odo zolo'õ da'õ, awõ zi matonga zato, ba dete gõli, matõrõ malige „danoeri" andrõ, maroegi gõli sawe'ewe'e andrõ, *(F. 3, 11),* ba matõrõ mbawa gõli ba mado Geferaji ba bawa gõli ba mbanoea satoea ba bawa gõli gi'a ba malige Hanane'eli ba malige Mea, ba maroegi mbawa gõli mbiribiri, ba la'iagõ zinga mbawa gõli ba goeroenga. Ba tobali ba ngai gosali Lowalangi so zangandrõ saoha gõlõ andrõ, si doea mbawá, ba so gõi ndra'o ba si matonga zatoea, awõgoe, ba ere andrõ Eliaki ba Ma'aseja ba Miniami ba Michaja ba Elioënai ba Sacharia ba Hanania, si so torofe, ba Ma'aseja ba Semaja ba Eleazari ba Oesi ba Johanano ba Malachia ba Elama ba Ezeri. Ba manoenõ zanoenõ andrõ, ba Jiseraja zatoeara. Ba soemange seboea labe'e, me loeo da'õ, ba omoeso dõdõra, me no ibe'e chõra wa'omoeso dõdõ seboea Lowalangi, ba he ira alawe ba iraono, ba no somoeso tõdõ, ba tobali arõoe misa terongo wa'omoeso dõdõ Jeroezalema.

III. **B**a me loeo da'õ, ba tefataro zamaigimaigi ba mbate'e andrõ, ba nibe'e boeala andrõ, saoha gõlõ, si a'a hadia ia ba si samboesamboea ni'ofoeloe, ba nihõna ja'ia, ena'õ ba da'õ la'owoeloi mbalazo gere ba balazo Nono Lewi, ame'ela mbanoea misa, boea nowi; noa sa omoeso dõdõ mado Joeda gere andrõ ba Ono Lewi, sangaingai halõwõ. *(Nga'ŏt. I. 25. F. 10, 37; 13, 5).* Famosoemange Lowalangira halõwõ da'õ ba fangehangehao andrõ. Ba sanoenõ andrõ ba sanaro ba mbawandroehõ, ba la'o'õ nifachoi ndra Dawido ononia Selomo. Noa sa ba gõtõ fõna sa'ae ba gõtõ ndra Dawido Asafo hõgõ zanoenõ, ba so wanoenõ ba fangandrõ saoha gõlõ, chõ Lowalangi. Ba dozi Iraono Gizeraëli,

ba gõtõ Zeroebabeli ba ba gõtõ Nehemia, ba labe'e mbobotolõ andrõ, balazo zanoenõ ba balazo zanaro ba mbawandroehõ, ndrohoendrohoe mbalazora ma'ŏchõ; ba danga Nono Lewi labe'e game'ela ni'amoni'õ andrõ, ba Ono Lewi zame'e ba ma'oewoe Ga'aroni ame'ela ni'amoni'õ. *(F. 10, 39. Moz. IV. 18, 26).*

FAZA 13.

I. Ifahaogo'õ sibai gosali Nehemia. II. Itegoe zato, me no lõ moebe'e mbalazo gere. III. Iŵa'õ sibai zoei we'amoni'õ loeo sabato. IV. Itenaŵa wangai ono niha baero.

1 I. **B**a me loeo da'õ, ba labaso ba niha sato zoera Moze, ba lasõndra, wa no moesoera ba da'õ, wa lõ'õ manõ tola mõi banoea Lowalangi Ndraono Gamoni ba Iraono
2 Moabi, *(Moz. V. 23, 3–6)*, me no lõ la'ohe õ Ndraono Gizeraëli roti ba idanõ, fõna no, ba me no la'oni Mbileamo andrõ, ba wangelifi ja'ira, fangelifi andrõ nibali'õ Lowalangida howoehowoe. *(Moz. IV. 22, 5. 6. Jos.*
3 *24, 9)*. Ba me larongo goroisa andrõ, ba laheta ba Ndraono Gizeraëli niha
4 bõ'õ fefoe. Ba fõna da'õ sa'ae, ba no maoso Geliasibi ere, si tengabõ'õ Dobia, si no moefataro samaigimaigi ba mbate'e andrõ ba gosali
5 Lowalangida, *(Hez. 8, 7)*, no ihaogõ nahia Dobia andrõ mbate'e seboea; ba mege, ba soemange ni'ā andrõ ni'irõ'õ ba da'õ ba koemõjõ ba gamagama ba si samboesamboea ni'ofoeloe mboea nowi ba agoe ba fanicha, sinema Nono Lewi ba sanoenõ ba sanaro ba mbawandroehõ, awõ mboeala saoha gõlõ andrõ, balazo
6 gere. *(Moz. IV. 18, 21)*. Be me loeo da'õ, ba lõ ja'o ba Jeroezalema, noa sa mõido chõ razo, ba ndrõfi si 31 chõ Aretazasa, razo Mbabeli; ba lõ ara, ba oefoeli oe'andrõ aefa
7 ndra'o chõ razo, *(F. 11, 24)*, ba me oeroegi Jeroezalema, ba oe'ila horõ Geliazibi andrõ, me no ihaogõ chõ Dobia mbate'e ba zinga golajama gosali Lowalangi. Ba abao 8
sibai dõdõgoe ba da'õ, ba oetema oeheta ba mbate'e andrõ gamagama Dobia, ahori oetibo'õ baero, ba 9
oeŵa'õ lafoeli lahaogõ mbate'e andrõ; ba oefoeli bacha gamagama ba gosali Lowalangi, awõ zoemange ni'ā, awõ goemõjõ.

II. **B**a oerongo na gõi, wa lõ 10
moebe'e mbobotolõ andrõ, sinema Nono Lewi, ba no tobali laheta ira Ono Lewi ba sanoenõ andrõ, nifataro ba halõŵõra; no isaŵa mbe-
noeania zamõsana. Ba oetahigõ za- 11
toea, oemane: Hana wa no la'erogõ gosali Lowalangi? Ba oefakaoni'õ ira, ba oefoeli oefataro ira
ba nahara. *(F. 10, 40)*, Ba dozi niha 12
Jehoeda, ba la'ohe zi samboesamboea ni'ofoeloe, boea nowi ba agoe ba fanicha, labe'e ba mbate'e wangõhõna andrõ. *(Moz. IV. 18, 21)*. Ba 13
oefataro samaigimaigi ba mbate'e wangõhõna andrõ Zelemia ere ba Sadoki sangila amachoita ba Fedaja Ono Lewi, ba tohoetohoe dangara Hanano, ono Zakoeroe ono Matania; da'õ sa zi fadoehoe dõdõma, ba ba dangara tebe'e wamaosa ba dalifoesõra. *(Nga'ōt. I. 26, 20)*. Tõrõ- 14
tõrõ tõdõoe chõgoe da'õ, ja'oegõ Lowalangigoe, ba bõi olifoegõ'õ zi sõchi andrõ, nilaoegoe ba gosali Lowalangigoe ba ba halõŵõ ba da'õ.

III. **B**a me loeo da'õ, ba oe'ila 15
õsa ba mado Joeda, solazi boea nagoe ba loeo sabato ba solohe jomo boea nowi ba samonoro kalide õsi nagoe ba boea nagoe ba boea ara ba hadia ia na ngawalõ, ba solohe jomo ba Jeroezalema, ba loeo sabato. Ba oetegoe ira na la'amawa hadia ia mbalazo. *(F. 10, 32. Jer. 17, 21–27)*. Ba banoea Diro andrõ, 16
si no fatewoe chõra ba da'õ, ba la'ohe jomo gi'a ba hadia ia ngawalõ waniaga, ba la'amawa ba

niha Jehoeda ba Jeroezalema, ba
17 loeo sabato. Ba oetahigõ zalawa
niha Jehoeda, oemane chõra: He
moroi wa mosala manõ ami, wa lõ
18 mi'amoni'õ loeo sabato? Hadia, te-
nga no lamanõ gõi ira toeami, si
tobali bõrõ wa ifatõrõ chõda ba ba
mbanoea andre wamakao andrõ fe-
foe Lowalangida? Ba ja'ami, ba mi-
nõnõ na wõnoe Lowalangi andrõ ba
Ndraono Gizeraëli, wolaoe salacha
19 ba loeo sabato! Ba ha si'aikõ ogõmi
ba mbawa gõli, sara wongi lõ sa-
bato, ba oewa'õ ladoehõ mbawa
gõli; ba oe'oroi'õ na: lõ tola la-
foeli labokai, irege no aefa loeo sa-
bato. Ba oefataro õsa nono matoea
andrõ chõgoe, ba zinga mbawa gõli,
fa bõi la'ohe jomo waniaga, ba loeo
20 sabato. Ba baero mbanoea Jeroe-
zalema la'iagõ saniaga ba samawa-
mawa hadia ia ba kade, ba zi bo-
21 ngi, mato doea wongi. Ba oetegoe
ira, oemane chõra: Hadia wa baero
gõli doemaodao ami ba zi bongi!
Na samoeza tõ, ba oefara'oe'õ ami!
Ba i'otarai da'õ, ba labato we'amõi
22 na loeo sabato. Ba oebe'e gõi li ba
Nono Lewi: lahaogõ ira ba mõi
manaro ba mbawa gõli ba we'amo-
ni'õ loeo sabato. Ba da'õ gõi tõrõ
tõdõoe chõgoe, ja'oegõ Lowalangi-
goe, ba hachõsi tõdõ ndra'o, ba
wa'eboea dõdõoe andrõ, si no fa-
hõna!

23 IV. **Ba** me loeo da'õ, ba mõido
gõi moefaigi niha Jehoeda andrõ,
si no mangai ira alawe [baero], ba-
noea Gasoto ba Iraono Gamoni ba
Iraono Moabi. Onora, ba matonga 24
lalaoe li Gasoto, ba ma li soi no
mege, ba lõ la'ila li niha Jehoeda.
Ba oetahigõ ira, oe'elifi ira, ba 25
oebago õsa ndra matoea andrõ ba
oedõdõni mboera, ba oebe'e ba hõ-
loe ira chõ Lowalangi, oemane: Bõi
mibe'e ba nonora matoea nonomi
alawe, ba bõi mihalõ oemõnõmi,
ba ma dongami, nonora alawe!
(Moz. V. 7, 3)! Tenga no da'õ mbõrõ 26
horõ Zelomo, razo Ndraono Gize-
raëli? Ba niha baero andrõ fefoe,
ba no lõ razo si máne ja'ia, ba no
ibali'õ razo Ndraono Gizeraëli fefoe
ia Lowalangi, balazi wa'omasi Lo-
walanginia ia. Ba ja'ia gõi, ba ira
alawe baero zamowõhõ, ba wama-
zõchi horõ. *(Sam. II. 12, 24. Raz. I.*
3, 13; 11, 4). Ba ija'e, ba tarongo 27
chõmi, mosala seboea ami, sala a-
ndrõ fefoe, wamazõchi horõ ba Lo-
walangida, me mihalõhalõ ndra ala-
we baero? Ba no oemõnõ Zanabala 28
andrõ, banoea Horona, nono Jojada
ono Geliasibi ere seboea; ba oefo-
fanõ da'õ, oeheta ia ba ngaigoe.
Tõrõtõrõ tõdõoe chõra, ja'oegõ Lo- 29
walangigoe, me no lalaoe zalacha
ba gere ba ba nibe'e õmõra, ja'ira
ere ba Ono Lewi! Ba tobali oehaogõ 30
ira, oeheta chõra hoekoe niha baero
fefoe, ba oehonogõi halõwõ gere ba
halõwõ Nono Lewi, hadia halõwõ
zamõsana, ba he fame'e eoe andrõ, 31
na inõtõ, awõ zi a'a hadia ia. Tõ-
rõtõrõ tõdõoe chõgoe [da'õ], ja'oegõ
Lowalangigoe, ba zi sõchi!

Soera

GESITERA.

FAZA 1.

I. Owoeloa seboea chõ razo Ahasiwero. II. Lõ edõna mõi wo'omonia Wasi, ba itibo'õ ia razo.

1 I. **B**a me loeo razo Ahasiwero andrõ — Ahasiwero si no razo i'otarai danõ Ndrawa Hindroe, iroegi danõ Gaitiofia, razo zi 127 nga'õrõ
2 danõ —, me loeo da'õ, me doemadao razo Ahasiwero andrõ ba da-
3 daoma razo ba gõdo ba Zoesa, me no aloea mendroea fache razo ia, ba ilaoe fatome, ikaoni nawõnia salawa fefoe ba enoninia, tobali owoelo chõnia goemandra ba danõ Weresia ba ba danõ Media ba salawa ba
4 koemandroe ba danõ misa, ba ifa'-ele'õ wa'eboea wa'arazonia, awõ lachõmi wa'eboeania, ha oega bongi —
5 180 ngaloeo wa'ara —. Ba me no ahori mbongi da'õ, ba ibe'e gõ zato fefoe razo, õ niha si so ba da'õ ba gõdo, ba Zoesa, he satoea ba he iraono, owoeloa si fitoe bongi fa'ara, barõ gõli kaboe ba ngai gõdo razo.
6 Na latawi goelamboe safoesi ba baroe loeo sowœ waroewaroe, nifosinga sinali tarafali oengoe, ba firõ ni'olaedoeroe andrõ, famachai ba zi hoelõ daroe nahe maremara. Ba kaso dadaoma niha, ba no bõna ame ba firõ ba mbale foewala ba maremara ba baloeri ba lazoeridi.
7 Ba ana'a mako wamadoe, ba oi si faehoefaehoe mako andrõ ; ba agoe chõ razo, ba no fahõna, ba ginõtõ
8 chõ razo sobõwõ. Ba ba wamadoe, ba no moebe'e li, wa lõ famarooe ; da'õ sa goroisa razo ba zatoea fefoe ba gõdonia : balazi manõ zamõsana.

II. **B**a fo'omo razo, Wasi, gõi, 9
ba ibe'e gõi gõ ba ndra alawe ba
gõdo razo Ahasiwero. Ba me no 10
õnõ ngaloeo zilalõ, me no owoeawoea dõdõ razo, ba nagoe, ba ibe'e li chõ ndra Mehoema, Bisita, Harabona, Bigita, Abagata, Setara, Charaka, si dafitoe, enoni jomo, sangai halõwõ chõ razo Ahasiwero, ena'õ la'ohe chõ razo wo'omonia 11
Wasi, sobala hõgõ wo'omo razo, ba wama'ele'õ fa'asõchinia, ba niha sato ba ba zalawa, me no si sõchi sibai bawa ia. Ba lõ edõna mõi 12
Wasi, fo'omo razo, lõ i'o'õ niwa'õ razo, nifa'ema genoni andrõ. Ba mofõnoe sibai razo, hoemola bacha dõdõnia. Ba hoemede razo ba za- 13
toeatoea andrõ, soneche ba wamaigi inõtõ — fefoe hadia ia sa niwa'õ razo, ba lafatimba'õ ba zoneche ba hoekoe ba ba wolohe ba lala hoehoeo ; *(Nga'õt. I. 12, 32);* ba si no amae- 14
dola zahatõ chõnia, ba Charesena ba Setara ba Adamata ba Tarisi ba Meresi ba Maresena ba Memoecha, salawa Ndrawa Weresia õsa ba salawa Ndrawa Media õsa, si dafitoe andrõ, si fa'ila'ila bawa chõ razo ba si no hõgõ ba gamatõrõwania andrõ, ba imane razo : *(Eser. 7, 14):* Hadia hoekoe nifatõrõ chõ 15
Wasi fo'omo razo, me no lõ ni'o'õnia oroisa razo Ahasiwero, nifa'ema genoni andrõ? Ba imane Memoecha 16
chõ razo ba ba zalawa andrõ : Tenga ha sambalõ horõ chõ razo horõ

Wasi fo'omo razo, no horõ ba zalawã fefoe ba ba niha sato fefoe
17 ba danõ razo Ahasiwero fefoe. Dozi ira alawe, ba larongo dania wolaoe wo'omo razo, ba tobali la'ositengagõ ndra matoeara, na lamane: No iwa'õ razo Ahasiwero, la'ohe chõnia wo'omonia Wasi, ba techõnia mõi.
18 Ma'õchó andre ladoenõdoenõ ba nawõ razo salawa fo'omo zalawa Ndrawa Weresia ba fo'omo zalawa Ndrawa Media, si no mamondrongo wolaoe wo'omo razo andrõ ba lõ ambõ dania wa lõ ba dõdõ ba fa-
19 ngaboe dõdõ. Na mõi dõdõ razo, ba jamoebe'e goroisa, nitanõ ba zoera goroisa ba Ndrawa Weresia ba ba Ndrawa Media, fa tebai awoe'a: wa lõ tola sa'ae i'oroma'õ ia chõ razo Ahasiwero Wasi, ba fa'asalawãnia, ba ibe'e ba ndra alawe bõ'õ razo, ba ndra alawe si
20 sõchi moroi chõnia. *(Dan. 6, 8).* Ba na larongo goroisa razo andrõ, nifarongogõ ba gamatõrowãnia — si no eboea sibai — ma'asagõrõ, ba la'ata'oefi ndra matoeara ira alawe fefoe, he salawa, ba he ono mba-
21 noea. Ba omasi razo ba awõnia salawa niwa'õnia andrõ; ba i'o'õ
22 razo niwa'õ Memoecha. Ba ifa'ohe'õ zoera, idozigõ õri barõ mbawa razo, sara õri, ba sagõrõ zoera, ha soi ira, ba hadia lira: ira matoea zamatõrõ si so baomonia; ba lira ilaoe. *(Neh. 13, 24).*

FAZA 2.

I. La'ohe chõ razo Gesitera andrõ, Iraono Gizeraëli. II. Ihalõ ia razo. III. I'ombacha'õ Morodochai zamoenoe razo ena'õ.

1 I. **Ba** me no aefa da'õ, me no alõ wõnoe razo Ahasiwero, ba itõrõ tõdõnia Wasi, awõ wolaoenia andrõ, awõ nihonogõi mege, ba chõnia a-
2 ndrõ. Ba lamane ono matoea andrõ chõ razo, ngoningoninia: Acha la'aloei chõ razo nono alawe sawoe-
3 joewoejoe ba si sõchi, jamoefataro zamaigi razo, jamoedozigõ õri ba gamatõrõwãnia, sangowoeloi ono alawe sawoejoewoejoe ba si sõchi, fefoe, ba wolohe ba gõdo, ba Zoesa, ba nomo ndra alawe andrõ, barõ mbawa Hega'i samaigimaigi ira alawe, ba ndra moefatõrõ wangehao andrõ; ba heza dania zomasi razo, 4
ono alawe, ba ja da'õ wo'omo razo, fangali Wasi. Ba omasi razo niwa'õra, ba i'o'õ da'õ. Ba no so 5
ba gõdo, ba Zoesa niha Jehoeda, Morodochai dõi, ono Ja'iro ono Zime'i ono Gisi, mado Mbenijami, ni'oloi'õ no, moroi ba Jeroezalema, 6
awõ ni'oloi'õ andrõ, si fao chõ Jechonia, razo mado Joeda, ni'oloi'õ Neboekanesa, razo Mbabeli. *(Raz. II. 24, 14).* Ba Morodochai andrõ, 7
ba sange'eboea Hadasa — Esitera —, ono dána namania, me no si lõ ama ba si lõ ina Hadasa andrõ. Ba no si sõchi sibai boto nono alawe andrõ, ba si sõchi sibai bawa; ba me mate ndra amania inania mege, ba isooe ia ononia Morodochai. Ba 8
me no terongo niwa'õ razo, oroisania andrõ, me la'oja'õ wolohe ba gõdo, ba Zoesa, barõ mbawa Hega'i, ono alawe, ba la'ohe gõi Gesitera ba gõdo razo, barõ mbawa Hega'i, samaigimaigi ira alawe. Ba omasi 9
ia nono alawe andrõ, eboea dõdõnia chõnia; ba i'aliogõ wamaigi fangehao andrõ chõnia, ibe'e dána chõnia andrõ, ba ifa'aso chõnia ngoningoninia andrõ, nitehe chõnia, si dafitoe, ono alawe, moroi ba gõdo razo, ba ibe'e nahiania ba he nahia ngoningoninia andrõ wondrege zi sõchi mbate'e ba nomo ndra alawe. Ba lõ ni'ombacha'õ Gesitera ha ma- 10
do ia ba ha niha niwara; noa sa iwa'õ chõnia Morodochai, bõi jamoe'ombacha'õ.

II. **Ba** ero ma'óchõ manõrõnõrõ 11
Morodochai fõnafõna golajama nomo ndra alawe, ba wamaigimaigi na lõ hadia ia chõ Gesitera, ba heza la'ohe ia. Ba ero na iroegi inõtõ, ba 12

mõi jomo chõ razo Ahasiwero nono alawe, samõsa, na no iroegi zi 12 wawa andrõ, ba nifatõrõ chõnia nihonogõi ba ndra alawe andrõ, — si manõ sa wa'ara wangehao andrõ chõra : õnõ wawa lagoele'õ wanicha emoeri, ba õnõ wawa gõi zamohoea bõ'õ, ba hadia ia na wa-
13 ngehao ndra alawe — : ba na mõi jomo chõ razo nono alawe, samõsa, ba lõ tola lõ labe'e chõnia fefoe hadia ia zomasi ia, ena'õ i'ohe ba gõdo razo, na i'otarai nomo ndra
14 alawe andrõ. Na bongi mõi ia jomo [chõ razo], ba na moloeo, ba ifoeli ia, ba ba nomo ndra alawe si samboea mõi ia ba da'õ, barõ mbawa Za'asagasa, enoni jomo chõ razo, samaigimaigi dongania ba dõi ; ba lõ tola sa'ae mõi ia chõ razo, ha na no omasi razo ia, ba na ifakao-
15 ni'õ. Ba me no iroegi inõtõ chõ Gesitera, ono Gabihailo, tána nama Morodochai andrõ, si no manooe ja'ia ononia, me no iroegi inõtõ chõnia, ba mõi ia jomo chõ razo, ba lõ hadia ia i'andrõ, ha niwa'õ Hega'i andrõ, enoni jomo chõ razo, samaigimaigi ira alawe. Ba la'omasi'õ
16 Gesitera dozi sangila ja'ia. Ba lahalõ jomo chõ razo Ahasiwero, ba gõdo razo chõnia, Gesitera, ba mbawa si foeloe — bawa Tebeti —, me
17 no aloea meõnõ fache razo ia. Ba omasi razo Gesitera, moroi ba wa'omasinia ndra alawe bõ'õ fefoe, ba eboea dõdõnia chõnia, moroi ba wa'eboea dõdõnia ba nono alawe bõ'õ fefoe. Ba ibe'e ba hõgõnia mbala hõgõ wo'omo razo ba ibali'õ
18 fo'omo razo, fangali Wasi. Ba ilaoe walõwa seboea razo, ikaoni nawõnia salawa ba enoninia, fefoe ; falõwa ba wangai Esitera, ba ba danõ gõi itehe wolombase, ba mame'e boeala
19 ia, fa'obõwõ razo. Ba me lafoeli la'owoeloi nono alawe, ba no doemadao ba zinga mbawandroehõ chõ
20 razo Morodochai —. Ba lõ ni'ombacha'õ Gesitera ha niha niwara ba ha mado ia, no i'o'õ niwa'õ Morodochai chõnia, no ifondrondrongo niwa'õ Morodochai, si mane mege, me iraono ia na baomonia.

III. **M**e loeo da'õ, me no doe- 21
madao ba zinga mbawandroehõ chõ razo Morodochai, ba tesao wa'afõchõ dõdõ genoni jomo chõ razo, daroea ira, Bigitana ba Teresi, sanaro ba mbawandroehõ, ba la'aloei wamoenoe razo Ahasiwero. Ba iro- 22
ngo da'õ Morodochai ba i'ombacha'õ chõ Gesitera, fo'omo razo, ba Esitera zama'ema chõ razo niwa'õ Morodochai. Ba lasechegõ ba 23
larongo, wa tenga faja, ba latawi zi daroea andrõ ba gatoenga. Ba tetanõ ba zoera da'õ, ba zoera hikaja chõ razo.

FAZA 3.

I. Lõ ifosoemange Hamano andrõ, nibali'õ razo salawa, Morodochai. II. I'aloei lala ba wangohori niha Jehoeda Hamano.

I. **B**a me aefa da'õ, ba ibali'õ 1
salawa Hamano razo Ahasiwero, Hamano ono Hamedata, ma'oewoe Agagi, i'eboea'õ, ba jawa dadaoma zalawa bõ'õ fefoe ba ngainia ibe'e dadaomania. Ba dozi enoni razo, 2
si so ba gõdo chõ razo, ba latoehi danõ ba lafalõgoe tooe ira fõna Hamano, me no oroisa razo da'õ ba chõnia. Ba Morodochai, ba lõ itoehi danõ ba lõ ifalõgoe tooe ia. Ba lamane enoni razo, si so ba 3
gõdo chõnia, chõ Morodochai : Hana wa õsawõ goroisa razo? Ba ero 4
maõchõ lamanõ chõnia, ba lõ ifondrondrongo, ba la'ombacha'õ chõ Hamano, ba wamaigi, na lõ te'ala Morodochai ; noa sa i'ombacha'õ chõra, wa niha Jehoeda ia.

II. **B**a me i'ila Hamano, lõ itoehi 5
danõ fõnania Morodochai ba lõ ifalõgoe tooe ia, ba mofõnoe sibai ia. Ba fajafaja iwa'õ tõdõnia, na 6
ha samõsa Morodochai iboenoe ; me no la'ombacha'õ chõnia ha soi

Morodochai, ba i'aloei lala Hamano, ba wangohori niha Jehoeda, iwa Morodochai, fefoe; ba danõ Ahasi-
7 wero, ma'asagõrõ. Ba ba mbaw̃a si fõfõna — baw̃a Nisana —, me no aloea mewelezara fache razo Ahasiwero, ba lalaoe „woeri" — dahõdahõ — fõna Hamano, la'erogõ ma'ŏchõ ba la'erogõ baw̃a, ba gõna ba zi meweledõloe ba mbaw̃a si felendroea —
8 baw̃a Adara. Ba imane Hamano chõ razo Ahasiwero : So soi samboea, si no moezaewe ba niha bõ'õ, ba danõ fefoe, barõ mbawaoe ba si no tonia ; hoekoe chõra, ba no faehoe ba hoekoe niha bõ'õ fefoe, ba oroisa razo, ba lõ la'o'õ, ba no tenga si nangea, itehe manõ chõra da'õ razo.
9 Ba na atoelõ chõ razo, ba nibe'e soera, ba wangohori ja'ira, ba oebe'e ba danga ndra toea koemandroe wirõ, 44,120,000 ba roefia, ena'õ labe'e ba
10 nahia girõgirõ chõ razo. Ba isõbi ba doeroenia laedoeroe razo, laedoeroe si so tandro, ba ibe'e chõ Hamano andrõ, ono Hamedata, ma'oewoe Agagi, oedoe niha Jehoeda. *(Moz. I.*
11 *41, 42, F. 8, 2).* Ba imane razo chõ Hamano : Firõ andrõ, ba chõoe labe'e, ba ba niha andrõ, ba laoe zo-
12 masi'õ. Ba hoemede ira ba doeroetoeli razo ba zi meweledõloe ba mbaw̃a si fõfõna ; ba latõrõ sibai nihonogõi Hamano, wama'ohe'õ soera ba nifataro razo ba ba goemandroe ba zi sagõsagõrõ tanõ, ba ba zalaw̃a soi niha misa, dali wanoera chõra ba danõra ba he li soi andrõ misa. Tõi razo Ahasiwero nibe'e ba zoera goroisa andrõ, ba lafotandro tandro ba laedoeroe a-
13 ndrõ, chõ razo. Ba ladozigõ tanõ barõ mbawa razo, wama'ohe'õ soera andrõ ba zinenge si fagohi, ba wangohori niha Jehoeda, ba wamakiko, ba wamoenoe, he iraono ba he satoea, ba iraono sawoejoe ba ira alawe, ha ma'õma'ŏchõ, ba zi meweledõloe ba mbaw̃a si felendroea — baw̃a Adara —, ba ba woraboe zi so chõra, amaedola zi lõ sochõ. Ba da'õ niw̃a'õ ba zoera 14
andrõ: ladozigõ tanõ wame'e oroisa, ena'õ dozi niha zamondrongo, ba ena'õ no te'anõ ira, na iroegi baw̃a da'õ. Ba la'aliogõ sinenge andrõ, 15
si fagohi, la'o'õ niw̃a'õ razo, me ha si'aikõ tebe'e goroisa andrõ, ba gõdo, ba Zoesa. Ba moedadao manga razo, awõ Hamano ; ba banoea Zoesa, ba si tobali tõdõ.

FAZA 4.

I. Irongo Esitera wa'aboe dõdõ Morodochai ba fa'aboe dõdõ niha Jehoeda. II. Edõna mõi ia chõ razo.

I. **B**a me irongo Morodochai ni- 1
w̃a'õ andrõ fefoe, ba isika noechania, i'onoecha gonigoni ba ilaoe nawoe ba hõgõnia, ba mõi ia baero ba newali, mangarõngarõ sibai ba mege'ege, *(Sam. II. 1, 11; 13, 31).* Ba iroegi fõnafõna mbawa gõli chõ 2
razo. Ba bawa gõli chõ razo, ba lõ tola itõrõ sobaroe gonigoni. Ba 3
dozi tanõ, heza terongo niw̃a'õ razo, oroisania andrõ, ba aboe sibai dõdõ niha Jehoeda, ba mamoni ba gõ ira ba mege'ege ba mangarõngarõ, ba ato zamõrõni gonigoni ba awoe. *(Job. 42, 6. Jon. 3, 5).* Ba so ngoni- 4
ngoni Gesitera, ono alawe ba enoninia ira matoea, la'ombacha'õ chõnia da'õ, ba aboe sibai dõdõ wo'omo razo andrõ. Ba ifa'ohe'õ noecha, noecha Morodochai, ena'õ ifoeli iheta gonigoni andrõ ; ba lõ ihalõ. Ba hoemede Gesitera chõ Hatacha, 5
enoni jomo chõ razo, nibe'enia enoni Gesitera, ba ifatenge chõ Morodochai, ba wanofoe hadia geloeaha da'õ fefoe, hana wa lamanõ. Ba mõi 6
tooe Hatacha chõ Morodochai ba newali, fõnafõna mbawa gõli chõ razo. Ba ahori i'ombacha'õ chõnia 7
Morodochai, he lawisa chõnia mege ba fa'eboea wirõ andrõ, nifaboe'oe Hamano, nitoelo, nibe'e ba nahia girogirõ chõ razo, ba niha Jehoeda, ena'õ laboenoe ira. *(F. 3, 9).* Ba ibe'e 8

gõi chõnia zoera goroisa andrõ, sagõrõ, oroisa moroi ba Zoesa, ba wangohori niha Jehoeda, ena'õ i'oroma'õ chõ Gesitera, ba ena'õ i'ombacha'õ chõnia, wangandrõ chõnia jamõi jomo chõ razo, ba wangandrõ chõnia fa'ahachõ dõdõ ba fangorifi iwara.

9 II. **Ba** so Hatacha, i'ombacha'õ
10 chõ Gisitera niŵa'õ Morodochai. Ba ifafoeli'õ li chõ Morodochai chõ
11 Hatacha andrõ, imane: Dozi enoni razo, ba he niha sato ba danõ razo, ba no larongo, wa ha sara hoekoe, hoekoe mate, na so zi mõi bacha chõ razo, ba golajama tánõ bacha, na si lõ moekaoni, fefoe gofoe ha nihá, he ira matoea, ba he ira ala'we, atõ na so ni'oro'õ razo si'o razo andrõ chõnia, ena'õ aoeri ia. Ba ja'odo, ba no sara wawa sa'ae, ba lõ sihede chõgoe, ba we'amõi chõ
12 razo. Ba me no lafoeli chõ Moro-
13 dochai niŵa'õ Gisitera, ba ifafoeli'õ gõi li chõ Gesitera Morodochai, imane: Bõi ŵa'õ tõdõoe, ha ja'oegõ dania zaoeri niha Jehoeda, me no
14 ba gõdo razo so'õ. Na si ndroehoe sa lõ hedehedeoe ba gõtõ da'e, ba so dania wangefa niha Jehoeda ba fangorifira, ta'ila heza moroi, ba ja'oegõ ba si samba omo ja'ami, ba si mate. Ha zangila, na tenga bõrõ gõtõ da'e, wa no tobali fo'o-
15 mo razo ndra'oegõ! Ba ifafoeli'õ zoei li chõ Morodochai Esitera, ima-
16 ne: Ae faloecha'õ niha Jehoeda, banoea Zoesa, ba mi'amoni ba gõ, chõgoe: tõloe ngaloeo ba tõloe mbongi, ba bõi manga ami, ba bõi mibadoe hadia ia; ba ja'o gõi, ba oemanõ gõi wamoni, awõ ngoningonigoe andrõ, ono alawe. Ba aefa da'õ, ba mõido jomo chõ razo, he ŵa'ae no fanawõ oroisa da'õ. Na matedo, ba hana na matedo! *(Raz. II. 7, 4).* Ba mofanõ Morodochai,
17 i'o'õ sibai nifaŵa'õgõ Gesitera chõnia.

FAZA 5.

I. Lõ mofõnoe razo, eboea dõdõnia chõ Gesitera. Ikaoni razo, awõ Hamano, Esitera, ba wemanga chõnia. II. Fajaŵasa Hamano ba fatioesania chõ Morodochai.

I. **Ba** me no aefa doea wongi, 1
ba i'obaroe mbaroe wo'omo razo Esitera, ba i'agõ golajama tánõ bacha, ba gõdo razo, ba gamaoedoe gõdo, me no doemadao ba dadaoma razo chõnia razo, jomo ba gõdo, ba gamaoedoe mbawandroehõ ba gõdo. Ba me i'ila wo'omonia Esitera, tooe 2
ba golajama, razo, ba eboea dõdõnia chõnia, ba i'oro'õ chõ Gesitera zi'onia ana'a, si so ba dangania, razo. Ba i'ondrasi Esitera, ibabaja mbalõ zi'o. Ba imane chõnia razo: Hadia 3
chõoe, fo'omo razo, Esitera, hadia ni'andrõoe? He irege zi matonga gamatõrõŵagoe, ba latehe chõoe! Ba imane Esitera: Na atoelõ chõ 4
razo, ba jamõi manga chõgoe ma'õchõ, awõ Hamano, ba gõ andrõ, si no oe'asiwai chõnia. Ba imane 5
razo: Mita'ita'i mihede chõ Hamano, ena'õ ma'o'õ zomasi Gesitera! Ba me no so razo, awõ Hamano, ba wemanga gõ andrõ, ni'asiwai Gesitera, ba imane razo chõ Gesitera, 6
me ibadoebadoe nagoe razo: Hadia ni'andrõoe, ena'õ labe'e chõoe? Hadia zomasi'õ? He irege zi matonga gamatõrõŵagoe, ba latehe chõoe! *(Mar. 6, 23).* Ba itema linia Esitera, 7
imane: Da'õ ni'andrõgoe ba da'õ zomasido: na no faloechado wa'e- 8
boea dõdõ, wamaigi razo, ba na omasi razo ibe'e ni'andrõgoe ba itõrõ chõgoe zomasido, ba jamoefoeli mõi manga chõgoe razo, awõ Hamano, ba gõ andrõ, ni'asiwaigoe chõra dania, ba mahemoloe oe'o'õ niŵa'õ razo.

II. **Ba** mofanõ Hamano, omoeso 9
dõdõnia ba lõ saboe dõdõnia hadia ia, me loeo da'õ. Ba me i'ila Morodochai ba zinga mbawa gõli chõ razo, me i'ila lõ maoso, ba lõ i'ata'-

oefi ia, ba mofõnoe sibai Hamano
10 ba chõ Morodochai andrõ. Ba itaha
zoei dõdõnia Hamano. Ba me iroegi
chõra, ba ifakaoni'õ zi fahoewoe
11 chõnia ba fo'omonia Seresi. Ba itoe-
nõ chõra wa'eboea gana'ania ba
fa'oja nononia matoea, awõ wamo-
soemange razo ja'ia, awõ wa no jaŵa
zalaŵa andrõ ba jaŵa genoninia
12 ibe'e ia razo. *(F. 9, 10).* Ba imane
na Hamano: Ba fo'omo razo, Esi-
tera, ba lõ nikaoninia, awõ razo,
ba gõ andrõ, nihalõnia, ha ja'odo
andre; ba he mahemoloe, ba no
13 ja'o nikaoni, awõ razo. Ba ambõ na
chõgoe da'õ fefoe, fatoea oe'ila na
doemaodao ba zinga mbawa gõli
razo niha Jehoeda andrõ, Morodo-
14 chai. Ba imane chõnia fo'omonia
Seresi, awõ zi fahoewoe chõnia a-
ndrõ fefoe: Ndramoefazõchi gatoe-
nga, 50 hela wa'alaŵa, ba mahe-
moloe mbanoea, ba õŵa'õ chõ razo,
ena'õ latawi ba da'õ Morodochai;
ba na aefa da'õ, ba ae manga, awõ
razo, ba ja omoeso dõdõoe! Ba
omasi Hamano niŵa'õra, ba ifafazõ-
chi'õ gatoenga andrõ.

FAZA 6.

I. Itõrõ tõdõ razo wanolo Morodochai ja'ia. Niŵa'õ Hamano. II. Ifosoemange Morodochai Hamano. Fa'aboe dõdõnia ba da'õ.

1 I. **Ba** ba zi bongi andrõ, ba lõ
alaoe hõrõ razo. Ba i'oroi'õ zoera
2 hikaja, ba labaso chõnia. Ba lasõ-
ndra, wa no moetanõ ba zoera a-
ndrõ, wa no i'ombacha'õ Morodo-
chai, me laboenoe ena'õ razo Aha-
siwero enoni jomo andrõ chõ razo,
si daroea, Bigitana ba Teresi, sa-
3 naro ba mbawandroehõ. Ba imane
razo: Hadia mege nibe'e ba da'õ
chõ Morodochai soemange ba si sõ-
chi? Ba lamane ngoningoni razo:
4 Lõ moebe'e hadia ia. Ba imane ra-
zo: Ha niha ba golajama? No iroegi
sibai golajama tánõ baero ba gõdo
razo Hamano, ba wangandrõ chõ
razo, ena'õ latawi Morodochai, ba
gatoenga andrõ, nifalaoe'õnia chõ-
nia. Ba lamane chõ razo ngoningo- 5
ninia: Hamano zi so ba golajama.
Ba imane razo: Jamõi jomo! Ba 6
mõi jomo Hamano, ba imane chõ-
nia razo: He lawisa ba niha somasi
razo ifosoemange? Ba imane dõdõ-
nia Hamano: Ha niha zomasi razo
ifosoemange, na tenga ja'odo? Ba 7
imane chõ razo: Na so zomasi razo
ifosoemange, ba ndramoehalõ mba- 8
roe razo, ni'obaroe razo mege. awõ
koedo, ni'okoedo razo, nifanaemboe
saemboe chõ razo, ba ndramoebe'e 9
ba danga nawõ razo salaŵa mbaroe
andrõ, awõ koedo, ena'õ labe'e ba-
roe niha andrõ, somasi razo ifosoe-
mange, ba ena'õ lafakoedo ia ba
koedo andrõ, ba lafanõrõnõrõ ba
newali, ba ndra moe'ao fõnania:
Da'e nilaoe ba niha, somasi razo
ifosoemange! *(Moz. I. 41, 43).*

II. **Ba** imane razo chõ Hamano: 10
Ta'ita'i halõ mbaroe andrõ, awõ
koedo si mane niŵa'õoe, ba laoe da'õ
chõ Morodochai, niha Jehoeda andrõ,
sidaodao ba zinga mbawa gõli chõ
razo; bõi ambõsi niŵa'õoe andrõ,
fefoe! Ba ihalõ mbaroe andrõ Ha- 11
mano, awõ koedo, ifobaroe Moro-
dochai ba ifakoedo ba ifanõrõnõrõ
ba newali ba moe'ao ia fõnania,
imane: Si mané wolaoe ba niha,
somasi razo ifosoemange! Ba ifoeli 12
ia ba zinga mbawa gõli chõ razo
Morodochai. Ba foelõi Hamano,
isaŵa chõra, no aboe dõdõnia ba
no ibaloegõ hõgõnia. *(Sam. II. 15, 30).* Ba itoenõ chõ wo'omonia Se- 13
resi ba ba zi fahoewoe chõnia da'õ
no mege fefoe. Ba lamane chõnia
satoeatoea andrõ chõnia: Na iwa
niha Jehoeda Morodochai andrõ —
me no ibõrõtaigõ ahõndrõ ndra'oegõ
fõnania — ba tebai õlaŵa ia, ba
tobali aloea manõ ahõndrõ ndra'oegõ
chõnia. Ba lõ saetoe hoehoeora na, 14
ba so genoni razo, samangaõsõ Ha-
mano ba gõ andrõ, nihalõ Gesitera.

FAZA 7.

I. I'ombacha'õ chõ razo dõdõ Hamano andrõ Esitera, ba i'andrõ wangorifinia ba fangorifi niwara. II. Fõnoe razo. Ifatawĩ'õ Hamano ba gatoenga andrõ nitaroe'õnia.

1 I. **Ba** so razo, awõ Hamano, ba
2 wemanga chõ Gesitera. Ba isofoe chõ Gesitera, me loeo da'õ gõi, me labadoebadoe nagoe, imane: Hadia ni'andrõoe fo'omo razo, Esitera, ena'õ labe'e chõoe? Hadia zomasi'õ? He irege zi matonga gamatõrõwa-
3 goe, ba latehe chõoe. Ba itema linia fo'omonia Esitera, imane: Na no faloechado wa'eboea dõdõ wamaigioe, ja'oegõ, razo, ba na atoelõ chõ razo, ba alacha la'orifi ndra'o, bõrõ wangandrõgoe andre, ba he
4 iwama, bõrõ zomasido andrõ. Noa sa moe'amawa ndra'aga, ja'odo andre ba iwama, ba wangohori ja'aga, ba wamoenoe, ba wamakiko. Na ni'amawa sawoejoe ira matoea ba sawoejoe ira alawe na atõ ndra'aga, ba lõ hedehedegoe ena'õ; tenga sa si nangea noedoema andrõ, wa
5 te'ala razo ibe'e. Ba hoemede razo Ahasiwero, imane chõ wo'omonia Gesitera: Ha niha da'õ ba heza so ia, sama'amõi ba dõdõnia folaoe
6 da'õ? Ba imane Esitera: Oedoema andrõ si fatioe tõdõ chõma, ba ja'ia Hamano andre, si lõ sõchi! Ba tokea sibai Hamano chõ razo ba chõ wo'omonia.
7 II. **Ba** maoso razo, ba wõnoenia, ibõhõli wamadoe agoe, mõi ia ba kaboe, ba ngai gõdo; ba torõi Hamano, ba wakaosa chõ Gesitera, ena'õ lõ laboenoe ia; aboto sa'ae ba dõdõnia, wa no i'etoe'õ hoekoe-
8 nia razo, hoekoe famoenoe. Ba me mangawoeli jomo ba naha wemanga no mege razo, moroi ba kaboe, ba no ibalõdoehini gaso andrõ, dadaoma Gesitera, Hamano. Ba imane razo: Hadia, iboenoe wo'omo razo ba da'e jomo chõgoe? Ba ha si'aikõ iwa'õ da'õ razo, ba labaloegõ sa'ae mbawa Hamano. Ba imane Here- 9
bona, enoni jomo chõ razo, sangaingai hadia ia chõnia: Hiza gatoenga andrõ, ba ngai nomo Hamano, 50 hela wa'alawa, nifalaoe'õ Hamano chõ Morodochai, si no mama'ema fangorifi chõ razo. Ba imane razo: Mitawĩ ia ba da'õ! Ba 10
latawĩ Hamano ba gatoenga andrõ, nifalaoe'õnia chõ Morodochai. Ba awena alõ wõnoe razo.

FAZA 8.

I. Tebali'õ salawa Morodochai, fangali Hamano. II. Tetehe ba Niha Jehoeda lalaoe mbalõ ba zamoenoe ja'ira ena'õ, ni'andrõ Gesitera chõ razo. III. Fa'omoeso dõdõ Niha Jehoeda ba da'õ.

I. **Ba** me loeo da'õ, ba ibe'e boea- 1
lania chõ Gesitera razo nomo Hamano, oedoe Niha Jehoeda. Ba molala chõ razo Morodochai, me no i'ombacha'õ chõ razo Esitera, wa sahatõ chõnia Morodochai. Ba iheta 2
laedoeroenia razo, laedoeroe si so tandro, nihalõnia mangawoeli chõ Hamano mege, ba ibe'e chõ Morodochai. Ba Esitera, ba ibe'e satoea baomo ba nomo Hamano Morodochai. *(Moz. I. 41, 42).*

II. **Ba** ifoeli hoemede Gesitera 3
chõ razo, itoehi zalo fõnania, mege'ege ia, ba i'andrõ wa'ahachõ dõdõ razo, ena'õ itolo, fa bõi aloea nifachai Hamano andrõ, ma'oewoe Agagi, ba Niha Jehoeda, famoenoe andrõ. Ba i'oro'õ zi'onia ana'a andrõ 4
chõ Gesitera. Ba maoso Gesitera, i'agõ fõna razo, ba imane: Na atoelõ 5
chõ razo, ba na no faloechado wa'ahachõ dõdõnia, ba na si nangea iwa'õ razo ba na omasi ia ndra'odo, ba jamoefa'ohe'õ zoera, jamoe'oroi'õ wangai mangawoeli zoera no, tõdõ Hamano andrõ, ono Hamedata, ma'oewoe Agagi, nifasoera'õnia, ba wamoenoe Niha Jehoeda ba danõ barõ mbawa razo, fefoe. Tebai sa oetaha oefaigi wamoenoe 6

andrõ, si gõna niwama ena'õ, ba tebai oetaha oefaigi wangohori iwa-
7 ma andrõ ! Ba imane razo Ahasiwero chõ wo'omonia Esitera, ba chõ Morodochai Niha Jehoeda : Noa sa oebe'e boealagoe chõ Gesitera nomo Hamano, ba ja'ia, ba no moetawĩ ba gatoenga, me no ibabaja
8 Niha Jehoeda. Ba ja'ami, ba hana na mifa'ohe'õ zoera, hana na tõi razo mibe'e ba Niha Jehoeda andrõ, he wisa zomasi ami, ba mifotandro tandro ba laedoeroe chõ razo. Me no tebai niwoe'ai li ba zoera, nibe'e tõi razo ba si no moefotandro tandro andrõ ba laedoeroe chõ razo.
9 Ba hoemede ira ba doeroetoeli razo, me loeo da'õ, ba zi 23, ba mbawa si tõloe — bawa Siwana —, ba lafazõchi, zoera la'o'õ niwa'õ Morodochai, ba Niha Jehoeda, ba ba nifataro razo ba ba goemandroe ba ba zalawa, ba nõri andrõ fefoe, si 127, i'otarai danõ Ndrawa Hindroe, noemalõ ba danõ Gaitiofia, dali wanoera ba zi sarasara õri ba he li zi samboesamboea soi, ba ba Niha Jehoeda, ba ba wanoerara ba ba
10 lira. Ba ifabe'e'õ dõi razo Ahasiwero ba ifotandro tandro andrõ ba laedoeroe chõ razo ; ba ifa'ohe'õ ba zinenge si fakoedo, saõsõ, koedo ba
11 kandra chõ razo koedora. Soera andrõ, ba no fanehe razo ba Niha Jehoeda ba mbanoea misa fefoe, hana na la'owoeloi ira, ba wanimba samoenoe ja'ira, ba wangohori sato andrõ, ba danõ misa, samoenoe ja'ira ena'õ, ba he iraono, ba he ira alawe, ba wamoenoe, ba wamakiko, ba hana na laraboe zi so chõra,
12 amaedola zi lõ soch'õ, ha ma'õma'õchõ, ba nõri barõ mbawa razo Ahasiwero, fefoe, ba zi me 13, ba mba-
13 wa si 12, — bawa Adara. Ba taroma li ba zoera andrõ, ba nibe'e oroisa, nidozigõ õri, ena'õ dozi soi zamondrongo, ba ena'õ na si no te'anõ Niha Jehoeda, na loeo da'õ,
14 ba wolaoe balõra ba nemalira. Ba ha si'aikõ tebe'e goroisa andrõ, ba gõdo ba Zoesa, ba mofanõ zinenge andrõ, saõsõ, si fakoedo ba hoeloe koedo chõ razo, salio ahe, la'o'õ niwa'õ razo, la'aliogõ ira, lafandroeo koedo.

III. Ba mõi tooe Morodochai, 15 irõi razo, baroe zalawa mbaroenia. biroe-lawĩ ba safoesi, ba mosaemboe ana'a ia ba mobaroe seboea, tarafali ba oengoe, ba owoeawoea dõdõ mbanoea Zoesa, ba omoeso dõdõra. Noa sa faloecha wa'ohahaoe 16 dõdõ ba fa'omoeso dõdõ ba fa'owoeawoea dõdõ ba soemange Niha Jehoeda. Ba dozi õri ba dozi banoea, 17 heza iroegi niwa'õ razo ba oroisania andrõ, ba so wa'omoeso dõdõ ba Niha Jehoeda ba fa'owoeawoea dõdõ ba femangamanga, ba owoeloa. Ba ato zi tobali Niha Jehoeda niha baero, me no ihawoei ira fa'ata'oera Niha Jehoeda.

FAZA 9.

I. Lalaoe mbalõra Niha Jehoeda.
II. Lahonogõi owasa „Foerimi" mbawa da'õ.

I. Ba ba zi me 13 ba mbawa 1 si 12, — bawa Adara — ba nifaloea ena'õ niwa'õ razo, oroisania andrõ, loeo nidõnadõna zi fatioe tõdõ ba Niha Jehoeda, ba wolawa ja'ira, ba zi no tobali, ba nilawa Niha Jehoeda si fatioe dõdõ chõra : ba la'owoeloi ira, ba mbanoeara, 2 ba danõ barõ mbawa razo Ahasiwero, ba wamoenoe samoenoe ja'ira ena'õ. Ba lõ solawa ja'ira, me no dozi soi ihawoei fa'ata'oera Niha Jehoeda. Ba latolo Niha Jehoeda 3 dozi salawa ba danõ, ba he nifataro razo ba koemandroe ba koemandra, me no ihawoei ira fa'ata'oera Morodochai. No seboea ae Mo- 4 rodochai, ba genoni razo, ba itõrõi danõ fefoe toeriania, me itoegoe tedooe manõ wa'eboea Morodochai andrõ. Ba te'ala sibai zi fatioe tõdõ 5 chõra fefoe labe'e Niha Jehoeda,

lafafahõ ba la'õ'õtõ, laboeboenoe ; somasi ira lafatõrõ ba zi fatioe tõdõ
6 chõra. Ba ba hati ba Zoesa, ba 500 niha laboenoe Niha Jehoeda,
7 lafakiko. Fabaja Farasandrata ba
8 Dalafono ba Asafata, ba Forata
9 ba Adalia ba Aridata, ba Faramasa ba Arisai ba Arida'i ba Wajesata,
10 ono Hamano andrõ, si dafoeloe, ba ba laboeboenoe, ono Hamano ono Hamedata, oedoe Niha Jehoeda, ba
11 si so chõra, ba lõ lababaja. Ba me loeo da'õ, ba irongo razo wa'ato
12 niboenoe ba hati ba Zoesa. Ba imane razo chõ wo'omonia Esitera : Ba hati, ba Soesa, ba no 500 niboenoe Niha Jehoeda niha, fabaja ono Hamano, si dafoeloe, ba ta'ila he wisa wolaoera ba nõri bõ'õ barõ mbawa razo ! Ba hadia ni'andrõoe, ena'õ latehe chõoe? Ba hadia zo-
13 masi'õ, ena'õ latõrõ chõoe ? Ba imane Esitera : Na atoelõ chõ razo, ba ena'õ mahemoloe gõi latehe ba Niha Jehoeda ba Zoesa nilaoera ma'õchõ ; ba ono Hamano andrõ, si dafoeloe, ba ena'õ na latawi ba
14 gatoenga. Ba ibe'e li razo, la'o'õ da'õ ; ba tebe'e goroisa ba Zoesa, ba ono Hamano andrõ, si dafoeloe,
15 ba latawi. Ba owoelo zoei Niha Jehoeda ba Zoesa, ba zi me 14, ba mbawa Adara, ba 300 laboenoe niha ba Zoesa. Ba si so chõra, ba
16 lõ lababaja. Ba Niha Jehoeda ba nõri bõ'õ barõ mbawa razo, ba owoelo, ba latimba zamoenoe ja'ira ena'õ, wolaoe balõra ba noedoera andrõ, ba 75,000 laboenoe si fatioe tõdõ chõra, ba si so chõra, ba lõ lababaja.
17 II. **Ba** zi me 13 ba mbawa Adara lalaoe da'õ, ba ba zi me 14, ba molombase ira, ba labali'õ bawa gowoeloa ba bawa wa'omoeso dõdõ.
18 Ba Niha Jehoeda ba Zoesa, ba no faoma owoelo [ba wamoenoe oedoera], he ba zi me 13, ba he ba zi me 14, ba tobali ba zi me 15 molombase ira, ba loeo da'õ labali'õ bawa gowoeloa ba bawa wa'omoeso dõdõ. Andrõ wa si me 14, ba mba- 19
wa Adara, labali'õ bawa wa'omoeso dõdõ ba bawa gowoeloa, si no amaedola gowasa Niha Jehoeda ba danõ, ba mbanoea si zaewe ba danõ misa, ba faoma lafa'ohe'õ chõ nawõra goeracha *(Neh. 8, 10)*. Ba itanõ ba zoera da'õ fefoe Mo- 20
rodochai, ba ifa'ohe'õ zoera ba Niha Jehoeda, idozigõ õri barõ mbawa razo Ahasiwero, he sahatõ, ba he sarõoe ; ifachoi hoekoe da'õ chõra : 21
ero rõfi, ba labe'e bawa si sõchi zi me 14 ba si me 15, ba mbawa Adara, — la'ohia'õ mbawa andrõ 22
mege, ba nitimba Niha Jehoeda si fatioe tõdõ chõra, ba bawa si tobali fa'omoeso dõdõ fa'atosasa, ba si tobali loeo gowoeloa fa'aboe dõdõ — wamali'õ bawa gowoeloa ba bawa wa'omoeso dõdõ, ba zi faoma lafa'ohe'õ chõ nawõra oeracha, ba ba nibe'ebe'e boeala ba zi noemana. Ba labe'e hoekoe [ba chõra Niha 23
Jehoeda] zi no lafobõrõ andrõ, awõ nisoera Morodochai chõra. Me no tõdõ Hamano andrõ, ono 24
Hamedata, ma'oewoe Agagi, oedoe Niha Jehoeda fefoe, wamoenoe Niha Jehoeda, ba me no ifalaoe'õ „woeri" — dahõdahõ —, ba wamakiko ja'ira ba ba wangohori, *(F. 3, 7)*, ba me no iwa'õ razo — me no 25
fahoehoeo chõnia Gesitera — me no ibe'e zoera, alacha chõnia tofana mangawoeli dõdõnia famakiko andrõ, ba latawi ia ba gatoenga, fabaja iraononia. Andrõ wa labe'e 26
tõi mbawa andrõ „woerimi", bõrõ „woeri" andrõ, ba õsi zoera no mege fefoe, awõ zi no faloecha ira, ba he nirongora. Ba lahonogõi hoe- 27
koe da'õ Niha Jehoeda, ba chõra ba ba nga'õtõra dania, ba he ba zi mõi banoeara, hoekoe si tebai awoe'a : la'amoni'õ mbawa andrõ, si doea ngaloeo, dali zi no moebe'e ba zoera ba fangohonogõi ja'ia. Ba 28
fa bõi olifoe ira mbawa da'õ ba

ena'õ latõrõ, gõtõgõtõ wa'ara dania, dozi omo ba dozi õri ba dozi banoea, fa bõi taja ba Niha Jehoeda mbaw̃a „woerimi" andrõ, bõi
29 manõ olifoe nga'õtõra mitooe. Ba labe'e ba zoera fo'omo razo, Esitera, ono Gabihailo, ba Morodochai, Niha Jehoeda andrõ, labe'e fangaronia wa'asalaw̃ara andrõ, ba wame'e soera „woerimi" andrõ si samboea.
30 Ba ifa'ohe'õ zoera ba Niha Jehoeda fefoe ba nõri andrõ si 127, amatõrõw̃a Gahasiwero ma'asagõrõ, ihao-
31 gõ linia chõra, soroi ba dõdõ, ba wame'e hoekoe mbaw̃a „woerimi" andrõ, ba ginõtõ nihonogõi, dali wa no labe'e hoekoe Morodochai Niha Jehoeda ba fo'omo razo Esitera, awõ wa no labe'e hoekoe chõra ba ba nga'õtõra mitooe gamachoita andrõ ba wamoni ba gõ ba ba wangarõngarõ. Ba tobali hoekoe nifa- 32
choi ba „woerimi" andrõ ba goroisa Gesitera; ba tetanõ ba zoera.

FAZA 10.

Fa'eboea Morodochai.

Ba ifobeo niha ba danõ ba ba 1
hoelo razo Ahasiwero. Ba fangoro- 2
ma'õnia fa'eboeania ba fa'abõlõnia, ba fangombacha lachõmi Morodochai, me no ifolachõmi ia razo, ba no moetanõ ba zoera hikaja razo ba Media ba ba Weresia. Niha Je- 3
hoeda andrõ Morodochai, ba no tambalina razo Ahasiwero, ba no eboea dõinia ba niha Jehoeda, ba omasiõ niwara fefoe ia, me no sangaloei fangorifi madora, ba me sohare niwara i'aloei ba hoehoeonia iefoe.

II. SOERA WAMAHAÕ.

Soera

J O B I.

FAZA 1.

I. Fa'atoelõ Jobi andrõ ba fa'ohahaoe dõdõnia. II. Iloeloe Jobi Lowalangi ba danga Zatana, ba wanandraigõ ja'ia. III. Taja fefoe zi so chõnia ba tekiko gõi nononia. Fa'ebolo dõdõnia.

1 I. **S**o niha [fõna], ba danõ Oesi, Jobi dõinia, niha satoelõ ba sadõlõ tõdõ, sangata'oefi Lowalangi ba si fa'oedoe ba zi lõ sõchi. *(Hez. 14, 14.*
2 *Jak. 5, 11).* Ba fitoe nononia ma-
3 toea ba tõloe nono alawe. Ba 7000 chõnia mbiribiri ba 3000 gondra. ba 500 fasa zawĩ ba 500 galide si alawe, ba ato sibai zawoejoenia; tobali salawa niha da'õ, moroi ba niha bõ'õ fefoe, tánõ ba gatoemboe-
4 cha loeo. Ba maosomaoso nononia matoea, lalaoe fatome, samõsa ma'-õchõ, ba lafakaonikaoni'õ dalifoesõra alawe si datõloe andrõ, ba wemanga
5 chõra. Ba na no fatoetoe watomesa andrõ, ba ifawa'õgõ chõra Jobi, ena'õ na lasala'õ ira. Ba ihoelõ wongi wemaoso, ibe'e zoemange nitoenoe, i'ohia'õ wa'atora. Imane sa'ae Jobi: Ma dania no molalõ nonogoe andrõ, ma no la'erogõ Lowalangi tõdõra! Si manõmanõ wolaoe Jobi andrõ.
6 II. **B**a samoeza ma'õchõ, ba so nono Lowalangi, ba wangondrasi Jehowa, ba fao gõi chõra Zatana. *(F. 38, 7. Nga'õt. I. 21, 1. Raz. I. 22,*
7 *19).* Ba imane Jehowa chõ Zatana: Heza õ'otarai? Itema li Jehowa Satana, imane: Oe'otarai koemoli, no oetõrõi goeli danõ! *(Mat. 12, 43. Fet. I. 5, 8)!* Ba imane Jehowa chõ 8
Zatana: Hadia, no õnehegõ gõi genonigoe Jobi andrõ? Lõ'õ sa famaedonia ba goeli danõ, ba wa'atoelõ ba ba wa'adõlõ dõdõ, ba wangata'oefinia Lowalangi ba ba wa'oedoesa ba zi lõ sõchi. Itema li Jehowa 9
Satana, imane: Hadia, i'ata'oefi gõi Lowalangi Jobi, lõ bõli gõlõnia? Tenga no õfoba'aba'a ia ba omonia, fabaja fefoe zi so chõnia, fasoei? Halõwõ dangania, ba no õfahowoe'õ, 10
ba itoegoe oja manõ goerifõnia ba danõ. Ba tema oro'õ dangaoe ba 11
babaja zi so chõnia fefoe, ba lõ zi lõ ikaoni ba mbawaoe, wa i'erogõ ndra'oegõ. Ba imane Jehowa chõ 12
Zatana: Hiza, fefoe hadia ia, zi so chõnia, ba ja so ba dangaoe, ba bõi babaja mbotonia! Ba mofanõ Zatana, irõi Jehowa.
III. **B**a ha samoeza ma'õchõ, 13
me mangamanga nono Jobi ono matoea ba ononia alawe, ba nomo ga'ara si a'a, ba me labadoebadoe nagoe, ba so zangombacha toeria 14
chõ Jobi; imane: No mangoehoendra laza zawĩ ba mangaloei gõra galide si alawe, ba hinõloe, ba so 15
manõ Ndrawa Zaba, la'oloi'õ, ba la'õ'õtõ si'õli zawoejoe, ba ha ja'o zoloi, ba wangombacha chõoe. Ba 16
lõ saetoe na li da'õ, ba so zamõsa tõ, imane: No aechoe galitõ Lowalangi, moroi ba mbanoea si jawa, ba no i'ã mbiribiri, fabaja sawoejoe, ba ha ja'o zoloi, ba wangombacha chõoe. *(Raz. II. 1, 12).* Ba lõ saetoe na li da'õ, ba so za- 17

mõsa tõ, imane: Tõloe bawá za-
bõlõ Ndrawa Galedaia, ba lahawoei
manõ gondra, laraboe; ba sawoejoe,
ba la'õ'õtõ si'õli, ba ba ja'o zoloi, ba
18 wangombacha chõoe. Ba lõ saetoe
na li da'õ zoei, ba so zamõsa tõ,
imane: Mangamanga mege nonooe
matoea ba onooe alawe, ba nomo
19 ga'ara si a'a, ba i'ozoemagõ so na-
ngi sabõlõ, moroi ba danõ si mate,
telobi ba nomo andrõ, ba watalin-
gania ma'a'õfa, ba adoedoe, ila-
ngõ ndraonooe andrõ ba mate ira,
ba ha ja'o zoloi, ba wangombacha
20 chõoe. Ba maoso Jobi, isika noecha-
nia, ifatõwõ'õ mboenia; ba ifalõgoe
tooe ia ba danõ, mangaloeloe ia.
21 *(Mos. I. 37, 29. Eser. 9, 3).* Imane:
Lõ noechagoe, me oe'otarai daloe
ninagoe, ba lõ noechagoe, na ma-
ngawoelido dania, **Jehowa zame'e
ba Jehowa zangai; nisoeno dõi
Jehowa!** *(Sangomb. 5, 14. Tim. I.*
22 *6, 7)!* Ba da'õ fefoe, ba lõ lalõ
Jobi, ba lõ iwa'õ si lõ gõna nilaoe
Lowalangi. *(F. 2, 10).*

FAZA 2.

I. Fanandraigõ Jobi zoei: fõchõ; lõ mangiwa dõdõnia. II. Mõi mamaigi ja'ia zi fahoewoe chõnia, si datõloe.

1 I. **Ba** samoeza ma'õchõ, ba
ifoeli momõi nono Lowalangi, ba
wangondrasi Jehowa; ba mõi awõra
Zatana gõi, ba wangondrasi Jehowa.
2 *(F. 1, 6).* Ba imane Jehowa chõ
Zatana: Heza õ'otarai? Itema li
Jehowa Satana, imane: Oe'otarai
3 koemoli, no oetõrõi goeli danõ. Ba
imane Jehowa chõ Zatana: Ha-
dia, noa gõi õnehegõ genonigoe
Jobi andrõ? Lõ'õ sa famaedonia
ba goeli danõ, ba wa'atoelõ ba ba
wa'adõlõ dõdõ ba ba wangata'oefi
Lowalangi ba ba wa'oedoesa ba zi
lõ sõchi. Lõ'õ na nibõhõlinia satoelõ
andrõ chõnia, ba no õfarooe ndra'o,
ba wamakao ja'ia, lõ bõrõbõrõ!
4 Itema li Jehowa Satana, imane:
Oeli zalahi goeli! — ba fefoe hadia
ia, ochõta niha, ba iloeloe, asala
aoeri ia! Ba tema oro'õ dangaoe, 5
babaja nõsinia, ba lõ zi lõ ikaoni
ba mbawaoe, wa i'erogõ ndra'oegõ!
Ba imane Jehowa chõ Zatana: 6
Hiza, ba dangaoe so ia, ba bõi
etoe'õ nosonia! Ba mofanõ Zatana, 7
irõi Jehowa, ba ibõzi Jobi bio,
i'otarai narõ kahe, noemalõ ba ga-
galizoezoe. *(Mos. V. 28, 35).* Ba 8
ihalõ doega lawoe, ba woga'aga'a
õsinia, doemadao ia bawoe. *(Sam.*
II. 13, 19. Esit. 4, 3). Ba imane 9
chõnia fo'omonia: Hadia, aro zoei
na dõdõoe ba zatoelõ andrõ chõoe?
Tema efa'õgõ chõ Lowalangi ba jagõ
mate! Ba imane chõnia: Fehede zi 10
lõ tõdõ wehedeoe. **Si sõchi andrõ, ba
no tatema chõ Lowalangi, ba hadia
tatimba zi lõ sõchi?** Ba da'õ fefoe,
ba lõ horõ mbewe Jobi.

II. **Ba** larongo zi fahoewoe chõ 11
Jobi – datõloe ira – fefoe wamakao
andrõ, si no gõna ia, ba maoso ira,
i'otarai mbanoea chõra zamõsana:
Elifasi, banoea Dema ba Bilidado,
banoea Zoea ba Sofari, banoea
Na'ama, mamagõlõ ira, ba we'a-
mõi, ba wangoroma'õ fa'ahachõ
dõdõra ba ba wondrara tõdõnia.
(Mat. 25, 36. F. 32, 1 b. t.). Ba me 12
lafaõga hõrõra, me arõoe na ma'i-
foe ira, ba lõ la'ila wa ja'ia; ba
mege'ege ira, ba lasika noechara,
dozi ira, lafazaoemba mijawa ga-
woegawoe, satoroe ba hõgõra. *(Ngen.*
Jer. 2, 10). Ba doemadao ira, awõ- 13
nia, ba zalo, fitoe ngaloeo ba fitoe
mbongi, samõsa lõ sihede chõnia,
samboea li lõ'õ, me no la'ila, wa
no falawoe wa'afõchõ andrõ chõnia.

FAZA 3.

I. I'elifi mbawa wa'atoemboenia Jobi. II. Mangarõngarõ ia ba wamakao andrõ.

I. **Ae**fa da'õ, ba hoemede Jobi, 1
i'elifi mbawa wa'atoemboenia. *(F.*
10, 18. Jer. 15, 10; 20, 14).

2 Hoemede ia, imane :
3 „Jatekiko mbaŵa andrõ, ba zi toemboe ndra'o, ba bongi andrõ, me laŵa'õ : No toemoege nono matoea !
4 Ja'ogõmigõmi mbaŵa da'õ ; bõi jamoesofoe ia Lowalangi si jaŵa ba bõi jatobaha chõnia fa'amoloeo !
5 Ndramoe'andrõ mangawoeli ia fa'ogõmigõmi ba si bongi; jamoehawoei ia salœ ba jamoefeta'oe ia fangogõmigõmisi zi moloeo. *(Sin. 23, 4).*
6 Bongi andrõ, ba jamõi ondra'oea zogõmigõmi : Bõi omoeso dõdõnia ba ngenoli mbaŵa ndrõfi andrõ, bõi jala'erai awõ mbaŵa bõ'õ.
7 Ja lõ toemboe niha sa'ae ba mbongi da'õ : bõi ja'owoeawoea dõdõ niha ba chõnia !
8 Ndramoe'elifi ia sangelifi baŵa, sangila mamarooe malioe.
9 Jandroendroemõ ndrõfinia na aracha moloeo : jamoedõnadõna haga — zajazaja gõlõ ! alõsoe bõi jamoe'ila hõrõ wa'amoloeo !
10 Me lõ nidoehõnia chõgoe taloe ninagoe ba me lõ nibini'õnia chõgoe famakao, fa bõi i'ila hõrõgoe !
11 II. **H**ana wa lõ mate ndra'odo ba daloe ninagoe? hana wa lõ aetoe nosogoe, me bõla ndra'o ?
12 Hana wa nihagi na ndra'odo ba hana wa la'oro'õ chõgoe mbalõ meme, nisisiõgoe ?
13 Tobali no adõlõ tooe ndra'o mena'õ iada'e, ba molombase; mõrõ mena'õ ndra'o ba ahono dõdõgoe,
14 awõ razo ba awõ goemandroe, sangotomosi chõra adoedoela,
15 ba ma awõ zalaŵa seboea ana'a, samo'õsi omora firõ.
16 Ba ma zoei si mane tabina saechoe, niko'o ba danõ ; lõ'õ manõ ja'odo, si mane tabina, si lõ irai mangila haga zi moloeo.
17 Ba da'õ labato wabõtoesa seboea horõ ba ba da'õ ahono zi no atage.
18 Sohahaoe dõdõ nikoeroe fefoe, lõ larongo li mandroe.
19 He iraono ba he satoea, ba fagõlõgõlõ ba da'õ, ba aefa zawoejoe chõ zochõ ja'ia.
Hana wa ifohaga zi noemana, ba hana wa i'orifi zaboe tõdõ ? 20
Si dõnadõna fa'amate ba lõ aloea, sangaloei ja'ia moroi ba wangaloeinia ana'a. *(Fam. 9, 6).* 21
Somoeso sibai tõdõ, si karaini fa'iki ena'õ, na faloecha lewatõ. — 22
Hana wa tefohaga niha, si no tobini lala, niba'a Lowalangi fasoei? *(F. 19, 8).* 23
Noa sa salahi gõgoe wangarõngarõ ba no amaedola gelea wege'egegoe andre. 24
Na ata'oedo hadia ia, ba no gõnado ja'ia, ba hadia zihocha mboegoe, ba itõrõdo. 25
Lõ si faloechado na wa'ahono, ba he folombase ba he fa'ohahaoe dõdõ, ba hiza sa'ae [zoei] wamahoefa !" 26

FAZA 4.

Hoehoeo Gelifasi, si fõfõna: I. Tebai tetiko zatoelõ tõdõ. II. Ba samõsa lõ niha satoelõ fõna Lowalangi.

I. **B**a itema li Jobi Elifasi, banoea Dema, imane : 1
„Ma dania aboea chõoe, na taŵa'õ ma'ifoe chõoe niŵa'õda; ba ha niha zangila momba'a taroma linia ? 2
Hiza, no ato nifolalamõ tõdõ, ba no õfoeli õ'abe'ebe'e'õ danga si no adada. 3
Ha niha zalaoe mena'õ, ba no taroma lioe zangabe'e, ba no õ'abõlõ'õ gahe si no mangiwa. 4
Ba iada'e, me ja'oegõ zi gõna, ba aboe dõdõoe ; me itõrõ ndra'oegõ, ba tokea'õ. 5
Hadia, tenga fangabe'e dõdõoe wangata'oefioe Lowalangi, ba tenga tõtõnafõoe wa'atoelõmõ andrõ ? 6
Era'era tõdõoe, na no irai faloecha zi tekiko, si lõ horõ ; hadia, no irai tehori zatoelõ tõdõ ? 7
Ndrege ni'ilagoe, ba samakoe si lõ sõchi ba sanaroe famakao, da'õ gõi zamasi ja'ia. *(Amaed. 1, 31; 22, 8. Hez. 10, 13. Gal. 6, 8).* 8

9 Ihehaini ira Lowalangi, ba tekiko ira, ba hanoehanoe wõnoenia andrõ ariri.
10 Fendrõndrõndrõndrõndrõ zingo ba li harimo — ba ifõ nono zingo, ba no moefatõ.
11 Mowaõwaõ manõ zingo, si lõ boto, me no ambõ ahoeloea — ba ono zingo, ba moezaewe.
12 II. **Ba** no oerongo daroma li, si lõ abõlõbõlõ; mõi ba dõgi dalingagoe wangõngõngõngõsa.
13 Na ifakoli ia era'era ba gangilata ba zi bongi, na ihawoei niha femõrõ sabe'e.
14 No ihawoeido fanizinizi ba fogichi, manizinizi dõlagoe fefoe.
15 Itõrõdo angi ba moetaro mbõrõ boe ba nõsigoe.
16 Ba so ia fõnagoe — chalachala mbawania, ba lõ oe'ila — famaedo niha ba doedoema hõrõgoe; ba oerongo wangõngõngõngõsa, imane:
17 ‚Hadia, so maõ niha, satoelõ fõna Lowalangi, hadia, so zamõsa, si no ahaoehaoe fõna zombõi ja'ia?' *(Sin. 143, 2. Rom. 3, 10)*
18 Hiza, ba genoninia andrõ aombõ dõdõnia ba ba mala'ika andrõ chõnia so wa'eloengoe iwa'õ. *(F. 15, 15).*
19 Ba tenga mendroea manõ ba zi so ba nose la'oeri, si otarai gawoegawoe tooe wamobõrõ, safoefoe na itõrõ hama. *(Kor. II. 5, 1).*
20 Lõ ichamõ ma'ochõ, ba arasa, tekiko ira lõ fangorifi sa'ae, ba lõ same'e ba dõdõ.
21 Na aetoe zinali ba nosera andrõ [nosora] ba mate manõ ira, ba wa'ambõ tõdõ andrõ.

FAZA 5.

Tohoetohoe hoehoeo Gelifasi: I. He wisa ba zi lõ tõdõ. II. Famarooe tõdõ ba wanõtõna chõ Lowalangi, ba III. ba wanehe fotoe andrõ chõnia.

1 I. „**T**ema ao! Hadia so maõ zanema lioe? Ha chõ õtandrõsaigõ lioe, ba ni'amoni'õ andrõ?
Ba zambõ tõdõ, ba mõi famoenoenia walõsõchisõchi dõdõnia, ba sowõhõ mowa, ba iboenoe fõchõ dõdõnia. 2
No oe'ila zambõ tõdõ sowa'a, ba oe'anema'õ oe'elifi nahiania. *(Sin. 37, 35; 73, 19).* 3
Ba ndraononia, ba no arõoe wangorifi; mõi ira nihoendragõ ba mbawa gõli, lõ sangorifi. 4
Basitõnia, ba i'ā solofo — he niba'a doi, ba ihalõ — ba sowõchi tõdõ zoraboe nibajabajania. 5
Tenga sa ba gawoegawoe toemboe wamakiko, ba famakao, ba tenga saoeri ba danõ. 6
Niha andrõ, ba ba wamakao sa'ae toemboe, si mane fa'atokana mijawa nono galitõ ba holahola galitõ. 7
II. **Ba** na ja'o, ba oefoeli ena'õ chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ, ba Lowalangi oetoenõ hoehoeogoe ena'õ. 8
Ba zolaoe seboea, si tebai aboto ba dõdõ niha, ba sahõlihõli dõdõ, si lõ moetaha moe'erai, *(Sin. 40, 6; 72, 10. Rom. 11, 33)*, 9
same'e teoe ba danõ ba somboewoei bolo nowi. 10
Sangalawa'õ jawa si so tooe, ba wolohe ba wangorifi saboe tõdõ, *(Sam. I. 2, 7. Sin. 113; 7. Loek. 1, 52).* 11
Si lõ boto ibe'e nifachai zoneche, fa tebai mofozoe nilaoe dangara. *(Sam. II. 17, 14. Jes. 8, 10).* 12
Ira'oe zatoeatoea, ba wa'onechera andrõ, ba amaedola zi tetaroe bagi nichoi dõdõ zi tõrá fa'oneche. *(Kor. I. 3, 19).* 13
Ba zi ma'ochõ ihawoei ira fa'ogõmigõmi, ba hoelõ na ba zi bongi labajaisi lalara ba zi laloeo. *(Moz. V. 28, 29).* 14
Ba tobali i'efa'õ zi noemana ba mbawa zi'õli si otarai mbewera, ba ba danga zabõlõ i'efa'õ. 15
Ba toemboe wanõtõna [fangorifi], ba zide'ide ba tefa'afoe mbawa walõsõchi. *(Sin. 107, 42).* 16
III. **Hiza, ja'ahowoe niha nitegoe** 17

Lowalangi! — andrõ bõi fatoewoe chõoe wotoe andrõ chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ. *(Amaed. 3, 11. Heb. 12, 5. Jak. 1, 12).*

18 **Ifesocho sa niha, ba ifoeli gõi idaloedaloeni; ifoefoe, ba sangorifi dangania.** *(Sam. I. 2, 6. Hos. 6, 1).*

19 **Õnõ ngawalõ wa'atosasa, ba i'efa'õ ndra'oegõ, ba ba wanete zi õnõ, ba lõ gõna'õ si lõ sõchi.** *(Sin. 91, 4. Amaed. 24, 16).*

20 Na lofo mbanoea, ba i'orifi'õ, fa lõ mate ndra'oegõ, ba ba wanoewõ, ba itimba chõoe mbawa zi'õli. *(Raz. I. 17, 14. Sin. 18, 30),*

21 Teba'a ndra'oegõ ba mbõzibõzi lela andrõ, ba lõ ata'oe'õ na itõrõ famoefoe.

22 Sa'iki ndra'oegõ, na so wamoefoe ba ma fa'eboea mbõli mbalazo, ba alacha lõ ata'oe'õ goetoe ndroe'oe.

23 Noa sa fawoe'oe li ndra'oegõ ba gara ba danõ, ba no fahoewoe chõoe goetoe ndroe'oe. *(Hos. 2, 18).*

24 Ba faloecha'õ lõ hadia ia ba noseoe, ba na õfaigi nibajabajamõ ba nahiaoe, ba lõ hadia zi lõ'õ.

25 Ba faloecha'õ ato ma'oewoemõ, ba madooemõ, ba si mane doe'oe ba danõ.

26 Ba ginõtõ wa'atoea õroegi lewatõ, si mane na te'ohe mijawa mboea nowi, na inõtõ.

27 Hiza, da'õ ia ni'aloealoeima tõdõma, si manõ ia; fondrondrongo, ba be'e ba dõdõoe!"

FAZA 6.

Fanedema Jobi: I. Fa'abõlõ wamakao andrõ chõnia. II. Mangarõngarõ ia ba wa'afaito nawõnia andrõ.

1 I. Ba itema linia Jobi, imane:

2 „Ena'õ na latoelo walõsõchisõchi dõdõgoe, ba ena'õ na labe'e ba waliëra wamakao andre chõgoe,

3 ba aboea ena'õ, ta'ila, moroi ba wa'aboea nene ba mbewe nasi, — andrõ eloengoeloengoe ligoe.

4 Noa sa tetaroe ba nõsigoe nono wana Zi lõ ambõ fa'abõlõ: ibadoe zõfoenia tõdõgoe, isoewõ ndra'odo ameta'oeõ andrõ chõ Lowalangi! *(F. 16, 13. Sin. 38, 3).*

Hadia, moedele maõ galide ba za- 5
bõlõ doe'oe, ba hadia moendrõndrõ zawi si matoea ba zí sõchi gõ?

Hadia, tola ta'ã zi naminamitõ lõ 6
asio, ba hadia, ami zafoesi gadoelo?

Anoezoe dõdõgoe wanoejoe ja'ia; 7
õ sowojoe zi manõ, oewa'õ.

Ena'õ na itõrõ zomasido, ba ena'õ 8
na ibe'e Lowalangi zihoeloe dõdõgoe!

Ena'õ na nilaoe dõdõ Lowalangi 9
ifoefoe ndra'odo, ena'õ na ifonoemalõ dangania, ba wangetoe'õ ja'o!

Ba fondrara dõdõgoe na atõ [da'õ], 10
— ba oefarõga ena'õ ndra'odo ba wa'afõchõ andre, si lõ fa'ahachõ dõdõ — wa lõ oerai oebõhõli daroma li Ni'amoni'õ andrõ.

Ba hadia atõ wangabe'egoe, wa 11
mombasembase na ndra'o, ba he wisa wozoe chõgoe, wa oetaha manõ dõdõgoe?

Hadia, fa'abe'e gowe wa'abe'egoe 12
andrõ, hadia, no tõla garamba nõsigoe?

Hadia, tenga si lõ'õ manõ fango- 13
rifi ndra'odo; tenga no tetimba manõ chõgoe we'ewe'e fefoe?

II. Saragoeragoe tõdõ, ba no si 14
nangea lahachõsi tõdõ awõnia, he na ibõhõli wangata'oefi Si lõ ambõ fa'abõlõ.

No lalimodo talifoesõgoe, si mane 15
mbombo, si mane oengo nidanõ, si falawoe.

No olotoe idanõ sabe'e, ilaoe ia 16
bacha si bakoe deoe.

Na aoechoe zino chõnia, ba ogo'ã; 17
na abe'e lõchõ, ba taja ba nahania.

Lahole'õ ira sikoli, lasawa mijawa 18
danõ si mate ba tekiko.

Lafaigifaigi sikoli, banoea Dema; 19
sanõrõ, Dawa Zaba, ba ladõnadõna.

Ba tobali si lõ boto wanõtõnara 20
andrõ; laroegi, ba no saechoe õlõ.

Si manõ sa'ae ami chõgoe: mi'ila 21
zata'oe ita; ba hoemocha mboemi!

22 Hadia, no oeŵa'õ: ‚Mi'ohe chõgoe, ba mibe'e boeala famawe'e gana'-ami, chõgoe;
23 mi'efa'õ ndra'o ba danga zi fa'oe-doe ba mihõli ndra'odo ba wa'a-bõlõ zamakao ja'o?'
24 Mifahaõ ndra'o, ba oebato wehede, ba si no eloengoe ndra'o, ba mi'o-mbacha'õ chõgoe.
25 Hiza, taroma li si doehoe, ba manandrõsa! Ba hadia nitegoe wanegoemi andrõ?!
26 Hadia, mitegoe daroma li, niŵa'õ? — Fehede zaragoeragoe tõdõ, ba hoemombo ba nangi!
27 He ba zi lõ ama si lõ ina, ba milaoe fadahõdahõ ena'õ, ba si fahoewoe chõmi, ba mi'amawa.
28 Ba iada'e, ba mitõngõni ndra'odo; hadia, si ndroehoe lõ ata'oedo oelimo ami.
29 Mitandraigõ zamoeza tõ, bõi mifatõrõ zi lõ atoelõ; mifoeli mitandraigõ, atoelõ na chõgoe.
30 Hadia, so ba mbewegoe zabila? Hadia, lõ i'ila wamakiko ararogoe?" *(Amaed. 17, 4).*

FAZA 7.

Tohoetohoe: I. Mangarõngarõ Jobi ba wamakaonia ba ba wamakao niha bõ'õ. II. Fe'angarõfi li Lowalangi, ena'õ ihachõsi tõdõ ia.

1 I. „Hadia, tenga amaedola halõŵõ zanoewõ halõŵõ niha ba goeli danõ, ha hadia, lõ itõrõ nitõrõ genoni?
2 Si mane sawoejoe sihoeloe tõdõ, ba we'amõi ba loemõ ba si mane enoni, si dõnadõna loeonia,
3 si manõ wa no moetõrõ chõgoe mbaŵa wamakao, awõ wa no te'erai chõgoe mbongi wa'afõchõ.
4 Na mõido mõrõ, ba oemane: Ha wa'ara dania maosodo? Ba ara zi bongi, ba atage ndra'o wombalimbali ja'odo, irege ibõrõtaigõ moloeo.
5 Baloebaloe nõsigoe goekoeõ ba goagoa, si hoelõ danõ; molawa koeligoe, ba ifoeli atõla.
6 Alio welalõ mbaŵagoe, moroi ba zi'oea ba zanoso; tajataja manõ, lõ tõtõnafõ.
7 II. Tõrõtõrõ tõdõoe, wa no hoelõ nangi we'asogoe ba goeli danõ! Lõ'õ sa'ae ifoeli i'ila wa'ohahaoe dõdõ hõrõgoe andre. *(F. 14, 1. Sin. 90, 5; 144, 4. Jak. 4, 14).*
8 Hõrõ zangila ja'odo iada'e, ba lõ'õ sa'ae i'ilado dania; na i'aloei ndra'o hõrõoe, ba lõ ja'odo sa'ae.
9 Si mane lawoeo si taja ba silalõ misa, si manõ wa lõ mangawoeli mijaŵa zi no noemalõ ba mbanoea tooe.
10 Lõ'õ sa'ae ifoeli ia ba nomonia, ba lõ'õ sa'ae i'ila ia nahiania mege.
11 Ba lõ'õ sa gõi oetenaŵa mbewegoe, moehede ndra'o, ba wa'atosasa dõdõgoe andre, ba mangarõngarõdo, ba wa'aboe dõdõgoe.
12 Hadia, asi ndra'odo, ba ma hioe, wa õfataro zanaro ja'odo?
13 Na oemane dõdõgoe: Fondrara dõdõgoe dania kasogoe, itolodo woloe'i famakaogoe kasogoe andrõ,
14 ba õkeani ndra'o fangifi ba õfeta'-oedo angilata,
15 tobali omasido, na nitõgi bagi ndra'o, omasido wa'amate, moroi ba zi no hatõ tõla andre.
16 Ariri manõ ndra'o, tenga saoeri si lõ aetoe ndra'odo: bõhõido, angi sa we'asogoe ba goeli danõ!
17 Hadia niha, wa no eboea ia ba dõdõoe, wa no sosó dõdõoe ia? *(Sin. 8, 5; 144, 3. Heb. 2, 6).*
18 Wa õ'erogõ mahemoloe, wamaigimaigi ja'ia, wa lõ aedoe'aedoe õtandraigõ ia?
19 Ha wa'ara dania õ'efa'õ hõrõoe chõgoe; ha wa'ara lõ'õ manõ õbõhõido, irege oetõlõ gilogoe?
20 Na so horõgoe — ba hadia nilaoegoe chõoe, ja'oegõ sihõrõhõrõgõ niha? Hana wa õbali'õ tandrõsa ndra'o chõoe, irege aboea ndra'o chõgoe?

21 Ba hana wa lõ õbe'e aefa chõgoe horõgoe, hana wa lõ õheta lalõgoe? Oefalõgoe sa'ae ndra'o tooe, ba gawoegawoe, ba na õ'aloei ndra'o, ba lõ ja'odo sa'ae."

FAZA 8.

Hoehoeo Mbilidado, si fõfõna: I. Tebai ilaoe zi lõ atoelõ Lowalangi. II. Niŵa'õ ndra toea ba wa'atoelõ Lowalangi andrõ, he ba chõ zatoelõ tõdõ ba he ba zeboea horõ.

1 I. **B**a itema li Jobi Bilidado andrõ, banoea Zoea, imane:

2 „Ha wa'ara lõ õbato hoehoeo si manõ, wa no hoelõ nangi sabõlõ mbeweoe andrõ!

3 Hadia, ifoejoe'õ hoekoe Lowalangi, ba hadia, ibila'õ zatoelõ Si lõ ambõ fa'abõlõ?

4 Na no so horõ ndraonooe chõnia, ba no iloeloe ira ba hoekoe horõra andrõ. *(F. 1, 18).*

5 Na õforege wangandrõ chõ Lowalangi, na õkao chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ, —

6 na no ohaoehaoe ndra'oegõ ba na sadõlõ dõdõoe, ba lõ zi lõ ifaigifaigi'õ ba i'azõchi naha wa'atoelõ andrõ chõoe.

7 Ba na fa'ide'ide mege mbõrõtaoe, ba fondrege wa'eboea dania gamozoea.

8 II. **S**ofoe manõ sa chõ ndra toea, ba tõngõni hadia ni'aloealoei ndra amara tõdõra. *(Moz. V. 4, 32. Moz. I. 47, 9. Nga'õt. I. 29, 15).*

9 Ja'ita sa, ba ha sara wongi na, ba si lõ mangila watahõgõ hadia ia, me no amaedola loemõloemõ we'asoda ba goeli danõ andre.

10 Ba ja'ira zamahaõ ja'oegõ, la'ombacha'õ chõoe, latoenõ chõoe dõdõra andrõ.

11 Hadia, aoeri zoechoe, na tenga ba damboe, ba eboea hõi, na lõ idanõ?

12 Aoeri na, lõ moetaba — ba alio okõli, moroi ba ndroe'oe bõ'õ fefoe. *(Sin. 129, 6).*

13 Da'õ dania lala zolifoe Lowalangi, dozi, ba tobali faja dõtõnafõ zeboea horõ. *(F. 11, 20. Sin. 112, 10. Amaed. 10, 28).*

Saedoe'aedoe zabe'e dõdõnia, ba timba goe'õ galaŵa nidõnadõnania. 14

Abe'e dõdõnia nomonia, ba adoedoe; i'olembai, ba aso'a. 15

Aoeri ia ba manõi ba zino, ba ihawoei kaboenia lewiõnia. 16

Ibõbõ gara tooe ŵa'ania, isõsõ gotaloea gara. 17

Ba na Ja'ia zondreha ba nahania, ba i'osilõ'õgõ ia [nahania andrõ], imane: ‚Lõ oerai oe'ila'õ'! 18

Hiza, da'õ wa'omoeso dõdõ ba lalania andrõ, ba moroi ba danõ tooe, ba toemboe mbõ'õnia!" 19

Hiza, tenga si lõ ba dõdõ Lowalangi zatoelõ tõdõ, ba lõ ira'oe danga zamazõchi horõ. 20

Ba ihõna wa'iki ba mbawaoe ba fanoenõ ba mbeweoe. *(F. 5, 18. 22).* 21

Si fatioe tõdõ chõoe, ba la'onoecha wa'aila, ba ose zeboea horõ, ba lõ'õ sa'ae." 22

FAZA 9.

Fanedema Jobi: I. Ifa'ele'õ wa lõ ambõ fa'abõlõ andrõ chõ Lowalangi, soroma ba chõnia, ja'ia si lõ horõ; II. Tebai faboe'a niha chõ Lowalangi.

I. **B**a itema linia Jobi, imane: 1

„Ja'ia, oe'ila, wa si manõ — he iwisa niha waboe'asa chõ Lowalangi! *(Sin. 143, 2).* 2

Na omasi ia fasoso, ba he hõnõ ngawalõ isofoe, ba sambalõ lõ i'ila iboe'a niha. *(F. 38).* 3

Si no atoeatoea tõdõ ba si no fahõna fa'abõlõ — ha niha zirai fatandro chõnia, ba si lõ gõna hadia ia? 4

Ja'ia andrõ, samawoe'a hili, si lõ oroma, wanoeli'õ ba wõnoenia; 5

Samahisi tanõ ba nahania, fa mangiwa gehomonia. 6

Sanenaŵa loeo, ta bõi toemboe, ba somba'a dõfi. 7

8 Samologõ banoea jaw̃a, ha ja'ia, ba sanõrõ taloe nasi. *(Moz. I. 1, 7).*
9 Sombõi dofi soja ba „si tõloe", awõ „zara" andrõ, fabaja bate'e [ndrõfi] andrõ tánõ raja. *(F. 38, 31. Amos. 5, 8. Jes. 40, 26).*
10 Solaoe seboea, si tebai aboto ba dõdõ niha, ba sahõlihõli dõdõ, si lõ moetaha moe'erai. *(F. 5, 9. Sin. 77, 15; 86, 10).*
11 Hiza, itõrõ ngaigoe, ba lõ oe'ila ia; amaedola zihombo ia, wånõrõ, ba lõ oroma chõgoe.
12 Na ihori niha, ba ha niha zanenaw̃a ja'ia? Ha niha zi tola mangoema'õ chõnia: Hadia nilaoemõ? *(Jes. 45, 9. Rom. 9, 20).*
13 Lõ i'alõsi wõnoenia Lowalangi — noa sa lakõwõ ira fõnania sanolo Dawa Miseraji — *(Jes. 30, 7; 51, 9. Sin. 87, 4; 89, 11),*
14 ba mendroea manõ tebai faboe'a ndra'o chõnia; tebai oesõndra niw̃a'õgoe chõnia,
15 ja'odo, si tebai manema li, he na lõ horõgoe; sangandrõ fa'ahachõ dõdõ ena'õ ndra'o chõnia sangoehoekoe ja'odo.
16 Ba he w̃a'ae itema ligoe, na oe'angarõfi li ia, ba tebai fadoehoe dõdõgoe, wa ifondrondrongo chõgoe.
17 Irasa na'i ndra'o angi sabõlõ, ba inõnõ zochogoe, lõ bõrõ.
18 Lõ itehe chõgoe wangahasoegõ ja'odo, i'aboesoi'õ ndra'o safõchõ sibai chõgoe.
19 Na fa'abe'e zabõlõ mbalazi, ba hiza ia! ba na lala hoekoe mbalazi, ba ha niha zogaoni ja'odo!
20 Na lala chõgoe, ba bewegoe zangetoe'õ hoekoegoe; ba na lõ horõgoe, ba si falimo ndra'o ibe'e [bewegoe andrõ]. *(Mat. 12, 37).*
21 Lõ'õ sa horõgoe — ba lõ ba dõdõgoe nosogoe; anoezoe dõdõgoe we'asogoe ba goeli danõ.
22 Oi faoma manõ, andrõ oefaloea baeha: faoma iboenoe, he satoelõ ba he si so horõ.
23 Na adõlõ famoenoe niha mbõzibõzi andrõ, ba ma'iki ia ba wa'aragoeragoe dõdõ zi lõ horõ.
Oeli danõ andre, ba no moebe'e ba 24
danga zeboea horõ, hõrõ zangoehoekoe, ba i'ochõ: na tenga ja'ia, ba ha niha na sa!
II. No alio mbaw̃agoe andrõ, 25
moroi ba zi fagohi, moloi, lõ moe'ila wa'ohahaoe dõdõ. *(F. 7, 7).*
No itõrõ manõ, amaedola doendraha 26
saoha, amaedola mojo sondra'oe.
Na oemane dõdõgoe: Da'oe'osoli- 27
foeagõ wa'aboe dõdõgoe andrõ, da'oebõhõli wa lõ sõchisõchi dõdõgoe ba oe'ohaoehaoe'õ mbawagoe;
ba hoemocha mboegoe zafõchõ a- 28
ndrõ chõgoe fefoe — oe'ila wa lõ õbe'e aefa ndra'odo.
Lõ tola tenga si so horõ ndra'odo, 29
ba hadia wa oe'eregeïsi na dõdõgoe si lõ boto?
He oesasai ndra'o taw̃a deoe si ba- 30
koe ba he oedoechoe idanõ nawoe dangagoe, *(Jer. 2, 22).*
ba õ'oengoegõ ndra'o ba getoena 31
ba tobali ogoro noechagoe ndra'odo.
Tenga niha si mane ja'odo ia, fa 32
oe'ila oetema linia, fa tola faboe'a ndra'aga fõna zangoehoekoe. *(Sangomb. 6, 10. Jer. 49, 19).*
Lõ chõma same'e ba lala, si faoma 33
manoefa tanga ja'aga.
Ena'õ na iheta ba hoeloegoe mbõ- 34
zibõzinia, ba ena'õ na lõ ikeani ndra'odo fameta'oe andrõ chõnia:
Ba hoemede ndra'o, lõ ata'oedo ia; 35
tenga sa si manõ dõgõgoe."

FAZA 10.

Tohoetohoe: I. Mangarõngarõ sibai Jobi chõ Lowalangi; si lõ horõ ia iw̃a'õ. II. Ifoeli i'elifi wa'atoemboenia.

I. „Anoezoe dõdõgoe wa'aoerigoe, 1
ba lõ oebato wangarõngarõ, hoemede ndra'o, ba wa'afõchõ bacha dõdõgoe.
Oemane chõ Lowalangi: Bõi etoe'õ 2
hoekoegoe; farongogõ chõgoe, hadia mbõrõ, wa no hoelõ õsoewõ ndra'odo.

3 Hadia, sõchi dõdõoe, na õfakao niha? na õtibo'õ niwõwõi dangaoe, ba na õtehe nichoi dõdõ zeboea horõ?
4 Hadia, no hõrõ nõsi niha hõrõoe, ba no famaigi niha wamaigioe?
5 Hadia, ha fa'anaoe noso niha wa'anaoe nosooe; hadia, ha sagõtõ niha gõtõoe?
6 Wa õ'aloei lalõgoe, wa õ'obini horõgoe?
7 He wa'ae no õ'ila, wa si lõ horõ ndra'odo, awõ wa no lõ sangefa'õ [ja'o] ba dangaoe.
8 No tangaoe zombõi ja'o, nihaogõ, botogoe ma'asamboea — ba hadia, õfakiko ndra'odo? *(Sin. 119, 73).*
9 Tõrõ tõdõoe, wa no õfazõchi ndra'o, amaedola wamõbõzi la'oeri, ba hadia, õfoeli õfoefoe ndra'odo? *(Moz. I. 2, 7; 3, 19).*
10 Hadia, tenga no õfadoewa tooe ndra'o, amaedola wamadoewa soesoe, ba tenga no abe'e ndra'o hoelõ kezoe, õbe'e ? *(Sin. 139, 15).*
11 No õfobaloebaloe ndra'odo oeli ba nagole, ba no õbe'e dajadajania dõla ba oeo.
12 **No õfonoso ndra'o ba no faloechado wa'eboea dõdõ chõoe, ba no õfaigifaigi ndra'o, no ororogõ hanoehanoegoe.**
13 Ba no õbini'õ da'õ ba dõdõoe; oe'ila wa no nichoi dõdõoe zi manõ :
14 Na molalõ ndra'o, ba õdarodarogõ, ba lõ zi lõ õ'otoe'õ ndra'o ba horõgoe.
15 Na so horõgoe ena'õ, ba alai ndra'o! Ba he si lõ sala ndra'o, ba lõ'õ zoei oefaõga mbawagoe, ja'odo si no fahõna fa'aila, ba sanehenehe famakao !
16 Ba na maõga mbawagoe, ba õgohi ndra'odo, timba wolohi zingo, ba õ'oromaroma'õ ba chõgoe andrõ wa'abõlõoe ba wolaoe sahõlihõli dõdõ. *(Jes. 38, 13. Ngen. Jer. 3, 10).*
17 Lõ õbato wama'aso sasi, oedoegoe, ba õhõna wõnoemõ chõgoe, mangalingali manõ zanoewõ ja'odo, õbe'e.

II. Hana wa no õsõbi ndra'o moroi ba daloe ninagoe ? Ena'õ na mate mege ndra'o, fatoea lõ i'ilado hõrõ niha ! *(F. 3, 11).* 18
Ena'õ na hoelõ zi lõ irai aloea ndra'odó, ena'õ na nidõlõ ba lewatõ ndra'o, i'otarai daloe ninagoe! 19
Lõ anaoe tõ nosogoe — ba jamoebõhõlido, jamoe'erogõ ndra'o, fa ohahaoe dõdõgoe, ma'ifoe, 20
gasagasa oesawa zi lõ fangawoeli, tanõ sogõmigõmi, si so loemõ wa'amate, 21
tanõ nihawoei fa'ogõmigõmi, si mane na taloe mbongi, si gõna loemõ wa'amate ba si fakoejoe manõ; hagania, ba no si mane taloe mbongi." 22

FAZA 11.

Hoehoo Zofari, si fõfõna: I. Itegoe Jobi, me no itahigõ Lowalangi. II. Na i'ide'ide'õ ia ena'õ, ba faloecha ia wa'ohahaoe dõdõnia.

I. Ba itema li Jobi Sofari andrõ, banoea Na'ama, imane : 1
„Hadia, lõ tademadema hoehoeo si no fahõna andrõ, ba alacha lõ teboe'a wehede zi beweasõ andrõ ? 2
Hadia, lõ'õ sa'ae hedehede niha bõ'õ ibe'e beweoe andrõ ? Hadia, sango'aja ndra'oegõ, ba lõ la'ailasi'õ ? 3
Õmane : ‚Satoelõ niwa'õgoe ba lõ salagoe, na õfaigido'. 4
Ba ena'õ na moehede Lowalangi, ena'õ na ifaloea baeha niwa'õnia, famoe'a wehedeoe ; 5
ena'õ na ifarongogõ chõoe zi no tobini andrõ, fa'atoeatoea, wa no mendroea manõ wa'adoehoe da'õ, — ba aboto ena'õ ba dõdõõe, wa i'osilõmilagõ na Lowalangi horõoe õsa. 6
Hadia, õsõndra dõdõ Lowalangi, ba õchamõ wondrege andrõ chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ ? 7
Italoe'i mbanoea si jawa — he õwisa ? Abacha moroi ba mbanoea tooe — hadia nisõndraoe ? 8
No eboea moroi ba goeli danõ, ma'asagõrõ, ba no ebolo moroi ba nasi. 9

10 Na itõrõ, ba na ira'oe niha, ba na ifaloecha'õ zalawa rafe — ba ha niha zanenawa ja'ia ?
11 Ja'ia zangila niha sofaja, oroma chõnia horõ, he lõ ifaigi sibai.
12 Ba isõndra gera'era si lõ tõdõ ba tobali niha nono galide gatoea.
13 II. **Ba** na õ'adõlõ'õ dõdõoe, na õ'oro'õ dangaoe chõnia —
14 ba no falemba ba dangaoe horõ, heta ia ba bõi tehe zi lõ atoelõ ba noseoe ! —
15 Ba tola sa'ae õfaõga mbawaoe, lõ sala; si lõ mangiwa ndra'oegõ ba si lõ fa'ata'oe.
16 Ba taja sa'ae ba dõdõoe wamakao andrõ; na itõrõ tõdõoe, ba hoelõ nidanõ, si no ahele misa, õwa'õ.
17 Ba mohaga dõdõoe, moroi na laloeo, ba he na ogõmigõmi, ba si mane na moloeo dania.
18 Ba õdõnadõna zi sõchi, me so na sa dõtõnafõ; ba he na õdarodarogõ na, ba mõi'õ manõ mõrõ, lõ aboe dõdõoe. *(Mos. III. 26, 5).*
19 Ba mõrõmõrõ'õ, lõ si keani ja'oegõ, ba ato zomasi mangai tõdõoe. *(Sin. 4, 9. Amaed. 3, 24).*
20 Ba hõrõ zeboea horõ, ba ariri; lõ'õ sa'ae sawatõ chõra, ba tõtõnafõra, ba fa'aetoe noso". *(F. 8, 13).*

FAZA 12.

Fanedema Jobi: I. I'o'aja wa'atoeatoeara andrõ. II. Ba ifa'ele'õ wa'atoeatoea Lowalangi ba fa lõ ambõ wa'abõlõnia.

1 I. **Ba** itema linia Jobi, imane:
2 „Ja'ia, si ndroehoe ami, ba na mate ami dania, ba aetoe wa'atoeatoea?
3 Ba sotõdõ gõi ndra'odo, si mane ja'ami; tenga si tohoede ami, moroi chõgoe, ba ha niha zi lõ aboto ba dõdõ da'õ ?
4 Aja zi fahoewoe chõgoe sa'ae ndra'odo, ja'odo andre, nifondrondrongo Lowalangi, me oe'angarõfi li ia; aja zatoelõ tõdõ ba si lõ lalõ ! *(Amaed. 14, 2).*
5 Si gõna famakao, ba lõ ba dõdõ zohahaoe tõdõ — tetoeli'õ na zi no mangiwa ahe.
Lõ hadia ia ba nose zoraboe, ba lõ 6
fa'aboe dõdõ ba zangandrõ fõnoe Lowalangi, samali'õ Lowalangira gochõra. *(Sin. 37, 1; 73, 12; 92, 8. Jer. 12, 1).*
Ba sofoe atõ ba goerifõ niha, ba 7
lafahaõ ndra'oegõ, ba ba wofo ba daloe mbanoea, ba la'ombacha'õ chõoe.
Ba ma zoei tanõ tooe õfaigi, ba ibo- 8
tochi ba dõdõoe; ba i'a ba nasi, ba latoenõ chõoe.
Ha niha zi lõ aboto ba dõdõ, ba 9
da'õ fefoe, wa no tanga Jehowa zamazõchi si manõ.
Ja'ia andrõ, si so ba danga noso 10
zaoeri fefoe, awõ hanoehanoe nõsi niha fefoe ?
Hadia, lõ itandra daroma li tõgi 11
dalinga, si mane araro, na itandra wa'ami gõ ? *(F. 34, 3).*
Ba zi no tohare hoewa so wa'atoe- 12
atoca, ba ba wa'ara ba goeli danõ fao wa'aboto ba dõdõ. *(F. 8, 8).*
II. **Ba** Chõnia so wa'atoeatoea 13
ba fa'abõlõ; Chõnia so lala dõdõ ba fa'aboto ba dõdõ.
Na idoedoegõ hadia ia, ba tebai 14
lafoeli la'otomosi; nikoeroenia, ba lõ'õ sa'ae te'efa'õ. *(Jes. 22, 22).*
Na iba'a nidanõ, ba ogo'õ; ba na 15
itõla'õ, ba aroeroe danõ ibe'e.
Ba Chõnia so wa'abõlõ ba fa'aro; 16
Chõnia zeloengoe, fabaja samõwõhõ.
I'oloi'õ zalawa rafe, niheta gama- 17
gama, ba awõhõ mowa zangoehoekoe ibe'e. *(Sam. II. 17, 14. Jes. 29, 14).*
Itoto'õ wesoe razo [famesoera niha 18
bõ'õ] ba ifesoe lafojora,
I'oloi'õ gere, niheta baroe, ba iti- 19
mba zi no aro wa'a.
Ifa'afoe mbawa zi no to'õlõ ba hoe- 20
hoeo, ba iboenoe dõdõ zatoea.
Ihawoei fa lõ ba dõdõ niha bõ'õ 21
zalawa, ba iloeloe mbõbõ taloe zabõlõ. *(Sin. 107, 40).*
Ibokai zi no tobini sibai ba zogõ- 22

migõmi, i'ohe ba zohaga zi so ba daloe zogõmigõmi. *(Mat. 10, 26. Kor. I. 4, 5).*

23 I'abõlõ'õ soi niha, ba ifoeli ifoefoe; ato sibai ibe'e, ba ifoeli iloeloe, ni'oloi'õ.

24 Itajaigõ dõdõ zalawa niha ba danõ, seloengoe ira, ibe'e, ba zi lõ lala, ba danõ si mate. *(Sin. 107, 4).*

25 Labajaisi lalara ba zogõmigõmi sibai ba alaoelaoe ira, hoelõ zi maboe, ibe'e."

FAZA 13.

Tohoetohoe hoehoeo Jobi: I. Chõ Lowalangi eboea dõdõra iwa'õ, chõnia fa'awõ ira. II. Iboe'a ba hoeloenia, wa mangarõngarõ ia ba itahigõ Lowalangi.

1 I. „Hiza, no i'ila hõrõgoe da'õ fefoe; no irongo tõgi dalingagoe, ba no oetanõ ba dõdõgoe.

2 Ni'ilami andrõ, ba oe'ila gõi; tenga sambõ moroi chõmi ndra'odo.

3 Ba omasido moehede chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ, faboe'asa chõ Lowalangi nilaoe dõdõgoe.

4 Samachai faja sa'ae ami ba same'e daloedaloe si lõ boto. *(F. 16, 2).*

5 Ena'õ na mibato wehede, ba tobali fa'atoeatoea, wamaigi niha bõ'õ!

6 Mifondrondrongo atõ wanegoegoe [ja'ami]; mibe'e mbõrõ dalingami ba watahisa mbewegoe andre.

7 Hadia, miwa'õ zi lõ atoelõ, ba wango'awõgõ Lowalangi, ba milaoe waja, ba wamohare ja'ia?

8 Hadia, si fa'awõ chõ Lowalangi ami, hadia, samoe'a ba hoeloe Lowalangi nilaoenia ami?

9 Hadia, sõchi maõ lawoelawoe, na isechegõ ami, ma edõna mi'o'aja, si mane fango'aja niha awõra?

10 Lõ'õ, lõ zi lõ i'otoe'õ ami, na fa'awõ ami, famini tõdõ.

11 Hadia, lõ tokea ami ibe'e fa'asalawania, ba lõ ihawoei ami fameta'oenia [ja'ami]?

12 Timba nawoe daroma limi, ba ba'aba'ami, ba no ba'aba'a la'oeri.

Bõi mihedehede chõgoe, ba ja'odo zihede; gofoe itõrõ chõgoe! 13

II. Hana wa oe'oesoe nõsigoe; wolohe ja'ia? Da'oegogohe tangagoe nosogoe. 14

Hiza, iboenoe ndra'o, ba oedõnadõna chõnia; ba oefa'ele'õ chõnia gamoeatagoe. 15

Da'õ sa'ae wangorifigoe, wa tebai i'ondrasi ia seboea horõ. 16

Ba mifondrondrongo sibai wehedegoe; jamõi ba dõgi dalingami wamoe'agoe andre! 17

Hiza, no oefobõrõ hoehoeo andrõ, oe'ila wa no satoelõ chõgoe. 18

Ha niha zi tola fasoso chõgoe? ba lõ'õ sa hedehedegoe ena'õ; mate manõ ndra'odo. 19

Ha doea balõ zi bõi õfatõrõ chõgoe, ba lõ'õ sa'ae oebini'õ ndra'odo, ba wamaigioe ja'o. 20

Bõda dangaoe chõgoe, ba bõi ifeta'oe ndra'o fameta'oe andrõ chõoe. *(F. 9, 34).* 21

Ba ao chõgoe, ba ja'o zanema lioe; ba ma ja'odo zihede, ba ja'oegõ zanedema. 22

Ha wa'oja atõ lalõgoe ba ha wa'oja horõgoe? Farongogõ chõgoe golalõwagoe, awõ horõgoe! 23

Hana wa õbini'õ mbawaoe, ba hana wa õbe'e si fa'oedoe chõoe ndra'odo? *(F. 19, 11; 33, 10).* 24

Hadia õfe'awa mboeloe lehoe ni'oloi'õ nangi, ba hadia, õgohi dõla wache si no okõli? 25

Wa no safeto sibai õhonogõi chõgoe, wa oetema amaedola gondrõita horõgoe me ono matoea ndra'o? *(Sin. 25, 7).* 26

Wa õbe'e ba galo gahegoe, wa õdarodarogõ nitõrõgoe fefoe, awõ wa õfa'oe'oe laloe'a kahegoe? *(F. 33, 11).* 27

Ba no niha sadoedoe dania ndra'odo, amaedola ni'ã go, ba amaedola mbaroe ni'ã hama." 28

FAZA 14.

I'etoe'õ hoehoeonia Jobi: I. Mangarõngarõ na ia, ba wa lõ boto we'aso niha ba goeli danõ. II. Omasi ia mate, lõ arõoerõoe dõtõnafõnia, mangarõngarõ sibai na ia.

1 I. „Niha ni'adonogõ ndra alawe, ba lõ anoenaoe noso, ba no fahõna wa lõ ahonohono. *(F. 7, 7).*

2 Amaedola wa'atoemboe mboenga wa'atoemboenia, ba ifoeli aleoe, taja, hoelõ loemõ, lõ ararã.

3 Ba õhõrõhõrõgõ zi manõ, ba õdõni ndra'o, ba wangoehoekoe ja'o!

4 Hadia, so maõ zi lõ si lõ sõchi ba zi otarai zi lõ sõchi? Samõsa lõ'õ! *(Rom. 5, 12. Efes. 2, 3).*

5 Na no moehonogõi mbonginia, ba na no õhoekoe mbawãnia; na no õhonogõi wondregenia, si tebai itaioe'i,

6 ba efa'õ hõrõoe chõnia, ena'õ molombase ia, ba ena'õ omasi ia mbawãnia andrõ, si mane enoni ba halõwõ. *(F. 7, 2).*

7 Ba dõla geoe, ba so sa dõtõnafõ: na te'obõ ia, ba ifoeli molewiõ, lõ'õ sa si lõ madooenia.

8 He wã'ae atoea wã'ania barõ danõ, ba he wã'ae mate doehenia, ba gawoegawoe tooe,

9 ba ba hoea nidanõ andrõ, ba ifoeli aoeri ba faloecha lewiõ, hoelõ si mane si bohooe toemanõ,

10 Ba na mate niha, ba adõlõ tooe, na aetoe noso niha, ba heza so ia?

11 Si mane fa'ataja nidanõ ba mbawã, ba si mane fa'ogo'õ mboto nidanõ seboea, si mane fa'otoefonia,

12 si manõ wamadõlõ niha ja'ia, ba lõ'õ sa'ae ifoeli maoso. Irege adoedoe mbanoea si jawa, ba lõ tokea ira, ba lõ liwaliwara ba wemõrõra andrõ. *(F. 19, 26. Dan. 12, 2, b. t.).*

13 II. Ena'õ na ba mbanoea tooe õbini'õ ndra'odo, ena'õ na õfoba'aba'a ndra'o, irege alõ wõnoemõ andrõ, na õhonogõi wondrege chõgoe ba na ifoeli itõrõ tõdõoe ndra'odo. *(Jes. 26, 20).*

Hadia na mate niha, hadia, ifoeli aoeri? Na si manõ, ba alacha lõ aetoe wanõtõnagoe, gõtõ wasõndratagoe andre, irege aefa ndra'o! *(F. 7, 1).* 14

Ba moe'ao ena'õ ndra'oegõ, ba oetema lioe; hoemoeloe ena'õ dõdõoe ba gombõila dangaoe andre. 15

Ba iada'e, ba õ'ofaja mbekagoe, ba lõ'õ sa õ'osilõmilagõ horõgoe. *(F. 34, 21. Sin. 56, 9. Jer. 32, 19).* 16

No moefotandro lalõgoe, bacha ba dokosa, ba no õlaoe wamachitõ ba horõgoe. *(Moz. V. 32, 34).* 17

Ba si mane hili, sadoedoe, na aroeroe, ba si mane kara ba hili, sawoe'a, 18

ba si mane na adoedoe gara ibe'e idanõ, si mane na ihanigõ danõ hohooenia, si manõ wamoefoemõ tõtõnafõ niha. 19

Õhõndrõgõ ia, õfaoeloegõ, ba taja ia; tobali mbawania õbe'e, ba õtimba ia. 20

Na lasõndra wa'eboea dõi iraononia, ba lõ i'ila; ba na ahõndrõ ira, ba lõ ba dõdõnia ja'ira. 21

Ha safõchõ chõnia i'ila õsinia; ha ja'ia ni'aboesinia tõdõ." 22

FAZA 15.

Hoehoeo Gelifasi, fanete zi fõfõna: I. Itegoe Jobi ba hoehoeonia fajawãsa andrõ. II. Samõsa lõ niha satoelõ. III. Famakao ba fõchõ, ba no loealoea walõatoelõ.

I. Ba itema li Jobi Elifasi andrõ, banoea Dema, imane: *(Jer. 49. b. t.).* 1

„Hadia, ilaoe maõ hoehoeo nifahocha niha satoeatoea, wanedema li, ba hadia, ifo'õsi narõ dotonia angi timoe — 2

fasosota si lõ boto ba hoehoeo si lõ goena? 3

Ba õfara'oe na'i wangata'oefi Lowalangi, ba taja gera'era ba wangandrõ chõ Lowalangi, õbe'e. 4

Horõoe andrõ sa'ae wangatoeatoea mbeweoe, ba hoehoeo zoneche õtoejoe. 5

6 Bawaoe andrõ zangetoe'õ hoekoemõ, ba beweoe andrõ zi mõi sasi, oedoemõ.
7 Hadia, si a'a niha ndra'oegõ, me toemboe'õ, ba si a'a ndra'oegõ moroi ba hili ba danõ, me bõrõtaoe?
8 Hadia, no õrongo dõdõ Lowalangi, ba no õra'oei wa'atoeatoea? *(Rom. 11, 34).*
9 Hadia ni'ilaoe, si lõ ma'ila ena'õ, ba hadia zaboto ba dõdõoe, si lõ aboto ba dõdõma?
10 Ba chõma gõi so zatoea ba si no tohare hoewa, sarã ba goeli danõ, moroi ba wa'arã namaoe! *(Jer. 49, 7).*
11 Hadia, ambõ chõoe wondrara tõdõ andrõ, chõ Lowalangi, ba fangehao li andrõ chõoe?
12 Hadia wa ifarooe ndra'oegõ falõsõchisõchi dõdõoe, ba hadia wa tegaõlõgaõlõ bacha hõrõoe,
13 wa no maoso dõdõoe chõ Lowalangi, wa aloea ba mbeweoe wehede [si manõ]? *(Jak. 3, 6 b. t.).*
14 II. Hadia niha, fa sohaoehaoe ia ena'õ, ba he moroi wa'atoelõ ni'adonogõ ndra alawe? *(F. 4, 17. Sin. 14, 3).*
15 Hiza, ba ni'amoni'õ andrõ chõnia na'i aombõ dõdõnia, ba banoea si jawa, ba tenga sohaoehaoe wamaiginia. *(F. 25, 5; 1, 6 b. t.).*
16 Ba mendroea manõ ni'ogorofi andrõ, si no fakoejoe manõ — niha andrõ, samamadoe idanõ si lõ atoelõ.
17 Da'oe'ombacha'õ chõoe, fondrongondrongo chõgoe, ba hadia zi no i'ila hõrõgoe, ba oedoenõdoenõ chõoe.
18 Ni'ombacha'õ zatoeatoea andrõ, si lõ labini'õ, si otarai gõtõ ndra toea sa'ae.
19 Chõra manõ na danõ; lõ'õ na sa niha bõ'õ si fatewoe chõra.
20 III. Ba zeboea horõ, ba sagõtõ ja'ia, ba lõ aefa wa'afõchõ, ba no moehoekoe ndrõfi ba zi hõndrõgõ awõnia.
Hoemõngõ ba dõgi dalingania za- 21
ta'oe ita; na lõ hadia ia tawa'õ, ba ihawoei ia samoefoe. *(Tes. I. 5, 3).*
Aetoe chõnia wanõtõna fa'aefa ba 22
zogõmigõmi, ba no moehonogõi chõnia mbawa zi'õli.
Mowaõwaõ ia misa, mangaloei gõ — 23
ba heza so? — i'ila, wa no moebe'e fõnania mbawa si lõ haga. *(Sin. 59, 16; 109, 10).*
Ikeani ia fa'aboe dõdõ ba fa'ata'oe; 24
ira'oe ia, si mane razo si no ma-
ma'anõ ja'ia ba wanoewõ,
me no i'oro'õ dangania, fa'oedoesa 25
ba Lowalangi, ba me no ilawa Zi lõ ambõ fa'abõlõ.
Amaedola isoewõ — no abe'e mbõrõ 26
doe'i — ilaoe hoeloe mbaloesenia, si no awe'ewe'e,
me no ibe'e baloebaloe mbawania 27
dawõ ba me no motawõ gõi lõwilõwinia, *(Moz. V. 32, 15. Sin. 17, 10),*
me no i'agõ mbanoea nilacha'õ, ba 28
me no i'onahia nomo, si lõ tola so niha, si no moehonogõi adoedoela. *(Raz. I. 16, 34).*
Lõ faloecha mo'ana'a, ba lõ aró ba 29
dangania nibajabajania, ba lõ adada ba danõ nifa'oea zi manõ.
Lõ aefa ia ba zogõmigõmi; lewiõ- 30
nia, ba okõli ba galitõ, ariri ia ba wõnoe Lowalangi. *(F. 4, 9).*
Bõi abe'e dõdõnia ba waja, eloe- 31
ngoe ia: faja sa dania wangali.
Lõ'õ na sa iroegi bawania, ba no 32
itõrõ, ba aleoe mboeloe nohi chõnia.
Itoroegõ mboeania si lakiritõ, si 33
mane agoe, wa'atoroe mbowonia, si mane fa'atoroe mbowo falo.
Nga'õtõ zeboea horõ, ba no timba 34
zi mate, ba alitõ zi manga nose zi manga gana'a.
Manabina famakao ira, ba la'ado- 35
nogõ wamakiko; faja loealoea daloera." *(Sin. 7, 15. Jes. 59, 4).*

FAZA 16.

Fanedema Jobi: I. Mangarõngarõ ia ba wa lõ fa'ahachõ dõdõ nawõnia andrõ. II. Fa'ala'alai ia ba wamakaonia. III. Lõ horõnia iŵa'õ.

1 I. **Ba** itema li Gelifasi andrõ Jobi, imane:
2 „No fahõna oerongo zi manõ; sondrara tõdõ fangaboe dõdõ ami fefoe. *(F. 13, 4).*
3 Hadia, aetoe sa'ae hoehoeo si lõ boto andrõ? ma hadia wamarooe dõdõoe, wanedema ligoe?
4 Tola sa oelaoe gõi hoehoeo nilaoemi, asala si mane tõdõgoe gõi dõdõmi; tola sa oefachai ena'õ hoehoeo chõmi, ba tola oefalichõ ndra'o ba chõmi andrõ.
5 Ba oe'abe'e'õ ena'õ dõdõmi bawagoe andre ba oerara dõdõmi bewegoe.
6 II. **Na** hoemede ndra'o, ba lõ alõ wa'afõchõ andre chõgoe; ba na lõ hedehedegoe, ba hadia wa'alõ?
7 Ba ija'e, ba no erege dõdõgoe ibe'e; no õse'e zoroijomogoe fefoe;
8 no õra'oe ndra'odo, da'õ wamadoehoe'õ. Tobali oedoegoe wa'aririgoe andrõ, ikaoni ba mbawagoe wangadoegõ ja'o. *(F. 10, 17).*
9 Isasawi ndra'o fõnoenia andrõ, isoewõ ndra'odo; ifatangi mbohania chõgoe: no oedoegoe ia, i'atarõsi hõrõnia chõgoe. *(F. 13, 24).*
10 No lafaboka mbawara chõgoe, lafalisi mbawagoe, fa'ailagoe; la'osara'õ dõdõra fefoe, oedoegoe. *(Mich. 5, 1).*
11 No iloeloe ndra'o Lowalangi, ba zolaoe si lõ atoelõ, no itooe'õ ndra'o ba danga zeboea horõ. *(Sin. 22).*
12 Sohahaoe tõdõ mege ndra'odo, ba i'ogomoezaõ ifoefoe ndra'o; no itoejoe mbõrõ doe'igoe, ba no irasa ndra'o, ba no ibe'edo tandra wana chõnia.
13 Tehawoe ndra'o ono wana chõnia; ifabali mboeagoe, lõ fa'ahachõ dõdõ, adoewa ba danõ nõsi gawõchoe chõgoe ibe'e. *(F. 6, 4).*
Atõlatõla ndra'odo ibe'e, ihawoei 14
ndra'o, si mane sanoewõ.
No oebe'e baloebaloe gigimõgoe 15
andrõ gonigoni, oetagoe, ba no oetaroe'õ ba danõ tooe dandroegoe. *(F. 30, 19).*
No ojo sibai mbawagoe, ba wege'- 16
ege andrõ, ba ba mboe hõrõgoe, ba so loemõ wa'amate.
He ŵa'ae lõ si lõ atoelõ, si falemba 17
ba dangagoe, ba he ŵa'ae lõ famini tõdõ ba wangandrõgoe andrõ.
III. **He** ja'oegõ tanõ, bõi ba- 18
loegõ ndrogoe andrõ! Bõi jafaloecha wolombase wangarõngarõgoe andrõ:
Ija'e sa'ae, ba hiza, ba ba zoroego 19
andrõ so zamadoehoe'õ, chõgoe, ba ba zalaŵa jaŵa so zi so ba wali chõgoe.
He ŵa'ae fasali chõgoe nawõgoe, 20
ba chõ Lowalangi ifaõga ia hõrõgoe, mo'ala'ala.
Ena'õ iboe'a ba hoeloe niha, chõ 21
Lowalangi, ba ba hoeloe nono niha, ba chõ nawõnia.
Lõ'õ sa oja tõ ndrõfi, ba oetõrõ 22
lala si lõ fangawoeli."

FAZA 17.

Tohoetohoe hoehoeo Jobi: I. Mangarõngarõ na ia ba wamakao andrõ, si gõna ia lõ horõ. II. I'arõ nawõnia andrõ: so sa chõnia mbõrõ wangarõngarõ.

I. „**A**bõoe hanoehanoegoe, no aho- 1
ri mbaŵa chõgoe, idõnadõna ndra'o lewatõ.
Ba hiza, ba la'o'aja na ndra'odo, 2
anehe ndra'o wasosota andrõ chõra!
Be'e gade, ae ba wali chõgoe chõoe! 3
Ha niha na sa zi fara'oe tanga chõgoe? *(F. 9, 33).*
Tõdõrã andrõ, ba no õdoehõ, fa 4
bõi fa'aboto bacha, andrõ gõi lõ õbe'e mõna ira.
Na so zi manga mbõli nawõnia, ba 5
ariri hõrõ nononia.
No ibe'e amaedola ndra'o, ba niha 6

sato, tobali ladidiloi mbawagoe. *(F. 30, 9).*

7 Ba baloenõ bacha hõrõgoe ba wa'aboe dõdõ, ba hatõ loemõ ndrotondrotogoe fefoe. *(Sin. 6, 8; 31, 18).*

8 Ba da'õ tobali dõdõ zatoelõ tõdõ, ba maoso dõdõ zi lõ horõ ba zolaoe si lõ sõchi andrõ.

9 Ba lõ'õ sa ibõhõli lalania satoelõ tõdõ andrõ, ba si lõ hadia ia zi falemba ba danga, ba itoegoe abõlõ na.

10 II. **B**a ja'ami fefoe, ba mi'ondrasi da'e ja'õ; lõ'õ sa atõ oesõndra zatoeatoea ba chõmi andrõ.

11 No noemalõ mbawã chõgoe; no aetoe gera'era dõdõgoe andrõ, omasiõ dõdõgoe. *(F. 7, 7; 9, 25).*

12 Labe'e si maõchõ zi bongi, ahatõ zi moloeo lawã'õ, ba si bongi zi so. *(F. 11, 17).*

13 Na oedõnadõna nahiagoe mbanoea tooe, na ba zogõmigõmi oebologõ doefogoe;

14 na fa'ama ndra'o ba lewatõ, ba na fa'inado ba goekoeõ, ba ma na ga'agoe lawe oebe'e tõinia,

15 ba heza so dõtõnafõgoe? nidõnadõnagoe, ba ha chõ oroma?

16 Ba lazi mbawandroehõ mbanoea tooe isawã mitooe, na ba gawoegawoe tooe atõ so wa'ahono dõdõ."

FAZA 18.

Hoehoeo Mbilidado, fanete si fõfõna: I. Itegoe Jobi ba wangarõngarõnia andrõ, ba chõ nawõnia. II. Ifa'ele'õ lala zeboea horõ.

1 I. **B**a itema li Jobi Bilidado andrõ, banoea Zoea, imane:

2 „Ha wa'ara dania mibato wama'oea bewe andrõ? Mi'era'era tõdõmi, ba awena dania fahoehoeo ita.

3 Hana wa mifaedo ita ba zaliwaliwa ba danõ, ba hana wa si lõ tõdõ ita, wamaigimi?

4 Ja'oegõ andrõ, sanasaw ija'oegõ ba wõnoe andrõ — hadia, lõ niha sa'ae ba goeli danõ õbe'e, ba awoe'a gara ba hili?

II. Mate sa wandroe zeboea horõ, ba holahola galitõ chõnia, ba no si lõ haga. 5

Taja haga baose chõnia, ogõmigõmi, ba fandroenia, jawãnia, ba mate. 6

Abõda mbekania, beka zabõlõ andrõ, ba mõi famakikonia nichoi dõdõnia. 7

Alaoe sa'ae gahenia ba goe'õ, ba itõrõ mbaloebaloe lõsoelõsoe. 8

Ichai mbõrõ sisinia tandrawã, ibõbõ ia fesoe. 9

Tooe ba danõ no labini'õ wesoe chõnia, fabaja aroeroe'a chõnia ba lala. 10

No te'oe'oe ia ba gameta'oeõ, moe'awa ia ibe'e, heza ihoendragõ danõ. *(F. 15, 21. Jer. 6, 25; 46, 5).* 11

I'isõ ia famakiko, ba i'olembai ngainia famoefoe. 12

I'ã ndrotondroto nõsinia; i'õ'õchi ndrotondrotonia si a'a nono wa'amate. 13

Tesõbi da'ionia, teheta ia ba nosenia, nidõnadõnia, lõ tola lõ i'ondrasi razo gameta'oeõ andrõ. *(F. 8, 14).* 14

Ba nosenia, ba monahia mbõ'õnia; tehawoei talõ balera nahiania mege. 15

Moroi tooe, ba mate wa'ania, ba ba hogoe, ba aleoe ndraha. *(Moz. I. 19, 24).* 16

Olifoe niha ba danõ ia; lõ tõinia sa'ae ba danõ misa. *(Sin. 109, 13. Amaed. 2, 22).* 17

Latimba ia ba zohaga, latoeli'õ ba zogõmigõmi; lõ'õ sa'ae lafonaha ia ba goeli danõ. 18

Lõ lewiõnia sa'ae ba lõ madooenia ba niwara, ba lõ saoeri ba nahiania. 19

Ba mbawãnia andrõ tobali dõdõ mbanoea tánõ ba gaechoela, ba hoemocha mboe mbanoea tánõ ba gatoemboecha. 20

Si manõ sa'ae lala nahia zeboea horõ, si manõ lala mbanoea zi lõ ba dõdõ Lowalangi." 21

FAZA 19.

Fanedema Jobi: I. Mangarõngarõ zoei ia ba wa lõ ahachõ dõdõ nawõnia andrõ. II. Ifoeli ifa'ele'õ wamakaonia andrõ. III. I'andrõ wa'ahachõ dõdõ nawõnia Fanõtõnania chõ Lowalangi, sangorifi ja'ia.

I. **B**a itema linia Jobi, imane:
„Ha wa'ara na miboesi dõdõgoe ba mirasa ndra'odo hoehoeomi andrõ?
No mewoeloe sa'ae mitandrawãisi ndra'o; lõ aila ami mifakaodo.
Ba he meziwa no molalõ ndra'o, ba ha sambalõ chõgoe mangawoeli.
Na si ndroehoe edõna fajawa ami chõgoe, ba mi'oroma'õ doeroetoeroe, bõrõ wa'ailagœ.

II. **J**a'aboto ba dõdõmi, wa Lowalangi zamaõndrõ ja'o, awõ wa no ifa'oe'oe ndra'o oe'õnia andrõ.
Hiza, moe'ao ndra'o, oemane: ‚Famakao!' ba lõ samondrongo; oe'andrõ wanolo, ba lõ folohe ba lala,
No iba'a lalagoe, fa tebai oetõrõ, no ihawoei fa'ogõmigõmi dõrõwagoe. *(F. 3, 23. Ngen. Jer. 3, 7).*
Soemangegoe, ba no itoejoe, ba saemboe ba hõgõgoe, ba no iheta.
No ifasoei ndra'o, wanoedoegõ ja'odo ba taja ndra'o, ba no ideha dõtõnafõgoe, timba wondreha eoe.
Hoemola wõnoenia chõgoe, ba ifaedogõ ndra'o ba zi fa'oedoe chõnia.
So moroi sa zanoewõ andrõ chõnia, lafari lalara chõgoe ba lafasoei nosegoe olombasewara.
Talifoesõgoe, ba no arõoe ifabali chõgoe, ba no fabõ'õ sibai chõgoe zi fahoewoe chõgoe mege.
Lõ'õ sa'ae mõi chõgoe golembatagoe, ba si no fa'ila li chõgoe, ba no olifoe ira ndra'odo.
Moroi jomo chõgoe ba sawoejoegoe ono alawe, ba labe'e niha bõ'õ ndra'odo, no Dawa ndra'odo wamaigira.
Na moehededo ba zawoejoegoe, ba lõ itema ligoe, na lõ fakaodo chõnia.
Ogoro ngambatõgoe hanoehanoegoe, ba si manõ dalifoesõgoe, ono ninagoe, ba wa'abõoegoe andre.
Noemalõ iraono, ba lõ ba dõdõra ja'odo; na maosodo ena'õ, ba lahedehede'õ ndra'o.
Dozi la'ogorofi ndra'odo si no fahoewoe sibai chõgoe mege, ba somasi ndra'o ba no tobali oedoegoe. *(Sin. 38, 12; 41, 10; 69, 9; 88, 9).*
Falemba ba dõlagoe goeligoe ba nagolegoe, ba hatõ oeli ba mbohagoe zaoeri.

III. **M**ihachõsi tõdõ ndra'o, mihachõsi tõdõ ndra'o, ja'ami si fahoewoe chõgoe, noa sa gõnado tanga Lowalangi!
Hana wa migohido, si mane Lowalangi, ba hana wa lõ aboeso ami wanasawi ja'odo?
Ena'õ na tetanõ ba zoera ligoe andre; ena'õ na lasoera ba gara wanoera, —
nisoera fanoera si'õli ba simo, nisoea ba gara, si lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe!
Ba **oe'ila: saoeri zangorifi ja'odo, ba ifazawa dania ia, safoeria, jawa gawoegawoe andrõ.**
Ba na no adoedoe goeligoe andre, ba anehedo Lowalangi, lõ õsigoe andre!
Oe'ila dania ia, fangorifigoe, hõrõgoe ja'õ zangila ja'ia, ba tenga niha bõ'õ: ariri dõdõgoe, barõ dotogoe!
Ba na mimane: ‚He tawisa wolohi ja'ia?' na miwai, ba chõgoe so mbõrõ,
ba mi'ata'oefi mbawa zi'õli — fõnoe sa, ba horõ zi'õli — ena'õ aboto ba dõdõmi, so hoekoe."

FAZA 20.

Hoehoeo Zofari andrõ, fanete zi fõfõna: I. Tetimba zeboea horõ, si no alawa jawa. II. Falõsõchinia, awõ hoekoe andrõ, si gõna ia dania chõ Lowalangi.

I. **B**a itema li Jobi Sofari andrõ, banoea Na'ama, imane:
„Andrõ wa hoelõ itema ligoe era'-

eragoe, me no hoemoeloe sibai bacha barõ dotogoe.
3 Fanegoe fangailagoe oerongo, ba i'ombacha'õ sa atõ chõgoe geloeaha eheha andrõ ba wa'aboto ba dõdõgoe.
4 Hadia, lõ õrai õrongo zi no ararā andrõ, fa'ara niha ba goeli danõ:
5 wa lõ anaoe gõlõ wa'iki zeboea horõ, wa ha mamõ'i hõrõ wa'ara wa'omoeso dõdõ zi lõ sõchi? *(Sin. 37, 35 b. t.).*
6 He iroegi mbanoea si jaŵa wajaŵasania, ba he ibaja lawoeo hõgõnia,
7 ba si mane fa'ataja lazania, wa aloea lõ ja'ia dania, ba sangila ja'ia [mege], ba lamane: Heza so ia?
8 Si mane fa'ataja wangifi wa'atajania, lõ oroma sa'ae, tefoloi, si mane loemõloemõ ba zi bongi. *(Sin. 73, 20).*
9 Hõrõ sangila ja'ia mege, ba lõ'õ sa'ae i'ila ia, ba lõ mangawoeli ia ba nahania. *(F. 7, 8).*
10 Sondrara tõdõ zi noemana nononia dania, ba samoeli ana'a [ondra'oea] dangania.
11 He no fahõna wa'abõlõ dõlania, fa'abõlõ nono matoea, ba fao dania chõnia, ba wemõrõ barõ danõ.
12 Na āmi ba mbawania zi lõ sõchi, na ibini'õ barõ lelania,
13 na i'irõ'õ ba na lõ ibõhõli, na ifalemba ba gararonia:
14 ba tobali gõnia ba mbetoe'ania bacha, tobali awõchoe goelõ ba daloenia.
15 No i'ā gana'a ba ifoeli i'oeta'õ, ifoeli iheta ba daloenia Lowalangi.
16 Sõfoe goelõ isisiõ mege, ba iboenoe ia lela goelõ sosõfoe.
17 Lõ tola i'omoesoi'õ dõdõnia ba gelea ŵe ŵani ba ba gelea soesoe andrõ.
18 Ifoeli isao'õ baero gõlõnia, lõ tola itõlõ: tebai omoeso dõdõnia ba gana'a andrõ nitoekania.
19 II. Me no ifakao zi noemana ba me lõ nitolonia ja'ira — no i'ochõgõ nomo, ba lõ i'aro'õ.
Me lõ sahonohono daloenia wangisõ, ba tebai i'ohe zomasi ia ba wangorifi ja'ia ena'õ. 20
Lõ fangorifi, ba woloe'aloe'ania andrõ, ba andrõ wa si lõ fozoe gana'ania. 21
Ba wa'afahõna zi no a'oi so chõnia tosasa ia; ihawoei ia fa'abõlõ wa'anoemana andrõ. 22
Ba hiza dania: ba wamo'õsi daloenia, ba itewoegõ bacha [Lowalangi] holahola wõnoenia; ilaoe chõnia deoe, ba mbetoe'ania bacha. 23
Na moloi ia, ba gõrõba si'õli, ba atõla ia ba nono wana tõla. *(Amos. 5, 19).* 24
Ba isõbi, ba adõni ba nõsinia, ba gawõchoenia mege iroegi ichoe zi'õli: ba ihawoei ia fa'ata'oenia wa'amate. 25
No moehõna wamakiko, hadia ia ngawalõ, ba girõgirõnia andrõ; i'ā ia alitõ, si tenga ni'eboea'õ niha; ihori zi tosai ba nosenia. *(F. 1, 16).* 26
Ibokai hõrõnia banoea si jaŵa, ba mõi oedoenia danõ. 27
Sawoe'a gõlõnia baomonia, idanõ sahele misa, na baŵa wõnoe Lowalangi. 28
Da'õ goeracha niha seboea horõ, chõ Lowalangi, da'õ dána chõnia, ondrõita, nihonogõi Wondrege zalaŵa chõnia." 29

FAZA 21.

Fanedema Jobi: I. Ena'õ na lafondrondrongo chõnia awõnia andrõ. II. Seboea horõ zohahaoe tõdõ ba goeli danõ andre. III. Itimba [Jobi] wamoe'a nawõnia.

I. Ba itema linia Jobi, imane: 1
„Mifondrondrongo, mifondrondrongo ligoe andre! ja salahi wondrarami tõdõ da'õ. 2
Bõi aboea chõmi ndra'odo, na hoemededo, ba na aefa wehedegoe, ba hana na õ'o'aja ndra'o. 3
Hadia, ba niha, wa mangarõngarõ ndra'odo, ba hana wa lõ ambõ wa'ebolo dõdõgoe? 4

5 Minehegõ ndra'o, ba ja tobali dõdõmi, ba mi'ochõ mbawami!
6 Na itõrõ tõdõgoe ine, ba tokeado, ba hoemocha mboe nõsigoe.
7 II. **H**ana wa anaoe noso zanao horõ, hana wa sarã ba goeli danõ ira, ba hana wa itoegoe abõlõ irá. *(Jer. 12, 1).*
8 Sabõlõ nga'õtõra ba ngaira, ba zanehe ira, madooera andrõ, la'ila'ila.
9 Lõ hadihadia ba nahiara, lõ ameta'oeõ; lõ tohare chõra mbõzibõzi chõ Lowalangi.
10 Sawi si matoea chõnia [chõ zanao horõ andrõ] ba fahõmba ba ma'ono, sõchi wo'ono zigelo zawi chõnia, ba lõ saechoe.
11 Ladoedoe nono matoea chõra, timba mbiribiri, mamarõga misa ndraonora.
12 Manoenõ ira, labõzi garamba ba lalaoe mbiola, la'omoesoi'õ dõdõra ba li zoeroene. *(Jes. 5, 12).*
13 Sagõtõ ja'ira, ba sohahaoe tõdõ irá; ba i'ogomoezaõ dania, ba ahõndrõ ira ba mbanoea tooe.
14 Ba noa sa lamane chõ Lawalangi: ‚Bõi hatõ'õgõ chõma, lõ omasiga aboto ba dõdõma lala andrõ chõoe!
15 Ha niha Zi lõ ambõ fa'abõlõ andrõ, wa mõiga enoninia, ba hadia goena chõma, na ma'angarõfi li ia?'
16 Hiza, tenga moroi ba chõra wa'ohahaoe dõdõra — ja arõoe chõgoe dõdõ zeboea horõ andrõ!
17 Ha wãraõ atõ mate wandroe zeboea horõ, ha wãra'õ itõrõ ira famakiko? Ha wãraõ ilaoe wesoe chõra ba wõnoenia? *(F. 18, 6; 20, 29).*
18 Ha wãraõ hoelõ dõla wache ira ba nangi, hoelõ ndrami, ni'oloi'õ nangi sabõlõ? *(Sin. 1, 4).*
19 [Ba mimane:] ‚Ibe'e jawa Lowalangi wamakikora, nifatõrõ ba nonora dania'. Chõnia jamoebe'e zoelõ, ena'õ i'ila wa'afõchõ! *(F. 20, 10).*
20 Ena'õ hõrõnia zangila famakikonia andrõ, ena'õ na ja'ia zamadoe fõnoe Zi lõ ambõ fa'abõlõ andrõ!
21 Hadia, aboe maõ dõdõnia nga'õtõnia, na no mate ia, na no aetoe mbawania andrõ?
22 Hadia ta'atoeatoea'õ Lowalangi andrõ, sangoehoekoe si so ba zoroegõ? *(F. 15, 12. 13. Jes. 40, 13).*
23 Si samõsa, ba mate na hino wa'abõlõ na, lõ'õ na hadia ia, lõ fangaboe dõdõ;
24 mo'õsi na soesoe roembi andrõ chõnia, famo'õsi dõlania oeto.
25 Ba si samõsa, ba mate aboe dõdõ, lõ irai i'ila wa'ohahaoe dõdõ.
26 Ba no faedo ira barõ danõ ba faoma tehawoe ira koekoeõ.
27 III. **H**iza, oe'ila gera'erami, awõ nichoi dõdõmi andrõ, wamalangõgõ ja'odo.
28 Na mimane: ‚Heza so nomo zi faitoisi awõnia, ba heza so nose andrõ, nahia zeboea horõ mege?' *(F. 18, 15).*
29 Ba misofoe manõ ba zanõrõ lala, — tebai zi lõ fadoehoe dõdõmi ba ni'ombacha'õra —
30 wa lõ si gõna hadia ia niha si lõ sõchi, me bawa wamakao, wa no te'ohe misa, me bawa wa'atesao wõnoe. *(F. 15, 32).*
31 Ha niha zame'e famago mbawania boeaboeania andrõ? Ba na no ilaoe hadia ia, ba ha niha zanoelõni chõnia?
32 Ba lewatõ te'ohe ia, ba sanaro na ia ba dete lewatõ.
33 Ba okafoekafoe chõnia danõ ba ndraso, ba solo'õ ja'ia dozi niha, si mane si no mowaõwaõ, si lõ moetaha moe'erai.
34 Ba hadia wa mirara dõdõgoe fajafaja? Fanedemami andrõ, ba ha sambalõ si lõ sõchi.''

FAZA 22.

Hoehoeo Gelifasi, medõloe mõi da'õ: I. Si lõ sõchi Jobi, iwa'õ, oja horõnia. II. Idaõ'õdaõ'õ chõnia wõnoe Lowalangi. III. Jamoefalalini gera'erania, ba ifoeli isõndra wa'ohahaoe dõdõ.

1 I. **B**a itema li Jobi Elifasi andrõ, banoea Dema, imane:
2 ,,Hadia, chõ Lowalangi mogoena wo-

laoe nihá? Tenga sa chõnia, samboea ja'ia, mogoena nilaoe zatoeatoea. *(F. 35, 7. Loek. 17, 10).*

3 Hadia, Si lõ ambõ fa'abõlõ zohare, na satoelõ tõdõ ndra'oegõ? hadia, harenia, na lõ sinegoe chõoe ba nitõrõmõ andrõ?

4 Hadia, i'otoe'õ wangata'oefioe Lowalangi? da'õ mbõrõ, wa i'ohe ba hoekoe ndra'oegõ?

5 Hadia, lõ eboea zi lõ sõchi andrõ chõoe, ba tenga no si lõ aetoe lalõoe?

6 Noa sa õhalõ gade nibajabaja dalifoesõoe, lõ bõrõbõrõ, ba no õhalõ gamagama zi lõ baloebaloe. *(Mos. II. 22, 26).*

7 Lõ nifabadoegõoe idanõ ba zi mate owõchi dõdõ, ba lõ nibe'eoe õ ba zolofo. *(F. 31, 16).*

8 Niha sabõlõ zochõ tanõ, ba salawa sotõi zi onahia.

9 Si no mate ira matoea, ba õfofanõ lõ ni'odõra, ba nirasa da'io zi lõ ama, si lõ ina.

10 Andrõ wa no tefasoei ndra'oegõ fesoe, ba ikeani ndra'oegõ ameta'oe'õ, lõ moedõnadõna.

11 Ma lõ õ'ila wa'ogõmigõmi, awõ molõ andrõ, si nõnõi ja'oegõ?

12 II. **H**adia, tenga fa'alawa mbanoea si jawa wa'alawa jawa Lowalangi? Faigi wondrege ndrõfi andrõ, ha wa'alawa jawa?

13 Ba õmane na sa: ‚Hadia ni'ila Lowalangi? Hadia, molala wangoehoekoenia, ba lawoeo sogõmigõmi? *(Sin. 10, 11).*

14 Ba'aba'a chõnia lawoeo, fa lõ i'ila hadia ia, ba ba dete mbanoea jawa manõrõnõrõ ia.'

15 Hadia, õtõrõ lala ba gõtõ fõna, nitõrõ niha sanaonao horõ?

16 ja'ira andrõ, nira'oe, me tenga inõtõ na, sahele dajadaja, timba nidanõ? *(Moz. I. 6. 13).*

17 Sangoema'õ chõ Lowalangi: ‚Bõi hatõ'õgõ chõma!' ba hadia nilaoe Zi lõ ambõ fa'abõlõ chõra ena'õ? *F. 21, 14).*

Ba noa zoei ihõna howoehowoe baomo chõra — ja arõoe chõgoe dõdõ zeboea horõ andrõ! *(F. 21, 16).* 18

La'ila satoelõ tõdõ, ba omoeso dõdõra, ba i'o'aja ira si lõ horõ [imane]: 19

‚Si ndroehoe, no moehori noedoema, ba si tosai chõra ba no i'ā alitõ!' 20

III. **L**aoe fahoewoe chõnia, fa ohahaoe dõdõoe, fama'ema howoehowoe chõoe. 21

Tõngõni lala, ba niwa'õnia andrõ, ba tānõ ba dõdõoe daroma linia. 22

Na õfoeli'õ chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ, na õ'ide'ide'õ ndra'oegõ, na õheta baose chõoe zi lõ atoelõ, na õ'arõoe'õ — *(F. 8, 5)* 23

tema tibo'õ ba danõ lele garamba andrõ, ba oroedoegõ ba nene ba mbombo mbalaki! — 24

ba tobali ana'aoe Zi lõ ambõ fa'abõlõ, ba firõoe, safoesi sibai. 25

Owoeawoea sa dania dõdõoe Zi lõ ambõ fa'abõlõ andrõ, ba õfaõga mbawaoe chõ Lowalangi. 26

Na õ'angarõfi li ia, ba ifondrondrongo chõoe, ba õboe'a gamaboe'oela limõ andrõ. *(Sin. 50, 14).* 27

Na õlaoe hadia ia, ba mofozoe, ba mohaga dõrõwaoe andrõ. 28

Na mitooe isawa, ba õmane: Ohe jawa! ba itolo zi kõwõ ja'ia, *(Amaed. 29, 23. Mat. 23, 12. Jak. 4, 6).* 29

I'orifi zi tenga si lõ horõ, te'orifi me lõ hadia ia zi falemba ba dangaoe.'' 30

FAZA 23.

Fanedema Jobi: I. Ena'õ i'ila iboe'a ba hoeloenia chõ Lowalangi. II. Ba lõ i'oroma'õ ia chõnia Lowalangi, he wa'ae no i'ila, wa si lõ horõ ia.

I. **B**a itema linia Jobi, imane: 1

‚‚Irege ma'õchõ andre fatandro wege'egegoe, aboea wa'atohare dangania ba wangarõngarõgoe. 2

Ena'õ na oe'ila, heza oesõndra ia, ena'õ na oechamõ dadaomania andrõ! 3

4 Ba oefarongogõ chõnia hoehoeogoe andrõ, ba oehõna wanoetoenõ ngamohi.
5 Omasido oe'ila hadia niŵa'õnia wanema ligoe; ba omasido oerongo hadia linia chõgoe.
6 Hadia fasoso maõ ia chõgoe ba wa'afahõna wa'abõlõnia? Tenga; ha ifondrongondrongo chõgoe. *(F. 13, 17 b. t.).*
7 Ba faboe'aboe'a sa'ae chõnia zadõlõ tõdõ, ba oe'osamoezaigõ wangefa'õ ja'odo ba zangoehoekoe ja'o.
8 II. **Ba** hiza — na oesaŵa gatoemboecha loeo, ba lõ ja'ia, ba na mõido tánõ ba gaechoela, ba lõ oroma ia chõgoe.
9 Jõoe ilaoe nilaoenia, ba lõ oe'ila ia, ba ihole'õ ia miraja, ba lõ anehedo ia.
10 Noa sa'ae i'ila gangosisilagoe mege; na itandraigõ ndra'odo ena'õ, ba timba mbalaki wa'oromagoe.
11 Lõ saefa gahegoe ba lahenia, lala chõnia ni'osisigoe, lõ nihole'õgoe ja'odo.
12 Amachoitania andrõ, nibe'enia, ba lõ misawõgoe, ba barõ dotogoe oe'irõ'õ daroma linia niŵa'õnia. *(Rom. 7, 23).*
13 Ba ja'ia, ba si manõmanõ — ha niha zanenaŵa ja'ia? Sedõna dõdõnia, ba ifaloea. *(Sin. 115, 3).*
14 I'o'ozoei sa'ae nihonogõi chõgoe, wa'oja na ba dõdõnia si manõ.
15 Andrõ wa tokea ndra'odo, na ifaigido; na oefatooetooe, ba manizinizido chõnia. *(F. 21, 6).*
16 Noa sa atalõ dõdõgoe, ibe'e Lowalangi; sata'oe ndra'o ibe'e Si lõ ambõ fa'abõlõ.
17 Tenga sa ba wamakao andrõ mbõrõ, wa hoelõ zi no afoefoe ndra'o, ba tenga ba chõgoe andre, samboea ja'o, si no tehawoe fa'ogõmigomi." *(F. 17, 1. 13).*

FAZA 24.

Tohoetohoe: I. Folaoelaoe zeboea horõ ba II. loealoea dania.

1 I. „**Hana** wa lõ ihonogõi ginõtõ [wangoehoekoe] Si lõ ambõ fa'abõlõ, ba hana wa lõ la'ila mbaŵa andrõ chõnia si lõ farõi chõnia?
2 Lawoe'ai nola [niha si lõ sõchi], laraboe goerifõ ba lakoebaloi. *(Moz. V. 19, 14).*
3 La'oloi'õ koedo zi lõ ama si lõ ina, ba lahalõ gade zaŵi lacha mbanoea.
4 Latimba zi noemana, ba lala: samini'õ ja'ira dozi seboea famakao ba danõ.
5 Hiza, hoelõ gõrõbao ndroe'oe ba danõ si mate we'amõira ba halõŵõra, mangaloei gõ; ba danõ si mate lasõndra gõ nonora. *(Moz. I. 16, 12).*
6 Ba nowi latataba gõ goerifõ, ba ba kaboe zeboea horõ la'ozaragõ wo'oewo'oe.
7 Mõrõ manõ lõ baloebaloe, lõ noecha ba lõ ambala ba wa'oafoe.
8 Oi hamboenõ ira, ba deoe ba hili, ba la'olembai gara ba hili, lõ ose. —
9 Laraboe zi lõ ama, ba mbagi zoesoe nina, ba lahalõ gade nibajabaja zeboea famakao.
10 Mowaõwaõ manõ lõ baloebaloe, lõ noecha, ba olofo, wangohoë basitõ.
11 Barõ gõli [chõ zochõ ja'ira] lalazi wanicha, lahoendragõ wolazi nagoe, ba sowõchi tõdõ ira.
12 Moroi ba mbanoea misa terongo wangarõngarõ zi mate, moe'ira'ira ni'õ'õtõ, ba i'osilõmilagõ zi lõ atoelõ andrõ Lowalangi.
13 Ba so õsa, ba zi fatoewoe haga; lala an drõ chõnia, ba lõ la'ila, lõ latõrõ zinõrõ andrõ chõnia.
14 Na ogõmigõmi ná ifazaŵa ia sange'e, iboeboenoe zeboea famakao ba si noemana, ba ba zi bongi, ba amaedola zanagõ ia.
15 Ba si mõi mohorõ, ba ibase'õ wa'abongi, imane dõdõnia: ‚Lõ sangila ja'odo', ba ifobaloebaloe mbawania. *(Sin. 10, 11).*
16 Ba zi bongi manõi jomo, ba ba zi ma'ŏchõ, ba labini'õ ira, lõ omasi ira haga.
17 Chõra fefoe, ba no timba daloe mbongi wa'amoloeo, ba gameta'oeõ ba zi bongi, ba no to'õlõ ira.

18 II. Hoelõ zihombo ba goeli nasi ia; ni'elifi dána chõra tanõ; lõ'õ sa'ae itõrõ lala ba kaboe nagoe. *(F. 5, 3 b. t.).*
19 Na lõchõ ba na aoechoe zino, ba ogo'õ dawa deoe, ba si manõ wemanga mbanoea tooe si no mamazõchi horõ.
20 Olifoe ninania ia, inania sadono ja'ia: koekoeõ zi mangamanga ja'ia; lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ niha bõ'õ ia, ba hoelõ wa'afatõ geoe wa'afatõ wanao horõ andrõ.
21 Ja'ia andrõ, si anagõi si lõ ono, ba si lõ irai manolo si no mate ira matoea.
22 Ba itolo zi faitoisi awõnia, fa'abõlõnia andrõ; ifoeli abe'e zi manõ, na noa sa'ae idõnadõna wa'amate.
23 Ifa'ema chõnia wa lõ hadia ia, ba te'abe'e'õ ia, ba ihõrõhõrõgõ lalara.
24 No alawa jawa ira — ba lõ ararã, ba lõ ja'ira sa'ae; sahõndrõ ira — nitoetoejoe, si mane tánõ bõ'õ fefoe, nitataba, si mane ngalai wache.
25 Ba na tenga si manõ, ba ha niha zangoema'õ solaoe faja ndra'o; ha niha zame'e si lõ boto niwa'õgoe?"

FAZA 25.

Hoehoeo Mbilidado, medõloe mõi da'e: Ifoeli ifadoehoe'õ niwa'õnia fõna, wa tebai faboe'a niha chõ Lowalangi.

1 Ba itema li Jobi Bilidado andrõ, banoea Zoea, imane:
2 „Chõnia wamatõrõ ba fa'asalawa; no atoelõ ba zalawa jawa andrõ chõnia, ibe'e.
3 Hadia, tataha moe'erai zato sibai andrõ chõnia, ba hezo zi lõ isoeloei hagania andrõ?
4 Ba he moroi atoelõ niha fõna Lowalangi, ba heza ihalõ wa lõ da'i ni'adonogõ ndra alawe [niha]? *(F. 4, 17; 15, 14).*
5 Hiza, noemalõ bawa jawa, ba ambõ fa'atara haga, ba dõfi, ba tenga si lõ da'i wamaiginia.
Ba mendroea manõ niha, bonga 6
andrõ, ba ono niha, si no timba goekoeõ!"

FAZA 26.

Fanedema Jobi, fanete zi fõfõna mege: Iboe'a niwa'õ Mbilidado andrõ ba ifa'ele'õ wa'eboea Lowalangi ba fa lõ ambõ wa'abõlõnia.

Ba itema linia Jobi, imane: 1
„No maoeloe wanolooe si tebai ba 2
fangabe'eoe ta'io, sambõ fa'abe'e.
Wa'asõchi wamolalamõ ba zambõ 3
tõdõ ba fama'ele fa'atoeatoea, si no fahõna!
Ha chõ õfarongogõ hoehoeo andrõ, 4
ba ha eheha zaloea ba mbeweoe?
Manizinizi mbechoe tooe nasi, ba 5
tooe zaliwaliwa bacha.
Lõ baloebaloe mbanoea tooe, fõna- 6
nia, ba lõ ba'aba'a gawoewoecha. *(Sin. 139, 8. Amaed. 15, 11. Jer. 5, 22).*
Ibologõ mbanoea si jawa jõoe, jawa 7
zi lõ õsi andrõ, ba no ifanawanawa danõ jawa zi lõ'õ. *(Sin. 104, 2).*
Teoe andrõ, ba no iboe'oegõ ba 8
lawoeo andrõ chõnia, ba lõ asika lawoeo ba wa'aboeania.
Iba'a wamaigi dadaomania, wamo- 9
logõ lawoeo andrõ chõnia, fõnania.
No ifachoi nola ba goeli nasi, iroe- 10
gi ba wabaliwara zi moloeo zi bongi. *(Moz. I. 8, 22. Jer. 5, 22. Amaed. 8, 29).*
Mangiwa gehomo mbanoea si jawa 11
ba tokea, na mofõnoe ia.
Ba wa'abõlõnia ifahoefa nasi, ba 12
ba wa'aboto ba dõdõnia irasa Rachaba andrõ. *(F. 9, 13. Jes. 51, 9).*
Ba hanoehanoenia tehoi zalõe mba- 13
noea, ba no ifahõ daloe naga soloiloi andrõ tangania. *(Sin. 33, 6).*
Ba hiza, ba ha singasinga nitõrõ- 14
nia da'õ, ba hoelõ ha tioetioe li nirongoda chõnia! Ba fe'oegoe'oegoe wa'abõlõnia si lõ ambõ andrõ, ba ha niha zaboto ba dõdõ?"

FAZA 27.

Tohoetohoe hoehoeo Jobi: I. Si lõ horõ ia iŵa'õ. II. Ba si lõ horõ, ba mõna ba gafoeriata, ba si tekiko dania zeboea horõ.

1 I, **B**a itohoegõ hoehoeonia Jobi, imane:
„Ba wa'adoehoe wa'aoeri Lowalangi, si no momba'a chõgoe lala, fa'aoeri Zi lõ ambõ fa'abõlõ andrõ, si no mamoesi tõdõgoe —
3 A'oi sa so na nosogoe barõ dotogoe, ba hanoehanoe Lowalangi andrõ ba nichoegoe —:
4 Tenga faja nilaoe mbewegoe, ba tenga falimosa loealoea lelagoe.
5 Ja arõoe chõgoe wanehe niŵa'õmi andrõ; irege aetoe nosogoe, ba lõ oebõhõli wa lõ horõgoe.
6 Oe'aro'õ chõgoe wa'atoelõgoe, lõ oebõhõi; sara loeo chõgoe lõ itegoedo tõdõgoe.
7 Ja oroma, wa solalõ noedoegoe andrõ, awõ wa si lõ atoelõ zolaŵa ja'odo!
8 II. **H**adia sa dõtõnafõ zanaonao horõ, na i'etoe'õ nosonia Lowalangi, na ideha ba dotonia?
9 Hadia, ifondrondrongo we'aonia Lowalangi, na gõna ia fa'atosasa? *(Sin 18, 42. Jes. 1, 15. Jer. 11, 11. Hez. 8, 18. Mich. 3, 4. Joh. 9, 31).*
10 Hadia, tola i'omoesoi'õ tõdõnia Zi lõ ambõ fa'abõlõ, ba tola ero ma'ochõ i'angarõfi li Lowalangi?
11 Da'oefahaõ ami ba nilaoe danga Lowalangi andrõ; lõ oebini'õ chõmi, he wisa dõdõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ.
12 Hiza, no mi'ila, ja'ami andrõ, dozi; ba hana wa mifa'oea wajafaja?
13 Da'õ dána ba niha si lõ sochi chõ Lowalangi, da'õ zinema zamakao awõnia, nitemania chõ Zi lõ ambõ fa'abolõ: *(F. 20, 29).*
14 Na oja nononia, ba õ mbawa zi'õli, ba madooenia, ba no sambõ balazo.
15 Si tosai soroijomonia, ba mõi barõ danõ, na teoe mbanoea, ba lõ mange'esi lacha mbanoea andrõ chõnia.
Na ihõna wirõ, timba nene, ba na 16
i'oja'õ noecha, timba damboe newali [wa'oja] —
ja'ia zangõhõna, ba satoelõ zi onoe- 17
cha, ba firõ andrõ, ba lafaosa chõra si lõ horõ. *(Amaed. 28, 8).*
Ilaoe nahiania, nifolaoe galaŵa; 18
hoelõ nose, nitaroe'õ zanaro hadia ia, ibe'e.
Seboea ana'a na ia, na mõi ia 19
mõrõ, ba lõ'õ sa'ae samoeza tõ; tokea ia, ba lõ ja'ia sa'ae.
Ihawoei ia ameta'oeõ, hoelõ molõ; 20
ba zi bongi i'oloi'õ ia angi sabõlõ. *(F. 18, 11).*
Ifazaŵa ia angi timoe, ba noemalõ 21
misa; i'oloi'õ ia, aheta ba nahania.
Ilaoe chõnia [Lowalangi], lõ fa'a- 22
hachõ dõdõ, ba moloiloi ia, ba dangania andrõ [ba danga Lowalangi].
Ba lalaoe datawõ chõnia, ba fasĩ 23
chõnia, moroi ba nahania mege."

FAZA 28.

Tohoetohoe: I. Oja ngawalõ ni'aloealoei niha tõdõnia, si no tobini. II. Ba fondrege zeboea bõli, fa'atoeatoea andrõ, ba tebai isõndra ba tebai mõi bõlinia gana'a ba goeli danõ. III. Ha ba Lowalangi i'otarai si ndroehoe fa'atoeatoea.

I. „**S**o sa nisõndra firõ ba so na- 1
ha gana'a, ba nichozi ja'ia.
Si'õli, ba nihalõ ba danõ, ba lalaoe- 2
gõ gara, ba aloea dõla garamba.
Lõ'õ sa'ae sogõmigõmi labe'e, ba 3
iroegi ba wondrege la'aloealoei ngawalõ gara si no tobini ba zogõmigõmi sibai.
Lachao mitooe dõgi, sabacha, i'ota- 4
rai zonahia ba dete danõ jaŵa; manaŵanaŵa ira, taja ba dõdõ zanõrõ [tete jaŵa], arõoe niha bõ'õ.
Aloea ba danõ mbalazo, ba saba- 5
chania si tooe, ba lafahoefa, hoelõ nifatõrõ alitõ.
Feremata nila nisõndra ba gara 6
andrõ, ba faroeka gõi mbalaki.

7 Lala andrõ, ba lõ i'ila mojo, lõ irai i'ila hõrõ zoembila.
8 Lõ itõrõ oetoe ndroe'oe seboea, ba tenga gõi tõrõ̃wa zingo.
9 Laboto gowe, tobali arõ hili labe'e.
10 Lafo'arõ gara ba hili, lala niha, ba oja i'ila hõrõnia ngawalõ omasiõ [seboea bõli].
11 Laba'a gelea, fa bõi bõlabõla, ba la'ohe ba zohaga zi no tobini mege.
12 II. **B**a fa'atoeatoea andrõ, ba heza lasõndra da'õ? ba heza so nahia wa'aboto ba dõdõ? *(Amaed. 2, 6. 8. Jak. 1, 5).*
13 Samõsa lõ sangila lala wangai ja'ia, ba lõ faloecha ba danõ, ba danõ niha saoeri.
14 Imane namõ: ‚Lõ ja'ia ba chõgoe'. Ba imane asi: ‚Ba chõgoe lõ faloecha'.
15 Tebai bõlinia mbalaki satoea, ba he firõ, ba tebai latoelo bõlinia. *(Amaed. 3, 14).*
16 Tebai lafatimba ana'a Gofiri, ba he feremata oena ba nila.
17 Tebai tefaedogõ chõnia mbalaki, ba he sõrõmi, ba tebai labe'e fanoekania gamagama balaki.
18 Meredia ba baloeri, ba lõ oroma ba ngainia; ba na tasõndra wa'atoeatoea, ba eboea moroi ba manimani.
19 Retana sambaka Gaitiofia, ba lõ fagõlõgõlõ chõnia; tebai lafatimba si ndroehoe mbalaki,
20 III. **B**a fa'atoeatoea andrõ, ba heza i'otarai, ba heza faloecha wa'aboto ba dõdõ?
21 No tobaloe; lõ i'ila hõrõ niha saoeri fefoe, ba he ba wofo ba daloe mbanoea, ba lõ oroma.
22 Banoea tooe andrõ ba fa'amate, ba lamane: ‚No irongo tõgi dalingama doeriania.'
23 Lowalangi zangila lala chõnia, ja'ia zangila heza tesõndra.
24 Ichamõ sa'ae hõrõnia wondrege danõ; fefoe gofoe hadia zi so barõ mbanoea si jawa, ba i'ila.
25 Me itoelo wa'abõlõ nangi, ba me ifachoi wondrege nasi, *(Sin. 135, 7)*, ba me ifachoi lala deoe ba tõrõ̃wa 26
gari mbanoea,
ba da'õ i'ila [wa'atoeatoea andrõ] 27
ba ifa'ele'õ, ba ifaedogõ ba i'aloealoei gamoeata.
Ba imane ba niha: **„Hiza, fangata'oefi So'aja, da'õ wa'atoeatoea, ba na lõ tebabaja zi lõ sõchi, da'õ wa'aboto ba dõdõ".** *(Sin. 111, 10. Amaed. 1, 7; 9, 10. Sangomb. 12, 13).* 28

FAZA 29.

Tohoetohoe: I. Idoenõdoenõ wa'ohahaoe dõdõnia fõna Jobi, ba II. fa'obõwõnia ba fa'atoelõnia, ba III. fa'asalawania mege.

I. **B**a itohoegõ hoehoeonia Jobi, 1
imane:
„Ena'õ na si mane me bawa fõna 2
ndra'odo. si mane me loeo irorogõ
ndra'o Lowalangi,
me ihagaini hõgõgoe soeloenia a- 3
ndrõ, me ba hagania oetõrõ zogõmigõmi andrõ,
si mane me bawa lõchõ chõgoe, 4
me iloemõ'õ nosegoe fahoewoesa Lowalangi, *(Sin. 25, 14. Amaed. 3, 32. Amos. 3, 7)*,
me faofao na chõgoe Zi lõ ambõ 5
fa'abõlõ, me so ba ngaigoe na nonogoe matoea;
me oefemondrimondri gahegoe ba 6
zoesoe zawi, ba me mo'elea fanicha gara ba hili, ba ngaigoe; *(Moz. V. 32, 13);*
me mõidomõido barõ mbawa gõli 7
ba mbanoea, me baewalinia oebe'e dadaomagoe.
Na la'ila ndra'o ono matoea, ba 8
labini'õ ira, ba satoea, ba maoso ba moeziozio.
Salawa, ba labato hoehoeo, la'ochõ 9
mbawara.
Si lõ li sa'ae zeboea tõi, falemba 10
ba gararora lelara.
Na irongo [ligoe] tõgi dalinga niha, 11
ba ifahowoehoewoe'õ ndra'odo; ba na i'ilado hõrõnia ba ifadoehoe'õ ndra'o.

12 II. Me no sangorifi seboea famakao ndra'odo, na mangarõngarõ ia, awõ zi lõ ama, si lõ ina, si lõ sanolo. *(Sin. 72, 12).*
13 Lafahowoehowoe'õ ndra'o si tekiko mena'õ, ba owoeawoea dõdõ zi no mate ira matoea, oebe'e.
14 Oe'onoecha wa'atoelõ, ba amaedola i'onoecha ndra'o fa'atoelõ andrõ; hoelõ mbaroe seboea ba hoelõ zaemboe oti chõgoe wa'adõlõ dõdõgoe andrõ.
15 Ba zi lõ hõrõ, ba hõrõ ndra'odo, ba ahe ndra'o ba zi no omboejoemboejoe tõla.
16 Ama ndra'o ba zi noemana, ba oe'aloei lala ba hoehoeo zi lõ irai fa'ila li ndra'odo.
17 Oerasa zimbi zamakao awõnia, ba oesõbi ba nifõra gondra'oeará.
18 III. Ba oemane dõdõgoe: ‚Ba zinga gazoenigoe andrõ mate dania ndra'o, ba fa'anaoe noso wofo fenisi wa'anaoe nosogoe.
19 Molala nidanõ ba ŵa'agoe, ba mõrõ namo mbanoea ba ndrahagœ.
20 Mangalingali wa'eboea dõigoe andrõ, ba ifoelifoeli bohooe wanagoe andrõ, ba dangagoe.' (*Moz. I. 49, 24).*
21 Chõgoe lafondrongondrongo ba mombasembase, ba lõ hedehedera, na oefolala hadia ia.
22 Na no fahoehoeo ndra'odo, ba lõ hedehedera sa'ae; amaedola zowoi chõra moroi jaŵa hoehoeogoe andrõ. *Moz. V. 32, 2).*
23 Labazebaze'õ ndra'o, amaedola wombase'õ teoe, lafaboka mbawara, si mane ba deoe sarā andrõ.
24 No oeboho mbawagoe wa'iki chõra, na no aragoeragoe dõdõra; ba lõ irai labe'e taja wehaga mbawagoe andrõ.
25 Oe'aloei lala chõra, doemadaodo salaŵara, si mane razo ba hoenõ zabõlõ, si mane sondrara tõdõ zaboe tõdõ."

FAZA 30.

Tohoetohoe: I. Itoenõ wamakaonia iada'e Jobi, si mõi ia fama'iki niha bõ'õ. II. Lowalangi gõi lõ ifondrondrongo wangarõngarõnia, hoelõ zi fa'oedoe ia gõi.

I. „Ba iada'e, ba la'igi'igi'õ ndra'odo si achi moroi chõgoe, ba ira amara, ba no si tenga sinangea oebe'e awõ nasoe goebalo chõgoe; 1
Ba fa'abõlõ dangara, ba hadia goena chõgoe? Sariri so atõ ira. *(F. 24, 7 b. t.).* 2
Sokõlikõli sa'ae ira, ba wa'ambõ gõ ba ba wa'olofo, la'õ'õchi danõ si mate, si bongi ba zasai'õ ba ba ndrecha. 3
Lachete mboeloe ndroe'oe, ba ŵa'a da'oeli gõra. 4
Latimba ira niha bõ'õ; moe'ao ba chõra andrõ, hoelõ ba zanagõ. 5
Ba mbaho danõ sihocha mboeda nahiara, ba dõgi narõ hili ba ba dõgi gara. 6
Ba daloe zasai'õ moendrõndrõndrõndrõ ira, ba mbõrõ lato oroedoe ira. 7
Ono zowõhõ mowa ba ono zi lõ tõi: lafofanõ ba danõ, labõzibõzi moroi foeri. 8
Ba iada'e, ba ajara ndra'o, amatooelara. *(F. 7, 6. Sin. 69, 13. Ngen. Jer. 3, 14).* 9
La'ogorofi ndra'o, la'arõoe'õ ira chõgoe; lõ ata'oe ira wondriloi bawagoe. 10
Noa sa iloeloe zinaligoe Lowalangi, ba no ifaõndrõ ndra'o; ba lalaoelaoe manõ chõgoe. 11
Ba gambõlõ maoso zi si lõ jaŵa andrõ, latimba gahegoe ba lafari lalara chõgoe, lala ba wamakiko. 12
Lalagoe, ba no ladoedoegõ, latolo ba wolaoegõ ja'odo, ja'ira andrõ, si lõ sanolo. 13
Hoelõ zanõrõ si no ebolo atõla gõli wa'asora; adoedoela latõrõ, wangoehoeroefai ja'odo. 14
Ameta'oeõ ba gamaoedoegoe, te'oloi'õ wa'asalaŵagoe, timba ba nangi sabõlõ, ba hoelõ wa'ataja 15

lawoeo wa'ataja wa'ohahaoe dõdõgoe.
16 II. Ba iada'e, ba maniõ nosogoe barõ dotogoe, itahado bawa wamakao.
17 Manõgi ba dõlagoe zi bongi, faefa ibe'e, ba no si lõ mõrõ zi õ'õchi ja'odo.
18 Ba wa lõ ambõ fa'abõlõ andrõ, ba hoelõ zi tobali mbaroegoe, si mane tõla mbagi kameza chõgoe wa'afatõfania chõgoe. *(F. 16, 15).*
19 No itoeli'õ ba damboe ndra'odo, ba no fadoro gawoegawoe ba awoe ndra'o.
20 Oe'angarõfi li ndra'oegõ, ba lõ õtema ligoe; sodo ba da'õ, ba õtõngõtõngõ manõ ndra'o.
21 Õbali'õ si lõ fa'ahachõ dõdõ ndra'oegõ chõgoe, oedoegoe ndra'oegõ, ba wa'abõlõ dangaoe andrõ. *(F. 16, 9).*
22 Õfazawa ndra'o, õbe'edo ba nangi sabõlõ, noemalõ misa ndra'o õbe'e, hoemombo ndra'o ba nangi.
23 Oe'ila sa'ae: ba wamoenoe õ'ohe ndra'o ba ba goroedoea zaoeri, fefoe. *(Heb. 9, 27).*
24 Ba hadia, lõ ta'oro'õ dangada, na alaoe ita? Ba hadia, lõ moe'ira'ira ita, na alõmõ ita?
25 Ba hadia, lõ ni'e'esigoe si no gõna famakao, ba lõ sahachõ dõdõgoe si noemana? *(Sin. 35, 13. Rom. 12, 15. F. 29, 12 b. t.).*
26 Si sõchi sa oedõnadõna, ba itõrõdo si lõ sõchi; haga oedõnadõna, ba sogõmigõmi zaloea.
27 Si fadoro mo'otoe bacha narõ dotogoe; ihawoeido bawa wamakao.
28 Mawaõwaõdo manõ, no aitõ ndra'odo, ba tenga moroi ba wa'aoechoe zino; maoso ndra'o mangarõngarõ, ba zowoelo niha.
29 No tobali iwa nasoe ana'a ndra'odo ba awõ wofo ondra. *(Mich. 1, 8).*
30 No aitõ goeligoe, abo'a ba nõsigoe, ba hoelõ zi no achozi dõlagoe; ba wa'aoechoe andrõ. *(Sin. 102, 4; 119, 83. Ngen. Jer. 4, 8; 5, 10).*
31 Ba no tobali fangarõngarõ li mbiola chõgoe, ba fege'ege li zoeroene."

FAZA 31.

Fango'ozoe hoehoeo Jobi: I. Si lõ sinegoe mboeaboeania. II. No ogoro ia nadoe; no i'omasi'õ zi fatioe tõdõ chõnia, ba no ibe'ebe'e gõ dome. III. I'angarõfi wa'atoelõ Lowalangi.

I. „No oe'abe'e'õ nifachoigoe ba hõrõgoe andre ba hana wa oeleke'õ mena'õ nono alawe! *(Mat. 5, 28).* 1
Hadia nifatõrõ Lowalangi mena'õ moroi jawa ba hadia dána chõgoe chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ ba mbanoea si jawa? 2
Hadia, tenga famakiko dána ba zanaonao horõ, ba tenga famakao ba zamazõchi si lõ sõchi? 3
Hadia, lõ anehe ia lalagoe andrõ, ba bekagoe, ba hadia, lõ i'erai? *(Nga'õt. II. 16, 9).* 4
Na si falimolimo ndra'odo ba na i'ohi wajafaja ahegoe, — 5
ba jamoetoelo ndra'o Lowalangi, ba waliëra, si lõ fa'angaja, ena'õ i'ila, wa si lõ horõ ndra'o. — 6
Na no oehole'õ mbekagoe ba zinga lala, ba na no i'o'õ hõrõgoe tõdõgoe, ba na no togoele ba dangagoe zi lõ sõchi, 7
ba hana na manaroe ndra'o, ba na niha bõ'õ zi manga dania, ba hana na tedeha lewiõ zinanõgoe. *(Moz. III. 26, 16. Moz. V. 28, 38).* 8
Na no owõhõ dõdõgoe ba ndra alawe, na no oedarodarogõ barõ mbatõ nawõgoe, 9
ba jamõi sanoetoe fache niha bõ'õ ngambatõgoe, ba ndramoetalagoei ia niha bõ'õ. *(Jes. 47, 2. Loek. 17, 35).* 10
Horõ seboea zi manõ, olalõwa, ni'otoe'õ zangoehoekoe; *(Moz. I. 38, 24. Moz. III, 20, 10. Moz. V. 22, 22).* 11
alitõ sa'ae ia, si mangamanga hadia ia, iroegi gohokoho si tooe, same'e aetoe wa'a zi so chõgoe, fefoe. 12
Na lõ ba dõdõgoe lala chõ zawoejoegoe ira matoea ba chõ zawoejoegoe ira alawe, na so nifadõnima, — 13

14 ba he oewisa gõi, na maoso ena'õ Lowalangi, na izofoezofoe, ba hadia niwa'õgoe wanema linia?
15 Hadia, tenga sombõi ja'odo zombõi gõi ja'ia, ba daloe ninania, tenga ha samõsa zamazõchi ja'aga, ba daloe ninama andrõ! — *(F. 34, 19. Amaed. 14, 31).*
16 Na so zi lõ oe'o'õ somasi zi noemana, ba na no oebe'e ariri hõrõ zi no mate ira matoea,
17 na oe'ã manõ gõgoe, ha ja'o, na lõ oechete ba si lõ ama, si lõ ina: —
18 Lõ'õ; i'otarai ono matoea na ndra'odo, ba no amaedola namania ndra'o, ba wanõinia andrõ, ba i'otarai ono sawoejoe ndra'o, ba oe'ohe'ohe danga zi lõ ira matoea.
19 Na oe'ila zi noemana si lõ noecha, ba ma si lõ ambala,
20 na lõ nifahowoe'õ zolania ja'odo, ba na lõ si mõi famadõhõ wa'oafoenia mboe nono mbiribiri chõgoe;
21 na no oebaha dangagoe ba zi lõ ama, si lõ ina, me no oedõnadõna nawõgoe barõ mbawa gõli,
22 ba jafaefa mboe'oe galisigoe ba ja afatõ dõla da'iogoe.
23 Sata'oe ndra'o sa'ae wamakiko andrõ, nifatõrõ Lowalangi chõgoe, ba si tebai ndra'o, ba wa'asalawãnia andrõ.
24 II. Na no oebe'e tõtõnafõgoe gana'a ba na no oebe'e tõi mbalaki „wondrara dõdõgoe"; *(Mar. 10, 24. Tim. I. 6, 17);*
25 na no omoeso dõdõgoe ba wa'eboea gana'agoe, ba me no fahõna gõlõgoe. — *(Sin. 62, 11).*
26 Na oefaigifaigi haga loeo, fa'atarania andrõ, ba fa'asõchi mbawa ba lalania andrõ, *(Moz. V. 4, 19),*
27 ba na no tefowõhõ dõdõgoe, si lõ oroma, ba na no oe'ago dangagoe, wangoro'õ ja'ia — *(Raz. I. 19, 18)*
28 ba olalõwa gõi da'õ mena'õ, ni'otoe'õ zangoehoekoe, me no samini tõdõ ndra'o chõ Lowalangi jawa.
29 Na omoeso ena'õ dõdõgoe, na gõna famakao zi fa'oedoe chõgoe, na owoeawoea ena'õ dõdõgoe, na itõrõ ia si lõ sõchi — *(Amaed. 4, 17)*
ba lõ oerai oetehe ba mbewegoe wolaoe si lõ sõchi, wangelifi ja'ia, ena'õ aetoe nosonia. *(Mat. 5, 44. Rom. 12, 14).*
Na lõ lamane mena'õ awõgoe baomogoe: ‚Ha niha zi lõ aboeso diwo andrõ nibe'enia?!'
Lõ tola mõrõ ba danõ niha bõ'õ; no oefa'amõ amõi jomo zikoli.
Na no oebini'õ horõgoe, si mane Toeada Adamo no, wamaloegõ barõ dõtõ'agoe lalõgoe, *(Hebr. 13, 2. Fet. I. 4, 9),*
bõrõ wa'ata'oegoe zato, awõ wa oe'ata'oefi tetibo ndra'o ba dõdõ soi niha; tobali oehonogõ ndra'o, lõ mõido tooe.
III. Ena'õ na so zamõsa samondrongo chõgoe! Ja'e dandro tangagoe — jamoetema ligoe Si lõ ambõ fa'abõlõ! Ba ena'õ na so ba dangagoe zoera andrõ, nisoera noedoegoe andrõ!
Si ndroehoe, oe'angalisigõ ena'õ; oebe'e saemboe ba hõgõgoe.
Oe'ofaja chõnia mbekagoe; salawa ndra'o wangondrasi ja'ia.
Na mangarõngarõ nowigoe, bõrõ ndra'o, ba na me'e gowotonia fefoe;
na no oe'ã mboeania lõ oesoelõni, ba na no oe'etoe'õ noso zochõ,
ba jatoemboe za'asa'a mao, salahi wache, ba doe'oe salahi rigi!"
Ba da'e aetoe hoehoeo Jobi andrõ.

FAZA 32.

Hoehoeo Gelihoe andrõ: I. Hana wa lõ hedehedenia irege da'e. II. Me tebai sa'ae ladedema li Jobi si datõloe andrõ, ba teroos dõdõnia fahoehoeo.

I, Ba me lõ'õ sa'ae lademadema li Jobi si datõloe andrõ, me iboe'aboe'a manõ ba hoeloenia, ba mofõnoe Gelihoe andrõ, ono Mbaracheli, banoea Mboesi, ma'oewoe Rami. Chõ Jobi mofõnoe ia, me no si faboe'-

3 aboe'a chõ Lowalangi. Ba ba zi datõloe, si fahoewoe chõnia, mofõnoe ia, me lõ lasõndra wanedema
4 li, ba wamadoehoe'õ sala Jobi. Ba no ibazebase'õ Elihoe, ba wolaoe hoehoeonia chõ Jobi, me no si a'a
5 ira moroi chõnia. Ba me i'ila Elihoe, lõ fanedema li sa'ae ba zi datõloe,
6 ba tesao wõnoenia. Ba hoemede Gelihoe andrõ, ono Mbaracheli, banoea Mboesi, imane :

„Iraono na ndra'o, ba satoea ami, ba no alawõlawõdo, si ba'aba'aõ ndra'o, ba wangombacha chõmi wangilagoe.

7 No oemane dõdõgoe : Acha fahoehoeo zatoea, jamoefahaõ ita ba wa'atoeatoea si no ara ba goeli danõ!
8 Ba eheha andrõ, si so barõ doto niha ba hanoehanoe Zi lõ ambõ fa'abõlõ, da'õ zama'ema chõra fa'aboto ba dõdõ. *(Amaed. 2, 6. F. 38, 36. Sangomb. 2, 26. Jak. 1, 5).*
9 Tenga sa si no ara ba goeli danõ wondrege zatoeatoea, ba tenga si no satoea zangila hadia zatoelõ.
10 Andrõ oewa'õ : Fondrongondrongo chõgoe ; da'oetoenõ gõi zaboto ba dõdõgoe.
11 II. **H**iza, no oebazebaze'õ hoehoeomi, no oefondrongondrongo wamahaõmi, irege misõndra ena'õ zi ndroehoe famoe'a.
12 Noa sa oetõngõtõngõni chõmi, ba hiza, ba samõsa lõ ba chõmi sangila mamoe'a niwa'õ Jobi, lõ sangila manedema hoehoeonia.
13 Bõi miwa'õ : ‚No faloechaga wa'atoeatoea ; ha Lowalangi zangila molawa ja'ia, tenga niha!'
14 Chõgoe, ba lõ si faboe'a ia ; ba lõ oego'õgo'õ niwa'õmi, wanema linia.
15 No tobali dõdõra, lõ fanema li sa'ae ; lõ lilī sa'ae, no aetoe.
16 Ba hadia, oebazebaze'õ, me lõ hedehedera, me so manõ ba da'õ, ba lõ'õ sa'ae fanema li?
17 Da'oedemademe gõi, ndrohoendroehoe chõgoe, oetoenõ gõi hadia ni'ilagoe.
Noa sa afõnoe ndra'o hoehoeo, 18
i'o'oedo tõdõgoe, barõ dotogoe.
Hiza, hoelõ doeo so'otoe'otoe, si lõ 19
lala, bacha dõdõgoe ; mamoka dania, si mane nahia si bohooe moefo'õsi.
Edõnado fahoehoeo, ena'õ molala 20
dõdõgoe ; hoemede ndra'o, ba wamoe'a.
Lõ oe'eboea'õ dõdõgoe zamboeana; 21
lõ oe'alõsõigõ lelagoe ba niha, ha niha ia.
Lõ'õ sa to'õlõdo ba wa'alõsõ lela ; 22
lõ ara ena'õ, ba i'etoe'õ nosogoe sombõi ja'o."

FAZA 33.

Tohoetohoe : I. I'andrõ chõ Jobi Elihoe, ena'õ na ifondrongondrongo chõnia. II. I'otoe'õ niha Lowalangi, ba wangehao ja'ia ba ba wangefa'õ ja'ia ba wa'atekiko. III. Na i'ide'ide'õ ia niha, ba ifoeli ifarongogõ chõnia wa'eboea dõdõ.

I. „**B**a fondrongondrongo sa'ae 1
hoehoeogoe, ja'oegõ Jobi, ba be'e mbõrõ dalingaoe ba daroma ligoe andre fefoe.
Hiza sa, oebokai mbawagoe, ba 2
moehede lelagoe, barõ gararogoe.
Moroi ba dõdõ sadõlõ ligœ andre ; 3
hadia ni'ila mbewegoe, ba ifaloea, sadõlõ.
Eheha Lowalangi zombõi ja'odo, ba 4
hanoehanoe Zi lõ ambõ fa'abõlõ wamonoso ja'o.
Na õ'ila õboe'a niwa'õgoe, ba boe'a ; 5
fa'anõ ndra'oegõ oedoegoe, faoso !
Hiza, no faoma ita chõ Lowalangi, 6
no fagõlõgõlõ mbõrõtada la'oeri. *(Moz. I. 2, 7. F. 10, 9).*
Alacha lõ tokea'õ, wangata'oefi ja'- 7
odo, ba lõ'õ sa ilangõ ndra'oegõ fa'eboeagoe. *(F. 13, 21).*
II. **B**a no oerongo niwa'õoe — 8
taroma lioe andrõ no oerongo [me õmane] :
‚Sohaoehaoe ndra'o, lõ horõgoe ; lõ 9
sinegoe chõgoe ba lõ lalõ. *(F. 16, 17).*
Hiza, fatioesa ifachai chõgoe, ibe'e 10
oedoenia ndra'odo. *(F. 13, 24).*

11 Ibe'e ba galo gahegoe ; idarodarogõ nitõrõgoe fefoe.' *(F. 13, 27).*
12 Hiza, da'õ zi lõ atoelõ chõoe, oewa'õ chõoe ; noa sa eboea Lowalangi moroi ba niha.
13 Hana wa fasoso ndra'oegõ chõnia, wa no samboea lõ itema lioe?
14 Hoemede sa Lowalangi, samoeza, mendroea — ba lõ tatõngõni. *(F. 35, 13).*
15 Ba wangifi, ba gangilata ba zi bongi, na ihawoei niha femõrõ sabõlõbõlõ, ba wemõrõ andrõ ba gasora, *(Moz. I. 20, 3; 31, 24. Dan. 4, 2. Mat. 2, 19),*
16 ba da'õ ibokai dõgi dalinga niha ba ifotandro wanegoe ja'ira. *(F. 36, 10).*
17 Ba wanenawa niha, ba wolaoenia andrõ, ba ba wanimba ba ndra matoea fajawasa.
18 Irorogõ nosonia, fa lõ aechoe ba dõgi, fa lõ aetoe noso ba nono wana.
19 Ba te'otoe'õ gõi ia fa'afõchõ, ba gasonia tooe ; lõ mamalõmalõ wasõndrata andrõ ba dõlania.
20 Ba ogoro ia gõnia ibe'e nosonia andrõ, anoezoe dõdõnia zami chõnia mege. *(Sin. 107, 18).*
21 Ariri nõsinia, irege lõ sõchisõchi sa'ae, timba zi lõ oroma sa'ae nõsinia andrõ, si no okõlikõli.
22 Tobali sahatõ ba lewatõ nosonia, no sahatõ ba mbechoe samoenoe niha.
23 III. Ba na so dania salahinia mala'ika si loeloei mangoema'õ, awõ ngahõnõ andrõ, ba wangoema'õ lala ba niha, *(F, 23, 8. Moz. II. 23, 20),*
24 na ahachõ dõdõnia ia ba na imane: ‚Orifi ia, ba bõi fonoemalõ ia ba gohokoho ; no oetema hõli', *(Tim. I. 2, 6. Heb. 9, 12),*
25 awena dania ifoeli abe'e nõsinia, timba nono matoea, mangawoeli ia ba gõtõ wa'onomatoea.
26 I'angarõfi li Lowalangi, ba ihachõsi tõdõ ia ; ifa'ele'õ chõnia mbawania, soewoeawoea dõdõ niha, ba isoelõni ba niha wolaoelaoenia satoelõ andrõ. *(Sin. 50, 15. Jes. 58, 9).*
Manoenõ ia, ba zi so niha bõ'õ, 27
imane: ‚Noa sa oefazõchi horõ, ba no oebila'õ lala, ba lõ'õ sa moesoelõni chõgoe.
No i'orifi nosogoe, lõ ibe'e noemalõ 28
ba gohokoho, ba omoeso dõdõgoe ba zohaga.'
Hiza, da'õ fefoe ilaoe Lowalangi ba 29
niha, irege mendroea, irege medõloe,
ba wangefa'õ ba gohokoho nosonia, 30
ena'õ hoemaga chõnia haga ba wa'aoeri andrõ. *(Sin. 56, 14).*
Tõngõni, ja'oegõ Jobi, fondrongo- 31
ndrongo chõgoe ; bõi hedehede, hana na ja'odo zi fahoehoeo !
Na so chõoe daroma li, ba boe'a 32
niwa'õgoe ; hede manõ, amasido wamoe'aoe.
Ba na lõ'õ, ba õfondrongondrongo 33
chõgoe ; bõi hedehede, ena'õ oefahaõ ndra'oegõ ba wa'atoeatoea."

FAZA 34.

Tohoetohoe: I. Itegoe hoehoeo Jobi Elihoe, me lõ si fadoehoe dõdõnia ba wa'atoelõ Lowalangi. II. Lowalangi, si no mangila fefoe hadia ia ba si no fondrege zatoelõ, ba lõ eboea dõdõ zamboeana. III. Lõ tola itegoe niha wamatõrõ Lowalangi andrõ.

I. Ba itohoegõ Elihoe, imane: 1
„Mifondrongondrongo niwa'õgoe, 2
ja'ami satoeatoea, ba mibe'e mbõrõ dalingami, ja'ami si so tõdõ!
Itandra sa daroma li tõgi dalinga, 3
si mane fanandra gararo gõ. *(F. 12, 11).*
Data'aloealoei zatoelõ, ena'õ faoma 4
tasõndra zi sõchi.
Noa sa imane Jobi: ‚Lõ horõgoe, 5
ba tenga ba lala ifatõrõ chõgoe Lowalangi.
Hadia, mofaja ndra'o, lõ lai wa no 6
lala chõgoe? No gõnado ono wana si tebai nifadõhõ, ba lõ horõgoe.'
(F. 13, 18; 27, 2).
Heza so niha si mane Jobi andrõ, 7
samamadoe idanõ fanandrawa, *(F. 15, 16),*

8 si mõi awõ zolaoe si lõ sõchi ba si fao ba zanao horõ? *(Sin. 1, 1).*
9 Noa sa imane: ‚Lõ hare niha, na fahoewoe ia chõ Lowalangi'. *(F. 22, 2 b. t.).*
10 Andrõ mifondrongondrongo chõgoe, ja'ami si so fa'aboto ba dõdõ: Bõi manõ tawa'õ, ilaoe zi lõ sõchi Lowalangi ba ifatõrõ zi lõ atoelõ Si lõ ambõ fa'abõlõ! *(Moz. V. 32, 4. Nga'õt. II. 19, 7. Rom. 9, 14).*
11 Lõ'õ, **ha folaoe niha isoelõni chõnia, dali wamatõrõnia ba niha mboeaboea niha.** *(Sin. 62, 13. Jer. 32, 19. Mat. 16, 27. Kor. II. 5, 10. Kol. 3, 25. Fet. I. 1, 17).*
12 Si ndroehoe, **lõ ibila'õ lala Lowalangi, ba lõ iwoe'ai hoekoe Si lõ ambõ fa'abõlõ.**
13 Ha niha zame'e ba dangania tanõ? Ba ha niha zolata tanõ'a ma'afefoe?
14 Na ha ja'ia zi so ba dõdõnia ena'õ, na ibõda Gehehania ba hanoehanoenia andrõ, *(Sin. 104, 29. Sangomb. 12, 7),*
15 ba ahori adoedoe nõsi goeli danõ fefoe, ba ifoeli tobali gawoegawoe niha.
16 II. Na si so tõdõ ndra'oegõ, ba fondrondrongo da'e, be'e mbõrõ dalingaoe ba daroma ligoe!
17 Hadia, tola maõ samatõrõ zi lõ omasi satoelõ? Ma õbali'õ si lõ atoelõ Zi lõ ambõ fa'atoelõ andrõ? *(Moz. I. 18, 25. F. 8, 3).*
18 Ja'iá andrõ, sangoema'õ chõ razo: ‚Si lõ ngararo ndra'oegõ!' ba ba zi so tõi: ‚Seboea horõ ami!'
19 Si lõ mamaigi bawa zalawa ba si lõ eboea tõdõ ba zo'ana'a, moroi ba zi noemana, me no nilaoe dangania dozi ira. *(Moz. V. 10, 17. F. 34, 27).*
20 I'ogomoezaõ mate ira, ba na taloe mbongi, ba tefahisi soi niha, ba taja; tetimba zabõlõ, ba tenga tanga niha.
21 Anehe sa ia lala zamõsana, fefoe mbekania, ba i'ila. *(Nga'õt. II. 16, 9).*
Lõ si bongi ba lõ sogõmigõmi sibai, ba nibini'õ zamazõchi si lõ sõchi ja'ira ena'õ *(Sin. 139, 12).* 22
Alacha sa lõ ifaigifaigi niha, ena'õ i'ondrasi Lowalangi, nihoekoe. 23
Ifoefoe zabõlõ, lõ moesechegõ, ba ibe'e fangalira niha bõ'õ. 24
Tobali aboto ba dõdõnia mboeaboeara ba ba zi bongi itimba ira, ba afoefoe. 25
Ihare'õ chõra mbõzibõzi, si mane ba zi no manao horõ, ba ba zanehe niha fefoe. 26
Bõrõ wa no fabali ira chõnia awõ wa lõ ba dõdõra lala andrõ chõnia fefoe, 27
ba wamarongogõ chõnia si jawa fangarõngarõ zi noemana, ba ena'õ irongo wege'ege zeboea famakao. 28
Ba na ifaigi wondrara, ba ha niha zangoehoekoe [ja'ia]? Ba na ibini'õ mbawania, ba ha niha zangila ja'ia? He ba zato ba he ba zi ha samõsamõsa gõi. *(Jes. 50, 9. Rom. 8, 34).* 29
Ena'õ lõ mõi salawa niha si lõ sõchi, fa bõi tandrawa ba niha. 30
Hadia sa, tawa'õ maõ chõ Lowalangi: ‚Oeloe'i; lõ oelaoe zi lõ sõchi; *(Ngen. Jer. 3, 27);* 31
hadia zi lõ i'ila hõrõgoe, ba oroma'õ chõgoe: na no oelaoe zi lõ atoelõ, ba oebato sa'ae?' 32
III. Hadia, ifatõrõ ba zomasi ndra'oegõ wanoelõni; me no õkõkõni; tobali ja'oegõ zangoehoekoe, ba tenga ja'odo? Ba hadia ni'ilaoe, ba faloea baeha! 33
Niha si so fa'aboto ba dõdõ ba niha satoeatoea, samondrongo chõgoe, ba lamane chõgoe: 34
‚Ba hoehoeo Jobi andrõ, ba lõ fa'aboto ba dõdõ, ba si lõ moetimba tõdõ niwa'õnia andrõ.' 35
Ena'õ na tetandraigõ Jobi, iroegi ba wondrege, ba wamadaõnia andrõ, famadaõ zi so horõ! 36
Inõnõ sa'ae horõnia olalõwa; mango'aja ia, ba chõda andre, ba mangõhõna famadaõ chõ Lowalangi. 37

FAZA 35.

Tohoetohoe; I. Lõ hare Lowalangi ba lõ te'alania. he na satoelõ niha ba he na samazõchi horõ. II. Na lõ ifondrondrongo wangarõngarõ zeboea famakao, ba bõrõ wangaloeira bõli gõlõ.

I. **B**a itohoegõ hoehoeonia Elihoe, imane:
„Hadia, da'õ zatoelõ õwa'õ, wangoema'õ: satoelõ ndra'o fõna Lowalangi,
wa õsofoe, hadia goenania chõoe: ‚Hadia haregoe, moroi na oefazõchi horõ'? *(F. 34, 9).*
Da'oeboe'a chõoe ba chõ zi fahoewoe chõoe andrõ, awõoe.
Faõga hõrõoe mijawa, ba mbanoea, nehegõ lawoeo andrõ, si no alawa jawaoe.
Na õfazõchi horõ, ba heza iroegi ia? ba na oja lalõoe, ba hezo zi te'ala ia?
Na satoelõ ndra'oegõ, ba hadia game'elaoe chõnia, ba hadia nitemania ba dangaoe? *(F. 22, 2. Rom. 11, 35).*
Ba niha si mane ja'oegõ manandrõsa walõsõchioe; ba chõoe, ja'oegõ ono niha, manandrõsa wa'atoelõmõ.

II. **M**angarõngarõ sa niha ba wa'afahõna wamalangõgõ, ba mangandrõ tolo ba wamakao zalawa,
ba lõ sangoema'õ: ‚Hezo Lowalangi, sombõi ja'odo, sangoro'õ fanoenõ, ba zi bongi, *(Sin. 19, 3; 42, 9),*
same'e famahaõ ja'ita oetoe ndroe'oe andrõ, ba fangatoeatoeada fofo ba daloe mbanoea?'
Ba la'angarõfi li ia, ba lõ ifondrondrongo chõra, bõrõ wajawasa zeboea horõ andrõ. *(F. 27, 9. Jer. 11, 11).*
Lõ'õ, fajafaja, ba lõ irongo Lowalangi, lõ itõngõni Si lõ ambõ fa'abõlõ;
bõhõi wa õwa'õ, lõ oroma ia chõoe; no so ba doedoema hõrõnia hoehoeo andrõ ba õdõnadõna chõnia.
Ba iada'e, me lõ'õ na si tesao wõnoenia, fotoe, ba hadia, lõ'õ manõ ni'ilania maõ fajawasa andrõ?
Ba tobali fajafaja nilaoe Jobi, fahõna hoehoeo, ba lõ fa'aboto ba dõdõ."

FAZA 36.

Tohoetohoe: I. Fa'atoelõ Lowalangi andrõ, ba to'ele ba zeboea horõ ba ba zamalalini era'erania. II. Fanandrõsaigõ chõ Jobi. III. Fa'asalawa Lowalangi ba fa'eboeania.

I. **B**a itohoegõ Elihoe, imane:
„Base'õ ma'ifoe chõgoe, ba oefahaõ ndra'oegõ; so na sa niwa'õ ba chõ Lowalangi andrõ.
Ba zarõoe oehalõ wa'aboto ba dõdõgoe, ba oe'ohe ba lala hadia ia chõ zombõi ja'odo.
Si ndroehoe sa, tenga faja niwa'õgoe; si no a'oi so fa'aboto ba dõdõ zi fahoehoeo chõoe.
Hiza, no sabõlõ Lowalangi, ba lõ'õ zoei i'ositengagõ niha, no fabõna wa'abõlõ wa'aboto ba dõdõ. *(F. 9, 4; 12, 13).*
Lõ i'orifi zeboea horõ; ba hoehoeo zeboea famakao, ba ibe'e ba lala.
Lõ ibõhõli wamaigi satoelõ tõdõ ba awõ razo ba dadaoma ifedadao ira, si lõ mamalõmalõ,ena'õ salawa ira. *(Sam. I. 2, 8. Sin. 33, 18; 34, 16; 113, 8).*
Ba na no moerate ira, na no tofesoe ira fesoe famakao,
na ifarongogõ chõra wolaoera, awõ horõra andrõ, wa no fajawa ira,
na tobali ibokai dõgi dalingara, ba wanenawa andrõ, ena'õ labõhõli zi lõ sõchi: *(F. 33, 16).*
Ba na lafondrondrongo, na la'o'õ, ba sohahaoe tõdõ ira, ba we'asora na ba goeli danõ, somoeso tõdõ ba zi tosai gõtõra.
Ba na lõ lafondrondrongo, ba si mate ba nono wana dania ira; aetoe nosora lõ fa'aboto ba dõdõ.
Ba niha si tefoejoe tõdõ, ba so mbao dõdõ, lõ fakao, na ifesoe ira;

14 Ba wa'a'onomatoea aetoe nosora, mate ira, si mane sohorõhorõ.
15 Seboea famakao, ba i'orifi, ibe'e fangorifinia wamakaonia andrõ; ba ibe'e famokai dõgi dalingara wa'atosasara andrõ.
16 II. **Ba** ja'oegõ gõi, ba idõnisi, wangefa'õ ja'oegõ ba mbawa wamakao andrõ, i'ohe ba zebolo tanõ, ba zi lõ fa'atosasa, ba satabõ nifa'oli tooe diwooe. *(Sin. 18, 20; 23, 5).*
17 Ba no fahõna chõoe wangetoe'õ hoekoe, si mane ba zeboea horõ; ba fangetoe'õ hoekoe ba famatõrõ hoekoe, ba no fago'õ.
18 Bõi ja ifowõhõ ndra'oegõ ba wango'aja bao dõdõoe andrõ; ba bõi eloengoe'õ ba wa'eboea hõli andrõ.
19 Hadia, i'efa'õ ndra'oegõ ba wa'atosasa andrõ fe'ao'aomõ andrõ, na no a'oi dõlaoe?
20 Bõi ja hoemoeloe dõdõoe, ena'õ na bongi, fa hoemoefa soi niha ba nahara.
21 Angelama, bõi otahõgõ zi lõ sõchi; da'õ sa zomasi'õ, moroi ba wanaha famakao.
22 III. **Hiza**, nifolaoe zalawa wolaoe Lowalangi, ba wa'abõlõnia andrõ; heza so zamatõrõ, si mane ja'ia?
23 Ha niha zamachoi chõnia lala, ba ha niha zangoema'õ: ‚No õlaoe zi lõ atoelõ? *(F. 34, 10).*
24 Aloei tõdõoe, ena'õ õ'eboea'õ dõi wolaoenia andrõ, nisoenosoeno niha.
25 Dozi niha, ba sowoeawoea tõdõ ba da'õ, moroi ba zarõoe la'ila niha danõ.
26 Hiza, no salawa Lowalangi ba tebai aboto ba dõdõda ia; lõ moetaha moe'erai ndrõfinia. *(Sin. 90, 2; 93, 2; 102, 27. Dan. 6, 26).*
27 I'ofaja sa'ae mbõi nidanõ; mowõi tawa deoe, na mosaoe chõnia.
28 Satoroe moroi jawa ba lawoeo, saechoe ba niha, si no ato.
29 Ba mendroea manõ, na aboto ena'õ ba dõdõda wa'ebolo lawoeo andrõ [ba] fa'ofetoe ba nosenia andrõ. *(Sin. 18, 12).*
Hiza, ifasoei ia hagania andrõ; ba ibaloegõ wa'a nasi. 30
Da'õ sa'ae ibe'e fangoehoekoe soi niha, ba ihõna mbalazo. 31
Doea dangania ibaloegõ haga, ba ibe'e fanimba zi fa'oedoe. 32
Ifarongogõ ia oegoe'oegoenia andrõ, ba sawi na'i zangila, na so ia moroi sa." 33

FAZA 37.

Fango'ozoei hoehoeo Gelihoe: I. Ifa'ele'õ na walõ'ambõ fa'abõlõ chõ Lowalangi, II. Ifarooe dõdõ Jobi, ba wanõngõni sahõlihõli dõdõda andrõ ba nifazõchi Lowalangi.

I. „**Si** ndroehoe, ba da'õ tobali dõdõgoe ba tokea ba nahania andrõ. 1
Mifondrondrongo! Mifondrondrongo wendrõndrõndrõndrõ linia andrõ, oegoe'oegoe andrõ, si otarai mbawania! *(Sin. 29, 3).* 2
Barõ mbanoea ma'afefoe i'efa'õ, awõ haga andrõ chõnia, iroegi wondrege danõ. 3
Moroi foerinia moendrõndrõndrõndrõ; moe'oegoe'oegoe linia andrõ, li zalawa, lõ itaha gari mbanoea andrõ, na terongo linia. *(F. 5, 9; 36, 26).* 4
Ife'oegoe'oegoe linia Lowalangi, sahõlihõli dõdõda, wolaoe seboea andrõ, si tebai aboto ba dõdõda. 5
Imane sa'ae ba deoe si bakoe andrõ: Toroegõ'õ ba danõ! ba si manõ ba deoe laõhõ andrõ, ba deoe sabõlõbõlõ sibai. *(Sin. 147, 16).* 6
Ifotandro danga niha fefoe, ena'õ aboto ba dõdõ niha fefoe wolaoenia andrõ. 7
Ba labini'õ ira oetoe ndroe'oe, ahono ba nahara. 8
Ba mbate'enia i'otarai angi sabõlõ, ba moroi ba nangi moroi jõoe wa-'oafoe. *(F. 9, 9).* 9
Ba hanoehanoe Lowalangi abe'e nidanõ ba tobali tofera wa'ebolo nidanõ. 10

11 Ifonoro teoe lawoeo, ibologõ misa lawoeo andrõ chõnia, sihaga.
12 Ba itõrõ misa, fasoei, nifatõrõnia ba wamaloea fefoe niŵa'õnia chõnia;
13 so, ba fotoe, na mogoena ba goeli danõnia andrõ, ba so, ba howoehowoe zaloea chõnia, ibe'e.
14 II. **D**a'õ be'e ba dõdõoe, ja'oegõ Jobi: Badoegõ'õ, ba tõngõni zahõlihõli dõdõ andrõ chõ Lowalangi!
15 Hadia, aboto ba dõdõoe, na ibe'e goroisa Lowalangi, ba na ifohaga lawoeo andrõ chõnia?
16 Hadia, aboto ba dõdõoe wanahanahae lawoeo andrõ, sahõlihõli dõdõ andrõ, chõ zi no ahori so fa'aboto ba dõdõ?
17 Ja'oegõ andrõ, saoechoe noecha, na aoechoe'aoechoe danõ, na angi moroi raja.
18 Hadia, no awõnia ndra'oegõ wamologõ banoea si jaŵa, si no abe'e, hoelõ zõrõmi nifahele?
19 Ombacha'õ chõma, hadia niŵa'õma chõnia! — Lõ ma'ila maŵa'õ hadia ia, ba wa'ogõmigõmi [dõdõma].
20 Hadia, tefarongogõ chõnia, wa moehede ndra'o? ma hadia, no irai i'andrõ niha, tefoefoe ia?
21 Iada'e sa, ba lõ oroma chõda haga loeo, sihaga sibai ba gero lawoeo, ba itõrõ angi, ifahoi.
22 Moroij õoe i'otarai balaki, ba no tefasoei Lowalangi lachõmi sihocha mboeda.
23 Si lõ ambõ fa'abõlõ andrõ, ba lõ tachamõ, ja'iá andrõ, si no fahõna fa'abõlõ; ba sadõlõ lala ba si no a'oi so fa'atoelõ, ba lõ ibila'õ.
24 Andrõ la'ata'oefi ia niha, ba si no atoeatoeafõ, ba lõ ba dõdõnia." *(F. 34, 19).*

FAZA 38.

I. To'ele Jehowa ba mbanoea ba ifahede Jobi. II. Itoetoeroe chõnia halõŵõ Lowalangi, ba wamazõchi fefoe hadia ia, si tebai aboto ba dõdõda. III. Fa'asalaŵa Lowalangi ba famatõrõnia f foe hadia ia.

1 I. **B**a hoemede Jehowa chõ Jobi ba we'oegoe'oegoe mbanoea, imane: *(Raz. I. 19, 11. Hez. 1, 4).*
2 „Ha niha ba da'õ, zamaloegõ tõdõ[goe] andrõ fehede si lõ fa'aboto ba dõdõ? *(F. 42, 3).*
3 Faoso, amõbõ taloe, si mane ira matoea, ba oezofoezofoe chõoe, ba õfahaõ ndra'odo!
4 II. **H**eza so ndra'oegõ, me oelata danõ? Ombacha'õ, na so wa'aboto ba dõdõoe. *(Amaed. 30, 4).*
5 Ha niha zi honogõi soe'ania — na õ'ila ha niha zamatõrõ chõnia fanoe'a!
6 Hadia dajadaja gehomonia, ba ha niha zame'e tooe tojo ba watalinga.
7 Me ma'iki'iki madala andrõ fefoe, ba me owoeawoea dõdõ nono Lowalangi, dozi. *(Sin. 19, 2).*
8 Ha zame'e ba'aba'a nasi, lagõ mbawandroehõ, me aloea ia, me bõla ia, timba ba daloe nina, *(Amaed. 8, 29),*
9 me oebe'e noechania lawoeo, ba me oebe'e lõlõnia zogõmigõmi sibai?
10 Me oefachoi wondregenia ba me oebe'e lagõ mbawandroehõnia, fabaja lazi,
11 ba me oemane: **„Ba da'e õroegi ba lõ õsawõ, ba ba da'e aboto ndroeloemõ andrõ, si no fajaŵa!"** *(Jer. 5, 22).*
12 Hadia, no õrai õbe'e goroisa ba zi moloeo andrõ, no õrai õŵa'õ naha wa'ojo mbanoea na mahemoloe mbanoea,
13 ena'õ itoegelai wondrege danõ, ba ena'õ tetimba tooe zolaoe si lõ sõchi?
14 Tobali si mane galõgalõ andrõ ba dandro, ba hoelõ noecha fefoe, hadia ia.
15 Ba abõda haga ba zolaoe si lõ sõchi, ba terasa da'io, si no moe'oro'õ.
16 Hadia, no õroegi dawoejoe andrõ ba nasi, ba hadia, no mowaõwaõ'õ ba dojo namõ?
17 Hadia, no teboka chõoe mbawandroehõ ba wa'amate, ba hadia,

nõ anehe'õ mbawa gõli mbanoea tooe, si no ogõmigõmi sibai?
18 Hadia, no iroegi hõrõoe wamaigi fa'ebolo danõ? Ombacha'õ, na no ahori õ'ila da'õ?
19 III. Heza atõ so lala ba zonahia haga, ba fa'ogõmigõmi andrõ — ba heza atõ so nahiania?
20 Fa õ'ohe ba kandrania, fa õ'ila lala ba nomonia?
21 Õ'ila, me loeo da'õ sa toemboe ndra'oegõ; no ara ndra'oegõ ba goeli danõ.
22 Hadia, no õroegi zi fahõna teoe si bakoe andrõ, ba no õ'ila halasa deoe kara,
23 nihõnagoe, ba mbawa wamakao dania, ba mbawa wasõndrata, ba mbawa wanoewõ? *(Jos. 10, 11. Jes. 30, 30).*
24 Heza so lala ba zi fabali haga, ba zi otarai angi timoe andrõ, wanõrõ oeli danõ misa.
25 Ha zamatõrõ lala deoe, awõ lala gari mbanoea andrõ,
26 ba wame'e aechoe deoe ba danõ si lõ niha, ba danõ si mate, si lõ banoea niha,
27 ba wangaboesoi'õ si lõ sinanõ ba tanõ si mate, ena'õ ifoeli toemboe ndroe'oe? *(Sin. 107, 35).*
28 Hadia, so nama deoe andrõ, ba ha niha nama mbõibõi namo andrõ?
29 Ha niha zi adonogõ idanõ sabe'e andrõ, ba ha ono namo si bakoe moroi jawa ba mbanoea.
30 Abe'e nidanõ, timba gara, ba fadoro wa'abe'e dete nasi.
31 Hadia, õ'ila õfabõbõ „zara" andrõ, ba õ'ila õtoto'õ wesoe „zi tõloe".
32 Hadia õ'ila õ'ohe baero ndrõfi seboea andrõ, na inõtõ, ba samatõrõ „beroea" andrõ, awõ nononia, ndra'oegõ?
33 Hadia, õ'ila nifachoi andrõ si jawa ba mbanoea; hadia, no ja'oegõ zamachoi famatõrõnia oeli danõ?
34 Hadia, moe'ao ndra'oegõ ba lawoeo, ena'õ ihawoei ndra'ogõ teoe sabõlõbõlõ?
Ja'oegõ zolaoe gari mbanoea, ena'õ itõrõ ba ena'õ imane chõoe: Ja'e ndra'o? 35
Ha zame'e ba mboea [niha] fa'atoeatoea ba ha niha zamotõdõ zilatao? *(F. 32, 8).* 36
Ha zangofaja lawoeo ba wa'atoeatoeania, ba asoa andrõ ba mbanoea si jawa, ba ha zamatoetoee? 37
Fa farafõ tooe gawoegawoe, fa fachitõ danõ sabe'e. 38
Hadia, ahoeloe ndra'oegõ õ zi alawe zingo, ba dõhõ wangisõ nono zingo õbe'e, *(Sin. 104, 21),* 39
na lakõwõ ira ba nahara, na manaronaro ira ba ndroe'oe? *(Sin. 10, 9),* 40
Ha zangasiwai gõ gaga, na la'angarõfi li Lowalangi ononia, na manõrõnõrõ ira lõ õ?" *(Sin. 147, 9).* 41

FAZA 39.

Tohoetohoe: Fa'atoeatoea Lowalangi ba wamazõchi saliwaliwa ba danõ.

„Hadia, õ'ila ginõtõ wo'ono nago, ba hadia, õtõngõni wa'afõchõ hoeloe ba mbõhõ? *(Sin. 29, 9).* 1
Hadia, õ'ofaja mbawara, ba õ'ila mbawa wo'onora? 2
Lakõrõboei ira, ba bõla nonora, ba dõhõ wa'afõchõ hoeloera. 3
Ba abe'e nonora, manõi ba ndroe'oe, moloi, ba lõ'õ sa'ae mangawoeli. 4
Ha zamoloi galide ndroe'oe ba ha zi doedoe si so ba ndroe'oe andrõ, *(F. 24, 5. Jer. 2, 24),* 5
nibe'egoe tanõ si mate, ba we'aso ba da'õ, ba decha mo'asio, nahiania? 6
Ma'iki ia ba goeagoea andrõ jomo ba mbanoea, ba fe'ao zamatõrõ, ba lõ irongo. 7
Hadia ni'ilania ba hili, ba õnia, ba i'aloealoei ngawalõ ndroe'oe saoeri, fefoe. 8
Hadia, edõna mõi ngoningonioe gõrõbao ndroe'oe; hadia mõi ia mõrõ ba kandra chõoe? 9
Hadia, õ'ila õbe'e ba wesoe gõrõbao ndroe'oe, andrõ, ba wangoe- 10

hoendra laza; hadia, igo'õgo'õ maõ ndra'oegõ. ba wonowi ba ndraso?
11 Hadia, õdõnadõna chõnia, me no sabõlõ, ba õbe'e balazi ia halõwõmõ andrõ?
12 Hadia, õdõnadõna chõnia i'ohe baose mbasitõmõ, i'ohe ba golajama mbasitõ chõoe?
13 Mangafongafo wofo ondra, omoeso dõdõ; ba hadia, no afi doembao ba boe doembao [fofo si no ahonohono]?
14 Tenga ja'ia; itooe'õ manõ tooe ba danõ gadoelonia ba ifaoechoe ba zogawoegawoe tooe,
15 ba lõ itõrõ tõdõnia, ma ihoendragõ sanõrõ ba ma amama ba gahe goetoe ndroe'oe.
16 Safaito ia ba chõ nononia, hoelõ zi tenga chõnia; lõ i'aboesi tõdõ na zajazaja gõlõ wa'erege dõdõnia.
17 Noa sa lõ nibe'e Lowalangi fa'atoeatoea chõnia; lõ nifo'oerachania ja'ia tõdõ.
18 Ba na ifanoka ia, ba i'igi'igi'õ koedo, fabaja si fakoedo ba hoeloe.
19 Hadia, ja'oegõ zame'e fa'abõlõ ba koedo? Hadia, ja'oegõ zamonoecha baginia boe zõri sangafongafo andrõ?
20 Hadia, ja'oegõ zamanoka, fa amaedola kao mbõhõ? Sata'oe ita wehõfoehõfoenia andrõ, si no eboea li! *(Joël. 2, 4).*
21 Icha'acha'ai danõ ba ndraso; omoeso dõdõnia, ba wa'abõlõnia andrõ; ifaondragõ zi no mangaró.
22 I'igi'igi'õ wa'ata'oe, ba lõ tokea, ba lõ ibali'õ ia foeri, na i'ila zi'õli.
23 Roemiti ba hoeloenia naha nono wana, ba takile doho ba kalakala.
24 Icha'acha'ai tooe danõ, ba walõ'ahono ba ba wofõnoe, ba lõ ahono ia, na telaoe dorofe.
25 Ero na molĩ dorofe ba imane: ‚Laboe!' ba moroi ba zarõoe i'ago wasõndrata; irongo we'ao zolohe, si oegoe'oegoe, ba fangahahagõ andrõ.
26 Hadia, ba wa'aboto ba dõdõoe andrõ ifaliwa gafinia fahanewa andrõ, ba ibologõ miraja?
Hadia, ba niwa'õoe isawa mijawa 27
mojo, ba mangazoeni ba zalawa jawa? *(Je. 49, 16, Obad.a. 4).*
Ba dete gara ba hili i'iagõ, ba da'õ 28
monahia ia ba doetoeroe gara, naha zanaro.
Moroi ba da'õ idarodarogõ gõnia; 29
ichamõ zarõoe hõrõnia.
Ba labadoe ndro ononia, ba ba zi 30
so niboenoe tooe, ba da'õ so ia. *(Mat. 24, 28).*

FAZA 40.

Tohoetohoe hoehoeo Jehowa. I. Itehe zalania Jobi. II. Lowalangi si lõ ambõ fa'abõlõ, ba no a'oi so wa'atoelõ gõi. III. Amoeata mbehemoti andrõ. IV. Amoeata mboeaja.

I. **Ba** hoemede na Jehowa chõ 1
Jobi, imane:
„Hadia, ifasosoni Zi lõ ambõ fa'a- 2
bõlõ si fadegoedegoe andrõ? Jamoetema li sangadoegõ Lowalangi andrõ!"
Ba itema li Jehowa Jobi, imane: 3
„Hiza, no abõlõ ide'ide ndra'odo; 4
hadia niwa'õgoe wanema lioe? Oe'ochõ mbawagoe.
No samoeza moehede ndra'o, ba lõ 5
oefoeli oewa'õ zamoeza tõ; lõ hedehedegoe sa'ae!"
II. **Ba** itema li Jobi Jehowa, mo- 6
roi ba nangi sabõlõ, imane:
„Laboe, amõbõ taloe, si mane ira 7
matoea: Da'oezofoezofoe chõoe, ba ja'oegõ zangombacha chõgoe: *(F. 38, 3).*
Hadia, si lõ boto õbe'e zatoelõ andrõ 8
chõgoe, õ'etoe'õ hoekoegoe, ena'õ lala chõoe? *(Sin. 51, 6. Rom. 3, 4).*
Hadia no si mane ta'io Lowalangi 9
da'iomõ? ba hadia, moe'oegoe'oegoe maõ limõ, si mane linia?
Ba angehao, fa'ahelanõ ba fa'eboea; 10
onoecha lachõmi ba fa'asalawa!
Alacha falawoe wõnoemõ, ba toeli'õ 11
tooe zi fajawa fefoe, ha fanõngõoe ja'ira.

12 Hana na ha famaigioe ja'ira wangõhõndrõgõ zi fajawa andrõ, ba timba tooe zeboea horõ.
13 Baloegõ gawoegawoe ira fefoe, baloegõ ba zi tobini mbawara.
14 Ba ja'o gõi zanoeno ja'oegõ, wa i'orifi'õ tangaoe kambõlõ!
15 III. Faigi atõ mbehemoti andrõ, niwõwõigoe ba ngaimõ: i'ã ndroe'oe si mane õrõbao!
16 Faigi atõ wa'abõlõnia ba lõwilõwinia ba fa'abe'enia ba noeo daloenia andrõ.
17 I'oro'õ gi'onia timba dõla geresi; no abe'e wa'afafali noeo ba wahania.
18 Tõlania, ba no timba koro tõla garamba; no timba goechoe zi'õli dõlania andrõ.
19 Da'õ zi a'a niwõwõi Lowalangi; sombõi ja'ia, ba no i'oro'õ chõnia wõda.
20 Ba hili sa so gõnia, ba zi famaimai oetoe ndroe'oe fefoe.
21 Barõ zoechoe mõrõmõrõ ia ba mbinimbini barõ honoe ba damboe.
22 Ibaloegõ ia soechoe, loemõ chõnia, te'oe'oe ia daha ge'ojo ba mbewe nidanõ.
23 Na molõ, ba lõ ata'oe ia, sahonohono manõ ia, he sara Joridano zanawa bawania.
24 Ba tema ra'oe ia ba zanehe ia, ba ena'õ na latema latõgi nichoenia si'õli!
25 IV. Hadia, õ'ila õgaini mboeaja, ba õ'ila õfesoe lelania sinali gai?
26 Hadia, õ'ila õfatõrõ ba nichoenia zilai, ba õ'ila õtõgi mbo'õnia chaichai?
27 Hadia, ihõna maõ wangaloeloe chõoe? hadia ihaogõhaogõ wehede chõoe?
28 Hadia, fawoe'oe li ia chõoe, fa õhalõ sawoejoemõ ia, si lõ mamalõmalõ?
29 Hadia, famaimai ndra'oegõ chõnia, si mane ba nono wofo? ba hadia, õ'ila õfesoe ia, aja nonooe alawe?
30 Hadia, lafatõ mbõlinia chõ nawõra sangaingai ĩ'a, ba lafaosa ba zaniaga?
Hadia, õ'ila õfahõfahõ goelinia? ba hadia, manga maõ ba hõgõnia wateboesa? 31
Tema babaja ia — ba tõrõtõrõ tõdõoe, he wisa wasõndrata andrõ! lõ'õ sa'ae õfoeli õlaoe. 32

FAZA 41.

Toehoetoehoe: Amoeata mboeaja.

Hiza, no tobali faja nidõnadõnania andrõ; ha i'ila, ba tegaõlõ tooe ia. 1
Samõsa lõ si lõ ata'oe isoeko, — ba ha niha zangila molawa ja'odo? 2
Ha niha zi no mame'e chõgoe hadia ia mege, nisoelõnigoe ena'õ? Fefoe hadia ia zi so ba goeli danõ, ba no chõgoe. 3
Tebai zi lõ oetoenõ ndrotondrotonia andrõ, ba fa'abõlõnia ba fa'asõchi wangarónia andrõ. 4
Ha niha zi no mamahoi baroenia, ba ha ha niha zombambaja ifõnia andrõ si doea ngenoli? 5
Ha niha zi no mamokai bawandroehõ mbawania, si doea gõrõ lagõ andrõ? Ifõnia andrõ fasoei, ba no sata'oe ita! 6
Famoadoe hoenahoenania sabe'e andrõ, si no moelaoe fangaró, ba wamatõfa. 7
No te'oli manõ, lõ itõrõ oho gataloea. 8
Oi fatõfa, fadoehõ manõ, tebai fawõhõi. 9
Bahõnia, ba sihaga, ba hõrõnia, ba no hoelõ mboe hõrõ wa'amoloeo. 10
I'otarai mbawania soeloe, bo galitõ moroi bacha. 11
Zaoezaoe zaloea ba dõgi nichoenia, hoelõ si mane ba mbowoa nidanõ so'otoe ba galitõ. 12
Hanoehanoenia andrõ, ba ifohola mbo galitõ, holahola galitõ zaloea ba mbawania. 13
Ba mbaginia so wa'abõlõ andrõ, ba molaja fõnania wa'ata'oe. 14
Tebai faefa mboe'oe mbotonia, no timba nifahele, tebai mangiwa. 15
Tõdõnia, ba no sabe'e, hoelõ gara, 16

fa'abe'e gara gisa wache tánõ tooe.
17 Na ifazaw̃a ia, ba ata'oe zabõlõ, tokea ba fawoeka dõdõ.
18 Na lalaoe chõnia zi'õli, ba lõ i'ã, ba he toho, ba he ono wana, ba he fateboesa.
19 Tõla wache zi'õli wamaiginia; ba eoe si no le'afõ dõla garamba.
20 Tenga fanaboinia nono wana, ba kara riboribo, ba no timba ndrami wache chõnia.
21 Tõla wache mbago gama wamaiginia, ba ma'iki ia ba wehõngõ doho.
22 Barõnia, ba no hoelõ gabotola zõrõmi; molade wamõbõrõ wache ba damboe.
23 Mo'otoe'otoe namõ ibe'e, hoelõ mbowoá bawoe, ba ibali'õ balanga fondrino daloedaloe nidanõ seboea.
24 Hoemaga lahenia foerinia, hoelõ hoewa hohooe taw̃a'õ.
25 Lõ ba goeli danõ si falaw̃a chõnia, ja'ia andrõ, niwõwõi ba wa bõi manõ ata'oe.
26 Fefoe wa'asalaw̃a, ba i'ositengagõ; no razo zeboea fajaw̃asa ia."

FAZA 42.

I. Mangaloeloe Jobi; mangesa dõdõnia ba gamoeatania mege. II. Itegoe zi fahoewoe chõ Jobi si datõloe andrõ Lowalangi; iw̃a'õ chõra, alacha mangandrõ Jobi, salahira. III. Ifoeli ohahaoe dõdõ Jobi.

1 I. **Ba** itema li Jehowa Jobi, imane:
2 „Oe'ila, wa lõ hadia ia, si tebai ndra'oegõ, awõ wa lõ tõdõoe, si tebai õfaloea.
3 ‚Ha niha zombaloegõ tõdõ [Lowalangi], niha sambõ tõdõ andrõ'? Andrõ oew̃a'õ, ba wa lõ tõdõ andrõ, ngawalõ si tebai aboto ba dõdõgoe, si lõ oe'ila watahõgõ. *(F. 38, 2. Amaed. 28, 13. Joh. I. 1, 9).*
4 ‚Ba fondrondrongo, alacha ja'odo zihede; da'oesofoe chõoe, ba õfahaõ ndra'o.' *(F. 38, 3).*
5 Ha toeriamõ nirongogoe mege, ba ija'e, ba no i'ila'õ hõrõgoe!
Andrõ oefoeli ligoe, ba mangesá dõdõgoe, ba gawoegawoe tooe ba ba nawoe!" 6
II. **Ba** me no i'o'ozoei hoehoeonia andrõ chõ Jobi Jehowa, ba imane chõ Gelifasi, banoea Dema: 7
„No tesao wõnoegoe chõoe ba ba zi fahoewoe chõoe andrõ, si daroea, me no tenga satoelõ hoehoeomi andrõ, wamatooe ja'o, no tenga si mane hoehoeo genonigoe Jobi. Ba 8
mihalõ nono zaw̃i, fitoe rozi, ba biribiri si matoea, fitoe nga'eoe, ba mi'ae chõ genonigoe Jobi ba mibe'e zoemange nitoenoe, tána chõmi, ba acha mangandrõ genonigoe Jobi, salahimi, me no ha sambalõ famaigigoe ja'ia, wa oetaha na dõdõgoe. ba wolaoe chõmi, me no tenga satoelõ hoehoeomi andrõ, wamatooe ja'o, no tenga si mane chõ genonigoe Jobi. *(Hez. 14, 14).*
Ba mõi ndra Elifasi, banoea Dema, 9
Bilidado, banoea Zoea, Sofari, banoea Na'ama, la'o'õ niw̃a'õ Jehowa chõra; ba ifondrondrongo chõ Jobi Jehowa.
III. **Ba** ifadõhõ wamakao Jobi 10
andrõ Jehowa, me mangandrõ ia salahi zi fahoewoe chõnia andrõ; ifabali sa'ae chõ Jobi fefoe zi so chõnia fõna. *(F. 8, 7).* Ba mõi chõ- 11
nia dalifoesõnia fefoe, matoea ba alawe, awõ zi no fa'ila li chõnia mege, fefoe, manga ira chõnia, ba nomonia, lafa'ele'õ wa'ahachõ dõdõra, ba larara dõdõnia ba wamakao andrõ fefoe, nifatõrõ Jehowa chõnia; ba mamoeala ira chõnia, sagõrõ hoea balaki ba samboea laedoeroe ana'a zamõsa. Ba abõlõ 12
ifahowoe'õ Jobi Jehowa ba zi tosai noso Jobi, moroi me fõna; faloecha ia mbiribiri, 14,000 nga'eoe, ba ondra, 6000 nga'eoe, ba saw̃i, 1000 fasa, ba kalide si alawe, 1000 nga'eoe.
Ba toemboe chõnia ndraono, 7 13
nono matoea ba 3 nono alawe; ba 14
tõi zi samboea chõnia, ba Jemima ba si samboea, ba Kasia, ba si achi,

15 ba Kerene-Hafoecha. Ba ba danõra ma'asagõrõ, ba lõ ira alawe si manõ fa'asõchi bawa, si mane ono Jobi; ba ifanema ira ondrõita amara, ba ngai dalifoesõra matoea. *(Moz. IV. 27, 8—11).* Ba aefa da'õ, ba 140 16 fache tõ noso Jobi, ba tõloe nga'õtõ i'ila ma'oewoenia. Ba mate Jobi, 17 me no atoea sibai ia ba me no afõli ia wa'aoeri. *(Moz. I. 25, 8).*

Soera

ZINOENÕ.

Sinoenõ 1.

I. Fa'ohahaoe dõdõ zolo'õ taroma li Lowalangi. II. Ba wa lõ boto aechoe lala zeboea horõ.

1 I. **J**a'ahowoe niha si lõ molo'õ nichoi dõdõ zeboea horõ andrõ, ba si lõ manõrõ lala zolalõ andrõ, ba si lõ doemadao ba zi dadao zango'aja. *(Sin. 119, 1; 26, 4. Amaed. 4, 14. Jer. 15, 17).*

2 Same'e fa'omoeso dõdõnia oroisa Jehowa ba sangaloei eloeaha goroisania, bongi ma'ochõ. *(Sin. 119, 35, 47. 70. 97. Jos. 1, 8. Moz. V. 6, 7).*

3 Hoelõ geoe sowoea, nitanõ ba mbewe nidanõ, zi manõ, sowoea boeania na inõtõ. Boeloenia, ba tebai aleoe, ba hadia ia nifazõchinia, ba mofozoe. *(Sin. 92, 13–16. Jer. 17, 8).*

4 II. **B**a tenga si manõ zeboea horõ andrõ; tobali sa hoelõ gadaja ira, ni'oloi'õ nangi. *(Sin. 35, 5. Job. 21, 18. Hos. 13, 3).*

5 Andrõ tebai manaha zeboea horõ andrõ, no tefatõrõ hoekoe, ba lõ aro zolalõ andrõ, ba mbanoea zatoelõ.

6 Noa sa i'ila Jehowa lala zatoelõ, ba lala zeboea horõ andrõ, ba si lõ fozoe. *(Sin. 37, 18. Job. 23, 10. Tim. II. 2, 19).*

Sinoenõ 2.

I. Folawa niha baero Lowalangi, awõ nibajoininia andrõ, saechoe ba waja. II. Tõdõ Lowalangi chõ nibajoininia andrõ. III. Famarooe tõdõ, ba we'amõi barõ mbawania.

I. **H**ana wa mofõnoe niha baero, 1 ba hana wa la'aloealoei soi zi lõ boto? *(Hal. zin. 4, 25–30).*

Molawa zalawa ba goeli danõ, ba 2 samatõrõ andrõ, ba mamagõlõ, ba chõ Jehowa ba ba chõ nibajoininia andrõ. *(Fam. 11, 18; 19, 19).*

„Data'etoe'õ mbõbõ andrõ chõra, 3 ba tatimba wesoe andrõ chõra." *(Jer. 2, 22. 55. Loek. 19, 14).*

Ba ma'iki zidadao ba zoroego, i'o'- 4 aja ira So'aja. *(Sin. 37, 13; 59, 9).*

Ba moehede ia chõra ba wõnoenia, 5 ba ifeta'oe ira bachoebachoe dõdõnia andrõ. *(Jes. 34).*

„Noa sa atõ oefataro razo andrõ 6 chõgoe ba Ziona, ba hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe.

II. **D**a'oe'ombacha'õ hadia ba 7 dõdõ: No imane chõgoe Jehowa: **„Onogoe ndra'oegõ, ma'õchõ andre no mo'onode ja'oegõ.** *(Sin. 89, 27–30. Hal. zin. 13, 33. Heb. 1, 5; 5, 5).*

Andrõ chõgoe, ba oebe'e tána chõoe 8 soi niha, ba ja chõoe mbalõ danõ. *(Dan. 7, 13).*

9 Õrasa dania ira si'o si'õli, hoelõ mbowoa tanõ õfoefoe ira." *(Fam. 2, 27; 12, 5; 19, 15).*

10 III. Ba ija'e, ba mi'era'era tõdõmi, ja'ami razo, mibe'e nitegoe ami, ja'ami sangoehoekoe ba goeli danõ.

11 Mi'ae enoni Jehowa, mi'ata'oefi; mi'omoesoi'õ dõdõmi, ba tambai manizinizi ami. *(Fil. 2, 12. Heb. 12, 28).*

12 Mifa'ago bawa chõ Nono, fa bõi mofõnoe ia, ba fa bõi tekiko ami ba lala: ahatõ sa wa'atesao wõnoenia. Ja ahowoe dozi sanawa ja'ia! *(Sam. I. 10, 1. Sin. 34, 9; 84, 13. Jes. 30, 18).*

Sinoenõ 3.

Fangandrõ, ba wa'ato zi fa'oedoe.

1 Sinoenõ chõ Dawido, me moloi ia, me igohi ia ononia Abisalomi. *(Sam. II. 15, 14).*

2 He Jehowa, no ato sibai zamakao ja'o, no ato sibai zi maoso oedoegoe.

3 Ato zangoema'õ chõgoe: „Lõ fanolo Lowalangi chõnia".

4 Ba baloese sa ndra'oegõ chõgoe, ja'oegõ Jehowa! soemangegoe ndra'oegõ ba samaõga bawagoe. *(Sin. 84, 12).*

5 Moe'aodo chõ Jehowa, ba no itema ligoe, moroi ba hili ni'amoni'õ andrõ chõnia.

6 No oeleagõ tooe ndra'o mege, ba mõrõdo. Ba no tokeado; i'abe'e'õ sa ndra'o Jehowa. *(Sin. 4, 9. Amaed. 3, 24).*

7 Lõ ata'oedo ngahõnõ niha, samasoei ja'o. *(Sin. 27, 3).*

8 Faoso, Jehowa! tolodo, Lowalangigoe! Õfeta'oe sa mbawa zi fa'oedoe chõgoe fefoe, õrasa nifõ zeboea horõ andrõ. *(Sin. 58, 7).*

9 Chõ Jehowa wangorifi; jamõi ba mbanoeaoe andrõ howoehowoemõ andrõ. *(Jer. 3, 23).*

Sinoenõ 4.

I. Fangandrõ Dawido, ena'õ i'orifi ia Lowalangi. Fehedenia ba zi fa'oedoe chõnia. II. Fanõtõnania chõ Lowalangi.

Chõ doeka wanoenõ andrõ, solaoe biola. Sinoenõ; chõ Dawido. 1

I. Na moe'aodo chõoe, ba fondrongondrongo chõgoe, ja'oegõ Lowalangi fa'atoelõgoe andrõ. No õbologõ dõdõgoe, me no tofera. Eboea'õ dõdõoe chõgoe ba fondrondrongo wangandrõgoe. 2

He ja'ami, niha! Heza iroegi, wa tobali fango'oja zoemangegoe? Mi'aloei waja, wangomasi'õ si lõ boto. 3

Ja aboto ba dõdõmi, wa ifaehoesi Jehowa zatoelõ tõdõ andrõ chõnia. Ifondrondrongo Jehowa, na moe'aodo chõnia. *(Sin. 17, 7).* 4

Mi'ofõnoe, ba bõi mifazõchi horõ! Mifatooetooe tõdõmi ba gasomi andrõ ba mihonogõ ami. *(Efes. 4, 26. Sin. 16, 7).* 5

Mibe'e zoemange, soroi ba wa'atoelõ dõdõ, ba midõnadõna chõ Jehowa hadia ia. *(Sin. 51, 19. 21).* 6

II. Ato zangoema'õ: „Ha niha zangoroma'õ chõda si sõchi?" He Jehowa, faõga jawama haga mbawamõ andrõ! *(Moz. IV. 6, 25. 26).* 7

No õ'omoesoi'õ dõdõgoe, moroi me oja mboea nowira ba agoera. 8

Oefadõlõ ndra'o ba oe'anema'õ mõrõ, lõ hadia ia. Ja'oegõ Jehowa sa zamaigi, **fa ahono ndra'o ba nahagoe, he ba zi ha ja'o.** *(Moz. III. 26, 6. Sin. 3, 6).* 9

Sinoenõ 5.

Fangandrõ chõ Jehowa, ba niha si lõ sõchi andrõ.

Chõ doeka wanoenõ andrõ, solaoe soeroene. Sinoenõ; chõ Dawido. 1

Fondrondrongo ligoe Jehowa, be'e ba dõdõoe loealoea dõdõgoe andre! *(Sin. 17, 1).* 2

Be'e mbõrõ dalingaoe ba we'aogoe andre, ja'oegõ, razogoe ba Lowa- 3

langigoe; chõoe sa mangandrõ ndra'odo. *(Sin. 84, 4).*

4 He Jehowa, ba zangoehoelõ wongi fondrondrongo ligoe! Oehoelõ wongi oefa'anõ zoemange chõoe, ba oedõnadõna chõoe wangorifi.

5 Tenga sa Lowalangi somasi si lõ sõchi ndra'oegõ; lõ monaha chõoe niha si lõ sõchi. *(Sin 34, 17).*

6 Tebai lafaigi mbawaoe si fajawa, ba no fa'oedoe ndra'oegõ ba zamazõchi si lõ sõchi.

7 Solaoe faja, ba õboenoe. I'ogorofi Jehowa zange'enge'e ba si falimolimo.

8 Ba ja'o, ba tola mõi ba nomooe, bõrõ wa'eboea dõdõoe andrõ, si no fahõna, mangaloeloe ndra'o ba gosalioe andrõ, ni'amoni'õ, oe'ata'oefi ndra'oegõ. *(Sin. 26, 8).*

9 He Jehowa, ohe dangagoe, ba wa'atoelõ dõdõoe andrõ, ba zi fa'oedoe chõgoe andrõ; adõlõ'õ fõnagoe lala andrõ chõoe.

10 Lõ'õ sa hadia ia zi doehoe ba mbewera, tõdõra andrõ, ba famakiko; lewatõ sobawa dõlõtõlõra, ba no alõsõlõsõ lelara. *(Rom. 3, 13).*

11 Otoe'õ ira, Lowalangi, ena'õ tobali faja nifachoi dõdõra. Toeli'õ ira, ba wa'oja lalõra andrõ; samadaõ limõ sa ira andrõ.

12 Ena'õ omoeso dõdõ dozi sanõtõna chõoe, ena'õ owoeawoea dõdõra, si lõ aetoe. Ba fobelebele ira, ena'õ ma'iki ira ba chõoe andrõ; sangomasi'õ tõimõ andrõ. *(Sin. 40, 17).*

13 Ja'oegõ i, ba õfahowoe'õ zatoelõ tõdõ, ja'oegõ, Jehowa, õfobelebele ia fa'eboea dõdõoe, hoelõ nifobaloese. *(Sin. 103, 4).*

SINOENÕ 6.

I. Fangandrõ ba wõchõ. II. Fanoeno Lowalangi, me no ifondrondrongo.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, solaoe biola, lala si wãloe. Sinoenõ; chõ Dawido.

2 I. He Jehowa, bõi fatõrõ chõgoe hoekoe, ba wõnoemõ andrõ, ba bõi otoe'õ ndra'o, ba wa'abao dõdõoe andrõ! *(Sin. 38, 2. Jer. 10, 24).*

Bologõ dõdõoe chõgoe, me sariri 3
sa'ae ndra'odo, abe'e'õ ndra'o, Jehowa, me no a'oi manizinizi dõlagoe. *(Sin. 51, 10).*

Ba tõdõgoe, ba no tobali sibai. Ba 4
ja'oegõ, Jehowa, ba ha lõ ara'õ! *(Sin. 13, 2, 3).*

Foeli'õ, Jehowa, orifi nosogoe, to- 5
lodo, ba wa'eboea dõdõoe andrõ.

Ba wa'amate sa, ba lõ itõrõ tõdõ 6
ndra'oegõ; ha niha zangandrõ saoha gõlõ chõoe ba mbanoea tooe? *(Sin. 30, 10; 88, 11; 115, 17).*

Erege dõdõgoe wangarõngarõgoe a- 7
ndre; oefemondri gasogoe, sara wongi manõ, mo'idanõ doefogoe oebe'e, ba dawa hõrõgoe andrõ.

No aloeloe mbawagoe ba wa'aboe 8
dõdõ andrõ, hoelõ zatoea, bõrõ zamakao ja'o andrõ, fefoe. *(Sin. 31, 10. Job. 17, 7).*

II. Milaboe ami, miheta ami chõ- 9
goe, ja'ami, samazõchi si lõ sõchi, fefoe; noa sa ifondrondrongo li we'ge'egegoe andrõ Jehowa.

Fangarõngarõ oe andre, ba no ifo- 10
ndrondrongo Jehowa. Lõ itimba wangandrõgoe Jehowa.

Saila dania fefoe zi fa'oedoe chõgoe 11
ba si tokea sibai; i'ogomoezaõ lafoeli ira dania, ba aila. *(Sin. 35, 4. 26; 40, 15).*

SINOENÕ 7.

I. Fangandrõ fangatoelõ, ba zamakao andrõ. II. Idõnadõna chõ Lowalangi sangandrõ andrõ.

Fangarõngarõ Dawido chõ Jeho- 1
wa, bõrõ niwa'õ Choesi andrõ, mado Mbenijami. *(Sam. I. 24, 10; 26, 19. Sam. II. 16, 5–11).*

I. He Jehowa, Lowalangigoe, sa- 2
wãtõgoe ndra'oegõ, tolodo, ba zolohi ja'o andrõ fefoe, ba orifido!

Fa bõi isasawi dõdõgoe, si mane 3
singo, fa bõi ifoefoe, lõ sangorifi. *(Sin. 10, 8. 9).*

4 He Jehowa, Lowalangigoe! Na no atõ oelaoe zi manõ, na no togoele ba dangagoe zi lõ atoelõ, *(Job. 31, 7–34)*,
5 Na no oelaoe zi lõ sõchi, ba zi sõchi tõdõ chõgoe, ba na no oe'alani noedoegoe, lõ bõrõbõrõ,
6 ba jamoegohi nosogoe si fatioe tõdõ andrõ, ba jamoera'oe, jamoehoendragõ tooe nosogoe, jamoetooe'õ ba danõ lachõmigoe andrõ.
7 Faoso, Jehowa, ba wõnoemõ andrõ! fazawã'õ, ba wolawã wo'otoe dõdõ zamakao ja'o; faoso, ondrasido! noa sa õhonogõi hoekoe.
8 Ndramoefasoei ndra'oegõ ngahõnõ soi, ba foeli'õ mijawã, jawara.
9 Ihoekoe soi niha Jehowa. Hoekoe ndra'o, Jehowa, dali wa'atoelõgoe ba fa'adõlõ dõdõgoe! *(Sin. 18, 21–27)*.
10 Ena'õ tebato walõsõchi ba zi lõ sõchi andrõ; abe'e'õ zatoelõ tõdõ! Ja'oegõ zanechegõ tõdõ, awõ mboea, ja'oegõ, Lowalangi satoelõ. *(Sin. 104, 35. Jer. 11, 20; 17, 10. Fam. 2, 23)*.
11 II, Lowalangi zolohe baloese chõgoe, itolo zadõlo tõdõ. *(Sin. 3, 4)*.
12 Sangoehoekoe si no atoelõ Lowalangi, Lowalangi sameta'oe niha, ero ma'õchõ. *(Sin. 9, 5)*.
13 Na so zi lõ mamalalini era'erania, ba no idali wõdania, ba no ichai wanania ba italini. *(Moz. V. 32, 41. Ngen. Jer. 2, 4; 3, 12)*.
14 Ifaoedoegõ ono wana famoenoe zi manõ, ifo'alitõ nono wana andrõ chõnia.
15 Hiza, so zi lõ sõchi ba dõdõ zi manõ. No abeto ia famakao, ba i'adonogõ waja.
16 No ichao lõsoelõsoe, no i'abacha'õ, ba ja'ia zaechoe bacha, ba lõsoelõsoe andrõ, nichaonia. *(Amaed. 26, 27)*.
17 Ba hõgõnia mangawoeli wamakao andrõ chõnia, ba galizoezoenia gõna dania horõnia andrõ.
18 Ba ja'o, ba oe'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, dali wa'atoelõnia andrõ, ba oesoeno dõi Jehowa, Fondrege zalawa.

Sinoenõ 8.

Fanoeno sombõi tanõ'a, sangoroma'õ lachõminia ba niha.

Chõ doeka wanoeno andrõ. Sinoenõ; chõ Dawido. 1

He Jehowa, salawama, wa'eboea lachõmi dõimõ andrõ, ba goeli danõ, ma'asagõrõ! No õfolachõmi mbanoea si jawa lachõmimõ andrõ. 2

No õ'a'asogõ wa'abõlõ, moroi ba mbewe ndraono ba moroi ba mbewe zi so ba mbagi zoesoe. Bõrõ noedoemõ andrõ. Ba wangõhõndrõgõ si fatioe tõdõ andrõ, awõ zangaloei folaoe balõ andrõ. *(Mat. 21, 16)*. 3

Na oefaigi mbanoea si jawa andrõ chõoe, nifazõchi doeroemõ andrõ, bawa ba dõfi andrõ, nifataromõ, *(Sin. 19, 2)*. 4

Ba hadia niha si mate andrõ, wa itõrõ tõdõoe ia? Ba ono niha andrõ, wa õtolo ia? *(Sin. 144, 3. Heb. 2, 6–9)*. 5

Ha ma'ifoe õ'ambõsi ia mege, moroi ba Lowalangi, ba no õfotakoela ia soemange ba fa'amoadoe. *(Moz. I. 1, 26)*, 6

No õbe'e samatõro nifazõchi dangaoe andrõ ia; fefoe hadia ia, ba no õbe'e barõ gahenia. *(Mat. 28, 18. Kor. I. 15, 18)*. 7

Biribiri ba õrõbao, fefoe, awõ goetoe ndroe'oe andrõ. 8

Fofo ba daloe mbanoea ba i'a ba nasi ba hadia zaliwaliwa ba nasi andrõ. 9

He Jehowa, samatõrõ ja'aga, ha lõ eboea doeria dõimõ andrõ, ba goeli danõ, ma'asagõrõ! 10

Sinoenõ 9.

I. Isoeno Zo'aja si no mõna ba wanoewõ. II. I'andrõ na wanolo.

Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: „Mate'õ salahi nono." Sinoenõ; chõ Dawido. 1

I. Damangandrõdo saoha gõlõ chõ 2

Jehowa, moroi si'aikõ ba dõdõgoe, da'oetoenõ zahõlihõli dõdõda andrõ chõnia.

3 Da'oe'omoesoi'õ dõdõgoe chõoe, acha ma'iki dõdõgoe, da'oesoeno dõimõ, ja'oegõ Fondrege zalawa.

4 Bõrõ wa lawoewoe ira foeri si fa'oedoe chõgoe andrõ; tegaõlõ tooe ira ba tekiko, ba wanõngõoe ja'ira.

5 Noa sa ja'oegõ zamaigi lala ba chõgoe andre, no õ'asiwai hoehoeo andrõ chõgoe; no moedadao'õ ba dadaoma zangoehoekoe andrõ, sangoehoekoe satoelõ. *(Sin. 7, 12).*

6 No õtenawa niha baero, ba no õfakiko zeboea horõ; no õboenoe dõira, si lõ fangorifi, iroegi zi lõ aetoe.

7 No aetoe nemali andrõ, no tobali adoedoela, si lõ mamalõmalõ, no tobali arõ mbanoeara õbe'e; lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ niha bõ'õ. *(Sin. 34, 17).*

8 Ba moedadao ba dadaomania Jehowa, lõ mamalõmalõ, no i'aro'õ dadaomania, ba wangoehoekoe. *(Sin. 103, 19).*

9 Ba ihoekoe golia oeli danõ, ba wa'atoelõ, i'asiwai hoehoeo soi niha ba wa'adõlõ. *(Sin. 96, 13).*

10 Belebele nifakao Jehowa, ba'aba'a, na bawa lõ lala dõdõ.

11 Andrõ manõtõna chõoe zi no mangila tõimõ andrõ, me lõ si farõi ndra'oegõ ba zanofoenofoe ja'oegõ, Jehowa.

12 Mi'anoenõ chõ Jehowa, sonahia ba Ziona, midoenõdoenõ ba niha misa wolaoelaoenia. *(Sin. 132, 13).*

13 Me i'aloealoei horõ, fange'enge'e andrõ, me itõrõ tõdõnia; lõ olifoe ia wangarõngarõ zanaha famakao. *(Moz. I. 4, 10).*

14 II. **E**boea'õ dõdõoe chõgoe, Jehowa, faigi wamakao zi fa'oedoe andrõ ja'o; ja'oegõ, samazawa ja'o moroi ba mbawandroehõ ba wa'amate andrõ.

15 Ena'õ oedoenõdoenõ doeriamõ andrõ fefoe, ena'õ ma'iki dõdõgoe ba mbawa gõli Nono Ziona alawe andrõ, ba wangorifi andrõ chõoe. *Sin. 22, 23; 40, 10–11; 13, 6).*

No alaoe niha baero andrõ, ba lõ- 16
soelõsoe nichaora, no tochai gahera ba goe'õ andrõ nifadõlõra. *(Sin. 7, 16).*

No terongo Jehowa, wa sangoe- 17
hoekoe ia. Ba nilaoelaoe dangania fafali zeboea horõ. *(Sin. 7, 17).*

Ba mbanoea tooe noemalõ zeboea 18
horõ andrõ; fefoe niha baero andrõ, si no olifoe Lowalangi.

Tenga si lõ mamalõmalõ, wa olifoe 19
ia zi noemana, ba tenga si lõ teboelõboelõ, wa lõ boto wanõtõna zaboe tõdõ andrõ. *(Sin. 22, 25; 10, 17. 18).*

Faoso, Jehowa! fa bõi fajawa niha; 20
alacha tehoekoe niha baero andrõ, tánõ fõnaoe.

Hawoei ira fa'ata'oe, ja'oegõ Je- 21
howa, ena'õ aboto ba dõdõ niha baero, wa niha si mate ira. *(Sin. 59, 14).*

Sinoenõ 10.

I. Fangarõngarõ ba wa'afaito zeboea horõ andrõ. II. Fangandrõ chõ Lowalangi, ena'õ itolo.

I. **H**ana wa ba zarõoe so'õ, Je- 1
howa, hana wa õbini'õ ndra'oegõ, na bawa lõ lala dõdõ? *(Sin. 44, 25).*

Ba wajawasa zeboea horõ mogichi 2
zaboe tõdõ andrõ, te'oe'oe ira ba nichoi dõdõ da'õ.

Isoeno ia seboea horõ ba wangisõ 3
dõdõnia andrõ, ba somasi ana'a, ba i'erogõ Jehowa ba i'o'aja.

Imane seboea horõ ba hochania: 4
„Lõ izofoezofoe (Lowalangi). Lõ Lowalangi." Awai gera'erania.

Mofozoe wolaoelaoenia, lõ mama- 5
lõmalõ; arõoe si jawa na hoekoe chõoe, lõ oroma chõnia; ihangõi fefoe zi fa'oedoe chõnia. *(Amos. 6, 3).*

Imane dõdõnia: „Lõ mangiwa 6
ndra'o, gõtõgõtõ wa'ara, ba lõ'õ manõ gõna ndra'o fa'aboe dõdõ."

7 No fahõna ba mbewenia wangelifi ba faja ba famalangõgõ awõnia, barõ lelania so wamakiko ba famakoejoe.
8 Manaronaro ia ba gero mbanoea misa, ba zi tobini, iboenoe zi lõ horõ, idarodarogõ zi tebai, hõrõnia.
9 Manaronaro ia ba zi tobini, hoelõ zingo ba zasai'õ doe'oe; idarodarogõ, ba wondra'oe saboe tõdõ andrõ. Ira'oe zaboe tõdõ andrõ, ifa'oe'oe ba goe'õnia. *(Sin. 17, 12).*
10 Ikõwõ ia, tooe ba danõ, ba ira'oe sa'ania zi tebai andrõ.
11 Imane dõdõnia: „No olifoe Lowalangi, no ibini'õ mbawania; lõ'õ manõ i'ila, sagõtõ fa'ara." *(Sin. 94, 7).*
12 II. Faoso, Jehowa! fazawa dangaoe, Lowalangi! bõi olifoegõ'õ nifakao andrõ.
13 Hana wa tola i'o'aja Lowalangi seboea horõ andrõ, ba hana wa tola iwa'õ tõdõnia, lõ õzofoezofoe?
14 O'ila; õfaigi sa wamakao ba fa'aboe dõdõ, ba wanoera ja'ia ba laloe'a dangaoe; chõoe manõtõna zi tebai; õtolo zi lõ ama, si lõ ina. *(Sin. 68, 6. Moz. II. 22, 22).*
15 Tema fatõ mbõlõcha zeboea horõ andrõ, ba ba zi lõ sõchi andrõ, ba laoe mbalõ, ena'õ taja ia fõnaoe. *(Sin. 37, 10. 36).*
16 Razo Jehowa, gõtogõtõ wa'ara, no taja niha baero andrõ, ba danõ andrõ chõnia. *(Sin. 99, 1).*
17 No õfondrondrongo wehoeloe dõdõ nifakao andrõ, ja'oegõ Jehowa, õ'abe'e'õ dõdõra, õfondrondrongo chõra.
18 Ba wangasiwai hoehoeo zi lõ ama, si lõ ina, awõ hoehoeo nifakao andrõ, fa bõi sa'ae ifeta'oe nawõnia niha goeli danõ andrõ.

SINOENÕ 11.

I. Fa'abe'e dõdõ Dawido ba chõ zi fatioe tõdõ chõnia. II. Fanõtõnania ba wa'atoelõ Lowalangi ba ba wa'eboea dõdõnia.

Chõ doeka wanoenõ andrõ; chõ Dawido.

I. Chõ Jehowa abe'e dõdõgoe. 1
Hana wa mimane chõgoe: „Mi'oloi ba hili andrõ chõmi, si mane fofo?" *(Sam. I. 26, 20).*
Si ndroehoe sa, lachai wana seboea 2
horõ andrõ; no lafaedogõ nono wana ba zinali andrõ, ba wamana sadõlõ tõdõ, ba zogõmigõmi. *(Sin. 37, 14; 64, 4. 5).*
Na tedoedoegõ zilalõ jawa andrõ, 3
ba hadia nilaoe zatoelõ andrõ!
II. Ba gõdonia ni'amoni'õ andrõ 4
so Jehowa; Jehowa si so dadaoma ba zoroego, ifachõlõ ia, ifaigifaigi nono niha hõrõnia. *(Hab. 2, 20. Jes. 66, 1. Sin. 33, 13. 14).*
Ifaigifaigi zatoelõ andrõ Jehowa, ba 5
i'ogorofi tõdõnia zeboea horõ andrõ ba somasi mamakao awõnia. *(Sin. 5, 5).*
Ihawoei dania fesoe zeboea horõ 6
andrõ; alitõ ba talõ balera ba angi saoechoe goerachara, ba makora andrõ. *(Moz. I. 19, 24).*
Satoelõ sa Jehowa, i'omasi'õ wa'a- 7
toelõ. Ihõrõhõrõgõ zadõlõ tõdõ. *(Sin. 33, 5; 17, 15).*

SINOENÕ 12.

I. Fangarõngarõ ba wa'ataja wa'atoelõ, awõ wa lõ farõi. II. Fanganõrõ ba Lowalangi ba fanõtõna fanolo.

Chõ doeka wanoenõ andrõ; lala si 1
waloe. Sinoenõ; chõ Dawido.
I. Tolo, Jehowa, noa sa ahori 2
zatoelõ, noa sa'ae taja zi lõ farõi andrõ, ba nono niha.
Lalaoe waja, zamõsana chõ nawõ- 3
nia; lahaogõhaogõ bewera ba doea dõdõra, na moehede ira.
Ena'õ na ihori Jehowa dozi bewe 4
si haogõhaogõ fehede faja, awõ lela, solaoe hocha.
Sangoema'õ: „Ba lelama a bõlõ ndra'- 5
aga; itolo ndra'aga bewema; ha niha Zo'aja ja'aga?" *(Sin. 73, 8. 9).*
II. Bõrõ me tefalangõgõ zahachõ 6
dõdõda ba fangarõngarõ zi noemana, wa oefazawa ndra'o, iwa'õ Je-

howa, edõna oe'orifi zihoelce tõdõ ba da'õ.
7 Taroma li sohaoehaoe daroma li Jehowa andrõ, firõ, si no moechozi ba mbalanga ba danõ, no mewitoe techozi. *(Sin. 19, 9).*
8 Ja'oegõ Jehowa zanaro ja'aga, õtimba chõma niha andrõ, iroegi zi lõ aetoe.
9 No tefasoei ndra'aga seboea horõ, na mõna wa lõ ngararo ba nono niha. *(Amaed. 28, 12).*

SINONÕ 13.

Fehoeloe dõdõ ba wanolo Lowalangi, ba zi fa'oedoe andrõ, idõnadõna sangandrõ.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Sinoenõ ; chõ Dawido.
2 Ha wa'ara na, Jehowa, wa olifoe'õ ndra'odo, si lõ mamalõmalõ? Ha wa'ara na, wa õbini'õ mbawaoe chõgoe? *(Sin. 77, 8. Hab. 1, 2).*
3 Ha wa'ara na oetaha wa'afõchõ andrõ, bacha ba dõdõgoe, fa'aboe dõdõgoe andrõ, sero ma'õchõ? Ha wa'ara na ihõndrõgõ ndra'o si fatioe tõdõ chõgoe?
4 Faigi Jehowa, Lowalangigoe, fondrondrongo ligoe! Bokai hõrõgoe, fa bõi alaoe ba wa'amate.
5 Fa bõi iŵa'õ si fatioe tõdõ chõgoe : „No oehõndrõgõ ia ;" fa bõi ma'iki zamakao ja'o, na mangiwa ndra'odo.
6 Ba ja'o, ba oedõnadõna wa'eboea dõdõoe : ma'iki dõdõgoe, ba wanolomõ andrõ. Oesoeno Jehowa, me no eboea dõdõnia chõgoe. *(Sin. 9, 15).*

SINOENÕ 14.

I. Fangarõngarõ Dawido, ba wa'eloengoe niha. II. Fangoehoekoe seboea horõ ; fa'omoeso dõdõ zatoelõ.

Chõ doeka wanoenõ andrõ. Chõ Dawido.
1 I. No iwa'õ tõdõnia sambõ tõdõ: „Lõ Lowalangi!" Famakiko, sogoro ita, wolaoera ; samõsa lõ'õ, solaoe si sõchi.
No ifaigi Jehowa nono niha, moroi ba zoroego, ba wamaigi, na so zatoeatoea, na so zangaloei Lowalangi, mato samõsa. *(Sin. 33, 13).* 2
No ahori fabali ira, no dozi tekiko, alõsoe lõ solaoe si sõchi, samõsa lõ'õ. *(Moz. I. 6, 12. Rom. 3, 10–12).* 3
Hadia, lõ fa'aboto ba dõdõ chõra fefoe, solaoe si lõ sõchi, si manga mbanoeagoe andrõ, nifemanga roti? Lõ la'angarõfi li Lowalangi. *(Mich. 3, 3).* 4
II. Ba ihawoei ira fa'ata'oe, so sa Lowalangi ba niha satoelõ tõdõ andrõ. 5
Hana na mi'igi'igi'õ gera'era zahachõ dõdõda andrõ, me no saŵatõnia Jehowa. *(Sin. 12, 6).* 6
Ena'õ na iroegi Ndraono Gizeraëli fangorifi andrõ, si orei Ziona! Na i'efa'õ Jehowa mbanoeania andrõ, ba ma'iki Ndraono Jakobo, ba somoeso tõdõ Ndraono Gizeraëli. 7

SINONÕ 15.

Tandra mbanoea Jehowa si ndroehoe. Sinoenõ; chõ Dawido.

Faigi gõi Zin. 24, 3–5.

He Jehowa, ha niha zi iagõ ose andrõ chõmõ? Ha niha zonahia ba hilimõ andrõ, ni'amoni'õ? *(Sin. 84, 5).* 1
Sanõrõ lalania, si lõ sinegoe, solaoe satoelõ ba solaoe si doehoe, fehedenia, soroi ba dõdõ. *(Jes. 33, 15).* 2
Si lõ mamõbõgõ si lõ doehoe, lelania, si lõ mamakao awõnia, si lõ mandraŵaisi awõnia. 3
Sangositengagõ tõdõnia nitibo'õ Lowalangi ba samosoemange sangata'oefi Jehowa ; na no mõi ia ba hõloe ba zi te'ala ia, ba lõ iwoe'ai. 4
Si lõ mamohare ana'ania ba si lõ manga gana'a ba zi lõ horõ; solaoe si manõ, ba lõ mangiwa, iroegi zi lõ aetoe. *(Moz. II. 22, 24).* 5

SINOENÕ 16.

I. Fa'obahaoe dõdõ zi lõ mamõhõli Lowalangi. II. Fama'ele'õ femaoso Keriso dania.

1 I. Timba chõgoe zi lõ sõchi, Lowalangi, chõoe oedõnadõna!
2 Oemane chõ Jehowa: Ja'oegõ Zo'aja ja'o; lõ si sõchi chõgoe, baerooe! *(Sin. 73, 25).*
3 Ni'amoni'õ andrõ, si so ba danõ, da'õ zoadoe, somasido, oi so wa'omasigoe.
4 Oja ngawalõ wa'afõchõ ba zolo'õ Lowalangi bõ'õ; lõ edõnado oebe'e zoemange nibadoe andrõ chõra, do andrõ, ba lõ edõnado oetõtõi dõira bewegoe.
5 Jehowa goerachagoe ba õsi makogoe andrõ; õ'abe'e'õ dahõdahõ andrõ chõgoe. *(Ngen. Jer. 3, 24).*
6 Ba wondrege zomasi ita gõna wanoe'a andrõ chõgoe, ba somasido dána chõgoe andrõ.
7 Oesoeno Jehowa, si no mamolala tõdõgoe, ba ba zi bongi ifarooe ndra'o boeagoe. *(Sin. 4, 5; 17, 3).*
8 II. No oebe'e ba gametahõgoe Jehowa, si lõ mamalõmalõ: na so ia ba gambõlõgoe, ba lõ mangiwa ndra'o.
9 Andrõ omoeso dõdõgoe, ba ma'iki lachõmigoe andrõ, ba õsigoe gõi molombase, lõ hadia ia. *(Moz. I. 49, 6).*
10 **Lõ'õ sa õloeloe ba mbanoea tooe nosogoe ba lõ õtehe, i'ila satoelõ tõdõ andrõ chõoe wa'obooe barõ danõ.** *(Hal. zin. 2, 25–32; 13, 35–37).*
11 **Õfarongogõ chõgoe lala ba wa'aoeri andrõ: ahonoa wa'omoeso dõdõ fõnaoe ba somasi ita ba gambõlõoe, si lõ aetoe.**

SINOENÕ 17.

Fangandrõ fangefa'õ ba zeboea horõ.

Fangandrõ Dawido.

1 Fondrondrongo Jehowa hoehoeo satoelõ! Be'e mbõrõ dalingaoe ba we'aogoe andre! Be'e ba dõdõoe wangandrõgoe, si oroi mbewe si lõ faja.
2 Jai'otarai mbawaoe hoekoe andrõ chõgoe; satoelõ i'ila hõrõoe. *(Sin. 43, 1).*
3 Na õtandraigõ dõdõgoe, na õfaigi ba zi bongi, na õhaogõ wanechegõ ja'odo, ba lõ õsõndra gera'era si lõ sõchi ba dõdõgoe bacha, ba lõ solalõ mbewegoe. *(Sin. 16, 7; 139, 1).*
4 Ba wolaoe niha andrõ, ba no oetarogõ daroma lioe, fa bõi oetõrõ lala zamakao awõnia.
5 No oe'abe'e'õ wanara lahemõ, lõ sangiwa wemekaigoe.
6 Oe'angarõfi li ndra'oegõ, õfondrondrongo sa ligoe, ja'oegõ Lowalangi, hatõ'õ mbõrõ dalingaoe chõgoe, fondrondrongo wehedegoe!
7 Oroma'õ wa'eboea dõdõoe andrõ, soja ngawalõ, ena'õ ahõlihõli dõdõma, ja'oegõ, sangorifi sanawa ja'oegõ kambõlõoe, ba zi fa'oedoe chõra. *(Sin. 4, 4).*
8 Rorogõ ndra'o nifondrorogõ ono hõrõ, bini'õ ndra'o ba loemõ gafioe andrõ. *(Moz. V. 32, 10).*
9 Ba zeboea horõ andrõ, samalangõgõ ja'o, ba zi fatioe tõdõ chõgoe, samazoeizoei ja'odo.
10 No ladoehõ dõdõra tawõ, ba lalaoe hocha bewera.
11 Heza mahoendragõ danõ, ba no lafasoei ndra'aga, la'aloealoei wolaoegõ ja'aga.
12 Hoelõ zingo, somasi mondra'oe, ba hoelõ nono zingo ba mbinimbini. *(Sin. 10, 9).*
13 Faoso Jehowa! hoelõ ia, timba ia tooe! Orifi nosogoe, ba zeboea horõ andrõ fõdamõ,
14 ba niha andrõ, ja'oegõ Jehowa, tangaoe, ba niha goeli danõ andre, so'oeracha ba gõtõ da'e, nifo'osioe taloe ame'elamõ andrõ! Ja'ira, ba tenga sambõ ono, ba ondrõitara chõ nonora zi tõra chõra. *(Loek. 16, 25. Fil. 3, 19).*
15 Ba ja'odo, ba oe'ila mbawaoe, bõrõ wa'atoelõ[goe], aboeso ndra'o chalachalamõ, na tokea ndra'odo.

SINOENÕ 18.

Fangandrõ Dawido saoha gõlõ, me no ilaŵa zi fa'oedoe chõnia.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Chõ genoni Jehowa andrõ, Dawido andrõ, sanandrõsaigõ chõ Jehowa taroma li zinoenõ andre, me no i'efa'õ ia Jehowa ba wa'abõlõ zi fa'oedoe chõnia, fefoe, ba ba danga Zaoelo. Imane : *(Sam. II. 22).*

2 **Omasido ndra'oegõ, Jehowa, fa'abõlõgoe !**

3 **Hili dõdõgoe Jehowa ba saŵatõgoe ba sangorifi ja'o. Lowalangigoe, ba no nahiagoe, chõnia manõtõna ndra'o, no baloesegoe ia ba tandroe fangorifi chõgoe ba hatigoe.** *(Moz. V. 32, 5).*

4 Oe'angarõfi li Jehowa, si nangea nisoeno andrõ, ba te'orifi ndra'o, aefa ndra'o ba zi fatioe tõdõ chõgoe.

5 Noa sa ifasoei ndra'o doeloe ba no ifeta'oe ndra'o hohooe famoenoe. *(Sin. 116, 3).*

6 No ikabi ndra'o bõbõ moroi ba mbanoea tooe, ba no ihawoei ndra'o tandraŵa famoenoe.

7 No moe'ao ndra'o chõ Jehowa, ba wa'atosasagoe andrõ, no oe'angarõfi li Lowalangigoe, no ifondrondrongo ligoe ba gõdonia andrõ ba no iroegi dõgi dalingania we'aogoe andrõ chõnia.

8 Ba hoemeoe danõ, modoeroe, ba hoemisi dajadaja hili ba mangiwa, me no tesao wõnoenia.

9 Manimbo nichoenia ba i'otarai mbawania alitõ si manga badia ia, hoemola mbo galitõ, si oroi chõnia. *(Moz. II. 19, 18).*

10 Idada mbanoea, mõi ia tooe, sogõmigõmi barõ gahenia *(Sin. 144, 5).*

11 Ba hoeloe Keroebi mõi ia, hoemombo misa, manahanahae ia ba gafi nangi. *(Sin. 99, 1).*

12 Ibali'õ baloebaloenia zogõmigõmi, osenia fasoei, salœ ba lawoeo saitõ. *(Jes. 50, 3).*

13 Moroi ba haga andrõ fõnania itõrõ lawoeo andrõ teoe kara ba bo galitõ.

Ba moe'oegoe'oegoe Jehowa ba mbanoea si jaŵa, ba ifarongogõ linia Fondrege zalaŵa andrõ. 14

I'efa'õ nono wana chõnia, ifazawili, ba ifazaoemba gari mbanoea, ifakoejoe. *(Sam. I. 7, 10).* 15

Ba oroma noengo nidanõ ba aheta mbaloebaloe dajadaja danõ, ba wanegoemõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, ba wangõhõfoe geheha nichoemõ andrõ. 16

I'oro'õ dangania moroi jaŵa, ira'oedo, isõbido moroi ba nidanõ seboea. *(Sin. 144, 7; 69, 2. 3).* 17

Ifadõni ndra'o ba zi fatioe tõdõ chõgoe, sabõlõ, ba ba zi fa'oedoe chõgoe, me no tebai oelaŵa ira. 18

No lahawoei ndra'o, me baŵa wa'ate'ala chõgoe, ba no tobali tolotolo chõgoe Jehowa. 19

Ba no i'ohe baero ndra'o ba zebolo tanõ, no i'efa'õ ndra'odo, me no omasi ia ndra'o. *(A. 37).* 20

No isoelõni chõgoe wa'atoelõ dõdõgoe Jehowa, no ibe'e chõgoe zoelõ, me no lõ hadia ia zi falemba ba dangagoe. 21

Noa sa oetõrõ lala Jehowa, lõ solalõ ndra'o ba chõ Lowalangigoe. 22

Noa sa so ba gametahõgoe hoekoe andrõ chõnia, fefoe, ba amachoitania andrõ, ba lõ ni'arõoe'õgoe chõgoe. *(Moz. V. 17, 19).* 23

No adõlõ dõdõgoe chõnia ba no oe'ata'oefi, fa bõi oefazõchi zi lõ atoelõ. *(Sin. 15, 2).* 24

Ba no isoelõni chõgoe wa'atoelõ dõdõgoe Jehowa, balazi wa lõ hadia ia zi falemba ba dangagoe, wamaiginia. 25

Ba zeboea tõdõ eboea dõdõoe, ba zadõlõ tõdõ adõlõ dõdõoe, 26

Ba zohaoehaoe ohaoehaoe ndra'oegõ, ba ba zabila tõdõ abila ndra'oegõ. 27

Ja'oegõ sa zanolo niha si gõna famakao, ba õhõndrõgõ hõrõ si fajaŵa. *(Job. 22, 29).* 28

Ja'oegõ sa zamohaga fandroegoe, 29

ifohaga zogõmigõmi andrõ chõgoe Jehowa, Lowalangigoe.
30 Na õtolodo, ba oedoedoegõ gõli kara, ba na awõgoe Lowalangigoe, ba oesawõ mba'aba'a. *(Sin. 60, 14).*
31 Lala Lowalangi andrõ, ba no mo'ahonoa, taroma li Jehowa, ba no moehaogõ; baloese ia ba zanõtõna chõnia, fefoe. *(Sin. 19, 9).*
32 Ha niha sa Lowalangi, baero Jehowa? ba ha niha nahia saro, baero Lowalangida!
33 Lowalangi andrõ, same'e bõbõ taloegoe fa'abõlõ, sangehao lala chõgoe;
34 sombali'õ ahe mbõhõ ahegoe, ba samataro ja'o ba hili.
35 Samahaõ tangagoe ba wasõndrata ba ta'iogoe ba wogai fana. (*Sin. 144, 1).*
36 Ba no õbe'e chõgoe mbaloese fangorifi andrõ chõoe, ba no itoewoe ndra'o kambõlõoe, ba fangide'ide'õoe ja'oegõ zangeboea'õ ja'odo. *Amaed. 15, 33).*
37 No õ'ebolo'õ naha gahegoe ba lõ sangiwa mboe'oe kawonogoe. (*Sin. 31, 9).*
38 No oegohi nemaligoe, ba no oechamõ, ba lõ nifoeligoe ja'o foeri, balazi no oefakiko ira.
39 No oerasa ira, fa tebai maoso sa'ae, tegaõlõ tooe ira barõ gahegoe.
40 Ba no õfobõbõ taloe ndra'o fa'abõlõ ba wasõndrata, no õfaõndrõ barõgoe zi fa'oedoe chõgoe.
41 Moloi chõgoe zi fatioe tõdõ chõgoe, õbe'e, ba si fa'oedoe chõgoe, ba no oehori.
42 Mangarõngarõ ira, ba lõ sangorifi — chõ Jehowa, ba lõ itema lira. *(Amaed. 1, 28).*
43 Ba no oefoefoe ira, si mane gawoegawoe ba nangi; hoelõ damboe baewali oetibo'õ ira.
44 No õ'efa'õ ndra'o ba wasõndrata niha, no õfataro hõgõ soi niha ndra'odo; tobali la'o'õ chõgoe niha si lõ oerai mila.
45 Ha larongo ligoe, ba la'o'õ chõgoe, lahaogõhaogõ wehedera chõgoe ono niha bõ'õ.
Ariri nono niha bõ'õ, larõi gõdora, 46
manizinizi.
Saoeri Jehowa, ba nisoeno nahiagoe 47
saro andrõ, ba ni'eboea'õ dõi Lowalangi fangorifigoe andrõ!
Lowalangi andrõ, sanolo ja'o ba 48
wolaoe balõ, same'e barõ mbawagoe soi niha;
sangefa'õ ja'o ba nemaligoe andrõ. Si 49
ndroehoe, no õbe'e jawa zi fa'oedoe chõgoe ndra'odo; no õ'efa'õ ndra'o ba niha andrõ samakao awõnia.
Andrõ oesoeno ndra'oegõ, ja'oegõ 50
Jehowa, ba niha baero, oesoeno dõimõ. *(Rom. 15, 9).*
Ja'oegõ, sangeboea'õ fangorifi razo, 51
sangeboea'õ tõdõ ba nibajoinimõ andrõ, chõ Dawido ba chõ ma'oewoenia, iroegi zi lõ aetoe.

SINOENÕ 19.

I. Fanoeno Lowalangi ba nifazõchinia andrõ, ba II. ba daroma linia. III. Fehoeloe dõdõ ba wa'amo'ahonoa.

Chõ doeka wanoenõ andrõ. Si- 1
noenõ; chõ Dawido.
I. Idoenõdoenõ lachõmi Lowa- 2
langi andrõ banoea si jawa, ba i'ombacha'õ nifazõchi dangania sebolo andrõ. (*Rom. 1, 20).*
Ifa'ema ba zi ma'õchõ mahemoloe 3
si ma'õchõ ma'õchõ, ba si bongi andre, ba i'ombacha'õ ba zi bongi mahemoloe.
Lõ toeria ba lõ taroma li, si lõ 4
terongo li.
Fanoe'ania andrõ, ba iroegi ma'a- 5
fefoe danõ, ba balõ danõ iroegi linia; loeo andrõ, ba no ifolose ba chõnia. *(Rom. 10, 18).*
Hoelõ zangowaloe ia, si otarai mba- 6
te'enia; somoeso tõdõ ia, hoelõ zabõlõ, ba wanõrõ lalania andrõ.
Ba wondrege danõ i'otarai, ba 7
itõrõi, iroegi wondrege tánõ sa, ba lõ hadia ia zi tobini ba wa'aoechoenia andrõ. *(Sin. 104, 19).*

8 II. **Si** no mo'ahonoa goroisa Jehowa andrõ, fangokafoe dõdõ; si lõ mangiwa wamadoehoe õ Jehowa andrõ, i'atoeatoea'õ zambõ tõdõ. *(Sin. 119, 50. 130).*

9 Niŵa'õ Jehowa, ba satoelõ, fangomoeso dõdõ; ba goroisa Jehowa andrõ, ba lõ hadia ia zi fabaja; famehaga hõrõ ia. *(Sin. 12, 7; 18, 31; 119, 105).*

10 Fangata'oefi Jehowa andrõ, ba no ohaoehaoe, lõ mamalõmalõ; hoekoe Jehowa, ba si doehoe, atoelõ, ma'afefoe.

11 Somasi ita, moroi ba gana'a, moroi na oja mbalaki: ba āmi, moroi ba ŵe ŵani ba moroi ba nõsi gawa'awa andrõ. *(Sin. 119, 70).*

12 Ba tefarooe gõi dõdõ genonioe chõnia; loeo seboea isõndra, na i'o'õ.

13 III. **Olalõŵa andrõ, ba ha niha zaboto ba dõdõ ha me oega? heta chõgoe zi tobini andrõ!** *(Job. 9, 3. Sin. 130, 3).*

14 Timba chõ genonimõ zi fajaŵa: bõi tehe, ja'ira zamatõrõ ja'o! Ba lõ sinegoe chõgoe, ba lõ falemba chõgoe golalõŵa seboea. *(Sin. 18, 24).*

15 Ena'õ na omasi ndra'oegõ wehede mbewegoe, awõ gera'era dõdõgoe andrõ, ja'oegõ Jehowa, nahiagoe saro ba sangorifi ja'odo!

SINOENÕ 20.

Famahowoe'õ mbanoea razo.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Sinoenõ; chõ Dawido.

2 **Ja**moefondrondrongo lioe Jehowa, na baŵa wamakao; jamõi ba'aba'a chõoe dõi Lowalangi Jakobo andrõ! *(Amaed. 18, 10).*

3 Jamoefa'ohe'õ chõoe wangorifi, moroi ba ni'amoni'õ andrõ, jamoetolo'õ moroi ba Ziona!

4 Jamoetõrõ tõdõnia zoemange ni'ā andrõ chõoe, fefoe, ba jamoetema zoemange nitoenoe andrõ, nibe'eoe!

5 Jamoebe'e chõoe zomasi dõdõoe ba jamoefo'oengo fefoe nifachoi dõdõoe. *(Sin. 21, 3).*

Ena'õ na omoeso dõdõma ba wanolo andrõ nisõndraoe, ba ena'õ na matawĩ mandrera ba dõi Lowalangida andrõ. Jamoebe'e chõoe Jehowa ni'andrõoe fefoe! 6

Awena oe'ila, wa itolo nibajoininia andrõ Jehowa; ifondrondrongo chõnia, moroi ba zoroego andrõ chõnia, ni'amoni'õ, ba wa'abõlõnia ba ba wanolo gambõlõnia andrõ. *(Moz. II. 15, 6).* 7

Ja'ira, ba sanõtõna ba goereta ba ba koedo, ba ja'ita, ba ta'angarõfi li dõi Lowalangida andrõ. *(Moz. V. 20, 1. Jes. 31, 1).* 8

Ja'ira, ba salaoe ba si tegaõlõ tooe, ba ja'ita, ba ta'adõlõ'õ hoeloeda, moezizio manõ. 9

He Jehowa, tolo razo ba fondrondrongo lima, na moe'ao ndra'aga! 10

SINOENÕ 21.

I. Fanoenõ mbanoea, ba wemõna razo andrõ. II. Ladõnadõna na wemõna. *(Sam. II. 12, 26—30).*

Chõ doeka wanoenõ andrõ. Sinoenõ; chõ Dawido. 1

I. **He** Jehowa! Ba wa'abõlõmõ andrõ omoeso dõdõ razo, ba owoeawoea sibai dõdõnia ba wanolooe andrõ. 2

Somasi dõdõnia, ba no õbe'e chõnia, ba ni'andrõ mbewenia, ba no õ'o'õ. *(Sin. 20, 5; 37, 4).* 3

Noa sa õfaondragõ ia, wame'e howoehowoe, awõ zi sõchi, no õfanaemboe ia saemboe balaki. *(Sin. 132, 18).* 4

Fangorifi no i'andrõ chõoe, ba no õbe'e chõnia, fa'anaoe noso, si lõ mamalõmalõ, si lõ aetoe. 5

Eboea doeriania ba wanolomõ andrõ; no õ'eboea'õ dõinia ba no õfolachõmi ia. 6

Noa sa õfataro ia famahowoe, si lõ aetoe, no õ'omoesoi'õ dõdõnia tánõ fõnaoe. 7

Chõ Jehowa sa'ae manõtõna razo, 8

ba lõ mangiwa ia ibe'e fa'eboea dõdõ Wondrege zalawa andrõ.

9 II. Ichamõ tangaoe zi fa'oedoe chõoe fefoe, ichamõ kambõlõoe zi fatioe tõdõ chõoe.

10 Õbali'õ dania baho galitõ ira, na so'õ; ihori ira Jehowa ba wõnoenia andrõ, ba i'ã ira alitõ.

11 Madooera õhori ba danõ, ba ma'oewoera, ba õhori ba nono niha. *(Sin. 109, 13).*

12 Lachoi tõdõra zi lõ sõchi, fa'oedoesa chõoe, lafachai horõ, ba lõ mo'oengo. *(Jes. 8, 10).*

13 Moloi sa ira õbe'e, õfaoedoegõ mbawara fanamõ andrõ. *(Sin. 7, 13).*

14 Faoso Jehowa, ba wa'abõlõmõ andrõ! ba manoenõ ndra'aga, masoeno wa'abõlõoe.

SINOENÕ 22.

I. Mangarõngarõ Dawido, ba wamakao andrõ chõnia; maedomaedo Mesia andrõ ia, nifakao dania. II. Isoeno Lowalangi, me no ifoeli itolo ia.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Dali: „Bõhõ si alawe, na moloeo." Sinoenõ; chõ Dawido.

2 I. **He Lowalangigoe! He Lowalangigoe! Hana wa no õ'erogõ ndra'o?** No arõoe ndra'oegõ, ba wangorifi ja'o ena'õ ba ba wamondrongo ligoe, fangarõngarõgoe andre. *(Mat. 27, 46).*

3 He Lowalangigoe! Moe'ao ndra'o, na ma'ochõ, ba lõ õtema ligoe, ba ba zi bongi, ba lõ faloecha wondrara dõdõ.

4 Ba ni'amoni'õ sa atõ ndra'oegõ, sidadao jawa wanoenõ Ndraono Gizeraëli andrõ.

5 Chõoe manõtõna ndra toeama fõna, ladõnadõna, ba no õ'orifi ira.

6 Ja'oegõ la'angarõfi li, ba lasõndra wangorifi; chõoe ladõnadõna, ba lõ si te'ailaisi ira. *(Sin, 25, 2. 3).*

7 Ba ja'odo, ba no koekoeõ ba tenga niha; fama'iki niha ndra'odo ba si lõ ba dõdõ zato! *(Sin. 69, 8. Jes. 53, 3. Mat. 27, 39–44).*

8 La'o'aja ndra'o dozi sangila ja'odo, labobo mbawara ba lafalichõ ira. *(Job. 16, 4. 10).*

9 „Be'e balazi Jehowa! Jamoe'orifi ia, jamoe'efa'õ; i'omasi'õ sa atõ ia."

10 Ja'ia, ja'oegõ zanõbi ja'odo mege moroi ba daloe ninagoe, ba lõ saboe dõdõgoe, ba mbalõ meme ninagoe, õbe'e. *(Sin. 71, 6).*

11 Ja'oegõ dõtõnafõgoe, i'otarai daloe ninagoe; i'otarai ba gaheta ninagoe, ba Lowalangigoe ndra'oegõ.

12 Bõi arõoe'õgõ chõgoe, me no ahatõ wa'atosasa, lõ'õ sa sangorifi.

13 Oja zamasoei ja'o õrõbao, lafa'oe'oe ndra'o si matoea gõrõbao Mbazana andrõ.

14 Lafaboka mbawara chõgoe, hoelõ si mane singo, si manga niha, si ndrõndrõndrõndrõ.

15 No tefadoewa ndra'o, hoelõ nidanõ, ba no ahori faefa mboe'oegoe; no tobali hoelõ zigoesigoe dõdõgoe, no mangoeloe barõ dotogoe. *(Loek. 22, 44).*

16 No okõli gararogoe, hoelõ doega lawoe, falemba lelagoe ba dõlõtõlõgoe ba õbali'õ obooela zi mate ndra'odo. *(Joh. 19, 28).*

17 Noa sa lafasoei ndra'o asoe, lafa'oe'oe ndra'o seboea horõ, no owoelo; no latõla'õ dangagoe, awõ gahegoe. *(Joh. 20, 25. 27).*

18 Oe'ila oe'erai dõlagoe fefoe. Lafaigifaigi, latõngõtõngõ ndra'o, fa'omasira.

19 Lafaosa chõra noechagoe ba fadahõdahõ ba gamezagoe. *(Joh. 19, 24).*

20 Ba ja'oegõ, Jehowa, ba bõi arõoe'õgõ! ja'oegõ fa'abõlõgoe, ta'ita'i tolodo!

21 Efa'õ ndra'o ba mbawa zi'õli andrõ, nosogoe, si ha samboesamboea andrõ, efa'õ ba nasoe. *(Sin. 35, 17).*

22 Fasõbido ba mbawa zingo! Noa sa õfondrondrongo ligoe, ba dandroe gõrõbao andrõ.

23 II. Edõna oe'ombacha'õ dõimõ ba dalifoesõgoe, ba hoenõ zowoelo

niha oesoeno ndra'oegõ. *(Sin. 9, 15. Hebr. 2, 12. Joh. 20, 17).*

24 Ja'ami sangata'oefi Jehowa, misoeno ia! Ja'ami, madooe Jakobo, mifosoemange ia, ba mi'ata'oefi ia, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli fefoe.

25 Tenga sa fa lõ ba dõdõnia wamakao zi gõna famakao andrõ ba lõ ni'ogorofinia; ba me no mangarõngarõ chõnia, ba no ifondrondrongo. *(Sin. 9, 13. Heb. 5, 7).*

26 Bõrõ ndra'oegõ, wa manoenõ ndra'o ba gowoeloa seboea; oeboe'a nifaboe'oegoe tánõ fõna zangata'oefi ja'ia.

27 Faloecha manga zi gõna famakao andrõ ba aboeso; lasoeno dania Jehowa sangaloei ja'ia: ja aoeri dõdõmi, si lõ aetoe! *(Sin. 69, 23).*

28 Lasõndra tõdõra balõ danõ fefoe ba mangawoeli chõ Jehowa; ba fõnamõ latoehi danõ fefoe soi niha baero.

29 Chõ Jehowa sa wa'asalawa ba ja'ia zamatõrõ soi niha.

30 Ha fõnania lalaoegõ tooe ira ba danõ dozi satabõ ba goeli danõ andre; fõnania lafaõndrõ ira dozi sanawa tanõ andrõ tooe, ba ha niha si lõ mangila mangorifi nosonia. *(F. 2, 10).*

31 Ma'oewoe da'õ zi mõi enoninia dania. Ladoenõdoenõ Zo'aja ba niha dania. *(Jes. 53, 10).*

32 La'ombacha'õ wa'atoelõ dõdõnia ba niha si toemboe mitooe, wa no ifoloealoea. *(Sin. 110, 3. Joh. 19, 30).*

SINOENÕ 23.

Fanoeno fondrorogõ Lowalangi niha, amaedola goebalo.

Sinoenõ; chõ Dawido.

1 Jehowa goebalogoe, lõ ambõ ndra'o hadia ia. *(Moz. I. 48, 15. Joh. 10, 12–16).*

2 Ibe'e molombase ndra'o, ba zodoe'oe saoeri, ba i'ohe ndra'o ba zinga nidanõ sahonohono ndra'odo. *(Hez. 34, 14. Fam. 7, 17).*

3 I'okafoei dõdõgoe; ifatõrõ ndra'o ba lala satoelõ, bõrõ dõinia andrõ. *(Jer. 31, 25).*

Ba he oetõrõ mbawa danõ andrõ, 4
si gõna loemõ wa'amate andrõ, ba lõ ata'oedo zi lõ sõchi; awõgoe sa ndra'oegõ; si'ooe andrõ ba we'ewe'e andrõ chõoe, da'õ wondrara dõdõgoe. *(Sin. 46, 3).*

Õfa'oli gõgoe fõnagoe, fametahõ zi 5
fa'oedoe chõgoe; õbajoini fanicha hõgõgoe, õfo'õsi chõgoe mako, õfõnoei. *(Sin. 36, 9).*

Ha sambalõ si sõchi ba fa'eboea 6
dõdõ zolo'õlo'õ ja'odo, sagõtõ ja'o; ba si lõ teboelõ ba nomo Jehowa ndra'odo, sagõtõ fa'ara. *(Sin. 84, 4, 5).*

SINOENÕ 24.

Fanoenõ ba wolohe mijomo tawõla gamaboe'oela li andrõ. I. Banoea Jehowa. II. Razo solachõmi.

Chõ Dawido. Sinoenõ.

(Faigi gõi Zam. II. 6.)

I. **C**hõ Jehowa danõ, awõ nõsi- 1
nia, oeli danõ andrõ, awõ zowanoea ba detenia. *(Sin. 50, 12. Kor. I. 10, 26).*

Me no ja'ia zolata, jawa nasi, 2
sanga'aro'õ ja'ia jawa hohooe andrõ. *(Moz. I. 1, 9. 10).*

Ha niha zi tola mõi jawa ba hili 3
Jehowa andrõ, ba ha niha zi tola mangiagõ naha ni'amoni'õ andrõ chõnia? *(Sin. 15).*

Si lõ hadia ia zi falemba ba danga, 4
ba sohaoehaoe tõdõ; si lõ mangaloei falimosa ba si lõ mõi ba hõloe, na faja.

Da'õ zanema howoehowoe chõ Je- 5
howa, ba fa'atoelõ chõ Lowalangi andrõ, sangorifi ja'ia. *(Jes. 48, 18).*

Da'õ niha andrõ, sanofoenofoe ja'- 6
ia, sangaloei fangila bawaoe, ja'oegõ Lowalangi Jakobo andrõ. *(Rom. 2, 28. 29).*

II. **M**ifazawa ami, ja'ami bawa 7
gõli! Mi'alawa õ ami, ja'ami bawandroehõ si no ararã, ena'õ itõrõ razo andrõ, solachõmi! *(Jes. 40, 3. 4).*

8 Ha niha razo andrõ, solachõmi? Jehowa andrõ, sabe'e ba sabõlõ! Jehowa, sabõlõ ba wasõndrata.
9 Mifazaŵa ami, ja'ami bawa gõli! Mi'alaŵa'õ ami, ja'ami bawandroehõ si no ararã andrõ, ena'õ itõrõ razo andrõ, solachõmi!
10 Ba ha niha atõ razo andrõ, solachõmi? Jehowa zato andrõ, da'õ razo andrõ, solachõmi.

SINOENÕ 25.

Fangandrõ fangefa'õ ba danga zi fatioe tõdõ ba fangefa horõ.

Chõ Dawido.

1 Chõoe, Jehowa, oefazaŵa dõdõgoe.
2 Chõoe oedõnadõna, ja'oegõ Lowalangigoe! bõi be'e aila ndra'o, bõi tehe chõ zi fatioe tõdõ chõgoe, la'igi'igi'õ ndra'odo!
3 Dozi sa atõ sanõtõna chõoe, ba lõ'õ manõ faloecha aila; ba aila dania zi farõi lõ bõrõ. *(Jes. 49, 23).*
4 He Jehowa, toetoeroe chõgoe lala andrõ chõmõ, fahaõ ndra'o ba zinõrõ andrõ chõoe. *(Sin. 27, 11).*
5 Tolodo, ena'õ oetõrõ zi doehoe andrõ chõoe, ba fahaõ ndra'o; ja'oegõ sa Lowalangi andrõ, sangorifi ja'odo; chõoe oedõnadõna, lõ mamalõmalõ.
6 Tõrõ tõdõoe wa'ahachõ dõdõoe andrõ, ja'oegõ Jehowa, ba fa'eboea dõdõoe andrõ; moroi ba zi lõ bõrõta sa ia.
7 **Bõi angeragõ horõgoe me ono matoea ndra'odo ba he lalõgoe andrõ; tõrõ tõdõoe ndra'odo, dali wa'eboea dõdõoe andrõ, bõrõ wa'asõchi dõdõoe, ja'oegõ Jehowa!** *(Job. 13, 26).*
8 Seboea tõdõ ba sadõlõ tõdõ Jehowa, andrõ i'ombacha'õ lala ba zi so horõ andrõ.
9 Ba lala satoelõ ifatõrõ zi noemana ba ifahaõ zi noemana ba lala andrõ chõnia.
10 Lala Jehowa andrõ fefoe, ba ha sambalõ fa'eboea dõdõ ba fa'adoehoe, chõra si lõ mamõhõi fawoe'oesa li andrõ ba famadoehoe'õ andrõ chõnia.
11 Be'e bõrõ dõimõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, wangefa'õ horõgoe; no eboea sa'ae!
12 Ba ha niha zangata'oefi Jehowa? Ifahaõ dania ia ba lala andrõ, nitõrõnia. *(Sin. 32, 8).*
13 Sohahaoe tõdõ dania zi manõ, ba ma'oewoenia zochõ tanõ. *(Sin. 37, 9).*
14 Chõ zangata'oefi ja'ia fahoewoe Jehowa, ba ifarongogõ chõra nifachoinia andrõ. *(Job. 29, 4).*
15 Lõ aefa'aefa hõrõgoe chõ Jehowa; i'efa'õ sa gahegoe ba goe'õ andrõ.
16 Otahõgõ ndra'o ba eboea'õ dõdõoe chõgoe! noa sa aomõ'aomõ ndra'o ba si noemana!
17 No fahõna wa'aboe dõdõgoe; efa'õ ndra'o ba wa'atosasagoe andrõ!
18 Faigi wa'anoemanagoe ba fa'aboe dõdõgoe andrõ, ba be'e aefa chõgoe horõgoe fefoe.
19 Nehegõ zi fatioe tõdõ chõgoe, me no ato; ba me si lõ atoelõ watioesara chõgoe. *(Sin. 35, 19).*
20 Rorogõ nosogoe ba orifi ndra'o, bõi be'e aila ndra'o, me oedõnadõna chõoe. *(Sin. 16, 1).*
21 Jamoetolo ndra'o fa lõ horõ ba fa'adõlõ dõdõ! Oedõnadõna sa chõoe. *(Job. 1, 1).*
22 He Lowalangi! Efa'õ Ndraono Gizeraëli ba wa'aboe dõdõra fefoe!

SINOENÕ 26.

Fangandrõ fondrorogõ, soelõ wa'atoelõ.

Chõ Dawido.

1 Hoekoe ndra'o Jehowa, noa sa oetõrõ lalagoe, lõ horõ; no manõtõna ndra'o chõ Jehowa, lõ sangiwa ndra'odo.
2 Sechegõ ndra'o Jehowa ba tandraigõdo, haogõ mboeagoe ba tõdõgoe. *(Sin. 17, 3).*
3 Oetõngõtõngõni wa'eboea dõdõoe andrõ, ba no oetõrõ zi doehoe andrõ chõoe.

4 Lõ si dadaodo awõ niha sofaja ba lõ si faofao ndra'o ba zi falimo. *(Sin. 1, 1).*
5 Fatoewoe chõgoe gowoeloa zamazõchi si lõ sõchi, ba lõ si dadao ndra'o awõ zeboea hõrõ.
6 Oehalõ fanasa dangagoe wa lõ horõ, ba da'oefazoeizoei naha wame'e soemange andrõ chõoe, ja'oegõ Jehowa. *(Sin. 122).*
7 Ba wamarongogõ taroma li wangandrõ saoha gõlõ ba ba wanoetoenõ sahõlihõli dõdõ andrõ chõoe, fefoe.
8 **He Jehowa, omasido nahiaoe omo andrõ, nahia lachõmice.** *(Sin. 27, 4).*
9 Bõi halõ nosogoe, awõ zamazõchi horõ, bõi boenoedo, awõ zange'enge'e andrõ,
10 si falemba horõ ba danga, si no mo'õsi õ horõ danga kambõlõ.
11 Ba ja'o, ba oetõrõ lalagoe, lõ horõ. Orifi ndra'o ba eboea'õ dõdõoe chõgoe !
12 Ba lala sadõlõ manandrõsa gahegoe : Oesoeno Jehowa ba zowoelo niha. *(Sin. 22, 23).*

SINOENÕ 27.

1. Fanõtõna ba Lowalangi. II. Fehoeloe dõdõ ba gosalinia andrõ. III. Fangandrõ fangorifi.

1 I. **H**aga chõgoe Jehowa ba fangorifi, ha niha zata'oe ndra'o? ba'aba'a chõgoe ba nosogoe Jehowa, ha niha zi tokea ndra'o? *(Sin. 56, 5. Jes. 12, 2).*
2 Na lahatõ'õ ira chõgoe sanao horõ, ba wemanga õsigoe — si fa'oedoe chõgoe ba si fatioe tõdõ — ba manendre ira ba alaoe. *(Job. 19, 22).*
3 Na latarogõ ndra'o sanoewõ, ba lõ ata'oe dõdõgoe ; na tesoewõ ndra'o, ba lõ aboe dõdõgoe. *(Sin. 3, 7).*
4 II. **S**ambalõ oe'andrõ chõ Jehowa, da'õ zihoeloe dodõgoe : ena'õ monahia ndra'o ba nomo Jehowa andrõ, gõtõ wa'anaoe nosogoe, ba wamaigi fa'asõchi Jehowa andrõ ba ba wangomoesoi'õ tõdõgoe ba gosalinia. *(Sin. 23, 6; 26, 6–8; 42, 5; 63, 3; 84, 4. 5).*
Ifonaha sa'ae ndra'o baose, na 5
bawa wamoenoe, ibini'õ ndra'o ba mbinimbini ba nosenia andrõ; i'alawa'õ jawa ndra'o ba dete gowe. *(Sin. 31, 21; 40, 3).*
Ba tefaõga mbawagoe jawa zi fa'- 6
oedoe chõgoe, si tefasoei ja'o, ba soemange nilaoe torofe oebe'e ba nosenia, manoenõ ndra'o chõ Jehowa ba oelaoe mbiola.
III. **F**ondrondrongo Jehowa, 7
moe'ao ndra'odo ! Ba eboea'õ dõdõoe chõgoe ba tema ligoe !
Iwa'õ tõdõgoe, chõoe i'otarai ta- 8
roma li andrõ: „Mi'aloei mbawagoe !" — Bawaoe andrõ, Jehowa, oe'aloei. *(Moz. V. 4, 29).*
Bõi bini'õ chõgoe mbawaoe ; bõi 9
timba genonimõ andre, ba wõnoemõ. No sanolo ja'o ndra'oegõ, bõi tibo'õ ndra'o ba bõi rõido, ja'oegõ Lowalangi fangorifigoe !
Noa sa larõi ndra'o ira amagoe 10
inagoe, ba ifonaha ndra'o Jehowa. *(Jes. 49, 15).*
Fahaõ ndra'o Jehowa, ba lala a- 11
ndrõ chõoe ba fatõrõdo ba lala sadõlõ, bõrõ zi fa'oedoe chõgoe andrõ. *(Sin. 25, 4; 86, 11; 139, 24).*
Bõi loeloe ndra'o ba wofõnoe za- 12
makao ja'o ! Noa sa maoso chõgoe sasi sofaja ba sangaloei famoenoe.
Na lõ fadoehoe dõdõgoe ena'õ, oe'- 13
ila dania wa'eboea dõdõ Jehowa andrõ, ba danõ zaoeri andrõ ! *(Sin. 142, 6. Jes. 38, 11).*
Dõnadõna chõ Jehowa ! Abe'e'õ 14
ndra'oegõ ba bõi boesi dõdõoe, ba dõnadõna chõ Jehowa !

SINOENÕ 28.

I. Fangandrõ Dawido, ena'õ bõi tefatõrõ ia ba lala zi so horõ. II. Fangandrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi, me no itolo.

Chõ Dawido.

I. **C**hõoe, Jehowa, moe'ao ndra'o; 1
bõi zi lõ õtema li, ja'oegõ we'ewe'e

dõdõgoe, fa bõi fagõlõgõlõ ndra'o ba zilalõ ba gohokoho, na lõ hedehedeoe. *(Sin. 143, 7).*

2 Fondrondrongo li wangandrõgoe andrõ, na moe'aodo chõoe, na oefazawa dangagoe ba ni'amoni'õ sibai andrõ chõoe! *(Raz. I. 8, 30. Ngen. Jer. 3, 41).*

3 Bõi fakiko ndra'o awõ zeboea horõ ba awõ zamazõchi si lõ sõchi, sangehaogõ fehede ba nawõra, lõ lai wa so ba dõdõra zi lõ sõchi. *(Sin. 29, 9).*

4 Soelõni chõra wolaoera ba falõsõchi nifazõchira andrõ; be'e loeora ba nifazõchi dangara ba be'e zoelõ nilaoera chõ nawõra.

5 Lõ'õ sa ba dõdõra nilaoe Jehowa andrõ, ba he nifazõchi dangania. Ifakiko dania ira ba lõ ifoeli i'azõchi, *(Jes. 5, 12).*

6 II. **N**isoeno Jehowa; noa sa ifondrondrongo li wangandrõgoe andrõ.

7 Ba'aba'agoe Jehowa ba baloesegoe; chõnia manõtõna dõdõgoe ba no te'orifi ndra'odo; andrõ owoeawoea dõdõgoe, ba oesoeno ia sinoenõgoe andrõ. *(Sin. 18, 2).*

8 Jehowa wangabe'e mbanoeania, ja'ia mba'aba'a fangorifi ba nibajoininia andrõ.

9 Orifi mbanoeaoe ba fahowoe'õ dána chõoe; ba koebaloi ira, ba taja tangaoe, iroegi zi lõ aetoe.

Sinoenõ 29.

Lachõmi Lowalangi ba we'oegoe'oegoe mbanoea.

Sinoenõ; chõ Dawido.

1 **M**ibe'e chõ Jehowa, ja'ami ono zabõlõ, mibe'e chõ Jehowa lachõmi ba fa'abõlõ! *(Sin. 89, 7; 103, 20).*

2 Mibe'e chõ Jehowa lachõmi dõinia andrõ! Mi'angaloeloe chõ Jehowa, ba wa'amoadoe andrõ, ni'amoni'õ! *(Sin. 110, 3).*

3 Jawa nidanõ terongo li Jehowa andrõ; moe'oegoe'oegoe Lowalangi lachõmi andrõ, Jehowa jawa nidanõ seboea. *(Job. 37, 2).*

Li Jehowa andrõ, ba sabõlõ, li Jehowa andrõ, ba sihõngõ. 4

Ifatõ geresi li Jehowa andrõ, ifatõ Jehowa geresi andrõ ba hili Libano. 5

Manoka ira, hoelõ nono zawi, ibe'e, Libano andrõ ba Siriono andrõ, hoelõ nono gõrõbao. *(Moz. V. 3, 8. 9).* 6

Ifazawili holahola galitõ li Jehowa andrõ. 7

Modoeroe danõ si mate ibe'e li Jehowa andrõ, ifahisi danõ si mate Kadesi andrõ Jehowa. 8

Afõchõ hoeloe mbõhõ si alawe ibe'e li Jehowa andrõ, ba isereï geoe ba gatoea, ba ba gosalinia, ba ha samboea li: lachõmi! 9

Jawa nidanõ seboea doemadao mege Jehowa, ba fedadao Jehowa andrõ, ba no fedadao razo, siroegi si lõ aetoe. 10

Ibe'e wa'abõlõ ba mbanoeania Jehowa, ifahowoe'õ mbanoeania Jehowa, fa'atoelõ, *(Sin. 28, 8. 9).* 11

Sinoenõ 30.

I. Fanoeno Lowalangi, me no itolo ba wa'aboe dõdõ. II. Fangandrõ hadia ia ba fangandrõ saoha gõlõ.

Sinoenõ. Ba we'amoni'õ omo; chõ Dawido. 1

I. **D**a'oesoeno dõimõ Jehowa, me no õ'efa'õ ndra'o ba me lõ niteheoe omoeso dõdõ zi fa'oedoe chõgoe, ba chõgoe andre. *(Sin. 35, 19. 24).* 2

He Jehowa, Lowalangigoe! Chõoe moe'ao ndra'odo mege, ba no õ'orifi ndra'odo. 3

He Jehowa! No õ'ohe jawa nosogoe moroi ba mbanoea tooe; no õfoeli õ'orifi ndra'o, moroi ba ngai zi no moelalõ mitooe ba gohokoho. *(Sin. 116, 3. 4).* 4

Misoeno Jehowa, ja'ami satoelõ tõdõ andrõ chõnia! Mi'andrõ saoha gõlõ ba dõinia andrõ, ni'amoni'õ! 5

Ha sa mamõ'i hõrõ wa'ara wõnoenia, ba sagõtõ niha wa'eboea dõ- 6

dõnia ; ba zi bongi so wege'ege, ba irege mahemoloe mbanoea, ba fa'iki. *(Jes. 54, 7).*

7 II. Noa sa oemane, me sohahaoe tõdõ ndra'odo : „Lõ mangiwa ndra'o, iroegi zi lõ aetoe."

8 He Jehowa! ba wa'eboea dõdõoe andrõ õfataro mege ndra'odo ba hili si lõ mangiwa: ba õbini'õ mbawaoe, ba si tokea ndra'odo.

9 Chõoe Jehowa moe'ao ndra'o, no oe'angarõfi li Jehowa, oemane :

10 „Hadia hareoe ba ndrogoe andrõ, na noemalõ ndra'o ba gohokoho? Hadia, i'ila isoeno ndra'oegõ gawoegawoe? Hadia, i'ombacha'õ wa si lõ farõi ndra'oegõ?" *(Sin. 6, 6).*

11 Fondrondrongo Jehowa ba hachõsi tõdõ ndra'odo! He Jehowa, orifi ndra'odo!

12 No õbali'õ fanoenõ wangarõngarõgoe andrõ; no õheta chõgoe noecha ba wange'esi andrõ ba no õfolembe ndra'odo fa'omoeso dõdõ. *(Joh. 16, 20).*

13 Ena'õ isoeno ndra'oegõ tõdõgoe, ena'õ lõ ibato. He Jehowa, Lowalangigoe, oesoeno ndra'oegõ, si lõ mamalõmalõ! *(Sin. 16, 9).*

SINOENÕ 31.

I. Fangandrõ fangefa ba zi fa'oedoe. II. Fanoeno fa'eboea dõdõ Lowalangi.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Sinoenõ; chõ Dawido.

2 I. Chõoe Jehowa, manõtõna ndra'odo, bõi manõ be'e aila ndra'o; orifi ndra'o, ba wa'atoelõ dõdõoe andrõ!

3 Fondrondrongo chõgoe, ta'ita'i orifi ndra'odo! Ena'õ gowe sawato ndra'oegõ chõgoe, ba hati saro, ba wangorifi ja'odo! *(Sin. 18, 3).*

4 Gowe sa ndra'oegõ chõgoe ba hatigoe, ba õfasao ndra'o, õ'ohe dangagoe, bõrõ dõimõ andrõ. *(Sin. 23, 3).*

5 Õ'efa'õ ndra'o ba goe'õ andrõ, nilaoera chõgoe, nibini'õ ; ba'aba'a sa ndra'oegõ chõgoe. *(Sin. 25, 15).*

Ba dangaoe oetooe'õ nosogoe; õ'orifi ndra'o, ja'oegõ Jehowa, Lowalangi si lõ farõi! *(Loek. 23, 46).* 6

Fa'oedoe ndra'oegõ ba zi olembai adoe faja andrõ, ba ja'odo, ba sanõtõna chõ Jehowa. 7

Ena'õ ma'iki ndra'o ba ena'õ omoeso dõdõgoe, ba wa'eboea dõdõoe andrõ, wa no onehegõ wa'anoemanagoe andrõ, wa no õbe'e ba dõdõoe wa'atosasa dõdõgoe. 8

Lõ niloeloemõ ja'o ba wa'abõlõ zi fatioe tõdõ chõgoe, no õfonaha gahegoe ba zebolo tanõ. *(Sin. 18, 37).* 9

Hachõsi tõdõ ndra'o, ja'oegõ Jehowa, sata'oe tõdõ sa ndra'odo! Aokõ hõrõgoe ba wa'aboe dõdõ andrõ, ariri nosogoe ba õsigoe. *(Sin. 6, 8).* 10

Sagõtõ ja'o sa'ae, ba fa'alangoe dõdõ, ha me oega fache ndra'o, ba fangarõngarõ manõ. Taja wa'abõlõgoe, bõrõ horõgoe, ba no alõ dõlaga, bõrõ zamakao ja'o andrõ fefoe. 11

No tobali ni'o'aja sibai ndra'odo ba nawõgoe ba fameta'oe ba zi fa'ila li chõgoe ; si faloecha chõgoe baewali, ba moloi. *(Sin. 69, 11–13).* 12

No olifoe niha bõ'õ ndra'odo, no taja ndra'o ba dõdõra; no tobali hoelõ mbowoa saboto ndra'odo. 13

Noa sa oerongo wanandrawaisi zato : „Ameta'oeõ, fasoei!" Mamagõlõ ira ba chõgoe andre, wangaloei famoenoe ja'odo. *(Jer. 20, 10 ; 46, 5).* 14

Ba ja'odo, ba sanõtõna chõoe, ja'oegõ Jehowa ; no oemane : „Lowalangigoe ndra'oegõ!" 15

Ba dangaoe so lalagoe andrõ. Efa'õ ndra'o ba danga zi fa'oedoe chõgoe ba ba zolohi ja'odo! *(Sin. 139, 16).* 16

Fohaga mbawaoe jawa genonioe, orifi ndra'o, ba wa'eboea dõdõoe andrõ. *(Moz. IV. 6, 25. Sin. 80, 4).* 17

He Jehowa, bõi be'e aila ndra'o! noa sa oe'angarõfi li ndra'oegõ. Ena'õ aila zeboea horõ andrõ, ena'õ 18

lõ hedehedera sa'ae, ba mbanoea tooe.
19 Ena'õ lõ'õ sa'ae hedehede mbewe sofaja andrõ, sangosiwawõi satoelõ, ba hochara andrõ ba ba wa lõ ba dõdõ.
20 II. **H**a lõ abõlõ wa'eboea dõdõoe andrõ, nitenagõoe ba zangata'oefi ja'oegõ; ni'oroma'õoe, ba zanehe niha, ba zanõtõna chõoe andrõ.
21 Õba'a ira ba'aba'a bawaoe andrõ, na aechoe niha, õbini'õ ira baose, ba wasosota lela andrõ. *(Sin. 27, 5).*
22 Nisoeno Jehowa, me no i'oroma'õ chõgoe wa'eboea dõdõnia andrõ, sahõlihõli dõdõ, ba mbanoea saro. *(Sin. 17, 7).*
23 Ba ja'o, ba oemane, ba wa'atobali dõdõgoe andrõ: „No toba'a ndra'o ba hõrõoe." Ba no õfondrondrongo zoei li wangandrõgoe andrõ, me moe'aodo chõoe. *(Sin. 116, 11).*
24 Mi'omasi'õ Jehowa, ja'ami, satoelõ tõdõ andrõ chõnia, dozi! Irorogõ Jehowa zi lõ farõi andrõ ba lõ i'ambõsi zoelõ ba zama'oea fajawãsa.
25 Mirara dõdõmi ba mi'abe'e'õ, dozi ami, sanõtõna chõ Jehowa. *(Sin. 27, 14).*

Sinoenõ 32.

I. Fa'ohahaoe dõdõ na te'efa'õ horõ. II. Famarooe tõdõ ba wanõrõ lala satoelõ, dali dõdõ si so era'era.

Chõ Dawido; Famahaõ.

1 I. **Ja ahowoe niha ni'efa'õ olalõwa andrõ, nibaloegõ horõ!** *(Rom. 4, 6–9).*
2 **Ja ahowoe niha ba zi lõ ibe'e horõ lalõ andrõ Jehowa ba si lõ falimosa ba dõdõ.**
3 Me lõ oe'ombacha'õ, ba ariri dõlagoe, ba wangarõngarõgoe andrõ, si lõ mamalõmalõ. *(Sin. 3, 11; 51, 10).*
4 Bongi ma'ochõ sa tohare chõgoe dangaoe; otoefo nidanõ nõsigoe, máne na bawa lõchõ.
5 Ba oe'ombacha'õ chõoe horõgoe, ba lõ oebini'õ lalõgoe andrõ. Oemane: „Da'oe'ombacha'õ chõ Jehowa golalõwagoe andrõ." Ba awena õ'efa'õ chõgoe horõgoe, lalõgoe andrõ. *(Amaed. 28, 13).*
Andrõ ja mangandrõ chõoe dozi sa- 6
toelõ, na bawa õ'oroma'õ ndra'oegõ; he wa'ae anõnõ danõ molõ seboea, ba lõ ichamõ ira.
Ba'aba'a ndra'oegõ chõgoe, õtimba 7
chõgoe wamakao; õfasoei ndra'o fa'iki ba wangorifi.
II. **O**efahaõ ndra'oegõ, oefobawa 8
lala chõoe, nitõrõoe, oefolala dõdõoe, wangõhõrõgõ ja'oegõ. *(Sin. 25, 12).*
Bõi mifaomagõ ami ba koedo ba ba 9
koedo kalide, si lõ tõdõ; sinali ba si'õli ba mbawa, fakakera, wamatõrõ; na lõ da'õ, ba lõ mõi chõoe. *(Amaed. 26, 3).*
Oja ngawalõ wamakao ba zeboea 10
horõ, ba sanõtõna chõoe, Jehowa, ba ifasoei fa'eboea dõdõ.
Mi'omoesoi'õ dõdõmi chõ Jehowa 11
ba mi'owoeawoea'õ dõdõmi, ja'ami satoelõ tõdõ, ba mi'a'iki dozi sadõlõ tõdõ. *(Sin. 33, 1).*

Sinoenõ 33.

I. Fanoeno fa lõ ambõ fa'abõlõ andrõ chõ Lowalangi ba fa'eboea dõdõ ba fa lõ farõi andrõ chõnia. II. Famarooe tõdõ ba wanõtõna chõ Zo'aja.

I. **M**i'owoeawoea'õ dõdõmi, ja'- 1
ami satoelõ tõdõ, ba chõ Jehowa andrõ; si nangea ba wadõlõ tõdõ andrõ, ba fanoeno. *(Sin. 32, 11).*
Misoeno Jehowa biola nitika zide'- 2
ide, milaoe chõnia mbiola seboea, si foeloe sinali!
Mi'anoenõ chõnia sinoenõ si bohooe; 3
mi'abõlõgõ mitika mbiola, ena'õ moehõngõ. *(Sin. 40, 4; 96, 1. Fam. 5, 9).*
Si doehoe sa daroma li Jehowa a- 4
ndrõ; ba folaoenia fefoe, ba ba wa lõ farõi.
Somasi ia, ba fa'atoelõ ba hoekoe; 5
ba no anõnõ danõ fa'eboea dõdõ Jehowa.

6 Taroma li Jehowa wamazõchi mbanoea si jawa ba eheha mbawania wamazõchi nõsinia fefoe. *(Moz. I. 1, 6. 14).*
7 I'owoeloi nasi, hoelõ ba nasoa, ibe'e ba halasa hooenia. *(Sin. 104, 9).*
8 Jamoe'ata'oefi Jehowa õsi goeli danõ ma'afefoe, ja manizinizi fõnania dozi sowanoea ba goeli danõ!
9 Ha moehede ia, ba itõrõ; iwa'õ, ba no so.
10 Ifoefoe Jehowa nichoi dõdõ niha baero; lõ fachai gera'era soi niha ibe'e.
11 Tõdõ Jehowa andrõ, ba lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe, ba era'era dõdõnia andrõ, ba lõ mamalõmalõ.
12 II. Ja ahowoe niha si no mangai Lowalangira Jehowa andrõ, niha nitoetoejoenia tána chõnia! *(Moz. V. 33, 29).*
13 Ifaigifaigi Jehowa moroi ba zoroego, i'ila nono niha fefoe.
14 Moroi ba nahania ifaigifaigi, inehegõ fefoe zowanoea ba goeli danõ.
15 Ja'ia, samazõchi tõdõra fefoe, si hõrõhõrõgõ nilaoera andrõ fefoe.
16 Tenga ba wa'ato zabõlõ chõnia mõna razo, ba sabõlõ, ba lõ aoeri ba wa'afahõna wa'abõlõnia. *(Sam. I. 17).*
17 Faja koedo, ba wangorifi, ba lõ i'orifi niha fa'abõlõnia andrõ. *(Sin. 20, 8).*
18 Hiza, hõrõ Jehowa andrõ, ba i'ila zangata'oefi ja'ia ba sanõtõna fa'eboea dõdõnia. *(Sin. 34, 16. 18).*
19 Ba wangefa'õ nosora ba wa'amate, ba wangorifi ja'ira na lofo mbanoea. *(Sin. 34, 10. 11).*
20 Chõ Jehowa manõtona dõdõda fangorifida ia ba baloeseda. *(Sin. 3, 4).*
21 Ba chõnia sa'ae omoeso dõdõda, me no manõtõna ita ba dõinia andrõ, ni'amoni'õ.
22 Ja so jawama wa'eboea dõdõoe andrõ, ja'oegõ Jehowa, ja itõrõ wanõtõnama chõoe!

SINOENÕ 34.

I. Fanoeno Dawido Lowalangi, me no i'orifi ia. II. Famarooe tõdõ ba wangata'oefi Lowalangi.

Chõ Dawido, me i'osowõhõ ia, chõ Gabimelechi, me ifofanõ ia da'õ ba me iheta ia. *(Sam. I. 21, 14–16).* 1

I. Oesoeno Jehowa, si lõ mamalõmalõ, bõi ja teboelõ ba mbewegoe wanoeno ja'ia. 2

Jamoesoeno ia tõdõgoe, ba chõ Jehowa, ja larongo si noemana, ba ja omoeso dõdõra. 3

Mifolachõmi Jehowa, awõgoe; datafaoma ta'eboea'õ dõinia! 4

Ha me oega oe'aloei Jehowa, ba ifondrondrongo chõgoe, ba no i'efa'õ ndra'o ba wa'atosasagoe fefoe. 5

Ba zamaõga hõrõra chõnia mohaga mbawa, ba alacha lõ afoesi mbawara. 6

No moe'ao zi noemana andre, ba no irongo Jehowa, ba no i'efa'õ ba wa'atosasania fefoe. 7

Ifasoei mala'ika Jehowa zangata'oefi ja'ia ba i'efa'õ ira. *(Moz. I. 32, 2. Sin. 91, 11).* 8

Mitandra ba mifaigi, wa no seboea tõdõ Jehowa, ja ahowoe zanõtõna chõnia! *(Fet. I. 2, 3).* 9

Mi'ata'oefi Jehowa, ja'ami ni'amoni'õ andrõ chõnia; lõ'õ sa ambõ hadia ia ba zangata'oefi ja'ia. *(Sin, 37, 19).* 10

Ba nono zingo ambõ gõ ba olofo, ba ba zangaloei Jehowa, ba lõ ambõ, fefoe gofoe hadia. *(Sin. 33, 18. 19; 37, 25. Loek. 1, 53).* 11

II. Mi'aine iraono, mifondrondrongo chõgoe, da'oefahaõ ami ba wangata'oefi Jehowa. 12

Ha niha zomasi aoeri, somasi fa'anaoe noso, ena'õ faloecha ia wa'ohahaoe dõdõ? 13

Taha lelaoe, ba zi lõ sõchi, ba beweoe, fa bõi ilaoe waja! *(Fet. I. 3, 10–12).* 14

Arõoe'õgõ ba zi lõ sõchi ba laoe zi sõchi; aloei wa'atoelõ, gohi! *(Sin. 37, 27).* 15

16 Itõngõ Jehowa zamazõchi si lõ sochi, ba wangohori tõira ba goeli danõ.
17 Ba ihõrõhõrõgõ Jehowa zatoelõ tõdõ ba ibe'e mbõrõ dalingania ba we'aora. *(Amaed. 10, 7).*
18 Moe'ao ira, ba irongo Jehowa ba i'efa'õ ira ba wa'aboe dõdõra fefoe.
19 Ahatõ Jehowa ba zi no arasa tõdõ ba itolo zi no atata era'era. *(Sin. 51, 19).*
20 Oja ngawalõ wamakao ba zatoelõ, ba i'efa'õ ia Jehowa ba da'õ fefoe.
21 Irorogõ dõlania fefoe, fa bõi afatõ zara. *(Kor. II. 1, 5).*
22 Seboea horõ andrõ iboenoe boeaboea si lõ sõchi; ba si fatioe tõdõ ba zatoelõ tõdõ, ba gõna hoekoe dania.
23 I'orifi noso genoninia Jehowa, ba dozi sanõtõna chõnia, ba lõ gõna hoekoe.

Sinoenõ 35.

I. Fangarõngarõ ba zi lõ sõchi andrõ nilaoe zi fa'oedoe. II. Fangandrõ fangorifi chõ Lowalani.

Chõ Dawido.

1 I. Laoe fasõndra, Jehowa, ba zi fasõndra chõgoe, soewõ zanoewõ ja'odo.
2 Toejoe mbaloese, awõ ndrange, ba faoso, tolo ndra'odo! *(Sin. 7, 13. 14).*
3 Halõ doho ba ba'a lala fõna zolohi ja'odo; õmane ba dõdõgoe: „Fangorifioe ndra'odo!"
4 Ena'õ aila zangaloei nosogoe, ena'õ tobali lõ fozoe; ena'õ tofana foeri ba ena'õ tehawoe fa'aila zamachai famoenoegoe. *(Sin. 40, 15).*
5 Ja hoelõ goeliho ba nangi ira, na itimba ira mala'ika Jehowa.
6 Ja ogõmigõmi lalara ba ja aelo, na igohi ira mala'ika Jehowa.
7 Noa sa lalaoe chõgoe goe'õra, lõ bõrõ, nibini'õ, no lacharoe lõsoelõsoe nosogoe, lõ bõrõ. *(A. 19).*
8 Ja gõna ia famakiko, si lõ moedõnadõna, ba ja te'oe'oe ia ba goe'õnia andrõ, nilaoenia, nibini'õ, ja alaoe ba wamakiko! *(Sin. 9, 16).*
Ba owoeawoea dania dõdõgoe, ba 9
chõ Jehowa, omoeso dõdõgoe, ba wangorifinia andrõ.
Imane õsigoe fefoe: „Ha niha zi 10
fagõlõgõlõ chõoe, Jehowa?" Sangefa'õ seboea famakao ba zabõlõ moroi chõnia, ba seboea famakao ba si noemana ba zi anagõi ja'ia."
So sasi sofaja; hadia zi lõ oe'ila 11
lasofoe chõgoe.
Si sõchi lasoelõni chõgoe si lõ sõ- 12
chi; fa lõ ono goerachagoe. *(Sin. 38, 21).*
Ba ja'o, ba no oe'onoecha gonigoni, 13
me mofõchõ ira, no oefakao ndra'o lõ manga, ba fangandrõgoe, ba mangawoeli barõ dotogoe. *(Rom. 12, 15. Job. 31, 29).*
Hoelõ na si fahoewoe, hoelõ na ta- 14
lifoesõ wa'aboe dõdõgoe, no oefatoegoe ndra'o, hoelõ zange'esi inania.
Ba no omoeso dõdõra ba wa'a- 15
laoegoe andrõ ba no la'owoeloi ira chõgoe; niha bõ'õ zangowoeloi ja'ira chõgoe, si lõ oerai mila; lõ mamalõmalõ wanandrawara.
La'igi'igi'õ ndra'odo, la'o'ajado, wa- 16
matangi bohara chõgoe. *(Job. 16, 9).*
II. He So'aja, heza iroegi, wa 17
õfaigifaigi manõ? Okafoei dõdõgoe, efa'õ ba wamoefoera andrõ; efa'õ ba nono zingo zi lõ awõ'awõ andrõ chõgoe. *(Sin. 22, 21).*
Da'oesoeno ndra'oegõ ba gowoeloa 18
seboea, ba zato niha oe'eboea'õ dõimõ andrõ. *(Sin. 22, 23).*
Bõi be'e omoeso dõdõ chõgoe zi 19
fa'oedoe chõgoe, si lõ bõrõ; bõi be'e lafamõ'i hõrõra si fatioe tõdõ chõgoe, si lõ bõrõ. *(Sin. 25, 19; 19, 5. Joh. 15, 25.).*
Tenga sa fa'atoelõ nifatoenõra, ba 20
lafachai waja ba chõ zahonohono ba danõ.
No lafaboka mbawara chõgoe, la- 21
mane: Ha! ha! no i'ila hõrõda!" *(Sin. 40, 16).*

22 No õ'ila, ja'oegõ Jehowa; bõi zi lõ hedehede ndra'oegõ! He So'aja, bõi arõoe'õgõ chõgoe!
23 Faoso ba fazaŵa'õ, ba wamatoenõ hoehoeo andrõ chõgoe, ja'oegõ Lowalangigoe ba So'aja ja'o, ba wolohe ba lala. *(Sin. 44, 24).*
24 Ohe ba zadõlõ hoehoeo andrõ chõgoe, dali wa'atoelõmõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, Lowalangigoe, ba bõi be'e omoeso dõdõra chõgoe.
25 Bõi tehe lamane dõdõra: „Ha, da'õ zomasiga!" Bõi lamane: „No tafakiko ia!"
26 Ena'õ aila ira, õbe'e; ena'õ tehawoe fa'aila, dozi somoeso tõdõ ba wa'aboe dõdõgoe andrõ, ena'õ baloebaloera wa'aila ba fa'iki niha bõ'õ chõra, ja'ira si fajaŵa chõgoe. *(A. 4).*
27 Acha owoeawoea dõdõ zomasi na faloechado zatoelõ, acha omoeso dõdõra, ena'õ lõ mamalõmalõ lamane: „Ja eboea Jehowa, somasi na aoeri genoninia andrõ." *(Sin. 40, 17).*
28 Ba ifatoenõ wa'atoelõmõ andrõ lelagoe, ba fanoeno ja'oegõ, si lõ mamalõmalõ.

Sinoenõ 36.

I. Folaoe zeboea horõ andrõ. II. Fa'eboea dõdõ Lowalangi.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Chõ genoni Jehowa andrõ, Dawido.
2 I. So wehede horõ ba hoenõ dõdõ zeboea horõ andrõ; ba wamaiginia, ba lõ fangata'oefi Lowalangi. *(Rom. 3, 18).*
3 No ihaogõhaogõ chõnia, wamaiginia, ena'õ terongo golalõŵania, ba ena'õ gõna ia fatioesa.
4 Famakiko ba faja daroma li mbewenia, no ibõhõli wa'atoeatoea ba folaoe si sõchi.
5 Famakiko i'aloealoei ba gasonia, isaŵa lala sabila, lõ i'ogorofi zi lõ sõchi. *(Mich. 2, 1).*
6 II. **He Jehowa! iroegi mbanoea si jaŵa wa'eboea dõdõoe, iroegi lawoeo wa lõ farõi ndra'oegõ.** *(Sin. 57, 11; 108, 5).*
7 Fa'eboea hili Lowalangi andrõ wa'atoelõmõ ba hoekoe andrõ chõoe, ba si mane namõ seboea; õ'orifi niha ba saliŵaliŵa ba danõ, ja'oegõ Jehowa, *(Sin. 135, 1. 2).*
8 Omasiõ sibai wa'eboea dõdõoe, ja'oegõ Lowalangi, labini'õ ira ono niha ba loemõ gafioe andrõ.
9 Labadoe zi no fahõna andrõ ba nomomõ, aboeso ira, õfabadoegõ chõra hohooe wa'omoeso dõdõ andrõ chõoe. *(Sin. 23, 5).*
10 Ba chõoe sa so goemboe wangorifi andrõ; ba haga andrõ chõmõ ma'ila haga. *(Jer. 2, 13).*
11 Bõi boelõ'õ wa'eboea dõdõoe andrõ ba zi no fa'ila chõoe, ba fa'atoelõmõ ba zadõlõ tõdõ.
12 Bõi ja ichamõdo ahe zeboea hocha andrõ, ba bõi jamoetimba ndra'odo tanga zeboea horõ.
13 Ba da'õ mege alaoe zamazõchi si lõ sõchi, tetimba tooe ira ba tebai maoso sa'ae.

Sinoenõ 37.

Famahaõ, wa faja wa'ohahaoe dõdõ zi lõ sõchi, awõ wa si doehoe wa'ohahaoe dõdõ zatoelõ.

Chõ Dawido.
(Faigi gõi: Sin. 49. 73. Soera Jobi.)
1 **Bõi ofõnoe ba chõ zamazõchi si lõ sõchi andrõ:** bõi afõchõ dõdõoe ba zolaoe si lõ atoelõ. *(Amaed. 24, 19).*
2 Lõ'õ sa ararã, ba tetaba ira, si mane doe'oe, ba aleoe, si mane boeloe ndroe'oe ba danõ.
3 Dõnadõna chõ Jehowa ba lace zi sõchi; iagõ danõ ba fa'oea wa'adõlõ dõdõ. *(A. 27. 29).*
4 **Ba omoeso dõdõoe ba chõ Jehowa, ba ibe'e chõoe zomasi dõdõoe.**
5 **Be'e balazi Jehowa nitõrõmõ andrõ, ba dõnadõna chõnia, ba ja'ia zamaigi lala.** *(Fet. I. 5, 7).*
6 Ba ifatoemboe'õ wa'atoelõ dõdõoe andrõ si mane fa'amoloeo, ba lala

andrõ chõoe, si mane haga na laloeo. *(Sin. 97, 11; 112,4. Job. 11,17).*

7 Honogõ'õ fõna Jehowa ba bazebaze'õ chõnia; bõi ofõnoe ba chõ zamaloea ni'aloei dõdõnia, si lõ hadia ia, ba ba niha solaoe sabila. *Sin. 73, 3).*

8 Rõi wõnoe andrõ ba bõhõli wa'abao dõdõ; bõi maoso dõdõoe; ha ba wamazõchi si lõ sõchi aechoe da'õ.

9 Nihori sa dania zanao horõ, ba sanõtõna chõ Jehowa andrõ zochõ tanõ dania. *(A. 11. 22. 29. 34).*

10 Hatõ ma'ifoe tõ, ba lõ'õ sa'ae seboea horõ andrõ, ba na õfaigi nahania, ba lõ ja'ia sa'ae. *(A. 35).*

11 Ba sebolo tõdõ andrõ zochõ tanõ dania, ba owoeawoea dõdõra ba wa'afahõna wangorifi. *(A. 9. Mat. 5, 5).*

12 Seboea horõ, ba ifachai wamakiko satoelõ tõdõ, ifatangi mbohania chõnia.

13 Ba ma'iki Zo'aja chõnia; noa sa i'ila, wa iroegi bawania dania. *(Job. 18, 20).*

14 No lasõbi wõda seboea horõ ba no lachai wana, ba wamakiko seboea famakao ba si noemana, ba wamoenoe sanõrõ lala sadõlõ. *(Sin. 11, 2).*

15 Ba ba dõdõra gõna dania wõdara, ba nifatõ dania wanara.

16 Sõchi zi lõ oja'oja ba zatoelõ tõdõ, moroi ba zi fahõna ba zeboea horõ andrõ, si no ato. *(Amaed. 15, 16).*

17 Ta'io zeboea horõ andrõ sa, ba nifatõ, ba satoelõ tõdõ, ba itoewoe Jehowa.

18 I'ila Jehowa mbawa zadõlõ tõdõ, ba si so chõra, ba lõ teboelõ.

19 Lõ te'ailasi ira, na bawa wamakao, ba na bawa lofo, ba te'aboesoi'õ ira. *(Sin. 33, 14).*

20 Si tekiko sa zeboea horõ andrõ, ba si fa'oedoe chõ Jehowa, ba hoelõ wa'asõchi ndroe'oe ba danõ, ariri, taja, hoelõ zimbo. *(Sin. 68, 3).*

21 Seboea horõ, ba mamalali ana'a, ba lõ iboe'a, ba satoelõ tõdõ, ba obõwõ, ibe'e ba nawõnia gõi.

Nifahowoe'õnia sa zochõ tanõ dania, ba ni'elifinia, ba nihori. *(A. 9).* 22

Jehowa sa zangabe'e'õ ahe niha, na omasi ia nitõrõnia. 23

Na alaoe ia, ba lõ adõlõ ba danõ, itoewoe sa dangania Jehowa. *(Amaed. 24, 16).* 24

Me iraono ndra'o fõna ba me satoea ndra'o ma'õchõ, ba lõ oerai oe'ila, noemana zatoelõ tõdõ, ba lõ oerai oe'ila mangandrõ gõ ma'oewoenia. *(Sin. 34, 10. 11).* 25

Lõ mamalõmalõ wa'obõwõnia, ibe'ebe'e nifalali, ba nifahowoe'õ ma'oewoenia. 26

Arõoe'õgõ ba zi lõ sõchi, ba laoe zi sõchi, ba si lõ teboelõ ba danõ ndra'oegõ. *(Sin. 34, 15).* 27

Hoekoe satoelõ sa zomasi Jehowa, ba lõ farõi ia ba zatoelõ tõdõ andrõ chõnia. *(Sin. 11, 7).* 28

Satoelõ tõdõ zochõ tanõ dania, ja'ira zowanoea ba danõ, si lõ mamalõmalõ. *(Jes. 60, 21).* 29

Fa'atoeatoea wehede zatoelõ tõdõ andrõ, ba hoekoe satoelõ ifatoenõ. 30

No so ba dõdõnia goroisa Lowalanginia, ba lõ mangiwa gahenia. *(Sin. 40, 9).* 31

Idarodarogõ zatoelõ tõdõ andrõ seboea horõ, i'aloei wamoenoe ja'ia. *(Sin. 10, 8–10).* 32

Ba lõ iloeloe ba dangania Jehowa, ba lõ ibe'e ni'etoe'õ hoekoe, na tehoekoe ia. *(Sin. 34, 23).* 33

Dõnadõna chõ Jehowa ba tõrõ lala andrõ chõnia, ba ibali'õ salawa ndra'oegõ, ena'õ mõi chõoe danõ. 34

Na tehori zeboea horõ andrõ, ba samaigimaigi ndra'oegõ. *(A. 9).*

No oe'ila zeboea horõ, solaoe hocha, samologõ ja'ia, si mane eresi andrõ ba hili Libano, *(Job. 5, 3–5; 20, 6. 7. Hez. 31, 3–14).* 35

Ba me oefoeli oetõrõ, ba lõ ja'ia sa'ae; ba oe'aloei ia, ba lõ oesõndra. *(A. 10).* 36

Tõngõni zi lõ sala ba faigi zadõlõ 37

tõdõ andrõ, wa moma'oewoe niha somasi fa'atoelõ. *(Moz. I. 39, 8. 9).*

38 Solalõ, ba tehori fefoe; nga'õtõ zeboea horõ, ba ni'etoe'õ.

39 Chõ Jehowa i'otarai fangorifi satoelõ tõdõ andrõ, ba'aba'ara ia, na bawa wamakao. *(Sin. 46, 2).*

40 Ba itolo ira Jehowa, i'orifi ira; i'efa'õ ira ba zeboea horõ andrõ ba iloeloei chõra, me no sawatõra ia. *(Loek. 18, 8).*

SINOENÕ. 38.

I'andrõ wangorifi seboea famakao. Sinoenõ.

1 Chõ Dawido, ba wamasoegi ba dõdõ.

(Faigi gõi Zin. 6.)

2 He Jehowa! bõi hoekoe ndra'o ba wõnoemõ ba bõi otoe'õ ndra'o ba wa'abao dõdõoe andrõ! *(Job. 6, 4; Sin. 32, 4).*

3 Noa sa manga ba nõsigoe nono wana andrõ chõoe, ba no tohare chõgoe dangaoe.

4 Lõ hadia ia ba nõsigoe zi lõ socho, ba wõnoemõ andrõ; lõ hadia ia ba dõlagoe zi lõ fõchõ, ba horõgoe andrõ. *(Sin. 51, 10).*

5 Noa sa ihawoei ndra'o lalõgoe andrõ, hoelõ noro saboea, tebai oeloe'i sa'ae. *(Ngen. Jer. 1, 14).*

6 Abõoe zesocho andrõ chõgoe ba monana, bõrõ me no sowõhõ mowa ndra'odo.

7 No akõi hoeloegoe, tenga ha ma'ifoe aõndrõ, mowaõwaõ manõ ndra'o, aboe dõdõ, ma'õma'õchõ.

8 Sawai alitõ ngaigoe ba lõ hadia ia ba nõsigoe zi lõ socho.

9 Erege dõdõgoe ba no arasa manõ dõlagoe; mangarõngarõ ndra'o, eboea ligoe, moroi ba li zingo.

10 He So'aja! fefoe wehoeloe dõdõgoe, ba no oroma chõoe, ba lõ tobini chõoe wangarõngarõgoe.

11 Manoetoenoetoe sibai dõdõgoe, ba no taja wa'abõlõgoe; noemalõ fa'atara ba hõrõgoe, ba lõ'õ.

Somasi ja'odo ba si no fahoewoe chõgoe, ba la'ewegõ ira, ba wa'afõchõ andrõ chõgoe. *(Sin. 31, 12. Job. 19, 14).* 12

Ba sangaloei famoenoe ja'o, ba lalaoe wesoe chõgoe; ba somasi famakaogoe, ba mamagõlõ ba wamakiko, lafachai waja, lõ mamalõmalõ. 13

Ba ja'odo, ba hoelõ zafiso; lõ oerongo; ba hoelõ zi lõ hede, si lõ mamokai bawania. *(Sin. 39, 3).* 14

No tobali hoelõ zi lõ mamondrongo li niha ndra'odo, si lõ famadaõ ba mbewe. 15

Noa sa oedõnadõna chõoe, ja'oegõ Jehowa, ja'oegõ zamondrongo ligoe, ja'oegõ, Jehowa, Lowalangigoe. 16

Noa sa oemane: „Ena'õ lõ omoeso dõdõra ba chõgoe andre!" Me ahele gahegoe, ba fajawa ira chõgoe. 17

Lõ arõoe tõ, ba alaoe ndra'o, ba lõ'õ manõ dõhõ wa'afõchõ andrõ chõgoe. 18

Oe'ombacha'õ sa'ae zalagoe ba aboe dõdõgoe horõgoe andrõ. *(Sin. 32, 5).* 19

Ba aoeri zi fa'oedoe chõgoe, abõlõ ira, ba ato zi fatioe tõdõ chõgoe lõ bõrõ. 20

Ba lasoelõni si lõ sõchi zi sõchi, lasoekosoeko ndra'odo, bõrõ wa oe'aloei zi sõchi. *(Sin. 35, 12).* 21

Bõi bõhõli ndra'o, ja'oegõ Jehowa, Lowalangigoe, bõi arõoe'õgõ chõgoe! 22

Ta'ita'i tolodo, ja'oegõ So'aja fangorifigoe. 23

SINOENÕ 39.

I. Fangarõngarõ ba wamakao andrõ, si gõna niha, II. Fangandrõ fangorifi.

Chõ doeka wanoenõ andrõ; chõ Jedoetoeno. Sinoenõ; chõ Dawido. *(Nga'õt. I. 25, 1. 3).* 1

I. No oemane: „Da'oefaigifaigi lalagoe andrõ, fa bõi oefazõchi horõ lelagoe andre; da'oedarodarogõ mbewegoe, oefosare'a, gõtõ wa so ba ngaigoe zeboea horõ andrõ." 2

No lõ hedehedegoe, no ahono ndra'odo, lõ sihededo, lõ si sõchi chõgoe; 3

ba tesao wa'afõchõ chõgoe. *(Sin. 38, 14).*
4 Aoechoe bacha dõdõgoe, hoemola, ba wamatooetooe andrõ; oemane lelagoe:
5 „He Jehowa, ombacha'õ chõgoe wozoegoe ba ha wa'anaoe nosogoe, ena'õ oe'ila wa lõ ararã ndra'odo! *(Sin. 9, 12. Job. 14, 5).*
6 Hiza, nisoe'a ba laloe'a mbawãgoe andrõ, õbe'e, ba fa'anaoe nosogoe, ba hoelõ zi lõ'õ, fõnaoe, ha sambalõ angi niha fefoe, gofoe ha wa'abe'e. *(Sin. 90, 5).*
7 Hoelõ loemõloemõ mowaõwaõ misa niha, fagoeagoea ba zi lõ boto. Lahõna girõgirõ, ha lõ la'ila, ha chõ mõi dania. *(Sangomb. 2, 18. 21. Loek. 12, 18–20).*
8 II. Ba ija'e, ba hadia nidõnadõnagoe, ja'oegõ So'aja? Ha chõmõ manõtõna ndra'odo.
9 Efa'õ chõgoe lalõgoe andrõ fefoe; bõi be'e ni'o'aja zowõhõ mowa ndra'odo.
10 Lõ hedehedegoe sa'ae, lõ oebokai mbawagoe; ja'oegõ sa zolaoe. *(Sam. II. 16, 10).*
11 Efa'õ chõgoe wamakao andrõ chõoe; ba wombambaja dangaoe andrõ ariri ndra'odo.
12 Õhoekoe niha, õ'otoe'õ ba golalõwãnia andrõ, ba taja zi sõchi andrõ chõnia õbe'e, hoelõ ni'ã hama; si ndroehoe, angi niha fefoe. *(A. 6).*
13 Fondrondrongo wangandrõgoe, ja'oegõ Jehowa, be'e ba dõdõoe we'aogoe andre! Bõi zi lõ hedehede ndra'oegõ ba wege'egegoe! Niha bõ'õ sa ndra'o chõoe, si fatewoe, si mane ira toeagoe fefoe. *(Moz. III. 25, 23. Sin. 119, 19. Fet. I. 2, 11. Heb. 11, 13).*
14 Bõi faigifaigido sa'ae, ena'õ okafoe dõdõgoe, fatoea lõ mofanõ ndra'o, si lõ ja'odo sa'ae! *(Job. 10, 20).*

SINOENÕ 40.

I. Fangandrõ saoha gõlõ ba wa'eboea dõdõ andrõ, ba II. Fangandrõ famaloea fangorifi andrõ.

Chõ doeka wanoenõ andrõ. Chõ 1
Dawido. Sinoenõ.
I. Lõ nibõhõigoe fanõtõna chõ 2
Jehowa, ba no ihatõ'õ ia chõgoe ba no ifondrondrongo we'aogoe andrõ.
No idõni jawa ndra'odo, moroi ba 3
gohokoho famakiko andrõ, moroi ba damboe somboejoe; ba no ifonaha gahegoe ba dete gara ba no i'abe'e'õ mbekagoe.
Ba no ibe'e ba mbewegoe zinoenõ 4
si bohooe, fanoeno Lowalangi andrõ. Ato zangila, ba ata'oe, ba manõtõna chõ Jehowa. *(Sin. 33, 3).*
Ja ahowoe niha same'e tõtõnafõnia 5
Jehowa ba si lõ mõi ba zi fajawa ba ba zamahole'õ ja'ira ba waja.
Oja ngawalõ zahõlihõli dõdõma 6
chõoe ba era'eraoe, nifatõrõoe chõma, ja'oegõ Jehowa, Lowalangigoe; lõ hadia ia zi fagõlõgõlõ chõoe! na lafatoenõ ena'õ, na itõrõ li, ba abõlõ oja, tebai lazarazara. *(Sin. 139, 17. 18).*
Soemanga nitaba ba soemange ni'ã, 7
ba lõ omasi ndra'oegõ, ba no õchaoe chõgoe dõgi dalinga; soemange nitoenoe ba soemange fameta horõ, ba lõ ba dõdõoe. *(Sin. 51, 18. Heb. 10, 5–10. Jes. 50, 5).*
Ba oemane: Hiza, sodo dania, ba 8
nga'õloe zoera itõrõ li ndra'odo.
Folo'õ somasi ndra'oegõ, ja'oegõ 9
Lowalangigoe, ba no fa'omasigoe; ba oroisamõ, ba no so ba dõdõgoe bacha.
No oe'ombacha'õ wa'atoelõmõ, ba 10
gowoeloa seboea; hiza, lõ nitahagoe bewegoe, — ja'oegõ Jehowa zangila! *(Sin. 22, 23, 26).*
Fa'atoelõmõ andrõ, ba lõ nibini'õ- 11
goe ba dõdõgoe bacha; fa lõ farõi ndra'oegõ ba fangorifi andrõ chõoe, ba no oefatoenõ; fa'eboea dõdõoe

ba fa'adoehoemõ andrõ, ba lõ ni-
baloegõgoe ba gowoeloa seboea.
12 II. Lõ'õ sa õbõda wa'ahachõ
dõdõoe chõgoe, ja'oegõ Jehowa, lõ
teboelõ, wa irorogõ ndra'odo fa'e-
boea dõdõoe andrõ ba fa lõ farõi
ndra'oegõ.
13 Noa sa tefasoei ndra'odo famakao,
si tebai te'erai; no ichamõ ndra'o
olalõwagoe andrõ, fa tebai oe'ila
niha; no oja, moroi ba wa'oja rozi
mboe ba hõgõgoe, ba no atoroe
dõdõgoe.
(A. 14–18: Sin. 70).
14 Ena'õ omasi ndra'oegõ wangorifi
ja'odo, ja'oegõ Jehowa! He Jehowa,
ta'ita'i tolodo!
15 Ena'õ aila ira fefoe, õbe'e, ena'õ
tehawoe fa'aila, sangaloei famoenoe
ja'odo, fangetoe'õ nosogoe; ena'õ
awoewoe foeri ba ena'õ faloecha
wa'aila zomasi famoenoegoe! *(Sin.
6, 11).*
16 Ena'õ tobali dõdõ zangoema'õ:
Ha! ha! ba wa'ailara andrõ. *(Sin.
35, 21. 25).*
17 Acha ma'iki dozi sangaloei ja'oegõ,
ba acha omoeso dõdõra; somasi
fangorifi andrõ chõoe, ba hana na lõ
aetoe lawa'õ: „Razo Jehowa!"
18 Ba he seboea akaola ndra'odo ba
si noemana, ba irorogõ ndra'o So'-
aja. Sanolo ja'o ba sangorifi ja'o
ndra'oegõ; bõi aragõ'õ, ja'oegõ Lo-
walangigoe! *(Sin. 109, 22).*

Sinoenõ 41.

I. Famahowoe'õ sahachõ tõdõ. II. Fangarõngarõ, me farõi zi fahoe-
woe. III. Fanõtõna ba Lowalangi.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Si-
noenõ; chõ Dawido.
2 I. Ja ahowoe zi so ba dõdõ niha
si noemana! Na bawa wamakao,
ba i'orifi ia Jehowa. *(Amaed. 19,17).*
3 Irorogõ ia Jehowa ba i'anaoe'õ no-
sonia; ohahaoe dõdõnia ba danõ ba
lõ õloeloe ia ba wa'afõchõ dõdõ zi
fatioe tõdõ chõnia.
4 Itoewoe narõ galogonia Jehowa ba
wõchõnia, tooe ba zalo; õtolo ia
ba wõchõnia fefoe.
II. No oemane: Hachõsi tõdõ 5
ndra'o Jehowa! Fadõhõ wõchõ
dõdõgoe; noa sa oefazõchi horõ
chõoe. *(Sin. 6, 3).*
Si lõ sõchi wehede zi fa'oedoe chõ- 6
goe, lamane, ba chõgoe andre: „Ha
wa'ara mate ia, ha wa'ara taja
dõinia."
Ba na so zi mõi mamaigi ja'odo, 7
ba falimosa wehedenia; ihõna wa-
makiko tõdõnia — mõi ia baero
ba ifatoenõ.
Dozi si fatioe tõdõ chõgoe, ba fa- 8
ngõngõngõngõ ba chõgoe andre,
lafachai wamakiko ja'odo.
„No itõrõ ia horõ, ba me no alaoe 9
ia, ba lõ maoso sa'ae."
Ba satoelõ tõdõ chõgoe na'i, si 10
fadoehoe dõdõgoe, si manga wõfõ
gõgoe, ba no ifazawa mbõrõ sisi-
nia chõgoe. *(Sin. 55, 14. Joh. 13, 18.
Hal. zin. 1, 16).*
III. Ba ja'oegõ Jehowa, ba ha- 11
chõsi tõdõ ndra'o ba foeli faza-
wado, ena'õ oesoelõni chõra!
Ba da'õ aboto ba dõdõgoe, wa 12
omasi'õ ndra'odo, me lõ tola iherai
ndra'o si fatioe tõdõ chõgoe.
Bõrõ wa'adõlõ dõdõgoe, wa lõ õbe'e 13
alaoe ndra'o, ba no õfataro ba ga-
maoedoemõ ndra'odo, si lõ mama-
lõmalõ.
Nisoeno Jehowa, Lowalangi Ndrao- 14
no Gizeraëli, gõtõgõtõ wa'ara! Ja-
doehoe! Jadoehoe! *(Sin. 72, 18; 89,
53; 106, 48; 150, 6).*

II.

Sinoenõ 42.

I. Fehoeloe dõdõ chõ Lowalangi ba ba gosalinia andrõ. II. Fangarõ-
ngarõ ba fa lõ ahono dõdõ. *(Sam.
I. 15, 30 b. t.).*

Chõ doeka wanoenõ andrõ. Fa- 1
mahaõ; nilaoe Ndraono Gora andrõ.
I. Si mane fa'owõchi dõdõ mbõ- 2
hõ, ba wamadoe idanõ soloeaha,

si manõ wa'owõchi dõdõgoe chõoe, ja'oegõ Lowalangi.

3 Owõchi dõdõgoe chõ Lowalangi saoeri andrõ. Ha wa'ara tõ oechamõ wangoroma'õ ja'odo chõ Lowalangi? *(Sin. 84, 3).*

4 Oebadoebadoe dawa hõrõgoe, bongi ma'ŏchõ, bõrõ wa ma'ŏma'ŏchõ lasofoe chõgoe: „Heza so Lowalangioe andrõ?"

5 Da'õ oe'angeragõ, ba oefadoewa nõsi dõdõgoe bacha, me fao ndra'o ba zato andrõ, me oe'ohe ira ba nomo Lowalangi, me manoenõnoenõ ndra'aga ba me mangandrõga saoha gõlõ — sato, si mõi ba gowasa. *(Sin. 27, 4).*

6 **Hadia wa no ŏkaõndrõ'õ, ja'oegõ tõdõgoe, wa lõ ahono'õ bacha? Dõnadõna chõ Lowalangi! Oesoeno na sa ia, fangorifigoe ba Lowangigoe.** *(A. 12. Sin. 43, 5).*

7 II. No ikaõndrõ ia bacha tõdõgoe, andrõ itõrõ tõdõgoe ndra'oegõ, moroi ba danõ Joridano ba moroi ba hili Heremono, moroi ba hili side'ide andrõ.

8 Moe'ao hohooe ba nawõnia hohooe, ba we'oegoe'oegoe lawoelawoe nidanõ andrõ chõoe; no itõrõ hõgõgoe doeloe ba hohooe andrõ chõoe fefoe. *(Sin. 88, 8).*

9 Ba zi ma'ŏchõ i'oro'õ wa'eboea dõdõnia Jehowa ba ba zi bongi oetandrõsaigõ chõnia wanoenõgoe, fangandrõ chõ Lowalangi fangorifigoe andrõ.

10 Oemane chõ gowegoe Lowalangi andrõ: „Hana wa no olifoe'õ ndra'odo? Hana wa mowaõwaõ manõ ndra'o, aboe dõdõ, ba wamakao zi fatioe tõdõ chõgoe ja'odo?" *(Moz. V. 32, 4. Sin. 43, 2).*

11 Hoelõ wemanga henoe ba dõlagoe wango'aja zamakao ja'o andrõ ja'odo, me lõ mamalõmalõ, wa lamane chõgoe: „Heza so Lowalangioe andrõ?"

12 **Hadia wa no ŏkaõndrõ'õ, ja'oegõ tõdõgoe, wa lõ ahono'õ bacha? Dõnadõna chõ Lowalangi. Oesoeno na sa ia, fangorifigoe ba Lowalangigoe!** *(A. 6).*

SINOENÕ 43.

Fango'ozoei sinoenõ 42. III. Fangandrõ fanolo, ba zi fa'oedoe andrõ, ba fangandrõ saoha gõlõ.

III. Faigi chõgoe zatoelõ, ja'oegõ Lowalangi, ohe ba lala hoehoeogoe ba niha andrõ, si lõ fa'omasi; efa'õ ndra'o ba niha seboea faja, solaoe si lõ atoelõ! *(Sin. 26, 1).* 1

Lowalangi ba'aba'agoe sa ndra'oegõ. Hana wa no õtibo'õ ndra'odo? Hana wa mowaõwaõ manõ ndra'o, aboe dõdõ, ba wamakao zi fatioe tõdõ chõgoe ja'odo? *(Sin. 42, 10).* 2

Fa'ohe'õ hagamõ ba si doehoe andrõ chõoe! Da'õ zamasao ja'odo, solohe ja'o ba hili ni'amoni'õ andrõ chõoe, ba ba nahamõ andrõ. *(Sin. 15, 1).* 3

Fa oechamõ naha wame'e soemange chõ Lowalangi ba Lowalangi fa'omoeso dõdõgoe andrõ, sowoeawoea dõdõgoe, ena'õ oesoeno ndra'oegõ, wolaoe biola nitika andrõ side'ide, ja'oegõ Lowalangi, Lowalangigoe! *(Sin. 63, 3).* 4

Hadia wa no ŏkaõndrõ'õ, ja'oegõ tõdõgoe, wa lõ ahono'õ bacha! Dõnadõna chõ Lowalangi. Oesoeno na sa ia, fangorifigoe ba Lowalangigoe. *(Sin. 42, 6, 12).* 5

SINOENÕ 44.

I. Famasoegi ba dõdõ fanolo Lowalangi ira ama. II. Fangarõngarõ me lafakao mbanoea Lowalangi si fatioe tõdõ chõra. III. Fangandrõ fangorifi.

(Faigi gõi: Sin. 60. Sam. II. 8, 3–14).

Chõ doeka wanoenõ andrõ. Nilaoe Ndraono Gora andrõ, Famahaõ. 1

I. He Lowalangi! No irongo tõgi dalingama, no latoenõ chõma ira amama, ira toeama zeboea andrõ, nilaoemõ ba gõtõra, ba gõtõ fõna andrõ. *(Moz. V. 6, 20–25).* 2

3 No õtimba soi niha tangamõ andrõ, ba no õfataro ira (ndra toeama); no õfakiko soi niha, ba no õbologõ ira (ndra toeama).
4 Tenga moroi ba wangõnara, wa tola la'ochõgõ danõ, ba tenga moroi ba da'iora, wa mõna ira, ha moroi ba dangaoe kambõlõ ba moroi ba da'iomõ ba moroi ba haga mbawaoe andrõ, me no õ'omasi'õ ira.
5 Ja'oegõ sa razogoe, ja'oegõ Lowalangi; wã'õ wangorifi Ndraono Jakobo andrõ! *(Sin. 74, 12).*
6 Moroi chõoe, wa ma'ila matimba zamakao ja'aga ba moroi ba dõimõ andrõ, wa mahoendragõ tooe zi fa'oedoe chõma.
7 Ba wanagoe lõ'õ sa oedõnadõna, ba si'õligoe andrõ, ba lõ i'orifido. *(Sin. 20, 8).*
8 Ha sa ja'oegõ zangefa'õ ja'aga ba zamakao ja'aga, ba aila zi fatioe tõdõ chõma õbe'e.
9 Ba chõ Lowalangi masoeno ndra'aga, si lõ mamalõmalõ, ba iroegi zi lõ aetoe masoeno dõimõ andrõ.
10 II. **Ba** noa zoei õtibo'õ ndra'aga ba no õbe'e aila ndra'aga, ba lõ'õ sa'ae fao ndra'oegõ ba zi mõi fasoewõ andrõ chõma.
11 Moloi ndra'aga ba zamakao ja'aga õbe'e, ba no moraboe zi fatioe tõdõ chõma.
12 No õloeloe ndra'aga, hoelõ mbiribiri nitaba õ, ba no õfazawili ndra'aga ba niha baero.
13 No õ'amawa mbanoeaoe, side'ide bõli, lõ ni'eboea'õmõ bõlinia.
14 Laherai ndra'aga si so ba ngaima õbe'e, irege la'igi'igi'õ ndra'aga si tefasoei ja'aga ba la'o'ajaga. *(Sin. 79, 4. Raz. I, 9, 7).*
15 No õbe'e amaedola ndra'aga ba niha baero, awõ wa lafalichõ ira chõma soi niha.
16 Lõ mamalõmalõ ba doedoema hõrõgoe wa'ailagoe andrõ, no tehawoe ndra'o fa'aila andrõ, si no gõna ndra'odo.
17 Bõrõ li zango'aja ja'odo, awõ li zanandrawãisi ja'o ba si fatice tõdõ andrõ, ba somasi folace balõ, ni'ila'ila hõrõgoe.
III. **Da**'õ fefoe zanõrõ ja'aga, he 18
wã'ae lõ olifoega ndra'oegõ, ba he wã'ae lõ si falimo ndra'aga, ba wawoe'oesa li andrõ chõoe.
Lõ si fabali dõdõma ba lõ nihole'- 19
õma ja'aga, wondrõi lala andrõ chõoe.
Wa no õfoefoe ndra'aga ba naha 20
nasoe ana'a andrõ, awõ wa no õhawoei ndra'aga fa'ogõmigõmi.
Na no olifoega mena'õ dõi Lowa- 21
langima andrõ, na no ma'oro'õ dangama ba Lowalangi bõ'õ,
ba hadia, lõ i'aloei da'õ Lowala- 22
ngi? I'ila sa atõ zi tobini ba dõdõ. *(Sin. 7, 10).*
Bõrõ sa ndra'oegõ, wa teboenoeboe- 23
noe ndra'aga, si lõ mamalõmalõ, hoelõ mbiribiri nitataba ndra'aga, ba dõdõ niha bõ'õ. *(Rom. 8, 36).*
Faoso! Hana wa mõrõ'õ, ja'oegõ 24
So'aja? Faoso! Bõi tibo'õ ndra'aga si lõ foelitõ! *(Sin. 35, 23).*
Hana wa õbini'õ mbawaoe ba hana 25
wa olifoe'õ wa'anoemanama ba famakao ja'aga andrõ? *(Sin. 10, 1).*
Noa sa aõndrõ dõdõma, iroegi ba 26
gawoegawoe tooe, no fatõfa ba danõ daloema.
Fazawã'õ, ba wanolo ja'aga ba orifi 27
ndra'aga ba wa'eboea dõdõoe andrõ!

SINOENÕ 45.

I. Fanoeno razo seboea andrõ, ba II. Fanoeno nihania [banoea].

Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali 1
„Ladari mbõhõ" andrõ; nilaoe Ndraono Gora. Fanoeno fa'omasi andrõ. *(Fama'el. 19, 7).*
I. **Fa**lawoe dõdõgoe fehede oma- 2
siõ. Oemane: Chõ razo oetandrõsaigõ nilaoegoe andrõ. Lelagoe andre, ba no fanoera, chõ zanoera si no to'õlõ.
Si sõchi ndra'oegõ, lõ famaedooe 3
ba niha bõ'õ. No tefadoewa ba

mbeweoe zomasi nawõoe; da'õ mbõrõ, wa no ifahowoe'õ ndra'oegõ Lowalangi, si lõ mamalõmalõ. *(Sin. seb. 5, 10–16).*

4 Be'e ba mbõbõ lõwilõwioe wõdamõ andrõ, ja'oegõ sabõlõ, lachõmioe ba fa'asalawãmõ andrõ!

5 Tõrõ, owaõwaõ ba wamatõrõ si doehoe ba fa'ebolo dõdõ ba fa'atoelõ, ba jamoefahaõ'õ kambõlõoe ba zata'oe niha. *(Sin. 72, 4).*

6 Satarõ nono wana andrõ chõoe, mate barõ gaheoe soi niha, tekiko zi fa'oedoe chõ razo.

7 Dadaomamõ andrõ, ja'oegõ Lowalangi, ba si lõ teboelõ; si'o ba wa'atoelõ zi'o zalawa andrõ chõoe. *(Sam. II. 7, 13. Heb. 1, 8. 9).*

8 Somasi fa'atoelõ ndra'oegõ ba si fa'oedoe ba zabila; andrõ wa no ibajoini ndra'oegõ Lowalangi, Lowalangioe andrõ, fanicha somoeso dõdõ, moroi ba nawõoe fefoe.

9 Oi emoeri ba ŵe gõna farasi ba koeli mani noechaoe fefoe; omoeso dõdõoe ibe'e li mbiola, si oroi gõdo ifõ goeaza. *(Amos. 3, 15).*

10 II. Fasoli ono razo alawe zomasi'õ andrõ; no so ba gambõlõoe ngambatõoe, mo'aja ana'a Gofiri.

11 Fondrondrongo ono alawe ba faigi ba be'e mbõrõ dalingaoe, ba hana na olifoe'õ niwami ba omo namaoe andrõ. *(Moz. I. 2, 24).*

12 Ba na omasi razo wa'asõchimõ andrõ — sochõ ja'oegõ sa ia —, ba fosoemange ia.

13 Ba la'aloei wa'eboea dõdõoe banoea Diro andrõ, mamoeala ira chõoe, fondrege zeboea ana'a, banoeara.

14 Ha sambalõ lachõmi nono razo alawe jomo, bõna ame manõ noechania.

15 Noecha nifotalachoi noechania, na la'ohe chõ razo; la'ohe dania chõoe nono alawe (bõ'õ), moroi foerinia, awõnia.

16 Omoeso dõdõ niha ba ma'iki'iki, na la'ohe; mõi ira jomo ba gõdo razo. Fangali ndra amaoe dania nonooe; sagõrõ tanõ misa õfataro ira salawa. 17

Ba itõrõ tõdõ nga'õtõ dania fefoe dõimõ oebe'e; andrõ lasoeno dania ndra'oegõ soi niha, iroegi zi lõ aetoe. 18

Sinoenõ 46.

Hati saro Lowalangida. *(Raz. II. 19, 35 b. t.).*

Chõ doeka wanoenõ andrõ; nilaoe Ndraono Gora; dali ba nono alawe andrõ. Sinoenõ. 1

Sawãtõda ba fangabe'eda Lowalangi, fanolo sabõlõ, ba wa'aboe dõdõ. 2

Andrõ lõ ata'oe ita, he ŵa'ae adoedoe danõ, he ŵa'ae awoe'a hili, wanawa taloe nasi. 3

Hana na moe'oegoe nasi ba hana na modoeloe, hana na moehisi hili ba wedoeloenia: Jehowa ngahõnõ andrõ nawõda, ba hati chõda Lowalangi Jakobo. 4

Boto nidanõ — omoeso dõdõ mbanoea Lowalangi ibe'e dahadahania; ni'amoni'õ andrõ, naha Wondrege zalawa. *(Sin. 48, 3. Raz. II. 19, 21. Jes. 12, 3).* 5

Ba daloenia so Lowalangi, tebai mangiwa ia; itolo ia Lowalangi, na moloeo. 6

Fagoeagoea soi niha, mangiwa nõri; ifarongogõ linia, alaoe danõ. 7

Jehowa ngahõnõ andrõ nawõda, hati chõda Lowalangi Jakobo. 8

Mi'aine, mifaigi nilaoe Jehowa, si no mame'e tobali dõdõ niha ba goeli danõ. *(Raz. II. 19, 35).* 9

Sanenawa fanoewõ iroegi wondrege danõ, samatõ fana, solewa totoa doho, sanoenoe alitõ koereta! *(Sin. 76, 4).* 10

Mibato, ba ja'aboto ba dõdõmi, wa ja'odo Lowalangi; salawa ndra'odo, salawa soi niha, salawa ba goeli danõ! 11

Jehowa ngahõnõ andrõ nawõda, hati chõda Lowalangi Jakobo. 12

SINOENÕ 47.

Fanoeno Lowalangi, me no razo seboea ia.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Nilaoe Ndraono Gora. Sinoenõ.
2 Ja'ami, niha fefoe, milaoe datawó! Mi'owoeawoea'õ dõdõmi chõ Lowalangi, mi'eboea'õ limi!
3 Ni'ata'oefi sa Jehowa, Fondrege zalawa andrõ, razo seboea; barõ mbawania goeli danõ ma'afefoe.
4 No ibe'e barõ mbawada soi niha ba barõ gaheda niha baero.
5 No itoejoe chõda dána chõda andrõ, lachõmi ma'oewoe Jakobo andrõ, somasi ia. *(Sin. 16, 6).*
6 No mõi misi jawa Lowalangi, fao wa'owoeawoea dõdõ; no mõi misi jawa Jehowa, fao li dorofe. *(Sin. 68, 19).*
7 Misoeno Lowalangi, mi'anoenõ! Misoeno razo andrõ, mi'anoenõ!
8 Razo sa Lowalangi ba goeli danõ ma'afefoe; mi'anoenõ, si so tõdõ! *(Sin. 93, 1).*
9 Lowalangi zamatõrõ soi niha. No moedadao Lowalangi ba dadaomania andrõ, ni'amoni'õ.
10 No owoelo zalawa soi niha, awõ mbanoea Lowalangi Gaberahamo andrõ; chõ Lowalangi sa mbaloese ba goeli danõ; salawa seboea ia. *(Sin. 89, 19).*

SINOENÕ 48.

I. Banoea razo seboea andrõ. II. Fangandrõ saoha gõlõ ba wangorifi andrõ.

1 Sinoenõ; nilaoe Ndraono Gora.
2 I. Seboea Jehowa ba nisoeno sibai ba mbanoea Lowalangi andrõ, ba hili ni'amoni'õ chõnia. *(Sin. 46, 5).*
3 I'alawa'õ ia omasiõ hili Ziona andrõ, fa'omoeso dõdõ nõsi goeli danõ ma'afefoe, tánõ mijõoe, banoea razo seboea andrõ. *(Ngen. Jer. 2, 5. Mat. 5, 35).*
4 No i'oroma'õ ia Lowalangi, ba gõdonia andrõ, wa ja'ia mba'aba'ania.
5 Hiza sa, no owoelo razò, no so ira moroi sa, dozi. *(Raz. II. 19).*
6 Ba ha la'ila, ba tobali dõdõra, tokea ira ba moloi, ata'oe.
7 Ihawoei ira fogichi ba da'õ ba fanizinizi, hoelõ ba zadono.
8 Angi timoe chõoe wamoto nowo Darisi.
9 Si mane famondrongoma ja'ia wangilama ba mbanoea Jehowa ngahõnõ andrõ, ba mbanoea Lowalangida; i'aro'õ ia Lowalangi, iroegi zi lõ aetoe.
10 II. Mafatooetooe wa'eboea dõdõoe andrõ, ja'oegõ Lowalangi, bacha ba gosali andrõ chõoe.
11 Si mane tõimõ andrõ, ja'oegõ Lowalangi, si manõ gõi wa'aterongo doeriamõ, iroegi ba wondrege danõ; no fahõna wa'atoelõ ba dangaoe kambõlõ.
12 Omoeso dõdõ hili Ziona andrõ, owoeawoea dõdõ nono Jakobo alawe, bõrõ wangoehoekoemõ andrõ.
13 Mifasoei Ziona andrõ, milili, mi'erai maligenia.
14 Minehegõ mba'aba'ania andrõ, mifaigi gõdonia andrõ, ena'õ midoenõdoenõ ba zi sagõtõ niha dania.
15 Wa no Lowalangida Lowalangi andrõ, si lõ mamalõmalõ; ja'ia zolohe tangada, iroegi wa'amate. *(Jes. 25, 9).*

SINOENÕ 49.

Faja gana'a ba faja wanõtõna chõnia.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Nilaoe Ndraono Gora; Sinoenõ. *(Faigi gõi Zin. 37. 73.)*
2 Mifondrondrongo, ja'ami, dozi soi! Mibe'e ba dõdõ, ja'ami sowanoea ba goeli danõ fefoe.
3 Ja'ami, ono niha fefoe, he so'ana'a ba he noemana!
4 Ilaoe wa'atoeatoea bewegoe, ba nifatooetooegoe tõdõgoe, ba fangila watahõgõ.
5 Oebe'e mbõrõ dalingagoe ba ni-

wa'õ, ba oebokai dahõdahõ andrõ chõgoe, wolaoe biola nitika side'-ide. *(Sin. 78, 2).*

6 Hana wa ata'oedo. na bawa si lõ sõchi, na tefasoei ndra'o, horõ zi hoendragõ ja'odo ?

7 Sabe'e tõdõ ba zi so chõra ba sanoeno ja'ira ba wa'eboea gana'ara andrõ.

8 Lõ sangila mangõhõli talifoesõnia, lõ sangila mame'e hõli chõ Lowalangi.

9 (Abõlõ eboea hõli nosora; ibato sa'ae, iroegi zi lõ aetoe). *(Mat. 16, 26).*

10 Ena'õ lõ aetoe nosonia, ena'õ lõ i'ila gohokoho.

11 Oroma sa'ae chõnia : Mate zatoeatoea, tekiko zambõ tõdõ, awõ zi lõ tõdõ, larõi ba niha bõ'õ zi so chõra. *(Sangomb. 2, 16; 6, 2).*

12 Lawai lõ teboelõ nomora, iroegi zi lõ aetoe ba lõ mamalõmalõ nahiara, gõtõgõtõ wa'ara; labe'e tõi danõ dõira andrõ.

13 Ba tenga si lõ teboelõ niha andrõ, si so tõi; no fagõlõgõlõ ba zaliwaliwa ba danõ andrõ, nihori. *(Sangomb. 3, 19. Fet. II. 2, 12).*

14 Da'õ lala zabe'e tõdõ ba chõra, ba si so foerira dania, ba la'omasi'õ wehedera.

15 Ahõndrõ si tooe ira, ba mbanoea tooe, hoelõ mbiribiri, fa'amate zokoebaloi ja'ira, ba ba zangoehoelõ wongi andrõ, ba sadõlõ tõdõ zabõlõ moroi chõra, ba taja nga'eoera; banoea tooe andrõ nahiara.

16 Ba Lowalangi zangefa'õ nosogoe ba wa'abõlõ mbanoea tooe andrõ; ihalõ sa ndra'o chõnia. *(Hos. 13, 14).*

17 Bõi ata'oefi, na so zanõndra ana'a, ba na tedooe lachõmi, jomo chõnia. *Job. 21, 7–15).*

18 Na mate ia, ba lõ'õ sa i'ohe da'õ fefoe, lõ fao chõnia mitooe lachõminia andrõ. *(Sangomb. 5, 13. 14).*

19 He wa'ae ifahowoe'õ ia ba wa'aoerinia — ba he lasoeno ndra'oegõ, na õhaogõhaogõ chõoe. — *(Loek. 16, 19-31).*

Ichamõ zi sagõtõ andrõ, ndra amania, si lõ mangila haga sa'ae. 20

Niha si so lachõmi ba si lõ tõdõ, ba no hoelõ zaliwaliwa ba danõ, nihori dania. *(A. 13).* 21

SINOENÕ 50.

Famahaõ ba wamosoemange Lowalangi.

(Faigi gõi Zam. I. 15, 22.)

Sinoenõ; chõ Gasafo. *(Nga'õt. I. 25, 1).*

Sabõlõ andrõ, Lowalangi, Johowa, zihede ba si'ao ba danõ, i'otarai ba gatoemboecha loeo, iroegi ba gaechoelania. 1

Moroi ba Ziona, fondrege zi zõchi andrõ, hoemaga Lowalangi. 2

So moroi sa Lowalangida ba lõ ibato wehede; alitõ si mangamanga hadia ia fõnania, ba no tefasoei ia angi sabõlõ. *(Sin. 96, 13).* 3

Moe'ao ia ba mbanoea si jawa, ba ba danõ, ba wangoehoekoe banoeania. *(Jes. 1, 2).* 4

„Mi'owoeloi chõgoe zatoelõ andrõ chõgoe, si no fawoe'oe li chõgoe ba zoemange andrõ." *(Moz. II. 24, 4–8).* 5

Ba i'ombacha'õ wa'atoelõnia banoea si jawa; Lowalangi sa zangoehoekoe. 6

Mifondrondrongo, ja'ami banoeagoe, edõna moehede ndra'o; ja'ami Iraono Gizeraëli, da'oefadoehoe'õ chõmi : Lowalangi ndra'odo, Lowalangimi. 7

Tenga bõrõ zoemange andrõ chõoe, wa oetegoe ndra'oegõ, lõ'õ sa teboelõ fõnagoe zoemange nitoenoe andrõ chõoe. *(Jes. 1, 11).* 8

Lõ omasido oetema nono zawi, moroi jomo chõoe, ba he biribiri si matoea, moroi ba kandra chõoe. 9

Chõgoe sa fefoe zaliwaliwa ba danõ, barõ gatoea, oerifõ niha ba hili, ba ngahõnõ. 10

11 Oe'ila fefoe wofo ba hili, ba hadia zaliwaliwa ba mbenoea, ba oe'ila.
12 Na olofo ndra'o mena'õ, ba lõ oetoenõ chõoe; chõgoe sa goeli danõ, awõ nõsinia.
13 Hadia, oe'ã nõsi zawi, ba hadia, oebadoe ndro mbiribiri si matoea?
14 **Be'e soemange Lowalangi wangadrõ saoha gõlõ, ba boe'a chõ Wondrege zalawa andrõ gamaboe'oela limõ!**
15 **Ba angarõfi li ndra'o, na bawa wamakao, ba oe'orifi ndra'oegõ, ba õsoeno ndra'o dania.** *(Sin. 81, 8; 91, 15. Job. 22, 27).*
16 Ba ba zeboea horõ iwa'õ Lowalangi: „Hadia wa õtoenõ gamachoita andrõ chõgoe, ba hadia wa õhalõ ba mbeweoe gamaboe'oela ligoe. *(Rom. 2, 21–23).*
17 Ba techõoe sa wamondrongo famobawa lala andrõ ba no õ'erogõ daroma ligoe.
18 Na õ'ila zanagõ ba omasi ndra'oegõ, ba faofao ndra'oegõ ba zohorõ. *(Efes. 5, 11).*
19 Lõ nitahamõ beweoe, ba zi lõ sõchi, ba no ifachai walimosa lelaoe.
20 No doemadac ndra'oegõ wamatooe talifoesõoe; ono ninaoe no õtandrawaisi.
21 Da'õ nilaoemõ, ba lõ sihede ndra'o, ba õwai no fagõlõgõlõ ndra'o chõoe. Ba oe'ohe ba hoekoe ndra'oegõ, oe'oroma'õ chõoe. *(Sin. 73, 11).*
22 Ba mitõngõni da'õ, ja'ami solifoe Lowalangi, fa bõi oesasawi ami, si lõ sangorifi.
23 **Same'e soemange fangandrõ saoha gõlõ, da'õ zamolachõmi ja'odo, ba ba zi lõ sinegoe ba mboeaboeania oe'oroma'õ wangorifi andrõ chõ Lowalangi."**

Sinoenõ 51.

Fangandrõ: I. Fangefa horõ, ba II. Eheha, sangehao tõdõ.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Sinoenõ chõ Dawido, me so Natano andrõ, sama'ele'õ, me no ihalõ dongania Mbaseba andrõ Dawido. *(Sam. II. 12).* 2

I. He Lowalangi, hachõsi tõdõ ndra'o, ba wa'eboea dõdõoe andrõ; heta golalõwagoe, ba wa'ahachõ dõdõoe andrõ, si no eboea. *(Loek. 18, 13).* 3

Haogõ sasai chõgoe zalagoe andrõ, haogõ ndra'o, heta horõgoe. 4

Aboto sa ba dõdõgoe golalõwagoe ba lõ teboelõ ba doedoema hõrõgoe andrõ. *(Sin. 32, 5).* 5

Chõoe no mosala ndra'odo, ha sambalõ chõoe; ba no oelaoe zi lõ omasi'õ, ena'õ satoelõ ndra'oegõ, na moehede'õ, ba ena'õ lõ hadia ia, ba wangoehoekoemõ andrõ. *(Rom. 3, 4. 19).* 6

Hiza, fao zi lõ atoelõ, me toemboe ndra'o ba fao horõ, me itemado inagoe. *(Joh. 3, 6).* 7

Hiza, omasi ndra'oegõ zi doehoe, ba dõdõ, ba botochi ba dõdõgoe, ba zi tobini, wa'atoeatoeamõ andrõ. 8

Heta horõgoe soefo, ena'õ aheta zi ra'ira'iõ. Sasai ndra'odo, ena'õ afoesi ndra'o moroi ba mbetoea. *(Moz. III. 14. 6. 7. Jes. 1, 18).* 9

Farongogõ chõgoe wa'omoeso dõdõ ba fa'owoeawoea dõdõ, ena'õ ma'iki dõlagoe andrõ, nirasamõ. *(Sin. 32, 3. 4).* 10

Baloegõ mbawaoe, bõi faigi horõgoe, ba heta golalõwagoe andrõ, fefoe. 11

II. Asogõ chõgoe dõdõ sohaoehaoe, ja'oegõ Lowalangi, ba eheha si bohooe ba saro, ba dõdõgoe bacha. *(Hez. 36, 26).* 12

Bõi tibo'õ ndra'o, fa lõ õfaigido sa'ae, ba bõi heta chõgoe Gehehamõ andrõ, ni'amoni'õ. 13

Foeli omoesoi'õ dõdõgoe fangorifimõ andrõ, ba abe'e'õ ndra'o eheha sedõna tõdõ. 14

Ba oefahaõ zolalõ, ba lala andrõ chõmõ, ba lafoeli ira chõoe si so horõ. 15

Efa'õ chõgoe horõ fange'e andrõ, ja'oegõ Lowalangi, Lowalangi fa 16

ngorifigoe, ba isoeno wa'atoelõmõ andrõ lelagoe.
17 Bokai mbewegoe, So'aja, ena'õ itoenõ doeriamõ bawagoe andre.
18 Lõ'õ sa omasi'õ zoemange, oebe'e sa chõoe ena'õ, ba soemange nitoenoe, ba lõ ba dõdõoe. *(Sin. 40, 7; 50, 8–13).*
19 Soemange Lowalangi andrõ, ba ja'ia narõ doto si no omboejoe; tõdõ si no arasa ba si no aboto, ba tenga si lõ ba dõdõoe, ja'oegõ Lowalangi. *(Sin. 34, 19).*
20 Laoe zi sõchi, ba mbanoea Ziona, ba wa'eboea dõdõoe andrõ; a'azõchi gõli kara andrõ ba Jeroezalema.
21 Awena dania omasi ndra'oegõ zoemange si no atoelõ, soemange nitoenoe ba soemange sa'oi so; ba la'ohe ba naha wame'e soemange chõoe nono zawi.

Sinoenõ 52.

Tekiko zeboea horõ ba lõ teboelõ zatoelõ.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, Famahaõ; chõ Dawido,
2 me mõi chõ Zaoelo Doëgi andrõ, Iraono Gedomo, me i'ombacha'õ: „No mõi chõ Gabimelechi Dawido." *(Sam. I. 22, 9–19).*
3 Hadia wa õsoeno'õ ba walõsõchi andrõ, ja'oegõ sabõlõ? Lõ'õ sa mamalõmalõ wa'eboea dõdõ Lowalangi.
4 Famakiko ifachai lelaoe, wolaoe falimosa, hoelõ wanõwõ wa'atarõ.
5 Omasi ndra'oegõ zi lõ sõchi, moroi ba zi sõchi, omasi'õ molaoe faja, moroi ba zi doehoe.
6 Fehede famakiko nilaoe dõdõoe, lela falimosa.
7 Ba ifakiko gõi ndra'oegõ Lowalangi, i'etoe'õgõ; ira'oe ndra'oegõ, itimba'õ baose chõoe, ideha'õ ba danõ niha saoeri.
8 Ba la'ila satoelõ ba ata'oe, ba la'igi'igi'õ ia (lamane): *(Sin. 91, 8).*
9 „Hiza niha andrõ, si lõ mame'e ba'aba'ania Lowalangi, sanõtõna ba wa'eboea gana'ania, ba si no abõlõ ba zi lõ sõchi andrõ, nilaoenia."
Ba ja'odo, ba hoelõ dõla falo saoeri, 10
ba nomo Lowalangi, oedõnadõna ba wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, lõ mamalõmalõ. *(Sin. 92, 13–16).*
Lõ oefamalõmalõ wanoeno ja'oegõ, 11
me no õmanõ; oedõnadõna ba dõimõ andrõ, si sõchi sa ia, wamaigi zatoelõ tõdõ andrõ chõoe.

Sinoenõ 53.

I. Fangarõngarõ ba wa'eloengoe niha. II. Folaoe zeboea horõ andrõ. Fa'omoeso dõdõ zatoelõ.

Chõ doeka wanoenõ andrõ; dali I
Machalata andrõ. Famahaõ; chõ Dawido.

(Faigi gõi Zin. 14.)

I. Iwa'õ tõdõnia sowõhõ mowa: 2
„Lõ Lowalangi." No lalaoe zi lõ sõchi, manao horõ ira, sogoro ita; samõsa lõ solaoe si sõchi.
No ifaigi mitooe nono niha Lowa- 3
langi, ena'õ i'ila, na so zamõsa satoeatoea, sanofoe Lowalangi.
No ahori fabali ira, dozi no tekiko; 4
lõ solaoe si sõchi, samõsa lõ'õ.
Hadia, lõ fa'aboto ba dõdõ zolaoe 5
si lõ sõchi? Si manga mbanoeagoe nifemanga roti, ba lõ'õ sa la'angarõfi li Lowalangi.
II. Ba da'õ ihawoei ira fa'a- 6
ta'oe, lõ lai wa lõ bõrõ wa'ata'oe; ifazawili sa Lowalangi dõla zanoewõ ja'oegõ. Aila ira õbe'e, me no itibo'õ ira Lowalangi.
Ena'õ na so wangorifi Ndraono 7
Gizeraëli andrõ, si otarai Ziona! Na i'efa'õ mbanoeania Lowalangi ba goeroengara andrõ, ba ma'iki Ndraono Jakobo, omoeso dõdõ Ndraono Gizeraëli andrõ.

Sinoenõ 54.

Fangandrõ fangorifi ba famaboe'oe fangandrõ saoha gõlõ.

Chõ doeka wanoeno andrõ, fao 1
mbiola. Famahaõ; chõ Dawido, me so mbanoea Zifi andrõ,

me lamane chõ Zaoelo: „Hadia, tenga ba chõma ibini'õ ia Dawido?" *(Sam. I. 23, 19; 26, 1).*

He Lowalangi! Orifi ndra'odo tõimõ andrõ; ohe ba zatoelõ, ba wa'abõlõmõ andrõ.

Fondrondrongo wangandrõgoe Lowalangi, be'e mbõrõ dalingaoe ba wehede mbewegoe andre.

Noa sa maoso niha bõ'õ, oedoegoe. sabõlõ zangaloei famoenoe ja'odo; lõ ba doedoema hõrõra Lowalangi.

Hiza, Lowalangi zanolo ja'o, So'aja zanganaoe'õ nosogoe.

Mangandraoeli ba zi fa'oedoe chõgoe zi lõ sõchi andrõ; fakiko ira, ba wa'adoehoemõ andrõ!

Ba oefosoemange ndra'oegõ, soroi ba dõdõ, oesoeno dõimõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, me no si sõchi.

Noa sa i'orifi ndra'o ba wa'aboe dõdõ andrõ fefoe; wa'omasigoe wamaigigoe si fa'oedoe chõgoe andrõ. *(Sin. 59, 11).*

Sinoenõ 55.

I. Fangandrõ fangefa ba zi fa'oedoe si lõ sõchi, ba ba zi fahoewoe si falimo. II. Fanõtõna fanolo Lowalangi.

Chõ doeka wanoenõ andrõ; fao wolaoe biola. Famahaõ; chõ Dawido.

I. Be'e mbõrõ dalingaoe, ja'oegõ Lowalangi, ba wangandrõgoe andre; bõi bini'õ ndra'oegõ, na oe'angarõfi li ndra'oegõ!

Faigi ndra'o ba fondrondrongo chõgoe; eloengoeloengoe misa ndra'o ba wangarõngarõgoe andre, ba me'e dõdõgoe.

Ba wagoeagoeasa zi fa'oedoe andrõ ba ba wamalangõgõ zeboea horõ awõra; lahawoei sa'ae ndra'o famakiko ba abõlõ sibai watioesara chõgoe.

Manizi bacha dõdõgoe ba no ihawoei ndra'o fa'ata'oegoe wa'amate.

Ata'oe ndra'o ba mogichido ba ibaloegõ ndra'o fehocha mboe.

Ba oemane: Ena'õ mo'afi ndra'odo, si mane marafadi, ba moehombo ena'õ ndra'o misa, fa ahono ndra'odo. *(Sin. 11, 1).*

Hiza, oesawa zarõoe ena'õ, ba oe'iagõ danõ si mate.

Oe'aliegõ ena'õ woloi, oesawa zi lõ gõnado angi ba teoe laõhõ.

Fakiko ira, So'aja, fabali lelara! noa sa oe'ila wamalangõgõ ba fasosota ba mbanoea. *(Sam. II. 17, 14).*

Bongi ma'ochõ lafasoei ba dete gõli, ba famakoejoe ba fangaboe dõdõ bacha.

Famakiko bacha; famalangõgõ awõra ba falimosa lõ mamalõ ba kade chõra.

Tenga sa si fa'oedoe zango'aja ja'odo; na si manõ, ba oetaha; tenga si fatioe zi fajawa chõgoe; na si manõ, ba oebini'õ ena'õ ndra'o chõnia.

Ja'oego sa'ae, niha si mane ja'odo, si fahoewoe ba si no fa'ila li chõgoe. *(Sin. 41, 10. Sam. II. 15, 12).*

No fahoeohoeo ita ba zi ha ja'ita, no fao ita we'amõi ba nomo Lowalangi, awõ zato andrõ.

Jamoechamõ ira fa'amate si lõ moedõnadõna, ndramoesawa mbanoea tooe, aoeri! Si lõ sõchi sa ba nomora, ba dõdõra bacha.

II. Ba ja'odo, ba oe'angarõfi li Lowalangi, ba i'orifi ndra'o Jehowa.

Na owi ba na mahemoloe mbanoea ba na laloeo mangarõngarõ ndra'o, ba me'e ndra'o, ba ifondrondrongo ligoe.

I'orifi nosogoe, i'atoelõ'õ, fa bõi lalaoe chõgoe, ato sa'ae zi fa'oedoe chõgoe.

Ifondrondrongo Lowalangi ba ihõndrõgõ ira, sidadao sa ia, no ararã; lõ'õ sa lafalalini gera'erara ba lõ la'ata'oefi Lowalangi *(Sin. 102, 27).*

No i'oro'õ dangania, wombambaja si no atoelõ chõnia, no ibe'e ba zalacha wawoe'oesa li andrõ chõnia.

Hoelõ dawõ mbawi wa'alõsõ mbe-

wenia, ba fanoewõ dõdõnia; salõsõ moroi ba wanicha wehedenia, ba si ndroehoenia, ba bawa wõda. *(Jer. 9, 7. Sin. 57, 5).*

23 **Be'e noro Jehowa norooe andrõ, ba i'orifi'õ, lõ ibe'e mangiwa zatoelõ tõdõ, iroegi zi lõ aetoe.** *(Fet. I. 5, 7).*

24 Ba ja'oegõ Lowalangi zanimba ja'-ira si tooe ba mbawa gohokoho; sange'enge'e andrõ ba si falimolimo andrõ, ba lõ ichamõ taloe niha nosora, ba ja'odo, ba sanõtõna chõoe. *(Sin. 102, 25).*

SINOENÕ 56.

Fangandrõ fanolo ba zi fatioe tõdõ andrõ ba fanõtõna ba daroma li Lowalangi andrõ.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: „Marafadi si lõ li, ba niha bõ'õ;" chõ Dawido; oemanõ, me lara'oe ia Dawa Wilisiti ba Gata. *(Sam. I. 21, 11–16).*

2 Hachõsi tõdõ ndra'o, Lowalangi, la'isõ sa'ae ndra'o niha, lasasagõ ndra'o sanoewõ, si lõ mamalõmalõ.

3 Ma'oma'õchõ la'isõ ndra'o si fa'-oedoe chõgoe; ato sa'ae zi fasoewõ chõgoe, seboea hocha.

4 Na loeo ata'oe ndra'o, ba manõtõna ndra'o chõoe.

5 **Moroi ba Lowalangi wa oesoeno daroma linia; chõ Lowalangi manõtõna ndra'odo, lõ ata'oedo; hadia nilaoe nõsi niha chõgoe?** *(Sin. 27, 1; 118, 6. Jes. 12, 2. 51; 12. Heb. 13, 6).*

6 Ma'õma'õchõ latandrawãisi ligoe; ha sambalõ ba zi lõ sõchi aechoe gera'erara chõgoe.

7 Oroedoe ira, manaronaro; ladarodarogõ mbekagoe, si mane sangaloei famoenoe ja'odo.

8 Hadia, ni'orifi ira ba horõra andrõ? Timba tooe soi niha andrõ, ja'oegõ Lowalangi, ba wõnoemõ. *(Sin. 55, 24).*

9 No õ'erai woloiloigoe andrõ. Be'e ba nahia andrõ chõoe dawa hõrõgoe andrõ. Tenga no so ia ba zoera chõoe?

10 Ba lafoeli ira foeri sanoewõ ja'odo, na loeo moe'ao ndra'o; lõ mangiwa dõdõgoe, wa no awõgoe Lowalangi.

11 **Moroi ba Lowalangi wa oesoeno daroma linia andrõ. Moroi ba chõ Jehowa oesoeno daroma li andrõ.**

12 **Chõ Lowalangi oedõnadõna; lõ ata'oe ndra'odo; hadia nilaoe niha chõgoe?**

13 Hadia nifaboe'oegoe chõoe, ba õmõgoe, ja'oegõ Lowalangi: oeboe'a chõoe zoemange fangandrõ saoha gõlõ!

14 Noa sa õ'efa'õ nosogoe ba wa'amate, lõ ahele gahegoe õbe'e ae, ena'õ fõna Lowalangi mowaõwaõ ndra'o ba haga zaoeri. *(Sin. 116, 8. Job. 33, 30).*

SINOENÕ 57.

I. Fangandrõ ba wa'aboe dõdõ. Fanõtõna chõ Lowalangi. II. Famarooe dõdõ ba wanoeno Lowalangi.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: „Bõi fakiko!" Chõ Dawido; oemanõ, me moloi ia, chõ Zaoelo, me isawa dõgi narõ hili andrõ. *(Sam. I. 22, 1).*

2 I. Hachõsi tõdõ ndra'o, Lowalangi, hachõsi tõdõ ndra'o! Chõoe sa'ae isawa tõdõgoe, ba loemõ gafioe oe'aloei zawatõ chõgoe, irege no noemalõ misa wamakiko andrõ. *(Sin. 91, 1, 2).*

3 Chõ Lowalangi, Fondrege zalawa moe'ao ndra'odo, chõ Lowalangi andrõ, sangasiwai hoehoeogoe.

4 Ifatenge moroi si jawa ba zoroego, i'orifi ndra'odo, ibe'e ni'o'aja zangisõ ja'odo andrõ; ifa'ohe'õ Lowalangi wa'eboea dõdõnia ba fa'adoehoenia andrõ.

5 Ba hoenõ zingo so nosogoe; awõ zamaloea holahola galitõ ndra'o tooe, awõ nono niha so'ifõ toho ba ndo wana, si so lela fõda satarõ.

6 **Ae jawa, Lowalangi, jawa mbanoea si jawa, ja tehawoei goeli danõ ma'asagõrõ lachõmimõ andrõ!**

7 No lalaoe goe'õ gahegoe, no lafaõndrõ dõdõgoe; no lacharoe lõsoelõsoe fõnagoe, ba ja'ira zaechoe bacha. *(Sin. 7, 16).*

(A. 8–12: Sin. 108, 2–6.)

8 II. Abe'e dõdõgoe, Lowalangi, abe'e dõdõgoe, manoenõ ndra'o ba oelaoe mbiola.

9 Faoso, tõdõgoe, faoso biola nitika seboea ba biola nitika side'ide! da'oesoesoegi wa'amoloeo. *(Sin. 16, 9).*

10 Oesoeno ndra'oegõ, So'aja, ba niha misa; oelaoe noemanõ chõoe ba niha baero.

11 **Abõlõ sibai sa wa'eboea dõdõoe, iroegi mbanoea si jaŵa, ba iroegi lawoeo wa'adoehoemõ andrõ.** *(Sin. 36, 6).*

12 **Ae jaŵa, Lowalangi, jaŵa mbanoea si jaŵa; ja tehawoei goeli danõ ma'asagõrõ lachõmimõ andrõ!**

SINOENÕ 58.

I. Fangarõngarõ, bõrõ zalaŵa samoejoe'õ hoekoe. II. Fangandrõ, ena'õ ifakiko ira Lowalangi.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: „Bõi fakiko"; chõ Dawido; oemanõ.

2 I. Hadia, si ndroehoe satoelõ niŵa'õmi, ja'ami Lowalangi, no adõlõ wangoehoekoemi ono niha? *(Sin. 82).*

3 Famoejoe sa'ae mifachai tõdõmi, famalangõgõ itoelo tangami, ba danõ.

4 Seboea horõ andrõ, ba no fabali, i'otarai daloe ninara, ba solaoe faja andrõ, ba no eloengoe, i'otarai wa'atoemboera.

5 Timba zõfoe goelõ zõfoera andrõ, hoelõ zõfoe goelõ safiso, sanozo tõgi dalingania.

6 Si lõ mamondrongo li zi fakelemoe, li zi no to'õlõ fanaka. *(Sangomb. 10, 11).*

7 II. He Lowalangi, teoe nifõra ba mbawara andrõ; rasa mboha nono zingo andrõ, ja'oegõ Jehowa.

8 Ena'õ mangoeloe ira, ena'õ tobali idanõ, sahele misa; na ifaoedoegõ nono wana andrõ chõnia, ba ja hoelõ nifalo'o.

Ja hoelõ mbae'a ira, sangoeloe barõ wananania andrõ, hoelõ dabina saechoe, si lõ mangila haga zi moloeo. 9

Ja lõ fachamõ la'ila zodoi andrõ bowoami, ba ibõzini aoeri ia (Lowalangi). 10

Omoeso dania dõdõ zatoelõ tõdõ, na i'ila wolaoe balõ andrõ; isasai dania gahenia ba ndro zeboea horõ andrõ. 11

Ba lamane dania: „Si ndroehoe, mobõli gõlõ zatoelõ tõdõ andrõ; tenga faja, so Lowalangi, sangoehoekoe ba goeli danõ. *(Sin. 7, 9).* 12

SINOENÕ 59.

I. Fangandrõ, ba zolohi awõra andrõ ba fanõtõna ba Lowalangi, itolo. II. Tohoetohoe wangandrõ ba fanoeno Lowalangi.

Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: „Bõi fakiko;" chõ Dawido; oemanõ; me ifatenge Saoelo, me latarogõ Dawido barõ nomo, ba wamoenoe ja'ia. *(Sam. I. 19, 11).* 1

I. Tolodo, Lowalangi, ba zi fa'oedoe andrõ chõgoe; ba zi lõ gõnado hadia ia fataro ndra'o, ba zi maoso andrõ, oedoegoe. 2

Efa'õ ndra'o ba zanao horõ ba tolodo, ba zange'enge'e andrõ. 3

Hiza sa, latarogõ nosogoe, oroedoe zabõlõ, oedoegoe; ba lõ salagoe ba lõ horõgoe, ja'oegõ Lowalangi. 4

Fagohi ira, lõ lai wa lõ horõgoe, ba lafa'anõ ira. Faoso, faondragõ ndra'odo ba faigi. *(Sin. 44, 24).* 5

Ba ja'oegõ Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, faoso, ba wangoehoekoe niha baero, fefoe! Samõsa bõi hachõsi tõdõ, si manga mbõli andrõ, sanao horõ. 6

Na bongi mangawoeli ira, moekao, hoelõ nasoe, ba lafasoei mbanoea. *(A. 15).* 7

Hiza, manandrawa mbawara, fõda ba mbewera, lamane: „Ha niha zamondrongo?" 8

9 Ba õ'igi'igi'õ ira, ja'oegõ Jehowa, ajaoe niha baero, fefoe.
10 Fa'abõlõgoe ndra'oegõ, chõoe manõtõna ndra'odo; hatigoe sa Lowalangi. *(Sin. 2, 4).*
11 Ifaondragõ chõgoe wa'eboea dõdõnia Lowalangigoe andrõ; wa'omasigoe wamaigi si fa'oedoe chõgoe, ibe'e Lowalangi. *(Sin. 54, 9).*
12 II. Bõi boenoe ira, ena'õ lõ olifoe mbanoeagoe; fazawili ira fa'abõlõmõ andrõ ba timba tooe ira, jaoegõ So'aja, baloesema!
13 Horõ mbawara daroma li mbewera andrõ; ena'õ tefa'oe'oe ira ba hochara andrõ ba ba wangelifi andrõ, ba ba waja andrõ, nilaoera.
14 Fakiko ira, ba wõnoemõ andrõ, fakiko, ena'õ lõ ja'ira sa'ae, ena'õ aboto ba dõdõra, Lowalangi zamatõrõ Iraono Jakobo, iroegi ba wondrege danõ.
15 Ba ero owi, ba mangawoeli ira, moekao, hoelõ nasoe, ba lafasoei mbanoea. *(A. 7).*
16 Mowaõwaõ misa ba wangaloei gõ; ba na lõ aboeso ira, ba la'osarawongigõ.
17 Ba ja'odo, ba oesoeno wa'abõlõoe, ba ba zangoehoelõ wongi, ba owoeawoea dõdõgoe wa'eboea dõdõoe andrõ; noa sa'ae hatigoe ndra'oegõ ba saŵatõgoe, me baŵa wa'atosasagoe.
18 Da'oesoeno ndra'oegõ, ja'oegõ fa'abõlõgoe; hatigoe sa Lowalangi, Lowalangigoe andrõ, seboea tõdõ.

Sinoenõ 60.

Fangandrõ femõna ba nemali, si no tõra fa'abõlõ.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: „Ladari mbõhõ ba wamadoehoe'õ;" oemanõ; chõ Dawido; famahaõ,
2 me fasoewõ ia ba Ndrawa Ziria ba Mezofatamia ba ba Zoba, me mangawoeli Joabi, me i'alani Ndraono Gedomo ba ndraso nasio, si felendroea ngahõnõ. *(Sin. 44. Sam. II. 8, 3. 13 b. t.; 10, 13. 18).*
3 He Lowalangi. no õtibo'õ ndra'aga, no õfazawiliga; sofõnoe ndra'oegõ; ohe mangawoeli ndra'aga.
4 No õfahisi danõ, no õfabali; fadõhõ zasilania, hoemeoe sa'ae.
5 Fa'abe'e ni'oroma'õoe ba mbanoeaoe andrõ: no õfabadoegõ chõma nagoe, salimboeanõ ndra'aga. *(Jes. 51, 17. 22).*
6 Ba ba zangata'oefi ja'oegõ, ba no õbe'e dandra, ena'õ lafazaŵa ira, bõrõ zi doehoe andrõ. *(Sin. 20, 6). (A. 5–12: Sin. 108, 7–14).*
7 Ba ena'õ aoeri zomasi ndra'oegõ, ba tologa tangaoe kambõlõ ba fondrondrongo chõma.
8 No moehede Lowalangi, ba wa'ohaoehaoenia andrõ: Sowoeawoea tõdõ ndra'odo, oefosasi Zichema ba oesoe'a ndraso Zoekota.
9 Chõgoe mado Gileadi, ba chõgoe mado Manase; nõoegoe ba hõgõgoe mado Geferaji ba si'o zalaŵa chõgoe mado Joeda. *(Moz I. 49, 10).*
10 Naha wanasa chõgoe Ndraono Moabi, ba Ndraono Gedomo oefazaoemba mbadagahegoe, ba sowoeawoea tõdõ ndra'oegõ chõgoe, ja'oegõ tanõ Ndrawa Wilisiti.
11 Ha niha zolohe ja'odo ba mbanoea saro? Ha niha zamasao ja'o, iroegi ba Ndraono Gedomo?
12 Hadia, tenga ja'oegõ zanibo'õ ja'aga, Lowalangi, ba si lõ mõi awõ zanoewõ andrõ chõma, ja'oegõ Lowalangi?
13 Tologa, ba zanasagõ ja'aga andrõ; faja sa'ae wangorifi ba niha!
14 Na awõ Lowalangi, ba malaoe, nifolaoe zabõlõ; ja'ia zi hoendragõ tooe sanasagõ ja'aga.

Sinoenõ 61.

Fangandrõ ba wa'aboe dõdõ ba fanõtõna, ba fangandrõ salahi razo.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, nilaoe biola; chõ Dawido.
2 Fondrondrongo Lowalangi, wangarõngarõngoe andre, be'e mbõrõ dalingaoe ba wangandrõgoe!

3 Moroi ba wondrege danõ moe'aodo chõoe, na olofo dõdõgoe; ohedo jaŵa ba dete gara, sabõlõ alaŵa chõgoe.
4 Saŵatõ sa'ae ndra'oegõ chõgoe, hati saro, ba nemali andrõ. *(Sin. 18, 2. 3; 71, 3).*
5 Ba nose chõoe sodo, iroegi zi lõ aetoe, oesõndra wangorifi, na ibaloegõdo afioe. *(Sin. 63, 3).*
6 Noa sa õfondrondrongo gamaboe'oela ligoe andrõ, ja'oegõ Lowalangi, no õbe'e chõgoe dána zangata'oefi tõimõ.
7 Õ'anaoe'õ noso razo, ena'õ gõtõgõtõ wa'ara ndrõfinia. *(Sin. 21, 5).*
8 Lõ teboelõ ia ba gametahõ Lowalangi, iroegi zi lõ aetoe; oroi'õ wa'eboea dõdõ ba fa'adoehoe, ba wondrorogõ ja'ia. *(Sam. II. 7, 16).*
9 Ba oesoeno dõimõ andrõ si lõ mamalõmalõ, wamoe'a amaboe'oela ligoe andrõ, ero ma'õchõ.

SINOENÕ 62.

I. Famarooe tõdõ ba wanõtõna chõ Lowalangi. II. Fanenaŵa fanõtõna ba niha ba ba wajafaja.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, chõ Jedoetoeno andrõ, nilaoe Dawido. *(Nga'õt. I. 25, 1).*
2 I. Ha chõ Lowalangi manõtõna dõdõgoe, no ahonohono, chõnia i'otarai wangorifigoe. *(Jes. 30, 15).*
3 Ha ja'ia we'ewe'e dõdõgoe ba fangorifigoe, hatigoe, tebai manõ mangiwa ndra'o.
4 Heza iroegi misoewõ niha si ha samõsa, wa edõna midoedoegõ ia, hoelõ mbagolõ si no aolo, hoelõ gõli kara, si no moehisi?
5 Ha da'õ wamagõlõra, he lawisa wanimba tooe ja'ia, moroi ba nahania salaŵa; faja zomasi ira; ba mbewera, ba famahowoe, ba ba dõdõra, ba fangelifi.
6 Ha chõ Lowalangi manõtõna dõdõgoe, no ahonohono, chõnia sa'ae i'otarai fangorifigoe.
7 Ha ja'ia we'ewe'e dõdõgoe ba fangorifigoe, hatigoe saro; tebai manõ mangiwa ndra'o. *(Sin. 18, 2. 3).*
8 Chõ Lowalangi oesõndra wangorifigoe ba toeriagoe; danedane wa'abe'egoe ba fanõtõnagoe, ba chõ Lowalangi so. *(Sin. 61, 4).*
9 Bõi ja mamalõmalõ wanõtõnami chõnia, ja'ami ono niha; mibokai dõdõmi chõnia; tõtõnafõda Lowalangi.
10 II. Fajafaja manõ nono niha, faja nono zalaŵa; na latoelo, ba isaŵa jaŵa; dozi ira, ba no angi.
11 Bõi midõnadõna ba wemanga gana'a ba bõi mohocha ami ba niraboe; na misõndra gana'a, ba bõi molemba dõdõmi chõnia. *(Mat. 19, 22. Loek. 12, 19. 20. Tim. I. 6, 17).*
12 Samoeza no moehede Lowalangi, no mendroea oerongo da'õ, wa no chõ Lowalangi wa'abõlõ.
13 Ba chõoe wa'eboea dõdõ, ja'oegõ So'aja: õsoelõni sa ba zamõsana nilaoenia. *(Rom. 2, 6–11).*

SINOENÕ 63.

Fehoeloe dõdõ ba Lowalangi ba ba ni'amoni'õ andrõ chõnia.

1 Sinoenõ; chõ Dawido, me so ia ba danõ si mate, tanõ mado Joeda. *(Sam. I. 22, 5; 23, 14; 24, 1).*
2 He Lowalangi, Lowalangigoe ndra'oegõ, oehoelõ wongi wangaloei ja'oegõ; owõchi dõdõgoe chõoe, no sodoefodoefo lela nõsigoe, ba danõ si mate, si no okõlikõli, si lõ idanõ. *(Sin. 42, 3; 143, 6).*
3 Si manõ wamaigigoe ja'oegõ, ba ni'amoni'õ andrõ, ena'õ oe'ila wa'abõlõoe, awõ lachõmioe andrõ.
4 Sõchi moroi ba wa'aoeri wa'eboea dõdõoe andrõ. Isoeno ndra'oegõ bewegoe.
5 Ba gõtõ wa'anaoe nosogoe oesoeno ndra'oegõ, oefazaŵa dangagoe ba dõimõ andrõ.
6 Hoelõ ni'aboesoi'õ oeto dõla ba tawõ dõdõgoe, ba manoenõ mbawagoe, ma'iki mbewegoe.
7 **Na itõrõ tõdõgoe ndra'oegõ ba**

gasogoe; oefatooetooe tõdõgoe ndra'-oegõ ba zi bongi.

8 Fanologoe sa'ae ndra'oegõ, ba ba loemõ gafioe andrõ ma'iki ndra'odo.
9 Lõ ibõhõli ndra'oegõ tõdõgoe; itoewoe ndra'odo tangaoe kambõlõ.
10 Ba ja'ira, sangaloei nosogoe, ba wamakiko ja'odo, ba ba wondrege gohokoho danõ nahara dania.
11 Ba mbawa zi'õli tetooe'õ ira, ba õ nasoe ana'a ira dania.
12 Ba omoeso dõdõ razo ba chõ Lowalangi; lasoeno ira dozi si fahõloe ba chõnia; tefa'afoe sa'ae mbawa zolaoe faja.

Sinoenõ 64.

I. Fangarõngarõ ba walõsõchi zi fa'oedoe andrõ. II. Fanõtõna fanolo chõ Lowalangi.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, sinoenõ; chõ Dawido.
2 I. Fondrondrongo ligoe Lowalangi, ba wangarõngarõ andre; orifi ndra'o, ba gameta'oeõ emali andrõ.
3 Bini'õ ndra'o, ba wamagõlõ zanao horõ andrõ, si no tobini; ba zolaoe si lõ sõchi andrõ, si no oroedoe, si fagoeagoea.
4 Sangatarõsi lelara, fa hoelõ nichoe gari: lafo'õsi wanara fehede safõchõ. *(Sin. 57, 5).*
5 Ba wamana satoelõ tõdõ andrõ, ba zi lõ oroma; lafana ia lõ moedõnadõna, lõ ata'oe ira. *(Sin. 11, 2).*
6 Abe'e ira ba wolaoe si lõ sõchi, itõrõ lira wolaoe fesoe, ba lamane: Ha niha zangila? *(Sin. 94, 7).*
7 Lafachai zi lõ sõchi, lamane: „No awai chõda, no tafagõlõsi." Ba arõ doto niha ba tõdõnia, ba no abacha.
8 II. Ba ifana ira Lowalangi; so nono wana si lõ moedõnadõna ba mesocho ira.
9 Ba salaoe tooe ira, ilangõ ira lelara, ba dozi sangila ja'ira, ba lafatalichõ ira. *(Sin. 7, 16).*
10 Ba ata'oe niha fefoe, ba ladoenõdoenõ wolaoe Lowalangi andrõ, ba aboto ba dõdõra halõwõnia.
11 Ba omoeso dõdõ zatoelõ tõdõ andrõ, ba chõ Jehowa, ba abe'e dõdõnia chõnia; ba lasoeno ira dozi sadõlõ tõdõ.

Sinoenõ 65.

I. Fanoeno Lowalangi, samatõrõ banoeania, sahõlihõli dõdõda. II. Fanoeno So'aja tanõ, awõ nõsinia, seboea tõdõ.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ; oemanõ; chõ Dawido; sinoenõ.
2 I. Si nangea nisoeno ndra'oegõ, ba Ziona, ja'oegõ Lowalangi; laboe'a chõoe gamaboe'oela li andrõ.
3 Samondrondrongo fangandrõ ndra'-oegõ; dozi niha mangondrasi ja'-oegõ.
4 No ilangõ ndra'o ngawalõ golalõwa; ba salama andrõ, ba ja'oegõ zangefa'õ.
5 Ja ahowoe nitoejoemõ, niteheoe fa'-ahatõ chõoe, ena'õ ba golajamamõ so ia; aboeso ndra'aga si sõchi andrõ, ba nomo chõoe, awõ ni'amoni'õ andrõ ba gosalimõ andrõ. *(Sin. 84).*
6 Õtema lima sata'oe ndra'aga, ba wa'atoelõ, ja'oegõ Lowalangi fangorifima, sawatõ nõsi goeli danõ fefoe, iroegi ba wondrege, awõ nõsi nasi, fondrege zarõoe.
7 Samedadao hili andrõ, ba wa'abõlõnia, si no mamõbõ taloe fa'abe'e.
8 Sangahonogõ oegoe'oegoe nasi andrõ, awõ wegosogoso ndroeloe andrõ, awõ wagoeagoeasa soi niha, andrõ. *(Sin. 89, 10).*
9 Ba la'ata'oefi dandra andrõ chõoe si so ba wondrege danõ; owoeawoea dõdõ niha õbe'e, ba gatoemboecha loeo ba ba gaechoela.
10 II. No õtõrõ danõ, wamaigi ja'ia, õfatõrõ chõnia nidanõ, abõlõ mboeania õbe'e. Ba goemboe andrõ chõ Lowalangi, ba no fahõna nidanõ. Õfowoea chõra danõ; si manõ sa wangazõchioe ja'ia. *(Sin. 40, 5).*

11 Õfo'idanõ gowotonia, fangomboejoe nifakoe andrõ; adoedoe õbe'e, ba deoe andrõ, õfahowoe'õ zinanõ chõnia. *(Sin. 104, 13–16).*
12 No õfo'aja ba hõgõ ndrõfi wa'eboea dõdõoe andrõ; sahele fanicha laheoe andrõ.
13 Mowõi ndraso ba danõ si mate, ba la'okaero wa'owoeawoea dõdõ hili.
14 Tefo'aja biribiri mbenoea ba tefobaloebaloe boea danõ ndraso; oi owoeawoea dõdõ, oi manoenõ.

Sinoenõ 66.

I. Fanoeno Lowalangi, ba wamatõrõnia, sahõlihõli dõdõda. II. Fanoeno ja'ia, ba wangorifi andrõ. III. Famaboe'oe fangandrõ saoha gõlõ.

Chõ doeka wanoenõ andrõ: oemanõ; sinoenõ,
1 I. Mi'owoeawoea'õ dõdõmi chõ Lowalangi, dozi tanõ!
2 Misoeno doeria dõinia andrõ, mibe'e zoemange fanoeno ja'ia.
3 Mimane chõ Lowalangi: „Ha lõ ata'oe ita wolaoemõ andrõ! Bõrõ wa'abõlõoe wa lakõwõ ira fõnaoe si fa'oedoe chõoe.
4 Dozi tanõ mangaloeloe chõoe dania, ba lasoeno ndra'oegõ, ladoenõdoenõ dõimõ andrõ."
5 Mitaboe, mifaigi halõwõ Lowalangi andrõ; sata'oe ita nilaoenia ba nono niha.
6 No ibali'õ tanõ sabe'e nasi andrõ; latõrõ tanõ noengo idanõ andrõ, ba no omoeso dõdõda chõnia ba da'õ. *(Moz. II. 14, 21. Jos. 3, 17).*
7 Samatõrõ ia si lõ mamalõmalõ, ba wa'abõlõnia andrõ; ifaigifaigi hõrõnia soi niha andrõ; tebai maoso zi fatandro andrõ.
8 II. Misoeno Lowalangida andrõ, ja'ami soi niha, mi'eboea'õ limi, wanoetoenõ toeriania.
9 Sanganaoe'õ nosoda, ba si lõ mame'e ahele gaheda.
10 Noa sa õtandraigõ ndra'aga, ja'oegõ Lowalangi, no õlaoegõ ndra'aga, nifolaoegõ firõ. *(Amaed. 3, 3).*
No õfa'oe'oe ndra'aga ba goe'õ, ba 11
no õfonoro saboea zolama.
No õfatõrõ ba hõgõma jawa niha, 12
ba galitõ ba ba nidanõ maroegi,
ba no õ'ohe jawa ndra'aga ba zebolo tanõ. *(Jes. 43, 2).*
III. Mõido ba gosali chõoe, 13
oe'ohe zoemange nitoenoe ba oeboe'a chõoe gamaboe'oela ligoe andrõ,
nifabokagoe bewegoe, si no aloea 14
ba mbawagoe, ba wa'atosasagoe andrõ.
Oe'ohe chõoe zoemange nitoenoe, 15
satabõ, awõ mbiribiri si matoea,
samohoea ba galitõ; sawi ba biribiri si matoea oebe'e soemange.
Mi'aine, mifondrondrongo, dozi ami, 16
sangata'oefi Lowalangi, ba oedoenõdoenõ nilaoenia ba nosogoe andre,
Chõnia moe'ao mbawagoe, fanoeno 17
ba lelagoe.
Na no oefachai mena'õ zi lõ atoelõ, 18
tõdõgoe, ba lõ ifondrondrongo mena'õ ligoe So'aja. *(Amaed. 28, 9. Joh. 9, 31).*
Ba no ifondrondrongo Lowalangi, 19
no ibe'e ba dõdõnia li wangandrõgoe andrõ.
Nisoeno Lowalangi, si lõ mangosi- 20
tengagõ wangandrõgoe andrõ, si lõ mamõda fa'eboea dõdõnia chõgoe.

Sinoenõ 67.

Fangandrõ saoha gõlõ howoehowoe Lowalangi andrõ.

Chõ doeka wanoenõ andrõ; si- 1
noenõ; oemanõ.
Jamoe'eboea'õ dõdõnia chõda Lo- 2
walangi ba jamoefahowoe'õ ita; jamoefohaga mbawania chõda. *(Moz. IV. 6, 24. 25).*
Ena'õ aboto ba dõdõ niha ba goeli 3
danõ lala andrõ chõoe, ba ena'õ aboto ba dõdõ niha baero wangorifi andrõ chõoe.
Sanoeno ja'oegõ soi niha, ja'oegõ 4
Lowalangi, sanoeno ja'oegõ dozi soi. *(Sin. 117, 1).*

5 Somoeso tõdõ soi niha misa ba so-
woeawoea tõdõ, me õ'ohe ba wa'-
adõlõ wangoehoekoe soi, me õfatõrõ
soi niha misa.
6 Sanoeno ja'oegõ soi niha, ja'oegõ
Lowalangi, sanoeno ja'oegõ dozi soi.
7 No ibe'e baero mboeania tanõ;
ifahowoe'õ ita Lowalangi, Lowala-
ngida andrõ. *(Sin. 65, 10).*
8 Ifahowoe'õ ita Lowalangi ba la'ata'-
oefi ia balõ danõ fefoe. *(Sin. 33, 8).*

SINOENÕ 68.

Fanoenõ Dawido, ba wemõna a-
ndrõ. I. Fanoeno Lowalangi, sanolo
Iraono Gizeraëli. II. Famasoegi ba
dõdõ femõna mbanoea Lowalangi,
fõna. III. Femõna Lowalangi, we'-
amõi ba ni'amoni'õ andrõ.

(Faigi gõi Zam. II. 12, 26–31.)

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ; chõ
Dawido; sinoenõ; oemanõ.
2 I. Ja maoso Lowalangi, ja zoemae-
we zi fa'oedoe chõnia, ja moloi zi
fatioe tõdõ chõnia. *(Moz. IV. 10, 35).*
3 Si mane simbo ba nangi, ja si manõ
wamoloimõ ja'ira; si máne sigoe-
sigoe, salaoe ba galitõ, wa'adoedoe
zeboea horõ, fõna Lowalangi.
4 Ba somoeso tõdõ zatoelõ andrõ, so-
woeawoea tõdõ tánõ fõna Lowa-
langi, ba sa'iki ba wa'omoeso dõdõ
andrõ.
5 Misoeno Lowalangi, midoenõdoenõ
dõinia andrõ; mifolala zanõrõ be-
noea andrõ; Jehowa dõinia. Ba
mi'owoeawoea'õ dõdõmi tánõ fõna-
nia! *(Jes. 57, 14).*
6 Ama zi lõ ama, si lõ ina, ia, Lo-
walangi, ba nabiania ni'amoni'õ
andrõ. *(Sin. 10, 14).*
7 Lowalangi, samaigi omo ba zi lõ
omo; sangefa'õ nikoeroe, solohe ba
wa'ohahaoe dõdõ; ba si lõ molo'õ
li, ba ba danõ si mate so nahiara.
8 II. He Lowalangi, me mowaõ-
waõ ndra'oegõ no, fõna mbanoeaoe,
me õtõrõ danõ. *(Moz. II. 13, 21.*
Sangoehoek. 5, 4. 5).
9 ba hoemeoe danõ, ba mowõi gõi
mbanoea si jawa, tánõ fõna Lowa-
langi; ba da'õ, ba hili Zina'i, fõna
Lowalangi, Lowalangi Ndraono Gi-
zeraëli andrõ. *(Moz. II. 19, 16–18).*
No õtefe teoe sabõnõ dána chõoe 10
andrõ, ja'oegõ Lowalangi, hadia zi
no õkõli, ba õ'okafoei.
No monahia ba chõnia zato andrõ 11
chõoe, no õhaogõ nahia zi noemana,
ba wa'eboea dõdõoe andrõ, ja'oegõ
Lowalangi.
Terongo li zi mõna, ibe'e So'aja; 12
ato sibai zangombacha toeria si
sõchi, ira alawe. *(Jes. 52, 7).*
Moloi razo zato, moloi, ba ifaosa 13
nihalõ chõra ira alawe jomo.
Na molombase ami ba gotaloea 14
kandra mbiribiri, ba hoelõ gafi
marafadi ami, sosõnõ wirõ; sosõnõ
gana'a sa'oesõ mboera. *(Sangoehoek.*
5, 16).
Me ifazawili ba da'õ Si lõ ambõ 15
fa'abõlõ razo andrõ, ba hoelõ nifa-
zaewe bõtoea hili Zalomono.
Hili chõ Lowalangi hili Mbazana 16
andrõ; hili soja zoezoe hili Mba-
zana.
Hana wa afõchõ dõdõmi, ja'ami 17
hili soja zoezoe, ba hili andrõ, so-
masi Lowalangi dadaomania? Ba
lõ mamalõmalõ, wa nahia Lowala-
ngi ia. *(Sin. 132, 13).*
Koereta Lowalangi andrõ, ba no ba 18
ngafoeloe ngahõnõ, mehõnõ wa hõ-
nõ; no so ba chõra Zo'aja: — hili
Zina'i, ni'amoni'õ. *(Raz. II. 6, 17.*
Dan. 7, 10).
No mõi mijawa ndra'oegõ, no õ'ohe 19
nikoeroe nikoerõe andrõ; no õtema
game'ela ba niha, he ba zi lõ mo-
lo'õ li, ena'õ lõ teboelõ Jehowa, Lo-
walangi. *(Efes. 4, 8–10).*
Nisoeno Zo'aja, ero ma'õchõ i'onoro 20
noroda. Fangorifida Lowalangi.
(Raz. I. 10, 13).
Lowalangi wangorifi chõda, Lowa- 21
langi andrõ, ba Jehowa, So'aja a-
ndrõ, ba i'ila lala wangefa ba
wa'amate.
Si ndroehoe, iboto hõgõ zi fatioe 22

tõdõ chõnia Lowalangi, ba alizoe-
zoe zanõrõ lala horõ.
23 No iwa'õ So'aja: „Oe'ohe manga-
woeli ira, moroi ba Mbazana, moroi
ba dojo nasi oe'ohe ira mijawa.
24 Ena'õ õfemondri ba ndro gaheoe,
ba ena'õ mo'oeracha dõlõtõlõ na-
soemõ, ba zi fatioe tõdõ chõoe."
25 III. No lõ la'ila, me õtõrõ, ja'-
oegõ Lowalangi, me itõrõ Lowa-
langigoe andrõ, razogoe, we'amõi
ba ni'amoni'õ andrõ. *(Sam. II. 6, 13. 14. Sin. 24, 7. Moz. II. 15, 20).*
26 Mowaõwaõ, zanoenõ, ba itete, ba
solaoe biola, ba hoenõ nono alawe,
samõzi faritia.
27 Misoeno Lowalangi, So'aja, ba go-
woeloa andrõ; ja'ami si oroi goe-
mboe Ndraono Gizeraëli andrõ!
(Jes. 48, 1).
28 So ba da'õ Mbenijami, si achi a-
ndrõ, samatõrõ, ba salawa Ndraono
Joeda, sato andrõ chõra, ba salawa
Ndraono Zeboeloni ba salawa Ndrao-
no Nafetali.
29 No i'oroi'õ Lowalangi wa'asala-
waoe. He Lowalangi, a'aro'õ nifa'-
emaoe chõma!
30 Bõrõ gosalimõ andrõ, ba Jeroeza-
lema, wa la'ohe zoemange chõoe
razo. *(Sin. 72, 10. 15).*
31 Tenawa zaliwaliwa andrõ, barõ
zoechoe, awõ ngawawá zawi si ma-
toea andrõ, awõ nono zawi niha
baero, ena'õ mangaloeloe ira, wo-
lohe boto wirõ. Fazawili soi andrõ,
somasi manoewõ.
32 So dania razo Miseraji; i'aliogõ
i'oro'õ dangania chõ Lowalangi tanõ
Gaitiofia andrõ. *(Jes. 19, 21. Sin. 87, 4).*
33 Ja'ami õri niha ba goeli danõ, mi-
soeno Lowalangi, misoeno Zo'aja!
34 Misoeno zanõrõ banoea fondrege si
jawa andrõ, si no gõtõgõtõ fa'ara;
hiza, ifarongogõ linia andrõ, li sabõlõ.
35 Mitehe chõ Lowalangi wa'abõlõ;
famatõrõ Iraono Gizeraëli wa'asa-
lawania andrõ ba famatõrõ banoea
si jawa wa'abõlõnia. *(Sin. 29, 1).*
Sata'oe ita nilaoe Lowalangi, moroi 36
ba ni'amoni'õ andrõ chõnia; Lowa-
langi Ndraono Gizeraëli andrõ za-
me'e fa'abõlõ ba fa'abe'e ba mba-
noeania. Nisoeno Lowalangi! *(Sin. 29, 11).*

SINOENÕ 69.

I. Fangarõngarõ zi gõna famakao, bõrõ Lowalangi. II. Fangandrõ fangorifi. III. Fanoeno Lowalangi.

Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: 1
„Ladari mbõhõ." Chõ Dawido.
I. Orifido Lowalangi, iroegi 2
sa'ae nosogoe molõ andrõ!
No alõmõ ndra'o ba laza saba- 3
cha, si lõ danedane gahegoe; no
oeroegi namõ nidanõ, ba itõrõ hõ-
gõgoe molõ andrõ.
Erege dõdõgoe we'aogoe, no odoe- 4
fodoefo dõlõtõlõgoe, alõ sa'ae hõ-
rõgoe wombalombaloi Lowalangi-
goe andrõ.
Oja moroi ba rozi mboe ba hõgõ- 5
goe zi fatioe tõdõ chõgoe, lõ bõrõ;
ato zamakiko ja'o, si fa'oedoe chõ-
goe ba waja; labe'e ni'aligoe zi
tenga niraboegoe. *(Sin. 35, 19. Joh. 15, 25).*
He Lowalangi, ja'oegõ zangila wa 6
si no ambõ tõdõ ndra'odo, ba tenga
si tobini chõoe lalõgoe andrõ.
Bõi be'e aila ba chõgoe andre za- 7
nõtõna chõoe, ja'oegõ So'aja, Je-
howa ngahõnõ andrõ! Bõi aila ba
chõgoe andre zangaloei ja'oegõ, ja'-
oegõ Lowalangi Ndraono Gizeraëli!
Bõrõ ndra'oegõ, wa oetaha wango'- 8
aja, wa tobaloe mbawagoe fa'aila.
(Sin. 44, 23).
No tobali niha bõ'õ ndra'o ba da- 9
lifoesõgoe, lõ'õ sa'ae la'ilado ono
ninagoe andrõ. *(Sin. 38, 12. Job. 19, 13).*
Noa sa'ae i'ado fõnoe andrõ, ba 10
nomomõ ba no gõnado fango'aja
zango'aja ja'oegõ andrõ. *(Joh. 2, 17. Rom. 15, 3).*
Me'e dõdõgoe ba lõ mangama- 11
ngado, ba tobali fango'aja ja'odo.

12 Oe'onoecha gonigoni, ba tobali amaedola ndra'o chõra.
13 Lafatooe ndra'o sidadao ba mbawa gõli ba samadoemadoe toeo, na manoenõ. *(Job. 30, 9).*
14 II. **B**a ja'odo, ba chõoe oetandrõsaigõ wangandrõgoe, ja'oegõ Jehowa, na bawa wa'eboea dõdõoe; he Lowalangi, ba wa'abõlõ wa'eboea dõdõoe andrõ tema ligoe fanolooe andrõ, si lõ farõi! *(Jes. 40, 8).*
15 Sõbi jawa ndra'o moroi ba laza andre, fa bõi alõmõ ndra'o; ena'õ aefa ndra'odo ba zi fatioe tõdõ chõgoe ba ba namõ nidanõ andre.
16 Bõi be'e itõrõ hõgõgoe jawa molõ ba bõi be'e ahõndrõ ndra'o ba namõ, ba bõi tehe idoehõ mbawania jawagoe kohokoho.
17 Fondrondrongo ligoe, Jehowa, omasiõ sa wa'eboea dõdõoe andrõ, otahõgõ ndra'o, ba wa'ahachõ dõdõoe andrõ, si no eboea.
18 Ba bõi bini'õ mbawaoe chõ genonioe andre; sata'oe sa'ae ndra'odo; ta'ita'i fondrondrongo chõgoe!
19 Hatõ'õgõ ba dõdõgoe, orifi; efa'õ ndra'odo, bõrõ zi fatioe tõdõ andrõ chõgoe.
20 Ja'oegõ zangila fango'aja ja'o andrõ ba fa'ailagoe ba fahõwõsa andrõ, nilaoe chõgoe; no so ba gametahõoe zamakao ja'o fefoe.
21 Matedo ibe'e fango'aja andrõ, oe'ofõchõi; oebazebaze'õ wa'ahachõ dõdõ, ba lõ'õ, ba sondrara tõdõ, ba lõ faloecha. *(Ngen. Jer. 1, 2. 9).*
22 Labe'e õgoe gawõchoe, ba me owõchi dõdõgoe ba lafabadoegõ chõgoe niro aisõ. *(Mat. 27, 34. 48).*
23 Ja tobali fesoe naha gõra fõnara, ja tobali tandrawa ba zi lõ fa'aboe dõdõ! *(Rom. 11, 9. 10).*
24 Ja ndroendroemõ hõrõra, fa bõi la'ila niha, ja mangiwangiwa zolara, si lõ mamalõmalõ!
25 Hawoei ira bachoebachoe dõdõoe andrõ, jamoechamõ ira holahola wõnoemõ andrõ!
26 Ja adoedoe nahiara, ja lõ niha ba nosera andrõ! *(Hal. zin. 1, 20).*
Me no solohi nibagooe andrõ ira, ba 27
sanoetoenõ fa'afõchõ zesocho chõoe. *(Jes. 53, 4).*
Nõnõ horõ horõra andrõ, ba bõi be'e 28
lachamõ wa'atoelõ andrõ fõnaoe, *(Rom. 1, 24).*
Niboenoe dõira ba zoera wa'aoeri 29
andrõ, ba tebai tetanõ ba zoera dõira, awõ dõi zatoelõ. *(Loek. 10, 20).*
Ba ja'odo, ba no si noemana ba si 30
no fahõna fa'afõchõ, ba folohe jawa ja'o wangorifi andrõ chõoe, ja'oegõ Lowalangi.
III. **D**a'oesoeno dõi Lowalangi 31
ba wanoenõ, oe'eboea'õ doeriania fangandrõ saoha gõlõ.
Da'õ zomasi Jehowa, moroi ba zawi 32
si matoea, moroi ba nono zawi si so tandroe ba sa'a. *(Sin. 50, 8–14).*
La'ila si noemana ba omoeso dõdõ; 33
ja'ami, sangaloei Lowalangi, ja aoeri dõdõmi! *(Sin. 22, 27).*
Ifondrondrongo sa Jehowa li zi noe- 34
mana, ba lõ i'ositengagõ nikoeroe andrõ chõnia.
Jamoesoeno ia banoea si jawa ba 35
tanõ ba asi, awõ zaliwaliwa bacha, fefoe!
Itolo sa Ziona Lowalangi ba ifoeli 36
itaroe'õ mbanoea Ndraono Joeda, ba monahia ira ba da'õ, ba chõra sa'ae.
Ba latema ondrõita ma'oewoe ge- 37
noninia, ba somasi tõinia zi soso ba da'õ dania.

Sinoenõ 70.

Fangandrõ fangefa ba zi fatioe tõdõ.

(Faigi gõi Zin. 40, 14–18.)

Chõ doeka wanoenõ andrõ; chõ 1
Dawido. Famasoegi ba dõdõ. *(Sin. 38, 1).*
He Lowalangi, ta'ita'i orifi ndra'- 2
odo; aliogõ, Jehowa, tolodo!
Hana na aila zangaloei famoenoe 3
ja'o, hana na tehawoe fa'aila; hana na lafoeli ira foeri ba na tobali fa-

ma'iki niha bõ'õ zomasi fa'ate'alagoe.
4 Ndra mangawoeli foeri ba wa'ailara andrõ zangoema'õ : Ha ! ha !
5 Ja sowoeawoea tõdõ chõoe ba ja somoeso tõdõ dozi sangaloei ja'oegõ, ba dozi somasi fangorifi andrõ chõoe, ba ena'õ na lõ mamalõmalõ we'aora : „Eboea Lowalangi !"
6 Ba ja'odo, ba no seboea akaola ba si noemana ; ta'ita'i, ae chõgoe, ja'oegõ Lowalangi ! Sanolo ja'o ndra'oegõ ba sangorifi ja'o ; he Jehowa, bõi aragõ'õ !

Sin enõ 71.

I. Fangandrõ fangefa ba zi fatioe tõdõ. II. Famaboe'oe fangandrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi.

1 I. **C**hõoe Jehowa, manõtona ndra'o ; bõi manõ be'e aila ndra'odo !
2 Orifi ndra'o, dali wa'atoelõ dõdõoe andrõ, ba efa'õ ndra'o ; be'e mbõrõ dalingaoe chõgoe ba tolodo !
3 Ena'õ na naha saro ndra'oegõ chõgoe, nahiagoe, sawãtõgoe, si lõ mamalõmalõ ; tete gara sa ndra'oegõ chõgoe ba hatigoe ! *(Sin. 18, 3; 31, 3. 4).*
4 He Lowalangigoe, efa'õ ndra'o ba danga zeboea horõ andrõ, ba gochõ zanao horõ ba ba gochõ zi hõndrõgõ ja'odo !
5 Tõtõnafõgoe sa ndra'oegõ, ja'oegõ So'aja, Jehowa, we'ewe'e dõdõgoe, i'otarai iraono ndra'odo.
6 Chõoe oetendrotendro'õ ndra'o, i'otarai daloe ninagoe ; no ja'oegõ zondrõni ja'o moroi ba daloe ninagoe ; ja'oegõ nisoenogoe, si lõ mamalõmalõ. *(Sin. 22, 10).*
7 Ato zahõlihõli tõdõ chõgoe, ba ja'oegõ zawãtõgoe, si lõ mangiwa. *(Sin. 4, 4).*
8 No fahõna ba mbewegoe wanoeno ja'oegõ ba famolachõmi ja'oegõ, ma'õma'õchõ.
9 Bõi tibo'õ ndra'odo, na itoegoe atoea ndra'o ; na alõ dõlagoe, ba bõi farõi ndra'oegõ chõgoe ! *(A. 18).*
Lafatooe sa ndra'o si fatioe tõdõ 10
chõgoe, ba sanarogõ nosogoe, ba mamagõlõ ;
Ba lamane : „No i'erogõ ia Lowa- 11
langi ; migohi ia, mira'oe, lõ'õ sa sangorifi !"
He Lowalangi ! bõi arõoe'õgõ chõ- 12
goe ; ta'ita'i tolodo, ja'oegõ, Lowalangigoe !
Ena'õ na aila zangaloei famoenoe- 13
goe, ba ena'õ na tekiko ; ja tehawoe wa fama'iki niha ira ba fa'aila zomasi fa'ate'alagoe !
II. **B**a ja'o, ba lõ oebõhõli wa- 14
nõtõna ba oedooe'õ doeriamõ fefoe.
Jamoedoenõdoenõ wa'atoelõmõ a- 15
ndrõ bewegoe, ba fangorifi andrõ chõoe, ero ma'õchõ, me tebai oe'erai. *(A. 8. Sin. 40, 6).*
Oe'ohe nilaoe Zo'aja, Jehowa, se- 16
boea andrõ, ha sambalõ fa'atoelõmõ andrõ oesoeno.
He Lowalangi, no õfahaõ ndra'o, 17
i'otarai iraono ndra'o ; ba iroegi ma'õchõ oedoenõdoenõ zahõlihõli dõdõ andrõ chõoe. *(Sam. I. 7, 12).*
Ba irege atoeado gõi, irege mohoe- 18
wa ndra'o, ba bõi rõido, ja'oegõ Lowalangi, ena'õ oe'ombacha'õ dangamõ ba zi sagõtõ niha dania ba fa'abõlõmõ andrõ ba zi so dania, fefoe. *(A. 9. Jes. 46, 4).*
Fa'atoelõmõ andrõ sa, ja'oegõ Lo- 19
walangi, ba iroegi mbanoea si jawa, ja'oegõ, si no molaoe seboea andrõ, ja'oegõ Lowalangi ; ha niha zi fagõlõgõlõ chõoe ! *(Moz. II. 15, 11).*
Ja'oegõ, si no mamatõrõ chõma 20
fa'afõchõ ba fa'aboe dõdõ, soja ngawalõ, ba õfoeli õ'orifi ndra'aga, õfoeli õ'ohe jawa ndra'aga, moroi ba gohokoho danõ andrõ. *(Sam. I. 2, 6).*
Õdooe'õ dania wa'asalawagoe ba 21
õfoeli õrara dõdõgoe.
Ba ja'odo gõi, oesoeno ndra'oegõ 22
wolaoe biola, oesoeno wa lõ farõi ndra'oegõ, ja'oegõ Lowalangigoe, oelaoe chõoe mbiola nitika, side'-

ide, wanoenõ ja'oegõ, ja'oegõ ni'amoni'õ ba Ndraono Gizeraëli!
23 Sanoenõ dania mbewegoe, na oesoeno ndra'oegõ, ba sanoenõ dõdõgoe, ni'orifimõ andrõ.
24 Ba ifatoenõ wa'atoelõmõ andrõ lelagoe, ero maŏchõ; me no aila zomasi fa'ate'alagoe, me no tobali fama'iki niha.

Sinoenõ 72.

I. Razo wa'ohahaoe dõdõ andrõ, seboea. II. Fa'asalaw̃a si lõ teboelč wa'asalaw̃ania.

Chõ Zelomo.

1 I. He Lowalangi, be'e chõ razo wangoehoekoe andrõ chõmõ; ba chõ nono razo andrõ be'e wa'atoelõmõ.
2 Ena'õ i'atoelõ'õ wangoehoekoe banoeamõ andrõ, ba ena'õ i'ohe ba wa'adõlõ wangoehoekoe si noemana.
3 Ena'õ mowoea fa'ohahaoe dõdõ hili ba mbanoeamõ andrõ, awõ hilihili andrõ, ba wa'atoelõ. *(Sin. 85, 9–14).*
4 Jamoe'ohe ba wa'atoelõ hoehoeo zaboe tõdõ ba mbanoea, jamoetolo nono zi noemana, ba jamoefoefoe zamalangõgõ awõra. *(A. 12).*
5 Ndramoe'ata'oefi ndra'oegõ gõtõ wa'ara loeo, ba gõtõ wa'ara mbaw̃a, gõtõgõtõ wa'ara.
6 Ja noemalõ mitooe, si máne teoe, ba mbenoea, si bohooe lasabi doe'oe, si máne teoe sabõlõbõlõ andrõ, fombasõi danõ.
7 Ja mobowo zatoelõ tõdõ andrõ ba gõtõnia, ja fahõna wa'atoelõ, iroegi lõ baw̃a sa'ae.
8 Ja salaw̃a ia, i'otarai nasi, noemalõ ba nasi ba zi tambai, ba i'otarai mboto nidanõ, noemalõ ba wondrege danõ. *(Sach. 9, 10).*
9 Ja mangaloeloe chõnia zowanoea ba danõ si mate, ja lafelai gawoegawoe si fatioe tõdõ chõnia. *(Jes. 49, 23).*
10 Ndramoefosoemange ia razo Darisi andrõ, awõ razo ba hoelo, ndramoe'ohe game'ela razo Zaba ba razo Zeba andrõ. *(Sin. 68, 30. Jes. 60, 9).*
Ba latoehi danõ fõnania razo fefoe, 11
mõi enoninia dozi niha baero. *(Sin. 2, 8. 10–12).*
I'orifi zi noemana, na i'angarõfi li 12
ia, ba saboe tõdõ, si lõ sanolo. *(Job. 36, 15. Sin. 35, 10).*
Ihachõsi tõdõ zi lõ tõi ba si noe- 13
mana ba idooe'õ noso zi noemana.
I'efa'õ nosora ba wamakao ba ba 14
wamalangõgõ; eboea mbõli ndrora wamaiginia. *(Sin. 9, 13).*
II. Ba saoeri ia: ba labe'e soe- 15
mangenia gana'a Zaba andrõ õsa, ba lõ mamalõmalõ wangandrõ, salahinia, ero ma'ŏchõ lasoeno ia. *(A. 10. Sin. 84, 10).*
Fahõna mboea nowi ba danõ, ba 16
hili jaw̃a; moeroeroe mboeania, si máne ba hili Libano; mobowo ira, i'oroi mbanoea, si máne sinanõ ba danõ.
Si lõ teboelõ dõinia; gõtõ wa'ara 17
loeo jaw̃a mamadomadohoe dõinia, ba ba chõnia lafahowoe'õ ira niha, lasoeno dania ia dozi niha baero, wa no sohahaoe tõdõ ia. *(Moz. I. 12, 3; 22, 18).*
Nisoeno Jehowa, Lowalangi andrõ, 18
Lowalangi Ndraono Gizeraëli; ha ja'ia zolaoe sahõlihõli dõdõ.
Ba nisoeno dõinia soadoe andrõ, 19
iroegi zi lõ aetoe. Ja anõnõ danõ ma'asagõrõ lachõminia andrõ! Ja doehoe, Ja doehoe! *(Sin. 41, 14. Jes. 6, 3).*
Awai wangandrõ Dawido andrõ, 20
ono Giza'i.

III.

Sinoenõ 73.

I. Fangiwa dõdõ ba wamaigi fa'ohahaoe dõdõ zanao horõ. II. Si lõ sõchi loealoeara ba aro dõtõnafõ zatoelõ tõdõ.

Sinoenõ; chõ Gasafo.

(Faigi gõi: Sin. 37. 49. Soera Jobi.)

I. Si ndroehoe, eboea dõdõ Lo- 1
walangi ba Ndraono Gizeraëli, ba zohaoehaoe tõdõ andrõ.
Ha ma'ifoe tõ, ba mangiwa mena'õ 2

gahegoe; ezai moetõ tõ, ba ahele ndra'o. *(Sin. 94, 18).*
3 Afõchõ sa'ae dõdõgoe ba zi fajawa andrõ, me oe'ila wa'ohahaoe dõdõ zeboea horõ andrõ. *(Job. 21, 7).*
4 Lõ'õ sa fa'afõchõ chõra, iroegi mate ira, ba so'õsi mbotora.
5 Lõ saboe dõdõra, si máne ba niha bõ'õ; ba lõ tefakao ira, si máne awõra.
6 Ba da'õ moroi, wa no hoelõ naja ba mbagi chõra hocha andrõ, awõ wa no hoelõ mbaroera wamakao awõra.
7 No ahõndrõ hõrõra, ba wa'esolo mbawara; falawoe nifachai dõdõra andrõ. *(Job. 15, 27).*
8 Mango'aja ira ba itõrõ lira wamalangõgõ awõra, ba walõsõchira andrõ; fajawasa wehedera andrõ.
9 Lafajawa mbawara, iroegi mbanoea si jawa ba itõrõi goeli danõ lelara.
10 Andrõ gõi la'o'õ chõra banoea, ba lõ ambõ õra idanõ.
11 Ba lamane: „Hana wa i'ila Lowalangi? Hadia, so wangila chõ Wondrege zalawa andrõ?" *(Sin. 10, 11).*
12 Hiza, da'õ zeboea horõ andrõ; lahõna gana'a, ba wa lõ mamalõmalõ wa'ohahaoe dõdõ.
13 Ba he wisa, zajazaja gõlõ, wa no oe'ohaoehaoe'õ dõdõgoe, wa oesasai dangagoe ba wa lõ sala?
14 Ba hadia, nifakao ndra'o, ero ma'õchõ, ba ero mahemoloe so wotoegoe?
15 Na oewa'õ mena'õ tõdõgoe: „Oemanõ gõi wehede," ba hiza, ba no farõi ndra'o ba nga'õtõ nonooe andrõ.
16 II. Ba no mangerangera ndra'o, ena'õ aboto ba dõdõgoe, ba aboe dõdõgoe, wamaigigoe ja'ia.
17 Irege mõido ba ni'amoni'õ andrõ chõ Lowalangi, wanõngõni amozoeara.
18 Si ndroehoe, no õfataro ira ba zaelo tanõ, alaoe ira õbe'e, ena'õ afoefoe.
19 Ha lõ alio adoedoe ira, si lõ moedõnadõna, no tekiko ira, no aetoe, ba gameta'oeõ.
20 Õtajaigõ ba dõdõoe chalachalara, ja'oegõ So'aja, na tokea'õ; hoelõ wangifi, na aefa wemõrõ.
21 Me abao dõdõgoe ba me manõgi ba mboeagoe,
22 ba sambõ tõdõ ndra'o ba lõ saboto ba dõdõgoe; hoelõ zaliwaliwa ba danõ ndra'o fõnaoe.
23 **Ba lõ'õ zoei oerõi ndra'oegõ; ja'oegõ zolohe tangagoe kambõlõ.** *(Rom. 8, 35–39).*
24 **Õfasao ndra'o, balazi dõdõoe, ba õtema ndra'o dania, fao zoemange.**
25 **Ha niha chõgoe ba zoroego? Ba na chõgoe ndra'oegõ, ba lõ hadia ia zomasido ba goeli danõ.**
26 **Alacha alõ nõsigoe ba alacha ariri dõdõgoe; we'ewe'e dõdõgoe Lowalangi ba oerachagoe, iroegi zi lõ aetoe.** *(Sin. 16, 5).*
27 Hiza sa, tekiko zangerogõ ja'oegõ; õhori fefoe zi farõi chõoe.
28 Ba chõgoe, ba fa'ohahaoe dõdõ, na fabõbõ ndra'o chõ Lowalangi, chõ Zo'aja, Jehowa manõtõna ndra'o, ba wanoetoenõ folaoenia andrõ, fefoe.

Sinoenõ 74.

I. Fangarõngarõ, mo adoedoe wamosoemange Lowalangi andrõ. II. Fangandrõ fangorifi satoelõ tõdõ andrõ.

Famahaõ: chõ Gasafo.

1 I. He Lowalangi, hana wa no õtibo'õ ndra'aga, si lõ foelitõ? hana wa no abõlõ sibai wõnoemõ ba mbiribiri andrõ, rorogõfõoe?
2 Tõrõ tõdõoe mbanoeaoe andrõ, nihõlioe ba gõtõ fõna sa'ae, nitabamõ hõli, ena'õ soi tána chõoe; tõrõ tõdõoe hili Ziona andrõ, nahiaoe. *(Sin. 132, 13).*
3 Fazawa'õ, ae ba gadoedoela andrõ, si lõ mamalõmalõ andrõ; fefoe hadia ia ba ni'amoni'õ andrõ, ba no lafoefoe emali.
4 Moendrõndrõndrõndõ zi fa'oedoe chõoe, barõ gosali chõoe; tandra chõra andrõ no labe'e tandra.
5 Hoelõ zamazawa fato ba zatoea eoe, wamaigida.

6 Ba larasa sa'ae gamoëlania fefoe, lalaoe wato ba farõcha.
7 No latoenoe ni'amoni'õ andrõ chõoe, ba no ladoedoegõ nahia dõimõ andrõ, no lata'oenõi. *(Raz. II. 25, 9).*
8 No lamane dõdõra: „Tafakiko ira fefoe!" Fefoe gosali Lowalangi ba danõ, ba no latoenoe. *(Sin. 83, 13).*
9 Tandra andrõ chõda, ba lõ ta'ila; lõ sama'ele'õ sa'ae, ba lõ chõma sangila ha wa'ara.
10 He Lowalangi, heza iroegi manandrawã manõ zi fa'oedoe andrõ, heza iroegi wa lõ mamalõmalõ i'o'aja dõimõ andrõ si fatioe tõdõ?
11 Hana wa õbõda dangaoe, kambõlõmõ andrõ? Sõbi ia barõ mbaroemõ ba dotooe ba fakiko ira!
12 II. Razogoe sa atõ Lowalangi, i'otarai gõtõ fõna sa'ae, sangasogõ fangorifi ba goeli danõ.
13 Ja'oegõ zamabali asi no, ba wa'abõlõmõ andrõ, no õboto hõgõ zaliwaliwa andrõ, sata'oe ita, ba nasi bacha. *(Moz. II. 14, 21; 15, 8–10).*
14 No õrasa hõgõ mboeaja, no õbe'e õ zi so ba danõ si mate.
15 Ja'oegõ zamangoemboe idanõ, elea andrõ; ja'oegõ zangetoe'õ idanõ si lõ irai aetoe. *(Sin. 104, 10).*
16 Chõoe zi ma'õchõ ba chõoe zi bongi; ja'oegõ zamazõchi bawa, fabaja loeo. *(Sin. 104, 19).*
17 Ja'oegõ zi honogõi ola danõ fefoe; bawa lõchõ ba bawa deoe, ba ja'oegõ zombõi.
18 Tõrõ tõdõoe: no i'o'aja Jehowa si fatioe tõdõ andrõ, no itandrawaisi dõimõ soi sowõhõ mowa.
19 Bõi loeloe ba goetoe ndroe'oe noso woene andrõ chõoe; bõi olifoegõ'õ noso zi noemana andrõ chõoe, si lõ mamalõmalõ!
20 Nehegõ wawoe'oesa li andrõ; no fahõna nahia wamalangõgõ ba mbinimbini andrõ ba danõ.
21 Bõi ja mangawoeli aila nifakao andrõ; ena'õ lasoeno dõimõ saboe tõdõ andrõ ba si noemana!
22 Fazawa'õ, Lowalangi, fatoenõ hoehoeo andrõ chõoe! Tõrõ tõdõoe wango'aja andrõ, nilaoe zowõhõ mowa andrõ chõoe, si lõ mamalõmalõ.
Bõi olifoegõ'õ we'ao'ao zi fatioe tõdõ andrõ, awõ wagoeagoeasa zi fa'oedoe, silalõ mijawa, si lõ aetoe. 23

Sinoenõ 75.

Fangandrõ saoha gõlõ, me no ihõndrõgõ zanao horõ Lowalangi.

(Faigi gõi: Raz. II. 19. Sin. 46.)

Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: „Bõi fakiko!" Sinoeno; chõ Gasafo; oemanõ. 1
Ma'andrõ saoha gõlõoe, ja'oegõ Lowalangi, ma'andrõ saoha gõlõoe, ba tenga sarõoe dõimõ andrõ; ladoenõdoenõ zahõlihõli dõdõma andrõ chõoe! *(Jes. 46, 13).* 2
„Oefaigi sa'ae ginõtõ, oe'ohe ba wa'adõlõ hoehoeo. 3
Na mangoeloe danõ, awõ zowanoea ba goelinia, fefoe, ba ja'odo zangaro'õ ehomonia." 4
Oemane ba zi fajawa: „Bõi misoeno ami!" ba ba zeboea horõ: „Bõi mi'alawa'õ dandroemi!" 5
Bõi mi'alawa'õ jawa dandroemi; bõi milaoe hocha, wamazawa bagimi. 6
Tenga sa moroi ba gatoemboecha ba tenga moroi ba gaechoela ba tenga moroi ba danõ si mate i'otarai fa'eboea. 7
Lowalangi sa'ae zangoehoekoe; ihõndrõgõ zi samõsa ba i'alawa'õ jawa zi samõsa. *(Sam, I. 2, 7).* 8
So sa'ae ba danga Jehowa mako so'õsi agoe so'otoe, no afõnoe nifaroeka andrõ, ba ifabadoegõ ba niha, ba irege wõrõwõrõnia, ba lõ tola lõ lasowo dozi seboea horõ andrõ ba goeli danõ, ba lõ tola lõ labadoe. *(Sin. 60, 5).* 9
Ba ja'odo, ba oedoenõdoenõ, iroegi zi lõ aetoe; oesoeno Lowalangi Jakobo andrõ. 10
Ba oe'ewa fefoe dandroe zeboea horõ andrõ; ba ja alawa jawa dandroe zatoelõ tõdõ! 11

SINOENÕ 76.

Fanoeno Lowalangi, me no ilawa zi fa'oedoe.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ; nilaoe biola; sinoenõ; chõ Gasafo; oemanõ.

2 No te'ila Lowalangi ba Ndraono Joeda; no eboea dõinia ba Ndraono Gizeraëli.

3 Ba Zalema so nosenia ba ba Ziona nahiania. *(Sin. 132, 13).*

4 Ba da'õ ifatõ no gari wana andrõ ba baloese ba fõda, ba no i'etoe'õ wanoewõ. *(Sin. 46, 10).*

5 Si takile ndra'oegõ, si so lachõmi, moroi ba hili woraboe andrõ.

6 No te'osindra'oei gamagama zabõlõ andrõ; no alaoe hõrõra, mõrõ, ba no adada danga zabe'e fanoewõ, fefoe.

7 Ba wanegoemõ andrõ, ja'oegõ Lowalangi Jakobo, tehawoe femõrõ goereta, awõ koedo.

8 Sata'oe ita ndra'oegõ, ja'oegõ andrõ; ha niha zanaha chõoe, na tesao wõnoemõ.

9 No õfarongogõ wangoehoekoe moroi ba zoroego, ba tokea goeli danõ ba lõ hedehede, *(Sin. 46, 11. Hab. 2, 20),*

10 me maoso Lowalangi, ba wangorifi si noemana ba goeli danõ, fefoe.

11 Isoeno sa ndra'oegõ fõnoe niha andrõ, ba õhalõ bõbõ taloemõ zi tosai fõnoe andrõ.

12 Mifaboe'oe zoemange chõ Lawalangimi Jehowa, ba miboe'a gõi; dozi si tefasoei ja'ia, ba ndramoe'ohe game'ela chõ zata'oe ita andrõ! *(Moz. 11. 15, 11. Moz. V. 7, 21).*

13 Sangohori fa'abe'e dõdõ ba zeboea, ba sata'oe zalawa ba goeli danõ.

SINOENÕ 77.

I. Fangarõngarõ ba wa'aboe dõdõ. II. Fondrara dõdõ, na tefaõgõ hõrõ chõ Lowalangi.

(Faigi gõi Nga'õt. I. 16, 41.)

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, chõ Jedoetoeno andrõ; chõ Gasafo; sinoenõ.

I. Jamoerongo ligoe Lowalangi, 2
da'moe'aodo, oefarongogõ ligoe chõ
Lowalangi, ena'õ ifondrondrongo
chõgoe.

Oe'aloei Zo'aja, na bawa wa'aboe 3
dõdõgoe; ba zi bongi oe'oro'õ dangagoe, lõ atage; lõ edõna terara dõdõgoe.

Itõrõ tõdõgoe Lowalangi, ba manga- 4
rõngarõdo; mangerangera ndra'odo, ba alangoe dõdõgoe.

Lõ alaoe hõrõgoe õbe'e; si lõ aho- 5
nohono ndra'o, ba tebai moehededo.

Itõrõ tõdõgoe gõtõ fõna andrõ, dõfi 6
si no noemalõ, fõna sa'ae. *(Sin. 143, 5).*

Ba zi bongi oe'angeragõ wolaoegoe 7
biola andrõ; oefatooetooe tõdõgoe ba i'aloealoei tõdõgoe.

Hadia, iroegi zi lõ aetoe itibo'õ ita 8
So'aja? hadia, lõ'õ sa'ae i'eboea'õ dõdõnia chõda? *(Sin. 85, 6).*

Hadia, no aloea aetoe wa'eboea dõ- 9
dõnia? lõ si tosai wa lõ farõi ia, gõtõgõtõ wa'ara?

Hadia, no olifoe Lowalangi wange- 10
boea tõdõnia? Hadia, no idoehõ wa'ahachõ dõdõnia, ba wõnoe andrõ?

II. Ba oemane: „Famakaogoe 11
da'õ, gõtõ danga kambõlõ chõ Wondrege zalawa andrõ."

Itõrõ tõdõgoe wolaoe Jehowa, oe- 12
soeno: oefatooetooe sa'ae wolaoemõ andrõ ba gõtõ fõna, sahõlihõli dõdõ.

Oe'era'era tõdõgoe halõwõoe andrõ 13
fefoe, oe'aloealoei tõdõgoe zeboea andrõ, nilaoemõ.

He Lowalangi, ni'amoni'õ iala a- 14
ndrõ chõoe! Ha niha Lowalangi seboea, si mane Lowalangi? *(Moz. 11. 15, 11).*

Ha ja'oegõ Lowalangi, solaoe sahõ- 15
lihõli dõdõ; no õfa'ele'õ wa'abõlõoe, ba niha baero andrõ.

No õ'efa'õ mbanoeaoe, tangaoe a- 16
ndrõ, ma'oewoe ndra Jakobo Josefo.

17 I'ila ndra'oegõ asi, ja'oegõ Lowalangi, i'ila ndra'oegõ asi, ba hoemisi, ba manizinizi namõ.
18 Aechoe ba danõ deoe andrõ ba lawoeo, moe'oegoe mbanoea si jawa, ba itõrõ mbanoea garinia andrõ chõoe.
19 Terongo mbanoea andrõ ba dawoejoe nangi, ihagaini goeli danõ gari mbanoea andrõ, modoeroe danõ, hoemisi.
20 Ba nasi lalamõ ba ba nidanõ seboea dõrõwaoe, ba lõ oroma laheoe.
21 No õfasao mbanoeaoe andrõ, hoelõ mbiribiri; ira Moze A'aroni zolohe. *(Moz. II. 12, 37; 14, 22).*

SINOENÕ 78.

Famahaõ. Famasoegi ba dõdõ famatõrõ Lowalangi Iraono Gizeraëli. *(Faigi gõi Zin. 105. 106.)*

Famahaõ; chõ Gasafo.

1 Mifondrondrongo, ja'ami banoeada, wamahaõgoe andre, mibe'e mbõrõ dalingami ba daroma ligoe andre.
2 Da'oebokai mbawagoe, ba wolaoe amaedola, da'oetoenõ dahõdahõ, si oroi gõtõ fõna sa'ae. *(Sin. 49, 4. 5. Mat. 13, 35).*
3 Si no tarongo, si no itõrõ, nidoenõdoenõ ndra amada chõda.
4 Ba lõ tabini'õ ba ma'oewoera wanoetoenõ ba gõtõ dania toeria Jehowa andrõ ba fa'abõlõnia ba sahõlihõli dõdõda chõnia, nilaoenia.
5 Noa sa i'asogõ wamadoehoe'õ ba Ndraono Jakobo, ba no ibe'e goroisa ba Ndraono Gizeraëli, ni'oroi'õnia chõ ndra toeada, ena'õ la'ombacha'õ ba ndraonora.
6 Ena'õ la'ila ba gõtõ dania, iraono andrõ, si toemboe dania, ba ena'õ maoso da'õ, ba wanoetoenõ mitooe, ba ndraonora.
7 Ena'õ tõtõnafõra Lowalangi, ba bõi olifoe ira zeboea andrõ, nilaoe Lowalangi, ba ena'õ la'o'õ goroisania.
8 Ba bõi si mane ira toeara ira, niha si farõi ba samadaõ li; niha si lõ aro tõdõ, saefa'aefa era'era chõ Lowalangi. *(Moz. V. 32, 5. 6).*
Iraono Geferaji andrõ, solohe fana, 9
ba wafanata, ba no moloi, me loeo wanoewõ.
Labõhõi wawoe'oesa li andrõ chõ 10
Lowalangi ba lõ edõna latõrõ lala andrõ chõnia, ba goroisa.
Olifoe ira nilaoenia andrõ ba sa- 11
hõlihõli dõdõ andrõ, nifa'ele'õnia chõra.
No ilaoe zahõlihõli dõdõ ba zi so 12
ira toeara, ba danõ Miseraji, ba zalo'o ba Zoana. *(Jes. 19, 11).*
No ifabali nasi, ifatõrõ ira; i'abe'e'õ 13
nasi, hoelõ mba'aba'a [fatambai]. *Moz. II. 14, 21. 22).*
Ba ifasao ira, lawoeo, na ma'õchõ, 14
ba sara wongi dania, ba haga galitõ. *(Moz. II. 13, 21).*
Isila gara ba danõ si mate andrõ, 15
ifabadoegõ chõra zi hoelõ nidanõ seboea. *(Moz. II. 17, 6; Moz. IV. 20, 7–11).*
Ifangoemboe mbombo moroi ba 16
gara, ifangele nidanõ, si hoelõ nidanõ seboea.
Ba latohoegõ zoei wamazõchi horõ 17
chõnia ba fangandrõfõnoe Wondrege zalawa, ba danõ si mate.
Latandraigõ Lowalangi tõdõra, wa- 18
ngandrõ gõ somasi ira. *(Moz. II. 16, 3. Moz. IV. 11, 4).*
Lafatooe Lowalangi, lamane: Ha- 19
dia, i'ila Lowalangi ifa'oli gõda, ba danõ si mate?
Hiza, no ibõzi gara, ba mangoemboe 20
nidanõ chõnia, ahele, mo'oengo; hadia, i'ila gõi ibe'e gõda? Hadia i'ila i'asogõ ndriwo mbanoeania?"
Andrõ mofõnoe Jehowa, me irongo 21
da'õ, ba hoemola galitõ ba Ndraono Jakobo, tesao wõnoe ba Ndraono Gizeraëli. *(Moz. IV. 11, 1).*
Me lõ mamati ira ba li Lowalangi 22
andrõ, ba me lõ latõtõna wangorifi andrõ chõnia.
Ba i'oroi'õ ba lawoeo si jawa, ibo- 23
kai mbawandroehõ mbanoea si jawa.
Moteoe „mana" ba chõra ibe'e, 24

ena'õ la'ā, ibe'e chõra mbõra mbanoea si jawa. *(Moz II. 16, 4. 14. 15).*

25 Õ mala'ika gõra, dozi ira ; no ifa'ohe'õ chõra mbalazo, fahõna.

26 Ifasoegi nangi moroi ba gatoemboecha, ba mbanoea, ba ifatõrõ nangi moroi raja, ba wa'abõlõnia andrõ.

27 Moteoe diwo ba chõra, ibe'e, hoelõ gawoegawoe, ba fofo so'afi, hoelõ nene ba mbewe nasi.

28 Ba daloe golombasewara i'echoegõ, tefasoei nahiara.

29 Ba la'ā, ba maoeloe wa'aboesora ; ibe'e chõra zomasi ira.

30 Ba lõ si dõhõ na wangisõra andrõ, so na ba mbawara gõra andrõ,

31 ba tesao wõnoe Lowalangi chõra, ba iboenoe zesolo andrõ chõra õsa ba ibõzi tooe nono matoea Ndraono Gizeraëli. *(Moz. IV. 11, 33).*

32 Ba latohoegõ wanao horõ, lõ lai da'õ, lõ mamati ira ba zahõlihõli dõdõ andrõ chõnia.

33 Ba ibe'e tajataja mbawara, tobali angi, ba dõfira, ba sata'oe ita wa'alio. *(Moz. IV. 14, 23).*

34 Na iboeboenoe ira, ba lazofoezofoe ia ; lafoeli ira, ba laforege wangaloei Lowalangi.

35 Ba itõrõ tõdõra, wa no we'ewe'e dõdõra Lowalangi, wa sangorifi ja'ira Lowalangi Fondrege zalawa andrõ.

36 Ba lahaogõhaogõ mbewera chõnia, ba lelara, ba solaoe faja chõnia.

37 Ba lõ aro dõdõra chõnia, si farõi ira, ba wawoe'oesa li andrõ chõnia.

38 Ba ja'ia, ba sahachõ tõdõ, i'efa'õ lalõra andrõ ba lõ ifakiko ira ; asese i'alõsi wõnoenia, ba lõ iforege wamaosi tõdõnia.

39 Itõrõ sa tõdõnia, wa no õsi niha ira, wa angi, silalõ misa ba si lõ mangawoeli. *(Sin. 103, 14–16).*

40 Ha me oega molawa ira chõnia, ba danõ si mate andrõ, ha me oega laboesi dõdõnia ba danõ si lõ nihaniha ! *(Moz. IV. 14, 22).*

41 Lõ dõhõ latandraigõ Lowalangi, afõchõ bacha dõdõ ni'amoni'õ ba Ndraono Gizeraëli, labe'e.

42 Lõ itõrõ tõdõra wa'abõlõ dangania, ba he bawa andrõ, me i'efa'õ ira ba danga nemalira.

43 Me ilaoe dandra andrõ chõnia, ba danõ Miseraji ba sahõlihõli dõdõ andrõ, ba ndraso Zoana. *(A. 12).*

44 No ibali'õ do nidanõ seboea chõra, awõ mbombo, fa tebai labadoe. *(Moz. II. 7, 19. 20).*

45 Ifa'amõi chõra ndri manoe, si manga ja'ira ; ba talaho, famakikora. *(Moz. II. 8, 2. 20).*

46 Ibe'e õ lamanoea mboea danõ chõra, ba õ damo gõlõra. *(Moz. II. 10, 13).*

47 Ifabõzi'õ nagoe chõra teoe kara, ba boea ara chõra teoe sabe'e. *(Moz. II. 9, 25).*

48 Gõna teoe kara goerifõra ibe'e, ba gõna zaerezaere mbiribirira ba sawira.

49 Ifatõrõ chõra holahola wõnoenia andrõ ba fa'abao dõdõ ba bachoebachoe dõdõ ba famakao, awõ ngawawá mala'ika samakiko.

50 Ifolala wõnoenia andrõ, lõ itimba wa'aetoe nosora, iloeloe ba wõchõ waba. *(Moz. II. 9, 15).*

51 Ibõzi fefoe nono si a'a ba danõ Miseraji, si a'a zabõlõ andrõ ba nose ma'oewoe Chamo. *(Moz. II. 12, 29).*

52 Ba awoe'a mbanoeania andrõ, hoelõ mbiribiri, ibe'e, ba ifasao ira, hoelõ nikoebaloi, ba danõ si mate andrõ. *(Sin. 77, 21).*

53 Ihaogõ wolohe ja'ira, fa bõi ata'oe ira ; ba emalira andrõ, ba no ibaloegõ asi. *(Moz. II. 14, 19. 22. 27).*

54 Ba i'ohe ira ba danõ ni'amoni'õ andrõ chõnia ; ba hili andre, ni'ochõgõ gambõlõnia. *(Moz. II. 15, 17).*

55 Ba itimba fõnara niha baero andrõ ; ifaosa tána chõra ba dahõdahõ, ifatewoe ba nosera mado Ndraono Gizeraëli andrõ.

56 Ba latandraigõ Lowalangi Fondrege zalawa, la'andrõ wõnoenia, ba lõ la'o'õ wamadoehoe'õ andrõ chõnia.

57 La'erogõ [Lowalangi], fabali, si mane ira toeara; labali'õ ira foeri, hoelõ wana si falimo. *(Hos. 7, 16).*

58 Ba labaosi dõdõnia, ba hilihili andrõ chõra, afõchõ bacha dõdõnia, labe'e ba nadoera andrõ. *(Moz. I. 32, 21).*

59 Ba irongo Lowalangi, ba mofõnoe ia, ba ifaoeloegõ i'erogõ Ndraono Gizeraëli.

60 Ba ibõhõli nahiania andrõ ba Zilo, ose andrõ, si sosó ia ba niha. *(Sam. I. 1, 3; 4, 11).*

61 Ba ibe'e niraboe wa'abõlõnia andrõ; lachõminia andrõ [tawõla gamaboe'oela li], ba iloeloe ba danga nemali.

62 Ba itooe'õ ba mbawa zi'õli mbanoeania andrõ, mofõnoe ia ba dána chõnia.

63 Ono matoea andrõ chõnia, ba i'ã alitõ, ba lõ faloecha wanoenõ ba walõwa nono alawe chõnia.

64 Mate ni'õ'õtõ gere andrõ chõnia, ba lõ mange'esi lacha mbanoea. *(Sam. I. 4, 17. 20).*

65 Ba tokea Zo'aja, hoelõ zi no mõrõ, hoelõ zabõlõ, si karaini wa'iki, wamadoe agoe.

66 Ba itimba nemalinia andrõ; aila ira, si lõ aetoe, ibe'e.

67 Ba i'erogõ nose Ndraono Josefo andrõ, tenga mado Geferaji nitoejoe. *(A. 9).*

68 Mado Joeda sa'ae itoejoe, hili Ziona andrõ, somasi ia. *(Nga'õt. II. 6, 6).*

69 Ba ilaoe ni'amoni'õ andrõ chõnia, timba wa'alawa mbanoea si jawa wa'alawa, si mane tanõ andrõ, nilatania, si lõ teboelõ.

70 Ba itoejoe genoninia andrõ, Dawido andrõ, ba zinga kandra mbiribiri ihalõ. *(Sam. I. 16, 11. 12).*

71 Ba nikoebaloinia biribiri si bohooe mo'ono ihalõ, ena'õ ikoebaloi mbanoeania, ma'oewoe Jakobo, tána chõnia andrõ, Iraono Gizeraëli. *(Sam. II. 7, 8).*

72 Ba ikoebaloi ira, dali wa'adõlõ dõdõnia andrõ; ba enahõi dangania, wolohe ja'ira.

Sinoenõ 79.

I. Fangarõngarõ, me no ladoedoegõ Jeroezalema emali. II. Fangandrõ fangorifi.

(Faigi gõi: Sin. 74. Raz. II. 25.)

Sinoenõ; chõ Gasafo.

I. He Lowalangi! No laroegi dána chõoe niha baero; no lata'oenõi gosali andrõ chõoe, ni'amoni'õ; no labali'õ adoedoela Jeroezalema andrõ. *(Jer. 9, 11).* 1

No labe'e õ wofo ba daloe mbanoea mboto genonioe andrõ, si mate. ba õ goetoe ndroe'oe, nõsi zatoelõ tõdõ andrõ chõoe. 2

No adoewa ndrora, hoelõ nidanõ, labe'e si tefasoei Jeroezalema, ba lõ sogo'o. 3

Fango'aja zahatõ banoea ndra'aga, famahera ba fama'iki zi so ba ngaima. *(Sin. 44, 14).* 4

He So'aja, heza iroegi, wa lõ mamalõmalõ wõnoemõ andrõ? Hadia, moehola wa'afõchõ ba dõdõoe andrõ, si mane alitõ? *(Sin. 80, 5).* 5

Ba niha baero, si lõ mangila ja'oegõ, tandrõsaigõ wa'abao dõdõoe andrõ, ba ba nõri si lõ mangarõfi li tõimõ andrõ. *(Jer. 10, 25).* 6

Noa sa la'ã ma'oewoe Jakobo ba no ladoedoegõ nahiara. 7

II. Bõi be'e horõma golalõwa ndra toeama; ta'ita'i faondragõ chõma wa'ahachõ dõdõoe andrõ, noa sa amomó sibai ndra'aga. 8

Tologa, ja'oegõ Lowalangi fangorifima, bõrõ doeria dõimõ andrõ; orifi ndra'aga, ba efa'õ chõma horõma, bõrõ dõimõ. 9

Hana wa tola lawa'õ niha baero: „Heza so Lowalangira?" Acha oroma ba niha baero, ba zi so ja'aga, wolaoe balõ ndro genonioe andrõ, si no moefadoewa! *(Sin. 42, 4; 115, 2. Joël. 2, 17).* 10

Acha iroegi dõgi dalingaoe fangarõngarõ nikoeroe andrõ; orifi mboenoesõ andrõ, ba wa'abõlõ dangamõ. 11

Fitoe winaeta soelõni ba zi so ba 12

ngaima, barõ dotora bacha, wango'aja andrõ, fango'ajara ja'oegõ, ja'oegõ So'aja. *(Sin. 137, 7).*

13 Ba ja'aga, banoeaoe andre, biribiri nikoebaloimõ, ba lõ mafamalõmalõ wangandrõ saoha gõlõ chõoe, ba madoenõdoenõ doeriamõ, gõtõgõtõ wa'ara.

SINOENÕ 80.

Fangarõngarõ, me no awoewoe mbanoea Lowalangi andrõ: amaedola ŵeŵe nagoe, nitanõ Lowalangi.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali: „Ladari mbõhõ." Famadoehoe'õ; chõ Gasafo; oemanõ.

2 **F**ondrondrongo, ja'oegõ koebalo Ndraono Gizeraëli! Ja'oegõ solohe tanga Ndraono Josefo, nifolohe biribiri! Sidadao jaŵa Keroebi, oroma'õgõ!

3 Oroma'õ wa'abõlõoe tánõ fõna Ndraono Geferaji ba tánõ fõna Ndraono Mbenijami ba tánõ fõna Ndraono Manase! tologa!

4 **He Lowalangi! foeli azõchi ndra'aga, ba fohaga mbawaoe, ena'õ aoeri ndra'aga!** *(A. 7. 19).*

5 He Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, heza iroegi, wa mofõnoe ndra'oegõ, na mangandrõ mbanoeamõ?

6 Atoroe daŵa hõrõ ba gõ andrõ, nibe'eoe chõra, õfabadoegõ chõra daŵa hõrõ, si no fahõna. *(Sin. 102, 10).*

7 Õbe'e amadõniŵa zi so ba ngaima ndra'aga, ba la'o'aja ndra'aga si fa'oedoe chõma.

8 **He Lowalangi ngahõnõ, foeli azõchi ndra'aga, ba fohaga mbawaoe, ena'õ aoeri ndra'aga!** *(A. 3. 19. Jes. 5, 1–7. Hos. 10, 1).*

9 Ŵeŵe nagoe no õdeha ba danõ Miseraji! no õtimba niha baero, ba no õtanõ ia.

10 No õfonaha fõnania, ba mowa'a ia, ibaloegõ danõ.

11 Teloemõ hili chõnia, ba ibaloegõ geresi Lowalangi andrõ dahania.

Ibologõ ndrahania, iroegi nasi ba lewiõnia, iroegi nidanõ seboea andrõ [Oifarati]. 12

Hana wa no õdoedoegõ gõlinia, fa lafafatõ ia dozi sanõrõ? *(Sin. 89, 42).* 13

Isoelagõ ia la'imba'imba ba gatoea, ba la'ã ia saliŵaliŵa ba danõ. 14

He Lowalangi ngahõnõ, ena'õ na õfoeli'õ! Faigi moroi ba zoroego ba nehegõ, ba tolo ŵeŵe nagoe andrõ, 15

tanõmõ andrõ, nitanõ dangaoe kambõlõ, ono andrõ, ni'abe'e'õmõ chõoe. 16

No i'ã alitõ, no lafalo'o; ba wõnoe mbawamõ andrõ mate ira. 17

Baloegõ tangaoe niha gambõlõoe andrõ, ono niha andrõ, ni'abe'e'õmõ chõoe. 18

Ba lõ farõi ndra'aga chõoe! Orifi ndra'aga, ba ma'angarõfi li dõimõ. 19

He Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, foeli azõchi ndra'aga! Fohaga mbawaoe, ena'õ aoeri ndra'aga. *(A. 3. 7).* 20

SINOENÕ 81.

I. Famarooe ba wolaoe owasa chõ Lowalangi; ba II. ba wolo'õ niŵa'õnia.

Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali Gititi andrõ; chõ Gasafo. 1

I. **M**ilaoe manoenõ chõ Lowalangi fangabe'eda andrõ, mi'omoesoi'õ dõdõmi ba chõ Lowalangi Jakobo. 2

Milaoe manoenõ ba mibõzi garamba, mifolī ngawalõ mbiola, somasi ita. 3

Milaoe zoeroene, ba wasoelõna, ba ba doeli, ba mbaŵa gowasa andrõ chõda. *(Moz. III. 23, 24. 34).* 4

Hoekoe sa da'õ ba Ndraono Gizeraëli, nifachoi Lowalangi Jakobo. 5

Ba wamadoehoe'õ ihonogõi ba chõ Josefo, me mõi ia, me itõrõ danõ Miseraji. No oerongo li, si lõ oe'ila, (imane): 6

„No oeheta noro andrõ ba hoeloenia, no aheta ba dangania ragaraga andrõ. 7

No mangarõngarõ ndra'oegõ, ba 8

wamakao andrõ, ba no oe'efa'õ ndra'oegõ; no oetema lioe, moroi ba mbaloebaloe mbanoea andrõ; no oetandraigõ'õ ba nidanõ wasosota andrõ. *(Moz. II. 17, 7. Moz. IV. 20, 13).*

9 II. Mifondrondrongo, ja'ami banoeagoe, ba da'oefadoehoe'õ chõmi. Ena'õ na mifondrondrongo chõgoe, ja'ami Iraono Gizeraëli!

10 Bõi faloecha ba chõmi Lowalangi bõ'õ, ba bõi mangaloeloe ami ba Lowalangi Ndrawa, baero. *(Moz. II. 20, 2. 3).*

11 Ja'odo Jehowa, Lowalangimõ, si no molohe mijawa ja'oegõ, moroi ba danõ Miseraji; faboka mbawaoe, da'oefo'õsi.

12 Ba lõ nifondrondrongo mbanoeagoe ligoe, ba lõ ni'o'õ Ndraono Gizeraëli chõgoe.

13 Ba no oeloeloe ira, ba wa'abe'e dõdõra andrõ, ba latõrõ nichoi dõdõra. *(Hal. zin. 14, 16).*

14 Ena'õ na lafondrondrongo chõgoe banoeagoe andrõ, ena'õ na latõrõ lala andrõ chõgoe Iraono Gizeraëli!

15 Ba lõ ara, ba oehõndrõgõ zi fa'oedoe chõra, ba oelaoe ba zamakao ja'ira andrõ.

16 Ba fahoewoe ena'õ chõra zi fatioe tõdõ chõ Jehowa, ba lõ teboelõ ira, iroegi zi lõ aetoe.

17 Ba oebalazoi ena'õ ira fache si sõchi, ba oe'aboesoi'õ ami wẽ wani moroi ba dõgi gara. *(Moz. V. 32, 13).*

Sinoenõ 82.

Famarooe sangoehoekoe, ba wamatõrõ hoekoe satcelõ.

Sinoenõ; chõ Gasafo.

1 No so Lowalangi ba mbanoea Lowalangi andrõ, sangoehoekoe ia, ba hoenõ Lowalangi (sangoehoekoe) andrõ. *(A. 6).*

2 „Ha wa'ara na mibalia'õ hoekoe, wango'awõgoe solaoe si lõ sõchi? *(Moz. V. 1, 17).*

3 Mi'ohe ba lala hoehoeo zide'ide andrõ ba hoehoeo zi lõ ama, si lõ ina; mitolo nifakao ba si noemana, ba mi'atoelõ'õ. *(Jes. 1, 17).*

4 Mi'efa'õ zide'ide ba si noemana, mi'efa'õ ia ba danga zolaoe si lõ sõchi andrõ."

5 Lõ la'ila hadia ia ba lõ saboto ba dõdõra, ba zogõmigõmi lalara; andrõ hoemeoeheoe latalata danõ fefoe.

6 Ja'o zangoema'õ: „Lowalangi ami, ono Wondrege zalawa ami fefoe. *(A. 1. Moz. II. 21, 6. Joh. 10, 34).*

7 Ba mate zoei ami, fa'amate niha, ba fa'atekiko zalawa andrõ wa'atekikomi dania."

8 Faoso Lowalangi, hoekoe goeli danõ, ja'oegõ sa atõ zochõ fefoe soi niha!

Sinoenõ 83.

Fangandrõ chõ Lowalangi, ba wanolo, ba zi fa'oedoe ba mbanoeania andrõ.

Sinoenõ; chõ Gasafo. 1

2 He Lowalangi, bõi si lõ liwaliwa ndra'oegõ, bõi si lõ hedehede, ba bõi sahono manõ, ja'oegõ Lowalangi!

3 Hiza sa, fagoeagoea zi fa'oedoe chõoe, ba fajawa zi fatioe tõdõ chõoe.

4 La'aloei lala, ba wangalani banoeaoe, la'onechesi; mamagõlõ ira, ba wolaoe ba nirorogõmõ andrõ. *(Sin. 27, 5; 35, 20).*

5 Lamane: „Talaboe! tahori ira, ena'õ adoedoe ira, ena'õ lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ niha Ndraono Gizeraëli andrõ."

6 Mamagõlõ sa'ae ira, ha sara dõdõ, lafabõbõ ira oedoemõ.

7 Õsi nose Ndraono Gedomo andrõ ba õsi nose Ndraono Zima'eli. Iraono Moabi ba ma'oewoe Hagara;

8 Iraono Gebala ba Iraono Gamoni ba Iraono Gamaleki ba Dawa Wilisiti, fabaja banoea Diro andrõ.

9 Ba no lafabõbõ ira gõi chõra Dawa Asiria andrõ, no tobali ta'io ma'oewoe Loti ira.

10 Laoe chõra, si máne folaoemõ ba Ndraono Midiano no, si mane chõ Zisera ba si mane chõ Jabino no, ba mbewe Gizona! *(Sangoehoek. 7, 22; 4, 15. 21. 23).*

11 Nihori no ba Gendrora, si no tobali obooela, fangatabõ zinanõ ba danõ.

12 Fatõrõ ba zalawara nifatõrõ chõ Gorebi no ba chõ Zebi ba chõ Zeba ba chõ Zalamoena, ba nibajoini andrõ chõra, fefoe. *(Sangoehoek. 7, 35; 8, 21).*

13 Sangoema'õ: „Tahalõ chõda naha Lowalangi." *(Sin. 74, 8).*

14 He Lowalangigoe, bali'õ zi hoelõ tawoejoe nangi ira, si máne dami wache ba nangi.

15 Si mane alitõ, na achozi gatoea, ba si máne holahola galitõ, na itõrõ hili.

16 Õmanõ wolohi ja'ira angi andrõ chõoe, ba õfeta'oe ira angi sabõlõ chõoe.

17 Hawoei mbawara fa'aila, ena'õ lasofoe dõimõ, ja'oegõ Jehowa.

18 Alacha aila ira, ba alacha tobali dõdõra, si lõ mamalõmalõ; hana na aila ira ba hana na tekiko.

19 Ba acha aboto ba dõdõra, wa no ha ja'oegõ zotõi Jehowa, wa ha ja'oegõ Wondrege zalawa ba goeli danõ ma'asagõrõ. *(Hos. 12, 6).*

Sinoenõ 84.

Fanoeno fe'amõi ba wamosoemange Lowalangi, ba Ndraono Gizeraēli.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ, dali Gititi, ba Ndraono Gora andrõ; sinoenõ. *(Nga'õt. I. 26, 1).*

2 Wa'asõchi nahiamõ andrõ, ja'oegõ Jehowa ngahõnõ!

3 Hoemoeloe dõdõgoe, ba we'amõi ba golajama Jehowa andrõ, olofo. Tõdõgoe ba õsigoe ma'iki, wangondrasi Lowalangi saoeri andrõ. *(Sin. 42, 3. 5).*

4 No isõndra nahia siliwi, ba katawaena, ba no isõndra gazoeni chõnia, ba nifonahara onora; naha wame'e soemange andrõ chõoe, ja'oegõ Jehowa ngahõnõ, razogoe ba Lowalangigoe. *(Sin. 5, 3).*

5 Ja'ahowoe zonahia ba nomo andrõ chõoe, lasoeno na ndra'oegõ dania. *(Sin. 65, 5).*

6 Ja'ahowoe, niha, si no mangai fa'abõlõnia ja'oegõ: lõ olifoe ira lala nitõrõ andrõ.

7 Na latõrõ ndraso andrõ si lõ idanõ, ba labali'õ si so oemboe; ihawoei howoehowoe teoe sahoelõ andrõ.

8 Mowaõwaõ ira, ba tedooedooe wa'abõlõ, ba tánõ fõna Lowalangi ba Ziona so ira.

9 (Lamane:) He Lowalangi ngahõnõ, fondrondrongo wangandrõgoe! Be'e ba dõdõoe, ja'oegõ, Lowalangi Jakobo!

10 Faigi lala, ja'oegõ Lowalangi baloesema, ba faigi mbawa nibajoinimõ andrõ. *(Sin. 72, 15).*

11 Sõchi zi ha ma'õma'õchõ ba golajamamõ, moroi ba zi hõnõ ngaloeo bõ'õ. Omasido ba mbagi nora ba nomo Lowalangigoe mõrõdo, moroi ba nomo zi so horõ so nahagoe. *(Sin. 27, 4).*

12 Loeo ba baloese Jehowa, Lowalangi. Fa'eboea dõdõ ba lachõmi ifa'ema Jehowa. Lõ zi lõ ibe'e zi sõchi ba zanõrõ lala satoelõ. *(Sin. 3, 4; 34, 11).*

13 He Jehowa ngahõnõ! Ja ahowoe niha, sanõtõna chõoe.

Sinoenõ 85.

I. I'andrõ wa'eboea dõdõ Lowalangi sanoenõ andrõ. II. I'ila gõtõ sohahaoe dõdõ.

Chõ doeka wanoenõ andrõ, nilaoe Ndraono Gora andrõ; sinoenõ. 1

I. No ahachõ dõdõoe mbanoeaoe andrõ, ja'oegõ Jehowa, no õ'ohe mangawoeli nira'oe andrõ, ma'oewoe Jakobo. 2

No õbe'e aefa lalõ mbanoeaoe andrõ, ba horõra fefoe, ba no õbaloegõ. *(Sin. 89, 50).* 3

No õtaha wa'abao dõdõoe ba no 4

õbõhõli wa'aoechoe wõnoemõ andrõ.
Foeli asõchi ndra'aga, ja'oegõ Lowalangi sangorifi ja'aga, ba bõhõi wa lõ sõchi dõdõoe chõma!
Hadia, iroegi zi lõ aetoe edõna mofõnoe'õ chõma? hadia, lõ mamõhõi wõnoemõ andrõ, gõtõgõtõ wa'ara? *(Sin. 77, 8).*
Hadia, lõ õfoeli õ'orifiga, ena'õ omoeso dõdõ mbanoeaoe andrõ chõoe?
Oroma'õ chõma wa'eboea dõdõoe, ja'oegõ Jehowa; ba be'e boealamõ chõma wangorifi andrõ chõoe.
II. **D**a'oefondrongondrongo hadia niwa'õ Lowalangi, Jehowa; ifaboe'oe sa wa'ohahaoe dõdõ ba mbanoeania ba ba zatoelõ tõdõ andrõ chõnia; ba bõi lafoeli ira ba wajafaja. *(Sin. 72, 3).*
Si ndroehoe, no ahatõ wangorifi andrõ chõnia, ba zangata'oefi ja'ia, ena'õ monahia zoei lachõmi ba danõma andre.
Faondra ira wa'eboea dõdõ wa'adoehoe, fa'ago bawa ira wa'atoelõ wa'ohahaoe dõdõ.
Aoeri moroi barõ danõ wa'adoehoe, ba ifaigi moroi ba mbanoea si jawa fa'atoelõ.
Fefoe hadia ia zi sõchi ibe'e Jehowa, ba i'oro'õ mboea zinanõ chõnia tanõma andre.
Mowaõwaõ fõnania wa'atoelõ, itõngõni lala nibekainia.

Sinoenõ 86.

I. Fangandrõ ba wa'aboe dõdõ.
II. Fanoeno Lowalangi, si no ahachõ tõdõ.

Fangandrõ Dawido.

I. **B**e'e mbõrõ dalingaoe, ja'oegõ Jehowa, ba fondrondrongo chõgoe; no saboe tõdõ ndra'o ba si noemana.
Rorogõ nosogoe, me no satoelõ tõdõ ndra'o; tolo genonimõ, sanõtõna chõoe, ja'oegõ Lowalangigoe! *(Sin. 18, 21–27).*
Hachõsi tõdõ ndra'o, So'aja, chõoe sa moe'ao ndra'o, ma'õma'õchõ. *(Sin. 6, 3).*
Omoesoi'õ dõdõ genonioe; chõoe sa oefaõga dõdõgoe, So'aja.
Me no si sõchi tõdõ ndra'oegõ, ba me sebolo tõdõ, ja'oegõ So'aja, ba me no fahõna wa'eboea dõdõoe ba zi angarõfi li ja'oegõ, fefoe. *(A. 15).*
Be'e ba dõdõoe wangandrõgoe, Jehowa, ba fondrondrongo li we'aogoe andre.
Oe'angarõfi li ndra'oegõ, na bawa wa'afõchõ chõgoe, õfondrondrongo sa ligoe. *(Sin. 50, 15).*
Lõ Lowalangi si mane ja'oegõ, ja'oegõ So'aja, ba lõ si mane folaoemõ andrõ. *(Sin. 71, 19).*
Dozi soi, niwõwõimõ andrõ, ba mõi dania mangaloeloe chõoe, ja'oegõ So'aja, awõ wamosoemange tõimõ andrõ.
Me no seboea ndra'oegõ ba me solaoe sahõlihõli dõdõ; ha ja'oegõ Lowalangi.
Ombacha'õ chõgoe lala andrõ chõoe, Jehowa, ena'õ oetõrõ ia, ba zi fadoehoe dõdõoe; osambalõ'õ dõdõgoe ba wangata'oefi tõimõ andrõ. *(Sin. 27, 11).*
II. **O**e'andrõ saoha gõlõ chõoe, ja'oegõ So'aja, Lowalangigoe, moroi si'aikõ ba dõdõgoe, ba oesoeno dõimõ, si lõ aetoe.
Me no eboea sibai dõdõoe chõgoe, ba me no õ'efa'õ nosogoe ba mbaho mbanoea tooe andrõ.
He Lowalangi, no maoso chõgoe zeboea fajawasa, ba la'aloei nosogoe sabõlõ, si no oroedoe, ba lõ ba dõdõra ja'oegõ.
Ba Lowalangi sahachõ tõdõ ndra'oegõ ba seboea tõdõ, ja'oegõ So'aja, sebolo tõdõ ndra'oegõ ba si no fahõna fa'asõchi dõdõ ba fa lõ farõi. *(Moz. II. 34, 6).*
Otahõgõ ndra'o ba eboea'õ dõdõoe chõgoe; be'e chõ genonioe andre wa'abõlõoe ba tolo nono genonioe ira alawe andrõ. *(Sin. 116, 16).*
Fazõchi dandra ba chõgoe ba zi

sõchi, ena'õ la'ila si fatioe tõdõ chõgoe, ba ena'õ aila ira, me no õtolo ndra'o, ja'oegõ Jehowa, ba me no õrara dõdõgoe.

SINOENÕ 87.

Fanoeno Siona, banoea Lowalangi andrõ, sato niha.

Nilaoe Ndraono Gora andrõ; sinoenõ.

1 Nitaroe'õnia ba hili ni'amoni'õ adrõ, —

2 I'omasi'õ Jehowa mbawa gõli Ziona andrõ, moroi ba nahia ma'oewoe Jakobo fefoe.

3 Si sõchi sibai doeriamõ, ja'oegõ banoea Lowalangi.

4 Oetõtõi Rachaba [Miseraji] ba Babeli, si no fa'ila li chõgoe. Hiza danõ Wilisiti ba Tiro ba Aitiofia: si no toemboe ba da'õ. *(Jes. 30, 7. Sin. 68, 32).*

5 Ba lamane dania ba mbanoea Ziona: Oi ba chõra toemboe ira ba ja'ia zangaro'õ ja'ira, Fondrege zalawa andrõ.

6 I'erai dania soi niha andrõ Jehowa, ba itanõ ba zoera: „Si no toemboe ba da'õ."

7 Ba manoenõ ira ba molaja (ba lamane): Ba chõoe so goemboe andrõ chõgoe, fefoe.

SINOENÕ 88.

Fangarõngarõ ba wa'aboe dõdõ.

1 Sinoenõ, nilaoe Ndraono Gora andrõ, chõ doeka wanoenõ andrõ, dali ba wanoenõ „Mahalata" andrõ; famahaõ; chõ Hemano andrõ, ma'oewoe Zera.

2 He Jehowa, Lowalangi sangorifi ja'o, na loeo moe'aodo chõoe ba zi bongi,

3 ba jamoeroegi ndra'oegõ fangandrõgoe, be'e mbõrõ dalingaoe ba wangarõngarõgoe!

4 No afõli dõdõgoe wamakao, no ahatõ ba mbanoea tooe nosogoe.

Hoelõ zilalõ mitooe ba gohokoho, wamaigi niha bõ'õ ja'odo, hoelõ niha si no amomó ndra'odo. 5

No moeloeloe ndra'o, awõ zi no mate, hoelõ niboenoe tooe, si no moetanõ, ba lewatõ, si lõ itõrõ tõdõoe sa'ae, si no õtibo'õ. 6

No õbe'e ndra'o ba gohokoho, ba mbaho, ba zogõmigõmi, ba namõ ba nasi. 7

Chõgoe tohare wa'abao dõdõoe, ba õhawoei ndra'o doeloe andrõ chõoe. *(Sin. 42, 8).* 8

No õ'arõoe'õ chõgoe zi no fa'ila li chõgoe; no ogoro ira ndra'o õbe'e; si no moekoeroe ndra'o, ba tebai aefada. *(A. 19. Sin, 31, 12; 38, 12).* 9

Itoegoe abõsi hõrõgoe ba wamakao andrõ; oe'angarõfi li ndra'oegõ, ja'oegõ Jehowa, ero ma'õchõ, oe'oro'õ dangagoe chõoe. 10

Hadia, õfazõchi dandra ba zi no mate? Hadia, ifoeli aoeri loemõ, ba wanoenõ ja'oegõ? *(Sin. 6, 6).* 11

Hadia, ba lewatõ lafatoenõ wa'eboea dõdõoe, ba ba gawoewoecha lafatoenõ, wa si lõ farõi ndra'oegõ? 12

Hadia, aboto ba dõdõ dandra andrõ chõoe, ba zogõmigõmi, ba aboto ba dõdõ wa'atoelõmõ andrõ ba danõ wa'olifoe? 13

Ba ja'o, ba chõoe moe'aodo, ja'oegõ Jehowa; oehoelõhoelõ wongi, wangandrõ chõoe. 14

Hana wa lõ ba dõdõoe nosogoe, ja'oegõ Jehowa, ba hana wa õbini'õ chõgoe mbawaoe? 15

Seboea akaola ndra'o ba si mate, i'otarai iraono ndra'o; oetaha wameta'oe andrõ chõoe, ba lõ lala dõdõgoe. 16

No itõrõdo fõnoemõ sabõlõbõlõ andrõ, no terasa ndra'o ba gameta'oeõ andrõ chõoe. 17

No te'oe'oe ndra'o chõnia, hoelõ na ba nidanõ, ma'õma'õchõ, no tefasoei manõ ndra'o chõnia. 18

No õ'arõoe'õ chõgoe zi fahoewoe chõgoe, fabaja awõgoe, lõ oroma zi no fa'ila li chõgoe. *(A. 9).* 19

SINOENÕ 89.

I. Itõrõ tõdõ zanoenõ andrõ wa'eboea dõdõ Lowalangi. Isoeno wa'abõlõnia ba fa'eboea dõdõnia. II. Itõrõ tõdõnia gamaboe'oela li andrõ, nifaboe'oe chõ Dawido. III. Mangarõngarõ ia, me no awoewoe ma'oewoe Dawido andrõ, ba i'andrõ, ena'õ ifoeli ihachõsi tõdõ Lowalangi.

(Faigi gõi Zam. II. 7, 8–16).

1 Famahaõ chõ Getano, ma'oewoe Zera.

2 I. Da'oesoeno wa'eboea dõdõ Jehowa andrõ, iroegi zi lõ aetoe, gõtõgõtõ wa'ara oe'ombacha'õ bewegoe andre, wa si lõ farõi ndra'oegõ.

3 Noa sa õmane: „Si lõ aetoe wa'atedooe wa'eboea dõdõ andrõ": ba mbanoea si jawa õ'aro'õ, wa lõ farõi ndra'oegõ.

4 „No fawoe'oe li ndra'o chõ nitoejoegoe andrõ, no fahõloe ndra'o chõ genonigoe Dawido andrõ: *(Sin. 132, 11. Jes. 55, 3. Hal. zin. 2, 30).*

5 Iroegi zi lõ aetoe lõ oeboelõ'õ madooemõ andrõ, iroegi nga'õtõ mitooe oe'a'aro'õ dadaomamõ."

6 Ba lasoeno banoea si jawa zahõlihõli dõdõ andrõ chõoe, ja'oegõ Jehowa, ba fa lõ farõi ndra'oegõ ba waloechata niha ni'amoni'õ.

7 Ha niha ató ba lawoeo si jawa zi mane Jehowa? Ha niha zi mane Jehowa ba ndraono Lowalangi andrõ? *(Job. 1, 6).*

8 Sata'oe ita Lowalangi ba waloechata seboea ba niha ni'amoni'õ ba sihocha mboe niha, fefoe zi tefasoei ja'ia.

9 He Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, ha niha zi mane ja'oegõ, salawa seboea? ba no tefasoei ndra'oegõ wa lõ farõi andrõ, chõoe. *(Sin. 115, 3).*

10 Ba dangaoe so hocha nasi andrõ; na eboea ndroeloenia, ba ja'oegõ zangahono. *(Mat. 8, 26. Sin. 65, 8).*

11 Ja'oegõ mege zangoehoendragõ Rachaba [Miseraji] andrõ, hoelõ niboenoe, tooe ba danõ, no õfazawili zi fa'oedoe chõoe tangaoe sabõlõ andrõ. *(Sin. 87, 4).*

Chõoe mbanoea si jawa ba chõoe 12
gõi danõ; oeli danõ, ba õsinia, ba ja'oegõ mege zombõi. *(Sin. 24, 1).*

Jõoe ba raja, ba ja'oegõ zamazõ- 13
chi; Tabora ba Heremono ba lakaraini wa'iki, ba dõimõ andrõ.

Sabõlõ sibai mboelõchamõ ba sabe'e 14
dangaoe, ba no alawa gambõlõoe andrõ.

Fa'atoelõ ba fa'adõlõ dajadaja da- 15
daomamõ andrõ; ba sanaro fõnaoe wa'eboea dõdõ ba fa'adoehoe. *(Sin. 97, 2).*

Ja ahowoe soi, sangila ma'iki; sa- 16
nõrõ lalara ba haga mbawaoe andrõ, ja'oegõ Jehowa.

Ba dõimõ andrõ lakaraini wa'iki, 17
si lõ mamalõmalõ ba wa'atoelõmõ andrõ salawa ira.

Fa'amoadoe wa'abõlõra ndra'oegõ, 18
ba ba wa'asõchi dõdõoe andrõ alawa dandroera andrõ.

Chõ Jehowa sa mbaloesema andrõ, 19
ba chõ ni'amoni'õ andrõ ba Ndraono Gizeraëli razoma. *(Sin. 47, 10).*

II. Me no andrõ, ba no moehede 20
ndra'oegõ ba zatoelõ tõdõ andrõ chõoe, ba gangilata, õmane: „No oetolo zabõlõ, no oebali'õ salawa nono matoea, ono mbanoea. *(A. 4. Sam. I. 13, 14).*

No oesõndra genonigoe Dawido a- 21
ndrõ, no oebajoini ia fanicha ni'amoni'õ andrõ chõgoe. *(Sam. I. 16, 13).*

Lõ aefa dangagoe chõnia, ba i'a- 22
be'e'õ ia boelõchagoe.

Lõ tola ilimo ia si fatioe tõdõ, ba 23
lõ tola ifakao ia si lõ atoelõ.

Oefoefoe dania fõnania zi fa'oedoe 24
chõnia, ba oebõzi tooe zi fatioe tõdõ chõnia.

I'o'awõgõ ia fa lõ farõi ndra'o ba 25
fa'eboea dõdõgoe andrõ; ba ba dõigoe dania alawa dandroenia andrõ. *(Sam. I. 2, 10. Sin. 132, 17).*

Oefababaja'õ chõnia nasi, ba iba- 26

baja mboto nidanõ kambõlõnia oebe'e. *(Sin. 72, 8).*

27 Imane dania wangarõfi li ja'o: Amagoe ndra'oegõ, Lowalangigoe ba fangabe'e dõdõgoe, ba wangorifigoe andrõ.' *(Sam. II. 7, 14).*

28 Ba ja'o gõi, oebe'e si a'a ia, fondrege zalaŵa ba goeli danõ.

29 Iroegi zi lõ aetoe, lõ oeboelõ'õ chõnia wa'eboea dõdõgoe andrõ, ba bõi awoe'a wawoe'oesa li andrõ chõma. *(Jes. 54, 10).*

30 Ba lõ oebe'e aetoe nga'õtõnia, ba dadaomania, ba fa'ara mbanoea si jaŵa oebe'e.

31 Na la'erogõ goroisagoe ononia, na lõ latõrõ lala andrõ, chõgoe;

32 na la'o'aja gamachoitagoe ba na lõ la'o'õ goroisagoe,

33 ba oe'otoe'õ ira bõzibõzi ba horõra andrõ, ba famakao ba lalõra.

34 Ba lõ'õ zoei oeboelõ'õ chõnia wa'eboea dõdõgoe, lõ oelimo ia, lõ farõi ndra'o.

35 Lõ oe'o'aja wawoe'oesa li andrõ chõgoe, ba lõ oewoe'ai niŵa'õgoe.

36 Sambalõ si fahõloe ndra'o ba wa'atoelõgoe andrõ, si ndroehoendroehoe lõ oelimo Dawido andrõ.

37 Lõ tola aetoe nga'õtõnia; ba dadaomania, ba hoelõ loeo, fõnagoe. *(Sin. 72, 17).*

38 Si mane baŵa si jaŵa lõ teboelõ ia, ba lõ farõi zamadoehoe'õ andrõ ba mbanoea jaŵa." *(Moz. I. 9, 13).*

39 III. **Ba** noa sa'ae õtibo'õ, ba no lõ ba dõdõoe: no mofõnoe ndra'oegõ chõ nibajoinimõ andrõ. *(Sin. 44, 10–25; 74. 79).*

40 No õ'ositengagõ wawoe'oesa li andrõ chõ genonioe andrõ, no õhoendragõ tooe zaemboenia.

41 No õdoedoegõ gõli andrõ chõnia fefoe, no õbali'õ adoedoela hatinia andrõ.

42 Laraboe hadia ia chõnia dozi sanõrõ, no tobali fama'iki ia ba zi so ba ngainia. *(Sin. 80, 13).*

43 No õ'alaŵa'õ gambõlõ zamakao ja'ia, no õ'omoesoi'õ dõdõ zi fatioe tõdõ chõnia, fefoe.

No õbe'e mangandraoeli mbawa wõ- 44
dania, ba lõ ni'abe'e'õmõ ja'ia ba wanoewõ.

No õbe'e taja lachõminia, ba no 45
õso'agõ dadaomania.

No õ'ambõsi chõnia mbaŵa wa'ono 46
matoea, no õbaloegõ manõ ia fa'aila.

Ha wa'ara na sa, wa lõ mamalõ- 47
malõ õbini'õ ndra'oegõ, ja'oegõ Jehowa? Ba ha wa'ara na moehola wõnoemõ andrõ, hoelõ galitõ? *(Sin. 85, 6).*

Tõrõ tõdõoe, wa lõ anaoenaoe no- 48
sogoe andre; he wisa wa lõ boto andrõ, ba nifazõchioe ono niha fefoe. *(Sin. 90, 9. 10).*

Heza so niha, saoeri manõ, si lõ 49
mangila fa'amate, sangefa'õ bechoenia ba wa'abõlõ mbanoea tooe andrõ?

Hezo wa'eboea dõdõoe fõna, ja'oegõ 50
So'aja, nifaboe'oemõ chõ Dawido, fahõloesa, ba wa lõ farõi ndra'oegõ? *(Sin. 85, 2).*

Tõrõ tõdõoe, So'aja, wa'aila geno- 51
nimõ andrõ, wa oeloe'i wango'aja niha sato, soja soi.

Sanandraŵa — si fa'oedoe chõoe, 52
Jehowa, sanandraŵaisi lahe nibajoinimõ andrõ.

Nisoeno Jehowa, iroegi zi lõ aetoe. 53
Ja doehoe, Ja doehoe! *(Sin 41, 14).*

IV.

SINOENÕ 90.

I. Famasoegi wa si lõ aetoe Lowalangi, awõ wa si lõ boto niha, wa lõ anaoe nosonia ba goeli danõ.
II. Fangandrõ fa'eboea dõdõ.

Fangandrõ genoni Lowalangi andrõ, Moze.

I. **He So'aja! Saŵatõma ndra'oegõ, gõtõgõtõ wa'ara.** 1

Me lõ'õ na si toemboe hili, me lõ niwõwõimõ na tanõ, awõ golia oeli 2

danõ fefoe, gõtõgõtõ wa'ara, ba no Lowalangi ndra'oegõ.

3 Õfoeli õbali'õ gawoegawoe niha, ba õfoeli õwa'õ: Mifa'aso ami, ono niha! *(Sangomb. I, 4; 12, 7).*

4 Hoelõ zi ma'õchõ menewi, na no noemalõ ia, si manõ chõoe zi hõnõ fache, hoelõ zango'õfa zi sara wongi. *(Fet. II. 3, 8).*

5 Õhanigõ ira, fangifi irá; ba na mahemoloe mbanoea, ba hoelõ ndroe'oe, si foeli molõndroe. *(Sin. 102, 12; 103, 15. Job. 14, 2. Jes. 40, 6. 7).*

6 Sobowo si hoelõ wongi ba soboeloe, ba na tánõ owi, ba lataba ia ba aleoe.

7 Fõnoemõ andrõ sa zi manga ja'aga ba ba wa'abao dõdõoe andrõ tekeani ndra'aga.

8 Horõma no õbe'e ba gamaoedoemõ, ba folaoema si lõ oroma, ba no õbe'e ba haga mbawamõ andrõ.

9 Tajataja sa mbongima fefoe, ba wa'abao dõdõoe andrõ; hoelõ deatea mbewe wa'anoemalõ ndrõfima andrõ.

10 Fa'anaoe nosoma andrõ, ba fitoe ngafoeloe fache, ba na anaoe, ba wãloe ngafoeloe fache, ba si sõchinia, ba fangerege dõdõ ba famakao, si foelõi ia wa'anoemalõ, sihombo ndra'aga. *(Sangomb. 1, 3. 8).*

11 Ha niha zaboto ba dõdõ fa'abõlõ wõnoemõ andrõ, ba fa'abao dõdõoe andrõ, wangata'oefi ja'ia?

12 **Fahaõ ndra'aga ba wangerai bongima, ena'õ masõndra dõdõ satoeatoea.** *(Sin 39, 5).*

13 II. Foeli'õ, Jehowa: Ha lõ ara'õ! ba hachõsi tõdõ genonimõ andre.

14 Hoelõ wongi aboesoi'õ ndra'aga fa'eboea dõdõoe andrõ, ba owoeawoea dõdõma ba omoeso dõdõma, sagõtõ ja'aga.

15 Omoesoi'õ dõdõma, ndrohoegõ mbawa, si mane me õhõndrõgõ ndra'aga mege, ba ndrohoegõ ndrõfi, si mane me ma'ila zi lõ sõchi.

16 Oroma'õ ba genonimõ halõwõoe andrõ, ba oroma'õ lachõmioe ba ndraonora.

Ja oroma chõma wa'asõchi dõdõ 17
Zo'aja, Lowalangima, chõma; tolo ndra'aga ba halõwõ dangama andrõ; ja'ia, ba halõwõ dangama andrõ tologa!

Sinoenõ 91.

Fanõtõna fanolo Lowalangi, na so wamakiko ba fangaboe dõdõ.

Sonahia barõ mba'aba'a andrõ chõ Wondrege zalawa andrõ, da'õ zahono ba loemõ Wondrege zabõlõ andrõ. 1

Oemane chõ Jehowa: „Sawatõgoe ndra'oegõ ba hatigoe, Lowalangigoe, tõtõna fõgoe!" *(Sin. 18, 3).* 2

I'efa'õ ndra'oegõ ba dandrawa andrõ chõ zolaoe tandrawa wofo, ba i'orifi'õ ba wõchõ waba famoenoe andrõ. *(Sin. 124, 7).* 3

Ibaloegõ ndra'oegõ afinia, ba barõ gafinia andrõ aoeri ndra'oegõ; no ba'aba'a ba baloese zi doehoe andrõ chõnia. 4

Lõ tola ata'oe ndra'oegõ gameta'oeõ andrõ ba zi bongi, ba he ono wana sanõrõ, na ma'õchõ. 5

Fõchõ waba andrõ, sanõrõ sogõmigõmi, tsoe mbanoea andrõ, famakiko na laloeo. 6

He hõnõ zi mate ba ngaimõ, ba he foeloe ngahõnõ zi mate ba gambõlõoe, ba ja'oegõ, ba lõ gõna. 7

Ha hõrõoe zangila, ba anehe'õ wamasoelõ andrõ ba zolaoe si lõ sõchi. *(Sin 54, 9).* 8

Me no õwa'õ: „Ja'oegõ sa'ae dõtõnafõgoe, Jehowa;" Fondrege zalawa andrõ no õbe'e sawatõoe. 9

Lõ itõrõ ndra'oegõ saboe dõdõoe, ba lõ ihatõ'õ ia ba noseoe famakao. 10

Iwa'õ ba mala'ika andrõ chõnia, ba chõmõ andrõ, ena'õ lararogõ ndra'oegõ, ba lalamõ andrõ fefoe. *(Mat. 4, 6).* 11

Lataja dania tangara ndra'oegõ, fa bõi manendre gaheoe ba gara. 12

Õhoendrahoendra tooe zingo ba 13

oelõ sosõfoe, amama barõ gaheoe nono zingo, awõ naga. *(Loek. 10, 19).*

14 „Me i'omasi'õ ndra'o, andrõ oe'orifi ia, oe'efa'õ ia, me no aboto ba dõdõnia dõigoe andrõ.

15 Na i'angarõfi li ndra'o, ba oefondrondrongo chõnia, awõnia ndra'o ba wamakao ; oe'efa'õ ia ba tetoeria ia oebe'e.

16 Oe'aboesoi'õ ia fa'anaoe noso, ba anehe ia wangorifi andrõ chõgoe oebe'e."

SINOENÕ 92.

I. Famasoegi fanoeno Lowalangi, wamaigi folaoenia andrõ. II. ba famaigi famatõrõnia niha.

1 Fanoenõ na loeo sabato.

2 **I. Si sõchi, na te'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, ba na masoeno dõimõ, ja'oegõ Fondrege zalawa.** *(Sin. 147, 1).*

3 **Na te'ombacha'õ wa'eboea dõdõoe, na mahemoloe mbanoea, ba fa lõ farõi ndra'oegõ, ba zi bongi.**

4 Ba zi foeloe sinali ba ba mbiola nitika, seboea, ba folaoe somasi ita, ba mbiola nitika, side'ide. *(Sin. 33, 2).*

5 Me õ'omoesoi'õ dõdõgoe, ja'oegõ Jehowa folaoelaoemõ andrõ ; ma'iki dõdõgoe ba halõwõ dangaoe andrõ *(Sin. 104, 24. Jes. 55, 9).*

6 Halõwõ seboea halõwõmõ andrõ, Jehowa! No anaoe sibai gera'eramõ andrõ.

7 Ba niha si lõ tõdõ, ba lõ fa'aboto ba dõdõ, ba ba zambõ tõdõ, ba lõ fangila.

8 Na manõi zeboea horõ andrõ, hoelõ ndroe'oe ba danõ, ba na mobowo zamazõchi si lõ sõchi, ba ena'õ tefakiko ira, si lõ fangorifi. *(Sin. 37, 2).*

9 Ba ja'oegõ, ba si no salawa, iroegi zi lõ aetoe, ja'oegõ Jehowa! *(Sin. 97, 9).*

10 II. Hiza sa zi fa'oedoe chõoe, Jehowa! hiza sa zi fa'oedoe chõoe, tekiko ; nifazaewe dania fefoe zamazõchi si lõ sõchi.

11 Ba tandroegoe, ba õ'alawa'õ, si mane tandroe gorõbao ; tehawoei ndra'o fanicha samohoea. *(Sin. 23, 5).*

12 Omoeso dõdõgoe wamaigi sanarogõ ja'o andrõ ; ba omoeso dõdõgoe wamondrongo he wisa ba zi maoso oedoegoe andrõ, safõchõ tõdõ chõgoe. *(Sin. 91, 8).*

13 Satoelõ, ba manõi, hoelõ dõwoea, eboea ia, hoelõ geresi ba hili Libano. *(Sin. 52, 10).*

14 Nitanõ ba nomo Jehowa, ba mobowo ba golajama Lowalangida andrõ. *(Sin. 84, 3).*

15 Molewiõ na ba wa'atoea, ba fahõna nidanõ dõla ba moboeloe si bohooe. *(Sin. 1, 3).*

16 Ba wangombacha fa'adõlõ dõdõ Jehowa, we'ewe'e andrõ chõgoe, ba lõ si lõ atoelõ ba chõnia. *(Moz. V. 32, 4).*

SINOENÕ 93.

Fanoeno lachõmi Lowalangi ba fa'abõlõnia.

1 No razo Jehowa, no monoecha ia lachõmi ; noecha Jehowa, ba fa'abõlõ, no i'olembe. Ba aro sa'ae danõ, lõ mangiwa. *(Moz. II. 15, 18, Sin. 97, 1; 99, 1; 96, 10).*

2 No aro dadaomamõ, gõtõgõtõ wa'ara sa'ae ; ja'oegõ, ba si otarai zi lõ bõrõta ae.

3 Moegosogoso nidanõ, Jehowa ; tesao wegosogoso nidanõ, tesao we'oegoe'oegoe nidanõ.

4 Ba abõlõ moroi ba wegosogoso nidanõ seboea Jehowa si jawa, abõlõ moroi ba ndroeloe nasi andrõ, sabe'e sibai.

5 Aro sibai wamadoehoe'õ andrõ chõoe si nangea ni'amoni'õ nomomõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, iroegi zi lõ aetoe. *(Sin. 19, 8–11).*

SINOENÕ 94.

I. Fangandrõ chõ Lowalangi, solaoe balõ ba zi lõ sõchi andrõ. II. Fa'ohahaoe dõdõ zanõtõna fanolo chõnia.

1 I. He Lowalangi solaoe balõ, ja'oegõ Jehowa! He Lowalangi salaoe balõ, oroma'õgõ! *(Moz. V. 32, 35).*
2 Faoso, sangoehoekoe õsi goeli danõ, be'e zoelõ ba zeboea hocha andrõ! *(Moz. I. 18, 25).*
3 Ha wa'ara zeboea horõ andrõ, Jehowa! ha wa'ara omoeso dõdõ zeboea horõ andrõ?
4 Lalaoe hoehoeo fajawãsa, lasoeno ira dozi samasõchi si lõ sõchi.
5 Larasa mbanoeaoe andrõ, Jehowa, ba lafalangõgõ dána chõoe andrõ.
6 Laboenoe lacha mbanoea, awõ zi fatewoe andrõ, ba la'e'eli zi lõ ama, si lõ ina.
7 Ba lamane: „Lõ i'ila Jehowa, lõ anehe Lowalangi Jakobo." *(Sin. 10, 11).*
8 Mibe'e ba dõdõmi, ja'ami si lõ tõdõ ba niha andre; ba ja'ami sowõhõ mowa, ba ha wa'ara atoeatoea ami? *(Sin, 92, 7).*
9 Samataro tõgi dalinga andrõ, hadia lõ irongo? Sombõi hõrõ andrõ, hadia, lõ i'ila? *(Moz. II. 4, 11).*
10 Sangotoe'õ soi niha, hadia, lõ ilaoe mbalõ? Ja'iá, samahaõ niha ba wa'aboto ba dõdõ?
11 I'ila gera'era niha Jehowa. wa no si lõ boto. *(Kor. I. 3, 20).*
12 II. Ja ahowoe niha, ni'otoe'õmõ, ja'oegõ Jehowa, nifahaõmõ ba goroisa andrõ chõoe! *(Sin. 19, 12–14. Job. 5, 17).*
13 Ba wamaigi chõnia sahono ia, na bawa wamakao, gasagasa wa techao gohokoho ba zeboea horõ andrõ. *(Sin. 37, 7).*
14 Lõ'õ sa itibo'õ mbanoeania Jehowa, ba lõ farõi ia ba dána chõnia andrõ.
15 **Mangawoeli sa ba wa'atoelõ hoekoe andrõ, ba la'o'õ ia dozi sadõlõ tõdõ.** Ha niha zi mõi belebelegoe, ba zeboea horõ andrõ, ba ha niha zanolo ja'o, ba zamazõchi si lõ sõchi? 16
Na tenga Jehowa zanolo ja'o mena'õ, ba te no iroegi danõ si lõ liwaliwa nosogoe andre. *(Sin. 115, 17).* 17
Na oemane: „Ahele gahegoe", ba itoewoe ndra'o fa'eboea dõdõoe andrõ, ja'oegõ Jehowa. 18
Ba wa'oja ngawalõ wa'aboe dõdõgoe andrõ, ba i'okafoei dõdõgoe fondrara tõdõ andrõ chõoe. *(Kor. II. 1, 4. 5).* 19
Hadia, fabõbõ chõoe dadaoma wamakiko andrõ, sombõi fangaboe dõdõ, samali'õ hoekoe? 20
Lahawoei noso zatoelõ andrõ, ba la'etoe'õ hoekoe zi lõ horõ. 21
Ba belebelegoe Jehowa, ba we'ewe'e dõdõgoe Lowalangigoe, sawãtõgoe. 22
Isoelõni chõra horõra ba ifakiko ira. bõrõ walõsõchira andrõ, ifakiko ira Jehowa, Lowalangida. 23

SINOENÕ 95.

I. Famarooe ba wanoeno Lowalangi. II. Famangelama, fa bõi la'abe'e'õ dõdõ.

I. Talaboe, ta'omoesoi'õ dõdõda ba chõ Jehowa, talaoe ma'iki, bõrõ we'ewe'e dõdõda andrõ ba wangorifi! 1
Ta'ondrasi ia wangandrõ saoha gõlõ, ta'omoesoi'õ dõdõda chõnia ba zinoenõ. 2
Lowalangi seboea sa Jehowa, razo seboea, jawa Lowalangi bõ'õ fefoe. *(Sin. 96, 4).* 3
Si so ba danga hoenõ danõ andrõ, sochõ zoezoe hili jawa. 4
Sochõ asi andrõ; ja'ia zamazõchi; ba tanõ sabe'e andrõ, ba no tangania zombõi. 5
Talaboe, tafalõgoe tooe ita, mangaloeloe ita, tabalõdoehini tooe danõ, fõna Jehowa, sombõi ja'ita! 6
Me no Lowalangida ia, ba me no banoeania ita, rorogõfõnia, nikoe- 7

baloi dangania. *(Sin. 100, 3. Joh. 10, 27. 28. Heb. 3, 7; 4, 7).*

8 II. Ma'õchõ andre, na mirongo linia, ba bõi mi'abe'e'õ dõdõmi, si mane ba Meriba no, si mane me loeo wanandraigõ no, ba danõ si mate andrõ,

9 ba nitandraigõ ndra toeami ja'o, me lafaigi zoe'agoe, he wa'ae no la'ila wolaoegoe andrõ. *(Moz. II. 17, 2. 7).*

10 Õfa woeloe fache wa'ara aboe dõdõgoe niha andrõ, ba oemane: „Niha seloengoe tõdõ ira." Ba lõ aboto ba dõdõra lala andrõ chõgoe.

11 Tobali fahõloe ndra'o, ba wõnoegoe andrõ, (oemane): „Bõi ja lachamõ wolombase andrõ chõgoe." *(Moz. IV. 14, 22. 23).*

SINOENÕ 96.

I. Famarooe ba wanoeno Lowalangi. II. Fama'ele'õ fa'asalawania andrõ.

(Faigi gõi Nga'õt. 1. 16, 23–33.)

1 I. Mi'anoenõ chõ Jehowa, sinoenõ si bohooe. Mi'anoenõ chõ Johowa, dozi tanõ. *(Sin. 33, 3).*

2 Mi'anoenõ chõ Jehowa, misoeno dõinia andrõ; mi'ombacha'õ wangorifi andrõ chõnia, ero ma'õchõ.

3 Midoenõdoenõ ba niha baero doeriania, ba ba niha fefoe zahõlihõli dõdõ andrõ chõnia.

4 Me no seboea Jehowa, ba me no si nangea nisoeno sibai, ni'ata'oefi, jawa Lowalangi bõ'õ, fefoe.

5 Lowalangi niha baero andrõ sa, ba adoe; ba Jehowa, ba no samazõchi banoea si jawa.

6 Lachõmi ba fa'amoadoe fõnania; fa'abõlõ ba lachõmi ba ni'amoni'õ andrõ chõnia.

7 II. Mibe'e chõ Jehowa, ja'ami ngawalõ soi niha, mibe'e chõ Jehowa zoemange ba fa'abõlõ.

8 Mibe'e chõ Jehowa zoemange dõinia andrõ; mi'ohe game'ela ba mi'ae ba golajama andrõ chõnia. *(Sin. 72, 10).*

Mi'angarõfi li Jehowa, mi'ohe wangehao ni'amoni'õ andrõ; mi'anizinizi fõnania, dozi tanõ. 9

Mimane ba niha baero: Razo sa'ae Jehowa! Ba no aro gõi golia oeli danõ, tebai mangiwa. Ifatõrõ ba zadõlõ soi niha andrõ. *(Sin. 93, 1).* 10

Omoeso dõdõ mbanoea si jawa, ba ma'iki goeli danõ, moe'oegoe'oegoe nasi ba õsinia andrõ. *(Sin. 98, 7–9. Jes. 49, 13).* 11

Ikaraini wa'iki benoea andrõ ba hadia ia ba chõnia; ba fefoe dõla geoe sa'ae dania ba gatoea, ba omoeso sibai dõdõ. 12

Fõna Jehowa; so ia sa moroi sa, so ia, ba wangoehoekoe õsi goeli danõ. Ihoekoe dania golia oeli danõ ba wa'atoelõ, ba ihoekoe soi niha ba wa'adoehoe andrõ chõnia. 13

SINOENÕ 97.

I. Fanoeno Jehowa, me no razo ba me sangoehoekoe. II. Fangailasi same'e adoe ba fa'omoeso dõdõ mbanoea Lowalangi.

I. No razo Jehowa, ja owoeawoea dõdõ nõsi goeli danõ, ja omoeso dõdõ zi so ba hoelo soja andrõ. *(Sin. 93, 1).* 1

Si no tefasoei lawoeo ba fa'ogõmigõmi ia; danedane dadaomania ba hoekoe sadõlõ ba fa'atoelõ. *(Sin. 89, 15).* 2

Mowaõwaõ fõnania galitõ, si manga zi fa'oedoe chõnia, fasoei. *(Hab. 3, 3–6).* 3

Isoeloei goeli danõ gari mbanoea andrõ chõnia; i'ila oeli danõ, ba moehisi. 4

Alaoe hili, hoelõ zigoesigoe, fõna Jehowa andrõ, fõna Zo'aja tanõ, ma'asagõrõ. 5

Idoenõdoenõ wa'atoelõnia andrõ banoea si jawa, ba dozi soi mangila lachõminia. *(Sin. 19, 2).* 6

II. Faloecha wa'aila dania dozi samosoemange balõ geoe, sanoeno ja'ira ba nadoe andrõ; mi'anga- 7

loeloe chõnia, ja'ami Lowalangi fefoe ! *(Heb. 1, 6).*
8 Irongo Siona, ba omoeso dõdõ ; ba owoeawoea dõdõ nono Ndraono Joeda alawe, bõrõ wangoehoekoemõ andrõ, ja'oegõ Jehowa! *(Fil. 4, 4. 5).*
9 Ja'oegõ sa Wondrege zalawa, Jehowa, ba goeli danõ, ma'asagõrõ, alawa jawa Lowalangi bõ'õ fefoe ndra'oegõ. *(Sin. 96, 4).*
10 Mi'ogorofi zi lõ sõchi, ja'ami sangomasi'õ Jehowa! Ja'ia zondrorogõ noso zatoelõ tõdõ andrõ chõnia ; i'efa'õ ira ba danga zeboea horõ andrõ. *(Amos. 5, 14. 15).*
11 Toemboe haga chõ zatoelõ tõdõ, ba fa'omoeso dõdõ ba zadõlõ era'era. *(Sin. 112, 4).*
12 Mi'omoesoi'õ dõdõmi ba chõ Jehowa, ja'ami satoelõ tõdõ, ba misoeno dõinia andrõ, ni'amoni'õ !

Sinoenõ 98.

Famarooe tõdõ ba wanoeno Lowalangi, sangoehoekoe õsi goeli danõ. Sinoenõ.

1 Mi'anoenõ chõ Jehowa, sinoenõ si bohooe ! Noa sa ilaoe zahõlihõli dõdõ, no itolo ia kambõlõnia, ta'ionia ni'amoni'õ andrõ. *(Sin. 33, 3).*
2 No ifarongogõ Jehowa wangorifi andrõ chõnia ; ba zanehe niha baero andrõ ifa'ele'õ wa'atoelõnia andrõ.
3 No itõrõ tõdõnia wa'eboea dõdõnia andrõ, awõ wa lõ si farõi ia ba ma'oewoe Gizeraëli ; no la'ila wangorifi andrõ chõ Lowalangida fondrege danõ fefoe. *(Jes. 52, 10).*
4 Mi'owoeawoea'õ dõdõ, ja'ami dozi tanõ ! Mi'a'iki ba mi'anoenõ !
5 Misoeno Jehowa, milaoe mbiola nitika, seboea, milaoe mbiola ba mifao li wanoenõ !
6 Milaoe dorofe side'ide, awõ dorofe nidõdõni, mi'owoeawoea'õ dõdõmi tánõ fõna razo andrõ, Jehowa! *(Moz. IV. 23, 21).*
7 Ja moe'oegoe'oegoe nasi, fabaja õsinia, ba oeli danõ andre, awõ zowanoea ba detenia. *(Sin 96, 11–13).* Ndramoelaoe datawõ boto nidanõ andrõ ba ja owoeawoea dõdõ hili, fefoe. 8
Tánõ fõna Jehowa ; so ia sa moroi sa, ba wangoehoekoe oeli danõ. I'atoelõ'õ wangoehoekoe oeli danõ ba ifatõrõ ba niha baero zadõlõ. 9

Sinoenõ 99.

Fanoeno Jehowa, ni'amoni'õ andrõ.

Razo Jehowa ; sanizinizi niha baero ; jawa Keroebi doemadao ia, hoemisi danõ. *(Sin. 93, 1 ; 80, 2).* 1
Eboea Jehowa, ba Ziona, jawa niha bõ'õ fefoe ia. 2
Ja lasoeno dõimõ andrõ, seboea, sata'oe niha ; ni'amoni'õ ia. 3
Awõ wa'abõlõ razo andrõ, somasi hoekoe satoelõ ; nifatõrõoe ba ma'oewoe Jakobo andrõ, ba sadõlõ ba satoelõ. *(Jes. 9, 6).* 4
Mifosoemange Jehowa, Lowalangida, mi'angaloeloe fõna mbakoebakoe gahe andrõ chõnia : ni'amoni'õ ia ! 5
Awõ gere andrõ chõnia ndra Moze A'aroni, ba awõ zi angarõfi li ja'ia Zamoeëli andrõ ; mangandrõ ira chõ Jehowa, ba ifondrondrongo lira. *(Jer. 15, 1).* 6
Ba lawoeo andrõ fahoehoeo ia chõra ; la'o'õ wamadoehoe'õ andrõ chõnia ba amachoita andrõ, nifachoinia chõra. 7
He Jehowa, Lowalangima, no õfondrondrongo lira. Lowalangi sebolo tõdõ ndra'oegõ chõra ba solaoe balõ ba zi lõ sõchi andrõ, nifazõchira. 8
Mifosoemange Jehowa, Lowalangida andrõ, mi'angaloeloe ba gahe hili andrõ chõnia, ni'amoni'õ. Ni'amoni'õ sa Jehowa, Lowalangida andrõ ! 9

Sinoenõ 100.

Famarooe tõdõ ba wanoeno Jehowa, Sinoenõ, ba wangandrõ saoha gõlõ.

Mi'owoeawoea'õ dõdõmi chõ Jehowa, ja'ami dozi tanõ ! 1

2 Mi'aohasi gõlõmi we'amõi enoni Jehowa ; mi'ondrasi ia, mi'a'iki !
3 Ja aboto ba dõdõmi, wa no Lowalangi Jehowa ! Ja'ia zamazõchi ja'ita ba no chõnia ita, banoeania ba biribiri, nikoebaloinia. *(Sin. 95, 7).*
4 Mitõrõ mbawa gõli andrõ chõnia, wangandrõ saoha gõlõ ; mi'ae ba golajamania, wanoeno ja'ia ; mi'andrõ saoha gõlõ chõnia ba misoeno dõinia andrõ !
5 Si sõchi tõdõ sa Jehowa : fa'eboea dõdõnia andrõ, ba no si lõ aetoe, ba lõ farõi ia, gõtõgõtõ wa'ara. *(Sin. 106, 1).*

SINOENÕ 101.

Ifaboe'oe linia salawã, itõrõ zomasi Lowalangi.

Chõ Dawido ; Sinoenõ.

1 **D**a'oedoenõdoenõ wa'eboea dõdõ andrõ ba fa'atoelõ andrõ ; ja'oegõ, Jehowa, nisoenogoe !
2 Da'oehaogõhaogõ wanõrõ lala, lala sadõlõ ; ha wa'ara mõi'õ chõgoe ? Da'oe'adõlõ'õ dõdõgoe, wolaoe hadia ia baomo chõgoe.
3 Lõ oebe'e ba doedoema hõrõgoe zi lõ sõchi ; oe'ogorofi wolaoe si fahole ; bõi ja fatõfa chõgoe. *(Amaed. 20, 8. 28).*
4 Ja arõoe chõgoe dõdõ si falimo ; lõ edõnado zi lõ sõchi.
5 Sanandrawãisi awõnia ba zi tobini, ba oefakiko ; si fajawã ba seboea hocha, ba techõgoe.
6 Oenehegõ zi lõ farõi andrõ, ba danõ, ena'õ chõgoe sosó ira ; sanõrõ lala sadõlõ. da'õ genonigoe. *(Amaed. 22, 11).*
7 Bõi ja so baomo chõgoe zi falimo ; solaoe faja, ba bõi jamonaha fõnagoe.
8 Oe'erogõ mahemoloe wamakiko samazõchi horõ, ba danõ, ba wangohori ba mbanoea Jehowa andrõ solaoe si lõ sõchi. *(Amaed. 20, 26).*

SINOENÕ 102.

I. Fangarõngarõ ni'otoe'õ Lowalangi. II. Fangandrõ fangazõchi Siona.

Fangandrõ zi noemana, na aboe dõdõnia, na ifarongogõ chõ Jehowa wangarõngarõnia. 1
I. **H**e Jehowa, fondrondrongo wangandrõgoe, acha iroegi dõgi dalingaoe we'aogoe andre ! 2
Bõi bini'õ chõgoe mbawaoe, na bawã wa'ata'oegoe ; be'e mbõrõ dalingaoe chõgoe, na oe'angarõfi li ndra'oegõ ; ta'ita'i fondrondrongo chõgoe ! 3
Tajataja sa'ae mbawãgoe, hoelõ zimbo, ba timba ni'ã galitõ dõlagoe. 4
Tõdõgoe bacha, ba no aleoe, no okõli, hoelõ ndroe'oe ba danõ ; olifoedo sa'ae wemanga gõgoe. 5
Falemba ba nagolegoe dõlagoe, balazi wa'abõlõbõlõ wangarõngarõgoe andrõ. *(Job. 19, 20).* 6
No si fagõlõgõlõ ba doembao ba mbewe nasi ndra'odo, hoelõ lamoehoe ba gadoedoela mbanoea. 7
Lõ salaoe hõrõgoe, hoelõ wofo, si ha samboesamboea ba gero zagõ. 8
Ma'õma'õchõ latandrawãisi ndra'o si fa'oedee chõgoe, ba sabao tõdõ chõgoe, ba labe'e hõloe ndra'odo. 9
Oefemanga wache sa'ae nawoe, ba oefaroeka ba nibadoegoe dawa hõrõ. *(Sin. 80, 6).* 10
Bõrõ wõnoemõ andrõ ba bachoebachoe dõdõoe ; noa sa õfazawã ndra'o, ba no õtibo'õ tooe ndra'odo. 11
Hoelõ loemõ, si no adõni, mbawãgoe andrõ, ba saleoe ndra'o, hoelõ ndroe'oe. *(Sin. 90, 5. Job. 14, 2).* 12
II. **B**a ja'oegõ, Jehowa, ba si no doemadao, si lõ mamalõmalõ, ba lõ teboelõ doeriamõ, gõtõgõtõ wa'ara. 13
Maoso dania ndra'oegõ ba õhachõsi tõdõ Ziona andrõ ; bawa sa'ae, fa õ'eboea'õ dõdõoe chõnia ; noa sa iroegi inõtõ. *(Sin. 14, 7).* 14
Omasi sa genonimõ garania andrõ ba ahachõ dõdõra gadoedoelania. 15

16 Ba la'ata'oefi dõi Jehowa andrõ niha baero; ba dozi salawa ba goeli danõ, ba la'ata'oefi lachõmioe.
17 Me no ifoeli itaroe'õ Ziona Jehowa, me no i'oroma'õ ia ba lachõminia andrõ.
18 Me no ifondrondrongo wangandrõ zi noemana ba me lõ ni'ositengagõnia fangandrõra andrõ.
19 Nitanõ ba zoera da'õ, nifa'ema ba zi sagõtõ niha dania; ba niha niwõwõi dania, ba lasoeno Jehowa.
20 Me no ifaigi moroi ba zalawa jawa andrõ chõnia, ni'amoni'õ; me no inehegõ goeli danõ Jehowa moroi ba zoroego.
21 Ba wamondrondrongo fangarõngarõ nikoeroe andrõ, ba wangefa'õ si mate mena'õ. *(Sin. 79, 11).*
22 Ena'õ ladoenõdoenõ dõi Jehowa ba Ziona ba toeriania ba Jeroezalema.
23 Na la'oroedoegõ ira soi niha fefoe ba õri andrõ, ba wamosoemange Jehowa. *(Sin. 87, 4).*
24 No ihõndrõgõ wa'abõlõgoe, ba lala, no i'ambõsi wa'anaoe nosogoe.
25 Ba oemane: „He Lowalangigoe, bõi etoe'õ nosogoe, ha taloe niha! Fa'anaoe nosooe andrõ, ba gõtõgõtõ wa'ara, *(Sin. 55, 24).*
26 Ba gõtõ fõna sa'ae õlata danõ, ba nifazõchi dangaoe mbanoea si jawa. *(Heb. 1, 10–12. Sin. 90, 2).*
27 Ja'iá andrõ, ba si taja dania, ba ja'oegõ, ba si lõ teboelõ; atoea dania ia fefoe, hoelõ mbaroe; õfamalalini baroe, ba tobali. *Fet. II. 3, 10).*
28 Ba ja'oegõ andrõ, ba ja'oeja'oegõ manõ, ba dõfioe andrõ, ba lõ ahori. *(A. 13).*
29 Monahia ndraono genonioe andrõ, ba ma'oewoera, ba si lõ teboelõ fõnaoe." *(Joh. I. 2, 17).*

SINOENÕ 103.

Fanoeno Lowalangi, me no seboea tõdõ ba me sahachõ tõdõ.

Chõ Dawido.

1 **Soeno Jehowa, ja'oegõ tõdõgoe, ba hadia ia zi so bacha ba dõdõgoe, fefoe, ba jamoesoeno dõinia ni'amoni'õ andrõ!**
Soeno Jehowa, ja'oegõ tõdõgoe, ba 2
bõi olifoegõ'õ zi sõchi andrõ, fefoe, nibe'enia chõoe.
Same'e aefa chõoe lalõoe fefoe, ba 3
samadõhõ fõchõoe fefoe. *(Sin. 32, 1).*
Sangefa'õ nosooe ba wa'atekiko, 4
samotakoela ja'oegõ fa'eboea dõdõ ba fa'ahachõ dõdõ. *(Sin 5, 13).*
Sangaboesoi'õ si sõchi ja'oegõ ba 5
wa'atoeamõ; tebohooeni wa'ono matoea chõoe, hoelõ ba mojo. *(Jes. 40, 31).*
Satoelõ ilaoe Jehowa, ba i'ohe ba 6
lala hoehoeo nifakao, fefoe.
No ifarongogõ chõ Moze lala andrõ 7
chõnia, ba no i'oroma'õ ba Ndraono Gizeraëli wolaoenia andrõ, seboea. *(Moz. II. 33, 13).*
Sahachõ tõdõ Jehowa ba seboea 8
tõdõ; eboio sibai dõdõnia ba no obõwõ sibai ia. *(Moz. II. 34, 6. Sin. 86, 15).*
Tenga si lõ mamalõmalõ watahisa- 9
nia, ba fõnoenia, ba tenga si lõ aetoe. *(Jes. 57, 1).*
Lõ nibe'enia dali horõda ba lõ ni- 10
soelõninia chõda olalõwada.
Si mane fa'alawa mbanoea si jawa 11
sa, jawa danõ, si manõ wa'eboea dõdõnia ba zangata'oefi ja'ia. *(Sin. 36, 6).*
Si mane otaloeara gatoemboecha 12
gaechoela, si manõ wa'eboea gotaloeada lalõda ibe'e.
Si mane fa'ahachõ dõdõ nama no- 13
nonia, si manõ wa'ahachõ dõdõ Jehowa zangata'oefi ja'ia.
I'ila sa gamoeatada, ja'ita nifazõ- 14
chinia; itõrõ tõdõnia, wa no gawoegawoe ita. *(Job. 10, 9. Moz. I. 2, 7; 3, 19).*
Noso niha andrõ, ba no hoelõ ndroe'oe 15
ba danõ; mobowo ia, hoelõ mbowo ndroe'oe ba mbenoea. *(Sin. 90, 5. 6. Fet. I. 1, 24. 25).*
Na itõrõ angi, ba lõ ja'ia sa'ae, 16
ba lõ'õ sa'ae i'ila ia nahania andrõ.

17 Ba fa'eboea dõdõ Jehowa andrõ, ba gõtõgõtõ wa'ara, ba zangata'-oefi ja'ia; ba fa'atoelõ dõdõnia andrõ, ba iroegi ma'oewoe. *(Ngen. Jer. 3, 22. Loek. 1, 50).*

18 Ba zi lõ mamõhõi fawoe'oesa li andrõ chõnia ba ba zi lõ olifoe oroisania, ba wolo'õ ja'ia.

19 Jehowa andrõ, ba no ifazõchi dadaomania ba zoroego, ba fa'asalawãnia andrõ, ba iroegi fefoe hadia ia.

20 Misoeno Jehowa, ja'ami mala'ikania, ja'ami sabõlõ, samaloea niwã'õnia, wolo'õ taroma linia andrõ! *(Sin. 29, 1. Dan. 7, 10).*

21 Misoeno Jehowa, ja'ami, sato chõnia, enoninia, samaloea somasi ia.

22 Misoeno Jehowa, ja'ami nifazõchinia fefoe, fefoe gofoe heza, ba gamatõrõwãnia. Soeno Jehowa, ja'oegõ tõdõgoe! *(Sin 148).*

Sinoenõ 104.

I. Fanoeno sombõi ba sondrorogõ fefoe hadia ia. II. Fa'ahõlihõli dõdõ ba nifazõchi Lowalangi andrõ.

(Faigi gõi Moz. I. 1).

1 I. Soeno Jehowa, ja'oegõ tõdõgoe! He Jehowa, Lowalangigoe, salawã seboea ndra'oegõ; fa'asalawã ba lachõmi noechaoe.

2 Si obaroe haga, samologõ banoea si jawã, hoelõ doefo sebolo.

3 Same'e hare nomonia idanõ, ba same'e koeretania lawoeo andrõ, sanõrõ afi nangi.

4 Samali'õ sinengenia angi ba samali'õ enoninia holahola galitõ. *(Hebr. 1, 7).*

5 No ilata danõ dajadajania andrõ, fa bõi mangiwa ia, iroegi zi lõ aetoe.

6 No õbaloegõ ia idanõ, hoelõ nifobaroe, no anõnõ hili idanõ andrõ.

7 Ba ahele, me õtenawã, ba we'oegoe'oegoe limõ andrõ foelõi ia. *(Job. 38, 8–11).*

8 Toemboe sa'ae hili ba ahõndrõ ndraso, ba naha nihonogõimõ chõnia.

9 No õbe'e nola chõnia, si tebai isawõ; lõ mangawoeli, ba wamaloegõ tanõ.

10 Samangoemboe idanõ, sanawa daso, ba mbawa danõ misa itõrõ.

11 Õ zaliwãliwa ba danõ fefoe ia; ifadõhõ wa'owõchi dõdõnia kalide ndroe'oe andrõ.

12 Monahia ba mbewenia wofo ba daloe mbanoea; lafarongogõ lira moroi ba ndraha geoe andrõ.

13 Samo'idanõ hili, moroi ba nahiania andrõ si jawã; fangaboeso danõ loealoea wolaoemõ andrõ.

14 Samatoemboe'õ doe'oe, õ goerifõ niha ba sinanõ, sogoena ba niha, wamaloea balazo moroi ba danõ. *(Sin. 147, 8).*

15 Ba agoe, fa'omoeso dõdõ niha, ba ena'õ takile mbawa ba wanicha, ba ena'õ mõi fangabe'e dõdõ niha roti. *Sangoehoek. 9, 13. Sangomb. 10, 19).*

16 Fahõna nidanõ ba dõla geoe andrõ, chõ Jehowa, ba dõla geresi andrõ, nitanõnia.

17 Ba zangazoeni fofo; toembao andrõ, sonahia ba hogoe naroe'oe.

18 Hili salawã andrõ, ba no sawatõ nago, ba arõ gara, ba sawatõ laosi.

19 Bawa no ifazõchi, ba wamaigi inõtõ; loeo andrõ, ba i'ila wa'aechoenia. *(Sin. 19, 7; 74, 16).*

20 Na õlaoe wa'ogõmigõmi, ba bongi; ba ba zi bongi andrõ, ba maliwãliwa fefoe goetoe ndroe'oe andrõ.

21 Ono zingo andrõ si ndrõndrõndrõndrõ, wangaloei ahoeloea, sangandrõ gõra chõ Lowalangi.

22 Ba toemboe loeo, ba mangawoeli ira foeri ba mõrõ ba nahiara.

23 Ba mõi tooe niha ba halõwõnia, mangai nihalõnia, irege bongi.

24 II. Ha lõ oja ngawalõ halõhalõwõoe, ja'oegõ Jehowa; fa'atoeatoeamõ wamaloea ja'ia fefoe, no anõnõ danõ niwõwõimõ andrõ!

25 Hiza nasi andrõ, no eboea ba no ebolo misa, ba saliwãliwa bacha,

lõ moetaha moe'erai, .side'ide ba seboea.
26 Lala nowo ia; ba da'õ so gi'a seboea andrõ, nifazõchioe, ena'õ famaimai ba da'õ.
27 **Ba oi dozi manõtõna chõoe, ena'õ õbe'e gõra, na inõtõ.** *(Sin. 145, 15. 16).*
28 **Ba õbe'e chõra, ba latoetoejoe; õbokai dangaoe, ba aboeso ira si sõchi.**
29 Ba õbini'õ mbawaoe, ba tokea ira; õbõda nosora, ba aetoe, tobali gawoegawoe ira mangawoeli. *(Moz. I. 3, 19).*
30 Õfaloea Gehehamõ, ba tewõwõi ira, ba õbohooeni goeli danõ.
31 Lachõmi Jehowa andrõ, ba si lõ aetoe; omoeso dõdõ Jehowa nifazõchinia andrõ;
32 Na inehegõ danõ, ba hoemisi; na itoefa tangania hili, ba manimbo. *(Sin 144, 5).*
33 Damanoenõ ndra'o chõ Jehowa, gõtõ wa'anaoe nosogoe; oesoeno Lowalangigoe, gõtõ wa'ara ndra'odo.
34 Ena'õ na omasi ia nifachai dõdõgoe; ja'odo, ba no somoeso tõdõ chõ Jehowa!
35 Ena'õ taja ba goeli danõ zamazõchi horõ, ena'õ lõ'õ sa'ae seboea horõ. Soeno Jehowa, ja'oegõ tõdõgoe! Haleloeja!

SINOENÕ 105.

Famatõrõ Lowalangi Iraono Gizeraëli andrõ: I. Ba gõtõ ndra toea; II. ba gõtõ Moze.

(Faigi gõi Nga'õt. I. 16, 8. 22. Sin. 48, 1–15).

1 I. Misoeno Jehowa, mi'angarõfi li dõinia andrõ! Midoenõdoenõ ba niha baero wolaoenia andrõ. *(Jes. 12, 14).*
2 Mi'anoenõ chõnia! Misoeno ia! Ena'õ itõrõ limi zahõlihõli dõdõda andrõ chõnia, fefoe.
3 Misoeno ami ba dõinia andrõ ni'amoni'õ! Ja omoeso dõdõ zangaloei Jehowa!
Mizofoezofoe Jehowa, awõ wa'abõlõnia andrõ! Bõi mifamalõmalõ wangaloei bawania! 4
Mitõrõtõrõ tõdõmi zahõlihõli dõdõda andrõ chõnia, nilaoenia, tandra andrõ chõnia ba fangoehoekoenia, taroma linia! 5
Ja'ami, ma'oewoe genoninia Aberahamo, ja'ami ma'oewoe Jakobo andrõ, nitoetoejoenia. 6
Ja'ia, Jehowa, ba no Lowalangida; itõrõi goeli danõ fangoehoekoenia andrõ. 7
Lõ olifoe ia gamaboe'oela linia andrõ, iroegi zi lõ aetoe, taroma li andrõ, nihonogõinia, ba ngahõnõ nga'õtõ. 8
Fawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe li ia chõ Gaberahamo, ba fahõloesania andrõ chõ Giza'aki. 9
Ba no ibe'e amachoita chõ Jakobo, amaboe'oela li si lõ teboelõ chõ Gizeraëli andrõ, 10
wangoema'õ: „Chõoe oebe'e danõ Gana'ana andrõ, tána chõmi, ondrõita." *(Moz. I. 12, 7).* 11
Me lõ ato ira na, me ha fasamõsa na, ba me si fatewoe ira ba danõ. 12
Ba latõrõi soi niha andrõ; ba nõri si samboea so ira ma'õchõ, ba mahemoloe, ba ba niha hõ'õ. 13
Lõ ibe'e nifakao niha bõ'õ ira, ba i'otoe'õ razo, bõrõ ira. *(Moz. I. 12, 17; 20, 3. 7).* 14
„Bõi mibabaja nibajoinigoe andrõ ba bõi mifakao zama'ele'õ andrõ chõgoe." 15
Ba ikaoni ba danõ lofo mbanoea, ifatõ dendrotendro gõ fefoe. *(Moz. I. 41, 54).* 16
Ifowaõwaõ chõra zamõsa; te'amawa sawoejoe Josefo andrõ. *(Moz. I. 37, 28).* 17
Lalazi gahenia ba galõ, tefa'oe'oe si'õli nosonia. 18
Irege itõrõ niwa'õnia andrõ; taroma li Jehowa wamadoehoe'õ ja'ia. 19
Ba ifatenge razo, idoedoe ia; salawa soi niha andrõ, i'efa'õ ia. *(Moz. I. 41, 14).* 20
Ibali'õ satoea baomo chõnia; ifa- 21

taro samatõrõ si so chõnia fefoe.
22 Ba wamõbõ salawa andrõ chõnia, na omasi ia, ba ba wangatoeatoea'õ satoea andrõ chõra.
23 Ba isawa danõ Miseraji Izeraëli, i'iagõ danõ ma'oewoe Chamo Jakobo, si fatewoe. *(Moz. I. 46, 1).*
24 Ba i'oja'õ ndraono ba mbanoeania andrõ, ato ira, moroi ba zamakao ja'ira, ibe'e. *(Moz. II. 1, 7. 12).*
25 Ibali'õ dõdõ da'õ, ena'õ fatioe ba mbanoeania andrõ, ena'õ lalaoe zi lõ atoelõ ba genoninia.
26 II. Ifatenge genoninia Moze ba A'aroni andrõ, nitoejoenia.
27 Lafazõchi dandra andrõ chõnia, ba chõra ba sahõlihõli dõdõ ba danõ ma'oewoe Chamo. *(Moz. II. 3–12).*
28 Ifatõrõ wa'ogõmigõmi, ogõmi danõ ibe'e, ba lõ aetoe lafadaõ linia.
29 Ibali'õ do nidanõ chõra, mate gi'a chõra ibe'e.
30 Molihaliha ba danõra dalaho, irege ba mbate'e razora.
31 Moehede ia, ba tesao ndri manoe, ba di mbõhõ, ba danõra, ma'asagõrõ.
32 Ifatõrõ chõra deoe kara, salahi deoe bõ'õ, alitõ siholahola ifatõrõ ba danõra.
33 Ibõzi wewe nagoe chõra, awõ mboea ara, ifatõ ndraha geoe ba danõra.
34 Moehede ia, ba tesao damo ba lamanoea, tebai te'erai.
35 Ahori la'ã ndroe'oe ba danõra, ba õra gõi mboea danõ chõra.
36 Ba ibõzi tooe fefoe nono si a'a, ba danõra, si a'a zabõlõ andrõ chõra fefoe.
37 Ba aheta ira ibe'e, fao wirõ ba fao gana'a; ba lõ salaoe ba madora andrõ. *(Moz. II. 12, 35).*
38 Omoeso dõdõ Ndrawa Miseraji, me aheta ira; noa sa ihawoei ira fa'ata'oe, ba chõrã andrõ.
39 Ibologõ lawoeo, baloebaloe, ba alitõ, ba wohagaini si bongi. *(Moz. II. 13, 21).*
40 Mangandrõ ira, ba ifatõrõ ziate ba i'aboesoi'õ ira koee moroi ba mbanoea si jawa. *(Moz. II. 16, 13–15. Joh. 6, 31).*
Itõla'õ gara, ba mangele nidanõ, 41
mo'oengo misa ba danõ si mate, timba nidanõ seboea. *(Moz. II. 17, 6).*
Itõrõ sa tõdõnia daroma linia andrõ, 42
ni'amoni'õ, ba enoninia Aberahamo andrõ.
Ba ifawoe'a mbanoeania andrõ, 43
omoeso dõdõ; owoeawoea dõdõ nitoetoejoenia andrõ.
Ba ibe'e chõra danõ niha baero 44
andrõ; mõi tána chõra gõdo soi andrõ.
Ena'õ la'o'õ gamachoitania andrõ, 45
ba ena'õ lõ lasawõ goroisania. Haleloeja!

SINOENÕ 106.

I. Fanoeno fa'asĕchi dõdõ Lowalangi. II. Famasoegi ba dõdõ horõ Ndraono Gizeraëli ba danõ Miseraji, ba III. ba danõ si mate andrõ, ba IV. ba danõ Gana'ana. V. Fangandrõ fa'ahachõ dõdõ.

(A. 1. 47. 48: Nga'õt.I.16,34–36).

I. Haleloeja! **Mi'andrõ saoha gõlõ** 1
chõ Jehowa! Me no si sõchi tõdõ ia, me si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ. *(Sin. 107, 1; 118, 1; 136, 1).*
Ha niha zangila manoetoenõ nilaoe 2
Jehowa andrõ, fa'abõlõnia, ba ha niha zangila mamarongogõ fanoeno ja'ia andrõ, fefoe?
Ja ahowoe zolo'õ hoekoe andrõ, ba 3
si lõ mamamalõmalõ folaoe satoelõ!
Tõrõ tõdõoe ndra'odo, ja'oegõ Je- 4
howa, dali wa'omasioe mbanoeaoe andrõ; fatõrõ chõgoe wangorifi andrõ chõoe.
Ena'õ anehe ndra'o wa'ohahaoe 5
dõdõ nitoetoejoemõ andrõ; ena'õ omoeso dõdõgoe gõi ba wa'omoeso dõdõ mbanoeaoe, ba ena'õ oesoeno ndra'o, awõ dána chõoe andrõ.
II. No mafazõchi horõ, si mane 6
toeama andrõ; no mo'olalõwa ndra'aga, no malaoe zi lõ sõchi. *(Dan. 9, 5).*

7 Lõ saboto ba dõdõ doeama ba danõ Miseraji zahõlihõli dõdõ andrõ chõoe; lõ itõrõ tõdõra wa'afahõna wa'eboea dõdõoe andrõ, ba molawa ba mbewe nasi andrõ, ba nasi zoechoe. *(Moz. II. 14, 11. 12).*

8 Ba itolo ira, bõrõ dõinia andrõ, ba wama'ele'õ fa'abõlõnia.

9 Ba ihedehede'õ nasi zoechoe andrõ, ba otoefo, ifatõrõ ira ba daloe hooe andrõ, nifamatõrõ ba danõ si mate.

10 Ba i'efa'õ ira ba danga zi fatioe tõdõ chõra, ba danga zi fa'oedoe i'efa'õ ira.

11 Ba tebaloegõ asi zi fa'oedoe chõra andrõ; samõsa lõ'õ si tosai.

12 Awena mamati ira ba daroma linia ba lasoeno ia. *(Moz. II. 15).*

13 III. Ba lõ ara, ba olifoe ira nilaoenia andrõ, ba lõ latõngõni dõdõnia andrõ.

14 Ba tesao wangisõ, ba danõ si mate andrõ, ba latandraigõ Lowalangi ba danõ si lõ nihaniha. *(Moz. IV. 11, 4–6).*

15 Ba ibe'e chõra zomasi ira, ba ifatõrõ chõra wõchõ baosi.

16 Ba afõchõ dõdõra chõ Mose ba golombasewa ba chõ Ga'aroni, ni'amoni'õ Jehowa andrõ. *(Moz. IV. 16).*

17 Ba asila danõ, itõlõ Datano andrõ, ibaloegõ zi fao chõ Gabiramo andrõ.

18 Te'eboea'õ galitõ ba zangoroedoe ja'ira andrõ, i'ã alitõ zanao horõ andrõ.

19 Lafazõchi nono zawi ba gahe hili Horebi, mangaloeloe ira ba wamaedo andrõ, nifahele. *(Moz. II. 32).*

20 Lafalalini lachõmira, lahalõ wamaedo zawi si matoea, si manga ndroe'oe. *(Rom. 1. 23).*

21 Olifoe ira Lowalangi, sangorifi ja'ira, si no molaoe seboea andrõ ba danõ Miseraji. *(Moz. V. 32, 18),*

22 Sahõlihõli dõdõ ba danõ ma'oewoe Chamo andrõ, ba sata'oe niha ba nasi zoechoe andrõ.

23 Ba iwa'õ tõdõnia, ifakiko ira, na lõ ibelegõ ia mena'õ fõnara Moze andrõ, nitoejoenia, ba wangalõsi fõnoenia, ena'õ lõ ifakiko ira. *(Hez. 13, 5).*

Ba lõ ba dõdõra danõ si sõchi 24
andrõ, ba lõ lafati linia. *(Moz. IV. 14, 2–4).*

Ba moekõkõkõkõ ira, baose andrõ 25
chõra, ba lõ lafondrondrongo li Jehowa.

Ba fahõloe ia chõra, ibõzi tooe ira 26
ba danõ si mate andrõ,

ba ifazawili ma'oewoera ba niha 27
baero, ba danõ niha bõ'õ ifazaewe, iwa'õ.

Ba la'olembai Mba'ali-Weoro andrõ, 28
la'ã zoemange zi lõ noso [soemange nadoe]. *(Moz. IV. 25, 3).*

Ba la'andrõ wõnoenia folaoera a- 29
ndrõ, ba itõrõ ira famakao.

Ba maoso Wineha andrõ, ba wa- 30
ngatoelõ, ba dõhõ wamakao andrõ.

Ba tebe'e fa'atoelõ dõdõnia da'õ, 31
gõtõgõtõ wa'ara, iroegi zi lõ aetoe. *(Moz. I. 15, 6. Moz. IV. 25, 12).*

Ba labaosi dõdõ Lowalangi, ba ni- 32
danõ wasosota andrõ, ba itõrõ Mose si lõ sõchi, bõrõ ira. *(Moz. IV. 20, 2–13).*

Lafadaõ sa'ae dõdõnia, ba iwa'õ 33
bewenia zi lõ moetoelo tõdõ.

IV. Lõ lahori soi niha andrõ, 34
niwa'õ Jehowa chõra, nihori. *(Moz. V, 7, 1. 2; 12, 2. 3. Sangoehoek. 1, 28).*

Lafaroeka ira ba niha baero andrõ 35
ba latõngõni wolaoera.

Lafosoemange nadoera, ba tobali 36
tandrawa chõra da'õ.

Labe'e soemange mbechoe nonora 37
matoea, awõ nonora alawe. *(Moz. III. 18, 21).*

Adoewa ndro zi lõ horõ labe'e, do 38
nonora matoea ba do nonora alawe, nibe'era soemange nadoe Ndrawa Gana'ana; tobali teta'oenõi danõ do.

Togoele chõra zi lõ sõchi ba wo- 39
laoera andrõ; sohorõ ira folaoera andrõ.

Ba tesao wõnoe Jehowa ba mba- 40
noeania andrõ, ba i'ogorofi dána chõnia.

41 Ibe'e ira ba danga niha baero andrõ; ba samatõrõ ja'ira zi fatioe tõdõ chõra. *(Sangoehoek. 2, 14).*
42 Lafakao ira si fa'oedoe chõra, tehõndrõgõ ira barõ mbawara.
43 Lõ aetoe i'orifi ira, ba no sabe'e tandro ira, ba nifachai dõdõra andrõ, ba ahõndrõ ira ba lalõra andrõ.
44 V. **B**a inehegõ wamakaora andrõ, me irongo wangarõngarõra.
45 Ba itõrõ tõdõnia chõra wawoe'oesa li andrõ chõnia ba arõoerõoe ba dõdõnia, balazi wa'eboea dõdõnia andrõ.
46 Ibe'e faloecha ira wa'ahachõ dõdõ zanaha ja'ira, fefoe.
47 Orifi ndra'aga, ja'oegõ Jehowa, Lowalangima, foeli ozaragõ ndra'aga ba mbanoea niha baero andrõ, ena'õ ma'andrõ saoha gõlõ, ba dõimõ andrõ ni'amoni'õ, ena'õ masoeno ndra'aga ba wanoeno ja'oegõ andrõ! *(Moz. V. 30, 3).*
48 Nisoeno Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ, gõtõgõtõ wa'ara, ba ja lamane niha fefoe : Ja doehoe ! Haleloeja ! *(Sin. 41, 14).*

V.

SINOENÕ 107.

Mangandrõ saoha gõlõ zi no moe'efa'õ. I. Ba danõ si mate andrõ, ba II. ba ni'oloi'õ ja'ira, ba III. ba wamakao seboea, ba IV. ba zata'oe ira ba nasi. V. La'andrõ saoha gõlõ wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ ba mbanoeania.

1 I. „**M**i'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, me no si sõchi tõdõ ia ba me si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!" *(Sin. 106, 1).*
2 Ja lamanõ ni'orifi Jehowa andrõ, ni'efa'õnia ba danga zamakao ja'ira.
3 Ni'ozaragõnia ba danõ zotanõ misa, moroi ba gatoemboecha ba moroi ba gaechoela, moroi jõoe ba moroi ba mbewe nasi.
No eloengoeloengoe ira ba danõ si mate, ba danõ si lõ nihaniha, ba zi lõ lala; banoea sahono ira mena'õ, ba lõ lasõndra. 4
Solofo ira ba sowõchi tõdõ ba sata'oe bacha dõdõra. 5
Ba la'angarõfi li Jehowa, ba wa'aboe dõdõra andrõ, ba i'efa'õ ira ba wa'atosasara andrõ. *(A. 13. 19. 28).* 6
I'ohe ira ba zadõlõ lala, ba wogamõ banoea, sonahia ja'ira. 7
Ndramoe'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa wa'asõchi dõdõnia andrõ ba sahõlihõli dõdõ andrõ, nilaoenia ba nono niha! *(A. 15. 21. 31).* 8
Me no i'okafoei dõdõ zowõchi tõdõ ba me no ihõna zi sõchi ba zolofo andrõ. *(Loek. 1, 53).* 9
II. **S**idadao ba zõgõmigõmi ba ba loemõ wa'amate, nikalo famakao ba si'õli. 10
Me no lafadaõ niwa'õ Lowalangi, me no lõ ba dõdõra dõdõ Wondrege zalawa andrõ. 11
Ba ihõndrõgõ dõdõra famakao andrõ, tegaõlõ tooe ira ba lõ sangorifi. 12
Ba la'angarõfi li Jehowa, ba wa'aboe dõdõra andrõ, ba i'efa'õ ira ba wa'atosasara andrõ. *(A. 6).* 13
Ba iheta ira ba zogõmigõmi andrõ ba ba loemõ wa'amate no mege, i'etoe'õ mbõbõ andrõ chõra. 14
Ndramoe'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa wa'asõchi dõdõnia andrõ ba sahõlihõli dõdõ andrõ, nilaoenia ba nono niha! *(A. 8).* 15
Me no iboto lagõ mbawandroehõ tõla andrõ, ba me no i'ewa lazi si'õli. 16
III. **G**õna famakao zambõ tõdõ, ba lalõra andrõ ba ba zi lõ atoelõ andrõ chõra. 17
Ogoro dõdõra fefoe ngawalõ gõ, ba laroegi mbawa gõli ba wa'amate. 18
Ba la'angarõfi li Jehowa, ba wa'aboe dõdõra andrõ, ba i'efa'õ ira ba wa'atosasara andrõ. *(A. 6).* 19

20 Ifa'ohe'õ linia, ifadõhõ wõchõra; i'efa'õ ira ba gohokoho andrõ chõra.
21 **Ndramoe'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa wa'asõchi dõdõnia andrõ ba sahõlihõli dõdõ andrõ, nilaoenia ba nono niha!** *(A. 8).*
22 Ndramoebe'e zoemange fangandrõ saoha gõlõ, ndramoedoenõdoenõ wolaoenia, ja fao wa'owoeawoea dõdõ.
23 IV. Solojo andrõ ba nasi, si mõi ba nasi seboea maniaga,
24 ba la'ila nilaoe Jehowa andrõ ba sahõlihõli dõdõ, ba namõ.
25 Moehede ia, tesao nangi sabe'e ibe'e, famaoso ndroeloe, seboea sibai.
26 Lasawa mijawa mbanoea ba noemalõ mitooe ba gohokoho, ariri dõdõra wa'afõchõ andrõ.
27 Manawoejoe ira ba hoemeoe, hoelõ zi maboe, ba tobali faja wa'onechera fefoe.
28 **Ba la'angarõfi li Jehowa, ba wa'aboe dõdõra andrõ, ba i'efa'õ ira ba wa'atosasara andrõ.** *(A. 6).*
29 Ibali'õ oho mbade andrõ, ba tebato ndroeloe.
30 Ba omoeso dõdõra, me ahono; ba i'ohe ira ba laboea, somasi ira.
31 **Ndramoe'andrõsaoha gõlõchõ Jehowa wa'asõchi dõdõnia andrõ ba sahõlihõ li dõdõ andrõ, nilaoenia ba nono niha!** *(A. 8).*
32 Ndramoedooe'õ doeriania, ba zowoelo zato, ba ndramoesoeno ia ba waloechata zatoea.
33 V. Ibali'õ tanõ si mate noengo nidanõ ba ibali'õ tanõ sokõlikõli goemboe.
34 Tanõ satabõ sinanõ ibali'õ decha mo'asio, bõrõ walõsõchi zowanoea ba da'õ.
35 Ba ibali'õ bawa nidanõ danõ si mate; ba tanõ si no okõlikõli, ba ibali'õ oemboe nidanõ.
36 Ifataro ba da'õ zolofo, ba lataroe'õ mbanoea, nahiara.
37 Mangahalõ ira ba lafazõchi kaboe nagoe, ba ero rõfi mowoea.
38 Ba ifahowoe'õ ira, tobali ato sibai ira ba ibe'e chõra goerifõ, tenga ha ma'ifoe.
Ba tobali alõ wa'atora, ahõndrõ 39
ira, ilangõ ira fangaboe dõdõ ba fa'alangoe dõdõ.
„Ihawoei fa lõ ba dõdõ zalawa, ba 40
eloengoeloengoe ira ba danõ si lõ nihaniha ba si lõ lala, ibe'e."
Iheta ba wamakao zi noemana, mo- 41
ngawawá nga'õtõnia ibe'e.
Anehe zadõlõ tõdõ, ba omoeso dõ- 42
dõra, ba lõ'õ sa'ae hedehede zi lõ atoelõ." *(Job. 22, 19. 20).*
Ha niha zatoeatoea, ba jamoetõ- 43
ngõni zi manõ; ba ndramoebe'e ba dõdõ wa'eboea dõdõ Jehowa andrõ.

SINOENÕ 108.

I. Famarooe tõdõ ba wanoeno Lowalangi. II. Omoeso dõdõ, wanõtõna femõna.

(A. 1–7: Sin. 57, 5–12).

Oemanõ. Sinoenõ; chõ Dawido. 1
I. Abe'e dõdõgoe Lowalangi, ma- 2
noenõ ndra'o ba oelaoe mbiola; tõdõgoe andre gõi.
Faoso biola nitika seboea ba biola 3
nitika side'ide! Da'oesoesoegi wa'amoloeo! *(Sin. 16, 9).*
Oesoeno ndra'oegõ Jehowa, ba niha 4
misa; oelaoe manoenõ chõoe ba niha baero!
Noa sa abõlõ wa'eboea dõdõoe a- 5
ndrõ, italoe'i mbanoea si jawa, ba iroegi lawoeo wa'adoehoemõ andrõ.
Ae jawa, Lowalangi, jawa mbanoea 6
si jawa; ja tehawoe goeli danõ ma'asagõrõ lachõmimõ andrõ!
Ena'õ te'orifi ni'omasi'õmõ andrõ, 7
ba tolo kambõlõoe ba fondrondrongo chõgoe!
(A. 8–14: Sin. 60, 7–14).
II. No moehede Lowalangi ba 8
wa'ohaoehaoenia andrõ: Sowoeawoea tõdõ ndra'odo; oefosasi Zichema ba oesoe'a ndraso Zoekota.
Chõgoe Gileadi ba chõgoe Ndraono 9
Manase, nõoegoe ba hõgõgoe Ndraono Geferaji, ba si'o zalawa chõgoe Ndraono Joeda.

10 Naha wanasa chõgoe Ndraono Moabi, ba Ndraono Gedomo oefazaoemba mbadagahegoe, ba sowoeawoea tõdõ ndra'o ba danõ Ndrawa Wilisiti andrõ.
11 Ha niha zolohe ja'odo ba mbanoea saro? Ha niha zamasao ja'o iroegi ba Ndraono Gedomo?
12 Hadia, tenga ja'oegõ zanibo'õ ja'aga, Lowalangi, ba si lõ mõi awõ zanoewõ chõma, ja'oegõ Lowalangi?
13 Tologa ba zanasagõ ja'aga andrõ; faja sa'ae wangorifi ba niha!
14 Na awõ Lowalangi, ba malaoe, nifolaoe zabõlõ; ja'ia zi hoendragõ tooe zanasagõ ja'aga.

Sinoenõ 109.

I. Fangandrõ fanolo ba zi fa'oedoe andrõ. II. Fangandrõ fangorifi.

Chõ doeka wanoenõ andrõ; chõ Dawido; Sinoenõ.

1 I. **He** Lowalangi, nisoenogoe! Bõi zi lõ moehede ndra'oegõ!
2 Noa sa teboka mbawa zanao horõ, awõ mbawa zi falimo, oedoegoe; no lalaoe chõgoe lela sofaja.
3 No lafasoei ndra'o fehede fatioesa, ba lasoeko ndra'odo, lõ bõrõ.
4 Fa'oedoe ira chõgoe, soelõ wa'omasigoe ja'ira, ba ja'o, ba lõ oeboelõ'õ wangandrõ.
5 Lasoelõni si lõ sõchi chõgoe zi sõchi andrõ, ba fa'omasigoe andrõ, ba lasoelõni fatioesa. *(Sin. 35, 12).*
6 Be'e barõ mbawa zeboea horõ ia ba ja so ba gambõlõnia zangadoegõ ja'ia.
7 Na tehoekoe ia, ba ja oroma, wa si so horõ ia, ba ja tobali sala wangandrõnia.
8 Ja lõ anaoe nosonia, ba ja mõi halõwõ niha bõ'õ halõwõnia andrõ. *(Hal. zin. 1, 20).*
9 Ja tobali si lõ ama nononia ba ja tobali lacha mbanoea ngambatõnia.
10 Ndramoetõrõi danõ misa ononia, mangandrõngandrõ gõ, ndramangaloei aoerifara ba zi no arõoe aefa ba gadoedoela mbanoeara.
Jamoefa'oe'oe fefoe zi so chõnia sanoegi ba ndramoeraboe gõlõnia niha bõ'õ. 11
Ja lõ'õ sa'ae seboea tõdõ chõnia, ba sahachõ tõdõ ononia, na si lõ ama ba si lõ ina. 12
Ena'õ te'etoe'õ nga'õtõnia, ena'õ taja dõira ba zi sagõtõ dania sa'ae. 13
Ja itõrõ tõdõ Jehowa golalõwa ndra amania ba olalõwa ndra toea; ba ja lõ aefa horõ ninania andrõ. *(Moz. II. 20, 5).* 14
Ja bõi teboelõ ba doedoema hõrõ Jehowa; ba ena'õ ibe'e taja dõira ba goeli danõ. *(Amaed. 10, 7).* 15
Me no lõ itõrõ tõdõnia wangeboea tõdõnia ba niha bõ'õ, ba me no igohi niha seboea famakao ba si noemana ba si no aragoeragoe tõdõ, ba wamoenoe ja'ia. 16
Ba no omasi ia wangelifi: ba jatoemõrõ ia; ba lõ ba dõdõnia howoehowoe: ba ja arõoe chõnia. 17
Ba i'obaroe wangelifi: ba jamoesõsõ nõsinia, hoelõ nidanõ, ba tõlania, hoelõ wanicha! *(Moz. IV. 5, 22).* 18
Ja hoelõ mbaroe chõnia, baloebaloenia, ba ja hoelõ mbõbõ taloe, si lõ aefa ba lõwilõwinia. 19
Ena'õ na loco zi fa'oedoe chõgoe da'õ, chõ Jehowa, ba loeo zamatooe ja'odo. 20

II. **Ba** ja'oegõ Jehowa, So'aja, iagõ salahigoe, bõrõ dõimõ andrõ; fondrara dõdõ wa'asõchi dõdõoe andrõ, ba orifi ndra'odo! 21
Seboea famakao sa ndra'o ba si noemana, ba no mesocho bacha dõdõgoe. 22
Ariri ndra'o, hoelõ loemõ, na adõni ia; tetaboi ndra'o, hoelõ larewe. 23
No omboejoemboejoe mbalõdoehigoe, ba wa lõ si manga, ba no alõ nõsigoe. 24
Ba no tobali aja ndra'o chõra; na la'ila ndra'odo, ba lafalichõ ira. *(Sin. 22, 8).* 25
Tolodo Jehowa, Lowalangigoe! Orifi ndra'o ba wa'ahachõ dõdõoe andrõ. 26
Hana na aboto ba dõdõra, wa no 27

tangaoe da'õ, wa ja'oegõ Jehowa zolaoe da'õ.
28 Acha mangelifi ira, ba ja'oegõ, ba fahowoe'õ [ndra'o]; na maoso ira, ba be'e aila ira, ba acha omoeso dõdõ genonioe andre. *(Mat. 5, 11).*
29 Nifobaroe fa'aila zi fa'oedoe chõgoe andrõ; acha la'obaroe wa'ailara andrõ, baroe zeboea. *(Sin. 35, 26).*
30 Oe'abõlõgõ wanoeno Jehowa bewegoe andre; bacha ba hoenõ zato oesoeno ia.
31 Me no i'iagõ gambõlõ zi noemana, ba wangefa'õ ja'ia ba danga zangoehoekoe ja'ia.

SINOENÕ 110.

Fama'ele'õ razo ere andrõ, Mesia.

(Mat. 22, 44. Hal. zin. 2,34. Heb. 1, 13; 5, 6.)

Chõ Dawido. Sinoenõ.

1 **No iŵa'õ Jehowa chõ Zo'aja ja'o andrõ: „Dadao ba gambõlõgoe, irege oebe'e danedane gaheoe zi fa'oedee chõoe andrõ."** *(Kor. I. 15, 25. Heb. 10, 12. 13).*
2 Moroi ba Ziona i'oro'õ Jehowa zi'o wa'abõlõoe andrõ; „ja salaŵa ndra'oegõ ba zi fa'oedoe chõoe andrõ." *(Sin. 2, 6).*
3 La'o'õ banoeaoe, moroi si'aikõ ba dõdõ, na baŵa wa'abõlõoe; ba hili ni'amoni'õ. Moroi ba gaheta wa'amoloeo toemboe chõoe nono matoea andrõ, timba namo. *(Sin. 29, 2).*
4 No fahõloe Jehowa ba lõ ifoeli mangesa dõdõnia: „Ere ndra'oegõ, iroegi zi lõ aetoe, dali gamoeata Melechisede andrõ." *(Moz. I. 14, 18–20. Heb. 5, 10; 6, 20; 7, 17. 21).*
5 Irasa razo So'aja, si so ba gambõlõoe, na baŵa wõnoenia andrõ. *(Sin. 2, 2. 5. 9).*
6 Ihoekoe dania niha baero, fahõna mboto zi mate ibe'e; iboto hõgõ ba zebolo tanõ.
7 Ibadoe mbombo ba zinga lala; andrõ ifaõga mbawania. *(Fil. 2, 8. 9).*

SINOENÕ 111.

Fanoeno fa'abõlõ Lowalangi, awõ wa'asõchi dõdõnia ba wamatõrõ banoeania andrõ.

Haleloeja! Da'oesoeno Jehowa, moroi si'aikõ ba dõdõgoe ba zowoelo zadõlõ tõdõ andrõ ba ba zi faloecha mbanoea. 1
Seboea nilaoe Jehowa; la'aloealoei tõdõra dozi somasi ja'ia. *(Sin. 104. 24).* 2
Fa'eboea ba lachõmi wolaoenia andrõ, ba fa'atoelõnia andrõ, ba iroegi zi lõ aetoe. 3
No ihonogõi, fa bõi olifoe niha zahõlihõli dõdõ andrõ chõnia; seboea tõdõ Jehowa ba sahachõ tõdõ. 4
No ibe'e gõ ba zangata'oefi ja'ia; lõ mamalõmalõ wa itõrõ tõdõnia wawoe'oesa li andrõ chõnia. *(Sin. 145, 15).* 5
No ifa'ele'õ ba mbanoeania wa'abõlõ wolaoenia, wame'e tána chõra tána ba niha baero andrõ. 6
Si doehoe ba satoelõ wolaoe dangania andrõ; si lõ mangiwa goroisania andrõ, fefoe. 7
Saró, si lõ mamalõmalõ, iroegi zi lõ aetoe, dali zi doehoe ba sadõlõ. 8
No ifa'ohe'õ wangorifi ba mbanoeania, no i'aro'õ gamaboe'oela linia, si lõ teboelõ. 9
Bõrõta wa'atoeatoea wangata'oefi Jehowa andrõ; sangila watahõgõ dozi sanõrõ lalania; si lõ teboelõ doeriania andrõ. *(Amaed. 1, 7).* 10

SINOENÕ 112.

Fa'ohahaoe dõdõ zatoelõ tõdõ, si ndroehoendroehoe.

Haleloeja! Ja ahowoe niha sangata'oefi Lowalangi, somasi sibai oroisania andrõ! *(Sin. 1, 1).* 1
Sabõlõ ba goeli danõ dania ma'oewoenia, ba seboea howoehowoe dania nga'õtõ zadõlõ tõdõ. *(Amaed. 20, 7).* 2
So baomo chõra mbalazo ba ana'a; 3

ba fa'atoelõra, ba lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe.
4 Ba zadõlõ todõ andrõ, ba toemboe haga ba daloe zogõmigõmi; seboea tõdõ ba sahachõ tõdõ ba satoelõ. *(Sin. 37, 6).*
5 Ja ahowoe niha sahachõ tõdõ ba same'e nifalali! Lõ te'ala ia ba hoehoeo nifatoenõ. *(Sin. 41, 2).*
6 Lõ'õ sa mangiwa ia, iroegi zi lõ aetoe; gõtõgõtõ wa'ara lõ olifoe niha zatoelõ andrõ.
7 Lõ tokea ia, na irongo doeria si lõ sõchi; abe'e dõdõnia, manõtõna chõ Jehowa.
8 Aró dõdõnia; lõ ata'oe ia, irege omoeso dõdõnia, na i'ila zi gõna si fa'oedoe chõnia. *(Sin. 91, 8).*
9 Mamazaewe ia, mame'e ame'ela ba zi noemana; si lõ mamalõmalõ wa'atoelõnia; alawa dandroenia, motoeria. *(Kor. II. 9, 9).*
10 I'ila seboea horõ, ba lõ sõchisõchi dõdõnia: ifatangi mbohania ba ariri; ba waja aechoe wangisõ zeboea horõ. *(Sin. 35, 16).*

Sinoenõ 113.

Famarooe tõdõ ba wanoeno Jehowa, sangahatõ'õ ja'ia ba zi noemana.

1 **H**aleloeja! Mi'anoenõ, ja'ami enoni Jehowa andrõ! Misoeno dõi Zo'aja!
2 Nisoeno dõi Jehowa andrõ, i'otarai da'e, ba iroegi zi lõ aetoe!
3 I'otarai gatoemboecha loeo noemalõ ba gaechoelania, ba nisoeno dõi Jehowa andrõ!
4 Jehowa andrõ, ba no salawa niha bõ'õ fefoe; ba italoe'i mbanoea si jawa lachõminia andrõ.
5 Ha niha zi fagõlõgõlõ chõ Lowalangida Jehowa andrõ? sidadao ba zalawa jawa andrõ. *(Moz. II. 15, 11. Jes. 57, 15).*
6 Ba sangide'ide'õ ja'ia, ba wamaigi banoea si jawa ba tanõ tooe. *(Loek. 1, 48).*
7 Samazawa si lõ tõi, moroi ba danõ, ba samaoso si noemana, moroi ba damboe. *(Moz. I. 41, 40. 41. Sam. I. 2, 8).*
Ena'õ ifataro ba ngai zalawa, ba 8
ngai zalawa mbanoeania andrõ.
Sangahonogõ si lõ ono baomo, si 9
mane ina nono matoea somoeso tõdõ. Haleloeja! *(Moz. I. 21, 2. Sam. I. 1, 20; 2, 21. Loek. 1, 57. 58).*

Sinoenõ 114.

Fanoeno sahõlihõli dõdõ andrõ chõ Lowalangi, me i'efa'õ Ndraono Gizera'eli ba danõ Miseraji.

Me aheta Ndraono Gizeraëli ba 1
danõ Miseraji, me aheta ma'oewoe Jakobo ba niha andrõ si fabõ'õ li, *(Moz. II. 12, 41).*
ba tobali ni'amoni'õ chõnia Ndrao- 2
no Joeda ba amatõrõwania Ndraono Gizeraëli.
I'ila asi, ba abõda; ibali'õ ia foeri 3
Joridano andrõ. *(Moz. II. 14, 21. 22. Jos. 3, 13. 16).*
Manoka hili, hoelõ mbiribiri si ma- 4
toea, awõ hilihili, hoelõ nono mbiribiri. *(Sin. 68, 9).*
Hana ndra'oegõ, ja'oegõ asi, wa 5
abõda'õ, ba ja'oegõ Joridano, wa õbali'õgõ foeri?
Ba ja'ami hili, wa manoka ami, 6
hoelõ mbiribiri si matoea, ba ja'ami hilihili, wa hoelõ ba nono mbiribiri wanokami?
Ba wamaigi Zo'aja ja'oegõ anizi- 7
nizi, ja'oegõ tanõ, ba wamaigi Lowalangi Jakobo andrõ ja'oegõ.
Samali'õ bawa nidanõ soëwe, ba 8
samali'õ oemboe gowe sabe'e.

Sinoenõ 115.

I. Fangeboea tõi Lowalangi. Faja nadoe andrõ. II. Famarooe tõdõ ba wanõtõna chõ Lowalangi ba ba wanoeno ja'ia.

I. **B**õi be'e nifosoemange ndra'aga, 1
Jehowa, bõi ja'aga, ha tõimõ andrõ nifosoemange, bõrõ wa'eboea dõdõoe ba fa'adoehoemõ andrõ.
Hana wa tola lawa'õ niha baero: 2

„Heza atõ so Lowalangira?" *(Sin. 42, 4).*

3 Ba ba zoroego so Lowalangima, hadia zomasi ia, fefoe, ba iwõwõi. *(A. 4–11 ; Sin. 135, 15–20.)*

4 Adoerã andrõ, ba no firõ ba ana'a, nifazõchi danga niha. *(Moz. V, 4, 28. Jes. 44, 9–20).*

5 Mobawa. ba lõ moehede ; mohõrõ, ba lõ la'ila niha.

6 Motõgi dalinga, ba lõ larongo li niha ; mo'ichoe, ba lõ la'ago hadia ia.

7 Lõ lababaja hadia ia tangara ; lõ la'ofanõ'õ gahera ; ba lõ hedehedera ba dõlõtõlõra.

8 Ba no fagõlõgõlõ chõra zamazõchi ja'ira, awõ dozi sanõtõna chõra.

9 II. Chõ Jehowa manõtõna ami, ja'ami Iraono Gizeraëli ! Ja'ia wangorifira ba baloesera. *(Sin. 118, 2).*

10 Ja'ami ma'oewoe Ga'aroni, chõ Jehowa manõtõna ami ! Ja'ia wangorifira ba baloesera. *(Sin. 118, 3).*

11 Ja'ami, sangata'oefi Jehowa, chõ Jehowa manõtõna ami ! Ja'ia wangarifira ba baloesera. *(Sin. 118, 4).*

12 No itõrõ tõdõ Jehowa ita, ifahowoe'õ ita. Ifahowoe'õ ma'oewoe Gizeraëli, ifahowoe'õ ma'oewoe Ga'aroni.

13 Ifahowoe'õ zangata'oefi Jehowa andrõ, he iraono ba he satoea.

14 Jamoenõnõ ami Jehowa, ja'ami ba iraonomi.

15 Nifahowoe'õ Jehowa ami, nifahoewoe'õ Jehowa andrõ, samazõchi banoea, awõ danõ.

16 Banoea si jawa andrõ, ba no banoea Jehowa ; ba tanõ andre, ba no ibe'e ba nono niha.

17 Si no mate, ba lõ lasoeno Jehowa, ba si manõ gõi dozi silalõ mitooe ba zahono ira. *(Sin. 6, 6. Jes. 38, 18).*

18 Ba ja'ita, ba no sanoeno Jehowa, i'otarai da'e ba iroegi zi lõ aetoe. Haleloeja !

Sinoenõ 116.

I. Famasoegi ba dõdõ fangorifi andrõ. II. Fangandrõ saoha gõlõ ja'ia.

I. Omasido Jehowa, me no ifondrondrongo ligoe, fangandrõgoe. 1

Me no ibe'e mbõrõ dalingania chõgoe ; ba oe'angarõfi li ia, sagõtõ ja'o. 2

No tefa'oe'oe ndra'o fesoe wa'amate, ba no gõna ndra'o fa'ata'oegoe mbanoea tooe ; faloecha ndra'o wa'atosasa ba fangaboe dõdõ. *(A. 8. Sin. 18, 6).* 3

Ba oe'angarõfi li dõi Jehowa andrõ, oemane : He Jehowa ! orifi nosogoe ! 4

Seboea tõdõ Jehowa ba satoelõ, ba sahachõ tõdõ Lowalangida. 5

Samaigimaigi sadõlõ tõdõ Jehowa ! no noemana ndra'o, ba no i'orifido. 6

Foeli'õ, ja'oegõ tõdõgoe, foeli honogõ'õ, me no si sõchi nifatõrõ Jehowa chõoe. *(Sin. 42, 6).* 7

Noa sa õ'efa'õ nosogoe ba wa'amate, no õ'otoefoi dawa hõrõgoe, ba no õ'abe'e'õ gahegoe, fa bõi alaoe ndra'odo. 8

Oetõrõ sa'ae lalagoe andrõ, fõna Jehowa, ba danõ niha saoeri. *(Sin. 27, 13 ; 56, 14).* 9

No mamati ndra'o, andrõ hoemede ndra'o. Si no aõndrõ sibai ndra'odo. *(Kor. II. 4, 13).* 10

Oemane ba wa'ata'oegoe andrõ : Solaoe faja niha, fefoe. *(Rom. 3, 4).* 11

II. He oewisa wanoelõni chõ Jehowa si sõchi andrõ fefoe, nilaoenia chõgoe ? 12

Da'oetoejoe mako fangorifi andrõ, ba oe'angarõfi li dõi Jehowa. 13

Oeboe'a chõ Jehowa gamaboe'oela ligoe andrõ, ba zi so mbanoeania fefoe. 14

Omasiõ wa'amate zatoelõ tõdõ andrõ chõnia, wamaigi Jehowa. *(Sin. 72, 14).* 15

Ja'ia Jehowa ! — Enonioe sa ndra'odo ; enonioe ndra'o, ono genonioe 16

ira alawe andrõ; no õtoto'õ wesoegoe andrõ.
17 Chõoe oe'ohe zoemange fangandrõ saoha gõlõ ba oe'angarõfi li dõi Jehowa andrõ.
18 Oeboe'a chõ Jehowa gamaboe'oela ligoe andrõ, ba zi so mbanoeania fefoe.
19 Ba golajama fõna ba nomo Jehowa andrõ; ba daloemõ, ja'oegõ Jeroezalema! Haleloeja!

SINOENÕ 117.

Famarooe tõdõ niha fefoe, ba wanoeno Lowalangi.

1 **M**isoeno Jehowa, ja'ami niha baero, fefoe! Misoeno ia, fefoe soi niha! *(Rom. 15, 11).*
2 Me no abõlõ ba chõda wa'eboea dõdõnia andrõ, ba si lõ aetoe wa lõ farõi Jehowa. Haleloeja! *(Moz. II. 34, 6).*

SINOENÕ 118.

I. Fangandrõ saoha gõlõ fangorifi Jehowa niha baero andrõ. II. Fanoenõ mbanoea Lowalangi andrõ, bõrõ me no ifa'ele'õ wa'abõlõnia, awõ lachõminia ba chõ Mesia andrõ.

(Faigi gõi Geser. 2, 10 b t.)

1 I. **M**i'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, me no si sõchi tõdõ ia, me si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ. *(Sin. 107, 1).*
2 Ba ndramoewa'õ Iraono Gizeraëli: „Si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!" *(Sin. 115, 9–13).*
3 Ndramoewa'õ ma'oewoe Ga'aroni andrõ: „Si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia!"
4 Ba ndramoewa'õ sangata'oefi Jehowa andrõ: „Si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia!"
5 Ba wa'atosasa oe'angarõfi li Jehowa, ba no ifondrondrongo ligoe Jehowa ba no i'ohedo ba zebolo tanõ.
6 Awõgoe Jehowa, ba lõ ata'oe ndra'o. Hadia nilaoe niha chõgoe ena'õ? *(Sin. 56, 5. Heb. 13, 6).*
Awõgoe Jehowa, awõ zanolo ja'odo andrõ, wa'omasigoe dania wamaigi si fatioe tõdõ chõgoe. *(Sin. 54, 9).* 7
Sõchi na tasawa Jehowa, moroi na tadõnadõna ba niha. 8
Sõchi na tasawa Jehowa, moroi na tadõnadõna ba zalawa. *(Sin. 146, 3).* 9
Lafasoei ndra'o dozi niha baero, ba ba dõi Jehowa andrõ, ba lõ zi lõ oe'õ'õtõ ira. 10
Lafasoei ndra'o, lafa'oe'oe ndra'o, ba ba dõi Jehowa andrõ, ba lõ zi lõ oe'õ'õtõ ira. 11
No lafasoei ndra'o, hoelõ wani, ba mate fa'amate galitõ ba ngafõ za'asa'a mao; ba dõi Jehowa andrõ, ba lõ zi lõ oe'õ'õtõ ira. *(Jes. 33, 12).* 12
No õ'abõlõgõ õtoeli'õ ndra'odo, ena'õ alaoedo; ba no itolodo Jehowa. 13
II. **F**a'abõlõgoe Jehowa ba fanoenõgoe, ba no tobali fangorifigoe ia. *(Moz. II. 15, 2).* 14
Terongo wa'omoeso dõdõ ba fangorifi baose ba zatoelõ tõdõ: Sabõlõ gambõlõ Jehowa andrõ! 15
Si no alawa gambõlõ Jehowa andrõ, sabõlõ gambõlõ Jehowa. 16
Tenga si mate ndra'odo, saoeri ndra'o ba sangombacha nilaoe Jehowa andrõ. 17
No i'abõlõgõ i'otoe'õ ndra'o Jehowa, ba lõ niloeloenia ja'odo ba wa'amate. *(Kor. II. 6, 9).* 18
Mibokai chõgoe mbawa gõli andrõ ba wa'atoelõ, ena'õ oetõrõ, ba wanoeno Jehowa! 19
Da'e mbawa gõli andrõ chõ Jehowa; latõrõ satoelõ tõdõ andrõ. *(Sin. 119, 71).* 20
Oe'andrõ saoha gõlõ chõoe, wa no õfondrondrongo ligoe, wa no tobali fangorifigoe ndra'oegõ. 21
Gowe andrõ, nitibo'õ zotomo andrõ, ba no tobali tojo ba watalinga. *(Jes. 28, 16. Mat. 21, 42).* 22
Moroi chõ Jehowa, wa si manõ ba sahõlihõli dõdõda wamaigi. 23
Da'e mbawa andrõ, ni'asogõ Jehowa. Ba data'owoeawoea'õ dõdõda, hana na somoeso tõdõ ita chõnia. 24

25 **He Jehowa, tolo ! He Jehowa, ena'õ na si sõchi loealoea õbe'e !**
26 **Ja ahowoe zi so andrõ ba dõi Jehowa !** Mafahowoe'õ ami, moroi ba nomo Jehowa. *(Mat. 21, 9; 23, 39).*
27 Lowalangi Jehowa, ba no ifohaga ita. Mibõbõ zoemange andrõ, iroegi dandroe andrõ ba naha wame'e soemange.
28 Lowalangigoe ndra'oegõ, ba mangandrõ saoha gõlõ ndra'odo chõoe. He Lowalangigoe, da'oe'eboea'õ doeriamõ andrõ !
29 Mi'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, me no si sõchi tõdõ ia ba me si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ !

Sinoenõ 119.

A—Z. Famahaõ, fanoeno oroisa Lowalangi andrõ, fanoeno fa'abõlõnia, awõ howoehowoe andrõ loealoeania.

A.

1 Ja ahowoe zi lõ sinegoe ba nitõrõra andrõ, sanõrõ lala goroisa Jehowa. *(Sin. 1, 1. 2; 112, 1).*
2 Ja ahowoe zolo'õ famadoehoe'õ andrõ chõnia, sangaloei ja'ia, soroi si'aikõ ba dõdõ.
3 Si lõ molaoe si lõ atoelõ, sanõrõ lala andrõ chõnia.
4 Amachoitamõ andrõ, ba no õwa'õ, ba wanõrõ ja'ia, soroi ba dõdõ.
5 Ena'õ na ba da'õ itõrõ lalagoe, ba wolo'õ amachoitamõ andrõ !
6 Ba lõ faloechado wa'aila, na oetõngõni goroisamõ andrõ.
7 Moroi ba dõdõgoe oesoenõ ndra'oegõ, na oetanõ ba dõdõgoe gamachoitamõ andrõ, satoelõ.
8 Lõ oebõhõli ni'oroi'õmõ andrõ ; bõi faloea wamõhõli ja'odo !

B.

9 **He iwisa ono matoea, fa bõi fabaja hadia ia, ba dõrõwania andrõ? Na ibe'e dali daroma limõ andrõ.**
10 Moroi si'aikõ ba dõdõgoe oe'aloei ndra'oegõ; bõi be'e eloengoe ndra'o, wamõhõi oroisamõ andrõ.
No oe'irõ'õ ba dõdõgoe bacha niwa'õmõ andrõ, fa bõi molalõ ndra'o chõoe. 11
Nisoeno ndra'oegõ Jehowa ; fahaõ ndra'o ba gamachõitamõ andrõ. *(A. 26, 64. 68).* 12
Oedoenõdoenõ bewegoe goroisa mbawaoe andrõ, fefoe. 13
Fa'omoeso dõdõgoe lala wamadoehoe'õmõ andrõ, timba wa'omoeso dõdõ ba gana'a. 14
Oefatooetooe tõdõgoe goroisamõ andrõ, ba oetõngõni lala andrõ chõoe. 15
Ba gamachoitamõ oe'omoesoi'õ dõdõgoe, lõ olifoedo daroma limõ. *(A. 24. Rom. 7, 22. A. 61).* 16

D.

Eboea'õ dõdõoe chõ genonioe andre, ena'õ aoerido, ba oefondrondrongo daroma limõ andrõ. 17
Bokai hõrõgoe, ena'õ oe'ila zahõlihõli dõdõgoe ba goroisamõ andrõ. 18
Tome ndra'odo ba goeli danõ andre: Bõi bini'õ chõgoe goroisamõ andrõ. *(Sin. 39, 13).* 19
No arasa dõdõgoe ba wehoeloe andrõ ba zatoelõ andrõ chõoe, lõ mamalõmalõ. 20
No õtenawa zeboea hocha andrõ ; ni'elifi zeloengoe andrõ, samõhõi oroisamõ. *(Moz. V. 27, 26).* 21
Heta chõgoe wango'aja andrõ, awõ wa'aila andrõ ; oetõngõni sa wamadoehoe'õmõ andrõ. 22
He wa'ae no doemadao zalawa, mamagõlõ, ba chõgoe, andre : ba ifatooetooe sa atõ tõdõnia enonioe gamachoitamõ andrõ. 23
Wa'omasigoe sa'ae wamadoehoe'õmõ andrõ, anofoelagoe. *(A. 35).* 24

E.

Si no falemba ba danõ nosogoe ; orifi ndra'odo fatõrõ niwa'õoe andrõ ! 25
No oetoenõ lalagoe andrõ, ba õfondrondrongo ligoe : fahaõ ndra'o ba gamachoitamõ andrõ. 26
Be'e aboto ba dõdõgoe lala nifa- 27

choimõ andrõ, ba oefatooetooe tõdõgoe zahõlihõli dõdõ andrõ chõoe.
28 Mangoeloe dõdõgoe, ba wa'aboe dõdõ andrõ; abe'e'õ ndra'o, dali limõ andrõ.
29 Arõoe'õ chõgoe lala waja andrõ, ba eboea'õ dõdõoe chõgoe, wamahaõ ja'odo.
30 No oetoejoe lala zi doehoe andrõ. No oebe'e ba doedoema hõrõgoe zatoelõ andrõ chõoe.
31 Tebai aefa ndra'odo ba wamadoehoe'õmõ andrõ, ja'oegõ Jehowa; bõi be'e aila ndra'o.
32 Oetõrõ lala goroisamõ andrõ; ba õbologõ dõdõgoe.

F.

33 Fahaõ ndra'odo, Jehowa, ba lala gamachoitamõ andrõ, ena'õ oetõrõ, iroegi gamozoea.
34 Fa'aboto ba dõdõ be'e chõgoe, ena'õ oetõngõni goroisamõ andrõ, ba ena'õ moroi ba dõdõgoe oe'o'õ.
35 Fatõrõdo ba lala goroisamõ andrõ; omasido sa ia. *(A. 47).*
36 Omboejoe'õ dõdõgoe ba wamadoehoe'õmõ andrõ, ba bõi ba wangaloei ana'a.
37 Hole'õ hõrõgoe, fa bõi ifaigi wajafaja; orifido ba lala andrõ chõoe!
38 Fatõrõ chõ genonioe andre gamaboe'oela limõ andrõ, nibe'e famasoegi wangata'oefi ja'oegõ.
39 Heta wa'ailagoe andrõ, sata'oe ndra'odo; si sõchi sa nifachoimõ andrõ.
40 Hiza, hoemoeloe dõdõgoe ba goroisamõ andrõ; orifido fa'atoelõ andrõ chõoe.

G.

41 Ena'õ na faloechado wa'eboea dõdõ andrõ chõoe, ja'oegõ Jehowa, fangorifi andrõ chõoe, dali daroma limõ!
42 Ena'õ oe'ila oetema li zango'aja ja'o; oedõnadõna sa'ae ba limõ andrõ.
43 Ba bõi hori ba mbewegoe daroma li si doehoe andrõ; ba zatoelõ andrõ chõoe sa'ae manõtõna ndra'odo.
Ba lõ oeboelõ'õ wolo'õ oroisamõ 44
andrõ, lõ oefamalõmalõ, iroegi zi lõ aetoe.
Ena'õ oetõrõ zebolo tanõ; oe'aloe- 45
aloei sa tõdõgoe nifachoimõ andrõ.
Ba oefatoenõ wamadoehoe'õmõ a- 46
ndrõ ba zalawa; lõ ailado. *(Mat. 10, 18. Rom. 1, 16).*
Oebe'e fa'omoeso dõdõgoe goroisa- 47
mõ andrõ, somasi ndra'o sa'ae. *(A. 70).*
Ba oefazawa dangagoe ba goroisa- 48
mõ andrõ, somasi ndra'o sa'ae, ba oe'aloealoei tõdõgoe nifachoimõ andrõ.

H.

Tõrõ tõdõoe limõ andrõ chõ ge- 49
nonioe andre, nibe'eoe tõtõnafõgoe.
Da'õ wondrara dõdõgoe ba wa'a- 50
noemanagoe andre, wa i'orifido taroma limõ andrõ. *(Sin. 19, 8).*
No laforege wango'aja ja'o seboea 51
hocha; — ba lõ nibõhõligoe oroisamõ andrõ.
No itõrõ tõdõgoe zatoelõ andrõ 52
chõoe, si otarai mbõrõta sa'ae, ja'oegõ Jehowa, ba terara dõdõgoe.
Mofõnoe sibai bacha dõdõgoe ba 53
zeboea horõ andrõ, samõhõi oroisamõ andrõ.
Bõrõ wanoenõ chõgoe gamachoita- 54
mõ andrõ, ba danõ si fatewoe gana ndra'odo.
Ba zi bongi itorõ tõdõgoe dõimõ, 55
ja'oegõ Jehowa, ba oetõngõni goroisamõ.
Da'õ nihonogõi chõgoe: ena'õ 56
oe'o'õ nifachoimõ andrõ.

Ch.

Oemane: He Jehowa! Tána chõ- 57
goe wanõngõni taroma limõ andrõ.
Moroi si'aikõ ba dõdõgoe oe'anga- 58
rõfi li ndra'oegõ; eboea'õ dõdõoe chõgoe, fatõrõ chõgoe gamaboe'oela limõ andrõ.
No oefatooetooe tõdõgoe lala andrõ 59

chõgoe, ba no oesawã wamadoehoe'õ andrõ chõoe.
60 No oe'alio'õ ndra'odo, lõ sarõrõ ndra'o, ba wolo'õ oroisamõ.
61 No tefa'oe'oe ndra'o fesoe ba zeboea horõ andrõ; ba lõ solifoedo oroisamõ. *(A. 83).*
62 Na taloe mbongi, ba maoso ndra'odo, ba wangandrõ saoha gõlõ chõoe amachoitamõ andrõ, satoelõ. *(Sin. 42, 9).*
63 Awõ zangata'oefi ja'oegõ andrõ fefoe ndra'odo andre, ba awõ zanõngõni nifachoimõ andrõ.
64 He Jehowa, no anõnõ danõ wa'eboea dõdõoe andrõ; fahaõ ndra'o ba nifachoimõ andrõ. *(Sin. 33, 5).*

I.

65 No õlaoe zi sõchi chõ genonioe andre, ja'oegõ Jehowa, itõrõ niwã'õoe andrõ. *(Sin. 17, 41).*
66 Si sõchi fangila ba fa'aboto ba dõdõ be'e chõgoe; mamati sa ndra'o ba goroisamõ andrõ.
67 Me lõ moe'ide'ide'õ ndra'odo na, ba seloengoe ndra'o, ba ija'e, ba oetõngõni niwã'õoe. *(A. 75. Jes. 28, 19).*
68 Si sõchi tõdõ ndra'oegõ ba sobõwõ, fahaõ ndra'o ba gamachoitamõ andrõ. *(A. 12).*
69 Lafachai waja chõgoe seboea hocha andrõ; — ba ja'odo, ba moroi ba dõdõgoe oe'o'õ nifachoimõ andrõ. *A. 78).*
70 No abe'e dõdõra, motawõ; ba ja'odo, ba oe'omoesoi'õ dõdõgoe ba goroisamõ andrõ. *(A. 77).*
71 Fangorifigoe me te'ide'ide'õ ndra'odo, ena'õ oetõngõni nifachoimõ andrõ. *(Sin. 118, 21).*
72 Omasido goroisa mbawaoe andrõ, moroi ba ngahõnõ gana'a ba moroi ba ngahõnõ wirõ. *(Sin. 19, 11).*

K.

73 Tangaoe zombõi ja'odo, tangaoe zamazõchi; be'e chõgoe wa'aboto ba dõdõ, ena'õ oetõngõni goroisamõ andrõ.
La'ila dania ndra'o sangata'oefi ja'- 74
oegõ, ba omoeso dõdõra, me sauõtõna ba daroma limõ ndra'odo.
Oe'ila wa no satoelõ hoekoemõ a- 75
ndrõ, ja'oegõ Jehowa, awõ wa ba wa lõ farõi ndra'oegõ õ'ide'ide'õ ndra'odo. *(A. 67).*
Ena'õ na fondrara dõdõgoe wa'e- 76
boea dõdõoe andrõ, ena'õ na itõrõ nifaboe'oemõ andrõ chõ genonioe andre. *(Sin. 109, 21).*
Ena'õ na faloechado wa'ahachõ dõdõ 77
chõoe, ena'õ aoerido; wa'omasigoe sa goroisamõ andrõ. *(A. 143),*
Acha aila zeboea hocha andrõ, me 78
lahõndrõgõ ndra'o, lõ bõrõ, ba ja'odo, ba oe'aloealoei tõdõgoe geloeaha goroisamõ andrõ. *(A. 85. 86).*
Ena'õ na faofao chõgoe zangata'oefi 79
ja'oegõ ba si no aboto ba dõdõ wamadoehoe'õmõ andrõ!
Ja adõlõ dõdõgoe wolo'õ amachoi- 80
tamõ andrõ, ena'õ lõ faloecha wa'aila ndra'odo.

L.

Hoemoeloe dõdõgoe ba wangorifi 81
andrõ chõoe; oedõnadõna ba daroma limõ andrõ.
Omasi sibai hõrõgoe daroma limõ 82
andrõ, ba oemane: „Ha wa'ara õrara dõdõgoe!"
Hoelõ goeli nambi ba zimbo sa'ae 83
ndra'odo, ba lõ solifoedo nifachoimõ andrõ. *(A. 93).*
Ha wa'anaoe noso genonioe andre? 84
Ha wa'ara õhoekoe zolohi ja'odo?
No lacharoe chõgoe lõsoelõsoe se- 85
boea hocha andrõ; ja'ira andrõ, si lõ faoedoe ba goroisamõ andrõ. *(A. 69).*
Oroisamõ andrõ fefoe, ba no si doe- 86
hoe; lagohido lõ bõrõ: tolo ndra'odo!
Hatõ ma'ifoe tõ, ba laboenoedo 87
mena'õ ba danõ andre, ba lõ'õ zoei nibõhõligoe oroisamõ andrõ.
Orifido ba wa'eboea dõdõoe andrõ, 88
ena'õ oetõngõni wamadoehoe'õ mbawaoe andrõ! *(A. 149).*

M.

89 Taroma limõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, ba lõ teboelõ ba zoroego, iroegi zi lõ aetoe. *(Jes. 40, 8).*

90 Fa lõ farõi ndra'oegõ, ba gõtõgõtõ wa'ara ; ja'oegõ zamazõchi tanõ, ba no aró.

91 Dali nihonogõimõ andrõ, wa so manõ fefoe hadia ia, iroegi ma'õchó andre ; oi sa ngoningonioe fefoe.

92 **Na tenga fa'omoeso dõdõgoe goroisamõ andrõ mena'õ, ba noa sa'ae otoefo gilogoe ba wa'anoemanagoe andre.** *(A. 50. Jer. 15, 16).*

93 Sagõtõ ja'odo, ba lõ olifoedo goroisamõ andrõ ; noa sa õbe'e fangorifigoe. *(A. 109).*

94 Chõoe ndra'odo, tolodo ! oe'aloealoei sa goroisamõ andrõ. *(A. 45).*

95 Ladarodarogõ ndra'o seboea horõ andrõ, ba wamoenoe ja'odo. — Oetõngõtõngõni wamadoehoe'õmõ andrõ.

96 Fozoe zo'ahonoa fefoe, ba fa'aetoe, oe'ila : ba oroisamõ andrõ, ba si lõ aetoe.

N.

97 Ha lõ omasido goroisamõ andrõ ! Ma'õma'õchõ lõ aefa ba dõdõgoe. *(Sin. 1, 2).*

98 No õ'atoeatoea'õ ndra'odo, moroi ba zi fa'oedoe chõgoe, oroisamõ andrõ, me no tána chõgoe, iroegi zi lõ aetoe. *(Moz. V. 4, 6).*

99 Atoeatoea ndra'odo, moroi ba zamahaõ ja'o fefoe ; me oefatooetooe tõdõgoe wamadoehoe'õmõ andrõ.

100 Atoeatoea ndra'o, moroi ba zatoea, me oetõngõni goroisamõ andrõ.

101 Lõ oerai oehoendragõ lala si lõ sõchi, ena'õ oe'o'õ limõ andrõ.

102 Lõ oebõhõli zatoelõ andrõ chõoe ; me no õfahaõ ndra'odo.

103 Wa'ami ba lelagoe gamaboe'oela limõ andrõ ; ãmi moroi ba ŵe ŵani ba mbawagoe ! *(Sin. 19, 11).*

104 Fangatoeatoeagoe goroisamõ andrõ ; andrõ oe'ogorofi fefoe lala waja andrõ.

O.

Fandroe fõna gahegoe daroma limõ andrõ, ba haga ba lalagoe. *(Fet. II. 1, 19).* 105

No fahõloe ndra'odo, ba oe'o'õ, ba wanõngõni amachoitamõ andrõ, si no atoelõ. 106

No aõndrõ sibai ndra'odo. He Jehowa orifi ndra'o, fatõrõ ba limõ andrõ? *(A. 67. 71).* 107

Ena'õ na omasi ndra'oegõ game'ela mbewegoe andrõ, soroi ba dõdõ, ja'oegõ Jehowa, ba ena'õ na õfahaõ ndra'odo ba gamachoitamõ andrõ. *(Sin. 19, 15).* 108

Oegogohe tangagoe nosogoe, si lõ mamalõmalõ, ba lõ olifoedo goroisamõ andrõ. *(A. 141).* 109

No lalaoe wesoe chõgoe seboea horõ andrõ, ba lõ seloengoe ndra'o, lõ nibõhõligoe oroisamõ andrõ. 110

Tána chõgoe, iroegi zi lõ aetoe, wamadoehoe'õmõ andrõ, me no fa'omoeso dõdõgoe. 111

No aolo dõdõgoe ba wolo'õ amachoitamõ andrõ, si lõ mamalõmalõ, iroegi gamozoea. 112

Õ.

Oe'ogorofi zi doea tõdõ, ba oroisamõ andrõ, ba omasido. *(Sin. 31, 7).* 113

Nõoegoe ba baloesegoe ndra'oegõ ; manõtõna ndra'o ba daroma limõ andrõ. *(Sin. 3, 4).* 114

Miheta ami chõgoe, ja'ami, solaoe si lõ sõchi ! ena'õ oetõngõni goroisa Lowalangigoe andrõ. 115

Toewoe galogogoe, dali nifaboe'oemõ andrõ, ena'õ aoerido ba bõi be'e aila ndra'o, ba wanõtõnagoe andrõ. 116

Abe'e'õ ndra'o, ena'õ faloechado wanolo, ba lõ oefamalõmalõ wanõngõni amachoitamõ andrõ. 117

Seloengoe andrõ, samõhõli nifa- 118

choimõ andrõ, ba lõ ba dõdõoe; me si lõ boto wajara andrõ.
119 Hoelõ na latibo'õ gachozila õtibo'õ fefoe zeboea horõ ba goeli danõ; andrõ omasido wamadoehoe'õmõ andrõ.
120 Moehocha mboegoe, fa'ata'oegoe ndra'oegõ, ata'oe ndra'odo wangoehoekoemõ andrõ.

R.

121 No oetõrõ zadõlõ ba satoelõ; bõi loeloe ndra'odo ba zamalangõgõ ja'o!
122 Oawõgõ genonioe andre, ba wangorifi ja'ia, fa bõi lafakao ndra'o si fajaŵa andrõ! *(Sin. 19, 14).*
123 Omasido sibai oe'ila wangorifi andrõ ba taroma li satoelõ andrõ chõoe.
124 Be'e dali wa'eboea dõdõoe andrõ, wamatõrõ enonioe andre, ba fahaõ ndra'o ba gamachoitamõ andrõ.
125 Enonioe ndra'odo; fa'atoeatoea be'e chõgoe, ena'õ aboto ba dõdõgoe wamadoehoe'õmõ andrõ.
126 Baŵa wolaoe sa'ae chõ Jehowa; no labe'e faja goroisamõ andrõ.
127 Da'õ mbõrõ, wa omasido goroisamõ andrõ, moroi ba gana'a, moroi ba mbalaki. *(Sin. 19, 11).*
128 Andrõ oetehe fefoe nifachoimõ andrõ; fefoe lala waja, ba oe'ogorofi.

S.

129 Sahõlihõli dõdõ wamadoehoe'õmõ andrõ; andrõ itõngõni tõdõgoe.
130 Na teboka daroma limõ andrõ, ba mohaga; faloecha wa'aboto ba dõdõ zadõlõ tõdõ. *(Sin. 19, 8).*
131 Oebokai mbawagoe, owõchi dõdõgoe, hoemoeloe ba goroisamõ andrõ.
132 Otahõgõ ndra'odo ba eboea'õ dõdõoe chõgoe, tõrõ lala ba zangomasi'õ tõimõ andrõ!
133 Abe'e'õ mbekagoe ba lala limõ andrõ ba bõi be'e ifatõrõ si lõ atoelõ hadia ia! *(Sin. 17, 5).*
Efa'õ ndra'o ba wamakao niha ja'odo, ena'õ oe'o'õ goroisamõ andrõ. 134
Hagaini genonimõ andre bawaoe, ba fahaõ ndra'o ba gamachoitamõ andrõ. 135
No falawoe idanõ hõrõgoe, mo'elea, me lõ moe'o'õ goroisamõ andrõ. 136

T.

Satoelõ ndra'oegõ Jehowa, ba satoelõ wangoehoekoemõ andrõ. 137
Famadoehoe'õmõ andrõ, ba ba wa'atoelõ õ'oroi'õ mege, ba ba wa'adoehoe manõ. 138
I'ado sa'ae fõnoegoe andrõ, me no olifoe zamakao ja'o daroma limõ andrõ. *(Sin. 69, 10).* 139
Si lõ fabaja hadia ia daroma limõ andrõ, ba i'omasi'õ enonimõ andre. 140
Side'ide ndra'odo, ba si lõ ba dõdõ niha bõ'õ, ba lõ solifoedo oroisamõ andrõ. *(A. 153).* 141
Fa'atoelõmõ andrõ, ba no fa'atoelõ si lõ mamalõmalõ, ba no si doehoe goroisamõ andrõ. 142
No gõna ndra'o fa'aboe dõdõ ba fa'atosasa; ba fa'omoeso dõdõgoe goroisamõ andrõ. *(A. 174).* 143
Fa'atoelõ wamadoehoe'õmõ andrõ, ba si lõ mamalõmalõ; be'e chõgoe wa'aboto ba dõdõ, ena'õ aoerido! 144

Oe.

Moe'ao ndra'o, moroi si'aikõ ba dõdõgoe: Fondrondrongo chõgoe, Jehowa! Oe'o'õ gamachoitamõ andrõ. 145
Oe'angarõfi li ndra'oegõ, tolodo, ena'õ oe'o'õ gamachoitamõ andrõ! 146
Lõ bõrõ moloeo na, ba moe'ao ndra'o; oedõnadõna ba limõ andrõ. *(A. 114).* 147
Ihoelõ wamosasi zi bongi andrõ hõrõgoe, ba wamatooetooe taroma limõ andrõ. 148

149 Fondrondrongo ligoe, ba wa'eboea dõdõoe andrõ; he Jehowa, orifi ndra'o, dali lala andrõ chõoe! *(A. 88. 154. 159).*

150 Lahatõ'õ ira sanao horõ, si no arõoe oroisamõ andrõ. *(A. 86).*

151 Sahatõ ndra'oegõ, ja'oegõ Jehowa, ba si doehoe manõ goroisamõ andrõ fefoe.

152 No ara sa'ae oe'ila ba wamadoehoe'õmõ andrõ, wa no õhonogõi ia siroegi si lõ aetoe.

W.

153 Faigi wa'anoemanagoe andre, ba efa'õ ndra'odo! Lõ'õ sa solifoedo oroisamõ andrõ. *(A. 176).*

154 Fatoenõ hoehoeogoe andrõ ba efa'õ ndra'o; orifido, fatõrõ ba limõ andrõ!

155 Ba zeboea horõ andrõ, ba no arõoe wangorifi, me lõ ba dõdõra amachoitamõ andrõ.

156 No eboea wa'ahachõ dõdõoe andrõ, ja'oegõ Jehowa, orifido, fatõrõ ba lala andrõ chõoe.

157 No ato zolohi ja'odo ba samakao ja'o, ba lõ oebõhõli wamadoehoe'õmõ andrõ.

158 No oe'ila zo'olalõwa andrõ, ba ogoro ndra'o, me lõ ba dõdõra taroma limõ andrõ.

159 Nehegõ, wa no somasi oroisamõ andrõ ndra'odo; he Jehowa, orifido, ba wa'eboea dõdõoe andrõ!

160 Ahonoa daroma limõ andrõ, ba si doehoe, ba si lõ aetoe lala wa'atoelõ andrõ chõoe. *(Joh. 17, 17).*

Ŵ.

161 Lagohi ndra'o salawa, lõ bõrõ, ba taroma limõ andrõ zata'oe dõdõgoe.

162 Omoeso dõdõgoe niwa'õmõ andrõ, fa'omoeso dõdõ zanõndra hare seboea.

163 Si fatoewoe ba dõdõgoe waja ba oe'ogorofi; ba oroisamõ andrõ, ba omasido.

164 Mewitoe ma'õchõ oesoeno ndra'oegõ ba nifachoimõ andrõ, satoelõ andrõ.

Ba zomasi oroisamõ andrõ, ba fahõna wa'ohahaoe dõdõ, ba lõ manendre ira. 165

Oedõnadõna wangorifi andrõ chõoe, 166
ja'oegõ Jehowa, ba oe'o'õ goroisamõ andrõ. *(Moz. I. 49, 18).*

Itõngõni wamadoehoe'õmõ andrõ 167
tõdõgoe, ba no tobali omasido sibai ia.

Oe'o'õ goroisamõ, awõ wamadoe- 168
hoe'õmõ andrõ; doedoema hõrõoe sa atõ lalagoe andrõ fefoe. *(Sin. 18, 22).*

Z.

Acha iroegi ndra'oegõ fangarõ- 169
ngarõgoe andrõ, ja'oegõ Jehowa; be'e chõgoe wa'aboto ba dõdõ, fatõrõ ba niwa'õoe andrõ.

Folala chõoe wakaosagoe andrõ; 170
orifi ndra'odo, fatõrõ ba niwa'õoe andrõ.

Loeaha wanoeno ja'oegõ dania 171
mbewegoe, õfahaõ sa ndra'o ba gamachoitamõ andrõ.

Sanoeno taroma limõ andrõ dania 172
legagoe, me no satoelõ goroisamõ andrõ fefoe. *(Sin. 1, 2. Amaed. 6, 22).*

Ja mõi fanolo chõgoe dangaoe a- 173
ndrõ; noa sa oetoejoe chõgoe goroisamõ andrõ.

Omasido wangorifi andrõ chõoe, 174
ja'oegõ Jehowa; ba fa'omoeso dõdõgoe goroisamõ andrõ.

Acha anaoe nosogoe, ena'õ oesoeno 175
ndra'oegõ; ba hana na itolo ndra'o hoekoemõ andrõ.

Si no eloengoe ndra'odo; aloei ge- 176
nonimõ andre, nifangaloei biribiri si soena; lõ'õ sa solifoedo oroisamõ andrõ. *(Jes. 53, 6. A. 16).*

SINOENÕ 120.

Fangarõngarõ ba zanandrawa andrõ, ba danõ niha bõ'õ.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa.

No oe'angarõfi li Jehowa, ba wa'- 1
aboe dõdõgoe andrõ, ba no ifondrondrongo chõgoe.

2 He Jehowa, efa'õ ndra'odo ba mbewe andrõ, sofaja, ba ba lela si falimo!
3 Hadia nilaoe lela si falimo chõoe, ba hadia ninõnõnia chõoe?
4 Ono wana ba zabõlõ, ni'atarõsi, ba bo galitõ, bo manaze.
5 Alai ndra'o, me no si fatewoe ba Mesechi ndra'odo, me ba nose Gedara sodo!
6 No abõlõ ara ndra'odo ba zi fa'oedoe ba wa'atoelõ!
7 Satoelõ ndra'o, ba na moehededo, ba lasao'õ wasõndrata.

SINOENÕ 121.

Fangandrõ ba zondrorogõ Iraono Gizeraëli.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawã.

1 **Oe**faõga hõrõgoe, oefaigi hili andrõ: Heza i'otarai fangorifigoe?
2 Fangorifigoe andrõ, ba i'otarai Jehowa, samazõchi banoea si jawã, awõ danõ.
3 Lõ'õ sa ibe'e mangiwa gaheoe; samaigimaigi ja'oegõ andrõ, ba lõ manoekõoe.
4 Hiza, lõ manoekõoe zamaigimaigi Iraono Gizeraëli andrõ ba lõ mõrõ.
5 Sondrorogõ ja'oegõ Jehowa; iloemõ'õ ndra'oegõ Jehowa ba gambõlõoe.
6 Lõ ihandro ndra'oegõ sino na ma'õchõ, ba he bawã ba zi bongi.
7 **Irorogõ ndra'oegõ Jehowa, itimba zi lõ sõchi fefoe, irorogõ nosooe.** *(Moz. IV. 6, 24).*
8 **Jehowa zamaigimaigi fofanõoe, awõ wangawoelioe, i'otarai da'e, iroegi zi lõ aetoe.**

SINOENÕ 122.

Fanoenõ zomoeso tõdõ; famahowoe'õ Jeroezalema ba zi mõi ba gowasa andrõ.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawã; chõ Dawido.

1 **O**moeso dõdõgoe, me lamane chõgoe: „Mõi ita ba gosali Jehowa andrõ!" *(Sin. 26, 6–8).*
Ba mbawa gõlimõ tebato ndra'aga, ja'oegõ Jeroezalema! 2
Jeroezalema andrõ, si no moefoeli moetaroe'õ, banoea nihaogõ famabõbõ! 3
Ba zi mõi misi jawã mado andrõ, mado chõ Jehowa andrõ, dali goroisa andrõ ba Ndraono Gizeraëli, ba wanoeno tõi Jehowa. 4
Ba da'õ sa tefedadao dadaoma andrõ, ba wangoehoekoe, dadaoma nono Dawido andrõ. 5
Mifahowoe'õ Jeroezalema andrõ! Ja faloecha wa'ohahaoe dõdõ zomasi ja'oegõ! *(Sach. 4, 7).* 6
Ja atoelõ bacha barõ gõli chõoe, ba ja monaha wa'ohahaoe dõdõ ba gõdo andrõ chõoe! 7
Bõrõ dalifoesõgoe ba si fahoewoe chõgoe, wa oemane: „Ja monaha wa'atoelõ chõoe!" 8
Bõrõ nomo Lowalangida Jehowa andrõ, wa oe'aloei zi sõchi chõoe. 9

SINOENÕ 123.

Fangandrõ fa'ahachõ dõdõ Lowalangi.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawã.

Chõoe oefaõga hõrõgoe ja'oegõ sidadao ba zoroego. 1
Hiza, si mane hõrõ genoni ono matoea, sanõngõni tanga zochõ ja'ira, ba si mane hõrõ genoni ono alawe, ba danga zochõ ja'ira ira alawe, si manõ gõi hõrõda ba chõ Lowalangida So'aja, irege ihachõsi tõdõ ita. 2
Hachõsi tõdõ ndra'aga Jehowa, hachõsi tõdõ ndra'aga! noa sa afõli sibai ndra'aga wango'aja andrõ. 3
No biha wa'afõli dõdõma wa'iki zeboea hocha andrõ, awõ wa lõ ba dõdõ zi fajawã andrõ ja'aga. 4

SINOENÕ 124.

Fangandrõ saoha gõlõ fangorifi andrõ chõ Lowalangi ba fanoeno ja'ia.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawã; chõ Dawido.

1 **Na** tenga Jehowa mena'õ zi oawõgõ ja'aga — ja lamanõ Iraono Gizeraëli —
2 Na tenga Jehowa mena'õ zi oawõgõ ja'aga, me maoso chõma niha,
3 ba noa sa'ae latõlõ aoeri ndra'aga mena'õ, me tesao wõnoera chõma.
4 Noa sa'ae inõnõi mena'õ ndra'aga idanõ andrõ, ba no itõrõ mena'õ nosoma idanõ seboea andrõ. *(Sin. 42, 8; 69, 16).*
5 No itõrõ mena'õ nosoma idanõ andrõ seboea hocha.
6 Nisoeno Jehowa, si lõ moloeloe ja'aga õ mbohara andrõ.
7 No aefa nosoma, hoelõ wofo ba wesoe ba zolaoe fesoe wofo; no aetoe wesoe andrõ, ba no aefa ndra'aga.
8 Fangorifima andrõ, ba ba dõi Jehowa so ia, ba dõi Jehowa andrõ samazõchi banoea si jawa, awõ danõ. *(Sin. 121, 2).*

SINOENÕ 125.

Fanõtõna ba Lowalangi, sanolo satoelõ tõdõ andrõ.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa.

1 **Sa**nõtõna chõ Jehowa andrõ, ba no hoelõ hili Ziona andrõ, si lõ mangiwa, si lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe.
2 Si tefasoei Jeroezalema, ba hili, ba Jehowa zamasoei banoeania andrõ, i'otarai da'e, iroegi zi lõ aetoe. *(Sin. 36, 7).*
3 Tenga sa si lõ teboelõ wamatõrõ zanao horõ tana ba zatoelõ tõdõ, fa bõi moelalõ danga zatoelõ tõdõ, ba horõ.
4 Eboea'õ dõdõoe, Jehowa, ba zatoelõ andrõ ba ba zadõlõ tõdõ.
5 Ba sanawa lala sabila, ba ja meziwa iloeloe Jehowa, awõ zanao horõ andrõ. Ja faloecha wa'ohahaoe dõdõ Ndraono Gizeraëli! *(Gal. 6, 16).*

SINOENÕ 126.

Fangandrõ, ena'õ aloea te'ohe mangawoeli ni'oloi'õ andrõ.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa.

Me i'ohe mangawoeli Jehowa zangawoeli andrõ, banoea Ziona, ba no hoelõ zangifi ita. *(Sin. 14, 7).* 1
Fahõna ba mbawama wa'iki ba fahõna ba lelama loealoea wa'omoeso dõdõ. 2
Ba lamane niha baero: „Seboea nilaoe Jehowa chõra!" Ja'ia, seboea nilaoe Jehowa chõda, ba omoeso dõdõda. 3
He Jehowa, ohe mangawoeli ni'oloi'õ andrõ, si mane na õfoeli õfo'idanõ mbombo ba danõ si raja. 4
Se'ege'ege ba wanaroe, ba ma'iki'iki dania ba wamasi. *(Mat, 5, 4).* 5
Mege'ege ia, na mõi ia molohe ba danõ tanõmõ andrõ, ba na mangawoeli, na manao boea nowi ia, ba ma'iki'iki. 6

SINOENÕ 127.

Moroi ba Lowalangi i'otarai fefoe howoehowoe; si a'ania howoehowoe ba wo'ono andrõ.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa; chõ Zelomo.

Na tenga Jehowa zangotomosi omo, ba zajazaja gõlõ halõwõ zotomo andrõ. Na tenga Jehowa zanaro banoea ba zajazaja gõlõ wa lõ mõrõ zanaro andrõ. 1
Zajazaja gõlõ wa ahoelõ maoso ami, awõ wa alawa mbongi mõi mõrõ, wemanga õlõmi, serege dõdõmi, si manõ gõi wame'enia ba zomasi ia, barõ wemõrõ. *(Amaed. 10, 22).* 2
Hiza, ochõta nibe'e Jehowa ndraono, bõli gõlõ nga'õtõ andrõ. *(Moz. I. 33, 5. Sin. 128, 3. 4).* 3
Si mane ono wana ba danga zabõlõ, si manõ nono matoea ba wa'abõlõ mege. 4
Ja ahowoe niha andrõ, si fahõna da'õ ba naha nono wana, lõ faloecha ira wa'aila; na so hoehoeora ba zi fa'oedoe chõra, ba mbawa gõli. 5

SINOENÕ 128.

Fa'ohahaoe dõdõ zatoelõ tõdõ andrõ, jomo chõra.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa.

1 Ja ahowoe dozi sangata'oefi Jehowa, sanõrõ lala andrõ chõnia.
2 Õ'ã gõlõ dangaoe andrõ; ja ahowoe ndra'oegõ, sohahaoe tõdõ ndra'oegõ.
3 Fo'omooe andrõ, ba no hoelõ wewe nagoe sowoea, baomooe, ba iraono andrõ chõoe, ba no hoelõ ndraha falo, tefasoei meza chõoe. *(Sin. 127, 3).*
4 Hiza, si manõ howoehowoe ba niha sangata'oefi Jehowa.
5 Jamoefahowoe'õ ndra'oegõ Jehowa, moroi ba Ziona, ba jagõ moe'ila wa'ohahaoe dõdõ Jeroezalema andrõ, fa'omoeso dõdõoe, gõtõ wa'anaoe nosooe.
6 Ba jagõ faloecha ma'oewoe! Ja faloecha wa'ohahaoe dõdõ Ndraono Gizeraëli! *(Sin. 125, 5).*

SINOENÕ 129.

Famasoegi ba dõdõ famakao andrõ si no gõna ira.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa.

1 No lõ aetoe lafakao ndra'o, i'otarai iraono ndra'odo — ja lamanõ sa'ae Iraono Gizeraëli. —
2 No lõ aetoe lafakao ndra'o, i'otarai iraono ndra'odo, ba tebai sa atõ lahõndrõgõ ndra'odo.
3 No lafakoefakoe hoeloegoe sonowi andrõ, no ebolo lafahoefa. *(Jes. 50, 6; 51, 23).*
4 No i'etoe'õ Jehowa wesoe andrõ, nilaoe zeboea horõ; Jehowa satoelõ andrõ.
5 Si faloecha fa'aila ba sangawoeli foeri dania zi fa'oedoe ba Ziona andrõ.
6 Ja hoelõ ndroe'oe ba gero zagõ ira, saleoe sa'ae, na lõ'õ na'i molai;
7 si lõ mõi ba danga zamasi, ba si lõ mõi noro zanoetoejoe ngalai.
8 Ba bõi lawa'õ sanõrõ: „Jawahowoe'õ ami Jehowa! Mafahowoe'õ ami ba dõi Jehowa andrõ!" *(Roet. 2, 4).*

SINOENÕ 130.

Fangandrõ soroi si'aikõ ba dõdõ, ba fanõtõna fangefa horõ.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa.

Moroi ba gohokoho oe'angarõfi li ndra'oegõ, Jehowa! *(Sin. 69, 3).* 1
He So'aja, fondrondrongo ligoe andre! Be'e mbõrõ dalingaoe ba li wangandrõgoe! 2
Na õtanõ ba dõdõoe ena'õ horõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, ba ha niha zi tola, ja'oegõ So'aja? *(Sin. 19, 13).* 3
Ba no so ba chõoe wangefa horõ, ena'õ la'ata'oefi ndra'oegõ. *(Jes. 55, 7. Rom. 6, 1. 2).* 4
Oedõnadõna chõ Jehowa, ibazebaze'õ tõdõgoe, ba oedõnadõna loealoea linia andrõ. 5
Ibazebaze'õ Zo'aja tõdõgoe, moroi ba wombase'õ zanaro andrõ fa'amoloeo; ja'ia, moroi ba wombase'õ zanaro andrõ fa'amoloeo, 6
Midõnadõna chõ Jehowa, ja'ami Iraono Gizeraëli; chõ Jehowa sa so wa'ahachõ dõdõ, ba fangorifi andrõ, ba no fahõna chõnia. 7
Ba ja'ia zameta ba Ndraono Gizeraëli lalõra fefoe. *(Mat. 1, 21).* 8

SINOENÕ 131.

Fanehe somasi Lowalangi.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa; chõ Dawido.

He Jehowa, lõ fajawa dõdõgoe ba tenga si so hocha hõrõgoe andre. 1
Lõ oebabaja zi tebai ndra'o ba si lõ aboto ba dõdõgoe.
Si ndroehoe, no oehonogõ dõdõgoe, lõ hedehedenia, hoelõ ndraono si no aefa ba mbagi zoesoe, chõ ninania; si mane si no aefa ba mbagi zoesoe bacha dõdõgoe. 2
Midõnadõna chõ Jehowa, ja'ami Iraono Gizeraëli, ja i'otarai da'e, ja iroegi zi lõ aetoe. *(Sin. 130, 7).* 3

SINOENÕ 132.

I. Fa'omasi Dawido, wangotomosi osali chõ Lowalangi. II. Amaboe'oela li Lowalangi chõ Dawido.

(Faigi gõi Zam. II. 7.)

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa.

1 I. Tõrõ tõdõoe, ja'oegõ Jehowa, chõ Dawido andrõ, fefoe wamakao andrõ, si no gõna ia!
2 Si no fahõloe chõ Jehowa, si no mamaboe'oe linia ba zabõlõ andrõ chõ Jakobo, wangoema'õ:
3 „Lõ mõido jomo ba nomogoe ose andrõ ba lõ mõido mõrõ ba gasogoe andrõ;
4 lõ oetehe ba hõrõgoe wemõrõ, ba lõ oetehe ba goeli hõrõgoe wa'alaoe:
5 Balazi no oesõndra naha chõ Jehowa, omo chõ zabõlõ andrõ chõ Jakobo." *(Hal. zin. 7, 46).*
6 Hiza, no tarongo ba Geferata so ia; ba ndraso andrõ ba Ja'ari tasõndra ia. *(Sam. I. 7, 1. Sam. II. 6, 3).*
7 Damõi ita ba nahiania andrõ, ba wangaloeloe fõna mbakoebakoe gahenia andrõ.
8 Faoso, Jehowa, sawa zolombase ndra'oegõ, ja'oegõ andrõ, awõ dawõla wa'asalawamõ andrõ! *(Moz. IV. 10, 35. Nga'õt. II. 6, 41. 42).*
9 Ndramoe'obaroe wa'atoelõ ere andrõ chõoe, ba ndrama'iki zatoelõ tõdõ andrõ chõmõ.
10 Bõi timba mbawa nibajoinimõ andrõ, bõrõ genonioe Dawido andrõ!
11 II. No fahõloe Jehowa chõ Dawido, si ndroehoendroehoe, si lõ iwoe'ai, no imane: „Ma'oewoemõ oefedadao ba dadaomamõ andrõ." *(Sin. 89, 4).*
12 Na lõ labõhõli iraonooe wawoe'oesa li andrõ chõgoe ba famadoehoe'õgoe, ba nifahaõgoe ja'ira, ba doemadao gõi dania nonora ba dadaomamõ andrõ, si lõ mamalõmalõ.
13 Noa sa itoejoe Ziona andrõ Jehowa ba omasi ia ba da'õ sosó ia. *(Sin. 68, 17; 76, 3).*
Da'e golombasewa chõgoe, si lõ 14
mamalõmalõ, ba da'e sosó ndra'o, me no omasido ia.
Oefahowoe'õ sibai mbalazora, aboeso 15
fache zi noemana chõra oebe'e.
Oefobaroe fangorifi gere chõra, ba 16
omoeso dõdõ zatoelõ tõdõ andrõ chõra ba ma'iki, oebe'e.
Ba da'õ oebe'e wa'abõlõ chõ Da- 17
wido ba oefazõchi wandroe chõ nibajoinigoe andrõ. *(Loek. 1, 69. Sin. 89, 25).*
Si fa'oedoe chõnia andrõ, ba oefo- 18
baroe fa'aila; ba ba hõgõnia, ba saemboenia si takile."

SINOENÕ 133.

Howoehowoe na ha sara dõdõ zi fatalifoesõ.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa; chõ Dawido.

Hiza wa'asõchi, ba ha lõ oma- 1
siõ, na ha sara dõdõ moroi jomo zi fatalifoesõ!
Si mane fanicha samohoea ba hõgõ, 2
sowõi mitooe ba mboe gambi, ba gambi Ga'aroni andrõ, sowõi mitooe, irege gahe mbaroenia. *(Moz. II. 29, 7; 30, 23–30).*
Si mane namo mbanoea andrõ ba 3
hili Heremono, sangele mitooe; ba da'õ sa'ae ifa'amõi howoehowoe Jehowa, fangorifi, siroegi si lõ aetoe.

SINOENÕ 134.

Famarooe tõdõ zi so halõwõ ba gosali, ba wanoeno Lowalangi.

Sinoenõ ba we'amõi misi jawa.

Hiza, misoeno Jehowa, ja'ami 1
enoni Jehowa, fefoe, si so ba gosali Jehowa andrõ, ba zi bongi!
Mifazawa dangami ba ni'amoni'õ 2
andrõ, ba misoeno Jehowa!
Jamoefahowoe'õ ndra'oegõ Jehowa 3
moroi ba Ziona, Jehowa andrõ, samazõchi banoea si jawa, awõ danõ. *(Sin. 115, 15).*

SINOENÕ 135.

I. Famarooe tõdõ, ba wanoeno Lowalangi, si lõ ambõ fa'abõlõ, sanolo Iraono Gizeraëli. II. Faja nadoe andrõ; fanoeno Lowalangi.

I. **H**aleloeja! Misoeno dõi Jehowa andrõ; misoeno, ja'ami enoni Jehowa!
Ja'ami, si sosó ba gosali Jehowa andrõ; ba golajama gosali andrõ, chõ Lowalangida!
Misoeno Jehowa, me no si sõchi tõdõ Jehowa andrõ; misoeno dõinia, me no omasiõ!
Noa sa itoejoe Jakobo andrõ Jehowa, no ihalõ tána chõnia Ndraono Gizeraëli. *(Moz. II. 19, 5. 6. Moz. V. 7, 6).*
Noa sa'ae aboto ba dõdõgoe, wa no seboea Jehowa, awõ wa italoe'i fefoe Lowalangi bõ'õ So'aja ja'ita andrõ. *(Sin. 86, 8).*
Fefoe hadia ia zomasi Jehowa, ba ilaoe, he ba mbanoea si jawa ba he ba goeli danõ, ba he ba nasi ba ba zabacha si tooe, fefoe.
Solohe mijawa lawoeo andrõ, moroi ba wondrege danõ, sombõi teoe, awõ gari mbanoea andrõ, sanao'õ baero ba zi fahõna ia angi andrõ. *(Jer. 10, 13).*
Samoenoe mege si a'a ba wa'atoemboe andrõ, ba danõ Miseraji, i'otarai ba niha, noemalõ ba goerifõra. *(Moz. II. 12, 29).*
No ifabe'e'õ chõoe dandra ba sahõlihõli dõdõ, ja'oegõ tanõ Miseraji, ba chõ Wara'o andrõ ba ba chõ ngoningonia, fefoe. *(Sin. 78, 43–52).*
Sangalani soi, ha wa'oja, ba samoenoe razo sabõlõ:
Sihona andrõ ba Ogi, razo Mbazana andrõ, awõ nõri Gana'ana fefoe. *(Moz. IV. 21, 21–35).*
Ba ibe'e ochõta danõra, ochõta mbanoeania Iraono Gizeraëli. *(Jos. 12).*
He Jehowa, si lõ teboelõ dõimõ andrõ; gõtõgõtõ wa'ara, ba lõ olifoe niha ndra'oegõ, ja'oegõ Jehowa! *(Sin. 102, 13).*
I'ohe sa ba lala hoehoeo mbanoeania andrõ Jehowa, ba ihachõsi tõdõ genoninia andrõ. *(Moz. V. 32, 36. 43).* 14

(A. 15–20: Sin. 115, 4–11.)

II. **A**doe niha baero andrõ, ba firõ ba ana'a, nifazõchi danga niha. 15
Mobawa, ba lõ moehede; mohõrõ, ba lõ la'ila niha. 16
Motõgi dalinga, ba lõ larongo li niha ba lõ hanoehanoe ba mbawara. 17
Ba tobali fagõlõgõlõ chõra zamazõchi ja'ira, dozi sanõtõna chõra hadia ia. 18
Ja'ami nga'õtõ Gizeraëli, misoeno Jehowa! Ja'ami nga'õtõ Ga'aroni andrõ, misoeno Jehowa! *(Sin. 118, 2–4).* 19
Ja'ami nga'õtõ Lewi andrõ, misoeno Jehowa! Ja'ami, sangata'oefi Jehowa, misoeno Jehowa! 20
Nisoeno Jehowa moroi ba Ziona, Jehowa andrõ, sowanoea ba Jeroezalema andrõ! Haleloeja! 21

SINOENÕ 136.

I. Fanoeno fa'asõchi dõdõ Lowalangi, samazõchi banoea si jawa, awõ danõ. II. Lowalangi sondrorogõ Iraono Gizeraëli.

I. **M**i'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa, me si sõchi tõdõ ia; me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! *(Sin. 106, 1).* 1
Mi'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi Lowalangi andrõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! 2
Mi'andrõ saoha gõlõ chõ Zo'aja sochõ andrõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! 3
Solaoe sahõlihõli dõdõ, seboea, ha ja'ia, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! 4
Samazõchi banoea andrõ, si jawa, fa'atoeatoeania; me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! 5
Samologõ tanõ andre, jawa nasi, 6

me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
7 Samazõchi sihaga andrõ, seboea andrõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! *(Moz. I. 1, 14–18).*
8 Loeo andrõ, samatõrõ si ma'õchõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
9 Ba bawa, awõ ndrõfi, samatõrõ si bongi, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
10 II. Samoenoe si a'a ba wa'atoemboe andrõ, ba danõ Miseraji, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! *(Sin. 78, 51; 135, 8–12).*
11 Ba sangeheta Iraono Gizeraëli ba chõra, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
12 Tangania sabõlõ andrõ ba ta'ionia si no moefadõlõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
13 Sanaba taloe nasi zoechoe andrõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
14 Samolala Iraono Gizeraëli ba chõnia, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
15 Si hanigõ ba nasi zoechoe andrõ Fara'o, awõ zabõlõ andrõ chõnia, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
16 Solohe tanga mbanoeania andrõ, ba danõ si mate, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
17 Sangalani salawa seboea, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
18 Samoenoe salawa sabõlõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
19 Sihona andrõ, razo Ndraono Gamori, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
20 Ba Ogi, razo Mbazana andrõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
21 Ba ibe'e ochõta danõra andrõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
22 Ochõta genoninia Iraono Gizeraëli andrõ, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ!
Sanõrõ tõdõ ja'ita ba wa'anoemanada, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! 23
Ba sangefa'õ ja'ita ba danga zamakao ja'ita, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! 24
Same'e gõ nõsi goeli danõ fefoe, me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! *(Sin. 145, 15).* 25
Misoeno Lowalangi zoroego andrõ! Me no si lõ aetoe wa'eboea dõdõnia andrõ! 26

SINOENÕ 137.

Fangenoengenoe ni'oloi'õ andrõ, ba Mbabeli.

Ba mbewe nidanõ andrõ ba Mbabeli doemadao ndra'aga ba mege'egega, me itõrõ tõdõma Ziona. 1
Ba ndraha mbooe andrõ, si so ba danõ, masaitagõ mbiola andrõ chõma. 2
La'andrõ sa chõma wanoenõ sangoloi'õ ja'aga andrõ, ba omasi zamakao ja'aga, na omoeso dõdõma; lamane: „Milaoe chõma wanoenõ Ziona andrõ!" 3
He mawisa malaoe zinoenõ andrõ chõ Jehowa, ba danõ zotanõ? 4
Na olifoedo ndra'oegõ, Jeroezalema, ba ja omboejoemboejoe dangagoe kambõlõ. *(Jer. 51, 50).* 5
Ja falemba ba gararogoe lelagoe andre, na lõ itõrõ tõdõgoe ndra'oegõ, na lõ oebe'e fondrege wa'omoeso dõdõgoe Jeroezalema andrõ. 6
He Jehowa, soelõni ba Ndraono Gedomo mbawa Jeroezalema andrõ, ba zi'ao andrõ, wangoema'õ: „Midoedoegõ, midoedoegõ ia, irege dojo gehomo chõnia!" *(Sin. 79, 12. Obad. a. 10–15).* 7
He ja'oegõ ono Mbabeli andrõ alawe, nidoedoegõ andrõ, ja ahowoe zanoelõni chõoe nilaoemõ chõma! 8
Ja ahowoe zanoetoejoe ono sawoejoe chõoe, ba sorasa hõgõra ba gara! *(Jes. 13, 16).* 9

SINOENÕ 138.

Fanoeno Jehowa, samondrongo fangandrõ andrõ.

Chõ Dawido.

1 Mangandrõ saoha gõlõ ndra'o chõoe, moroi si'aikõ ba dõdõgoe, ba zanehe Lowalangi andrõ oesoeno ndra'oegõ.

2 Mangaloeloe ndra'o ba gamaoedoe gosali andrõ chõoe, ni'amoni'õ, ba oesoeno dõimõ andrõ, bõrõ wa'eboea dõdõoe ba fa lõ farõi ndra'oegõ, me no õ'eboea'õ gamaboe'oela limõ andrõ, irege italoe'i dõimõ andrõ fefoe. *(Sin. 26, 8).*

3 Me loeo moe'ao ndra'o õfondrondrongo ligoe ; no õ'abe'e'õ dõdõgoe, — no fahõna barõ dotogoe wa'abõlõ õbe'e.

4 Sangandrõ saoha gõlõ chõoe razo ba goeli danõ fefoe, na no larongo daroma limõ andrõ. *(Jes. 2, 3).*

5 Ba lasoeno lala Jehowa andrõ, me no eboea lachõmi Jehowa.

6 No salawa Jehowa ba i'ila zi noemana, ba no aboto ba dõdõnia zeboea hocha, moroi ba zarõoe. *(Sin. 113, 5).*

7 Na tefasoei ndra'o wa'aboe dõdõ ba lalagoe andre, ba õ'orifi ndra'odo, õ'oro'õ dangaoe, fanimba wõnoe zi fa'oedoe chõgoe, ba itolodo kambõlõoe.

8 Jehowa zangasiwai fefoe hadia ia chõgoe. He Jehowa, si lõ aetoe wa'eboea dõdõoe andrõ, bõi bõhõli nifazõchioe tangaoe ! *(Fil. 1, 6).*

SINOENÕ 139.

I. Ahori i'ila Lowalangi fefoe hadia ia ba lõ si lõ ja'ia. II. Fangandrõ.

Chõ doeka wanoenõ andrõ. Chõ Dawido. Sinoenõ.

1 I. He Jehowa, õsechegõ ndra'o ba no aboto ba dõdõoe ndra'odo. *(A. 23. Sin. 7, 10).*

2 Fedadaogoe ba femaosogoe, ba õ'ila, ba õsõndra gera'eragoe, moroi ba zarõoe. *(Jer. 12, 10).*

Õtimba tõdõoe wowaõwaõgoe ba 3
femõrõgoe, ba no aboto ba dõdõoe lalagoe andrõ fefoe.

Hiza sa, samboea lõ li mbewegoe 4
andre, si lõ õ'ila manõ, ja'oegõ Jehowa.

No õfa'oe'oe ndra'odo, he moroi 5
fõna ba he moroi foeri, ba no õtoefa ndra'o tangaoe.

Tebai aboto ba dõdõgoe wangila 6
si manõ, lõ oechamõ — tebai oelawa !

Heza oesawa ba Gehehamõ andrõ ? 7
Heza oebini'õ ndra'odo, ba wamaigioe andrõ ?

Na mõido mijawa ba zoroego ena'õ, 8
ba no so ndra'oegõ ba da'õ ; ba na ba mbanoea tooe oe'aloei chõgoe naha wemõrõ, ba no so ndra'oegõ. *(Amos. 9, 2).*

Na oehalõ ena'õ afigoe gafi wa'a- 9
moloeo andrõ, na ba wondrege nasi oe'aloei nahiagoe, *(Jon. 1, 3),*
ba ba da'õ õ'ohe dangagoe, õtoejoe 10
ndra'o kambõlõoe.

Ba na oemane : Jamoebaloegõ ma- 11
nõ ndra'odo fa'ogõmigõmi, ja tobali si bongi haga andrõ, si tefasoei ja'odo, *(Job. 34, 22),*
ba tenga si tõra fa'ogõmigõmi 12
chõoe zogõmigõmi andrõ, ba hoemaga zi bongi andrõ, si mane si moloeo ; si mane haga wa'ogõmigõmi andrõ. *(Jak. 1, 17).*

No ja'oegõ zamazõchi boeagoe 13
andrõ, no ja'oegõ zombõi ja'odo, ba daloe ninagoe.

Oe'andrõ saoha gõlõ chõoe wama- 14
zõchioe ja'odo, sahõlihõli dõdõ, si tobali dõdõ niha ; sahõlihõli dõdõ wolaoemõ andrõ, ba no aboto sibai ba dõdõgoe.

Tenga si tobini chõoe dõlagoe 15
andre, me tefazõchi ndra'odo, ba zogõmigõmi, me tewõwõi ndra'o, nifombõwõi doeka, ba hoenõ danõ. *(Sangomb. 11, 5).*

No i'ila ndra'o hõrõoe, me tanõmõ 16

niha na ndra'odo, ba no tetanõ ba zoera chõoe mbawã andrõ fefoe, nihonogõi, me samboea lõ iroegi na. *(Job. 14, 5).*

17 II. **Ba** no seboea sibai bõli gera'eraoe chõgoe, ja'oegõ Lowalangi, soja sibai gahonoania! *(Jer. 55, 9).*

18 Na oe'erai ena'õ, ba no oja, moroi ba ngawoea nene; na tokea ndra'odo, ba lõ si teboelõ ndra'o chõoe. *(Sin. 40, 6; 63, 7).*

19 Ena'õ na õboenoe zanao horõ andrõ, ja'oegõ Lowalangi! Ba sange'enge'e, andrõ, ba ena'õ na aheta chõgoe!

20 Sanandrawãisi ja'oegõ, sanõtõi tõimõ ba waja, si fa'oedoe chõoe andrõ.

21 Hadia, alacha lõ fatioe dõdõgoe ba zi fatioe tõdõ chõoe, ja'oegõ Jehowa? Ba hadia, lõ oe'ogorofi zolawa ja'oegõ?

22 Fatioe dõdõgoe chõra, fatioesa si no mo'ahonoa; emali ira chõgoe.

23 **Sechegõ ndra'odo, Lowalangi, ja aboto ba dõdõoe dõdõgoe andrõ; tandraigõ ndra'odo, ba ja aboto ba dõdõoe gera'eragoe.** *(A. 1).*

24 **Ba faigi na ba lala saechoe ba wa'afõchõ sodo, ba ohe ndra'o ba lala ba zi lõ aetoe!** *(Sin. 27, 11).*

SINOENÕ 140.

Fangandrõ fangefa ba zamakao.

1 Chõ doeka wanoenõ andrõ. Sinoenõ; chõ Dawido.

2 Efa'õ ndra'o, Jehowa, ba niha si lõ sõchi andrõ, timba chõgoe zamakao ja'odo andrõ!

3 Si no mamachai tõdõra si lõ sõchi, si erogõ ma'õchõ mangandrõ fasõndrata.

4 La'atarõsi lelara, timba lela goelõ, sõfoe goelõ no so ba mbewera. *(Rom. 8, 13).*

5 Bõi loeloe ndra'odo ba danga zeboea horõ, ja'oegõ Jehowa, timba chõgoe zamakao ja'o ena'õ, sangaloei folaoegõ ja'odo.

No lalaoe wesoe chõgoe seboea hocha ba tandrawa, ba zi tobini, no lafadõlõ goe'õ ba zinga lala; no lalaoe mbõlõdi. 6

No oemane chõ Jehowa: Lowalangigoe ndra'oegõ! Fondrondrongo, Jehowa, li wangandrõgoe! *(Sin. 22, 11).* 7

He Jehowa, So'aja ja'o, fangorifigoe sabõlõ, ja'oegõ zame'e ba'aba'a hõgõgoe, na bawa wasõndrata. 8

Bõi o'õ zomasi zeboea horõ andrõ, ja'oegõ Jehowa; ena'õ lõ fachai nichoi dõdõra õbe'e. 9

Na maoso zamasoei ja'odo andrõ, ba jamoehawoei ira salacha andrõ, ba mbewera. *(Sin. 7, 17).* 10

Ja tehawoe ira bo galitõ; timba ira ba galitõ bacha ba ba gohokoho, si tebai mõi ira jawa. 11

Lõ fozoe ba danõ niha si so lela fanandrawa, ba samalangõgõ awõnia, ba igohi famakao, itoekotoeko. 12

Oe'ila, wa i'ohe ba lala hoehoeo zeboea famakao Jehowa, awõ wa i'ohe ba zatoelõ hadia ia ba zi noemana. 13

Ba lasoeno dania dõimõ satoelõ tõdõ andrõ, ba monahia fõnaoe zadõlõ tõdõ. 14

SINOENÕ 141.

Fangandrõ, ena'õ itimba zi lõ sõchi Lowalangi.

Sinoeno; chõ Dawido.

He Jehowa, moe'aodo chõoe, ta'ita'i ondrasido!! Fondrondrongo ligoe, na oe'angarõfi li ndra'oegõ! 1

Acha soemange nifanimbo wangandrõgoe andre, wamaigioe; ba famazawãgoe tangagoe andre, ba acha soemange ni'ã, na tánõ owi. *(Moz. II. 30, 7; 29, 39).* 2

Fataro zanaro bawagoe, ja'oegõ Jehowa, ba faigifaigi mbawandroehõ mbewegoe andre. *(Sin. 39, 2).* 3

Bõi tehe ihole'õ ia tõdõgoe ba zi lõ sõchi, fa oefazõchi horõ, awõ niha solaoe si lõ atoelõ; ba ena'õ 4

na lõ oe'ã zami chõra andrõ. *(Sin. 119, 36).*

5 Jamoebagodo niha satoelõ, fa'omasinia ndra'odo, jamoetegoedo, ba fanicha mboegoe da'õ, ba bõi aboea ba hõgõgoe; oelaoe mangandrõ na sa, famatimba zi lõ sõchi andrõ chõra. *(Moz. III. 19, 17. Amaed. 27, 5. 6).*

6 Nilaoe si tooe ba zisindro gara ba hili zalawara; ba larongo daroma ligoe andrõ, omasiõ.

7 Hoelõ na mamakoe niha, na lafahoefa danõ, si manõ wamazaewe tõlama andrõ ba zinga mbawa gõli mbanoea tooe.

8 Ba ja'oegõ sa'ae oetõngõni, ja'oegõ Jehowa, So'aja ja'o, sawatõgoe ndra'oegõ, bõi tibo'õ nosogoe!

9 Bõi loeloe ndra'o ba wesoe andrõ, nilaoera chõgoe; ba ba mbõlõdi, nilaoe zamazõchi si lõ atoelõ andrõ.

10 Hana na alaoe zeboea horõ andrõ fefoe, ba wesoe andrõ chõra, gasagasa wanõrõgoe. *(Sin. 7, 16).*

Sinoenõ 142.

Fangandrõ fangorifi ba fanolo, soroi si'aikõ ba dõdõ.

1 Famahaõ; chõ Dawido, me so ia ba dõgi narõ hili andrõ. Fangandrõ. *(Sam. I. 24, 4).*

2 Moe'aodo chõ Jehowa, eboea ligoe; oekao chõnia, eboea ligoe.

3 Oebokai chõnia zaboe dõdõgoe, safõchõ chõgoe oe'ombacha'õ chõnia.

4 Na no erege bacha dõdõgoe, ba ja'oegõ zangila lalagoe andrõ. No lalaoe wesoe chõgoe, nibini'õ, ba lala andrõ nitõrõgoe. *(Sin. 138, 7).*

5 Hole'õ ba gambõlõ hõrõoe, ba faigi: samõsa lõ sangila ja'odo; lõ'õ manõ sawatõgoe; samõsa lõ sanofoe ja'odo.

6 Moe'aodo chõoe, ja'oegõ Jehowa, oemane: Sawatõgoe ndra'oegõ, oerachagoe ba danõ niha saoeri. *(Sin. 27, 13).*

7 Fondrondrongo wangarõngarõgoe; noa sa erege sibai dõdõgoe; efa'õ ndra'o ba danga zolohi ja'odo andrõ, me tebai oelawa ira! *(Sin. 7, 2).*

Heta ba goeroenga andrõ nosogoe, 8
ena'õ oesoeno dõimõ andrõ! Lafasoei dania ndra'odo satoelõ tõdõ, na õfatõrõ chõgoe zi sõchi.

Sinoenõ 143.

Fangandrõ fangefa ba zi fatioe tõdõ.

Sinoenõ; chõ Dawido.

He Jehowa, fondrondrongo wa- 1
ngandrõgoe, be'e mbõrõ dalingaoe ba wakaosagoe andre! Ba wa lõ farõi ndra'oegõ fondrondrongo chõgoe, ba wa'atoelõmõ andrõ.

Ba bõi ohe ba hoekoe genonimõ 2
andre, lõ'õ sa satoelõ fõnaoe, niha saoeri. *(Sin. 130, 3. Job. 9, 2).*

Noa sa igohi ndra'odo si fatioe 3
tõdõ andrõ, no ihoendragõ tooe ba danõ nosogoe, no ifafõrõ ndra'o ba zogõmigõmi sibai, si mane si mate ba gõtõ fõna andrõ.

Ba no ariri bacha dõdõgoe, no 4
okõli dõdõgoe, barõ dotogoe.

Itõrõ tõdõgoe gõtõ fõna andrõ, 5
oe'aloealoei tõdõgoe wolaoemõ andrõ fefoe, oefatooetooe tõdõgoe, halõwõ dangaoe andrõ. *(Sin. 77, 6).*

Oe'oro'õ dangagoe chõoe, hoemoe- 6
loe bacha dõdõgoe chõoe, hoelõ danõ sokõli. *(Sin. 42, 2. 3; 63, 2).*

Ta'ita'i fondrondrongo chõgoe, ja'- 7
oegõ Jehowa! Hoemoeloe dõdõgoe: Bõi bini'õ chõgoe mbawaoe, fa bõi fagõlõgõlõ ndra'odo ba zilalõ mitooe ba gohokoho. *(Sin. 28, 1).*

Hoelõ wongi farongogõ chõgoe wa'e- 8
boea dõdõoe andrõ, oedõnadõna sa'ae chõoe; oroma'õ chõgoe lala andrõ, nitõrõgoe, chõoe sa'ae oefazawa dõdõgoe!

Efa'õ ndra'o ba danga zi fatioe 9
tõdõ chõgoe, ja'oegõ Jehowa! chõoe oesawa.

Fahaõ ndra'o ba wolo'õ somasi 10
ndra'oegõ, Lowalangigoe sa ndra'oegõ; jamoe'ohe dangagoe Eheha-

mõ si sõchi andrõ, ba lala sadõlõ! *(Sin. 25, 5).*

11 Ba dõimõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, orifi ndra'odo; ba wa'atoelõmõ andrõ efa'õ dõdõgoe ba wa'aboe dõdõ andrõ! *(Sin. 23, 3; 119, 25).*

12 Ba hori zi fatioe tõdõ chõgoe, ba wa'eboea dõdõoe andrõ, ba fakiko zamakao ja'odo fefoe, me no enonioe ndra'odo! *(Sin. 116, 16).*

SINOENÕ 144.

I. Lowalangi zawãtõ Ndraono Gizeraëli, ba nemalira andrõ. II. Fangandrõ howoehowoe, famahowoe'õ Iraono Gizeraëli andrõ.

Chõ Dawido.

1 I. **N**isoeno Jehowa, we'ewe'e dõdõgoe andrõ, samahaõ tangagoe ba wanoewõ ba toetoeroegoe ba wasõndrata. *(Sin. 18, 35).*

2 Fangabe'egoe, ba hili chõgoe, hatigoe, ba sangorifi, ja'odo, baloesegoe ba tõtõnafõgoe, same'e barõ mbawagoe banoeagoe andrõ. *(Sin. 18, 3).*

3 He Jehowa, hadia niha andrõ, wa õbe'e ba dõdõoe, ba hadia nono niha, wa õfaigi ia? *(Sin. 8, 5).*

4 Hoelõ nangi nihá, ba hoelõ loemõ sanõrõ mbawãnia andrõ. *(Job. 14, 2).*

5 He Jehowa, dada mbanoea si jawa andrõ chõoe ba ae mitooe; babaja hili andrõ, ba manimbo! *(Sin. 18, 10; 104, 32).*

6 Laoe gari mbanoea ba fazawili ira; efasi nono wana andrõ chõoe, ba wameta'oe ja'ira!

7 Oro'õ dangaoe moroi si jawa; sõbido moroi ba nidanõ seboea ba orifido; efa'õ ndra'o ba danga nono niha bõ'õ andrõ.

8 Niha solaoe faja bewera, ba kambõlõra, ba no kambõlõ si falimo. *(A. 11).*

9 II. **H**e Lowalangi, oelaoe chõoe zinoenõ si bohooe; oelaoe chõoe mbiola nitika andrõ, si foeloe sinali. *(Sin 33, 2. 3).*

10 Chõoe, sangabõlõ'õ razo, sangefa'õ enoninia Dawido ba mbawa zi'õli famoenoe andrõ.

Fadõnido, efa'õ ndra'odo ba danga 11
nono niha bõ'õ andrõ; niha solaoe faja bewera, ba kambõlõra, ba no kambõlõ si falimo. *(A. 8).*

Ena'õ hoelõ zinanõ nihaogõ fange'- 12
eboea nono matoea chõma, gasagasa wa'amo'ahonoa wa'eboea; ba ono alawe andrõ chõma, ba ena'õ hoelõ daroe nahe nifoë andrõ, taroe nahe ba gõdo. *(Sin. 128, 3).*

Ena'õ mo'õsi halasama, naha nga- 13
walõ mbalazo; ja mo'ono mbiribirima andrõ, ba ngahõnõ, ba ngafoeloe ngahõnõ, ba mbenoeama.

Ja abeto zigelo zawima — bõi ja 14
atõla gõli ba bõi faloecha wa'atoe'a [nemali]; bõi ja terongo wangarõngarõ ba newalima.

Ja ahowoe soi andrõ, si faloecha si 15
manõ! Ja ahowoe soi andrõ, si mõi Lowalangi Jehowa andrõ! *(Moz. V. 33, 29).*

SINOENÕ 145.

Fanoeno fa'abõlõ Lowalangi ba wa'eboea dõdõnia ba famatõrõnia hadia ia.

Fanoenõ; chõ Dawido.

Da'oefarongogõ doeriamõ andrõ, 1
ja'oegõ Lowalangigoe, razo; ba lõ oeboelõ'õ wanoeno tõimõ andrõ, iroegi zi lõ aetoe!

Oe'erogõ ma'õchõ wanoeno ja'oegõ, 2
iroegi zi lõ aetoe lõ oeboelõ'õ wanoeno tõimõ andrõ!

Seboea Jehowa ba niforege fanoeno, 3
ba tebai isõndra tõdõ niha wa'eboeania andrõ.

Jamoesoeno si sagõtõ niha halõwõ- 4
mõ andrõ, ba zi sagõtõ, ndramoe'ombacha'õ wolaoemõ andrõ, folaoe zabõlõ."

Da'oedoenõdoenõ lachõmi wa'asa- 5
lawãmõ andrõ, soadoe andrõ, awõ zahõlihõli dõdõ andrõ chõoe.

Ba ndramoefatoenõ wa'abõlõ wo- 6
laoemõ andrõ, sata'oe niha, ba halõ-

wõoe seboea andrõ, ba ja'odo zamatoenõ.
7 Ndramoefaloea baero wamasoegi ba dõdõ fa'eboea dõdõoe andrõ, si no fahõna, ba ja owoeawoea dõdõra ba wa'atoelõmõ andrõ.
8 Seboea tõdõ Jehowa ba sahachõ tõdõ, ebolo dõdõnia ba no fahõna wa'asõchi dõdõ. *(Moz. II. 34, 6).*
9 Idozigõ niha wangeboea tõdõnia chõra, ba iroegi niwõwõinia fefoe fa'ahachõ dõdõnia andrõ. *(Rom. 11, 32).*
10 Lasoeno ndra'oegõ Jehowa, fefoe niwõwõimõ andrõ, ba satoelõ tõdõ andrõ chõoe, ba manoenõ chõoe.
11 Lafatoenõ lachõmi wa'asalaŵamõ andrõ, ba itõrõ lira wa'abõlõoe.
12 Ba wame'e ba dõdõ niha folaoemõ andrõ, folaoe zabõlõ, awõ wa'eboea lachõmi wa'asalaŵamõ andrõ. *(A. 5).*
13 Amatõrõŵaoe andrõ, ba no amatõrõŵa si lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe, ba famatõrõoe andrõ, ba no si gõtõgõtõ fa'ara.
14 Itoewoe Jehowa fefoe zalaoe ena'õ, ba ifaõga fefoe zi no aõndrõ. *(Sin. 146, 8. Loek. 1, 52).*
15 **Dozi hõrõ niha manõtõna chõoe, ba õbe'e gõra na inõtõ.** *(Sin. 104, 27. 28; 136, 25).*
16 **Obokai dangaoe ba õ'aboesoi'õ fefoe zaoeri somasi ira.**
17 Satoelõ Jehowa, ba lala andrõ chõnia fefoe, ba seboea tõdõ, ba wolaoenia, fefoe. *(Moz. V. 32, 4).*
18 No ahatõ Jehowa, ba zi angarõfi li ja'ia, fefoe, ba zi angarõfi li ja'ia soroi ba dõdõ.
19 I'o'õ zomasi zangata'oefi ja'ia, ifondrondrongo we'aora ba itolo. *(Amaed. 10, 24).*
20 Irorogõ Jehowa zangomasi'õ ja'ia, fefoe, ba dozi seboea horõ andrõ, ba ihori ba danõ.
21 Ba jamoefarongogõ wanoeno Jehowa bewegoe andre ba jamoesoeno dõinia ni'amoni'õ andrõ õsi goeli danõ, fefoe, si lõ mamalõmalõ ba siroegi si lõ aetoe.

Sinoenõ 146.

Famarooe tõdõ ba wanõtõna chõ Lowalangi, me no ha ja'ia zangorifi.

Haleloeja, soeno Jehowa, ja'oegõ tõdõgoe ! 1
Da'oesoeno Jehowa, gõtõ wa'anaoe nosogoe: ba manoenõdo chõ Lowalangi, gõtõ wa'ara ndra'odo ba goeli danõ. 2
Bõi midõnadõna ba zalaŵa, ono niha, si lõ fangorifi. *(Sin. 118, 8. 9; Jer. 17, 5).* 3
Na aetoe nosonia, ba ifoeli tobali tanõ; na loeo da'õ, ba awai nichoi dõdõnia, *(Moz. I. 3, 19. Sangomb. 12, 7).* 4
Ja ahowoe ba zi no mõi sangorifi Lowalangi Jakobo andrõ, sanõtõna chõ Lowalanginia Jehowa, 5
samazõchi banoea, awõ danõ, ba asi, awõ nõsinia andrõ fefoe; si lõ farõi ia, iroegi zi lõ aetoe. 6
Solohe ba lala hoehoeo nifalangõgõ andrõ, same'e gõ ba zolofo ; i'efa'õ nikoeroe andrõ Jehowa. 7
Jehowa zamokai hõrõ zaoe'a andrõ ; Jehowa zamaõga si no aõndrõ ; i'omasi'õ zatoelõ tõdõ Jehowa. *(Sin. 145, 14).* 8
Irorogõ zi fatewoe andrõ Jehowa; itolo zi lõ ama, si lõ ina, awõ lacha mbanoea andrõ; ba seboea horõ andrõ, ba i'ohe ba lala eloengoea. *(Moz. II. 22, 20. 21. Sin. 10, 14; 68, 6).* 9
Razo Jehowa, iroegi zi lõ aetoe, Lowalangioe andrõ, ja'oegõ Siona, gõtõgõtõ wa'ara. Haleloeja ! *(Sin. 93, 1).* 10

Sinoenõ 147.

I. Fanoeno Lowalangi zi so andrõ fefoe. II. Fanoeno Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ, sondrorogõ ja'ira.

I. Haleloeja ! Misoeno Jehowa, me si sõchi wanoenõ andrõ chõ Lowalangida, me omasiõ ; si nangea wanoenõ andrõ. *(Sin. 92, 2).* 1

2 Ifoeli itaroe'õ Jeroezalema andrõ Jehowa; i'ozaragõ Ndraono Gizeraëli andrõ, nifazawili.
3 Ja'ia andrõ, sangabe'e'õ si no arasa tõdõ andrõ, sodaloedaloeni safõchõ chõra.
4 Sangerai ha wa'oja ndrõfi andrõ, sanõtõi tõira fefoe. *(Jes. 40, 26).*
5 No eboea Zo'aja ja'ita andrõ, ba no fahõna wa'abõlõ chõnia: no si lõ fondrege wa'aboto ba dõdõnia andrõ.
6 I'abe'e'õ nifakao andrõ Jehowa ba ihõndrõgõ zeboea horõ, iroegi danõ tooe. *(Loek. 1, 52).*
7 Mi'anoenõ chõ Jehowa, ja fao wangandrõ saoha gõlõ; misoeno Lowalangida, wolaoe biola nitika andrõ side'ide!
8 Sangalœ banoea lawoeo, same'e teoe ba danõ, samatoemboe'õ doe'oe ba hili.
9 Same'e gõ ba goerifõ niha andrõ ba ba nono gaga andrõ, si'ao chõnia. *(Job. 38, 41).*
10 Tenga somasi ia wa'abõlõ koedo, ba lõ ba dõdõnia wa'esolo waha niha.
11 Somasi Jehowa, ba sangata'oefi ja'ia, sanõtõna fa'eboea dõdõnia andrõ.
12 II. Soeno Jehowa, ja'oegõ Jeroezalema; soeno Lowalangimõ andrõ, ja'oegõ Siona!
13 Ja'ia zangaro lazi andrõ ba mbawa gõli chõoe, ba samahowoe'õ iraono baewali chõmõ.
14 Lõ ifa'amõi ba danõoe zanoewõ, i'aboesoi'õ ndra'oegõ fache si sõchi. *(Sin. 81, 17).*
15 Ifa'ema ba danõ goroisania; si fagohi daroma linia andrõ.
16 Ilaoe deoe si bakoe andrõ, hoelõ mboe mbiribiri, ba ilaoe namo sabe'e, hoelõ nawoe. *(Sin. 148, 9. Job. 38, 22–30).*
17 Ilaoe si tooe deoe kara andrõ, fa'eboea zi sambasambawa; ha niha zanaha fa'oafoe andrõ chõnia?
18 Ba ilaoe linia, ba mangoeloe ibe'e; ifatõrõ nangi andrõ chõnia, ba mangele nidanõ.
19 Ifarongogõ chõ Jakobo daroma linia ba chõ Gizeraëli gamachoitania, awõ lala andrõ chõnia.
20 Ba niha bõ'õ, ba lõ nilaoenia si manõ; ba lala andrõ chõnia, ba lõ la'ila. Haleloeja! *(Moz. V. 4, 7. Hal. zin. 14, 16. Rom. 3, 2).*

SINOENÕ 148.

Famarooe banoea si jawa ba tanõ si tooe, ba wanoeno Lowalangi.

1 Haleloeja! Misoeno Jehowa, moroi ba mbanoea si jawa, misoeno ia ba zalawa jawa!
2 Misoeno ia, ja'ami mala'ika chõnia fefoe; misoeno ia, ja'ami, sabõlõ chõnia, dozi! *(Sin. 103, 20–22).*
3 Misoeno ia, ja'oegõ loeo ba ja'oegõ bawa; misoeno ia, ja'ami dõfi sihaga andrõ, fefoe.
4 Misoeno ia, ja'ami fondrege mbanoea si jawa ba ja'ami idanõ, si so jawa mbanoea si jawa andrõ!
5 Ndramoesoeno dõi Jehowa andrõ; me no bõrõ niwa'õnia, wa tefazõchi ira. *(Sin. 33, 9).*
6 Ba no ihonogõi naha chõra, si lõ teboelõ; no ifachoi lala, si tebai lasawõ.
7 Misoeno Jehowa, moroi ba goeli danõ; ja'ami saliwaliwa ba nasi, awõ zabacha si tooe andrõ, fefoe!
8 Ja'ami alitõ ba teoe kara ba teoe si bakoe ba simbo, ba angi sabõlõ andrõ, samaloea niwa'õnia andrõ.
9 Hili andrõ, ba hilihili fefoe, eoe sowoea andrõ, ba eresi fefoe;
10 saliwaliwa ba danõ ba oerifõ niha, fefoe, ba koeõkoeõ ba fofo andrõ sihombo;
11 razo ba goeli danõ, awõ soi niha fefoe, samatõrõ niha ba sangoehoekoe ba goeli danõ, fefoe.
12 Ono matoea ba ono alawe ba satoea ba iraono.
13 Ndramoesoeno dõi Jehowa, me no ha tõinia zeboea: italoe'i danõ ba

italoe'i mbanoea si jaŵa lachõminia andrõ!
14 Ba no i'alaŵa'õ dandroe andrõ ba mbanoeania, fanoeno satoelõ tõdõ andrõ chõnia, fefoe, Iraono Gizeraëli andrõ, banoea sahatõ chõnia. Haleloeja." *(Sin. 132, 17).*

SINOENÕ 149.

Fanoenõ mbanoea Lowalangi andrõ, si mõna.

1 **H**aleloeja! Milaoe chõ Jehowa zinoenõ si bohooe; nisoeno ia ba mbanoea satoelõ tõdõ andrõ! *(Sin. 96, 1).*
2 Ja omoeso dõdõ Ndraono Gizeraëli zombõi ja'ia andrõ, ja owoeawoea dõdõ nono matoea Ziona razora andrõ. *(Sin. 100, 3; 93, 1).*
3 Ndramoesoeno dõinia andrõ, ba wolaja, ndramanoenõ chõnia wamõzi aramba, awõ wolaoe biola nitika andrõ seboea!
4 Me no i'omasi'õ mbanoeania andrõ Jehowa; ifoadoe fangorifi zeboea famakao andrõ.
5 Ja owoeawoea dõdõ zatoelõ tõdõ ba lachõmi andrõ, ndrama'iki ba gasora tooe.
6 Fanoeno Lowalangi ba mbewera ba gari si faoma bawa ba dangara.
Ba wolaoe balõ ba niha baero ba ba wangotoe'õ soi bõ'õ. 7
Ba worate razora ba ba wokalo si'õli si so tõi chõra. 8
Ba wamatõrõ chõra hoekoe andrõ, si so ba zoera; tobali lachõmi zatoelõ tõdõ andrõ chõnia, fefoe, zi manõ. Haleloeja! 9

SINOENÕ 150.

Famarooe tõdõ, ba wanoeno Lowalangi.

Haleloeja! Misoeno Lowalangi ba ni'amoni'õ andrõ chõnia! Misoeno ia ba hati saro andrõ chõnia! 1
Misoeno ia ba wolaoenia andrõ, nifolaoe zabõlõ! Misoeno ia, dali wa'afahõna wa'asalaŵania andrõ! 2
Misoeno ia, milaoe dorofe! Misoeno ia, milaoe mbiola nitika, seboea, awõ mbiola nitika, side'ide! 3
Misoeno ia, mibõzi garamba ba mi'olaja! Misoeno ia, milaoe mbiola nidecha ba mifao zoeroene! 4
Misoeno ia, mibõzi waritia si sõchi li! Misoeno ia, mibõzi waritia seboea li! 5
Fefoe zi so hanoehanoe, ba ndramoesoeno Jehowa! Haleloeja! *(Sin. 41, 14. Fam. 5, 13).* 6

Soera

GAMAEDOLA

ANDRÕ CHÕ ZELOMO.

I.

FAZA 1.

Hadia goena zoera andre; fangombacha fa'atoeatoea. A. Hoehoeo I. *(Faz. 1, 8–Faz. 3–35).* II. Famangelama, fa bõi ladõnisi ita niha si lõ sõchi. III. Fogaoni wa'atoeatoea, ba wolo'õ chõnia, ena'õ aefa ita ba zamakiko andrõ.

1 I. **A**maedola chõ Zelomo, ono Dawido, razo Ndraono Gizeraëli, *(Raz. 1, 5, 9–12).*

2 Ena'õ tesõndra wa'atoeatoea ba fangenanõ, ena'õ aboto ba dõdõ hoehoeo zatoeatoea.

3 Ena'õ latema wotoe, fangatoeatoea, ba fa'atoelõ ba fa'adõlõ ba fanõrõ lala si sõchi.

4 Ena'õ lasõndra wa'aboto ba dõdõ si lõ mangila watahõgõ na, ba ena'õ atoeatoea nono matoea ba ena'õ motõdõ.

5 Na ifondrondrongo satoeatoea, ba tedooe wa'aboto ba dõdõnia, ba si no motõdõ, ba isõndra lala sadõlõ,

6 fa aboto ba dõdõnia gamaedola side'ide ba amaedola seboea, awõ daroma li zatoeatoea, awõ dahõdahõ andrõ chõra.

7 **Fangata'oefi Jehowa mbõrõta wa'aboto ba dõdõ, ba ba zambõ tõdõ, ba lõ ba dõdõ wa'atoeatoea ba he fotoe.** *(F. 9, 10. Sin. 111, 10. Job. 28, 28).*

8 A. II. **Fondrondrongo, onogoe, wamangalama namaoe, ba bõi ositengagõ wamahaõ ninaoe andrõ.** *(F. 6, 20).*

Saemboe omasiõ sa'ae da'õ ba hõ- 9
gõoe ba hoelõ nifatali ba mbagioe. *(F. 4, 9).*

He onogoe! Na ladõnisi ndra'oegõ 10
samazõchi si lõ sochi, ba bõi o'õ.

Na lamane: „Taboe, datatarogõ 11
zadõlõ tõdõ, ba tafagõnaisi zi lõ horõ, lõ bõrõbõrõ.

Tatõlõ aoeri ira, si mane banoea 12
tooe, ba si lõ horõ, ba si mane silalõ mitooe ba gohokoho.

Ba tasõndra ngawalõ gana'a si sõ- 13
chi; ba tafa'õsi nomoda niraboe andrõ.

Fagõlõgõlõ dania goerachada; ha 14
samboea mbolada, ja'ita fefoe."

Ba ja'oegõ, onogoe, ba bõi fao 15
ndra'oegõ chõra; bõi hoendragõ lalara andrõ.

Ba zi lõ sõchi lasawa; aõsõ ira wa- 16
moenoe niha.

Zajazaja gõlõ sa, na lalaoe goe'õ 17
ba zanehe wofo fefoe.

Ja'ira, ba la'aloei wamoenoera, la'- 18
aloei lala wangetoe'õ nosora.

Da'õ lalara, dozi ira, sangisõ ana'a; 19
iboenoe ira fangisõra andrõ.

III. **M**oe'ao wa'atoeatoea bae- 20
wali, ifarongogõ linia ba golajama.

Ba zinga misa, ba zato niha bao- 21
lajama, moe'ao ia; ba mbawa gõli ba mbanoea fahoehoeo ia, imane: *(F. 8, 1).*

„He ja'ami, si lõ tõdõ, ha wa'ara 22
tõ na omasi ami walõtõdõ andrõ?

Ba ha wa'ara na omasi zango'aja wango'aja andrõ, ba ha wa'ara na fa'oedoe zambõ tõdõ ba wa'aboto ba dõdõ ?

23 Mi'otahõgõ wotoe andrõ chõgoe! Hiza, oefaloea chõmi Gehehagoe; aboto ba dõdõmi daroma ligoe oebe'e.

24 Me no moe'ao ndra'o, ba me techõmi, me no oe'oro'õ dangagoe, ba me lõ same'e ba dõdõ. *(Jes. 65, 2. 12).*

25 Me no mi'ositengagõ sa'ae wamolalagoe tõdõmi, fefoe, ba me lõ ni'o'õmi fotoe andrõ chõgoe.

26 Ba ma'iki gõi ndra'odo, na gõna ami famakiko, oe'o'aja ami, na itõrõ ami ameta'oeõ. *(F. 3, 34).*

27 Na itõrõ ami sata'oe ami, hoelõ deoe laõhõ, ba na so moroi sa wamakikomi, hoelõ nangi sabõlõ, na ihawoei ami famakao ba fa'atosasa.

28 Awena dania la'angarõfi li ndra'o, ba lõ oetema lira; la'aloei ndra'o, ba lõ lasõndrado. *(Jes. 59, 2. Mich. 3, 4).*

29 Bõrõ me no fatoewoe chõra wa'aboto ba dõdõ, ba me lõ nitehera fangata'oefi Jehowa.

30 Lõ edõna ira mege wamolalagoe tõdõra, ba no la'ositengagõ wotoe andrõ chõgoe, fefoe.

31 Andrõ la'ã dania loealoea nitõrõra andrõ, ba aboeso ira nichoi dõdõra andrõ. *(Jes. 3, 10. 11).*

32 Famoenoe zowõhõwõhõ andrõ wanandrora, ba famakiko zambõ tõdõ wa lõ ba dõdõ andrõ chõra. *(F. 8, 36).*

33 Ba ha niha zamondrongo chõgoe, ba ahono ba danõ, ba lõ aboe dõdõ; lõ fa'ata'oenia wamakiko. *(F. 8, 34).*

FAZA 2.

I. Ba Lowalangi i'otarai fa'atoeatoea si ndroehoe andrõ, ja'ia wangata'oefi Lowalangi. II. Itimba chõda zi lõ sõchi ba famaeloengoe ba horõ.

1 I. He onogoe, na õtehe hoehoeogoe ba na õtanõ ba dõdõoe goroisagoe,

fa õbe'e mbõrõ dalingaoe ba wa'- 2
atoeatoea, fa aolo dõdõoe ba wangerangera.

Na õkaoni wa'aboto ba dõdõ, na 3
õfahede wangila watahõgõ; *(Jak. 1, 5);*

na õgohi ia, nifolohi firõ, na õ'a- 4
loealoei nifangaloengaloei girõgirõ si no tobini. —

Awena dania ⌜aboto ba dõdõoe 5
wangata'oefi Jehowa andrõ, ba awena õsõndra wa õ'ila watahõgõ Lowalangi.

Jehowa sa zame'e fa'atoeatoea, ba 6
mbawania aloea wa'aboto ba dõdõ, awõ gera'era dõdõ.

No ibe'e jawa wangorifi chõ za- 7
dõlõ tõdõ, irorogõ zanõrõ lala si sõchi. *(Sangomb. 7, 29).*

Ena'õ lõ teboelõ ira ba lala satoelõ 8
ibe'e, ba itimba zi lõ sõchi ba lala zatoelõ tõdõ andrõ chõnia.

Awena dania aboto ba dõdõoe ha- 9
dia zatoelõ ba hadia lala, awõ wa'adõlõ, awõ fefoe zinõrõ si sõchi.

II. Na no mõi ba dõdõoe wa'- 10
atoeatoea ba na omasiõ dõdõoe wa'aboto ba dõdõ andrõ.

Ba ba'aba'a zi lõ sõchi chõoe wa- 11
ngenanõ andrõ ba sondrorogõ ja'oegõ gera'era dõdõ,

ba wangefa'õ ja'oegõ ba lala si lõ 12
sõchi andrõ, ba niha solaoe hoehoeo sabila,

ba zondrõi lala sadõlõ andrõ, wa- 13
nõrõ lala sogõmigõmi,

somoeso tõdõ ba wamazõchi si lõ 14
zõchi, ba sa'iki ba zabila,

somasi lala sabila, ba sanõrõ lala 15
eloengoea.

Itimba chõoe fa'atoeatoea andrõ 16
ndra alawe bõ'õ andrõ, ira alawe baero, salõsõ lela. *(F. 6, 24; 7, 5).*

Si no fabali chõ zi fahoewoe chõnia, 17
me ono alawe ia, ba si no olifoe wawoeoesa li andrõ, chõ Lowalanginia.

Omonia ba no aolo ba wa'atekiko, 18

ba ba mbanoea niha tooe aechoe lalania andrõ. *(F. 5, 5. 6).*

19 Dozi si mõi chõnia jomo, ba lõ mangawoeli; ba lõ'õ sa'ae lasõndra lala wangorifi.

20 Ena'õ õtõrõ lala niha si sõchi; bõi hole'õgõ moroi ba lala zatoelõ tõdõ.

21 Satoelõ sa zi so ba danõ dania, ba si lõ horõ zi tosai ba danõ. *(Sin. 37, 9. 29. Mat. 5, 5).*

22 Ba nihori ba danõ zeboea horõ andrõ, ba nideha zi farõi. *(Sin. 37, 10. 22).*

FAZA 3.

I. Famarooe tõdõ ba wanõtõna chõ Lowalangi ba ba wolo'õ fotoe chõnia. II. Fanoeno fa'atoeatoea, si tohoede moroi ba dánõ bõ'õ fefoe ba samohare niha. III. Famarooe tõdõ ba wa'ahachõ dõdõ ba ba wa'ebolo dõdõ.

1 I. He onogoe, bõi olifoegõ'õ goroisagoe andrõ, ba tãnõ ba dõdõ nifachoigoe.

2 Ja'ia sa zame'e fahõna chõoe wa'anaoe noso, noso ba ndrõfi ba fa'ohahaoe dõdõ! *(F, 4, 10. Moz. III. 18, 5).*

3 Fa bõi aefa chõoe wa'omasi ba fa lõ farõi; be'e aja ba mbagi chõoe, ba ba naha zoera ba dõdõoe tãnõ ia. *(F. 6, 21; 7, 3. Moz. V. 6, 8. Jer. 31, 33).*

4 Ba õsõndra wa'eboea dõdõ ba fa'afadoehoe dõdõ, ba Lowalangi ba ba niha. *(Loek. 2, 52).*

5 **Dõnadõna chõ Jehowa, moroi si'aikõ ba dõdõoe, ba bõi abe'e dõdõoe ba wa'onecheoe.**

6 **Bõi aefa dõdõoe chõnia, gofoe hadia ia lala chõoe, ba ja'ia zangadõlõ tõrõwaoe.**

7 Bõi bali satoeatoea ndra'oegõ: ata'oefi Jehowa ba arõoe'õgõ ba zi lõ sõchi. *(Jes. 5, 21).*

8 Da'õ wangabe'e nõsioe ba fangokafoe dõlamõ. *(F. 4, 22).*

9 Fosoemange Jehowa ana'aoe andrõ ba si a'a nisõndra fefoe. *(Moz. II. 23, 19).*

Ba fahõna dania nõsi halasamõ ba falawoe agoe wolazi andrõ chõoe. 10

He onogoe, bõi ositengagõ wotoe chõ Jehowa, ba bõi fatoewoe chõoe wanegoenia. *(Job. 5, 17–19). Heb. 12, 5. 6).* 11

Somasi Jehowa sa, ba i'otoe'õ, ba ba nono seboea dõdõnia, ba ifatõrõ zafõchõ. *(Fam. 3, 19).* 12

II. Ja ahowoe zanõndra fa'atoeatoea, awõ niha sogamõ fa'aboto ba dõdõ. *(Mat. 13, 44).* 13

Fanõndra ja'ia, ba no tohoede moroi ba wanõndra firõ, ba hare ba chõnia, ba italoe'i gana'a. *(F. 8, 10. 19).* 14

Si sõchi moroi ba manimani ia, ba fefoe ngawalõ mbarasi chõoe, ba lõ fagõlõgõlõ chõnia. *(Mat. 13, 45. 46).* 15

Ba dangania kambõlõ, ba fa'anaoe noso, ba ba dangania kabera, ba ana'a ba fa'eboea dõi. *(A. 2).* 16

Lalania andrõ, ba no lala omasiõ, ba fefoe dõrõwa andrõ chõnia, ba ba wa'ohahaoe dõdõ aechoe. 17

Eoe sowoea fangorifi ia, ba zi olembai ja'ia, ba ja ahowoe zi lõ mamõhõi. 18

Fa'atoeatoea mege wolata danõ chõ Jehowa, ba era'era dõdõ chõnia wamazõchi mbanoea si jawa. *(F. 8, 24–30).* 19

Era'erania wamabali nidanõ, ba mowõi namo, moroi jawa ba lawoeo. 20

He onogoe, bõi aefa'aefa ia ba doedoema hõrõoe, bõi bõhõli wa'aboto ba dõdõ ba fangila watahõgõ. 21

Ba tobali fangorifioe ba aja ba mbagioe. *(F. 1, 9).* 22

Awena dania õtõrõ lalamõ, lõ hadia ia, ba lõ manendre'õ. 23

Na õleagõ tooe ndra'oegõ, ba lõ si tokea'õ, ba na mõrõ'õ, ba si sõchi wemõrõoe. *(Sin. 3, 6; 4, 9).* 24

Lõ ameta'oeõ, si tobali dõdõoe, ba lõ ata'oe'õ wamakiko seboea horõ andrõ, na itõrõ. 25

Tõtõnafõoe sa Jehowa, ja'ia zamatõrõ aheoe, fa bõi alaoe ba goe'õ. *(F. 10, 29).* 26

27 III. Bõi aboea gõlõoe wanolo si noemana, na õ'ila õtolo.
28 Bõi wa'õ chõ nawõoe : „Ae'e oea, ba foeli'õ chõgoe, mahemoloe oebe'e chõoe" ; me no so chõoe.
29 Bõi fachai zi lõ sõchi chõ nawõoe, si no ahonohono ba ngaioe.
30 Bõi fasosoni niha, si lõ bõrõbõrõ, na lõ horõnia chõoe.
31 Bõi afõchõi tõdõ zamalangõgõ awõnia, ba sara bõi omasi ndra'oegõ lalania andrõ.
32 Ni'ogorofi Jehowa sa'ae zanõrõ lala eloengoea ; ba si fahoewoe ia ba zadõlõ tõdõ. *(Sin. 25, 14).*
33 Gõna fangelifi Jehowa nomo zeboea horõ, ba nahia zatoelõ tõdõ, ba ifahowoe'õ.
34 I'o'aja zango'aja, ba ba zangide'-ide'õ ja'ira, ba i'eboea'õ dõdõnia.
35 Soemange lasõndra satoeatoea, ba sambõ era'era, ba laloe'i wa'aila. *(F. 1, 26, Fet. 1. 5, 5).*

FAZA 4.

B. Hoehoeo II. *(Faz. 4, 1–Faz. 6, 19).* I. Famarooe tõdõ zoei, famangaõsõ, ba wangaloei fa'atoeatoea. II. Fanoetoeroe lala niha satoelõ ; famangelama ba lala zeboea horõ. III. Lala wa'atoeatoea andrõ, ba ba wa'aoeri aechoe.

1 B. I. Mifondrondrongo, ja'ami ono matoea, wamangelama nama, mitõngõni, ena'õ misõndra wa'aboto ba dõdõ.
2 Famahaõ si sõchi sa oelaoe chõmi, bõi olifoe ami goroisagoe.
3 Me iraono na ndra'o chõ namagoe, ono si lõ abõlõ na, si ha samboe-samboea, rorogõfõ ninagoe,
4 ba ifahaõ ndra'o amagoe, imane chõgoe : „Tãnõ ba dõdõoe daroma ligoe : bõi olifoegõ'õ goroisagoe, ba aoeri ndra'oegõ ! *(Moz. III, 18, 5).*
5 Aloei wa'atoeatoea ; aloei wa'aboto ba dõdõ ; bõi olifoe'õ hoehoeogoe andre, ba bõi bõhõli ! *(F. 3, 1).*
6 Bõi aefa ia ba dõdõoe, ba irorogõ ndra'oegõ ; omasi'õ, ba itimba chõoe zi lõ sõchi.
Da'õ mbõrõta wa'atoeatoea : Aloei wa'atoeatoea ba aloei wa'aboto ba dõdõ ; be'e bõlinia fefoe hadia ia zi so chõoe. 7
Ja eboea ba dõdõoe ia, ba ibali'õ salawa ndra'oegõ ; eboea dõimõ ibe'e, na õtalagoei ia. 8
Ifo'aja hõgõoe aja omasiõ ; saemboe si sõchi sibai ifa'ema chõoe. *(F. 1, 9).* 9
II. Fondrondrongo onogoe, be'e ba dõdõoe hoehoeogoe, andre, ba anaoe nosooe. *(F. 3, 2.).* 10
Oefahaõ ndra'oegõ ba lala wa'atoeatoea, ba lala satoelõ oefatõrõ ndra'oegõ. *(Sin. 32, 8; 27, 11).* 11
Na mowaõwaõ'õ, ba lõ hadia ia zi fatimba ba gaheoe, ba fagohi'õ, ba lõ alaoe'õ. 12
Olembai wamahaõ andrõ ; bõi bõhõli ; aro'õ chõoe me fangorifioe. 13
Bõi sawa lala zeboea horõ, ba bõi tõrõ dõrõwa zi lõ sõchi. *(F. 1, 10. Sin. 1, 1).* 14
Bõi hoendragõ ba bõi tõrõ ; hole'-õgõ, tõrõ zi tambai ! 15
Tebai sa mõrõ ira, na lõ nifazõ-chira si lõ sõchi ; lõ alaoe hõrõra, na lõ nibe'era te'ala niha. 16
Õ horõ gõra, ba famalangõgõ niha wangokafoe dõdõra, no timba nagoe. 17
Lala zatoelõ andrõ, ba mohaga ba wa'amoloeo, si tedooedooe, irege haga ba zi ma'õchõ. 18
Ba lala zeboea horõ andrõ, ba no ogõmigõmi, si mane si bongi ; lõ oroma chõra hadia nitendrera. *(F. 13, 9; 24, 20).* 19
III. He onogoe, fondrondrongo niwa'õgoe, be'e mbõrõ dalingaoe ba hoehoeogoe andre. 20
Bõi aefa'aefa ia ba doedoema hõ-rõoe, tãnõ ba hoenõ dõdõoe ! 21
Fangorifi sa ia ba zanõndra eloea-hania, daloedaloe nõsi ma'asamboea. *(F. 3, 8. 13–16).* 22
Ba si a'ania, ba faigifaigi dõdõoe ; chõnia i'otarai fa'aoeri. 23
Bõhõli wa'atefoejoe hoehoeo, ba timba walimosa mbewe. 24

25 Ja'adõlõ hõrõoe, ba ja atoelõ mifõna goeli dalimbooe andrõ.
26 Toelo tõdõoe nitõrõ gaheoe, ba bõi ja mangiwa lala andrõ chõoe fefoe. *(Heb. 12, 13).*
27 Bõi hole'õgõ, he ba gambõlõ ba he ba gabera; bõi itõrõ aheoe zi lõ sõchi. *(Moz. V. 5, 29).*

FAZA 5.

I. Famangelama ba ndra alawe si lõ sõchi. II. Fanoeno farongasa satoelõ.

1 I. He onogoe, fondrondrongo wa'atoeatoea andre chõgoe; be'e mbõrõ dalingaoe ba wa'aboto ba dõdõ.
2 Ena'õ lõ aefa chõoe wotõdõ, ba ena'õ lõ aefa ba mbeweoe, wa õ'ila watahõgõ.
3 Sowõi wẽ wãni sa mbewe ndra alawe bõ'õ andrõ, ba salõsõ moroi ba wanicha lelania. *(F. 2, 16–19).*
4 Ba ba gafoeriata, ba afeto ia moroi ba gawõchoe ba atarõ, si mane gari si faoma bawa.
5 Ba wa'atetiko mitooe isawa, ba ba mbanoea tooe aechoe lalania.
6 Lõ'õ manõ isõndra lala wangorifi, no moezawa dõrõwania, ba lõ aboto ba dõdõnia.
7 Andrõ mifondrondrongo chõgoe, ja'ami ono matoea, bõi olifoe ami hoehoeogoe andre!
8 Arõoe'õgõ chõnia; bõi hatõ'õgõ ba mbagi nora chõnia.
9 Fa bõi õloeloe ba niha bõ'õ wa'asõchi dõimõ, ba bõi õtehe ndrõfimõ andrõ ba zi lõ fa'ahachõ dõdõ.
10 Fa bõi la'ã gõlõoe niha bõ'õ, ba bõi te'oloi'õ ba nomo niha bõ'õ loealoea wa'erege dõdõoe.
11 Fa bõi sangarõngarõ ndra'oegõ ba gafoeriata, na ariri nõsioe.
12 Fa bõi õmane dania: Hadia, wa no fatoewoe chõgoe wamangelama mege, hadia wa lõ ba dõdõgoe wotoe?
13 Wa lõ oefondrondrongo li zamahaõ ja'o, wa lõ oe'o'õ chõ zangombacha lala chõgoe?
Hatõ ma'ifoe tõ, ba faloechado wa'- 14
atekiko bacha ba hoenõ gowoeloa mbanoea.
II. Ba mba'a chõoe badoe nida- 15
nõ, hadia zaloea ba goemboe chõmõ.
Ma dania isawa baero idanõ goe- 16
mboe chõoe, ma itõrõ newali loeaha hele.
Fa'oe'oe ia chõoe, bõi tehe ba mbõ'õ, 17
ba ngaioe.
Ja ahowoe goemboe andrõ chõoe, 18
ba ena'õ omoeso dõdõoe ndra alaweoe me ono matoea ndra'oegõ!
Si hoelõ mbõhõ si alawe omasiõ, si 19
hoelõ zi alawe nago si sõchi sibai; ja hoelõ zi fadoro maboe ndra'oegõ zoesoenia, ba ja owoeawoca dõdõoe wa'omasinia andrõ, bõi jamamalõmalõ. *(Sangomb. 9, 9).*
Hana sa wa edõna owõhõ'õ ba 20
mbõ'õ, ja'oegõ onogoe; hana wa edõna õtalagoei ndra alawe baero?
Lala niha fefoe, ba noa sa'ae oro- 21
ma chõ Jehowa; fefoe dõrõwa niha, ba itoelo tõdõnia.
Ba horõnia andrõ alaoe zeboea horõ, 22
ba zinali golalõwania tekabi.
Tekiko ia, me no ambõ fotoe mege; 23
eloengoe ia ba wa'abõlõ wa'owõhõ mowa andrõ chõnia.

FAZA 6.

I. Famangelama ba we'amõi ba wali, ba II. ba wa'areoe, ba III. ba walimosa, ba hadia ia horõ bõ'õ. D. Hoehoeo III. *(Faza 6, 20–9, 18).* IV. Famangelama ba ndra alawe si lõ sõchi.

I. He onogoe, na no mõi'õ ba 1
wali chõ nawõoe, na no õtangai hadia ia ba niha bõ'õ, *(F. 11, 15; 17, 18; 20, 16),*
na no õfesoe ndra'oegõ beweoe, na 2
no moebõbõ dangaoe taroma lioe.
ba o'õ chõgoe da'e, onogoe: foeli 3
efa'õ ndra'oegõ; me no õloeloe ndra'oegõ ba danga nawõoe; ae'e,

angaloeloe ba forege chõ nawõoe andrõ.
4 Bõi tehe oea wemõrõ ba hõrõoe, abe'e'õ goeli hõrõoe, fa bõi alaoe.
5 Aloei wangefa'õ ja'oegõ ba danganía, si mane nago, si mane fofo ba danga zolaoe foeka.
6 II. **Ae faigi zichõ andrõ, ja'oegõ si no areoe; faigi gamoeatania, ena'õ õsõndra wa'atoeatoea.** *(F. 10, 4; 26, 4).*
7 **Lõ salawa chõra, lõ mandroe, lõ solohe;**
8 **Ba la'aloei zoei mbalazora, na bawa mosino, lahõna gõra, na bawa wamasi.**
9 Ha wa'ara na õfadõlõ ndra'oegõ ba zalo, ja'oegõ sareoe? Ha wa'ara maoso'õ, wamõhõli femõrõ?
10 Ma'ifoe tõ wemõrõ, ma'ifoe tõ wemõrõmõrõ manoe andrõ, ma'ifoe tõ wamatahõ tanga, *(F. 24, 33. 34),*
11 ba so moroi sa wa'anoemana, hoelõ zikoli ba fa'ambõ, si mane niha si no mangaró.
12 III. **Niha** si lõ goena, niha si si lõ jawa zolaoelaoe faja bewenia. *(F. 10, 31. 32).*
13 Ifamõ'i hõrõnia, ifaoedoegõ ahenia hadia ia, itoetoeroe toeroenia. *(F. 10, 10).*
14 No tefoejoe dõdõnia, fadoro ifachai zi lõ sõchi, ifobõrõ wasosota.
15 Andrõ gõna ia famakao si lõ moedõnadõna; i'ogomoezaõ afoefoe ia, lõ samadõhõ.
16 Õnõ balõ zi fatoewoe ba hõrõ Jehowa, ba fitoe ni'ogorofinia.
17 Hõrõ si fajawa, ba lela sofaja, ba tanga samoenoe niha si lõ horõ,
18 ba tõdõ, samachai si lõ atoelõ, ba ahe si fagohi ba zi lõ sõchi.
19 Ba sasi sofaja, solaoe si lõ doehoe, ba samobõrõ fagoeagoeasa ba zi fatalifoesõ.
20 D. IV. **He** onogoe, o'õ goroisa namaoe andrõ, ba bõi zi lõ ba dõdõoe wamangelama ninaoe. *(F. 1, 8).*
21 Tãnõ ba dõdõoe, bõi aefa'aefa; tawi ba mbagioe. *(F. 3, 3).*
Na mofanõ'õ, ba ena'õ ja'ia zamatõrõ ja'oegõ, ba na mõrõ'õ, ba ja'ia zamaigimaigi ja'oegõ, ba na tokea'õ, ba ja'ia zihede chõoe. *(Sin. 119, 172).* 22
Fandroe sa goroisa andrõ ba soeloe wamangelama; ba fanegoe ba fotoe andrõ, ba no lala wangorifi. 23
Ena'õ lõ õbabaja ndra alawe si lõ sõchi andrõ, ba ena'õ lõ õfondrondrongo lela ndra alawe baero andrõ, si no alõsõ. *(F. 2, 16).* 24
Bõi i'isõ tõdõoe wa'asõchi mbawania, ba bõi ifesoe ndra'oegõ boe hõrõnia. 25
Ira alawe somasi fohorõ, ba ifa'anoemana ita, irege lõ õda sa'ae, ba donga zodonga, ba mõi famoenoeda, i'oloi'õ nosoda, seboea bõli andrõ. 26
Hadia, ta'ila tabe'e galitõ ba nono mbaroeda, ba lõ achozi mbaroe? 27
Ba ta'ila tatõrõ mbo galitõ, ba lõ ariri gaheda? 28
Si manõ gõi lala zi mõi ba ndra alawe nawõnia: lõ zi lõ fotoe ba zombambaja ja'ia. *(F. 5, 10–14).* 29
Ebolo na dõdõ ba zanagõ, na managõ ia ba wamo'õsi taloenia, na olofo ia. 30
Ba na lara'oe ia ba mewitoe i'ali, he ahori nibajabajania. 31
Ba ha niha zi horõni donga zodonga, ba si lõ tõdõ; sedõna mamakiko ja'ia zolaoe si manõ. *(Kor. I. 6, 18).* 32
Fa'ate'ala ba fa'aila isõndra; tebai sa'ae i'ezosi ia, ba wa'ailania andrõ. 33
Mofõnoe sa ndra matoea ibe'e fa'olohoe andrõ, ba lõ fa'ebolo dõdõ, na bawa wolaoe balõ. 34
Lõ ba dõdõnia hõloe, ba he ana'a seboea õbe'e chõnia, ba lõ itema. 35

FAZA 7.

I. Tohoetohoe wamarooe tõdõ. II. Famangelama ba wesoefesoe ndra alawe si lõ sõchi. III. Ba wa'atekiko aechoe lala andrõ chõnia.

I. **He** onogoe, bõi olifoegõ'õ 1

hoehoeogoe andre, ba irõ'irõ'õ ba dõdõoe goroisagoe.
2 Bõi taja ba dõdõoe goroisagoe, ba aoeri'õ; tõngõni nifachoigoe andrõ, nifamaigimaigi ono hõrõ.
3 Bõbõ ia ba doeroemõ, ba ba naha zoera ba dõdõoe õtanõ ia. *(F. 3, 3).*
4 Be'e tõi wa'atoeatoea dalifoesõoe alawe, ba tõi wa'aboto ba dõdõ zomasi ja'oegõ, ono alawe.
5 Ena'õ itimba chõoe ndra alawe bõ'õ andrõ, ira alawe baero, salõsõ lela. *(F. 2, 16).*
6 II. **N**oa sa oefaigi ba zandrela nomogoe, ba darali andrõ.
7 Ba oe'ila nono matoea si lõ tõdõ, ba zi lõ mangila watahõgõ na, ba nono matoea andrõ oroma chõgoe.
8 Itõrõ newali, ihene watalinga, isaŵa nomo ndra alawe andrõ.
9 Me bongi, me ibõrõtaigõ ogõmigõmi ba zi bongi.
10 Ba hiza, ifaondragõ ia ira alawe, monoecha ndra alawe si lõ sõchi ba si lõ sõchi bacha dõdõ.
11 Ira alawe sabao, safaito, si tebai ahonohono jomo;
12 so, ba ba onga so ia, ba so, ba ba newali ba mbinimbini fefoe manaro ia.
13 Da'õ zondra'oe ja'ia, fa'ago bawa chõnia, ba imane chõnia, lõ aila'aila:
14 „So mege gõmõgoe soemange fangorifi, ba no oebe'e me maóchõ nifaboe'oegoe andrõ.
15 Andrõ mõido mamaondragõ ja'oegõ, ba wangaloei ja'oegõ, ba noa gõi faloecha ita. *(Moz. III. 3, 3. 4).*
16 No oehaogõ gasogoe, no oebe'e gambala, awõ lembe sigaragara, moeko Ndrawa Miseraji.
17 No oelaoe emoeri ba aloë ba koeli mani ba gasogoe.
18 Taboe, talaoe famasimasi, sara wongi; ta'omoesoi'õ dõdõda, wanalagoei awõda.
19 Ira matoea, ba noa sa mofanõ, no mõi moekoli ba zarõoe.
20 No i'ohe dokosa gana'a, awena ba doeli mangawoeli ia?"

Ifaeloengoe nono matoea andrõ fehede nihaogõhaogõ, idõnisi bewenia salõsõ andrõ. 21
Ba i'anema'õ i'o'õ chõnia, hoelõ gõrõbao, ni'ohe ba wanaba, ba hoelõ zowõhõ, nifesoe ahe. 22
Irege ifabali gatenia ono wana; si mane fofo sondrõlõ ja'ia ba wesoe, si lõ mangila, wa famoenoenia. 23
III. **A**ndrõ mi'o'õ chõgoe, ja'ami ono matoea, ba mibe'e ba dõdõmi hoehoeogoe andre. 24
Bõi jamoehole'õ ia tõdõoe ba lala andrõ chõnia, ba bõi eloengoe'õ ba nitõrõnia andrõ. 25
No ato tooe niboenoe, nibõzinia tooe; ba niboenoenia fefoe, ba tenga ha ma'ifoe. 26
Omonia andrõ, ba no lala ba mbanoea tooe, ba mbate'e zi mate aechoe. *(F. 2, 18. 19).* 27

FAZA 8.

I. Dozi niha ikaoni fa'atoeatoea andrõ. II. Seboea sibai bõli ia. III. Samolala tõdõ Lowalangi ia, ba wamazõchi tanõ'a andrõ. IV. Solo'õ chõnia, ba saoeri.

I. **H**adia, lõ moe'ao wa'atoeatoea andrõ? Hadia, lõ ifarongogõ linia fa'aboto ba dõdõ? *(F. 1, 20–33).* 1
Ba zoezoe hili jaŵa ba zinga lala ba ba waeroea lala i'iagõ. 2
Ba zinga mbawa gõli, ba mbalõ mbanoea, ba mbawa lala mijomo moe'ao ia, imane: 3
„Chõmi, ira matoea, moehede ndra'o, ba nono niha oefarongogõ ligoe: 4
Ja'ami sowõhõwõhõ, mifondrondrongo wangila watahogõ ba ja'ami si lõ tõdõ, mifondrondrongo wa'aboto ba dõdõ! 5
Mifondrondrongo, ba hadia zoadoe oefatoenõ, satoelõ wehede mbewegoe. 6
Si doehoe ilaoe lelagoe, ba hadia ia horõ, ba i'ogorofi bewegoe. 7
Satoelõ fefoe wehede mbawagoe; 8

lõ hadia ia zi tefoejoe ba lõ si lõ atoelõ.
9 Ahori isõndra geloeaha sangila watahõgõ, ba lõ si fatimba ba zi no manõndra fa'aboto ba dõdõ.
10 Andrõ mi'omasi'õ wamangelama andre chõgoe, moroi ba wirõ, ba mi'omasi'õ wa'aboto ba dõdõ zi doehoe, moroiba mbalaki. *(F. 3, 14).*
11 Eboea sa mbõli wa'atoeatoea; moroi ba mbõli manimani; fefoe hadia ia zomasi niha, ba lõ fagõlõgõlõ chõnia."
12 II. „Ja'odo fa'atoeatoea, ba no si so fa'oneche, ba oefa'ema wa'aboto ba dõdõ.
13 Fangata'oefi Jehowa, ba no fa'ogoro ba zi lõ sõchi; hocha ba fajawãsa ba fanõrõ lala si lõ sõchi, ba no sogoro ndra'o. *(F. 6, 12–19).*
14 Chõgoe so wamolala tõdõ ba fangabe'e; fa'aboto ba dõdõ ndra'odo; chõgoe wa'abõlõ.
15 Balazi ndra'o, wa la'ila mamatõrõ niha bõ'õ razo, awõ wa lahonogõi zatoelõ samatõrõ andrõ. *(F. 16, 12. Sangomb. 10, 16).*
16 Samatõrõ andrõ ba salawa, dozi sangoehoekoe ba goeli danõ, ba moroi chõgoe, wa no salawa ira.
17 Oe'omasi'õ zomasi ja'odo; ba sangaloei ja'odo, fatoea ono matoea ira, ba lasõndra ndra'o.
18 So chõgoe gana'a ba fa'eboea dõi, girõgirõ si lõ teboelõ ba fa'atoelõ. *(F. 3, 16).*
19 Fangata'oefi ja'odo, ba no tohoede moroi ba gana'a, moroi ba mbalaki; ba nisõndra chõgoe, ba no tohoede, moroi ba wirõ si sõchi.
20 Lala satoelõ oetõrõ, tõdõ lala sadõlõ,
21 ba wamo'ana'a somasi ja'odo, ba wamo'õsi arõ dawõla chõra."
22 III. „Jehowa mege zombõi ja'odo, bõrõta lala andrõ chõnia, bõrõta halõwõnia fõna. *(Job. 28, 27).*
23 Ba gõtõ fõna sibai sa'ae tefataro ndra'odo, ba mbõrõta, me tefobõrõ danõ.
Me lõ'õ na moe'abacha'õ nasi, toemboe ndra'o; me lõ oemboe na, sabõlõ idanõ. 24
Lõ'õ na moefadane dane hili ba lõ hilihili na, ba no toemboe ndra'odo. 25
Me lõ nifazõchinia tanõ na, awõ mbenoea misa, awõ mbõrõta danõ andrõ. 26
Me ifazõchi mbanoea si jawa saba no sodo; me i'aro'õ zi no amaedola wajo jawa nasi; *(Job. 26, 10).* 27
Me ifataro lawoeo si jawa ba me ihonogõi goemboe ba zabacha si tooe. 28
Me ihonogõi wondrege nasi, fa bõi isawõ niwa'õnia doeloe, ba me ilata danõ; *(Job. 38, 11. 12. Sin. 104, 9).* 29
Ba ja'odo doeka chõnia, fa'omoeso dõdõ ndra'o [chõnia], ero ma'ochõ, famai ndra'o fõnania, lõ mamalõmalõ. 30
Famaido ba goeli danõ andrõ chõnia, ba **somoeso tõdõ ndra'o ba nono niha.**" *(Moz. V. 33, 3).* 31
IV. „Andrõ mifondrondrongo chõgoe, ja'ami ira onogoe; ja ahowoe sa zanõrõ lala andrõ chõgoe! 32
Mifondrondrongo wamangelama andre, ena'õ atoeatoea ami; bõi mi'ositengagõ! 33
Ja ahowoe niha, samondrongo chõgoe, ba wanaronaro ba zinga mbawandroehõ chõgoe, ba wamaigimaigi ehomo fatambai mbawandroehõ andrõ chõgoe! 34
Sanõndra ja'odo sa, ba isõndra wa'aoeri; faloecha ia wa'eboea dõdõ chõ Jehowa. *(F. 3, 2).* 35
Ba si lõ manõndra ja'o, ba i'alani ia; dozi si fa'oedoe chõgoe, ba somasi fa'atekiko." 36

FAZA 9.

I. Fatomesa wa'atoeatoea andrõ. II. Omasi zatoeatoea i'o'õ wamahaõ ja'ia. III. Ba bõi ta'o'õ wondrõnisi walõtõdõ andrõ.

I. No ilaoe nomonia fa'atoeatoea andrõ, fitoe daroe nahe nifofoë. 1
No itaba gõrõbao ba hadia nitaba 2

bõ'õnia ; no ifaroeka nagoe andrõ chõnia, no ihaogõ meza. *(Mat, 22, 4).*

3 No ifatenge zi manga gazi ono alawe, ba wogaoni niha ba wondrege hili mbanoea.

4 „Ha niha zadõlõ tõdõ ? Ja mõi ba da'e!" Imane ba zambõ tõdõ :

5 „Mitaboe, mi'ã gõ andrõ chõgoe ba mibadoe nagoe andrõ nifaroekagoe!

6 Mibõhõli walõtõdõ andrõ, ba aoeri ami; ba mitõrõ lala wa'aboto ba dõdõ!" *(F. 1, 22).*

7 II. Sangotoe'õ sango'aja, ba ihalõ chõnia wangaila, ba sanegoe seboea horõ, ba ita'oenõi ia.

8 Ba bõi tegoe zango'aja, fa bõi fatioe dõdõnia chõoe; satoeatoea tegoe, ba i'omasi'õ ndra'oegõ. *(F. 23, 9).*

9 Fahaõ zatoeatoea, ba tedooe wa'atoeatoeania, fobawa lala ba zatoelõ tõdõ, ba monõnõ wangilania.

10 **Bõrõta wa'atoeatoea, ba fangata'oefi Jehowa, ba fa'aboto ba dõdõ Ni'amoni'õ andrõ, ba no fa'amotõdõ.** *(F. 1, 7).*

11 Moroi ba chõgoe sa tedooe wa'anaoe nosooe, ba moroi ba chõgoe monõnõ ndrõfi gõtõoe andrõ. *(F. 3, 2. 16).*

12 Na atoeatoea ndra'oegõ, ba chõoe mogoena wa'atoeatoeamõ, ba na sango'aja ndra'oegõ, ba ha ja'oegõ zoloe'i.

13 III. Ira alawe andrõ sowõhõ mowa, ba lõ ahonohono, si lõ tõdõ ia, ba lõ i'ila watahõgõ hadia ia.

14 Doemadao barõ nomo chõnia, ba dadaoma ba hilihili ba mbanoea,

15 ba wehede ba zanõrõ, sondrõlõ ja'ira ba lalara, imane :

16 „Ha niha zowõhõwõhõ, ba ja mõi ba da'e!" Ba ba zi lõ tõdõ, ba imane :

17 „Ami nidanõ nitagõ ba omasiõ koee nibini'õ." *(F. 20, 17).*

18 Ba lõ i'ila, wa no loemõloemõ zi so ba da'õ, wa ba zabacha ba mbanoea tooe so nikaoninia andrõ.

II.

FAZA 10.

Famahaõ ba zatoelõ. Nilaoe Zelomo.

Fa'omoeso dõdõ namania nono matoea satoeatoea ; ba fangaboe dõdõ ninania nono si lõ tõdõ. *(F. 15, 20; 17, 21. 25).* 1

Ana'a nisõndra ba zi lõ atoelõ, ba si lõ goena; ba fa'atoelõ dõdõ, ba i'efa'õ ba wa'amate. 2

Lõ ibe'e Jehowa olofo zatoelõ tõdõ, ba itimba wangisõ zeboea horõ. *(Sin. 37, 19. 20).* 3

Noemana dania zareoe tanga, ba isõndra gana'a tanga zowõlõ'õlõ. *(F. 6, 6–11; 12, 24. 27; 19, 15; 28, 19).* 4

Sangõhõna na bawa wonowi, ba no ono satoeatoea; ba si mõrõ na bawa wamasi, ba ono sangailasi ira amania. 5

Fahõna dania hoewoehowoe ba hõgõ zatoelõ tõdõ, ba bewe zeboea horõ, ba no tobaloe falõatoelõ. 6

Famahowoe wa lõ olifoe niha bõ'õ zatoelõ tõdõ ; ba tõi zeboea horõ, ba obooe. *(Job. 18, 17. Sin. 9, 6).* 7

Satoetoea tõdõ, ba ihalõ chõnia goroisa andrõ ; ba si so bewe zowõhõ mowa, ba salaoe dania. 8

Sanõrõ lala sadõlõ, ba lõ fangaboe dõdõ ba lala, ba sanõrõ lala sabila, ba oroma dania. 9

Samamõ'i hõrõ, fango'aja, ba ibaosi dõdõ nawõnia ; ba si lõ aiwõ wanegoe niha, ba i'atoelõ'õ ira. *(F. 6, 13).* 10

Oemboe wa'aoeri mbawa zatoelõ tõdõ ; ba bewe zeboea horõ, ba no tobaloe falõatoelõ. *(A. 31. F. 13, 14).* 11

Loealoea watioesa, ba fasosota ; ba fa'omasi andrõ, ba no baloebaloe golalõwa, fefoe. *(Fet. I. 4, 8).* 12

Ba mbewe zi so tõdõ, ba tesõndra wa'atoeatoea ; ba bõzibõzi zi nangea ba hoeloe zi lõ tõdõ. 13

Satoeatoea, ba lõ la'oroma'õ wa'a- 14

boto ba dõdõra, ba ba mbewe zi lõ tõdõ, ba no ahatõ wa'adoedoe.
15 Seboea ana'a, ba idõnadõna ba gana'ania we'ewe'e dõdõnia; ba si noemana, ba aboe dõdõ ba wa'anoemanania. *(F. 18, 11).*
16 Õlõ zatoelõ tõdõ, ba tobali fangorifi; ba nisõndra zeboea horõ, ba tobali horõ. *(Loek. 16, 19).*
17 Lala ba wa'aoeri lala zamondrondrongo fotoe; ba si lõ ba dõdõ fanegoe, ba eloengoe.
18 Samini'õ fatioesa, ba no sobewe solaoe faja; ba sama'ema famõbõgõ si lõ sõchi, ba si lõ tõdõ.
19 Ba zoja li, ba lõ zi lõ olalõwa; ba sanaha bewenia, ba no sangenanõ.
20 Firõ omasiõ lela zatoelõ tõdõ; ba tõdõ zeboea horõ, ba hoelõ zi lõ goena.
21 Bewe zatoelõ tõdõ, ba same'e gõ ba zato; ba si lõ tõdõ andrõ, ba mate ba wa'ambõ tõdõ.
22 **Ifo'ana'a niha howoehowoe chõ Jehowa andrõ; ba ma'ifee lõ inõnõ fangerege dõdõ.** *(Sin. 127, 2).*
23 Ba zi lõ tõdõ, ba omasiõ wamazõchi si lõ sõchi; ba ba zaboto ba dõdõ, ba omasiõ wa'atoeatoea.
24 Seboea horõ, ba faloecha zata'oe ia, ba ba zatoelõ tõdõ, ba itõrõ zomasi ira. *(F. 1, 17. Sin. 37, 4).*
25 Na itõrõ angi sabõlõ, ba aetoe zeboea horõ; ba satoelõ tõdõ, ba no si so danedane si lõ mangiwa.
26 Si mane niro aisõ (zoeka) ba mboha ba si mane simbo ba hõrõ, si manõ zareoe chõ zamatenge ja'ia.
27 Fangata'oefi Jehowa, ba i'anaoe'õ noso; ba nibõda ndrõfi zeboea horõ. *F. 9, 11; 14, 27).*
28 Fombalombaloi zatoelõ tõdõ, ba tobali fa'omoeso dõdõ: ba fanõtõna zeboea horõ, ba tobali faja. *(Sin. 9, 19. Job. 8, 13).*
29 Famatõrõ Jehowa andrõ, ba no ba'aba'a ba zatoelõ tõdõ; ba famakiko ia ba zamazõchi si lõ sõchi. *(F. 3, 26).*
30 Satoelõ tõdõ, ba lõ mangiwa, iroegi zi lõ aetoe; ba seboea horõ, ba si lõ nahia ba danõ dania. *(Sin. 112, 6. F. 2, 22).*
Loealoea mbawa zatoelõ tõdõ, ba 31
fa'atoeatoea; ba lela si tefoejoe, ba nideha. *(A. 11. Sin. 37, 30).*
Bewe zatoelõ tõdõ, ba i'ila hadia 32
zomasi niha bõ'õ; ba bawa zeboea horõ, ba no ha sambalõ fa'atefoejoe.

FAZA 11.

Tohoetohoe. Fa'atoelõ soroma ba gamoeata.

Faliëra si lõ atoelõ, ba no ni'ogo- 1
rofi Jehowa; ba saga si lõ ambõ, ba omasi ia. *(F. 16, 11; 20, 10. Moz. III. 19, 35).*
Na so wajawasa, ba so gõi wa'aila; 2
ba ba zangide'ide'õ ja'ia, ba so wa'atoeatoea. *(F. 16, 18; 18, 12).*
Fa'adõlõ dõdõ zatoelõ andrõ zama- 3
sao ja'ira; ba famakiko zi farõi andrõ wa'atefoejoera. *(Sin. 52, 7).*
Ana'a, ba lõ i'orifi ita, na bawa 4
wangoehoekoe; ba no fangorifi wa'atoelõ dõdõ. *(F. 10, 2).*
Fa'atoelõ zadõlõ tõdõ andrõ, ba no 5
fangadõlõ lalania; ba seboea horõ, ba alaoe ba gamoeatania andrõ, ba horõ.
I'orifi zadõlõ tõdõ fa'atoelõnia a- 6
ndrõ; ba si farõi andrõ, ba te'oe'oe ba wangisõnia andrõ.
Na mate niha seboea horõ, ba awai 7
wanõtõnania; si tobali faja sa wanõtõna zanao horõ. *(F. 10, 28).*
Satoelõ tõdõ, ba te'efa'õ ba wa'a- 8
tosasa; ba mõi fangalinia zeboea horõ. *(F. 21, 18. Jes. 43, 3).*
Ba zanaonao horõ, ba bewenia wa- 9
makiko nawõnia; ba fa'aboto ba dõdõ wangorifi zatoelõ.
Na ohahaoe dõdõ zatoelõ, ba owoea- 10
woea dõdõ mbanoea; ba ma'iki na tekiko zeboea horõ.
Fangazõchi mbanoea howoehowoe 11
zatoelõ; ba fanoedoegõ ja'ia mbawa zeboea horõ. *(F. 28, 12; 29, 2).*
Sambõ tõdõ, ba sango'aja awõnia, 12

ba saboto ba dõdõ, ba lõ hedehede.
13 Samokai si tobini zamatooe awõnia; ba sadõlõ tõdõ, ba ibaloegõ, na so hadia ia.
14 Ba zi lõ folohe, ba adoedoe mbanoea, ba ohahaoe dõdõ ba zi lõ ambõ samolala.
15 Lõ zi lõ te'ala zi mõi fali niha bõ'õ; ba si lõ omasi fe'amõi ba wali, ba lõ fangaboe dõdõ. *(F. 6, 1. 2).*
16 Ira alawe omasiõ, ba isõndra zoemange, si máne fanõndra zamalangõgõ awõra ana'a.
17 Ba niha seboea tõdõ, ba chõnia zi sõchi nisõndrania; ba safaito, ba ifakao nõsinia.
18 Seboea horõ, ba isõndra hare faja; ba sanaroe fa'atoelõ dõdõ, ba isõndra mbõli gõlõ si ndroehoe.
19 Loealoea zi ndroehoe fa'atoelõ dõdõ, ba fa'aoeri; ba solohi si lõ sõchi, ba faloecha wa'amate. *(F. 19, 23).*
20 Si tefoejoe tõdõ, ba ni'ogorofi Jehowa; ba sanõrõ lala si sõchi, ba i'omasi'õ.
21 Da dangaoe! Lõ zi lõ te'otoe'õ niha si lõ sõchi, ba nga'õtõ zatoelõ tõdõ, ba te'orifi.
22 Hoelõ naja balaki ba nichoe zigelo, si manõ ndra alawe si sõchi bawa ba si lõ fangenanõ. *(F. 31, 30).*
23 Somasi satoelõ tõdõ, ba ha sambalõ si sõchi, ba fanõtõna zeboea horõ, ba faloecha wangoehoekoe. *(A. 7).*
24 Si samõsa, ba oja ibe'e, ba tedooedooe manõ zi so chõnia, ba si samõsa, ba i'atalisi zi nangea nibe'e, ba tedooe wa'anoemanania.
25 Seboea tõdõ, ba ni'aboesoi'õ, ba sangokafoei tõdõ nawõnia, ba ni'okafoei tõdõ dania. *(F. 19, 17).*
26 Si lõ edõna mamawa fache, ba ni'elifi niha, ba ba hõgõ zamawa, ba tohare howoehowoe.
27 Sangaloei si sõchi, ba fa'omasi i'aloei; ba solohi si lõ sõchi, ba nitõrõ zi lõ sõchi.
28 Sanõtõna ba gana'ania, ba alaoe dania; ba satoelõ tõdõ, ba aoeri, si mane boeloe zinanõ. *(Sin. 52, 9. 10).*
Samakoejoe soroijomonia, ba angi isõndra, ba sawoejoe zatoeatoea dania zi lõ tõdõ. 29
Boeaboea zatoelõ tõdõ, ba eoe sowoea fangorifi, ba satoeatoea, ba isõndra dõdõ niha. *(F. 3, 18; 15, 4).* 30
Hiza, isõndra ba goeli danõ loeonia satoelõ tõdõ, ba mendroea manõ zeboea horõ ba samazõchi si lõ sõchi. *(Fet. I. 4, 17. 18).* 31

FAZA 12.

Amachoita ba wangenanõ ba hoehoeo.

Somasi fotoe, ba omasi gõi wa'oboto ba dõdõ, ba si lõ omasi fanegoe, ba no si lõ tõdõ. *(F. 13, 1. 18).* 1
Niha si sõchi tõdõ, ba isõndra wa'omasi Jehowa ia, ba samachai si lõ sõchi, ba ihoekoe Jehowa. 2
Ba wanao horõ, ba lõ faloecha wa'aró, ba si tebai adeha ŵa'a zatoelõ tõdõ. *(A. 12).* 3
Ira alawe si sõchi tõdõ, ba no amaedola zaemboe aja ba ndra matoeania; ba solaoe si lõ moadoe, ba hoelõ wangobooe dõlania. *(F. 31, 10–31).* 4
Era'era zatoelõ tõdõ, ba sadõlõ, ba nichoi dõdõ zeboea horõ, ba falimosa. *(Raz. I. 12, 6–19).* 5
Fehede zeboea horõ, ba fangaloei famoenoe niha bõ'õ; ba bawa zatoelõ tõdõ, ba fangorifira. 6
Nibali'õ arõ zeboea horõ, fa bõi ja'ira sa'ae; ba omo zatoelõ, ba lõ teboelõ. *(F. 10, 25. Job. 8, 13–19).* 7
Dali wa'atoeatoeania, na tesoeno niha; ba si no tefoejoe tõdõ, ba lõ ba dõdõ nawõnia. 8
Sõchi zi lõ tõi, ba si so sangai halõwõ, moroi ba zi fajawa ba sambõ balazo. 9
Satoelõ tõdõ, ba ihachõsi tõdõ goerifõnia, ba tõdõ zeboea horõ, ba no safaito. *(Moz. II. 23, 5).* 10
Sangahalõ, ba isõndra zabõnõ balazo; ba solohi fajafaja, ba si lõ tõdõ. *(F. 28, 19),* 11
Seboea horõ, ba i'isõ nõsi goe'õ zi 12

lõ sõchi; ba ŵa'a zatoelõ tõdõ, ba no sanaoe õlõ. *(A. 3).*

13 Ba golalõŵa mbewenia ifesoe ia si lõ sõchi; ba satoelõ tõdõ, ba lõ faloecha wamakao.

14 Moroi ba mboeaboea mbewenia fahõna zi sõchi ba niha; ba hadia nilaoe danga niha, ba mangawoeli chõnia. *(Rom, 2, 6).*

15 Lala zi lõ tõdõ andrõ, ba no si sõchi, wamaiginia; ba satoeatoea, ba itõngõni, na tefobawa lala chõnia.

16 Fa'abao dõdõ zi lõ tõdõ, ba i'anema'õ oroma, ba satoeatoea, ba ibini'õ wa'aila.

17 Solaoe si doehoe, ba satoelõ ifaloea, ba sasi sofaja, ba falimo.

18 So õsa si falelalela manõ, ba hoelõ nichoe gari; ba lela zatoeatoea, ba no daloedaloe. *(F. 13, 3).*

19 Bewe si ndroehoe, ba lõ teboelõ; ba lela sofaja, ba si lõ ararā.

20 Falimosa zi so ba dõdõ zamachai si lõ sõchi: ba ba zamarooe ba wa'atoelõ, ba fa'omoeso dõdõ.

21 Satoelõ tõdõ, ba lõ gõna famakao; ba ba zeboea horõ, ba fahõna wangaboe dõdõ.

22 Bewe sofaja, ba ni'ogorofi Jehowa; ba somasi ia zolaoe si doehoe. *(F. 6, 17).*

23 Niha satoeatoea, ba ibini'õ wa'aboto ba dõdõnia, ba tõdõ zi lõ tõdõ, ba ifarongogõ wa'owõhõ mowa andrõ chõnia. *(F, 29, 11).*

24 Samatõrõ dania danga zowõlõ'õlõ; ba si gõna rodi dania danga zareoe. *(F. 10, 4).*

25 Fa'aboe dõdõ niha, ba ihõndrõgõ tooe dõdõ; ba fondrara dõdõ daroma li nihaogõ. *(F. 16, 24).*

26 Satoelõ tõdõ, ba ifaigi wangorifinia; ba ba geloengoea aechoe lala zeboea horõ.

27 Sareoe, ba lõ ibe'e maliŵa gahoeloeania; ba fa'owõlõ'õlõ, ba no girõgirõ seboea bõli, ba niha. *(A. 24).*

28 Ba lala satoelõ, ba so wangorifi; ba tenga ba wamoenoe aechoe lala sadõlõ.

FAZA 13.

Tohoetohoe.

Ono matoea satoeatoea, ba ifondrondrongo wotoe namania; ba sango'aja, ba lõ irongo wanegoe. *(F, 1, 8; 12, 1).* 1

Moroi ba mboeaboea mbewenia i'ā zi sõchi niha; ba fangisõ zi farõi andrõ, ba no famalangõgõ awõra. *(F. 12, 14).* 2

Sanaro bewenia, ba irorogõ nosonia; ba samonoemalõ manõ bewenia, ba faloecha wa'adoedoe. *(F. 12, 18; 21, 23).* 3

Tõdõ zareoe, ba mangisõ, ba lõ boto; ba ba zowõlõ'õlõ, ba fahõna dania wangokafoe dõdõ. *(F. 10, 4).* 4

Satoelõ tõdõ, ba i'ogorofi waja; ba seboea horõ, ba si lõ sõchi ba saila ita ilaoe. 5

Fa'atoelõ dõdõ, ba lõ ibe'e eloengoe; ba fanao horõ andrõ, ba ibe'e alaoe zi so horõ. 6

So zi hochaini ana'a, ba no si lõ'õ; ba so zangoema'õ si noemana ia, ba no eboea gana'a. *(Mat. 5, 3. Fam. 2, 9; 3, 17).* 7

Hõli noso niha gana'ania, ba ba zi noemana, ba lõ tefarongogõ wameta'oe. 8

Fandroe zatoelõ tõdõ, ba no si sõchi wehola; ba soeloe zeboea horõ, ba mate. *(F. 24, 20. Job. 5, 14; 18, 5. 6. 18).* 9

Loealoea wajaŵasa, ba ha sambalõ fasosota; ba samondrongo famobawa lala, ba no si so fa'atoeatoea. *(F. 28, 25; 1, 5).* 10

Ana'a nisõndra ba waja, ba tajataja; ba sangozaragõ si sagosagochõ, ba tedooedooe ibe'e. 11

Tõtõnafõ sogasa, ba ifofõchõ dõdõ; ba na aloea zomasi ita, ba no amaedola geoe sowoea fangorifi. 12

Si lõ ba dõdõ taroma li Lowalangi, ba tekiko; ba sangata'oefi oroisa, ba mobõli gõlõ. 13

Famahaõ zatoeatoea, ba no oemboe wangorifi, fangefa ba dandraŵa wa'amate. *(F. 10, 11; 14, 27).* 14

15 Na motõdõ ita, ba eboea dõdõ niha chõda ibe'e; ba lala zi farõi andrõ, ba no asai'õ.
16 Satoeatoea ba motõdõ wolaoe hadia ia fefoe, ba si lõ tõdõ, ba ifaloea wajafaja. *(F. 12, 23; 15, 2).*
17 Sinenge si lõ sõchi, ba alaoe ba te'ala; ba sinenge si lõ farõi, ba ifa'ema wangorifi.
18 Sangositengagõ fotoe, ba faloecha wa'anoemana ba fa'aila; ba same'e ba dõdõ fanegoe, ba nifosoemange dania. *(F. 12, 1).*
19 Na itõrõ somasi ita, ba sõchi dõdõda ibe'e, ba famõhõi si lõ sõchi, ba fatoewoe ba zi lõ tõdõ.
20 Si faofao ba zatoeatoea, ba atoeatoea dania: ba si mõi awõ zi lõ tõdõ, ba faloecha wamoenoe.
21 Igohi zi so horõ famakao; ba ba zatoelõ tõdõ, ba tesoelõni wa'ohahaoe tõdõ.
22 Niha si sõchi, ba ifa'ema ba ma'oewoenia zi so chõnia; ba ana'a zi so horõ, ba ba zatoelõ tõdõ mõi dania. *(F. 14, 14. 19; 28, 8. Sangomb. 2, 26).*
23 Na molahoi daso zi noemana, ba fahõna mbalazo dania; ba ato zi tekiko ba wa lõ atoelõ.
24 Ba zalimagõ bõzibõzi, ba lõ fa'omasinia nononia matoea; ba sangomasi'õ ononia, ba i'otoe'õ fatoea iraono. *(F. 22, 15).*
25 Satoelõ tõdõ, ba mangamanga irege aboeso; ba taloe zeboea horõ, ba maoho. *(Sin. 34, 11).*

FAZA 14.

Fanoeno fa'atoeatoea ba niha.

1 Fa'atoeatoea ndra alawe, ba i'otomosi nomonja; ba falõtõdõ andrõ ba idoedoegõ tangania.
2 Sadõlõ tõdõ wanõrõ lalania, ba no sangata'oefi Jehowa; ba sanõrõ lala sabila, ba no sangositengagõ ja'ia.
3 Ba mbawa zi lõ tõdõ, ba so mbõzibõzi ba wajawãsa; ba bewe zatoeatoea, ba no ba'aba'a zi lõ sõchi.
4 Ba zi lõ sawi, ba lõ õsi loeha; ba eboea tesõndra balazo ba wa'abõlõ gõrõbao.
5 Sasi si ndroehoe, ba lõ ifachai waja; ba sasi sofaja, ba ifaloea baeha waja.
6 Sango'aja, ba i'aloei wa'atoeatoea, ba lõ faloecha; ba ba zi so tõdõ, ba aoha wangaloei fa'aboto ba dõdõ.
7 Erogõ niha si lõ tõdõ; lõ'õ sa atõ õ'ila wa'aboto ba dõdõ ba mbewenia.
8 Da'õ wa'atoeatoea zi so tõdõ, na aboto ba dõdõnia lalania andrõ; ba fa'owõhõ mowa zi lõ tõdõ, ba no famaeloengoe.
9 Ba zi lõ tõdõ, ba tobali fango'aja ja'ira zoemange fameta horõ; ba sadõlõ tõdõ, ba no si sõchi tõdõ chõ nawõra.
10 [Ha] tõdõ zangila safõchõ chõnia; ba tebai ihalõ chõnia niha bõ'õ wa'omoeso dõdõ zamõsana.
11 Omo zeboea horõ, ba nidoedoegõ; ba ose zadõlõ tõdõ, ba no amaedola zobowo. *(Job. 18, 14. F. 12, 7).*
12 So lala si no adõlõ tawa'õ, ba loealoeania, ba saechoe ba wa'amate.
13 Barõ wa'iki gõi afõchõ bacha dõdõ; ba fozoe wa'omoeso dõdõ ba fangaboe dõdõ.
14 Tõdõ si tefoejoe, ba aboeso dania lalania andrõ; ba fangaboeso niha si sõchi, ba boeaboeania.
15 Sambõ tõdõ, ba ifati fefoe hadia ia niwa'õ; ba satoeatoea, ba ifaigi nibekainia.
16 Satoeatoea, ba ata'oe, ba i'erogõ zi lõ sõchi; ba sambõ tõdõ, ba mofõnoefõnoe, ba lõ i'ata'oefi hadia ia.
17 Si ono wõnoetõ, ba ilaoe nilaoe zowõhõ; ba ba zamachai falimosa, ba fatioe dõdõ niha bõ'õ.
18 Sambõ tõdõ, ba faloecha wa'owõhõ; ba satoeatoea, ba la'anaemboe wa'aboto ba dõdõ. *(Efes. 5, 15).*
19 Si lõ sõchi ba lõ tola lõ mangaloeloe ba zi sõchi; ba seboea horõ,

ba mangaloeloe ba mbawa gõli ba zatoelõ tõdõ.
20 Ba zi noemana, ba fa'oedoe gõi zahatõ chõnia ; ba somasi si so ana'a, ba no ato. *(F. 19, 4. 7).*
21 Si lõ ba dõdõ awõnia, ba no solalõ ; ba ja ahowoe zi hachõsi tõdõ si gõna famakao ! *(Sin. 41, 2).*
22 Hadia, tenga seloengoe zamachai si lõ sõchi? Ba si faloecha fa'omasi ba fa lõ farõi zangaloei si sõchi.
23 Fefoe ngawalõ wa'erege dõdõ, ba mofozoe ; ba teatea mbewe andrõ, ba isawa wa'anoemana. *(F. 10, 4).*
24 Ba niha satoeatoea, ba saemboe ana'a chõra gana'ara ; ba fa lõ tõdõ zi lõ tõdõ andrõ, ba ha sambalõ fa lõ tõdõ.
25 Samadoehoe'õ si doehoe, ba no sangorifi niha ; ba samaloea si lõ doehoe, ba no si falimo. *(F. 12, 17).*
26 Sangata'oefi Jehowa, ba no si so fanõtõna si lõ mangiwa ; ba ono zi manõ, ba no si so sawatõ. *(F. 18, 10).*
27 Oemboe wangorifi wangata'oefi Jehowa andrõ, ena'õ lõ alaoe ita ba goe'õ famoenoe. *(F. 13, 14).*
28 Fa'ato niha, ba no lachõmi razo ; ba na ambõ niha, ba si lõ boto zalawa.
29 Ba zebolo tõdõ, ba no fahõna wa'atoeatoea; ba ba zi ono wõnoetõ, ba fa lõ tõdõ loealoea. *(F. 16, 32 ; 19, 11).*
30 Fa'ebolo dõdõ, ba no fangorifi mboto , ba fa'afõchõ dõdõ, ba no fa'obooe dõla. *(F. 12, 4).*
31 Samalangõgõ si noemana, ba i'o'aja Zombõi ; ba si hachõsi tõdõ si noemana, ba ifosoemange Zombõi ja'ia. *(F. 17, 5 ; 19, 17).*
32 Seboea horõ, ba nitoeli'õ, ba wamakao andrõ, si gõna ia ; ba satoelõ tõdõ, ba lõ i'aboesi tõdõ na'i wa'amate.
33 Ba dõdõ zi so tõdõ andrõ, ba no ahono wa'atoeatoea ; ba si so ba dõdõ zi lõ tõdõ, ba oroma.
34 **Fa'atoelõ ba no fondrooe'õ jawa nõri ; ba fangailasi soi niha horõ.** Enoni satoeatoea, ba no fa'omasi 35 razo ; ba solaoe saila ita, ba gõna fõnoe. *(Moz. I. 41, 38).*

FAZA 15.

Fa'atoeetoea soroma ba wehede.

Fanema li nihaogõ, ba i'alõsi 1 wõnoe ; ba fangandrõ wõnoe wehede sabe'e. *(A. 18. Raz. I. 12, 13. 16).*
Lela zatoeatoea, ba ifaloea wa'a- 2 boto ba dõdõ ; ba ba mbawa zi lõ tõdõ, ba mangoemboe wa'owõhõ mowa. *(F. 12, 23).*
Fefoe gofoe heza, ba ichamõ hõrõ 3 Jehowa, wamaigimaigi si lõ sõchi, awõ zi sõchi.
Fa'ehao lela andrõ, ba no eoe so- 4 woea fangorifi ; ba fa'atefoejoenia, ba mesocho bacha dõdõ ibe'e.
Si lõ tõdõ, ba i'ositengagõ wotoe 5 andrõ chõ namania ; ba sanõngõni fanegoe, ba no satoeatoea. *(A. 32. F. 13, 1).*
Ba nomo zatoelõ tõdõ, ba fahõna 6 mbalazo ; ba ba nisõndra zeboea horõ, ba faroeka wangadoedoe.
Bewe zatoeatoea, ba ifazaewe wa'a- 7 boto ba dõdõ ; ba tõdõ zi lõ tõdõ, ba no tefoejoe.
Soemange nibe'e zeboea horõ, ba 8 i'ogorofi Jehowa, ba fangandrõ zadõlõ tõdõ, ba omasi ia. *(A, 29. F. 21, 27; 28, 9. Moz. I. 4, 4. 5. Jes. 1, 11. 15. Loek. 18, 9–14).*
Lala zeboea horõ andrõ, ba ni'ogo- 9 rofi Jehowa ; ba solohi fa'atoelõ, ba i'omasi'õ. *(F. 11, 20).*
Ba zondrõi lala sadõlõ, ba te'a- 10 be'e'õ wotoe ; ba sogoro fotoe, ba fa'amate fõnania. *(F. 10, 17 ; 29, 1).*
Narako ba awoewoecha, ba i'ila'ila 11 Jehowa, ba tenga mendroea manõ i'ila'ila dõdõ nono niha ! *(Job. 26, 6. Sin. 139, 8. Jer. 17, 10).*
Sango'aja, ba lõ omasi, na late- 12 goe ia ; lõ i'oroedoegõ ia ba zatoeatoea. *(F. 9, 8; 13, 1).*
Na omoeso dõdõ, ba ohahaoe gõi 13

mbawa; ba na so wa'aboe dõdõ, ba aragoeragoe gõi ia. *(A. 15).*
14 Tõdõ zatoeatoea, ba i'aloei wa'aboto ba dõdõ; ba bewe zi lõ tõdõ, ba ilaoe wajafaja.
15 Ba zi no gõna famakao, ba lõ bawã si sõchi; ba ba zomoeso tõdõ, ba ero ma'õchõ walõwã. *(A. 13. F. 17, 22).*
16 Sõchi zi lõ oja'oja, na fao wangata'-oefi Jehowa, moroi ba zi no fahõna, na fao wa lõ ahono dõdõ. *(F. 16, 8; 17, 1. Sin. 37, 16).*
17 Sõchi zi samba figa hõwa, na fao wa'omasi, moroi ba gõrõbao satabõ, na fao watioesa.
18 Si ono wõnoetõ, ba ifobõrõ wasosota; ba sebolo tõdõ, ba ihonogõ wagoeagoeasa. *(A. 1. F. 26, 21; 29, 22).*
19 Lala zareoe, ba no hoelõ zi toba'a sa'asa'a mao; ba tõrõwa zadõlõ tõdõ, ba no moehaogõ. *(F. 24, 30. 31).*
20 Ono satoeatoea, ba no fa'omoeso dõdõ namania; ba niha si lõ tõdõ, ba i'ositengagõ ninania. *F. 10, 1).*
21 Si lõ tõdõ, ba omoeso dõdõ ba wajafaja; ba niha satoeatoea, ba itõrõ lala sadõlõ.
22 Na lõ famagõlõ, ba tobali lõ boto niwa'õ; ba na ato zi so ba hoehoeo, ba mofozoe. *(F. 11, 14).*
23 Fa'omoeso dõdõ niha mbewenia, wanema li nawõnia; ba taroma li ba ginõtõ, ba ha lõ asõchi!
24 Ba zatoeatoea, ba mijawã isawã lala wangorifi andrõ chõnia, fa bõi aloea ia ba mbanoea tooe.
25 Idoedoegõ Jehowa nomo zi fajawã, ba i'aro'õ nola lacha mbanoea.
26 Ni'ogorofi Jehowa gera'era si lõ sõchi; ba sõchi [iwa'õ] wehede omasiõ.
27 Samohoe fa'omasi gana'a, ba adoedoe nomonia ibe'e; ba sogoro femanga gana'a, ba isõndra wa'aoeri. *(Sin. 15, 5).*
28 Tõdõ zatoelõ, ba i'aloealoei, he iwisa wanema li; ba moroi ba mbawa zeboea horõ, ba mangoemboe zi lõ sõchi.
Ba zeboea horõ, ba arõoe Jehowa; 29
ba fangandrõ zatoelõ tõdõ, ba ifondrondrongo. *(A. 8. Joh. 9, 31).*
Fangomoeso dõdõ haga hõrõ, ba fa- 30
ngabe'e dõla doeria si sõchi. *(F. 25, 25).*
Tõgi dalinga samondrongo fanegoe 31
fangorifi, ba ba hoenõ niha satoeatoea monahia.
Si lõ ba dõdõ fotoe, ba ja'iá i'osite- 32
ngagõ; ba samondrongo fanegoe, ba isõndra wa'atoeatoea. *(A. 5).*
Fangata'oefi Jehowa andrõ, ba no 33
famamaha ba wa'atoeatoea, ba fõna zoemange, ba mowaõwaõ wa lõ fajawã. *(F. 1, 7; 18, 12).*

FAZA 16.

Fondrorogõ Lowalangi niha ba õmõ niha ba Lowalangi.

Ba niha so nichoi dõdõ; ba mo- 1
roi chõ Jehowa wanema li.
Fefoe lala niha, ba no si sõchi iwa'õ 2
tõdõnia; ba Jehowa zanoelo tõdõ [nihá]. *(F. 21, 2).*
Be'e balazi Jehowa wolaoelaoemõ 3
andrõ; ba mofozoe nichoi dõdõoe. *(Sin. 37, 5).*
Fefoe hadia ia, ba Jehowa zama- 4
zõchi, so daninia; he gõi seboea horõ andrõ, ba mbawã wamakao andrõ.
Dozi seboea hocha, ba ni'ogorofi 5
Jehowa; da dangaoe! lõ zi lõ te'otoe'õ ira. *(F. 11, 21).*
Soelõ golalõwa wa'omasi ba fa lõ 6
farõi; ba famõhõi zi lõ sõchi wangata'oefi Jehowa andrõ.
Na omasi Jehowa lala niha, ba 7
i'atoelõ'õ gõi chõnia zi fa'oedoe chõnia. *(Moz. I. 31, 24; 33, 4).*
Sõchi zi lõ oja'oja, nisõndra ba 8
wa'atoelõ, moroi ba hare seboea ba wa lõ atoelõ. *(F. 15, 16).*
Ichoi tõdõnia lalania niha, ba Je- 9
howa zamatõrõ bekania. *(F. 19, 21).*
Taroma li faetasa zi so ba mbewe 10

razo; bõi ja mosala linia ba wangetoe'õ hoekoe.
11 Faliëra si lõ angaja ba boeloe waliëra si sõchi, ba no chõ Jehowa moroi; nilaoenia fefoe zaga ba dokosa. *(F. 11. 1).*
12 Famazõchi si lõ sõchi, ba la'ogorofi salawã; fa'atoelõ sa wangaró dadaomara. *(F. 20, 28; 25, 5; 29, 14).*
13 Bewe satoelõ zomasi razo; ba solaoe fehede sadõlõ, da'õ ni'omasi'õra.
14 Fõnoe razo, ba no timba zinenge solohe fa'amate; ba satoeatoea, ba i'ila i'alõsi. *(F. 20, 2).*
15 Ba wehaga hõrõ razo so wangorifi, ba fa'omasinia, ba no hoelõ lawoeo ba deoe sahoelõ. *(F. 19, 12).*
16 Sõchi na tasõndra wa'atoeatoea, moroi na tasõndra gana'a; ba fanõndra fa'aboto ba dõdõ, ba no sõchi moroi ba wanõndra firõ. *(F. 3, 14; 8, 10. 11. 19).*
17 Lala zatoelõ tõdõ, ba no famõhõi si lõ sõchi; ba samaigimaigi lalania, ba irorogõ nosonia.
18 Fõna wa'atekiko mowaõwaõ wajawãsa; ba fõna wa'alaoe, ba hocha. *(F. 18, 12).*
19 Sõchi na ta'ide'ide'õ ita, awõ zi lõ fajawãsa, moroi na tatema dána chõda niraboe, awõ seboea hocha
20 Sanõngõni taroma li andrõ, ba isõndra wa'ohahaoe dõdõ; ba sanõtõna chõ Jehowa, ba ja ahowoe!
21 Si so fa'aboto ba dõdõ, ba lafotõi satoeatoea; ba ba wa'ami mbewe, ba tedooe wamahaõ.
22 Oemboe wangorifi wa'aboto ba dõdõ, ba zi so ia; ba fotoe zi lõ tõdõ wa'owõhõ mowa andrõ. *(F. 13, 14; 14, 27).*
23 Tõdõ zatoeatoea andrõ, ba oneche mbawa ibe'e, ba idooe'õ wamahaõ ba mbewenia.
24 Awa'awa wẽ wani wehede omasiõ, āmi ba dõdõ ba no daloedaloe ba nõsi. *(F. 12, 25).*
25 So lala si no adõlõ tawã'õ, ba loealoeania, ba no lala ba wa'amate. *(F. 14, 12).*
Fa'olofo zohalõwõ zangai halõwõnia, 26
i'o'ooe sa'ae ia tõlõtõlõnia. *(F. 18, 7).*
Niha si lõ ngaroro, ba icharoe wa- 27
makiko; ba ba mbewenia, ba no hoelõ galitõ siholahola.
Niha si falimolimo, ba ifobõrõ wa'- 28
oedoesa; ba samatooe awõnia, ba ifabali gõi zabõlõ fahoewoesa. *(F. 6, 14. 19).*
Samalangõgõ awõnia, ba ifowõhõ 29
zahatõ chõnia. i'ohe ba lala si lõ sõchi. *(F. 1, 10–14).*
Samakifoe hõrõnia, ba no samachai 30
falimosa; ba songanga bewenia, ba no ifazõchi zi lõ sõchi. *(F. 6, 13).*
Saemboe lachõmi hoewa andrõ, ba 31
lala satoelõ tesõndra ia. *(F. 20, 29).*
Jawã zabõlõ zebolo tõdõ; ba sa- 32
ngila mangõhõndrõgõ tõdõnia, ba no jawã zatoe'a ba mbanoea nisoewõnia. *(F. 14, 29).*
Dahõdahõ andrõ, ba lalaoe ba ga- 33
heta, ba moroi chõ Jehowa fefoe wa'agõna.

FAZA 17.

Si lõ sõchi wasosota ba fehede ba zi tenga inõtõ.

Sõchi zi sambawa koee, si lõ awõ'- 1
awõ, na fao wa'atoelõ, moroi na afõnoe nomo õrõbao, na fao wasosota. *(F. 15, 17; 16, 18).*
Sawoejoe satoeatoea, ba tobali sa- 2
matõrõ ono zochõ ja'ia, solaoe saila ita; ba motána chõ, na lafosasi chõra gondrõita si fatalifoesõ.
Famahele wirõ doega lawoe ba fa- 3
noenoe gana'a galitõ; ba sanandraigõ tõdõ niha, ba ja'ia Jehowa. *(Sin. 66, 10).*
Sanao horõ, ba ifondrongondrongo 4
mbewe si lõ sõchi; irongo waja ba lela famakiko.
Si igi'igi'õ si noemana, ba i'o'aja 5
Zombõi; ba somoeso tõdõ ba wamakao nawõnia, ba lõ zi lõ te'otoe'õ. *(F. 14, 31).*
Saemboe zatoea ma'oewoe, ba la- 6
chõmi namara ndraono. *(Sin. 128, 6).*
Chõ zi lõ tõdõ, ba lõ moadoe we- 7

hede hocha, ba mendroea manõ lõ moadoe mbewe sofaja ba zalawa.
8 Amaedola manimani omasiõ gõ horõ ba zanema ja'ia, iwa'õ; gofoe heza isawa, ba mofozoe nilaoenia.
9 Sangaloei fa'omasi zamaloegõ olalõwa; ba si foeli mamokai hoehoeo, ba fa'ero dõdõ zi fahoewoe ibe'e.
10 Ba zi so tõdõ, ba abacha gõna wanegoe li, moroi na meotoe tohare mbõzibõzi ba zi lõ tõdõ.
11 Ha sambalõ si lõ sõchi ifa'oea solawa salawa; ba lafatenge chõnia zinenge si lõ fa'ahachõ dõdõ.
12 Alacha faloecha ita zi alawe mberoea, si no lahalõ ono, ba bõi ba zi lõ tõdõ ba wa'owõhõ mowa andrõ chõnia.
13 Na so zame'e soelõ zi sõchi si lõ sõchi, ba lõ tebato jomo chõnia wamakao. *(Sin. 109, 5).*
14 Bõrõta wasosota, ba no hoelõ na tatõla'õ mba'aba'a nidanõ; andrõ bato wasosota, fatoea lõ oroma nifõ.
15 Samoe'a horõ ba hoeloe zi so sala ba sangetoe'õ hoekoe zi lõ horõ, ba i'ogorofi Jehowa, faoma daroea ira. *(Jes. 5, 23).*
16 Hadia sa goena gana'a ba danga zi lõ tõdõ, ba wowõli fa'atoeatoea; me lõ'õ sa atõ fa'aboto ba dõdõ.
17 Si ndroehoe si fahoewoe, ba no fadoro i'omasi'õ nawõnia; ba ba wamakao, ba toemboe ia si fatalifoesõ. *(F. 18, 24).*
18 Niha si lõ tõdõ zi fara'oe tanga, si mõi ba wali chõ nawõnia. *(F. 6, 1).*
19 Somasi fasosota, ba i'omasi'õ horõ; ba sangalawa'õ bawandroehõ chõnia, ba no sangaloei fa'adoedoe.
20 Si no tefoejoe tõdõ, ba lõ isõndra wa'ohahaoe dõdõ; ba sabila lela, ba faloecha wa'ate'ala.
21 So'ono si lõ tõdõ, ba faloecha wa'aboe dõdõ, ba tebai omoeso dõdõ nama zowõhõ mowa. *(F. 10, 1).*
22 Fa'omoeso dõdõ, ba tobali fangorifi; ba fa'arasa dõdõ andrõ, ba okõli dõla ibe'e. *(F. 15, 13. 15).*
Seboea horõ, ba i'ã gana'a, nibini'õ 23
fame'e, ba wamila'õ lala satoelõ.
Ba zi so fa'aboto ba dõdõ, ba no 24
so ba doedoema hõrõ wa'atoeatoea; ba si lõ tõdõ, ba fondrege danõ ifaigi. *(F. 4, 25).*
Ono si lõ tõdõ, ba fangaboe dõdõ 25
namania, ba fa'alangoe dõdõ zadono ja'ia. *(A. 21).*
Na lachaoe gõi zi lõ horõ, ba si 26
lõ sõchi da'õ, ba mendroea manõ, na labõzi zatoelõ tõdõ.
Sanaha bewenia, ba no si so fa'a- 27
boto ba dõdõ; ba sebolo tõdõ, ba no niha si so era'era. *(F. 10, 19. Jak. 1, 19).*
He si lõ tõdõ, na lõ hedehede, ba 28
satoeatoea tawa'õ; si so tõdõ wamaigida, na lõ ifonoemalõ mbewenia. *(Job. 13, 5).*

FAZA 18.

Amachoita ba wangomasi'õ talifoesõ ba fa bõi fa'oedoe.

Si oniagõ ja'ia, ba ha somasi ia 1
i'aloei; ba fefoe hadia ia zaboto ba dõdõda, ba fatoewoe chõnia.
Si lõ tõdõ, ba lõ omasi wa'aboto 2
ba dõdõ; ha da'õ zomasi ia, na oroma gera'erania.
Na so zeboea horõ, ba fago'õ wa- 3
ngo'aja, ba awõ wa'aila wanandrawa.
Idanõ sabacha daroma li, si otarai 4
mbawa niha, mbombo sangoemboengoemboe, oemboe wa'atoeatoea.
Lõ sõchi na fa'awõ ita ba zeboea 5
horõ, ba wamalangõgõ satoelõ, ba wangetoe'õ hoekoe. *(Moz. V. 1, 17).*
Bewe zi lõ tõdõ, ba no samobõrõ 6
fasosota, ba sangandrõ bõzibõzi mbawania.
Bawa zi lõ tõdõ, ba tobali fama'ala- 7
nia, ba bewenia, ba no tandrawa nosonia. *(F. 13, 3; 16, 26).*
Taroma li zamatooe awõnia, ba no 8
hoelõ gõ sami, noemalõ mitooe ba daloe bacha. *(F. 26, 22).*

9 He sambõ fa'atarõ dõdõ ba halõwõnia, ba no achi zamoefoe. *(F. 10, 4).*
10 Hati saro dõi Jehowa andrõ, ba da'õ isawa satoelõ tõdõ, ba tebai lachamõ ia. *(F. 14, 26. Sin. 20, 2).*
11 Ana'a zi so ana'a, ba no banoea saro chõnia; õli kara si no alawa iwa'õ tõdõnia. *(F. 10, 15).*
12 Fõna wa'atekiko niha wajawasa dõdõ; ba fõna zoemange, ba fa lõ fajawa. *(F. 16, 18; 15, 33).*
13 Na so zanema li, na lõ nifondrondrongonia, ba tebe'e falõtõdõ ba fangaila chõnia.
14 Fa'abe'e dõdõ ba niha, ba itaõgõ wõchõ; ba fa'arasa dõdõ, ba ha niha zanaha? *(F. 15, 13. 15).*
15 Tõdõ zi so tõdõ, ba isõndra wa'atoeatoea, ba tõgi dalinga zatoeatoea, ba i'aloei wa'aboto ba dõdõ.
16 Boeala niha zamonaha ja'ia, i'ohe ia ba ngai zalawa. *(Moz. I. 43, 11).*
17 Si fõfõna molohe ba hoehoeo hadia ia, ba chõnia zatoelõ tawa'õ, ba so si samõsa, ba isechegõ ia.
18 Dahõdahõ wolohe ba lala wagoeagoeasa, fa'ero zabõlõ ibe'e. *(F. 16, 33).*
19 Talifoesõ si no moelimo, ba abe'e moroi ba mbanoea saro, ba fagoeagoeasa, ba no hoelõ lazi ba mbawandroehõ ba gõdo.
20 Boeaboea mbawania, ba no fangaboeso daloe niha; i'aboesoi'õ ia loealoea mbewenia. *(F. 12, 14; 13, 2).*
21 Fa'amate ba fa'aoeri, ba no faoma so ba wa'abõlõ lela; ba somasi ja'ia, ba i'ã mboeania. *(F. 13, 3).*
22 Si no manõndra ira alawe, ba no isõndra zi sõchi, ba no faloecha ia wa'eboea dõdõ Jehowa. *(F. 19, 14; 31, 10).*
23 Si fakao zi noemana, ba fanema li, na itema so'ana'a, ba no fehede zafaito.
24 Ba zi no ato zi fahoewoe, ba no ahatõ wa'ate'ala; ba so zi fahoewoe saro moroi ba zi fatalifoesõ.

FAZA 19.

Tenga ni'ositengagõ zi noemana. Nihaogõ wolohe ba lala iraono.

Sõchi zi noemana, sanõrõ lalania, lõ sinegoe, moroi ba zi tefoejoe bewe ba si lõ tõdõ. *(F. 28, 6).* 1
Ba wa'ambõ wa'aboto ba dõdõ, ba lõ si sõchi; ba ba zi lõ fangenanõ ba wofanõ, ba fasala wamekai. 2
Ba walõtõdõ ba niha tefoejoe lalania, ba abao dania dõdõnia chõ Jehowa. *(Ngen. Jer. 3, 29).* 3
Ato zi fahoewoe ibe'e ana'a, ba si noemana, ba i'erogõ si fahoewoe chõnia. *(F. 14, 20).* 4
Sasi sofaja, ba lõ zi lõ te'otoe'õ, ba solaoe si lõ doehoe, ba tebai aefa. *(A. 9. F. 21, 28. Moz. V. 19, 18–21).* 5
Ato zangaloei fa'eboea dõdõ zalawa, ba ba zame'eme'e boeala, ba oi dozi fahoewoe niha. 6
Ba zi noemana, ba oi fa'oedoe zi fatalifoesõ chõnia, ba tenga mendroea manõ la'erogõ ia si fahoewoe chõnia [ena'õ]. Ba na ifati niwa'õra, ba si lõ boto. *(A. 4).* 7
Sangaloei fa'aboto ba dõdõ, ba i'omasi'õ nosonia, ba samaigi era'era dõdõ, ba isõndra wa'ohahaoe dõdõ. 8
Sasi sofaja, ba lõ zi lõ te'otoe'õ, ba solaoe si lõ doehoe, ba tekiko. *(A. 5).* 9
Ba zi lõ tõdõ, ba no tenga si nangea wa'ohahaoe dõdõ, ba mendroea manõ tenga si nangea, na mõi samatõrõ salawa zawoejoe. 10
Fa'aboto ba dõdõ andrõ, ba ebolo dõdõ niha ibe'e; ba tetoeria ia, na ibologõ dõdõnia ba golalõwa. 11
Fa'abao dõdõ razo, ba no hoelõ wendrõndrõndrõndrõ zingo; ba fa'omasinia, ba no hoelõ namo mbanoea ba zinanõ. *(F. 20, 2; 16, 14. 15).* 12
Ono matoea si lõ tõdõ, ba no famakoejoe namania; ba no tawa gahe zagõ si lõ aetoe wasosota ndra alawe. *(F. 10, 1).* 13
Omo ba ana'a, ba no ondrõita zatoea; ba chõ Jehowa moroi ndra 14

alawe si so fa'aboto ba dõdõ. *(F. 18, 22).*

15 Fa'areoe andrõ, ba abõlõ wemõrõ ibe'e; ba si lõ mohalõwõ, ba solofo dania. *(F. 10, 4; 23, 1).*

16 Same'e ba dõdõ oroisa, ba ibe'e ba dõdõ nosonia; ba si lõ mamaigi lalania, ba tekiko. *(F. 16, 17).*

17 **Si hachõsi tõdõ si noemana, ba chõ Jehowa ibe'e nifalali, ba ja'ia zanoelõni chõnia fa'eboea dõdõnia andrõ.** *(F. 14, 31. Sin. 41, 2–4. Mat. 25, 40).*

18 Otoe'õ nonooe; so na sa wanõtõna; ba bõi fonoemalõ dõdõoe ba wamoenoe ja'ia. *(Efes. 6, 4).*

19 Si ono wõnoetõ, ba iboe'a gogaoeta; na õtenawa, ba tedooe õbe'e.

20 Fondrondrongo wamolala tõdõ, ba tema wanegoe, ena'õ atoeatoea'õ sa'ae.

21 Oja ngawalõ nichoi dõdõ niha; ba nichoi Jehowa zofozoe. *(F. 16, 9. Jer. 10, 23).*

22 Somasi niha, ba fa'eboea dõdõnia; ba no sõchi zi noemana, moroi ba zolaoe faja.

23 Fangata'oefi Jehowa andrõ, ba tobali fangorifi; mõrõ ita, lõ fa'olofo, lõ itõrõ famakao. *(F. 14, 27).*

24 Na no iroegi wiga tanga zareoe; ba tebai na'i ifoeli ba mbawania. *(F. 26, 15).*

25 Na õbago zango'aja, ba atoeatoea zi no owõhõwõhõ; ba na tategoe zi so tõdõ, ba isõndra wa'aboto ba dõdõ. *(F 21, 17).*

26 Samakao amania ba samofanõ inania, ba no ono samobõrõ fa'aila ba fango'aja.

27 Bato wamondrongo fotoe, ja'oegõ onogoe, ba wa'eloengoe, ba wamõhõi famahaõ zaboto ba dõdõ. *(Jak. 1, 22).*

28 Sasi si lõ boto, ba i'o'aja hoekoe; ba isowo zi lõ atoelõ bawa zeboea horõ.

29 Ba zango'aja andrõ, ba no moehõnagõ mo'e'asiwai wotoe, ba si manõ mbõzibõzi ba hoeloe zi lõ tõdõ. *(F. 26, 3).*

FAZA 20.

Famangelama: Ba wemaboemaboe ba ba wa'areoe ba ba walimosa.

No sango'aja nagoe andrõ ba si fagoeagoea zi maboe ita; dozi ha niha zi maboemaboe da'õ, ba tebai atoeatoea. *(F. 23, 29–35; 31, 5).* 1

Fameta'oe zalawa, ba no hoelõ wendrõndrõndrõndrõ zingo; ha niha zangandrõ fõnoenia, ba no sama'oea famoenoe. *(F. 16, 14; 19, 12).* 2

I'eboea'õ doeriania niha, na lõ ihatõ'õ ia ba wasosota; ba ha niha zi lõ tõdõ, ba no somasi fagoeagoeasa. 3

Sareoe, ba lõ mangahalõ na bawa, ba na idõnadõna dania mboea nowi, na bawa wamasi, ba lõ hadia ia. *(F. 6, 6–8).* 4

Idanõ sabacha nichoi dõdõ niha barõ doto, ba si so tõdõ, ba isooesooe jawa. *(F. 18, 4).* 5

Ahatõ dozi niha faloecha zeboea tõdõ, ba ha niha zanõndra niha si lõ farõi? 6

Na so zatoelõ tõdõ, sanõrõ lalania lõ sinegoe, ba faloecha wa'ohahaoe dõdõ nononia foerinia. *(F. 14, 26. Sin. 112, 2).* 7

Razo sidadao ba dadaoma wangoehoekoe, ba ifazawili fefoe zi lõ sõchi, hõrõnia. *(Sin. 101, 3–8).* 8

Ha niha zi tola mangoema'õ: „No oehaogõ dõdõgoe; no aheta horõgoe?" *(F. 28, 13; 30, 12).* 9

Domboea zaga ba domboea zoe'azoe'a, ba no faoma ni'ogorofi Jehowa. *(A. 23. F. 11, 1).* 10

Soe'a nono matoea sa'ae, ba oroma ba mboeaboeania, na sohaoehaoe ba na sadõlõ dõdõnia. *(F. 22, 6).* 11

Tõgi dalinga samondrongo ba hõrõ sangila niha, ba faoma niwõwõi Jehowa. 12

Bõi omasi'õ wemõrõ, fa bõi noemana ndra'oegõ; faboka hõrõoe, ba lõ ambõ gõoe. *(F. 6, 10).* 13

„Si lõ sõchi! si lõ sõchi!" iwa'õ sowõli; ba na no aefa ia, ba isoeno ia. 14

15 So sa gana'a, ba no fahõna manimani, ba aja seboea bõli mbewe si so fa'aboto ba dõdõ.
16 Na so zi mõi ba wali ba niha bõ'õ, ba halõ mbaroenia, ba halõ gade chõnia, bõrõ niha bõ'õ andrõ. *(F. 6, 1–5; 27, 13).*
17 Āmi ba mbawa niha gõ nilimo, ba dania ba fazozo ba mbawania nene. *(F. 9, 17).*
18 Loealoea wamagõlõ nihonogõi, ba haogõ wamatõrõ, na manoewõ'õ.
19 Samokai si tobini, ba no sanandrawãisi awõnia; andrõ bõi fabaja ndra'oegõ ba zoja bewe. *(F. 24, 6).*
20 Sangelifi amania ba inania, ba no si mate fandroe ba daloe zogõmigõmi. *(Moz. II. 21, 17).*
21 Ondrõita, nichamõ ba wa'aõsõ wamobõrõ, ba lõ howoehowoe ba gafoeriata.
22 Bõi wa'õ: „Oesoelõni zi lõ sõchi"; dõnadõna chõ Jehowa, ba itolo'õ. *(F. 24, 29. Rom. 12, 17–19).*
23 Famodomboea saga ba i'ogorofi Jehowa, ba si lõ sõchi waliëra falimosa. *(A. 10).*
24 Jehowa zangoehoekoe beka niha; ba niha andrõ — he moroi wa'aboto ba dõdõnia lalania?
25 Tandrawa niha, na iwa'õ manõ: „Ni'amoni'õ", ba na awena itoelo tõdõnia, na no awai ifaboe'oe.
26 Razo satoeatoea, ba ifazawili zeboea horõ, ba ifatõrõ chõra gaolo wamõbõrõ wache. *(Sin. 101, 8).*
27 Fandroe nitoenoe Jehowa dõdõ niha, isoeloei mbate'e mboto fefoe. *(Kor. I. 2, 11).*
28 Nõoe razo wa'omasi ba fa lõ farõi; ba ibe'e toewoetoewoe dadaomania wa'omasi andrõ. *(F. 16, 12).*
29 Lachõmi nono matoea wa'abõlõra; ba aja zatoea, ba hoewa andrõ. *(F. 16, 31).*
30 Fangeheta zi lõ sõchi zocho sendro ba bõzibõzi sanõsõ õsi, irege ba zabacha.

FAZA 21.

Famahaõ ba zi sõchi, nitarõ ba dõdõ.

Amaedola nidanõ ba mbombo dõdõ razo, ba danga Jehowa; ba zomasi ia ifatõrõ, fefoe gofoe heza. *(Sin. 33, 15).* 1
Ba wamaigi niha, ba no adõlõ lalania fefoe; ba Jehowa zanoelo tõdõ [niha]. *(F. 16, 2; 24, 12).* 2
Folaoe satoelõ ba sadõlõ zomasi Jehowa, moroi ba zoemange nitaba. *(Sam. I. 15, 22. Jes. 1, 11–18). Hos. 6, 6).* 3
Hocha hõrõ ba fajawãsa dõdõ – fangahalõ zeboea horõ, ba no horõ. *(Jes. 2, 11).* 4
Loealoea nichoi dõdõ zowõlõ'õlõ, ba no hare; ba ba zi da'ida'i manõ, ba isawa wa'ate'ala. *(F. 22, 29).* 5
Ana'a nisõndra ba walimosa, ba no angi, ba zangaloei famoenoe. *F. 10, 2).* 6
Famalangõgõ zeboea horõ awõra, ba i'oloi'õ ira, me no techõra wolaoe satoelõ. 7
Lala niha sonoro horõ, ba no akiwõkiwõ; ba sohaoehaoe tõdõ, ba satoelõ ilaoe. 8
Sõchi na ba mboemboe nomo jawa so ita, moroi na oroedoe ita jomo ba ndra alawe si fasosososo. *(A. 19. F. 25, 24).* 9
Tõdõ zeboea horõ, ba no somasi si lõ sõchi; lõ faloecha nawõnia wa'ahachõ dõdõ chõnia. 10
Na la'otoe'õ zango'aja, ba atoeatoea zi no adõlõ tõdõ; ba na lafahaõ zatoeatoea, ba ihalõ chõnia wa'aboto ba dõdõ. *(F. 19, 25).* 11
Satoelõ (Lowalangi) zamaigimaigi omo zeboea horõ; gõna fa'atekiko zeboea horõ ibe'e. 12
Sondroehõ tõgi dalingania ba wangarõngarõ zi noemana, ba lõ'õ gõi tefondrondrongo linia, na bawa mangarõngarõ ia. 13
Fangalõsi wõnoe game'ela si lõ moe'oroma'õ, ba famadõhõ wa'abao 14

dõdõ mboeala nibini'õ ba nono mbaroe. *(Sam. I. 25, 18).*
15 Ba zatoelõ tõdõ, ba fa'omoeso dõdõ wolaoe satoelõ; ba ba zolaoe si lõ sõchi, ba sata'oe ira.
16 Niha sondrõi lala wa'atoeatoea, ba ba zoroedoe bechoe zi mate ahono dania.
17 Somasi fangomoeso dõdõ, ba noemana dania; ba somasi agoe ba fanicha samohoea, ba lõ isõndra wo'ana'a. *(F. 23, 21).*
18 Hõli zatoelõ tõdõ dania zeboea horõ, ba fangali zadõlõ tõdõ zi farõi. *(F. 11, 8).*
19 Sõchi na ba danõ si mate so nomoda, moroi na so chõda ndra alawe si fasosososo ba sofõnoefõnoe. *(A. 9).*
20 Girõgirõ omasiõ ba fanicha zi so ba nomo zatoeatoea; ba niha si lõ tõdõ, ba zoemaewe ibe'e.
21 Solohi fa'atoelõ ba fa'eboea dõdõ, ba isõndra wa'aoeri ba fa'atoelõ dõdõ ba fa'eboea dõi.
22 Satoeatoea andrõ, ba atoe'a ba mbanoea zabõlõ, ba idoedoegõ gõli, si no abe'e dõdõra. *(F. 24, 5).*
23 Sanaro bewenia, awõ lelania, ba lõ gõna ia famakao ibe'e. *(F. 13, 3).*
24 Si fajawa ba seboea hocha, ba lafotõi sango'aja, solaoe hocha si tenga inõtõ.
25 Ba zareoe, ba tobali famoenoe wangisõnia, me lõ edõna mohalõwõ dangania. *(F. 13, 4).*
26 Si lõ aetoe wangisõ zareoe; ba satoelõ tõdõ, ba mame'e; lõ fa'atali.
27 Soemange nibe'e zeboea horõ, ba no ni'ogorofi [Jehowa]; ba mendroea manõ, na horõ mbõrõ wame'e ja'ia. *(F. 15, 8).*
28 Sasi sofaja, ba tekiko dania, ba fehede zamondrongo li, ba si mõna. *(F. 19, 5. 9).*
29 Sabe'e bawa zeboea horõ; ba satoelõ tõdõ, ba ifaigi heza itõrõ.
30 Lõ fa'atoeatoea ba lõ fa'aboto ba dõdõ ba lõ nichoi dõdõ, solawa Jehowa.
31 Lafangaró koedo, na bawa wanoewõ, ba femõna, ba chõ Jehowa moroi. *(Sin. 33, 12. Jes. 31, 1. 3).*

FAZA 22.

I. Fango'ozoei famahaõ si fõfõna andre: Amachoita hadia ia, ba gamoeata niha. II. Famarooe dõdõ, ba wamondrongo li wa'atoeatoea andrõ. III. Nõnõnõnõ: amachoita ni'ozaragõ.

I. Seboea bõli dõi si sõchi, moroi ba gana'a seboea, ba si sõchi moroi ba wirõ ba moroi ba mbalaki wa'eboea dõdõ. *(Sangomb. 7, 1).* 1
Faloecha ira zo'ana'a zi noemana; sombõi ja'ira fefoe, ba ja'ia Jehowa. 2
Satoeatoea, ba i'ila wamakao, ba ibini'õ ia; ba sowõhõwõhõ, ba latõrõ manõ, ba te'ala. *(F. 27, 12).* 3
Loeo wa lõ fajawa, loeo wangata'oefi Jehowa, ba fa'eboea gana'a ba fa'eboea dõi ba fa'aoeri. 4
Ba lala zabila tõdõ, ba so ndroi ba so wesoe gahe; ba sondrorogõ nosonia, ba ihene. 5
Fahaõ nono matoea, faigi ginõtõ; ba lõ'õ gõi ibõhõli, na satoea ia. *(F. 20, 11).* 6
Samatõrõ si noemana zo'ana'a; ba samalali ana'a, ba tobali sawoejoe zame'e nifalali. 7
Sanaroe si lõ atoelõ, ba ibasi wamakiko; ba bõzibõzinia, na mofõnoe ia, ba ariri. *(Job. 4, 8).* 8
Si sõchi tõdõ, ba faloecha howoehowoe; me ichete õ zi noemana mbalazonia. *(F. 19, 17).* 9
Fofanõ zango'aja, ba fao chõnia wasosota; ba tebato wagoeagoeasa ba fangaila. *(F. 26, 20. Moz. I. 21, 9. 10).* 10
Somasi fa'ohaoehaoe dõdõ, si so bewe omasiõ, chõnia fahoewoe razo. *(Sin, 101, 6).* 11
Hõrõ Jehowa zondrorogõ fa'aboto ba dõdõ; ba fehede zi farõi andrõ, ba lõ boto ibe'e. 12
Imane zareoe: „So zingo baero, ma dania niboenoe ndra'o ba golajama." *(F. 26, 13).* 13

14 Kohokoho sabacha mbawa ndra a-
lawe bõ'õ, ba da'õ bacha alaoe zo-
fõnoe Jehowa. *(F. 5, 3. 4; 23, 27).*
15 Ba dõdõ nono matoea, ba no fabõbõ
wa'owõhõ mowa; ba bõzibõzi fa-
ngotoe'õ wameta ja'ia chõnia. *(F.*
23, 14; 29, 17).
16 Na lafakao zi noemana, ba mohare
ia; ba na mame'e ba zo'ana'a, ba
fa'ate'alania.
17 II. Be'e mbõrõ dalingaoe ba fo-
ndrondrongo, li zatoeatoea ba faoe-
doegõ tõdõoe wa'aboto ba dõdõgoe
andrõ.
18 Sõchi sa, na õ'irõ'õ ba dõdõoe;
ena'õ na lõ awoe'a ia fefoe, ba
mbeweoe.
19 Ena'õ manõtõna ndra'oegõ chõ Je-
howa, ba da'õ oefahaõ ndra'oegõ
ma'õchõ, ja'oegõ nifahaõgoe.
20 Hadia, tenga si sõchi nisoeragoe
chõoe, famobawa lala ba famoto-
chi?
21 Ena'õ oefarongogõ chõoe zi doehoe,
taroma li saró, fa õ'ohe li salacha
lõ mangiwa dõdõ, ba zamatenge
ja'oegõ.
22 III. Bõi osindra'oei zi so chõ zi
noemana, me no si noemana ia, ba
bõi hoendragõ zi no gõna famakao,
ba mbawa gõli.
23 Jehowa sa zolohe ba lala hoehoeora,
ba i'etoe'õ noso zi anagõi ja'ira.
(F. 23, 11).
24 Bõi ae awõ zofõnoefõnoe, ba bõi
faofao ndra'oegõ ba zi ono wõnoetõ.
(F. 29, 22).
25 Fa bõi õfamaha ndra'oegõ ba nitõ-
rõnia andrõ, ba fa bõi õwõwõi da-
ndrawa wamoenoemõ.
26 Bõi oroedoegõ ndra'oegõ ba zi fa-
ra'oera'oe tanga, ba zi mõi ba wali
ba gõmõ. *(F. 6, 1).*
27 Na lõ chõoe famoe'a gõmõ dania,
ba hana wa õloeloe dofooe ba-
rõoe?
28 Bõi woe'ai nola fõna, nitaroe'õ
ndra toeaoe. *(F. 23, 10. Moz. V. 27,*
17),
29 Na õ'ila niha satarõ tõdõ ba ha-
lõwõnia, ba tola mõi ia enoni razo,
alacha lõ mõi ia ba zi lõ tõi. *(F. 21,5).*

FAZA 23.

Tohoetohoe: Amachoita ba we-
manga ba fa bõi mohorõ ba fa bõi
maboemaboe.

Na moedadao ndra'oegõ ba we- 1
manga, ba bõi olifoegõ'õ ha nina
zi so ba ngaioe.
Ba faoedoegõ zi'õli ba dõdõtõlõoe, 2
na sanani ndra'oegõ.
Bõi isõ zami andrõ chõnia, me no 3
õ si falimo.
Bõi eregeïsi dõdõoe, ba wangeboea 4
ana'a; bõhõli wa'onecheoe andrõ.
(F. 28, 22. Sangomb. 9, 11).
Hadia, edõna õfaigifaigi ia, ba no 5
tobali angi? Lõ zi lõ ifaigi chõnia
gafi, si mane afi mojo, si sawa ba-
noea si jawa.
Bõi ā gõ nibe'e zafõchõ tõdõ, ba 6
bõi isõ zami andrõ chõnia.
Hoelõ zamatooetooe tõdõnia ia; 7
imane chõoe: A! badoe! ba lõ fao
dõdõnia chõoe.
Si no õ'ā, ba õfoeli õ'oeta'õ; ba 8
hadia zi no õhaogõ fehedeoe, ba
no zajazaja gõlõ.
Bõi farongogõ ba zi lõ tõdõ wehe- 9
deoe; lõ'õ sa atõ ba dõdõnia wa'-
atoeatoea andrõ ba daroma limõ.
Bõi woe'ai nola fõna, ba bõi hoe- 10
ndragõ mbenoea zi lõ ama. *(F. 22,*
28).
Me no sabõlõ zangorifi ja'ira — 11
ja'ia zolohe ba lala hoehoeora chõoe.
Loeloe dõdõoe ba wotoe, ba be'e 12
mbõrõ dalingaoe ba wehede si so
fa'aboto ba dõdõ.
Bõi ambõsi wotoe ba nono matoea; 13
lõ'õ sa mate ia, na õhare'õ chõnia
noeë.
Õbõzi sa ia oeë, ba tobali õ'efa'õ 14
mbechoenia ba narako. *(F. 13, 24;*
22, 15).
He onogoe, na atoeatoea dõdõoe, 15
ba omoeso gõi dõdõgoe.
Ba owoeawoea bacha mboeagoe, 16
na satoelõ ilaoe beweoe.

17 Bõi afõchõ dõdõoe ba zamazõchi horõ; fangata'oefi Jehowa onorogõi tõdõ.
18 Si ndroehoe, so na sa zi so fõnada, ba tenga faja wanõtõnamõ andrõ.
19 Fondrondrongo, ja'oegõ onogoe, ba ja atoeatoea ndra'oegõ, ba faoedoegõ tõdõoe lala sadõlõ.
20 Bõi oroedoe ndra'oegõ ba zamadoemadoe toeo ba ba zoloe'aloe'asi diwo. *(Loek. 21, 34).*
21 Noemana sa dania zamadoemadoe toeo, fabaja soloe'aloe'a, ba loealoea wemõrõmõrõ, ba fa hatõ atoeala noecha. *(A. 25–35; F. 21, 17; 20, 13).*
22 Fondrondrongo li namaoe so'ono ja'oegõ, ba bõi ositengagõ ninaoe, na atoea ia. *(F. 1, 8).*
23 Si doehoe õli, ba bõi foeli amawa, fa'atoeatoea ba fangenanõ ba fa'aboto ba dõdõ.
24 Owoeawoea sibai dõdõ zi so'ono satoelõ tõdõ; ba si no mo'ono satoeatoea, ba omoeso dõdõ chõnia. *F. 10, 1).*
25 Ja omoeso dõdõ ndra amaoe inaoe, ba ja owoeawoea dõdõ zadono jaoegõ.
26 **Chõgoe bo'e dõdõoe, ja'oegõ onogoe, ba ja omasi hõrõoe lala andrõ chõgoe.**
27 Kohokoho sabacha sa ndra alawe somasi fohorõ, ba ba'a side'ide bawa ndra alawe bõ'õ. *(F. 22, 14).*
28 Sanaronaro ia, si mane soraboe, ba ato zi farõi niha ibe'e. *(F. 7, 12).*
29 Ha chõ so wa'alai? ha chõ so wa'afa'aõkõ? ha chõ so wasosota? ha chõ so wangarõngarõ? ha niha zesocho, lõ bõrõbõrõ? ha niha zi ndroendroemõ hõrõ?
30 Ja'ia zi bongisi wamadoemadoe toeo, si mõi ba wanandra nifolaroe. *(F. 20, 1. Jes. 5, 11. 22).*
31 Bõi faigifaigi doeo, na no ojo'ojo, na si takile ia ba mako, na sõchi wa'ahele ba dõlõtõlõ.
32 Ba loealoeania, ba si fara'oe ia, hoelõ goelõ, si fa'oesoe, hoelõ gõ'õ.
Si tenga inõtõ i'ila dania hõrõoe, 33
ba si fakoejoe ilaoe tõdõoe.
Ba hoelõ zi mõrõ ba daloe nasi 34
ndra'oegõ, ba hoelõ zi mõrõ ba mbalõ dõla lojo.
„No labõzibõzido, ba lõ safõchõ 35
chõgoe; no labagobagodo, ba lõ oe'ila. Ha wa'ara tokeado? Ba oetohoegõ wolaoe zoei." *(Jes 56, 12).*

FAZA 24.

Fango'ozoei: I. Nibologõ dõdõ.
II. Tohoetohoe, niŵa'õ zatoeatoea.

1. Bõi afõchõ dõdõoe ba niha 1
si lõ sõchi tõdõ, ba bõi omasi ndra'oegõ, mõi'õ awõra.
Famalangõgõ awõra sa zomasi dõ- 2
dõra, ba famakao nilaoe mbewera.
Fa'atoeatoea wangotomosi nomo, 3
ba era'era ba dõdõ wangaronia.
Ba fa'aboto ba dõdõ wamo'õsi naha 4
girõgirõ, girõgirõ seboea bõli ba girõgirõ omasiõ. *(F. 31, 10–31).*
Sabõlõ niha satoeatoea, ba ba niha 5
si so fa'aboto ba dõdõ, ba oi so wa'abe'e.
Na sõchi wamatõrõ, ba mõna ndra'- 6
oegõ ba wanoewõ; ba ba zi lõ ambõ samolala tõdõ, ba so wangorifi. *(F. 20, 18; 11, 14).*
Si lõ tõdõ, ba lõ ichamõ wa'atoea- 7
toea, ba lõ hedehedenia ba mbawa gõli.
Sangaloei folaoe si lõ sõchi, ba la- 8
fotõi sanao horõ.
Fa'owõhõ mowa horõ andrõ, ba 9
sogoro niha bõ'õ zango'aja.
Na hoelõ zi lõ dõladõla ndra'oegõ, 10
na bawa wamakao, ba si lõ boto wa'abõlõoe.
Orifi nisõbi ta'io ba wamoenoe, ba 11
sanawa nitaba bagira, lõ dõladõla, ba tenawa! *(Job. 29, 12. Sin. 82, 4).*
Ba na õwa'õ ena'õ: „Lõ nirongo- 12
ma hadia ia", ba si ndroehoe, aboto ba dõdõ zanoelo tõdõ niha andrõ, ba sangila zamaigimaigi nosooe, ba isoelõni ba niha wolaoenia. *(F. 16, 2. Sam. I. 16, 7. Rom. 2, 6).*

13 Ā wẽ wãni; ja'oegõ onogoe, me no si sõchi, ba sami ba gararooe nõsi gawa'awa.
14 Amaedola da'õ be'e ba dõdõoe wa'atoeatoea andrõ: na no õsõndra ia, ba so na sa zi so fõnaoe, ba tebai tobali faja wanõtõnamõ. *(F. 23, 18).*
15 Bõi darodarogõ nahia zatoelõ tõdõ, ja'oegõ seboea horõ, ba bõi doedoegõ waratenia.
16 Mewitoe sa alaoe zatoelõ tõdõ, ba mewitoe ifoeli maoso; ba seboea horõ, ba tetaroe mbagi, na gõna famakao. *(Job. 5, 19. Sin. 37, 24).*
17 Na alaoe zi fatioe tõdõ chõoe, ba bõi omoesoi'õ tõdõ; ba na tetaroe mbaginia, ba bõi owoeawoea dõdõoe. *(Job. 31, 29).*
18 Fa bõi i'ila Jehowa, ba aboea chõnia, ba lõ'õ sa'ae mofõnoe ia ba da'õ no mege.
19 Bõi maoso dõdõoe ba zamazõchi si lõ sõchi, ba bõi afõchõ dõdõoe ba zeboea horõ. *(F. 3, 31. Sin. 37, 1; 73, 3).*
20 Lõ'õ sa si so fõna zi lõ sõchi; fandroe zeboea horõ, ba mate. *(F. 13, 9).*
21 Ata'oefi Jehowa, ja'oegõ onogoe, ba ata'oefi razo, bõi ae awõ zolawa. *(Fet. I. 2, 17).*
22 Itõrõ dania ira famakiko, lõ moedõnadõna; ha zangila ha wa'ara, ba faoma tekiko ira. *(Rom. 13, 2).*
23 II. Niwa'õ zatoeatoea gõi da'e: Na eboea dõdõ zamboeana ba wangoehoekoe, ba no si lõ sõchi. *(Moz. III. 19, 15).*
24 Sangoema'õ ba zi so horõ: „Lõ horõoe", ba ni'elifi niha sato, ni'elifi soi niha.
25 Ba sangatoelõ'õ fangoehoekoe, ba faloecha wa'ohahaoe dõdõ, mõi chõra howoehowoe ba si sõchi.
26 Si fa'ago bawa chõ nawõnia zi gõna fanema li. *(F. 15, 23).*
27 Asiwai halõwõoe baero, haogõ wonowi, awena dania molaoe omo ndra'oegõ chõoe.
Bõi ae sasi ba chõ nawõoe, lõ bõrõ; hadia, edõna'õ õlaoe waja beweoe? *(F. 19, 5).* 28
Bõi õmane: „Nilaoenia chõgoe oelaoe chõnia gõi, oesoelõni ba zamõsana wolaoenia." *(F. 20, 22).* 29
No oetõrõ hinõloe nowi niha sareoe, ba singa kaboe nagoe ba niha si lõ tõdõ, 30
ba hiza, no tehawoe o'o, no tobaloe doe'oe mbolonia, ba õlinia, ba no aso'a. 31
Ba oenehegõ, oetõngõni, oefaigi ba oehalõ fanenawa chõgoe. 32
Femõrõ ma'ifoe, fa'alaoe hõrõ ma'ifoe, famatahõ tanga ma'ifoe, ba wolombase. *(F. 6, 9–11).* 33
Ba itõrõ'õ moroi sa fa'anoemana, hoelõ niha sanõrõ tanõ, awõ wa'ambõ, timba zi no mangaró. *(F. 10, 4).* 34

III.

FAZA 25.

Oroedoea niwa'õ Zelomo, ni'ozaragõ me loeo razo Hisikia.

Niwa'õ Zelomo gõi da'e. Ni'ozaragõ zi so chõ Hisikia razo mado Joeda andrõ. 1
Ba Lowalangi, ba fangeboea doeriania, na ibini'õ hadia ia, ba ba razo niha, ba fangeboea doeria, na la'aloei sibai, na so hadia ia. 2
Si mane fa'alawa mbanoea si jawa ba si mane fa'abacha danõ si tooe, si manõ gõi dõdõ razo, wa tebai tesõndra. 3
Na laheta gachozila ba wirõ, ba mofozoe gamagama nifazõchi doeka gana'a. 4
Nifofanõ ba ngai razo zolaoe si lõ sõchi, ba mõi fangaro dadaomania wa'atoelõ. *(F. 16, 12).* 5
Bõi mohocha ndra'oegõ fõna razo, ba bõi bali'õ nahaoe naha zeboea. 6
Sõchi na lamane chõoe: Fa'ese'õ mijawa; moroi na tánõ tooe labe'e ndra'oegõ, ba zanehe zalawa, si no õ'ila mege. *(Loek. 14, 7–11).* 7
Bõi alio fasoso ndra'oegõ; he õwisa 8

sa dania, na no aila ndra'oegõ ibe'e awõoe?

9 Fatoenõ hoehoeooe chõ nawõoe, ba bõi bokai hadia zi tobini chõ nawõoe ; *(F. 20, 19).*

10 Fa bõi i'ailasi ndra'oegõ samondrongo, ba tebai sa'ae dõhõ doeriamõ si lõ sõchi.

11 Si mane boea gae balaki ba wiga firõ, si manõ daroma li ba ginõtõ. *(F. 15, 23).*

12 Si mane walewale ana'a ba aja balaki, si manõ zame'e lala ba dõgi dalinga samondrongo.

13 Si mane fa'okafoekafoe deoe si bakoe, na bawa wamasi, si manõ zinenge si lõ faja, ba zamatenge ja'ia ; okafoekafoe dõdõ zochõ ja'ia ibe'e.

14 Si mane lawoeo, awõ nangi si lõ teoe, si manõ niha sanoeno ja'ia ba mboeala, si lõ ibe'e. *(Fet. II. 2, 17).*

15 Fa'ebolo dõdõ wangai dõdõ zangoehoekoe, ba famatõ dõla lela si lõ fõnoe. *(F. 15, 1).*

16 Na õsõndra wẽ wani, ba ā ndrohoendrohoe, ena'õ bõi tõra fa'aboeso, fa bõi õfoeli õ'oeta'õ.

17 Bõi asese'õ we'amõi jomo ba nomo nawõoe, fa bõi afõli ia ndra'oegõ ba fa bõi fatoewoe ndra'oegõ chõnia.

18 Farõcha ba gari ba ono wana satarõ niha, si mõi sasi sofaja ba chõ nawõnia. *(F. 19, 5).*

19 Amaedola mboha si no obooe hoenõ ba amaedola gahe si no fabesoe wanõtõna ba zi farõi na bawa wamakao.

20 Si mane sameta baroe na bawa wa'oafoe ba si mane folaoe asio ba gigimõ, si manõ zanoenõ ba zaboe tõdõ.

21 **Na olofo zi fatioe tõdõ chõoe, ba be'e gõnia, ba na owõchi dõdõnia, ba fabadoegõ chõnia nidanõ.** *(Rom. 12, 20. Mat. 5, 44).*

22 **Na õmanõ, ba õ'owoeloi mbo galitõ ba hõgõnia, ba Jehowa zanoelõni chõoe.**

23 Angi moroi jõoe, ba ifa'aso deoe, ba falelalelasa nibini'õ, ba ifobõrõ wa'abao mbawa.

Sõchi na ba mboemboe nomo jawa so ita, moroi na oroedoe jomo ita ba ndra alawe si fasosososo. *(F. 21, 9. 19).* 24

Si mane idanõ kafoe ba lela si no odoefodoefo, si manõ doeria si sõchi, moroi ba danõ sarõoe. 25

Si mane oemboe si no olotoe ba si mane ba'a nifakoejoe, si manõ zatoelõ sangiwa fõna zeboea horõ. 26

Na abõlõ oja ta'ā wẽ wani, ba lõ sõchi ; ba na ta'aloealoei tõdõda zafõchõ fangaloei, ba eboea dõida. 27

Si tebai manaha tõdõnia, ba no hoelõ mbanoea si no atoe'a sanoewõ, banoea si lõ õli. *(F. 29, 11).* 28

FAZA 26.

Fa lõ tõdõ ba fa lõ sõchi, ba tenga nifosoemange.

Si mane teoe si bakoe, na bawa wa'aoechoe zino ba si mane teoe na bawa wamasi, si manõ wa lõ fabõbõ zoemange ba zi lõ tõdõ. *(A. 8).* 1

Si mane siliwi sanõrõ ba si mane katawaena si hombo, si manõ wangelifi si lõ bõrõ, lõ gõna. 2

Ba koedo, ba bõzibõzi, ba ba galide, ba fesoe mbawa, — si manõ wa'afabõbõ noee ba hoeloe zi lõ tõdõ. *(Sin. 32, 9. F. 10, 13).* 3

Bõi be'e dali walõtõdõ chõnia wanema li zi lõ tõdõ, ba bõi õfalawalawa ndra'oegõ chõnia. 4

Be'e zoei dali walõtõdõ chõnia wanema li zi lõ tõdõ, fa bõi ibali satoeatoea ia. 5

Sanaba ahenia ba sanõlõ famakao zangoroi'õ hadia ia chõ zi lõ tõdõ. 6

Si mane ahe zomboejoemboejoe, si no manawanawa, si manõ gamaedola ba mbewe zi lõ tõdõ. 7

Hoelõ zamatõfa kara ba riboribo, si manõ zamosoemange si lõ tõdõ. *(A. 1).* 8

Si mane loealoea ndroi ba danga zi no maboe toea, si manõ gamaedola ba mbewe zi lõ tõdõ. 9

10 Loealoea zoja, ba fefoe hadia ia, ba isaŵa zi lõ boto bõli gõlõ zi lõ tõdõ, awõ zangoni ja'ia.
11 Hoelõ nasoe samoeli ja'ia ba goetania, si manõ zi lõ tõdõ samoelimoeli molaoe fa lõ tõdõ andrõ. *(Fet. II. 2, 22).*
12 Na õ'ila niha sangoema'õ tõdõnia satoeatoea ia — ba abe'e na dõdõ ba zowõhõ mowa, moroi ba chõnia andrõ. *(F. 3, 7).*
13 Imane sareoe: „So zingo ba lala, singo ba daloe newali." *(F. 22, 13).*
14 Si mane lagõ mbawandroehõ, si tefoejoefoejoe ba izinia andrõ, si manõ zareoe ba doefonia. *(F. 6, 9—11).*
15 Na no ifonoemalõ ba wiga dangania niha sareoe, ba afõchõ chõnia wamoeli ba mbawania. *(F. 19, 24).*
16 Ba dõdõ zareoe, ba atoeatoea ia, moroi ba zi dafitoe, si no atoeatoea wanema li.
17 Si maoso tõdõ ba wagoeagoeasa si tenga hoehoeonia, ba no amaedola zondra'oe talinga nono nasoe sanõrõ.
18 Si mane sowõhõ, samazaoemba alitõ ba solaoe ono wana famoenoe,
19 si manõ niha, si no molimo awõnia ba sangoema'õ dania: „Boedegoe manõ."
20 Na lõ eoe sa'ae, ba mate galitõ, ba na lõ samatooe awõnia, ba dõhõ wasosota. *(F. 22, 10).*
21 Fonõnõ mbo, ba acho ba fonõnõ galitõ, ba eoe, ba si manõ niha somasi fasosota, no fondrooe'õ wagoeagoeasa. *(F. 15, 18).*
22 Li zamatooe awõnia, ba no hoelõ gõ sami; abacha si tooe isaŵa. *(F. 18, 8).*
23 Si mane sõnõ wirõ nilaoe ba gero mbowoa tanõ, si manõ mbewe zabao, ba tõdõ si lõ sõchi.
24 Si fatioe tõdõ, ba ibini'õ dõdõnia bewenia, ba bacha barõ dotonia, ba ifachai waja.
25 Na ihaogõ linia, ba bõi fadoehoe dõdõoe chõnia; fitoe ngawalõ sa zogoro ita, si so ba dõdõnia.
He meziŵa tobini watioesa andrõ barõ walimosa, ba teboka zoei walõsõchi zi manõ, ba zi faloecha banoea. 26
Sogaroe lõsoelõsoe, ba alaoe bacha, ba samagaõlõ gowe, ba chõnia tegaõlõ mangawoeli. *(Sin. 7, 16. Sangomb. 10, 8).* 27
Lela sofaja, ba fatioe ba nifoefoenia; ba bewe nihaogõhaogõ, ba ilaoegõ nawõnia. 28

FAZA 27.

Bõi jamoesoeno ia niha, bõi jafarõi, ba bõi faloecha walõtõdõ.

Bõi soeno ndra'oegõ irege mahemoloe, me lõ õ'ila hadia zi toemboe ma'õchõ. *(Jak. 4, 13, 14).* 1
Jamoesoeno ndra'oegõ niha bõ'õ, ba bõi bawaoe; niha baero, ba bõi beweoe. *(Kor. II. 10. 12).* 2
Alacha aboea gara ba alacha noro nene, ba no aboea moroi ba zi domboea andrõ wa'abao dõdõ zi lõ tõdõ. 3
Alacha mo'otoe wa'abao dõdõ ba alacha falawoe wõnoe — ba ha niha zanaha fa'olohoe andrõ? 4
Sõchi wanegoe, si lõ moebini'õ, moroi ba wa'omasi, si lõ moe'oroma'õ. 5
Moroi ba dõdõ si sõchi, na ibago ita sangomasi'õ ja'ita, ba no si falawoe, na fa'ago bawa chõda zi fatioe tõdõ chõda. *(Sin. 141, 5).* 6
Si no aboeso, ba ihoendrahoendra nõsi ŵani, ba ba zolofo, ba ami gõi zafeto fefoe. 7
Hoelõ wofo soloi, sondrõi azoenia, si manõ niha sondrõi omonia. 8
Fangomoeso dõdõ wanicha, awõ nitoetoenoe samohoea; ba ãmi chõda zi fahoewoe chõda, na ifobawa lala chõda, soroi ba dõdõ. 9
Bõi rõi zi fahoewoe chõoe ba si fahoewoe chõ namaoe, ba bõi ae ba nomo dalifoesõoe, na baŵa gõna'õ safõchõ chõoe. Sõchi zi fahatõ 10

omo ba zahatõ andrõ, moroi ba dalifoesõ si no arõoe. *(F. 14, 20).*

11 Ja atoeatoea ndra'oegõ, ja'oegõ onogoe; omoesoi'õ dõdõgoe, ena'õ oe'-ila oeboe'a, na so zanandrawãisi ja'odo.

12 Satoeatoea, ba i'ila wamakao, ba ibini'õ ia; ba sambõ tõdõ, ba latõrõ manõ, ba te'ala. *(F. 21, 29; 22, 3),*

13 Halõ mbaroenia, me no mõi ia ba wali ba niha bõ'õ, ba halõ gade zi so chõnia, bõrõ hoehoeo mbõ'õ. *(F. 20, 16).*

14 Na so zangeboea linia wangowai awõnia, na mahemoloe mbanoea, ba labali fangelifi chõnia.

15 Ahe zagõ na bawã deoe ba ira alawe somasi fasosososo, ba no fagõlõgõlõ. *(F. 19, 13; 25, 24).*

16 Sanenawã ja'ia, ba no sanenawã angi, ba no sondra'oe fanicha tangania kambõlõ.

17 Si'õli, ba no fangatarõsi zi'õli, ba si manõ wa i'atarõsi dõdõ nawõnia niha nihá.

18 Sangehao tõla marafala, ba i'ã mboeania; ba samaigimaigi hadia zogoena chõ zochõ ja'ia, ba nifosoemange.

19 Si mane ba nidanõ, wa oroma chalachala mbawada, si manõ gõi dõdõ niha chõ nawõnia niha.

20 Banoea tooe ba awoewoecha, ba tebai aboeso, si manõ gõi wa tebai aboeso hõrõ niha. *(F. 30, 15. 16. Sangomb. 1, 8).*

21 Toega lawoe ba wolaogõ firõ, ba alitõ ba loeha jawã ba wolaoegõ ana'a, ba ba niha, ba dali nisoeno, boeaboeania.

22 He na õtoetoe ba lõsoe zi lõ tõdõ haloe, nifao ba wache, ba lõ'õ zoei dõhõ walõtõdõ andrõ chõnia.

23 Faigi sibai he wisa mbiribiri chõoe, hõrõhõrõgõ rorogõfõoe.

24 Tenga si lõ mamalõmalõ wa'asó, ba hadia, gõtõgõtõ wa'ara zaemboe? *(Tim. I. 6, 7).*

25 Na no ahori ndroe'oe, ba na no ifoeli molewiõ, ba na no la'ohe baose ndroe'oe hili,

ba so chõoe nono mbiribiri ba wa- 26
monoecha ja'oegõ ba si matoea mbiribiri, bõli mbenoea.

Ba iroegi balazooe õsi zoesoe na- 27
mbi ba balazo zoroijomooe fefoe ba lalazo zi manga gazi chõoe ono alawe.

FAZA 28.

Fanegoe dõdõ. Ja ahowoe zangehao boeaboeania.

Seboea horõ, ba moloi, he wa'ae 1
lõ solohi, ba satoelõ, ba sabe'e tõdõ, si mane ono zingo.

Ba wa lõ atoelõ ba danõ ato zala- 2
wa, ba na so niha si so fa'aboto ba dõdõ ba fangila watahõgõ, ba lõ teboelõ wa'atoelõ.

Niha si no noemana ba si no sa- 3
makao si noemana, ba no hoelõ deoe si hanigõ hadia ia ba si lõ molohe balazo.

Sangositengagõ oroisa, ba lasoeno 4
zeboea horõ; ba solo'õ oroisa, ba mofõnoe chõra. *(Sin. 49, 14).*

Niha si lõ sõchi, ba lõ la'ila hadia 5
zatoelõ, ba ba zangaloei Jehowa. ba ahori aboto ba dõdõ fefoe hadia ia.

Sõchi zi noemana, sanõrõ lalania, 6
lõ sinegoe, moroi ba zo'ana'a sanõrõ lala sabila *(F. 19, 1).*

Solo'õ oroisa, ba no ono satoea- 7
toea; ba si faofao ba zoloe'aloe'a, ba no fangaila namania. *(F 13, 22).*

Sangeboea'õ ana'ania ba hare ba 8
ba wabalisõ, ba chõ zi hachõsi tõdõ si noemana dania ni'ozaragõnia.

Si lõ mame'e bõrõ dalingania ba 9
wamondrondrongo oroisa, ba ni'ogorofi na'i wangandrõnia. *(F. 21,27).*

Samaeloengoe sadõlõ tõdõ, solohe 10
ba lala si lõ sõchi, ba aechoe ba lõsoelõsoe andrõ chõnia, ba si lõ horõ, ba lasõndra zi sõchi.

Ba dõdõ zo'ana'a, ba satoeatoea 11
ia, ba isõndra dõdõnia si noemana, si so tõdõ.

12 Na omoeso dõdõ zatoelõ, ba eboea lachõmi; ba na mõi jawa zeboea horõ, ba labini'õ ira niha [bõ'õ]. *F. 11, 10. 11).*

13 **Samini'õ horõnia, ba si lõ fozoe; ba sangombacha horõnia ba samõhõi, ba faloecha wa'ahachõ dõdõ.** *(Sin. 32, 3–5. Joh. I. 1, 8. 9).*

14 Ja ahowoe zi lõ mamalõmalõ fa'ata'oe; ba sangabe'e'õ tõdõnia, ba gõna famakao.

15 Amaedola zingo si ndrõndrõndrõndrõ ba amaedola mberoea soloe'aloe'a zalawa seboea horõ, ba niba si noemana.

16 Salawa si lõ tõdõ, ba si no abõlõ famalangõgõ niha! Si ogorofi ana'a si lõ atoelõ, ba anaoe gõlõ.

17 Niha si so ba hoeloe do niboenoe, ba no si lõ ahonohono irege mbewe gohokoho; bõi tatabigõ ia! *(Moz. I. 4, 14).*

18 Sanõrõ lalania lõ sinegoe, ba no si faloecha fangorifi; ba sanõrõ lala sabila, ba alaoe lõ moedõnadõna.

19 Sangahalõ, ba fahõna mbalazo isõndra; ba solohi si lõ boto, ba no si fahõna fa'anoemana dania. *(F. 6, 6–11; 10, 4; 12, 11).*

20 Niha solõsoe lõ falimosa, ba no seboea howoehowoe; ba chõ zaõsõ ba wangeboea ana'a, ba lõ zi lõ sala. *(A. 22. F. 22, 21).*

21 Na eboea dõdõ zamboeana, ba si lõ sõchi; ba so, ba ha sambawa gõ mbõrõ, wa ifazõchi horõ nihá.

22 Niha safõchõ tõdõ, ba ida'ida'i wangeboea ana'ania, ba lõ aboto ba dõdõnia wa gõna ia fa'ambõ dania. *(A. 20. F. 23, 4. Tim. I. 6, 9).*

23 Sanegoe niha sangawoeli foeri, ba faloecha wangandrõ saoha gõlõ, moroi ba zanoeno.

24 Si anagõi ira amania inania, wangoema'õ: „Tenga horõ", ba no awõ zamakiko. *(Mat. 15, 5).*

25 Sangisõ ana'a, ba ifobõrõ wasosota; ba chõ zanõtõna chõ Jehowa, ba fahõna dania wangokafoe dõdõ. Sanõtõna ba dõdõnia, ba no si lõ tõdõ; ba si no atoeatoea wanõrõ lalania, ba saefa dania. *(F. 3, 5).* 26

Sanolo si noemana, ba lõ faloecha wa'ambõ; ba samaloegõ hõrõnia, ba asese te'elifi. *(Kor. II. 9, 6. 9).* 27

Na mõi jawa zeboea horõ, ba labini'õ ira niha [bõ'õ], ba na tekiko ira, ba tedooe wa'ato zatoelõ. *(F. 29, 2).* 28

FAZA 29.

Loealoea wa'atoelõ ba loealoea wa'atoeatoea, ba no fangorifi; ba famakiko wozoe walõtõdõ ba fozoe horõ.

Niha si no asese moetegoe ba sabe'e bõrõ doe'i, ba i'ozoemagõ adoedoe, si lõ fangorifi. *(F. 15, 10).* 1

Na tedooe wa'ato zatoelõ, ba omoeso dõdõ niha sato; ba na salawa zeboea horõ, ba mangarõngarõ zato. *(F. 11, 10).* 2

Somasi fa'atoeatoea, ba omoeso dõdõ namania ibe'e; ba soroedoe ba zomasi fohorõ, ba no sangohori ana'a. *(Loek. 15, 13).* 3

Razo solaoe satoelõ, ba i'a'azõchi mbanoea; ba sangõhõna beo, ba no samoefoe. *(Jes. 32, 7).* 4

Sangehangehao linia chõ nawõnia, wamini tõdõ, ba no samadõlõ oe'õ fõna gahenia. 5

Ba horõ niha si lõ sõchi, ba no tobini dandrawa; ba satoelõ, ba ma'iki ba amoeso dõdõ. 6

Satoelõ tõdõ, ba isõndra, na lõ horõ zide'ide; ba ba zeboea horõ, ba lõ faloecha wa'aboto ba dõdõ. 7

Sango'aja, ba hoemola mbanoea labe'e; ba satoeatoea, ba la'alõsi wõnoe. 8

Na so hoehoeo zatoeatoea chõ zi lõ tõdõ, ba mofõnoe da'õ ba ma'iki ba lõ faloecha wa'ahono. *(Mat. 11, 17).* 9

Niha sange'enge'e, ba fa'oedoe ba zi lõ horõ; ba na so zadõlõ tõdõ, ba la'aloei wamoenoe da'õ. 10

Fefoe wa'abao dõdõnia, ba ifaloea 11

baero si lõ tõdõ; ba satoeatoea, ba i'alõsi ba dõdõ. *(F. 25, 28; 12, 23).*

12 Ba zalaŵa samondrongo faja, ba oi dozi seboea horõ ngoningoni.

13 Si noemana ba sangeboea hare, ba faloecha; ba samehaga hõrõra, daroea ira, ba ja'ia Jehowa.

14 Ba zalaŵa, sangatoelõ'õ fangoehoekoe si noemana, ba lõ mangiwa dadaoma, iroegi zi lõ aetoe. *(F. 16, 12).*

15 Bõzibõzi ba fanegoe, ba ifa'ema wa'atoeatoea; ba ono matoea, si lõ moe'otoe'õ, ba mõi fangaila ninania. *(A. 17. F. 22, 15).*

16 Na tedooe wa'ato zeboea horõ, ba tedooe wa'oja golalõŵa, ba anehe dania zatoelõ, na te'ala ira. *(Sin. 37, 36).*

17 Otoe'õ nonooe, ba omoeso dõdõoe chõnia; owoeawoea bacha dõdõoe ibe'e. *(F. 23, 13).*

18 Na lõ fama'ele'õ, ba lõ sõchi mboeaboea zato; ba ja ahowoe zolo'õ oroisa.

19 Taroma li, ba lõ mõi fangazõchi zawoejoe; he meziŵa aboto ba dõdõnia sa'ae, ba lõ i'o'õ.

20 Na õ'ila zalio bewe, — ba abõlõ na'i tadõnadõna ba zi lõ tõdõ, moroi ba zi manõ. *(Sangomb. 5, 1. 2. Jak. I, 19).*

21 Na so zi haogõhaogõ manõ chõ zawoejoenia, i'otarai iraono ia, ba tobali famaloea zi lõ sõchi, ba gafoeriata.

22 Si ono wõnoetõ, ba ifobõrõ wasosota; ba ba zalio abao tõdõ, ba fahõna horõ. *(F. 15, 18; 26, 21).*

23 Fajaŵasa andrõ, ba ihõndrõgõ tooe niha; ba si lõ fajaŵasa, ba isõndra zoemange. *(Mat. 23, 12. Fet. I. 5, 5).*

24 Si manga oerachania sinagõ, ba no si lõ omasi nosonia; irongo wangelifi, ba lõ i'ombacha'õ. *(Moz. III. 5, 1).*

25 Fangata'oefi niha, ba tobali tandraŵa; ba sanõtõna chõ Jehowa, ba ni'orifi.

26 Ato zangaloei bawa zalaŵa, ba moroi chõ Jehowa wangetoe'õ hoekoe niha.

Solaoe si lõ atoelõ, ba no ni'ogorofi zatoelõ tõdõ; ba sogoro zeboea horõ zanõrõ lala sadõlõ. 27

IV.

FAZA 30.

I. Taroma li Nagoeri. II. Amaedola.

Taroma li Nagoeri ono Jake [da'e]. Nilaoenia. Imane niha andrõ:

I. „No erege dõdõgoe, Lowalangi; no erege dõdõgoe, ja'oegõ Lowalangi, ariri ndra'o. 1

Noa sa abõlõ owõhõwõhõ ndra'odo, fa laŵa'õ, niha ndra'odo, ba tõdõ niha, ba lõ chõgoe. 2

Ba lõ nitõngõnigoe fa'atoeatoea, fa aboto ba dõdõgoe ena'õ Ni'amoni'õ andrõ. 3

Ha niha zi no mõi mijaŵa ba zoroego ba sangawoeli mitooe? Ha niha zi gochõi angi? Ha niha zi olõwõsi idanõ andrõ ba lembe? Ha niha zolata balõ danõ fefoe? Ha niha dõinia, ba ha niha dõi nononia? — na no õrongo. *(Job. 38).* 4

Fefoe hoehoeo Lowalangi, ba no nihaogõ; baloese ia ba zangaloei saŵatõ chõnia. *(Sin. 12, 7; 18, 31).* 5

Bõi nõnõ daroma linia, fa bõi i'otoe'õ ndra'oegõ ba fa bõi tobali solaoe faja ndra'oegõ. *(Moz. V. 4, 2).* 6

Doea balõ ni'andrõgoe chõoe, bõi zi lõ õ'o'õ chõgoe ba da'õ, gasagasa wa'amategoe: 7

Fajafaja ba falimosa, ba arõoe'õ chõgoe. Fa'anoemana ba fo'ana'a, ba bõi fatõrõ chõgoe, ba tolodo, ena'õ oesõndra ndroehoendrohoe mbalazogoe. *(Tim. I. 6, 6–8. Mat. 6, 11.* 8

Ma dania oe'osilõ'õgõ ndra'oegõ, na no abõlõ aboeso ndra'odo, ma oemane: Ha niha Jehowa? ba fa bõi managõ ndra'o, ba wa'anoemana, wango'aja tõi Lowalangigoe. 9

10 Bõi fatooe zawoejoe chõ zochõ ja'ia, fa bõi i'elifi ndra'oegõ, ba ja'oegõ zoloe'i.
11 Ono niha sangelifi amara ba si lõ mamahowoe'õ inara;
12 ono niha sangoema'õ sohaoehaoe ira, ba lõ'õ sa soemasai zi ta'oenõ; *(F. 20, 9).*
13 ono niha — ha lõ abõlõ wajawãsa hõrõra, ha lõ abõlõ lafajawã goeli hõrõ! *(F. 21, 4).*
14 Ono niha so'ifõ fõda, ba soboha si'õli, ba wemanga seboea famakao, ba wangohori ba goeli danõ, fabaja si noemana ba niha!
15 II. Domboea nono lita, ono alawe: Da! Da! Tõloe zi tebai aboeso; õfa zi lõ mangoema'õ: Noa!
16 Banoea tooe ba naha nono ba daloe, si no tedoehõ (si lõ ono) ba tanõ tooe, si tebai aboeso idanõ, ba alitõ, si lõ mangoema'õ: Noa!
17 Hõrõ zango'aja amania ba si lõ ba dõdõ wolo'õ li ninania, ba gaga ba ndraso zondrooe dania ba ono mojo zi manga. *(F. 22, 20).*
18 Tõloe ngawalõ zi tebai oechamõ, ba õfa zi lõ aboto ba dõdõgoe:
19 Lala mojo ba daloe mbanoea ba lala goelõ ba dete gara misa ba lala nowo ba daloe nasi ba lala ndra matoea ba nono alawe. *(F. 6, 16).*
20 Si manõ lala ndra alawe sabao; itema, ba i'osi mbawania ba imane: Lõ nifazõchigoe horõ.
21 Tõloe balõ zi doeroe danõ, ba õfa zi tebai itaha:
22 Sawoejoe, na tobali salawã, ba niha si lõ sõchi, na no fahõna mbalazo. *(Sangomb. 10, 6).*
23 Ba si lõ moe'omasi'õ, na te'owaloe, ba sawoejoe ono alawe, na itimba zochõ ja'ia ira alawe.
24 Õfa zide'ide ba goeli danõ, ba noa zoei atoeatoea sibai:
25 Sichõ andrõ, ba tenga banoea sabõlõ, ba lahõna zoei mbalazo fatoea bawa lõchõ. *(F. 6, 6–8; 10, 5).*
26 Sigõloe, tenga gõi banoea sabõlõ, ba ba dõgi gara labe'e nahara.
Larewe andrõ, ba lõ salawã, ba mongawawá zoei wofanõ, lõ fakoejoe. 27
Kiliwi, ba õ'ila õra'oe tangaoe, ba noa zoei ba nomo razo so ia. 28
Tõloe zabe'e fofanõ ba õfa zabõlõ fanõrõ: 29
Singo andrõ, fondrege zabõlõ ba zaliwaliwa ba danõ, si lõ ata'oe hadia ia; 30
ba si so bõbõ taloe andrõ (koedo?), ba nambi si matoea, ba salawã ba hoenõ mbanoeania. 31
He no owõhõ'õ, na si fajawã ndra'oegõ, ba he si so era'era — ba baloegõ mbawaoe! 32
Na lafera zoesoe zawi, ba tobali matega, ba na tefera'õ nichoe ba mendró, ba na tefera'õ (na tesoeko) wõnoe, ba aloea wasosota. 33

FAZA 31.

I. Famahaõ nina razo. II. Fanoeno ira alawe si sõchi boeaboea.

Taroma li Lemoeeli, razo Masa, famaha'õ ninania ja'ia. 1
I. Hadia [niwa'õgoe chõoe], ja'oegõ onogoe? Hadia, ja'oegõ ono moroi ba daloegoe? Hadia, ja'oegõ ono nifaboe'oegoe? 2
Bõi loeloe ba ndra alawe wa'abõlõoe, ba bõi loeloe ba zamakiko razo dõrõwamõ. *(Moz. V. 17, 17. Raz. I. 11, 1).* 3
Tenga amoeata razo, ja'oegõ Lemoeeli, tenga amoeata razo wamadoe toeo; tenga õ razo zi maboe ita. *(F. 20, 1).* 4
Fa bõi maboe ia ba fa bõi olifoe ia gamachoita, wamoejoe'õ hoehoeo zi noemana fefoe. 5
Ba zi tekiko mibe'e zi maboe niha, ba ba zaboe tõdõ mibe'e nagoe. 6
Ena'õ ibadoe ba ena'õ olifoe ia wa'anoemanania, ena'õ lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõnia wamakaonia. 7
Bokai mbawaoe, ba wanolo si lõ hede ba ba wamatoenõ hoehoeo niha sariri. *(Job. 29, 12. 15).* 8
Bokai mbawaoe, atoelõ'õ wangoe- 9

hoekoe, ba ohe ba lala hoehoeo zi no gõna famakao ba hoehoeo zi noemana.

10 II. Ira alawe si sõchi boeaboea — ha niha zanõndra? — ba arõoe eboea mbõli, moroi ba manimani. *(F. 12, 4; 18, 22).*

11 Chõnia manõtõna dõdõ ngambatõnia, ba lõ ambõ harenia.

12 Ilaoe chõnia zomasi ia, ba sagõtõ ja'ia, ba lõ iboesi dõdõnia.

13 I'aloei gafasi ba sinasa, ba owõlõ'õlõ dangania, wohalõwõ.

14 Amaedola nowo zaniaga ia: ba zarõoe ihalõ mbalazo.

15 Na ogõmigõmi ná maoso ia, ba ibe'e gõ zi so jomo chõra, ifasasi ndrohoendrohoe ba zawoejoe ono alawe.

16 I'aloei mbenoea ba isõndra; õlõ dangania wolaoe kaboe nagoe.

17 I'amõbõ taloe wa'abõlõ ba wohalõwõ, ba i'abe'e'õ mboelõchania.

18 I'ila wa sogoena gõlõnia; sara wongi lõ mate wandroenia.

19 Itoejoe tangania gafasi nigadi, ba mogadi doetoeroenia.

20 Ira'oe danga zi no gõna famakao, ba i'oro'õ dangania ba zi noemana.

21 Lõ ata'oe ia baomonia deoe si bakoe andrõ, noa sa'ae baroe loeo noecha zoroijomonia fefoe.

Ambala ifazõchi chõnia; moeko ba 22
orona si sõchi noechania.

Fo'omonia, ba no motoeria ba 23
mbawa gõli, na faloecha ira zalawa ba danõ.

Itagoe kameza si sõchi, ba i'ama- 24
wa; bõbõ daloe i'amawa ba zaniaga. *(Hal. zin. 9, 39).*

Fa'abõlõ ba fa'asalawa mbaroenia, 25
ba lõ aboe dõdõnia he wisa mahemoloe. *(Job. 5, 22. Mat. 6, 34).*

Fa'atoeatoea loealoea mbewenia, 26
ba famahaõ omasiõ ilaoe lelania.

Ifaigifaigi he wisa gamoeata baomo 27
chõnia, ba tenga ba wa'areoe i'ā gõnia.

Ba maoso nononia matoea ba la- 28
fahowoehowoe'õ ia, ba isoeno ia fo'omonia:

„Ato nono alawe si sõchi amoeata, 29
ba ja'oegõ, ba no ahori õtaloe'i ira."

Si lõ boto wa'asõchi nga'eoe ba 30
faja wa'asõchi mbawa; ba ira alawe sangata'oefi Jehowa, ba nisoeno. *(F. 11, 22).*

Mibe'e chõnia gõlõ dangania, ba 31
ndramoesoeno ba mbawa gõli nilaoenia.

Soera
ZANGOMBACHA.

FAZA 1.

I. Tõdõ zangombacha ba zoera andre: Isofoe hadia zi lõ teboelõ, me no a'oi fajafaja manõ fefoe hadia ia. II. Tobalibali manõ fefoe hadia ia ba goeli danõ. III. He ba wa'atoeatoea niha andrõ, ba lõ si lõ teboelõ.

1 I. Taroma li zangombacha andrõ, ono Dawido, razo ba Jeroezalema *(Sin. 62, 10).*

Fajafaja si toemboe ba zi lõ boto! 2
iwa'õ sangombacha andre; fajafaja si toemboe ba zi lõ boto! Oi fajafaja manõ!

Hadia hare niha ba wa'erege dõ- 3
dõnia andrõ fefoe, ba ni'eregesinia tõdõnia ba goeli danõ? *(F. 2, 22).*

4 II. Moelalõ zi sagõtõ niha, ba so zi sagõtõ, ba tanõ andre, ba si lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe. *(Sin. 104, 5).*

5 Ba toemboe loeo ba aechoe, si foelõi ia, isawa zi toemboe ia dania.

6 Tefoejoe nangi miraja, ba iroegi jõoe; tefoejoefoejoe manõ ia, ba ifoelifoeli ia ba nifasoeinia mege.

7 Ba nasi noemalõ nidanõ fefoe, ba lõ'õ sa falawoe nasi: ba zi noemalõ idanõ andrõ, ba da'õ manõ zoei loealoea dania.

8 Fefoe hadia ia, ba serege tõdõ; tebai ahori idoenõdoenõ niha; lõ aboeso hõrõ wamaigi, ba lõ afõnoe dõgi dalinga ba wamondrongo. *(Amaed. 27, 20).*

9 Hadia zi no aefa, da'õ zoei zi so dania, ba si no noemalõ, ba ifoeli itõrõ dania, ba lõ hadia ia zi bohooe so ba goeli danõ. *(F. 3, 15).*

10 Hadia, so hadia ia niwa'õda: Hiza, sawena so da'õ? No fõna sa'ae so, ba gõtõ fõnada.

11 Lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ zi so mege, fõnada, ba he si so dania, foerida, ba lõ dania itõrõ tõdõ zi so foerira zoei dania.

12 III. Ja'odo, sangombacha andre, ba no razo Ndraono Gizeraëli ndra'o, ba Jeroezalema.

13 Ba no oebe'e dõdõgoe ba wangaloengaloei ba ba wamaigimaigi fefoe hadia ia ba goeli danõ, ba wa'atoeatoeagoe: famakao, nibe'e Lowalangi ba nono niha, wangeregesi tõdõ ba da'õ! *(Raz. I. 4, 29 b. t.).*

14 No ahori oe'ila nilaoelaoe ba goeli danõ, ba si ndroehoe: oi si lõ boto ba folohi angi.

15 Sabila, ba tebai adõlõ, ba sambõ'ambõ, ba tebai ni'erai.

16 Ba oemane dõdõgoe: Si ndroehoe, no oesõndra wa'atoeatoea, ba itoegoe tedooedooe, italoei fefoe zalawa ba Jeroezalema, fõnagoe, no fahõna wa'atoeatoea ba fa'aboto ba dõdõ ni'ila dõdõgoe. *(Raz. I. 3, 12. F. 2, 9).*

Ba me oe'aloealoei, ena'õ aboto ba dõdõgoe wa'atoeatoea ba he fa'owõhõ mowa ba fa'ambõ tõdõ, ba oesõndra, wa folohi angi da'õ gõi. *(F. 2, 12; 7, 26).* 17

Na no fahõna wa'atoeatoea, ba fahõna gõi wa'aboe dõdõ, ba na so zangõhõna fa'aboto ba dõdõ, ba no sangõhõna fa'afõchõ gõi. 18

FAZA 2.

I. Fajafaja fefoe ngawalõ wa'omoeso dõdõ. II. Ba he lachõmi ba fa'eboea gana'a. III. Ba he fa'atoeatoea ba goeli danõ, saetoe sa atõ, na aetoe noso niha. IV. Ba aragoeragoe ena'õ dõdõda, na tafatooetooe da'õ.

I. No oemane dõdõgoe: Ba da'oetandraigõ wa'omoeso dõdõ andrõ, oe'owoeawoea'õ dõdõgoe si sõchi! Ba hiza, no si lõ boto da'õ gõi. 1

No oemane ba wa'iki andrõ: Owõhõ'õ! ba ba wa'omoeso dõdõ: Hadia nilaoe da'õ? 2

Oe'aloealoei tõdõgoe wondrorogõ botogoe wamadoe agoe, fatoea ifa'oea wa'atoeatoea tõdõgoe, ba wangolembai fa'owõhõwõhõ, irege oe'ila hadia zogoena lalaoe niha, ba gõtõra ba goeli danõ. 3

II. Seboea oelaoe: oelaoe chõgoe nomo, ba oefazõchi chõgoe kaboe nagoe; 4

oetanõ zinanõ ba ngai nomo ba oefazõchi kaboe nihaogõ, ba oetanõ geoe sowoea ba da'õ, hadia ia ngawalõ; 5

oefazõchi mbawa nidanõ, ba wamo'idanõ bõrõ geoe ba gatoea, sanõinõi; 6

ba oehõli zawoejoe, ira matoea ba ira alawe, ba so gõi chõgoe zi no toemboe jomo chõgoe. Ba so gõi chõgoe ngawawá zawi ba biribiri, oja moroi ba gochõta zi so ba Jeroezalema fõnagoe. 7

No oehõna gõi chõgoe wirõ ba ana'a, nihalõ ba zalawa ba niha 8

ba danõ ; ba oe'asogõ chõgoe zanoenõ, ira matoea ba ira alawe, awõ wa'omoeso dõdõ niha ba goeli danõ : oehõna ndra alawe. *(Raz. I. 11, 3).*

9 Ba tobali seboea ndra'o, seboea moroi ba dánõ bõ'õ fefoe, fõnagoe ba Jeroezalema; ba he gõi fa'atoeatoeagoe, ba lõ teboelõ chõgoe.

10 Ba fefoe hadia ia gomasiõ hõrõgoe, ba oetehe chõnia, ba hadia ia zomasi dõdõgoe, ba oe'o'õ chõnia, omoeso sa dõdõgoe ba wa'akaogoe andrõ fefoe, da'õ haregoe ba wa'erege dõdõgoe andrõ fefoe.

11 Ba me oefaigi halõwõgoe andrõ fefoe nilaoe dangagoe, ba fa'arege dõdõgoe ; õlõgoe andrõ, ba wolaoe ja'ia, ba oe'ila : oi si lõ boto ba folohi angi, ba lõ hare ba goeli danõ.

12 III. **B**a oe'otahõgõ wa'atoeatoea ba fa'owõhõ mowa ba fa lõ tõdõ, ba wamaigi da'õ ; he iwisa sa niha andrõ, si so dania, na lõ'õ sa'ae razo andre ? Si no moelaoe fõna sa'ae ilaoe !

13 Ba oe'ila, wa no tohoede wa'atoeatoea, moroi ba wa lõ tõdõ, timba haga, si tohoede moroi ba wa'ogõmigõmi.

14 Ba zatoeatoea, ba so hõrõ ba mbawania, ba sambõ tõdõ, ba ba zogõmigõmi lalania. Ba oe'ila gõi, wa no si fagõlõgõlõ manõ zi gõna ira.

15 Ba oemane dõdõgoe: Gõna gõi ndra'o si gõna zambõ tõdõ, ba hadia goena wa no satoeatoea sibai ndra'odo ? Ba oewa'õ tõdõgoe, fajafaja gõi da'õ.

16 Faoma sa lõ ara itõrõ tõdõ niha dania, he satoeatoea, ba he sambõ tõdõ; ba gõtõ dania, ba olifoe manõ niha ira fefoe, ba mate manõ zatoeatoea, awõ zambõ tõdõ. *(Sin. 49, 11).*

17 Ba anoezoe dõdõgoe wa'aoeri, lõ'õ sa omasido nilaoelaoe ba goeli danõ ; oi sa si lõ boto manõ ba folohi angi !

Ba anoezoe dõdõgoe wa'erege dõ- 18
dõgoe andrõ fefoe, fa'akaogoe andrõ ba goeli danõ, me ba zi so foerigoe oerõi foeri dania. *(A. 21. 26. Sin. 39, 7).*

Ba ha niha zangila, na satoeatoea 19
da'õ, ba na sambõ tõdõ? Ba ja'ia dania zamatõrõ si no erege dõdõgoe, si no oefakao ndra'o, ba zi no atoeatoea ndra'o ba goeli danõ — ba da'õ gõi, ba no si lõ boto !

IV. **B**a oe'erogõ, ena'õ aragoera- 20
goe manõ dõdõgoe, ba wa'erege dõdõ andrõ fefoe, nifakaogoe ja'o, ba goeli danõ.

Na so zi so fa'atoeatoea ba fa'aboto 21
ba dõdõ, ba si fadoehoe dõdõda ba wangainia halõwõnia, ba irõi foeri dania ochõta niha si lõ erege tõdõ chõnia : si lõ boto gõi da'õ ba famakao seboea.

Hadia atõ nisõndra niha, ba wa'- 22
erege dõdõnia andrõ fefoe ba ba wangaloengaloei dõdõnia, nifakaonia ja'ia ba goeli danõ? *(F. 1, 3).*

Ero ma'õchõ sa so wa'afõchõ chõ- 23
nia, ba fa'aboe dõdõ halõhalõwõnia ; ba he ba zi bongi, ba lõ faloecha wolombase dõdõnia. Si lõ boto gõi da'õ ! *(Job. 14, 1).*

Awai zi sõchi ba niha : femanga- 24
manga ba famadoemadoe hadia ia ba na i'omoesoi'õ dõdõnia ba wamakaonia andrõ : ba he da'õ gõi, ba ba danga Lowalangi moroi — no oe'ila. *(F. 3, 12. 22; 5, 17; 9, 7).*

Ha niha sa zi manga ba ha niha 25
zaboeso, na lõ ja'ia?

Ba zomasi ia sa,ba ibe'e wa'atoeatoea 26
ba fa'aboto ba dõdõ ba fa'omoeso dõdõ ; ba ba zi so horõ, ba da'õ ibe'e halõwõnia : fangozaragõ ba fangõhõna, ba wame'e ja'ia ba zomasi Lowalangi. Ba si lõ boto da'õ gõi ba folohi angi. *(Job. 27, 16 b. t. Amaed. 28, 8; 13, 22).*

FAZA 3.

I. Fefoe hadia ia ba goeli danõ, ba oi mo'inõtõ. II. Oi ba ginõtõ ilaoe nilaoenia Lowalangi gõi; ba hana na omoeso dõdõ niha wemanga nibe'e Lowalangi. III. Niha si lõ Lowalangi, ba no timba zaliwaliwa ba danõ.

1 I. **F**efoe hadia ia, ba so ginõtõ, ba hadia ia fefoe nilaoe ba goeli danõ, ba oi ba ginõtõnia. *(F. 8, 6).*

2 So mbawa wa'atoemboe ba so mbawa wa'amate.

Fananõ ba fondrõni nitanõ andrõ.

3 Famoenoe niha ba fangorifi.
Fanoedoegõ ba fangotomosi.

4 Fege'ege ba fa'iki.
Fa'aboe dõdõ ba folaja.

5 Fanibo kara ba fangozaragõ kara.
Fa'omasi ba fa lõ fa'omasi.

6 Fangaloei ba fa'aechoe.
Fangirõ ba fanibo.

7 Fanika ba fanagoe.
Fa lõ hedehede ba fehede.

8 Fangomasi'õ ba fatioesa.
Fasoewõta ba fa'atoelõ.

Ba oi na bawania.

9 II. **H**adia hare zolaoe hadia ia ba ni'eregesinia tõdõnia?

10 No oe'ila halõwõ andrõ, nibe'e Lowalangi ba nono niha, ba wangeregesi tõdõra. *(F. 1, 3).*

11 Fefoe hadia ia, ba no ihaogõ wolaoe, oi ba ginõtõnia, ba he si lõ aetoe andrõ, ba noa gõi ibe'e ba dõdõra; ha fa tebai aboto ba dõdõ niha — i'otarai wamobõrõ, iroegi ba gamozoea — nilaoe Lowalangi andrõ. *(F. 8, 17).*

12 Ba no aboto ba dõdõgoe, wa lõ hadia ia zi sõchi ba chõra, moroi na la'omoesoi'õ dõdõra ba na lahaogõhaogõ gõra, ba gõtõra ba goeli danõ. *(F. 2, 24).*

13 Ba he na mangamanga niha ba na ibadoebadoe hadia ia, na i'aboesoi'õ ia si sõchi ba wa'erege dõdõnia andrõ fefoe, ba no boeala Lowalangi chõnia.

No aboto ba dõdõgoe, wa si lõ te- 14
boelõ, iroegi zi lõ aetoe, fefoe hadia ia nilaoe Lowalangi; tebai tanõnõ ba tebai tawoewoe: No imanõ wolaoe Lowalangi, ena'õ la'ata'oefi ia niha.

Hadia zi so, ba no ara, ba si so 15
dania, ba no fõna sa'ae so; ifoeli sa i'aloei Lowalangi zi no noemalõ.

III. **B**a so na ni'ilagoe, ba goeli 16
danõ: famoejoe'õ hoekoe ba naha wangoehoekoe ba famalangõgõ niha ba naha wangatoelõ.

Ba oemane dõdõgoe: he satoelõ 17
tõdõ ba he seboea horõ, ba faoma ihoekoe Lowalangi; fefoe hadia ia nitõrõ ba hadia ia nilaoe, ba noa sa ifachoi ginõtõ. *(F. 12, 14),*

Ba oemane na dõdõgoe: Bõrõ nono 18
niha, ena'õ itandraigõ ira Lowalangi, ba ena'õ aboto ba dõdõra, wa no timba zaliwaliwa ba danõ ira.

Me no faoma zi gõna ira niha za- 19
liwaliwa ba danõ — ha sara lalara: no faoma wa'amatera, ha samboea nosora; lõ si tohoede niha moroi ba zaliwaliwa ba danõ, oi sa si lõ boto. *(Sin. 49, 13. 21).*

Ha sara loealoea lalara, gawoega- 20
woe mbõrõta hadia ia fefoe, ba si tobali gawoegawoe zoei dania. *Moz. I. 3, 19. Sin. 146, 4).*

Ha zangila, na mijawa isawa be- 21
choe niha, ba na barõ danõ tooe isawa bechoe zaliwaliwa ba danõ? *(F. 12, 7).*

Ba aboto sa'ae ba dõdõgoe, wa lõ 22
si sõchi, moroi na i'omoesoi'õ dõdõnia niha ba nilaoelaoenia andrõ, me no da'õ dána chõnia; ha niha sa zangila mama'ele'õ chõnia, he wisa dania, na lõ ja'ia sa'ae?

FAZA 4.

I. Famalangõgõ andrõ ba fa'afõchõ dõdõ ba fa'omasi gana'a, ba tobali fangaboe dõdõ ba niha. II. Ba na hoelõ zi fatalifoesõ niha, ba tobali howoehowoe. III. No faehoe ira zatoeatoea zambõ tõdõ.

I. **B**a oe'ila gõi wamalangõgõ 1

andrõ fefoe, ba goeli danõ: mowõi dawa hõrõ nifakao andrõ, ba lõ sondrara tõdõra, lafakao ira samalangõgõ ja'ira, ba lõ sondrara tõdõra.

2 Ba oefahowoe'õ zi no mate, si no mate fõna sa'ae, moroi ba zaoeri, si no na ma'õchõ,

3 ba ja ahowoe na moroi andrõ zi lõ si toemboe na, si lõ mangila folaoe si lõ sõchi andrõ, ba goeli danõ.

4 Ba oe'ila wa'erege dõdõ andrõ fefoe, awõ wa'oneche ba wolaoe hadia ia, fefoe, wa no fa'afõchõ dõdõra chõ nawõra. Si lõ boto gõi da'õ ba folohi angi.

5 Sambõ tõdõ, ba ifatahõ dangania, ba i'aga'aga nõsinia. *(Amaed. 6, 10; 24, 33).*

6 Sõchi zi sagochõ fa'ahono dõdõ, moroi ba zi sandremo fa'erege dõdõ ba folohi angi.

7 II. **Ba** so na ni'ilagoe si lõ boto, ba goeli danõ:

8 so zi ha samõsamõsa, si lõ awõ, lõ'õ gõi ononia ba lõ talifoesõ, ba ifakao zoei ia, si lõ aetoe, ba lõ aboeso hõrõnia ana'a. Ba ha chõ atõ mogoena, na oefakao ndra'o, ba na alimagõ chõgoe oehaogõ gõgoe? Si lõ boto gõi da'õ ba zajazaja gõlõ! *(Sin. 39, 7).*

9 Si sõchinia na daroea ira, moroi na ha samõsa, bõrõ me so dania mbõli gõlõra si sõchi, ba wa'erege dõdõra andrõ.

10 Na alaoe zi samõsa, ba i'ila ifazawa nawõnia si samõsa; ba alai zi ha samõsamõsa, na alaoe ia, ba lõ awõnia, ba wamazawa ja'ia.

11 Ba si manõ gõi na faedo zi daroea ba wemõrõ, ba lõ oafoe ira; ba heza ihalõ wa lõ oafoe si ha samõsa?

12 Ba na so zamalangõgõ si ha samõsa ba la'ila lalawa ia si daroea; ba sinali si tõloe winali, ba ha waraõ aetoe?

13 III. **Ono** matoea si noemana ba si no atoeatoea, ba no tohoede moroi chõ razo si no satoea ba sambõ tõdõ, si tebai mamondrongo sa'ae, na so zanenawa ja'ia.

Me no ba goeroenga i'otarai [ono matoea andrõ], ba we'amõi salawa, he wa'ae no ba mbanoea razo andrõ toemboe ia mege si noemana. 14

No oe'ila zaoeri andrõ fefoe, sowaõwaõ ba goeli danõ, awõ nono matoea andrõ, si samõsa andrõ, si mõi fangali zi samõsa no mege. 15

Ba si lõ moetaha moe'erai niha sato andrõ, fefoe zi mõi ia salawa. Ba lõ'õ zoei dania la'omoesoi'õ tõdõ ia nga'õtõ mitooe. Me no si lõ boto gõi da'õ ba folohi angi. 16

Faigifaigi gaheoe, na mõi'õ ba nomo Lowalangi. Na mõi ita mamondrongo, ba no si sõchi, moroi na la'ohe zoemange nitaba niha sambõ tõdõ; noa sa si lõ mangila watahõgõ ira, ba tobali lalaoe zi lõ sõchi. *(Sam. I. 15, 22. Amaed. 15, 8).* 17

FAZA 5.

I. Bõi tafahoelõ wehede. II. Faja gana'a. III. Ta'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi, na ta'ogoena'õ nibe'enia chõda.

I. **Bõi** aliolio mbeweoe, ba bõi ida'ida'i tõdõoe wangoema'õ hadia ia fõna Lowalangi; noa sa ba zoroego so Lowalangi ba ja'oegõ, ba ba goeli danõ so'õ: andrõ bõi oja'õ limõ. *(Amaed. 10, 19. Mat. 6, 7).* 1

Ba zi fahõna fa'aboe dõdõ, ba so wangifi, ba ba zi fahõna li, ba so wehede zambõ tõdõ. 2

Na õfaboe'oe hadia ia chõ Lowalangi, ba bõi arõrõ'õ wanõrõ, lõ'õ sa omasi ia zambõ tõdõ; hadia nifaboe'oemõ, ba õfaloea gõi. *(Moz. VI. 30, 3. Moz. V, 23, 21).* 3

Sõchi na lõ õfaboe'oe, moroi na õfaboe'oe, ba lõ õtõrõ. 4

Bõi tehe ba mbeweoe ifo'õmõ mbotooe, ba bõi õmane chõ zinenge Lowalangi: no noemalõ mbewegoe! Hana wa [edõna'õ] mofõnoe Lo- 5

walangi, ba deatea mbeweoe ba ifoefoe nilaoe dangaoe? *(Mal. 2, 7).*
6 Na fahõna wangifi ba bewe, ba fahõna gõi wajafaja. Andrõ wa õ'ata'oefi Lowalangi.
7 II. Na õ'ila ba danõ, lafakao zi noemana, ba lafoejoe'õ hoekoe ba labila'õ lala, ba bõi ahõlihõli dõdõoe ba da'õ; ifaigifaigi sa nawõnia salawa, ba Fondrege zalawa zamaigimaigi ja'ira [fefoe].
8 Ba mohare danõ ba da'õ fefoe, na so razo somasi fangahalõ.
9 Somasi ana'a, ba tebai aboeso ana'a, ba somasi na eboea gana'ania, ba lõ isõndra zi ndroehoe hare ba da'õ. Si lõ boto gõi da'õ. *(Job. 20, 20).*
10 Na tedooe mbalazo, ba tedooe gõi zi manga ja'ia, ba hadia hare zochõ, baero wamaigi?
11 Ba zohalõhalõwõ, ba fangokafoe dõdõ wemõrõ, he na oja gõnia, ba he na lõ oja'oja; ba seboea ana'a, ba lõ faloecha mõrõ, ba wa'afahõna chõnia.
12 So wamakao safõchõ, ni'ilagoe ba goeli danõ: Ana'a seboea ni'irõ'irõ'õ zochõ, famoenoenia.
13 Na taja gana'a andrõ, na itõrõ zochõ hadia ia, ba na so nononia, ba lõ tosai hadia ia ba danga da'õ.
14 Si mane mege, me i'otarai daloe ninania, si manõ wofanõnia dania, lõ baloebaloe, si mane me awena so ia; ba lõ hadia ia i'ohe, bõli gõlõnia ba wa'erege dõdõnia andrõ, noro dangania ena'õ. *(Job. 1, 21. Tim. I. 6, 7).*
15 Famakao seboea gõi da'õ: no fagõlõgõlõ sibai ira wa'asonia wofanõnia, ba hadia harenia, na i'eregesi dõdõnia ba nangi?
16 Ba sagõtõ ja'ia, ba ba zogõmigõmi so ia, ba so wa'aboe dõdõ; ba fahõna wa lõ sõchisõchi dõdõnia ba fa'afõchõ ba fa'abao dõdõ.
17 III. Si ndroehoe, ni'ilagoe si sõchi ba somasi ita, ba ja'ia na mangamanga nihá ba na ibadoe-badoe hadia ia, na i'aboesoi'õ ia si sõchi, ba wa'erege dõdõnia andrõ fefoe, ba nifakaonia ja'ia ba goeli danõ, gõtõ wa'anaoe nosonia, nibe'e Lowalangi chõnia; me no da'õ dána chõnia. *(F. 2, 24; 3, 12).*
Ba he na so niha, nibe'e Lowalangi ana'a ba ochõta hadia ia, ba na no itolo ia ba wemanga si so andrõ ba ba wanema oerachania, ba ba wangomoesoi'õ tõdõnia halõhalõwõnia: ba boeala Lowalangi da'õ. 18
Lõ'õ sa bõrõ itõrõ tõdõ niha si manõ, wa lõ anaoe nosonia; na itehe chõnia Lowalangi wa'omoeso dõdõnia andrõ. 19

FAZA 6.

Fa'eboea gana'a ba fa'eboea dõi, ba no tenga si lõ tsboelõ.

So wamakao ni'ilagoe ba goeli danõ, si no tohare sibai ba hoeloe niha: 1
Na so nibe'e Lowalangi ana'a ba girõgirõ ba fa'eboea dõi, na tobali lõ ambõ chõnia hadia ia zomasi ia, ba na lõ itehe chõnia Lowalangi i'ã; na niha bõ'õ zi manga, ba si lõ boto da'õ ba famakao safõchõ. 2
Na so zi otoe ono, ba na ha me oega fache ia ba goeli danõ, na anaoe nosonia, ba na lõ i'ã zi sõchi andrõ, ba na lõ'õ gõi lako'o ia [na no mate ia], ba da'õ niwa'õgoe: tabina saechoe, ba no sohahaoe tõdõ moroi chõnia. 3
Noa sa ba wa lõ boto so da'õ, ba ba zogõmigõmi lalania, ba si tobaloe fa'ogõmigõmi dõinia; 4
ba lõ'õ gõi ni'ilania haga zi moloeo, lõ saboto ba dõdõnia: ba ohahaoe dõdõnia, moroi ba da'õ no mege. 5
Ba he mendroea wa hõnõ fache wa'anaoe nosonia, ba na lõ ni'ania si sõchi, ba hadia, tenga ha samboea nahiara fefoe dania? 6
Fefoe hadia ia halõwõnia, ba bõrõ dõlõtõlõnia; ba lõ'õ manõ zoei dõhõ wangisõnia andrõ. 7

8 Hadia sa zi tohoede zatoeatoea, moroi ba zambõ tõdõ? Ba hadia zi tohoede zi noemana, sangila manõrõ lala si sõchi, ba zanehe niha saoeri?
9 Sõchi na ha famaigi hõrõ, moroi na si lõ ahonohono wangisõ andrõ. Si lõ boto gõi da'õ ba folohi angi.
10 Hadia zanõrõ niha, ba no ara, me lafotõi ia, ba no moehonogõi, he wisa niha dania, ba tebai fasoso ia ba zabõlõ moroi chõnia. *(Job. 4, 17; 9, 2).*
11 He na oja linia, fonõnõ wa lõ boto, ba hadia hare niha? *(F. 1, 3).*
12 Ha niha sa zangila, hadia zogoena ba niha, ba we'asonia ba goeli danõ, gõtõ wa'anaoe nosonia andrõ si lõ boto, silalõ hoelõ loemõloemõ? Ha niha sa zangombacha ba niha, he wisa dania ba goeli danõ, na lõ ja'ia sa'ae? *(Job. 7, 7; 14, 1. Sin. 144, 4. F. 8, 7).*

FAZA 7.

I. Ni'onangegõ fefoe hadia ia. II. Ena'õ na ihonogõ dõdõnia niha ba nibe'e Lowalangi chõnia. III. Bõi si tenga moroi ba dõdõ wolo'õ oroisa, ba bõi molaoe si lõ sõchi. IV. Wa'afõchõ wangaloei fa'atoeatoea si ndroehoe.

1 I. Sõchi dõi si sõchi, moroi ba wanicha [famajoini] si sõchi, ba sõchi mbawa wa'amate, moroi ba mbawa wa'atoemboe. *(Amaed. 22, 1).*
2 Sõchi we'amõi ba nomo, ba ni'e'esi si mate, moroi ba we'amõi ba nomo ba nibadoebadoe toeo; amozoea niha fefoe sa da'õ no mege, ba mõi ba dõdõ zi so noso na.
3 Sõchi wa'aboe dõdõ, moroi ba wa'iki; ohahaoe sa dõdõ, na mangeraoe mbawa. *(Kor. II. 7, 10).*
4 Ba nomo ba ni'e'esi si mate so dõdõ zatoeatoea, ba tõdõ zambõ era'era, ba ba nomo ba zomoeso dõdõ niha so.
5 Sõchi wamondrongo fanegoe zatoeatoea, moroi ba wamondrongo wanoenõ zambõ tõdõ. *(Amaed. 15, 31).*
6 Me no hoelõ wa'ofetoefetoe manawa, na labe'e eoe galitõ wa'iki zambõ tõdõ: no fajafaja gõi da'õ.
7 Si taja sa gera'era zatoeatoea, na lafalangõgõ ia, ba na labe'e õnia gana'a, ba tefoejoe dõdõnia. *(Moz. II. 23, 8).*
8 II. Sõchi loealoea hadia ia, moroi ba mbõrõtania. Sõchi zebolo tõdõ, moroi ba zi fajawa.
9 Bõi aliolio abao dõdõoe, me no barõ doto zambõ era'era so wa'abao dõdõ. *Jak. 1, 19. 20).*
10 Bõi õmane: Hadia mbõrõ, wa no sõchi gõtõ fõna, moroi ba gõtõ da'e? Tenga sa fanofoe zatoeatoea da'õ.
11 No timba gõndrõita zatoea wa'atoeatoea, ba no sogoena sibai ba zangila haga zi moloeo.
12 Ba'aba'a zino sa'ae wa'atoeatoea ba ba'aba'a zino [gõi] gana'a, ba hare ba wa'aboto ba dõdõ, ba i'orifi zi so ja'ia fa'atoeatoea andrõ. *(Jes. 6, 40).*
13 Faigifaigi nilaoelaoe Lowalangi; ha niha sa zangila mangadõlõ nikõi'õnia?
14 Na bawa si sõchi, ba omoesoi'õ dõdõoe; ba na bawa si lõ sõchi, ba õmane dõdõoe: nibe'e Lowalangi gõi da'õ, si mane si sõchi andrõ, ena'õ lõ'õ sa'ae irongo hadia ia, baero õ, nihá, dania.
15 III. No ahori oe'ila ba gõtõgoe andre: Sosó zatoelõ tõdõ, si tekiko ba wa'atoelõ dõdõra andrõ, ba sosó zeboea horõ, sanaoe noso, ba walõsõchira.
16 Bõi tõra wa'atoelõmõ, ba bõi atoeatoea sibai ndra'oegõ õwa'õ: hana wa õfakiko'õ? *(Rom. 12, 3).*
17 Bõi abõlõgõ wanao horõ ba bõi sambõ era'era ndra'oegõ! Hana wa omasi'õ mate, na lõ'õ na inõtõ chõoe?
18 Sõchi na õ'aro'õ chõoe zi sambalõ ba na lõ'õ gõi ibõhõli tangaoe zi

sambalõ; sangata'oefi Lowalangi sa, ba lõ gõna ia da'õ fefoe.
19 Fa'atoeatoea andrõ, ba i'abe'e'õ zatoeatoea, moroi ba zi dafoeloe sabõlõ, si so jomo ba mbanoea.
20 Lõ'õ sa niha satoelõ ba goeli danõ solaoe si sõchi lõ olalõwa. *(Raz. I. 8, 40. Rom. 3, 10).*
21 Bõi gõi tõngõni deatea mbewe andrõ fefoe, nilaoelaoe, fa bõi õrongo i'elifi'õ sawoejoemõ.
22 Me no asese õ'elifi gõi niha bõ'õ, si lõ olifoe'õ.
23 IV. **D**a'õ fefoe, ba no oetandraigõ, ba wa'atoeatoea andrõ; no oemane dõdõgoe: „Omasido na atoeatoea ndra'odo," ba lõ'õ sa ihatõ'õ ia chõgoe.
24 No arõoe zi so andrõ, ba no abacha sibai; ha niha zogamõ? *(Rom. 10, 6 b. t.; 11, 33).*
25 Ba no oe'otahõgõ, no oebe'e dõdõgoe, ena'õ aboto ba dõdõgoe ba ena'õ oesõndra; ba wangaloei fa'atoeatoea ba fame'e ba lala, ba ena'õ aboto ba dõdõgoe, wa no fa'ambõ tõdõ wanao horõ, awõ wa fa'owõhõ sa'ae wa'owõhõ mowa andrõ. *(F. 1, 17).*
26 Ba no safeto moroi ba wa'amate ndra alawe oesõndra; no timba goe'õ ia, ba tõdõnia, ba no timba dandrawa, ba tangania, ba fesoe. Somasi Lowalangi, ba lõ alaoe chõnia, ba si so horõ, ba te'ala ibe'e.
27 Hiza, da'õ nisõndragoe, iwa'õ sangombacha, no oe'ozaragõ, ena'õ oesõndra wozoe.
28 Da'õ ni'aloealoeigoe, ba lõ nisõndragoe: Ira matoea, ba samõsa ba zi hõnõ oesõndra, ba ira alawe, ba samõsa lõ'õ ba da'õ fefoe.
29 Hiza, ha da'õ nisõndragoe: no adõlõ dõdõ niha, wombõi Lowalangi ja'ia, ba ja'ira, ba no oja la'aloei gõikõi.

FAZA 8.

I. Si ndroehoe fa'atoeatoea, ba ja'ia wamondrongo li zalawa ba fangata'oefi Lowalangi. II. Bõi aboe dõdõda ba zi no amaedola dahõdahõ ba wamatõrõ Lowalangi õsi goeli danõ.

I. **H**a niha zi no si mane satoeatoea? ba ha niha zi no aboto ba dõdõ eloeaha hadia ia? — Fa'atoeatoea nihá andrõ, ba hoemaga mbawa niha ibe'e, ba tobali walõsõchi mbawa. 1
Da'õ niwa'õgoe: tõngõni goroisa razo, bõrõ wahõloesa andrõ ba Lowalangi. *(Amaed. 24, 21. Rom. 13, 1 b. t.).* 2
Bõi aõsõ erogõ ia (razo); bõi babaja hoehoeo si lõ sõchi. 3
Fefoe hadia ia sa zomasi ia, ba ilaoe, me no sabõlõ li razo ba ha niha zi tola manofoe chõnia: Hadia nilaoemõ? 4
Sanõngõni oroisania, ba lõ faloecha zi lõ sõchi, ba inõtõ ba hoekoe isõndra tõdõ zatoeatoea. 5
Fefoe hadia ia sa nilaoe, ba so ginõto ba so hoekoe, me no noro niha zi lõ sõchi andrõ chõnia. 6
Lõ'õ sa i'ila hadia zi so dania; ba he wisa lala dania, ba ha niha zamokai chõnia? *(F. 7, 1).* 7
Lõ niha sabõlõ moroi ba nangi, fa i'ila ena'õ iba'a nangi, ba lõ sabõlõ moroi ba mbawa wa'amate, ba lõ fangefa ba wanoewõ; ba fanao horõ andrõ, ba lõ i'orifi zama'oea. *(Job. 14, 5. Sin. 39, 6).* 8
Da'õ fefoe ni'ilagoe, bõrõ me no oetõngõtõngõni fefoe nilaoelaoe ba goeli danõ, gõtõ wa ibali'õ ia samatõrõ awõnia niha, ba wangalani ja'ia. 9
Ba noa gõi oe'ila zeboea horõ, niko'o, sogamõ folombase, ba tenga ba naha ni'amoni'õ monahia zolaoe satoelõ mege, ba olifoe mbanoeara irá. Fajafajá gõi da'õ. 10
Me mogasa wamatõrõ hoekoe ba nilaoe zi lõ sõchi andrõ, andrõ wa 11

itoegoe abe'e dõdõ nono niha, ba wolaoe si lõ sõchi,
12 me meotoe ilaoe zi lõ sõchi si so horõ, ba anaoe nosonia ba da'õ, he ŵa'ae no aboto ba dõdõgoe, wa sohahaoe tõdõ dania zangata'oefi Lowalangi, samondrongo linia. *(Sin. 37, 18. Amaed. 1, 33. Jes. 3, 10).*
13 Ba tenga sohahaoe tõdõ dania zanao horõ, no timba loemõ, wa lõ anaoe nosonia, me no tenga sangata'oefi Lowalangi ia.
14 II. So zi hoelõ waja, ba goeli danõ, ja'ia wa so zatoelõ tõdõ si faloecha loealoea wolaoe zeboea hõrõ, awõ wa so zeboea horõ si faloecha loealoea wolaoe zatoelõ tõdõ. Ba no oemane: Faja gõi da'õ! *(Sin. 37, 11–14).*
15 Ba no oesoeno wa'omoeso dõdõ; me no fondrege zi sõchi ba niha ba goeli danõ, na mangamanga ia ba na ibadoebadoe hadia ia, na i'omoesoi'õ dõdõnia; ba ja lõ aefa'aefa chõnia da'õ ba wa'erege dõdõnia andrõ, gõtõ wa'anaoe nosonia, nibe'e Lowalangi chõnia ba goeli danõ. *(F. 2, 24; 3, 12. 15; 5, 18).*
16 Ba me oebe'e dõdõgoe, ena'õ aboto ba dõdõgoe wa'atoeatoea andrõ, ba ba wamaigimaigi nilaoelaoe ba goeli danõ, — me lõ faloecha alaoe hõrõ niha, he ba zi bongi ba he ba zi ma'õchõ —
17 ba no oe'ila, wa tebai aboto ba dõdõ niha wolaoe Lowalangi fefoe, folaoelaoenia andrõ ba goeli danõ, me i'eregeregesi dõdõnia niha, ba wangaloei, ba me lõ'õ zoei isõndra, ba he na iŵa'õ tõdõnia satoeatoea, no aboto ba dõdõnia, ba lõ'õ zoei isõndra.

FAZA 9.

I. Itari lõ oroma ba niha wa'atoelõ Lowalangi. II. Ogoena'õ nibe'e Lowalangi chõoe, hana na omoeso dõdõ, he ŵa'ae tebai õtimba zi gõna ndra'oegõ. III. No arõoe tohoede wa'atoeatoea, moroi ba wa'ambõ tõdõ.

1 I. Da'õ fefoe sa, ba no oetõngõni sibai ba no oe'aloealoei fefoe: wa no ba danga Lowalangi so zatoelõ tõdõ ba satoeatoea, fabaja nilaoelaoera andrõ; he fa'omasi, ba he fatioesa, ba tenga si no tohõna i'ila niha; oi si so fõnara fefoe.
Faoma i'ila itõrõ ira fefoe hadia ia: 2
ha sambalõ zi gõna ira, he satoelõ tõdõ, ba he seboea horõ, he si sõchi, sohaoehaoe, ba he si ra'ira'iõ, he same'e soemange, ba he si lõ mame'e soemange; si mane ba zi sõchi gõi ba zi so horõ, ba si mane ba zi mõi ba hõloe gõi ba zata'oe hõloe.
Famakao da'õ, ba ngawalõ hadia 3
ia fefoe ba goeli danõ, wa no ha sara manõ zi gõna ira fefoe, ba tobali fahõna manõ ba dõdõ nono niha zi lõ sõchi, ba fa'owõhõ mowa ba dõdõra, sagõtõ ja'ira; ba aefa da'õ, ba mõi ba mbanoea tooe.
Na awõ zaoeri fefoe na nihá, ba 4
lõ saetoe wanõtõna; sõchi sa nasoe saoeri, moroi ba zingo si no mate.
Saoeri sa, ba no la'ila, wa si mate 5
ira dania, ba si no mate, ba lõ hadia ia la'ila, ba lõ'õ sa'ae bõli gõlõra, lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ niha bõ'õ ira.
He fa'omasira ba he fatioesara ba 6
fõnoera, ba no ara sa'ae noemalõ, ba lõ'õ sa'ae hadia ia zo'oeracha ira, ba goeli danõ.
II. Ba laboe sa'ae, omoesoi'õ dõ- 7
dõoe wemanga gõoe, awõ wamadoe agoe chõoe; no ara sa'ae, me itehe wolaoemõ andrõ Lowalangi.
Bõi teboelõ wa'afoesi noechaoe ba 8
bõi manõ ambõ wanicha ba mboemõ.
Omoesoi'õ dõdõoe ba wa'aoerimõ, 9
awõ wo'omooe somasi'õ, gõtõ wa'anaoe nosooe andrõ, si lõ boto, nibe'e Lowalangi chõoe, ba goeli danõ, si sagõtõ ja'oegõ, si no fajafaja; me no da'õ dána chõoe, ba wa'aoeri andrõ, ba ba wa'erege dõdõoe andrõ, nifakaomõ ja'oegõ, ba goeli danõ.
Fefoe hadia ia ni'ilamõ õlaoe ta- 10

ngaoe, ba wa'abõlõmõ andrõ, ba õlaoe ; ba mbanoea tooe andrõ sa, ba zi mõi'õ dania, ba lõ halõwõ ba lõ fa'oneche ba lõ fa'aboto ba dõdõ ba lõ fa'atoeatoea.

11 Ba so zoei ni'ilagoe ba goeli danõ: no tenga ba zalio ahe wagohisa, ba tenga ba zabõlõ wanoewõ, ba tenga gõi ba zatoeatoea gõ, ba tenga ba zoneche wa'eboea gana'a, ba tenga ba zaboto ba dõdõ wa'eboea dõdõ; no ha samboea ginõtõ ba no ha sara zi gõna ira fefoe. *(Jer. 9, 23).*

12 Lõ'õ na'i i'ila ginõtõ chõnia niha : si mane ĩ'a nifa'oe'oe ba ndriala famoenoe ba si mane fofo, nifa'ala ba dandrawa, — si manõ gõi wama'ala niha, na bawa wamoenoe, na ihawoei ira, si lõ moedõnadõna.

13 III. Ba da'õ na gõi ni'ilagoe fa'atoeatoea ba goeli danõ, ba seboea da'õ wamaigigoe :

14 banoea side'ide, si lõ atotó niha, ba isoewõ ira razo seboea, ifa'oe'oe mbanoea ba ifalaoe'õ mba'aba'a seboea ba gero gõli.

15 Ba no so jomo ba mbanoea andrõ niha si noemana, samõsa, satoeatoea, da'õ zangorifi banoea andrõ ena'õ, ba wa'onechenia; ba samõsa lõ si lõ olifoe niha si noemana andrõ.

16 Ba oemane dõdõgoe : Si sõchi moroi ba wa'abõlõ wa'atoeatoea, ba fa'atoeatoea zi noemana andrõ, ba no lõ ba dõdõ niha [bõ'õ], ba linia, ba lõ lafondrondrongo. *(Amaed. 21, 22).*

17 Taroma li zatoeatoea, na ba wa'ahonohono tafondrondrongo, ba no si sõchi moroi ba we'ao zalawa zowõhõ mowa.

18 Fa'atoeatoea, ba no si sõchi moroi ba wangõna, ba oja ifakoejoe si sõchi niha si so horõ, he ha samõsa ia.

FAZA 10.

I. Fa'atoeetoea ba fa'ambõ tõdõ. II. Loealoea wa'atoeatoea ba loealoea wa'ambõ tõdõ. III. Razo si sõchi ba razo si lõ sõchi.

I. Na so deteho, ba abõoe ba owojoe wanicha chõ zamazõchi daloedaloe labe'e ; si manõ gõi, wa no eboea wa'owõhõ mowa, si ha ma'ifoe, moroi ba wa'atoeatoea ba moroi ba wa'eboea dõi. 1

Tõdõ zatoeatoea, ba no ba gambõlõnia so, ba tõdõ zambõ tõdõ, ba no ba gabera. 2

Ba he ba lala, na itõrõ sowõhõ mowa, ba no sambõ tõdõ ia, ba idozigõ niha wangombacha, wa no sowõhõ mowa ia. 3

Na tesao chõoe wõnoe zalawa, ba bõi boelõ'õgõ ba nahaoe, isõsõ sa horõ seboea fa'ebolo dõdõ. 4

So wamakao ni'ilagoe ba goeli danõ, hoelõ zi fasala, chõ zalawa mbõrõ : 5

Te'alawa'õ jawa wa'owõhõ mowa, alawa sibai, ba tooe doemaodao zeboea ana'a. 6

Ba hoeloe koedo oe'ila zawoejoe, ba mowaõwaõ zalawa, si mane sawoejoe. 7

II. Sogaoe lõsoelõsoe. ba ma ja'ia zaechoe bacha, ba sanoedoegõ õli gara, ba ma idooe ia oelõ. *(Sin. 7, 16).* 8

Samo'ai kara, ba ma mesocho ia chõnia, ba sanila eoe, ba ma tetaroe ba dangania. 9

Na no afoeroe zi'õli, na lõ nidalinia bawa, ba erege dõdõnia; ba hare ba wangehao, ba no fa'atoeatoea. 10

Na fadooe goelõ lõ moetaka, ba lõ hare zanaka. *(Sin. 58, 5. 6).* 11

Taroma li zatoeatoea, ba no omasiõ, ba bewe zambõ tõdõ zamakiko ja'ia. *(Loek. 4, 22),* 12

Na ibõrõgõ wehede sa, ba no fa'ambõ tõdõ, ba fozoe wehedenia, ba fa'owõhõ mowa si lõ sõchi. 13

Ba oja mbewe zowõhõ mowa, ba lõ'õ sa i'ila niha, he wisa dania ; 14

ba he wisa foerinia dania, ba ha niha zamokai chõnia?
15 Fangerege dõdõnia wamakao zambõ tõdõ andrõ, si tebai na'i mõi mijomo ba mbanoea.
16 III. Alai ndra'oegõ, ja'oegõ tanõ, ba zi no mõi razo ndraono, ba ba zamorege femangamanga ba famadoemadoe hadia ia zalawa, na mahemoloe mbanoea! *(Jes. 3, 4; 5, 11).*
17 Ba ja ahowoe ndra'oegõ, ja'oegõ tanõ ba zi no mõi razo zatoelõ tõdõ, ba ba nifaigi zalawa inõtõ wemanga, ba wangabe'e ja'ira, ba tenga ba wemaboemaboe.
18 Fa'areoe mbõrõ wa'adoedoe mboeloe nomo, ba fa'atebai danga mbõrõ wa'abõla zagõ.
19 Ba wangomoesoi'õ tõdõ talaoe mangamanga, ba owoeawoea dõdõ ibe'e agoe andrõ, ba na so gana'a, ba oi so manõ hadia ia fefoe. *(Sangoehoek. 9, 13. Sin. 104, 15).*
20 He ha ba dõdõoe, ba bõi elifi razo, ba ba wõrõmamõ, ba bõi elifi zeboea ana'a; ma dania la'oloi'õ limõ fofo ba daloe mbanoea, ba ma la'ombacha'õ niwa'õoe so'afi. *(Moz. II. 22, 28).*

FAZA 11.

I. Ba zi sõchi tabe'e gõlõda. II. Ta'omoesoi'õ dõdõda fatoea ono matoea ita, ba bõi fahole.

1 I. Fa'ohe'õ misi jefo mbalazooe, ba na no ara, ba mangawoeli chõoe.
2 Õ'ofitoe, ba ma zoei õ'owaloe, lõ'õ sa õ'ila, hadia wamakao dania ba goeli danõ. *(Moz. V. 15, 10. Amaed. 19, 17. Ejes. 5, 16).*
3 Na no mo'õsi lawoeo, ba aechoe ba danõ deoe; ba na aso'a geoe, he raja, ba he jõoe — ba zaso'a geoe, ba da'õ lõ teboelõ ia.
4 Samaigimaigi angi, ba lõ manaroe, ba samaigimaigi lawoeo, ba lõ mamasi.
5 Me no lõ õ'ila, hadia lala nangi, ba he wisa wanõi dõla dabina ba daloe nina ba si manõ gõi wa lõ aboto ba dõdõoe halõwõ Lowalangi andrõ, solaoelaoe fefoe hadia ia. *(Sin. 139, 15, Joh. 3, 8).*
Ba zangoehoelõ wongi fazaewe da- 6
nõmõ zinanõ chõoe, ba bõi gõi bõda dangaoe, na tánõ owĩ; me no lõ õ'ila, heza so zofozoe, na si fõfõna, ba na safoeria, ba na faoma manõ sõchi loealoea.
II. Ba no omasiõ haga, ba fa- 7
ngokafoe hõrõ, na ta'ila loeo.
Na ha me oega fache sa wa'anaoe 8
noso niha, ba jamoe'omoesoi'õ dõdõnia, gõtõ da'õ, ba jamoetõrõ tõdõnia mbawa wa'ogõmigõmi andrõ, wa tenga si lõ ara dania. Fefoe hadia ia zi faloecha ita, ba no fajafaja.
Omoesoi'õ dõdõoe, ja'oegõ ono ma- 9
toea, fatoea ono matoea ndra'oegõ, ja sowoeawoea dõdõoe, gõtõ wa ono matoea ndra'oegõ, ba tõrõ nidõnisi dõdõoe ja'oegõ, awõ ni'ila hõrõoe, ba bõi zi lõ aboto ba dõdõoe, wa i'ohe ba wangoehoekoe dania ndra'oegõ Lowalangi, bõrõ da'õ fefoe.
Timba wa lõ sõchisõchi dõdõoe, 10
ba faigi, fa bõi ihatõ'õ ia ba nõsioe famakao; noa sa fajafaja wa'a'onomatoea ba fa'aitõ mboe.

FAZA 12.

I. Tohoetohoe: Famarooe tõdõ nono matoea, fatoea lõ fa'afõchõ andrõ, ba wa'atoea. II. Ahonoa nõsi zoera andre: Ena'õ la'ata'oefi Lowalangi niha, bõi olifoe ira wangoehoekoe andrõ dania.

I. Ba tõrõtõrõ tõdõoe zombõi 1
ja'oegõ, gõtõ wa ono matoea na ndra'oegõ, fatoea lõ bawa si lõ sõchi andrõ ba fatoea lõ ahatõ na ndrõfi andrõ, niwa'õoe dania: lõ omasido!
Fatoea lõ ndroendroemõ loeo ba 2
haga andrõ ba bawa ba dõfi, ba fatoea lõ ifoeli alœ, na no aefa deoe —

3 na loeo manizinizi zanaro omo ba na lakõrõboei ira ira matoea sabõlõ, ba na lõ'õ sa'ae halõwõ zohama fache, me lõ atotó sa'ae ira, na ndroendroemõ sa'ae zamaigimaigi ba zandrela,
4 ba na tekoesi sa'ae mbawandroehõ saloea ba newali, na alõ wekokokoko haloe andrõ, ba na maoso niha na irongo li wofo, ba na lõ eboeaboea tõ li, na manoenõ.
5 Ba na anoezoe gõi dõdõda hilihili, ba na so gameta'oeõ ba lala, ba na mobowo kare ba na amaedola zanana larewe, ba na lõ fa'omoeso dõdõ sa'ae. Na isawa nomonia si lõ teboelõ niha, ba na ladõrõdõrõ newali sange'esi. —
6 Fatoea lõ aetoe zinali firõ andrõ ba fatoea lõ aboto mako ana'a, ba fatoea lõ arasa nasoa ba mba'a ba fatoea lõ adoedoe roda ba mba'a,
7 ba fatoea lõ mangawoeli ba danõ gawoegawoe andrõ, ba zi so ia mege, ba fatoea lõ mangawoeli ba Lowalangi mbechoe, chõ Lowalangi same'e ja'ia mege. *(Moz. I. 3, 19, Sin. 90, 3).*
8 Alai wajafaja andrõ, si toemboe ba wajafaja! iwa'õ sangombacha, oi fajafaja manõ.

II. Ba baero õ — wa no satoeatoea zangombacha andrõ — ba ifahaõ niha sato ba wa'aboto ba dõdõ, ba itimbatimba tõdõnia ba i'aloealoei ba oja iwa'õ amaedola. *(Raz. I. 4, 32).*
I'aloealoei sangombacha andrõ, 10
ena'õ isõndra wehede omasiõ, awõ nitanõ ba zoera, ba wa'adõlõ dõdõ, taroma li si ndroehoendroehoe.
Taroma li zatoeatoea, ba no timba 11
ndroi manaze, ba timba gosõ'osõ nitaroe'õ daroma li ni'ozaragõ andrõ, niwa'õ goebalo mbiribiri, si ha samõsa. *(F. 7, 28).*
Ba baero õ na: Ja'oegõ onogoe, 12
ba be'e nifangelama ndra'oegõ! Famazõchi zoera andrõ, soja sibai, ba no si lõ aetoe, ba fangaloengaloei niha andrõ tõdõnia, ba no fangerege dõdõ
Fozoe hadia ia fefoe tafondrondro- 13
ngo: Ata'oefi Lowalangi, ba o'õ goroisania! da'õ sa zi nangea ba niha fefoe. *(Moz. V. 6, 2; 10, 12).*
Fefoe hadia ia nilaoe sa, ba i'ohe 14
ba wangoehoekoe Lowalangi, ba wangoehoekoe si tobini andrõ fefoe, he si sõchi, ba he si lõ sõchi. *(F. 11, 9. Rom. 2, 16. Kor. II. 5, 10).*

SINOENÕ SEBOEA.

FAZA 1.

I. Fehoeloe dõdõ zinandra chõ zoniha ja'ia. II. Fahoehoeo ira.

1 I. Sinoenõ seboea chõ Zelomo.
2 Ena'õ na fa'ago bawa ia chõgoe; no omasiõ moroi ba nagoe wa'omasioe ndra'odo. *(F. 4, 10).*
3 Amohoea sibai daloedaloe famajoini andrõ chõoe; no fanicha nifadoewa dõimõ andrõ, andrõ wa la'omasi'õ ndra'oegõ ono alawe.
Dõnisido chõoe; data'aliogõ ita! — 4
ja'odo, ba no i'ohe si bacha chõnia razo. Damalaoe ma'iki, ma'omoesoi'õ dõdõma chõoe; fa'omasimõ andrõ, ba masoeno, moroi ba wanoenoma agoe; no si nangea, na la'omasi'õ ndra'oegõ!
Si no aitõ ndra'o, ba omasiõ zoei, 5

ja'ami ono alawe, banoea Jeroezalema, timba nose Gedara ba timba goloso nose Zelomo. *(Sin. 120, 5).*

6 Bõi mifaigifaigi ndra'o, wa si no aitõ ndra'odo, wa no aitõ nõsigoe ba zino. No mofõnoe chõgoe nono ninagoe, ono matoea; no lafataro sanaro kaboe nagoe ndra'odo — kaboe nagoe chõgœ, ba lõ nitarogõgoe! *(Jes. 5, 1 b. t.).*

7 Ombacha'õ chõgoe, ja'oegõ somasi dõdõgoe: Heza õ'ohe mbiribiri chõoe? heza molombase ndra'oegõ, na laloeo? Hana sa wa õbe'e samaloegõ bawania ndra'odo ba ngawawá mbiribiri chõ nawõoe?

8 Na lõ õ'ila, ja'oegõ fondrege zi sõchi ndra alawe, ba ae si tooe, osisi lahe mbiribiri, ba ohe ba ndroe'oe nono nambi chõoe, ba zinga nose goebalo.

9 II. Timba koedo si alawe chõgoe ba goereta Wara'o oebe'e ndra'oegõ, ja'oegõ ono alawe si fahoewoe chõgoe.

10 Omasiõ ba mbo'õmõ raewëraewë andrõ, awõ naja ba mbagioe. *(Amaed. 2, 9; 6, 21; 16, 16).*

11 Ba dalafazõchi chõoe raewëraewë ana'a, nidoembodoemboi firõ.

12 Gõtõ wa doemaodao ba gasonia razo, ba lõ si teboelõ wa'amohoea narawasoe andrõ chõgoe. *(Mat. 14, 3).*

13 Somasido andrõ, ba no timba nga'õloe emoeri, sahono ba dotogoe;

14 timba mboenga chorema, ba kaboe nagoe Engedi zomasi ndra'o chõgoe.

15 Ha lõ asõchi ndra'oegõ, ja'oegõ si fahoewoe chõgoe; ha lõ asõchi ndra'oegõ! Hõrõmõ andrõ, ba no hõrõ marafadi. *(F. 4, 1; 5, 12).*

16 Ha lõ asõchi ndra'oegõ, ja'oegõ ira matoea, somasi ndra'o, ha lõ omasiõ; doe'oe saoeri doefoda. *(Jes. 33, 17).*

17 Eoe nomoda, ba no eresi, ba senobari mbagolõ.

FAZA 2.

I. Tohoetohoe wahoehoeosara. II. So zomasi nono alawe andrõ. Bawa lõchõ.

I. Lahine ba mbenoea Zarona ndra'odo, ladari mbõhõ ba ndraso. 1

Si mane ladari mbõhõ barõ za'asa'a mao, si manõ zi fahoewoe chõgoe ba gotaloea nono alawe [bõ'õ]. 2

Si mane ma'oefa barõ geoe gatoea, si manõ zomasi ndra'o ba gotaloea nono matoea [bõ'õ]. Ba loemõnia omasido doemadaodo, ba ami ba gararogoe mboeania. 3

No i'ohe ba nomo nagoe ndra'o, ba mandrerania jawagoe, ba no fa'omasi. *(Esit. 7, 8).* 4

Mi'abe'e'õ ndra'o koee mboea nagoe, mi'okafoei dõdõgoe boea ma'oefa, me no sofõchõ ndra'o fõchõ fa'omasi. *(Amaed. 9, 2).* 5

Jamoetaja hõgõgoe tangania kabera, ba jamoe'omõsido kambõlõnia. *(F. 8, 3).* 6

Oebe'e ba hõloe ami, ja'ami ono alawe, banoea Jeroezalema, hõloe nago ba bõhõ si alawe ba mbenoea: Bõi mikeani wa'omasi andrõ, bõi misoesoegi, mibe'e lalazi ia. *(Amaed. 5, 19).* 7

II. Fondrondrongo! So zomasi ndra'o! Hiza, so ia moroi sa, isawõ hili, ifanokanoka ia ba hilihili. *(Joh. 3, 29).* 8

No timba nago zomasi ndra'o, ba ma timba nono mbõhõ. No iroegi gero nomoma, ifaigifaigi ba zandrela, ihõrõhõrõgõ ba darali. 9

Hoemede zomasi ndra'o, imane chõgoe: Faoso, si fahoewoe chõgoe, si sõchi andrõ chõgoe, aine! 10

Noa sa atõ aefa mbawa wa'oafoe, no dõhõ deoe, no noemalõ. 11

Toemboe mboenga ba danõ; no iroegi bawa, ba wogoeti wëwe nagoe, ba terongo sa'ae li woene, ba danõda. 12

Boea ara, ba ibõrõtaigõ asoso ba mobowo nagoe, amohoea. Faoso, si 13

fahoewoe chõgoe, si sõchi andrõ chõgoe, aine!

14 Marafadigoe, si so ba dõgi gara, ba mbinimbini andrõ, ba gara, oroma'õ chõgoe mbawaoe, ba hana na oerongo limõ! Sami sa limõ andrõ ba omasiõ wangila ja'oegõ. *(Sin. 27, 5).*

15 Mifa'ala chõda nasoe gatoea andrõ, ono nasoe gatoea, samoefoe kaboe nagoe, me no sobowo nagoe ba kaboeda. *(Hez. 13, 4).*

16 No chõgoe zomasi ndra'o andrõ, ba chõnia ndra'odo, chõnia sokoebaloi biribirinia ba zi so ladari mbõhõ. *(F. 6, 2).*

17 Irege okafoe zino, ba irege taja loemõ. Foeli'õ, ja'oegõ somasi ndra'o, ja timba nago ndra'oegõ, ba ma timba nono mbõhõ ba hili si no fahõna bawa danõ andrõ.

FAZA 3.

I. Hoemoeloe dõdõ zinandra chõ zangai ja'ia. II. Farate Zelomo.

1 I. Ba gasogoe ba zi bongi oe'aloealoei zomasi dõdõgoe andrõ, no oe'aloealoei ia, ba lõ oesõndra. *(Sin. 119, 55. Jes. 26, 9).*

2 Ba damaoso ndra'o ba oetõrõi newali ba mbanoea; ba kade ba ba newali misa oe'aloei zomasi dõdõgoe; no oe'aloei ia, ba lõ nisõndragoe ja'ia.

3 No fachamõ chõgoe zanaro andrõ, sanõrõnõrõi ewali ba mbanoea, ba oemane: „Somasi dõdõgoe andrõ, hadia no fachamõ ami?" *(Joh. 20, 13).*

4 Ba ha si'aikõ oetaloe'i ira, ba hiza ia, somasi dõdõgoe andrõ. Ba oera'oe ia ba lõ oebõhõli, balazi no oe'ohe jomo chõ ninagoe, ba ba mbate'e zadono ja'odo.

5 Oebe'e ba hõloe ami, ja'ami ono alawe, banoea Jeroezalema, nago ba bõhõ si alawe ba mbenoea oebe'e hõloe: „Bõi mikeani wa'omasi andrõ, bõi misoesoegi, mibe'e balazi ia." *(F. 2, 7).*

II. Hadia da'õ moroi si tooe ba mbenoea si mane boto zimbo, si fao hoea emoeri ba hoea goemõjõ, ba hadia ia na zamohoea chõ zolafo? *(Sin. 45, 9).* 6

Heahea Zelomo da'õ! Õnõ ngafoeloe niha zamasoei ja'ia, sabõlõ Ndraono Gizeraëli. 7

Dozi ira, ba lõ aefa'aefa danga ba zi'õli, si no to'õlõ ba wasõndrata ira, sarasara zi'õli ba mbõbõ lõwilõwira, ba gameta'oeõ andrõ ba zi bongi. 8

No ifalaoe'õ chõnia heahea razo Selomo, eoe moroi ba hili Libano. 9

Dõladõlania, ba firõ ibe'e, ba taralinia, ba ana'a, ba dadaomania, ba oengoe, ba bacha, ba kaso. 10

Mi'ae tooe, ja'ami ono alawe banoea Ziona, mifemanga hõrõmi wamaigi razo Selomo ba takoela boenga andrõ, nibe'e ninania takoelania, ba loeo wangowaloenia, ba loeo wa'omoeso dõdõnia andrõ. 11

FAZA 4.

I. Fa'asõchi nono alawe ni'amasi'õ andrõ. II. Hoelõ kaboe si sõchi sibai ia.

I. Si sõchi sa ndra'oegõ, ja'oegõ ono alawe, si fahoewoe chõgoe; si sõchi sa ndra'oegõ: hõrõoe, ba no hõrõ marafadi, moroi barõ mbaloebaloe andrõ. Boemõ andrõ, ba no hoelõ zi sambawá nambi, si no mõrõ ba gahe hili Gileadi. *(F. 1, 13; 6, 4).* 1

Ifõmõ andrõ, ba no hoelõ zi sambawá biribiri, si bohooe moegoeti boe, ba si mõi mijawa moroi ba gamondria; si no dozi abeto si faero, ba zi lõ si lõ mo'ono, samboea lõ'õ. 2

Bewemõ andrõ, ba no hoelõ zinali kirimisi, ba no omasiõ mbawamõ. Bo'õmõ, ba no hoelõ zi tambatambai mboea dalimo, moroi barõ mbaloebaloe andrõ chõoe. 3

Bagimõ, ba no si hoelõ malige andrõ chõ Dawido, nilaoe nahia wa- 4

ngõna. Hõnõ nisaitagõ chõnia dange, baloese zabõlõ andrõ fefoe.
5 Soesoemõ andrõ, ba no hoelõ zi doea rozi ono nago, ono nago si faero, sangaloei gõra ba zi so ladari mbõhõ.
6 Irege okafoe zino, ba irege taja loemõ, ba mõido ba hili emoeri ba ba hilihili goemõjõ.
7 Sageoe ja'oegõ, ba no si sõchi manõ, ja'oegõ ono alawe si fahoewoe chõgoe, lõ hadia ia zi sala, ba mbotooe. *(Efes. 5, 27).*
8 Taboe moroi ba hili Libano, ja'oegõ ono nihalõ, taboe awõgoe moroi ba hili Libano! Faigi mitooe, moroi ba zoezoe Gamana, moroi ba zoezoe Zeniri ba moroi ba zoezoe Heremono, moroi ba nahia zingo, moroi ba hili harimo.
9 No taja gera'eragoe õbe'e, ja'oegõ achigoe ono alawe, ono nihalõ; no taja gera'eragoe õbe'e, me no õfaigido, si ha samoeza, ba me no oe'ila rate side'ide andrõ, si ha sara, ba najamõ andrõ ba mbagioe.
10 Ha lõ āmi wa'omasioe andrõ, ja'oegõ achigoe ono alawe, ono nihalõ! No arõoe tohoede wa'omasioe andrõ, moroi ba nagoe, ba fa'amohoea daloedaloe andrõ chõoe, nigoele'õ, moroi ba zamohoea bõ'õ fefoe!
11 Wẽ wãni zowõi ba mbeweoe, ja'oegõ ono nihalõ, wẽ wãni ba soesoe zi so ba lelamõ, ba fa'amohoea noechamõ, ba no timba wa'amohoea ba hili Libano. *(Hos. 6, 11).*
12 II. Kaboe si no moekoesi bawa gõli nachigoe ono alawe, ono nihalõ, ba ba'a si no moekoesi, ba oemboe si no moefotandro. *(Jes. 27, 3; 58, 11).*
13 Lewiõmõ, ba no timba kaboe dalimo, si so boea sami sibai, no timba mbowo chorema, awõ narawasoe,
14 ba narawasoe ba koekoema ba daringoe ba koeli mani ba hadia ia ngawalõ dõla goemõjõ ba emoeri ba gõna farasi ba hadia ia ngawalõ zamohoea, fondrege zi sõchi.

Oemboe ba kaboe ndra'oegõ, oemboe soloeaha ba elea so'oeloe ba hili Libano. *(Joh. 7, 38).* 15
Faoso otarõ, laboe salata, tõrõ kaboe andrõ chõgoe, ena'õ moezawili wa'amohoea rembaremba andrõ chõnia. Ja mõi ba kaboenia zomasi ndra'o, ba jamoe'ã mboea geoe andrõ sami sibai. *(Joh. 15, 5).* 16

FAZA 5.

I. Fehoeloe dõdõ zinandra chõ zangai ja'ia. II. Fanoeno fa'asõchi zangowaloe.

I. No mõido ba kaboe chõgoe, ja'oegõ achigoe, nihagoe; no oeteoe emoeri andrõ chõgoe, awõ ngawalõ rembaremba chõgoe, no oe'ã gawa'awa andrõ chõgoe, fabaja õsinia wẽ wãni, ba no oebadoe nagoe, fabaja soesoe andrõ chõgoe. Milaoe manga, ja'ami si fahoewoe chõgoe, ba mibadoe zi so andrõ, hana na maboe ami, ja'ami somasi ndra'odo! *(Amaed. 9, 5. Fam. 3, 20).* 1
Si mõrõ ndra'o, ba tõdõgoe, ba lõ mõrõ. Fondrondrongo, ibõkõbõkõ lagõ mbawandroehõ somasi ndra'o! Bokai chõgoe, ja'oegõ achigoe ono alawe, si fahoewoe chõgoe, marafadigoe, ja'oegõ sohaoehaoe andrõ, chõgoe! Oi namo sa'ae hõgõgoe, boegoe, ba mowõi namo ba zi bongi. *(Mat. 25, 5).* 2
[Ba oemane:] No oeheta mbaroegoe, hadia oefoeli oe'obaroe? Ba no oesasai gahegoe, hadia, oefoeli oeta'oenõi? *(Fam. 16, 15).* 3
Ba i'oro'õ dangania, ba hoemoeloe dõdõgoe chõnia. 4
Ba maoso ndra'o, ba wamokai chõ zomasi ndra'odo, ba tangagoe, ba mowõi emoeri, gõna ba ndranga lazi emoeri sahele ba doetoeroegoe. 5
Ba oebokai chõ zomasi ndra'odo, ba no iheta ia somasi ndra'o, no taja. Ba no ambõ nosogoe mege, me moehede ia. Ba oe'aloealoei ia, ba lõ oesõndra; moe'aodo chõnia, 6

ba lõ itema ligoe. *(Mich. 3, 4. Joh. 7, 33. 34).*

7 Ba la'ilado sanaro andrõ, sanõrõnõrõi ewali, ba labõzibõzido, mesocho ndra'o labe'e; baloebaloe mbawagoe, ba lahalõ sanaro ba dete gõli kara.

8 Oebe'e ba hõloe ami, ja'ami ono alawe, banoea Jeroezalema: Na faloecha ami zomasi ndra'o, ba hadia ni'ombacha'õmi chõnia? — wa no mofõchõ ndra'o fa'omasi! *(F. 2, 5).*

9 Hadia wa'atohoede zomasi ndra'oegõ moroi ba zomasi mbõ'õ, ja'oegõ fondrege zi sõchi ndra alawe? Hadia wa'asõchi zomasi ndra'oegõ, moroi ba zomasi mbõ'õ, wa õmanõ wame'e ba hõloe ja'aga?

10 II. Somasi ndra'o ba no safoesi sibai ba no sojo'ojo, no jaŵa zi 10,000 [ndra matoea bõ'õ]. *(Sin. 45, 3).*

11 Hõgõnia, ba no timba mbalaki sa'oesõ, ba boenia, ba no hoelõ mboeloe nohi sadada, no aitõ, si mane boe gaga.

12 Hõrõnia, ba no hoelõ marafadi ba mbewe mbombo, si mondri ba zoesoe, ba zi no fahõna.

13 Bo'õnia, ba no amaedola gowoto rembaremba, nitanõ famasa, ba bewenia, ba no timba [mboenga] ladari mbõhõ, ba zahele emoeri. *(Loek. 4, 22).*

14 Ba tangania, ba no hoelõ gana'a ni'owoeloi'õ, nifosinga feremata sembaka, ba botonia, ba no nechenechе ifõ goeaza, nifobaloebaloe feremata nila.

15 Ba fahania, ba no timba daroe nahe maremara, nifotojo ahe ana'a sa'oesõ; famaigida ja'ia, ba no hoelõ hili Libano, nitoejoe, si mane tõla geresi.

16 Araronia, ba no ha sambalõ fa'ami, ba sageoe ja'ia, ba ha sambalõ omasiõ: Da'õ zomasi ndra'odo, ba da'õ zi fahoewoe chõgoe, ja'ami ono alawe, banoea Jeroezalema!

Heza isaŵa maõ somasi ndra'oegõ, ja'oegõ fondrege zi sõchi ndra alawe? Heza mõi zomasi ndra'oegõ, ena'õ matolo'õ, ba wangaloei ja'ia? 17

FAZA 6.

Fanoeno sinandra razo.

Somasi ndra'o, ba no mõi mitooe ba kaboenia, ba gowoto rembaremba andrõ, ba wangaloei ni'ã ba kaboe, ba ba wogete boenga ladari mbõhõ. 1

Chõ zomasi ndra'o ndra'odo, ba no chõgoe zomasi ndra'o andrõ, sokoebaloi biribiri ba zi so ladari mbõhõ. *(F. 2, 16.)* 2

Si sõchi ndra'oegõ, ja'oegõ si fahoewoe chõgoe, no timba Dirisa, ba omasiõ, si mane Jeroezalema, ba sata'oe ita, timba zabõlõ, si mõi fasoewõ. *(Raz. I. 14, 17. Sin. 45, 12).* 3

Bõi tõngõ ndra'o, ata'oedo hõrõoe! Boemõ andrõ, ba no hoelõ zi sambawá nambi, si mõrõ ba gahe hili Gileadi. *(F. 4, 1 b. t.)* 4

Ifõmõ, andrõ, ba no hoelõ zi sambawá zigelo mbiribiri, si otarai mondri, si no fatoetoe abeto si faero, ba ba zi lõ si lõ ono. 5

Timba zi tambatambai mboea dalimo mbo'õmõ, moroi barõ mbaloebaloe mbawa andrõ. *(F. 4, 3).* 6

Õnõ ngafoeloe wo'omo razo, ba 80 ndrongania ba dõi, ba ono alawe andrõ, ba lõ moetaha moe'erai. 7

Ba ha samõsa marafadigoe andrõ, sohaoehaoe andrõ, chõgoe, si ha samboesamboea chõ ninania, nitoejoe zadono ja'ia. La'ila ia ono alawe andrõ, ba lafahowoe'õ ia, ba he fo'omo razo ba he dongania ba dõi, ba oi sanoeno ja'ia. *(F. 5, 2).* 8

Ha niha zihaga moroi sa, hoelõ na no ahatõ wa'atoemboe loeo, si sõchi, si mane baŵa, ba sohahaoe si mane loeo, ba sata'oe ita, timba zabõlõ, si mõi fasoewõ? 9

No mõido ba kaboe falo, ba wangomoesoi'õ tõdõgoe ba wa'amanõi zinanõ andrõ ba ndraso, ba ba 10

wamaigi na no mobene nagoe, ba na no mobowo dalimo.
11 Lõ oe'ila hadia — no ifazawãdo ba goereta niwama fehoeloe dõdõgoe andrõ, ba goereta niwama sadõlõ tõdõ. *(Raz. II. 2, 12).*

FAZA 7.

Tohoetohoe wanoeno sinandra razo.

1 Foeli'õ, foeli'õ, Soelamiti, foeli'õ, foeli'õ, ena'õ ma'ila'õ! Hadia nifaigimi chõ Zoelamiti? Folaja ba Mahana'i andrõ. *(Moz. I. 32, 1. 2. Nga'õt. I. 22, 9).*
2 Ha lõ asõchi gaheoe andrõ, ba mbadagahe, ja'oegõ ono zalawa! Fa'oboe'oe zolamõ, ba no hoelõ naja ba mbagi, nilaoe danga doeka;
3 ahetamõ, ba no hoelõ mako seboea, sowoelo, ba zi lõ ambõ agoe nifaroeka samohoea, ba taloemõ, ba no timba zi samba laoeroe fache, nifadoewa tooe, ba nifasoei boenga ladari mbõhõ;
4 ba no hoelõ nono nago zoesoemõ andrõ, hoelõ nono nago si faero. *(F. 4, 5).*
5 Ba bagimõ, ba no amaedola malige ifõ goeaza; hõrõmõ, ba no timba mbawa nidanõ ba Hesibona, ba zinga mbawa gõli Mbatarabi; ba ichoemõ, ba no hoelõ malige andrõ ba hili Libano, si otahõgõ Damaseko.
6 Ba hõgõmõ, ba no fachilichili ba hili Garemeli, ba boemõ, ba hõgõ jawa, ba no timba oengoe, — no mõi fesoe razo mboe andrõ!
7 Ha lõ asõchi ndra'oegõ ba ha lõ omasiõ, ja'oegõ fa'omasi, ba wa'owoeawoea dõdõ andrõ!
8 Botomõ andrõ, ba no hoelõ dõla chorema, ba no amaedola ngamohi mboea zoesoemõ.
9 Ba oemane dõdõgoe: Damanõido ba dõla chorema andrõ, ba oetoejoe hachinia. Ena'õ na no timba ngamohi mboea nagoe zoesoemõ andrõ, ba ena'õ na timba hoea ma'oefa hoea nichoemõ andrõ,
ba ena'õ na timba wondrege zi 10
sõchi nagoe gararomõ, agoe sadõlõ ahele ba dõlõtõlõ zomasi ndra'o, na no itõrõ mbewe ba ifõ.
Chõ zomasi ndra'o ndra'odo, ba no 11
chõgoe hoemoeloe dõdõnia. *(F. 2, 16; 6, 2.)*
Taboe, ja'oegõ somasi ndra'o, mõi 12
ita baero ba mbenoea, ba ba halama mõrõ ita,
ba tahoelõ wongi ba kaboe nagoe, 13
ba tafaigi, na no mobene nagoe ba na no aboto mbowo, ba na no mobowo dalimo; ba da'õ dania oefa'elo'õ chõoe wa'omasigoe ndra'oegõ.
Amohoea mboea doedaji, ba no so 14
ba gahe zagõ chõda ngawalõ mboea geoe omasiõ; si bohooe ba si no ara no oebe'e jawa chõoe, ja'oegõ somasi ndra'o. *(Moz. I. 30, 14.)*

FAZA 8.

I. Fahoehoeo ira zoniha nihania: Tebai fabali ira. II. Kaboe nagoe chõ Zelomo.

I. Ena'õ na hoelõ dalifoesõ ndra'- 1
oegõ chõgoe, talifoesõ si no so ba mbagi zoesoe ninagoe mege! Na faloechado chõoe baero mbanoea, ba fa'ago bawa ndra'o chõoe, ba lõ'õ sa lategoe ndra'odo.
Ba oefasao'õ, oe'ohe'õ ba nomo 2
ninagoe, ba õfahaõdo ena'õ. Ba oebe'e õoe nagoe nifaroeka samohoea, awõ nidanõ mboea dalimo chõgoe.
Jamoetaja hõgõgoe tangania kabera 3
ba jamoe'omõsido kambõlõnia.
Oebe'e ba hõloe ami, ja'ami ono 4
alawe, banoea Jeroezalema: bõi mikeani wa'omasi andrõ, bõi misoesoegi, mibe'e balazi ia. *(F. 2, 7.)*
Ha niha da'õ, si otarai moroi si 5
tooe andrõ mbenoea, sanoendreheni ja'ia ba da'io zomasi ia? Ba mbõrõ ma'oefa mege oesoesoegi ndra'oegõ; ba da'õ mege i'adonogõ ndra'-

oegõ inaoe, safõchõ chõnia, ba da'õ i'adonogõ'õ si asogõ ja'oegõ.

6 Fatõfa ndra'o ba gamaoedoe dõdõoe, amaedola laedoeroe, si so tandro, ba ba da'iomõ. Me no timba wa'abõlõ wa'amate wa'abõlõ wa'omasi andrõ, ba fehoeloe dõdõ andrõ, ba no aro, timba wa'aro mbanoea tooe; fehõlania, ba no fehola galitõ, holahola chõ Jehowa! *(Jes. 49, 16. Jer. 22, 24.)*

7 He idanõ seboea, ba tebai ibe'e mate wa'omasi andrõ, ba tebai inõnõi ia hohooe. Ba he na so ena'õ zame'e bõli wa'omasi andrõ ana'ania fefoe, ba la'igi'igi'õ manõ ia ena'õ. *(Kor. I. 13).*

8 So chõda nachi, ono alawe, si lõ fosoe na. He tawisa chõ nachida andrõ, na so zanofoe ja'ia dania?

9 Na no õli kara ia, ba tafa'anõ ba detenia mba'aba'a firõ; ba na bawandroehõ ia, ba taba'a ia fafa eresi. Õli kara ndra'odo, ba no timba malige wosoegoe; ba no tobali si no faloecha fa'ohahaoe dõdõ ndra'odo, wamaiginia ja'o. *(F. 6, 12.)* 10

II. So kaboe nagoe chõ Zelomo, ba Mba'ali Hamono: ba no ibe'e ba danga zanaro kaboe nagoe andrõ: 1000 roefia zamõsa labe'e bõli mboea nagoe ihoekoe chõra. *(Jes. 5, 1 b. t. Mat. 21, 33 b. t.)* 11

Ba ba kaboe nagoe chõgoe andrõ, ba no balazi ndra'o. Si hõnõ andrõ, ba chõoe, ja'oegõ Selomo, ba 200 ba zanaro boeania! 12

Lafondrondrongo limõ, ja'oegõ si so nahia ba kaboe: Farongogõ ia chõgoe! 13

Oloi, ja'oegõ somasi ndra'o, ja hoelõ nago ndra'oegõ, ja hoelõ nono mbõhõ, ba hili rembaremba andrõ! *(F. 2, 17.)* 14

III. SOERA ZAMA'ELE'Õ.

Soera

JESAJA.

FAZA 1.

I. Fangarõngarõ Jehowa ba wa'awoewoe Ndraono Gizeraëli andrõ. II. Lõ ba dõdõnia zoemange andrõ chõra. *(Mos. V, 32, 1).* III. Ifarooe dõdõra ba wamalalini era'era ba ifaboe'oe wangefa horõ. IV. Fameta'oe ba amaboe'oela li.

1 Fama'ele'õ andrõ chõ Jesaja, ono Gamosi, nifa'ele'õ chõnia, me loeo razo Joeda Oesia ba Jatamo ba Ahasi ba Hisikia, ba nõri Joeda andrõ ba ba Jeroezalema.

2 I. Fondrondrongo, ja'oegõ banoea si jawa! Be'e mbõrõ dalingaoe, ja'oegõ tanõ! moehede Jehowa. No oerorogõ ndraono, no oe'e'eboea, ba no la'erogõ ndra'odo.

3 **Õrõbao, ba i'ila zochõ ja'ia ba kalide, ba i'ila naha gõnia, chõ zochõ ja'ia andrõ. Ba lõ la'ila ndra'odo**

4 **Iraono Gizeraëli, si lõ tõdõ mbanoeagoe andrõ.** Alai ndra'o soi samazõchi horõ andrõ, sonoro olalõwa! Niha si no tanõmõ zamazõchi horõ, iraono solaoe si tefoejoe. No larõi Jehowa, no latandrawaisi Ni'amoni'õ andrõ, ba Ndraono Gizeraëli, no la'erogõ. *(Sin. 78, 8. F.*

5 *57, 3).* Hana wa latohoegõ wamõzi ja'ami? Mitohoegõ sa atõ wa'afabali andrõ. No falawoe fõchõ hõgõ ba no erege sibai dõdõ ma'asa-

6 mboea. *(Jer. 2, 30).* I'otarai doetoeroe kahe, noemalõ jawa ba hõgõ, ba lõ si lõ fõchõ chõnia, ha sambalõ socho ba mbawa zi'õli ba selezitõ ba si bohooe mesocho, si lõ moefera'õ ba si lõ moe'olohoeni ba si lõ moe'okafoei fanicha. Tanõ 7 si mate danõmi andrõ, ba banoea chõmi, ba no i'ã alitõ. Boea danõ chõmi, ba no niha bõ'õ zi manga, ba samaigi ami. Tanõ si mate danõ, si mane nifakiko niha bo'õ. *(Moz. V. 28, 51. Nga'õt. II. 28).* Ba si tosai ono 8 Ziona alawe andrõ, ba no hoelõ nose ba kaboe nagoe, hoelõ ni'otete waõhõ, naha wemõrõ, ba kaboe lawogalõ, si mane banoea nifa'oe'oe nemali. Ba na lõ nisaigõ 9 Jehowa ngahõnõ andrõ chõda gamogamo mena'õ, ba no tobali si mane Sodoma ita ba no fagõlõgõlõ ita ba Gomora andrõ! *(Moz. I. 19, 24. Rom. 9, 29).*

II. Mifondrondrongo li Jehowa, 10 ja'ami sangoehoekoe andrõ ba Zodoma! Ja'ami, banoea Gomora andrõ, mifondrondrongo goroisa Lowalangida! Hadia wa mi'oja'õ 11 chõgoe zoemange andrõ? iwa'õ Jehowa. No afõli ndra'odo zoemange nitoenoe andrõ, biribiri si matoea, ba tawõ niboela andrõ, ba lõ omasido ndro nono zawi andrõ ba do nono mbiribiri ba do zi matoea mbiribiri andrõ. *(Sin. 50, 8. Amaed. 15, 8. F. 66, 3. Jer. 6, 20. Amos. 5, 22).* No so ami, ba wa- 12 ngondrasi ja'odo, ba ha niha zangoema'õ chõmi wangoehoendra olajama andrõ chõgoe? Bõi sa'ae 13 mi'ohe zoemange faja. Ogoro ndra'odo zoemange nitoenoe andrõ chõmi. Tesa'a andrõ ba sabato ba fogaoni ba gowoeloa andrõ, ba te chõgoe: si lõ atoelõ, ba no bawa

14 ni'amoni'õ! Tesa'a andrõ chõmi ba owasa nihonogõi andrõ, ba lõ edõnado; no tobali noro chõgoe, ata-
15 gedo sa'ae wolohe ja'ia. Ba na mi'oro'õ dangami, ba oebaloegõ hõrõgoe chõmi, ba he mihõna wangandrõ, ba lõ oefondrondrongo chõmi; oi do sa'ae dangami andrõ. *(Amaed. 1, 28. Jer. 14, 12. Mich. 3, 4).*

16 III. Misasai ami; mihaogõ ami! miheta mboeaboea si lõ sõchi andrõ chõmi, fa bõi oe'ila sa'ae. Mibato wamazõchi si lõ sõchi!
(Sin. 34, 15; 37, 27. Amos 5, 15.
17 *Rom. 12, 9. Fet. I. 3, 11).* Mifamaha ami ba wolaoe si sõchi? Migohi zatoelõ! Mi'oroma'õ lala ba zamakao awõnia. Mi'ohe ba lala hoehoeo zi lõ ama, si lõ ina! Mifatoenõ hoehoeo lacha mbanoea!
18 Mitaboe! iwa'õ Jehowa, datalaoe fa'era! **He no hoelõ gasoembo wa'ojo horõmi, ba hoelõ moeko safoesi dania; ba he no hoelõ mbaroe loeo wa'ojo, ba hoelõ mboe mbiri-**
19 **biri dania.** *(Sin. 51, 9).* Na sedõna ami ba na solo'õ, ba mi'ã zi sõchi ba danõ. *(Moz. V. 28, 2 b. t,).*
20 Ba na te chõmi ba na fabali ami, ba õ mbawa zi'õli ami dania; noa sa Jehowa zangoema'õ. *(Moz. III. 20, 14 b. t. Moz. V. 28, 15 b. t.).*

21 IV. Alai wa'atobali sohorõ mbanoea andrõ, si lõ farõi mege! No fahõna chõnia hoekoe si sõchi mege, nahia hoekoe satoelõ ia fõna, ba iada'e, ba no nahia zange'enge'e.
22 Firõmi andrõ, ba no tobali achozila, ba agoe chõmi, ba no faroeka
23 idanõ. *(Hez. 22, 18).* Salawami andrõ, ba no farõi ba no awõ zanagõnagõ. Dozi ira, ba manga gana'a ba la'aloei mbõli gõlõ; lõ la'ohe ba lala hoehoeo zi lõ ama, si lõ ina, ba lõ latema hoehoeo lacha mbanoea. *(Moz. II. 22, 22.*
24 *Jer. 5, 28).* Da'õ mbõrõ, wa imane So'aja, Jehowa ngahõnõ andrõ, sabõlõ ba Ndraono Gizera'ëli andrõ: Ha! oerara dõdõgoe ba zi fa'oedoe chõgoe andrõ ba oelaoe mbalõgoe ba zi fatioe tõdõ chõgoe! *(Moz. V. 28, 63).* Ba oebaja ndra'oegõ, oehaogõ gachozila andrõ chõoe, amaedola nilaoe idanõ nawoe, ba simo andrõ chõoe, ba oehori. *(Mal. 3, 3).*
Ba oefoeli oefataro zangoehoekoe andrõ chõoe, si mane fõna, ba samatoenõ hoehoeo andrõ, si mane ba mbõrõta. Ba awena dania labe'e tõimõ mbanoea satoelõ, banoea si lõ farõi. **Lala sadõlõ dania wangorifi Ziona andrõ, ba fangorifi zangawoeli andrõ chõnia, ba hoekoe satoelõ.** Ba si gõna famakiko zolalõ andrõ, fabaja samazõchi horõ; ba sangerogõ Jehowa andrõ, ba nihori. *(Sin. 1, 6; 92, 10; 104, 35).*
Saila sa ira dania ba manawa andrõ, somasi ami, ba afoesi mbawami wa'aila bà kaboe andrõ, somasi ami. Me hoelõ manawa saleoe boeloe ami dania, ba hoelõ kaboe si lõ idanõ. Ba sabõlõ andrõ, ba tobali rabo, ba nifazõchi dangania andrõ, ba tobali bo galitõ, ba faoma achozi ira si lõ samoenoe alitõ. *(F. 33, 11).*

FAZA 2.

I. Fama'ele'õ banoea Lowalangi andrõ solachõmi seboea. II. Fangombacha bawa wangoehoekoe samosoemange adoe andrõ.

I. Taroma li andrõ, nifarongogõ 1
chõ Jesaja andrõ, ono Gamosi, ba nõri Joeda andrõ ba ba Jeroezalema.
Tobali, na loeo safoeria andrõ, ba 2
aro hili andrõ, si so osali Jehowa andrõ, fondrege zalawa hili, jawa hihihili andrõ fefoe, ba lahoeroefai ia niha baero fefoe. *(Mich. 4, 1).*
Ba lasawa soi niha, ha wa'oja, la- 3
mane: „Talaboe, mõi ita misi jawa ba hili Jehowa andrõ, ba gosali Lowalangi Jakobo, ena'õ ifahaõ ita ba lala andrõ chõnia, ena'õ tatõrõ nifatõrõnia andrõ; moroi ba Ziona sa i'otarai oroisa andrõ, ba

taroma li Lowalangi andrõ, ba moroi ba Jeroezalema." *(Sin. 50, 2; 110, 2. Loek. 24, 47. Joh. 4, 22).*
4 Ba ja'ia zangoema'õ lala ba niha baero, oja soi ihoekoe, ba tobali labali'õ fakoe zi'õlira ba labali'õ sabi nagoe dohora. Samboea lõ soi sa'ae sanoejoe si'õli, ba wanoewõ si samboea; lõ'õ sa'ae lafamaha ira ba
5 wanoewõ. *(Joël. 3, 10).* Talaboe, ja'ami ma'oewoe Jakobo! Tatõrõ haga andrõ chõ Jehowa! *(Joh. 8, 12).*
6 II. Noa sa õtibo'õ mbanoeaoe, ma'oewoe Jakobo andrõ. Noa sa fahõna chõra waetasa, soroi ba gatoemboecha loeo, ba si fakelemoe, si mane ba Ndrawa Wilisiti, ba no fara'oe tanga ira ba niha
7 bõ'õ. *(Moz. V. 18, 14).* No fahõna ba danõra wirõ ba ana'a; lõ moetaha moetoelo girõgirõra; anõnõ danõra koedo; ba koeretara, ba no si tebai ta'erai. *(F. 31, 1. Sin. 33.*
8 *17; 147, 10).* Ba no fahõna ba danõra nadoe, mangaloeloe ira ba niwõwõi dangara, ba nifazõchi doetoe-
9 roera. *(Sin. 115, 4).* Ba da'õ ifaõndrõ ia ono mbanoea, ba i'ide'ide'õ ia salawã, ba ja'oegõ, ba tebai
10 õ'efa'õ chõra [lalõra andrõ]. Ae ba dõgi narõ gara ba bini'õ ndra'oegõ, baloegõ'õ gawoegawoe, ba gameta'oeõ andrõ chõ Jehowa ba ba wa'abõlõ lachõminia andrõ. *(Loek.*
11 *23, 30).* Tefaõndrõ dania wajawãsa niha, ba tehõndrõgõ hocha ndra matoea, ba ha Jehowa zalawã, na
12 loeo da'õ. Iroegi sa dania bawã Jehowa ngahõnõ, itõrõ fefoe zi so hocha ba salawã fefoe ba si fajawã fefoe, ba wangõhõndrõgõ ja'ira.
13 Itõrõ fefoe geresi salawã tõla ba seboea hogoe ba hili Libano ba
14 manawa Mbazana, fefoe. Ba hili seboea fefoe, awõ hilihili salawã.
15 Ba itõrõ fefoe malige salawã ba
16 õli kara saro fefoe. Ba owo solojolojo ba Darisi fefoe, awõ fefoe
17 zomasi niha, wamaigi ja'ia. Ba tefaõndrõ hocha niha ba tehõndrõgõ wajawãsa ndra matoea, ba ha Jehowa zalawã, na loeo da'õ. Ba 18
adoe andrõ, ba nihori fefoe. Ba 19
mõi dania niha ba dõgi narõ gara ba ba dõgi narõ hili, ba gameta'oeõ andrõ chõ Jehowa ba ba wa'abõlõ lachõminia andrõ, na maoso ia, ba wameta'oe õsi goeli danõ. Na loeo 20
da'õ, ba lahalõ nadoe firõ andrõ, awõ nadoe ana'a, niha, nifazõchira, ba wangaloeloe chõnia, ba latibo'õ ba dõgi de'oe ba ba dõgi mbõgi. Ba we'amõi ba dõgi narõ hili ba 21
ba zi faefa gara, ba gameta'oeõ andrõ chõ Jehowa ba ba wa'abõlõ lachõminia andrõ, na maoso ia, ba wameta'oe õsi goeli danõ. Ba mibõ- 22
hõli niha, si so noso ba nichoe; hadia sa'ae tabe'e tõira? *(Job. 27, 3).*

FAZA 3.

I. Fangotoe'õ Jehowa banoeania, si no fabali chõnia, ofõna zalawãra. II. Fangotoe'õ hocha ndra alawe, banoea Jeroezalema.

I. Hiza sa, iheta So'aja, Jehowa 1
ngahõnõ, fefoe ngawalõ we'ewe'e ba Jeroezalema ba ba Ndraono Joeda; fefoe we'ewe'e ba mbalazo ba fefoe we'ewe'e ba nidanõ. *(Moz. III. 26, 26).* Sabõlõ ba si mõi fasoewõ ba 2
sangoehoekoe ba sama'ele'õ ba sangi'ila ba satoea. Koemandra ba si 3
so tõi ba anofoela ba toeka ba soneche ba waetasa. Ba oebe'e sala- 4
wãra nono matoea [iwa'õ So'aja] ba iraono zamatõrõ ja'ira. *(Sangoehoek. 10, 16).* Ba famakao ba mba- 5
noea; oi zara fa'oedoe ira ba nawõra: afaito nono matoea ba zatoea ba si noemana ba zalawã. Na 6
so zondra'oe talifoesõnia, ono namania [wangoema'õ]: „Si so baroe ndra'oegõ, iagõ salawãma; ja so barõ
mbawaoe gadoedoela andre;" ba 7
imane dania na loeo da'õ: „Te chõgoe wodaloedaloeni sesocho; jomo chõgoe, ba lõ balazo ba lõ baroe, — bõi mibe'e salawã mbanoea ndra'-

8 odo." Sadoedoe sa Jeroezalema ba si tegaõlõ tooe Ndraono Joeda, me si fa'oedoe chõ Jehowa wehedera ba folaoera, safõchõ famaigi chõnia hõ-
9 rõnia, hõrõ zalawa. Bawara zamaele'õ ja'ira, ba lafarongogõ horõra, lõ labini'õ si mane banoea Zodoma. Alai ira! Chõra lalaoe zi lõ
10 sõchi. *(Moz. I. 13, 13; 19, 5).* Miwa'õ ba zatoelõ tõdõ andrõ, lõ hadia ia!
11 La'ã sa loealoea wolaoera andrõ. Alai zeboea horõ andrõ! itõrõ ia si lõ sõchi; tesoelõni sa chõnia wolaoenia
12 andrõ. Alai mbanoeagoe andrõ! Iraono zamakao ja'ira ba ira alawe zalawara. He ja'ami, banoeagoe! samaeloengoe zolohe ja'ami, ba no lafakoejoe lala andrõ, nitõrõmi ena'õ.
13 No so ba da'õ Jehowa, ba wamatoenõ hoehoeo; no maoso ia, ba
14 wangoehoekoe soi niha. I'ohe ba hoekoe Jehowa zatoea mbanoeania, fabaja salawara: „Ja'ami sa si manga mboea ba kaboe nagoe andrõ chõgoe! Baomo chõmi so niraboe
15 ba zi noemana. *(F. 5, 1 b. t.).* Hadia chõmi da'õ, wa mifoefoe mbanoeagoe andrõ, wa mirasa zi noemana?" Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa ngahõnõ andrõ. *(Amaed. 22, 22).*
16 II. Ba imane na Jehowa: Me no mohocha nono Ziona alawe, me lafaõga mbagira, na latõrõ ba me lafachõlõ ira, lõ aila'aila, me hoelõ zanarinari manõ, ba me lafariti naja
17 ba gahe; andrõ batoele galizoezoe nono Ziona alawe ibe'e So'aja, ba iheta mbaloebaloe zaila ira Jehowa.
18 Na loeo da'õ, ba iheta Jehowa naja ba gahe, si sõchi sibai andrõ, awõ
19 roto, awõ rai, awõ walewale, awõ
20 gõla, awõ zalendra andrõ, awõ mbala hõgõ, awõ ritiriti ba gahe, awõ mbõbõ daloe, awõ mboeliboeli za-
21 mohoea andrõ, awõ hazima, awõ
22 laedoeroe, awõ naja ba nichoe, awõ mbaroe ba walõwa, awõ lembe, awõ
23 gabaja, awõ mbola, awõ waloe, awõ moeko si sõchi andrõ, awõ zalendra,
24 awõ mbaloebaloe mbawa andrõ. Ba fangali zamohoea andrõ zabõoe, ba fangali mbõbõ daloe si sõchi andrõ zinali, ba fangali mboe nindrandra andrõ wa'abatoele, ba fangali gabaja seboea goni, ba fangali wa'asõchi mbawa laheto zachozi. Bawa zi'õli 25
wamoenoe ndra matoea chõmi, ba sabõlõ chõmi, ba ba wanoewõ mate. Ba mangarõngarõ dania mbawa 26
gõli mbanoea, ba aboe dõdõ, ba doemadao ia ba danõ, oi ahori fefoe hadia ia.

FAZA 4.

Amaboe'oela li ba zi tosai dania.

Na loeo da'õ, ba dafitoe ndra alawe 1
zondra'oe ira matoea si ha samõsa, ba lamane: „Mataha mbalazoma ba mataha noechama, ha tõimõ andrõ be'e tõima, heta chõma wa'aila andrõ." **Na loeo da'õ, ba tobali** 2
fa'amoadoe ba fangeboea dõi ba ni'orifi andrõ ba Ndraono Gizeraëli lewiõ andrõ chõ Jehowa, ba fa'asalawa, awõ lachõmi mboea danõ andrõ. *(F. 11, 1. Jer. 23, 5; 33, 14 b. t. Sach. 3, 8; 6, 12).* Ba „ni'a- 3
moni'õ" dania labe'e tõi zi tosai ba Ziona ba si lõ ahori ba Jeroezalema; dozi nitanõ ba zoera ba Jeroezalema, ni'orifi. *(F. 6, 13).* Na 4
no isasai So'aja zi ra'ira'iõ andrõ ba ndra alawe Ziona ba na no ihanigõ horõ Jeroezalema, fange'enge'e andrõ ba mbanoea, na no ifatõrõ nangi fangoehoekoe andrõ, awõ nangi fangohori. Ba ifatõrõ Jehowa ba 5
naha niha fefoe ba hili Ziona ba ba zowoelo ira fefoe lawoeo, na maõchõ, ba simbo, awõ haga holahola galitõ, ba zi bongi; tefobaloebaloe sa'ae fefoe zi so lachõmi. *(Moz. II. 13, 22).* Ba so nose, ba'a- 6
ba'a wa'aoeahoe zino na ma'õchõ, ba sawatõ ba nõoe, na mo'angi ba na moteoe.

FAZA 5.

I. Kaboe nagoe chõ Jehowa Ndraono Gizeraëli. II. Fa'alaisa si meõnõ ba walõsõchi mbanoeara ba ba horõra. III. Fangombacha fotoe, si so moroi sa.

1 I. Ba damanoenõdo, oedoenõdoenõ ni'omasi'õgoe andrõ, oelaoe zinoenõ zomasido andrõ, wamatoenõ kaboe nagoe andrõ chõnia. Somasido andrõ, ba no mokaboe nagoe jawa ba hili, ba zi sõchi tanõ.
2 *(Jer. 2, 21. Mat. 21. 33. b. t.)* Ba ifakoe ba itoetoejoe gara, ba itanõ bacha wewe nagoe, si sõchi boea. Ba daloe bacha ilaoe malige ba ichao wolazi, ba ibazebaze'õ, ena'õ mowoea boea nagoe; ba i'owoea mboea
3 nagoe ndroe'oe. Ba ija'e, ja'ami banoea Jeroezalema ba ja'ami, motõi Iraono Joeda, mi'ohe ba lala hoehoeo chõma kaboe nagoe andrõ
4 chõgoe. Hadia na nilaoe mena'õ bakaboe nagoe andrõ chõgoe, si lõ nilaoegoe na? Ba hana wa i'owoea mboea nagoe ndroe'oe, me oedõnadõna zi
5 ndroehoe nagoe: Ba da'oe'ombacha'õ chõmi, he oewisa ba kaboe nagoe andrõ chõgoe: Oedeha gõlinia, ena'õ õ zõcha ia, ba oedoedoegõ gõli kara andrõ chõnia, ena'õ lahoendrahoendra ia. *(Sin. 80, 12).*
6 Tobali modoe'oe oebe'e, fa bõi sa'ae lagoeti ba fa bõi lafakoe mbõrõ; ja toemboe za'asa'a mao, awõ lato. Ba oetenawa gõi lawoeo, fa bõi moteoe
7 chõnia. Ba kaboe nagoe andrõ chõ Jehowa ngahõno, ba ja'ia ma'oewoe Gizeraëli, ba no sinanõ omasiõ chõnia Ndraono Joeda. Idõnadõna zadõlõ — ba hiza wange'e; idõnadõna wa'atoclõ — ba hiza wangarõngarõ.
8 II. Alai ami, sama'oli omo ba samadoro benoea, irege lõ naha sa'ae; irege tobali hatõ ja'ami ba danõ.
9 No irongo tõgi dalingagoe niwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ, [imane]: Si ndroehoe! Oja dania nidoedoegõ omo; si lõ niha dania zeboea ba si sõchi. Ha sa samba laoeroe dania nõsi mboea nagoe ba zi foeloe laoeroe tanõma, ba si sazo'e tanõmõ fache, ba ha samba laoeroe mboea. Alai zahoelõ maoso, ba wa- 11
ngaloei gõra toeo, ba sarã mõrõ ba zi bongi, irege maboe agoe! Si 12
so biola nitika side'ide ba biola nitika seboea ba faritia ba soeroene, ba wamadoemadoe agoe andrõ. Ba lõ ba dõdõra wolaoe Jehowa andrõ, ba nifazõchinia tangania, ba lõ la'ila. *(Job. 21, 12. Amos. 6. 5).* Da'õ 13
mbõrõ wa te'oloi'õ mbanoeagoe andrõ, si lõ moedõnadõna; solofo dania zalawara, ba sokõlikõli zato, ba wa'owõchi dõdõ. Andrõ ifaboka 14
mbawania banoea tooe; si tenga inõtõ wa'eboea mbawania, ena'õ noemalõ mitooe lachõmira, awõ zi fagoeagoea andrõ, awõ zomoeso tõdõ ba chõra. Ba tefaõndrõ niha 15
ba te'ide'ide'õ ndra matoea, ba tehõndrõgõ hõrõ zi fajawa andrõ. Ba 16
si tedooe wa'asalawa Jehowa ba wangoehoekoe, ba ni'amoni'õ Lowalangi ni'amoni'õ andrõ, ba wa'atoelõ andrõ. Ba mõi ba ndroe'oe ba da'õ 17
nono mbiribiri, hoelõ ba mbenoea; latõrõi ba la'aga'aga ndroe'oe ba danõ si no tekiko, satabõ sinanõ fõna. Alai zanõbi chõra si lõ atoelõ 18
sinali sala andrõ ba sanõbi horõ tali zao! Sangoema'õ: Jamoeta'ita'i, 19
jamoe'aliogõ wolaoe nilaoenia, ena'õ ta'ila; ja aloea dõdõ Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ, ja itõrõ, ena'õ oroma chõma. **Alai zamotõi si** 20
sõchi si lõ sõchi ba samotõi si lõ sõchi si sõchi, samali'õ haga sogõmigõmi ba samali'õ sogõmigõmi haga; same'e ãmi safeto ba same'e afeto sami! Alai zatoeatoea wamaigira 21
ba si no oneche wangoema'õra! *(Amaed. 3, 7).* Alai zi no abõlõ wa- 22
madoe agoe; si lõ ada'oeda'oe, ba wamaroeka si maboe ira! Si oawõgõ 23
si so horõ, bõrõ gana'a, nibe'e chõra, ba samalangõgõ si lõ horõ. *(Amaed. 17, 15).*

24 III. **A**ndrõ, hoelõ si mane na i'ã ndroe'oe alitõ, si mane na ariri ndroe'oe sokõli ba holahola galitõ, si manõ dania wa tobali obooela wã'ara, awõ wa hoemombo mbowora, hoelõ gawoegawoe ; me lõ ba dõdõra gamachoita Jehowa ngahõnõ, ba me la'o'aja daroma li Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ. *(Moz. II.*
25 *15, 7).* Andrõ gõi tesao wõnoe Jehowa ba mbanoeania andrõ, ba i'oro'õ dangania, ba wamõzi ja'ira, fa moehisi hili, fa fahõna baolajama mboto zi mate, hoelõ zasao. Ba lõ lai da'õ fefoe, ba lõ'õ na dõhõ wõnoenia, lõ'õ na sa ibõda dangania ni'oro'õ andrõ. *(F. 10, 4).* Ba
26 itaroe'õ dania dandra ba niha baero ba zarõoe, idõnisi ira moroi ba wondrege danõ ; ba hiza, lõ ararã, ba so ira, aõsõ ira. Lõ serege tõdõ
27 ba chõra ba lõ salaoe ; lõ si mõrõ, lõ salaoe hõrõ ; samõsa lõ satoto bõbõ taloe ba lõ saetoe bõbõ mba-
28 dagahe. Ono wana chõra, ba no moe'atarõsi, ba no moechai wanara fefoe. Hoelõ gowe za'a koedora ba hoelõ dawoejoe nangi gaõlõ goeretа-
29 ra. Na moendrõndrõ ira, ba hoelõ zingo ; hoelõ nono zingo moendrõndrõndrõndrõ ira; doemele ira, ba lara'oe zahoeloe ira ba la'ohe, lõ sangorifi.
30 Ba na moe'oegoe chõra [ba Ndraono Gizeraëli] na loeo da'õ, hoelõ si mane fe'oegoe'oegoe nasi, ba lafaigi tooe danõ, ba hiza wa'ogõmigõmi sata'oe ita, ba tobaloe haga ba lawoeo andrõ chõnia. *(F. 8, 22).*

FAZA 6.

I. I'ila lachõmi Jehowa Jesaja.
II. Famataro Jesaja, ba we'amõi sama'ele'õ.

1 I. **B**a ndrõfi wa'amate Oesia andrõ, razo, ba oe'ila Zo'aja, sidadao ba dadaoma seboea, si no alawa : anõnõ gosali ahe mbaroenia. *(Raz.*
2 *II. 15, 1 b. t. Joh. 12, 41).* Serafi fõnania, õnõ gafi zamõsa. Doea mbaloebaloe mbawa ba doea mbaloebaloe gahe ba doea ba wehombo. Ba faoma lamanemane we'ao 3
chõ nawõra : **Ni'amoni'õ, ni'amoni'õ, ni'amoni'õ Jehowa ngahõnõ andrõ ; no anõnõ lachõminia goeli danõ ma'asagõrõ !** *(Fam. 4, 8).* Ba moe- 4
dõgõ latalata zilõtõ ba wa'eboea lira, ba we'ao andrõ, ba afõnoe nomo simbo. *(Hez. 10, 4).* Ba oema- 5
ne : Alai ndra'o ! tekiko ndra'o ; me no niha si ra'ira'iõ bewe ndra'odo ba me ba niha si ra'ira'iõ bewe sodo ; noa sa i'ila hõrõgoe razo andrõ, Jehowa ngahõnõ ! *(Moz. I. 16, 13; 32, 30. Sangoehoek. 13, 22).* Ba hoemombo zamõsa Zerafi andrõ, 6
i'ondrasido, so ba dangania nono gara, ni'ojoni ba galitõ, niforõnia ba naha wame'e soemange. *(Hez. 28, 14).* Ba ifatõfa ba mbawagoe ba i- 7
mane ; Me no fatõfa ba bawaoe da'e, ba no aheta golalõwamõ ba no moeboe'a horõoe. *(Jer. 1, 9. Dan. 10, 10).*

11. **B**a oerongo li Zo'aja, imane : 8
Ha niha nifatengegoe, ha niha zi mõi chõda? Ba oemane: Jã'e ndra'o, 9
fatenge ndra'o. Ba imane chõgoe : Ae'e, ba õmane ba niha andrõ : Mifondrondrongo tõgi dalingami, ba bõi ja aboto ha dõdõmi ba mitõngõni hõrõmi ba bõi ja misõndra geloeaha ! *(Mat. 13, 14, b. t. Hal. zin. 28, 26. 27. Rom. 11, 8).* Abe'e'õ dõdõ 10
niha andrõ ba awe'ewe'e'õ dõgi wisora ba fobaloenõ hõrõra, ena'õ tebai la'ila hõrõra, ba ena'õ tebai larongo tõgi dalingara, fa bõi aboto ba dõdõra, fa bõi lafalalini gera'erara ba fa bõi lasõndra wangorifi. *(Joh. 12, 40).* Ba oemane : Ha wa'ara, 11
So'aja ? Ba imane chõgoe : Irege no adoedoe mbanoea andrõ, fa lõ niha sa'ae, fa lõ õsi nomo, ba irege no moehoendrahoendra nowi, irege no modoe'oe. Irege no ifa'ohe'õ ba 12
zarõoe niha andrõ Jehowa ba irege no abõlõ wa lõ niha ba danõ. Ba 13
na torõi na ba danõ zamboea ni'ofoeloe, ba nihori zoei da'õ ; si mane

awõni ba si mane manawa, si tosai toehe, na la'obõ — tanõmõ ni'amoni'õ doehe andrõ. *(F. 4, 3).*

FAZA 7.

I. I'abe'e'õ dõdõ Gahasi razo mado Joeda Jesaja, me tedaõ'õdaõ'õ wanoewõ. II. Tandra wa'atoemboe Emanoeeli andrõ. III. Fangombacha hoekoe, nifatõrõ Ndrawa Asiria dania.

1 I. **M**e loeo razo mado Joeda Gahasi andrõ, ono Jotamo, ma'oewoe Oesia, ba so moroi si jaŵa Resino, razo Garamo ba Feka andrõ, razo Ndraono Gizeraëli, lasaŵa Jeroezalema, ba wanoewõ ja'ira. Ba tebai
2 atoe'a ira. *(Raz. II. 16, 5).* Ba me te'ombacha'õ ba ma'oewoe Dawido andrõ: „No laroegi mado Gefaraji Dawa Garamo, molombase ira ba da'õ," ba manizinizi bacha dõdõ mbanoeania, si mane na ifaheoe ho-
3 goe geoe ba gatoea angi. Ba imane Jehowa chõ Jesaja: Ae faondragõ Gahasi, ja'oegõ ba onooe Seari-Jasoebi (Mangawoeli zi tosai), ba mbalõ lala hele ba mbaŵa nidanõ tánõ si jaŵa, ba lala ba mbenoea zolochoi moeko. *(Raz. II. 18, 17; 20, 20).*
4 Ba õmane chõnia: „Faigifaigi ba honogõ'õ; bõi ata'oefi, ba bõi aboe dõdõoe ba mbalõ doedoenga andrõ, si doea, sanimbonimbo andrõ, lõ lai wa no hoemola dõdõ Resino andrõ, fabaja Dawa Garamo ba fa-
5 baja ono Remalia andrõ!" Me no mamagõlõ ira, Dawa Garamo andrõ ba mado Geferaji ba ono Remalia andrõ, ba wolaoe chõoe si lõ sõchi,
6 me no lamane: „Da mõi ita ba Ndraono Joeda, tafeta'oe ira, atoe'a ita ba mbanoea tabe'e, ba tafataro
7 razo nono Dabe'eli andrõ." Ba no imane So'aja, Jehowa: Lõ fachai
8 ba lõ aloea! Hõgõ Garamo andrõ sa, ba Damaseko, ba hõgõ Ndramaseko, ba ja'ia Resino andrõ, ba õnõ ngafoeloe a lima fache tõ, i'otarai da'e, ba tedoedoegõ nõri mado Geferaji andrõ, fa tenga banaoea sa'ae. *(Raz. II. 17, 24).* Ba Samaria 9
andrõ, ba no hõgõ mado Geferaji, ba ono Remalia andrõ, ba hõgõ Zamaria! **Na lõ fadoehoe dõdõmi, ba lõ fangorifimi.** *(Nga'õt. II. 22, 28).*

II. **B**a itohoegõ Jehowa, imane 10
chõ Gahasi: Andrõ dandra chõ Lo- 11
walangioe Jehowa, ma moroi si tooe ba mbanoea tooe ba ma moroi jaŵa ba mbanoea si jaŵa. Ba 12
imane Ahasi: Lõ oe'andrõ, lõ oetandraigõ Jehowa. Ba imane [Jesaja]: 13
Ba mifondrondrongo, ja'ami ma'oewoe Dawido! Hadia, ambõ na chõmi, na mifakao niha, wa mifakao na gõi Lowalangigoe? Andrõ 14
So'aja zame'e tandra chõmi: **Hiza, manabina dania nono a!awe ba i'adonogõ nono matoea, ba ibe'e tõinia Emanoeeli (awõda Lowalangi).** *(Mich. 5, 3. Mat. 1. 23. Loek. 1, 31).* Soesoe si bakoe ba ŵe ŵani 15
gõnia, irege i'ila itimba zi lõ sõchi ba itoejoe zi sõchi. Lõ'õ sa facha- 16
mõ isõndra wanimba si lõ sõchi ba fanoetoejoe si sõchi ono andrõ, ba no adoedoe mbanoea, ni'ata'oefioe razo si daroea andrõ. *(Raz. II. 16, 9).*

III. **B**a ifatõrõ gõi chõoe mbaŵa 17
Jehowa, chõoe ba ba mbanoeaoe andrõ ba ba zoroijomooe fefoe, si lõ irai, gõtõ wa no fabali mado Geferaji ba Ndraono Joeda, balazi razo Asiria. *(Nga'õt. II. 28, 20).*
Na loeo da'õ, ba ikaoni Jehowa 18
goelo andrõ ba loeaha nidanõ Miseraji, awõ ŵani andrõ ba danõ Asiria. *(Raz. II. 18, 13 b. t.; 19, 9).*
Ba so ira fefoe, ba latoegelai mba- 19
wa danõ ba so'otaloea gara ba songafœ sa'asa'a mao ba benoea awoejoe fefoe. Ba na loeo da'õ, ba 20
itõwõ So'aja mboe hõgõ ba boe ba zaila ira fanõwõ andrõ niwawalõ ba mbewe Oifarati, razo Asiria andrõ; noemalõ gambi, ba ihori. Na loeo 21
da'õ, ba sageoe saŵi, si bohooe

eboea ba doea geoe biribiri zamõsa.
22 Ba ba wa'oja nõsi zoesoe, ba soesoe si bakoe gõnia; dozi si tosai ba danõ sa, ba soesoe si bakoe ba
23 wẽ wãni gõra. Na loeo da'õ, ba asai'õ fefoe naha si no hõnõ tõla nagoe, si 500 roefia mobõli, ba
24 toemboe za'asa'a mao chõnia. Fa ni'ohe fana fabaja ono wana, wanõrõ ja'ia; sagõrõ tanõ sa'ae, ba
25 sasai'õ ba mosa'asa'a mao. Ba ba hili fefoe, nihalõ nowi iada'e, ba lõ'õ sa'ae mõi niha, bõrõ wa'ata'oera za'asa'a mao andrõ ba sasai'õ no mege. La'ohe dania zawi ba da'õ, ba lahoendrahoendra biribiri.

FAZA 8.

I. Fotoe Ndraono Gizeraëli nifatõrõ Ndrawa Asiria ba fa lõ fozoe da'õ gõi ba gafoeriata. II. Tefangelama Ndraono Gizeraëli, fa bõi la'erogõ Jehowa.

1 I. **B**a imane na Jehowa chõgoe: Halõ chõoe gara wanoera sebolo ba soera jawa fanoera soroma, ba wombaso: „Alio so gahoeloea, aõsõ
2 woraboe." Ba fa'aso chõgoe zi so ba mbõrõ, si fadoehoe dõdõda, Oeria andrõ, ere, ba Sacharia ono Jerebe-
3 chia. *(Raz. II. 16, 10.)* Ba mõido chõ wo'omo zama'ele'õ ba manabina ia ba toemboe chõnia nono matoea. Ba imane chõgoe Jehowa: Be'e tõinia: „Alio so gahoeloea,
4 aõsõ woraboe." Lõ'õ sa fachamõ fa'ama nono andrõ ba lõ fachamõ fa'ina, ba te'ohe chõ razo Asiria gana'a Ndramaseko andrõ, awõ niraboe ba Zamaria. *(Raz. II. 16, 9),*
5 Ba itohoegõ Jehowa, imane chõgoe:
6 Me no lõ ba dõdõ mbanoea andre nidanõ andrõ ba Ziloa, si lõ abõlõ lawoelawoe ba me omasi ira Resino andrõ ba ono Remalia, *(Jer. 2, 13.*
7 *Joh. 9, 7.)* ba hiza, ba ifatõrõ chõra So'aja nidanõ seboea, si no abõlõ, Oifarati andrõ, Razo Asiria, awõ wa'abõlõnia fefoe. Inõnõi dania
8 ndraso molõ mbewenia ibe'e. Ba itõrõ danõ mado Joeda, inõnõi, irege falawa bagi, ibaloegõ afinia nibologõ danõ, ha wa'ebolo ia, ja'oegõ Emanoeeli! *(Jes. 7, 14.)* Ja aboto 9
ba dõdõmi, ja'ami soi niha ba mifondrondrongo, ja'ami ba danõ sarõoe. Mifa'anõ ami, ba mi'anizinizi! [Oewa'õ chõmi]: Mifa'anõ ami ba mi'anizinizi. Mi'amagõlõ, ba si 10
lõ fozoe dania! Mifachoi, ba si lõ fachai; **noa sa awõda Lowalangi!**

II. **N**oa sa imane chõgoe Jehowa, 11
no ira'oedo tangania; no itenawa ndra'odo, fa bõi oetõrõ lala mbanoea andre [no imane]: Bõi ahori 12
ni'amoni'õ chõmi niwa'õ mbanoea andre ni'amoni'õ; ba sata'oe ira, ba bõi mi'ata'oefi ba bõi tokea ami chõnia! Jehowa ngahõnõ andrõ 13
mi'amoni'õ; ena'õ na ja'ia zata'oe ami, ba si tokea ami. Ba ja'ia 14
gamonita ba kara nitendre ba gowe salaoe ita, ba mbanoea Ndraono Gizeraëli andrõ si domboea, tandrawa ba fesoe ba mbanoea Jeroezalema andrõ. *(F. 28, 14. Loek. 2,*
34. Rom. 9, 32. Fet. I. 2, 7). Ba 15
ato chõra zanendre ba salaoe ba sarasa ba si te'ala ba wesoe, salaoe. *(Mat. 21, 44. Loek. 20, 18.)* Irõ'õ 16
nifa'ele'õ andrõ, fotandro gorosia, ba nifahaõgoe andrõ! *(Dan. 12, 4.)*
Ba oebazebaze'õ chõ Jehowa; si no 17
mamini'õ bawania ba ma'oewoe Jakobo, ba oedõnadõna chõnia. Hiza, 18
ja'odo ba iraono andrõ, nibe'e Jehowa chõgoe, ba no tandra ba no sahõlihõli dõdõ ba Ndraono Gizeraëli ndra'aga, chõ Jehowa ngahõnõ andrõ si so nahia ba hili Ziona. *(F. 7, 3; 8, 3. Heb. 2, 13.)* Ba na 19
lamane chõmi: Misofoe ba mbechoe ba ba zi faeta, si fangõngõngõngõ, si lõ aloea baeha li — hadia, tenga chõ Lowalanginia isofoe lala soi niha? Hadia, ba zi no mate manofoe ita, na bõrõ zaoeri? „Oroisa 20
ba famadoehoe'õ." Na tenga lamanõ, ba zi lõ fa'amoloeo, *(Loek. 16,*
20. Joh. 5, 39. Fet. II. 1, 19), ba 21

latõrõi danõ, no aõndrõ hoeloe ba si mate olofo ira, ba aboe dõdõra, na olofo ira, ba la'elifi razora ba Lowalangira, lafaõga hõrõra mija-
22 wã, ba lafaigi tooe danõ; ba ha sambalõ fa'ata'oe, ba fa'ogõmigõmi, sogõmigõmi sata'oe ita; ba zi bongi tefatõrõ ira.

FAZA 9.

I. Fama'ele'õ salawã andrõ, solohe fa'ohahaoe dõdõ. II. Famangelama banoea Ndraono Gizeraëli *(F. 9, 8–10, 4)*, me no la'ositengagõ wotoe mege, III. ba me no dozi baloenõ hõrõra, IV. ba me no eboea horõra.

1 I. Tenga sa si lõ teboelõ zogõmigõmi, ba zi no gõna famakao. Me fõna, ba no ifatõrõ wangaila ba danõ Zeboeloni ba ba danõ Nafetali, ba dania, ba i'eboea'õ dõi, lala ba nasi andrõ, singa Joridano, tanõ niha solohe adoe andrõ. *(Raz. 11.*
2 *15, 20. Mat. 4, 16. 17.)* Banoea sanõrõ sogõmigõmi, ba la'ila haga sabõlõ dania. Ba zi so ba danõ, si no tehawoe si bongi, ba mohaga dania. *(Loek. 1, 79. Efes. 5, 14.)*
3 Omoeso sibai dõdõ õbe'e. Ba zi lõ ni'eboea'õmõ fa'omoeso dõdõ, ba somoeso tõdõ dania fõnaoe, timba wa'omoeso dõdõ ba wamasi ba timba wa'omoeso dõdõ na lafaosa
4 gahoeloea ba wanoewõ. Kalo mbagi andrõ, norora, ba oee andrõ si tohare ba hoeloera, bõzibõzi andrõ ba danga mandroe, ba õfatõ sa'ae, si mane me leoo Midiano andrõ.
5 *(Sangoehoek. 7, 22.)* Fefoe wangaro zangaro andrõ ba wanoewõ ba baroe andrõ, si no gõna do, ba nitoenoe
6 sa'ae, õ galitõ. *(Hez. 30, 9.)* **Toemboe dania chõda nono, tebe'e chõda nono matoea; tebe'o ba galisinia wamatõrõ ba tebe'e tõinia Zahõlihõli dõdõ ba Samolala tõdõ ba Lowalangi sabõlõ, ba Ama zi lõ aetoe ba Salawa wa'atoelõ.** *(Loek.*
7 *1, 32.)* **Fa'asalawania ba wamatõrõ ba fa'atoelõ andrõ, ba si lõ aetoe, ba dadaoma Dawido andrõ ba ba gamatõrõwania, wangaro ja'ia ba fangabe'e ja'ia fangoehoekoe satoelõ, i'otarai da'e, ba iroegi zi lõ aetoe. Fa'aoechoe dõdõ Jehowa ngahõnõ zolaoe si manõ.** *(Jer. 23, 5.)*

II. No ifa'ohe'õ daroma li ba 8
ma'oewoe Jakobo Jehowa, ba ba mbanoea Ndraono Gizeraëli gõna. Ba bõi zi lõ la'ila banoeara fefoe, 9
mado Geferaji andrõ ba banoea Zamaria — ba hochara ba ba wajawãsa dõdõ andrõ; me lamane: „Kara 10
tembo, ba no adoedoe, ba tafoeli ta'otomosi kara hili nitoto: tõla ara, ba no moe'obõ, ba ta'ali eresi." Ba no i'abe'e'õ Resino andrõ Jeho- 11
wa, ba no ifarooerooe nemalira. Aramo moroi ba gatoemboecha ba 12
Dawa Wilisiti moroi ba gaechoela, ba no la'ã Ndraono Gizeraëli, no la'eboea'õ mbawara. **Ba ba da'õ fefoe, ba lõ teboelõ wõnoenia; fadoro na, i'oro'õ dangania.** *(F. 5, 25).*

III. Lõ'õ sa i'otahõgõ soi andre 13
zamõzi ja'ia; lõ la'aloei Jehowa ngahõnõ andrõ. Andrõ dania ifalo'o 14
Jehowa hõgõ, awõ gi'o, ba hogoe nohi, awõ zinasa ba Ndraono Gizeraëli, ha ma'õma'õchõ wa'ara. Hõ- 15
gõ zalawa ba si so tõi, ba i'o zama'ele'õ andrõ, sofaja. Ba samatõrõ 16
soi andre, ba no tobali samaeloengoe, ba nifatõrõ andrõ ba no ni'ohe ba wa'atekiko. Andrõ wa lõ alimagõ 17
chõ Zo'aja nono matoea chõra, ba lõ ihachõsi tõdõ zi lõ ama ba si lõ ina ba si no mate ira matoea, ba chõra. Dozi ira sa'ae, ba no sanao horõ ba samazõchi si lõ sõchi, ba dozi bewe, ba no solaoe fajafaja. **Ba ba da'õ fefoe, ba lõ teboelõ wõnoe Zo'aja; fadoro na, i'oro'õ dangania.**

IV. Hoemola sa walõsõchi andrõ, 18
hoelõ galitõ, i'ã za'asa'a mao ba sasai'õ, ba ira'i gatoea si fadoro, no aitõ zimbo silalõ mijawa. Fõnoe 19
Jehowa ngahõnõ andrõ wogozi danõ, ba timba gõ galitõ niha; lõ

20 alimagõ nawõnia ba zamõsana. Lataba õra gambõlõ, ba lõ teboelõ wa'olofo, ba manga ba gabera, ba lõ aboeso; i'ã nagole da'ionia za-
21 mõsana. I'ã Ndraono Manase Iraono Geferaji ba i'ã Ndraono Geferaji Iraono Manase, ba daroea ira, ba si manga Iraono Joeda. **Ba ba da'õ fefoe, ba lõ teboelõ wõnoe Zo'aja; fadoro na, i'oro'õ dangania.**

FAZA 10.

I. Fango'ozoei fameta'oe Iraono Gizeraëli ba walõsõchira andrõ. II. Fama'ele'õ fotoe Ndrawa Asiria si fajawa andrõ. III. Ni'orifi zi tosai Iraono Gizeraëli. IV. Na so moroi sa Ndrawa Asiria, ba wanoedoegõ Siona, ba tefakiko, lõ moedõnadõna.

1 I. Alai zamachoi si lõ atoelõ, awõ doeroetoeli andrõ, sanoeranoera fa-
2 makao! Fomba'a lala hoekoe, ba zi noemana, ba fa lõ lala hoehoeo ba zeboea famakao, ba mbanoeagoe andrõ, ena'õ õra zi no mate ira matoea ba ena'õ la'ila laraboe zi
3 so chõ zi lõ ama, si lõ ina. He miwisa sa na bawa wotoe ba na itõrõ ami angi sabõlõ moroi ba zarõoe? Ha chõ misawa, ba wangaloei fangorifi ba heza mibe'e lachõmimi?
4 Na lõ ikõwõ ia zamõsana ba gotaloea niha niraboe, ba te'õ'õtõ ia tooe, awõ niboeboenoe andrõ. **Ba ba da'õ fefoe, ba lõ teboeiõ wõnoe Zoaja; fadoro na, i'oro'õ dangania.**
5 II. Alai Ndrawa Asiria andrõ, bago gama andrõ chõgoe, ba wõnoegoe, ba bõzibõzi chõgoe ba wa'abao dõdõgoe andrõ! *(F. 36, 1 b. t.).*
6 Oefatenge ia fangotoe'õ soi andrõ, sanao horõ; oe'oroi'õ ia fotoe mado andrõ, sofõnoe ndra'odo. Ena'õ la'oloi'õ gamagamara, ena'õ la'osindra'oei, ba ena'õ lahoendragõ ira, nifangoehoendra tamboe ba golaja-
7 ma. Ba tenga si manõ gera'erania, tenga da'õ dõdõnia; si so ba dõdõnia, ba ena'õ oja ifakiko soi niha,
8 ena'õ oja ihori. Imane sa'ae: „Hadia, tenga no amaedola razo goemandroe andrõ chõgoe fefoe? *(Raz. II. 18, 24).* Hadia, tenga lala Gari- 9
kemi mege lala Galino? ba tenga lala Garafada lala Hamata? ba tenga lala Ndramaseko andrõ lala Zamaria? *(Moz. I. 10, 10. Sam. II. 8, 9. Raz. II. 18, 34; 19, 13).* Si mane 10
me oebaja mege nõri niha baero andrõ, soja adoe, moroi ba Jeroezalema ba moroi ba Zamaria —, Hadia lõ oe'ila oelaoe ba Jeroeza- 11
lema ba ba nadoera andrõ nilaoegoe ba Zamaria ba ba ba nadoera?" *(F. 36, 13–20).* Ba na no awai fefoe 12
halõwõ Zo'aja ba hili Ziona andrõ ba ba Jeroezalema, ba mõido moefaigi [iwa'õ So'aja] mboeaboea hocha razo Asiria andrõ, awõ watandrosa hõrõnia andrõ, seboea fajawasa. Me imane: „Fa'abe'e danga- 13
goe ba fa'atoeatoeagoe, wa oelaoe da'õ, oe'ila sa'ae watahõgõ. No oewoe'ai nola soi niha ba no oeraboe nihõnara andrõ, no oetimba ira ba dadaomara, si mane sabõlõ.
No ira'oe tangagoe gana'a soi ni- 14
ha, timba wondra'oe azoeni wofo; si mane na lahalõ gadoelo nirõi wofo, si manõ wangaigoe tanõ ma'afefoe; lõ'õ na'i samaliwa afinia, lõ
samokai bawa ba lõ si fakī!" Ha- 15
dia, isoeno ia maõ fato chõ zi olewa'õ ja'ia? Hadia, fajawa garagazi, ilawa zamatõrõ ja'ia? Amaedola na ifangaha zanoejoe ja'ia bõzibõzi, ba amaedola na ifazawa oee zi tenga
eoe. *(Rom. 9, 20).* Andrõ dania ifa- 16
tõrõ So'aja, Jehowa ngahõnõ andrõ, wa'ariri ba zesolo andrõ chõnia, ba ba lachõminia andrõ, ba eboea galitõ, timba zino wa'oe. *(Sin. 22, 30).*
Ba haga andrõ ba Ndraono Gize- 17
raëli, ba tobali alitõ, ba ni'amoni'õ andrõ chõra, ba tobali holahola, ba hoemola ba i'ã za'asa'a mao andrõ ba sasai'õ andrõ chõra, ha ma'õma'õchõ. *(Heb. 12, 29).* Ba ahori gatoea 18
sabõlõ andrõ, awõ geoe sowoea ba kaboe ibe'e, hoenõ fabaja õsi, ti-

19 mba na ariri zofõchõ baosi. Ba si tosai tõla geoe ba gatoea chõra, ba lõ oja'oja, irege i'ila itanõ ba zoera iraono.

20 III. **B**a na loeo da'õ, ba lõ'õ sa'ae labe'e we'ewe'e dõdõra zi no mamakao ja'ira si tosai Iraono Gizeraëli ba si no moloi ma'oewoe Jakobo, Jehowa andrõ, ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli sa'ae lahalõ we'ewe'e dõdõra, soroi ba dõdõ.

21 Si tosai andrõ, ba lafoeli ira ba zi sõchi; si tosai ma'oewoe Jakobo, ba lafoeli ira chõ Lowalangi sabõlõ.

22 *(F. 7, 3).* He sa fa'oja ngawoea nene ba mbewe nasi niha chõmi, ja'ami Iraono Gizeraëli, ba ha si tosai andrõ zamoeli ja'ira ba zi sõchi. Noa sa moehonogõi wangohori, sanõrõ, satoelõ lala. *(F. 11, 11. Rom.*

23 *9, 27. 28.* Ifaloea sa dania Jehowa ngahõnõ andrõ wangohori andrõ, nihonogõinia, ba daloe danõ. *(F.*

24 *28, 22).* Andrõ wa imanõ Jehowa ngahõnõ andrõ : Ja'ami banoeagoe, banoea Ziona, bõi mi'ata'oefi Ndrawa Asiria, sangahare'õ oee chõmi ba samangaha bõzibõzi chõmi, si mane ba danõ Miseraji fõna. *(Moz.*

25 *II. 14, 26).* Lõ'õ sa ara tõ, ba alõ wa'abao dõdõ[goe], ba ifaoedoegõ ira fõnoegoe, ba wangohori ja'ira.

26 Ba ibaha dania chõra mbõzibõzi Jehowa ngahõnõ andrõ, si mane me ibago Ndraono Midiano ba gara Orebi. I'oro'õ dania zi'onia jawa nasi, si mane me i'oro'õ ba Ndrawa Miseraji. *(Sangoehoek. 7, 25. Moz. II.*

27 *14, 27).* Ba na loeo da'õ, ba aboe'a ba galisioe noro andrõ chõra, ba kalo mbagi andrõ chõra, ba aboe'a ba mbagioe.

28 IV. **L**aroegi Najata, latõrõ Migerono; ba Michima larõi gama-

29 gamara. Latõrõ mbawa danõ andrõ, ba Geba mõrõ ira. Tokea Rama; moloi Gibea Zaoelo. *(Sam. I.*

30 *13, 23; 10, 26).* Mi'eboea'õ li we'ao, ja'ami banoea Galimi! Mifondrondrongo, ja'ami La'isa! Mitema li, ja'ami Anatoti! Moloi Madamena, 31 ba banoea Gebimi, ba soloi gõi. *(Sam. I. 25, 44).* Ba sara wongi ira 32 ba Nobi; ba i'oro'õ dangania ba hili mbanoea Ziona, ba hili mbanoea Jeroezalema andrõ. *(Sam. I. 22, 11).* Ba hiza, ba ilõwa tooe Jehowa 33 ngahõnõ andrõ ndraha andrõ sata'oe ita. Ena'õ te'obõ tooe zi no alawa hogoe andrõ ba ena'õ te'ide'ide'õ zi no tõrá fa'eboea. Sa- 34 sai'õ ba gatoea, ba te'ewa si'õli, ba sabõlõ zangohori eoe ba hili Libano.

FAZA 11.

I. Salawa satoelõ andrõ, ma'oewoe Dawido, ba amatõrõwania, si lõ hadia ia zaboe dõdõ. II. Fangowoeloi banoea Lowalangi moroi ba danõ misa, ma'afefoe.

I. **Toemboe dania lewiõ ba doe-** 1
he Iza'i andrõ ba mowoea nono,
si oroi wa'ania. *(F. 4, 2).* **Ba ahono** 2
chõnia Geheha Jehowa; Eheha
sama'ema fa'atoeatoea ba fa'aboto
ba dõdõ ba famolala tõdõ ba fa'a-
bõlõ ba fangila watahõgõ ba fa-
ngata'oefi Jehowa. *(Fam. 1, 4.)* Sa- 3
mohoea chõnia wangata'oefi Jehowa andrõ; tenga ni'ila hõrõnia dali wangoehoekoenia, ba tenga dali wangetoe'õ hoekoe nirongo dõgi dalingania; Satoelõ sa'ae dali chõ- 4
nia wame'e hoekoe ba zi noemana, ba i'adõlõ'õ wangetoe'õ hoekoe ba zeboea famakao ba danõ. Famõzi niha goeli danõ chõnia zi'o mbawania andrõ [taroma linia] ba famoenoe zeboea horõ chõnia hanoehanoe andrõ ba mbewenia. *(Job. 4. 9. Tes. II. 2, 8: Fam. 2, 16.)* Fa'a- 5
toelõ mbõbõ lõwilõwinia ba fa'adoehoe mbõbõ taloe chõnia. Ba oroe- 6
doe dania ba nono mbiribiri nasoe gatoea ba si manõ harimo ba nono mbiribiri si matoea. Ono zawi ba ono zingo ba sawi niboela, ba oroedoe, fa tola koebalo ndraono. *(F. 65, 25. Hos. 2, 18).* Sawi si alawe ba be- 7

roea si alawe, ba soroedoe ba mbenoea, ba ha samboea naha wemõrõ ba nonora; ba doe'oe dania gõ
8 zingo, doe'oe õ zawĩ. Famaimai ba mbawa dõgi goelõ zi lõ aefa na ba mbagi zoesoe, ba itoefa tangania hõrõ daritõ si bohooe aefa. *(Amaed.*
9 *23, 32.)* Lõ samakao awõnia ba lõ samakiko ba hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe ma'asamboea; anõnõ sa'ae danõ wa'aboto ba dõdõ niha Jehowa, si mane fa'anõnõ dojo nasi
10 andrõ asi. Ba na loeo da'õ, ba lazofoezofoe niha baero lewiõ andrõ, si toemboe ba wã'a doehe Iza'i andrõ, nibe'e tandra soi niha, ba si so lachõmi nahiania.

11 II. **Ba** na loeo da'õ, ba ifoeli i'oro'õ dangania So'aja, samoeza tõ, ba wangõhõli si tosai banoeania andrõ, si lõ ahori no ba Ndrawa Asiria ba ba Miseraji ba ba Watero ba ba Gaitiofia ba ba Gelama ba ba Zineara ba ba Hamata ba ba hoelo andrõ ba nasi. *(Moz. V. 30,*
12 *1–5).* Ba itaroe'õ dandra ba niha baero, ba i'owoeloi zizaewe, Iraono Gizeraëli ba sizaewe Iraono Joeda, ba ifoeli i'oroedoei, moroi ba mbalõ
13 danõ andrõ si õfa. Ba dõhõ wa'afõchõ dõdõ Ndraono Geferaji ba nihori noedoe Ndraono Joeda andrõ. Lõ'õ sa'ae afõchõ dõdõ Ndraono Geferaji ba Ndraono Joeda, ba lõ'õ sa'ae lafakao Ndraono Geferaji
14 Iraono Joeda. Lalaoe sa'ae ira ba zanaere andrõ ba Ndrawa Wilisiti tánõ ba gaechoela ba la'oroedoegõ ira wanoewõ banoea tánõ ba gatoemboecha. Latoetoeroe Ndraono Gedomo ba Iraono Moabi, ba si mõi
15 barõ mbawara Ndraono Gamoni. Ba i'ogo'õisi Jehowa zadõni asi andrõ ba danõ Miseraji ba i'oro'õ dangania ba nidanõ seboea andrõ [Oifarati], ifatõrõ nangi sabõlõ ba ifabali, fitoe mbombo ibe'e, fa alacha lõ moeheta
16 mbadagahe side'ide, na tatõrõ. Ba tobali molala zi tosai banoeania andrõ, si lõ ahori ba Ndrawa Asiria, si mane lala Ndraono Gizeraëli no, me la'otarai danõ Miseraji. *(Moz. II. 14, 21).*

FAZA 12.

Fanoenõ mbanoea Lowalangi andrõ, si no moe'orifi.

Ba na loeo da'õ, ba õmane: 1
„Oe'andrõ saoha gõlõ chõoe, ja'oegõ Jehowa; noa sa mofõnoe ndra'oegõ chõgoe, ba no dõhõ wõnoemõ andrõ, ba no õrara dõdõgoe. **Hiza, fango-** 2
rifigoe Lowalangi; abe'e dõdõgoe, ba lõ ata'oe ndra'o. Fangabe'egoe sa'ae Zo'aja, Jehowa, sinoenõ ia chõgoe, ba no tobali fangorifigoe ia." *(Moz. II. 15, 2. Sin. 118. 14).* **Ba omoeso dõdõmi wana'oe idanõ** 3
ba goemboe wangorifi andrõ. *(Joh. 7, 37).* Ba mimane na loeo da'õ: 4
„Mi'andrõ saoha gõlõ chõ Jehowa; mi'angarõfi li dõinia; midoenõdoenõ ba niha baero wolaoenia andrõ, mitoeriagõ, wa no seboea dõinia andrõ! *(Nga'õt. I. 16, 8. Sin. 105, 1.)* Misoe- 5
nõ Jehowa! seboea sa nilaoenia; jaterongo da'õ ba goeli danõ, ma'asagõrõ! Mi'omoesoi'õ dõdõmi ba mi'- 6
anoenõ, ja'ami banoea Ziona! me no seboea Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ ba chõmi andrõ!"

FAZA 13.

Fama'ele'õ wa'adoedoe Mbabeli andrõ *(F. 13, 1–14, 23).* I. So moroi sa zanoewõ, niha bõ'õ. II. Bawa wangoehoekoe Babeli andrõ, nilaoe Ndrawa Media.

Nitandrõsaigõ ba Mbabeli da'e, 1
ni'ila Jesaja andrõ, ono Gamosi.

I. **Ba** hili si lõ eoe'eoe mitaroe'õ 2
mandrera; mi'abõlõgõ mi'ao chõra; michawi ira tangami, ena'õ latõrõ mbawa gõli ba zalawa andrõ! No 3
oebe'e goroisa ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe, ba sabõlõ andrõ chõgoe, ba no oe'oroi'õ, ba wõnoegoe andrõ, sowoeawoea tõdõ andrõ chõgoe, sabe'e tõdõ. Terongo wagoeagoeasa, 4
sato niha, ba hili, si mane na no

ato zanoewõ; roemoeroe soi baero andrõ, si no oroedoe; ifaigi Jehowa ngahõnõ andrõ he wisa zanoewõ.
5 La'otarai danõ sarõoe, mbalõ danõ, Jehowa ba fakakenia andrõ ba wõnoenia, ba wamakiko oeli danõ ma'-
6 asagõrõ. Mi'ege'ege! noa sa ahatõ mbawa andrõ chõ Jehowa; iroegi dania, amaedola wanoedoegõ chõ
7 Wondrege Zalawa. Andrõ adada danga, fefoe; mangoeloe bacha dõdõ
8 niha, fefoe. Modokea ira, ihawoei ira sihoeloe ba fa'afõchõ hoeloe; mangiwõngiwõ ira, si mane sadono; itõngõ nawõnia zamõsana; no timba holahola galitõ mbawara.
9 II. Hiza, iroegi bawa andrõ chõ Jehowa, sata'oe ita, abõlõ wa'abao dõdõ ba sihola wõnoe, ba wamali'õ tanõ si mate tanõ, ba ba wango-
10 hori ba danõ seboea horõ. Lõ'õ sa'ae hoemaga dania ndrõfi ba mbanoea, hadia ia ndrõfi andrõ; ba loeo, ba aitõ, na toemboe, ba lõ'õ sa'ae hoemaga mbawa. (*Hez.*
11 *32, 7. Joël. 2, 31. Mat. 24, 29).* Ba oebe'e wotoe [iwa'õ So'aja] ba niha goeli danõ, ba walõsõchira andrõ ba ba zeboea horõ, ba golalõwara. Oebõzini hocha zafaito andrõ ba fajawasa zamakao awõra, ba oehõ-
12 ndrõgõ. Eboea dania mbõli niha moroi ba mbalaki, oebe'e, ba eboea mbõli nono niha, moroi ba mbalaki
13 Gofiri. Andrõ oefahisi mbanoea si jawa ba siheoe danõ ba sawoe'a ba nahania, ba wa'abao dõdõ Jehowa ngahõnõ andrõ, na loeo hoe-
14 mola wõnoenia. Ba dozi ira, ba hoelo nago nigohi ba hoelõ mbiribiri si lõ koebalo, isawa niwara za-
15 nõsana, ifoeli ia chõra, moloi. Dozi nisõndra, ba nitaroe'õ toho, ba dozi
16 nira'oe, ba ni'õ'õtõ fõda. Onora, ba nirasa ba zanehe hõrõra, õsi nomora, ba niraboe ba ira alawera, ba ni-
17 horõni. (*Sin. 137, 9).* Hiza, oefarooe Ndrawa Media andrõ emalira, si lõ ba dõdõ firõ, ba si lõ omasi ana'a.
18 Fanara, ba famakiko nono matoea, ba lõ ahachõ dõdõra dabina ba daloe, ba lõ afõchõ chõra ndraono.
Ba lala Zodoma ba lala Gomora, 19
nidoedoegõ Lowalangi, irege dojo gehomo tooe, dania lala Mbabeli andrõ, fondrege zi sõchi banoea, lala lachõmi Ndrawa Galedaia andrõ, si no eboea hocha. (*Moz. I. 19, 24).*
Lõ'õ sa'ae niha chõnia, sagõtõ tanõ, 20
tenga banoea, gõtõgõtõ wa'ara; lõ labe'e ba da'õ nosera Dawa Ara, ba lõ molombase goebalo ba da'õ.
Oetoe ndroe'oe zi morõ ba da'õ, 21
ba omora, ba sanõnõ lamoehoe. Fofo ondra zonahia ba da'õ ba bechoe zolaja. (*Moz. III. 16, 10. Mat. 12, 43).*
Moekao nasoe gatoea ba gõdo ba 22
asoe ana'a zikao ba nomo zalawa omasiõ. Itoegoe ahatõ mbawa andrõ chõra, ba lõ tefazawa mbongi.

FAZA 14.

Tohoetohoe wama'ele'õ hoekoe si gõna Mbabeli: I. Fa'ahono mbanoea Lowalangi. Fanoenõ Ndraono Gizeraëli, me no te'ala razo Mbabeli andrõ. II. Tõdõ Lowalangi ba Ndrawa Asiria III. Fama'ele'õ hoekoe si gõna Ndrawa Wilisiti.

I. Ihachõsi sa tõdõ ma'oewoe Ja- 1
kobo Jehowa ba ifoeli itoejoe Ndraono Gizeraëli, ifoeli ifataro ira ba danõra. La'ondrasi dania ira niha bõ'õ, mõi awõ ma'oewoe Jakobo ira.
Lahalõ ira niha baero, la'ohe ba 2
nahara, ba ma'oewoe Gizeraëli zochõ ja'ira (niha bõ'õ andrõ) ba danõ Jehowa andrõ, sawoejoera, ira matoea ba ira alawe. Tobali lara'oe zondra'oe ja'ira mege ba labe'e barõ mbawara zamakao ja'ira mege. (*Sach. 8, 22.)*
Ba na no ahono ndra'- 3
oegõ ibe'e Jehowa, na no dõhõ wamakao ba fa lõ ahonohono andrõ ba fa'asawoejoe sabe'e andrõ, niha-
re'õ chõoe mege, awena dania ma- 4
noenõ ndra'oegõ, fango'aja razo Mbabeli andrõ, õmane: „Ha lõ ahono zamakao andrõ, ha lõ atebato wamakao andrõ! No ifatõ Je- 5

howa zi'o zeboea horõ, si'o zalawa
6 andrõ, samõzimõzi soi niha ba wa'-
abao dõdõnia andrõ, famõzi si lõ
aetoe, sangoehoendragõ niha baero
ba wõnoenia, fangoehoendra si lõ
7 fondrege. Ahono danõ ma'asagõrõ,
8 molombase : ma'iki'iki ira. He na-
roe'oe, ba omoeso dõdõ, wamaigi
ja'oegõ andrõ, ba eresi ba hili Li-
bano, lamane : „Gõtõ wa no te'ala
ndra'oegõ, ba lõ si mõi mijawa ba
da'e chõma, ba wolobõ ja'aga."
9 Banoea tooe, ba hoemoefa ba chõoe
andrõ, me so'õ ; ikeani fõnaoe mbe-
choe zi mate, fefoe zamatõrõ mege
ba goeli danõ ; maoso moroi ba
dadaomara, iwa'õ, fefoe razo soi
niha andrõ. *(Amaed. 2, 18. Sach.*
10 *10, 3).* Ba dozi, ba latema, lamane
chõoe : „Hadia, ja'oegõ gõi zi no
amonó, si mane ja'aga ; no fagõlõ-
11 gõlõ ndra'oegõ chõma? No noemalõ
ba mbanoea tooe andre wajawasa-
mõ andrõ, fabaja li mbiola andrõ
chõoe ; bonga sa'ae doefooe, ba
12 koeõkoeõ gambalamõ. Ha lõ atoroe
ndra'oegõ moroi jawa ba mbanoea,
ja'oegõ madala sabõlõ haga ! Ha lõ
moe'obõ ndra'oegõ, ja'oegõ si hoe-
13 ndragõ soi niha mege !" Ba noa
sa'ae õwa'õ tõdõoe: „Da'oesawa
mbanoea si jawa ; alawa jawa ndrõfi
andrõ chõ Lowalangi oebe'e dadao-
magoe ; ba hili waloechata andrõ
doemadao ndra'o, ba wondrege jõoe.
14 *(Tes. II. 2, 4).* Oetaloe'i lawoeo si
jawa, oefagõlõgõlõ ndra'o chõ Wo-
15 ndrege Zalawa andrõ!" Ba tetimba
ba mbanoea tooe ndra'oegõ, ba wo-
16 ndrege zabacha kohokoho ! Sangila
ja'oegõ, ba lafaigifaigi'õ, latõngõni
ndra'oegõ ba lamane : „Hadia, da'õ
niha andrõ, same'e manizinizi oeli
danõ, samahisi amatõrõwa razo
17 misa ? Hadia, ja'ia zamali'õ tanõ
si mate oeli danõ, sanoedoegõ ba-
noea ba detenia, si lõ mame'e ma-
ngawoeli ba chõra niraboenia ?"
18 *(Jer. 50, 33).* Dozi razo soi niha
andrõ — ba a'oi molombase, si lõ
ambõ soemange, oi dozi monahia.
Ba ja'oegõ, ba nitibo'õ, hoelõ ndra- 19
ha geoe si lõ ba dõdõ niha, no
arõoe lewatõmõ ; nihawoei niboenoe
ndra'oegõ, fabaja nitaroe'õ si'õli
mege, no timba gamatela nihoe-
ndrahoendra. Lõ fao ndra'oegõ ba 20
zogamõ lewatõ kara tooe, me no
õfakiko danõoe ba me no õboe-
boenoe mbanoeamõ ; lõ'õ sa'ae itõrõ
li niha nga'õtõ zeboea horõ andrõ,
gõtõgõtõ wa'ara. Mifazõchi nahia, 21
ba wanaba bagi nononia, bõrõ horõ
ndra amara andrõ, fa bõi eboea
ira, fa bõi labe'e barõ mbawara
danõ ba fa bõi labe'e anõnõ danõ
adoedoela mbanoea. *(Job. 18, 19.*
Sin. 21, 14; 37, 28). Ba oetema 22
maoso chõra, iwa'õ Jehowa ngahõ-
nõ, ba oehori ba Mbabeli dõira ba
hadia zi tosai ba ono ba ma'oe-
woe, iwa'õ Jehowa. Ba tobali naha 23
mbogo oebe'e ba tobali bawa ni-
danõ, ba oebõzini ezoë fangohori,
iwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ. *(Jes.*
34, 11. Sef. 2, 14).

II. No fahõloe Jehowa ngahõnõ 24
andrõ, no imane : Si ndroehoe,
itõrõ nihonogõigoe tõdõgoe ba a-
loea niwa'õgoe ! Oerasa Ndrawa 25
Asiria ba danõ chõgoe ; ba hili
chõgoe oehoendragõ tooe ia, ena'õ
aheta galo mbagi andrõ chõnia ba
mbagira ba ena'õ aboe'a ba galisi-
ra nora andrõ chõnia. *(F. 37, 36).*
Da'õ nihonogõi, nifatõrõ ba goeli 26
danõ ma'asagõrõ; da'õ danga andrõ,
si no moe'oro'õ jawa niha baero,
fefoe. Jehowa ngahõnõ andrõ sa 27
zi hõnogõi ja'ia, ba ha niha zi
woe'ai ? Na no i'oro'õ dangania,
ba ha niha zamõda ? *(Nga'õt. II.*
20, 6. Job. 9, 12. Amaed. 21, 30).

III. Ba ndrõfi wa'amate razo 28
Ahasi, ba da'e niwa'õ : *(Raz. II.*
16, 20). Bõi omoeso dõdõoe, ja'oegõ 29
tanõ Ndrawa Wilisiti fefoe, me no
afatõ noee andrõ, bõzibõzi si tohare
chõoe mege ; moroi ba gamatela
goelõ mege aloea sa'ae dania daritõ

ba loealoea da'õ, ba naga sihombo.
30 *(Nga'õt. II. 28, 18. 19).* Ba si a'a
zi noemana, ba lasõndra gõ, ba si
lõ tõi ba faloecha mõrõ lõ hadia
ia. Ba wa'amõ andrõ, ba oeboe-
noe fa'olofo, mate zi tosai chõoe
31 ibe'e. Ege'ege, ja'oegõ bawa gõli!
Ira'ira, ja'oegõ banoea! Anizinizi,
ja'oegõ tanõ Ndrawa Wilisiti, ma'a-
fefoe! Moroi jõoe sa'ae i'otarai
simbo, ba lõ si fabali ba zato chõra.
32 Ba hadia niwa'õ, fanema li zinenge
niha baero andrõ? [Tamane]: Je-
howa zanaroe'õ banoea Ziona andrõ,
ba ba da'õ lasõndra zawatõ si noe-
mana mbanoeania andrõ.

FAZA 15.

Fama'ele'õ si gõna Ndraono Moabi dania. *(F. 15. 16).* **Fangarõngarõ mbanoea Ndraono Moabi ba wa'adoedoe andrõ, si no maoeloe.**

Nitandrõsaigõ ba Ndraono Moabi da'e. *(Jer. 48. Hez. 25, 8 b. t. Amos. 2, 1 b. t.).*

1 **H**iza, ba zi bongi tedoedoegõ
Ari-Moabi andrõ, nihori! Hiza, ba
zi bongi tedoedoegõ Giri-Moabi
2 andrõ, nihori! Mõi mijawa ba go-
sali ba hili andrõ Ndribona, ba
wege'ege. Ba hili Nebo ba ba Me-
deba mege'ege Ndraono Moabi;
dozi no moetõwõ mboe ba hõgõ
ba no moehori gambi. *(Hez. 7,*
3 *18).* Ba newali chõra, ba la'onoe-
cha gonigoni; ba dete nomora jawa
ba ba kade misa, ba ha sambalõ
fege'ege ba fa'ahele dawa hõrõ.
4 Mangarõngarõ Hesibona ba Eleale,
iroegi Jahasi terongo lira. Andrõ
koemirakira zi no mangaró andrõ
Iraono Moabi, dozi afõchõ bacha
5 dõdõ. Me'e dõdõgoe ba Ndrao-
no Moabi andrõ; laroegi Zoara
soloi, Soara si no amaedola nono
zawi si medõloe fache. Mege'ege
ira wanõrõ mijawa lala ba Loehiti,
moe'ira'ira ba lala ba Horona'i.
(Moz. I. 19, 20. Sam. I. 13, 9. Jer.
6 *48, 34).* Noa sa otoefo nidanõ Ni-
miri; no mate ndroe'oe, ariri
mboeloe zinanõ, lõ saoeri sa'ae.
Andrõ lafa'õtõ ba mbombo ba 7
mbooe andrõ girõgirõra, nibe'era
jawa, awõ nihõnara andrõ. Itõrõi 8
sa'ae danõ Ndraono Moabi ma'a-
fefoe fangarõngarõ andrõ; iroegi
Negela'i, ba mege'ege ira, ba iroegi
Mbe'eri Elima, ba fege'egera. Noa 9
sa anõnõ do nidanõ ba Ndrimona;
ba oefatõrõ na sa wamakao si bo-
hooe ba Ndrimona andrõ, wama-
tenge singo ba zoloi andrõ, Iraono
Moabi, ba ba zi tosai andrõ ba
danõ.

FAZA 16.

Tohoetohoe wama'ele'õ si gõna Ndraono Moabi. I. La'aloei wanolo chõ razo Ndraono Joeda. II. Ba lõ zi lõ tohare chõra wotoe ba wajawasara andrõ.

I. „**M**ifa'ohe'õ nono mbiribiri 1
ba zalawa ba danõ, moroi ba Zela,
nifatõrõ ba danõ si mate, ni'ohe
ba hili Ziona." *(Raz. II. 3, 4; 14, 7).*
Ba laroegi gõtõna ba Garono ba- 2
noea Ndraono Moabi, timba wofo
sangafongafo, timba nitaboi ba ga-
zoeni. Mifaigi wamolala dõdõ, mi'- 3
ohe ba lala! Abõlõgõ loemõoe, ba
zi laloeo, timba ba zi bongi; bi-
ni'õ zizaewe andrõ; bõi ombacha'õ
zoloi andrõ! Alacha fatewoe chõoe 4
zihoefa andrõ, Iraono Moabi; iagõ
ba'aba'a chõra ba zamakiko andrõ;
aetoe sa dania zamakao andrõ ba
tebato wamalangõgõ; aheta dania
ba danõ zi hoendragõ awõra. Ba 5
fa'eboea dõdõ wangaro dadaoma
zalawa, ba lõ teboelõ zidadao jawa,
ba nose Dawido andrõ, sangoehoe-
koe ba sangaloei lala satoelõ ba
sondrooe'õndrooe'õ fa'atoelõ. *(Sam.*
II. 7, 16. Dan. 7, 27. Mich. 4, 7.
Loek. 1, 33).

II. **N**o tarongo wajawasa Ndrao- 6
no Moabi andrõ, wa no eboea si-
bai, hochania andrõ ba fajawasa-
nia ba wa'asilõjawania, bewenia

7 faja andrõ. *(Jer. 48, 29).* Andrõ
la'e'esi Ndraono Moabi Iraono Mo-
abi; oi dozi mege'ege ira. Ba ga-
doedoela Giri-Haresi mangarõngarõ
8 ami; si no arasa tõdõ ami. Mate
zinanõ ba nowi Hesibona, agoe ba
Zibema, ba no lafoefoe salawa niha
baero, agoe andrõ siroegi Ja'ezeri,
seloengoe irege ba danõ si mate,
sangoro daha, sangõtõ ziloea asi.
9 Andrõ me'e ndra'o, awõ mbanoea
Ja'ezeri, ba nagoe Zibema andrõ;
oebasõi ami tawa hõrõgoe, ja'ami
Hesibona ba Eleale, noa sa faoedoe
ba wangai boea chõmi ba ba wa-
10 masimi wa'igi nemali andrõ. No
abõda wa'omoeso dõdõ ba fa'iki,
ba nowi; ba ba kaboe nagoe, ba
lõ'õ sa'ae sanoenõ ba lõ sowoea-
woea tõdõ. Lõ solazi boea nagoe
ba wolazi; no oefadõhõ li wa'iki
11 andrõ. Andrõ molilī bacha daloegoe,
hoelõ mbiola, ba Ndraono Moabi
andrõ, ba betoe'agoe, ba Giri-
12 Haresi andrõ. Ba tobali, na so
Ndraono Moabi, na erege dõdõra
ba hilihili andrõ naha wame'e soe-
mange, na mõi ira ba ni'amoni'õ
andrõ chõra, ba wangandrõ, ba si
13 lõ fozoe. *(Raz. I. 18, 26).* Da'õ ni-
wa'õ Jehowa, me no andrõ, nita-
ndrõsaigõ ba Ndraono Moabi andrõ.
14 Ba iada'e, ba imane Jehowa: Lõ'õ
sa'ae aloea medõloe fache [inõtõ
ndrõfi zi manga gazi], ba tobali
fama'iki niha lachõmi Ndraono
Moabi andrõ, awõ wa'ato niha
andrõ; ba si tosai dania, ba lõ
atotó, ha ma'ifoe, si no amomó.

FAZA 17.

I. Fama'ele'õ hoekoe si gõna Ndramaseko ba Samaria. II. Fa'anoemana Ndraono Gizeraëli, fangesa dõdõra, awõ wotoe, nifatõrõ chõra. III. I'ozoemagõ tekiko zabõlõ Ndrawa Asiria andrõ.

1 I. Nitandrõsaigõ ba Ndramaseko
da'e: Hiza, nihori dania Ndrama-
seko andrõ, fa tenga banoea sa'ae,
ba tobali adoedoela. *(Jer. 49, 23 b. t. Amos. 1, 3 b. t.).* Si lõ niha da- 2
nia mbanoea Garoëri andrõ, tobali
nahia gõrõbao; mõrõmõrõ ba da'õ,
ba lõ sanaboi. Si lõ'õ sa'ae banoea 3
saro Ndraono Geferaji (Samaria),
ba lõ'õ sa'ae fa'asalawa ba Ndra-
maseko. Ba lala zi tosai ba Ga-
ramo, ba si mane lala wa'abõlõ
Ndraono Gizeraëli, iwa'õ Jehowa
ngahõnõ andrõ.

II. Ba na loeo da'õ, ba ide'ide 4
lachõmi ma'oewoe Jakobo ba ariri
wa'esolo nõsira andrõ. Tobali hoelõ 5
na ifarahoegõ dõla wache samasi
ba na itaba ngalai tangania; to-
bali si mane na la'ozaragõ lai
wache ba ndraso Refa'i. Wo'oe- 6
wo'oe zi tosai, si mane na late-
teoe mboea falo, na so zi tosai
irege·mato tõloe ngawoea ba lailai,
ba irege mato lima ngawoea ba
ndraha dõla, iwa'õ Jehowa, Lowa-
langi Ndraono Gizeraëli andrõ. *(F. 24, 12).* Awena dania lafoeli lafaõ- 7
ga mbagira niha ba zombõi ja'ira,
ba la'aloei hõrõra Ni'amoni'õ ba
Ndraono Gizeraëli andrõ. Ba lõ'õ 8
sa'ae lafaigifaigi naha wame'e soe-
mange andrõ, nifazõchi dangara
ba he Asera andrõ ba adoe loeo,
niwõwõira toetoeroera. Ba na loeo 9
da'õ, ba lala mbanoea andrõ ba
gatoea ba ba hili, nirõi mege fõna
Ndraono Gizeraëli, lala mbanoea
saro andrõ chõra: adoedoela ga-
mozoea. Me no olifoe'õ Lowalangi, 10
fangorifioe andrõ, ba me no lõ ba
dõdõoe gowe andrõ, ba'aba'a andrõ
chõoe: andrõ wa õfazõchi kaboe o-
masiõ ba õtanõ zinanõ nihalõ ba ni-
ha bõ'õ. Na loeo õtanõ ia, ba õkõlini, 11
ba ahoelõ mobowo zinanõoe, õbe'e,
ba si lõ boto wangai boea, na loeo
wõchõ ba fa'afõchõ si lõ famadõhõ.

III. Alai ndra'o! Hiza we'oegoe'- 12
oegoe zato sibai niha — fe'oegoe'-
oegoe nasi we'oegoe'oegoera andrõ;
ba fegosogoso soi niha andrõ —
fegosogoso molõ seboea wegosogo-

13 sora. Moegosogoso soi niha, si mane fegosogoso molõ seboea ! Ba na itegoe ira [Jehowa], ba moloi ira, lasawa zarõoe, nifehombo, si mane adaja ba hili ba nangi sabõlõ ba si mane gawoegawoe si tefoejoe ba dawoejoe nangi. *(Job. 24, 18. Sin.* 14 *1, 4; 35, 5.)* Hiza, na tánõ owĩ. ba fa'otobali dõdõ, ba lõ fachamõ moloeo, ba lõ ja'ira. Da'õ lala zi faraboe ba chõda, oeracha zangosindra'oei gamagamada. *(Raz. II. 19, 35, F. 37, 36.)*

FAZA 18.

Fama'ele'õ hoekoe si gõna soi niha ba danõ Aferika ba fangawoelira ba zi sõchi.

1 **A**lai ndra'oegõ, ja'oegõ tanõ wehozihozi gafi, jefo nidanõ Gaitiofia!
2 *(F. 37, 9. Nah. 3. 8).* Samolojo sinengenia ba doendraha soechoe, ba Nilo. „Midõlõ ami, ja'ami sinenge salio, ba niha seboea boto ba safoesi, ba niha sata'oe niha bõ'õ misa, sabõlõ sibai, si hoendragõ awõra, ba
3 danõ si so idanõ seboea." Ja'ami fefoe, si so ba goeli danõ, ja'ami sowanoea ba detenia : na la'taroe'õ mandrera ba hili, ba mitõngõni; ba na lalaoe dorofe, ba mifondrondrongo ! Noa sa imane chõgoe Jeho-
4 wa : Da'oehonogõ ndra'odo ba oefaigi moroi ba nahagoe, si mane fa'aoechoe zino na lõchõ ba si mane
5 saoe, na bawa wamasi. Gasagasa wangai boea sa, na no atoroe mbowo, na itoegoe tobali boea sasoso dania woe'oewoe'oe andrõ, ba itaba fõrõgi mbadõbadõ, iheta ndraha,
6 ifalo'o. *(Hez. 31, 3 b.t.).* Ahori itehe ba wofo ba hili ba ba zaliwaliwa ba danõ, ba monaha ba chõnia wofo, fatoea bawa lõchõ, ba sali-
7 wãliwa ba danõ, na bawa deoe. Ba na loeo da'õ, ba la'ohe zoemange niha seboea boto andrõ, safoesi, chõ Jehowa ngahõnõ andrõ, niha andrõ, sata'oe niha bõ'õ misa, niha sabõlõ sibai, si hoendragõ awõra, ba danõ si so idanõ seboea — la'ohe ba naha dõi Jehowa ngahõnõ andrõ, ba hili Ziona. *(Sin. 68, 32, Hal. zin. 8, 27).*

FAZA 19.

I. Fama'ele'õ si gõna Ndrawa Miseraji dania; Fasoewõ mbanoeara ba okõli danõ, mate zinanõ. II. Tobali lõ boto wa'atoeatoea Ndrawa Miseraji andrõ. III. Lafoeli ira chõ Jehowa Dawa Miseraji ba Dawa Asiria, awõ Ndraono Gizeraëli.

1. **N**itandrõsaigõ ba Ndrawa Mi- 1
seraji da'e : Hiza, fakoereta Jehowa ba lawoeo salio ba iroegi danõ Miseraji. Ba manizinizi nadoe ba danõ Miseraji, na so ia, ba mangoeloe dõdõ Ndrawa Miseraji barõ dotora. *(Jer. 46. Hez. 29).* Ba faoma oefa'- 2
oedoe Ndrawa Miseraji ba nawõra, ena'õ oedoe dalifoesõnia zi fatalifoesõ ba oedoe zi fahoewoe chõnia zi fahoewoe ba oedoe mbanoea si samboea zi samboea ba oedoe zi sara õri zi sara. Ba eheha baro dõtõ Ndrawa 3
Miseraji, ba nitajaigõ, ba era'erara, ba si lõ boto oebe'e, ba bawa nadoe dania lasofoe ba bawa zeboea elemoe ba bawa zi faeta ba bawa gere. Ba oebe'e ba danga zalawa sabe'e 4
Ndrawa Miseraji andrõ ; salawa safaito dania zamatõrõ ja'ira, iwa'õ So'aja, Jehowa ngahõnõ andrõ. O- 5
go'õ dania nidanõ Nilo, otoefo bacha noengo nidanõ, lõ idanõ. Abõoe 6
wabaliwania; tobali lõ abachabacha tõ nidanõ niko'o andrõ, ogo'õ ; mate zoechoe ba honoe. Doe'oe ba ndraso, 7
ba loeaha Nilo, awõ zinanõ ba zingania, ba okõli, ariri ba lõ ja'ia sa'ae. Tobali mangarõngarõ zanga- 8
loei ĩ'a, aboe dõdõ ; dozi ira, he si fagai ba he si fadora, ba la'aboesi tõdõ. Ba lõ lala dõdõ zamo- 9
boto taliõ, sanoso moeko. Adoedoe 10
dajadaja ba aboe bacha dõdõ zi manga gazi, fefoe.

II. **S**alawa ba Zoana, ba no adõlõ 11
si lõ tõdõ : anofoela Wara'o andrõ, fondrege zatoeatoea ; tobali tõdõ

zowõhõ mowa dõdõra andrõ. Hadia, wa mimane chõ Wara'o : „Nga'õtõ zatoeatoea ndra'odo ; nga'õtõ zalawa fõna ?" *(Moz. IV. 13, 23. Sin. 78, 12).* Hezo zatoeatoea andrõ chõoe ? Ena'õ la'ombacha'õ chõoe, ena'õ aboto ba dõdõ he wisa dõdõ Jehowa ngahõnõ andrõ ba Ndrawa Miseraji. Si lõ tõdõ zalawa Zoana andrõ, seloengoe zalawa Nofi ; lafowõhõ Ndrawa Miseraji samatõrõ banoeara. No ibe'e ba dõdõra Geheha famowõhõ Jehowa, ba lafowõhõ sa'ae Ndrawa Miseraji ba nilaoera fefoe, timba zi maboe toeo, sihoendrahoendra oetania. Ba lõ dania ba danõ Miseraji solaoe nilaoe hõgõ ba i'o ba nilaoe boeloe nohi ba boeloe zinasa. *(F. 9, 14).* Ba na loeo da'õ, ba timba ndra alawe Ndrawa Miseraji, wa'atalõ dõdõ ba fa'ata'oera danga Jehowa ngahõnõ andrõ, nibahania chõra. Ba ata'oe Ndrawa Miseraji gõi danõ Ndraono Joeda ; dozi tehawoe fa'ata'oe ba nitõrõ lida ja'ia, bõrõ dõdõ Jehowa ngahõnõ andrõ, tõdõnia ba Ndrawa Miseraji.

III. Ba na loeo da'õ, ba lima banoea ba danõ Miseraji zolaoe li ba danõ Gana'ana ba si mõi ba hõloe ba chõ Jehowa ngahõnõ, ba tõi zi samboea ba banoea wa'atoelõ labe'e dania. *(Moz. V. 10, 20).* Na loeo da'õ, ba so naha wame'e soemange Jehowa ba daloe danõ Miseraji, awõ gowe tandra, chõ Jehowa, ba nolara. *(Moz. I. 28, 18. Moz. II. 24. 4. Jos. 22, 10).* Tobali tandra da'õ chõ Jehowa ngahõnõ ba famadoehoe'õ ba danõ Miseraji : na la'angarõfi li ia, ba zamakao andrõ, ba ifatenge chõra zangorifi ; da'õ zanimba sanoewõ, wangorifi ja'ira. Ba ifa'ele'õ ia ba Ndrawa Miseraji Jehowa, ba tobali aboto ba dõdõ Ndrawa Miseraji Jehowa, na loeo da'õ, ba lafosoemange ia soemange nitaba ba soemange bõ'õ ba so dania nifaboe'oera chõ Jehowa ba laboe'a gõi. *(Mal. 1, 11).* Si manõ wamõzi Jehowa Dawa Miseraji andrõ ba famadõhõnia safõchõ chõra ; ba lafoeli dania ira chõ Jehowa, ba ifondrondrongo li wangandrõra ba i'orifi ira. Na loeo da'õ, ba so lala nihaogõ, i'otarai danõ Miseraji noemalõ ba danõ Asiria ; tobali mõi ba danõ Miseraji Ndrawa Asiria ba Dawa Miseraji andrõ, ba mõi ba danõ Asiria ; ba awõ Ndrawa Asiria Ndrawa Miseraji wamosoemange [Jehowa]. Ba na loeo da'õ, ba tõloe soi ira, Dawa Miseraji ba Dawa Asiria, ba Iraono Gizeraëli, si fabõbõ chõra, howoehowoe ba danõ. Famahowoe'õ Jehowa ja'ira, wangoema'õ : Ja ahowoe mbanoeagoe Dawa Miseraji ba Dawa Asiria, niwõwõigoe tangagoe, ba tána chõgoe andrõ, Iraono Gizeraëli.

FAZA 20.

Ifadomaesi Jesaja wangõhõndrõgõ Dawa Miseraji ba Dawa Gaitiofia ba Dawa Wilisiti.

Me dõfi mõi ba Gasoto Daratano andrõ, me no ifatenge ia Sarago andrõ, razo Asiria, me isoewõ Gasoto ba me atoe'a ia. *(Raz. II. 18, 17.)*

Me loeo da'õ, ba imane Jehowa, nifa'ema Jesaja andrõ, Ono Gamosi : Laboe, heta lembe boe andrõ ba lõwilõwioe ba heta mbadagahe ba gaheoe ! Ba i'o'õ : si lõ lembe sa'ae ia ba si lõ badagahe. Ba imane Jehowa : Si mane enonigoe Jesaja andrõ, si lõ lembe ba si lõ badagahe, tandra ba amaedola ba Ndrawa Miseraji ba ba Ndrawa Gaitiofia, medõloe fache wa'ara, si manõ dania Ndrawa Miseraji andrõ ni'oloi'õ ba Dawa Gaitiofia ni'ohe misa, ibe'e razo Asiria, he iraono ba he satoea, si lõ baroe ba si lõ badagahe ba si lõ baloebaloe dojo, fangaila Ndrawa Miseraji andrõ. Ba tokea dania niha, ba aboe dõdõ ba Ndrawa Gaitiofia andrõ, ba nidõ-

nadõnara fangorifi, ba ba Ndrawa Miseraji andrõ, ba nisoenora ja'ira.
6 Ba na loeo da'õ, ba lamane sihene asi andrõ [ba danõ Ndrawa Wilisiti] : Na si manõ zi gõna nifaigifaigida andrõ, nisawãda, wangaloei fanolo, ena'õ aoeri ita chõ razo Asiria andrõ — ba he wisa aefa ita ?

FAZA 21.

I. Sata'oe ita wanoedoegõ Babeli andrõ. II. Fama'ele'õ si gõna Doema andrõ. III. Si gõna Ndrawa Ara.

1 I. Nitandrõsaigõ ba danõ si mate asi andrõ [Babilona] da'e : Si mane angi sabe'e moroi raja, sihõngõ moroi sa, si manõ wa'asonia moroi ba danõ si mate, moroi ba danõ
2 sata'oe ita. *(F. 14, 22).* No moe'oroma'õ chõgoe gangilata sabe'e : Mamakao awõnia na zamakao andrõ ba manoedoegõ banoea na zanoedoegõ andrõ ! Laboe misa, ja'oegõ Elama ! Anoewõ, ja'oegõ Dawa Media ! Oefadõhõ wangarõngarõra fefoe !
3 Andrõ doemi'adi'a zolagoe, no ihawoeido fa'afõchõ hoeloe, si mane fa'afõchõ hoeloe zadono, choemõlõchõlo chõgoe mbanoea, fa lõ oerongo li niha ; si no tokea
4 ndra'o, fa lõ oe'ila niha. Eloengoeloengoe bacha dõdõgoe ; tobali dõdõgoe wa'ata'oe ; fa'abongi andrõ, somasimasido mena'õ, ba oe'ata'-
5 oefi ibe'e. Lafazõchi meza, labologõ doefo, manga ba mamadoe hadia ia — milaboe, ja'ami salawa, mibajoini mbaloese !
6 Si mané sa niwa'õ Zo'aja chõgoe : Laboe, fataro zamaigimaigi ! Jamoe'ombacha'õ hadia
7 ni'ilania ! Na i'ila zi fakoedo, koedo si doeadoea geoe ba si fakoedo ba galide ba ma ba gondra, ba jamoefondrongondrongo, jamoebe'e mbõrõ dalingania, ba wamondrongondro-
8 ngo ! Ba moe'ao ia, timba li zingo linia, imane : „He So'aja, naha zanaro nahagoe, ma'õma'õchõ, ba sara wongi lõ oeboelõ'õ
9 wanaro ! *(Hab. 2, 1).* Ba so sibai zi fakoedo ; doeadoea geoe koedo. Ba itema imane : „No atoe'a, no atoe'a nemali ba Mbabeli, ba adoe chõra fefoe, ba no larasa tooe !" *(Jer. 51, 8, Fam. 14, 8; 18, 2).* He ja'ami 10
banoeada, si no moebõbõrõ ba nihoendrahoendra tooe ! Nirongogoe chõ Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba oe'ombacha'õ chõmi.

II. Nitandrõsaigõ ba Doema a- 11
ndrõ da'e : So zi'ao chõgoe, banoea Ze'ira, imane : „He sanaro, ha wa'alawa mbongi ? *(Moz. I. 25, 14).* Imane sanaro : Moloeo ba bongi 12
gõi. Na edõna manofoe ami, ba mifoeli manõ ami wanofoe.

III. Nitandrõsaigõ ba Ndrawa 13
Ara da'e : Ba gatoea ba danõ Ara mifõrõ, ja'ami saniaga Dawa Dedano ! *(Moz. I. 25, 3).* Mifaondragõ zo- 14
wõchi tõdõ, mi'ohe nidanõ, ja'ami sowanoea ba danõ Dema ! Mioro'õ gõ ba zoloi andrõ ! *(Jer. 25, 23).* Bõrõ zi'õli wa moloi ira, si'õli ni- 15
baha ba fana si no moechai, fa'abõlõ wanoewõ andrõ. Si manõ sa 16
niwa'õ Zo'aja chõgoe : Lõ'õ aloea sibai ndrõfi — inõtõ ndrõfi zi manga gazi, — ba no taja wa'abõlõ Gedara andrõ. *(F. 16, 14. Jer. 40, 28 b. t.).* Ba si tosai dania fana 17
zanoewõ andrõ, mado Gedara, ba lõ oja'oja. Noa sa iwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli.

FAZA 22.

I. Fama'ele'õ fanoewõ Jeroezalema, bõrõ horõra andrõ. II. Fangombacha fa'ate'ala mandroe Sebena andrõ ba famataro Eliaki.

I. Nitandrõsaigõ ba ndraso wa- 1
ma'ele'õ andrõ da'e : Hadia da'õ chõmi, wa ahori mõi jawa ami ba
dete nomomi ; ja'oegõ banoea se- 2
boea roeroe, sabõlõ fagoeagoeasa, ja'oegõ banoea saro, sowoeawoea dõdõ niha? Tenga sa ni'õ'õtõ si'õli zi no mate tooe andrõ chõmi, tenga
si mate ba wanoewõ! Fefoe zolohe 3

ja'ami, ba no ahori moloi ba no moera'oe lõ fana. Banoeami fefoe, ndrohoendrohoe nichamõ, ba no ahori tera'oe, he no arõoe moloi.
4 Andrõ oemane: Bõi mifaigifaigigido! Da'oeforege wege'ege! Bõi mihõtõi wondrara tõdõgoe, ba wa'adoedoe mbanoeada andrõ. *(F. 15,*
5 *5. Ngen. Jer. 2, 11).* Bawa wa'atobali dõdõ sa'ae moroi chõ Zo'aja, Jehowa ngahõnõ andrõ, bawa wa'adoedoe, bawa wa'afakoejoe ba ndraso wama'ele'õ andrõ; tedoedoegõ gõli kara ba telobi ba hili we'ira'ira.
6 No latoejoe naha nono wana Dawa Gelama, fao goereta zanoewõ ba si fakoedo ba no laheta loeniloeni mbaloese banoea Giri andrõ. *(Raz.*
7 *II. 16, 9. F. 11, 11. Amos. 1, 5).* Ba no anõnõ koereta ndraso si sõchi andrõ chõmi, ba no lafa'anõ ira si fakoedo, ba gamaoedoe mbawa
8 gõli. Ba no laheta mbaloebaloe mbanoea Joeda andrõ, ba samaigi fangõna ami ba nomo eoe gatoea
9 andrõ. *(Raz. I. 10, 17).* Ba mi'ila wa no fahõna zabõcha õli ba mifaonõ nidanõ ba mbawa tánõ tooe. *(Sam.*
10 *II. 5, 9. Nga'õt. II. 32, 5).* Ba mi'erai nomo ba Jeroezalema, ba midoedoegõ õsa, fangazõchi gõli kara.
11 Ba mifonaha nidanõ ba gotaloea gõli si doea gõtõ andrõ, idanõ õsi mbawa si no ara andrõ. Ba lõ'õ sa minehegõ zolaoe ja'ia; si no mangohonogõi ja'ia fõna sa'ae, ba lõ mitõngõni. *(Raz. II. 25, 4. Neh.*
12 *3, 15).* Moe'ao Zo'aja, Jehowa ngahõnõ andrõ, me loeo da'õ, ba wege'ege ba ba wange'esi ba ba wanõwõ boe ba ba wonoecha noecha
13 ba wa'aboe dõdõ. Ba ha sambalõ fa'iki ba fa'omoeso dõdõ ba fanaba õrõbao ba famoenoe biribiri ba famadoemadoe agoe, femangamanga ba famadoemadoe hadia ia — „si mate sa atõ ita mahemoloe" [miwa'õ]" *(F. 56, 12). Kor. I. 15, 32).*
14 Ba no ifarongorongogõ chõgoe Jehowa ngahõnõ andrõ, ba dõgi dalingagoe, imane: Si ndroehoe, lõ tebe'e aefa chõmi lalõmi andrõ, irege mate ami — iwa'õ So'aja, Jehowa ngahõnõ andrõ.

II. Si mané niwa'õ Zo'aja, Je- 15
howa ngahõnõ andrõ: Laboe, ae jomo chõ mandroe andrõ, Sebena andrõ, mandroe jomo [ba õmane chõnia]: Hadia chõoe ba ha niha 16
chõoe ba da'e, wa no õfacharoe'õ chõoe ba da'e lewatõ? Ba hili jawa ifacharoe'õ lewatõnia, ba gara ifafahõ'õ chõnia mbate'e! Hiza, i'a- 17
bõlõgõ ifazaoemba ndra'oegõ Jehowa, ja'oegõ niha andrõ; i'abe'e'õ danga, wondra'oe ja'oegõ! I'olõ- 18
mboegõ ndra'oegõ, amaedola golõmboe ifazaoemba'õ baero ba danõ sebolo; ba da'õ mate ndra'oegõ; ba da'õ dania ofeta goereta andrõ chõoe, si sõchi sibai andrõ, ja'oegõ fangaila jomo ba nomo zochõ ja'oegõ! Oetimba ndra'oegõ ba nifataro 19
ja'oegõ andrõ; lasõbi ndra'oegõ, laheta'õ ba nahaoe. Ba na loeo da'õ, 20
ba moehededo chõ genonigoe Eliaki andrõ, ono Hilikia. *(Raz. II. 18, 18).* Ba oebe'e baroenia mbaroemõ andrõ 21
ba bõbõ taloenia mbõbõ taloemõ, ba famatõrõmõ mege, ba oebe'e ba dangania, ena'õ amaedola nama ia, ba mbanoea Jeroezalema ba ba ma'oewoe Joeda. Ba oebe'e 22
ba dangania wogoë mbawandroehõ nomo Dawido andrõ, ena'õ lõ sokoesi, na ikoë, ba lõ sogoë, na ikoesi. *(Sam. I. 2, 8).* Ba oe'osõ ia 23
saita, ba nahia saro ia, ba ena'õ dadaoma lachõmi ia jomo ba nomo namania. Ba tobali la'olembai ia 24
fefoe zi so tõi jomo ba nomo namania, he daha sesolo ba he daha sise'ise, fefoe gamagama sachõchõ andrõ, he figafiga andrõ ba he koendri andrõ fefoe. Ba na loeo 25
da'õ — iwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ — ba adeha zaita andrõ, ni'osõ ba naha saro mege, tetimba ba aechoe tooe, ba nisaitagõ chõnia, ba tefara'oe; noa sa iwa'õ Jehowa.

FAZA 23.

I. Fama'ele'õ fa'adoedoe Diro andrõ. II. Na no ara, wa lõ itõrõ tõdõ, ba tefaigi zoei Diro andrõ ba la'amoni'õ dania chõ Jehowa gõlõra.

1 I. **N**itandrõsaigõ ba mbanoea Diro andrõ da'e: Mi'ege'ege, ja'ami si otarai molojo ba Dateso! hiza fõnami wa'adoedoe; tobali lõ omo, lõ nahia sa'ae. Moroi ba danõ Ndrawa Giti te'ombacha'õ chõra. *(Jer. 47, 4. Hez. 26, 27. Amos. 1, 9. 10).*
2 Bõi mihedehede sa'ae, ja'ami si hene asi. No mege anõnõ danõ saniaga andrõ, banoea Zidona, solojo-
3 lojo ba nasi. Ba nasi sa'ae mõi chõra mboea nowi Nilo, nibasi ba ndraso nidanõ seboea andrõ, tobali
4 kade niha baero ba chõra. Aila ndra'oegõ, ja'oegõ Sidona! Noa sa imane asi, banoea saro andrõ ba mbewe nasi: „Lõ safõchõ hoeloegoe, lõ sadono ndra'odo! lõ ni'oerigoe ono matoea ba lõ ni'e'eboeagoe ono
5 alawe!" *(Sam. II. 24, 7).* Na terongo ba Ndrawa Miseraji, ba tobali
6 dõdõra ba doeria Diro andrõ. Mi'olojo, misawa Dateso! Mi'ege'ege,
7 ja'ami si hene asi! Hadia, da'õ mbanoeami andrõ, somoeso dõdõ niha, si no gõtõgõtõ fa'ara, me tetaroe'õ, sanawa sarõoe, ba wana-
8 roe'õ banoea misa? Ha niha zi honogõi da'õ, nifatõrõ ba Diro andrõ, banoea sama'ema saemboe ana'a, ba zi no salawa zi so lafo ba ba zi no fondrege zabõlõ ba
9 goeli danõ zaniaga? Jehowa ngahõnõ andrõ zi no mangohonogõi, ba wango'aja famahocha gamagama andrõ fefoe ba ba wame'e faja fondrege zalawa andrõ ba goeli
10 danõ, fefoe. Minõnõi danõmi, ja'ami banoea Dateso, si mane Nilo
11 andrõ; lõ ba'aba'a sa'ae. No i'oro'õ dangania [Jehowa] jawa nasi, no ifahisi nõri andrõ; no i'oroi'õ Jehowa ba chõ Gana'ana andrõ, ba
12 wanoedoegõ banoea saro chõra. No imane: Lõ'õ sa'ae fa'omoeso dõdõ chõmi, ja'ami banoea Zidona, amaedola nono alawe ni'o'aja! Milaboe, misawa Ndrawa Giti misi jefo! Ba he ba da'õ, ba lõ fa'ahono chõmi. Hiza danõ Ndrawa Galedaia 13
andrõ — da'õ soi andrõ, si no moezaewe! No latehe ba goetoe ndroe'oe ba danõ si mate Dawa Asiria. No lalaoe malige, naha zanaro; na lafaoeloegõ wanoedoegõ gõdo chõra, no labali'õ adoedoela. Andrõ mi'ege'ege, ja'ami solojo ba 14
Dateso, me no moedoedoegõ mbanoea saro andrõ chõmi!

II. **B**a na loeo da'õ, ba fitoe 15
ngafoeloe fache wa'ara, ba lõ itõrõ tõdõ niha Diro andrõ, sagõtõ noso razo. Ba na no aefa zi fitoe ngafoeloe fache, ba itõrõ ba Diro andrõ wanoenõ andrõ nitandrõsaigõ ba ndra alawe sohorõhorõ [imane]:
„Halõ mbiola, tõrõtõrõi newali, ja- 16
oegõ ira alawe sohorõhorõ andrõ, si lõ itõrõtõrõ tõdõ niha sa'ae! Haogõ wolaoe, forege wanoenõ, ena'õ ifoeli itõrõ tõdõ niha ndra'oegõ!" Na aefa 17
zi fitoe ngafoeloe fache, ba ifoeli ifaigi Diro andrõ Jehowa, ena'õ ifoeli isõndra loeonia ba wohorõhorõ andrõ, ba ena'õ mohorõhorõ ia ba mbanoea niha fefoe, ba goeli danõ ma'asagõrõ. Ba õlõnia andrõ, loeonia 18
wohorõhorõ, ba ni'amoni'õ chõ Jehowa; lõ labe'e jawa ba lõ lahõna; sabõnõ bõli gõ a'ine ba bõli noecha si sõchi ba zowanoea ba gamaoedoe nahia Jehowa andrõ. *(Sin. 84, 4).*

FAZA 24.

I. Fama'ele'õ fa'atekiko danõ ma'afefoe. II. Fangoehoekoe õsi goeli danõ ba fangorifi banoea Lowalangi.

I. **H**iza, ihori nõsi goeli danõ 1
Jehowa ba ise'e zi so jawa, tobali dete danõ ibe'e, ifazawili zowanoea jawa. Si mane ba gere gõi ba zato, 2
ba he ba zochõ ba he ba zawoejoe, he ba zochõ ira alawe ba he ba zawoejoe ono alawe, he ba zamawa hadia ia ba he ba zowõli,

he ba zamalali ana'a ba he ba zame'e nifalali, he ba zo'õmõ ba he ba zosoegilõ. *(Hez. 7, 12. Hos. 4, 9).* Salõsoe lõ õsi goeli danõ dania, ahori teraboe, noa sa'ae Jehowa zangoema'õ. Aboe dania dõdõ goeli danõ, saleoe ia, timba zotoefo ilo tooe danõ, okõli; ba salawa niha ba goeli danõ, ba mate olofo. Noa sa teta'oenõi danõ barõ gahe zowanoea jawa; me lõ ni'o'õra oroisa ba me no lasawõ gamachoita, ba me no farõi ira ba wawoe'oesa li andrõ, si no gõtõgõtõ wa'ara. Andrõ i'ã danõ fangelifi ba laloe'i horõ sowanoea jawa; ariri niha ba goeli danõ ba lõ atotó zi tosai niha. Amaedola zaboe tõdõ nõsi mboea nagoe ba si mate dõla; ba dozi somoeso tõdõ mege, ba mangarõngarõ. Dõhõ wamõzi aramba andrõ, sowoeawoea dõdõ niha, tebato wagoeagoeasa zomoeso tõdõ, ba dõhõ li mbiola, si no omasiõ niha mege. *(F. 16, 10. Jer. 7, 34; 16, 9).* Lõ'õ sa'ae labadoe nagoe ba wanoenõ ba afeto doeo ba zamadoe. No adoedoe mbanoea faja andrõ; dozi omo, ba no moekoesi mbawandroehõ, lõ lafa'amõi jomo niha. Mangarõngarõ niha ba newali, ba nagoe andrõ; fa'omoeso dõdõ, ba lõ'õ sa'ae; fa'asõchi dõdõ ba goeli danõ, ba no ahori taja. *(Fam. 18, 11 b.t.).* Ba mbanoea, ba hatõ fa'adoedoe; bawa gõli, ba no moerasa. Da'õ sa zi gõna oeli danõ, itõrõ niha andrõ, si mane na lateteoe mboea falo, amaedola wangozaragõ wo'oewo'oe, na no awai wangai boea nagoe. *(F. 17, 6).*

II. Ba ja'ira andrõ, ba la'eboea'õ lira wa'iki, lasoeno wa'asalawa Jehowa tánõ ba gaechoela loeo [lamane]: *(F. 12, 6).* Andrõ mifosoemange Jehowa, ja'ami si so ba danõ tánõ ba gatoemboecha; ja'ami si hene asi, mifosoemange dõi Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli! Moroi ba wondrege danõ tarongo wanoenõ, [lamane]: „Lachõmi ba zatoelõ tõdõ!" Ba oemane: Itõrõ ndra'o fõchõ! Itõrõ ndra'o fõchõ! Alai ndra'o! Falimo zi falimo andrõ, ha sambalõ falimosa ba zi falimo andrõ! Ihawoei ndra'oegõ fa'ata'oe, alaoe'õ ba lõsoelõsoe ba ba goe'õ, ja'oegõ sowanoea ba goeli danõ! Soloi ba doeria gameta'oeõ andrõ, ba alaoe ba lõsoelõsoe; ba si faloecha fe'amõi jawa moroi ba lõsoelõsoe, ba alaoe ba goe'õ. Teboka sa zandrela andrõ ba mbanoea jawa ba hoemeoe dajadaja danõ andrõ. *(Jer. 48, 44).* Asila danõ, ofetoe, abõlõbõlõ; aboto danõ, fabali; mangiwa danõ, hoemeoe. Managanagaele danõ, si mane si maboe, hoemeoe, hoelõ mboee; aboea noronia olalõwania andrõ: alaoe tooe ia, ba wa lõ maoso sa'ae. Ba na loeo da'õ, ba ifatõrõ wotoe Jehowa ba zabõlõ andrõ si jawa ba mbanoea jawa ba ba zalawa tooe ba goeli danõ. *(Efes. 2, 9; 6, 12. Fet. II. 2, 4. Fam. 20, 1–3).* Tekoeroe ira ba gohokoho, nifokoeroe nibe'e ba goeroenga, ba tekoesi; ba na no ara dania, ba tefaigi zoei ira. *(Fam. 20, 7).* Ba aila mbawa ba afoesi mbawa loeo wa'aila. Jehowa ngahõnõ andrõ sa'ae dania zalawa ba hili Ziona ba ba Jeroezalema, ba lachõmi fõna nawõnia satoea. *(F. 13, 10. Mat. 24, 29. Fam. 21, 2).*

FAZA 25.

I. Fanoeno Lowalangi ba wa'atekiko zi fa'oedoe andrõ. II. Fangombacha fangorifi niha fefoe, ba hili Ziona. Fangoehoekoe Iraono Moabi.

I. He Jehowa, Lowalangigoe ndra'oegõ! Da'oe'abõlõgõ wanoeno ja'oegõ, oesoeno dõimõ andrõ! Noa sa õlaoe zahõlihõli dõdõ; nihonogõi fõna sa'ae ba tenga faja, no si ndroehoe. *(Sin. 8, 2).* No õbali'õ baho gara mbanoea, banoea saro, ba no õbali'õ adoedoela; gõdo niha bõ'õ andrõ, ba tenga banoea sa'ae

õbe'e; lõ'õ sa'ae lafoeli lataroe'õ.
3 Andrõ lafosoemange dania ndra'-oegõ soi sabõlõ; la'ata'oefi ndra'oegõ banoea soi si hõndrõgõ awõra.
4 Hati sa ndra'oegõ ba zi lõ tõi, hati ba zi noemana, na tosasa ira; sawatõ na so deoe laõhõ, loemõ na aoechoe zino. Me no amaedola deoe laõhõ, sangewe ba mbagolõ, sa'ae
5 wõnoe zamalangõgõ awõra. Si mane famoenoe wa'aoechoe zino, na no ara lõ teoe, si manõ wamoenoemõ fagoeagoeasa niha bõ'õ andrõ; si mane fa'aoechoe zino, na haõmõ, na so lawoeo, si manõ wa'adõhõ wolaja zamalangõgõ awõra andrõ. *(Sach. 14, 14 b. t.).*
6 II. **Ba** ilaoe gowoeloa Jehowa ngahõnõ andrõ, ba hili andrõ, fefoe soi ikaoni; ihalõ õra zatabõ, agoe si no ara ibe'e nibadoe, sotawõ gõ, nilaoe oeto dõla, ba agoe si no ararā, nihaogõ. *(Sin. 22, 30. Loek.*
7 *14, 17).* **Iheta ba hili andrõ mba'-aba'a andrõ, ba'aba'a soi andrõ, fefoe, baloebaloe andrõ, fombaloe**
8 **niha baero, fefoe. Ifakiko wa'amate, si lõ mamalõmalõ; ba i'osi So'aja Jehowa dawa horõ ba mbawa niha, idozigõ, ba taja wa'aila mbanoeania andrõ, ibe'e, ba goeli danõ, ma'asagõrõ;** *(Hos. 13, 14. Kor. I. 15,*
9 *55. Fam. 7, 17; 21, 4).* Na loeo da'õ, ba lamane: Hiza Lowalangida. sabe'e dõdõda i'orifi ita; hiza Jehowa nidõnadõnada fanolo! Ba dama'iki ita, acha omoeso dõdõda,
10 ba wangorifi andrõ chõnia! Ahono sa danga Jehowa ba hili andrõ. Ba Iraono Moabi andrõ, ba nihoendragõ tooe, ba nahara, nifangoehoendra doe'oe ba golawoea so'i-
11 danõ. Ba labologõ dangara bacha ba da'õ, si mane solangi, na ibotogõ ba wolangi; ba ihõndrõgõ wajawasara [Jehowa], fabaja walimosa da-
12 ngara andrõ. Õli andrõ chõmi, si no aro ba si no alawa, ba itoeli'õ, idoedoegõ, aroeroe tooe ba danõ, ibe'e.

FAZA 26.

I. Fanoeno Ndraono Joeda Lowalangi, sangorifi ja'ira. II He na fondrege wa'eboea wamakao, ba lõ farõi Zo'aja ba mbanoeania andrõ.

I. **Na** loeo da'õ dania, ba la- 1
mane wanoenõ ba danõ Ndraono Joeda: „No so chõda mbanoea saro! Ibali'õ õli ba ba'aba'a wanolonia andrõ [Jehowa]. *(Sin. 46, 2; 125, 4).* Mibokai mbawa gõli, 2
ena'õ mõi mijomo soi satoelõ, si lõ farõi. *(Sin. 118, 19).* No aro dõ- 3
dõ, lõ õboelõboelõ'õ wangorifi; chõoe sa'ae ladõnadõna. Bõi mifa- 4
malõmalõ wanõtõna chõ Jehowa; gowe si lõ teboelõ sa Zo'aja, Jehowa! *(Sin. 25, 2. Jer. 17, 7).* Noa 5
sa ihõndrõgõ zowanoea ba hili jawa; banoea andrõ si no alawa jawa, wanimba tooe ja'ia, wanoedoegõ ja'ia, irege danõ tooe. Ahe 6
zi noemana zangoehoendra tooe, ahe zi lõ tõi andrõ. Lala zatoelõ 7
tõdõ, ba ba zalo'o itõi õ, adõlõ lala zadõlõ tõdõ, nihaogõoe andrõ. Ba 8
lala wangoehoekoemõ andrõ, ja'oegõ Jehowa, nidõnadõnama mege. Tõimõ andrõ ba fanoeno ja'oegõ zomasi dõdõma. No hoemoeloe dõdõgoe chõoe, 9
ba zi bongi; arõ dotogoe zihoeloehoeloe chõoe. Ha si'aikõ sa'ae manandrõsa ba goeli danõ wangoehoekoemõ andrõ, ba lasõndra lala satoelõ sowanoea ba goeli danõ. *(Sin. 119, 67; 130, 6).* Ba na faloe- 10
cha wa'ebolo dõdõ zeboea horõ andrõ, ba lõ latõngõni lala satoelõ, manao horõ ira ba danõ, ba nilaoe satoelõ ena'õ, ba lõ lafaigi wa'eboea Jehowa andrõ. He Jehowa! 11
si no moefazawa dangaoe andrõ, ba lõ la'ila. Ena'õ lanehegõ wa'-aoechoe dõdõoe ba mbanoeaoe andrõ, ba ena'õ aila ira! Ena'õ i'ā ira alitõ andrõ fangohori noedoemõ andrõ! He Jehowa! ohahaoe dõ- 12
dõma, õbe'e; noa sa ja'oegõ zolaoe fefoe hadia ia chõma. *(Sin. 125. 5).*
II. **He** Jehowa, Lowalangima! 13

No salawa bõ'õ zamatõrõ ja'aga ; tenga ha ja'oegõ. Ba ja'oegõ matehe,
14 tõimõ andrõ. Si no mate, ba lõ ifoeli aoeri ; loemõloemõ, ba lõ ifoeli maoso. Andrõ no õfatõrõ chõra hoekoe ba no õhori ira ba lõ'õ manõ sa'ae itõrõ, tõdõ õbe'e.
15 No õ'oja'õ niha, ja'oegõ Jehowa, no õfolachõmi ndra'oegõ, no õfa'ese
16 nola danõ fefoe. **He Jehowa ! na bawa wamakao, ba no la'aloei ndra'oegõ ; na õfatõrõ chõra wotoe,**
17 **ba lalaoe mangandrõ.** Si mane sanabina, na no iroegi bawania, na ikõrõboei ia, na moe'ira'ira, ba wa'afõchõ hoeloe andrõ, si manõ gõi ndra'aga mege, ja'oegõ Jehowa,
18 bõrõ ndra'oegõ. *(Joh. 16, 21).* No abeto ndra'aga, no makõrõboei ndra'aga, ba me no madonoga, ba no angi. Lõ ma'ila mafaloea wangorifi ba danõ, ba tebai aloea zowanoea ba goeli danõ. *(Sin. 110, 3. Loek. 20, 38. Rom. 14, 8. Joh. 5. 29).*
19 **Ena'õ ifoeli aoeri zi mate andrõ chõoe ; ena'õ ifoeli maoso mboto zi mate andrõ chõgoe !** Mifaoso, mi'a'iki, ja'ami si no mõrõ nibaloegõ tanõ, namo haga sa namo andrõ chõoe ba ifaloea jawa loemõ-
20 loemõ tanõ andrõ. Ba mi'ae si bacha, ja'ami banoeagoe, ba mbate'e andrõ chõmi, ba milazi mbawandroehõ foerimi ! Mibini'õ ami, ha mamõ'i hõrõ wa'ara, irege alõ wõnoe
21 andrõ. *(Kor. II. 4, 17).* Mangefa sa'ae ba nahania Jehowa, ba wame'e fotoe ba zowanoea ba goeli danõ, ba horõra andrõ. Ba ifa'ele'õ dania, ndrora andrõ tanõ, lõ'õ sa'ae ibaloegõ niboenoe ba goelinia. *(Mich. 1, 3).*

FAZA 27.

I. I'otoe'õ niha baero Jehowa ba irorogõ kaboe nagoe andrõ chõnia. II. Te'oroedoegõ mbanoea Lowalangi andrõ moroi ba danõ niha baero misa.

1 I. Na loeo da'õ, ba ilaoe zi'õlinia Jehowa ba Lewiata andrõ, oelõ andrõ salio foloi, si'õlinia si no abe'e ba si no eboea ba si no abõlõ, ba ba Lewiata oelõ si no mogõwai ja'ia, ba iboenoe mboeaja andrõ ba Nilo.
Ba na loeo da'õ, ba mi'anoenõ, 2
nitandrõsaigõ ba kaboe nagoe omasiõ andrõ [mado Gizeraëli], mimane : *(F. 5, 1 b. t.).* „Ja'odo, Jehowa, 3
zamaigimaigi ja'ia ; lõ aedoe'aedoe oefatõrõ chõnia nidanõ ! Bongi ma'õchõ oedarodarogõ, fa bõi ifaitoisi niha. Lõ'õ sa'ae mofõnoe ndra'o. 4
Ena'õ na faloechado za'asa'a mao ba sai'õ, ba fasõndrado chõnia, ahori oetoenoe ena'õ. Atõ na ladõna- 5
dõna chõgoe wanolo, na edõna atoelõ ira chõgoe ; lõ tola lõ atoelõ ira chõgoe." Ba dania, ba mowa'a 6
ma'oewoe Jakobo, molehe Ndraono Gizeraëli ba mobowo ; anõnõ goeli danõ boeara labe'e: Hadia, no ifakao 7
ira si mane famakaonia samakao ja'ira ? Ba hadia, no moeboenoe ira si mane niboenoe da'õ ? No 8
õndrohoegõ wangotoe'õ ja'ira fanibo. No i'oloi'õ ira angi sabõlõ andrõ chõnia, me loeo angi timoe.
Andrõ wa tesoelõni ba da'õ lalõ 9
ma'oewoe Jakobo andrõ, ba da'õ goroedoea loealoea, wameta horõra andrõ : labali'õ toetoeroe gara niboboto fefoe gara naha wame'e soemange andrõ, ba lõ'õ sa'ae maoso Gasera andrõ ba adoe loeo andrõ. *(Moz. III. 26, 30. F. 17, 8).* Aõmõ'- 10
aõmõ sa'ae mbanoea saro andrõ, banoea si lõ niha, si no moerõi, amaedola danõ si mate. Mangaloei gõ ba da'õ nono zawi, mõrõmõrõ ba da'õ ba la'aga'aga lehelehe. *(F. 13, 19 b. t.).* Na no okõli doetoe- 11
roenia, ba tefafatõ ; so ndra alawe, ba lahalõ eoe galitõ. Soi si lõ fa'aboto ba dõdõ sa ira. Andrõ lõ ihachõsi tõdõ sombõi ja'ia, ba lõ ibologõ dõdõ chõnia samazõchi ja'ia.

II. Na loeo da'õ, ba ibõbõrõ 12
ngalai Jehowa, i'otarai Oifarati, noemalõ ba nidanõ Miseraji andrõ.

Ba ja'ami Iraono Gizeraëli, ba nitoe-
13 toejoe, ni'ozaragõ. Na loeo da'õ, ba telaoe dorofe seboea andrõ, ba dozi si no eloengoe ba danõ Asiria ba si no moezaewe ba danõ Miseraji, ba mangawoeli ba la'angarõfi li Jehowa ba hili ni'amoni'õ andrõ ba Jeroezalema. *(F. 14, 1. Sach. 10, 8 b. t.).*

FAZA 28.

I. Tedaõ'õdaõ'õ wangoehoekoe Iraono Geferaji. II. Ori Ndraono Joeda gõi, ba noa gõi abe'e dõdõ, lõ lafondrondrongo li Jehowa. III. Famarooe tõdõ ba wamalalini era'era, ena'õ tola ifoeli ihachõsi tõdõ ira Lowalangi. IV. Fa'atoeatoea Lowalangi ba nichoi dõdõnia andrõ.

1 I. Alai zaemboe ana'a andrõ si no moehochaini, ba zi maboemaboe andrõ Iraono Geferaji, awõ mboenga saleoe andrõ, ajara andrõ, si sõchi sibai ba hõgõ ndraso andrõ, satabõ sinanõ, daso zi no maboe
2 agoe! *(Raz. I. 16, 24).* So sa'ae moroi sa zabe'e ba sabõlõ chõ Zo'aja! Hoelõ na laõhõ deoe kara, hoelõ nangi sabõlõ sibai, hoelõ deoe toho, si nõnõi tanõ wanimbania tooe ja'ira tangania. *(Raz. II. 17, 5. 6).*
3 Ba tobali tehoendrahoendra tooe zaemboe zi maboemaboe andrõ, Iraono Geferaji, si no moehochaini.
4 Ba boenga saleoe andrõ, ajara andrõ, si sõchi sibai ba hõgõ ndraso andrõ, satabõ sinanõ, ba itõrõ lala marafala sahoelõ, na lõ iroegi bawa na, nidõlõ niha femanga, na i'ila, moroi ba danga manõ.
5 II. Na loeo da'õ, ba saemboe lachõmi ba roto si no maoeloe Jehowa ngahõnõ andrõ ba zi tosai
6 banoeania andrõ. Ba ibe'e wa'atoelõ dõdõ ba zangoehoekoe ba fa'abõlõ ba zanimba sanoewõ ba mbawa
7 gõli. Ba ja'ira andre gõi, ba alaoelaoe ba nagoe andrõ ba mangiwa ba zi maboemaboe ita! Ere ba sama'ele'õ, ba alaoelaoe ba zi maboe niha, no fawoeka dõdõ ba nagoe andrõ, moechõlõchõlõ mbanoea ba zi maboe niha, alaoelaoe ba wama'ele'õ andrõ, mangiwa ba wangetoe'õ hoekoe. Fefoe meza, ba no anõnõ 8 oeta si ta'oenõ, samboea lõ nahia si lõ si ta'oenõ. Ha niha nifahaõnia, 9 ena'õ aboto ba dõdõ, ba ha chõ i'ombacha'õ lala? Hadia, ba zawena aefa famaenoe, ba zawena aefa ba mbagi zoesoe? Falaete manõ sa gama- 10 choita, falaete manõ gamachoita; fatete manõ ndrali, fatete manõ ndrali; ba da'e ma'ifoe ba ba da'õ ma'ifoe." Ja'ia! Ilaoe ba niha andre li si 11 tebai aloea ba mbewe, li Ndrawa bõ'õ. *(Moz. V. 28, 49. Kor. I. 14, 21).* Ja'ia, si no mangoema'õ chõra: 12 Da'e naha wolombase, mifolombase zerege tõdõ, ba da'e naha wangokafoe tõdõ! Ba lõ edõna ira mamondrongo. Ba si mané sa'ae li Jeho- 13 wa chõra: Falaete manõ gamachoita; falaete manõ gamachoita; fatete manõ ndrali; fatete manõ ndrali; ba da'e ma'ifoe ba ba da'õ ma'ifoe, ena'õ alaoe ira ba lala, ena'õ arasa dõla, ena'õ tochai gahe, ena'õ tera'oe ira.

III. Andrõ mifondrondrongo li 14 Jehowa, ja'ami sango'aja, ja'ami samatõrõ soi andre ba Jeroezalema! Me no miwa'õ: No fawoe'oe li 15 ndra'aga ba wa'amate, ba ba mbanoea tooe andrõ, ba no mafataro zamaigimaigi? Na itõrõ molõ famakao, ba lõ iroegiga. Noa sa mabe'e sawatõma waja ba ba'aba'a chõma walimosa!" Andrõ imane Jehowa, 16 So'aja: **Hiza, no oebe'e tooe gowe dajadaja ba Ziona, gowe si no moetandraigõ, gowe tojo ba watalinga seboea bõli, saro dajadaja. Samati, ba alacha lõ moloi.** *(Rom. 9, 33. Fet. I. 2, 6. F. 8, 14).* Ba 17 oebe'e dali wa'adõlõ, ba fanoelo wa'atoelõ. Sawatõmi faja andrõ, ba irasa teoe kara ba ba'aba'a andrõ chõmi, ba ihanigõ molõ. Ba fawoe'- 18 oesa li andrõ chõmi ba wa'amate, ba niboenoe [ba zoera] ba hadia

niŵa'õmi ba mbanoea tooe, ba si lõ boto. Na itõrõ molõ famakao
19 andrõ, ba imama ami. Ero na itõrõ, ba ichamõ ami; ero mahemoloe sa'ae itõrõ, he ba zi ma'ŏchõ, ba he ba zi bongi, ba ha sambalõ fe-
20 hocha mboe wamahaõ da'õ. Sambõ fa'anaoe sa'ae dania gaso, tobali tebai mifadõlõ ami, ba sabõlõ ide'ide gambala, fa tebai mibalocgõ ami.
21 Maoso sa'ae dania Jehowa, si mane ba gahe hili Werasi, si mane ba ndraso no ba Gibeona wõnoenia dania, ba wolaoe nilaoenia — hoelõ zi lõ tarai mila wolaoenia andrõ! — ba ba wangai nihalõnia — sahõlihõli dõdõ halõwõnia andrõ! *(Jos. 10, 10. Sam. II. 5, 20. Nga'õt. I. 14, 11).*
22 Andrõ bõi mango'aja ami, fa bõi tedooe wa'aro mbõbõ andrõ chõmi; noa sa oerongo chõ Zo'aja, Jehowa ngahõnõ andrõ, wa no moehonogõi wangohori, nifatõrõ ba goeli danõ ma'asagõrõ. *(F. 10, 23).*
23 IV. **M**ibe'e mbõrõ dalingami ba mifondrondrongo ligoe! Mitõngõni ba mifondrondrongo hoehoeogoe!
24 Hadia, adõlõ manõ sinanõ dania? Hadia ha sambalõ famali'õ tanõ ba
25 famoboto ba nowi? Hadia, tenga si mané? Na no ihaogõ danõ, ba ifazaewe lõnga ba hõwa ba ifa'oli wache, awõ rigi ba danõ si no moendrohoegõ, ba rigi õ manoe ba zinga
26 hinõloe? No Lowalanginia zangoroma'õ chõnia satoelõ lala, wama-
27 haõ ja'ia. Tenga koereta famõbõrõ wamõbõrõ lõnga ba lõ lafatõrõ gaolo goereta ba hõwa; famõbõrõ lõnga, ba si'o, ba famõbõrõ hõwa,
28 ba ono geoe. Bõra andrõ, ba hadia, nimama? Tenga nimama; lõ'õ sa ibõbõrõ manõ wamatõrõ koereta, awõ koedo: tenga nimama!
29 Moroi chõ Jehowa ngahõnõ andrõ da'õ gõi! **Sahõlihõli dõdõda wamolalania hadia ia, ba no abõlõ sibai wa'atoeatoeania.** *(Sin. 86, 10. Jer. 32, 19).*

FAZA 29.

I. Fama'ele'õ fa'atosasa mbanoea Jeroezalema ba fangorifi andrõ, si lõ moedõnadõna. II. Fanegoe famini tõdõ andrõ ba chõra. III. Famaboe'oe fa'ahachõ dõdõ dania.

I. **A**lai ndra'oegõ, ja'oegõ Ariëli! 1
Ariëli banoea ba nibe'e Dawido nahianiа! Mifatohoe ndrõfi; na itoeo woenia, na no fatoetoe mbaŵa gowasa andrõ, *(Hez. 43, 15)*, ba oe- 2
sasagõ Gariëli andrõ, irege tesao wege'ege ba fangarõngarõ, ba tobali Ariëli ia chõgoe! Ba oefa'oe'oe 3
ndra'oegõ, oefasoei ndra'oegõ nahiagoe andrõ; oefera'õ ndra'oegõ fari ba oebe'e mba'aba'a zanoewõ ba gamaoedoemõ. *(Loek. 19, 43 b.t.).* Ena'õ moroi ba danõ tooe moehede 4
ndra'oegõ, moroi ba gawoegawoe tooe terongo lioe; ena'õ hoelõ li mbechoe moroi tooe barõ danõ limõ, ba hoelõ zi fangõngõngõngõ moroi tooe ba gawoegawoe hoehoeomõ. Ba fa'ato nemalioe andrõ, 5
ba timba ngawoea nene, ba fa'ato zamakao ja'oegõ, ba timba ndrami wachi sihombo ba nangi; ba i'ogomoezaõ, lõ moedonadona. *(Job. 21, 18. Sin. 1, 4).* Ifatõrõ Jehowa 6
ngahõnõ andrõ we'oegoe'oegoe mbanoea ba siheoe ba fa'ofetoe, ba angi sabõlõ ba teoe laõhõ ba holahola galitõ si mangamanga hadia ia. Ba lala ba wangifi, lala ni'ilada 7
ba zi bongi dania lala soi andrõ fefoe, sanoewõ Ariëli andrõ, ha wa'ato ira, dozi si mõi manoewõ ja'ia, banoea saro andrõ ba hili, dozi sanasagõ ja'ia. Ba hoelõ na so za- 8
ngifi manga ia, ba na tokea ia, ba lõ teboelõ wa'olofo — ba hoelõ zowõchi tõdõ na mangifi ia ibadoe nidanõ, ba na tokea ia, ba serege tõdõ ia, ba lõ mamalõmalõ wa'otoefo bacha lela — si manõ dania soi andrõ fefoe, ha wa'ato ira, sanoewõ hili Ziona andrõ. *(F. 37, 33–37).*

II. **J**a atõngõ ami, ja ahõlihõli 9

dõdõmi! Ja tobaloe hõrõmi, ja lõ mi'ila niha! No maboe ira, ba tenga si maboe agoe; mangiwa
10 ira, ba tenga ba zi maboe niha. Me no ilaoe chõmi Jehowa Geheha wemõrõ sabe'e, ba me no idoehõ hõrõmi andrõ, sama'ele'õ andrõ, ba me no ibaloegõ hõgõmi, sangi'ila
11 andrõ. *(Rom. 11, 8).* Ba fefoe wama'ele'õ da'õ no mege, ba hoelõ daroma li, si so ba zoera, si no moefotandro, chõmi, na labe'e ba zangila mombaso soera ba na lamane chõnia: Baso we! Ba imane: Tebai oebaso, me no moefotandro!
12 Ba na labe'e ba zi lõ mangila mombaso soera zoera andrõ, ba na lamane chõnia: Baso we! Ba ima-
13 ne: Lõ oe'ila oebaso zoera! Ba imane So'aja: Me lahatõ'õ ira bawara niha andre ba me lafosoemange ndra'o bewera ba me no arõoe chõgoe dõdõra ba me ha sambalõ amachoita niha, nitõngõnira, wawangata'oefira Lowalangi. *(Hez. 33,*
14 *31. Mat. 15, 8. 9),* andrõ wa ba zahõlihõli dõdõ niha oefatõrõ soi andre, zamoeza tõ, ba zahõlihõli dõdõ ba ba zi lõ larai mila, ena'õ taja wa'atoeatoea andrõ ba zatoeatoeara, ba ena'õ tobini wa'oneche ba zonechera. *(Mat. 11, 25. Kor. I.*
15 *1, 19),* Alai zamorege famini'õ chõ Jehowa tõdõra, solaoe ba zogõmigõmi nilaoera, sangoema'õ tõdõra: Ha niha zanehe, ha niha zangila ja'aga? *(Sin. 94, 7. Hez. 8, 12).*
16 Alai wa'atefoejoe dõdõmi! Ma tola tefaomagõ ira la'oeri zamõbõzi bowoa? Fa tola iwa'õ niwõwoi ba chõ zombõi ja'ia: Tenga niwõwõinia ndra'odo! ba ma fa tola iwa'õ bowoa chõ zamõbõzi ja'ia: Lõ i'ila watahõgõ hadia ia! *(F. 45, 9. Rom. 9, 20).*
17 III. Hadia, tenga hatõ ma'ifoe tõ, fa tobali kaboe zinanõ hili Libano, awõ wa atoea kaboe zinanõ,
18 tawa'õ. Na loeo da'õ, ba larongo safiso daroma li si so ba zoera, ba i'ila niha hõrõ zaoe'a, moroi ba wa'atebaloe, moroi ba zogõmigõmi.
Ba seboea famakao, ba ifoeli omoe- 19
so dõdõ ba chõ Jehowa, ba fondrege zi noemana ba niha, ba owoeawoea dõdõ ba chõ Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ. Lõ'õ sa'ae 20
samakao dania, ba nihori zango'aja, ba dozi samachai si lõ atoelõ mege, ba no ahori, samowõhõ niha ba zi 21
lõ atoelõ, na so hoehoeo, solaoe fesoe ba zolohe ba lala, ba mbawa gõli, sangõhõndrõgõ si lõ horõ faja andrõ. Andrõ imane Jehowa, sa- 22
ngorifi Aberahamo no, ba chõ Jakobo: Lõ'õ sa'ae te'ailasi dania Jakobo ba lõ'õ sa'ae afoesi mbawania. Ba na i'ila dania — ma'oe- 23
woenia andrõ — nilaoe dangagoe chõnia, ba la'amoni'õ sa'ae dõigoe andrõ; la'amoni'õ Ni'amoni'õ Jakobo andrõ ba la'ata'oefi Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ. Si 24
no eloengoe tõdõ mege, ba lasõndra wa'aboto ba dõdõ, ba si fabalõ mege, ba latõngõni wamahaõ.

FAZA 30.

I. Fameta'oe Iraono Gizaraëli, si mõi ba Ndrawa Miseraji mangaloei fangorifi. II. Tobali fa'atekiko, wa no la'erogõ Lowalangi. III. Na lafalalini gera'erara, ba ifoeli ihachõsi tõdõ ira Lowalangi. IV. Tefaboe'oe wangefa'õ ba danga Ndrawa Asiria.

I. Imane Jehowa: Alai ndraono 1
andrõ, si no abe'e tandro, samagõlõsi hadia ia zi tenga moroi chõgoe, si fawoe'oe li si lõ omasido ba wamalaete horõ! Si mõi misi 2
tooe ba danõ Miseraji ba lõ moesofoe li chõgoe, ba wangai fangabe'era fanolo Wara'o andrõ ba ba wangaloei sawatõ ba loemõ Ndrawa Miseraji. *(Jer. 37, 7. Hez. 17, 15).*
Ba tobali fangaboe dõdõ chõmi wa- 3
nolo Wara'o andrõ ba fangaila dania zawatõ andrõ ba loemõ Ndrawa Miseraji. He wa'ae ba Zoana so 4
goemandroenia, ba he ba Hanesi

5 laroegi sinengenia, *(F. 19, 11)*, dozi faloecha wangaboe dõdõ, ba niha si lõ goena chõra; tenga sanolo ba tenga sogoena, ha sambalõ fangaboe dõdõ ba fangaila. *(Jer. 2,*
6 *36)*. Nitandrõsaigõ ba zaliwaliwa ba danõ andrõ si raja: Latõrõ danõ si fahõna fa'atosasa ba fa'ata'oe, singo si matoea ba singo si alawe ba oelõ ba naga sihombo, latõrõ wolohe si so chõra, ba hoeloe galide, awõ girõgirõra ba geboe gondra, la'ohe ba niha si lõ goena
7 chõra. Fanolo Ndrawa Miseraji andrõ, ba faja ba si lõ boto. Andrõ oebe'e tõinia: „Si dõfa bawa ba si lõ liwaliwa." *(F. 51, 9. Sin. 87, 4)*.
8 II. **Ba** iada'e, ba ae jomo; tãnõ ba zoera chõra, fazõchi zoera, famadoehoe'õ ba gõtõ dania si lõ
9 teboelõ! *(Moz. V. 31, 19)*. Niha sabe'e tandro sa'ae ira, ono matoea si falimolimo, iraono si lõ edõna
10 mamondrongo nifachoi Jehowa. Sangoema'õ ba zangi'ila andrõ: „Bõi ja mi'ila hadia ia;" ba ba zama'ele'õ andrõ: „Bõi mifa'ele'õ chõma zi doehoe andrõ. Mi'ombacha'õ chõma zomasiga, ba mifa'ele'õ chõ-
11 ma wajafaja! Mirõi lala, mihole'õ ami, mibõhõi nitõrõ andrõ, bõi mifarongogõ chõma Ni'amoni'õ Ndraono
12 Gizeraëli andrõ." Andrõ imane Ni'amoni'õ Ndraono Gizera'ëli andrõ: Me no mi'ositengagõ niwa'õ andrõ, ba me no abe'e dõdõmi ba wa'atefoejoe ba ba walimosa, me
13 no ba da'õ midõnadõna, andrõ ja hoelõ zabõcha chõmi golalõwa andrõ, hoelõ zabõcha ba gõli kara salawa, si toegoe ewawa, bõrõta wa'adoedoe, si sawa fa'adoedoe si lõ moedõnadõna, si ha mamõ'i hõ-
14 rõ fa'ara dania. Ba irasa sa'ae dania, si mane na larasa mbowoa tanõ, nirasa manõ, lõ alimagõ, irege samboea lõ toega lawoenia si tola fanooe mbo galitõ bawoe, ba ma fanooe nidanõ ba mba'a.
15 III. **N**oa sa imane So'aja Jehowa, Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ: Na mifalalini ena'õ hoekoe ba na mihonogõ ami, ba faloecha ami wangorifi; **ba wa'ahonohono ba ba wanõtõna so wa'abe'emi!** Ba lõ sedõna ami. No mimane: 16
„Tenga ja'ia! damafandroeo koedoma!" — Andrõ ja soloi ami dania! ba: „Ma'okoedo zalio ahe!" — andrõ ja fagohi zolohi ja'ami! *(Raz. II. 25, 4)*. Ha samõsa zi'ao, ba hõnõ 17
ami, soloi; dalima zi'ao, ba moloi ami fefoe, erege hoelõ dõla geoe nitaroe'õ ba hili zi tosai, ja'ami, hoelõ mandrera ba zoezoe hilihili. *Moz. III. 26, 36. Moz. V. 32, 30)*. Andrõ ifogasa Jehowa wangeboea 18
tõdõ chõmi, andrõ wa ahooe dõdõnia wangahachõsi tõdõ ja'ami. Lowalangi ba wa'atoelõ sa Jehowa. Ja ahowoe dozi sanõtõna chõnia! *(Sin. 2, 12. Amaed. 16, 20. Jer. 17,*
7). Ba ja'ami banoea Jeroezale- 19
ma, ba hili Ziona andrõ: Tenga ha sambalõ fege'ege chõmi; ihachõsi tõdõ sa ami, ba wangarõngarõmi andrõ, na irongo, ba i'o'õ chõmi. Ibe'e sa chõmi So'aja gõ 20
ba wa'atosasa ba idanõ ba wamakao, ba lõ'õ sa'ae labini'õ ira samahaõ ja'ami, hõrõmi sa'ae zangila samahaõ ja'ami andrõ. Ba tõgi 21
dalingami zamondrongo li zangoema'õ moroi foerimi: „Da'õ lala, mitõrõ ia!" — na mihole'õ ami ba gambõlõ, ba ma ba gabera. Ba 22
mi'o'aja sa'ae nadoemi andrõ, nifo'oeli firõ, awõ wamaedo andrõ chõmi, nifahele, nifo'oeli ana'a. Mitibo'õ dania, nifanibo sogoro ita, mimane: „Laboe'õgõ!" Ba 23
ibe'e dania deoe ba zinanõmi ba nowimi, ba õmi andrõ, boea nowi, ba fangabe'emi, mo'õsi. Ba mangaloei gõ goerifõmi, na loeo da'õ, ba mbenoea sebolo. *(F. 32, 15-20)*. Sawi andrõ ba kalide, soloeloei 24
halõwõ ba nowi, ba la'ã gõ nifaroeka, nilaoe asio, ba si no moebõbõrõ ba si no moetafi'õ ba niroe.

25 Fefoe hili salawa ba hilihili salawa
fefoe, ba mombombo, mo'idanõ
seboea, na loeo wamoenoe seboea
andrõ, na adoedoe malige andrõ.
F. 34, 1–4. Joël. 3, 18. Amos. 9, 13).
26 Ba haga mbawa, ba si mane haga
loeo, ba haga loeo, ba mewitoe
fa'abõlõ fõna, si mane na oroedoe
haga zi fitoe ngaloeo, na idaloe-
daloeni wõchõ mbanoeania andrõ
Jehowa, na ifadõhõ zesocho ira.
27 IV. Hiza wa'ato'ele Jehowa mo-
roi ba zarõoe; hoemola wõnoenia,
lawoeo salœ moroi tooe. Fawoechõ
gilo ba wa'abao dõdõ, ba lelania, ba
no hoelõ holahola galitõ, si manga-
28 manga hadia ia. Amaedola nidanõ,
si nõnõi daso, si falawa bagi, hanoe-
hanoenia andrõ. Ba wanafi'õ niha
baero ba niroe famakiko, fesoe fa-
maeloengoe ba zimbi soi niha. *(F.*
29 *8, 8. Tes. II. 2, 11).* Ba sanoenõ
ami, si mane ba zi bongi, na tefo-
bõrõ gowasa; somoeso tõdõ ami, si
mane si mõi misi jawa, solaoelaoe
soeroene, we'amõi ba hili Jehowa
andrõ, mangondrasi gowe Ndraono
Gizeraëli andrõ. *(Moz. V. 16, 16).*
30 Ifarongogõ Jehowa linia andrõ, sa-
bõlõ sibai ba ifa'ila'õ dangania,
ni'oro'õ mitooe, awõ wõnoe so'otoe,
ba holahola galitõ, si mangamanga
hadia ia, ba fao nangi sabõlõ ba
teoe laõhõ ba teoe kara. *(Sin. 50, 3).*
31 Ba tokea sa'ae Ndrawa Asiria ba
we'oegoe'oegoe mbanoea andrõ chõ
Jehowa, na ilaoe zi'onia andrõ.
32 Ba ero na itõrõ bõzibõzi fotoe a-
ndrõ, nifatõrõ Jehowa chõra, ba
fao wamõzi aramba ba folaoe biola;
ifaligoi dangania wanoewõ ja'ira.
33 *(Moz. II. 15, 20).* Noa sa ihõnagõ
i'asiwai ganoenoea! Ja'ia gõi ni'a-
siwai chõ razo. Abacha ba ebolo
mbaho geoe chõnia, no fahõna ga-
litõ, awõ geoe! Hanoehanoe Jeho-
wa zanoenoe ja'ia, hoelõ zahele
talõ balera. *(Raz. II. 23, 10. Mat.*
25, 41).

FAZA 31.

Tohoetohoe: Tenga ba niha, ha ba Lowalangi tesõndra wangorifi.

I. Alai zi no mõi misi tooe ba 1
danõ Miseraji, ba wangaloei fanolo
ba ba wame'e we'ewe'e dõdõra
koedo ba wanoewõ; sanõtõna ba
goereta, me no oja, ba ba zi fa-
koedo, me no ato, ba si lõ manõ-
ngõni Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli
andrõ ba si lõ manofoe li Jehowa.
(Sin. 20, 8). Ba ja'ia, ba no satoea- 2
toea gõi, ba no ifatõrõ wa'ate'ala.
Lõ iwoe'ai daroma linia ba maoso
sa'ae ia, ba wolaoe ba mbanoea
zamazõchi si lõ sõchi andrõ ba ba
wanimba fanolo zolalõ andrõ. Niha 3
sa Ndrawa Miseraji andrõ, ba tenga
Lowalangi! Õsi koedo koedora a-
ndrõ ba tenga bechoe. Andrõ te-
taroe mbagi zanolo andrõ, na i'o-
ro'õ dangania Jehowa, ba salaoe
nitolo andrõ, ba faoma tekiko ira,
dozi ira. *(Jer. 17, 5. Sach. 4, 6).*
Noa sa imane chõgoe Jehowa: Si 4
mane singo, ono zingo, sindrõndrõ-
ndrõndrõ ba nira'oenia — no ato
goebalo, nifatenge ba wamoenoe
ja'ia, ba lõ tokea ia ba we'aora,
ba lõ ba dõdõnia wa'eboe'a lira —
si manõ gõi Jehowa ngahõnõ andrõ,
we'amõi mitooe ba wanoewõ ba
hili Ziona andrõ, ba hilihili andrõ
chõnia. Ifoba'aba'a dania Jeroeza- 5
lema Jehowa ngahõnõ andrõ, hoelõ
wofo, sanahanahae [jawa gazoeni-
nia] ifoba'aba'a ba i'orifi; alimagõ
chõnia ba i'efa'õ. *(Mos. V. 32, 11.)*
Mifoeli ami ba zi no fabali sibai 6
ami, ja'ami Iraono Gizeraëli! Na 7
loeo da'õ, ba dozi latibo'õ sa'ae
nadoe firõ, awõ nadoe ana'a chõra,
nifazõchimi tangami, wamazõchi
horõ. *(Moz. I. 35, 2. F. 2, 20).*
Ba tenga si'õli niha wamakiko 8
Ndrawa Asiria andrõ, tenga si'õli
niha zi manga ja'ira; ba soloi ira,
ba zi'õli andrõ, ba tobali sawoejoe
zabõlõra andrõ. Ba sariri gowera 9

andrõ, ba wa'ata'oe, ba si tokea zalawara ba mandrera, iwa'õ Jehowa, si so alitõ ba hili Ziona ba si so farichi ba Jeroezalema. *(F. 29, 1).*

FAZA 32.

I. Fama'ele'õ razo wa'atoelõ andrõ ba famatõrõnia ba zatoelõ. II. Na no aefa wangide'ide'õ andrõ, ba fa'ohahaoe dõdõ ba fa'ahono.

1 I. **B**a dania, ba so razo satoelõ hoekoe ba koemandroe andrõ, ba ba lala sadõlõ lafatõrõ fefoe hadia
2 ia. *(Sin. 45 8; 72, 1. Sach. 9, 9).* Ba dozi ira, ba amaedola zawatõ, na so nangi ba amaedola nõoe, na teoe laõhõ ba amaedola mbombo, na no ara lõ teoe ba amaedola loemõ gara hili, ba danõ si no
3 okõlikõli. Tenga sa'ae si baloenõ hõrõ zamaigi ba labe'e sa'ae mbõrõ
4 dalingara samondrongo li. Tõdõ zi lõ tõdõ mege, ba isõndra lala, ba ba lela zangõhõna li mege ba ahele
5 ni'ilada eloeaha. Ba lõ'õ sa'ae lafotõi salawa zi lõ tõdõ; ba he si
6 falimo, ba lõ lafotõi seboea. Si lõ tõdõ, ba falõtõdõ wehedenia, si lõ sõchi ifachai tõdõnia, ba wolaoe si lõ atoelõ ba ba wehede si fakoejoe ba chõ Jehowa, ba wa lõ mame'e gõ ba zolofo ba ba wa lõ mame'e
7 idanõ ba zowõchi tõdõ. Si falimo, ba i'ogoena'õ wakake si lõ sõchi, ifachai zi lõ atoelõ, ena'õ ifakiko zeboea famakao hoehoeo falimosa, he no satoelõ wehede zi noemana
8 andrõ. Ba si ndroehoe salawa, ba era'era sadõlõ gera'erania, ba lõ ibõhõi zadõlõ niha si manõ.
9 II. **J**a'ami ira alawe si lõ aboe tõdõ! Mifaoso, mifondrondrongo ligoe! Ja'ami ono alawe si no ahonohono! Mibe'e ba dõdõmi we-
10 hedegoe andre! *(F. 3, 16).* Ja aloealoea ndrõfi na, ba ja noemalõ na mbawa, ba tokea ami, ja'ami si lõ aboe tõdõ iada'e! Lõ'õ sa'ae fangozaragõ boea nagoe ba lõ'õ sa'ae aloea wangai boea geoe andrõ. Ja tokea ami, ja'ami si no ahono- 11
hono! Ja hoemoefa ami, ja'ami si lõ aboe todõ! Miheta noechami, mibe'e tooe; mi'olembe lembe ba wa'aboe dõdõ. Labõzi dania dotora 12
ba nowi omasiõ andrõ ba ba nagoe andrõ, sabõlõ boea. Sa'asa'a mao ba 13
sai'õ zaloea dania ba nowi mbanoeagoe andrõ, ba irege ba dete nomo omasiõ fefoe, ba mbanoea sowoeawoea dõdõ niha mege. Si lõ niha dania 14
gõdo misa ba si lõ nininini sa'ae jomo ba mbanoea. Hilihili andrõ ba malige naha zanaro, ba amaedola dõgi narõ hili dania, gõtõ wa'ara dania, omasiõ galide ndroe'oe; modoe'oe, õ gõrõbao. Irege telaoe chõra 15
Geheha moroi jawa, ena'õ tobali kaboe zinanõ danõ si mate andrõ ba ena'õ hoelõ gatoea kaboe zinanõ andrõ wamaigida. *(F. 29, 17. Joël. 2, 28). Hal. zin. 2, 17).* Fa monahia 16
wa'adõlõ ba danõ si mate andrõ ba fa ahono wa'atoelõ ba kaboe zinanõ no mege. Ba loealoea wa'a- 17
toelõ andrõ, ba fa'ohahaoe dõdõ, ba boea wa'atoelõ, ba fa'ahonohono ba fa lõ hadia ia, gõtõ wa'ara dania. Ba mowanoea mbanoeagoe 18
ba nomo wa'ohahaoe dõdõ, ba nomo sabe'e dõdõda ba ba golombasewa si lõ hadia ia. *(Jer. 33, 16).* Ba 19
aechoe ba danõ deoe kara ba wa'aso'a gatoea andrõ, ba wa'adoedoe tooe mbanoea. Ja ahowoe ami, 20
ja'ami sanaroe ba mbewe nidanõ misa fefoe, ja'ami si doedoe fefoe gofoe heza sawi ba kalide!

FAZA 33.

I. Fameta'oe emali Ndraono Joeda; ihachõsi tõdõ Ndraono Joeda andrõ Jehowa. II. Ba ha satoelõ tõdõ zi faloecha fanolo Jehowa. Fangorifi banoea Ziona, sahõlihõli dõdõ zangila.

I. **A**lai ndra'oegõ dania, ja'oegõ 1
zanoedoegõ banoea ba si lõ moedoedoegõ banoea na! Ja'oegõ si falimo, ba si lõ'õ na moelimo! Na

no awai chõoe wanoedoegõ banoea, ba nidoedoegõ gõi mbanoeaoe ; na no a'ozoe chõoe walimosa andrõ, ba lalimo gõi ndra'oegõ. *(Mat. 7, 2).*
2 He Jehowa, hachõsi tõdõ ndra'aga ! Chõoe madõnadõna ! Ena'õ na bagi mboelõchama ndra'oegõ, ero mahemoloe mbanoea ! Ba ena'õ na fangorifima ndra'oegõ, na bawa wa-
3 makao ! Ba wa'abõlõ we'oegoe'oegoe moloi soi niha, ba wa'eboeamõ zoe-
4 mawili niha baero. Ba mi'ozaragõ zi torõi foeri [gamagama] nifangozaragõ larewe ; lafahoelõ si mane famahoelõ doloetoloe. *(Joël. 2, 9).*
5 Ba salawa Jehowa ; ba zalawa jawa so nahania : fahõna hoekoe si sõchi
6 ba fa'atoelõ ba Ziona, ibe'e. Gõtõ wa'asõchi dania chõmi, si lõ hadia ia ; fa'atoeatoea ba fa'aboto ba dõdõ ba fangorifi, ba fahõna dania, ba amaedola girõgirõra wangata'-
7 oefi Jehowa. Mangarõngarõ tooe zabõlõ ; mege'ege sibai zinenge andrõ, si no mõi mangandrõ fa'a-
8 toelõ. *(Sam. II. 23, 20).* Lõ niha ba lala, molombase zikoli ! No falimo ia ba wawoe'oesa li andrõ ; no ifakao mbanoea, no lõ ba dõdõ-
9 nia niha. *(Raz. II. 18, 17).* Saboe tõdõ danõ, aleoe zinanõ, saila hili Libano, mate jawa geoe ; salo'o ba Zarona andrõ, ba no hoelõ danõ si mate ; atoroe mboeloe geoe ba
10 Mbazana ba ba hili Garemeli. Ba imane Jehowa : Maoso sa'ae ndra'o, oefaosodo sa'ae, moezizio sa'ae ndra'odo. *(Fam. 14, 11; 19, 3).*
11 Manabina ami doe'oe sokõli ba mi'adonogõ doehe wache ; fabõtoesami andrõ, ba no alitõ, si mangamanga ja'ami. *(Sef. 2, 14. Fam.*
12 *18, 2).* Ba tetoenoe soi niha nifanoenoe betoea, hoelõ za'asa'a mao ni'ewa, nitoenoe ba galitõ.
13 II. Mifondrondrongo, ja'ami sarõoe, hadia nilaoegoe, ba ja aboto ba dõdõmi, ja'ami sahatõ, wa'abõ-
14 lõgoe andrõ ! Tokea zamazõchi horõ andrõ ba Ziona, ihawoei zolaoe si lõ sõchi fanizinizi. Lamane : „Ha niha chõda zangila so ba zinga galitõ, si mangamanga hadia ia ? Ha niha chõda si tola mangiagõ ngai zi lõ teboelõ holahola ?" *(Moz. V. 4, 24; 9, 3. Hebr. 12, 39).* Sa- 15
nõrõ lala satoelõ, ba solaoe si doehoe, sangogorofi hare nisõndra ba wamakao niha bõ'õ, sanoezoe tõdõ femanga gana'a, sondroehõ tõgi dalingania, fa bõi irongo na tefagõlõsi wange'e, samakifoe hõrõnia, fa bõi terooe dõdõnia ba zi lõ sõchi, na i'ila ena'õ. *(Sin. 15 ; 24, 4).*
Da'õ dania zonahia ba zalawa ja- 16
wa ; sawatõnia hati saro ba gara ba hili ; tebe'e chõnia mbalazonia ba lõ ogo'õ gõnia idanõ. I'ila dania 17
razo andrõ ba lachõminia hõrõoe ; tanõ sebolo misa i'ila. *(Sin. 45, 3).*
I'angeragõ dania mbawa wamakao 18
andrõ tõdõoe, ba õmane : „Hezo zangerai ana'a mege ? hezo zanoelo andrõ? hezo zangerai malige mege?"
Niha safaito andrõ, ba lõ'õ sa'ae 19
õ'ila, niha andrõ solaoe li si lõ ta'ila eloeaha, si lõ aboto ba dõdõda, niha saelo lela. si lõ tasõndra aechoela wehede. Faigi Ziona andrõ, 20
banoea gowasa chõda ! I'ila hõrõoe Jeroezalema andrõ, nahia sahono ita, si lõ hadia ia, ose, si lõ teboelõ, si lõ tedeha taroetaroe, iroegi zi lõ aetoe, si lõ aetoe sinali fefoe. *(Sin. 125, 1).* So sa ba da'õ zi so 21
lachõmi Jehowa andrõ, fangorifida, hoelõ na no tefasoei ita idanõ seboea, sabõlõ hohooe ba si no ebolo, si lõ owo nisola ba si lõ owo seboea, sanõrõ. Jehowa sa'ae zangoe- 22
hoekoe ja'ita, Jehowa zamatõrõ ja'ita, Jehowa zalawada, ja'ia zangorifi ja'ita. No aloeloe zinali chõoe, 23
no tenga fangabe'e dõla lojo ba tenga famadõlõ lojo ! Ba ba da'õ tefosasi niraboe, fahõna manõ, irege zomboejoemboejoe tõla, ba lachamõ niraboe, si fahõna. **Ba samõsa lõ** 24
ba mbanoea sangoema'õ : No gõnado safõchõ chõgoe. Niha si so

ba da'õ, ba no si faloecha fangefa horõ. *(Jer. 31, 34).*

FAZA 34.

I. Fangombacha fangoehoekoe niha sato, fefoe soi, dania. II. Fangoehoekoe Iraono Gedomo.

1 I. Mi'aine, ja'ami niha baero, mifondrondrongo; mibe'e mbõrõ dalingami, ja'ami soi bõ'õ! Jamoefondrondrongo oeli danõ ba õsinia; olia oeli danõ, awõ fefoe hadia ia
2 zaoeri jawa! Noa sa abao dõdõ Jehowa ba niha fefoe, ha soi ira; mofõnoe ia ba zanoewõ, fefoe; no i'elifi ira ba no iloeloe ira niboenoe.
3 Ena'õ so manõ tooe niboeboenoe andrõ chõra, ena'õ abõoe tooe mboto zi mate ba ena'õ omboejoe danõ ba hili ba ndrora andrõ.
4 Adoedoe nõsi mbanoea si jawa, tegõloegõ mbanoea, hoelõ zoera; ariri nõsinia fefoe, si máne fa'aleoe mboeloe nagoe, si mane boeloe lehoe ba marafala. *(Mat. 24, 29. Fet. II. 3, 10. Fam. 6, 13. 14).*
5 II. Noa sa maboe ba zoroego zi'õligoe; ba noemalõ mitooe ba Ndraono Gedomo, soi ni'elifigoe,
6 ba wamatõrõ hoekoe chõnia. So chõ Jehowa zi'õli, sa'oi do, saelo tawõ; do nono mbiribiri ba do zi matoea ba tawõ mboea ba zi matoea mbiribiri; mame'e soemange sa'ae Jehowa ba Mbosera, ilaoe wamoenoe seboea ba danõ Ndraono
7 Gedomo. *(F. 63, 1).* Ba teboenoe tooe gõrõbao, fao ba da'õ, ba fao nono zawi ba zi matoea zawi; maboe danõ do ba aelo tooe ba dawõ
8 andrõ. Iroegi sa dania chõ Jehowa bawa wolaoe balõ, dõfi wamasoelõ, bõrõ ba Ziona andrõ. *(F. 63, 4).*
9 Tobali kita mbombo chõra ba talõ balera tooe danõ; kita siholahola sa'ae danõra andrõ. *(Moz. I. 19, 24).*
10 Bongi ma'õchõ lõ mate galitõnia lõ mamalõmalõ we'amõi mijawa zimbonia; gõtõgõto wa'ara, ba tanõ si mate; iroegi zi lõ aetoe, ba lõ sanõrõ. *(Fam. 14, 11; 19, 3).* Toe- 11
mbao ba si'ate zangochõgõ, ba lamoehoe ba gaga zonahia ba chõnia; ifadõlõ chõnia zinali fanoe'a zi lõ niha Jehowa, ba ifatõrõ wanoelo zi
lõ õsi. *(Sef. 2, 14. Fam. 18, 2).* Ba 12
zalawara — ba lõ'õ sa'ae samataro hõgõra, tobali si lõ'õ zamatõrõ ja'-
ira, fefoe. Ba gõdo andrõ chõra, ba 13
toemboe za'asa'a mao, ba molato ba mo'o'o hatira; tobali nahia nasoe ana'a ba azoeni wofo ondra.
Faloecha ira garawi nasoe ana'a ba 14
fa'oechaloecha gõi mbechoe, ba matiana zolombase ba da'õ, faloecha ia zahono ia. *(F. 13, 21).* Hõngõ 15
zangazoeni ba da'õ, mangadoelo ia ba mamaoechoe, ba loemõ gõdo andrõ ifonahia nononia: mojo zo-
woelo ba da'õ. Mi'aloei ba zoera 16
andrõ chõ Jehowa ba mibasobaso: lõ'õ sa si lõ aloea, oi mo'awõ! Bawania sa zangoema'õ ba Ehehania zangoroedoegõ. *(Mat. 24, 35. Joh. 5, 39).* No ja'ia zolaoe dahõdahõ 17
chõra ba no tangania zamatõrõ fanoe'a danõ, wamaosa chõra, ba lõ'õ sa'ae teboelõ wa chõra, nahiara, gõtõgõtõ wa'ara.

FAZA 35.

Mangawoeli dania ni'orifi Lowalangi andrõ, bancea Ziona, omoeso dõdõ.

Somoeso tõdõ dania danõ si mate 1
andrõ, tanõ andrõ si lõ idanõ; tanõ si lõ sinanõ, ba sowoeawoea tõdõ ba mobowo, si mane ladari
mbõhõ. Mobowo somasi ita ba 2
owoeawoea dõdõ, owoeawoea dõdõ ba ma'iki. Tebe'e chõnia lachõmi hili Libano, ba fa'asõchi hili Garemeli ba fa'asõchi ndraso andrõ ba Zarona. I'ila dania lachõmi Jehowa andrõ ba anehe ia wa'eboea
Lowalangida andrõ. Mi'abõlõ'õ 3
danga andrõ si no atata ba mi'abe'e'õ mbalõdoehi andrõ, sangiwangiwa! *(Heb. 12, 12).* Mimane ba 4
zi no tobali tõdõ: Mi'abe'e'õ dõ-

dõmi, bõi ata'oe ami! Hiza Lowalangimi! So wolaoe balõ, fanoelõni chõ Lowalangi. Ja'ia zi so, ba i'orifi ami. *(F. 40, 9).* **Ba da'õ dania teboka hõrõ zaoe'a ba tõgi dalinga zafiso.** *(F. 29, 18; 42, 7. Mat. 11, 5).* Ba manoka zi no omboejoemboejoe tõla, hoelõ mbõhõ, ba manoenõ lela zi lõ hede mege; ba danõ si mate sa'ae gõi mangoemboe nidanõ; mbombo, ba danõ si lõ sinanõ. *(Mat. 15, 30. Joh. 7, 38).* Ba tobali bawa nidanõ loemõloemõ andrõ [ba danõ si mate] ba tanõ si no odoefodoefo mege, ba tobali oemboe. Sonahia mege asoe ana'a, si mõrõmõrõ ira, ba tobali naha zoechoe ba naha honoe. **So ba da'õ lala sasele; lala ni'amoni'õ labe'e tõinia, lõ itõrõ si no gõna si ra'ira'iõ, me no ja'ia [Lowalangi] zowaõwaõ fõnara; ba he si lõ tõdõ, ba tebai eloengoe.** *(F. 30, 21).* Singo, ba si lõ'õ ba da'õ, ba he oetoe ndroe'oe bõ'õnia, ba lõ mõi mijawa, sara lõ faloecha ba ba da'õ; ni'orifi andrõ zanõrõ. **Tobali mangawoeli ni'efa'õ Jehowa andrõ, manoenõnoenõ ira wangawoeli ba Ziona. Fa'omoeso dõdõ si lõ aetoe jawara, faloecha ira wa'owoeawoea dõdõ ba fa'iki; ba faaboe dõdõ ba fangarõngarõ, ba si taja.** *(F. 51, 11. Fam. 21, 1–7).*

FAZA 36.

I. Fanoewõ Jeroezalema. II. Fehede zinenge Zaneribi, fajawasa.

(Faigi gõi Raz. II. 18, 13–27. Nga'õt. II, 32.)

I. Me no aloea meweledõloe fache razo Hisikia andrõ, ba so moroi si tooe Zaneribi, razo Asiria, ba wanoewõ banoea saro andrõ, fefoe, ba Ndraono Joeda; ba atoe'a ira. Ba ifatenge ba Jeroezalema Rabisake andrõ razo Asiria, moroi ba Lachisi, ba wanoewõ razo Hisikia, ato chõnia zanoewõ; ba tebato ira ba lala hele ba mbawa nidanõ tánõ si jawa, ba zinga lala ba mbenoea zolochoi noecha. *(F. 7. 3).* Ba mõi baero chõ Rabisake Geliaki, mandroe ba gõdo, awõ Zebena, doeroetoeli, awõ Joachi, za'asa seboea, ono Gasafo. Ba imane chõra Rabisake: Mimane chõ Hisikia: Da'õ niwa'õ razo seboea andrõ, razo Asiria: Hadia we'ewe'e dõdõ andrõ, nidõnadõnamõ? *(F. 10, 5 b. t.).* Ma õwai, noa mbewe fa'abe'e dõdõ ba fangabõlõ ba wanoewõ? Ha niha ato zabe'e dõdõoe, wa no õ'erogõ ndra'odo? Hiza, õdõnadõna ba Ndrawa Miseraji, si'o lewoeõ andrõ, si no afatõ, ba dozi si ani'o ja'ia, ba ifahõ danga, atõla ibe'e! Si manõ Wara'o andrõ, razo Miseraji, ba zabe'e tõdõ chõnia, fefoe. *(Hez. 29, 6).* Ba na mimane ena'õ chõgoe: Chõ Jehowa, Lowalangima, madõnadõna, ba no ja'ia nibõhõli Hisikia hilihili andrõ, awõ naha wame'e soemange, wangoema'õ ba Ndraono Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema: Fõna naha wame'e soemange andre mangaloeloe ami! Ba laboe, laoe fataroe chõ zochõ ja'o, razo Asiria: da'oebe'e chõoe koedo, doea ngahõnõ nga'eoe, ba faigi, na õ'ila õsõndra zi fakoedo jawa. Ba hadia, õ'ila õtimba, he ha samõsa zolaoe chõoe koemandra, enoni zochõ ja'o, fondrege zide'ide? ba noa zoei abe'e dõdõoe ba Ndrawa Miseraji andrõ, bõrõ goereta ba si fakoedo? Ba hadia, tenga sinehe Jehowa we'amõigoe mijawa, ba wanoewõ banoea ba danõ andre ba ba wanoedoegõ? No ja'ia, Jehowa, zangoema'õ chõgoe: Ae soewõ mbanoea ba danõ andrõ ba doedoegõ!

II. Ba lamane chõ Rabisake ira Eliaki, Sebena, Joachi: Li Garamo laoe ba genonimõ, ma'ila sa'ae da'õ; bõi laoe li niha Jehoeda, fa bõi larongo sato, si so ba gõli. Ba imane Rabisake: Hadia, chõ zochõ ja'oegõ ifatenge ndra'odo

sochõ ja'o, ba ma chõoe, ba wangombacha da'õ? hadia, tenga ba niha si so ba gõli, ba wemanga daira ba ba wamadoe giõra, ifatenge ndra'odo! Ba maoso Rabisake ba moe'ao ba li niha Jehoeda, imane: Mifondrondrongo li razo seboea andrõ, li razo Asiria: Da'õ niŵa'õ razo: Bõi mibe'e nifowõhõ Hisikia ami; tebai sa i'orifi ami. Ba bõi mifondrondrongo, na itoetoeroe we'ewe'e dõdõmi Jehowa Hisikia, wangoema'õ: Lõ zi lõ i'orifi ita Jehowa; lõ'õ sa teloeloe ba danga razo Asiria mbanoea andre! Bõi mifondrondrongo chõ Hisikia! Imane sa razo Asiria: Mi'atoelõ'õ ami chõgoe, miloeloe ami ba dangagoe, ba i'ã mboea nagoe chõnia, awõ mboea marafala zamõsana ba ibadoe nidanõ ba mba'a chõnia. Irege sodo, ba wolohe ja'ami ba danõ, si fagõlogõlõ ba danõmi, tanõ si fahõna boea nowi ba õsi nagoe, tanõ si fahõna balazo ba kaboe nagoe. Bõi mibe'e nifowõhõ Hisikia ami, na imane: I'orifi ita Jehowa! He wisa Lowalangi niha baero andrõ? Hadia, no i'efa'õ mbanoeania zamõsana ba danga razo Asiria? Heza so Lowalangi andrõ ba Hamata ba ba Garafada? Heza so Lowalangi ba Zefarawa'i? Ba heza so Lowalangi danõ Zamaria? Hadia no la'efa'õ Zamaria ba dangagoe? *(Raz. II. 14, 25. 28; 17, 24).* Heza so ba Lowalangi danõ andrõ fefoe zi no mangefa'õ banoeara ba dangagoe, fa i'efa'õ ena'õ Jeroezalema Jehowa, ba dangagoe andre? Ba lõ hedehedera sa'ae, lõ latema linia, samboea li lõ'õ. Noa sa iŵa'õ razo: Bõi mitema linia: Ba lafoeli ira: ira Eliaki andrõ, ono Hilikia, mandroe ba gõdo ba Sebena doeroetoeli ba Joachi, ono Gasafo, za'asa seboea andrõ chõ Hisikia; no lasika noechara, ba la'ombacha'õ chõnia niŵa'õ Rabisake andrõ.

FAZA 37.

I. Irara dõdõ Hisikia Jesaja. II. Soera Zaneribi fameta'oe. Fangandrõ Hisikia. III. Fanema Jehowa li Hisikia, nifa'ema Jesaja. IV. Fa'ate'ala Ndrawa Asiria ba fa'amate Zaneribi.

(Faigi gõi Raz. II. 19.)

I. **Ba** me irongo da'õ razo Hisikia, ba isika noechania, i'obaroe mbaroe boe ba mõi ba gosali Jehowa. Ba ifatenge Geliaki andrõ, mandroe ba gõdo, awõ Zebena, doeroetoeli, awõ zatoea gere — baroe boe mbaroera — chõ Jesaja, ono Gamosi, sama'ele'õ andrõ. Ba lamane chõnia: Da'õ niŵa'õ Hisikia: Baŵa wa'atosasa ma'õchó, baŵa wotoe, baŵa wanibo; ható fa'atoemboe nono, ba ambõ fa'abõlõ ba wadono. Tabe'e no irongo Jehowa, Lowalangioe, hoehoeo Rabisake andrõ, nifatenge zochõ ja'ia, razo Asiria, ba wango'aja Lowalangi saoeri. Ba jamoebe'e wotoe, ba hoehoeo andrõ nirongo Jehowa, Lowalangioe andrõ. Ba ja'oegõ, ba angandrõ, salahi zi tosai andrõ, si lõ ahori na. Ba me laroegi Jesaja enoni razo Hisikia andrõ, ba imane chõra Jesaja: Mimane chõ zochõ ja'ami: Da'õ niŵa'õ Jehowa! Bõi ata'oefi hoehoeo andrõ, nirongooe, fango'aja genoni razo Asiria andrõ ja'odo. Hiza, oelaoe chõnia Geheha, fa irongo doeria ba fa mangawoeli ba danõnia, ba mate niboenoe dania ia ba danõnia oebe'e! *(Raz. II. 7, 6).*

II. **Ba** mangawoeli Rabisake, andrõ, ba fanoewõ banoea Libena halõŵõ razo Asiria, me iroegi; noa sa irongo, wa no irõi Lachisi andrõ. Ba me irongo doeria Diraka, razo Gaitiofia andrõ, me lamane: So ia moroi si tooe, ba wanoewõ ja'oegõ, ba ifoeli ifatenge zinenge chõ Hisikia imane: Mimane chõ Hisikia, razo Ndraono Joeda andrõ: Bõi be'e nifowõhõ Lowalangioe andrõ

ndra'oegõ, nihalõoe we'ewe'e dõdõoe, wangoema'õ tõdõoe: Lõ teloeloe ba danga razo Asiria Jeroe-
11 zalema andre. Noa sa tõgi dalingaoe zamondrongo, he lawisa razo Asiria ba danõ bõ'õ misa fefoe, wamakiko ja'ira, ba hadia, saoeri ndra'oegõ?
12 Hadia, no la'orifi Lowalangi niha baero soi andrõ, nifakiko ndra toeagoe amagoe — Gosana andrõ ba Harana ba Resefa ba banoea Gedena andrõ ba Delasara?
13 Heza so razo Hamata andrõ ba razo Garafada ba razo mbanoea Zefarawa'i ba razo Hena ba razo
14 Iwa?" Ba me no itema Hisikia zoera andrõ ba danga zinenge ba me no ibaso, ba mõi ia mijawa ba gosali Jehowa ba ibologõ zoera andrõ
15 Hisikia fõna Jehowa. Ba mangandrõ Hisikia chõ Jehowa, imane:
16 „He Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, sidadao jawa Keroebi andrõ, ha ja'oegõ Lowalangi soi niha ba goeli danõ fefoe; ja'oegõ zamazõchi banoea si jawa,
17 awõ danõ. Be'e mbõrõ dalingaoe, ja'oegõ Jehowa, ba fondrondrongo; bokai hõrõoe, ja'oegõ Jehowa, ba faigi! Fondrongondrongo li Zaneribi andrõ, nifa'ohe'õnia, ba wango'-
18 aja Lowalangi saoeri! Si ndroehoe sa, ja'oegõ Jehowa, noa sa lafakiko razo Asiria andrõ soi bõ'õ fefoe,
19 fabaja tanõra, noa sa latibo'õ ba galitõ nadoera andrõ. Tenga sa Lowalangi da'õ, ha sambalõ nifazõchi danga niha, eoe ba kara, ba
20 la'ila lafakiko. Ba ija'e, ja'oegõ Jehowa, Lowalangima, ba efa'õ ndra'-aga ba dangania, ena'õ aboto ba dõdõ soi niha ba goeli danõ fefoe, wa no ha ja'oegõ Lowalangi, ja'-oegõ Jehowa!"
21 III. Ba ifatenge zinenge chõ Hisikia Jesaja andrõ, ono Gamosi, imane: Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: „Ni'a-
22 ndrõoe chõgoe ba chõ Zaneribi andrõ, razo Asiria, ba no oerongo. Da'õ daroma li, niwa'õ Jehowa, ba chõnia andrõ: I'ositengagõ ndra'oegõ ono alawe andrõ, ono Ziona alawe, i'o'aja ndra'oegõ, ifalichõ ia moroi foerioe ono Jeroezalema andrõ, alawe. Ha niha ni'o'ajamõ, ha niha ni- 23
tandrawaisioe? Ha õchõ õtandrõsaigõ, wehedeoe andrõ, ha chõ õfajawa hõrõoe? No chõ Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ! No õ'o'aja Zo'aja, 24
nifa'ema genonioe andrõ, no õmane: ‚No oe'ohe goereta andrõ chõgoe, ha wa'oja, we'amõi jawa ba zoezoe hili, ba wondrege hili Libano andrõ, no oe'obõ geresi salawa a-
drõ ba berosi nitoetoejoe andrõ ba no oeroegi wondrege zoezoenia, a-toea si fadoro. No oefacharoe'õ danõ 25
ba no oebadoe nidanõ ba no oe'o-go'õisi fefoe lala nidanõ ba danõ Miseraji laloe'a kahegoe'. Hadia, 26
õrongo? No ara sa'ae, me oehonogõi, ba gõtõ fõna sa'ae oefõfõ'õ, ba awena iada'e oefaloea, fa õdoedoegõ mbanoea saro, fa õbali'õ
adoedoela kara. Ba õsi mbanoea. 27
ba tokea, ba wa'atebaira ba tobali aila; tobali hoelõ mboeloe ndroe'oe ba mbenoea, hoelõ zaoeri moroi tooe ba danõ, si mane doe'oe ba gero zagõ, si mane fache sariri lõ
fachamõ molai. Femaosomõ ba fe- 28
dadaomõ, ba no oroma chõgoe; fofanõoe ba fa'asomõ, ba oe'ila,
awõ wolawamõ ja'odo! Ba me so- 29
lawa ja'o atõ ndra'oegõ, me no iroegi mijawa dõgi dalingagoe fajawasamõ andrõ, ba oebe'e ba nichoemõ wamachai andrõ chõgoe, ba si'õli andrõ chõgoe, ba oebe'e ba mbawaoe, ba oefasao'õ mangawoeli ba lala andrõ nitõrõoe me sõ'õ!"
(F. 30, 28). Ba da'e dandra chõoe 30
[ja'oegõ Hisikia]: Si dõfi andre, ba la'ã zaoeri manõ, ba ba ndrõfia dania, ba sotalinga ba mbõrõ doehe, ba mendroea fache tõ, ba manaroe ami ba mamasi, mifazõchi
kaboe nagoe ba mi'ã mboea. Ba ha 31
niha zaoeri, ma'oewoe Joeda, ha

niha zi tosai, ba ifoeli mowa'a ba
32 danõ ba mowoea jawa hogoe. So
sa zi otarai Jeroezalema, si tosai,
saoeri, si otarai hili Ziona ; fa'aoe-
choe dõdõ Jehowa ngahõnõ zolaoe
33 da'õ ! Andrõ imane Jehowa ba chõ
razo Asiria andrõ : „Lõ tola mõi ia
bacha ba mbanoea andre ba lõ
tola i'efasi bacha nono wana ; lõ
tola lahatõ'õ ba mbanoea mbaloeze
ba lõ tola lako'o mba'aba'a baero
34 gõli. Lala nitõrõnia, me so ia, ba
itõrõ zoei ba wangawoeli, ba lõ
isõndra lala bacha ba mbanoea a-
35 ndrõ, iwa'õ Jehowa. Ja'odo sa'ae
zomba'a banoea andre, ba wango-
rifi ja'ira, bõrõ ndra'odo ba enoni-
goe Dawido andrõ."
36 IV. **Ba** itõrõ mala'ika Jehowa,
ibõzi zi 185,000 niha ba golomba-
sewa Ndrawa Asiria. Ba me maoso
ira ba zangoehoelõ wongi, ba hiza,
37 ba no mate da'õ fefoe. Ba maoso
Zaneribi, razo Asiria andrõ, lalaoe
mofanõ, lafoeli ira ba la'iagõ Ni-
38 niwe. Ba samoeza ma'õchõ, me
mangandrõ ia ba gosali Lowala-
nginia Niserocho andrõ, ba latema
laboenoe ia si'õli ononia andrõ,
Aderamelechi ba Sareseri, ba moloi
ira, lasawa danõ Ararata. Ba tobali
razo nononia Asarado, fangalinia.

FAZA 38.

I. Fõchõ Hisikia andrõ; manga-
ndrõ ia ba tefaboe'oe chõnia, te'a-
naoe'õ nosonia na. II. Fanoenõ Hi-
sikia, me no dõhõ wõchõnia andrõ.

(Faigi gõi Raz. II. 20. Nga'õt. II. 32, 24).

1 I. **Ba** me loeo da'õ, ba mofõ-
chõ Hisikia, fõchõ famoenoe. Ba
mõi chõnia zama'ele'õ andrõ, Jesaja,
ono Gamosi, imane chõnia : Oroi'õ
hadia ia niwa'õoe, si mate sa'ae
2 ndra'oegõ, lõ aoeri'õ. Ba ibali'õ
ia Hisikia, i'otahõgõ mbagolõ, ma-
3 ngandrõ ia chõ Jehowa, imane :
„He Jehowa, tõrõ tõdõoe, wa lõ si
farõi ndra'odo, wa no tenga si doea
tõdõ ndra'o, wanõrõ lalagoe andrõ
fõnaoe, awõ wa no oe'o'õ zomasi
ndra'oegõ!" Ba mege'ege sibai Hi-
sikia. Ba so niwa'õ Jehowa chõ 4
Jesaja, imanõ : „Ae wa'õ chõ Hisi- 5
kia : Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowa-
langi doeaoe Dawido andrõ : No
oerongo wangandrõoe, ba no oe'ila
dawa hõrõoe andrõ. Ba da'oe-
dooe'õ nosooe, mewelelima fache tõ.
Ba oe'efa'õ ndra'oegõ ba banoea 6
andre ba danga razo Asiria andrõ;
oeba'a sa'ae mbanoea andre. Ba 7
da'õ dandra chõoe chõ Jehowa, wa
ifaloea da'õ Jehowa, nifaboe'oenia
andrõ : Mangawoeli loemõ andrõ, 8
oebe'e, ha oega bosi, si no ahõndrõ
loeo ba dandra loeo andrõ chõ Ga-
hasi, foeloe bosi." Ba mangawoeli
loeo, si foeloe bosi, si no ahõndrõ
ia, ba dandra loeo andrõ. *(Jos. 10, 13).*

II. **S**oera Hisikia andrõ razo 9
Ndraono Joeda me no mofõchõ ia
ba me no dõhõ wõchõnia andrõ :
No oemane : „Ha taloe niha ndra'- 10
odo, ba oesawa mbanoea tooe,
oetõrõ mbawa gõlinia, taja chõgoe
zi tosai nosogoe. *(Sin. 102, 25).* No 11
oemane : Lõ'õ sa'ae oe'ila Jehowa,
Jehowa andrõ ba danõ zaoeri.
Lõ'õ sa'ae oe'ila niha ba zi so ba
mbanoea tooe andrõ. No tedoe- 12
doegõ nahiagoe, no te'oloi'õ, no
aefa chõgoe, si mane ose goebalo.
No oedoedoegõ nosogoe, nifolaoe za-
noso noecha ; itaba ndra'odo, i'etoe'-
õ. Lõ fachamõ bongi, ba lõ ja'odo
sa'ae õbe'e. *(Job. 4. 21).* Mangarõ- 13
ngarõ ndra'odo : irege mahemoloe
mbanoea irasa dõlagoe fefoe, si
mane singo. Lõ fachamõ bongi, ba
lõ ja'odo sa'ae õbe'e. Fakore ndra'o 14
si mane katawaena, si mane toe-
mbao ; fakore, si mane marafadi.
Mo'ala'ala hõrõgoe, oefaõga mijawa
[oemane] : „He Jehowa, si tosasa
ndra'odo ; tolodo!" *(Jes. 59, 11).*
Hadia niwa'õgoe, me no moehede 15
ia chõgoe ba me no ifaloea? So-

waõwaõ manõ ndra'o, gõtõ wa'anaoe nosogoe, lõ lai wa'aboe dõ-
16 dõgoe andrõ. He So'aja, da'õ gaoerifa niha, ba da'õ oesõndra wa'abõlõ nosogoe andrõ fefoe. Ba õfadõhõ wõchõgoe, õfoeli õ'orifido.
17 **Hiza, fangorifigoe wa no afõchõ chõgoe zafõchõ andrõ. Ba no õrorogõ nosogoe, fa lõ alaoe ba gohokoho famakiko; noa sa õ'erogõ horõgoe andrõ fefoe.** *(Heb. 12, 11).*
18 Lõ'õ sa i'andrõ saoha gõlõ chõoe banoea tooe, ba lõ isoeno'õ fa'amate; si no noemalõ mitooe ba gohokoho, ba lõ ladõnadõna wa lõ farõi ndra'oegõ. *(Sin. 6, 6; 30, 10).*
19 Ha saoeri, saoeri andrõ zangandrõ saoha gõlõ chõoe, si mane ja'odo ma'õchõ. I'ombacha'õ chõ nononia ama, wa no si lõ farõi ndra'oegõ.
20 Edõna i'orifi ndra'odo Jehowa: ba datalaoe mbiola, sagõtõ ja'ita, ba
21 gosali Jehowa andrõ!" Ba iwa'õ Jesaja, la'ohe daloedaloe nigoele'õ, boea ara, ba lagoele'õ ba waosa andrõ, ena'õ abe'e razo. *(Raz. II.*
22 *20, 7 b. t.).* Ba imane Hisikia: Hadia dandra, wa mõido mijawa dania ba gosali Jehowa?

FAZA 39.

I. I'oroma'õ ba zinenge razo Mbabeli andrõ girõgirõnia Hisikia. II. I'ombacha'õ chõnia Jesaja, wa niraboe mbanoea Mbabeli dania da'õ.

(Faigi gõi Raz. II. 20, 12–19).

1 I. Me loeo da'õ ifa'ohe'õ zoera, awõ mboeala Merodachi-Balada, ono Mbalada, razo Mbabeli, chõ Hisikia; noa sa irongo, wa no mofõchõ Hisikia, awõ wa no ifoeli
2 abe'e. Ba omoeso dõdõ Hisikia ba chõra andrõ, ba i'oroma'õ chõra nomo girõgirõ andrõ chõnia, awõ wirõ, awõ gana'a, awõ daloedaloe, awõ wanicha andrõ, seboea bõli; fefoe nahia wangõna, awõ fefoe hadia ia zi so ba nahia girõgirõ andrõ. Sambalõ lõ'õ, si lõ i'oroma'õ chõra Hisikia, si so ba gõdonia ba zi so barõ mbawania fefoe. *(Nga'õt. II. 32, 27).*

II. Ba mõi chõ Hisikia Jesaja, 3
sama'ele'õ andrõ, imane chõnia: Hadia niwa'õ niha andrõ, ba ha banoea ira, wa mõi ira chõoe? Imane Hisikia: La'otarai danõ sarõoe, we'amõi chõgoe, Mbabeli a-
ndrõ. Ba imane: Hadia ni'ilara 4
baomooe? Imane Hisikia: No ahori la'ila zi so ba gõdo andre chõgoe; lõ hadia ia ba nahia girõgirõ chõgoe, si tenga ni'oroma'õgoe chõra. Ba imane Jesaja chõ Hisikia: 5
Fondrondrongo niwa'õ Jehowa nga-
hõnõ: Iroegi bawa dania, ba te'o- 6
loi'õ ba Mbabeli fefoe hadia ia zi so ba gõdo andre chõoe, fabaja fefoe nihõna ndra toeaoe, amaoe, iroegi ma'õchõ andre; lõ hadia ia nisaigõ, iwa'õ Jehowa. Ba lahalõ dania õsa 7
nonooe, nga'õtõoe, si toemboetoemboe chõoe dania, ena'õ ngoningoni ira ba gõdo razo Mbabeli andrõ, enoni jomo. Ba imane Hisikia chõ 8
Jesaja: Li Jehowa andrõ, nifa'emaoe, ba no si sõchi. Imane sa dõdõnia: Fa'ohahaoe dõdõ ba fa'ahonohono sa atõ ba gõtõgoe andre.

FAZA 40.

Fondrara tõdõ mbanoea Lowalalangi. I. *F. 40–48.* I. Fondrara tõdõ, fanoetoeroe fa'aso Mesia andrõ. II. Fa'eboea Lowalangi ba fa lõ boto nadoe andrõ. III. Fangabe'e dõdõ wanõtõna chõ Lowalangi.

I. Mirara dõdõ, mirara dõdõ 1
mbanoeagoe andrõ, iwa'õ Lowalangimi! Mihede ba mbanoea Jeroe- 2
zalema si gõna ba dõdõ, mi'ao chõra, mifarongogõ, wa no awai wasõndrata andrõ chõra, wa no moeheta horõra, wa no doea winaeta latema soelõ horõra fefoe, nibe'e Jehowa! *(F. 61, 7. Sach. 9,*
12). Fondrondrongo, so zi'ao, ima- 3
ne: „Ba danõ si mate mihaogõ lala Zo'aja, mifadaja ba mbenoea lala, chõ Lowalangida. *(Mat. 3, 3).*

4 Fefoe zobawa danõ, ba nifo'õsi ba fefoe hili, fabaja hilihili fefoe, ba nihõndrõgõ. Ba soboe'oeboe'oe, ba nibali'õ salo'o ba tanõ sohilihili, 5 ba nibali'õ daso. Ba oroma dania lachõmi Jehowa ba endronga la'ila dozi niha ; noa sa Jehowa zangoe- 6 ma'õ." *(Joh. 1, 14).* Fondrondrongo! Iamane : Ao ! Ba imane : Hadia niwa'õgoe we'ao ? — **„Doe'oe nõsi niha fefoe ba fefoe wa'asõchinia, ba no hoelõ mbowo ndroe'oe ba mbenoea.** *(Job. 14, 2. Sin. 102, 12;* 7 *103, 15. Jak. 1, 10).* **Okõli ndroe'oe andrõ, aleoe mbowo no mege,** me no itõrõ ia hanoehanoe Jehowa andrõ. Si ndroehoe, doe'oe niha a- 8 ndrõ ! Okõli ndroe'oe andrõ, aleoe mbowo no mege, ba **si lõ teboelõ daroma li Iowalangida andrõ, iroegi zi iõ aetoe."** *(Mat. 5, 18. Fet. I. 1, 24, 25).* Ae jawa ba hili sa- 9 lawa, ja'oegõ banoea Ziona, sangombacha toeria somoeso dõdõ ! Eboea'õ lioe, abõlõgõ, ja'oegõ banoea Jeroezalema, sangombacha toeria somoeso dõdõ ; eboea'õ li, bõi ata'oefi ; õmane ba mbanoea Ndraono Joeda andrõ : Hiza Lowalangimi ! 10 Hiza, so Zo'aja, Jehowa, sabõlõ ia, tangania zamolala hadia ia chõnia, fao chõnia loeo andrõ chõnia, ba mowaõwaõ fõnania zoelõ andrõ chõ- 11 nia ! *(F. 62, 11).* Ikoebaloi rorogõfõnia, si mane koebalo ; ihagi nono mbiribiri andrõ, i'ohe, ba dotonia, ba ihaogõhaogõ wamasao sigelo, samaenoe ono. *(Sin. 23, 1. Hez. 34, 23. Mich. 7, 14. Joh. 10, 11).*

12 II. Ha niha zanoe'a asi andrõ ba dangania jawa, ba ha niha zi litoigõ banoea si jawa, ha niha zolaoe ba hinaoja gawoegawoe andrõ ba danõ, ba ha niha zanoelo ba waliëra hili ba ba mboeloe wa- 13 liëra hilihili andrõ? Ha niha zaboto ba dõdõ Eheha Jehowa, ba ha niha zangombacha lala chõnia, wamahaõ 14 ja'ia ? *(Rom. 11, 34).* Ha chõ mamagõlõ ia, ena'õ i'atoeatoea'õ ia ba ena'õ i'ombacha'õ chõnia lala satoelõ, ba ena'õ ibotochi ba dõdõnia hadia ia ba ena'õ ifarongogõ chõnia lala wangila fefoe hadia ia ? Hiza, amaedola mbõibõi nidanõ ba 15 dojo nasoa soi niha, amaedola gawoegawoe ba mboeloe waliëra wamaiginia ; hiza, ifazawa hoelo, nifamazawa si samba ngawoea nene. Ba ambõ fanoenoe soemange geoe 16 ba hili Libano, ba oetoe ndroe'oe andrõ chõnia, ba lõ iroegi soemange nitoenoe. Hoelõ zi lõ'õ fõnania 17 fefoe soi niha ; ha sambalõ fajafaja ba si lõ boto wamaiginia. *(Dan. 4, 32).* Ba ha chõ mifaedo Lowalangi 18 andrõ, hadia mibe'e famaedonia ? Famaedo [Lowalangi] andrõ, ba no 19 nifahele doeka, ba siamboe zamo'oeli ana'a, iforate firõ toeka siamboe. Ba sambõ balazo, ba wame'e 20 si manõ, ba ihalõ geoe si tebai obooe, ba i'aloei doeka soneche, ena'õ ifataro wamaedo si tebai mangiwa. Hadia, lõ aboto ba dõdõmi? Hadia, 21 lõ mirongo ? Hadia, lõ moe'ombacha'õ chõmi, i'otarai mbõrõta ? Lõ nitõngõnimi latalata danõ andrõ ? Ja'ia zidadao jawa golia oeli danõ 22 andrõ, fa timba larewe zowanoea ba goeli danõ ; samologõ banoea si jawa, hoelõ moeko saboecho ; hoelõ nose ibologõ, ena'õ monahia ita barõnia. *(Moz. I. 1, 6. Job. 9, 8. Sin. 104, 2).* Same'e si lõ boto 23 salawa ba samali'õ fajafaja sangoehoekoe ba goeli danõ. *(Job. 12, 21. Sin. 107, 40).* Faefá tetanõ ira, 24 faefá tefazaewe danõmõ, awena sibai na mowa'a ba danõ mbõrõ, ba ihehaini ira, ba mate ba i'oloi'õ angi, si mane dami wache. Ba ha 25 chõ atõ mifaedo ndra'odo, si fachilichili ndra'o ? iwa'õ Ni'amoni'õ andrõ. Mifaõga hõrõmi ba mifaigi : 26 Ha niha zombõi da'õ ? Ja'ia, solohe baero ngawawá andrõ, ha wa'oja ira, sanõtõi tõira fefoe ; ba wa'afahõna wa'abõlõnia andrõ ba ba wa'abõlõ wa'abe'enia andrõ, ba

samboea lõ ambõ. *(Sin. 147, 5).*
27 III. **Ba** hana wa õwa'õ, ja'oegõ ma'oewoe Jakobo, ba ja'oegõ, Iraono Gizeraëli, ba hana wa õmane: No tobini chõ Jehowa lalagoe andrõ, ba satoelõ andrõ chõgoe, ba
28 lõ i'ila Lowalangi? Hadia, lõ õ'ila, lõ nirongooe: Lowalangi si lõ aetoe Jehowa andrõ, sombõi fondrege danõ andrõ! Lõ atage ia ba lõ erege dõdõnia: si tebai tesõndra
29 gera'erania andrõ. Ibe'e wa'abõlõ ba zerege tõdõ ba ihõna wa'abe'e
30 ba zi tebai. Alacha erege dõdõ nono matoea ba alacha atata dõla ba alacha alaoe ndra matoea sabõlõ
31 na: Ba **sanõtõna chõ Jehowa, ba latema wa'abõlõ si bohooe, fa manahae ira, fa mo'afi, hoelõ mojo; fa fagohi ira, ba lõ atage, fa mowaõwaõ, ba lõ erege dõdõ.** *(Sin. 103, 5).*

FAZA 41.

I. Ifaloea gera'arania Jehowa, nikaoninia andrõ zamaloea. II. Famarooe Zo'aja tõdõ Ndraono Gizeraëli andrõ, enoninia. III. Ha Lowalangi si ndroehoe andrõ zama'ele'õ gõtõ dania.

1 I. Mifondrongondrongo chõgoe, bõi mihedehede, ja'ami hoelo andrõ, ba ja lasõndra wa'abõlõ si bohooe niha baero; Ndramoe'ondrasi, ba hana na hoemede ira — datalaoe
2 fahoekoe. Ha niha zogaoni moroi ba gatoemboecha si faloecha fa'atoelõ heza ibekai danõ. Ha niha zame'e barõ mbawania soi niha, ba ha niha zanimba [fõnania] razo? Ha niha zamali'õ gawoegawoe si'õlira ba same'e dami wache, ni'oloi'õ nangi,
3 fanara andrõ. Igohi ira, itõrõ manõ, lõ hadia ia; lõ ba dõdõnia, na so
4 lala ba na lõ'õ. Ha niha zolaoe da'õ, ha niha zamaloea? Ja'ia andrõ, sogaoni nga'õtõ niha, i'otarai mbõrõta: ja'odo, Jehowa, si lõ teboelõ, he ba mbõrõta sibai, ba he ba zafoeria niha dania. *(F. 43, 10; 44,*
5 *6. Fam. 1, 8. 17; 21, 6).* La'ila hoelo andrõ ba moehocha mboe; manizinizi wondrege danõ; la'oroedoegõ ira ba so ira moroi sa. Faoma latolo 6
nawõra ba imane zamõsana chõ nawõnia: Abe'e'õ dõdõoe! Ifarooe 7
dõdõ ziamboe toeka andrõ, ba toeka warõcha, ba ifarooe dõdõ zamõzimõzi ba danedane, wangoema'õ ba wamiza andrõ: Sõchi! Ba i'aro'õ osõ'osõ, fa tebai mangiwa.

II. **Ba** ja'oegõ, Iraono Gizeraëli, 8
enonigoe, ja'oegõ ma'oewoe Jakobo, nitoejoegoe! ja'oegõ madooe Gaberahamo andrõ, somasi ja'odo mege! *(Moz. V. 7, 6; 10, 15. Nga'õt. II. 20, 7. Sin. 135, 4).* Ja'oegõ, nitoejoegoe 9
ba mbalõ danõ, nikaonigoe ba wondregenia, wangoema'õ chõoe: Enonigoe ndra'oegõ, no oetoejoe ndra'oegõ, tenga fa lõ ba dõdõgoe ja'oegõ. Bõi boesi dõdõoe; lõ'õ sa aefado 10
chõoe? Bõi tokea'õ, Lowalangioe sa ndra'odo: oe'abe'e'õ ndra'oegõ, ba oetolo'õ, oegogohe ndra'oegõ na tangagoe kambõlõ andre, samaloea satoelõ. Hiza, si faloecha fa'aila ba 11
fama'iki niha dania, dozi si fa'oedoe chõoe; tobali si lõ boto ba si tekiko noedoemõ andrõ, fefoe. *Moz. II. 23, 22. Jes. 60, 12).* Õ'aloei 12
dania ira, ba lõ õsõndra, niha andrõ, si fasosososo chõoe; si tekiko dania ba ha sambalõ si lõ'õ nihá andrõ, si fasõndra chõoe. Ja'odo sa'ae, Je- 13
howa, Lowalangimõ andrõ zololohe kambõlõoe, ja'odo andre, sangoema'õ chõoe: Bõi boesi dõdõoe, oetolo'õ! **Bõi boesi dõdõoe, ja'oegõ koe-** 14
koeõ ma'oewoe Jakobo, ba ja'ami si lõ atotó, Iraono Gizeraëli! oetolo ami, iwa'õ Jehowa; sangorifi ja'oegõ, Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ.
Hiza, oebali'õ gaolo famõbõrõ wa- 15
che ndra'oegõ, si bohooe, ba satarõ ba soja si'õli: ba õbõbõrõ hili, õmama, ba hoelõ ndrami wache hilihili õbe'e! Õtafi'õ, ba i'oloi'õ angi, ifa- 16
zaewe angi sabõlõ; ba ja'oegõ, ba sowoeawoea tõdõ ba chõ Jehowa ba õsoeno'õ ba chõ Ni'amoni'õ

17 Ndraono Gizera'eli andrõ. Seboea famakao ba si noemana, ba la'aloei nidanõ, ba lõ'õ; no otoefo lelara ba wa'owõchi dõdõ: ba ja'o, Jehowa, zamondrongo lira; ja'odo, Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ, ba
18 lõ oerõi ira. *(Mat. 5, 6).* Aloea nidanõ ba hili si lõ eoe'eoe oebe'e, ba atõla goemboe ba daloe ndraso. Tanõ si mate ba oebali'õ bawa nidanõ, ba tanõ si no okõlikõli, ba oebali'õ si so oemboe nidanõ misa.
19 *(Sin. 107, 35. F. 35, 7).* Mo'eoe danõ si mate oebe'e, eresi ba bana ba malimbi ba falo; ba ba mbenoea, ba oetanõ mberoea ba simalamboeo
20 ba afoa. Ena'õ la'ila, dozi, ena'õ oroma chõra, ena'õ labe'e ba dõdõ ba ena'õ aboto ba dõdõra, wa tanga Jehowa zolaoe da'õ ba Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ zamaloea.
21 III. Mi'ohe hoehoeomi, iwa'õ Jehowa, mi'ombacha'õ mbõrõ, iwa'õ
22 razo ma'oewoe Jakobo andrõ. Hana na mõi ira, ba wangombacha chõda, he wisa ba gõtõ dania! Mi'ombacha'õ he wisa fõna, ena'õ matanõ ba dõdõ ba ena'õ aboto ba dõdõma loealoeania! Ba na lõ'õ, ba mifarongogõ chõma he wisa dania. *(F. 46,*
23 *10).* Mi'ombacha'õ chõma zaloea dania, ena'õ aboto ba dõdõma, wa no Lowalangi ami. Milaoe manõ hadia ia, he si sõchi ba he si lõ sõchi, ena'õ ahõlihõli dõdõma, ena'õ
24 ma'ila, dozi ndra'aga. Hiza, si ndroehoe si lõ'õ ami ba folaoemi, ba no si lõ boto manõ; ni'ogorofi zolemba
25 chõmi. So nikaonigoe moroi jõoe, ba no mõi ia; moroi ba gatoemboecha loeo oekaoni, sangombacha tõigoe, ena'õ itõrõ goemandroe, si mane na tatõrõ lõmboe za'oea, ena'õ ihoendragõ, si mane na ihoendrahoendra la'oeri samõzi bowoa.
26 *(F. 44, 28; 45, 1; 46, 11; 48, 14).* Ha niha zangombacha da'õ, i'otarai mbõrõta, ena'õ ta'ila, ba ha niha zi hõnagõ, ena'õ tola tawa'õ: Itõrõ niwa'õnia? Ba samõsa lõ sangombacha, samõsa lõ samarongogõ, lõ samondrongo limi. Ja'odo zi fõfõna 27
mangoema'õ ba mbanoea Ziona: Hiza, hiza ira! Ba oefatenge ba Jeroezalema zangombacha toeria somoeso dõdõ. *(F. 40, 9).* Ba na 28
oefachõlõ ndra'o, ba lõ niha, ba lõ sangombacha lala, ba chõra andrõ, ena'õ oesofoe chõra ba ena'õ latema ligoe. Hiza, fajafaja manõ, dozi 29
ira; si lõ boto wolaoera andrõ; angi nadoera andrõ, fajafaja.

FAZA 42.

I. Fama'ele'õ enoni Lowalangi si ndroehoe, Mesia andrõ. II. Fanoeno Jehowa, si mõi manoewõ ba si mõna. III. Bõrõ wa'atefoejoe dõdõ wa tetibõ Ndraono Gizeraëli.

I. **Hiza genonigoe andrõ, si lõ** 1
oebõhõli, nitoejoegoe, somasi dõdõgoe! No oehare'õ chõnia Gehehagoe: i'ombacha'õ dania hoekoe ba niha baero. *(F. 11, 1 b. t. Mat. 3, 17; 12, 18–21).* Tenga si'ao ia, tenga se- 2
boea li; lõ ifarongogõ linia baewali. *(Mat. 11, 29).* **Soechoe si no** 3
moefatõ'õ, ba lõ ifaloea ifatõ, ba fandroe sanimbonimbo, ba lõ ifaloea iboenoe; si ndroehoe lala itõrõ wangombacha hoekoe. Lõ 4
erege dõdõnia, ba lõ atage ia, irege no ifodanedane hoekoe ba goeli danõ, ba ladõnadõna nifachoinia si so ba hoelo misa. Da'õ niwa'õ 5
Lowalangi, Jehowa, samazõchi banoea si jawa, samologõ ja'ia ba samologõ tanõ fabaja saoeri jawa, samohanoehanoe niha ba goelinia ba samonoso sowaõwaõ jawa, [imane]: Ja'o, Jehowa zogaoni ja'oegõ, 6
satoelõ lala oetõrõ, ba oera'oe dangaoe ba oerorogõ ndra'oegõ ba oebe'e fawoe'oesa li ba mado Ndraono Gizeraëli ndra'oegõ ba oebali'õgõ haga ba niha baero. *(F. 49, 8. Loek. 2, 32. Joh. 8, 12).* Ba wamokai hõrõ zaoe'a, ba wa- 7
ngefa'õ ba goeroenga nikoeroe, ba

wolohe baero nikoeroe ba zogõmigõmi. *(F. 35, 5. F. 61, 1. Loek. 4,*
8 *18).* Ja'o Jehowa — da'õ dõigoe; lõ oebe'e ba mbõ'õ zoemangegoe ba lõ oebe'e ba nadoe wa'eboea
9 dõigoe andrõ. *(F. 48, 11).* Hadia ia fõna, ba no itõrõ, ba oe'ombacha'õ zi bohooe; fatoea lõ aloea oefarongogõ chõmi.
10 II. **M**i'anoenõ chõ Jehowa, fanoenõ si bohooe! mitoenõ doeriania ba wondrege danõ: Ja moe'oegoe'oegoe nasi, fabaja õsinia; ja fao hoelo, awõ zowanoea jawa! *(Sin.*
11 *33, 3).* Ja moe'ao danõ si mate, awõ mbanoea andrõ chõnia — banoea side'ide andrõ, banoea Gedara! Ja omoeso dõdõ mbanoea ba gara andrõ, ndra ma'iki moroi
12 ba zoezoe hili jawa. Ndramoefosoemange Jehowa, ba ndramoetoenõ
13 doeriania ba hoelo misa! Itõrõ Jehowa, fanõrõ zabõlõ, si mane sanoewõ ifasoegi wa'aoechoe dõdõ: Fe'ao ba wanoewõ ilaoe, eboea sa'ae linia we'ao, i'oroma'õ wa no abõlõ ia moroi ba nemalinia a-
14 ndrõ! No ara lõ hedehedegoe no oehonogõ ndra'o, no oetaha dõdõgoe, ba iada'e, ba moe'ira'ira ndra'o, si mane sadono, moehõfoe ndra'o ba
15 oefahasoehasoedo. Oehori geoe ba hili ba ba hilihili, ba oebe'e mate jawa fefoe zaoeri; oebali'õ hoelo mboto nidanõ ba oe'ogo'õisi mba-
16 wa nidanõ. Ba latõrõ lala si lõ larai mila niha saoe'a oebe'e, oefatõrõ ba lala si lõ la'ila mege. Sogõmigõmi andrõ fõnara, ba oebali'õ sohaga, ba hadia zoboe'oeboe'oe, ba oefadaja. Da'õ niwa'õ — oefatõrõ dania, lõ oebe'e aechoe ba danõ.
17 *(F. 40, 4).* Sawoewoe foeri dania ba saila sibai zabe'e tõdõ ba nadoe, sangoema'õ ba wamaedo nifahele andrõ: Lowalangima ami. *(Sin. 97, 7. F. 1, 29; 44, 11; 45, 16).*
18 III. **M**ifondrondrongo, ja'ami safiso, ba mifaõga hõrõmi, ja'ami
19 saoe'a andrõ, ba wamaigi! Ha niha zaoe'a, na tenga enonigoe andrõ? ba ha niha zafiso, si mane fa'afiso zinengegoe andrõ, nifatengegoe? Ha chõ so wa'aoe'a, si mane ba zi fahoewoe andrõ, ba ha chõ zi mane ba genoni Jehowa andrõ? *(F. 41, 8. Mat. 15, 14).* No oja 20
ni'ilaoe, ba lõ nibe'eoe ba dõdõoe; no teboka dõgi dalingamõ, ba lõ nirongooe. *(F. 6, 10).* No omasi 21
Jehowa i'eboea'õ gamachoitania ba ifolachõmi, bõrõ wa'atoelõ dõdõnia andrõ. Ba noa sa atõ na niha ni- 22
fakao zoraboe ira, niha ni'oloi'õ si so chõra; niha nifa'oe'oe ba dõgi narõ hili misa, dozi ira, nibini'õ bacha ba goeroenga; no ni'oloi'õ ira, ba lõ sangila mangorifi, no ochõta niha bõ'õ ira, ba
lõ sangoema'õ: Foeli? Ba ha niha 23
ba chõmi zamondrongo da'e, ha niha zame'e ba dõdõ, ba wanõngõni sa'ae: Ha niha zoloeloe ba 24
danga zoraboe ma'oewoe Jakobo, ba Iraono Gizeraëli, ba danga zangosindra'oei si so chõra? Hadia, tenga Jehowa andrõ, ba nifazõchida horõ, si lõ edõna ita tatõrõ lala, ba si lõ tafondrondrongo oroisa? *(Dan. 9, 5).* Ba no ilaoe 25
chõra holahola wõnoenia andrõ ba alitõ fanoewõ andrõ, tobali ifasoei ira holahola, ba lõ la'ila; ira'i ira, ba lõ labe'e ba dõdõ.

FAZA 43.

I. I'ohe mangawoeli Ndraono Gizeraëli Jehowa, moroi ba ni'oloi'õ ja'ira. II. Aefa ira ba Mbabeli, si mane ba danõ Miseraji fõna. III. Edõna olifoe Lowalangi, wa lõ nifosoemange mbanoeania andrõ ja'ia, ibe'e aefa chõra sa'ae.

I. **B**a ija'e, ba imane Jehowa, 1
samazõchi ja'oegõ, ja'oegõ Iraono Gizeraëli: **Bõi boesi dõdõoe, oe'orifi sa'ae ndra'oegõ; oetõtõi dõimõ: chõgoe ndra'oegõ!** *(Moz. V. 4, 20; 7, 6).* Na õtõrõ nidanõ, ba sodo ba 2
ngaioe, ba na õtõrõ hohooe, ba lõ

tola alõmõ ndra'oegõ. Na õtõrõ galitõ, ba si lõ achozi ndra'oegõ ba lõ tola ira'i ndra'oegõ holahola.
3 Ja'odo sa'ae, Jehowa, Lowalangioe, Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andre, zangorifi ja'oegõ! Dawa Miseraji andrõ oebe'e hõlioe, salahioe Gaitiofia ba Seba andrõ. *(Moz. II. 14,*
4 *21, Sin. 66, 12. Dan. 3, 25).* Me no eboea mbõlioe, wamaigigoe, me afõchõ chõgoe ndra'oegõ, ba me omasido ndra'oegõ, ba oebe'e hõlioe niha, soi niha oebe'e bõli nosooe.
5 *(Moz. II. 19, 5).* Bõi boesi dõdõoe, awõoe sa'ae ndra'odo; moroi ba gatoemboecha oe'ohe mijawa ma'oewoemõ andrõ, ba moroi ba gaechoela loeo oe'owoeloi ami. *(Jer.*
6 *30, 10; 46, 27).* Oemane ba danõ jõoe: Da chõgoe! ba ba danõ raja: Bõi taha! Ohe nonogoe matoea andrõ, moroi ba zarõoe, ba onogoe alawe, moroi ba wo-
7 ndrege danõ: Dozi si so tõigoe ba dõira, dozi niwõwõigoe fangeboea dõigoe, nifazõchigoe, niwõwõi da-
8 ngagoe andre! Ndramoe'ohe niha andrõ, si no aoe'a, he wa'ae no si so hõrõ, ba si no afiso, he wa'ae
9 no motõgi dalinga! Ja'ami niha baero fefoe, mi'owoeloi ami, dozi; ndramoe'oroedoegõ ira soi niha. Ha niha ba chõra zangombacha si manõ ba samarongogõ chõda hadia ia niwa'õ fõna? Ndramoe'ohe sasi, ba wamoe'a ba hoeloera, ba ena'õ larongo ba ena'õ lamane: Ja'ia
10 da'õ! *(F. 41, 23).* Ja'ami zi so ba mbõrõ chõgoe, iwa'õ Jehowa, ba enonigee andrõ, nitoejoegoe, ena'õ aboto ba dõdõmi ba ena'õ mifati ba ena'õ misõndra, wa ja'odo: fõnagoe, ba lõ moewõwõi Lowalangi ba foerigoe, ba lõ'õ! *(F. 41, 4).*
11 **Ja'o, ja'o Jehowa, ba lõ sangorifi**
12 **baerogoe!** Ja'odo zangombacha ba sangorifi ba samarongogõ, ba tenga bõ'õ ba chõmi, ba tobali ja'ami zi so ba mbõrõ chõgoe, iwa'õ Jehowa.
13 Ja'odo Lowalangi! Ba no gõtõgõtõ wa'ara, ba ja'oja'odo manõ, ba lõ sangila mangefa'õ ba dangagoe hadia ia; ja'o zolaoe, ba ha niha zanimba? *(Job. 9, 12).*

II. Imane Jehowa, sangorifi ja'a- 14
mi, Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ: Bõrõ ami, wa no oefatenge ba Mbabeli, ba lasawa mitoce soloi andrõ fefoe, oebe'e, ba Dawa Galedaia, ba nowo andrõ, somoeso dõdõra mege. Ja'odo andre, Jeho- 15
wa, Ni'amoni'õmi, sombõi Iraono Gizeraëli, razomi andre. Da'õ ni- 16
wa'õ Jehowa, samatõrõ lala ba nasi, samolala niha ba nidanõ seboea, *(Moz. II. 14, 21. Jos. 3, 16),* sama'ohe'õ koereta, awõ koedo, sa- 17
matenge sanoewõ, sabõlõ: hiza tooe ira fefoe, ba wa lõ maoso sa'ae; no mate, no alele, hoelõ da'ata'a wandroe. *(Moz. II. 14, 28).*
Bõi mitõrõ tõdõmi hadia ia fõna, 18
ba mi'osilõmilagõ hadia zi no noemalõ! Hiza, oelaoe zi bohooe: mo- 19
talinga sa'ae; hadia, lõ mi'ila? Oefazõchi lala, ba danõ si mate ba boto nidanõ ba zi lõ nihaniha mege. *(Sin. 107, 35).* Isoeno dania ndra'o 20
oetoe ndroe'oe, asoe ana'a andrõ ba ono wofo ondra, me oefo'idanõ danõ si mate ba me oe'asogõ mboto nidanõ ba zi lõ nihaniha mege, ba wame'e nibadoe ba mbanoeagoe andrõ, nitoejoegoe. Banoea da'õ, ni- 21
haogõgoe chõgoe, zangombacha toeriagoe dania. *(Loek. 1, 74).*

III. Ba tenga ja'o ni'angarõfioe 22
li, ja'oegõ ma'oewoe Jakobo ba lõ ni'eregesioe tõdõoe chõgoe, ja'oegõ Iraono Gizeraëli! Lõ ni'oheoe chõ- 23
goe biribiri, soemangegoe chõoe, ba lõ nifosoemangeoe ja'odo soemange nitaba andrõ chõoe; lõ nifakaogoe ja'oegõ ba zoemange nitaba, ba lõ nibe'egoe erege dõdõoe ba wanoenoe koemõjõ. *(F. 1, 11).* Lõ nibe'eoe 24
ana'aoe ba wowõli samohoea chõgoe, ba lõ nibe'eoe õgoe tawõ zoemange nitaba andrõ chõoe. Ba **no erege dõdõgoe õbe'e ba horõoe a-**

25 **ndrõ; no õfakaodo olalõwamõ. Ja'o, ja'odó andre zamoenoe lalõoe andrõ [ba zoera], bõrõ ndra'o, ba lõ'õ sa'ae**
26 **itõrõ tõdõgoe horõoe.** Fasoegi ba dõdõgoe: datalaoe fa'era; ofaja, ba wamoe'a ba hoeloemõ! *(F. 1, 18).*
27 Foeroegõoe moroi jawa, ba no mamazõchi horõ, ba sama'ema andrõ chõoe, ba no lalawa ndra'odo. *(Moz.*
28 *I. 3, 6).* Da'õ mbõrõ, wa no oebe'e aja zalawa ni'amoni'õ, awõ wa oebe'e nifakiko ma'oewoe Jakobo ba oebe'e ni'o'aja Ndraono Gizeraëli.

FAZA 44.

I. Ifaboe'oe Jehowa ifoeli ilaoe Geheha ba genoninia andrõ, Iraono Gizeraëli. II. Lowalangi saoeri ba adoe andrõ, si lõ noso. III. Faloecha wangorifi dania Ndraono Gizeraëli, te'azõchi Jeroezalema ba lafoeli la'otomosi gosali andrõ.

1 I. **Ba** fondrongondrongo sa'ae, ja'oegõ ma'oewoe Jakobo, enonigoe, ba ja'oegõ Iraono Gizeraëli nitoe-
2 joegoe andrõ! Da'õ niwa'õ Jehowa sombõi ja'oegõ, samazõchi ja'oegõ, i'otarai daloe ninaoe, sangorifi ja'oegõ, imane: Bõi boesi dõdõoe, ja'oegõ enonigoe ma'oewoe Jakobo, ba ja'oegõ banoea sadõlõ tõdõ andrõ nitoejoegoe. *(Moz, V. 32, 15).*
3 Oelaoe sa'ae nidanõ ba zowõchi tõdõ ba oefatõrõ mbombo ba danõ si no okõlikõli: oelaoe Gehehagoe ba ma'oewoemõ, ba howoehowoe andrõ chõgoe ba madooemõ. *(Joël. 2, 28.*
4 *Joh. 7, 38. Hal. zin. 2, 18).* Ena'õ molõndroe ira ba gotaloea ndroe'oe, ena'õ manõi, si mane booe ba mbe-
5 we nidanõ. Imane si samõsa: Chõ Jehowa ndra'odo, ba si samõsa, ba isoeno dõi Jakobo, ba samõsa zoei, ba isoera ba dete dangania: „Chõ Jehowa", ba labe'e nõnõnõnõ dõinia Gizeraëli.
6 II. **Da**'õ niwa'õ Jehowa, razo Ndraono Gizeraëli andrõ, sangorifi ja'ira, Jehowa ngahõnõ andrõ: **Si fõfõna ndra'o ba safoeria ndra'o, ba baerogoe, ba lõ Lowalangi.** *(F. 41, 4).* Ba ha niha zihede si mane 7
ja'odo, ba jamoefarongogõ ba jamoefa'ele'õ chõgoe! i'otarai me oefataro soi andrõ, si no gõtõgõtõ fa'ara. Ba si lõ'õ na, saloea dania, ba ndramoe'ombacha'õ! *(F. 41, 22).* Bõi ata'oe ami ba bõi 8
tokea! Hadia, tenga no ara sibai, me oe'ombacha'õ chõmi, me oefarongogõ? Ja'ami sa'ae zi so ba mbõrõ chõgoe! Hadia, so Lowalangi, baerogoe? Lõ gowe (danedane); lõ ni'ilagoe! *(Moz. V. 4, 35; 32, 39. Sam. I. 2, 2. F. 43, 10),* Dozi toeka 9
nadoe andrõ, ba si lõ boto; ba omasiõra andrõ, ba si lõ goena; lõ hadia ia zoroma ba zi so ba mbõrõ andrõ chõra, lõ larongo hadia ia, ba tobali saila ira. *(Sin. 115, 4).* Ha 10
niha zombõi Lowalangi, ha niha zamahele famaedo Lowalangi, ba walõgoena? Hiza, awõnia fefoe, ba 11
saila dania, ba toeka andrõ, ba no niha: Ndramoe'owoeloi ira fefoe, ndramoefa'aso ira; si tokea dania ira ba si faloecha fa'aila, dozi ira. *(Sin. 97, 7. F. 1, 29; 42, 17).* I'ata- 12
rõsi wahõ siamboe ba ifazõchi [nadoe andrõ] ba mbo zole, ba ifonga'eoe farõcha ba i'asiwai fa'abõlõ mboelõchania andrõ; itaha wa'olofo, irege lõ dõladõla sa'ae; lõ ibadoe nidanõ, iroegi erege dõdõ. *(Jer. 10, 3).* Ifadõlõ ndrali samofoë eoe; 13
isoera fanoera simo, ifofoë fõrõgi ba ihoekoe sako, ba loealoea nifazõchinia, ba no nga'eoe ndra matoea, famaedo niha, ena'õ jomo ba nomo so dania. No i'obõ chõnia 14
manawa ba ihonogõi ma'oesõ ba tocho, ena'õ esolo ba gatoea, ba ngai geoe bõ'õ; itanõ naroe'oe, ba eboea ibe'e teoe. Ba mogoena eoe 15
galitõ ba niha. Ba ihalõ õsa ba moleoe ia; ba itoenoe gõi fangasoso gõ. Ba ifazõchi gõi Lowalangi. itoehi danõ, ibali'õ famaedo, ibalõdoehini danõ, fõnania. Si fõfõ, ba no itoe- 16
noe, ba si fõfõ, ba ibe'e fondrino

ndriwo, i'ã nirino andrõ, õsi daloenia. Ba moleoe ia ba imane: Laoe, lõ'õ sa'ae oafoedo, iroegido fa'aoe-
17 choe galitõ andrõ! Ba si tosai andrõ, ba no ibali'õ Lowalangi, no ibali'õ famaedo chõnia: ibalõdoehini danõ fõnania, ifalõgoe tooe ia, i'angarõfi li, imane: Orifido, me no
18 Lowalangigoe ndra'oegõ! Lõ lasõndra ba lõ aboto ba dõdõra; noa sa fakabi hõrõra, fa lõ la'ila ba
19 tõdõra, fa lõ lasõndra. Lõ same'e ba dõdõ; lõ fa'aboto ba dõdõ ba lõ era'era fa iwa'õ ena'õ zamõsana: Si fõfõnia, ba no oetoenoe, ba no oebe'e fangasoso gõ mbo, ba fondrino, ba no oe'ã ndriwó andrõ, ba hadia, oebali'õ [famaedo] ni'ogorofi zi tosai andrõ, hadia, oetoehi danõ
20 fõna mbalõ geoe? Somasi awoe, ba no nifowõhõ dõdõ nilimo, fa lõ i'orifi nosonia ba fa lõ iwa'õ: Hadia, tenga faja ni'olembaigoe?
21 III. Da'õ tõrõ tõdõoe, ja'oegõ ma'oewoe Jakobo, ba ja'oegõ Iraono Gizeraëli, me no enonigoe ndra'oegõ! No ja'odo zombõi ja'oegõ; chõgoe ndra'oegõ, enonigoe; ja'oegõ Iraono Gizeraëli, bõi olifoe-
22 gõ'õ ndra'odo! **Oetajaigõ golalõwamõ, si mane lawoeo, awõ horõoe, si mane saoe. Tema foeli'õ chõgoe, me no oe'orifi ndra'oegõ!**
23 *(Sin. 32, 1. Sin. 103, 3).* Anoenõ, ja'oegõ banoea si jawa, me no ifaloea Jehowa! Mi'a'iki, ja'ami, iroegi barõ danõ. Mifarongogõ li wa'owoeawoea dõdõ, ja'ami hili ba ja'oegõ atoea, awõ geoe bacha, fefoe, me no i'orifi ma'oewoe Jakobo; ba ihalõ lachõminia Ndraono Gizeraëli! *(Sin. 96, 11–13. F. 49,13).*
24 Da'õ niwa'õ Jehowa, sangorifi ja'oegõ, sombõi ja'oegõ, i'otarai daloe ninaoe, imane: Ja'o, Jehowa, zolaoe fefoe hadia ia, samologõ banoea si jawa, ha ja'odo, ba samologõ tanõ: ha niha zanolo ja'o?
25 *F. 40, 22).* Same'e si lõ boto tandra zolaoe faja andrõ, ba samowõhõ si faeta andrõ; same'e awoewoe satoeatoea andrõ, samali'õ fa lõ tõdõ fangilara andrõ. Samatõrõ 26
niwa'õ genoninia, ba samaloea ni'ombacha'õ zinengenia; sangoema'õ ba chõ Jeroezalema andrõ: Ja só zoei niha ba mbanoea! ba ba mbanoea Ndraono Joeda andrõ: Ja tetaroe'õ zoei; oefoeli oe'azõchi zadoedoe chõra. Sangoema'õ ba 27
namõ: Ja ogo'õ ndra'oegõ! ba boto nidanõ andrõ chõoe, ba otoefo oebe'e! Same'e tõi Kiro andrõ 28
„Koebalo chõgoe"; ba ja'ia zamaloea nihonogõigoe andrõ, fefoe, wangoema'õ ba chõ Jeroezalema andrõ: Ja tetaroe'õ zoei! ba ba gosali andrõ: Ja tefadanedane! *(Nga'õt. II. 36, 22).*

FAZA 45.

I. Hoehoeo chõ Kiro andrõ, sangefa'õ Iraono Gizeraëli, II. banoea nitoejoe Jehowa. III. Famarooe tõdõ niha baero, ba wamoeli ja'ira chõ Jehowa.

I. Da'õ niwa'õ Jehowa chõ niba- 1
joininia andrõ, chõ Kiro andrõ — nira'oegoe tanga kambõlõ, ba wangoehoendragõ fõnania soi niha ba ba wameta bõbõ taloe razo, ena'õ teboka mbawandroehõ fõnania ba ena'õ tenga nikoesi sa'ae mbawa gõli: Mowaõwaõdo fõnaoe ba oefa- 2
daja zoboe'oeboe'oe: lagõ mbawandroehõ tõla, ba oerasa, ba lazi si'õli, ba oe'ewa. Ba oebe'e chõoe 3
girõgirõ andrõ, si so ba zogõmigõmi ba ana'a andrõ nibini'õ sibai oebokai chõoe, ena'õ aboto ba dõdõoe, wa no ja'odo zanõtõi tõimõ andrõ, ja'odo andre, Lowalangi Ndraono Gizeraëli andre. Bõrõ ge- 4
nonigoe Jakobo andrõ ba Izeraëli, nitoejoegoe andrõ, wa oetõtoi dõimõ, wa oefatõrõ gamalalata dõimõ, me lõ'õ na õ'ila ndra'odo. *(F. 24, 28).* Ja'odo Jehowa, ba tenga bõ'õ, 5
lõ Lowalangi, baerogoe. Ja'o zamobõbõ taloe ja'oegõ, me lõ õ'ilado

6 na. *(F. 44, 8).* Ena'õ aboto ba dõdõ
niha, ba gatoemboecha ba ba gae-
choela, wa lõ ha niha baerogoe;
ja'odó Jehowa, ba baerogoe, ba
7 lõ'õ. Ja'odo zamazõchi haga, ja'odo
zombõi sogõmigõmi ba samaloea
fangorifi, ba samatõrõ famakao, —
ja'odo, Jehowa, zolaoe da'õ fefoe.
8 *(Ngen. Jer. 3, 38. Amos. 3, 6).* Owõi-
wõi, ja'oegõ banoea si jawa! Fa-
loea deoe fa'atoelõ, ja'oegõ lawoeo!
Ja tebcka danõ, ja mowoea fango-
rifi, jamoefao wamaloea fa'atoelõ!
Ja'o, Jehowa, zombõi.
9 II. **A**lai zi fasosoni samazõchi
ja'ia, toega lawoe andrõ, abotola
mbowoa tanõ! Hadia, tola iwa'õ
la'oeri ba zamõbõzi ja'ia: Hadia
nilaoemõ? Ba hadia, iwa'õ ombõi-
lamõ: Lõ tangania? *(Jer. 18, 6.*
10 *Rom. 9, 20).* Alai zangoema'õ ena'õ
chõ nama: Hana wa mo'ono
ndra'oegõ? ba ma ba ndra alawe:
Hana wa safõchõ hoeloe ndra'oe-
11 'gõ? Da'õ niwa'õ Jehowa, Ni'amo-
ni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ, so-
mbõi ja'ira: Misofoe chõgoe zi so
fõnada na; ba ba ndraonogoe a-
ndrõ, ombõila dangagoe, ba midõ-
12 nadõna chõgoe! Ja'odo zamazõchi
tanõ ba ja'o zombõi niha ba goeli
danõ jawa; tangagoe andre zama-
logõ banoea si jawa, ba ha wa'oja,
si so si jawa andrõ, ba no ja'o zame'e
13 lala. Ja'odo zama'asó ja'ia (Kiro
andrõ) ba zatoelõ lala, ba oehaogõ
lalania fefoe. Ja'ia zanaroe'õ ba-
noeagoe andrõ, ba i'efa'õ nitaha
andrõ chõgoe, — tenga nibe'e
bõli ba tenga nisoelõni boeala,
iwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ.
Nga'õt. 11. 36, 22. Eser. 1, 1 b. t. F.
14 *44, 28).* Imane Jehowa: Õlõ Ndrawa
Miseraji andrõ, ba hare Ndrawa
Gaitiofia ba banoea Zeba andrõ,
seboea niha andrõ, ba chõoe mõi,
ja'oegõ zochõ dania; la'o'õ ndra'-
oegõ, nibõbõ; ba latoehi danõ fõ-
naoe, mangaloeloe ira chõoe, la-
mane: Ha chõoe so Lowalangi, ba
lõ baero õ, lõ Lowalangi bõ'õ! Si 15
ndroehoe, Lowalangi si no tobini
ndra'oegõ, ja'oegõ Lowalangi Ndrao-
no Gizera'ëli, sangorifi! Si lõ boto 16
dania ba saila sibai zamazõchi adoe
andrõ; lalaoe mofanõ, dozi ira,
aila. *(F. 44, 11).* Ba Iraono Gize- 17
raëli, ba ni'orifi Jehowa, fangorifi
si lõ aetoe. Tenga si lõ boto ami
ba tenga saila, gõtõgõtõ wa'ara!
III. **D**a'õ sa niwa'õ Jehowa, sa- 18
mazõchi banoea si jawa — ba ja'ia
Lowalangi, samazõchi tanõ, sombõi
ja'ia; ja'ia zame'e ba nahania:
tenga tanõ si lõ nihaniha ifazõchi;
ena'õ mowancea jawa niha, wama-
zõchinia ja'ia, — imane: Ja'odo
Jehowa ba tenga bõ'õ! *(F. 42, 5).*
Tenga ba zi tobini fahoehoeo ndra'o- 19
do, tenga ba mbanoea ba danõ si
no ogõmigõmi, ba lõ niwa'õgoe ba
ma'oewoe Jakobo: Zajazaja gõlõmi
wangaloei ja'odo! Ja'o, Jehowa, ba
no satoelõ hoehoeogoe ba si doehoe
ni'ombacha'õgoe. *(Moz. V. 30, 11).*
Mi'owoeloi ami, mi'aine, mi'ondrasi, 20
dozi ami, si tosai niha baero a-
ndrõ: solohe adoe eoe andrõ, ba
si lõ fa'aboto ba dõdõ, si angarõfi
li Lowalangi, si tebai mangorifi.
Mi'ombacha'õ, mifarongogõ; hana 21
sa na mamagõlõ ira; hana na la-
mane: Ha niha zi no mangombacha da'õ, fõna sa'ae? ha niha za-
marongogõ, si no ararã? Hadia,
tenga ja'o, Jehowa andre? ba lõ
Lowalangi, baerogoe; Lowalangi si
ndroehoe ba sangorifi, ba lõ'õ, na
tenga ja'odo. *(F. 41, 22).* Mi'ota- 22
hõgõ ndra'o, mibe'e mi'orifi ami,
ja'ami fondrege danõ, fefoe, ja'odo
sa Lowalangi ba baerogoe, ba lõ'õ!
No fahõloe ndra'o, ba chõgoe a- 23
ndre — si doehoe wehedegoe, ta-
roma li si tebai tefoeli: — **Chõgoe
akõi fefoe mbalõdoehi, ba chõgoe
fahõloe fefoe lela,** *(Rom. 14, 11),*
lamane: „Ha chõ Jehowa so wa- 24
ngorifi ba fangabõlõ;" chõnia mõi
ba aila dozi si fa'oedoe chõnia

mege. Ba chõ Jehowa lasõndra wa'atoelõ dozi ma'oewoe Gizeraëli ba lasoeno ira ba chõnia.

FAZA 46.

I. Fanibo adoe Mbabeli andrõ. II. Famarooe tõdõ, ba wa lõ farõi chõ Jehowa ba famangelama ba wame'e adoe. III. Edõna i'orifi mbanoeania andrõ Jehowa.

I. Beli andrõ, ba no moetimba, ikõwõ ia Nebo andrõ [adoe]. Famaedora andrõ, ba no moebe'e noro koedo ba noro zoloe'i noro. Ni'ohe'ohemi fõna, ba wamatõrõ baolajama, ba no moebe'e noro zerege tõdõ. Lakõrõboei ira, aso'a, fefoe, tebai la'orifi noro andrõ, ja'ira na'i, ba ni'oloi'õ zanoewõ.

II. Mifondrongondrongo chõgoe, ja'ami ma'oewoe Jakobo ba ja'ami fefoe, si tosai nga'õtõ Gizeraëli, ja'ami si no noro dõdõgoe, i'otarai daloe ninami, ni'ohe'ohegoe, i'otarai me tabina ami. Ba irege atoea ami, ba ja'oja'odo manõ, irege tohare hoewa, ba ja'odo zi onoro tõdõ ja'ami: ja'o zolaoe, ja'odo zanaja ja'ami; oehalõ noro dõdõgoe ami, ba oefaigi wangorifi. Ha niha chõmi, nibe'e famaedogoe, nifatahõ chõgoe; ha niha mifagõlõgõlõ chõgoe, ena'õ faoma ndra'aga? *(F. 40, 18).* Lafadoewa tooe gana'a ba latoelo ba waliëra wirõ; la'oni doeka, siamboe, ena'õ ibali'õ Lowalangi, labalõdoehini tooe danõ, mangaloeloe ira. La'angalisigõ, la'onoro ba lafataro ba nahania, ena'õ i'iagõ da'õ ba bõi teboelõ: ba na so zi angarõfi li ja'ia, ba lõ itema li, lõ i'efa'õ ba wa'atosasa. *(Raz. I. 18, 27).*

III. Mitõrõtõrõ tõdõmi da'õ ba mitõngõni, mibe'e ba dõdõmi, ja'ami si fa'ero andrõ! Mitõrõ tõdõmi zi no ara andrõ, si otarai gõtõ fõna, wa no ja'odo Lowalangi ba tenga bõ'õ; Lowalangi si lõ famaedo, fefoe gofoe heza. *(F. 44, 8; 45, 5).* Sangombacha loealoea, i'otarai mbõrõta, i'otarai gõtõ fõna sa'ae, loealoea zi lõ aloea na; sangoema'õ: Lõ tola lõ aloea dania nihonogõigoe ba hadia fefoe zi so ba dõdõgoe, ba itõrõ oebe'e! *(Sin. 33, 11. Amaed. 19, 21. Heb. 6, 17).* Sogaoni mojo andrõ moroi ba gatoemboecha, niha andrõ samaloea nihonogõigoe andrõ [oekaoni], moroi ba danõ sarõoe; itõrõ ni'ombacha'õgoe oebe'e: oefaloea nihonogõigoe andrõ! *(F. 41, 2. 25; 44, 28).* Mifondrondrongo chõgoe, ja'ami sabe'e tandro, si no arõoe fa'atoelõ dõdõ! No oehatõ'õ wa'atoelõ andrõ chõgoe; tenga sarõoe sa'ae ia; lõ'õ sa'ae iradõ ia fangorifi andrõ chõgoe. Oebe'e ba mbanoea Ziona wangorifi ba lachõmi ba Ndraono Gizeraëli.

FAZA 47.

I. Fama'ele'õ fa'adoedoe Mbabeli andrõ. II. Tetegoe wa lõ fa'ahachõ dõdõ chõra ba fa'afaitora andrõ. III. Lõ'õ gõi i'orifi ira elemoera andrõ.

I. Ae tooe ba dadao ba gawoegawoe ba danõ, ja'oegõ ono alawe banoea Mbabeli! Dadao tooe ba danõ, lõ dadaoma zalaŵa, ja'oegõ ono Ndrawa Galedaia alawe! Lõ'õ sa'ae labe'e tõimõ „Zerizerize" ba „Nihaogõhaogõ fondrorogõ". *(F. 13; 26, 5).* Halõ gisa ba kisa wache! Heta mbaloebaloe mbawa, foeroei lembe! Fahoi goe'i ba waha, tõrõ nidanõ! Si lõ baloebaloe dania ndra'oegõ, oroma zaila'õ! Oelaoe sa'ae mbalõgoe chõoe ba samõsa lõ oehachõsi tõdõ, [iŵa'õ]. *(Nach. 3, 5. Fam. 17, 16).* Sangorifi ja'ita, Jehowa ngahõnõ dõinia, Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli. Dadao, bõi hedehede, ba ae ba zogõmigõmi, ja'oegõ ono Ndrawa Galedaia alawe! Lõ'õ sa'ae labe'e tõimõ „Toehe nõri misa".

II. No mofõnoe ndra'o ba mbanoeagoe andrõ, no oe'o'aja dána chõgoe andrõ ba no oeloeloe ba

dangaoe : lõ nihachõsioe tõdõ ja'ira, he si no tohare hoewa, ba no õfonoro kalo mbagi saboea andrõ
7 chõoe. *(Sach. 1, 15).* Noa sa õmane : Lõ teboelõ samatõrõ ndra'odo, tobali lõ õbe'e ba dõdõoe da'õ no mege, lõ õfatooetooe tõdõoe loea-
8 loea. *(Fam. 18, 7).* Ba iada'e, ba fondrondrongo da'e, ja'oegõ nihaogõhaogõ mege hadia ia, sidadao lõ mangiwa, sangoema'õ tõdõnia : Ja'odo ba tenga bõ'õ ! Lõ tawa'õ, lacha mbanoea dania ndra'odo ba
9 lõ oe'ila wa lõ ono ! Ba gõna dania ndra'oegõ si doea balõ andre, lõ moedõnadõna, ha ma'õma'õchõ: fa'lõ'ono ba fa lacha mbanoea ndra'oegõ ; i'ozoemagõ ihawoei ndra'oegõ, lõ lai wa no fahõna gelemoe chõoe, lõ lai wa no fahõna wanaka.
10 Fangabe'e dõdõoe ba walõsõchi andrõ chõoe, fa õmane : Lõ sangila ja'odo. Fa'atoeatoeaoe ba fa'aboto ba dõdõoe andrõ zamowõhõ ja'oegõ, tobali õmane dõdõoe : Ja'odo,
11 ba tenga bõ'õ. Andrõ itõrõ ndra'oegõ famakao, si tebai õtaka elemoemõ andrõ; ihawoei ndra'oegó famoenoe si tebai õtimba, ba i'ogomoezaõ gõna ndra'oegõ famakiko, si lõ moedõnadõna.
12 III. **O**roma'õ dakamõ andrõ, awõ gelemoe andrõ chõoe, si no fahõna, serege dõdõoe, i'otarai iraono ndra'oegõ : ma ató õ'ila õlaoe
13 hadia ia, ma ata'oe õbe'e ! No õ'eregesi dõdõoe wangaloengaloei lala : ndramoefa'aso ira, ndramoe'orifi ndra'oegõ si no to'õlõ wamaigi banoea si jawa, samaigimaigi dõfi, sangombacha si gõna ndra'oegõ, ero na tesa'a mbawa. *(Fam.*
14 *18, 4 h. t.).* No tobali hoelõ dõla wache, ni'ã galitõ, ira : tebai la'efa'õ nosora ba wa'abõlõ galitõ andrõ — tenga sa bo, ba woleoe, tenga alitõ bawoe, si dadao ita
15 ba ngai. Si manõ chõoe ba zerege dõdõoe, i'otarai iraono ndra'oegõ ; – saniaga chõoe, ba no larõi, no eloengoe, itõrõ lalania zamõsana ; lõ sangorifi ja'oegõ.

FAZA 48.

I. No eboea horõ Ndraono Gizeraëli, ba ihachõsi zoei tõdõ Lowalangi, bõrõ ba chõnia. II. Famarooe tõdõ zato, ba wame'e ba dõdõ fa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ. III. Famangelama, ba wondrõi Babeli andrõ.

I. **M**ifondrongondrongo da'e, ja'- 1
ami ma'oewoe Jakobo andrõ, nifotõi tõi Gizeraëli, ja'ami si otarai goemboe Joeda andrõ ; si fahõloe ba dõi Jehowa, ba si lõ aefa ba mbewe tõi Lowalangi Ndraono Gizera'ëli andrõ, he wa'ae tenga ni'osidoehoegõ ba tenga soroi ba dõdõ ! *(Jer. 4, 2).* Ba mbanoea ni- 2
amoni'õ andrõ sa'ae moroi dõira ba ba Lowalangi Ndraono Gizeraëli abe'e dõdõra : Jehowa ngahõnõ dõinia. Hadia ia fõna andrõ, ba no 3
ara, me oefarongogõ, taroma ligoe, ba no oe'ombacha'õ chõra. No i'ozoemagõ oefaloea, ba itõrõ. *(F. 42, 9).* Me no oe'ila, wa no sabe'e ta- 4
ndro ndra'oegõ, wa no amaedola noeo si'õli mbõrõ doe'imõ, awõ wa no hoelõ dõla garamba ganga-ngooe. *(Moz. II. 32, 9; 33, 3. Moz. V. 9, 13; 31, 27).* Ba no ba gõtõ 5
fõna sa'ae oe'ombacha'õ chõoe : fatoea lõ aloea oefarongogõ chõoe, ena'õ tebai õwa'õ : Adoe andrõ chõgoe zolaoe, famaedo nifoë andrõ ba famaedo nifahele chõgoe zangoema'õ. No õrongo — ba nehegõ 6
sa'ae fefoe ! Ba ja'ami — hadia, lõ fatehe dõdõmi? No oefarongogõ chõoe zi bohooe, i'otarai da'e, nibini'õ mege, si lõ õrai õrongo. Awena iada'e aloea, ba tenga ba 7
gõtõ fõna ; ba irege da'e, ba lõ nirongooe, fa bõi õwa'õ : Hiza, no tohõna oe'ila. Lõ nirongooe ba lõ 8
ni'ilaoe, lõ si teboka dõgi dalingaoe fõna ; noa sa oe'ila, ha sambalõ si farõi manõ ndra'oegõ ba no „Sa-

nawõ" dõimõ, i'otarai daloe ninaoe!
9 Bõrõ dõigoe andrõ, wa oetaha wõnoegoe; bõrõ doeriagoe andrõ, wa oehõndrõgõ, wamaigi ja'oegõ, fa bõi oefakiko'õ. *(Moz. II. 34, 6. F. 43,*
10 *25).* Hiza, no oelaoegõ ndra'oegõ, ba tenga si mane firõ. No oetandraigõ ndra'oegõ ba galitõ famakao andrõ. *(Fet. I. 1, 7. Fam. 3, 18).*
11 Bõrõ ndra'o, ja'odó mbõrõ wolaoe ja'ia! — wa'abõlõ wango'aja tõigoe andrõ ena'õ! — ba lõ oeloeloe ba mbõ'õ wa'eboea dõigoe andrõ. *(F. 42, 8).*
12 II. **M**ifondrondrongo chõgoe, ja'ami ma'oewoe Jakobo ba ja'ami Iraono Gizeraëli, nikaonigoe andrõ: Ja'odó, ja'odó zi fofõna ba ja'odó gõi zafoeria! *(Moz. II. 3, 14. F. 41,*
13 *4).* Tangagoe andre sa atõ zolata tanõ, ba kambõlõgoe zamologõ banoea si jawa. Moe'aodo chõra, ba
14 ahori so. *(Sin. 39, 9).* Mi'ondrasi, ja'ami fefoe, ba mifondrongondrongo! Ha niha ba chõra zangombacha si mane da'õ? Ni'omasi'õ Jehowa andrõ zolaoe somasi ia, ba Mbabeli andrõ; ja'ia zamatõrõ hoekoenia ba Ndrawa Galedaia. *(F.*
15 *45, 1).* Ja'o, ja'odó zangoema'õ ba ja'o gõi zogaoni ja'ia, ba ja'o zolohe ja'ia moroi sa ba mofozoe ni-
16 laoenia oebe'e. Mi'ondrasido, mifondrongondrongo da'e: I'otarai mbõrõta, ba tenga ba zogõmigõmi fahoehoeo ndra'odo; aloea, ba so ndra'odó. Ba iada'e, ba no ifatenge ndra'o So'aja, Jehowa, awõ
17 Gehehania. *(F. 61, 1).* Imane Jehowa, sangorifi ja'oegõ, Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ: Ja'o, Jehowa, Lowalangioe zamahaõ ja'oegõ ba zogoena chõoe, samasao ja'oegõ ba
18 lala nitõrõoe. **Ena'õ õtõngõni goroisagoe andrõ, ba hoelõ hohooe nidanõ wa'ohahaoe dõdõoe ba hoelõ ndroeloe nasi wa'atoelõmõ.**
19 *(Moz. V. 32, 29. Sin. 81, 14).* Si mane ene ena'õ ma'oewoemõ ba madooe mbotooe andrõ, ba si mane fa'oja ngawoea nene. Ba tõira andrõ, ba lõ tetajaigõ ba lõ teboenoe ba gametahõgoe. *(Moz. I, 22, 17).*

III. **M**iheta ami ba Mbabeli 20
andrõ, mi'oloi, mirõi Ndrawa Geledaia, mi'a'iki, mi'eboea'õ li! Mi'ombacha'õ, mitoeriaigõ, miforongogõ, iroegi ba wondrege danõ! Mimane: No i'orifi genoninia ma'oewoe Jakobo andrõ Jehowa! *(F.*
52, 11. Jer. 50, 8. Fam. 18, 4). Ba 21
lõ owõchi dõdõra, me ifatõrõ ira ba danõ si mate; ifaloea sa'ae ba gara gõra idanõ, ifabali gara, fa mangele nidanõ! *(Moz. II. 17, 6. Moz. IV. 20, 11).* Ba zeboea horõ, 22
ba lõ fa'ohahaoe dõdõ, iwa'õ Jehowa. *(F. 57, 21).*

FAZA 49.

II. *(F. 49–57.)* I. Enoni Jehowa andrõ, nikaoni sangorifi banoeania ba haga ba niha baero. II. Famaboe'oe fanga'azõchi banoea Lowalangi andrõ ba fangozaragõ ja'ira moroi ba danõ bõ'õ fefoe.

I. **M**ifondrongondrongo chõgoe, 1
ja'ami hoelo, mibe'e mbõrõ dalingami, ja'ami soi niha ba zarõoe! No ikaonido Jehowa, i'otarai me sodo ba daloe ninagoe; i'otarai me tabina ndra'odo itõtõi dõigoe. Ba no iba- 2
li'õ si'õli satarõ mbewegoe: ba loemõ dangania oebini'õ ndra'odo; no ibali'õ ono wana salõsõ ndra'odo: no ibini'õ ndra'o ba naha nono wana andrõ chõnia. *(F. 51, 16. Heb. 4, 12. Fam. 1, 16).* Ba no ima- 3
ne chõgoe: Enonigoe ndra'oegõ, ja'oegõ Iraono Gizeraëli, ba ni'oroma'õgoe lachõmigoe andrõ. Ba no 4
oemane: Zajazaja gõlõgoe wa'erege dõdõgoe andrõ, ba zi lõ boto, ba ba zi lõ goena oehori gõlõgoe, ba dali Jehowa ba lala chõgoe, ba chõ Lowalangigoe mbalazi hadia loeogoe. Ba iwa'õ sa'ae Jehowa, si no ma- 5
mali'õ enoninia ja'odo, i'otarai daloe ninagoe, ena'õ oe'ohe manga-

woeli chõnia ma'oewoe Jakobo ba ena'õ te'ozaragõ chõnia Ndraono Gizeraëli – ba nifosoemange ndra'o, wamaigi Jehowa ba no tobali fangabõlõgoe Lowalangigoe andrõ. —
6 Ba no imane : **Wa enonigoe ndra'oegõ ba wanga'azõchi mado ma'oewoe Jakobo andrõ, ba no ambõ, awõ wa õ'ohe mangawoeli ni'orifi andrõ, Iraono Gizeraëli ; ba andrõ oebali'õ haga ba niha baero ndra'oegõ, ena'õ iroegi ba wondrege danõ fangorifi andrõ chõgoe.** *(F.*
7 *42, 6).* Imane Jehowa, sangorifi Iraono Gizeraëli, Ni'amoni'õra andrõ, chõ zi lõ ba dõdõ niha bõ'õ fefoe, ni'ogorofi niha bõ'õ si no tobali sawoejoe zamatõrõ ja'ia : La'ila dania razo ba maoso — la'ila samatõrõ, ba latoehi danõ, bõrõ Jehowa, si lõ farõi andrõ, bõrõ Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli
8 andrõ, sanoejoe ja'oegõ mege ! Imane na Jehowa : Oefondrondrongo lioe, na bawa wa'omasi ba oetolo'õ, na bawa wangorifi : ba oerorogõ ndra'oegõ, ba oebe'e fawoe'oesa li ba mado Gizeraëli ndra'oegõ, ena'õ õ'azõchi danõ ba ena'õ õfoeli ba zochõ zi no tanõ si mate iada'e.
9 *(Kor. II. 6, 2).* Ena'õ õmane ba zi so ba goeroenga : „Mi'ae baero", ba ba zi so ba zogõmigõmi : „Mitaboe ba zohaga" ! Ba zinga lala lasõndra gõra, ba hili fefoe, si no asele mege,
10 mangamanga ira. *(F. 42, 6).* Lõ olofo ira ba lõ owõchi dõdõra, lõ ilimo ira loemõloemõ andrõ ba lõ ihandro ira sino; sahachõ tõdõ ja'ira andrõ sa'ae zolohe tangara ba ihaogõ wamasao ba goemboe nidanõ ja'ira.
11 *(F. 35, 7. Fam. 7, 16).* Ba fefoe hili andrõ chõgoe, ba oebali'õ lala, ba nitamba lala andrõ chõgoe. *(F. 40,*
12 *4).* Ba so dania zi otarai moroi ba zarõoe ba so zi otarai moroi jõoe ba moroi ba gaechoela loeo, ba so zi otarai danõ Sini.
13 II. A'iki, ja'oegõ banoea si jawa, ba anoenõ, ja'oegõ tanõ, mi'eboe'a'õ li, ja'ami hili, mifarongogõ wa'iki ! Irara sa'ae dõdõ mbanoeania Jehowa ba ihachõsi tõdõ zeboea famakao andrõ chõnia ! *(F. 44, 23).* Ba 14
imane Siona : „No i'erogõ ndra'o Jehowa, no olifoe Zo'aja ndra'odo !" **Hadia, olifoe maõ ndra alawe no-** 15
nonia ba mbagi zoesoe, fa lõ ihachõsi tõdõ nono matoea si oroi daloenia? Ba he meziwa olifoe ira [nonora], ba lõ'õ zoei olifoe ndra'o ndra'oegõ. *(Sin. 27, 10).* **Hiza ba** 16
dete dangagoe no oesoera maedomaedooe : si lõ aefa ba doedoema hõrõgoe gõlimõ andrõ. No la'ondrasi 17
ono matoea chõoe, ba laheta ira chõoe sanoedoegõ ja'oegõ, samakiko andrõ. Faõga hõrõoe, fachõlõ'õ ba 18
faigi ! No la'owoeloi ira fefoe, no la'ondrasi ndra'oegõ ! Faja wa no saoeri ndra'o, iwa'õ Jehowa, na lõ õhalõ ajaoe ira fefoe, fangehaomõ, na lõ õbe'e ajaoe ira, amaedola naja nono nihalõ. *(F. 60, 4).* Adoe- 19
doela andrõ ba si lõ niha sa'ae ba danõ andrõ chõoe, si no moefaitoisi, ba ambõ dania naha niha [fefoe], ba la'arõoe'õ ira si manga ja'oegõ. Lamane na dania ba dõgi dalingaoe 20
ono andrõ, ba walõ'ono mege : Ambõ nahagoe, fonaha ndra'odo, fa oe'ila oebe'e nomogoe ! Ba õmane 21
dania dõdõoe : Ha niha zi adonogõ chõgoe da'õ? — si lõ ono sa mege ndra'odo, si lõ nga'õtõ, nitibo'õ ba si lõ goena ! Ba ha niha zange'eboea chõgoe da'õ? — ha sa ja'odo zi tosai mege, ba he moroi da'õ? Andrõ 22
imane So'aja, Jehowa : Hiza, oefazawa dangagoe ba niha solohe adoe ba oetaroe'õ mandrera, soroma ba niha baero, fa la'ohe nonooe matoea, niloe'i ba lembe, fa la'angalisigõ nonooe alawe, wolohe chõoe. *(F. 11, 12).* Razo sa'ae zolaja ono 23
chõoe ba fo'omora, fo'omo razo, zamaenoe. Lafalõgoe tooe ira ba danõ, wangaloeloe chõoe ba lafelai gawoegawoe, si falemba ba gaheoe, ena'õ aboto ba dõdõ, wa no Jeho-

wa ndra'odo, si lõ mame'e aila sa-
24 nõtõna chõnia. *(Sin. 72, 9).* Hadia, ta'ila moesõbi ba danga zabõlõ niraboenia ba hadia, lasõndra woloi nitaha zabe'e? *(F. 41, 2. Mat. 12,*
25 *29).* Imane sa Jehowa: Alacha lasõbi ba danga zabolõ nitahania, ba alacha aefa ba danga zabe'e niraboenia, ba ba zi fa'oedoe chõoe fa'oedoe ndra'odo, ba ja'o zango-
26 rifi onooe andrõ. Ba oebe'e õ zamalangõgõ ja'oegõ nagolera ba maboe ira dora oebe'e, timba wemaboe toeo; ba aboto ba dõdõ niha fefoe dania, wa no ja'odo, Jehowa, zangorifi ja'oegõ, ba sangefa'õ ja'oegõ, ja'odó, sabõlõ andrõ ba ma'oewoe Jakobo. *(Fam. 16, 6).*

FAZA 50.

I. Bõrõ horõra andrõ. wa no tetibo Ndraono Gizeraëli andrõ. II. Itolo Jehowa genoninia andrõ solo'õ linia ba si lõ farõi.

1 I. **Da**'õ niwa'õ Jehowa: Heza so zoera wangefa andrõ chõ ninami, fanibogoe ja'ia? Ba ha niha zosoegilo chõgoe, ni'amawagoe ja'ami! Hiza, si lõ atoelõ andrõ chõmi mbõrõ, wa te'amawa ami, ba no olalõwami andrõ mbõrõ, wa tetibo ni-
2 nami. *(Moz. V. 24, 1).* Hana wa samõsa lõ niha, me sodo; hana wa lõ sanema li, me moe'ao ndra'odo? Hadia, ambõ sa'ae dangagoe, ba wangorifi? ba hadia, lõ fa'abõlõ chõgoe, ba wangefa'õ? Hiza, oe'ogo'õisi sa'ae nasi, na oehedehede'õ, oebali'õ tanõ si mate mboto nidanõ: obooe bacha gi'a, ba wa lõ idanõ, mate ba wa'owõchi dõdõ. *(Moz. II. 14, 21. Moz. IV. 11, 23.*
3 *F. 59, 1).* Oefonoecha mbanoea si jawa salœ, oebe'e baloebaloenia gonigoni. *(Moz. II. 10, 21).*

4 II. **No ibe'e ohõgoe lela nifahaõ So'aja, Jehowa, ena'õ oe'ila oe'okafoei dõdõ zerege tõdõ hoehoeogoe andrõ; ero mahemoloe isoesoegi ndra'odo, ititi dõgi dalingagoe, e-na'õ oerongo hadia ia, nifamondrongo nifahaõ.** *(Mat. 11, 28. Joh. 8, 28).* So'aja, Jehowa zamokai tõgi 5 dalingagoe, ba ja'odo, ba lõ si fatandrodo, lõ nibõdagoe ja'odo. **No** 6 **oeloeloe hoeloegoe ba zamõzi ja'o, ba bo'õgoe ba zanõbi boe dangidangigoe; lõ nibini'õgoe bawagoe, ba wango'aja ba ba wondrilo.** *(Mat. 26, 67. Fil. 2, 8).* Ba no itolodo So'- 7 aja, Jehowa: ba lõ oe'ila wa'aila. Ba andrõ oe'abe'e'õ mbawagoe, fa'abe'e gowe; oe'ila sa ató, wa tenga si faloecha fa'aila ndra'o. *(Hez. 3, 8. 9).* No ahatõ zolohe ba lala hoe- 8 hoeogoe andrõ! Ha niha zi fasoso chõgoe? Da mafaoma mafa'aso ndra'aga! Ha niha noedoegoe! Jamoehatõ'õ ia chõgoe! *(Rom. 8, 33).* Hiza, si fa'awõ chõgoe Zo'aja, Je- 9 howa! — ha niha atõ zangetoe'õ hoekoegoe? Hiza, ahori adoedoe ira, hoelõ mbaroe [satoea], i'ã ira hama! Ha niha ba chõmi zangata'oefi 10 Jehowa, ba jamoefondrondrongo hoehoeo genoninia andrõ: sanõrõ lala ba zogõmigõmi, si lõ haga, ba ja manõtõna ba dõi Jehowa andrõ, ba jamoehalõ fangabe'enia Lowalalanginia. Ba ja'ami fefoe, sangeboea 11 alitõ, sanoenoe soeloe fanoenoe nomo — ba mi'ae bacha ba holahola galitõ andrõ ba mifatõfa ami ba zoeloe andrõ, nitoenoemi! Tangagoe andre zamatõrõ chõmi si manõ; ba zafõchõ chõmi mileagõ tooe ami! *(Jer. 17, 4).*

FAZA 51.

I. Ifoeli itaroe'õ Ziona andrõ, si no adoedoe, Jehowa. II. Si mane fangefa'õnia banoeania ba danõ Miseraji fõna, si manõ gõi wangefa'õnia ja'ira dania ba danga zamakao ja'ira. III. Osi mako wõnoe andrõ, nibadoera, ba ifabadoegõ sa'ae ba nemalira.

I. **Mi**fondrondrongo chõgoe, ja'a- 1 mi solohi fa'atoelõ, ja'ami sangaloei Jehowa! Mifaigi gowe andrõ, bõrõ-

tami ba wanoto ja'ami mege ba bawa mba'a andrõ ba nichao ja'a-
2 mi! *(Jes. 48, 1).* Mitõngõni [doeami] Aberahamo andrõ, foeroegõmi ba [awemi] Sara, sadono ja'ami; ha sa samõsa ia, me oekaoni ia, ba no oefahowoe'õ ia, ba no ato oebe'e!
3 *(Moz. I. 12, 1).* Irara sa'ae Ziona Jehowa, irara fefoe gadoedoela chõra: ibali'õ tanõ omasiõ danõ si mate andrõ chõra, ba si lõ hadia ia zaoeri mege, ba ibali'õ kaboe Jehowa. Fa'owoeawoea dõdõ ba fa'omoeso dõdõ zi faloecha ita ba da'õ, fangandrõ saoha gõlõ ba fanoenõ, seboea
4 li. *(Moz. I. 2, 8. F. 40, 1).* Mifondrongondrongo chõgoe ja'ami banoeagoe, mibe'e mbõrõ dalingami, ja'ami niha chõgoe! Me i'otarai ndra'o famahaõ, awõ hoekoe andrõ
5 chõgoe, haga ba niha baero. No ahatõ wa'atoelõ andrõ chõgoe, i'ogomoezaõ aloea wangorifi andrõ chõgoe ba tangagoe andre zangoehoekoe niha baero. Manõtõna chõgoe hoelo misa, ladõnadõna nilaoe
6 dangagoe. *(F. 42, 4).* Mifaõga hõrõmi mijawa ba mbanoea si jawa ba mifaigi tooe danõ: taja sa dania mbanoea si jawa, si mane simbo, ba tanõ, ba adoedoe, si mane baroe [satoea], ba sowanoea jawa, ba mate tooe, fa'amate ndri mbõhõ; ba fangorifi andrõ chõgoe, ba si lõ aetoe ba fa'atoelõ andrõ chõgoe, ba si lõ teboelõ. *(Sin. 102, 27. Mat. 24, 35).*
7 Mifondrondrongo chõgoe, ja'ami si no mangila satoelõ, ja'oegõ banoea si so ba dõdõ oroisa andrõ chõgoe: bõi ata'oe ami, na la'o'aja ami niha, ba bõi tokea ami, na latandrawaisi
8 ami. *(Sin. 37, 31. Mat. 10, 28).* I'ã sa dania ira hama, hoelõ noecha ba ifemanga mbaroe loeo ira teatea: ba fa'atoelõ andrõ chõgoe, ba si lõ aetoe, ba fangorifi chõgoe, ba iroegi wondrege ma'oewoe mitooe. *(F. 50, 9).*
9 II. Faoso ba, faoso ba! Olohoeni ndra'oegõ fa'abõlõ, ja'oegõ tanga Jehowa andrõ! Faoso, si mane ba gõtõ fõna, ba nga'õtõ me fõna sibai! Hadia, tenga ja'oegõ zi õ'õtõ Rachaba [Miseraji] andrõ, tenga ja'oegõ zangahandro oelõ naga andrõ? *(Job. 26, 13. Sin. 74, 13. F. 30, 7. Hez. 29, 3).* Hadia, tenga ja'- 10
oegõ zi ogo'õisi asi, asi andrõ, si no eboea? sombali'õ lala niha tojo nasi, ena'õ la'ila latõrõ ni'orifi andrõ? *(Moz. II. 14, 21).* Mangawoeli ni'orifi 11
Jehowa andrõ, manoenõnoenõ ira wangawoeli ba Ziona Fa'omoeso dõdõ si lõ aetoe jawara; faloecha ira wa'owoeawoea dõdõ ba fa'iki; ba fa'aboe dõdõ ba fangarõngarõ, ba no taja! *(F. 35, 10).* Ja'o, ja'odó 12
zondrara tõdõmi! Ha niha ndra'oegõ, wa õ'ata'oefi ena'õ niha, si mate dania, ba ono niha, sariri dania, hoelõ ndroe'oe? *(Sin. 118, 6. F. 40, 6. Fet. I. 1, 24).* Awõ wa olifoe'õ 13
Jehowa, sombõi ja'oegõ, samologõ banoea si jawa ba solata tanõ, wa fadoro ma'õma'õchõ manizinizi ndraoegõ ba wõnoe zamakao [ja'oegõ] andrõ, hoelõ na sangaloei famakiko ja'oegõ? Ba heza so iadae wõnoe zamakao andrõ? *(F. 40, 22).* Lõ ara, 14
ba tetoto'õ wesoe zi no tekõrõboe andrõ, lõ mate ia welalõ ba gohokoho ba tenga sambõ õ ia —. Me 15
si ndroehoe Lowalangioe ndra'odo, ja'odo Jehowa, samodoeloe asi, fa moe'oegoe ndroeloenia: Jehowa ngahõnõ dõinia! *(Job. 26, 12. Jer. 31, 35).* Ba no oebe'e ba mbeweoe da- 16
roma ligoe ba ba loemõ dangagoe oebini'õ ndra'oegõ, ba wamologõ banoea si jawa ba ba wolata tanõ [zamoeza tõ] ba ba wangoema'õ ba mbanoea Ziona: Banoeagoe ami! *(F. 49, 2).*
III. Faoso ba, faoso ba! Faza- 17
wa'õ, ja'oegõ banoea Jeroezalema, si no mamadoe õsi mako wõnoe andrõ, nitema ba danga Jehowa: no õbadoe nõsi dalosoe mako andrõ, salimboeanõ ita, no õsowo. *(Sin. 60, 5; 75, 9. Jer. 25, 15).* Ba samõsa 18

lõ samasao ja'ia iraono andrõ, si no toemboe chõnia, samõsa lõ solohe tangania, iraono andrõ ni'e'-
19 eboeania. Doea balõ zi no gõna ndra'oegõ — ha niha zahachõ tõdõ ja'oegõ? Fanoedoegõ, awõ worasa, ba fa'olofo, awõ mbawa zi'õli; he oewisa wondrara tõdõoe? *(F. 47, 9).*
20 No tegaõlõ tooe nono matoea chõoe, maboe, ba zinga newali fefoe, hoelõ mbõhõ ba goe'õ, no maboe ira fõnoe Jehowa andrõ, fanegoe Lowala-
21 ngioe. *(Ngen. Jer. 2, 41).* Andrõ fondrondrongo da'e, ja'oegõ seboea famakao, si no maboe, ba tenga
22 si maboe toeo! Da'õ niŵa'õ Zo'aja ja'oegõ, Jehowa, Lowalangioe andrõ, solohe ba wa'atoelõ hoehoeo mbanoeania: Hiza, no oeheta ba dangaoe mako zalimboeanõ niha, talosoe mako wõnoegoe andrõ —
23 alacha lõ õbadoe sa'ae. Ba oebe'e ba danga zamakao ja'oegõ andrõ, sangoema'õ chõoe: Faõndrõ'õ, ena'õ matõrõ hoeloemõ! — ba tobali õbali'õ tanõ tooe, õbali'õ lala hoeloemõ, lala zanõrõ ja'ia. *(F. 49, 26).*

FAZA 52.

I. Famarooe tõdõ mbanoea Ziona, ena'õ omoeso dõdõ, me no moe'ombacha'õ chõra wangorifi andrõ. II. Fa'asalaŵa genoni Lowalangi andrõ ba fa'anoemanania gõi.

1 I. Faoso, ja'oegõ banoea Ziona, faoso ba! Olembe wa'abõlõ! Onoecha mbaroe ba walõŵa andrõ chõoe, ja'oegõ Jeroezalema, banoea ni'amoni'õ andrõ! Lõ'õ sa'ae ihoendragõ golajamamõ si lõ moeboto
2 ba he si so da'i. *(F. 51, 17).* Anotogõ gawoegawoe andrõ, si no falemba chõoe; fazaŵa'õ, dadao, ja'oegõ Jeroezalema. Heta wesoe andrõ ba mbagioe, ja'oegõ ono
3 Ziona alawe, nira'oe mege! Imane sa Jehowa: No moe'amawa ami lõ bõli, ba nihõli gõi ami, lõ hõli.
4 Da'õ sa niŵa'õ Jehowa: Ba danõ Miseraji noemalõ misi tooe mbanoeagoe fõna, fa si fatewoe ira ba da'õ, ba Dawa Asiria andrõ, ba no lafakao ira lõ soelõ. *(Moz. I. 46, 6. Raz. II. 17, 3).* Ba iada'e, ba hadia 5
nihalõgoe ba da'e, iŵa'õ Jehowa, me no la'oloi'õ manõ mbanoeagoe andrõ lõ bõli? Fajaŵa zamatõrõ ja'ira, iŵa'õ Jehowa, ba te'o'aja dõigoe lõ mamalõmalõ, ma'õma'õchõ. *(Rom. 2, 24).* Andrõ ja aboto 6
ba dõdõ mbanoeagoe andrõ dõigoe, ja aboto ba dõdõra, na loeo da'õ, wa no ja'odo zangoema'õ: Ja'e ndra'o! **Ha lõ omasiõ ba hili gahe** 7
zanoeriaigõ fa'omoeso dõdõ, sangombacha fa'atoelõ, solohe toeria somoeso dõdõ, sangombacha fangorifi, sangoema'õ ba mbanoea Ziona andrõ: „Razo Lowalangioe andrõ!" *(F. 40, 9. Nach. 2, 1. Rom. 10, 15).* Fondrondrongo, moe'ao zanaro a- 8
ndrõ chõoe, dozi ira ma'iki, me i'ila hõrõra wangawoeli Jehowa ba Ziona, anehe ira. *(Hez. 3, 17).* Mi'a'ki, 9
ja'ami adoedoela Jeroezalema, dozi, mifarongogõ; irara sa'ae dõdõ mbanoenia Jehowa, i'orifi Jeroezalema! Isa'i'õ da'io mbaroe Jehowa ba 10
da'ionia ni'amoni'õ andrõ, ba zanehe niha baero andrõ, fefoe; ba la'ila dania wangorifi andrõ chõ Lowalangi dozi fondrege danõ! *(Sin. 98, 2. Loek. 3, 6).* Milaboe, mi- 11
laboe! miheta ami ba da'õ! Bõi mibabaja hadia ia zi ta'oenõ! Miheta ami chõra! Mihaogõ ami, ja'ami solohe fakake andrõ chõ Jehowa! *(F. 48, 20. Kor. II. 6, 17).* Tenga sa sida'idai ami, wangeheta 12
ja'ami, ba tenga soloi ami wofanõ; mowaõwaõ sa'ae fõnami Jehowa ba moroi foerimi Lowalangi Ndraono Gizeraëli. *(Moz. II. 13, 21).*

II. Hiza, mofozoe wolaoe ge- 13
nonigoe andrõ: sanõi dania ia, salaŵa ia, jaŵa sibai! Si mane fa'a- 14
tobali dõdõ zato mege chõoe — wa'atobali mege nga'eoe, tenga famaedo niha sa'ae wamaigida, ba

tenga sa'ae nga'eoe nono niha nga'eoenia andrõ —, *(Joh. 19, 5)*, si manõ dania, wa ato zi tokea soi niha ibe'e; bõrõ ia dania, wa so razo si lõ hedehede, me la'ila zi lõ moerai moetoenõ chõra ba me larongo zi lõ moerai moerongo ba chõra. *(Moz. II. 24, 8. Rom. 15, 21).*

FAZA 53.

I. Fama'ele'õ famakao Mesia andrõ, salahi niha. II. Loealoea nitõrõnia andrõ, si so lachõmi.

I. **B**a ha niha zi fadoehoe tõdõ ba ni'ombacha'õ chõda, ba tanga Jehowa andrõ — ba ha chõ tefa'ele'õ ! *(Joh. 12, 38. Rom. 10, 16).* No manõi ia, fõnania, hoelõ lewiõ, hoelõ lewiõ ba wa'a, moroi ba danõ si no okõlikõli. Lõ fonga'eoe ba lõ famoadoe, fa tafaigi ena'õ ia, ba tenga omasiõ, wamaigida ja'ia. *F. 11, 1).* Ni'ositengagõ ia ba ni'erogõ niha bõ'õ; niha si no fahõna fa'afõchõ ba si no to'õlõ ba wõchõ. Ni'ositengagõ ia, irege labaloegõ mbawara fõnania ba fa lõ ba dõdõda ia. *(Sin. 22, 7. Mar. 9, 12).* **Ba fõchõda niloe'inia ba no ihare'õ chõnia zafõchõ chõda; ba ba dõdõda, ba ni'otoe'õ ia, nibõzibõzi Lowalangi ba nifakao.** *(Mat. 8, 17. Joh. 1, 29).* **Ba no lalõda sa mbõrõ, wa tefesocho ia, ba horõda mbõrõ, wa terasa ia. Ja'ia zoloe'i hoekoe, ena'õ sohahaoe tõdõ ita, ba moroi ba zochonia, wa no dõhõ wõchõda.** *(Rom. 4, 25. Kor. I. 15, 3. Fet. I. 2, 24).* Dozi ita, ba no eloengoe, hoelõ mbiribiri, ha lalania ni'ila zamõsana ; ba no ihare'õ chõnia Jehowa horõda, dozi ita. Nifakao ia, he wa'ae ikõwõ ia ba itaha ba lõ hedehedenia, hoelõ nono mbiribiri ni'ohe ba wanaba, ba hoelõ zigelo mbiribiri, si lõ hedehede ba danga zogoeti boenia, si manõ gõi wa lõ hedehedenia. *(Mat. 26, 63. Hal. zin. 8, 32. 33).*

II. **F**amoenoenia wamakao andrõ ba hoekoe andrõ, ba ha niha ba zi faendronga chõnia andrõ zame'e ba dõdõ, wa no olalõwa niwada andrõ mbõrõ, wa tetibo ia moroi ba danõ niha saoeri, wa gõna famoenoe ia? Ba ngai zeboea horõ labe'e lewatõnia ba ba ngai zolaoe si lõ sõchi, me no mate ia, he wa'ae lõ nifazõchinia si lõ sõchi ba he wa'ae lõ falimosa ba mbewenia. *(Mat. 27, 57. Joh. I. 3, 3. Fet. I. 2, 22).* Ba no omasi Jehowa ifoefoe, ifofõchõ. Na no ibe'e soemange fameta horõ nosonia, ba i'ila nga'õtõ, anaoe nosonia, ba mofozoe ba dangania zomasi Jehowa. *(Mat. 20, 28. Kor. II. 5, 21).* Bõrõ wa'erege dõdõnia andrõ, wa i'ila dania zahono dõdõnia. Ba wa'aboto ba dõdõnia andrõ, ba ato dania zi faloecha fangatoelõ, ibe'e enonigoe satoelõ andrõ, ba lalõrã andrõ, ba ja'ia zoloe'i. *(Kor. I. 1, 30. Fil. 3, 9).* Andrõ oebe'e dána chõnia ba zato andrõ, ba ja'ia zamaosa ba zato ahoeloea ba wanoewõ, bõli gõlõnia, me no ibe'e ni'etoe'õ nosonia ba me no tebe'e awõ zolalõ ia, lõ lai wa no iloe'i horõ sato andrõ, awõ wa no mangandrõ ia salahi zolalõ. *(Mar. 15, 20. Loek. 23, 34).*

FAZA 54.

I. Ifoeli fawoe'oe li Jehowa ba Ndraono Gizeraëli, fa'eboea dõdõ. II. Edõna ifoeli itaroe'õ Ziona, ba wa'atoelõ.

I. **O**woeawoea'õ dõdõoe, ja'oegõ si lõ ono, si lõ irai madono ! A'iki ba laoe liwaliwa, ja'oegõ si lõ irai afõchõ hoeloe ! Noa sa'ae oja nono matoea chõ zi lõ awõ'awõ, moroi ba zi no moehalõ donga, iwa'õ Jehowa. *(F. 49, 20. Gal. 4, 27).* Ebolo'õ naha noseoe, alacha ebolo sibai zagõ nahiaoe andrõ, labe'e; bõi tenawa! Anaoe'õ gasõnia, aro'õ wanaroe'õ ! *(F. 33, 20).* Õfa'ese sa dania ndra'oegõ, ba gambõlõ ba ba gabera :

Labe'e dania barõ mbawara soi [bõ'õ] ma'oewoemõ andrõ ba lafoeli lafo'õsi mbanoea si lõ niha sa'ae.
4 Bõi boesi dõdõoe, tenga nibe'e ba zi lõ boto ndra'oegõ, ba bõi aila'õ, tenga sa safoesi bawa ndra'oegõ dania. Olifoe'õ sa'ae dania wa'ailaoe andrõ, me ono alawe na ndra'oegõ, ba lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõoe wa'ailamõ andrõ, me lacha mbanoea ndra'oegõ.
5 *(Hez. 16, 8).* Fo'omooe sa'ae zombõi ja'oegõ andrõ: Jehowa ngahõnõ dõinia; ba sangorifi ja'oegõ Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ: Lowalangi zi sagõrõ oeli danõ dõinia.
6 *(F. 62, 5).* Noa sa ikaoni ndra'oegõ Jehowa, amaedola ndra alawe ni'erogõ mege ba si no aboe sibai tõdõ; ba si bohooe moehalõ —, ba hadia, ni'erogõ da'õ? iwa'õ Lowa-
7 langi. **Doehoe, no oe'erogõ ndra'oegõ, si lõ ararã, ba oe'eboea'õ wa'ahachõ dõdõgoe, wangahatõ'õ ja'oegõ**
8 **chõgoe. Me tesao wõnoegoe, ba no oebini'õ mbawagoe chõoe, si lõ ararã, ba oefoeli oehachõsi tõdõ ndra'oegõ, fa'eboea dõdõ si lõ aetoe, iwa'õ sangorifi ja'oegõ andrõ, Jeho-**
9 **wa.** Timba wa'anõnõ danõ idanõ andrõ, me loeo Noachi, chõgoe da'õ: si mane fahõloesagoe andrõ, wa lõ tola ifoeli inõnõi danõ idanõ andrõ chõ Noachi, si manõ wahõloesagoe, wa lõ'õ sa'ae mofõnoedo chõoe, awõ wa lõ'õ sa'ae oetegoe'õ. *(Moz. I. 9,*
10 *11).* Alacha sa'ae aroeroe hili ba alacha mangiwa hilihili, ba lõ'õ sa teboelõ chõoe wa'eboea dõdõgoe ba tebai mangiwa wawoe'oesa li andrõ chõgoe, iwa'õ sahachõ tõdõ chõoe, Jehowa andrõ. *(Hez. 37, 26).*
11 II. He ja'oegõ saboe tõdõ, nifaheoe nangi, si lõ fondrara tõdõ! Hiza, oebe'e latalatamõ weremata manika ba oefotojo ndra'oegõ fere-
12 mata nila. *(Fam. 21, 19).* Ba jasia oebe'e mboemboe gõlimõ ba bawa gõlimõ, ba feremata ita, ba fefoe gowe nolamõ andrõ, ba batoe indra'indra.
13 Ba onooe fefoe, ba nifahaõ Jehowa; eboea wa'ohahaoe dõdõ nonooe andrõ. *(F. 60, 17. Jer. 31, 34. Joh. 6, 45).* Fa'atoelõ dania latala- 14
tamõ, fangaró; ja arõoe chõoe wamakao! alacha lõ ata'oe'õ, ba ja arõoe gameta'oeõ, lõ'õ sa ihatõ'õ ia chõoe. Ba na so zi fa'oedoe 15
chõoe, ba ma'ifoe tenga nilaoe dõdõgoe: gofoe ha niha zi fasõndra chõoe, ba si tekiko! Hiza, ja'o 16
zombõi siamboe andrõ, si doeroedoeroe'õ si'õli ba galitõ, samazõchi fangõna, necheneche dangania; ja'o gõi zombõi samakiko, ba wamoefoe ja'ia. Fefoe wangõna, nibago ba 17
wamakiko ja'oegõ, ba si lõ boto ba dozi lela si fa'oedoe chõoe, hadia ia hoehoeo, ba õ'ila õlawa. Da'õ dána chõ genoni Jehowa andrõ, awõ wangatoelõ andrõ, si faloecha ira chõgoe, iwa'õ Jehowa!

FAZA 55.

I. Famarooe tõdõ, ba wangai fa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ. II. Mofozoe nichoi dõdõ Lowalangi ba wangorifi niha.

I. He ja'ami, sowõchi tõdõ, fe- 1
foe, mi'ondrasi nidanõ! Ba ja'ami si lõ balazo, mi'aine mi'õli mbõra ba mi'ã! Mi'aine, mi'õli mbõra, ba agoe ba soesoe, saoha gõlõ! *(Joh. 7, 37. Fam. 22, 17).* Hana wa edõna 2
mitoelo gana'a, bõli zi tenga õ, ba õlõmi, ba zi tebai aboeso ami? Ba mifondrondrongo chõgoe, ba misõndra õmi zi sõchi ba mõi fangokafoe dõdõmi zatabõ. Mibe'e mbõrõ 3
dalingami ba mi'ondrasi ndra'odo! Mifondrondrongo, ena'õ tedooe nosomi! **Ba oelaoe fawoe'oe li chõmi, si lõ teboelõ: — fa'eboea dõdõgoe andrõ chõ doeami Dawido, si tebai awoe'a!** Hiza, no oebe'e samadoe- 4
hoe'õ ia, ba niha baero salawa ba samatõrõ soi niha. *(Fam, 1, 5).* Hiza, õkaoni dania soi si lõ õrai 5
mila, ba la'ondrasi ndra'oegõ niha si lõ irai fa'ila li chõoe. Bõrõ Jehowa, Lowalangioe andrõ, Ni'a-

moni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ, me no ifolachõmi ndra'oegõ. *(Mat. 4, 16. Rom. 10, 20).* Mi'aloei Jehowa, fatoea i'oro'õ ia, mi'angarõfi li ia, fatoea ahatõ ia. *(Mat. 7, 7).* Seboea horõ, ba jamoerõi lalania andrõ, ba si lõ atoelõ ba jamoebõhõli nichoi dõdõnia, jamoefoeli ia chõ Jehowa, ba ihachõsi tõdõ; ba chõ Lowalangida, sangõhõna dania fame'e aefa horõnia. *(Sin. 130, 7. Hez. 18, 27; 33, 19).*

II. **Me no imane Jehowa: Bõ'õ gera'eragoe ba bõ'õ gera'erami, bõ'õ lalami ba bõ'õ lalagoe.** *(Rom. 11, 33).* **Fa'alaŵa mbanoea si jaŵa jaŵa danõ wa'alaŵa lalagoe moroi ba lalami, ba si manõ wa'alaŵa gera'eragoe, moroi ba gera'erami. Hoelõ deoe andrõ, si otarai mbanoea si jaŵa ba si lõ mangawoeli ba da'õ, — na lõ nibasõinia tanõ, fangatabõ zinanõ, na lõ nibe'enia aoeri zinanõ wangasogõ tanõmõ ba wanaroe ba balazo, ni'ã —, si manõ daroma ligoe andrõ, si otarai mbawagoe: lõ mangawoeli chõgoe lõ boto, atõ na no mofozoe zomasido ibe'e ba na no ifaloea ba nifa'ohe'õgoe ja'ia!** Fa'omoeso dõdõ sa chõmi ba wofanõ ba tefasao ami, lõ hadia ia. Ma'iki hili ba hilihili fõnami, eboea li, ba molaoe tatawõ fefoe hogoe geoe ba mbenoea. *(Nga'õt. 16, 33. Sin. 96, 12; 98, 8. F. 48, 20).* Aoeri sa'ae ndroeria salahi manaze, ba salahi lato, ba malimbi. Ba tobali fangeboea dõi Jehowa, tandra si lõ teboelõ, si tebai mate.

FAZA 56.

I. Niha baero, solo'õ oroisa, ba tefolala gõi ba nomo Jehowa andrõ. II. Fanegoe sanaro Iraono Gizeraëli andrõ, si no aoe'a.

1 I. Da'õ niŵa'õ Jehowa: Mitõrõ lala ba milaoe zatoelõ. Lõ ara tõ, ba so wangorifi andrõ chõgoe ba tefa'ele'õ wa'atoelõ andrõ chõgoe. *(Sin. 82, 3. Mat. 3, 2).* Ja ahowoe 2 niha solo'õ da'e ba ono niha, si lõ mamõhõli: samaigi fa bõi telaoe zalacha ba loeo sabato, ba sanaha tangania, fa bõi ibabaja si lõ sõchi! *(Moz. II. 20, 8. Jer. 17, 21).* Ba niha bõ'õ andrõ, si olembai Je- 3 howa, ba bõi jamoeŵa'õ tõdõnia: Lõ zi lõ itibo'õ ndra'o banoeania Jehowa! ba nichai andrõ, ba bõi jamoeŵa'õ: Hiza, tõla geoe si no mate ndra'odo! Da'õ sa'ae niŵa'õ 4 Jehowa: Nichai andrõ, si amoni'õ loeo sabato andrõ chõgoe ba sangaloei somasi ndra'o ba si lõ mamõhõi fawoe'oesa li andrõ chõgoe, *(Fam. 1, 5),* ba oefoharefa ba go- 5 sali chõgoe ba jomo ba mbanoeagoe, ba oefotõi, si sõchi moroi ba nono matoea ba moroi ba nono alawe: tõi si lõ teboelõ ba si tebai mate oebe'e ba zamõsaná. Ba niha 6 bõ'õ andrõ, si olembai Jehowa, ba wangai halõŵõnia ba ba wangomasi'õ tõi Jehowa, ba we'amõi enoninia: dozi si lõ mame'e tekiko loeo sabato ba si lõ mamõhõi fawoe'oesa li andrõ chõgoe, *(Efes. 2, 11–22),* ba oe'ohe mangawoeli ba hili ni'a- 7 moni'õ andrõ chõgoe, ba omoeso dõdõra ba nomo wangandrõ andrõ chõgoe oebe'e: somasido dania zoemange nitoenoe ba soemange nitaba, chõra, ba naha wame'e soemange andrõ chõgoe; omo wangandrõ ba niha fefoe sa dõi nomogoe andrõ dania. *(Mat. 21, 13).*

II. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa, 8 sangozaragõ sizaewe Iraono Gizeraëli: Oetohoegõ na wangozaragõ, ni'oroedoegõ ba ni'ozaragõ andrõ. *(F. 11, 12. Joh. 10, 16).* Mi'owoeloi ami, 9 ja'ami saliŵaliŵa ba mbenoea, mi'aine, ba wemanga, ja'ami oetoe ndroe'oe barõ gatoea! *(F. 43, 20).* Sanaro 10 andrõ chõra, ba no aoe'a, dozi ira, ba lõ fa'aboto ba dõdõ: no fadoro asoe si lõ lili, si tebai moekaoe; no lafadõlõ ira tooe, mangifingifi, alaoelaoe hõrõ. Ba asoe andrõ, ba 11

sanani, tebai aboeso, — ba ja'ira andrõ, koebalo andrõ, ba tebai labe'e mbõrõ dalingara. Itõrõ lalania zamõsana, dozi lafaigi heza lasõndra harera, no fagõlõgõlõ. *(Jer. 6, 13; 8, 10).* [Lamane]: „Mitaboe, da'oehalõ nagoe ba tabadoe zi maboe ita. Ba si mane ma'õchõ gõi mahemoloe, niforege!"

FAZA 57.

I. Fanegoe Iraono Gizeraëli ba wame'e adoe andrõ. II. Ba zangide'ide'õ ja'ia tefaboe'oe wa'ohahaoe dõdõ, ba chõ zeboea horõ, ba lõ fa'ohahaoe dõdõ.

I. **Tekiko zatoelõ tõdõ, ba lõ saboe tõdõ ba da'õ. Mate manõ zadõlõ tõdõ, ba lõ sanõngõni, wa no bõrõ walõsõchi andrõ, ba niha, wa mate manõ zatoelõ tõdõ.** *(Sin. 12, 2. Mich. 7, 2).* **Ohahaoe dõdõnia we'amõi barõ danõ: mõrõ ira ba doefora, ja'ira si no manõrõ lala sadõlõ.** *(F. 26, 20. Fam. 14, 13).* Ba ja'ami, ba mi'ae ba da'e, ja'ami ono zeboea elemoe ira alawe, ja'ami nga'õtõ zohorõ; sabao ninami. *(Hez. 16, 12 b. t.).* Ha niha atõ ni'igi'igi'õmi? Ha chõ mifaboka mbawami, ha chõ mi'oro'õ lela? Hadia, tenga ono si no fabali chõ namara ami, nga'õtõ walimosa andrõ? *(Job, 16, 10. Sin. 35, 21).* Si no abao ba mbõrõ ndroeria, barõ geoe soboeloe fefoe; sanaba bagi nonora ba ndraso, ba ba dõgi narõ gara misa. *(R9z. II. 16, 4).* No õhalõ chõoe õsa gara salõsõ ba ndraso, ja'ia nitoejoemõ tána chõoe! No õfadoewa chõnia zoemange nibadoe, no õbe'e zoemange ni'ã. Hadia, oetehe da'õ? Ba zoezoe hili seboea ba salawa õbe'e wõrõmamõ: ba da'õ gõi mõi'õ jawa, ba wanaba soemange. Ba gero lagõ mbawandroehõ ba ba zi tambai gehomo õbe'e dandra andrõ chõoe, noa sa õheta gambalamõ, wangerogõ ja'odo, mõrõ'õ ba doefooe, õbologõ, mamagõlõ ndra'oegõ chõra: omasi'õ na mõrõ ira ba ngaioe, õfaigi zogawi tanga ja'oegõ. No mõi'õ chõ razo andrõ, no õ'ohe wanicha, oja õfake daloedaloe nigoele'õ, ba iroegi ba zarõoe õfatenge zinengeoe, iroegi zabacha si tooe, ba mbanoea tooe. Ba wa'asese wangõrõngõrõ andrõ erege dõdõoe, ba lõ'õ sa õwa'õ: Oebato! Tenga si mate na dangaoe, õ'ila, ba ichamõ na fa'abõlõoe. *(Fam. 3, 17).* Ha niha atõ zaila'õ, ha niha zata'oe ndra'oegõ, wa si falimo ndra'oegõ, wa olifoe'õ ndra'odo, wa lõ ba dõdõoe sa'ae ja'o? Tenga si manõ: me lõ hedehedegoe, si no ararã, — andrõ wa lõ'õ sa'ae õ'ata'oefi ndra'odo! *(F. 42, 14).* Da'oefarongogõ wa'atoelõ andrõ chõoe, ba nilaoemõ andrõ, — ba si lõ goena chõoe. Na mangarõngarõ'õ, ba ndramoe'orifi'õ nihõnamõ andrõ [adoe andrõ]: ba ahori hoemombo ba nangi, i'oloi'õ oho. Ba si sawa ja'odo, ba chõnia danõ, chõnia hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe! *(Sin. 37, 9–11. Mat. 5, 5).*

II. **Ba** andrõ imane: Mifolala, mifolala! Mihaogõ lalá! Miheta zi fatimba ba lala mbanoeagoe andrõ! *(F. 62, 10. Mat. 3, 3).* **Da'õ sa niwa'õ zalawa andrõ seboea lachõmi, si lõ teboelõ ba dadaoma zalawa, sotõi „Ni'amoni'õ,"** [imane]: **Ba zalawa jawa so nahiagoe ba ni'amoni'õ ndra'o, ba ba si no arasa tõdõ ba si lõ fajawasa dõdõ, ba oedooe'õ wangorifi zi lõ fajawasa dõdõ ba oefoeli oe'orifi dõdõ zi no arasa!** *(Sin. 51, 19; 113, 5. F. 6, 3; 61, 1. Fam. 4, 8).* Tenga si lõ mamalõmalõ watahisagoe ba tenga si lõ aetoe wõnoegoe, ariri sa ena'õ fõnagoe gehehara, awõ noso andrõ, niwõwõigõ *(Sin. 103, 9).* Bõrõ lalõnia andrõ, fa'omasinia gana'a, wa no mofõnoe ndra'o, ba no oe'otoe'õ ia; no oebini'õ ndra'o ba sofõnoe ndra'o, ba no i'erogõ [ndra'o], itõrõ lala somasi ia. No oe'ila lalania

andrõ, ba edõna ndra'o oe'orifi ia; oe'ohe dangania ba oerara dõdõnia, tõdõ zaboe tõdõ andrõ chõnia.
19 Ja'ia sangasogõ boeaboea mbewe: „Fa'ohahaoe dõdõ, fa'ohahaoe dõdõ, he ba zahatõ ba he ba zarõoe," iŵa'õ Jehowa, „ba oe'orifi ira." *(Hez. 20 2, 17).* Ba seboea horõ andrõ, ba no hoelõ nasi seboea doeloe, tebai sa'ae ahono, ba iohe'ohe mijaŵa dai mba ba solotoe doeloenia andrõ.
21 **Ba zeboea horõ, ba lõ fa'ohahaoe dõdõ, iŵa'õ Lowalangigoe.** *(F. 48, 22).*

FAZA 58.

Faosatõ III. *(F. 58–66)* .I. Fane goe famini tõdõ andrõ. II. Ha ba wa'atoelõ dõdõ si ndroehoendroehoe ba ba wa'omasi nawõ tesõndra wangorifi ba howoehowoe.

1 I. **A**o, forege; bõi bato! Eboea'õ lioe, amaedola li dorofe, si terongo ba zarõoe; ombacha'õ ba mbanoeagoe larõra, ba ba ma'oewoe Jakobo
2 farongogõ horõra? Ba lazofoezofoe zoei ligoe, bongi ma'ŏchõ, omasi ira la'ila lala andrõ chõgoe! Si mane banoea si no molaoe satoelõ ba si lõ irai mondrõi lala Lowalangira andrõ: la'andrõ chõgoe oe'atoelõ'õ wangetoe'õ hoekoe, omasi ira na to'ele Lowalangi. [Lamane]:
3 „Hana wa mamoni ba gõ ndra'aga, ba lõ õ'ila, ba hana wa mafakao ndra'aga, ba lõ sanehe ndra'oegõ?" Ba na loeo mamoni ami, ba mihalõhalõ gõi halõŵõmi, ba mifakao zohalõŵõ chõmi, fefoe!
4 Ba wasosota ba ba wagoeagoeasa aechoe wamonimi andrõ, ba ba wabagosa; famonimi ma'ŏchõ, ba tenga ena'õ tefondrondrongo si jaŵa
5 wangandrõmi andrõ. Hadia, si manõ maõ wamoni somasi ndra'o: na ifakao ia niha ma'ŏchõ? na ikaõndrõ ia, hoelõ kõlõjõmõ ba na i'anoefo goni ba awoe — hadia da'õ õfotõi famoni, da'õ õfotõi loeo somasi Jehowa? *(Sach. 7, 5. Mat. 6, 16).*

II. **H**adia, tenga da'õ wamoni 6
somasi ndra'o: na latoto'õ wesoe zi lõ horõ ba na laboeroesi mbõbõ galo mbagi andrõ, na la'efa'õ nifakao ba na larasa galo mbagi, fefoe?
Ena'õ õfosasi gõoe ba zolofo ba 7
ena'õ õ'ohe jomo chõoe zi noemana, si lõ nahia; na õ'ila zi lõ baloebaloe, ba ena'õ na õfonoecha, ba fa bõi õ'erogõ wõfõ nõsioe? *(Hez. 18, 7. Mat. 25, 35. Jak. 1, 27).* Awena 8
dania toemboe haga chõoe si mane fa'atoemboe zi moloeo, ba mangaõsõ wa'adõhõ wõchõoe; mowaõwaõ fõnaoe wa'atoelõmõ, ba lachõmi Jehowa moroi foerioe ba lala. *(Sin. 37, 6; 97, 11; 112, 4. F. 32, 12).* Ba 9
moe'ao ndra'oegõ ba itema lioe Jehowa; õ'angarõfi li ia, ba imane: Ja'e ndra'odo! Na õbato wangõhõndrõgõ awõoe, na lõ'õ sa'ae õtoetoeroe niha, ba na õbato wanandraŵaisi awõoe. Na õbe'e ba zolofo 10
mbalazooe [somasi'õ] ba na õrara dõdõ zeboea famakao, ba hoemaga haga andrõ chõoe ba zogõmigõmi, ba hoelõ haga ba zi laloeo zogõmigõmi andrõ chõoe dania. Ba lõ 11
ibato wamasao ja'oegõ Jehowa; i'aboesoi'õ ndra'oegõ ba danõ si no okõlikõli, i'abe'e'õ dõlaoe. Ba tobali hoelõ kaboe nihaogõ famatorõ idanõ ndra'oegõ, hoelõ goemboe, si lõ aetoe idanõ. Ba awõoe andrõ, ba 12
la'otomosi zoei gadoedoela andrõ, si no ararã; dajadaja ba gõtõ fõna õfoeli õfa'anõ. Ba labe'e tõimõ „Zangazõchi sadoedoe", ba „Sangehao lala, ena'õ ta'ila ta'iagõ da'õ." *(F. 61, 4).* Na lõ õlaoe zalacha ba zaba- 13
to, fa bõi õhalõ halõŵõoe, na loeo ni'amoni'õ andrõ chõgoe; na õbe'e tõi zabato „omasiõ" ba tõi loeo ni'amoni'õ andrõ chõ Jehowa „nifosoemange" ba na õfosoemange ia, fa bõi õhalõ halõŵõoe ba fa bõi õlaoe nilaoemõ, awõ deatea mbewe andrõ. — Ba tobali omasiõ chõoe 14
Jehowa, ba oefatõrõ ndra'oegõ ba zohili tanõ, ba oebe'e õoe dána chõ

woeroegõmõ Jakobo andrõ. Hiza, no taroma li Jehowa! *(Moz. V. 32, 13).*

FAZA 59.

I. Horõ Ndraono Gizeraëli wamabali ja'ira chõ Lowalangira. II. Andrõ gõna fotoe ira. III. Ba ba gafoeriata, ba ihachõsi tõdõ ira Lowalangi.

1 I. Hiza, tenga sambõ danga Lowalangi, ba wangorifi, ba tenga safiso ia, fa lõ ifondrondrongo. *(Sin. 94, 9. F. 50, 2).* Ha olalõwami zamabali ja'ami chõ Lowalangimi, ba horõmi andrõ mbõrõ, wa ibini'õ
3 mbawania chõmi, ba wa lõ mamondrongo. *(Joh. 9, 31).* Me no oi do dangami ba me no falemba ba doeroemi lalõ; no faja wehede mbewemi, ba lelami andrõ, ba no ilaoe
4 zi lõ sõchi. *(F. 1, 15).* Lõ satoelõ fangombacha badia ia, ba lõ sanõrõ lala, wangetoe'õ hoekoe: — ba zi lõ boto abe'e dõdõra, ba lalaoe waja; abeto ira famakao, ba la'adonogõ wamakiko! *(Job. 15, 35. Sin.*
5 *7, 15).* Lafaoechoe gadoelo goelõ ba lasoso goe'õ galawa; si manga gadoelo andrõ chõra, ba mate, ba na laboto, ba aloea nono goelõ. *(Job.*
6 *8, 14).* Tenga baroe dania mbewewõ andrõ chõra, tebai tahalõ baloebaloeda nilaoera; folaoera andrõ, ba no folaoe famakiko, famalangõgõ
7 halõhalõwõ dangara. *(Joed. a. 23).* Ba zi lõ sõchi isawa ahera ba alio ira, ba wame'e adoewa ndro zi lõ horõ; era'era ba wamakiko gera'erara; fanoedoegõ ba famoefoe ba lalara.
8 *(Amaed. 1, 16. Rom. 3, 15–17).* Lala wa'atoelõ, ba lõ la'ila; lõ satoelõ ba dõrõwara andrõ; no labila'õ chõra lalara andrõ, ba ba zanõrõ ja'ia, ba samõsa lõ sangila fa'atoelõ.
9 II. Andrõ wa no arõoe chõda zadõlõ lala, ba lõ ichamõ ita fa'atoelõ. Tadõnadõna haga, ba hiza zogõmigõmi; tadõnadõna wa'amoloeo — ba tadõrõdõrõ zi bongi. *(F. 5, 30).* Tabajabajaisi, hoelõ niha 10
saoe'a, ba zinga gõli, hoelõ zi lõ hõrõ, wa tabajabajaisi misa; ba zi laloeo manendre ita, hoelõ na agõmigõmi ná; hoelõ zi mate ita bacha ba hoenõ zi lõ fõchõfõchõ. *(Job. 10, 21).* Ba moendrõndrõndrõndrõ 11
ita, hoelõ mberoea, ba fakore hoelõ marafadi, lõ mamalõmalõ. Tadõnadõna zadõlõ lala, ba lõ'õ; tadõnadõna wangorifi, ba no arõoe chõda. *(F. 38, 14).* Noa sa fahõna golalõ- 12
wama chõoe, ba i'ombacha'õ ndraaga horõma: aboto sa'ae ba dõdõma lalõma andrõ, ba no ma'ila zalama. *(Jer. 14, 7).* No ta'erogõ Je- 13
howa, no falimo ita chõnia; no tabato wolo'õ chõ Lowalangida; famalangõgõ ba fa'erosa hoehoeoda; no abeto dõdõda fehede faja, ba tafaloea moroi bacha. Tetimba mi- 14
foeri zadõlõ lala, ba ba zarõoe so wa'atoelõ; fa'adoehoe andrõ, ba manendre ba kade; ba fa'adõlõ, ba tebai isõndra mbawa lala. Ba to- 15
bali lõ faloecha zi doehoe, ba si lõ mombambaja si lõ sõchi, ba no aechoela zoraboe. Me i'ila da'õ Jehowa, ba fatoewoe chõnia, wa lõ satoelõ sa'ae.

III. Ba i'ila wa samõsa lõ niha, 16
ba ahõlihõli dõdõnia, me lõ sombelegõ ja'ia mena'õ, awena ilaoe manõ tangania, ba fa'atoelõnia zanolo ja'ia. *(F. 63, 5).* Ba i'angõrõba wa'- 17
atoelõ ba i'okofia detenaoeloe fangorifi andrõ; i'obaroe mbaroe ba wolaoe balõ ba i'olohoeni ia fõnoe, baroe seboea chõnia. *(Efes. 6, 17. Tes. I. 5, 8).* Isoelõni nilaoe andrõ: 18
fõnoe ba noedoenia ba soelõ ba nemalinia; isoelõni ba hoelo andrõ nilaoera. Ba la'ata'oefi dania dõi 19
Jehowa tánõ ba gaechoela loeo, ba lachõminia tánõ ba gatoemboecha; itõrõ sa dania, hoelõ nidanõ sise'ise oengo, nibõzi nangi andrõ chõ Jehowa. Ba **ba mbanoea Ziona, ba** 20
mõi ia sangorifi ba ba ma'oewoe

Jakobo andrõ, samalalini era'erara, sondrõi lalõra andrõ, iwa'õ Jehowa.
21 *(Rom. 11, 26).* Ba ba chõgoe andre, ba da'õ wawoe'oesa li andrõ chõgoe chõrá: Ehehagoe andrõ, si no ahono chõoe, ba taroma ligoe, nibe'egoe ba mbeweoe, ba lõ aefa dania ba mbawaoe, ba he ba mbawa nga'õtõmõ ba he ba mbawa ma'oewoera zoei, iwa'õ Jehowa, i'otarai da'e, iroegi zi lõ aetoe.

FAZA 60.

I. Fama'ele'õ fa'atoemboe haga ba Ziona ba fangawoeli niha baero chõ Jehowa. II. Niha bõ'õ zangaro Siona ba lafolachõmi. III. Lachõmi Jeroezalema si bohooe andrõ.

1 I. **Faoso, jamohaga ndra'oegõ; noa sa so hagamõ andrõ, no hoe-**
2 **maga jawaoe lachõmi Jehowa! Hiza sa: No tobaloe sogõmigõmi danõ ba si bongi zombaloegõ soi niha; ba jawamõ, ba hoemaga Jehowa**
3 **ba lachõminia zi to'ele jawaoe.** Ba la'ondrasi dania haga andrõ chõoe niha baero, ba razo zangondrasi lachõmi andrõ, si no hoemaga ja-
4 wamõ. *(Fam. 21, 24).* Faõga hõrõoe, fachõlõ'õ ba faigi: No owoelo ira fefoe, la'ondrasi ndra'oegõ! La'otarai zarõoe ono matoea chõoe, ba niloe'i ba lembe nonooe alawe. *(F.*
5 *49, 18).* Ba na õ'ila dania, ba hoemaga mbawaoe [ba wa'omoeso dõdõ], hoemoefa dõdõoe ba ebolo; isawa sa'ae ndra'oegõ ana'a si otarai nasi, mõi chõoe girõgirõ niha
6 baero. Ihawoei ndra'oegõ fa'oja gondra andrõ, ono gondra Midiano ba ono gondra Gefa; dozi so ira moroi ba Zaba: la'ohe gana'a ba koemõjõ ba latoeriaigõ nilaoe Jehowa, fa'eboea dõinia andrõ. *(Sin. 72, 10. Mat.*
7 *2, 11).* Fefoe mbiribiri Gedara andrõ, ba chõoe owoelo, ba balazi ndra'oegõ mbiribiri si matoea ba Ndraono Nabajoti. Ba naha wame'e soemange chõgoe jawa noemalõ, omasiõ, ba oefolachõmi na nomo la-
chõmigoe andrõ. Ha niha da'õ si- 8
hombo moroi sa, hoelõ lawoeo, hoelõ marafadi, sanawa nahiara? Ja'odo sa nidõnadõna hoelo andrõ, 9
ba sowaõwaõ nowo Darisi andrõ, ba wolohe mangawoeli onooe, moroi ba zarõoe, fabaja ana'a ba firõ chõra [ana'a soi andrõ] bõrõ dõi Jehowa Lowalangioe, bõrõ Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ, me no ifolachõmi ndra'oegõ. *(F. 42, 4).*

II. Niha bõ'õ dania zangaró õli 10
chõoe ba mõi enonioe razora; ba wõnoegoe sa oebago ndra'oegõ mege ba ba wa'eboea dõdõgoe andrõ oehachõsi tõdõ ndra'oegõ. *(F. 12, 1).* Ba 11
bawa gõlimõ andrõ, ba ma'õma'õchõ teboka, ba he ba zi bongi, ba lõ lakoesi, ba wolohe mijomo chõoe ana'a niha baero andrõ, ba awõ
fao razo. *(Fam. 21, 25).* Na so soi 12
ba ma õri, si lõ edõna mõi barõ mbawaoe, ba tekiko, ba lõ zi lõ ahori dania soi andrõ. *(Sach. 8, 6;*
14, 16). I'ondrasi dania ndra'oegõ 13
lachõmi hili Libano andrõ: beroea ba simalamboeo ba afoa, fefoe, ba wamolachõmi naha ni'amoni'õ andrõ chõgoe ba ba wangeboea tõi nahia gahegoe andrõ. *(F. 41, 19).*
Ba lakõwõ ira wanawa ja'oegõ ono 14
zamakao ja'oegõ mege, ba lasõmba ndra'oegõ ba gaheoe dozi sanandrawaisi ja'oegõ mege, ba labe'e tõimõ „Mbanoea Jehowa", „Siona Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli andrõ". *(F.*
49, 23. Fam. 3, 9). Oesalahini chõoe 15
wa no ni'erogõ ndra'oegõ, wa no ni'ogorofi, irege samõsa lõ itõrõ niha: oebe'e nisoeno ndra'oegõ, si lõ mamalõmalõ, omasiõ, gõtõgõtõ wa'ara. *(F. 54, 6).* Ba õbadoe nõsi 16
zoesoe niha baero, ba õsisiõ mbalõ meme razo; ba ja aboto ba dõdõoe, wa sangefa'õ ja'oegõ ndra'odo, ja'o Jehowa, awõ wa sangorifi ja'oegõ zabõlõ ma'oewoe Jakobo andrõ. *(F. 43, 3).*

III. Salahi dõla garamba oefa- 17
be'e'õ gana'a ba salahi zi'õli wirõ,

salahi geoe dõla garamba ba salahi gara zi'õli; ba oebe'e salawãmõ wa'ohahaoe dõdõ, ba samatõrõ ja'-
18 oegõ oebe'e wa'atoelõ. Lõ'õ sa'ae terongo wamalangõgõ ba danõmi, ba he famakiko ba fanoedoegõ bacha barõ nola chõmi; „fangorifi" õbe'e tõi gõlimõ ba „toeria" õbe'e
19 tõi mbawa gõli. Lõ'õ sa'ae mogoena chõoe loeo, haga na ma'õchõ, ba lõ'õ sa'ae hoemaga chõoe mbawa, haga ba zi bongi; Jehowa sa'ae haga chõoe, si lõ teboelõ, ba lachõmioe Lowalangimõ. *(Fam. 21, 23; 22,*
20 *5).* Lõ'õ sa'ae aechoe loeo andrõ chõoe, ba bawa chõoe, ba lõ tesa'a; Jehowa sa'ae haga chõoe, si lõ teboelõ, ba sahori sa'ae mbawa wa'-
21 aboe dõdõ andrõ chõoe. Ba banoeami, ba ha sambalõ satoelõ tõdõ; chõra danõ, si lõ mamalõmalõ; lewiõ zinanõgoe [ira], ombõila dangagoe, ena'õ tobali lachõmigoe. *(F. 29,*
22 *23).* Fondrege zide'ide, ba tobali hõnõ, ba fondrege tooe, ba tobali soi sabõlõ: Ja'odo, Jehowa zamangaõsõ dania, na bawania!

FAZA 61.

I. I'ombacha'õ Mesia andrõ ndrõfi wangorifi banoea Lowalangi andrõ, sitoegoe ahatõ sa'ae. II. Fa'omoeso dõdõ ba gamaboe'oela li Lowalangi andrõ.

1 I. **No ahono chõgoe Geheha Zo'aja andrõ, Eheha Jehowa, me no ibajoini ndra'o Jehowa, ba wama'ema toeria somoeso dõdõ ba zeboea famakao; no ifatenge ndra'odo, ba wodaloedaloeni si no arasa tõdõ, ba ba wangombacha fangefa ba nikoeroe, ba famolala tõdõ ba nifobilagoe;** *(F.*
2 *11, 2; 57, 15: 66, 2. Loek. 4, 48);* **ba wanoeriagõ dõfi wa'omasi chõ Jehowa ba bawa wolaoe balõ chõ Lowalangida, ba wondrara tõdõ zaboe tõdõ fefoe.** *(F. 49, 8. Mat. 5, 4. Tit.*
3 *3, 4).* Ba wama'ema ba zaboe tõdõ andrõ, banoea Ziona, aja salahi nawoe ba fanicha fa'owoeawoea dõdõ, salahi wa'aboe dõdõ, ba baroe ba walõwa, salahi wa'ata'oe dõdõ bacha; ba labe'e dania tõira „Dõla geoe wa'atoelõ", „Sinanõ Jehowa", lachõminia. Ba lafoeli la'otomosi ga- 4
doedoela, si no ara sibai, lafoeli la'a'azõchi zadoedoe banoea ndra toea, bohooe labe'e mbanoea nirõi fõna, adoedoela ba gõtõ fõna sa'ae. *(F. 58, 12).* So niha bõ'õ, ba wokoe- 5
baloi oerifõmi; niha bõ'õ gõi zonowi chõmi ba sohalõwõ ba kaboe nagoe chõmi. Ba tõimi, ba „Ere Jehowa;" 6
„Enoni Lowalangida" labe'e tõimi. Õmi dania mbalazo niha baero ba michamõ gana'ara. *(Fet. I. 2, 5. Fam.*
1, 6). Doea winaeta dania zalahi 7
wango'aja andrõ mege, ba ma'iki dania ira, ndrohoendrohoe, salahi wa'aila mege. Andrõ wa doea winaeta dania chõra ba danõra: fa'omoeso dõdõ si lõ aetoe lasõndra. *(F. 35, 10).* Me no somasi satoelõ 8
ndra'odo, ja'o Jehowa, ba sogoro niraboe manõ, ba wa lõ atoelõ; oebe'e mbõli gõlõra, lõ falimodo, ba oetehe chõra wawoe'oesa li, si lõ teboelõ. Ba anehe dania niha baero 9
ma'oewoera, ba la'ila madooera soi bõ'õ: dozi sangila ja'ira, ba aboto ba dõdõ, wa no mado nifahowoe'õ Jehowa ira.

II. **Ba omoeso dõdõgoe ba chõ** 10
Jehowa, owoeawoea dõdõgoe ba chõ Lowalangigoe, me no ifonoecha ndra'odo noecha fangorifi, me no i'olohoeni ndra'o baroe seboea fa'atoelõ andrõ, si mane sangowaloe, sangehao aja ba hõgõ, ba si mane ono nihalõ si onoecha noecha ni'owaloe. *(Rom. 13, 14).* Si mane tanõ 11
sa'ae, saoeri sinanõ, ba si mane kaboe, ba zolõndroe tanõmõ zinanõ, si manõ wa'amolõndroe wa'atoelõ ba fa'eboea dõi, ibe'e So'aja, Jehowa, ba zanehe niha baero fefoe.

FAZA 62.

I. Tohoetohoe wamaboe'oe fangorifi Ziona. II. Sanaro ba gõli Jeroezalema.

1 I. **B**õrõ Ziona andrõ, wa lõ oebato wehede, ba bõrõ Jeroezalema, wa lõ ahono ndra'odo, irege aloea zatoelõ andrõ chõra, hoelõ haga, ba irege aloea wangorifira,
2 hoelõ zoeloe siholahola. Ba la'ila zatoelõ andrõ chõoe niha baero, ba oroma lachõmioe ba zalaŵa fefoe. Ba tõi si bohooe labe'e tõimõ, soroi ba li Jehowa. *(F. 65, 15).*
3 Ba amaedola zaemboe soadoe ndra'oegõ, ba danga Jehowa ba aja ba hõgõ ba zalaŵa ba danga
4 Lowalangioe. Tenga tõimõ sa'ae „Nirõi", ba tenga sa'ae „Tanõ si mate" dõi danõoe andrõ; „Fa'omasigoe" labe'e tõimõ ba tõi danõoe, ba „Ni'owaloe", me somasi Jehowa ndra'oegõ ba me no amaedola ni'owaloe danõoe andrõ. *(F.*
5 *54, 6. Hos. 1, 10. Fet. 1. 2, 10).* Si mane ono matoea, na i'owaloe nono alawe, si manõ dania wangai nonooe ja'oegõ, ba si mane fa'owoeawoea dõdõ zangowaloe nono nihalõ andrõ chõnia, si manõ dania wa'owoeawoea dõdõ Lowalangioe ndra'oegõ.
6 II. **B**a gõlimõ andrõ, ja'oegõ Jeroezalema, ba no oefataro zanaro: ma'õma'õchõ ba sara wongi, ba bõi ndramoebato we'ao; ja'ami samasoegi ba dõdõ Jehowa [Siona],
7 ba bõi mibato! Ba bõi mibe'e ahono ia, irege i'azõchi Jeroezalema, irege ibe'e bõrõ wanoeno ba
8 goeli danõ ma'asagõrõ! No fahõloe Jehowa ba dangania kambõlõ ba ba mboelõchania sabe'e andrõ, [no imane]: Lõ'õ sa'ae oeloeloe õ nemalioe mboea nowi chõoe, ba bõi ndra moebadoe niha bõ'õ nõsi mboea nagoe chõoe, si no erege
9 dõdõoe. Samasi zi manga ba lasoeno Jehowa, ba saneteoe boea zamadoe õsi ba golajama ni'amoni'õ andrõ chõgoe. *(Moz. V. 12, 17. 18).* Mitõrõ, 10
mitõrõ mbawa gõli andrõ! Mihaogõ lala mbanoea[da]! Mifolala! mifolala! Miheta gara ba lala! Mitaroe'õ dõla mandrera, ba niha baero
andrõ! *(F. 40, 3).* Hiza, ifarongogõ 11
Jehowa, iroegi ba wondrege goeli danõ, [imane]: Mimane chõ nono Ziona alawe andrõ: Hiza, so moroi sa wangorifioe! Hiza, fao chõnia mbõli gõlõ andrõ, nibe'enia, ba mowaõwaõ fõnania zoelõ andrõ chõnia! *(F. 40, 10. Sach. 9, 9. Mat. 21, 5).* „Banoea ni'amoni'õ" labe'e 12
tõira ba „Ni'orifi Jehowa"; ba tõimõ, ba „Ni'ondrasi", „Banoea si tebai terõi."

FAZA 63.

I. Fango'aja emali mbanoea Lowalangi. II. Famasoegi ba dõdõ fa'eboea dõdõ Lowalangi fõna. III. Fangandrõ, ena'õ ifoeli ihachõsi tõdõ mbanoeania.

I. **H**a niha da'õ, si otarai Ge- 1
domo, sojo baroe andrõ, si otarai Mbosera? Si no moadoe sibai ba mbaroenia andrõ, si no fahõna fa'abõlõ, wanõrõ lalania andrõ? Ja'odo da'õ, samaboe'oe fa'atoelõ, si no abõlõ ba wangorifi. *(F. 34, 6. Fam. 19, 11–13).* Hana wa no ojo mba- 2
roemõ andrõ, ba hana wa no hoelõ ba zangoehoendra folazi mboea nagoe noechaoe? Noa sa oehoe- 3
ndragõ wolazi, ha ja'oja'o, ba samõsa lõ awõgoe, niha baero. No oehoendragõ ba wõnoegoe andrõ, ba no oehõsõini ba wa'abao dõdõgoe, no tobali tokana ba noechagoe nõsinia, oi ta'oenõ mbaroegoe oebe'e. *(Fam. 14, 18–20; 19, 15).* Noa sa so 4
ba dõdõgoe mbaŵa wolaoe balõ, ba no iroegi dõfi wangorifi andrõ chõgoe. *(F. 34, 8).* Ba oefachõlõ 5
ndra'o, ba lõ sanolo, oefaigifaigi, no tobali dõdõgoe, ba lõ soloeloei. Ba oelaoe manõ boelõchagoe, ba fa'abao dõdõgoe andrõ zanolo ja'-

6 odo. *(F. 59, 16).* Tobali oehoendragõ soi niha, ba wõnoegoe andrõ, ba oemama, ba wa'abao dõdõgoe; ahele ba danõ nõsira oebe'e." *(F. 51, 17).*

7 II. Da'oesoeno wa'eboea dõdõ Jehowa andrõ, nilaoe Jehowa andrõ sotoeria, dali nilaoe Jehowa chõda, ba fa'eboea dõdõnia andrõ, soja finaeta, ba ma'oewoe Gizeraëli, ni'amoealagõnia chõra, ba wa'ahachõ dõdõnia andrõ, ba ba
8 wa'afahõna wa'eboea dõdõnia. Noa sa imane: Si ndroehoe, banoeagoe ira, ono, si lõ falimo; ba tobali
9 sangorifi ja'ira ia. *(F. 1, 2).* Si tosasa ira, fefoe, ba tosasa ia gõi; ba i'orifi ira mala'ika andrõ, chalachalania: ba wa'omasinia ba me no alimagõ ira chõnia, i'orifi ira, ifazawa ira ba i'ohe, ero ma'õchõ. ba gõtõ fõna andrõ. *(Moz. II. 23,*
10 *20. F. 46, 3).* Ba ja'ira, ba sabe'e tandro ba laboesi dõdõ Gehehania ni'amoni õ andrõ, ba tobali si fa'oedoe chõra ia: ja'ia zi fasoewõ chõra. *(Moz. IV. 14, 11. Sin. 78, 56;*
11 *95, 9. Efes. 4, 30),* Awena itõrõ tõdõ mbanoeania gõtõ fõna andrõ, me loeo Moze [ba lamane]: Heza so zolohe mijawa ja'ira moroi ba nasi, fabaja koebalo rorogõfõnia andrõ? Heza so zame'e Ehehania ni'amoni'õ andrõ ba dõdõra? *(Moz. II. 14, 29. Moz. IV. 11, 25. Sin. 77,*
12 *21).* Ifao chõ Moze ba gambõlõnia mboelõchania solachõmi andrõ, ifabali nidanõ fõnara, ba wangai
13 tõi chõnia, si lõ teboelõ. Ifatõrõ ira ba mbalõ molõ, si mane koedo
14 ba mbenoea salo'o, lõ alaoe. Si mane õrõbao, si mõi mitooe ba ndraso i'ohe ira ba zahono ira Eheha Jehowa. Si manõ woloheoe banoeaoe, ba wangai tõi si tetoeria chõoe.

15 III. Faigi moroi jawa ba zoroego, nehegõ moroi ba nahiamõ andrõ ni'amoni'õ ba solachõmi! Heza so wa'aoechoe dõdõoe andrõ ba fa'abõlõoe? Õtaha chõgoe wa'ahachõ dõdõoe ba fa'ogolõnia! *(Moz. V. 26, 15).* **Amama sa atõ ndra'oegõ!** 16
[Toeama] Aberahamo andrõ, ba lõ'õ sa aboto ba dõdõnia ndra'aga, ba [Toeama] Izeraëli, ba lõ i'ilaga; ja'oegõ, Jehowa, namama, „Sangorifi ja'aga, gõtõgõtõ wa'ara sa'ae" dõimõ. *(Sin. 27, 10).* Hana wa õtehe 17
eloengoe ndra'aga, marõi lala andrõ chõoe, ja'oegõ Jehowa? Hana wa õtehe abe'e dõdõma, fa lõ i'ata'oefi ndra'oegõ? Foeli'õ, bõrõ genonioe andrõ, bõrõ mado andrõ, si no tána chõoe! Naha ni'amoni'õ andrõ chõoe, 18
ba no si lõ ararā ba danga mbanoea ni'amoni'õ andrõ chõoe, ba emalima zi hoendrahoendra ja'ia. Hoelõ zi 19
no ara aefa banoeaoe ndra'aga, hoelõ zi lõ irai ba dõi tõimõ andrõ.

FAZA 64.

I. Tohoetohoe wangandrõ ba fangombacha horõ. II. Ena'õ na ihachõsi tõdõ mbanoeania Jehowa!

I. Ena'õ na õfabali mbanoea si 1
jawa, ba we'amõi mitooe, ena'õ hoemisi hili, fõnaoe — si mane ba 2
galitõ, na ira'i doetoeroe geoe ba si mane na mo'otoe nidanõ ibe'e — ena'õ larongo dõimõ si fa'oedoe chõoe ba ena'õ manizi chõoe niha baero andrõ. Na õlaoe zata'oe niha, si lõ 3
moedõnadõna! No mõi'õ mitooe, ba no hoemisi hili fõnaoe. *(Sangoehoek. 5, 5. Sin. 68, 9).* I'otarai fõna 4
sa'ae, ba lõ moerongo, lõ si mõi ba dõgi dalinga, lõ irai i'ila hõrõ niha Lowalangi baerooe, solaoelaoe hadia ia chõ zanõtõna chõnia! *(Sin. 31, 20. Kor. I. 2, 9).* Õfaondragõ zo- 5
masi molaoe satoelõ: ba lala andrõ chõoe itõrõ tõdõra ndra'oegõ. Hiza, no mofõnoe ndra'oegõ ba ja'aga zoloe'i — me no farõi ndra'aga, ba te'etoe'õ hoekoema. Ba tobali amae- 6
dola zi ta'oenõ ndra'aga fefoe, ba fefoe mboeaboeama si sõchi andrõ, ba no hoelõ lembe si no gõna do. Dozi ndra'aga, ba saleoe, hoelõ mboeloe zinanõ; ba i'oloi'õ ndra'aga lalõma

andrõ, timba ni'oloi'õ nangi. *(Sin. 90, 5).* Samõsa lõ'õ sa'ae si angarõfi li tõimõ, si maoso, ba wangolembai ja'oegõ; noa sa õbini'õ chõma mbawaoe, ba õloeloe ndra'aga ba wa'abõlõ horõma andrõ.

II. Ba iada'e, ja'oegõ Jehowa, ba amama sa atõ ndra'oegõ: la'oeri ndra'aga, ba ja'oegõ zamõbõzi; ombõila dangaoe ndra'aga fefoe! *(F. 45, 9. Rom. 9, 21).* Bõi abõlõgõ wofõnoe, ja'oegõ Jehowa, ba bõi aragõ ba dõdõoe lalõ[ma] andrõ! Faigi: Banoeaoe ndra'aga fefoe! *(Sin. 79, 8).* Naha ni'amoni'õ andrõ chõoe, ba no adoedoe: No tobali tanõ si mate Ziona, ba no si lõ nihaniha Jeroezalema. Osali andrõ chõda, ni'amoni'õ ba solachõmi, ba nisoeno ndra toeama ja'oegõ, ba no i'ã alitõ, ba fefoe zomasi sibai ndra'aga, ba no adoedoela. Hadia, õ'ila zoei õtaha dõdõoe ba da'õ, ja'oegõ Jehowa; hadia, lõ hedehedeoe ba õfaloea õhõndrõgõ ndra'aga?

FAZA 65.

I. Itema li Jehowa ba ifasoegi ba dõdõ mbanoeania andrõ horõra. II. I'ombacha'õ wotoe ba zi no farõi, ba fa'omoeso dõdõ ba fangorifi ba genoninia. III. Famaboe'oe banoea si jawa si bohooe ba tanõ si bohooe.

I. Tola lasõndra ndra'o si lõ manofoenofoe ja'odo oebe'e, ba tola faloecha chõgoe zi lõ mangaloei ja'o. No oemane ba niha, si lõ ba dõi tõigoe: Ja'e ndra'o! ja'e ndra'o! *(F. 52, 15. Rom. 10, 20. 21).* No ma'õma'õchõ oe'oro'õ dangagoe ba niha sabe'e tandro, sanõrõ lala si lõ sõchi, dali nichoi dõdõra: ba niha si lõ mangetoe'õ fangandrõ fõnoegoe, ba zanehe ndra'odo, wame'e adoe ba kaboe misa, awõ wanoenoe koemõjõ ba dete gara tembo. *(Moz. V. 12, 2. F. 1, 29).* Sidadao ba lewatõ ba si mõrõ ba naha si tobini ira, si manga mbawi, ba dino sogoro ita nõsi makora. *(Moz. III. 11, 7).* Sangoema'õ: „Arõoe'õgõ, bõi hatõ'õgõ chõgoe; ni'amoni'õ sa ndra'o chõoe!" — simbo ba nichoegoe niha si manõ, alitõ si holahola, si lõ matemate! *(Mat. 25, 46).* Hiza, no so ba zoera fõnagoe; tenga si lõ hedehedo ndra'o, atõ na no oesoelõni. Oesoelõni ba gahetara horõmi, awõ horõ ndra toeami, ni'oroedoegõ, iwa'õ Jehowa, ba zi no manoenoe koemõjõ ba hili misa, si no mango'aja ja'odo ba hilihili — ba oe'ofõnai'õ oesoe'a ba gahetara loeora.

II. Imane Jehowa: Hoelõ na so'õsi mboea nagoe ba na lamane: „Bõi fakiko, so sa bacha howoehowoe", si manõ wolaoegoe, bõrõ genonigoe andrõ, fa lõ ahori oefakiko. Ba moma'oewoe Jakobo oebe'e, ba so madooe Ndraono Joeda, sochõ hili andrõ chõgoe: ba tána ba nitoetoejoegoe andrõ [tanõ], ba enonigoe andrõ zowanoea ba da'õ. Benoea nahia mbiribiri dania Zarona, ba daso Nachori andrõ, ba olombasewa zawi, ba mbanoeagoe andrõ, ha wa'ato ira zanofoenofoe ja'odo. *(F. 35, 2. Jos. 7, 24).* Ba ja'ami sangerogõ Jehowa, ba solifoe hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe, ja'ami samazõchi naha wame'e soemange ba „nadoe salõfõ" andrõ ba samabadoegõ soemange nibadoe, nifaroeka, ba „wamachõ," — ba chõmi oefatõrõ zi'õli nihaogõ, ba dozi ami, ba mifaõndrõ ami ni'õ'õtõ, me no lõ mitema li, me moe'ao ndra'o; hoemede ndra'o, ba lõ mifondrondrongo; ba milaoe zi fatoewoe ba hõrõgoe, ba si lõ omasi ndra'o, ba omasi ami! *(Amaed. 1, 24. F. 60, 4. Jer. 7, 13).* Andrõ imane So'aja, Jehowa: Hiza, si mangamanga genonigoe andrõ, ba ja'ami, ba solofo! Hiza, samadoemadoe hadia ia genonigoe, ba ja'ami ba sowõchi tõdõ! Hiza, so-

moeso tõdõ genonigoe, ba ja'ami,
14 ba saila! Hiza, sa'iki'iki genonigoe, ba wa'owoeawoea dõdõ andrõ, ba ja'ami, ba sangarõngarõ, ba wa'afõchõ dõdõmi bacha, ba sege'-
15 ege ba wa'arasa dõdõ! Ba mifa'ema ba nitoetoejoegoe andrõ dõimi, ba [wanõtõi ba] wangelifi [na lamane]: Jamoeboenoe'õ So'aja Jehowa! Ba ba genoninia andrõ, ba ifatõrõ dõi bõ'õ. *(Moz. IV. 5, 21).*
16 Tobali, na so ba danõ zamahoewoe'õ ja'ia, ba ba Lowalangi si ndroehoe andrõ ifahowoe'õ ia, ba si fahõloe ba danõ, ba ba Lowalangi si ndroehoe andrõ fahõloe ia, me no taja ba dõdõ wamakao andrõ, si no noemalõ, ba me lõ'õ sa'ae oroma chõgoe.
17 III. **Hiza sa, oewõwõi mbanoea si jawa si bohooe ba tanõ si bohooe, ba lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ zi fõfõna andrõ, lõ'õ sa'ae i'angeragõ niha!** *(F. 66, 22. Fet. II. 3, 13. Fam.*
18 *21, 1).* Ba owoeawoea dõdõ ba ma'iki'iki ba niwõwõigoe andrõ si lõ mamalõmalõ; hiza sa, ma'iki'iki Jeroezalema ba wamazõchigoe ja'ia ba owoeawoea dõdõ nõsi mbanoea!
19 Ba sa'iki'iki bacha dõdõgoe, bõrõ Jeroezalema andrõ, ba sowoeawoea dõdõgoe mbanoeagoe, ba lõ'õ sa'ae terongo ba chõra li wege'ege ba he li wangarõngarõ. *(F. 35, 10.*
20 *(Fam. 21, 4. Sach. 14, 21).* Lõ'õ sa'ae ba da'õ ono sawoejoe, si ha ba ngaloeo fa'anaoe noso, ba lõ satoea, si lõ a'ozoe noso; mate ono matoea, na no otoe fache ba si ha otoe fache, ba si so horõ, si no gõna
21 fangelifi. *(Moz. I. 5, 5).* Ba lalaoe nomo, ba la'onahia gõi; lafazõchi
22 kaboe nagoe ba la'ã mboea. Tenga solaoe omo ira, ba tánõ bõ'õ zi onahia ba tenga sananõ sinanõ, ba tánõ bõ'õ zi manga mboea; fa'ara dõla geoe sa'ae wa'anaoe noso mbanoeagoe andrõ, ba õlõ dangara, ba nitoetoejoegoe andrõ zi ogoe-
23 na'õ. Tenga serege tõdõ ira, ba zajazaja gõlõ, ba tenga so'ono, ena'õ itõrõ famachõ. Nga'õtõ seboea howoehowoe sa'ae ira chõ Jehowa, ba so ba ngaira madooera. Ba to- 24
bali, lõ si'ao na ira, ba no oetema li; fatoea hoemede na ira, ba oefondrondrongo! *(F. 30, 19; 58, 9).*
Oroedoe ira nasoe gatoea nono 25
mbiribiri, wangaloei gõra; i'ã ndroe'oe singo, si mane sawi, ba tanõ gõ goelõ; tenga sa'ae sangalani awõra ba tenga samakiko ira ba hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe fefoe, iwa'õ Jehowa. *(Moz. I. 3, 14. F. 11, 6–9).*

FAZA 66.

I. Na ha'ni'ila hõrõ niha wamosoemange Lowalangi, ba lõ omasi ia. II. Fa'omoeso dõdõ zi ndroehoe mbanoea Lowalangi. III. Fama'ele'õ fangoehoekoe ba gafoeriata andrõ, fangoehoekoe si lõ mamalalini era'era, awõ gõtõ wangorifi banoea Lowalangi, he Iraono Gizeraëli, ba he niha baero mbõrõta.

I. Da'õ niwa'õ Jehowa: Dadaomagoe mbanoea si jawa ba danedane gahegõe danõ. Ba heza so ena'õ nomo andrõ, nilaoemi chõgoe, ba hezo naha solombase ndra'o? *(Raz. I. 8, 27. Hal.zin. 7, 48; 17, 24).* 1
No tangagoe sa atõ zamazõchi da'õ 2
fefoe, wa so da'õ fefoe, iwa'õ Jehowa. **Ba da'õ oenehegõ: seboea famakao ba si no arasa tõdõ ba sanizinizi ba daroma ligoe andrõ.** *(Sin. 51, 19. F. 57, 15).* Sanaba õrõ- 3
bao ba samoenoe niha gõi; same'e soemange biribiri ba samao famoenoe asoe; same'e soemange ni'ã ba samao do mbawi; sanoenoe koemõjõ ba samao fanõmba adoe —: si mane ja'ira, me no nilaoe dõdõra wanõrõ lalara andrõ, ba me omasi ira zogoro ita andrõ chõra, *(Sin. 50, 7–13),* si manõ gõi ndra'o, wa oma- 4
sido mamakao ja'ira ba oefatõrõ chõra zihocha mboera, me no lõ sanema li, me moe'ao ndra'o, ba

me lõ samondrongo, me hoemede ndra'odo; ba si fatoewoe ba hõrõgoe, da'õ lalaoe, ba si lõ omasi ndra'o, ba omasi ira. *(F. 65, 12).*

II. Mifondrondrongo li „Jehowa, ja'ami sanizinizi ba daroma linia andrõ! No lamane talifoesõmi andrõ, si fatioe tõdõ chõmi, sanibo ja'ami, bõrõ dõigoe andrõ: „Jamoe'oroma'õ lachõminia Jehowa, ena'õ anehe ndra'aga wa'omoeso dõdõmi andrõ". Ba saila ira dania. Hiza roeroe ba gamaoedoe mbanoea; moroi ba gosali tarongo li Jehowa, sanoelõni ba zi fa'oedoe chõnia nilaoera andrõ. Lõ fachamõ afõchõ hoeloe, ba no madono ia; lõ fachamõ afõchõ hoeloe, ba no i'adonogõ nono matoea. Ha niha zirai mamondrongo si manõ? ha niha zirai mangila? Hadia, bõla zi samboea tanõ, ha ma'õma'õchõ? Hadia, ha samoeza wa'atoemboe zi samboea soi? — wa no afõchõ hoeloe Ziona, ba no fadoro i'adonogõ nononia? Hadia, irege hatõ fa'abõla oe'ohe maõ [dabina], ba lõ oebe'e toemboe? iwa'õ Jehowa. Ba ma same'e toemboe ba sanaha zoei dania ndra'odo? iwa'õ Lowalangioe. Ja omoeso dõdõmi, awõ Jeroezalema ba mi'a'iki'iki ba chõra andrõ, ja'ami fefoe, somasi ja'ia! ja owoeawoea dõdõmi awõra, ja'ami fefoe, saboe tõdõ ba chõra. Ena'õ aboeso ami, wamadoe õsi zoesoe fondrara tõdõ andrõ chõra, ena'õ misowo ba ena'õ mõi fangokafoe dõdõmi wa'afahõna lachõmira andrõ. Imane sa Jehowa: Hiza, oefatõrõ chõra wa'ohahaoe dõdõ, hoelõ mboto nidanõ, awõ lachõmi niha baero andrõ, hoelõ mbombo, si nõnõi daso, ena'õ misisiõ ba ena'õ niloe'i ba lembe ami ba ena'õ nihagi ba gaheta. *(F. 49, 22; 60, 4).* **Si mane na irara dõdõ nononia ina wondraragoe tõdõmi,** ba bacha ba Jeroezalema andrõ dania terara dõdõmi. Ba na mi'ila dania, ba owoeawoea bacha dõdõmi, ba aoeri dania dõlami, si mane doe'oe sawoejoewoejoe. Ba oroma danga Jehowa ba genoninia, ba mofõnoe ia ba zi fa'oedoe chõnia.

III. Hiza sa, itõrõ dania Jehowa, fasoei galitõ, ba amaedola nangi sabõlõ goeretania, ba wolaoe soelõ fõnoenia andrõ so'alitõ ba fanegoenia siholahola. *(Moz. V. 4, 24. Sin. 50, 3. Tes. II. 1, 8).* Alitõ sa ilaoe Jehowa, wame'e hoekoe, ba si'õlinia andrõ, ba niha fefoe, ba ato dania ni'õ'õtõ Jehowa andrõ. Ja'ira andrõ, si amoni'õ ja'ira, sangehao ja'ira, ba we'amõi ba kaboe andrõ, wolo'õ chõ zi so ba daloe andrõ chõra, ba si manga mbawi ba hadia ia zogoro ita, ba te'oe: ja'ira andrõ, ba nihori fefoe, iwa'õ Jehowa. Ba ja'odo, ba oe'ila wolaoera andrõ, fabaja era'erara, no oroma: tobali oe'owoeloi fefoe soi, ba hadia lira, ena'õ la'ondrasi, ba wamaigi lachõmigoe. Ba oelaoe dandra, ba zi so ira, ba oefatenge õsa ira, saoeri, ba niha baero: ba Darisi ba ba Woeti ba ba Loedi, ba zamadõlõ sinali wana. ba ba Ndrawa Doebalo ba ba Ndrawa Jawano, ba ba hoelo misa, ba zarõoe, ba zi lõ irai larongo dõigoe ba ba zi lõ irai la'ila lachõmigoe; ba sangombacha lachõmigoe andrõ ira, ba niha baero. Ena'õ la'ohe mangawoeli dalifoesõmi fefoe, sizaewe ba niha baero fefoe; ena'õ la'ohe soemange Jehowa, si fakoedo ba si fakoereta ba nifabea ba si fakoedo ba koedo kalide ba ba gondra, mijawa ba hili ni'amini'õ andrõ chõgoe, ba Jeroezalema, iwa'õ Jehowa, amaedola na la'ohe ba gosali Jehowa zoemange andrõ Iraono Gizeraëli, bacha ba nahia ni'amoni'õ. Ba oehalõ gõi õsa da'õ ere ba ono Lewi, iwa'õ Jehowa. *(Moz. II. 19, 6. F. 61, 6).* Si mane banoea si jawa si bohooe andrõ sa'ae ba si mane tanõ si bohooe, niwõwõigoe, wa si lõ teboelõ dania fõnagoe —

iŵa'õ Jehowa —, si manõ gõi dania nga'õtõmi andrõ, fabaja tõimi,
23 wa si lõ teboelõ. *(F. 65, 17).* Ba ero na tesa'a ba ero na loeo sabato, ba oi so niha, ba wangaloeloe chõ-
24 goe, iŵa'õ Jehowa. Ba mõi ira baero dania, mamaigi boto zi mate andrõ, boto niha si no mangerogõ ja'odo; **lõ'õ sa mate dania goekoeõ andrõ chõra ba lõ alele galitõ chõra, ba sogoro niha fefoe ira.** *(Mar. 9, 44).*

Soera

JEREMIA.

FAZA 1.

I. Famataro Jeremia sama'ele'õ. II. Doea balõ gangilata, fangotoe'õ mado Joeda.

1 I. **H**oehoeo Jeremia andrõ, ono Hilikia, oi ja'ira gere andrõ ba Ganatoti, ba danõ mado Mbenijami,
2 *(Jos. 21, 18. Nga'õt. I. 6, 60),* ba zihede Jehowa, me loeo Josia andrõ, ono Gamoni, razo mado Joeda, me no aloea mewelendroea fache razo
3 ia. [628 fõn. K.]. *(Raz. II. 22, 1).* Ba me loeo Jojaki andrõ, ono Josia, razo mado Joeda, irege aloea mewelezara fache Zedekia, ono Josia andrõ, razo mado Joeda, irege te'oloi'õ Jeroezalema, me baŵa si lima. [586 fõn. K.]. *(Raz. II. 23, 34;*
4 *24, 17; 25, 1. F. 39, 1; 52, 4).* So
5 niŵa'õ Jehowa chõgoe, imane: Lõ niwõwõigoe ja'oegõ na, ba daloe ninaoe, ba noa sa'ae oe'ila'õ; ba lõ si toemboe'õ na, ba no oe'amoni'õ ndra'oegõ; no oehonogõi, sama'ele'õ ndra'oegõ ba ngawalõ soi
6 niha. *(Gal. 1, 15).* Ba oemane: He So'aja Jehowa, lõ'õ sa oe'ila fahoehoeo, me iraono na ndra'odo.
7 *(Moz. II. 4, 10).* Ba imane chõgoe Jehowa: Bõi ŵa'õ: Iraono na ndra'odo; ha chõ sa'ae fefoe oefatenge'õ, ba mõi'õ, ba fefoe hadia ia, ni'oroi'õgoe chõoe, ba õŵa'õ. Bõi ata'oefi ira, oetolo sa ndra'- 8
oegõ, ba wangorifi ja'oegõ, iŵa'õ Jehowa. *(Moz. V. 31, 6. Hez. 3, 9).* Ba i'oro'õ dangania Jehowa, itoefa 9
mbawagoe. Ba imane chõgoe Jehowa: Hiza, oebe'e ba mbeweoe daroma ligoe. *(Jes. 6, 7).* Hiza, oe- 10
fataro ndra'oegõ ma'õchõ andre, oetehe chõoe soi andrõ ba õri andrõ, ba wangohori ba ba wamoefoe ba ba wamakiko ba ba wanoedoegõ, ba ba wangotomosi ba ba wananõ! *(F. 18, 7. Kor. II. 10, 5).*

II. **B**a hoemede chõgoe Jehowa, 11
imane: Hadia ni'ilaoe, Jeremia? Ba oemane: Daha manaloe (sahoelõ maoso) oe'ila. Ba imane chõ- 12
goe Jehowa: Si ndroehoe, si lõ mõrõ ndra'odo ba daroma ligoe andrõ, fa itõrõ oebe'e. Ba samoeza 13
tõ hoemede chõgoe Jehowa, imane: Hadia ni'ilaoe? Ba oemane: Bowoa so'otoe õsi oe'ila, ba moroi jõoe i'otarai. Ba imane chõgoe Je- 14
howa: Moroi jõoe dania falawoe wamakao andrõ, ihawoei dania fefoe niha ba danõ. *(F. 4, 6).* Oe- 15
kaoni sa'ae dania fefoe soi, õri mijõoe andrõ — iŵa'õ Jehowa — ena'õ mõi ira, ena'õ ibe'e ba zinga mbawa gõli Jeroezalema dadaoma-

nia zamõsana, ba ba gero gõli misa fefoe, fasoei, ba ba zinga mbanoea mado Joeda fefoe. *(F. 5, 15;* 16 *6, 22; 10, 22).* Ba oe'etoe'õ hoekoera, ba zi lõ sõchi andrõ fefoe, nilaoera, me no la'erogõ ndra'o, wamosoemange Lowalangi bõ'õ, ba me no mangaloeloe ira ba nifazõ- 17 chi dangara. Ba ja'oegõ, ba amõbõ taloe, laboe, ba ŵa'õ chõra fefoe ni'oroi'õgoe chõoe! Bõi tokea'õ chõra, ena'õ bõi ja'odo zameta'oe 18 ja'oegõ, fa ata'oe'õ ira oebe'e? Ba ja'odo, ba hiza, oebali'õ banoea saro ndra'oegõ ma'õchõ, ba boha mbawa gõli, si'õli, ba õli tõla garamba, fametahõ danõ ma'afefoe ba fametahõ razo mado Joeda ba fametahõ goemandroera seboea ba fametahõ gere ba fametahõ niha ba danõ fefoe. *(F. 6, 27; 15, 20).* 19 Ba na fasõndra ira chõoe, ba tebai sa atõ lalaŵa ndra'oegõ, oetolo ndra'oegõ — iŵa'õ Jehowa —, ba wangorifi ja'oegõ.

FAZA 2.

I. Fa'omasi Jehowa Ndraono Gizeraëli. II. Si sõchi nilaoe Lowalangi ba Ndraono Gizeraëli ba no la'erogõ ia. III. Fangotoe õ Iraono Gizeraëli, me no farõi ira. IV. Famoe'ara ba hoeloera, ba no famini tõdõ.

1 I. Ba hoemede chõgoe Jehowa, 2 imane: Ae farongogõ ba mbanoea Jeroezalema andrõ, õmane: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Lõ olifoedo wa'atoelõ dõdõoe me ono alawe na ndra'oegõ ba fa'omasioe [ndra'o], me nifohoe na ndra'oegõ, folo'õmõ ja'odo ba danõ si mate andrõ, ba danõ si lõ sinasinanõ. *(Hez. 16, 8).* 3 No ni'amoni'õ chõ Jehowa mege Ndraono Gizeraëli, amaedola mboea zahoelõ chõnia; dozi si manga ja'ira mena'õ, ba mosala; gõna famakao ira, iŵa'õ Jehowa. *(Moz. II. 19, 6).*

4 II. Mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami ma'oewoe Jakobo, dozi mado ma'oewoe Gizeraëli! Da'õ niŵa'õ 5 Jehowa: Hadia ni'ila ndra toeami chõgoe, si lõ atoelõ, wa no la'erogõ ndra'odo, wa no la'o'õ waja andrõ, awõ wa no tobali faja ira? Ba lõ 6 lamane: Heza so Jehowa andrõ, solohe mijaŵa ja'ita, moroi ba danõ Miseraji, si no molohe tangada ba danõ si mate, ba danõ si no fahõna decha ba sowahowahó; ba danõ si no okõlikõli ba sogõmigõmi sibai, ba danõ si lõ itõrõ niha bõ'õ, ba si lõ nihaniha, sonahia ba da'õ? *(Moz. V, 8, 15).* Ba no oe'ohe ami ba 7 danõ sabõlõ sibai sinanõ, ena'õ mi'ã mboea danõ ba hadia ia zi sõchi, ba me no miroegi, ba mita'oenõi danõ andrõ chõgoe, sogoro ita dána chõgoe mibe'e. Lõ lasofoe 8 ere: Hezo Jehowa? ba sangoehoekoe, ba lõ la'ila ndra'odo; ba koebalo [zato], ba la'erogõ ndra'o, ba sama'ele'õ andrõ, ba ba dõi Mba'ali andrõ mama'ele'õ ba la'o'õ ba zi tebai mangorifi niha. *(Rom. 2, 20).* Andrõ oetohoegõ wanegoe ja'- 9 ami — iŵa'õ Jehowa — ba oetegoe na ma'oewoemi dania. Mi'ae sa'ae 10 mijefo ba hoelo Ndrawa Giti ba mifaigi, ba mifatenge ba Gedara ba mitõngõni ba mifaigi, na no moe'ila zi manõ! *(Jes. 23, 1. Dan. 11, 30. Moz. IV. 24, 24),* — na no 11 lafalalini Lowalangira niha; ba si tenga Lowalangi na'i chõra. Ba banoeagoe andrõ, ba no lahalõ salahi zolachõmi andrõ zi tebai mangorifi niha. *(Sin. 106, 20. Rom. 1, 23).* Ja tobali dõdõmi, ja'ami ba- 12 noea si jaŵa, ba da'õ, ja hoemocha mboemi, ja tokea sibai ami! — iŵa'õ Jehowa. *(Jes. 1, 2).* **Doea** 13 **winaeta sa horõ, nifazõchi mbanoeagoe andrõ: Ja'odo andre, oemboe nidanõ, ba no la'erogõ, ba wogaoe ba'a chõra ba zabõcha tanõ, ba zi lõ tosai idanõ.** *(F. 17, 13. Joh. 4, 14).*

III. Hadia, sawoejoe mado Gi- 14

zeraëli, ma si toemboe ba nomo zo'omo? Hana wa tobali miraboe
15 ira? Moendrõndrõndrõndrõ chõra zingo, lafarongogõ lira, ba labali'õ tanõ si mate danõra, tetoenoe mbanoea chõra, ba lõ niha sa'ae. *(Jes.*
16 *1, 7; 5, 29. F. 4, 7).* Ba banoea Nofi andrõ gõi ba banoea Dachifane, ba batoele ndra'oegõ labe'e. *(Jes. 19,*
17 *13).* Hadia, tenga ba da'õ õsõndra da'õ, me no õ'erogõ Lowalangioe Jehowa, me loeo i'ohe dangaoe ba
18 lala? *(F. 4, 18).* Ba i'ja'e, ba ha dõi wa mõi'õ ba danõ Miseraji, ba wamadoe idanõ Nilo andrõ? Ba ha dõi wa mõi'õ ba danõ Asiria, ba
19 wamadoe idanõ Oifarati? Faloecha wotoe ndra'oegõ ibe'e si lõ sõchi andrõ chõoe, ba itegoe ndra'oegõ fa'erosa andrõ; ba ja aboto ba dõdõoe, ja õ'ila, wa si lõ sõchi, wa afõchõ, wa no õ'erogõ Lowalangioe Jehowa, wa lõ õ'ata'oefi ndra'o, iwa'õ So'aja, Jehowa ngahõnõ a-
20 ndrõ. *(Hos. 5, 5).* I'otarai fõna sa'ae, ba õfatõ galo mbagi chõoe ba õ'etoe'õ wesoemõ ba õmane: Lõ mõido enoni; ba lõ zoezoe hilihili ba lõ bõrõ geoe, si lõ õ'oro'õ ndra'oegõ
21 ba wohorõ. *(Jes. 57, 5. F. 3, 6).* Ba ja'odo, ba no oetanõ ndra'oegõ wewe nagoe si sõchi, ha sambalõ si doehoe; ba he moroi, wa no tobali wewe zotanga gari ndra'oegõ? *(Moz. II. 15, 17. Sin. 44, 3; 80, 9. Jes. 5, 1.*
22 *Mar. 12, 1. Loek. 20, 9).* Ba he õdoechoe ndra'oegõ idanõ nawoe ba he õ'oja'õ zaboe, ba da'i zoei horõoe andrõ wamaigigoe, iwa'õ So'aja, Je-
23 howa. *(Job. 9, 30).* He moroi, wa tola õwa'õ: Lõ nita'oenõigoe ja'odo, lõ si mõido ba Mba'ali andrõ? Faigi nitõrõoe andrõ ba ndraso, ja aboto ba dõdõoe nilaoemõ, ja'oego sigelo gondra, saoha ahe, si riwa lalania;
24 sigelo galide gatoea, si no to'õlõ ba danõ si mate, sihasoehasoe ba nangi, ba wa'aoechoenia andrõ, — ha niha zamadõhõ felowoenia andrõ? Dozi sangaloei ja'ia, ba alacha lõ erege dõdõ; na bawania andrõ, ba lasõndra manõ. Faigifaigi 25
gaheoe, fa bõi aheta mbadagahe, ba tõlõtõlõoe, fa bõi mamorege wa'otoefo! Ba õmane: Zajazaja gõlõ, lõ oe'o'õ, omasido mbõ'õ, ba chõra oe'o'õ. Si mane sanagõ, saila na 26
lara'oe ia, si manõ dania wa'aila ma'oewoe Gizeraëli, awõ razora ba koemandroe seboea chõra ba ere ba
sama'ele'õ chõra, sangoema'õ ba 27
mbalõ geoe: Amagoe ndra'oegõ! ba ba gara: Ja'oegõ zadono ja'o! Noa sa la'erogõ ndra'odo; lõ ni'otahõgõra ja'o. Ba na bawa wamakao, ba moe'ao ira: Faoso ba orifiga!
Ba heza atõ so Lowalangioe andrõ, 28
nifazõchioe chõoe? Acha maoso ira, ma atõ la'ila la'orifi'õ, na no gõna famakao ndra'oegõ. Fa'oja mbanoea chõmi sa'ae wa'oja Lowalangioe, ja'oegõ mado Joeda! *(Moz. V. 32, 37. Sangoehoek. 10, 14. Jes. 2, 8. F. 11, 13).*

IV. Hana wa moekõkõkõkõ ami 29
chõgoe? Noa sa'ae ahori mi'erogõ ndra'odo, iwa'õ Jehowa. Zajazaja 30
gõlõgoe wangotoe'õgoe iraonomi; lõ nibe'emi ba dõdõmi fotoe; no i'ã zama'ele'õ andrõ chõmi si'õlimi, timba zingo sange'enge'e. *(F. 5, 3. Mat. 23, 34).* He si lõ ngaroro! 31
Mitõngõni daroma li Jehowa andrõ! Hadia, tanõ si mate mege ndra'odo ba Ndraono Gizeraëli, ba ma tanõ si no ogõmigõmi? Ba hana wa lamane banoeagoe: Aefaga! Lõ'õ sa'ae mõiga chõoe! Hadia, olifoe 32
maõ nono alawe najania, ba olifoe nono nihalõ mbõbõ daloenia? Ba noa zoei olifoe mbanoeagoe ndra'odo, ha mega sa'ae! *(F. 13, 1 b. t.).*
No maoeloe wamaigioe lala, ba wa- 33
ngaloei somasi ja'oegõ! Tobali lõ'õ na'i ata'oe'õ mamazõchi horõ, ba nitõrõmõ andrõ. Ba gahe mbaroe- 34
mõ a'ĩ so ndro zi noemana, niboenoe lõ horõ. Tenga sa ba wanõi jomo õra'oe ira; bõrõ da'õ no mege fefoe. *(Moz. II. 22, 2).* Ba õmane 35

zoei: Lõ horõgoe: no atõ dõhõ wõnoenia chõgoe! Hiza, oesechegõ dania ndra'oegõ, me õwa'õ: Lõ horõ-
36 goe! Ba hana wa aõsõ moloi'õ, ba wanõrõ lala bõ'õ zoei? He ba Ndrawa Miseraji andrõ, ba aechoe ba wa'aila dania, si mane fa'ailamõ ba Ndrawa Asiria mege. *(Nga'õt. II.*
37 *28, 20. Jes. 30, 5).* Sondra'oe hõgõoe dania ndra'oegõ, na õ'otarai ira; itibo'õ sa'ae Jehowa nidõnadõnaoe fangorifi ba tobali faja chõoe ba chõrã.

FAZA 3.

I. Fango'ozoei fangotoe'õ Iraono Gizeraëli. II. Fanegoe mado Joeda, me loeo Josia *(F. 3, 6–F. 4, 2).* Mado Joeda andrõ gõi, ba lõ ihalõ fameta'oenia zi gõna Ndraono Gizeraëli. III. Ena'õ na lafalalini gera'erara, he Iraono Gizeraëli ba he mado Joeda, ba tefaboe'oe wa'ahachõ dõdõ.

1 I. Imane [Jehowa]: Na itibo'õ ngambatõnia niha ba na irõi ia, na mõi donga niha bõ'õ, hadia, tola ifoeli ia chõnia [ira matoea andrõ]? Hadia, lõ ta'oenõ danõ si manõ? Ba no ato zi horõni ja'oegõ, ba hadia, tola õfoeli'õ chõgoe? — iwa'õ Jehowa. *(Moz. V. 24, 1 b. t.).*
2 Faõga hõrõoe ba hilihili andrõ si lõ eoe'eoe ba faigi: Hezo zi lõ tehorõni ndra'oegõ? Ba zinga lala doemadao ndra'oegõ, manarogõ ja'ira, si mane Dawa Ara ba danõ si mate ba ta'oenõ danõ õbe'e ba wohorõmõ ba ba walõsõchioe andrõ.
3 *(Hos. 4, 13).* Ba tetaha deoe ba lõ aloea deoe sarã andrõ, ba fa'abe'e mbawa ndra alawe sabao wa'abe'e mbawaoe, te chõoe wa'aila. *(Moz. V.*
4 *11, 14. Hez. 3, 7).* Ba ija'e, ba moe'ao'õ chõgoe, õmane: He Ama, si no fahoewoe chõgoe, me ono
5 alawe ndra'odo, ndra'oegõ! Hadia, si lõ mamalõmalõ wõnoenia, ba iroegi zi lõ aetoe lõ aefa ba dõdõnia? Si manõ sa wehedeoe, ba solaoe si lõ sõchi ndra'oegõ, lõ õbato. *(Sin. 103, 9).*

II. Ba hoemede chõgoe Jehowa, 6
me loeo razo Josia andrõ, imane: Hadia, no õ'ila nilaoe galawe si fa'ero andrõ, Iraono Gizeraëli? No dozi hili salawa isawa ba dozi bõrõ geoe saoeri, ba mohorõ ba da'õ. *(F. 2, 20).* Ba oemane dõdõgoe: Na 7
no ahori itõrõ da'õ, ba ifoeli ia chõgoe, ba lõ sangawoeli ia! Ba i'ila da'õ si farõi andrõ, talifoesõnia, mado Joeda. *(Hez. 16, 46).* Ba 8
he wa'ae i'ila, da'õ mbõrõ wanibogoe alawe si no fa'ero andrõ, Iraono Gizeraëli, ba bõrõ wame'egoe soera wangefa chõnia, me no mohorõ ia, ba lõ'õ zoei ata'oe zi farõi andrõ, talifoesõnia, mado Joeda, mõi zoei ia ba mohorõ gõi. Ba ba doeria wohorõnia andrõ, ba 9
ta'oenõ danõ; ba gara ba ba geoe sa'ae oroedoe ia, wohorõ. Ba he 10
wa'ae da'õ fefoe, ba tenga soroi ba dõdõ wangawoeli zi farõi andrõ, talifoesõnia, mado Joeda, no famini tõdõ wangawoelinia chõgoe! — iwa'õ Jehowa.

III. Ba imane chõgoe Jehowa: 11
Hoelõ zi lõ horõ galawe si fa'ero andrõ, Iraono Gizeraëli, wamaigida, ba ngai zi farõi andrõ, mado Joeda! *(Hez. 16, 51; 23, 11).* Ae faro- 12
ngogõ daroma li andre mijõoe, õmane: Foeli'õ, ja'oegõ alawe si no fa'ero, Iraono Gizeraëli — iwa'õ Jehowa — lõ'õ sa'ae mofõnoedo chõmi, me no seboea tõdõ ndra'odo — iwa'õ Jehowa — tenga si lõ aetoe wõnoegoe! *(Sin. 86, 15).* Ba 13
ja aboto ba dõdõoe horõoe, wa no fa'ero ndra'oegõ chõ Lowalangioe, awõ wa no õtõrõ lala sakõi, we'amõi ba mbõ'õ andrõ, ba mbõrõ geoe saoeri fefoe: ba lõ nifondrondrongooe ligoe — iwa'õ Jehowa. Mifoeli ami, ja'ami ono matoea si 14
no fa'ero — iwa'õ Jehowa — me no ja'odo Zo'aja ja'ami — ba oehalõ ami, samõsa zamba banoea ba

daroea zamba mado, ba oe'ohe
15 ami ba Ziona. *(F. 31, 32).* Ba oefataro chõmi goebalo, si fadoehoe dõdõgoe, ena'õ lakoebaloi ami si so fa'aboto ba dõdõ ba fa'atoea-
16 toea. *(F. 23, 4).* Ba na ato dania ami, na mo'ono'ono ami ba danõ, na loeo da'õ — iŵa'õ Jehowa —, ba lõ'õ sa'ae laŵa'õ: „Tawõla gamaboe'oela li chõ Jehowa"! ba lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ niha, lõ'õ sa'ae la'angeragõ ba lõ la'amalõsi, ba
17 lõ'õ sa'ae lafoeli lafazõchi. „Dadaoma Jehowa" labe'e tõi Jeroezalema andrõ, na loeo da'õ, ba owoelo dania ba da'õ fefoe niha baero, bõrõ dõi Jehowa andrõ ba Jeroezalema, ba lõ'õ sa'ae abe'e dandrora, wolo'õ nichoi dõdõra andrõ, si lõ
18 sõchi. *(Mich. 4, 2).* Na loeo da'õ, ba fao ira ma'oewoe Joeda ma'oewoe Gizeraëli, la'otarai danõ moroi jõoe, oroedoe ira wanaŵa tanõ andrõ, nitehegoe chõ ndra toeami,
19 tána chõra. Noa sa oemane dõdõgoe: Si sõchi oebe'e chõoe, ba ndraonogoe andrõ, tanõ omasiõ oetehe chõoe, fondrege zi sõchi dána chõoe ba niha fefoe. Ba oemane [na] dõdõgoe: Si fa'ama ami chõgoe ba lõ miboelõ'õ wolo'õ chõgoe. *(Moz.*
20 *V. 7, 6; 8, 7).* Ba no mi'erogõ ndra'o, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli, amaedola ndra alawe si fa'ero ba zomasi ja'ia
21 – iŵa'õ Jehowa. Hiza li, ba hili si lõ eoe'eoe andrõ: fege'ege Ndraono Gizeraëli andrõ, me no latõrõ lala sabila, me no olifoe ira Lowalangira
22 Jehowa! *(Sach. 12, 10 b. t.).* Mifoeli ami, ja'ami ono matoea si no fa'ero, da'oefadõhõ loealoea wa'erosami andrõ! — Ja'e ndra'aga, mõiga chõoe, me no Jehowa ndra'oegõ, Lowala-
23 ngima! Si ndroehoe, falimosa wagoeagoeasa si terongo moroi jaŵa, moroi ba hili; si ndroehoe, chõ Lowalangima Jehowa so wangorifi
24 Ndraono Gizeraëli! No i'ã gõlõ ndra toeama „fa'aila" andrõ, i'otarai iraono ndra'aga, biribirira ba saŵira ba onora matoea ba onora alawe! Damafõrõni wa'afoesi mbawama 25
ba acha ambalama wa'ailama andrõ; me no mafazõchi horõ ba Lowalangima Jehowa, ja'aga, ba ira toeama, i'otarai iraono ndra'aga, iroegi ma'õchõ andre, ba lõ nifondrondrongoma li Lowalangima Jehowa.

FAZA 4.

I. Fango'ozoei famaboe'oe fa'eboea dõdõ ba Ndraono Gizeraëli ba ba mado Joeda. II. Itegoe zoei ira sama'ele'õ. *(F. 4, 3–F. 6, 30).* I'ombacha'õ wotoe andrõ, si so moroi sa. III. Fangarõngarõ ba wa'atekiko danõ andrõ.

I. Na õfoeli'õ, ja'oegõ mado Gi- 1
zeraëli — iŵa'õ Jehowa —, na õfoeli'õ chõgoe ba na õheta ba doedoema hõrõgoe zogoro ita andrõ ba na
õbato wanõrõnõrõ andrõ, ba moroi 2
ba dõdõoe sa'ae ba si ndroehoendroehoe wahõloesamõ andrõ ba wa'aoeri Jehowa, ba lafahowoe'õ ira soi niha ba chõnia andrõ ba lasoeno ira ba chõnia. *(Moz. V. 10, 20).*

II. Da'õ sa niŵa'õ Jehowa ba 3
mado Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema: „Milahoi zi bohooe ba bõi mi'anaroe ba zi so bõrõ za'asa'a
mao. *(Hos. 10, 12).* Miboto ami chõ 4
Jehowa, misaka goeli dõdõmi andrõ, ja'ami mado Joeda ba ja'ami banoea Jeroezalema, fa bõi moehola wõnoegoe, si mane alitõ, fa bõi si tebai mate holaholania, ba waiõsõchi wolaoemi andrõ!" *(Moz. V. 10, 16. Rom. 2, 28. Kol. 2, 11).* Mi'ombacha'õ ba mado Joeda ba ba Jeroezalema, mi'ao chõra, mimane: Milaoe dorofe, ba danõ! Mi'ao, mi'eboea'õ li, mimane: Mi'owoeloi ami, ena'õ tasaŵa mbanoea saro andrõ! 6
Mitaroe'õ mandrera ba lala ba Ziona: mi'oloi, bõi mibadoegõ ami! Famakao sa'ae oefa'aso moroi jõoe ba famoefoe sabõlõbõlõ. *(F. 1, 14).*

7 No mõi mijawa zingo, moroi ba
mbinimbininia doe'oe, no maoso
zamakiko soi niha, no irõi nahania,
ba wamali'õ tanõ si mate tanõmi
andrõ, fa adoedoe mbanoea, fa lõ
8 niha sa'ae. Andrõ mi'onoecha go-
nigoni, mi'e'esi ba mi'abõlõgõ we-
ge'ege: lõ'õ sa si dõhõ holahola
wõnoe Jehowa chõda. *(F. 6, 26).*
9 Ba na loeo da'õ – iwa'õ Jehowa –
ba si lõ lala dõdõ razo ba he koe-
mandroe seboea, ba satõngõ gere
10 ba si tobali tõdõ zama'ele'õ. Ba
oemane: He So'aja, Jehowa! Si
ndroehoe, no õhaogõ wolimo soi
andre ba banoea Jeroezalema, me
õmane: Faloecha ami wangorifi!
si mate ba mbawa zi'õli ira, a'ine.
11 Ba na loeo da'õ, ba lamane ba
mado andre ba ba mbanoea Jeroe-
zalema: Amaedola nangi saoechoe
ba hili si lõ eoe'eoe andrõ ba danõ
si mate wolaoe mbanoeagoe andrõ,
tebai ba wamõbõrõ ba tebai ba
12 wangehao! Angi sabõlõ zanõrõ ja'-
odo, moroi ba chõra; ba ija'e, ba
13 ja'odo gõi zangetoe'õ hoekoe! Hiza,
hoelõ lawoeo wa'asora moroi sa, si
mane angi sabõlõ goeretara; salio
moroi ba mojo koedora. Alai ita,
14 si no afoefoe ita! Sasai dõdõoe,
heta zi lõ sõchi andrõ, ja'oegõ ba-
noea Jeroezalema, ena'õ te'orifi
ndra'oegõ; ha wa'ara na lõ teboelõ
ba dõdõoe gera'era si lõ sõchi a-
15 ndrõ? *(Sin. 51, 4. Jes. 1, 16).* Hiza
zangombacha, moroi ba mado Dano
lafarongogõ wamakao, moroi ba hili
16 mado Geferaji. Mifawa'õgõ ba niha
baero, mimane: Milaboe! mikaoni
zanoewõ Jeroezalema! So zanoewõ
moroi ba danõ sarõoe, moe'ao ira,
wanoewõ banoea mado Joeda andrõ.
17 Amaedola zanaro ba nowi lafasoei,
me no lalawa ndra'odo — iwa'õ
18 Jehowa. Loealoea lalamõ andrõ ba
loealoea wolaoemõ da'õ chõoe: fa-
lõsõchioe da'õ, wa no afõchõ, wa
ira'oe dõdõoe. *(F. 2, 29).*
19 III. Alai dõdõgoe! Alai dõdõ-
goe! Wa'afõchõ! Tõdõgoe bacha!
Roemoeroe dõdõgoe! Tebai ahono
ndra'o! Õrongo sa'ae li dorofe,
ja'oegõ tõdõgoe, fe'ao ba wanoewõ.
(Jes. 16, 11). Fatete manõ wango- 20
mbacha fa'adoedoe, no tekiko danõ,
ma'asagõrõ, adoedoe manõ nosegoe
andrõ, lõ moedõnadõna, ha mamõ'i
hõrõ wa'ara, ba adoedoe nõoegoe
andrõ. Ha wa'ara na oe'ila'ila ma- 21
ndrera, ba ha wa'ara na oerongo
li dorofe? Sowõhõ mowa sa mba- 22
noeagoe andrõ; lõ aboto ba dõdõra
ndra'odo; iraono si lõ tõdõ ira, ba
lõ fa'aboto ba dõdõ. Satoeatoea ira
ba wolaoe si lõ sõchi, ba folaoe si
sõchi, ba lõ la'ila. Oefaigi danõ, ba 23
hiza, no tanõ si mate ba si lõ õsi!
ba banoea si jawa — ba lõ haga-
nia sa'ae! Oefaigi hili, ba hiza, ba 24
hoemeoe; ba hilihili fefoe, ba ma-
ngiwa! Oefachõlõ ndra'o, ba hiza, 25
samõsa lõ niha sa'ae, ba fofo ba
daloe mbanoea, ba no ahori moloi.
Oefachõlõ ndra'o, ba hiza, no to- 26
bali tanõ si mate hili Garemeli a-
ndrõ, ba banoea chõnia, ba no
ahori adoedoe — fõna Jehowa, ba
holahola wõnoenia andrõ. Da'õ sa 27
niwa'õ Jehowa: Tobali tanõ si
mate danõ, ma'asagõrõ; ba lõ'õ
sa atõ oefaloea wangohori [ja'ira].
(F. 46, 28). Andrõ aboe dõdõ danõ, 28
ba banoea si jawa, ba alœ, me no
oewa'õ da'õ ba me lõ mangesa dõ-
dõgoe; me no oehonogõi ba me
lõ'õ sa'ae oewoe'ai. Ba wagoea- 29
goeasa zi fakoedo andrõ ba ba wa-
goeagoeasa zolohe fana, ba moloi
mbanoea fefoe, lasawa ndroe'oe,
manõi ba gara ba hili: dozi ba-
noea, ba lõ nihaniha, lõ'õ sa'ae si
iagõ jomo. Ba ja'oegõ nidoedoegõ, 30
ba he õwisa? He õ'onoecha mbaroe
loeo si sõchi ba he õ'o'aja naja
balaki ba he õfake wanicha samo-
hoea, fangalõsõ mboemõ, ba zaja-
zaja gõlõ sa atõ wangehaomõ andrõ,
lõ edõna zomasi ja'oegõ ena'õ;
la'aloei wamoenoe ja'oegõ. Oerongo 31

sa'ae wege'ege, hoelõ ba zafõchõ hoeloe, fangarõngarõ, hoelõ ba zawena madono, fege'ege mbanoea Ziona andrõ, mangarõngarõ ia, i'oro'õ dangania, imane: Alai ndra'o, aetoe nosogoe labe'e sange'e andrõ!

FAZA 5.

I. Falawoe sa'ae zoe'asoe'a horõ Jeroezalema. II. Andrõ gõna ira hoekoe. III. Loeora ba mboeaboeara wotoe andrõ.

1 I. **M**itõrõi newali Jeroezalema ba mifaigi, ja aboto ba dõdõmi; mi'aloei ba newalira, na misõndra zamõsa, na so niha solaoe satoelõ sama'oea fa lõ farõi, fa oebe'e aefa horõra. *(Moz. I. 18, 32. Hez. 9. Fam. 7).* Ba he lawa'õ: „Ba wa'aoeri Jehowa" ba faja zoei wahõloesa andrõ
3 chõra. *(F. 4, 2).* **Ba ja'oegõ Jehowa, hadia, tenga si doehoe õtõngõni f** No õbago ira, ba lõ afõchõ chõra; õhori ira, ba lõ labe'e ba dõdõra wotoe andrõ; no la'abe'e'õ mbawara, abe'e moroi ba gara; lõ sedõna ira mamalalini era'erara. *(Jes.*
4 *9, 13. F. 2, 30).* Ba no oemane dõdõgoe: Niha si lõ tõi ira, sowõhõ mowa, me lõ la'ila lala andrõ chõ Jehowa ba satoelõ andrõ chõ Lo-
5 walangira; damõido ba zalawa, fahoehoeodo chõra, me no ja'ira zangila lala andrõ, chõ Jehowa ba satoelõ andrõ chõ Lowalangira! Ba dozi no larasa galo mbagi andrõ, ja'ira andrõ, ba no la'etoe'õ wesoe.
6 Andrõ ira'oe ira singo, si oroi gatoea, ba ifoefoe ira asoe gatoea ba danõ si mate; manaro harimo ba gero mbanoea chõra, ba dozi si mõi baero mbanoea ba tesasawi; me no mofinaeta lalõra, ba me no asese
7 fa'ero ira. *(Hos. 13, 7).* Hadia, wa oebe'e aefa horõoe? No la'erogõ ndra'o iraonooe ba fahõloe ba zi tenga Lowalangi, ba he wa'ae no oe'aboesoi'õ ira, ba noa zoei la'erogõ zodonga ja'ira ba lahoeroefai nomo
8 zohorõ. Si lõ ahono ira, timba koedo satabõ; doemele, i'aloei ndronga nawõnia zamõsana. *(Hez. 22, 11).* Hadia, lõ oe'otoe'õ zi manõ? 9 iwa'õ Jehowa — ba lõ oelaoe mbalõgoe ba niha si manõ amoeata?

II, **M**i'anõisi gõli chõra ba midoe- 10 doegõ, ba bõi mihori [ira]; mi'etoe'õ ngenge, me no tenga chõ Jehowa ira! *(F. 4, 27).* Noa sa farõi ira chõ- 11 goe, he ma'oewoe Gizeraëli ba he ma'oewoe Joeda — iwa'õ Jehowa. *(F. 3, 20).* No la'osilõ'õgõ Jehowa, 12 no lamane: Tenga ja'ia! ba lõ'õ sa gõna ita famakao: he si'õli, ba he lofo, ba lõ ta'ila. Ba tobali 13 angi dania zama'ele'õ andrõ; lõ'õ sa barõ dotora sihede andrõ. Ja itõrõ ira si manõ! *(Jes. 28, 15).* Andrõ 14 wa imane Jehowa, Lowalangi ngahõnõ andrõ: Me no mimanõ wehede, ba oebali'õ alitõ daroma ligoe ba mbeweoe, ba oebali'õ eoe niha andrõ, ena'õ i'ã ira [alitõ andrõ]! *(F. 1, 9).* Hiza, oefatõrõ chõmi soi, 15 moroi ba zarõoe, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli — iwa'õ Jehowa — soi sabõlõ, soi si no ararã, soi si lõ mi'ila li ba si lõ aboto ba dõdõmi hadia wehedera. *(Moz. V. 28, 49. F. 1, 15; 6, 22).* Amaedola lewatõ si no 16 moechaoe naha nono wana chõra, ha sambalõ sabõlõ ira. La'ã dania 17 mboea nowimi, õmi fache, noemalõ onomi matoea ba onomi alawe, ba la'ã, ba biribiri chõmi ba sawi chõmi, ba la'ã, agoe chõmi ba boea ara, ba õra; banoea saro andrõ chõmi, nidõnadõnami, ba larasa si'õli. *(Moz. III. 26, 16. Moz. V. 28, 39).* Ba he na loeo da'õ gõi, ba lõ oefa- 18 loea wangohori ja'ami — iwa'õ Jehowa. Ba na miwa'õ dania: Hadia 19 mbõrõ, wa ilaoe chõda da'õ fefoe Lowalangida Jehowa? ba õmane chõra: Si mane fangerogõmi ja'odo, wamosoemange Lowalangi bõ'õ ba danõmi, si manõ we'amõimi sawoejoe niha bõ'õ, ba danõ si tenga chõmi. *(F. 16, 10 b. t.).*

III. **M**i'ombacha'õ da'õ ba ma'- 20

oewoe Jakobo, mifarongogõ ba ma-
21 do Joeda, mimane : Mifondrondro-
ngo da'e, ja'ami niha sowõhõ mo-
wa. si lõ tõdõ, si so hõrõ, ba lõ
la'ila niha, si so tõgi dalinga, ba lõ
22 larongo li niha ! *(Jes. 6, 9).* Ja'odó,
ba lõ edõna mi'ata'oefi — iwa'õ
Jehowa — ba lõ edõna manizinizi
ami chõgoe, [chõgoe andre], si no
mame'e tooe ene, ola nasi, ba'aba'a
si lõ toboelõ, si lõ tola isawõ —
ba he eboea ndroeloe, ba tebai, ba
he moegosogoso, ba tebai zoei isawõ.
23 *(Moz. I. 1, 9. Job. 26, 10).* Ba soi
andre, ba no motõdõ sabe'e tandro
ba si lõ edõna molo'õ : no fa'ero
24 ira ba no latõrõ lalara. Ba lõ'õ sa
lamane dõdõra : Data'ata'oefi Lo-
walangida Jehowa, same'e teoe a-
ndrõ, teoe sahoelõ ba teoe sarã, na
bawania, si lõ mowoe'ai bawa wa-
25 masi chõda. *(Moz. V. 11, 14).* Lalõ-
mi andrõ mbõrõ, wa no fahole iada'e,
ba horõmi andrõ mbõrõ, wa lõ aloea
26 chõmi howoehowoe. So sa zanao horõ
ba mbanoeagoe andrõ : manarona-
ro, si mane sanaro fofo, na ikõwõ
ia, labe'e tooe ra'oera'oe, ba wo-
27 ndra'oe niha. Si mane rõkarõka so'-
õsi fofo, si manõ wa'amo'õsi nomora
ana'a falimosa : ba wolaoe si manõ
28 salawa ira ba so'ana'a. No atabõ
ira, no ozõnõzõnõ. Ba falawoe ba
mbewera hoehoeo si lõ sõchi ; ba
hoehoeo zi lõ ama, si lõ ina, ba
lõ lafatoenõ, ba wame'e mõna ja'-
ira, ba hoehoeo zi noemana, ba lõ
la'ohe ba lala. *(Moz. V. 32, 15. Jes.*
29 *1, 23).* Hadia, lõ oehoekoe zi mane
da'õ? — iwa'õ Jehowa — ba lõ
oelaoe mbalõgoe ba niha si manõ
30 amoeata? *(F. 9, 9).* Sihocha mboeda
ba si tobali dõdõda nilaoe ba danõ.
31 Sama'ele'õ andrõ — ba falimosa wa-
ma'ele'õra, ba ere andrõ — ba awõ'-
awõra wolaoe, ba banoeagoe andrõ
— ba somasi si manõ ! Ba he mi-
wisa ba gamozoea da'õ? *(Hez. 13,*
6).

FAZA 6.

I. Sanoewõ Jeroozalema. II. Alõ-soe lõ lafondrondrongo Iraono Gize-raëli. III. Moroi jõoe i'otarai fama-kiko andrõ, si tebai itimba Jeremia gõi.

I. **Mi**'oloi, ja'ami mado Mbeni- 1
jami, mirõi Jeroezalema ba ba
Dekoa, ba milaoe dorofe, ba Mbe-
tikere mitaroe õ mandrera ; ma-
ngaha sa'ae wamakiko moroi jõoe,
famoefoe sabõlõbõlõ. *(F. 1, 14).*
Da'oefoefoe nono Ziona alawe andrõ, 2
si sõchi andrõ, nihaogõhaogõ mege
folaoe hadia ia. Mõi chõnia goe- 3
balo, la'ohe goerifõra, lafasoei ia
osera ba ikoebaloi goerifõnia za-
mõsana, ba dána chõnia. [Lamane]: 4
Mi'amoni'õ ami, ba wanoewõ ja'ia!
Talaboe, tadegeni ita ba zi laloeo!
Alai ita ! bongi sa'ae ; adõni sa'ae
loemõ, loemõ na tánõ owi ! Tala- 5
boe, ena'õ tachamõ ba zi bongi, ba
wanoedoegõ gõdora ! Imane sa'ae 6
Jehowa ngahõnõ andrõ: Mi'obõ geoe
chõra, mifasoei Jeroezalema fari! Ba-
noea ni'otoe'õ ia. No fahõna wama-
langõgõ awõra bacha ba mbanoea. Si 7
mane fangoemboengoemboe nidanõ
ba goemboe, wangoemboengoemboe
zi lõ sõchi chõra : fajawasa ba fama-
langõgõ zi terongo ba chõra; awai
ni'ilagoe, ha sambalõ fangaboe dõdõ
ba famakao. Fondrondrongo wane- 8
goe, ja'oegõ Jeroezalema, fa bõi aefa
dõdõgoe chõoe, fa bõi oebali'õ tanõ
si mate ndra'oegõ, tanõ si lõ ni-
haniha sa'ae !

II. **Da**'õ niwa'õ Jehowa nga- 9
hõnõ : Lahaogõ dania wangozaragõ
wo'oewo'oe, si tosai Iraono Gize-
raëli, si mane ba mboea nagoe ;
lafoelifoeli wanoetoejoe, si mane
sangozaragõ boea nagoe, si lõ aefa'-
aefa tanga ba ngenga. *(Jes. 24, 13).*
Ba ha chõ moehededo, ha chõ oefa- 10
doehoe'õ, ena'õ lafondrondrongo ?
Hiza, si lõ moeboto dõgi dalingara,
ba tebai lafondrondrongo ! Hiza,
la'o'aja daroma li Jehowa, lõ omasi

11 ira. Ba no fahõna chõgoe wõnoe Jehowa andrõ, oe'eregesi dõdõgoe wanaha ja'ia: ba laoe sa'ae ia ba ndraono baewali ba ba nono matoea misa, fefoe; he sa ira matoea ba he ira alawe, ba gõna dania, fabaja si no tohare hoewa ba si no
12 atoea sibai. Ba niha bõ'õ dania zochõ omora ba benoeara ba fo'omora, fefoe; oetoetoeroe sa'ae niha ba danõ — iwa'õ Jehowa. *(Moz. V. 28, 30).*
13 I'otarai sa'ae ndraono, noemalõ ba zatoea, ba oi sangaloei hare; ba he sama'ele'õ, ba he ere, ba oi dozi so-
14 laoe faja ba falimosa. *(Jes. 56, 11).* Ba lafajaigõ wamadõhõ fõchõ mbanoeagoe andrõ, wangoema'õ: Fangorifi! fangorifi! ba lõ'õ sa fangorifi. *(F. 8,*
15 *11. Hez. 13, 10).* Saila ira ena'õ, me no lalaoe zogoro ita, ba lõ'õ sa aila ira, lõ'õ sa'ae la'ila hadia wa'-aila. Andrõ tegaõlõ tooe ira dania, awõ zalaoe andrõ; na bawa wamatõrõ hoekoe chõra, ba tetaroe
16 mbagi, iwa'õ Jehowa. Da'õ niwa'õ Jehowa: Mi'ae ba lala ba mifaigi ba misofoe lala ba gõtõ fõna, heza lala ba wa'ohahaoe dõdõ, ba mitõrõ ia, ena'õ misõndra zolombase dõdõmi! Ba lamane: Lõ edõnaga
17 matõrõ! *(Mat. 11, 29).* Ba no oefataro zanaro ja'ami [oemane]: Mifondrondrongo li dorofe! Ba lamane:
18 Lõ edõnaga mafondrondrongo! Ba mifondrondrongo, ja'ami niha baero, ba ja aboto ba dõdõmi, ja'ami
19 banoea, hadia nifatõrõ chõra. Fondrondrongo, ja'oegõ oeli danõ; oefatõrõ sa'ae wamakao ba niha andrõ, loealoea nichoi dõdõra adrõ, lõ'õ sa nitõngõnira niwa'õgoe andrõ, ba famobawagoe lala, ba
20 no la'ositengagõ! Ba hadia goena goemõjõ andrõ chõgoe, koemõjõ Zaba andrõ, ba koeli mani si sõchi andrõ, moroi ba danõ sarõoe? Tenga fa'omasigoe zoemange nitoenoe andrõ chõmi; ba soemange nitaba andrõ chõmi, ba lõ ba dõdõgoe! *(Sin. 40, 7. Jes. 1, 11. Mich. 6, 6).*

Andrõ wa imane Jehowa: Hiza, 21
oebe'e tooe fõna niha andre zanendre ira, ena'õ faoma tetaroe mbagi, he ama ba he ono matoea, ena'õ tekiko zamõsana, fabaja awõnia.

III. Imane Jehowa: So sa'ae niha 22
moroi jõoe, maoso soi seboea moroi ba wondrege danõ. *(Jes. 50, 41).* Fana 23
ba toho wangõnara, safaito ira, lõ la'ila wa'ahachõ dõdõ. Amaedola wegosogoso ndroeloe nasi lira, fakoedo ira, no mangaró, si mane niha sanoewõ, ba wanoewõ ja'oegõ, ja'oegõ ono Ziona alawe. No tarongo doeriania 24
ba no adada dangada, no ihawoei ita fa'ata'oe, fanizinizi, si mane ba zadono! Bõi ae baero mbanoea ba 25
bõi tõrõ lala; noa sa mosi'õli nemali andrõ — ameta'oeõ, fasoei! He ja'ami banoeada! mi'olembe 26
gonigoni ba mihawoei ami awoe, mi'e'esi nono matoea andrõ, si ha samboesamboea, mi'ege'ege; i'ogomoezaõ sa dania ihawoei ita sanoedoegõ andrõ. *(F. 4, 8).* No oefa- 27
taro sanandraigõ banoeagoe andrõ ndra'oegõ, hati saro, ena'õ aboto ba dõdõoe lalara andrõ, ena'õ õtandraigõ. No dozi samorege folawa ira, 28
somasi mamõbõgõ si lõ doehoe, no [ha] tõla ba si'õli ira, no dozi samakiko ira *(Hez. 22, 18).* Fahamboeha- 29
mboe ndroeroe, ena'õ ahori zimo andrõ, ba galitõ: ba zajazaja gõlõ wolaogõlaogõ ba tebai tofõfõ zi lõ sõchi. *(F. 24).* „Firõ nitibo'õ" labe'e tõira; 30
noa sa'ae Jehowa zanibo ja'ira.

FAZA 7.

Hoehoeo Jeremia ba gosali. *(F. 7–9).* I. Famarooe tõdõ, ba wamalalini era'era. II. Na lõ la'o'õ da'õ, ba nidoedoegõ Jeroezalema, si mane Silo. III. Bõi sa'ae mangandrõ Jeremia, salahi niha nitibo'õ andrõ. IV. Famosoemange si tenga moroi ba dõdõ, ba lõ omasi Lowalangi. V. Gõna hoekoe ira, bõrõ horõra andrõ, famosoemange adoe.

I. Da'õ daroma li andrõ niwa'õ 1
Jehowa chõ Jeremia, me imane:

2 I'agõ mbawandroehõ gosali Jehowa, ba farongogõ daroma li andre, õmane : Mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami mado Joeda fefoe, sanõrõ bawandroehõ andre, we'amõi ma-
3 gandrõ chõ Jehowa ! Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : **Mihaogõ dõrõŵami lala ba boeaboeami, ba lõ teboelõ ami ba nahiami andre oebe'e.**
4 *(Jes. 1, 16. F. 18, 11).* Bõi mihalõ fangabe'e dõdõmi hoehoeo falimosa andrõ, na lamane : Osali Jehowa, osali Jehowa, osali Jehowa da'e !
5 Na moroi ba dõdõmi sa'ae mihaogõ dõrõŵami lala ba boeaboeami; na si ndroehoe lala mitõrõ, na so hoe-
6 hoeomi ba nawõmi ; na lõ mifalangõgõ zi fatewoe gana ba si lõ ama, si lõ ina ba si no mate ira matoea, ba na lõ miboenoe zi lõ hõrõ, ba naha andre, ba na lõ mi'o'õ chõ Lo-
7 walangi bõ'õ — famakikomi : ba lõ teboelõ ami ba nahia da'e oebe'e, ba danõ andre, nitehegoe chõ ndra toeami, gõtõgõtõ wa'ara.
8 II. **Ba** hiza, ba mihalõ fangabe'e dõdõmi hoehoeo falimosa andrõ, ba
9 lõ goenania. He wisa ? managõ, mange'e ba mohorõ ba latoenoe goemõjõ chõ Mba'ali ba la'o'õ chõ Lowalangi bõ'õ, si lõ aboto ba
10 dõdõmi ? *(Moz. II. 20, 13 b. t.).* Ba dania, ba so ami, mi'ondrasi ndra'odo, ba nomo andre, nifao ba dõi tõigoe, ba mimane : Aoeri ita ! ba wolaoe dania zoei sogoro ita andrõ
11 fefoe ? Hadia, no tobali tõgi narõ hili, nahia zoraboe nomo andre, nifao ba dõi tõigoe, wamaigimi ? Hiza, ja'odo gõi, ba no oe'ila — iŵa'õ Jehowa. *(Mat. 21, 13. Mar. 11, 17.*
12 *Loek. 19, 46).* Mi'ae atõ ba nahiagoe andrõ ba Zilo, ba nifonahagoe tõigoe, ba gõtõ fõna, ba mitõngõni, hadia nifatõrõgoe chõnia, bõrõ walõsõchi mbanoeagoe Iraono Gizeraëli ! *(Jos. 18. 1. Sam. I. 1. 3.*
13 *Sin. 78, 60).* Ba ija'e, me milaoe da'õ fefoe — iŵa'õ Jehowa — ba me lõ'õ zoei nifondrondrongomi, he ŵa'ae no a'oi dõdõgoe wehede chõmi, ma'õma'õchõ ; ba me lõ nitemami ligoe, he ŵa'ae no moe'aodo chõmi, *(Amaed. 1, 24. Jes. 65, 12),*
ba oefatõrõ ba nomo andre nifa- 14
tõrõgoe ba Zilo andrõ, ba nomo andre, nifao ba dõi tõigoe, sabe'e dõdõmi, ba ba nahia andre, nitehegoe chõmi ba chõ ndra toeami. Ba oetimba ami ba doedoema hõ- 15
rõgoe, si mane fanimbagoe mege talifoesõmi andrõ, ma'oewoe Gefe-raji ma'afefoe.

III. **Ba** ja'oegõ, ba bõi angandrõ, 16
salahi niha andrõ, bõi tarongo wakaosamõ, ba chõra andrõ ; bõi fakao ndra'odo, lõ'õ sa atõ oefondrondrongo chõoe ! *(Moz. II. 32, 10. F. 11, 14; 14, 11).* Hadia, lõ'õ sa 17
õ'ila, hadia nilaoera ba mbanoea mado Joeda andrõ misa ba baewali Jeroezalema ! La'ozaragõ geoe iraono ba la'eboea'õ galitõ ira amara, 18
ba lafaroeka hamo ira alawe, ba wamazõchi koee, õ zalaŵa mbanoea si jaŵa andrõ ira alawe, ba ba wame'e soemange nibadoe ba Lowalangi bõ'õ, ba wamoesi tõdõgoe. *(F. 44, 19).* Ba hadia, aboe dõdõ- 19
gõe labe'e ? — iŵa'õ Jehowa, — hadia, tenga ja'ira zaboe tõdõ, ba wa'aila dania ? Andrõ imane So'- 20
aja, Jehowa : Hiza, gõna fõnoegoe ba fa'abao dõdõgoe mbanoea andrõ, he niha ba he oerifõra ba he eoe ba he sinanõ ba nowi, ba moehola [wõnoegoe andrõ], tebai mate holaholania.

IV. **Da'õ** niŵa'õ Jehowa nga- 21
hõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Mibe'e nõnõnõnõ zoemange nitaba andrõ chõmi zoemange nitoenoe, ba mi'ã nõsi ! Lõ'õ sa 22
ni'oroi'õgoe chõ ndra toeami, me loeo oeheta ira ba danõ Miseraji, lõ niŵa'õgoe hadia ia, ba zoemange nitoenoe ba ba zoemange nitaba. *(Sin. 40, 7, Jes. 1, 11).* Da'õ sa 23
niŵa'õgoe chõra : Mi'o'õ goroisagoe,

ba Lowalangimi ndra'odo ba banoe-
agoe ami; mitõrõ si'aikõ lala, ni-
fachoigoe chõmi, ena'õ ohahaoe dõ-
dõmi! *(Moz. II. 19, 5. Moz. III. 26,*
24 *12. Moz. V, 6, 3).* Ba lõ lafondro-
ndrongo, lõ labe'e mbõrõ dalingara:
lala nichoi dõdõra latõrõ, nichoi
dõdõra ba wa'abe'enia ba gera'era
si lõ sõchi andrõ, ba no la'erogõ
ndra'o, lõ la'otahõgõ ndra'odo. *(F.*
25 *2, 27; 32, 33).* Ba i'otarai loeo, me
aheta ndra toeami ba danõ Mise-
raji, iroegi ma'õchõ andre, ba no
oefatengetenge chõmi genonigoe a-
ndrõ fefoe, sama'ele'õ andrõ, ero
ma'õchõ oefatenge, i'otarai zi hoelõ
26 wongi. *(Nga'õt. II. 36, 15).* Ba lõ
lafondrondrongo chõgoe. lõ labe'e
mbõrõ dalingara, sabe'e tandro ira,
abõlõbõlõ walõsõchi, moroi chõ ndra
27 toeara. *(F. 16, 12).* Ba na õwã'õ
chõra niwã'õgoe andre fefoe, ba lõ
lafondrondrongo chõoe, ba na moe-
28 hede'õ chõra, ba lõ latema lioe. Ba
õmane dania, ba chõra andrõ: Da'õ
niha andrõ si lõ mamondrongo
oroisa Lowalangira, Jehowa, sango-
sitengagõ fotoe; no taja wa lõ fa-
rõi, no ahori ba mbewera. *(F. 5, 3).*
29 V. Ba fagoeti'õ sa'ae naja andrõ
ba hõgõoe [ja'oegõ ono Ziona alawe]
ba tibo'õ, ba angarõngarõ ba hili
andrõ, si lõ eoe'eoe, me no itibo'õ
niha andrõ Jehowa, me no itimba!
30 *(Job. 1, 20. F. 16, 6).* Noa sa lalaoe
iraono Joeda andrõ zi lõ omasido
famaigi — iwa'õ Jehowa —; noa sa
labe'e ba nomo andrõ, nifao ba
dõi tõigoe, zogoro ita chõra, ba wa-
na'oenõi ja'ia. *(Raz. II. 21, 4. Hez.*
31 *8, 5).* Ba no lafa'anõ naha wame'e
soemange Tofeti andrõ [sogoro niha]
ba ndraso Mbeni-Hinomo, ba wa-
noenoe onora matoea ba onora ala-
we, si tenga niwã'õgoe ba si lõ irai
itõrõ tõdõgoe. *(Raz. II. 23, 10. F.*
32 *19, 5).* Andrõ hiza, iroegi bawa da-
nia — iwa'õ Jehowa — ba tenga
sa'ae Tofeti ba tenga sa'ae daso
Mbeni-Hinomo lawa'õ, „daso wa-
nge'enge'e" labe'e tõinia, ba labe'e
dania lewatõ Dofeti andrõ, me lõ
naha sa'ae. Ba tobali õ wofo ba 33
daloe mbanoea ba õ goetoe ndroe'oe
dania mboto niha andre, lõ sana-
boi ja'ira. *(Moz. V. 28, 26. F. 34, 20).*
Ba tebato ba mbanoea mado Joeda 34
andrõ ba baewali Jeroezalema wa'-
iki ba fa'omoeso dõdõ, fa'omoeso
dõdõ zangowaloe ba fa'omoeso dõdõ
nono nihalõ, oebe'e: tobali tanõ
si mate sa'ae danõ. *(Jes. 24, 8).*

FAZA 8.

I. Tohoetohoe wameta'oe Jeroe-zalema. II. Tebai dõhõ wõchõra a-ndrõ. III. Itõrõ hoekoe, lõ moedõ-nadõna. IV. Fa'aboe dõdõ Jeremia.

I. Ba na loeo da'õ — iwa'õ 1
Jehowa — ba lachaoe dõla razo
mado Joeda andrõ ba lewatõ, ba
tõla zatoeara ba tõla gere ba tõla
zama'ele'õ ba tõla nõsi mbanoea
Jeroezalema andrõ. *(Raz. II. 23, 16).*
Ba labologõ ba zino ba ba haga 2
mbawa ba ba haga ngahõnõ andrõ
ba mbanoea si jawa, somasi ira
mege, nifosoemangera, nigo'õgo'õra,
nisofoera li ba sangaloeloe ira:
lõ lafoeli la'ozaragõ ba lõ lafoeli
lako'o, tobali fangatabõ zinanõ ba
danõ. Ba omasi dania ira wa'amate, 3
moroi ba wa'aoeri, dozi si tosai
andrõ, si lõ ahori niha si lõ sõchi
andre, ba danõ andrõ fefoe misa,
ba nitibo'õgoe ja'ira, iwa'õ Jehowa
ngahõnõ andrõ.

II. Ba õmane sa'ae chõra: Da'õ 4
niwa'õ Jehowa: Hadia, alaoe maõ
niha, lõ maoso? hadia, ta'erogõ
hadia ia, ba lõ tafoeli ta'otahõgõ?
Ba hana wa la'erogõ Jeroezalema 5
niha andrõ, si lõ teboelõ fa'erosa:
Hana wa lõ labõhõli waja, hana wa
te chõra wamoeli ja'ira? No oefo- 6
ndrondrongo ba no terongo chõgoe:
faja lalaoe, samõsa lõ sangesa tõdõ
ba walõsõchinia andrõ, fa iwa'õ:
Hadia nilaoegoe? Oi dozi la'erogõ,
la'osisi lalara, si mane koedo, so-

ndrõlõ ja'ia ba zi fasõndra niha.
7 **He soembila ba daloe mbanoea, ba l'ila mbawania, ba boeroe'oe ba katawaena ba toembao, ba lõ lataloe'i mbawa wangawoelira, ba banoeagoe andrõ, ba lõ la'ila gamachoita Jehowa andrõ.** *(Jes. 1, 3. F. 5, 4).*
8 Hadia wa tola miwa'õ : Satoeatoea ita ba so chõda goroisa Jehowa ? Ja'ia ! ba no ibali'õ faja fanoera waja andrõ ba danga zanoera.
9 Saila zatoeatoea andrõ, si tobali tõdõ ba nira'oe ; hiza, taroma li Jehowa andrõ, ba no la'ositengagõ, ba hadia wa'atoeatoea si so chõra ?
10 Andrõ oeloeloe ba niha bõ'õ ndrongara, ba niha bõ'õ dania zochõ benoeara ; i'otarai sa'ae ndraono, noemalõ ba zatoea, ba oi sangaloei hare, ba he sama'ele'õ ba he ere, ba oi dozi solaoe faja ba falimosa.
11 *(Jes. 56, 11. F. 6, 12 b.t.).* Ba lafajaigõ wamadõhõ fõchõ mbanoeagoe andrõ, wangoema'õ : Fangorifi ! fangorifi ! ba lõ'õ sa fangorifi. *(F. 6,*
12 *14).* Saila ira ena'õ, me no lalaoe zogoro ita, ba lõ'õ sa aila ira, lõ'õ sa'ae la'ila hadia wa'aila. Andrõ tegaõlõ tooe ira dania, awõ zalaoe andrõ ; na bawa wamatõrõ hoekoe chõra, ba tetaroe mbagi iwa'õ Jeho-
13 wa. Oefarahoegõ, oehori ira — iwa'õ Jehowa — Lõ boea ba nagoe ba ba marafala, no aleoe mboeloe ; noa sa oehonogõi zi manga ja'ia. *(Jes. 5, 1 b.t. Mat. 21, 19. Loek. 13, 6).*
14 III. Hadia wa doemaodao manõ ita ? Mitaboe fefoe, datasawa mbanoea saro andrõ, ena'õ ba da'õ mate ita. Ibe'e sa'ae tekiko ita Lowalangida Jehowa, ifabadoegõ chõda langoe, me no tafazõchi horõ chõ
15 Jehowa ! *(F. 9, 15; 23, 15).* Tadõnadõna wangorifi, ba lõ hadia ia zi sõchi ; tadõnadõna mbawa wamadõhõ fõchõ, ba hiza wa'atobali
16 dõdõ ! *(F. 14, 19).* Moroi ba Dano terongo wehõfoe koedo, hoemeoe danõ ma'asamboea, ba wa'abõlõ wedele koedo si matoea, ba so ira ba la'ã danõ, fabaja õsinia ba banoea, fabaja niha bacha. *(F. 4, 15).* Hiza sa, oefa'aso chõmi goelõ, 17
sita, si lõ fanaka, ena'õ lara'oe ami, iwa'õ Jehowa. *(Sin. 58, 5).*
IV. Heza oesõndra wa'omoeso 18
dõdõ, ba wa'aboe dõdõ andre ! No mofõchõ sibai bacha dõdõgoe ! Hiza, eboea li we'ao mbanoeada 19
andrõ, moroi ba danõ sarõoe, lamane : „Hadia, lõ'õ sa Jehowa ba Ziona? Hadia, lõ ba chõra razora ? — Hana wa no la'andrõ wõnoegoe, ba geoe nifobawa andrõ chõra, ba nadoe niha bõ'õ ! No awai wamasi, 20
no ahori moe'ozaragõ mboea geoe, ba ja'ita, ba lõ nisõndrada fangorifi ! Me no arasa mbanoeada a- 21
ndrõ, ba no arasa gõi dõdõgoe ; saboe tõdõ ndra'odo, no tobali dõdõgoe.
Hadia, lõ daloedaloe sa'ae ba Gileadi ba lõ'õ sa'ae sodaloedaloeni fõchõ ? Hana sa, wa lõ lafalemba daloedaloe ba mbanoeada andrõ ? 22
(F. 46, 11).

FAZA 9.

I. Fangarõngarõ, me no fadoro eloengoe ira. II. Soelõ mboeaboeara hoekoe andrõ, nifatõrõ ba mbanoea Jeroezalema. III. Si nangea tasoeno niha, ba ha na no aboto ba dõdõra Lowalangi ; ba Iraono Gizeraëli, ba no fagõlõgõlõ ba niha baero.

I. Ena'õ na idanõ manõ nõsi 1
hõgõgoe ba ena'õ na oemboe dawa hõrõ hõrõgoe, ba bongi ma'õchõ oe'e'esi niboenoe andrõ, banoeada ! *(Jes. 22, 4. F. 4, 19).* Ena'õ na 2
so nosegoe ba danõ si mate, ba oerõi mbanoeada andrõ, oehetado chõra, me no ha sambalõ sohorõ manõ ira, oroedoea zi farõi. *(F. 5, 7).* Lachai lelara, hoelõ si mane 3
fanara ; ba waja ba tenga ba zi doehoe samatõrõ ira ba danõ, fatete manõ lalaoe zi lõ sõchi — ba lõ aboto ba dõdõra ndra'odo ! — iwa'õ Jehowa. *(F. 6, 7).* Faoma 4

mi'angelama ba nawõmi, ba he talifoesõ samoeza, ba bõi mi'amati chõnia; dozi talifoesõ sa'ae, ba falimo, ba awõmi fefoe, ba mõi mamõbõgõ si lõ doehoe; *(Moz. I. 27, 36. F. 12, 6. Mich. 7, 5)*, faoma lalimo nawõra ba tenga si doehoe wehedera: lafamaha lelara ba wolaoe faja, ba la'eregesi dõdõra wolaoe si tefoejoe. No tefasoei ndra'oegõ falimosa, ba ba walimosa andrõ, ba te chõra wa'aboto ba dõdõra ndra'odo! — iŵa'õ Jehowa.

II. Andrõ imane Jehowa ngahõnõ andrõ: Hiza, oelaoegõ ira, oetandraigõ, he oewisa na sa, ba walõsõchi mbanoeagoe andrõ? Ono wana famoenoe lelara andrõ, lalaoe waja; lahaogõ mbewera chõ nawõra, ba bacha ba dõdõ, ba falimosa. Hadia lõ oe'otoe'õ zi mane da'õ? — iŵa'õ Jehowa, — ba lõ oelaoe mbalõgoe ba niha si manõ amoeata? *(Sin. 12, 3; 28, 3; 120, 4)*. Oelaoe me'e ba hili andrõ ba mangarõngarõdo ba oe'e'esi mbenoea andrõ ba zalo'o, me no itõrõ alitõ, ba tobali lõ'õ sa'ae itõrõ niha ba lõ'õ sa'ae irongo wedele goerifõ nikoebaloi; fofo ba daloe mbanoea ba oetoe ndroe'oe, ba no moloi, no aheta. *(F. 5, 29)*. Ba oebali'õ adoedoela Jeroezalema, naha nasoe ana'a, ba banoea mado Joeda andrõ, ba oebali'õ tanõ si mate, si lõ niha. *(Jes. 34, 13. F. 10, 22)*. Ha niha zi lõ ambõ fa'atoeatoea, fa aboto ba dõdõnia da'õ? ba ha niha ba zihede Jehowa, ena'õ ifarongogõ, hadia mbõrõ, wa no tekiko danõ, wa no achozi, hoelõ danõ si mate, si lõ itõrõ niha? Ba imane Jehowa: Me no lõ ba dõdõra oroisagoe andrõ, nibe'egoe chõra, ba me lõ nifondrondrongora ligoe, me lõ ni'o'õra, me no dali manõ chõra dõdõra sabe'e andrõ, ba Mba'ali andrõ, nifahaõ ndra amara ja'ira, andrõ oebe'e õ niha andrõ zafeto ba oefabadoegõ chõra langoe — iŵa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli. *(F. 8, 14; 23, 15)*. Ba oefazawili ira ba niha baero andrõ, si lõ larai mila, ba he ira amara mege, ba oefago'õgo'õ chõra zi'õli, irege no ahori ira oebe'e. *(Moz. III. 26, 33. Moz. V. 28, 64)*. Imane Jehowa ngahõnõ andrõ: Mifaigi ba mihede ba ndra alawe sange'esi, ena'õ lafa'aso ira; mifatenge ba ndra alawe si no to'õlõ, ena'õ mõi ira, ena'õ la'aliogõ ira, ba wange'esi ja'ita, ena'õ mo'ala'ala hõrõda, ba ena'õ mowõiwõi mboe hõrõda taŵa hõrõ? Terongo sa'ae wege'ege seboea li moroi ba Ziona, lamane: „Ha lõ afoefoe ita, no tehawoe ita fa'aila, fa tarõi danõ, me no ladoedoegõ nahiada!" Ba mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami ira alawe, ja mõi ba dõgi dalingami niŵa'õnia, ba mifahaõ nonomi alawe ba wange'esi; jamoefahaõ nawõnia zamõsana ba wa'ala'alaisa! Noa sa i'anõisi zandrela chõda fa'amate, no mõi jomo ba gõdo chõda, ba wangohori iraono baewali, fabaja ono matoea baolajama. „Ŵa'õ da'õ", iŵa'õ Jehowa; ba no moezaewe tooe mboto niha si mate, amaedola gobooela fangatabõ zinanõ ba danõ, amaedola ngambõbõ wache ba dõla, moroi foeri zamasi, si lõ sangozaragõ? *(F. 7, 33)*.

III. **Imane Jehowa: Bõi jamoesoeno ia ba wa'atoeatoeania satoeatoea ba bõi jamoesoeno ia ba wa'abõlõnia sabõlõ ba bõi jamoesoeno ia ba gana'ania seboea ana'a!** *(Kor. I. 1, 31. Kor. II. 10, 17)*. **Ba da'õ jamoesoeno ia sedõna manoeno ja'ia, me no so chõnia wa'aboto ba dõdõ, me no aboto ba dõdõnia ndra'odo, wa ja'odo, Jehowa, zangoroma'õ fa'ahachõ dõdõ ba solaoe hoekoe ba satoelõ ba goeli danõ; da'õ sa zomasido — iŵa'õ Jehowa.** Hiza, iroegi baŵa dania — iŵa'õ Jehowa — baŵa wangoehoekoegoe fefoe niboto si

26 so oeli na. Dawa Miseraji ba mado Joeda, Iraono Gedomo ba Iraono Gamoni ba Iraono Moabi ba dozi si no moefalo'o boe, sowanoea ba danõ si mate, — dozi niha baero sa, ba lõ moeboto, ba dozi ma'oewoe Gizeraëli, ba si lõ moeboto tõdõ.

FAZA 10.

I. Famangelama ba waja andrõ, famosoemange adoe. Fanoeno Lowalangi saoeri. II. Gõna famakiko mado Joeda. Fangandrõ Jeremia.

1 I. **M**ifondrondrongo li Jehowa
andrõ, fehedenia chõmi, ja'ami ma'-
2 oewoe Gizeraëli! Imane Jehowa:
Bõi mifamaha ami ba hoekoe niha
baero andrõ ba bõi tokea ami ba
dandra andrõ ba mbanoea si jawã,
me si tokea niha baero ba chõnia!
3 *(Moz. III. 18, 3).* Faja, sa nifachoi
niha baero andrõ, eoe, ni'ewã ba
gatoea, nifazõchi danga doeka, ni-
4 fofoë. *(Jes. 44, 14 b.t.).* Lafo'aja
firõ ba ana'a, labõzi gosõ'osõ, fa
5 bõi mangiwã. *(Jes. 41, 7).* Hoelõ
si mane tabotabo wofo ba naha
zinanõ, ba si lõ hede, ni'ohe'ohe,
me tebai mowaõwaõ: bõi mi'ata'oefi
ia, tebai sa ifakiko niha ba tebai
gõi ifa'ema wangorifi. *(Sin. 115, 5*
6 *b. t. Jes. 41, 23; 46, 7).* Lõ'õ sa si
fagõlõgõlõ chõoe, ja'oegõ Jehowa,
salawã ndra'oegõ ba no eboea dõi-
mõ andrõ ba wa'abõlõ andrõ. *(Sin.*
7 *86,8).* Ha niha zi lõ mangata'oefi
ja'oegõ ena'õ, ja'oegõ razo soi niha?
Si nangea chõoe da'õ, me lõ ba za-
toeatoea fefoe ba niha misa ba ba
mbanoeara fefoe si fagõlõgõlõ chõoe!
8 *(Fam. 15, 4).* Dozi ira sa, ba no
sambõ era'era ba sowõhõ mowa:
famahaõ andrõ ba nadoe — ba no
9 eoe. *(Hab. 2, 18. Sach. 10, 2).* Firõ
nibõbõzi, nihalõ ba Darisi ba a-
na'a moroi ba Goefa, nifazõchi doeka
ba tanga zamahele ja'ia; oengoe
sowœ waroewaroe ba oengoe sojo
mbaroe, nifazõchi zoneche, ma'afe-
foe. Ba no Lowalangi si ndroehoe- 10
ndroehoe Jehowa, Lowalangi saoeri
ia ba razo si lõ teboelõ; ba wõ-
noenia hoemisi danõ, ba fa'abao
dõdõnia, ba si tebai lataha soi niha.
Ba mimane chõra: Lowalangi andrõ, 11
si no tenga samazõchi banoea si
jawã ba tanõ tooe, ba si taja da-
nia ba goeli danõ ba barõ mbanoea
si jawã. Ja'ia, samazõchi tanõ ba 12
wa'atoeatoeania andrõ ba samologõ
banoea si jawã ba wa'aboto ba
dõdõnia. *(Moz. I. 1. Job. 9, 8. Sin.*
104, 2). Na terongo linia banoea 13
andrõ, ba mogosogoso deoe, ba i'ohe
mijawã lawoeo moroi ba gahe mba-
noea, i'asogõ gari mbanoea, lala
deoe, ba ifolala nangi moroi ba zi
fahõna ia. *(Sin. 135,7).* Dozi atõngõ, 14
ba tebai aboto ba dõdõ; dozi toeka
gana'a, ba saila, ba wamaedo andrõ,
me no falimosa nifahele andrõ ba
me si lõ noso. *(Jes. 44, 11; 45, 10.*
F. 51, 17). Faja ia, nifazõchi fa- 15
ngo'aja; na bawã wamatõrõ hoekoe,
ba tekiko. Ba tenga si fagõlõgõlõ 16
ba da'õ dána chõ ma'oewoe Jakobo
andrõ, no samazõchi tanõ'a ia, ba
soi tána chõnia Ndraono Gizeraëli,
Jehowa ngahõnõ dõinia. *(Sin. 74,2).*

II. **T**oejoe gamagamaoe ba danõ, 17
[ja'oegõ ono Ziona] nifasoei nemali!
Imane sa Jehowa: Hiza, oefazaoe- 18
mba niha ba danõ si samoeza a-
ndre,tosasa oebe'e, ena'õ la'ila[ndra'-
odo]. Alai ndra'o ba zochogoe andre! 19
tebai dõhõ zi gõnado andrõ. Ba no
oemane dõdõgoe: Na ha da'õ wa-
makaogoe, ba oetaha! No adoedoe 20
nosegoe, no ahori aetoe zinalinia.
no aheta chõgoe nonogoe matoea,
lõ ja'ira sa'ae; lõ sangazõchi ose-
goe andrõ, lõ samologõ moekonia.
Sambõ tõdõ sa'ae goebalo andrõ, 21
ba lõ nisofoera Jehowa, andrõ lõ
fozoe chõra ba no moezaewe goe-
rifõra fefoe. Mifondrondrongo! moe- 22
hõngõ — so sa'ae moroi sa, roeroe
seboea moroi jõoe, ba wamali'õ a-
doedoela banoea mado Joeda andrõ,

ena'õ tobali naha nasoe ana'a! *(F. 5.15; 9, 11).* Oe'ila, ja'oegõ Jehowa, wa tebai ihoekoe lalania niha, awõ wa tebai ifanandrõsa mbekania niha sanõrõ lala. *(Amaed 16, 1; 20, 24).* **Otoe'õ ndra'odo, Jehowa, ba faigi ndrohoendrohoe, bõi be'e dali wõnoemõ, ba bõi afoefoe ndra'o õbe'e!** *(Sin. 6, 2; 38, 2. F. 30, 11).* Ba niha baero andrõ laoe wõnoemõ, ba zi lõ mangila ja'oegõ, ba niha si lõ mangarõfi li tõimõ, me no lahori ma'oewoe Jakobo, me no lafoefoe ba me no labali'õ tanõ si mate mbenoeara. *(Sin. 79,6).*

FAZA 11.

I. Famasoegi ba dõdõ fawoe'oesa li Lowalangi andrõ ba Ndraono Gizeraëli. II. Fangotoe'õ sanawõ fawoe'oesa li andrõ. III. Famagõlõ mbanoea Ganatoti andrõ, ba wamoenoe Jeremia.

I. Niŵa'õ Jehowa chõ Jeremia, imane: Mifondrondrongo daroma li fawoe'oesa li andre ba õfa'ema ba mado Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema andrõ! Õmane chõra: Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ: Ni'elifi niha, si lõ mamondrongo taroma li fawoe'oesa li andrõ, *Moz. V. 27, 26. Gal, 3, 10),* niŵa'õgoe chõ ndra toeami, me loeo oeheta ira ba danõ Miseraji, ba mbalanga si'õli andrõ folaoegõ, wangoema'õ: Mi'o'õ goroisagoe, mibe'e dali chõmi, mitõrõ sibai niŵa'õgoe chõmi, ba banoeagoe ami, ba Lowalangimi ndra'odo. *(Moz.III. 26, 3 b .t. Raz. I. 8, 51).* Ena'õ lõ oeboelõ'õ zi no mõido ba hõloe andrõ chõ ndra toeami, wa edõnado oebe'e chõra danõ si no falawoe soesoe ba ŵe ŵani, si mane ni'ilada ma'õchõ andre! Ba oetema li, oemane: Ja'ia da'õ Jehowa! *(Moz. I. 12, 2. Moz. V. 7, 12 b. t.).* Ba imane chõgoe Jehowa: Farongogõ daroma li andre fefoe ba mbanoea mado Joeda andrõ ba baewali Jeroezalema, õmane: Mifondrondrongo daroma li fawoe'oesa li andrõ, ba mi'o'õ! Noa sa oefarooerooe si'aikõ ndra toeami, me loeo oeheta ira ba danõ Miseraji ba irege ma'õchõ andre, oe'ota'otarai zi hoelõ wongi, oemane: Mifondrondrongo niŵa'õgoe chõmi! *Nga'õt. II. 36, 15. F. 7, 13).* Ba lõ lafondrondrongo; lõ labe'e mbõrõ dalingara; itorõ manõ sa'ae nichoi dõdõnia si lõ sõchi andrõ zamõsana, ba no oefatõrõ chõra fefoe [wangelifi andrõ] ba daroma li fawoe'oesa li andrõ, niŵa'õgoe chõra, ni'o'õ ena'õ, ba si lõ ni'o'õra. *(F. 7, 24).*

II. Ba imane chõgoe Jehowa: No mamagõlõ mado Joeda ba banoea Jeroezalema andrõ. No lafoeli ira ba golalõŵa ndra toeara moroi jaŵa, si lõ edõna mamondrongo ligoe — ba la'o'õ ba Lowalangi bo'õ, ba wamosoemange: no ladoedoegõ wawoe'oesa li andrõ chõgoe, he ma'oewoe Gizeraëli ba he ma'oewoe Joeda, fawoe'oesa li andrõ chõgoe chõ ndra toeara! *(Sin. 18, 42. Jes. 1, 15. Hez. 8, 18).* Andrõ imane Jehowa: Oefatõrõ sa'ae chõra wamakao, si tebai aefa ira, ba na la'angarõfi li dania ndra'o, ba lõ oefondrondrongo chõra. Ba na mõi dania mbanoea mado Joeda andrõ ba banoea Jeroezalema, ba wangarõfi li Lowalangira andrõ, nitoenoetoenoera koemõjõ, ba tebai gõi latolo ira da'õ, na baŵa wamakao andrõ. Fa'oja mbanoea chõmi sa'ae wa'oja Lowalangimi, ja'ami mado Joeda; ba fa'oja newali ba Jeroezalema wa'oja naha wame'e soemange andrõ, nifa'anõmi ba „wa'aila" andrõ, naha wanoenoe koemõjõ chõ Mba'ali andrõ. *(F. 2. 28).* Ba ja'oegõ, ba bõi angandrõ salahi niha andrõ, bõi tarongo wakaosamõ ba chõra andrõ; lõ'õ manõ sa oefondrondrongo, na la'angarõfi li ndra'o, na baŵa wamakao chõra! *(F. 7, 16;*

15 *14, 11).* Hadia ni'aloei wa'omasigoe
andrõ ba nomogoe andrõ? Hadia,
ba wamaloea nichoi dõdõnia so-
neche andrõ? Hadia, fangeheta zi
lõ sõchi chõoe gamaboe'oela li ba
õsi zoemange ni'amoni'õ, ena'õ tola
16 owoeawoea dõdõoe dania? Falo
satabõ, si no fahõna boea si sõchi,
ibe'e tõimõ Jehowa: ba nangi sa-
bõlõ ibe'e galitõ ba mbõrõ, ba
afoefoe ndrahania. *(Hos. 14, 16).*
17 Jehowa ngahõnõ andrõ, sananõ
ja'oegõ mege, ba no ihonogõi
chõoe zi lõ sõchi, bõrõ walõsõchi
ma'oewoe Gizeraëli ba ma'oewoe
Joeda, folaoera andrõ, ba wanga-
ndrõ fõnoegoe, wanoenoe koemõjõ
chõ Mba'ali andrõ. *(F. 2, 21).*
18 III. **Ba** no ifarongogõ chõgoe Je-
howa, ba no oerongo: me loeo
da'õ õ'oroma'õ chõgoe wolaoera
19 andrõ! Ja'odo andre, ba no hoelõ
nono mbiribiri si mõimõi, ni'ohe ba
wanaba ja'ia, ba lõ oe'ila, wa so
nifachaira nilaoe chõgoe: datafaki-
ko dõla, fabaja boea, tadeha ia ba
danõ zaoeri, fa bõi sa'ae itõrõ tõdõ
20 niha dõinia! Ba ja'oegõ Jehowa
ngahõnõ, samatõrõ hoekoe satoelõ
ba sanandraigõ tõdõ, fabaja boea,
ba fa'ila'õ chõgoe wolaoemõ ba-
lõoe chõra; noa sa oebe'e bala-
zioe hoehoeogoe andrõ. *(Sam. I. 16, 7. Sin. 7, 10; 26, 2. F. 20, 12. Rom.*
21 *12, 19).* Andrõ wa no imane Jeho-
wa, ba chõ mbanoea Ganatoti a-
ndrõ, sangaloei famoenoe ja'oegõ,
wangoema'õ: Bõi ama'ele'õ ba dõi
Jehowa, fa bõi maboenoe'õ tanga-
22 ma andre! Andrõ wa no imane
Jehowa ngahõnõ: Hiza oefatõrõ
hoekoe chõra: si mate ba mbawa
zi'õli dania nono matoea, ba si
mate olofo nonora matoea, fabaja
23 onora alawe. Lõ si tosai dania, ja'-
ira andrõ; famoenoe sa'ae oefatõrõ
ba mbanoea Ganatoti andrõ, na
dõfi wangoehoekoe ja'ira.

FAZA 12.

1. Fangarõngarõ Jeremia, me no sohahaoe tõdò niha si lõ sõchi. II. Fanema Lowalangi linia: Gõna hoekoe niha si no farõi andrõ. III. Ba he soi bõ'õ, si faola tanõ chõra. Ba ihachõsi tõdõ zamalalini era'era Lowalangi.

I. **S**atoelõ ndra'oegõ Jehowa na 1
fasoso ndra'o chõoe ena'õ; ba da'-
oesechegõ zoei ndra'oegõ, hadia wa
mofozoe wolaoe zeboea horõ ba hana
wa lõ hadia ia ba zi falimo andrõ
fefoe? *(Job. 12, 6; 21, 7).* Õtanõ ira 2
ba mowa'a, manõi ba mowoea gõi:
na ba mbewera, ba ahatõ ndra'-
oegõ, ba na ba dõdõra ba arõoe'õ!
(Jes. 29, 13). Ba ja'oegõ Jehowa ba 3
no aboto ba dõdõoe ndra'odo, õ'ila
ndra'o ba õtandraigõ dõdõgoe chõoe:
dõni da'iora, si mane biribiri ba
wanaba ba amoni'õ ira, ba mbawa
wamoenoe! *(Sin. 17, 3; 139, 1).* Ha 4
wa'ara na aboe dõdõ danõ ba ha
wa'ara na aleoe zinanõ ba mbolo
nowi? Ba walõsõchi niha ba danõ
ahori goerifõ niha, fabaja fofo ba
daloe mbanoea. — me lawa'õ: Lõ
dania i'ila wozoeda! *(F. 4, 25).*

II. **N**a erege dõdõoe sa'ae labe'e 5
sanõrõ tanõ, na fao ndra'oegõ chõra
wagohisa, ba he õwisa wogamõ
ahe koedo? — ba na ha ba danõ
si lõ hadia ia abe'e dõdõoe, ba he
õwisa ba gatoea ba mbewe Jori-
dano? *(F. 49, 19).* Talifoesõoe na'i 6
ba moroi jomo chõmi, ba si falimo
chõoe; ja'ira gõi zangeboea li we'ao
moroi foerioe; bõi fati lira, na la-
haogõ wehedera chõoe. *(Amaed. 26, 25. F. 9, 4).* No oerõi nomogoe ba 7
no oe'erogõ dána chõgoe; fo-
ndrege zomasido, ba no oeloeloe ba
danga zi fa'oedoe chõnia. Si so 8
chõgoe andrõ, ba no tobali hoelõ
zingo barõ gatoea chõgoe; moe-
ndrõndrõndrõndrõ ia chõgoe: andrõ
anoezoe dõdõgoe ia. Hadia, no a- 9
amaedola wofo sola'ala'a chõgoe zi
so chõgoe andrõ, wa lafasoei ia

mojo? Milaboe! Mi'owoeloi goetoe ndroe'oe fefoe, mifa'amõi ira, ba we-
10 manga [ja'ia]! No ato goebalo, samoefoe kaboe nagoe andrõ chõgoe, no lahoendrahoendra mbolo nowi chõgoe, no labali'õ tanõ si mate nowi andrõ, somasi dõdõgoe. *(F. 6,*
11 *3).* No tanõ si mate labe'e, aboe dõdõ fõnagoe, no afoefoe, no tanõ si mate danõ ma'asagõro, me lõ si
12 so ba dõdõ ja'ia. Fefoe hili andrõ, si lõ eoe'eoe ba danõ si mate, ba no itõrõ samoefoe; so sa wõda chõ Jehowa, si mangamanga hadia ia, i'otarai mbalõ danõ si fõfõ, noemalõ ba zi fõfõ, ba lõ õsi goeli da-
13 nõ si lõ gõna. No lataroe wache, ba sa'asa'a mao ba wamasi; no erege dõdõra, ba lõ fozoe, ba saila sa'ae ami, ba loealoea andrõ chõmi, ibe'e fõnoe Jehowa, saoechoe andrõ. *(Moz. III. 26, 16).*
14 III. Imane Jehowa, ba chõ zi faola tanõ andrõ chõgoe, si lõ sõchi, sombambaja tána chõ andrõ, nibe'egoe ba mbanoeagoe Iraono Gizeraëli: Hiza, oehori ira ba danõra, ba ma'oewoe Joeda andrõ gõi, ba
15 hoenõra. Ba na no aefa oehori ira, ba oefoeli oehachõsi tõdõ, ba oe'ohe mangawoeli ira, oefoeli oefataro ba dána chõnia ba ba danõ chõnia zamõsana. *(Moz. V. 30, 3. F. 32,*
16 *37).* Ba tobali, na lafamaha dania ira ba hoekoe mbanoeagoe andrõ, ba wahõloesa ba dõigoe, na lamane [gõi]: Ba wa'aoeri Jehowa! si mane famamahara banoeagoe, ba wahõloesa ba Mba'ali andrõ, ba te'a'azõchi ira, bacha ba hoenõ mbanoea-
17 goe. Ba na lõ lafondrondrongo, ba oedeha niha si manõ ba oefaoeloegõ wangohori — iwa'õ Jehowa.

FAZA 13.

I. Bõbõ taloe ba migõ, ba wamadomaisi fangoloi'õ Iraono Gizeraëli. II. Fanegoe razo ba inania andrõ, ba horõra andrõ.

1 I. Imane chõgoe Jehowa: Ae õli chõoe mbõbõ taloe moeko, ba amõbõ taloe, ba bõi basõi idanõ. Ba oe'õli mbõbõ taloe andrõ, oe'o'õ 2
niwa'õ Jehowa chõgoe; ba oe'amõbõ taloe. Ba ifoeli moehede chõgoe Je- 3
howa, imane: Halõ mbõbõ taloe 4
andrõ ba lõwilõwioe, ni'õlioe andrõ, ba ae ba Oifarati ba bini'õ ia ba da'õ ba dõgi gara. Ba mõido moe- 5
bini'õ ia ba mbewe Oifarati, si mane niwa'õ Jehowa chõgoe. Ba ara 6
ma'ifoe, ba imane chõgoe Jehowa: Ae ba Oifarati ba halõ ba da'õ mbõbõ taloe andrõ, niwa'õgoe chõoe nibini'õ ba da'õ. Ba mõido ba 7
Oifarati, oe'aloei, oecharoe ba oehalõ mbõbõ taloe andrõ ba nahania andrõ, ba nibini'õgoe ja'ia, ba hiza, no obooe mbõbõ taloe andrõ, lõ goenania sa'ae. Ba hoemede chõgoe 8
Jehowa, imane: Da'e niwa'õ Jehowa: Si manõ dania wamakikogoe 9
fajawasa mado Joeda andrõ ba fajawasa mbanoea Jeroezalema, si no eboea sibai. Niha si lõ sõchi a- 10
ndrõ, si lõ edõna mamondrongo ligoe, si no abe'e tandro, wanõrõ nichoi dõdõra, wolo'õ ba Lowalangi bõ'õ, ba wamosoemange ba ba wangaloeloe chõra, — ba hoelõ si mane bõbõ taloe andrõ, si lõ goena sa'ae dania ira. *(F. 7, 24).* Hoelõ si 11
mane bõbõ taloe sa'ae, si fatõfa ba lõwilõwi niha, si manõ wamatõfagoe chõgoe ma'oewoe Gizeraëli fefoe ba ma'oewoe Joeda fefoe — iwa'õ Jehowa — ena'õ banoeagoe ba fangeboea doeriagoe ba fanoeno ja'odo ba lachõmigoe ira, ba lõ lafondrondrongo chõgoe. Ba õmane 12
sa'ae chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Fefoe migõ, ba tefo'õsi agoe! Ba na lamane dania chõoe: Hadia, lõ ma'ila wa tefo'õsi agoe migõ fefoe? Ba 13
õmane chõra: Imane Jehowa: Hiza, oefo'õsi femaboe fefoe niha ba danõ andre, awõ razo andrõ, ma'oewoe Dawido, sidadao ba dadaomania andrõ, ba ere andrõ ba sama'ele'õ

ba dozi banoea Jeroezalema andrõ.
14 *(Jes. 51, 21; 63,6. F. 25, 27).* Ba faoma oerasa ira ba nawõra, he ama ba he ono matoea, nifarahoegõ, iŵa'õ Jehowa ; lõ alimagõ ba lõ afõchõ chõgoe ba lõ ahachõ dõdõ-
15 goe, fa lõ oefakiko ira ena'õ. Mifondrondrongo ba mitõngõni! Bõi fajawa ami, me no Jehowa zihede !
16 Mifosoemange Lowalangimi Jehowa, fatoea lõ ogõmigõmi na, fatoea lõ manendre gahemi ba hili si no ogõmigõmi ! Ba da'õ mibazebaze'õ sa dania haga, ba fa'ogõmigõmi sabõlõ ibe'e, si lõ oroma toeroe. *(Jes.*
17 *59, 9).* Ba na lõ mifondrondrongo, ba me'e ndra'o ba zi lõ oroma ndra'odo, ba wajawasa andrõ, ja bõi dõhõ wengoewengoe, ja mangele dawa hõrõgoe, me ni'oloi'õ zanoewõ rorogõfõ Jehowa andrõ. *(Ngen. Jer. 1, 2).*
18 II. Õmane chõ razo ba chõ zamatõrõ andrõ, ira alawe: Mi'ae tooe, tánõ tooe sibai mi'iagõ, me no ahele ba hõgõmi naja ba hõgõ, saemboe si sõchi sibai andrõ! *(Raz. II.*
19 *24, 10–16).* No ladoehõ mbawa gõli mbanoea raja ba lõ samokai sa'ae ; te'oloi'õ mado Joeda fefoe,
20 ahori te'oloi'õ ! Mifaõga hõrõmi ba mifaigi zi otarai moroi jõoe andrõ ! Heza so nikoebaloi andrõ, nibe'e rorogõfõoe, rorogõfõ si sõchi sibai
21 andrõ ? Hadia õŵa'õ, na ifataro salawamõ zi fahoewoe chõoe andrõ, nifamahaoe chõoe ? Hadia, lõ ira'oe ndra'oegõ fa'afõchõ hoeloe, si
22 mane ba zadono ? Ba na õmane ena'õ dõdõoe : Hadia wa gõnado si mane da'õ ? — Ba wa'afahõna gõlalõŵamõ tefahoi gahe lembeoe ba tefakao mbõrõ sisioe ! *(F. 5, 19; 16,*
23 *10).* Hadia, i'ila i'afoesiõ nõsinia Dawa saitõ ba i'ila iheta la'ala'ania harimo ? awena dania mi'ila milaoe zi zõchi, ja'ami si no to'õlõ wolaoe
24 si lõ sõchi. Ba oefazawili sa'ae ira, si mane dami wache, ni'oloi'õ na-
25 ngi moroi ba danõ si mate ! Da'õ dania dána chõoe, oerachaoe, nihoekoegoe chõoe — iŵa'õ Jehowa —, me no olifoe'õ ndra'odo ba me no abe'e dõdõoe ba waja. Ba oefahoi 26
gõi gahe lembeoe ba gangango mbisioe, ena'õ oroma zaila'õ ! *(Jes. 47, 3. Hez. 16, 37. Hos. 2, 10).* Fohorõmõ andrõ ba fedeleoe, fohorõmõ 27
salacha andrõ, — ba hilihili andrõ ba ba mbolo mbenoea, ba no oe'ila zalacha andrõ chõoe ! Alai ndra'o ndra'oegõ, Jeroezalema, tebai aheta chõoe — ha wa'ara na dania ! *(F. 5, 8).*

FAZA 14.

I. Baŵa wa lõ teoe. II. Fangandrõ Jeremia salahi Ndraono Gizeraëli. Lõ edõna ifondrondrongo Jehowa. III. Fangarõngarõ ba zama'ele'õ sofaja andrõ; lasaŵa wa'atekiko, fabaja sato. IV. Ifoeli mangandrõ Jeremia.

I. Niŵa'õ Jehowa chõ Jeremia 1
ba wa lõ teoe andrõ : Aboe dõdõ 2
mado Joeda, hoelõ zariri mbanoeara, doemaodao tooe ba danõ, alangoe sibai dõdõ; noemalõ mijaŵa wege'ege Jeroezalema. Salaŵa- 3
ra, ba lafatenge genonira, ba wana'oe idanõ, mõi ba mba'a, ba lõ faloecha nidanõ, ba mangawoeli lõ õsi nasoa, no tobali dõdõra ba no aila, ba labaloegõ mbawara. Ba 4
danõ nowi andrõ, si no tobali tõdõ, me lõ saechoe ba danõ teoe tobali dõdõ zonowi, babaloegõ mbawara. Bõhõ na'i ba mbenoea, 5
mo'ono ba irõi, me lõ doe'oe ba danõ. Ba kalide gatoea, ba no so 6
ba hili si lõ eoe'eoe, ambõ mbadoe, si mane ba nasoe ana'a ; ariri hõrõra, me lõ doe'oe.
II. **Na i'ombacha'õ ndra'aga ho-** 7
rõma andrõ, ja'oegõ Jehowa, ba be'e bõrõ dõimõ andrõ, wame'e ba lala ; noa sa fahõna golalõŵama ; chõoe no mafazõchi horõ ! Ja'oegõ 8
tõtõnafõ Ndraono Gizeraëli, sangorifi ja'ira, na baŵa wa'atosasa,

hana wa no hoelõ niha bõ'õ ba danõ ndra'oegõ, hana wa no hoelõ zikoli solaoe ose naha wemõrõ?
9 Hana wa no hoelõ niha si no tobali tõdõ ndra'oegõ, hoelõ zabõlõ, si tebai mangorifi awõnia? Ba noa zoei soso'õ ba chõma, ja'oegõ Jehowa, ba no tõimõ mbõrõ wamotõi
10 ja'aga: bõi bõhõli ndra'aga! Imane Jehowa, ba niha andre: Si manõ wa'omasira wanõrõnõrõ, lõ lataha gahera, — ba lõ omasi Jehowa ira: itõrõ sa'ae tõdõnia lalõra ba
11 i'otoe'õ ira ba horõra andrõ. Ba no imane chõgoe Jehowa: Bõi ãndrõ wangorifi niha andrõ! *(Moz.*
12 *II. 32, 10. F. 7, 16; 11, 14).* Na mamoni ira, ba lõ oefondrondrongo wakaosara andrõ, ba na la'obe [chõgoe] zoemange nitoenoe ba soemanga ni'ã, ba tenga somasido; oehori na'i ira bawa wõda ba lofo ba bõ'a! *(Jes. 1, 15. F. 6, 20; 7, 21;*
11, 11).
13 III. **Ba** oemane: He So'aja, Jehowa, ba lawã'õ chõra sama'ele'õ andrõ: Lõ mi'ila zi'õli, ba he lofo, ba lõ gõna ami; fangorifi si lõ mamalõmalõ oefa'aso chõmi ba naha
14 andre! *(F. 5, 31).* Ba imane chõgoe Jehowa: Falimosa nifa'ele'õ zama'ele'õ andrõ ba dõigoe; tenga nifatengegoe ira, lõ niwã'õgoe chõra, lõ sihededo chõra; angilata falimosa ba faetasa fajafaja ba faja nifachai dõdõra lafa'ele'õ chõmi! *(F. 23,*
15 *21; 27, 15; 29, 8).* Andrõ imane Jehowa — ba chõ zama'ele'õ, sangoema'õ zoei: He si'õli ba he lofo, ba lõ itõrõ danõ da'e! he wã'ae tenga sinengegoe ira — si'õli ba lofo dania wamoenoe zama'ele'õ da'õ!
16 Ba niha andrõ, ba nifa'ele'õ da'õ, ba sadõlõ tooe dania baewali Jeroezalema ba lofo ba ba zi'õli, lõ sogo'o ja'ira ba fo'omora ba onora matoea ba onora alawe — ba oehawoei ira soelõ walõsõchira a-
17 ndrõ. Ba õmane chõra: Mowõiwõi dawã hõrõgoe, bongi ma'ochõ, lõ i'ila dõhõ, me no moe'õ'õtõ sibai nono alawe andrõ, banoeada; safõchõ sibai zochonia. *(Ngen. Jer.*
1, 16; 2, 18). Na mõido baero ba 18
mbenoea, ba hiza tooe ni'õ'õtõ si'õli, ba na mõido mijomo ba mbanoea, ba hiza zi mate olofo! He sa sama'ele'õ ba he ere, ba mõi ba danõ si lõ larai mila.
IV. **Ba** hadia, no õfaoeloegõ wa- 19
nibo mado Joeda? ba noa sa'ae anoezoe dõdõoe Ziona? Hana wa no õfesocho ndra'aga, si lõ famadõhõ? Ladõnadõna wangorifi, ba lõ hadia ia zi sõchi; ladõnadõna mbawa wamadõhõ, ba hiza wa'atobali dõdõ! *(F. 8, 15).* He Jeho- 20
wa! No aboto ba dõdõma walõsõchima, horõ ndra toeama andrõ, wa no molalõ ndra'aga chõoe! *(Sin. 106, 6. Dan. 9, 8).* Bõi tibo'õ 21
[mbanoeaoe], bõrõ dõimõ andrõ; bõi be'e fa'aila dadaoma lachõmi andrõ chõoe; tõrõ tõdõoe, bõi woe'ai wawoe'oesa li andrõ chõda! Hadia, so maõ ba nadoe niha baero 22
andrõ wangõndroe deoe? hadia moteoe manõ mbanoea si jawa [ha ja'ia]? Hadia, tenga ja'oegõ, Jehowa, Lowalangima? ba madõnadõna chõoe, ja'oegõ sa'ae zolaoe da'õ fefoe. *(Sin. 135, 7. F. 5, 24).*

FAZA 15.

I. No moehonogõi hoekoe nifatõrõ ba mbanoea Jeroezalema dania. II. Fangarõngarõ Jeremia; Fanema Lowalangi linia, fondrara tõdõ.

I. **Ba** imane chõgoe Jehowa: He 1
wã'ae so ba da'e ena'õ Moze ba Samoeëli, ba lõ'õ zoei aolo dõdõgoe ba niha andre, — fofanõ ira ba doedoema hõrõgoe, ena'õ laheta ira! *(Moz. II. 32, 11. Sam. I. 7, 9.*
Hez. 14, 14). Ba no lamane chõoe: 2
Heza masawa? ba õmane chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa: Nihonogõi ba wõchõ famoenoe — ba ba wõchõ famoenoe, ba nihonogõi ba mbawa zi'õli — ba ba mbawa zi'õli,

ba nihonogõi ba lofo — ba ba lofo, ba nihonogõi ba wangoloi'õ — ba ba wangoloi'õ! *(Sach. 11, 9).*
3 Õfa balõ oe'oroi'õ oedoera — iwa'õ Jehowa: si'õli, ba wamoenoe ba asoe, ba wanõsõbi, ba fofo ba daloe mbanoea ba oetoe ndroe'oe, ba wemanga, ba wangohori. *(F. 7,*
4 *33).* Ba oebe'e nifakao ira, fefoe soi niha ba goeli danõ zamakao ja'ira, bõrõ Manase andrõ, ono Hisikia, razo mado Joeda, bõrõ nilaoenia andrõ ba Jeroezalema. *(Moz.*
5 *V. 28, 25. Raz. II. 21, 1-18).* Ha niha sa'ae zi hachõsi tõdõ ja'oegõ, Jeroezalema? ha niha zogolõ tõdõ chõoe? ha niha zi mõi jomo chõoe
6 manofoe na lõ hadia chõmõ? No õtibo'õ ndra'odo, iwa'õ Jehowa, no fabali'õ chõgoe: andrõ wa oe'oro'õ dangagoe chõoe, ba wamakiko ja'oegõ; no atagedo wangahachõsi
7 tõdõ. Ba oefazaoemba ira ba mbawa gõli danõ, si lõ ono sa'ae ira oebe'e, oefakiko mbanoeagoe andrõ;
8 lõ nirõira lalara andrõ. Tobali oja lacha mbanoea chõra, moroi ba ngawoea nene ba mbewe nasi. Ba nina nono matoea chõra oefatõrõ zamakiko, ba zi laloeo, i'ogomoezaõ; ihawoei ira fa'ata'oe ba fa'atobali
9 dõdõ oebe'e. *(Sin. 91, 6).* Ariri zi fitoe ono, aetoe noso: aechoe loeo chõnia lõ bongi na, tobali lõ boto ia, ihawoei ia fa'aila; ba si tosai na chõra, ba oeloeloe ba mbawa zi'õli nemalira, — iwa'õ Jehowa. *(Amos. 8, 9).*
10 II. Alai ndra'o, inagoe! wa no õ'adonogõ ndra'odo, niha nifakao ba nifasosoni niha ba goeli danõ fefoe! Lõ nibe'egoe nifalali ba lõ moebe'e chõgoe nifalaligoe, ba dozi la'elifi ndra'odo! *(Job. 3, 1. F. 20,*
11 *14).* Imane Jehowa: Si ndroehoe, oe'abe'e'õ ndra'oegõ, ba zi sõchi! Si ndroehoe, mangaloeloe chõoe zi fa'oedoe oebe'e, na bawa wamakao,
12 na bawa wa'atosasa chõnia. Hadia, afatõ zi'õli warasi, si'õli moroi jõoe ba tõla? Ana'aoe ba girõgirõoe, ba 13
oebe'e niraboe lõ bõli, bõrõ sa'ae horõoe andrõ fefoe, nifazõchioe ba danõmi misa ma'asagõrõ. *(F. 17, 3).*
Ba oebe'e sangai halõwõ zi fa'oedoe 14
chõoe ndra'oegõ, ba danõ si lõ õrai mila; hoemola sa'ae galitõ, fõnoegoe andrõ; chõmi te'eboea'õ ia. *(Moz. V. 32, 22).* Õ'ila sa'ae, 15
ja'oegõ Jehowa! Tõrõ tõdõoe ndra'odo, tolodo ba laoe mbalõgoe ba zolohi ja'odo; bõi boenoedo, ba wa'ebolo dõdõoe andrõ [chõra]: tõrõ tõdõoe, wa no bõrõ ndra'oegõ,
wa oeloe'i wa'aila! **Faloechado** 16
daroma li chõoe, ba no amaedola gõgoe, ba tobali fa'omoeso dõdõgoe daroma lioe andrõ, ba fa'owoeawoea dõdõgoe, no tõimõ mbõrõ wamotõi ja'odo, ja'oegõ Jehowa, Lowalangi ngahõnõ. *(Hez. 3, 3. Joh. 4, 34. Fam. 10, 9),* Lõ soroedoedo fedao- 17
dao ba zomoeso tõdõ, fa ma'ikido ena'õ: ba dangaoe andrõ, ba no tonia ndra'o wedadao, me no fahõna wa lõ sõchisõchi dõdõgoe õbe'e. *(Sin. 1, 1).* Hana wa lõ'õ 18
sa'ae mamalõmalõ wa'afõchõ andrõ chõgoe, ba hana wa monananana zochogoe andrõ, fa tebai nifadõhõ? Hadia, amaedola mbombo si falimo ndra'oegõ chõgoe, idanõ saetoe'aetoe? *(Job. 6, 15).* Andrõ imane 19
Jehowa: Na õfoeli'õ, ba oefoeli oetehe chõoe wangondrasi ja'odo, ba na õ'oniagõ ira zi nangea zi lõ sõchi, ba amaedola mbawagoe zoei ndra'oegõ? Ja'ira zi otahagõ ja'oegõ, ba ja'oegõ, ba lõ õ'otahogõ ira.
Ba oebe'e ba'aba'a tõla saró ndra'- 20
oegõ fõna niha andrõ, ba na fasõndra ira chõoe, ba tebai lalawa ndra'oegõ, so sa'ae ndra'odo ba ngaioe, ba wanolo ja'oegõ ba ba wangorifi ja'oegõ — iwa'õ Jehowa. *(F. 1, 18).*
Ba oe'efa'õ ndra'oegõ ba danga zi 21
lõ sõchi ba ba gochõ zamakao.

FAZA 16.

I. Lõ ri lõ tetibo mado Joeda.
II. Te'ohe mangawoeli Ndraono Gizeraëli, na no aefa wangotoe'õ ja'ira ba na no lafalalini gera'erara niha baero.

1 I. Ba hoemede chõgoe Jehowa,
2 imane : Bõi mangai ira alawe ndra'-oegõ ba bõi mo'ono ndra'oegõ ba mbanoea andre, he ono matoea ba
3 he ono alawe. Imane sa Jehowa ba nono matoea andrõ ba ba nono alawe, si toemboe ba mbanoea andre, ba ba chõ ninara andrõ, sadono ja'ira ba ba chõ namara, so'-
4 ono ja'ira, ba danõ andre : Fa'amate safõchõ sibai dania wa'amatera, lõ sange'esi ja'ira ba lõ sogo'o : tobali obooela fangatabõ zinanõ ba danõ ira ; bawa zi'õli ba lofo wangohori ba tobali õ wofo ba daloe mbanoea ba õ goetoe ndroe'oe mbotora andrõ. *(Sin. 79, 2. F. 9, 22; 14, 16;*
5 *15, 2; 25, 33).* Imane sa Jehowa : Bõi ae jomo ba nomo, ba zi so zi mate, bõi mõi'õ mange'esi, bõi oroma'õ wa'ahachõ dõdõ ; noa sa oeheta wa'ohahaoe dõdõ andrõ chõgoe ba niha andrõ, — iwa'õ Jehowa — ba fa'eboea dõdõgoe ba fa'a-
6 hachõ dõdõ. Mate zatoea ba mate ndraono, ba danõ andre, lõ sogo'o ba lõ sange'esi, lõ sogoi õsinia, ba chõra andrõ, ba lõ samatõwõ'õ boenia. *(Moz. III. 19, 28. Moz. V.*
7 *14, 1).* Ba lõ samoboto roti, ba chõra andrõ, ba wondrara tõdõ niha ba zi mate, ba lõ lafabadoegõ nõsi mako fondrara dõdõ ba wa'amate nama ba ba wa'amate nina. *(Hez.*
8 *24, 17).* Ba bõi gõi ae jomo ba wemanga, ba wedadao ena'õ, awõra, ba wemanga ba ba wamadoe hadia
9 ia. *(Fangomb. 7, 3).* Imane sa Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Hiza, oe'etoe'õ ba mbanoca andre, ba zanehe ami ba ba gõtõmi andre, li wa'iki ba li wa'omoeso dõdõ, li zangowaloe ba li nono nihalõ. *(Jes. 24, 8. F.*
25, 10). Ba na õ'ombacha'õ dania 10
chõra niwa'õgoe andre fefoe, ba na lamane chõoe : Hana wa idaõ'õdaõ'õ chõma Jehowa wamakao sabõlõbõlõ andrõ ba hadia lalõma ba hadia horõma nifazõchima chõ Lowalangima Jehowa ? *(F. 5, 19),* ba õmane chõra : Me no la'erogõ 11
ndra'o ira toeami ba me no la'o'õ Lowalangi bõ'õ, wamosoemange ja'-ira, awõ wangaloeloe chõra, ba ja'-odo, ba no larõi ba lõ ba dõdõra goroisagoe andrõ. Ba ja'ami, ba no 12
midooe'õ na wolaoe si lõ sõchi, moroi chõ ndra toeami, me no sabe'e tandro zamõsana, wolo'õ nichoi dõdõnia si lõ sõchi andrõ, ba wa lõ mamondrongo chõgoe. *(F. 3, 17; 7, 26).* Ba oeheta sa'ae ami 13
ba danõ andre, oefazaoemba ami ba danõ andrõ, si lõ mirai mila, he ira toeami, ena'õ mifosoemange Lowalangi bõ'õ ba da'õ, bongi ma'-õchõ, me lõ edõnado oehachõsi tõdõ ami ! *(Moz. V. 4, 27; 28, 64).*

II. Ba hiza, iroegi bawa dania 14
— iwa'õ Jehowa —, ba lõ'õ sa'ae lawa'õ : „Ba wa'aoeri Jehowa, solohe mijawa Iraono Gizeraëli moroi ba
danõ Miseraji !" *(F. 23, 7).* Lamane 15
dania a'ine : „Ba wa'aoeri Jehowa, solohe mangawoeli Iraono Gizeraëli, moroi jõoe ba moroi ba danõ andrõ fefoe, ba nitibo'õnia ja'ira !" Ba oe'ohe mangawoeli ira ba danõra andre, nibe'egoe chõ ndra toeara. Hiza, ato oe'oroi'õ si fakiri — 16
iwa'õ Jehowa — ena'õ lafa'oe'oe, amaedola gi'a ; ba aefa da'õ, ba ato zoei oe'oroi'õ sialoe, ba wolohi ja'ira ba hili ba ba hilihili fefoe ba ba dõgi gara. *(Hez. 47, 10. Mat. 4, 19).* Oehõrõhõrõgõ sa dõrõwara 17
fefoe, tebai tobini ira chõgoe ba tebai tobaloe golalõwara, ba wamaigigoe. *(Nga'õt. II. 16, 9. Job. 34, 21).* Ba oehõnagõ oefodoea winaeta 18
wanoelõni olalõwara andrõ, awõ horõra, me salacha sa'ae danõ chõgoe, labe'e, ba gamatela zogoro ita a-

ndrõ chõra, ba me no anõnõ dána chõgoe andrõ sawai latoda andrõ
19 chõra. He Jehowa, fa'abõlõgoe ba hatigoe ba sawãtõgoe na bawa wamakao ! Chõoe dania mõi soi niha moroi ba wondrege danõ ba lamane: Ha sambalõ faja dána chõ ndra toeama mege, [adoe] faja, si
20 lõ sogoena. Hadia, i'ila niha ifazõchi chõnia Lowalangi ? — tenga
21 sa Lowalangi zi manõ ! Ba hiza, oe'oroma'õ chõra zi samoeza andre, oefa'ila'õ chõra dangagoe ba fa'abõlõgoe, ba ja aboto ba dõdõra wa no Jehowa dõigoe ! *(Moz. II. 3, 14).*

FAZA 17.

I. Ni'otoe'õ mado Joeda, me no lafosoemange nadoe. II. Ni'elifi zanõtõna fangorifi ba niha ba ja ahowoe zanõtõna ba Lowalangi. III. Fangandrõ Jeremia. IV. Ni'amoni'õ loeo sabato.

1 I. Fanoera si'õli wanoera horõ mado Joeda andrõ, fanoera so'ichoe indra'indra. Ba ba naha zoera ba dõdõra tesoera ba ba dandroe naha wame'e soemange andrõ chõra. *(Job.*
2 *19, 24).* Itõrõ tõdõra naha wame'e soemange andrõ ba Asera andrõ chõra, hoelõ na itõrõ tõdõra nonora, ba mbõrõ geoe soboeloe andrõ ba ba
3 hili andrõ. He ja'oegõ hili ba danõ chõgoe! Nibajabajaoe ba girõgirõoe fefoe, ba oebe'e niraboe, hilihili andrõ chõoe, bõrõ horõ andrõ, nifazõchi ba danõ misa fefoe. *(F. 15,*
4 *13).* Ba aefa ba dangaoe dána chõoe andrõ, nibe'egoe chõoe, ba oebe'e sangai halõwõ zi fa'oedoe chõoe ndra'oegõ, ba danõ si lõ õrai mila ; hoemola sa'ae wõnoegoe mibe'e, si lõ mamalõmalõ holaholania.
5 II. Imane Jehowa: **Ni'elifi niha sanõtõna fangorifi ba nawõnia niha, same'e fa'abõlõnia õsi niha, si fabali tõdõ chõ Jehowa !** *(Nga'õt. II.*
6 *32, 8).* Amaedola zi lõ baloebaloe ia, ba danõ si mate, lõ faloecha zi sõchi, ba danõ si no okõlikõli so ia, ba danõ si mate, ba zo'asio, ba zi tebai monahia niha. *(Sin. 107,*
34). **Ba ja'ahowoe niha, sanõtõna** 7
chõ Jehowa, same'e fa'abe'e dõdõnia Jehowa ! *(Jes. 30, 18).* Eoe ni- 8
tanõ ba mbewe nidanõ ia, sangoro'õ wa'ania ba mbombo ba si lõ ata'oe na aoechoe zino; lõ aleoe mboeloenia ba lõ aboe dõdõ, na dõfi si lõ teoe, ba lõ mo'otaloea wowoea. *(Sin. 1, 3).* **Si no tefoejoe** 9
dõdõ niha, moroi ba dánõ bõ'õ fefoe, ba si lõ sochi — ha niha zangila amoeata ? Ja'o, Jehowa, za- 10
nechegõ tõdõ ba sanandraigõ boea, ba wanoelõni ba zamõsaná boeaboeania, loealoea nilaoelaoenia andrõ. *(Sam. I. 16, 7. Job. 34, 11. Amaed. 31).* Amaedola mbõrõkoa sa- 11
maoechoe adoelo si tenga ni'angadoelogõnia zanõndra ana'a ba zi lõ atoelõ : na taloe niha ia, ba aefa ba dangania, ba ba gamozoeania, ba amaedola zowõhõ mowa ia. *(Sam. I. 25, 25. Loek. 12, 20).*

III. He ja'oegõ dadaoma lachõ- 12
mi, si no alawa i'otarai mbõrõta, naha ni'amoni'õ chõma ! Ja'oegõ 13
tõtõnafõ Ndraono Gizeraëli – Jehowa ! dozi sangerogõ ja'oegõ, ba tobali si lõ boto : si fabali chõoe, ba nisoera ba gawoegawoe tooe, me no larõi goemboe nidanõ aoerifa, Jehowa andrõ. *(Jes. 1, 28. F. 2, 13).*
Orifido Jehowa, ena'õ te'orifi ndra'- 14
odo, toledo, ena'õ oesõndra wanolo, me no nisoenogoe ndra'oegõ ! *(Sin.*
6, 3). Hiza, lamane sa chõgoe : „He- 15
zo daroma li Jehowa ? Ena'õ itõrõ!" *(Jes. 5 19. Fet. II. 3, 4).* Ba lõ'õ 16
zoei nibõdagoe ja'odo, we'amõi koebalo, wolo'õ chõoe, ba lõ'õ sa ni'arõgoe bawa wamakao andrõ — ja'oegõ zangila ! Hadia zaloea ba mbewegoe, ba no anehe ndra'oegõ. *(F. 1, 6).* Bõi bali'õ ameta'oeõ ndra'- 17
oegõ chõgoe; sawãtõgoe ndra'oegõ, na bawa wamakao ! Be'e aila zo- 18
lohi ja'odo, ena'õ tobali dõdõra ba bõi be'e tobali dõdõgoe : fatõrõ

chõra mbawa wamakao andrõ ba fodoea winaeta worasa ja'ira! *(Sin. 35, 4; 40, 15).*

19 IV. Imane na chõgoe Jehowa: Ae'e, ba iagõ mbawa gõli mbanoeami, nitõrõtõrõ razo mado Joeda, ba bawa gõli Jeroezaleuua fefoe,
20 ba õmane chõra: Mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami razo mado Joeda ba ja'ami mado Joeda fefoe ba ja'ami banoea Jeroezalema dozi,
21 sanõrõ bawa gõli andre! Imane Jehowa: Mi'angelama — nosomi mbalazi! Bõi monoro ami na loeo sabato, noro ni'ohe mijomo ba Je-
22 roezalema. *(Neh. 13, 19).* Ba bõi gõi mi'ohe tooe noro, moroi ba nomomi, na loeo sabato, ba bõi mihalõ hadia ia halõwõ, ena'õ mi'amoni'õ loeo sabato, si mane niwa'õgoe chõ ndra toeami. *(Moz. II. 20, 8–11).*
23 Ba lõ lafondrondrongo, lõ labe'e mbõrõ dalingara, sabe'e tandro ira; lõ la'o'õ ba lõ labe'e ba dõdõra
24 wotoe. *(F. 11, 8).* Ba na mifondrondrongo chõgoe, ja'ami andrõ, iwa'õ Jehowa, fa bõi mi'ohe mijomo ba mbanoea andre noro, na loeo sabato; na mi'amoni'õ loeo sabato, fa bõi mihalõ hadia ia ha-
25 lõwõ, na loeo da'õ, ba latõrõ mbawa gõli mbanoea andre razo ba satoea, sidadao ba dadaoma Dawido andrõ, fakoereta ira ba fakoedo, awõ zatoea andrõ chõra, ira matoea mado Joeda, awõ mbanoea Jeroezalema andrõ, ba lõ teboelõ niha ba mbanoea andre. *(F. 22, 4).*
26 Ba so dania zi otarai mbanoea mado Joeda andrõ ba si fasoei Jeroezalema, tanõ mado Mbenijami ba moroi ba ndraso ba moroi ba hili ba moroi raja, solohe soemange nitoenoe ba soemange nitaba ba soemange ni'ã ba koemõjõ, ba solohe ba gosali Jehowa soemange
27 fangandrõ saoha gõlõ. Ba na lõ mifondrondrongo chõgoe, ba we'amoni'õ loeo sabato, ba wa lõ molohe noro, nifatõrõ mijomo ba Jeroezalema, ba oegoele'õ galitõ ba mbawa gõli Jeroezalema, ena'õ i'ã gõdo ba Jeroezalema ba ena'õ lõ mate.

FAZA 18.

I. Amaedola: Samõbõzi bowoa. II. Fameta'oe: Tefatõrõ wangoehoekoe dania. III. Lafagõnaisi Jeremia. Fangandrõnia, ba zi fa'oedoe andrõ.

I. Fehede Jehowa chõ Jeremia; 1
imane: Faoso, ae mitooe ba nomo 2
zamõbõzi bowoa, ba da'õ dania so
niwa'õgoe chõoe. Ba mõido mitooe 3
ba nomo doeka mbowoa, ba mohalõhalõwõ ia fõnagoe ba dandrõsa.
Ba lõ sõchi mbowoa andrõ, nibõ- 4
bõzinia, la'oeri andrõ ba danga zamõbõzi. Ba ifoeli ibali'õ bowoa si bohooe, dali zi so ba dõdõ zamõbõzi, wamazõchi ja'ia. Ba hoe- 5
mede chõgoe Jehowa, imane: Ha- 6
dia, lõ oe'ila oelaoe chõmi nilaoe zamõbõzi bowoa andrõ, ja'ami maoewoe Gizeraëli? — iwa'õ Jehowa. Hiza, amaedola la'oeri ba danga doeka mbowoa ami ba dangagoe, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli. *(Jes. 45, 9; 64, 8. Rom. 9, 21).* **So, ba oefeta'oe soi niha, õri heza, oehori, oedoedoegõ ba oefakiko.** *(F. 1, 10).* 7
Ba na larõi zi lõ sõchi niha andrõ, nifeta'oegoe, ba mangesa dõdõgoe, ba wamakao andrõ, niwa'õgoe, nifatõrõ chõra. *(Hez. 33, 11).* Ba so, 8
ba oefaboe'oe ba soi niha, ba ma ba nõri heza, oe'azõchi ba oetanõ; 9
ba na latõrõ zi lõ omasido, na lõ 10
la'o'õ goroisagoe, ba mangesa gõi dõdõgoe, ba zi sõchi andrõ, niwa'õgoe, nifatõrõ chõra. Ba ija'é, ba 11
õmane ba mado Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema andrõ: Da'õ niwa'õ Jehowa: Hiza, oewõwõi wamakao ja'ami, ichoi tõdõgoe nilaoe chõmi! Mifoeli ami, jamoerõi lala si lõ sõchi andrõ chõnia zamõsana; mi'aloei wanõrõ lala si sõchi ba boeaboea si sõchi! *(Raz. II. 17, 13. Jes. 1, 16. F. 7, 3).* Ba lamane da- 12

nia : Zajazaja gõlõ ! Era'erama sa'-ae mafaloea ba i'abe'e'õ dandronia zamõsana, wolo'õ nichoi dõdõnia si lõ sõchi andrõ. *(F. 2, 25).*

13 II. Andrõ wa no imane Jehowa : Mitandraigõ misofoe ba niha baero, na so zirai mamondrongo si mane da'õ. Si hocha mboeda sa'ae nilaoe nono alawe andrõ, Iraono Gizeraëli!

14 *(F. 2, 10).* Hadia, aheta maõ ba dete gara ba hili deoe si bakoe andrõ, ba hili Libano? hadia, aetoe mbombo si so oemboe, sigosogoso,

15 sahele mijõoe? Ba banoeagoe andrõ, ba no olifoe ira ndra'odo ; ba waja latoenoe goemõjõ, ba no alaoe ira ibe'e, ba lalara andrõ, tõrõwa ba gõtõ fõna andrõ, ba wanõrõ lala si lõ moehaogõ. *(F. 3,*

16 *21; 6, 16).* Tobali labali'õ sihocha mboeda danõra, labali'õ ni'o'aja, si lõ mamalõmalõ ; sanõrõ, ba hoe-

17 mocha mboe ba ifalichõ ia. Amaedola nifazawili nangi moroi ba gatoemboecha oefazaewe ira fõna nemalira andrõ : oe'erogõ ira, lõ oe'otahõgõ, na bawa tekiko ira.

18 III. Ba lamane : Talaboe, te'aloei wamagõnaisi Jeremia andrõ; lõ'õ sa si taja hoekoe, ba gere ba he famobawa lala, ba zatoeatoea ba he hoehoeo, ba zama'ele'õ andrõ. Talaboe, taboenoe ia lelada ba bõi tafondrondrongo niwa'õnia,

19 zambalõ ! *(Mal. 2, 7).* Faigifaigido, ja'oegõ Jehowa, ba fondrongondrongo hoehoeo zi fa'oedoe chõgoe

20 andrõ ! Hadia, soelõ zi sõchi zi lõ sõchi, wa no lacharoe lõsoelõsoe chõgoe? Tõrõ tõdõoe, wangondrasigoe ja'oegõ, ba wangandrõ, salahira, ba wangalõsi fõnoemõ chõra!

21 Ba loeloe sa'ae nonora ba wa'olofo, ba tooe'õ ira ba mbawa zi'õli, ena'õ si lõ ono ndra alawe chõra ba si lõ ira matoea sa'ae, ena'õ mate ba deoe mbanoea ndra matoea chõra, ba ono matoea, ba ena'õ ni'õ'õtõ si'õli ba wasõndrata! *(Sin. 109, 9).*

22 Ena'õ terongo we'ira'ira jomo chõra, na i'ogomoezaõ õfatõrõ chõra nemali : noa sa lacharoe lõsoelõsoe. ba wama'ala ja'odo ba no lalaoe wesoe gahegoe. Ba ja'oegõ Jehowa, 23 ba no ahori õ'ila nifachaira chõgoe, ba wamoenoe ja'odo : bõi zi lõ tesoelõni lalõra andrõ ba bõi teboenoe horõra fõnaoe; ja tegaõlõ tooe ira fõnaoe ; na bawa tesao wõnoemõ laoe chõra !

FAZA 19.

I. Famoto migõ tanõ ba ndraso Tofeti andrõ, amaedola wanoedoegõ Jeroezalema. II. Mama'ele'õ Jeremia ba golajama gosali.

I. Imane Jehowa : Ae õli chõoe 1 migõ nibõbõzi doeka mbowoa, ba ohe awõoe zatoea mbanoea õsa ba satoea gere. Ba ae mitooe ba ndraso 2 Mbeni-Hinomo, ba gamaoedoe mbawa gõli doega lawoe, ba ombacha'õ ba da'õ niwa'õgoe chõoe dania ; õmane : Mifondrondrongo li Jeho- 3 wa, ja'ami razo mado Joeda ba ja'ami banoea Jeroezalema ! Imane Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Hiza, oefatõrõ wamakao ba mbanoea da'e, safõchõ ba dõgi dalinga zamondrongo ! *(Sam. I. 3, 11. Raz. II. 21, 12).* Bõrõ wa no la'erogõ ndra'o, awõ 4 wa no la'osilõ'õgõ naha andre, wa no labe'e naha wanoenoe koemõjõ ba Lowalangi bõ'õ, si lõ aboto ba dõdõra — ja'ira ba ira toeara ba razo mado Joeda — awõ wa no lahõna ndro zi lõ horõ ba naha andre. *(Jes. 65, 11. F. 2, 13).* Ba 5 no lafa'anõ naha wame'e soemange chõ Mba'ali, ba hili, ba wanoenoe onora soemange nitoenoe chõ Mba'-ali andrõ, si tenga niwa'õgoe ba si tenga nifachoigoe, ba si lõ irai itõrõ tõdõgoe. *(Moz. III. 18, 21).* Ba hiza, 6 ba iroegi bawa dania, iwa'õ Jehowa, ba tenga sa'ae Tofeti ba daso Mbeni-Hinomo dõi naha da'e ; daso wange'enge'e dõinia. *(F. 7, 32).* Ba 7

oefadoewa tooe sa'ae wa'oneche mado Joeda ba fa'oneche mbanoea Jeroezalema ba naha andre ba mate ira ba mbawa zi'õli nemalira oebe'e, ba ba danga zangaloei famoenoe ja'ira ; ba oebe'e õ wofo ba daloe mbanoea ba õ goetoe ndroe'oe
8 mbotora. *(F. 15, 3).* Ba oebe'e fehocha mboe ba fango'aja mbanoea andre : ha niha zanõro ba ja hoemocha mboe ba jamoe'igi'igi'õ ira ba wotoe andrõ fefoe, si no gõna
9 ira. *(F. 18, 16).* Ba oebe'e õra nõsi nonora matoea ba õsi nonora alawe, ja faoma la'ã nõsi nawõra, ba wamakao andrõ ba ba wa'atosasa, nifobõrõ nemalira andrõ chõra, awõ zangaloei famoenoe ja'ira. *(Moz. III. 26, 29. Moz. V. 28, 53. Raz.*
10 *II. 6, 28. Ngen. Jer. 4, 10).* Ba õrasa migõ andrõ, ba zanehe niha andrõ
11 si mõi awõoe. Ba õmane chõra : Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ : Si manõ dania worasagoe niha andre ba banoea andre, si mane na tarasa mbowoa nibõbõzi, si tebai tefa'anõ zoei, ba ba Dofeti lako'o ira, me lõ naha lewatõ. *(Jes. 30,*
12 *14).* Da'õ nifatõrõgoe ba mbanoea andre — iwa'õ Jehowa —, ba ba nõsinia, ba wamali'õ Tofeti ba-
13 noea andre. *(Jes. 30, 32).* Ba tobali salacha nomo ba Jeroezalema ba omo razo mado Joeda, si mane naha Dofeti andrõ — fefoe nomo ba nitoenoe koemõjõ ba dete jawa, ba ngahõnõ andrõ ba mbanoea si jawa, fefoe, ba ba nibe'e soemange nibadoe ba Lowalangi bõ'õ. *(Raz. II. 23, 12. F. 7, 18).*
14 II. **Ba** me mangawoeli Jeremia moroi ba Dofeti, ba nifatenge Jehowa ja'ia, ba wama'ele'õ, ba i'iagõ golajama gosali Jehowa ba
15 imane ba zato fefoe : Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Hiza, oefatõrõ ba mbanoea andre ba ba mbanoea si fabõbõ chõra fefoe wamakao andrõ, nidaõ'õdaõ'õgoe chõra, me no sabe'e tandro ira ba me lõ nifondrondrongora ligoe.

FAZA 20.

I. Ibe'e ba galo Jeremia Fasoeri andrõ. Ifa'ele'õ Jeremia zi gõna Wasoeri dania. II. Fangarõngarõ Jeremia, ba zamakao ja'ia. Fanõtõnania chõ Jehowa. III. I'elifi mbawa wa'atoemboenia.

I. **Ba** me irongo Fasoeri, ono 1
Gimeri, satoea zanaro ba gosali Jehowa, ifa'ema daroma li andrõ Jeremia, ba itema ibõzi Jeremia 2
Fasoeri ba ibe'e ba galo, ba mbawandroehõ mado Mbenijami tánõ jawa, ba gosali Jehowa. *(F. 29, 26).* Ba mahemoloe õ, ba zangoehoelõ 3
wongi, me no i'efa'õ Jeremia ba galo Fasoeri, ba imane chõnia Jeremia : Tenga sa'ae Fasoeri ibe'e tõimõ Jehowa, Magori-Misabibi (Ameta'oeõ fasoei) ibe'e tõimõ. Imane 4
sa Jehowa : Hiza, oebali'õ ameta'oeõ ndra'oegõ, chõoe ba ba nawõoe fefoe ; mate dania ira ba mbawa zi'õli nemalira, ba zanehe ndra'oegõ, ba mado Joeda ma'afefoe, ba oebe'e ba danga razo Mbabeli, ena'õ i'oloi'õ ba Mbabeli ba ena'õ iboenoe si'õli. Ba fefoe nihõna ba 5
mbanoea andre, awõ nibajabajara fefoe, awõ gana'ara fefoe, ba oeloeloe ; fabaja girõgirõ razo mado Joeda, ba oebe'e ba danga nemalira, acha laraboe ba acha la'oloi'õ ba Mbabeli. *(Raz. II. 25).* Ba ja'- 6
oegõ Fasoeri ba si so jomo chõoe fefoe, ba ni'oloi'õ ami ba ba Mbabeli õroegi, ba da'õ lako'o ndra'oegõ, — ja'oegõ ba awõoe andrõ fefoe, ba ni'ombacha'õoe faja. *(Eser. 2, 38).*

II. **No** õfowõhõ ndra'o, ja'oegõ 7
Jehowa, ba no oebe'e nifowõhõ ndra'odo ; no õra'oedo ba no õlawa ndra'o. No tobali fama'iki niha ndra'odo, si lõ mamalõmalõ, dozi la'o'aja ndra'o. *(F. 1, 4–8).* Ero 8
moehededo, ba mangarongarõdo

ba moe'aodo : „Famakao ba famalangõgõ !" Noa sa tobali bõrõ wama'iki chõgoe daroma li Jehowa ba bõrõ wango'aja ja'odo, ma'õma'-
9 õchõ. Ba oemane : Acha lõ'õ sa'ae oefa'ema niŵa'õnia, ba tobali hoelõ galitõ siholahola ba dõdõgoe bacha, si no te'oe'oe ba nõsigoe ; oe'eregesi dõdõgoe wanaõgõ ja'ia, ba tebai.
10 *(Kor. I. 9, 16. 17).* No ato nirongogoe fehede zafõchõ tõdõ — ameta'oeõ fasoei —, lamane : „Ni'ombacha'õ ia !" ba „Data'ombacha'õ ia !" Dozi sa ba zi fahoewoe ndra'o, ba ladarodarogõ ndra'odo, ma atõ molalõ ndra'o, lamane : „Ma ibe'e nifowõhõ ia, ena'õ talaŵa ia ba talaoe mbalõ-
11 da chõnia". Ba i'oawõgõ ndra'o Jehowa, amaedola zabõlõ sibai, ba salaoe dania zolohi ja'odo ba si tebai, tobali fondrege zi lõ boto, me no tenga folaoe zatoeatoea wolaoera — tobali fa'aila si lõ aetoe, si lõ taja ba dõdõ niha. *(F. 17, 18; 23,*
12 *40).* Ba ja'oegõ Jehowa ngahõnõ, sanandraigõ satoelõ tõdõ, sangila boea ba tõdõ : oroma'õ chõgoe wolaoe balõoe chõra ; noa sa oebe'e noro dõdõoe hoehoeogoe andrõ.
13 *(Sam. I. 16, 7).* Mi'anoenõ chõ Jehowa, misoeno Jehowa, me no sangefa'õ noso zi noemana ba danga zolaoe si lõ sõchi !
14 III. Ni'elifi mbaŵa si toemboe ndra'o ; baŵa andrõ ba ni'adonogõ ninagoe ja'odo, ba bõi tefahowoe'õ !
15 *(Job. 3).* Ni'elifi niha andrõ sangombacha chõ namagoe toeria somoeso dõdõ andrõ, wangoema'õ : No toemboe chõoe nono matoea ! same'e
16 omoeso sibai dõdõnia ! Ja tefatõrõ ba niha andrõ nifatõrõ ba mbanoea andrõ, nifaoeloegõ Jehowa fanoedoegõ, lõ fa'ahachõ dõdõ, ba jamoerongo wege'ege na mahemoloe mbanoea ba fe'ao'ao ba wanoewõ
17 na laloeo ! *(Moz. I. 19, 24).* Me lõ niboenoenia ja'odo ba daloe ninagoe, ena'õ tobali lewatõgoe ninagoe ba ena'õ lõ'õ manõ teboelõ dabinania!
Hana sa wa bõla ndra'o moroi ba 18
daloe ninagoe, ba wangila famakao ba fa'aboe dõdõ ba ba wa lõ mamalõmalõ wa'aila, sagõtõ ja'odo!

FAZA 21.

I. Ifa'ombacha'õgõ Jeremia chõ razo Sedekia, atoe'a dania ba Jeroezalema zanoewõ ibe'e Neboekanesa. II. Awai wangorifi, ha fangaloeloe. Fameta'oe razo ba si so jomo chõnia.

I. Niŵa'õ Jehowa chõ Jeremia, 1
me ifatenge chõnia razo Sedekia Wasoeri andrõ, ono Malikia ba Sefania, ere andrõ, ono Ma'aseja, wangoema'õ : Tema sofoe chõ Je- 2
howa chõma — isoewõ sa'ae ndra'-aga Neboekanesa, razo Mbabeli — ma itolo ita Jehowa, dali zahõlihõli dõdõ andrõ fefoe, nilaoenia, ena'õ ifoeli iheta ia chõda [Neboekanesa]. *(Sangoehoek. 1, 1. Sam. II. 5, 19, F. 37, 3).* Ba imane Jeremia 3
chõra : Mimane chõ Zedekia : Da'õ 4
niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Hiza, oebali'õ wangõna andrõ ba dangami, nifakemi ba wasõndrata chõ razo Mbabeli ba ba Ndrawa Galedaia andrõ, sanasagõ ja'ami, baero gõli, ba oe'o-
woeloi bacha ba mbanoea. Ba ja'- 5
odo zanoewõ ja'ami tanga ni'oro'õ ba ta'io sabõlõ ba wõnoe ba ba wa'abao dõdõ ba ba mbachoebachoe dõdõ andrõ. Ba oebõzi tooe 6
nõsi mbanoea andre, he niha ba he oerifõ ; fõchõ waba sabõlõbõlõ wamoenoera. Ba aefa da'õ — iŵa'õ 7
Jehowa — ba oebe'e ba danga Neboekanesa, razo Mbabeli ba ba danga nemalira, ba danga zangaloei famoenoe ja'ira Zedekia andrõ, razo mado Joeda, awõ genoninia, awõ zato, si tosai ba mbanoea andre ba wõchõ waba ba ba zi'õli ba ba lofo, ena'õ iboenoe bawa zi'õli, lõ fa'ahachõ dõdõ, lõ alimagõ ba lõ fa'ogolõ dõdõ. *(F. 39, 1).*

II. Ba ba niha andre, ba õmane: 8

Da'õ niŵa'õ Jehowa: Hiza, oefaedo ia chõmi lala ba wa'aoeri lala ba
9 wa'amate! *(Moz. V. 11, 26).* Ha niha zi lõ teboelõ ba mbanoea da'e, ba si mate, ma ba mbawa zi'õli, ba ma ba lofo, ba ma ba wõchõ waba; ba si mõi baero, same'e ja'ia ba danga Ndrawa Galedaia, ba saoeri, harenia nosonia. *(F. 38,*
10 *2).* Noa sa oe'otahõgõ mbanoea da'e, ba wamakiko ba tenga ba wangorifi — iŵa'õ Jehowa —; nibe'e ba danga razo Mbabeli ia, ena'õ
11 itoenoe. Ba ba zi samba omo razo mado Joeda, ba õmane: Mifondro-
12 ndrongo li Jehowa, ja'ami ma'oewoe Dawido! Da'õ niŵa'õ Jehowa: Milaoe rafe, ero mahemoloe mbanoea, mi'efa'õ ni'anagõi ba danga zamakao ja'ia, fa bõi moehola wõnoegoe, si mane alitõ, si lõ famoenoe — ba walõsõchi wolaoemi
13 andrõ! *(F. 22, 3).* Hiza, oelaoe chõoe, ja'oegõ si so ba ndraso, ba gara ba zalo'o — iŵa'õ Jehowa —, chõmi, sangoema'õ: Ha niha zi mõi mitooe chõma, ha niha zi mõi
14 jomo chõmá? Ba oesoelõni chõmi loealoea wolaoemi andrõ — iŵa'õ Jehowa — ba oetoenoe gatoea andrõ chõra, ena'õ i'ã [alitõ andrõ] fefoe hadia ia zi tefasoei ja'ira.

FAZA 22.

I. Fanenaŵa razo. II. Fameta'oe Saloemi ba Jojaki. III. Fangotoe'õ Jeroezalema ba Jojachi.

1 I. Imane Jehowa: Ae mitooe ba gõdo razo mado Joeda, ba õfa'ema chõnia daroma li andre, õmane:
2 Fondrondrongo li Jehowa, ja'oegõ razo mado Joeda, sidadao ba dadaoma Dawido andrõ, ja'oegõ ba enonioe ba banoeaoe, sanõrõ bawa
3 gõli andre! Da'õ niŵa'õ Jehowa: Lala mitõrõ ba satoelõ hoekoe; mi'efa'õ ni'anagõi ba danga zamakao ja'ia! Ba bõi mifakao niha bõ'õ ba he lacha mbanoea ba he si lõ ama si lõ ina, bõi mifalangõgõ ba bõi mibe'e adoewa ndro zi lõ horõ ba naha andre. *(F. 7, 6; 21, 12).*
4 Na mi'o'õ sibai da'õ, ba latõrõ mbawandroehõ gõdo andre razo, sidadao ba dadaoma Dawido, ma'oewoenia, — fakoereta ba fakoedo, — ja'ia ba enoninia ba banoeania. *(F. 17,*
5 *25).* Ba na lõ mifondrondrongo niŵa'õgoe andre, ba fahõloe ndra'o ba chõgoe — iŵa'õ Jehowa — wa
6 adoedoela dania gõdo andre. Imane sa Jehowa ba gõdo razo mado Joeda andre: Amaedola Gileadi ndra'oegõ chõgoe, amaedola zoezoe hili Libano! Si ndroehoe, oebali'õ tanõ si mate ndra'oegõ, banoea si lõ niha sa'ae. *(F. 21, 14).* Ba oefahowoe'õ zamakiko ja'oegõ, oedozigõ,
7 fabaja fangõnara, ena'õ la'obõ geresi nitoetoejoe andrõ chõoe ba ena'õ latibo'õ ba galitõ. Ba oja soi
8 zanõrõ singa mbanoea da'e, ba faoma lamane chõ nawõra: Hana wa no ilaoe da'õ ba mbanoea da'e Jehowa? *(Moz. V. 29, 24. Raz. I. 9, 8. Nga'õt. II. 7, 21).* Ba lamane dania:
9 Me no labõhõli wawoe'oesa li andrõ chõ Lowalangira Jehowa ba me no mangaloeloe ira ba Lowalangi bõ'õ, wamosoemange da'õ.

II. Bõi me'e ami ba zi mate
10 andrõ, bõi mi'e'esi, da'õ mi'e'esi, zi no mofanõ andrõ, me lõ faloecha mangawoeli lõ faloecha ifoeli i'ila mbanoeania! *(Raz. II. 23, 33. Nga'õt, II. 35, 25).* Imane sa Jehowa
11 ba chõ Zaloemi andrõ, ono Josia razo mado Joeda, si no tobali razo, fangali namania Josia ba si no aheta ba naha andre: Lõ'õ sa'ae mangawoeli ia ba da'e; *(Nga'õt. 3,*
12 *15);* ba mbanoea andrõ, ba ni'oloi'õ ja'ia, mate ia, ba lõ'õ sa'ae i'ila
13 danõ da'e. Alai zame'e folaoe omonia si lõ atoelõ ba same'e famazõchi bate'enia sabila, samohalõwõ awõnia lõ bõli gõlõ ba si lõ mame'e
14 loeonia, *(Moz. V. 24, 14. Hab. 2, 9. Jak. 5, 4),* sangoema'õ: Da'oelaoe chõgoe nomo seboea ba bate'e se-

bolo ! sangebolo'õ sandrela chõnia, samagolõi eresi ba solaoe se sojo !
15 Hadia, razo ndra'oegõ, na õforege wolaoe eresi ? Amaoe andrõ, ba mangamanga gõi ba mamadoe hadia ia, ba itõrõ lala, satoelõ ilaoe : ba
16 sohahaoe tõdõ ia. I'ohe ba lala hoehoeo nifakao ba hoehoeo zi noemana : ba sohahaoe tõdõ ia. Hadia, tenga da'õ wa'aboto ba dõdõ ndra'-
17 odo ? iŵa'õ Jehowa. Ba ba hõrõoe ba ba dõdõoe, ba awai ni'ila, ha sambalõ hareoe ba fanoewagõ do zi lõ horõ, ba famalangõgõ ba fa-
18 makao, ba wolaoe ja'ia. Andrõ imane Jehowa, ba chõ Jojaki andrõ, ono Josia, razo mado Joeda : Lõ dania la'e'esi ia, wangoema'õ : „Alai ndra'o, ja'oegõ ga'agoe ira matoea !" „Alai ndra'o, ja'oegõ ga'agoe ira alawe !" — lõ la'e'esi ia, wangoema'õ : „Alai ndra'o, ja'oegõ salaŵa !" ba „Alai ndra'o, ja'oegõ helanõ !" *(Raz. II. 24, 1, 2. Nga'õt.*
19 *II. 36, 5–8).* Fogo'o kalide wogo'o ja'ia, lafondrõni hachi, wanibo ja'ia, arõoe baero mbawa gõli Jeroezalema. *(F. 36, 30).*
20 III. Ae jaŵa ba hili Libano ba ao chõra ! Farongogõ limõ ba Mbazana ba ao moroi ba hili Gabari ; noa sa arasa fefoe zomasi ja'oegõ.
21 No hoemededo chõoe, me sahonohono na ndra'oegõ, me lõ'õ na hadia ia chõoe, ba õmane : Lõ edõnado mamondrongo ! Da'õ gamoeataoe, i'otarai iraono ndra'oegõ, wa
22 lõ õ'o'õ niŵa'õgoe. Fefoe goebalo andrõ chõoe, ba angi zangoloi'õ dania ba dozi somasi ja'oegõ, ba ni'-oloi'õ sawoejoe : ba tobali ni'igi'i-gi'õ ndra'oegõ ba ihawoei ndra'oegõ fa'aila, bõrõ walõsõchimõ andrõ
23 fefoe! Ja'oegõ sonahia ba hili Libano, sangazoeni ba hogoe geresi — sangarõngarõ ndra'oegõ dania, na afõchõ hoeloemõ, na manizinizi ndra'oegõ, timba zadono ! *(F.*
24 *21, 14).* Faja wa no saoeri ndra'o — iŵa'õ Jehowa —, he hoelõ laedoeroe ba dangagoe kambõlõ mena'õ Jojachi andrõ, ono Jojaki, razo mado Joeda — na lõ oeheta ndra'oegõ ba da'õ, *(Raz. II. 24, 6 b. t. F. 24, 1),* ba na lõ oebe'e'õ ba 25
danga zangaloei famoenoe ja'oegõ ba ba danga zihocha mboemõ, ba ba danga Neboekanesa razo Mbabeli ba ba danga Ndrawa Galedaia. Ba oefazaoemba ndra'oegõ ba danõ 26
bõ'õ, fabaja inaoe sadono ja'oegõ, tenga tanõ si toemboe ami, ba ba da'õ mate ami. *(Raz. II. 24, 12).* Ba 27
lõ tola mangawoeli ira ba danõ andrõ, somasi ira mangawoeli. Ha- 28
dia, amaedola mbowoa si lõ ba dõdõ, bowoa nirasa, Jojachi andrõ, amaedola wakake si lõ omasi ita ? Hana sa, wa tefazaoemba ia, awõ nononia, hana wa tetibo ira ba danõ si lõ larai mila ? *(Hos. 8, 8).*
He ja'ami ba danõ, he ja'ami ba 29
danõ, he ja'ami ba danõ ! Mifondrondrongo li Jehowa ! Imane Je- 30
howa : Mitanõ ba zoera dõi niha da'õ, mibe'e niha si lõ nga'õtõ, niha si lõ fozoe ba gõtõnia ; lõ'õ sa fachai ba ma'oewoenia ha niha, wedadao ba dadaoma Dawido andrõ, razo mado Joeda na.

FAZA 23.

I. Fameta'oe koebalo si lõ sõchi andrõ. Tefaboe'oe zalaŵa satoelõ fangoehoekoe ba folohe mangawoeli Iraono Gizeraëli. II. Fanegoe sama'ele'õ sofaja andrõ. III. Famangelama ba walimosara andrõ. IV. Bõi laŵa'õ : „Noro chõ Jehowa!"

I. Alai goebalo andrõ, samakiko 1
biribiri nikoebaloi andrõ chõgoe, ba samazaewe ! iŵa'õ Jehowa. *(F, 10, 21. Hez. 34, 2).* Andrõ wa imane 2
Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba chõ goebalo andrõ sokoebaloi banoeagoe : No mifazawili mbiribiri andrõ chõgoe, no moehafa mibe'e, lõ nifaigifaigimi — hiza, oe'otoe'õ ami ba zi lõ sõchi andrõ, nilaoemi ! iŵa'õ Jehowa. Ba ja'odo 3

zangozaragõ si tosai biribirigoe, ba danõ andrõ fefoe, ba nifazaewegoe ja'ira ba oe'ohe mangawoeli ba zi so doe'oe, õra, ba mo'ono'ono ira
4 ba tobali oja. Ba oefataro chõra goebalo, sokoebaloi ja'ira, ba alacha lõ ata'oe sa'ae ba acha lõ tokea, ba sageoe lõ sisoena ! iŵa'õ Jehowa. *(Jez. 40, 11. F. 3, 15. Hez. 34,*
5 *11).* **Hiza, iroegi baŵa dania — iŵa'õ Jehowa — ba oefatoemboe'õ madooe satoelõ chõ Dawido, si mõi razo ba si no atoeataea wolaoe hadia ia ba samatõrõ lala, awõ hoekoe satoelõ, ba danõ.** *(Jes. 4, 2.*
6 *Dan. 9, 24. Loek. 1, 33).* **Na loeo da'õ, ba te'orifi mado Joeda ba lõ hadia ia ba Ndraono Gizeraëli ba mbanoeara, ba da'õ nibe'e tõinia: „Jehowa fa'atoelõda."** *(Moz. V. 33,*
7 *28. F. 33, 16).* Andrõ hiza, iroegi baŵa dania — iŵa'õ Jehowa — ba lõ'õ sa'ae laŵa'õ; „Ba wa'aoeri Jehowa, solohe mijaŵa Iraono Gizeraëli moroi ba danõ Miseraji !
8 *(F. 16, 14).* Lamane dania: „Ba wa'aoeri Jehowa, solohe mangawoeli ma'oewoe Gizeraëli moroi jõoe ba moroi ba danõ andrõ fefoe, ba nitibo'õgoe ja'ira, ena'õ lafoeli la'iagõ danõra."
9 II. Ba zama'ele'õ andrõ: No arasa dõdõgoe barõ dotogoe, hoemifahifa gahegoe ba ta'iogoe fefoe; hoelõ zi maboe ndra'o, hoelõ niha nilaŵa nagoe, — fõna Jehowa ba ba daroma linia andrõ, ni'amoni'õ.
10 Noa sa anõnõ danõ sohorõ; ba wangelifi andrõ sa'ae aboe dõdõ danõ, ba okõli ndroe'oe ba mbenoea; fagohisara, ba no si lõ sõchi, ba fa'abõlõra, ba no si lõ atoelõ. *(F.*
11 *9, 2).* He sama'ele'õ, ba he ere, ba no sanao horõ, noemalõ ba gosali andrõ chõgoe, ba faloechado walõsõchi andrõ chõra ! — iŵa'õ Jehowa
12 —. *(Hez. 23, 39).* Andrõ tobali hoelõ zaelo ba zogõmigõmi chõra lalara; tetimba ira ba alaoe ba lala andrõ; famakiko sa'ae oefatõrõ chõra, dõfi wangotoe'õ, — iŵa'õ Jehowa. Ba he ba zama'e- 13
le'õ ba Zamaria, ba fa'owõhõ mowa oe'ila; ba [dõi] Mba'ali andrõ mama'ele'õ ira, wamowõhõ banoeagoe, Iraono Gizeraëli. Ba ba zama'- 14
ele'õ ba Jeroezalema, ba sogoro ita oe'ila: mohorõ ba molaoe faja ba la'abe'e'õ dõdõ zamazõchi si lõ sõchi, fa samõsa lõ samalalini era'erania, wondrõi si lõ sõchi andrõ chõnia. Dozi ira, ba no amaedola mbanoea Zodoma ira chõgoe ba õsi mbanoea, ba no amaedola mbanoea Gomora. *(Moz. V. 32, 32. Jes. 1, 9).*
Andrõ imane Jehowa ngahõnõ andrõ 15
ba chõ zama'ele'õ andrõ: Hiza, oebe'e õra zafeto sibai ba oefabadoegõ chõra nidanõ langoe; noa sa ba zama'ele'õ andrõ ba Jeroezalema i'otarai si lõ sõchi, wanõrõ tanõ ma'asagõrõ ! *(Jes. 8, 14).*
III. Imane Jehowa ngahõnõ a- 16
ndrõ: Bõi mifondrondrongo li zama'ele'õ andrõ chõmi — lafowõhõ ami; angilata nifachai dõdõra la'ombacha'õ chõmi, tenga niŵa'õ Jehowa. *(F. 14, 14).* Lõ aetoe la- 17
mane ba zi lõ ba dõdõ ja'odo: „No moehede Jehowa: Fangorifi misõndra". Ba he no dozi abe'e dandro, wolo'õ nichoi dõdõra, ba lamane zoei: „Lõ'õ sa itõrõ ami famakiko". *(F. 6, 14).* Ha niha sa 18
zi mõi ba rafe andrõ chõ Jehowa, ba to'ele chõnia daroma linia ba irongo ! Same'e ba dõdõ taroma ligoe, da'õ zangombacha. Tesao 19
sa'ae nangi sabõlõ chõ Jehowa, fõnoenia, ba tawoejoe nangi — itõrõ hõgõ zeboea horõ andrõ. *(F. 30, 23).*
Lõ alõ wõnoe Jehowa andrõ, irege 20
no itõrõ nihonogõinia ibe'e, irege no ifaloea, — moroi foeri dania aboto sibai ba dõdõmi ! Lõ nifate- 21
ngegoe sama'ele'õ da'õ, — ba fagohi zoei ira; lõ sihededo chõra, — ba mama'ele'õ zoei ira ! *(F. 27, 15).*
Na si ndroehoe no mõi ira ba rafe 22
chõgoe mena'õ, ba la'ombacha'õ

ena'õ ba mbanoeagoe daroma ligoe, ba larõi lala si lõ sõchi andrõ chõra [banoeagoe] ba boeaboeara si lõ
23 sõchi, labe'e ena'õ. **Hadia, [ha] Lowalangi ba zahatõ ndra'odo — iŵa'õ Jehowa — ba tenga Lowalangi ba zarõoe [gõi]?** *(Sin. 139, 8–*
24 *10).* **Hadia, i'ila ibini'õ ia ba mbinimbini niha, fa lõ oe'ila ia? — iŵa'õ Jehowa. Hadia, tenga samo'õsi banoea si jaŵa ba tanõ si tooe ndra'odo? — iŵa'õ Jehowa.** *(Amos.*
25 *9, 2).* No oerongo niŵa'õ zama'ele'õ andrõ, sama'ele'õ faja ba dõigoe, me lamane: No mangifi ndra'o,
26 fangifi chõgoe! Ha wa'ara [zi manõ]? Hadia, no so ba dõdõ zama'ele'õ andrõ, sama'ele'õ faja, si no sama'ele'õ faja, nifachai dõdõra, —
27 hadia, da'õ zomasi ira loealoea wangifira andrõ, si faoma ladoenõdoenõ chõ nawõra, ena'õ olifoe mbanoeagoe dõigoe, si mane fa'olifoe ndra toeara dõigoe, ba Mba'ali andrõ? *(Sangoehoek. 3, 7; 8, 34).*
28 Na so zama'ele'õ si no mangifi, ba jamoe'toenõ wangifi, ba si so taroma ligoe, ba jamoe'ombacha'õ ligoe, si ndroehoendroehoe! Hadia, tenga no faehoe ira dõla wache mboea? — iŵa'õ Jeho-
29 wa. **Hadia, tenga atõ amaedola galitõ daroma ligoe andrõ — iŵa'õ Jehowa — ba amaedola warõcha,**
30 **famoto gara?** *(Heb. 4, 12).* Andrõ imane Jehowa: Hiza, oelaoe ba zama'ele'õ andrõ, si faoma managõ taroma ligoe chõ nawõra. *(Moz. V.*
31 *18, 20. F. 14, 14).* Hiza, oelaoe ba zama'ele'õ andrõ — iŵa'õ Jehowa — si ogoena'õ lelara ba wangoema'õ: „Niŵa'õ Lowalangi."
32 Hiza, oelaoe ba zama'ele'õ andrõ, sangombacha fangifi faja — iŵa'õ Jehowa — sanoetoenõ, ba samaeloengoe banoeagoe falimosara ba hochara andrõ, ba tenga sa nifatengegoe ira, lõ niŵa'õgoe chõra, ba lõ goenara ba niha andre — iŵa'õ Jehowa.

IV. Ba na lasofoe chõoe niha a- 33
ndre, ba ma sama'ele'õ, ma ere, na lamane: „Hadia noro chõ Jehowa?" ba õmane chõra: Ja'ami noro, ba oetibo'õ tooe ami! — iŵa'õ Jehowa —. Ba sama'ele'õ ba ere 34
ba sato, sangoema'õ! „Noro chõ Jehowa", ba oe'otoe'õ zi manõ, oefarahoegõ zi samba omo. Ba fao- 35
ma mimane ba nawõmi, ja imane zamõsaná ba dalifoesõnia: „Hadia niŵa'õ Jehowa wanema li?" ba ma: „He wisa wehede Jehowa?" Ba „noro chõ Jehowa", ba bõi i- 36
tõrõ limi; „noro" ba zamõsana sa linia, me no mifoejoe'õ daroma li Lowalangi saoeri, li Lowalangida, Jehowa ngahõnõ andrõ. Ba õmane 37
ba zama'ele'õ andrõ: „Hadia niŵa'õ Jehowa, wanema lioe?" ba ma: „He wisa wehede Jehowa?" Ba na 38
miŵa'õ: „Noro chõ Jehowa", ba imane Jehowa: Me miŵa'õŵa'õ: „Noro chõ Jehowa", — he ŵa'ae no oefaŵa'õgõ chõmi: Bõi miŵa'õŵa'õ: „Noro chõ Jehowa!" — ba hiza, oefazaŵa ami [si mane 39
noro] ba oetibo'õ ami, fa bõi sa'ae oe'ila ami, ja'ami ba banoea andrõ, nibe'egoe chõmi ba chõ ndra toeami. Ba oehawoei ami fama'iki 40
niha bõ'õ si lõ aetoe ba fa'aila, si lõ'õ manõ taja ba dõdõ. *(F. 20, 11).*

FAZA 24.

I. Angilata: Marafala si sõchi ba marafala si lõ sõchi. II. Amaedola wangahachõsi tõdõ si no moe'oloi'õ andrõ ba amaedola wamatõrõ hoekoe ba zi tosai foeri.

I. Ifamaigi ndra'o Jehowa, ba 1
hiza domboea daga marafala fõna gosali Jehowa (me no i'oloi'õ Neboekanesa razo Mbabeli razo mado Joeda andrõ, Jojachi, ono Jojaki, awõ zatoea mado Joeda, awõ doeka, awõ ziamboe, banoea Jeroezalema, me no i'ohe ba Mbabeli): *(Raz. II. 24, 15. 16. Nga'õt. II, 36, 10).* Ba 2

ndraga si samboea, ba marafala si sõchi sibai, timba marafala sahoelõ ; ba ba zi samboea, ba fondrege zi lõ sõchi, si tebai ni'ā, ba walõ-
3 sõchi. Ba imane chõgoe Jehowa : Hadia ni'ilaoe, Jeremia ? Ba oemane : Marafala. Marafala si sõchi andrõ, ba no sõchi sibai, ba si lõ sõchi, ba fondrege zi lõ sõchi, tebai ni'ā, — balazi walõsõchi.

4 II. Ba hoemede chõgoe Jehowa,
5 imane : Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Si mane fa'asõchi marafala si sõchi andrõ, si manõ wamaigigoe ni'oloi'õ andrõ, mado Joeda, nifa'ohe'õgoe ba danõ Ndrawa Galedaia, nihetagoe ba mbanoea da'e : oehachõsi tõdõ ira.
6 Oe'eboea'õ dõdõgoe, wamaigi ja'ira, ba oe'ohe mangawoeli ira ba danõ da'e, ena'õ oe'otomosi ba lõ oefoeli oedoedoegõ, ba ena'õ oetanõ ba
7 lõ oefoeli oedeha. Ba oebe'e chõra wa'oboto ba dõdõ, ena'õ aboto ba dõdõra ndra'o, wa no Jehowa ndra'odo ! Ba banoeagoe dania ira ba Lowalangira ndra'odo, na moroi si'aikõ ba dõdõra lafoeli ira chõgoe. *(Moz. V. 30, 6. F. 31, 33. Hez. 11,*
8 *10).* Ba si mane marafala si lõ sõchi andrõ si tebai ni'ā, balazi walõsõchi — iwa'õ Jehowa — si manõ wolaoegoe chõ Zedekia, razo mado Joeda andrõ ba ba nawõnia satoea ba ba zi tosai banoea Jeroezalema, he ba zi tosai ba danõ andre ba he ba zi no mõi fatewoe ba danõ
9 Miseraji : *(F. 29, 17).* Ba oebe'e nifakao ira, dozi soi ba goeli danõ zamakiko ; oebe'e nihõwõhõwõ ba ni'igi'igi'õ ba ni'o'aja ba ni'elifi, ba mbanoea andrõ fefoe, ba nitibo'õgoe ja'ira. *(Moz. V, 28, 37. F.*
10 *15, 4).* Ba oefatõrõ chõra zi'õli ba lofo ba fõchõ waba, irege no ahori ira ba danõ andrõ, nibe'egoe chõra ba chõ ndra toeara mege. *(F. 34, 17).*

FAZA 25.

I. Tefa'ele'õ wa fitoe ngafoeloe fache lataha ira ba Mbabeli. II. Tehoekoe dania Ndrawa Galedaia. III. Tefabadoegõ zalimboeanõ ira ba niha baero fefoe. IV. Tefatõrõ chõra hoekoe.

I. Taroma li niŵa'õ chõ Jere- 1
mia ba mado Joeda fefoe, me no aloea medõloe fache razo Jojaki andrõ, ono Josia, razo mado Joeda — dõfi si fõfõna da'õ chõ Neboekanesa andrõ, razo Mbabeli. Nifa'ema Jeremia ba mado Joeda 2
fefoe ba ba mbanoea Jeroezalema fefoe, imane : I'otarai me aloea 3
mewelendroea fache razo Josia, ono Gamoni, razo mado Joeda, ba irege ma'õchõ andre — no doea woeloe a tõloe fache sa'ae — wa no hoemedehede chõgoe Jehowa, awõ wa lõ satagedo fangombacha chõmi —, ba lõ nifondrondrongomi. *(F. 29, 19; 35, 14).* Ba lõ sadage- 4
dage Jehowa famatenge chõmi enoninia fefoe, sama'ele'õ andrõ, ba lõ nifondrondrongomi, lõ nibe'emi bõrõ dalingami, ba wamondrongo ena'õ. *(F. 7, 25).* No ma- 5
mane : „Mifoeli ami! Jamoerõi lalania si lõ sõchi andrõ zamõsana, mibõhõli mboeaboeami andrõ, si lõ sõchi, ba si lõ teboelõ ba danõ ami, ba danõ nibe'e Jehowa chõmi ba chõ ndra toeami mege, si no gõtõgõtõ fa'ara. *(Raz. II. 17, 13. F. 18, 11).* Ba bõi mifahoelõ Lo- 6
walangi bõ'õ, ba wamosoemange ja'ira ba ba wangaloeloe chõra, bõi mi'andrõ wõnoegoe nilaoe dangami andrõ, fa bõi oefatõrõ wamakiko chõmi!" Ba lõ'õ zoei mi- 7
fondrondrongo chõgoe — iŵa'õ Jehowa — ba wangandrõ fõnoegoe nilaoe dangami andrõ, famakikomi. Andrõ imane Jehowa ngahõnõ a- 8
drõ : Me lõ nifondrondrongomi taroma ligoe, ba oefakaoni'õ fefoe 9
soi moroi jõoe — iŵa'õ Jehowa — ba enonigoe andrõ, Neboekanesa,

razo Mbabeli, ba lahawoei danõ andre oebe'e, awõ niha ba danõ, awõ soi bõ'õ andrõ fefoe si tefasoei ja'ira, ba oebe'e nifakiko, oebe'e bõrõ wehocha mboe ba bõrõ wa'iki ba bõrõ wango'aja si lõ mamalõmalõ. *(F. 1, 15).* Ba oeboenoe ba chõra li wa'owoeawoea dõdõ ba li wa'omoeso dõdõ, li zangowawaloe ba li nono nihalõ ba koko haloe ba haga wandroe. *(Jes. 24, 8. Fam. 18, 22).* **Ba tanõ da'e ma'afefoe, ba nibali'õ sasai'õ, nibali'õ tanõ si mate, ba soi andre, ba sawoejoe razo Mbabeli, fitoe ngafoeloe fache wa'ara.**

II. Ba na no aloea zi fitoe ngafoeloe fache, ba oesoelõni chõ razo Mbabeli ba ba soi niha andrõ golalõwara andrõ — iwa'õ Jehowa — ba ba danõ Ndrawa Galedaia andrõ; ba oebah'õ tanõ si mate, si lõ mamalõmalõ. *(Nga'õt. II. 36, 21. Dan. 9, 2).* Ba itõrõ ba danõ andrõ ligoe fefoe, niwa'õgoe, oebe'e — fefoe nisoera ba zoera andre, nifa'ele'õ Jeremia, ba soi niha andrõ fefoe. Ja'ira sa'ae dania gõi, ba ni'osawoejoe soi sabõlõ ba ni'osawoejoe razo seboea, ba oesoelõni chõra nifazõchira, nilaoe dangara andrõ. *(F. 27, 7).*

III. Noa sa imane chõgoe Jehowa Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Tema zi samba mako agoe andre ba dangagoe, agoe fõnoe, ba fabadoegõ ba soi niha andrõ fefoe, ba nifatengegoe ja'oegõ. *(Job. 21, 20).* Ena'õ labadoe ba ena'õ mabo, ena'õ owõhõ ira, ba zi'õli andrõ, nifatõrõgoe chõra. *(Jes. 51, 17. Sin. 60, 5; 75, 9. Job. 21, 20).* Ba oehalõ mako andrõ ba danga Jehowa, ba oefabadoegõ ba soi niha andrõ fefoe, ba nifatenge Jehowa ja'odo. Ba Jeroezalema ba ba mbanoea mado Joeda, ba razora ba ba zatoeara, ba wamali'õ tanõ si mate tanõra, ena'õ bõrõ wehocha mboe ba bõrõ wa'iki ba bõrõ wangelifi, si mane ma'õchõ andre. Fara'o andrõ, razo Miseraji, fabaja enoninia ba koemandroenia ba banoeania fefoe, *(F. 46, 2),* ba Erebi andrõ, ma'afefoe, noemalõ fefoe razo ba danõ Oesi ba fefoe r zo ba danõ Wilisiti, ja'ia Gasikalo ba Gasa ba Ekerona ba si tosai Gasoto; *(F. 47, 1).* Iraono Gedomo ba Iraono Moabi ba Iraono Gamoni; *(F. 49, 7; 48, 1; 49, 1),* noemalõ fefoe razo Diro ba fefoe razo Zidona ba razo ba hoelo ba nasi. *(Jes. 23, 8. F. 47, 4).* Ba Dedano ba Tema ba Boesi ba nifalo'o boe andrõ, fefoe, *(F. 9, 26).* Ba dozi razo Ndrawa Ara ba dozi razo Gerebi andrõ, ba danõ si mate. Noemalõ dozi razo Zimeri ba dozi razo Gelama ba dozi razo Ndrawa Media, *(F. 49, 34),* awõ razo jõoe, fefoe, si fahatõ ba si fandrõoendrõoe, — fefoe gamatõrõwa razo ba goeli danõ; ba afoeriata, ba mamadoe razo Zezachi (Babeli)! *(Jer. 51, 41).* Ba õmane chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Mibadoe, ena'õ maboe ami, ena'õ moeta ba ena'õ tegaõlõ tooe ami, si lõ femaoso, ba zi'õli andrõ, nifatõrõgoe chõmi! Ba ma lõ edõna ira, latema mako andrõ ba dangaoe, ba wamadoe, ba õmane chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ: Lõ tola lõ mamadoe ami! Hiza sa, ba mbanoea andrõ, si no fao ba dõi tõigoe, oebõrõtaigõ wamatõrõ famakiko, ba hadia, saefa ami? Tenga saefa ami, oekaoni sa'ae zi'õli, nifatõrõ ba niha ba goeli danõ fefoe! — iwa'õ Jehowa ngahõnõ —. *(F. 49, 12. Fet. I. 4, 17).* Ba õfa'ema chõra daroma li da'e fefoe, õmane chõra: Moendrõndrõndrõndrõ dania Jehowa, moroi ba mbanoea si jawa, ba moroi ba nahiania andrõ, ni'amoni'õ ifarongogõ linia! Eboea linia wendrõndrõndrõndrõ ba mbenoea andrõ chõnia, ikaraini wa'iki, si mane si hoendragõ folazi, ba ni-

ha ba goeli danõ, fefoe. *(Joël. 3, 16. Amos. 1, 2).* Hoemõngõ, iroegi ba wondrege danõ; fasoso sa'ae Jehowa ba soi niha; ifatõrõ hoekoe ba nõsi goeli danõ fefoe; seboea horõ andrõ, ba iloeloe ba mbawa zi'õli! — iwa'õ Jehowa.

IV. Imane Jehowa ngahõnõ andrõ: Hiza wamakiko, itõrõi soi niha, tesao nangi sabõiõ, moroi ba wondrege danõ. Ba so tooe ba danõ dania niboeboenoe Jehowa, na loeo da'õ, i'otarai wondrege danõ, noemalõ ba wondrege tánõ sa; lõ'õ sa la'e'esi ba lõ la'ozaragõ ba wogo'o: tobali fangatabõ zinanõ ba nowi. *(F. 16, 4).* Mi'ege'ege, ja'ami koebalo, milaoe moe'ira'ira, mifagaõlõ ami ba danõ, ja'ami satoea nikoebaloi; noa sa iroegi bawa chõmi, ba wanaba ja'ami, ba bawa wamazawili ja'ami, ba tobali aechoe tooe ami, si mane figa seboea bõli! *(F. 4, 8; 6, 26).* Lõ'õ sa'ae sawatõ goebalo ba lõ lala woloi ba zalawa nikoebaloi, Mifondrondrongo! — fe'ira'ira goebalo ba fege'ege zalawa nikoebaloi andrõ, me ibali'õ tanõ si mate naha gõra Jehowa, ba benoea si lõ hadia ia mege, ba nifoefoe ba wa'aoechoe wõnoe Jehowa andrõ! No irõi ndroe'oe andrõ chõnia [mbinimbini], si mane singo; tanõ si mate sa'ae danõra, ba zi'õli andrõ, sabõlõ sibai ba ba wa'aoechoe wõnoenia andrõ.

FAZA 26.

I. Fama'ele'õ Jeremia ba golajama gosali. II. Mofõnoe chõnia gere ba sama'ele'õ andrõ ba la'adoegõ ia. III. Iboe'a Jeremia, fõna zalawa, ba latolo ia.

I. Ba me awena razo Jojaki andrõ, ono Josia, razo mado Joeda, ba iwa'õ da'e chõ Jeremia Jehowa. *(Raz. II. 23, 34).* Imane Jehowa: Iagõ golajama gosali Jehowa ba hede ba mbanoea mado Joeda andrõ fefoe, si no mõi bacha, ba wangandrõ ba gosali Jehowa; farongogõ chõra daroma li andrõ fefoe, niwa'õgoe chõoe nifa'ema chõra! Samboea li bõi ambõsi. Ma ató lafondrondrongo, ma lafoeli ira, ma irõi lala si lõ sõchi andrõ chõnia zamõsana, ena'õ mangesa dõdõgoe, ba wamakiko andrõ, miwa'õgoe nifatõrõ chõra, ba mboeaboeara andrõ, si lõ sõchi. *(F. 18, 8).* Ba õmane sa'ae chõra: Imane Jehowa: Na lõ mifondrondrongo ligoe, wolo'õ oroisagoe andrõ, nifachoigoe chõmi, ba wamondrongo li genonigoe sama'ele'õ andrõ, si lõ atagedo famatengetenge chõmi, lõ lai wa lõ nifondrondrongomi, *(F. 25, 3),* ba faoma ira gosali ba da'e gosali andrõ ba Zilo no, oebe'e, ba banoea andre, ba oebe'e ni'elifi ba soi niha ba goeli danõ fefoe. *(Sin. 78, 60. F. 7, 12).*

II. Ba me larongo ere ba sama'ele'õ ba sato fefoe i'ombacha'õ Jeremia daroma li da'õ, ba gosali Jehowa, ba me no i'o'ozoei Jeremia wama'ema fefoe ni'oroi'õ Jehowa, niwa'õ ba zato, ba lara'oe ia ere ba sama'ele'õ andrõ ba sato, lamane: Si mate ndra'oegõ! Hana wa õmanõ wama'ele'õ ba dõi Jehowa, wa õmane: Lala gosali ba Zilo no andrõ lala gosali da'e dania ba banoea andre, ba nidoedoegõ, ba si lõ niha dania! Ba aechoe niha sato fefoe ba gosali Jehowa, oedoe Jeremia. Ba me terongo doeria da'õ ba zatoea mado Joeda, ba mõi ira mijawa ba gosali Jehowa, la'otarai gõdo razo, ba moedadao ba mbawa gõli Jehowa andrõ, si bohooe. Ba lamane ere ba sama'ele'õ andrõ ba zatoea no mege ba ba zato: Hoekoe famoenoe hoekoe niha da'õ, me no ifa'ele'õ wa'atekiko mbanoea da'e, nirongomi tõgi dalingami!

III. Ba hoemede Jeremia ba zatoea fefoe ba ba zato, imane:

Jehowa zamatenge ja'o, ba wama'-
ele'õ taroma li andrõ fefoe ba go-
sali andre ba ba mbanoea andre,
13 nirongomi andrõ. Ba ija'e, ba mi-
tõrõ lala si sõchi ba mihaogõ
mboeaboeami ba mifondrondrongo
niŵa'õ Lowalangimi, Jehowa, ena'õ
mangesa dõdõ Jehowa ba wama-
kiko andrõ, nidaõ'õdaõ'õnia chõmi.
14 *(F. 7, 3)*. Ba ja'odo andre — ba
hiza, no sodo ba dangami. Mifa-
15 tõrõ chõgoe zatoelõ dõdõmi! Ba
bõi zi lõ aboto ba dõdõmi: na
miboenoe ndra'odo, ba do zi lõ
horõ mihare'õ chõmi ba ba mba-
noea da'e, fabaja õsinia; noa sa si
ndroehoe, Jehowa zamatenge ja'o-
do ba chõmi, ba wamarongogõ
16 chõmi taroma li andrõ fefoe! Ba
lamane satoea andrõ ba sato ba
gere ba ba zama'ele'õ andrõ:
Tenga niboenoe niha da'e, noa sa
ba dõi Lowalangida Jehowa hoe-
17 mede ia chõda! Ba maoso õsa za-
toea mbanoea andrõ, ba lamane
ba niha sato fefoe, si no owoelo
18 ba da'õ: Maoso sama'ele'õ Micha
andrõ, banoea Moreseti, me loeo
razo mado Joeda Hisikia, ba imane
ba zato mado Joeda: ‚Da'õ niŵa'õ
Jehowa ngahõnõ andrõ: Nifakoe
nowi dania Ziona, ba adoedoela
Jeroezalema, ba satoea eoe hili go-
19 sali andrõ!' *(Mich. 1, 1; 3, 12)*. Ba
hadia, no laboenoe ia Hisikia razo
mado Joeda ba sato mado Joeda?
Hadia, tenga no i'ata'oefi Jehowa
Hisikia ba tenga no mangaloeloe
ia chõnia, irege mangesa dõdõ Je-
howa, ba wamakiko andrõ, nidaõ'õ-
daõ'õnia chõra? ba ja'ita ba ha-
dia, ta'arõ wamakiko seboea, famoe-
20 noeda? Ba so gõi na dánõ bõ'õ,
sama'ele'õ ba dõi Jehowa, Oeria
dõi, ono Zemaja, banoea Giriati
Jeari; ifa'ele'õ zi gõna dania mba-
noea da'e ba tanõ da'e, ha sara
21 wehedera Jeremia. Ba me larongo
niŵa'õnia Jojaki andrõ, razo ba
sabõlõ andrõ chõnia ba koemandroe
seboea chõnia, fefoe, ba i'aloei ra-
zo wamaboenoe'õ ja'ia. Ba me te-
rongo chõ Goeria, ba ata'oe ia, i-
laoe moloi, isaŵa danõ Miseraji.
Ba ifatenge niha ba danõ Miseraji 22
Jojaki, razo, Eli-Natano andrõ, ono
Nachiboro ba awõnia, ba lahalõ 23
Goeria, moroi ba danõ Miseraji ba
la'ohe chõ razo Jojaki; ba ifaboe-
noe'õ si'õli ba ifatibo'õgõ ba lewatõ
nono mbanoea mbotonia. Ba iba'- 24
agõ ia chõ Jeremia Ahika andrõ,
ono Zafano, fa bõi labe'e ba danga
zato, ba wamoenoe ja'ia. *(Raz. II. 22, 12)*.

FAZA 27.

**I. Amaedola: Fesoe ba kalo mba-
gi, nifa'ohe'õ Jeremia ba razo ba
ngaira, famarooe dõdõra, ba wanga-
loeloe chõ Neboekanesa. II. Si ma-
nõ gõi niŵa'õ chõ Zedekia. III. Fa-
mangelama ba zama'ele'õ sofaja.**

I. Ba me awena razo Zedekia a- 1
ndrõ, ono Josia, razo mado Joeda,
ba hoemede Jehowa chõ Jeremia.
Imane [Jeremia]: Imane chõgoe 2
Jehowa: Fazõchi chõoe wesoe ba
kalo mbagi, ba be'e ba mbagioe,
(F. 28, 10), ba fa'ohe'õ chõ razo 3
Ndraono Gedomo ba chõ razo Ndrao-
no Moabi ba chõ razo Ndraono
Gamoni ba chõ razo Diro ba chõ
razo Zidona, fa'ohe'õ ba zinenge
andrõ, si no mõi chõ Zedekia, razo
mado Joeda, ba Jeroezalema. Ba 4
oroi'õ chõra, ndramane ba razora:
Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ,
Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Mi-
mane ba razomi: Ja'odo zombõi 5
tanõ, awõ niha, awõ goerifõ niha,
ba goeli danõ ba wa'abõlõgoe a-
ndrõ, si lõ ambõ ba tangagoe ni'-
oro'õ, ba oebe'e ba zomasido. *(Moz. I. 1)*. Ba ija'e, ba oebe'e barõ mba- 6
wa genonigoe Neboekanesa andrõ,
razo Mbabeli danõ andrõ fefoe, noe-
malõ saliŵaliŵa ba danõ, ba oebe'e
chõnia, ena'õ ngoningoninia. *(Dan. 4, 22)*. Ba amaedola zawoejoenia 7

ba sawoejoe nononia ba sawoejoe ma'oewoenia fefoe soi, balazi iroegi bawa danõnia andrõ gõi, irege labe'e amaedola zawoejoera ia soi
8 sabõlõ ba razo sabe'e. Ba na so soi, na so nõri niha, si lõ edõna mõi enoninia, enoni Neboekanesa, razo Mbabeli andrõ, si lõ edõna mame'e bagira ba galo mbagi andrõ chõ razo Mbabeli, ba oefatõrõ zi'õli ba lofo ba fõchõ waba ba niha da'õ, iwa'õ Jehowa, irege no oehori ira
9 tangania. Ba ja'ami, ba bõi mitõngõni niwa'õ zama'ele'õ andrõ chõmi, ba he niwa'õ zi faeta andrõ, ba he fangifimi, ba he niwa'õ zangombacha eloeaha dandra hadia ia, ba he niwa'õ zeboea elemoe, na lamane chõmi: „Tenga si mõi enoni razo Mbabeli ami". *(Moz. V. 18, 10.*
10 *11. F. 23, 16).* Faja nifa'ele'õra chõmi, ba wameta ja'ami ba danõmi; ena'õ oetimba ami ba ena'õ tekiko
11 ami. Ba soi same'e baginia ba galo mbagi andrõ chõ razo Mbabeli, ba we'amõi enoninia, ba lõ oeboelõ'õ ba danõnia — iwa'õ Jehowa —, ena'õ mangahalõ ira ba ena'õ sosó ira ba da'õ.

12 II. **Ba** chõ Zedekia, razo mado Joeda andrõ gõi, ba oewa'õwa'õ da'õ fefoe, oemane: Mi'oro'õ mbagimi andrõ chõ razo Mbabeli ba mi'ae enoninia ba enoni mbanoeania, ba
13 saoeri ami. Hana sa, wa edõna mate ami ba mbawa zi'õli ba ba lofo ba ba wõchõ waba, nidaõ'õdaõ'õ Jehowa ba soi andrõ, si lõ edõna mõi enoni razo Mbabeli, ja'oegõ ba banoe-
14 aoe andrõ? Bõi sa mifondrondrongo niwa'õ zama'ele'õ andrõ, na lamane chõmi: „Tenga si mõi enoni razo Mbabeli ami!" — faja sa ni-
15 fa'ele'õra chõmi. *(F. 14, 14).* Tenga sa ja'odo zamatenge ja'ira — iwa'õ Jehowa — sofaja sa'ae ira, wama'ele'õ ba dõigoe, ena'õ oetimba ami ba ena'õ tekiko ami, fabaja sama'ele'õ chõmi.

16 III. **Ba** oemane gõi ba gere ba ba niha da'e fefoe: Da'õ niwa'õ Jehowa: Bõi mifondrondrongo niwa'õ zama'ele'õ andrõ, na mama'ele'õ ira chõmi, na lamane: „Hiza, alio sa'ae tefoeli wakake ba gosali Jehowa andrõ, moroi ba Mbabeli!" — faja sa'ae nifa'ele'õra chõmi. Bõi mifondrondrongo chõra, mi'ae 17
enoni razo Mbabeli, ba saoeri ami! Hana wa tanõ si mate dania naha mbanoea da'e? Ba na sama'ele'õ 18
atõ ira ba na so chõra daroma li Jehowa, ba ndramoe'andrõ chõ Jehowa ngahõnõ andrõ, ena'õ bõi te'ohe ba Mbabeli wakake andrõ si tosai ba gosali Jehowa ba ba gõdo razo mado Joeda ba ba Jeroezalema. Imane sa Jehowa ngahõnõ 19
andrõ, ba gehomo andrõ ba ba mbawa nidanõ andrõ ba ba dadaoma andrõ, ba ba zi tosai fakake, si tosai ba mbanoea andre, *(Raz. II. 25, 13)* nirõi Neboekanesa, razo 20
Mbabeli, me i'oloi'õ Jechonia, ono Jojaki, razo mado Joeda, moroi ha Jeroezalema, me i'ohe ba Mbabeli, fabaja salawa mado Joeda fefoe ba salawa Jeroezalema: *(Raz. II. 24, 14)* imane sa'ae Jehowa ngahõnõ a- 21
ndrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba wakake andrõ, si tosai na ba gosali Jehowa ba ba gõdo razo mado Joeda ba ba Jeroezalema: Ba Mba- 22
beli te'ohe dania, ba ba da'õ ahono, balazi iroegi bawa oefoeli oefaigi — iwa'õ Jehowa — ba wangai ja'ia, ba wamoeli ba naha andre. *(Raz. II, 36, 18. F. 29, 10).*

FAZA 28.

I. Fama'ele'õ falimosa, chõ Hanania. II. Itimba Jeremia ba i'ombacha'õ chõnia wa'matenia.

I. **Ba** me dõfi da'õ — me bõrõta, 1
wa razo Zedekia, razo mado Joeda, ba ndrõfi si õfa, bawa si lima, ba hoemede chõgoe zama'ele'õ andrõ, Hanania, ono Gasoeri, banoea Gibeona, ba gosali Jehowa, ba zi so
ere ba sato fefoe, imane: Da'õ 2

niwa'õ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Oerasa galo mbagi andrõ chõ razo Mbabeli!
3 Lõ aloea mendroea fache, ba oe'ohe mangawoeli ba naha andre fefoe wakake andrõ ba gosali Jehowa, nihalõ Neboekanesa, ba mba-
4 noea, ni'ohenia ba Mbabeli. Fabaja Jechonia, ono Jojaki, razo mado Joeda, awõ fefoe ni'oloi'õ andrõ, mado Joeda, si no mondroegi Babeli, ba oe'ohe mangawoeli ba mbanoea andre — iwa'õ Jehowa — oerasa sa'ae galo mbagi
5 andrõ chõ razo Mbabeli. Ba hoemede Jeremia chõ Hanania andrõ, sama'ele'õ, ba zi so ere ba sato fefoe, si so ba gosali Jehowa.
6 Imane Jeremia, sama'ele'õ: Ja'ia da'õ! Jamoefaloea da'õ Jehowa! Jamoebe'e Jehowa itõrõ limõ, nifa'ele'õmõ, jamoe'ohe mangawoeli ba mbanoea andre wakake andrõ ba gosali Jehowa, awõ fefoe niha
7 ni'oloi'õ, moroi ba Mbabeli. Ba
8 fondrondrongo na da'e, nifarongogõgoe chõoe ba ba zato fefoe: Sama'ele'õ andrõ fõnagoe ba fõnaoe, i'otarai gõtõ fõna sa'ae, ba ba danõ soja mama'ele'õ ba ba gamatõrõwa razo seboea; fanoewõ ba famakiko
9 ba fõchõ waba la'ombacha'õ; ba sama'ele'õ fangorifi — ba na itõrõ li zama'ele'õ andrõ, ba oroma, ha niha zama'ele'õ nifatenge Lowalangi, si ndroehoendroehoe. *(Moz.*
10 *V. 18, 22).* Ba ihalõ galo mbagi andrõ ba mbagi Jeremia sama'ele'õ Hanania sama'ele'õ andrõ, ifatõ.
11 Ba imane Hanania, ba zi so sato fefoe: Da'õ niwa'õ Jehowa: Lõ aloea mendroea fache, ba oemanõ worasa kalo mbagi andrõ chõ Neboekanesa, razo Mbabeli ba mbagi niha fefoe, ha soi ira! Ba ilaoe mofanõ Jeremia.
12 II. **Ba** me no ifatõ Hanania sama'ele'õ andrõ galo mbagi Jeremia sama'ele'õ, ba hoemede Jeho-
13 wa chõ Jeremia, imane: Ae wa'õ chõ Hanania andrõ: Da'õ niwa'õ: Kalo mbagi eoe nifatõoe, ba oefazõchi galo mbagi si'õli, fangalinia!
Imane sa Jehowa ngahõnõ andrõ, 14
Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Kalo mbagi si'õli oehare'õ ba mbagi niha andrõ fefoe, ha soi ira, ena'õ enoni Neboekanesa, razo Mbabeli, ira, ena'õ ngoningoninia, noemalõ saliwaliwa ba danõ, ba oebe'e chõnia. *(Moz. V, 28, 14).* Ba imane Jeremia 15
sama'ele'õ chõ Hanania sama'ele'õ andrõ: Fondrondrongo, ja'oegõ Hanania! Tenga Jehowa zamatenge ja'oegõ, ba noa zoei õfowõhõ niha andre, ba wa'abe'e dõdõ ba walimosa andrõ. Andrõ imane Jehowa: 16
Hiza, oeheta ndra'oegõ ba goeli danõ; barõ ndrõfi andre mate ndra'oegõ, me no õfarooe niha ba wolawa Jehowa! *(Moz. V, 13, 5. F. 29, 32).* Ba mate Hanania, sa- 17
ma'ele'õ andrõ ba ndrõfi da'õ, me bawa si fitoe.

FAZA 29.

Scera Jeremia ba ni'oloi'õ ba Mbabeli: I. Famangelama ba wama'ele'õ falimosa andrõ. II. Balazi iroegi fitoe ngafoeloe fache, awena i'ohe ira mangawoeli Lowalangi. III. Fameta'oe si tosai na ba Jeroezalema IV. Hoekoe, si gõna dania zama'ele'õ si falimo andrõ, daroea. V. Soera Zemaja andrõ, ba fotoenia.

I. **Ba** da'e zoera andrõ, nifa'ohe'õ 1
Jeremia sama'ele'õ, moroi ba Jeroezalema, ba zi tosai satoea ni'oloi'õ andrõ ba ba gere ba ba zama'ele'õ andrõ, ba ba zato fefoe, ni'oloi'õ Neboekanesa ba Mbabeli, moroi ba Jeroezalema, (me no aheta 2
ba Jeroezalema razo, Jechonia, ba salawa ira alawe andrõ ba enonira jomo ba koemandroe seboea andrõ, ba Ndraono Joeda, ba ba Jeroezalema ba toeka ba siamboe). *(Raz. II. 24, 12).* Ifa'ohe'õ chõ Geleasa, 3
ono Zafano, awõ Gemaria, ono Hilikia, nifatenge Zedekia, razo

mado Joeda, chõ Neboekanesa, razo Mbabeli, imane ba zoera andrõ:
4 Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli ba ni'oloi'õ andrõ fefoe, ni'oloi'õgoe ba Mbabeli, moroi ba Jeroezalema:
5 Milaoe nomo ba ni'onahia, milaoe mokaboe ba mi'ã mboea zinanõ
6 bacha. Mi'angowaloe ba mi'o'ono, ono matoea ba ono alawe, ba mifangowaloe nonomi matoea ba mibe'e nihalõ nonomi alawe, ena'õ mo'ono ira, ono matoea ba ono alawe, ena'õ ato ami ba da'õ, ena'õ
7 bõi awoewoe wa'ato. Mi'aloei wangorifi mbanoea andrõ, ba ni'oloiõgoe ja'ami, mi'angandrõ chõ Jehowa, salahira; fangorifimi sa'ae
8 wangorifira! Imane sa Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Bõi lafowõhõ ami sama'ele'õ andrõ chõmi, si so andrõ ba chõmi, ba ma si faeta andrõ chõmi, ba bõi mi'amati ba wangifimi,
9 falimosa sa nifa'ele'õra chõmi ba dõigoe, tenga ja'odo zamatenge ja'ira! — iŵa'õ Jehowa. *(F. 14, 14. Rom. 10, 15).*

10 II. Imane sa Jehowa: Na no aloea zi fitoe ngafoeloe fache ba Mbabeli, awena oefaigi ami ba awena oefaloea niŵa'õgoe si sõchi andrõ, ba chõmi, wa oe'ohe mangawoeli ami ba mbanoea da'e. *(Nga'õt.*
11 *II. 36, 22. F. 25, 12).* **Oe'ila sa, he wisa dõdõgoe chõmi — iŵa'õ Jehowa — tõdõ ba wangorifi ba tenga ba wamakiko, ba wamaigi fa'ohahaoe dõdõ chõmi, ba gõtõ dania!**
12 Awena dania mi'angarõfi li ndra'o, mõi ami mangandrõ chõgoe, ba oefondrondrongo chõmi. Ba mi'aloei ndra'o, ba misõndrado, **na moroi si'aikõ ba dõdõ mi'aloei ndra'o,** *(Moz.*
14 *V. 30, 2),* **ba oebe'e nisõndrami ndra'odo** — iŵa'õ Jehowa — ba oefaigi wangefa chõmi, oe'ozaragõ ami, moroi ba niha fefoe ba moroi ba mbanoea fefoe, ba nitibo'õgoe ja'ami — iŵa'õ Jehowa — ba oe'ohe mangawoeli ami ba mbanoea andrõ, ba nihetagoe ja'ami. *(F. 23, 3).*

III. Ba na mimane: No i'asogõ 15
chõma zama'ele'õ ba Mbabeli Jehowa. — Imane sa'ae Jehowa, ba 16
chõ razo andrõ, sidadao ba dadaoma andrõ chõ Dawido, ba ba niha sato fefoe, banoea da'e, talifoesõmi, si lõ fao chõmi, ja'ami ni'oloi'õ a-
ndrõ, — imane Jehowa ngahõnõ: 17
Hiza, oefatõrõ chõra zi'õli ba lofo ba fõchõ waba, oebe'e amaedola marafala saisõ ira, si tebai ni'ã, balazi walõsõchi. *(F. 24, 3 b.t.).* Ba 18
oebe'e solohi ja'ira zi'õli ba lofo ba fõchõ waba ba oebe'e sihocha mboe ira, ba niha ba goeli danõ fefoe; oebe'e bõrõ wangelifi ba bõrõ wa'atobali dõdõ ba bõrõ wa'iki ba bõrõ wango'aja, ba niha fefoe, ba nitibo'õgoe ja'ira, *(Moz. V. 28, 37),*
bõrõ wa lõ nifondrondrongora ligoe 19
— iŵa'õ Jehowa — si lõ atagedo fama'ohe'ohe'õ chõra ba genonigoe sama'ele'õ andrõ, ba lõ nifondrondrongomi — iŵa'õ Jehowa. *(F. 25, 4).*

IV. Ba ja'ami, ba mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami ni'oloi'õ andrõ 20
fefoe, nifa'ohe'õgoe ba Mbabeli, moroi ba Jeroezalema: Imane Jehowa 21
ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli ba chõ Gahabi andrõ, ono Golaja, ba ba chõ Zedekia andrõ, ono Maseja, sama'ele'õ faja chõmi, ba dõigoe: Hiza, oebe'e ba danga Neboekanesa, razo Mbabeli, ira, ena'õ ifaboenoe'õ ira, ba zanehe ami! Ba tobali bõrõ wangelifi ira 22
ba ni'oloi'õ andrõ fefoe, mado Joeda, ba Mbabeli, lamane dania: „Jamoefatõrõ'õ Jehowa ba lala ndra Sedekia Ahabi, nitoenoe razo Mbabeli, ba galitõ!" *(Dan. 3, 6).* Me 23
no manao horõ ira ba Ndraono Gizeraëli, me no lahorõni ndronga nawõra ba me no la'ombacha'õ waja ba dõigoe, si tenga niŵa'õgoe chõra:
— ja'odo sa'ae zangila, si so ba mbõrõ ndra'o! — iŵa'õ Jehowa.

24 V. Ba chõ Zemaja andrõ, ba-
25 noea Nehalama, ba õmane: Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Me no ba dõimõ õfa'ohe'õ zoera ba mbanoea Jeroezalema fefoe ba chõ Zefania ere andrõ, ono Maseja ba
26 ba gere fefoe, me no õmane: No ifataro ndra'oegõ ere Jehowa, fangali Jojada, ere andrõ, ena'õ õdarodarogõ, na so zowõhõ, na so zama'ele'õ, ena'õ õbe'e ba galo ba ba mbilagoe mbagi. *(Raz. II. 9, 11;*
27 *25, 18).* Ba hana sa wa lõ õtenaŵa Jeremia andrõ, banoea Ganatoti,
28 si no mama'ele'õ chõmi? Noa sa atõ ifa'ohe'õ chõma [zoera] ba Mbabeli, wangoema'õ: „Ara na sa! Milaoe nomo ba mi'onahia, milaoe mokaboe ba mi'ā mboea zinanõ
29 bacha!...." Ba ibaso zoera andrõ Sefania, ere andrõ, ba zamondrongo
30 Jeremia. Ba hoemede Jehowa chõ
31 Jeremia, imane: Farongogõ ba ni'oloi'õ andrõ fefoe, õmane: Imane Jehowa, ba chõ Zemaja andrõ, banoea Nehalama: Me no mama'ele'õ chõmi Zemaja andrõ, lõ lai wa tenga nifatengegoe ja'ia, ba me no ifowõhõ ami, ena'õ abe'e dõdõmi
32 ba waja, ba imane Jehowa: Hiza, oesoelõni da'õ chõ Zemaja andrõ, banoea Nehalama ba ba ma'oewoenia mitooe! Bõi faloecha ia [ma'-oewoe], si lõ teboelõ ba mbanoea niha da'e, ba lõ ichamõ nosonia zi sõchi andrõ, ni'asogõgoe dania ba mbanoeagoe andre — iŵa'õ Jehowa — me no ifarooe niha ba wolaŵa Jehowa. *(F. 28, 16).*

FAZA 30.

Fama'ele'õ fangawoeli moroi ba Mbabeli: I. Na no aefa wamakao seboea, ba itolo mbanoeania Lowalangi, i'asogõ chõra razo, ma'oewoe Dawido. II. Dõhõ dania zesocho andrõ chõra. III. Te'azõchi mbanoea ba osali.

1 1. Taroma li, niŵa'õ Jehowa chõ
2 Jeremia; imane: Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Tānõ chõoe ba zoera fefoe daroma li andrõ, niŵa'õgoe chõoe. *(Fam. 1, 11).* Hiza sa, iroegi baŵa 3
dania, — iŵa'õ Jehowa, ba oefaigi wangefa ba mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, awõ mado Joeda, iŵa'õ Jehowa, ba oe'ohe mangawoeli ira ba danõ andrõ, nibe'egoe chõ ndra toe-
ara, ena'õ la'ochõgõ. Ba da'õ da- 4
roma li andrõ, niŵa'õ Jehowa ba chõ Ndraono Gizeraëli ba ba mado
Joeda: Imane sa'ae Jehowa: Fe'ao 5
sata'oe ita tarongo; fanizinizi, ba
lõ fangorifi. Mizofoezofoe ba mifaigi, 6
na madono maõ ndra matoea! Ba hana wa oe'ila lagogohe zolara dozi ira matoea, hoelõ zadono? ba hana wa fatoetoe afoesi mbawa! *(F. 4, 31; 6, 24).* Alai ita! baŵa se- 7
boea sa'ae mbaŵa da'õ, si lõ famaedo, ba baŵa wa'atosasa ba ma'oewoe Jakobo, ba — ni'efa'õ dania ira ba da'õ! *(Joël. 2, 11. Sef. 1, 15).* Na baŵa da'õ sa — iŵa'õ 8
Jehowa ngahõnõ — ba oerasa galo mbagi andrõ chõra, ba mbagimi, ba oe'etoe'õ wesoe chõmi, ba lõ tola sa'ae la'osawoejoe ira [ma'-oewoe Jakobo andrõ] niha bõ'õ. Enoni Lowalangira Jehowa sa'ae 9
ira ba enoni razora andrõ. Dawido, ni'asogõgoe chõra. *(Hez. 34, 23. Hos. 3, 5).* Ba ja'oegõ enonigoe ma'- 10
oewoe Jakobo, ba bõi ata'oe'õ — iŵa'õ Jehowa — ba bõi tokea'õ, ja'oegõ Iraono Gizeraëli, oe'efa'õ sa'ae ndra'oegõ ba danõ sarõoe ba oe'efa'õ ma'oewoemõ ba danõ andrõ, ba ni'oloi'õ ja'ira, ena'õ mangawoeli ma'oewoe Jakobo, ena'õ ahono ira ba danõ, ena'õ lõ hadia ia ba lõ ikeani ira niha. *(Jes. 41, 13; 43, 5).* Lõ'õ sa aefado chõoe — iŵa'õ 11
Jehowa — ba wangorifi ja'oegõ. Oehori sa'ae fefoe soi niha, ba nifazaewegoe ja'ami, ba ja'ami, ba lõ oehori; oe'otoe'õ ami ndrohoendrohoe, lõ tola lõ'õ manõ fotoe. *(Sam. II. 7, 14. Jes. 27, 8. F. 4, 27; 10, 24).*

12 II. Imane sa Jehowa : No abõlõbõlõ wõchõoe andrõ ba si lõ daloe-
13 daloe zochooe ! Lõ samatoenõ hoehoeomõ – ba zochooe, sanana andrõ, ba lõ famadõhõ, lõ daloedaloe ni-
14 falemba chõoe ! Dozi somasi ja'oegõ mege, ba no olifoe ira ndra'oegõ : lõ'õ manõ ba dõdõra ja'oegõ, me no oebago ndra'oegõ nifamago emali, me no oe'otoe'õ ndra'oegõ nitangotoe'õ safaito, ba wa'oja golalõwaoe andrõ, ba ba wa'afahõ-
15 na horõoe. Hana wa mangarõngarõ ndra'oegõ ba zesocho andrõ chõoe, me no abõlõbõlõ wa'afõchõ chõoe ? Bõrõ wa'oja golalõwaoe andrõ ba fa'afahõna horõoe, wa oelaoe chõoe
16 da'õ ! *(F. 5, 6)*. Ba ni'ã dania dozi si manga ja'oegõ, ba dozi samakao ja'oegõ, ba ni'oloi'õ dania, fefoe, ba dozi sangosindra'oei si so chõoe, ba oebe'e ni'osindra'oei si so chõra dania, ba dozi soraboe gamagamaoe, ba oebe'e niraboe! *(Jes. 41, 11. F. 10, 25)*.
17 Oefatõfa sa dania chõoe daloedaloe nifalemba, oefadõhõ zesocho andrõ chõoe — iwa'õ Jehowa — me „Nitibo'õ" labe'e tõimõ — „Siona si lõ ba dõdõ niha" *(Sin. 103, 3)*.
18 III. Imane Jehowa : Hiza, oefaigi wangazõchi ma'oewoe Jakobo ba oehachõsi tõdõ nomora; ifoeli tetaroe'õ mbanoea ba hilinia ba ifoeli te'onahia gõdo, si mane fõna. *(Sin.*
19 *126, 1)*. Ba terongo moroi ba da'õ wangandrõ saoha gõlõ, awõ li za'iki, ba ato ira oebe'e, bõi awoewoe wa'ato; ba eboea dõira oebe'e, bõi itohoegõ, wa lõ ba dõdõ niha bõ'õ ira.
20 *(Jes. 35, 10)*. Ba iraononia (iraono Jakobo) ba si mane fõna, ba banoeara, ba si lõ teboelõ fõnagoe, ba dozi samakao ja'ira, ba oe'otoe'õ.
21 Ba samatõrõ ja'ira, ba oi ja'ira, ba salawara, ba banoeara. Ba oetehe chõnia we'amõi chõgoe, ena'õ i'ondrasi ndra'o — ha niha na sa zi lõ ata'oe mate ba wangondrasi ja'odo?
22 — iwa'õ Jehowa. *(Mich. 5, 2)*. Ba tobali banoeagoe ami, ba Lowalangimi ndra'odo! *(F. 24, 7 ; 31, 33)*.
Tesao sa'ae nangi sabõlõ chõ Je- 23
howa, fõnoenia, angi sabe'e sibai ; itõrõ hõgõ zeboea horõ andrõ : *(F. 23, 19)*. Lõ alõ wõnoe Jehowa a- 24
ndrõ, irege no itõrõ nihonogõinia ibe'e, irege no ifaloea — moroi foeri dania aboto ba dõdõmi !

FAZA 31.

Tohoetohoe wamaboe'oe fa'eboea dõdõ ba Ndraono Gizeraëli; I. Ifoeli oroma dania wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, si lõ aetoe, ba mbanoeania. II. Tobali fa'omoeso dõdõ wege'ege andrõ. III. Lõ'õ sa'ae laloe'i horõ ndra amara iraono. IV. Tefaboe'oe wawoe'oesa li si bohooe. V. Lõ'õ manõ itibo'õ mbanoeania Jehowa.

I. Ba na loeo da'õ — iwa'õ Je- 1
howa —, ba Lowalangi mado Gizeraëli fefoe ndra'odo, ba banoeagoe ira. Imane Jehowa : No faloe- 2
cha wa'eboea dõdõ ba danõ si mate niha andrõ, si lõ ahori ba mbawa zi'õli. Talaboe ! ba wolohe ba wa'ahono Iraono Gizeraëli ! *(Moz. II. 33, 14, Heb. 4, 9)*. No i'oroma'õ 3
ia chõgoe Jehowa, moroi ba zarõoe, no imane : **No oe'omasi'õ ndra'oegõ fa'omasi si lõ mamalõmalõ, andrõ wa lõ teboelõ chõoe wa'eboea dõdõgoe andrõ.** Oefoeli oe'a'- 4
azõchi ndra'oegõ, ena'õ te'azõchi'õ, ja'oegõ ono alawe, Iraono Gizeraëli. Ajaoe zoei dania waritia andrõ chõoe, ena'õ fao ndra'oegõ ba zanari ! Õfoeli õlaoe kaboe nagoe ba 5
hili Zamaria — samazõchi ja'ia, ba la'ogoena'õ gõi. Iroegi sa bawa 6
dania, ba moe'ao zanaro, ba hili Geferaji, lamane : „Talaboe, mõi ita misi jawa ba hili Ziona, chõ Lowalangida Jehowa !" *(Jes. 2, 3. Mich. 4, 2)*. Imane sa Jehowa ; Mi'- 7
anoenõ ba wa'omoeso dõdõ, ba chõ ma'oewoe Jakobo, mikaraini wa'iki, bõrõ hõgõ soi andrõ ! Mi'eboea'õ li wanoenõ, mimane : Orifi mbanoeaoe andrõ, si tosai Iraono Gizeraëli,

8 ja'oegõ Jehowa! Hiza, oe'ohe mangawoeli ira moroi jõoe, oe'ozaragõ ira moroi ba wondrege danõ — fao zi lõ hõrõ ba sogomboejoemboejoe tõla ba sanabina ba sawena madono fefoe: ato sibai ira, wa-
9 ngawoeli ba da'e! Mege'ege ira wa'aso ba fakao: oefasao ira, oe'ohe ba goemboe; lala si fadaja nitõrõ, si tebai manendre ira; noa sa tobali ama Ndraono Gizeraëli ndra'odo ba
10 si a'a nonogoe mado Geferaji! Mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami niha baero, mi'ombacha'õ ba hoelo misa, ba zarõoe, mimane: Samazaewe mege Iraono Gizeraëli, da'õ gõi zangozaragõ, ba irorogõ, si mane fondrorogõ goebalo rorogõfõnia!
11 Jehowa sa zangorifi ma'oewoe Jakobo, i'efa'õ ba danga zabõlõ mo-
12 roi chõra. *(Jes. 49, 24).* Ba so ira ba manoenõ ba hili Ziona, lahoeroefai wa'eboea dõdõ Jehowa andrõ, boea nowi ba õsi nagoe ba fanicha ba ono mbiribiri ba ono zawi, ba amaedola kaboe si lõ ambõ idanõ
13 nosora, ba lõ'õ sa'ae ariri ira. Ba awena dania omoeso dõdõ nono alawe ba wanari, fabaja ono matoea ba satoea fefoe, ba oebali'õ fa'owoeawoea dõdõ wa'aboe dõdõra andrõ ba oerara dõdõra, omoeso dõdõra oebe'e, aefa wa'alangoe dõdõ
14 andrõ. Ba oebe'e fangokafoe dõdõ gere dawõ ba aboeso mbanoeagoe fa'eboea dõdõgoe andrõ — iwa'õ Jehowa.
15 II. Imane Jehowa: Terongo li wangarõngarõ ba Rama, fege'ege sabõlõbõlõ! — i'e'esi nononia Rachela, ba lõ irongo wondrara tõdõ, ba nononia andrõ, me lõ ja'ira sa'ae! *(Moz. 1. 35, 19. 20. Mat. 2,*
16 *18).* Imane Jehowa: Bato wege'ege, bõi sa'ae mowõi dawa hõrõoe, so na sa mbõli gõlõ, ba wa'erege dõdõoe andrõ — iwa'õ Jehowa: mangawoeli dania ira moroi ba danõ ne-
17 mali. So na sa dõtõnafõ, ba gõtõ dania chõoe — iwa'õ Jehowa: mangawoeli dania ndraono ba danõra. Oerongo sa'ae wangarõngarõ mado 18
Geferaji: No õ'otoe'õ ndra'odo, ba tebai oetimba, hoelõ nono zawi, si lõ moefamaha na, — tehe chõgoe wangawoeli, ba mangawoelido, me no Jehowa ndra'oegõ, Lowalangigoe! *(Sin. F. 5, 21).* Me noa 19
sa'ae oe'erogõ ndra'oegõ, ba mangesa dõdõgoe, ba me no oesõndra wa'aboto ba dõdõ, ba oebõzi zolagoe: ailado, aila sibai ndra'odo, oeloe'i sa'ae wa'aila andrõ, si otarai me iraono na ndra'odo. Hadia, 20
ono omasiõ sa'ae chõgoe mado Geferaji, ono bõrõ wa'omoeso dõdõ, fa ifoelifoeli zoei itõrõ tõdõgoe, ha me oega gõi fategoedo chõnia? Andrõ hoemoeloehoeloe bacha dõdõgoe chõnia — tebai lõ oehachõsi tõdõ ia! — iwa'õ Jehowa.
III. Taroe'õ chõoe dandra lala, 21
taroe'õ geoe, tõngõni dõrõwa andrõ, lala andrõ, nitõrõoe, — foeli'õ, ja'oegõ ono alawe, Iraono Gizeraëli, foeli'õ ba mbanoea andre chõoe! Ha wa'ara na õ'ero'erogõ, 22
ja'oegõ ono alawe si fa'ero? Si bohooe sa ilaoe Jehowa ba goeli danõ: Ifohoe ndra matoea ira alawe! *(Joh. 1, 14; 17, 23. Fam. 21, 2. 3).* Imane 23
Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Ifoeli lamane dania ba danõ mado Joeda ba ba mbanoea chõra, na no oefaigi wangefa chõra: „Jamoefahowoe'õ ndra'oegõ Jehowa, ja'oegõ nahia wa'atoelõ, ja'oegõ hili ni'amoni'õ!" *(Jes. 11, 9. Sach. 8, 3).* Ba monahia dania 24
ba da'õ mado Joeda, fabaja banoeara fefoe, sonowi ba sakoebaloi oerifõ. Oe'okafoei sa'ae dõdõ si no 25
odoefodoefo, ba dozi sariri, ba aboeso oebe'e. Ba tokeado ba da'õ ba 26
oefachõlõdo, ba no fangokafoe dõdõgoe wemõrõgoe andrõ! *(Sin. 78, 65).* Imane Jehowa: Hiza, iroegi 27
bawa dania, ba oefazaewe danomõ niha ba tanõmõ goerifõ ba danõ Ndraono Gizeraëli ba ba danõ mado

28 Joeda, ba si mane me lõ atage ndra'o, ba wangohori ba ba wamoefoe ba ba wanoedoegõ, ba ba wamakiko ba ba wangalani[ja'ira], si manõ gõi dania wa lõ atagedo ba wangazõchi ba ba wananõ! — iŵa'õ Jeho-
29 wa. *(F. 1, 10).* Na loeo da'õ, ba lõ'õ sa'ae laŵa'õ: „Ira ama zi manga boea nagoe si lakiritõ, ba iraono
30 zafoeroe boha." *(Hez. 18, 2).* Ba horõnia sa'ae mate zamõsana; ha niha zi manga mboea nagoe si lakiritõ, da'õ zafoeroe boha.

31 IV. **Hiza, iroegi baŵa dania — iŵa'õ Jehowa — ba oelaoe fawoe'oe li ba ma'oewoe Gizeraëli ba ba ma'oewoe Joeda, fawoe'oesa li si bohooe.** *(F. 32, 40. Heb. 8, 8–12).*

32 Tenga si mane me fawoe'oe li ndra'o chõ ndra toeara, me oe'ohe dangara, ba wangeheta ja'ira ba danõ Miseraji, fawoe'oesa li si no labõhõli, he ŵa'ae amaedola no oe'owaloe ira! — iŵa'õ Jehowa.

33 **Da'õ sa wawoe'oesa li, na oelaoe fawoe'oe li ba ma'oewoe Gizeraëli, na no aefa gõtõ da'e — iŵa'õ Jehowa: Oebe'e barõ dotora goroisagoe andrõ, oesoera ba dõdõra, ba Lowalangira ndra'odo ba banoeagoe ira.** *(F. 24, 7; 30, 22; 32, 38. Hez.*
34 *11, 19).* **Ba lõ'õ sa'ae ifahaõ nawõnia zamõsana ba lõ'õ sa'ae ifahaõ dalifoesõnia sotalifoesõ, wangoema'õ: Ja aboto ba dõdõmi Jehowa! Noa sa'ae dozi ira zaboto ba dõdõ ja'odo, i'otarai wondrege ndraono, noemalõ ba wondrege zatoea — iŵa'õ Jehowa —, oebe'e aefa sa'ae chõra lalõra ba lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõgoe horõra!** *(Jes. 54, 13. F. 33, 8. Mich. 7, 18. Joh. 6, 45. Hal. zin. 10, 43).*

35 V. Imane Jehowa, sangohonogõi loeo, ena'õ hoemaga ba zi ma'õchõ, awõ lala mbaŵa ba lala ndrõfi, ba wehaga ba zi bongi, samahoefa asi, fa moe'oegoe'oegoe ndroeloenia, — Jehowa ngahõnõ dõinia, [imane]:
36 *Moz. I. 1. 16. Jes. 51, 15).* Si mane wa tebai awoe'a fõnagoe nifachoi andrõ — iŵa'õ Jehowa —, si manõ gõi wa tebai tenga sa'ae soi fõnagoe ma'oewoe Gizeraëli, gõtõgõtõ wa'ara. *(Sin. 72, 5. Jes. 6, 13. Rom. 11, 25–27).* Imane Jehowa: Si mane wa 37
tebai tesoe'a mbanoea si jaŵa, awõ wa tebai te'aloei latalata danõandrõ, tooe, si manõ gõi wa tebai oetibo'õ madooe Gizeraëli ma'afefoe, ba nilaoera andrõ fefoe — iŵa'õ Jehowa! Hiza, iroegi baŵa dania — iŵa'õ 38
Jehowa — ba tetaroe'õ zoei mbanoea chõ Jehowa, i'otarai malige Hananeli andrõ, iroegi mbawa gõli ba watalinga. *(Neh. 3, 1. Sach. 14, 10).* Ba latohoegõ, ladõlõ misa wa- 39
noe'a, ba hilihili Garebi andrõ, ba lakõi'õ, latoetoeroe Goa. Ba daso 40
gamatela andrõ, ma'afefoe, daso nawoe andrõ, benoea andrõ ma'asagõrõ, iroegi mbombo Kendrona; ba tánõ ba gatoemboecha, iroegi zinga mbawa gõli koedo, ba ni'amoni'õ chõ Jehowa: ba lõ'õ sa'ae tefoefoe, lõ'õ sa'ae tedoedoegõ, iroegi zi lõ aetoe.

FAZA 32.

I. Mowõli benoea Jeremia, me tesoewõ Jeroezalema, tandra wa mangawoeli dania Ndraono Gizeraëli. II. Fangandrõ zama'ele'õ. III. I'ombacha'õ chõnia Lowalangi, wa ba horõra tedoedoegõ Jeroezalema. IV. Ba na foeri, ba i'ohe mangawoeli ba danõra mbanoeania, moroi ba ni'oloi'õ ja'ira.

I. Taroma li Jehowa chõ Jere- 1
mia, me no aloea meziŵa fache Zedekia andrõ, razo mado Joeda, dõfi si feleŵaloe chõ Neboekanesa. Me loeo da'õ isoewõ Jeroezalema 2
razo Mbabeli; ba no moekoeroe Jeremia, sama'ele'õ, ba naha zago ba gõdo razo mado Joeda. *(Raz. II, 25, 1).* Noa sa ifakoeroe'õ ia Sede- 3
kia, razo mado Joeda, wangoema'õ: Hana wa õmane wama'ele'õ: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Hiza, oebe'e ba danga razo Mbabeli mbanoea da'e,

4 ena'õ atoe'a ira. *(F. 34, 2).* Ba Sedekia andrõ, razo mado Joeda, ba lõ zi lõ lara'oe Dawa Galedaia, lõ zi lõ tebe'e ba danga razo Mbabeli, ba fahoehoeo ira ba fa'ila bawa.
5 Ba Mbabeli i'ohe Zedekia, ba ba da'õ ahono ia, irege oefoeli oetolo ia! — iwa'õ Jehowa. Na fasõndra ami ba Ndrawa Geledaia, ba lõ fo-
6 zoe. Ba imane Jeremia: No hoeme-
7 de chõgoe Jehowa, imane: Lõ ara tõ, ba mõi chõoe Hanameli, ono namaoe Saloemi, ba imane: Õli mbenoeagoe andrõ ba Ganatoti, ja'oegõ sa zi tõla mananoe, wowõli
8 ja'ia. *(Moz. III. 25, 25).* Ba so dána nonogoe andrõ, Hanameli, itõrõ niwa'õ Jehowa, mõi chõgoe ba naha zago andrõ, imane chõgoe: Tema õli mbenoeagoe andrõ, ba Ganatoti, ba danõ niwada mado Mbenijami, tola sa ja'oegõ mochõ, tola õsanoe — õli ia chõoe! Ba aboto ba dõ-
9 dõgoe, wa no li Jehowa; ba oe'õli mbenoea andrõ, ba Ganatoti, chõ Hanameli, tána nonogoe, ba oetoelo
10 chõnia mbõli, felewitoe ba roefia. Ba oefazõchi zoera ba oefotandro ba oe'asogõ zi so ba mbõrõ ba oetoe-
11 lo mbõli, ba waliëra. Ba oehalõ
12 zoera wowõli andrõ, nifotandro, ba oebe'e chõ Mbaroechi, ono Nerija ono Mahaseja zoera andrõ, ba zi so Hanameli andrõ, tána nonogoe ba si so ba mbõrõ andrõ, si no mame'e tandro tanga ba zoera wowõli andrõ, ba zi so mado Joeda fefoe, si sosó ba naha zago andrõ.
13 Ba oemane chõ Mbaroechi andrõ
14 ba zi so ira: Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Halõ zoera wowõli andrõ, nifotandro, ba si sagõrõ, si lõ moedoehõ, ba õbe'e ba migõ tanõ,
15 ena'õ ara manaha. Imane sa Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Ifoeli te'õli dania nomo ba benoea ba kaboe nagoe ba danõ andre!
16 II. Ba me no oebe'e ba danga Mbaroechi andrõ, ono Nerija, zoera wowõli andrõ, ba mangandrõ ndra'o chõ Jehowa, oemane: He So'aja, 17
Jehowa, hiza, no ja'oegõ zamazõchi banoea si jawa ba tanõ, ba wa'abõlõmõ andrõ si lõ ambõ, tangamõ andrõ, ni'oro'õ, zamazõchi — lõ hadia ia zi tebai, chõoe. *(Moz. I. 18, 14).* Ba ngahõnõ õ'e- 18
boea'õ dõdõoe ba õsoelõni lalõ ndra ama ba gaheta ndraonora foerira, ja'oegõ Lowalangi seboea, si lõ ambõ fa'abõlõ, sotõi Jehowa ngahõnõ, *(Moz. II. 34, 7. Sin. 79, 12),* seboea lala dõdõ ba sabõlõ 19
ba wolaoe hadia ia, sanehe lala nono niha fefoe, ba wanoelõni ba zamõsana, dali nitõrõnia andrõ, awõ loealoea wolaoenia. *(Nga'õt. II. 16, 9. Jes. 28, 29. Rom. 2, 6).* Si no mamazõchi tandra ba 20
sahõlihõli dõdõ ba danõ Miseraji, ba iroegi ma'õchõ andre, he ba Ndraono Gizeraëli ba he ba niha baero, ba wangeboea toeriamõ, si mane toeriaoe ma'õchõ. No 21
õheta ba danõ Miseraji mbanoeamõ Iraono Gizeraëli, wamazõchi tandra ba sahõlihõli dõdõ, tangaoe sabõlõ ba ta'iomõ nifadõlõ, ba fao wameta'oe, sabõlõbõlõ. *(Sam. II. 7, 23. Nga'õt. I. 17, 21).* Ba no 22
õbe'e chõra danõ andre, nifaboe'oemõ fame'e, si mõi'õ ba hõloe, chõ ndra toeara, tanõ ba zi falawoe soesoe ba we wani. Ba me no laroegi, 23
me no la'ochõgõ, ba lõ la'o'õ goroisamõ ba lõ latõrõ nifachoimõ, ma'ifoe lõ la'o'õ niwa'õoe chõra ni'o'õ, andrõ wa õfatõrõ chõra wamakao andrõ fefoe. No iroegi zinga mba- 24
noea fari andrõ, ena'õ atoe'a nemali, ba noa sa'ae moebe'e ba danga Ndrawa Galedaia andrõ, samasoei ja'ia, mbanoea, ba zi'õli ba ba lofo ba ba wõchõ waba andrõ; nidaõ'õdaõ'õmõ, ba no itõrõ, ba hiza, anehe ndra'oegõ. Ba noa 25
zoei õwa'õ chõgoe, ja'oegõ So'aja, Jehowa: Õli chõoe mbenoea andrõ,

be'e mbõli ba asogõ zi so ba mbõrõ! faoedoe wa tebe'e ba danga Ndrawa Geledaia mbanoea.
26 III. Ba hoemede Jehowa chõ
27 Jeremia, imane: Hiza, Jehowa ndra'odo, Lowalangi nõsi goeli danõ fefoe, — hadia, so maõ hadia ia zi tebai, chõgoe? *(Moz. IV. 16, 22).*
28 Andrõ imane Jehowa: Hiza, oebe'e ba danga Ndrawa Galedaia mbanoea andre, ba danga Neboekanesa, razo Mbabeli, ena'õ atoe'a ira. *(F.*
29 *21, 10).* Ba Dawa Galedaia andrõ, samasoei banoea andre, ba mõi bacha dania ba latoenoe mbanoea andre, achozi labe'e, fabaja omo andrõ, ba nitoenoera koemõjõ chõ Mba'ali, ba dete jaŵa, ba ba nibe'era soemange nibadoe ba Lowalangi bõ'õ, ba wangandrõ fõnoegoe.
30 *(F. 19, 13).* Iraono Gizeraëli ba mado Joeda, ba i'otarai iraono ira sa'ae, ba awai nilaoera, ha si lõ omasi ndra'o; lõ aetoe sa la'andrõ wõnoegoe Iraono Gizeraëli, ba nifazõchi dangara andrõ — iŵa'õ
31 Jehowa; fangandrõ wõnoegoe ba fangandrõ wa'abao dõdõgoe sa'ae mbanoea andre, i'otarai loeo, me lataroe'õ ia, iroegi ma'õchõ andre, ena'õ oeheta ia ba doedoema hõrõ-
32 goe, bõrõ walõsõchi Ndraono Gizeraëli, fefoe ba falõsõchi mado Joeda, nilaoera andrõ, ba wangandrõ fõnoegoe, ja'ira ba razora ba satoeara ba ere andrõ ba sama'ele'õ chõra ba ira matoea mado Joeda
33 ba banoea Jeroezalema. No la'erogõ ndra'o, lõ ni'onahõgõra ja'odo, ba he ŵa'ae lõ sadagedage ita, wamahaõ ja'ira, ba lõ'õ zoei nifondrondrongora, ba wanõngõni fotoe
34 mena'õ. *(F. 2, 27; 7, 13).* Sogoro ita andrõ chõra sa'ae lafedadao ba gosali andrõ, nifotõi chõgoe, ba wana'oenõi ja'ia. *(F. 7, 30; 23, 11).*
35 Lafa'anõ naha wame'e soemange chõ Mba'ali ba ndraso Mbeni-Hinomo, ba wanoenoe onora matoea ba onora alawe chõ Molocho andrõ, — si tenga niŵa'õgoe chõra ba si lõ irai itõrõ tõdõgoe, folaoe sogoro ita andrõ, ba wamowõhõ mado Joeda, ba wamazõchi horõ.
IV. Ba ija'e — ba andrõ wa 36
imane Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba mbanoea andre, niŵa'õmi no moebe'e ba danga razo Mbabeli ba zi'õli ba ba lofo ba ba
wõchõ waba andrõ: Hiza, oe'oza- 37
ragõ zoei ira ba danõ andrõ fefoe, ba nitibo'õgoe ja'ira ba wõnoegoe andrõ ba ba mbachoebachoe dõdõgoe ba ba wa'abao dõdõgoe, si no abõlõbõlõ, ba oe'ohe mangawoeli ba naha da'e ba ahono ira ba da'e,
lõ hadia ia, oebe'e. *(F. 29, 14).* Ba 38
banoeagoe dania ira ba Lowalangira ndra'odo. *(F. 34, 7; 30, 22).* Ba ha sara dõdõra ba ha sara lala 39
nitõrõ, oebe'e chõra, fa bõi mamalõmalõ wangata'oefira ja'odo, fangorifira ba fangorifi ndraonora, foerira. Ba oelaoe fawoe'oe li chõ- 40
ra, fawoe'oesa li si lõ teboelõ, fa lõ oebõdado chõra, ba wolaoe si sõchi chõra. Ba oebe'e ba dõdõra wangata'oefi ja'odo, fa bõi fabali
ira chõgoe. *(F. 31, 31 b. t.).* Bõrõ 41
wa'owoeawoea dõdõgoe sa'ae ira dania, ba wolaoe si sõchi chõra. Ba oetanõ ira ba danõ andre, si ndroehoendroehoe, moroi si'aikõ ba dõdõgoe ba moroi si'aikõ ba gera'-
eragoe. *(Amos. 9, 15).* Imane sa 42
Jehowa: Si mane famatõrõgoe ba mbanoea andre famakiko andrõ fefoe, si no abõlõbõlõ, si manõ dania oefatõrõ chõra zi sõchi andrõ fefoe, nifaboe'oegoe chõra. Ba la- 43
foeli la'õli mbenoea ba danõ andre, niŵa'õmi: „Tanõ si mate, lõ niha ba lõ oerifõ! no moebe'e ba danga Ndrawa Galedaia!" La'õli dania 44
mbenoea, labe'e mbõli, lafazõchi zoera wowõli ba lafotandro ba la'-asogõ zi so ba mbõrõ, ba danõ mado Mbenijami ba ba zi fasoei Jeroezalema ba ba mbanoea mado Joeda ba ba mbanoea ba hili ba

ba mbanoea ba ndraso ba ba mbanoea raja: oe'ohe sa mangawoeli ni'oloi'õ andrõ chõra! — iwa'õ Jehowa.

FAZA 33.

I. Fangaro amaboe'oela li fa'ebolo dõdõ Lowalangi ba Ndraono Gizeraëli ba fangawoelira moroi ba Mbabeli. II. Tefa'ele'õ madooe Dawido andrõ, satoelõ. III. Fawoe'oesa li si bohooe andrõ, ba si lõ teboelõ.

1 I. Ba hoemede Jehowa chõ Jeremia, samoeza tõ, me ba goeroenga na so ia, ba naha zago, imane:
2 *(F. 32, 2).* Da'õ niwa'õ Jehowa, solaoe, Jehowa sogoi tõdõnia, ba wamaloea — Jehowa dõinia —, imane:
3 Angarõfi li ndra'o, ba oetema lioe, ba oe'ombacha'õ chõoe zeboea, si tebai aboto ba dõdõ niha, si lõ
4 õrai õrongo. Imane sa Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba nomo ba mbanoea andre ba ba gõdo razo mado Joeda, nidoedoegõ, loealoea fari andrõ ba loealoea zi'õli.
5 So zi mõi fasõndra ba Ndrawa Galedaia ba lafo'õsi [nomo andrõ] boto niha si mate, niboenoegoe ba wõnoegoe andrõ ba ba mbachoebachoe dõdõgoe; bõrõ walõsõchira fefoe, wa no oebini'õ mbawa-
6 goe ba mbanoea andre. Hiza, oefatõfa chõnia daloedaloe nifalemba, famadõhõ; oefadõhõ zochora ba oebõla'õ chõra wangorifi, si fahõna,
7 ba si lõ mamalõmalõ. Ba oe'ohe mangawoeli ni'oloi'õ andrõ, mado Joeda ba Iraono Gizeraëli, oefoeli oe'a'azõchi ira, si mane fõna. *(F.*
8 *24, 6).* Ba oehaogõ ira, oeheta golalõwara fefoe, lalõra chõgoe; oebe'e aefa chõra zalara fefoe, salara chõgoe, me lalawa ndra'odo. *(F. 31,*
9 *34).* Ena'õ toeriagoe omasiõ ba fanoeno ja'odo ba lachõmigoe ia (mbanoea andrõ), ba niha ba goeli danõ fefoe, sogichi tõdõ dania ba sanizinizi ba zi sõchi andrõ ba ba wangorifi andrõ fefoe — na larongo — nibe'egoe chõra. Imane 10
Jehowa: Ba naha andre niwa'õmi: „Tanõ si mate, lõ niha, ba lõ oerifõ!" ba ba mbanoea mado Joeda misa ba baewali Jeroezalema, si no asai'õ, si lõ nihaniha: lõ niha ba lõ oerifõ, *(F. 32, 43),* ba terongo 11
zoei wa'iki ba wa'owoeawoea dõdõ ba ba wa'omoeso dõdõ ba li zangowaloe ba li nono nihalõ ba fanoenõ zangoemaõ: „Nisoeno Jehowa ngahõnõ; si sõchi tõdõ sa Jehowa, si lõ aetoe sa wa'eboea dõdõnia andrõ," solohe ba gosali Jehowa soemange fangandrõ saoha gõlõ: me oebe'e mangawoeli ni'oloi'õ andrõ, si otarai danõ da'e, ena'õ si mane fõna — iwa'õ Jehowa. *(F. 7, 34. Sin. 136, 1).* Imane 12
Jehowa ngahõnõ: Ba naha da'e, si no tanõ si mate, si lõ niha ba si lõ oerifõ, ba ba mbanoea chõnia fefoe, ba ifoeli dania monaha goebalo, sokoebaloi oerifõ. Ba ba mba- 13
noea ba hili ba ba mbanoea ba ndraso ba ba mbanoea raja ba ba danõ mado Mbenijami, ba ba zi fasoei Jeroezalema ba ba mbanoea mado Joeda misa, ba ifoeli latõrõ dania zangofaja ja'ira biribiri, iwa'õ Jehowa.

II. Hiza, iroegi bawa dania — 14
iwa'õ Jehowa — ba aloea oebe'e zi sõchi andrõ, niwa'õgoe, ba chõ ma'oewoe Gizeraëli ba ba chõ ma'oewoe Joeda: *(F. 23, 5. 6; 29, 10).* **Na loeo da'õ ba na gõtõ da'õ, ba** 15
toemboe madooe chõ Dawido, oebe'e, madooe satoelõ, ena'õ ifaigi lala ba satoelõ, ba danõ! *(Jes. 4, 2. Kor. I. 1, 30).* **Na loeo da'õ, ba** 16
te'orifi mado Joeda, ba ahono Jeroezalema, lõ hadia ia, ba tõinia dania [tõi Jeroezalema], ba: „Fa'atoelõda Jehowa". Imane sa Jehowa: 17
Lõ tola ambõ chõ Dawido [ma'oewoe], sidadao ba dadaoma razo ba ma'oewoe Gizeraëli, *(Sin. 89, 30).*
ba ba gere, mado Lewi andrõ, ba 18
lõ tola ambõ [ma'oewoe], si so fõ-

nagoe, same'e soemange nitoenoe ba sanoenoe soemange ni'ã ba sangasiwai soemange nitaba, si lõ mamalõmalõ.

19 III. Ba hoemede Jehowa chõ Je-
20 remia, imane : Da'õ niŵa'õ Jehowa : Na mi'ila miwoe'ai nifachoigoe lala zi ma'ŏchõ ba nifachoigoe lala zi bongi, fa bõi sa'ae moloeo ba fa bõi sa'ae bongi, ba ginõtõnia, *(F.*
21 *31, 36)*, ba oewoe'ai gõi wawoe'oesa li andrõ chõgoe, chõ genonigoe Dawido, fa bõi sa'ae so chõnia ma'oewoe, sidadao ba dadaomania, samatõrõ, ba fawoe'oesa li andrõ chõgoe ba mado Lewi ere andrõ, enonigoe.
22 Si mane ngahõnõ andrõ, ba mbanoea si jaŵa, si tebai te'erai, awõ nene ba mbewe nasi, si tebai tesoe'a, si manõ gõi wa tebai te'erai ma'oewoe genonigoe Dawido, oebe'e, ba si manõ nono Lewi andrõ,
23 si mõi enonigoe. Ba hoemede Je-
24 howa chõ Jeremia, imane : Hadia, lõ aboto ba dõdõoe niŵa'õŵa'õ niha andrõ, wangoema'õ : Mado andre, si domboea, nitoetoejoe Jehowa, ba no itibo'õ ! ba no lõ ba dõdõra mbanoeagoe andrõ, irege tenga
25 sa'ae banoea wamaigira? Imane Jehowa : Na lõ nifachoigoe lala ba zi ma'ŏchõ ba ba zi bongi, ba na lõ nihonogõigoe sinõrõ ba mbanoea si
26 jaŵa ba ba danõ si tooe, ba oetibo'õ gõi ma'oewoe Jakobo ba ma'oewoe genonigoe Dawido andrõ, fa lõ'õ sa'ae oehalõ ma'oewoenia samatõrõ ma'oewoe ndra Aberahamo, Iza'aki, Jakobo ; oefaigi sa wangefa chõra ba oehachõsi tõdõ ira.

FAZA 34.

I. I'ombacha'õ chõ Zedekia Jeremia, atoe'a dania zanoewõ ba Jeroezalema ba lara'oe Zedekia, la'ohe ba Mbabeli. II. Itegoe ira Jeremia, me no lalimo zawoejoera.

1 I. Niŵa'õ Jehowa chõ Jeremia, me isoewõ Jeroezalema ba banoea ba ngaira Neboekanesa, me no i'ohe zabõlõ chõnia fefoe, awõ fefoe nõri ba goeli danõ, si so barõ mbawania, awõ fefoe soi niha, imane [Jehowa]: *(Raz. II. 25, 1 b. t. F. 52, 4)*. Da'õ 2 niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Ae ŵa'õ chõ Zedekia andrõ, razo mado Joeda, õmane chõnia: Da'õ niŵa'õ Jehowa : Hiza, oebe'e ba danga razo Mbabeli mbanoea da'e, ena'õ itoenoe. *(F. 21, 10 ; 32, 29)*. Ba ja'oegõ, ba si tebai 3 aefa ba dangania ; lõ zi lõ lara'oe ndra'oegõ ba lõ zi lõ labe'e'õ ba dangania, ba fa'ila bawa ndra'oegõ chõ razo Mbabeli andrõ, ba fahoehoeo ami ba te'ohe ba Mbabeli ndra'oegõ ! Ba fondrondrongo li Je- 4 howa, ja'oegõ Sedekia, razo mado Joeda : Imane Jehowa, ba chõoe andre : Lõ tola laboenoe ndra'oegõ; ba wa'ahonohono mate ndra oegõ, 5 ba si mane fanoenoera samohoea chõ ndra amaoe, razo mege, fõnaoe, si manõ gõi latoenoe chõoe dania ba la'e'esi ndra'oegõ, lamane : „Alai ndra'o ndra'oegõ, salaŵa !" me no oemanõ wangoema'õ — iŵa'õ Jehowa. *(Nga'ŏt II. 16, 14)*. Ba ifa'- 6 ema chõ Zedekia, razo mado Joeda, Jeremia sama'ele'õ daroma li da'õ, ba Jeroezalema, me loeo lasoewõ 7 Jeroezalema sabõlõ chõ razo Mbabeli, ba bõ'õnia fefoe, si tosai banoea mado Joeda, Lachisi andrõ ba Aseka ; ható sa da'õ zi tosai banoea saró, ba mado Joeda.

II. Niŵa'õ Jehowa chõ Jere- 8 mia, me no mamagõlõ razo, Sedekia, ba zato mbanoea Jeroezalema fefoe, ba wamarongogõ fangefa chõra, *(Moz. II, 21, 2. Moz. V. 15, 12)*, ena'õ i'efa'õ zawoejoenia ira 9 matoea ba sawoejoenia ira alawe, Heberaio, zamõsana, fa lõ tola i'osawoejoe niwara, ma'oewoe Joeda, zamõsaná. Ba la'o'õ satoea fefoe 10 ba sato fefoe, sanehe mege famagõlõ andrõ, dozi la'efa'õ zawoejoera ira matoea, ba sawoejoera ira alawe, lõ'õ sa'ae la'osawoejoe; la'o'õ,

11 la'efa'õ. Ba aefa da'õ, ba lahalõ mangawoeli zawoejoe ira matoea ba sawoejoe ira alawe, ni'efa'õra, la'-
12 anõsõ'õ wangosawoejoe. Ba hoemede Jehowa chõ Jeremia, imane:
13 Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: No fawoe'oe li ndra'o chõ ndra toeami, me oeheta ira ba danõ Miseraji ba danõ ni'osawoejoe ja'ira, wangoe-
14 ma'õ; „Na iroegi mewitoe fache, ba jamoe'efa'õ dalifoesõnia Heberaio zamõsana, na so zi no mamawa ja'ia chõnia; meõnõ fache sawoejoemõ ia ba na aefa õ, ba õ'efa'õ ia!" Ba lõ lafondrondrongo ligoe ira toeami, lõ labe'e mbõrõ dalingara.
15 *(Moz. III. 25, 39 b. t.)*. Ba no mifalalini gera'erami ma'õchó, no mi'o'õ zatoelõ chõgoe, me no mifarongogõ wangefa, ba nawõmi, ba me no mamagõlõ ami fõnagoe, ba gosali andrõ, si no fao ba dõi tõi-
16 goe. Ba ija'e, ba no mifoeli mibe'e ra'iõ dõigoe, me ihalõ mangawoeli zawoejoenia ira matoea ba sawoejoenia ira alawe zamõsana, sawoejoemi, si no mifaloea fangefa'õ; me no mifoeli mi'anõsõ'õ wango-
17 sawoejoe ja'ira. Andrõ imane Jehowa: Lõ nifondrondrongomi ligoe, ba wamarongogõ fangefa ba dalifoesõmi, ba nawõmi andrõ, dozi ami — ba hiza, ja'odo zamarongogõ chõmi fangefa, oeloeloe ami ba mbawa zi'õli ba ba wõchõ waba ba ba lofo, ba oebe'e nifakao ami, dozi soi niha ba goeli danõ zama-
18 kao ja'ami. Oeloeloe zi no manawõ nifachoigoe andrõ ba si lõ molo'õ famagõlõ andrõ, famagõlõra fõnagoe, me lafabali nono zaŵi andrõ, ba wanõrõ ataloea, *(Moz. I, 15,*
19 *10. 17)*, satoea mado Joeda ba satoea mbanoea Jeroezalema ba enoni razo jomo ba ere ba sato ba danõ fefoe, si no manõrõ otaloea
20 nono zaŵi nifabali andrõ: — oebe'e ba danga nemalira ira, ba danga zangaloei famoenoera, ba õ wofo ba daloe mbanoea ba õ goetoe ndroe'oe dania mbotora. *(F. 7, 33)*.
Manõ Zedekia andrõ, razo mado 21
Joeda ba koemandroe seboea andrõ chõnia: oebe'e ba danga nemalira, ba danga zangaloei famoenoera, ba danga zabõlõ andrõ chõ razo Mbabeli, si no aheta ba chõmi [iada'e].
Hiza, moehededo chõra — iŵa'õ 22
Jehowa — oe'ohe mangawoeli ira ba mbanoea da'e, ena'õ lasoewõ ba ena'õ atoe'a ira, ba ena'õ latoenoe, ba oebali'õ tanõ si mate mbanoea mado Joeda, fa bõi sa'ae monahia bacha niha.

FAZA 35.

I. Folo'õ ma'oewoe Rechabi andrõ oroisa doeara. II. Tebe'e famaedo da'õ ba Ndraono Gizeraëli.

I. Niŵa'õ Jehowa chõ Jeremia, 1
me loeo razo mado Joeda Jojaki
andrõ, ono Josia, imane: Ae ba 2
ma'oewoe Rechabi andrõ ba hede chõra, ba ohe ira ba gosali Jehowa, ba mbate'e andrõ zamboea ba be'e õra nagoe. *(Nga'õt. I. 2, 55)*.
Ba hoemededo chõ Jasania andrõ, 3
ono Jeremia ono Habasinia, ba ba dalifoesõnia ba ba ndraononia fefoe ba ba watalifoesõta ma'oewoe
Rechabi andrõ fefoe. Ba oe'ohe ba 4
gosali Jehowa ba mbate'e ndraono Hanani andrõ, ono Jigidalia, enoni Lowalangi, ba ngai mbate'e zatoea andrõ, jaŵa mbate'e Maseja, ono Zaloemi, sanaro ba mbawandroehõ.
Ba oefa'oli migõ ba mako, si so 5
agoe jaŵa ba ma'oewoe Rechabi andrõ, ba oemane chõra: Mibadoe
nagoe! Ba lamane: Lõ mabadoe 6
nagoe! noa sa i'oroi'õ chõma toeama Jonadabi, ono doeama Rechabi, foeroegõma, imane: „Bõi manõ mibadoe nagoe ba he iraonomi, *(Raz. II. 10, 15)*, ba bõi mi- 7
laoe nomo ba bõi manaroe [fache] ami ba bõi mifazõchi kaboe nagoe, bõi so chõmi zi manõ; ba nose sosó ami, sagõtõ ja'ami, ena'õ a-

naoe nosomi ba danõ, ba zi so ami si fatewoe !" *(Moz. II. 20, 12).*
8 Ba no ma'o'õ goroisa woeroegõma Jonadabi andrõ, ono doeama Rechabi, fefoe hadia ia ni'oroi'õnia chõma, wa lõ mabadoe nagoe, sagõtõ ja'aga, he ja'aga ba he ira alawema ba he onoma matoea ba
9 he onoma alawe, awõ wa lõ malaoe nomo chõma, nahiama, wa lõ mafazõchi kaboe nagoe, wa lõ mangahalõga, wa lõ bolo nowi chõma.
10 Ba tobali ba nose sosóga, molo'õ ndra'aga, matõrõ ni'oroi'õ woeroe-
11 gõma Jonadabi chõma, fefoe. Ba me iroegi danõda Neboekanesa, razo Mbabeli, ba mamane : „Talaboe, talaoe moloi ba zabõlõ Ndrawa Galedaia andrõ ba ba zabõlõ Garamo, tasawa Jeroezalema!" andrõ soga ba Jeroezalema. *(Raz. II. 24, 1).*
12 II. **Ba** hoemede Jehowa chõ Je-
13 remia, imane : Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Ae hede ba mado Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema, õmane : Hadia, lõ mitõngõni wotoe, ba wamondrongo ligoe ena'õ ? iwa'õ
14 Jehowa. Oroisa Jonadabi andrõ, ono Rechabi, ni'oroi'õnia ba ma'oewoenia, fa bõi labadoe nagoe, ba no moe'o'õ ; iroegi ma'õchõ andre lõ nibadoera, wolo'õ oroisa woeroegõra andrõ : ba no lõ sadagedagedo fehede chõmi, ba lõ nifondrondrogomi chõgoe. *(F. 7, 25; 11, 7. 25, 3).*
15 Ba lõ sadagedagedo famatenge chõmi enonigoe andrõ fefoe, sama'ele'õ, ba wangoema'õ chõmi : Mifoeli ami, jamoerõi lalania si lõ sõchi andrõ zamõsana ba mihaogõ mboeaboeami ba bõi mi'o'õ ba Lowalangi bõ'õ, ba wamosoemange ja'ira, ba lõ teboelõ ami ba danõ, nibe'egoe chõmi ba chõ ndra toeami ! — ba lõ nibe'emi bõrõ dalingami, lõ ni-
16 fondrondrongomi chõgoe. Ma'oewoe Jonadabi andrõ, ono Rechabi ba no la'o'õ goroisa woeroegõra, ni'oroi'õnia chõra ; ba niha da'e, ba lõ nifondrondrongora chõgoe. Andrõ 17
imane Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Hiza, oefatõrõ sa'ae ba ma'oewoe Joeda ba ba mbanoea Jeroezalema wamakiko andrõ fefoe, nidaõ'õdaõ'õgoe chõra, me no hoemededo chõra, si lõ famondrongo, ba me no moe'aodo chõra, si lõ fanema li. Ba 18
ba watalifoesõta ma'oewoe Rechabi, ba imane Jeremia : Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Me no mi'o'õ goroisa woeroegõmi Jonadabi, me no mitõngõni ni'oroi'õnia andrõ fefoe ba me no ahori mitõrõ niwa'õnia chõmi, ba imane Jehowa ngahõnõ, Lo- 19
walangi Ndraono Gizeraëli : Lõ tola ambõ chõ Jonadabi andrõ, ono Rechabi, [ma'oewoe] si so fõnagoe [enonigoe]. *F. 33, 17).*

FAZA 36.

I. Ifasoera'õ wama'ele'õnia Jeremia ba ifabaso'õ ba niha sato. II. Ibaso gõi ba zatoea Baroechi andrõ. III. Irongo razo ba itoenoe zoera. IV. Fama'ele'õ ba chõ razo Jojaki.

I. **D**õfi si õfa chõ Jojaki ono Jo- 1
sia, razo mado Joeda, ba hoemede Jehowa chõ Jeremia, imane : Halõ 2
garate, ba soera daroma li andrõ fefoe, niwa'õgoe chõoe, nitandrõsaigõ ba Ndraono Gizeraëli ba ba mado Joeda, ba ba soi bõ'õ fefoe, i'otarai loeo andrõ, me awena hoemededo chõoe, me loeo Josia, iroegi ma'õchõ andre. *(Jes. 8, 1. F. 1, 2; 35, 3; 30, 2).* Ma atõ labe'e ba 3
dõdõra ma'oewoe Joeda wamakiko andrõ fefoe, si so ba dõdõgoe nifatõrõ chõra, ma atõ irõi lalania si lõ sõchi andrõ zamõsana, ma lafoeli ira, ba oebe'e aefa chõra lalõra, awõ horõra. Ba hoemede Je- 4
remia chõ Mbaroechi andrõ, ono Nerija, ba i'anoera'õ Baroechi, igo'õgo'õ niwa'õwa'õ Jeremia chõnia, fefoe daroma li Jehowa, niwa'õnia chõnia, itanõ ba zoera. Ba noa 5

da'õ, ba iŵa'õ li chõ Mbaroechi Jeremia, imane : So rõrõgoe, tebai
6 mõido ba gosali Jehowa ; ba ae'e, ja'oegõ andre, ba baso zoera andrõ, nisoeramõ, wolo'õlo'õ niŵa'õŵa'õgoe chõoe, taroma li Jehowa andrõ; farongogõ ba zato ba gosali Jehowa, na baŵa wamoni ; ba ba mado Joeda fefoe, si no mõi ba da'õ, moroi ba mbanoeara misa,
7 farongogõ wombaso, ma ató lakao chõ Jehowa, wangide'ide'õ ja'ira, ma irõi lalania andrõ si lõ sõchi zamõsana, ma lafoeli ira : noa sa eboea wõnoe Jehowa ba bachoebachoe dõdõnia, fameta'oe Jehowa ni-
8 ha andre. Ba i'o'õ Baroechi, ono Nerija, fefoe niŵa'õ Jeremia, sama'ele'õ, chõnia, ibaso daroma li Jehowa, si so ba zoera andrõ, ba gosali
9 Jehowa. Ba me dõfi si lima chõ Jojaki, ono Josia, razo mado Joeda, me baŵa si siŵa, ba te'oroi'õ wamoni fõna Jehowa ba mbanoea Jeroezalema fefoe ba ba mbanoea bõ'õ fefoe, si mõi ba Jeroezalema, moroi ba mbanoea mado Joeda
10 misa. Ba ibaso hoehoeo Jeremia andrõ Baroechi, ba gosali Jehowa, ba golajama chõ Gemaria, ono Zafano, doeroetoeli, ba golajama fõna, si jaŵa, ba zinga mbawa gõli si bohooe, ba gosali Jehowa, ifarongogõ wombaso soera andrõ, ba niha sato fefoe. *(Raz. II. 22, 3. F. 26, 10).*

11 II. **Ba** me no irongo Michaja, ono Gemaria ono Zafano, daroma li Jehowa fefoe, ba zoera andrõ,
12 ba mõi ia mitooe ba gõdo razo ba kato doeroetoeli, ba no faloecha ba da'õ zalaŵa fefoe, ira Elisama, doeroetoeli, Delaja, ono Zemaja ba Elinatano, ono Nachiboro, ba Gemaria, ono Zafano, ba Sedekia, ono Hanania, ba satoea bõ'õ, fefoe. *(F.*
13 *26, 22).* Ba i'ombacha'õ chõra Michaja fefoe nirongonia, me ifarongogõ ba niha sato Baroechi
14 wombaso soera andrõ. Ba lafatenge Joedi salaŵa andrõ fefoe, Joedi ono Natania ono Zelemia ono Choesi, lafatenge chõ Mbaroechi, wangoema'õ : Ohe zoera andrõ, nifarongogõoe ba zato ba ae chõma ! Ba i'ohe zoera andrõ Baroechi, ono Nerija, mõi ia chõra. Ba lamane 15
chõnia : Dadao, ba farongogõ chõma ! Ba ifarongogõ chõra Baroechi. Ba me no larongo daroma li andrõ 16
fefoe, ba faoma lafaigi mbawa nawõra, no tobali dõdõra, ba lamane chõ Mbaroechi andrõ : Nifarongogõ chõ razo da'õ fefoe ! Ba lasofoe 17
chõ Mbaroechi, lamane : Toenõ chõma, he õwisa wanoera taroma li andrõ, ni'ombacha'õnia chõoe. Imane chõra Baroechi : Iŵa'õŵa'õ 18
chõgoe daroma li andre fefoe, ba oetanõ ba zoera, taŵa. Ba lamane 19
satoea, chõ Mbaroechi : Ae bini'õ ndra'oegõ, awõ Jeremia, ena'õ lõ sangila heza so ami.

III. **Ba** mõi ira chõ razo, ba 20
golajama me no la'irõ'õ zoera andrõ ba kato doeroetoeli Elisama, ba la'ombacha'õ chõ razo da'õ no mege fefoe. Ba ifatenge Joedi razo, 21
ba wangai soera andrõ, ba ihalõ ba kato doeroetoeli Elisama. Ba ibaso Joedi, ifarongogõ chõ razo ba ba zatoea andrõ, fefoe, si so ba ngainia. Ba ba nahania na baŵa 22
deoe so razo — baŵa si siŵa —, no so galitõ fõnania. Ba ero na no 23
tõloe irege õfa ngaroro ibaso Joedi, ba itaba razo ladawa ba itibo'õ ba galitõ, irege no ahori achozi zoe a andrõ. Ba lõ tokea razo, ba he 24
enoninia andrõ fefoe, samondrongo taroma li andrõ fefoe, lõ lasika noechara. Ba he ŵa'ae la'andrõ chõ razo 25
ira Elinatano, Delaja ba Gemaria, bõi jamoetoenoe zoera andrõ, ba lõ'õ zoei ifondrondrongo chõra. Iŵa'õ 26
na'i chõ Jeramiëli, ono razo ba chõ ndra Seraja, ono Gaseriëli, Selemia, ono Gabideli, lakaoni doeroetoeli Baroechi ba Jeremia sama'ele'õ — ba no ibini'õ ira Jehowa.

27 IV. Ba hoemede Jehowa chõ Jeremia, me no aefa itoenoe razo zoera andrõ, fabaja taroma li andrõ, nisoera Mbaroechi, ni'ombacha'õ Jeremia chõnia, imane [Je-
28 howa] : Halõ garate bõ'õ, ba soera jaŵa daroma li andrõ, si mane mege, si so ba zoera si fõfõna andrõ, nitoenoe Jojaki, razo mado Joeda.
29 Ba ba chõ Jojaki andrõ, razo mado Joeda, ba õmane : Da'õ niŵa'õ Jehowa : No õtoenoe zoera andrõ, wangoema'õ : Hana wa õtanõ bacha : „Lõ zi lõ mõi razo Mbabeli, ba wamoefoe tanõ da'e ba ba wangohori ba danõ niha, fabaja oeri-
30 fõra ?" Andrõ imane Jehowa ba chõ Jojaki andrõ, razo mado Joeda: Lõ nga'õtõnia dania, sidadao ba dadaoma Dawido andrõ. ba so tooe dania mbotonia, ba zino, na ma'õchõ, ba ba wa'oafoe, ba zi bongi.
31 *(F. 22, 19).* Ba oesoelõni ba chõnia ba ba ma'oewoenia ba ba genoninia andrõ lalõra, ba ba mbanoea Jeroezalema ba ba mado Joeda, ba oefatõrõ wamakiko andrõ fefoe, nidaõ'õdaõ'õgoe chõra, lõ
32 lai wa lõ nifondrondrongora. Ba ihalõ garate bõ'õ, ibe'e chõ doeroetoelinia Baroechi, ono Nerija, ba itanõ bacha da'õ fefoe nõsi zoera andrõ, nitoenoe Jojaki razo mado Joeda, igo'õgo'õ niŵa'õŵa'õ Jeremia chõnia — ba oja lanõnõ na hoehoeo bõ'õ, hoehoeo si manõ gõi.

FAZA 37.

I. I'ombacha'õ Jeremia, atoe'a dania ba mbanoea Ndrawa Galedaia, lõ lai wa no larõi oea. II. Lara'oe ia, me iheta ia ba mbanoea mena'õ. III. Itolo na atõ ia Sedekia.

1 I. Ba razo fangali Jojachi andrõ, ono Jojaki, Zedekia, ono Josia, nifataro Neboekanesa, razo Mbabeli,
2 razo ba danõ mado Joeda. *(Raz. II. 24, 17).* Ba lõ lafondrondrongo li Jehowa andrõ, nifaŵa'õgõnia chõ Jeremia sama'ele'õ, he ja'ia ba he enoninia ba he niha ba danõ. Ba 3
ifatenge chõ Jeremia sama'ele'õ razo Sedekia, — Joechala, ono Zelemia, ba Sefania ere andrõ, ono Maseja zinenge —, wangoema'õ: „Angandrõ chõ Jehowa, Lowalangida, salahima !" Me loeo da'õ, ba idõ- 4
rõdõrõi na mbanoea Jeremia, lõ moekoeroe na. Ba barõ õ, ba so 5
moroi sa zanoewõ chõ Wara'o, moroi ba danõ Miseraji, ba me terengo da'õ ba Ndrawa Galedaia, ba laheta ira, labato wanoewõ Jeroezalema. Ba hoemede Jehowa chõ 6
Jeremia, sama'ele'õ imane : Da'õ 7
niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Mimane chõ razo mado Joeda, samatenge ja'ami, ba wanofoe chõgoe : Sanoewõ andrõ chõ Wara'o, si so moroi sa, ba wanolo ja'ami, ba mangawoeli ba danõra, tanõ Miseraji, ba sangawoeli gõi 8
Ndrawa Galedaia andrõ, ba wanoewõ banoea da'e, ena'õ atoe'a ira ba ena'õ latoenoe. *(F. 34, 22).* Da'õ ni- 9
ŵa'õ Jehowa : Bõi milimo ami, wangoema'õ tõdõmi : „Aloea laheta ira chõda Dawa Galedaia andrõ !" lõ'õ sa laheta ira. He ŵa'ae milaŵa 10
ena'õ zabõlõ Ndrawa Galedaia andrõ fefoe, sanoewõ ja'ami, ba he ha mato ma'ifoe zi tosai, si no mesocho sibai na'i, ba ifazaŵa zoei ia zamõsana ba nosenia ba latoenoe mbanoea da'e.

II. Ba me no laheta ira ba Je- 11
roezalema sabõlõ Ndrawa Galedaia andrõ, ba zanoewõ andrõ chõ Wara'o, ba irõi Jeroezalema Jeremia 12
ba we'amõi ba danõ mado Mbenijami, ba wangai oerachania ba da'õ, fao ia ba niha [bõ'õ]. Ba me iroe- 13
gi mbawa gõli mado Mbenijami andrõ, chõ zanaro sotõi Jeria, ono Zelemia ono Hanania, ba itaha Jeremia sama'ele'õ da'õ, imane : „Ba Ndrawa Galedaia mõi ndra'oegõ !" Ba imane Jeremia : Faja ! Tenga si 14
mõi ba Ndrawa Galedaia ndra'odo ; ba i'ositengagõ. Ba itema ira'oe Je-

remia Jeria andrõ, i'ohe ba zatoea.
15 Ba mofõnoe zatoea chõ Jeremia, labago ia ba labe'e ba goeroenga ba nomo Jonata doeroetoeli; noa
16 sa labali'õ koeroenga da'õ. Ba tobali labe'e ba goeroenga barõ danõ Jeremia, ba nibale kara moroi jaŵa; ba ara ia ba da'õ.
17 III. **Ba** ifatenge chõnia razo, Sedekia, ifahalõ'õ ia. Ba isofoe chõnia razo ba gõdonia, nibini'õ, imane: Hadia, so chõoe daroma li Jehowa? Ba imane Jeremia: So! ba imane: Ba danga razo Mbabeli te-
18 be'e ndra'oegõ! Ba imane na Jeremia chõ Zedekia, razo: Hadia horõgoe chõoe ba ba genonioe andre, wa no mibe'edo ba goeroe-
19 nga? Ba heza so iada'e zama'ele'õ andrõ, sangombacha chõmi, wangoema'õ: „Lõ iroegi ami razo Mbabeli ba lõ iroegi danõ andre!"—?
20 Ba iada'e, ba fondroudrongo ja'oegõ sochõ ja'o, razogoe! Fondroudrongo wangandrõgoe! Bõi be'e mangawoeli ndra'o ba nomo Jonata doeroetoeli andrõ, fa bõi matedo
21 ba da'õ! Ba iŵa'õ razo Sedekia, ba naha zago la'ohe Jeremia, wanaha ja'ia, ba samboea ma'ochõ labe'e roti chõnia, nihalõ ba nomo doeka roti, irege ahori roti ba mbanoea bacha. Ba ba naha zago ahono Jeremia. *(F. 22, 2).*

FAZA 38.

I. Latibo'õ ba dõgi Jeremia satoea andrõ. II. I'orifi ia Ebedi-Melechi. III. Isofoe lala chõnia Sedekia, ba iŵa'õ chõ razo, jamoeloeloe ia ba danga Ndrawa Galedaia.

1 I. **Ba** larongo ira Safatia, ono Matano, Gedalia, ono Wasoeri, ba Joechala, ono Zelemia, ba Fasoeri, ono Malikia, larongo li Jeremia, me fahoehoeo ia ba zato, wangoe-
2 ma'õ: Da'õ niŵa'õ Jehowa: Ha niha zi lõ teboelõ ba mbanoea da'e, ba si mate ba mbawa zi'õli ba ba lofo ba ba wõchõ waba, ba ha niha zoloeloe ja'ia ba danga Ndrawa Galedaia, ba saoeri; amaedola gondra'oeania nosonia, ba aoeri *(F. 21, 9).* Imane Jehowa: 3
Banoea da'e, ba lõ zi lõ tebe'e ba danga zanoewõ andrõ, chõ razo Mbabeli, atoe'a ira dania! Ba la- 4
mane koemandroe seboea chõ razo: Ena'õ na õfaboenoe'õ niha da'õ! Awai halõŵõnia: atalõ dõdõ zabõlõ, si tosai ba mbanoea da'a bacha, ibe'e, ba hoehoeo si manõ chõra; tenga fangorifi mbanoeada zi so ba dõdõ niha da'õ, ha famakiko! Ba imane razo, Sedekia: Ba 5
mihalõ ia! tebai sa ifadaõ limi razo. Ba lahalõ Jeremia ba lati- 6
bo'õ ia ba dõgi andrõ chõ nono razo andrõ, Malakia, ba golajama naha zago, ladada mitooe Jeremia sinali — ba lõ bacha idanõ ba dõgi andrõ, ha tamboe, — ba ahondrõ ba damboe Jeremia.

II. **Ba** me irongo Ebedi-Melechi, 7
Dawa Gaitiofia, nichai, si so ba gõdo razo, no latibo'õ ba dõgi andrõ Jeremia — ba ba mbawa gõli mado Mbenijami so razo —, *(Jer. 39, 16),* ba irõi gõdo razo Ebedi- 8
Melechi, mõi ia chõ razo, imane: He sochõ ja'odo, razo, tenga si 9
sõchi fefoe nilaoera chõ Jeremia sama'ele'õ andrõ, wa no latibo'õ ia ba dõgi andrõ, fa mate olofo ia ba da'õ, me lõ balazo sa'ae ba mbanoea. Ba iŵa'õ razo chõ Ndra- 10
wa Gaitiofia andrõ, Ebedi-Melechi: Ohe awõoe niha moroi ba da'e, datõloe, ba dõni jaŵa Jeremia, moroi ba dõgi andrõ, fatoea lõ mate ia. Ba i'ohe awõnia niha a- 11
ndrõ Ebedi-Melechi, mõi ia ba gõdo razo, ba mbate'e tooe kato hoea, ihalõ ba da'õ noechanoecha, atoeala noecha, ba idada sinali chõ Jeremia ba dõgi. Ba imane Dawa 12
Gaitiofia andrõ, Ebedi-Melechi, chõ Jeremia: Be'e ba galogooe gatoeala noecha andrõ, toefo zinali! ba i'o'õ da'õ Jeremia. Ba ladõni jaŵa Jere- 13

mia moroi ba dõgi, sinali. Ba ba naha zago ahono Jeremia.

14 III. Ba ifahalõ'õ Jeremia sama'-ele'õ razo, Sedekia, chõnia ba mbawandroehõ andrõ, fanete zi domboea, ba gosali Jehowa, ba imane razo chõ Jeremia: So nisofoegoe chõoe, — bõi bini'õ chõgoe hadia ia.
15 Ba imane Jeremia chõ Zedekia: Na oe'ombacha'õ chõoe, ba hadia, ba lõ õboenoedo? ba na oefolala dõdõoe, ba lõ'õ zoei õfondrondrongo
16 chõgoe. Ba fahõloe razo Sedekia chõ Jeremia — lõ ifarongogõ ba niha — imane: Ba wa'aoeri Jehowa, sombõi chõda nosoda andre, — lõ oeboenoe ndra'oegõ, ba lõ oebe'-e'õ ba danga niha andrõ, sangaloei
17 famoenoe ja'oegõ! Ba imane Jeremia chõ Zedekia; Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Na õloeloe ndra'oegõ ba danga goemandra chõ razo Mbabeli, ba aoeri ndra'oegõ ba lõ tetoenoe mbanoea andre, ba saoeri
18 ndra'oegõ awõ zoroijomooe fefoe. Ba na lõ õloeloe'õ ba danga goemandra chõ razo Mbabeli, ba tebe'e ba danga Ndrawa Galedaia mbanoea da'e, ba latoenoe, ba tebai aefa ndra'-
19 oegõ ba dangara! Ba imane razo Sedekia chõ Jeremia: Ata'oedo niwada, mado Joeda, si nc mõi ba Ndrawa Galedaia, — ma labe'edo
20 ba dangara, ba wango'aja ja'o. Ba imane Jeremia: Lõ labe'e'õ ba dangara! Ba fondrondrongo goroisa Jehowa, o'õ niŵa'õgoe chõoe, ba o-hahaoe dõdõoe ba saoeri ndra'oegõ.
21 Ba na te chõoe õloeloe ndra'oegõ, ba ja'ia da'e, nifa'ila'õ Jehowa chõ-
22 goe: Hiza, ira alawe andrõ fefoe, si tosai ba gõdo razo mado Joeda, ba te'ohe baero chõ goemandra chõ razo Mbabeli, ba lamane [ira alawe andrõ]: „No lafowõhõ'õ sabe'e dõdõoe ba no lalaŵa'õ! — me no alõsoe gaheoe ba damboe, ba no la'-
23 erogõ ndra'oegõ!" Ba ira alaweoe fefoe, fabaja onooe, ba la'ohe baero ba Ndrawa Galedaia, ba ja'oegõ gõi, ba tebai aefa'õ ba dangara, tera'oe ndra'oegõ ba tebe'e'õ ba danga razo Mbabeli, ba banoea da'e, ba nitoenoe alitõ. Ba imane Sedekia chõ Jeremia: Lõ tola irongo niha bõ'õ hoehoeoda andre, fa bõi mate ndra'oegõ. Ba na larongo koemandroe seboea, no fahoehoeo ndra'o chõoe, ba na mõi ira chõoe, na lamane chõoe: „Ombacha'õ chõma, hadia niŵa'õoe chõ razo, — bõi bini'õ chõma hadia ia, fa bõi maboenoe'õ — ba hadia niŵa'õ razo chõoe," ba õmane chõra: No oe'idei'ide'õ ndra'odo, wangandrõ chõ razo bõi jamoebe'e mangawoeli ndra'o ba nomo Jonata, ba wa'amate ba da'õ. Ba mõi goemandroe seboea fefoe chõ Jeremia, lasofoe chõnia, ba i'o'õ sibai niŵa'õ razo chõnia, wangombacha chõra. Ba labõhõli ia, ma'ifoe lõ moerongo hoehoeo no mege. Ba ba naha zago ahono Jeremia, irege loeo atoe'a ba Jeroezalema zanoewõ.

FAZA 39.

I. Atoe'a zanoewõ ba Jeroezalema. Famakao Sedekia. II. Ihaogõ chõ Jeremia Neboekanesa. III. I'ombacha'õ chõ Gebedi-Melechi wangorifi Jeremia.

(A. 1–10: Faz. 52, 4–16. Raz. II. 25, 1–12.)

I. Ba me no atoe'a ira ba Jeroezalema (me dõfi si siŵa chõ Zedekia, baŵa si foeloe, ba so Neboekanesa, razo Mbabeli, awõ zabõlõ chõnia fefoe, ba wanoewõ Jeroezalema, ba lafasoei; *(Raz. II. 25, 1 b. t.)*; ba me dõfi si felezara chõ Zedekia ba zi meziŵa ba mbaŵa si õfa, ba atoe'a ira ba mbanoea), ba so goemandra andrõ chõ razo Mbabeli, ba doemadao ba zinga mbawa gõli ba daloe: Ira Neregala-Zaresc, Samigaro–Nebo ba Saresechi, sa'asa seboea, ba Neregala–Zarese, satoea gere, si faeta, awõ goemandra

bõ'õ andrõ fefoe, chõ razo Mbabeli.
4 Ba me la'ila ira ira Sedekia, razo mado Joeda, ba sabõlõ andrõ chõnia fefoe, ba latema moloi, ba zi bongi larõi mbanoea, latõrõ lala ba kaboe razo, mbawa gõli ba gotaloea gõli si doea, ba lasawa Garaba.
5 Ba lagohi ira sabõlõ Ndrawa Galedaia ba lachamõ Zedekia ba ndraso, ba Jericho ; la'ohe ia, lafasao chõ Neboekanesa, razo Mbabeli, ba Ribela ba danõ Hamata, ba i'etoe'-
6 õ hoekoenia. Ba ifataba'õ mbagi ndraono Zedekia razo Mbabeli, ba da'õ, ba Ribela, ba zanehe Zedekia; ba fefoe zalawa mado Joeda, ba
7 ifataba'õ mbagi razo Mbabeli. Ba ifakoë'õ hõrõ Zedekia, ba larate
8 iwa'õ ba la'ohe ba Mbabeli. Ba gõdo razo andrõ, awõ nomo zato, ba latoenoe Dawa Galedaia ba ladoe-
9 doegõ gõli Jeroezalema. Ba si tosai niha, si lõ ahori, ba mbanoea, he si no mõi chõra mege, ba he si tosai, si lõ ahori, ba i'ohe ba Mbabeli Neboesa-Adano, sarasá wazoe-
10 ri. Ba niha si noemana, si lõ ba danga hadia ia, ba isaigõ õsa ba danõ mado Joeda Neboesa-Adano, sarasá wazoeri, ba ibe'e chõra kaboe nagoe, awõ nowi, me loeo da'õ.
11 II. Ba ba chõ Jeremia, ba ibe'e goroisa Neboekanesa, razo Mbabeli,
12 chõ Neboesa-Adano, imane : Halõ ia ba rorogõ, bõi fakao ia ; o'õ chõnia zomasi ia, nibokainia chõoe!
13 Ba lafafenge zinenge ira Neboesa-Adano, sarasá wazoeri, Neboesasiba, sa'asa seboea ba Neregala-Zarese, satoea gere, si faeta, awõ fefoe goemandra andrõ chõ razo Mbabeli,
14 lafatenge, lafahalõ'õ Jeremia ba naha zago ba labe'e rorogõfõ Gedalia, ono Gahika ono Zafano, ena'õ i'ohe jomo. Ba tobali torõi ia, awõ zato.
15 III. Ba no moehede Jehowa chõ Jeremia, me tetaha ia ba naha
16 zago, no imane: Ae wa'õ chõ Ndrawa Gaitiofia andrõ, Ebedi-Melechi: Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Itõrõ sa'ae ligoe ba mbanoea da'e oebe'e, ba wamakiko andrõ, ba tenga ba wangorifi, itõrõ ba zanehe ndra'-
oegõ, na loeo da'õ. *(F. 38, 7).* Ba 17
ja'oegõ andre, ba oe'orifi, na loeo da'õ — iwa'õ Jehowa — ba lõ tebe'e ndra'oegõ ba danga niha a-
ndrõ, sata'oe ndra'oegõ. Aefa ndra'- 18
oegõ oebe'e, tenga si mate ba mbawa zi'õli ndra'oegõ, amaedola gondra'oeamõ nosooe, me no abe'e dõdõoe chõgoe — iwa'õ Jehowa.

FAZA 40.

I. Te'efa'õ Jeremia. II. Tefataro koemandroe zi tosai niha Jehoeda Gedalia andrõ. III. Tefangelama ia, ba lõ irongo.

I. Niwa'õ Jehowa chõ Jeremia, 1
me no i'efa'õ ia Neboesa-Adano, sarasá wazoeri, ba Rama, wamahalõ'õ ja'ia — no moerate ia, awõ nira'oe andrõ fefoe, banoea Jeroezalema ba mado Joeda, ni'oloi'õ
ba Mbabeli —. Ba ifahalõ'õ Jeremia 2
sarasá wazoeri andrõ ba imane chõnia : No idaõ'õdaõ'õ ba mbanoea da'e wamakiko andrõ Jehowa andrõ,
Lowalangimõ, ba no ifatõrõ; no 3
ifaloea Jehowa nidaõ'õdaõ'õnia, me no molalõ ami chõ Jehowa ba me lõ nifondrondrongomi oroisania, ba
andrõ itõrõ ami da'õ. Ba ija'e, ba 4
hiza! oeheta chõoe rate andrõ ba dangaoe : na omasi'õ mõi awõgoe ba Mbabeli, ba taboe, ba oerorogõ ndra'oegõ! Ba na anoezoe dõdõoe
mõi awõgoe ba Mbabeli, ba acha lõ'õ! Hiza, no ebolo danõ fõnaoe : heza zomasi'õ mõi, ba da'õ ae'e!
Ba me lõ mofanõ Jeremia na, ba 5
imane : Ba foeli'õ chõ Gedalia, ono Gahika ono Zafano, nifataro razo Mbabeli ba mbanoea mado Joeda, ba iagõ chõnia, awõ zato andrõ, ma heza zomasi'õ, bõ'õnia, mõi'õ, ba da'õ ae'e! Ba ibe'e chõnia mbalazo ba lala ba boeala sarasá wa-

zoeri andrõ, ba ifofanõ ia. *(F. 26, 24; 39, 14).* Ba isaŵa Gedalia, ono
6 Gahika andrõ, Jeremia, ba Misefa, ba i'iagõ chõnia, awõ zato, si tosai ba danõ.
7 II. Ba me larongo koemandra andrõ fefoe, baero mbanoea ba si fao chõra, me larongo, no ifataro [koemandroe] ba danõ Gedalia, ono Gahika andrõ, razo Mbabeli ba no ibe'e barõ mbawania ndra matoea, awõ ndra alawe, awõ ndraono, fabaja niha si noemana, ba danõ, ba niha si lõ moe'ohe ba
8 Mbabeli, *(Raz. II. 25, 22–24),* ba mõi ira chõ Gedalia, ba Misefa, ira Sima'eli, ono Netania, Jochana ira, ba Jonata andrõ, ono Garea ba Seraja, ono Danoemeti, ba iraono Gefa'i andrõ, banoea Netofa, ba Jesania, ono mbanoea Ma'acha andrõ, awõ zi fao chõra
9 andrõ. *(F. 42, 1).* Ba mõi ba hõloe chõra ba ba nawõra andrõ Gedalia, ono Gahika ono Zafano, imane: Bõi mi'ata'oefi we'amõi barõ mbawa Ndrawa Galedaia; mi'iagõ danõ ba mi'o'õ chõ razo Mbabeli,
10 ba sohahaoe tõdõ ami! Hiza, ba Misefa so ndra'odo, fõnami ba Ndrawa Galedaia, na so zi mõi chõda; ba ja'ami, ba mi'ozaragõ mboea nagoe ba boea geoe bõ'õ, fabaja fanicha, ba mibe'e ba nahia, ba mi'iagõ mbanoea andrõ,
11 ni'ochõgõmi! Ba larongo gõi fefoe niha Jehoeda andrõ, si no fatewoe ba Ndraono Moabi ba ba Ndraono Gamoni ba ba Ndraono Gedomo ba ba danõ bõ'õ fefoe, larongo, wa no isaigõ õsa mado Joeda razo Mbabeli, awõ wa no ifataro koemandroera Gedalia andrõ, ono Ga-
12 hika ono Zafano. Ba mangawoeli fefoe niha Jehoeda moroi ba danõ misa fefoe, sizaewe ira, lasaŵa danõ mado Joeda, chõ Gedalia ba Misefa; ba lasõndra mboea nagoe ba boea geoe bõ'õ, fahõna.
13 III. Ba mõi chõ Gedalia, ba Misefa, Jochana andrõ, awõ goemandra andrõ fefoe, si so baero mbanoea, ba lamane chõnia: Hadia, 14
no õrongo gõi, wa no ifatenge Zima'eli andrõ, ono Netania, Ba'alisi, razo Ndraono Gamoni, ba wamoenoe ja'oegõ? Ba lõ ifati lira Gedalia, ono Gahika. Ba imane Jo- 15
chana, ono Garea, chõ Gedalia, ba Misefa — lõ ifarongogõ ba niha bõ'õ —: Damõido mamoenoe Sima'eli andrõ, ono Netania; alacha lõ irongo niha bõ'õ! Hana wa iboenoe ndra'oegõ, ba wame'e zoemaewe zoei fefoe niha Jehoeda, si no oroedoe chõoe ba tekiko zi tosai mado Joeda? Ba imane Gedalia, 16
ono Gahika, chõ Jochana, ono Garea: Bõi! faja nibõbõgõoe andrõ chõ Zima'eli!

FAZA 41.

I. Iboenoe Gedalia Sima'eli andrõ, ba i'oloi'õ zato. II. Igohi zange'e andrõ Jochana, i'efa'õ zato. III. Edõna moloi ira, lasaŵa danõ Miseraji.

I. Ba me baŵa si fitoe, ba so 1
Zima'eli andrõ, ono Netania ono Gelisama, nga'õtõ razo ba salaŵa ba ngai razo; dafoeloe niha nawõnia, lasaŵa Gedalia, ono Gahika. ba Misefa, ba manga ira, tomenia, ba Misefa. *(F. 40, 14).* Ba maoso 2
Zima'eli andrõ ba awõnia fao, si dafoeloe andrõ, latema laboenoe Gedalia, ono Gahika ono Zafano, laboenoe si'õli nifataro razo Mbabeli ba danõ, fabaja niha Jehoeda 3
fefoe, si so ba da'õ, ba Misefa, chõ Gedalia ba Dawa Galedaia ba da'õ, sabõlõ, iboenoe Sima'eli. Ba sara 4
wongi, aefa no laboenoe Gedalia, me lõ samondrongo na, ba so niha 5
si otarai Zichema ba Silo ba Samaria, ŵaloe ngafoeloe ira, no moetõwõ gambi ba no lasika noechara ba no lachoi ira, so chõra zoemange ni'ã ba koemõjõ, ni'ohe ba gosali Jehowa ena'õ. *(Jer. 16, 6).* Ba ifaondragõ ira Sima'eli, ono 6

Netania, moroi ba Misefa, mege'ege ia ba lala, ba me faondra ira, ba imane chõra: Mitaboe mijomo chõ Gedalia, ono Gahika! Ba ha si'aikõ laroegi jomo mbanoea, ba i'õ'õtõ ira Sima'eli, ono Netania, ba itibo'õ ba mba'a, ja'ia ba awõnia fao. Ba dafoeloe chõra zangoema'õ chõ Zima'eli: Bõi boenoega: so chõma mbalazo, nibini'õ ba danõ, fache ba rigi ba fanicha ba wẽ wãni! Ba ibõhõli ira, lõ iboenoe, awõ mbanoeara andrõ. Ba ba'a andrõ, nitibo'õ Zima'eli boto niha andrõ, niboenoenia, fefoe —, ba ja'ia mba'a seboea andrõ, nifachao'õ Asa, razo, õra idanõ, me isoewõ ira Ba'esa, razo Ndraono Gizeraëli: da'õ nifo'õsi Zima'eli, ono Netania, boto niboenoe. *(Raz. I. 15, 22).* Ba dozi si tosai niha ba Misefa, ba i'oloi'õ Sima'eli, ono razo alawe, awõ zato fefoe, si tosai ba Misefa, nibe'e Neboesa-Adano, sarasá wazoeri barõ mbawa Gedalia ono Gahika — da'õ ni'oloi'õ Zima'eli, ono Netania, ba mofanõ, ba we'amõi misi jefo ba Ndraono Gamoni.

II. **Ba** me larongo Jochana, ono Garea, ba koemandra andrõ fefoe, awõnia, wamakiko andrõ, nilaoe Zima'eli andrõ, ono Netania, ba la'ozaragõ niha fefoe, maoso ira, ba wanoewõ Sima'eli, ono Netania, ba lachamõ ia ba zinga mbawa idanõ seboea andrõ, ba ngai Gibeona. *(Sam. II. 2, 13).* Ba ha si'aikõ la'ila Jochana, ono Garea, awõ goemandra andrõ, fefoe, si fao chõnia, ni'oloi'õ Zima'eli andrõ, ba omoeso dõdõra. Ba labali'õ ira foeri dozi ni'oloi'õ Zima'eli, moroi ba Misefa, lasawa Jochana, ono Garea. Ba moloi Zima'eli, ono Netania, chõ Jochana, ichamõ Ndraono Gamoni, ba dawaloe nawõnia.

III. **Ba** dozi niha si tosai, ba i'ohe Jochana, awõ goemandra zabõlõ andrõ fefoe, si fao chõnia, dozi ni'oloi'õ Zima'eli, ono Netania, moroi ba Misefa, me no iboenoe Gedalia, ono Gahika, ira matoea, sabõlõ andrõ ba ira alawe ba iraono ba nichai andrõ, ni'ohenia mangawoeli, moroi ba Gibeona. Ba maoso ira, ba molombase dania oea ba Geroeti Kimami, ba ngai Mbetilechema, ba we'amõi misi tooe danõ Miseraji, *(Sam. II. 19, 38),* ba Ndrawa Galedaia andrõ; ata'oe sa'ae ira da'õ, me no iboenoe Gedalia, ono Gahika, nifataro razo Mbabeli ba danõ Sima'eli andrõ, ono Netania.

FAZA 42.

I. Lafasofoe'õ chõ Lowalangi niha Jehoeda, chõ Jeremia, na itehe chõra we'amõi ba danõ Miseraji. II. I'ombacha'õ chõra Jeremia, irorogõ ira Lowalangi, na la'iagõ danõra, ba ifatõrõ wamakao, na ba danõ Miseraji mõi ira.

I. **Ba** so goemandra andrõ fefoe, awõ Jochana, ono Garea ba Asaria, ono Hosaja ba sato fefoe, he iraono ba he satoea, ba lamane chõ Jeremia sama'ele'õ: Fondrondrongo wangandrõma chõoe ba angandrõ chõ Jehowa, Lowalangioe, salahima, salahi zi tosai andre fefoe — lõ'õ sa atotó ndra'aga, si tosai sato no, i'ila hõrõoe, na õfaigi ndra'aga —; *(Sam. I. 7, 8; 12, 19. F. 37, 3);* jamoe'ombacha'õ chõma Jehowa, Lowalangioe, lala, nitõrõma, jamoewa'õ li, ni'o'õma. Ba imane chõra Jeremia sama'ele'õ: Laoe! Ba da mangandrõdo chõ Lowalangimi Jehowa, oe'o'õ zomasi ami, ba fefoe niwa'õ Jehowa chõmi, ba oe'ombacha'õ chõmi; samboea li lõ oebini'õ chõmi. Ba lamane chõ Jeremia: Ja si so ba mbõrõ chõma Jehowa, si ndroehoendroehoe, ba sabe'e dõdõda, na lõ mabe'e sibai dali wolaoema niwa'õ Jehowa, Lowalangioe, chõoe, nifa'ema chõma; he si sõchi ba he si lõ sõchi, — oroisa Lowalangima

Jehowa, ba nifatengema ja'oegõ iada'e, da'õ ma'o'õ, ena'õ ohahaoe dõdõma, na mafondrondrongo goroisa Lowalangima Jehowa. *(F. 7, 23).*

7 II. Ba foeloe bongi, ba iŵa'õ li
8 Jehowa chõ Jeremia. Ba ifakaoni'õ Jochana andrõ, ono Garea, ba koemandra andrõ fefoe, awõnia, awõ zato fefoe, he iraono ba he satoea,
9 ba imane chõra: Da'õ niŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba nifatengemi ja'odo, ba wa-
10 ma'ema wangandrõmi, imane: Na mi'iagõ danõ da'e, ba oe'a'azõchi ami, ba lõ oedoedoegõ ami, oetanõ ami, ba lõ oefoeli oedeha ami; noa sa'ae chõgoe wamakiko andrõ, nifatõrõgoe chõmi. *(F. 24, 6. Jon. 3,*
11 *10).* Alacha lõ mi'ata'oefi razo Mbabeli, sata'oe ami iada'e, — acha lõ mi'ata'oefi ia, iŵa'õ Jehowa; faofao sa ndra'o chõmi, ba wanolo ja'ami ba ba wangefa'õ ja'ami ba da-
12 ngania. Faloecha wa'ahachõ dõdõ ami oebe'e, ena'õ i'ogolõi tõdõ ami ba ena'õ itehe chõmi wangawoeli
13 ba danõmi. Ba na mimane dõdõmi: Lõ ma'iagõ danõ da'e! na lõ mifondrondrongo goroisa Lowala-
14 ngimi Jehowa, wangoema'õ: Lõ'õ! ba danõ Miseraji mõiga, ena'õ lõ ma'ila wanoewõ ba ena'õ lõ marongo li dorofe ba ena'õ lõ olofoga, ba wa lõ balazo, ba ba da'õ ma'-
15 iagõ! — ba hiza, ba mifondrondrongo daroma li Jehowa, ja'ami si tosai mado Joeda: Imane Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Na mi'onahõgõ we'amõi ba danõ Miseraji, na mõi ami si
16 fatewoe ba da'õ, ba ichamõ ami, ba da'õ ba danõ Miseraji, si'õli andrõ, ni'ata'oefimi ma'õchõ, ba igo'õgo'õ ami ba danõ Miseraji lofo andrõ, sata'oe ami iada'e, ba teki-
17 ko ami ba da'õ. Ba dozi niha, si onahõgõ fe'amõi ba danõ Miseraji, si mõi fatewoe ba da'õ, ba si tekiko ba mbawa zi'õli ba ba lofo ba ba wõchõ waba, ba samõsa lõ si tosai dania, ja'ira andrõ, si faloecha moloi ba wamakiko andrõ, nifatõrõgoe chõra. Imane sa Jeho- 18
wa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Si mane fõnoegoe andrõ ba bachoebachoe dõdõgoe, me ihawoei mbanoea Jeroezalema, si manõ dania, na ihawoei ami bachoebachoe dõdõgoe andrõ, na misaŵa danõ Miseraji, ba bõrõ wondrakõ ami ba famahocha mboe ba fangelifi ba fango'aja, ba lõ'õ sa'ae mi'ila danõ da'e! *(Jes. 65, 15. F. 25, 9).*
Ba noa sa iŵa'õ li chõmi Jehowa, 19
ja'ami si tosai mado Joeda, no imane: Bõi misaŵa danõ Miseraji! Bõi zi lõ aboto ba dõdõmi, wa no oefangelama ami ma'õchõ. Noa sa 20
milimo ami, me no mifatenge ndra'o chõ Lowalangimi Jehowa, wangoema'õ: Angandrõ chõ Lowalangima Jehowa, salahima, ba o'õ sibai niŵa'õ Lowalangima Jehowa, wangombacha chõma, ena'õ matõrõ da'õ.
Ba no oe'ombacha'õ chõmi ma'- 21
õchõ, ba lõ nifondrondrongomi oroisa Lowalangimi Jehowa, ba da'õ fefoe, ba nifatengenia ja'odo, chõmi.
Ba ija'e, ba bõi zi lõ aboto ba dõ- 22
dõmi: ba mbawa zi'õli ba ba lofo ba ba wõchõ waba tekiko ami dania ba danõ andrõ, somasi ami mõi ami fatewoe.

FAZA 43.

I. Mõi ba danõ Miseraji niha Jehoeda; lõ labe'e ba dõdõra wamangelama Jeremia. II. Ifa'ele'õ wanoewõ Neboekanesa Dawa Miseraji Jeremia.

I. Ba me no ahori i'ombacha'õ 1
Jeremia ba zato fefoe daroma li Lowalangira Jehowa, ba nifatenge Lowalangira Jehowa ja'ia chõra,
— taroma li andrõ fefoe, ba lamane 2
ira Asaria, ono Hosaja, Jochana, ono Garea, awõ dozi, si no abe'e bawa chõ Jeremia: Fajaoe, lõ nifatenge Lowalangima Jehowa ja'-

oegõ, ba wangoema'õ chõma: „Bõi mi'ae ba danõ Miseraji, ba we'a-
3 mõi si fatewoe ba da'õ!" Baroechi andrõ, ono Nerija, zama'oedoe ja'oegõ chõma, ba wame'e ba danga Ndrawa Galedaia ja'aga, ena'õ laboenoega, ba ena'õ la'oloi'õ ndra'-
4 aga ba Mbabeli! Ba lõ la'o'õ goroisa Jehowa ira Jochana ba koemandra andrõ fefoe, awõ niha sato fefoe, ba wangiagõ tanõ mado Joeda
5 ena'õ; la'ohe zi tosai mado Joeda fefoe ira Jochana, ono Garea, ba koemandra andrõ fefoe, zi tosai andrõ, sangawoeli moroi ba niha misa, sizaewe ira mege, ba we'aso
6 ba danõ mado Joeda, ira matoea ba ira alawe ba iraono ba ono razo andrõ, alawe, awõ fefoe niha, nisaigõ Neboesa-Adano, sarasá wazoeri, chõ Gedalia, ono Gahika ono Zafano, fabaja Jeremia sama'-ele'õ ba Baroechi, ono Nerija, *(F.*
7 *41, 10)*, ba lasawa danõ Miseraji; lõ'õ sa la'o'õ goroisa Jehowa. Ba laroegi Dachifane. *(F. 2, 16)*.

8 II. Ba hoemede Jehowa chõ
9 Jeremia, ba Dachifane, imane: Halõ gara seboea ba ko'o ba la'oeri ba nibale kara andrõ, ba ngai lala jomo, ba gõdo Wara'o, ba Dachi-
10 fane, fa'aso niha Jehoeda õsa, ba õmane chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Hiza, oefahalõ'õ genonigoe Neboekanesa, razo Mbabeli, ba jawa gara andre, niko'ogoe, oefedadao dadaomania ba da'õ dania
11 ibologõ darafa zalo chõnia. Ba so ia ba ifoefoe danõ Miseraji: ha niha niboenoe, ba laboenoe, ba ni'oloi'õ, ba la'oloi'õ ba ni'õ'õtõ si'õli, ba
12 la'õ'õtõ si'õli! *(F. 15, 2)*. Ba oegoele'õ galitõ ba gosali Lowalangi Ndrawa Miseraji, ba itoenoe [gosali andrõ] ba i'oloi'õ [Lowalangira] ba i'okaero danõ Miseraji, si mane na i'okaero mbaroenia seboea koebalo, ba ma-
13 ngawoeli ia, lõ hadia ia. Ba irasa gowe andrõ ba Mbeti Zemesi, ba danõ Miseraji, ba osali Lowalangi Ndrawa Miseraji, ba itoenoe.

FAZA 44.

I. Fanegoe Jeremia niha Jehoeda ba danõ Miseraji. II. Fa'abe'e mbawara. III. Ifoeli itegoe ira Jeremia.

I. Taroma li niwa'õ chõ Jere- 1
mia, ba niha Jehoeda andrõ fefoe, si so ba danõ Miseraji, ba Migidola ba ba Dachifane ba ba Nofi ba ba danõ Wataro, imane: *(Moz. II. 14, 2. Hez. 29, 10; 30, 6. F. 43, 7)*.
Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ, Lo- 2
walangi Ndraono Gizeraëli: No anehe ami wamakiko andrõ fefoe, nifatõrõgoe ba Jeroezalema ba ba mbanoea mado Joeda andrõ, — tanõ si mate da'õ ma'õchõ ba lõ niha —,
bõrõ zi lõ sõchi andrõ, nifazõchira, 3
wangandrõ fõnoegoe, me mõi ira manoenoe koemõjõ ba Lowalangi bõ'õ, wamosoemange si lõ la'ila, he ja'ira ba he ja'ami ba he ira toeami. Ba lõ'õ sa sadagedagedo 4
famatenge chõmi enonigoe andrõ fefoe, sama'ele'õ andrõ, ba wangoema'õ chõmi: Bõi milaoe da'õ, sogoro ita, si fatoewoe chõgoe! *(F. 25, 3. 4)*. Ba lõ lafondrondrongo, lõ 5
labe'e mbõrõ dalingara, ba wondrõi mena'õ si lõ sõchi andrõ, fa bõi sa'ae latoenoe goemõjõ ba Lowalangi bõ'õ. Ba falawoe mbachoe- 6
bachoe dõdõgoe ba fõnoegoe, hoemola ba mbanoea mado Joeda andrõ ba baewali Jeroezalema, fa tobali adoedoela ba tanõ si mate,
si mane ma'õchõ. *(F. 7, 20)*. Ba 7
ija'e, ba imane Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Hana wa miwõwõi chõmi wamakiko seboea, wangohori ira matoea ba ira alawe ba ono matoea ba ono sawoejoe chõmi, ba danõ mado Joeda, wa lõ misai
gõ wõfõmi, wangandrõ fõnoegoe, 8
ba nilaoe dangami andrõ, wanoenoe koemõjõ ba Lowalangi bõ'õ, ba danõ Miseraji, si mõi ami si

fatewoe, fa ahori ami, fa tobali bõrõ wangelifi ba bõrõ wango'aja ami, ba niha ba goeli danõ fefoe?
9 Hadia, no olifoe ami golalõwa ndra toeami ba olalõwa razo mado Joeda ba olalõwa zalawami ba olalõwami ba olalõwa ndra alawemi, nilaoera ba danõ Joeda ba
10 baewali Jeroezalema? Irege ma'õchõ andre lõ si tehandro dõdõra, ba lõ sata'oe ira ba lõ ni'o'õra oroisagoe ba amachoitagoe, nifachoigoe chõmi ba chõ ndra toea-
11 mi. Andrõ wa imane Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Hiza, oenehegõ ami ba wamakiko, ba wangohori mado Joeda, ma'afefoe! *(F. 21. 10. Amos. 9, 4).*
12 Oese'egõ zi tosai mado Joeda andrõ, si so ba dõdõ fe'amõi ba danõ Miseraji, si fatewoe ba da'õ; nihori ira, ma'afefoe; ba danõ Miseraji mate ira; ba mbawa zi'õli ba ba lofo ahori ira, he iraono ba he satoea: bawa zi'õli ba lofo wamoenoe. Ba tobali fondrakõ ba famahocha mboe ba bõrõ wangelifi ba bõrõ wango'aja ira andrõ. *(F. 42,*
13 *18).* Ba oe'otoe'õ zi so ba danõ Miseraji, si mane fangotoe'õgoe banoea Jeroezalema, si'õli ba lofo
14 ba fõchõ waba. Ba samõsa lõ si faloecha fangorifi ba foloi, si tosai mado Joeda andrõ, si no mondroegi tanõ Miseraji, ba we'amõi si fatewoe ba da'õ, ba wangawoeli ba danõ mado Joeda ena'õ, somasi ira mangawoeli, ba we'aso [zoei] ba da'õ: lõ'õ sa faloecha mangawoeli, baero zoloi andrõ [si lõ atotó].
15 II. Ba latema li Jeremia dozi ira matoea, sangila wa latoenoe goemõjõ ba Lowalangi bõ'õ ira alawera ba dozi ira alawe, si no ato ba da'õ ba sato fefoe, si no fatewoe ba danõ Miseraji ba Wataro, lamane:
16 Ba niwa'õoe andrõ chõma, ba dõi Jehowa, ba lõ mafondrondrongo
17 chõoe; ahori sa mafaloea gamaboe'oela lima andrõ, nifaboe'oema, ba wanoenoe koemõjõ chõ razo mbanoea si jawa ira alawe andrõ ba ba wame'e soemange nibadoe chõnia, si mane folaoema mege, awõ ndra ama, awõ razoma, awõ zatoeama, ba mbanoea mado Joeda ba baewali Jeroezalema: me loeo da'õ, ba lõ ambõ balazoma ba ohahaoe dõdõma, ba lõ itõrõga famakao. *(F. 7, 18).* Ba gõtõ me no mabato wa- 18
noenoe koemõjõ chõ razo mbanoea si jawa, ira alawe andrõ ba fame'e soemange nibadoe chõnia, ba ambõ ndra'aga fefoe hadia ia, ba ahori ndra'aga ba mbawa zi'õli ba ba lofo. Ba na matoenoe iada'e 19
goemõjõ chõ razo mbanoea si jawa, ira alawe andrõ ba na mabe'e chõnia zoemange nibadoe — ba tenga si lõ larongo ira matoeama, wa mafazõchi koee chõnia, wolaoe doemadoemania, awõ wa mabe'e zoemange nibadoe chõnia.
III. Ba hoemede Jeremia ba ni- 20
ha sato, ba ndra matoea ba ba ndra alawe ba zato fefoe, sangoema'õ da'õ no mege, imane: Ja'ia, 21
fanoenoe koemõjõ andrõ, nilaoemi, ba mbanoea mado Joeda ba baewali Jeroezalema, ja'ami ba ira amami ba razomi ba satoeami ba sato ba danõ, — da'õ nitõrõ dõdõ
Jehowa, da'õ ni'angeragõnia. Ba 22
tebai sa'ae itaha Jehowa ba walõsõchi wolaoemi andrõ, ba zogoro ita andrõ, nifazõchimi; ba andrõ wa tobali tanõ si mate danõmi ba bõrõ wangelifi ba si lõ niha, si mane ma'õchõ. Me no manoenoe koe- 23
mõjõ ami ba me no molalõ ami, chõ Jehowa, ba me lõ nifondrondrongomi niwa'õ Jehowa ba me lõ ni'o'õmi oroisania ba amachoitania ba famadoehoe'õnia: andrõ wa no itõrõ ami famakiko andrõ, si mane, maõchõ. *(Hos. 9. 1, b. t.).*
Ba imane na Jeremia ba zato ba 24
ba ba ndra alawe fefoe: Mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami niha Jehoeda fefoe, ba danõ Miseraji!

25 Imane Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli : Ja'ami ira alawe, — niŵa'õmi bewemi, da'õ nilaoemi tangami ! — me miŵa'õ : „Mafaloea gamaboe'oela lima andrõ, nifaboe'oema, wanoenoe koemojõ chõ razo mbanoea si jaŵa andrõ, ira alawe, awõ wame'e soemange nibadoe chõnia !" ba mitõrõ ae nifaboe'oemi, mifaloea gamaboe'-
26 oela limi andrõ ! Andrõ mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami niha Jehoeda fefoe, si so ba danõ Miseraji : Hiza, fahõloe ndra'o ba dõigoe andrõ, seboea, iŵa'õ Jehowa : Samõsa lõ'õ sa'ae niha Jehoeda, ba danõ Miseraji, ma'asagõrõ, sanõtõi tõigoe ba wangoema'õ ena'õ : „Ba wa'aoeri Jehowa !" *(Jes. 45, 23. F.*
27 *49, 13. Heb. 6, 13).* Hiza, oehõrõhõrõgõ ira ba wamakiko ba tenga ba wangorifi, ba dozi niha Jehoeda, si so ba danõ Miseraji ba nihori bawa zi'õli ba lofo, irege no ase'e !
28 *(F. 1, 12).* Ba saefa ba mbawa zi'õli, ba sangawoeli ba danõ mado Joeda ; larõi danõ Miseraji, ba lõ atotó. Ba si tosai mado Joeda fefoe, si no manaŵa tanõ Miseraji, si fatewoe, ba saboto ba dõdõ dania, ha li zi doehoe, na ligoe, ba na lira ! —
29 Ba da'õ dania dandra chõmi, iŵa'õ Jehowa, wa oe'otoe'õ ami ba danõ da'e, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa lõ zi lõ aloea wamakiko andrõ,
30 nida'õ'daõ'õgoe chõmi : Imane Jehowa : Hiza, oebe'e ba danga nemalinia Wara'o Hofera andrõ, ba danga zangaloei famoenoe ja'ia, si mane fame'egoe Sedekia andrõ, razo mado Joeda, ba danga Neboekanesa, razo Mbabeli, si no emalinia ba sangaloei famoenoe ja'ia. *(Hez. 29, 2).*

FAZA 45.

Tefangelama Mbaroechi andrõ ba tefaboe'oe wangorifi.

1 Taroma li niŵa'õ Jeremia chõ Mbaroechi andrõ, ono Nerija, me itanõ ba zoera hoehoeo andre niŵa'õŵa'õ Jeremia chõnia, me dõfi si õfa chõ Jojaki andrõ, ono Josia, razo mado Joeda ; imane Jeremia : *(F. 36, 4).* Da'õ niŵa'õ Jehowa, 2
Lowalangi Ndraono Gizeraëli, ba chõoe andre, ja'oegõ Baroechi : No 3
õmane : „Alai ndra'o, inõnõ na sa fa'aboe dõdõ wa'afõchõ andrõ chõgoe Jehowa ! Erege dõdõgoe wangarõngarõ, lõ faloechado wolombase !" Ba õmane chõnia [ja'oegõ 4
Jeremia] : Da'õ niŵa'õ Jehowa : Hiza, ni'otomosigoe andrõ, ba oedoedoegõ, ba nitanõgoe, ba oedeha, ba goeli danõ, ma'asagõrõ, ba hadia, 5
õ'andrõ chõoe zeboea ? Bõi ãndrõ da'õ ! Hiza sa, dozi niha sa'ae, ba oefatõrõ wamakiko, iŵa'õ Jehowa, ba ja'oegõ, ba oe'orifi, fefoe gofoe heza õsaŵa. *(F. 39, 18).*

FAZA 46.

Fama'ele'õ si gõna Ndrawa Miseraji, doea balõ : I. Te'ala Wara'o Necho andrõ ibe'e Neboekanesa. II. Ifoefoe danõ Miseraji. III. Tefaboe'oe wangorifi ba Ndraono Gizeraëli.

I. Taroma li Jehowa chõ Jere- 1
mia sama'ele'õ, ba niha baero andrõ : Ba Ndrawa Miseraji : Ba za- 2
noewõ andrõ chõ Wara'o Necho, razo Miseraji, si no mondroegi boto Oifarati, Karikemi andrõ, ni'alani Neboekanesa, me dõfi si õfa chõ Jojaki andrõ, ono Josia, razo mado Joeda [imane] : *(Raz. II. 23, 29; 24, 7. Nga'õt. II. 35, 20. Hez. 29, 2).*
Mihalõ mbaloese, awõ ndrange, ba 3
milaboe ba wasõndrata ! *(Raz. I. 10, 17).* Mifa'anõ koedo ba mi'ae 4
jaŵa ba hoeloe ! Mifa'aso ami, mi'otetenaoeloe ! Mihaogõ doho ! Mi'amaroe mbaroe sabe'e ! Hana wa 5
tokea ira, ba hana wa lawoewoe tete oe'ila ? Hana wa hoemoefa zabõlõra ba hana wa moloi manõ, lõ fanaha, lõ labali'õ ira foeri ; tehawoe fa'ataoe — iŵa'õ Jehowa ? Lõ faloecha moloi zalio ahe, tebai 6

aefa zabõlõ: jõoe andrõ, si jawa, ba mbewe Oifarati andrõ, manendre ira, alaoe! Ha niha atõ zanõi, si mane Nilo, sohohooe, si mane idanõ seboea? Dawa Miseraji andrõ zanõi, si mane Nilo, mohohooe, si mane idanõ seboea, ba lamane: Mõi ita mijawa, tanõnõi danõ, tafoefoe mbanoea, fabaja niha bacha! Mi'androeo, ja'ami koedo! Mi'abõlõgõ, ja'ami koereta! ba ndramoelaboe sabõlõ: Dawa Gaitiofia andrõ ba Dawa Libia, samaloese andrõ, fangõnara, ba Dawa Loedi, si so fana, nichai! *(Moz. I. 10, 6)*. Ba chõ Zo'aja mbawa da'õ, chõ Jehowa ngahõno andrõ, bawa wolaoe balõ, ena'õ ilaoe mbalõnia ba zi fa'oedoe chõnia! Manga zi'õli ba aboeso, maboe ia dora andrõ: sanaba soemange sa'ae Zo'aja, Jehowa ngahõnõ, ba danõ jõoe, ba mbewe Oifarati! *(Jes. 34, 8)*. Ae misi jawa ba Gileadi ba halõ daloedaloe, ja'oegõ ono alawe, ono Ndrawa Miseraji! Õfalalalala daloedaloe nifalemba chõoe! *(F. 8, 22)*. Larongo wa'ailamõ andrõ niha baero, ba no anõnõ danõ fege'egeoe andrõ, itendre nawõnia sabõlõ sabõlõ ba faoma alaoe ira, daroea ira.

II. Taroma li niwa'õ Jehowa chõ Jeremia sama'ele'õ, ba we'aso Neboekanesa, razo Mbabeli, ba wanoewõ Dawa Miseraji, imane: Mi'ombacha'õ ba danõ Miseraji, mifarongogõ ba Migidola, mitoenõ ba Nofi ba ba Dachifane, mimane: Faoso ba fa'anõ'õ, noa sa'ae mangamanga zi'õli ba zi tefasoei ja'oegõ! *(F. 44, 1)*. Hana wa no tegaõlõ tooe zabõlõmõ? Tebai manaha, me no Jehowa zanimba. No ato zalaoe ibe'e, ilangõ nawõnia zamõsana, ba lamane: Talaboe, fafoeli ita ba niwada, ba danõ chõda, ba zi'õli andrõ, sabõlõ sibai! Lamane ba da'õ: „Si tekiko Wara'o, razo Miseraji; lõ ni'ogoena'õnia wamonoso andrõ!" Faja wa no saoeri ndra'o, iwa'õ razo andrõ, sotõi Jehowa ngahõnõ — na tenga amaedola Dabora hili andrõ, ba na tenga amaedola Garemeli andrõ, jawa nasi, wa'asonia! (Neboekanesa andrõ). Fa'anõ gamagamamõ ba wofanõ, ja'oegõ niha ba danõ, ono Ndrawa Miseraji alawe; tanõ si mate sa dania Nofi, tetoenoe, ba ahori niha. Amaedola nono zawi si sõchi sibai Miseraji andrõ; ba so goelo moroi jõoe, itõrõ. Enoni andrõ gõi chõra [ni'oni ba wanoewõ], ba no amaedola nono zawi niboela, ba da'õ gõi zamali'õ ja'ira foeri, moloi, dozi, tebai manaha. Noa sa ichamõ ira bawa wa'atekikora, bawa wotoe. Lira, ba no hoelõ roeroe goelõ, na moloi ia. Ato sa ira, sabõlõ, na so ira; lalaoe wato, amaedola zolobõ eoe. La'obõ gatoea andrõ chõra, iwa'õ Jehowa; lõ'õ sa moetaha moe'erai ira, oja sa'ae ira, moroi ba damo, tebai zangerai. Tobali si lõ boto nono Miseraji andrõ, alawe, tebe'e ba danga niha moroi jõoe! Imane Jehowa ngahõnõ andrõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Hiza, oe'otoe'õ Gamoni andrõ ba No, fabaja Fara'o ba tanõ Miseraji ba Lowalangira ba razora, Fara'o andrõ, fabaja sabe'e tõdõ chõnia. Ba oebe'e ba danga zangaloei famoenoera ira, ba danga Neboekanesa, razo Mbabeli ba ba danga genoninia; ba aefa da'õ ba ifoeli so zowanoea ba da'õ, niha, si mane me gõtõ fõna — iwa'õ Jehowa.

III. Ba ja'oegõ enonigoe, ma'oewoe Jakobo, ba bõi ata'oefi, bõi tokea'õ, ja'oegõ ma'oewoe Gizeraëli; hiza sa oe'efa'õ ndra'oegõ ba danõ sarõoe, ba oe'efa'õ madooe ba danõ andrõ, ba ni'oloi'õ ja'ira, ena'õ mangawoeli ma'oewoe Jakobo, ena'õ ahono ira ba danõ ba ena'õ lõ hadia ia, fa bõi si keani ja'ira. *(Jes. 41, 13; 43, 5; 44, 2)*. Bõi ata'oefi, ja'oegõ enonigoe ma'oewoe Jakobo, iwa'õ Je-

howa, faofao sa ndra'odo chõoe. Oese'e sa niha andrõ fefoe, ba nitibo'õgoe ja'oegõ, ba ja'oegõ, ba lõ oese'egõ, ha oe'otoe'õ ndra'oegõ, ndrohoendrohoe; lõ'õ sa tola lõ'õ manõ oe'otoe'õ ndra'oegõ. *(F. 30, 11).*

FAZA 47.

Fama'ele'õ si gõna Ndrawa Wilisiti dania ba si hene asi.

1 Taroma li niwa'õ Jehowa chõ Jeremia ba Ndrawa Wilisiti andrõ, me lõ nisoewõ Wara'o Gasa na. *(F. 25, 30. Hez. 25, 15. Amos. 1, 6).*
2 Imane Jehowa: Mohohooe sa'ae nidanõ moroi jõoe, tobali mbombo si nõnõi daso, anõnõ danõ, fabaja õsinia, ibe'e, alõmõ mbanoea, fabaja niha bacha: moe'ira'ira niha,
3 mege'ege fefoe zi so ba danõ. Ba wedõzõdõzõ danõ, ba wangoehoendra za'a koedo chõra ja'ia ba ba roeroe goeretara ba ba werara gaolo, — ba lõ labali'õ ira foeri ba ndraonora ira ama, me no atata
4 dangara, bõrõ mbawa andrõ, si no aloea, ba wamoefoe tanõ Ndrawa Wilisiti ma'asagorõ. ba ba wangohori Tiro ba Sidona, dozi si tosai na, sanolo; ifoefoe sa'ae Jehowa Ndrawa Wilisiti, si tosai si hene asi ba Gafatora, *(Moz. I. 10, 14.*
5 *Moz. V. 2, 23. Amos. 9, 7).* No iroegi Gasa fa'asele, no adoedoe Gasikalo. Ja'ami si tosai ma'oewoe Genaki, ha wa'ara na michoichoi
6 nõsimi? *(F. 16, 6).* He ja'oegõ, si'õli Jehowa! ha wa'ara na, wa lõ molombase ndra'oegõ? Angawoeli ba zaemboemõ, honogõ'õ ba bõi aliwa-
7 liwa! He iwisa wolombase, me no i'oroi'õ Jehowa? Ba Gasikalo ba ba zi hene asi andrõ, — ba da'õ i'oroi'õ!

FAZA 48.

Fama'ele'õ si gõna Ndraono Moabi dania: I. Tedoedoegõ mbanoea chõra. II. Ara lõ hadia ia, ba so dania wamakiko. III. Bõrõ wajawasara, wa te'otoe'õ ira. IV. Saõsõ hoekoe andrõ.

(Faigi gõi Jes. 15, 16. Hez. 25, 8–11. Amos. 2, 1–3. Sef. 2, 8–11.)

I. Ba chõ Ndraono Moabi: Imane Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Alai Nebo andrõ, noa sa adoedoe! No tobali si lõ boto Giriata'i, no atoe'a zanoewõ; no si lõ boto mbanoea saro andrõ! No taja doeria Ndraono 2
Moabi. Ba Hesibona lafagõlõsi wamakiko ja'ira [lamane]: „Talaboe! Tahori ira, ena'õ tenga soi sa'ae". Ba ja'oegõ gõi, ja'oegõ Madimena, ba nifoefoe; igo'õgo'õ ndra'oegõ si'õli! Hiza we'ira'ira moroi ba Ho- 3
rona'i, lamane: „Fa'adoedoe ba famoefoe sabõlõbõlõ!" Noa sa afoe- 4
foe Ndraono Moabi: Fege'ege nirongoda, iroegi Zoara. Sege'ege ba 5
lala mijawa, ba Loehiti, ba mitooe ba ngai Horona'i, ba fangarongarõ ba wa'afoefoe andrõ tarongo. Mi'- 6
oloi, mi'orifi ami, ja si lõ baloebaloe ami ba danõ si mate! Me no 7
abe'e dõdõmi ba nilaoe dangami andrõ ba ba gana'ami, ba atoe'a gõi ba mbanoea chõmi zanoewõ, ba ni'oloi'õ Gamosi (adoe) andrõ, ba ere andrõ ba salawa andrõ chõnia, fefoe. *(Moz. IV. 21, 29. F. 49, 3).* Ba dozi banoea, ba itõrõ sanoedoe- 8
gõ; samboea lõ banoea, saefa: Tekiko ndraso ba afoefoe zalo'o, itõ- 9
rõ niwa'õ Jehowa. Mifo'afi Ndraono Moabi, ena'õ moehombo ba
ena'õ moloi: adoedoela sa dania mbanoea chõra, salõsoe lõ niha sa'- 10
ae! Ni'elifi zongae tõdõ wangai halõwõ andrõ chõ Jehowa, ba ni'elifi gõi zanaha si'õlinia ba wamadoewa do andrõ.

II. I'otarai mbõrõta, ba lõ hadia 11
ia ba Ndraono Moabi andrõ, no

ahonohono manõ ba wõrõwõrõ andrõ, lõ moefohani ira ba nahia bõ'õ, lõ moerai moe'oloi'õ ira; andrõ wa lõ si teboelõ wa'amira ba lõ si
12 tobali hoeara. Ba hiza sa, iroegi bawã dania, iwa'õ Jehowa, ba oefatõrõ chõra zamohani, samadoewa õsi nahia andrõ chõra ba sorasa
13 roembira! Ba tobali si lõ boto Ndraono Moabi ba Gamosi andrõ, si mane falõboto Ndraono Gizeraëli no, ba Mbetiëli andrõ, ba za-
14 be'e dõdõra. *(Raz. I. 11, 29).* He moroi, wa mimane: Niha sabõlõ ndra'aga si no to'õlõ ba wanoewõ?
15 So moroi sa zamoefoe Iraono Moabi, sanoedoegõ banoea chõra ba tegaõlõ tooe wondrege nitoetoejoe andrõ, ono matoea sabõlõ, ni'õ'õtõ, — iwa'õ razo andrõ, sotõi Jehowa nga-
16 hõnõ. No ahatõ wa'atekiko Ndraono Moabi andrõ, aõsõ sibai wamoe-
17 noera. Mi'e'esi, dozi ami si faola tanõ chõra, ja'ami si no mamondrongo tõira, fefoe! Mimane: Ha lõ afoefoe zi'o zalawa andrõ, si'o ba wa'abõlõ, si'o lachõmi andrõ!
18 Ae tooe, rõi lachõmi andrõ, dadao tooe, ba zi lõ basõbasõ dõdõ, ja'oegõ banoea Dibona, ono alawe; so sa'ae chõoe zamoefoe Iraono Moabi moroi sa, idoedoegõ hati andrõ
19 chõoe! Ae ba zinga lala, ba fachõlõ'õ, ja'oegõ banoea Garoëri; sofoe ba zoloi andrõ, ba zaefa andrõ, õ-
20 mane: He wisa mege? No tobali si lõ boto Ndraono Moabi, noa sa tobali dõdõ: mi'ege'ege ba mi'angarõngarõ! Mi'ombacha'õ ba mbewe Garono, wa no afoefoe danõ
21 Moabi! Noa sa itõrõ hoekoe danõ andrõ, ba zalo'o tanõ, Holono andrõ
22 ba Jasa ba Mefa'ata, ba Dibona ba
23 Nebo ba Beti Dibelata'i, ba Kiriata'i
24 ba Beti Gamoela ba Beti Meona, ba Keriota ba Bosera, banoea Ndraono Moabi fefoe, he ba zahatõ ba
25 he ba zarõoe. No moe'ewa dandroe Ndraono Moabi ba no moerasa da'-
26 io! — iwa'õ Jehowa. Miboesi ira toeo, noa sa lalawa Jehowa; ena'õ tetaroe mbagi Ndraono Moabi ba goetara ba ena'õ fama'iki niha bõ'õ gõi ira. *(F. 25, 27).* Hadia, lõ ni'- 27
igi'igi'õmi Iraono Gizeraëli? Hadia no moera'oe ira si fabaja ba zanagõ, wa õfalichõlichõ ndra'oegõ, ero na itõrõ lioe ira? Miheta ami jomo 28
ba mbanoea, ja'ami si so ba danõ Ndraono Moabi, ba dõgi narõ gara mifaigi nahiami, ena'õ amaedola mboeroe'oe ami, sangazoeni ba zinga mbahó!

III. „No tarongo wajawasa 29
Ndraono Moabi andrõ, si no fondrege, hochara andrõ ba fajawasa andrõ chõra, hochara ba fajawasa dõdõra!" *(Jes. 16, 9).* Oe'ila sa'ae 30
wajawasara andrõ, iwa'õ Jehowa: faja wehedera ba faja wolaoera, hadia ia. Andrõ wa sege'ege ndra'o 31
ba Ndraono Moabi, sange'esi Iraono Moabi fefoe; sangarõngarõ ita ba mbanoea Giri Heresi andrõ! Abõlõ 32
wange'esigoe ja'oegõ, ja'oegõ tõla nagoe ba Zibema, moroi ba we'e ba Ja'ezeri andrõ; tefa'õtõ ba ziloea asi ndrahamõ, ba iroegi mbawa nidanõ andrõ ba Ja'ezeri: ba mbawa wamasi chõoe, ba wangozaragõ boea nagoe, so zamoefoe. Aheta wa'omoeso dõdõ ba fa'iki 33
ba kaboe ba danõ Ndraono Moabi; taja nõsi mboea nagoe ba roembi oebe'e, tebato wolazi; fa'iki si tenga fa'iki! I'otarai Hesibona, sanga- 34
rõngarõ andrõ ba iroegi Eleale, iroegi Jahasa, ba mege'ege niha; i'otarai Zoara, noemalõ ba Horona'i ba ba zi tõloe nga'õtõ Negelati; ogo'õ sa'ae gõi nidanõ ba Nimeri, tobali tanõ si mate. *(Jes. 15, 5).* Ba oehori ba Ndraono Moabi — 35
iwa'õ Jehowa — zi mõi mijawa ba hilihili, ba wanoenoe koemõjõ chõ Lowalangira. Andrõ wa molī bacha 36
dõdõgoe ba Ndraono Moabi andrõ, amaedola li zoeroene! molī bacha dõdõgoe, amaedola li zoeroene, ba mbanoea Giri-Heresi andrõ: noa sa

37 taja ni'irõ'õra, nibe'era jawa. Dozi hõgõ, ba no batoele, ba no moetõwõ gambi, fefoe; dozi ta'io, ba no moechoi ba no la'olembe goni-
38 goni. Ba dete nomo Ndraono Moabi fefoe ba ba newali chõra, ba no ha sambalõ fangarõngarõ, — me no oerasa Ndraono Moabi, timba worasa bowoa, si lõ somasi, iwa'õ
39 Jehowa. Ha lõ arasa! Mege'ege. La'erogõ manõ [ita] Iraono Moabi, aila; Tobali fama'iki niha ba fa'atobali dõdõ Ndraono Moabi ba zi faola tanõ chõra fefoe.
40 IV. Imane sa'ae Jehowa: Hiza, amaedola mojo we'asonia (sanoewõ andrõ) moroi sa, ibologõ gafinia jawa Ndraono Moabi andrõ; *(F. 49,*
41 *22)*; te'ala mbanoea ba atoe'a ba hati andrõ zanoewõ, ba tõdõ zabõlõ Ndraono Moabi, na loeo da'õ, ba no timba dõdõ ndra alawe, si so ba
42 daoegedaoege. Ba nifoefoe Ndraono Moabi fa tenga soi sa'ae, me no
43 lalawa Jehowa. Fehocha mboe ba lõsoelõsoe ba tandrawa chõoe, ja'oegõ si so ba danõ Ndraono Moabi, — iwa'õ Jehowa —: *(Jes. 24, 17)*:
44 Si no moloi ba wehocha mboe andrõ, ba aechoe ba lõsoelõsoe, ba si mõi jawa moroi ba lõsoelõsoe, ba alaoe ba dandrawa. Da'õ sa nifatõrõgoe ba Ndraono Moabi, na dõfi wangotoe'õ ja'ira — iwa'õ Jehowa.
45 Ba loemõ andrõ ba Hesibona labadoegõ ira soloi, tebai sa'ae, ba aloea galitõ ba Hesibona ba holahola galitõ ba gõdo Zihona; ba i'ã dangidangi Ndraono Moabi ba amoe'oe zeboea goeagoea. *(Moz. IV. 21, 18; 24, 17).*
46 Alai ami, ja'ami Iraono Moabi, no tekiko mbanoea Gamosi andrõ! ono matoea ba ono alawe chõmi,
47 ba ni'oloi'õ sawoejoe. Ba oefoeli sa oe'efa'õ Ndraono Moabi ba gõtõ foeri, iwa'õ Jehowa. — Ba da'e iroegi fotoe Ndraono Moabi andrõ.

FAZA 49.

I. Fama'ele'õ si gõna Ndraono Gamoni. II. Si gõna Ndraono Gedomo. III. Si gõna Ndramaseko. IV. Si gõna Gedara ba Hasora. V. Si gõna Gelama.

I. Ba Ndraono Gamoni andrõ: 1
Da'õ niwa'õ Jehowa: Hadia, lõ nga'õtõ Ndraono Gizeraëli, lõ sanema ondrõita? Ba hana wa no itema gondrõita Gado Milikomo andrõ, hana wa so ba mbanoeara mbanoeania? *(Raz. I. 11, 5. Raz. II. 23, 13. Hez. 21, 28 b. t. 25, 2. b. t. Amos. 1, 13 b. t.)*. Ba hiza, iroegi bawa dania — iwa'õ Jehowa — 2
ba so wangahahagõ ba wanoewõ ba Raba Ndraono Gamoni oebe'e, ba tobali adoedoela ia, ba tetoenoe halama soja chõra ba latema sa'ae Iraono Gizeraëli gondrõita zanema ondrõita doeara mege, — iwa'õ Jehowa. Mi'ege'ege, ja'ami ba- 3
noea Hesibona, me no atoe'a ba mbanoea zanoewõ! Mi'angarõngarõ, ja'ami halama soja ba Raba! Mi'olembe gonigoni, milaoe mange'esi, ja si lõ ahono ami, barõ gõli misa; ni'oloi'õ sa'ae Milikomo andrõ, fabaja ere andrõ ba salawa andrõ chõnia! Hadia wa õsoeno ndra'oegõ ba ndra- 4
so andrõ, ba zi no fahõna ba zalo'o andrõ, ja'oegõ ono alawe si no fa'ero, si no abe'e tõdõ ba gana'a, wangoema'õ: „Ha niha zolaoe chõgoe?" Hi- 5
za, fehocha mboe oefatõrõ chõoe, moroi ba zi tefasoei ja'oegõ — iwa'õ Jehowa ngahõnõ andrõ; ba nifazaewe ami, itõrõ lalania zamõsana, ba lõ sangozaragõ soloi andrõ! Ba na 6
foeri, ba oe'ohe mangawoeli ni'oloi'õ andrõ, Iraono Gamoni, — iwa'õ Jehowa.

II. Ba Ndraono Gedomo: Ima- 7
ne Jehowa ngahõnõ: Hadia, lõ fa'atoeatoea sa'ae ba Demana? Hadia, no taja gera'era zi so tõdõ andrõ, hadia, no tobaloe wa'atoeatoeara? *(Obad. a. 1 b. t. Job. 15)*. Mi'- 8
oloi, milaboe ami! Mibini'õ ami ba

dõgi, ja'ami banoea Dedano! Famakiko sa'ae oefatõrõ ba ma'oewoe
9 Gezaoe na loeo oe'otoe'õ ira. Na so zangozaragõ boea nagoe, ba hadia, lõ lasaigõ wo'oewo'oe? na sanagõ, ba zi bongi — ba lafoefoe, irege
10 ahono dõdõra. Ba me no ja'odo zamahoi baloebaloe Gezaoe, me oe'oroma'õ zi tobini chõnia, fa tebai ibini'õ ia, ba afoefoe ma'oewoenia ba talifoesõra ba si faola tanõ chõ-
11 ra, ba si lõ boto sa'ae! Rõi manõ zi lõ ama, si lõ ina chõoe, — ja'odo zangorifi, ba si no mate ira matoea chõoe, ba hana na chõgoe abe'e dõ-
12 dõra! Imane sa Jehowa: Hiza, si tenga si nangea mamadoe õsi mako andrõ, ba lõ tola lõ labadoe, ba ja'oegõ andrõ, ba hadia, si lõ fotoe ndra'oegõ? Tenga si lõ fotoe ndra'oegõ, lõ tola lõ õbadoe! *(F. 25, 28. Fet. I. 4, 17).* Fahõloe sa'ae
13 ndra'o ba chõgoe — iŵa'õ Jehowa: Bõrõ wehocha mboe ba bõrõ wango'aja ba tanõ si mate ba bõrõ wangelifi Mbosera andrõ dania, ba halama soja andrõ chõra, ba si lõ mamalõmalõ adoedoela! *(Jes. 34,*
14 *6; 63, 1).* No oerongo doeria chõ Jehowa, no tefatenge zinenge ba niha baero, ba wangoema'õ: „Mi'owoeloi ami, misaŵa ira, milaboe,
15 ba wanoewõ!" Hiza sa, oehõndrõgõ ndra'oegõ ba ngai soi bõ'õ si lõ ba dõdõ niha bõ'õ ndra'oegõ
16 oebe'e. Fa'ata'oe niha ndra'oegõ! samowõhõ ja'oegõ, ba fajaŵasa dõdõmõ andrõ, ja'oegõ si so banoea saro ba dete gara, sanalagoei zoezoe hili. He ŵa'ae õ'alaŵa'õ jaŵa gazoenimõ, si mane mojo, ba oetimba tooe ndra'oegõ, moroi ba da'õ — iŵa'õ Jehowa. *(Mat. 11, 23).*
17 Ba bõrõ wehocha mboe dania Ndraono Gedomo: dozi sanõrõ, ba tobali dõdõ, ba fasi ba zochora andrõ fefoe. *(F. 18, 16; 19, 8; 50, 13).*
18 Si mane Sodoma andrõ ba Gomora ba si faola chõra, si no tobali arõ — iŵa'õ Jehowa, — si manõ gõi ba da'õ, wa samõsa lõ niha ba da'õ, lõ nihaniha si iagõ da'õ. *(Moz. I. 19, 24).* Hiza, timba zingo si mõi 19
mijaŵa moroi ba zoechoe ba bewe Joridano, sanaŵa tanõ sokara: si manõ na oetimba ira, ha mamõ'i hõrõ wa'ara, ba oefataro salaŵara nitoejoe andrõ. Ha niha sa zi fagõlõgõlõ chõgoe? ba ha niha zanofoe li chõgoe? ba heza so goebalo, sanaha fõnagoe? *(F. 12, 15).* Andrõ 20
mifondrondrongo dõdõ Jehowa andrõ, tõdõnia ba Ndraono Gedomo andrõ, ba era'erania ba mbanoea Demana: Si ndroehoe, ni'oloi'õ ira — side'ide mbiribiri andrõ! Si ndroehoe, si tobali tõdõ nahara, ba chõra andrõ. Ba weroeroe wa'alaoera a- 21
ndrõ, ba moeheoe danõ; fe'ira'ira — ba mbewe nasi zoechoe telobi li! Hiza, timba mojo wa'asonia moroi 22
sa, moehombo, ba ibologõ gafinia jaŵa Mbosera andrõ, ba tõdõ zabõlõ Ndraono Gedomo, na loeo da'õ, ba no timba dõdõ ndra alawe si so ba daoegedaoege. *(F. 48, 40).*
III. Ba Ndramaseko andrõ: No 23
aila Hamata ba Arafadi, me no toeria si lõ sõchi nirongora; no aragoeragoe dõdõra, sidoeloedoeloe ira, si mane asi, si tebai ahono. *(Jes. 17, 1 b. t.).* Lõ lala dõdõ 24
Ndramaseko, latema moloi, no ihawoei ira fa'ata'oe, no ira'oe ira fa'afõchõ hoeloe, si mane ba zadono. *(F. 4, 31; 6, 24).* Ha lõ ate- 25
rõi mbanoea andrõ, seboea toeria, banoea omasiõ chõgoe! Andrõ te- 26
gaõlõ tooe ba newalira nono matoea chõra, ba ahori zabõlõra, fefoe, na loeo da'õ, — iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. Ba oe'eboea'õ galitõ barõ 27
gõli ba Ndramaseko, ena'õ i'ā gõdo Mbenihada andrõ. *(Amos. 1, 4).*
IV. Ba Gedara ba ba gamatõrõ- 28
wa Hasora andrõ, nisoewõ Neboekanesa andrõ, razo Mbabeli: Imane Jehowa: Milaboe, misoewõ Gedara, midoedoegõ mbanoea andrõ, tánõ ba gatoemboecha loeo! *(Job. 1, 3).*

29 Osera ba biribirira, ba nihalõ, ba toefora ba gamagamara ba ondra chõra, ba ni'oloi'õ, ba lamane dania niha, we'ao: „Fehocha mboe, fa-
30 soei!" Mi'oloi, mi'aliogõ woloi, mibini'õ ami ba dõgi, ja'ami banoea Hasora! — iwa'õ Jehowa; so sa gera'era Neboekanesa, razo Mbabeli, chõmi, no ichoi tõdõnia wolaoe
31 chõmi. Milaboe! misoewõ niha si no ahonohono, si lõ hadia ia — iwa'õ Jehowa — si lõ lagõ mbawandroehõ ba si lõ lazi, ba si lõ
32 awõ'awõ. Ondra'oea dania gondrara ba ni'oloi'õ goerifõra, soja sibai, ba oefazawili ira, fefoe gofoe heza misa nifalo'o boe andrõ — ba oefatõrõ chõra wamakiko, moroi ba zi tefasoei ja'ira — iwa'õ Jehowa. *(F.*
33 *9, 26)*. Ba tobali naha nasoe ana'a Hasora andrõ, adoedoela si lõ mamalõmalõ: lõ'õ sa'ae niha ba da'õ, lõ si iagõ ja'ia.
34 V. Taroma li, niwa'õ Jehowa chõ Jeremia sama'ele'õ, ba Gelama andrõ, me awena razo Zedekia,
35 razo mado Joeda, imane: Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ: Hiza, oerasa wana Ndrawa Gelama andrõ, seboea
36 wangõnara andrõ. Ba õfa oefatõrõ ba Ndrawa Gelama andrõ angi, si oroi wondrege danõ, si õfa andrõ, ba oefazaewe ira ba zi oroi angi andrõ, fefoe; lõ niha dania, si lõ laroegi sizaewe Dawa Gelama a-
37 ndrõ. Aragoeragoe dania dõdõ Ndrawa Gelama, oebe'e, ba nemalira andrõ ba ba zangaloei famoenoe ja'ira, ba oefatõrõ chõra wamakiko, feholahola wõnoegoe andrõ, iwa'õ Jehowa — ba oefago'õ chõra zi'õli,
38 irege no ahori ira oebe'e. Dadaomagoe oefedadao ba danõ Ndrawa Gelama andrõ ba oehori ba da'õ razo, fabaja satoea — iwa'õ Jehowa.
39 Ba na loeo safoeria dania, ba oe'ohe mangawoeli ni'oloi'õ andrõ. Dawa Gelama — iwa'õ Jehowa. *(F. 48, 47)*.

FAZA 50.

Fama'ele'õ fa'atoe'a zanoewõ ba Mbabeli: I. Na no atoe'a zanoewõ ba Mbabeli, ba te'efa'õ Ndraono Gizeraëli ba danõ Ndrawa Galedaia. II. Ifalaoe'õ mbalõnia ba Mbabeli Jehowa. III. Tehõndrõgõ wajawasa Mbabeli fõda Jehowa andrõ ba danga nono matoea nitoejoe andrõ.

I. Taroma li Jehowa andrõ, ni- 1
fa'ema Jeremia sama'ele'õ, ba Mbabeli, ba danõ Ndrawa Galedaia andrõ, imane: *(Jes. 13, 14. F. 25, 26)*: Mi'ombacha'õ ba niha baero, 2
mifarongogõ, mitawi mandrera! Mitoeriagõ, bõi mibini'õ! Mimane: No atoe'a zanoewõ ba Mbabeli, no aila Mbeli andrõ, no arasa Merodaki; no si lõ boto wamaedo andrõ chõra, no arasa nadoera. *(Jes. 46, 1)*. So 3
sa'ae moroi jõoe niha, si mõi manoewõ ja'ira, — samali'õ tanõ si mate tanõra, fa lõ niha sa'ae ba danõ; he niha, ba he oerifõ, ba moloi, aheta. Ba na loeo da'õ, na gõtõ da'õ — iwa'õ 4
Jehowa — ba mangawoeli Ndraono Gizeraëli, awõ mado Joeda, mege'ege manõ ba lala, we'amõi mangaloei Lowalangira Jehowa. *(Moz. V. 4, 29. F. 31, 9)*. Hili Ziona lazofoezo- 5
foe, la'otahõgõ da'e. So ira ba la'olembai Jehowa, famabõbõ si lõ mamalõmalõ, si lõ taja sa'ae ba dõdõ. *(Jes. 55. 3)*. Biribiri sisoena 6
mege mbanoeagoe andrõ: la'ohe ira ba lala eloengoea koebalora andrõ, lafaeloengoe ira, ba hili misa, latõrõi hili ba hilihili misa, olifoe ira golombasewara. *(F. 23, 1 b. t.)*. Si manga ja'ira dozi si fachamõ chõra, ba lamane emalira 7
andrõ: Lõ horõda! — bõrõ me no molalõ ira chõ Jehowa andrõ, Jehowa nahia wa'atoelõ, tõtõnafõ ndra toeara. *(F. 31, 23; 40, 2. 3)*. Mi'oloi, mirõi Mbabeli andrõ, mi- 8
heta ami ba danõ Ndrawa Galedaia, ja hoelõ mbiribiri si matoea ami, sondrõnia'õ biribiri soja. *(Jes. 48, 20)*. Hiza sa, oefaoso gahe go- 9

roedoea soi sabõlõ moroi jõoe, ba Mbabeli andrõ; so ira moroi sa oebe'e, sama'anõ ja'ira, sanoewõ ja'ira, ba da'õ moroi wa atoe'a dania ira ba [Mbabeli]. Ono wana niha da'õ ba no timba zabõlõ, sahoeloe, si lõ mangawoeli lõ hadia ia. *(Sam. II. 1, 22)*. Ba tobali ondra'oea danõ Ndrawa Galedaia, ba dozi si faraboe ba da'õ, ba aboeso — iwa'õ Jehowa. Ja omoeso dõdõmi, ja ma'iki ami, ja'ami soraboe nibajabajagoe, — ja mamarõga ami, si mane ono zawi ba wamõbõrõ fache, milaoe moedele, si mane si matoea koedo. *(Moz. V. 25, 4)*. Saila sibai dania ninami, afoesi mbawa zadono ja'ami, — ja'ira, soi safoeria andrõ ba tanõ si mate ba adoedoela ba bencea awoejoe! Ba wõnoe Jehowa andrõ, ba lõ niha sa'ae, tanõ si mate manõ: dozi sanõrõ Babeli andrõ, ba tobali dõdõ ba fasĩ, ba zochora andrõ fefoe. *(F. 18, 16)*.

II. Mifa'anõ ami, mifasoei Mbabeli andrõ, ja'ami solohe fana! Mi'efasi wana chõra, bõi mi'ambõsi nono wana, me no chõ Jehowa molalõ ira! Mihehegõ, fasoei: No iloeloe ia [Babeli], no adoedoe wangabe'e, no moedoedoegõ gõli! — Me no folaoe balõ, chõ Jehowa, ba milaoe mbalõmi chõra! Folaoera mege misoelõni chõra! *(Moz. II. 21, 24. Sin. 137, 8)*. Mihori ba Mbabeli andrõ, he sanaroe, ba he samasi! Ba zi'õli sabõlõ andrõ, ba isawa niwara zamõsana, oi zara moloi, lasawa chõra. Ono mbiribiri nikeani Ndraono Gizeraëli, nikeani zingo; bõrõtania, ba i'ã ira razo Asiria, ba ija'e, ba gafoeriata, ba i'õ'õchi dõlara razo Mbabeli. Andrõ wa imane Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Hiza, oe'otoe'õ razo Mbabeli andrõ, fabaja banoeania si mane fangotoe'õgoe mege razo Asiria. *(Raz. II. 19, 35)*. Ba oe'ohe mangawoeli ba mbenoeara Ndraono Gizeraëli, ena'õ ba hili Garemeli ladoedoe goerifõra, ba ba Mbazana, ba ena'õ ba hili mado Geferaji andrõ ba ba danõ Gileadi lafadõhõ wa'olofora! **Ba na loeo da'õ, na gõtõ da'õ — iwa'õ Jehowa — ba la'aloealoei lalõ Ndraono Gizeraëli, ba lõ'õ sa'ae, ba la'aloealoei lalõ mado Joeda, ba lõ lasõndra; oe'efa'õ sa'ae ba nisaigõgoe andrõ.** Ae laoe ba danõ „si doea gõtõ fanandro" ba mbanoea „wotoe" andrõ; se'egõ, fakiko, gohi ira — iwa'õ Jehowa — o'õ sibai niwa'õgoe chõoe! Hiza wanoewõ ba danõ ba famoefoe sabõlõbõlõ! Ha lõ afoefoe warõcha andrõ, famõzi oeli danõ ma'asagõrõ, ha lõ arasa! Ha lõ atobali dõdõ niha bõ'õ Mbabeli andrõ! No oelaoe wesoe chõoe, ba no alaoe ndra'oegõ, ja'oegõ Babeli, lõ nidõnadõnaoe! No lachamõ ndra'oegõ ba no lara'oe'õ, me no lõ ata'oe'õ wolawa Jehowa. No ibokai naha wangõna andrõ chõnia Jehowa ba no isao'õ baero wangõna andrõ, na mofõnoe ia; so sa'ae halõwõ Zo'aja, Jehowa ngahõnõ, ba danõ Ndrawa Galedaia, [fanoewõ]. Milaboe chõra, gofoe heza moroi sa; mibokai halasa chõra mifahisi ira, amaedola wache nibõbõrõ, ba mifakiko; ja lõ si tosai chõra! Mihahandro nono zawi si matoea chõra, fefoe, — ni'õ'õtõ tooe! Alai ira! noa sa iroegi bawa chõra, bawa wotoe! *(F. 48, 15)*. Hiza! Soloi ba saefa ba danõ Mbabeli, sangombacha ba hili Ziona folaoe balõ andrõ, nilaoe Lowalangida Jehowa, balõ gosalinia andrõ.

III. Mifaoso gahe zolohe fana, ba Mbabeli andrõ, dozi zogai fana! Mifasoei mbanoea! Bõi faloecha moloi ira! Misoelõni chõra wolaoera andrõ! Mibe'e dali wolaoemi chõra wolaoera mege; noa sa lalawa Jehowa, Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli! Andrõ ni'õ'õtõ tooe ba newali nono matoea chõra, ba dozi sabõlõ

chõra, ba nihori, na loeo da'õ —
31 iwa'õ Jehowa. — Hiza, oelaoe
chõoe, ja'oegõ „fajawasa", iwa'õ
So'aja, Jehowa ngahõnõ, noa sa
iroegi bawa chõoe, inõtõ wango-
32 toe'õgoe ja'oegõ! *(Jes. 47, 7).* Ba
salaoe sa'ae „wajawasa", tegaõlõ
tooe, ba lõ samaoso. Ba oegoele'õ ga-
litõ ba mbanoeara, ena'õ i'ã fefoe zi
33 tefasoei ja'ira! Imane Jehowa nga-
hõnõ: Nifakao Ndraono Gizeraëli,
awõ mado Joeda fefoe, ba dozi
sangoloi'õ ja'ira mege, ba lataha,
34 te chõra la'efa'õ. Ba sangefa'õ ja'ira,
ba no sabõlõ, — Jehowa ngahõnõ
dõinia; ja'ia dania zamatoenõ hoe-
hoeora, ena'õ ahono goeli danõ ibe'e,
ba ena'õ manizinizi mbanoea Mba-
35 beli. Fõda nifatõrõ ba Ndrawa Ga-
ledaia andrõ — iwa'õ Jehowa, ba
mbanoea Mbabeli ba ba zalawara
ba ba zatoeatoea andrõ chõra!
36 Fõda nifatõrõ ba zoja bewe andrõ,
ena'õ sowõhõ mowa ira! Fõda ba
zabõlõ andrõ chõra, ena'õ atalõ
37 dõdõra! Fõda ba koedora ba ba
goeretara ba ba niha bõ'õ andrõ,
si no fatewoe, ena'õ tobali ira ala-
we! Fõda ba girõgirõra andrõ, e-
38 na'õ teraboe! Fõda ba nidanõ chõra,
ena'õ aetoe! Tanõ naha nadoe sa
danõ, ba ba zihocha mboeda a-
39 ndrõ owõhõ ira. Andrõ monaha da-
nia ba da'õ garawi ba asoe ana'a,
kanõwõ zonahia ba danõ; ba iroe-
gi zi lõ aetoe, ba lõ niha sa'ae;
gõtõgõtõ wa'ara, ba lõ sowanoea:
40 *(Jes. 34, 14)*: Si mane famali'õ Lo-
walangi arõ Zodoma, awõ Gomora,
awõ mbanoea ba ngaira, — iwa'õ
Jehowa — si manõ dania ba da'õ,
wa lõ niha, wa lõ si iagõ. *(Moz. I.*
41 *19, 24).* Hiza niha moroi jõoe, soi
seboea ba razo si no ato zi maoso
42 moroi ba wondrege danõ! Mofana
ba manoho, safaito ira, lõ la'ila
wa'ahachõ dõdõ. Fagoeagoeasara,
ba hoelõ we'oegoe'oegoe nasi, fakoe-
do, no mangaró ira, fangaró zabõ-
lõ, ba wanoewõ ja'oegõ, ja'oegõ
ono Mbabeli alawe! *(F. 6, 23).* I- 43
rongo doeriara razo Mbabeli, ba
atata danga, no ihawoei ia fa'a-
ta'oe, fanizinizi, si mane ba zadono.
Hiza, timba zingo si mõi mijawa, 44
moroi ba ndroe'oe ba mbewe Jori-
dano, sanawa tanõ sokara: si ma-
nõ na oetimba ira, ha mamõ'i hõ-
rõ wa'ara, ba oefataro salawara
nitoejoe andrõ. Ha niha sa zi fagõ-
lõgõlõ chõgoe? ba ha niha zanofoe
li chõgoe? ba heza so goebalo, sa-
naha fõnagoe? *(Job. 41, 1. F. 49,*
19 b. t). Andrõ mifondrondrongo 45
dõdõ Jehowa andrõ, tõdõnia ba
Mbabeli andrõ, ba era'erania ba
danõ Ndrawa Galedaia: Si ndroe-
hoe, ni'oloi'õ ira — side'ide mbiri-
biri andrõ! Si ndroehoe, si tobali
tõdõ nahara, ba chõra andrõ! Ba 46
we'ao andrõ: „No atoe'azanoewõ!"
ba hoemeoe danõ, ba fe'ira'irara,
ba terongo ba niha baero misa!

FAZA 51.

Tohoetohoe: I. Bõrõ Ndraono Gizeraëli, wa tesoelõni ba Mbabeli wolaoera. II. Farõcha andrõ, forasa niha bõ'õ misa, ba nirasa sa'ae gõi. III. Te'otoe'õ sa'ae Mbabeli, bõrõ zi lõ sõchi andrõ, nilaoera ba Ziona. IV. Lõ tola lõ te'ala Mbabeli, ba Iraono Gizeraëli, ba ni'orifi. V. Iwa'õ chõ Zeraja Jeremia, ena'õ ibaso dania wama'ele'õ andrõ, ba Mbabeli.

I. Imane Jehowa: Hiza, oefa- 1
rooe dõdõ zamakiko, samoefoe Ba-
beli, banoea ba hoenõ noedoegoe
andrõ, *(F. 4, 11; 25, 12),* ba oefa- 2
tenge ba Mbabeli zamõbõrõ, si
mõi mamõbõrõ ja'ira, ena'õ lõ niha
sa'ae ba danõra labe'e. Na lafa'-
oe'oe ira, na bawa wamakao andrõ,
F. 15, 7), ba lõ [ba Mbabeli] sogai 3
fana, ba lõ sangõrõba, sanimba!
Ba bõi mihachõsi tõdõ nono ma-
toea chõra [ja'ami sanoewõ], mifa-
kiko zabõlõ andrõ chõra, fefoe,
ena'õ tegaõlõ tooe niboenoe ba 4
danõ Ndrawa Geledaia, awõ niha-

handro, ba newali chõra. *(F. 49, 26).* Iraono Gizeraëli ba mado Joeda, ba tenga sa amaedola lacha mbanoea, tenga ni'erogõ Lowalangira, Jehowa ngahõnõ andrõ, he ŵa'ae no fahõna ba danõra golalõŵa chõ Ni'amoni'õ Ndraono Gizeraëli. **Mi'oloi, miheta ami ba Mbabeli, jamoefaigi wangorifinia zamõsana! Bõi gõna ami famakiko, ba golalõŵara andrõ!** Inõtõ wolaoe balõ sa'ae, chõ Jehowa: isoelõni chõra wolaoera mege *(F. 48, 20).* Mako ana'a mege Mbabeli andrõ, ba danga Jehowa, ba zi maboe õsi goeli danõ ma'afefoe: labadoebadoe nagoe andrõ jaŵa niha baero, andrõ wa no timba zowõhõ soi niha misa. *(F. 25, 15. Fam. 17, 4).* Ba no i'ogomoezaõ te'ala Mbabeli ba no afoefoe: mi'e'esi ira! Mihalõ daloedaloe ba zafõchõ andrõ chõra, ma ató dõhõ! *(Jes. 21, 9. F. 8, 22; 46, 11).* „Mafadõhõ mena'õ wõchõ Mbabeli andrõ, ba tebai dõhõ"; mibõhõli, talaboe ita, jamoesaŵa mbanoea chõra zamõsana. Noa sa iroegi mbanoea si jaŵa hoekoe andrõ, si gõna ira, ichamõ lawoeo jaŵa! No ibokai hoehoeoda satoelõ andrõ Jehowa: Talaboe, tadoenõdoenõ ba Ziona wolaoe Lowalangida Jehowa!

II. Mihaogõ nono wana, mitoejoe mbaloese! No ifarooe dõdõ razo Ndrawa Media andrõ Jehowa, si fa'oedoe ba Mbabeli dõdõnia, ba wamakiko ja'ira. Folaoe balõ sa'ae da'õ, chõ Jehowa, balõ gosalinia andrõ. *(F. 50, 28. Sach. 9, 13).* Mitaŵi mandrera, mi'otahõgõ gõli Mbabeli! Mihaõgõ wama'oe'oe! Mifataro zanaro! Mifa'aso ba mbinimbini õsa! Ifaloea sa'ae Jehowa nihonogõinia, nidaõ'õdaõ'õnia ba mbanoea Mbabeli andrõ. Ja'oegõ andrõ, si so ba mbewe nidanõ seboea, seboea ana'a, — no iroegi wozoe chõoe, inõtõ wamalo'o ja'oegõ sa'ae. *(Fam. 17, 15).* Fahõloe Jehowa ngahõnõ ba chõnia, imane: He ŵa'ae no oefo'õsi ndra'oegõ niha, timba wali [wa'ato, ja'oegõ Babeli], — ba lalaoe zoei dania wanoenõ zi mõna, ba chõoe andrõ! *(F. 25, 30).* Ja'ia, samazõchi tanõ ba wa'atoeatoeania andrõ ba samologõ banoea si jaŵa ba wa'aboto ba dõdõnia. *(Moz. I. 1. Job. 9, 8. Sin. 104, 2).* Na terongo linia banoea andrõ, ba moegosogoso deoe, ba i'ohe mijaŵa lawoeo moroi ba gahe mbanoea, i'asogõ gari mbanoea, lala deoe, ba ifolala nangi moroi ba zi fahõna ia. *(Sin. 135, 7).* Dozi atõngõ, ba tebai aboto ba dõdõ; dozi toeka gana'a, ba saila, ba wamaedo andrõ, me no falimosa nifahele andrõ ba me si lõ noso. *(Jes. 44, 11; 45, 10. F. 51, 17).* Faja ia, nifazõchi fango'aja; na baŵa wamatõrõ hoekoe, ba tekiko. Ba tenga si fagõlõgõlõ ba da'õ dána chõ ma'oewoe Jakobo andrõ, no samazõchi tanõ'a ia, ba soi tána chõnia Ndraono Gizeraëli, Jehowa ngahõnõ dõinia. *(Sin. 74, 2).* Farõcha mege ndra'oegõ chõgoe, fangõna, no oebe'e forasa soi niha ndra'oegõ ba famoefoe gamatõrõŵa razo misa. Oebe'e forasa koedo, fabaja si fakoedo jaŵa ndra'oegõ ba forasa goereta, fabaja samatõrõ, ba forasa ndra matoea, awõ ndra alawe, awõ zatoea, awõ ndraono, awõ nono matoea, awõ nono alawe, ba forasa goebalo, fabaja nikoebaloi, awõ zonowi, awõ gõrõbao chõra, awõ goemandroe, fabaja mandroe. Ba oesoelõni ba Mbabeli ba ba mbanoea Galedaia fefoe zi lõ sõchi andrõ, fefoe, nilaoera ba Ziona, ba zanehe ami — iŵa'õ Jehowa. Hiza, oelaoe chõoe, ja'oegõ hili wamakiko — iŵa'õ Jehowa — si no mamakiko õsi goeli danõ, ma'afefoe; to'ila chõoe wa'abõlõgoe oebe'e; oefagaõlõ tooe ndra'oegõ, moroi ba gara andrõ, ba oebali'õ hili sachozi ndra'oegõ. Samboea

dania lõ lahalõ ba chõoe gowe ba samboea lõ lahalõ tojo gehomo; tanõ si mate ndra'oegõ, si lõ mamalõmalõ, — iwa'õ Jehowa.

27 III. Mitawi mandrera ba goeli danõ! Milaoe dorofe ba niha misa! mi'amoni'õ soi bõ'õ, sanoewõ ja'ira! Mikaoni oedoera gamatõrõwa razo Ararata ba amatõrõwa razo Mini ba amatõrõwa razo Asekena! Mi'oroi'õ zondrõnia'õ! Mi'asogõ koedo, si hoelõ damo sosõri! *(Moz, I. 10, 3.*

28 *Raz. II. 19, 37).* Mi'amoni'õ soi bõ'õ oedoera, razo Ndrawa Media andrõ, awõ goemandroe chõra, awõ mandroe, amatõrõwara ma'afefoe!

29 Ba hoemisi dania danõ ba hoemeoe, itõrõ sa'ae niwa'õ dõdõ Jehowa, ba Mbabeli andrõ: tanõ si mate danõ

30 Mbabeli, ibe'e, ba ahori niha. Labato wasõndrata sabõlõ Mbabeli, doemaodao ba hati andrõ chõra, no ariri wa'abõlõra, no tobali ira alawe irá: no moetoenoe nomora,

31 no afatõ lazi mbawa gõli. Faondra zi fagohi ba sinenge, ba wangombacha chõ razo Mbabeli, wa no atoe'a zanoewõ ba mbanoeania,

32 fasoei, awõ wa no ba danga nemali so gõtõna, wa no la'ogo'õisi mbandra nidanõ, awõ wa no tobali dõ-

33 dõ zabõlõ. Imane sa Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli: Ono Mbabeli andrõ alawe, ba amaedola golajama mbasitõ, na bawa latoetoe danõnia; lõ ara tõ, ba

34 bawa wamasi! *(Jes. 21, 10).* „No i'ã ita Neboekanesa, razo Mbabeli, no itimba ita; no ibali'õ nahia si lõ õsi ita, no itõlõ ita, nifanõlõ hioe, famo'õsi daloenia, no itimba ita ba danõda omasiõ". *(F. 30, 14,*

35 *19, 11).* Ja mõi ba hoeloe Mbabeli wamalangõgõ ja'odo ba õsigoe andrõ [ni'ã] — ja imanõ banoea Ziona — ba dogoe andrõ, ba ja mõi ba hoeloe mbanoea Galedaia! —

36 ja imanõ Jeroezalema. Andrõ imane Jehowa: Hiza, oefatoenõ hoehoeomõ, ba oelaoe mbalõoe; oe'ogo'õisi nidanõ andrõ chõra ba oe'etoe'õ goemboe! Ba adoedoela dania Mba- 37
beli, nahia nasoe ana'a, tobali bõrõ wehocha mboe, ba fama'iki niha, ba si lõ niha sa'ae! Moendrõ- 38
ndrõndrõndrõ na ira, si mane singo, ba fangõngõngõngõ, si mane ono zingo: Ba ba wangisõra andrõ 39
oefa'oli chõra mbinaloe ba oefabadoegõ chõra zi maboe ira, ena'õ owoeawoea dõdõra; ba alaoe dania hõrõra, ba wemõrõ si lõ mamalõmalõ, si lõ tokea ira sa'ae! — iwa'õ Jehowa. *(Dan. 5).* Hoelõ nono 40
mbiribiri nitaba tegaõlõ tooe ira oebe'e, hoelõ zi matoea mbiribiri ba si matoea nambi.

IV. Alai „Zezachi" andrõ, no a- 41
toe'a zanoewõ, no mõi ba danga zanoewõ wondrege nisoeno andrõ ba goeli danõ, ma'asagõrõ! Alai Mbabeli, no tobali bõrõ wehocha mboe ba niha baero! *(F. 25, 26).* No inõnõi asi Mbabeli andrõ, no 42
ihawoei doeloenia sigosogoso. No 43
tobali adoedoela mbanoeara, tanõ si mate, tanõ si lõ niha sa'ae, si lõ itõrõ niha. Oe'otoe'õ Mbeli andrõ 44
ba Mbabeli; hadia nitõlõnia andrõ, ba oesõbi ba mbawania, ba bõi sa'ae lahoeroefai ia niha baero! Ba sadoedoe gõi gõli Mbabeli! Miheta 45
ami ba chõra, ja'ami banoeagoe, jamoefaigi wangorifinia zamõsana, ba holahola wõnoe Jehowa andrõ! Bõi sa atatõ dõdõmi, fa mi'ata'oefi 46
doeria andrõ, si terongo ba danõ, na sambalõ doeria zi dõfi andre ba sambalõ ba ndrõfia, ba na famakao ba danõ, na faoma lalawa nawõra salawa. Andrõ hiza, iroegi 47
bawa dania, ba oefatõrõ wotoe ba nadoe Mbabeli andrõ, ba aila danõra ma'asagõrõ, ba hiza tooe ba danõ fefoe niboenoe andrõ chõra. Ba sowoeawoea tõdõ dania mba- 48
noea si jawa ba tanõ tooe ba õsinia fefoe, ba Mbabeli andrõ; moroi jõoe sa lahawoei ira sanoedoegõ andrõ — iwa'õ Jehowa. *(Fam. 18,*

49 *20).* Si te'ala gõi Mbabeli, ja'ami Iraono Gizeraëli niboeboenoe, me no bõrõ Mbabeli, wa sagõrõ oeli
50 danõ matemate niha. Ja'ami si no aefa ba mbawa zi'õli, miheta ami, bõi mibato ! **Mitõrõtõrõ tõdõmi Jehowa, ba zarõoe andrõ ; bõi aefa'aefa ba dõdõmi Jeroezalema !**
51 *(Sin. 137, 5. 6).* Saila sibai ita, me no tarongo wango'aja ; no ihawoei mbawada fa'aila, me no laroegi niha bõ'õ ni'amoni'õ andrõ ba gosali
52 Jehowa ! Andrõ hiza, iroegi bawa dania — iwa'õ Jehowa — ba oefatõrõ wotoe ba nadoera andrõ, ba sagõrõ tanõra ba so zangarõngarõ,
53 niboenoe ! He no ba mbanoea si jawa iroegi Babeli, ba he si lõ lala mijawa hatira andrõ, labe'e, ba ba chõgoe la'otarai chõra sanoedoegõ
54 — iwa'õ Jehowa. *(Jes. 14, 13).* Hiza we'ira'ira moroi ba Mbabeli ba fa'afoefoe sabõlõbõlõ tarongo, moroi
55 ba danõ Galedaia ! Idoedoegõ sa'ae Mbabeli andrõ Jehowa, tebato wagoeagoeasa andrõ, ba chõra ibe'e ; moegosogoso ndroeloera, [doeloe zanoedoegõ] timba nasi ; hoemõ-
56 ngõ we'aora andrõ ! Laroegi sa'ae Mbabeli sanoedoegõ ba nira'oe zabõlõra, nirasa wanara ; Lowalangi solaoe balõ sa Jehowa, ihaogõ wa-
57 masoelõni. Ba ba zalawara ba ba zatoeatoea ba ba goemandroe ba ba mandroe ba ba zabõlõ chõra, ba oefabadoegõ zi maboe ira, ba alaoe hõrõra, ba mõrõ si lõ mamalõmalõ ; lõ'õ sa'ae tokea ira ! — iwa'õ razo andrõ, sotõi Jehowa
58 ngahõnõ. Imane Jehowa ngahõnõ andrõ : Õli Mbabeli andrõ, si no awe'ewe'e sibai, ba nidoedoegõ, irege dojo tooe, ba bawa gõli salawa andrõ, ba nitoenoe alitõ, ba itõrõ niwa'õ andrõ : Aechoe ba waja wohalõhalõwõ niha, ba ba galitõ aechoe wa'erege dõdõ soi niha.
59 V. Taroma li niwa'õ Jeremia sama'ele'õ chõ Zeraja andrõ, ono Neria ono Mahaseja, me mõi ba Mbabeli da'õ, awõ Zedekia, razo mado Joeda, me no mendrõfa fache razo ia, — mandroe ba wofanõ Zeraja andrõ. *(F. 32, 12).* Ba itanõ ba zoe- 60
ra Jeremia wamakiko andrõ fefoe, si gõna Mbabeli dania — hoehoeo andrõ fefoe, nisoera, ba Mbabeli andrõ. Ba imane Jeremia chõ Ze- 61
raja : Na õroegi Mbabeli, ba faigi, fa õbaso daroma li andre fefoe, ba õmane : He Jehowa, ja'oegõ zi 62
daõ'õdaõ'õ ba mbanoea da'e fanoedoegõ ja'ia, fa bõi si iagõ ja'ia sa'ae, he niha ba he oerifõ ; noa sa õmane : Tanõ si mate dania ndra'oegõ, si lõ mamalõmalõ. Ba na no 63
ahori õbaso zoera andrõ, ba fotamboea kara ba tibo'õ ba Oifarati, ba õmane : Si manõ dania wa'alõ- 64
mõ Mbabeli, ba lõ'õ sa'ae ifoeli mõi jawa, ba wamakiko andrõ, nifatõrõgoe chõra ; erege dõdõra.

Iroegi da'e hoehoeo Jeremia andrõ.

FAZA 52.

I. Si gõna Zedekia ba si sambao mo ja'ira, me atoe'a ba Jeroezalema zanoewõ. II. Fa'adoedoe mbanoea, fabaja osali. III. Te'oloi'õ Ndraono Gizeraëli. IV. Te'efa'õ ba goeroenga Jojachi andrõ, ba Mbabeli.

Faigi gõi Faz. 39, 1–10. Raz. II. 24, 18–25, 21. Ngaõt. II. 36, 11–21.

I. **D**oea woeloe a sara fache 1
Zedekia, me toemaro razo ia, ba felezara fache razo ia ba Jeroezalema. Hamoetala dõi ninania, ono
Jeremia, banoea Libena. Ba si lõ 2
omasi Jehowa ilaoe, si mane si'aikõ folaoe Jojaki andrõ. Itõrõ sa'ae 3
mbanoea Jeroezalema, awõ mado Joeda [si lõ sõchi andrõ], bõrõ wõnoe Jehowa, irege no itimba ira ba doedoema hõrõnia. Ba fabali Zedekia chõ razo Mbabeli. Ba me 4
no ahatõ iroegi meziwa fache razo ia, ba zi mewoeloe ba mbawa si foeloe, ba so Neboekanesa, razo Mbabeli, awõ zabõlõ chõnia fefoe, ba

wanoewõ Jeroezalema, lafa'oe'oe,
5 lafazõchi mba'aba'ara, fasoei. Ba
tobali te'oe'oe mbanoea, iroegi
6 ndrõfi si felezara chõ Zedekia. Ba
ba zi meziŵa ba mbaŵa si õfa, me
no abõlõ lofo ba mbanoea, me lõ'õ
7 sa'ae õ niha ba danõ, ba atõla gõli
labe'e sanoewõ ba moloi razo, awõ
zabõlõ fefoe, ba zi bongi, larõi
mbanoea, latõrõ mbawa gõli ba
gotaloea gõli si doea, tánõ ba ka-
boe razo (ba samasoei banoea na
Ndrawa Galedaia) ba latõrõ lala
8 ba Garaba. Ba lagohi razo sabõlõ
Ndrawa Galedaia ba lachamõ Ze-
dekia ba ndraso ba Jericho, me no
larõi ia sabõlõ chõnia fefoe, me no
9 moezaewe. Ba lara'oe razo, la'ohe
chõ razo Mbabeli ba Ribela ba
danõ Hamata; ba i'etoe'õ hoekoe-
10 nia da'õ. Ba ifataba'õ mbagi ndrao-
no Zedekia razo Mbabeli, ba za-
nehe Zedekia, ba fefoe zalaŵa mado
Joeda, ba ifataba'õ mbagi, ba
11 Ribela. Ba ifakoë'õ hõrõ Zedekia,
ba larate iŵa'õ. Ba ifa'ohe'õ ba
Mbabeli razo Mbabeli ba ifakoe-
roe'õ, iroegi wa'amatenia.
12 II. **B**a ba zi mewoeloe ba mba-
ŵa si lima, — me no sara ambõ
doea woeloe fache dania razo Ne-
boekanesa, razo Mbabeli andrõ —
ba so Neboesa-Adano andrõ, sa-
rasá wazoeri, si lõ aefa'aefa chõ
razo Mbabeli, mõi ia ba Jeroeza-
13 lema, ba itoenoe gosali Jehowa, awõ
gõdo razo ba omo ba Jeroezalema
fefoe; omo zalaŵa fefoe, ba itoe-
14 noe. Ba sara õli Jeroezalema, fa-
soei, ba ladoedoegõ sabõlõ Ndrawa
Galedaia, dozi ira, si fao chõ zarasá
15 wazoeri andrõ. Ba si tosai niha, si
lõ ahori ba mbanoea ba si no mõi
chõra mege, sanaŵa razo Mbabeli
andrõ, ba si tosai toeka, ba i'ohe
ba Mbabeli Neboesa-Adano, sarasá
16 wazoeri. Ba niha si noemana ba
danõ, ba isaigõ õsa Neboesa-Adano,
sarasá wazoeri, irõi sohalõŵõ ba
17 kaboe nagoe ba sonowi. Ba taroe
nahe tõla andrõ ba gosali Jehowa
ba dajadaja andrõ ba gala nidanõ
andrõ, tõla, ba gosali Jehowa, ba
larasa Dawa Galedaia; ba tõlania
fefoe, ba la'ohe ba Mbabeli. *(F.*
27, 19). Ba bowoa andrõ ba soe- 18
ndroesoendroe ba si'õli ba figa ba
wanefe ba figa bõ'õ ba fefoe wa-
kake tõla, ba wame'e soemange,
ba lahalõ, ba mako seboea andrõ 19
ba gali ba figa ba wanefe ba bowoa
ba naha wandroe ba mako ba wama-
doe, fefoe wakake ana'a ba fefoe wa-
kake firõ, ba ihalõ sarasá wazoeri a-
ndrõ. Doea rozi taroe nahe andrõ ba 20
samboea gala nidanõ ba saŵi tõla
andrõ, si felendroea, dajadajania,
dajadaja andrõ, nifazõchi razo Se-
lomo, ba gosali Jehowa, — tebai
tetoelo dõla wakake andrõ fefoe.
(Raz. I. 7, 15). Ba taroe nahe a- 21
ndrõ, ba felendroea hela wa'alaŵa
zara ba mato daõfa manalagoe;
õfa toeroe wa'awe'ewe'e, ni'okoro.
lõ õsi bacha. Ba mohõgõ tõla; sa- 22
mboea hõgõ, ba lima hela wa'a-
laŵa, ba no tefasoei ni'oboea da-
limo hõgõ andrõ, tõla manõ; ba
si manõ gõi ba daroe nahe si sara.
Siŵa woeloe a õnõ ni'oboea dalimo, 23
soroma, ba otoe fefoe ni'oboea
dalimo, fasoei ba ni'otarali andrõ.
III. **B**a ihalõ sarasá wazoeri 24
zatoea gere andrõ, Seraja, ba ta-
mbalinania ere, Sefania, ba sanaro
ba mbawandroehõ, datõloe. Ba 25
ihalõ ba mbanoea genoni jomo,
zamõsa, si no koemandra zabõlõ
gõi, ba dafitoe zi lõ aefa'aefa mege
chõ razo, nisõndra ba mbanoea, ba
doeroetoeli goemandra seboea, sa-
noetoejoe saradadoe niha danõ ba
õnõ ngafoeloe na niha ba danõ,
nisõndra ba mbanoea. Da'õ nihalõ 26
Neboesa-Adano, sarasá wazoeri, ba
i'ohe chõ razo Mbabeli ba Ribela.
Ba ifaboenoe'õ ira razo Mbabeli, 27
ba da'õ ba Ribela, ba danõ Ha-
mata. Si manõ wa'aheta mado
Joeda ba danõra, fangoloi'õ ja'ira.

28 Da'e wa'ato niha, ni'oloi'õ Neboekanesa: Me dõfi si fitoe chõnia, ba tõloe ngahõnõ a doea woeloe a tõ-
29 loe mado Joeda i'oloi'õ; ba me dõfi si felewãloe, ba wãloe ngaotoe a tõloe ngafoeloe a roea, banoea
30 Jeroezalema. Ba me dõfi si doea woeloe a tõloe chõ Neboekanesa, ba fitoe ngaotoe a õfa woeloea lima mado Joeda i'oloi'õ Neboesa Adano, sarasá wazoeri; tobali õfa ngahõnõ a õnõ ngaotoe niha, fefoe.
31 IV. Ba me dõfi zi tõloe ngafoeloe a fitoe, i'otarai me te'oloi'õ Jojachi andrõ, razo mado Joeda, ba zi doea woeloe a lima, ba mbawã si felendroea, ba ihachõsi tõdõ Jojachi andrõ, razo mado Joeda, Ewili-Merodaki, razo Mbabeli — ba ndrõfi me toemaro ia razo, i'efa'õ ba goeroenga. *(Raz. II. 25, 27 b. t.).*
Ihaogõ wehedenia chõnia ba jawa 32
naha dadaoma zalawa bõ'õ, awõnia ba Mbabeli, ibe'e dadaoma Jojachi. Ifaheta'õ noechania ba goe- 33
roenga ba awõnia ia ba wemanga, gõtõ wa'anaoe nosonia na. Ba razo 34
Mbabeli zanaha balazonia — balazonia si lõ mamalõmalõ, hadia zahori ma'õchõ, iroegi wa'amatenia, gõtõ wa'anaoe nosonia na.

NGENOENGENOE JEREMIA.

FAZA 1.

I Fa'eboea wamakao, si no gõna ira. II. Ena'õ na aboe dõdõ zamondrongo gõi: III. Fangandrõ Jeremia.

1 I. Alai mbanoea andrõ, no aomõaomõ, sato niha no; no tobali lacha, seboea no ba ngai niha bõ'õ; samatõrõ banoea bõ'õ no, ba no
2 gõna rodi! Sara wongi manõ mege'ege, mowõi dawa hõrõnia. Lõ sondrara tõdõnia, dozi somasi ja'ia mege. Dozi si fahoewoe chõnia mege, ba no farõi chõnia, no si fa'-
3 oedoe. *(Sin. 6, 7).* No awoe'a mado Joeda, ba wangaboe dõdõ andrõ ba ba rodi andrõ, si no abe'e. Ba niha baero so ira, lõ faloecha zahono ira. No lachamõ ira solohi
4 ja'ira, ba zambõ fa'ebolo lala. Saboe tõdõ lala ba Ziona, me lõ si mõi ba gowasa. Bawa gõlinia fefoe, ba no adoedoela; mangarõngarõ gere chõra; saboe tõdõ nono alawe chõra; ba ja'ira, ba no salangoe tõdõ. No mõi jawa zamakao 5
ja'ira, ba ba zi fa'oedoe chõra, ba lõ fa'aboe dõdõ. Jehowa sa'ae zamoesi tõdõra, ba wa'oja horõra andrõ; noa sa moe'oloi'õ ndraonora, niraboe zamakao ja'ira. Ba no a- 6
heta ba nono Ziona alawe lachõminia fefoe. Salawara, ba no timba mbõhõ, si lõ õ doe'oe, mowaõwaõ lõ dõladõla, fõna zolohi. Itõrõ tõdõ 7
Jeroezalema — na bawa wamakao ba na bawa wolohi — zi sõchi andrõ fefoe, si otarai gõtõ fõna sa'-ae, me mõi ba danga zamakao mbanoeara, me lõ sangorifi; lafaigifaigi samakao andrõ, la'igi'igi'õ ira, ba wa'ate'alara andrõ. Seboea 8
horõ Jeroezalema, andrõ wa tobali ni'ogorofi ira. Dozi samosoemange ja'ira mege, ba no si lõ ba dõdõ ja'-ira sa'ae, me no la'ila zaila ira; ba ja'ira, ba sangarõngarõ, ba labali'õ ira foeri. *(Sin. 44, 15. Jes. 47, 3. Jer. 13, 26).* No ta'oenõ gahe mba- 9
roera, lõ itõrõ tõdõra loealoea. Ba

sahõlihõli dõdõda wa'ahõndrõra andrõ, lõ sondrara tõdõra. „Faigi wa'anoemanagoe, ja'oegõ Johowa",
10 noa sa fajawã zi fa'oedoe! No i'oro'õ dangania samakao andrõ, ba wangai ana'ara fefoe. Ba no la'ila me mõi ba ni'amoni'õ andrõ chõra niha baero, niwã'õoe: lõ tõla oroedoe ira ba mbanoeami. *(Moz.*
11 *V. 23, 3. Jer. 52, 17).* No ara wangarõngarõ mbanoeara fefoe, wangaloei balazo; labe'ebe'e gana'ara bõli gõra, fangorifira. Faigi, ja'oegõ Jehowa, nehegõ, wa no lõ ba dõdõ niha ja'odo! *(Jer. 52, 6. F. 4, 10).*
12 II. Ja'ami fefoe, sanõrõ, mifaigi ba minehegõ, na so na wa'afõchõ si mane fa'afõchõ andrõ chõgoe, nilaoe chõgoe, chõgoe andre, niboesi Jehowa tõdõ, me bawã wõnoenia andrõ, si no abõlõbõlõ sibai.
13 *(Jer. 14, 17).* No ilaoe galitõ, moroi jawã, ifatõrõi'õ ba dõlagoe, ba no ilaoe wesoe gahegoe ba no itimba foeri ndra'odo. No ifoefoe
14 ndra'o, fadoro wõchõgoe ibe'e. No ifa'anõ kalo mbagigoe horõgoe andrõ. tangania; no tefabõbõ, ba no moehare'õ ba mbagigoe — erege dõdõgoe ibe'e. No ibe'e ba danga zi tebai oelawa ndra'odo So'aja.
15 No itibo'õ So'aja fefoe zabõlõ, si so ba chõgoe mege. No ikaoni ba gowasa zi fa'oedoe chõgoe, ba womama ono matoea chõgoe. So'aja zangoehoendragõ folazi chõ nono Joeda andrõ alawe. *(Jes. 63,*
16 *3).* Da'õ mbõrõ wege'egegoe; mangele manõ dawa hõrõgoe. Noa sa arõoe chõgoe zondrara tõdõ, si okafoei tõdõgoe ena'õ. No aboe dõdõ ndraonogoe, me no abõlõ nemali a-
17 ndrõ. *(Jer. 23, 17).* I'oro'õ dangania Siona, lõ faloecha zondrara tõdõ. No ifaoso gahe zamakao ma'oewoe Jakobo Jehowa, fasoei. No tobali ni'ogorofi Jeroezalema, ba chõra
18 andrõ. Satoelõ Jehowa; noa sa oefadaõ linia. Mifondrondrongo, ja'ami niha baero fefoe, ba mifaigi wa'afõchõ andre chõgoe! Ono alawe chõgoe ba ono matoea, ba no moe'oloi'õ. No oekaoni zomasi ja'odo 19
mege, ba lalimodo. Ere chõgoe ba satoea, ba no mate olofo, ba mbanoea, me la'aloei gõra, fangorifira. *(Jer. 30, 14).*

III. Faigi, ja'oegõ Jehowa, wa'- 20
atosagoe andre; hoelõ galitõ bacha dõdõgoe. Ibali'õ ia tõdõgoe barõ dotogoe, me no sabe'e tandro ndra'odo mege. Baero, ba si'õli, famoenoe ndraono, ba jomo ba mbanoea, ba teoe mbanoea. *(Jes. 16, 11. Jer. 14, 18).* Larongo niha 21
wangarõngarõgoe — ba sondrara tõdõ, ba lõ'õ. Dozi si fa'oedoe chõgoe, ba larongo wamakao andrõ chõgoe, ba omoeso dõdõra, me no õlaoe [chõgoe]. Aloea dania mbawã andrõ, nifarongogõmõ, õbe'e, ba fagõlõgõlõ ira chõgoe. Ja mõi ba doe- 22
doema hõrõoe walõsõchira andrõ, fefoe, ba laoe chõra, si mane folaoemõ chõgoe, ba horõra andrõ fefoe! Noa sa fahõna wangarõngarõgoe, ba sofõchõ bacha dõdõgoe. *(Jer. 8, 18).*

FAZA 2.

I. Fangarõngarõ, me no adoedoe sibai Jeroezalema. II. Fanegoe sama'ele'õ sofaja andrõ. III. Famarooe tõdõ, ba wamalalini era'era.

I. Ha lõ ateloemõ nono Ziona a- 1
ndrõ alawe, ibe'e So'aja ba wõnoenia andrõ! Moroi ba mbanoea si jawã itibo'õ tooe ba danõ lachõmi Ndraono Gizeraëli, ba lõ itõrõ tõdõnia mbakoebakoe gahe andrõ chõnia, me bawã wõnoe andrõ chõnia. *(Sin. 78, 61 ; 99, 5).* Lõ fa'aha- 2
chõ dõdõ Zo'aja wamoefoe tanõ ma'oewoe Jakobo; no idoedoegõ hati nono Joeda alawe, ba wõnoenia andrõ; no itimba tooe gamatõrõwa, fabaja salawa, salacha ibe'e. No i'ewa dandroe Ndraono Gizera- 3
ëli fefoe, ba weholahola wõnoenia andrõ; no ibõda gambõlõnia, ba

nemali andrõ, ba no i'eboea'õ galitõ siholahola, si mangamanga hadia ia, fasoei, ba ma'oewoe
4 Jakobo. No ichai wanania, si mane emali, abe'e gambõlõnia si mane ba zi fa'oedoe, ba no ahori iboenoe zomasi ira famaigi, ba nose nono Ziona alawe; no ilaoe mbachoebachoe dõdõnia, hoelõ ga-
5 litõ. Amaedola nemali sa'ae Zo'aja, no ise'egõ Ndraono Gizeraëli; no ifoefoe gõdo chõra fefoe; hati chõra, ba no idoedoegõ; ba no falawoelaete wangarõngarõ nono Joeda
6 alawe ibe'e. *(Sin, 89, 41).* No ideha gõlira, si mane ba kaboe; no ifoefoe naha gowoeloa chõra; olifoe mbanoea Ziona gowasa ba sabato, ibe'e Jehowa, ba no itibo'õ razo, fabaja ere, ba mbachoebachoe dõ-
7 dõnia andrõ. *(Jes. 5, 5).* No lõ ba dõdõ Zo'aja naha wame'e soemange andrõ chõnia, no itibo'õ ba dõdõnia ni'amoni'õ andrõ chõnia; no iloeloe ba danga nemali gõdora andrõ; no moe'ao'ao ira ba gosali Jehowa, si mane na bawa gowasa.
8 No ihonogõi Jehowa wanoedoegõ õli nono Ziona alawe; no ifatõrõ wanoe'a, lõ ibõda dangania wanoedoegõ, saboe tõdõ mba'aba'a, fabaja õli, ibe'e, no faoma salangoe
9 tõdõ. *(Raz. II. 21, 13).* No ahõndrõ ba danõ mbawa gõlinia; no ifoefoe lazinia, no ifatõ; razora ba satoea chõra, ba no so ba niha baero — no taja goroisa; ba he sama'ele'õ chõra, ba lõ'õ sa'ae faloecha wama'ele'õ chõ Jehowa. *(Sin. 74, 9).*
10 No doemaodao tooe ba danõ, lõ hedehede, zalawa nono Ziona alawe; no lalaoe gawoegawoe ba hõgõra ba no la'onoecha gonigoni; lafatoegoe ira ono Jeroezalema a-
11 lawe. Ariri hõrõgoe, ba dawa hõrõ andrõ, no aoechoe bacha narõ dotogoe; hoelõ zi fabali bacha dõdõgoe, ba wa'atekiko nono mbanoeada andrõ alawe, me si mate olofo ndraono, fabaja ono sawoejoe, ba newali ba mbanoea. *(Job. 16, 13. Amaed. 7, 23).* Lamane chõ ninara: 12
Heza so wache ba agoe? Me mate olofo, si mane sesocho famoenoe, ba newali, ba mbanoea, me aetoe nosora ba gaheta ninara. Hadia 13
nibe'egoe famadoehoe'õ chõoe, hadia wamaedooe oebe'e, ja'oegõ ono alawe, Jeroezalema? Hadia oebe'e si falawalawa chõoe, ono Ziona? Fa'eboea nasi sa'ae wa'eboea zochooe; ha niha zamadõhõ?

II. Sama'ele'õ andrõ chõoe, ba 14
faja, ba si lõ asio wangi'ilara chõoe; lõ nibokaira horõoe ba wangefa'õ ja'oegõ, taroma li faja ba fanibo ni'i'ilara chõoe. *(Jer. 2, 8; 5, 31; 14, 14; 23, 16. Hez. 13, 2).* So- 15
laoe tatawõ chõoe dozi sanõrõ, fasi ira ba lafalichõ ira, ba nono alawe andrõ, Jeroezalema [lamane]: „Hadia, da'õ mbanoea andrõ, nibe'era tõi ‚fondrege zi sõchi' ba, ‚omasiõ nõsi goeli danõ, ma'afefoe'?" *(Sin. 48, 3; 50, 2).* Lafaboka mbawara 16
chõoe dozi si fa'oedoe chõoe; fasi ira ba lafatangi mbohara, lamane: „No mafoefoe! Ja'ia sa'ae mbawa nidõnadõnama; no machamõ, no ma'ila!" *(F. 3, 46).* No ifaloea Je- 17
howa nichoi dõdõnia, no ifatõrõ ba niwa'õnia, ni'oroi'õnia, i'otarai gõtõ fõna sa'ae — no idoedoegõ lõ fa'ahachõ dõdõ, ba no ibe'e omoeso chõoe dõdõ zi fa'oedoe, chõoe — no i'alawa'õ dandroe zamakao ja'oegõ! *(Moz. V. 28, 15).*

III. Angarõfi li Zo'aja, ja'oegõ 18
ono alawe, ono Ziona; alacha mowõi dawa hõrõ, hoelõ gelea, bongi ma'ochõ; bõi olombase, bõi ibadoegõ ia ono hõrõ chõoe. *(Jer. 14, 17).* Laboe, angarõngarõ ba zi bo- 19
ngi, na mõrõ niha; fadoewa dõdõoe, timba nidanõ, ba doedoema hõrõ Zo'aja; oro'õ chõnia dangaoe, ba wangorifi iraonooe, si mate olofo, ba watalinga newali, fefoe. *(Sin. 62, 9).* Nehegõ, ja'oegõ Jehowa, 20
faigi: ha chõ õlaoe zi manõ!

Hadia, la'ā nonora ira alawe, iraono andrõ, rorogõfõra ? Hadia, teboeboenoe gere, fabaja sama'ele'õ, ba ni'amoni'õ andrõ chõ Zo'aja ? *(Raz. II. 6, 29).* No so tooe ba danõ, ba newali, ndraono, awõ zatoea : ono alawe chõgoe ba ono matoea chõgoe, ba no mate ni'õ'õtõ ; no mange'e ndra'oegõ, me bawa wõnoe andrõ, chõoe — no mamoenoe niha ndra'oegõ, lõ fa'ahachõ dõdõ. No õkaoni — nifogaoni ba gowasa — gameta'oeõ chõgoe, fasoei, ba samõsa lõ'õ, me bawa wõnoe Jehowa andrõ, soloi ba saefa ; nirorogõgoe andrõ, ni'e'eboeagoe, ba no ihori emaligoe andrõ.

FAZA 3.

I. Mangarõngarõ Jeremia ba wamakao andrõ, si gõna ia. II. Fangandrõnia ; i'ide'ide'õ ia ba idõnadõna wa'ahachõ dõdõ Lowalangi. III. Fangombacha horõ. IV. Ifondrondrongo Lowalangi ba itolo nifakao.

I. Ja'odo niha andrõ, sangila famakao, ba mbõzibõzi andrõ chõnia ba wõnoenia. Ja'odo nifasaonia, nifatõrõnia ba zogõmigõmi ba ba zi lõ haga. Chõgoe ifonoemanoemalõ dangania, ma'õma'õchõ. Sariri nõsigoe ba oeligoe, ibe'e ; tõlagoe, ba no irasa. No ifasoei ndra'odo, wama'anõ langoe ba famakao. No ibe'e ba zogõmigõmi ndra'odo, amaedola zi mate, lõ fangorifi sa'ae. No ikõlini ndra'o kara, lõ lala, no aboea rate chõgoe, ibe'e. *(Job. 3, 23).* Ba he moe'ao ndra'o, he wa'ae eboea ligoe, ba iba'a wangandrõgoe. Iba'a lalagoe kara seboea ; ifoefoe nitõrõgoe ena'õ. Amaedola mberoea sanaronaro ia chõgoe, amaedola zingo ba mbinimbini. *(Job. 10, 16).* Seloengoe lalagoe ibe'e ; no isasawi ndra'odo ; adoedoela ndra'odo ibe'e. No ichai wanania, ba no ibe'e tandra wana ndra'odo. *(Job. 16, 12. Sin. 7, 13).* No ifatõrõ ba mboeagoe nono wana chõnia. No tobali fama'iki ndra'o ba mbanoeama fefoe, ajara ma'õma'õchõ. *(Job. 30, 9).* No i'aboesoi'õ ndra'o safeto, no ifabadoegõ chõgoe nidanõ mboeloe mbala. Oebohagõ nene ibe'e, ba oefagaõlõ ndra'o bawoe. No õtajaigõ wa'ohahaoe dõdõgoe, olifoe ndra'o zi sõchi. Ba oemane : No taja wa'abe'egoe, ba fanõtõnagoe chõ Jehowa.

II. Tõrõ tõdõoe wa'anoemanagoe ba folohi ja'odo andrõ, ba idanõ mboeloe mbala andrõ, awõ langoe andrõ ! Oe'angerangeragõ, ba ikõwõ ia bacha tõdõgoe. Da'õ oetanõ ba dõdõgoe, ba andrõ oedõnadõna : **Lõ'õ sa atõ saetoe na wa'eboea dõdõ Jehowa, lõ sahori na wa'ahachõ dõdõnia ; ero mahemoloe, ba ifoeli bohooe, abõlõ wa lõ farõi ndra'oegõ !** *(Sin. 30, 6).* **Tána chõgoe Jehowa, iwa'õ tõdõgoe, andrõ wa chõnia oedõnadõna.** *(Sin. 16, 5; 73, 26. Jer. 10, 16).* Seboea tõdõ Jehowa ba zanõtõna chõnia, ba niha sangaloei ja'ia. Si sõchinia, tadõnadõna wangorifi andrõ chõ Jehowa, lõ hedehede. Sõchi ba niha, na iloe'i galo mbagi andrõ, fatoea ono matoea na ia. Ja doemaodao lõ awõ ba lõ hedehede, na ihare'õ ba mbaginia. Ja fa'ago bawa ia ba gawoegawoe tooe — ma atõ so na dõtõnafõ ; Jamoe'oro'õ mbo'õnia ba zamalisi ja'ia, ja aboeso fango'aja. **Tenga si lõ mamalõmalõ wanibo Zo'aja. Na no ifatõrõ wa'aboe dõdõ, ba [ifoeli] ahachõ dõdõ, ba wa'afahõna wa'eboea dõdõnia andrõ. Tenga sa fa'omasinia wamakao ba famoesi tõdõ nono niha.** Wa lahoendragõ fefoe nira'oe andrõ, ba danõ, wa lawoe'ai hoekoe, ba zanehe Wondrege Zalawa, wa lafoejoe'õ hoehoeo niha, ba hadia, lõ i'ila So'aja ? Ha niha zangoema'õ, ba no itõrõ, na tenga moroi ba li Zo'aja ? *(Sin. 33, 9).* Hadia, tenga oemboe zi lõ sõchi ba oemboe zi sõchi gõi mbawa Wondrege Zala-

wa? *(Jes. 45, 7)*. **Hadia wa mangarõngarõ manõ niha, sagõtõ ja'ia? Ba horõnia ja mangarõngarõ zamõsana!**

III. **D**atafaigi dõrõwada, ta'aloealoei, ba tafoeli ita chõ Jehowa! Datafazawa dõdõda ba tangada chõ Lowalangi ba zoroego! No eloengoe ita, ba no tandrotandrofõ ita — ba lõ nibe'eoe aefa [da'õ]. No õfobaloebaloe ndra'oegõ fõnoe ba no õgohi ndra'aga, no õboeboenoe ndra'aga, lõ fa'ahachõ dõdõ. No õbaloegõ ndra'oegõ lawoeo, fa tebai isõsõ fangandrõ. No õbali'õ sasao ba sogoro niha ndra'aga, ba hoenõ niha baero. *(Kor. I. 4, 13)*. No lafaboka mbawara chõma dozi si fa'oedoe chõma. *(F. 2, 16)*. Fehocha mboe ba kohokoho goerachama, ba fa'adoedoe ba fa'afoefoe. Mangele dawa hõrõgoe, ba wa'afoefoe nono alawe andrõ, ono niwada. *(F. 3, 11)*. Mo'ala'ala manõ hõrõgoe, lõ mamalõmalõ, *(F. 2, 18)*, balazi ifaigi moroi jawa, balazi ifaigi lala Jehowa, moroi ba zoroego. Afõchõ bacha dõdõgoe ibe'e [tawa] hõrõgoe andrõ, ba nono alawe andrõ, banoeada, fefoe. No lagohi ndra'o, nifolohi fofo, si fa'oedoe chõgoe, lõ bõrõbõrõ, no la'etoe'õ nosogoe ba gohokoho danõ ba no lahawoei ndra'o kara. *(Jer. 38, 6)*. No ilawoei hõgõgoe idanõ, ba oemane: si mate ndra'o.

IV. **B**a no oe'angarõfi li dõimõ, ja'oegõ Jehowa, moroi ba wondrege gohokoho. *(Sin. 130, 1)*. Ba no õfondrondrongo we'aogoe andrõ: „Bõi doehõ dõgi dalingaoe; okafoei dõdõgoe, tolodo!" No ahatõ ndra'oegõ, me moe'aodo chõoe, õmane: „Bõi boesi dõdõoe!" No õfatoenõ hoehoeogoe, ja'oegõ Jehowa, no õ'orifi ndra'odo. No õ'ila wamakao ja'odo andrõ, ja'oegõ Jehowa: ohe ba lala hoehoeogoe andrõ! No anehe'õ dõdõra ba wolaoe chõgoe, fefoe nifachaira chõgoe. No õrongo wango'ajara andrõ, ja'oegõ Jehowa, fefoe nifachaira chõgoe, hoehoeo zi fa'oedoe chõgoe ba tõdõra fa'oedoesa chõgoe, ma'õma'õchõ. Faigi, ba wedadaora ba ba wemaosora, ba ajara ndra'odo. Ja'oegõ Jehowa zanoelõni chõra, dali nilaoe dangara; *(Rom. 2, 6)*; õ'abõsi'õ dõdõra — ba ja tohare chõra wangelifioe! Õgohi ira ba wõnoemõ ba õhori ira, barõ mbanoea chõ Jehowa!

FAZA 4.

I. Fõna, ba sohahaoe tõdõ Ziona, ba famakao iada'e. II. Horõ Jeroezalema mbõrõ da'õ. III. Fameta'oe Iraono Gedomo, somoeso tõdõ.

I. **H**a lõ aitõ gana'a andrõ, ha lõ atobali mbalaki, ba tetibo manimani ni'amoni'õ, ba watalinga newali fefoe! Ono matoea omasiõ andrõ, ba Ziona, nifatimba balaki, ba no timba mbowoa tanõ, nilaoe danga zamõbõzi bowoa! *(Jer. 19, 11)*. He asoe ana'a, ba i'oro'õ mbagi zoesoe, ifaenoe nononia; ba ono mbanoeada andrõ, alawe, ba no si lõ fa'ahachõ dõdõ, no timba ganõwõ ba danõ si mate. No falemba ba gararo lela nono sawoejoe, ba wa'owõchi dõdõ andrõ; mangandrõ gõ ndraono, ba lõ same'e chõra. Si manga gõ sami mege, ba no mate olofo baewali; nifokaso baroe loeo mege ba wangahagi, ba no latalagoei golawoea. Noa sa eboea horõ mbanoeada andrõ, moroi ba horõ Zodoma no, nibali'õ arõ, ha mamõ'i hõrõ wa'ara, ba tenga nibabaja tanga. Safoesi moroi ba mbõtoea zalawara, safoesi moroi ba nõsi zoesoe; sojo moroi ba doetoeroe gara sojo nõsira, no timba weremata nila nga'eoera. Ba noa sa'ae aitõ moroi ba ndra'i mbowoa wamaigida, lõ oroma dõi niha, ba newali; falemba ba dõlara goelira, no okõlikõli, timba geoe. Ohahaoe dõdõ zi mate ba mbawa zi'õli mege, moroi ba zi mate olofo andrõ; sariri manõ, no timba nifahõ tõdõ, me lõ boea nowi. Ira

alawe sahachõ tõdõ, ba labe'e ba-
woe nonora tangara; labali'õ õra,
ba wa'adoedoe nono alawe andrõ,
ono mbanoeada. *(Jer. 19, 9. F. 2,*
11 *20).* No i'oigõ mbachoebachoe dõ-
dõnia Jehowa, no ilaoe holahola
wõnoenia andrõ ba no i'eboea'õ
galitõ ba Ziona, si manga latalata.
12 II. Lõ'õ sa fadoehoe mena'õ
dõdõ razo ba goeli danõ, ba he
tõdõ nõsi goeli danõ ma'afefoe, wa
atoe'a ba mbawa gõli Jeroezalema
13 zanoewõ ja'ira, emalira andrõ. Bõrõ
horõ zama'ele'õ andrõ chõra ba
horõ gere chõra, si no mame'e
adoewa ba mbanoea ndro zatoelõ,
14 wa alaoelaoe ira, timba zaoe'a, ba
newali; si no ta'oenõ do ira, to-
15 bali tebai tababaja noechara. „Mi-
hole'õ ami! Si ra'iõ!" — lamanõ
fõnara —, „mihole'õ ami! mihole'õ
ami! bõi fatõfa ami!" Na moloi
ira ba na alaoelaoe, ba lamane
niha baero: Lõ tola sa'ae la'iagõ
16 da'e! *(Moz. III. 13, 45).* Ba Jehowa
zamazawili ja'ira, lõ'õ sa'ae ifaigi-
faigi ira. Lõ ba dõdõnia gere, lõ
sahachõ dõdõnia si no tohare hoe-
17 wa. Ha wa'ara ariri manõ hõrõda,
wamaigi fangorifi chõda zajazaja
gõlõ! Ba naha wanaro andrõ chõ-
da tadõnadõna niha, si lõ manolo
18 [ja'ita]. Ladarodarogõ nihoendra-
gõda tanõ, tobali tebai tatõrõ ne-
wali chõda; no ahatõ wozoe chõda,
19 no iroegi bawada, fozoe sa'ae. Alio
gahe zolohi ja'ita, moroi ba mojo
ba daloe mbanoea, lagohi ita ba
hili, latarogõ ita ba danõ si mate.
20 Nosoda andrõ [razo], nibajoini Je-
howa, ba no alaoe ba lõsoelõsoe a-
ndrõ chõra — ja'ia andrõ, niwa'õ-
da tõdõda: Ba loemõnia aoeri ita,
ba niha baero.
21 III. Ja omoeso dõdõoe, ja owoe-
awoea, ja'oegõ ono Ndraono Gedo-
mo alawe sowanoea ba danõ Oesi;
iroegi dania ndra'oegõ gõi mako a-
ndrõ; maboe dania ndra'oegõ ba
õheta mbaloeba'oemõ! *(Jer. 25, 15;*
49, 12). No aboe'a gõmõoe, ja'oegõ 22
ono Ziona alawe, lõ'õ sa'ae itibo'õ
ndra'oegõ; ba õmõoe, ja'oegõ ono
Ndraono Gedomo, ono alawe, ba
i'aloei, ibokai horõoe. *(Jes. 40, 2).*

FAZA 5.

I. Fa'aila Jeroezalema. II. Fanga-
ndrõ fa'ahachõ dõdõ.

I. He Jehowa, tõrõ tõdõoe zi no 1
gõna ndra'aga; faigi, ba nehegõ
wa'ailama andre! Si so chõma me- 2
ge, ba no mõi ba danga niha bõ'õ,
ba omoma ba no la'ochõgõ Dawa
baero. Si lõ ama ndra'aga sa'ae, 3
no lacha mbanoea ninama. Õma 4
idanõ, ba ni'õli, ba awena faloecha-
ga geoema, na mabe'e mbõli. Fa- 5
loe'i chõma zolohi ja'aga; no erege
dõdõma, lõ labe'e molombase ndra'-
aga. No ma'oro'õ dangama ba 6
Ndrawa Miseraji, ba ba Ndrawa
Asiria, ena'õ masõndra zabõnõ õma.
No molalõ ndra toeama; lõ ja'ira 7
sa'ae, ba ja'aga zoloe'i olalõwara.
Sawoejoe zamatõrõ ja'aga; lõ sa- 8
ngefa'õ ja'aga ba dangara. Sata'oe 9
mate ndra'aga wangai gõma; ba
zi'õli nemali andrõ, ba danõ si mate.
No aitõ goelima, hoelõ mbowoa, 10
ba wa'afõchõ wa'olofo andrõ. Ira 11
alawe ba Ziona, ba no lahorõni,
fabaja ono alawe, ba mbanoea ma-
do Joeda misa. No latawi zalawa 12
tangara, ba bawa zatoea, ba lõ ba
dõdõra. Ono matoea, ba no labe'e 13
sanoetoe fache, ba salaoelaoe ndrao-
no ba norora eoe. Lõ'õ sa'ae mõi ba 14
mbawa gõli zatoea; ba no labato
wolaoe biola ono matoea. *(Moz. I. 34,*
20). No taja wa'omoeso dõdõma; 15
no tobali fangarõngarõ wanoenõma.
No aechoe tooe zaemboe ana'a andrõ 16
moroi ba hõgõma: alai ndra'aga,
me no mafazõchi horõ! Ba da'õ, 17
wa tobali sofõchõ dõdõma; ba da'õ,
wa no baloenõ hõrõma; ba hili 18
Ziona andrõ, me no afoefoe, me
ladõrõdõrõ asoe gatoea. *(Neh. 4, 3).*
II. Ba ja'oegõ Jehowa, ba si lõ 19

aetoe fa'asalawa; dadaomamõ a-
ndrõ, ba gõtõgõtõ wa'ara. *(Sin. 9,*
20 *8; 90, 2; 102, 13).* Hana wa lõ
mamalõmalõ õ'olifoegõ'õ ndra'aga,
hana wa õ'erogõ ndra'aga, sagõtõ
21 ja'aga? He Jehowa, halõ manga-
woeli ndra'aga chõoe, ba mafoeliga;
bohooeni mbawama, si mane ba
gõtõ fõna! *(Jer. 31, 18).* Ma no aloea 22
õtibo'õ ndra'aga; hadia, no falawoe
wõnoemõ chõma?

Soera

HEZEKIËLI.

FAZA 1.

I. Fama'ele'õ lachõmi Jehowa chõ zama'ele'õ andrõ. II. Amoeata zaliwaliwa andrõ, saoeri, soloe'i dadaoma Lowalangi. III. Gaolo ba goereta dadaoma andrõ. IV. Dadaoma Jehowa, sihaga.

1 I. Me no aracha 30 fache ndra'o,
me sodo ba ni'oloi'õ andrõ ba mbewe
Chebara, ba zi melima ba mbawa
si õfa, ba teboka mbanoea ba oe'ila
2 gangilata chõ Lowalangi. Ba zi
melima ba mbawa da'õ (no tõra
mendrõfa fache, me te'oloi'õ razo
3 Jojaki), *(Raz. II. 24, 15),* ba hoe-
mede Jehowa chõ Hezekiëli, ono
Mboesi, ere, ba danõ Galedaia, ba
mbewe Chebara, ba ira'oe ia tanga
4 Jehowa, ba da'õ. Ba oe'ila, ilaboe
angi sabõlõbõlõ, moroi jõoe, ba
fao lawoeo seboea, ba alitõ si no
amaedola nimbajaini, ba si no mo-
ragi lawoeo andrõ, fasoei, ba moroi
bacha ba galitõ andrõ, ba so zihaga,
timba dõla garamba, si takile.
(Fam. 1, 15).
5 II. Ba õfa nga'eoe zi oroi bacha
ba galitõ andrõ saliwaliwa ba danõ.
Ba famaigida ja'ira, ba no monga'-
6 eoe niha. *(Fam. 4, 6).* Ba dozi ira,
ba õfa'õfa mbawa ba õfa'õfa gafi.
7 *(F. 10, 14).* Ba ahera, ba no adõlõ,
ba laloea kahera, ba no si mane
laloe'a kahe nono zawi ba si
takili, timba wa'atakile dõla gara-
mba si no moedoechoe. Ba barõ 8
gafira, ba tanga niha, fõna ba foeri
ba faoma fatambai, õfa'õfa. Ba
bawa zi õfa andrõ ba afira — oi 9
si fatõfa ba nawõra gafi andrõ —
ba lõ labali'õ ira, na mofanõ ira,
idõlõ manõ ia zamõsana. Ba famai- 10
gida bawara, ba tánõ fõna, ba no
bawa niha, ba ba gambõlõ. ba ba-
wa zingo, ba zi õfa andrõ, ba ba
gabera, ba bawa zawi si matoea,
ba zi õfa andrõ, ba bawa mojo,
ba zi õfa, mibacha. *(Fam. 4, 7).* Ba 11
afira, ba si no moebologõ mijawa:
doeadoea zi no fatõfa, ba doeadoea
mbaloebaloe mbotora. *(Jes. 6, 2).*
Ba dozi, ba ladõlõ manõ ira; heza 12
i'o'ooe ira Eheha, ba da'õ mõi ira;
ba lõ laholehole'õ ira, na mofanõ
ira. Ba ba gotaloea zaliwaliwa a- 13
ndrõ, ba hoelõ mbo galitõ, wamai-
gigoe, hoelõ zoeloe sangõrõngõrõ
ba ba gotaloea zaliwaliwa andrõ,
ba sihaga galitõ andrõ, ba i'otarai
galitõ andrõ gari mbanoea. Ba ma- 14
ngõrõngõrõ zaliwaliwa andrõ, si ma-
ne haga gari mbanoea.
III. Ba me oefaigi na zaliwaliwa 15
andrõ, ba hiza, ba samboeasa-
mboea gaolo ba danõ, ba ngai zali-
waliwa andrõ si õfa nga'eoe. Ba gaolo 16

andrõ ba famazõchi ja'ia, ba famaigida, ba no timba wa'atakile weremata wiroesi. Ba ha samboea wonga'eoe zi õfa andrõ, ba famaigida ba famazõchi ja'ia, ba hoelõ na bacha ba
17 nawõnia so zi samboea. Mifõna ba mifoeri, ba faoma fatambai lasawa na mofanõ ; lõ tobali, na mofanõ.
18 Ba gama gaolo, ba no alawa ba sata'oe ita ; ba no si falawoe hõrõ gama andrõ, fasoei, ba zi õfa andrõ
19 fefoe. *(Fam. 4, 8).* Ba na mofanõ zaliwaliwa andrõ, ba mofanõ gaolo andrõ, ba ngaira, ba na lafazawa ira moroi ba danõ saliwaliwa andrõ,
20 ba moezawa gõi gaolo. Heza ifatõrõ ira Eheha, ba da'õ lasawa, ba ero na lafazawa ira, ba fao gõi gaolo, me no ba gaolo so Geheha zali-
21 waliwa andrõ. Na mofanõ da'õ, ba mofanõ gõi gaolo, ba na labadoegõ ira, ba ahono gõi gaolo, ba na lafazawa ira, moroi ba danõ, ba fao gõi wezawa gaolo, me no ba gaolo so Geheha zaliwaliwa andrõ.
22 IV. **Ba** jawa zaliwaliwa andrõ, ba so zi hoelõ mbanoea si jawa, si takile, timba mbaloeri, sata'oe
23 ita, no tebolosõ jawara. Ba barõ zi hoelõ mbanoea andrõ, ba no tebolosõ gafira, no faondra ; ba no doea zageoe gafi, baloebaloe mbo-
24 tora. Ba oerongo roeroe gafira, no timba wegosogoso nidanõ seboea, timba mbanoea chõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ ; na mowaõwaõ ira, ba timba wererarara ba golombasewa zanoewõ li weroeroe andrõ ; ba na labadoegõ ira, ba sadada manõ ga-
25 fira. Ba terongo roeroe jawa zi hoelõ mbanoea andrõ, jawara ; ba na labadoegõ ira, ba sadada manõ ga-
26 fira. *(Sin. 29, 3).* Ba jawa zi hoelõ mbanoea andrõ, jawara, ba no hoelõ weremata nila wamaigida, amoeata dadaoma, ba so zidadao ba dadaoma andrõ, hoelõ niha wamaigida,
27 jawa. *(Fam. 4, 2).* Ba oe'ila haga, timba wa'atakile dõla garamba, si takile, timba haga galitõ, bacha ba nahia, i'otarai zi hoelõ zolania wamaigida, mijawa ; ba i'otarai zi hoelõ zolania ba mitooe, ba no hoelõ galitõ, wamaigigoe. Ba si tefasoei ja'ia, ba no haga : si mane doemi, 28
ni'ilada ba lawoeo na loeo moteoe, si manõ wamaigida haga andrõ, fasoei. Si manõ wa'oroma lachõmi Jehowa andrõ wamaigigoe. Ba me oe'ila, ba oefalõgoe tooe ndra'o. Ba oerongo li zihede.

FAZA 2.

I. Famataro Hezekiëli sama'ele'õ ba fangabe'e tõdõnia. II. Soera, nitanõ bacha fangarõngarõ ba fa'ala'alaisa.

I. **Ba** imane chõgoe : He ono ni- 1
ha, zizio, ena'õ fahoehoeodo chõoe ! Ba mõi ba dõdõgoe, Geheha, me ima- 2
nõ chõgoe, da'õ zamazizio ja'odo, ba oerongo li zi fahoehoeo chõgoe. Ba 3
imane chõgoe : „He ono niha ! Da'oefatenge ndra'oegõ ba ma'oewoe Gizeraëli andrõ, ba niha andrõ si no fa'erọ, si no mangerogõ ja'odo, ja'irá ba ira toeara mege, ba no la'erogõ ndra'o, iroegi ma'õchõ andre. Ba niha sabe'e bawa ba sabe'e 4
tandro oefatenge ndra'oegõ, ba õmane chõra : Da'õ niwa'õ Zo'aja Jehowa ! Ba he lafondrondrongo, 5
ba he lõ ba dõdõra — me no niha sabe'e tandro ira —, ba ja aboto zoei ba dõdõra, wa no tefataro chõra zama'ele'õ. Ba ja'oegõ, ono 6
niha, ba bõi ata'oefi ira, ba he fehedera, ba bõi ata'oefi, na amaedola lato ira chõoe ba na amaedola za'asa'a mao, ba na tongo zi fatewoe ndra'oegõ jomo ; bõi ata'oefi wehedera, bõi tokea'õ ibe'e bawara, me no niha sabe'e tandro ira. *(F. 1, 8. Fet. I. 3, 14.)* Taroma ligoe õ- 7
fa'ema chõra, he lafondrondrongo, ba he lõ'õ ; no ha sambalõ fa'abe'e dandro chõra.

II. **Ba** ja'oegõ, ono niha, ba fo- 8
ndrondrongo niwa'õgoe chõoe ; ja'oegõ, ba bõi sabe'e tandro ndra'-

oegõ, si mane niha sabe'e tandro andrõ. Faboka mbawaoe ba ā nibe'egoe chõoe." Ba oefaigi, ba hiza
9 danga ni'oro'õ chõgoe ; ba soera ba
10 danga andrõ. Ba ibologõ fõnagoe, ba no moesoera ba dete ba barõ, ngenoengenoe ba fangarõngarõ ba fa'ala'alaisa nitanõ bacha.

FAZA 3.

I. Famatenge sama'ele'õ andrõ ba ma'oewoe Gizeraëli sabe'e tandro. II. I'ohe ia ba ni'oloi'õ andrõ, ba mbewe Chebara, Eheha. III. Ba wamangelama si no mangerogõ Lowalangi. IV. Ifoeli to'ele lachõmi Jehowa ba mame'e oroisa Geheha.

1 I. **Ba** imane chõgoe : He ono niha, ā zi so fõnaoe ; ā nga'õloe zoera andre, ba ae'e ba hede ba
2 ma'oewoe Gizeraëli. Ba oefaboka mbawagoe, ba ibe'e õgoe nga'õloe
3 zoera andrõ, ba imane chõgoe : He ono niha, be'e õ daloemõ ba õsi mbetoe'amõ nga'õloe zoera andre, nibe'egoe chõoe. Ba oe'ā, ba ami ba mbawagoe, timba wẽ wãni, *(Sin.*
4 *19, 11. F. 15, 16. Fam. 10, 9. 11).* Ba imane chõgoe : He ono niha, laboe ! ae ba ma'oewoe Gizeraëli ba fa'-
5 ema chõra daroma ligoe. Tenga sa ba niha si lõ aboto ba dõdõda li ba tenga ba zabe'e lela, no ba ma'oewoe Gizeraëli tefatenge ndra'-
6 oegõ ; tenga ba ngawalõ niha baero, si lõ aboto ba dõdõda li ba si no abe'e lela, si lõ õ'ila li ; no ba chõra oefatenge ndra'oegõ. Ja'ira ba tenga si tebai aboto ba dõdõ niwa'õoe !
7 Ba ma'oewoe Gizeraëli andrõ, ba si lõ edõna mamondrongo chõoe, me no te chõra wamondrongo chõgoe ; noa sa sabe'e angango ba sabe'e tõdõ ma'oewoe Gizeraëli ma'a-
8 fefoe. Ba hiza, ba oe'abe'e'õ mbawaoe, si mane bawará, ba oe'abe'e'õ gangangomõ, si mane anga-
9 ngorá : timba indra'indra, sabe'e moroi ba gowe, gangangomõ dania, oebe'e. Bõi ata'oefi ira, ba bõi tokea'õ chõra, me no niha sabe'e tandro ira ! *(Jes. 50, 7. F. 1, 18).* Ba 10
imane chõgoe : He ono niha, taroma ligoe andre fefoe, niwa'õgoe chõoe, ba õtanõ ba dõdõoe ba õbe'e mbõrõ dalingaoe, ba wamondrongo ! Ba laboe sa'ae, ba ae ba 11
ni'oloi'õ andrõ, iwami, ba hede chõra, õmane chõra : Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa....! he lafondrondrongo, ba he lõ'õ. *(F. 2, 7).*

II. **Ba** ifazawa ndra'o Eheha ba 12
oerongo moroi foerigoe roeroe ziheoe sabõlõbõlõ, me ifazawa ia lachõmi Jehowa andrõ, moroi ba nahania, *(Mich. 1, 3. Sach. 2, 13),* awõ 13
roeroe gafi zaliwaliwa ba danõ andrõ, si fabaja ba nawõra, awõ roeroe gaolo, si fao, awõ roeroe ziheoe, sabõlõbõlõ. Ba ifazawa ndra'o 14
Eheha, i'ohedo misa, ba mowaõwaõ ndra'o, saboe tõdõ ndra'odo, ba wehoefa dõdõgoe andrõ, no tohare chõgoe danga Jehowa. Ba oe- 15
roegi ni'oloi'õ andrõ, ba Deli Abibi, ba mbewe Chebara, ba oe'iagõ da'õ chõra, fitoe bongi ndra'o chõra, lõ tõdõtõdõgoe.

III. **Ba** me no iroegi fitoe bongi, 16
ba so niwa'õ Jehowa chõgoe, imane : **He ono niha, no oefataro ndra'-** 17
oegõ sanaro ma'oewoe Gizeraëli, ba na õrongo daroma ligoe, ba õfangelama ira chõgoe, õ'o'õ niwa'õgoe. *(Jer. 62, 6. F. 33, 7).* **Na oewa'õ** 18
ba zi no mangerogõ Lowalangi : Si mate ndra'oegõ ! ba na lõ õfangelama ia, na lõ hedehedeoe, ba wamangelama si no mangerogõ Lowalangi, ba lalania eloengoea andrõ, ba wangorifi ja'ia, ba si mate ia, ja'iá, si no mangerogõ Lowalangi, bõrõ horõnia andrõ, ba donia, ba ba dangaoe so, chõoe oesoegi. Ba na õfangelama zi no 19
mangerogõ Lowalangi, ba na lõ ibõhõli horõnia, ba he lala eloengoea andrõ chõnia, ba si mate sa ia, bõrõ horõnia andrõ, ba ja'oegõ, ba saoeri. Ba na ibõhõli wa'atoelõ dõ- 20

dõnia satoelõ tõdõ, na ilaoe zi lõ atoelõ, ba na oefatõrõ chõnia zi te'ala ia, si mate ia, ba na lõ nifangelamaoe ja'ia, ba si mate ia, ba horõnia andrõ, ba boeaboeania si sõchi andrõ, ba lõ tebe'e harenia; ba donia andrõ, ba ba dangaoe so,
21 chõoe oesoegi. *(F. 18, 24).* Ba na õfangelama zatoelõ tõdõ andrõ, fa bõi molalõ ia, ba na lõ mosala ia, ja'iá, satoelõ tõdõ andrõ, ba saoeri ia, me no õfangelama ia, ba ja'oegõ, ba saoeri [gõi].
22 IV. **Ba** tohare chõgoe danga Jehowa ba da'õ, ba imane chõgoe Jehowa: Faoso, ae misa, ba ndraso andrõ, ba ba da'õ moehededo
23 chõoe dania. Ba maoso ndra'o, mõido mitooe ba ndraso, ba hiza, no so ba da'õ lachõmi Jehowa, si mane lachõmi andrõ, ni'ilagoe ba mbewe Chebara no; ba oefalõgoe tooe
24 ndra'o. *(F. 1, 3).* Ba mõi ba dõdõgoe Geheha, samazizio ja'o; ba hoemede ia chõgoe, imane chõgoe: Ae jomo ba nomooe, ba koesi mba-
25 wandroehõ foerioe. *(F. 2, 2).* Ba hiza, ja'oegõ ono niha, labõbõ dania ndra'oegõ, fa bõi mangõrõngõrõ
26 ndra'oegõ chõra. Ba falemba lelamõ ba gararooe oebe'e, ena'õ si lõ hede ndra'oegõ, fa bõi mõi'õ sanegoe ja'ira, me no niha sabe'e ta-
27 ndro ira. Ba na moehededo chõoe, ba oebokai mbawaoe, ba õmane chõra: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa....! Sedõna mamondrongo, ba jamoefondrondrongo, ba si lõ edõna, ba jamoebato! me no niha sabe'e tandro ira.

FAZA 4.

I. Famodomaisi fanoewõ Jeroezalema, ba II. fa'ata'oenõ Ndraono Gizeraëli ba niha baero. Lofo ba Jeroezalema.

1 I. **Ba** ja'oegõ ono niha, halõ gara tembo ba be'e fõnaoe ba soea ba dete jaŵa wamaedo mbanoea
2 Jeroezalema. Ba fazõchi mba'aba'a ba laoe malige zanoewõ chõnia; laoe fari chõnia, fa'aso zanoewõ ja'ia ba fasoei ia famoto gõli kara.
3 Ba chõoe halõ gali si'õli ba be'e ba'aba'a si'õli ba gotaloeami mbanoea, ba otahõgõ mbanoea, ena'õ tobali nisoewõ ia; ja'oegõ zanoewõ. Ja tobali famaedo da'õ ba ma'oewoe
4 Gizeraëli. Ba ja'oegõ, ba be'e ngaimõ ba halõ norooe horõ ma'oewoe Gizeraëli andrõ: gõtõ wa si manõ wemõrõoe tooe, ba õbe'e langõlangõmõ horõra. Ba ha me oega
5 fache horõra mege, ba oebali'õ ngaloeo chõoe — 390 ngaloeo — ba langõlangõmõ horõ ma'oewoe Gizeraëli andrõ. *(Moz. IV. 14, 34).*
6 Ba na no ahõwõ mbongi andrõ chõoe, ba foeli be'e ngaimõ kambõlõ, ba be'e langõlagõmõ horõ ma'oewoe Joeda, 40 wongi, dõfidõfi, ba sarasara ngaloeo oe'erai chõoe.
7 Ba otahõgõ wanoewõ Jeroezalema andrõ, ba oro'õ chõnia da'iomõ, nifahoi baroe, ba mama'ele'õ ndra'oegõ
8 chõra. Ba hiza, ba oebõbõ ndra'oegõ, fa tebai õbalibali'õ ndra'oegõ, irege no ahõwõ chõoe mbongi wanoewõ andrõ. *(F. 3, 25).*
9 II. **Ba** halõ chõoe gandroe ba se'iri ba harita niha ba harita side'ide ba rigi ba rigi õ manoe, laoe ba nahia ba bali'õ roti chõoe; gõtõ wa'ara andrõ, wa õbe'e ngaimõ tooe, si 390 wongi, õ'ã ia. Ba
10 õtoelo gõoe, ba wemanga ja'ia, 20 roefia fanimba ma'ochõ; ba õfo'otaloea wemanga. Ba õoe idanõ,
11 ba õsoe'a gõi, samba botoboto ma'ochõ, ba õfo'otaloea gõi wamadoe. Õbali'õ koee ze'iri, ba wemanga
12 ja'ia, ba tai niha, sokõli õbe'e eoe, ba wogore ja'ia. ba zanehe ira. Ba imane Jehowa: Si manõ gõi
13 dania Ndraono Gizeraëli: Õ si ta'oenõ la'ã ba mbanoea niha baero, ba nitibo'õgoe ja'ira. *(Hos. 9, 3).* Ba
14 oemane: He Jehowa, So'aja! Hiza, lõ oerai gõna si ta'oenõ ba lõ oerai oe'ã zi mate, ba he nisasawi goetoe

ndroe'oe, i'otarai iraono ndra'o, iroegi ma'õchõ andre, ba lõ irai itõrõ mbawagoe sobooe. *(Jes. 65, 4. Hal. zin. 10, 14).* Ba imane chõgoe: Ba hiza, ba oetehe chõoe dai zawi, salahi dai niha, eoe gõoe andrõ. Ba imane na chõgoe: He ono niha, hiza, oefatõ dania ba Jeroezalema zi'o õra andrõ, ba nitoelo gõra ba fao wa'aboe dõdõ, na la'ã ia, ba nisoe'a nidanõ, ba fao wa'atobali dõdõ, na labadoe, *(Moz. III. 26, 26)*, ena'õ sambõ õ ba sambõ idanõ ira ba ena'õ faoma tobali dõdõra, fa ariri ira, ba horõra andrõ.

FAZA 5.

I. Amaedola; fõda ba faliëra. II. Eloeaha: hoekoe nifatõrõ ba mbanoea Jeroezalema.

I. **B**a ja'oegõ ono niha, halõ chõoe wõda satarõ, be'e fanõwõ; halõ ia, ba fatõrõ ba hõgõoe ba ba gambioe. Ba aefa da'õ, ba halõ waliëra, ba otõloe mboe andrõ. Si saraõ, ba õtoenoe ba galitõ, ba daloe newali ba mbanoea, na no noemalõ mbongi wanoewõ andrõ, ba si saraõ, ba õhalõ, ba fazawili ba zi fasoei, õtimba si'õli, ba si saraõ, ba õfazawili ba nangi, ba oesõbi zi'õli moroi foeri! Ba ha ma'ifoe õhalõ, ba õfaboe'oe ba watalinga mbaroemõ. *(Moz. IV. 15, 38).* Ba õhalõ zoei da'õ ma'ifoe, ba õtibo'õ ba galitõ, õtoenoe. Ba da'õ i'otarai alitõ sanõrõ ma'oewoe Gizeraëli ma'afefoe. Ba õmane ba ma'oewoe Gizeraëli fefoe:

II. **D**a'õ niwa'õ Jehowa, So'aja: Da'õ Jeroezalema andrõ, nitaroe'õgoe ba hoenõ niha baero, si no tefasoei tanõ bõ'õ. *(Ngen. Jer. 1, 1).* Ba ja'ira, ba no sabe'e tandro, lõ la'o'õ hoekoe andrõ chõgoe, no seboea horõ ira, moroi ba niha baero, ba no lafadaõ nifachoigoe, moroi ba niha ba danõ bõ'õ misa, si tefasoei ja'ira. No lõ ba dõdõra hoekoe andrõ chõgoe, ba nifachoigoe andrõ, ba lõ la'o'õ. Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Me no sabe'e tandro ami, moroi ba niha baero, si tefasoei ja'ami, me no lõ ni'o'õmi nifachoigoe ba me lõ nitõngõnimi hoekoe andrõ chõgoe, me lõ'õ na'i ni'o'õmi hoekoe ba niha baero andrõ ba ngaimi, andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Hiza, oelaoe sa'ae chõmi, oefatõrõ hoekoe chõmi, ba zanehe niha baero. Ba oelaoe chõmi zi lõ oerai oelaoe ba si lõ'õ sa'ae oelaoe gõi dania, bõrõ zogoro ita andrõ chõmi, fefoe. Tobali la'ã dania nonora ira ama, ba chõmi, ba la'ã namara iraono, ba oefatõrõ chõmi hoekoe, ba si tosai ja'ami, ba oefazawili misa ba zi fasoei fefoe. *(Jer. 49, 36. Ngen. Jer. 4, 10).* Andrõ: „ba wa'adoehoe wa'aoerigoe" iwa'õ Jehowa, oe'erogõ gõi ami, bõrõ me no mita'oenõi ni'amoni'õ andrõ chõgoe sihocha mboeda andrõ chõmi ba sogoro ita, fefoe, ba lõ ahachõ dõdõgoe wamaigi ja'ami ba si lõ alimagõ ami chõgoe, oebe'e. *(F. 7, 4. 8, 18).* Si saraõ ja'ami, ba si mate ba wõchõ waba ba sahori ba lofo, ba chõmi, ba si saraõ, ba si mate ba mbawa zi'õli, ba zi tefasoei ja'ami, ba si saraõ [si tosai], ba oefazawili ba nangi misa, ba oesõbi zi'õli moroi foerira. Ba acha ahori wõnoegoe ba oehonogõi wa'abao dõdõgoe ba chõra andrõ, ba oe'okafoei dõdõgoe, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'o, Jehowa, zihede ba wa'aoechoe dõdõgoe ba chõra. Ba oebali'õ tanõ si mate nahami, oebe'e bõrõ wangehera ja'ami, ba niha baero, si tefasoei ja'ami, ba zanehe zanõrõ fefoe. *(Moz. V. 28, 37).* Ba tobali bõrõ wangehera ami ba bõrõ wanandrawa, fanenawa, ba bõrõ wa'atobali dõdõ, ba niha baero, si tefasoei ja'ami, na oefatõrõ chõmi hoekoe ba wõnoe ba ba wa'abao dõdõ, ba fotoe ba wõnoe. Ja'o, Jehowa, zangoema'õ.

16 Na oe'efa'õ chõra nono wana lofo
andrõ, safõchõ, famakiko andrõ,
ni'efa'õgoe dania, ba wamakiko
ja'ami, ba na lõ aetoe oefatõrõ
chõmi lofo, ba oefatõ chõmi zi'o
17 andrõ, si'o õmi, *(F. 4, 16)*, ba oefa-
tõrõ chõmi lofo ba oetoe ndroe'oe,
ena'õ si lõ ono ami labe'e, ba
itõrõ ami fõchõ waba ba fa'adoewa
ndro, ba si'õli oefatõrõ chõmi. Ja'-
odo, Jehowa, zangoema'õ! *(Moz.
III. 26, 22)*.

FAZA 6.

Fama'ele'õ ba hili Ndraono Gizeraëli andrõ: I. Te'otoe'õ dania wame'e adoe andrõ, ba tobali lõ ato zi tosai niha. II. Fa'ala'alaisa ba chõ Ndraono Gizeraëli.

1 I. **Ba** so niwa'õ Jehowa chõgoe,
2 imane: He ono niha, otahõgõ hili
Ndraono Gizeraëli andrõ ba ama'-
ele'õ nitandrõsaigõ ba da'õ, *(F. 36,
3 1)*, õmane: He ja'ami hili Ndraono
Gizeraëli, mifondrondrongo niwa'õ
Zo'aja, Jehowa! Imane So'aja, Je-
howa ba hili andrõ ba ba hilihili,
ba ba mbombo ba ba ndraso a-
ndrõ: Hiza, oefatõrõ chõmi zi'õli
ba oefoefoe hilihili andrõ chõmi.
4 Ba nidoedoegõ naha wame'e soe-
mange andrõ chõmi ba nirasa nadoe
loeo andrõ, ba fõna nadoemi oeti-
bo'õ tooe niboenoe andrõ chõmi.
5 *(Moz. III. 26, 30. Jes. 17, 8)*. Boto
zi mate ba Ndraono Gizeraëli, ba
oetooe'õ tooe fõna nadoera, ba tõ-
lami, ba oefazawili, oefasoei naha
6 wame'e soemange andrõ chõmi. Ba
danõmi misa fefoe, ba banoea sa-
doedoe dania ba hilihili si no afoefoe,
ena'õ si lõ moe'ogoena'õ sa'ae naha
wame'e soemange chõmi, ba si no
adoedoe, si no moerasa nadoemi
ba si no moeheta, si no moetoeli'õ
tooe nadoe loeo andrõ ba si no moe-
7 hori nifazõchi dangami andrõ. Ba
so zi mate niboenoe ba chõmi,
ena'õ aboto ba dõdõmi, wa ja'odo
8 Jehowa. Ba na so õsa, banoeami,
saefa ba mbawa zi'õli, ba niha bae-
ro misa, na nifazawili ami ba danõ
zotanõ, ba itõrõ tõdõ zoloi andrõ 9
chõmi, ba niha baero, ba ni'oloi'õ
ja'ira, nibotogoe tõdõ andrõ, si no
fa'ero, si no mangerogõ ja'o, awõ
hõrõ, si lõ aefa'aefa ba nadoe, ti-
mba ba zohorõ, ba ogoro ira irá,
bõrõ zi lõ sõchi andrõ, nilaoera
sogoro ita andrõ. Ba aboto ba 10
dõdõra, wa tenga faja me oedaõ'-
õdaõ'õ wamatõrõ famoenoe andrõ
chõra, ja'o, Jehowa.

II. **No** imane So'aja, Jehowa: 11
Laoe dataw̃õ ba bõrõbõrõ danõ ba
laoe wa'ala'alaisa ba zogoro ita a-
ndrõ fefoe, ba ma'oewoe Gizeraëli,
me si'õli ba lofo ba fõchõ waba
wamoenoera dania. Sarõoe, ba ba 12
wõchõ waba tekiko, ba sahatõ, ba
ba mbawa zi'õli mate, ba si tosai,
si lõ gõna da'õ, ba ba lofo mate,
ba tobali oe'oigõ wõnoegoe ba chõ-
ra andrõ. Ba ja aboto ba dõdõmi 13
wa ja'o Jehowa, na no so tooe ba
ngai nadoera niboenoe andrõ chõmi
ba zi tefasoei naha wame'e soema-
nge andrõ chõra, ba hilihili salaw̃a
fefoe ba ba zoezoe hili fefoe, dozi
bõrõ geoe ba dozi bõrõ manawa
sabõlõ boeloe, ba nitoenoera samo-
hoea ba nadoera fefoe. Ba oe'oro'õ 14
dangagoe, ba chõra andrõ, oebali'õ
tanõ si mate ba si lõ nihaniha
danõra, i'otarai danõ si mate andrõ,
iroegi Ribela, ba naha mbanoeara
fefoe; ba ja aboto ba dõdõra, wa
no ja'o Jehowa. *(Jer. 48, 22)*.

FAZA 7.

I. Amozoea Ndraono Gizeraëli. II. Lõ foelitõ sa'ae. III. Fondrege zafaitõ niha baero zamakiko ja'ira.

I. **Ba** so niwa'õ Jehowa chõgoe, 1
imane: Ba ja'oegõ ono niha, ba 2
õmane: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jeho-
wa, ba danõ Ndraono Gizeraëli a-
ndrõ: So moroi sa gamozoea; ba
mbalõ danõ ma'a'õfa, ba amozoea
sa'ae. Itõrõ'õ sa'ae amozoea ba oefa- 3

tõrõ chõoe wõnoegoe ba oehoekoe ndra'oegõ, dali mboeaboeaoe andrõ, ba oe'otoe'õ ndra'oegõ ba zogoro
4 ita andrõ chõoe, fefoe. Ba lõ ahachõ dõdõgoe wamaigi ja'oegõ, lõ alimagõ ndra'oegõ chõgoe, oefatõrõ sa'ae chõoe wotoe ba mboeaboeaoe andrõ, ba bacha ba hoenõmi dania so zogoro ita andrõ chõmi; ba ja aboto ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa.
5 Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Famakiko, hiza, so moroi sa wamakiko!
6 Amozoea sa'ae so moroi sa gamozoea, isaŵa ndra'oegõ, hiza ia
7 moroi sa! Itõrõ'õ famachõ, ja'oegõ niha ba danõ; iroegi inõtõ, no ahatõ mbaŵa, baŵa wa'atobali dõdõ ba tenga baŵa wa'iki, ba hili. *(Jes.*
8 *16, 10).* Ba lõ ara tõ, ba oehawoei ndra'oegõ fa'abao dõdõgoe andrõ ba oe'oigõ wõnoegoe ba chõoe andrõ, ba oehoekoe ndra'oegõ, dali mboeaboeaoe andrõ, ba oefatõrõ chõoe wotoe, ba zogoro ita andrõ
9 chõoe, fefoe. Ba lõ ahachõ dõdõgoe wamaigi ja'oegõ, ba lõ alimagõ ndra'oegõ chõgoe. Oefatõrõ chõoe nifatõrõ, dali mboeaboeaoe andrõ, ba ba hoenõmi dania so zogoro ita andrõ chõmi; ba ja aboto ba dõdõmi, wa no ja'o, Jehowa, zamago
10 ja'ami. Hiza mbaŵa andrõ; hiza ia! aloea dakoela, mobowo zi'o, moboeloe hocha andrõ! *(Jes. 10, 5).*
11 Maoso wamakao andrõ, fotoe ba zi lõ atoelõ; ma'ifoe lõ ja'ira sa'ae, lõ si tosai sato andrõ, lõ si tosai si no fahõna, ba lõ sange'esi ja'ira.
12 Iroegi baŵa, no ahatõ loco andrõ: bõi omoeso dõdõ zowõli ba bõi aboe dõdõ zaniaga; tesao sa'ae wõnoe
13 ba zi no ato andrõ. Lõ'õ sa ifoeli mõi ba danga zamawa ni'amawa andrõ, he ŵa'ae lõ mate ia na; lõ mamõhõi wõnoe andrõ, ba zi no ato andrõ fefoe. Ba dozi ira, ba lõ faloecha wa'abe'e, bõrõ horõra andrõ.
14 II. Milaoe dorofe, mifa'anõ fefoe hadia ia, ba samõsa lõ saloea mõi ba wasoewõta, me no tesao wõnoegoe ba zato andrõ fefoe. Baero, ba 15
si'õli, ba jomo ba mbanoea, ba fõchõ waba, ba lofo. Si so baero ba mbenoea, ba si mate ba mbawa zi'õli, ba si so jomo ba mbanoea, ba ni'ã lofo ba fõchõ waba. Ba na 16
so zoloi õsa, ja'ira andrõ, ba timba mboeroe'oe ba mbawa danõ dania ira, sangarõngarõ fefoe — ba horõnia mangarõngarõ zamõsana. Adada danga fefoe ba sangoeloe 17
mbalõdoehi. *(Sam. II. 4, 1. Jes. 13, 7).* Ba sonoecha noecha ba wa'aboe 18
dõdõ ira ba si tehawoe fa'ata'oe; fa'aila ba mbawara fefoe, ba dozi hõgõ, ba si batoele. *(Jes. 15, 3. Jer. 48, 37).* Firõra, ba latibo'õ tooe ba 19
newali, ba ana'ara, ba sasao laŵa'õ. Tenga sa sangorifi ja'ira wirõra ba ana'ara, na baŵa wõnoe Jehowa andrõ; no tenga fangaboeso ba wa'atebachara andrõ, ba tenga õsi daloera noa sa tobali tandraŵa horõ ia chõra *(Amaed. 11, 4. Tim. I. 6, 9. 10).* Ba no labe'e bõrõ wajaŵasa 20
gana'ara lachõmira andrõ, ba no labali'õ adoera andrõ, sogoro ita, sihocha mboeda andrõ chõra; andrõ wa oebali'õ sasao ia chõra. Ba oe- 21
loeloe niraboe niha bõ'õ ia, ahoeloea wondrege zeboea horõ ba goeli danõ, ena'õ lafatõrõ ba zalacha. Ba oe'erogõ ira, ba ndramoefatõrõ 22
ba zalacha girõgirõgoe andrõ, hana na mõi zoraboe ba hana na lalaoe zalacha chõnia. Fazõchi rate; me 23
no anõnõ danõ fange'e ba me no anõnõ mbanoea horõ.

III. Ba oefatõrõ sa'ae wondrege 24
zafaito niha baero, hana na da'õ zangochõgõ omora, ba oe'ezosi sa'ae wajaŵasa zabõlõ andrõ, ba acha telaoe zalacha ba ni'amoni'õ andrõ chõra. So wa'ata'oe, ba la'- 25
aloei wangorifi, ba lõ faloecha: Si 26
fatete manõ wamakao ba si lõ aetoe doeria [sata'oe ita]; ba lazofoezofoe gangilata chõ zama'ele'õ, ba ba gere, ba taja lala, ba ba zatoea, ba

taja wamolala tõdõ. *(Mal. 2, 7).* Saboe tõdõ razo, ba salawã, ba i'onoecha wa'atobali dõdõ, ba sadada danga niha ba danõ, lõ dõladõla. Boeaboeara oebe'e dali wolaoe chõra, ba hoekoe ba chõra oebe'e dali wangoehoekoe ja'ira, ba ja aboto ba dõdõra, wa no ja'o Jehowa.

FAZA 8.

I. Angilata : sogoro ita andrõ ba Jeroezalema. II. Mame'e adoe zatoea ba ira alawe ba ere, ba gosali.

I. Ba ba ndrõfi si õnõ, ba zi melima ba mbawã si õnõ, me doemadaodo ba nomogoe, ba me doemadao fõnagoe zatoea mado Joeda, ba ira'oedo tanga Jehowa. *(F. 1, 2).* Ba oefachõlõdo, ba oe'ila wamaedo, hoelõ niha wamaigigoe ; i'otarai lõwilõwinia mitooe, ba alitõ, ba mijawã, ba hoelõ haga, timba wa'atakile dõla garamba si takile. *(F. 1, 4).* Ba i'oro'õ zi hoelõ danga, itoejoe mboegoe ba ifazawãdo ba daloe mbanoea Eheha ba i'ohedo ba Jeroezalema, ba gangilata chõ Lowalangi, ba zinga mbawandroehõ ibe'e ndra'o, bawandroehõ tánõ bacha, mijõoe, ba zi so adoe andrõ, bõrõ wa'olohoe [Jehowa]. Ba hiza, ba so ba da'õ lachõmi Lowalangi Ndraono Gizeraëli, si mane fangilagoe ja'ia no, ba ndraso. *(F. 3, 23).* Ba imane chõgoe : He ono niha, fachõlõ'õ mijõoe ! Ba me oefachõlõdo mijõoe, ba hiza, ba so ba zinga mbawandroehõ ba naha wame'e soemange, tánõ jõoe, nadoe bõrõ wa'olohoe andrõ. Ba imane chõgoe : He ono niha, hadia, õ'ila nilaoera ba da'õ ? No sogoro ita sabõlõbõlõ nilaoe ma'oewoe Gizeraëli ba da'e, tobali lõ tola lõ oe'erogõ ni'amoni'õ andrõ chõgoe ; ba so na dania ni'ilaoe sabõlõ ogoro ita, baero da'õ !

II. Ba i'ohedo ba zinga mbawa gõli ba golajama. Ba me oefachõlõdo, ba hiza zatõla gõli kara. Ba imane chõgoe : He ono niha, tõrõ gõli andrõ ! Ba me oetõrõ gõli, ba hiza mbawandroehõ. Ba imane chõgoe : Ae bacha ba faigi zogoro ita, sabõlõbõlõ andrõ, nilaoera ba da'õ ! Ba me mõido bacha, ba me oefaigi, ba hiza ngawalõ wamaedo goeõkoeõ sihocha mboeda, ba famaedo goerifõ niha, ba adoe ma'oewoe Gizeraëli fefoe nisoea ba mbagolõ, fasoei. Ba so niha, 70, satoea ma'oewoe Gizeraëli, ba Ja'asania, ono Zafano, ba hoenõra bacha, solohe ja'ira, ba no dozi ira naha wanoenoe koemõjo ba danga, noemalõ mijawã hoea zimbo goemõjõ andrõ. Ba imane chõgoe : Hadia, no õ'ila, ja'oegõ ono niha, hadia nilaoe zatoea Ndraono Gizeraëli, ba zogõmigõmi, ba mbate'e nadoe chõnia ilaoe zamõsana. Lamane sa dõdõra : Lõ i'ila ita Jehowa, no iheta ia ba danõda Jehowa. *(Job. 22, 13. Sin. 94, 7. Jes. 29, 15).* Ba imane na chõgoe : So na dania ni'ilaoe, baero da'õ, sogoro ita sabõlõbõlõ, nilaoera ! Ba i'ohedo ba zinga mbawandroehõ ba gosali Jehowa, tánõ jõoe, ba hiza ndra alawe sidadao ba da'õ, sange'esi Tamoesi andrõ. Ba imane chõgoe : Hadia, no õ'ila, ja'oegõ ono niha ? So na dania ni'ilaoe sogoro ita, sabõlõbõlõ moroi ba da'õ. Ba i'ohedo ba golajama gosali Jehowa, tánõ bacha ; ba mato 25 niha ba da'õ, ba zinga mbawandroehõ ba gosali Jehowa, ba gotaloeara gewe'ewe andrõ naha wame'e soemange, sangerogõ osali Jehowa ira ba si otahõgõ atoemboecha loeo ba sangaloeloe ba loeo, ba gatoemboecha. *(Moz. V. 17, 3. Job. 31, 26. Raz. II. 23, 5).* Ba imane chõgoe : Hadia, no õ'ila, ja'oegõ ono niha ? Hadia, ambõ na ba ma'oewoe Joeda wolaoe sogoro ita andrõ, nilaoera ba da'e, wa lanõnõi [na gõi] danõ famakao awõra, awõ wa lõ aetoe la'andrõ wõnoegoe ? ba hiza, ba la'a-

18 go'ago doetoeroe geoe saoeri. Ba ja'odo gõi, ba fõnoegoe oefatõrõ chõra: lõ ahachõ dõdõgoe, wamaigi ja'ira ba lõ alimagõ ira chõgoe. Ba he eboea dania lira wangarõngarõ chõgoe, ba lõ oefondrondrongo. *(F. 5, 11).*

FAZA 9.

I. Angilata: Mala'ika si daõnõ, samoenoemoenoe niha, awõ niha samaroe baroe gere. II. Te'ombacha'õ geloeaha gangilata andrõ chõ Hezekiëli.

1 I. **B**a moe'ao ia chõgoe, eboea linia, imane: So moroi sa wotoe mbanoea andrõ, ba no so ba danga
2 zamõsana wanoedoegõ. Ba hiza moroi sa niha, daõnõ, la'otarai mbawa gõli tánõ si jawa, tánõ mijõoe, sara wanoedoegõ ba danga zamõsana, ba baroe tarafali mbaroe zi samõsa ba fanoera ba lõwilõwinia. So ira ba la'iagõ ba ngai naha wame'e soemange tõla garamba andrõ. *(Nga'õt. II. 27, 3. Moz. III. 16, 4).*
3 Ba no iheta ia lachõmi Jehowa andrõ, no irõi Keroebi andrõ, si so ia jawa mege, isawa dojo mbawandroehõ ba gosali; ba moe'ao ia chõ zamaroe tarafali andrõ, si
4 so fanoera andrõ ba lõwilõwi. Ba imane chõnia Jehowa: Tõrõ mbanoea, taloe Jeroezalema andrõ, ba fotandra gangango niha andrõ sangarõngarõ, saboe tõdõ ba zogoro ita andrõ fefoe, nilaoe ba mbanoea andrõ! *(Moz. III. 12, 22. Fam. 7,*
5 *3).* Ba ba nawõnia, ba imane — irongo tõgi dalingagoe —: Mi'o'õ ia, mitõrõ mbanoea ba milaoe chõra, bõi ahachõ dõdõmi, wamaigi ja'ira, ba bõi alimagõ ira chõmi!
6 Si no tohare hoewa ba ono matoea ba ono alawe ba iraono ba ira alawe, ba mi'õ'õtõ tooe; ba dozi zi so tandra, andrõ, ba bõi mibabaja. Ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe mibõrõtaigõ! Ba labõrõgõ ba zatoea andrõ, si so ba golajama gosali. *(Moz. II. 32, 27. Jer. 25, 29. Fet. I. 4, 17).* Ba imane chõra: Mi- 7
ta'oenõi gosali ba mibe'e anõnõ newali boto niboenoe! Milaboe! Ba mõi ira ba lalaoe ba mbanoea andrõ.

II. **B**a me la'õ'õtõ tooe niha, 8
me no torõido foeri, ba oefalõgoe tooe ndra'o, moe'aodo, oemane: He So'aja, Jehowa, hadia, õfaloea wangohori si tosai Iraono Gizeraëli, wangahawoei Jeroezalema fõnoemõ andrõ? Ba imane chõgoe: No eboea 9
sibai horõ ma'oewoe Gizeraëli ba he horõ ma'oewoe Joeda, ba no anõnõ danõ fange'e, ba banoea, ba no anõnõ famoejoe'õ hoekoe, lamane sa dõdõra: „No iheta ia ba danõ Jehowa", ba: „Lõ i'ila Jehowa," *(F. 8, 12).* Ba lõ'õ sa'ae gõi aha- 10
chõ dõdõgoe, wamaigi, ba lõ alimagõ ira chõgoe: oesoelõni chõra mboeaboeara andrõ! *(F. 5, 11).* Ba i'ombacha'õ sobaroe tarafali a- 11
ndrõ, si so fanoera ba lõwilõwi, imane: No oe'o'õ niwa'õoe chõgoe.

FAZA 10.

I. Oroisa chõ zobaroe baroe gere, ba wamazaewe bo galitõ ba Jeroezalema. II. Angilata andrõ, lachõmi Jehowa.

I. **B**a oefachõlõdo, ba hiza, ba 1
jawa zi hoelõ mbanoea andrõ, jawa hõgõ Keroebi andrõ, ba so zi hoelõ weremata nila; oroma jawara zi hoelõ wamaedo dadaoma zalawa. *(F. 1, 26).* Ba imane chõ zobaroe 2
tarafali andrõ: Ae bacha ba gotaloea gaolo andrõ, tooe Keroebi, gochõi mbo galitõ ba gotaloea Keroebi andrõ, ba fazaewe jawa mbania [Jeroezalema]! Ba mõi ia bacha, anehe ndra'o. Ba ba gambõlõ 3
gosali so Keroebi andrõ, me mõi ia bacha, ba inõnõi golajama tánõ bacha lawoeo andrõ. Ba ifazawa ia 4
lachõmi, irõi Keroebi andrõ, isawa dojo mbawandroehõ gosali, ba anõnõ gosali lawoeo andrõ, ba ola-

jama, ba anõnõ haga lachõmi Je-
5 howa. *(F. 1, 13; 9, 3).* Ba terongo
roeroe gafi Keroebi, iroegi golajama
tánõ baero sibai, no timba li Lo-
walangi Si lõ ambõ fa'abõlõ, na
6 moehede ia. *(F. 1. 25).* Ba me
iwa'õ chõ zobaroe tarafali andrõ:
Halõ galitõ ba gotaloea gaolo a-
ndrõ, ba gotaloea Keroebi, ba mõi
ia bacha, i'iagõ ba ngai gaolo.
7 Ba i'oro'õ dangania Keroebi andrõ
ba galitõ ba gotaloea Keroebi,
itoejoe [õsa] ba ibe'e ba danga
zobaroe tarafali andrõ, ba ihalõ ba
mofanõ.
8 II. **B**a oroma ba Keroebi andrõ
zi hoelõ danga niha, barõ gafira.
9 Ba oefaigi, ba hiza gaolo ba ngai
Keroebi andrõ, õfa, samboea Ke-
roebi, ba samboea gaolo ba ngai-
nia, ba gaolo andrõ, ba no timba
wa'atakile weremata wiroesi, wa-
10 maigigoe. *(F. 1, 16).* Ba famaigida
ja'ia, ba no fagõlõgõlõ, ma'a'õfa,
hoelõ na bacha ba gaolo zi za-
11 mboea so zi samboea. Ba na mo-
fanõ, ba õfa rozi lala; lõ labali'õ
ira, na mofanõ; ba ni'otahõgõ zi
samboea la'o'õ; lõ labali'õ ira, na
12 mofanõ. Ba õsira ma'asamboea ba
hoeloera ba tangara ba afira ba
he gaolo andrõ, ba no anõnõ hõ-
rõ, fasoei, ba zi õfa andrõ. *(Fam.*
13 *4, 6. 8).* Ba oerongo, me tebe'e tõi
14 gaolo andrõ „dawoejoe nangi." Ba
õfa bawa zamboea. Bawa zi za-
mboea, ba bawa zawi si matoea,
ba si samboea, ba sobawa niha, ba
fanete da'õ, ba sobawa zingo, ba
fanete da'õ, ba sobawa mojo. *(F.*
15 *1, 10).* Ba lafazawa ira Keroebi a-
ndrõ. Ja'ia manõ ni'ilagoe no, ba
16 mbewe Chebara. *(F. 1. 3 b. t.).* Ba
na mofanõ Keroebi andrõ, ba fao
gaolo andrõ, ba ngaira, ba na la-
bologõ gafira Keroebi, ba wamaza-
wa ja'ira moroi ba danõ, ba lõ
17 teboelõ ba ngaira gaolo. Ba na la-
badoegõ ira Keroebi, ba tebato gõi
gaolo, ba na lafazawa ira Keroebi,
ba fao gõi gaolo, me no so bacha
geheha zaliwaliwa andrõ. Ba iheta 18
ia ba dojo mbawandroehõ gosali
lachõmi Jehowa ba i'iagõ jawa Ke-
roebi. Ba labologõ gafira Keroebi, la- 19
fazawa ira moroi ba danõ — anehe
ndra'o, me aefa ira, ba fao gaolo a-
ndrõ. Ba la'iagõ zinga mbawandroe-
hõ gosali, tánõ ba gatoemboecha loeo,
ba jawara so lachõmi Lowalangi
Ndraono Gizeraëli. Ja'ia zaliwaliwa 20
andrõ, ni'ilagoe no, dajadaja Lo-
walangi Ndraono Gizeraëli. Ba oe'-
ila, wa Keroebi. No õfa'õfa mba- 21
wara ba õfa'õfa gafira, ba barõ ga-
fira, ba no si hoelõ danga niha.
Ba bawara andrõ, ba no si mane 22
bawa ni'ilagoe no ba mbewe Che-
bara; famaigida ja'ia ba si ndroe-
hoe gõi; ba idõlõ manõ ia zamboeana.

FAZA 11.

I. Horõ zatoea mbõrõ wamakao Jeroezalema andrõ. II. Fama'ele'õ wamazawili Iraono Gizeraëli. III. Iheta ia ba Jeroezalema lachõmi Jehowa andrõ.

I. **B**a ifazawado Eheha ba i'ohedo 1
ba zinga mbawandroehõ gosali Je-
howa tánõ ba gatoemboecha loeo,
si otahõgõ atoemboecha; ba 25 niha
ba da'õ, ba zinga mbawandroehõ,
ba oe'ila ba chõra zalawa, Ja'asa-
nia, ono Asoeri ba Felatia, ono
Mbenaja. *(F. 8, 16).* Ba imane chõ- 2
goe: He ono niha, da'õ niha andrõ
sangaloei famakiko, samachai tõdõ
si lõ sõchi ba mbanoea andre, sa- 3
ngoema'õ: „Lõ alio sibai ginõtõ
wolaoe omo: bowoa mbanoea, ba
diwo nirino ita!" Ba ama'ele'õ ba 4
chõra, ama'ele'õ, ja'oegõ ono niha!
Ba ihawoeido Eheha Jehowa, ba 5
imane chõgoe: Õmane: Da'õ ni-
wa'õ Jehowa: Si manõ wehedemi,
ja'ami ma'oewoe Gizeraëli, ba ha-
dia zi tesao ba dõdõmi, ba noa
sa'ae aboto ba dõdõgoe. Ato niboe- 6
noemi jomo ba mbanoea andre, no
mibe'e anõnõ newali niboenoe tooe.

7 Andrõ wa imane So'aja Jehowa: Niboenoemi andrõ, ni'õ'õtõmi tooe, da'õ ndriwo andrõ ba banoea mbowoa! Ba ja'ami, ba niheta ba
8 mbanoea. Si'õli mi'ata'oefi, ba si'õli oefatõrõ chõmi, iwa'õ So'aja, Je
9 howa. Ba oeheta ami ba mbanoea, oebe'e ba danga niha bõ'õ ami ba
10 oefatõrõ chõmi hoekoe. Si'õli wamoenoemi dania, ba nola danõ Ndraono Gizeraëli oehoekoe ami, ba ja aboto ba dõdõmi wa no ja'o
11 Jehowa. Bõi tobali bowoa chõmi mbancea ba tenga diwo ami bacha; ba nola danõ Ndraono Gize-
12 raëli oehoekoe ami. Ba ja aboto ba dõdõmi ba da'õ, wa no ja'o Jeho wa, si lõ ni'o'õmi nifachoinia ba si lõ nitõngõnimi hoekoe; no hoekoe niha baero, si tefasoei ja'ami, mi'o'õ.
13 Ba fatoea mama'ele'õ ndra'o, ba no mate Welatia, ono Mbenaja. Ba oefalõgoe tooe ndra'o, moe'aodo, eboea ligoe, oemane: Alai ndra'o, ja'oegõ So'aja, Jehowa, hadia, õfaloea sa'ae wangohori si tosai Iraono Gizeraëli?
14 II. **Ba** hoemede chõgoe Jehowa,
15 imane: He ono niha, talifoesõmi, iwami, si tengabõ'õmi ba ma'oewoe Gizeraëli fefoe, oroedoe, niwa'õ mbanoea Jeroezalema: „No arõoe gotaloeara Jehowa; chõma no moe-
16 tehe danõ, ochõtama!" Andrõ wa õmane: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Ja'ia, no oebe'e ba zarõoe ira, ba niha baero, no oefazawili ira ba danõ zotanõ, ba no ha ma'ifoe ni'amoni'õ ndra'o chõra, ba danõ
17 andrõ misa, si no laroegi. Andrõ wa õmane: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Ba oe'ozaragõ ami ba niha baero andrõ ba oe'owoeloi ami moroi ba danõ andrõ misa, ba nifazaewe ja'ami, ba oebe'e chõmi
18 danõ Ndraono Gizeraëli. Ba laroegi dania da'õ, ba lahori ba danõ zihocha mboeda andrõ chõra, fefoe,
19 awõ zogoro ita andrõ, fefoe. **Ba oebe'e chõra dõdõ si bohooe, ba Eheha si bohooe oebe'e ba dõdõra bacha; tõdõ kara andrõ, ba oeheta barõ doto, ba oebe'e chõra dõdõ nagole,** *(Jer. 24, 7; 32, 37 b.t. F. 36, 27 b. t.)*, ena'õ la'o'õ nifachoigoe ba 20
ena'õ latõngõni hoekoe andrõ chõgoe ba ena'õ latõrõ; ba banoeagoe dania ira ba Lowalangira ndra'odo. *(Jer. 30, 22)*. Ba na so zadõni tõdõ 21
ba zogoro ita andrõ chõra ba ba zihocha mboeda andrõ, chõra oesoelõni wolaoera! — iwa'õ So'aja, Jehowa.

III. **Ba** labologõ gafira Keroebi 22
andrõ, ba fao chõra gaolo andrõ, ba jawara so lachõmi Lowalangi Ndraono Gizeraëli. Ba ifazawa ia 23
lachõmi Jehowa, moroi ba daloe newali mbanoea, ba i'iagõ zoezoe hili, tánõ ba gatoemboecha loeo, na ta'otarai mbanoea. *(F. 10, 18; 43, 2)*. Ba ifazawa ndra'o Eheha, i'ohedo ba 24
danõ Ndrawa Galedaia, ba ni'oloi'õ andrõ, ba gangilata, Eheha Lowalangi zolohe ja'o. Ba iheta ia chõgoe angilata andrõ, ni'ilagoe mege. Ba 25
oe'ombacha'õ ba ni'oloi'õ andrõ daroma li Jehowa fefoe, nifa'ele'õnia chõgoe.

FAZA 12.

I. Jamoefa'anõ ia Hezekiëli, ba wa'awoe'a. II. Ba wangoloi'õ salawa ba banoea Jeroezalema tetandrõsaigõ gamaedola andrõ. III. Iraono Gizeraëli, ba sege'ege dania ba wemanga gõra. IV. Lõ zi lõ alio gõna ira hoekoe andrõ.

I. **Ba** hoemede chõgoe Jehowa 1
imane: He ono niha, bacha ba hoe- 2
nõ niha sabe'e tandro sosó ndra'oegõ, ba hoenõ niha si so hõrõ, ba wangila niha, ba lõ sa la'ila niha, ba si so tõgi dalinga, ba wamondrongo, ba lõ'õ sa larongo li niwa'õ chõra, me no niha sabe'e tandro ira. *(Jes. 6, 9; 42, 18. Jer. 5, 21)*. Ba ja'oegõ ono niha, ba faigi 3
chõoe zogoena ba wa'awoe'a, ba aheta'õ, ba zi ma'õchõ, ba zanehe

ira ; õheta'õ ba nahiamõ, ba õsawa mbanoea bõ'õ, ba zanehe ira,
— ma atõ latõngõni, noa sa niha
4 sabe'e tandro ira ! Ba zi ma'ŏchõ, ba zanehe ira, õbe'e tooe gamagamamõ, gamagama ba wa'awoe'a ; ba ja'oegõ, ba na owi mofanõ'õ, ba zanehe ira, amaedola wa'aheta
5 nifofanõ. Otõla'õ gõli, ba zanehe ira, ba õtõrõ da'õ, we'amõi baero.
6 Õfa'ele'õ chõra, na õ'angalisigõ gamagamamõ ; ba zi bongi mofanõ'õ ba õbaloegõ mbawaoe, fa lõ õ'ila danõ. Oebe'e famaedo ndra'oegõ ba
7 Ndraono Gizeraëli. Ba oe'o'õ niwa'õ chõgoe : gamagamagoe, ba ba zi ma'ŏchõ oe'ohe tooe, amaedola gamagama ba wa'aheta, ba tánõtánõ owi, ba oetola'õ gõli tangagoe ; ba me bongi, ba oe'angalisigõ gamagamagoe ba oe'ohe baero, ba zanehe ira.
8 II. Ba ba zangoehoelõ wongi, ba hoemede chõgoe Jehowa, imane :
9 He ono niha, hadia, lõ niwa'õ ma'oewoe Gizeraëli, niha sabe'e tandro andrõ : „Hadia nilaoemõ andrõ ?"
10 Õmane chõra : Da'õ niwa'õ Zo'aja Jehowa : Ba zalawa tetandrõsaigõ niwa'õ andre, ba Jeroezalema, ba ba ma'oewoe Gizeraëli fefoe banoe-
11 ara. *(Jes. 13, 1).* Õmane : Famaedo ndra'o chõmi ; Nilaoegoe andrõ, ba itõrõ ira dania : ba danõ niha bõ'õ
12 te'oloi'õ ira dania. Ba salawa andrõ, ba chõra, ba i'angalisigõ gamagamania ba ba zi bongi aheta ia. Latõla'õ dania gõli, lalania ; ba bawania, ba ibaloegõ, ena'õ lõ i'ila ia niha, ba ja'ia, ba ena'õ lõ i'ila danõ.
13 *(Raz. II. 25, 4).* Ba oehawoei ia oe'õ andrõ chõgoe, ba alaoe dania ia ba goe'õgoe, ba oe'ohe ba Mbabeli ia, ba danõ Ndrawa Galedaia ; ba lõ'õ sa i'ila hõrõnia, ba ba da'õ mate ia dania. *(Jer. 39, 7; 52, 11.*
14 *F. 17, 20).* Ba awõnia andrõ, tohoetohoe dangania, ba sabõlõ andrõ chõnia fefoe, ba oefazawili misa, ba zi fasoei, ba oesõbi zi'õli, moroi foerira. Ba ja aboto ba dõdõra, wa 15
no ja'o Jehowa, na oefazaewe ira ba niha baero ba ba danõ misa.
Ba oesaigõ õsa, si lõ atotó, banoe- 16
ara, si lõ mate ba mbawa zi'õli ba ba lofo, ba ba wõchõ waba, ena'õ ladoenõdoenõ ba niha baero misa zogoro ita andrõ chõra, fefoe, ba niha niroegira dania, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'o Jehowa.
III. Ba so na niwa'õ Jehowa 17
chõgoe, imane : He ono niha, sani- 18
zinizi ndra'oegõ dania ba wemanga gõoe, ba sogichi tõdõ ba saboe tõdõ,
ba wamadoe idanõ, ba õmane ba 19
niha ba danõ : Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa, nitandrõsaigõ ba mbanoea Jeroezalema, ba danõ Ndraono Gizeraëli : saboe tõdõ ira dania, ba wemanga gõra ba sihocha boe, na labadoe nidanõ ; ena'õ tanõ si mate dania danõra, si no aheta si fahõna mege, bõrõ horõ niha
ba danõ andrõ, fefoe. Ba banoea 20
andrõ, si so niha iada'e, ba tobali si lõ niha dania, ba tanõ si mate danõ, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no Jehowa ndra'odo.
IV. Ba so zoei niwa'õ Jehowa, 21
chõgoe, imane : He ono niha, hadia 22
chõmi niwa'õ andrõ ba danõ Ndraono Gizeraëli, na lamane : Lõ'õ manõ i'ila iroegi bawa ba tobali manõ si lõ boto gangilata fefoe ? *(Hab. 2, 3. Fet. II. 3, 4).* Andrõ wa õmane 23
chõra : Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa : Da'oe'etoe'õ niwa'õ andrõ, fa bõi sa'ae lawa'õwa'õ Iraono Gizeraëli ! Õmane sa'ae chõra : Itoegoe ahatõ mbawa andrõ ba eloeaha gangilata
andrõ, fefoe. Bõi sa'ae ta'ila ba 24
ma'oewoe Gizeraëli gangilata si lõ boto, ba he fama'ele'õ faja. Ja'odo 25
a'i, Jehowa, zihede, oewa'õ niwa'õgoe, ba itõrõ dania. Lõ mogasa sa'ae, ba gõtõmi andre, ja'ami niha sabe'e tandro ; so niwa'õgoe, ba itõrõ gõi oebe'e ! — iwa'õ So'aja, Jehowa. Ba so niwa'õ Jehowa 26
chõgoe, imane : He ono niha, hiza, 27

lamane dõdõra ma'oewoe Gizeraëli: Angilata andrõ, ni'ilania, ba ba wa'ara dania, ba gõtõ foeri nifa'-
28 ele'õnia andrõ. Andrõ wa õmane chõra: Niŵa'õgoe andrõ fefoe, ba lõ mogasa sa'ae: taroma ligoe andrõ niŵa'õgoe, ba itõrõ dania! — iŵa'õ So'aja, Jehowa.

FAZA 13.

I. Fama'ele'õ nitandrõsaigõ ba zama'ele'õ sofaja andrõ, II. ba ba zama'ele'õ ira alawe.

1 I. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe,
2 imane: He ono niha, ama'ele'õ, nitandrõsaigõ ba zama'ele'õ andrõ ba Ndraono Gizeraëli, õmane ba zama'ele'õ nichoi dõdõra andrõ: Mifondrondrongo li Jehowa! *Fet. II.*
3 *1, 21).* Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Alai zama'ele'õ andrõ, si lõ tõdõ, solo'õ manõ nichoi dõdõra, si no
4 tenga ni'ila hõrõra. No timba nasoe gatoea ba gadoedoela mbanoea zama'ele'õ andrõ chõmi, ja'ami Iraono Gizeraëli. *(Sin. seb. 2, 15).* Lõ
5 si mõi ami mijaŵa ba zatõla gõli, ba lõ nikõlinimi ma'oewoe Gizeraëli, ba wangabe'e'õ ja'ami ba wasoewõta na baŵa Jehowa. *(Sin.*
6 *106, 23. F. 22, 30).* Si lõ boto mege la'ila ba faetasa faja, ja'ira andrõ, si'ao mege: „Niŵa'õ Jehowa", ba lõ nifatenge Jehowa ja'ira ba no sombalombaloi, ena'õ itõrõ niŵa'õ
7 andrõ. Hadia, tenga angilata si lõ boto ni'i'ilami ba tenga faetasa faja wehedemi, ba no mimane: „Niŵa'õ Jehowa", ba lõ sihede ndra'odo.
8 Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Me no si lõ boto wehedemi ba me no faja ni'ila hõrõmi, ba oelaoe sa'ae chõmi! — iŵa'õ So'aja Je-
9 howa. Ilaoe ba zama'ele'õ andrõ tangagoe, ba zama'ele'õ si no mangi'ila si lõ boto, ba si no mama'ele'õ faja; tebai monaha ira ba mbanoeagoe andrõ, ba ba zoera nga'õtõ ma'oewoe Gizeraëli, ba lõ latanõ dõira, ba lõ tola laroegi danõ Ndraono Gizeraëli; ba ja aboto sa'ae ba dõdõmi, wa no So'aja, Jehowa, ndra'odo. Bõrõ me no lafaeloengoe 10
mbanoeagoe wangoema'õ: „Fa'atoelõ", ba zi lõ fa'atoelõ sa atõ, ba na lalaoe gõli kara banoeagoe, ba ja'ira zolaoe betoea fangafoesi. *(Jer. 6, 14).* Ba õmane sa'ae ba zo- 11
laoe betoea andrõ: Ja adoedoe! Si ndroehoe, oefatõrõ deoe sabõlõbõlõ, fangahanigõ ja'ia; aechoe ba danõ deoe kara ba ilaoe angi sabõlõbõlõ. Ba adoedoe sa'ae gõli kara andrõ. 12
Hadia, lõ lasofoe dania chõmi: Heza so mbetoea andrõ, nilaoemi? Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: 13
Ja'ia, ilaoe angi sabõlõbõlõ oebe'e, ba wa'abao dõdõgoe andrõ ba teoe sabõlõbõlõ fangahanigõ, locaoea wõnoegoe ba teoe kara, bachoebachoe dõdõgoe, ba wangohori. Ba oedoe- 14
doegõ sa'ae gõli andrõ, nilaoemi betoea, oelaoe tooe ba danõ, ena'õ oroma dajadajania; sadoedoe ia ba ja'ami, ba si tekiko ba da'õ, ba ja aboto ba dõdõmi, wa no ja'odo Jehowa! *(Mat. 7, 27).* Ba oe'oigõ 15
wa'abao dõdõgoe ba gõli kara andrõ, ba ba zolaoe betoea chõnia, ba imane dania chõmi: Lõ'õ sa'ae õli kara andrõ ba lõ'õ sa'ae solaoe betoea, sama'ele'õ andrõ ba Ndraono Gizeraëli, sama'ele'õ nitandrõsaigõ ba Jeroezalema ba sangi'ila angilata fangorifi chõra, me lõ'õ sa atõ fangorifi! iŵa'õ So'aja Jehowa. 16

II. Ba ja'oegõ ono niha, otahõ- 17
gõ nono mbanoeami alawe, sama'ele'õ nichoi dõdõra, ba ama'ele'õ nifaoedoegõ chõra, õmane: Da'õ 18
niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Alai ndra alawe andrõ. sanagoe loeniloeni mboelõcha fefoe ba samazõchi baloebaloe hõgõ, sondrozigõ niha, he iraono ba he zatoea, ba wogaigõ niha. Hadia, edõna mifa'oe'oe õsa chõmi? Ba no mibe'e ba zalacha 19
ndra'o, ba mbanoeagoe, ha mato matonga kata fache mbõli gõlõmi ba mato doea mbawa koee, ba wa-

moenoe niha, salacha lõ mate ena'õ, ba ba wangorifi niha, si lõ tola aoeri ena'õ, me milaoe waja ba mbanoeagoe, si no samondromondrongo faja. *(Moz. V. 18, 20).* Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Hiza, oelaoe ba loeniloeni andrõ chõmi fondra'oemi niha, timba wondra'oe wofo, ba oesõbi ba dangami, ba oe'efa'õ niha andrõ nira'oemi, nifamoloi fofo. Ba oere'a mbaloebaloe andrõ chõmi, ba oe'efa'õ ba dangami mbanoeagoe andrõ, fa bõi sa'ae ahoeloea ira ba dangami, ba ja aboto ba dõdõmi, wa no ja'odo Jehowa. Me no miboesi dõdõ niha satoelõ tõdõ, falimosa, me lõ omasi ndra'o lafakao ira, ba me no mi'abe'e'õ danga zi no mangerogõ Lowalangi, ena'õ lõ ibõhõli mboeaboeania si lõ sõchi andrõ, fa lõ mate ia. Ba bõi sa'ae mi'ila zi lõ boto ba bõi sa'ae milaoe waetasa, oe'efa'õ sa'ae ba dangami mbanoeagoe andrõ, ba ja aboto ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa.

FAZA 14.

I. Satoea mbanoea samini tõdõ. II. Hoekoe satoelõ hoekoe andrõ nifatõrõ Jehowa, ba he no faloecha mato samõsa satoelõ tõdõ, ba tebai itimba.

I. **B**a mõi chõgoe niha, satoea Ndraono Gizeraëli, ba moedadao ira fõnagoe. Ba so niwa'õ Jehowa chõgoe, imane. He ono niha, no la'aro'õ ba dõdõra nadoera niha andrõ ba no labe'e fõnara, tandrawa horõra; ba hadia, oetehe chõra lasofoe chõgoe hadia ia? Ba hede chõra, õmane: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Dozi Iraono Gizeraëli, sangaro'õ ba dõdõra adoera ba same'e fõnara tandrawa horõra, ba si mõi chõ zama'ele'õ dania, ba ja'odo, Jehowa, zangoema'õ li chõra, ba wa'afahõna nadoera andrõ, ba wombaja tõdõ ma'oewoe Gizeraëli, me no la'erogõ ndra'o, ba nadoera andrõ fefoe. Andrõ wa õmane ba ma'oewoe Gizeraëli: Da'õ niwa'õ Zo'aja Jehowa: Mifalalini gera'erami, ba mibõhõli nadoemi andrõ ba mi'erogõ zogoro ita andrõ chõmi fefoe. Dozi ma'oewoe Gizeraëli sa, ba niha bõ'õ, si no fatewoe ba Ndraono Gizeraëli, si fabali chõgoe, ba sangaro'õ ba dõdõra adoera, ba same'e fõnara, tandrawa horõra andrõ ba si mõi chõ zama'ele'õ dania, ba wanofoe chõgoe ba hoehoeo hadia ia chõra, ba ja'odo, Jehowa, zangoema'õ li chõra. Oetõngõ niha si manõ ba oebe'e tandra ira ba amaedola ba oehori ira ba mbanoeagoe andrõ, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa. *(Moz. V. 28, 37).* Ba na ibe'e nifowõhõ ia sama'ele'õ, ba wangoema'õ li, ba no ja'o, Jehowa zamowõhõ sama'ele'õ andrõ, ba oe'oro'õ dangagoe chõnia ba oeboenoe ia ba hoenõ mbanoeagoe Iraono Gizeraëli. Ba laloe'i horõra, fagõlõgõlõ ira zala zanofoe zala zama'ele'õ andrõ, ena'õ lõ'õ sa'ae eloengoe ma'oewoe Gizeraëli wangerogõ ja'o, ba bõi sa'ae lata'oenõi ira, ba horõra andrõ fefoe; ja banoeagoe ira ba Lowalangira ndra'odo, iwa'õ So'aja, Jehowa. *(Raz. I. 22, 22. Tes. II. 2, 11).*

II. **B**a so na niwa'õ Jehowa chõgoe, imane: He ono niha, na mosala chõgoe niha ba danõ, heza, na farõi ira chõgoe, ba na oebabaja ira, na oefoefoe wangabe'era andrõ, õra, na oefatõrõ chõra lofo ba na oehori ba danõ niha, fabaja oerifõra, *(F. 4, 16),* ba na so ba danõ andrõ niha andrõ si datõloe: Noachi ba Daniëli ba Jobi, ba ha ja'ira zaoeri, ba wa'atoelõ dõdõra andrõ, — iwa'õ So'aja, Jehowa. *(Moz. I. 6, 8. Dan. 9, 23. F. 28, 3. Job. 42, 10).* Na oe'ohe ba danõ goetoe ndroe'oe ena'õ lahori ndraono, ena'õ lõ nihaniha sa'ae, ena'õ tanõ si mate sa'ae, si lõ sanõrõ, bõrõ goetoe ndroe'oe a-

16 ndrõ, ba na so ba danõ niha andrõ, si datõloe, ba faja wa no saoeri ndra'o, iŵa'õ So'aja, Jehowa, na so zaoeri labe'e, he ono matoea, ba he ono alawe: ha ja'ira zaoeri. ba tanõ, ba tobali tanõ si mate.
17 Ba ma na si'õli oefatõrõ ba danõ andrõ, na oemane: „Jatoemõrõ danõ andrõ si'õli!" ba na oehori
18 ba danõ niha, fabaja oerifõra, ba na so ba danõ niha andrõ, si datõloe, ba faja, wa no saoeri ndra'o, iŵa'õ So'aja, Jehowa, na so zaoeri labe'e, he ono matoea, ba he ono
19 alawe; ha ja'ira zaoeri. Ba ma na fõchõ waba oefatõrõ ba danõ andrõ, ba na oelaoe chõra wõnoegoe andrõ, iroegi ndro, ba wangohori ba danõ niha, fabaja oerifõra,
20 ba na so ba danõ ndra Noachi, Daniëli, Jobi, ba faja, wa no saoeri ndra'o, iŵa'õ So'aja, Jehowa, na so zaoeri labe'e, he ono matoea, ba he ono alawe; ha ja'ira zaoeri, ba
21 wa'atoelõ dõdõra andrõ. Ba imane sa'ae So'aja, Jehowa: Ba na oefatõrõ ba Jeroezalema wotoe andrõ chõgoe, si õfa balõ, si lõ sõchi: Si'õli ba lofo ba oetoe ndroe'oe ba fõchõ waba, ba wangohori ba danõ niha, fabaja oerifõra. *(Jer. 15, 3.*
22 *Fam. 6, 8)*, ba hiza, ba so zi tosai ba danõ, ni'orifi, sangoloi'õ ono matoea ba ono alawe. Da'õ dania zi mõi chõmi, ba mi'ila mboeaboeara, awõ nilaoera, ba arãra dõdõmi, ba wamakao andrõ nifatõrõgoe ba Jeroezalema, ba ngawalõ hadia ia, fefoe, nifatõrõgoe chõra. *(F. 24, 26).*
23 Ba tobali arãra dõdõmi labe'e, na anehe ami mboeaboeara, awõ nilaoera, ba aboto ba dõdõmi, wa no tenga si lõ bõrõ, me oelaoe chõra nilaoegoe andrõ fefoe, iŵa'õ So'aja, Jehowa.

FAZA 15.

Nitoenoe Jeroezalema, timba ŵeŵe nagoe, si lõ goena.

1 Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe, imane: He ono niha, hadia zi to- 2
hoede ŵeŵe nagoe, moroi ba doetoeroe geoe satoroe moroi ba hogoe geoe ba gatoea? *(Sin. 80, 9. Jer. 2,*
21. Joh, 15, 6). Hadia, so zangai 3
ja'ia, samali'õ fakake, hadia ia, hadia so zamali'õ saita ja'ia, ba wanaitagõ ngawalõ hadia ia wakake? Hiza, õ galitõ labe'e ia; ba 4
na no achozi mbalõnia fafõfõ, ba na no ifelai alitõ daloenia gõi, ba hadia, so na goenania dania ba ngawalõ hadia ia? Hiza, me lõ sa- 5
chozi na ia, ba lõ goenania, ba wolaoe hadia ia; ba mendroea manõ tebai la'ogoena'õ ia ba da'õ, na no i'ã alitõ ba na no achozi õsa.
Andrõ wa imane So'aja Jehowa: 6
Timba dõla nagoe ba ngai geoe ba gatoea, nihonogõigoe õ galitõ, oebe'e dania mbanoea Jeroezalema andrõ.
Ba oetõngõ ira: No aefa ira ba 7
galitõ, ba alitõ zoei zi manga ja'ira dania, ba ja aboto ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa, na oetõngõ ira. Ba 8
oebali'õ tanõ si mate danõ, me no farõi ira, iŵa'õ So'aja Jehowa.

FAZA 16.

Amaedola ndra alawe sohorõ Jeroezalema. I. No ifaigi ia Jehowa ba wa'anoemania ba no ifohoe. II. Ba no iloeloe wa'asõchinia ba no mohorõ ia ba Ndrawa Miseraji ba ba Ndrawa Asiria ba ba Ndrawa Galedaia. III. Ba te'otoe'õ sa'ae ba wohorõ andrõ. IV. Eboea horõnia, moroi ba horõ Zodoma ba moroi ba horõ Zamaria. V. Ba ifoeli zoei na ihachõsi tõdõ ira dania Jehowa ba ifoeli fawoe'oe li ba eroezalema.

(Faigi gõi Hos. 1–3).

I. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe, 1
imane: He ono niha, tegoe Jeroe- 2
zalema ba zogoro ita andrõ chõra, õmane: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jeho- 3
wa, ba mbanoea Jeroezalema: Si otarai ja'oegõ ba bõrõtamõ, ba no ba danõ Ndrawa Gana'ana: Toeaoe, ba Iraono Gamori, ba aweoe, ba Iraono Cheti. Ba ba wa'atoemboemõ 4

andrõ, me loeo toemboe ndra'oegõ, ba lõ moetaba woesõmõ ba lõ moefemondri ndra'oegõ, ba wangehao õsioe, ba lõ moedoechoe asio ndra'oegõ ba lõ moelõlõ. Lõ sahachõ tõdõ ja'oegõ, ba wolaoe chõoe hadia ia, da'õ, ba wangahachõsi tõdõ ja'oegõ. No nitibo'õ baero ba mbenoea ndra'oegõ, — awai zi so ba dõdõra nosooe, me loeo
6 toemboe ndra'oegõ. Ba oetõrõ ndra'oegõ, ba anehedo, me manaranara ndra'oegõ, oi do, ba oemane chõoe: Ja'oegõ andrõ ba ndro andrõ chõoe, tooe, ba ni'orifi ndra'oegõ! oemane chõoe: saoeri ndra'oegõ, ba ndro a-
7 ndrõ chõoe! Ba no oe'oja'õndra'oegõ, timba wa'oja rozi ngawalõ ndroe'oe ba danõ, ba no manõi'õ, eboea ndra'oegõ, ba no tobali fondrege omasiõ ndra'oegõ: no afosoe ndra'oegõ, ba no itoegoe abõlõ mboemõ, ba si lõ noecha na ndra'oegõ, si lõ ba-
8 loebaloe. Ba oetõrõ ndra'oegõ, ba oe'ila'õ, ba hiza, ba no iroegi bawa wa'omasi chõoe. Ba oebologõ gambalagoe baloebaloemõ, oebaloegõ ndra'oegõ, me no lõ noechaoe, ba fawoe'oe li ndra'o chõoe, mõido ba hõloe, iwa'õ So'aja, Jehowa, ba no chõgoe sa'ae ndra'oegõ. *(Roet. 3, 9.*
9 *Moz. II. 19, 5. Moz. V. 7, 6).* Ba oefemondri'õ ba nidanõ, oesasai ndro andrõ chõoe ba oebajoini fa-
10 nicha ndra'oegõ. Ba oefonoecha ndra'oegõ noecha nifola'ala'a, ba wanoso, ba oefobadagahe oeli zawi nasi ndra'oegõ; ba oefolembe ndra'oegõ lembe tarafali ba salendra
11 soeto oebe'e chõoe. *(Sin. 45).* Ba oefo'aja ndra'oegõ ba oebe'e gõla ba mboelõchamõ ba aja ba mbagioe.
12 Ba aja ba nichoemõ ba saeroe dalinga ba dalingaoe ba takoela si sõchi sibai ba hõgõoe. *(Moz. I. 24, 47).*
13 Ba no nifo'aja ndra'oegõ, aja ana'a ba aja firõ, ba noechamõ, ba no tarafali, awõ noecha sola'ala'a. Ba fache samohoea ba we wani ba fanicha gõoe ba tobali si maoeloe wa'asõchioe ba õchamõ wa'asalawa. Ba eboea doeriamõ ba niha baero 14
misa, bõrõ wa'asõchioe andrõ. me no a'oi so, ba wangehao andrõ, nibe'egoe chõoe, iwa'õ So'aja, Jehowa.

II. Ba no õbe'e fa'abe'e dõdõoe 15
wa'asõchimõ andrõ, ba mohorõ ndra'oegõ, bõrõ doeriamõ andrõ, õhõna wohorõmõ andrõ ba zanõrõ fefoe, õloeloe ndra'oegõ. *(Jer. 2, 20. F. 23, 3).* Ba õhalõ noechamõ andrõ 16
õsa, ba õbe'e toefo ba hilihili andrõ chõoe, sola'ala'a ba da'õ, ba mohorõhorõ'õ ba da'õ — si lõ irai ba si lõ'õ sa'ae gõi dania. *(F. 7, 20).* Ba õhalõ najamõ andrõ, ana'agoe 17
ba firõgoe, nibe'egoe chõoe, ba õbali'õ famaedo ndra matoea, ba mohorõ'õ chõra. *(Hos. 2, 8).* Ba õ- 18
halõ noechamõ, sola'ala'a andrõ, ba õbe'e noechara; ba fanicha andrõ chõgoe ba koemõjõ chõgoe, ba õbe'e soemangera. Ba koee andrõ chõgoe, 19
nibe'egoe chõoe, hamo si sõchi andrõ chõgoe, ba no õbe'ebe'e soemangera, samohoea; si manõ mege, iwa'õ So'aja, Jehowa. Ba õhalõ no- 20
nooe matoea ba onooe alawe, ni'adonogõmõ chõgoe, ba õtaba, õra; hadia, sambõ na wohorõmõ andrõ, *(Moz. III. 18, 21),* wa õtaba na gõi 21
nonogoe matoea ba wame'e chõra, wa no õtoetoenoe õra. *(Raz. II. 16, 3).* Ba ba zogoro ita andrõ chõoe 22
fefoe ba ba wohorõhorõmõ, ba lõ'õ sa itõrõ tõdõoe gõtõ me ono sawoejoe ndra'oegõ, me lõ noechaoe, me lõ baloebaloemõ, ba me manaranara'õ tooe ba me oi do ndra'oegõ! Ba nõnõnõnõ zi lõ sõchi andrõ 23
chõoe fefoe, — Alai ndra'oegõ, alai ndra'oegõ! — iwa'õ So'aja, Jehowa, ba õlaoe chõoe nose ba õfazõ- 24
chi chõoe hilihili ba golajama misa fefoe. Ba ngai waeroea lala fefoe 25
õfazõchi chõoe hilihili ba õbe'e ba zalacha wa'asõchimõ andrõ, dozi sanõrõ, ba õfolala chõoe; no õhõna wohorõmõ. Mohorõ'õ ba nono ma- 26
toea Ndrawa Miseraji, si faola tanõ

chõoe, seboea õsi; ba õtohoegõ na wohorõmõ, ba wangandrõ fõnoe-
27 goe. Ba hiza, ba no oe'oro'õ dangagoe jaw̃aoe ba no oe'ambõsi nihonogõi chõoe, ba no oeloeloe ndra'oegõ ba wa'atebacha zi fa'oedoe chõoe andrõ, ono Ndrawa Wilisiti alawe, si no aila ba mboea-
28 boeamõ fohorõ andrõ. Ba no mohorõ'õ ba Ndrawa Asiria, ba tebai aboeso ndra'oegõ; no mohorõ'õ chõra ba tebai afõli'õ. *(Raz. II. 16, 7. Nga'õt, II. 28, 23. F. 23, 12).*
29 Ba no õtohoetohoegõ na wohorõmõ ba danõ zaniaga andrõ, ba danõ Galedaia, ba he ba da'õ gõi, ba lõ
30 safõli ndra'oegõ. No si tebacha sibai dõdõoe! iw̃a'õ So'aja, Jehowa — wa no õlaoe da'õ fefoe, nifolooe zohorõ, si no maoeloemaoe-
31 loe, wa no õdozigõ waeroea lala, wolaoe ose chõoe, ba he ewali fefoe, wamazõchi hilihili chõoe; ba no tenga zoei si mane sohorõ, sangoema'õ no ambõ loeo, ndra'oegõ.
32 He alawe sohorõhorõ, soloeloe ja'ia ba mbõ'õ, lõ lai wa no modonga
33 ndra'oegõ! Dozi ira alawe sohorõ, ba manema boeala, ba ja'oegõ, ba mamoeala ba zomasi ja'oegõ fefoe, no õbe'e gana'a, ena'õ mõi ira chõoe, moroi ba zi fasoei fefoe, ba
34 wohorõ chõoe. *(Hos. 8, 9).* Ba no tobali ba chõmõ andrõ, no tenga si mane hoekoe ba ndra alawe bõ'õ, ba wohorõhorõmõ andrõ, no tenga nigohi ndra'oegõ, no ja'oegõ zame'e loeo, ba lõ'õ sa moefoloeo ndra'oegõ. No tobali ba chõmõ andrõ.
35 III. **B**a me no si manõ, ja'oegõ sohorõhorõ, ba fondrondrongo li
36 Jehowa! Da'õ niw̃a'õ Zo'aja, Jehowa: Me no moelaoe zaila'õ, ba me no moefa'ele'õ zi lõ baloebaloe chõoe, ba wohorõhorõmõ andrõ ba zomasi ja'oegõ, ba ba nadoemõ andrõ fefoe, sihocha mboeda, ba bõrõ na gõi ndro ndraonooe andrõ, ni-
37 be'eoe soemangera, ba hiza ba oe'ozaragõ fefoe zomasi ja'oegõ, ba zi no omasiõ ndra'oegõ, ba somasi ndra'oegõ, fabaja si lõ edõna'õ ba si no te chõoe õwa'õ. Oe'ozaragõ ira chõoe ba oefahoi mbaloebaloe zaila'õ, ba zanehe ira, ena'õ la'ila zaila'õ andrõ fefoe. *(Jes. 47, 3. Jer. 13, 26. Hos. 2, 10 b. t.).* Ba oehoekoe 38
ndra'oegõ, hoekoe zohorõ oefatõrõ chõoe, hoekoe ndra alawe sange'e, ba oebe'e adoewa ndromõ, ba wõnoegoe andrõ ba ba wa'olohoegoe. *(Moz. III. 20, 10).* Ba oebe'e ba da- 39
ngara ndra'oegõ, ba ladoedoegõ noseoe andrõ ba lafoefoe hilihili andrõ chõoe ba laheta chõoe noechamõ ba lahalõ najaoe ba si lõ noecha sa'ae ndra'oegõ, si lõ baloebaloe labe'e. Ba faloecha dania ira, oe- 40
doemõ, ba lateboe kara ndra'oegõ ba la'õ'õtõ ndra'oegõ si'õli. Ba la- 41
toenoe nomooe ba lafatõrõ chõoe hoekoe, ba ato ndra alawe bõ'õ samaigimaigi, ba lõ'õ sa'ae oetehe sohorõhorõ ndra'oegõ, ba lõ tola sa'ae õbe'e loeora ba wohorõ andrõ. *(Raz. II. 25, 9).* Ba oe'okafoei wõ- 42
noegoe ba chõoe andrõ, dohõ wa'olohoegoe chõoe, ba lõ hedehedegoe sa'ae, ba lõ'õ sa'ae mofõnoedo. *(F. 5, 13).* Me lõ itõrõ tõdõoe me- 43
ge, he wisa me ono sawoejoe ndra'oegõ, ba me no õ'andrõ wõnoegoe ba ngawalõ andrõ fefoe, ba hiza, ba oesoelõni sa'ae chõoe mboeaboeaoe andrõ! iw̃a'õ So'aja, Jehowa, ba hadia, lõ nifazõchioe fondrege horõ, nõnõnõnõ zogoro ita andrõ chõoe fefoe? *(F. 9, 10; 11, 21).*
IV. **H**iza, dozi solaoe amaedola, 44
ba labõbõgõ chõoe, lamane: „No famaedo nina nono alawe". Ono ni- 45
naoe ndra'oegõ, ono ninaoe andrõ, sanoezoe tõdõ mege fo'omonia, fabaja ononia. Ba no talifoesõ dalifoesõoe ndra'oegõ, sanoezoe tõdõ fo'omora ba onora: Iraono Cheti gawemi ba Iraono Gamori doeami. Samaria ga'aoe ira alawe, ja'ia ba 46
ononia alawe, si so ba ngaimõ,

ba gabera, ba achioe andrõ, si so ba gambõlõoe, ba ja'ia Zodoma ba ononia alawe. *(Moz. V. 32, 22. Jes.* 47 *1, 10. Jer. 3, 8).* Ba no tenga lalara nitõrõmõ ba tenga sogoro ita chõra nilaoemõ ; lõ ararã, ba tedooe walõsõchi mboeaboeamõ fefoe, moroi 48 ba mboeaboeara. Faja wa no saoeri ndra'o, iwa'õ So'aja, Jehowa, na no irai ilaoe achioe Sodoma ba ononia alawe nilaoemi onooe alawe ! *(Mat.* 49 *10, 15).* Hiza, da'õ horõ nachioe Sodoma : Hocha, ba fa'afahõna mbalazo ba fa lõ fa'aboe dõdõ zi faloecha ia, ba ononia alawe, ba si noemana ba sambõ balazo, ba lõ 50 latolo. *(Loek. 17, 28).* Fajawa ira ba lalaoe zogoro ita fõnagoe ; ba oeheta ira, me oe'ila da'õ. *(Moz. I.* 51 *19, 24).* Ba lõ'õ na'i matonga horõmõ nifazõchi Zamaria ; no abõlõbõlõ wolaoemõ sogoro ita andrõ, moroi chõra, ba tobali no õboe'a ba hoeloe ndra talifoesõoe, ba zogoro ita andrõ fefoe, nilaoemõ. *(Jer.* 52 *3, 11).* Ba õtaha sa'ae gõi wa'ailamõ, ja'oegõ andrõ, me no mõi'õ samoe'a ba hoeloe ndra talifoesõoe, ba horõmõ andrõ, ba zi no õlaoe sogoro ita, sabõlõbõlõ, moroi ba nilaoera, ba tobali satoelõ moroi chõoe ira. Ba jagõ aila sa'ae, ba õtaha wa'ailamõ, me no hoelõ zatoelõ dalifoesõmõ õbe'e.

53 V. **O**efoeli sa'ae oehachõsi tõdõ ira, Sodoma ba ononia alawe ba Samaria ba ononia alawe, ba oehachõzi tõdõ gõi ndra'oegõ, ba chõra oe'ohe 54 ndra'oegõ, *(Fet. I. 3, 19. 20),* ena'õ õtaha wa'ailamõ, ena'õ aila ndra'oegõ ba nilaoemõ andrõ fefoe, na arãra 55 dõdõra õbe'e. Ba talifoesoõe andrõ, Sodoma ba ononia alawe, ba lachamõ si mane fõna, ba Samaria ba ononia alawe, ba lachamõ, ba ja'oegõ ba onooe alawe, ba michamõ 56 si mane fõna. Ba lõ nitõrõ lioe Sodoma, talifoesõoe andrõ, gõtõ waja-57 wasamõ andrõ, me lõ oroma na walõsõchimõ, si mane me loeo la'o'aja ndra'oegõ ono Ndraono Gedomo alawe, awõ zi tefasoei ja'ira fefoe, ono Ndrawa Wilisiti alawe, sango'aja ja'oegõ, fasoei. *(Jes. 7, 1).* Fohorõmõ andrõ ba sogoro ita a- 58 ndrõ chõoe, ba no õloe'i, iwa'õ So'- 59 aja, Jehowa. Da'õ sa niwa'õ Zo'aja, Jehowa : Oesoelõni chõoe nilaoemõ, me õ'ositengagõ wahõloesa andrõ ba me õdoedoegõ wawoe'oesa li andrõ. Ba ja'o, ba lõ olifoedo 60 wawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe li ndra'o chõoe, me iraono ndra'oegõ, ba [oefoeli] fawoe'oe li chõoe, siroegi si lõ aetoe. *(Jer. 31, 31 b.t.).* Awena dania itõrõ tõdõoe mboe- 61 aboeamõ andrõ ba aila ndra'oegõ, na õhalõ chõoe ndra ga'aoe andrõ, fabaja achioe, na oebe'e onooe ira, ba tenga ba wawoe'oesa li andrõ chõoe. Ba oelaoe fawoe'oe li chõoe, 62 ba ja aboto ba dõdõoe, wa no ja'o Jehowa. Ena'õ itõrõ tõdõoe, ba e- 63 na'õ aila'õ, fa lõ hedehedeoe sa'ae, ba wa'aila andrõ, na oebe'e aefa chõoe nilaoemõ andrõ fefoe, iwa'õ So'aja, Jehowa.

FAZA 17.

I. Amaedola : hogoe geresi ba wewe nagoe. II. Eloeahania, nitandrõsaigõ chõ razo Sedekia. III. Fama'ele'õ : eresi Mesia ba hili Ziona.

I. **Ba** so niwa'õ Jehowa chõgoe, 1 imane : He ono niha, laoe dahõ- 2 dahõ ba amaedola ba ma'oewoe Gizeraëli, õmane : Da'õ niwa'õ 3 Zo'aja, Jehowa : No so moroi sa mojo seboea, seboea sibai afi, sanaoe sibai boe, no a'oi so mboe si sõchi la'ala'a ; isawa hili Libano ba ifatõ hogoe geresi. *(Jer. 48, 40; 49, 22).* Ichete mbadõbadõ ba i'o- 4 loi'õ ba danõ zaniaga ; ba mbanoea soja lafo ibe'e. *(F. 16, 29).* Ba ihalõ 5 zinanõ ba danõ, sara, ba itanõ ba kaboe, ba zabõlõ idanõ ibe'e, timba mbooe. Ba aoeri ba tobali wewe 6 nagoe sanana tooe ba danõ, ba tobali akõi mangawoeli chõnia ga-

sinia ba barõnia so ŵa'ania. Ba me no tobali ŵeŵe nagoe, ba fadahadaha ia, i'oro'õ ndrahania.
7 Ba so mojo bõ'õ, seboea ba seboea afi ba sabõlõ boe, ba hiza, ba ifaoedoegõ ia ŵa'ania ŵeŵe nagoe andrõ, ba i'oro'õ chõnia ndrahania, ena'õ chõnia isõndra nidanõ, ba tenga ba gowoto andrõ
8 nitanõ ja'ia, he ŵa'ae no ba danõ si sõchi ba sabõlõ idanõ tetanõ ia mege, ena'õ modaha ia ba ena'õ mowoea, ena'õ tobali ŵeŵe nagoe
9 si no maoeloe fa'asõchi. Ba õmane: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Hadia, si sõchi maõ loealoea dania? Hadia, lõ ideha dania ŵa'ania [sananõ ja'ia mege], ba lõ iteoe mboeania, fa aleoe lehelehenia fefoe? Ba tenga ba wa'abõlõ danga, ba tenga ba wa'ato
10 niha, na ideha ŵa'ania. Ba hiza, ba no sinanõ ia; ba hadia, si sõchi maõ loealoea dania? Hadia, lõ aloea manõ aleoe, na gõna ia angi moroi ba gatoemboecha loeo, lõ aleoe ia ba gowoto andrõ, ba nitanõ ja'ia? *(Moz. I. 41, 6).*
11 II. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe,
12 imane: Õmane ba niha sabe'e tandro andrõ: Hadia, lõ aboto ba dõdõmi geloeaha da'õ? Õmane: Hiza, no mõi ba Jeroezalema razo Mbabeli ba no ifara'oe'õ razora, awõ goemandroe seboea chõnia, ba no i'ohe chõnia ba Mbabeli. *(Raz. II. 24, 10*
13 *b. t.).* Ba no ihalõ gõi nga'õtõ razo, ba no fawoe'oe li ia chõnia, no ibe'e ba hõloe, ba salaŵa ba danõ, ba no i'ohe, *(Raz. II. 24, 17 b. t.),*
14 ena'õ bõi eboea wa'asalaŵa, ena'õ bõi fajaŵa [razo] ba fa bõi iwoe'ai wawoe'oesa li andrõ chõnia, ena'õ
15 aró. Ba no fabali ia chõnia, ba no ifatenge zinenge ba danõ Miseraji, ena'õ lafa'ohe'õ chõnia koedo ba ena'õ lafatenge niha. Hadia, si sõchi maõ loealoea da'õ? Hadia, saoeri maõ zolaoe si mane da'õ? Hadia, aoeri ia, na no idoedoegõ wawoe'oesa li andrõ? *(Nga'õt. II. 36, 13).*

Faja wa no saoeri ndra'o, iŵa'õ 16
So'aja, Jehowa, na tenga ba mbanoea razo andrõ mate, ba mbanoea razo andrõ, samali'õ razo ja'ia mege, si no isawõ si mõi ia ba hõloe mege, awõ wawoe'oesa li andrõ, chõnia ba Mbabeli bacha mate ia.
Ba Fara'o andrõ, ba lõ'õ sa itolo 17
ia sabõlõ chõnia, ba he ba wa'ato niha chõnia, ba wasoewõta, na lako'o fari dania ba na lalaoe malige, ba wangohori niha, sato sibai. *(F. 4, 2).* Noa sa isawõ zi no 18
mõi ia ba hõloe mege, me no iwoe'ai wawoe'oesa li andrõ: he ŵa'ae no fara'oe tanga ira, ba no ilaoe zoei da'õ fefoe; ba lõ aoeri ia ba da'õ. Andrõ wa imane So'aja, Je- 19
howa: Faja wa no saoeri ndra'o, na lõ oesoelõni chõnia wahõloesania andrõ, ba chõgoe mege, si no i'ositengagõ, ba he fawoe'oesa li andrõ, me fawoe'oe li ia fõnagoe, niwoe'ainia. Ba oehawoei ia oe'õ andrõ 20
chõgoe, ena'õ alaoe ia ba goe'õgoe; ba oe'ohe ia ba Mbabeli, ba ba da'õ. oehoekoe ia, ba walimosania andrõ chõgoe. *(F. 12, 13).* Ba fo- 21
ndrege zabõlõ andrõ chõnia, ba zabõlõ andrõ chõnia fefoe, ba si mate ba mbawa zi'õli dania, ba si tosai, ba nifazawili misa ba zi fasoei fefoe, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'o, Jehowa, zangoema'õ. *(F. 5, 12).*
III. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Je- 22
howa: Oehalõ gõi zara doetoeroe ba hogoe geresi salaŵa andrõ ba oetanõ. Ba doetoeroenia ba wondrege hogoe oefatõ zara sise'ise, ba oetanõ jaŵa ba hili salaŵa. *(Jes. 4, 2; 11, 1. Jer. 23, 5; 33, 15. Sach. 3, 8; 6, 12).* Ba hili salaŵa andrõ 23
ba Ndraono Gizeraëli oetanõ, ena'õ modaha ia, ba ena'õ mowoea ba ba ena'õ tobali eresi salaŵa sibai, nahia ngawalõ wofo; ba loemõ ndrahania la'iagõ. Ba ja la'ila tõla 24
geoe ba mbenoea fefoe, wa no ja'o Jehowa zangide'ide'õ eoe seboea, awõ wa no oe'eboea'õ geoe side'ide,

wa no mangadoloe geoe saoeri oebe'e, awõ wa no mobowo geoe si no mate mege: ja'odo, Jehowa zangoema'õ ba no ja'odo zolaoe.

FAZA 18.

I. Nisoelõni nilaoe zamõsana. II. Na ifalalini gera'erania si no mangerogõ Lowalangi, ba aoeri ia; ba na i'erogõ Lowalangi satoelõ tõdõ mege, ba si mate ia. III. Famarooe tõdõ ba wamalalini era'era.

1 I. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe,
2 imane: Hana ami, wa milaoelaoe gamaedola andrõ ba danõ Ndraono Gizeraëli, wa mimane: „Ira ama mege zi manga mboea nagoe saisõ, ba iraonora zafoeroe boha?" *(Jer. 3 31, 29)*. Faja wa no saoeri ndra'o, iŵa'õ So'aja, Jehowa, na milaoe na dania gamaedola andrõ, ba
4 Ndraono Gizeraëli! Hiza, no chõgoe noso niha, fefoe, he noso nama, ba he noso nono, ba no chõgoe; sosala zaetoe noso! *(Rom. 5,*
5 *12. Jak. 1, 15)*. Na so zatoelõ tõdõ,
6 na ilaoe zadõlõ ba satoelõ, na lõ i'ã gõ nadoe, ba hili, ba na lõ ifaõga hõrõnia ba nadoe ma'oewoe Gizeraëli andrõ, ba na lõ i'aohafi ndronga nawõnia, ba na lõ oroedoe ia ba ndra alawe, gõtõ wa'afõchõ daloenia, *(Jes. 57, 7. F. 22, 9. Moz.*
7 *III. 18, 20; 20, 18)*, na lõ ifakao nawõnia, ba na ifoelifoeli gade zoegilõnia, ba na lõ falaoe horõ ia ba na ibe'e õ zolofo gõnia õsa, ba na ifobaloebaloe zi lõ noecha, *(Moz. II. 22, 26, Moz. III. 19, 13.*
8 *Moz. V. 15, 7. Jes. 58, 7)*, ba na lõ i'eboea'õ hare gana'ania, na lõ ifo'ono gana'ania, ba na lõ ibabaja zi lõ sõchi, ba na lõ ifoejoe'õ hoekoe ba niha bõ'õ, *(Moz. II. 22, 25)*,
9 ba na i'o'õ nifachoigoe, ba na itõngõni hoekoe andrõ chõgoe, wolaoe sadõlõ, — da'õ niha satoelõ, ba lõ zi lõ aoeri zi manõ, iŵa'õ So'aja,
10 Jehowa. Ba na mo'ono ia ono samakao awõnia, sange'enge'e ba solaoe si lõ sõchi, ba si lõ manõrõ 11
lala namania andrõ, satoelõ tõdõ; si manga gõ nadoe, ba hili, ba si angaohafi donga nawõnia, ba sa- 12
makao side'ide ba si noemana, ba si falaoe horõ, ba si lõ mamoeli gade, ba samaõga hõrõnia ba nadoe andrõ, ba solaoe sogoro ita, ba 13
sangeboea hare zoegilõnia, samo'ono ana'ania, hadia, saoeri zi manõ? Lõ aoeri zi mane da'õ! Me no ilaoe zogoro ita andrõ, fefoe, ba hoekoe famoenoe hoekoenia; ja'ia zoloe'i donia. Ba na mo'ono zoei zi manõ, 14
ba na i'ila zala namania fefoe ono andrõ, ba na ata'oe ia ba na lõ i'ohia'õ da'õ, na lõ i'ã gõ nadoe, 15
ba hili, ba na lõ ifaõga hõrõnia ba nadoe ma'oewoe Gizeraëli andrõ, ba na lõ i'aohafi ndronga nawõnia, ba na lõ ifakao nawõnia, ba na 16
lõ itagõ gade ba na lõ falaoe horõ ia, ba na ibe'e õ zolofo gõnia õsa ba na ifobaloebaloe zi lõ noecha, ba na lõ ibabaja zi lõ sõchi, ba 17
na lõ i'eboea'õ hare zoegilõnia, na lõ ifo'ono gana'ania, ba na i'o'õ hoekoe andrõ chõgoe, na itõrõ nifachoigoe, — ba lõ mate ba horõ namania zi manõ, saoeri ia. Ama- 18
nia andrõ, me no ifakao nawõnia ba me no falaoe horõ ia, ba me no ilaoe zi lõ sõchi, bacha ba hoenõ niwara, — da'õ zi mate, bõrõ horõnia andrõ. Ba mimane: 19
Hana wa lõ iloe'i gõi horõ namania ono? Na no i'o'õ hoekoe ono, ba na no ilaoe zatoelõ, ba na no itõngõni nifachoigoe, ba na no i'o'õ, ba saoeri ia. Niha solalõ, da'õ zi 20
mate. Lõ iloe'i horõ namania ono, ba lõ iloe'i horõ nononia ama. Lõ teboelõ chõ zatoelõ tõdõ wa'atoelõ dõdõnia andrõ, ba lõ teboelõ chõ zeboea horõ golalõŵania andrõ! *(Moz. V. 24, 16. Hab. 2, 4)*.

II. **Ba na ifalalini gera'erania** 21
seboea horõ, na ibõhõli horõ a-
ndrõ nifazõchizõchinia mege, ba
na itõngõni nifachoigoe ba na

ilaoe zadõlõ ba satoelõ, ba aoeri
22 **ia, lõ mate. Fangerogõnia andrõ,**
boeaboeania mege, ba lõ'õ sa'ae
tebe'e horõnia; aoeri ia, bõrõ za-
23 **toelõ andrõ, nilaoenia. Hadia, so-**
masi fa'amate zeboea horõ ndra'o-
do, iŵa'õ So'aja, Jehowa, hadia, lõ
omasido, na ibõhõli mboeaboeania
si lõ sõchi andrõ, ba na aoeri ia?
(F. 33, 11. Tim. I. 2, 4. Fet. II. 3, 9).
24 Ba na ibõhõli wa'atoelõ dõdõnia satoelõ tõdõ, ba na ilaoe zi lõ sõchi, si mane sogoro ita andrõ, nilaoe zeboea horõ, ba lõ'õ sa'ae goena mboeaboeania si sõchi andrõ, mege; si mate ia, bõrõ walimosania andrõ, nilaoenia, awõ horõnia a-
25 ndrõ, nifazõchinia. *(F. 3, 20).* Ba na miŵa'õ: Tenga satoelõ wolaoe Jehowa! ba mifondrondrongo, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli: hadia, folaoegœ zi lõ atoelõ? Hadia, tenga folaoemi zi lõ atoelõ? *(F. 33, 17).*
26 Na ibõhõli wa'atoelõ dõdõnia satoelõ tõdõ, ba na ilaoe zi lõ sõchi, ba si mate ia, bõrõ da'õ; bõrõ wa'amatenia zi lõ sõchi andrõ, nilaoe-
27 nia. Ba na ibõhõli mboeaboeania mege seboea horõ ba na ilaoe zadõlõ ba satoelõ, ba lõ mate ia.
28 Me no ibõhõli wangerogõnia andrõ, mege, fefoe, ba saoeri ia, lõ mate.
29 Ba na lamane ma'oewoe Gizeraëli: Tenga satoelõ wolaoe Jehowa! ba hadia, si ndroehoe, folaoegœ zi lõ atoelõ, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli? Hadia, tenga folaoemi andrõ zi lõ atoelõ?
30 III. **A**ndrõ wa boeaboea zamõsana oebe'e dali wangoehoekoe ja'ami, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli! iŵa'õ So'aja, Jehowa. Mifalalini gera'erami, mibõhõli walimosami andrõ fefoe, fa bõi tobali
31 tandraŵa horõ, chõmi. Mibõhõli walimosami andrõ fefoe, nilaoemi chõgoe, ba mifaigi chõmi dõdõ si bohooe ba era'era si bohooe; hana sa wa edõna mate ami, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli! *(F. 11, 19; 36, 26).* Lõ'õ sa omasido wa'amate zi 32
mate andrõ, iŵa'õ So'aja, Jehowa. Ba mibõhõli, ena'õ aoeri ami. *(F. 33, 11).*

FAZA 19.

I. Fangarõngarõ ba wa'atekiko razo Ndraono Gizeraëli ba II. ba Jeroezalema, nibe'e amaedola ŵeŵe nagoe.

I. **B**a ja'oegõ, ba e'esi razo Ndraono Gizeraëli, õmane: Ha niha ninaoe? Singo si alawe; ba ngai zingo mõrõmõrõ ia, ba ngai nono zingo i'e'eboea nononia. Sara zeboea ononia; ba tobali ono zingo da'õ ba ifamaha ia ba wondra'oendra'oe, i'ã niha. Ba la'echoegõ niha chõnia niha baero, ba lõsoelõsoe chõra lafa'ala ia, lafesoe nichoe ba la'ohe ba danõ Miseraji ia. *(Raz. II. 23, 31 b.t. Jer. 22, 11. Jes. 37, 29).* Ba me i'ila [inania] ara manõ ba lõ tõtõnafõ sa'ae, ba ihalõ nononia si sara, ba ibali'õ ono zingo. Ba faofao ia ba zingo, tobali ono zingo, ifamaha ia ba wondra'oendra'oe, i'ã niha. Ba i'aohafi lacha mbanoea chõra ba idoedoegõ mbanoea, ba tobali tanõ si mate danõ, fabaja õsinia, ba wendrõndrõndrõndrõnia. Ba lafasoei ia niha baero, oedoenia, moroi ba danõ si tefasoei ja'ira, ba lahawoei ia oe'õra, ba ba lõsoelõsoe chõra lafa'ala ia. Ba lafesoe nichoe ba ladõni ba haja, ba la'ohe ia chõ razo Mbabeli, si jaŵa ba hati labe'e, ena'õ lõ'õ sa'ae terongo linia ba hili Ndraono Gizeraëli. *(Raz. II. 24. 1 b. t. Nga'õt. II. 36, 5 b. t. Jer. 22, 19).*
1 2 3 4 5 6 7 8 9

II. **N**o timba ŵeŵe nagoe ninaoe, si mane ja'oegõ, ŵeŵe nagoe nitanõ ba mbewe nidanõ; no abõlõ mboea ba no abõlõ ndraha, bõrõ wa'abõlõ nidanõ. *(F. 17, 6).* Ba sara zesolo dahania, tola si'o zalaŵa; manõi ia, bacha ba zarege daha, ba to'ele ia, ba wa'alaŵania ba ba wa'oja zi fadahadaha. Ba
10 11 12

tedeha ia ba wõnoe, tetibo'õ tooe ba danõ, ba okõli mboeania ibe'e angi timoe; nilõwa ndrahania sesolo ba mangadoloe, õ galitõ. *(F.* 13 *17, 10)*. Ba ija'e, ba no moetanõ ba danõ si mate, ba danõ sokõli- 14 kõli, si no timba zowõchi tõdõ. Ba no i'ã doetoeroenia alitõ, si otarai ndraha no mege, ba lõ si tosai chõnia daha sesolo, lõ'õ sa'ae si'o zalawa. Fangarõngarõ da'e ba no tobali fange'esi.

FAZA 20.

Hoehoeo ba zatoea Ndraono Gizeraëli: I. Famasoegi ba dõdõ wa'abe'e dandrora ba danõ Miseraji, II. ba ba danõ si mate, ba III. ba gõtõ me aefa da'õ. IV. Andrõ wa i'ohe ira, ba danõ si mate, ba niha baero, Jehowa V. Ba na foeri, ba i'ohe mangawoeli ira ba danõra.

1 I. **B**a ba ndrõfi si fitoe, ba zi mewoeloe ba mbawa si lima, ba so zatoea Ndraono Gizeraëli, õsa. ba wanofoe chõ Jehowa, ba moedadao ira fõ- 2 nagoe. Ba hoemede chõgoe Jehowa, 3 imane chõgoe: He ono niha, hede ba zatoea Ndraono Gizeraëli andrõ, õmane chõra: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Hadia, ba wanofoe chõgoe mõi ami, Faja wa no saoeri ndra'o, na oetehe chõmi wanofoe chõgoe, 4 iwa'õ So'aja, Jehowa. Ba na õfatõrõ chõra hoekoe, na õ'otoe'õ ira, ja'oegõ ono niha, ba ombacha'õ chõra zogoro ita andrõ chõ ndra toeara mege, *(F. 22, 2; 23, 36)*, 5 ba õmane chõra: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Me loeo oetoejoe Ndraono Gizeraëli, ba no oefazawa dangagoe [we'amõi ba hõloe] ba nga'õtõ ma'oewoe Gizeraëli, ba no oefa'ele'õ ndra'o chõra, ba danõ Miseraji; no oefazawa dangagoe chõra, ba no oemane: Jehowa ndra'odo, Lowa- 6 langimi! *(Moz. II. 6, 2 b. t.)*. Me loeo da'õ oefazawa dangagoe chõra [we'amõi ba hõloe] wa oeheta ira ba danõ Miseraji, awõ wa oe'ohe ira ba danõ ni'aloeigoe chõra, tanõ si falawoe soesoe ba we wani, — fondrege zi sõchi danõ fefoe! *(Moz. II, 3, 8)*. Ba no oemane chõra: 7 Dozi ami, ba mitibo'õ zihocha mboeda andrõ, ba doedoema hõrõmi, ba bõi mihalõ zalacha chõmi nadoe Ndrawa Miseraji andrõ! No ja'odo Jehowa, Lowalangimi! Ba no sa- 8 be'e tandro ira, ba lõ edõna lafondrondrongo ligoe; sihocha mboeda andrõ fõnara, ba lõ latibo'õ, ba adoe Ndrawa Miseraji andrõ, ba lõ labõhõli. Ba oehawoei ena'õ ira bachoebachoe dõdõgoe andrõ, ba oehorigõ ena'õ wõnoegoe ba chõra, ba daloe danõ Ndrawa Miseraji. Ba lõ olifoedo dõigoe andrõ, fa 9 bõi te'o'aja da'õ ba zanehe niha baero, ba zi so ira, sanehe, me oefa'ele'õ ndra'o chõra, me oeheta ira ba danõ Miseraji.

II. **O**eheta ira ba danõ Miseraji 10 ba oe'ohe ira ba danõ si mate; ba oefachoi chõra nifachoigoe, ba 11 oe'ombacha'õ chõra hoekoe chõgoe, ni'o'õ niha, ena'õ aoeri ia ba da'õ. *(Moz. III. 18, 5. Loek. 10, 28)*. Ba 12 loeo sabato andrõ chõgoe gõi oebe'e chõra, ena'õ tandra ia chõma, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'o, Jehowa, zi amoni'õ ja'ira. *(Moz. II. 20, 8; 31, 13; 35, 2)*. Ba no lõ la'o'õ 13 chõgoe ma'oewoe Gizeraëli, ba danõ si mate, lõ latõrõ nifachoigoe ba lõ ba dõdõra hoekoe andrõ chõgoe, ni'o'õ niha, ena'õ aoeri ia ba da'õ; ba loeo sabato andrõ chõgoe, ba no laforege wango'aja. Ba oehawoei ena'õ ira bachoebachoe dõdõgoe andrõ, ba danõ si mate, ba wangohori ja'ira. *(Moz. II. 16, 28; 32, 10)*. Ba lõ'õ zoei olifoedo dõi- 14 goe andrõ, fa bõi te'o'aja da'õ ba zanehe niha baero, si no anehe, me oeheta ira. Ba no oefazawa gõi da- 15 ngagoe chõra, ba danõ si mate [mõido ba hõloe chõra], wa lõ oe'ohe ira ba danõ andrõ nitehegoe chõra. tanõ si falawoe soesoe ba we wani —,

fondrege zi sõchi danõ fefoe ! *(Moz. IV. 14, 30)*, me no lõ ba dõdõra hoekoe andrõ chõgoe, ba me lõ latõrõ nifachoigoe ba me la'o'aja loeo sabato andrõ chõgoe ; me no ba nadoe chõra molemba dõdõra. *(Amos. 5, 25. 26)*. Ba no abõlõ ahachõ dõdõgoe ira, ba tebai oefakiko ira, ba lõ oefaloea wangohori ja'ira, ba danõ si mate. Ba no oemane ba ndraonora, ba danõ si mate : Bõi mi'o'õ gamoeata ndra amami ba bõi mitõngõni hoekoe andrõ chõra ba bõi mita'oenõi ami ba nadoera ! Ja'odo Jehowa, Lowalangi : nifachoigoe mitõrõ ba hoekoe chõgoe mitõngõni ba mi'o'õ ! Ba he loeo sabato andrõ chõgoe, ba mi'amoni'õ, ena'õ tandra ia chõda, ena'õ aboto ba dõdõ, wa no ja'odo Jehowa, Lowalangimi. Ba iraonora andrõ gõi, ba lõ lafondrondrongo ligoe : lõ latõrõ nifachoigoe ba lõ latõngõni hoekoe andrõ chõgoe, ba wolo'õ ena'õ ni'o'õ niha, ena'õ aoeri ia ba da'õ ; ba he loeo sabato andrõ chõgoe, ba no la'o'aja. Ba oehawoei ena'õ ira bachoebachoe dõdõgoe andrõ, ba oehorigõ ena'õ wõnoegoe chõra, ba danõ si mate. Ba oefoeli zoei oebõda dangagoe, ba lõ olifoedo dõigoe andrõ, fa bõi te'o'aja da'õ, ba zanehe niha baero andrõ, si no anehe mege, me oeheta ira. Ba no oefazawa dangagoe chõra ba danõ si mate [mõido ba hõloe] wa oetibo'õ ira ba niha baero, wa oefazawili ira ba danõ zotanõ misa, *(Moz. III. 26, 33)*, me no lõ la'o'õ hoekoe andrõ chõgoe, ba me lõ ba dõdõra nifachoigoe, ba me la'o'aja loeo sabato andrõ chõgoe, ba me lõ aefa hõrõra ba nadoe ndra amara andrõ. Ba no oefachoi chõra zambõ fa'asõchi ba no oehonogõi hoekoe si tenga fangorifira. *(Rom. 1, 28)*. Ta'oenõ ira oebe'e, ba gõ nadoe andrõ chõra — me no ahori manõ lafatõrõ ba galitõ zi a'a nonora — ena'õ moehocha mboera oebe'e, fa aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa. *(Moz. III. 18, 21. Moz. V. 12, 31. F. 16, 20)*.

III. Andrõ wa moehede'õ ba ma'oewoe Gizeraëli, ja'oegõ ono niha, õmane chõra : Da'õ niwa'õ Zo'aja Jehowa : Sambalõ na wango'aja ndra toeami ja'odo, me no la'erogõ ndra'o. Me no oe'ohe ira ba danõ andrõ, nifaboe'oegoe chõra, we'amõi ba hõloe, ba na la'ila hilihili salawa, heza, ba ma eoe sabõlõ boeloe, ba latataba ba da'õ zoemange nadoe chõra ba ba da'õ labe'e game'elara andrõ, sanoezoe dõdõda, ba he soemange samohoea andrõ chõra ba he soemange nibadoe. *(Jes. 57, 5)*. Ba oemane chõra : Hadia hilihili andrõ, si mõimõi ami ? Andrõ wa labe'e tõinia „hilihili", iroegi ma'õchõ andre. Ba õmane sa'ae ba ma'oewoe Gizeraëli : Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa : Hadia, hoekoe chõ ndra toeami mi'o'õ, wana'oenõi ja'ami, ba mohorõhorõ ami ba zihocha mboeda andrõ chõra. Ba wame'e soemange andrõ chõmi ba ba wamatõrõ ba galitõ onomi matoea, mita'oenõi ami ba nadoe andrõ chõmi, fefoe, iroegi ma'õchõ andre, ba hadia, ba oetehe chõmi wanofoe chõgoe, ja'ami, ma'oewoe Gizeraëli ? Faja wa no saoeri ndra'o, iwa'õ So'aja, Jehowa, na oetehe chõmi wanofoe chõgoe ! Ba hadia niwa'õmi tõdõmi, ba lõ'õ manõ itõrõ, me no mimane dõdõmi : Tafaomagõ ita ba niha baero, ba niha ba danõ niha baero, wamosoemange eoe ba kara. *(Jzr. 44, 17)*.

IV. Faja, wa no saoeri ndra'o, iwa'õ So'aja, Jehowa, na lõ mõido samatõrõ ja'ami ba na lõ oe'abe'e'õ dangagoe ba na lõ oe'oro'õ ba na lõ oelaoe mbachoebachoe dõdõgoe. *(Moz. V. 5, 15)*. Ba oeheta ami ba niha baero, oe'ozaragõ ami moroi ba danõ misa, ba zi no tefazawili

ami, oe'abe'e'õ dangagoe ba oe'oro'õ ba oelaoe mbachoebachoe dõ-
35 dõdõgoe. Ba oe'ohe ami ba danõ si mate ba niha baero, ba ba da'õ fahoehoeo ita, si faoedoe wawa
36 ita. *(Jes. 31, 2. Hos. 2, 14).* Si mane me fahoehoeo ndra'o chõ ndra toeami ba danõ si mate, ba danõ Miseraji, si manõ gõi na fahoehoeodo chõmi, iwã'õ So'aja, Je-
37 howa. Ba oefatõrõ ami barõ zi'o ba oebe'e ba wesoe wawoe'oesa li andrõ ami. *(Moz. III. 27, 32. Mich.*
38 *7, 14).* Ba oeheta ba chõmi zi no molawã ja'odo ba si no fabali chõgoe. Oeheta ira ba danõ andrõ, ba zi no niha bõ'õ ira, ba lõ'õ sa laroegi danõ Ndraono Gizeraëli, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no
39 ja'odo Jehowa. Ba ja'ami, ma'oewoe Gizeraëli, ba da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Mi'ae mitoenoe nadoemi andrõ, dozi ami; ba aefa da'õ — hadia, si ndroehoe lõ mifondrondrongo ligoe? — ba lõ'õ sa'ae mi'o'aja dõigoe andrõ, ni'amoni'õ ba gõ nadoe andrõ chõmi ba ba nadoemi andrõ.
40 V. Ba hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe, ba hili salawã andrõ ba Ndraono Gizeraëli, iwa'õ So'aja, Jehowa, ba da'õ lafosoemange dania ndra'odo ma'oewoe Gizeraëli ba danõ, dozi; ba oe'eboea'õ sa'ae dõdõgoe, wangai ja'ami chõgoe ba eboea dõdõgoe ba zoemange nihalõ fegero ba ba zi a'a game'ela andrõ chõmi, ba game'elami ni'amoni'õ
41 andrõ, fefoe. Ba wa'amohoea andrõ oe'eboea'õ dõdõgoe wangai ja'ami chõgoe, na oeheta ami ba niha baero ba na oe'ozaragõ ami ba danõ misa, ba nifazawili ja'ami, ba oefa'-ele'õ wa no ni'amoni'õ ndra'odo, ba
42 zanehe niha baero. Ba aboto dania ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa, na oe'ohe ami ba danõ Ndraono Gizeraëli, ba danõ si no mõido ba hõloe chõ ndra toeami, ba wa-
43 me'e chõra. Ba itõrõ dania tõdõmi mboeaboeami, awõ zi lõ sõchi andrõ, fefoe, nilaoemi, wana'oenõi ja'ami, ba ogoro dania ami wolaoemi andrõ, bõrõ zi lõ sochi andrõ, fefoe, nifazõchimi. *(F. 6, 9).*
Ba ja aboto ba dõdõmi, wa no ja'o 44
Jehowa, na lõ olifoedo dõigoe andrõ, ba nilaoegoe chõmi, na lõ oebe'e dali mboeaboeami andrõ, si lõ sõchi, ba he folaoemi andrõ, si lõ sõchi, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli, iwa'õ So'aja, Jehowa.

FAZA 21.

I. Idaõ'õdaõ'õ na wangoehoekoe Jeroezalema Jehowa. II. No moesõbi zi'õli jawa Jeroezalema ba jawa Ndraono Gizeraëli. III. Ja'ia wamatõrõ Jehowa hoekoe ba mbanoeania. IV. Famoenoe mbanoea Jeroezalema zi'õli razo Mbabeli. V. Ba Iraono Gamoni gõi itõrõ hoekoe fõnoe andrõ.

I. Ba so niwa'õ Jehowa chõgoe, 1
imane: He ono niha, otahõgõ danõ 2
miraja, ba miraja laoe hoehoeomõ ba ama'ele'õ, nitandrõsaigõ ba gatoea andrõ ba mbenoea, ba danõ tánõ raja, *(F. 21, 2),* ba õmane 3
ba gatoea andrõ, ba danõ tánõ raja: Fondrondrongo li Jehowa! Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oe'eboea'õ galitõ chõoe, si manga geoe saoeri fefoe, fabaja adoloe fefoe. Si lõ mate holahola galitõ andrõ, ba bawa niha fefoe, i'otarai moroi raja, noemalõ mijõoe, ba ariri ibe'e. *(Loek. 23, 31).* Ba dozi 4
niha dania zangila, wa no ja'o, Jehowa, zangeboea; si lõ mate ia.
Ba oemane: Alai ndra'o, ja'oegõ 5
So'aja, Jehowa! Lamane dania ba chõgoe andre: Hadia, tenga solaoe amaedola? *(F. 17, 2).*
II. Ba so niwa'õ Jehowa chõ- 6
goe, imane: He ono niha, otahõgõ 7
Jeroezalema, ba angombacha, nitandrõsaigõ ba ni'amoni'õ andrõ ba ama'ele'õ, nitandrõsaigõ ba danõ Ndraono Gizeraëli. Õmane ba 8

danõ Ndraono Gizeraëli: Da'õ niwa'õ Jehowa: Hiza, oelaoe chõoe, oesõbi zi'õligoe ba oehori ba danõ he satoelõ tõdõ, ba he seboea horõ. Me edõnado oehori ba danõ zatoelõ tõdõ, fabaja seboea horõ andrõ, wa aheta ba zaemboe zi'õligoe, famoenoe niha fefoe, i'otarai moroi raja, noemalõ mijõoe. Ba ja aboto ba dõdõ niha fefoe, wa no ja'odo, Jehowa, zanõbi si'õli; lõ'õ sa'ae mangawoeli ba zaemboe. Ba ja'oegõ ono niha, ba angarõngarõ! Ja timba safatõ sola ndra'oegõ ba saboe sibai tõdõ wangarõngarõ, ba zanehe ira! Ba na lamane chõoe: Hadia wa mangarõngarõ'õ? ba õmane: Me no moerongo doeria ba zangoeloe dõdõ fefoe ba ba zadada danga fefoe, ba zi taja gera'era fefoe ba ba zi tobali idanõ mbalõdoehi fefoe. Hiza, aloea, itõrõ, iwa'õ So'aja, Jehowa. *(F. 7, 17).*

III. **Ba** so niwa'õ Jehowa chõgoe, imane: He ono niha, ama'ele'õ, õmane: Da'õ niwa'õ Jehowa: Õmane: Si'õli, no moedali zi'õli, no moehaogõ! Ba wangõ'õtõ niha, wa no ladali ia, ba wa'atakile, wa no lahaogõ. Tenga si lõ abõlõ mbõzibõzi nonogoe andrõ, no si lõ ba dõdõ ngawalõ geoe fefoe. Ba no ibe'e nihaogõ, ena'õ itoejoe tangania. No moedali zi'õli andrõ ba no moehaogõ, ba wame'e ba danga zamoenoemoenoe niha ja'ia. Ege'ege ba angarõngarõ, ja'oegõ ono niha, telaoe sa'ae ba mbanoeagoe ba ba zalawa Ndraono Gizeraëli, fefoe! Õ zi'õli sa'ae ira, fabaja banoeagoe andrõ; ba bõzi zolamõ! Noa sa moetandraigõ — „ba he wisa, na te chõ mbõzibõzi andrõ?" Tebai da'õ, iwa'õ So'aja, Jehowa. Ba ja'oegõ, ono niha, ba ama'ele'õ ba laoe datawõ, ba tõloe dania zi'õli, si'õli famoenoe, si'õli famoenoe seboea zamasoei ja'ira, *(F. 6, 11),* ena'õ mangoeloe dõdõ, ba ena'õ ato ni'õ'õtõ tooe, ba mbawa gõli chõra fefoe. Takile zi'õli oebe'e, na amaedola gari mbanoea tebe'e ia, no ba wamoenoe ladali. Bali'õgõ foeri, sawa gambõlõ, dõlõ'õ, sawa gabera, he zi no moewa'õ mbawaoe! Ba ja'odo gõi, ba oelaoe datawõ, ba oefadõhõ wõnoegoe; ja'odo, Jehowa zangoema'õ. *(F. 16, 42).*

IV. **Ba** so niwa'õ Jehowa chõgoe, imane: He ono niha, honogõi, doea rozi lala zi'õli andrõ chõ razo Mbabeli, ha samboea danõ, si otarai lala andrõ, si doea rozi. Ba dozi bawa lala ba mbanoea heza, ba õbe'e dandra, ena'õ itõrõ Raba Ndraono Gamoni ba tanõ mado Joeda, ba Jeroezalema ba daloe, si'õli andrõ. Noa sa so ba wabaliwa lala razo Mbabeli, ba mbawa lala andrõ si doea rozi, ba wolaoe faetasa; ifahisi nono wana, isofoe ba ziraha ba ifaigi gate. *(Moz. I. 31, 19).* Ba dangania kambõlõ, ba dahõdahõ „Jeroezalema", ba wame'e famoto gõli ba ba we'ao ba ba wangahahagõ ba ba wamataro forasa mbawa gõli, ba wogo'o fari ba ba wolaoe malige zanoewõ. *(F. 4, 2).* Ba ba dõdõra, ba no hoelõ waetasa faja; famaigira, ba ara na, ha oega migoe na, ba tefasoegi ba dõdõ horõra, ena'õ te'oloi'õ ira. Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Me no mifasoegi ba dõdõ horõmi, me no oroma wangerogõmi [ja'odo], me no tobali to'ele horõmi ba nilaoelaoemi andrõ, fefoe, — me itõrõ tõdõ ami, ba nira'oe ami, bõrõ da'õ. Ba ja'oegõ niboenoe seboea horõ, salawa Ndraono Gizeraëli, si no iroegi bawa ba ginõtõ wangasiwai horõ: Da'õ niwa'õ Zo'aja Jehowa: Niheta zaemboe, niheta dakoela! Tenga si lõ teboelõ da'õ. Nibe'e jawa zi no ide'ide tooe ba nihõndrõgõ tooe zi no alawa jawa. Tõloe winaeta oebali'õ adoedoela; da'õ gõi, ba si lõ'õ sa'ae dania, irege so zochõ andrõ, ba chõnia oebe'e. *(Moz. I. 49, 10).*

33 V. Ba ja'oegõ ono niha, ba a-
ma'ele'õ, õmane : Da'õ niŵa'õ Zo'-
aja Jehowa, ba chõ Ndraono Ga-
moni ba ba wango'ajara andrõ, ba
õmane : Si'õli, no moedõni zi'õli,
no moehaogõ ba wango'õ'õtõ niha
34 ba wa'atakile ba ba wehaga, fatoea
lafaigi chõoe walimosa ba fatoea
lalaoe chõoe waetasa faja, ba wa-
maoedoegõ ja'ia ba mbagi zi mate
seboea horõ, siroegi baŵa ba ginõ-
35 tõ wangasiwai horõ. Foeli sae-
mboegõ ! Ba mbanoea ba niwõwõi
ja'oegõ, ba danõ mbõrõtamõ oe-
36 hoekoe ndra'oegõ. *(Jer. 47, 6)*, ba
oehawoei ndra'oegõ fõnoegoe ; alitõ
bachoebachoe dõdõgoe oe'eboea'õ
chõoe, ba oebe'e ba danga niha si
no timba goetoe ndroe'oe ndra'oe-
37 gõ, niha sama'oea famakikomõ. Õ
galitõ dania ndra'oegõ, ba ba da-
loe danõ adoewa ndromõ ; lõ'õ sa'-
ae itõrõ tõdõ ndra'oegõ ; noa sa
ja'odo, Jehowa, zangoema'õ !

FAZA 22.

I. Ba wamazawili ja'ira ba niha baero te'otoe'õ horõ Jeroezalama, si no fahõna. II. Amaedola tetoenoe ira ba galitõ fa'aboe dõdõ. III. Tesoelõni dania horõ zama'ele'õ andrõ ba he horõ gere ba he horõ zalaŵa.

1 I. Ba so niŵa'õ Jehowa chõ-
2 goe, imane : Ba ja'oegõ, ono niha,
hadia same'e fotoe ndra'oegõ, sa-
me'e fotoe ba mbanoea zange'enge'e
andrõ ? Ba fasoegi ba dõdõra zogoro
ita andrõ chõra, fefoe, *(F. 20, 4;*
3 *24, 9)*, õmane : Da'õ niŵa'õ Zo'aja,
Jehowa : Alai mbanoea andrõ, sa-
me'e adoewa ndro niha ba chõra,
ena'õ iroegi baŵa andrõ chõra, ba
samazõchi chõra adoe, ba wana'oe-
4 nõi ja'ira ! Ba ndro andrõ chõoe,
nidoewagõmõ, tohare chõoe horõ, ba
ba nadoe andrõ chõoe, nifazõchimõ,
ba no ta'oenõ ndra'oegõ. Ba no ara
ndra'oegõ, no noemalõ ndrõfioe. A-
ndrõ wa oebe'e ni'o'aja niha baero
ndra'oegõ ba fama'iki ba danõ misa,
fefoe. *(Raz. II. 21, 16. Moz. V. 28, 37.*
F. 5, 14). He sahatõ, ba he sarõoe, 5
ba la'igi'igi'õ ndra'oegõ, ja'oegõ si
no eboea toeria wa'ata'oenõ, si no
fahõna fa'afakoejoe. Hiza, salaŵa 6
Ndraono Gizeraëli andrõ ba chõoe,
ba fatandro, ba dangania abe'e dõdõ
zamõsana, ba wamoenoemoenoe ni-
ha. Ama ba ina, ba la'ositengagõ 7
ba chõmi, ba si fatewoe, ba lafa-
langõgõ, ba si lõ ama, si lõ ina,
ba he lacha mbanoea, ba lafakao,
ba chõmi andrõ. No lõ ba dõdõmi 8
ni'amoni'õ andrõ chõgoe, ba he loeo
sabato andrõ chõgoe, ba mi'o'aja.
So ba chõmi niha samõbõgõ si 9
lõ sõchi, ba wamoenoe niha dania,
ba ba hili ba chõmi, ba la'aga'a-
ga gõ nadoe, ba mohõrõhõrõ mba-
noeami. *(F. 18, 6)*. Sangeheta ba- 10
loebaloe zaila nama ami, ba soroe-
doe ba ndra alawe si no ra'ira'iõ
ba wa'afõchõ daloe. *(Moz. III. 18,*
8. 19). Si samõsa, ba ihorõni ndro- 11
nga nawõnia, ba si samõsa, ba
ra'ira'iõ noemõnõnia ibe'e, woho-
rõni ja'ia, ba si samõsa ba chõmi,
ba ihorõni dalifoesõnia, ono nama-
nia. *(Moz. III. 18, 9. 15. 20)*. Ma- 12
nga gana'a ami, ba wamoenoe ni-
ha ; no mi'eboea'õ hare zoegilõmi
ba no mifo'ono gana'ami, no mi-
be'e te'ala nawõmi, no mifakao,
ba no olifoe ami ndra'odo, iŵa'õ
So'aja, Jehowa. Ba hiza, ba no 13
ahõlihõli dõdõgoe ba haremõ andrõ,
nisõndramõ, ba ba wamoenoemoe-
noe niha andrõ ba chõmi. *(F. 21,*
17). Ba hadia, lõ teboelõ wa'abe'e 14
dõdõmi andrõ ba lõ mamalõmalõ
wa'abe'e dangami, na loeo oesechegõ ami ? No ja'odo, Jehowa, za-
ngoema'õ, ba oefaloea gõi. *(F. 17,*
24). Ba oefazawili ami ba niha 15
baero, ba danõ zotanõ misa zoemae-
we ami oebe'e, ba oeheta chõmi
zi ra'ira'i'õ andrõ, *(F. 12, 14)*, ba 16
oe'ochõgõ ami, ba zanehe niha

baero, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa.
17 II. **B**a so niŵa'õ Jehowa chõ-
18 goe, imane: He ono niha, no tobali achozila chõgoe ma'oewoe Gizeraëli andrõ. Ja'ira fefoe, ba no timba dõla garamba ba simo mbanoea ba si'õli ba simo itõ, ba galitõ famahele; no tobali tai wirõ.
19 *(Jes. 1, 22. Jer. 6, 28).* Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Me no ahori tobali achozila ami, ba hiza, ba oe'owoeloi ami ba Jeroezalema ba-
20 cha. Si mane na la'oroedoegõ bacha ba galitõ wirõ ba tõla garamba ba si'õli ba simo itõ ba simo mbanoea, ba wangeboea alitõ chõnia ba ba wolaoegõ ja'ia, si manõ na oe'oroedoegõ ami dania ba wõnoegoe andrõ ba ba wa'abao dõdõgoe, ba oetoeli'õ tooe ami, ba alaoe ami
21 oebe'e. Ba oe'owoeloi ami, ba oe'eboea'õ chõmi galitõ bachoebachoe dõdõgoe, ena'õ alaoe ami bacha ba
22 da'õ. Si mane na latoenoe wirõ ba galitõ, si manõ dania wolaoegõ ja'ami bacha ba da'õ, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no oehawoei ami fõnoegoe, ja'odo andre, Jehowa.
23 III. **B**a so niŵa'õ Jehowa chõ-
24 goe, imane: He ono niha, õmane chõnia: Tanõ si lõ teoe ndra'oegõ si lõ basõbasõ, me loeo wõnoegoe
25 andrõ. Sama'ele'õ andrõ ba chõra, ba no mamagõlõ; la'ã niha, si mane singo sindrõndrõndrõndrõ, sondra'oendra'oe; gamagama ba ana'a, ba laraboe, ba fahõna ba danõ lacha mbanoea labe'e. *(Hos.*
26 *6, 9. Mat. 23, 14).* Ere ba chõra. ba mo'olalõŵa ba nifachoigoe andrõ ba la'o'aja ni'amoni'õ andrõ chõgoe; ni'amoni'õ ba si lõ moe'amoni'õ, ba lõ lafaehoesi, ba lõ lafahaõ zato, he wisa ba ni'amoni'õ ba he wisa ba zi lõ moe'amoni'õ; ba loeo sabato andrõ chõgoe, ba lafakifoe horõra, ba tobali ni'o'aja
27 ndra'o ba chõra. *(F. 44, 23).* Salaŵara andrõ, ba no hoelõ nasoe gatoea sondra'oendra'oe niha, ba wame'e adoewa ndro ba ba wamoenoe niha, wangaloei harera. *(Mich. 3, 11. Sef. 3, 3).* Ba sama'ele'õ andrõ 28
chõra, ba labaloegõ da'õ, wangi'ila faja, ba lafa'ele'õ chõra walimosa, lamane: „Niŵa'õ Jehowa!" ba lõ'õ sa hedehede Jehowa. *(F. 13, 10).* Niha ba danõ, ba lafakao nawõra 29
ba faraboeraboe; lafakao zide'ide ba si noemana ba lafalangõgõ zi fatewoe, lõ bõrõ. Ba no oe'aloe'a- 30
loei zamõsa, same'e ba'aba'a ba ma samelegõ nosonia ba danõ andrõ, chõgoe, fa bõi oefakiko, ba lõ nisõndragoe. *(Sin. 106, 23).* Ba no 31
oelaoe chõra wõnoegoe, no oehori ira alitõ bachoebachoe dõdõgoe andrõ, no oesoelõni chõra mboeaboeara andrõ, iŵa'õ So'aja, Jehowa. *(F. 9, 10; 11, 21; 16, 43).*

FAZA 23.

I. Fanegoe ira alawe andrõ si daroea, sohorõhorõ, Ohola ba Oholiba (Samaria ba Jeroezalema): II. Fohorõ Gohola andrõ, ba no la'otoe'õ Dawa Asiria. III. Ba Oholiba gõi, ba no mohorõhorõ ba Ndrawa Galedaia. IV. Andrõ wa Dawa Galedaia gõi zangotoe'õ ja'ia. V. Samoeza tõ idoenõdoenõ Jehowa zogoro ita andrõ ba zi daroea andrõ, awõ wotoe wohorõra.

I. **B**a so niŵa'õ Jehowa chõgoe, 1
imane: He ono niha! So ndra a- 2
lawe, domboea, ha samboea nina, sohorõhorõ ba danõ Miseraji, me o- 3
no alawe ira na mohorõhorõ ira. Lababaja zoesoera [ira matoea] ba la'omõsimõsi wosoera. *(F. 16, 26; 20, 3).* Ohola dõi zi a'a, ba Oholi- 4
ba dõi nachinia. Ba no oehalõ ira, ba mo'ono ira, ono matoea ba ono alawe, ba Ohola dõi Zamaria ba Oholiba dõi Jeroezalema
II. **B**a oroedoe ba ndra matoea 5
bõ'õ, salahigoe, Gohola, ba aoechoe ia ba zomasi ja'ia andrõ, ba Ndrawa Asiria, si mõi chõnia, *(Raz. II. 15, 19; 17, 3. F. 16, 28),* sobaroe oe- 6

ngoe sowœ waroewaroe, residé ba koemandroe, oi ono matoea omasiõ,
7 si fakoedo. Ba iloeloe ia chõra, ba wohorõ andrõ; oi ono matoea Ndrawa Asiria, nitoetoejoe; ba ba chõra fefoe, ba zi no aoechoe ia, ba ra'ira'iõ ia ibe'e, ba nadoera andrõ
8 fefoe. Ba fohorõhorõnia andrõ, si oroi ba danõ Miseraji sa'ae, ba lõ ibõhõli; noa sa mohorõ da'õ chõnia, me ono alawe ia na, no labababaja wosoenia ba no lalaoe chõnia
9 wohorõra andrõ. Andrõ wa no oebe'e ia ba danga zomasi ja'ia, ba danga nono matoea Ndrawa Asiria
10 andrõ, ba zi no aoechoe ia. Ba laheta mbaloebaloe zaila ia, ba la'oloi'õ nononia matoea, fabaja ononia alawe, ba laboenoe ia si'õli, ba tobali amaedola ia ba ndra alawe bõ'õ, ba lafatõrõ chõnia hoekoe. *(F. 16, 37).*
11 III. Ba he w̃a'ae no i'ila da'õ achinia Oholiba, ba abõlõbõlõ zoei na wa'aoechoenia, moroi chõ ga'ania, ba tedooe na wohorõnia, moroi ba wohorõ ga'ania mege. *(Jer.*
12 *3, 11).* Aoechoe ia ba nono matoea Ndrawa Asiria andrõ, ba residé ba ba goemandroe, si mõi chõnia, si sõchi sibai noecha, ba si fakoedo;
13 oi ono matoea omasiõ. Ba no oe'ila, wa ja'ia gõi zana'oenõi ja'ia; no fagõlõgõlõ mboeaboea zi daroea
14 andrõ. Ba ja'ia, ba itohoegõ wohorõhorõnia andrõ. Ba me i'ila wamaedo ndra matoea, nisoea ba mbagolõ, famaedo Ndrawa Gale-
15 daia, nilaoe se sojo, ba sobõbõ lõwilõwi, ba sanaemboe, oi koemandra wamaigida, famaedo nono matoea Mbabeli, banoea Ndrawa
16 Galedaia, — ba aoechoe ia ba da'õ, me i'ila ira, ba ifatenge zinenge chõra ba danõ Ndrawa Galedaia:
17 Ba mõi si bacha chõnia nono matoea Mbabeli, ba wohorõ chõnia ba ra'ira'iõ ia labe'e, ba wohorõra andrõ, tobali si ra'ira'iõ ia ba chõra andrõ, ba aefa da'õ, ba fa'ero dõ-
dõnia chõra. Ba me no ba zoroma 18
ba niha ilaoe wohorõnia andrõ, ba me iheta mbaloebaloe zaila ia, ba fa'ero dõdõgoe chõnia, si mane mege, me oe'erogõ ga'ania. Ba 19
ja'ia, ba itohoegõ na wohorõhorõnia andrõ, itõrõ tõdõnia gõtõ me ono alawe ia, me mohorõhorõ ia ba danõ Miseraji. Ba aoechoe ia 20
ba zohorõ chõnia, si so famatoea si mane ba galide ba fa'adoewa goela, si mane ba koedo. Ba no 21
õfoeli õ'aloealoei wohorõmõ ba gõtõ me ono alawe na ndra'oegõ, me la'omõsimõsi wosoemõ Dawa Miseraji, ba me labababaja zoesoemõ andrõ, si bohooe eboea.
IV. Andrõ wa imane So'aja, Je- 22
howa, ja'oegõ Oholiba: Hiza, oefarooe oedoemõ zomasi ja'oegõ andrõ mege, ja'irã andrõ, ba zi no fa'ero dõdõoe, so ira moroi ba zi fasoei fefoe, ba wolaoe chõoe, oebe'e.
Ono matoea Mbabeli andrõ ba 23
Dawa Galedaia fefoe, Fekodi ba Soa ba Koa, ono matoea Ndrawa Asiria fefoe, awõra, oi ono matoea omasiõ, residé ba koemandroe, oi koemandra ba salaw̃a, si fakoedo.
Ba so ira, ba wolaoe chõoe, oja 24
sibai goereta ba gaolo, ba ato sibai niha; mamaloese ba modange ba motetenaoeloe, wolaoe chõoe, lafasoei ndra'oegõ, ba oe'ombacha'õ chõra hoehoeo andrõ, ena'õ lahoekoe ndra'oegõ, dali hoekoe ba chõra. *(Raz. I. 10, 17).* Ba oelaoe 25
chõoe wõnoegoe, ba lõ ahachõ dõdõra ndra'oegõ, ichoemõ ba talingamõ, ba latataba, ba si tosai chõoe, ba si mate ba mbawa zi'õli. Onooe matoea ba onooe alawe, ba la'oloi'õ, ba si tosai chõoe, ba õ galitõ dania. Ba laheta chõoe noe- 26
chamõ ba lahalõ najaoe. Ba oe'e- 27
toe'õ hochamõ ba fohorõmõ andrõ, si oroi danõ Miseraji, fa bõi sa'ae õfaõga hõrõoe chõra ba fa bõi sa'ae itõrõ tõdõoe danõ Miseraji. Imane 28
sa So'aja, Jehowa: Hiza, oebe'e

ba danga zi fatioe dõdõoe ndra'oegõ, ba danga zi no fa'ero dõdõoe a-
29 ndrõ. Ba lafakao ndra'oegõ ba ahori lahalõ zi so chõoe ba larõi tooe ndra'oegõ lõ noecha, lõ baloebaloe, aheta mbaloebaloe zaila ndra'oegõ, saila zohorõhorõ, ba oroma wohorõhorõmõ andrõ, awõ hochamõ.
30 Bõrõ wa lalaoe chõoe da'õ, ba me no mohorõhorõ ndra'oegõ ba niha baero, me no ra'irai'õ ndra'oegõ ba
31 nadoera andrõ. No õtõrõ lala ga'aoe andrõ; ba oefabadoegõ sa'ae chõoe gõi nõsi mako andrõ, niba-
32 doenia. *(Sin. 75, 9).* Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Õsi mako andrõ, nibe'e chõ ga'aoe mege, ba õbadoe gõi, õsi mako sabacha ba seboea, seboea sibai õsi, ba tobali fama'iki niha ndra'oegõ ba borõ wango'aja, *(Jes. 51,17. Jer. 25, 15; 49, 12. Obad.*
33 *a. 16),* ba maboe sibai ndra'oegõ ba aboe sibai dõdõoe, no mako ba wehocha mboe ba ba wa'atobali dõdõ, mako nibe'e chõ ga'aoe Sa-
34 maria mege. Ba õbadoe nõsi, õhori wangohofo ja'ia, ba õfelafelai gamotola ba õcha'acha'ai zoesoemõ, me no ja'o zangoema'õ, iŵa'õ So-
35 aja, Jehowa: Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Me no olifoe'õ ndra'o ba me no õ'erogõdo, ba õloe'i gõi hochamõ, awõ wohorõhorõmõ andrõ. *(Raz. 1. 14, 9. Jez. 2, 32; 13, 23. F. 22, 12).*
36 V. **Ba** imane chõgoe Jehowa: He ono niha, na õ'otoe'õ ndra Ohola Oholiba, ba fasoegi ba dõdõra zogoro ita andrõ chõra. *(F. 20, 4).*
37 Noa sa mohorõ ira ba no togoele ba dangara ndro. ba no ba nadoe andrõ chõra mohorõhorõ ira, no lafatõrõ ba galitõ nono matoea andrõ, si no toemboe chõra chõgoe,
38 no labe'e õ nadoe. *(F. 16, 20).* Ba da'õ na gõi nilaoera chõgoe: No lata'oenõi ni'amoni'õ andrõ chõgoe, me loeo da'õ, ba no la'o'aja loeo sabato andrõ chõgoe. *(Raz. 11. 21,*
39 *4).* Ba na laboenoe õ nadoe nonora matoea, ba mõi ira ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe, na loeo da'õ, ba wango'aja ja'ia, ba hiza, ba si manõ gõi wolaoera bacha ba gosali chõgoe! Ba lafakaoni'õ na'i gõi ni- 40
ha moroi ba zarõoe, ba ha si'aikõ tohare chõra zinenge, ba so ira, ba mondri ndra'oegõ ba õhaogõ rõngõrõngõoe ba õfake najamõ. Ba moe- 41
dadao ndra'oegõ ba gaso si sõchi sibai, ba meza fõnaoe, si no moehaogõ, ba õbe'e jaŵa goemõjõ andrõ chõgoe ba fanicha chõgoe.
(Amaed. 7, 17). Ba jomo ba mba- 42
noea, ba fagoeagoea niha, fagoeagoeasa si lõ fa'aila. Ba awõ niha si lõ tõi, ba lafakaoni'õ zamadoemadoe toeo ba danõ si mate, da'õ zame'e aja ba dangara ba saemboe si sõchi sibai ba hõgõ. Ba oemane: 43
Mohorõhorõ na zi no aleoe, lõ ibõhõli wohorõnia, ilaoe manõ. Ba mõi 44
ira si bacha chõnia, si mane na mõi ba zohorõ; mõi ira si bacha chõ Gohola ba chõ Goholiba, ira
alawe seboea hocha. Ba niha satoelõ 45
zamatõrõ fotoe chõnia dania, fotoe ba zohorõ ba fotoe ba zange'e, noa sa sohorõhorõ ira ba no togoele ba dangara ndro. *(F. 16, 38).* Imane sa 46
So'aja, Jehowa: Nilaoe faloechata chõra, nibe'e nifakao ba niraboe si so chõra irá. *(F. 16, 40).* Ba ndra- 47
moeteboe kara ira sato ba ndra moe'õ'õtõ ira si'õlira. Niboenoe tooe nonora matoea, fabaja onora alawe, ba omora, ba nitoenoe. Ba oefa- 48
dõhõ wohorõ andrõ ba zi manõ, ena'õ labe'e nitegoe ira ira alawe [bõ'õ] fefoe, fa bõi mohorõhorõ ira, si mane ja'irá andrõ. Ba labe'e 49
ba hoeloemi wohorõmi andrõ, ba olalõŵami ba nadoemi andrõ, ba miloe'i, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'odo Zo'aja, Jehowa.

FAZA 24.

I. Famaedo wanoedoegõ Jeroezalema: Bowoa, so'otoe idanõ. II. Mate wo'omo Hezekiëli ba lõ tola i'e'esi.

1 I. **Ba** ndrõfi si siwa, ba zi mewoeloe ba mbawa si foeloe, ba hoemede chõgoe Jehowa, imane:
2 *(Jer. 52, 4).* He ono niha, tãnõ ba zoera dõi mbawa da'e, tõi mbawa da'e sibai, ma'õchó! Ma'õchõ andre ilaoe ba Jeroezalema razo
3 Mbabeli. Andrõ wa õlaoe gamaedola ba niha sabe'e tandro andrõ, õmane chõra: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Fedadao bawoe mbowoa, fedadao ba laoe gõi nidanõ bacha.
4 *(Jer. 1, 13. F. 11, 3).* Be'e bacha ndriwo andrõ, õsinia, hadia ia zi sõchi, osoe ba ta'io, fo'õsi si so
5 tõla, ni toetoejoe. Biribiri nitoetoejoe halõ, ba fa'anõ gõi geoe barõnia; rino ndriwo andrõ bacha: mo'otoe sa'ae bacha zi so tõla
6 andrõ. Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Alai ndra'o ndra'oegõ, ja'oegõ banoea zange'e, bowoa andrõ, si no molemba howoe, ba si tebai aheta sa'ae howoe andrõ! no lazarazara wangai õsi, ba lõ moelaoe
7 dahõdahõ. Me no so na bacha ba mbanoea ndro andrõ nidoewagõra. No ba dete gara si lõ tanõ lalaoe, tenga ba danõ ladoewagõ, ena'õ
8 ibadoe tanõ. Ba wamatõrõ fõnoe chõra, ba ena'õ oe'ila oelaoe mbalõ, andrõ wa ba dete gara si lõ tanõ tohare ndro andrõ nidoewagõra,
9 oebe'e, fa bõi ibadoe tanõ. Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Alai ndra'o ndra'oegõ, ja'oegõ banoea zange'enge'e! Hiza, oe'eboea'õ mbaho geoe andrõ! *(F. 22, 2. Nach. 3, 1.*
10 *Hab. 2, 12).* Mihõna geoe, mi'eboea'õ galitõ, mi'asosoi ndriwo andrõ, jamo'otoe nidanõnia, ena'õ
11 achozi dõla andrõ. Ba aefa da'õ, ba be'e bawoe mbowoa, lõ õsi, ena'õ aoechoe ia ba ena'õ ojo dõlania, fa adoedoe bacha zi ta'oenõnia
ba ena'õ ahori howoe. Ba no zaja- 12
zaja gõlõ ibe'e, ba lõ aheta chõnia howoe sawe'ewe'e andrõ, howoe
sabõoe andrõ, ba wa'ata'oenõmõ, 13
ba wohorõhorõ andrõ. Me no oetandraigõ wangehao ja'oegõ ba me no tebai aheta zi ta'oenõ andrõ chõoe, ba alacha lõ'õ sa'ae aheta, irege no oefadõhõ wõnoegoe, ba
chõmõ andrõ. No ja'o, Jehowa, za- 14
ngoema'õ; itõrõ dania ba oefaloea: ma'ifoe lõ oewoewoe, lõ oehachõsi tõdõ ami, ba lõ mangesa dõdõgoe. Boeaboeamõ ba folaoemõ andrõ labe'e dali wamatõrõ hoekoe chõoe, iwa'õ So'aja, Jehowa. *(F. 5, 11).*
II. **Ba** so niwa'õ Jehowa chõ- 15
goe, imane: He ono niha, oeheta 16
chõoe gomasiõ hõrõoe andrõ, ba wõchõ oeheta chõoe. Ba bõi angarõngarõ ba bõi e'ẽ; bõi mowõi dawa hõrõoe. Angarõngarõ lõ li, 17
bõi e'esi: anaemboe ba amadagahe: bõi baloegõ mboe mbawamõ ba bõi ã koee ba wa'aboe dõdõ! *(Jer. 16, 7).* Ba fahoehoeo ndra'o ba 18
niha, si hoelõ wongi; ba tánõ owĩ, ba mate wo'omogoe, ba mahemoloè õ, si hoelõ wongi, ba oe'o'õ
niwa'õ chõgoe. Ba lamane chõgoe 19
niha: Hadia, lõ õbotochi ba dõdõma, hadia geloeahania, wa õmanõ?
Ba oemane chõra: No moehede 20
chõgoe Jehowa, no imane: Õmane 21
ba ma'oewoe Gizeraëli: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oebe'e ba zalacha ni'amoni'õ andrõ chõgoe, nibe'emi bõrõ wajawasami, omasiõ hõrõmi andrõ, fa'omasi dõdõmi; ba onomi matoea ba onomi alawe, nirõimi, ba si mate ba mbawa
zi'õli dania. Ba ba da'õ dania mi'- 22
o'õ nilaoegoe andre: lõ mibaloegõ mboe mbawami ba lõ mi'ã koee ba wa'aboe dõdõ. Lõ miboelõ'õ zae- 23
mboe ba hõgõmi, ba he badagahe ba gahemi, lõ mangarõngarõ ami ba lõ sege'ege, sariri manõ ami, ba horõmi andrõ, ba faoma chõ nawõmi mangarõngarõ ami. *(Moz. III.*

24 *26, 39. F. 4, 17).* Ba tobali amaedola chõmi Hezekiëli andre ; mi'o'õ sibai dania nilaoenia andre, na itõrõ dania, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'odo Jehowa. *(F. 12. 6).*
25 Ba ja'oegõ, ono niha, ba hiza, na loeo oeheta chõra nidõnadõnara andrõ, omasiõra andrõ si sõchi sibai, awõ zomasi dõdõra, onora
26 matoea ba onora alawe, na loeo da'õ, ba so zoloi, si mõi chõoe, ba
27 wanoeriagõ ja'ia. *(F. 33, 21).* Na loeo da'õ, ba teboka mbawaoe, endronga ami soloi andrõ, ba hoemede ndra'oegõ, tenga sa'ae si lõ hede ndra'oegõ, ba amaedola ndra'oegõ chõra, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa.

FAZA 25.

I. Fama'ele'õ nitandrõsaigõ ba Ndraono Gamoni, ba II. ba Ndraono Moabi, ba III. ba Ndraono Gedomo, ba IV. ba Ndrawa Wilisiti.

1 I. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe,
2 imane : He ono niha, otahõgõ Ndraono Gamoni ba ama'ele'õ nitandrõsaigõ chõra, *(Jer. 49, 1 b. t.),*
3 õmane ba Ndraono Gamoni andrõ: Mifondrondrongo li Zo'aja, Jehowa ! Da'õ niŵa'õ Zo'aja Jehowa : Me no fahã ! ami ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe, me no moe'o'aja ia, ba ba danõ Ndraono Gizeraëli, me no moebali'õ tanõ si mate ia, ba ba ma'oewoe Joeda, me no moe'oloi'õ
4 ira, ba hiza, ba oebe'e ochõta niha tánõ ba gatoemboecha loeo ami, ena'õ lalaoe hatira ba chõmi ba ena'õ lataroe'õ nahiara. Ja'ira zi manga boea danõ chõmi ba ja'ira zamadoe soesoe zaŵi chõ-
5 mi. Ba oebali'õ nikoebaloi gondra Raba andrõ, ba tanõ Ndraono Gamoni, ba oebali'õ fõrõma mbiribiri, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'-
6 odo Jehowa. Imane sa So'aja, Jehowa : Me no molaoe tatawõ ami ba me no mibõrõ danõ ba me no mi'ositengagõ Ndraono Gizeraëli ba me no a'oi so wa'omoeso dõdõmi ba zi gõna ira, *(F. 35, 15),* ba hiza, 7
ba oe'oro'õ dangagoe jaŵami ba oebe'e ondra'oea niha baero ami ba oehori ami bacha ba hoenõ niha bõ'õ, taja ami ba danõ oebe'e ; oefakiko ami, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'odo Jehowa.
II. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa : 8
Me no lamane Iraono Moabi ba banoea Ze'ira : No tobali si mane niha bõ'õ fefoe ma'oewoe Joeda ! *(Jer. 48, 1 b. t.),* ba hiza, ba oelahoi 9
zanaere tanõ andrõ, ba Ndraono Moabi, fa lõ banoea sa'ae, banoea andrõ mege, ba zi fasoei : fa'amoadoe danõ andrõ, Beti Jesimoto ba Ba'ali Meono ba Kiriata'i. Oebe'e 10
ochõta niha tánõ ba gatoemboecha loeo, awõ danõ Ndraono Gamoni, ena'õ lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ niha bõ'õ Ndraono Gamoni andrõ. Ba 11
ba Ndraono Moabi, ba oefatõrõ hoekoe, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa.
III. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa : 12
Me no molaoe balõ ba ma'oewoe Joeda Ndraono Gedomo, ba me no eboea horõ, me no lalaoe mbalõra chõra, *(Sin. 137, 7. Amos. 1, 11),* a- 13
ndrõ wa imane So'aja, Jehowa : Oe'oro'õ sa'ae dangagoe jaŵa Ndraono Gedomo, ba oehori ba danõ niha, fabaja oerifõ, ba oebali'õ tanõ si mate danõ ; i'otarai Demana, noemalõ ba Dedano, ba matemate ira ba mbawa zi'õli. Ba folaoegoe 14
balõgoe ba Ndraono Gedomo, ba oebe'e ba danga mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ena'õ fõnoegoe ba fa'abao dõdõgoe labe'e dali wolaoe ba Ndraono Gedomo, ba ena'õ la'ila wolaoegoe balõgoe andrõ, iŵa'õ So'aja, Jehowa. *(Jes. 11, 14).*
IV. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa : 15
Me no molaoe balõ Ndrawa Wilisiti, me no la'ositengagõ ami ba me no moroi si'aikõ ba dõdõra lalaoe mbalõra chõmi, me no famakiko lafa'oea, ba watioesa andrõ si lõ ae-

16 toe, *(Jer. 47. 1 b. t. Sef. 2, 5)*, andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Hiza, oe'oro'õ dangagoe jawã Ndrawa Wilisiti, ba oehori Ndrawa Gereta andrõ, ba oefakiko zi tosai sihene
17 asi. Folaoe balõ sabõlõbõlõ oefatõrõ chõra, fotoe ba wõnoe, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa, na oelaoe mbalõgoe chõra.

FAZA 26.

I. Fama'ele'õ: Fanoedoegõ Tiro. II. Neboekanesa zamatõrõ fotoe andrõ chõra. III. Fa'atobali dõdõ ba wa ate'alara andrõ.

(Faigi gõi Jes. 23. Amos. 1, 9. Joël. 3, 4 b. t.)

1 I. Ba ba ndrõfi si felezara, me tesa'a, ba so niwa'õ Jehowa chõgoe,
2 imane: He ono niha, me no fahã! Diro andrõ, ba Jeroezalema, me no lamane: „No moebokai mbawa gõli ba niha baero; tánõ ba chõda no teboka ia, sato niha fõna, ba
3 no si lõ nihaniha, ba imane So'aja, Jehowa: Hiza, oelaoe chõoe, ja'oegõ Tiro, oja soi oe'ohe oedoemõ niha, timba ndroeloe ba nasi, saboto baene. Ba ladoedoegõ dania gõli
4 Diro, õli kara, ba laso'agõ malige andrõ chõra. Ba oebõzini chõnia goeli danõ, oebali'õ kara si lõ tanõ
5 jawa. Naha wolochoi kiri dania ia, ba daloe nasi bacha, me no ja'o zangoema'õ, iwa'õ So'aja, Jehowa,
6 ba ahoeloea soi bõ'õ dania ia. Ba banoea halama soja chõra, sihene asi, ba si mate ba mbawa zi'õli dania, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa.
7 II. Imane sa So'aja, Jehowa: Hiza oefatenge sanoewõ Tiro Neboekanesa, razo Mbabeli, moroi jõoe, fondrege razo andrõ, solohe koedo ba hoereta ba si fakoedo,
8 awõ niha sato sibai. Da'õ zamoenoe tooe si'õli mbanoea halama soja chõmi, sihene asi, ba ilaoe malige zanoewõ chõmi ba ifako'o'õ fari chõmi ba ifafazõchi'õ mba'aba'a chõra. Ba la'olobigõ ba gõli 9
kara chõmi wamoto andrõ ba larasa maligemi si'õli andrõ chõra. Ba tehawoe ami gawoegawoe ba 10
wa'oja koedo chõra moroi sa; ba ba werara zi fakoedo ba gaolo ba koereta, ba hoemisi gõli mbanoea chõmi, na latõrõ mbawa gõli chõmi, si mane na atoe'a ba mbanoea zanoewõ. Afoefoe newalimõ fefoe 11
[ja'oegõ Tiro] labe'e ahe koedo chõra, ba õsimõ, ba laboenoe tooe si'õli, ba adoedoe tooe gehomo sesolo andrõ chõoe. Ba laraboe ga- 12
na'amõ, ba faniaga andrõ ba chõoe, ba lahalõ, ba ladoedoegõ gõlimõ, õli kara andrõ, ba omo, seboea balazo mege ba wolaoe, ba lafoefoe, ba karania ba eoenia, adoedoela, ba latibo'õ ba nasi. Oe'etoe'õ li 13
wanoenõ ba chõoe, ba he li mbiola chõoe, ba lõ terongo sa'ae. *(Jes. 24, 8)*. Ba oebali'õ kara si lõ tanõ 14
jawa ndra'oegõ: tobali naha wolochoi kiri ndra'oegõ; lõ'õ sa'ae lafoeli lataroe'õ ndra'oegõ, me no ja'o, Jehowa, zangoema'õ, iwa'õ So'aja, Jehowa.

III. Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa, 15
nitandrõsaigõ ba Diro andrõ: Hadia, lõ moeheoe hoelo ba nasi ba werara wa'adoedoemõ ba ba wangarõngarõ nitaroe'õ si'õli, na mõi famoenoe ba chõmõ zi'õli andrõ? Ba mõi tooe zalawa ba mbewe nasi 16
fefoe, larõi dadaomara, laheta mbaroera, baroe zalawa, awõ noechara nigili sola'ala'a. Ba la'onoecha wanizinizi, ba tooe ba danõ moedadao ira; lõ mamalõmalõ wanizi ba no tobali dõdõra ba chõmõ andrõ. Ba la'e'esi ndra'oegõ ba lamane 17
chõoe: „Ha lõ afoefoe ndra'oegõ, ha lõ ataja ndra'oegõ ba nasi, ja'oegõ banoea nisoeno sibai mege, si no abõlõ ba nasi, ja'ia ba õsinia, same'e manizinizi chõnia dozi si so ba ngai! *(Fam. 18, 9)*. Ba 18
iada'e, ba hoemeoe hoelo, me loeo wa'adoedoemõ, ba si tobali tõdõ

hoelo ba nasi, ba wozoemõ andrõ.
19 Imane sa So'aja, Jehowa : Na oebali'õ banoea si no adoedoe ndra'oegõ, si mane banoea bõ'õ andrõ, si lõ niha sa'ae, na oefatõrõ chõoe
20 goloro, ena'õ anõnõ'õ asi, ba oetoeli'õ si tooe ndra'oegõ, awõ zi no mõi si tooe ba gohokoho, ba niha ba gõtõ fõna, ba ba mbanoea tooe oe'asiwai nahiamõ, timba gadoedoela si no ara sibai, ba zi no mõi ba gohokoho, fa bõi sa'ae la'iagõ ndra'oegõ niha, ba fa bõi sa'ae monaha ndra'oegõ ba danõ
21 niha saoeri. I'ogomoezaõ adoedoe ndra'oegõ oebe'e, ba lõ'õ sa'ae ja'oegõ. La'aloei dania ndra'oegõ, ba iroegi zi lõ aetoe, ba lõ lasõndra'õ, iŵa'õ So'aja, Jehowa.

FAZA 27.

I. Fange'esi Tiro. Fa'asõchi mbanoea mege ba fa'eboea gana'ara. II. Fa'abõlõ waniagara. III. Fa'adoedoenia ba fange'esi da'õ.

1 I. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe,
2 imane : Ba ja'oegõ ono nihã, õ'e'esi
3 Diro andrõ, õmane chõnia : Si so ba mbewe nasi, ba mbewe laboea, saniaga ba niha baero, ba zihene asi misa : Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa : Ja'oegõ Tiro, ba no õmane dõdõoe : „No fondrege zi sõchi
4 ndra'o!" *(F. 28, 12).* No ba daloe nasi so nahiamõ ; no maoeloe wa'asõchimõ labe'e sanaroe'õ ja'oegõ.
5 No senobari moroi ba Zeniri labe'e fafamõ fefoe, ba eresi moroi ba hili Libano lahalõ, ba wamotõla lojo
6 ja'oegõ. Ba tali gae moroi ba Mbazana labe'e sola, ba bagolõmõ ba tetemõ ba simalamboeo, moroi ba hoelo Ndrawa Giti, nifosinga ifõ
7 goeaza. *(Jes. 23, 1).* Ba tarafali nigili sola'ala'a, moroi ba danõ Miseraji, õbologõ mandreramõ, ba oengoe sowœ waroewaroe ba sojo, moroi ba mbewe nasi ba Gelisa
8 mba'aba'a zino chõoe. Banoea Zidona ba banoea Garawada õhalõ sanola ; ba sabõlõ oneche si so ba chõoe, ja'oegõ Tiro, ba no mõi sangamoeri. Satoea mbanoea Gebala 9
ba toeka chõra zi mõi sanga'azõchi si bõla ba chõoe ; owo ba nasi fefoe, awõ nono nowo, ba no so ba chõoe. *(Raz. I. 5, 18).* Dawa 10
Weresia ba Dawa Loedi ba Dawa Woeti, ba no mõi saradâdoe chõoe ba wasoewõta ; baloese ba tetenaoeloe, ba no lasaitagõ ba chõmõ andrõ, nõnõnõnõ lachõmioe. Banoea 11
Garawada andrõ ba sabõlõ andrõ chõoe [fefoe], ba no so ba gõlimõ, fasoei, ba sabõlõ zi so jaŵa ba maligemõ. Baloesera, ba no lasaitagõ ba gõlimõ fasoei ; lafo'ahonoa wa'asõchimõ.

II. Tarisi zaniagõ chõoe, ba wa'oja 12
ngawalõ waniaga. Firõ ba si'õli ba simo mbanoea ba simo itõ la'ohe ba kade chõoe. Jawano ba Toebala ba 13
Mesechi zaniaga chõoe ; sawoejoe ba fakake tõla garamba la'ohe chõoe, faniaga. Ma'oewoe Dogarima zolohe 14
ba kade chõoe koedo goereta ba koedo ba wakoedosa ba kalide koedo.
Dawa Dedano zaniaga chõoe. No 15
mõi barõ mbawaoe ba waniaga zihene asi misa ; ifõ goeaza ba eoe zati labe'e beo chõoe. Dawa Garamo zaniaga chõoe, ba wa'oja ngawalõ necheneche danga chõra ; feremata zoemoeroedi ba oengoe ba noecha nigili sola'ala'a ba tarafali ba meredia ba jasia la'ohe ba kade chõoe. Mado Joeda ba iraono 17
Gizeraëli zaniaga chõoe. Gandroe moroi ba Miniti ba koee sami ba ŵe ŵani ba fanicha ba fanicha samohoea la'ohe chõoe faniaga. Da- 18
maseko zowõliwõli chõoe, ba wa'oja ngawalõ necheneche danga chõoe, ba wa'afahõna waniaga, agoe moroi ba Helebono ba boe mbiribiri, moroi ba Zachara, si takile fa'afoesi, la'ohe. Wedano ba Jawano 19
ba Oesala zolohe faniaga ba kade chõoe ; fakake si'õli ba koeli mani ba deringoe la'ohe chõoe faniaga.

20 Dedano zaniaga chõoe, danedane
21 zela koedo, ba wakoedosa. Dawa Ara ba salawã Gedara fefoe, ba no so barõ mbawaoe saniaga: ono mbiribiri ba biribiri si matoea ba nambi si matoea la'ohe:
22 da'õ waniagara chõoe. Sikoli Zaba ba sikoli Raëma zaniaga chõoe. Fondrege zi sõchi rembaremba, awõ ngawalõ weremata ba ana'a
23 la'ohe ba kade chõoe. Harana ba Káne ba Edena, sikoli Zeba ba sikoli Dawa Asiria ba si-
24 koli Gilimada zaniaga chõoe. Faniagara ba kade chõoe, ba baroe loeo ba baroe seboea oengoe sowœ waroewaroe ba noecha nigili sola'-ala'a ba ambala sochoichoi ba sinali ni'otawĩ gatõloe ba sinali ni-
25 tali. Owo Darisi zolohe faniaga chõoe, ba tobali seboea ana'a ndra'-oegõ ba seboea lachõmi, ba daloe nasi.
26 III. **M**isi tooe ba nasi la'ohe ndra'oegõ sanola owooe; — ba irasa ndra'oegõ angi timoe, ba daloe nasi.
27 Ana'amõ ba faniagamõ ba õsi lafo ba ono nowo chõoe ba sangamoeri, sanga'azõchi si bõla chõoe, ba samawamawa faniaga andrõ chõoe ba saradadoemõ, fefoe, si so jomo ba mbanoea chõoe, fabaja niha sato fefoe chõoe, ba sahõndrõ ba daloe nasi dania, na loeo wa'adoedoemõ.
28 Ba ba we'ira'ira zangamoeri andrõ
29 chõoe, ba hoemisi nowo soja. Ba dozi sangamoeri, ba larõi nowora; ono nowo ba dozi sangamoeri, ba
30 nasi, ba mõi jawa ba danõ. Ba la'-e'esi ndra'oegõ ba moe'ira'ira ba lalaoe gawoegawoe ba hõgõra, ba lahawoei ira awoe. *(Fam. 18, 11).*
31 Latõwõ mboera, bõrõ ndra'oegõ, ba la'onoecha noecha ba wa'aboe dõdõ ba mege'ege ira ba chõmõ andrõ, aboe sibai dõdõra, afõchõ si-
32 bai chõra. Ba ba wa'aboe dõdõra andrõ, ba mangarõngarõ ira ba chõmõ andrõ, ba la'e'esi ndra'oegõ, lamane. Ha niha zi no si mane Tiro andrõ, si lõ nininini sa'ae bacha ba daloe nasi! Me mõi jawa 33
moroi ba nasi waniagamõ andrõ, ba no oja soi zaboeso õbe'e; ba wa'eboea gana'amõ ba ba wa'oja waniagamõ, ba no õfo'ana'a razo ba goeli danõ. Ba ija'e, ba no 34
aboto ndra'oegõ, no aheta'õ ba nasi jawa; no ahõndrõ si tooe waniagamõ andrõ, fabaja niha sato fefoe, õsioe. Dozi si hene asi, ba 35
tobali dõdõ ba chõmõ andrõ, ba hoemocha mboe zalawara, mangeraoe mbawa. Saniaga andrõ ba 36
niha bõ'õ, ba la'o'aja ndra'oegõ; no i'ogomoezaõ adoedoe ndra'oegõ, ba lõ'õ manõ ja'oegõ sa'ae.

FAZA 28.

I. Fama'ele'õ nitandrõsaigõ chẽ razo Diro. II. Fangarõngarõ zama'ele'õ ba chõnia. III. Fama'ele'õ nitandrõsaigõ ba Zidona. IV. Fangazõchi ma'oewoe Gizeraëli.

I. **B**a so niwa'õ Jehowa chõgoe, 1
imane: He ono niha, õmane chõ 2
razo Diro andrõ: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Me no fajawa dõdõoe, me no õmane: „Lowalangi ndra'odo, nahia Lowalangi nahiagoe ba daloe nasi bacha!" ba no niha ndra'oegõ, ba tenga Lowalangi, ba me õwa'õ zoei tõdõoe, Lowalangi ndra'oegõ, — *(Jes. 14, 13; 31, 3)*, hiza, no atoeatoea 3
ndra'oegõ, moroi chõ Daniëli, lõ hadia ia si tobini, si lõ õsõndra. *(Dan. 1, 20)*. Ba wa'atoeatoeamõ 4
andrõ ba ba wa'aboto ba dõdõoe, ba õsõndra gana'a ba õhõna gana'a ba firõ, barõ dawõla. Ba wa'afa- 5
hõna wa'atoeatoeamõ andrõ ba ba waniagamõ, ba õdooe'õ wa'eboea gana'aoe, ba fajawa dõdõoe, bõrõ wa'eboea gana'amõ andrõ. Andrõ 6
wa imane So'aja, Jehowa: Me õwa'õ tõdõoe, Lowalangi ndra'oegõ, ba hiza, ba oefatõrõ chõoe niha 7
bõ'õ, niha si lõ fa'ahachõ dõdõ, ba lasõbi zi'õlira ba wa'atoeatoeamõ

andrõ, ba la'o'aja lachõmioe andrõ.
8 *(F. 30, 11).* Ba gohokoho si tooe latoeli'õ ndra'oegõ, ba fa'amate niboenoe wa'amateoe, ba daloe
9 nasi bacha. Ba hadia, õwa'õ na gõi dania: „Lowalangi ndra'o!" fõna zamoenoe ja'oegõ, me no niha ndra'oegõ, ba tenga Lowalangi, ba
10 danga zi ange'eli ja'oegõ? Fa'amate zi lõ moeboto wa'amateoe dania, ba danga niha bõ'õ, me no ja'o zangoema'õ, iwa'õ So'aja, Jehowa.
11 II. **B**a so niwa'õ Jehowa chõ-
12 goe, imane: He ono niha e'esi razo Diro andrõ, õmane chõnia: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: No tandro ba wa'amo'ahonoa ndra'oegõ, mege, no fahõna wa'atoeatoea ba no
13 mo'ahonoa wa'asõchi. No ba Gedena, ba kaboe Lowalangi andrõ, so ndra'oegõ; baloebaloemõ ngawalõ weremata, aki ba sabaradi ba ita ba firoesa ba oena ba jasia ba nila ba soemoeroedi ba jakoedi; ba ana'a waritia ba soeroene chõoe; me loeo tewõwõi ndra'oegõ tefazõchi. *(Moz. I. 2, 8. Moz. II. 28, 17-*
14 *20).* No Keroebi ba'aba'a oefataro ndra'oegõ; ba hili Lowalangi andrõ ni'amoni'õ so'õ; ba gotaloea gara, si no timba galitõ, mowaõwaõ ndra'oegõ. *(Moz. II. 25,20. Jes. 6,6).*
15 Si lõ sinegoe ndra'oegõ ba mboeaboeamõ andrõ, i'otarai loeo, me tewõwõi ndra'oegõ, irege tesõ-
16 ndra dania golalõwa ba chõoe. Ba waniagamõ andrõ, si no abõlõ sibai, ba mo'õsi ndra'oegõ si lõ sõchi, mosala ndra'oegõ; ba no oebe'e ba zalacha ndra'oegõ, no oeheta'õ ba hili Lowalangi andrõ, no oefakiko'õ, ja'oegõ Keroebi ba'aba'a, ba ba gotaloea gara andrõ, si no
17 timba galitõ, ba no oeheta'õ. No fajawa dõdõoe, bõrõ wa'asõchimõ andrõ, ba taja wa'atoeatoeamõ andrõ õbe'e, ba lachõmimõ andrõ. Ba danõ tooe no oetibo'õ ndra'oegõ, no oebe'e ba danga razo bõ'õ ndra'oegõ, ena'õ wa'omasira wa-
maigimaigi ja'oegõ. Ba wa'afahõna 18
golalõwamõ andrõ ba ba walimosa andrõ ba waniagamõ, ba õbe'e ba zalacha ni'amoni'õ andrõ chõoe. Ba aloea galitõ ba chõmõ oebe'e, ba no i'ã'õ, ba no oebali'õ awoe ndra'oegõ ba danõ tooe, ba zanehe zamaigi ja'oegõ, fefoe. Dozi si no 19
fa'ila li chõoe. ba niha baero, ba no tobali dõdõ, ba chõmõ andrõ; no i'ogomoezaõ tekiko ndra'oegõ, ba lõ'õ manõ ja'oegõ sa'ae. *(F. 26, 16).*

III. **B**a so niwa'õ Jehowa chõ- 20
goe, imane: He ono niha, otahõgõ 21
Zidona, ba ama'ele'õ nitandrõsaigõ chõra, õmane: Da'õ niwa'õ Zo'aja, 22
Jehowa: Hiza, oelaoe chõoe, ja'oegõ Sidona, ba molachõmi ndra'o ba chõmõ andrõ, oebe'e, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa, na oefatõrõ chõra hoekoe ba na oe'oroma'õ chõra, wa no ni'amoni'õ ndra'odo. Ba oefatõrõ 23
chõra wõchõ waba, ba fange'e ba newali chõra, ba mate tooe niboenoe si'õli, ba mbanoea bacha, tefasoei si'õli ira, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa. Ba 24
ba ma'oewoe Gizeraëli, ba lõ'õ sa'ae doi famakao ba lõ'õ sa'ae zoezoemõ safõchõ, ba niha si tefasoei ja'ira, fefoe, si lõ ba dõdõ ja'ira, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa.

IV, **D**a'õ niwa'õ Zo'aja, Jeho- 25
wa: Na oe'ozaragõ dania ma'oewoe Gizeraëli, ba niha baero andrõ, ba nifazaewe ja'ira, ba oe'oroma'õ ba chõra, wa no ni'amoni'õ ndra'odo, ba zanehe niha baero, ba ba danõra dania so ira, ba danõ nibe'egoe chõ genonigoe Jakobo. *(Jes. 65, 21 b. t.).* Ba mowanoea ira ba 26
da'õ, lõ hadia ia chõra, molaoe omo ira ba lafazõchi kaboe nagoe, ba lõ hadia ia chõra, na oefatõrõ hoekoe ba niha fefoe, si lõ ba dõdõ ja'ira mege, ba zi tefasoei ja'ira mege, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa, Lowalangira.

FAZA 29.

I. Fama'ele'õ fa'atekiko danõ Miseraji: õfa woeloe fache tanõ si mate ia. II. Fanga'azõchi dania ba tenga si mane fõna. III. Chõ razo Neboekanesa dania ia.

(Faigi gõi Jes. 19.)

1 I. **B**a ba ndrõfi si foeloe, ba zi mewelendroea ba mbaŵa si foeloe, ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe, ima-
2 ne: He ono niha, otahõgoe Wara'o andrõ, razo Miseraji, ba ama'ele'õ nitandrõsaigõ chõnia ba ba danõ
3 Miseraji, ma'asagõrõ. Hede, õmane: Da'õ ni'ŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oelaoe chõoe, ja'oegõ Fara'o, razo Miseraji boe'aja seboea, si so ba daloe nidanõ andrõ chõnia, sangoema'õ: Chõgoe Nilo, no ja'o zamazõchi! *(Jes. 27,*
4 *1; 51, 9. F. 32, 2).* Oelaoe sa'ae gai ba zimbimõ, ba falemba ba hoenahoenamõ gi'a, ba nidanõ andrõ chõoe, oebe'e, ba oedõni'õ jaŵa, moroi ba daloe nidanõ andrõ chõoe, fabaja ĩ'a fefoe, ba nidanõ chõoe, si no falemba ba hoenahoenamõ.
5 Ba oetibo'õ ndra'oegõ ba danõ si mate, ja'oegõ ba ĩ'a andrõ fefoe, ba nidanõ andrõ chõoe; ba mbenoea aechoe tooe ndra'oegõ, ba lõ'õ sa'ae lahalõ'õ ba lõ lako'o ba danõ ndra'oegõ: õ goetoe ndroe'oe ba õ wofo ba daloe mbanoea oebe'e
6 ndra'oegõ. Ba ja aboto ba dõdõ Ndrawa Miseraji fefoe, wa no ja'odo Jehowa. Me no si'o soechoe ndra'oegõ ba ma'oewoe Gizeraëli —
7 *(Raz. II. 18, 21. Jes. 36, 6),* na latoejoe ndra'oegõ, ba afatõ'õ, ba oi mesocho dangara õbe'e, ba na labe'e tendrotendrora ndra'oegõ, ba tefatõ'õ, ba oi mangiwa zolara
8 õbe'e! — Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Hiza, oefatõrõ chõoe zi'õli: ba oehori ba chõmõ niha, fa-
9 baja oerifõ. Ba tanõ si mate ba si lõ nihaniha dania danõ Miseraji, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa. Me no õŵa'õ: „Chõgoe Nilo, no ja'o zamazõchi!" Ba andrõ, ba hiza, oelaoe 10
chõoe ba ba nidanõ andrõ chõoe, ba oebali'õ si lõ nihaniha ba tanõ si mate danõ Miseraji, i'otarai Migidola, noemalõ ba Ziëne, ba ba nola Choesi. *(Jer. 44, 1; 46, 14).*
Lõ'õ sa'ae itõrõ ahe niha, ba he 11
ahe zaliŵaliŵa ba danõ: si lõ niha ia, 40 fache wa'ara. Oebali'õ 12
tanõ si mate danõ Miseraji, bacha ba daloe danõ bõ'õ, si no moefoefoe, ba banoeara, ba adoedoela, bacha ba hoenõ mbanoea bõ'õ, si no adoedoe gõi, 40 fache wa'ara; ba Dawa Miseraji, ba oefazaewe ba niha baero, ba danõ bõ'õ misa oefazawili ira.

II. Imane sa So'aja, Jehowa: 13
Na no iroegi 40 woeloe fache dania, ba oefoeli oe'ozaragõ Ndrawa Miseraji, ba niha baero misa, ba nifazaewe ja'ira. Ba oe'ohe manga- 14
woeli Ndrawa Miseraji, ni'oloi'õ mege, ba danõ Wataro, ba danõ mbõrõtara oe'ohe ira; ba soi side'ide dania ira ba da'õ. Ide'ide ira, 15
moroi ba soi niha bõ'õ, ba lõ'õ sa'ae fajaŵa ira, ba niha baero, ba lõ ato ira oebe'e, fa tebai sa'ae ja'ira zamatõrõ niha bõ'õ. Ba tenga 16
sa'ae tõtõnafõ ma'oewoe Gizeraëli zangadoegõ ja'ira, ba lalõra andrõ, na la'olembai ira; ba aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa, So'aja. *(F. 21, 24).*

III. **B**a ndrofi si 27, ba zĩ sa- 17
mboea desa'a ba mbaŵa si fõfõna, ba hoemede chõgoe Jehowa, imane:
He ono niha! No halõŵõ safõchõ 18
lahalõ sabõlõ andrõ chõ Neboekanesa ba Diro andrõ, ibe'e Neboekanesa, razo Mbabeli: no ahori adeha mboe hõgõ, ba alisi fefoe, ba no azaza; ba lõ nitemara bõli gõlõra, ba Diro andrõ, ba halõŵõra, nihalõra ba chõra, he ja'ia ba he
sabõlõ andrõ chõnia. Andrõ wa i- 19
mane So'aja, Jehowa: Hiza, oebe'e boealagoe chõ Neboekanesa, razo

Mbabeli, danõ Miseraji andrõ, ena'õ i'oloi'õ gana'ara, ba ena'õ iraboe ba ibo'ai zi so: da'õ mbõli gõlõ zabõlõ andrõ chõnia dania. Loeora ba halõwõ andrõ nihalõra oebe'e danõ Miseraji, me no mohalõwõ ira chõgoe, iwa'õ So'aja, Jehowa. Ba na loeo da'õ, ba oefatoemboe'õ dandroe ba ma'oewoe Gizeraëli, ba ja'oegõ, ba oetolo, fa lõ ata'oe'õ moehede ba chõra, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa. *(Sin. 132, 17).*

FAZA 30.

I. Iroegi dania bawa wangoehoekoe Dawa Miseraji, fabaja si fa'awõ chõra. II. Neboekanesa zamatõrõ hoekoe. III. Samomó dania razo Miseraji, ba sabõlõ razo Mbabeli.

I. Ba so niwa'õ Jehowa chõgoe, imane: He ono niha, ama'ele'õ, õmane: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Mi'ege'ege, alai mbawa andrõ! Noa sa ahatõ mbawa andrõ; bawa andrõ chõ Jehowa, ba no ahatõ! Bawa salœ mbanoea, inõtõ ba niha baero ia, *(Sef. 1, 14, b. t.).* Ba iroegi Ndrawa Miseraji si'õli, ba hoemeoe danõ Choesi, na tegaõlõ tooe niboenoe ba Ndrawa Miseraji, ba na la'oloi'õ gana'ara ba na ladoedoegõ mbanoea. Choesi ba Foeti ba Loedi, fabaja niha si fachõjõ andrõ fefoe, ba Koebi ba Dawa Gereta, ba mate ba mbawa zi'õli, awõra. *(Jer. 46, 9).* Da'õ niwa'õ Jehowa: Aso'a dania toewoetoewoe Miseraji andrõ, ba awoewoe tooe lachõmira andrõ, si no eboea; i'otarai Migidola, noemalõ ba Ziëne, ba mate ira ba mbawa zi'õli iwa'õ So'aja, Jehowa. *(F. 29, 10).* Ba tanõ si mate dania danõra, bacha ba daloe danõ bõ'õ, si no moebali'õ tanõ si mate gõi; ba banoea chõra ba bacha ba hoenõ mbanoea si no adoedoe so. *(F. 29, 12).* Ba aboto dania ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa, na oegoele'õ galitõ ba danõ Miseraji, ba na te'õ'õtõ tooe fefoe zi fa'awõ chõra. Ba na loeo da'õ, ba so zinenge, sowaõwaõ fõnagoe, ba nowo, ba wokeani Choesi andrõ, si lõ fa'aboe dõdõ na, ba hoemeoe dania danõra, ba mbawa Miseraji andrõ; hiza sa, iroegi dania!

II. Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Oe'etoe'õ sa'ae goeagoea andrõ ba danõ Miseraji tanga Neboekanesa, razo Mbabeli. Ja'ia ba banoeania, awõnia, ni'ohe moroi sa, soi safaito, ba wamoefoe tanõ, ba lasõbi zi'õlira ba danõ Miseraji ba anõnõ danõ niboenoe labe'e. *(F. 28, 7).* Ba oe'ogo'õisi nidanõ, ba tanõ, ba oe'amawa ba niha si lõ sõchi, ba oebali'õ tanõ si mate danõ ba oefoefoe nõsinia tanga niha bõ'õ. No ja'o Jehowa zangoema'õ! *(Jes. 19, 5).* Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Oefoefoe nadoe andrõ ba oehori wamaedo andrõ ba Nofi, awõ zalawa ba danõ Miseraji, fa lõ ja'ira sa'ae dania; ba oehawoei fa'ata'oe Ndrawa Miseraji. Ba oedoedoegõ Wataro ba oegoele'õ galitõ ba Zoana ba oefatõrõ hoekoe ba No. *(Jes. 19, 13. Jer. 46, 25. Nach. 3, 8).* Ba oehawoei bachoebachoe dõdõgoe Zini, banoea saro andrõ ba danõ Miseraji, ba oehori zato andrõ ba No. Oegoele'õ galitõ ba danõ Miseraji, ba sanizinizi ba sogichi dania Zini; ba ba No, ba atoe'a nemali, ba ba Nofi, ba emali ba zi ma'ochõ. Ono matoea ba Oni ba ono matoea ba Wibese, ba si mate ba mbawa zi'õli, ba banoea bõ'õ, ba ni'oloi'õ. *(Moz. I. 41, 45).* Ba Dachifane, ba ogõmigõmi ba zi ma'ochõ, na oefatõ ba da'õ zi'o zalawa ba Ndrawa Miseraji, ba na a'ozoe ba da'õ lachõmira andrõ, si no eboea. Banoea andrõ, ba ibaloegõ salœ, ba halama soja chõra, ba ni'oloi'õ. *(Jes. 43, 3).* Hoekoe oefatõrõ ba Ndrawa Miseraji, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa.

III. Ba ba ndrõfi si felezara,

ba zi mewitoe ba mbawa si fõfõna, ba so niwa'õ Jehowa chõgoe, imane:
21 He ono niha, ta'io Wara'o andrõ, razo Miseraji, ba no oefatõ, ba hiza, ba lõ labe'e daloedaloe; ena'õ ifoeli abe'e, na labe'e daloedaloe, na la'olohoeni, ena'õ ifoeli abe'e, ba wanoejoe si'õli. *(Jer. 37, 7).*
22 Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Hiza, oelaoe chõ Wara'o andrõ, razo Miseraji, oefatõ da'ionia, he ta'ionia sabe'e na, ba he si no afatõ andrõ; ba oetimba ba da-
23 ngania zi'õli. Ba oefazaewe ba niha baero Ndrawa Miseraji, ba danõ zotanõ misa oefazawili ira. *(F. 29,*
24 *12).* Ba oe'abe'e'õ danga razo Mbabeli, ba oebe'e ba dangania zi'õli andrõ chõgoe; ba ta'io Wara'o, ba oefatõ, ena'õ mangarõngarõ ia fõna razo Mbabeli, timba wanga-
25 rõngarõ nihandro toho. Ba tanga razo Mbabeli, ba oe'abe'e'õ, ba sadada danga Wara'o, ba ja aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa, na oebe'e ba danga razo Mbabeli zi'õli andrõ chõgoe, ena'õ ilaoe ba
26 Ndrawa Miseraji. Ba oefazaewe ba niha baero Ndrawa Miseraji, ba danõ zotanõ misa oefazawili ira, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa.

FAZA 31.

Famangelama Fara'o: I. Amaedola geresi si sõchi sibai ia mege. II. Ba no iso'agõ ia Lowalangi ba tobali dõdõ niha baero ba wa'aso'ania andrõ.

1 I. Ba ba ndrõfi si felezara andrõ, ba zi samboea desa'a ba mbawa si tõloe, ba so niwa'õ Je-
2 howa chõgoe, imane: He ono niha, õmane chõ Wara'õ andrõ, razo Miseraji: Ha niha zi falawalawa chõoe,
3 ba wa'eboeamõ andrõ? Hiza geresi ba hili Libano, si sõchi daha ba si sõchi hogoe ba si no alawa sibai, ba lawoeo si jawa iroegi hogoe-
4 nia. *(Dan. 4, 7).* No idanõ wangeboeania mege, no molõ wamanõi; no ifasoei hohooenia naha andrõ ba nitanõ ja'ia, ba iroegi mbõrõ geoe ba mbenoea fefoe eleania. Andrõ wa no eboea ia moroi ba 5
geoe bõ'õ fefoe, ba mbenoea; itoegoe tedooe wa'eboea hogoenia, itoegoe anaoe ndrahania ba wa'abõlõ nidanõ, na i'oro'õ ndraha. Ba 6
ndrahania andrõ mangazoeni ngawalõ wofo ba daloe mbanoea, ba ba mbõrõnia mo'ono goetoe ndroe'oe fefoe, ba ba loemõnia mowanoea soi niha andrõ, ha wa'oja. Ba no si sõchi ia, ba wa'eboeania 7
andrõ, ba wa'anaoe ndrahania, me no iroegi zabõlõ idanõ wa'ania. Lõ italoe'i ia eresi bõ'õ, ba kaboe 8
Lowalangi, ba lõ si falawalawa chõnia daha zenobari, ba daha mbaranga, ba lõ si fagõlõgõlõ chõnia; sara lõ eoe ba kaboe Lowalangi andrõ, si falawalawa chõnia, ba wa'asõchi. *(Moz. I. 2, 8).* No si 9
sõchi ia ba wa'afahõna ndrahania oebe'e, ba fefoe dõla geoe ba Gedena, ba kaboe Lowalangi andrõ, ba no safõchõ tõdõ chõnia.

II. Andrõ wa imane So'aja, 10
Jehowa: Me no alawa sibai ia ba me no iroegi lawoeo si jawa hogoenia, ba me no fajawa dõdõnia, ba wa'amanõinia andrõ, andrõ wa no 11
oebe'e ia ba danga zabõlõ ba niha baero, da'õ dania zolaoe chõnia; no ba walõsõchinia, wa oeheta ia ba danõ. Ba no la'obõ ia niha bõ'õ, fondrege 12
zafaito ba niha baero, no laso'agõ tooe. Ba hili ba ba ndraso misa fefoe moezawili doetoeroenia, ba dahania, ba no safatõ tooe ba ndraso mbombo misa ba danõ, ba mofanõ soi niha ba danõ fefoe, laheta ira ba loemõnia, ba larõi tooe ia. *(F. 28, 7).* Ba ba mbotonia 13
tooe manoege wofo ba daloe mbanoea, ba barõ ndrahania sosó goetoe ndroe'oe ba mbenoea fefoe, ena'õ bõi sa'ae eboea hadia ia geoe 14
ba mbewe nidanõ, bõi sa'ae iroegi

lawoeo si jaŵa hogoe, bõi sa'ae fajaŵa zabõlõnia ba da'õ, fefoe zanisiõ idanõ andrõ. Noa sa moeloeloe ba wa'amate fefoe, ba mbanoea tooe, ba hoenõ nono niha bacha, ba zi no mõi mitooe ba gohokoho. Imane So'aja, Jehowa: Me loeo mõi mitooe ia ba mbanoea tooe, ba aboe dõdõ nidanõ oebe'e ba oetaha hohooenia, ba toba'a nidanõ andrõ, si no abõlõ. No oebaloegõ salœ hili Libano, bõrõ ia, ba no ba chõnia, wa no ariri geoe ba mbenoea, fefoe. Ba werara wa'aso'ania andrõ, ba hoemisi niha baero oebe'e, me oetoeli'õ ia si tooe ba mbanoea tooe, ba zi no noemalõ mitooe ba gohokoho, ba arãra dõdõ geoe Gedena fefoe, ba mbanoea tooe, eoe nitoetoejoe andrõ, fondrege zi sõchi ba hili Libano, fefoe zanisiõ idanõ. *(Jes. 14, 8).* Si fao chõnia gõi da'õ mitooe ba mbanoea tooe, ba niboenoe si'õli andrõ, fabaja nga'õtõra, sonahia ba loemõnia mege, bacha ba hoenõ niha baero. Hezo zi falaŵalaŵa ndra'oegõ ba wa'asõchi ba ba wa'alaŵa, ba geoe Gedena andrõ? Ba awõ geoe Gedena andrõ tetoeli'õ si tooe ndra'oegõ, ba mbanoea tooe; tooe, bacha ba hoenõ zi lõ moeboto so'õ dania, ba niboenoe si'õli andrõ: da'õ Wara'o andrõ, fabaja lachõminia fefoe, iŵa'õ So'aja, Jehowa. *(F. 28, 10).*

FAZA 32.

I. Fange'esi Fara'o razo Mis raji.
II. Fange'esi Dawa Miseraji sato, nitoeli'õ si tooe, ba mbanoea tooe, si mane soi niha baero bõ'õ.

I. Ba ba ndrõfi si felendroea, ba zi samboea desa'a ba mbaŵa si felendroea, ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe, imane: He ono niha, e'esi Wara'o andrõ, razo Miseraji, õmane chõnia: Ja'oegõ ono zingo ba niha baero, lõ ja'oegõ sa'ae! no timba mboeaja ba molõ ndra'oegõ, no izõ'izõ nichoemõ, no õ'olotoei nidanõ ahemõ, no manamboenamboe ndra'oegõ ba hohooe. *(F. 29, 3).* Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Oehawoei sa'ae ndra'oegõ dialagoe ba zoja aechoe soi niha, ba ladõni jaŵa ndra'oegõ, ba ndrialagoe andrõ. *(F. 12, 13).* Ba oefazaoemba jaŵa ba danõ ndra'oegõ, ba mbenoea oetibo'õ tooe ndra'oegõ, ba manoege ba mbotomõ wofo ba daloe mbanoea fefoe oebe'e; ba oetoe ndroe'oe ba goeli danõ ma'asagõrõ, ba oe'aboesoi'õ õsioe. *(F. 29, 5).* Ba oe'ohe jaŵa ba hili nõsioe, ba oefo'õsi ndraso amatelamõ. Ba ba danõ ninõnõimõ mege, ba oefabadoegõ ndromõ, iroegi ba gahe hili, ba afõnoe ngõfi mbombo õbe'e. Ba ba wa'amatemõ, ba alœ mbanoea oebe'e ba oebaloegõ saitõ ndrõfinia; loeo, ba oebaloegõ lawoeo, ba baŵa, ba si lõ haga. *(Jes. 13, 10).* Sihaga andrõ ba mbanoea si jaŵa, ba oebaloegõ saitõ, bõrõ ndra'oegõ, ba oehawoei sogõmigõmi danõmõ, iŵa'õ So'aja, Jehowa. Ba oja soi niha, ba aboe dõdõ oebe'e, na oe'ohe ba niha baero gadoedoelamõ, ba danõ zotanõ, si lõ õrai õ'ila. Ba oja soi niha zi tobali tõdõ oebe'e, ba chõmõ andrõ, ba razora, ba sihocha mboe, bõrõ ndra'oegõ, na oefaligoi zi'õli fõnara, ba sanizinizi ira, si lõ mamalõmalõ; ba nosonia manizinizi zamõsana, na loeo wa'ate'alamõ andrõ. Imane sa So'aja, Jehowa: Iroegi dania ndra'oegõ si'õli razo Mbabeli. Si'õli zabõlõ andrõ oebe'e famoefoe lachõmimõ andrõ; fondrege zafaito niha fefoe. Da'õ dania zamoefoe hocha Miseraji andrõ; ba lachõmira fefoe, ba nihori. *(F. 28, 7).* Ba oerifõra fefoe ba zabõlõ idanõ andrõ, ba oehori, ba sara lõ ahe niha sa'ae dania si olotoei idanõ andrõ, ba he sa'a zaliŵaliŵa ba danõ. Ba ohahaoe dania nidanõ andrõ chõra, oebe'e, ba hoelõ wanicha wa'ahele

hohooenia, iŵa'õ So'aja, Jehowa.
15 na oebali'õ tanõ si mate danõ Miseraji, na no afoefoe danõ ba na si lõ õsi sa'ae, na oeboenoe fefoe zowanoea ba danõ, ena'õ aboto ba
16 dõdõra, wa no ja'odo Jehowa. Fange'esi da'e, nilaoe, ono niha baero alawe zolaoe ja'ia: ba danõ Miseraji ba ba lachõmira andrõ fefoe latandrõsaigõ, iŵa'õ So'aja, Jehowa.
17 II. **Ba** ba ndrõfi si felendroea, ba doeli, ba so niŵa'õ Jeho-
18 wa chõgoe, imane: He ono niha, e'esi lachõmi Miseraji andrõ, ba dada tooe ia ba mbanoea tooe, ba zi no noemalõ mitooe ba gohokoho, ja'oegõ ba ono soi seboea alawe.
19 *(F. 31, 14).* Hadia, tenga no omasiõ ndra'oegõ moroi ba niha bõ'õ fefoe? Ae si tooe ba be'e nifafõrõ ba ngai zi lõ moeboto ndra'oegõ!
20 *(F. 28, 10).* Bacha ba hoenõ niboenoe si'õli tegaõlõ tooe ira. No moebe'e zi'õli; ba tefafõrõ tooe ia, fa-
21 baja lachõminia fefoe! Ba lamane dania chõnia sabõlõ andrõ moroi ba daloe mbanoea tooe, chõnia ba ba zi no fa'awõ chõnia: No ahõndrõ si tooe, no so tooe ba da'õ zi lõ moeboto, niboenoe si'õli a-
22 ndrõ. Hiza Asiria ba sato chõra fefoe, si no tefasoei lewatõnia, — oi niboenoe tooe, si mate ba mba-
23 wa zi'õli mege — ba wondrege ba watalinga tebe'e mege lewatõra, ba no tefasoei satonia lewatõnia, oi niboenoe tooe mege, si mate ba mbawa zi'õli, sameta'oe niha
24 mege ba danõ niha saoeri. Hiza Gelama ba satonia fefoe, si tefasoei lewatõnia, oi niboenoe tooe mege, si mate ba mbawa zi'õli, si no noemalõ mitooe ba mbanoea tooe lõ moeboto, sameta'oe niha mege, ba danõ niha saoeri, ba soloe'i ija'é wa'ailara, awõ zi no noemalõ mitooe ba gohokoho. *(Jer. 49,*
25 *36).* Bacha ba hoenõ niboenoe lafazõchi chõnia naha wemõrõ, awõ naha zatonia andrõ, tefasoei ia lewatõra, oi si lõ moeboto, si mate ba mbawa zi'õli mege — noa sa sameta'oe niha mege ira ba danõ niha saoeri —; ba laloe'i ija'é wa'ailara, ba ngai zi no noemalõ mitooe ba gohokoho, bacha ba hoenõ niboenoe tebe'e nahara. Hiza Me- 26
sechi ba Toebala ba satora fefoe, no tefasoei ia lewatõ da'õ, oi si lõ moeboto, si mate ba mbawa zi'õli mege, sameta'oe niha mege, ba danõ niha saoeri: *(F. 27, 13; 38, 2).*
Tenga ba ngai zabõlõ andrõ so ira, 27
tenga ba ngai zabõlõ si mate niboenoe ba gõtõ fõna sibai, si lõ aheta fangaró, ba welalõ mitooe, ba mbanoea tooe, nibe'e tandraja si'õlira, ba ambala gamatelara mbaloesera; noa sa sata'oe niha zabõlõ andrõ, ba danõ niha saoeri mege.
Ba bacha ba hoenõ zi lõ moeboto 28
arasa ndra'oegõ, ba ba ngai niboenoe si'õli mõrõ tooe ndra'oegõ!
Hiza Gedomo andrõ, awõ razora, 29
awõ zalaŵara fefoe, si no moebe'e ba ngai niboenoe si'õli, ba wa'abõlõra andrõ; ba ngai zi lõ moeboto tooe so ira, ba ngai zi no noemalõ mitooe ba gohokoho. Hiza razo 30
moroi jõoe ba banoea Zidona fefoe, si no noemalõ mitooe niboenoe, lõ lai wa no sata'oe ita mege, loealoea wa'abõlõra, si no aila ira. No tooe ba da'õ so ira, lõ moeboto, ba ngai niboenoe si'õli; ba laloe'i wa'ailara, awõ zi no noemalõ mitooe ba gohokoho. Da'õ [fefoe] ni'ila Wa- 31
ra'o andrõ dania, ba arãra dõdõnia, ba lachõminia andrõ fefoe; niboenoe si'õli Wara'o andrõ, awõ zabõlõ andrõ chõnia fefoe, iŵa'õ So'aja, Jehowa. Noa sa sata'oe niha ia 32
mege ba danõ niha sa'oeri; andrõ wa labe'e tooe ia bacha ba hoenõ zi lõ moeboto, ba ngai niboenoe si'õli: Fara'o andrõ, fabaja lachõminia fefoe, iŵa'õ So'aja, Jehowa.

FAZA 33.

I. Nibe'e sanaro zama'ele'õ, ena'õ ifangelama zi no mangerogõ Lowalangi. II. Somasi Lowalangi na ifalalini gera'erania si so horõ ba na aoeri ia. III. Me no moerongo wa'adoedoe Jeroozalema, ba ifoeli tefatenge ba mbanoeara zama'ele'õ, ba wamasoegi ba dõdõra lalõra. IV. Ha sambalõ fango'aja nidõnadõnania chõra.

1 I. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe,
2 imane: He ono niha, hede ba ndraono mbanoeami, õmane chõra: Na oefatõrõ zi'õli ba danõ, heza, ba na latoejoe zamõsa, ba chõra
3 fefoe, nibe'e sanaro chõra, ba na i'ila, itõrõ danõ si'õli, ba na ilaoe dorofe, na ifangelama niha, —
4 ba na lõ ibe'e nifangelama ia samondrongo li dorofe andrõ, ba na mõi famoenoenia, ba ja ba hoeloe-
5 nia so ndronia! *(F. 18, 13).* No irongo li dorofe, ba lõ nibe'enia nifangelama ja'ia: ja ba hoeloenia so ndronia! Ba sanaro no mege, ba no ifangelama ia, ba no i'orifi
6 nosonia. Ba na i'ila moroi sa zi'õli sanaro andrõ, ba na lõ ilaoe dorofe, na lõ tefangelama zato, ba na itõrõ si'õli, na mõi famoenoe niha ba chõra, ha niha ia; ba si mate ba lalõnia da'õ, ba donia, ba ba danga zanaro andrõ oe'aloei.
7 Ba ja'oegõ ono niha, ba no oebe'e sanaro ba ma'oewoe Gizeraëli, ena'õ õfangelama ira, ena'õ õfa'ema niŵa'õgoe, na no õrongo daroma
8 ligoe. *(F. 3, 17).* Na oeŵa'õ chõ zi no mangerogõ Lowalangi: „Si mate ndra'oegõ, seboea horõ!" ba na lõ hedehedeoe, ba wamangelama si no mangerogõ Lowalangi, ba mboeaboeania andrõ, ba si mate zeboea horõ andrõ ba lalõnia, ba donia,
9 ba ba dangaoe oe'aloei. Ba tenga ba chõoe so, na no õfangelama zi no mangerogõ Lowalangi, ba mboeaboeania andrõ, ena'õ ifalalini gera'erania, ba na lõ ibõhõli mboeaboeania, ba si mate sa ia, bõrõ lalõnia andrõ, ba ja'oegõ, ba no õ'orifi nosooe.

II. Ba ja'oegõ ono niha, ba 10
õmane ba ma'oewoe Gizeraëli: No mimane: Si ndroehoe, no tohare chõma lalõma, awõ horõma, ba moroi ba da'õ, wa ariri ndra'aga, ba heza masõndra fa lõ mate ndra'aga? *(F. 24, 23).* Õmane chõra: **Faja** 11
wa no saoeri ndra'o, na omasido mate zeboea horõ; somasi ndra'o na irõi lafania andrõ seboea horõ, na ifalalini gera'erania, ba na aoeri ia. Mifalalini gera'erami, mirõi lafami andrõ, si lõ sõchi! Hana sa wa edõna mate ami, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli? *(Sam. II. 14, 14. F. 18, 23).* Ba ja'oegõ ono niha, ba 12
õmane ba niwami: Ba zatoelõ tõdõ andrõ, ba tenga fangorifi wa'atoelõ dõdõnia andrõ, na loeo molalõ ia; ba ba zi so horõ, ba tenga famoenoe horõnia, na loeo ifalalini gera'erania, na ibõhõli horõnia andrõ; ba satoelõ tõdõ, ba lõ aoeri ba da'õ, na loeo molalõ ia. Na oemane chõ 13
zatoelõ tõdõ: Lõ zi lõ aoeri ndra'oegõ, ba na abe'e dõdõnia ba wa'atoelõ dõdõnia andrõ, ba na ifazõchi zi lõ sõchi, ba lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõ mboeaboeania si sõchi andrõ; ba zi lõ sõchi andrõ, nilaoenia, mate ia. Ba na oemane chõ zi so horõ: Si 14
mate ndra'oegõ! ba na ifalalini gera'erania, na ibõhõli horõnia andrõ ba na ilaoe zadõlõ ba satoelõ, na 15
ifoeli gade ba na i'alī zinagõ, ba na i'o'õ nifachoigoe, ba wangorifi, na lõ'õ sa'ae ifazõchi zi lõ sõchi, ba saoeri ia, lõ mate! *(Moz. II. 22, 4. 26. Moz. III. 6, 2 b. t.).* Horõnia a- 16
ndrõ fefoe, nifazõchinia mege, ba lõ'õ sa'ae tebe'e horõnia: no sadõlõ ba satoelõ nilaoenia, ba saoeri ia. Ba lamane na iwami: „Tenga 17
satoelõ wolaoe Jehowa," ba no folaoerá zi lõ atoelõ. *(F. 18, 25).* Na 18
ibõhõli wa'atoelõ dõdõnia satoelõ tõdõ ba na ifazõchi zi lõ sõchi, ba

19 si mate ia ba da'õ. Ba na ifalalini gera'erania si so horõ, na ibõhõli horõnia andrõ, ba na ilaoe zadõlõ ba satoelõ, ba mõi bõrõ wangorifi-
20 nia da'õ. Ba no mimane: „Tenga satoelõ wolaoe Jehowa!" Boeaboeami oebe'e dali wangoehoekoe zamõsana ba chõmi, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli!

21 III. Ba me no aracha mewelendroea fache aefa wangoloi'õ ja'aga, ba mõi chõgoe zoloi ba Jeroezalema, solohe toeria, imane: „No atoe'a zanoewõ ba mbanoea!" *(Raz. II. 25. 4. 5. F. 24, 26).* Ba sara wo-
22 ngi lõ'õ na soloi andrõ, ba no ira'oe ndra'o tanga Jehowa, ba no ibokai mbawagoe, fõna we'amõi da'õ chõgoe, si hoelõ wongi, ba lõ'õ sa'ae oebato wehede, tenga sa'ae
23 si lõ hede ndra'o. Ba so niŵa'õ
24 Jehowa chõgoe, imane: He ono niha, lamane si so ba gadoedoela andrõ ba danõ Ndraono Gizeraëli: Ha samõsa Gaberahamo, ba tebe'e zoei ochõtania danõ andre, ba ja'aga, ba no ato, chõma tebe'e o-
25 chõta danõ. Andrõ wa õmane chõra: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Ba hili mangamanga ami [õ nadoe] ba ba nadoe andrõ chõmi mifaõga hõrõmi, ba manoewagõ do ami — ba midõnadõna mõi ochõtami danõ?
26 *(Moz. I. 9, 4. Moz. III. 19, 26).* Abe'e dõdõmi ba zi'õlimi, molaoe si lõ sõchi ami, faoma mibe'e ta'oenõ ndronga nawõmi — ba midõnadõna
27 ochõtami danõ? Õmane chõra: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Faja wa no saoeri ndra'odo, na fajagoe: si so ba gadoedoela andrõ, ba si mate ba mbawa zi'õli dania, ba si so ba mbenoea, ba oebe'e õ goetoe ndroe'oe, ba si so ba dete gara jaŵa ba ba dõgi narõ hili, ba si mate ba
28 wõchõ waba. Ba oebali'õ tanõ si lõ nihaniha danõ ba tanõ si mate, ba awai sa'ae dania hochania andrõ, ba tanõ si mate hili Ndraono Gizeraëli, fa lõ sanõrõ sa'ae. Ba aboto dania ba dõdõra, wa no 29
ja'odo Jehowa, na no oebali'õ tanõ si lõ nihaniha danõ ba tanõ si mate, bõrõ zogoro ita andrõ chõra, fefoe, nilaoera.

IV. He ono niha, fahoehoeo ni- 30
wami ba zalogotõ ba ba mbagi nora; faoma lamane chõ nawõra ba da'õ: Mitaboe ba mifondrondrongo hadia daroma li Lowalangi andrõ! Ba lahoeroefai ndra'oegõ, 31
ba doemaodao ira fõnaoe, banoeagõe, ba na no larongo niŵa'õoe, ba lõ'õ zoei la'o'õ. Fa'omasi lafa'oea bawara, ba tõdõra, ba no solohi hare. Ba hiza, ba amaedola 32
wanoenõ omasiõ ndra'oegõ chõra, si sõchi li ba si no oneche folaoe biola, ba larongo limõ. ba lõ la'o'õ. Ba na itõrõ dania — ba hiza, itõrõ 33
— ba awena aboto ba dõdõra, wa no so zama'ele'õ ba chõra.

FAZA 34.

I. Fanegoe koebalo andrõ si falimo. II. Jehowa sa'ae zamaigi nikoebaloi andrõ, ba ifoeli i'ozaragõ. III. Ifaboe'oe chõra, ifatenge goebalo si lõ farõi, enoninia Dawido andrõ. IV. Fa'ohahaoe dõdõ barõ mbawa da'õ.

I. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe, 1
imane: He ono niha, ama'ele'õ ni- 2
tandrõsaigõ ba goebalo Ndraono Gizeraëli andrõ; ama'ele'õ, õmane ba goebalo andrõ: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Alai goebalo Ndraono Gizeraëli andrõ, sokoebaloi botora! Hadia, tenga biribiri ikoebaloi koebalo? *(Jer. 23, 1 b. t.).* Soesoe, ba no mibadoe, ba boe, 3
ba no mihalõ noechami, ba si no atabõ, ba no mitaba, ba fokoebaloimi biribiri, ba no lõ'õ! *(Sach. 11, 16).* Samomó, ba lõ ni'abe'e'õmi, 4
ba ba zafõchõ, ba lõ nifadõhõmi fõchõ, ba ba zesocho, ba lõ nibe'emi daloedaloe, ba si no moezaewe, ba lõ nihalõmi mangawoeli, ba sisoena, ba lõ ni'aloeimi, no sabe'e

ami wamatõrõ ja'ira, no safaito.
5 *(Fet. I. 5, 3).* Ba no tobali moezaewe ira, me no lõ koebalo, ba no tobali õ goetoe ndroe'oe ba danõ
6 fefoe ira, ba moezawili. Ba hili misa fefoe ba ba hilihili salawa fefoe eloengoeloengoe mbiribiri; ba ba danõ ma'asagõrõ misa zoemawili mbiribirigoe andrõ, ba lõ sa-
7 maigimaigi ja'ira, lõ sangaloei. Andrõ, ja'ami koebalo, mifondrondrongo li Jehowa!
8 Faja, wa no saoeri ndra'o, na fajagoe, iwa'õ So'aja, Jehowa; si ndroehoe, me no tobali ahoeloea mbiribirigoe andrõ, me no õ goetoe ndroe'oe ba danõ mbiribirigœ, lõ koebalo, ba me no lõ ba dõdõ goebalo andrõ chõgoe mbiribirigoe — noa sa botora lakoebaloi koebalo, ba biribirigoe, ba
9 lõ nikoebaloira —: andrõ, ja'ami koebalo, mifondrondrongo li Je-
10 howa! Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oelaoe ba goebalo andrõ; ba dangara oesoegi mbiribiri ba oe'etoe'õ wokoebaloira biribiri; ba bõi sa'ae lakoebaloi mbotora koebalo andrõ, oefadõni sa'ae ba mbawara mbiribiri andrõ, fa bõi sa'ae mõi õra.
11 II. Imane sa So'aja, Jehowa: Hiza ndra'odo, ba wangaloei biribirigoe andrõ ba ba wamaigimaigi
12 ja'ira. *(Joh. 10, 11 b. t.).* Si mane famaigimaigi goebalo biribiri, na loeo so ia ba hoenõ mbiribirinia, si no moezaewe, si manõ dania wangaloeigoe biribirigoe, ba oe'orifi ira, moroi ba danõ andrõ misa fefoe, ba nifazaewe ja'ira, me loeo abõlõ lawoeo ba me alœ. *(F. 30, 3.*
13 *Joël 2, 2).* Ba oe'ohe ira mijawa, moroi ba niha baero ba oe'ozaragõ ira ba danõ zotanõ misa, ba oe'ohe ira ba danõra, ba oekoebaloi ira ba hili Ndraono Gizeraëli ba ba mbewe mbombo, ba ba danõ misa fefoe, ba zi so banoea niha. *(F. 28,*
14 *25).* Ba zabõlõ doe'oe oekoebaloi ira, ba ba hili salawa ba Ndraono Gizeraëli so nahara, naha gõra; ba da'õ mõrõmõrõ ira ba mbenoea si sõchi ba satabõ gõra doe'oe ba hili Ndraono Gizeraëli. Ja'odo dania zo- 15
koebaloi biribirigoe ba ja'odo zame'e mõrõ ja'ira, iwa'õ So'aja, Jehowa. **Sisoena, ba oe'aloei, ba si no moe-** 16
zaewe, ba oehalõ mangawoeli, ba ba zesocho, ba oelaoe daloedaloe, ba sofõchõ, ba oe'abe'e'õ, ba satabõ ba sabõiõ, ba oerorogõ; oe'ona-
ngegõ wokoebaloi. Ba ja'ami biri- 17
birigoe, da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oefatoenõ hoehoeo mbiribiri andrõ ba nawõra, ba he hoehoeo nichai ba zi matoea. *(Mat. 25, 32).* Hadia, ambõ na chõmi, na 18
ba wondrege zatabõ doe'oe misõndra gõmi, wa mihoendrahoendra na tooe zi lõ ahori mi'ā; ba na idanõ sohahaoe mibadoe, wa mi'olotoei ahemi zi tosai? Ba tobali õ 19
mbiribirigoe zi no mihoendrahoendra tooe, ba õra idanõ zi no mi'olotoei ahemi.

III. Andrõ wa imane chõmi So'- 20
aja, Jehowa: Hiza ndra'odo, ba wamatoenõ hoehoeo mbiribiri satabõ andrõ ba zafoeo. He no mibe'e 21
fanimba biribiri sambõ fa'abõlõ fefoe ngaimi ba alisimi, ba me no mitatandroe, irege no mitoeli'õ baero ira. Ba oetolo sa'ae mbiribirigoe 22
andrõ, fa bõi sa'ae ahoeloea ira, ba oefatoenõ hoehoeo mbiribiri ba nawõra. **Ba oefataro goebalo chõra,** 23
si ha samõsa, da'õ dania zokoebaloi ja'ira, enonigoe Dawido andrõ. Da'õ zokoebaloi ja'ira, da'õ goebalora. *(Jez. 40, 11. Jer. 23, 5. F. 37, 24. Heb. 13, 20. Fet. I. 2, 25; 5, 4).*
Ba ja'odo Jehowa, ba Lowalangira, 24
ba enonigoe Dawido andrõ, ba salawa ba chõra; no ja'odo, Jehowa, zangoema'õ! *(Jes. 42, 1).*

IV. Ba fawoe'oe li ndra'o chõra, 25
fawoe'oesa li ba wa'atoelõ, oetoe ndroe'oe safaito fefoe, ba oetaboi, oeheta ba danõ, ba tobali tola la'iagõ danõ si mate, lõ hadia ia,

ba tola mõrõ ba daloe gatoea.
26 *F. 37, 26. Hos. 2, 18).* Ba ja'ira ba
hadia zi tefasoei hilihili andrõ chõ-
goe, ba oebali'õ howoehowoe, ba
oebe'e aechoe ba danõ deoe na
inõtõ; teoe howoehowoe deoe a-
27 ndrõ! *(Moz. III. 26, 3–6).* Ba mo-
woea geoe ba kaboe, ba tanõ, ba
mowoea, ba la'iagõ danõra lõ ha-
dia ia, ba aboto ba dõdõra, wa no
ja'odo Jehowa, na oefatõ dõla galo
mbagi andrõ chõra, ba na oe'efa'õ
ira ba danga zangosawoejoe ja'ira
28 mege. *(Sin. 85, 13).* Ba bõi sa'ae
ahoeloea niha baero ira ba bõi
sa'ae mõi õ goetoe ndroe'oe ba danõ;
sahono ira, lõ hadia ia, ba nahiara,
lõ si keani ja'ira. *(Jer. 30, 10; 46,*
29 *27).* Ba si no maoeloe zinanõra
oebe'e, ba samõsa lõ'õ sa'ae ba
danõ si mate olofo, ba alacha lõ'õ
sa'ae lataõgõ wango'aja niha baero.
30 Ba ja aboto ba dõdõra, wa oetolo
ira, ja'odo andre, Jehowa, Lowala-
ngira, awõ wa no banoeagoe ira,
ja'ira, ma'oewoe Gizeraëli, iwa'õ
31 So'aja, Jehowa. Ba ja'ami, ba no
biribirigoe ami, biribiri nikoeba-
loigoe [niha] ami; ja'odo Lowala-
ngimi! iwa'õ So'aja, Jehowa. *(F.*
36, 37).

FAZA 35.

Fama'ele'õ nitandrõsaigõ ba mba-
noea ba hili Ze'ira ba ba Ndraono
Gedomo, si no ma'iki, me te'ala
Ndraono Gizeraëli.

1 Ba so niwa'õ Jehowa chõgoe,
2 imane: He ono niha, otahõgõ hili
Ze'ira ba ama'ele'õ, õmane chõnia:
3 *(Jer. 49, 7 b. t. F. 25, 8).* Da'õ ni-
wa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oelaoe
chõoe, ja'oegõ hili Ze'ira, oe'oro'õ
dangagoe jawaoe ba oebali'õ tanõ
si lõ nihaniha ba tanõ si mate
4 ndra'oegõ. Banoea chõoe, ba oeba-
li'õ adoedoela, ba ja'oegõ, ba si
tobali tanõ si mate, ena'õ aboto
ba dõdõoe, wa no ja'odo Jehowa!
5 Me no si lõ mamalõmalõ watioe-
samõ andrõ, ba me no õbe'e ba
mbawa zi'õli Ndraono Gizeraëli,
me loeo wa'ate'alara andrõ, me
loeo wangasiwai horõ, *(Jer. 18, 21),*
andrõ faja, wa no saoeri ndra'o, 6
na fajagoe: Hiza, oebali'õ do
ndra'oegõ ba do zolohi ja'oegõ; si
ndroehoe, ba ndro horõmõ andrõ,
ba do dania zolohi ja'oegõ! Ba 7
oebali'õ tanõ si lõ nihaniha hili
Ze'ira andrõ ba tanõ si mate,
ba oehori ba danõ zangõrõngõrõ.
Fahõna ba hilira misa niboenoe 8
tooe oebe'e; ba hilihili misa chõoe
ba ba ndraso ba ba mbewe mbo-
mbo chõoe tegaõlõ tooe niboenoe
si'õli. Oebali'õ tanõ si lõ nihaniha 9
ndra'oegõ, si lõ mamalõmalõ, ba si
lõ niha mbanoea chõoe, ena'õ aboto
ba dõdõmi, wa no ja'o Jehowa.
(F. 34, 30). Me no õmane: Chõgoe 10
dania soi si domboea andrõ ba tanõ
andrõ si doea gõrõ, ja'aga zi ochõ-
gõ! — he wa'ae no Jehowa zi so
ba da'õ —. Andrõ: faja, wa no 11
saoeri ndra'o, na lõ oebe'e dali ba
wolaoegoe chõoe wõnoemõ andrõ
ba fa'aoechoe dõdõoe ba wolaoe
chõra, me no fatioe dõdõoe, ba
to'ila ndra'o chõoe oebe'e, na oehoe-
koe ndra'oegõ, ena'õ aboto ba dõ- 12
dõoe, wa no ja'o Jehowa. Noa sa
oerongo wanandrawaisimõ andrõ
fefoe, nilaoemõ ba hili Ndraono
Gizeraëli andrõ, me õmane: No ta-
nõ si mate ia, õda sa'ae! Ba no 13
abe'e mbawami chõgoe, no mihõna
wehedemi chõgoe. No oerongo. Da'õ 14
niwa'õ Zo'aja Jehowa: Me no omoe-
so dõdõoe ba danõ andrõ chõgoe,
me no tanõ si mate, ba oemanõ
gõi wamatõrõ chõoe. Me no omoeso 15
dõdõoe ba danõ ma'oewoe Gizeraëli,
ondrõita ndra toeara chõra, me no
tanõ si mate, ba oemanõ gõi wa-
matõrõ chõoe. Tanõ si mate dania
ndra'oegõ, ja'oegõ hili Ze'ira, ba
tanõ Ndraono Gedomo ma'asagõrõ,
ena'õ aboto ba dõdõra, wa na ja'odo
Jehowa. *(F. 25, 6).*

FAZA 36.

I. Fama'ele'õ nitandrõsaigõ ba hili Ndraono Gizeraëli; ifoeli so jaŵa niha dania. II. Ifoeli dania itolo mbanoeania Jehowa ba i'ozaragõ ira ba niha baero. III. Tefaboe'oe wangazõchi: famohooeni tõdõ ba fa'ohahaoe dõdõra ba goeli danõ.

1 I. Ba ja'oegõ ono niha, ba ama'ele'õ nitandrõsaigõ ba hili Ndraono Gizeraëli, õmane: Mifondrondrongo li Jehowa, ja'ami hili Ndraono Gi-
2 zeraëli! Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Me no lamane ba chõmi andrõ emali: „Ha! no tanõ si mate, si lõ mamalõmalõ! no mõi ochõta-
3 ma!" *(F. 6, 2; 25, 3; 26, 2).* Andrõ wa mama'ele'õ ndra'oegõ, õmane: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, me no labali'õ tanõ si mate [danõmi], ba me no lafasoei ami, wangisõ ja'ami, ena'õ niha bõ'õ zochõ ja'ami, ba me no lafatoenõ ami, me no la-
4 fatooe ami niha, andrõ ja'ami hili Ndraono Gizeraëli, mifondrondrongo li Zo'aja, Jehowa! Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa, ba hili andrõ ba ba hilihili ba ba mbombo ba ba ndraso, ba gadoedoela andrõ, si lõ nihaniha sa'ae ba ba mbanoea si no aheta niha, si no tobali ahoeloea ba fama'iki niha bõ'õ, si tefasoei
5 ja'ira, — andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Hiza, ba wa'aoechoe dõdõgoe andrõ moehede ndra'o ba niha bõ'õ andrõ ba ba Ndraono Gedomo fefoe, si no mamaigi chõra tanõ chõgoe, no omoeso sibai dõdõra, ba me no ma'iki ira, ba wanimba niha ba danõ ba ba woraboe si
6 so chõra. Andrõ wa mama'ele'õ ndra'oegõ, nitandrõsaigõ ba danõ Ndraono Gizeraëli, ba õmane ba hili andrõ ba ba hilihili ba ba mbombo ba ba ndraso: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, ba wõnoegoe andrõ ba ba wa'abao dõdõgoe mege moehede ndra'odo, me no sanaõgõ
7 fango'aja niha baero ami. Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Oefazaŵa dangagoe, [mõido ba hõloe], oemane: Si ndroehoe, niha baero andrõ, si tefasoei ja'ami, zanaõgõ dania wango'ajami! Ba ja'ami hili Ndraono 8
Gizeraëli, ba acha moboeloe geoemi ba acha mowoea, õ mbanoeagoe Iraono Gizeraëli; lõ'õ sa ara tõ mangawoeli ira! Hiza sa, mõido chõ- 9
mi, oe'otahõgõ ami ba lahalõ ami, labali'õ nowi ami. *(F. 34, 30).* Ba 10
ato niha chõmi oebe'e, — ma'oewoe Gizeraëli ma'afefoe, — ba ba mbanoea misa, ba so niha, ba adoedoela andrõ, ba lafoeli lataroe'õ. Ba he 11
niha, ba he oerifõra, ba oe'oja'õ ba chõmi, itoegoe oja ira ba mo'ono'ono. So niha ba chõmi oebe'e, si mane ba gõtõ fõna, ba oebe'e zi sõchi, oedooe'õ moroi ba nibe'egoe ba gõtõmi fõna, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'odo Jehowa! Ba mo- 12
waõwaõ ba detemi niha oebe'e, banoeagoe Iraono Gizeraëli; da'õ zi ochõgõ ja'oegõ, ena'õ chõra ndra'oegõ, amaedola gondrõita, ba lõ'õ sa'ae õhori ndraonora. Imane So'aja, Je- 13
howa: Me no lamane chõmi: No ira alawe si manga niha ndra'oegõ, no õhorihori ndraono mbanoeaoe — andrõ wa bõi sa'ae si manga niha 14
ndra'oegõ ba bõi sa'ae õhorihori ndraono mbanoeamõ, iŵa'õ So'aja, Jehowa. Ba lõ'õ sa'ae oefarongogõ 15
chõoe wa'iki niha baero andrõ, ba fango'aja soi niha, ba lõ'õ sa'ae õtaõgõ, ba lõ'õ sa'ae õhori ndraono mbanoeamõ, iŵa'õ So'aja, Jehowa.

II. Ba so niŵa'õ Jehowa chõgoe, 16
imane: He ono niha, me so na ba 17
danõra ma'oewoe Gizeraëli, ba no lata'oenõi ia ba mboeaboeara andrõ ba ba zi lõ sõchi andrõ nifazõchira. No timba wa'ata'oenõ ndra alawe, na afõchõ daloenia, mboeaboeara andrõ fõnagoe. *(Moz. III. 15, 19).* Ba 18
no oehawoei ira fõnoegoe, bõrõ ndro andrõ, nidoewagõra ba danõ, ba me no lata'oenõi ia ba nadoe andrõ chõra. Ba no oefazaewe ira ba niha 19
baero, tefazaewe ira ba danõ zota-

nõ; boeaboeara ba si lõ sõchi andrõ nifazõchira oebe'e dali wangoehoekoe ja'ira. Ba no laroegi niha baero; ba heza laroegi, ba te'o'aja dõigoe andrõ, ni'amoni'õ, labe'e, me no lamane [niha bõ õ], ba chõra andrõ: „da'õ mbanoea Jehowa andrõ, ba noa zoei aheta ira ba danõ andrõchõnia!" *(Jes. 52, 5)*. Ba arõoerõoe ba dõdõgoe dõigoe andrõ, ni'amoni'õ, ni'o'ajara ba niha baero, ja'ira ma'oewoe Gizeraëli, fefoe gofoe heza laroegi. Andrõ wa õmane ba ma'oewoe Gizeraëli: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Tenga ja'ami mbõrõ, wa oefaigi lala, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli, bõrõ dõigoe andrõ, ni'amoni'õ, ni'o'ajami ba niha baero, heza miroegi. Ba oe'amoni'õ dõigoe andrõ, seboea, si no moe'o'aja ba niha baero, si no mi'o'aja ba chõra, ena'õ aboto ba dõdõ niha baero, wa no ja'odo Jehowa, iwa'õ So'aja, Jehowa; na oe'oroma'õ ba chõmi andrõ, wa no ni'amoni'õ ndra'odo, ba zanehe ira. Ba oehalõ ami ba niha baero andrõ ba oe'ozaragõ ami ba danõ zotanõ misa fefoe, ba oe'ohe ami ba danõmi. *(F. 11, 17, b. t.)*.

III. Ba oetefe ami idanõ sohahaoe, ba aheta ndra'imi, fefoe zi ra'ira'iõmi ba adoemi andrõ fefoe, ba oeheta chõmi. *(Jes. 44, 3. Sach. 13, 1)*. **Ba oebe'e chõmi dõdõ si bohooe ba Eheha si bohooe oebe'e ba dõdõmi bacha; tõdõ kara andrõ, ba oeheta barõ dotomi ba oebe'e chõmi dõdõ nagole.** *(Moz. V. 30, 6. Jer. 31, 33; 32, 39)*. **Ba Ehehagoe oebe'e ba dõdõmi ba mi'o'õ nifachoigoe oebe'e, ba mitõngõni lala nibe'egoe ba mitõrõ.** Ba lõ'õ sa'ae teboelõ ami ba danõ andrõ, nibe'egoe chõ ndra toeami; ba banoeagoe ami, ba Lowalangimi ndra'odo. Ba oeheta chõmi zi ra'ira'iõ andrõ fefoe ba hoemede ndra'o ba mboea nowi ba oe'oja'õ, ba lõ'õ sa'ae oefatõrõ chõmi lofo. Ba boea geoe ba boea danõ, ba oe'oja'õ, fa bõi sa'ae zamoeza tõ miloe'i wa'aila ba lofo, ba niha baero. Ba itõrõ dania tõdõmi mboeaboeami si lõ sõchi andrõ, awõ nilaoemi andrõ si lõ gõna, ba ogoro dania dõdõmi ami, bõrõ lalõmi andrõ ba sogoro ita chõmi. *(F. 6, 9; 20, 43)*. Tenga ja'ami mbõrõ, wa oe'aloei lala, iwa'õ So'aja, Jehowa; bõi zi lõ mirongo! Acha aila ami ba acha afoesi mbawami ba mboeaboeami andrõ, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli. Imane So'aja, Jehowa: Na loeo oeheta chõmi lalõmi andrõ fefoe, ba so zoei niha ba mbanoea misa oebe'e, tetaroe'õ zoei gadoedoela andrõ, Ba tanõ andrõ, si no modoe'oe, ba lafoeli lahalõ, fa bõi sa'ae si mane fõna, me no tanõ si mate, sanehe niha fefoe, sanõrõ. Ba lamane dania: „Tanõ andre, si no tanõ si mate mege, ba no tobali timba kaboe Edena, ba banoea andrõ, si no adoedoela mege, si lõ nihaniha sa'ae ba si no afoefoe, ba no moe'aro'õ ijae, ba so niha!" Ba aboto dania ba dõdõ niha andrõ si tosai, si tefasoei ja'ami, wa no ja'o, Jehowa, zanaroe'õ si no adoedoe mege ba samali'õ kaboe si no tanõ si mate. No ja'o, Jehowa, zangoema'õ ba oefaloea gõi! *(F. 17, 24)*. Imane So'aja, Jehowa: Ba da'õ gõi na oefondrondrongo wangandrõ ma'oewoe Gizeraëli, fa oe'o'õ chõra: Ato ira oebe'e, timba mbiribiri nikoebaloi. *(F. 34, 31)*. Timba mbiribiri nibe'e soemange. Si mane fa'afahõna mbiribiri ba Jeroezalema, na loeo gowasa, si manõ dania wa'afahõna ngawawá niha ba mbanoea andrõ, si lõ nihaniha sa'ae mege, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa!

FAZA 37.

I. Angilata: Fangorifi tõla zi mate, amaedola wa'aoeri Ndraono Gizeraëli dania. II. Famodomaisi fa'oroedoera mado Joeda Ndraono Gizeraëli, barõ mbawa razo si ha samõsa, razo Dawido.

1 I. Ira'oe ndra'o tanga Jehowa, ba i'ohe baero ndra'o Eheha Jehowa ba ba daloe ndraso ibe'e tebato ndra'odo, ba ndraso si no fa-
2 hõna tõla zi mate. Ba ifatõrõ ndra'o, oefasoei ibe'e. No fahõna tooe ba
3 ndraso, ba no okõli sibai. Ba imane chõgoe: He ono niha, hadia, ifoeli maõ aoeri dõla zi mate andrõ! Ba oetema linia, oemane: He So'aja, Jehowa, ja'oegõ zangila!
4 Ba imane chõgoe: Ama'ele'õ nitandrõsaigõ ba dõla zi mate andrõ, õmane: He ja'ami tõla zi mate andrõ, si no okõli, mifondrondro-
5 ngo li Jehowa! Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa, ba dõla zi mate andrõ: Hiza, oefonoso dania ami, ena'õ
6 ifoeli aoeri ami. Oefo'oeo ami ba oefonagole ami, ba oefo'oeli ami ba oefonoso ami, ena'õ aoeri ami, fa aboto ba dõdõmi, wa no ja'odo
7 Jehowa. Ba mama'ele'õ ndra'o, oe'o'õ niŵa'õ chõgoe. Ba moeroeroe, me mama'ele'õ ndra'o, ba moerara ba te'anõ'anõ dõla zi mate
8 andrõ. Ba oe'ila wa itoegoe mo'oeo ba monagole ba tobaloe oeli. Ba
9 lõ'õ na bacha noso. Ba imane chõgoe: Hede ba nangi, ama'ele'õ, ono niha, õmane ba nangi: Aine noso, moroi jõoe ba moroi raja, moroi ba gatoemboecha ba moroi ba gaechoela, hehaini niboenoe andre,
10 fangorifi! Ba me mama'ele'õ ndra'o, me oe'o'õ niŵa'õ chõgoe, ba monoso ira, aoeri ba maoso, moezi-
11 zio ato sibai ira! Ba imane chõgoe: He ono niha, ma'oewoe Gizeraëli ma'afefoe dõla zi mate andre. So õsa zangoema'õ: No okõlikõli dõlama, lõ tõtõnafõma sa'ae: si lõ
12 boto sa'ae ndra'aga! Ba ama'ele'õ, õmane chõra: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oebokai lewatõmi ba oehalõ jaŵa ami, moroi ba lewatõmi, ja'ami banoeagoe, ba oe'ohe ba danõ Ndraono Gizeraëli ami, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no ja'- 13
odo Jehowa, na oebokai lewatõmi, ba na oehalõ jaŵa ami moroi ba lewatõmi, ja'ami banoeagoe. Ba 14
oebe'e barõ dotomi noso andrõ chõgoe, ena'õ ifoeli aoeri ami; ba ba danõmi oe'ohe ami, ba aboto dania ba dõdõmi, wa no ja'odo Jehowa; no ja'odo zangoema'õ, ba oefaloea gõi, iŵa'õ Jehowa.

II. Ba so niŵa'õ Jehowa chõ- 15
goe, imane: He ono niha, halõ zio, ba 16
soera ba detenia: „Mado Joeda ba awõra Iraono Gizeraëli;" ba noa da'õ ba sara tõ õhalõ si'o ba õsoera ba detenia: „Mado Josefo, si'o Gefe-raji, ba awõnia ma'oewoe Gizeraëli ma'afefoe". Ba aefa da'õ, ba fabõbõ 17
ira, ha sara si'o õbe'e, ena'õ ha sara ba dangaoe. *(Jes. 11, 13. Jer. 31, 9).* Ba na lamane chõoe iwami: Ha- 18
dia, lõ õbotochi ba dõdõma, hadia danioe wolaoe da'õ? ba õmane chõ- 19
ra: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oehalõ zi'o mado Josefo andrõ, si so ba danga mado Gefe-raji ba ba danga nawõnia, mado Ndraono Gizeraëli, ba oe'oroedoegõ ba zi'o mado Joeda, ena'õ ha sara si'o ba danga mado Joeda. Ni'oroe- 20
doegõ ba dangaoe zi'o andrõ, ni-soeramõ, ba zanehe ira. Ba õmane 21
chõra: Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oehalõ Ndraono Gize-raëli, ba hoenõ niha baero, ba zi no laroegi, oe'ozaragõ ira ba zi fa-soei misa ba oe'ohe ira ba danõra. Ba ha samboea soi dania ira oebe'e, 22
ba danõ, ba hili Ndraono Gizeraëli, ba ha samõsa razora, ja'ira fefoe, bõi sa'ae domboea soi ira ba bõi sa'ae doea õri, bõi si no fabali. *(Hos. 1, 11. Joh. 10, 16).* Ba bõi 23
sa'ae lata'oenõi ira ba nadoe andrõ chõra ba ba zogoro ita andrõ chõra

ba ba walimosara fefoe; ba oe'efa'õ ira ba wa'erosara andrõ fefoe, olalõwara andrõ, ba oehaogõ ira, ena'õ ifoeli banoeagoe ira, ba Lowalangira ndra'odo! *(F. 36, 25 b. t. Kor. II. 6, 16).* **Ba razora genonigoe Dawido, ba ja'ira fefoe, ba ha samõsa goebalora ba la'o'õ goroisagoe, latõngõni nifachoigoe ba latõrõ.** *(Jer. 30, 9. F. 11, 20; 34, 23 b. t).* Ba la'iagõ danõ andrõ, nibe'egoe chõ genonigoe Jakobo, tanõ ba zi so ira toeami mege; ba da'õ gõi so ira, ba iraonora ba ma'oewoera, iroegi zi lõ aetoe, ba enonigoe Dawido zalawara, si lõ mamalõmalõ. Ba fawoe'oe li ndra'o chõra, fawoe'oesa li ba wa'atoelõ, fawoe'oesa li chõra, si lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe, Ba oefataro ira ba ato ira oebe'e, ba oebe'e ba hoenõra bacha ni'amoni'õ andrõ chõgoe, ba lõ oeboelõ'õ. *(Sin. 89, 4. Jes. 55, 3).* Ba jawara dania nahiagoe, ba Lowalangira ndra'odo ba banoeagoe ira. Ba aboto dania ba dõdõ niha baero, wa no ja'odo Jehowa, si amoni'õ Iraono Gizeraëli, na lõ teboelõ ba hoenõra bacha ni'amoni'õ andrõ chõgoe.

FAZA 38.

Fama'ele'õ nitandrõsaigõ ba Gogi ba ba Magogi. I. Ba gõtõ safoeria dania, ba Gogi zi mõi manoewõ ba danõ ni'amoni'õ andrõ. II. Ba Jehowa zamakiko ja'ira ba da'õ.

I. Ba so niwa'õ Jehowa chõgoe, imane: He ono niha, otahõgõ Gogi andrõ ba danõ Magogi, razo ba Rosi ba ba Mesechi ba ba Doebala, ba ama'ele'õ nitandrõsaigõ chõnia, *(Moz. I. 10, 2. Fam. 20, 8),* õmane: Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Hiza, oelaoe chõoe, ja'oegõ Gogi, razo ba Rosi ba ba Mesechi ba ba Doebala, ba oedõnisi ndra'oegõ, oegaini zimbimõ, oe'ohe baero ndra'oegõ, awõ zabõlõ andrõ chõoe fefoe, fabaja si fakoedo, oi si no mangehao, fondrege zi sõchi noecha, ato sibai ira, samaloese ba sodange, sara wõda ba danga zamõsana. *(Raz. II. 19, 28. F. 29, 4).* Awõra Warasa ba Choesi ba Foeti, oi samaloese ba sotetenaoeloe; *(F, 27, 10).* Gomeri ba sabõlõ andrõ chõra fefoe ba ma'oewoe Dogarima, fondrege jõoe ba sabõlõ andrõ chõra fefoe — oja soi nawõoe! *(F. 27, 14);* Angaró ba fa'anõ fefoe hadia ia chõoe, ja'oegõ ba sabõlõ andrõ chõoe, fefoe, si no owoelo chõoe, ba iagõ nitõngõnira. Na ara dania, ba tewa'õ li chõoe, ba gõtõ na foeri, ba õroegi danõ, si no moefadõni ba mbawa zi'õli [ba niha] si no moe'ozaragõ ba niha baero misa, soja soi, si no moefataro ba hili Ndraono Gizeraëli, si no lõ mamalõmalõ, wa lõ nihaniha mege; moroi ba niha baero te'ohe mijawa ira mege; ba dozi la'iagõ danõ, lõ hadia ia. Ba so ndra'oegõ moroi sa, timba deoe sabõlõbõlõ fabaja angi, timba lawoeo ndra'oegõ moroi sa, ba wangahawoei tanõ, na so'õ, ja'oegõ ba sabõlõ andrõ chõoe fefoe, ba soi soja, awõoe. Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Na loeo da'õ, ba so zi tesao ba dõdõoe ba si lõ sõchi nichoi dõdõoe, ba õmane: „Da'oesoewõ zi fahalama, niha sahonohono oehawoei, niha si lõ hadia ia; lõ moe'õli nahiara, lõ bawa gõli ba lõ lazi!" *(Sach. 2, 4. 5).* Ba wamaigi sahoeloe ndra'oegõ, ba ba woraboe, ba wolaoe ba gadoedoela andrõ, si so niha zoei, ba ba niha ni'ozaragõ ba niha baero, niha sangaloei ana'a, sowanoea ba woesõ danõ. *(F. 5, 5).* Seba ba Dedano ba saniaga andrõ, banoea Darisi ba ono zingo andrõ chõra fefoe, ba lamane chõoe: Hadia, ba wamaigi sahoeloe ndra'oegõ so'õ? Hadia ba woraboe õ'owoeloi zabõlõ chõoe, ba wangoloi'õ firõ ba ana'a, ba wolohe misa nibajabaja, ahoeloea seboea? Ba ama'ele'õ, ja'oegõ ono niha, õ-

mane chõ Gogi andrõ : Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa : He wisa ? Na loeo ahonohono ba danõ mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, na lõ hadia ia chõra, maoso ndra'oegõ, ba so'õ moroi sa ba nahiamõ ba wondrege jõoe, ja'oegõ ba soi soja andrõ, awõoe, oi si fakoedo, ato sibai, ato zabõlõ, ba moi'õ moesoewõ mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, hoelõ lawoeo, ba wangahawoei tanõ ? Ba gõtõ safoeria andrõ oe'ohe mijaŵa ndra'oegõ, ba wanoewõ ba danõgoe, ena'õ aboto ba dõdõ niha baero ndra'odo, na oe'oroma'õ ba chõmõ andrõ, ja'oegõ Gogi, wa ni'amoni'õ ndra'odo, ba zanehe ira.

II. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa : Hadia, ja'oegõ nitõrõ ligoe me fõna, nifa'ema genonigoe sama'ele'õ andrõ, ba Ndraono Gizeraëli, si nò mama'ele'õ me loeo da'õ, ha me oega fache wa'ara, wa oe'ohe chõra ndra'oegõ sanoewõ ja'ira ? *(Jes. 24, 21. Jer. 30, 23. Joël. 3, 2).* Ba na loeo da'õ, na loeo so Gogi, ba wanoewõ Iraono Gizeraëli, iŵa'õ So'aja, Jehowa, ba hoemola wõnoegoe ba nichoegoe. Ba wa'aoechoe dõdõgoe ba ba galitõ wa'abao dõdõgoe andrõ oeŵa'õ ia : Si ndroehoe, na loeo da'õ, ba itõrõ danõ Ndraono Gizeraëli siheoe sabõlõbõlõ. Hoemisi dania fõnagoe gi'a ba nasi ba fofo ba daloe mbanoea ba oetoe ndroe'oe ba danõ ba koeõkoeõ fefoe, sanana ba danõ, awõ niha fefoe ba goeli danõ ; ba hili, ba adoedoe, ba kara sisindro, ba aso'a, ba õli kara fefoe, ba adoedoe tooe ba danõ. Ba ba hili andrõ chõgoe fefoe, ba moehededo ba zi'õli famoenoenia, iŵa'õ So'aja, Jehowa ; dozi ira, ba faoma lalaoe chõ nawõra zi'õli. Ba fahoehoeodo chõnia ba wõchõ waba ba ba wa'adoewa ndro, ba deoe sabõlõbõlõ ba ba deoe kara ; moteoe alitõ ba talõ balera ia ba sabõlõ andrõ chõnia, awõ soi soja andrõ, awõnia, oebe'e. *((Sin. 11, 6).* Ba oe'oroma'õ, wa no seboea ndra'o, awõ wa ni'amoni'õ ndra'o ba oefa'ele'õ ndra'o ba zanehe soi soja, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa.

FAZA 39.

Tohoetohoe wama'ele'õ andrõ, nitandrõsaigõ chõ Gogi ba ba Magogi : I. Tefaoeloegõ dania wamakiko Gogi. II. Ba da'õ dania to'ele lachõmi Jehowa ba niha baero. III. Ba Iraono Gizeraëli, ba banoea Jehowa.

I. Ba ama'ele'õ, ja'oegõ ono niha, nitandrõsaigõ chõ Gogi andrõ, õmane : Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa : Hiza, oelaoe chõoe, ja'oegõ Gogi, Razo ba Rosi ba ba Mesechi ba ba Doebala, ba oedõnisi ndra'oegõ ba oefasao'õ ba oe'ohe mijaŵa ndra'oegõ, moroi ba wondrege jõoe, oe'ohe ba hili Ndraono Gizeraëli ndra'oegõ. Ba oetimba ba dangaoe kabera wana ba ahele ba dangaoe kambõlõ nono wana oebe'e. Ba hili Ndraono Gizeraëli mate ndra'oegõ, ja'oegõ ba sabõlõ andrõ chõoe fefoe, awõ soi bõ'õ andrõ awõoe. Ba wofo sandra'oendra'oe andrõ, ba zo'afi fefoe ba ba goetoe ndroe'oe ba danõ oetehe ndra'oegõ, õra. *(F. 29, 5; 32, 4).* Baero ba mbenoea tegaõlõ tooe ndra'oegõ, me no ja'o zangoema'õ, iŵa'õ So'aja, Jehowa. Ba oegoele'õ galitõ ba Magogi ba ba zihene asi andrõ, si lõ fa'aboe dõdõ, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no ja'odo Jehowa ! Ba terongo dõigoe ni'amoni'õ bacha ba hoenõ mbanoeagoe Ira'ono Gizeraëli oebe'e, ba lõ'õ sa'ae oebe'e ni'o'aja dõigoe andrõ, ni'amoni'õ, ena'õ aboto ba dõdõ niha baero, wa no ja'odo Jehowa, ni'amoni'õ ba Ndraono Gizeraëli. Hiza, itõrõ, aloea, iŵa'õ So'aja, Jehowa : da'õ mbaŵa andrõ niŵa'õgoe. Ba mõi baero dania zi so ba mbanoea Ndraono Gizeraëli ba labe'e fangeboea galitõ ba fangasoso gõ wangõna andrõ, dange ba baloese ba fana ba ono

wana ba bago gama ba toho, me-witoe fache wa'ara labe'e fangeboea
10 galitõ da'õ. Lõ lahalõ geoe ba mbe-noea, lõ la'obõ ba gatoea; fangõna andrõ labe'e fangeboea galitõ ba laraboe gamagama zoraboe, gama-gamara mege, ba lahalõ gana'a za-ngai ana'ara mege, iwa'õ So'aja,
11 Jehowa. Ba na loeo da'õ ba oeho-nogõi naha Gogi, naha lewatõnia ba Ndraono Gizeraëli, ba ndraso zikoli andrõ, tánõ ba gatoemboe-cha, na ta'otarai nasi; ba tobali ba'aba'a lala zikoli. Ba da'õ lako'o dania Gogi, fabaja sabõlõ andrõ chõnia fefoe, ba labe'e tõi ndraso andrõ ndraso zato andrõ chõ Gogi.
12 Ba fitoe wawa, wa'ara la'oko'o'õ ira Iraono Gizeraëli, ba wangehao
13 tanõ. Niha sato ba danõ fefoe zo-go'o ja'ira, ba tobali fangeboea dõira, na loeo oefa'ele'õ lachõmigoe,
14 iwa'õ So'aja, Jehowa. Ba latoetoe-joe dania niha, lafataro ba wanõ-rõi tanõ, ba wogo'o si tosai na tooe ba danõ, sikoli, ba wangehao tanõ, na no aefa zi fitoe wawa, ba la'a-
15 aloealoei. Ba na latõrõi danõ ba na so zangila tõla niha, ba jamoebe'e dandra ba ngai, irege lako'o ba ndraso zato andrõ chõ Gogi sogo'o
16 si mate andrõ. Ba labe'e tõi mba-noea Hamona („sato"). Ba lahao-gõ danõ ba zi manõ.
17 II. Ba ja'oegõ ono niha, da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Õmane ba wofo andrõ so'afi, fefoe ba ba goe-toe ndroe'oe ba mbenoea, fefoe: Mi'owoeloi ami ba mi'aine, mifa'-aso ami, moroi ba zi fasoei fefoe, ba wemanga zoemange andrõ ni'a-sogõgoe chõmi, — soemange seboea ba hili Ndraono Gizeraëli, ba ni-ãmi õsi ba ba nibadoemi do. *(Jes.*
18 *34, 6. Fam. 19, 17).* Õsi zabõlõ mi'ã ba do zalawa ba goeli danõ miba-doe: biribiri si matoea ba ono mbiribiri ba nambi si matoea ba ono zawi, awõ niboela mbanoea
19 Mbazana fefoe! Ba tawõ mi'ã, irege aboeso ami ba do mibadoe, irege maboe ami, soemange andrõ chõgoe, ni'asogõgoe chõmi. Ba we- 20
manga chõgoe aboeso ami koedo ba koreeta ba sabõlõ ba sanoewõ, ha niha ira, iwa'õ So'aja, Jehowa. Ba oefa'ele'õ ba niha baero lachõ- 21
migoe andrõ, ba dozi niha, ba la'ila hoekoe andrõ, nifatõrõgoe, ba tangagoe, fombambaja ja'ira. Ba ba ma'oewoe Gizeraëli, ba ja a- 22
boto ba dõdõ, wa no ja'odo Je-howa, Lowalangira, i'otarai loeo da'õ, ba mitooe dania. Ba ba niha 23
baero, ba ja aboto ba dõdõ, wa no lalõ Ndraono Gizeraëli mbõrõ, wa no tetibo ira, — bõrõ me no la'e-rogõ ndra'odo; tobali oebini'õ mba-wagoe chõra, ba oebe'e ira ba danga nemalira, ba tobali ahori mate ira ba mbawa zi'õli. Dali 24
ba wolaoegoe chõra wa'ara'iõra ba fangerogõra ja'odo, ba no oebi-ni'õ mbawagoe chõra.
III. Andrõ wa imane So'aja, 25
Jehowa: Ija'e, ba oe'ohe manga-woeli ni'oloi'õ andrõ, ma'oewoe Jakobo, ba oehachõsi tõdõ Ndrao-no Gizeraëli fefoe, ba amaedola zolohoe ndra'o, ba dõigoe andrõ ni'amoni'õ. *(F. 16, 61; 20, 43;*
36, 31). Ba acha olifoe ira wa'ai- 26
lara andrõ ba fangerogõra ja'odo fefoe, na ahono zoei ira ba danõ, lõ hadia ia, lõ si keani ja'ira. Na 27
oe'ohe mangawoeli ira, moroi ba niha baero, ba na oe'ozaragõ ira ba danõ nemalira; ba oefa'ele'õ ba chõra andrõ, wa no ni'amoni'õ ndra'o, ba zanehe niha baero, soja soi, ena'õ aboto ba dõdõra, wa no 28
ja'odo Jehowa Lowalangira, me noa sa oetibo'õ ira ba niha baero misa, ba me no oefoeli oe'ozaragõ ira ba danõra; samõsa lõ oerõi foeri ba da'õ. Ba lõ'õ sa'ae oebi- 29
ni'õ mbawagoe chõra, me no oe-laoe Gehehagoe ba ma'oewoe Gi-zeraëli, iwa'õ So'aja, Jehowa. *(F.*
36, 25. Joël. 2, 28).

FAZA 40.

Angilata Hezekiëli: osali si bohooe. I. Famobõrõ. II. Bawa gõli ba golajama tánõ baero ba ewe'ewe. III. Bawa gõli ba golajama tánõ bacha, tõloe. IV. Bate'e, awõ meza ba golajama tánõ bacha ba hadia goenania.

1 I. **B**a ndrõfi si doea woeloe a lima, aefa te'oloi'õ ndra'aga, me bõrõta ndrõfi, ba zi mewoeloe ba mbawa si fõfõna, meweleõfa fache aefa atoe'a zanoewõ ba Jeroezalema, — me loeo da'õ itoejoe ndra'o tanga Jehowa, ba i'ohedo ba da'õ. *(Moz.*
2 *II. 12, 2. 3. F. 33, 21).* Ba gangilata soroi ba Lowalangi i'ohedo ba danõ Ndraono Gizeraëli ba itooe'õ tooe ndra'o ba hili salawa; ba ba da'õ, ba no so ba gametahõgoe zi hoelõ
3 mbanoea nitaroe'õ. *(F. 8, 3).* Ba me no i'ohedo ba da'õ, ba oroma niha, hoelõ dõla garamba wamaigigoe, sinali tarafali ba helo ba dangania; ba singa mbawa gõli so ia. *(F. 1, 4.*
4 *Dan. 10, 6. Fam. 11, 1; 21, 15).* Ba hoemede chõgoe niha andrõ, imane: He ono niha, nehegõ ba fondrondrongo ba tõngõni fefoe ni'oroma'õgoe chõoe. Ba da'õ te'ohe ndra'oegõ ba da'e, ena'õ la'oroma'õ chõoe; ba ahori õ'ombacha'õ ba ma'oewoe Gizeraëli ni'ilaoe!

5 II. **B**a hiza gõli kara baero gosali, fasoei, ba so helo ba danga niha andrõ, ono hela wa'anaoe, sahesahela a laloe'a hela andrõ. Ba isoe'a wa'ebolo nomo andrõ: sahe-
6 lo, ba fa'alawa, ba sahelo gõi. Ba mõi ia bacha ba mbawa gõli, si otahõgõ atoemboecha loeo; mõi ia mijawa ba mbosinia ba isoe'a dojo mbawa gõli: sahelo wa'ebolo, sa-
7 ra tojo ba sahelo wa'ebolo, ba si hoelõ mbate'e side'ide andrõ, ba sahelo wa'anaoe ba sahelo wa'ebolo, ba otaloea zi hoelõ mbate'e side'ide andrõ, ba lima hela, ba tojo mbawa gõli ba ngai gewe'ewe ba mbawa gõli andrõ, tánõ bacha, ba no sahelo. Ba isoe'a gewe'ewe andrõ, 8
ba mbawa gõli, tánõ bacha, ba sahelo. Ba isoe'a gewe'ewe andrõ ba 9
mbawa gõli, ba no wãloe hela, ba ehomonia, ba doea hela; ba ewe'ewe andrõ ba mbawa gõli, ba no
mibacha. Ba si hoelõ mbate'e side'- 10
ide andrõ ba mbawa gõli, si otahõgõ atoemboecha loeo, ba tõloetõloe, fatambai. No fagõlõgõlõ wa'eboea zi tõloe andrõ; ba si manõ gõi gehomo andrõ fatambai: no
fagõlõhõlõ wa'eboea. Ba isoe'a wa'e- 11
bolo mbawa gõli, ba no foeloe hela; fa'anaoe mbawa gõli, ba feledõloe hela. Ba fõna zi hoelõ mba- 12
te'e side'ide andrõ, ba so darali, sahesahela darali andrõ, fatambai; ba si hoelõ mbate'e andrõ, ba õnõ'õnõ hela, fatambai. Ba isoe'a mba- 13
wa gõli, i'otarai zagõ mbate'e si samboea, noemalõ ba zagõ zi samboea: doea woeloe a lima hela wa'ebolo, no fatahõ mbawandroehõ.
Ba ewe'ewe andrõ, ba doea woeloe, 14
ba bate'e andrõ ba mbawa gõli, ba no mibaero ba golajama, fasoei.
Ba i'otarai fõna mbawa gõli, lala 15
mibacha, iroegi fõna gewe'ewe ba mbawa gõli tánõ bacha, ba no lima woeloe hela. Ba bawa gõli, ba no 16
fasoei zandrela, si no ahole ba wangotahõgõ si hoe'õ mbate'e andrõ ba ehomonia andrõ, tánõ bacha, ba si manõ gõi gewe'ewe andrõ, no fasoei zandrela, mibacha, ba ba gehomo andrõ, ba famaedo nohi.
(Raz. I. 6, 4). Ba i'ohedo bacha, 17
ba golajama tánõ baero. Ba so mbate'e ba da'õ, ba no moelaoe mbale ba golajama, fasoei; tõloe ngafoeloe mbate'e side'ide ba zinga mbale andrõ. Ba ngai mbawa gõli 18
so mbale andrõ, dali wa'anaoe mbawa gõli, bale tánõ tooe andrõ.
Ba isoe'a wa'ebolo golajama, i'otarai 19
fõna mbawa gõli tánõ tooe, iroegi wondrege golajama tánõ bacha: otoe hela, tánõ ba gatoemboecha loeo ba tánõ mijõoe. Ba bawa 20

gõli ba golajama tánõ baero, si otahõgõ tánõ mijõoe, ba isoe'a,
21 fa'anaoe ba fa'ebolo. Ba si hoelõ mbate'e side'ide ba da'õ, ba tõloe-tõloe, no fatambai, ba ehomonia ba ewe'ewenia, ba no falawãlawã ba mbawa gõli no mege; lima woeloe hela wa'anaoe ba doea woeloe
22 a lima hela wa'ebolo. Ba sandrelania ba ewe'ewenia ba famaedo nohi andrõ, ba no falawã ba mbawa gõli andrõ, si otahõgõ tánõ ba gatoemboecha loeo; fitoe bosi lala mijawã chõnia, ba fõnania gewe'e-
23 wenia andrõ. Ba bawa gõli ba golajama tánõ bacha, ba no faoedoe ba mbawa gõli tánõ mijõoe ba ba mbawa gõli tánõ ba gatoemboecha loeo. Ba isoe'a, i'otarai mbawa gõli si samboea, noemalõ ba zi samboea:
24 otoe hela. Ba i'ohedo miraja; ba so ba da'õ mbawa gõli si otahõgõ tánõ miraja. Ba isoe'a gehomonia ba ewe'ewenia, ba no falawãlawã
25 ba zoe'asoe'a no mege. Ba no mosandrela, si mane ewe'ewenia gõi, fasoei, si mane sandrela no mege; lima woeloe hela wa'anaoe ba doea
26 woeloe a lima hela wa'ebolo. Ba fitoe bosi lala mijawã chõnia, ba fõnania gewe'ewenia. Ba so wamaedo nohi, sagesageoe, fatambai,
27 ba gehomonia. Ba samboea mbawa gõli ba golajama tánõ bacha, si otahõgõ tánõ miraja, ba isoe'a, i'otarai mbawa gõli si samboea, noemalõ ba zi samboea, miraja: otoe hela.

28 III. Ba i'ohedo ba golajama tánõ bacha, ifatõrõdo, ba mbawa gõli tánõ miraja ba isoe'a mbawa gõli tánõ miraja ba zoe'asoe'a no mege,
29 ba si hoelõ mbate'e side'ide andrõ ba ehomonia ba ewe'ewenia, ba zoe'-asoe'a da'õ gõi. Ba no mosandrela, si mane ewe'ewenia gõi, fasoei; lima woeloe hela wa'anaoe ba doea
30 woeloe a lima hela wa'ebolo. Ba no mo'ewe'ewe, fasoei, doea woeloe a lima hela wa'anaoe ba lima hela wa'ebolo. Ba ewe'ewenia, ba no tánõ 31
ba golajama tánõ baero, ba ba gehomonia, ba famaedo nohi, ba wãloe bosi lala mijawã. Ba i'ohedo ba 32
mbawa gõli, tánõ ba gatoemboecha loeo, ba isoe'a mbawa gõli andrõ, ba zoe'asoe'a no mege. Ba bate'e 33
side'ide andrõ ba ehomonia, ba ewe'ewe andrõ chõnia, ba no falawãlawã gõi, ba no mosandrela, si mane ewe'ewe andrõ chõnia, fasoei; lima woeloe hela wa'anaoe ba doea
woeloe a lima hela wa'ebolo. Ba 34
ewe'ewenia, ba i'otahõgõ golajama tánõ baero, ba famaedo nohi ba gehomonia, faoma fatambai; wãloe bosi lala mijawã chõnia. Ba i'ohedo 35
ba mbawa gõli tánõ jõoe ba isoe'a, 36
ba zoe'asoe'a no mege, bate'e side'ide andrõ chõnia ba ehomonia ba ewe'ewenia, ba no mosandrela, fasoei; lima woeloe hela wa'anaoe ba doea woeloe a lima hela wa'ebolo.
Ba ewe'ewenia, ba i'otahõgõ gola- 37
jama tánõ baero, ba famaedo nohi ba gehomonia, fatambai; wãloe bosi lala mijawã chõnia.

IV. Ba so mbate'e; ba gewe'ewe 38
mbawa gõli andrõ so mbawandroehõnia, naha ba wanasai soemange nitoenoe. Ba barõ gewe'ewe mba- 39
wa gõli andrõ, ba no domboedomboea meza, no fatambai, naha ba wanaba soemange nitoenoe ba soemange fameta horõ ba soemange ogaoeta. Ba ba zinga mbagolõ 40
tánõ baero, tánõ mijõoe, na so zanõrõ bawa gõli mijawã, ba no domboea meza, ba ba zinga mbagolõ ba zi tambai, ba gewe'ewe mbawa gõli, ba domboea gõi meza; õfa'õfa meza, no fatambai, 41
ba zinga mbagolõ mbawa gõli andrõ; wãloe meza naha ba wanabanaba soemange. Õfa meza ba zoe- 42
mange nitoenoe, kara, si õfa sagi, sahela a matonga wa'anaoe ba sahela a matonga wa'ebolo ba sahela wa'-alawã, ba wanooe'õ ba da'õ fakake andrõ, nifake ba wanaba soemange

43 nitoenoe ba soemange nitaba. Ba no moefosinga mibacha, laloe'a wa'ebolo, fasoei, ba ba meza andrõ labe'e-
44 be'e nõsi zoemange andrõ. Ba fõna mbawa gõli tánõ bacha, ba so mbate'e, nahia zanoenõ ba golajama tánõ bacha, samboea ba zinga mbagolõ mbawa gõli tánõ jõoe, ba i'otahõgõ dánõ miraja, ba samboea ba zinga mbagolõ mbawa gõli tanõ ba gatoemboecha loeo, si otahõgõ
45 tánõ mijõoe. Ba imane chõgoe : Bate'e andre, si otahõgõ tánõ miraja, ba mogoena nahia gere, sangaingai
46 halõwõ bacha ba gosali. Ba bate'e andrõ, si otahõgõ tánõ mijõoe, ba mogoena nahia gere, sangaingai halõwõ ba naha wame'e soemange. Ma'oewoe Zadoki da'õ ; ha da'õ ma'oewoe Lewi si tola mangahatõ'õ ja'ira chõ Jehowa, ngoningoninia. *(F. 43, 19 ; 44, 15. Raz. I. 1,*
47 *8. 39. Nga'õt. I. 5, 34).* Ba isoe'a golajama andrõ : otoe hela wa'anaoe ba otoe hela wa'ebolo, si õfa sagi. Ba fõna gosali so naha wa-
48 me'e soemange. *(F. 43, 13).* Ba i'ohedo ba gewe'ewe gosali, ba isoe'a gewe'ewe gosali andrõ, lima hela dambai, ba fa'ebolo mbawa gõli, ba feleõfa hela, ba bagolõ mbawa gõli, ba no tõloe hela dambai.
49 *(Raz. I. 6, 3).* Fa'anaoe gewe'ewe andrõ, ba doea woeloe hela, ba fa'ebolo, ba felendroea hela, ba foeloe bosi lala mijawa chõnia. Ba ba ngai gehomo andrõ, ba so zi hoelõ daroe nahe, faoma fatambai. *(Raz. I. 7, 21).*

FAZA 41.

Tohoetohoe : I. He wisa bacha ba gosali. Fondrege ni'amoni'õ ba bate'e ba ngai ba olajama. II. Fa'amoadoe; naha wame'e soemange.

(Faigi gõi Raz. I. 6.)

1 I. Ba i'ohedo bacha ba nõsi gosali ba isoe'a gehomo : õnõ'õnõ hela wa'ebolo, faoma fatambai.
2 Ba fa'ebolo mbawandroehõ, ba no foeloe hela, ba bagolõ kara andrõ ba mbawandroehõ, ba lima hela dambai. Ba isoe'a wa'anaoe : õfa woeloe hela, ba fa'ebolo : doea woeloe hela. Ba mõi ia bacha ba 3
isoe'a gehomo ba mbawandroehõ : doea hela, ba fa'ebolo mbawandroehõ : õnõ hela, ba bagolõ fatambai mbawandroehõ : fitoe hela dambai. Ba isoe'a wa'anaoe : doea 4
woeloe hela, ba fa'ebolo : doea woeloe hela, fõna gosali. Ba imane chõgoe : Da'õ wondrege ni'amoni'õ andrõ ! *(F. 43, 12).* Ba isoe'a mba- 5
golõ gosali : õnõ hela, ba fa'ebolo zahesahe andrõ : õfa hela si fasoei osali. Ba bate'e ba ngai, ba no te'oli, 6
medõloe wa tõloe ngafoeloe, no monga'õtõ, ba tehandro ba mbagolõ, bagolõ gosali tánõ ba mbate'e andrõ, fasoei, ba wangabe'e, ba lõ'õ sa moefachai ba mbagolõ. Ba ebolo, 7
tedooe mijawa ; tedooe nõsi ba nga'õtõ mijawa, fasoei, ba gosali, tobali ebolo nõsi mbate'e andrõ, tánõ mijawa. Ba so lala, i'otarai zi sagõtõ tánõ tooe, noemalõ ba zi sagõtõ ba daloe ba ba zi sagõto tánõ jawa. *(Raz. I. 6, 6. 8).* Ba oe'ila 8
mbosi ba gahe gosali, fasoei : tojo mbate'e ba ngai andrõ : sahelo ; õnõ hela iroegi nindrotoi andrõ. Ba fa'awe'ewe'e mbagolõ kara 9
andrõ ba mbate'e andrõ, tánõ baero, ba no lima hela ; ba otaloea mbate'e ba ngai andrõ, ba gosali. Ba bate'e andrõ, ba no mo'o- 10
taloea, doea woeloe hela, si fasoei ba gosali. *(F. 42, 1–3).* Ba bawa- 11
ndroehõ ba mbate'e andrõ, ba i'otahõgõ zi lõ bate'e ; samboea mbawandroehõ mijõoe ba samboea miraja, ba fa'ebolo zi lõ bate'e, ba no lima hela, fasoei. Ba õsi nomo, fõ- 12
na newali ni'oniagõ andrõ, ba watalinga, tánõ ba gaechoela loeo, ba fitoe ngafoeloe hela wa'anaoe, ba fa'ebolo mbagolõ kara, ba nomo andrõ, ba no lima hela, fasoei, ba fa'anaoe, ba siwa woeloe hela. Ba isoe'a 13

nomo andrõ: otoe hela wa'anaoe ba olajama ni'oniagõ andrõ ba omo andrõ, awõ mbagolõ kara ba no o-
14 toe hela wa'anaoe. Ba fa'ebolo nomo, tánõ fõna, fabaja olajama ni'-oniagõ andrõ, tánõ ba gatoemboe-
15 cha loeo, ba no otoe hela gõi. Ba isoe'a wa'anaoe nomo andrõ, tánõ ba golajama ni'oniagõ andrõ ba geronia, ba hareharenia fatambai: otoe hela. Ba ba nõsi gosali andrõ, awõ nifosagõ andrõ, ba golajama,
16 ba no eoe nihaogõ fokata zilõtõ ba sandrela nifotarali andrõ, awõ lesi, ba zi tõloe nahia, fõna zilõtõ andrõ, fasoei manõ. I'otarai danõ, iroegi zandrela — ba sandrela, ba no moe-
17 doehõ, — iroegi jawa mbawandroehõ ba iroegi gosali tánõ bacha, ba baero ba ba mbagolõ fefoe, fasoei, bacha ba baero. ba so zoe'asoe'a.
18 II. Ba no moelaoe wamaedo Keroebi ba famaedo nohi, sagesageoe nohi ba gotaloea zi domboedomboea Keroebi. Ba si domboedomboea ba-
19 wa Keroebi andrõ: Si samboea, ba bawa niha, si otahõgõ ohi ba zi tambai, ba si samboea, ba bawa zingo, si otahõgõ ohi ba zi tambai, ba nomo andrõ ma'asamboea, fa-
20 soei. I'otarai danõ, iroegi jawa mbawandroehõ so wamaedo Keroebi andrõ ba famaedo nohi; ba mbagõlõ.
21 Ba ehomo gosali, ba si õfa sagi. Ba fõna ni'amoni'õ, ba so zi hoelõ naha wame'e soemange. wamaigida,
22 naha wame'e soemange eoe, tõloe hela wa'alawa; fa'anaoenia, ba doea hela, ba fa'ebolonia, ba doea hela gõi; ba no motalinga, ba a-henia, awõ ngainia, ba eoe. Ba i-mane chõgoe: Da'õ meza andrõ, si so fõna Jehowa. *(Moz. II. 30,*
23 *1–10).* Ba domboea mbawandroehõ ba nomo osali andrõ ba ba ni'a-
24 moni'õ. Ba doeadoea gõrõ lagõ mbawandroehõ, lagõ nifoejoe'õ; doea gõrõ ba zi samboea ba doea gõrõ gõi ba zi samboea. *(Raz. I. 6, 34).*
25 Ba ba mbawandroehõ gosali andrõ, ba no moelaoe wamaedo Keroebi ba famaedo nohi, si mane nilaoe ba mbagolõ misa, ba so lesi eoe,
baero, fõna gewe'ewe andrõ, ba sa- 26
ndrela nifotarali ba famaedo nohi, faoma fatambai ba mbagolõ gewe'-ewe.

FAZA 42.

Tohoetohoe: I. Bate'e nahia gere ba ngai golajama, baero. II. Fanoe'a õli kara ba golajama baero.

I. **Ba** i'ohedo baero ba golajama 1
baero, tánõ mijõoe. Ifasaodo ba mbate'e andrõ, ba gamaoedoe ni'oniagõ andrõ ba ba gamaoedoe nomo no mege, tánõ mijõoe; ba mbawa doea- 2
sania, otoe hela wa'anaoenia, tánõ mijõoe; ba fabolo, ba lima woeloe hela. *(F. 41, 13).* Ba ba gamaoedoe 3
zi doea woeloe hela andrõ, ba golajama tánõ bacha, ba fõna mbale andrõ, ba golajama baero, ba no fatahõ harehare, tõloe nga'õtõ. *(F. 41, 10; 40, 17).* Ba fõna mbate'e 4
andrõ, ba so lala, foeloe hela wa'ebolo, tánõ ba golajama bacha, otoe hela wa'anaoe, ba tánõ mijõoe mbawandroehõ. Ba bate'e tánõ jawa, 5
ba no obõda, noa sa naha harehare da'õ, moroi tánõ tooe ba ba daloe. Noa sa tõloe nga'õtõ, ba lõ ehomo, si 6
mane ehomo ba golajama andrõ; andrõ wa no abõda [tánõ jawa], ebolo tánõ tooe ba ba daloe, moroi tooe ba danõ. Ba õli kara andrõ, 7
ba dali mbate'e andrõ, tánõ ba golajama baero, fõna mbate'e andrõ, ba no lima woeloe hela wa'anaoe. Me no lima woeloe hela gõi wa'a- 8
naoe mbate'e andrõ, tánõ ba golajama baero; ba hiza ba gamaoedoe gosali, ba otoe hela. Ba tooe mba- 9
te'e andrõ so lala mibacha, tánõ ba gatoemboecha loeo, ba ta'otarai golajama baero, we'amõi bacha, ba mbolo gõli kara andrõ, ba go- 10
lajama. Ba tánõ ba gatoemboecha loeo, fõna ni'oniagõ andrõ ba fõna nomo andrõ, ba so [gõi] mbate'e.

11 Ba fõna da'õ, ba so lala, si mane bate'e andrõ, wamaigida, bate'e tánõ mijõoe; fa'anaoe ba fa'ebolo, ba no si mane ba da'õ, ba bawandroehõ fefoe ba wamazõchi, ba no fagõlõ-
12 gõlõ ba da'õ. Ba no si mane bawandroehõ mbate'e andrõ, tánõ miraja, samboea mbawandroehõ ba mbawa lala. lala fõna gõli kara andrõ. si ohia'õ ja'ia, tánõ ba gatoemboecha loeo, na mõi bacha.
13 Ba imane chõgoe: bate'e andrõ tánõ jõoe ba bate'e tánõ raja, fõna ni'oniagõ andrõ, ba no bate'e ni'amoni'õ andrõ, nahia gere si tola mangahatõ'õ ja'ira chõ Jehowa, ba wemanga wondrege ni'amoni'õ andrõ. Ba da'õ labe'e wondrege ni'amoni'õ andrõ ba he soemange ni'ã ba soemange fameta horõ ba soemange ogaoeta; me no ni'amoni'õ
14 naha andrõ. *(Moz. III. 21, 22).* Ba na mõi bacha gere — ba lõ tola mõi ira ba golajama baero, la'otarai ni'amoni'õ andrõ — ba labe'e ba da'õ noechara, noechara ba halõwõra andrõ, me no ni'amoni'õ da'õ, ba la'onoecha noecha bõ'õ, ba awena lasawa nahia zato.
15 II. Ba me no awai isoe'a nomo andrõ tánõ bacha, ba i'ohedo baero, masawa mbawa gõli, si otahõgõ tánõ ba gatoemboecha loeo, ba
16 isoe'a baero, ifasoei. Isoe'a tánõ ba gatoemboecha loeo, helo andrõ:
17 500 helo, ba helo andrõ, fasoei. Ba isoe'a tánõ jõoe: 500 helo, ba helo
18 andrõ, fasoei; ba isoe'a tánõ raja:
19 500 helo, ba helo andrõ. Ba ifasoei, isawa dánõ ba gaechoela loeo, 500
20 helo, ba helo andrõ: saginia si õfa [fefoe] isoe'a. No tefasoei õli kara: 500 wa'anaoe ba 500 wa'ebolo, ba wangoniagõ ni'amoni'õ ba zi tenga ni'amoni'õ.

FAZA 43.

Tohoetohoe: I. To'ele lachõmi Jehowa ba gosali, ba fahoehoeo ia chõ zama'ele'õ andrõ. II. Naha wame'e soemange. III. Fe'amoni'õ naha wame'e soemange.

I. Ba i'ohedo ba mbawa gõli a- 1
ndrõ tánõ ba gatoembacha loeo. Ba 2
hiza, ba to'ele lachõmi Lowalangi Ndraono Gizeraëli, moroi ba gatoemboecha loeo, no timba wegosogoso nidanõ seboea we'oegoe'oegoenia, ba hoemaga danõ ba lachõminia andrõ. *(F. 1, 24; 11, 23).* Ba famaigigoe andrõ, ba no ti- 3
mba wamaigigoe me fõna, me to'ele ia ba wamakiko banoea; ba famaigigoe koereta andrõ, ba no si mane famaigi ba mbewe Gebara no; ba oefalõgoe tooe ndra'odo. *(F. 8–11; F. 1, 4).* Ba isawa gosali 4
lachõmi Jehowa, itõrõ mbawa gõli andrõ, si otahõgõ atoemboecha loeo. *(F. 11. 22. 23; 10, 19).* Ba ifaza- 5
wa ndra'o Eheha ba i'ohedo ba golajama bacha, ba hiza, ba no anõnõ gosali lachõmi Jehowa. *(Moz. II. 40, 34. Raz. I. 8. 10. 11).* Ba oerongo li zihede chõgoe, si 6
otarai gosali; ba no so na ba ngaigoe niha andrõ, imane chõgoe: He 7
ono niha! Hadia, no õ'ila naha dadaomagoe andrõ, awõ naha laloe'a kahegoe, nahiagoe ba hoenõ Ndraono Gizeraëli, si lõ teboelõ? Ba bõi sa'ae labe'e ma'oewoe Gizeraëli ra'ira'iõ dõigoe andrõ ni'amoni'õ, — ja'irã andrõ ba razora, ba wame'eme'era adoe ba ba hilihili andrõ chõra ba ba mboto razora si no mate, *(Sin. 132, 7. 13. 14; 99, 5. Nga'õt. I. 28, 2. Jes. 66, 1).* me lafaedo zilõtõra ba zilõtõ chõgoe 8
ba ehomo chõra ba gehomo chõgoe, tobali ha bagolõ gotaloeama; ba lõ mamalõmalõ wa ra'ira'õ dõigoe andrõ, ni'amoni'õ, labe'e, ba zogoro ita andrõ chõra, nilaoera, ba no tobali oehori ira ba wõnoegoe andrõ. *(F. 8, 7–18).* Ba ija'e, ba 9

lõ'õ sa'ae lahatõ'õ chõgoe wame'e-
me'era adoe andrõ ba he boto zi
mate andrõ, boto razora, ena'õ lõ
10 mamalõmalõ oe'iagõ ba chõra. Ba
ja'oegõ ono niha, ba õtanõ ba
zoera nibe'e ba ma'oewoe Gizeraëli,
he wisa gosali andrõ, ena'õ aila
ira gola'õwara andrõ, ba acha la-
soe'a gõi nomo andrõ? *(F. 16, 61.*
11 *63; 36, 32).* Ba na aila ira nilaoera
andrõ fefoe, ba botochi ba dõdõra
he wisa gosali andrõ, he wisa wo-
laoe ja'ia ba he lala ba we'amõi
baero, awõ lala ba we'amõi bacha
ba amoeatania fefoe, ba he wisa
wame'e ja'ia fefoe ba hadia nifachoi
ba chõnia ba oroisa fefoe, ba tãnõ
ba zoera, ba zanehe ira, ena'õ latõ-
ngõni he wisa wolaoe ja'ia, ba
hadia gamachoita, ba ena'õ la'o'õ.
12 Si mané wame'e osali andrõ: ba
zoezoe hili andrõ, ba ni'amoni'õ
sibai nahania andrõ fefoe, fasoei.
Hiza, da'õ nifachoi ba gosali andrõ.
13 II. Ba da'õ wa'eboea naha wa-
me'e soemange andrõ ba hela, ba
sahela, ba no sahela a laloe'a: To-
jonia, ba no sahela, ba sahela wa'-
ebolo; ba lesinia ba zinga, ba lito,
fasoei. Ba da'õ wa'alawa naha wa-
me'e soemange andrõ: *(F. 40, 47.*
14 *Moz. II. 27, 1–8):* I'otarai dojo a-
ndrõ tooe, iroegi lesi andrõ, tánõ
tooe, ba doea hela, ba ta'ebolo, ba
sahela; ba i'otarai lesi side'ide a-
ndrõ, iroegi lesi seboea, ba õfa hela,
15 ba sahela wa'ebolo. Ba farichi a-
ndrõ ba zoemange, ba õfa hela, ba
farichi andrõ, ba sotandroe mija-
16 wa, õfa dandroe. Ba farichi, ba fe-
lendroea hela wa'anaoe ba fele-
ndroea hela wa'ebolo, no si õfa sa-
gi, si fagõlõgõlõ. *(Moz. II. 27, 2. Jes.*
17 *29, 1).* Ba lesi andrõ, ba feleõfa
hela wa'anaoe ba feleõfa wa'ebolo,
saginia andrõ si no fagõlõgõlõ, ba
tarali, fasoei, ba matonga hela. Ba
tojo andrõ, fasoei, ba sahela. Ba
nibosi andrõ, ba no tánõ ba gatoe-
mboecha loeo.

III. Ba imane chõgoe: He ono 18
niha! Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa:
Da'õ nihonogõi ba naha wame'e
soemange andrõ, na loeo wama'anõ
ja'ia, ba wame'e soemange nitoenoe
ba detenia, ba ba wanefe ja'ia do.
Ba õbe'e ba danga gere andrõ, ma'- 19
oewoe Lewi, nga'õtõ Zadoki, si tola
mangahatõ'õ ja'ira chõgoe, iwa'õ
So'aja, Jehowa, ba wamosoemange
ja'o õbe'e ba dangara nono zawi,
soemange fameta horõ. *(Moz. II. 29.*
F. 40, 46). Ba õhalõ ndronia õsa, 20
ba õgoele'õ ba dandroe wame'e soe-
mange andrõ, si õfa, ba watalinga
lesi andrõ, si õfa ba ba darali, fa-
soei, fameta sala ba chõnia ba o-
gaoeta. Ba aefa da'õ, ba õhalõ no- 21
no zawi andrõ, soemange fameta
horõ, ena'õ latoenoe ia ba naha
nihonogõi andrõ, baero ni'amoni'õ.
(Moz. III. 16, 27). Ba mahemoloe 22
õ ba õbe'e soemange fameta horõ
nambi si matoea, si lõ si sala, fa-
meta zala ba naha wame'e soema-
nge, si mane me labe'e fameta za-
la ba chõnia nono zawi andrõ. Ba 23
na no õ'o'ozoei wameta sala andrõ,
ba õbe'e soemange nono zawi si
matoea, si lõ si sala, sara, ba sa-
geoe gõi zi matoea mbiribiri si lõ
si sala. Õ'ohe fõna Jehowa, ba la- 24
laoe jawa nasio ere ba labe'e soe-
mange Jehowa. soemange nitoenoe.
(Moz. III. 2, 13). Fitoe bongi wa'- 25
ara, ba sageoe ma'õchõ õbe'e si
matoea nambi, soemange fameta
horõ, ba sara gõi nono zawi, si
matoea, labe'e, ba sageoe mbiribiri
si matoea, si lõ si sala. Fitoe bo- 26
ngi wa'ara lahetaheta zala ba naha
wame'e soemange ba lahaogõ ia ba
la'amoni'õ. *(Moz. II. 28, 41).* Ba si 27
manõ wa'ahõwõ mbongi andrõ chõ-
ra; ba na loeo si waloe ba na aefa
da'õ, ba labe'e zoemange nitoenoe
andrõ chõmi, ba soemange nitaba,
ere, ba naha wame'e soemange a-
ndrõ, ba oehachõsi tõdõ ami, iwa'õ
So'aja, Jehowa.

FAZA 44.

Tohoetohoe: I. Nihonogõi ba mbawa gõli andrõ, tánõ ba gatoemboecha loeo, ba bawandroehõ ba ni'amoni'õ. II. Nihonogõi ba Nono Lewi. III. Nihonogõi ba gere, hadia gamonita chõra ba hadia zinemara.

1 I. **Ba** i'ohe mangawoeli ndra'o, masawa mbawa gõli ba ni'amoni'õ, bawa gõli baero, si otahõgõ atoemboecha loeo ; ba si no moekoesi
2 da'õ. Ba imane chõgoe Jehowa : Bõi teboelõ nikoesi mbawa gõli andre, bõi labokai. Lõ tola itõrõ niha ; me no itõrõ ia Jehowa, Lowalangi Ndracno Gizeraëli, we'amõi bacha, andrõ wa lõ labokai
3 ia. *(F. 43, 4).* Ba razo zidadao ba da'õ, ba wemanga andrõ, fõna Jehowa. Ba gewe'ewe mbawa gõli andrõ itõrõ we'amõi bacha, ba da'õ gõi lalania ba wangawoeli. *(F. 45,*
4 *7, Moz. II. 29, 32).* Ba i'ohedo tánõ ba mbawa gõli jõoe, fõna gosali ; ba oe'ila wa'anõnõ gosali Jehowa lachõmi Jehowa, ba oefalõgoe tooe
5 ndra'odo. *(F. 43, 5).* Ba imane chõgoe Jehowa : He ono niha, tõngõni ba faigi hõrõoe ba fondrondrongo tõgi dalingamõ fefoe niwa'õgoe chõoe ija'e, ba nihonogõi andrõ fefoe, ba gosali Jehowa, awõ nifachoi ba chõnia, fefoe ; tõngõni lala ba we'amõi bacha ba gosali, awõ lala we'amõi baero,
6 na la'otarai ni'amoni'õ andrõ. Ba õmane ba zabe'e tandro andrõ, ba ma'oewoe Gizeraëli : Da'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa : No abõnõ wa'ara wolaoelaoemi sogoro ita andrõ chõ-
7 mi, ja'ami ma'oewoe Gizeraëli, me no mi'ohe bacha niha bõ'õ, si lõ moeboto tõdõ, ba he õsi, me no mitehe so ira ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe, ba wango'aja osali chõgoe, na mibe'e gõgoe, tawõ ba do, ba tobali midoedoegõ wawoe'oesa li andrõ chõgoe, nõnõnõnõ zogoro ita andrõ chõmi, fefoe. *(Moz. III. 3,*
8 *17).* Ba no lõ mi'o'õ nifachoi ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe ; nichoi dõdõmi zi no mibe'e dali a'ine, ba wamataro sanaro ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe.

II. **Da**'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa : 9 Lõ tola mõi bacha ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe niha bõ'õ si lõ moeboto tõdõ ba si lõ moeboto õsi, — niha bõ'õ andrõ fefoe, si no fate- woe ba Ndraono Gizeraëli. Ono 10 Lewi a'ine, si no mangerogõ ja'odo, me eloengoe Ndraono Gizeraëli, me no larõi ndra'odo, wame'eme'e adoe andrõ chõra, fa'eloengoe, da'õ zo- loei lalõrā andrõ. Ba sangaingai 11 halõwõ ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe ira, sanaro ba mbawandroehõ go- sali ba ngoningoni ba gosali ; sana- banaba soemange nitoenoe ba soe- mange nitaba ira, soemange nibe'e zato ; la'iagõ sanolo ja'ira, ngoni- ngonira. *(Nga'õt. I. 23, 28).* Me no 12 mõi ira ngoningonira ba nadoera andrõ [fõna], ba me no tobali tandrawa golalõwa ira ba ma'oewoe Gizeraëli, andrõ wa no oefazawa dangagoe chõra, iwa'õ So'aja, Je- howa; ba laloe'i lalõrā andrõ. Lõ 13 tola lahatõ'õ ira chõgoe, ba wangai- ngai halõwõ gere andrõ chõgoe, we'amõi ba ni'amoni'õ andrõ chõ- goe fefoe, ba ni'amoni'õ sibai andrõ. Laloe'i wa'ailara a'ine, awõ wotoe ba zogoro ita andrõ chõra, nilaoera. Ba wangaingai halõwõ ba gosali 14 oefataro ira — halõwõ ngoningoni andrõ ba hadia ia, fefoe, nihalõhalõ ba da'õ, ba ja'ira zangaingai.

III. **Ba** ere Ono Lewi andrõ — 15 nga'õtõ Zadoki —, sangaingai ha- lõwõ ba ni'amoni'õ andrõ chõgoe, mege, me la'erogõ ndra'odo Iraono Gizeraëli, da'õ zangahatõ'õ ja'ira chõgoe, ngonigonigoe, ba la'ondrasi ndra'odo, ba wame'e chõgoe tawõ ba do, iwa'õ So'aja, Jehowa. *(F. 40, 46; 48, 11).* Mõi ira bacha ba 16 ni'amoni'õ andrõ chõgoe ba laha- tõ'õ ira ba meza chõgoe, ngoningo- nigoe, sangaingai halõwõ chõgoe.

17 Ba na latõrõ mbawa gõli, we'amõi ba golajama tánõ bacha, ba baroe tarafali la'obaroe; lõ tola labe'e ba nõsira mboe mbiribiri, na lahalõhalõ halõwõra barõ mbawa gõli golajama tánõ bacha ba ba gosali.
18 *(Moz. III. 16, 4).* Saemboe tarafali ba hõgõra ba saraewa tarafali ba wahara; bõi la'onoecha zabõbõi
19 ira. *(Moz. II. 28, 42).* Ba na mõi ira baero, ba golajama baero, ba niha sato, ba laheta noechara, noechara ba halõwõra mege, ba latooe'õ tooe ba mbate'e andrõ, ba noecha bõ'õ la'onoecha, fa bõi la'amoni'õ zato, ba noechara andrõ. *(F. 42, 14.*
20 *Moz. III. 16, 4. 23).* Bõi lafatõwõ'õ ira, ba bõi gõi ladoedoe mboe, nifalo'o a'i mboera. *(Moz. III. 19,*
21 *27; 21, 5).* Ba agoe, ba bõi ibadoe ere, na mõi ira ba golajama bacha.
22 *(Moz. III. 10, 9).* Ba lõ tola lahalõ lacha ba he ira alawe nitibo'õ; ono alawe a'i lahalõ, ono ma'oewoe Gizeraëli; ba lacha gere sa, ba hana na lahalõ. *(Moz. III. 21, 7. 13. 14).*
23 Ba banoeagoe ba lafahaõ he wisa wa'afaehoe ni'amoni'õ ba zi tenga ni'amoni'õ, ba fa'afaehoe zi ra'iõ ba zi sõchi, ba labotochi ba dõdõra.
24 *(Moz. III. 10, 10. F. 22, 26).* Ba samatoenõ hoehoeo ira; hoekoe chõgoe la'o'õ ba wangoehoekoe, ba oroisagoe, awõ nifachoigoe, ba latõngõni ba loeo ni'amoni'õ andrõ chõgoe fefoe, ba la'amoni'õ zabato andrõ chõgoe. *(Moz. V. 17, 8. Nga'ot.*
25 *II. 19, 10).* Ba mboto zi mate, ba bõi lahatõ'õ ira, fa bõi ra'iõ ira; ha na amara ba ma inara ba ma onora matoea ba ma onora alawe ba ma talifoesõra matoea ba ma talifoesõra alawe, si lõ moerai moehalõ, ba hana na ra'iõ ira. *(Moz.*
26 *III. 21, 1–4).* Ba na no moefoeli moehaogõ, ba fitoe bongi na la'e-
27 rai chõnia. *(Moz. IV. 19, 11).* Ba na loeo ifoeli mõi ba ni'amoni'õ, ba golajama bacha, ba wangai halõwõ ba ni'amoni'õ, ba ibe'e zoemange fameta horõ andrõ chõnia, iwa'õ So'aja, Jehowa. Tána chõra benoea, 28
ba lõ labe'e chõra — no ja'odo dána chõra — ba bõi mibe'e chõra zotõi chõra dania: no ja'odo gochõtara! *(Moz. IV. 18, 20, Moz. V.*
10, 9). Soemange ni'ã andrõ ba soe- 29
mange fameta horõ ba soemange ogaoeta, da'õ gõra, ba hadia fefoe nilacha'õ, ba Ndraono Gizeraëli, ba chõra. Ba si sõchi zi a'a, hadia ia 30
ngawalõ fefoe ba hadia ia ngawalõ zoemange, nihalõ fegero, fegero andrõ fefoe, ba zoemange nihalõ fegero, ba ere zanema. Ba si a'a hamo chõmi, ba chõ gere mibe'e, ena'õ mõi howoehowoe ba nomomi mibe'e. *(Moz. II. 13, 2).* Ba hadia 31
zi mate ba he nira'oe wofo ba he nisasawi goetoe ndroe'oe, ba lõ tola la'ã ere. *(Moz. III. 22, 8. Moz. II. 22, 31).*

FAZA 45.

Tohoetohoe: I. Famaosa tanõ ni'amoni'õ andrõ. Benoea mbanoea ba benoea razo. II. Amachoita ba wegero andrõ chõ razo. III. Amachoita ba gowasa fasa ba ba gowasa nose daha geoe.

I. Na mifaosa danõ, na milaoe 1
dahõdahõ, ba wame'e tána chõ, ba mifachoi chõ Jehowa õsa, ame'ela tanõ ni'amoni'õ, 25,000 hela wa'anaoe ba 20,000 hela wa'ebolo; ni'amoni'õ da'õ, ma'asagõrõ, fasoei. Ba ba nisoe'a andrõ ba õsoe'a na, 2
ba 25,000 hela wa'anaoe ba 10,000 hela wa'ebolo, naha ni'amoni'õ, ni'amoni'õ sibai andrõ. Ame'ela tanõ 3
ni'amoni'õ da'õ; tána ba gere, sangaingai halõwõ ba ni'amoni'õ andrõ, si tola mangahatõ'õ ja'ira, ngonigoni Jehowa, naha nomora. Ba si no tonia ni'amoni'õ andrõ. Naha ni'amoni'õ andrõ ba da'õ, ba si 4
500 hela sagi, fasoei, si õfa sagi, ba 50 hela golajamania, fasoei. Ba 25,000 5
hela wa'anaoe ba 10,000 wa'ebolo, ba nibe'e tanõ Nono Lewi andrõ,

sangaingai halõwõ ba gosali, doea
6 woeloe banoea naha nomo. Ba
mihonogõi ba mbanoea andrõ, ba
5000 hela wa'ebolo ba 25,000 wa'-
anaoe, dali nifachoi no mege, ni'a-
moni'õ. Ba ba ma'oewoe Gizera-
7 ëli fefoe da'õ. Ba chõ razo, ba
faoma fatambai ni'amoni'õ andrõ,
iroegi faoma fatambai mbenoea
andrõ, he tánõ ba gaechoela loeo,
ba he tánõ ba gatoemboecha. Si
fanaoenaoe ba nifachoi ba zi sa-
mboesamboea mado, i'otarai nola
danõ tánõ ba gaechoela loeo, noe-
malõ ba nola tánõ ba gatoemboe-
8 cha. *(F. 44. 3; 48, 21, 22).* Da'õ
mbenoeania ba Ndraono Gizeraëli,
ena'õ bõi sa'ae lafakao mbanoea-
goe razo andrõ chõgoe, ena'õ latehe
a'ine ba ma'oewoe Gizeraëli —
dali madora — danõ [si tosai].
9 II. **D**a'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa:
Mibato sa'ae, ja'ami razo Ndraono
Gizeraëli: Famakao ba famala-
ngõgõ, ba mibõhõli, ba milaoe za-
dõlõ ba satoelõ. Mibato wamakao
banoeagoe andrõ! iwa'õ So'aja,
10 Jehowa. Saga satoelõ ba toemba
satoelõ ba laoeroe satoelõ mifake.
11 *(Moz. III. 19, 35).* Toemba ba laoe-
roe, ba ni'osara'õ; felelima laoeroe
zi sa so'e labe'e ba wãloe hinaoja
zi samba laoeroe. Ba zi sazo'e la'o-
12 tarai wangerai. Ba tõloe ngafoeloe
saga zi samba fondroejoe; na lima
saga, ba lima saga gõi labe'e, ba
na foeloe saga, ba foeloe saga, ba
doea woeloe roefia zi samba fo-
13 ndroejoe. *(Moz. II. 30, 13).* Da'õ
gamaedola wegero, nibe'emi: Sa-
doemba ba zi sazo'e gandroe ba
sadoemba gõi ba zi sazo'e ze'iri.
14 Ba nihonogõi ba wanicha, ba sa-
mba hinaoja ba zi sazo'e, ba zi
15 felelima laoeroe, si sazo'e. Ba sara-
sara nono mbiribiri ba zi 200 biri-
biri, amaedola fegero, nibe'e mado
Ndraono Gizeraëli fefoe, nibe'e soe-
mange ni'ã ba soemange nitoenoe
ba soemange fangorifi, ba wameta
salara, iwa'õ So'aja, Jehowa. Niha 16
sato fefoe nifo'õmõ si hoelõ wegero
andrõ chõ razo Ndraono Gizeraëli.
Ba õmõ razo zoemange nitoenoe 17
ba soemange ni'ã ba soemange ni-
badoe ba gowasa ba ba wasoelõna ba
ba zabato, ba gowoeloa ma'oewoe
Gizeraëli fefoe. Ja'ia zame'e soe-
mange fameta horõ ba soemange
ni'ã ba soemange nitoenoe ba soe-
mange fangorifi, ba wameta sala
ma'oewoe Gizeraëli.
III. **D**a'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: 18
Ba zi samboea desa'a ba mbawa
si fõfõna, ba õhalõ nono zawi, si
matoea, si lõ sala, ba wameta sala
ba ni'amoni'õ andrõ. Ba ihalõ ndro 19
zoemange fameta horõ andrõ õsa
ere, ba igoole'õ ba gehomo gosali
ba ba watalinga lesi naha wame'e
soemange andrõ, si õfa, ba ba mbo-
ha mbawa gõli ba golajama bacha.
Ba si manõ gõi õlaoe ba zi samboea 20
desa'a ba mbawa si fitoe, bõrõ zi
no mosala, seloengoe, ba ma sa-
mbõ fa'aboto ba dõdõ, ba miheta
zala ba gosali ba zi manõ. Ba ba 21
zi meweleõfa, ba mbawa si fõfõna,
ba milaoe gowasa fasa andrõ; fitoe
bongi wa'ara la'ã roti si lõ moe'-
aisõni. *(Moz, III. 23, 5).* Ba razo, 22
ba ibe'e nono zawi soemange fa-
meta horõ, na loeo da'õ, chõnia ba
ba niha sato ba danõ fefoe. Ba si 23
fitoe ngaloeo gowasa andrõ, ba fa-
doro fitoe rozi maóchõ ibe'e ono
zawi soemange nitoenoe chõ Jeho-
wa ba fitoe nga'eoe gõi mbiribiri
si matoea. si lõ si sala, ba sageoe
ma'óchõ nambi si matoea, soema-
nge fameta horõ. Ba soemange ni'ã, 24
ba tõloe laoeroe ibe'e, awõ nono
zawi andrõ, ba tõloe laoeroe gõi awõ
mbiribiri, ba fanicha, tõloetõloe hi-
naoja ba zi tõloetõloe laoeroe andrõ.
Ba doeli ba mbawa si fitoe, ba gowa- 25
sa, ba si manõ gõi ibe'e, fitoe bongi
wa'ara, he soemange fameta horõ ba
he soemange nitoenoe, ba he soema-
nge ni'ã ba fanicha. *(Moz.III.23,34).*

FAZA 46.

Tohoetohoe: I. Amachoita ba zoemange nibe'e razo. II. Amachoita ba mbenoea andrõ, nibe'e razo boeala. III. Naha wondrino soemange, nibe'e gere.

1 I. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: Bawa gõli andrõ ba golajama bacha, tánõ ba gatoemboecha loeo, ba si õnõ ngaloeo barõ zabato, ba lõ labokai, ba na loeo sabato, ba labokai, 2 ba si manõ gõi ba wasoelõna. Ba itõrõ gewe'ewe, mbawa gõli andrõ razo, moroi baero, we'amõi bacha, ba i'iagõ ba ngai mboha mbawa gõli. Ba labe'e zoemange nitoenoe andrõ chõnia ba soemange fangorifi ere; ba ja'ia, ba sangaloeloe, ba zilõtõ mbawa gõli andrõ, ba aefa da'õ, ba ifoeli mõi baero, ba bawa gõli ba lõ lakoesi, irege bo- 3 ngi. Ba niha ba danõ, ba sangaloeloe chõ Jehowa, fõna mbawa gõli na loeo sabato ba ba wasoelõna. 4 Ba da'õ zoemange nitoenoe andrõ, nibe'e razo chõ Jehowa: na loeo sabato, ba õnõ rozi nono mbiribiri, si lõ si sala, ba sageoe mbiri- 5 biri si matoea, si lõ si sala, ba nifo'awõ soemange ni'ã, tõloetõloe laoeroe ba mbiribiri si matoea andrõ; balazi ira ha wa'eboea zoemange ni'ã andrõ awõ nono mbiribiri andrõ, ba tõloe hinaoja wani- 6 cha ba zi tõloe laoeroe. Ba ba wasoelõna, ba ono zaŵi si matoea, si lõ si sala, ba õnõ rozi nono mbiribiri ba sageoe mbiribiri si matoea, oi si lõ si sala [nibe'e]. 7 *(Moz. IV. 28, 11)*, Ba soemange ni'ã, ba tõloe laoeroe i'asiwai, awõ nono zaŵi andrõ, ba tõloe laoeroe, awõ mbiribiri si matoea; ba awõ nono mbiribiri andrõ, ba dali ia ha wa'eboea, ba tõloe hinaoja wanicha ba 8 zi tõloe laoeroe. Ba na mõi bacha razo, ba ewe'ewe mbawa gõli andrõ itõrõ, ba da'õ gõi lalania 9 we'amõi baero. Ba na la'ondrasi Jehowa niha ba danõ, na baŵa gowasa, ba sanõrõ bawa gõli tánõ jõoe we'amõi bacha, ba bawa gõli tánõ raja itõrõ we'amõi baero, ba sanõrõ bawa gõli tánõ raja we'amõi bacha, ba bawa gõli tánõ jõoe itõrõ we'amõi baero; bõi latõrõ ba wangawoeli mbawa gõli nitõrõra ba we'amõi bacha; ba zi fatahõ a'i latõrõ ba we'amõi baero. Ba razo, ba bacha ba hoenõra so, 10 na mõi ira bacha, ba fao ia chõra, na mõi ira baero. Ba ba gowasa 11 ba na loeo ni'amoni'õ, ba tõloetõloe laoeroe zoemange ni'ã, awõ nono zaŵi andrõ ba awõ mbiribiri si matoea; ba balazi ira ha wa'eboea ba nono mbiribiri andrõ; ba tõloetõloe hinaoja wanicha ba zi tõloetõloe laoeroe. Ba na ibe'e ga- 12 me'ela saoha gõlõ razo, soemange nitoenoe ba ma soemange fangorifi, saoha gõlõnia chõ Jehowa, ba labokai chõnia mbawa gõli, tánõ ba gatoemboecha loeo; ba ibe'e soemange fangorifi, nibe'ebe'enia, na loeo sabato, ba ifoeli mõi baero; ba no mõi ia baero, ba nikoesi mbawandroehõ. Ba ero ma'õchõ, 13 ba sara ibe'e ono mbiribiri si dõfi fa'eboea ba si lõ si sala, soemange Jehowa, soemange nitoenoe; ero na mahemoloe mbanoea ibe'e. Ba 14 ifo'awõ soemange ni'ã — ero mahemoloe — doea doemba, ba samba hinaoja wanicha, ba wanefe hamo si sõchi andrõ, soemange Jehowa, soemange ni'ã, amachoita si lõ teboelõ. Ba si manõ wame'era ono 15 mbiribiri andrõ ba soemange ni'ã andrõ, awõ wanicha, ero mahemoloe, soemange nitoenoe, si lõ mamalõmalõ.

II. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa: 16 Na ibe'e chõ nononia mbenoea razo, boealania, ba iraononia zochõ, ondrõita. Ba na chõ genoninia ibe'e 17 boeala mbenoea, ba ha iroegi ndrõfi wangefa andrõ, wa chõnia. Ba ba da'õ, ba mangawoeli chõ razo; ba benoea ba ndraononia andrõ, ba lõ

teboelõ wa chõra. *(Moz. III. 25, 10.*
18 *Moz. IV. 36, 4).* Ba lõ tola ihalõ hadia ia mbenoea zato razo, wamakao ja'ira, na i'ambõsi dána chõra; benoea chõnia, ba hana na ibe'e ba ndraononia, ondrõita, fa bõi tetimba mbanoeagoe, ha niha ia, ba dána chõnia.
19 III. **B**a ifatõrõdo ba mbawandroehõ andrõ, ba mbagolõ ba zinga mbawa gõli andrõ ba mbate'e ni'amoni'õ andrõ, nihonogõi nahia gere, tánõ mijõoe. Ba ba da'õ, ba so nahia ba watalinga ba wondre-
20 ge tánõ ba gaechoela loeo. Ba imane chõgoe: Da'õ naha andrõ ba nirino gere soemange ogaoeta andrõ ba soemange fameta horõ ba ba nigore soemange ni'ã andrõ, fa bõi la'ohe baero ba golajama, ba golajama baero, ba we'amoni'õ
21 niha sato. Ba i'ohedo baero, ba golajama baero, ifa'amõido ba watalinga golajama andrõ, si õfa, ba hiza, dozi fatalinga golajama, ba
22 so golajama [side'ide]. Ba watalinga golajama andrõ, si õfa, ba so golajama ni'oniagõ, 40 hela wa'anaoe ba 30 hela wa'ebolo; no fagõlõgõlõ wa'eboea zi õfa andrõ, nahia andrõ,
23 ba watalinga. Ba no moebale kara, fasoei, ma'a'õfa, ba ba gahe mbale
24 andrõ, ba so nawoe, fasoei. Ba imane chõgoe: Da'õ nahia koki andrõ; ba nirino zangaingai halõwõ ba gosali soemange nitaba andrõ, nibe'e niha sato.

FAZA 47.

Tohoetohoe: I. Idanõ ni'amoni'õ andrõ ba gosali. II. Ola ba wamaosa tanõ ni'amoni'õ.

1 I. **B**a i'ohedo mangawoeli, ba mbawandroehõ gosali, ba hiza nidanõ, si otarai dojo nomo andrõ, tanõ ba gatoemboecha loeo; atoemboecha loeo sa i'otahõgõ osali. Ba ahele mitooe nidanõ andrõ ba gahe mbagolõ gosali tánõ raja, raja naha wame'e soemange. *(Joël. 3, 18. Fam. 22, 1).* Ba 2
i'ohedo baero, ifatõrõdo be mbawa gõli tánõ jooe ba matõrõ lala, ba wamasoei ba mbawa gõli baero, si otahõgõ atoemboecha loeo; ba hiza nidanõ, si otarai narõ mbagolõ tánõ
raja. Ba mõi baero niha andrõ, si 3
so helo ba danga, me isawa tánõ ba gatoemboecha loeo, ba isoe'a, ba 1000 hela. Ba ifatõrõdo ba nidanõ andrõ; iroegi mboe'oe gawono. Ba ifoeli isoe'a, ba 1000 hela, 4
ba ifatõrõdo ba nidanõ, ba iroegi mbalõdoehi. Ba ifoeli isoe'a, ba 1000 hela, ba ifatõrõdo ba nidanõ, ba no falawa sola. Ba ifoeli isoe'a, 5
ba 1000 hela, ba no idanõ seboea si tebai oe'õtõ. Me no abõlõ abacha nidanõ andrõ — no idanõ solangi ita — no idanõ seboea, si tebai ta'õtõ. Ba imane chõgoe: Ha- 6
dia, no anehe'õ da'õ, ono niha? Ba i'ohedo mangawoeli ba mbewe nidanõ andrõ. Ba me oefoelido, ba 7
hiza, no fahõna geoe ba mbewe nidanõ andrõ, faoma fatambai. Ba i- 8
mane chõgoe: Idanõ andre, ba isawa baero ba danõ tánõ ba gatoemboecha loeo, ba Garaba misi tooe moloeaha; ba na iroegi ziloea asi andrõ [siloea asi si mate] ba nidanõ sasi'asi, ba idanõ si sõchi nasi andrõ. *(Moz. V. 3, 17).* Ba hadia ia fefoe saliwaliwa, 9
solihaliha ba da'õ, heza iroegi hohooenia, ba aoeri, ba si fahõna dania gi'a; na no iroegi sa'ae idanõ andrõ, ba tobali idanõ si sõchi [nasi andrõ], ba hadia ia fefoe ba ziroegi idanõ andre, ba aoeri. *(Sach. 14, 8).* Ba so dania zangai 10
ï'a ba mbewe, i'otarai Enigedi, noemalõ ba Enegela'i; naha ba nilaoe kiri dania ia; oi so ngawalõ gi'a, si mane ï'a ba nasi seboea, fahõna. Ba laza andrõ chõnia, awõ 11
zi faonõ andrõ, ba lõ tobali, dõrõdõrõ asi'asi a'ine, ba wangasio. Ba ba mbewe nidanõ andrõ, ba 12
ngõfinia fatambai, ba so ngawalõ geoe sowoea, õ niha; boeloenia,

ba lõ aleoe, ba boea, ba si lõ aetoe. Sarasara wawa, ba so mboea si bohooe; me no ba ni'amoni'õ andrõ i'otarai idanõ andrõ chõnia. Boea, ba õ niha, ba boeloe, ba daloedaloe. *(Fam. 22, 2).*

13 II. **Da**'õ niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Da'õ nola danõ andrõ, nifaosami chõmi, dali mado Ndraono Gizeraëli andrõ, si felendroea; ba ba mado Josefo, ba domboea waosatõ.

14 *(Moz. I. 48, 5).* Mifagõlõgõlõ waosatõ chõmi, ondrõita dania, me no fahõloe ndra'o me fõna, oebe'e chõ ndra toeami, ba tobali ja'ami zochõ tanõ andre, ondrõita. *(Moz.*

15 *I. 12, 7; 17, 8).* Ba da'õ nola danõ, tánõ jõoe: I'otarai nasi seboea ba itoetoeroe Hetelono, iroegi lala ba

16 Zedada, Hamata ba Berota ba Sibera'i, ba nolara danõ Ndramaseko danõ Hamata, iroegi Hasara-Enono, ba nola Haoerana. *(Jos. 13, 5. Sa-*

17 *ngoehoek. 3, 3).* Tobali i'otarai nasi ola andrõ, ba iroegi Hasara-Enono, tobali italoe'i mijõoe tanõ Ndramaseko ba tanõ Hamata; da'õ dánõ

18 mijõoe. Ba tánõ ba gatoemboecha loeo: I'otarai Hasara-Enono ba gotaloeara Ndramaseko Haoerana, ba no Joridano nolara Gileadi danõ Ndraono Gizeraëli, iroegi ziloea asi tánõ ba gatoemboecha loeo, iroegi dánõ ba Damara; da'õ dánõ ba

19 gatoemboecha loeo. Ba tánõ miraja: I'otarai Damara, iroegi Me-Meriboto ba ngai Gadesi ba itoetoeroe mbombo andrõ mitooe ba nasi seboea; da'õ dánõ miraja. *(Moz. I. 14, 7. Moz. IV, 20, 1; 27, 14; 34,*

20 *5).* Ba tánõ ba gaechoela loeo: Asi seboea nola, iroegi ba gamaoedoe sibai lala ba Hamata; da'õ dánõ

21 ba gaechoela loeo. Da'õ danõ andrõ nifaosami chõmi, dali mado Ndraono Gizeraëli andrõ. *(Moz. IV. 33,*

22 *54).* Milaoe dahõdahõ, ba wamaosa ja'ia ondrõita chõmi ba ba niha bõ'õ andrõ, si no fatewoe chõmi, si no mo'ono ono matoea ba chõmi. Si falawalawa ba Ndraono Gizeraëli, ono ba danõ, ira, mibe'e. Sanema ondrõita gõi ira, awõmi, bacha ba hoenõ mado Ndraono Gizeraëli. Ba mado andrõ, ba zi 23 so niha bõ'õ andrõ, mitoetoeroe chõnia gondrõita chõnia, iwa'õ So'aja, Jehowa.

FAZA 48.

Fango'ozoei: I. Fame'e ola ba mado tánõ jõoe andrõ, si fitoe. II. Sinema gere ba sinema Nono Lewi ba sinema mbanoea andrõ ba sinema razo, ba daloe danõ. III. Ola ba mado tánõ raja andrõ, si lima. IV. Bawa gõli mbanoea ni'amoni'õ andrõ, si felendroea.

I. **Ba** da'e dõi mado andrõ: Ba 1 wondrege jõoe, ba ngai lala ba Hetelono, iroegi lala ba Hamata ba ba Hasara-Enana ba nola Ndramaseko tánõ raja, ba ngai Hamata, tobali chõra i'otarai dánõ ba ba gatoemboecha loeo, noemalõ ba dánõ ba gaechoela, ba mado Dano, samboea. Ba ba ngai mado Dano, 2 i'otarai dánõ ba gatoemboecha loeo, noemalõ ba dánõ ba gaechoela, ba mado Gaseri, samboea. Ba ba 3 ngai mado Gaseri, moroi ba gatoemboecha, noemalõ ba gaechoela, ba mado Nafetali, samboea. Ba ba ngai 4 mado Nafetali, moroi ba gatoemboecha, noemalõ ba gaechoela, ba mado Manase samboea. Ba ba ngai ma- 5 do Manase, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela, ba mado Geferaji, samboea. Ba ba ngai mado 6 Geferaji, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela, ba mado Roebeno, samboea. Ba ba ngai mado 7 Roebeno, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela, ba mado Joeda, samboea.

II. **Ba** ba ngai mado Joe- 8 da, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela, ba boeala andrõ, nibe'emi, labe'e, 25,000 hela wa'ebolo ba fa'anaoe, ba i'ohia'õ dána ba zi

samboesamboea mado, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela ; ba ba daloenia labe'e ni'amoni'õ
9 andrõ. Ba boeala andrõ nibe'emi chõ Jehowa, ba 25,000 hela wa'a-
10 naoe, ba 20,000 hela wa'ebolo. Ba da'õ zochõ boeala ni'amoni'õ andrõ : Ere, mijõoe, ba 25,000 hela, ba tánõ ba gaechoela loeo, ba 10,000 hela wa'ebolo, ba tánõ ba gatoemboecha, ba 10,000 hela gõi wa'ebolo, ba tánõ miraja, ba 25,000 hela wa'anaoe. Ba ba daloenia bacha labe'e ni'amoni'õ andrõ chõ
11 Jehowa. Ba gere ni'amoni'õ andrõ, nga'õtõ Zadoki, si iagõ ngoningonigoe, si lõ eloengoe, me eloengoe Ndraono Gizeraëli, si mane fa'eloengoe Nono Lewi andrõ. *(F. 44, 15).*
12 Chõra ia si fabõbõ ba mboeala andrõ, fõfõ mboeala tanõ andrõ, ni'amoni'õ sibai, si faola ba mbenoea
13 Nono Lewi. Ba ba Nono Lewi, ba dali nibe'e ba gere : 25,000 hela wa'anaoe ba 10,000 hela wa'ebolo, to bali 25,000 hela wa'anaoe, fefoe, ba 20,000 hela
14 wa'ebolo. Ba lõ tola la'amawa hadia ia ba lõ tola lafalalini, lõ tola mõi ba danga mbõ'õ wondrege zi sõchi danõ andrõ, me no ni'amo-
15 ni'õ chõ Jehowa. Ba si 5000 hela andrõ, si tosai na, bolo andrõ, ba zinga zi 25,000 hela andrõ, ba ba mbanoea, ba zato, mõi, naha nomo ba benoea zato ; ba banoea, ba
16 ba daloe bacha so. Ba da'õ wa'eboea : Tánõ jõoe, ba 4500 hela, ba tánõ raja, ba 4500 hela, ba tánõ ba gatoemboecha ba 4500 ba tánõ
17 ba gaechoela, ba 4500. Ba benoea mbanoea andrõ, ba 250 hela tánõ jõoe ba 250 tánõ raja ba 250 tánõ ba gatoemboecha ba 250 tánõ ba
18 gaechoela. Ba si tosai naoenaoe, ba zinga mboeala ni'amoni'õ andrõ, 10,000 hela tánõ ba gatoemboecha ba 10,000 hela tánõ ba gaechoela, da'õ nibe'e si faola ba mboeala ni'amoni'õ andrõ, ba boeania, ba õ
19 mbanoea. Ba banoea andrõ, ba si fachõjõ, dozi mado Ndraono Gizeraëli. Ba ahonoa nibe'emi boeala 20
tanõ, ba si õfa sagi, 25,000 hela : boeala ni'amoni'õ andrõ, fabaja benoea mbanoea. Ba si tosai, ba 21
chõ razo, faoma fatambai mboeala ni'amoni'õ andrõ, ba zi fabaja benoea mbanoea tánõ ba gatoemboecha loeo, ba ngai zi 25,000 hela, iroegi nola tánõ ba gatoemboecha, ba tánõ ba gaechoela, ba ngai zi 25,000 hela, iroegi nola tánõ ba gaechoela, dali dána ba zi samboesamboea mado ; chõ razo da'õ, ba boeala ni'amoni'õ andrõ, ba osali andrõ, ni'amoni'õ, ba ba daloe bacha so. Ba i'otarai mbenoea Nono 22
Lewi ba benoea mbanoea, ba gotaloea dána chõ razo, ba chõ razo gotaloeara dána ba mado Joeda dána ba mado Mbenijami.

III. Ba mado si tosai, ba i'ota- 23
rai dánõ ba gatoemboecha loeo, noemalõ ba dánõ ba gaechoela, ba mado Mbenijami, samboea. Ba ba 24
ngai mado Mbenijami, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela, ba mado Zimeoni, samboea. Ba i'- 25
otarai mado Zimeoni, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela, ba mado Isasari, samboea. Ba ba ngai 26
mado Isasari, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela, ba mado Zeboeloni, samboea. Ba 27
ba ngai mado Zeboeloni, moroi ba gatoemboecha, iroegi ba gaechoela, ba mado Gado, samboea. Ba ba ngai mado Gado, tánõ mi- 28
raja, ba ola, i'otarai Damara, itõrõ Me-Meriba, ba zinga Gadesi, iroegi mbombo andrõ (ola danõ Miseraji), ba i'osisi, iroegi nasi seboea. Da'õ 29
danõ andrõ, nifaosami ondrõita dania ba mado Ndraono Gizeraëli, si fadahõdahõ ami, ba da'õ dána chõra andrõ, iwa'õ So'aja, Jehowa.

IV. Ba da'õ mbawa gõli mba- 30
noea — tõi mbawa gõli mbanoea, ba si ohia'õ tõi mado Ndraono Gizeraëli — : Tánõ jõoe, 4500 hela 31

ba zoe'asoe'a andrõ, ba tõloe mbawa gõli, tánõ mijõoe: bawa gõli mado Roebeno, samboea, ba bawa gõli mado Joeda, samboea, ba bawa
32 gõli mado Lewi, samboea. Ba tanõ ba gatoemboecha loeo, 4500 hela, ba tõloe mbawa gõli: bawa gõli mado Josefo, samboea, ba bawa gõli mado Mbenijami, samboea, ba bawa gõli mado Dano, samboea.
33 Ba tánõ raja, 4500 hela, ba tõloe mbawa gõli: bawa gõli mado Zimeoni, samboea, ba bawa gõli mado Isasar, samboea, ba bawa gõli mado Zeboeloni, samboea. Ba tánõ 34 ba gaechoela loeo, 4500 hela, ba tõloe mbawa gõli: bawa gõli mado Gado, samboea, ba bawa gõli mado Gaseri, samboea, ba bawa gõli mado Nafetali, samboea. 18,000 hela, fa- 35 soei, ba tõi mbanoea, na loeo da'õ dania, ba „Jehowa ba da'õ."

Soera
DANIËLI.

FAZA 1.

I. Te'ohe ba Mbabeli Daniëli ba awõnia andrõ si datõloe ba lafahaõ ira ba gõdo razo Neboekanesa. II. Lõ i'ã gõ salacha Daniëli. III. Fa'omasi razo nono matoea andrõ.

1 I. Me no aloea mendroea fache razo Jojaki andrõ, razo mado Joeda, ba so Neboekanesa, razo Mbabeli, mõi ia ba Jeroezalema, ba
2 wanoewõ ja'ira. *(Raz. II. 24, 1).* Ba ibe'e ba dangania Jojaki razo mado Joeda So'aja, awõ gamagama ba nomo Lowalangi õsa, ba i'ohe ba danõ Zineara, ba gosali Lowalanginia, ba gamagama andrõ, ba ibe'e ba mbate'e girõgirõ andrõ chõ
3 Lowalanginia. *(Moz. I. 10, 10).* Ba ibe'e li razo chõ Asifena, mandroe genoni jomo, ena'õ ifaigi ba Ndraono Gizeraëli nga'õtõ razo, awõ
4 nga'õtõ zalawa, ono matoea si lõ si sala [ba mbotora] ba si no moefahaõ ba sangila watahõgõ ba si so fa'aboto ba dõdõ, si nangea mõi ngoningoni razo, ba gõdo, ba ena'õ na ifahaõ ira ba wanoera ba ba li
5 Ndrawa Galedaia. Ba iwa'õ razo gõra ma'ochõ, fõfõ gõ razo ba fõfõ nagoe nibadoebadoenia, ba ibe'e li, medõloe fache wa'ara la'e'eboea ira, ba na aefa da'õ, ba mõi ira ngoningoni razo. Ba ja'ira gõi ma- 6 do Joeda andrõ, ira Daniëli, Hanania, Mizaëli ba Asaria. Ba ifala- 7 lini dõira mandroe genoni jomo: Tõi Daniëli, ba Belizasari, ba tõi Hanania ba Saderachi, ba tõi Mizaëli, ba Mezachi ba tõi Asaria ba Abedo-Nego ibe'e.

II. Ba iwa'õ sibai tõdõnia Da- 8 niëli, lõ ihalõ salacha chõnia wemanga gõ razo, ba he famadoe agoe andrõ, fõfõ nibadoebadoe razo. Ba i'andrõ chõ mandroe genoni jomo, ena'õ alacha lõ ihalõ salacha chõnia. *(Moz. III. 11).* Ba 9 faloecha wa'eboea dõdõ ba fa'ahachõ dõdõ Daniëli, chõ mandroe genoni jomo, ibe'e Lowalangi; ba i- 10 mane zoei mandroe andrõ chõ Daniëli: Sosó dõdõgoe, ma dania safoeofoeo ami, moroi ba nono matoea bõ'õ, si faziazia'a chõmi, wamaigi zochõ ja'o, razo, sangoema'õ gõmi andrõ, ba ma ifaboenoe'õ dania ndra'o razo, bõrõ ami! Ba 11 imane Daniëli chõ mandroe zame'eme'e gõ, nibe'e mandroe genoni

jomo barõ mbawa ira Daniëli, Ha-
12 nania, Mizaëli ba Asaria: Tema ta-
ndraigõ ba genonioe andre, foeloe
bongi, ena'õ ha sambalõ sinanõ la-
13 be'e õma, ba idanõ, nibadoe. Ba
hana na õfaigi dania, he wisa nõsi-
ma ba he wisa nõsi nono matoea
si mangamanga wõfõ gõ razo; ba
heza zi fadoehoe dõdõoe dania, ba
14 da'õ õlaoe ba genonioe. Ba i'o'õ
ni'andrõra, ba itandraigõ foeloe bo-
15 ngi. Ba me no aefa zi foeloe bo-
ngi, ba no sõchi nõsira ba no esolo
ira, moroi ba nono matoea andrõ
fefoe, si mangamanga wõfõ gõ razo.
16 Ba i'otarai da'õ, ba ifaheta'õ ma-
ndroe same'eme'e gõ gõra andrõ ba
agoe andrõ, ba sinanõ ibe'e õra.
17 Ba ibe'e ba nono matoea andrõ si
daõfa Lowalangi wangila watahõgõ
ba fa'aboto ba dõdõ ngawalõ zoera
fefoe, awõ ngawalõ wa'atoeatoea;
ba Daniëli, ba i'ila gõi geloeaha
gangilata ba eloeaha wangifi fefoe.
18 III. **Ba** me no iroegi inõtõ niwa'õ
razo, ba wama'ele'õ ja'ira chõnia,
ba ifa'ele'õ ira chõ Neboekanesa
19 mandroe genoni jomo. Ba me fa-
hoehoeo chõra razo, ba lõ ba chõra
fefoe si mane ira Daniëli, Hanania,
Mizaëli ba Asaria; ba mõi ngoni-
20 ngoni razo ira. Ba ero na balazi
wa'atoeatoea ba fa'aboto ba dõdõ,
ba isõndra razo — ero na izofoe-
zofoe chõra — mewoeloe lataloe'i
zeboea elemoe ba si faeta fefoe, ba
21 mbanoeania, fefoe. Ba Daniëli, ba
lõ si mate na, me awena tobali ra-
zo Kiro. *(Eser. 1, 1. F. 6, 28).*

FAZA 2.

I. Mangifi Neboekanesa, ba me lõ la'ila geloeaha soneche chõra, ba ifaboenoe'õ ira ena'õ. II. So Daniëli. Mangandrõ ira ndra awõnia andrõ, ba ifondrondrongo Lowalangi. III. Itoenõ chõ razo wangifinia Daniëli. IV. I'ombacha'õ geloeaha: amatõrõwa andrõ si õfa ba banoea Lowalangi. V. Ifosoemange Daniëli razo.

1 I. **Ba** me no tõra dõfi razõ Ne-
boekanesa, ba mangifi ia, ba hoe-
moefa dõdõnia, ba lõ'õ sa'ae i'ila
mõrõ. Ba ibe'e li razo, lakaoni ze- 2
boea elemoe ba si faeta ba sanoto
ba Dawa Galedaia, ba wangombacha chõ razo hadia wangifinia. Ba
me so ira, me la'ondrasi razo, ba 3
imane chõra razo: No mangifi
ndra'o, ba no hoemoefa dõdõgoe,
ena'õ oe'ila geloeaha wangifi andrõ.
Ba latema li razo Dawa Galedaia 4
andrõ, ba li Ndrawa Garamo, lamane: He razo, ja si lõ aetoe
nosooe! Toenõ wangifi andrõ ba
genonioe, ena'õ ma'ombacha'õ geloeahania! Ba imane razo ba 5
Ndrawa Galedaia andrõ: No oe'etoe'õ tõdõgoe: Na tebai mitoenõ
chõgoe wangifi andrõ, fabaja eloeahania, ba la'õ'õtõ ami, ba labali'õ
obooela nomomi. Ba na mi'ila mi- 6
toenõ chõgoe wangifi, fabaja eloeahania, ba oja ngawalõ mboeala ba
soemange seboea mitema chõgoe.
Andrõ mi'ombacha'õ chõgoe wangifi andrõ, awõ geloeahania! Ba 7
lafoeli latema linia, lamane: Jamoetoenõ manõ wangifi andrõ razo,
ba genoninia, ba ja'aga dania zangoema'õ hadia geloeahania. Ba 8
imane chõra razo: Aboto sibai
sa'ae ba dõdõgoe, wa edõna mirõrõ ndra'odo, me no mirongo, no
oe'etoe'õ tõdõgoe: Na lõ'õ sa mi'- 9
ila mitoenõ chõgoe wangifigoe andrõ, ba lõ teboelõ hoekoe, ni'etoe'õgoe chõmi, me no mamagõlõ
ami, ba wolaoe faja chõgoe, ba
wolimo ja'o, irege no olifoe ndra'o.
Andrõ mitoenõ chõgoe wangifi andrõ, ena'õ aboto ba dõdõgoe,
mi'ila gõi miwa'õ chõgoe, hadia
geloeahania. Ba latema li razo Dawa 10
Galedaia andrõ, lamane: Samõsa
lõ niha ba goeli danõ, sangila mangoema'õ ni'andrõ razo, ba lõ'õ gõi
irai iwa'õ ba zeboea elemoe ba ba
zi faeta ba ba Ndrawa Galedaia
zi mane da'õ razo seboea ba sabõlõ, fefoe gofoe heza. No abõlõ 11

afõchõ ni'andrõ razo, me samõsa lõ sangila mangombacha'õ da'õ chõ razo, baero zi no motõi Lowalangi, ba tenga ba ngai niha si matemate
12 so da'õ. Ba mofõnoe sibai razo, abao dõdõnia, ba ibe'e li, ahori laboenoe zonecheneche ba Mbabeli.
13 Ba me no moebe'e goroisa andrõ, ba wamoenoe sonecheneche andrõ, ba la'aloei gõi Daniëli ba awõnia andrõ, ba wamoenoe ja'ira.
14 II. **Ba** hoemede Daniëli, si so era'-era ba si so tõdõ, chõ Gariochi, koemandra wazoeri, si mõi mamoenoe
15 sonecheneche ba Mbabali. Hoemede ia, imane chõ Gariochi andrõ, koemandra chõ razo: Hadia mbõrõ goroisa sabe'e andrõ, nibe'e razo? Ba me no i'ombacha'õ chõ Daniëli
16 mbõrõ Ariochi, ba mõi Daniëli mangandrõ famonoso chõ razo, ba i'ombacha'õ chõ razo geloeaha
17 [wangifi andrõ] iwa'õ. Aefa da'õ, ba ifoeli ia ba nahiania Daniëli ba idoenõdoenõ ba nawõnia andrõ, chõ ndra Hanania, Mizaëli, Asaria hoe-
18 hoeo andrõ, ba iwa'õ chõra la'agarõfi li Lowalangi ba zoroego, ba zi no tobini andrõ, ena'õ ihachõsi tõdõ ira, fa bõi lafao dania ba zonecheneche bõ'õ ba Mbabeli Daniëli
19 ba awõnia, wamoenoe ja'ira. Ba tebokai chõ Daniëli zi no tobini andrõ ba gangilata, ba zi bongi. Ba isoeno Lowalangi ba zoroego
20 Daniëli. Hoemede ia, imane: Nisoeno dõi Lowalangi, gõtõgõtõ wa'-ara dania; me no chõnia wa'atoeatoea ba fa'abõlõ. *(Sin. 113, 2).*
21 Ja'ia zamalalini nga'õtõ ba inõtõ, itimba razo ba ifoeli ifataro razo bõ'õ; ba ja'ia zame'e fa'atoeatoea ba zatoeatoe'a ba fa'aboto ba dõdõ ba zaboto ba dõdõ. *(Raz. I. 3, 7 b.t.*
22 *Job. 12, 13 b. t.).* Ja'ia zamokai si no tobini sibai, ba i'ila nilaoe ba zogõmigõmi; ba haga andrõ, ba ba
23 chõnia so. Oe'andrõ saoha gõlõ chõoe, ja'oegõ Lowalangi ndra toeagoe, oesoeno ndra'oegõ, me no õbe'e chõgoe wa'toeatoea ba fa'abõlõ, ba me no õbokai gõi chõgoe iada'e ni'andrõma chõoe; noa sa õbokai chõma niwa'õ razo andrõ.
III. **Ba** mõi sa'ae Daniëli chõ 24
Gariochi, ba niwa'õ razo famoenoe sonecheneche ba Mbabeli; mõi ia chõnia, imane chõnia: Bõi boenoe zonecheneche ba Mbabeli! Ohe ndra'o jomo chõ razo, ba oe'ombacha'õ geloeaha [wangifi andrõ] chõ
razo. Ba i'aliogõ i'ohe chõ razo 25
Daniëli Ariochi, imane chõnia: No oesõndra niha, ba Niha Jehoeda, ni'oloi'õ moroi ba mbanoeara, sedõna mangombacha eloeaha [wangifi andrõ] chõ razo. Ba hoemede 26
razo, imane chõ Daniëli, si no moefotõi Belizasari: Hadia, õ'ila õ'ombacha'õ chõgoe hadia wangifigoe
andrõ ba hadia geloeahania? Ba 27
hoemede Daniëli, imane chõ razo: Ba zi no tobini andrõ, ni'andrõ razo, ba lõ sonecheneche ba lõ si faeta ba lõ seboea elemoe ba lõ sangila eloeaha ndrõfi, sangila mangombacha chõ razo; ba so Lo- 28
walangi, ba zoroego, samokai si no tobini, ba no da'õ zama'ele'õ chõ razo Neboekanesa, he wisa dania, foerida. Ba da'õ wangifioe andrõ ba angilata hõrõoe ba wemõrõoe: *(Amos. 4, 13).* Ja'oegõ razo, ba no 29
mangerangera tõdõ ndra'oegõ ba gasooe, he wisa maõ foerida; ba samokai si no tobini, ba no ifa'ele'õ chõoe he wisa. Ba no tenga 30
bõrõ wa'atoeatoea, si no so chõgoe tawa'õ, ba si lõ ba niha bõ'õ fefoe, wa no moe'oroma'õ chõgoe; bõrõnia: ena'õ irongo geloeaha razo, ba ena'õ te'ombacha'õ chõoe hadia
gera'era dõdõoe andrõ. Ja'oegõ ra- 31
zo, ba no õ'ila, no so ba doedoema hõrõoe wamaedo niha, seboea sibai. No eboea wamaedo andrõ, ba si no eboea sibai lachõmi gõi; no moesindro fõnaoe ba sata'oe ita
wamaigi ja'ia. Hõgõ wamaedo a- 32
ndrõ, ba no si ndroehoe mbalaki,

ba totonia, awõ da'io, ba firõ, ba taloe ba lafojo, ba tõla garamba,
33 ba fahania, ba si'õli, ba ahenia, ba no matonga zi'õli, ba si matonga,
34 ba la'oeri. Ba õfaigi, ba i'ogomoezaõ abo'a gowe — tenga moroi ba danga niha — ba gõna ba wamaedo niha andrõ, ba gahenia si'õli ba
35 la'oeri, ba arasa ibe'e. Ba i'ozoemagõ moezawili, he si'õli ba he la'oeri, ba he tõla garamba, ba he firõ, ba he balaki, timba ndrami ba golajama mbasitõ ba wamasi, ba i'oloi'õ angi, tobali ezai moetõ lõ moesõndra sa'ae. Ba gowe andrõ, same'e arasa wamaedo niha andrõ, ba manõi ba tobali hili seboea, anõnõ goeli danõ ma'asagõrõ ibe'e. *(Jes. 2, 2; 28, 16).*

36 IV. Da'õ wangifi andrõ, ba data'ombacha'õ chõ razo hadia geloea-
37 hania; Ja'oegõ razo, ba no razo jawa razo bõ'õ ndra'oegõ, nibe'e Lowalangi ba zoroego fa'asalawa ba fa'abõlõ ba fa'abe'e ba fa'eboea
38 dõi, *(Hez. 26, 7)*, ba nibe'enia barõ mbawa niha, fefoe gofoe heza so ira, awõ zaliwaliwa ba danõ, awõ wofo ba daloe mbanoea, nibe'enia samatõrõ ja'ira fefoe: ja'oegõ hõgõ balaki andrõ. *(Jer. 27, 6; 28, 14).*
39 Ba foerioe dania, ba so gamatõrõwa bõ'õ, sambõ moroi ba chõmõ; ba aefa da'õ, ba so zoei, si no tõla garamba, ba iroegi goeli danõ ma'a-
40 sagõrõ famatõrõ. Ba aefa da'õ, ba amatõrõwa fanete zi tõloe, sabe'e, timba zi'õli, si mane si'õli, sorasa fefoe hadia ia, samoto, si manõ wa ifoefoe dania da'õ no mege fefoe ba irasa, si mane si'õli, forasa ha-
41 dia ia. Ba ahe andrõ ba toetoeroe kahe ni'ilaoe, wa no matonga la'oeri ba si matonga, ba si'õli, ba falõaró gamatõrõwa andrõ [geloeahania]. Ba so sa atõ chõnia gõi wa'abe'e zi'õli; ja'ia wa no õ'ila,
42 no fachõjõ ira zi'õli la'oeri. Ba fangilaoe, wa no faroeka ira zi'õli la'oeri, ba doetoeroe kahe, ba ja'ia wa matonga aro, matoga lõ aro gamatõrõwa andrõ; awõ wa no 43
faroeka ira zi'õli la'oeri, õ'ila: ba he lafachõjõ ira, na fahalõ ira, ba lõ'õ sa atõ fabõbõ, si mane si'õli ba la'oeri, si tebai gõi tafaroeka. **Ba na loeo razo andrõ,** 44
ba i'asogõ gamatõrõwa Lowalangi ba zoroego, amatõrõwa si tebai adoedoe, gõtõgõtõ wa'ara, ba fa'asalawa da'õ, ba lõ mõi ba niha bõ'õ; irasa dania gamatõrõwa no mege fefoe, ba ihori, ba ja'ia, ba lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe. *(F. 4, 31; 6, 26, 44. Mich. 4, 7. Luk. 1, 33).* Si mane fangilaoe, wa abo'a 45
gowe ba hili — tenga moroi ba danga niha — sorasa si'õli ba tõla garamba ba la'oeri ba firõ ba balaki. No Lowalangi seboea zama'ele'õ chõ razo, he wisa dania. Ba fangifi andrõ, ba no si ndroehoe, ba eloeahania, ba no si fadoehoe dõdõda.

V. Ba ifalõgoe tooe ia razo Ne- 46
boekanesa, ba mangaloeloe ia chõ Daniëli, ba ibe'e li, labe'e zoemange chõnia ba samohoea. Ba hoemede 47
razo, imane chõ Daniëli: Si ndroehoe: no Lowalangi jawa Lowalangi bõ'õ Lowalangimi andrõ, ba no So'aja razo fefoe, ba no sangila mamokai si no tobini ia, me no õ'ila õfa'ele'õ zi no tobini andrõ. Ba ifosoemange sibai Daniëli razo; 48
oja sibai ibe'e chõnia boeala seboea, ba ifataro salawa ia ba nõri Mbabeli ma'asara, ba ibe'e fondrege zatoea zonecheneche ba Mbabeli fefoe ia. Ba me mangandrõ Da- 49
niëli chõ razo, ba ibe'e ba danga ndra Saderachi, Mezachi Abedo-Nego wamatõrõ õri Mbabeli. Ba Daniëli, ba lõ aefa'aefa ba gõdo razo.

FAZA 3.

I. Ifafazõchi'õ wamaedo niha Neboekanesa, famaedo seboea sibai, balaki, ba ibe'e li, ba wangaloeloe ba da'õ. II. Lõ la'o'õ ira awõ Daniëli andrõ, ba latibo'õ ira ba mbaho galitõ. III. I'orifi ira Lowalangi, ba ifosoemange Lowalangi si ndroehoe Neboekanesa.

1 I. Ifafazõchi'õ wamaedo niha Neboekanesa, famaedo ana'a, 60 hela wa'alawa ba 6 hela wa'ebolo, ba ndraso, ba Doera, ba danõ
2 Mbabeli. Ba ifatenge zinenge razo Neboekanesa ba zalawa ba chõ ndra toea seboea ba ba goemandroe ba ba hõgõ zangoehoekoe ba ba zangirõ ana'a ba ba zangila amachoita ba ba zangoehoekoe sato ba ba nifataro ba danõ misa, ba halõwõ chõ razo, fefoe, ifakaoni'õ ira, ba wangaroewoesi famaedo niha andrõ, nifafazõchi'õ razo Neboeka-
3 nesa. Ba owoelo zalawa ba ira toea seboea ba koemandroe, awõ hõgõ zangoehoekoe ba sangirõ ana'a ba sangila amachoita ba sangoehoekoe sato, awõ nifataro ba danõ misa, ba halõwõ chõ razo, fefoe, ba wangaroewoesi famaedo niha andrõ, nifafazõchi'õ Neboekanesa, ba la'iagõ fõna wamaedo
4 andrõ. Ba moe'ao zi'ao andrõ, eboea linia, imane: Da'õ niwa'õ chõmi, ja'ami, ha niha ami, ha
5 soi ami ba hadia limi. Ha si'aikõ mirongo li dorofe ba li zoeroene ba li mbiola nitika seboea ba li mbiola nifosinali, ba li laigi niwoewoesi, ba hadia ia na fefoe nifolī, ba mifalõgoe tooe ami, ba wangaloeloe ba waemaedo niha andrõ, nifafazõ-
6 chi'õ razo Neboekanesa. Ba si lõ mamalõgoe tooe ja'ia, ba si lõ mangaloeloe, ba ladõlõ latibo'õ ba mbaho galitõ siholahola! *(Jer. 29,*
7 *22).* Andrõ wa la'anema'õ lafalõgoe tooe ira dozi ha niha ira ba ha soi ira ba hadia ngawalõ lira, me larongo li dorofe ba li zoeroene ba li mbiola nitika, side'ide ba seboea ba li mbiola nifosinali, ba hadia ia na, fefoe, nifolī, ba wangaloeloe ba wamaedo niha andrõ ana'a, nifafazõchi'õ razo Neboekanesa.

II. Ba i'anema'õ so Ndrawa 8
Galedaia, sangadoegõ Niha Jehoeda. Hoemede ira, lamane chõ razo 9
Neboekanesa: He razo, ja si lõ
aetoe nosooe! *(F. 2, 4).* No õbe'e 10
goroisa, ja'oegõ razo, ena'õ lafalõgoe tooe ira niha, fefoe, na larongo li dorofe ba li zoeroene ba li mbiola nitika, side'ide ba seboea ba li mbiola nifosinali ba li laigi niwoewoesi, ba hadia ia na, fefoe nifolī, ba wangaloeloe ba wamaedo niha andrõ ana'a, awõ wa nitibo'õ 11
ba mbaho galitõ siholahola zi lõ mamalõgoe tooe ja'ia ba si lõ mangaloeloe. Ba no so ba da'õ Niha 12
Jehoeda, nifataromõ samatõrõ õri Mbabeli, ira Saderachi, Mezachi, Abedo-Nego. No la'ositengagõ goroisamõ niha andrõ, ja'oegõ razo; Lowalangimõ, ba lõ lafosoemange, ba ba wamaedo niha andrõ ana'a, nifafazõchi'õmõ, ba lõ mangaloeloe ira. Ba mofõnoe sibai Neboekanesa, a- 13
bao dõdõnia, ba ibe'e li, la'ohe chõnia ndra Saderachi, Mezachi, Abedo-Nego. Ba me la'ohe ira chõ razo, ba hoemede Neboekanesa, i- 14
mane chõra: Hadia, ni'odõdõgõ, ja'ami, ira Saderachi, Mezachi, Abedo-Nego, wa lõ mifosoemange Lowalangigoe, awõ wa lõ mangaloeloe ami ba wamaedo niha andrõ ana'a, nifalaoe'õgoe? Hiza, na edõna 15
ami mifalõgoe tooe ami, ba wangaloeloe ba wamaedo niha andrõ, nifalaoe'õgoe, na ha si'aikõ mirongo li dorofe ba li zoeroene ba li mbiola nitika, side'ide ba seboea, ba li mbiola si 10 sinali, ba he li laigi niwoewoesi, ba hadia ia na, fefoe, nifolī, ba laoe; ba na lõ mangaloeloe ami, ba ladõlõ latibo'õ ami ba mbaho galitõ siholahola, ba ha

niha maõ Lowalangi, sangila mangefa'õ ja'ami ba dangagoe! *(Sam. I. 17, 45, Jes. 36, 20; 37, 20).* Ba latema li ira Saderachi, Mezachi Abedo-Nego, lamane chõ razo Neboekenesa: Alacha lõ matema limõ. Na i'ila i'orifi ndra'aga Lowalangima andrõ, nifosoemangema, ba i'efa'õga ba mbaho galito siholahola ba ba dangaoe, ja'oegõ razo; *(Hal. zin. 4, 19);* ba na lõ'õ, ba ja aboto ba dõdõoe, ja'oegõ razo, wa lõ'õ zoei mafosoemange Lowalangimõ, ba lõ'õ gõi mangaloeloe ndra'aga ba wamaedo niha andrõ ana'a, nifalaoe'õmõ. Ba mofõnoe sibai Neboekanesa chõ ndra Saderachi, Mezachi, Abedo-Nego, ojo mbawania, ba i'oroi'õ ladooe'õ galitõ, mewitoe fa'abõlõnia mege, si nangea fa'aoechoenia fõna. Ba ibe'e gõi li ba zabõlõ zaradadoenia, labõbõ ndra Saderachi, Mezachi, Abedo-Nego, ba wanibo'õ ja'ira ba mbaho galitõ andrõ. Ba labõbõ niha andrõ — lõ moeheta zaraewara ba lembera ba baroera, ba hadia ia noecha bõ'õ — ba latibo'õ ba mbaho galitõ siholahola. Ba me no abe'e sibai goroisa razo ba me no tõra wa'abõlõ galitõ, ba mate niha andrõ solohe mijawa ira Saderachi, Mezachi Abedo-Nego, ibe'e holahola galitõ andrõ; ba si datõloe andrõ, Saderachi ba Mezachi ba Abedo-Nego, ba aechoe si tooe ba mbaho galitõ andrõ, nibõbõ. *(Jes. 43, 2).*

III. **B**a tobali dõdõ razo Neboekanesa, ba i'aliogõ maoso; hoemede ia, imane chõ ndra anofoelania: Hadia, tenga ha datõloe nibõbõda niha, nitibo'õ ba galitõ? Ba latema li razo, lamane chõnia: Si ndroehoe, razo! Ba imane chõra: Ba daõfa oe'ila iada'e niha, sowaõwaõ ba galitõ, lõ bõbõ, ba lõ hadia zachozi ira, ba si samõsa, ba no hoelõ nono Lowalangi wamaigida. *(Job. 1, 6).* Ba mõi ba mbawa mbaho galitõ andrõ siholahola Neboekanesa, hoemede ia, imane: He ja'ami, ira Saderachi Mezachi, Abedo-Nego, ja'ami enoni Lowalangi Fondrege zalawa, mi'ae jawa, mi'ae ba da'e! Ba larõi galitõ ira Saderachi, Mezachi Abedo-Nego, ba owoelo zalawa ba ira toea seboea ba koemandroe ba anofoela razo, ba la'ila, wa no tebai i'ā nõsi niha andrõ alitõ, wa lõ sachozi mboera, awõ wa lõ sadoedoe noechara ba he sabõoe alitõ, ba lõ'õ, ba chõra andrõ. Ba hoemede Neboekanesa, imane: Nisoeno Lowalangi ndra Saderachi, Mezachi, Abedo-Nego, si no mamatenge mala'ikania ba si no mangorifi enoninia andrõ, si no abe'e tõdõ chõnia, ba si no manawõ oroisa razo, woloeloe botora, fa bõi lafosoemange Lowalangi bõ'õ, ba fa bõi mangaloeloe ba Lowalangi bõ'õ, ha ba Lowalangira. Andrõ wa no oebe'e goroisa: Dozi, ha niha ira, ba ha soi ira, ba hadia ngawalõ lira, ha niha zango'aja Lowalangi ndra Saderachi, Mezachi, Abedo-Nego, ba ni'õ'õtõ, ba omonia, ba nibali'õ obooela, me no lõ Lowalangi bõ'õ, sangila mangorifi niha, si mane Lowalangira. *(F. 2, 5).* Ba ifataro koemandroe seboea ba danõ Mbabeli ndra Saderachi, Mezachi, Abedo-Nego, razo. Oroisa razo Neboekanesa ba niha fefoe, ha soi ira ba hadia ngawalõ lira, ba goeli danõ: Ja ahowoe ami! Omasi ndra'o, oefarongogõ dandra andrõ ba sahõlihõli dõdõda, nilaoe Lowalangi Fondrege zalawa chõgoe. Si no eboea sibai dandra andrõ chõnia, ba si no abõlõbõlõ sibai zahõlihõli dõdõda andrõ! Amatõrõwania andrõ, ba no amatõrõwa si lõ te boelõ, iroegi zi lõ aetoe, ba fa'asalawania andrõ, ba gõtõgõtõ wa'ara dania! *(Sin. 93, 1. F. 2, 44).*

FAZA 4.

I. Soera Neboekanesa. II. I'ombacha'õ chõ Daniëli wangifinia: eoe seboea andrõ, seboea sibai. III. I'ombacha'õ geloeahania Daniëli: fa'owõhõ Neboekanesa dania. IV. Itõrõ. V. Fadoehoe dõdõ Neboekanesa.

1 I. „Ja'odo Neboekanesa ba no sosódo ba nomogoe lõ fangaboe dõdõ, ha sambalõ fa'ohahaoe dõdõ chõgoe
2 ba gõdogoe. Ba mangifi ndra'o ba tobali dõdõgoe ba tokeado ibe'e era'eragoe ba gasogoe ba angilata
3 hõrõgoe andrõ. Ba oebe'e li, la'ohe chõgoe zonechenechə ba Mbabeli, fefoe, ena'õ la'ombacha'õ chõgoe
4 geloeaha wangifigoe andrõ. Ba so zeboea elemoe ba si faeta ba Dawa Galedaia andrõ ba sangila eloeaha ndrõfi, ba oetoenõ chõra wangifigoe andrõ; ba lõ la'ila la'ombacha'õ
5 chõgoe geloeahania. *(F. 2, 2).* Ba ba gafoeriata, ba so Daniëli andrõ, sotõi Belizasari, wangohia'õ tõi Lowalangigoe andrõ, ba si so Eheha Lowalangi, ni'amoni'õ, ba oetoenõ chõnia wangifigoe, oemane:
6 II. He Belizasari, hõgõ zeboea elemoe, si so Eheha Lowalangi ni'amoni'õ, oe'ila, ba sangila mamokai si no tobini, fefoe, fondrondrongo ni'ilagoe ba wangifi, ba ombacha'õ chõgoe geloeahania!
7 Angilata hõrõgoe, ba gasogoe, ba oefaigi, ba hiza geoe seboea sibai,
8 ba daloe danõ. *(Hez. 31, 3 b. t.)* Ba tedooedooe wa'eboea geoe andrõ ba fa'esolonia; iroegi mbanoea si jawa hogoenia, ba iroegi ba wo-
9 ndrege danõ oroma ia. Boeloenia, ba no si sõchi ba boeania, ba no fahõna, dozi niha zanõndra gõra chõnia; mõrõmõrõ ba mbõrõnia zaliwaliwa ba danõ, ba loemõ, ba ba ba ndrahania, ba mangazoeni wofo ba daloe mbanoea, ba ba chõnia lasõndra gõra fefoe zonoso.
10 Ba oe'ila ba gangilata hõrõgoe andrõ, ba gasogoe, ba hiza moroi jawa ba mbanoea si jawa zanaro ni'amoni'õ; moe'ao ia, ibe'e li, 11
imane: Mi'obõ ge'oe andrõ ba mitoenga ndrahania; miboeroesi mboeloe ba mifazawili mboea! Ena'õ moloi zaliwaliwa ba danõ ba mbõrõnia, ba he fofo ba ndrahania. Ba bõrõnia, ba nirõi ba 12
danõ, ba nirate, rate si'õli ba tõla, ba mbenoea, ena'õ hamboenõ ia ia namo mbanoea, ba ena'õ i'aga'agã ndroe'oe ba danõ, awõ zaliwaliwa ba danõ. Tõdõ niha andrõ 13
chõnia, ba niheta chõnia, ba tõdõ zaliwaliwa ba danõ nibe'e chõnia, ba mewitoe fache wa'ara da'õ chõnia. Nihonegõi zanaro andrõ 14
da'õ, ba no oroisa ni'amoni'õ andrõ ba da'õ, ena'õ aboto ba dõdõ niha saoeri, wa no ba danga Wondrege zalawa so wa'asalawa niha ba ibe'e chõ zomasi ia, awõ wa i'ila gõi ifataro salawa wondrege zide'ide. *(Raz. I. 22, 19).* Da'õ wangifi andrõ, 15
me mangifi ndra'odo, ja'odó, razo Neboekanesa; ba ja'oegõ, Belizasari, ba hadia geloeahania? Fefoe zonecheneche ba danõgoe, ba lõ'õ sa la'ila la'ombacha'õ chõgoe geloeaha; ba ja'oegõ zangila, me no so chõoe Geheha Lowalangi andrõ, ni'amoni'õ."
III. Ba tobali dõdõ Daniëli, 16
sotõi Belizasari, ara ma'ifoe, aboe dõdõnia, me mangera'era ia. Ba hoemede razo, imane: He Belizasari, bõi tobali dõdõoe ba wangifi andrõ, ba ba geloeahania! Ba itema linia Belizasari, imane: He Toea! Ena'õ na si fatioe tõdõ chõoe dandrõsa wangifi andrõ, ba ena'õ na ba nemalioe tetandrõsaigõ geloeahania! Eoe andrõ, ni'ilaoe, salawa 17
ba sesolo, siroegi ba mbanoea si jawa hogoe ba soroma iroegi ba wondrege danõ fasoei, si sõchi boeloe ba si 18
no fahõna boea, irege lasõndra gõra dozi si mõi chõnia, ba zonahia zaliwaliwa ba danõ, ba loemõ, ba ba zangazoeni fofo, ba ndraha, ba ja'oegõ da'õ, ja'oegõ razo, se- 19

boea ba sabõlõ, si no tedooedooe fa'eboea, iroegi ba mbanoea si jawa ba siroegi ba wondrege danõ fa'a-
20 bõlõ. Ba fangila razo, wa so moroi jawa zanaro ni'amoni'õ, sangoema'õ: Mi'obõ geoe andrõ ba michõchõ, ba bõrõnia, ba mirõi ba danõ ba mirate, rate si'õli ba tõla, ba mbenoea, ena'õ hamboenõ ia namo mbanoea, ba ena'õ i'ã wõfõ gõ zaliwaliwa ba danõ, iroegi
21 mewitoe fache, ba da'õ geloeahania, ja'oegõ razo, — no nihonogõi Wondrege zalawa, nifatõrõ chõ zo-
22 chõ ja'o, razo — latibo'õ dania ndra'oegõ niha, ba ba zaliwaliwa ba danõ nahiaoe dania: boeloe ndroe'oe labe'e õoe, fõfõ gõ zawi, ba si hamboenõ namo mbanoea ndra'oegõ, mewitoe fache wa'ara chõoe da'õ, irege aboto ba dõdõoe, wa no ba danga Wondrege zalawa so wa'asalawa niha, ba i'ila ibe'e
23 ba zomasi ia. *(Jer. 27, 5).* Ba oroisa andrõ, wa lõ laboelõ'õ ba danõ mbõrõ geoe andrõ, ba eloeahania, ba si lõ teboelõ chõoe wa'arazomõ; ha si'aikõ aboto ba dõdõoe, wa no
24 abõlõ zoroego. Ba andrõ, ja'oegõ razo, fondrondrongo niwa'õgoe chõoe: salahini horõoe andrõ fa'atoelõ dõdõ, ba olalõwamõ, ba salahini fa'ahachõ dõdõoe zi noemana, ma atõ ara dania wa'ohahaoe dõdõoe.
25 IV. Ba itõrõ razo Neboekanesa
26 da'õ fefoe. Dõfi aefa da'õ no mege, ba samoeza ma'ochõ, ba manõrõnõ-
27 rõ razo ba dete gõdonia, Ba hoemede ia, imane: Hadia, tenga Babeli seboea andrõ da'e, nitaroe'õgoe banoea razo, ba wa'abõlõgoe, si no maoeloe, ba ba wangeboea lachõ-
28 migoe! Ba lõ saetoe na ba mbewe razo niwa'õnia andrõ, ba so li si oroi mbanoea si jawa, imane: Da'õ niwa'õ chõoe, ja'oegõ razo Neboekanesa: no aheta chõoe wa'asala-
29 wamõ, latibo'õ sa'ae ndra'oegõ awõra nihá, ba ba zaliwaliwa ba danõ nahiamõ dania. Boeloe ndroe'oe, fõfõ gõ zawi, labe'e õoe, ba mewitoe fache wa'ara da'õ chõoe, irege aboto ba dõdõoe, wa no ba danga Wondrege zalawa so wa'asalawa niha, ba i'ila ibe'e ba zomasi ia.
Ba i'anema'õ itõrõ Neboekanesa ni- 30
wa'õ andrõ: latibo'õ ia banoeania ba tobali i'aga'agã mboeloe ndroe'oe, fõfõ gõ zawi, ba hamboenõ ia namo mbanoea, irege anaoe mboenia, timba mboe mojo, ba sa'ania, ba tobali timba za'a wofo.

V. Ba me no iroegi inõtõ andrõ, 31
ba maoso ndra'o, ja'odo Neboekanesa, oefaõga hõrõgoe ba ifoeli motõdõ ndra'o; ba oe'andrõ saoha gõlõ chõ Wondrege zalawa ba oesoeno zaoeri iroegi zi aetoe ba oe'eboea'õ dõinia, tõi zi so fa'abõlõ si lõ aetoe, ba fa'asalawania, ba gõtõgõtõ wa'a-
ra. Faja manõ fefoe niha ba goeli 32
danõ; somasi ia ba ilaoe, he ba ngahõnõ andrõ ba mbanoea si jawa, ba he ba niha ba goeli danõ; ba samõsa lõ sangila manenawa ja'ia, si tola mangoema'õ chõnia: Hadia nilaoemõ? *(Job. 9, 12, Jes. 40, 17; 14, 27).* Ba i'anema'õ ifoeli motõdõ 33
ndra'odo ba oesõndra mangawoeli wa'eboeagoe fõna, awõ lachõmigoe, fangeboea dõi wa'asalawagoe. La'aloei ndra'o ira anofoelagoe ba awõgoe salawa, ba ifoeli tefataro razo ndra'odo, ba tebe'e chõgoe wa'abõlõ, si tedooe moroi me fõna.
Ba ija'e, ba manoenõ ndra'o ba 34
oe'andrõ saoha gõlõ, ba oesoeno razo ba zoroego. **No si ndroehoe wolaoenia fefoe, ba he lala andrõ chõnia, ba no satoelõ, ba sanõrõ lala hocha, ba i'ila ihõndrõgõ.**

FAZA 5.

I. I'ila zoera ba mbagolõ razo Belisasa, me fatome ia. II. Lafakaoni'õ Daniëli ba i'ombacha'õ geloeaha zoera andrõ, famakiko razo Belisasa. III. Atoe'a ha Mbabeli zanoewõ, ba laboenoe Mbelisasa.

I. Ilaoe fatome razo Belisasa, fa- 1

tomesa seboea, hõnõ nikaoni awõnia salawa, ba ibadoebadoe nagoe ba zi so zi hõnõ andrõ. *(Jer. 27, 7; 51, 39. 57).* Ba me no ibõrõtaigõ maboe Mbelisasa, ba iwa'õ lahalõ mako ana'a andrõ ba mako firõ, nihalõ doeania Neboekanesa ba gosali ba Jeroezalema, ena'õ la'amadoegõ ira razo awõnia salawa ba fo'omonia ba dongania ba dõi andrõ. *(F. 1, 2).* Ba la'ohe chõnia mako ana'a andrõ, nihalõ ba nomo Lowalangi ba Jeroezalema, ba ni'amoni'õ andrõ, ba la'amadoegõ ira razo awõnia salawa, ba fo'omonia ba dongania ba dõi andrõ. Labadoebadoe nagoe ba lasoeno nadoe ana'a, awõ nadoe firõ, awõ nadoe tõla, awõ nadoe si'õli, awõ nadoe eoe, awõ nadoe kara. Ba ba da'õ si'aikõ oroma doetoeroe danga niha, sanoera ba mbagolõ nilaoe betoea, ba gamaoedoe naha wandroe, ba mbate'e seboea nihaogõ; ba i'ila razo danga andrõ, sanoera. Ba oefoesi mbawa razo ba tobali dõdõnia, ba hoelõ zadeha zolania ba manizinizi mbalõdoehinia. Ba moe'ao razo, eboea linia, ena'õ lafakaoni'õ zi faeta ba Dawa Galedaia ba sangila eloeaha ndrõfi. Ba hoemede razo, imane ba zonecheneche andrõ, ba Mbabeli: Ha niha zangila mombaso soera ba sangila mangombacha chõgoe eloeahania, ba lafobaroe baroe loeo ba labe'e ba mbaginia naja ana'a, ba labe'e fahandrona ba gamatõrõwa razo ia. Ba mõi jomo zonecheneche andrõ chõ razo, fefoe, ba lõ sangila mombaso soera ba he fangombacha chõ razo hadia geloeaha. Ba tobali sibai dõdõ razo Belisasa, afoesi mbawania, ba awõnia salawa gõi, ba fawoeka manõ dõdõ.

II. **Ba** me irongo ina razo hoehoeora awõnia salawa, ba mõi ia ba mbate'e wemanga andrõ. Hoemede ia, imane chõ razo: He razo, ja si lõ aetoe nosooe! Bõi boesi dõdõoe ba bõi afoesi mbawaoe! *(F. 2, 4).* So niha ba mbanoeaoe, si so Eheha Lowalangi andrõ, ni'amoni'õ; me loeo razo doeaoe, ba no lasõndra, wa no so chõnia haga ba tõdõ satoeatoea ba fa'atoeatoea Lowalangi; ba toeaoe, razo Neboekanesa, ba no ifataro ia hõgõ ba zeboea elemoe ba ba zi faeta, ba ba Ndrawa Galedaia ba ba zangila eloeaha ndrõfi — toeaoe andrõ, ja'oegõ razo! — *(F. 2, 48; 4, 6).* Me no la'ila, wa Eheha si sõchi zi so chõ Daniëli andrõ, ba fa'aboto ba dõdõ ba fangila eloeaha wangifi ba eloeaha dahõdahõ ba famokai si no tobini, chõ Daniëli andrõ, nifotõi razo „Belizasari." Andrõ õfakaoni'õ Daniëli andrõ, ba i'ombacha'õ chõoe geloeaha zoera andrõ. Ba la'ohe chõ razo ba gõdo Daniëli. Ba hoemede razo, imane chõ Daniëli: Hadia, ja'oegõ Daniëli andrõ, awõ ni'oloi'õ andrõ, Niha Jehoeda, banoea mado Joeda, ni'oloi'õ doeagoe razo [Neboekanesa]? No oerongo ndra'oegõ, wa no so chõoe Geheha Lowalangi, awõ wa no moe'ila chõoe haga ba fa'atarõ dõdõ ba fa'atoeatoea, si no maoeloe. No faefá mege la'ohe chõgoe zonecheneche ba si faeta, ba wombaso soera andrõ, ba ba wangombacha chõgoe eloeahania; ba lõ la'ila geloeaha, tebai la'ombacha'õ chõgoe. Ba no oerongo ndra'oegõ, wa õ'ila õ'ombacha'õ geloeaha hadia ia ba õ'ila õbokai zi no tobini. Ba ija'e, ba na õ'ila õbaso zoera andrõ, ba na õ'ila õ'ombacha'õ chõgoe geloeahania, ba lafobaroe baroe loeo ndra'oegõ, ba labe'e ba mbagioe naja ana'a, ba labe'e fahandrona ndra'oegõ, ba gamatõrõwagoe! Ba imane Daniëli chõ razo: Boeala andrõ, ba alacha lõ õbe'e chõgoe, ba ame'elamõ andrõ, ba hana na ba mbõ'õ õbe'e; ba oebaso sa chõ razo zoera andrõ, ba oe'ombacha'õ chõnia hadia geloeaha. He

razo! Fondrege Lowalangi andrõ, ba no ibe'e chõ doeaoe Neboekanesa wa'asalawa ba fa'abõlõ ba
19 soemange ba fa'eboea dõi. Ba ba wa'abõlõ andrõ, nibe'enia chõnia, ba manizinizi niha fefoe, ha soi ira ba hadia ngawalõ lira, ba la'ata'oefi ia. Tola iboenoe zomasi ia ba tola i'orifi zomasi ia; tola ibe'e salawa zomasi ia, ba tola ihõ-
20 ndrõgõ zomasi ia. Ba me fajawa dõdõnia, me tesao hochania, irege zi tenga inõtõ, ba tetimba ia ba dadaoma razo, ba aheta chõnia wa'a-
21 razonia. Latibo'õ ia awõnia nihá, ba tõdõnia, ba tobali timba dõdõ zaliwaliwa ba danõ, ba ngai galide gatoea nahiania, ba labe'e õnia mboeloe ndroe'oe, fõfõ gõ zawi; hamboenõ nõsinia namo mbanoea, irege aboto ba dõdõnia, ba danga wondrege Lowalangi so wa'asalawa niha ba somasi ia ifataro salawa.
22 *(F. 4, 22).* Ba ja'oegõ, Belisasa, ma'oewoenia, ba no lõ ni'ide'ide'õmõ ja'oegõ, he wa'ae no õrongo da'õ
23 fefoe, no õlawa Zo'aja ba zoroego; mako andrõ, ba gosalinia, ba no õ'oroi'õ chõoe, ena'õ mi'amadoegõ, ja'oegõ ba awõoe salawa ba fo'omooe ba dongaoe ba dõi andrõ, wamadoe agoe; ba no õsoeno nadoe firõ, awõ nadoe ana'a, awõ nadoe tõla, awõ nadoe si'õli, awõ nadoe eoe, awõ nadoe kara, si lõ mangila niha, ba si lõ mamondrongo li niha ba si lõ tõdõ; ba Lowalangi andrõ, si so ba danga nosooe, ba si no balazi ba zanõrõ ja'oegõ
24 fefoe, ba no lõ nifosoemangeoe. Da'õ mbõrõ, wa no ifatenge doetoeroe danga andrõ, ba wanoera soera a-
25 ndrõ ba da'õ. Ba nisoera andrõ ba da'õ, ba: **Menē, menē, tekēl, oe-**
26 **pharsīn.** Ba eloeaha li andrõ, ba:
„menē", ba: No **i'erai** wa'arazo-
27 mõ Lowalangi, ba no i'etoe'õ. Ba **„tekēl"**, ba: No **latoelo** ndra'oegõ ba waliëra, ba no lasõndra, wa no
28 abõlõ aoha ndra'oegõ, **„peres"**, (upharsīn), ba: No **lafaosa** gamatõrõwamõ ba no labe'e ba Ndrawa Media ba ba Ndrawa **Weresia.**

III. **Ba** ibe'e li Belisasa, lafoba- 29
roe baroe loeo Daniëli ba labe'e ba mbaginia naja ana'a andrõ, ba lafarongogõ ba niha, wa nibe'e salawa ia ba gamatõrõwa razo, fahandrona. Ba ba zi bongi andrõ, ba- 30
laboenoe Mbelisasa andrõ, razo Ndrawa Galedaia. *(Jes. 21, 1 b. t.; 47, 11. Jer. 51, 53).*

FAZA 6.

I. Ibe'e goroisa Dario: 30 wongi wa'ara. ba ha chõ razo mangandrõ niha. II. La'adoegõ Daniëli si fa'oedoe chõnia ba tetibo'õ ba lõsoelõsoe nahia zingo ia. III. Lõ laboenoe ia singo, ba lasasawi sa zi fa'oedoe chõnia andrõ. IV. Ifosoemange Lowalangi Daniëli razo.

I. **Ba** Dario, Dawa Media, zi to- 1
bali razo, me no 52 fachc wa'atoeania. Ba omasi Dario andrõ, 120 ifa- 2
taro koemandroe, ba gamatõrõwania ma'asagõrõ, ifosasi. Ba datõloe i- 3
be'e hõgõra toea seboea, samõsa Daniëli, ena'õ la'ombacha'õ ba da'õ koemandroe andrõ, he wisa, fa bõi manõ te'ala razo. Ba hõgõ zoei Da- 4
niëli, hõgõ doea seboea andrõ, ba hõgõ goemandroe fefoe, me no so chõnia Geheha seboea; ba tõdõ razo sa'ae: ibe'e barõ mbawa Daniëli gamatõrõwania ma'asagõrõ. Ba la'- 5
aloei sibai ira toea seboea andrõ, awõ goemandroe, nibe'e esoeanõ Daniëli ba halõwõnia famatõrõ andrõ. Ba lõ lasõndra hadia ia gesoeanõ, ba he hadia ia zi lõ sõchi, me no lõ falimosa chõ Daniëli, ba he fa'areoe ba he bõ'õnia si lõ sõchi, ba lõ lasõndra chõnia. Ba la- 6
mane niha andrõ: Lõ tasõndra mbõrõ chõ Daniëli andrõ, na tenga ba wolo'õnia oroisa Lowalangira. Ba mangandrõ sibai ira chõ razo, 7
ira toea seboea andrõ, awõ goema-

ndroe, lamane chõnia : He razo Dario ! Ja si lõ aetoe nosooe ! *(F. 2, 4).*
8 No mamagõlõ ndra toea seboea fefoe ba gamatõrõwamõ, ba satoea ba koemandroe ba ira anofoelamõ ba koemandra, ena'õ ibe'e goroisa razo ba ena'õ ifeta'oe niha : dozi ira, na so zangandrõ hadia ia, he chõ Lowalangi, ba he ba niha, na tenga chõoe, ja'oegõ razo, 30 wongi wa'ara, ba nitibo'õ ba lõsoelõsoe,
9 nahia zingo. Ba ija'e, ja'oegõ razo, ba be'e goroisa andrõ, ba fa'ohe'õ zoera, soera goroisa, si tebai awoe'a, dali lala goroisa andrõ ba Ndrawa Media ba ba Ndrawa Weresia, si
10 tebai lawoe'ai. *(Esit. 1, 10; 8, 8).* Ba ifasoera'õ goroisa andrõ, awõ wameta'oe no mege, razo Dario.
11 II. **Ba** me irongo Daniëli, wa no moebe'e goroisa andrõ, ba mõi ia ba nomonia, ba no teboka zandrela ba mbate'e ba zi sagõtõ chõnia, si otahõgõ Jeroezalema ; ba medõloe ma'ŏchõ ibalõdoehini tooe zalo, mangandrõ ia chõ Lowalanginia ba isoeno Lowalangi, lõ iboelõ'õ zi no to'õlõ ia. *(Raz. 1. 8, 48. Sin. 55, 18).*
12 Ba fagohi moroi tooe niha no mege ba la'ila, me mangandrõ Daniëli ba
13 fakaosania chõ Lowalangi. Ba mõi ira chõ razo ba lasofoe chõnia, ba goroisania andrõ, lamane: Hadia, tenga no õbe'e goroisa nitanõ ba zoera, wa nitibo'õ ba lõsoelõsoe nahia zingo dozi sangandrõ hadia ia, he chõ Lowalangi, ba he ba niha, na tenga chõoe, ja'oegõ razo, 30 wongi wa'ara ? Ba itema lira razo, imane : Ja'ia, no moehonogõi da'õ, dali goroisa ba Ndrawa Media ba ba Ndrawa Weresia, si tebai awoe'a.
14 Ba lamane chõ razo : Ba Daniëli andrõ, awõ ni'oloi'õ andrõ, Niha Jehoeda, ba no i'ositengagõ ndra'oegõ, ja'oegõ razo, ba he oroisa andrõ, nibe'eoe ; medõloe ma'ŏchõ manga-
15 ndrõngandrõ ia. Ba me irongo da'õ razo, ba aboe sibai dõdõnia, ba i'aloealoei tõdõnia, he iwisa wangorifi Daniëli ; iroegi aechoe loeo i'aloei lala, ba wangefa'õ ja'ia. Ba lafo- 16
rege chõ razo niha no mege, lamane chõnia : Bõi zi lõ aboto ba dõdõoe, ja'oegõ razo, wa no hoekoe ba Ndrawa Media ba ba Ndrawa Weresia, wa tebai awoe'a. na so nitenawa razo, ba he ni'oroi'õnia, fefoe gofoe hadia ia ! Awena ibe'e li 17
razo, lahalõ Daniëli, ba wanibo ba lõsoelõsoe nahia zingo. Ba hoemede razo, imane chõ Daniëli : Jamoe'orifi'õ Lowalangimõ andrõ, nifosoemangeoe, si lõ mamalõmalõ ! Ba 18
la'ohe gowe, doehõdoehõ mbawa lõsoelõsoe andrõ, ba ifotandro razo, tandronia ba tandro nawõnia salawa, ena'õ bõi awoe'a nihoekoe andrõ ba chõ Danieli. *(Mat. 27, 66).* Ba mõi ba gõdonia razo, ba mamoni 19
ia ba zi bongi andrõ ; lõ ifa'amõi si bacha ndra alawe ; ba lõ alaoe hõrõnia.
III. **Ba** me moloeo, me afoesi 20
wali, ba maoso razo, ba i'aliogõ isawa lõsoelõsoe nahia zingo. Ba 21
me lõ arõoe tõ iroegi lõsoelõsoe, ba moe'ao ia chõ Daniëli, timba ze'ẽ. Hoemede razo, imane chõ Daniëli : He Daniëli, enoni Lowalangi saoeri andrõ, hadia, no i'ila itimba chõoe zingo andrõ Lowalangioe andrõ, nifosoemangeoe, si lõ mamalõmalõ ? Ba hoemede Daniëli, imane chõ ra- 22
zo : He razo ! Ja si lõ aetoe nosooe ! No ifatenge mala'ika chõnia Lowa- 23
langigoe, ba no ikoesi mbawa zingo, fa bõi laboenoe ndra'o, me no lõ horõgoe i'ila, ba he chõoe gõi, ja'oegõ razo, ba lõ lalõgoe. *(F. 3, 25. Heb. 11, 33).* Ba omoeso sibai dõdõ 24
razo, ba iwa'õ lahalõ jawa Daniëli, moroi ba lõsoelõsoe. Ba me lahalõ jawa ia, ba ma'ifoe lõ lasõndra sesocho ia, me no abe'e dõdõnia chõ Lowalanginia. Ba iwa'õ razo, lati- 25
bo'õ ba lõsoelõsoe nahia zingo niha andrõ, sangadoegõ Daniëli mege. Ba la'ohe ba latibo'õ si tooe, fabaja fo'omora ba iraonora ; ba lõ

sikoko ira ba dojo lõsoelõsoe, ba lara'oe sa'ae ira singo, ba larasa dõlara fefoe.

26 IV. Ba ifa'ohe'õ zoera razo Dario, ba niha fefoe, ha soi ira ba hadia ngawalõ lira, ba goeli danõ misa, ma'asagõrõ, imane : „Ja aho-
27 woe ami! *(F. 3, 31)*. Da'õ niŵa'õgoe chõmi : ba gamatõrõŵagoe ma'asagõrõ, ba chõ Lowalangi Daniëli manizinizi ami ba ja'ia mi'ata'oefi. **Me no ja'ia Lowalangi saoeri, si lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe ; amatõrõŵania, ba no si tebai adoedoe, ba fa'asalaŵania, ba si lõ aetoe**
28 *(F. 2, 44)*. I'ila i'orifi niha ba i'ila i'efa'õ, ifazõchi dandra ba ilaoe zahõlihõli dõdõ, ba mbanoea si jaŵa ba ba goeli danõ tooe, ja'ia andrõ, si no mangefa'õ Daniëli ba wa'abõlõ
29 zingo andrõ". Ba Daniëli andrõ, ba sohahaoe tõdõ, barõ mbawa Dario andrõ, ba he barõ mbawa Giro, Dawa Weresia andrõ, dania. *(F. 1, 21)*.

FAZA 7.

I. Fangifi Daniëli ; saliŵaliŵa ba danõ si õfa nga'eoe ba tandroe side'ide andrõ. II. Angilatania: fangoehoekoe õsi goeli danõ ba fa'salaŵa Nono Niha andrõ. III. Eloeaha zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, si õfa ngaeoe : õfa gamatõrõŵa ba goeli danõ, ba ba gafoeriata, ba amatõrõŵa Lowalangi zabõlõ.

1 I. Ba me lõ dõfi na razo Mbabeli Belisasa, ba mangifi Daniëli, so gangilata hõrõnia, ba gasonia. Ba itanõ ba zoera wangifi andrõ,
2 toehonia. *(F. 2, 29)*. Hoemede Daniëli, imane : Ni'ilagoe ba zi bongi ba wangifigoe, ba ilaboe angi, isaŵa nasi seboea, õfa nangi mbanoea
3 si jaŵa. *(Jes. 17, 12)*. Ba so moroi tooe ba nasi zaliŵaliŵa ba danõ seboea sibai, õfa nga'eoe ba no fa-
4 zamboezamboea. Si fõfõna, ba no hoelõ zingo, ba no mo'afi mojo. Ba oefaigifaigi manõ ia : ba tedeha gafinia ba tefasindro ia, moroi ba danõ, tefazizio ba gahenia si doea, hoelõ niha ba tebe'e chõnia dõdõ niha. *(Jer. 4, 7. F. 2, 13)*. Ba aefa da'õ, ba so zageoe tõ, doea geoe, mõi da'õ, ba si hoelõ mberoea da'õ; ba si tambainia, ba no sisindro, ba ba mbawania, ba tõloe rozi dõla nosoe, ba nifõnia, ba so zangoema'õ chõnia : Laboe, oja'õ wemanga nagole hadia ia! *(F. 5, 28; 8, 3)*. Ba oefaigi, ba oroma zageoe tõ, si hoelõ harimo, ba õfa gafi wofo ba hoeloenia; ba õfa gõi hõgõnia, ba no moebe'e chõnia wa'abõlõ. *(F. 8, 5. 21. 22)*. Ba aefa da'õ, ba oe'ila ba gangilatagoe ba zi bongi, ba sageoe tõ zi so moroi tooe sata'oe ita ba sihocha mboeda, ba sabõlõ sibai. Si'õli nifõnia, seboea sibai ; i'aga'agã gõnia ba ibohagõ ; ba si tosai, ba ihoendrahoendra tooe. Ba no faehoe ia ba da'õ no mege fefoe, ba foeloe rozi dandroenia. *(F. 2, 40. 41)*. Ba oetõngõ sibai dandroe andrõ, ba hiza dandroe bõ'õ side'ide si toemboe ba gotaloea, ba tõloe rozi nideha tandroe no mege, si fõfõna. bõrõ zide'ide andrõ; ba hiza, ba si so hõrõ dandroe andrõ, hoelõ hõrõ niha ; ba noa gõi mobawa solaoe fajaŵasa.

II. Ba oefaigifaigi, iroegi tefedadao ba da'õ dadaoma zalaŵa ba irege doemadao „zatoea andrõ," si no ararã ; baroenia, ba no si takile, afoesi, fa'afoesi mbetoea, ba boenia, ba no timba zi ndroehoe mboe mbiribiri, ba dadaomania, ba holahola galitõ, ba no moroda alitõ siholahola. *(Hez. 1. 16. Mat. 19, 28. Fam. 20, 4)*. Ba hoelõ zahele misa galitõ, seboea, si otarai ia; mehõnõ wa hõnõ ngoningoninia, ba mewoeloe ngahõnõ wa foeloe ngahõnõ zi so ba ngainia. Ba doemadao zangoehoekoe ba labokai zoera. *(Sin. 68, 18. Fam. 4, 5. Fam. 20,12)*. Ba oefaigifaigi manõ — bõrõ wajaŵasa andrõ, hoehoeo dandroe andrõ,

seboea li — oefaigifaigi manõ, irege laboenoe zaliwaliwa ba danõ andrõ, ba irege lafakiko mbotonia, ba irege latibo'õ ba galitõ si holahola. *(Fam. 19, 20)*. Ba he ba nawõnia saliwaliwa ba danõ andrõ, ba teheta wa'abõlõ, ba te'õtõ chõra mbongi ba inõtõ, ha wa'anaoe nosora. Ba ni'ilagoe na ba gangilata andrõ, ba zi bongi, ba so moroi sa, ba lawoeo ba mbanoea si jawa, zi hoelõ niha, ba iroegi zatoea no mege, te'ohe chõnia. *(Hez. 1, 26. Mark. 13, 26. Hal. zin. 1, 11. Fam, 1. 13; 14, 14)*. Ba ba da'õ tebe'e sa'ae wa'abolo ba fa'eboea dõi ba fa'asalawa: enoninia niha fefoe, ha soi ira ba hadia ngawalõ lira; ba fa'abõlõnia andrõ, ba siroegi si lõ aetoe ba si lõ teboelõ, ba amatõrõwania andrõ, ba lõ'õ manõ adoedoe. *(Sin. 2, 6; 110, 2. F. 2, 44. Fil. 2, 9)*.

III. **Ba** ja'o, Daniëli, ba saboe sibai bacha tõdõ; tobali dõdõgoe ibe'e angilata hõrõgoe andrõ. Ba oe'ondrasi zamõsa, si so ba da'õ, ba oe'andrõ chõnia, ena'õ i'ombacha'õ chõgoe zi ndroehoe geloeaha da'õ fefoe. Ba itema ligoe, i'ombacha'õ chõgoe geloeaha ni'ilagoe andrõ, imane: Saliwaliwa ba danõ andrõ, seboea sibai, si õfa nga'eoe, ba daõfa dania razo ba goeli danõ; ba ni'amoni'õ andrõ chõ Wondrege zalawa dania zanema fa'asalawa, ba chõra manõ dania, lõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara. Ba omasido, na oerongo geloeaha zaliwaliwa ba danõ andrõ, fanete zi tõloe, si no faehoe ba nawõnia andrõ, fefoe, ba sata'oe sibai ita, si so ifõ si'õli ba sa'a tõla garamba, si mangamanga gõnia ba samohagõ, ba si hoendrahoendra tooe si tosai, ba eloeaha dandroe andrõ si foeloe, ba hõgõnia, ba eloeaha dandroe si sara andrõ, si toemboe [ba gotaloea], ba zabo'a si tõloe rozi, tandroe andrõ, si so hõrõ ba si so bawa, si so hoehoeo fajawasa, ba si no arõoe eboea moroi ba nawõnia, wamaigida. Ba noa gõi oe'ila: Isoewõ ni'amoni'õ andrõ tandroe andrõ, ba ja'ia zabõlõ, *(Fam. 11, 7; 13, 7)*; ba ba gafoeriata. ba so „zatoea" no mege, ba te'ohe ba lala hoehoeo niha ni'amoni'õ andrõ chõ Wondrege zalawa, ba inõtõ sa'ae, wa mõi ba ni'amoni'õ andrõ wa'asalawa. Ba imane chõgoe: Saliwaliwa ba danõ andrõ, fanete si tõloe, ba no amatõrõwa fanete zi tõloe, si no faehoe ba gamatõrõwa bõ'õ fefoe, si toemboe ba goeli danõ dania, ba i'ã danõ ma'afefoe ba ihoendrahoendra ba ifoefoe. Ba tandroe andrõ si foeloe rozi, ba dafoeloe dania razo ba gamatõrõwa andrõ, ba aefa da'õ, ba so zamõsa tõ, si faehoe ba zi so mege, fõnania, ba datõloe itimba razo. *(Fam. 17, 12)*. Ba ilaoe hoehoeo fajawasa chõ Wondrege zalawa, ba ifakao ni'amoni'õ andrõ chõ Wondrege zalawa; iwai dania tola iwoe'ai ginõtõ ba oroisa; ba dõfi ba mendroea fache ba matonga ndrõfi tebe'e ba dangania ira. *(F. 12, 7. Fam. 12, 14; 13, 5)*. Ba doemadao sa dania zangoehoekoe; ba teheta chõnia wa'abõlõnia, adoedoe ba afoefoe, si maoeloe. **Ba tebe'e sa'ae dania ba niha ni'amoni'õ chõ Wondrege zalawa wa'asalawa ba fa'abe'e ba fa'abõlõ, ba gamatõrõwa andrõ, ba goeli danõ ma'asagõrõ; amatõrõwania, ba amatõrõwa si lõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara, ba tobali ngoningoninia zalawa fefoe, barõ mbawania ira.** Awai ni'ombacha'õnia chõgoe. Ba ja'odo, Daniëli, ba si tobali tõdõ, afoesi mbawagoe; ba oetanõ ba dõdõgoe da'õ no mege.

FAZA 8.

I. Angilata Daniëli: biribiri si matoea ba nambi si matoea andrõ si toemboe tandroe side'ide ba gotaloea dandroenia si õfa rozi; ba samoefoe naha ni'amoni'õ andrõ dandroe side'ide andrõ. II. Eloeaha gangilata andrõ: amatõrõwa Ndrawa Media, fabaja Dawa Weresia ba amatõrõwa Ndrawa Heleni andrõ, ni'o'õfa dania. III. Ba zi samboea dania maoso zamoefoe naha ni'amoni'õ, ba nifakiko dania ia.

1 I. **Ba** me no tõra mendroea fache razo Belisasa, ba so gangilatagoe bõ'õ, ja'odo Daniëli andre, me no aefa gangilata si samboea
2 no. *(F. 7, 1).* Oe'ila ba gangilata andrõ, ba hoelõ ba gõdo ba Zoesa, ba danõ Gelama, sodo, me oe'ila; ba oe'ila ba gangilata andrõ, wa no ba mbewe Goela'i sodo. *(Neh. 1, 1,*
3 *Esit. 1, 2).* Ba me oefaõga hõrõgoe, ba hiza mbiribiri si matoea, si doea rozi tandroe, ba mbewe nidanõ, ba si sara tandroenia sanaoe andrõ, ba no anaoe na moroi ba zi sara; ba sanaoe andrõ, ba safoeria manõi.
4 *(F. 5, 28; 7, 5).* Ba oe'ila, me fatandroe mbiribiri si matoea andrõ, tánõ ba gaechoela loeo ba mijõoe ba miraja; ba lõ saliwaliwa ba danõ sangila molawa ja'ia. Lõ sangefa'õ ba wa'abõlõnia; ilaoe zomasi ia, ba itoegoe abõlõ sibai.
5 Ba me oefaigi sibai na, ba hiza nambi si matoea, moroi ba gaechoela loeo, itõrõ goeli danõ ma'asagõrõ, ba lõ manandrõsa ba danõ gahenia; ba ba nambi andrõ, ba sara dandroe si tenga inõtõ fa'anaoe, ba mbõrõ nichoenia. *(F. 7,*
6 *6).* Ba i'ondrasi mbiribiri si matoea andrõ, si doea rozi tandroe, nilagoe mege, ba mbewe nidanõ ba itandroe, sofõnoe ia, ba a'oi dõlania.
7 Oe'ila, wa no ngai mbiribiri itandroe; abao sibai dõdõnia ba i'olobigõ ia ba mbiribiri andrõ, afatõ dandroe, ma'adoea rozi, ibe'e; ba me no ambõ wa'abõlõ mbiribiri, ba wolawa ja'ia, ba itoeli'õ tooe ba ihoendrahoendra, ba lõ sangefa'õ biribiri ba wa'abõlõnia andrõ. Ba itoegoe abõlõ sibai nambi a- 8
ndrõ, ba me no iroegi wondrege wa'abõlõnia, ba afatõ dandroe sanaoe andrõ, ba õfa zi toemboe tandroe bõ'õ ba nahania, miraja ba mijõoe ba tánõ ba gatoemboecha loeo, ba tánõ ba gaechoela. Ba ba 9
zi sara, ba toemboe dandroe side'ide, sanõinõi sibai miraja ba tánõ ba gatoemboecha loeo ba tánõ ba wondrege zi sõchi tanõ andrõ. *(F. 7, 8. Sin. 106, 24. Hez. 20, 6).* Ba ila- 10
wa ngahõnõ ba mbanoea si jawa, ba atoroe õsa ibe'e, ba dõfi õsa atoroe ba danõ ba ihoendrahoendra. Ba he salawa ngahõnõ andrõ, ba 11
ilawa; tobali lõ'õ sa'ae labe'e ba da'õ zoemange, nibe'ebe'e chõnia mege, ba ladoedoegõ naha ni'amoni'õ chõnia. *(Jos. 5, 14).* Ba bõrõ 12
golalõwa andrõ, wa no ngahõnõ niloeloe, fabaja soemange andrõ, sero ma'õchõ; ba itoeli'õ tooe zi doehoe, ba mofozoe wolaoenia. Ba oe- 13
rongo zihede, ni'amoni'õ, ba ni'amoni'õ bõ'õ zanofoe chõ zihede andrõ, imane: Ha wa'ara gangilata andrõ, fa'atebato zoemange andrõ, nibe'ebe'e mege ba fanao horõ andrõ, gõtõ wa no iloeloe nihoendrahoendra naha ni'amoni'õ andrõ, awõ ngahõnõ andrõ? Ba ite- 14
ma linia, imane: Doea ngahõnõ a tõloe ngaotoe wongi, ba te'azõchi zoei naha ni'amoni'õ andrõ.

II. **Ba** me no oe'ila gangilata a- 15
ndrõ, ja'odo Daniëli, ba me oe'aloealoei hadia geloeahania, ba hiza niha, ba gametahõgoe, ira matoea wamaigigoe. Ba oerongo li niha, 16
si otarai noengo Goela'i, moe'ao ia, imane: He Gaberiëli! ombacha'õ chõnia andrõ geloeaha gangilata andrõ! *(F. 9, 21. Loek. 1, 26).* Ba so 17
ia, i'iagõ ba ngaigoe, ba tokea ndra'o, me so ia, ba oefalõgoe tooe

ndra'o. Ba imane chõgoe : Fondrondrongo, ono niha, me ba gõtõ safoeria dania itõrõ gangilata andrõ.
18 *(Hez. 1, 28).* Ba me fahoehoeo ia chõgoe, ba tobali hoelõ zi ono matelõ ndra'o, si no telõgoe tooe ba danõ ; ba itoejoe ndra'o, ifazizio
19 ndra'odo, ba zi sodo mege. Ba imane chõgoe: Da'oe'ombacha'õ chõoe, he wisa dania, na alõ sa'ae wõnoe [Lowalangi], me no ba gõtõ
20 safoeria tetandrõsaigõ ia. Biribiri si matoea andrõ, ni'ilaoe, si doea rozi tandroe, ba no razo Ndrawa
21 Media, fabaja Dawa Weresia. Ba nambi si matoea andrõ, sanaoe boe, ba no razo Ndrawa Heleni. Ba tandroenia andrõ, sanaoe, ba mbõrõ
22 nichoe, ba ja'ia zi a'a razora. Ba fa'afatõnia, awõ wa no õfa rozi zi toemboe ba nahania, ba õfa gamatõrõwa dania zi so barõ mbawania mege, lõ lai wa sambõ fa'abõlõ dania ira, moroi chõnia mege.
23 III. **Ba** ba gamozoea wa'asalawara dania, na no lafõnoei zoe'asoe'a sanao horõ andrõ, ba so zalawa sa-
24 faito, sangila kõikõi fefoe. Sabõlõ sibai ia dania, ba tenga sa fa'abõlõ si to'oea chõnia ; famakiko si tenga inõtõ ilaoe, ba sofozoe wolaoenia ; sabõlõ ifakiko, ba tõdõnia dania, ena'õ i'ila ihori ni'amoni'õ andrõ.
25 Ba falimosa andrõ, nifachainia, ba mofozoe, si fajawa ia ba ato ifakiko, si lõ moedõnadõna, ba ilawa Wondrege zalawa, ba nirasa dania ia, ba tenga moroi ba danga [niha].
26 *(F. 11, 24).* Ba angilata andrõ, nifa'ele'õ — ha oega bongi ia — ba no si ndroehoe ; ba ja'oegõ, ba bõi ombacha'õ gangilata andrõ, me no ba gõtõ sarõoe mitooe dania tetandrõsaigõ. *(Hez. 12, 27. F. 10, 14).*
27 Ba ja'odo, Daniëli, ba mofõchõ, ha oega bongi. Ba aefa da'õ, ba ifoeli abe'e ndra'o, ba oe'ila oehalõ halõwõgoe chõ razo ; ba no sahõlihõli sibai tõdõ ndra'o ba gangilata andrõ, lõ lai wa lõ aboto ba dõdõgoe ia.

FAZA 9.

I. Fangandrõ Daniëli. II. Fama'ele'õ si 70 migoe [dõfi], irege to'ele Mesia ba famoenoe da'õ ba fanoedoegõ Jeroezalema, fabaja osali.

I. **Ba** me lõ dõfi na Dario andrõ, 1
Dawa Media, ono Gahasiwero, si
no tobali razo Ndrawa Galedaia,
me lõ'õ na dõfi razo ia, ba oefaigi, 2
ja'odo Daniëli, ba zoera, ha me
oega fache, niwa'õ Jehowa chõ Je-
remia sama'ele'õ, si lõ teboelõ, wa
adoedoela Jeroezalema, 70 fache.
(Jer. 25, 11. 12; 27, 7; 29, 10). Ba 3
oe'otahõgõ Lowalangi So'aja, ma-
moni ndra'o, oe'obaroe gonigoni ba
moedadaodo bawoe, ena'õ oesõndra
wangandrõ ba fakaosa chõnia. *(Sangoehoek. 20, 26).* Mangandrõ ndra'o 4
chõ Lowalangigoe Jehowa. oe'ombacha'õ lalõda, oemane : „He So'aja, Lowalangi seboea ba sata'oe ita, si lõ mowoe'ai fawoe'oesa li andrõ ba fa'ahachõ dõdõ ba zomasi ja'oegõ, ba zolo'õ oroisamõ ! *(Moz. V. 7, 9. Neh. 1, 5).* No mamazõchi horõ 5
ndra'aga ba no malaoe zi lõ atoelõ ; no seboea horõ ndra'aga ba no malawa ndra'oegõ, no masawõ goroisamõ ba amachõitamõ. *(Sin. 106, 6. Jes. 64, 5).* Noa gõi lõ nifondro- 6
ndrongoma li genonimõ, sama'ele'õ andrõ, sama'ema niwa'õoe ba razoma ba ba zalawama ba chõ ndra toeama ba ba niha ba danõ, fefoe. Ba ja'oegõ So'aja, ba si no a'oi so 7
fa'atoelõ, ba no safoesi bawa fa'aila mado Joeda ba banoea Jeroezalema ba Iraono Gizeraëli fefoe, he ba zahatõ, ba he ba zarõoe, ba danõ andrõ fefoe misa, ba nifazaeweoe ja'ira, bõrõ wa no la'erogõ ndra'oegõ. He So'aja, saila ndra'a- 8
ga, ja'aga ba razoma ba salawama ba ira toeama, me no molalõga chõoe. Ba no chõ Zo'aja, Lowala- 9
ngima, so wa'ahachõ dõdõ ba fangefa horõ. Noa sa molawa ndra'aga chõnia, ba lõ nifondrondro- 10

ngoma li Lowalangima Jehowa, ba wanõrõ ena'õ lala nifachoinia nifarongogõnia chõma ba genoninia sa-
11 ma'ele'õ andrõ. Iraono Gizeraëli fefoe, ba no lasawõ goroisamõ, no lõ ni'o'õra chõoe, no la'erogõ ndra'oegõ. Ba no gõna ndra'aga fangelifi andrõ ba fahõloesa, si so ba zoera goroisa andrõ chõ Moze, enoni Lowalangi, me no molalõ ndra'aga chõnia. *(Moz. III. 26, 14 b. t. Moz. V. 27, 15 b. t.; 28, 15 b.t.; 29, 20 b.t.;*
12 *30, 18 ; 32, 19 b. t.)*. No ifatõrõ ba niwa'õnia, fameta'oe ja'aga ba salawama, samatõrõ ja'aga, wa ifatõrõ dania chõma wamakao seboea, si lõ moerai moelaoe ba goeli danõ, ha ba Jeroezalema. *(Ngen. Jer. 1, 12;*
13 *2, 13)*. Itõrõ manõ zi so ba zoera goroisa andrõ chõ Moze, no gõnaga famakao andrõ, fefoe. Ba lõ ni'alõsima tõdõ Lowalangima Jehowa, lõ nifalalinima era'erama, lõ nibatoma wanao horõ ba lõ nitõngõnima si
14 doehoe andrõ chõoe. Andrõ wa no itõrõ tõdõ Jehowa wamakao andrõ, ba no ifatõrõ chõma, me no satoelõ Lowalangima Jehowa, ba nilaoenia fefoe ; ba ja'aga, ba no si lõ molo'õ linia. *(Jer. 1, 12 ; 31, 28 ; 24,*
15 *27)*. Ba ija'e, ja'oegõ So'aja, Lowalangima, me no õfawoe'a mbanoeaoe, me no õheta ira ba danõ Miseraji tangaoe sabõlõ ba me no eboea dõimõ õbe'e, iroegi ma'õchõ andre ; no molalõ ndra'aga, no molaoega si lõ
16 atoelõ. He So'aja, alõsi wõnoemõ ba mbanoeaoe Jeroezalema, ba hili ni'amoni'õ andrõ chõoe, dali wa'ahachõ dõdõoe andrõ, ni'oromaroma'õmõ, gõtõgõtõ wa'ara sa'ae ! Bõrõ sa horõma andrõ ba olalõwa ndra toeama, wa no tobali fama'iki niha si tefasoei ja'aga fefoe Jeroezalema
17 ba banoeamõ andre. Ba ija'e, ja'oegõ Lowalangima, ba fondrondrongo wangandrõ genonioe ba fakaosania, ba fehaga mbawaoe jawa ni'amoni'õ andrõ chõoe, si no adoedoe, bõrõ ndra enonimõ andrõ, ja'oegõ So'aja ! *(Moz. IV. 6, 25)*. Be'e 18
mbõrõ dalingaoe, ja'oegõ Lowalangigoe, ba fondrondrongo ! Fehaga'õ ba faigi wa'adoedoe andrõ chõma ba banoea andrõ, sotõi tõimõ. **Tenga sa bõrõ wanõtõnama ba wa'atoelõma, ni'oroma'õma, wa ma'ohe chõoe wakaosama andrõ, bõrõ wanõtõnama fa'ahachõ dõdõoe a-ndrõ, si no eboea sibai.** He So'aja, 19
fondrondrongo ! be'e aefa chõma horõma, So'aja ! be'e mbõrõ dalingaoe, So'aja, ba ta'ita'i, bõrõ ndra'oegõ, ja'oegõ Lowalangigoe ; me no sotõi tõimõ mbanoea andrõ chõoe ba banoeaoe [niha] !"

II. Ba me lõ saetoe na wehedegoe ba fangandrõgoe, me oe'ombacha'õ horõgoe, awõ horõ mbanoeama Iraono Gizeraëli ba me oe'ohe chõ Lowalangigoe Jehowa wangandrõgoe fanolo ba hili ni'amoni'õ andrõ chõ Lowalangigoe, me ma- 21
ngandrõngandrõ na ndra'odo, ba i'ondrasido Gaberiëli andrõ — ni'ilagoe ba gangilata andrõ no — me inõtõ wame'e soemange na tanõ owĩ so ia, me no erege sibai dõdõgoe. *(F. 8, 16. Loek. 1, 19)*. Mõi ia 22
fahoehoeo chõgoe, ba imane : He Daniëli, ba wamotochi sibai ba dõdõoe so ndra'odo iada'e. Me 23
õbõrõtaigõ mangandrõ mege, ba tebe'e li, ba no sodo, ba wangombacha chõoe, wa no omasiõ ndra'oegõ. Ba fondrondrongo, ba aboto ba dõdõoe dania gangilata andrõ ! *(F. 10, 12)*. Fitoe ngafoeloe migoe 24
(mewitoe fache zi samigoe) nihonogõi ba niwami ba ba mbanoea ni'amoni'õ andrõ chõoe, ba wango'ozoei fanao horõ andrõ ba ba wamõnoei soe'asoe'a horõ ba ba wangeheta olalõwa ba ba wangasogõ fa'atoelõ dõdõ si lõ aetoe, ba ba wamotandro angilata zama'ele'õ andrõ ba ba we'amoni'õ fondrege ni'amoni'õ andrõ. *(F. 8, 23. Heb. 9, 12. Mat. 5, 17)*. Ba bõi zi lõ õrongo, 25
ba ja aboto ba dõdõoe: I'otarai

mbawa me tefaboe'oe, lafoeli lataroe'õ Jeroezalema, irege so Mesia, salawa, ba fitoe migoe, ba 62 migoe wa'ara la'angazõchi'õ ewali ba bandra [ba Jeroezalema], ba lõ aefa wamakao ba gõtõ da'õ. [*Ezer.* 26 *7, 11 b. t.; 9, 9. Neh. 9, 36).* Ba na no aefa zi 62 migoe andrõ, ba tetimba Mesia lõ horõnia, ba banoea, fabaja ni'amoni'õ andrõ, ba sabõlõ chõ razo si so moroi sa zanoedoegoe, ba timba na itõrõ oloro gamozoeania; iroegi gamozoea, ba fanoewõ ba famakao ba fanoedoe-27 goe. *(Jes. 53, 8. Mat. 26, 66).* Ba ato nibe'enia oroisa sabe'e dania, samigoe wa'ara, ba ba daloe zi samigoe andrõ dania, ba itenawa wame'e soemange nitaba ba soemange ni'ã, ba bõrõ wondrege zogoro ita andrõ, ba so zanoedoegõ ba iroegi wangohori, si no moehonogõi sibai, si hawoei dania sanoedoegõ. *(F. 11, 31; 12, 11, Mat. 24, 15. Mar. 13, 14. Loek. 24, 20.*

FAZA 10.

I. I'ila mala'ika Daniëli. II. Ibõrõtaigõ ibokai chõnia mala'ika andrõ, he wisa dania mitooe.

1 I. Ba me no tõra mendroea fache razo Ndrawa Weresia andrõ, Kiro, ba so nifa'ele'õ chõ Daniëli andrõ, nifotõi Belizasari. Si ndroehoe nifa'ele'õ andrõ, ha no famakao seboea nifa'ele'õ. Ba itanõ ba dõdõnia nifa'ele'õ andrõ ba itõ-2 ngõni gangilatania. Ba ja'odo Daniëli, ba saboe tõdõ, me loeo da'õ, 3 tõloe migoe wa'ara: Lõ oe'ã gõ sami, ba he diwo, ba lõ oebadoe nagoe, ba samoeza lõ oebajoini ndra'o, iroegi aloea zi tõloe migoe. 4 Ba ba zi doea woeloe a õfa ba mbawa si fõfõna. ba ba mbewoe nidanõ seboea andrõ, Tigeri, sodo. 5 *(Moz. I. 2, 14).* Ba oefaõga hõrõgoe, oefachõlõdo, ba hiza niha, noecha tarafali noechania, ba bõbõ lõwilõwinia, ba balaki sa'oesõ, balaki Oefasa. *(F. 12, 6. Fam. 1, 13).* Ba botonia, ba no timba we- 6 remata wiroesa, ba sihaga mbawania, hoelõ gari mbanoea, ba hõrõnia, ba hoelõ zoeloe, ba ta'ionia ba ahenia, ba no tõla garamba si no moedoechoe, si takile, wamaigida, ba linia, ba no hoelõ gosogoso sabõlõbõlõ. *(Hez. 1, 7. 26–28).* Ha ja'odo, Daniëli, zangila angi- 7 lata andrõ, ba awõgoe, ba ma'ifoe lõ la'ila; ba noa sa ihawoei ira fa'ata'oe sabõlõbõlõ, ba moloi ira, ba wamini'õ ja'ira. *(Raz. II. 6, 17. Hal. zin, 9, 7).* Ha ja'o zi torõi, ba 8 me oe'ila gangilata seboea andrõ, ba atata manõ dõlagoe, ba afoesi mbawagoe, tobali, ba lõ dõladõlagoe sa'ae. *(F, 7, 28; 8, 18).* Oerongo li- 9 nia, ba me oerongo da'õ, ba alaoe tooe ndra'o, hoelõ zi ono matelõ, telõgoedo tooe ba danõ. Ba i'ogo- 10 moezaõ itoefa ndra'o tanga ba ifahisi ndra'odo; ba oebalõdoehini danõ, ba oetoendreheni ndra'o tangagoe.

II. Ba imane chõgoe: He Daniëli 11 omasiõ! Fondrondrongo ligoe, niwa'õgoe chõoe ba zizio, me no ija'e sibai tefatenge ndra'o chõoe. Ba me iwa'õ chõgoe da'õ, ba moezizio ndra'o, manizinizido. *(F. 9, 23).* Ba 12 imane chõgoe: Bõi boesi dõdõoe, Daniëli, i'otarai loeo, me ibõrõtaigõ omasi'õ õsõndra wa'aboto ba dõdõ ba me õ'ide'ide'õ ndra'oegõ fõna Lowalangioe, ba no tefondrondrongo wangandrõoe, ba no fangandrõoe andrõ mbõrõ wa'asogõe. Doea woeloe a sara wongi wa'ara 13 iba'a ndra'o mala'ika samaigimaigi amatõrõwa Ndrawa Weresia andrõ; ba hiza, ba so Michaëli, salawa mala'ika, seboea, itolodo, me no ha ja'odo ba wasõndrata ba razo Ndrawa Weresia. Ba no sodo, 14 ba wangombacha chõoe, he wisa ba madomi, ba gõtõ foeri; noa sa zoei angilata, nitandrõsaigõ ba gõtõ mitooe dania. *(F. 8, 26).* Ba me 15

imanõ chõgoe, ba oefatoegoe ndra'o,
16 ba lõ hedehedegoe. Ba hiza zi hoelõ
niha, wamaigigoe, sanoefa bewegoe
toetoeroenia; ba oebokai mbawa-
goe, hoemede ndra'o, oemane ba zi
so fõnagoe andrõ: He Toeha! No
gõna ndra'o faniri, bõrõ ni'ilagoe
17 andrõ, ba lõ dõladõlagoe sa'ae. Ba
he oewisa gõi, ja'odo enoni zochõ
ja'o, he oewisa fahoehoeo chõ Doeha,
si mane ja'oegõ? Lõ dõladõlagoe
18 sa'ae ba ambõ manõ nosogoe! Ba
ifoeli itoefa ndra'odo tangania, si
hoelõ niha, wamaigigoe, i'abe'e'õ
19 ndra'o. Ba imane: Bõi boesi dõ-
dõoe, ja'oegõ omasiõ, ja ohahaoe
dõdõoe! Abe'e'õ ndra'oegõ, ja'ia, õ'-
abe'e'õ ndra'oegõ! Ba me iŵa'õ
chõgoe da'õ, ba abe'e ndra'odo, ba
oe'ila oeŵa'õ: Hede Toeha, me no
20 õ'abe'e'õ ndra'odo! Ba imane: Ha-
dia, õ'ila, hana wa mõido chõoe?
Mangawoeli ndra'o iada'e, mõido
fasõndra ba mala'ika samaigimaigi
Dawa Weresia, ba na aefado ba
da'õ, ba no so sa'ae mala'ika Ndra-
21 wa Heleni. Ba oe'ombacha'õ atõ
chõoe zi so ba zoera zi doehoe a-
ndrõ, he ŵa'ae lõ awõgoe, ba wo-
laoe ba chõra andrõ, baero mala'-
ikami andrõ, Michaëli.

FAZA 11.

Tohoetohoe: I. Fama'ele'õ he wisa dania gamatõrõŵa Ndrawa Weresia ba amatõrõŵa Ndrawa Heleni. II. Ba he wisa gamatõrõŵa Ndrawa Miseraji ba amatõrõŵa Ndrawa Garamo, ba famadõnira tanõ ni'amoni'õ. III. Razo Andriocho Efifane, razo Ndrawa Garamo ba famakaonia banoea Lowalangi. IV. Fa lõ ba dõdõnia Lowalangi ba folaoenia bõ'õnia ba fa'amatenia.

1 I. **Ba** ja'odo, me ambõ dõfi na
razo Dario andrõ, Dawa Media, si
iagõ awõgoe, ba wanolo ja'o ba
2 ba womba'a chõgoe hadia ia. Ba
ija'e, ba si doehoe oe'ombacha'õ
chõoe: Datõloe tõ na dania razo
Ndrawa Weresia; ba fanete da'õ,
ba ana'a seboea moroi ba gana'ara
fefoe isõndra, ba na sabõlõ sibai
sa'ae ia dania, ba i'owoeloi zabõlõ
fefoe, ba wanoewõ amatõrõŵa Ndra-
wa Heleni. Ba so dania razo sabõlõ, 3
samatõrõ amatõrõŵa seboea, ba i-
faloea zomasi ia. *(F. 8, 5).* Ba si 4
mane fa'asonia, si manõ gõi wa'-
adoedoe gamatõrõŵania [wa'alio],
ni'o'õfa, mangohia'õ mata angi
si õfa. Ba samboea lõ mõi ba
nga'õtõnia, ba samboea gõi lõ so-
gamõ fa'abõlõ chõnia mege. Fa'a-
salaŵania ba ni'osi sa'ae, ba ba
mbõ'õ mõi, tenga ba nga'õtõnia.
(F. 8, 8).

II. **Ba** abõlõ dania razo raja, ba 5
sabõlõ na moroi chõnia goemandra
chõnia, samõsa, ba salaŵa da'õ,
salaŵa gamatõrõŵa, tanõ sebolo
ibe'e barõ mbawania. Ba mato 6
mendroea fache, ba fahoewoe ira,
ba mõi fo'omo razo jõoe nono razo
raja, ba wahoewoesa, ba lõ anaoe
gõlõ dolotolo da'õ; ba he tolotolo
bõ'õ chõnia, ba si lõ boto, tebe'e
nifakiko dania ia [ira alawe andrõ],
awõ zolohe ja'ia mege, awõ nama-
nia, awõ zanolo ja'ia mege. Ba so 7
dania wangalinia, lewiõ ba lali
andrõ, si otarai ira alawe andrõ,
mege; da'õ dania zi mõi fasoewõ
ba zabõlõ andrõ, ba atoe'a ia ba
mbanoea saro andrõ, chõ razo jõoe,
ba ilaoe chõra zomasi ia ba sabõlõ
ia. Noemalõ adoera ba famaedo 8
nifahele chõra, awõ gamagamara
seboea bõli, firõ ba ana'a, ba i'o-
he ahoeloea, ba danõ Miseraji; ba
irege mato mendroea fache dania,
ba lõ'õ sa'ae isoewõ razo jõoe;
ba da'õ dania zi mõi ba danõ razo 9
raja, ba wanoewo ja'ira, ba ifoeli
sa atõ ia ba chõra. Ba iraononia 10
dania zanohoegõ fanoewõnoewõ a-
drõ, ba ato sibai la'owoeloi sabõlõ.
Da'õ dania zi so, timba molõ
seboea, ba lanõnõi danõ; ba lafoeli
lalaoe, laroegi mbanoea saro andrõ
chõnia. Ba abao sibai dania dõdõ 11

razo raja, ba so ia moroi si tooe, ba wasoewõta chõ razo jõoe. Ato sibai sa ba da'õ sabõlõ, ba mõna
12 zoei razo raja. Ba ahori zanoewõ andrõ; ba fajawa razo raja, ba ngafoeloe ngahõnõ iboenoe niha, ba te-
13 nga sa atõ sabõlõ ia dania. Ifoeli i'owoeloi zabõlõ razo jõoe, sato moroi ba zi fõfõna mege; ba na no mato mendroea fache zoei, ba ifoeli so ia, ato sibai zabõlõ chõnia, ba fa-
14 ngõna, ba si no fahõna. Ba ba da'õ dania, ba ato zi maoso oedoe razo raja, ba molawa gõi zabõlõ andrõ, soimi, ena'õ itõrõ wama'e-
15 le'õ andrõ, ba si te'ala ira. So razo jõoe, ifako'o'õ mba'aba'a ba atoe'a ia ba mbanoea saro; lõ'õ sa manaha zaradadoe moroi raja, ba fondrege zabõlõ chõnia. ba no sambõ fa'abõlõ, ba wanimba ja'ira
16 ena'õ. Ba solaoe chõnia andrõ, ba ilaoe manõ zomasi ia, me lõ sabe'e. Ba i'aro'õ naha ba wondrege zi sõchi tanõ andrõ; famakiko nilaoe
17 dangania. *(F. 8, 9).* Ba da'õ nifaiginia dania, ena'õ chõnia manõ gamatõrõwa razo raja, ma'asagõrõ, ba i'atoelõ'õ ia chõnia ba ibe'e chõnia nononia alawe, ba ba wamakiko; ba lõ itõrõ [nifachainia],
18 lõ fozoe. Ba ifaigi wangai tanõ ba mbewe nasi ba ebolo ihalõ chõnia; ba so dania goemandra seboea, samadõhõ fango'ajania andrõ, isoelõni sa'ae chõnia wango'ajania andrõ.
19 Ba awena dania ifaigi mbanoea saro ba danõnia, ba amaedola zanendre ia ba da'õ, ba alaoe ia, ba
20 lõ ja'ia sa'ae. Ba fangalinia, ba ifatenge ba wondrege zi sõchi tanõ andrõ zanoegi beo; ba lõ ara, ba mate niboenoe ia, ba tenga ba wõnoe ba tenga ba wanoewõ.
21 III. **B**a fangalinia, ba si lõ ngaroro, si tenga ni'odõdõgõ famataro razo; ba so manõ ia, lõ moedõnadõna ba ba walimolimosa i'ochõgõ
22 wa'asalawa. *(F. 8, 25).* Ba sanoewõ sato sibai, ba amaedola ihanigõ manõ, ba ihori, ba iboenoe gõi zatoea ba wawoe'oesa li andrõ, samõsa. Ba he na so zi no fahoewoe 23
chõnia, ba ilimo; lõ ato sibai chõnia zabõlõ, na mõi ia manoewõ, ba ja'ia zoei zi mõna. Ihawoei ma- 24
nõ danõ fondrege zatabõ sinanõ, lõ moedõnadõna, ba ilaoe zi tenga nilaoe ndra amania, ba he ira toeania fõna; niraboenia ba ahoeloeania, ba ifaosa ba nawõnia, tenga ha ma'ifoe, ba ifachai wolaoe ba mbanoea saro misa; ba lõ ara sibai.
Ba ilaoe chõ razo raja wa'abõlõnia 25
andrõ ba fa'abe'e dõdõnia, ato sibai i'ohe niha, ba no maoeloe gõi wa'ato chõ razo raja, ba no sabõlõ sibai, ba ifaondragõ, ba wasoewõta, ba tebai ilawa, bõrõ me so zi manga mbõli. Soroedoe manga chõnia 26
zamoefoe ja'ia; timba nihanigõ zabõlõ andrõ chõnia fefoe, ba ato niboenoe si'õli. Falimosa dõdõ ra- 27
zo andrõ si daroea; ha samboea naha wemanga ba faoma lalimo nawõra; ba lõ fozoe, me awena amozoea, na no iroegi inõtõ. Ba 28
tobali ifoeli ia ba danõnia, ba no eboea sibai gahoeloea, ba awena dania ifaigi ba wolaoe ba zi no fawoe'oe li andrõ, ni'amoni'õ, ba ifa-
loea ba ifoeli ia ba danõnia. Ba 29
na no iroegi inõtõ, ba isawa zoei danõ si raja, ba bõ'õ loealoea ba zi samoeza andrõ, bõ'õ me fõna.
Lalaoe chõnia si so ba nowo Giti, 30
ba ata'oe ia labe'e, ba tobali mangawoeli, ba ba zi no fawoe'oe li andrõ, ni'amoni'õ, itandrõsaigõ wõnoenia. Ba ifoeli ia ba chõra, ba i'otarai da'õ, ba itandrõsaigõ ba zi no mangawoeli foeri, si no mondrõi fawoe'oesa li ni'amoni'õ andrõ. *(Moz. IV. 24, 24. Jes. 23, 1).* Ifatenge za- 31
bõlõ, si iagõ da'õ, ba solaoe salacha ba ni'amoni'õ andrõ, ba hati andrõ, ba sanenawa soemange andrõ, nibe'ebe'e ba samedadao sogoro ita andrõ, fanoedoegõ [hoekoe Lowalangi]. *(F. 9, 27).* Ba zi no manawõ 32

fawoe'oesa li andrõ, ba ilimo, ena'õ la'erogõ [hoekoe Lowalangi] ; ba si no aboto ba dõdõ Lowalangirã, ba
33 lõ mangiwa, latandro. Satoeatoea ba chõra, ba labotochi ba dõdõ zato, ba mato mendrõfa fache wa'ara tefakiko ira bawa zi'õli ba alitõ ba fokoeroe ba foraboeraboe si so
34 chõra. Ba na loeo wa'ate'alara andrõ, ba faloecha ira wanolo side'ide, fangorifira ; ba ato dania zi
35 fao chõra, samini tõdõ. Ba so zi mate, õsa, satoeatoea chõra, ba wameta si fabaja, si lõ gõna, ba si no amaedola gadaja, ba wangehao, gasagasa gamozoea ; ba ginõtõ sa dania da'õ. *(F. 12, 10).*

36 IV. **Ba** razó andrõ, ba ilaoe zomasi ia ; sohocha ia ba si fajawã ia ba zi no motõi Lowalangi, fefoe, ba chõ Lowalangi Fondrege zalawã, ba ilaoe hoehoeo sihocha mboeda, ba mofozoe wolaoenia, irege no alõ wõnoe Lowalangi [ba Ndraono Gizeraëli], me no moefaloea nihonogõi. *(F. 7, 25. Tes. II. 2,*
37 *4. Hez. 28, 2. Fam. 13, 5).* Ba he Lowalangi ndra toeania mege, ba lõ ba dõdõnia, ba he „fa'omasi ndra alawe" andrõ, ba he hadia ia Lowalangi bõ'õ, ba lõ ba dõdõnia, fa-
38 jawã manõ ia chõra fefoe. Ba nifosoemangenia, salahi, ba Lowalangi hati andrõ, Lowalangi si lõ moerongo chõ ndra toeania, ifosoemange firõ ba ana'a ba manimani
39 ba barasi. *(Hab. 1, 11).* Ba ba mbanoea saro misa, ba ifaigi chõnia zolo'õ hoekoe Lowalangi bõ'õ ; ba ba nitoetoejoenia andrõ, ba i'eboea'õ zoemange ba ifataro salawã ira, ato ibe'e barõ mbawara, ba ifachoi chõ-
40 ra danõ, bõli gõlõra. Ba ba gõtõ safoeria andrõ, ba fatandra fa'abõlõ chõnia razo raja, ba ilaoe chõnia razo jõoe, i'ohe goereta ba si fakoedo, ba oja gõi nowo, lasawã danõnia ba lahawoei, lanõnõi.
41 *(Hez. 38, 15. Fam. 9, 16).* Ba mõi ia gõi ba wondrege zi sõchi tanõ andrõ, ba ba ngafoeloe ngahõnõ zi mate ibe'e. Ba si lõ ibabaja, ba Iraono Gedomo ba Iraono Moabi ba
toeho Ndraono Gamoni. I'oro'õ da- 42
ngania jawã danõ andrõ misa, ba he tanõ Miseraji gõi, ba lõ aefa chõnia ; ana'a ba firõ ba hadia 43
gamagama seboea bõli ba danõ Miseraji, ba ihalõ chõnia, ba solo'õ chõnia gõi Ndrawa Libia ba Dawa Choesi. Ba so dania doeria moroi ba 44
gatoemboecha loeo ba moroi jõoe, si tokea ia ; ba maoso ia, isawã,ena'õ ato ifakiko ba ihori. Ba ba gota- 45
loeara nasi hili andrõ, si so famoadoe andrõ, ni'amoni'õ, ibe'e nosenia, amaedola gõdonia ; ba ba da'õ ichamõ ia fa'amate, ba lõ sangorifi ja'ia. *(F. 7, 26. Fam. 19).*

FAZA 12.

Fango'ozoei: I. Famaloea fangorifi banoea Lowalangi. II. Nibini'õ oea gangilata andrõ.

I. **Ba** na loeo da'õ dania, ba mao- 1
so Michaëli andrõ, salawã mala'ika, seboea, samaigimaigi soimi andrõ, ba gõtõ wamakao ba da'õ, si lõ irai, iroegi da'õ, i'otarai mbõrõta soi niha. Ba ba gõtõ da'õ, ba da'õ fefoe ni'orifi, soimi, si no moetanõ ba zoera. *(F. 10, 21. Mat. 24, 21. F. 12, 7).* **Ba ato zi maoso dania, si** 2
no mõrõ barõ danõ, ba wa'aoeri si lõ aetoe õsa, ba tánõ bõ'õ, ba ba wa'aila ba ba wa'ogoro si lõ aetoe. *(Jes. 66, 24. Mat. 25, 46. Joh. 5, 29. Hal. zin. 24, 15).* **Ba satoeatoea, ba** 3
sihaga, timba haga mbanoea si jawã, ba si no ato molohe ba wa'atoelõ, ba timba ndrõfi dania, gõtõgõtõ wa'ara, si lõ aetoe. *(Amaed. 4, 18. Mat. 13, 43. Jak. 5, 20).* Ba 4
ja'oegõ Daniëli, ba bõi ombacha'õ hoehoeoda andre ba fotandro zoera, iroegi ba gõtõ safoeria. Ato dania zangaloengaloei eloeaha ba tedooedooe dania wa'aboto ba dõdõ. *(Jes. 29, 11).*

II. **Ba** ja'odo, Daniëli, ba oe'ila, 5

ba hiza mala'ika, daroea, si so ba da'õ, si samõsa, ba ba mbewe nidanõ tánõ andre, ba si samõsa, ba
6 ba mbewe tánõ si jefo. Ba imane si samõsa ba niha andrõ, sonoecha tarafali, si so jaŵa nidanõ: Ha wa'ara dania wa'a'ozoe zahõlihõli dõdõ
7 andrõ? *(F. 10, 5)*. Ba oerongo me hoemede zonoecha tarafali andrõ, si so jaŵa nidanõ — i'oro'õ mijaŵa dangania ma'adoea, mijaŵa ba zoroego, fahõloe ia ba chõ zaoeri andrõ, iroegi zi lõ aetoe — imane: Fa'arania, ba dõfi ba mendroea fache, ba matonga ndrõfi; na no a'ozoe wa'abõlõ zamakiko soi ni'amoni'õ, ba itõrõ da'õ no mege fe-
8 foe! *(F. 7, 25. Fam. 10, 5. 6.)* Oerongo sa, ba lõ aboto ba dõdõgoe, ba oemane: He Toeha! He wisa loealoea da'õ no mege fefoe dania?
9 Ba imane chõgoe: Foeli'õ, ja'oegõ Daniëli! irege gõtõ safoeria andrõ, ba tenga sa ni'ombacha'õ hoehoeo andre; nifotandro. Ato dania zi hoelõ 10
nitafi, nihaogõ, ba niheta si lõ sõchi, ba seboea horõ, ba si dõrõdõrõ manao horõ; dozi seboea horõ, ba dõrõdõrõ lõ fa'aboto ba dõdõ; ba ba zatoeatoea, ba so wa'aboto ba dõdõ. *(F. 11, 35. Hos. 14, 9. Fam. 22, 11)*. Ba i'otarai loeo andrõ, na 11
tetenaŵa zoemange andrõ, nibe'ebe'e mege, ba wamedadao sogoro ita andrõ, fanoedoegõ hoekoe Lowalangi, ba 1290 wongi tõ. *(F. 8, 11; 9, 27; 11, 31)*. Ja ahowoe za- 12
naoe õlõ ba sanaoe noso, iroegi no noemalõ zi 1335 wongi! Ba ja'oegõ, 13
ba ae'e, amaedola õfaondragõ gamozoea; solombase ndra'oegõ oea, ba maoso'õ dania, ba wanema tána chõoe andrõ, ba gamozoea gõtõ danõ andre. *(Kol. 1, 12)*.

Soera

HOSEA.

FAZA 1.

Ihalõ ndra alawe sohorõ Hosea, amaedola walimosa Ndraono Gizeraëli.

1 Da'e daroma li Jehowa chõ Hosea andrõ, ono Mbe'eri, me loeo Oesia ba Jotamo ba Ahasi ba Hisikia, razo mado Joeda, ba me loeo Jerobeamo andrõ, ono Jo'asi, razo Ndraono Gizeraëli. *(Jes. 1, 1)*.
2 Me bõrõta wehede Jehowa chõ Hosea, ba imane Jehowa chõ Hosea: Ae halõ ndra alawe sohorõhorõ, fabaja nono horõ, me no sohorõhorõ niha ba danõ, wangerogõ
3 Jehowa. *(Jer. 3, 1. Hez. 23, 3)*. Ba mõi ia mangai Gomeri andrõ, ono Dibila'i, ba manabina da'õ ba mo'ono chõnia, ono matoea. Ba imane 4
chõnia Jehowa: Jezere'eli be'e tõinia; hatõ sa ma'ifoe tõ, ba oelaoe mbalõ ndro Jezere'eli andrõ, ba nga'õtõ Jehoe andrõ ba oese'e nõri Ndraono Gizeraëli andrõ. *(Raz. 1. 21, 1. Raz. II. 10, 1 b. t.; 15, 12)*. Ba 5
na loeo da'õ, ba oefatõ wana Ndraono Gizeraëli ba ndraso andrõ, ba Jezere'eli. Ba ifoeli manabina ba 6
mo'ono, ono alawe. Ba imane chõnia Jehowa: Lo-Roehama (si lõ moehachõsi tõdõ) be'e tõinia, me lõ'õ sa'ae oehachõsi tõdõ ma'oewoe Gizeraëli, wame'e aefa chõra horõra
ena'õ. Ba ma'oewoe Joeda andrõ, 7
ba oehachõsi tõdõ, ba oe'orifi ira

tanga Lowalangira, Jehowa, ba lõ oebe'e fangorifira wana ba si'õli ba fanoewõ, ba he koedo ba he si
8 fakoedo. *(Raz. II. 19, 34).* Ba i'efa'õ ba mbagi zoesoe Lo-Roehama andrõ, ba ifoeli manabina ba mo'ono, ono
9 matoea. Ba imane Jehowa: Lo-Ami (tenga banoeagoe) be'e tõinia, me no tenga banoeagoe ami, ba me lõ edõnado, chõmi ndra'odo.

FAZA 2.

I. Faloecha ira wa'ahachõ dõdõ dania. II. Tohoetohoe gamaedola walimosara ba fotoera. III. Amaboe'oela li fa'eboea dõdõ,

1 I. **Ba** fa'ato Ndraono Gizeraëli dania, ba timba wa'oja ngawoea nene ba mbewe nasi, si tebai ni-soe'a ba si tebai ni'erai; ba tobali: ba mbanoea, ba niwa'õ chõra: „Tenga banoeagoe ami", ba lamane chõra: „Ja'ami, ono Lowalangi saoeri." *(Moz. I. 32, 12. Rom. 9, 26.*
2 *Fet. I. 2, 10).* Ba lafoeli la'oroedoegõ ira Iraono Joeda ba Iraono Gizeraëli fefoe, ba si ha samõsa lafataro hõgõra ba mõi ira mijawa, moroi ba danõ andrõ; bawa seboea sa mbawa Jezere'eli andrõ. *(Jer. 3, 18; 30, 9. Hez. 37, 22).*
3 II. **M**imane ba dalifoesõmi matoea andrõ: „Banoeagoe [ami]!" ba ba dalifoesõmi alawe: „Nihachõsi tõdõ [ami]!" Mihoekoe ni-
4 nami andrõ, mihoekoe! me no tenga fo'omogoe ia ba me no tenga ngambatõnia ndra'odo, ena'õ iheta ba mbawania hochania, ba fohorõnia ba gotaloea zoesoenia. *(Jer. 3,*
5 *1. Hez. 23, 3; 16, 16).* Fa bõi oeheta mbaloebaloenia, fa bõi oebe'e si mane me loeo wa'atoemboenia ia, ba fa bõi oefaomagõ ia ba danõ si mate, ba danõ si lõ ida'idanõ, ba fa lõ oebe'e mate owõchi dõdõ ia.
6 Ba ononia andrõ, ba lõ oehachõsi
7 tõdõ, me no ono horõ. Noa sa mohorõ ninara, no ilaoe zaila ita sadono ja'ira; noa sa imane: Da'oego'õgo'õ zomasi ja'odo, same'e õgoe fache ba õgoe idanõ ba boe mbiribiri ba afasi ba fanicha chõgoe ba hadia ia nibadoegoe. Andrõ 8
hiza, oeba'a lalania doi ba oefa'anõ gõli kara chõnia, ba alacha lõ isõndra lalania. Ba igohi zomasi 9
ja'ia, ba lõ ichamõ: i'aloei, ba lõ isõndra, ba imane dania: Da'oefoelido chõ ngambatõgoe si fõfõna andrõ; noa sa ohahaoe dõdõgoe, me loeo da'õ, moroi iada'e. Ba lõ 10
saboto ba dõdõnia, wa ja'odo zame'e chõnia fache ba agoe ba fanicha andrõ, ba si no mangõhõna chõnia firõ ba ana'a; ba ba chõ Mba'ali la'ogoena'õ. *(Hez. 16, 16 b. t.).* Ba 11
ja'odo gõi, ba oehalõ sa'ae gõi wache andrõ chõgoe, na asotõ, ba agoe andrõ chõgoe, na bawania; ba boe mbiribiri ba afasi andrõ chõgoe, nibe'enia baloebaloenia ena'õ, ba oesõbi chõnia. Ba oeheta mba- 12
loebaloe zaila ia, ba zanehe zohorõni ja'ia; ba lõ sangefa'õ ja'ia ba dangagoe! *(F. 5, 14).* Ba oe'etoe'õ 13
fefoe wa'omoeso dõdõnia, awõ walõwa andrõ, awõ wasoelõna andrõ, awõ loeo sabato ba awõ gowasa andrõ chõnia, fefoe. *(Amos. 8, 10).* Ba tõla nagoe andrõ chõnia ba 14
tõla marafala chõnia, ba oefoefoe, niwa'õnia tõdõnia: boeala chõgoe da'õ, nibe'e zomasi ndra'o andrõ, ba oebali'õ sasai'õ, ena'õ õ goetoe ndroe'oe. *(Sin. 80, 13. Jes. 5, 5).* Oehoekoe ba chõnia gõtõ nadoe a- 15
ndrõ, gõtõ wamosoemangenia ja'ia, wango'aja laedoeroe ba aja bõ'õ, me olifoe ia ndra'odo, iwa'õ Jehowa.

III. **A**ndrõ hiza, oedõnisi ia, ba 16
oe'ohe ba danõ si mate, ba oehaogõ wehede chõnia. *(Jes. 40, 2. Hez. 20, 35).* Ba ba da'õ oefoeli chõnia ka- 17
boe nagoe andrõ chõnia ba oebali'õ bawa gõli ba wanõtõna mbawa danõ wa'aboe dõdõ andrõ; ena'õ manoenõ ia ba da'õ, si mane me ono alawe ia, si mane me

i'otarai moroi si tooe danõ Miseraji. *(Moz. II. 15, 1. Jos. 7, 26).*
18 Na loeo da'õ — iwa'õ Jehowa — ba „fo'omogoe" õbe'e tõigoe, ba
19 tenga sa'ae „Ba'aligoe." Ba oebe'e taja sa'ae ba mbewenia dõi Mba'ali andrõ, ena'õ lõ'õ sa'ae tetõtõi
20 dõira andrõ. Ba na loeo da'õ, ba oebe'e gamachoita ba goetoe ndroe'oe ba ba wofo ba daloe mbanoea, ba ba goeõkoeõ ba danõ, fangorifira, ba fana ba si'õli ba fanoewõ, ba oehori ba danõ, ba lõ hadia ia chõra ba danõ oebe'e. *(Job. 5, 23. Jes. 11, 6. Hez. 34, 25).*
21 Ba **oe'oniha ndra'oegõ, si lõ mamalõmalõ; oe'oniha ndra'oegõ ba wa'atoelõ ba ba wa'adõlõ ba ba wa'eboea dõdõ ba ba wa'ahachõ dõdõ;**
22 *(Hez. 16, 8);* **ba wa lõ farõi oe'oniha ndra'oegõ, ena'õ aboto ba dõ-**
23 **dõoe Jehowa!** *(Jer. 31, 34).* Na loeo da'õ, ba oefondrondrongo li, iwa'õ Jehowa; oefondrondrongo li mbanoea si jawa, ba ja'ia zamo-
24 ndrongo li danõ. *(Sach. 8, 12).* Ba tanõ, ba ifondrondrongo li wache ba li nagoe ba li wanicha ba ja'ira zamondrongo li Jezere'eli andrõ.
25 *(F. 1, 11).* Ba oetaroe'õ ia chõgoe ba danõ, ba oehachõsi tõdõ Lo-Roehama (si lõ moehachõsi tõdõ) andrõ, ba oemane chõ Lo-Ami (tenga banoeagoe) andrõ: „Banoeagoe ndra'oegõ"! ba ja'ia, ba imane: „He Lowalangigoe." *(F. 1, 6. 9, 10).*

FAZA 3.

Ifoeli ihalõ ndra alawe sohorõ sama'ele'õ, amaedola, ba tefaboe'oe zoei wamalalini era'era Ndraono Gizeraëli.

1 **Ba** imane chõgoe Jehowa: Ae foeli omasi'õ ndra alawe, sangomasi'õ niha bõ'õ ba si no mohorõ, si mane fa'omasi Jehowa Ndraono Gizeraëli, he wa'ae no adõni dõdõra ba Lowalangi bõ'õ ba he wa'ae no omasi ira koee nifaroeka boea nagoe. Ba no oehõli ia chõgoe felelima 2
roefia ba sazo'e gandroe; ba oe- 3
mane chõnia: Ara dania doemaodao ndra'oegõ chõgoe; bõi mohoro'õ ba bõi mõi'õ donga ndra matoea bõ'õ, ba si manõ ndra'o chõoe.
Iraono Gizeraëli andrõ sa, ba ara 4
dania, ba doemaodao manõ, lõ salawa, lõ hõgõ, ba lõ fame'e soemange ba lõ harefa ba lõ ono mbaroe ba doto ba lõ siraha. *(Moz. I. 31, 19. Nga'õt. II. 15, 3. F.10, 3.)* Ba na 5
aefa da'õ, ba lafalalini gera'erara Iraono Gizeraëli ba la'aloei Jehowa, Lowalangira, ba Dawido andrõ, salawara, ba la'ondrasi Jehowa ba fa'eboea dõdõ andrõ chõnia, oi so wa'ata'oe, na aefa da'õ dania. *(Jes. 2, 2 b. t. Jer. 30, 9).*

FAZA 4.

I. Fanegoe lalõ Ndraono Gizeraëli, awõ lalõ zama'ele'õ andrõ chõra, awõ lalõ gere. II. Famangelama mado Joeda.

I. **M**ifondrondrongo li Jehowa, 1
ja'ami Iraono Gizeraëli! So hoehoeo Jehowa ba niha ba danõ, me lõ falõfarõi, ba me lõ fa'omasi, ba me lõ fa'aboto ba dõdõra Lowalangi, ba danõ: mangelingelifi 2
ira ba molaoelaoe faja ba mange'enge'e ba managõnagõ ba mohorõhorõ; manõinõi jomo ira ba te'oli manõ wamoenoe niha. Da'õ mbõrõ, 3
wa okõlikõli danõ [lõ teoe], awõ wa ariri niha ba danõ, fabaja oetoe ndroe'oe ba fofo ba daloe mbanoea; ba noemalõ ī'a ba nasi, ba matemate. Ba bõi fasoso niha ba bõi 4
fatahi chõ nawõnia. Ba chõmi, ja'ami ere, so hoehoeogoe! *(Moz. V. 17, 12).* Ba zi ma'õchõ alaoe ami 5
oebe'e, ba he sama'ele'õ andrõ, ba salaoe, awõmi, ba zi bongi, ba oefakiko ninami! Ba wa'atekiko la- 6
sawa banoeagoe, me no lõ fa'aboto ba dõdõ. Ba me no lõ ba dõdõmi

wa'aboto ba dõdõ andrõ [ja'ami ere], ba oetibo'õ ami, fa bõi sa'ae ere ami. Ba me no olifoe ami nifachoi Lowalangimi, ba da'oe'olifoegõ gõi ndra'o ndraonomi. *(Jes. 5, 13).* Me itoegoe abõlõ ira mege, ba no itoegoe oja lalõra chõgoe; ba oebe'e salahi lachõmira wa'aila. Ba horõ mbanoeagoe andrõ lasõndra gõra, ba no omasi ira golalõwa mbanoeagoe. *(Moz. III. 6, 26).* Ba dalafaomagõ wolaoe chõra, ba gere ba ba niha sato: Oe'otoe'õ mboeaboeara, ba mangandraoeli chõra nilaoelaoera oebe'e. *(Jes. 24, 2).* Na manga ira, ba bõi ja aboeso ira; ba na oroedoe ira ba ndra alawe, ba bõi mo'ono'ono ira, me no labõhõli wame'e ba dõdõra Jehowa. *(Moz. III. 26, 26. Hag. 1, 6).* Ba wohorõhorõ ba ba wemaboemaboe agoe taja gera'era: Ba mbalõ geoe faeta mbanoeagoe ba si'ora zangombacha chõra lala. Noa sa bechoe ba wohorõhõrõ zamowõhõ ja'ira, fa lafosoemange nadoe, salahi Lowalangi. Ba zoezoe hili misa latataba zoemange, ba ba hilihili labe'e, ba mbõrõ manawa ba ba mbõrõ ma'oesõ ba ba mbõrõ zimalamboeo — no omasiõ loemõ geoe andrõ. Ba tobali mohorõhorõ nonomi alawe ba laloeloe ira ba zohorõni donga zodonga oemõnõmi. *(Raz. II. 17, 20. Jes. 37, 7, Hez. 6, 13; 20, 28).* Ba onomi alawe, ba lõ oe'otoe'õ ba wohorõhorõra andrõ, ba he oemõnõmi, me laloeloe ira ba zohorõni donga zodonga, ba lõ oe'otoe'õ. Ja'irã [ere] ba noa sa fao ira ba ndra alawe sabao, ba zi tobini, ba no faofao ira ba ndra alawe nifataro ba wohorõhorõ, wame'e soemange nitaba, ba tobali tekiko niha sato, si lõ fa'aboto ba dõdõ.

II. Ba na mamosoemange adoe ami, ja'ami Iraono Gizeraëli, ba bõi atõ molalõ mado Joeda! Bõi mi'ae ba Giligala, ba bõi mi'ae mijawa ba Mbeti Awene, ba bõi mifao ba da'õ wahõloesa andrõ: „Ba wa'adoehoe wa'aoeri Jehowa! *(Raz. I. 12, 29. F. 9, 15. Amos. 8, 14).* Na no sabe'e tandro Ndraono Gizeraëli, timba zawi samoe'i, ba hadia, ba ikoebaloi ira Jehowa, ba mbenoea sebolo, amaedola nono mbiribiri? No la'olembai nadoe mado Geferaji; ba nibõhõli sa'ae ira! No tenga inõtõ wemaboemaboera, ba sohorõhorõ ira! Fangeboea dõira andrõ, ba lõ ba dõdõra; fa'aila zomasi ira. *(Mich. 7, 3).* Ifoejoe'õ ira tawoejoe nangi sabõlõ ba tobali si lõ boto wanõtõnara ba naha wame'e soemange andrõ chõra.

FAZA 5.

I. Fanegoe mado Geferaji, awõ mado Joeda. II. Idaõ'õdaõ'õ sama'ele'õ wangoehoekoe Lowalangi ja'ira.

I. Mifondrondrongo da'e, ja'ami ere! Mibe'e mbõrõ dalingami, ja'ami Iraono Gizeraëli, ba mitõngõni, ja'ami ba gõdo razo! Me no chõmi manandrõsa hoehoeo andrõ, me no tobali tandrawa ami ba Misefa ba oe'õ nifadõlõ ba hili Dabora. No la'erogõ [Lowalangi] ba no abacha wanao horõ. Andrõ oe'otoe'õ ira fefoe dania! Noa sa aboto ba dõdõgoe mado Geferaji, ba tebai labini'õ ira chõgoe Iraono Gizeraëli; noa sa faefá mege mame'e adoe ami, ja'ami mado Geferaji ba no lata'oenõi ira Iraono Gizeraëli, wanõrõ salacha. Boeaboeara wamatimba, na lafoeli ira chõ Lowalangira ena'õ; no mobechoe ira bechoe wohorõ, ba fa'aboto ba dõdõra Jehowa, ba lõ chõra. *(F. 4, 12).* Ba fangeboea dõi Ndraono Gizeraëli andrõ zamadoehoe'õ dania, oedoera, wa lasawa wa'atekiko Iraono Gizeraëli, fabaja mado Geferaji, bõrõ golalõwara andrõ — ba si tekiko gõi mado Joeda, awõra. *(F. 7, 10).*

6 Ba na maoso dania ira, na la'ohe mbiribirira, awõ zawira, ba wangaloei Jehowa, ba lõ lasõndra ia : noa sa i'erogõ ira. *(Jer. 11, 11. Joh. 7,*
7 *34).* No farõi ira chõ Jehowa, noa sa mo'ono'ono ono horõ ira. Andrõ i'ã dania ira owasa ba wasoelõna andrõ, fabaja tanõra.
8 II. Milaoe dorofe ba Gibea, milaoe dorofe ba Rama! Mihahagõ ba Mbeti Awene! Mi'angelama, ja'-
9 ami mado Mbenijami! Si tobali tanõ si mate danõ mado Geferaji dania, na bawa wangotoe'õ. Si doehoe ni'ombacha'õgoe, si gõna Ndrao-
10 no Gizeraëli dania! Satoea mado Joeda andrõ, ba no timba zama'-ese gowe nola ; ja'ira dania oehawoei fõnoegoe, nifamadoewa idanõ.
11 *(Moz. V. 19, 14).* Ba mado Geferaji, ba latehe wamoejoe'õ hoekoe, latehe na lahoendrahoendra ; noa sa lõ ata'oe ira, la'o'õ wajafaja a-
12 ndrõ. *(Raz. I. 12, 28).* Ba no tobali timba hama ndra'o ba mado Geferaji ba timba go ba mado Joeda.
13 Ba me la'ila wõchõra mado Geferaji ba me la'ila waosara mado Joeda, ba mangandrõ tolo mado Geferaji ba Ndrawa Asiria, lafatenge zinenge chõ razo Jarebi, ba tebai i'abe'e'õ ami da'õ, ba lõ i'ila
14 ifadõhõ waosami andrõ, me timba zingo dania ndra'odo ba mado Geferaji, ba timba nono zingo ba ma'oewoe Joeda. Ja'odo andre, oesasawi ira ba oelaoe mofanõ; oe'oloi'õ ira, ba lõ sangefa'õ ja'ira,
15 ba mofanõ ndra'o, oefoelido ba nahiagoe. Ba fozoe dania, ba aboto ba dõdõra ba la'aloei wamaigigoe ja'ira ; na tosasa ira, ba hoemoeloe dõdõra chõgoe.

FAZA 6.

I. Famarooe tõdõ ba wamalalini era'era. II. Lafalalini sibai iwa'õ Lowalangi.

1 I. „Talaboe, tafoeli ita chõ Jehowa; ifoeli sa ifadõhõ zochoda, me no amaedola isasawi ita, idaloedaloeni zochoda andrõ, me no ifesocho ita! *(Moz. V. 32, 39. Job. 5, 18, Jes. 30, 26).* Ha mato doea 2
wongi, ba i'orifi ita, ba mahemoloe õ, ba ifoeli i'abe'e'õ ita, ena'õ aoeri ita rorogõfõnia. *(Jes. 26, 19. Kor. I, 15, 4).* Acha aboto ba dõdõ- 3
da, ba ena'õ na taforege wangaloei fa'aboto ba dõdõda Jehowa, — mõi ia chõda, si ndroehoendroehoe, timba wa'adoehoe wa'amoloeo, ena'õ itõrõ ita, timba deoe, timba deoe sarã, si basõi tanõ." *(Sam. II. 23, 4. Sin. 72, 6).*

II. He oewisa chõmi, ja'ami 4
mado Geferaji? Hadia nilaoegoe chõmi, ja'ami mado Joeda? me no hoelõ lawoeo ba zangoehoelõ wongi wa'omasimi andrõ, me no hoelõ namo mbanoea, salio sibai taja. *(F. 13, 3).* Ba me no si manõ, 5
ba lõ tola lõ oefabago'õ ira ba zama'ele'õ andrõ, ba lõ tola lõ oeboeboenoe ira taroma ligoe andrõ, ba nifa'ele'õ wangoehoekoegoe, si mane fa'atoemboe loeo. **Fa'omasi sa zomasido. ba tenga** 6
soemange nitaba ; fa'aboto ba dõdõra Lowalangi zomasido, ba tenga soemange nitoenoe! *(Sam. 1. 15, 22. Amaed. 21, 3. Mat. 9, 13).* Ba ja'ira 7
andrõ, ba no lasawõ nifachoigoe, nifolaoe niha baero. No falimo ira chõgoe ba da'õ. *(F. 8, 1).* Gileadi 8
andrõ, ba no banoea zanao horõ, si no ta'oenõ do. No timba zi fa- 9
raboe, sanarogõ sanõrõ, gere andrõ; mange'enge'e ira ba ngai lala ba Zichema. Horõ sa nilaoera! Siho- 10
cha mboeda ni'ilagoe ba mbanoea Ndraono Gizeraëli : No mame'eme'e adoe ba da'õ mado Geferaji, no lata'oenõi dangara Iraono Gizeraëli. Ba ba chõmi gõi, ja'ami 11
mado Joeda, ba famasi dania labe'e, na oefoeli dania oe'azõchi mbanoeagoe andrõ.

FAZA 7.

I. Fangarõngarõ ba horõ mado Geferaji andrõ. II. Ba niha baero la'aloei wangorifi; ba Lowalangi, ba la'erogõ.

1 I. Ero na omasido oe'orifi Ndraono Gizeraëli, ba oroma horõ mado Geferaji ba si lõ sõchi ba mbanoea Zamaria, me no si falimo ira ba me manõinõi jomo zanagõ, ba me no ato zi faraboeraboe, 2 baero, ba lala. Ba lõ'õ sa lafatooe-tooe tõdõra, wa lõ olifoelifoe ndra'o mboeaboeara andrõ, si lõ sõchi, fefoe. Ba no te'oe'oe ira nilaoelaoera andrõ; lõ aefa'aefa ba 3 doedoema hõrõgoe da'õ. Labe'e fondrara dõdõ razora zi lõ sõchi andrõ chõra ba fondrara dõdõ zalaŵa labe'e wamini tõdõ andrõ 4 chõra. Dozi ira, ba sohorõ, timba nawoe famogõ roti, nibõda doeka roti alitõ, irege no manõi gombõila 5 roti andrõ, si no moefaroeka. Na owasa chõ razo, ba maboe agoe zalaŵa andrõ, irege achõmõchõmõ ira. Ba i'oro'õ dangania ba za-6 ngo'aja. No timba nawoe si'õli dõdõra, ba walimosara andrõ. Sara wongi manõ mõrõmõrõ doeka roti, ba ba zangoehoelõ wongi, ba eboea 7 galitõ, alitõ siholahola. Dozi ira, ba no hoelõ nawoe si'õli, seboea alitõ, ba tobali la'ã zangoehoekoe ja'ira. Salaŵara fefoe, ba no moeboenoe, ba samõsa lõ'õ ba chõra sangombacha chõgoe. *(Raz. II, 15, 10. 14).*

8 II. No fao ba niha baero mado Geferaji; no tobali hoelõ koee si lõ moebali'õ ira. *(Sin. 106, 35).* 9 Niha bõ'õ zi manga wa'abõlõra, ba lõ la'ila; no tohare hoewa, ba 10 lõ la'ila. Ba si lõ lai wa no ifadoehoe'õ wolaoera lachõmi Ndraono Gizeraëli andrõ: lõ nifoelira ja'ira chõ Lowalangira Jehowa, lõ ni'aloeira ja'ia, lõ lai da'õ fefoe. *(F.* 11 *5, 5).* Folaoe mado Geferaji, ba no nifolaoe marafadi, sowõhõwõhõ ba si lõ tõdõ; no lakaoni Ndrawa Miseraji, ba no la'angarõfi li Ndrawa Asiria. *(Raz. II. 17, 4. F. 5, 13).* Ba me ba da'õ lasaŵa, ba oetaŵi 12 woeka, oehalõ ira ba daloe mbanoea ba oe'otoe'õ, dali zi no moefarongogõ ba mbanoeara; Alai ira, me 13 no la'erogõ ndra'o! Ja itõrõ ira fa'adoedoe, me no lalaŵa ndra'odo! He na edõna ndra'o oe'orifi ira, ba lalaoe waja, wamatoenõ wolaoegoe. Ba tenga soroi ba dõdõra 14 wangarõfi li ja'odo, ha fege'ege tooe ba zalo. Ba lachoi nõsira, wolaŵa ja'odo, ena'õ abõlõ mboea nowi, awõ nagoe. Ba noa sa atõ 15 ja'o zamobawa lala chõra ba sangabe'e'õ tangara. Ba no si lõ sõchi dõdõra chõgoe. Labali'õ sa foeri ira, 16 ba no tenga mijaŵa. Hoelõ wana si lõ aefa ira! Ba salaŵara, ba niboenoe si'õli, bõrõ mbewera andrõ, fõnoerã andrõ — andrõ wa la'igi'igi'õ dania ira ba danõ Miseraji. *(Sin. 78, 57. Jes. 30, 3).*

FAZA 8.

I. Fanegoe fame'eme'e adoe andrõ, ba Zamaria. II. Fame'e soemange si tenga moroi ba dõdõ, ba lõ omasi Lowalangi.

I. Laoe dorofe! Laoe'õ ba nomo 1 Jehowa, hoelõ si mane mojo! Me no lasawõ nifachoigoe ba me no molaŵa ira, ba niŵa'õgoe chõra. *(Moz. V. 28, 49, F. 5, 8; 6, 7).* Ba 2 moe'ao ira chõgoe, lamane: He Lowalangigoe! Aboto sa ba dõdõma ndra'oegõ, ja'aga Iraono Gizeraëli! Ba no lõ ba dõdõ Ndraono 3 Gizeraëli fangorifi andrõ — ba alacha lagohi ira emali! No lafataro 4 razo, ha ja'ira, si tenga balazi ndra'odo; no latoejoe hõgõra, si lõ nirongogoe. No lafahele adoe wirõra ba ana'ara; ba hadia goenania? Ha sambalõ famakikora. *(Raz. I. 12, 20. F. 2, 8).* Ono zaŵi 5 andrõ chõmi, ja'ami banoea Zama-

ria, ba no abõoe; no tesao wõnoegoe chõra. Ha wa'ara na dania, wa tebai si lõ horõ ira! *(Raz. I. 12, 28).*

6 No ba Ndraono Gizeraëli mbõrõtania [bõrõta zawi andrõ] no toeka zolaoe ja'ia, ba tenga Lowalangi ia. Nifoefoe sa dania zawi Zamaria
7 andrõ! Angi sa nitaroera, ba angi sabõlõ dania labasi; lõ tõla, saoeri andrõ, ba si lõ õsi, ba na so
8 ena'õ, ba niha bõ'õ zi manga. Ni'ã Ndraono Gizeraëli! Amaedola wakake si lõ goena sa'ae ira, ba niha baero! *(Jes. 30, 14. Jer. 22, 28).*
9 Me no mõi ba Ndrawa Asiria mado Geferaji, timba galide ndroe'oe, somasi si lõ awõ'awõnia, ba no lafachai zi fahoewoe chõra, nifoloeo.
10 *(Hez. 16, 33).* Ba famachaira si fahoewoe chõra andrõ, ba niha baero, mbõrõ, wa oesasagõ sa'ae ira, ena'õ lõ ara tõ mangarõngarõ ira, ba mbeo andrõ, nibe'e chõ razo seboea andrõ.
11 II. **N**oa sa'ae oja lafa'anõ naha wame'e soemange mado Geferaji, ba loealoeania chõra, ba no ba ho-
12 rõ ba Lowalangi. Ba he oehõna wamachoi chõra lala, ba hoelõ nifa-
13 choi niha bõ'õ wamaigira. Lataba zoemange nitaba ba la'ã nõsi, ba lõ omasi Jehowa ira. Ba lõ olifoelifoe ia wa'atefoejoerá, ba i'otoe'õ dania horõra Ja'irá andrõ dania zangawoeli ba danõ Miseraji ba si manga gõ salacha ba danõ Ndrawa
14 Asiria. *(F. 6, 6. Jes. 66, 3).* Me no olifoe Ndraono Gizeraëli zombõi ja'ira mege, ba me no lalaoe gõdo chõra, ba me no la'oja'õ chõra mbanoea saro mado Joeda, ba oefa'ohe'õ galitõ ba mbanoeara andrõ, alitõ si manga hati andrõ chõra.

FAZA 9.

I. Iroegi inõtõ wangotoe õ Iraono Gizeraëli. II. Teloeloe ba danga niha baero mado Geferaji.

1 I. **B**õi mi'abõlõgõ wangomoesoi'õ tõdõmi, ja'ami Iraono Gizeraëli, bõi si mane niha baero! Noa sa mierogõ Lowalangimi, no farõi ami; no omasi ami loeo wohorõ ba golajama mbasitõ misa fefoe. Ba i'o- 2
sitengõ sa ira olajama mbasitõ ba he folazi mboea nagoe; ba lõ chõra dania. Aheta dania ira ba danõ 3
Jehowa andrõ. Sangawoeli ba danõ Miseraji mado Geferaji, ba si manga gõ salacha ba danõ Asiria. *(Hez. 4, 13).* Lõ'õ sa'ae lafadoewa 4
nagoe chõ Jehowa, ba lõ'õ sa'ae la'asiwai chõnia zoemange nitaba andrõ chõra. Timba gõ ba wa'aboe dõdõ gõrã dania; dozi si manga ja'ia, ba ra'ira'iõ. Ha sa famadõhõ wa'olofora gõra, ba lõ'õ sa iroegi gosali Jehowa. *(Moz. V. 26, 14).* Ba 5
he miwisa na bawa gowoeloa ba na owasa chõ Jehowa? Hiza, no lõ 6
ichamõ ira famoenoe, ba wa'adoedoe andrõ, ba ba danõ Miseraji gahonoa, ba Membisi lewatõra dania; ahonoa najara firõ, ba ba lato, ba sa'asa'a mao zi toemboe ba nosera. *(Jes. 32, 13; 34, 13).* Iroegi dania 7
bawa wangotoe'õ, iroegi bawa wamasoelõni, ba nisõndra Ndraono Gizeraëli fa'aboto ba dõdõ, me no lamane: Sowõhõ mowa zama'ele'õ andrõ ba sowõhõ zi so Eheha! Balazi wa'abõlõ wa'atefoejoemi ba fatioesami andrõ. Sanaronaro mado 8
Geferaji ba gametahõ Lowalangigoe. Chõ zama'ele'õ andrõ, ba no lalaoe wesoe, nifolaoe zama'ala fofo, ba bõlõdi, ba gosali Lowalanginia. No 9
manao horõ seboea ira, si mane ba Gibea no: lõ olifoe ia golalõwara, i'otoe'õ dania horõra!

II. **N**isõndragoe Ndraono Gizera- 10
ëli, timba mboea nagoe ba danõ si mate, ba fangilagoe ira toeami, ba no timba wangilada si a'a mboea ara ba hogoe zawena mowoea. Ba me laroegi Mba'ali Weoro andrõ, ba lalaoe mamosoemange adoe, ba tobali sogoro ita ira, si mane ni'olembaira andrõ. *(Moz. IV. 25, 3. Jer. 24, 1 b. t.).* Hoelõ wofo soloi 11

dania [wa'ataja] mado Geferaji sato andrõ; tebato wo'ono, lõ'õ sa'ae manabina, lõ'õ sa'ae moetoege nono.
12 Ba he la'e'eboea nonora matoea, ba oeheta dania chõra, ena'õ lõ ira matoea sa'ae dania. Ba he ja'ira gõi, ba alai ira, na lõ'õ sa'ae
13 oefaigi ira! No timba Diro nitaroe'õ ba ndraso mado Geferaji wamaigigoe, ba laloeloe dania ba danga zange'e nonora matoea mado
14 Geferaji andrõ. Be'e chõra zomasi'õ õbe'e chõra, ja'oegõ Jehowa! Bõda chõra nõsi daloe ba õsi zoe-
15 soe! Ba Giligala lafazõchi horõra andrõ fefoe. Ba da'õ sa tesao wa'oedoesagoe chõra. Oeheta ira ba nomogoe andrõ, oefofanõ ira, bõrõ zi lõ sõchi andrõ nilaoera. Lõ'õ sa'ae oe'omasi'õ ira! Salawara fefoe, ba no si fa'ero [chõgoe]. *(F. 4, 15. Jes.*
16 *1, 23).* No gõna famoenoe mado Geferaji, obooe wa'a, tebai sa'ae mowoea! Ba he na mo'ono ira, ono matoea, ba oeboenoe nonora oma-
17 siõ andrõ. Itibo'õ ira Lowalangigoe; me no lõ nifondrondrongora linia: alacha si lõ hinaoma ira ba niha baero misa!

FAZA 10.

I. Aheta ba danõra Ndraono Gizeraëli, mõi ba danõ Asiria, bõrõ wamosoemangera adoe andrõ. II. Famarooe tõdõ ba wangaloei Jehowa, ena'õ lõ gõna ira fotoe andrõ.

1 I. Tõla nagoe sabõlõ manõi Ndraono Gizeraëli mege, ba si sõchi fowoea. Ba itoegoe abõlõ mboea, ba oja lafa'anõ chõra naha wame'e soemange [ba nadoe]; itoegoe abõlõ mboea danõ, ba itoegoe lafazõchi chõra nadoe nihaogõ. *(Jes. 5, 3.*
2 *F. 8, 11).* No tõdõ si falimo dõdõra; andrõ wa ni'otoe'õ ira. Ja'ia zanoedoegõ naha wame'e soemange
3 andrõ chõra, ba irasa nadoera. Lamane sa dania: Lõ chõma razo sa'ae, me no lõ ni'ata'oefima Jehowa. Ba hadia goena razo chõma? — *(F. 3, 4).* Hadia, samagõlõ 4
[ba nawõnia] ia, si mõi ia ba hõloe si lõ itõrõ, ba ma si fawoe'oewoe'oe li wamatoemboe'õ hoekoe si bohooe, timba ndroe'oe langoe ba nowi, na no lafakoe? Sawi si ma- 5
toea andrõ ba Mbeti Awene ni'aboesi mbanoea Zamaria tõdõ dania; aboe dõdõ zi olembai ja'ia mege, ba manizinizi gerenia ba chõnia, dania, — ba girõgirõ andrõ chõnia, me saheta chõnia. *(Raz. II. 23, 5. Sef. 1, 4).* Ba ja'ia na'i, ba 6
ni'oloi'õ ba danõ Asiria, boeala chõ razo Jarebi; fa'aila mado Geferaji andrõ ihalõ chõnia, ba tobali faja wanõtõna Ndraono Gizeraëli ba nichoi dõdõra andrõ. *(F. 5, 13).* Safoefoe Zamaria andrõ, ba razora, 7
ba si hoelõ wahawaha geoe solangi ba dete nidanõ. Sadoedoe dania 8
hilihili famakiko andrõ, horõ Ndraono Gizeraëli andrõ, ba lato ba sa'asa'a mao zi toemboe dania ba naha wame'e soemange andrõ chõra. Ba ba da'õ dania lamane ba hili: Mihawoei ndra'aga! ba ba hilihili: Milangõgõga! *(Jes. 2, 19, Loek. 23, 30).*

II. I'otarai gõtõ ba Gibea andrõ, 9
ba no molalõ ami, ja'ami Iraono Gizeraëli. Lõ si teboelõ ira ba da'õ, ba ichamõ ira fanoewõ sanao horõ andrõ, ba Gibea andrõ. *(F. 9, 9).* Na edõna ndra'o, ba oe'ila 10
oe'otoe'õ ira, ni'owoeloi dania soi niha baero, solaoe chõra, wangotoe'õ ja'ira ba lalõra andrõ si no doea winaeta. Mado Geferaji a- 11
ndrõ, ba no hoelõ nono zawi si no moehaogõ famamaha, somasi mamõbõrõ fache. Noa sa lõ nibe'egoe kalo mbagi ba mbaginia si sõchi andrõ, mege, ba ija'e, ba oefokalo mbagi sa'ae mado Geferaji; ba sondrõni famali'õ danõ mado Joeda ba sondrõni korikori ma'oewoe Jakobo. Fa'ahachõ dõdõ mitaroe, ba 12
so fõnami wamasi dania, ibe'e fa'eboea dõdõ [Lowalangi] andrõ!

Mitoea'õ zi bohooe, me no iroegi inõtõ, ba wangaloei Jehowa, ena'õ i'ondrasi ami, ba ena'õ ifatõrõ chõmi deoe fangorifi. *(Amaed. 11, 18).*
13 Ba me no mitaroe horõ, ba no famakiko nibasimi, ba no boea walimosami gõmi! Noa sa tõtõnafõce goereta ba wanoewõ andrõ ba fa'-
14 ato zabõlõ andrõ chõoe! Ba roemoeroe dania moroi sa zanoewõ sato andrõ chõoe; ba banoea saro andrõ chõoe fefoe, ba ladoedoegõ, si mane me idoedoegõ Mbeti Arebeli Salama, me loeo manoewõ no, me la'õ'õtõ nina ndraono, fabaja
15 iraonora. *(Raz. II. 17, 3).* Si manõ sibai dania wolaoera chõmi, ja'ami Iraono Gizeraëli, me no hatõ falõsõchi chõmi. Ba zangoehoelõ wongi dania mate niboenoe razo Ndraono Gizeraëli!

FAZA 11.

I. Lõ ni'andrõ Ndraono Gizeraëli saoha gõlõ fa'omasi Lowalangi ira. II. Ba ifoeli zoei na ihachõsi tõdõ ira.

1 I. Me ono'ono na Ndraono Gizeraëli, ba no omasido ira ba oekaoni zato andrõ, oeheta ba danõ Miseraji. *(Moz. II. 4, 22. Mat. 2, 15).*
2 Ba na hoemededo chõra ba la'erogõ ndra'o. Latataba zoemange nadoe ba lafosoemange wamaedo andrõ, *(Moz. II. 32, 4. Raz. I. 11, 8),*
3 ba ja'odo, ba oetoejoe galogo mado Geferaji [nifolaoe ba Ndraono], ba oehagi ira. Ba lõ la'ila, wa oefadõhõ wõchõra. *(Moz. II. 15, 26).*
4 No oedõni ira sinali, si mane ni'ogoena'õ niha, fesoe fa'omasi, ba no amaedola zoloeloe kalo mbagi andrõ, ba mbagira, ndra'odo, ba
5 oe'oro'õ gõra. Sangawoeli ba danõ Miseraji ira, ba razo Ndrawa Asiria razora dania, me no te chõra wa-
6 moeli ja'ira chõgoe. Ba nidõni sa'ae zi'õli, ba wolaoe ba mbanoeara andrõ, famoefoe lazi mbawa gõli ba si manga hati andrõ chõra. Noa sa aso'ala dõdõ mbanoeagoe 7
andrõ, wangerogõ ja'odo; ba he na moe'ao ita chõra: mijawa! ba samõsa lõ sedõna.

II. Ba hadia, tola oebõhõli ami, 8
ja'ami mado Geferaji, tola oeloeloe ami, ja'ami Iraono Gizeraëli? Tola oebõhõli ami si mane Adama no, tola oebali'õ Sebo'i ami? Tobali bacha dõdõgoe, ba no a'oi tesao wa'-ahachõ dõdõgoe. *(Moz. I. 14, 2; 19, 24).* Bõi moloealoea wõnoegoe saoe- 9
choe andrõ; lõ oefaloea wamakiko mado Geferaji. Me no Lowalangi ndra'odo, ba me tenga niha, oe'iagõ ba chõmi, Lowalangi ni'amoni'õ, ba lõ tesao wõnoegoe. *(Moz. IV. 23, 19).* La'o'õ dania chõ Jehowa; si- 10
ndrõndrõndrõndrõ ia, hoelõ zingo; sindrõndrõndrõndrõ ia, ba so moroi sa ba mbewe nasi nono matoea, manizinizi. So ira moroi sa, ba 11
danõ Miseraji, hoelõ wofo, manizinizi, hoelõ marafadi si oroi danõ Asiria. Ba sahono baomora dania ira oebe'e, iwa'õ Jehowa. *(Jes. 60, 8).*

FAZA 12.

I. Falimosa Ndraono Gizeraëli. II. Fanegoe ja'ira famasoegi ba dõdõra gõtõ fõna.

I. No tefasoei manõ mado Ge- 1
feraji faja nilaoe chõgoe labe'e, ba si tefasoei falimosa Ndraono Gizeraëli, ba mado Joeda, ba sanoefa tõdõ manõ na, ba chõ Lowalangi ba ba chõ Ni'amoni'õ andrõ, si lõ falimosa. Mado Geferaji, ba no so- 2
masi angi sabõlõ ba lagohi nangi timoe, ero ma'õchõ manõ lahõna waja ba famakao awõra; fawoe'oe li ira ba Ndrawa Asiria; ba ba Ndrawa Miseraji, ba la'ohe wanicha. *(F. 5, 13; 7, 11).* Ba ifatõrõ 3
dania hoekoe ba mado Joeda Jehowa, ba i'otoe'õ ma'oewoe Jakobo, dali mboeaboeara, ba isoelõni chõra nilaoelaoera andrõ.

II. **Ba** daloe ninara ilimo ga'ania [Jakobo], ba me no ira matoea ia, ba si fasõndra chõ Lowalangi ia. *(Moz. I. 25, 26; 32, 25–29).* No fasõndra ira mala'ika andrõ, ba Jakobo zabõlõ: mege'ege ia ba i'andrõ wa'ahachõ dõdõ chõ mala'ika andrõ. Ba Mbetiëli faloecha chõnia mala'ika andrõ, ba ba da'õ fahoehoeo ia chõnia, — *(Moz. I. 28, 19; 35, 10),* Jehowa andrõ, Lowalangi ngahõnõ, ja'iã andrõ, sotõi Jehowa. Ba si manõ gõi ndra'oegõ ena'õ, wamoeli ja'oegõ chõ Lowalangioe. Fa'omasi ba fa'atoelõ fa'oea, ba bõi aetoe wanõtõnamõ chõ Lowalangioe! Ba danga Ndrawa Gana'ana so waliëra faja, ja'ia zomasi mangalani awõnia. *(Moz. I. 14, 2; 19, 24).* Ba imane [gõi] mado Geferaji: Ha fangeboea ana'a ni'aloeigoe; ena'õ na eboea gana'agoe dõdõgoe. Ba ba wangaloeigoe andrõ fefoe, ba tebai lafo'esoeanõ ndra'o, tebai labe'e horõgoe hadia ia. *(Fam. 3, 17).* Ba ja'odo Jehowa, ba no Lowalangimõ ndra'odo, i'otarai ba danõ Miseraji no — ba oe'ila oefoeli oefa'aso ba nose ndra'oegõ, si mane me loeo waloechata andrõ [ba gahe hili Horebi] — *(Jes. 43, 11),* ba no tenga ha samoeza hoemede ndra'o ba zama'ele'õ andrõ; ja'odo zangoja'õ fame'e angilata ba same'e molaoe amaedola zama'ele'õ andrõ. Na si lõ ngararo mbanoea Gileadi andrõ, ba nihori ira; na labe'e soemange zawĩ si matoea, ba Giligala, ba nibali'õ baho kara ba hinõloe nowi naha wame'e soemange andrõ chõra. *(F. 4, 15; 6, 8).* Me moloi Jakobo, me isawa danõ Mezofotami, ba tobali sawoejoe Gizeraëli, bõli ndra alawe; bõli ndra alawe wa koebalo mbiribiri ia. *(Moz. I. 28, 2; 29, 20).* Sama'ele'õ ifataro Jehowa, ba wangeheta Iraono Gizeraëli ba danõ Miseraji, ba sama'ele'õ zamaigimaigi ja'ira. Ba no sangandrõ fõnoe mado Geferaji. Andrõ wa ibe'e ba hoeloera wange'enge'era andrõ sochõ ja'ira, ba mangandraoeli chõra horõra andrõ ibe'e.

FAZA 13.

I. No eboea zala mado Geferaji, seboea tõi mege, andrõ wa ifatõrõ hoekoe Lowalangi, aetoe wa'ahachõ dõdõ. II. Ba edõna i'orifi na dania ira So'aja, i'efa'õ ira ba wa'amate ba ba mbanoea tooe.

I. Ero na lafeta'oe niha bõ'õ mado Geferaji, fõna, ba salawa ira wamaigi Ndraono Gizeraëli. Ba no mosala ira, me no mame'eme'e adoe ira, ba matemate ira. *(Sangoehoek. 8, 1; 12, 1).* Ba he ma'õchõ andre, ba latohoetohoegõ wamazõchi horõ: no labali'õ adoe nifahele wirõra, adoe bõ'õ nibe'e famaedo — ba ha sambalõ halõwõ doeka da'õ fefoe. Da'õ ni'angarõfira li! Niha same'e soemange, ba fa'ago bawa ba zawĩ si matoea! *(Raz. I. 19, 18. F. 2, 8).* Andrõ wa tobali timba lawoeo ba zangoehoelõ wongi ira ba timba namo mbanoea, salio sibai taja, ba timba ndrami wache, ni'oloi'õ nangi, moroi ba golajama mbasitõ, ba timba zimbo, sanõrõ bawa doewoetoewoe. *(Sin. 1, 4. Dan. 2, 35).* Ba ja'odo, Jehowa, ba noa sa atõ Lowalangimõ ndra'odo, i'otarai ba danõ Miseraji sa'ae — tánõ bõ'õ, si no Lowalangi gõi, ba lõ ni'ilaoe; ba tánõ bõ'õ, si no sangorifi gõi, ba lõ'õ. *(Moz. II. 20, 2. F. 12, 10. Sin. 18, 32. Jes. 45, 22).* Ja'odo mege zame'e gõmi ba danõ si mate, ba danõ si no okõlikõli tooe. *(Moz. V. 8, 15; 32, 10).* Ba itoegoe oja gõra, ba itoegoe abõlõ lafo'õsi daloera, ba me no abõlõ sibai la'aboesoi'õ ira, ba tesao hocha, ba tobali olifoe ira ndra'odo. *(Moz. V. 32, 15).* Andrõ wa no timba zingo ndra'o chõra; oedarodarogõ ira ba zinga lala, hoelõ si mane harimo; oera'oe ira nifondra'oe mberoea si alawe, niheta ono, ba oere'a gõrõ-

ba dõdõra (totora). Ba da'õ la'ã ira ono zingo, ba lasasawi ira oetoe ndroe'oe. *(Sam. II. 17, 8. Amaed.*
9 *17,12).* **Na oefakiko ami, ja'ami Iraono Gizeraëli, ba ha niha zangorlfi**
10 **ja'ami?** Ba heza so iada'e razomi, ena'õ i'orifi ami, ba he hõgõmi andrõ fefoe, ba wolohe ba lala hoehoeomi andrõ? niwa'õmi: Fataro chõma razo ba satoea! *(Sam. I. 8,*
11 *5; 16, 1).* Oefa'aso chõmi razo, ba wõnoegoe andrõ, ba oefoeli oeheta ia ba wa'abao dõdõgoe!
12 II. **Lalõ** mado Geferaji andrõ, ba no moebe'e jawa, ba horõra, ba no
13 moe'irõ'õ. Tesao chõra wa'afõchõ hoeloe; ba no timba ndraono, si lõ mamondrongo li, ira. Na inõtõ sa'ae,
14 ba lõ toemboe ira. Hadia, **oefaigi chõra wa'aefa ba wa'abõlõ mbanoea tooe, oe'efa'õ ira ba wa'amate? Hezo wõchõ andrõ chõoe, ja'oegõ fa'amate? Hezo wamakao andrõ chõoe, ja'oegõ banoea tooe?** Lõ'õ sa'ae oe'ila wa'ahachõ dõdõ! *(Jes. 25, 8. Kor. I. 15, 55. Rom. 11, 29).*
15 He wa'ae no timba geoe sowoea mado Geferaji, ba ngai mado bõ'õ andrõ, fabaliwara, ba ilaboe zoei angi timoe, angi sabõlõ chõ Jehowa, ba danõ si mate tesao ia, ba tobali ogo'õ nidanõ ba mba'a ba aetoe noeloe mbombo. Ba ja'ia [razo Ndraono Gizeraëli] zangohori gamagama andrõ fefoe ba naha girõgirõ chõnia. *(Moz. I. 41, 32).*

FAZA 14.

I. Famarooe tõdõ ba wamalalini era'era. II. Tefaboe'oe wa'ahachõ dõdõ Lowalangi ba zangesa tõdõ.

1 I. **Tohare** wotoe ba Zamaria, me no lõ ba dõdõra li Lowalangira. Ba mbawa zi'õli mate ira; ono sawoejoe, ba nirasa dania; ba sanabina, ba nisikõi taloe. *(Raz. II. 15, 16).*

Mifoeli ami chõ Lowalangimi Je- 2
howa, ja'ami Iraono Gizeraëli! Olalõwami andrõ wamakikomi. *(Hez. 18, 32).* Mi'ohe daroma li (fa- 3
ngesa dõdõ) wamoeli ja'ami chõ Jehowa, ba mimane chõnia: Be'e aefa chõma horõma, fefoe, ba hachõsi tõdõ ndra'aga, ba mabe'e salahi zoemange ono zawi mbewema andre: *(Sin. 116, 14. Jes. 57, 19. Heb. 13, 15).* „Lõ'õ sa'ae ma'andrõ 4
tolo ba Ndrawa Asiria, lõ'õ sa'ae fakoedo ndra'aga, ba lõ'õ sa'ae mabe'e tõi necheneche dangama „Lowalangima", chõoe sa lasõndra wa'ahachõ dõdõ si lõ ama si lõ ina."

II. **Oefoeli** dania oefadõhõ loea- 5
loea wangerogõra ja'o andrõ, ba aoha gõlõgoe wangomasi'õ ja'ira. noa sa alõ wõnoegoe chõra. Timba 6
namo mbanoea dania ndra'odo ba Ndraono Gizeraëli: mobowo dania ira, si mane ladari mbõhõ, ba mowa'a, si mane eoe gatoea ba hili Libano. Ba atabõ lewiõrá, ba ho- 7
goe, ba timba hogoe zai, ba fa'amohoeania, ba timba wa'amohoea ba hili Libano. *(Sin. 52, 10. Sin. seb. 4, 11).* Ba si so nahia ba loemõra, 8
ba ifoeli lasõndra mboea nowi ba mobowo, si mane agoe; eboea dania doeriara, timba doeria nagoe ba hili Libano. He ja'ami mado 9
Geferaji! Hadia goena nadoe andrõ chõgoe sa'ae dania? Ja'odó andre zamondrongo chõra dania ba oehõrõhõrõgõ ira; no timba zenobari si sõchi lehelehe ndra'odo! Boeami andrõ dania, ba ja'odo zangasogõ. Ha niha zatoeatoea, ba wanõndra 10
da'õ, ba ha niha zi so tõdõ, saboto ba dõdõ ja'ia? **Sadõlõ sa lala andrõ chõ Jehowa. Latõrõ satoelõ tõdõ, ba sangerogõ Jehowa, ba alaoe ba lala andrõ.** *(Sin. 107, 43. Amaed. 10, 29. Dan. 12, 10. Kor. II. 2, 16).*

Soera

J O Ë L I.

FAZA 1.

I. Famakao andrõ, sangohori sinanõ. II. Famarooe tõdõ, ba wangaloeloe chõ Lowalangi.

1 I. **T**aroma li Jehowa, niŵa'õnia
2 chõ Joëli, ono Wetoeëli. Mifondrondrongo da'e, ja'ami satoea, mibe'e mbõrõ dalingami, ja'ami niha ba danõ, fefoe! Hadia, no irai si manõ ba gõtõmi, ba ma ba gõtõ ndra
3 toeami? Midoenõdoenõ ba ndraonomi, ba iraonomi zanoetoenõ ba ndraonora, ba iraono da'õ, ba
4 sama'ema mitooe! Si lõ ahori i'ã tamo lea, ba i'ã era, ba si lõ ahori i'ã era, ba ifakiko fõla, ba si tosai ba wõla, ba i'ã siliŵi. *(Moz. II. 10, 14).* Mifaoso, ja'ami si maboe
5 andrõ, ba mi'ege'ege! Mi'angarõngarõ, ja'ami samadoemadoe agoe, fefoe, me no moebõda ba mbawa-
6 mi nidanõ nagoe! Noa sa ihawoei danõgoe soi baero, soi sabõlõ, si lõ moetaha moe'erai ha wa'ato niha; ifõ zingo nifõra ba boha zi-
7 ngo si alawe mbohara. Tola nagoe chõgoe, ba no lafoefoe, ba tõla ara chõgoe, ba no lafatõ; no ahori labo'a goeli ba no laso'agõ, tobali
8 afoesi manõ ndraha; Mi'ege'ege, timba nono alawe, si no mamaroe baroe ba wa'aboe dõdõ, wamatomatooe tõdõnia soniha ja'ia, me
9 ono alawe ia! Lõ'õ sa'ae soemange ni'ã ba lõ'õ sa'ae soemange nibadoe ba gosali Jehowa; aboe dõdõ
10 gere, enoni Jehowa. No moebali'õ tanõ si mate mbenoea ba no saboe tõdõ danõ salo'o; noa sa moefoefoe zinanõ ba nowi, otoefo nõsi
11 nagoe, ariri wanicha. Ja afoesi mbawami wa'aila, ja'ami sangahalõ, ba mi'ege'ege, ja'ami sokaboe nagoe, ba gandroe andrõ ba ba ze'iri; me si lõ boto sa'ae mbasitõ ba
12 nowi. Tõla nagoe ba no mate, ba ara, ba aleoe, ba he dalimo ba ohi ba ma'oefa, ba eoe ba mbenoea fefoe, ba oi matemate; ba noa sa ogo'õ wa'omoeso dõdõ nono niha.

13 II. **M**i'obaroe [mbaroe ba wa'aboe dõdõ] ba mi'ege'ege, ja'ami sangai halõŵõ ba naha wame'e soemange! Mi'ae bacha [ba gosali], ba sara wongi bõi miheta noecha ba wa'aboe dõdõ, ja'ami enoni Lowalangigoe! Me lõ'õ sa'ae faloecha zoemange ni'ã ba he soemange ni-
14 badoe, ba gosali Lowalangimi. Miŵa'õ wamoni ni'amoni'õ, mikaoni zato ba gowoeloa! Mifa'aso zatoea, awõ niha ba danõ fefoe, ba gosali Lowalangimi Jehowa, ba mikao chõ
15 Jehowa. *(F. 2, 15).* Alai mbaŵa da'õ! Noa sa ahatõ mbaŵa andrõ chõ Jehowa, so moroi sa wanoedoegõ, nifatõrõ Zi lõ ambõ fa'abõlõ. *(Jes. 13, 6. F.2,1).* Hadia, tenga no moe-
16 bõda fõnada gõda, ba he fa'omoeso dõdõ ba fa'iki ba gosali Lowalangida? No ariri ba danõ wache
17 si no moetaroe, si lõ õsi looe, awõ halasa, ba si no adoedoe naha mbalazo, me no mate zinanõ ba nowi.
18 Moe'õ'õ'õ'õ sibai goerifõ, ba sihoefa ngawawá zawi, me lõ õra, fefoe

gofoe heza! Ba famakao sa'ae gõi
19 ba ngawawá mbiribiri. He Jehowa, ja'oegõ oe'angarõfi li! Me no achozi mbenoea si so doe'oe mege, ba me no arĩri ba holahola galitõ
20 geoe ba danõ, fefoe. Ba he oetoe ndroe'oe, ba mangarõngarõ chõoe, me no ogo'õ mbombo ba me no i'ã alitõ mbenoea, si so doe'oe mege. *(Sin. 104, 20; 147, 9).*

FAZA 2.

I. Itoegoe ahatõ mbawa wangoehoekoe andrõ. II. Famarooe tõdõ, ba wamalalini era'era. III. Ba ihachõsi tõdõ mbanoeania Jehowa.

1 I. Milaoe dorofe ba Ziona, ba mibõzi garamba, ba hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe, ena'õ manizinizi niha ba danõ, fefoe! Iroegi sa dania bawa andrõ chõ Jehowa, no ahatõ
2 ia. *(Sef. 1, 14. Jes. 13, 6).* Bawa wa'ogõmigõmi, ba bawa wa'abongi, ba bawa wa'alœ, ba fe'oegoe'oegoe mbanoea ba zi bongi, timba na ibõrõgõ fa'amoloeo ba hili misa. Sato sibai ba sabõlõ [zi so moroi sa], si lõ moerai moe'ila; i'otarai gõtõ fõna sibai, ba si lõ'õ sa'ae gõi dania, iroegi gõtõ wondrege
3 mitooe. *(Amos. 5, 18).* Sowaõwaõ fõnara, ba no alitõ si mangamanga hadia ia ba holahola galitõ gõi moroi foerira. Ba na no timba kaboe no, ba Gedena danõ fõnara mege, ba no tanõ si mate mbenoea foerira, ba lõ fangorifi ba chõra
4 andrõ! Koedo ira, wamaigida, ba fa'alio zi fakoedo wa'aliora. *(Fam.*
5 *9, 9).* Si mane feroeroe goereta, na lafanoka ira, na lasawõ zoezoe hili ba si mane feriri holahola galitõ, na achozi go'o, timba zanoewõ si no ato, ba si no mangaró
6 ba wasõndrata. Manizinizi fõnara soi niha; dozi niha, ba no safoesi
7 bawa. *(Nach. 2, 11).* Fagohisa zabõlõ wagohisara, lasawõ gõli kara, si mane sanoewõ si no to'õlõ; lalania itõrõ zamõsana, ba samõsa lõ sanawa lala nawõnia. Lõ sani- 8
mba awõnia, idõlõ manõ ia zamõsana; latõrõ manõ doho ni'oloedoe, fagohi manõ, lõ labadoegõ ira. Ladõrõdõrõi newali, ba si foelõfoe- 9
lõi ira ba dete gõli kara, manõi jomo ira, latõrõ zandrela, si mane sanagõ. Modoeroe danõ fõnara, ba 10
hoemisi mbanoea si jawa; ndroendroemõ loeo, fabaja bawa, ba taja haga ndrõfi. *(Jes. 13, 10).* Ba 11
ife'oegoe'oegoe mbanoea Jehowa, fõna zabõlõ andrõ chõnia; me no ato sibai zanoewõ andrõ chõnia, ba me no sabõlõ zamatõrõ niwa'õnia andrõ! Bawa seboea sa mbawa andrõ, chõ Jehowa, ba sata'oe sibai ita: ha niha zanaha! *(Jes. 30, 7).*

II. Ba ija'e na gõi, ba da'õ ni- 12
wa'õ Jehowa: **Mifalalini gera'erami, soroi si'aikõ ba dõdõmi, ja fao wamoni ba fege'ege ba fangarõngarõ!** *(Jer. 4, 1).* **Tõdõmi mire'a, ba** 13
tenga noechami, ba mifoeli ami chõ Lowalangimi Jehowa! Me no seboea tõdõ ia ba me no sahachõ tõdõ; lõ aõsõ mofõnoe ia, ba no fahõna wa'asõchi dõdõnia, ba mangesa dõdõnia ba wamakao andrõ. *(Sin. 51, 19. Moz. II. 34, 6).* Ha za- 14
ngila, na lõ ifoeli mangesa dõdõnia dania, ba ma irõi chõmi howoehowoe: soemange ni'ã ba soemange nibadoe, chõ Lowalangimi Jehowa. *Sam. II. 12, 22. Jon. 3, 9).* Milaoe 15
dorofe ba hili Ziona! Miwa'õ wamoni ni'amoni'õ, mikaoni niha sato fefoe ba gowoeloa! *(F. 1, 14).* Mi'- 16
owoeloi niha sato, mi'amoni'õ mbanoea, mifa'aso zi no tohare hoewa, mi'owoeloi ndraono, — noemalõ si lõ aefa na ba mbagi zoesoe; jamoerõi mbate'enia sangowaloe, ba ono nihalõ, ba jamoerõi wõrõmania! Ndramege'ege gere andrõ, enoni Je- 17
howa, ba gotaloeara gewe'ewe andrõ naha wame'e soemange, ja lamane: Hachõsi tõdõ mbanoeamõ, Jehowa, ba bõi be'e aila dána chõoe, bõi

mõi salawara niha baero! Hana wa õbe'e lamane niha baero: Heza so Lowalangira? *(Sin. 42, 11; 70, 10; 115, 2. Mich. 7, 10).*

18 III. Ba afõchõ bacha dõdõ Jehowa ba danõnia andrõ, ba iha-
19 chõsi tõdõ mbanoeania. Hoemede Jehowa, imane ba mbanoeania: Hiza, oebe'e chõmi mboea nowi ba agoe ba fanicha, ena'õ aboeso ami; ba lõ'õ sa'ae oebe'e la'o'aja ami
20 niha baero. Ba soroi jõoe andrõ, ba ba zarõoe oetimba ira chõmi, ba danõ si no okõlikõli, ba danõ si mate oetibo'õ ira; si so fõna, ba oetimba ba ziloea asi tánõ ba gatoemboecha, ba si so moroi foeri, ba ba nasi tánõ ba gaechoela, ba tobali mõi jawa wa'abõoe, hoea zi no mate, me no si tenga inõtõ
21 nilaoera! Bõi boesi dõdõoe, ja'oegõ tanõ, a'iki ba omoesoi'õ dõdõoe, me no seboea nilaoe Jehowa!
22 Bõi miboesi dõdõmi, ja'ami oetoe ndroe'oe; toemboe sa'ae ndroe'oe ba mbenoea ba ndraso, mowoea geoe sowoea: ara ba agoe, ba no
23 abõlõ mboea. Ba ja'ami gõi, ba gahe hili Ziona, mi'a'iki ba mi'omoesoi'õ dõdõmi, ba chõ Lowalangimi Jehowa, me ibe'e chõmi deoe, ba ginõtõ, ifa'ohe'õ mitooe chõmi deoe, teoe sahoelõ ba teoe sarã, si
24 mane fõna. *(Moz. V. 11, 14).* Fahõna mboea nowi ba golajama mbasitõ, ba si falawoe agoe ba fanicha
25 wolazi. Oesalahini chõmi zi lõ'õ ba ndrõfi andrõ, me no la'ã tamo lea ba era ba fõla ba siliwi, — soja andrõ chõgoe, nidoedoegoe chõmi.
26 *(F. 1, 4).* Si fahõna dania gõmi, ba aboeso ami ba misoeno dõi Lowalangimi, Jehowa, si no mamatõrõ chõmi sahõlihõli dõdõ, ba lõ'õ manõ sa'ae itõrõ mbanoeagoe famakiko. Ba ja aboto ba dõdõmi dania, wa no ja'odo zi so ba hoenõ Ndraono Gizeraëli; Jehowa sa atõ ndra'odo, Lowalangimi, ba Lowalangi bõ'õ, ba lõ'õ; ba lõ'õ manõ sa'ae itõrõ mbanoeagoe famakiko. *(Sach. 12, 9).*

FAZA 3.

I. Folaoe Eheha ba niha fefoe, ba fao zahõlihõli dõdõ. II. Famakiko niha baero andrõ, ba ndraso chõ Jozafati. III. Ba Ziona i'iagõ Jehowa, awõ mbanoeania.

I. **Ba na aefa da'õ, ba oelaoe Gehehagoe ba niha fefoe; ba mama'ele'õ dania nonomi matoea ba onomi alawe, ba mangifi zatoea chõmi ba la'ila gangilata ono matoea chõmi.** Noemalõ ba zawoejoe 2
ira matoea ba ba zawoejoe ira alawe, ba oelaoe Gehehagoe, na loeo da'õ. *(Jes. 44, 3. Hez. 39, 29. Hal. zin. 2, 17 b. t.)* Ba oefa'ele'õ dandra 3
sahõlihõli dõdõ ba mbanoea si jawa ba ba danõ tooe: do ba alitõ ba
boto zimbo. Tobali ogõmigõmi loeo 4
ba do mbawa, gasagasa wa iroegi bawa seboea andrõ, sata'oe ita, chõ Jehowa. *(A. 20. Mat. 24, 29).* Ba dozi si angarõfi li tõi Jehowa, 5
ba ni'orifi; so sa wangorifi ba hili Ziona ba ba Jeroezalema, itõrõ niwa'õ Jehowa, fangorifi zi tosai andrõ, nikaoni Jehowa, *(Obad. a. 17. Rom. 10, 13).*

II. Hiza sa, na loeo da'õ dania, 6
na oefoeli oetolo mado Joeda, ba banoea Jeroezalema, ba oe'owoeloi soi 7
niha baero, fefoe, ba oe'ohe mitooe ira ba ndraso andrõ chõ Jozafati, ba wamatõrõ hoekoe chõra ba da'õ, bõrõ mbanoeagoe, tána chõgoe andrõ, Iraono Gizeraëli, me no lafazaewe ba niha baero misa, ba me no lafaosa danõgoe; *(Nga'õt. II. 20);* ba 8
me no fadahõdahõ ira ba mbanoeagoe andrõ; ono matoea ba no labe'e bõli ndra alawe sohorõhorõ, ba ono alawe, ba no bõli nagoe chõra, ba no laforege wamadoemadoe agoe. Hadia atõ ni'aloeimi chõgoe, 9
ja'ami banoea Diro ba banoea Zidona, ba ja'ami fefoe, ba danõ Ndrawa Wilisiti? Hadia, chõgoe

misoelõni nilaoe chõmi, ba ma milaoe chõgoe hadia ia ? Da'oe'aliogõ sibai oebe'e mangandraoeli ba hoeloemi nilaoemi andrõ. *(Hez. 22, 31).*
10 Noa sa miraboe wirõgoe ba ana'agoe, ba fondrege zi sõchi najagoe,
11 ba no mibe'e ba gosali chõmi. Ba mado Joeda ba banoea Jeroezalema, ba no mi'amawa ba Ndrawa Heleni, ba wangarõoe'õ ja'ira, aefa ba
12 mbanoeara. *(Hez. 27, 13).* Ba hiza, ba oesoesoegi ira, ba mbanoea andrõ ba ni'amawami ja'ira, ba mangandraoeli ba hoeloemi nilaoemi
13 oebe'e. Oe'amawa dania ba mado Joeda nonomi matoea, fabaja onomi alawe, ba ja'ira ba la'amawa ba Ndrawa Zaba, soi ba zarõoe sibai,
14 me no Jehowa zangoema'õ ! Mifatenge zi'ao ba niha baero, mimane : Mifa'anõ ami ba wanoewõ ni'amoni'õ ! Mifarooe zabõlõ ! Ndramoefa'aso ira sanoewõ fefoe, ndra-
15 mõi manoewõ ! *(Jer. 6, 4).* Mibali'õ fõda wakoemi ba rosõmi, ba mibali'õ toho. Samomó, ba jamoewa'õ : „Sabõlõ ndra'odo !" *(Jes. 2, 2. Mich.*
16 *4, 3).* Mita'ita'i, mitaboe, mi'owoeloi ami, ja'ami soi si tefasoei ja'aga ! — Ba da'õ dania dada zabõlõ
17 andrõ chõoe, ja'oegõ Jehowa ! Faoma ndramoefarooe nawõra soi niha ba ndramoesawa ndraso andrõ chõ Jozafati ; ba da'õ sa dania doemadao ndra'o, ba wangoehoekoe soi
18 niha andrõ fefoe, misa. Milaoe zabi, me no basitõ sa'ae ; mi'aine ba mihoendragõ wolazi, me no moefo'õsi, si falawoe to andrõ, me no eboea si-
bai horõra ! *(Fam. 14, 15).* Mongawawá ira wa'aso ; me no ahatõ mbawa andrõ chõ Jehowa, ba ndraso 19
andrõ, ba wangetoe'õ hoekoe. Noa 20
sa ndroendroemõ loeo, fabaja bawa, ba no taja haga ndrõfi. *(F. 2, 10).*
III. **Ba** si ndrõndrõndrõndrõ Je- 21
howa, moroi ba Ziona, ba moroi ba Jeroezalema ifarongogõ linia, ba tobali modoeroe mbanoea si jawa, fabaja tanõ; ba no sawatõ mbanoeania Jehowa, ba no hati Ndraono Gizeraëli ia. *(Jes. 31, 4. Jer. 25, 30. F. 11, 10. Hag. 2, 6. Heb. 12, 26).*
Ba ja'aboto ba dõdõmi, wa no Je- 22
howa ndra'odo, Lowalangimi ; hili Ziona oe'iagõ, hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe ! Ba Jeroezalema andrõ, ba ni'amoni'õ ; lõ'õ sa'ae latõrõ ia niha bõ'õ. *(Sach. 14, 21. Fam. 21, 27).*
Ba na loeo da'õ, ba mowõiwõi nõ- 23
si nagoe, ba hili misa ; mangele nõsi zoesoe moroi ba hilihili, ba falawoe idanõ mbombo fefoe, ba mado Jeda. Samboea dania goemboe ba gosali Jehowa, samo'idanõ daso Zitimi andrõ. *(Amos. 9, 13. Hez. 47, 1).*
Ba tanõ Miseraji, ba si tobali ta- 24
nõ si mate, ba tanõ Ndraono Gedomo, ba tobali benoea si lõ doe'oedoe'oe, bõrõ horõra andrõ ba Ndraono Gizeraëli, me no labe'e adoewa ndro zi lõ horõ, ba danõra. *(Amos. 1, 11).* Ba tanõ mado Joeda, 25
ba si lõ teboelõboelõ niha, ba he Jeroezalema, iroegi nga'õtõ mitooe sibai. Ba oelaoe mbalõ ndrora, si 26
lõ nilaoegoe na, ba **i'iagõ manõ hili Ziona Jehowa !**

Soera

GAMOSI.

FAZA 1.

I. Famobõrõ hoehoeo Gamosi andrõ. II. Fameta'oe Damaseko, III. ba Gasa, IV. ba Tiro, V. ba Iraono Gedomo, VI. ba Iraono Gamoni.

1 I. **H**oehoeo Gamosi da'e, Amosi koebalo andrõ, banoea Dekoa, hoehoeo ba Ndraono Gizeraëli, nifa'ele'õ chõpia, me loeo razo mado Joeda Oesia andrõ, ba me razo Ndraono Gizeraëli Jerobeamo, ono Joasi, mendroea fache lõ doeroe andrõ. *(F. 7, 14. Hos. 1. 1. Sach. 14,*
2 *5).* Ba imane: Moendrõndrõndrõndrõ Jehowa, moroi ba Ziona, moroi ba Jeroezalema ifarongogõ linia. Ba aleoe dania mbenoea goebalo andrõ, ba mate ndroe'oe ba zoezoe hili Garemeli. *(Joël. 3, 21).*
3 II. **D**a'õ niŵa'õ Jehowa: Bõrõ horõ Ndramaseko andrõ, si tõloe balõ, si õfa balõ na, wa lõ oefoeli ligoe — me no lafatõrõ ba mbanoea Gileadi wamõbõrõ wache nifosi'õli. *(Raz. II.*
4 *13, 7).* Andrõ wa oefatõrõ galitõ ba mbanoea Hazaëli, si manga gõdo Mbenihada andrõ. *(Raz. II. 13, 3).*
5 Lazi ba mbawa gõli Ndramaseko, ba oefatõ, ba õsi mbanoea, ba oehori, ba ndraso horõ andrõ, ba solohe si'o zalaŵa, ba oeboenoe ba nomo wa'omasi andrõ, ba soi Ndrawa Garamo andrõ, ba ni'oloi'õ ba Giri, iŵa'õ Jehowa. *(Jes. 17, 1. Raz. II. 16, 9).*
6 III. **D**a'õ niŵa'õ Jehowa: Bõrõ horõ [Ndrawa Wilisiti] ba Gasa, si tõloe balõ andrõ, si õfa balõ na, wa lõ oefoeli ligoe — me no sambasamba banoea manõ sa'ae la'oloi'õ, ba wame'e ba danga Ndraono Gedomo. *Nga'ôt. II. 21, 16. 17; 28, 18. Jer. 47, 5).* Andrõ wa oefatõrõ ga- 7
litõ ba gõli Gasa, alitõ si manga gõdo andrõ chõra. Banoea Gasoto, 8
ba oehori, ba solohe si'o zalaŵa ba Gasikalo, ba oeboenoe, ba oefoelido foeri, ba Nekerona, ba tobali tekiko si tosai Dawa Wilisiti, iŵa'õ So'aja, Jehowa.

IV. **D**a'õ niŵa'õ Jehowa: Bõrõ 9
horõ [Ndrawa Wõnikia] ba Diro, si tõloe balõ, si õfa balõ na, wa lõ oefoeli ligoe — me no sambasamba banoea manõ sa'ae la'oloi'õ, nibe'e ba danga Ndraono Gedomo, ba me no olifoe ira wawoe'oesa li andrõ ba zi fatalifoesõ. *(Raz. I. 5, 1).*
Andrõ wa oefatõrõ galitõ ba gõli 10
Diro andrõ, alitõ si manga gõdo andrõ chõra.

V. **D**a'õ niŵa'õ Jehowa: Bõrõ 11
horõ Ndraono Gedomo andrõ, si tõloe balõ, si õfa balõ na, wa lõ oefoeli ligoe — me no lagohi si'õli dalifoesõra ba me no fadoro manõ laboenoe wa'ahachõ dõdõra, me no lõ lafamalõmalõ wõnoera, ba me lõ latajaigõ wa'abao dõdõra. *(Moz. I. 27, 40).* Andrõ wa oefatõrõ galitõ 12
ba Demana, alitõ si manga gõdo ba Mbosera. *(Jes. 34, 6. Obad. a. 9).*

VI. **D**a'õ niŵa'õ Jehowa: Bõrõ 13
horõ Ndraono Gamoni andrõ, si tõloe balõ, si õfa balõ na, wa lõ oefoeli ligoe — me no lasikõi daloe zanabina, ba Gileadi, ba wangebolo tanõra. *(Sam. I. 11, 2. Raz. II. 8, 12).*

14 Andrõ wa oefatõrõ galitõ ba gõli Raba andrõ, alitõ si manga gõdora, ba fao we'ao'ao, na bawa wasõndrata, ba angi sabõlõ, na bawa
15 we'oegoe'oegoe mbanoea. Ba ni'oloi'õ Milikomo andrõ, fabaja ere ba satoea andrõ chõnia, iwa'õ Jehowa.

FAZA 2.

I. Fameta'oe Iraono Moabi, II. ba mado Joeda, III. ba Iraono Gizeraëli.

1 I. **D**a'õ niwa'õ Jehowa: Bõrõ horõ Ndraono Moabi andrõ, si toloe balõ, si õfa balõ na, wa lõ oefoeli ligoe — me no latoenoe dõla razo Ndraono Gedomo, nifa-
2 noenoe betoea. *(Jes. 15, 1).* Andrõ wa oefatõrõ galitõ ba Ndraono Moabi, alitõ si manga gõdo ba Gerioto. Ba mate nisoewõ Ndraono Moabi, ba fao we'ao'ao ba wanoewõ, ba telaoelaoe dorofe. *(Jer. 48,*
3 *24).* Oeboenoe zalawa, bacha ba hoenõra, ba satoeara fefoe, ba oeboeboenoe awõnia, iwa'õ Jehowa.

4 II. **D**a'õ niwa'õ Jehowa: Bõrõ horõ mado Joeda andrõ, si tõloe balõ, si õfa balõ na, wa lõ oefoeli ligoe — me no la'ositengagõ goroisa Jehowa, ba me lõ ni'o'õra amachoitania; noa sa labe'e nifowõhõ ira, wolo'õ faja andrõ, ni'o'õ
5 ndra toeara mege. Andrõ wa oefatõrõ galitõ ba mado Joeda, alitõ si manga gõdo ba Jeroezalema.

6 III. **D**a'õ niwa'õ Jehowa: Bõrõ horõ Ndraono Gizeraëli andrõ, si tõloe balõ, si õfa balõ na, wa lõ oefoeli ligoe — me la'amawa ba gana'a zatoelõ tõdõ, ba si noema-
7 na, ba ba zi safasa badagahe, ja'ira andrõ, sangisõ tanõ andrõ ba hõgõ zi noemana, ba samila'õ lala ba zi no gõna famakao; ha samboea ndra alawe sohorõhõrõ, ba faoma mõi ira chõnia, he ama, ba he ono, ba wango'aja tõigoe andrõ, ni'amo-
8 ni'õ. Labe'ebe'e toefora noecha nihalõ gade, ba zinga naha wame'e soemange fefoe, ba labadoebadoe nagoe ogaoeta, ba gosali Lowalangira. *(Moz. II. 22, 26).* Ba noa sa 9
ja'odo zangohori mege Iraono Gamori, fõnara, si no timba dõla geresi fa'eboea ba si no timba dõla manawa fa'abe'e. Ba no oehori mboea ba hogoe ba he wa'a tooe. *(Moz. IV. 21, 24. Jos. 24, 8).* No ja'odo zo- 10
lohe ja'ami mijawa, moroi ba danõ Miseraji ba samatõrõ ja'ami ba danõ si mate andrõ, õfa woeloe fache wa'ara, ena'õ mi'ochogõ danõ Ndraono Gamori andrõ! *(Moz. II. 12, 51).* Ba iraonomi, ba sama'ele'õ õsa, ba 11
ono matoea chõmi, ba naziri õsa, oebe'e. Hadia, tenga si manõ, ja'ami, Iraono Gizeraëli? iwa'õ Jehowa. *(Moz. IV. 6, 2).* Ba no mibe'e 12
õ naziri andrõ nagoe, ba ba zama'ele'õ andrõ, ba no mimane: Lõ tola mama'ele'õ ami! *(Jes. 30, 10. Jer. 11, 21. F. 7, 13).* Ba hiza, ba oefe- 13
ra'õ ami, ba zi so sibai ami, si mane koereta famõbõrõ wache, famera dõla wache si no fahõna ba golajama, ena'õ tobali faja wo- 14
loi zalio ahe, ba ena'õ tobali si lõ boto wa'abe'e zabõlõ; ena'õ lõ faloecha wangorifi zabõlõ, ba ena'õ 15
lõ manaha zi fafana, ena'õ lõ mõi fangorifi zalio ahe gahenia andrõ, ba ena'õ lõ aoeri gõi zi fakoedo. Ba na so ba zabõlõ andrõ zabe'e 16
tõdõ, — ba moloi lõ baloebaloe, na loeo da'õ dania, iwa'õ Jehowa.

FAZA 3.

I. Fama'ele'õ fotoe Ndraono Gizeraëli fefoe, ni'ombacha'õ Lowalangi ba zama'ele'õ andrõ. II. Nihoekoe Zamaria, ba horõra andrõ.

I. **M**ifondrondrongo daroma li 1
andre, taroma li Jehowa, fanegoe ja'ami, Iraono Gizeraëli, fanegoe sato fefoe, ni'ohegoe mijawa moroi ba danõ Miseraji; imane: Ba 2
niha fefoe ba goeli danõ, ba no ha ja'ami nitoejoegoe; andrõ wa

oe'otoe'õ ami ba lalõmi andrõ fe-
3 foe. Hadia, so zi daroea, si fao ba
4 lala, na lõ samagõlõ ira? Hadia, moendrõndrõndrõndrõ zingo ba gatoea, na lõ ahoeloeania? Hadia, ifarongogõ linia ono zingo, ba naha wemõrõ chõnia, na lõ hadia ia ni-
5 ra'oenia? Hadia, alaoe wofo ba dandrawa tooe ba danõ, na tenga chõnia mege lalaoe dandrawa andrõ? Hadia, aefa dandrawa ba danõ
6 tooe, na lõ hadia zalaoe? Hadia, lalaoe gõi dorofe jomo ba mbanoea, si lõ tokea niha sato? **Hadia, itõrõ mbanoea famakao hadia ia, na tenga chõ Jehowa mbõrõ?** *(Jes.*
7 *45, 7).* Lõ'õ! Lõ ilaoe hadia ia Jehowa, na lõ nibokainia oea tõdõnia, ba genoninia andrõ, sama'ele'õ.
8 Na no moendrõndrõndrõndrõ zingo, ba ha niha zi lõ ata'oe? Ba na no moehede Zo'aja, Jehowa, ba ha niha zi lõ mama'ele'õ?
9 II. Mifarongogõ ba gõdo ba Gasoto ba ba gõdo ba danõ Miseraji, ba mimane: Mi'owoeloi ami ba hili andrõ, si tefasoei Samaria, ba mifaigi wagoeagoeasa sabõlõbõlõ andrõ ba famalangõgõra awõra!
10 Lõ'õ sa la'ila wolaoe satoelõ, iwa'õ Jehowa, ja'ira andrõ, sangõhõna horõ ba famakao awõra, ba gõdora
11 andrõ. Andrõ wa imane So'aja, Jehowa: Lasasagõ dania danõ emali, fasoei manõ, ba ladoedoegõ mba'aba'a andrõ chõmi, ba niraboe
12 dania gamagama ba gõdomi. Da'õ niwa'õ Jehowa: Si mane na ifadõni ba mbawa zingo kabalo zi doea rozi faha [mbiribiri], ba ma si samboea mboeroemboeroe, si manõ dania wangorifi Iraono Gizeraëli andrõ, sidadao ba Zamaria ba watalinga warate ba ba gaso
13 Ndramaseko. *(Hos. 5, 14).* Mifondrondrongo ba mifadoehoe'õ ba ma'oewoe, iwa'õ So'aja Jehowa,
14 Lowalangi ngahõnõ: Si ndroehoe, na oe'otoe'õ Ndraono Gizeraëli ba horõra, ba oelaoe ba naha wame'e soemange andrõ, ba Mbetiëli, ena'õ ni'ewa dandroe ba naha wame'e soemange, ena'õ atoroe tooe ba danõ. *Moz. II. 27, 2. Raz. I. 12, 32. Raz. II. 23, 15).* Ba he omo, na 15 bawa deoe, ba he omo, na bawa lõchõ, ba oedoedoegõ. Ba nifoefoe gõi nomo ifõ goeaza; oja manõ zi taja dania omo, iwa'õ Jehowa. *(Jer. 36, 22. Raz. I. 22, 39).*

FAZA 4.

I. Fameta'oe banoea Zamaria; ni'oloi'õ dania ira. II. Lõ nifalalinira era'erara ba wotoe andrõ mege. III. Famarooe tõdõ zoei, ba wangawoeli ba zi sõchi.

I. Mifondrondrongo ligoe andre, 1 ja'ami sawi Mbazana ba hili Zamaria, ja'ami samakao side'ide ba samoefoe si noemana ba sangoema'õ chõ zochõ ja'ira: Faigi chõnia nibadoema! *(Raz. I. 16, 24. Jes. 56, 11. 12).* No fahõloe Zo'aja, Jehowa, 2 ba wa'asalawania andrõ, no imane: Hiza, iroegi bawa dania chõmi, nidõni jawa ami ba chaichai, ba nga'õtõmi, ba ba gai gi'a. Ba mi- 3 tõrõ zatõla gõli, we'amõi baero mbanoea, idõlõ ia zamõsaná, ba tetibo ami ba Haramono.

II. Mi'ae ba Mbetiëli ba mi- 4 sao'õ horõ, ba ba Giligala, ba mi'oja'õ wanao horõ. Mibe'e zoemange nitaba andrõ chõmi, na mahemoloe mbanoea, ba ba zi doea wongi, ba mibe'e zi samboea ni'ofoeloe andrõ chõmi. *(Hos. 4, 15; 12, 12).* Mitoenoe manõ roti ni'aisõni, soe- 5 mange fangandrõ saoha gõlõ, ba mi'ao ba niha sato, ena'õ labe'e game'ela saoha gõlõ! Da'õ sa atõ zomasi ami, ja'ami Iraono Gizeraëli! iwa'õ So'aja, Jehowa. Ba he 6 wa'ae lõ halõwõ mbohami oebe'e ba mbanoeami fefoe, ba he wa'ae ambõ balazo ba nahiami fefoe, oebe'e, ba lõ'õ zoei nifalalinimi era'erami, wamoeli ja'ami chõgoe, i- 7 wa'õ Jehowa. Ba he wa'ae lõ oe-

be'e chõmi deoe mege, me tõloe wawã lõ famasi na; tenga ha samoeza, ba ba mbanoea si samboea aechoe ba danõ deoe, ba ba zi samboea, ba lõ'õ — nowi si sagõrõ, ba no si gõna teoe, ba ba zi sagõrõ, ba mate zinanõ, me lõ si gõna ia — ba he wã'ae tenga ha samoeza, ba domboea banoea, tõloe banoea na, zondrõni ja'ira ba mbanoea si samboea, ba wamadoe idanõ, si lõ'õ sa atõ dõhõ fa'owõchi dõdõ, ba lõ'õ zoei nifalalinimi era'erami, wamoeli ja'ami chõgoe, iwã'õ Jehowa. No oe'otoe'õ ami fa'achozi ngalai wache ba fa'ongaõ; ba tamo zi manga zinanõ ba kaboemi soja andrõ ba ba kaboe nagoe, ba he ãra chõmi ba he zai, ba la'ã. Ba lõ'õ zoei nifalalinimi era'erami, wamoeli ja'ami chõgoe, iwã'õ Jehowa. *(Moz. V. 28, 22. Raz. I. 8, 37. Joël. 1, 4; 2, 25. Hag. 2, 17).*

Ba no oefatõrõ chõmi wõchõ waba, si mane ba Ndrawa Miseraji no; no oeboenoe si'õli zabõlõmi, lõ lai wa no lahalõ gõi koedomi, ba no oefa'amõi mijawa ba nichoemi wa'abõoe golombasewãmi andrõ. Ba lõ'õ zoei nifalalinimi era'erami, ba wamoeli ja'ami chõgoe mena'õ. Ba no oebali'õ ami, si mane me ibali'õ Zodoma ba Gomora Lowalangi, ba tobali timba ndroendroenga nisõbi ba galitõ ami. Ba lõ'õ zoei nifalalinimi era'erami, ba wamoeli ja'ami chõgoe mena'õ. *(Moz. I. 19, 24. Sach. 3, 2. Joed. a. 23).*

III. Andrõ wa oelaoe chõmi da'õ, ja'ami Iraono Gizeraëli: — ba me oemanõ dania chõmi, ba mifa'anõ ami, ja'ami Iraono Gizeraëli, ba wangondrasi Lowalangimi! Hiza sa, so zamõsa, samazõchi hili mege ba sombõi angi, sama'ele'õ ba niha hadia ba dõdõnia, samali'õ sogõmigõmi fa'amoloeo, ba sanawõ hili ba goeli danõ, — Jehowa, Lowalangi ngahõnõ dõinia. *(F. 5, 8).*

FAZA 5.

I. Fange'esi Iraono Gizeraëli. II. Famarooe tõdõ, ba wangaloei So'aja. III. Fanegoe fa'atefoejoe dõdõ Ndraono Gizeraëli. IV. Famarooe tõdõ zoei, ba wamalalini era'era. V. Fameta'oe: no hatõ fangoehoekoe ja'ira.

1. Mifondrondrongo ligoe andre, fange'esigoe ja'ami, ja'ami Iraono Gizeraëli! No alaoe nono alawe andrõ soi Ndraono Gizeraëli, ba tebai maoso sa'ae. No moetoeli'õ tooe ia ba danõra tooe, ba lõ samazawa ja'ia! Da'õ sa niwa'õ Zo'aja, Jehowa: Ba mbanoea andrõ, si hõnõ sabõlõ, ba hatõ otoe zi tosai dania, ba ba zi otoe sabõlõ mege, ba hatõ foeloe zi tosai dania, ba mbanoea Ndraono Gizeraeli. *(Moz. V. 28, 62. Jes. 6, 13).*

II. Da'õ sa niwa'õ Jehowa ba mbanoea Ndraono Gizeraëli andrõ: Misofoe ndra'odo, ena'õ aoeri ami! Ba bõi mi'aloei Mbetiëli andrõ! Bõi mi'ae ba Giligala ba bõi misawa Mbereseba! Giligala andrõ sa, ba ni'oloi'õ dania, ba Betiëli, ba nifoefoe. *(F. 4, 4).* Mi'aloei Jehowa, ena'õ aoeri ami! Fa bõi ihawoei mado Josefo, timba galitõ, si mangamanga hadia ia, si lõ samoenoe, ba Mbetiëli; ja'ia andrõ, sombõi „zara" andrõ ba „si tõloe" (dõfi), samali'õ fa'amoloeo si bongi, sogõmigõmi sibai, ba samali'õ si bongi si moloeo; si no hoemede ba nasi mege, ena'õ inõnõi goeli danõ: Jehowa dõinia! Sangasogõ famakiko zabõlõ, si lõ moedõnadõna, ba he fa'adoedoe mbanoea saro. Ja'ira andrõ, samali'õ safeto sibai hoekoe satoelõ, ba samila'õ lala. *(Job. 9, 9. Moz. I. 7, 10).*

III. Si fatioe tõdõ ira ba zolohe ba lala hoehoeo, ba kato, ba la'ogorofi zolaoe si doehoe. Me no sangoehoendragõ si noemana ami, ba me mitema chõra mboeala, boea nowi, ba alacha milaoe nomo kara

nitoto, ba lõ tola mi'onahia; ba alacha mifazõchi kaboe nagoe omasiõ, ba lõ tola mibadoe nõsi mboea.
12 *(Sef. 1, 13. Hag. 1, 6).* Noa sa aboto ba dõdõgoe: no fahõna golalõwami ba no oja sibai horõmi! Mifakao zi lõ horõ ba manga gana'a ami ba mifalangõgõ zi noemana, ba ka-
13 to. Andrõ wa lõ hedehede zatoeatoea, ba gõtõ da'e, me no gõtõ si lõ sõchi. *(Efes. 5, 16).*
14 IV. **M**i'aloei zi sochi, ba bõi si lõ sõchi, ena'õ aoeri ami! Awena dania itolo ami Jehowa Lowalangi
15 ngahõnõ, si mane niwa'õmi. Mi'ogorofi zi lõ sõchi ba mi'omasi'õ zi sõchi; bõi mifoejoe'õ hoekoe, ba kato! Ma atõ ihachõsi tõdõ zi tosai mado Josefo Jehowa, Lowalangi ngahõnõ! *(Sin. 34, 15. Jes. 1, 16).*
16 V. **A**ndrõ wa imane Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, So'aja: Dozi olajama dania, ba fege'ege, lamane ba newali fefoe: Alai ndra'o! alai ndra-'o! Sangahalõ ba danõ, ba hoemede dania ba zi no to'õlõ ba wege'ege ba
17 wa'aboe dõdõ ba ba wange'esi, ba dozi kaboe nagoe misa, ba fege'ege dania, na oetõrõ ami, iwa'õ Jeho-
18 wa. Alai zomasi na alio iroegi bawa andrõ chõ Jehowa! Hadia goena mbawa andrõ chõ Jehowa chõmi? Fa'ogõmigõmi dania ia, ba tenga haga! *(Jer. 17, 15; 30.*
19 *7. Jes. 13, 6).* Hoelõ zi faloecha beroea, na no moloi ia ba zingo, ba nidooe oelõ, na no iroegi jomo, ba na itoefa tangania dowa. *(Jes.*
20 *24, 18).* Hiza, fa'ogõmigõmi dania mbawa andrõ, chõ Jehowa, ba tenga haga; sogõmigõmi, ba tenga
21 sihaga! Anoezoe dõdõgoe gowasami andrõ, lõ ba dõdõgoe, tebai oe'ago
22 gowoeloami *(Jes. 1, 11).* Na mibe'e chõgoe zoemange nitoenoe ba ame'elami andrõ, ba no tenga somasido; ba soemange fangandrõ saoha gõlõ, ono zawi niboela andrõ chõmi, ba
23 lõ'õ na'i oefaigi. Arõoe'õ chõgoe wakoresa andrõ, fanoenõmõ; li mbiola andrõ chõoe, ba lõ omasido oerongo! Ba ena'õ na mangoe- 24
mboengoemboe zatoelõ lala, timba nidanõ; ba hoekoe satoelõ, ba ena'õ na timba mbombo, si tebai ogo'õ! Hadia, no mibe'e chõgoe 25
zoemange nitaba ba ame'ela, ba danõ si mate no, si õfa woeloe fache wa'ara; ja'ami Iraono Gizeraëli? *(Hal. zin. 7, 42. 43. Hez. 20, 16 b. t.).* Ba mi'osa'õ Zikoeti andrõ, 26
razomi, ba Kewana andrõ, Lowalangimi, famaedo andrõ chõmi, nifazõchimi! *(Raz. I. 11, 7. Sef. 1, 5).* Ba oebe'e ni'oloi'õ ami, amaedola 27
nitibo'õ, iroegi ba zi tambai Ndramaseko, iwa'õ Jehowa — Lowalangi ngahõnõ dõinia. *(Raz. II. 17, 6).*

FAZA 6.

I. Fanegoe Siona ba Samaria. II. Fameta'oe: so wotoe dania.

I. **A**lai zi lõ mangaboesi tõdõ 1
hadia ia ba hili Ziona, ba si no ahonohono manõ ba hili Zamaria, si no seboea tõi ba zi a'a soi andrõ, ba ni'ondra'ondrasi ma'oewoe Gizeraëli! *(Loek. 6, 24).* Mi'ae ba Ga- 2
lene, ba mifachõlõ ami ba mi'otarai da'õ, ba miroegi Hamata seboea, ba mi'ae mitooe ba Gata, ba danõ Ndrawa Wilisiti: Hadia, si sõchi ami, moroi ba mbanoea da'õ, ba hadia, eboea danõmi, moroi ba danõra? *(Jes. 10, 9. Nga'õt. II. 26, 6).* Ja'ami, sangoema'õ tõdõra, arõoe 3
na sa mbawa si lõ sõchi, ba sangahatõ'õ dadaoma horõ. *(Hez. 12, 27. F. 9, 10).* No farate ifõ goeaza wa- 4
ratera, ba lafadõlõ ira ba gasora; ono mbiribiri satabõ gõra, ono mbiribiri nikoebaloi, ba ono zawi moroi ba kandra. Si fakore ira, na 5
telaoe mbiola nitika, ba lawai nifolaoe Dawido wolaoera biola. *(Jes. 5, 12. Ngv'õt. I. 23, 5).* Mako zoema- 6
nge la'amadoegõ wamadoe agoe, ba labajoini ira fondrege zi sõchi wanicha, ba fõchõ ma'oewoe Josefo andrõ, ba lõ la'aboesi tõdõ! Andrõ 7

wa si a'a ni'oloi'õ sa'ae ira, ba tebato wa'iki zi no mamadõlõ ja'ira ba zalo.

8 II. No fahõloe Zo'aja, Jehowa, iwa'õ Jehowa, Lowalangi ngahõnõ, [imane] : Ogoro ndra'odo wajawasa ma'oewoe Jakobo, anoezoe,dõdõgoe hatira andrõ, ba oeloeloe mbanoea
9 andrõ, fabaja õsinia. Ba na dafoeloe dania zi tosai niha ba nomo
10 heza, ba ahori mate ira. Ba na ihalõ dania ira sahatõ chõra, sogo'o ja'ira, ba wangeheta jomo, ba na imane chõ zi so si bacha ba mbate'e side'ide : Hadia, so na nawõoe ? ba na imane da'õ : Lõ'õ, ba imane : Bõi hedehede ! Lõ tõla
11 sa latõtõi dõi Jehowa. Hiza sa, ibe'e goroisa Jehowa, ba idoedoegõ nomo seboea ba irasa zide'ide.
12 *(Hez. 24, 15 b. t.)*. Hadia, latõrõ dete gara koedo, ba hadia, ta'ila tabe'e sangoehoendra asi zawi ? Me no mibali'õ langoe hoekoe, ba me no mibali'õ safeto sibai mboeaboea
13 wa'atoelõ. *(F. 5, 7)*. Omoeso dõdõmi zi lõ boto, mimane dõdõmi : Moroi ba wa'abe'eda, wa no sa-
14 bõlõ ita ! *(Raz. I. 22, 11)*. Ba hiza, ja'ami Iraono Gizeraëli — iwa'õ Jehowa, Lowalangi ngahõnõ — oe'asogõ sa'ae chõmi soi samakao ja'ami, i'otarai ba lala ba Hamata, iroegi mbombo andrõ ba danõ si mate. *(Jes. 7, 17. Nga'õt. II. 7, 8)*.

FAZA 7.

I. Angilata Gamosi, tõloe ngawalõ. II. I'adoegõ ia chõ razo Amasia, ba itimba ja, ifofanõ ba danõ. III. Fama'ele'õ ba chõ Gamasia andrõ.

1 I. Da'e nifa'ele'õ Zo'aja Jehowa chõgoe : So nono damo, me ibõrõtaigõ aoeri zinanõ ba nowi sebolo, ba so zaracha mo'ahonoa fa'eboea, me no aefa ifagoeti'õ mboe mbiribiri
2 chõnia razo. *(Raz. II. 15, 17)*. Ba me no ahori la'ā mboeloe ndroe'oe ba danõ, ba mangandrõ ndra'o, oemane : He So'aja, Jehowa, be'e aefa horõ ! Heza lasõndra wangorifi ma'oewoe Jakobo ? No si noemana sibai ira ! Ba mangesa dõdõ Jehowa. 3
Bõi ! iwa'õ Jehowa. *(Jer. 18, 8)*. Ba 4
da'e [zoei] nifa'ele'õ Zo'aja Jehowa chõgoe : Iwa'õ wanoewõ galitõ So'aja, Jehowa. Ba i'ā nasi seboea alitõ ; ba me i'ā ena'õ dána chõ Je-
howa, ba mangandrõ ndra'o, oema- 5
ne : He So'aja, Jehowa, bõda ! Heza lasõndra wangorifi ma'oewoe Jakobo ? No si noemana sibai ira ! Ba mangesa dõdõ Jehowa. Bõi ! i- 6
wa'õ Jehowa. Ba da'e [zoei] nifa'- 7
ele'õ Zo'aja, Jehowa, chõgoe : No so ba dete gõli kara, sadõlõ fesindro, Zo'aja, ba no so ba dangania zimo (fanimba, na adõlõ). *(Jes. 34, 11)*. Ba imane chõgoe Jehowa : 8
Hadia ni'ilamõ, Amosi ? Ba oemane : Simo. Ba imane So'aja : Hiza, oelaoe zimo ba hoenõ mbanoeagoe Iraono Gizeraëli ; lõ'õ sa'ae oefoeli oebe'e aefa horõra ! *Raz. II. 21, 13)*. Nidoedoegõ ine hilihili andrõ ba ma'- 9
oewoe Giza'aki, ba nifoefoe ni'amoni'õ andrõ ba ma'oewoe Gizeraëli; ba ba zi samba omo ndra Jerobeamo, ba oetema oelaoe zi'õli ! *(Jer. 17, 2)*.

II. Ba ifatenge zinenge Amasia, 10
ere ba Mbetiëli, chõ Jerobeamo, razo Ndraono Gizeraëli, imane : Amosi andrõ, ba ifawe'e ma'oewoe Gizeraëli, ba wolawa ja'oegõ ; tebai itaha tanõ hoehoeonia andrõ fefoe ! *(Raz. II. 14, 23)*. Da'õ sa niwa'õ 11
Gamosi : Ba mbawa zi'õli mate Jerobeamo, ba Iraono Gizeraëli, ba lõ zi lõ moe'oloi'õ dania, aheta ira ba danõra. Ba imane Amasia chõ 12
Gamosi : He sangi'ila, faoso ! oloi, sawa danõ mado Joeda ! Ba da'õ aloei gõoe, ba ba da'õ mõi'õ sama'ele'õ ! Ba ba Mbetiëli, ba lõ 13
tola sa'ae mõi'õ sama'ele'õ ! me no ni'amõni'õ chõ razo da'e, osali zato fefoe chõ razo. *(Jes. 30, 10. F. 2, 12)*.

III. Ba itema li Gamasia Amosi, 14
imane : Tenga sama'ele'õ ndra'odo ba tenga gõi ono zekola zama'ele'õ,

koebalo zawi ndra'odo a'ine, ba si so kaboe ara. *(F. 1, 1).* Ba no ihalõ ndra'odo Jehowa, no ihetado koebalo. ba no imane chõgoe Jehowa: Ae'e, ba iagõ sama'ele'õ ba mbanoeagoe Iraono Gizeraëli. *(Hez. 21, 2).* Ba fondrondrongo sa'ae li Jehowa: Ja'oegõ, ba õmane: Lõ tola õ'iagõ sama'ele'õ ba Ndraono Gizeraëli, ba lõ tola õlaoe hoehoeo ba ma'oewoe Giza'aki! Andrõ wa imane Jehowa: Fo'omooe, ba si tobali sohorõ, ba mbanoea, ba onooe matoea ba onooe alawe, ba si mate ba mbawa zi'õli. Tanõoe, ba lasoe'a sinali, wamaosa ja'ia, ba ja'oegõ, ba ba danõ si ra'ira'iõ mate'õ. Ba Iraono Gizeraëli, ba lõ zi lõ moe'oloi'õ dania, aheta ira ba danõra. *(Hoz. 4, 13).*

FAZA 8.

I. Angilata: Daga so'õsi boea geoe sasoso, amaedola wa no hoelõ zi no asoso Ndraono Gizeraëli, ba wamatõrõ hoekoe chõra. II. No ihonogõi Jehowa wamakiko banoeania andrõ.

I. Da'e nifa'ele'õ Zo'aja Jehowa chõgoe: Hiza ndraga so'õsi boea geoe sasoso. Ba isofoe chõgoe, imane: Hadia ni'ilaoe Amosi? Ba oemane: Daga so'õsi boea geoe sasoso! Ba imane chõgoe Jehowa: Iroegi dania bawa wangozaragõ boea geoe ba mbanoeagoe Iraono Gizeraëli andrõ; ba lõ'õ sa'ae oefoeli oebe'e aefa horõra! *(F. 7, 8).* Ba sege'ege dania zanoenõ, ira alawe andrõ, ba gõdo misa, na loeo da'õ, iwa'õ So'aja, Jehowa. Fahõna mboto zi mate! Lafazawili manõ lõ hedehede! Mifondrondrongo da'e, ja'ami solohi si noemana ba samakiko seboea famakao ba danõ, wangoema'õ tõdõmi: Ha wa'ara aefa wasoelõna, ena'õ tola ta'amawa mboea nowi, ba ha wa'ara aefa loeo sabato, ena'õ tola tabokai naha wache, ba ena'õ ta'ide'ide'õ laoeroe, ba ena'õ ta'eboea'õ zaga ba tafaigi waliëra falimosa, ba wolimo niha, *(Hos. 12, 8),* ba ena'õ ta'õli niha side'ide; tabe'e gana'a, ba si safasa badagahe tabe'e bõli zi noemana, ba ena'õ ta'amawa gõi dambõni.

II. No fahõloe Jehowa, ba wangeboea dõi ma'oewoe Jakobo andrõ, no imane: Si ndroehoe, lõ'õ manõ olifoedo zambalõ, nilaoera andrõ! *(F. 6, 8).* Hadia, lõ moeheoe danõ ba zi mane da'õ, ba hadia, lõ aboe dõdõ dozi sonahia ba detenia? hadia, lõ manõi ena'õ danõ ma'asagõrõ, si mane Nilo, ba ifoeli alõ, si mane Nilo ba danõ Miseraji? Ba na loeo da'õ — iwa'õ So'aja, Jehowa — ba na laloeo aechoe loeo oebe'e, ba ba zi ma'ochõ oefatõrõ wa'ogõmigõmi, ba goeli danõ. *(Jer. 15, 9).* Owasami, ba oebali'õ fa'aboe dõdõ, ba fanoenõmi fefoe, ba oebali'õ fange'esi; dozi lõwilõwi, ba molembe lembe ba wa'aboe dõdõ, ba dozi hõgõ, ba nitõwõ oebe'e. Tobali amaedola wange'esi ono matoea si ha samboesamboea, oebe'e, ba amozoeania, ba si mane bawa safõchõ sibai. *(Jer. 6, 26; 48, 37. Hez. 7, 18. Sach. 12, 10).* **Hiza, iroegi bawa dania — iwa'õ So'aja Jehowa — ba oefatõrõ ba danõ lofo mbanoea, tenga fa'olofo ba gõ, ba tenga fa'owõchi dõdõ ba nidanõ, fa'olofo ba wamondrongo li Jehowa a'ine, ba tobali lafangõrõ ira, i'otarai nasi si samboea, noemalõ ba zi samboea, ba latõrõi danõ, i'otarai moroi jõoe, noemalõ ba gatoemboecha loeo, ba wangaloei taroma li Jehowa; ba lõ lasõndra!** Ba na loeo da'õ, ba ono matelõ nono alawe si sõchi bawa ba ira matoea sabõlõ, ba wa'owõchi dõdõ! *(Hos. 2, 3).* Ja'ira andrõ, same'e hõloe olalõwa Zamaria andrõ, wangoema'õ: „Ba wa'adoehoe wa'aoeri Lowalangimi andrõ, ja'ami — banoea Dano!" ba: „Ba wa'adoehoe wa'aoeri Lowalangimi andrõ, ja'ami — ba-

noea Mbereseba!" — tegaõlõ tooe ira, ba lõ lafoeli maoso. *(Raz. I. 12, 29).*

FAZA 9.

I. Angilata: Adoedoe gosali, ba te'oloi'õ mbanoea. II. Fama'ele'õ, tefoeli tetaroe'õ dania nose Dawido andrõ, si no adoedoe.

1 I. **Ba** oe'ila Zo'aja, si iagõ ngai naha wame'e soemange, ba imane: Bõzi hõgõ [daroe nahe] andrõ, ena'õ moehisi mboeatõ, rasa, [echoegõ] ba hõgõra, fefoe! Nga'õtõra, ba oeboeboenoe si'õli, samõsa bõi moloi, samõsa bõi i'orifi ia. *(Jes. 6, 4.*
2 *F. 2, 14).* Ba he banoea tooe lasawa, ba ihalõ ira ba da'õ tangagoe, ba he mijawa ba mbanoea si jawa mõi ira, ba oetoeli'õ si tooe ira, moroi ba da'õ. *(Sin. 139, 8. Jer. 23,*
3 *24. Heb. 4, 13).* Ba na labini'õ ira ba zoezoe hili Garemeli, ba oe'aloei ira ba da'õ, ba oehalõ ira. Ba he si tooe ba dojo nasi labini'õ ira, fa bõi oe'ila ira, ba oefatõrõ goelõ ba
4 da'õ, sondrooe ja'ira. Ba na mõi ni'oloi'õ ira, emalira moroi foeri, ba oewa'õ zi'õli ba da'õ, famoenoera; ba oenehegõ ira ba zi lõ sõchi, ba tenga ba zi sõchi! *(Jer. 44, 11).*
5 Ba ja'ia So'aja, Jehowa ngahõnõ, na ibaja danõ, ba alaoe, ba aboe dõdõ dozi sonahia ba detenia, ba manõi danõ ma'asagõrõ, si mane Nilo, ba ifoeli alõ, si mane Nilo ba danõ Miseraji. *(Sin. 97, 5. F. 8, 8).*
6 Ba mbanoea si jawa ilaoe mbate'e chõnia, ba ba goeli danõ itaroe'õ nõoe chõnia, no hoemede ia ba nasi ba no ifadoewa ba goeli danõ misa — Jehowa dõinia. *(Sin. 104, 3. F. 5, 8).*
7 II. **Ha**dia, tenga si mane Dawa Gaitiofia ami chõgoe, ja'ami Iraono Gizeraëli? iwa'õ Jehowa. Hadia, lõ ni'ohegoe mijawa Iraono Gizeraëli moroi ba danõ Miseraji, ba Dawa Wilisiti moroi ba Gafora, ba Dawa Garamo moroi ba Giri? *(Jer. 47, 4. F. 1, 5).* Ba hiza, ba inehegõ 8
mbanoea seboea horõ andrõ So'aja, Jehowa; ba oehori ba goeli danõ. Ba lõ'õ sa oefaloea sibai wangohori ma'oewoe Jakobo andrõ, iwa'õ Jehowa. *(Jer. 5, 18; 30, 11).* Hiza sa, 9
oebe'e li dania, ena'õ lasichi ma'oewoe Jakobo, ba niha baero fefoe, timba na lasichi dambõni ba data, ba samboea ngawoea lõ aechoe ba danõ. Ba mbawa zi'õli mate 10
dozi si so horõ ba mbanoeagoe, sangoema'õ tõdõra: „Lõ ichamõ ita famakiko, lõ ihawoei ita!" *(F. 6, 3).* **Ba na loeo da'õ, ba** 11
oefoeli oetarce'õ nose Dawido andrõ, si no adoedoe, ba oefoeli oe'a'azõchi zadoedoenia; adoedoelania, ba oefoeli oefasindro, ba oefoeli oe'otomosi, si mane ba gõtõ fõna. *(Hal. zin. 15, 16).* Ena'õ labe'e 12
barõ mbawara zi tosai Iraono Gedomo, ba soi bõ'õ fefoe, ba nitõtõi tõigoe mege — iwa'õ Jehowa, solaoe da'õ dania. Ba iroegi bawa dania, 13
iwa'õ Jehowa, ba ichamõ zamasi samakoe, ba ichamõ zolazi boea nagoe sanaroe; ba mowõi õsi nagoe hili misa, ba mangoeloe hilihili fefoe. *(Joël. 3, 18).* Ba oefoeli oe'azõ- 14
chi mbanoeagoe Iraono Gizeraëli, ba tobali na tafoeli lataroe'õ mbanoea si no adoedoe, ba la'onahia gõi, ba na lafazõchi kaboe nagoe, ba labadoe gõi nõsi mboea, ba na latanõ geoe sowoea, ba la'ã gõi
mboeania. Ba amaedola oetanõ ira 15
ba danõra, fa bõi sa'ae adeha ira ba danõra andrõ, nibe'egoe chõra, iwa'õ Jehowa, Lowalangioe. *(Jer. 32, 41).*

Soera

GOBADIA.

I. Fanegoe Iraono Gedomo, me no fajaŵa ira, ba me no omoeso dõdõra wamakao Ndraono Gizeraëli. II. Amaboe'oela li: fangorifi ba Ziona.

1 I. Fama'ele'õ chõ Gobadia. Da'õ niŵa'õ Zo'aja, Jehowa, ba chõ Ndraono Gedomo andrõ: No marongo doeria chõ Jehowa, ba no moefatenge zinenge ba niha baero, [no imane]: Talaboe, mõi ita ma-
2 noewõ ja'ira! *(Jer. 49, 7 b. t.).* Hiza, oehõndrõgõ tooe ndra'oegõ, ba ngai soi bõ'õ, ni'ositengagõ manõ ndra'-
3 oegõ dania. No ifowõhõ ndra'oegõ tõdõoe si fajaŵa andrõ, no amaedola zi so omo ba dete gara ba hili ndra'oegõ, ba dadaoma si no alaŵa jaŵa, no õmane dõdõoe: „Ha
4 niha zanoeli'õ tooe ja'odo!" Ba he no ba zalaŵa jaŵa õbe'e gazoenimõ, si mane mojo, he ba ngai ndrõfi si jaŵa õbe'e, ba oetoeli'õ tooe ndra'oegõ moroi ba da'õ,
5 iŵa'õ Jehowa. Na mõi jomo chõoe zanagõ, si faraboe ba zi bongi — ba no nifakao sibai ndra'oegõ — ba ha ndrohoendrohoe zomasi ira sa atõ la'oloi'õ. Ba na mõi ba kaboemõ zaneteoe boea nagoe, ba hadia,
6 lõ lasaigõ wo'oewo'oe? Ba no moeboe'ai sibai nomo ma'oewoe Gezaoe, iroegi wondrege mbinimbini!
7 Latimba ami dozi si fa'awõ chõmi mege, lõ lafa'amõi ba danõra ami; lalimo ami si no fahoewoe chõmi mege, lahõndrõgõ ami; si no manga gõmi mege, ba lalaoe dandra-
8 ŵa chõmi, si lõ oroma. Hiza, na loeo da'õ — iŵa'õ Jehowa — ba oehori zatoeatoea ba Ndraono Gedomo, awõ wa'aboto ba dõdõ ba hili ma'oewoe Gezaoe. *(Jes. 29, 14).*
Satalõ tõdõ dania zabõlõ andrõ 9
chõmi, ja'ami, banoea Dema, ena'õ samõsa lõ tosai dania niha ba hili ma'oewoe Gezaoe, ena'õ ahori, ba wasõndrata andrõ. *(Hez. 25, 13).*
Si tehawoe fa'aila dania ndra'oegõ, 10
bõrõ horõoe andrõ chõ nachioe Jakobo, ba nihori ndra'oegõ, si lõ foelitõ. *(Moz. IV. 27, 41. Sin. 137, 7. Hez. 35, 5. Amos. 1, 11).* Me loeo 11
mõi'õ oedoenia, me loeo la'oloi'õ gana'ania niha bõ'õ, me atoe'a ba mbanoeania Ndrawa, ba me fadahõdahõ ira ba Jeroezalema, ba no so gõi ndra'oegõ, hoelõ na awõra ndra'oegõ. *(Nga'ot. II. 21, 16 b. t.).*
Bõi omoesoi'õ dõdõoe, ba mbawa 12
wamakao andrõ, chõ nachioe, ba mbawa wa'ate'ala andrõ chõnia. Bõi owoeawoea dõdõoe ba mado Joeda andrõ, na bawa wa'atekikora; bõi õmanõ wamaboka bawaoe, na bawa wa'atosasa chõra.
Bõi tõrõ mbawa gõli mbanoeagoe, 13
na bawa wamakao chõra; bõi omoeso dõdõoe gõi ba wamakaora, na bawa wamakao chõra, ba bõi babaja zi so chõra, na bawa wamakao chõra. Bõi iagõ wabaliŵa 14
lala, ba wamoenoe soloi, banoeara, ba bõi ra'oe zoloi andrõ, na bawa wa'atosasa! *(Hez. 35, 15).* Noa sa 15
ahatõ mbawa andrõ chõ Jehowa, ba niha baero fefoe [bawa wangoehoekoe]. Tesoelõni chõoe nilaoemõ

andrõ, mangandraoeli ba hõgõoe
16 wolaoemõ! *(Joël. 2, 1).* Si mane famadoemi mege ba hili ni'amoni'õ andrõ chõgoe, si manõ dania wamadoe niha baero fefoe, si lõ aetoe; mamadoe ira ba mangohofo, ba tobali si mane si lõ mangila haga zi moloeo!
17 II. **Ba** ba hili Ziona, ba so wangorifi, ba „ni'amoni'õ" dõinia, ba la'ochõgõ dána chõra ma'oewoe
18 Jakobo. Tobali alitõ nga'õtõ Jakobo, ba holahola galitõ nga'õtõ Josefo. Ba ma'oewoe Gezaoe, ba tobali tõla wache sokõli, ba ira'i alitõ no mege, ba i'ã, ba tobali lõ hadia ia zi tosai nga'õtõ Gezaoe; me no moroi ba li Jehowa. Banoea 19 tánõ raja andrõ zangochõgõ hili Ndraono Gedomo, ba banoea ba zalo'o zangochõgõ tanõ Ndrawa Wilisiti; ba he benoea mado Gerefaji, ba he benoea Zamaria, ba la'otanõ, ba mado Mbenijami zangai tanõ Gileadi. Ba Iraono Gi- 20 zeraëli ni'oloi'õ mege, banoea saró andre, ba la'ochõgõ danõ Ndrawa Gana'ana, iroegi tánõ ba Zarefa, ba ni'oloi'õ, banoea Jeroezalema, si so ba Zefarada, ba la'ochõgõ mbanoea tánõ raja. Sangorifi zanawa 21 hili Ziona, ba wamatõrõ hoekoe ba hili ma'oewoe Gezaoe, ba chõ Jehowa wa'arazo.

Soera

JONA.

FAZA 1.

I. Hoemede Lowalangi chõ Jona, ifatenge ia ba Niniwe; moloi Jona. II. Bade, sata'oe zolojo. I'ombacha'õ Jona, wa ja'ia mbõrõ wõnoe Lowalangi andrõ. III. Latibo'õ ba nasi ia.

1 I. **Ba** hoemede Jehowa chõ Jona, ono Gamita'i, imane: *(Raz. II.*
2 *14, 25):* Faoso, ae ba Niniwe, banoea seboea andrõ, ba angombacha chõra; noa sa iroegi ndra'o, ba da'e si jawa horõra andrõ! *(Moz.*
3 *I. 10, 11; 18, 21. F. 18, 5).* Ba maoso Jona, ba woloi chõ Jehowa, isawa Darisi ena'õ. Ba iroegi si tooe Jafo, ba isõndra nowo, sanawa Tarisi. Ba ibe'e wanofa, ba mõi ia jawa, ba wefao chõra ba Darisi, ba woloi chõ Jehowa. *(Hal. zin. 9, 36).*
4 II. **Ba** ifatõrõ nangi sabe'e ba nasi Jehowa, tobali bade sabõlõbõlõ, ba nasi, hatõ ma'ifoe tõ, ba aboto nowo. Ba ata'oe sibai zolohe 5 owo, ba i'angarõfi li Lowalanginia zamõsana. Ba latibo'õ ba nasi gamagama ba nowo, ena'õ aoha. Ba no mõi si tooe Jona, ba wondrege si tooe ba nowo, no ifadõlõ ia, ba mõrõ sibai. Ba mõi chõnia Nakoda, 6 imane chõnia: Hadia chõoe da'õ, wa mõrõ'õ? Faoso, angarõfi li Lowalangimõ! Ma atõ itõrõ tõdõ Lowalangi da'õ ita, fa bõi ahõndrõ ita! Ba faoma lamane chõ 7 nawõra: Talaboe, talaoe fadahõdahõ, ena'õ tasõndra, ha niha mbõrõ, wa gõna ita famakao andre! Ba me fadahõdahõ ira, ba Jona zi gõna. Ba lamane chõnia: Ombacha'õ 8 chõma, ha niha mbõrõ, wa gõna ita famakao andre: Hadia halõhalõwõoe, ba heza õ'otarai? Ha banoea ba ha soi ndra'oegõ? Ba i- 9

mane chõra: Niha Heberaio ndra'odo, samosoemange Jehowa, Lowalangi zoroego, sombõi asi ba tanõ
10 sabe'e. Ba ata'oe sibai niha andrõ, ba lamane chõnia: Hadia nilaoemõ andrõ? Noa sa larongo niha andrõ, wa no soloi chõ Jehowa ia, me no
11 i'ombacha'õ chõra. Ba lasofoe chõnia, lamane: He mawisa chõoe, ena'õ tebato mbade andre chõda?
12 itoegoe manõ eboea ndroeloe. Ba imane chõra: Mitoejoe ndra'o ba mitibo'õdo ba nasi, ba ahono chõmi nasi. Noa sa aboto ba dõdõgoe, wa no ja'odo mbõrõ, wa gõna ami bade sabõlõbõlõ andre!

13 III. **Ba** laforege niha andrõ, ba wolohe ba laboea owó, ba tebai; me itoegoe manõ abõlõbõlõ mbade
14 andrõ chõra. Ba la'angarõfi li Jehowa, lamane: He Jehowa! Bõi be'e tekiko ndra'aga, bõrõ noso niha andre, ba bõi be'e ba hoeloema ndro zi lõ horõ! Noa sa õlaoe zomasi ndra'oegõ, ja'oegõ Jehowa!
15 Ba latoejoe Jona, ba latibo'õ ba
16 nasi; ba dõhõ mbade. Ba ata'oe sibai niha andrõ Jehowa, labe'e chõnia zoemange nitaba ba lafaboe'oe na chõnia.

FAZA 2.

Itõlõ Jona ĩ'a, mangandrõ ia ba i'oeta'õ ia ĩ'a andrõ.

1 **Ba** ifatõrõ gi'a seboea Jehowa, ba wanõlõ Jona. Ba tõloe ngaloeo ba tõloe mbongi Jona ba daloe gi'a. *(Mat. 12, 40; 16, 4. Loek. 11,*
2 *29 b. t.).* Ba mangandrõ Jona ba daloe gi'a andrõ chõ Lowalanginia
3 Jehowa, imane: „Ba wa'atosasagoe andre oe'angarõfi li Jehowa, ba no itema ligoe; moroi ba daloe mbanoea tooe moe'ao ndra'o, ba no õfondrondrongo ligoe. *(Sin. 120,*
4 *1).* No õtibo'õ ba namõ ndra'odo, ba daloe nasi, ba no te'oe'oe ndra'o hooe, no ihawoei ndra'o hooe ba doeloe andrõ chõoe, fefoe. No oemane sa'ae dõdõgoe: No te- 5
tibo ndra'odo, lõ'õ sa'ae õfaigido! Hadia, ifoeli maõ oe'ila gosali andrõ chõoe, ni'amoni'õ? No te'oe'oe 6
ndra'o asi, iroegi nosogoe, no ifasoei ndra'o hooe, no ibõbõ hõgõgoe doe'oe ba nasi. No noemalõ 7
si tooe ndra'o ba wondrege dajadaja hili; ilazi ndra'o tanõ, si lõ mamalõmalõ. Ba no õsõbi jaŵa nosogoe, moroi ba gohokobo, ja'oegõ Lowalangigoe Jehowa! Me no 8
aragoeragoe bacha dõdõgoe, ba itõrõ tõdõgoe Jehowa, ba iroegi ndra'oegõ fangandrõgoe, ba gosali andrõ chõoe, ni'amoni'õ. Si olembai 9
adoe faja andrõ, ba la'ositengagõ wa'eboea dõdõ andrõ, si faloecha ira ena'õ. *(Sin. 144, 2).* Ba ja'odo, 10
ba oe'eboea'õ ligoe wangandrõ saoha gõlõ chõoe, oefosoemange ndra'oegõ; hadia nifaboe'oegoe, ba oeboe'a: chõ Jehowa i'otarai fangorifi!" *(Sin. 3, 9; 50, 14).* Ba 11
ibe'e li chõ gi'a andrõ, Jehowa, ba i'oeta'õ baene Jona.

FAZA 3.

I. I'ombacha'õ wa'atekiko Niniwe Jona, me no ifoeli iŵa'õ chõnia Jehowa. II. Mangaloeloe mbanoea Niniwe andrõ, ba ihachõsi tõdõ ira Lowalangi.

I. **Ba** ifoeli hoemede Jehowa chõ 1
Jona, imane: Faoso, ae ba Niniwe, 2
banoea seboea andrõ, ba toeriagõ chõra niŵa'õgoe chõoe. Ba maoso 3
Jona, mõi ia ba Niniwe, i'o'õ niŵa'õ Jehowa chõnia. Ba no banoea seboea sibai Niniwe andrõ, tõloe ngaloeo fofanõ wa'anaoe. Ba ibõ- 4
rõtaigõ Jona itõrõ newali mbanoea, ma'óchõ fofanõ, mangombacha ia, imane: Hatõ õfa woeloe wongi, ba adoedoe Niniwe!

II. **Ba** fadoehoe dõdõ mbanoea 5
Niniwe chõ Lowalangi, laŵa'õ wamoni ba la'obaroe mbaroe ba wa'aboe dõdõ, he satoea ba he iraono.

(Dan. 9, 3. Mat. 12, 41, Loek. 11, 30).
6 Ba me irongo doeria andrõ razo Niniwe, ba maoso ia, irõi dadaoma razo, iheta mbaroenia baroe seboea, ihalõ baloebaloenia mbaroe ba wa'aboe dõdõ ; ba moedadao ia bawoe.
7 Ba ifatenge zihede ba mbanoea Niniwe, imane ; Da'õ goroisa razo ba oroisa nawõnia salawa : Bõi manga niha ba he oerifõ, he sawi, ba he biribiri ; lõ tola mõi ba ndroe'oe,
8 ba lõ tola labadoe nidanõ. La'obaroe mbaroe ba wa'aboe dõdõ — he niha, ba he oerifõ — ba laforege wangarõfi li Lowalangi, ba ibõhõli mboeaboeania si lõ sõchi andrõ zamõsana, awõ horõ andrõ, si no fa-
9 lemba ba dangara. *(Jes. 59, 6).* Ma atõ aloeloe dõdõ Lowalangi, ma arõoerõoe ba dõdõnia, ma alõ wõnoenia, fa bõi tekiko ita ! *(Joël. 2, 14).*
10 Ba me i'ila wolaoera Lowalangi, wa labõhõli mboeaboeara si lõ sõchi andrõ, ba arõoerõoe ba dõdõ Lowalangi wamakiko andrõ niwa'õnia, fameta'oe ja'ira, ba lõ ifaloea. *(Jer. 18, 8).*

FAZA 4.

I. Itahigõ Lowalangi Jona, ba wa'ahachõ dõdõnia andrõ. II. I'ailasi Jona Lowalangi, ibe'e famaedo lafandroe andrõ.

1 I. **Ba** abao sibai dõdõ Jona, mo-
2 fõnoe ia. *(Loek. 15, 20).* Ba mangandrõ ia chõ Jehowa, imane : He Jehowa, ja'iá da'õ niwa'õgoe, me sodo ba chõma na, ba da'õ mbõrõ woloigoe, me oesawa Darisi ena'õ, fa bõi si manõ ! **Noa sa aboto ba dõdõgoe, wa no Lowalangi seboea tõdõ ba sahachõ tõdõ ndra'oegõ, si lõ aliolio mofõnoe ba si no fahõna fa'asõchi dõdõ, awõ wa arõoerõoe ba dõdõoe dania wamakiko andrõ [niwa'õoe] !** *(Moz. II, 34, 6. Sin. 86, 5. Joël. 2, 13).* Ba etoe'õ manõ sa'- 3
ae nosogoe, ja'oegõ Jehowa, sõchi sa na matedo, moroi na aoerido !
II. **Ba** imane Jehowa : Hadia, si 4
ndroehoe, so mbõrõ wõnoemõ andrõ ? Ba iheta ia jomo ba mba- 5
noea Jona, tooe mbanoea i'iagõ, tánõ ba gatoemboecha loeo. Ilaoe nose chõnia ba da'õ, ba moedadao ia baose andrõ, ba loemõ, ba wamaigi hadia nifatõrõ [Jehowa] ba mbanoea andrõ. Ba ifatoemboe'õ 6
lafandroe Jehowa, Lowalangi ; manõi, jawa Jona, ena'õ teloemõ hõgõnia, ba ena'õ dõhõ walõsõchisõchi dõdõnia ; ba omoeso sibai dõdõ Jona lafandroe andrõ. Ba me moloeo, 7
me mahemoloe õ, ba i'asogõ goekoeõ Lowalangi, sanõgi tõla lafandroe, ba aleoe. Ba me toemboe 8
loeo, ba ifatõrõ nangi timoe, angi lõchõ, Lowalangi, ba ihandro hõgõ Jona sino, ba atata sibai dõlania. Ba omasi ia mate, imane : Sõchi na matedo, moroi na aoerido ! Ba 9
imane Lowalangi chõ Jona : Hadia, si ndroehoe, so mbõrõ wõnoemõ, ba lafandroe andrõ ? Ba imane : Tenga si lõ bõrõ, na mofõnoe ndra'odo, iroegi wa'amategoe ! Ba 10
imane Jehowa : Ja'oegõ, ba no sahachõ tõdõ lafandroe andrõ, si lõ erege dõdõoe ba si tenga ni'e'eboeamõ ; ha sara wongi wanõinia ba ha sara wongi gõi wa'amatenia. Ba ja'odo, ba hadia, ba lõ oeha- 11
chõsi tõdõ Niniwe andrõ, banoea seboea, si no tõra 120,000 nono niha, si lõ mangila hezo gambõlõ, ba hezo gabera, awõ goerifõ niha, soja sibai ? *(Sin. 145, 9).*

Soera

M I C H A.

FAZA 1.

Fangoehoekoe Samaria, awõ Jeroezalema. I. I'etoe'õ hoekoe Zamaria, awõ hoekoe Jeroezalema, sangoehoekoe õsi goeli danõ. II. Fangarõngarõ, me no adoedoe mbanoea'mado Joeda andrõ.

1 Da'e daroma li Jehowa andrõ, niŵa'õnia chõ Micha andrõ, banoea Moreseti, me loeo razo mado Joeda Jotamo ba Ahasi ba Hisikia; niŵa'õ chõnia, nitandrõsaigõ ba Zamaria ba ba Jeroezalema. *(Nga'õt. II. 27, 1. Raz. II. 16, 1; 18, 1; 15, 32. Jes. 1, 1. Jes. 26, 18).*

2 I. Mifondrondrongo, ja'ami niha baero, fefoe! Be'e mbõrõ dalingaoe, ja'oegõ tanõ, fabaja õsiŏe! Ba acha mõi si so ba mbõrõ Zo'aja, Jehowa, ba chõmi andrõ, So'aja andrõ, moroi ba gosalinia andrõ, ni'amoni'õ. *(Moz. V. 32, 1.*
3 *Jes. 1, 2).* Hiza sa, mangefa ba nahiania Jehowa, mõi ia mitooe ba itõrõ misa hili ba goeli danõ. *(Moz. V. 32, 13; 33, 29. Sin. 115, 3. Jes.*
4 *26, 31).* Ba alaoe hili, barõ gahenia ba asila zalo'o, timba zigoesigoe ba galitõ ba timba nidanõ, moroi jaŵa ba hili. *(Sin. 97, 5. Amos. 9, 5).*
5 Bõrõ da'õ fefoe, ba olalõŵa ma'oewoe Jakobo, awõ horõ Ndraono Gizeraëli andrõ. Hadia golalõŵa ma'oewoe Jakobo andrõ? Hadia, tenga Samaria andrõ? Ba hadia horõ mado Joeda? Hadia, tenga Jeroezalema andrõ? *(Raz. II. 23,*
6 *13).* Ba oebali'õ sa'ae baho gara ba mbenoea Zamaria, oebali'õ naha kaboe nagoe. Ba karania, ba oefagaõlõ mitooe ba zalo'o tanõ, ba oe'oroma'õ dajadajania. Adoe ni- 7
fofoë andrõ chõra, fefoe, ba nirasa, ba boeala andrõ chõra, fefoe, ba nitoenoe ba galitõ, ba he naha nadoe andrõ chõra, fefoe, ba oebali'õ tanõ si mate; me no loeo zohorõ mege wangõhõna ja'ia, ba si tobali loeo zohorõ zoei dania.

II. Andrõ wa mangarõngarõ 8
ndra'o, ba mege'egedo, mowaõwaõ manõ ndra'o, lõ badagahe ba lõ baroe seboea; oelaoe mege'ege, si mane asoe ana'a, ba mangarõngarõdo, si mane fofo ondra. *(Job. 30, 29. Jes. 21, 3. Jer. 4, 19).* Me no 9
tebai nidaloedaloeni zochora andrõ; iroegi sa'ae mado Joeda, ichamõ mbawa gõli mbanoeagoe andrõ, iroegi Jeroezalema! Bõi sa mifa- 10
rongogõ ba Gata, bõi mi'ege'ege ba Ako! Ba Mbeti Afera milaoe gawoegawoe ba nõsimi. *(Sam. II. 1, 20. Jer. 6, 26).* Mitõrõ, ja'ami ba- 11
noea Zafiri, si lõ baloebaloe, acha aila ami! Ata'oe mõi tooe mbanoea Za'ana; fege'ege Mbeti Eseli andrõ zi fatimba chõmi, na mi'iagõ da'õ ena'õ. *(Jes. 47, 3).* Manizinizi 12
sa'ae mbanoea Maroto andrõ, wangaloei fangorifi; so sa wamakiko mbawa gõli Jeroezalema, si otarai moroi jaŵa chõ Jehowa. *(Amos. 3, 6).* Mifa'anõ koedo, ba goereta, ja'- 13
ami banoea Lachisi! Da'õ zamobõrõ horõ ba mbanoea Ziona, me no ba chõoe tesõndra lalõ Ndraono Gizeraëli andrõ. Andrõ wa õbe'e 14

zoera wangefa ba Moreseti Gata; tobali falimosa ba razo Ndraono Gizeraëli nomo ba Nachisibi andrõ.
15 Samoeza tõ oefatõrõ chõmi zanoewõ ja'ami, ja'ami banoea Maresa; laroegi dania Gadoela salawa Ndraono Gizeraëli. Fatõwõ'õ mboemõ, awõ
16 gambioe, bõrõ ndraono omasiõ andrõ chõoe, ebolo'õ zi lõ boe, si mane ba wofo nazari! aheta sa ira chõoe, ni'oloi'õ.

FAZA 2.

I. Alai zalawa samalangõgõ side'ide, ba si lõ ba dõdõ niwa'õ zama'ele'õ. II. Amaboe'oela li, fondrara dõdõ.

1 I. **A**lai zamachai si lõ atoelõ, ba sama'oea si lõ sõchi, ba gasora [ba zi bongi], ba wamaloea ja'ia, na moloeo, na ha si'aikõ lasõndra lala.
2 *(Job. 12, 6).* Na omasi ira mbenoea, ba la'ochõgõ; ba na omo zomasi ira, ba lafadõni ba nawõra. Lafakao nawõra, ba lahalõ manõ zi so chõra; lafalangõgõ manõ zochõ, fabaja si so chõnia. *(Jes. 5, 8. Amos. 2, 7. 8).* Andrõ wa imane Jehowa:
3 Hiza, no so ba dõdõgoe zi lõ sõchi, nilaoe ba mbanoeagoe andrõ, si tebai mifadõni mbagimi, ba si tebai mifaõga mbawami ba wowaõwaõ, me bawa si lõ sõchi dania da'õ!
4 *(Amos. 5, 13; 2, 14–16).* Na loeo da'õ dania, ba manoenõ niha, fango'aja ja'ami, ba latema la'e'esi ami, lamane: „Noa sa'ae! No sadoedoe manõ mbanoeada. Nisoe'a sinali mbenoea mbanoeada, ba wamaosa! Ifadõni manõ chõma! Ba niha baero ifaosa mbenoeama!"
5 Andrõ wa lõ chõoe, samatõrõ sinali fanoe'a ba dána ba mbanoea Je-
6 howa. Lamane bewera: „Bõi milaoe deatea mbewe." „Bõi lahalõ teatea mbewera da'õ! Lõ aetoe wango'aja andrõ!" *(Jes. 30, 10. Amos. 7, 16).*
7 Hadia manõ hoeohoeo andrõ, ja'ami ma'oewoe Jakobo? Hadia, si ono wõnoetõ Jehowa, ba no si manõ wolaoenia? **Hadia, tenga fangorifi daroma linia, tenga fangorifi zadõlõ tõdõ wanõrõ lalania?** Ba no ara 8
sa'ae, ba molawa mbanoeagoe andrõ, si fa'oedoe ira. Ba zanõrõ si lõ famaoedoe dõdõ, ba sanoezoe tõdõ fagoeagoeasa, ba misõbi mbaroe seboea, baloebaloe gameza. Ira ala- 9
we mbanoeagoe, ba mitimba jomo ba nomora, sohahaoe dõdõra, ba ba ndraonora, ba mifadõni naja andrõ nibe'egoe, ba lõ mifoeli. Mi- 10
faoso, milaboe ami! lõ'õ sa tola mi'iagõ da'e, bõrõ wa'ara'ira'iõ andrõ, famakiko ba famoenoe. *(Moz. III. 18, 25).* Na ilimo ena'õ ndra'oe- 11
gõ sama'oea angi ba faja, na imane ena'õ: Da mama'ele'õ ndra'o chõoe: agoe ba hadia ia nibadoe, si maboe ita! — da'õ zama'ele'õ zi gõna ba mbanoea andre! *(Jes. 30, 10).*

II. **A**hori oe'ozaragõ ami, ja'ami 12
ma'oewoe Jakobo! Ahori oefoeli oe'owoeloi zi tosai Iraono Gizeraëli! Oe'oroedoegõ ira, si mane biribiri ba kandra, si mane nikoebaloi ba mbenoea, ba tobali ato sibai, siroeroeroeroe! *(Jer. 31, 10).* Ba mowaõ- 13
waõ fõnara zamolala ja'ira; latimba zi fatimba ba latõrõ manõ, lasawa baero mbawa gõli. Ba mowaõwaõ fõnara razora, ba Jehowa zolohe ja'ira. *(Jes. 52, 12).*

FAZA 3.

I. Fama'ele'õ nitandrõsaigõ ba zalawa Ndraono Gizeraëli. II. Nitandrõsaigõ ba zama'ele'õ andrõ. III. Bõrõ zalawa ba ere ba sama'ele'õ andrõ, wa gõna famakiko Jeroezalema.

I. **B**a no oemane: Mifondrondro- 1
ngo ae, ja'ami hõgõ ma'oewoe Jakobo ba ja'ami samatõrõ nga'õtõ Gizeraëli. Hadia, tenga sangila hoekoe ami ena'õ? *(Jer. 5, 5. F. 6, 8).* Labõhõli zi sõchi, ba eboea dõdõra 2
ba zi lõ sõchi, labo'ai goeli nawõra, ba lafaefa nagole ba dõla. *(Jes. 5, 20).* Õra nõsi mbanoeagoe andrõ, 3
labo'ai goeli ba nõsi ba lafatõ dõla;

latatawi, si mane nibe'e bawoe, si mane nagole ba mbalanga. *(Sin. 14,*
4 *4).* Awena dania mangarõngarõ ira chõ Jehowa, ba lõ'õ sa ifondrondrongo lira, ba ibini'õ mbawania chõra, na loeo da'õ, bõrõ me no lalaoe zi lõ sõchi. *(Job. 27, 9. Amaed. 1, 29. Hez. 8, 18).*
5 II. Da'õ niŵa'õ Jehowa ba zama'ele'õ andrõ, si no molohe ba lala eloengoea banoeagoe, sangoema'õ: „Ja ahowoe!" na so gõra; ba si lõ mame'e gõra, ba lasoewõ. *(F. 2, 11.*
6 *Mat. 7, 15).* Andrõ wa itõrõ ami si bongi, lõ angilata, ba fa'ogõmigõmi, lõ fangombacha lala; aechoe loeo ba zama'ele'õ andrõ ba ogõmigõmi chõra ba zi ma'õchõ. *(Jes. 8,*
7 *22. Amos. 8, 9).* Ba tobali si lõ boto zangi'ila andrõ, ba saila zama'ele'õ; dozi dania labaloegõ gambira, me lõ itema lira Lowalangi! *(Sach.*
8 *8, 4 b. t.).* Ba ja'odo. ba si no fahõna fa'abõlõ, Eheha Jehowa ba hoekoe satoelõ ba fa'abe'e, ba wangombacha ba ma'oewoe Jakobo fangerogõra Lowalangi. ba ba Ndraono Gizeraëli horõra. *(Jes. 50, 4; 58,*
1).
9 III. Mifondrondrongo, ja'ami hõgõ ma'oewoe Jakobo, ba ja'ami samatõrõ nga'õtõ Gizeraëli, sanoezoe tõdõ ba hoekoe satoelõ ba samila'õ
10 sadõlõ fefoe: *(Amos. 5, 7).* Fange'enge'e wanaroe'õ Ziona chõra ba horõ wanaroe'õ Jeroezalema. *(Hez.*
11 *22, 27. Nga'õt. II. 28, 3).* Manga gana'a zalaŵa, ba wolohe ba lala hadia ia, ba ere chõra, ba latema loeo ba wamahaõra; sama'ele'õ chõra, ba no sama'ele'õ nifoloeo, ba ladõnadõna chõ Jehowa, lamane dõdõra: So sa atõ ba chõda Jehowa, tebai gõna famakao itá! *(Sam.*
12 *I. 8, 3. Jes. 1, 23. Hos. 4, 18).* Andrõ wa lafakoe nowi dania Ziona, bõrõ ami, ba Jeroezalema, ba si tobali adoedoela, ba hili satoea eoe dania hili gosali andrõ! *(Sin. 79, 1. Jer. 26, 18. Loek. 19, 43).*

FAZA 4.

I. Amaboe'oela li: fa'ohahaoe dõdõ dania. II. Ba so na wa'afõchõ oea, timba wa'afõchõ hoeloe, ba mbanoea Ziona andrõ.

(Faigi gõi Jes. 2.)

I. **Ba** ba gõtõ safoeria dania, ba 1
si no modajadaja saro hili gosali Jehowa andrõ, salaŵa hili ba sanaloe'i hilihili misa; ba lahoeroefai
ia niha baero. *(Sach. 8, 21–23).* Oja 2
soi dania zi maoso, ba lamane: „Talaboe, tasaŵa mijaŵa hili Jehowa andrõ, ba osali Lowalangi, ena'õ ifahaõ ita ba lala andrõ chõnia, ba ena'õ lalania andrõ tatõrõ!" **Me ba Ziona i'otarai amachoita andrõ, ba ba Jeroezalema i'otarai taroma li Jehowa.** *(Sin. 25, 4; 122, 1. Sach. 8,*
18; 14, 16 b. t.). Ba oja soi dania 3
nifatoenõnia hoehoeo, ba he ba niha baero sabõlõ, iroegi ba zarõoe, ba ja'ia zangetoe'õ hoekoe; ba labali'õ fakoe zi'õlira si'õli nihaogõ, ba tohora, ba labali'õ fondra'a. Samboea lõ soi sa'ae solohe si'õli, ba wanoewõ soi bõ'õ; lõ'õ sa'ae lafamaha ira ba wanoewõ. *(Joël. 3, 15).*
Sahono manõ dania zamõsana ba 4
loemõ nagoe chõnia ba ba loemõ marafalania, lõ si keani ja'ia, me no Jehowa ngahõnõ zangoema'õ. *(Raz. I. 4, 25. Jes. 11, 6 b. t. Jer. 30,*
10). Ba niha bõ'õ fefoe, ba no tõi 5
Lowalangira chõra, ba wanõrõ lalara, ba chõdá, ba no tõi Lowalangida Jehowa, ba wanõrõda lalada, gõtõgõtõ wa'ara! Ba na loeo da'õ, 6
iŵa'õ Jehowa, ba oe'ozaragõ zi no mangahole'õ ja'ira, ba oe'owoeloi zi no moezaewe, fabaja si no oebe'e te'ala mege. *(Moz. V. 30, 4).*
Ba edõna oe'orifi zi no mangaho- 7
le'õ ja'ira, ba oebali'õ soi sato niha zi no moezaewe misa. Ba razora Jehowa, ba hili Ziona andrõ, i'otarai da'õ, ba iroegi zi lõ aetoe. *(Hez. 34, 16. Sef. 3, 19. Dan. 2, 44).*
Ba ba chõmõ andrõ, ja'oegõ mali- 8

ge Ederi, hilihili mbanoea Ziona, ba mõi chõoe wa'asalawa fõna, mangawoeli chõoe, fa'arazo ba mbanoea Jeroezalema ! *(Moz. I. 35, 21).*

9 II. Hana wa si manõ wangarõngarõmõ ? Hadia, lõ razo chõmi, ba ma no mate zamobawa lala chõmi, wa no gõna faniri ndra'oegõ,
10 timba zadono ? Mikõrõboei ami, ja'ami Siona, ja afõchõ hoeloemi, si mane ba zadono ! Saheta jomo ba mbanoea sa'ae ami, ba baero ba mbenoea mõrõmõrõ ami, ba miroegi Mbabeli. Ba da'õ faloecha ami wangorifi, ba da'õ i'efa'õ ami Je-
11 howa, ba danga nemalimi ! Ba ija'e, ba no oja soi sowoelo oedoemi, sangoema'õ : Jatoemõrõ ira salacha chõra, ena'õ fa'omasida wamaigi-
12 maigi Siona andrõ. *(Sin. 54, 9).* Ba ma'ifoe lõ saboto ba dõdõra gera'-era Jehowa andrõ, ba lõ la'ila watahõgõ dõdõnia andrõ, wa no i'owoeloi ira, timba nganoe'i wache
13 ba golajama mbasitõ. Mifaoso. ja'-ami banoea Ziona, ba mibõbõrõ ! Oebali'õ si'õli sa'ae dandroemi, ba sa'ami, ba oebali'õ tõla garamba, ena'õ oja soi mifoefoe. Ba õ'amoni'õ chõ Jehowa niraboera andrõ [mege], ba ana'ara, ba õ'amoni'õ chõ Zo'aja tanõ ma'asagõrõ. *(Sach.*
14 *4, 14 ; 6, 5).* Ba mi'owoeloi ami, ja'-ami banoea nidegeni mege ! No lafasoei ita fari [sanoewõ]. Lafalisi oee dania mbo'õ zangoehoekoe Iraono Gizeraëli. *(Joh. 18, 22).*

FAZA 5.

I. Fama'ele'õ : salawa andrõ, banoea Mbetilechema, salawa sohahaoe dõdõ mbanoea. II. Lõ'õ sa'ae fajawasa ba he fame'e adoe.

1 I. **Ba ja'oegõ Betilechema Eferata, noa sa abõlõ ide'ide ndra'oegõ, ba wamadoro ja'oegõ ba mbanoea zalawa ba mado Joeda ena'õ. Ba ba chõoe sa i'otarai chõgoe samõsa, si mõi samatõrõ Iraono Gizeraëli; me fõna sa'ae mbõrõtania, ba gõtõ fõna sibai sa'ae.** *(Mat. 2, 6. Joh. 7, 42. Amaed. 8,23).* Andrõ 2
wa iloeloe ira, iroegi loeo no madono zo'ono andrõ, ba iroegi mangawoeli niwania si tosai andrõ, awõ Ndraono Gizeraëli. *(Jes. 7, 14. Fam. 12, 5).* Ba da'õ dania so ia, 3
ba ikoebaloi dania ira, fa'abõlõ Jehowa wa'abõlõnia, ba ba dõi Lowalanginia Jehowa, si no eboea sibai ; ba tobali sahono ira ; seboea sa dania ia, iroegi ba wondrege danõ [wa'asalawania]. *(Sin. 72, 4, Jes. 9, 7. Hez. 34, 11).* Ba ja'ia da- 4
nia wa'atoelõ ! Na lasawa danõda Dawa Asiria, na mõi ba chõda, ba dafitoe tabe'e sanimba ja'ira koebalo mbiribiri, ba dawaloe zalawa. *(Efes. 2, 14).* Da'õ dania zamatõrõ si'õli 5
ba zi so ba danõ Ndrawa Asiria, ba fõda si no moesobi lafatõrõ ba danõ Nimerodi, ba tobali i'orifi ita, lõ ibe'e ba danga Ndrawa Asiria itá, na lasawa danõda, na mõi ba chõda. *(Sach. 8,13. Sin. 110, 3).* Ba si tosai ma'oewoe Jakobo, 6
ba niha baero, sizaewe ba niha bõ'õ, soja misa, ba tobali timba namo mbanoea, timba dawa deoe, satoroe ba mboeloe zinanõ, si lõ manõtõna ba niha, si lõ mombaloi fa'aso nihá. Si tosai ma'oewoe Ja- 7
kobo andrõ, ba niha baero, sizaewe ba niha bõ'õ soja misa, ba tobali timba zingo ba goetoe ndroe'oe, ba timba nono zingo ba ngawawá mbiribiri,, si hoendrahoendra ba sanasawi na itõrõ, lõ sangorifi. Sabõlõ dania ndra'oegõ, 8
ba õlawa zamakao ja'oegõ, ba ahori dania nemalioe fefoe !

II. Ba na loeo da'õ, iwa'õ Jehowa, 9
ba oehori koedo chõoe, ba oeheta goereta, *(Sach. 9, 10),* banoea andrõ 10
ba danõoe, ba oehori, ba hati andrõ chõoe, ba ahori oedoedoegõ. Ba elemoe andrõ, ba oehori ba 11
dangaoe, ba sanoto, ba lõ'õ sa'ae ba chõmi. Adoe nifofoë andrõ 12
chõoe ba famaedo hadia ia, ba

oehori ba chõmi, ba lõ'õ sa'ae mangaloeloe ndra'oegõ ba nifazõchi
13 dangaoe. *(Nach. 1, 14).* Aseramõ andrõ, ba oedeha chõoe, ba adoe-
14 mõ, ba oefoefoe. Ba oelaoe mbalõ ba niha baero andrõ, si lõ mamondrongo ligoe, mofõnoedo chõra ba abao dõdõgoe.

FAZA 6.

I. Hoehoeo Jehowa ba mbanoeania. II. Ha famalalini era'era, si ndroehoendroehoe, zomasi Jehowa. III. Ba solaoe si lõ sõchi, ba nihoekoe.

1 I. **M**ifondrondrongo hadia niwa'õ Jehowa: Faoso, fatoenõ hoehoeo ba zanehe hili, ena'õ irongo
2 limõ bawõ andrõ! Mifondrondrongo, ja'ami hili, hoehoeo Jehowa andrõ, ba ja'ami si lõ teboelõ, ja'ami dajadaja danõ! So sa hoehoeo Jehowa ba mbanoeania, ba ifatõrõ hoekoe ba Ndraono Gizeraëli. *(Hos. 4, 1. Amos. 3, 9).* „Hadia horõgoe
3 chõmi, ja'ami banoeagoe, ba heza so nifakaogoe ja'ami? Mitoenõ chõ-
4 goe! *(Jer. 2, 5).* Noa sa atõ oe'ohe mijawa ami moroi ba danõ Miseraji, no oe'efa'õ ami ba danõ, ba zi no mõi sawoejoe ami, ba no oebe'e solohe ja'ami ndra Moze, A'aroni,
5 Mirija. *(Moz. II. 15, 20).* Mitõrõtõrõ tõdõmi, ja'ami banoeagoe, hadia dõdõ Mbalaki andrõ, razo Ndraono Moabi, ba hadia niwa'õ Mbileamo andrõ, ono Mbeoro, wanema linia, ba he wisa, i'otarai Ziti, noemalõ ba Giligala, ena'õ aboto ba dõdõmi wa'eboea dõdõ Jehowa andrõ." (*Moz. IV. 22, 18; 25, 1. Jos. 4, 20).*

6 II. „**H**adia ni'ohegoe chõ Jehowa, wangondrasi ja'ia, wangaloeloe chõ Lowalangi ba zalawa jawa? Hadia, oe'ohe chõnia zoemange nitoenoe, ono zawi si dõfi fa'eboea? *(Sin. 50, 8; 51, 18, Jes. 1, 11).*
7 Hadia, omasi Jehowa ngahõnõ mbiribiri si matoea, ba omasi ia hele fanicha si lõ moetaha moe'erai? Hadia, oebe'e chõnia zi a'a nonogoe, ba wameta horõgoe andrõ; nga'õtõgoe oebe'e chõnia, hõli nosogoe? **No iwa'õ chõoe, ja'oegõ** 8
niha, hadia zi sõchi! Ba hadia goroisa Jehowa chõoe, baero ba wolaoe satoelõ ba ba wangomasi'õ awõoe ba fa bõi fajawa ndra'oegõ ba wanõrõ lalamõ, fõna Lowalangioe? *(Moz. V. 10, 12).*

III. **F**ondrondrongo! Lõ aefa'- 9
aefa we'ao Jehowa ba mbanoea, ba fangorifi larongo sangata'oefi tõinia. Mifondrondrongo wotoe andrõ ba ha niha zangoema'õ ja'ia. Hadia, so jomo chõ zeboea horõ 10
gana'a si lõ atoelõ, ba wangaloei ja'ia mege, awõ laoeroe sabõlõ ide'ide, ni'elifi ena'õ? *(Amos. 8, 5).* Hadia, si lõ sala zi so faliëra 11
falimosa ba tokosa naha zaga si lõ atoelõ? *(Moz. III. 19, 35. Hos. 12, 8).* Na famakao awõra lafa'oea seboea 12
ana'a ba chõra, ba na faja lalaoe banoeara ba na si falimo lela ba mbawara? *(Jer. 9, 8).* Ba ja'odo 13
gõi, ba oebõrõtaigõ oebõbõzi'õ, oe'asogõ wanoedoegõ, bõrõ horõoe andrõ. Na manga'õ, ba lõ aboeso'õ 14
oebe'e, dõrõdõrõ manõ wa'olofo daloemõ a'ine. Ba na mangirõ ndra'oegõ, ba lõ'õ sa atõ zi tõra balazooe; si tõra, ba oeloeloe ba mbawa zi'õli a'i. *(Moz. III. 26, 26).* Na ma- 15
naroe fache ndra'oegõ, ba lõ mamasi'õ oebe'e! Na õlazi mboea zai, ba lõ õbajoini fanicha ndra'oegõ; ba na boea nagoe õlazi, ba lõ õbadoe nõsi. *(Moz. V. 28, 38. Amos. 5, 11. Sef. 1, 13. Hag. 1, 6).* Ba no õtõ- 16
ngõni gamachoita Omeri, awõ nilaoe zi samba omo ndra Ahabi, fefoe, tõdõra zi no mi'ohia'õ, ena'õ oebali'õ tanõ si mate ndra'oegõ ba fama'iki niha bõ'õ zowanoea ba danõ; tohare sa dania chõmi wango'aja niha baero. *(Raz. I. 16, 25–30).*

FAZA 7.

I. Fangarõngarõ ba walõsõchi Ndraono Gizeraëli. II. Fangandrõ. III. Ifoeli dania ihachõsi tõdõ mbanoeania Lowalangi.

1 I. Alai ndra'o, no timba zangozaragõ boea geoe ndra'odo, hoelõ zangezõchõi wo'oewo'oe ba waneteoe boea nagoe: Lõ'õ sa'ae boea nagoe, õgoe, ba lõ'õ sa'ae boea ãra sahoelõ, somasido ena'õ. *(Jer.* 2 *24)*. Niha satoelõ tõdõ, ba no taja ba danõ; sadõlõ tõdõ, ba lõ'õ sa'ae ba nihá; no dozi sanaro ira, ba wange'enge'e; ilaoe goe'õ nawõnia 3 zamõsana. *(Sin. 12, 2. Jes. 57, 1)*. Si lõ sõchi nifa'oea dangara ba wamaloea ja'ia ba wa'alio. Salawã, ba mangandrõ ana'a, ba sangoehoekoe, ba itema loeo, ba seboeara, ba iwã'õ manõ zomasi dõdõnia; si ma- 4 nõ wamachaira ja'ia. *(F. 3, 11)*. Si sõchira, ba no timba manaze, ba satoelõ, ba no atarõ moroi ba gõli hao mbitaha. Bawa zanaro andrõ chõoe, fangotoe'õ ja'oegõ, ba no a- 5 hatõ! Ba si tokea dania ira! Bõi sa'ae abe'e dõdõmi chõ zi fahoewoe chõmi! Bõi manõtõna ami ba zi no ha sara tõdõ chõmi mege! Faigifaigi mbawandroehõ mbawaoe, he ba chõ nitalagoeimõ andrõ. *(Jer. 9, 4)*. 6 I'o'aja sa'ae namania ono matoea, ba ilawa ninania ono alawe, ba bõli gana'a, ba ilawa ninania sowõli ja'ia: Si fa'oedoe ba nihá, ba ja'ia zoroijomonia fefoe! *(Hez. 22, 7. Mat. 10, 21)*.

7 II. Ba ja'odo, ba oetõngõtõngõni chõ Jehowa, manõtõna ndra'o chõ Lowalangi andrõ, sangorifi ja'odo. Ifondrondrongo sa ligoe Lowalangi- 8 goe. Bõi omoeso dõdõoe ba chõgoe andrõ ja'oegõ si fa'oedoe chõgoe! Na no alaoe ndra'o, ba oefoeli maoso; na ba zogõmigõmi so ndra'o, 9 ba haga chõgoe Jehowa! Fõnoe Jehowa andrõ, ba oeloe'i, me no molalõ ndra'o chõnia, irege ifondrondrongo hoehoeogoe andrõ, ba irege i'ohe ba lala. I'ohe ba haga dania ndra'odo, ba fangokafoe dõdõgoe dania wa'atoelõnia andrõ. *(Jer. 50, 34)*. Ba acha ifaigifaigi dania 10 oedoegoe andrõ, ba ja tehawoe fa'aila! Ja'ia andrõ, sanofoe chõgoe: Heza so Jehowa, Lowalangimõ andrõ? Wa'omasi hõrõgoe dania wamaigimaigi ja'ia. Ba tehoendrahoendra dania ia, timba damboe baewali. *(Joël. 2, 17)*.

III. Iroegi bawa dania, ba la'a- 11 azõchi gõlimõ; na loeo da'õ, ba arõoe to'ese misa nolamõ andrõ. *(Sin. 72, 8. Amos. 9, 11. Sach. 9, 10)*. Na loeo da'õ, ba la'ondrasi'õ si o- 12 roi danõ Ndrawa Asiria, iroegi danõ Miseraji, ba i'otarai zoei danõ Asiria, noemalõ ba mboto Oifarati, ba i'otarai nasi si samboea, noemalõ ba zi samboea, ba hili si samboea, noemalõ ba zi samboea, la'otarai sangondrá. *(Jes. 19, 23)*. Ba 13 tobali tanõ si mate goeli danõ, bõrõ zowanoea jawa, boeaboeara andrõ. *(Jer. 21, 14)*. Koebaloi mbanoeamõ 14 andrõ si'ooe, timba mbiribiri, ochõtamõ, ena'õ ba zi lõ nihaniha monahia ira, ba gatoea, jawa ba hili Garemeli. Acha ba Mbazana ba ba danõ Gileadi la'aloei gõra, si mane ba gõtõ fõna. *(Moz. IV. 23, 9. Sin. 23. Jer. 50, 19)*. Fa'ila'õ 15 chõra zahõlihõli dõdõ, si mane me loeo la'otarai danõ Miseraji. Acha la'ila niha baero, ba acha 16 aboto ba dõdõra, wa no si lõ boto wa'abõlõra andrõ; hana na la'ochõ dania mbawara ba hana na afiso ira. *(Job. 21, 5)*. Lafelai gawoegawoe 17 dania, si mane oelõ; si mane sanana ba danõ tooe; laheta ira ba mbinimbini andrõ chõra, manizinizi, ata'oe ira, ba lanehegõ Lowalangida Jehowa ba la'ata'oefi ia! *(Sin. 18, 46; 72, 9. Jes. 49, 23)*. **He-** 18 **za so Lowalangi si mane ja'oegõ, same'e aefa horõ ba zi tosai tána chõnia, ba sangosiiõmilagõ olalõwa; si tenga si fadoro mofõnoe, so-**

masi a'i wamatõrõ fa'ahachõ dõdõ. *(Moz. II. 34,6. Jez. 57, 16. Jer. 3, 5).*
19 Ifoeli dania ihachõsi tõdõ ita, ba ihõndrõgõ tooe golalõwada andrõ. Horõma andrõ, ba õtibo'õ ba namõ, ba nasi! *(Moz. I. 3, 15).* Si lõ farõi 20 ndra'oegõ chõ Jakobo ba õhachõsi tõdõ Gaberahamo, nifaboe'oemõ chõ ndra toeama, ba gõtõ fõna sa'ae, we'amõi ba hõloe chõra. *(Loek. 1,73).*

Soera
NACHOEMI.

FAZA 1.

Fama'ele'õ, nitandrõsaigõ ba Niniwe: I. Sangoehoekoe emali mbanoeania Jehowa. II. Ifatõrõ hoekoe dania ba Niniwe ba ba nadoera andrõ.

1 **N**itandrõsaigõ ba mbanoea Niniwe. Soera wama'ele'õ andrõ chõ Nachoemi andrõ, banoea Gelikosi. *(Jes. 10, 3. Hez. 31, 3 b. t.).*

2 I. **L**owalangi solohoe ba solaoe balõ Jehowa; solaoe balõ Jehowa ba si no fahõna fõnoe. Solaoe balõ ba zi fa'oedoe chõnia Jehowa, lõ aefa wõnoenia chõra. *(Moz. II. 20,*
3 *5. Sin. 94, 1).* Lõ aliolio mofõnoe Jehowa, ba no sabõlõ sibai ia, ba lõ zi lõ ibe'e wotoe. Si fao ba nangi sabõlõ ba ba mbanoea Jehowa, ba no gawoegawoe barõ gahenia
4 lawoeo. *(Moz. II. 34, 6).* Itenawa nasi, i'ogo'õisi, ba otoefo noengo nidanõ fefoe, ibe'e. Aleoe zinanõ ba Mbazana ba ba hili Garemeli; ba ba hili Libano, ba aleoe mbowo.
5 Hoemeoe hili, fõnania, ba hilihili, ba alaoe; maõga danõ fõnania, oeli danõ, fabaja sowanoea jawa. *(Moz. II. 19, 18. Sin. 18, 8; 97, 5).*
6 Ha niha zanaha fa'abao dõdõnia andrõ ba ha niha zabe'e ba wõnoenia andrõ, siholahola? Timba galitõ na itõrõ fõnoenia andrõ, ba fabali fõnania gara bà hili.
7 **Seboea tõdõ Jehowa, ba'aba'a ia, na bawa wa'aboe dõdõ; aboto ba dõdõnia zanawa ja'ia.** *(Sin. 1, 6).* Ba timba nitõrõ molõ, na ifakiko 8 zolawa ja'ia, ba sogõmigõmi zolohi si fa'oedoe chõnia. He wisa dõdõ- 9 mi ba chõ Jehowa, Ifakiko [ami] — lõ ifomendroea famakao! Timba 10 za'asa'a mao, si no fachai, ba si no maboe nibadoera andrõ, i'ã ira alitõ, si mane tõla wache, si no okõli sibai. Chõmi mege i'otarai 11 si so era'era si lõ sõchi ba chõ Jehowa, samachai famakiko. *(Jes. 36).*

II. **D**a'õ niwa'õ Jehowa: He na 12 lawa'õ tõdõra, sabõlõ ira ba ato irá, ba nihori zoei ira, saheta irá. Na no oehõndrõgõ ndra'oegõ, ba lõ oefoeli oehõndrõgõ'õ zamoeza tõ. Ba oerasa sa'ae galo mbagi andrõ 13 chõnia, ba mbagioe, ba oe'etoe'õ wesoemõ andrõ. Ba ba chõmõ a- 14 ndrõ, ba ibe'e li Jehowa: si taja sa'ae dõimõ, lõ nga'õtõ. Ba ba gosali Lowalangimõ andrõ, ba oehori nadoe nifofoë ba adoe nifahele, ba oe'asiwai sa'ae lewatõmõ, me nitibo'õ ndra'oegõ. *(Jes. 37, 38. Dan. 5, 27).*

FAZA 2.

I. Terongo ba Jeroezalema, wa no lasoewõ Niniwe, awõ wa no atoe'a zanoewõ. II. Awai sa'ae wamakaora niha bõ'õ.

I. **H**iza moroi sa ba hili zango- 1

mbacha toeria somoeso dõdõ, wa lõ fanoewõ sa'ae. Milaoe gowasa chõmi, ja'ami mado Joeda, mitõrõ nifaboe'oemi andrõ, lõ'õ sa'ae latõrõ ami samakiko andrõ, no moehori ira, lõ si tosai. *(Jes. 52, 7.*
2 *Rom. 10, 15. Raz. I. 22, 19 b. t.).* So moroi sa chõmi zanoedoegõ! Midarodarogõ hatimi andrõ! Bõi aefa'aefa ba lala hõrõmi! Mi'abe'e'õ dõdõmi, mihaogõ wama'anõ
3 ja'ami! Ifoeli i'a'azõchi wa'asalawa ma'oewoe Jakobo Jehowa, ba he fa'asalawa Ndraono Gizeraëli; noa sa laraboe si faraboeraboe andrõ, no lafoefoe lewiõ. *(Jes. 10,*
4 *12).* No ojo mbaloese zabõlõ andrõ chõnia, baroe loeo mbaroe zi mõi fasoewõ andrõ; hoelõ galitõ wa'atakile zi'õli andrõ ba goereta, na ifa'anõ, ba lafangaha doho.
5 Moerara goereta ba newali, ladõrõdõrõi golajama; hoelõ zoeloe, wamaigida, timba gari mbanoea, na
6 latõrõ. Itõrõ tõdõnia zalawa andrõ chõnia: alaoelaoe ira ba lala, si foelõi ira, lasawa gõli mbanoea —
7 ba lafazõchi sa'ae mba'aba'a. Ba labokai sa'ae mbawa gõli ba ni-
8 danõ, ba si taja gõdo. Ba no moehonogõi: ni'oloi'õ ia, ni'ohe misi jawa, ba mangarõngarõ genoninia ono alawe, hoelõ li marafadi
9 lira, ba labõzi dõtõ'ara. No timba mbawa nidanõ Niniwe, i'otarai fõna sa'ae, ba moloi zoei ira. „Mibadoegõ ami! Mibadoegõ ami!" — ba samõsa lõ samali'õ ja'ia foeri.
10 *(Jon. 4, 11).* Mihalõ wirõ, mihalõ gana'a! Me no si fahõna girõgirõ; no oja sibai ngawalõ gamagama
11 seboea bõli. Tobali si lõ'õ sa'ae, si lõ õsi sa'ae, no adoedoela, ba tõdõ si no atalõ ba balõdoehi sanizinizi, ba dozi sola, ba akandro, ba dozi bawa, ba afoesi! *(Jes. 13, 7. Joël. 2, 6.)*
12 II. Heza so nahia zingo andrõ, naha andrõ ba ni'e'eboea ono zingo, nidõrõdõrõ zingo si matoea ba singo si alawe ba ono zingo, lõ si keani ja'ira? *(Hez. 19, 2 b. t.)* Mo- 13
ndra'oendra'oe mege zingo, irege abõnõ õ nononia, ba mange'enge'e, õ zi alawenia; ihõna gahoeloeania ba nahiania tõgi narõ gara, ba o-
ndra'oeania ba wõrõmania. Hiza, 14
oelaoe chõoe! iwa'õ Jehowa ngahõnõ, ba oetoenoe ba galitõ goereta chõoe, ba õ mbawa zi'õli nono zingo andrõ chõoe. Ba oehori ba danõ gondra'oeamõ andrõ, ba lõ'õ sa'ae terongo li zinengemõ!

FAZA 3.

I. Bõrõ horõ Niniwe andrõ, wa tefatõrõ chõra hoekoe. II. Itõrõ ira gõi si gõna No Amoni mege. III. I'ohia'õ wa'abõlõra fõna fa'abõlõ wa'atekikora.

I. **A**lai mbanoea sange'enge'e a- 1
ndrõ, si no fahõna falimosa ba famakaora awõra, si lõ mamõhõli famara'oe. *(Hez. 24, 9).* Tarongo sa'- 2
ae li mbõzibõzi koedo! Tarongo werara gaolo goereta, awõ koedo si mandroeo, awõ weroeroe goereta, ba si fakoedo, si so moroi sa, ba 3
si'õli ba toho, oi takile! No ato tooe niboenoe, no fahõna manõ mboto zi mate, no fadoro manõ tooe, tobali alaoe ita, tatendre mboto zi mate andrõ. Ba wa'asese horõ ndra 4
alawe sohorõ andrõ, ira alawe omasiõ andrõ, si no to'õlõ ba wakelemoesa, si no mamowõhõ soi niha ba wohorõnia andrõ, ba samaeloengoe niha — ha soi ira — ba wakelemoesania. *(Fam. 17, 1 b. t; 18, 1 b. t.).* Ba hiza, ba oelaoe chõoe! 5
iwa'õ Jehowa ngahõnõ, ba oefahoi goe'imõ, fõna, ba oe'oroma'õ ba niha zi lõ baloebaloe chõoe, oefa'ele'õ ba gamatõrõwa niha zaila'õ. *(Jer. 13, 26).* Ba oehawoei ndra'oe- 6
gõ sogoro ita, ba aila'õ oebe'e, oebali'õ fama'iki niha ndra'oegõ, e- 7
na'õ moloi dozi sangila ja'oegõ, ba ena'õ lamane: No moedoedoegõ Ni-

niwe ! Ha niha zahachõ tõdõ ja'ira ? Heza oesõndra zondrara tõdõmi ?
8 II. Hadia, sõchi ami, moroi ba No Amoni andrõ, ba mbewe Nilo, si no tefasoei idanõ, si so ba'aba'a
9 asi ba õli idanõ ? Fangabõlõra Ndrawa Gaitiofia ba Dawa Miseraji, si lõ moetaha moe'erai, ba awõra na Ndrawa Woeti ba Dawa Libia.
10 Ba no ni'oloi'õ gõi ira, ni'osawoejoe ; ba ono sawoejoe chõra ba no moerasa ba watalinga newali fefoe. Salawãra, ba nilaoe dahõdahõ, ba
11 seboeara fefoe, ba nibõbõ. Ba ja'ami gõi, ba si maboe dania, si so ba zogõmigõmi, sangaloei sawãtõ fõna nemali ami gõi ! *(Jer. 25, 15).*
12 Hati andrõ chõmi fefoe, ba no timba dõla ãra, si so boea sahoelõ ; na lafadõgõ, ba atoroe mboea, gõ-
13 na ba mbawa zi manga ja'ia. Hiza, sabẽlõ andrõ ba chõmi, ba no tobali ira alawe — teboka manõ mbawa gõli ba danõmi, alitõ zi manga lazi chõmi ! *(Jes. 19, 16).*
14 Mita'oe chõmi nidanõ, sogoena na lasoewõ ami ! Mi'a'aro'õ hatimi ! Mihoendrahoendra lõmboe za'oea, mitoetoe la'oeri, mitoejoe golaboeta gara tembo ! Ba da'õ i'ã ami a- 15
litõ, ahori ami ba mbawa zi'õli, timba wemanga larewe, he oja sibai ami oea, si mane fali. *(Jer. 51, 14).*
III. No oja moroi ba ndrõfi ba 16
mbanoea si jawa zaniaga andrõ chõoe, ba latõrõ fõla andrõ, ba hoemombo misa. No timba larewe za- 17
lawãmi, ba koemandra andrõ chõmi, ba no timba damo, si mõrõmõrõ ba zinga gõli kara, na oafoe ira, ba na toemboe loeo, ba moloi ira, ba lõ sangila, heza lasawa. Koeba- 18
lo andrõ chõoe, ja'oegõ razo Asiria, ba manoekõoe, ba salawa andrõ chõoe, ba no mõrõmõrõ tooe ; banoeaoe, ba no moezaewe ba hili misa, lõ sangowoeloi ja'ira ! Lõ fa- 19
ngokafoe wõchõoe andrõ, ba lõ famadõhõ zochooe. Dozi samondrongo toeriamõ, ba lalaoe datawõ, ba chõmõ andrõ ; ha niha na sa, zi lõ õfakao mege, si lõ mamalõmalõ ?

Soera
HABAKOEKI.

FAZA 1.

I. Fangarõngarõ zama'ele'õ ba wa'awoewoe Ndraono Gizeraëli. II. Fama'ele'õ : lasoewõ dania ira Dawa Galedaia. III. Fangandrõ zama'ele'õ.

1 Taroma li, nitema Habakoeki sama'ele'õ andrõ. *(Jes. 13, 1).*
2 I. Ha wa'ara sa'ae oe'andrõ tolo chõoe, ja'oegõ Jehowa, ba lõ õfondrondrongo ; ha wa'ara sa'ae moe'aodo chõoe : „Famakao !" ba
3 lõ'õ sa õtolo ! Hana wa õfa'ila'õ chõgoe zi lõ sõchi, ba õfaigifaigi manõ gõi wamakao niha awõra ? Famalangõgõ ba famakao zi so ba doedoema hõrõgoe ; andrõ wa no toemboe wasosota, ba sosó manõ zoei wagoeagoeasa. Andrõ wa aloe- 4
loe wolohe ba lala hadia ia, ba satoelõ, ba lõ'õ manõ oroma sa'ae. Lafa'oe'oe sa'ae zatoelõ seboea horõ andrõ, andrõ wa fafoejoe hoekoe, na aloea.
II. Mifaõga mbawami, ja'ami si 5
no farõi, mifachõlõ ami ! Ja atõngõ

ami ba ja tobali dõdõmi! Nilaoenia ba gõtõmi andrõ, ba lõ fadoehoe dõdõmi, na nitoenõ chõmi ena'õ!
6 *(Jes. 28, 21. Hal. zin. 13, 41).* Hiza sa, oe'asogõ Ndrawa Galedaia andrõ, soi safaito ba salio ahe, sanõrõi bolo goeli danõ, ba wangochõgõ
7 nahia niha bõ'õ. *(Jer. 5, 15).* Sihocha mboeda ba sata'oe ita ira. Ba chõra manõ toemboe hoekoe andrõ
8 chõra ba fa'asalawara. Koedo chõra, ba no alio moroi ba harimo ba afaito moroi ba nasoe gatoea, na bongi; si fakoedo andrõ chõra, ba lafandroeo koedora, seboea hocha ira, ba zarõoe la'otarai, sihombo ira, timba mojo sondra'oe gõnia. *(Jer. 4, 13; 5, 6. Moz. V. 28, 49.*
9 *Mat. 24, 28).* Dozi ira, ba famakao awõra lafa'oea, atoemboecha loeo la'otahõgõ; lahõna niha ni'oloi'õ,
10 timba ngawoea nene wa'oja. Ba ja'ia — ba i'igi'igi'õ razo, ba tandrõsa wango'ajania zalawa. Ma'iki ia ba hati andrõ, fefoe, ilaoe fari
11 tanõ, ba atoe'a ia dania. Ba ilaoe angi sabõlõ, itõrõ, ba mosala ia, ja'ia andrõ, same'e Lowalangi fa'abõlõnia. *(Hez. 28, 2).*
12 III. **Ha**dia, tenga Lowalangigoe ndra'oegõ, i'otarai gõtõ fõna sibai sa'ae, hadia, tenga ni'amoni'õ chõgoe ndra'oegõ, ja'oegõ, si lõ'õ manõ mate? He Jehowa, ba wamatõrõ hoekoe õhonogõi ia, ba no õfataro
13 same'e fotoe ia — *(Jes. 10, 5)* ja'oegõ andrõ, si so hõrõ satoelõ, fa tebai õfaigifaigi zi lõ sõchi, ba tebai anehe ndra'oegõ wamakao niha awõra — ba hana wa õfaigifaigi zi farõi andrõ, ba hana wa lõ hedehedeoe, na ifakiko seboea horõ zi
14 lõ horõ chõnia? *(Sin. 5, 5).* Noa sa tobali timba gi'a ba nasi nihá õbe'e,
15 timba goeõkoeõ si lõ sochõ. Ja'ira fefoe, ba no igaini, idõni misa ba waoeroenia, ba ifa'oe'oe ba giri. Andrõ wa omoeso dõdõnia ba owoea-
16 woea dõdõ: andrõ wa itaba zoemange waoeroenia ba ifosoemange gõi girinia. Me ba da'õ isõndra gondra'oea seboea ba õ satabõ. A- 17
ndrõ wa lõ aetoe idõni zi'õli ba iboenoeboenoe soi bõ'õ lõ fa'ahachõ dõdõ.

FAZA 2.

I. Tenga faja wama'ele'õ andrõ, itõrõ manõ dania. II. Fa'ala'alai zama'ele'õ ba nemali Ndraono Gizeraëli andrõ, samakao ja'ira.

I. **Da**mõido ba naha wanaro chõ- 1
goe, mõido ba hati andrõ, ba wamaigimaigi, ena'õ oerongo hadia hoehoeonia chõgoe, ba hadia niwa'õnia chõgoe, ba wangadoegoe
andrõ. *(Jes. 21, 8. Hez. 33, 7).* Ba 2
itema ligoe Jehowa, imane chõgoe: Tanõ ba zoera gangilata andrõ, haogõ wanoea ba gara wanoera, ena'õ lõ afõchõ wombaso ja'ia. *(Jes. 30, 8. Fam. 1, 19).* **Mogasa na sa** 3
wa'aloea gangilata andrõ, ba aõsõ ia ba wa'aloea, ba no tenga faja. Na mogasa ia, ba dõnadõna manõ; lõ'õ sa zi lõ itõrõ, lõ zi lõ aloea! *(Heb. 10, 37. Fet. II. 2, 9).* **Hiza, no** 4
si so hocha dõdõnia, lõ bacha tõdõ sadõlõ; ba satoelõ tõdõ, ba ba wamatinia aoeri ia. *(Joh. 3, 36. Rom. 1, 17. Gal. 3, 11. Heb. 10, 38).*

II. **Ba** baero õ na, ba no famo- 5
wõhõ nagoe andrõ; ba si lõ boto niha si fajawa, samokai bawania, timba narako, ba si no timba wa'amate, ba wa'atebai aboeso, si no mondrõnisi chõnia niha baero, fefoe, ba sangowoeloi chõnia dozi soi. *(Amaed. 30, 16. Jes. 5, 14. Dan. 5, 1).* Ba hadia, lõ la'o'aja dania ia da'õ 6
fefoe, lõ lafatooe ia, ba lõ labe'e amaedola? Lamane dania: Alai zangõhõna ana'a mbõ'õ — ha wa'ara maõ? — ba sangai noronia nihalõ gade. Hadia, lõ i'ogomoezaõ 7
maoso dania zosoegilõ chõoe, ba lõ i'ozoemagõ tokea zamakao ja'oegõ? Ba ahoeloeara ndra'oegõ! Si mane 8
ja'oegõ sa, me no oja soi niraboeraboemõ si so chõra, si manõ gõi

laraboeraboe dania zi so chõoe soi si tosai andrõ, bõrõ ndro niha andrõ, si no adoewa, ba famakaomõ tanõ ba banoea ba õsi mbanoea.
9 *(Jes. 33, 8).* Alai zangaloei ana'a si lõ atoelõ, ni'ochõgõ, ba wame'e ba zalaŵa jaŵa azoeninia, ba wangefa'õ ja'ia ba wa'abõlõ wamakiko!
10 *(Jer. 22, 13).* Fangailami, ja'ami si samba omo, dõdõoe andrõ, ba wangohori soi soja; famakiko
11 nosooe õ'aloei. Moe'ao sa'ae dania gara tojo gehomo ba itema linia boeatõ jaŵa ba mboeloe. *(Loek. 19,*
12 *40).* Alai zame'e fanaroe'õ banoea seboea fange'e, ba fanaroe'õ banoea
13 side'ide horõ! *(Hez. 24, 9).* Hadia, tenga soroi chõ Jehowa ngahõnõ zi manõ? Mohalõhalõŵõ soi niha, ba ba galitõ loealoea, ba erege dõdõ niha, ba si lõ boto! *(Jer. 51, 58).*
14 Anõnõ sa dania danõ fa'aboto ba dõdõ lachõmi Jehowa, timba nasi, baloebaloe dojonia tanõ. *(Jes. 11,*
15 *9).* Alai zamabadoegõ ba nawõnia nifaroeka si maboe niha, ena'õ maboe irá, ba ena'õ oroma zaila ira!
16 *(Jer. 25, 15 b. t).* Fangaboesooe mege, ba fa'aila, ba tenga fangeboea dõi: ba badoe ija'e, ja'oegõ gõi, ba oroma'õ mbotolõ chõoe! Iroegi sa'ae ndra'oegõ mako andrõ ba danga Jehowa kambõlõ, ba ichamõ'õ fa'aila seboea, salahi lachõmi. *(Jer.*
17 *25, 26).* Ilaoegõ sa dania ndra'oegõ famaroechoemõ mege, ba hili Libano, ba hoemocha mboemõ ibe'e famoenoemoenoemõ oetoe ndroe'oe andrõ, bõrõ ndro niha andrõ, si no adoewa ba famakaomõ tanõ ba banoea ba õsi mbanoea. *(Jes. 14, 8;*
18 *37, 24).* Hadia goena nadoe nifofoë andrõ, wa ifofoë mege toekania? Ba hadia goena nadoe nifahele ba si faeta sofaja, wa no abe'e dõdõ doekania chõnia, fa ifazõchi Lowa-
19 langi si lõ hede? *(Jer. 10, 8).* Alai zangoema'õ ba geoe: Faoso! ba sangoema'õ ba gara sabe'e: Aliŵaliŵa! Hadia, ifahaõ niha? Hiza, no lafosinga ia ana'a ba firõ, ba lõ bacha noso. **Ba Jehowa, ba no so ba** 20
gosali andrõ chõnia; ba jamoehonogõ ia fõnania oeli danõ ma'asagõrõ! *(Sin. 11, 4. Sef. 1, 7).*

FAZA 3.

Fangandrõ zama'ele'õ. I. To'ele Jehowa, molachõmi, ba wamatõrõ hoekoe ba niha baero. II. So ia moroi sa, ba wangorifi banoeania.

Fangandrõ Habakoeki sama'ele'õ, 1
dali wa'ala'alaisa andrõ. *(Sin. 7, 1).*
I. He Jehowa, no oerongo doe- 2
ria andrõ chõoe, ba ata'oe sibai ndra'odo! He Jehowa, faloea nilaoemõ andrõ, barõ ndrõfi andrõ, barõ ndrõfi andrõ fa'ele'õ ia! Na mofõnoe ndra'oegõ, ba bõi olifoegõ'õ wa'ahachõ dõdõ. *(Rom. 11, 22).* So 3
moroi sa Lowalangi, i'otarai Demana, ba hili Warana i'otarai Ni'amoni'õ andrõ. Tobaloe mbanoea si jaŵa lachõminia andrõ, ba anõnõ danõ toeriania. *(Moz. V. 33, 2. Sangoehoek. 5, 4).* Mohaga, timba 4
haga loeo, moragi faoma fatambai, ba ba da'õ so mbaloebaloe wa'abõlõnia. *(Raz. I. 8,12).* Mowaõwaõ 5
fõnania deoe mbanoea, ba itara lahenia fa'aoechoe, fõchõ waba. *(Moz. II. 9, 3. Sam. II. 24, 15).* Hoemeoe danõ, na ihoendragõ; ba 6
na ifaõga mbawania, ba hoemoefa soi niha. Ba fabali hili si lõ teboelõ andrõ, ba ahõndrõ hili si no ararã. Lala ba gõtõ fõna sibai itõrõ! *(Sin. 68, 9).* Tohare wamakiko ba nose 7
Goezana oe'ila; hoemeoeheoe goloso nose ba danõ Ndrawa Midiano. Hadia, ba mboto nidanõ mofõnoe 8
Jehowa, boto nidanõ dandrõsa wõnoenia? Hadia, asi õtahigõ, wa fakoedo ndra'oegõ, na õtõrõ, wa ba goereta zabõlõ so'õ? *(Sin. 68, 18; 114, 3. 5. Jes. 66, 15).* Lõ'õ ma- 9
nõ loeniloeni wanamõ, no õdaõ'õdaõ'õ wotoe, no fahõloe ndra'oegõ. Mangoemboe nidanõ seboea moroi barõ danõ. *(Moz. I. 7, 11).* Na la'ila 10

ndra'oegõ hili, ba manizinizi ira; inõnoi danõ molõ, ifarongogõ we'oegoe'oegoenia asi: ifazaŵa dangania.
11 *(Sin. 114, 4).* La'iagõ manõ nahiara loeo ba baŵa, ba haga nono wana andrõ chõoe, sanõrõ, ba wa'atakile dohomõ andrõ. *(Jos. 10, 13.*
12 *Jes. 13, 10. Hez. 32, 7).* Ba wa'abao dõdõ andrõ õtõrõi danõ ba õfoefoe soi niha ba wõnoe. *(Jes. 25, 10; 41, 15).*
13 II. **Ba** wangorifi banoeamõ so ndra'oegõ, ba wangorifi nibajoinimõ andrõ; õfazaoemba tooe mboemboe nomo zeboea horõ, õheta nõoe dajadaja, iroegi mbagi zilalõjaŵa.
14 *(Sin. 110, 6).* Õtõla'õ toho hõgõ zangoloi'õ ja'ira, na so ira, na fagohi ira, ba wamazaewe ja'aga; lahehegõ, timba na la'ã ena'õ zi
15 noemana ba mbinimbini. Õfatõrõ ba nasi koedomõ, ba ndroeloe nasi andrõ, seboea sibai. *(Sin. 77, 20).* Me oerongo, ba hoemisi nõsigoe; 16
ba doeria andrõ manizinizi mbewegoe. No timba wa'obooe dõla ba nõsigoe, manizinizi ndra'o ba zi sodo, si lõ hedehede ndra'o, iroegi mbaŵa wamakao, na so moroi sa zamakao banoea [Ndraono Gizeraëli]. Na lõ mobowo ãra ba 17
na lõ boea nagoe, na si lõ fachai mboea zai ba na lõ faloecha gõ ba danõ, na ambõ biribiri ba kandra ba na lõ saŵi ba kandrara, — *(Jer. 5, 17; 8, 13),* ba **ja'odo, ba so-** 18
moeso tõdõ zoei ndra'odo ba chõ Jehowa, owoeawoea dõdõgoe chõ Lowalangi sangorifi ja'o! *(Sam. II. 22, 34. Sin. 18, 34).* Fa'abõlõgoe Je- 19
howa, So'aja! Timba gahe mbõhõ gahegoe ibe'e, ba ba zalaŵa jaŵa ifatõrõdo. — Chõ doeka wanoenõ; nilaoe biola nitika

Soera

ZEFANIA.

FAZA 1.

I. Fameta'oe mado Joeda ba banoea Jeroezalema; so wamakiko dania. II. No ahatõ mbaŵa andrõ chõ Zo'aja, baŵa wangotoe'õ Jeroezalema. III. Baŵa safõchõ dania mbaŵa da'õ.

1 **T**aroma li Jehowa, chõ Zefania andrõ, ono Gedalia ono Gamaria ono Hisikia, me loeo razo mado Joeda Josia, ono Gamoni. *(Raz. II. 22, 1).*
2 I. **O**efarahoegõ wanibo fefoe hadia ia ba goeli danõ! iŵa'õ
3 Jehowa. Oehori niha, fabaja oerifõ niha, oehori wofo ba daloe mbanoea ba ĩ'a ba nasi, ba fangala andrõ, fabaja seboea horõ, oehori niha ba goeli danõ! iŵa'õ Jehowa. *(Hos. 4, 3. Mat. 13, 41).* Oe'oro'õ 4
dania dangagoe jaŵa mado Joeda ba jaŵa mbanoea Jeroezalema, ba oehori ba da'õ dõi Mba'ali andrõ ba tõi gere nadoe andrõ, fabaja ere, *(Raz. II. 23, 5. Jer. 19, 13. Hez. 14, 4),* awõ fefoe zangaloeloe ba 5
ngahõnõ ba mbanoea si jaŵa, ba dete nomora jaŵa, awõ zangaloeloe andrõ, si mõi ba hõloe ba chõ Jehowa ba same'e hõloe gõi Milikomo andrõ, *(Amos. 5, 26),* awõ zi no mangerogõ Jehowa, si 6
lõ mangaloei ja'ia, si lõ manofoe ja'ia! *(Jes 1, 4. Jer. 15, 6).*

7 II. **B**õi mihedehede fõna Jehowa, So'aja! Me no ahatõ mbawa andrõ chõ Jehowa; no i'asiwai zoemange Jehowa, no i'amoni'õ nikaoninia andrõ. *(Jes. 34, 6. Jer. 46, 10.*
8 *Hab. 2, 20).* Ba na bawa wame'e soemange andrõ chõ Jehowa, ba oe'otoe'õ zalawa, awõ nono razo, awõ dozi sonoecha noecha Ndrawa.
9 *(Raz. II. 25, 7).* Na loeo da'õ, ba oedozigõ oe'otoe'õ sanawõ tojo mbawandroehõ, sangõhõna famakao awõra ba falimosa, ba nomo Zo'aja
10 ja'ira. *(Sam. I. 5, 5).* Na loeo da'õ dania — iwa'õ Jehowa — ba so we'ira'ira, i'otarai mbawa gõli gi'a, ba fege'ege si otarai zi mamatonga mbanoea, ba fangarõngarõ sabõlõbõlõ, si otarai hilihili. *(Raz. II, 22,*
11 *14).* Mi'ege'ege, ja'ami si so omo ba „lõsoe", me no ahori tekiko zaniaga andrõ, ba me no moehori
12 zoloe'iloe'i ana'a. Ba na loeo da'õ, ba oe'ohe zoeloe, wamaigimaigi ba Jeroezalema, ba oe'otoe'õ ira, si no abe'e manõ ba wõrõwõrõ andrõ chõra, ba sangoema'õ tõdõra: „Jehowa andrõ, ba tebai ibe'e zalõfõ, ba tebai gõi ibe'e te'ala ita!" *(Sin.*
13 *94, 7).* Ba niraboe dania zi so chõra, ba omora, ba sadoedoe: ba na molaoe omo ira, ba lõ la'onahia, ba na lafazõchi kaboe nagoe, ba lõ'õ zoei labadoe nõsi mboea! *(Moz. V. 28, 30. 39. Amos. 5, 11).*
14 III. **N**o ahatõ mbawa seboea andrõ chõ Jehowa; no ahatõ ia, ba alio sibai iroegi. Mifondrondrongo? no bawa andrõ chõ Jehowa! Moe'ao mege'ege zabõlõ andrõ.
15 Bawa wõnoe mbawa andrõ ba bawa wa'ata'oe ba bawa wa'atosasa, bawa wa'adoedoe ba bawa wa'afoefoe, bawa zi bongi ba bawa wa'ogõmigõmi, bawa lawoeo ba bawa wa'alœ; *(Jer. 30, 7. Amos.*
16 *5, 18),* bawa wolaoe torofe ba bawa wangechoegõ niha, ba wanoewõ banoea saro, awõ watalinga gõli
17 andrõ si no alawa. Ba oefeta'oe niha, ena'õ timba zi lõ hõrõ ira wowaõwaõ, me no molalõ ira chõ Jehowa. Ba adoewa dania ndrora, timba gawoegawoe, ba betoe'ara, timba zõi. Tebai mõi fangorifira 18
wirõra, ba he ana'ara, na bawa wõnoe Jehowa andrõ, ahori dania i'ã danõ alitõ wõnoenia andrõ. Ihori manõ sa dania zowanoea ba goeli danõ fefoe, lõ moedõnadõna. *(Hez. 7, 19, Sef. 3, 8).*

FAZA 2.

I. Famarooe tõdõ ba wamalalini era'era. II. Fameta'oe Dawa Gana'ana, III. ba Dawa Gaitiofia, awõ Niniwe andrõ, banoea razo ba Ndrawa Asiria.

I. **M**i'ide'ide'õ ami, ba tooe 1
manõ mi'iagõ, ja'ami, banoea si
lõ fa'aila, fatoea tenga na amae- 2
dola ndrami wache ami, sihombo
ba nangi, fatoea lõ'õ na itõrõ ami
alitõ wõnoe Jehowa andrõ; fatoea
lõ ichamõ ami bawa wõnoe Jehowa?
(Sin. 1, 4; 35, 5. Job. 21, 18). Mi'a- 3
loei Jehowa, ja'ami fefoe, si lõ
fajawasa, ba danõ, ja'ami solaoe
satoelõ andrõ chõnia! Fa'atoelõ dõdõ mifa'oea, ba fa lõ fajawa mi'aloei: ma atõ te'orifi ami, na bawa wõnoe Jehowa andrõ! *(Joël. 2, 14. Amos. 5, 15. Jon. 3, 9).*

II. **S**i lõ niha sa dania Gasa 4
ba tanõ si mate Gasikalo. Ba banoea Gasoto, ba soloi ba zi laloeo, nifeta'oe, ba Ekerona, ba nidoedoegõ, nifaoeloegõ. *(Jer. 47, 4).*
Alai ami, ja'ami sihene asi, ja'ami 5
Dawa Gereta! Chõmi tetandrõsaigõ li Jehowa, ja'oegõ tanõ Gana'ana, tanõ Ndrawa Wilisiti! Oefakiko ndra'oegõ, oehori niha! *(Sam. I. 30, 14).* Ba tobali benoea awoejoe ndraso 6
nasi andrõ, tobali nahia goebalo ba
nahia kandra mbiribiri. Ba ba zi to- 7
sai ma'oewoe Joeda mõi dania ndraso nasi andrõ: ja'ira zokoebaloi goerifõra ba da'õ; ba nomo ba Ga-

sikalo mõrõ ira na bongi; mõi sa dania mamaigi ja'ira Lowalangira
8 Jehowa, ba ifolala dõdõra. No oerongo wango'aja Ndraono Moabi ba fanandrawã Ndraono Gamoni, me la'o'aja mbanoeagoe ba me lafadõni chõra danõra. *(Jer. 48, 29. Hez.*
9 *25, 8).* Andrõ, faja wa no saoeri ndra'odo — iwa'õ Jehowa ngahõnõ, Lowalangi Ndraono Gizeraëli, — na lõ itõrõ dania Ndraono Moabi si gõna Zodoma no, ba na lõ itõrõ Ndraono Gamoni si gõna Gomora; benoea sabõlõ lato dania ba da'õ, ba ladoe ba tanõ si mate, si lõ mamalõmalõ: si tosai mbanoeagoe dania zangai si so chõra, si tosai mbanoeagoe zanema ondrõitara.
10 *(Sin. 107, 34, Jer. 17, 6).* Bõrõ wajawãsara andrõ, wa itõrõ ira da'õ, me no mango'aja ira ba me no lafakao mbanoea Jehowa ngahõnõ.
11 Ifeta'oe dania ira Jehowa, **ariri sa dania Lowalangi ba goeli danõ fefoe, ibe'e, ena'õ mangaloeloe chõnia hoelo niha baero fefoe, i'otarai nahiania zamõsana.** *(Jes. 60, 9).*
12 III. **Ba** ja'ami gõi, ja'ami Dawa Gaitiofia, ba ba mbawa zi'õli chõ-
13 goe mate ami! Ba i'oro'õ dania dangania mijõoe ba ifakiko Ndrawa Asiria ba ibali'õ adoedoela Niniwe, sokõlikõli, si mane tanõ si
14 mate, *(Nach. I, 4)*, ena'õ ba daloe naha mbanoea mõrõmõrõ mbiribiri nikoebaloi ba oetoe ndroe'oe ba danõ: toembao ba borokoa zi mõrõ ba gadoedoela nomo, li wofo tarongo ba mbawa zandrela, adoedoela ba mbawandroehõ; bagolõ eresi andrõ, ba sabo'a. *(Jes. 13, 21;*
15 *34, 11).* Hadia, da'õ mbanoea sa'iki'iki andrõ, somoeso tõdõ, sidaodao manõ, lõ hadia ia, sangoema'õ tõdõnia: Ja'odo, ba no tenga si manõ mbanoea bõ'õ? Ha lõ atobali bõrõ wehocha mboe; no tobali nahia goetoe ndroe'oe. Ha niha zanõrõ, ba fasĩ, ba ifangewe dangania. *(Jes. 47, 3).*

FAZA 3.

I. Horõ Jeroezalema ba fotoe dania. II. Amaboe'oela li: gõtõ wangorifi.

I. **A**lai mbanoea andrõ sabe'e 1
tandro, si no ra'ira'iõ, banoea samakao awõra! Lõ lafondrondrongo 2
goroisa ba lõ ba dõdõra wotoe, lõ manõtõna chõ Jehowa, ba lõ la'ondrasi Lowalangira. No timba zingo 3
si ndrõndrõndrõndrõ zalawara, ba sangoehoekoe ba chõra, ba no timba nasoe gatoea, na bongi, lõ lasaigõ hadia ia iroegi mahemoloe mbanoea. *(Hez. 22, 27. Hab. 1, 8).* Sa- 4
ma'ele'õ andrõ chõra, ba no si lõ ngaroro, no niha si falimolimo; ere chõra, ba ra'ira'iõ ni'amoni'õ labe'e, mosala ba goroisa ira. *(Jer. 23, 11. Hez. 22, 26. (Hos. 9, 7).* Ba 5
no satoelõ Jehowa, ba chõra, lõ ilaoe zi lõ atoelõ; ero mahemoloe ifa'ele'õ lala andrõ chõnia, lõ italoe'i, — ba ma'ifoe lõ i'ila aila niha si lõ atoelõ! *(Moz. V. 32, 4, Jer. 8, 12).* No oehori niha baero; ma- 6
lige andrõ chõra, ba no adoedoe; ba lala ba chõra, ba no lõ niha oebe'e, samõsa lõ sanõrõ: banoeara, ba no adoedoe, si lõ niha sa'ae, no ahori niha! *(F. 1, 16).* Ba no oe- 7
mane: „Ata'oefi manõ ndra'o, o'õ wanegoegoe ja'oegõ!" ba lõ tehori nahiara, lõ itõrõ niwa'õgoe nifatõrõ chõra, fefoe. Ba si ndroehoe, ba no lõ atage ira ba wamahole fefoe hadia ia nilaoera! *(Jer. 6, 8).* Andrõ 8
midõnadõna manõ chõgoe, iwa'õ Jehowa, iroegi loeo maoso ndra'o sasi [oedoemi]. Me no hoekoe chõgoe wangoroedoegõ soi niha, fangowoeloi amatõrõwa razo, ba wangahawoei ja'ira fa'abao dõdõgoe, alitõ wõnoegoe andrõ fefoe; i'ã sa dania goeli danõ ma'asagõrõ alitõ wõnoegoe andrõ. *(F. 1, 18).*

II. **Ba ba da'õ dania oe'asogõ** 9
ba niha mbewe si sõchi, ena'õ dozi la'angarõfi li dõi Jehowa, ba e-

na'õ te'anõ manõ ira we'amõi enoninia. Jefo nidanõ Gaitiofia lafosoemange ndra'o soemange nitaba, ba soemange ni'ã labe'e chõgoe. *(Sin. 68, 32. Jes. 18, 1; 66, 20).* Ba na loeo da'õ, ba lõ'õ sa'ae aila ndra'oegõ golalõwãoe andrõ fefoe, si no molalõ ndra'oegõ chõgoe. Na loeo da'õ, ba oeheta ba chõmi zi fajawã, sa'iki ba chõmi, ba lõ'õ sa'ae fajawã ndra'oegõ ba hili andrõ chõgoe ni'amoni'õ. *(Hez. 39, 26).* **Ba oesaigõ chõmi niha si noemana, si lõ fajawãsa; da'õ dania zame'e sawãtõra tõi Jehowa.** Ba si tosai Iraono Gizeraëli andrõ, ba lõ'õ sa'ae molalõ; lõ'õ sa'ae molaoe faja ira, ba lõ'õ sa'ae faloecha lela si falimo, ba mbawara; mangaloei gõra ira ba mõrõ dania lõ sikeani ja'ira. *(Mich. 7, 14).* A'iki, ja'oegõ ono Ziona alawe, mi'owoeawoea'õ dõdõmi, ja'ami Iraono Gizeraëli! Omoesoi'õ dõdõoe, ba a'iki, moroi si'aikõ ba dõdõoe, ja'oegõ ono Jeroezalema alawe! *(Jes. 12, 6; 54, 1. Sach. 9, 9).* No ibõda wangotoe'õ ja'oegõ Jehowa, no itimba nemalimõ andrõ! No so ba chõmi razo Ndraono Gizeraëli andrõ, Jehowa: lõ'õ sa'ae itõrõ ndra'oegõ si lõ sõchi. Ba na loeo da'õ, ba lamane ba mbanoea Jeroezalema: Bõi miboesi dõdõmi! Bõi adada dangami, ja'ami Siona! No so ba chõmi Lowalangimi Jehowa, sabõlõ; mõna ami ibe'e. Omoeso dõdõnia ndra'oegõ, owoeawoea dõdõ; lõ hedehedenia, ba wa'omasinia andrõ; ma'iki ia, owoeawoea dõdõnia ndra'oegõ. Saboe tõdõ andrõ, me lõ lachamõ gowasa, ba oe'ozaragõ, no iwami ira, ba no tohare wa'aila. Ba na loeo da'õ, ba oelaoe ba zamakao ja'oegõ, fefoe; ba oe'orifi zi no mangohole'õ ja'ira ba oe'ozaragõ zi no moezaewe, ba oebali'õ fanoeno ja'ira ba fangeboea dõira wa'ailara andrõ, ba goeli danõ ma'asagõrõ. *(Mich. 4, 6).* Na loeo da'õ, ba oe'ohe mangawoeli ami, na loeo oe'ozaragõ ami. Oebali'õ nisoeno sa'ae ami ba seboea tõi, ba niha ba goeli danõ fefoe, na oefoeli oetolo ami, ba zanehe ami, iwa'õ Jehowa.

Soera
HAGA'I.

FAZA 1.

I. Fanegoe niha Jehoeda, me no aboea gõlõra ba wolaoe osali. II. La'o'õ li zama'ele'õ satoea, awõ niha sato.

I. **Me** no tõra dõfi razo Dario, me fasoelõna ba mbawa si õnõ, ba so niwa'õ Jehowa, nifa'ema Haga'i, sama'ele'õ, chõ Zeroebabeli, ono Zelatiëli, koemandroe ba mado Joeda ba chõ Josoea, ono Josadaki, ere seboea, imane: *(Nga'õt. 1. 3, 17. Eser. 4, 24; 5, 1. 2):* Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ: Lamane niha andrõ: Tenga na inõtõ wolaoe osali Jehowa andrõ? Ba so niwa'õ Jehowa, nifa'ema Haga'i sama'ele'õ, imane. Ba hadia, ba no inõtõ chõmi wangonahia omo, nihaogõ bagolõ, me no adoedoela nomo da'e? Ba ija'e, ba imane Jehowa ngahõnõ: Mifaigi ba, he wisa ba chõmi! No ebolo nowimi, ba lõ eboea ni'ohe

jomo: mangamanga ami, ba lõ iroegi ba wa'aboeso, mibadoebadoe hadia ia, ba tebai aboeso ami, monoecha ami, ba ambõ ba wa lõ oafoe, ba si manga gazi, ba ba mbola satõla ibe'e gazinia. *(Moz. III. 26, 26. Moz. V. 28, 38. Mich.* 7 *6, 14).* Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ: Mifaigifaigi, he wisa ba chõ- 8 mi andrõ! Mi'ae jaŵa ba hili, mihalõ geoe, ba milaoe gosali, ena'õ omasi ndra'o ba ena'õ eboea dõi- 9 goe! iŵa'õ Jehowa. No eboea midõnadõna ba no ide'ide loealoea; no mi'ohe jomo, ba no oewoewoesi. Hana wa si manõ? iŵa'õ Jehowa ngabõnõ; bõrõ nomogoe andrõ, me no adoedoela, ba me ba nomonia idõlõ ia zamõsana, ba chõmi andrõ. 10 Andrõ wa lõ ifaloea chõmi namo banoea jaŵa, ba lõ ifaloea mboeania tanõ. *(Moz. III. 26, 19. Moz.* 11 *V. 28, 23).* Ba no moehededo ba wa lõ teoe, no oefatõrõ ba danõ ba ba hili, ba zinanõ ba nowi ba ba nagoe ba ba wanicha, ba ba mboea danõ hadia ia, ba niha ba ba zaliŵaliwa ba danõ ba ba wangaloei niha, fefoe hadia ia. *(Raz. II. 8, 1).*

12 II. **Ba** lafondrondrongo li Lowalangira Jehowa ira Seroebabeli, ono Zelatiëli, Josoea, ono Josadaki, ere seboea, awõ niha sato fefoe, ba labe'e ba dõdõra niŵa'õ Haga'i, sama'ele'õ, me no Lowalangira Jehowa zamatenge ja'ia, ba la'ata'- 13 oefi Jehowa niha sato. Ba imane Haga'i, sinenge Jehowa andrõ, ba niha sato — dali niŵa'õ Jehowa —: 14 „Oetolo ami!" iŵa'õ Jehowa. Ba ifarooe Jehowa dõdõ Zeroebabeli, ono Zelatiëli, koemandroe ba mado Joeda, ba tõdõ Josoea. ono Josadaki, ere seboea, ba tõdõ niha sato fefoe, ba so ira, ba labõrõtaigõ halõŵõ folaoe osali Lowalangira Je- 15 howa ngahõnõ, ba zi doea woeloe a õfa, ba mbaŵa si õnõ, si no tõra dõfi razo Dario.

FAZA 2.

I. Amaboe'oela li: eboea dania lachõmi gosali si bohooe andrõ, moroi ba zi fõfõna. II. Howoehowoe si faloecha genoni Jehowa andrõ, si lõ farõi. III. Fa'adoedoe gamatõrõŵa niha baero andrõ, ba fangaro amatõrõŵa Lowalangi.

I. **Ba** ba zi doea woeloe a sara, 1 ba mbaŵa si fitoe, ba so niŵa'õ Jehowa, nifa'ema Haga'i sama'ele'õ, imane: Hede chõ Zeroebabeli, 2 ono Zelatiëli, koemandroe ba mado Joeda, ba chõ Josoea, ono Josadaki, ere seboea, ba ba niha sato, õmane: Ha niha na zi tosai ba 3 chõmi, si no mangila osali andre, lachõminia fõna? Ba he wisa wamaigimi ja'ia iada'e? Hadia, tenga hoelõ zi lõ boto, wamaigimi? *(Eser. 3, 12).* Ba ijae, ba bõi boesi 4 dõdõoe, ja'oegõ Seroebabeli! iŵa'õ Jehowa; bõi boesi dõdõoe, ja'oegõ Josoea, ono Josadaki ere seboea! Bõi miboesi dõdõmi, ja'ami niha ba danõ fefoe, iŵa'õ Jehowa, ba mibabaja halõŵõ; oetolo sa'ae ami, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, nifagõlõsi- 5 goe chõmi, me aheta ami ba danõ Miseraji, ba abõlõ Gehehagoe ba chõmi. Bõi miboesi dõdõmi! *(Moz. 19, 5. Sach. 4, 6).* Imane sa Jehowa 6 ngahõnõ: **Hatõ ma'ifoe tõ, ba oefaheoe mbanoea si jaŵa, awõ danõ, ba asi ba tanõ sabe'e.** *(Heb. 12, 26).* **Oefahoefa niha baero, fe-** 7 **foe, ba toball owoelo gamagama niha baero fefoe, ana'a, ba anõnõ nomo andre lachõmi oebe'e, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ.** *(Sin. 72, 10. Jes. 60, 5).* **Chõgoe wirõ ba chõgoe ga-** 8 **na'a, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. La-** 9 **chõmi gosali andre dania, ba eboea moroi ba lachõminia fõna, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba fangorifi oebe'e ba naha andre, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ.** *(Jes. 56, 7).*

II. **Ba** ba zi doea woeloe a õfa 10 ba mbaŵa si siŵa, si no tõra dõfi razo Dario, ba so niŵa'õ Jehowa,

nifa'ema Haga'i, sama'ele'õ, imane:
11 Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ: Sofoe
12 ba gere he wisa lala ba da'õ: Na so zi so saŵi ni'amoni'õ ba nono mbaroenia, ba na tobaja nono mbaroenia ba roti, ba ma ba goelegoele, ba ma ba nagoe, ba ma ba wanicha, ba ma hadia ia ni'ā, ba he wisa, ni'amoni'õ dania gõi da'õ?
13 Ba lamane ere: Lõ'õ! Ba isofoe na Haga'i, imane: Ba na so zi no ra'ira'iõ ba zi mate, ba na ibabaja hadia ia da'õ no mege, hadia, si ra'ira'iõ dania da'õ gõi? Ba lamane ere: Ja'ia! *(Moz. IV. 19, 11).*
14 Ba hoemede Haga'i, imane: Si manõ gõi ba niha andre, si manõ ba soi andre, wamaigigoe, iŵa'õ Jehowa, si manõ gõi ba nilaoe dangara fefoe: nibe'era soemange chõgoe, ba da'õ, ba no si ra'ira'iõ.
15 Ba iada'e, ba mifaigi he wisa ma'õchõ ba he wisa mege, me lõ nifa'anõmi kara na, omo Jehowa!
16 He wisa chõmi mege? Laroegi mbasitõ: 20 nganoe'i ladõnadõna, ba no ha 10. Ba laroegi, wolazi nagoe: 50 laoeroe laŵa'õ, ba no
17 ha 20. No oe'otoe'õ ami fa'achozi ngalai wache ba fa'ahohomõ ba teoe kara, ba halõŵõ dangami andrõ, fefoe; ba no lõ fangawoeli chõgoe ba chõmi! iŵa'õ Jehowa. *(Amos. 4, 9. Hag. 1, 11).* Ba mifaigi, 18
i'otarai ma'õchõ andre ba ba gõtõ dania, i'otarai zi doea woeloe a õfa, ba mbaŵa si siŵa, baŵa me tebe'e tooe dojo gosali Jehowa! *(Eser. 3, 10),* Mitõngõni, na so na ba halasa 19
mboea danõ ba na lõ'õ na mowoea nagoe ba āra ba dalimo ba falo! I'otarai loeo da'õ, ba oefahowoe'õ ami.

III. Ba ifoeli hoemede Jehowa 20
chõ Haga'i, ba zi doea woeloe a
õfa, ba mbaŵa da'õ, imane: Õmane 21
chõ Zeroebabeli, koemandroe ba mado Joeda: Oefaheoe mbanoea
si jaŵa, awõ danõ, oetoeli'õ dadao- 22
mo razo ba oehori wa'abõlõ gamatõrõŵa niha baero. Oetoeliõ goereta, fabaja si fakoereta jaŵa, ba alaoe koedo, fabaja si fakoedo ba hoeloe, faoma ba mbawa zi'õli nawõra. *(Hez. 38, 21).* Ba na loeo 23
da'õ — iŵa'õ Jehowa ngahõnõ — ba oehalõ ndra'oegõ, ja'oegõ Seroebabeli, ono Zelatiëli, enonigoe, iŵa'õ Jehowa, ba oefataro ndra'oegõ, timba laedoeroe tandro; me no oetoejoe ndra'oegõ, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, *(Sin. seb. 8, 6. Jer. 22, 24).*

Soera
ZACHARIA.

FAZA 1.

I. Famangelama Iraono Gizeraëli, fa bõi la'õ'õ mboeaboea ndra toeara. II. Angilata si fõfõna: Si fakoedo ba gotaloea malimbi. Fa'ahachõ dõdõ Lowalangi Jeroezalema. III. Angilata fanete zi fõfõna: Tandroe si õfa rozi ba siamboe si daõfa. Sameta'oe emali mado Joeda.

1 I. Ba mbaŵa si ŵaloe, si no tõra dõfi Dario, ba so niŵa'õ Jehowa chõ Zacharia andrõ, sama'ele'õ, ono Mberechia ono Ido, imane: *(Eser. 5, 1. Neh. 12, 16. Hag. 1, 1):*
No mofõnoe sibai Jehowa chõ ndra 2
toeami. Andrõ õmane chõra: Da'õ 3
niŵa'õ Jehowa ngahõnõ: Mifoeli ami chõgoe — iŵa'õ Jehowa ngahõnõ —, ba oefoelido gõi chõmi, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. *(Jes. 31, 6.*

Jer. 3, 12; 18, 11. Hez. 18, 30.
4 *Hos. 14, 1).* Bõi si mane ira toeami ami, toeami andrõ ba niŵa'õ zama'ele'õ fõna : Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ : Mifalalini gera'erami, mibõhõli lala si lõ sõchi andrõ chõmi ba boeaboeami andrõ si lõ sõchi ! — ba lõ lafondrondrongo ba lõ latõngõni niŵa'õgoe, iŵa'õ Je-
5 howa. Ira toeami andrõ, ba heza so ? ba sama'ele'õ andrõ, ba hadia,
6 si lõ aetoe noso ? Ba taroma ligoe andrõ, awõ nifachoigoe andrõ, niŵa'õgoe ba genonigoe, ba tenga no manga ba dõdõ ndra toeami, ba no lafalalini gera'erara, ba no lamane : Nihonogõi Jehowa ngahõnõ nifatõrõ chõda — dali lala andrõ nitõrõda ba boeaboeada andrõ — ba no ifatõrõ chõda.
7 II. **B**a ba zi doea woeloe a õfa, ba mbaŵa si felezara, baŵa Sebati, si no tõra dõfi Dario, ba so niŵa'õ Jehowa chõ Zacharia sama'ele'õ,
8 ono Mberechia ono Ido, imane : So gangilatagoe, ba zi bongi : niha ba hoeloe koedo sojoramõ, ba gotaloea malimbi ba ndraso so ia, ba moroi foerinia, ba koedo sojoramõ ba sojo ba safoesi. *(F. 6, 2. Fam. 6, 4).*
9 Be me oesofoe : Hadia geloeaha da'õ, Toeha? ba imane chõgoe mala'ika andrõ, sihede chõgoe : Da'oeambacha'õ chõoe, hadia geloeaha
10 da'õ. Ba hoemede niha andrõ, ba gotaloea malimbi, imane : Nifatenge Jehowa da'õ, ba wanõrõi oeli
11 danõ ! Ba hoemede ira chõ mala'ika Jehowa andrõ, ba gotaloea malimbi, lamane : No matõrõi goeli danõ, ba hiza, ba no sahono manõ goeli danõ ma'asagõrõ, lõ hadia ia.
12 Ba hoemede mala'ika Jehowa andrõ, imane : He Jehowa ngahõnõ, ha wa'ara tõ na lõ ahachõ dõdõoe Jeroezalema ba banoea mado Joeda, si no mofõnoe ndra'oegõ, no 70
13 fache ae ? Ba itema li mala'ika andrõ, sihede chõgoe, Jehowa, ihaogõ wehedenia chõnia, fondrara dõdõ.
Ba imane chõgoe mala'ika andrõ, 14
sihede chõgoe : Eboea'õ lioe, õmane : Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ : Hoemoeloe sibai dõdõgoe ba Jeroezalema ba ba Ziona, *(Sach. 8, 2),*
ba mofõnoe sibai ndra'o ba niha 15
baero andrõ, si no ahonohono, si no moloeloei mege ba wamakiko, me mofõnoe ndra'o, si lõ abõlõbõlõ. *(Jes. 47, 6).* Andrõ wa imane 16
Jehowa : Oefoeli oefaigi Jeroezalema, ahachõ dõdõgoe : telaoe zoei gosali chõgoe, ba chõra, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba tefadõlõ ba Jeroezalema wanoe'a danõ. Ba faro- 17
ngogõ na, õmane : Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ : Eboea sa'ae dania mbanoea andrõ chõgoe, balazi wa'ohahaoe dõdõra, ba ifoeli irara dõdõ Ziona Jehowa, ba ifoeli itoejoe chõnia Jeroezalema.
III. **B**a oefaõga hõrõgoe, oefa- 18
chõlõdo, ba hiza dandroe, õfa rozi.
Ba oemane chõ mala'ika andrõ, 19
sihede chõgoe : Hadia geloeaha da'õ? Ba imane chõgoe : Da'õ dandroe andrõ samazawili mado Joeda ba Iraono Gizeraëli ba banoea Jeroezalema mege. Ba ifa'ele'õ chõgoe 20
ziamboe Jehowa, daõfa, ba oema- 21
ne : Hadia halõŵõ da'õ? Ba imane chõgoe : Da'õ no mege, ba tandroe andrõ, si no mamazawili mado Joeda, irege samõsa lõ'õ sa'ae samaõga bawania, ba da'e, ba si mõi mameta'oe ja'ira ba ba wangohori tandroe niha baero, si no mamaõga tandroe ba wolaoe ba danõ mado Joeda, ba wamazawili ja'ira.

FAZA 2.

I. Angilata fanete zi doea balõ andrõ: niha si so fanoe'a danõ ba danga. Fa'eboea Jeroezalema. II. Amaboe'oela li: Mangawoeli dania ira moroi ba danõ ba ni'oloi'õ ja'ira, ba i'iagõ Ziona Jehowa.

I. **B**a oefaõga hõrõgoe, oefachõ- 1
lõdo. Ba hiza niha si so fanoe'a danõ ba danga. *(Hez. 40, 3).* Ba oema- 2

ne : Heza mõi ndra'oegõ ? Ba imane chõgoe : Ba wanoe'a Jeroezalema, ba wamaigi ha wa'ebolo,
3 ba ha wa'anaoe. Ba hiza, ba so mala'ika andrõ, si fahoehoeo chõgoe, ba so na mala'ika bõ'õ, ba
4 gametahõnia ; ba imane ba da'õ : Foelõi, ba hede chõ nono matoea andrõ ba da'õ, õmane : Si lõ õli dania Jeroezalema, ba wa'ato niha ba ba wa'oja goerifõ, si so jomo
5 ba mbanoea, *(Hez. 38, 11)*, **ba ja'odo — iŵa'õ Jehowa — ba õli alitõ ndra'odo, fasoei, ba lachõmi ndra'o jomo ba mbanoea.** *(Jes. 60, 19)*.

6 II. Hai, hai ! Mi'oloi, miheta ami ba danõ jõoe andrõ, iŵa'õ Jehowa ; noa sa amaedola ba zi õfa balõ mata angi oefazawili ami, iŵa'õ
7 Jehowa. *(Jes. 48, 20 ; 52, 11)*. Hai, ja'oegõ Siona, orifi'õ, ja'oegõ sonahia ba ngai nono Mbabeli alawe !
8 Noa sa imanõ wame'e li Jehowa ngahõnõ, no ifatenge ndra'o ba niha baero andrõ, si no moraboe si so chõmi, ba wangaloei fa'eboea dõi ifatenge ndra'o ; me no sombambaja ono hõrõnia zombambaja ja'ami ! *(Moz. V. 32, 10. Sin. 17, 8)*.
9 Ba hiza, ba oe'oro'õ dangagoe, jaŵara, ena'õ ondra'oea zi so barõ mbaŵara ira, ba ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no Jehowa ngahõnõ za-
10 matenge ja'o ! A'iki, ba omoesoi'õ dõdõoe, ja'oegõ ono Ziona alawe ! hiza sa, so ndra'o, ba wame'e nahiagoe ba chõmi, iŵa'õ Jehowa. *Moz. III. 26, 12. Jes. 12, 6. Hez. 37,*
11 *27. Sef. 3, 14)*. Ba na loeo da'õ, ba oja soi zi olembai Jehowa, ena'õ fabõbõ banoeania ira, ba ena'õ ba chõmi la'iagõ ; ba aboto dania ba dõdõmi, wa no Jehowa ngahõnõ zamatenge ja'o ba chõmi, *(Jes. 60, 3)*.
12 I'ochõgõ dania mado Joeda Jehowa, ihalõ tána chõnia, ba danõ ni'amoni'õ andrõ ba ifoeli itoejoe chõ-
13 nia Jeroezalema. Dozi niha, ba ndramoehonogõ ira fõna Jehowa ! Noa sa maoso ia, no irõi nahiania andrõ ni'amoni'õ. *(Hab. 2, 20)*.

FAZA 3.

I. Angilata fanete zi tõloe : Ere seboea andrõ, Josoea, ba fameta horõnia. II. Amaboe'oela li : so wangorifi dania chõ genoni Jehowa andrõ nifotõi „Lewiõ".

I. **Ba** i'oroma'õ chõgoe Josoea 1
andrõ [Jehowa], Josoea ere seboea ; fõna mala'ika Jehowa so ia, ba no so ba ngainia Zatana, ba wangadoegoe ja'ia. *(Eser. 2, 2. Hag. 1, 1. Job. 1, 6. Sin. 109, 6. Fam. 12, 10)*. Ba imane Jehowa chõ Za- 2
tana : Jehowa zangoema'õ chõoe : bõi hedehede, ja'oegõ Satana ! Jehowa, si no manoejoe chõnia Jeroezalema, zangoema'õ chõoe : bõi hedehede ! Hadia, tenga doedoenga nisõbi ba galitõ da'e ? *(Joed. a. 9. Amos. 4, 11)*. Ba no noecha soda'i 3
noecha Josoea, me so ia ba da'õ, fõna mala'ika. *(Fam. 3, 18)*. Ba 4
hoemede da'õ, imane ba zi so ba da'õ : Miheta chõnia noecha soda'i andrõ ! Ba noa da'õ, ba imane chõnia : Hiza, no oebe'e aefa chõoe horõoe, ba oefafonoecha'õ sa'ae ndra'oegõ noecha ba walõŵa. *(Sin. 51, 9. Jes. 61, 10. Loek. 15, 22)*. Ba 5
imane na : Mifanaemboe ia saemboe si lõ da'i ! Ba lafanaemboe ia saemboe si sõchi ba lafonoecha ia ; ba sosó na ba ngaira mala'ika Jehowa andrõ. *(Moz. II. 28, 39. F. 6, 11)*. Ba ifadoehoe'õ chõ Josoea 6
mala'ika Jehowa, imane : Da'õ ni- 7
ŵa'õ Jehowa ngahõnõ : Na õtõrõ lala andrõ chõgoe, ba na õ'o'õ nifachoigoe ; na õhaogõ halõŵõoe ba nomogoe, ba na õhaogõ gõi wamaigi he wisa ba golajama, ba oefolala ndra'oegõ, awõ genonigoe andre. *(Moz. V. 11, 1. Hez. 44, 15. Sin. 91, 11)*.

II. **Ba** fondrondrongo, ja'oegõ 8
Josoea, ere seboea, ja'oegõ ba a-

wõoe andrõ, sidadao fõnaoe — noa sa tandra ira he wisa dania, sahõlihõli dõdõda — : Hiza sa, oefa'aso genonigoe „Lewiõ" andrõ! *(Jes. 4, 2. Hez. 12, 6. F. 6, 12).* Ba kara
9 andrõ, nibe'egoe fõna Josoea — fitoe hõrõ zamaigi kara, si ha samboesamboea —, ba oesoea dania, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba olalõŵa andrõ, ba danõ andre, ba ha ma'õma'õchõ oe'angohori'õ. *(Sin. 118, 22. Jes. 11, 1. 2; 28, 16. F. 4, 10).*
10 Ba na loeo da'õ — iŵa'õ Jehowa — ba tola faoma mikaoni nawõmi ba loemõ nagoe ba ba loemõ marafala! *(Raz. I. 4, 25. Mich. 4, 4).*

FAZA 4.

I. Angilata fanete zi õfa: Naha wandroe ana'a ba tõla zai, si doea geoe. II. Nibajoini andrõ, si daroea: Josoea ba Seroebabeli.

1 I. **B**a isoesoegido mala'ika a-
ndrõ, si fahoehoeo chõgoe, timba
2 na lasoesoegi zi mõrõ, ba imane chõgoe: Hadia ni'ilaoe? Ba oemane: Naha wandroe oe'ila, ana'a manõ, naha wanicha tánõ jaŵa ba fitoe wandroenia ba fitoe goro wanicha, ba wolaoe ba wandroe andrõ, tánõ
3 jaŵa. Ba ba ngainia, ba doea geoe dõla zai, sageoe ba gambõlõ naha wanicha andrõ ba sageoe ba gabera.
4 Ba hoemede ndra'o, oemane chõ mala'ika andrõ, si fahoehoeo chõgoe: Hadia geloeaha da'õ, Toeha?
5 Ba itema ligoe mala'ika andrõ, si fahoehoeo chõgoe, imane chõgoe: Hadia, lõ õ'ila, hadia geloeaha da'õ? Ba oemane: Lõ'õ, Toeha!
6 Ba hoemede ia, imane chõgoe: Taroma li Jehowa chõ Zeroebabeli da'õ, imane: Tenga ba wa'abõlõoe ba tenga ba wa'abe'eoe, ha ba Gehehagoe a'i, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ.
7 *(Hag. 1,1; 2,5).* Hadia atõ, ndra'oegõ, ja'oegõ hili seboea, fõna Zeroebabeli? Salo'o dania ndra'oegõ! Ena'õ alaŵa jaŵa ibe'e gara andrõ, ba ena'õ lahehegõ: Ja ahowoe! ja ahowoe!

II. **B**a hoemede chõgoe Jehowa, 8
imane: Tanga Zeroebabeli mege 9
zame'e tooe tojo ba watalinga nomo andre, ba tangania gõi zangasiwai, ena'õ aboto ba dõdõoe, wa no Jehowa ngahõnõ zamatenge ja'o chõmi. *(Eser. 3, 8 b.t.).* Ha niha 10
sa zangositengagõ baŵa mbõrõta andre! oi no ide'ide na! Somoeso tõdõ ira, na la'ila zimo ba danga Zeroebabeli; si fitoe andrõ — hõrõ Jehowa andrõ — zondroegi oeli danõ ma'asagõrõ *(Nga'õt. II. 16, 9. Fam. 5, 6).* Ba hoemede 11
ndra'o, oemane chõnia: Ba tõla zai andrõ, fatambai naha wandroe, ba hadia geloeaha? Ba oesofoe na 12
chõnia, oemane: Ba hadia geloeaha doetoeroe zai andrõ, ba ngai goro andrõ ana'a, si doea andrõ, lala wanicha ana'a andrõ moroi jaŵa? Ba imane chõgoe; Hadia, lõ õ'ila 13
hadia geloeaha da'õ? Ba oemane: Lõ'õ, Toeha! Ba imane: Da'õ niba- 14
joini andrõ, si daroea, si iagõ ngoningoni fõna zamatõrõ õsi goeli danõ ma'asagõrõ. *(Fam. 11, 4).*

FAZA 5.

I. Angilata fanete zi lima: soera sihombo, soera wangelifi. II. Angilata fanete zi õnõ: looe, si so bacha horõ, ni'ohe ba Mbabeli.

I. **B**a oefoeli oefaõga hõrõgoe, 1
oefachõlõdo, ba hiza zoera sihombo. *(Hez. 2, 9).* Ba imane chõgoe: Ha- 2
dia ni'ilaoe? Ba oemane: Soera sihombo oe'ila, doea woeloe hela wa'anaoe, ba foeloe hela wa'ebolo. Ba 3
imane chõgoe: Da'õ wangelifi andrõ, sanõrõi tanõ ma'asagõrõ; dozi sanagõ, ba nihori ba da'e, dali nisoera ba zoera andrõ; ba dozi si mõi ba hõloe [na faja], ba nihori ba da'e, dali nisoera ba zoera andrõ.
No oefa'ohe'õ ia, iŵa'õ Jehowa nga- 4
hõnõ, ena'õ iroegi jomo ba nomo zanagõ ba ba nomo zi mõi ba hõ-

loe ba dõigoe [na faja], ena'õ jomo chõra i'iagõ, ba ena'õ ifoefoe, he eoe, ba he kara.

5 II. **Ba** so mala'ika andrõ, si fahoehoeo chõgoe, ba imane chõgoe: Faõga hõrõoe ba faigi hadia zoro-
6 ma andrõ! Ba oemane: Hadia ia? Ba imane: Looe zoroma; ba imane na: Olalõwara da'õ, ba danõ,
7 ma'asagõrõ. Ba hiza, ba teboka lagõ looe, simo sowoelo, ba hiza ndra
8 alawe sidaodao, bacha ba looe. Ba imane [mala'ika]: Da'õ horõ andrõ. Ba itoeli'õ tooe ba looe [ndra alawe andrõ], ba ilagõ'õ simo no me-
9 ge. Ba me oefaõga horõgoe, ba hiza, daroea ndra alawe soroma, ba ibõzi angi gafira — no hoelõ gafi doembao gafira —, ba lafazawa looe no mege, la'ohe ba daloe mba-
10 noea. Ba oemane chõ mala'ika andrõ, si fahoehoeo chõgoe: Heza
11 la'ohe looe andrõ? Ba imane chõgoe: Ba wamaigi nahiania ba danõ Zineara, ba na no awai, ba lafedadao ba da'õ, ba nahania. *(Moz. I. 10, 10).*

FAZA 6.

I. Angilata fanete si fitoe: koereta, si õfa, fa'aloea hoekoe, nifatõrõ Lowalangi. II. Angilata fanete zi wãloe: takoela nibe'e ba hõgõ ndra Josoea, fa'asalawa razo ere andrõ, sohahaoe dõdõ mbanoea Lowalangi.

1 I. **Ba** oefoeli oefaõga hõrõgoe, oefachõlõdo, ba hiza goereta, õfa endronga, si otarai gotaloea hili; ba hili andrõ, ba tõla garamba.
2 Ba sondrõni koereta si so fõna, ba koedo sojoramõ, ba ba goereta fa-
3 nete da'õ, ba koedo saitõ, ba ba wanete da'õ, ba safoesi, ba ba wanete da'õ, ba sombawambawa.
4 *(F. 1, 8. Fam. 6, 4).* Ba hoemede ndra'o, oemane chõ mala'ika andrõ, si fahoehoeo chõgoe: Hadia geloe-
5 aha da'õ, Toeha? Ba imane chõgoe mala'ika: Da'õ mata angi andrõ, si õfa; latõrõ, me no faefá la'ondrasi zamatõrõ õsi goeli danõ ma'afefoe. *(Jer. 49, 36).* Koereta andrõ, 6
nidõni koedo saitõ andrõ, ba ba danõ mijõoe isawa, ba la'o'õ safoesi andrõ; ba sombawambawa, ba ba danõ miraja lasawa. Ba mofanõ gõi 7
sojoramõ andrõ; ba me mangefa ira ena'õ, ba imane [Jehowa]: Milaboe! Mitõrõi goeli danõ! ba latõrõi goeli danõ. Ba hoemede ia chõgoe, ba i- 8
mane chõgoe: Faigi, sanawa tanõ mijõoe andrõ, ba ahono Gehehagoe ba danõ jõoe andrõ misa labe'e. *(Hez. 5, 13).*

II. **Ba** so niwa'õ Jehowa chõgoe, 9
imane: Halõ õsa game'ela mbanoea 10
si no moe'oloi'õ, Helida'i zama'ema chõoe, nibe'e ndra Tobia Jedaja; ba ae jomo chõ Josia, ono Zefania, na loeo da'õ, ja'oegõ andrõ, ba nomo ba zi mõi ira, me la'otarai Mbabeli. Ba halõ wirõ ba ana'a, 11
ba bali'õ takoela, ba fotakoela Zeroebabeli ba Josoea, ono Josadaki, ere seboea, *(Sach. 3, 1),* ba õmane 12
chõra: Da'õ niwa'õ Jehowa ngahõnõ: **Hiza niha sotõi „Lewiõ" — na so ia, ba toemboetoemboe [zi sõchi], ba ja'ia zolaoe osali Jehowa.** *(Jes. 4, 2. Jer, 23, 5. F. 3, 8).* Ja'iá 13
zolaoe osali Jehowa, ba si faloecha fa'asalawa ia, ba tobali doemadao ia ba dadaoma zalawa chõnia, ba salawa ia, ba so ba ngainia gere, ba ha sara dõdõ zi daroea andrõ. *(Hez. 37, 16. Efes. 2, 14 b. t.).* Ba ta- 14
koela no mege, ba nibe'e ba gosali Jehowa, fa bõi aefa'aefa itõrõ tõdõra ndra Helida'i Tobia Jedaja, ba fa'obõwõ nono Zefania andrõ. Ba banoea sarõoe, ba mõi manolo 15
ba wolaoe osali Jehowa, ena'õ aboto ba dõdõmi, wa no Jehowa ngahõnõ zamatenge ja'o chõmi, ba na moroi ba dõdõmi mi'o'õ goroisa Lowalangimi Jehowa, ba itõrõ. *(Jes. 46, 6; 10, 10).*

FAZA 7.

I. Fanofoe zi samba omo ndra Elizarese ba Regemi-Melechi, na latohoegõ na wamoni andrõ. II. I'ombacha'õ chõra sama'ele'õ: ha fanolo si noemana zomasi Lowalangi.

1 I. Ba me no tõra medõloe fache
razo Dario, ba so niŵa'õ Jehowa chõ
2 Zacharia. Ba zi mendrõfa, ba mbaŵa
si siŵa, baŵa Kisilewi ba lafatenge
zinenge si samba omo ndra Elizarese
ba Regemi-Melechi ba banoeara,
3 ba wangaloeloe chõ Jehowa, ba wa-
nofoe ba gere, ba gosali Jehowa
ngahõnõ, ba ba zama'ele'õ, lamane:
Hadia, oetohoegõ na ba mbaŵa si
lima we'ẽ ba famoni, hadia, oeto-
hoegõ na wolaoegoe no, ha me oe-
ga fache sa'ae. *(Jer. 52, 12).*
4 II. Ba hoemede chõgoe Jehowa
5 ngahõnõ, imane: Hede ba niha ba
danõ fefoe ba ba gere, õmane: Na
no fitoe ngafoeloe fache mamoni
ami ba mege'ege, na baŵa si lima
ba na baŵa si fitoe, ba hadia, no
chõgoe tetandrõsaigõ wamonimi a-
ndrõ? *(Raz. II. 25, 25. Jer. 41, 1).*
6 Ba na manga ami ba na mibadoe
hadia ia, ba hadia, tenga ja'ami zi
manga, ba tenga ja'ami zamadoe
7 nibadoe andrõ? Hadia, tenga da'e
daroma li andrõ, nifa'ombacha'õgõ
Jehowa ba zama'ele'õ no andrõ,
fõna, me so na niha ba Jeroezalema,
me lõ'õ na hadia ia chõra, ba
ba mbanoea si tefasoei ja'ira, ba
me lõ saheta niha raja, ba ba za-
8 lo'o? *(Jes. 58, 3).* Ba so niŵa'õ Je-
9 howa chõ Zacharia, imane: Da'õ
niŵa'õ Jehowa ngahõnõ: „Satoelõ
mifaigi, ba wamatoenõ hoehoeo, ba
faoma mi'omasi'õ nawõmi, ba fao-
ma mihachõsi tõdõ! *(Jer. 7, 5; 21,*
10 *12).* Bõi mifakao lacha mbanoea ba
si lõ ama, si lõ ina, ba he niha
bõ'õ, ba he si noemana, ba bõi mi-
fachoi tõdõmi zi lõ sõchi ba na-
11 wõmi!" *(Jes. 1, 23).* Ba no te chõra
wamondrongo, no abe'e mbõrõ doe'i;
la'afiso'õ dõgi dalingara, ba tobali
lõ larongo. Ba la'abe'e'õ dõdõra, 12
timba naoma, ba tobali lõ larongo
goroisa ba taroma li andrõ nifafa'-
ema'õ Jehowa ngahõnõ chõ Gehe-
hania, ba zama'ele'õ andrõ, fõna.
Ba tesao wõnoe Jehowa ngahõnõ,
fõnoe sabõlõbolõ, *(Jes. 48, 4. Mich.*
3, 8), ba si mane ba we'aonia mege, 13
si lõ lafondrondrongo, si manõ da-
nia na moe'ao'ao ira, iŵa'õ Jeho-
wa ngahõnõ, lõ oerongo; *(Jes. 1,*
15. Jer. 11, 11); oefazawili dania ira 14
a'i, ba danõ niha baero fefoe, si lõ
larai la'ila, ba tanõra, ba si tobali
tanõ si mate, na no aheta ira, ba
tobali lõ sanõrõ sa'ae; ba tobali
tanõ si mate danõ si sõchi sibai
labe'e.

FAZA 8.

I. Amaboe'oela li: mangawoeli dania ira ba Jeroezalema. II. Ifahowoe'õ ira Jehowa, na fa'atoelõ ba fa'omasi lafa'oea. III. Tobali baŵa wa'omoeso dõdõ dania mbaŵa wamoni andrõ chõra, ba la'ondrasi dania ira niha bõ'õ, ba wolo'õ chõ Jehowa.

I. Ba ifoeli so niŵa'õ Jehowa 1
chõgoe, imane: Da'õ niŵa'õ Jeho- 2
wa ngahõnõ: Omasido sibai Ziona
andrõ, solohoe ndra'odo, ba no te-
sao wõnoegoe chõra, fõnoe sabõlõ-
bõlõ. *(F. 1, 14).* Da'õ niŵa'õ Jeho- 3
wa: Sangawoeli ba Ziona ndra'odo,
ba ba daloe Jeroezalema oebe'e
nahiagoe; „banoea si lõ farõi" da-
nia dõi Jeroezalema, ba „hili ni'a-
moni'õ" dõi hili Jehowa ngahõnõ.
(Sef. 3, 13). Da'õ niŵa'õ Jehowa 4
ngahõnõ: So na dania zidaodao ba
golajama ba Jeroezalema ira ma-
toea satoea ba ira alawe satoea,
dozi so zi'o ba dangara, me no
atoea sibai ira. Ba ewali jomo ba 5
mbanoea, ba anõnõ iraono, ono
matoea ba ono alawe, si famaimai
baewali chõra. Da'õ niŵa'õ Jehowa 6
ngahõnõ: Na sahõlihõli dõdõ da-

nia da'õ, na loeo da'õ, wamaigi zi tosai soi da'e, ba chõgoe gõi, ba sahõlihõli dõdõ ia, iŵa'õ Jehowa
7 ngahõnõ. Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ: Hiza, oe'orifi mbanoeagoe, oe'efa'õ ba danõ tánõ ba gatoemboecha loeo misa ba ba danõ tá-
8 nõ ba gaechoela loeo, ba oe'ohe mangawoeli ira, ena'õ jomo ba Jeroezalema labe'e nahiara, ba banoeagoe ira, si lõ teboelõ ba si ndroehoe, ba Lowalangira ndra'odo!
9 II. **D**a'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ: Mi'abe'e'õ dangami, ja'ami samondrongo taroma li andre, ba gõtõ da'e, taroma li nifa'ema zama'ele'õ andrõ, sama'ele'õ me loeo tebe'e tooe dojo ba wolaoe omo Jehowa ngahõnõ, osali andrõ. *(Eser.*
10 *3, 10).* Fõna da'õ sa, ba lõ bõli gõlõ niha ba halõŵõra, ba he halõŵõ goerifõ, ba no zajazaja gõlõ; ba zofanõ ba ba zangawoeli, ba so gameta'oeõ emali, ba no oefadooe
11 manõ niha fefoe. *(Hag. 1, 6).* Ba ija'e, ba bõ'õ dõdõgoe ba zi tosai soi da'e, bõ'õ me fõna, iŵa'õ Jehowa
12 ngahõnõ; lõ'õ sa'ae hadia ia ba zinanõ chõra. Mowoea nagoe ba mowoea danõ, ba sosó namo mbanoea ba oetehe manõ da'õ fefoe ba zi
13 tosai soi andre. Ba si mane mege, me no tobali fangelifi dõimi ba niha baero, ja'ami ma'oewoe Joeda ba ma'oewoe Gizeraëli, si manõ wanologoe ja'ami, ena'õ tobali famahowoe'õ dõimi! Bõi miboesi dõdõ-
14 mi! Mi'abe'e'õ dangami! Imane sa Jehowa ngahõnõ: Si mane mege, me oehonogõi wamakao ja'ami, me labaosi dõdõgoe ira toeami, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba me lõ arõoerõoe
15 ba dõdõgoe, si manõ gõi wangohonogõigoe ma'õchó famatõrõ si sõchi ba Jeroezalema ba ba ma'oewoe
16 Joeda. Bõi miboesi dõdõmi! Ba da'õ nilaoemi: Faoma si doehoe milaoe chõ nawõmi ba bõi mibila'õ wamatoenõ hoehoeo ba kato chõmi, hoekoe satoelõ mifatõrõ! *(Moz. I. 34, 20. Efes. 4, 25).* Bõi mifachai 17 tõdõmi zi lõ sõchi chõ nawõmi, ba bõi omasi ami we'amõi ba hõloe ba zi lõ doehoe, me no si fatoewoe chõgoe da'õ fefoe, iŵa'õ Jehowa. *(F. 5, 3; 7, 10).*

III. **B**a so niŵa'õ Jehowa nga- 18
hõnõ chõgoe, imane: Da'õ niŵa'õ 19
Jehowa ngahõnõ: Famoni andrõ, na baŵa si õfa ba si lima ba si fitoe ba si foeloe, ba tobali fa'omoeso dõdõ ba fa'iki ba si no amaedola walõŵa, ba ma'oewoe Joeda; ba mi'omasi'õ zi doehoe ba fa'atoelõmi chõ nawõmi! *(Jer. 52, 6. 12; 41, 1; 52, 4).* Da'õ niŵa'õ Jeho- 20
wa ngahõnõ: Faloecha na dania, ba la'ondrasi ami soi bõ'õ, samboesamboea soi manõ, ba oja banoea zangondrasi ja'ami. Faoma mõi chõ 21
nawõra mbanoeara ba lamane: Talaboe, mõi ita fakao chõ Jehowa ngahõnõ! Ja'odo gõi, ba si mõi! *(Jes. 2, 3. Mich. 4, 2).* Ba oja soi, a- 22
to niha baero zangondrasi, ba wangaloei Jehowa ngahõnõ, ba Jeroezalema, ba ba wakaosa, chõ Jehowa. Da'õ niŵa'õ Jehowa ngahõnõ: 23
Na loeo da'õ dania, ba hiza, ba dafitoe niha, hadia lira fefoe, li niha baero, zondra'oe ahe mbaroe niha Jehoeda si ha samõsa, ba sangoema'õ: Faoga chõmi, me no marongo, wa lõ aefa'aefa chõmi Lowalangi! *(Kor. I. 14, 25).*

FAZA 9.

I. Fama'ele'õ: nifatõrõ Lowalangi dania ba niha si fa'oedoe ba Ndraono Gizeraëli, niha si faola tanõ chõra. II. Fama'ele'õ fa'asalaŵa Mesia, ba Ziona, sohahaoe dõdõ mbanoeania.

I. **N**iŵa'õ [zama'ele'õ]. Taroma 1
li Jehowa, nitandrõsaigõ ba danõ Haderachi, si tohare ba Ndramaseko dania. Ifaigifaigi sa niha Jehowa, ba he mado Ndraono Gizeraëli fefoe. *(Jes. 13, 1).* Ba ba Ha- 2
mata, si faola ba da'õ, ba ba Diro

ba ba Zidona; noa sa oneche sibai
3 ira! *(Jes. 10, 9).* No la'aro'õ mbanoea chõra banoea Diro andrõ. No lahõna wirõ, timba gawoegawoe, ba balaki, timba damboe baewali
4 wa'oja. Ba hiza, ba Jehowa zatoe'a dania, ba itimba ba nasi wangabe'era andrõ, ba banoea, ba
5 õ galitõ. Lafaigifaigi dania Asikalo, ba hoemocha mboera: ba banoea Gasa, ba lakõrõboei ira [ba wa'afõchõ], ba si manõ gõi Nekerona — me no tobali faja dõtõnafõra andrõ. Ba ba Gasa, ba lõ razo sa'ae; ba Asikalo, ba si lõ niha
6 sa'ae dania, ba ba Gasoto, ba niha si no fachõjõ zowanoea. Oehõndrõgõ wajawãsa Ndrawa Wilisiti
7 andrõ, ba oefadõni ba mbawara si fao do andrõ; ba sogoro ita andrõ chõra, ba oesõbi ba nifõra. Ba si tosai dania ira gõi, chõ Lowalangida. Si falawãlawã ba zalawã mado Joeda dania ira, ba banoea Nekerona, ba si falawãlawã ba Ndraono Jeboesi. *(Sam. II. 24, 18).*
8 Ba oe'iagõ ba'aba'a ba gosali andrõ chõgoe, ba'aba'a zanõrõ fefoe. Bõi sa'ae iroegi ira samakao; oefaigifaigi sa'ae.
9 II. **Abõlõgõ a'iki, ja'oegõ ono Ziona alawe! Owoeawoea'õ dõdõ, ja'oegõ ono Jeroezalema alawe! Hiza, mõi jomo ba mbanoea chõmi razomi, razo satoelõ ba sabõlõ! si lõ fajawãsa ia, ba hoeloe galide so ia, ba hoeloe nono galide si alawe.** *(Jes. 62, 11. Mat. 21, 5. Joh. 12, 15).*
10 Ba ihori goereta ba wanoewõ, ba mado Geferaji, ba he koedo ba Jeroezalema: ba he fana ba wanoewõ, ba nihori dania; ba fa bõi fasoewõ iwa'õ ba soi niha misa. Ba oi barõ mbawania so, i'otarai nasi ba zi tambai, noemalõ ba nasi ba zi tambai, tánõ sa, ba i'otarai mboto Oifarati, noemalõ ba wo-
11 ndrege danõ. *(Sin. 72, 8).* Ba me no do oebe'e tandro tanga ba zoera wawoe'oesa li andrõ chõda, ba oe'efa'õ gõi ni'oloi'õ andrõ chõoe, ba mba'a andrõ, si lõ idanõ. *(Jes. 61, 1. Mat. 26, 28).* Mifoeli ami 12
ba mbanoea saro andrõ, ja'ami si no timba nikoeroe, sanõtõna na fangefa. Ma'õchõ na gõi, ba tefarongogõ: Oefodoea winaeta wanoelõni chõoe. No oechai chõgoe 13
mado Joeda, nifogai fana, no oefo'õsi [ono wana] mado Geferaji, ba oefarooe nonooe matoea, ja'oegõ Siona, ba wolaoe ba ndraono Jawano, oebali'õ si'õli zabõlõ ami. *(Joël. 3, 6).* To'ele dania Jehowa, 14
jawara, ba itõrõ ono wana chõnia, timba gari mbanoea; ilaoe dania dorofe Jehowa ba fao ia ba nangi sabõlõ moroi raja wanõrõ. *(Sin. 18, 15. Jes. 27, 13).* Ifoba'aba'a ira Je- 15
howa ngahõnõ, mangamanga ira, ba lahoendrahoendra tooe nono gara riboribo. Labadoe ndro [zanoewõ] nifamadoe agoe, ba oi do ira, timba wiga andrõ, ba wame'e soemange, ba timba watalinga naha wame'e soemange. Lowalangira 16
Jehowa zame'e abõlõ ira, na loeo da'õ, ja'ira andrõ, nikoebaloi, banoeania, me no manimani ba dakoela ira, si takile ba danõnia. Ha 17
lõ eboea lachõminia! ba ha lõ abõlõ wa'asõchinia! So mboea danõ, fangabõlõ nono matoea, ba so nõsi mboea nagoe fangabõlõ nono alawe. *(Moz. V. 33, 28).*

FAZA 10.

I. Me itolo Jehowa, ba abõlõ mbanoeania Iraono Gizeraëli. II. I'ohe mangawoeli ira ba danõra, ba ihõndrõgõ zi fa'oedoe chõra.

I. **Mi'andrõ deoe chõ Jehowa!** 1
Ibe'e deoe sarã ba teoe sahoelõ, na inõtõ; ifatõrõ gari mbanoea ba teoe laõhõ ba ndroe'oe ba ba zinanõ ba danõ fefoe. *(Sin. 72, 16).*
Fajafafa sa niwa'õ ziraha, ba no 2
angilata faja gangilata zi faeta; nifachai dõdõ, si lõ boto, wehedera, ba no angi wondrara dõdõ andrõ

chõra. Andrõ wa mowaõwaõ manõ ira, timba ngawawá mbiribiri, ba no iroegi ira famakao, me no lõ
3 sokoebaloi ja'ira. *(Jer. 10, 8).* Ba no tesao wõnoegoe, ba goebalo andrõ, ba oe'otoe'õ dania zi matoea andrõ [sondrõnia'õ ja'ira]. Noa sa ifaigi Jehowa ngahõnõ nikoebaloi andrõ chõnia, ma'oewoe Joeda, ba no ibali'õ koedo chõnia, koedo soadoe ba wanoewõ. *(Hez. 34, 2).*
4 Chõnia i'otarai tojo ba watalinga ba moroi chõnia gõi daroetaroe nose, moroi chõnia wana ba wanoewõ, ba ba chõnia la'otarai sondrõnia'õ fefoe. *(Jes. 19, 13; 22, 23.*
5 *Sam. II. 1, 22).* Hoelõ sabõlõ ira ba wasõndrata, samõbõrõ tooe tamboe ba ewali, ba lalaoe fasõndra, me no Jehowa zanolo ja'ira, ba tobali si lõ boto zi fakoedo (emali).
6 *(Mich. 7, 10).* Ba oe'abe'e'õ ma'oewoe Joeda, ba oetolo ma'oewoe Josefo; ba oe'ohe mangawoeli ira, me no ahachõ dõdõgoe ira, ba tobali hoelõ na lõ oerai oetibo'õ ira. Me no Jehowa ndra'odo, Lowalangira, ba oefondrondrongo chõra.
7 Ba tobali sabõlõ mado Geferaji, ba abe'e dõdõra, timba zi no mamadoe agoe. Ba la'ila iraonora; ba omoeso dõdõ, owoeawoea dõdõra ba chõ Jehowa! *(F. 9, 15).*
8 II. **O**edõnisi ira ba oe'owoeloi ira, me no sangorifi ja'ira ndra'odo; ba ato dania ira, si mane me fõna.
9 Oefazawili ira ba danõ niha baero, ba he ba wondrege zarõoe tanõ, ba itõrõ tõdõra ndra'odo; ba la'e'eboea ndraonora, ba lafoeli ira. *(Jer.*
10 *51, 50).* Oe'ohe mangawoeli ira, moroi ba danõ Miseraji ba oe'owoeloi ira moroi ba danõ Asiria; oefa'amõi ba danõ Gileadi ira ba ba hili
11 Libano, ba ambõ nahara. La'õtõ nasi, lasawa Diro, ba itoeli'õ ba nasi hati andrõ chõra, ba ogo'õ namõ Nilo, fefoe. Ba tetoeli'õ tooe Asiria, si no fajawa andrõ, ba aheta zi'o zalawa ba Ndrawa Miseraji.
(Jes. 11, 15). Abe'e dania ira ba chõ 12
Jehowa oebe'e, ba lasoeno dania ira ba dõinia andrõ, iwa'õ Jehowa.

FAZA 11.

I. Fama'ele'õ nitandrõsaigõ ba goebalo si lõ sõchi andrõ. II. Koebalo si sõchi andrõ, ba si'o si doea rozi: „fa'eboea dõdõ" ba „famabõbõ". III. Ba me latibo'õ goebalo si sõchi andrõ banoeania, ba i'efa'õ ia chõra ba iloeloe ira chõ goebalo si lõ tõdõ.

I. **B**okai mbawa gõlimõ, ja'oegõ 1
hili Libano, ena'õ i'ã alitõ dõla geresi andrõ chõoe! *(Raz. I. 7, 2. Jer.*
22, 23). Ege'ege, ja'oegõ senobari, 2
me no tekiko geresi, me no afoefoe zoadoe andrõ! Mi'ege'ege, ja'ami manawa ba danõ Mbazana, me no tooe ba danõ so gatoea andrõ, si tebai itõrõ niha mege! *(Jes. 2, 13).*
Tarongo wege'ege goebalo andrõ, 3
me no afoefoe wa'asõchi andrõ. Tarongo wendrõndrõndrõndrõ nono zingo, me no tobali tanõ si mate zatoea eoe andrõ ba ndraso Joridano. Da'õ niwa'õ Lowalangigoe Jeho- 4
wa: Koebaloi mbiribiri andrõ nitaba dania; *(Sin. 44, 23. Rom. 8, 36);*
nitaba zowõli lõ fotoe; ba niwa'õ 5
zamawa: Nisoeno Jehowa, so'ana'a sa'ae ndra'odo! ba koebalora, ba lõ lahachõsi tõdõ ira. I'otarai da'e 6
sa, ba lõ'õ sa'ae oehachõsi tõdõ niha ba danõ, iwa'õ Jehowa; ja'odo sa'ae zoloeloe niha, oeloeloe ba danga goebalonia zamõsana, ba ba danga razonia; da'õ sa'ae zamakiko tanõ, ba samõsa lõ oe'efa'õ ba dangara.

II. **Ba** no oekoebaloi mbiribiri 7
sinoetoeroe andrõ, biribiri sabõlõ ahachõ dõdõda, me no si manõ, ba doea rozi oehalõ chõgoe si'o goebalo; „fa'eboea dõdõ" oebe'e tõi zi sara, ba „famabõbõ" dõi zi sara chõgoe. Ba me oekoebalobaloi mbi- 8
ribiri andrõ, ba me no oetimba goebalo si datõloe andrõ, barõ zi ba

sara wawa, ba anoezoe dõdõgoe ira, ba ja'ira gõi, ba no sanoezoe
9 tõdõ ja'odo. *(Jer. 2, 8; 23, 1).* Ba oemane: Lõ omasido wokoebaloi ja'ami: si mate, ba alacha mate ia, ba si tekiko, ba alacha tekiko, ba si tosai na dania, ba hana na faoma la'ã nawõra! *(Jer. 15, 2; 43, 11).*
10 III. **Ba** oetoejoe zi'ogoe „fa'eboea dõdõ" andrõ, ba oefatõ, ba wanoedoegõ fawoe'oesa li andrõ chõ-
11 goe, ba niha baero fefoe. Ba me tedoedoegõ, me loeo da'õ, ba aboto ba dõdõ mbiribiri andrõ, fondrege zahachõ dõdõda, sanõngõni nilaoe-
12 goe, wa no taroma li Jehowa. Ba oemane chõra: Na lõ aboea chõmi, ba mibe'e loeogoe, ba na lõ mi-be'e, ba bõi. Ba latoelo loeogoe,
13 30 roefia. *(Mat. 26, 15; 27, 9).* Ba imane chõgoe Jehowa: Fazaoemba ba mbate'e girõgirõ, mbõli soadoe andrõ, niwa'õra bõligoe! Ba oehalõ roefia andrõ, si 30, ba oefazaoemba ba mbate'e girõgirõ, ba gosali Je-
14 howa. Ba oefatõ gõi zi'ogoe si sara, „famabõbõ" andrõ, ba wanoedoegõ fa'afatalifoesõra mado Joeda
15 Ndraono Gizeraëli. *(Hez. 37, 16).* Ba imane chõgoe Jehowa: Halõ chõoe
16 wakake goebalo sambõ tõdõ; Hiza sa, ja'odo zangasogõ dania koebalo ba danõ, si lõ ba dõdõ si tekiko sa'ae, ba si lõ mangaloei sisoena ba si lõ mamadõhõ socho zesocho, ba si lõ mondrorogõ si lõ fõchõ [na], si aga'agã nõsi zatabõ, ba sa-
17 mabali sa'ara. *(Hez. 34, 2).* Alai goebalo andrõ, si lõ ngaroro, si farõi ba nikoebaloi andrõ. Ja okõli da'-ionia, ba ja aboto hõrõnia kambõlõ! Ja okõli sibai da'ionia, ba acha aloea mate hõrõnia kambõlõ!

FAZA 12.

I. Lasasagõ Jeroezalema niha baero ba abe'e ira; ja'ira zabõlõ, ibe'e Lowalangira. II. Telaoe dania Geheha fa'ahachõ dõdõ, Eheha ba wakaosa, ba wamalalini era'era.

1 I. **T**aroma li. Taroma li Jeho-wa, nitandrõsaigõ ba Ndraono Gizeraëli, niwa'õ Jehowa andrõ, samologõ banoea si jawa mege ba solata tanõ, ba sombõi eheha nihá, barõ dotonia. *(Jes. 13, 1; 42, 5).* Hiza, oebali'õ mako zalimboeanõ 2 niha Jeroezalema, salimboeanõ niha baero fefoe, si tefasoei ja'ira, ba tefarahoe gõi mado Joeda, na lasoewõ Jeroezalema. *(Jes. 51, 17. 22).* Na loeo da'õ dania, ba oebali'õ 3 gowe nifazawa Jeroezalema, ba niha baero fefoe, dozi ha niha ira samazawa, ba mesocho; ba dozi soi ba goeli danõ, ba owoelo, oedoenia. *(Mat. 21, 44).* Ba na loeo 4 da'õ, iwa'õ Jehowa, ba oebõzi fa'atokea koedo fefoe; ba si fakoedo ba hoeloe, ba oebõzi fa'owõhõ. Ba ma'oewoe Joeda andrõ, ba oehõrõhõrõgõ, fatoea oehawoei bõsi koedo niha baero fefoe. *(Raz. II. 6, 18).* Ba lamane dania dõdõra salawa 5 mado Joeda: We'ewe'e dõdõ mbanoea Jeroezalema Jehowa ngahõnõ, Lowalangira, we'ewe'e dõdõ sabe'e! Na loeo da'õ dania, ba timba 6 ndroendroenga ba mbaho ge'oe zalawa mado Joeda oebe'e, ba timba zoeloe siholahola ba mbaho ngambõbõ wache, ba tobali la'ã niha baero fefoe, si tefasoei ja'ira, he ba gambõlõ, ba he ba gabera; ba Jeroezalema, ba si lõ teboelõ ba nahania, lõ hadia ia chõra. I'ofõnai'õ wanolo ba nose mado 7 Joeda Jehowa, fa bõi fajawa ba mado Joeda ma'oewoe Dawido ba banoea Jeroezalema, ba wa'eboea dõira andrõ. Na loeo da'õ, ba 8 amaedola ibaloegõ baloesenia Jehowa mbanoea Jeroezalema, ba samomé chõra, ba no timba Dawido, na loeo da'õ, ba ma'oewoe Dawido, ba no timba Lowalangi, si mane mala'ika Jehowa andrõ, si iagõ fõnara. Ba na loeo da'õ, 9 ba oe'aloei wangohori fefoe niha baero, si no mõi manoewõ Jeroezalema. *(Hez. 38, 32. Fam. 20, 9).*

10 II. **Ba ba ma'oewoe Dawido, ba ba mbanoea Jeroezalema, ba oelaoe Geheha fa'ahachõ dõdõ, Eheha ba wakaosa, ba latõngõni nifahõra mege, ba la'e'esi ia, nifange'esi ono matoea si ha samboesamboea; mege'ege sibai ira ba chõnia, timba wa'aboe dõdõ ba chõ nono si a'a.** *(Jer. 6, 26. Joël. 2, 28. Amos. 8, 10.*
11 *Joh. 19, 34. Fam. 1, 7).* Na loeo da'õ, ba tesao wange'esi sabõlõbõlõ, ba Jeroezalema, timba wange'esi no ba Hadandrimo ba danõ salo'o, ba Me-
12 gido. *(Nga'õt. II. 35, 20).* Mege'ege niha ba danõ fefoe, samboesamboea mado: Si tonia ma'oewoe Dawido ba si tonia ndra alawe chõra; ba si tonia ma'oewoe Natano ba si manõ gõi ndra alawe chõra; *(Sam. II. 5,*
13 *14);* ba si tonia mado Lewi ba si manõ gõi ndra alawe chõra; ba si tonia ma'oewoe Zime'i ba si manõ gõi ndra alawe chõra; *(Moz. IV. 3,*
14 *18);* ba si manõ madora fefoe; samboesamboea mado, ba si tonia, ba si manõ gõi ndra alawe chõra.

FAZA 13.

I. Oemboe fangehao, fameta horõ. Fangohori adoe, fabaja sama'ele'õ sofaja. II. Telaoe zi'õli chõ goebalo andrõ, ba fangehao rorogõfõnia.

1 I. **Ba na loeo da'õ, ba no atõla goemboe ba ma'oewoe Dawido ba ba mbanoea Jeroezalema, oemboe ba wanasai horõ ba si ra'ira'iõ.**
2 *(Hez. 47, 1. F. 14, 8).* Ba na loeo da'õ — iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba oehori irege dõi nadoe, ba danõ, ba tobali lõ itõrõ lira sa'ae, ba oemanõ gõi wangohori ba danõ sama'ele'õ andrõ, fabaja eheha andrõ si ra'ira'iõ. *(Jer. 14, 15.*
3 *Hos. 2, 17).* Ba na so zoei na zabe'e tõdõ, ba we'amõi sama'ele'õ, ba lamane dania chõnia amania ba inania, so'ono ja'ia: Jagõ mate, me no õlaoe waja ba dõi Jehowa! Ba satoeania, amania ba inania zanaroe'õ chõnia si'õli, na mõi ia sama'ele'õ. *(Moz. V. 13, 9).* Ba na loeo 4
da'õ, ba dozi sama'ele'õ, ba saila ba gangilatara, na mõi ira sama'ele'õ, ba lõ'õ sa'ae la'obaroe mbaroe boe andrõ, ba wolimo niha; *(Raz. II. 1, 8),* dozi lamane a'ine: Tenga sama'ele'õ 5
ndra'odo, no sangahalõ ndra'o; me iraono sibai na ndra'o, ba no lahõli sawoejoe ndra'odo. *(Amos. 7, 14).* Ba na tamanõ dania: Ba ha- 6
dia laheto andrõ, ba dõtõ'amõ? ba imane: Me no labõbõzido jomo ba nomo zomasi ja'odo! *(Sin. 22, 17).*

II. Faoso, ja'oegõ si'õli, chõ goe- 7
balo andrõ chõgoe, ba niha andrõ, sahatõ chõgoe! iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. Laoe chõ goebalo andrõ, ena'õ moezaewe mbiribiri, ba ena'õ oelaoe ba niha side'ide. *(Mat. 26, 31).* Ba ba danõ ma'asagõrõ — i- 8
ŵa'õ Jehowa — ba tobali doeata zahori, si mate, ba ha saraõ zi tosai ba danõ. Ba he si saraõ andrõ, 9
ba oefatõrõ ba galitõ, oetoenoe, nifanoenoe firõ, oehaogõ ira, nifangehao ana'a. Da'õ dania zi angarõfi li tõigoe, ba oefondrondrongo chõra, ba oemane dania: Da'õ mbanoeagoe! ba lamane: He Jehowa, Lowalangigoe! *(Sin. 50, 15; 91, 15. Hos. 2, 23. Fet. I. 1, 7).*

FAZA 14.

I. Fanoewõ niha baero Jeroezalema, safoeria. ba fangorifi banoea Lowalangi andrõ. II. Razo ba goeli danõ ma'asagõrõ Jehowa. III. Famakiko niha baero. IV. Dozi niha, ba lafosoemange Jehowa.

I. Hiza, iroegi dania baŵa chõ 1
Jehowa, ba jomo ba mbanoea chõmi lafosasi gondra'oea niraboe ba chõmi. Oe'owoeloi sa'ae dania niha 2
baero fefoe, ba wanoewõ Jeroezalema, ba atoe'a dania ira ba mbanoea, ba laraboeraboe gamagama ba nomo, ba lahorõni ndra alawe; ba si matonga nõsi mbanoea, ba ni'oloi'õ, ba si tosai niha, ba tenga nihori ba mbanoea. *(Hez. 38, 14 b. t.).*

3 To'ele dania Jehowa a'i, mõi fa-
soewõ ba soi niha andrõ, si mane
no, me fasoewõ ia, me loeo wa-
sõndrata andrõ. *(Jes. 42, 13. Hez.*
4 *39, 4).* Ba hili wanicha i'iagõ, na
loeo da'õ, ba hili wanicha andrõ
ba gamaoedoe Jeroezalema, tánõ
ba gatoemboecha loeo. Ba fabali
hili wanicha, i'otarai zoezoenia,
noemalõ ba gatoemboecha ba ba
gaechoela, tobali bawa danõ sebo-
lo, mijõoe to'ese zi tambai hili ba
5 miraja to'ese zi tambai. Ba moloi
ami, misawa mbawa danõ andrõ,
otaloea hili andrõ chõgoe — me
no ba Gaseli iroegi bawa danõ a-
ndrõ, otaloea hili — ba soloi ami,
si mane me moloi ami ba ziheoe
no andrõ, me loeo razo mado
Joeda Oesia. Ba si to'ele Jehowa,
Lowalangigoe, ba awõnia ni'amo-
6 ni'õ fefoe. *(Amos. 1, 1).* Ba na loeo
da'õ, ba lõ'õ manõ moloeo, tobali
7 ogõmigõmi zihaga andrõ. Ba ma'-
ochõ dania — nihonogõi Jehowa —
ba tenga si moloeo ba tenga si
bongi; ba na tánõ owĩ, ba awena
moloeo. *(Jes. 60, 19. Fam. 21, 23;*
22, 5).
8 II. Na loeo da'õ, ba so nidanõ
goemboe, si oroi moroi jomo ba
Jeroezalema, sangele misa: sara
zoloeaha ba ziloea asi tánõ ba ga-
toemboecha loeo, ba si sara, ba ba
nasi tánõ ba gaechoela moloeaha;
faoma, he ba mbawa lõchõ, ba he
ba mbawa deoe. *(Joël. 3, 18. F. 13,*
9 *1. Fam. 22, 1).* **Ba Jehowa razo ba**
danõ, ma'asagõrõ. Na loeo da'õ,
10 **ba ha samõsa Jehowa, ba tõinia,**
ba ha samboea. *(Fam. 19, 16).* To-
bali salo'o dania danõ ma'asagõrõ,
i'otarai Geba, noemalõ ba Rimono,
raja Jeroezalema. Ba Jeroezalema,
ba si lõ teboelõ ba dadaomania
andrõ, si no alawa, i'otarai mbawa
gõli mado Mbenijami, iroegi naha
mbawa gõli me fõna ba iroegi
mbawa gõli ba watalinga andrõ;
ba i'otarai malige Hananeli, ba
iroegi wolazi andrõ chõ razo. *(Jes.*
2, 2. Jer. 38, 7. Raz. II. 14, 13. Neh.
3, 1). Ba sosó ira ba da'õ, ba lõ fa- 11
ngelifi sa'ae, ba sahono mbanoea Je-
roezalema, lõ hadia ia. *(Fam. 22, 3).*
III. Ba da'õ wamakao, famõzi 12
Jehowa niha baero andrõ fefoe, si
no manoewõ Jeroezalema: Mango-
booe nõsira, fatoea moezizio na ira;
hõrõra, ba obooe ba nahania ba-
cha, ba lelara, ba obooe ba mba-
wa. Na loeo da'õ, ba ihawoei ira 13
fa'afakoejoe sabõlõbõlõ Jehowa, ba
tobali fara'oera'oe tanga ira, ba i-
laoe chõ nawõnia zamõsana. Ba ma- 14
do Joeda gõi zi fasõndra chõra,
jomo ba Jeroezalema. Ba te'owoe-
loi dania gana'a niha baero fefoe,
si fasoei, ana'a ba firõ ba noecha,
si fahõna. Ba famoenoe da'õ gõi zi 15
gõna koedo ba koedo kalide ba o-
ndra ba kalide, oerifõ niha fefoe,
si so ba naha zanoewõ andrõ.
IV. Ba dozi si tosai niha baero 16
andrõ fefoe, si no mõi manoewõ
Jeroezalema, ba ero rõfi mõi ira
misi jawa, ba wangaloeloe chõ Je-
howa ngahõnõ ba ba wolaoe owasa
nose daha geoe andrõ. *(Jes. 66, 23).*
Ba si lõ mõi misi jawa ba Jeroeza- 17
lema, soi niha ba goeli danõ, ba
wangaloeloe chõ razo Jehowa nga-
hõnõ, ba lõ aechoe ba danõra deoe.
Ba na lõ mõi misi jawa Ndrawa 18
Miseraji, na lõ ja'ira, ba gõna ira
famakao andrõ, nifatõrõ Jehowa ba
niha baero andrõ, si lõ mõi misi
jawa, ba wolaoe owasa nose daha
geoe. Da'õ dania horõ Ndrawa Mi- 19
seraji ba horõ niha baero fefoe, me
lõ mõi ira misi jawa ba wolaoe o-
wasa nose daha geoe. Ba na loeo 20
da'õ, ba soera ba dete ritiriti andrõ
ba koedo, ba: „Ni'amoni'õ chõ Je-
howa!" ba bowoa fondrino andrõ
ba gosali Jehowa, ba no si mane
figa andrõ, ba wame'e soemange.
(Moz. II. 39, 30). Dozi bowoa da- 21
nia, ba Jeroezalema ba ba mado
Joeda, ba no moe'amoni'õ chõ Je-

howa ngahõnõ, ba dozi same'e soemange, ba so ira, ba lahalõ õsa, ba labe'e fondrino [zoemange], ba na loeo da'õ ba lõ'õ sa'ae saniaga, ba gosali Jehowa ngahõnõ. *(Jes. 35, 8. Joël. 3, 17. Fam. 21, 7).*

Soera

MALEACHI.

FAZA 1.

I. Jakobo nitoejoe Lowalangi, ba tenga Ezaoe. II. Ba lõ'õ zoei lafosoemange Jehowa ere andrõ; lalaoe zalacha ba ni'amoni'õ andrõ.

1 I. **T**aroma li. Niŵa'õ Jehowa ba Ndraono Gizeraëli, nifa'ema Male'-
2 achi andrõ. *(Jes. 13, 1).* Imane Jehowa: No oe'omasi'õ ami, ba mimane: Heza zi no õ'omasi'õ ndra'aga? Ba imane Jehowa: Hadia, tenga ga'a Jakobo Gezaoe? ba noa zoei oe'omasi'õ Jakobo, *(Moz. I. 25,*
3 *24 b. t. Rom. 9, 13),* ba fa'oedoe ndra'o chõ Gezaoe, ba no oebali'õ sasai'õ hili andrõ chõnia; ba tána chõnia tanõ, ba no oebali'õ tanõ si mate, nahia nasoe ana'a. *(Moz. I.*
4 *36, 8. Jer. 49, 17. Obad. a. 18).* Na lamane Iraono Gedomo: Si no moerasa ndra'aga, ba mafoeli ma'a'azõchi gadoedoela andrõ, ba imane Jehowa ngahõnõ andrõ: Sotomo ira, ba sanoedoegõ ndra'odo, ba labe'e tõira „tanõ horõ" ba „soi sofõnoe Jehowa, si lõ mamalõma-
5 lõ". Ba i'ila hõrõmi, ba mimane dania: Seboea Jehowa, italoe'i nola Ndraono Gizeraëli!
6 II. **O**no, ba ifosoemange namania, ba sangai halõwõ, ba ifosoemange zochõ ja'ia. Ba na Ama ndra'o, ba hezo zoemangegoe? Ba na sochõ ndra'o, ba hezo wangata'oefi ja'odo? iŵa'õ chõmi Jehowa ngahõnõ andrõ, ja'ami ere andrõ, si lõ ba dõdõ tõigoe. Ba mimane zoei: Hezo zi lõ ba dõdõma tõimõ? Ja'ami, same'e ba naha wame'e soe- 7
mange andrõ chõgoe roti nita'oenõi, ba mimane zoei: Hezo zi ta'oenõ andrõ, ni'ohema chõoe? Me no miŵa'õ: Meza chõ Jehowa andrõ, ba no si lõ ba dõdõda. *(Moz. III. 21,*
8). Ba na mibe'e soemange zi lõ 8
hõrõ, ba tenga si lõ sõchi [miŵa'õ]. Ba na mibe'e zomboejoemboejoe tõla ba sofõchõ, ba tenga si lõ sõchi gõi [miŵa'õ]. Tema be'e boeala chõ goemandroe chõoe, hadia, eboea maõ dõdõnia chõoe, ba hadia, inehegõ ndra'oegõ? iŵa'õ Jehowa nga-
hõnõ. *(Moz. III. 22, 22).* Ba 9
iada'e, ba mi'angarõfi li Lowalangi, ena'õ ihachõsi tõdõ ita — tangami zolaoe si manõ — hadia, so ba chõmi zeboea dõdõnia? iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. Ena'õ na so za- 10
mõsa ba chõmi sondroehõ bawandroehõ; fa bõi sa'ae mi'eboea'õ galitõ ba naha wame'e soemange andrõ, si lõ boto! Lõ omasido ami, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. ba soemange nibe'e dangami, ba lõ ba dõdõgoe. *(Amos. 5, 21).* I'otarai sa 11
ba gatoemboecha loeo, noemalõ ba gaechoela, wa'eboea dõigoe, ba niha baero, ba dozi banoea, ba tetoenoe zamohoea, soemange dõigoe, soemange si sõchi; seboea sa dõigoe ba niha baero, iŵa'õ Jehowa nga-

hõnõ. *(Sin. 113, 3. Sach. 14, 16 b.t.).*
12 Ba ja'ami, ba salacha milaoe chõnia, wangoema'õ: Meza Jehowa andrõ, ba no moeta'oenõi, ba tána chõda andrõ ba da'õ, õda, ba no
13 sanoezoe dõdõda. Ba mimane: Wa'eboea wa'akao! ba te chõmi, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba mi'ohe gondra'oea ba somboejoemboejoe tõla ba sofõchõ; mibe'e soemange; hadia, somasido da'õ, nibe'e da-
14 ngami! iŵa'õ Jehowa. Ba ni'elifi zi falimo, si so si matoea ba goerifõnia ba samaboe'oe hadia ia, ba same'e soemange Zo'aja dania si alawe, si so sala; razo seboea sa ndra'odo, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba sata'oe niha dõigoe, ba niha baero.

FAZA 2.

I. Fanegoe ere andrõ, sanawõ fawoe'oesa li andrõ chõ Lowalangi. II. Fanegoe sato, me falimolimo ira, si a'ania ba chõ ngambatõra.

1 I. **Ba** iada'e, ba ba chõmi tetandrõsaigõ goroisa andre, ja'ami
2 ere. Na lõ mifondrondrongo ba na lõ mibe'e ba dõdõmi, ba wamosoemange dõigoe, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba oefatõrõ chõmi wangelifi ba oe'elifi wamahoewoemi andrõ; ba noa sa'ae oe'elifi, me lõ edõna mibe'e ba dõdõmi. *(Moz. III. 26, 16. Moz. V. 28, 15).* Hiza,
3 oetegoe dangami, ba oelaoe ba mbawami golawoea, olawoea zoemange andrõ chõmi, ba ba da'õ
4 lafao ami. Ba aboto dania ba dõdõmi, wa no oefafa'ema'õ chõmi goroisa andrõ, ena'õ fawoe'oesa li chõgoe ba Ndraono Lewi, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. *(Moz. IV. 25,*
5 *12).* Fawoe'oesa ligoe andrõ chõra, ba no fangorifi ba fa'ohahaoe dõdõ, ba ba wangata'oefi ja'odo oebe'e chõra, ba no la'ata'oefi ndra'odo, ba no manizinizi ira ba dõigoe
6 andrõ. *(Jer. 32, 40).* Oroisa si ndroehoe nifa'emara, ba si lõ atoelõ, ba mbewera. Ba wa lõ sinegoe ba ba wa'atoelõ latõrõ lalara somasi ndra'o, ba no ato ladõnisi mangawoeli, ba wondrõi lala si lõ atoelõ. *(Jak. 1, 25).* **Ba mbewe** 7
gere sa, ba bõi aefa wamahaõ si ndroehoe; famobawa lala ta'aloei ba mbewenia, me no sinenge Jehowa ngahõnõ ia. *(Jer. 18, 18).* Ba 8
ja'ami, ba no mirõi lala, no ato zi te'ala mibe'e famahaõmi andrõ, no mifoefoe wawoe'oesa li andrõ, ba Ndraono Lewi, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. Ba ja'odo gõi, ba si lõ ba 9
dõdõ ami, oebe'e, ba si lõ tõi, ba zato fefoe, me no olifoe ami lala andrõ chõgoe, ba me no eboea dõdõmi zamboeana, ba wamahaõ andrõ.

II. **H**adia, tenga ha samõsa na- 10
mada, ja'ita fefoe? Tenga ha samõsa Lowalangi sombõi ja'ita? Ba hana wa faoma falimolimo ita chõ nawõda, wolaoe salacha ba wawoe'oesa li andrõ chõ ndra toeada? *(Efes. 4, 6).* Si falimo mado Joeda, 11
ba ba Ndraono Gizeraëli ba ba Jeroezalema, ba no telaoe zogoro ita; mado Joeda, ba noa sa lalaoe zalacha ba ni'amoni'õ andrõ, chõ Jehowa, somasi ia; ba no omasi ira nono Lowalangi bõ'õ, ba no la'owaloe. *(Eser. 9, 1 b. t. Neh. 13, 23).* Jamoe- 12
hori Jehowa zi lõ mõrõ ba sanedema li, ba nose ma'oewoe Jakobo, ba niha andrõ, same'e soemange chõ Jehowa ngahõnõ! Ba da'õ na 13
nilaoemi: mihawoe taŵa hõrõ naha wame'e soemange andrõ chõ Jehowa, ba fege'ege ba fangarõngarõ; tobali lõ'õ sa'ae i'otahõgõ zoemange nibe'emi, ba lõ'õ sa'ae ihalõ ba dangami zomasi ia. Ba mimane: 14
Hana? Me no anehe Lowalangi wolaoemõ chõ ngambatõmõ me ono matoea ndra'oegõ, ba zi no falimo ndra'oegõ, lõ lai wa no awõoe ia ba fo'omo ba wawoe'oesa li andrõ chõoe. *(Mat. 5, 32).* Ba samõsa lõ so- 15
laoe si manõ, si so tõdõ na ma'ifoe. Ba he wisa dõdõ zi samõsa andrõ?

Chõ Lowalangi i'aloei nga'õtõ. Ba mi'angelama, tõdõmi andrõ, ba bõi manõ falimo ndra'oegõ chõ ngambatõoe me ono matoea ndra'oegõ!
16 *(Moz. I. 15, 3; 16, 3).* Me no si fatoewoe chõgoe wanibo andrõ, iŵa'õ Jehowa, Lowalangi Ndraono Gizeraëli; ihawoei horõ mbaroenia [solaoe da'õ], iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. Ba mi'angelama sa'ae, tõdõmi andrõ, ba bõi manõ falimo ami!
17 *(Moz. V. 24. 1. Mat. 19, 8).* Atage Jehowa mibe'e, ba wehedemi andrõ, ba mimane: Heza mabe'e atage ndra'oegõ? Me miŵa'õ: Dozi solaoe si lõ atoelõ, ba no si sõchi, wamaigi Jehowa, ba no ja'ira zomasi ia: ma hezo na Lowalangi andrõ, samatõrõ hoekoe satoelõ?

FAZA 3.

I. Tefa'ele'õ wa'aso Mesia ba fa'aso zangehao lala chẽnia. II. Ba wangoehoekoe so Jehowa, ba ndramoefalalini gera'erara ba ndra moetõrõ nifachoi andrõ. III. No faehoe ira zeboea horõ zangata'oefi Lowalangi.

1 I. **Hiza, oefatenge zinenge andrõ chõgoe, ena'õ ihaogõ lala fõnagoe; ba lõ moedõnadõna, ba mõi ba gosalinia Zo'aja andrõ, ni'aloeimi, mala'ika wawoe'oesa li andrõ, somasi ami, zi so; hiza so ia dania, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ.** *(Mat. 11, 10. Mar. 1, 2. Loek. 1, 76; 7, 27).*
2 Ba ha niha zanaha baŵa wa'asonia andrõ, ba ha niha zi tola, na to'ele ia? Me hoelõ si mane alitõ ba zolaoegõ ana'a ia, ba me hoelõ si mane idanõ nawoe ba zamabago noecha. *(Jer. 2, 22. Sach. 13, 9).*
3 Ba doemadao dania ia wolaoegõ firõ andrõ ba fangehao ja'ia, ba ihaogõ Nono Lewi andrõ, iheta zi tenga, nifolaoe ba gana'a ba ba wirõ, ena'õ tobali solohe soemange Jehowa ira, si nangea. *(Hes. 44, 15.*
4 *Sin. 5, 21).* Ba ena'õ omasi dania Jehowa zoemange nibe'e mado Joeda, awõ nibe'e Jeroezalema, si mane me loeo fõna sibai, si mane ba gõtõ si no noemalõ.

5 II. Ba mõido chõmi, ba wangoehoekoe, ba sasi salio ndra'o, oedoe zi fakelemoe andrõ ba oedoe zohorõ, fabaja si mõi ba hõloe na faja ba sangambõsi loeo genoni ba samakao lacha mbanoea ba si lõ ama, si lõ ina, ba samoejoe'õ hoekoe ba niha bõ'õ, lõ fangata'oefi ja'odo, iŵa'õ Jehowa ngohõnõ. *(Moz II. 22, 22. Moz. III. 19, 13. Jak. 5, 4).*
6 Ja'odo sa, Jehowa, ba lõ si tobali ndra'odo; ba ja'ami, Iraono Gizeraëli, ba lõ sahori na ami. *(Moz. IV. 23, 19. Sin. 33, 1. Amaed. 19, 21).*
7 I'otarai gõtõ ndra toeami, ba no mi'erogõ gamachoitagoe ba lõ ni'o'õmi. Mifoeli ami chõgoe, ba oefoelido chõmi, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, ba mimane: Hezo atõ nifalalinima era'erama? *(Sach. 1, 3).*
8 Hadia, tola maõ ilimo Lowalangi niha, wa milimo ndra'odo? ba mimane: Hezo nilimoma ja'oegõ? Ba zi samboea ni'ofoeloe andrõ ba ba zoemange nihalõ fegero andrõ. *(Neh.*
9 *13, 10).* Andrõ wa no moe'elifi ami, me milimolimo ndra'odo, samboea
10 soi manõ ja'ami. Mi'ohe ba nomo girõgirõ zi samboea ni'ofoeloe, ma'asamboea, ena'õ so mbalazo ba nomo andrõ chõgoe, ba mitandraigõ ndra'o ba da'õ, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ, na lõ oebokai dania chõmi mba'aba'a andrõ ba mbanoea si jaŵa, wamadoewa howoehowoe chõmi, irege zi no fahõna. *(Moz. I. 7,*
11 *11. Raz. II, 7, 19).* Ba oetenaŵa chõmi damo andrõ, fa bõi lafakiko mboea danõ, ba lõ'õ sa'ae chõmi si zizimõ ba ŵeŵe nagoe ba kaboe,
12 iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. Ba lasoeno dania ami soi baero, fefoe, sohahaoe tõdõ ami laŵa'õ; me tanõ omasiõ sa'ae ami, dania, iŵa'õ Jehowa ngahõnõ. *(Jes. 62, 4. Dan. 11, 16. Sach. 7, 14).*

13 III. Milaŵa ndra'o fehedemi, iŵa'õ Jehowa, ba misofoe na: Hadia

14 nifagõlõsima chõoe ? Mimane : Za-
jazaja gõlõ wamosoemange Lowa-
langi, ba hadia hare, me tatõrõ ni-
fachoinia, ba me ta'onoecha noe-
cha ba wange'esi, bõrõ Jehowa nga-
15 hõnõ ? *(Gen. 26, 5).* Ba tasoeno sa'-
ae zi fajawa ; tenga ha fa no mo-
fozoe zolaoe si lõ atoelõ, noa na
gõi latandraigõ Lowalangi, ba lõ
16 fotoe. Ba fahoehoeo zangata'oefi
Jehowa, ba inehegõ Lowalangi ba
irongo, ba tefazõchi zoera fõnania,
soera famasoegi ba dõdõ, bõrõ za-
ngata'oefi Jehowa andrõ, samosoe-
17 mange tõinia. *(Fam. 20,12).* Ba chõ-
goe ira, iwa'õ Jehowa ngahõnõ, na
no iroegi bawa andrõ, ni'asogõgoe,
ba oe'orifi ira, si mane fangorifi
niha ononia matoea samosoemange
ja'ia. *(Moz. V. 7,6 ; 8, 5. Sin. 118,24.*
18 *Sach. 14, 7).* Ba ifoeli dania mi'ila
wa'afaehoera zatoelõ zi lõ atoelõ,
ba fa'afaehoera zamosoemange Lo-
walangi zi lõ mamosoemange ja'ia.

FAZA 4.

I. Famabali seboea na so Mesia.
II. Fa'aso Gelija andrõ.

1 I. Hiza sa, iroegi dania bawa a-
ndrõ siholahola, timba galitõ ba
wanoenoe bõtoea, ba timba mbõrõ
wache dania dozi si fajawa, awõ
dozi solaoe si lõ atoelõ, ba achozi
ibe'e bawa andrõ dania, iwa'õ Je-
howa ngahõnõ, tobali lõ tosai chõra
ibe'e, he wa'a ba he daha. *(F.*
3, 2). **Ba chõmi sangata'oefi tõigoe,** 2
ba toemboe loeo andrõ, fa'atoelõ,
ba fangorifi barõ gafinia, ba maoso
ami ba manoka ami, si mane ono
zawi niboela ; *(Jer. 23, 6. Loek. 1,*
78). Ba mihoendrahoendra zeboea 3
horõ, awoe sa'ae ira barõ gahemi,
na bawa da'õ, ni'asogõgoe dania,
iwa'õ Jehowa ngahõnõ. Mitõrotõrõ 4
tõdõmi goroisa andrõ nifa'ema
Moze, enonigoe andrõ, ba ni'oroi'õ-
goe amachoita ba hoekoe, ba Ndrao-
no Gizeraëli fefoe, ba hili Horebi.
(Moz. V. 4, 10).

II. **Hiza, oefatenge chõmi Ge-** 5
lija andrõ, sama'ele'õ, gasagasa wa
iroegi bawa andrõ chõ Jehowa,
seboea ba sata'oe ita. *(Fam. 11,1).*
Ba ifoeli ba ndraono dõdõ ndra 6
ama, ba tõdõ ndraono chõ ndra
ama, fa bõi mõi ndra'o, ba wa-
ngohori niha ba danõ. *(Mat. 11, 14.*
Mar. 9, 11. Loek. 1, 17).

HET

NIEUWE TESTAMENT

IN HET NIASSISCH VERTAALD

DOOR

H. SUNDERMANN.
Zendeling.

SOERA GAMABOE'OELA LI SI BOHOOE.

II. DRUK.

UITGEGEVEN DOOR HET NEDERLANDSCH BIJBELGENOOTSCHAP.

AMSTERDAM
1911.

TYP. DE DORDRECHTSCHE DRUKKERIJ- EN UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ.

FAMÕFÕ'Õ

ZOERA GAMABOE'OELA LI SI BOHOOE ANDRE:

I. Toeria somoeso dõdõ.

1. Nisoera Mataio.
2. „ Mareko.
3. „ Loeka,
4. „ Johane.

II. Halõwõ zinenge andrõ, nisoera Loeka.

III. Soera Waoelo andrõ, nifa'ohe'õ.

1. Soera ba mbanoea Roma.
2. „ „ „ Gorindro I.
3. „ „ „ „ II.
4. „ „ Ndrawa Galatia.
5. „ „ mbanoea Nefeso.
6. „ „ „ Wilifi.
7. „ „ „ Golose.
8. „ „ „ Desalonika I.
9. „ „ „ „ II.
10. „ chõ Dimoteo I.
11. „ „ „ II.
12. „ „ Dito.
13. „ „ Wilemo.
14. „ ba Niha Heberaio.

IV. Soera zinenge bõ'õ andrõ, si fitoe.

1. Soera Jakobo.
2. „ Wetero I.
3. „ „ II.
4. „ Johane I.
5. „ „ II.
6. „ „ III.
7. „ Joeda.

V. Soera wama'ele'õ andrõ, chõ Johane.

SELOENGOE.

Soera Mataio.

Be'e :

Faza 2, 9 : fõnara, fangali fõnarn.
„ 2, 13 : da'õ, fangali do'õ.
„ 2, 14 : da'õ, fangali da'o.
„ 5, 25 : so ami, fangali sa ami.
„ 6, 32 : zoroego, fangali zoeroego.
„ 8, 31 : õfofanõ, fangali õfafanõ.
„ 11, 13 : mama'ele'õ, fangali mama'le'õ.
„ 12, 39 : tandra chõ, fangali chõ tandra.
„ 15, 22 : Gana'ana, fangali Kana'ana.
„ 16, 24 : jamoe'o'õ, fangali jamoe'õ'õ.
„ 18, hõgõ : dania, fangali dunia.
„ 22, 44 : chõoe, fangali choõe.
„ 23, 26 : saoe'a, fangali sa-oe'a.
„ 26, 69 : VIII, fangali VII.
„ 27, 19 : fo'omonia, fangali fo'omania.

Soera Mareko.

Faza 1, 29 : ira, fangali lira.
„ 2, 17 : zofõchõ, fangali sofõchõ.
„ 5, 40 : zi so, fangali si zo.
„ 7, hõgõ : Gana'ana, fangali Kana'ana.
„ 8, 1 : nifahaõnia, fangali nifahõõnia.
„ 8, 11 : fahoehoeo, fangali tahoehoeo.
„ 9, 31 : wanofoe.
„ 10, 1 : no to'õlõ, fangali na to'õlõ.
„ 15, 21 : Simoni, fangali Simeoni.

Soera Loeka.

Faza 4, 21 : chõra, fangali chõrõ.
„ 10, 35 : mahemoloe õ, fangali mahemoloe'õ.
„ 11, 43 : sò, fangali sa.
„ 12, 1 : owoelo, fangali owolo.
„ 13, 35 : Ja'ahowoe, fangali Ja'ohowoe.
„ 14, 3 : loeo, fangali loea.
„ 17, 28 : mananõnanõ, fangali manõnanõ.

Faza 18, 35 : zidadao, fangali zidadado.
„ 20, 47 : balazo, fangali halazo.
„ 22, 23 : solaoe.

Soera Johane.

Faza 1, 37 : daroea, fangali daroera.
„ 4, 42 : sangorifi.
„ 7, 30 : sombambaja, fangali mbambaja.
„ 8, 14 : samadoehoe'õ.
„ 9, 38 : mangaloeloe.
„ 16, 12 : niŵa'õgoe.
„ 18, 16 : mbawandroehõ.
„ 21, 23 : dalifoesõ.

Halõŵõ zinenge.

Faza 1, 1 : ja'oegõ.
„ 4, 10 : ja'aboto.
„ 5, 12 : boenoe „ira", fõna ha.
„ 7, 49 : nilaoemi.
„ 7, 53 : Gal., fangali Gel.
„ 8, 4 : ba latõrõi.
„ 15, 16 : oe'a'azõchi, fangali õ'a'azõchi.
„ 15, 17 : tõigoe, fangali dõigoe.
„ 16, 11 : mahemoloe õ, fangali mahemoloeo.
„ 19, 19 : ba la'ofaja, fangali be la'of.
„ 26, 22 : ba ba zatoea.

Soera ba Roma.

Faza 2, 19 : ndra'oegõ.
„ 8, 25 : tataha, fangali tahaha.

Soera ba Gorindro, si samboea.

Faza 7, 3 : Noa sa.
„ 8, 7 : famahaõ, fangali famahõ.
„ 8, 18 : II. (fõna Ba).

Soera ba Nefeso.

Faza 1, 1 : moroi, fangali morõi.
„ 2, 12 : gamaboe'oela.
„ 5, 33 : ena'õ na i'ata'oefi.

Soera ba Golose.

Faza 2, 19 : tefabõbõ, fangali tafabõbõ.
„ 3, 12 : ni'omasi'õ.

Soera ba Desalonika I.

Faza 3, 11 : Amada, fangali Amad.

Soera ba Desalonika II.

Faza 2, 10 : fa'omasi, fangali wa'omasi.
„ 3, 6 : boenoe „na", fõna „niha ia".

Soera chõ Dimoteo I.

Faza 1, 10 : si ndroehoe.
„ 3, 7 : si so.
„ 5, 13 : zi tenga.

Soera ba niha Heberaio.

Faza 9, 5 : horõ, fangali hõrõ.
„ 10, 26 : tosai, fangali tasai.
„ 11, 3 : dõdõda, fangali dõdõra.

Soera Jakobo.

Faza 1, 15 : ba, fangali ha.
„ 2, 5 : ba zangomasi'õ.

Soera Johane I.

Faza 3, 5 : tefa'ele'õ, fangali tafa'ele'õ.

Soera Wama'ele'õ.

Faza 3, 22 : jamoefondr., fangali jamoefandr.
„ 9, 14 : Oifarati, fangali Oiferati.
„ 16, 12 : „ fangali „
„ 22, 9 : zolo'õ, fangali zolõ'õ.

Faigi na ba „zi faoedoe" andrõ, fefoe gofoe heza : ba zi so Sal. be'e Raz., ba ba zi so Hes. be'e Hez.

Ba Zoera Moze I. Faz. 8, 21 be'e : tanõ, **b**a niha, fangali tanõ **h**a niha.

Soera doeria somoeso dõdõ andrõ

nisoera

MATAIO.

FAZA 1.

I. Toea Jesoe. II. Fa'atoemboenia.

(A. 1–17; Loek. 3, 23–38).

1 I. Soera mbõrõta Jesoe Keriso, ma'oewoe Dawido andrõ, ma'oewoe Gaberahamo. *(Sam. II. 7, 12. 13).*
2 Iza'aki nono Gaberahamo, Jakobo nono Giza'aki, Joeda nono Jakobo ba talifoesõnia andrõ. *(Moz. I. 21,*
3 *3; 25, 26; 29, 35.)* Feresi nono Joeda ba Sera, ononia chõ Damara andrõ. Eseromo nono Weresi. Aramo nono Geseromo. *(Moz. I. 38, 29).*
4 *Roet. 4, 18–21).* Aminadabi nono Garamo, Na'aso nono Gaminadabi,
5 Salemo nono Na'aso. Boasi nono Zalemo, ononia chõ Rachaba andrõ. Jobedi nono Mboasi, ononia chõ Roeti andrõ. Iza'i nono Jobedi.
6 Dawido nono Giza'i, Dawido razo andrõ. Selomo nono Dawido, ononia chõ wo'omo Goeria andrõ.
7 *(Sam. II. 12, 24.)* Rehabeamo nono Zelomo. Abia nono Rehabeamo. Asa nono Gabia *.(Nga'õt. I. 3, 10-17).*
8 Jozafati nono Asa. Joramo nono
9 Jozafati. Oesia nono Joramo. Jotamo nono Oesia. Ahasi nono
10 Jotamo. Hisikia nono Gahasi. Manase nono Hisikia. Amoni nono
11 Manase. Josia nono Gamoni. Jechonia nono Josia ba talifoesõnia andrõ, me loeo tefawoe'a ira, me te'ohe ba Mbabilona. *(Eser. 3, 2.)* Ba me no 12
aefa tefawoe'a ira, me te'ohe ba Mbabilona,ba mo'ono Jechonia, Selatiëli nononia. Seroebabeli nono Zelatiëli. Abioedi nono Zeroebabeli. Eliaki 13
nono Gabioedi. Asori nono Geliaki. Sadoki nono Gasori. Achimi nono 14
Zadoki. Elioedi nono Gachimi. Elea- 15
sari nono Gelioedi. Matana nono Geleasari. Jakobo nono Matana. Josefo nono Jakobo, Josefo fo'o- 16
mo Maria andrõ, ina Jesoe, nifotõi Keriso. *(F. 27, 17. 22).* Tobali feleõfa nga'õtõ fefoe, i'otarai 17
Gaberahamo, iroegi Dawido, ba feleõfa nga'õtõ i'otarai Dawido, iroegi tefawoe'a ira, te'ohe ba Mbabilona; ba i'otarai tefawoe'a ira, te'ohe ba Mbabilona, iroegi Keriso, ba feleõfa nga'õtõ zoei.

II. Ba si mané w'atoemboe Je- 18
soe Keriso andrõ: Me no ifohoe nina Jesoe, Maria, Josefo andrõ, me lõ soroedoe ira na, ba terongo, manabina ia chõ Geheha ni'amoni'õ *(Loek. 1. 26–38).* Ba ibõhõi manõ 19
ia mena'õ Josefo, soniha ja'ia, lõ i'ombacha'õ, me niha satoelõ ia, lõ edõna i'ailasi. *(Moz. V. 24, 1 b. t).* Ba 20
me ifatooetooe tõdõnia da'õ, ba hiza, oroma chõnia mala'ika Zo'aja ba

wangifi, imane : He Josefo, ma'oewoe Dawido, bõi ata'oefi wangai Maria andrõ, nihamõ ; tabina andrõ, si so ba daloenia, ba no moroi ba Geheha ni'amoni'õ. *(Rom. 3, 1.)*
21 Ba madono ia dania, ono matoea, ba õbe'e tõi nono andrõ Jesoe, me **ja'ia zangefa'õ banoeania ba horõra.** *(Loek. 1, 31. Hal. zin. 4,*
22 *12; 5, 31).* Ena'õ itõrõ niŵa'õ Zo'aja, ni'ombacha'õ zama'ele'õ, andrõ si manõ da'õ fefoe; imane sama'ele'õ
23 andrõ : „Hiza, so dania nono alawe sanabina, ba madono ono maetoea, ba labe'e tõi nono andrõ „Emanoe'eli'", „awõda Lowalangi" geloeahania, na la'ali [ba li niha]." *(Jes. 7, 14. Tim. I.*
24 *3, 16).* Ba me tokea Josefo, ba i'o'õ niŵa'õ mala'ika Zo'aja andrõ
25 chõnia, ihalõ nihania. Ba lõ oroedoe ira, iroegi madono ia, ono matoea, ba ibe'e tõi nono Jesoe. *(Loek. 2, 7, 21).*

FAZA 2.

I. Ere si otarai danõ ba gatoemboecha loeo. II. Foloi ba danõ Miseraji. III. Famoenoe ono ba Mbetilechema. IV. Fangawoeli moroi ba danõ Miseraji.

1 I. **Ba** me no toemboe Jesoe ba Mbetilechema, ba Joedaia, me loeo razo Herode andrõ, ba hiza gere, moroi ba danõ ba gatoemboecha, si mõi ba Jeroezalema.
2 *(Loek. 2, 4 b. t.)* Lamane : Hezo razo Niha Jehoeda andrõ, sawena toemboe ? No oroma chõma ndrõfinia ba danõ ba gatoemboecha, ba mõiga mangaloeloe chõnia. *(Moz.*
3 *IV. 24, 17).* Ba me irongo da'õ razo andrõ, Herode, ba tobali dõdõnia ba samba banoea manõ Jeroezalema, awõnia. Ba ifaloecha'õ gere
4 seboea fefoe, awõ zangila amachoita ba niha Jehoeda, ba izofoezofoe chõra, hadia niŵa'õ, heza toemboe
5 Keriso. Ba lamane chõnia da'õ : Ba Mbetilechema ba Joedaia, si mané sa ba zoero zama'ele'õ : *(Joh. 7, 42)* „Baja'oegõ, Betilechema, ba danõ mado Joeda, ma'ifoe tenga fondrege zide'ide ndra'oegõ bazolohe mado Joeda andrõ, me ba chõoe i'otarai dania solohe andrõ, sokoebaloi banoeagoe andrõ Iraono Gizeraëli". *(Mich. 5, 1).* Awena 7
ifakaoni'õ gere no mege Herode, ibini'õ wamakaoni'õ, ba izofoezofoe sibai chõra, ha mega oroma ndrõfi andrõ *(Jes. 60, 1).* Ba ifatenge 8
ira ba Mbetilechema, imane: Mi'ae'e, mi'aloealoei sibai, heza so nono andrõ, ba na no misõndra, ba mi'ombacha'õ chõgoe, ena'õ mõido
gõi mangaloeloe chõnia. Ba me no 9
larongo niŵa'õ razo andrõ, ba mõi ira, ba hiza ndrõfi andrõ, ni'ilara ba danõ ba gatoemboecha, mowaõwaõ fõnarn, iroegi tebato ia faoedoe
zi so ono andrõ. Ba me la'ila 10
ndrõfi andrõ ba omoeso sibai dõdõra. Ba mõi ira jomo ba da'õ, 11
ba hiza nono, awõ ninania Maria, ba labalõdoehini tooe dauõ, mangaloeloe chõnia ba labokai naha gana'ara, mamoeala ira chõnia, balaki ba koemõjõ ba emoeri. *(Sin. 72, 10, b. t.).* Ba iŵa'õ chõra Lowa- 12
langi, ba wangifi, bõi lafoeli ira chõ Herode ; ba latõrõ lala bõ'õ, wangawoeli ba danõra.

II. **Ba** me no mofanõ ira, ba 13
hiza mala'ika Zo'aja, sangoroma'õ ja'ia chõ Josefo, ba wangifi, imane : Faoso, ohe nono, awõ ninania, ba oloi ba danõ Miseraji ba ba do'õ iagõ, irege moehededo chõoe ; i'aloei sa dania nono Herode, ba wamakiko ja'ia. Ba maoso ia, i'ohe 14
nono, awõ ninania, ba zi bongi ba isaŵa danõ Miseraji. Ba da da'o so 15
ia iroegi wa'amate Herode, ena'õ itõrõ niwa'õ Zo'aja, ni'ombacha'õ zama'ele'õ andrõ, me imane : „No oekaoni nonogoe moroi

ba danõ Miseraji". *Hos. 11, 1).*

16 III. **Ba** me i'ila Herode, no lalimo ia ere andrõ ba mofõnoe sibai ia, ba ifatenge, ifaboenoe'õ fefoe ndraono ba Mbetilechema ba ba zi fasoei fefoe, i'otarai zi mendroea fache fa'eboea, noemalõ ba zide'ide moroi andrõ, dali wa'ara andrõ nizofoezofoenia ba gere andrõ.

17 Ba da'õ itõrõ niwa'õ Jeremia andrõ,

18 sama'ele'õ, me imane: „No terongo wangarõngarõ ba Rama, fege'ege, ba fange'esi sabõlõbõlõ; i'e'e'-si nononia Rachela, ba lõ edõna ia larara dõdõnia, me lõ ja'ira sa'ae". *(Jer. 31, 15).*

19 IV. **Ba** me no mate Herode, ba hiza mala'ika Zo'aja, sangoroma'õ ja'ia chõ Josefo, ba wangifi, ba

20 danõ Miseraji. Imane: Faoso, ohe nono, awõ ninania ba foeli'õ ba danõ Ndraono Gizeraëli, noa sa mate zamoenoe ono andrõ ena'õ.

21 Ba maoso ia, i'ohe nono, awõ ninania, ba isawa danõ Ndraono

22 Gizeraëli. Ba me irongo, no tobali razo Joedaia Garichela'o, fangali namania Herode, ba ata'oe ia mõi ba da'õ. Ba hoemede chõnia Lowalangi, ba wangifi; ba isawa danõ

23 Galilaia. Mõi ia ba mbanoea sotõi Nazareta, ena'õ itõrõ niwa'õ zama'ele'õ, wa banoea Nazareta dania dõinia. *(Loek. 2, 39. Jes. 11, 1; 53, 2. Sach. 6, 12).*

FAZA 3.

I. Johane samajagõ idanõ. II. Fangombachania. III. Tebajagõ idanõ Jesoe.

(A. 1–12: Mar. 1, 1–8. Loek. 3, 1–20. Joh. 1, 6–28).

1 I. **Ba** me loeo da'õ, ba so Johane andrõ, samajagõ idanõ, mangombacha ia ba danõ si mate, ba Joe-

2 daia, imane: **Mifalalini gera'erami, noa sa'ae ahatõ mbanoea zoroego andrõ.** *(F. 4, 17).* Da'õ sa niwa'õ 3 Jesaja, sama'ele'õ andrõ, me imane: „Soli zi'ao ba danõ si mate, imane: Mihaogõ lala Zo'aja, mifadaja lalania. *(Jes. 40, 3).* Ba baroe Jo- 4 hane andrõ, ba boe gondra ba oeli zawi mbõbõ taloe, ba õnia, ba tamo, awõ we wani ba gatoea. *(Loek. 1, 15, Sal. II. 1, 8).* Ba mõi 5 baero chõnia mbanoea Jeroezalema ba banoea Joedaia andrõ, fefoe, awõ mbanoea si fatambai Joridano, fefoe. Ba lafabajagõ'õ idanõ ira 6 chõnia ba Joridano ba la'ombacha'õ horõra. *(Hal. zin. 19, 3. 4).*

II. **Ba** me i'ila, ato zi mõi chõnia 7 farizaio ba sadoekaio, nibajagõ idanõ, ba imane chõra: He ja'ami, ono goelõ! ha niha zangoroma'õ chõmi lala wangefa ba wõnoe andrõ dania? *(F. 12, 34; 23, 33).* Mi'- 8 a'asogõ sa'ae mboeaboea, si nangea boeaboea wamalalini era'era. Bõi miwai, tola miwa'õ tõdõmi: 9 Foeroegõma Gaberahamo; oewa'õ sa chõmi, i'ila Lowalangi, ibali'õ ma'oewoe Gaberahamo gara andre. *(Joh. 8, 33, b. t.).* Ba no moefaoe- 10 doegõ wato ba wa'a geoe, ba fefoe dõla geoe sa'ae, si lõ boea si sõchi. ba la'obõ ba latibo'õ ba galitõ. *(F. 7, 19, Joh. 15, 6).* Ja'odo, 11 ba idanõ oebajagõ chõmi, ba wamalalini era'era, ba si so foerigoe dania, ba sabõlõ moroi chõgoe; ambõ solohe badagahenia ndra'odo, ba Eheha ni'amoni'õ ba alitõ ibajagõ chõmi da'õ. *(Hal. zin. 13, 24.* 12 *25; 2, 3. 4; Jes. 4, 4).* So ba dangania dõrinia ba ihaogõ golajama mbasitõ chõnia ba oelitõ, ba ifa'anõ ba halasa ba adaja andrõ, ba itoenoe ba galitõ si lõ matemate.

(A. 13–17: Mar. 1, 9–11. Loek. 3, 21. 22. Joh. 1, 31–34.)

III. **Me** loeo da'õ so Jesoe, 13 i'otarai Galilaia, isawa Joridano, chõ Johane, ba wamabajagõ'õ idanõ

14 ja'ia chõnia. Ba itenawa ia Johane, imane: Mogoena sa chõgoe tebajagõ idanõ ndra'o chõoe, ba mõi
15 ndra'oegõ chõgoe? Ba itema linia Jesoe, imane chõnia: Laoe manõ oea; si manõ sa zi nangea chõda, ba wolo'õ satoelõ andrõ, hadia ia
16 fefoe. Awena itehe chõnia. Ba me no moebajagõ idanõ Jesoe, ba i'anema'õ mõi mijawa moroi ba nidanõ; ba hiza, tebokai mbanoea si jawa, ba i'ila Geheha Lowalangi, si mõi mitooe, hoelõ marafadi, we'amõi
17 chõnia. Ba hiza li, si otarai zoroego, imane: **Onogoe da'õ, ono omasiõ, wa'omasigoe.** *(Jes. 11, 2; 42, 1. F. 17, 5. Loek. 9, 25. Fet. II. 1, 17).*

FAZA 4.

I. Itandraigõ Jesoe Afõcha. II. Mõi ba Galilaia Jesoe. III. Ikaoni nifahaõnia si fõfõna andrõ. IV. Mamahaõ ia ba mamadõhõ fõchõ.

(A. 1–11: Mar. 1, 12. 13. Loek. 4, 1–13.)

1 I. **A**efa da'õ, ba i'ohe ba danõ si mate Jesoe Eheha, ena'õ itandraigõ ia Afõcha. *(Heb. 4, 15.*
2 *Moz. 1. 3).* Ba me lõ si manga ia, õfa woeloe wongi wa'ara, ba olofo
3 ia, me aefa da'õ. Ba mõi chõnia zanandraigõ andrõ, imane chõnia: Na ono Lowalangi ndra'oegõ, ba
4 wa'õ, ena'õ tobali roti gara andre. Ba itema linia, imane: „Tenga ha ba gõnia aoeri niha, ba ngawalõ li fefoe, si otarai mbawa Lowalangi, aoeri
5 ia". *(Moz. V. 8, 3.)* Ba i'ohe ia ba mbanoea ni'amoni'õ andrõ Afõcha,
6 ba mboemboe gosali ifa'aso. Ba imane chõnia: Na ono Lowalangi ndra'oegõ, ba tibo'õgõ tooe, noa sa so ba zoera: „Iwa'õ ba mala'ika andrõ chõnia dania, ba chõmõ andrõ, ba lataja tangara ndra'oegõ, fa lõ manendre gaheoe ba gara." *(Sin. 91, 11, b. t.)* Imane chõnia Jesoe: So gõi 7
ba zoera: „Bõi tandraigõ Zo'aja, Lowalangioe". *(Moz. V. 6, 16.)* Ba. i'ohe zoei ia Afõcha, 8
ifasao ba hili salawa sibai, i'oroma'õ chõnia mbanoea ba goeli danõ fefoe, awõ lachõminia, ba imane 9
chõnia: Ahori oebe'e chõoe da'õ, na õtoehi danõ, ba wangaloeloe chõgoe. Ba imane chõnia Jesoe: 10
Beta'õgõ Satana! Noa sa so ba zoera: „Chõ Zo'aja, Lowalangioe, mangaloeloe ndra'oegõ ba ha ja'ia õfosoemange'.' *(Moz. V. 6, 13. Fam. 22, 8, 9).* Awena irõi ia Afõcha, ba 11
hiza, ba la'ondrasi ia mala'ika, mõi ira ngoningoninia. *(Heb. 1, 14).*

(A. 12–17: Mar. 1, 14. 15. Loek 4, 14. 15.)

II. **B**a me irongo Jesoe, no tekoe- 12
roe Johane, ba ifoeli ia ba Galilaia *(F. 14, 3. Loek. 4, 14. 15).* Ba 13
iheta ia ba Nazareta, mõi ia fatewoe ba Gafanaoema, ba zinga mbawa nidanõ andrõ, ba danõ mado Nafetali, ba ngai mado Zeboeloni. *(Loek. 4, 16—31).* Ena'õ itõrõ niwa'õ 14
Jesaja, sama'ele'õ andrõ, me imane: „Tanõ Ndraono Zeboeloni ba tanõ Ndraono Nafetali, tanõ ba zinga mbawa, jefo Joridano, Galilaia niha baero andrõ, niha andrõ, sidadao 16
ba zogõmigõmi, ba no la'ila haga seboea, ba no toemboe haga ba zidadao ba danõ wa'amate ba ba loemõ wa'amate." *(Jes. 9, 1, 2).* I'otarai da'õ, ba ibõrõtaigõ 17
mangombacha Jesoe, imane: **Mifalalini gera'erami, noa sa'ae ahatõ mbanoea zoroego andrõ!** *(F. 3, 2).*

(A. 18–22: Mar. 1, 16–20. Loek. 5, 1–11).

III. **B**a me mowaõwaõ ia ba zinga 18
mbawa Galilaia andrõ, ba i'ila niha, si fatalifoesõ, Simoni, nifofõi Fetero ba Andrea talifoesõnia, lalaoe giri ba

mbawa, me no toeka giri ira. *(Joh. 1,*
19 *35, b. t.).* Ba imane chōra : Mi'o'ō
ndra'o, ba oebali'ō sama'oe'oe niha
20 ami. Ba i'anema'ō larōi giri, ba la'o'ō
21 ia. *(F. 19, 27).* Ba me mofanō ia
ba da'ō, ba i'ila dánō bō'ō, daroea
zoei, si fatalifoesō gōi, Jakobo, ono
Zebedaio ba Johane, talifoesōnia,
no so ba doendraha, awō namara
Sebedaio, mamōnō kirira. Ba hoe-
22 mede ia chōra. Ba la'anema'ō larōi
doendraha, awō namara, ba la'o'ō ia.
23 IV. **B**a itōrōi danō Galilaia ma'a-
fefoe, mamahaō ia ba zekola chōra
ba manoeriagō toeria somoeso dōdō,
toeria mbanoea Lowalangi andrō, ba
ifadōhō ngawalō wōchō fefoe, awō
ngawalō wa'atebai, ba niha. *(F. 9,*
24 *35. Hal. zin. 10, 38).* Ba hoemōngō
doeriania ba danō Ziria ma'asagōrō.
Ba la'ohe chōnia fefoe zofōchō, ha-
dia ia ngawalō wōchō, ma hadia ia
zafōchō chōra, awō zobechoe, awō
zaniri, awō zi no mate dambai, ba
25 ifadōhō. *(Mar. 3, 7, b. t.).* Ba ato
zolo'ō ja'ia banoea Galilaia, ba si
foeloe banoea, ba banoea Jeroezale-
ma, ba banoea Joedaia, ba banoea
jefo Joridano andrō. *(Loek. 6, 17,*
b. t.).

FAZA 5.

Hoehoeo Jesoe ba hili : I. Famahowoe'o si sōchi boeaboea. II. Famarooe tōdō nifahaō. III. Famobawa lala satoelō.

(Faz. 5–7. faigi gōi Loek. 6, 20–49.)

1 I. Ba me i'ila niha sato andrō, ba
mōi ia ba hili, ba me no moedadao
2 ia, ba la'ondrasi ia nifahaōnia. Ba
ibōrōtaigō fahoehoeo, ifahaō ira,
3 imane: **Ja'ahowoe zi noemana tōdō, me chōra mbanoea zoroego andrō.**
4 *(Loek. 6, 20. Jes. 57, 15).* **Ja'ahowoe zebolo tōdō, me ja'ira zochō oeli danō dania.** *(Sin. 126, 5. Kor. II. 7, 10).*
5 **Ja'ahowoe zaboe tōdō, me ja'ira**
6 **nirara tōdō dania.** *(Sin. 37, 11).* **Ja'ahowoe zolofo ba sowōchi tōdō fa'atoelō dōdō andrō, me ja'ira ni'aboesoi'ō dania.** *(Loek. 6, 21, Joh. 6, 35).*
Ja'ahowoe zahachō tōdō, me ja'ira 7
nihachōsi tōdō dania. *(F. 25, 35,*
b. t. Loek. 6, 36. Jak. 2, 13). **Ja'aho-** 8
woe zohaoehaoe tōdō, me ja'ira zangila Lowalangi dania. *(Sin. 24, 3-5.*
Joh. I, 3, 2. 3). **Ja'ahowoe zanga-** 9
toelō'ō niha, me ja'ira nifotōi ono Lowalangi dania. *(Heb. 12, 14).* **Ja'-** 10
ahowoe nigohi ba wa'atoelō dōdō andrō, me chōra dania mbanoea zoroego andrō. *(Fet. I. 3, 14).* Ja'- 11
ahowoe ami, na la'o'aja ami niha,
ba na lagohi ami, ba na siwa mbalō
labōbōgō chōmi si lō sōchi, na bōrō
ndra'o. *(Loek. 6, 22, 23. Fet. I. 4, 14).*
Mi'omoesoi'ō dōdōmi ba mi'owoea- 12
woea'ō dōdōmi, me eboea loeomi ba
zoroego. No si manō gōi ira, wolohi
sama'ele'ō andrō, fōnami. *(Jak. 5,*
10. Hal. zin. 7, 52).

II. **J**a'ami nasio ba goeli danō. Ba 13
na taja wa'asi'asi nasio, ba ha labe'e
fangasingasinia ? Lō goenania sa'ae,
hatō fanibo ja'ia, fa lahoendrahoe-
ndra niha. *(Mar. 9, 50. Loek. 14,*
34. 35). Ja'ami haga ba niha ba 14
goeli danō. Tebai tobini mbanoea,
si so ba hili jawa. *(Fil. 2, 15).* Lō'ō 15
gōi tatoenoe wandroe ba tabaloegō
toemba jōoe, tabe'e jawa ba naha
wandroe, ba ihagaini hadia ia, chōra
fefoe, si so jomo. *(Mar. 4, 21. Loek.*
11, 33). Jasi manō hagami andrō, 16
jahoemaga ba niha, ena'ō la'ila
mboeaboeami andrō, si sōchi, ba
ena'ō lasoeno Namami andrō, si so
ba zoroego. *(Fet. I. 2, 12).*

III. **B**ōi miwa'ō tōdōmi, ba wo- 17
woe'ai oroisa, awō zoera zama'ele'ō
andrō, mōi ndra'o; tenga ba wo-
woe'ai, ba wolo'ō oroisa mōi ndra'o.
(Rom. 3, 31). Si ndroehoe sa niwa'ō- 18
goe chōmi, iroegi adoedoe mbanoea
si jawa, awō danō, ba lō awoe'a
zamboea dandra zoera andrō, ba he
si samboea niti, ba goroisa andrō,
irege no ahori itōrō. *(Jes. 40, 8.*
Loek. 16, 17). Andrō, na so zowoe'ai 19
oroisa sambalō, fondrege zide'ide,

ba na imanõ wamahaõ niha, da'õ nifotõi fondrege zide'ide ba mbanoea zoroego andrõ. Ba na so zolo'õ ja'ia, ba na samahaõ niha ia, da'õ nifotõi seboea ba mbanoea zoroego. 20 *(Jak. 2, 10. Dan. 12, 3).* Oewã'õ sa chõmi, na lõ arõoe tohoede wa'atoelõ dõdõmi, moroi ba wa'atoelõ dõdõ zangila amachoita andrõ, ba moroi ba wa'atoelõ dõdõ warizaio andrõ, ba tebai mõi ami ba mbanoea zoroego andrõ. *(F. 23, 2. b. t. Loek. 18,* 21 *11. 12).* No mirongo, wa no moewã'õ chõ ndra toea: Bõi ange'e; ba na so zange'e, ba gõna ia hoekoe. 22 *(Moz. II. 20, 13; 21, 12).* Ba ja'o, ba oewã'õ chõmi: Fefoe, ha niha zofõnoe chõ dalifoesõnia, ba si gõna hoekoe; ba sangoema'õ chõ dalifoesõnia: „sowõhõ mowa ndra'oegõ", ba nihoekoe ba rafe seboea andrõ, ba sangoema'õ „sowõhõ ndra'oegõ", ba si gõna narako alitõ. *(Joh. I.* 23 *3, 15).* Andrõ, na õbe'e game'elaoe ba naha wame'e soemange, ba na itõrõ tõdõoe ba da'õ, so hadia ia zinegoe dalifoesõoe chõoe, *(Mar.* 24 *11, 25).* ba rõi ba da'õ game'elaoe fõna naha wame'e soemange, ba ae oea, ba atoelõ'õ ndra'oegõ chõ dalifoesõoe, ba awena õfoeli'õ, ba õbe'e game'elaoe andrõ. *(F. 6,* 25 *14).* Ta'ita'i folo'õ chõ zi fa'oedoe chõoe, fatoea sa ami ba lala, fa lõ ibe'e ba danga zangoehoekoe andrõ ndra'oegõ si fa'oedoe chõoe andrõ, ba ibe'e ba danga wazoeri ndra'oegõ sangoehoekoe ba tebe'e ba goeroenga ndra'oegõ. *(F. 18, 34. 35. Loek.* 26 *12, 58. 59.)* Si ndroehoe niwa'õgoe chõoe, lõ aefa'õ ba da'õ, na tosai zi 27 sakefe õmõoe, si lõ moeboe'a. No mirongo, wa no moewã'õ: Bõi 28 ohorõ! *(Moz. II. 20, 14.)* Ba ja'o, ba oewã'õ, chõmi: Dozi, ha niha zamaigi ira alawe, wangisõ ja'ia, ba no ihorõni tõdõnia. *(Job. 31, 1).* 29 Ba na i'alani ndra'oegõ hõrõoe kambõlõ, ba tema koë ia ba tibo'õ. Mohare'õ sa ba da'õ, na tekiko ndrotondrotooe zamboea, moroi tetibo ba narako mbotooe ma'asamboea. *(F. 18, 9. Mar. 9, 47. Gal. 5, 24).* Ba na i'alani ndra'oegõ ta- 30 ngaoe kambõlõ, ba tema ewa ia ba tibo'õ. Mohare'õ sa ba da'õ, na tekiko ndrotondrotooe zamboea, moroi tetibo ba narako mbotooe ma'asamboea. *(F. 18, 8. Mar. 9,* *43).* Ba no moewa'õ: „Na so 31 zangefa'õ ngambatõnia, ba jamoebe'e chõnia zoera wangefa'õ". *(Mat. 19,* *3—9. Moz. V. 24.)* Ba ja'o, oewa'õ 32 chõmi: Dozi, ha niha zangefa'õ ngambatõnia, na tenga horõ mbõrõ, ba samohorõ ngambatõnia da'õ, ba sangowaloe ni'efa'õ, ba sohõrõ. *(Loek. 16, 18. Kor. I. 7, 11.)* No mirongo 33 gõi, wa no moewa'õ chõ ndra toea: „Bõi ae ba hõloe, na si lõ doehoe, ba õtõrõ chõ Zo'aja ba zi mõi'õ ba hõloe". *(Moz. III. 19, 12. Moz.* *IV. 30, 37).* Ba ja'o, ba oewa'õ 34 chõmi: Bõi manõ mi'ae ba hõloe. Bõi mibe'e hõloe mbanoea si jawa, me no dadaoma Lowalangi. *(Jes.* *66, 1; F. 23, 16 b. t.).* Ba bõi gõi 35 tanõ, me no danedane gahenia, ba bõi gõi Jeroezalema andrõ, me no banoea razo seboea. *(Sin. 48, 3).* Bõi gõi be'e hõloe hõgõoe, me sara 36 mboe lõ õ'ila õ'afoesi'õ ba lõ õ'ila õ'aitõni. Da'õ wehedemi: Ja'ia, na 37 ja'ia! ba: lõ'õ, na lõ'õ! Ba moroi ba Gafõcha zi tõra da'õ. *(Jak. 5, 12).* No mirongo, wa no moewa'õ: 38 „Hõrõ fangali hõrõ ba ifõ fangali nifõ." *(Moz. II.* *21, 23. 24).* Ba ja'o, ba oewa'õ chõmi 39 Bõi milawa zi lõ sõchi andrõ. Ba na so zamalisi bo'õmõ kambõlõ, ba oro'õ chõnia zi tambai gõi. *(Loek.* *6, 29. Amaed. 24, 29).* Ba na so 40 zangadoegõ ja'oegõ, ba wangai baroemõ, ba loeloe chõnia lembe gõi. *(Kor. I. 6, 7).* Ba na so zamorege 41 chõoe, ba wolohe ja'oegõ awõnia ba lala zi saza fa'arõoe, ba ae awõnia

42 zi doea za. Be'e ba zangandrõ chõoe, ba bõi erogõ, na so zamalali chõoe hadia ia. *(Moz. V. 15, 7, b. t.*
43 *Loek. 6, 30. 34).* No mirongo, wa no moeŵa'õ: „O masi' õ zahatõ chõoe, ba jafatioe dõdõoe ba zi fatioe tõdõ chõoe." *(Moz. III. 19, 18; 23,*
44 *3 b. t.)* Ba ja'o, ba oewa'õ chõmi: Mi'omasi'õ zi fatioe tõdõ chõmi ba mi'angandrõ, salahi zolohi ja'ami; *(Amaed. 25, 21. 22. Loek. 6, 27 b. t. Loek. 23, 34. Hal. zin. 7, 60. Fet. I.*
45 *3, 9. Rom. 12, 14—20).* ena'õ tobali ono Namami andrõ, si so ba zoroego, ami, me ifatoemboe'õ loeonia andrõ ba zi lõ sõchi ba ba zi sõchi, ba teoe andrõ chõnia, ba ibe'e ba zatoelõ ba ba zi lõ atoelõ. *(Loek. 6,*
46 *35. Efes. 5, 1).* Na mi'omasi'õ sa zomasi ja'ami, ba hadia loeomi? Tenga lamanõ gõi sanema beo andrõ?
47 *(Loek. 6, 32).* Ba na ha talifoesõmi mi'owai, ba hadia zi sõchi nilaoemi?
48 Tenga lamanõ gõi niha baero? **Andrõ jamo'ahonoa ami, si mane fa'amo'ahonoa Namami andrõ ba zoroego.** *(Loek. 6. 36. Kol. 3, 14).*

FAZA 6.

Fanohoegõ hoehoeo ba hili andrõ: I. He wisa wame'e ame'ela ba zi noemana. II. He wisa wangandrõ. III. He wisa wamoni. IV. Bõi omasi ita gana'a. V. Bõi ta'aboesi tõdõ mbalazo.

1 I. **Ba** mifaigi wa'atoelõmi andrõ, bõi ha ba zanehe niha atoelõ ami, ena'õ la'ila ami; ba na si manõ, ba lõ loeomi chõ Namami andrõ,
2 si so ba zoroego. *(F. 23, 5).* Andrõ, na õbe'e game'ala ba zi noemana, ba bõi falaoe'õ dorofe fõnaoe, si mane samini tõdõ andrõ, ba zekola ba ba newali, ena'õ lasoeno ira niha. Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, no
3 latema loeora. Ba na mame'e ame'ela ndra'oegõ ba zi noemana, ba bõi ja'i'ila tangaoe kabera hadia nilaoe dangaoe kambõlõ, *(Rom. 12, 8).* ena'õ lõ oroma game'elamõ andrõ; 4
ba isoelõni chõoe Amaoe andrõ, sangila si tobini. *(Loek. 14, 14).*

II. **Ba** na mangandrõ ami, ba bõi si 5
mane samini tõdõ ami. Noa sa omasi ira ba zekola so ira, ba ma ba newali, ba waeroea lala misa, na mangandrõ ira, afoera oroma ira ba niha. Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, no latema loeora. Ba ja'oegõ, na manga- 6
ndrõ'õ, ba ae si bacha ba mbate'e chõoe ba koesi mbawandroehõ chõmõ, ba angandrõ chõ Namaoe andrõ, ba zi tobini, ba isoelõni chõoe Amaoe andrõ, sangila si tobini. *(Sal. II. 4, 33).* Ba na mangandrõ ami, ba bõi 7
mi'oja'õ li, si mane niha baero; lawai sa tefondrondrongo chõra, ba wa'oja lira. *(Sal. I. 18, 26. Jes. 1, 15).* Andrõ bõi mifaomagõ ami 8
chõra, noa sa i'ila Amami andrõ, hadia zogoena chõmi, he lõ'õ na ni'andrõmi chõnia. *(Sin. 38, 10).* A- 9
ndrõ mimane wangandrõ: **He Ama chõma si so ba zoroego! Jate'amoni'õ dõioe.** *(Loek. 11, 2—4. Sin. 115, 1.)* **Jatobali banoeaoe fefoe** 10
niha. Ja'itõrõ zomasi ndra'oegõ, hoelõ ba zoroego, jasi manõ gõi ba goeli danõ. *(Loek. 17, 20 b. t., 22,*
42. Sin. 103, 21). **Õma siroegi ma'-** 11
õchõ be'e chõma ma'õchõ andre. *(Amaed. 30, 8).* **Ba efa'õ chõma ho-** 12
rõma, si mane fangefa'õma sala ba zi so sala chõma. *(F. 18, 21 b.t.).* **Ba bõi ohe ndra'aga ba wanandrai-** 13
gõ, ba efa'õga ba Gafõcha. Me chõoe mbanoea, awõ wa'abõlõ, awõ lachõmi, iroegi zi lõ aetoe. Jadoehoe. *(F. 26, 41. Kor. I. 10, 13.*
Tim. II, 4, 18.) Na mi'efa'õ sa'ae 14
zala niha, ba i'efa'õ gõi chõmi Amami andrõ, si so ba zoroego. *(Mar. 11, 25. 26. Kol. 3, 13).* Ba na lõ 15
mi'efa'õ zala niha, ba lõ'õ gõi i'efa'õ chõmi horõmi Amami andrõ.

III. **Ba** na mamoni ami, ba bõi 16
mifangeraoe mbawami, si mane samini tõdõ; me labaloegõ mbawara,

afoera oroma ira ba niha, ba wamonira andrõ. Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, no latema loeora. *(Jes. 58,* 17 *5).* Ba ja'oegõ, na mamoni'õ, ba bajoini hõgõoe ba sasai mbawaoe; 18 ena'õ lõ oroma ba niha, na 'mamoni'õ, ba ena'õ oroma chõ Namaoe andrõ, si so ba zi tobini, ba isoelõni chõoe Amaoe andrõ, sangila 19 si tobini. Bõi mihõna chõmi girõgirõ ba goeli danõ, nifakiko hama ba ni'ã howoe, nicharoe zanagõ ba 20 nitagõ. *(F. 19. 21; Loek. 16, 9).* Ba zoroego mihõna chõmi girõgirõ, ba zi lõ ifakiko hama, ba zi lõ i'ã howoe, ba zi lõ lacharoe sanagõ, ba zi lõ latagõ. *(Loek. 12, 33. Tim. I. 6,* 21 *17 b. t.).* Ba zi so girõgirõ chõoe sa, 22 ba da'õ gõi so dõdõoe dania. Haga mboto hõrõ; na si sõchi hõrõoe, ba mohaga mbotooe ma'asamboea. 23 *(Loek. 11, 34 b.t.).* Ba na no mofõchõ hõrõoe, ba ogõmigõmi mbotooe ma'asamboea. Andrõ, na no sogõmigõmi haga andrõ, si so ba dõdõoe, ba ha wa'abõlõ wa'ogõmigõmi andrõ. 24 Tebai enoni zi daroea nihá, ma fa'oedoe ia ba zi samõsa ba i'omasi'õ zi samõsa, ba ma zoei molemba ia ba zi samõsa, ba i'ositengagõ zi samõsa. Tebai enoni Lowalangi ami ba enoni gana'a gõi. *(Loek. 16, 13. Kor. II. 6, 14 b. t. Sal. I. 18, 21). (A. 25—33: Loek. 12, 22—31.)*

25 V. Andrõ oewa'õ chõmi: Bõi mi'aboesi tõdõ nosomi, hadia mbalazomi, ba ma botomi, hadia noechami. Tenga no eboea noso, moroi ba gõ, ba tenga no eboea mboto, moroi ba noecha? *(Fil. 4, 6. Fet.* 26 *I. 5. 7.)* Mifaigi wofo andrõ, ba daloe mbanoea, lõ manaroe ira ba lõ mamasi, lõ mangõhõna ba halasa ira, ba ibalazoi ira Amami andrõ, si so ba zoroego. Tenga no arõoe faehoe ami wofo? *(F.* 27 *10, 29—31).* Ba ha niha ba chõmi zangila mondrooe'õ fa'anaoe nosonia samba si'oe, na i'aboesi tõdõ? 28 Ba ba noecha, ba hana wa mi'aboesi tõdõ? Mitõngõni ladari mbõhõ andrõ ba danõ, he wisa wanõinia, lõ mohalõwõ ia, lõ managoe. Ba 29 oewa'õ chõmi, lõ si manõ wa'asõchi noecha Zelomo, ba lachõminia andrõ fefoe, si mane noecha zi sara da'õ. Ba na imanõ Lowa- 30 langi wamonoecha doe'oe ba danõ, si so ma'õchõ andre, nitibo'õ ba galitõ mahemoloe, ba tenga mendroea manõ imanõ chõmi, ja'ami sambõ famati? Andrõ bõi 31 miboesi dõdõmi ba bõi miwa'õ: Ha ma'ã? ma: ha mabadoe? ma: ha ma'onoecha? A'oi sa 32 ni'aloei niha baero da'õ fefoe; no'a sa i'ila amami andrõ, ba zoeroego, wa sogoena chõmi da'õ fefoe. **Mi'ofõnai'õ wangaloei banoea** 33 **Lowalangi andrõ, awõ wa'atoelõ dõdõ andrõ chõnia, ba tebe'e nõnõnõnõ dania chõmi da'õ fefoe.** *(Loek. 10, 42; 12, 31).* Andrõ bõi 34 mi'aboesi tõdõ zogoena mahemoloe; mahemoloe tesõndra lala zaboe dõdõ mahemoloe. Noa manõ wamakao zi sarasara ngaloeo.

FAZA 7.

Fango'ozoei hoehoeo ba hili andrõ: I. Bõi mangoehoekoe niha ita. II. Bõi ta'o'aja ni'amoni'õ. III Tefondrondrongo wangandrõda. IV. Toeho goroisa. V. Lala ba mbanoea Lowalangi. VI, Bõi tafondrondrongo li zamahaõ, samini tõdõ. VII. Amaedola: Omo nitaroe'õ ba dete gara.

(A. 1–5: Loek. 6, 37–42.)

I. Bõi mihoekoe niha, fa bõi -1 tehoekoe ami. *(Rom. 2, 1. b. t; 14, 10).* Hadia hoekoe nifatõrõmi ba niha 2 bõ'õ, da'õ nifatõrõ chõmi zoei dania; ba soe'asoe'a ni'anoe'a'õmi, ba la'anoe'a'õ zoei dania ba wanoe'a chõmi. *(Mar. 4, 24).* Ba hana wa- 3 õ'ila golowingõ, si so ba hõrõ dalifoesõoe, ba lõ ba dõdõoe mboto geoe andrõ ba hõrõmõ? Ba hadia wa 4 õwa'õ chõ dalifoesõoe: Base'õ, da'oeheta golowingõ andrõ ba hõrõoe, ba

hiza mboto geoe ba hõrõ chõoe.
5 Ofõnai'õ ba hõrõoe, wangeheta boto geoe andrõ, samini tõdõ, ba awena dania õfaigi wameta olowingõ andrõ ba hõrõ dalifoesõoe.
6 II. **Bõi** mibe'e õ nasoe ni'amoni'õ andrõ, ba bõi mitibo'õ ba mba'o mbawi manimani andrõ chõmi, fa bõi lahoendragõ ahera bawi ba fa bõi labali'õ ira foeri, ba wanasawi ja'ami.
(A. 7–11: Loek. 11, 9–13.)
7 III. **Mi'angandrõ ba tebe'e chõmi; mi'angaloei, ba misõndra, mibõkõbõkõ mbawandroehõ, ba tebokai chõmi.** *(F. 21. 22. Joh. 14, 14).*
8 Dozi sangandrõ manema, ba sangaloei, ba isõndra, ba chõ zamõkõ-
9 mõkõ bawandroehõ, ba tebokai. Ma ha niha ba chõmi niha, same'e chõ nononia kara, na i'andrõ roti chõ-
10 nia ? Ba ma same'e oelõ, na i'andrõ
11 gi'a ? Andrõ, na mi'ila mibe'e ba ndraonomi game'ela si sõchi, ja'ami si lõ sõchi, ba tenga mendroea manõ ibe'e zi sõchi Amami andrõ, si so ba zoroego, ba zangandrõ chõnia ? *(Jak. 1, 5. 6. 17).*
12 IV. Andrõ, fefoe hadia ia zomasi ami lalaoe chõmi niha, da'õ gõi milaoe chõra ; da'õ sa goroisa andrõ ba da'õ niŵa'õ zama'ele'õ andrõ. *(Loek. 6, 31. Rom. 13, 8—10.)*
13 V. **Mitõrõ mbawa gõli sise'ise andrõ, me no eboea mbawa gõli ba me no ebolo lala saechoe ba wa'atekiko andrõ, ba me no ato zanõrõ**
14 **ja'ia.** *(Loek. 13, 24).* **Ba me no ide'ide mbawa gõli ba me no ise'ise lala saechoe ba wa'aoeri andrõ, ba me lõ ato zanõndra ja'ia.**
15 VI. Mi'angelamaisi zama'ele'õ andrõ, si falimo, si mõi chõmi, si so noecha mbiribiri, ba bacha, ba asoe gatoea, si manga niha, ira.
16 *(F. 24, 4. 5. 24. Hal. zin. 20, 29).* Ba mboeaboeara aboto ba dõdõmi ira. Hadia, teteteoe mboea nagoe ba za'asa'a mao, ba ma boea marafala ba lato ? *(Loek. 6, 44. Jak. 3, 12).* Si manõ wa i'owoea mboea 17
si sõchi fefoe geoe si sõchi, ba eoe sobooe, ba i'owoea mboea si lõ sõchi. *(F. 12, 33 b. t.).* Tebai 18
i'owoea mboea si lõ sõchi eoe si sõchi ba tebai i'owoea mboea si sõchi eoe sobooe. Fefoe geoe si lõ 19
mowoea boea si sõchi, ba te'obõ ba tetibo'õ ba galitõ. *(F. 3, 10).* Andrõ, ba mboeaboeara aboto ba 20
dõdõmi ira. **Lõ dozi molala dania** 21
ba mbanoea zoroego andrõ si faso'aja chõgoe, wangoema'õ: He So'aja! he So'aja! ha solo'õ somasi Namagoe andrõ, si so ba zoroego. *(Loek. 6, 46. (Jak. 1, 22—25).* Ato dania 22
zangoema'õ chõgoe, na loeo da'õ : He So'aja ! he So'aja ! Hadia, tenga tõimõ chõma, ba wama'ele'õ, ba hadia, tenga tõimõ chõma, wamofanõ bechoe, ba hadia, tenga no oja nifazõchima tandra, soroi ba dõimõ andrõ ? *(Loek. 13, 25 b. t.)* Ba ba 23
da'õ dania, ba lõ oebini'õ chõra, oemane : Lõ oerai fa'ila chõmi, miheta ami chõgoe, ja'ami solaoe si lõ atoelõ. *(F. 25, 41).*
VII. Andrõ, fefoe ha niha zamo- 24
ndrongo niŵa'õgoe andre, ba solo'õ, ba ba niha satoeatoea, sanaroe'õ omonia ba zokara, fachilichili ia. *(Loek. 6, 47. 48. Joh. 13, 17).* Ba 25
ilaoe teoe sabõlõbõlõ, so molõ, ilaoe angi, itõrõ nomo andrõ, ba lõ aso'a ia, me no nitaroe'õ ba dete gara. Ba fefoe ha niha zamondrongo 26
niŵa'õgoe andre, si lõ molo'õ, ba ba niha sambõ tõdõ, sanaroe'õ omonia ba gawoe nasi, fachilichili ia. *(Loek. 6, 49).* Ba ilaoe teoe sabõlõ- 27
bõlõ, so molõ, ilaoe angi, itõrõ nomo andrõ, ba aso'a, abõlõbõlõ wa'aso'ania. *(Hes. 13, 11 b. t.).* Ba 28
tobali, me no i'o'ozoei hoehoeonia andrõ Jesoe, ba tobali dõdõ zato ba wamahaõnia. *(Mar. 1, 22. Loek. 4, 32).* Me no famahaõ zabõlõ 29
wamahaõnia ja'ira, ba tenga si mane ba zangila amachoita andrõ chõra.

FAZA 8.

I. Ifadõhõ mbooe aoeri Jesoe, II. ba fõchõ zawoejoe goemandra andrõ ba Gafanaoema, III. ba fõchõ matoea Wetero, ira alawe, IV. Ifahaõ ira ba wolo'õ ja'ia, V. itenaŵa mbade; VI. ifadõhõ wõchõ zobechoe, daroea.

(A. 1–4: Mar. 1, 40–45; Loek. 5, 12–15.)

1 I. **B**a ato zolo'õ ja'ia, me mõi ia
2 mitooe, moroi ba hili. Ba hiza zobooe aoeri, si mõi chõnia, mangaloeloe chõnia, imane: He Toea, õ'ila õfadõhõ wõchõgoe, na edõna
3 ndra'oegõ. Ba i'oro'õ dangania, ibababa, imane: Edõna ndra'o, jadõhõ! Ba i'anema'õ dõhõ mbooe
4 aoerinia. Ba imane chõnia Jesoe: Faigi, fa bõi õ'ombacha'õ ba niha, ba ae oroma'õ ndra'oegõ chõ gere ba be'e game'ela andrõ, niŵa'õ Moze, ba wamadoehoe'õ chõra. *(Loek. 17, 14. Moz. III. 14, 2 b.t.).*

(A. 5–13: Loek. 7, 1–10.)

5 II. **B**a me mõi ia mijomo ba Gafanaoema ba i'ondrasi ia koemandra, mangandrõ chõnia, imane:
6 He Toea, so jomo zawoejoegoe, tooe ba zalo manõ, no mate dambai,
7 a'oi so wa'afõchõ. Imane chõnia:
8 Mõido moefadõhõ wõchõnia. Ba itema linia koemandra andrõ, imane: He Toea, ambõ ndra'o mõi'õ ba nomogoe, ba hede manõ, ha samboea li, ba dõhõ wõchõ zawoejoe-
9 goe. *(Sin. 107, 20).* Ja'odo sa gõi, ba no niha si so barõ mbaŵa zalaŵa, ba so barõ mbawagoe zaradadoe, ba na oeŵa'õ ba zi samõsa: Ae'e, ba mofanõ ia, ba ba zi samõsa: Aine, ba so ia; ba na oeŵa'õ chõ zawoejoegoe: Halõŵõoe da'õ, ba ihalõ.
10 Ba me irongo da'õ Jesoe, ba ahõlihõli dõdõnia, ba imane ba zolo'õ ja'ia: Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, ba Ndraono Gizeraëli na i, ba lõ
11 nisõndragoe famati si manõ. Ba oeŵa'õ chõmi, ato dania zi otarai danõ ba gatoemboecha, awõ zi otarai danõ ba gaechoela ba manga ira, awõ ndra Aberahamo, Iza'aki, Jakobo ba mbanoea zoroego andrõ, *(Loek. 13, 29).* ba nitibo'õ baero nono 12
mbanoea andrõ ba zogõmigõmi, baero sibai, ba fege'ege dania ba da'õ, ba fatangisa mboha. *(F. 23, 13; 25, 30).* Ba imane Jesoe chõ goe- 13
mandra andrõ: Foeli'õ, ja'itõrõ zi fadoehoe dõdõoe. Ba ba da'õ sibai dõhõ wõchõ zawoejoe no mege. *(F. 9, 22, 29; 15, 28).*

(A. 14–17: Mar. 1, 29–34. Loek. 4, 38–40.)

III. **B**a me mõi jomo Jesoe ba 14
nomo Wetero, ba i'ila matoeania ira alawe, tooe ba zalo, achõmõ. *(Kor. I. 9, 5).* Ba ira'oe danga ba 15
dõhõ wa'achõmõ, maoso ia mangai gõ Jesoe. Ba me bongi, ba ato 16
la'ohe chõnia sobechoe; ba ifofanõ mbechoe linia ba dozi sofõchõ, ba ifadõhõ wõchõ. Ena'õ itõrõ niŵa'õ 17
Jesaja, sama'ele'õ andrõ, me imane: „No iheta wa'atebaida ba no jaia zoloei fõchõda." *(Jes. 53, 4. Fet. I. 2, 24).*

IV. **B**a me i'ila Jesoe, ato niha, 18
sowoelo chõnia, ba iŵa'õ la'õtõ mbaŵa. *(Loek. 8, 22).* Ba i'ondra- 19
si ia sangila amachoita, samõsa, imane chõnia: He samahaõ, oe'o'õ ndra'oegõ, gofoe heza mõi'õ. *(Loek. 9, 57 b. t.)* Ba imane chõnia Jesoe: 20
So dõgi narõ hili ba zigõloe ba so gazoeni ba wofo ba daloe mbanoea, ba chõ Nono Niha, ba lõ naha wemõrõ. *(Kor. II. 8. 9).* Ba imane 21
chõnia nifahaõ bõ'õ: He Toea, tehe chõgoe, ena'õ mõido oea mogo'o amagoe. Ba imane chõnia: 22
O'õ ndra'o ba ndramoeko'o zi mate chõra niha si mate *(Efes. 2, 1 b. t.)*

A. 23–27: Mar. 4, 35–41. Loek. 8, 23–25.)

V. **B**a me mõi ia baowo, ba 23
la'o'õ ia nifahaõnia. Ba hiza, ilaboe 24
bade sabe'e ba mbaŵa andrõ, tobali tehawoe doeloe nowo, ba ja'ia, ba no mõrõ. Ba la'ondrasi ia, 25

lasoesoegi, lamane : Tolo Toea, teki-
26 ko ita ! Ba imane chõra : Ha lõ ata'oe ami, sambõ famati! Awena maoso ia, itenawa nangi, awõ ndroeloe, ba tobali ahono sibai.
27 *(F. 14, 31. Sin. 107, 29).* Ba ahõlihõli dõdõ niha, lamane : Ha niha da'õ, me lafondrondrongo gõi linia angi ba doeloe ?

(A. 28-34: Mar. 5, 1-20. Loek. 8, 26-39.)

28 VI. **Ba** me iroegi si jefo, danõ mbanoea Gadara, ba faloecha ia niha sobechoe, daroea, la'otarai lewatõ, no owõhõ sibai, tebai itõrõ
29 lala andrõ niha bõ'õ labe'e. Ba hiza, moe'ao ira, lamane : Hadia niwa'õoe chõma, Ono Lowalangi ? Hadia, ba wamakao ja'aga mõi'õ ba da'e, ba tenga inõtõ na ? *(Mar.*
30 *1, 24. Loek. 4, 41).* Ba so ba da'õ, sarõoe chõra, mbawi, sambawá
31 seboea, nikoebaloi. Ba la'andrõ chõnia bechoe andrõ, lamane : Na õfafanõ ndra'aga, ba fatengega ba
32 mbawi si sambawá andrõ. Ba imane chõra : Mi'ae'e. Ba larõi niha andrõ, lasawa mbawi. Ba hiza, fagohi ira ba zanaere, latibo'õ ira ba mbawa, sambawá manõ, ba alõmõ.
33 Ba moloi goebalo, lasawa mbanoea, ba la'ombacha'õ da'õ fefoe, ba
34 hadia ia ba zobechoe andrõ. Ba hiza, mõi ira baero, samba banoea manõ, ba wamaondragõ Jesoe, ba me la'ila ia, ba la'andrõ chõnia, ena'õ iheta ia ba danõra andrõ.

FAZA 9.

I. Ifadõhõ wõchõ zi mate dambai Jesoe. II. Ikaoni Mataio andrõ. III. Lõ mamoni nifahaõnia. IV. Ifadõhõ wõchõ ndra alawe sendro taloe. V. Isoesoegi nono Ja'iro andrõ. VI. Ifadõhõ wõchõ hõrõ zaoe'a, daroea ba fõchõ zobechoe, samõsa. VII. Ebolo mbasitõ, ba lõ ato zamasi.

(A. 1-8: Mar. 2, 1-12. Loek. 5, 17-26).

1 I. **Ba** mõi ia baowo, isawa si jefo, mbanoeara. Ba hiza, la'ohe 2
chõnia zi mate dambai, si mõrõmõrõ ba gaso. Ba me i'ila wamatira Jesoe, ba imane ba zi mate dambai andrõ : Bõi ata'oefi, onogoe, no te'efa'õ chõoe horõoe. Ba hiza, 3
lamane dõdõra õsa, sangila amachoita : Sangaohangaoha da'õ. Ba 4
me i'ila gera'erara Jesoe, ba imane : Hana wa lõ sõchi gera'erami, ba dõdõmi bacha ? *(Joh. 2, 24. 25).* He zaoha ira sa, fangoema'õ : No 5
te'efa'õ chõoe horõoe, ba ma fangoema'õ : Faoso, ba owaõwaõ ? Ba 6
ena'õ mi'ila, tola i'efa'õ Ono Niha horõ ba goeli danõ, (ba awena imane ba zi mate dambai andrõ) : Faoso, fazawa gasomõ ba foeli'õ chõmi. *(Joh. 5, 8).* Ba maoso ia, ifoeli ia 7
chõra. Ba me la'ila da'õ niha sato, 8
ba ata'oe ira ba lasoeno Lowalangi, same'e fa'abõlõ si manõ ba niha.

(A. 9-13: Mar. 2, 13-17. Loek. 5, 27-32.)

II. **Ba** me itõrõ Jesoe, me i'ota- 9
rai da'õ, ba i'ila niha, sidadao ba naha wanema beo, Mataio dõinia, ba imane chõnia : O'õ ndra'o. Ba maoso ia, i'o'õ. Ba me manga ia 10
jomo, ba hiza, ato zi mõi sanema beo, awõ zeboea horõ, oroedoe manga ira chõ Jesoe ba chõ nifahaõnia. Ba me la'ila da'õ farizaio, 11
ba lamane ba nifahaõnia : Hana wa oroedoe manga zamahaõ ja'ami ba zanema beo ba ba zeboea horõ ? *(Loek. 15, 2).* Ba imane, me irongo 12
da'õ : Ba zabõlõ, ba lõ mogoena zame'e daloedaloe, ha ba zofõchõ mogoena. Ba mi'ae mibe'e ba dõ- 13
dõmi, hadia niwa'õ andrõ : „F a' a h a c h õ d õ d õ z o m a s i d o, b a t e n g a s o e m a n g e." Tenga sa ba wogaoni satoelõ mõi ndra'o, ha ba wogaoni si so horõ. *(F. 12, 7. Hos. 6, 6. Tim. I. 1, 15.)*

III. **Ba** da'õ mõi chõnia nifahaõ 14
Johane andrõ, lamane : Hana ndra'aga ba farizaio, wa mamoni ba gõ ndra'aga, ba lõ'õ sa mamoni

15 nifahaõmõ ? *(Loek. 18, 12).* Ba imane chõra Jesoe : Hadia, tola aboe dõdõ zi mõi ba walõwa, fatoea awõra zangowaloe ? Ba iroegi bawa dania, ba aheta chõra zangowaloe, ba awena dania mamoni ba gõ ira.
16 *(Joh. 3, 29).* Ba lõ sombalo baroe satoea balobalo si bohooe ; asika zoei sa mbaroe, ba zinga mbalobalo andrõ, ba tobali eboea za-
17 sikania. Ba lõ'õ gõi lalaoe nagoe si bohooe ba nahia satoea. Ba na lalaoe, ba asika nahia andrõ ba adoewa nagoe ba tekiko nahia. Ba nahia si bohooe lalaoe nagoe si bohooe, ba faoma lõ hadia ia.

(A. 18-26: Mar. 5, 22-43. Loek. 8, 41-56.)

18 IV. **Me** iwa'õ chõra da'õ, ba hiza zalawa, si mõi jomo, mangaloeloe chõnia, imane : No mate mege nonogoe alawe, ba ae toefa ia ta-
19 ngaoe, ba aoeri ia. Ba maoso Jesoe,
20 i'o'õ, awõ nifahaõnia. Ba hiza ndra alawe, sendro taloe, no mewelendroea fache sa'ae ; i'ondrasi Jesoe moroi
21 foeri, ibabaja gahe mbaroenia ; imane sa dõdõnia : He ha baroenia oeba baja, ba dõhõ wõchõgoe. *(F. 14,*
22 *36).* Ba ibali'õ ia Jesoe, i'ila ba imane : Bõi ata'oefi, onogoe ; no i'orifi ndra'oegõ famatimõ andrõ. Ba abe'e ndra alawe andrõ, i'otarai da'õ sibai.
23 V. **Ba** me iroegi nomo zalawa no mege Jesoe, me i'ila zolaoe sigoe, awõ niha sato, si fagoeagoea, ba
24 imane : *(Jer. 9, 17).* Miheta ami, tenga sa si mate nono alawe andrõ, si mõrõ. Ba la'igi'igi'õ ia.
25 *(Joh. 11, 11.)* Ba me no tefofanõ baero niha sato, ba mõi ia si bacha, ira'oe danga, ba maoso nono alawe
26 andrõ. Ba hoemõngõ doeria da'õ ba danõ andrõ, ma'asagõrõ. *(Loek. 7, 17).*
27 VI. **Ba** me mofanõ Jesoe ba da'õ, ba la'o'õ ia niha saoe'a, daroea, moe'ao ira, lamane : Hachõsi tõdõ ndra'aga, ma'oewoe Dawido ! *(F.*
20, 30). Ba me mõi ia jomo, ba la'- 28
ondrasi ia saoe'a andrõ, ba imane chõra Jesoe : Hadia, fadoehoe dõdõmi, oe'ila oelaoe da'õ ? Lamane chõnia : Fadoehoe dõdõma, Toea. Awena ibabaja hõrõra, imane : Ja'- 29
itõrõ zi fadoehoe dõdõmi. *(F. 8, 13).* Ba teboka hõrõra. Ba ite- 30
nawa sibai ira Jesoe, imane : Mifaigi, bõi irongo da'õ niha, gofoe ha nihá. *(F. 12, 16. Mar. 1, 44).*
Ba mõi ira baero, ba la'ombacha'õ 31
ia ba danõ andrõ ma'asagõrõ. Ba 32
me no mõi ira baero, ba hiza, la'ohe chõnia niha si lõ hede, sobechoe. *(F. 12, 22).* Ba me no tefofanõ 33
mbechoe andrõ, ba hoemede zi lõ hede no mege, ba ahõlihõõli dõdõ niha sato, lamane : Lõ irai oroma zi manõ ba Ndraono Gizeraëli. Ba 34
lamane farizaio : Moroi ba zalawa mbechoe andrõ, wa ifofanõ mbechoe. *(F. 12, 24. Mar. 3, 22).*

VII. **Ba** itõrõi mbanoea seboea, 35
awõ mbanoea side'ide Jesoe, mamahaõ ia ba zekola chõra, manoeriagõ toeria mbanoea Lowalangi andrõ, toeria somoeso dõdõ, ba ifadõhõ fefoe ngawalõ wõchõ ba fefoe ngawalõ wa'atebai. *(F. 4, 23).*
Ba me i'ila niha sato, ba ahachõ 36
dõdõnia ira, me no nifakao ira, nifazaewe, hoelõ mbiribiri, si lõ koebalo. *(Hes. 34, 4. 5. Mar. 6, 34).*
Ba imane chõ ndra nifahaõnia : 37
Ebolo sa mbasitõ, ba lõ ato zoha-
!õwõ. *(Loek. 10, 2).* **Andrõ mi'andrõ** 38
chõ zochõ basitõ andrõ, ena'õ ifatenge zohalõwõ ba mbasitõnia.

FAZA 10.

I. Ifatenge zinengenia, si felendroea, Jesoe. II. Ifobawa lala chõra. III. Ifarooe dõdõra.

(A. 1-15: Mar. 3, 13-19; 6, 7-13. Loek. 6, 13-16 ; 9, 1-6).

I. **Ba** hoemede ia ba nifahaõnia 1
andrõ, si felendroea, itehe chõra, wolawa bechoe si ra'iõ, ena'õ lafo-

fanõ ba ena'õ lafadõhõ fefoe ngawalõ wõchõ ba fefoe ngawalõ wa'atebai.

2 II. Da'e dõi zinenge andrõ, si felendroea: Si fõfõna Zimoni, nifotõi Fetero ba Andrea, talifoesõnia; ba Jakobo, ono Zebedaio ba talifoesõnia Johane, *(Hal. zin. 1,* 3 *13).* ba Filifo ba Batolomaio, ba Toma ba Mataio, sanema beo andrõ, ba Jakobo, ono Galifaio ba 4 Lebaio, ba Simoni selote, ba Joeda, banoea Kariota, si manga mbõlinia 5 dania. Si felendroea andrõ nifatenge Jesoe ba iwa'õ li chõra, imane: Bõi misawa lala niha baero ba bõi mi'ae ba mbanoea Ndrawa Zamaria andrõ. Ba mbiribiri sisoena 6 andrõ, ma'oewoe Gizeraëli mi'ae'e. 7 *(F. 15, 24. Hal. zin. 13, 46).* Mi'ae'e ba mi'angombacha, mimane: No ahatõ mbanoea zoroego andrõ. 8 *(F. 4, 17. Loek. 10, 9).* Mifadõhõ wõchõ zofõchõ, ba misoesoegi zi mate, ba mifadõhõ mbooe aoeri ba mifofanõ mbechoe. Lõ nibe'emi bõli, ba bõi gõi mihalõ mbõli. *(Mar. 16, 17 b. t. Hal. zin.* 9 *8, 20).* Bõi mi'ohe gana'a ba bõi gõi firõ ba bõi gõi kefe, ba mbõbõ 10 taloemi. *(Loek. 22, 35).* Bõi mamola ami ba lala, bõi domboea mbaroemi, bõi mobadagahe ami ba bõi mani'o, noa sa si nangea labe'e gõ ba zohalõwõ. *(Loek. 10, 7. Kor. I.* 11 *9, 7. 14. Tim. I. 5, 18).* Ba ba zi mõi ami ba mbanoea seboea, ba ma ba mbanoea side'ide, ba mizofoezofoe ha niha zi nangea ba da'õ, ba ba da'õ mi'iagõ, irege mofanõ ami. 12 Ba na mõi ami jomo ba nomo, ba 13 mi'owai ira. *(Loek. 10, 5. 6).* Ba na si nangea nomo andrõ, ba jafaloecha ia wa'ohahaoe dõdõ andrõ chõmi. Ba na tenga si nangea ia, ba jamangawoeli chõmi wa'oha-14 haoe dõdõ andrõ chõmi. Ba na so zi lõ mama'amõi jomo ja'ami ba si lõ mamondrongo limi, ba miheta ami ba nomo andrõ ba ba mbanoea andrõ, mi'anotogõ gawoegawoe ba gahemi. *(Hal. zin. 13, 51; 18, 6).* Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, õna'- 15 õna na zi gõna mbanoea Zodoma ba banoea Gomora andrõ, na loeo wangoehoekoe, moroi ba zi gõna mbanoea andrõ. *(F. 11, 24).* Hiza, 16 oefatenge ami, hoelõ mbiribiri, ba hoenõ nasoe gatoea. Andrõ ja'oneche ami, si mane oelõ ba ja'atoelõ ami, si mane marafadi. *(Loek. 10, 3. Hal. zin. 23, 6).*

(A 17–22: Mar. 13, 9–13.)

Ba mi'angelamaisi niha; la'ohe sa 17 dania ami ba rafe, ba ba zekola chõra, labõzibõzi dania ami. *(F. 24,* 18 *9. Loek. 21, 12. Hal. zin. 5, 40).* Ba ba goemandroe ba ba razo te'ohe ami, bõrõ ndra'o, ba wamadoehoe'õ chõra ba ba niha baero. *(Hal. zin.* 19 *25, 23).* Ba na labe'e ba dangara ami, ba bõi mi'aboesi tõdõ he miwisa ba hadia niwa'õmi; tebe'e sa chõmi dania, ba da'õ sibai, hadia niwa'õmi. *(Loek. 12, 11. 12).* 20 Tenga sa ja'ami zihede, Eheha Namami andrõ zihede, na hoemede ami. Ibe'e dania niboenoe dali- 21 foesõnia niha, ba ibe'e niboenoe nononia ama, ba maoso ndraono, oedoe ndra amara, laboenoe. Ba 22 dozi ira dania fa'oedoe chõmi, bõrõ dõigoe. Ba sanaoe õlõ, iroegi gamozoea, da'õ ni'orifi. *(Loek. 21,* 23 *16. 17. Joh. 15, 18–21. F. 24, 13).* Ba na lagohi ami ba mbanoea si samboea, ba mi'oloi, misawa mbanoea bõ'õ. Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi: Lõ fachamõ midozigõ mbanoea Ndraono Gizeraëli, irege so Nono Niha. Tenga seboea 24 moroi chõ zamahaõ nifahaõ, ba tenga seboea moroi chõ zochõ ja'ia zawoejoe. *(Joh. 13, 16; 15, 20).* Abõnõ sa'ae chõ nifahaõ, na tobali 25 faoma ira zamahaõ ja'ia, ba na faoma ira zochõ zawoejoe. Na no labe'e tõi zochõ omo Mbeleseboe, ba tenga mendroea manõ lamanõ gõi ba zoroijomonia? *(F. 12, 24).*

(A. 26–33: Loek. 12, 2–9).

26 III. Andrõ bõi mi'ata'oefi ira. Lõ'õ sa hadia ia nibaloegõ, si lõ tefa'ele'õ dania, ba lõ nibini'õ, si lõ aboto ba dõdõ dania. *(Mar. 4,*
27 *22. Loek. 8, 17).* Hadia niŵa'õgoe chõmi ba zogõmigõmi, ba miŵa'õ ba zohaga; ba hadia nirongomi tõgi dalingami, ba mitoeriagõ ba
28 mbawa doewoetoewoe. Ba bõi mi'ata'oefi zamoenoe boto, si tebai mamoenoe noso. Ba mendroea manõ mi'ata'oefi zangila mamakiko noso,
29 fabaja boto, ba narako. Tenga domboea zakefe, na la'amawa ziliŵi nali ? ba samboea lõ aechoe tooe ba danõ da'õ, na tenga moroi chõ
30 Namami andrõ; ba ba chõmi, ba no te'erai gõi rozi mboe fefoe, ba
31 hõgõ jaŵa. Andrõ bõi ata'oe ami; no tohoede ami moroi ba ziliŵi
32 nali, he ŵa'ae oja ira. **Ba dozi ha niha zamadoehoe'õ ja'o ba niha, da'õ gõi nifadoehoe'õgoe chõ Namagoe. si so ba zoroego.** *(Rom.*
33 *10, 9. 10.)* **Ba sangosilõ'õgõ ja'o ba niha. ba oe'osilõ'õgõ gõi chõ Namagoe, si so ba zoroego.** *(Loek.*
34 *9, 26. Tim. II. 2, 12.)* Bõi miŵa'õ tõdõmi, ba wolohe fa'atoelõ ba goeli danõ so ndra'o; tenga ba wolohe fa'atoelõ mõi ndra'o, ba
35 wolohe fasõndrata mõido. Ba wama'oedoe niha chõ namania mõi ndra'o, ba ba wama'oedoe ono alawe chõ ninania ba ba wama'oedoe oemõnõ ira alawe chõ ninania matoe-
36 ania. *(Mich. 7, 6).* ba si fa'oedoe
37 ba niha dania zoroijomonia. Ha niha zomasi amania, ba ma inania, moroi ba wa'omasinia ndra'o, ba tenga si nangea chõgoe da'õ; ba ha niha zomasi ononia matoea, ba ma ononia alawe, moroi ba wa'omasinia ndra'o, ba tenga si nangea chõgoe. *(Moz. V. 13, 6. b. t. Loek.*
38 *14, 26).* Ba ha niha zi lõ manoejoe rõfania, ba wolo'õ ja'o, ba tenga si nangea chõgoe. *(F. 16, 24. b. t.*
39 *Loek. 14, 26).* Chõ zanõndra nosonia aetoe ia, ba ha niha zaetoe noso, na bõrõ ndra'o, da'õ zanõndra ja'ia. *(Loek. 17, 33. Joh. 12,*
25). Sama'amõi jomo ja'ami, ba 40
ifa'amõi jomo ndra'o, ba sama'amõi jomo ja'o, ba ifa'amõi jomo zamatenge ja'o andrõ. *(F. 18,*
5. Joh. 13, 20). Sama'amõi jomo 41
sama'ele'õ, me no sama'ele'õ dõinia, ba itema loeo zama'ele'õ, ba sama'amõi jomo satoelõ, me no satoelõ dõinia, ba itema loeo zatoelõ. *(Sal.*
I. 17. 10 b. t.; Sal. II. 4, 8 b. t.)
Ba ha niha zamabadoegõ si samba 41
mako idanõ kafoe, he ha da'õ, ba zi samõsa, side'ide andre, me no nifahaõ dõinia, ba si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, tebai aechoe loeonia. *(F. 25, 40. Mar. 9, 41).*

FAZA 11.

I. Ifatengo chõ Jesoe nifahaõnia Johane andrõ. II. Fa'eboea Johane. III. Itegoe mbanoea andrõ, si lõ molo'õ, Jesoe. IV. Ikaoni chõnia zerege tõdõ.

(A. 2–6: Loek. 7, 18–23).

I. Ba me no i'o'ozoei Jesoe wa- 1
mobawa lala andrõ ba nifahaõnia si felendroea andrõ, ba mofanõ ia ba da'õ, mõi ia mamahaõ ba mangombacha ba mbanoea chõra misa. Ba me irongo nifazõchi Je- 2
soe Johane andrõ, ba goeroenga, ba ifatenge nifahaõnia, *(F. 14, 3).*
ifasofoe'õ chõnia, imane: Hadia, 3
ja'oegõ zi mõi andrõ, ma mabalobaloi dánõ bõ'õ ? *(Moz. V. 18, 15).*
Ba itema lira Jesoe, imane chõra:, 4
Mi'ae mi'ombacha'õ chõ Johane nirongomi, awõ ni'ila hõrõmi andrõ.
Ifoeli la'ila niha saoe'a, ba mowaõ- 5
waõ zomboejoemboejoe tõla, dõhõ mbooe aoeri, ba larongo li niha safiso, ba maoso zi mate, ba ba zi noemana te'ombacha'õ doeria somoeso dõdõ, *(F. 15, 30. 31.*
Jes. 35, 5; 61, 1). ba ja'ahowoe 6
ba zi lõ fatoewoe ndra'o.

(A. 7-19: Loek. 7, 24-35.)

7 II. **Ba** me no mofanõ da'õ, ba ibõrõtaigõ Jesoe, imane ba niha sato, ba chõ Johane andrõ : Hadia nifaigimi, wa mõi baero ami ba danõ si mate ? Hadia, soechoe,
8 nifaheoeheoe nangi ? Ma hadia, wa mõi baero ami ? Hadia, ba wamaigi niha sonoecha somboejoemboejoe ? Hiza, ba nomo razo
9 so zonoecha somboejoemboejoe. Ma hadia, wa mõi baero ami ? Hadia, ba wamaigi sama'ele'õ? Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, si tõra sa-
10 ma'ele'õ. *(Loek. 1, 76).* Ja'ia zi so ba zoera : „H i z a, o e f o w a õ-w a õ f õ n a o e z i n e n g e g o e, s a n g e h a o l a l a m õ f õ n a o e."
11 *(Mal. 3, 1. Mar. 1, 2).* Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, lõ irai so zeboea moroi chõ Johane andrõ, samajagõ idanõ, ba ni'adonogõ ndra alawe, ba fondrege zide'ide ba mbanoea zoroego andrõ, ba no
12 eboea moroi chõnia. Ba i'otarai loeo Johane andrõ, samajagõ idanõ, iroegi da'e, ba teforege wangaloei banoea zoroego andrõ, ba samorege andrõ, da'õ zondra'oe ja'ia chõra.
13 *(Loek. 16, 16).* Noa sa mama'le'õ zama'ele'õ andrõ fefoe, awõ go-
14 roisa, iroegi Johane, ba na edõna ami, ba ja'ia Gelija andrõ, niwa'õ
15 si so. Si so tõgi dalinga, ba jamoe-
16 fondrondrongo ! *(F. 13. 9.)* Ba ha chõ oefaoedoegõ niha andre ? Amaedola ndraono ira, sidadao ba-
17 kade, si'ao ba nawõra, lamane : No malaoe zigoe chõmi, ba lõ solaja ami, no me'e ndra'aga, ba lõ saboe
18 dõdõmi. Noa sa so Johane andrõ, lõ manga ba lõ mamadoemadoe hadia ia, ba lamane : Sobechoe.
19 *(F. 3. 4).* Ba no so Nono Niha, mangamanga ba mamadoemadoe hadia ia, ba lamane : Hiza niha soloe'aloe'a, samadoemadoe agoe, si fahoewoe ba zanema beo andrõ ba ba zeboea horõ ; ba tobali sa famoe'a ba hoeloe wa'atoeatoea andrõ nifazõchi dangania. *(F. 9, 10. Joh. 2, 2).*

III. **Ba** da'õ ibõrõtaigõ ihede- 20
hede'õ mbanoea andrõ, ba zoja tefazõchi tandra andrõ chõnia, me lõ nifalalinira era'erara, imane : Alai ndra'oegõ, Chorasi ! alai ndra'- 21
oegõ, Betisa'ida ! Na ba Diro ba na ba Zidona mena'õ tefazõchi dandra andrõ, nifazõchi ba chõmi andrõ, ba no fõna sa'ae lafalalini gera'era mena'õ, no la'onoecha goni, ba no lalaoe nawoe ba hõgõra mena'õ. *(Hes. 26. ba 27. Job. 42, 6).* Ba oewa'õ na chõmi : Õna'õna na 22
zi gõna Diro ba Sidona, na loeo wangoehoekoe andrõ, moroi ba zi gõna ami. Ba ja'oegõ, Kafanaoema, 23
tenga no moe'alawa'õ ndra'oegõ, iroegi mbanoea si jawa? Iroegi mbanoea tooe tetibo'õ ndra'oegõ dania. Na ba. Zodoma mena'õ tefazõchi dandra andrõ, nifazõchi ba chõmõ andrõ, ba lõ si teboelõ ia mena'õ, iroegi ma'õchõ andre. Ba oewa'õ na chõmi : Õna'õna na 24
zi gõna mbanoea Zodoma andrõ, na loeo wangoehoekoe andrõ, moroi ba zi gõna ndra'oegõ. *(F. 10, 15. Loek. 12, 47).* Me loeo da'õ 25
hoemede Jesoe, imane : Oesoeno ndra'oegõ, Ama, Sochõ soroego, awõ danõ, me no õbini'õ da'õ ba zatoeatoea, awõ ba zoneche, ba me no õfa'ele'õ ia ba ndraono. *(F. 5, 3. Kor. I. 1, 19-29).* Ja'ia, 26
Ama, me no wa'omasioe zi manõ. Fefoe hadia ia, ba no ibe'e ba 27
dangagoe Amagoe. Ba lõ saboto ba dõdõ Ono, baero Nama, ba lõ saboto ba dõdõ Ama, baero Nono, awõ ba zedõna ifa'ele'õ Ono. *(Joh. 1, 18 ; 3, 35 ; 14, 6. F. 28, 18).*

IV. **Mi'aine chõgoe, dozi serege** 28
tõdõ, awõ zonoro, ba oefolombase **ami.** *(Jer. 31, 25).* **Mihare'õ chõmi** 29
kalo mbagi andrõ chõgoe ba mitõ-ngõni chõgoe, me no sebolo tõdõ ndra'o ba si lõ fajawa tõdõ, ba faloecha ami wolombase dõdõmi.

30 *(Sach. 9, 9. Fil. 2, 5 b. t).* **Mogoena sa kalo mbagi andrõ, chõgoe, ba no aoha noro andrõ chõgoe.** *(Joh. I. 5, 3).*

FAZA 12.

I. Ladõdõni lai wache ira nifahaõ. II. Ifadõhõ wõchõ danga sõkolikõli Jesoe, me loeo sabato. III. Latandrawãisi Jesoe farizaio, ba iboe'a ba hoeloenia. IV. La'andrõ dandra farizaio. V. Ira ina Jesoe.

(A. 1-8 : Mar. 2, 23-28. Loek. 6, 1-5.)

1 I. **M**e loeo da'õ itõrõ nowi Jesoe, me loeo sabato, ba no olofo nifahaõnia ba labõrõtaigõ ladõdõni lai wache ba la'ã nõsi. *(Moz. V.* 2 *23, 25).* Ba me la'ila da'õ farizaio, ba lamane chõnia : Hiza, lalaoe zi lõ tola ba loeo sabato ira nifa- 3 haõmõ. Ba imane chõra : Hadia, lõ ni'ilami ba zoera, he iwisa Dawido, me olofo ia, ba awõnia fao? *(Sam.* 4 *I. 21, 6).* Me mõi ia ba nomo Lowalangi, ba me la'ã roti nifaigifaigi andrõ, si lõ tola i'ã ba si lõ tola la'ã awõnia fao ? ha ere zi tola manga da'õ. *(Moz. III. 24, 5-9.* 5 *Moz. II. 29, 32-33).* Ba lõ ni'ilami ba zoera goroisa andrõ, wa lõ la'amoni'õ loeo sabato ere ba gosali, ba lõ salara ? *(Moz. IV. 28, 9 b. t.).* 6 Ba oewa'õ chõmi, no so ba da'e 7 zeboea moroi ba gosali. Ba na aboto ba dõdõmi ena'õ, hadia geloeaha niwa'õ andrõ : „F a' a h a chõ dõdõ zomasido, ba tenga soemange", ba lõ mihoekoe ena'õ zi lõ sala. *(F. 9, 13.* 8 *Hos. 6, 6.)* So'aja loeo sabato sa Nono Niha.

(A. 9-14 : Mar. 3, 1-6. Loek. 6, 6—11.)

9 II. **Ba** mofanõ ia ba da'õ, mõi 10 ia ba zekola chõra. Ba hiza niha si no ariri tanga, si sara. Ba lasofoe chõnia, lamane : Hadia, tola mamadõhõ fõchõ na loeo sabato ? ba wangadoegõ ja'ia. *(Loek. 13, 14 ;* 11 *14, 3 b. t.)* Ba imane chõra : Ha niha ba chõmi, si so biribiri, sageoe, si lõ mondra'oe da'õ, ba wanõbi jawa, na aechoe ba dõgi, na loeo sabato ? Ba he zi sõchi ira niha 12 mbiribiri ? Tobali tola tafazõchi zi sõchi na loeo sabato. Awena iwa'õ 13 ba niha andrõ : Oro'õ dangaoe andrõ ! Ba i'oro'õ. Ba ifoeli sõchi si mane si sara. Ba mõi baero wari- 14 zaio, mamagõlõ, 'ba chõnia andrõ, ba wamoenoe ja'ia. *(Joh. 5, 16-18).* Ba me aboto da'õ ba dõdõ Jesoe, 15 ba iheta ia ba da'õ. Ba ato zolo'õ ja'ia ba ifadõhõ wõchõra fefoe. Ba 16 itenawa ira, fa lõ la'ombacha'õ ia. *(F. 9, 30).* Ena'õ itõrõ niwa'õ Je- 17 saja andrõ, sama'ele'õ, me imane : „H i z a g e n o n i g o e a n d r õ, 18 n i t o e j o e g o e, n i' o m a s i' õ g o e, s o m a s i d õ d õ g o e a n d r õ, o e b e' e c h õ n i a G e h e h a g o e, b a i' o m b a c h a' õ h o e k o e b a n i h a b a e r o. *(Jes. 42, 1—4 ; 11, 2).* L õ f a s o- 19 s o i a b a l õ m o e' a o' a o b a l õ l a r o n g o l i n i a b a n e w a l i m i s a. O n o g e o e s i 20 n o t e f a t õ, b a l õ i f a l o e a i f a t õ b a f a n d r o e s i l õ h o l a h o l a s a' a e, b a l õ i b o e n o e, i r e g e m õ n a h o e k o e i b e' e. Ba ba dõinia da- 21 n i a m a n õ t õ n a n i h a b a e r o." *(Rom. 15, 12.)*

(A. 22-32 : Mar. 3, 22-30. Loek. 11, 14—23).

III. **A**efa da'õ, ba la'ohe chõ- 22 nia zobechoe, saoe'a ba si lõ hede, ba ifadõhõ, tobali moehede zi lõ hede andrõ ba i'ila niha. *(F. 9,* 23 *32).* Ba tobali dõdõ niha sato fefoe ba lamane : Hadia, tenga 24 ma'oewoe Dawido andrõ da'õ ? Ba lamane farizaio, me larongo da'õ : Lõ ifofanõ mbechoe da'õ, na tenga moroi chõ Mbeleseboe, salawa mbechoe andrõ. *(F. 9, 34).* Ba 25 me no i'ila gera'erara, ba imane chõra : Dozi õri adoedoe, na no fabali dõdõ ; ba dozi banoea ba

dozi omo, ba lõ fachai, na no fabali
26 dõdõ. Ba na ifofanõ Zatana Satana, ba noa sa'ae fabali dõdõnia, ba he wisa wa'aro mbanoeania ?
27 Ba na moroi chõ Mbeleseboe, wa oefofanõ mbechoe ba ha chõ moroi, wa lafofanõ iraonomi? Andrõ ja'ira dania zangoehoekoe ja'ami.
28 Ba na moroi chõ Geheha Lowalangi, wa oefofanõ mbechoe, ba noa sa'ae i'ondrasi ami banoea Lo-
29 walangi andrõ. *(Joh. I. 3, 8).* Ba he wisa niha we'amõi jomo ba nomo zabõlõ, ba woraboe gamagamania, na lõ ihõnagõ ibõbõ zabõlõ andrõ ? ba awena i'osindra'oei hadia ia ba
30 nomonia. *(Jes. 49, 24).* Si lõ fao chõgoe, ba no si fa'oedoe chõgoe, ba si lõ mangozara, awõgoe, ba
31 samazaewe. *(Mar. 9, 40).* Andrõ oewa'õ chõmi : Fefoe hadia ia horõ ba fefoe hadia ia wanandrawa, ba te'efa'õ ba niha ; ba fanandrawaisi Eheha andrõ, ba lõ te'efa'õ.
32 *(Heb. 6, 4–6 ; 10, 26).* Ba na so zamõbõgõ hadia ia chõ Nono Niha ba te'efa'õ chõnia ; ba na so zamõbõgõ hadia ia chõ Geheha ni'amoni'õ, ba lõ te'efa'õ chõnia, he ba gõtõ da'e, ba he ba gõtõ dania.
33 *(Loek. 12, 10).* Sõchi dõla geoe mibe'e, ba si sõchi mboeania, ba na lõ'õ, ba sobooe dõla geoe mibe'e, ba sobooe mboeania. Ba mboea sa aboto ba dõdõda dõla geoe. *(F. 7,*
34 *17. Loek. 6, 44).* He ja'ami, ono goelõ ! he moroi mi'ila miwa'õ zi sõchi, me no si lõ sõchi ami? Hadia sa zi no fahõna ba dõdõ, da'õ za-
35 loea ba mbewe. *(F. 3, 7).* Isao'õ baero zi sõchi nihà si sõchi, moroi ba girõgirõ si sõchi andrõ ; ba niha si lõ sõchi, ba isao'õ baero zi lõ
36 sõchi andrõ. *(Loek. 6, 45).*, Ba oewa'õ chõmi, tezofoezofoe dania, na loeo wangoehoekoe, fefoe ngawalõ wehede si lõ goena, nilaoe niha.
37 *(Efes. 4, 29).* Moroi ba wehedemõ sa satoelõ ndra'oegõ dania, ba moroi ba wehedemõ te'etoe'õ hoekoemõ.

(A. 38–42: Loek. 11, 16. 29–32).

IV. **B**a so õsa zanema linia, 38 sangila amachoita ba farizaio, lamane : He samahaõ, omasiga ma'ila dandra chõmõ. *(F. 16, 1 b. t. Joh. 6, 30.)* Ba itema lira, imane 39 chõra : La'andrõ dandra niha andre, si lõ sõchi, sohorõhõrõ, ba lõ tebe'e chõra dandra, ha chõ tandra Jona sama'ele'õ andrõ. *(F. 16, 4).* Hoelõ si mane Jona sa, me tõloe 40 ngaloeo tõloe mbongi ia ba daloe gi'a seboea andrõ, si manõ gõi Nono Niha dania, tõloe ngaloeo tõloe mbongi dania ia ba hoenõ danõ. *(Jon. 2, 1).* Maoso dania 41 mbanoea Niniwe andrõ, na loeo wangoehoekoe, oedoe niha da'e ba la'etoe'õ hoekoe niha da'e ; me no lafalalini gera'erara ba wangombacha Jona andrõ, ba hiza, so ba da'e zeboea moroi chõ Jona. *(Jon. 3, 5 b. t.).* Maoso dania razo ira alawe 42 andrõ, moroi raja, na loeo wangoehoekoe, oedoe niha da'e, ba i'etoe'õ hoekoe niha da'e, me no mõi ia moroi ba wondrege danõ, ba wamondrongo fa'atoeatoea Zelomo andrõ ; ba hiza, so ba da'e zeboea moroi chõ Zelomo. *(Sal. I. 10, 1 b. t.)*

(A. 43–45 : Loek. 11, 24–26.)

Ba na aheta mbechoe si ra'iõ ba 43 niha, ba itõrõi danõ si lõ idanõ, mangaloei nahia wolombase, ba lõ isõndra. Awena dania imane: Da'oefoe- 44 lido ba nomogoe, ba zi otarai ndra'o. Ba na so ia, ba lõ moe'onahia i'ila, ba no labõzini ba no lahaogõ. Ba 45 mõi ia, ihalõ awõnia mbechoe bõ'õ, dafitoe, safaito moroi chõnia, ba mõi ira bacha, labe'e nahiara da'õ, ba tobali tedooe walõsõchi zafoeria ba niha andrõ, moroi ba zi fõfõna mege. Si manõ gõi dania ba niha si lõ sõchi andre. *(Fet. 11. 2, 20).*

(A. 46–50 : Mar. 3, 31–35. Loek. 8, 19—21);

V. **B**a lõ nibatonia na hoehoeonia 46 andrõ ba niha sato, ba hiza ninania, awõ ndra talifoesõnia, so ira baero,

la'aloei lala, so niŵa'õra chõnia.
47 *(Joh. 7, 5).* Ba so zangoema'õ chõnia: Hiza baero ninaoe, awõ ndra talifoesõoe, la'aloei lala, so niŵa'-
48 õra chõoe. *(F. 13, 57).* Ba itema li, imane ba zangoema'õ chõnia: Ha niha ninagoe, ba ha niha dali-
49 foesõgoe? Ba i'oro'õ dangania, jaŵa ndra nifahaõnia, imane: Ja'e nina-
50 goe ba talifoesõgoe! Ha niha sa zolo'õ somasi Namagoe andrõ, si so ba zoroego, da'õ dalifoesõgoe matoea ba talifoesõgoe alawe ba inagoe.

FAZA 13.

Amaedola: I. Samazaewe tanõmõ zinanõ. II. Doe'oe barõ wache. III. Tanõmõ lada. IV. Tanõmõ roti. V. Girõgirõ nibini'õ ba mbenoea. VI. Manimani. VII. Kiri. VIII. La'-ositengagõ Jesoe banoeara.

(A. 1–23: Mar. 4, 1–20. Loek. 8, 4–15.)

1 I. Me loeo da'õ mõi baero Jesoe, moedadao ia ba zinga mbaŵa a-
2 ndrõ. Ba ato zowoelo chõnia niha, ba mõi ia baowo ba moedadao,
3 ba baene so niha sato fefoe. Ba oja hoehoeonia chõra, amaedola, imane: Hiza, mõi ba nowi zamazaewe tanõmõ, ba wamazaewe tanõmõ
4 zinanõ. Ba ba wamazaewenia, ba so zi gõna ba lala, ba so wofo, ba
5 la'ā. Ba so zi gõna ba zokara, ba zi lõ awe'ewe'e tanõ chõnia, ba i'anema'õ motalinga, me lõ awe'ewe'e
6 danõ chõnia. Ba me toemboe loeo, ba angongo ba mate, me no ambõ
7 ŵa'ania. Ba so zi gõna barõ ndroi, ba eboea ndroi ba mate zinanõ
8 ibe'e. Ba so zi gõna ba danõ si sõchi, ba mowoea, so zowoea si doea woeloe, so zi felendroea ba so zi
9 õnõ, zamba jõoe. Si so tõgi dalinga, ba jamoefondrondrongo! *(F. 11,*
10 *15).* Ba la'ondrasi ia nifahaõnia, lamane chõnia: Hana wa amaedola
11 niŵa'õoe chõra? Ba itema li, imane: Chõmi no moebe'e wa'aboto ba dõdõ zi no tobini andrõ, ba mbanoea zoroego andrõ, ba chõrá, ba lõ moebe'e. *(F. 11, 25; 16, 17. Kor. I. 2, 7–10).* Ba zi ho so sa, ba tebe'e 12
na, lahõna chõnia, ba ba zi lõ'õ, ba laheta gõi zi no so chõnia. *(F. 25, 29. Mar. 4, 25. Loek. 8, 18; 19. 26).* Da'õ mbõrõ wa amaedola hoehoeogoe 13
chõra, me lõ mangila ira, he ŵa'ae no teboka hõrõra, ba me lõ mamondrongo, he ŵa'ae larongo, ba me lõ aboto ba dõdõra. Ba itõrõ ba 14
chõra nifa'ele'õ Jesaja, me imane: „Mirongo dania ia tõgi dalingami, ba lõ'õ manõ aboto ba dõdõmi; anehe hõrõmi, ba lõ mi'ila. Noa 15
samoe'abe'e'õ dõdõ niha andre ba no afisofiso ira, ba no lafakifoe hõrõ, ena'õ lõ la'ila hõrõra ba ena'õ lõ larongo tõgi dalingara ba ena'õ lõ aboto ba dõdõra, fa lõ lafoeli ira, ena'õ oe'orifi ira." Ba ja'ahowoe hõrõmi, me la'ila, 16
ba tõgi dalingami, me larongo. *(Loek. 10, 23. b. t.)* Si ndroehoe 17
niŵa'õgoe chõmi: No ato zama'-cle'õ ba no ato zatoelõ somasi mangila ni'ilami andrõ, ba lõ ni'ilara, ba somasi mamondrongo nirongomi andrõ, ba lõ nirongora, *(Fet. I. 1, 10. Heb. 11, 13.)* Ba mifondrondro- 18
ngo geloeaha gamaedola andrõ, samazaewe tanõmõ zinanõ: Na so 19
zamondrongo toeria mbanoea andrõ, ha niha ia, ba na lõ aboto ba dõdõnia, ba so Gafõcha, i'oloi'õ nifazaewe ba dõdõnia; da'õ nifazaewe tanõmõ si gõna ba lala andrõ. Ba nifazaewe ba zokara, ba da'õ ia: 20
Irongo daroma li andrõ, ba i'anema'õ itema, omoeso dõdõnia. Ba lõ 21
mowa'a ba dõdõnia, lõ'õ sa anaoenaoe gõlõ; ba na tesao wamakao, ba ma folohi, na bõrõ daroma li andrõ, ba i'anema'õ mangawoeli foeri. Ba nifazaewe barõ ndroi, 22
ba da'õ ia: Irongo daroma li

andrõ, ba so wa'aboe dõdõ ba goeli danõ andre, awõ wamaeloengoe adrõ, ba gana'a, ba iboence daroma li, ba tobali lõ mowoea. *(F. 19,*
23 *23. Tim. I. 6, 9).* Ba nifazaewe ba danõ si sõchi, ba da'õ ia : Irongo daroma li, ba aboto ba dõdõnia, ba ja'ia zowoea, so zowoea si doea woeloe, so zi felendroea ba so zi õnõ, zamba jõoe.

24 II. **A**maedola tánõ bõ'õ iŵa'õ chõra, imane : No fachilichili ira mbanoea zoroego andrõ niha samazaewe tanõmõ si sõchi ba nowinia.
25 Ba me no mõrõ niha, ba so zi fatioe tõdõ chõnia, mõi moefazaewe, danõmõ ndroe'oe barõ zinanõ ba ilaoe
26 mofanõ. Ba me no eboea zinanõ, me molai, awena gõi oroma ndroe'oe
27 andrõ. Ba so genoni zochõ, lamane chõnia : He Toea ! hadia, tenga tanõmõ zinanõ si sõchi nifazaeweoe ba nowioe? Ba he moroi
28 chõnia ndroe'oe andrõ ? Ba imane chõra : Niha si fatioe tõdõ zolaoe da'õ. Ba lamane chõnia enoni : Ba hadia, omasi'õ na mõiga moe'ozara-
29 gõ ia ? Ba imane : Bõi, ma dania mifao wondrõni sinanõ, na mi'o-
30 zaragõ ndroe'oe. *(Jes. 65, 8).* Acha faoma eboea ia, irege wamasi, ba na baŵa wamasi, ba oeŵa'õ ba zamasi, oemane : Mi'ofõnai'õ wangozaragõ doe'oe ba milaoe ba ngambõbõ, ba wanoenoe ja'ia, ba boea zinanõ, ba mi'owoeloi ba halasa chõgoe. *(F. 3, 12. Sam. II. 23, 6). (A. 31–34 : Mar. 4, 30–34. Loek. 13, 18–21.)*

31 III. **A**maedola tánõ bõ'õ iŵa'õ chõra, imane : No fachilichili ira mbanoea zoroego andrõ hoenõ lada, nihalõ niha, nifazaewenia ba no-
32 winia. Fondrege zide'ide mboea zinanõ sa ia, ba na no manõi, ba eboea ia moroi ba goelegoele bõ'õ ba tobali motõla, tobali mõi wofo ba daloe mbanoea, mangazoeni ba ndrahania.

33 IV. **A**maedola tánõ bõ'õ iŵa'õ chõra, imane : No fachilichili ira mbanoea zoroego andrõ danõmõ roti, nihalõ ndra alawe, nifaroekania ba zi tõloe jõoe hamo, irege aisõ ma'afefoe. Da'o fefoe niŵa'õ 34
Jesoe ba niha sato, amaedola, lõ bõ'õnia, hoehoeonia chõra, ha sambalõ amaedola. Ena'õ itõrõ ni- 35
ŵa'õ zama'ele'õ andrõ, me imane : „Damoehededo, oelaoe gamaedola, oebokai zi no tobini, i'otarai mbõrõta danõ." *(Sin. 78, 2. Kor. I. 2, 7).* Aefa da'õ, ba ifofanõ niha 36
sato ba mõi ia jomo. Ba mõi chõnia nifahaõnia, lamane : Ombacha'õ chõma geloeaha gamaedola andrõ, doe'oe ba nowi. Ba itema lira, 37
imane : Samazaewe tanõmõ zinanõ si sõchi andrõ, ba ja'ia Nono Niha, ba nowi andrõ, ba ja'ia niha ba 38
goeli danõ ; ba tanõmõ si sõchi andrõ, ba ono mbanoea andrõ ; ba doeoe, ba ono Gafõcha. *(Joh. 8, 44; Joh. I. 3, 8).* Ba si fatioe 39
tõdõ andrõ, samazaewe ja'ia, ba ja'ia Gafõcha andrõ. Ba famasi, ba amozoea gõtõ danõ andre ; ba samasi, ba mala'ika andrõ. *(Fam. 14, 15).* Ba hoelõ si mane na la'o- 40
zaragõ ndroe'oe, nitoenoe ba galitõ, si manõ gõi dania ba gamozoea gõtõ danõ andre. Ifatenge 41
dania mala'ikania Ono Niha, ba la'ozaragõ fefoe wangala ba mbanoeania andrõ, awõ zamazõchi si lõ atoelõ, *(F. 24, 31).* ba latibo'õ 42
ba mbaho galitõ andrõ, ba fege'ege dania ba da'õ ba fatangisa mboha. *(Sin. 50. Fam. 19, 20).* Ba hoema- 43
ga dania zatoelõ andrõ, hoelõ loeo, ba mbanoea Namara andrõ. Ha niha zi so tõgi dalinga, ba jamoefondrondrongo ! *(Dan. 12, 3. Kor. I. 15, 40 b. t).*

V. **N**o fachilichili ira mbanoea 44
zoroego andrõ girõgirõ nibini'õ ba mbenoea, nisõndra niha, ba ibini'õ ; ba ba wa'omoeso dõdõnia andrõ, ba mõi ia, i'amawa fefoe hadia ia

zi so chõnia, ba i'õli mbenoea andrõ. *(Fil. 3, 7).*

45 VI. **F**achilichili zoei ira mbanoea zoroego andrõ niha saniaga, sanga-
46 loei manimani si sõchi. Ba me isõndra zamboea manimani seboea bõli, ba mõi ia, i'amawa fefoe hadia ia zi so chõnia ba i'õli da'õ. *(Amaed. 8, 10. 11).*

47 VII. **F**achilichili zoei ira mbanoea zoroego andrõ giri, nilaoe ba nasi, fama'oe'oe fefoe hadia ia ngawalõ
48 gi'a. Ba na no afõnoe ia, ba ladõni jawa baene ba moedadao ira, la'ozaragõ zi sõchi, lalaoe ba nahia
49 ba si lõ sõchi, ba latibo'õ. Si manõ gõi dania ba gamozoea gõtõ danõ andre. Mõi dania mala'ika andrõ ba lafabali zi lõ sõchi andrõ ba zatoelõ;
50 ba latibo'õ ba mbaho galitõ andrõ, ba fege'ege dania ba da'õ ba fatangisa mboha. *(F. 22, 13; 24, 51).*
51 Hadia, no aboto ba dõdõmi da'õ fe-
52 foe? Lamane chõnia: Noa. Ba imane chõra: Me si manõ, ba dozi sangila amachoita, nifahaõ ba ngawalõ mbanoea Lowalangi andrõ, ba no fachilichili ba niha, satoea baomo, sanao'õ baero, moroi ba girõgirõnia andrõ, si bohooe, awõ zi no ara.

(A. 53–58: Mar. 6, 1–6. Loek. 4, 16. 22–24.)

53 VIII. **B**a me no i'o'ozoei Jesoe gamaedola andrõ, ba iheta ia ba
54 da'õ. Ba me iroegi mbanoeara, ba ifahaõ ira ba zekola chõra, irege tobali dõdõra, ba lamane: Heza moroi chõnia wa'atoeatoea andrõ, awõ
55 wa'abõlõ andrõ? Tenga ono doeka andrõ ia? Tenga Maria dõi ninania adrõ, ba tenga Jakobo ba Josefo ba Simoni ba Joeda dõi dalifoesõnia matoea andrõ? *(F. 12, 46. Joh. 6,*
56 *42).* Ba talifoesõnia alawe andrõ, ba tenga chõda so ira, fefoe? Ba heza
57 moroi chõnia da'õ fefoe? Ba fatoewoe ia chõra. Ba imane chõra Jesoe: Lõ'õ sa te'ositengagõ zama'ele'õ, na tenga ba mbanoeara ba na tenga moroi jomo chõra. *(Joh. 4, 44).* Ba lõ 58
oja ifazõchi ba da'õ tandra, bõrõ wa lõ mamati ira.

FAZA 14.

I, Laboenoe Johane andrõ, samajagõ idanõ. II. Tebe'e gõ ba niha si lima ngahõnõ. III. Mowaõwaõ ba dete nidanõ Jesoe. IV. Oja ifadõhõ fõchõ.

(A. 1–12: Mar. 6. 14–31. Loek. 9, 7–9.)

I. **M**e loeo da'õ irongo doeria 1
Jesoe andrõ Herode, razo ba zi sagõrõ ni'o'õfa tanõ andrõ. Ba imane 2
ba genoninia: Johane da'õ, samajagõ idanõ; no maoso da'õ moroi ba ngai zi mate, andrõ so chõnia
wa'abõlõ andrõ *(F. 16, 14).* Noa sa 3
ifara'oe'õ Johane andrõ Herode, no ifabõbõ'õ ba no ifabe'e'õ ba goeroenga, bõrõ Herodia andrõ, fo'omo dalifoesõnia [Filifo]. *(Loek. 3, 19. 20).*
Noa sa iwa'õ chõnia Johane: Lõ 4
tola so ia chõoe *(Moz. III. 18, 16).*
Ba iboenoe ena'õ Johane Herode, ba 5
ata'oe ia niha sato, me ba dõdõra sama'ele'õ Johane andrõ. *(F. 21, 26).* Ba me bawa wa'atoemboe chõ 6
Herode, ba manari nono Herodia andrõ chõra ba da'õ, ba omasi Herode.
Andrõ ifaboe'oe chõnia, fahõloe ia, 7
ibe'e chõnia hadia ia ni'andrõnia.
Ba me no isofoe chõ ninania oea; 8
ba imane: Be'e chõgoe ba da'e, ba wiga jawa, hõgõ Johane andrõ, samajagõ idanõ. Ba aboe dõdõ razo, 9
ba ba wahõloesa no mege ba ba domenia andrõ, ba i'oroi'õ labe'e. Ba 10
ifatenge, ifa'ewa'õ mbagi Johane ba goeroenga. Ba la'ohe hõgõnia, ba 11
wiga, ba labe'e chõ nono alawe andrõ, ba i'ohe chõ ninania. Ba so 12
ndra nifahaõnia, lahalõ mbotonia ba lako'o; ba mõi ira mangombacha da'õ chõ Jesoe.

(A. 13–21: Mar. 6. 31–44. Loek. 9, 11–17. Joh. 6, 1–14.)

Ba me irongo Jesoe, ba iheta ia 13

ba da'õ, molojo ia, isawa danõ si mate, ba zi ha ja'ia ; ba me larongo niha sato, ba la'õ'õ ia, latõrõ tanõ, moroi ba mbanoea misa.

14 II. **Ba** me iroegi Jesoe, ba i'ila niha sato sibai andrõ, ba ahachõ dõdõnia ira ba ifadõhõ wõchõ ba
15 zofõchõ chõra. *(F. 9, 36).* Ba me tánõ owi, ba mõi chõnia nifahaõ, lamane : Tanõ si mate da'e, ba bongi; fofanõ sa'ae niha sato, ena'õ mõi ira ba mbanoea misa, mowõli
16 gõra. Ba imane chõra : Alacha lõ mofanõ ira, mibe'e gõra, ja'ami.
17 Ba lamane chõnia : Lõ chõma ba da'e, ha lima roti ba ha doea rozi
18 gi'a. Ba imane : Mi'ohe ia chõgoe
19 ba da'e. Ba iwa'õ moedadao niha sato ba ndroe'oe, ba ihalõ roti andrõ, si lima, awõ gi'a andrõ, si doea rozi, ifaõga hõrõnia mijawa ba zoroego, i'aohasi gõlõ Lowalangi ba iboboto ba ibe'e chõ ndra nifahaõ roti no mege, ba ira nifahaõ zame'e ba niha sato. *(F. 15, 32 b. t.).*
20 Ba manga ira fefoe ba aboeso, ba la'ozaragõ zi tõra, achõchõla, fele-
21 ndroea koede. Ba si manga andrõ, ba mato lima ngahõnõ ndra matoea, baero ndra alawe, baero ndraono. *(A. 22–36: Mar. 6, 45–56. Joh. 6, 15–21.)*

22 III. **Ba** ifarooe nifahaõ, ena'õ mowaõwaõ ira baowo, molojo mijefo, gasagasa wamofanõnia niha sato.
23 Ba me no ifofanõ niha sato, ba mõi ia ba hili, ha ja'ia, mangandrõ. Ba me no bongi, ba ha ja'ia ba da'õ.
24 Ba no so ba daloe mbawa nowo no mege, no tosasa ba ndroeloe, noa sa
25 zoezoemõ nangi. Ba me miwo manoe, ba mõi chõra Jesoe, mowaõ-
26 waõ ba dete nidanõ. *(Joh. 9, 8).* Ba me la'ila, ia, sowaõwaõ ba dete nidanõ, ba tokea ira, lamane : Bechoe! ba moe'ira'ira ba wa'ata'oe. *(Loek. 24,*
27 *37.)* Ba i'anema'õ moehede chõra Jesoe, imane : Mihonogõ ami, ja'-
28 odo ; bõi mi'ata'oefi ! Ba itema linia Fetero, imane : Na ja'oegõ, Toea, ba wa'õ chõgoe, mõido chõoe ba dete nidanõ. Ba imane : Aine ! 29
Ba mõi tooe Wetero, moroi ba nowo, mowaõwaõ ia ba dete nidanõ, i'ondrasi Jesoe. Ba me i'ila nangi, 30
ba ata'oe ia ba ibõrõtaigõ ahõndrõ, ba imane : He Toea, orifido ! Ba 31
i'anema'õ i'oro'õ dangania Jesoe, ira'oe, imane chõnia : He sambõ famati, hana wa manoefa dõdõoe? *(F. 8, 26).* Ba me mõi ira baowo, 32
ba tebato nangi. Ba mangaloeloe 33
chõnia zi so baowo, lamane: Doehoe, Ono Lowalangi ndra'oegõ. *(F. 16, 16).*

IV. **Ba** la'õtõ mbawa, lasawa 34
danõ Genezare. Ba me la'ila ia ba- 35
noea da'õ, ba lafatenge zinenge ba zi fasoei andrõ fefoe ba la'ohe chõnia fefoe zi so fõchõ. Ba la'andrõ chõ- 36
nia, ena'õ ha ahe mbaroenia lababaja, ba dozi sombambaja, ba dõhõ wõchõ. *(F. 9, 21. Loek. 6, 19).*

FAZA 15.

I. Oroisa niha, si lõ goena. II. Ifadõhõ wõchõ nono ndra alawe Gana'ana andrõ Jesoe. III. Ibe'e gõ ba n ha si õfa ngahõnõ.

(A. 1—20 : Mar. 7, 1—23).

I. **Me**loeo da'õ mõi chõ Jesoe wa- 1
rizaio ba sangila amachoita, banoea Jeroezalema, lamane : Hana wa 2
lasawõ niwa'õ ndra toea ira nifahaõmõ ? Lõ'õ sa mombanõ ira, na la'ã gõra. *(Loek. 11, 38).* Ba itema, li, 3
imane chõra : Ba hana ami gõi, wa misawõ goroisa Lowalangi, ba nifachoimi andrõ? Noa sa i'oroi'õ Lo- 4
walangi, imane : „Fosoemange namaoe, awõ ninaoe ba : „si mate zangelifi amania ba ma inania." *Moz. II. 20, 12 ; 21, 17. Amaed. 23, 22).*
Ba ja'ami, ba mimane: Na so za- 5
ngoema'õ chõ namania, ba ma chõ ninania : Tebe'e soemange [Lowalangi] zinemaoe chõgoe ena'õ, ba alacha lõ ifoesoemange namania, awõ ninania. Ba no miwoe'ai 6
goroisa Lowalangi andrõ, ba ni-

7 fachoimi andrõ. He ja'ami, samini tõdõ ! Si ndroehoe wama'ele'õ Jesaja
8 ba chõmi andrõ, me imane : „Lafosoemange ndra'o bewera niha andrõ, ba tõdõra, ba no arõoe chõ-
9 goe. Zajazaja gõlõra wamosoemangera ja'o, me no nifachoi niha wamahaõ-
10 ra andrõ." Ba ikaoni chõnia niha sato, ba imane chõra : Mifondrondrongo ba ja'aboto ba dõdõmi!
11 Tenga da'õ zana'oenõi niha si mõi bacha ba mbawania, ha si mõi baero, si oroi mbawania da'õ zana'-oenõi niha. *(Hal. zin. 10, 15. Rom. 14,*
12 *14)*, Ba so ndra nifahaõ, lamane chõnia : Hadia, õ'ila wa no fatoewoe ba warizaio, me larongo niwãõoe andrõ ?
13 Ba itema li, imane : Fefoe zinanõ, si tenga nitanõ Namagoe andrõ ba zoroego, ba ladeha
14 dania. *(Hal. zin. 5, 38)*. Mibõhõi ira; niha saoe'a ira, samasao saoe'a, ba na ifasao nawõnia saoe'a saoe'á, ba faoma aechoe ira ba gohokoho. *(F. 23, 16. Loek. 6, 39.*
15 *Rom. 2, 19)*. Ba itema linia Fetero, imane chõnia : Ombacha'õ chõma
16 geloeaha gamaedola andrõ. Ba imane : Hadia, lõ'õ na saboto ba dõdõ-
17 mi gõi ? Hadia, lõ mi'ila, wa isawã mbetoe'a fefoe zi mõi bacha ba mbawa, awõ wa ifoeli mõi baero ba
18 dõgitõgi ? Ba hadia ia zi otarai mbawa, ba ba dõdõ i'otarai, ba da'õ
19 zana'oenõi niha. *(Jak. 3, 6)*. Moroi ba dõdõ sa i'otarai era'era si lõ sõchi, ba fange'e, ba fohorõni donga zodonga ba fohorõ bõ'õ ba fanagõ ba famõbõgõ si lõ doehoe ba fanandrawã. *(Moz. I. 6, 5. Rom. 7, 18)*.
20 Ja'ia wana'oenõi niha. Ba lõ itaoenõi niha, na manga lõ mombanõ. *(A. 21–31: Mar. 7, 24–31)*.
21 II. **B**a iheta ia ba da'õ Jesoe, isawã danõ Diro ba tanõ Zidona.
22 Ba hiza ndra alawe Kana'ana, siotarai danõ da'õ ; moe'ao ia, imane : Hachõsi tõdõ ndra'o Toea, ma'oewoe Dawido ! ifakao sibai nonogoe alawe bechoe. Ba lõ itema 23
linia, samboea li lõ'õ. Ba mõi chõnia ndra nifahaõnia, mangandrõ ira chõnia, lamane : Fofanõ ia, me si ao'ao moroi foerida. Ba itema 24
lira, imane : Ha ba mbiribiri sisoena andrõ, ma'oewoe Gizeraëli, tefatenge ndra'o. *(F. 10, 6)*. Ba 25
mõi ndra alawe no mege, itoehi danõ fõnanina, imane : He Toea, tolodo ! Ba itema linia, imane : Lõ 26
tola lahalõ gõ ndraono, ba wame'e õ nasoe. Ba imane : Si ndroehoe 27
Toea, ba la'ã sa atõ asoe gachõchõla, saechoe tooe, na manga zochõ ja'ira. Ba itema linia Jesoe, 28
imane chõnia : He alawe, no eboea wamatimõ andrõ, jafaloecha'õ zomasi ndra'oegõ ! Ba dõhõ wõchõ nononia alawe, ba da'õ sibai. *(F. 8, 10. 13)*. Ba iheta ia ba da'õ Jesoe, 29
isawa mbawa Galilaia andrõ, ba mõi ia ba hili, moedadao ia ba da'õ. Ba 30
ato zangondrasi ja'ia niha, si so sogomboejoemboejoe ba sagaoe'a ba si lõ hede ba sagabõda ba bõ'õnia, ato, ba latooe'õ tooe fõnania ; ba ifadõhõ wõchõra, *(F. 11, 5. Jes. 35,*
5 b. t.). tobali ahõlihõli dõdõ niha 31
sato, me la'ila hoemede zi lõ hede andrõ ba dõhõ wõchõ zagabõda ba mowaõwaõ zogomboejoemboejoe ba la'ila niha sagaoe'a ; ba lasoeno Lowalangi Ndraono Gizeraëli.
(A. 32—39 : Mar. 8, 1—10.)
III. **B**a hoemede Jesoe ba nifa- 32
haõnia, imane : Ahachõ dõdõgoe niha sato andrõ, me no tõloe bongi wa'ara lõ nirõira ja'o, ba lõ õra, ba lõ omasido oefofanõ ira lõ manga, fa lõ mate olofo ba lala. *(F. 14,*
15 b. t.). Ba lamane chõnia nifahaõ : 33
Heza tahalõ gõ si manõ fa'oja, ba danõ si mate, fangaboeso niha si manõ fa'ató ? Ba imane chõra Jesoe: 34
Ha oega roti, si so chõmi ? Ba lamane : Fitoe, ba so ma'ifoe gi'a. Ba 35
iwa'õ ba niha sato, ena'õ moedadao ira ba danõ ; ba ihalõ roti 36

andrõ si fitoe, awõ gi'a andrõ, ba i'aohasi gõlõ Lowalangi, ba iboboto ba ibe'e chõ ndra nifahaõ, ba ira
37 nifahaõ zame'e ba niha sato. Ba manga ira fefoe, ba aboeso; ba la'ozaragõ zi tõra, achõchõla, fitoe
38 koede. Ba si manga andrõ, ba no õfa ngahõnõ ndra matoea, baero
39 ndraono, baero ndra alawe. Ba ifofanõ niha sato, ba mõi ia baowo, isawa danõ Magada.

FAZA 16.

I. Tandra moroi ba mbanoea si jawa. II. Tanõmõ roti warizaio andrõ. III. Famadoehoe'õ Wetero. IV. Ibõrõtaigõ mangombacha famakao ja'ia Jesoe. V. Ifobawa lala ba wolo'õ ja'ia.

(A. 1–12 : Mar. 8, 11–21).

1 I. **Ba** mõi chõnia warizaio ba sadoekaio, latandraigõ ia, la'andrõ chõnia, ena'õ na i'oroma'õ chõra dandra, moroi si jawa ba mbanoea.
2 *(F. 12, 38).* Ba itema li, imane chõra : Na tánõ owi, ba mimane : Lõchõ dania, me no ojo mbanoea ;
3 *(Loek. 12, 54, b. t.)* ba na mahemoloe mbanoea, ba mimane ; Moteoe sabõlõbõlõ ma'õchó, me no ojo mbanoea ba me no aloe. Amoeata mbanoea andrõ, ba mi'ila mihoekoe, ba tandra ginõtõ andrõ, ba tebai mi-
4 hoekoe. La'aloei dandra niha si lõ sõchi, sohorõhorõ, ba lõ tebe'e chõra dandra, ha tandra chõ Jona andrõ. Ba irõi ira, mofanõ ia. *(F. 12, 39. Jon. 2, 1).*
5 II. **Ba** me no laroegi si jefo ira nifahaõ, ba no olifoe ira wolohe
6 roti. Ba imane chõra Jesoe : Mifaigi, mi'angelama ba danõmõ roti warizaio andrõ ba ba danõmõ roti zadoekaio. *(Loek. 12, 1. Gal. 5, 9.*
7 *Kor. I. 5, 6).* Ba lafatooetooe tõdõra,
8 lamane : Me lõ ni'oheda roti. Ba me i'ila da'õ Jesoe, ba imane : Hadia nifatooetooemi tõdõmi, sambõ fa-
9 mati, wa lõ ni'ohemi roti ? Hadia, lõ'õ na saboto ba dõdõmi, ba hadia, lõ itõrõ tõdõmi roti no, si lima ba zi lima ngahõnõ niha ba ha oega koede ni'ozaragõmi ? *(F. 14, 17 b. t.).* Ba he roti si fitoe ba zi 10
õfa ngahõnõ niha, ba ha oega koede ni'ozaragõmi ? *(F. 15, 34 b. t.).* Hana wa lõ aboto ba dõdõmi, wa 11
tenga roti niwa'õgoe chõmi, me oemane : Mi'angelama ba danõmõ roti warizaio andrõ ba ba danõmõ roti zadoekaio ? Awena aboto ba 12
dõdõra, wa tenga da'õ niwa'õnia : Mi'angelama ba danõmõ roti warizaio andrõ ba ba danõmõ roti zadoekaio, wa famahaõ warizaio ba famahaõ zadoekaio niwa'õnia.

(A. 13–20: Mar. 8, 27–30. Loek. 9, 18–21.)

III. **Ba** me iroegi Jesoe danõ 13
Kaisaria Wilifo, ba isofoe chõ ndra nifahaõnia, imane : Hadia lawa'õ
niha, ha niha Nono Niha ? Ba la- 14
mane : So zangoema'õ Johane andrõ, samajagõ idanõ ba so zangoema'õ Elija, ba so, ba Jeremia lawa'õ, ba ma fasamõsa zama'ele'õ andrõ. *(F. 14, 2 ; 17, 10).* Ba imane 15
chõra : Ba ja'ami, ba ha miwa'õ, ha niha ndra'odo ? Ba itema li 16
Simoni Fetero, imane : Keriso ndra'oegõ, Ono Lowalangi saoeri andrõ. *(F. 14, 33. Joh. 6, 69 ; 11, 27).* Ba 17
itema linia Jesoe, imane chõnia : Ja'ahowoe ndra'oegõ Simoni, ono Jona, me no tenga niha zama'ele'õ chõoe da'õ, me Amagoe andrõ, si so ba zoroego, zama'ele'õ. *(Gal. 1, 16. Kor. I. 2, 14).* Ba ja'odo gõi, oewa'õ 18
chõoe : Fetero ndra'oegõ, ba ba dete gowe andrõ oetaroe'õ mbanoeagoe andrõ dania, ba lõ lalawa ia bawa gõli mbanoea tooe. *(Joh. 1, 43. Hal. zin. 15, 7).* **Oebe'e dania chõoe** 19
wogoë mbanoea zoroego andrõ, ba na so nibõbõmõ ba goeli danõ, ba nibõbõ gõi ba zoroego, ba hadia ni'efa'õoe ba goeli danõ, ba ni'efa'õ gõi ba zoroego. *F. 18, 18. Joh. 20. 23).* Aefa da'õ iwa'õ chõ ndra nifahaõ, 20
bõi lawa'õ ba niha, wa Keriso ia.

A. 21–28: Mar. 8, 31–38; 9, 1; Lock. 9, 22–27.)

21 IV. I'otarai da'õ, ba ibõrõtaigõ Jesoe ibokai chõ ndra nifahaõnia, wa lõ tola lõ mõi ia ba Jeroezalema, awõ wa la'oja'õ dania wamakao ja'ia satoea andrõ ba ere seboea ba sangila amachoita, awõ wa laboenoe dania ia, awõ wa tesoesoegi dania ia, na no iroegi tõloe ngaloeo. *(F. 17, 22. 23; 20,* 22 *18. 19).* Ba isõbi ia chõnia Fetero, ibõrõtaigõ itenawa, imane: Jamoetimba chõoe Lowalangi. Toea! 23 Bõi gõna ndra'oegõ si manõ. Ba ibali'õ ia, imane chõ Wetero: Ae foerigoe, Satana! fangalagoe ndra'oegõ; me lõ õfatooetooe zomasi Lowalangi, ha somasi niha õfatooetooe. *(Sam. II. 19, 22).*

24 V. Aefa da'õ, ba imane Jesoe chõ ndra nifahaõnia: Na so zedõna molo'õ ja'o, ba jamoe'ositengagõ ia ba jamoeloe'i rõfania ba jamoe'õ'õ 25 ndra'o. *(F. 10, 38).* Ba zangaloei fa'anaoe nosonia, aetoe ia, ba saetoe noso, na bõrõ ndra'o, da'õ zanõndra 26 ja'ia. *(Loek. 17, 33. Joh. 12, 25).* Hadia sa goena ba niha, na isõndra harenia fefoe hadia ia zi so ba goeli danõ, ba na te'ala ia nosonia? Ba hadia ena'õ nibe'e niha hõli noso-27 nia? *(Sin. 49, 8. 9).* So sa dania Nono Niha, so chõnia lachõmi Namania, awõnia mala'ika chõnia, ba ba da'õ ibe'e zoelõ ba zamõsana, dali mboeaboeania. *(F. 24, 30; 25, 31.* 28 *Kor. II. 5, 10).* Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, so õsa, zi so ba da'e, si lõ mate, irege no la'ila so Nono Niha ba mbanoeania andrõ. *(F. 10, 23).*

FAZA 17.

I. Famolachõmi Jesoe. II. Ifadõhõ wõchõ zaniri Jesoe. III. Ifa'ele'õ wamakao ja'ia. IV. Fame'e bobotolõ.

(A. 1–13: Mar. 9, 2–13. Loek. 9, 28–36.)

1 I. Ba õnõ bongi aefa da'õ, ba iwa'õ awõnia Jesoe Wetero ba Jakobo ba Johane, talifoesõ Jakobo ba i'ohe ira ba hili salawa, ba zi ha ja'ira. *(F. 26, 37 b. t.)* Ba tobali ia 2 fõnara, hoemaga mbawania, hoelõ loeo, ba noechania, ba afoesi, hoelõ haga. *(Fet. II. 1, 16—18).* Ba hiza, 3 oroma chõra Moze ba Elija, si fahoehoeo chõnia. Ba hoemede Wetero, 4 imane chõ Jesoe: He Toea, ba da'e zi sõchi nahada, na omasi ndra'oegõ, ba da'oelaoe nose ba da'e, tõloe, samboea chõoe ba samboea chõ Moze ba samboea chõ Gelija. Ba me 5 moehede ia na, ba hiza lawoeo sihaga, si loemõ'õ ja'ira, ba hiza li, si otarai lawoeo andrõ, imane: **Onogoe da'õ, ono omasiõ, wa'omasigoe; mifondrondrongo linia.** *(F. 3, 17. Moz. V. 18, 15).* Ba me larongo 6 da'õ ira nifahaõ, ba lafalõgoe tooe ira, ata'oe sibai. Ba mõi chõra Je- 7 soe, itoefa ira tangania, imane: Mifaoso, ba bõi mi'ata'oefi. Ba me 8 lafaõga hõrõra, ba lõ ni'ilara niha, ha Jesoe. Ba me latoeeli hili, ba 9 iwa'õ chõra Jesoe, bõi la'ombacha'õ gangilata andrõ, gofoe ha õchõ, irege no maoso Nono Niha moroi ba ngai zi mate. Ba lasofoe 10 chõnia nifahaõ andrõ, lamane: Ba hana wa lawa'õ sangila amachoita, lõ tola lõ mõi Gelija oea? *(Mal. 3, 1; 4, 5).* Ba itema li, imane: Mõi sa 11 Gelija ba ifoeli i'a' azõchi fefoe hadia ia. *(Fam. 11, 3 b. t.)* Ba oewa'õ chõ- 12 mi: Noa sa'ae mõi Gelija, ba lõ saboto ia ba dõdõra, ba no lalaoe chõnia hadia zomasi ira. Si manõ gõi ba Nono Niha; lafakao dania. *(F. 11, 14; 14, 8. Loek. 1, 17).* Awe- 13 na aboto ba dõdõ ndra nifahaõ, wa chõ Johane, samajagõ idanõ andrõ, tetandrõsaigõ niwa'õnia chõra.

(A. 14–21: Mar. 9, 14–29. Loek. 9, 37–43.)

II. Ba me laroegi niha sato, ba 14 i'ondrasi ia niha, itoehi danõ fõnania, imane: He Toea, hachõsi 15 tõdõ nonogoe andrõ, maniri, mo-

fõchõ sibai ; asese sa'ae alaoe ia ba
16 galitõ ba asese gõi ba nidanõ. Ba
no oe'ohe ia chõ ndra nifahaõmõ,
17 ba tebai lafadõhõ. Ba itema linia
Jesoe, imane : He ja'ami, niha si lõ
famati, si no tefoejoe tõdõ ! ha
wa'aragoe na chõmi ena'õ ? ha wa'-
ara oetaha wolaoemi andrõ ? Mi'-
18 ohe ia chõgoe ba da'e. Ba itenaŵa
ia Jesoe, ba aheta chõnia mbechoe
andrõ, ba dõhõ wõchõ nono andrõ,
19 i'otarai da'õ sibai. Aefa da'õ, ba
mõi ndra nifahaõ chõ Jesoe, ba
zi ha ja'ira, lamane : Hana ndra'-
20 aga, wa tebai mafofanõ ia? Ba
imane chõra : Ba wa'ambõ wama-
timi andrõ. Si ndroehoe sa niŵa'õ-
goe chõmi, na so chõmi wamati,
sezai boea lada, ba miŵa'õ ba hili a-
ndrõ : Fawoe'a'õ ba da'e, fa'ese'õ ba
da'õ ! ba ifawoe'a ia ; ba lõ hadia
ia zi tebai chõmi. *(F. 21, 21. Mar.*
21 *11, 23. Loek. 17, 6).* Ba lõ aheta zi
sambalõ andrõ, na tenga ba wanga-
ndrõ ba ba wamoni.

(A. 22. 23 : Mar. 9, 30. 32. Loek. 9, 43–45.)

22 III. **Ba** me oroedoe ira ba Gali-
laia, ba imane chõra Jesoe : Tebe'e
23 dania Nono Niha ba danga niha, ba
laboenoe ia, ba na no iroegi tõloe
ngaloeo, ba maoso ia, ifoeli aoeri.
Ba aboe sibai dõdõra.

24 IV. Ba me laroegi Gafanaoema,
ba mõi chõ Wetero zanema bobo-
tolõ andrõ, lamane : Hadia, lõ ibe'e
mbobotolõ andrõ samahaõ ja'ami ?
25 *(F. 22, 17).* Imane : Ibe'e. Ba me
no mõi ia jomo, ba ihoelõ linia Je-
soe, imane : Hadia ba dõdõoe, Si-
moni, razo ba goeli danõ andrõ, ha
chõ lahalõ mbeo ba seŵa ? hadia,
ba ndraonora, hadia, ba niha bõ'õ ?
26 Ba me imane: Ba niha bõ'õ, ba
imane chõnia Jesoe: Ba tobali aefa
27 ndraono andrõ. Ba fa bõi fatoe-
woe ita chõra, ba ae ba mbaŵa,ba
laoe gai, ba halõ gi'a andrõ, si fõ-
fõna mõi jaŵa, ba na õbokai mba-
wania, ba õsõndra bacha zamboea
roefia ; da'õ halõ ba be'e õmõda
daroea ita. *(F. 3, 15. Rom. 13, 7. Kor. I. 10, 32).*

FAZA 18.

I. Bõi fajaŵa ita. II. Bõi tafobõrõ wangala chõ nawõda. III. He tawisa, na mosala chõda nawõda. IV. Amaedola : Razo same'e boeala soegilõnia chõ zawoejoenia, silõfa' ahachõ dõdõ dunia.

(A. 1–5 : Mar. 9, 33–37. Loek. 9, 46–48.)

I. **Ba** da'õ mõi chõ Jesoe ndra 1
nifahaõnia, lamane : Ha niha atõ
zeboea ba mbanoea zoroego andrõ?
Ba hoemede ia ba ndraono, ifa'aso 2
fõnara, ba imane : Si ndroehoe ni- 3
ŵa'õgoe chõmi, na lõ mifoeli ami,
ba na lõ tobali hoelõ ndraono ami,
ba lõ'õ manõ lalami ba mbanoea
zoroego andrõ. *(F. 19, 14 b. t. Mar. 10, 15. Kor. I. 14, 20).* Ba ha niha 4
zangide'ide'õ ja'ia, si mane iraono
andre, da'õ zeboea ba mbanoea zo-
roego andrõ. *(F. 23, 12).* Ba na 5
so zama'amõi jomo cbõnia iraono
si manõ, samboea, ba dõigoe, ba
ja'o nifa'amõinia jomo. *(F. 30, 40).*

(A. 6—9 : Mar. 9, 42—48.)

II. **Ba** na so zangalani side'ide 6
andrõ, samõsa, samati chõgoe, ba
sõchi chõnia ena'õ, na latawi ba mba-
ginia gara seboea ba na latibo'õ ia
ba daloe nasi. *(Loek. 17, 2.)* Alai niha 7
ba goeli danõ, ba wangala andrõ !
Lõ'õ sa tola lõ fangala, ba alai niha
samobõrõ fangala. *(Loek. 17, 1. Kor. I. 11, 19.)* Ba na i'alani ndra'oegõ 8
tangaoe, ba ma aheoe, ba tema
ewa ia ba tibo'õ ; mohare'õ na sa-
bõda ndra'oegõ, ba ma sakelakela,
ba õchamõ wa'aoeri, moroi doea
dangaoe ba doea gaheoe, ba tetibo
ndra'oegõ ba galitõ andrõ, si lõ
matemate. *(F. 5, 30).* Ba na i'alani 9
ndra'oegõ hõrõoe, ba tema koë ia ba
tibo'õ ; mohare'õ na si bakole ndra'-
oegõ ba õchamõ wa'aoeri, moroi do-
mboea hõrõoe, ba tetibo ndra'oegõ

ba narako alitõ andrõ. *(F. 5, 29).*
10 Mifaigi, fa bõi mi'ositengagõ zide'-ide andrõ, samõsa. Oewã'õ sa chõmi, mala'ikara andrõ ba zoroego, ba lõ mamalõmalõ wa la'ila mbawa Namagoe andrõ, si so ba zoroego. *(Sin.*
11 *34, 8. Heb. 1, 14).* Ba wangorifi si no eloengoe sa mõi Nono Niha. *(9, 13; Loek. 19, 10. Tim. I. 1, 15). (A. 12–14: Loek. 15, 4–7.)*
12 Hadia ba dõdõmi? Na so niha, si so biribiri, otoe nga'eoe, ba na no eloengoe zi sageoe; hadia, lõ irõi zi siwa woeloe a siwa ba hili misa ba mõi mangaloei seloengoe andrõ?
13 Ba na tobali isõndra, ba si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, abõlõ wa'omoeso dõdõnia ba da'õ, moroi ba wa'omoeso dõdõnia ba zi siwa woeloe a siwa,
14 si lõ eloengoe. Si manõ gõi chõ Namami andrõ, si so ba zoroego; tenga nilaoe dõdõnia taja zamõsa, side'ide andrõ.
15 III. **B**a na mosala chõoe dalifoesõoe, ba ae tegoe ia, ba zi ha ja'ami, daroeami; na ifondrondrongo chõoe, ba no õsõndra dalifoesõoe *(Moz. III.*
16 *19, 15. Gal. 6, 1.)* Ba na lõ ifondrondrongo, ba halõ awõoe zamõsa tõ ba ma daroea, e n a' õ a r o h o e-h o e o f e f o e b a n i w a' õ z i d a r o e a, b a m a s i d a t õ-l o e, s i s o b a m b õ r õ. *(Joh. 8,*
17 *17).* Ba na lõ ifondrondrongo chõra andrõ, ba ombacha'õ ba mbanoea. Ba na lõ'õ gõi ifondrondrongo niwa'õ mbanoea, ba ja hoelõ niha baero ia chõoe, ja hoelõ zanema beo. *(Kor. I. 5, 11. 13. Tes. II. 3, 6. 14.*
18 *15).* Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, hadia nibõbõmi ba goeli danõ, ba nibõbõ gõi ba zoroego; ba hadia ni'efa'õmi ba goeli danõ, ba ni'efa'õ gõi ba zoroego. *(F. 16, 19. Joh.*
19 *20, 23).* Ba oewã'õ gõi chõmi, na daroea ba chõmi zangosara'õ tõdõra, ba goeli danõ, ba ngawalõ hadia ia, ni'andrõra, ba ibe'e chõra Amagoe andrõ, si so ba zoroego.
20 *(Mar. 11, 24).* Ba zoroedoe zi daroea, ba ma si datõloe, ba dõigoe, ba da'õ sodo chõra ba gotaloeara. *(F. 28, 20. Loek. 24, 36).*

IV. **B**a mõi chõnia Wetero, imane chõnia: He Toea, ha me oega oe'efa'õ zala dalifoesõgoe, na mosala ia chõgoe? Hadia, iroegi mewitoe? *(Loek. 17, 3. 4).* Imane chõnia Jesoe: Oewã'õ chõoe: tenga ha iroegi zi mewitoe, iroegi zi mewitoe ngafoeloe wa fitoe. Andrõ fachilichili ira mbanoea zoroego andrõ razo, sedõna mangerai õmõ chõ zawoejoenia. Ba me ibõrõtaigõ mangerai, ba te'ohe chõnia zamõsa, so'-õmõ si foeloe ngahõnõ balaki. Ba me lõ chõnia famoe'a, ba iwa'õ sochõ, la'amawa ia, awõ wo'omonia, awõ nononia, awõ fefoe hadia ia zi so chõnia, famoe'a gõmõ. Ba itoehi danõ sawoejoe andrõ, mangaloeloe ia chõnia, imane: Bologõ dõdõoe chõgoe, ba ahori oeboe'a ia chõoe. Ba ahachõ dõdõ zochõ zawoejoe andrõ, i'efa'õ ba ibe'e boealania chõnia zoegilõ andrõ. Ba me mõi baero zawoejoe andrõ, ba faloecha ia nawõnia sawoejoe, so'õmõ chõnia si lima woeloe roefia. Ba ira'oe, itõgi mbagi, imane: Boe'a gõmõoe chõgoe. Ba itoehi danõ awõnia sawoejoe andrõ, mangandrõ chõnia, imane: Bologõ dõdõoe chõgoe, ba oeboe'a chõoe. Ba lõ edõna ia; mõi ia, ifakoeroc'õ, irege iboe'a gõmõ. Ba me la'ila da'õ awõnia sawoejoe bõ'õ, ba aboe sibai dõdõra ba mõi ira, la'ombacha'õ chõ zochõ ja'ira da'õ no mege fefoe. Ba ifakaoni'õ ia sochõ ja'ia, imane chõnia: He sawoejoe si lõ sõchi! Õmõ no andrõ fefoe, ba no oebe'e boealagoe chõoe, me no mangandrõ ndra'oegõ chõgoe; ba hadia, lõ õhachõsi tõdõ gõi mena'õ nawõoe sawoejoe, si mane ja'o, me no oehachõsi tõdõ ndra'oegõ? *(Jak. 2, 13).* Ba mofõnoe zochõ ja'ia, ibe'e ba danga zamakao, irege iboe'a gõmõnia chõnia fefoe. *(F. 5, 25.*

26). Si manõ gõi ilaoe chõmi dania Amagoe andrõ ba zoroego, na tenga moroi ba dõdõmi mi'efa'õ zala, dozi ami, ba dalifoesõmi. *(F. 6, 15. Mar. 11, 25 b. t.)*.

FAZA 19.

I. Lasofoe, na tola itibo'õ ngambatõnia niha. II. Ifahowoe'õ ndraono Jesoe. III. Ono matoea andrõ, so'ana'a. IV. Ha waraõ isõndra lala wangorifi so'ana'a.

(A. 1–9 : Mar. 10, 1–12.)

I. **Ba** me no i'o'ozoei Jesoe hoehoeo andrõ, ba iheta ia ba Galilaia, isawa danõ Joedaia, jefo Joridano. Ba ato zolo'õ ja'ia niha, ba ifadõhõ wõchõra ba da'õ. Ba mõi chõnia warizaio, latandraigõ ia, lamane : Hadia, tola itibo'õ ngambatõnia niha, gofoe hadia mbõrõ ? *(Mar. 10, 3)*. Ba itema li, imane : Hadia, lõ ni'ilami ba zoera, wa ira matoea ba ira alawe nifazõchi zombõi ba mbõrõta ? *(Moz. I. 1, 27; 5, 2)*. ba no imane : „Andrõ irõi dania namania, awõ ninania, niha, ba i'olembai ngambatõnia, ba tobali ha samboea boto zi daroea andrõ" ? *(Moz. I. 2, 24. Efez. 5, 31)*. Ba tenga sa'ae daroea ira, ha samboea boto. Ba bõi jamoefabali niha nifabõbõ Lowalangi. *(Kor. I. 7, 10)*, Lamane chõnia : Ba hana wa no i'oroi'õ Moze labe'e zoera wangefa, ba latibo'õ ia? *(F. 5, 31)*. Imane chõra: Bõrõ wa'abe'e dõdõmi, wa itehe chõmi Moze wanibo'õ ira alawemi ; ba moroi ba mbõrõta, ba tenga si manõ. Ba oewa'õ chõmi : Na so zanibo'õ ira alawenia, na tenga horõ mbõrõ, ba na ihalõ dánõ bõ'õ, ba sohorõ da'õ. *(F. 5, 32. Loek. 16. 18.)* Lamane chõnia nifahaõnia : Na si manõ hoekoe niha ba ndra alawe, ba lõ sõchi wangowaloe. *(Kor. I. 7, 1)*. Ba imane chõra : Lõ dozi aboto ba dõdõ hoehoeo andre, ha ba nibe'e fa'aboto ba dõdõ. *(Kor. I. 7, 2 ; 7, 17)*. So sa nichai, si no tohõna si manõ, moroi ba daloe nina ; ba so nichai, nichai niha, ba so nichai, si no mogai ja'ira tangara, bõrõ mbanoea zoroego andrõ. Sangila mamotochi ba dõdõnia, ba jamoebotochi. *(Kor. I. 7, 26. 32 b. t. Tim. I. 4, 3. Tim. II. 3, 6.)*

(A. 13—15 : Mar. 10, 13—16. Loek 18, 15—17).

II. **Ba** la'ohe chõnia ndraono sawoejoe, ena'õ itoefa ira tanga ba mangandrõ. Ba latenawa ira nifahaõ. Ba imane chõra Jesoe : Mifa'amõi ndraono, bõi mitaha ira we'amõi chõgoe, ba zi manõ sa mbanoea zoroego andrõ. *(F. 18, 3)*. Ba itoefa ira tanga, ba iheta ia ba da'õ.

(A. 16—22 : Mar. 10, 17—22. Loek. 18, 18—23.)

III. **Ba** hiza niha si mõi chõnia, imane : He samahaõ ! hadia zi sõchi nilaoegoe, ena'õ oesõndra wa'aoeri si lõ aetoe andrõ ? *(Loek. 10, 25)*. Ba imane chõnia : Hadia wa õsofoe chõgoe zi sõchi ? Ha samõsa zi sõchi. Ba na omasi'õ õchamõ wa'aoeri, ba o'õ goroisa andrõ. *(Loek. 10, 26—28. Gal. 3, 12. 21)*. Imane : Hadia goroisa ? Ba imane Jesoe : Da'õ : Bõi ange'e ! Bõi ohorõ ! Bõi anagõ ! Bõi bõbõgõ zi lõ doehoe ! *(Moz. II. 20, 12 b. t.)* Fosoemange namaoe, awõ ninaoe ! ba : Omasi'õ zahatõ chõoe, si mane fa'omasioe ndra'oegõ ! *(F. 22, 39. Moz. III. 19, 18)*. Imane chõnia ono matoea andrõ : No ahori oe'o'õ da'õ, hadia zambõ ndra'o ? Imane chõnia Jesoe : Na omasi'õ mo'ahonoa, ba ae amawa zi so chõoe ba be'e ba zi noemana, ba so chõoe girõgirõ ba zoroego ba taboe, o'õ ndra'o. *(F. 5, 48; 6, 20. Loek. 12, 33. 34.)* Ba me irongo da'õ ono matoea andrõ, ba mofanõ ia, aboe dõdõ ; me no seboea ana'a ia.

(A. 23–30 : Mar. 10, 23–31. Loek. 18, 24–30.)

23 IV. **Ba** imane Jesoe ba nifahaõnia : Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, afõchõ sibai ba zo'ana'a wogamõ banoea zoroego andrõ. *(Tim. I, 6, 9).*
24 Ba oeŵa'õ gõi chõmi, aoha na i itõrõ dõgi walõlõŵa koedo, moroi ichamõ mbanoea zoroego so'ana'a.
25 *(F. 13, 22).* Ba me larongo da'õ nifahaõnia, ba tobali sibai dõdõra, ba lamane : Ba ha niha zogamõ fa'-
26 aoeri ? Ba ifaigi ira Jesoe ba imane chõra : Na ba niha, ba tebai ; ba ba Lowalangi, ba molala fefoe hadia ia.
27 *(Loek. 1, 37.)* Ba hoemede Wetero, imane chõnia : Faigi ndra'aga, no marõi fefoe hadia ia ba no ma'o'õ ndra'oegõ, ba hadia chõma dania ?
28 *(F. 4, 20.)* Ba imane chõra Jesoe : Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, ja'-ami solo'õ ja'o, ba ba wangazõchi dania, na moedadao Nono Niha ba dadaoma lachõminia andrõ, ba doemadao gõi ami, felendroea dadaoma ba sangoehoekoe mado Gizeraëli andrõ, si felendroea, ami. *(F. 25, 31. Loek. 22, 28 b. t. Fam. 3, 21. Kor.*
29 *I. 6, 2.)* Ba dozi si no mondrõi talifoesõ matoea, ba ma talifoesõ alawe, ba ma ama, ba ma ina, ba ma ono, ba ma benoea, na bõrõ dõigoe, ba oja winaeta lasõndra mangawoeli, ba latema wa'aoeri si lõ aetoe
30 andrõ, amaedola gondrõita. Ba ato zi mõi foeri dania si so fõna iada'e, ba si mõi fõna, si so foeri iada'e. *(F. 20, 8. 16. Loek. 13, 30).*

FAZA 20.

I. Amaedola : Loeo zohalõŵõ ba kaboe nagoe. II. Ifoeli i'ombacha'õ wamakao ja'ia Jesoe. III. Ina nono Zebedaio andrõ. IV. Ifadõhõ Jesoe hõrõ niha saoe'a, daroea.

1 I. **N**oa sa fachilichili ira mbanoea zoroego andrõ niha, satoea baomo, si mõi, si hoelõ wongi, mangoni sohalõŵõ ba kaboe nagoe chõnia. *(F.*
2 *21, 33).* Ba me no mamagõlõ ira zohalõŵõ, sasoekoe ma'õchõ loeora, ba ifatenge ira ba kaboe nagoe andrõ chõnia. Ba me ifoeli mõi, me labõzi 3
siŵa, ba i'ila dánõ bõ'õ, si so ba kade, si lõ halõŵõ, ba imane chõra: 4
Mi'ae'e, ja'ami gõi, ba kaboe nagoe, ba si nangea loeomi, ba oebe'e chõmi. Ba mõi ira. Ba ifoeli mõi me 5
laloeo ba me labõzi tõloe, ba imanõ zoei. Ba me mõi ia me labõzi lima, ba 6
faloecha ia dánõ bõ'õ, si so ba da'õ, ba imane chõra: Hadia wa mi'oma'-õchõi manõ ba da'e, lõ halõŵõ ?
Lamane chõnia : Me lõ sangoni ja'- 7
aga. Imane chõra : Mi'ae'e gõi, ba kaboe nagoe andrõ. Ba me bongi 8
sa'ae, ba imane sochõ kaboe nagoe andrõ chõ doeroetoelinia : Hede ba zohalõŵõ andrõ ba be'e loeora ; bõrõgõ ba zafoeria mõi, noemalõ ba zi fõfõna andrõ. *(F. 19, 30).* Ba la'o- 9
ndrasi ni'oni me labõzi lima, ba sasoekoe zamõsa loeora. Ba me so zi 10
fõfõna andrõ, ba lawai eboea zinemara. Ba tebe'e sasoekoe zamõsa chõra gõi. Ba me no latema da'õ, 11
ba koemõkõkõkõ ira chõ zatoea baomo andrõ, *(Loek. 15, 29 b. t.)*, la- 12
mane : Ha saza wohalõŵõ zafoeria andrõ, ba no fagõlõgõlõ ndra'aga õbe'e, ja'aga si no manaha fa'afõchõ andrõ, ma'õma'õchõ, awõ wa'aoechoe zino. *(F. 19, 29).* Ba 13
itema li zi samõsa andrõ, imane: He le, lõ oelimo ndra'oegõ. Tenga no mamagõlõ ita ba zi sasoekoe ?
Halõ dána chõoe ba ofanõ. Soma- 14
sido, oefagõlõlõ wame'e chõmi safoeria andre. Ma lõ tola oe'o'õ manõ 15
nilaoe dõdõgoe ba zi so chõgoe ? Ma afõchõ dõdõoe, me no seboea tõdõ ndra'o ? *(Rom. 9, 21, b. t.)* Si manõ 16
wa tobali si so fõna zi so foeri, awõ wa tobali si so foeri zi so fõna. *(F. 19, 30; 22, 14).*

(A. 17–19 : Mar. 10, 32–34. Loek. 18, 31—34).

II. **Ba** me mõi misi jaŵa Jesoe 17
ba Jeroezalema, ba i'ohe awõnia zi felendroea, ba zi ha ja'ira ba imane

18 chõra ba lala : Hiza, mõi ita misi jaŵa ba Jeroezalema ; ba tebe'e dania ba danga gere seboea ba ba danga zangila amachoita andrõ Nono Niha, ba la'etoe'õ hoekoenia, hoe-
19 koe famoenoe, *(F. 16, 21).* ba labe'e ia ba danga niha baero, ba wango'aja ja'ia ba ba wamõbõzi ba ba wamorõfa ; ba na no iroegi tõloe ngaloeo, ba maoso ia, ifoeli aoeri. *(F. 27, 2 b. t.)*

(A. 20–28 : Mar. 10, 35–45.)

20 III. **B**a mõi chõnia nina nono Zebedaio andrõ, awõ nononia, itoehi danõ fõnania, so ni'andrõnia chõnia.
21 *(F. 10, 2).* Ba imane chõnia : Hadia niŵa'õoe? Imane chõnia : Ŵa'õ, ena'õ doemadao dania nonogoe andre, si daroea, samõsa ba gambõlõoe ba samõsa ba gaberaoe, ba
22 mbanoeaoe andrõ. Ba itema linia Jesoe, imane : Lõ mi'ila watahõgõ hadia ni'andrõmi. Hadia mi'ila mibadoe nõsi mako andrõ, nibadoegoe dania ? Lamane chõnia : Ma'ila. *(F. 26, 39. Loek. 12, 50).*
23 Imane chõra : Mibadoe sa nõsi mako andrõ chõgoe dania, ba fedadao andrõ ba gambõlõgoe ba ba gaberagoe, ba tenga ja'o zangoema'õ ; ha da'õ zidadao ba da'õ, nihonogõi Na-
24 magoe fedadao. *(F. 25, 34.)* Ba me larongo da'õ si dafoeloe, ba lõ sõchisõchi dõdõra ba zi daroea a-
25 ndrõ, si fatalifoesõ. Ba hoemede chõra Jesoe, imane : Mi'ila, lafatõrõ mbanoeara salaŵa niha ba labe'e barõ mbawara niha seboeara. *(Loek.*
26 *22, 25 b. t.).* Ba ba chõmi, ba bõi si manõ ; ha niha zomasi eboea ba chõmi, ba jamõi enonimi; *(F. 23,*
27 *11; Mar. 9, 35; Efes. 5, 21).* ba na so
28 ba chõmi zomasi mõi fõnami, ba jamõi sawoejoemi. Si mane Ono Niha, tenga si mõi mangoni, no si mõi enoni, si mõi mame'e nosonia hõli zato. *(Loek. 22, 27. Jes. 55. 10. 12. Tim. I. 2, 6. Fet. I. 1, 18. 19.*

(A. 29–34: Mar. 10, 46–52. Loek. 18, 35–43.)

IV. **B**a me mofanõ ira, me aefa 29
ira ba Jericho, ba ato zolo'õ ja'ia
niha. Ba hiza niha saoe'a, daroea, 30
sidadao ba zinga lala ; me larongo
itõrõ Jesoe, ba moe'ao ira, lamane :
Hachõsi tõdõ ndra'aga, ma'oewoe
Dawido ! *(F. 9, 27).* Ba latena- 31
ŵa ira sato, ena'õ labato. Ba lahõtõi fe'ao, lamane : He Toea, ma'oewoe Dawido, hachõsi tõdõ ndra'aga ! Ba ibadoegõ ia Jesoe, moe- 32
hede ia chõra, imane : Hadia zomasi ami, he oewisa chõmi ? La- 33
mane chõnia : He Toea, ena'õ
teboka hõrõma ! Ba ahachõ dõdõ 34
Jesoe ba ibabaja hõrõra, ba i'anema'õ ifoeli la'ila niha ba la'o'õ ia.

FAZA 21.

I. Fe'amõi Jesoe mijomo ba Jeroezalema. II. Fangehao osali. III. Marafala si mate. IV. Lasofoe, hana wa tola imanõ Jesoe. V. Amaedola : Sohalõŵõ ba kaboe nagoe.

(A. 1—11 : Mar. 11, 1—10. Loek. 19, 29—38. Joh. 12, 12—18.)

I. **B**a me no ahatõ ira ba Jeroe- 1
zalema, me laroegi Mbetifage, ba
gahe hili wanicha, ba ifatenge
nifahaõnia Jesoe, daroea, imane 2
chõra : Mi'ae ba mbanoea side'ide
andrõ, fõnami, ba i'anema'õ faloecha ami galide si alawe ni'amõhõgõ
ba so gõi nono ; mitoto'õ wesoe ba
mi'ohe ia chõgoe. Ba na so zangoe- 3
ma'õ chõmi hadia ia, ba mimanc :
Mogoena chõ Doea, ba i'anema'õ
ifa'ohe'õ. Andrõ si manõ, ena'õ 4
itõrõ niŵa'õ zama'ele'õ andrõ, me
imane : „Miŵa'õ chõ nono Ziona
alawe andrõ : „Hiza, i'ondra- 5
si'õ razomõ, sebolo tõdõ,
fakoedo ia ba hoeloe
galide, ba ba hoeloe nono
zonoro". *(Sach. 9, 9.)* Ba mõi ni- 6
fahaõ andrõ, la'o'õ niŵa'õ Jesoe.
chõra, la'ohe galide andrõ, awõ 7
nono, ba labologõ noecha ba hoeloe ba fakoedo ia jaŵa. Ba ato niha 8
samologõ ba lala noechara ; ba so

zolewa toetoeroe geoe ba lafazawili
9 ba lala. *(Sal. II. 9, 13).* Ba moe'-
ao niha sato, si so fõna, awõ zolo'õ
moroi foeri, lamane : **„Hozana chõ
ma'oewoe Dawido andrõ, ja'ahowoe
zi so andrõ, ba dõi Zo'aja ; hozana
ba zalawa jawa!"** *(Sin. 118, 25. 26).*
10 Ba me iroegi jomo ba Jeroezalema,
ba hoemoefa mbanoea ma'afefoe,
11 lamane : Ha niha da'õ ? Ba lamane
niha sato : Da'õ zama'ele'õ andrõ,
Jesoe, banoea Nazareta, ba Galilaia.
(F. 2, 23. Joh. 1, 46).

(A. 12—17 : Mar. 11, 15—17. Loek. 19, 45. 46).

12 II. Ba mõi ba gosali Lowalangi
andrõ Jesoe, ba ifofanõ baero fefoe
zamawamawa hadia ia, awõ zo-
wõliwõli ba gosali, ba iso'agõ meza
zanoeka ana'a, awõ dadaoma za-
13 mawa marafadi. *(Joh. 2, 14 b. t.)* Ba
imane chõra : No so ba zoera: „O mo
wangandrõ dõi nomogoe."
Ba ja'ami, ba no mibali'õ tõgi narõ
hili naha zoraboe. *(Jes. 56, 7. Jer. 7.*
14 *11.)* Ba la'ondrasi ia saoe'a, awõ
zomboejoemboejoe tõla, ba gosali,
15 ba ifadõhõ wõchõra. Ba me la'ila ere
seboea ba sangila amachoita zahõ-
lihõli dõdõ andrõ, nilaoenia, ba me
larongo li ndraono, si'ao ba gosali,
sangoema'õ : „Hozana chõ ma'-
oewoe Dawido andrõ !" ba lõ sõ-
16 chisõchi dõdõra. Ba lamane chõnia :
Õrongo, hadia niwa'õ da'õ ? Ba
imane chõra Jesoe : Oerongo. Ha-
dia, lõ mirai mi'ila ba zoera : „No
õ'asogõ chõoe wanoeno
si oroi mbewe ndraono
si lõ hoemede na, ba si o-
roi mbewe zamaenoe ?" *(Sin.*
17 *8, 3).* Ba irõi ira, mõi ia baero
mbanoea, isawa Mbetania, ba mõrõ
ia ba da'õ. *(Mar. 11, 11. 19).*

(A. 18–22 : Mar. 11, 12–14. 20–24.)

18 III. Ba me mangawoeli ia mijo-
mo ba Jeroezalema, si hoelõ wongi,
19 ba olofo ia. Ba me i'ila marafala,
sageoe, ba ngai lala, ba mõi ia ba
da'õ, ba lõ jawa boea ni'ilania, ha
boeloe. Ba imane chõnia : Bõi
jamowoea ndra'oegõ sa'ae, iroegi
zi lõ aetoe. Ba i'anema'õ mate ma-
rafala andrõ. Ba me la'ila da'õ ni- 20
fahaõ, ba ahõlihõli dõdõra ba la-
mane : Ha lõ alio mate marafala a-
ndrõ ! Ba hoemede Jesoe, imane 21
chõra: Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi:
Na so chõmi wamati, na lõ manoefa
dõdõmi, ba tenga ha da'õ milaoe, ba
marafala andrõ ; na miwa'õ gõi ba
hili andrõ : Fazawa'õ ba tibo'õgõ ba
nasi, ba itõrõ niwa'õmi. *(F. 17,*
20). **Ba hadia ia, fefoe, ni'andrõmi** 22
**ba wangandrõ, na mamati ami ba
lõ zi lõ mitema.** *(F. 7, 7 ; 18,19).*

(A. 23–27 : Mar. 11, 27–33. Loek. 20, 1–8.)

IV. Ba me mõi ia ba gosali, ba 23
la'ondrasi ia ere seboea ba satoea
mbanoea, me mamahaõ ia, la-
mane : Hadia, wa tola õlaoe da'õ
ba ha niha zanehe chõoe ? *(Joh. 2,*
18). Ba itema lira Jesoe, imane 24
chõra : So gõi nisofoegoe chõmi
zambalõ ; na miwa'õ chõgoe da'õ,
ba oewa'õ gõi chõmi, hadia, wa
tola oclaoe da'õ. Famajagõ idanõ 25
andrõ chõ Johane, he moroi ia, ha-
dia, moroi ba zoroego, hadia, moroi
ba niha? Ba la'era'era tõdõra, ba
lamane : *(Loek. 3, 3 ; 7, 30).* Na ta- 26
wa'õ : Moroi ba zoroego, ba imane
chõda dania : Ba hana wa lõ ma-
mati ami no chõnia ? Ba na tawa'õ:
Moroi ba niha, ba ata'oe ita niha
sato, me ba dõdõra fefoe, sama'e-
le'õ Johane andrõ. *(F. 14, 5).* Ba 27
latema li Jesoe, lamane : Lõ ma'ila.
Ba imane chõra gõi : Ba lõ'õ gõi
oewa'õ chõmi, hadia, wa tola oe-
laoe da'õ. Ba hadia ba dõdõmi ? 28
So niha, si so ono matoea, daroea.
Ba mõi ia ba zi samõsa, imane :
He onogoe, ae ohalõwõ ba kaboe
nagoe ma'õchõ. Ba itema linia, 29
imane : Lõ edõnado. Ba aefa da'õ,
ba mangesa dõdõnia, ba mõi ia.
Ba mõi ia ba zi samõsa, ba imanõ 30

gõi. Ba itema linia da'õ, imane:
31 Mõi ndra'o, ama, ba lõ mõi ia. Ha niha ba zi daroea andrõ zolo'õ somasi nama? Lamane: Si fõfõna andrõ. Imane chõra Jesoe: Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, ofõna molala ba mbanoea Lowalangi andrõ zanema beo ba sohorõ. mo-
32 roi chõmi. *(Loek. 3, 12; 18, 14).* Noa sa mõi Johane chõmi, wangombacha lala satoelõ, ba lõ samati ami chõnia, ba no mamati chõnia zanema beo ba sohorõ. Ba me mi'ila da'õ, ba lõ sangesa dõdõmi, foeri õ, ba wamati chõnia ena'õ. *(F. 3, 17). (A. 33–46: Mar. 12, 1–12. Loek. 20, 9–19.)*
33 V. **M**ifondrondrongo gamaedola bõ'õ: So niha, satoea baomo, samazõchi kaboe nagoe, ifasoei õli, iko'o ba danõ wolazi, ba i'otomosi malige, ba ibe'e nisewa kaboe andrõ ba zohalõŵõ, ba ilaoe mofanõ. *(Jes. 5,*
34 *1 b. t. Jer. 2, 21)).* Ba me no ahatõ mbawa wangai boea, ba ifatenge zawoejoenia ba zohalõŵõ andrõ,
35 ba wanema boea nagoe chõnia. Ba lara'oe zawoejoenia andrõ sohalõŵõ, so nibõbõzi, so niboenoe manõ, ba so niboenoe niteboe kara.
36 *(F. 22. 6).* Ba ifoeli ifatenge zawoejoe bõ'õ, ato moroi ba zi fõfõna andrõ, ba lamanõ gõi ba
37 da'õ. Ba ba gafoeriata, ba ifatenge chõra nononia, imane: Ata'-
38 oe ira nonogoe. *(Heb. 1, 1. 2).* Ba me la'ila nononia andrõ sohalõŵõ, ba lamane dõdõra: Sanema ondrõita da'õ, talaboe, taboenoe ia ba tahalõ chõda gondrõita andrõ chõ-
39 nia. *(F. 26, 3. 4. 66; 27, 23).* Ba lara'oe ia, latoeli'õ baero kaboe nagoe, ba laboenoe. *(F. 23, 37.*
40 *Heb. 13, 12).* Ba na mõi zochõ kaboe nagoe andrõ, ba he iwisa ba
41 zohalõŵõ andrõ? Lamane chõnia: Ihaogõ wamakiko seboea horõ andrõ, ba kaboe nagoe andrõ, ba ibe'e nisewa ba zohalõŵõ bõ'õ, same'e boea chõnia na bawania.

Imane chõra Jesoe: Hadia, lõ 42
mirai mi'ila ba zoera: „Gowe andrõ, nitibo'õ zotomo andrõ, ba no tobali tojo ba watalinga; chõ Zo'aja moroi da'õ, ba sahõlihõli dõdõda." *(Sin. 118, 22. 23. Hal. zin. 4, 11. Jes. 28, 16.)* Andrõ 43
oewa'õ chõmi: Laheta dania chõmi mbanoea Lowalangi andrõ, ba labe'e ba niha sowoea boeania. *(Hal. zin. 13, 46.)* Ba sarasa zalaoe ba go- 44
we andrõ, ba nilangõnia, ba imama. *(Jes. 8, 14, 15. Dan. 2, 34 b. t.)* Ba me 45
larongo gamaedola andrõ chõnia ere seboea ba farizaio, ba aboto ba dõdõra, wa chõra itandrõsaigõ da'õ. Ba la'aloei wondra'oe ja'ia, 46
ba no ata'oe ira niha sato, me ba dõdõra sama'ele'õ ia. *(Loek. 7, 16. Loek. 19, 48. Mar. 12, 12)*

FAZA 22.

I. Amaedola; Falõwa. II. Lasofoe, na labe'e mbeo, ba na lõ'õ, ba III. he wisa ba wemaoso zi mate andrõ, ba IV. hadia zeboea goroisa. V. Ha ma'oewoe Keriso?

I. **B**a hoemede Jesoe, amaedola 1
zoei ilaoe chõra, imane: *(A. 2–14: Loek. 14, 16–24).* No fachilichili ira 2
mbanoea zoroego andrõ razo niha, samangowaloe ononia. Ba ifatenge 3
zawoejoenia, ba wehede ba zi ho koemaoni, ba we'amõi ba walõwa, ba lõ edõna mõi ira. Ba ifoeli ifa- 4
tenge zawoejoe bõ'õ, imane: Mimane ba zi ho koemaoni andrõ: Hiza, no oe'asiwai gõ andrõ chõgoe, õrõbao chõgoe ba hadia ia goerifõ ni'a'atabõ, ba no toemaba ba no awai fefoe hadia ia, mitaboe ba walõwa. Ba lõ ba dõdõra; mofanõ 5
ira, so zi mõi ba nowi chõnia, ba so si mõi maniaga. Ba tánõ bõ'õ, ba 6
lara'oe zawoejoenia andrõ, la'o'aja ba laboenoe. *(F. 21, 35. 36).* Ba 7
mofõnoe razo no mege, ba ifatenge zaradadoenia, ifafakiko'õ zange'e andrõ ba banoeara, ba ifa-

8 toenoe'õ. *(Dan. 9, 26).* Aefa da'õ,
ba imane ba zawoejoenia : Noa sa
moelaoe walõŵa, ba tenga si na-
ngea mõi nikaoni andrõ. *(Hal. zin. 13,*
9 *46).* Ba mi'ae ba wabaliŵa lala misa,
ba ha wa'ato zi faloecha ami, ba mi-
10 kaoni ba walõŵa. Ba mõi ba lala
zawoejoe no mege, ba la'ozaragõ
fefoe zi faloecha ira, si sõchi, awõ zi
lõ sõchi, ba afõnoe niha si manga
11 naha walõŵa. Ba me mõi baoeloe
razo, ba wamaigi si manga andrõ,
ba i'ila zamõsa ba da'õ, si lõ baroe
ba walõŵa. *(Jes. 61, 10. Efes. 4, 22—*
12 *24).* Ba imane chõnia : He le, hadia
wa mõi'õ jomo ba da'e, ba lõ baroe
13 ba walõŵa ? Ba lõ hedehedenia. Ba
imane razo ba genoni : Mibõbõ ga-
henia ba tangania, ba mitibo'õ ia
ba zogõmigõmi, baero sibai ; ba
fege'ege dania ba da'õ ba fatangisa
14 mboha. *(F. 8, 12.)* Ato sa nikaoni,
ba lõ ato nitoetoejoe. *(F. 20, 16).*
(A. 15–22 : Mar. 12, 13–17. Loek.
20, 20–26).

15 II. **B**a mõi mamagõlõ warizaio,
16 ena'õ la'alani ia ba hoehoeonia. Ba
lafatenge chõnia nono zekola a-
ndrõ chõra, awõ zi faofao chõ He-
rode, lamane : He samahaõ ! ma'-
ila, satoelõ ndra'oegõ ba si ndroehoe
wangombacha'õoe lala Lowalangi,
ba lõ ba dõdõoe niha, lõ'õ sa õfaigi
17 mbawa niha. Ba ŵa'õ chõma, hadia
ba dõdõoe, tola labe'e mbeo chõ
18 kaizaro, ma lõ'õ ? Ba me no aboto
ba dõdõ Jesoe walõsõchira, ba
imane : Hana wa mitandraigõ
19 ndra'o, samini tõdõ ? Mi'oroma'õ
chõgoe hoea mbeo andrõ. Ba la'oro'õ
20 chõnia zamboea hoea soekoe. Ba
imane chõra Jesoe : Ha famaedo
da'e, ba ha õchõ zoera andre ?
21 Lamane : Chõ kaizaro. Ba imane
chõra : Ba mibe'e chõ kaizaro
hadia chõ kaizaro, ba chõ Lowa-
langi hadia chõ Lowalangi. *(Loek.*
22 *23, 2. Rom. 13, 7.)* Ba me larongo
da'õ, ba ahõlihõli dõdõra ba larõi
ia, lalaoe mafanõ.

(A. 23–33 : Mar. 12, 18–27.
Loek. 20, 27–39.)

III. **M**e loeo da'õ mõi chõnia 23
zadoekaio andrõ, sangoema'õ lõ
femaoso zi mate, ba lasofoe chõnia,
(Hal. zin. 23, 6. 8). lamane : He sama- 24
haõ, no iŵa'õ Moze, na so zi mate
niha, si lõ ono, ba jamoe'owaloe
wo'omonia talifoesõnia, jamoefo-
nga'õtõ dalifoesõnia andrõ. *(Moz. V.*
25, 5.) Ba no so ba chõma, dafitoe 25
si fatalifoesõ, ba mangowaloe zi a'a
ba mate ; ba me lõ ononia, ba
chõ nachinia wo'omonia. Si manõ 26
gõi wanete da'õ ba fanete zi daroea,
iroegi dafitoe ira. Ba ba gafoeriata, 27
foerira fefoe, ba mate gõi galawe
andrõ. Ba ba wemaoso zi mate a- 28
ndrõ, ba ha fo'omo ia ba zi dafitoe
andrõ ? noa sa'ae dozi zangai ja'ia.
Ba itema lira Jesoe, imane chõra : 29
Seloengoe ami, lõ saboto ba dõdõmi
zoera ba lõ saboto ba dõdõmi wa'a-
bõlõ Lowalangi andrõ. Ba wemao- 30
so zi mate andrõ sa, ba lõ mango-
waloe ira, ba lõ mõi nihalõ, hoelõ
mala'ika Lowalangi andrõ ba zoroe-
go sa'ae ira. *(Loek. 20, 35).* Ba ba 31
wemaoso zi mate andrõ, ba hadia,
lõ nibasomi niŵa'õ Lowalangi chõ-
mi, me imane : *(Moz. II. 3, 6).*
„Lowalangi Gaberahamo 32
ndra'o ba Lowalangi Gi-
za'aki ba Lowalangi Ja-
kobo ?" Ba tenga Lowalangi zi
mate ia, no Lowalangi zaoeri. Ba 33
me larongo da'õ niha sato, ba to-
bali dõdõra ba wamahaõnia andrõ.
(A. 34–40 : Mar. 12, 28–34).

IV. **B**a me larongo farizaio, no 34
ifa'afoe mbawa zadoekaio, ba fa-
loecha ira. Ba so zamõsa chõra, so- 35
neche ba goroisa, sanofoe chõnia,
ba wanandraigõ, ja'ia, imane : He 36
samahaõ, hezo zeboea goroisa ba
zoera goroisa andrõ ? Ba imane 37
chõnia : „Omasi'õ Zo'aja ja'-
oegõ, Lowalangioe andrõ,
moroi si'aikõ ba dõdõoe,
nosooe ma'asamboea za-

ngomasi'õja'ia, baõhorigõ gera'eraoe, wangomasi'õ ja'ia." *(Moz. V. 6, 5; 10, 12).*
38 Da'õ zeboea goroisa, da'õ zi fõfõna.
39 Ba samboea tõ, si fachilichili chõnia: „Omasi'õ zahatõ chõoe, si mane fa'omasioendra'oegõ." *(Joh. 1. 4, 20. 21. Moz. III. 19, 18.*
40 *Rom. 13, 9.)* Ba goroisa si domboea andrõ manandrõsa goroisa fefoe, awõ niwa'õ zama'ele'õ andrõ.

(A. 41—46: Mar. 12, 35—37. Loek. 20, 41—44.)

41 V. Ba me faloecha warizaio, ba
42 isofoe chõra Jesoe, imane: Hadia ba dõdõmi ba chõ Keriso andrõ? ha ma'oewoe ia? Lamane chõnia: Ma'-
43 oewoe Dawido. Ba imane chõra: Ba hadia wa ibe'e tõinia Zo'aja Dawido, nifarooe Geheha, me imane:
44 „No iwa'õ So'aja chõ Zo'aja ja'o: Dadao ba gambõlõgoe, irege oebe'e tooe barõ gaheoe zi fatioe tõdõ choõe." *(Sin. 110, 1. Hal. zin. 2, 34. 35. Heb. 1–13.)*
45 Ba na ibe'e tõinia Zo'aja Dawido, ba he wisa wa ma'oewoenia? Ba lõ sangila manema linia. hadia ia, ba lõ si lõ ata'oe manofoe chõnia sa'ae, i'otarai loeo da'õ.

FAZA 23.

I. Itegoe warizaio Jesoe. II. I'e'esi mbanoea Jeroezalema andrõ.

(A. 1–14: Mar. 12, 38–40. Loek. 20, 45—47.)

1 I. Ba hoemede Jesoe ba niha sato
2 ba chõ ndra nifahaõnia, imane: Ba dadaoma Moze doemadao zangila
3 amachoita andrõ ba farizaio. Ba fefoe hadia ia, niwa'õra chõmi, ba mi'o'õ, bõi misawõ, ba bõi mi'o'õ ba mboeaboeara; lawa'õwa'õ sa, ba lõ
4 latõrõ. *(Rom. 2, 21).* Ba labõbõ noro saboea ba lahare'õ ba galisi niha, ba ja'ira, ba sara toeroera lõ labe'e, ba wamaliwa ja'ia. *(Loek. 11, 46).*
5 Afoe'afoera la'ila ira niha, andrõ lalaoe fefoe nilaoera andrõ. La'ebolo'õ sa zoera wangerangera andrõ chõra, ba la'eboea'õ mbowobowo mbaroera andrõ. *(F. 6, 1. 2. Moz. IV. 15, 38. Moz. V. 6, 8.)* Ba 6
no omasi ira naha tánõ si jawa ba gowoeloa ba dadaoma tánõ si jawa ba zekola; *(Loek. 11, 43)* ba 7
omasi ira na la'owai ira ba kade, ba na labe'e tõira zamahaõ niha tánõ bõ'õ. Ba bõi ndramoebe'e tõi- 8
mi zamahaõ, ha sa samõsa zamahaõ ja'ami, ba si fatalifoesõ ami fefoe. Ba bõi fa'ama ami ba niha ba goeli 9
danõ, ha sa samõsa Namami, si so ba zoroego. Ba bõi ndramoebe'e 10
tõimi zolohe, me ha samõsa zolohe ja'ami, Keriso. Enonimi zeboeami 11
(F. 20, 26. 27.) Ba samali'õ sala- 12
wa ja'ia, ba ni'ide'ide'õ dania, ba sangide'ide'õ ja'ia, ba nibali'õ salawa. *(F. 18. 4. Loek. 14, 11; 18, 14. Amaed. 29, 23; Fet. I. 5, 5).*
Ba alai ami, sangila amachoita, ba 13
farizaio, samini tõdõ! me mikoesi mbanoea zoroego andrõ fõna niha; lõ'õ sa mõi ami bacha, ba lõ mifa'amõi bacha zi mõi ena'õ. *(Loek. 11, 52).* Alai, ami, sangila amachoita ba 14
farizaio, samini tõdõ! me no si manga nomo lacha mbanoea ami, ba me mi'oroma'õ wangandrõ sara; andrõ tedooe hoekoe, nifatõrõ chõmi. Alai ami sangila amachoita ba 15
farizaio, samini tõdõ! me no sanõrõi asi, awõ danõ, ami, ba wamali'õ solo'õ hoekoe chõmi samõsa niha, ba na no i'o'õ, ba mibali'õ ono narako, mendroea manõ na sa moroi chõmi. Alai ami, solohe tanga niha 16
bõ'õ, ba no aoe'a ami, sangoema'õ: Na so zame'e hõloe osali, ba si lõ'õ da'õ, ba na so zame'e hõloe ana'a gosali, ba nitõrõ. He sambõ tõdõ, 17
si no aoe'a! he zeboea ira sa, ana'a, ba ma osali, same'e amonita ana'a andrõ? Ba mimane: Na so zame'e 18
hõloe naha wame'e soemange andrõ, ba si lõ'õ da'õ, ba na so zame'e hõloe soemange andrõ, si so

19 jawa, ba nitõrõ. He saoe'a ! he zeboea ira sa, soemange andrõ, ba ma naha wame'e, same'e amonita soemange andrõ ? *(Moz. II. 29, 37.).*
20 Andrõ, same'e hõloe naha wame'e soemange, ba ibe'e hõloe da'õ, fa-
21 baja si so jawa fefoe. Ba same'e hõloe osali, ba ibe'e hõloe da'õ, fa-
22 baja si onahia osali. *(Sal. I. 8, 13).* Ba same'e hõloe soroego, ba ibe'e hõloe dadaoma Lowalangi fabaja si-
23 dadao jawa. *(F. 5, 34).* Alai ami, singila amachoita ba farizaio, samini tõdõ ! me mibe'e zamboea ni'ofoeloe lõnga ba hõwa ba lada, ba no olifoe ami zeboea goroisa, fangoehoekoe ba fa'ahachõ dõdõ ba fa lõ farõi ; ni'o'õ zi sambalõ, ba tenga gõi ni'ositengagõ zi sambalõ.
24 *(Loek. 11, 42).* He solohe tanga niha, si no aoe'a, mitafi'õ nibadoe, ba
25 wameta di, ba mitõlõ koedo. Alai ami, sangila amachoita ba farizaio, samini tõdõ ! me mihaogõ gero mako ba ero wiga, ba jawa, ba no fahõna waraboe ba foloe'aloe'a.
26 *(Loek. 11, 39 b. t.).* He farizaio saoe'a ! ofõnai'õ wangehao jawa, mako, ena'õ sõchi gõi geronia. *(Tit. 1,*
27 *15).* Alai ami, sangila amachoita ba farizaio, samini tõdõ, me no hoelõ lewatõ nilaoe betoea ami, si sõchi sa moroi baero, wamaigida, ba bacha, ba no fahõna dõla zi mate, awõ fefoe hadia ia zi ta'oenõ. *(Loek.*
28 *11, 44).* Si manõ gõi ami, niha satoelõ ami, wamaigida, moroi baero, ba bacha, ba no fahõna wamini
29 tõdõ ba fa lõ atoelõ. Alai ami, sangila amachoita ba farizaio, samini tõdõ ! me mi'a'azõchi lewatõ zama'ele'õ andrõ, ba me mihaogõ dandra lewatõ zatoelõ, *(Loek. 11,*
30 *47. 48).* ba me mimane: Na ja'aga mena'õ ba gõtõ ndra toeada, ba lõ fao ndra'aga chõra, ba wamoenoe
31 sama'ele'õ andrõ. Tobali mifadoehoe'õ dõdõ niha bõ'õ chõmi, wa no ma'oewoe zamoenoe sama'ele'õ a-
32 ndrõ ami. *(Hal. zin. 7, 52).* Ba mifõnoei zoe'asoe'a andrõ chõ ndro tocami. *(Tes. I. 2, 16).* He oelõ, ono 33
goelõ ! he miwisa wangefa'õ ja'ami ba wangoehoekoe andrõ, ba narako ? *(Mat. 3, 7).*

(A. 34–36 : Loek. 11, 49–51.)

II. Andrõ, hiza, oefatenge chõ- 34
mi zama'ele'õ ba satoeatoea ba sangila amachoita, ba so dania ba miboenoe, miforõfa, ba so, ba mibõzibõzi ba zekola chõmi ba migohi, i'otarai mbanoea si samboea, noemalõ ba zi samboea, *(F. 10,*
17), ena'õ mõi ba hoeloemi fefoe 35
ndro zatoelõ andrõ, nidoewagõ ba goeli danõ, i'otarai ndro Habeli satoelõ andrõ, iroegi ndro Zacharia, ono Mbarachia andrõ, niboenoemi ba gotaloeara gosali naha wame'e soemange. *(Moz. I. 4, 8. Nga'õt. II. 24, 20 b. t.).* Si ndroehoe 36
niwa'õgoe chõmi, tohare dania da'õ fefoe ba niha si sagõtõ andre.

(A. 37–39: Loek. 13, 34. 35).

He Jeroezalema ! he Jeroezalema ! 37
samoenoe sama'ele'õ andrõ, saneboe kara nifatenge chõnia, ha me oega no oetandraigõ mangowoeloi onooe, si mane sifagelo, na i'owoeloi nononia barõ gafinia, ba lõ sedõna ami. Hiza, terõi chõmi nomomi, 38
adoedoe. *(F. 24. 2. Sal. I. 9, 7.)*
Oewa'õ sa chõmi, lõ'õ sa'ae mi'ila 39
ndra'o, i'otarai da'e, irege miwa'õ dania : Ja'ahowoe zi so ba dõi Zo'aja ! *(F. 21, 9. Joh. 12, 13.)*

FAZA 24.

I. Fama'ele'õ fanoedoegõ Jeroezalema. II. Fama'ele'õ fa'atoea danõ. III. Famarooe tõdõ, ba wa lõ mõrõ.

(A. 1—28 : Mar. 13, 1—23. Loek. 21, 5—24.)

I. Ba mõi baero Jesoe, irõi gosa- 1
li, mofanõ ia, ba mõi chõnia nifahaõnia, ba wanoetoeroe osali andrõ chõnia. Ba itema lira, imane 2
chõra : Hadia, lõ mi'ila da'õ fefoe ? Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, sa-

mboea lõ torõi ba da'õ ba dete nawõnia jaŵa, kara, si lõ ladoedoegõ.
3 *(Loek. 19, 44).* Ba me moedadao ia ba hili wanicha, ba mõi chõnia nifahaõnia, ba zi ha ja'ira, lamane: Ombacha'õ chõma, ha wa'ara da'õ, ba hadia dandra wa'asomõ ba tan-
4 dra wa'atoea danõ ? Ba itema lira Jesoe, imane chõra : Mifaigi, fa bõi ifaeloengoe ami niha, ha niha ia.
5 *(F. 7, 15. Tes. II. 2, 3).* Ato sa dania zi mõi, sanagõ tõigoe, sangoema'õ : Ja'odo Keriso, ba ato lafaeloengoe. *(Joh. 5, 43. Hal. zin. 5, 36 b. t.)*
6 Ba mirongo dania wanoewõ ba fe'ira'ira ba wanoewõ ; mifaigi, bõi tokea ami ; lõ'õ sa tola lõ si manõ, ba tenga
7 fa'atoea danõ na sa. Maoso dania zi samboea soi, oedoe zi samboea ; ba si sara õri, oedoe zi sara ; ba sosó lofo mbanoea awõ ndroeroe danõ misa.
8 Ba bõrõta wa'afõchõ da'õ fefoe.
9 Ba da'õ dania la'ohe ami ba wamakao ba laboenoe ami ; ba dozi soi dania zi fatioe tõdõ chõmi, bõrõ dõigoe andrõ. *(F. 10, 17 b. t. Joh. 16, 2.*
10 *Fam. 2, 10).* Ba ato dania ba da'õ zi te'ala, ba faoma dania la'ã mbõli nawõra, ba faoma fatioe dõdõra chõ
11 nawõra. Ba ato zi maoso sama'ele'õ sofaja, ba ato lafaeloengoe. *(Joh. I. 4,*
12 *1).* Ba me monõnõ wa lõ atoelõ, ba ato zi taja fa'omasi. *(Tim. II. 3,*
13 *1 b. t).* **Ba sanaoe õlõ iroegi gamozoea, da'õ ni'orili.** *(F. 10, 22.*
14 *Jak. 1, 12).* Ba tetoeriagõ dania mbanoea Lowalangi andrõ, toeria somoeso dõdõ, ba goeli danõ misa, ma'asagõrõ, ba wamadoehoe'õ ba niha fefoe, ba awena dania fa'atoea
15 danõ. *(Rom. 10, 13).* Ba na mi'ila dania wa'adoedoe andrõ, sihocha mboeda, niŵa'õ Daniëli, ba naha ni'amoni'õ — jatoemõrõ tõdõnia sombaso da'e — *(Dan. 9, 27 ; 12, 13)*
16 ba ndramoloi zi so ba Joedaia, ndra-
17 moesawa hili. Bõi jamõi tooe zi so ba dete nomonia jaŵa, ba wangai ha-
18 dia ia ba nomonia. *(Loek. 17, 31),* ba bõi jamoefoeli ia foeri si so ba nowi, ba wangai baroenia. Ba alai zana- 19
bina ba si so ono ba mbagi zoesoe,
na loeo da'õ ! *(Loek. 23, 29).* Ba mi'- 20
angandrõ, fa bõi baŵa deoe, ba fa bõi loeo sabato, na loeo woloimi andrõ. So sa wamakao sabõlõbõlõ ba 21
da'õ dania, si lõ irai si manõ, i'otarai mbõrõta danõ, irege da'e, ba lõ'õ gõi si manõ dania. *(Dan. 12, 1).*
Ba na tenga ni'õnaigõ loeo da'õ 22
ena'õ, ba samõsa lõ aoeri niha. Ba bõrõ nitoetoejoe andrõ, wa te'õnaigõ loeo andrõ. Ba na so ba da'õ 23
zangoema'õ chõmi : Faigi, so ba da'e Keriso, ba ma : ba da'õ so ia, ba bõi mifati. *(Loek. 17, 21. 23 b. t.).* Maoso 24
sa dania Keriso faja ba sama'ele'õ sofaja, ba lafazõchi dandra seboea, awõ gila'ila, ba wamaeloengoe nitoetoejoe andrõ, na bõla. *(Tes. II. 2, 9).*
Hiza, no oehõnagõ oeŵa'õ chõmi. 25
Ba na lamane chõmi : Hiza, ba danõ 26
si mate so ia, ba bõi mi'ae'e ; ba ma : Hiza, ba mbate'e, ba bõi mifati.
Hoelõ gari mbanoea sa si otarai 27
gatoemboecha loeo, sihaga, irege gaechoela, si manõ dania wa'aso
Nono Niha andrõ. *(Loek. 17, 24).* Ba 28
zi so amatela, ba da'õ owoelo mojo. *(Job. 39, 30. Loek. 17, 37).*

(A. 29–36 : Mar. 13, 24–32. Loek. 21, 25–33.)

II. **Ba** aefa si'aikõ wamakao a- 29
drõ, na loeo da'õ, ba taja haga loeo, ba lõ'õ sa'ae hoemaga mbaŵa, ba atoroe ndrõfi moroi ba mbanoea si jaŵa, ba hoemeoeheoe wangaro mbanoea si jaŵa. *(Jes. 13, 10. Fam. 6,*
12 b. t.). Ba aefa da'õ, ba oroma da- 30
ndra Nono Niha andrõ ba mbanoea si jaŵa, ba mege'ege fefoe soi ba goeli danõ, ba la'ila dania NonoNiha, si so moroi si jaŵa, ba dete lawoeo ba mbanoea, fao wa'abõlõ ba lachõmi seboea. *(F. 25, 31. Dan. 7, 13.*
Fam. 1, 7. Mar. 14, 62). Ba ifatenge 31
mala'ikania, telaoe dorofe seboea li, ba la'owoeloi chõnia nitoetoejoenia andrõ, moroi ba zi fasoei, i'otarai wondrege danõ, noemalõ ba wo-

ndregenia tánõ sa. *(F. 13, 41. Tes. 1. 4, 16).* Ba ba marafala mitõngõni
32 wamaedo andrõ : Na mo'idanõ ndrahania, na toemboe lehelehe, ba mi'ila, no ahatõ mbawa wa'aoechoe zi-
33 no. *(Loek. 21, 37).* Si manõ gõi ami, na mi'ila da'õ fefoe, ba oroma chõmi,
34 no ahatõ ia. Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, lõ fachamõ atoea niha si sagõtõ andre, ba no aloea da'õ fefoe. *(F.*
35 *16, 28).* **Atoea mbanoea ba atoea da-**
36 **nõ, ba lõ awoe'a niwa'õgoe.** Ba bawa andrõ ba inõtõ, ba lõ sangila, he mala'ika ba zoroego, he Ono; ha Ama zangila. *(Tes. I, 5, 1 b. t.).*
(A. 37–41: Loek. 17, 26–36.)
37 Ba hoelõ si mane me loeo Noachi, si manõ gõi wa'aso Nono Niha andrõ
38 dania. *(Moz. 1. 6, 5. 11 b. t.).* Hoelõ si mane ja'ira sa, me loeo fõna wa'anõnõ danõ andrõ, mangamanga ira ba mamadoemadoe hadia ia, mangowaloe ba mame'e nihalõ,
39 iroegi loeo mõi baowo Noachi, ba lõ aboto ba dõdõra, irege so wa'anõnõ andrõ ba irege ahori ira fefoe ; si manõ gõi dania wa'aso Nono Niha
40 andrõ. Daroea dania zi so ba nowi ; samõsa nihalõ ba si samõsa, ba nirõi.
41 Daroea ndra alawe sanoetoe fache ba lõsoe ; samõsa nihalõ ba si samõsa, ba nirõi.
42 III. **Andrõ, bõi mifõrõ, me lõ mi'ila mbawa wa'aso Zo'aja ja'ami.**
43 *(F. 25, 13. Mar. 13, 33).* Ba da'õ mibe'e ba dõdõmi : Na i'ila ena'õ sochõ omo, ha wa'alawa mbongi so zanagõ, ba lõ mõrõ ia ena'õ, ba itimba ena'õ zanagõ, fa lõ mõi jomo chõnia. *(Loek. 12, 39 b. t. Fet. II. 3, 10.*
44 *Fam. 3, 3).* Andrõ ja'ami gõi, mihõnagõ mifa'anõ ami, me si lõ midõnadõna dania Nono Niha, na so ia.
(A. 45–51 : Loek. 12, 42–46.)
45 Ba ha niha zawoejoe andrõ, si lõ farõi, satoeatoea, nibe'e zochõ ja'ia barõ mbawa si so jomo chõnia, ba wame'e gõra, na inõtõ wemanga?
46 Ja'ahowoe zawoejoe andrõ, na i'ila sochõ ja'ia, na so ia, no i'o'õ da'õ. Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, ibe'e 47
barõ mbawania fefoe hadia ia, zi so chõnia. Ba na iwa'õ tõdõnia 48
sawoejoe si lõ sõchi : Mogasa wa'aso zochõ ja'o, ba na ibõrõtaigõ 49
ibõzibõzi nawõnia sawoejoe, ba na mangamanga ia, ba na ibadoebadoe hadia ia, awõ zi maboemaboe andrõ ; ba so dania zochõ 50
sawoejoe andrõ, na loeo lõ idõnadõna ba gamaoedoe wa'alawa loeo, na iwai lõ ja'ia na ; ba i'õtõ da- 51
loe zawoejoe andrõ, ba ibe'e goerachania awõ zamini tõdõ andrõ ; ba fege'ege dania ba da'õ ba fatangisa mboha. *(F. 22, 13 ; 25. 30).*

FAZA 25.

I. Amàedola : Ono alawe si dafoeloe. II. Amaedola : Ana'a, nibe'e ba zohare. III. Fangoehoekoe ba gamoezoea.

I. **B**a da'õ dania fachilichili ira 1
mbanoea zoroego andrõ nono alawe, dafoeloe, sangai fandroera, ba we'amõi mamaondragõ sangowaloe. *(Fam. 19, 7 b. t. Kor. II. 11, 2).* Ba 2
dalima ira zambõ tõdõ, ba dalima zatoeatoea. Lahalõ sa wandroera sa- 3
mbõ tõdõ andrõ, ba lõ la'ohe wanicha. Ba satoeatoea andrõ, ba la'- 4
ohe wanicha ba nahia, fabaja fandroera. Ba me ara zangowaloe, ba 5
manoekõoe ira fefoe ba mõrõ. Ba me 6
taloe mbongi, ba so zi'ao : Hiza zangowaloe, mi'ae mifaondragõ ia ! Awena maoso nono alawe andrõ fe- 7
foe ba lahaogõ wandroera. *(Loek. 12, 36).* Ba lamane sambõ tõdõ andrõ 8
ba zatoeatoea : Mibe'e fanichama wanichami ma'ifoe, mate sa wandroema andre. Ba latema lira satoea- 9
toea, lamane : Ma dania faoma ambõ chõda ; sõchi na mõi ami ba zolafo, ba na mi'õli chõmi. Ba me no 10
mõi ira mowõli, ba so zangowaloe, ba si no mama'anõ, ba mõi jomo, awõnia ba walõwa, ba lakoesi mbawandroehõ. *(Loek. 13, 25 b. t.).* Ba 11
aefa da'õ, ba so gõi nono alawe no

mege, si tosai, lamane: He Toea! he
12 Toea! bokai chõma! Ba itema lira,
imane: Si ndroehoe niŵa'õgoe chõ-
mi, lõ oe'ila, ha niha ami. *(F. 7,*
13 *22. 23. Loek. 13, 27).* Andrõ bõi mi-
fõrõ, me lõ mi'ila mbaŵa, awõ gi-
nõtõ.

(A. 14–30 : Loek. 19. 11–28.)

14 II. **H**oelõ niha sofanõ : Hoemede
ia ba zawoejoenia, ibe'e ba dangara zi
15 so chõnia. Ibe'e ba zi samõsa, ba li-
ma balaki, ba ba zi samõsa, ba doea
balaki, ba ba zi samõsa, ba samba
fondroejoe, dali wa'abõlõ zamõsana,
16 ba mofanõ ia. Ba i'anema'õ mõi ni-
be'e si lima balaki, ilaoe ba waniaga,
17 ba fabali. Si manõ gõi nibe'e si doea
18 balaki, fabali ibe'e. Ba nibe'e si sa-
mba fondroejoe, ba mõi mogo'oli ta-
nõ, ibini'õ bacha gana'a zochõ ja'ia.
19 Ba me no ara, ba so zochõ sawoejoe
andrõ, ba mangerai õmõ ia chõra,
20 Ba i'ondrasi ia nibe'e si lima balaki,
i'ohe gõi zi lima balaki harenia,
imane : Lima balaki nibe'eoe ba da-
ngagoe, Toea, faigi, lima balaki tõ,
21 nisõndragoe, harenia. Imane chõnia
sochõ ja'ia : **Laoe, sawoejoe si sõchi,**
si lõ farõi; lõ si farõi ndra'oegõ ba zi
lõ oja'oja, ba oebe'e barõ mbawaoe
zoja; taboe ba wa'omoeso dõdõ a-
ndrõ chõ zochõ ja'oegõ. *(F. 24, 45.*
22 *47).* Ba i'ondrasi gõi ia nibe'e si doea
balaki, imane : Doea balaki nibe'eoe
ba dangagoe, Toea, faigi doea balaki
23 tõ nisõndragoe harenia. Imane chõ-
nia sochõ ja'ia : Laoe, sawoejoe si
sõchi, si lõ farõi ; lõ si farõi ndra'-
oegõ ba zi lõ oja'oja, ba oebe'e barõ
mbawaoe zoja ; taboe ba wa'omoeso
24 dõdõ andrõ chõ zochõ ja'oegõ. Ba
i'ondrasi ia gõi nibe'e si samba fo-
ndroejoe andrõ, imane: He Toea, no
oe'ila ndra'oegõ, wa niha sabe'e hoe-
koe ndra'oegõ ; mamasi ndra'oegõ
ba zi lõ nitaroemõ ba mangozara'õ
25 ba zi lõ nifazaeweoe, ba no ata'oe
ndra'o, ba no mõido moebini'õ zi
samba fondroejoe andrõ chõoe barõ
26 danõ ; ba ja'e chõoe gana'aoe. Ba
itema linia sochõ ja'ia, imane chõ-
nia : He sawoejoe si lõ sõchi, sareoe !
Na no õ'ila mamasi ndra'o, ba zi lõ
nitaroegoe ba mangozara ndra'o, ba
zi lõ nifazaewegoe ; ba õbe'e mena'õ 27
nifalali wirõgoe andrõ, ba zamalali
ana'a, ba na so ndra'o, ba oetema
ena'õ gana'agoe, fabaja hare. Ba 28
mihalõ chõnia zi samba fondroejoe
andrõ, ba mibe'e ba zi so si foeloe
balaki. Dozi sa, ba zi so ba tebe'e na 29
ba tehõna chõra ; ba ba zi lõ'õ, ba
teheta gõi zi so chõnia. *(F. 13, 12).*
Ba sawoejoe andrõ, si lõ goena, ba 30
mitibo'õ baero ba zogõmigõmi. Ba
fege'ege dania ba da'õ ba fatangisa
mboha. *(F. 8, 12).*

III. **B**a na so Nono Niha, na si so 31
lachõmi ia, na fao chõnia mala'ika
andrõ fefoe, ba da'õ dania doema-
dao ia ba dadaoma lachõminia a-
ndrõ. *(F. 16, 27. Loek. 21, 27).* Ba 32
te'owoeloi dania fõnania fefoe soi,
ba ifõfõ'õ ira, si mane na ifõfõ'õ ira
mbiribiri si alawe mbiribiri si ma-
toea koebalo. *(Rom. 14, 10. Kor. II.*
5, 10). Ba ifa'aso ba gambõlõnia 33
mbiribiri si alawe, ba ba gaberania
mbiribiri si matoea. *(Hes. 34, 17 b. t).*
Ba imane dania razo andrõ ba zi so 34
ba gambõlõnia: Mi'aine, ja'ami, nifa-
howoe'õ Namagoe, mitema gondrõ-
ita andrõ, banoea andrõ, ni'asiwai
chõmi, i'otarai mbõrõta danõ. Me 35
olofo ndra'o, ba no mibe'e gõgoe ; me
owõchi dõdõgoe, ba no mifabadoegõ
chõgoe nidanõ ; me tome ndra'o, ba
no mifa'amõido jomo ; *(Jes. 58, 7);* 36
me lõ noechagoe, ba no mifonoecha
ndra'o ; me mofõchõ ndra'o, ba no
mõi ami moefaigi ndra'o ; ba me sodo
ba goeroenga, ba no mõi ami chõgoe.
Ba latema dania linia satoelõ andrõ, 37
lamane : He Toea, ha mega ma'ila
solofo ndra'oegõ, ba mabe'e gõoe !
ba ma sowõchi tõdõ ndra'oegõ, ba
mafabadoegõ chõoe nidanõ ? Ba ha 38
mega ma'ila, tome ndra'oegõ, ba
mafa'amõi'õ jomo ? ba ma si lõ
noecha ndra'oegõ, ba mafonoecha'õ?

39 Ba ha mega ma'ila sofõchõ ndra'-
oego, ba ma si so ba goeroenga, ba
40 mõiga chõoe ? Ba itema dania lira
razo andrõ, imane chõra : **Si ndroe-
hoe niŵa'õgoe chõmi, ndrege nilaoe-
mi ba dalifoesõgoe andrõ, fondrege
zi noemana, ha niha ia, ba chõgoe
no milaoe da'õ.** *(F. 10, 40. Amaed.*
41 *19, 17. Mar. 3, 35).* Awena dania
imane gõi ba zi so ba gabera : Milaboe
ami, ja'ami, ni'elifi, mi'ae ba galitõ
andrõ, si lõ matemate, ni'eboea'õ
chõ Gafõcha andrõ ba ba mala'ika-
nia. *(F. 7, 23. Jes. 30, 33. Fam.*
42 *20, 10. 15; 21. 8).* Olofo ndra'o, ba
lõ nibe'emi õgoe ; owõchi dõdõgoe, ba
lõ nifabadoegõmi chõgoe ; *(Jak. 4,*
43 *17)* ; tome ndra'o. ba lõ nifa'amõimi
jomo ja'o ; lõ noechagoe, ba lõ
nifonoechami ja'odo; mofõchõ ndra'o,
ba ba goeroenga sodo, ba lõ si mõi
44 ami mamaigi ja'o. Ba latema dania
linia, ja'ira gõi, lamane : He Toea,
ha mega ma'ila solofo ndra'oegõ, ba
ma sowõchi tõdõ, ba ma tome, ba
ma si lõ noecha, ba ma sofõchõ, ba
ma si so ba goeroenga ndra'oegõ, si
45 lõ si mõiga ngoningonioe ? Ba itema
dania lira, imane : Si ndroehoe ni-
ŵa'õgoe chõmi, ndrege zi lõ nilaoe-
mi chõ wondrege zi noemana a-
drõ, ha niha ia, ba chõgoe gõi lõ
46 nilaoemi da'õ. Ba mõi da'õ ba wa'-
afõchõ si lõ aetoe andrõ, ba satoelõ
andrõ, ba mõi ba wa'aoeri si lõ aetoe.
(Dan. 12, 2. Joh. 5, 29).

FAZA 26.

I. Famagõlõ gere, ba wamoenoe Jesoe. II. Tebajoini Jesoe, ba Mbetania. III. I'ombacha'õ zi manga mbõlinia. IV. I'oroi'õ wemanga ni'amoni'õ andrõ. V. Mangandrõ Jesoe ba kaboe Gezemane. VI. Lara'oe ia. VII. Te'etoe'õ hoekoenia ba rafe schoea andrõ. VIII. I'osilõ'õgõ Jesoe Fetero.

(A. 1–5 : Mar. 14, 1. 2. Loek. 22, 1. 2.)

1 I. **Ba** me no i'o'ozoei Jesoe hoe-
hoeonia andrõ fefoe, ba imane chõ
ndra nifahaõnia : Mi'ila, doea wo- 2
ngi tõ wasa, ba tebe'e ba danga niha
Nono Niha, ba wamorõfa ja'ia. *(Joh.*
13, 1). Ba faloecha ndra ere seboea 3
ba satoea mbanoea, baolajama gere
seboea andrõ, sotõi Kajafa. *(Joh. 11,*
47 b. t.). Ba mamagõlõ ira, ena'õ la'- 4
onechesi wondra'oe Jesoe, ba wa-
moenoe ja'ia. Ba lamane : Bõi ba go- 5
wasa, fa lõ aechoe niha.

(A. 6—13 : Mar. 14, 3—9; Joh. 12, 1—8.)

II. **Ba** me so ba Mbetania Jesoe, 6
ba nomo Zimoni andrõ, sobooe aoeri,
ba i'ondrasi ia ira alawe, so chõnia 7
zamba boeliboeli wanicha samohoea,
seboea bõli, ba ifadoewa ba hõgõ
Jesoe, me manga ia. Ba me la'ila 8
da'õ nifahaõ, ba koemõkõkõkõ ira,
lamane : Hadia wa la'alimagõsi ?
Tola sa la'amawa mena'õ, eboea 9
mbõli, ba labe'e ba zi noemana me-
na'õ. Ba me i'ila da'õ Jesoe,ba imane 10
chõra : Hadia wa miboesi dõdõ ndra
alawe andre ? si sõchi sa nilaoenia
chõgoe. Lõ'õ sa mamalõmalõ chõmi 11
zi noemana, ba ja'odo, ba tenga si lõ
mamalõmalõ chõmi. Ba wangehao 12
ja'o, ba wogo'o ja'o, ilaoe ba nõsigoe
wanicha andre. Si ndroehoe niŵa'õ- 13
goe chõmi, fefoe gofoe heza, ba ni-
toeriagõ toeria somoeso dõdõ a-
ndrõ, ba goeli danõ ma'asagõrõ, ba
da'õ gõi te'ombacha'õ nilaoe da'e,
ba wanõrõ tõdõ ja'ia. *(F. 24, 14.)*

(A. 14–16 : Mar. 14, 10. 11. Loek. 22, 3–6).

Ba mõi zi samõsa, awõ zi fele- 14
ndroea, si so tõi Joeda, banoea Kari-
ota, isaŵa gere seboea, imane : Ha 15
wa'eboea mibe'e chõgoe, ba oe'omba-
cha'õ ia chõmi ? Ba latoelo chõnia zi
tõloe ngafoeloe roefia. *(Sach. 11, 12.*
Moz. II. 21, 32. F. 27, 9). Ba i'o- 16
tarai da'õ, ba i'aloei lala, ba wango-
mbacha ja'ia. *(Tim. I. 6, 9. 10).*

(A. 17–20: Mar. 14, 12–16. Loek. 22, 7–18.)

III. **Ba** me baŵa roti si lõ moe'- 17

aisõni, si fõfõna, ba mõi chõ Jesoe ndra nifahaõ, lamane: Heza zomasi'õ ma'asiwai chõoe, ba wemanga
18 wasa? *(Moz. II. 12, 3 b. t.).* Ba imane: Mi'ae mijomo ba mbanoea, chõ zane, ba mimane chõnia: Da'õ niŵa'õ zamahaõ chõoe: No ahatõ ginõtõ andrõ chõgoe; ba chõoe oe'ã
19 wasa, awõ ndra nifahaõgoe. Ba la'o'õ nifahaõ andrõ niŵa'õ Jesoe chõra, ba
20 la'asiwai wasa andrõ. Ba me bongi sa'ae, ba mõi ia manga, awõ zi felendroea andrõ.

(A. 21–25: Mar. 14, 18–21. Loek. 22, 21–23.)

21 Ba me manga ira, ba imane: Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, fasamõsa ami zi manga mbõligoe. *(Joh. 13, 21*
22 *b. t.).* Ba aboe sibai dõdõra, ba labõrõtaigõ lamane chõnia, dozi ira: Ha-
23 dia, ja'odo, Toea? Ba itema lira, imane: Si faloeloe manga chõgoe, da'õ zi manga mbõligoe. *(Sin. 41, 10. Joh. 13,*
24 *18. 26).* Mõi sa Nono Niha, itõrõ nisoera andrõ ba chõnia, ba alai niha andrõ, si manga mbõli Nono Niha: mohare mena'õ niha andrõ, na lõ irai toemboe. *(Sin. 22. Jes. 53. Loek.*
25 *22, 19. 20).* Ba itema linia Joeda andrõ, si manga mbõlinia, imane chõnia: Ma ja'odo. samahaõ? Ba imane chõnia: Ja'ia niŵa'õoe.

(A. 26–29: Mar. 14, 22–25. Loek. 22, 19, 20. Kor. I, 11, 23 b.t.)

26 IV. **Ba me manga ira, ba ihalõ roti Jesoe, ifahowoe'õ, iboboto ba ibe'e chõ ndra nifahaõ ba imane;**
27 **Mitema, mi'ã, botogoe da'e. Ba ihalõ mako, i'aohasi gõlõ Lowalangi, ibe'e chõra ba imane: Mi-**
28 **badoe, dozi ami, dogoe sa da'e, do gamaboe'oela li andrõ, sadoewa dania saiahi zato, ba wangeĩa'õ hõrõ.** *(Mat. 20, 28. Moz. II. 24, 8. Jer.*
29 *31, 31 b. t.).* Ba oeŵa'õ chõmi, lõ'õ sa'ae oebadoe nõsi mboea nagoe andrõ, i'otarai da'e, iroegi loeo wamadoegoe si bohooenia, ba mbanoea Namagoe andrõ, awõmi. *(Loek. 22, 18. 29. 30.)*

(A. 30—35: Mar. 14. 26—31.)

V. **Ba** me no aefa manoenõ ira, ba 30
mõi ira baero ba gahe hili wanicha
andrõ. *(Loek. 21, 37; 22, 39).* Ba ima- 31
ne chõra Jesoe: Dozi te'ala ami ba chõgoe bongi andre. Noa sa so ba zoera: „Oebago dania goebalo andrõ, ba moezaewe mbiribiri andrõ, nikoebaloi." *(Sach. 13, 7. Joh. 16,*
32). Ba na aefa maoso ndra'o, ba 32
mowaõwaõdo ba Galilaia, fõnami.
(F. 28, 7. 16). Ba itema linia Fe- 33
tero, imane chõnia: Ba he dozi te'ala ira ba chõoe, ba ja'o, ba tebai
te'ala. *(Loek. 22, 33 b. t.).* Imane 34
chõnia Jesoe: Si ndroehoe niŵa'õgoe chõoe, bongi andre, lõ fachamõ miwo zilatao, ba no medõloe õ'osilõ'õgõ
ndra'o. *(Joh. 13, 38).* Imane chõnia 35
Fetero: Ba he mate ena'õ ndra'o, awõoe, ba lõ oe'osilõ'õgõ ndra'oegõ. Ba si manõ wangoema'õ ndra nifahaõ fefoe.

(A. 36–46: Mar. 14, 32–42. Loek. 22, 40–46).

Ba iroegi Jesoe halama, Gezemane 36
dõinia, fao ira chõnia. Ba imane chõ
ndra nifahaõ: Midadao ba da'e, fatoea mõi do ba da'õ, ba wanga-
ndrõ. Ba i'ohe awõnia Wetero, ba ono 37
Zebedaio andrõ, si daroea, ba ibõrõtaigõ aboe dõdõ ba alangoe dõdõ. *(F.*
17, 1. Jes. 53, 7). Ba imane chõra: 38
Aboe sibai dõdõgoe, iroegi wa'amate; mi'iagõ da'e, bõi mifõrõ, awõgoe. Ba mõi ia, lõ arõoe, ifalõgoe 39
ia tooe, mangandrõ ia, imane: He Ama, na so lala, ba jamoetaloe'i ndra'o mako andrõ. Ba bõi somasi ndra'o, ha somasi ndra'oegõ. *(F.* 40
20, 22. Joh. 5, 7. 8). Ba mõi ia chõ ndra nifahaõ andrõ, ba no mõrõ ira, me iroegi, ba imane chõ Wetero: Ba tebai si lõ mõrõ ami mato saza, awõgoe? **Bõi mifõrõ, ba mi'ang-** 41
andrõ, fa lõ itõrõ ami fanandraigõ. Aoha sa gõlõ dõdõ, ba no sambõ fa'abõlõ nõsi. *(Fet.I. 5, 8. Gal. 5, 17).*
Ba ifoeli mõi, zamoeza tõ, manga- 42

ndrõ ia, imane : He Amagoe ! na te'ai italoe'i ndra'o, fa lõ oebadoe ia,
43 ba ja'itõrõ zomasi ndra'oegõ. Ba me ifoeli ia, ba noa zoei mõrõ ira, me
44 iroegi, noa sa aboea goeli hõrõra. Ba irõi ira, ifoeli mõi mangandrõ, no
45 medõloe, si manõmanõ linia. Aefa da'õ, ba mõi ia chõ ndra nifahaõ andrõ, ba imane chõra : Ba mifõrõ sa'ae, ba mi'olombase ! — Hiza, no fadege, fa tebe'e ba danga niha si
46 so horõ Nono Niha. Mifaoso, talaboe, hiza, no ahatõ zi manga mbõligoe andrõ.

(A. 47–56: Mar. 14, 43–50. Loek. 22, 47–53. Joh. 18, 3–12).

47 VI. **B**a me hoemede ia na, ba hiza Joeda andrõ, awõ zi felendroea, ba ato zi fao chõnia ; so wõda ba bago gama, la'otarai gere seboea ba sa-
48 toea mbanoea andrõ. Ba no iwa'õ chõra dandra si manga mbõlinia andrõ, no imane : Si fa'ago bawa
49 ndra'o, da'õ ia, da'õ mira'oe. Ba i'anema'õ i'ondrasi Jesoe, imane : He samahaõ ? ba fa'ago bawa ia chõnia.
50 Ba imane chõnia Jesoe : He le, hadia, wa so ndra'oegõ? Awena la'ondrasi,
51 lababaja Jesoe, lara'oe. Ba hiza, itoejoe wõdania si samõsa, awõ Jesoe, isõbi, ihare'õ chõ zawoejoe gere seboea,
52 i'ewa dalingania, si samboea. Ba imane chõnia Jesoe : Saemboegõ wõdamõ ! Dozi sa sangai fõda, ba fõda wamoenoera. *(Moz. I. 9, 6. Rom. 13,*
53 *4).* Ma õwai tebai mangandrõ ndra'o chõ Namagoe, ena'õ ifatenge awõgoe iada'e mala'ika, tõra felendroea
54 legio ? Ba he wisa itõrõ ba da'õ niwa'õ ba zoera ? Lõ tola lõ'õ, si manõ
55 lala. *(Loek. 24, 44).* Ba da'õ iwa'õ Jesoe ba zato andrõ : Hoelõ ba zamara'oe mõi ami, no mofõda ami ba mobago gama, ba wondra'oe ja'o. Ba no ero ma'ochõ moedadao ndra'o ba gosali, mamahaõ, ba lõ nira'oemi
56 ja'o. *(Joh. 18, 20).* Ba andrõ si manõ da'õ fefoe, ena'õ itõrõ zi so ba zoera zama'ele'õ andrõ. Ba larõi ia nifahaõ fefoe, moloi. *(Sin. 88, 9).*

(A. 57–68: Mar. 14, 53–65. Loek. 22, 54. 63–71. Joh. 18, 12–14. 24.)

VII. **B**a la'ohe Jesoe sondra'oe 57
ja'ia andrõ, la'ohe chõ gere seboea andrõ, Kajafa, ba zi faloecha zangila amachoita ba satoea mbanoea andrõ. Ba i'o'õ Fetero, arõoe moroi 58
foeri, iroegi golajama gere seboea andrõ, ba mõi ia bacha, doemadao ia ba ngai genoni, ba wamaigi loealoea. Ba la'aloei ere seboea ba salawa 59
rafe seboea andrõ fefoe, he lawisa wamõbõgõ horõ chõ Jesoe, ba wamoenoe ja'ia, *(Hal. zin. 6, 13),* ba lõ lasõ- 60
ndra, he wa'ae ato zi so samõbõgõ, sofaja. Ba ba gafoeriata, ba daroea zi so, *(Sin. 35, 11; 100, 2. Moz. V. 19. 15).* lamane : No iwa'õ da'õ : 61
Oe'ila oedoedoegõ gosali Lowalangi andrõ, ba ha tõloe ngaloeo oe'angotomosi'õ. *(F. 27, 40. Joh. 2, 19).* Ba maoso gere seboea, imane 62
chõnia : Hadia, lõ õtema li ba nibõbõgõ da'e chõoe ? Ba lõ hedehede 63
Jesoe. Ba hoemede gere seboea, imane chõnia : **Oebe'e ba hõloe ndra'oegõ, chõ Lowalangi saoeri andrõ, ena'õ õwa'õ chõma, na Keriso andrõ ndra'oegõ, Ono Lowalangi. Imane chõnia Jesoe : Ja'ia niwa'õoe.** 64
Ono Lowalangi ndra'odo. Ba oewa'õ chõmi, i'otarai da'e, ba mi'ila, doemadao Nono Niha ba gambõlõ wa'abõlõ andrõ, ba mi'ila so ia moroi sa, ba dete lawoeo, ba mbanoea si jawa. *(Dan. 7, 13. Hal. zin. 7,*
55). Awena isika noechania ere se- 65
boea, imane : No mangaohangaoha ia ! Hadia goena zi so ba mbõrõ sa'ae chõda ? hiza, faefá mirongo wangaohangaoha andrõ *(Joh. 10, 33 b. t.).* He wisa ba dõdõmi? Ba late- 66
ma linia, lamane : Hoekoe famoenoe hoekoenia. *(Moz. III. 24, 16. Joh. 19, 7).* Ba ladidiloi mbawania, 67
lagoechoei ia, ba so gõi zamalisi bawania *(Jes. 50, 6),* lamane : Fa'e- 68
le'õ chõma, Keriso, ha niha zamõsi ja'oegõ ?

(A. 69–75 : Mar. 14, 66–72.

Loek. 22, 55–62. Joh. 18, 16–18. 25—27.)

69 VII. **B**a no doemadao Wetero baero ba golajama. Ba mõi chõnia zawoejoe, ono alawe, imane : Ja'oegõ gõi nawõ Jesoe andrõ, banoea
70 Galilaia. Ba i'osilõ'õgõ fõnara fefoe, imane : Lõ oe'ila badia niŵa'õoe.
71 Ba me itõrõ mbawa gõli, we'amõi baero, ba i'ila ia tánõ bõ'õ, ba imane ba zi so ba da'õ : Awõ Jesoe,
72 banoea Nazareta, da'õ. Ba ifoeli i'osilõ'õgõ, fahõloe ia, imane : Lõ oe'ila, ha niha da'õ. *(F. 16, 16).*
73 Ba lõ ara gotaloea, ba mõi chõ Wetero zi so ba da'õ, lamane chõnia : Doehoe, samõsa gõi ndra'oegõ chõra , ifa'ele'õ sa gõi ndra'oegõ lioe.
74 Ba ibõrõgõ i'elifi ia ba fahõloe, imane : Lõ oe'ila, ha niha da'õ. Ba
75 i'anema'õ miwo zilatao. Ba itõrõ tõdõ Wetero niŵa'õ Jesoe, me imane : Lõ fachamõ miwo zilatao, ba no medõloe õ'osilõ'õgõ ndra'o. Ba mõi ia baero, mege'ege sibai. *(A. 34.)*

FAZA 27.

I. La'ohe chõ Wilato Jesoe, II. Fa'amate Joeda. III. La'etoe'õ hoekoe Jesoe. IV. La'o'aja. V. Laforõfa. VI. Mate ia. VII. Lako'o. VIII. Latarogõ lewatõ.

1 I. **B**a me no moloeo, ba mamagõlõ ndra ere seboea fefoe, awõ zatoea mbanoea andrõ, ba chõ Jesoe, ba wamoenoe ja'ia. *(Mar. 15. 1.*
2 *Loek. 22, 66–71.)* Ba labõbõ ia, la'ohe, labe'e ba danga goemandroe, Filato. *(F. 20. 19. Loek. 23. Joh. 18, 28).*
3 II. **B**a me i'ila Joeda andrõ, si no manga mbõlinia, la'etoe'õ hoekoe, ba mangesa dõdõnia ; ba ifoeli zi tõloe ngafoeloe roefia, ba gere seboea
4 ba ba zatoea mbanoea andrõ, imane : Horõgoe, me no oe'ã mbõli ndro zi lõ horõ. Ba lamane : Hana wa õfoeli chõma ? Faigi, he õwisa.
5 Ba itibo'õ ba gosali roefia andrõ. ilaoe mofanõ, mõi ia moehie mbaginia. *(Hal zin. 1, 18.)* Ba lahalõ
6 roefia andrõ ira ere seboea, lamane : Lõ tola tabe'e ba naha game'ela, me bõli ndro. Ba mamagõlõ ira, ba
7 labe'e bõli mbenoea zamõzi bowoa andrõ, nibe'e lewatõ zikoli. Andrõ
8 labe'e tõi mbenoea andrõ mbenoea ndro, iroegi ma'õchõ andre. *(Hal zin. 1, 19.)* Ba da'õ itõrõ niŵa'õ Jere-
9 mia andrõ, sama'ele'õ, me imane : „Ba lahalõ zi tõloe ngafoeloe roefia andrõ, bõli nifatõ bõli andrõ, nifatõ Ndraono Gizeraëli bõli, *(Sach. 11, 13)* ba labe'e
10 bõli mbenoea zamõzi bowoa andrõ; oe'o'õ niŵa'õ Zo'aja chõgoe."

(A. 11–26 : Mar. 15, 2–15. Loek. 23, 2–4. 17–25. Joh. 18, 33–40.)

III. **B**a fõna goemandroe so Je-
11 soe. Ba isofoe chõnia koemandroe, imane : Hadia, razo niha Jehoeda ndra'oegõ ? Ba imane Jesoe : Ja'ia
12 niŵa'õoe. Ba me la'adoegõ ia ere seboea ba satoea mbanoea andrõ, ba lõ'õ manõ itema li. *(F. 26, 63).*
13 Ba imane chõnia Filato : Hadia, lõ õrongo, hadia ia fefoe, wangadoegõra ja'oegõ? Ba lõ itema linia, samboea
14 li lõ'õ, tobali ahõlihõli sibai dõdõ goemandroe. Ba no moebõwõgõ,
15 ero na owasa ibe'e aefa koemandroe ba zato zamõsa nikoeroe, ha niha zomasi ira. Ba so chõra nikoeroe, sa-
16 faito, me loeo da'õ, Baraba dõinia. Ba me owoelo ira, ba imane chõra
17 Filato : Ha niha zomasi ami, oe'efa'õ chõmi, Baraba andrõ, ba ma Jesoe andrõ, nifotõi Keriso ? Noa
18 sa i'ila, bõrõ wa'afõchõ dõdõ, wa labe'e ia ba dangania. Ba me doema-
19 dao ia ba dadaoma zangoehoekoe, ba ifatenge chõnia fo'omania, imane : Bõi babaja niha satoelõ andrõ, noa sa tefakao sibai ndra'o, ba chõnia andrõ, ba wangifi me owi. Ba la-
20 fawe'e zato ira ere seboea ba satoea mbanoea andrõ, ena'õ la'andrõ Mba-

raba andrõ, ba ena'õ lafakiko Jesoe.
21 *(Halzin. 3, 13. 14).* Ba hoemede koemandroe, imane chõra : Ha niha zomasi ami oe'efa'õ chõmi, ba zi daroea andrõ ? Ba lamane : Baraba
22 andrõ. Imane chõra Filato : Ba he oewisa chõ Jesoe andrõ, nifotõi Ke-
23 riso ? Lamane fefoe : Niforõfa ! Ba imane : Ba hadia horõnia ? Ba mo-
24 nõnõ we'aora, lamane : Niforõfa ! Ba me i'ila Filato, lõ'õ manõ manandrõsa, ba tedooe manõ wagoeagoeasa, ba ihalõ nidanõ, isasai dangania, fõna zato, imane : Lõ horõgoe ba ndro da'e ; mifaigi he miwisa. *(Moz.*
25 *V. 21, 6 b. t. Sin. 26, 6),* Ba latema linia niha sato fefoe, lamane : Jamõi ba hoeloema ndronia ba ba hoeloe ndraonoma. *(F. 23, 35. Hal.*
26 *zin. 5, 28).* Ba aefa da'õ, ba i'efa'õ chõra Mbaraba andrõ, ba Jesoe, ba ifabõzi'õ ba ibe'e niforõfa.

(A. 27–30: Mar. 15, 16–19. Joh. 19, 1–3.)

27 IV. **Ba** la'ohe ba gõdo Jesoe saradadoe goemandroe andrõ, ba la'owoeloi chõnia zi sabari andrõ fefoe.
28 Ba laheta chõnia noechania, ba la-
29 fobaroe ia baroe loeo sojo. Ba lalalaoe dakoela doi ba lafotakoela ia ba sara zoechoe labe'e ba dangania kambõlõ, ba latoehi danõ fõnania, la'o'aja ia, lamane : Ja'oegõ, razo
30 niha Jehoeda ? Ba ladidiloi ia, lahalõ zoechoe no mege, ba lahare'õ ba hõgõnia.

(A. 31–44: Mar. 15, 20–32. Loek. 23, 26; 33–39. Joh. 19, 16–24.)

31 V. **Ba** me no aefa la'o'aja ia, ba laheta chõnia mbaroe loeo andrõ, ba lafoenoecha ia noechania, ba la'ohe ia misa, ba wamorõfa ja'ia.
32 Ba me mõi ira baero, ba faloecha ira niha, banoea Girene, Simoni dõinia, ba lara'oe da'õ, ba wolohe rõ-
33 fania. *(Heb. 13, 12. 13).* Ba me laroegi naha andrõ, sotõi Gologata —
34 sokamoe'oe geloeaha — ba lafabadoegõ chõnia nagoe nifaroeka awõchoe, ba me no itandra, ba lõ edõna ibadoe. *(Sin. 69, 22. Amaed. 31, 6).* Ba 35
me no laforõfa ia, ba lafosasi noechania, fadahõdahõ ira. *(Sin. 22, 19).* Ba doemadao ira, manaro ja'ia ba 36
da'õ. Ba labe'e jawa hõgõnia mbõ- 37
rõ wa'amatenia, soera : „Jesoe da'e, razo niha Jehoeda." Ba laforõfa 38
awõnia zamara'oe, daroea, samõsa ba gambõlõ ba samõsa ba gabera. *(Loek. 23, 32. Jes. 53, 12).* Ba lata- 39
ndrawaisi ia sanõrõ, lafalichõ ira, *(Sin. 22, 8)* ba lamane : He sanoe- 40
doegõ osali andrõ, ba sangotomosi ja'ia, si ha tõloe ngaloeo, orifi ndra'oegõ, na Ono Lowalangi ndra'oegõ ; ba ae tooe moroi ba rõfa andrõ ! *(F. 26, 61 ; 4, 3. 6).* Si manõ gõi 41
ndra ere seboea, la'o'aja ia, awõ zangila amachoita, awõ zatoea mbanoea andrõ, lamane : Niha bõ'õ, 42
ba no i'orifi, ba tebai i'orifi ia. Razo Ndraono Gizeraëli ia, jamõi tooe iada'e moroi ba rõfa, ba mamati sa'ae ita chõnia. No fadoehoe dõdõ- 43
nia chõ Lowalangi, ba jamoe'efa'õ ia da'õ iada'e, na i'omasi'õ ia ; noa sa iwa'õ : Ono Lowalangi ndra'o. *(Sin. 22, 9).* Ba si manõ gõi zamara'- 44
oe andrõ, niforõfa awõnia, wanandrawaisi ja'ia.

(A. 45–56: Mar. 15, 33–41. Loek. 23, 44–49. Joh. 19, 28–30.)

VI. **Ba** i'otarai laloeo, ba tobali 45
ogõmigõmi ba danõ ma'asagõrõ, iroegi labõzi tõloe. Ba so labõzi tõloe, ba 46
moe'ao Jesoe, eboea li, imane : **Eli ! Eli ! lema sabachtani ? He Lowalangigoe ! He Lowalangigoe ! hana wa no õ'erogõ ndra'o ?** geloeahania. *(Sin. 22, 2).* Ba lamane õsa, si so ba 47
da'õ, me larongo da'õ : Mogaoni Elija da'õ. *(F. 17, 10).* Ba i'ane- 48
ma'õ fagohi zamõsa chõra, ihalõ rabo, ifo'õsi niro aisõ, ibe'e ba mbalõ zoechoe ba ifabadoegõ chõnia. Ba 49
lamane tánõ bõ'õ : Bõi oea ! datafaigi, na mõi Gelija, ba wangorifi ja'ia. Ba ifoeli moe'ao Jesoe, eboea li, 50
ba aetoe noso. Ba hiza, asika mba'- 51
aba'a andrõ ba gosali, fabali, i'ota-

rai si jaŵa. noemalõ mitooe, ba modoeroe danõ, fabali gara, *(Moz. II. 26, 31. Heb. 10, 19. 20)* ba teboka lewatõ ba oja zi maoso boto niha ni'amoni'õ, si no mate, larõi lewatõ, me no aefa maoso Jesoe, mõi ira ba mbanoea ni'amoni'õ andrõ, ato zangila ja'ira. Ba me la'ila ira koemandra andrõ ba awõnia sanaro Jesoe, ndroeroe danõ andrõ ba hadia ia fefoe, ba ata'oe sibai ira, lamane: **Doehoe, Ono Lowalangi da'õ.** Ba ato zi so ba da'õ ira alawe, samaigimaigi, moroi ba zarõoe, si no molo'õ Jesoe, moroi ba Galilaia, si no mõi ngoningoninia; ira Maria, banoea Magadala, ba Maria ina ndra Jakobo Josefo, ba ina nono Zebedaio andrõ.

(A. 57–61.: Mar. 15, 42–47. Loek. 23, 50–55. Joh. 19, 38–42.)

VII. **B**a mafi owi, ba so niha so'ana'a, banoea Garimatia, Josefo dõinia, si no mõi nifahaõ Jesoe gõi. Da'õ zi mõi chõ Wilato, mangandrõ boto Jesoe andrõ. Ba i'oroi'õ Filato labe'e *(Moz. V. 21. 23)*. Ba ihalõ mboto Josefo, i'olohoeni moeko si sõchi, ba ibe'e ba lewatõ si bohooe chõnia, nifacharoe'õnia ba gara, ba ifagaõlõ gowe seboea ba mbawa lewatõ andrõ, ba mofanõ ia. *(Jes. 53, 9)*. Ba so ba da'õ Maria andrõ, banoea Magadala ba Maria si samboea andrõ, doemadao ira ba gamaoedoe lewatõ.

VIII. **B**a sara wongi aefa da'õ, me no aefa loeo wangehao andrõ, ba faloecha ndra ere seboea ba farizaio, chõ Wilato, *(Joh. 19, 14)*. lamane: He Toea, no itõrõ tõdõma, wa no iŵa'õ samaeloengoe andrõ, me lõ si mate ia na: Na aefa tõloe ngaloeo, ba maoso ndra'o; *(F. 16, 21; 17, 23)* andrõ oroi'õ, ena'õ latarogõ lewatõ, irege tõloe ngaloeo, fa bõi mõi nifahaõnia andrõ managõ ja'ia, ba ma lamane dania ba niha: No maoso ia moroi ba ngai zi mate, ba tobali abõlõbõlõ wamaeloengoe safoeria andrõ, moroi ba zi fõfõna. Imane chõra Filato: Labe'e chõmi zanaro; mi'ae'e, mihaogõ wanaro. Ba mõi ira, lafotandro gowe ba lafatarogõ'õ lewatõ ba zanaro no mege.

FAZA 28.

I. Femaoso Jesoe. La'ā gana'a sanaro andrõ. III. I'angonasi nifahaõnia Jesoe.

(A. 1–8: Mar. 16, 1. 2. 5–8. Loek. 24, 5–9.)

I. **B**a ba zi bongi, me no aefa loeo sabato, me aracha moloeo loeo migoe, ba mõi Maria andrõ, banoea Magadala, awõ Maria si samboea andrõ, mamaigi lewatõ *(Joh. 20, 1)*. Ba hiza ziheoe sabõlõbõlõ. No mõi tooe mala'ika Zo'aja, moroi ba zoroego, mõi ia mameta gowe andrõ, ba idadaoni. Ba hoelõ gari mbanoea wamaigira ja'ia, ba baroenia, ba no afoesi, hoelõ mbetoea. *(Hal. zin. 1, 10)*. Ba manizinizi zanaro andrõ, fa'ata'oera ia ba tobali hoelõ zi mate ira. Ba hoemede mala'ika andrõ, imane ba ndra alawe andrõ: Bõi mi'ata'oefi! oe'ila sa, mi'aloei Jesoe andrõ, niforõfa. Lõ ja'ia ba da'e; noa sa maoso ia, itõrõ niŵa'õnia; mi'ae mifaigi naha andrõ, ba zi so ia mege. *(F. 12, 40; 16, 21)*. Ba mita'ita'i, mi'ae miŵa'õ chõ ndra nifahaõnia, wa no maoso ia moroi ba ngai zi mate, ba hiza, mowaõwaõ ia ba Galilaia, ba da'õ mi'ila ia dania. Hiza, no oeŵa'õ chõmi. Ba la'alio'õ ira, larõi lewatõ, ata'oe ira, ba omoeso sibai dõdõra, fagohi ira, ba wangombacha ba nifahaõnia. Ba hiza, faloecha ira Jesoe, ba imane chõra: Ja'ami! Ba la'ondrasi ia, lara'oe gahenia, latoehi danõ fõnania. *(Sal. II. 4, 27)*. Ba imane chõra Jesoe: Bõi mi'ata'oefi, mi'ae miŵa'õ ba dalifoesõgoe, ena'õ mõi ira ba Galilaia, ba ba da'õ la'ilado dania. *(Joh. 20, 17)*.

II. **B**a me mõi ira, ba hiza zanaro

õsa, mõi ira mijomo ba mbanoea, ba la'ombacha'õ da'õ no mege fefoe
12 chõ ndra ere seboea. Ba faloecha ira, awõ zatoea mbanoea andrõ, mamagõlõ ira, ba labe'e gana'a sabõnõ ba
13 zaradadoe andrõ, lamane : Mimane : No mõi ndra nifahaõnia andrõ, ba zi bongi, no latagõ ia, me no alaoe
14 hõrõma. *(F. 27, 64).* Ba na terongo chõ goemandroe, ba ja'aga zi honogõ ja'ia, ba lõ mabe'e aboe
15 dõdõmi. Ba lahalõ gana'a andrõ, la'o'õ niwa'õ chõra. Ba si manõ doeria andrõ, ba Niha Jehoeda, iroegi ma'õchõ andre.
16 III. **Ba** mõi ba Galilaia nifahaõ andrõ, si felezara, ba hili andrõ, niwa'õ Jesoe chõra. *(F. 26, 32; 28, 7).* Ba me la'ila ia, ba latoehi 17
danõ ; ba so zanoefa tõdõ õsa. *(Loek. 24, 11).* Ba i'ondrasi ira Jesoe, 18
hoemede ia chõra, imane : **Fefoe wa'abõlõ andrõ ba zoroego ba ba goeli danõ, ba no moebe'e chõgoe.** *(F. 11, 27. Loek. 10, 22. Joh. 13, 3. Fil. 2, 9. b. t.)* **Mi'ae'e, mibali'õ nifa-** 19
haõ fefoe soi, wamajagõ idanõ ja'ira ba dõi Nama ba ba dõi Nono ba ba dõi Geheha ni'amoni'õ ; *(Mar. 16,* 20
15. 16; 16. Hal. zin. 1, 8*)* **mifahaõ ira ba wolo'õ fefoe hadia ia, niwa'õgoe chõmi. Ba hiza, fao chõmi ndra'o, ero ma'õchõ, iroegi gamozoea gõtõ danõ andre.** *(F. 18, 20. Joh. 14, 18.)*

Soera doeria somoeso dõdõ andrõ

nisoera

MAREKO.

FAZA 1.

I. Halõwõ Johane ; ha niha ia ; fangombachania, II. Tebajagõ idanõ Jesoe ba tetandraigõ ; III. Ibõrõgõ mamahaõ ba Galilaia ba ikaoni chõnia nifahaõ ; IV. mamahaõ ia ba ma madõhõ fõchõ.

1 I. **B**õrõta doeria somoeso dõdõ andrõ, chõ Jesoe Keriso.
(A. 2–8: Mat. 3, 1–12. Loek. 3, 1–9. 15–18. Joh. 1, 19–28.)
2 Si mane si so ba zoera zama'ele'õ andrõ, „Hiza, oefatenge zinengegoe, sowaõwaõ fõnaoe, sangehao lalamõ". *(Mal. 3. 1.)*
3 „Lizi'ao ba danõ si mate: Mihaogõ lala Zo'aja, mifadaja lalania!" *(Jes. 40. 3).*
4 So Johane andrõ, samajagõ idanõ, ba danõ si mate, mangombacha famajagõ idanõ andrõ, ba wamalalini era'era, ba wangefa'õ horõ. *(Joh. 1, 6 b. t. Hal. zin. 19, 4).* Ba mõi baero 5
chõnia mbanoea Joedaia fefoe ba samba banoea Jeroezalema, ba lafabajagõ'õ idanõ ira ba Joridano, la'ombacha'õ horõra. Ba boe gondra 6
mbaroe Johane, ba oeli zawi mbõbõ taloenia; tamo gõnia, awõ wẽ wani ba gatoea. Ba mangombacha ia, 7
imane : So foerigoe dania zabõlõ moroi chõgoe, ba ambõ ndra'o chõnia, oefaõndrõ ndra'o ba wanoto'õ bõbõ mbadagahenia. *(Hal. zin 13, 25; 19, 4).* Ja'o, ba idanõ oebajagõ chõmi 8
ba Eheha ni'amoni'õ ibajagõ chõmi dania. *(Hal.zin. 1, 5.)*
(A. 9–11 : Mat. 3, 13–17. Loek. 3, 21. 22. Joh. 1, 31–34.)

9 II. **Ba** me loeo da'õ, ba so Jesoe, i'otarai Nazareta ba Galilaia, ifa-
bajagõ'õ idanõ ia chõ Johane, ba
10 Joridano. *(Loek. 2, 51.)* Ba me mõi ia mijawa moroi ba nidanõ, ba i'anema'õ i'ila tebokai mbanoea si jawa, ba mõi mitooe ba
11 chõnia Geheha, hoelõ marafadi. Ba so li moroi ba zoroego, imane: **„Onogoe omasiõ ndra'oegõ, wa'omasigoe ndra'oegõ."** *(F. 9, 7.)*

(A. 12–13: Mat. 4, 1–11. Loek. 4, 1–13).

12 Ba i'anema'õ ifarooe ia Eheha,
13 ba we'amõi ba danõ si mate. Ba õfa woeloe wonginia ba danõ si mate andrõ, ba itandraigõ ia Satana; fao ia ba goetoe ndroe'oe, ba ngoningoninia mala'ika.

(A. 14, 15: Mat. 4, 12–17. Loek. 4, 14. 15.)

14 III. **Ba** aefa tekoeroe Johane andrõ, ba mõi ba Galilaia Jesoe, mangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, chõ Lowalangi, *(F. 6, 17).*
15 imane: **No iroegi inõtõ ba no ahatõ mbanoea Lowalangi andrõ; mifalalini gera'erami ba mifati doeria somoeso dõdõ andrõ.** *(Gal. 4, 4).*

(A. 16–20: Mat. 4, 18–22. Loek. 5, 1—11.)

16 Ba me itõrõ zinga mbawa Galilaia, ba i'ila Zimoni ba Andrea, talifoesõ Zimoni, si fakiri ba mbawa. Toeka
17 giri ira. Ba imane chõra Jesoe: Mi'o'õ ndra'o, ba oebali'õ sama'oe'oe
18 niha ami. Ba i'anema'õ larõi giri,
19 la'o'õ ia. Ba me no mofanõ ia ma'ifoe, ba i'ila Jakobo, ono Zebedaio, awõ dalifoesõnia Johane, ba doendraha gõi jawa, mamõnõ kiri ira.
20 Ba i'anema'õ ikaoni ira; ba larõi namara Sebedaio ba doendraha, awõ genoni, la'o'õ ia.

(A. 21–28: Loek. 4, 31–37.)

21 IV. **Ba** mõi ira mijomo ba Gafanaoema, ba i'anema'õ mamahaõ ia
22 ba zekola, ba loeo sabato. Ba tobali dõdõra ba wamahaõnia; no abõlõ ia wamahaõ ja'ira, ba tenga si mane sangila amachoita andrõ. *(Mat. 7, 28 29).* Ba so ba da'õ ba zekola 23
chõra niha si so bechoe si ra'iõ,
moe'ao ia, imane: Hadia niwa'õoe 24
chõma, Jesoe, banoea Nazareta?
Ba wamakiko ja'aga mõi'õ? Ma'ila,
ha niha ndra'oegõ; ni'amoni'õ a-
ndrõ chõ Lowalangi! *(F. 5, 7).*
Ba itenawa ia Jesoe, imane: Bõi 25
hedehede sa'ae ba heta'õgõ chõnia!
(F. 9, 25 b. t.). Ba idõdõni niha 26
andrõ bechoe si ra'iõ andrõ, moe'ao
ia, eboea linia, ba iheta ia chõnia.
Ba oi so wa'atobali dõdõra, dozi ira; 27
faoma lamane chõ nawõra: Hadia
da'õ? famahaõ si bohooe, ba so
wa'abõlõ! ba mbechoe si ra'iõ gõi
ibe'e goroisa, ba la'o'õ linia. Ba 28
i'anema'õ hoemõngõ doeriania misa
ba danõ Galilaia andrõ si fasoei,
ma'asagõrõ.

(A. 29–34: Mat. 8, 14–17. Loek. 4, 38–40.)

Ba ladõlõ lira ba nomo ndra Simoni 29
Andrea, la'otarai zekola, fao ndra
Jakobo Johane. Ba no so tooe ba zalo 30
matoea Zimoni, ira alawe, achõmõ,
fa'aoechoe, ba la'anema'õ la'ombacha'õ chõnia. Ba mõi ia chõnia, ira'- 31
oe danga, ifazawa, ba dõhõ wa'aoechoe, ba mõi ia ngoningonira.
Ba me bongi, me aechoe loeo, ba 32
la'ohe chõnia fefoe zofõchõ, awõ
zobechoe. Ba samba banoea manõ 33
ira, oi owoelo baolajama. Ba ato 34
nifadõhõnia fõchõ, oja ngawalõ wõchõ, ba oja ifofanõ bechoe. Ba lõ
itehe ba mbechoe andrõ moehede
ira, me no la'ila, ha niha ia. *(Mar. 3, 11. 12. Hal. zin. 16, 17. 18.)*

(A. 35–39: Loek. 4, 42–44.)

Ba mahemoloe õ, me lõ moloeo 35
na, ba maoso ia, mõi ia baero,
isawa zi lõ nihaniha, mangandrõ
ia ba da'õ. Ba la'o'õ ia Simoni 36
ba awõnia, ba lasõndra ia, ba 37
lamane chõnia: Oi dozi la'aloei
ndra'oegõ. Ba imane chõra: Datasa- 38
wa misa mbanoea sahatõ, ena'õ mangombacha ndra'o ba da'õ gõi;

da'õ sa danigoe we'amõi. *(Jes. 61,*
39 *1).* Ba mõi ia mangombacha ba ze-
kola chõra, ba danõ Galilaia ma'asa-
gõrõ, ba ifofanõ mbechoe.

(A. 40–45: Mat. 8, 1–4. Loek. 5, 12–15.)

40 Ba i'ondrasi ia sobooe aoeri, ma-
ngandrõ chõnia, ibalõdoehini danõ,
imane chõnia : Na edõna ndra'oegõ,
41 ba õ'ila õfadõhõ wõchõgoe. Ba
ahachõ dõdõnia, i'oro'õ dangania,
itoefa, imane : Edõna ndra'o, ja-
42 dõhõ ! Ba i'anema'õ aheta mbooe
43 aoeri andrõ chõnia, dõhõ. Ba ifeta'-
44 oe, i'anema'õ ifofanõ, imane chõnia :
Faigi, fa bõi õ'ombacha'õ hadia ia,
gofoe ha õchõ ; ba ae'e sa, oroma'õ
ndra'oegõ chõ gere ba be'e game'ela
andrõ, ba wa'aheta wõchõoe andrõ,
ni'oroi'õ Moze, famadoehoe'õ chõra.
45 *(Moz. III. 14, 2 b. t.))* Ba me mõi ia
baero, ba ibõrõtaigõ i'ombacha'õ,
iforege, ifahõngõ doeria andrõ. To-
bali tebai sa'ae i'oroma'õ ia Jesoe,
we'amõi ba mbanoea misa ; baero,
ba naha si lõ nihaniha, soso ia, ba
la'ondrasi ia, moroi ba zi fasoei
fefoe. *(F. 7. 36).*

FAZA 2.

I. Ifadõhõ Jesoe zi mate dambai ; II. ikaoni Mataio andrõ ; III. iboe'a ba hoeloe nifahaõnia, wa lõ mamoni ira, IV. awõ wa ladõdõni lai wache ba loeo sabato.

(A. 1–12: Mat. 9, 1–8. Loek. 5, 17–26.)

1 I. **Ba** lõ ara si'ai, ba ifoeli mõi
ia ba Gafanaoema, ba terongo, wa
2 no so ia jomo. Ba ato zowoelo chõnia
niha, tobali ambõ nahara, he bao-
lajama, ba itoeriagõ chõra daroma
3 li. Ba la'ohe chõnia zi mate dambai ;
4 daõfa zangosa'õ. Ba me lõ lalara
chõnia, ba wa'ato niha, ba labokai
zagõ, ba zi so ia. Ba me no latõla'õ,
ba ladada gaso andrõ, naha zi mate
5 dambai andrõ. Ba me i'ila wamatira
Jesoe, ba imane chõ zi mate dambai
andrõ : No te'efa'õ chõoe horõoe,
onogoe. Ba so zangila amachoita 6
õsa, sidadao ba da'õ, ba lamane
dõdõra : Hadia, wa imanõ da'õ ? 7
Mangaohangaoha ! Ha niha zangila
mangefa'õ horõ, baero zi ha samõsa
andrõ, Lowalangi? *(Sin. 32, 5; 130, 4. Jes. 43, 25 ; 44, 22).* Ba i'anema'õ 8
i'ila Jesoe tõdõnia, wa no si manõ
gera'era dõdõra, ba imane chõra :
Hadia wa si manõ gera'era dõdõmi?
(Joh. 2, 25). He zaoha ira, fangoe- 9
ma'õ chõ zi mate dambai andrõ : No
te'efa'õ chõoe horõoe ? ba ma fa-
ngoema'õ : Faoso, fazawa gasomõ
ba ofanõ ? Ba ena'õ mi'ila, tola i'e- 10
fa'õ horõ ba goeli danõ Ono Niha, ba
imane chõ zi mate dambai andrõ :
Da'õ niwa'õgoe chõoe : faoso, fazawa 11
gasomõ ba foeli'õ chõmi ! Ba mao- 12
so ia, i'anema'õ ifazawa gasonia
ba mõi baero, oi anehe ira ; tobali
ahõlihõli dõdõra fefoe, lasoeno Lo-
walangi, lamane : Lõ irai ta'ila zi
manõ !

(A. 13–17: Mat. 9, 9–13. Loek. 5, 27–32).

Ba ifoeli mõi ia baero ba zinga 13
mbawa, ba la'ondrasi ia niha sato
fefoe, ba ifahaõ ira.

II. **Ba** me itõrõ, ba i'ila Lewi, 14
ono Galifaio, sidadao ba naha wane-
ma beo. Ba imane chõnia : O'õ ndra'o.
Ba maoso ia, i'o'õ. Ba me manga ia 15
ba nomo da'õ, ba ato zanema beo ba
seboea horõ, si manga awõ Jesoe ba
awõ nifahaõnia ; ato sa ira zolo'õ
ja'ia. Ba me la'ila sangila amachoita, 16
farizaio, manga ia awõ zanema beo
ba awõ zeboea horõ, ba lamane ba
nifahaõnia : Hadia, awõ zanema beo
ba awõ zeboea horõ manga ia? *(Loek. 15, 1. 2).* Ba me irongo Jesoe, ba 17
imane chõra : Tenga ba zabõlõ mo-
goena zame'e daloedaloe, ba zofõ-
chõ mogoena ia. **Tenga ba wogoani satoelõ mõi ndra'o, no ba wogaoni si so horõ mõido.** *(Kor. I. 1, 26 b. t. Hes. 33, 11).*

(A. 18–22 : Mat. 9, 13–17. Loek. 5, 33–39.)

III. **B**a no samoni ba gõ nifahaõ Johane ba nifahaõ warizaio, ba mõi ira chõnia, lamane : Hana wa mamoni ba gõ nifahaõ Johane, awõ nifahaõ warizaio, ba lõ mamoni ba gõ nifahaõmõ ? Ba imane chõra Jesoe : Hadia, la'ila mamoni ba gõ si mõi ba walõwa, fatoea awõra zangowaloe ? Tebai mamoni ba gõ ira, fatoea so zangowaloe, awõra. Ba iroegi bawa dania, ba aheta chõra zangowaloe, ba awena mamoni ba gõ ira, na bawa da'õ. Lõ sombalo baroe satoea balobalo si bohooe, ba na imanõ, ba atika mbaroe satoea andrõ, ba zinga mbalobalo, ba abõlõbõlõ zatikania. Ba lõ solaoe agoe si bohooe ba naha satoea, ba na lalaoe, ba itika'õ naha andrõ agoe, ba tekiko nagoe, fabaja naha.

(A. 23–28: Mat. 12, 1-8. Loek.6,1-5).

IV. **B**a me itõrõ nowi, me loeo sabato, ba labõrõtaigõ nifahaõnia ladõdõni lai wache si fatimba ba lala. Ba lamane chõnia farizaio, Hiza, hana wa lalaoe ba loeo sabato zi lõ tola ? Ba imane chõra : Hadia, lõ mirai mibaso nilaoe Dawido, me mogoena chõnia ba me olofo ia, ba awõnia fao? *(Sam. I. 21, 6).* Me mõi ia ba nomo Lowalangi, me ere seboea Gabiataro, me i'ã roti nifaigifaigi andrõ, si lõ tola i'ã niha bõ'õ, baero gere, ba me ibe'e gõi ba nawõnia fao. *(Moz. II. 29, 32).* Ba imane chõra : Bõrõ niha, wa so zabato, ba tenga bõrõ zabato, wa so niha. *(Moz. V. 5, 14).* Tobali So'aja sabato gõi Nono Niha.

FAZA 3.

I. Ifadõhõ Jesoe zi mate tanga. II. Mõi ia ba zinga mbawa, mamadõhõ fõchõ ia ba da'õ. III. Itoetoejoe zinenge andrõ, si felendroea. IV. Iboe'a ba hoeloenia, me latandrawaisi ia farizaio. V. Ina Jesoe ba talifoesõnia.

(A. 1–6 : Mat. 12, 9–14. Loek. 6, 6–11).

I. **B**a ifoeli mõi ba zekola. Ba so ba da'õ niha si no mate tanga, si sara. Ba lafaigifaigi ia, na ifadõhõ ba loeo sabato, ba wangadoegõ ja'ia. Ba imane ba niha andrõ, si no mate tanga : Faoso, ae ba da'e ! Ba imane chõra : Hadia, tola lalaoe zi sõchi ba loeo sabato, ba ma si lõ sõchi, tola la'orifi niha, ma laboenoe ? Ba lõ hedehedera. Ba ifaigi ira, fasoei, mofõnoe ia, aboe dõdõnia ba wa'abe'e dõdõra, ba imane ba niha no mege : Oro'õ dangaoe ! Ba i'oro'õ, ba dõhõ wõchõ dangania.

II. **B**a ladõlõ ira baero farizaio, mamagõlõ ira ba zi faofao chõ Herode, ba chõnia andrõ, ba wamoenoe ja'ia. *(Mat. 22, 16).* Ba iheta ia Jesoe, awõ nifahaõnia, isawa mbawa, ba ato niha solo'õ ja'ia, banoea Galilaia ba banoea Joedaia, ba banoea Jeroezalema ba banoea Gidoemaia ba moroi ba zi tambai Joridano ba moroi ba zi fasoei Diro ba Sidona, ato niha, me larongo nilaoenia fefoe, ba la'ondrasi ia. Ba iwa'õ ba nifahaõnia, ena'õ lahõnagõ lafaigi doendraha chõnia, ba wa'ato niha, fa bõi lalangõgõ ia. Ato sa nifadõhõnia fõchõ, tobali lafadege ira chõnia dozi si so safõchõ, ba wombambaja ja'ia. *(Loek. 6, 18 b. t. Mat. 14, 36).* Ba bechoe si ra'iõ andrõ, na la'ila ia, ba latoehi danõ, fõnania, moe'ao ira, lamane : Ono Lowalangi ndra'oegõ ! *(F. 1, 24, 34. Loek. 4, 41).* Ba itenawa sibai ira, fa bõi la'ombacha'õ ia. *(Mat. 12, 16).*

(A. 13–19 : Mat. 10, 1–4. Loek. 6, 12–16).

III. **B**a mõi ia ba hili, hoemede ia ba zomasi ia, ba la'ondrasi. Ba i'oniagõ zi felendroea, ena'õ awõnia ira ba ena'õ ifatenge ira ba wangombacha ; *(Mat. 10, 5)* ; ena'õ tetehe chõra wamofanõ bechoe andrõ. I'oniagõ zi felendroea andrõ, ibe'e tõi Zimoni andrõ Wetero, awõ Jakobo, ono Zebedaio, ba Johane, talifoesõ Jakobo, ba ibe'e tõi zi daroea andrõ Mboaneregesi, — ono we'oegoe'oegoe

mbanoea geloeahania ; — *(Loek. 9,*
18 *54);* ba Andrea ba Filifo ba Batolomaio ba Mataio ba Toma ba Jakobo, ono Galifaio andrõ, ba Tadaio, ba
19 Simoni Kananaio, ba Joeda, banoea Kariota, si manga mbõlinia andrõ.
20 Ba mõi ia jomo. Ba owoelo zoei niha sato, tobali tebai na i manga ira.
21 *(F. 6, 31).* Ba me larongo da'õ talifoesõnia, ba mõi ira mondra'oe ja'ia, noa sa owõhõ ia, lawa'õ. *(Mat. 12, 24–32; Loek. 11, 14–23).*

(A. 22–30: Mat. 12, 24–32. Loek. 11, 14–23).

22 IV. **B**a lamane sangila amachoita andrõ, si no mõi mitooe moroi ba Jeroezalema: No so chõnia Mbeleseboe, ba moroi ba zalawa mbechoe andrõ, wa ifofanõ mbechoe. *(Joh. 8,*
23 *48 b. f.).* Ba ifaloecha'õ ira, iwa'õ chõra gamaedola, imane : He wisa
24 ifofanõ Zatana Satana ? Ba na fabali dõdõ nõri, ba tebai aro nõri a-
25 ndrõ. Ba na fabali dõdõ zi sangambatõ, ba lõ fachai zi samba omo
26 andrõ. *(Mat. 12, 27).* Ba na no ilawa ia Satana ba na doea dõdõnia, ba lõ
27 fachai, awai sa'ae. Lõ'õ sa sangila mõi baomo ba nomo zabõlõ, ba woraboe gamagamania, na lõ ihõnagõ ibõbõ zabõlõ andrõ, ba awena iraboe hadia ia ba nomonia. *(Loek. 11, 21).*
28 Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, fefoe ngawalõ horõ andrõ, ba tebe'e aefa ba nono niha ; he fanandrawa andrõ, ha wa'oja wanandrawara, *(Loek. 12,*
29 *10)* ha na so zanandrawaisi Eheha ni'amoni'õ andrõ, ba lõ fangefa chõnia, gõtõ wa'ara dania ; iloe'i horõ
30 andrõ, gõtõgõtõ wa'ara. — Me lawa'õ : „Sobechoe ia, bechoe si ra'iõ." *(Joh. 10, 20).*

(A. 31–35: Mat. 12, 46–50. Loek. 8, 19–21).

31 V. **B**a so ninania ba ira talifoesõnia, no so baewali ba lafatenge chõ-
32 nia, lafahede'õ chõnia. Ba no lafasoei ia wedadao niha sato. Ba lamane chõnia : Hiza, no so baero ninaoe ba ira talifoesõoe matoea ba ira talifoesõoe alawe, la'aloei ndra'oegõ. Ba itema lira, imane : Ha niha 33
ninagoe, ba ha niha dalifoesõgoe ? Ba ifachõlõ ia, ifaigi zi tefasoei ja'ia 34
si dadao, ba imane : Hiza ninagoe ba talifoesõgoe. Solo'õ somasi Lowala- 35
ngi, da'õ dalifoesõgoe matoea ba talifoesõgoe alawe ba inagoe.

FAZA 4.

Amaedola : I. Samazaewe tanõmõ. II. Fa'amanõi zinanõ. III. Lada. IV. Ihonogõ mbade Jesoe.

A. 1–25 : (Mat. 13, 1–23. Loek. 8, 4–18).

I. **B**a ifoeli ibõrõtaigõ mamahaõ, 1
ba zinga mbawa. Ba ato sibai zowoelo chõnia niha, tobali mõi ia ba nowo, moedadao ia, ba nidanõ jawa, ba ba mbewe nidanõ so niha sato fefoe, baene. Ba ifahaõ ira, oja ilaoe a- 2
maedola, ba imane chõra ba wamahaõnia andrõ : Mifondrondrongo ! 3
Hiza, mõi baero zamazaewe tanõmõ zinanõ, ba wamazaewe tanõmõ andrõ ; ba tobali, ba wamazaewe a- 4
ndrõ, ba so õsa zi gõna ba lala ; ba so wofo, ba la'ã. Ba so õsa zi gõna ba 5
zokara, ba zi lõ abõlõ tanõ chõnia, ba i'anema'õ motalinga, me lõ awe'ewe'e danõ chõnia. Ba me no toemboe 6
loeo, ba asoso ia ba aleoe, bõrõ wa lõ wa'ania. Ba so õsa zi gõna ba gota- 7
loea ndroi, ba manõi ndroi ba iboenoe, ba lõ boea. Ba so õsa zi 8
gõna ba danõ si sõchi andrõ, ba mowoea, motalinga ba manõi, so zowoea si õnõ, zamba jõoe, so zi felendroea ba so zi doea woeloe. Ba 9
imane : Si so tõgi dalinga ba wamondrongo, ba jamoefondrondrongo ! Ba me no mofanõ niha, ba lasofoe 10
chõnia si fao chõnia, awõ zi felendroea, ba gamaedola andrõ. Ba 11
imane chõra : Chõmi no moebe'e zi tobini andrõ, he wisa mbanoea Lowalangi, ba ba chõra si so baero andrõ, ba oi ba gamaedola larongo,

12 ena'õ anehe hõrõra, ba lõ'õ zoei la'ila, ba larongo tõgi dalingara, ba lõ'õ zoei aboto ba dõdõra, fa lõ lafoeli ira ba fa lõ tebe'e aefa chõra horõra.
13 *(Jes. 6, 9. 10).* Ba imane chõra: Lõ mi'ila geloeaha gamaedola andrõ, ba he moroi aboto ba dõdõmi ga-
14 maedola soja? Taroma li nifazaewe
15 zamazaewe tanõmõ andrõ. Ba da'õ zi so ba lala andrõ: tefazaewe daroma li, ba na larongo, ba i'anema'õ so Zatana andrõ, ba iheta daroma
16 li andrõ, nifazaewe ba dõdõra. Ba si manõ nifazaewe ba danõ sokara andrõ, da'õ ira: i'anema'õ lafonaha daroma li, na larongo, omoeso dõ-
17 dõra, ba lõ ŵa'ania ba dõdõra, niha samangõrõ li ira, dania, na so wamakao, ba ma folohi, ba daroma li andrõ, ba i'anema'õ la-
18 foeli foeri. Ba bõ'õ nifazaewe ba gotaloea ndroi: da'õ ira, si no ma-
19 mondrongo taroma li, ba fatewoe wa'aboe dõdõ andrõ ba goeli danõ ba famaeloengoe andrõ, ba gana'a, ba hadia ia gisõ'isõ bõ'õ, ba iboenoe daroma li andrõ, ba tobali lõ boea.
20 *(F. 10, 23).* Ba da'õ nifazaewe ba danõ si sõchi andrõ: samondrongo taroma li ba samonaha ja'ia ba sowoea; so zi õnõ, zamba jõoe, so zi felendroea ba so zi doea woeloe.
21 *(Joh. 18, 57).* Ba imane chõra: Hadia, andrõ so wandroe, ena'õ tabe'e barõ doemba jõoe, ba ma barõ warate? Tenga andrõ so ia, ena'õ tabe'e ba naha wandroe jaŵa? *(Mat.*
22 *5, 15. Loek. 11, 33).* Lõ'õ sa hadia ia zi tobini, na tenga ba wama'ele'õ ja'ia dania, ba lõ hadia ia zi lõ oroma, ha ba wangoroma'õ ja'ia dania.
23 *(Mat. 1, 6).* Na so zi so tõgi dalinga ba wamondrongo, ba jamoefondro-
24 ndrongo! Ba imane chõra: Mitõngõni nirongomi! Soe'asoe'a ni'anoe'a'õmi, la'anoe'a'õ chõmi, ba ladooe'õ na chõmi. *(Mat. 7, 2. Loek. 6,*
25 *38).* Ba zi so, ba tebe'e na, ba ba zi lõ'õ, ba teheta gõi hadia zi so chõnia. *(Mat. 13, 12).*

II. Ba imane: Si mané mbanoea 26
Lowalangi andrõ, hoelõ na itibo'õ ba
danõ danõmõ zinanõ niha. Ba mõrõ 27
ia ba maoso, bongi ma'õchõ, ba motalinga danõmõ andrõ ba manõi, lõ'õ
sa i'ila, *(Sin. 127, 2),* mowoea manõ 28
danõ, ha ja'ia, õfõna dõla, awena
ngalai, awena zi ndroehoe nõsi ba
ngalai. Ba na basitõ, ba i'anema'õ 29
ifatenge zamasi, me no iroegi famasi.
(A. 30–34: Mat. 13, 31. 32. 34. Loek. 13, 18. 19).

III. Ba imane: Hadia tabe'e 30
famaedo mbanoea Lowalangi andrõ? Ba heza tahalõ gamaedolania?
Hoelõ mboea lada, si no fondrege zi- 31
de'ide mboea zinanõ, na tefazaewe
ba danõ. Ba na no moefazaewe ia, ba 32
manõi ba tobali eboea moroi ba ngawalõ goelegoele fefoe ba modaha seboea ia, tobali la'ila mangazoeni ba loemõnia fofo, si so ba daloe mbanoea.
Ba oja ngawalõ gamaedola si manõ 33
ilaoe chõra, wamahaõ ja'ira; ifaigi
zi tola lafondrondrongo. Lõ'õ sa hoe- 34
hoeonia chõra, si tenga amaedola. Ba chõ nifahaõnia i'ombacha'õ geloeaha fefoe, ba zi ha ja'ira.
(A. 35–41: Mat. 8, 18. 23–27. Loek. 8, 22–25.)

IV. Ba me loeo da'õ, me tánõ owi, 35
ba imane chõra: Mõi ita mijefo.
Ba me no lafofanõ niha sato, ba 36
la'ohe manõ ia baowo; ba so zi fao
chõnia owo bõ'õ. Ba ilaboe bade sa- 37
be'e ba ihawoei nowo doeloe, tobali aboeso sa'ae idanõ. Ba no so ia ba gi'o, 38
mõrõ, no manandraja ia. Ba lasoesoegi ia, lamane chõnia: He samahaõ! hadia, lõ ba dõdõoe, na tekiko ita? Ba maoso ia ba itenaŵa nangi 39
ba imane ba ndroeloe: Bõi hedehede sa'ae, honogõ'õ! Ba tebato nangi,
ba tobali ahono sibai. *(F. 6, 51).* Ba 40
imane chõra: Hadia wa ada'oeda'oe ami si manõ? Hana wa lõ famati chõmi? Ba ata'oe sibai ira, ba fao- 41
ma lamane chõ nawõra: Ha niha

da'õ, wa lafondrondrongo gõi linia angi ba doeloe ?

FAZA 5.

I. Famofanõ bechoe. II. Famadõhõ fõchõ ndra alawe sendro taloe. Fanoesoegi ono Ja'iro andrõ.

(A. 1–20 : Mat. 8, 28–34. Loek. 8, 26–39.)

1 I. **B**a laroegi zi tambai mbawa,
2 danõ Gerasa. Ba ha ihoendragõ danõ, moroi ba nowo, ba i'anema'õ i'ondrasi ia niha, soroi lewatõ, si so
3 bechoe si ra'iõ. Ba lewatõ sosó ia, ba lõ sangila mamõbõ ja'ia, he
4 rate wamõbõ. Noa sa asese tebõbõ ia bõbõ gahe ba rate danga, ba i'etoe'õ rate danga ba irecha mbõbõ gahe andrõ, ba lõ sangila molawa
5 ja'ia. Ba ba lewatõ sosó ia ba ba hili, lõ mamalõmalõ, bongi ma'õchõ, moe'ao'ao ia ba i'olobigõ chõ-
6 nia gara. Ba me i'ila Jesoe, moroi ba zarõoe, ba fagohi ia, itoehi danõ fõ-
7 nania, moe'ao ia, eboea sibai li, imane : Hadia niwa'õoe chõgoe, Jesoe, Ono Lowalangi Fondrege Zalawa ? Oebe'e ba hõloe ndra'oegõ, chõ Lowalangi, fa bõi õfakao ndra'o!
8 *(F. 1. 24).* Imane sa chõnia : Beta'õ-
9 gõ bechoe si ra'iõ, rõi niha andrõ! Ba isofoe chõnia : Hadia dõioe? Ba imane chõnia : Liwoe dõigoe ; me no ato
10 sibai ndra'aga. Ba iforege wangandrõ chõnia, ena'õ lõ ifofanõ ira, lõ
11 iheta ira ba danõ andrõ. Ba so ba da'õ ba gahe hili mbawi, sambawá,
12 nikoebaloi, oja sibai. Ba la'andrõ chõnia, lamane : Fatenge ndra'aga ba mbawi andrõ, ena'õ mabe'e na-
13 hiama ira. *(Loek. 8, 31).* Ba itehe chõra. Ba laheta ira bechoe si ra'iõ andrõ, lasawa mbawi andrõ. Ba latibo'õ ira ba mbawa bawi si sambawá andrõ, moroi ba zanaere, mato doea
14 ngahõnõ, ba alõmõ ba da'õ. Ba moloi goebalora, la'ombacha'õ jomo ba mbanoea ba ba halama misa ; ba
15 mõi ira moefaigi, he wisa. Ba laroegi Jesoe ba la'ila zi so bechoe andrõ, no doemadao, no monoecha, no taja wa'owõhõ, si so liwoe andrõ no mege, ba ata'oe ira. Ba sangila mege, ba 16
la'ombacha'õ chõra, he wisa mege ba zobechoe andrõ, ba hadia ia ba mbawi andrõ. Ba labõrõtaigõ la'a- 17
ndrõ chõnia, ena'õ iheta ia ba danõra. Ba me mõi ia baowo, ba i'andrõ 18
chõnia sobechoe andrõ mege, ena'õ fao ia chõnia. Ba lõ i'ohe, imane sa 19
chõnia : Foeli'õ jomo chõmi, ba ombacha'õ chõra, ha wa'eboea wanolo Zo'aja ja'oegõ ba fa'ahachõ dõdõnia ndra'oegõ. Ba mõi ia, ibõrõtai- 20
gõ i'ombacha'õ ba zi foeloe banoea, ha wa'eboea wanolo Jesoe ja'ia ba oi ahõlihõli dõdõra.

(A. 21–43 : Mat. 9, 1. 18–26. Loek. 8, 40–56.)

II. **B**a me no iroegi si jefo Jesoe, 21
ba nowo, ba owoelo chõnia niha, ato sibai ; ba no so ia ba mbewe mbawa. Ba so zamõsa, satoea zekola, Ja'iro 22
dõi, ba me i'ila ia, ba itoehi danõ fõnania, iforege wangandrõ chõnia, 23
imane : Torege chõ nonogoe alawe, ena'õ mõi'õ ba õtoefa ia tangaoe, ena'õ abe'e ba ena'õ aoeri. Ba mõi 24
ia, fao ia chõnia. Ba la'õ'õ niha, ato sibai ; fadege ira chõnia. Ba so ndra 25
alawe, sendro taloe, no mewelendroea fache wa'ara, no erege 26
sibai dõdõnia ba zodaloedaloeni, no ato, ba no ahori ibe'e gana'ania, ba lõ si to'ila, no itoegoe abõlõbõlõ na i. Ba me irongo da'õ chõ Jesoe, 27
ba mõi ia, ba hoenõ niha, moroi foeri, ibabaja mbaroenia. Imane : He 28
ha baroenia oebabaja, ba aoerido. *(F. 6, 56).* Ba i'anema'õ otoefo ndro 29
andrõ chõnia, ba to'ila ba nõsinia, wa no dõhõ wamakao andrõ chõnia. Ba i'anema'õ i'ila Jesoe, ba chõnia, 30
wa no aheta chõnia wangabõlõ andrõ, ba ibali'õ ia ba hoenõ niha, imane : Ha niha zombambaja baroegoe. *(Loek. 6, 19).* Ba lamane chõnia 31
nifahaõnia : O'ila wa fadege chõoe niha, ba õmane : Ha niha zombambaja ja'o? Ba ifachõlõ ia, wamaigi 32

33 solaoe da'õ. Ba ata'oe ndra alawe no mege, manizinizi, me no i'ila, he wisa chõnia, ba mõi ia, itoehi danõ fõnania, i'ombacha'õ he wisa zi 34 ndroehoenia fefoe. Ba imane chõnia : He onogoe, no i'orifi ndra'oegõ famatimõ andrõ ; foeli'õ, ja'ohahaoe dõdõoe ba jadõhõ wamakao andrõ chõoe ! *(F. 10, 52).*

35 III. **Ba** me moehede ia na, ba so zinenge zatoea zekola no mege, lamane : No mate nonooe ; hadia wa 36 õfakao na zamahaõ andrõ? Ba i'osilõmoerongogõ Jesoe niwa'õra andrõ, imane chõ zatoea zekola a- 37 ndrõ : Bõi ata'oefi, amati manõ. Ba lõ itehe fao chõnia niha, ha Fetero ba Jakobo ba Johane, talifoesõ Ja- 38 kobo. Ba laroegi jomo ba nomo zatoea zekola andrõ, ba i'ila wagoeagoeasa andrõ, awõ ze'e, awõ za- 39 nge'esi, wa'abõlõbõlõ. Ba mõi ia jomo, imane chõra : Hadia wa fagoeagoea ami ba hadia wa mege'ege ? Tenga si mate nono andrõ, si mõrõ. 40 *(Joh. 11, 11).* Ba la'igi'igi'õ ia. Ba ifofanõ ira tooe, fefoe, ba i'ohe nama nono no mege ba inania ba awõnia andrõ, mõi ia si bacha, ba si zo ono 41 andrõ. Ba ira'oe danga nono, imane chõnia : Talita koemi ! Faoso ono alawe, oewa'õ chõoe! geloeahania. 42 *(Loek. 7, 14).* Ba i'anema'õ maoso nono alawe andrõ ba mowaõwaõ ; so sa mewelendroea fache wa'eboania. 43 Ba i'anema'õ tobali sibai dõdõra. Ba i'abe'e'õ linia wangoema'õ chõra, ena'õ lõ irongo da'õ niha, ha niha ia; ba iwa'õ, ena'õ labe'e gõ nono andrõ. *(F. 1, 44; 7. 36).*

FAZA 6.

I. Mamahaõ Jesoe ba Nazareta. II. Ifatenge zinenge andrõ. III. Famoenoe Johane andrõ. IV. Fame'e gõ ba niha, si lima ngahõnõ. V. Mowaõwaõ ba goeli mbawa Jesoe. VI. Famadõhõ fõchõ.

(A. 1–6: Mat. 13, 54–58. Loek. 4, 16. 22–24.)

1 I. **Ba** mofanõ ia ba da'õ. Ba iroegi mbanoeara ba la'o'õ ia nifahaõnia. Ba me loeo sabato, ba ibõrõgõ ma- 2 mahaõ ja'ira ba zekola. Ba tobali dõdõ zato, samondrongo, lamane: He moroi da'õ chõnia, ba hadia wa'atoeatoea andrõ, nibe'e chõnia ? ba tandra si mane da'õ, nifazõchinia tangania ? Tenga toeka andrõ, ono 3 Maria andrõ, tenga talifoesõ ndra Jakobo, Jose, Joeda, Simoni ? Ba talifoesõnia alawe andrõ, ba tenga ba da'e chõda so ? Fatoewoe sa'ae ia chõra. Ba imane chõra Jesoe : 4 Lõ te'ositengagõ zama'ele'õ, na tenga ba mbanoeara ba na tenga ba zahatõ chõnia ba moroi jomo chõra. Ba tebai ifazõchi dandra ba da'õ, 5 hadia ia, ha ma'ifoe zofõchõ itoefa tanga, ifadõhõ wõchõ. Ba ahõlihõli 6 dõdõnia ba wa lõ mamati ira. Ba itõrõ misa mbanoea si fasoei, mamahaõ ia.

(A. 7–13 : Mat. 10, 1. 9–15. Loek, 9, 1–6 ; 10, 4–12).

II. **Ba** hoemede ia ba zi felendroea, 7 ibõrõtaigõ ifatenge ira, daroedaroea, itehe chõra wamofanõ bechoe si ra'iõ. Ba i'oroi'õ chõra, bõi la'ohe ha- 8 dia ia ba lala, ha si'o. Bõi la'ohe roti, bõi la'ohe mbola ba bõi kefe ba mbõbõ taloe *(Mat. 10, 10)* (ba mobada- 9 gahe sa) ba bõi doea gõrõ mbaroera. Ba imane chõra : Ba zi mõi ami jomo, 10 ba da'õ mi'iagõ, irege mofanõ ami ba da'õ. Ba na so mbanoea, si lõ 11 mama'amõi jomo ja'ami ba si lõ mamondrongo limi, ba miheta ami ba da'õ, mi'anotogõ gawoegawoe ba gahemi, ba wamadoehoe'õ chõra. Ba 12 mofanõ ira mangombacha, lamane: Mifalalini gera'era ! Ba oja lafofanõ 13 bechoe ba ato zofõchõ labajoini fanicha, lafadõhõ wõchõ. *(Jak. 5, 14).*

(A. 14–29 : Mat. 14, 1–12. Loek. 9, 7—9).

III. **Ba** irongo razo Herode ; noa 14 sa tetoeria dõinia. Ba imane: No maoso Johane andrõ, samajagõ idanõ, moroi ba ngai zi mate, andrõ so chõnia wa'abõlõ andrõ. Ba so zangoe- 15

ma'õ, Elija ; ba so, ba sama'ele'õ lawa'õ; hoelõ zama'ele'õ andrõ fõna,
16 samõsa. *(F. 8, 28).* Ba me irongo Herode, ba imane : Johane andrõ, nifa'ewa'õgoe bagi, da'õ zi no maoso.
17 Noa sa ifatenge Herode, no ifara'oe'õ Johane, no labõbõ ba goeroenga, bõrõ Herodia andrõ, fo'omo dalifoesõ Herode, Filifo, me no ihalõ
18 Herode. Noa sa iwa'õ Johane chõ Herode : Lõ tola so chõoe wo'omo
19 dalifoesõoc. Ba no afõchõ dõdõ Herodia andrõ chõnia, iboenoe ena'õ, ba
20 tebai. Noa sa ata'oc Herode Johane, me no i'ila wa no niha satoelõ, ni'amoni'õ, ba ifatarogõ'õ, ba aoeli aboe dõdõnia, na irongo linia, ba omasi ia,
21 ifondrondrongo. Ba bawa senahõi : fatome Herode, awõnia salawa ba koemandra andrõ ba salawa andrõ ba Galilaia, me bawa wa'atoemboe-
22 nia. Ba mõi jomo nono Herodia andrõ, alawe, manari, ba omasi Herode ba tomenia. Ba imane razo chõ nono alawe andrõ : Āndrõ chõgoe hadia zomasi'õ, ba oebe'e chõoe;
23 fahõloe ia chõnia : Hadia ia ni'andrõoe chõgoe, oebe'e chõoe, iroegi zi matonga mbanoeagoe. *(Esit. 5,*
24 *3. 6.)* Ba mõi ia baero, imane chõ ninania : Hadia zi sõchi ni'andrõgoe ? Ba imane : Hõgõ Johane andrõ,
25 samajagõ idanõ. Ba i'anema'õ ifoeli ia chõ razo no mege, i'aliogõ, i'andrõ, imane : Omasido, iada'e sibai õbe'e chõgoe, ba wiga jawa, hõgõ
26 Johane andrõ, samajagõ idanõ. Ba aboe sibai dõdõ razo, ba ba wahõloesa no mege ba ba dome andrõ,
27 ba lõ edõna ia lõ ibe'e. Ba i'anemaõ ifatenge razo wazoeri, i'oroi'õ la'ohe
28 hõgõ Johane. Ba mõi da'õ, i'ewa mbagi ba goeroenga ba i'ohe hõgõ ba wiga jawa, ibe'e chõ nono alawe no mege, ba ibe'e chõ nina-
29 nia ono alawe andrõ. Ba me larongo nifahaõ Johane, ba mõi ira, lahalõ mbotonia ba lako'o.
30 IV. **B**a owoelo chõ Jesoe zinenge no, ba la'ombacha'õ chõnia fefoe nilaoera ba famahaõra andrõ. Ba 31
imane chõra : Mitaboe, ja'ami andrõ, ba zi ha ja'ita, ba zi lõ nihaniha, ba mi'olombase ma'ifoe. Ato sa zangõrõngõrõ, lõ faloecha manga ira. *(Mar. 3, 20.)*

(A. 32–44 : Mat. 14, 13–21. Loek. 9, 10–17. Joh. 6, 1–14).

Ba molojo ira, lasawa naha si lõ 32
nihaniha, ba zi ha ja'ira. Ba ato 33
zanehe me mofanõ ira ba la'ila, wa ja'ira, ba lahoeroefai, moroi ba mbanoea misa fefoe, latõrõ tanõ, lahoelõ ira. Ba me iroegi Jesoe, ba i'ila, ato 34
sibai niha, ba ahachõ dõdõnia ira, me no hoelõ mbiribiri si lõ koebalo, ba ibõrõtaigõ ifahaõ ira, oja ngawalõ. *(Mat. 9, 36).* Ba me aracha, 35
bongi sa'ae, ba mõi chõnia nifahaõnia, lamane : Tanõ si mate naha andre, ba no aracha bongi. Fofanõ ira, 36
ena'õ lasawa halama ba banoea side'ide, si fasoei misa, ba wowõli gõra. Ba itema lira, imane chõra : Mibe'e 37
gõra, ja'ami. Ba lamane chõnia : Hadia, mõiga mowõli roti, otoe roefia fowõli ba mabe'e õra ? Ba imane 38
chõra : Ha wa'oja zi so chõmi roti ; mi'ae mifaigi. Ba me no lafaigi, ba lamane : Lima ba doea rozi gi'a. Ba 39
iwa'õ chõra, moedadao ira, lafa'oli ira, ba ndroe'oe. Ba moedadao ira, la'- 40
angenoligõ ira, otoe'otoe ba limalima woeloe. Ba ihalõ roti andrõ, si lima 41
ba ī'a andrõ, si doea rozi, ifaõga hõrõnia ba zoroego, ifahowoe'õ roti andrõ, ba iboboto, ibe'e chõ ndra nifahaõ, ena'õ labe'e chõra, ba ba gi'a andrõ, si doea rozi gõi, idozigõ ira. Ba manga ira fefoe ba aboeso. *(F. 8,* 42
8). Ba la'ozaragõ gachõchõla, fele- 43
ndroea koede ; achõchõla gi'a õsa. Ba si manga roti andrõ, ba lima nga- 44
hõnõ ndra matoea.

(A. 45–52 : Mat. 14, 22–33. Joh. 6, 15–21).

V. **B**a i'anema'õ iforege wangoe- 45
ma'õ chõ ndra nifahaõnia we'amõi baowo, ba wowaõwaõ mijefo ba Mbetisa'ida, gasagasa wamofanõnia

niha sato. Ba me no i'efa'õ ira, ba
mõi ia ba hili, mangandrõ. Ba me
bongi, ba no iroegi daloe mbaŵa owo
no mege ba ha ja'ia ba danõ. Ba me
i'ila erege dõdõra wolojo — noa sa
zoezoemõ nangi — ba i'ondrasi ira,
me miwo manoe, mowaõwaõ ia ba
goeli mbaŵa ba italoe'i ira ena'õ. Ba
me la'ila, mowaõwaõ ia ba goeli mba-
ŵa, ba lawai bechoe, ba moe'ira'ira.
Dozi sa la'ila ia ba tokea ira. Ba
i'anema'õ moehede chõra, imane
chõra : Bõi mi'aboesi tõdõ, ja'odo,
bõi mi'ata'oefi. Ba mõi ia baowo chõ-
ra, ba tebato nangi : ba oi so wa'-
atobali dõdõra. *(F. 4, 39).* Lõ'õ sa
aboto ba dõdõra ba roti andrõ me-
ge ; noa sa abe'e dõdõra. *(F. 8, 17. Mat. 16, 9).*

(A. 53–56 : Mat. 14, 34–36).

VI. Ba la'õtõ, lasaŵa danõ, la-
roegi Genezare, manao ira. Ba me no
mõi ira ba danõ, ba i'anema'õ la'ila
niha, wa ja'ia. Ba latõrõi misa danõ
ma'asagõrõ, labõrõtaigõ lafabea chõ-
nia zofõchõ, ba gasora, ba nirongora
so ia. Ba ba zi mõi ia jomo ba mba-
noea side'ide, ba ma ba mbanoea se-
boea, ba ma ba halama, ba latooe'õ
tooe baewali zofõchõ andrõ ba la'a-
ndrõ chõnia, ena'õ ha bowobowo
mbaroenia tola lababaja ; ba ha wa'-
ato zombambaja, ba dõhõ wõchõ.
(F. 5, 27. 28).

FAZA 7.

I. Fanegoe nifachoi dõdõ niha II Fangorifi ono ndra alawe Ndrawa Kana'ana andrõ. III. Famadõhõ fõchõ zafiso, si lõ hede.

(A. 1–23 : Mat. 15, 1–20).

I. Ba owoelo chõnia warizaio ba
sangila amachoita õsa, si otarai Je-
roezalema. Ba me la'ila nifahaõnia
õsa, si manga manõ lõ mombanõ —
(Loek. 11, 38). Lõ'õ sa manga wari-
zaio, awõ niha Jehoeda fefoe, na lõ
moeforege wanasai tanga, wolo'õ
oroisa zatoea andrõ, ba na la'otarai
kade, ba lõ manga ira, na lõ si mo-
ndri, ba oja ngawalõ tánõ bõ'õ, nifa'-
ema chõra, ni'o'õ, fanaisai mako ba
fanasai migõ ba fanasai bowoa —
(Mat. 23, 25). Ba lasofoe chõnia fari- 5
zaio andrõ, awõ zangila amachoita
andrõ, lamane : Hana wa lõ latõrõ
lala goroisa zatoea andrõ ira nifahaõ-
mõ, hana wa manga manõ ira lõ
mombanõ ? Ba imane chõra: Si 6
doehoe nifa'ele'õ Jesaja andrõ ba
chõmi, samini tõdõ andrõ, si mané
ba zoera : „Lafosoemange
ndra'o bewera niha a-
ndre, ba tõdõra, ba no a-
rõoe chõgoe. *(Jes. 29, 13).* Si 7
lõ goena wamosoemange-
ra ja'o, me nifachoi dõdõ
niha wamahaõra. Oroisa 8
Lowalangi mi'erogõ, ba mi'o'õ go-
roisa niha. Ba imane chõra : Si ndroe- 9
hoe wangositengagõmi oroisa, ba
wolo'õ nifachoi dõdõmi. Noa sa iŵa'õ 10
Moze: „Fosoemange namaoe,
awõ ninaoe," ba: „Na so
zangelifi amania, ba ma
inania, ba simate." *(Moz. II. 20, 12 ; 21, 17).* Ba ja'ami miŵa'- 11
õ : Na so niha sangoema'õ chõ namania, ba ma chõ ninania : „Korban", ame'ela, soemange, geloeahania, zinemaoe chõgoe ena'õ, ba lõ'õ sa'ae 12
õmõnia chõ namania, ba ma chõ ninania, miŵa'õ. Ba tobali lõ goena 13
daroma li Lowalangi sa'ae, mibe'e, ba nifachoimi andrõ, nichoi dõdõmi ; ba oja ngawalõ na zi manõ milaoe. Ba ifoeli hoemede ba niha sato, 14
imane chõra : Mifondrondrongo chõgoe, dozi ami, ba ja'aboto ba dõdõmi ! Tebai ita'oenõi niha hadia ia 15
moroi baero, si mõi ba daloenia ; da'õ sa zana'oenõi niha, si otarai moroi bacha dõdõ niha. *(Hal. zin. 10, 15. 28).* Si so tõgi dalinga, ba wa- 16
mondrongo, ba jamoefondrondrongo ! Ba me no mõi ia jomo, me no 17
irõi niha sato andrõ, ba lasofoe chõnia nifahaõnia ba gamaedola andrõ no mege. Ba imane chõra : Hadia, 18
lõ'õ na gõi saboto ba dõdõmi ? Lõ

mi'ila, wa tebai ita'oenõi niha si otarai moroi baero. si mõi ba daloenia,
19 me tenga tõdõnia isawa, me ba daloe mõi, ba me aheta ba dõgitõgi, ba nihaõgõ fefoe, hadia ia, ngawalõ
20 gõ ? Ba imane : Si otarai niha, moroi bacha, da'õ wana'oenõi niha.
21 Moroi bacha sa, moroi ba dõdõ niha, i'otarai era'era si lõ sõchi, ba fohorõ
22 ba fanagõ ba fange'e, ba fohorõni donga zodonga ba fa'omasi gana'a ba fa'afaito ba falimosa ba femaboemaboe ba fa'afõchõ dõdõ ba fanandrawaisi niha bõ'õ ba fajawasaba
23 fa lõ tõdõ. Fefoe zi lõ sõchi andrõ, ba moroi bacha i'otarai ba ita'oenõi niha.

(A. 24–30 : Mat. 15, 21–28).

24 II. **Ba** maoso ia, iheta ia ba da'õ, isawa danõ Diro. Ba mõi ia jomo ba nomo, ena'õ lõ la'ila niha bõ'õ, dõ-
25 dõnia; ba tebai tobini ia. I'anema'õ no irongo ia ira alawe, si so ono alawe sobechoe si ra'iõ, ba mõi jomo da'õ,
26 itoehi danõ fõnania. Ba Dawa Heleni ndra alawe andrõ, ba Ziria Wõnikia mbanoeara. Ba i'andrõ chõnia, ena'õ ifofanõ mbechoe andrõ chõ nononia.
27 Ba imane chõnia : Acha aboeso ndraono oea ; lõ'õ sa sõchi, na lahalõ gõ
28 ndraono ba na labe'e õ nasoe. Ba itema linia, imane chõnia : E, Toea ; ba la'ã gõi asoe barõ meza gachõchõla
29 ba ndraono. Ba imane chõnia : Ba limõ andrõ, foeli'õ, no aheta mbe-
30 choe andrõ chõ nonooe. Ba mofanõ ia chõra, ba no mõrõmõrõ ba gaso nono, i'ila, ba no aheta mbechoe andrõ.
31 III. **Ba** mofanõ zoei Jesoe, irõi danõ Diro, itõrõ Zidona, isawa, mbawa Galilaia, itõrõ danõ zi ffoeloe banoea.
32 *(Mat. 15, 29 b. t.)*, Ba la'ohe chõnia zafiso, si no abe'e lela, la'andrõ chõ-
33 nia, ena'õ itoefa tanga. Ba i'ohe ba zi lõ niha ba ibe'e doetoeroenia ba dalinga, mangendrilo ia ba ibabaja
34 lela. *(F. 8. 23)*. Ifaõga hõrõnia mijawa ba zoroego, ihasoegõ ia ba imane chõnia : Efata ! jateboka'õ geloehania
35 *(F. 6, 41. Joh. 17, 1)*. Ba teboka dõgi dalingania, ba i'anema'õ aefa wesoe le lania andrõ, ba atoelõ wehedenia. Ba iwa'õ chõra, bõi la'ombacha'õ, gofoe ha õchõ ; ba ihõtõi fanenawa ja'ira, ba lahõtõi fangombacha. Ba tobali sibai dõdõra ba la-
37 mane : Oi nihaogõ manõ wolaoenia, safiso ibali'õ samondrongo li niha, ba si lõ hede, ba ibali'õ sihede. *(Moz. 1. 1, 31)*.

FAZA 8.

I. Fame'e gõ ba niha, si õfa ngahõnõ. II. Tandra ba mbanoea si jawa. III. Tanõmõ roti warizaio. IV. Famadõhõ fõchõ hõrõ zaoe'a. V. Famadoehoe'õ Wetero. VI. Ihõnagõ i'ombacha'õ wamakao ja'ia Jesoe. VII. Ifobawa lala ba zolo'õ chõnia.

(A. 1–10 : Mat. 15, 32–39.)

I. **Me** loeo da'õ, ba ato sibai zoei 1
niha, ba ma'ifoe lõ õra, ba hoemede Jesoe ba nifahõõnia, imane chõra : Ahachõ dõdõgoe niha andrõ ; noa 2
sa'ae tõloe bongi lõ si teboelõ ira chõgoe, ba ma'ifoe lõ õra. Ba na 3
oefofanõ ira ba chõra, lõ manga, ba mate ira olofo ba lala ; banoea sarõoe na i õsa. Ba latema linia nifa- 4
haõnia, lamane : He moroi tahalõ gõ, ba wangaboesoi'õ niha andrõ, ba da'e, ba danõ si mate? Ba isofoe 5
chõra : Haoega chõmi roti ? Ba lamane : Fitoe. Ba iwa'õ ba niha, moe- 6
dadao ira ba danõ. Ba ihalõ roti andrõ, si fitoe, i'aohasi gõlõ Lowalangi, iboboto roti ba ibe'e chõ ndra nifahaõnia, ba wamaosa ; ba lafaosa ba zato. Ba so chõra gi'a ma'ifoe, ba 7
ifahoewoe'õ ba ifaosa gõi. Ba manga 8
ira, ba aboeso, ba la'ozaragõ zi tõra, achõchõla, fitoe koede. Ba so õfa 9
ngahõnõ ira ; ba ifofanõ ira.

II. **Ba** idõlõ ia baowo, awõ nifa- 10
haõnia ba iroegi danõ Dalamanoeta.

(A. 11–21 : Mat. 16, 1–12).

Ba so moroi jomo warizaio, labõrõ- 11
taigõ tahoehoeo chõnia, la'andrõ

chõnia dandra, moroi jaŵa ba mbanoea, ba wanandraigõ ja'ia.
12 *(Loek. 11, 16. 29).* Ba ihasoegõ ia, tõdõnia, ba imane : Hana wa la'andrõ dandra niha andrõ ? Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi lõ'õ manõ labe'e dandra ba niha ahdrõ. *(Joh. 11, 33).*
13 Ba irõi ira, ifoeli ia baowo, isaŵa si jefo.
14 III. **Ba** no olifoe ira wolohe roti ;
15 lõ baowo chõra, ha samboea roti. Ba ifangelama ira, imane : Mifaigi, bõi mibabaja danõmõ roti andrõ ba warizaio, awõ danõmõ roti chõ Herode
16 andrõ. Ba fahoehoeo ira, lamane : Me
17 lõ chõda roti. Ba i'ila ba imane chõra : Hadia wa fahoehoeo ami, wa lõ roti chõmi ? Hadia, lõ'õ na mi'ila hadia ia, ba lõ'õ na saboto ba dõdõmi ? Lõ mamalõmalõ wa'abe'e dõ-
18 dõmi ? *(F. 6, 52).* Mohõrõ ami, ba lõ mi'ila hadia ia, ba no so dõgi dalingami, ba lõ mirongo hadia ia, ba
19 lõ mi'era'era tõdõmi. Me oeboboto roti no si lima, ba zi lima ngahõnõ niha, ba ha oega koede ni'ozaragõmi achõchõla ? Lamane chõnia : Fele-
20 ndroea. *(F. 6, 41 b. t.).* Ba ba zi fitoe no, ba zi õfa ngahõnõ niha, ba ha oega koede ni'ozaragõmi achõchõla ? Ba lamane : Fitoe. *(F. 8, 5.)*
21 Ba imane chõra : Hadia, lõ'õ na aboto ba dõdõmi ?
22 IV. **Ba** laroegi Mbetisa'ida. Ba la'ohe chõnia zaoe'a, la'andrõ chõ-
23 nia, ena'õ ibabaja. Ba i'ohe danga zaoe'a andrõ, ifasao baero mbanoea, idiloi hõrõnia, itoefa ia tanga, isofoe chõnia, na so ni'ilania. *(F. 7, 33. Joh. 9, 6).* Ba ifaõga hõrõnia, ba imane : Oe'ila niha ; mõwaõwaõ ira,
24 oe'ila sa, hoelõ dõla geoe. Ba ifoeli itoefa hõrõnia tanga ba itõngõ ba te'azõchi ia, ba atõla wamaiginia fefoe
25 hadia ia. Ba ifofanõ ia ba chõra, imane : Bõi ae mijomo ba mbanoea andre. *(Mat. 9, 30).*

(A. 27–30 : Mat. 16, 13–20. Loek. 9, 18–21).

27 V. **Ba** mofanõ Jesoe, awõ nifahaõnia, lasaŵa mbanoea misa, sahatõ ba Kaizaria Wilifo. Ba me so ira ba lala, ba isofoe ba nifahaõnia, imane chõra : Hadia laŵa'õ niha, ha niha ndra'odo ? Ba lamane chõnia: 28
Laŵa'õ Johane, samajagõ idanõ, ndra'oegõ, ba so zangoema'õ Elija ba so zangoema'õ fasamõsa zama'ele'õ andrõ. *(F. 6, 15).* Ba isofoe chõra: 29
Ba ja'ami, ha miŵa'õ, ha niha ndra'o? Itema linia Fetero, imane chõnia: Keriso andrõ ndra'oegõ. *(Joh. 6, 69).*
Ba itenaŵa ira, fa bõi la'ombacha'õ 30
ia ba niha bõ'õ.

(A. 31–38: Mat. 16, 21–27. Loek. 9, 22–26).

VI. **Ba** ibõrõtaigõ ibokai chõra, 31
wa lõ tola lõ oja dania itaha famakao Ono Niha, latibo'õ dania ia satoea andrõ ba sangila amachoita ; laboenoe ia ba na no iroegi tõloe ngaloeo, ba ifoeli aoeri. *(F. 10, 32 b. t.).* Lõ'õ 32
sa aiwõ ia wangombacha. Ba isõbi ia chõnia Fetero, ibõrõgõ itenaŵa. Ba ibali'õ ia, ba me i'ila nifahaõnia, 33
ba itenaŵa Wetero andrõ, imane : Ae foerigoe, Satana ! lõ'õ sa õ'era'era hadia chõ Lowalangi, ha hadia ba niha.

VII. **Ba** hoemede ia ba niha sato, 34
awõ ba nifahaõnia, imane chõra : **Na so zedõna molo'õ ja'o, ba jamoe'ositengagõ ia, jamoeloe'i rõfania ba jamoe'o'õ ndra'o.** *(Mat. 10. 38 b. t.)* **Na so sa zedõna manganaoe'õ** 35
nosonia, da'õ zaetoe noso, ba na so zaetoe noso, na bõrõ ndra'o ba toeria somoeso dõdõ andrõ, ba da'õ zanganaoe'õ. Hadia sa goena ba niha, 36
na isõndra ena'õ harenia fefoe hadia ia zi so ba goeli danõ, ba na te'ala ia nosonia? Hadia sa ena'õ, nibe'e 37
niha hõli nosonia ? Na so sa zaila 38
ba chõgoe andre, ba ba daroma ligoe, ba niha sohorõhorõ andre, solalõ, da'õ gõi zaila dania Nono Niha, na so ia, na so chõnia lachõmi Nama andrõ, ba na awõnia mala'ika ni'amoni'õ andrõ. *(Mat. 10, 33. Loek. 9, 26).*

FAZA 9.

I. Famolachõmi Jesoe. II. Famadõhõ fõchõ zaniri. III. I'ombacha'õ Jesoe wamakao ja'ia dania. IV. Ifarooe dõdõra ba wa lõ fajaŵa. V. ba ba wamologõ tõdõ. VI. ba ba wangositengagõ ja'ira ba ba wa bõi fa'oedoe'oedoe.

1 I. **Ba** imane chõra : Si ndrochoe niŵa'õgoe chõmi, so õsa ba zi so ba da'e, si lõ manandra fa'amate dania, irege no la'ila abõlõ mbanoea Lowalangi andrõ. *(Mat. 16, 28. Loek. 9, 27). (A. 2-11: Mat. 17, 1-13. Loek. 9. 28-36.)*

2 Ba õnõ bongi aefa da'õ, ba i'ohe awõnia Jesoe Wetero ba Jakobo ba Johane, i'ohe misa ira ba hili salaŵa, ba zi ha ja'ira manõ ; ba
3 tobali ia fõnara ; ba noechania, ba tobali hoemaga, afoesi sibai, tebai si manõ wa'afoesi noecha ba zamabago ba goeli danõ. *(Fam. 1, 14.*
4 *17).* Ba oroma chõra Gelija ba Moze
5 fahoehoeo ira chõ Jesoe. Ba hoemede Wetero, imane chõ Jesoe: He samahaõ, ba da'e zi sõchi nahada ; ba damafazõchi nose, tõloe, samboea chõoe, ba samboea chõ Moze ba sa-
6 mboea chõ Gelija. Lõ'õ sa i'ila watahõgõ niŵa'õnia ; noa sa a'oi so wa'-
7 atobali dõdõra. Ba so moroi sa lawoeo si loemõ'õ ja'ira. Ba so zihede moroi ba lawoeo andrõ, imane : **Onogoe omasiõ da'õ, mifondiondongo linia!** *(Fet. 11. 1, 16. 17. Joh. 12,*
8 *28).* Ba me lafachõlõ ira, ba i'ozoemagõ lõ'õ sa'ae oroma chõra niha,
9 ha Jesoe manõ nawõra. Ba me latoeeli hili, ba iŵa'õ chõra, bõi la'ombacha'õ, gofoe ha chõ, ni'ilara, ha dania, na no maoso Nono Niha moroi
10 ba ngai zi mate. Ba lõ olifoe ira niŵa'õnia andrõ, ba fahoehoeo ira, hadia ia wemaoso andrõ, moroi ba ngai
11 zi mate. Ba lasofoe chõnia, lamane : Hadia wa laŵa'õ farizaio ba sangila amachoita, lõ tola lõ mõi Gelija oea ?
12 Ba imane chõra : Ja'ia, so Gelija oea ba i'a'azõchi fefoe hadia ia; ba he wisa ba zoera ba chõ Nono Niha andrõ ? Oja dania itaha famakao ba latibo'õ.
Ba oeŵa'õ chõmi, noa gõi mõi 13
Gelija, ba no lalaoe chõnia hadia zomasi ira, no itõrõ zi so ba zoera ba chõnia andrõ. *(Fam. 11, 13 b. t.), (A. 14–29 : Mat. 17, 14–21. Loek. 9, 37–43).*

II. **Ba** me laroegi nifahaõ, ba ato 14
niha samasoei ja'ira, la'ila, awõ zangila amachoita, si fahoehoeo chõra.
Ba i'anema'õ tobali dõdõ niha sato 15
andrõ fefoe, me la'ila ia ba lahoeroefai ia, wangowai ja'ia. Ba isofoe 16
chõra : Hadia hoehoeomi chõra ? Ba 17
itema linia si samõsa ba zato andrõ, imane : He samahaõ, no oe'ohe chõoe nonogoe, si so bechoe si lõ hede. Ba na ira'oe ia, ba idõdõni 18
ba fawoechõ gilo ba ifatangi mboha ba ariri manõ ia. Ba no oeŵa'õ ba nifahaõmõ, ena'õ lafofanõ, ba tebai.
Ba itema lira, imane : Alai ndra'o 19
ami, niha si lõ mamati ! Ha wa'ara tõ na sodo chõmi ? Ha wa'ara oetaha ba chõmi ? Mi'ohe ia chõgoe.
Ba la'ohe chõnia. Ba me i'ila ia, ba 20
i'anema'õ idõdõni nõsinia bechoe andrõ, akandro, alaoe ia tooe ba danõ, ifagaõlõ ia ba fawoechõ gilo.
Ba isofoe chõ namania Jesoe : Ha 21
wa'ara sa'ae gõnagõna ia si manõ ?
Ba imane : I'otarai iraono ia. No 22
asese itibo'õ ba galitõ gõi ba ba nidanõ, ba wamoenoe ja'ia ; ba na õ'ila hadia ia, ba hachõsi tõdõ ndra'-
aga, tologa. Ba imane chõnia Jesoe : 23
Ba niŵa'õoe andrõ : „Na õ'ila ", **— fefoe hadia ia i'ila ilaoe samati.** *(Kor. I. 12, 10).* Ba i'anema'õ moe'- 24
ao nama nono andrõ, imane : Mamati ndra'o, tolodo ba wa ambõ famati andrõ ! *(Loek. 17, 5, 6).* Ba me i'ila 25
Jesoe lahoeroefai niha sato andrõ, ba itenaŵa mbechoe si ra'iõ andrõ, imane chõnia : Oeŵa'õ chõoe, bechoe si lõ hede, safiso, heta'õgõ chõnia ba bõi sa'ae foeli'õ chõnia.
Ba iheta ia, moe'ao'ao ia ba idõ- 26
dõni sibai nõsinia. Ba tobali hoelõ zi matc, ba ato zangoema'õ : No

mate ia. Ba ira'oe danga Jesoe, ifa-
zizio, ba maoso ia. Ba me mõi ia
jomo, ba lasofoe chõnia nifahaõnia,
ba zi ha ja'ira: Hana wa tebai ndra'-
aga, ba wamofanõ ja'ia ? Ba imane
chõra : Lõ famofanõ zi sambalõ a-
ndrõ, na tenga fangandrõ.
(A. 30-32 : Mat. 17, 22. 23. Loek. 9. 43-45).

III. **B**a laheta ira ba da'õ, latõrõ Galilaia, ba lõ omasi ia, i'ila ira niha bõ'õ. Ifahaõ sa nifahaõnia, imane chõra : Tetooe'õ dania Nono Niha ba danga niha, ba laboenoe, ba na no laboenoe, ba tõloe ngaloeo, ba ifoeli aoeri. *(F. 8, 31 ; 10, 32 b. t.)* Ba lõ aboto ba dõdõra niwa'õnia andrõ, ba ata'oe ira, wanoefoe chõnia. *(Loek. 18, 34).*
(A. 33-37 : Mat. 18, 1-5. Loek. 9. 46-48).

IV. **B**a laroegi Gafanaoema, ba me no mõi ia jomo, ba isofoe chõra : Hadia mege hoehoeomi ba lala ? Ba lõ hedehedera ; noa sa mege fahoehoeo ira ba lala, ha niha zeboeara maõ. Ba moedadao ia ba hoemede ia ba zi felendroea ba imane chõra : Na so zomasi fõna ia, ba jamõi foeri sibai, jamõi enoni nawõnia fefoe. *(F. 10, 43. Mat. 20, 26. b. t.).* Ba ifa'-aso tánõ fõnara ndraono, samboea, italagoei, ba imane chõra : *(F. 10, 16).* Na so zama'amõi jomo chõnia ono si mane da'e, samboea, na bõrõ dõigoe, ba ja'o nifa'amõinia jomo. Ba na so zama'amõi jomo ja'o, ba tenga ja'o nifa'amõinia jomo, samatenge ja'o andrõ nifa'amõinia. *(Joh. 13, 20).*
(A. 38-40 : Loek. 9, 49. 50).

V. **I**mane chõnia Johane : He samahaõ, no ma'ila zamõsa, sanõtõi tõimõ, wamofanõ bechoe, si lõ molo'õ ja'ita, ba no matenawa ia, me lõ i'o'õ ita. Ba imane Jesoe : Bõi mitenawa ia ; tebai sa ilaoe hadia ia dandra, niha, ba dõigoe, ba i'anema'õ zoei i'o'aja ndra'o. Ha niha sa zi lõ fa'oedoe chõda, ba no awõda. *(Mat. 12, 30).*

VI. **H**a niha sa zame'e nibadoe chõmi zamba mako idanõ, ba dõigoe andrõ, me chõ Keriso ami, ba si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, lõ aechoe loeonia. *(Mat. 10, 42.)*
(A. 42—48 : Mat. 18, 6-9).

Ba na so zangalani side'ide andrõ samati, samõsa, ba eboea mohare ia mena'õ,na labe'e ba mbaginia gara seboea ba na latibo'õ ia ba nasi. *(Loek. 17, 1. 2.)* Ba na i'alani ndra'-oegõ tangaoe, ba tema ewa ia ; mohare ndra'oegõ, na ha tambai dangaoe, ba õchamõ wa'aoeri, moroi doea dangaoe, ba mõi'õ ba narako, ba galitõ andrõ,si lõ matemate. ba zi lõ matemate goekoeõ andrõ chõra, awõ galitõ andrõ. *(Jes. 66, 24).* Ba na i'alani ndra'oegõ aheoe, ba tema ewa ia, mohare ndra'oegõ, na sakelakela ndra'oegõ, ba õchamõ wa'-aoeri, moroi doea gaheoe, ba tetibo'õ ba narako, ba zi lõ matemate goekoeõ andrõ chõra, awõ galitõ andrõ. Ba na i'alani ndra'oegõ hõrõoe, ba tema koë ia, mohare ndra'oegõ, na bakole ndra'oegõ, ba õchamõ mbanoea Lowalangi, moroi domboea hõrõoe, ba tetibo'õ ba narako, ba zi lõ matemate goekoeõ andrõ chõra, awõ galitõ andrõ. Ni'a-sioni alitõ sa dania ira fefoe. Si sõchi nasio andrõ ; ba na taja wa'asi'-asi nasio andrõ, ba ha mibe'e fangasingasinia ? Bõi zi lõ asio chõmi ba dõdõmi, ba bõi fa'oedoe'oedoe ami. *(Mat. 5, 13. Loek. 14, 34. Kol. 4, 6. Rom. 12, 18. Job. 12, 14).*

FAZA 10.

I. Hoehoeo ba wanibo ngambatõ. II. Ifahowoe'õ ndraono Jesoe. III. Ono matoea andrõ, seboea ana'a. IV. Hoehoeo ba gana'a andrõ. V. Ifoeli i'ombacha'õ Jesoe wamakao ja'ia dania ba fa'amatenia. VI. Ono Zebedaio andrõ. VII. Famadõhõ fõchõ hõrõ zaoe'a.

(A. 1-12 : Mat. 19, 1-9.)

I. **B**a iheta ia ba da'õ, isawa danõ

Joedaia ba tanõ jefo Joridano, ba ato zoei zowoelo chõnia niha, ba ifoeli ifahaõ ira, na to'õlõ ia ba zi manõ.
2 *(Joh. 10, 40).* Ba la'ondrasi ia farizaio, lasofoe chõnia, na tola itibo'õ ngambatõnia niha, latandraigõ ia.
3 *(Mat. 19, 3.)* Ba itema lira, imane chõra: Hadia goroisa Moze chõmi?
4 Lamane chõnia: No itehe Moze, lafazõchi zoera wangefa'õ, ba latibo'õ ia.
5 *(Moz. V. 24, 1).* Ba imane chõra Jesoe: Bõrõ wa'abe'e dõdõmi, wa
6 isoera chõmi goroisa andrõ, ba moroi ba mbõrõta nifazõchi Lowalangi, ba ira matoea ba ira alawe wama-
7 zõchinia ja'ira. „Andrõ irõi namania, awõ ninania,
8 niha, *(Efes. 5, 30–33),* ba ha samboea boto dania zi daroea andrõ;" tobali tenga sa'ae domboea, ha samboea boto.
9 Ba hadia ni'oroedoegõ Lowalangi
10 sa'ae, ba bõi jamoefabali niha. Ba me no mõi ia jomo, ba lafoeli
11 lasofoe chõnia da'õ nifahaõnia. Ba imane chõra: Na so zanibo ngambatõnia, ba na ihalõ dánõ bõ'õ, ba sohorõ da'õ, ba chõnia andrõ.
12 Ba na ja'ia zanibo ira matoea, ba na mõi ia donga dánõ bõ'õ, ba sohorõ, ia.

(A. 13–16: Mat. 19, 13–15. Loek. 18, 15–17).

13 II. **Ba** la'ohe chõnia ndraono, ena'õ ibabaja; ba lategoe zolohe a-
14 ndrõ nifahaõnia. Ba me i'ila Jesoe, ba mofõnoe ia, ba imane chõra: **Mifa'amõi chõgoe ndraono andrõ, bõi mitenaŵa ira, ba zi manõ sa**
15 **mbanoea Lowalangi andrõ.** Sindroehoe niŵa'õgoe chõmi, si lõ manema banoea Lowalangi andrõ si mane iraono, ba lo'õ manõ lalania ba da'õ.
16 Ba italagoei ira, ifahowoe'õ, itoefa hõgõra tanga.

(A. 17–22: Mat. 19, 16–23. Loek. 18, 18–23).

17 III. **Ba** me mõi ia tooe baewali, ba i'ondrasi ia niha, itoehi danõ fõnania, isofoe chõnia, imane: He samahaõ si sõchi, he oewisa, ena'õ oetema wa'aoeri si lõ aetoe andrõ? Ba imane chõnia Jesoe: Hana wa 18
õŵa'õ si sõchi ndra'o? Lõ si sõchi, baero zi ha samõsa andrõ, Lowalangi. Oroisa andrõ, ba no õ'ila: 19
„Bõi ohorõ! bõi ange'e! bõi anagõ! bõi bõbõgõ chõ nawõoe zi lõ doehoe, fosoemange namaoe, awõ ninaoe!" *(Rom. 13, 9).* Ba 20
imane chõnia: No ahori oe'o'õ da'õ samahaõ, i'otarai iraono ndra'o. *(Mat. 20, 38. Loek. 16, 9.)* Ba inehe- 21
gõ ia Jesoe, i'omasi'õ, ba imane: Sambalõ zi lõ'õ chõoe. Ae amawa hadia zi so chõoe ba be'e ba zi noemana, ba so chõoe girõgirõ ba zoroego, ba taboe, o'õ ndra'o. Ba lõ sõchisõchi 22
dõdõnia ba niŵa'õ Jesoe andrõ, ba mofanõ ia aboe dõdõnia; me no seboea ana'a ia.

(A. 23–31: Mat. 19, 23–30. Loek. 18, 24—30).

IV. **Ba** ifachõlõ ia Jesoe ba ima- 23
ne ba nifahaõnia: Ha lõ afõchõ lala zo'ana'a ba mbanoea Lowalangi! Ba tobali dõdõ nifahaõ ba niŵa'õnia 24
andrõ. Ba ifoeli hoemede Jesoe, imane chõra: He iraono! Ha lõ afõchõ lala ba mbanoea Lowalangi andrõ. *(Amaed. 11, 28).* Aoha na i, 25
itõrõ dõgi walõlõŵa koedo, moroi ichamõ mbanoea Lowalangi andrõ so'ana'a. Ba tedooe wa'atobali dõ- 26
dõra, ba faoma lamane chõ nawõra: Ba ha niha zanõndra fa'aoeri? Ba inehegõ ira Jesoe, ba imane: Ba 27
niha, ba tebai, ba ba Lowalangi, ba tola; fefoe hadia ia sa, ba molala ba Lowalangi. Ba ibõrõtaigõ Fetero, i- 28
mane chõnia: Faigi, ja'aga andre, no marõi manõ fefoe hadia ia, ba no ma'o'õ ndra'oegõ. Imane Jesoe: Si 29
ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, lõ sondrõi omo ba ma talifoesõ matoea, ba ma talifoesõ alawe, ba ma ina, ba ma ama, ba ma ono, ba ma benoea na bõrõ ndra'o ba toeria somoeso
dõdõ andrõ, si lõ manema manga- 30

woeli, otoe winaeta, iada'e ba gõtõ andre, omo ba talifoesõ matoea ba talifoesõ alawe ba ina ba ono ba benoea, awõ wolohi andrõ, ba ba mbanoea foeri, ba fa'aoeri si lõ aetoe. Ba ato zi so foeri dania zi so fõna iada'e, ba si manõ zi so foeri iada'e, tobali si so fõna dania.

(A. 32–34 : Mat. 20, 17–19. Loek. 18, 31–34.)

V. **B**a ba lala so ira, we'amõi misi jawa ba Jeroezalema, ba itaritari Jesoe, ba no tobali dõdõra ba ata'oe dõdõ zolo'õ moroi foeri. Ba ifoeli i'ohe chõnia zi felendroea, ibõrõtaigõ i'ombacha'õ chõra hadia zi gõna ia dania, *(F. 9, 31. Joh. 11, 7. 8)*, imane : Hiza, mõi ita misi jawa ba Jeroezalema, ba tebe'e ba danga gere seboea ba ba danga zangila amachoita andrõ Nono Niha, ba la'etoe'õ hoekoenia, hoekoe famoenoe, ba latooe'õ ba danga niha baero ia, ba la'o'aja dania ia ba ladidiloi ba labõbõzi ba laboenoe, ba tõloe ngaloeo, ba ifoeli aoeri.

(A. 35–45 : Mat. 20, 20–28).

VI. **B**a la'ondrasi ia ira Jakobo Johane, ono Zebedaio andrõ, lamane chõnia : He samahaõ, omasi ndra'aga, na õ'o'õ chõma ni'andrõma chõoe. Ba imane chõra: Hadia ni'andrõmi chõgoe? Ba lamane chõnia : Tehe chõma, ena'õ samõsa ba gambõlõoe ba samõsa ba gaberaoe nahama ba lachõmioe dania. Ba imane chõra Jesoe : Lõ mi'ila hadia ni'andrõmi. Hadia, tola mibadoe nõsi mako andrõ, nibadoegoe, ba tola labajagõ chõmi nibajagõ chõgoe ? *(Loek. 12, 50)*. Ba lamane chõnia : Tola. Ba imane chõra Jesoe Õsi mako andrõ, nibadoegoe, ba mibadoe sa dania, ba nibajagõ chõgoe andrõ, ba tebajagõ chõmi dania, ba fanehe fedadao andrõ, ba tenga chõgoe ; da'õ zidadao ba da'õ, ba zi no moehonogõi fedadao andrõ. Ba me larongo da'õ si dafoeloe, ba labõrõtaigõ moekõkõkõkõ ba chõ ndra Jakobo Johane. Ba hoemede chõra Jesoe, imane : Mi'ila, lafatõrõ mbanoeara si no salawa ba niha, wangoema'õ niha, ba labe'e barõ mbawara niha seboeara. Ba bõi si manõ ba chõmi ; ha niha zomasi eboea ia ba chõmi, ba jamõi enonimi. *(F. 9, 35)*. Ba ha niha ba chõmi zomasi fõna ia, ba jamõi sawoejoe zato. **Ono Niha sa gõi, tenga si mõi mangoni, si mõi enoni, si mõi mame'e nosonia hõli zato.**

(A. 46–52 : Mat. 20, 29–34. Loek. 18, 35–43.)

VII. **B**a laroegi Jericho. Ba me mofanõ ia ba Jericho, awõ nifahaõnia ba awõ zato, ba no doemadao ba ngai lala nono Dimaio, Batimaio, niha saoe'a, sangandrõngandrõ balazo. Ba me irongo so Jesoe, banoea Nazareta, ba ibõrõtaigõ moe'ao, imane : He ma'oewoe Dawido, Jesoe, hachõsi tõdõ ndra'o ! Ba ato zanegoe ja'ia, ena'õ lõ moehede ia. Ba iforege we'ao : He ma'oewoe Dawido, hachõsi tõdõ ndra'o ! Ba ibadoegõ ia Jesoe, imane : Mihede chõnia. Ba hoemede ira ba zaoe'a andrõ, lamane chõnia : Bõi boesi dõdõoe, faoso, moehede ia chõoe. Ba itibo'õ tooe mbaroenia, ifarõga ia, i'ondrasi Jesoe. Ba moehede chõnia Jesoe, imane : Hadia zomasi'õ, he oewisa chõoe ? Ba imane saoe'a andrõ chõnia : He raboeni, ena'õ oe'ila niha ! Ba imane chõnia Jesoe : Foeli'õ, no i'orifi'õ famatimõ andrõ. Ba i'anema'õ i'ila niha, ba i'o'õ ia ba lala. *(F. 5, 34)*.

FAZA 11.

I. Fe'amõi Jesoe mijomo ba Jeroezalema II. Marafala si mate. III. Fangehao osali. IV. Fa'abõlõ wamati. V. Hoehoeo Jesoe ba zalawa, ba wamajagõ idanõ andrõ chõ Johane.

(A. 1–10: Mat. 21, 1–11. Loek. 19, 28–38. Joh. 12, 12–18.)

I. **B**a me no ahatõ ira ba Jeroezalema ba ba Mbetania ba gahe hili

wanicha andrõ, ba ifatenge nifahaõ-
2 nia, daroea, imane chõra : Mi'ae ba
ba mbanoea side'ide andrõ, fõnami,
ba na miroegi, ba i'anema'õ mi'ila
nono galide nifesoe, si lõ irai la'o-
koedo niha ; mitoto'õ wesoenia ba
3 mi'ohe ia. Ba na so zangoema'õ chõ-
mi : Hana wa mimanõ ? ba mima-
ne: Mogoena chõ Doea, ba i'anema'õ
4 ifa'ohe'õ mangawoeli ba da'e. Ba
mõi ira, ba hiza nono galide no me-
ge, nifesoe, ba zinga mbawandroehõ,
5 tooe baewali, ba latoto'õ wesoe. Ba
lamane chõra õsa, si so ba da'õ:
Hadia chõmi da'õ, wa mitoto'õ wesoe
6 nono galide andrõ ? Ba la'ombacha'õ
chõra hadia niŵa'õ Jesoe ; awena
7 latehe. Ba la'ohe chõ Jesoe nono
galide andrõ, labe'e ba hoeloenia
8 noechara, ba i'okoedo. Ba ato za-
mologõ ba lala noechara, ba so, ba
boeloe ndroe'oe, ni'eŵara ba mbe-
9 noea. Ba sowaõwaõ ba solo'õ mo-
roi foeri, ba moe'ao, lamane : Hoza-
na, nifahowoe'õ zi so andrõ ba
10 dõi Zo'aja, nifahowoe'õ wa'asalaŵa
Doeada Dawido andrõ, sangondra-
si jai'ta ; hozana ba zalaŵa jaŵa !
(Sam. 11. 7, 12–16).

(A. 11–14 : Mat. 21, 17–19.)

11 Ba mõi ia mijomo ba Jeroezalema,
ba gosali. Ba me no ifaigi fefoe hadia
ia, ba me aracha bongi, ba mõi ia
baero, isaŵa Mbetania, awõ zi fele-
ndroea.

12 II. **B**a mahemoloe õ, me la'oroi
13 Mbetania, ba olofo ia. Ba i'ila ma-
rafala tánõ sa, si so boeloe, ba mõi
ia, ma isõndra hadia ia mboea, ba
me iroegi, ba lõ isõndra hadia ia,
ha sambalõ boeloe, tenga sa baŵa
14 marafala. Ba hoemede ia, imane
chõnia : Bõi sa'ae jamoe'a mboeaoe
niha, iroegi zi lõ aetoe. Ba larongo.
nifahaõnia.

(A. 15–19 : Mat. 21, 12. 13. 17. Loek. 19, 45–48.

15 III. **B**a laroegi Jeroezalema. Ba
mõi ia ba gosali, ba ibõrõtaigõ ifo-
fanõ zamawamawa hadia ia ba
gosali, awõ zowõli, itoeli'õ meza za-
noeka ana'a, awõ dadaoma zama-
wa marafadi ; ba lõ itehe lafatõrõ 16
ba gosali nahia hadia ia. Ba ifahaõ 17
ira, imane chõra : Tenga no so ba
zoera : „Omo wangandrõ
dõi nomogoe ba niha fe-
foe ?" Ba ja'ami, ba no mibali'õ
tõgi narõ hili naha zoraboe. *(Jes. 56, 6 b. t. Jer. 7, 11).* Ba larongo ere 18
seboea, awõ zangila amachoita a-
ndrõ, ba la'aloei wamoenoe ja'ia ;
ata'oe sa ira ia ; a'oi sa no tobali dõdõ
niha sato ba wamahaõnia. Ba na bo- 19
ngi, ba mõi ia baero mbanoea.

(A. 20–24 : Mat. 21, 19–22.)

IV. **B**a me latõrõ, si hoelõ wo- 20
ngi, ba la'ila, no mate marafala no
mege, i'otarai ŵa'a tooe. Ba itõrõ 21
tõdõ Wetero ba imane chõnia : He
samahaõ ! faigi marafala andrõ, ni'-
elifioe, no mate. *(Mat. 24, 32).* Ba 22
itema lira Jesoe, imane chõra : Mi'-
amati ba Lowalangi. *(Joh. 14, 1).*
Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, na so 23
zangoema'õ ba hili andrõ : Beta'õgõ
ba tibo'õgõ ba nasi, ba na lõ ma-
ngiwa bacha dõdõnia, na fadoehoe
dõdõnia itõrõ niŵa'õnia, ba itõrõ
chõnia. *(Fam. 11, 3 b. t. Kor. I. 15, 2).*
Andrõ oeŵa'õ chõmi : Fefoe hadia 24
ia ni'andrõmi, na mangandrõ, mi-
fati wa mitema, ba so ia chõmi.
(Joh. 15, 7. 16. 23. Joh. I. 5, 14).
Ba na awena mangandrõ ami, ba 25
mi'efa'õ, na so hadia ia zala niha,
ha niha ia, chõmi, ena'õ Amami a-
ndrõ ba zoroego gõi, ibe'e aefa chõ-
mi lalõmi. *(Mat. 5, 23 b. t. Mat. 6, 14).* Ba na lõ mi'efa'õ zala, ba lõ'õ 26
gõi i'efa'õ lalõmi Amami andrõ, si
so ba zoroego. *(Mat. 18, 35).*

A. 27–38 ; Mat. 21, 23–27. Loek. 20, 1–8).

V. **B**a laroegi zoei Jeroezalema. 27
Ba me mowaõwaõ ia ba gosali, ba
la'ondrasi ia ere seboea ba sangila
amachoita andrõ ba satoea mba-
noea andrõ. Ba lamane chõnia : Ha- 28
dia wa tola õlaoe da'õ ? Ba ha niha

zanehe chõoe, wolaoe ja'ia ? *(Joh.*
29 *2, 18 ; 11, 57).* Ba imane chõra Je-
soe : So nisofoegoe chõmi zambalõ,
ba mi'ombacha'õ chõgoe, awena
dania oe'ombacha'õ chõmi, hadia,
30 wa tola oelaoe da'õ. Famajagõ ida-
nõ andrõ, chõ Johane, hadia, moroi
ba zoroego ia, ma moroi ba niha ?
31 Mi'ombacha'õ chõgoe. Ba la'era'era
tõdõra, lamane : Na tawa'õ : Mo-
roi ba zoroego, ba imane dania chõ-
da : Ba hana wa lõ mamati ami no
32 chõnia ? Ba na tawa'õ: Moroi ba ni-
ha — ba ata'oe ira niha sato, me ba
dõdõra fefoe si ndroehoe zama'ele'õ
33 Johane andrõ. Ba latema li Jesoe
lamane : Lõ ma'ila. Ba imane chõra
Jesoe : Ba lõ'õ gõi oewa'õ chõmi,
hadia, wa tola oelaoe da'õ no
mege.

FAZA 12.

I. Amaedola: Sohalõwõ ba kaboe nagoe. II. Lasofoe he lawisa ba mbeo andrõ, ba III. he wisa ba wemaoso zi mate andrõ, ba IV. hadia zeboea goroisa, ba V. ha ono Keriso VI. Famangelama ba zangila amachoita andrõ, samini tõdõ. VII. Ame'ela lacha mbanoea andrõ.

(A. 1–12: Mat. 21, 33–46. Loek. 20, 9–10).

1 I. **B**a ibõrõtaigõ molaoe amae-
dola chõra, imane : So niha, sama-
zõchi kaboe nagoe, i'õlini, iko'o ba
danõ wolazi, ilaoe malige, ba ibe'e
nisewa kaboe andrõ ba zohalõwõ, ba
mofanõ ia, isawa danõ bõ'õ. *(Jes. 5,*
2 *1 b. t.).* Ba ifatenge zawoejoe ba zo-
halõwõ andrõ, me no inõtõ, ena'õ
ihalõ mboea nagoe, ba kaboe andrõ,
3 ba zohalõwõ andrõ. Ba lahalõ da'õ,
labõbõzi ba lafatenge manõ ma-
4 ngawoeli, lõ labe'e. Ba ifoeli ifate-
nge chõra zawoejoe bõ'õ; ba lafeso-
5 cho hõgõ da'õ ba la'o'aja ia. Ba ifa-
tenge dánõ bõ'õ, ba latema laboenoe
da'õ. Ba ato na dánõ bõ'õ, ba so la-
6 bõzibõzi, ba so, ba laboenoe. Ba so
na chõnia nono, ha samõsa, ono
omasiõ, da'õ nifatengenia chõra sa-
foeria, imane : Ata'oe ira nonogoe.
Ba sohalõwõ no mege, ba faoma 7
lamane chõ nawõra : Sanema o-
ndrõita da'õ ; talaboe, taboenoe
ia, ba chõda gondrõita andrõ. *(Loek.*
13, 34. Mat. 23, 37). Ba lahalõ ia, 8
laboenoe, ba latibo'õ baero kaboe
nagoe andrõ. He iwisa dania sochõ 9
kaboe nagoe andrõ? Mõi ia dania ma-
makiko sohalõwõ andrõ, ba ibe'e ba
danga dánõ bõ'õ kaboe no mege.
Hadia, lõ'õ gõi ni'ilami zi so ba zoe- 10
ra andrõ : „Gowe andrõ, ni-
tibo'õ zotomo andrõ, ba
no tobali tojo ba wata-
linga *(Sin. 118, 22);* moroi 11
chõ Zo'aja da'õ, ba sahõ-
lihõli dõdõda, nata'ila?
(Sin. 118, 23). Ba la'aloei lala wo- 12
ndra'oe ja'ia. ba ata'oe ira niha sato ;
aboto sa'ae ba dõdõra, wa chõra
ibõbõgõ gamaedola andrõ. Ba la-
rõi ia, mofanõ ira.

(A. 13–17 : Mat. 22, 15–22. Loek. 20, 20–26.)

II. **B**a lafatenge chõnia warizaio 13
õsa. awõ zi faofao chõ Herode,
ena'õ la'alani ia ba hoehoeo. Ba mõi 14
ira, ba lamane chõnia : He samahaõ,
ma'ila satoelõ ndra'oegõ ba lõ ba
dõdõoe niha, lõ'õ sa õfaigi mbawa
niha ba si ndroehoe wangombacha'-
õoe lala andrõ chõ Lowalangi. Ha-
dia, tola labe'e mbeo chõ kaizaro,
ma lõ'õ ? Hadia labe'e, hadia lõ'õ ?
Ba ja'ia, me no i'ila wamini tõdõ a- 15
ndrõ chõra, ba imane chõra : Ha-
dia wa mitandraigõ ndra'o ? Mi'oro-
ma'õ chõgoe hoea soekoe zamboea.
Ba labe'e. Ba imane chõra : Ha fa- 16
maedo da'e ba ha õchõ zoera andre ?
Ba lamane chõnia : Chõ kaizaro. Ba 17
imane chõra Jesoe : Hadia chõ kai-
zaro, ba mibe'e chõ kaizaro, ba
hadia chõ Lowalangi, ba mibe'e chõ
Lowalangi. Ba ahõlihõli dõdõra
chõnia.

(A. 18–27 : Mat. 22, 23–33).

III. **B**a mõi chõnia za doekaio, sa- 18

ngoema'õ, lõ femaoso zi mate, laso-
19 foe chõnia, lamane: *(Joh. 11, 57)*: He
samahaõ, no ifachoi chõma Moze:
na mate zi so talifoesõ, ba na torõi
wo'omonia, lõ ono, ba jamoehalõ
wo'omonia talifoesõnia, jamoefo-
20 nga'õtõ dalifoesõnia. Ba no so zi
fatalifoesõ, dafitoe; ba mangowaloe
zi samõsa, ba me mate ia, ba lõ nga'-
21 õtõ. Ba ihalõ ndra alawe andrõ si
samõsa, ba mate, lõ nga'õtõ; ba si
22 manõ gõi wanete da'õ. Ba lõ nga'õtõ
zi dafitoe andrõ. Ba afoeriata sibai,
23 ba mate gõi ndra alawe andrõ. He
wisa ba wemaoso zi mate andrõ, na
maoso ira, ha fo'omo ia, ba chõra a-
ndrõ? noa sa dafitoe ira, zangai ja'ia.
24 Imane chõra Jesoe: Tenga andrõ
eloengoe ami, me lõ aboto ba dõdõmi
zi so ba zoera, ba me lõ aboto ba dõ-
dõmi wa'abõlõ Lowalangi andrõ?
25 Na maoso zi mate andrõ, ba lõ ma-
ngowaloe ira, ba lõ mõi nihalõ, hoelõ
26 mala'ika ba zoroego ira dania. Ba ba
zi mate andrõ, wa maoso ira, ba ha-
dia, lõ ni'ilami ba zoera Moze, ba nga-
foe ndroi andrõ, me hoemede chõnia
Lowalangi, me imane: „Lowalangi Gaberahamo ndra'o, ba Lowalangi Giza'aki ba Lowalangi Jakobo?"
27 Tenga Lowalangi zi mate ia, no Lo-
walangi zaoeri; no abõlõbõlõ wa'e-
loengoemi andrõ.

(A. 28–34: Mat. 22. 34–40).

28 IV. **Ba** i'ondrasi ia sangila ama-
choita, samõsa; no irongo, me fa-
hoehoeo ira ba no i'ila, enahõi wa-
moe'ania; isofoe chõnia, imane: Ha-
29 dia goroisa si fõfõna sibai? Imane
Jesoe: Da'õ zi fõfõna: „Mifondro-
ndrongo, ja'ami, Iraono Gizeraëli, ha samõsa Zo'-
aja, Lowalangida, ha ja'-
30 ia Zo'aja; ba omasi'õ Zo'-
aja, Lowalangioe andrõ,
moroi si'aikõ ba dõdõoe,
nosooe ma'asamboea za-
ngomasi'õ ja'ia, ba ho-
rigõ gera'eraoe, awõ wa'-
abõlõoe, wangomasi'õ ja'-
ia. Ba fanetenia: „Omasi'õ za- 31
hatõ chõoe, si mane fa'-
omasioe ndra'oegõ." Oroisa
bõ'õ, seboea moroi andrõ, ba lõ'õ. Ba 32
imane chõnia sangila amachoita a-
ndrõ: Ja'ia, samahaõ, si ndroehoe
niwa'õoe, ha samõsa, ba lõ tánõ
bõ'õ baeronia. *(Moz. V. 4, 32).* Ba 33
fangomasi'õ ja'ia andrõ, moroi si'-
aikõ ba dõdõ, awõ wa lahorigõ ge-
ra'era, awõ wa'abõlõ, wangomasi'õ
ja'ia ba fangomasi'õda sahatõ chõ-
da, si mane fa'omasida ita, ba no to-
hoede wa'asõchi da'õ, moroi ba wa'-
asõchi zoemange nitoenoe, awõ zoe-
mange nitaba, fefoe. *(Sam. I. 15, 22).*
Ba me i'ila Jesoe, tenga sambõ era'- 34
era ia, wanema li, ba imane chõnia:
Lõ arõoe tõ, ba banoea Lowalangi
ndra'oegõ. Ba oi sa'ae ata'oe ira, wa-
nofoe chõnia hadia ia. *(Mat. 22, 46. Loek. 20. 40).*

(A. 35–37: Mat. 22, 41–46. Loek. 20, 41–44).

V. **Ba** hoemede Jesoe, imane, wa- 35
mahaõ ba gosali: Hana wa lawa'õ
sangila amachoita, ma'oewoe Dawi-
do Keriso andrõ? No ja'ia, Dawi- 36
do, zangoema'õ moroi ba Geheha ni'-
amoni'õ: „No iwa'õ So'aja
chõ Zo'aja ja'o andrõ:
Dadao ba gambõlõgoe,
irege oebe'e tooe barõ
gaheoe zi fatioe tõdõ
chõoe". *(Sin. 110, 1 b. t.).* Ja'ia, 37
Dawido, zi faso'aja chõnia, ba he
moroi, wa ma'oewoenia? Ba no wa'-
omasi niha sato wamondrongo chõ-
nia.

(A. 38–40: Loek. 20, 45–47).

VI. Ba imane wamahaõ ja'ira: 38
Mi'angelamaisi zangila amachoita
andrõ, somasi mamaroe baroe sa-
naoe, somasi na la'owai ira ba kade,
(Mat. 23, 5. 6). somasi dadaoma tánõ 39
jawa ba zekola ba he naha tánõ ja-
wa ba walõwa; si manga gõlõ la- 40
cha mbanoea, sangaragõ fangandrõ,
ena'õ la'ila niha; tedooe wa'abe'e

hoekoe, si gõna ira dania, labe'e si manõ. *(Mat. 23, 14.)*

(A. 41–44 : Loek. 21, 1–4.)

41 VII. **B**a moedadao ia ba gamaoedoe naha game'ela, ifaigi he wisa wame'e zato kefe ba naha game'ela andrõ. Ba ato zo'ana'a, eboea labe'e.
42 Ba so lacha mbanoea, si noemana, ibe'e bacha domboea rimi, tobali sa-
43 mboea se. Ba hoemede Jesoe ba nifahaõnia, imane chõra : Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, eboea nibe'e lacha mbanoea si noemana andrõ, moroi ba chõra fefoe, same'e kefe ba
44 naha game'ela. A'oi sa moroi ba zi tõra chõra labe'e, ba ja'ia, ba moroi ba zambõ chõnia ibe'e, fefoe hadia ia zi so chõnia, balazonia ma'afefoe.

FAZA 13.

I. Fangombacha fanoedoegõ Jeroezalema ba II. fa'atoea danõ. III. Famarooe tõdõ ba wa lõ mõrõ.

(A. 1–23 : Mat. 24, 1–28. Loek. 21, 5–24).

1 I. **B**a mofanõ ia, irõi gosali, ba imane chõnia nifahaõnia samõsa : He samahaõ, faigi wa'eboea gara andrõ
2 ba fa'eboea gosali andrõ ! Ba imane chõnia Jesoe : Õ'ila gosali seboea andrõ ? Samboea manõ lõ'õ dania si torõi ba dete nawõnia jawa kara,
3 si lõ ladoedoegõ. Be me doemadao ia ba hili wanicha, ba gamaoedoe gosali, ba lasofoe chõnia ira Fetero, Jakobo, Johane ba Andrea, ba zi ha ja'-
4 ira, lamane : Ombacha'õ chõma, ha wa'ara dania da'õ ? ba hadia dandra,
5 na inõtõ da'õ fefoe dania ? Ba ibõrõtaigõ Jesoe, imane chõra : Mifaigi, fa
6 lõ ifaeloengoe ami niha. Ato zi so dania, sanagõ tõigoe, ba lamane dania : Ja'odo, ba ato lafaeloengoe.
7 Ba na mirongo wanoewõnoewõ ba toeria wanoewõnoewõ, ba bõi tokea dõdõmi ; lõ tola lõ si manõ, ba tenga
8 fa'atoea danõ na sa. Maoso sa dania zi samboea soi, oedoe zi samboea, ba si sara õri, oedoe zi sara ; sosó ndroeroe danõ misa ba sosó lofo mbanoea. Bõrõta wa'afõchõ da'õ. Ba 9
mifaigifaigi, he miwisa ami. Latooe'õ dania ami ba danga zalawa rafe ba la'ohe ami ba waloechata, labõzibõzi ami, la'ohe ami barõ goemandroe ba barõ razo, bõrõ ndra'o, ba wamadoehoe'õ chõra. Ba lõ tola lõ te'ombacha'õ doeria somoeso dõdõ andrõ 10
oea ba niha fefoe, ha soi ira. Ba na 11
la'ohe ami, ba wame'e ba dangara ja'ami, ba bõi mihõnagõ mi'aboesi tõdõ, hadia niwa'õmi dania, hadia nibe'e ba dõdõmi, na inõtõ wehede andrõ, da'õ miwa'õ ; tenga sa ja'ami zihede, Eheha ni'amoni'õ andrõ zihede. *(Mat. 10, 19 b. t.)*. Ba itooe'õ 12
ba danga zamoenoe ja'ia dalifoesõnia sotalifoesõ. ba si manõ zo'ono ba nonia, ba maoso ndraono, oedoe ndra amara, ba wamoenoe la'ohe. *(Mich. 7, 6)*. Ba dozi niha fatioe dõdõ chõ- 13
mi, bõrõ dõigoe. Ba sanaoe õlõ, iroegi gamozoea, da'õ ni'orifi. *(Mat. 10, 22)*. Ba na mi'ila so ba zi tenga na- 14
hania zogoro ita andrõ, bõrõta wa'adoedoe — jamoebe'e ba dõdõnia sombaso da'e — ba jamoloi ba hili zi so ba Joedaia. *(Dan. 9, 27)*. Ba si so ba 15
dete nomo jawa, ba bõi jamõi tooe, bõi jamõi jomo, ba wangai hadia ia ba nomonia. Ba si no mõi ba nowi, ba 16
bõi jamoefoeli ia foeri, ba wangai baroenia. Ba alai zanabina ba si so ono, 17
ba mbagi zoesoe, na loeo da'õ. Ba 18
mi'angandrõ, fa bõi na bawa deoe. Famakao sa dania loeo da'õ, lõ 19
irai si manõ i'otarai mbõrõta hadia ia fefoe nifazõchi Lowalangi, iroegi da'e, ba lõ'õ manõ gõi si manõ dania. Ba na lõ i'õnaigõ ena'õ mbawa da'õ 20
So'aja, ba samõsa lõ aoeri niha ena'õ ; ba bõrõ nitoetoejoe andrõ, si no itoetoejoe, wa no i'õnaigõ mbawa da'õ. Ba ba da'õ dania, na so zangoe- 21
ma'õ chõmi : Ja'e Keriso andrõ, hiza ! ba bõi mifati. Ba maoso dania 22
Keriso faja ba sama'ele'õ sofaja, ba lafazõchi dandra, awõ gila'ila, ba wamaeloengoe nitoetoejoe andrõ gõi, na bõla. Ba ja'ami, mifaigi, no oehõ- 23

nagõ oewa'õ chõmi da'õ fefoe. *(Joh. 16, 4.).*

(A. 24–32: Mat. 24, 29–36. Loek. 21, 25–33).

24 II. **B**ana loeo da'õ, na no aefa wa-
makao no mege, ba taja haga loeo,
ba lõ'õ sa'ae dania moehaga mbawa,
25 ba atoroe ndrõfi moroi ba mbanoea
si jawa, ba hoemeoeheoe wangaró a-
26 ndrõ, ba mbanoea si jawa. Ba la'ila
dania Nono Niha, si so moroi sa ba
lawoeo, a'oi so wa'abõlõ, awõ la-
27 chõmi. Ba ifatenge dania mala'ika-
nia andrõ, ba i'owoeloi nitoetoejoe
andrõ, moroi ba zi fasoei, i'otarai wo-
ndrege danõ, iroegi gahe mbanoea ba
28 wondrege tánõ sa. Ba ba marafala
mitõngõni wamaedo andrõ. Na mo'-
idanõ ndrahania, na toemboe lehe-
lehe, ba mi'ila, wa no ahatõ mbawa
29 wa'aoechoe zino. Si manõ gõi ami,
na mi'ila itõrõ da'õ no mege, ba oro-
30 ma chõmi, no ahatõ ia. Si ndroehoe
niwa'õgoe chõmi, lõ fachamõ atoea
niha si sagõtõ andre, iroegi itõrõ da'õ
31 fefoe. **Atoea mbanoea si jawa dania
ba atoea danõ, ba lõ awoe'a ligoe.**
32 *(Jes. 51, 6).* Ba bawa andrõ ba inõtõ,
ba lõ sangila, mala'ika ba zoroego
gõi lõ'õ, Ono gõi lõ'õ, ha Ama za-
ngila. *(Hal. zin. 1, 7).*
33 III. **M**ifaigi, bõi mifõrõ ; lõ'õ sa
mi'ila ginõtõ. *(Mat. 24, 42. Loek. 12,*
34 *40 ; 21, 36).* Hoelõ niha sofanõ, so-
ndrõi omonia, same'e ba danga za-
woejoenia hadia ia chõnia, sangoe-
ma'õ halõwõ zamõsana ba sangoe-
ma'õ chõ zanaro ba mbawandroehõ,
35 bõi mõrõ ia. *(Mat. 25, 13).* Ba bõi
mifõrõ, lõ'õ sa mi'ila ginõtõ wa'aso
zatoea baomo andrõ, na tánõ owi,
ba ma na taloe mbongi, ba ma na
36 miwo manoe, ba ma na moloeo, fa
bõi mõrõ ami, i'ila, na so ia lõ moe-
37 dõnadõna. **Ba hadia niwa'õgoe chõ-
mi, ba chõmi fefoe oewa'õ : bõi
mifõrõ !**

FAZA 14.

I. Famagõlõ gere seboea, awõ zangila amachoita, ba wamoenoe Jesoe. II. Tebajoini Jesoe ba Mbetania. III. I'ombacha'õ zi manga mbõlinia. IV. I'oroi'õ wemanga ni'amoni'õ andrõ. V. Mangandrõ ia ba Gezemane. VI. Lara'oe ia. VII. La'etoe'õ hoekoe ba rafe niha Jehoeda andrõ. VIII. I'osilõ'õgõ Jesoe Fetero.

(A. 1–2 : Mat. 26, 2–5. Loek. 22, 1. 2).

I. **B**a hatõ doea wongi, ba fasa a- 1
ndrõ ba bawa roti si lõ moe'aisõni.
Ba la'aloei ere seboea ba sangila
amachoita he lawisa wangonechesi
fondra'oe ja'ia, ba famoenoe ja'ia.
Lamane sa : Bõi ba gowasa, fa bõi 2
aechoe niha.

(A. 3–9 : Mat. 26, 6–13. Joh. 12, 1–8.)

II. **B**a me so ia ba Mbetania, ba 3
nomo Zimoni andrõ, sobooe aoeri,
me manga ia, ba so ndra alawe, so
chõnia zamba boeliboeli kara zi
ndroehoe wanicha naridoe, seboea
bõli, ba iboto mboeliboeli, ba ifa-
doewa ba hõgõ Jesoe wanicha andrõ.
Ba so õsa zikõkõkõkõ tõdõra, lama- 4
ne : Hadia wa la'alimagõsi wanicha
andrõ. Tola sa la'amawa mena'õ wa- 5
nicha andrõ, tõra otoe a lima woe-
loe roefia, ba tola tebe'e ba zi noema-
na. Ba koemõkõkõkõkõ ira chõnia. Ba 6
imane Jesoe : Bõi mitegoe ia ; hadia
wa miboesi dõdõnia? Si sõchi nilaoe-
nia chõgoe. Lõ teboelõ awõmi zi 7
noemana, ba tola mitolo ira, na edõ-
na ami, ba ja'o, ba tenga si lõ teboe-
lõ chõmi. No ilaoe ndrege zi tola 8
ilaoe ; no ihõnagõ ibajoini mbotogoe,
ba wogo'o ja'o. Ba si ndroehoe niwa'- 9
õgoe chõmi, heza misa tetoeriagõ doe-
ria somoeso dõdõ andrõ, ba goeli
danõ ma'asagõrõ, ba da'õ gõi te'o-
mbacha'õ nilaoe da'e, ba wanõrõ tõ-
dõ ja'ia.

(A. 10–11: Mat. 26, 14–16. Loek. 22, 3–6).

Ba mõi chõ gere seboea Joeda 10

andrõ, banoea Kariota, awõ zi felendroea, ba wemanga mbõlinia chõra.
11 Ba omoeso dõdõra, me larongo, ba lafaboe'oe chõnia labe'e gana'a. Ba i'aloei he wisa zenahõi, wangombacha ja'ia.

(A. 12–16: Mat. 26, 17–19. Loek. 22, 7–18.)

12 III. **Ba** me bawa roti si lõ moe'aisõni, si fõfõna, ba nitaba fasa andrõ, ba lamane chõnia nifahaõnia: Heza zomasi'õ, heza mõiga mangasiwai, ena'õ õ'ã wasa andrõ? Ba ifatenge nifahaõnia, daroea, imane chõra: Mi'ae mijomo ba mbanoea, ba faloecha ami niha, solohe migõ
14 nidanõ, mi'o'õ ia. Ba ba zi mõi ia jomo ba nomo, ba da'õ mimane chõ zochõ omo: Da'õ niwa'õ zamahaõ chõoe: Hezo nahagoe andrõ, heza oe'ã wasa andrõ, awõ nifahaõgoe?
15 Ba i'oroma'õ chõmi dania mbate'e seboea, ba si sagõtõ, si no labe'e toefo, si no moehaogõ; ba da'õ mi'asi-
16 wai chõda. Ba mõi nifahaõ andrõ, laroegi jomo ba mbanoea, ba itõrõ niwa'õnia chõra. Ba la'asiwai wasa no mege.

(A. 17–21: Mat. 26, 20–25. Loek. 22, 21–33.)

17 Ba me tánõ owi, ba so ia,
18 awõ zi felendroea. Ba me no moedadao ira, me manga, ba imane Jesoe: Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, samõsa ba chõmi soroedoe manga chõgoe zi manga mbõligoe
19 dania. Ba ibõrõtaigõ aboe dõdõra, ba oi zara lamane chõnia: Hadia
20 ja'odo? Ba imane chõra: Samõsa ba zi felendroea, si faloeloe manga
21 chõgoe. Itõrõ sa lalania Ono Niha, itõrõ zi so ba zoera ba chõnia, ba alai niha andrõ, si manga mbõli Nono Niha; sõchi ba niha andrõ, lõ toemboe ia mege.

(A. 22–25: Mat. 26, 26–29. Loek. 22, 14—20.)

22 IV. **Ba me manga ira, ba ihalõ roti, ifahowoe'õ ba ibohoto, ibe'e chõra, imane: Mitema, mi'a, botogoe da'e. Ba ihalõ mako, i'aohasi gõlõ** 23
Lowalangi, ibe'e chõra, ba labadoe,
dozi ira. Ba imane ehõra: Dogoe 24
da'e, do gamaboe'oela li, sadoewa salahi zato. Si ndroehoe niwa'õgoe 25
chõmi, lõ'õ manõ sa'ae oebadoe nõsi mboea nagoe andrõ, iroegi loeo wamadoegoe si bohooenia, ba mbanoea Lowalangi andrõ.

(A. 26–31: Mat. 26, 30–35.)

Ba me no aefa manoenõ ira, ba 26
mõi ira baero, ba gahe hili wanicha andrõ. Ba imane chõra Jesoe: Dozi 27
dania ami te'ala, si mané sa ba zoera: „Oebago dania goebalo andrõ, ba soemawili mbiribiri andrõ nikoebaloi." Ba na aefa maoso 28
ndra'o, ba mowaõwaõdo ba Galilaia, fõnami. *(F. 16, 7).* Ba imane 29
chõnia Fetero: He dozi te'ala ira, ba ja'o, ba lõ te'ala. Ba imane chõ- 30
nia Jesoe: Si ndroehoe niwa'õgoe chõoe, iada'e bongĩ andre, lõ fachamõ mendroea miwo zilatao, ba no medõloe õ'osilõ'õgõ ndra'o. Ba ihõtõi 31
fangoema'õ: Ba he matedo awõoe, ba tebai oe'osilõ'õgõ ndra'oegõ. Ba si manõ wangoema'õ ndra nifahaõ fefoe.

(A. 32–42: Mat. 26, 36–46. Loek. 22, 39–46. Joh. 18, 1).

V. **Ba** laroegi halama, Gezemane 32
dõinia, ba imane ba nifahaõnia: Midadao ba da'e, irege no mangandrõ ndra'o. Ba i'ohe awõnia ndra Fetero, 33
Jakobo, Johane, ibõrõtaigõ manizinizi ba aboe dõdõ. Ba imane chõra: 34
Aboe sibai dõdõgoe, iroegi wa'amate; mi'iagõ da'e ba bõi mifõrõ. *(Heb. 5, 7).* Ba mofanõ ia, lõ arõoe, 35
ifalõgoe tooe ia ba danõ ba mangandrõ, ena'õ italoe'i ia inõtõ andrõ, na bõla. *(Joh. 12, 27).* Imane: He 36
Aba, Ama, lõ hadia ia zi tebai ndra'oegõ; heta chõgoe mako andrõ; ba bõi somasi ndra'o, somasi ndra'oegõ sa. Ba ifoeli ia, ba no mõrõ ira, me 37
iroegi, ba imane chõ Wetero: He Simoni, si mõrõ ndra'oegõ? Tebai

si lõ mõrõ ndra'oegõ mato saza?
38 **Bõi mifõrõ ba mi'angandrõ, fa bõi itõrõ ami fanandraigõ. Aoha sa gõlõ dõdõ, ba si no ambõ fa'abõlõ**
39 **nõsi.** Ba ifoeli mõi mangandrõ, si
40 mane mege no linia. Ba me ifoeli ia, ba no mõrõ zoei ira, me iroegi, me no aboea goeli hõrõra, ba lõ la'ila
41 hadia niwa'õra, wanema linia. Ba so zoei ia, me no medõloe, ba imane chõra: Mifõrõ sa'ae ba mi'olombase! No abõnõ. No inõtõ, hiza, tetooe'õ ba danga niha si so horõ Nono Niha.
42 Mifaoso ! talaboe ; hiza, no ahatõ zi manga mbõligoe andrõ.

(A. 43–50: Mat. 26, 47–56. Loek. 22, 47–53. Joh. 18, 2. 3. 10. 11.)

43 VI. **Ba** i'anema'õ, me moehede ia na, ba so Joeda, banoea Kariota andrõ, awõ zi felendroea, ba ato zi fao chõnia sofõda ba sobago gama, nifatenge gere seboea ba sangila amachoita ba satoea mbanoea andrõ.
44 Ba no iwa'õ chõra dandra si manga mbõli andrõ, no imane: Si fa'ago bawa ndra'o, da'õ ia, da'õ mira'oe
45 ba mi'ohe, mi'aro'õ. Ba me so ia, ba i'anema'õ i'ondrasi Jesoe, imane chõnia : He samahaõ ! ba fa'ago bawa
46 ia chõnia. Ba lababaja, lara'oe.
47 Ba isõbi wõda si samõsa, awõ zi so ba ngai andrõ, itema igoechoei zawoe-
48 joe gere seboea, i'ewa dalinga. Ba hoemede Jesoe, imane chõra : Hoelõ na ba zoraboe mõi ami, mofõda ami ba mobago gama, wondra'oe ja'o.
49 Ero ma'õchõ so ndra'o chõmi ba gosali, mamahaõ ndra'o, ba lõ nira'oemi ja'o ; ba ena'õ itõrõ zi so ba zoera.
50 Ba larõi ia [awõnia], oi zara moloi.
51 Ba so nono matoea samõsa, solo'õ ja'ia, ha samboea mbaroe, baroe
52 moeko si sõchi ; ba lara'oe ia. Ba irõi foeri mbaroe moeko andrõ ba moloi lõ baroe.

(A. 53–65: Mat. 26, 57–68. Loek. 22, 54. 63–65.)

53 VII. **Ba** la'ohe chõ gere seboea Jesoe; ba faloecha gere seboea fefoe ba satoea mbanoea ba sangila amachoita andrõ. Ba i'o'õ Fetero, arõoe 54
moroi foeri, iroege baolajama gere seboea, ba moedadao ia, awõ genoni andrõ, moleoe ia, ba zinga galitõ.
Ba la'aloei wamõbõgõ horõ chõ Je- 55
soe ere seboea, awõ zalawa rafe seboea fefoe, ba wamoenoe ja'ia, ba lõ lasõndra. Ato sa zamõbõgõ horõ 56
chõnia, ba lõ faoma wangoema'õra. *(Moz. V. 17, 6).* Ba so õsa zamõbõgõ 57
chõnia, lamane : No marongo me 58
iwa'õ : Oedoedoegõ dania gosali andre, nifazõchi danga niha, ba ha tõloe ngaloeo oe'angotomosi'õ dánõ bõ'õ, si tenga nifazõchi danga niha. *(F. 15, 29).* Ba ba da'õ gõi lõ 59
faoma wangoema'õra. Ba maoso gere 60
seboea, i'agõ gotaloeara, isofoe chõ Jesoe, imane : Hadia, ma'ifoe lõ õtema li ba nibõbõgõ da'õ chõoe ? Ba 61
lõ hedehedenia, ma'ifoe lõ itema li. Ba manofoe zoei chõnia gere seboea, imane chõnia : Hadia, Keriso andrõ ndra'oegõ, ono Wondrege nisoeno a-
ndrõ ? *(Jes. 53, 7).* **Ba imane Je-** 62
soe : Ja'ia, ba mi'ila dania doemadao Nono Niha ba gambõlõ wa'abõlõ andrõ, ba so ia, ba lawoeo ba mbanoea si jawa. *(F. 13, 26).* Ba isika 63
noechania ere seboea, ba imane : Hadia sa'ae goena zi so ba mbõrõ ? No 64
mirongo wangaohangaoha andrõ. He wisa ba dõdõmi ? Ba oi zara la'-
etoe'õ hoekoenia, hoekoe famoenoe. Ba labõrõtaigõ õsa ladidiloi ia, la- 65
baloegõ mbawania ba lagoechoei ia ba lamane chõnia : Ama'ele'õ ; ba latema lafalisi ia si'o enoni andrõ. *(F. 10, 34. Mar. 15, 19).*

(A. 66–72 : (Mat. 26, 69–75. Loek. 22, 55–62. Joh. 18, 16–18. 25–27).

VIII. **Ba** me so tooe Wetero bao- 66
lajama, ba so zawoejoe gere seboea, ono alawe, samõsa, ba me i'ila 67
Wetero, me moleoe, ba inehegõ, ba imane : Ja'oegõ gõi nawõ mbanoea Nazareta andrõ, Jesoe andrõ. Ba 68
i'osilõ'õgõ, imane : Lõ oe'ila, hadia niwa'õoe, lõ aboto ba dõdõgoe. Ba mõi ia baero, baolajama fõna, ba

69 miwo zilatao. Ba i'ila ia sawoejoe ono alawe no mege, ba ifoeli ibõrõtaigõ, imane ba zi so ba da'õ :
70 Samõsa da'e, awõra. Ba ifoeli i'osilõ'õgõ. Ba lõ ara, ba lamane zoei si so ba da'õ chõ Wetero : Si ndroehoe, awõra ndra'oegõ ; banoea Galilaia
71 sa ndra'oegõ. Ba ibõrõtaigõ i'elifi ia ba fahõloe, imane : Lõ oe'ila ha niha
72 da'õ, niwa'õmi. Ba i'anema'õ ifoeli miwo zilatao, no mendroea. Ba itõrõ tõdõ Wetero li Jesoe, me imane chõnia : Lõ fachamõ mendroea miwo zilatao, ba medõloe õ'osilõ'õgõ ndra'o. Ba me itõrõ tõdõnia, ba mege'ege ia.

FAZA 15.

I. La'ohe chõ Wilato Jesoe, ba wangetoe'õ hoekoe. II. Lafakao ia. III. Laforõfa. IV. Mate ia. V. Lako'o.

(A. 1 : Mat. 27, 1, 2. Loek. 22, 66–71).

1 I. **B**a me moloeo sibai, me no aetoe hoehoeora, ere seboea ba satoea mbanoea ba sangila amachoita ba salawa rafe seboea andrõ, fefoe, ba labõbõ Jesoe, la'ohe ia, labe'e ba danga Wilato.

(A. 2–15 : Mat. 27, 11–26. Loek. 23, 2–4. 17–25. Joh. 18, 33–40).

2 Ba isofoe chõnia Filato, imane : Hadia, razo niha Jehoeda ndra'oegõ ? Ba itema linia, imane: Ja'ia
3 niwa'õoe. Ba laforege wangadoegõ
4 ja'ia ere seboea andrõ. Ba ifoeli isofoe chõnia Filato, imane : Hadia, ma'ifoe lõ õtema li ? Hiza, fahõna manõ chõra, wangadoegõ ja'oegõ.
5 Ba ma'ifoe lõ'õ sa'ae itema li Jesoe ;
6 tobali ahõlihõli dõdõ Wilato. Ba ero na owasa, ba ibe'e aefa chõra nikoeroe, samõsa, ha niha ni'andrõra.
7 Ba so nikoeroe, awõ zolawa andrõ, Baraba dõinia, awõ zi no mange'e,
8 me molawa niha. Ba mõi mijawa niha sato, labõrõgõ manga-
9 ndrõ, itõrõ chõra si mane fõna. Ba itema lira Filato, imane : Hadia omasi ami, oe'efa'õ chõmi razo
10 niha Jehoeda andrõ ? Noa sa i'ila, wa bõrõ wa'afõchõ dõdõ, wa labe'e ia ba dangania ere seboea. Ba lafa- 11
we'e niha sato ere seboea andrõ, ena'õ i'efa'õ chõra Mbaraba andrõ. Ba ite- 12
ma zoei lira Filato, imane chõra : Ba hadia zomasi ami, he oewisa ba niwa'õmi razo niha Jehoeda ia ? Ba 13
moe'ao zoei ira : Forõfa ia ! Ba imane 14
chõra Filato : Ba hadia horõnia i ? Ba la'abõlõgõ we'ao : Forõfa ia ! Ba 15
edõna Wilato itõrõ zomasi niha sato, ba i'efa'õ chõra Mbaraba andrõ, ifabõzi'õ Jesoe ba ibe'e niforõfa. *(Joh. 19, 1).*

(A. 16–19: Mat. 27, 27–30. Joh. 19, 2. 3.)

II. **B**a la'ohe ia baolajama, ba 16
gõdo goemandroe, saradadoe ba lafa'aso zi sabari andrõ fefoe. Ba la- 17
fobaroe ia baroe loeo sojo ba lalalaoe dakoela doi, lafotakoela ia. Ba la- 18
bõrõgõ la'owai ia, lamane : Ja'oegõ razo niha Jehoeda ? Ba lafalisi hõ- 19
gõnia soechoe ba ladidiloi ia, latoehi danõ, mangaloeloe chõnia. *(Mar. 14, 65).*

(A. 20–32: Mat. 27, 31–44. Loek. 23, 26. 33–39. Joh. 19, 16–24.)

III. **B**a me no aefa la'o'aja ia, ba 20
laheta chõnia mbaroe loeo sojo no mege ba lafonoecha ia noechania, ba la'ohe ia baero, ba wamorõfa ja'ia. Ba laforege wangoema'õ ba zanõrõ 21
lala, Simeoni dõi, banoea Girene, si otarai nowi, ama ndra Alesandro Roefo, ena'õ i'ohe rõfania. *(Rom. 16, 13).* Ba la'ohe ia ba naha andrõ, sotõi 22
Gologata, — sokamoe'oe geloeahania. — Ba labe'e õnia nagoe si faroe- 23
ka emoeri; ba lõ ibadoe. Ba laforõ- 24
fa ia ba lafaosa noechania, fadahõdahõ ira ba da'õ, ba wamaosa. Ba 25
labõzi siwa, me laforõfa ia. Ba so 26
zoera horõnia, nisoera jawania : „Razo niha Jehoeda". Ba daroea la- 27
forõfa awõnia, soraboe, samõsa ba gambõlõ, ba samõsa ba gaberania ; ba itõrõ zi so ba zoera andrõ: „No 28
t e b e' e a w õ z e b o e a h o r õ i a". *(Jes. 53, 12).* Ba latandrawaisi 29

ia sanõrõ, lafalichõ ira, lamane: Ahá, sanoedoegõ osali andrõ, sangotomosi ja'ia, si ha tõloe ngaloeo.
30 *(F. 14, 58).* Orifi ndra'oegõ, ae
31 tooe moroi ba rõfa andrõ! Si manõ gõi gere seboea andrõ, mango'aja, faoma moehede ira chõ nawõra, awõ zangila amachoita, lamane: Tánõ bõ'õ no i'orifi, ba lõ i'ila i'orifi ia.
32 Keriso andrõ, razo Ndraono Gizeraëli, jamõi tooe iada'e, moroi ba rõfa andrõ, ena'õ ta'ila ba ena'õ mamati ita; latandrawãisi gõi ia niforõfa awõnia.

(A. 33–41: Mat. 27, 45–56. Loek. 23, 44–49. Joh. 19, 28–30.)

33 Ba me laloeo, ba ogõmigõmi danõ
34 ma'afefoe, irege labõzi tõloe. Ba me labõzi tõloe, ba moe'ao Jesoe. eboea li, imane: **Eloï! Eloï! lama sabachtani? He Lowalangigoe! He Lowalangigoe! hana wa no**
35 **õ'erogõ ndra'o?** geloeahania. Ba lamane õsa, si so ba da'õ, me laro-
36 ngo: Hiza. moe'ao chõ Gelija. Ba fagohi zamõsa, ihalõ rabo, ifo'õsi niro aisõ, ibe'e ba mbalõ zoechoe, ifabadoegõ, chõnia, imane: Bõi oea, datafaigi, na mõi Gelija, ba wangefa'õ ja'ia. *(Sin. 69, 22).*

37 IV. **Ba** moe'ao Jesoe, eboea li, ba
38 aetoe noso. Ba asika mba'aba'a andrõ ba gosali, fabali manõ, i'otarai
39 si jawa, noemalõ mitooe. Ba me i'ila koemandra andrõ, si so ba da'õ ba gamaoedoenia, wa si manõ wa'amatenia, ba imane: Si ndroehoe,
40 Ono Lowalangi niha andrõ. Ba so gõi ndra alawe, samaigimaigi moroi ba zarõoe, ira Maria, banoea Magadala andrõ, ba Maria, ina ndra Jakobo side'ide Jose andrõ, ba Salome
41 andrõ; *(Joh. 19, 25);* si no fago'õgõ'õ chõnia, me so ia ba Galilaia, si no mõimõi ngoningoninia, ba ato na dánõ bõ'õ, si no fao chõnia, we'amõi misi jawa ba Jeroezalema.

(A. 42–47: Mat. 27, 57–61. Loek. 23, 50–55. Joh. 19, 14. 38–42.)

42 V. **Ba** me no aracha bóngi (bawa wangehao, sara wongi lõ sabato) ba 43
so Josefo, banoea Garimatia, salawa rafe, si sõchi amoeata, sanõtõna gõi banoea Lowalangi andrõ; lõ ata'oe ia we'amõi chõ Wilato, wangandrõ boto Jesoe. Ba ahõlihõli dõdõ Wila- 44
to, wa noa sa'ae mate ia, ba ifakaoni'õ goemandra andrõ, isofoe chõnia na no ara, me mate ia. Ba me no iro- 45
ngo chõ goemandra andrõ, ba i'amoealagõ mboto no mege chõ Josefo andrõ. Ba i'õli moeko, ihalõ tooe 46
mboto, i'olohoeni moeko ba ibe'e ba lewatõ nichao ba gara, ba ifagaõlõ gowe ba mbawa lewatõ andrõ. Ba lafaigi, heza lako'o ia ira Maria, 47
banoea Magadala andrõ ba Maria ina Jose andrõ.

FAZA 16.

I. Femaoso Jesoe. II. I'angonasi nifahaõnia. III. Manahae ia, mõi ba zoroego·

I. **Ba** me no aefa loeo sabato, ba 1
la'õli daloedaloe ira Maria, banoea Magadala ba Maria, ina Jakobo andrõ, ba Salome andrõ, ena'õ mõi ira mombajoini ja'ia. *(F. 15, 40. Loek. 23, 56).* Ba ahoelõ sibai, me 2
loeo migoe, mõi ira ba lewatõ, me toemboe loeo. *(Mat. 28, 1. Loek. 24, 1. Joh. 20, 1).* Ba faoma lamane chõ 3
nawõra: Ha niha zamagaõlõ chõda gowe andrõ, wangeheta ja'ia ba mbawa lewatõ? Ba me lafaigi, ba 4
la'ila, no moefagaõlõ gowe andrõ; eboea sibai sa. *(Mat. 28, 2. Loek. 24, 2.*

(A. 5–8: Mat. 28, 5–8. Loek. 24, 3–9).

Ba mõi ira ba lewatõ, ba la'ila 5
nono matoea, samõsa, sidadao ba gambõlõ, sobaroe sanaoe, safoesi; ba tokea ira. *(Loek. 24, 4).* Ba imane 6
chõra: Bõi tokea ami. Jesoe, banoea Nazareta andrõ ni'aloeimi, niforõfa andrõ; no maoso ia, lõ ja'ia ba da'e; hiza naha, ba nibe'era ja'ia. Ba mi'- 7
ae'e, miwa'õ ba nifahaõnia ba chõ Wetero andrõ, mowaõwaõ ia fõnami, we'amõi ba Galilaia; ba da'õ

mi'ila ia dania, itõrõ dania niwa'õ-
8 nia chõmi. *(F. 14, 28).* Ba mõi ira
jawa, foelõi ira, wondrõi lewatõ; noa
sa manizinizi ira ba no tobali dõdõra;
9 ba lõ hedehedera, me ata'oe ira. Ba
me no maoso ia, si hoelõ wongi, me
loeo migoe, ba õfõna i'oroma'õ ia
chõ Maria andrõ, banoea Magadala,
ba nifofanõnia bechoe andrõ, si da-
fitoe. *(Joh. 20, 11–18. Loek. 8, 2).*
10 Mõi da'õ, i'ombacha'õ ba zi no fao-
fao chõnia, si no aboe tõdõ, sege'ege.
11 Ba ja'ira, me larongo, no aoeri ia
ba no i'ila ia Maria, ba lõ fadoehoe
12 dõdõra. *(Loek. 24. 10. 11).* Ba aefa
da'õ, ba i'oroma'õ ia ba nawõra, da-
roea, ba lala me mõi ira ba mbanoea
bõ'õ, bõ'õ nga'eoenia ba da'õ. *(Loek.*
13 *24, 13–25).* Ba mõi da'õ, la'omba-
cha'õ ba dánõ bõ'õ andrõ, ba ba
chõra gõi, ba lõ fadoehoe dõdõra.
(Loek. 24, 37. 41).
14 II. Foeri õ i'oroma'õ ia ba zi fe-
lezara, me manga ira, ba itegoe wa
lõ mamati ira ba fa'abe'e dõdõra, wa
lõ si fadoehoe dõdõra ba zangila ja'
ia, me no maoso ia. *(Loek. 24, 36 b. t.*
Joh. 20, 19. 20. 27 b. t.). Ba imane 15
chõra : **Mi'ae mitõrõi goeli danõ**
ma'afefoe, mitoeriagõ doeria so-
moeso dõdõ andrõ, midozigõ niha.
(Mar. 13, 10. Mat. 28, 19 b. t.. Kol.
1, 23). **Ha niha zamati, nibajagõ** 16
idanõ, da'õ zi faloecha fa'aoeri,
ba mbanoea foeri, ba nitibo'õ zi
lõ mamati. *(Joh. 3, 18; 5. 24. Hal.*
zin 2, 38). Ba da'õ dandra, si fao 17
ba zamati andrõ : Ba dõigoe lafo-
fanõ mbechoe; molaoe li si bohooe ira;
(Hal. zin. 16, 18; 8, 7; 2, 4; 19, 6);
latoejoe goelõ, ba na labadoe langoe, 18
famoenoe, ba lõ te'ala ira; latoefa
tangara zofõchõ, ba dõhõ wõchõ.
(Loek. 10, 19. Hal. zin 28, 58; 9, 17).
III. Ba me aefa fahoehoeo chõra 19
Zo'aja, ba tefazawa ia mijawa ba
zoroego, ba moedadao ia ba gambõ-
lõ Lowalangi. *(Loek. 24, 50 b. t.*
Joh. 6, 62. Hal. zin. 1, 9. Sin. 110, 1.
Heb. 1, 3. 13). Ba ja'ira, ba mofanõ 20
mangombacha, fefoe gofoe heza, ba
itolo So'aja, ifadoehoe'õ daroma li
tandra andrõ, si fao chõnia. *(Hal. zin.*
3, 16 ; 5, 15 ; 14, 3. Heb. 2, 4).

Soera doeria somoeso dõdõ andrõ

nisoera

LOEKA.

FAZA 1.

I. Famobõrõ. II. Te'ombacha'õ wa'atoemboe Johane andrõ, ba III. fa'atoemboe Jesoe. IV. Mõi tome Gelizabe Maria. V. Fa'atoemboe Johane. VI. Fanoenõ Zacharia andrõ.

1 I. Me no ato zanandraigõ manoe-
ra nidoenõdoenõ andrõ, si no itõrõ
2 ba chõda, nifa'ema zi so ba mbõrõ a-
ndrõ, sangombacha taroma li andrõ,
chõda, *(Joh. 15, 27. Joh. I, 1, 1 b. t.),*
ba no oewa'õ gõi tõdõgoe, oesoera 3
gõi chõoe, ja'oegõ Teofilo si sõchi,
oehaogõ wamõfõ'õ, me no oezofoe-
zofoe sibai fefoe, i'otarai mbõrõta,-
(Hal. zin. 1, 1), ena'õ fadoehoe dõ- 4
dõoe, doehoe nirongooe andrõ, ni'o-
mbacha'õ chõoe, wamahaõ ja'oegõ.
II. Me loeo Herode andrõ, razo 5
Joedaia, ba so gere, Sacharia dõinia,

ma'oewoe Gabia, ba fo'omonia, ba ma'oewoe Ga'aroni, Elizabe dõi. *(Mat. 2, 1. Nga'ōt. 1, 24, 10. Loek. 22,*
6 *52. Neh. 12, 14. 17).* Ba no faoma satoelõ tõdõ ira, fõna Lowalangi, la'o'õ goroisa Zo'aja fefoe, awõ gamachoita, lõ sinegoe. *(Moz. V. 10, 12. Job.*
7 *1, 1. 8).* Ba lõ ono chõra, me si lõ mo'ono Gelizabe, ba faoma no noemalõ
8 ndrõfira. Ba tobali me mo'ere ia fõna Lowalangi, me inõtõ chõra ma'oewoe Gabia, ba gõna ia fanoenoe
9 koemõjõ, *(Sal. II. 11, 9.)* (fadahõdahõsa hoekoe ba gere, wangohonogõi da'õ) ba mõi ia ba gosali Zo'aja
10 *(Moz. II. 30, 7 b. t.).* Ba niha sato fefoe, ba mangandrõ baero, barõ wa-
11 noenoe koemõjõ andrõ. Ba i'ila mala'ika Zo'aja, ba gambõlõ naha wa-
12 noenoe koemõjõ. Ba tokea Zacharia, me i'ila da'õ, ihawoei ia fa'ata'oe.
13 Ba imane chõnia mala'ika andrõ: Bõi ata'oefi, Sacharia, me no tefondrondrongo wangandrõoe, ba mo'ono chõoe dania wo'omooe, Elizabe, ono matoea, ba õbe'e tõinia Johane.
14 *(Hal. zin. 10, 31).* Ba omoeso dõdõoe ba owoeawoea dõdõoe, ba ato zomoe-
15 so tõdõ, ba wa'atoemboenia. Me eboea dania ia, fõna Zo'aja ; agoe ba sofi, ba lõ ibadoe, ba no fahõna dania chõnia Geheha ni'amoni'õ, moroi ba daloe ninania, *(Mat. 11,*
16 *9. 11. Moz. IV. 6, 3).* ba ato dania ibe'e lafoeli ira, Iraono Gizeraëli,
17 chõ Lowalangira, So'aja. Ba sowaõwaõ fõnania ia, so chõnia Geheha Gelija ba fa'abõlõnia, ba wamoeli tõdõ ndra ama ba ndraono, ba ba wamoeli si lõ molo'õ ba wa'atoeatoea zatoelõ, ba wanga'asogõ banoea nihaogõ, chõ Zo'aja. *(Sin. 8, 2. Mat. 11, 14;*
18 *17, 11. 12. Mal. 3, 1. 4. 5. 6).* Ba imane Sacharia chõ mala'ika andrõ : Heza oroma chõgoe da'õ ? Noa sa atoea ndra'odo, ba fo'omogoe andrõ, ba no
19 noemalõ ndrõfi. Ba itema linia mala'ika andrõ, imane chõnia : Gaberiëli ndra'odo, si so fõna Lomalangi, ba no tefatenge ndra'o, ba wehede chõoe ba ba wanoeriagõ chõoe toeria somoeso dõdõ andrõ. *(Dan. 8, 16 ; 9,*
21). Ba hiza, si lõ hede ndra'oegõ 20
dania, tebai moehede'õ, iroegi loeo itõrõ da'õ, bõrõ wa lõ si fadoehoe dõdõoe ba ligoe andrõ ; itorõ dania, na bawãnia. Ba labazebaze'õ Za- 21
charia niha sato, ba ahõlihõli dõdõra wa'arania ba gosali. Ba me mõi ia 22
baero, ba tebai hoemede ia chõra ba aboto ba dõdõra, no i'ila gangilata ba gosali, ba ifazawa dangania, tandra ; ba si manõmanõ ia dania, si lõ hede. Ba me no aefa mbawa ha- 23
lõwõnia, ba mofanõ ia ba chõra. Ba 24
me aefa loeo da'õ, ba manabina Gelizabe, fo'omonia, ba ibini'õ ia lima wawa wa'ara, imane : Si manõ wo- 25
laoe Zo'aja chõgoe, me bawa wamaiginia ja'o, ba wameta fa'ailagoe andrõ ba niha. *(Moz. I. 30, 23).*

III. Ba aracha õnõ wawa, ba ifate- 26
nge mala'ika Gaberiëli andrõ Lowalangi ba mboenoea Galilaia, sotõi
Nazareta, chõ nono alawe, sinandra 27
ndra matoea, sotõi Josefo, ma'oewoe Dawido ; ba tõi nono alawe andrõ, ba Maria. *(F. 2, 4. Mat. 1, 18 b.t.).*
Ba mõi si bacha chõnia mala'ika a- 28
ndrõ, imane : Ja'oegõ, si no faloecha fa'eboea dõdõ ! Jamoetolo'õ So'aja !
Ba tobali dõdõnia, ba niwa'õnia a- 29
ndrõ, imane dõdõnia: Hadia wangowai da'õ ? Ba imane mala'ika andrõ 30
chõnia : Bõi ata'oefi Maria ; noa sa faloecha'õ wa'eboea dõdõ chõ Lowalangi ; **ba hiza, manabina da-** 31
nia ndra'oegõ, ba mo'ono'õ ono matoea, ba õbe'e tõinia Jesoe. *(Jes. 7, 14. Mat. 1. 21).* **Salawa dania** 32
da'õ, ba labe'e tõinia Nono Wondrege Zalawa, ba ibe'e chõnia Lowalangi So'aja dadaoma doeania Dawido. *(Jes. 9, 6 b. t.. Sam. II. 7, 16).* **Ba samatõrõ ma'oewoe Jakobo** 33
la, gõtõgõtõ wa'ara, ba si lõ aetoe wa'asalawãnia andrõ *(Jer. 33, 14 b. t.. Dan. 7, 14).* Ba imane Ma- 34
ria chõ mala'ika andrõ: He wisa lala da'õ, me lõ oe'ila ndra matoea ?

Ba itema linia mala'ika, imane chõnia : So dania Geheha ni'amoni'õ, ba iloemõ'õ ndra'oegõ fa'abõlõ Wondrege Zalawa ; andrõ gõi labe'e tõi ni'amoni'õ andrõ, si toemboe dania, Nono Lowalangi. *(Mat. 1, 20. Joh. 1, 34).* Ba hiza Gelizabe andrõ, sitengabõ'õmi, no manabina gõi, ono matoea, ba wa'atoeania, no aracha õnõ wawania ija'é, niwa'õ fõna, si lõ ono. Lõ'õ sa hadia ia zi tebai ba Lowalangi. *(F. 18, 27. Moz. I. 18, 14).* Ba imane Maria : Hiza, enoni Zo'aja ndra'o, ja'itõrõ chõgoe niwa'õoe. Ba irõi ia mala'ika no mege. *(Rom. 4, 21).*

IV. **B**a maoso Maria, me loeo da'õ, i'alio'õ we'amõi ba hili, isawa mbanoea Joeda ; mõi ia jomo ba nomo Zacharia, ba i'owai Gelizabe andrõ. Ba tobali, me irongo Elizabe wangowai Maria andrõ, ba manara dabinania ba daloenia. Ba fahõna chõ Gelizabe Geheha ni'amoni'õ, ba hoemede ia, eboea linia, imane Nifahowoe'õ ndra'oegõ, moroi ba ndra alawe bõ'õ, ba nifahoewoe'õ dabinamõ andrõ ! Ba he moroi chõgoe da'õ, wa mõi chõgoe nina Zo'aja ja'o ? Hiza sa, me irongo tõgi dalingagoe wangowaimõ andrõ, ba manara dabina ba daloegoe, ba wa'owoeawoea dõdõ. Ba ja'ahowoe zi no fadoehoe tõdõ, me itõrõ dania nifa'ombacha'õgõ Zo'aja chõnia. *(Joh. 20, 29).* Ba imane Maria: „Isoeno Zo'aja tõdõgoe, *(Sam. I. 2, 1 b. t.)* ba no owoeawoea dõdõgoe, bõrõ Lowalangi, sangorifi ja'o, *(Jes. 61, 10)*, me no inehegõ wa'anoemana genoninia andre. Hiza sa, i'otarai da'e, ba lafahowoehowoe'õ ndra'o dozi ma'oewoe, *(Sin. 113, 6, b. t.)*, me no eboea itolodo sabõlõ andrõ ba ni'amoni'õ dõinia. *(Sin. 126, 3 ; 111, 9).* Ba fa'ahachõ dõdõnia andrõ, ba gõtõgõtõ wa'ara, chõra sangata'oefi ja'ia. *(Moz. II. 20, 6. Sin. 103, 13. 17).* No i'oroma'õ wa'abe'e dangania. No ifazaewe zi fajawa ba gera'era dõdõra, *(Jes. 51, 9. Fet. I. 5, 5).* No itimba zalawa ba dadaomara, ba no ibali'õ salawa zide'ide. *(Sam. I. 2, 3. Job 5, 11. Mat. 23, 12).* Solofo, ba no i'aboesoi'õ si sõchi, ba so'ana'a, ba no ifofanõ lõ õra. *(Sin. 107, 9).* No itolo genoninia Izeraëli, ena'õ itõrõ tõdõnia wa'ahachõ dõdõ andrõ, *(Jes. 41, 8 b. t. Jer, 31, 3. 20)* si mane niwa'onia chõ ndra toeada chõ Gaberahamo ba ba ma'oewoenia, si lõ aetoe". *(Moz. I. 17, 7. 19 ; 22, 16 b. t.)* Ba mato tõloe wawa wa'ara Maria chõnia, awena ifoeli ia chõra.

V. **B**a iroegi bawa Gelizabe, bawa wo'ono chõnia, ba madono ia, ono matoea. Ba larongo banoeara ba talifoesõra, wa no abõlõ wa'ahachõ dõdõ Zo'aja chõnia, ba omoeso dõdõra gõi, awõnia. Ba me no aefa zi fitoe bongi, ba mõi ira mamoto ono andrõ, ba labe'e tõinia dõi namania, Sacharia andrõ. *(Moz. I. 17, 12; 21, 3. 4).* Ba hoemede ninania, imane: Bõi ! Johane labe'e tõinia. Ba lamane chõnia : Samõsa lõ'õ, motõi ja'ami, sotõi da'õ. Ba lachawi tangara namania, wanofoe, hadia zomasi ia, tõi nono. Ba i'andrõ wanoera, isoera, imane : Johane dõinia. Ba oi ahõlihõli dõdõra. Ba i'anema'õ tebokai mbawania, ba aefa lelania, ba hoemede ia, isoeno Lowalangi. Ba tobali ihawoei fa'ata'oe fefoe mbanoeara, ba tedoenõdoenõ da'õ fefoe ba hili Joedaia andrõ ma'asamboea. Ba latanõ ba dõdõra dozi samondrongo, lamane : Ta'ila he wisa dania nono da'õ ? noa sa gõi itolo ia tanga Zo'aja.

VI. **B**a fahõna Geheha ni'amoni'õ chõ namania Sacharia, mama'ele'õ ia, imane : „Nisoeno Zo'aja, Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ, me no mõi ia moefaigi mbanoeania, ba me no i'asogõ chõra wangõhõli, *(F. 7, 16. Sin. 111, 9).* ba no ifasindro chõda dandroe fangorifi, ba nomo genoninia Dawido a-

ndrõ, *(Sin. 132, 17)* itõrõ nifawa'-õgõnia, ni'ombacha'õ zama'ele'õ ni'-amoni'õ andrõ chõnia, sagõtõ tanõ sa'ae: *(Jes. 35, 4. Jer. 23, 6. Hal. zin. 3, 21. 24):* fangefa ba nemalida, ba ba danga zi fatioe tõdõ chõda fefoe. *(Sin. 106, 10).* Ena'õ ihachõsi tõdõ ndra toeada ba ena'õ itõrõ tõ-dõnia gamaboe'oela li, ni'amoni'õ andrõ chõnia, *(Jer. 31, 33)* fahõ-loesa andrõ, me fahõloe ia chõ doea-da Aberahamo; ba wanolo ja'ita, fa dõhõ wa'ata'oe, aefa ita ba danga nemalida, enoninia ita, *(Gal. 1, 4. Heb. 2, 15; 9, 14)* sohaoehaoe ita ba satoelõ tõdõ, fõnania, sagõtõ ja'-ita. *(Efes. 4, 24. Tit. 2, 11–14).* **Ba ja'oegõ, ono, ba sama'ele'õ chõ Wondrege Zalawa andrõ labe'e tõi-mõ, me sowaõwaẽ ndra'oegõ fõna Zo'aja, ba wangehao lalania,** *(F. 1, 17. Mat. 3, 3)* ba wamotochi ba dõdõ mbanoeania fangorifi andrõ, ba wangefa horõra andrõ; *(F. 3, 3. Jes. 31, 34)* bõrõ wa'ahachõ dõdõ Lowalangi andrõ, si ndroehoendroe-hoe; ba da'õ moroi, wa no mõi moefaigi ita zi toemboe moroi si ja-wa andrõ, *(Mal. 4, 2. Jes. 60, 1. 2).* ba wangoroma'õ ja'ia chõra, sidadao ba zogõmigõmi ba ba loemõ wa'a-mate, ba wolohe ba lala ba wa'oha-haoe dõdõ aheda. *(Jes. 9, 2; 49, 6. Mat. 4. 16).* Ba manõi nono, ba to-bali sabõlõ eheha, ba ba danõ si ma-te so ia, iroegi loeo wama'ele'õ ja'ia ba Ndraono Gizeraëli. *(F. 2, 40. Mat. 3, 1).*

FAZA 2.

I. Fa'atoemboe Jesoe. II. Famoto ja'ia. III. Fangaroewoesi ba gosali. IV. Ba gosali so Jesoe, mewele-ndroea fache wa'eboea.

I. **Ba** me loeo da'õ, ba ibe'e goroi-sa kaizaro Aoegoeso, latanõ ba zoera fefoe dõi niha ba danõ. Fananõ tõi andrõ, ba si fõfõna, me loeo koema-ndroe ba Ziria Girenio andrõ. Ba mõi niha fefoe, ba wamatanõ'õ tõira ba zoera, isawa mbanoea zatoea chõra zamõsana. Ba mõi gõi misi jawa Josefo andrõ, moroi ba Galilaia, moroi ba mbanoea Nazareta; isawa Joedaia, mbanoea Dawido andrõ, sotõi Betilechema, me ma'oewoe Dawido ia, *(F. 1, 26. 27. Sam. 1. 17. 12. Micha 5, 2. Joh. 7. 42).* ba wa-matanõ'õ ba zoera tõira, awõ Maria, fo'omonia, si no manabina. *(F. 1, 31 b. t.; Mat. 1, 18 b. t.).* Ba tobali, me so ira ba da'õ, ba iroegi bawania wo'ono, ba madono ia, ononia si a'a, ono matoea, ilõlõ ba ifagaja ba loeha, me lõ nahara ba nomo ba zi mõrõ zi-koli. *(Mat. 1, 25).* Ba so goebalo ba danõra andrõ, si mõrõ ba danõ, ma-naro biribirira, ba zi bongi. Ba i'o-ndrasi ira mala'ika Zo'aja, ba ifa-soei ira haga Zo'aja, ba oi so wa'ata'-oera. Ba imane chõra mala'ika a-ndrõ: **Bõi mi'ata'oefi. Hiza sa, oetoeriagõ chõmi wa'omoeso dõdõ, sabõlõbõlõ, si roegi niha fefoe da-nia.** *(Jes. 9, 2. 3. 6; 49, 6).* **Me no toemboe chõmi zangorifi andrõ, bongi andre, Keriso, So'aja, ba mbanoea Dawido.** Ba da'õ dandra chõmi; ba loeha jawa dania mi'ila nono, no moelõlõ. Ba i'anema'õ so mala'ika zoroego sato, awõ mala'-ika no mege, lasoeno Lowalangi, la-mane: **Lachõmi chõ Lowalangi si jawa, ba fa'atoelõ ba goeli danõ, ba niha ni'omasi'õ andrõ.** *(Rom. 5, 1. Efes. 2, 14. 17).* Ba me no mofanõ mala'ika andrõ, ba zoroego, me no larõi ira, ba faoma lamane koebalo andrõ chõ nawõra: Talaboe ba Mbe-tilechema ba tafaigi da'õ, nifa'omba-cha'õgõ Zo'aja chõda. Ba la'alio'õ we'amõi, ba faloecha ira ndra Maria, Josefo, awõ nono no mege, nifagaja ba loeha. *(Mat. 2, 11.)* Ba me no la'-ila, ba la'ombacha'õ daroma li a-ndrõ, niwa'õ chõra, ba nono andrõ. Ba dozi samondrongo, ba ahõlihõli dõdõ, ba ni'ombacha'õ goebalo a-ndrõ chõra. Ba lõ olifoe Maria fefoe niwa'õ andrõ, ifatooetooe tõdõnia.

20 Ba lafoeli ira koebalo andrõ, lafosoemange Lowalangi, lasoeno ia, ba nirongora ba ba ni'ila hõrõra, balazi niŵa'õ chõra.

21 II. **B**a me no iroegi fitoe bongi, ba wamoto ja'ia, ba labe'e tõinia Jesoe, nitõtõi mala'ika no, me lõ'õ

22 na tabina ia. *(F. 1, 31).* Ba me no aefa mbongi wangehao chõ Maria, niŵa'õ ba goroisa Moze andrõ, ba la'ohe ba Jeroezalema nono, ba wangaroewoesi ja'ia chõ Zo'aja – *(Moz.*

23 *III. 12, 2 b. t.).* La'o'õ zi so ba zoera goroisa Zo'aja, imane: F e f o e n o n o m a t o e a, n a s i a' a n o n o c h õ n i n a n i a, b a n i' a m o n i' õ c h õ Z o' a j a — *(Moz. II.*

24 *13, 2. 12–15)* ba wame'e soemange, si mane niŵa'õ ba goroisa Zo'aja, d o m b o e a w o e n e, b a m a d o m b o e a n o n o m a r a f a d i. *(Moz. III. 12, 6–8).*

25 III. **B**a hiza, so niha ba Jeroezalema, Simeoni dõinia, ba satoelõ tõdõ niha da'õ, sangata'oefi Lowalangi, no ibalobaloi wondrara dõdõ Ndraono Gizeraëli andrõ, ba so Geheha

26 ni'amoni'õ ba dõdõnia. Ba no ibokai chõnia Eheha ni'amoni'õ andrõ, lõ tola i'ila wa'amate, na lõ ni'ilania

27 oea Keriso Zo'aja andrõ. Ba mõi ia ba gosali, nifarooe Geheha ; ba me la'ohe bacha nonora Jesoe ira inania, ba wanõrõ chõnia nifachoi ba

28 goroisa, ba ihahae gõi, isoeno Lo-

29 walangi, imane: **Awena ohahaoe dõdõ genonioe, na õ'eĭa'õ ia, So'aja,**

30 **itõrõ niŵa'õoe.** *(Moz. I. 46, 30).* **me no i'ila hõrõgoe wangoriĭi andıõ chõoe,** *(F. 3, 6. Moz. 1. 49, 10. 18)*

31 si no õ'asogõ tánõ fõna niha fefoe, gofoe ha soi ira, *(Sin. 98, 2. 3. Jes.*

32 *52, 10).* haga ni'oroma'õ ba niha baero, ba lachõmi mbanoeaoe Iraono Gizeraëli. *(Jes. 42, 6).* Ba ahõlihõli dõdõ ndra amania inania

34 ba niŵa'õ andrõ ba chõnia. Ba ifahowoe'õ ira Simeoni ba imane chõ ninania Maria : Hiza, tebe'e dania, ato zalaoe ba ato zi maoso ba da'e, ba Ndraono Gizeraëli, ba tebe'e tandra ia, nifadaõ, *(Jes. 8, 14 b. t.; 28, 16. Rom. 9, 33. Kor. I. 1, 23 b. t.),* —

ba tõdõoe andrõ, ba itõrõ fõda dania, 35
— ena'õ ato zi teboka era'era dõdõ.
Ba so zama'ele'õ ira alawe, Ana 36
dõinia, ono Wanoeeli, mado Gaseri,
no arara ba goeli danõ, no lahalõ
ia fõna, me ono alawe ia na, ba ha
mewitoe fache, ba lacha mbanoea ia, 37
no ŵaloe ngafoeloe a õfa fache wa'-
atoea. Lõ irõirõi gosali, ifosoemange
Lowalangi famoni ba fangandrõngandrõ, bóngi ma'õchõ. *(Tim. I. 5, 5).*
Ba ba da'õ sibai i'ondrasi ira, isoeno 38
Lowalangi ba itõrõ linia chõra fefoe
sombalombaloi fangõhõli andrõ ba
Jeroezalema. *(F. 23, 51).* Ba me no 39
ahori latõrõ fefoe hadia ia, wolo'õ
oroisa Zo'aja andrõ, ba lafoeli ira ba
Galilaia ba mbanoeara Nazareta.
(Mat. 2, 19–23). Ba manõi nono, 40
ba abõlõ, fahõna chõnia wa'atoeatoea, ba no faloecha ia wa'eboea dõdõ Lowalangi. *(F. 1, 80).*

IV. **B**a ero rõfi mõi misi jaŵa ba 41
Jeroezalema ndra inania, na owasa
fasa. *(Moz. II. 23, 15. Moz. V. 16,*
1 b. t.). Ba me no mewelendroea fa- 42
che ia, ba mõi ira misi jaŵa gõi, la'o'õ
hoekoe ba gowasa. Ba me no iroegi 43
bóngi andrõ, me lafoeli ira, ba torõi
ba Jeroezalema nono, Jesoe ; ba lõ
la'ila ira inania. Lawai so ia ba na- 44
wõra fao, ba mõi ira, ma'õchõ fofanõ, wangaloei ja'ia, ba dalifoesõra
ba ba zi no fa'ila li chõra. Ba me lõ 45
lasõndra ia, ba lafoeli ira ba Jeroezalema, wangaloei ja'ia. Ba tõloe bó- 46
ngi, ba lasõndra ia ba gosali, no doemadao ia ba hoenõ zamahaõ, wamondrondrongo chõra, awõ wanofoenofoe chõra. Ba dozi samondrondrongo 47
chõnia, ba ahõlihõli dõdõ, ba wa'atoeatoeania ba ba wanemania li.
(Joh. 7, 15). Ba tobali dõdõra, me 48
la'ila ia, ba imane chõnia inania : He
onogoe ! Hana wa õmanõ chõma ?
Faigi, no aboe dõdõma amaoe, wangaloei ja'oegõ. Ba imane chõra : Ha- 49

dia wa mi'aloei ndra'o ? Hadia, lõ mi'ila, wa lõ tola lõ sodo ba nahia Na-
50 magoe ! *(Joh. 4, 34)*. Ba lõ aboto ba dõdõra daroma li andrõ, niwa'õnia
51 chõra. Ba fao ia chõra, we'amõi misi tooe, ba laroegi Nazareta, ba i'o'õ lira. Ba itanõ ba dõdõnia da'õ fefoe
52 inania. Ba tedooe chõ Jesoe wa'atoeatoea ba fa'eboea ba fa'eboea dõdõ Lowalangi, awõ wa'eboea dõdõ niha. *(Sam. I. 2, 26)*.

FAZA 3.

I. Johane, samajagõ idanõ, famahaõnia ba fokoeroe ja'ia. II. Tebajagõ idanõ Jesoe. III. Nga'õtõ.

(A. 1.9 : Mat. 3, 1–10. Mar. 1, 1–6).

1 I. Ba me no aloea meweleõfa fache razo kaizaro Tiberio andrõ, me koemandroe ba Joedaia Wondrio Filato, me salawa ba Galilaia Herode, ba zi sagõrõ ni'o'õfa tanõ; ba me salawa ba zi sagõrõ dalifoesõnia Filifo, ba Gitoeraia ba ba danõ Darachoniti, ba me salawa ba zi sagõrõ zoei Lisania, ba Gabilene ; *(Mat. 27,*
2 *2; 14, 1. 3)*. me ere seboea Hanasi ba Kajafa andrõ ; ba da'õ hoemede Lowalangi chõ Johane, ono Zacharia andrõ, ba danõ si mate. *(F. 1, 80. Joh.*
3 *1, 6; 11, 49; 18, 13)*. Ba itõrõi danõ si fatambai Joridano fefoe. wanoeriagõ famajagõ idanõ andrõ, famalalini era'era, ba wangefa'õ horõ.
4 Itõro zi so ba zoera hoehoeo Jezaja andrõ, imane: „Li zi'ao ba danõ si mate: Mihaogõ lala Zo'aja, mifadaja lalania.
5 *(Jes. 40, 3. Mal. 3, 1)*. Nifo'õsi fefoe mbawa danõ, ba fefoe hili, awõ hilihili, ba nihõndrõgõ; ni'adõlõ'õ zabila, ba lala siwedeõ, ba
6 ni'a'alõsõ; ba dozi niha, ba la'ila dania wangorifi andrõ, chõ Lowalangi."
7 *(Jes. 52, 10)*. Imane sa ba niha sato, si mõi baero chõnia, ba wamabajagõ'õ idanõ ja'ira chõnia : He ja'ami, ono goelõ ! ha niha zangoema'õ chõmi, aefa ami ba wõnoe andrõ dania ? Andrõ mi'asogõ mboeaboea, si na- 8
ngea boeaboea wamalilini era'era, ba bõi mibõrõtaigõ miwa'õ tõdõmi : „Foeroegõma Gaberahamo." Oewa'õ sa chõmi, i'ila Lowalangi ibali'õ ma'-
oewoe Gaberahamo gara andrõ. Ba 9
noa sa moefaoedoegõ gõi wato ba wa'a geoe andrõ, ba fefoe dõla geoe, si lõ mowoea boea si sõchi, ba la'obõ, ba latibo'õ ba galitõ. *(Mat. 7, 19)*. Ba 10
lasofoe chõnia sato, lamane : Ba he mawisa ? *(Hal. zïn. 2, 37)*. Ba ite- 11
ma lira, imane chõra : Si doea gõrõ baroe, ba jamoebe'e zagõrõ ba zi lõ baroe, ba jamanõ gõi zi so balazo. *(Jak. 2, 15)*. Ba mõi gõi zanema beo, 12
ba wamabajagõ'õ idanõ ja'ira, ba lamane chõnia : He samahaõ, he ma wisa ? *(Mat. 21, 31. 32)*. Ba imane 13
chõra : Bõi mi'andrõ zi tõra moroi ba nihoekoe andrõ chõmi. *(F. 19, 8)*. Ba lasofoe gõi chõnia saradadoe a- 14
ndrõ, lamane : He mawisa gõi, ja'aga andre ? Ba imane chõra : Bõi mifakao niha, ba bõi mitandrawaisi, ba bõi mikõkõkõkõ ba wa'ide'ide loeomi. *(Moz. III. 19, 13)*.

(A. 15–18 : Mat. 3, 11–12. Mar. 1, 7. 8.)

Ba me lafaigifaigi niha sato, me la'- 15
owanõwanõi tõdõra, ba chõ Johane andrõ, ma ta'ila ja'ia Keriso andrõ, *(Joh. 1, 19)*, ba hoemede Johane, i- 16
mane chõra fefoe : Ja'odo, ba idanõ oebajagõ chõmi, ba so dania zabõlõ moroi chõgoe, chõnia ambõ ndra'o sanoto'õ bõbõ mbadagahenia, ba Eheha ni'amoni'õ ba alitõ ibajagõ chõmi da'õ dania. *(Hes. 36, 26 b. t.)*. So ba dangania dõri, ba wangehao 17
olajama mbasitõ chõnia, ba ba wangozaragõ ba halasania oelitõ andrõ, ba adaja, ba itoenoe ba galitõ si lõ matemate. Ba oja na ngawalõ tánõ bõ'õ 18
chõnia, famarooe dõdõ, wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, ba niha sato. Ba maoso Herode a- 19
ndrõ, salawa ba zi sagõrõ ni'o'õfa ta-

nõ, nitegoenia ba chõ Herodia andrõ, fo'omo dalifoesõnia, ba ba zi lõ sõchi andrõ fefoe, nifazõchi Herode, inõnõ na da'õ fefoe, ikoeroe Johane andrõ, bacha ba goeroenga. *(Mar. 6, 17 b. t.).*

(A. 21. 22 : Mat. 3, 13–17. Mar. 1, 9–11. Joh. 1, 32–34.)

II. **B**a me oi lafabajagõ'õ idanõ ira niha sato, me tebajagõ gõi Jesoe, me mangandrõ ia, ba teboka mbanoea si jawa. Ba mõi mitooe chõnia Geheha ni'amoni'õ, moboto wamaigira, hoelõ marafadi ; ba so zihede moroi ba zoroego, imane : **Onogoe omasiõ ndra'oegõ, somasi ndra'o.**

(A. 23–38 : Mat. 1, 1–16.)

III. **B**a ja'ia, Jesoe, ba aracha tõloe ngafoeloe fache, me ibõrõtaigõ mamahaõ, ono Josefo ia lawa'õ; ba Josefo, ba ono Eli, *(F. 4, 22. Mat. 13, 55. Moz. IV. 36, 8. 9; 27, 8)* ba ono Mata da'õ, ba ono Lewi da'õ, ba ono Melechi da'õ, ba ono Jana'i da'õ, ba ono Josefo da'õ, ba ono Matatia da'õ, ba ono Gamosi da'õ, ba ono Na'oema da'õ, ba ono Geseli da'õ, ba ono Nangai da'õ, ba ono Ma'ata da'õ, ba ono Matatia da'õ, ba ono Zema'i da'õ, ba ono Josecho da'õ, ba ono Joda da'õ, ba ono Jo'ana da'õ, ba ono Resa da'õ, ba ono Zeroebabeli da'õ, ba ono Zalatiëli da'õ, ba ono Neri da'õ, ba ono Melechi da'õ, ba ono Nadi da'õ, ba ono Gosa da'o, ba ono Gelimada da'õ, ba ono Gero da'õ, ba ono Jesoe da'õ, ba ono Geliëzeri da'õ, ba ono Jori da'õ, ba ono Mata da'õ, ba ono Lewi da'õ, ba ono Zimeoni da'õ, ba ono Joeda da'õ, ba ono Josefo da'õ, ba ono Jona da'õ, ba ono Geliaki da'õ, ba ono Melea da'õ, ba ono Mena da'õ, ba ono Matata da'õ, ba ono Natano da'õ, ba ono Dawido da'õ, *(Sam. II. 5, 14)*, ba ono Giza'i da'õ, ba ono Gobedi da'õ, ba ono Mboasi da'õ, ba ono Zala da'õ ba ono Nahaso da'õ, ba ono Gaminadabi da'õ, ba ono Gadami da'õ, ba ono Gareni da'õ, ba ono Geseromo da'õ, ba ono Weresi da'õ, ba ono Joeda da'õ, ba ono Jakobo da'õ, ba ono Giza'aki da'õ, ba ono Gaberahamo da'õ, ba ono Dara da'õ, ba ono Nachori da'õ, *(Nga'õt. I. 1, 24–27)*, ba ono Zeroechi da'õ, ba ono Ragoe da'õ, ba ono Waleki da'õ, ba ono Geberi da'õ, ba ono Zala da'õ, ba ono Ga'ina da'õ, ba ono Garafasa da'õ, ba ono Zemi da'õ, ba ono Noachi da'õ, ba ono Lameki da'õ, *(Moz. I. 5, 3–32)*, ba ono Metoesala da'õ, ba ono Chenoki da'õ, ba ono Jaredi da'õ ba ono Maleleli da'õ, ba ono Ka'ina da'õ, ba ono Genosi da'õ, ba ono Zeti da'õ, ba ono Gadamo da'õ, ba chõ Lawalangi da'õ. *(Moz. I. 5, 1. 2).*

FAZA 4.

I. Tetandraigõ Jesoe. II. Mamahaõ ia ba Nazareta. III. Mamahaõ ia ba mamadõhõ fõchõ ba Gafanaoema ba ba Galilaia misa.

(A. 1–13: Mat. 4, 1–11. Mar. 1, 12. 13.)

I. **B**a mangawoeli Jesoe moroi ba Joridano ; no fahõna chõnia Geheha ni'amoni'õ. Ba i'ohe ia ba danõ si mate Eheha, ba itandraigõ ia Afõcha, õfa woeloe wongi wa'ara. Ba lõ si manga ia, gõtõ mbongi andrõ, ba me no aefa da'õ, ba olofo ia. *(Moz. II. 34, 28. Sal. I. 19, 8).* Ba imane Chõnia Afõcha : Na Ono Lowalangi ndra'oegõ, ba hede ba gara andrõ, ena'õ tobali roti. Ba itema linia Jesoe, imane : No so ba zoera : „Tenga ha ba gõnia aoeriniha." *(Moz. V. 8, 3.)* Ba i'ohe ia jawa ba hili, i'oroma'õ chõnia fefoe mbanoea ba goeli danõ, ha mamõ'i hõrõ wa'ara. Ba imane chõnia Afõcha: Chõoe oebe'e wa'abõlõ andrõ fefoe, awõ lachõminia ; noa sa moebe'e ba dangagoe, ba oebe'e ba zomasido. *(Joh. 14, 30. Kor. II. 4, 4).* Ba na õtoehi danõ fõnagoe, wangaloeloe chõgoe, ba chõoe dania ia fefoe. Ba itema linia Jesoe, imane chõnia : No so ba

zoera: „Chõ Zo'aja ja'oegõ mangaloeloe ndra'oegõ, ba ha ja'ia õfosoemange." *(Moz. V. 6. 13.)* Ba i'ohe ia ba Jeroczalema, ifa'aso ba mboemboe gosali, imane chõnia: Na Ono Lowalangi ndra'oegõ, ba tibo'õgõ tooe ba da'e. Noa sa so ba zoera: „Iwa'õ ba mala'ika andrõ chõnia, ba chõmõ andrõ, ena'õ lararogõ ndra'oegõ; lataja dania tangara ndra'oegõ, fabõi manendre gaheoe ba gara." *(Sin. 91. 11 b. t.)* Ba itema linia Jesoe, imane chõnia: No moewa'õ: „Bõi tandraigõ Lowalangi, So'aja ja'oegõ." *(Moz. V. 6, 16.)* Ba me no i'o'ozoei Afõcha fefoe wanandraigõ, ba ibõhõi ia oea, folombase ginõtõ. Ba ifoeli ia ba Galilaia Jesoe, ba wa'abõlõ Geheha, ba hoemõngõ doeriania ba danõ si fasoei andrõ fefoe. Ba mamahaõ ia ba zekola chõra, ba oi dozi lasoeno ia. *(Mat. 4, 23 b. t.).*

II. Ba iroegi Nazareta, ba zeboea ia, ba mõi ia ba zekola, me loeo sabato, itõrõ zi no to'õlõ ia; ba moezizio ia, ba wombaso soera. *(Mat. 13, 54 b. t.. Mar. 6, 1 b. t.).* Ba labe'e chõnia zoera Jesaja, sama'ele'õ andrõ, ba me ibokai zoera andrõ, ba i'ila nisoera andre: *(Jes. 61, 1. 2).* **„No so chõgoe Geheha Zo'aja, me no ibajoini ndra'o, no ifatenge ndra'o, ba wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, ba zi noemana, ba wanoeriagõ fangefa ba nikoeroe, awõ wangila niha ba zagaoe'a, ba wamolala nifakao, ba wangefa, ba wanoeriagõ dõfi omasiõ andrõ chõ Zo'aja."** *(Moz. III. 25, 10).* Ba igõloegõ zoera, ibe'e chõ zangai halõwõ, ba moedadao ia. Ba oi lanehegõ ia, dozi si so ba zekola andrõ. Ba ibõrõtaigõ fahoehoeo chõrõ, imane: Ma'õchõ andre no itõrõ zi so ba zoera andrõ, irongo tõgi dalingami. Ba oi dozi lafadoehoe'õ ia, ba ahõlihõli dõdõra, ba daroma li andrõ, somasi niha hoehoeonia andrõ, ba lamane: Hadia, Tenga ono Josefo da'õ? *(Sin. 45, 3. Mar. 6, 2 b. t. Joh. 6, 42).* Ba imane chõra: Doehoe, miwa'õ sa chõgoe gamaedola andrõ: „Daloedaloeni ndra'oegõ, same'e daloedaloe!" Hadia nirongoma, nilaoe ba Gafanaoema, ba laoe gõi ba da'e, ba mbanoeada. Ba imane: Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, lõ sama'ele'õ, somasi mbanoeara. *(Mat. 13, 57).* Ba oewa'õ chõmi, tenga faja: Ato lacha mbanoea ba Ndraono Gizeraëli, me loeo so Gelija, me tedoehõ mbanoea si jawa zi medõloe fache a matonga, me tobali loto seboea ba danõ ma'asagõrõ, *(Sal. I. 17, 1.9. Jak. 5, 17),* ba lõ nifatenge Elija, samõsa lõ'õ, ha ba Zarefa andrõ, ba danõ Zidona, ba ndra alawe, lacha mbanoea andrõ. Ba ato zobooe aoeri ba Ndraono Gizeraëli, me loeo Gelisa andrõ, sama'ele'õ, ba samõsa lõ nifadõhõ fõchõ, ja'ira, baero Ndrawa Garamo andrõ, Na'ema. *(Sal. II, 5, 14).* Ba dozi si so ba zekola andrõ, ba mofõnoe sibai, me larongo da'õ. Ba maoso ira, latoeli'õ ia baero mbanoea, la'ohe ia ba zinga hili andrõ, ba nitaroe'õ banoea andrõ chõra, ena'õ latibo'õ ia si tooe. Ba itõrõ manõ gotaloeara, wofanõ. *(Joh. 8. 59).*

III. Ba iroegi si tooe Gafanaoema, banoea ba Galilaia andrõ, ba ifahaõ ira, na loeo sabato; *(Mat. 4, 13 b. t.);* ba tobali dõdõra ba wamahaõnia, me hoehoeo sabõlõ hoehoeonia. *(Mat. 7, 28 b. t. Mar. 1, 21 b. t.).* Ba so ba zekola andrõ niha sobechoe si ra'iõ. Ba moe'ao ia, eboea linia, imane: Alai ndra'o! hadia niwa'õoe chõma, Jesoe, banoea Nazareta? Hadia, ba wamakiko ja'aga mõi ndra'oegõ? Oe'ila ha niha ndra'oegõ, ni'amoni'õ andrõ, chõ Lowalangi! *(Mat. 13, 54)* Ba itenawa ia Jesoe, imane: Bõi hedehede, ba heta'õ chõnia. Ba ilaoegõ tooe ia

bechoe andrõ, ba hoenõ niha, ba
36 iheta ia chõnia, lõ'õ sa ifakiko. Ba
oi tobali dõdõra fefoe, ba fahoehoeo
ira, lamane: Hadia li da'õ, wa tola
manõ i'abe'e'õ wangoema'õ ba mbe-
choe si ra'iõ andrõ, ba laheta ira ?
37 Ba hoemõngõ doeriania ba mbanoea
si fasoei andrõ fefoe.

(A. 38–41 : Mat. 8, 14–17. Mar. 1, 29–34.)

38 Ba maoso ia, iheta ia ba zekola,
mõi ia ba nomo Zimoni. Ba no
achõmõ sibai matoea Zimoni ira
alawe, ba mangandrõ ira chõnia,
39 ba chõnia andrõ. Ba ifaõndrõ ia
jawãnia, itenawã wa'achõmõ andrõ,
ba dõhõ. Ba i'anema'õ maoso, mõi
40 ia ngoningoninia. Ba aechoe'aechoe
loeo, ba dozi si so sofõchõ, hadia
ia ngawalõ wõchõ, ba la'ohe chõnia.
Ba idozigõ ira wanoefa tangania,
41 wamadõhõ fõchõra. Ba ato gõi
zaheta bechoe, moe'ao ira, lama-
ne: Ono Lowalangi ndra'oegõ ! Ba
itenawã ira, lõ itehe lawã'õ, wa no
la'ila, wa Keriso ia.

(A. 42–44 : Mar. 1, 35–39.)

42 Ba mahemoloe õ, si hoelõ wongi,
ba mofanõ ia, isawã naha si lõ niha-
niha, ba la'aloei ia sato, la'ondrasi
ia, ba lataha ia, fa bõi iheta ia chõra.
43 Ba imane chõra: Lõ tola lõ oetoeri-
agõ ba mbanoea bõ'õ gõi doeria so-
moeso dõdõ andrõ, toeria mbanoea
Lowalangi andrõ ; ba da'õ sa tefa-
44 tenge ndra'o. Ba mangombacha ia
ba zekola chõra misa, ba Galilaia.

FAZA 5.

I. Mangai i'a Wetero. II. Ifadõhõ wõchõ zobooe aoeri Jesoe. III. ba fõchõ zi mate dambai. IV. Ikaoni Lewi andrõ. V. Iboe'a ba hoeloe nifahaõnia, wa lõ mamoni ira.

(A. 1–11 : Mat. 4. 18–22. Mar. 1, 36–20.)

1 I. **B**a me laforege chõnia niha sa-
to, me lafondrondrongo chõnia da-
roma li Lowalangi, ba ba mbewe
2 mbawã Genezare andrõ so ia. Ba
i'ila doendraha, doea rozi, ba zinga
nene , no larõi sangai i'a, mamabago
kiri. Ba mõi ia jawã ba doendraha 3
si sara, toendraha Wetero, i'andrõ
chõnia, ena'õ isola ma'ifoe, iheta
baene. Ba moedadao ia ba doendra-
ha, mamahaõ niha sato. Ba me no 4
ibato hoehoeo, ba imane chõ Zimo-
ni : Misola ba zabacha ba milaoe giri,
ba wama'oe'oe i'a. *(Joh. 21, 6).* Ba 5
itema linia Simoni, imane : He sa-
mahaõ, sara wongi manõ no ma'ere-
geïsi dõdõma, ba lõ sahoeloe ndra'-
aga ; ba me no õwã'õ, ba oelaoe
giri. Ba lalaoe, ba ahoeloe ira i'a, 6
oja sibai ; ba aetoe'aetoe girira.
Ba lachawi tanga nawõra, si so ba 7
doendraha si sara, ena'õ mõi ira
moeloeloei chõra. Ba so ira, ba lafo'-
õsi doendraha, ma'adoea, irege a-
hõndrõhõndrõ. Ba me i'ila da'õ Si- 8
moni Fetero, ba itoehi danõ fõna
Jesoe, imane : He Toea, heta'õ
chõgoe, me no niha si so horõ ndra'o !
Noa sa ihawoei ia fa'ata'oe ba awõ- 9
nia fefoe, ba wangai i'a andrõ, sa-
hoeloe ira ; si manõ gõi Jakobo ba 10
Johane, ono Zebedaio andrõ, awõ
Zimoni. Ba imane Jesoe chõ Zimo-
ni : Bõi ata'oefi, i'otarai da'e, ba
sama'oe'oe niha ndra'oegõ. Ba la'o- 11
he baene doendraha, larõi fefoe ha-
dia ia ba la'o'õ ia. *(F. 18, 28).*

(A. 12–16 : Mat. 8, 2–4. Mar. 1, 40–45).

II. **B**a me so ia ba mbanoea si sa- 12
mboea, ba hiza niha, ira matoea, si no
falawoe booe aoeri ; ba me i'ila Jesoe,
ba ifalõgoe tooe ia ba danõ, manga-
ndrõ ia chõnia, imane: He Toea, na
edõna ndra'oegõ, ba õ'ila õfadõhõ wõ-
chõgoe. Ba i'oro'õ dangania Jesoe, 13
itoefa, imane : Edõna ndra'o, jadõ-
hõ ; ba i'anema'õ aheta chõnia mbooe
aoeri andrõ. Ba iwa'õ chõnia, bõi ja- 14
moe'ombacha'õ, gofoe ha õchõ, ima-
ne : Ae sa, oroma'õ ndra'oegõ chõ
gere, ba be'ezoemange andrõ, ba wa'-
adõhõ andrõ, si mane ni'oroi'õ Moze
ba wamoedoehoe'õ chõra. Ba tedooe 15

na wa'aterongo doeriania, ba owoelo niha, ato sibai, ba wamondrondrongo ba ba wamamadõhõ'õ fõchõra.
16 Ba iheta ia. isaŵa zi lõ nihaniha ba mangandrõngandrõ ia. *(Mar. 1, 35).*
(A. 17-26: Mat. 9, 2-8. Mar. 2, 1-12.)
17 III. **B**a ha samoeza ma'õchõ, ba mamahaõ ia, ba so warizaio ba sangila amachoita, sangondrá moroi ba mbanoea fefoe ba Galilaia ba ba Joedaia ba moroi ba Jeroezalema,ba so wa'abõlõ Zo'aja, ba wamadõhõnia
18 fõchõ. Ba hiza, so niha solohe ira matoea, samõsa, si mate dambai, ba gaso. Ba la'aloei lala, wolohe jomo
19 ba wanooe'õ tooe ja'ia fõnania. Ba me lõ lasõndra lala, wolohe jomo, ba wa'ato niha, ba mõi ira jaŵa ba gero zagõ, lafatõrõ ia ba zagõ, wanada ja'ia, fabaja kaso, bacha ba hoenõ ni-
20 ha, fõna Jesoe. Ba me i'ila wamatira, ba imane: He le, no moe'efa'õ chõoe
21 horõoe. *(F. 7, 48).* Ba labõrõtaigõ sangila amachoita ba farizaio lafatooetooe tõdõra, lamane: Ha niha da'õ, sangaohangaoha andrõ; ha niha zi tola mangefa'õ horõ,baeroLowalangi,
22 ha ja'ia? Ba me i'ila gera'erara Jesoe ba imane chõra: Hana wa mifatooe-
23 tooe tõdõmi? *(F. 6, 8)* He zaoha ira fangoema'õ: aefa chõoe horõoe, ba ma fangoema'õ: faoso ba owaõwaõ?
24 Ba ena'õ mi'ilã, tola i'efa'õ horõ ba goeli danõ Ono Niha — ba imane ba zi mate dambai andrõ: Da'õ ligoe chõoe: Faoso, ohe gasomõ ba foeli'õ
25 jomo chõmi. Ba i'anema'õ maoso, ba zanehe ira, i'ohe nahania andrõ, mofanõ ia mijomo chõra, isoeno Lowa-
26 langi. Ba oi tobali dõdõra, ba lasoeno Lowalangi ba oi so wa'ata'oera, lamane: Si lõ fabõbõ ba dõdõda ni'ilada ma'õchó andre.
(A. 27–32: Mat. 9, 9–13. Mar. 2, 13–17.)
27 IV. **B**a aefa da'õ, ba mofanõ ia, ba i'ila zanema beo, Lewi dõinia sidadao ba naha wanema beo, ba i-
28 mane chõnia: O'õ ndra'o. Ba irõi fe-
29 foe, hadia ia, maoso ia, i'o'õ. Ba ifodiwo ia Lewi ba nomonia, ato nikaoni niha, ato sibai zi manga awõra, sanema beo, awõ niha bõ'õ. Ba koemõkõ- 30
kõkõ warizaio ba sangila amachoita chõra, ba nifahaõnia, lamane: Hana wa oroedoe manga ami ba zanema beo ba ba zi so horõ andrõ? Ba itema lira 31
Jesoe, imane chõra: **Tenga ba zabõlõ mogoena zame'e daloedaloe, ha ba zofõchõ. Tenga ba wogaoni** 32
satoelõ tõdõ mõi ndra'o, ha ba wogaoni si so horõ, ba wamalalini era'era.
(A. 33–39: Mat. 9. 14–17. Mar. 2, 18–22.)
V. **B**a lamane chõnia: Nifahaõ 33
Johane andrõ, ba asese mamoni ba gõ ba mangandrõ, ba si manõ gõi nifahaõ warizaio andrõ; ba chõmõ andrõ, ba mangamanga ba mamadoemadoe hadia ia. Ba imane chõra Je- 34
soe: Hadia, mi'ila mifamoni nawõ zangowaloe, fatoea awõra zangowaloe andrõ? Ba so sa mbaŵa dania 35
— ba na aheta chõra zangowaloe, awena dania mamoni ira, na baŵa da'õ. Ba iŵa'õ chõra gamaedola 36
gõi, imane: Lõ itika mbalobalo niha ba noecha si bohooe, ba itagoe ba mbaroe satoea, ba na imanõ, ba atika zi bohooe ibe'e ba lõ'õ sa atõ fabõbõ ba zatoea mbalobalo nihalõ ba zi bohooe. Ba 37
lõ solaoe agoe si bohooe ba nahia satoea, ba na so zolaoe da'õ, ba ire'a nahia andrõ agoe si bohooe andrõ, ba ja'ia, ba adoewa, ba nahia, ba tekiko. Ba nahia si bohooe lalaoe na- 38
goe si bohooe. Ba ha niha fefoe, zi no 39
mamadoemadoe si no ara, ba lõ omasi ia zi bohooe, imane sa: Sõchi zi no ara andrõ.

FAZA 6.

I. Lasõsõbi lai wache nifahaõ. II. Ifadõhõ wõchõ danga si no ariri Jesoe. III. Itoetoejoe zinenge andrõ. IV. Hoehoeo Jesoe.

(A. 1-5: Mat. 12, 1-8. Mar. 2, 23-28.)
I. **B**a itõrõ nowi Jesoe, me loeo 1

sabato, ba lasõsõbi lai wache nifahaõ-
2 nia, la'ã, lafarecha ba dangara. Ba so warizaio õsa, ba lamane : Hana wa milaoe zi lõ tola ba loeo sabato?
3 Ba hoemede Jesoe, imane chõra: Hadia, lõ nibasomi gõi, hadia nilaoe Dawido, me olofo ia ba awõnia fao?
4 Wa no mõi ia ba nomo Lowalangi, wa ihalõ roti nifaigifaigi andrõ, i'ã, ba ibe'e gõi ba nawõnia fao, si lõ
5 tola i'ã niha bõ'õ, ha ere. Ba imane chõra : So'aja sabato gõi Nono Niha andrõ.

(A. 6–11: Mat. 12, 9–14. Mar. 3. 1-6.)

6 II. **B**a me loeo sabato bõ'õ, ba mõi ia ba zekola, mamahaõ. Ba so niha ba da'õ, si no ariri tanga, kambõlõ.
7 Ba ladarodarogõ ia sangila amachoita, awõ warizaio, na ifadõhõ wõchõ, ba loeo sabato, ena'õ lasõndra wa-
8 ngadoegõ ja'ia. *(F. 14, 3b.t.)*. Ba i'ila gera'erara ; ba imane ba niha andrõ, si so tanga si no ariri andrõ : Faoso, ae ba da'e ; ba maoso ia, mõi
9 ia. *(F. 5, 22. Mat. 9, 4 ; 12, 25)*. Ba imane chõra Jesoe : Oesofoe chõmi, hadia, tola lalaoe zi sõchi, na loeo sabato, ba ma si lõ sõchi lalaoe, ha-
10 dia, la'orifi niha, ma lafakiko ? Ba ifachõlõ ia, inehegõ ira fefoe, ba imane chõnia : Oro'õ dangaoe. Ba i'o'õ, ba te'azõchi dangania. Ba oi
11 so wa'afõchõ dõdõra, ba fahoehoeo ira, he lawisa chõ Jesoe andrõ. *(Joh. 11, 47)*.

(A. 12–16 : Mat. 10, 1–4. Mar. 3, 13–19.)

12 III. **B**a me loeo da'õ, ba mõi ia baero, ba hili, mangandrõ, ba sara wongi lõ ibato wangandrõ chõ Lo-
13 walangi. *(Mat. 14, 23.)* Ba me moloeo, ba hoemede ia ba nifahaõnia, ba itoetoejoe zi felendroea, ba chõra, ni-
14 fotõinia sinenge gõi. Simoni andrõ, nibe'enia tõi Fetero gõi ba Andrea, talifoesõnia, ba Jakobo ba Johane
15 ba Filifo ba Batolomaio, ba Mataio ba Toma ba Jakobo, ono Galifaio,
16 ba Simoni, nifotõi selote, ba Joeda, ono Jakobo, ba Joeda, banoea Kariota, si manga mbõli dania.

IV. **B**a mõi ia mitooe, fao ira chõ- 17
nia, i'iagõ zalo'o, ba ato nawõnia, nifahaõnia, awõ niha sato, ato sibai, si oroi Joedaia ma'asagõrõ ba si oroi Jeroezalema ba bewe nasi andrõ. Tiro ba Sidona, si no mõi ba wamondrondrongo linia ba ba wamamadõhõ'õ fõchõra ; *(Mat. 4. 23 b. t.)*; te'orifi gõi nifakao mbechoe si ra'iõ. 18
Ba dozi niha zangaloei fombambaja 19
ja'ia, me no so wa'abõlõ, si otarai chõnia, famadõhõ wõchõra fefoe. *(F. 8, 44 b. t. Mar. 3. 10)*.

(A. 20–26 : Mat. 5, 2–12).

Ba ifachõlõ ia, ifaigi nifahaõnia ba 20
imane : **Ja'ahowoe ami, si noemana, me chõmi mbanoea Lowalangi andrõ. Ja'ahowoe ami, solofo iada'e,** 21
me ni'aboesoi'õ ami dania. Ja'ahowoe ami, sege'ege iada'e, me sa'iki ami dania. *(Jes. 55, 1; 61, 3)*.
Ja'ahowoe ami, na fatioe dõdõ niha 22
chõmi, na latibo'õ ami. na latandrawaisi ami, na la'ositengagõ dõimi, hoelõ na si lõ sõchi. na bõrõ Nono Niha. *(Fet. I. 2, 19; 3, 14)*.
Mi'omoesoi'õ dõdõmi, na loeo si ma- 23
nõ, mi'amarõga ; hiza sa, eboea loeomi ba zoroego. Si manõ sibai wolaoe ndra toeara, ba zama'ele'õ andrõ. *(Hal. zin. 5, 41)*. Ba alai sa ami, so'a- 24
na'a ! noa sa'ae mitema wondrara dõdõmi andrõ. *(Jak. 5, 1 b. t. Mar. 10, 24)*. Alai ami, saboeso iada'e, olo- 25
fo sa'ae ami dania. Alai ami, sa'iki iada'e ! aboe sa'ae dania dõdõmi ba mege'ege ami. *(Jes. 65, 13)*. Alai 26
ami, na lasoeno ami niha fefoe ! si manõ sibai sa gõi wolaoe ndra toeara ba zama'ele'õ sofaja andrõ. *(Jak. 4, 4. Mich. 2, 11)*. Ba ja'ami, samo- 27
ndrongo, ba da'õ ligoe chõmi : Mi'omasi'õ zi fa'oedoe chõmi, mitolo zi fatioe tõdõ chõmi ; *(Mat. 5, 44)*, mifahowoe'õ zangelifi ja'ami ; 28
mi'angandrõ salahi zangosiwawõi ja'ami. Na so zamalisi bo'õmõ, ba 29
oro'õ chõnia zi tambai gõi, ba na so

zangai lembeoe, ba loeloe chõnia
30 mbaroe gõi. *(Mat. 5, 39. 40).* Fefoe
ha niha zangandrõ chõoe, ba be'e
chõnia, ba na so zangai si so chõoe,
ba bõi andrõ mangawoeli. *(Mat. 5,*
31 *42).* **Ba hadia zomasi ami lalaoe**
chõmi niha, da'õ milaoe chõra, si
32 **manõ gõi.** *(Mat. 7, 12).* Ba na mi'o-
masi'õ zangomasi'õ ja'ami, ba hadia
wa'eboea dõdõ chõmi! he niha si
lõ atoelõ, ba la'omasi'õ gõi zango-
33 masi'õ ja'ira. *(Mat. 5, 46 b. t.).* Ba na
mitolo sa zanolo ja'ami, ba hadia
wa'eboea dõdõ chõmi ? Si manõ sa
34 gõi zi so hõrõ andrõ. Ba na mibe'e
nifalali ba nidõnadõnami mitema
mangawoeli, ba hadia wa'eboea dõ-
dõ chõmi ? Labe'e gõi nifalali si lõ
atoelõ ba zi lõ atoelõ, ena'õ latema
35 mangawoeli zi manõ zoei. Ba mi'o-
masi'õ zi fa'oedoe chõmi, ba mitolo
ba mibe'e nifalali ba zi lõ midõna-
dõna hadia ia mangawoeli, ba eboea
loeomi, ba ono Wondrege Zalaŵa
ami, me eboea dõdõnia ba zi lõ ma-
ngandrõ saoha gõlõ gõi ba ba zi lõ
sõchi. *(Moz. III. 25, 35 b. t. Moz. V.*
36 *15, 10. Mat. 5, 45).* Ja sahachõ tõdõ
ami, si mane fa'ahachõ dõdõ Namami
37 andrõ *(Mat. 5, 7. 48).* Ba bõi mihoe-
koe niha, ba lõ'õ manõ tehoekoe ami
gõi. Ba bõi mi'etoe'õ hoekoe, ba lõ'õ
manõ la'etoe'õ hoekoemi. Mi'efa'õ
zala, ba te'efa'õ zalami *(Mat. 7, 1).*
38 Mibe'e, ba tebe'e chõmi ; soe'asoe'a
nifozoezoe, nisõsõ, nihandrogõ, si fa-
lawoe, lafadoewa ba gahetami; soe-
asoe'a sa ni'anoe'a'õmi, la'anoe'a'õ
zoei chõmi dania. *(Amaed. 19, 17.*
39 *Kor. II. 9, 6 b. t. Mar. 4, 24).* Ba iwa'õ
chõra gamaedola, imane : Hadia, tola
gõi i'ohe danga zaoe'a niha saoe'a, ba
lala? Tenga faoma aechoe ira ba dõ-
40 gi ? *(Mat. 15, 14).* Tenga seboea mo-
roi cbõ zamahaõ nifahaõ; ba dozi da-
nia, ba nifamaha, si mane samahaõ
41 ja'ira. *(Mat. 10, 24).* Ba hana wa
õ'ila golowingõ ba hõrõ dalifoesõoe,
ba boto geoe ba hõrõmõ, ha lõ
42 õ'ila ? *(Mat. 7, 3 b. t.)* Hadia wa tola
õŵa'õ chõ dalifoesõoe: He ga'a, da'-
oeheta golowingõ andrõ ba hõrõoe,
ba ja'oegõ, ba lõ õ'ila mboto geoe
andrõ ba hõrõmõ ? He samini tõdõ!
Ofõnai'õ wangeheta boto geoe andrõ
ba hõrõmõ, ba awena õfaigi wange-
heta olowingõ ba hõrõ dalifoesõoe.
Lõ'õ sa eoe si sõchi, sowoea boea 43
sobooe, ba lõ'õ gõi eoe sobooe, sowoe-
a boea si sõchi. *(Mat. 7, 17 b. t.; 12,*
33). Fefoe ngawalõ dõla geoe, ba ba 44
mboeania ta'ila he wisa. Lõ lateteoe
marafala ba manaze, ba lõ lateteoe
mboea nagoe ba za'asa'a mao. Niha 45
si sõchi ifaloeagõ zi sõchi, moroi ba
girõgirõ dõdõnia andrõ, si sõchi, ba
si lõ sõchi, ba ifaloeagõ zi lõ sõchi,
moroi ba zi lõ sõchi andrõ chõnia.
Hadia sa zi no fahõna ba dõdõ, da'õ
wehede mbewe. *(Mat. 12, 34. 35).*
Ba hana wa faso'aja ami chõgoe, 46
wangoema'õ : He So'aja ! he So'a-
ja ! ba lõ mi'o'õ niŵa'õgoe? *(Mal. 1,*
6. Mat. 7, 21).

(A. 47–49 : Mat. 7, 24–27.)

Dozi si mõi chõgoe, samondro- 47
ngo ligoe, solo'õ ja'ia — ba da'oe'o-
mbacha'õ chõmi, ha chõ fachilichili
ia. Ba niha solaoe omo fachilichili ia, 48
sogo'o tanõ, abacha, sanandrõsaigõ
ba gara tojo gehomo. Ba me eboea
nidanõ ba itõrõ nomo andrõ hohooe,
ba tebai ifadõgõ, me no sõchi wa-
naroe'õ ja'ia. Ba na so zamondrongo 49
ba na lõ i'o'õ, ba no fachilichili ba ni-
ha sanaroe'õ omo ba danõ si lõ da-
nedane tooe : me itõrõ hohooe nida-
nõ, ba i'anema'õ aso'a, ba abõlõbõlõ
wa'aso'a nomo da'õ.

FAZA 7.

I. Ifadõhõ wõchõ zawoejoe goe-
mandra Jesoe. II. Isoesoegi nono
matoea ba Na'i. III. Ifatenge chõ
Jesoe Johane. IV. Ifadoehoe'õ Jo-
hane Jesoe. V. Ibajoini Jesoe ira
alawe si so horõ.

(A. 1–10 : Mat. 8, 5–13).

I. **Ba** me no i'o'ozoei fefoe hoe- 1
hoeonia, nifondrondrongo niha, ba

2 mõi ia mijomo ba Gafanaoema. Ba so
zofõchõ, onali mate, sawoejoe goema-
3 ndra, somasi ia. Ba me irongo Jesoe
sochõ, ba ifatenge chõnia zatoea niha
Jehoeda, ifa'andrõ'õ chõnia, ena'õ
4 mõi ia moe'orifi zawoejoenia. Ba me
faloecha ira Jesoe, ba latorege wa-
ngandrõ chõnia, lamane : Tola sa õ'-
5 o'õ chõnia da'õ ; me no sangomasi'õ
ja'ita, ba no ja'ia zolaoe chõda omo
6 zekola andrõ. Ba mõi Jesoe, fao ia
chõra. Ba me no ahatõ sa'ae ia ba
nomo, ba ifatenge zi fahoewoe chõnia
koemandra andrõ, imane : He Toea !
bõi akao ndra'oegõ, ambõ sa ndra'o,
7 mõi'õ ba nomogoe. Andrõ gõi oewa'õ
tõdõgoe, tenga si nangea mõi ndra'o
chõoe ; ba hede manõ, ha samboea li,
8 ba dõhõ wõchõ zawoejoegoe. Ja'o-
do gõi, ba no niha, si so barõ mba-
wa zalawa ndra'odo, ba so barõ
mbawagoe zaradadoe, ba na oe-
mane ba zi samõsa : Ae'e, ba mofa-
nõ ia, ba ba zi samõsa : Aine, ba i'o-
ndrasido ; ba na oewa'õ chõ zawoe-
joegoe : Halõwõoe da'õ, ba ihalõ.
9 Ba me irongo da'õ Jesoe, ba ahõli-
hõli dõdõnia chõnia, ba ibali'õ ia ba
niha sato, solo'õ ja'ia, imane: Oewa'-
õ chõmi, ba Ndraono Gizeraëli na i,
10 ba lõnisõndragoe famati si manõ. Ba
me mangawoeli ba nomo zinenge no
mege, ba no dõhõ wõchõ zawoejoe
andrõ, fõnara.
11 II. **Ba** mahemoloe õ, ba mõi ia ba
mbanoea, sotõi Na'i, ba ato zi fao
chõnia nifahaõnia, awõ niha sato.
12 Ba me no ahatõ ia ba mbawa gõli,
ba hiza, la'ohe baero zi mate, awai
nono ninania, ba lacha mbanoea
nina, ba ato zi fao chõnia banoeara.
13 Ba me i'ila ia So'aja, ba ahachõ dõ-
dõnia ia, imane chõnia : Bõi e'e !
14 *(F. 8, 52 b. t.)*. Ba i'ondrasi, ibabaja
hasi, ba labadoegõ ira sangosa'õ, ba
imane : He ono matoea ! da'õ ligoe
15 chõoe : Faoso ! Ba moedadao zi ma-
te, ibõrõgõ moehede ; ba ibe'e chõ
16 ninania Jesoe. *(Sal. I. 17, 23)*. Ba
ihawoei ira fefoe fa'ata'oe, lasoeno
Lowalangi, lamane : No maoso za-
ma'ele'õ seboea ba chõda, ba no mõi
moefaigi mbanoeania Lowalangi.
(F. 1, 68. Joh. 6, 14). Ba hoemõngõ 17
doeriania andrõ ba danõ Joedaia
ma'asagõrõ ba ba danõ si fasoei
fefoe. *(Mat. 9, 26)*.
(A. 18–23 : Mat. 11, 2–6.)
III. **Ba** la'ombacha'õ chõ Johane, 18
da'õ fefoe nifahaõnia. Ba hoemede
Johane ba nifahaõnia, daroea, ifate- 19
nge ira chõ Zo'aja, imane : Hadia,
ja'oegõ zi mõi andrõ, ma mabase'õ
dánõ bõ'õ ? Ba me faloecha ira 20
chõnia, ba lamane : Johane andrõ,
samajagõ idanõ, ifatenge ndra'aga
chõoe, imane : Hadia, ja'oegõ zi mõi
andrõ, ma mabase'õ dánõ bõ'õ ? Ba 21
faoedoe da'õ sibai, ba ato itolo so-
fõchõ ba si so famakao ba sobechoe
si lõ sõchi ; ba ba zaoe'a i'amoealagõ
wangila niha, ato ira. Ba itema lira 22
imane chõra : Mifoeli ami, mi'omba-
cha'õ chõ Johane hadia ni'ila hõrõ-
mi ba hadia nirongomi. Ifoeli la'ila
niha saoea, mowaõwaõ zi no omboe-
joemboejoe, dõhõ wõchõ zobooe aoe-
ri, larongo li niha safiso, tesoesoegi
zi no mate ba te'ombacha'õ doeria
somoeso dõdõ ba zi noemana ; ba 23
ja'ahowoe ba zi lõ fatoewoe ndra'o.
(A. 24–35 : Mat. 11, 7–19.)
IV. **Ba** me no mofanõ zinenge Jo- 24
hane andrõ, ba ibõrõgõ fahoehoeo
ba niha sato, ba chõ Johane andrõ,
imane : Hadia nifaigimi, wa mõi bae-
ro ami mege, ba danõ si mate? Ha-
dia, soechoe siheoeheoe ba nangi ?
Ma hadia nifaigimi, wa mõi baero 25
ami mege? Hadia, niha si so noecha
somboejoemboejoe ? Hiza, ba nomo
zalawa so niha si so noecha soginigi-
ni, ba sangehao gõra. Ma hadia nifai- 26
gimi, wa mõi baero mege ami? Ha-
dia, same'ele'õ ? Si ndroehoe niwa'õ-
goe chõmi, si no eboea gõi moroi
ba zama'ele'õ. Ja'ia zi so ba zoera 27
andrõ : „Hiza oefowaõwaõ
mala'ika andrõ chõgoe,
fõnaoe, sangehao lalamõ

f õ n a o e". Oeŵa'õ chõmi, samõsa lõ sama'ele'õ, seboea moroi chõ Johane andrõ, samajagõ idanõ, ba ni'adonogõ ndra alawe, fefoe. Ba fondrege zide'ide ba mbanoea Lowalangi andrõ, ba no eboea moroi chõnia. Ba niha fefoe, samondrongo, ba sanema beo andrõ, ba satoelõ Lowalangi laŵa'õ, ba lafabajagõ'õ idanõ ira, famajagõ idanõ andrõ, chõ Johane. *(Mat. 21, 32).* Ba farizaio andrõ, ba sangila amachoita, ba labali'õ si lõ boto dõdõ Lowalangi andrõ chõra, me lõ edõna ira wamajagõ idanõ andrõ chõnia. Ba ha oebe'e famaedo niha si sagõtõ andre, ba ha chõ fachilichili ira ? Ba ndraono fachilichili ira, sidadao ba kade, si faoma moe'ao chõ nawõra, wangoema'õ : No malaoe zigoe chõmi, ba lõ solaja ami ; no fa'ala'alai ndra'aga chõmi, ba lõ se'ẽ ami. Noa sa mõi Johane andrõ, samajagõ idanõ, lõ i'ã roti, ba lõ ibadoe nagoe, ba mimane : Sobechoe. *(Mar. 1, 6).* Ba no mõi Nono Niha, mangamanga ia, ba mamadoemadoe hadia ia, ba mimane : Hiza niha soloe'aloe'a, saboesoboeso agoe ba si fahoewoe ba zanema beo ba ba zeboea horõ ! Ba tobali samoe'a ba hoeloe wa'atoeatoea andrõ nononia fefoe.

V. **Ba** ikaoni ia manga farizaio. Ba mõi ia ba nomo warizaio andrõ, moedadao ia manga. Ba hiza ndra alawe, banoea da'õ, seboea horõ, me no irongo, no mõi ia manga ba nomo warizaio andrõ, ba i'ohe zamba boeliboeli kara fanicha samohoea, *(Mat. 26, 7 b. t.),* i'ondrasi moroi foeri gahenia ba me'e, ibõrõgõ ibasõi gahe idanõ hõrõnia ba i'osi boenia, i'ago gahe ba ibajoini fanicha no mege. *(Joh. 12, 3).* Ba me i'ila da'õ farizaio andrõ, sogaoni ja'ia, ba imane dõdõnia: Na sama'ele'õ da'õ, ba i'ila ena'õ ha niha, ba he wisa mboeaboea ndra alawe andrõ, sombambaja ja'ia, wa no seboea horõ. *(F. 15, 2).* Ba hoemede chõnia Jesoe, imane chõnia : So niŵa'õgoe chõoe, Simoni. Ba imane : Wa'õ, samahaõ. [Ba imane]: So zosoegilõ, daroea zo'õmõ chõnia ; õmõ zi samõsa, ba doea ngaotoe a lima woeloe roefia, ba õmõ zi samõsa, ba doea woeloe a lima. Ba me lõ chõra famoe'a, ba faoma ibe'e boealania chõra zoegilõnia andrõ. Ba ha niha ba zi daroea andrõ zabõlõ mangomasi'õ ja'ia ? Itema linia Simoni, imane : Ba dõdõgoe, seboea ibe'e boeala. Ba imane chõnia : Si ndroehoe niŵa'õoe. Ba ibali'õ ia ba ndra alawe andrõ, imane chõ Zimoni : Hadia, õ'ila ndra alawe andrõ ? No mõido ba nomooe ; idanõ chõgoe, ba gahe, ba lõ nibe'eoe. Ba da'e, ba no ibasõi taŵa hõrõnia gahegoe, ba boenia wolosi chõnia. Lõ si fa'ago bawa ndra'oegõ chõgoe. Ba da'e, ba i'otarai mõi ia jomo, ba lõ nibatonia fangago ahegoe. Lõ nibajoinioe fanicha hõgõgoe. Ba da'e, ba no ibajoini gahegoe fanicha samohoea. *(Sin. 23, 5).* Andrõ oeŵa'õ chõoe : **No moe'efa'õ chõnia horõ soja andrõ, me no abõlõ wa'omasinia. Ba ba ni'efa'õ si lõ oja'oja, ba lõ abõlõ wa'omasinia.** Ba imane ba ndra alawe andrõ : No moebe'e aefa chõoe horõoe. *(F. 5, 20. 21).* Ba labõrõtaigõ awõnia ba wemanga, lamane dõdõra : Ha niha da'õ, sangefa'õ horõ gõi ? Ba imane ba ndra alawe andrõ : **Famatimõ zangorifi ja'oegõ ; foeli'õ, ja'ohahaoe dõdõoe,** *(F. 8, 48. Mar. 5, 34).*

FAZA 8.

I. Amaedola : Samazaewe tanõmõ zinanõ. II. Mõi chõ Jesoe ninania ba talifoesõnia. III. Itenaŵa mbade. IV. Ifofanõ mbechoe ba mbanoea Gadara andrõ. V. Ifadõhõ wõchõ ndra alawe sendro taloe. VI. Isoesoegi nono Ja'iro andrõ.

I. **Ba** me aefa da'õ, ba itõrõi mbanoea seboea, awõ zide'ide, mangombacha ia, manoeriagõ toeria mbanoea Lowalangi andrõ ; ba awõnia

zi felendroea, *(F. 4, 43; 13, 22).*
2 ba ira alawe õsa, nifofanõ bechoe si
lõ sõchi ba nifadõhõ fõchõ, Maria a-
ndrõ, banoea Magadala, ba zaheta
bechoe andrõ, si fitoe, *(Mar. 15, 40.*
3 *41; 16, 9)*, ba Johana, fo'omo Choesa
andrõ, doeroetoeli Herode, ba Soe-
sana ba tánõ bõ'õ na, ato, sanolo
ja'ira balazo.

(A. 4–15 : Mat. 13, 1–23. Mar. 4, 1–20.)

4 Ba me ato zowoelo niha, ba me
la'o'õ ia moroi ba mbanoea misa, ba
5 ilaoe chõra gamaedola, imane : No
mõi zamazaewe tanõmõ, ba wama-
zaewe tanõmõ zinanõ chõnia. Ba ba
wamazaewenia, ba so zi gõna ba
lala, ba lahoendrahoendra niha ba
6 la'ã fofo ba daloe mbanoea. Ba so
zi gõna ba dete gara, ba me mota-
linga, ba aleoe, me no okõlikõli danõ.
7 Ba so zi gõna barõ ndroi, ba molewiõ
8 gõi ndroi, ba mate zinanõ ibe'e. Ba
so zi gõna ba danõ si sõchi, ba mota-
linga ba i'owoea zi doea woeloe
zamba jõoe. Me iwa'õ da'õ, ba moe'ao
ia, imane : Ha niha zi so tõgi dalinga,
ba wamondrongo, ba jamoefondro-
9 ndrongo ! Ba lasofoe chõnia nifahaõ-
nia, hadia geloeaha gamaedola a-
10 ndrõ. Ba imane : Chõmi no moebe'e
wa'aboto ba dõdõmi zi tobini a-
ndrõ, lala mbanoea Lowalangi andrõ.
Ba da dánõ bõ'õ, ba ba gamaedola,
ena'õ lõ la'ila, he no anehe ira, ba
ena'õ lõ aboto ba dõdõra, he no la-
11 rongo. Ba da'õ geloeaha gamaedola
no mege : Tanõmõ zinanõ andrõ, ba
taroma li Lowalangi andrõ *(Fet. I.*
12 *1, 23)*. Ba si so ba lala, ba ja'ia na
so zamondrongo, ba aefa da'õ, ba so
Gafõcha, ba iheta daroma li andrõ
ba dõdõra, ena'õ lõ mamati ira, ena'õ
13 lõ aoeri. Ba si so ba dete gara, ba
na larongo, ba labe'e ba dõdõra, o-
moeso dõdõra ; ba ja'ira, ba si lõ
wa'a, gõtõ iada'e mamati ira, ba na
bawa wanandraigõ, ba lafoeli foeri.
14 Ba si gõna barõ ndroi, ba ja'ia zi no
mamondrongo, ba mofanõ, ba mate,
ba wa'aboe dõdõ ba ba gana'a a-
ndrõ, ba ba zomasi dõdõra ba goeli
danõ andre, ba lõ fachamõ atoea
mboea. **Ba si so ba danõ si sõchi, ba** 15
ja'ia zananõ ba dõdõ taroma li andrõ,
nirongora, ba dõdõ si sõchi, satoelõ,
ba mowoea, anaoe gõlõra. *(F. 11,*
28. Hal. zin. 16, 14). Lõ samaloegõ 16
fandroe bowoa, na no itoenoe, ba lõ
same'e barõ warate, ba naha wa-
ndroe ibe'e, ena'õ la'ila hagania si
mõi jomo andrõ. *(F. 11, 33. Mat.*
5, 15). Lõ'õ sa hadia ia zi tobini, si 17
lõ oroma dania, ba lõ hadia ia niba-
loegõ, si lõ te'ila dania ba si lõ to'ele
dania. *(F. 12, 2)*. Ba mifaigi, he wisa 18
wamondrongomi. Ha niha sa zi so,
ba da'õ tebe'e, ba ha niha zi lõ'õ, ba
ba da'õ laheta gõi zi no so chõnia,
niwa'õnia. *(F. 19, 26. Mat. 13, 12).*

(A. 19.21 : Mat. 12, 46–50. Mar. 3, 21. 31–35.)

II. **Ba** mõi chõnia ninania ba tali- 19
foesõnia, ba tebai faloecha ira chõ-
nia, ba wa'ato niha. Ba te'omba- 20
cha'õ chõnia: So tooe ninaoe ba ta-
lifoesõoe, si mõi mamaigi ja'oegõ.
Ba itema li, imane chõra : Inagoe 21
ba talifoesõgoe da'õ, samondrongo
taroma li Lowalangi, ba solo'õ.

(A. 22–25: Mat. 8, 18, 23–27. Mar. 4, 35–41).

III. **Ba** ha samoeza ma'õchõ, ba 22
mõi ia baowo, awõ nifahaõnia, ba
imane chõra: Tasawa si jefo. Ba ma-
ngefa ira. Ba me molojo, ba mõrõ ia ; 23
ba ilaboe bade ba mbawa, afõnoe
nowo idanõ, ba tosasa ira. Ba mõi 24
ira chõnia, lasoesoegi ia, lamane: He
samahaõ ! he samahaõ ! tekiko ita!
Ba maoso ia, itenawa nangi, awõ
ndroeloe, ba tebato ba ahono. Ba 25
imane chõra : Heza so wamatimi ?
Ba ata'oe ira ba ahõlihõli dõdõra,
faoma lamane chõ nawõra : Ta'ila
ha niha da'õ, wa ibe'e goroisa ba na-
ngi gõi ba ba ndroeloe, ba la'o'õ
chõnia ?

(A. 26–39: Mat. 8, 28–34. Mar. 5, 1–20.)

26 IV. **B**a lasaŵa danõ Gadara, si fa-
27 tahõ Galilaia. Ba me no mõi ia ba danõ, ba ifaondragõ ia niha, moroi jomo ba mbanoea, si so bechoe, no ara sa'ae lõ sonoecha ia, ba tenga
28 jomo so ia, no ba lewatõ misa. Ba me i'ila Jesoe, ba moe'ao ia, itibo'õ tooe ia fõnania, i'eboea'õ linia, imane: Hadia niŵa'õoe chõgoe, Jesoe, Ono Lowalangi Fondrege Zalaŵa? Oe'a-
29 ndrõ chõoe, bõi fakao ndra'o. Me iŵa'õ ba mbechoe si ra'iõ andrõ, iheta ia ba niha andrõ; noa sa asese idõnidõni, ba labõbõbõbõ ia rate ba fesoe gahe, fangelama, ba i'etoe'etoe'õ wesoe andrõ, ba i'ohe ia bechoe a-
30 ndrõ ba danõ si mate *(F. 9, 39. 42)*. Ba isofoe chõnia Jesoe, imane: Ha niha dõioe? Ba imane: Liwoe, me
31 ato mbechoe, sanaŵa ja'ia. Ba la'andrõ chõnia, ena'õ lõ iŵa'õ chõra we'amõi ba gawoewoecha. *(Fam.*
32 *20, 3)*. Ba so ba da'õ mbawi sambawá seboea, nikoebaloi ba hili, ba la'andrõ chõnia, ena'õ itehe chõra
33 lasaŵa da'õ; ba itehe chõra. Ba laheta ira ba niha andrõ bechoe andrõ, lasaŵa mbawi. Ba latibo'õ ira ba nasi bawi andrõ, si sambawá, moroi ba
34 zanaere, ba alõmõ. Ba me la'ila da'õ koebalo, ba moloi ira, la'ombacha'õ ba mbanoea ba ba zi fahalama misa.
35 Ba mõi ira baero, ba wamaigi hadia, ba la'ondrasi Jesoe, ba la'ila niha no mege, ba zaheta bechoe andrõ, no doemadao ia fõna Jesoe, no monoecha, no dõhõ wa'owõhõ, ba ata'oe
36 ira. Ba si no anehe mege, ba la'ombacha'õ chõra he wisa wangorifi sobe
37 choe andrõ. Ba la'andrõ chõnia, dozi niha andrõ, si fasoei Gadara, ena'õ iheta ia chõra, me no ihawoei ira fa'ata'oe sabõlõbõlõ. Ba mõi ia
38 baowo, ifoeli ia. *(Mat. 8, 28 b. t.)*. Ba i'andrõ chõnia niha andrõ, ba zaheta bechoe no mege, ena'õ tola mõi ia
39 awõnia. Ba ifofanõ, imane: Foeli'õ chõmi, ba doenõdoenõ hadia nilaoe Lowalangi chõoe. Ba mofanõ ia, itõrõi mbanoea andrõ ma'asamboea, wanoeriagõ hadia nilaoe Jesoe chõnia.

(A. 40–56: Mat. 9, 18–26. Mar. 5, 21–43.)

V. **B**a me mangawoeli Jesoe, ba 40
lafaondragõ ia niha sato; dozi sa'ae labalobaloi ia. Ba hiza niha, Ja'iro 41
dõi, satoea zekola, itoehi danõ fõna Jesoe, i'andrõ chõnia, ena'õ mõi ia ba nomonia. So chõnia nono alawe, 42
ha samboea, so mewelendroea fache wa'eboea, ba si onali mate da'õ. Ba me mõi ia, ba lafadege ira chõnia niha sato. Ba so ndra alawe sendró taloe, 43
no mewelendroea fache wa'ara, no ahori gana'ania ba zame'e daloedaloe, ba lõ sangila mamadõhõ fõchõnia. I'ondrasi Jesoe moroi foeri, 44
ibabaja gahe mbaroenia, ba i'anema'õ tebato ndro andrõ chõnia. Ba imane Jesoe: Ha niha zombamba- 45
ja ja'o? Ba me la'osilõ'õgõ fefoe, ba lamane ira Fetero: Niha sato ladegeni ira chõmõ, samahaõ, lalazi'õ. Ba 46
imane Jesoe: So zi no mombambaja ja'o niha, noa sa oe'ila, so zaheta chõgoe fangabõlõ. *(F. 6, 19)*. Ba me 47
i'ila ira alawe andrõ, tebai tobini, ba mõi ia, manizinizi ia, itoehi danõ fõnania, i'ombacha'õ, ba zi so niha fefoe, hadia mbõrõ, wa no ibabaja, awõ wa no i'anema'õ dõhõ wõchõnia. Ba imane chõnia: Famatimõ zango- 48
rifi ja'oegõ, onogoe alawe; foeli'õ, ja'ohahaoe dõdõoe. *(F. 7, 50)*.

VI. **B**a me hoemede ia na, ba so 49
genoni zatoea zekola no mege, imane: No mate nonooe, bõi sa'ae fakao zamahaõ andrõ. Ba me irongo 50
Jesoe, ba imane chõnia: Bõi ata'oefi, amati manõ, ba aoeri ia dania. Ba 51
me no iroegi nomo andrõ, ba lõ ifa'amõi jomo niha, awõnia, ha Fetero ba Johane ba Jakobo ba ama nono andrõ no mege ba inania. *(Mat. 17, 1)*. Ba oi mege'ege ira, la'e'esi. Ba ima- 52
ne: Bõi mi'ege'ege; tenga si mate, si mõrõ. *(F. 7, 13. Joh. 11, 11)*. Ba la'igi'igi'õ ia, me no la'ila wa si 53
no mate. Ba ira'oe danga, imane: 54

55 He onogoe, faoso ! Ba mangawoeli nosonia, ba i'anema'õ maoso ; ba iŵa'õ chõra Jesoe, labe'e gõnia. *(Joh.*
56 *11, 44)*. Ba tobali dõdõ ndra amania ; ba iŵa'õ chõra, bõi la'ombacha'õ da'õ, gofoe ha õchõ.

FAZA 9.

I. Famatenge sinenge andrõ si felendroea. II. Fame'e gõ ba niha si lima ngahõnõ. III. Famadoehoe'õ Wetero. IV. Famolachõmi Jesoe. V. Famofanõ bechoe. VI. Ihõnagõ i'ombacha'õ wa'amatenia Jesoe. VII. Ifarooe dõdõra ba wa lõ fajaŵa, ba VIII. ba wa'ebolo dõdõ IX. Folo'õ Jesoe.

(A. 1–5 . Mat. 10, 1 ; 7, 9–14. Mar. 6, 7–13.)

1 I. **B**a hoemede ia ba zi felendroea andrõ, ibe'e chõra wa'abõlõ, ba itehe chõra wamofanõ bechoe fefoe, awõ
2 wamadõhõ fõchõ. Ba ifatenge ira, ba wanoeriagõ banoea Lowalangi a-
3 ndrõ ba ba wamadõhõ fõchõ, ba imane chõra : Bõi mi'ohe hadia ia ba lala ; he si'o ba he bola ba he roti ba he kefe, ba bõi doea gõrõ mba-
4 roemi. Ba ba zi mõi ami jomo, ba da'õ mi'iagõ ba ba da'õ mi'otarai
5 wofanõ. *(F. 10, 5 b. t)*. Ba ba zi lõ lafa'amõi jomo ami, ba da'õ miheta ami, ba mbanoea andrõ, ba mi'anotogõ gawoegawoe ba gahemi, ba wa-
6 madoehoe'õ chõra. Ba mofanõ ira, latõrõi mbanoea misa, wanoeriagõ toeria somoeso dõdõ, awõ wamadõhõ fõchõ, fefoe gofoe heza mõi ira.
(A. 7–9 : Mat. 14, 1, 2. Mar. 6, 14–16.)

7 **B**a irongo fefoe hadia ia Herode andrõ, salaŵa ba zi sagõrõ ni'o'õfa tanõ, ba i'aboesi tõdõ, me no so õsa zangoema'õ : No maoso Johane mo-
8 roi ba ngai zi mate; *(A. 18, 19)*. ba so õsa, ba laŵa'õ : No to'ele Gelija ; ba so dánõ bõ'õ, ba lamane : No maoso
9 zama'ele'õ fõna, samõsa. Ba imane Herode : Johane andrõ, ba no oefa'eŵa'õ mbagi, ba ha niha da'õ ? Ba i'aloei lala, ena'õ faloecha ia chõnia. *(F. 23, 8)*. Ba mangawoeli zinenge 10
no mege, ladoenõdoenõ chõnia, hadia nilaoera. Ba i'ohe ira, awõnia, mofanõ ia ba zi ha ja'ira, isaŵa mbanoea, sotõi Betisa'ida *(Mar. 6, 30. Mat. 14, 13)*.

(A. 11–17 : Mat. 14, 13–21. Mar. 6, 31–44. Joh. 6, 1–14.)

Ba la'ila niha sato, ba la'o'õ ia, ba 11
ifa'amõi ira chõnia, fahoehoeo ia chõra, i'ombacha'õ mbanoea Lowalangi andrõ, ba ha niha zofõchõ, ba ifadõhõ wõchõ.

II. Ba lõ'õ sa'ae alaŵa loeo. Ba 12
mõi chõnia zi felendroea, lamane chõnia : Fofanõ niha sato andrõ, ena'õ mõi ira mõrõ ba mbanoea si fasoei ba ba halama, ba ena'õ lasõndra gõ, me ba danõ si mate so ita ba da'e. Ba imane chõra : Mibe'e 13
gõra, ja'ami. Ba lamane : Lõ chõma, ha lima roti ba ha doea rozi gi'a ; atõ na mõiga mowõli balazo niha sato andrõ fefoe. *(Sal. II. 4, 42 b. t.)*. So 14
sa lima ngahõnõ ndra matoea. Ba imane ba nifahaõnia: Mifedadao ira, mifa'oli, limalima woeloe. Ba 15
la'o'õ da'õ, lafedadao ira fefoe. Ba 16
ihalõ roti andrõ, si lima, ba i'a andrõ, si doea rozi, ifaõga hõrõnia mijaŵa ba zoroego, ifahoewoe'õ gõ andrõ ba iboboto ba ibe'e chõ ndra nifahaõ, ba wame'e ba niha sato.Ba 17
manga ira ba aboeso fefoe. Ba la'o zaragõ zi tosai, achõchõla, felendroea koede.

(A. 18–22 : Mat. 16, 13–21. Mar. 8, 27–31.)

III. **B**a me mangandrõ ia, ha ja'- 18
ia, ba la'ondrasi ia nifahaõ, ba isofoe chõra, imane : Ha laŵa'õ niha sato, ha niha ndra'odo ? Ba latema linia, 19
lamane : Laŵa'õ: Johane andrõ, samajagõ idanõ ; ba so zangoema'õ : Elija; ba so õsa, ba laŵa'õ: No maoso zama'ele'õ fõna andrõ, samõsa. Ba imane chõra : Ba ja'ami, ha mi- 20
ŵa'õ, ha niha ndra'o ? Itema linia

Fetero, imane : **Keriso Lowalangi**
21 **andrõ ndra'oegõ.** Ba iteṇawã ira,
iwã'õ chõra, bõi la'ombacha'õ da'õ,
22 gofoe ha õchõ. Imane : Lõ tola lõ
oja itaha famakao Ono Niha, ba latibo'õ ia dania satoea mbanoea andrõ
ba ere seboea ba sangila amachoita
andrõ, ba laboenoe ia, ba tõloe ngaloeo, ba tesoesoegi ia.

(A. 23–27 : Mat 16, 24–28. Mar. 8, 34–38.)

23 **Ba** imane chõra fefoe : Na so zedõna molo'õ ja'o, ba jamoe'ositengagõ
ia, jamoeloe'i rõfania, ero ma'õchõ,
ba jamoe'o'õ ndra'o. *(Mar. 8, 34).*
24 Ha niha sa zedõna manganaoe'õ no-
sonia, chõnia aetoe dania ; ba ha niha
zaetoe noso, na bõrõ ndra'o, da'õ za-
25 nganaoe'õ ja'ia. Hadia sa goena ba
niha, na isõndra harenia fefoe hadia
ia zi so ba goeli danõ, ba na ja'ia zi
26 taja, na te'ala ia ba chõnia ? Ha
niha sa zaila ba chõgoe andre ba ba
daroma ligoe andrõ, da'õ gõi zaila
dania Nono Niha, na so ia, na so
chõnia lachõminia, awõ lachõmi Na-
ma, awõ lachõmi mala'ika ni'amo-
ni'õ andrõ. *(Mat. 10, 33. Mar. 8,*
27 *38).* Ba si ndroehoendroehoe niwà'õgoe chõmi : So õsa ba zi so ba da'e,
si lõ mangila fa'amate, irege no la'-
ila mbanoea Lowalangi andrõ. *(Mar. 9, 1).*

(A. 28-36: Mat. 17, 1-9. Mar. 9, 2-9.)

28 IV. **Ba** me no ietoe'õ hoehoeo a-
drõ, ba so mato wãloe bóngi, ba i'ohe
ndra Fetero, Johane Jakobo, mõi ia
29 ba hili, mangandrõ. Ba me manga-
ndrõ ia, ba tobali mbawania, ba afoe-
30 si mbaroenia, hoemaga. Ba hiza niha,
daroea, si fahoehoeo chõnia, Moze
31 ba Elija. Molachõmi, wamaigira, la-
fatoenõ loealoea lalania, nifaloea-
nia dania ba Jeroezalema. *(F. 18, 31).*
32 Ba manoekõoe ndra Fetero. Ba me
tokea ira, ba la'ila lachõminia, awõ
niha andrõ, si daroea, si so ba da'õ
33 chõnia. Ba me laheta ira chõnia da'õ,
ba imane Fetero chõ Jesoe : He
samahaõ, ba da'e zi sõchi nahada,
ba damafazõchi nose, tõloe, samboea
chõoe, samboea chõ Moze, ba samboea chõ Gelija ; lõ i'ila watahõgõ
hadia wehedenia. Ba barõ wehede- 34
nia andrõ, ba so lawoeo, iloemõ'õ
ira. Ba ata'oe ira, me mõi ira bacha
ba lawoeo andrõ. Ba so li, si oroi la- 35
woeo andrõ, imane : **„Onogoe da'õ,
nitoejoegoe, mifondrondrongo chõ-
nia"** *(Fet. II. 1, 16. 17).* Ba me tero- 36
ngo li andrõ, ba hatõ Jesoe ni'ilara.
Ba lõ hedehedera, lõ hadia ia la'o-
mbacha'õ ba niha, gofoe ha õchõ, me
loeo da'õ, hadia ni'ilara.

(A. 37–42 : Mat. 17, 14–21. Mar. 9, 14–29.)

V. **Ba** mahemoloe õ, me mõi ira 37
mitooe moroi ba hili, ba ato zamao-
ndragõ ja'ia niha. Ba hiza niha, 38
samõsa, ba zato andrõ, moe'ao ia,
imane : He samahaõ, oe'andrõ chõoe,
faigi nonogoe matoea andrõ, awai
nonogoe, ba hiza, ira'oe bechoe ba 39
i'ogomoezaõ moe'ao, ba idõdõni be-
choe, fawoechõ gilo, ifakao, lõ edõna
ia aheta. Ba no oe'andrõ ba nifahaõ- 40
mõ, ena'õ lafofanõ ia, ba tebai. Ba 41
itema linia Jesoe, imane : He ja'a-
mi, niha si lõ mamati, si no tefoejoe
tõdõ ! he wisa na wa'aragoe chõmi
ena'õ, ba ha wa'ara oetaha ba chõmi ?
Ohe ba da'e nonooe andrõ. Ba me 42
so ia moroi sa, ba idõdõni bechoe no
mege, ikandro'õ. Ba itenawã mbe-
choe si ra'iõ andrõ Jesoe, ifadõhõ
wõchõ nono matoea andrõ ba ifoeli
chõ namania.

VI. **Ba** oi tobali dõdõra, ba wa'- 43
abõlõ Lowalangi andrõ. Ba me oi
ahõlihõli dõdõra ba nilaoenia andrõ
fefoe, ba imane ba nifahaõnia : Mi- 44
fondrondrongo niwa'õgoe andre :
Tebe'e sa dania ba danga niha Nono
Niha. *(Mat. 16, 21).* Ba lõ aboto ba 45
dõdõra niwa'õnia andrõ, no tobini
chõra, fa lõ la'ila watahõgõ. Ba ata'-
oe ira wanofoe chõnia ba niwa'õnia
andrõ. *(F. 18, 34. Mar. 9, 32).*

(A. 46–48 : Mat. 18, 1–5. Mar. 9. 33–37.)

VII. **B**a tesao ba dõdõra, ha niha zeboeara maõ. *(F. 22, 24).* Ba me no i'ila gera'era dõdõra andrõ Jesoe, ba ihalõ ndraono, ibe'e ba ngainia, ba imane chõra : Na so zama'amõi jomo chõnia ono andre, na bõrõ dõigoe, ba ja'o nifa'amõinia jomo. Ba na so zama'amõi jomo ja'o, ba samatenge ja'o ifa'amõi jomo. Ha niha sa wondrege zide'ide ba chõmi fefoe, da'õ zeboea. *(F. 22, 26. Mat. 20, 26 b.t.).*

(A. 49, 50 : Mar. 9, 38–40).

VIII. **B**a itema Johane, imane : He samahaõ, no ma'ila zamõsa, sanõtõi tõimõ, wamofanõ bechoe, ba no matenawa ia, me lõ i'o'õ ita. Ba imane chõnia Jesoe : Bõi mitenawa, ha niha sa zi lõ fa'oedoe chõmi, ba no awõmi. *(Fil. 1, 18).* Ba me lõ ara tõ iroegi bawa wofanõnia ba zoroego, ba idõlõ ia ba Jeroezalema. Ba ifatenge zinenge, sowaõwaõ fõnania. Ba mofanõ da'õ, ba laroegi mbanoea Ndrawa Zamaria, ba wamaigi naha wemõrõ chõnia. Ba lõ lafa'amõi ia jomo, me no ba lala ba Jeroezalema so ia. Ba me la'ila da'õ nifahaõ andrõ, Jakobo ba Johane, ba lamane : He Toea, hadia, omasi'õ na mawa'õ galitõ moroi jawa ba mbanoea, ena'õ i'ã ira ? *(Sal. II. 1, 10 b. f.).* Ba ibali'õ ia, itenawa ira. Ba lasawa mbanoea bõ'õ. *(Joh. 3, 17 ; 12, 47).*

IX. **B**a ba wofanõ andrõ, ba so zamõsa, sangoema'õ chõnia : Da'oe'o'õ ndra'oegõ, gofoe heza mõi'õ. Ba imane chõnia Jesoe : So dõgi narõ hili ba zigõloe, ba ba wofo ba daloe mbanoea, ba so gazoeni, ba chõ Nono Niha, ba lõ naha wemõrõ. *(Mat. 8, 19 b. t.).* Ba iwa'õ ba dánõ bõ'õ : O'õ ndra'o. Ba imane : Tehe chõgoe, ena'õ mofanõdo oea, ba wogo'o amagoe. Ba imane chõnia : Acha lako'o zi mate chõra niha si mate, ba ja'oegõ, ba ae ombacha'õ mbanoea Lowalangi andrõ. *(Mat. 8, 22).* Ba so dánõ bõ'õ na, imane : Da'oe'o'õ ndra'oegõ Toea, ba tehe chõgoe oea, ena'õ oe'angonasi zi so baomo chõgoe. *(Gal. 1, 16).* Ba imane chõnia Jesoe : Gofoe ha niha ia, zanoejoe fakoe, na ifaigi foerinia, ba lõ gõna ba mbanoea Lowalangi andrõ. *(F. 17, 32, 33).*

FAZA 10.

I. Ifatenge Jesoe nifahaõ si fitoe ngafoeloe andrõ. II. Mangawoeli ira III. Dawa Zamaria andrõ sahachõ tõdõ. IV. Marata ba Maria.

I. Aefa da'õ, ba i'oniagõ na dánõ bõ'õ So'aja, fitoe ngafoeloe, ba ifatenge ira, daroedaroea, ba wowaõwaõ fõnania, ba mbanoea seboea ba ba mbanoea side'ide fefoe, ba zi mõi ia dania. *(Moz. II, 24, 1).* Ba imane chõra : Ebolo sa mbasitõ andrõ, ba sohalõwõ, ba lõ atotó ; andrõ mi'andrõ chõ zochõ basitõ andrõ, ena'õ ifatenge zohalõwõ ba mbasitõnia. *(Mat. 9, 37. 38).* Mi'ae'e ; hiza, oefatenge ami, hoelõ nono mbiribiri, ba hoenõ nasoe gatoea. *(Mat. 10, 16).* Bõi mi'ohe gabekabe, ba he bola, ba he badagahe ; bõi mi'owai niha ba lala. *(Mat. 10, 9. b. t. Sal. II. 4, 29).* Ba ba zi mõi ami jomo, ba da'õ zi fõfõna limi : „Jafaloecha wa'ohahaoe dõdõ zi samba omo andre." *(Mat. 10, 12 b. t.)* Ba na so ba da'õ nono wa'ohahaoe dõdõ, ba ahono chõnia wa'ohahaoe dõdõ andrõ chõmi; ba na lõ'õ, ba mangawoeli ia chõmi. Ba ba nomo andrõ mi'iagõ, mi'ã ba mibadoe hadia nibe'era chõmi, noa sa si nangea itema loeo sohalõwõ. Bõi mifa'ema nomo. *(Kor. I. 10, 27. Mat. 10, 10).* Ba na mõi ami ba mbanoea, ba na lafa'amõi ami, ba mi'ã hadia nibe'era chõmi, ba mifadõhõ wõchõ zofõchõ chõra, ba mimane chõra : No i'ondrasi ami banoea Lowalangi andrõ. *(Mat. 3, 2).* Ba na mõi ami ba mbanoea, ba na lõ lafa'amõi ami, ba miheta ami jomo, mi'ae ba newali chõra, ba mimane : Gawoegawoe andre na i, si falemba chõma, ba

gahe, ba mbanoeami andre, ba ma'-ezosi chõmi, ba bõi zi lõ mi'ila, wa no ahatõ mbanoea Lowalangi andrõ.
12 *(Mat. 10, 14 b. t.)*. Ba oeŵa'õ chõmi, õna'õna na zi gõna Zodoma, na loeo da'õ dania, moroi ba zi gõna mbanoea da'õ.

(A. 13–16 : Mat. 11, 20–24.)

13 Alai ndra'oegõ, Chorasi! Alai ndra'oegõ Betisa'ida! Na ba Diro ba ba Zidona mena'õ tefazõchi dandra andrõ, nifazõchi ba chõmi andrõ, ba no fõna sa'ae lafalalini mena'õ geraerara, no doemadao ira bawoe me-
14 na'õ ba no la'onoecha gonigoni. Ba õna'õna na zi gõna Diro ba Sidona, ba wangoehoekoe dania, moroi ba zi
15 gõna ami. Ba ja'oegõ Kafanaoema, tenga no moe'alaŵa'õ ndra'oegõ iroegi ba zoroego? Iroegi mbanoea tooe
16 latimba si tooe ndra'oegõ dania. Ha niha zamondrongo chõmi, ba chõgoe ifondrondrongo, ba ha niha zangositengagõ ja'ami, ba ja'o i'ositengagõ, ba ha niha zangositengagõ ja'o, ba samatenge ja'o i'ositengagõ. *(Mat. 10, 40. Tes. I. 2, 13 ; 4. 8)*.

17 II. **Ba** mangawoeli zi fitoe ngafoeloe no mege, omoeso dõdõra, lamane: He Toea, bechoe gõi, no la'o'õ lima, ba dõimõ andrõ. *(F. 9, 1. 10)*.
18 Ba imane chõra : No oe'ila Zatana andrõ, saechoe tooe moroi ba mbanoea si jaŵa, hoelõ gari mbanoea. *(Joh.*
19 *12, 31. Fam. 12, 9)*. Hiza no oetehe chõmi mihoendragõ goelõ ba tongo ba milaŵa wa'abõlõ nemali andrõ fefoe, ba lõ'õ manõ te'ala ami.*(Mat.*
20 *16, 18. Sin. 91, 13)*. Ba bõi da'õ mibe'e fa'omoeso dõdõmi, wa no la'o'õ limi bechoe andrõ ; **da'õ mibe'e fa'omoeso dõdõmi, wa no moetanõ dõimi ba zoera, ba zoroego.** *(Fil. 4, 3.*
21 *Fam. 20, 12 ; 21, 27)*. Me loeo da'õ owoeawoea dõdõnia, soroi ba Geheha ni'amoni'õ, ba imane : Oesoeno ndra'-oegõ, Ama, So'aja soroego awõ danõ, me no õbini'õ da'õ ba zatoeatoea ba ba zoneche, ba me no õ'oroma'õ ia ba ndraono. Si ndroehoe, ja'oegõ, Ama, me no si manõ wa'omasioe. *(Mat. 11, 25–27)*. Ba ibali'õ ia foeri 22
ba nifahaõnia, imane : No ibe'e ba dangagoe Amagoe fefoe hadia ia, ba lõ saboto ba dõdõ ha niha Nono andrõ, baero Nama andrõ, ba lõ saboto ba dõdõ ha niha Nama andrõ, baero Nono andrõ, awõ ba zedõna i'oroma'õ Ono andrõ. Joh. *17, 10. Heb. 2, 8)*. Ba ibali'õ ia foeri ba ni- 23
fahaõnia, ba zi ha ja'ira, imane : Ja'ahowoe hõrõ andrõ, sangila ni'-ilami andrõ. *(Mat. 13, 16. 17)*. Oeŵa'õ 24
sa chõmi : Ato zama'ele'õ, awõ zalaŵa, somasi mangila ni'ilami, ba lõ ni'ilara, ba no omasi ira mamondrongo nirongomi, ba lõ nirongora.

III. **Ba** hiza, maoso zangila ama- 25
choita, samõsa, manandraigõ ja'ia, imane: He samahaõ, he oewisa, ena'-õ oesõndra wa'aoeri si lõ aetoe andrõ ? *(Mat. 24, 35 b. t. Mar. 12, 28 b. t.)*. Ba imane chõnia : Hadia ba zoe- 26
ra goroisa andrõ ? he wisa wombasooe ? Ba itema linia, imane: „O ma- 27
si'õ Zo'aja, Lowalangioe, moroi si'aikõ ba dõdõoe, nosooe ma'asamboea zangomasi'õ ja'ia, ba õhorigõ wa'abõlõoe, awõ gera'eraoe wangomasi'õ ja'-ia; ba omasi'õ zahatõ chõoe, si mane fa'omasioe ndra'oegõ." *(Moz. V. 6, 5. Moz. III, 19, 18)*. Ba imane chõnia: 28
Si ndroehoe niŵa'õoe, o'õ da'õ, ba aoeri ndra'oegõ. *(Moz. III. 18, 5. Rom. 10, 5)*. Ba iboe'a ena'õ, imane 29
chõ Jesoe : Ba ha niha zahatõ chõgoe ? Ba imane Jesoe : So niha, si 30
mõi misi tooe, i'otarai Jeroezalema, noemalõ ba Jericho, ba faloecha ia zoraboe, laheta noechania, labõbõzi ia ba lalaoe mofanõ, larõi tooe ia, aracha mate. Ba itõrõ misi tooe 31
lala andrõ ere, ba i'ila, ba itõrõ manõ. Ba si manõ gõi nono Lewi, samõsa, 32
me iroegi da'õ, i'ila, ba itõrõ manõ. Ba itõrõ gõi da'õ Dawa Zamaria, 33
sikoli, ba me i'ila, ba ahachõ dõdõ-

nia. *(F. 17, 16, Joh. 4, 9 ; 8, 48).*
34 I'ondrasi, i'olohoeni zochonia, ilaoe
wanicha ba agoe, ifazawa ba koedo
chõnia, i'ohe ba nomo ba zi mõrõ
35 zikoli ba irorogõ. Ba mahemoloe'õ,
ba isao'õ baero domboea hoea soe-
koe, ibe'e chõ zochõ omo andrõ,
imane : Rorogõ ia, ba na õbe'e na,
baero da'e, hadia ia, ba oe'ali chõoe,
36 na mangawoelido. Hadia ba dõdõoe,
ha niha ba zi datõloe andrõ zahatõ
37 chõ nibõzi zoraboe andrõ ? Ba ima-
ne : Si hachõsi tõdõ ja'ia. Ba imane
chõnia Jesoe : Ba ae'e, ba laoe zi ma-
nõ, ja'oegõ gõi. *(F. 6, 36).*
38 IV. **Ba** me mofanõ ira, ba mõi ia
ba mbanoea side'ide ; ba so ndra ala-
we, Marata dõi, ikaoni ia jomo. *(Joh.*
39 *11, 1 ; 12, 1–3).* Ba so dalifoesõnia,
Maria dõi. ba doemadao da'õ fõna
Zo'aja, mamondrongo niwa'õnia.
40 *(Moz. V. 33, 3).* Ba Marata andrõ,
ba no owõlõ'õlõ, ba wangai hadia ia
zogoena chõnia. Ba mõi ia chõnia,
imane: He Toea, hadia, lõ ba dõdõoe,
wa ibe'e manõ sangai halõwõ
ndra'o ga'agoe, ha ja'o ? wa'õ ae
chõnia, ena'õ ibabaja gõi, itolodo.
41 Ba itema linia So'aja, imane chõnia :
He Marata ! he Marata ! wa'oja wa-
ngaboe dõdõoe, ba oja ngawalõ wa
42 lõ ahono'õ ; ba **ha sambalõ zogoena.**
No itoejoe chõnia zi sõchi andrõ
Maria, lõ laheta chõnia da'õ. *(Sin.*
27, 4. Mat. 6, 33. Joh. 6, 47, 33).

FAZA 11.

I. Famahaõ ba wangandrõ. II. Tefondrondrongo wangandrõ. III. Fangorifi sobechoe ba hoehoeo Jesoe ba da'õ. IV. Itegoe warizaio, ba wa lõ mamati, V. ba ba wamini tõdõ andrõ.

(A. 1–4: Mat. 6, 9–13).

1 I. **Ba** i'aloei naha wangandrõ ba
mangandrõ ia. Ba me no ibato, ba
imane chõnia nifahaõnia, samõsa :
He Toea, fahaõga ba wangandrõ, si
mane famahaõ Johane nifahaõnia
2 gõi, fõna. *(F. 5, 33).* Ba imane chõ-
ra : Na mangandrõ ami, ba mimane :
He Ama ! Jate'amoni'õ dõioe. Jato-
bali banoea iefoe niha. Si roegi õma, 3
be'e chõma ero ma'õchõ. Ba efa'õ 4
chõma horõma ; ja'aga sa gõi, ma'e-
fa'õ zala ba zi so sala chõma, iefoe.
Ba bõi ohe ndra'aga ba wana-
ndraigõ.
II. **Ba** imane chõra : Ha niha ba 5
chõmi, zi so si fahoewoe chõnia, na
mõi chõnia, na taloe mbongi, na ima-
ne chõnia : He le, be'e nifalaligoe
roti ma'ifoe, ha tõloe oehalõ, noa sa 6
mõi chõgoe zi fahoewoe chõgoe, i'o-
tarai koemoli, ba lõ hadia ia chõgoe,
õnia. Hadia, iwa'õ dania moroi si 7
bacha : Bõi boesi dõdõgoe, noa sa
koemoesi mbawandroehõ, ba no
mõrõ sa'ae ba ngaigoe ndraonogoe ;
tebai maoso ndra'o, ba wame'e chõoe?
Oewa'õ chõmi, he lõ'õ gõi ibe'e 8
chõnia, lõ maoso ia, me si fahoewoe
chõnia, ba maoso sa ia, me iforege
wangandrõ, ba ibe'e chõnia, ha
wa'oja zogoena chõnia. *(F. 18, 5).*
(A. 9–13 : Mat. 7, 7–11).
Ba oewa'õ chõmi : **Mi'angandrõ,** 9
ba tebe'e chõmi. Mi'angaloei, ba
misõndra. Mibõkõbõkõ mbawa-
ndroehõ, ba tebokai chõmi. Dozi 10
sa sangandrõ, ba manema, ba sa-
ngaloei, ba isõndra, ba chõ zamõkõ-
mõkõ bawandroehõ, ba tebokai. Ba 11
ha niha ba chõmi so'ono, same'e
chõ nononia kara, na i'andrõ roti, ba
ma same'e salahi gi'a oelõ, na i'andrõ
gi'a ? ba ma same'e chõnia tongo, na 12
i'andrõ gadoelo manoe ? Ba na ja'- 13
ami, si lõ sõchi, mi'ila mibe'e ga-
me'ela si sõchi ba ndraonomi, ba
tenga mendroea manõ ibe'e Ama
moroi ba zoroego Geheha ni'amoni'õ
ba zangandrõ chõnia ?
(A. 14–23 : Mat. 9, 32–34 ; 12, 22–30. Mar. 3, 22–30.)
III. **Ba** ifofanõ mbechoe si lõ hede. 14
Ba tobali, me no aheta mbechoe a-
ndrõ, ba hoemede zi lõ hede andrõ.
Ba ahõlihõli dõdõ niha sato. Ba so 15
õsa ba chõra zangoema'õ : Moroi ba
zalawa mbechoe, Beleseboe andrõ,

16 wa ifofanõ mbechoe andrõ. Ba so
zanandraigõ ja'ia, la'andrõ dandra
chõnia moroi si jaŵa ba mbanoea.
17 *(Mat. 12, 38).* Ba i'ila gera'erara,
ba imane chõra : Dozi õri, na no
fabali dõdõ, ba adoedoe ; ilangõ no-
18 mo si samboea si samboea. Ba na no
fabali gõi dõdõ Zatana, ba he moroi
wa'aro mbanoeania ? me miŵa'õ,
moroi chõ Mbeleseboe, wa oefofanõ
19 mbechoe andrõ. Ba na moroi chõ
Mbeleseboe, wa oefofanõ mbechoe a-
ndrõ, ba he moroi, wa lafofanõ iraonomi ? Andrõ ja'ira zangoehoekoe
20 ja'ami dania. Ba na moroi ba doe-
roe Lowalangi, wamofanõgoe be-
choe, ba noa sa'ae i'ondrasi ami ba-
21 noea Lowalangi andrõ. Na manaro ba
golajamania zabõlõ, si no mangaró,
22 ba ahono zi so chõnia. Ba na so za-
bõlõ moroi chõnia, na ilaŵa ia, ba
ihalõ wangõnania, tõtõnafõnia, sa-
23 bõlõ andrõ ba ifaosa niraboenia. **Ha niha zi lõ fa'awõ chõgoe, ba no si fa'oedoe chõgoe, ba ha niha zi lõ mangozara, awõgoe, ba no samazaewe.** *(Mar. 9. 40).*
(A. 24–26 : Mat. 12, 43–45.)
24 Na iheta ia ba niha bechoe si
ra'iõ, ba itõrõi danõ si lõ idanõ, ma-
galoei sahono ia, ba me lõ isõndra,
ba imane : Da'oefoelido ba nomo-
25 goe andrõ, ba zi otarai ndra'o. Ba
na iroegi, ba i'ila, no moebõzini ba no
26 moehaogõ. Ba mõi ia, ihalõ awõnia
mbechoe bõ'õ, si lõ sõchi moroi chõ-
nia, fitoe, ba mõi ira bacha, labali'õ
omora da'õ no mege, ba tobali te-
dooe walõsõchi gamozoea niha a-
ndrõ, moroi ba mbõrõta. *(Joh. 5, 14. Heb. 6, 4–6 ; 10, 26 b. t.).* Ba me iŵa'õ
27 da'õ, ba hoemede ndra alawe, sa-
mõsa, ba niha sato, imane chõnia :
Ja'ahowoe daloe andrõ sanabina ja'-
oegõ fõna, awõ meme andrõ, niba-
28 doemõ õsi. *(F. 1, 28. 48).* Ba imane :
Ja'ia, ja'ahowoe zamondrongo taro-
ma li Lowalangi ba same'e ba dõdõ.
(Mat. 7, 21).
(A. 29–32 : Mat. 12, 38–42).

IV. **Ba** me ato zi hoeroefai ja'ia 29
niha, ba ibõrõtaigõ, imane : Niha si
lõ sõchi niha andre. La'andrõ da-
ndra, ba lõ labe'e chõra dandra,
baero dandra Jona andrõ. Hoelõ si 30
mane Jona andrõ sa, me tobali ta-
ndra ia ba mbanoea Niniwe andrõ, si
manõ gõi dania Nono Niha ba niha
andre. Maoso dania razo ira ala- 31
we, moroi raja no, na fangoehoekoe
dania, ba zi so niha da'e, ba i'etoe'õ
hoekoera, me no i'otarai wondrege
danõ, ba wamondrondrongo fa'a-
toeatoea Zelomo andrõ, ba hiza, no
tõra moroi chõ Zelomo zi so ba da'e.
Maoso dania mbanoea Niniwe andrõ, 32
na fangoehoekoe dania, oedoe niha
andre, ba la'etoe'õ hoekoera, me no
lafalalini gera'erara, ba wangomba-
cha Jona andrõ, ba hiza no tõra
moroi chõ Jona zi so ba da'e.
Lõ itoenoe wandroe niha, ba ibe'e 33
ba zi tobini, ma barõ doemba jõoe,
ibe'e ba naha wandroe jaŵa, ena'õ
oroma hagania ba zi mõi jomo.
(F. 8, 16). Fandroe mboto hõrõoe. 34
Na atoelõ hõrõoe, ba mohaga gõi
mbotooe ma'asamboea, ba na si lõ
sõchi, ba sogõmigõmi gõi mbotooe.
(Mat. 6, 22). Andrõ faigi, fa bõi ogõ- 35
migõmi haga andrõ, si so ba dõdõoe.
Ba na mohaga mbotooe andrõ ma'- 36
asamboea, na lõ hadia ia ba chõnia
zogõmigõmi, ba mohaga manõ fefoe,
hoelõ na si gõna haga wandroe ndra'-
oegõ.

V. **Ba** me fahoehoeo ia, ba i'andrõ 37
chõnia farizaio, samõsa, ena'õ mõi
ia manga ahoelõ chõnia. Ba mõi ia
jomo, manga. *(Loek. 7, 36).* Ba ahõ- 38
lihõli dõdõ warizaio andrõ, me i'ila,
lõ ihõnagõ mombanõ Jesoe, me awe-
na manga. *(Mat. 15, 2 b. t. Mar. 7, 2 b. t.).* Ba imane chõnia So'aja : Ja'- 39
ami, farizaio ma'õchõ, mihaogõ gero
mako ba ero wiga, ba tánõ bacha
chõmi, ba oi afõnoe niraboe, awõ
walõsõchi. *(Mat. 23, 25. Tit. 1, 15).*
He si lõ tõdõ ! tenga ha samõsa za- 40
mazõchi ja'ia, he tánõ baero ba he

41 tánõ bacha? *(Jes. 58, 7).* Mibe'e manõ ame'ela ba zi noemana zi so jawã,
42 ba hiza, a'oi sa'ae sõchi chõmi. Ba alai ami farizaio andrõ, me mibe'e zamboea ni'ofoeloe lõnga ba hõwa, awõ ngawalõ goelegoele fefoe, ba lõ ba dõdõmi hoekoe ba fa'omasi Lowalangi andrõ. Ni'o'õ ena'õ zi sambalõ, ba tenga gõi ni'ositengagõ zi sambalõ.
43 *(Mat. 23, 23; 12, 7.)* Alai ami, farizaio, me no omasi ami tánõ fõna sa ami ba zekola ba la'owai ami ba kade.
44 *(Mat. 23, 6. Mar. 12, 38 b. t.)* Alai ami! me hoelõ lewatõ si lõ oroma ami, latõrõ niha, ba lõ la'ila. *(Mat. 23, 27).*
45 Ba itema linia sangila amachoita, samõsa, imane chõnia : He samahaõ, ja'aga gõi õ'o'aja, wangoema'õ da'õ.
46 Ba imane : Ja'ami gõi, sangila amachoita, alai ami, me mihare'õ ba niha noro, si lõ locha lõ la'ohe, ba ja'ami, ba sara toeroemi lõ mibabaja noro
47 andrõ. *(Mat. 23, 4).* Alai ami, me mifazõchi dandra lewatõ zama'ele'õ andrõ, ba ira toeami fõna zamoenoe.
48 *(Mat. 23, 29 b. t.).* Ba tobali samadoehoe'õ nilaoe ndra toeami ami, oroma wa no omasi ami nilaoera, ja'ira sa zamoenoe, ba ja'ami zamazõchi tandra lewatõ.

(A. 49–51 : Mat. 23, 34–36.)

49 Andrõ gõi imane fa'atoeatoea Lowalangi andrõ : Oefatenge dania chõra zama'ele'õ ba sinenge, ba la-
50 boenoe õsa ba lagohi ; ena'õ te'aloei ndro zama'ele'õ andrõ fefoe, nidoewagõ, i'otarai mbõrõta danõ, iroegi
51 niha andre, si sagõtõ ; i'otarai ndro Habeli, iroegi ndro Zacharia andrõ, niboenoe ba gotaloeara naha wame'e soemange gosali. Si ndroehoe, oewa'õ chõmi, te'aloei ia dania ba niha
52 andre. Alai ami, sangila amachoita, me no mihalõ wogoë wangila lala andrõ ; ja'ami, ba lõ si mõi bacha, ba sedõna mõi bacha, ba no misaisi.
53 *(Mat. 23, 13).* Ba me mofanõ ia ba da'õ, ba ibõrõtaigõ aboea sibai ba zangila amachoita ba ba warizaio,ba lasechegõ ia, oja ngawalõ lazofoezofoe. Latarogõ ia, ena'õ lasõndra ha- 54
dia ia zi sala linia. *(F. 20, 20. Joh. 8, 6).*

FAZA 12.

I. Famangelama ba wamini tõdõ ba ba wangata'oefi niha. II. Ba wa'omasi gana'a ba ba wa'aboe dõdõ ba mbalazo. III. Famarooe dõdõ ba wa lõ mõrõ ba ba wa lõ farõi. IV. So dania wa'oedoesa, bõrõ Keriso. V. Nitõngõni dandra·

I. **Ba** owolo niha sato, ba nga- 1
foeloe ngahõnõ, tobali lahoendragõ nawõra, ba ibõrõtaigõ Jesoe, imane ba nifahaõnia oea : Mi'angelamaisi danõmõ roti ba warizaio andrõ, famini tõdõ andrõ. *(Mat, 16, 6).*

(A. 2–9 : (Mat. 10, 26–33).

Lõ'õ sa hadia ia nibaloegõ, si lõ 2
tebokai dania, ba lõ si tobini, si lõ te'ila dania. Andrõ, ha wa'oja niwa'õ- 3
mi ba zogõmigõmi, ba ba haga terongo, ba hadia niwa'õmi ba dõgi dalinga, si bacha, ba ba dete nomo jawa tetoeriagõ. Ba oewa'õ chõmi si fahoe- 4
woe chõgoe : bõi mi'ata'oefi zamoenoe boto, ba aefa õ, ba lõ la'ila moelaoe hadia ia. Ba oe'oroma'õ chõmi, 5
ha niha ni'ata'oefimi ; mi'ata'oefi zi tola manibo ba narako, na no aefa iboenoe. Si ndroehoe, oewa'õ chõmi, da'õ mi'ata'oefi. Tenga lima 6
sagada la'amawa ziliwi nali ? ba samboea lõ solifoe Lowalangi da'õ. Ba rozi mboe ba hõgõmi gõi fefoe, 7
ba no moe'erai ; bõi ata'oe ami, no tohoede ami moroi ba ziliwi nali, he wa'ae oja ira, *(Loek. 21, 18).* Ba oe- 8
wa'õ chõmi : Ha niha fefoe zamadoehoe'õ ja'o ba niha, da'õ nifadoehoe'õ Nono Niha gõi dania fõna mala'ika Lowalangi andrõ. Ba ha niha 9
zangosilõ'õgõ ja'o ba niha, da'õ ni'osilõ'õgõ fõna mala'ika Lowalangi andrõ dania. Ba ha niha fefoe zana- 10
ndrawaisi Ono Niha, ba ni'efa'õ chõnia da'õ ; ba ha niha zanandrawaisi Eheha ni'amoni'õ, ba lõ te'efa'õ chõ-

11 nia. *(Mat. 12, 31 b. t.).* Ba na la'ohe ami ba waloechata ba ba zalaŵa ba ba zolohe hoekoe, ba bõi mi'aboesi tõdõ he miwisa ba hadia wamoe'a, ba hadia niŵa'õmi. *(Loek. 21, 14 b. t. Mat.*
12 *10, 19 b. t. Mar. 13, 11).* Eheha ni'amoni'õ sa dania zamahaõ ja'ami, ba da'õ sibai, hadia niŵa'õ.
13 II. **B**a so zamõsa, awõ niha sato andrõ, imane chõnia : He samahaõ, ŵa'õ chõ ga'agoe, ena'õ mafaosa go-
14 ndrõita zatoea. Ba imane chõnia : He le ! ha niha zamataro ja'o sangoehoekoe, ba ma samaosa ondrõi-
15 ta ba chõmi ? Ba imane chõra : Mifaigi, mi'angelamaisi wa'omasi gana'a fefoe, alacha lõ fahõna, fa iroegi aoerifa si so andrõ. *(Tim. I, 6, 7–*
16 *10. Amaed. 23, 4).* Ba iŵa'õ chõra gamaedola, imane: So niha so'ana'a,
17 ba no abõlõ mboea nowinia. Ba i'era'era tõdõnia, imane : He oewisa, me lõ chõgoe nahia ba wangirõ'õ
18 boea nowigoe ? Ba imane : Da'õ oelaoe : Oedoedoegõ halasagoe, ba segeboea moroi ba da'õ oefazõchi, ba ba da'õ oe'owoeloi fefoe mboea zina-
19 nõgoe ba hadia ia zi so chõgoe. Ba oemane ba dõdõgoe : No fahõna chõoe mbalazo, ja'oegõ tõdõgoe, ha me oega fache lõ ahori ; honogõ'õ, laoe manga ba badoebadoe hadia ia
20 ba omoesoi'õgõ ! Ba imane chõnia Lowalangi : He sambõ era'era ! bongī andre lahalõ nosooe, ba nihõnamõ andrõ, ba ha õchõ mõi ? *(Sin. 39,*
21 *7. Job. 27, 8).* Si manõ lala zangozaragõ chõnia ana'a, si lõ ana'a ba chõ Lowalangi. *(Tim. I. 6, 17. Sin. 73, 25 b.t.*

(A. 22–31 : Mat. 6, 25–31.)

22 Ba imane ba nifahaõnia : Andrõ oeŵa'õ chõmi, bõi mi'aboesi tõdõ noso, hadia mbalazomi, ba bõi mi'aboesi tõdõ mboto, hadia noechami.
23 No eboea noso, moroi ba mbalazo, ba no eboea mboto, moroi ba noecha.
24 Mitõngõni gaga, lõ'õ sa manaroe ira ba lõ mamasi, lõ chõra looe ba lõ halasa, ba ibalazoi ira Lowalangi; te-
nga no arõoe tohoede ami moroi ba wofo ? Ba ha niha ba chõmi zangila 25
mondrooe'õ fa'anaoe nosonia samba si'oe, na i'aboesi tõdõ ? Ba na 26
tebai gõi ami ba wondrege zide'-ide, ba hana wa mi'aboesi tõdõ dánõ
bõ'õ ? Mitõngõni ladari mbõhõ a- 27
ndrõ, lõ'õ sa managoe ba lõ manoso; oeŵa'õ chõmi, lõ'õ gõi manõ noecha Zelomo ba lachõminia andrõ fefoe,
si mane noecha zi sara da'õ. Ba na 28
imanõ Lowalangi wamonoecha doe'-oe ba danõ, si so ma'õchõ, nitibo'õ ba galitõ mahemoloe, ba tenga mendroea manõ imanõ chõmi, sambõ
famati ? Ba ja'ami, ba bõi mi'aloei 29
hadia ni'ā, hadia nibadoe, ba bõi fawoeka dõdõmi. Niha goeli danõ a- 30
ndre sa zangaloei da'õ fefoe, ba Amami andrõ, ba no i'ila, wa sogoena chõmi da'õ. Ba mi'aloei mbanoeania. 31
ba tebe'e nõnõnõnõ chõmi da'õ. **Bõi** 32
mi'ata'oefi, ja'ami, rorogõfõ goebalo, si lõ atotó ; noa sa fa'omasi Nama, chõmi dania mbanoea andrõ. *(F. 22, 29. Jes. 41, 10. 14).*
Mi'amawa zi so chõmi, ba mibe'e 33
ame'ela ba zi noemana. Mi'asogõ chõmi mbola si tebai obooe, awõ girõgirõ si lõ ahorihori, ba zoroego, si tebai iroegi sanagõ ba si lõ ifakiko hama *(F. 16, 9 ; 18, 22. Mat. 6, 19. Heb. 10, 34).* **Ba zi so girõgirõmi sa,** 34
ba da'õ gõi so dõdõmi dania. *(Tim. I. 6, 19).*

III. **B**õi aefa'aefa mbõbõ taloe ba 35
lõwilõwimi, ba bõi matemate wandroemi, *(Efes. 6, 14. Fet. I. 1, 13. Mat. 5, 16)*, ja hoelõ niha sombalo- 36
mbaloi sochõ ja'ira ami, na mangawoeli ia moroi ba walõŵa, ena'õ i'anema'õ labokai chõnia, na so ia, na ibõkõ mbawandroehõ. *(Mat. 25, 1–13).* Ja'ahowoe zawoejoe andrõ, 37
na lõ mõrõ ira i'ila sochõ ja'ira, na so ia ; si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, molembe ia dania, ifedadao ira ba mõi ia ngoningonira. *(Mat. 24, 25 b.t.).*
Ba na so ia, na no mõrõ niha ba ma na 38
no aefa taloe mbongi, ba na si manõ

zoei, i'ila, ba ja'ahowoe ira. *(Mar. 13, 35).*

(A. 39–46 : Mat. 24, 43–51).

39 Ba bõi zi lõ aboto ba dõdõmi da'õ: Na no i'ila ena'õ sochõ omo ha wa'alawa mbóngi so zanagõ, ba lõ ifa'amõi ba nomonia ena'õ. *(Tes. I. 5, 2).*

40 Ba ja'ami gõi, mifa'anõ ami, na lõ midõnadõna sa dania so Nono Niha.

41 *(F. 21, 34–36).* Ba imane chõnia Fetero : He Toea, hadia, chõma õwa'õ gamaedola andrõ, ba ma ba chõra

42 fefoe gõi ? Ba imane So'aja : Ha niha zatoea zangai halõwõ, si lõ farõi si no atoeatoea, nibe'e zochõ barõ mbawa sangai halõwõ chõnia, ba

43 wame'e gõra, na inõtõ ? Ja'ahowoe zawoejoe andrõ, na i'ila sochõ ja'ia,

44 na so ia, no i'o'õ zi manõ. Si ndroehoe niwa'õgoe chõmi, ibe'e barõ mbawania fefoe hadia ia zi so chõnia.

45 Ba na iwa'õ ena'õ tõdõnia sawoejoe no mege : „Mogasa so zochõ ja'o", ba na ibõrõtaigõ ibagobago zawoejoe ira matoea ba sawoejoe ira alawe, ba na mangamanga ia ba mamadoe-

46 madoe toeo ba maboemaboe, ba so dania zochõ sawoejoe andrõ, na loeo lõ idõnadõna, ba ha wa'alawa loeo, ba lõ i'ila, ba i'õtõ daloe ba ibe'e goerachania, awõ zi lõ mamati.

47 Ba sawoejoe andrõ, si no mangila somasi zochõ ja'ia, ba si lõ mangasiwai hadia ia ba si lõ molo'õ somasi zochõ, ba la'abõlõgõ wamõzi. *(Jak.*

48 *4, 17).* Ba ha niha zi lõ mangila, ba ilaoe hadia ia zi gõna ia bõzibõzi, ba la'õnaigõ wamõzi ja'ia. Ba dozi, ha chõ zoja labe'e, ba oja lasoegi chõnia, ba ha chõ zoja labe'e ba danga, ba oja gõi la'andrõ chõnia.

49 IV. **Ba** wolohe alitõ ba goeli danõ so ndra'o, ba omasido sibai, na no

50 moehola ia ena'õ ; *(Jes. 4, 4)* ba so nibajagõ chõgoe dania, ba lõ ahono

51 dõdõgoe ibe'e, irege no awai. Hadia, miwai ba wolohe fa'atoelõ ba goeli danõ so ndra'o ! Tenga da'õ, oewa'õ chõmi, ba wolohe fa'oedoesa

52 mõi ndra'o. *(Mat. 10, 34 b. t.)* I'otarai da'e sa, ba fa'oedoe zi dalima, si ha samba omo ; fa'oedoe zi datõloe ba zi daroea, ba fa'oedoe zi daroea ba zi datõloe. Fa'oedoe nama chõ 53 nono ba fa'oedoe nono chõ nama, ba ina chõ nono alawe ba ono alawe chõ nina, inania chõ noemõnõ ba oemõnõ chõ ninania matoeania.

V. **Ba** imane gõi ba niha sato : 54 Na mi'ila so lawoeo moroi ba gahe mbanoea, ba gaechoela loeo, ba i'anema'õ mimane : So deoe dania, ba itõrõ zi manõ. *(Mat. 16, 2 b. t.).* Ba na angi moroi raja, ba mimane : 55 Aoechoe zino dania, ba itõrõ. He 56 ja'ami, samini tõdõ ! amoeata danõ ba amoeata mbanoea, ba no mi'ila mihoekoe, ba inõtõ andre, ba he wisa wa lõ mi'ila mihoekoe ? Ba hana wa 57 tenga moroi ba dõdõmi manõ gõi mihoekoe, hadia zatoelõ? Na fao 58 ami zi fa'oedoe chõoe, we'amõi ba goemandroe, ba forege ba lala, ena'õ aefa ndra'oegõ chõnia, fa bõi isõbi ndra'oegõ chõ zangoehoekoe, ba ibe'e ba danga wazoeri ndra'oegõ sangoehoekoe, ba ikoeroe'õ fazoeri. *(Mat. 5, 25 b. t.).* Oewa'õ chõoe, lõ'õ 59 manõ aefa'õ ba da'õ, na so zi tosai si sakefe, õmõoe, si lõ moeboe'a.

FAZA 13.

I. Banoea Galilaia andrõ, niboenoe Wilato. II Amaedola: Marafala. III. Famadõhõ fõchõ ndra alawe sakõi. IV. Amaedola: Tanõmõ lada ba tanõmõ roti. V. Famarooe tõdõ ba wangaloei fangorifi ba mbanoea foeri. VI. I'e'esi Jeroezalema Jesoe.

I. **Ba** so niha õsa, me loeo da'õ, 1 la'ombacha'õ chõnia mbanoea Galilaia andrõ, nifaroeka Wilato do ba zoemange andrõ chõra. Ba itema 2 lira, imane chõra : Hadia, miwai eboea horõ mbanoea Galilaia andrõ, moroi ba horõ mbanoea Galilaia bõ'õ fefoe, me no gõna ira da'õ? Tenga da'õ, oewa'õ chõmi ; na lõ 3 mifalalini gera'erami sa, ba oi si manõ wa'atekikomi dania. *(F. 19,*

4 *42 b. t.)* Ma si feleẅaloe andrõ, nilangõ malige andrõ ba Ziloa, si mate ba da'õ, hadia, miwai eboea zalara, moroi ba zala niha bõ'õ fefoe, banoea
5 Jeroezalema ? *(Neh. 3, 15).* Tenga da'õ, oeẅa'õ chõmi ; na lõ mifalalini gera'erami sa, ba oi si manõ wa'atekikomi dania.
6 II. **Ba** iẅa'õ gamaedola andre: So niha fõna, si so tõla marafala, nitanõ ba kaboe nagoe chõnia ; ba mõi ia mamaigi boea chõnia, ba lõ ni'ilania. *(Jes. 5, 2. Jer. 8, 13. Mat.*
7 *21, 19).* Ba imane ba zohalõẅõ ba kaboe nagoe: Hiza, no medõloe fache ae mõido, mamaigi boea ba marafala andrõ, ba lõ ni'ilagoe. Obõ ia :
8 hana wa lõ goena danõ, ibe'e ! Ba itema linia da'õ, imane chõnia: He Toea, acha so ia na zi dõfi andre gõi, irege oeko'o danõ ba mbõrõnia
9 ba irege oelaoe gobooela, ma atõ mowoea ia dania, ba na lõ'õ dania, ba obõ ia.
10 III. **Ba** mamahaõ ia ba zekola,
11 me loeo sabato. Ba hiza ndra alawe si so bechoe wõchõ, meweleẅaloe fache ae. Ba no akõi ia, tebai manõ
12 ifaõga ia. Ba me i'ila ia Jesoe, ba hoemede ia chõnia, imane : He ala-
13 we, jadõhõ wõchõoe, ba itoefa tanga ba i'anema'õ adõlõ, ba isoeno Lo-
14 walangi. Ba hoemede zatoea zekola andrõ, mofõnoe ia, me mamadõhõ fõchõ Jesoe ba zabato, imane ba niha sato : Õnõ ngaloeo zi tola mohalõẅõ ita, ba ba da'õ mi'ae mifafadõhõ'õ wõchõmi, ba bõi na loeo sabato.
15 *(Moz. 11. 20, 9).* Ba itema linia So'aja, imane : He samini tõdõ ! Tenga dozi ami midoedoe zaẅimi, ba ma kalidemi, ba zinga naha gõ, ba mi'ohe ba wamabadoegõ idanõ chõ-
16 nia, na loeo sabato? *(F. 14, 5).* Ba ma'oewoe Gaberahamo andre, nifesoe Zatana, hiza, no meweleẅaloe fache, hadia lõ latoto'õ chõnia wesoe
17 andrõ ba loeo sabato? Ba me iẅa'õ da'õ, ba oi aila zi fa'oedoe chõnia andrõ, ba oi omoeso dõdõ niha sato, ba nilaoenia andrõ fefoe, si no tetoeria.

A. 18–21: Mat. 12, 31–34. Mar. 4, 30–32.)

IV. **Ba** imane : Ha chõ fachilichili 18
mbanoea Lowalangi andrõ ? Ha famaedo oebe'e ia ? Ba mboea lada 19
fachilichili ia, nihalõ niha, nitibo'õnia ba kaboe chõnia, ba manõi ba tobali motõla, ba mangazoeni wofo ba daloe mbanoea ba ndrahania. Ba imane zoei : Ha famaedo oebe'e 20
mbanoea Lowalangi andrõ ? Ba da- 21
nõmõ roti fachilichili ia, nihalõ ndra alawe, nifaroekania ba zi tõloe jõoe hamo, irege aisõ ma'afefoe.

V. **Ba** itõrõi mbanoea seboea, 22
awõ mbanoea side'ide, mamahaõ, isaẅa Jeroezalema. *(Mat. 9, 35).* Ba 23
so zangoema'õ chõnia: He Toea, hadia, lõ ato zaoeri dania ba mbanoea foeri ? Ba imane chõra: *(Mat. 7, 14: 20, 16) :* Miforege wangaloei lala 24
wanõrõ bawa gõli sise'ise andrõ. Ato sa, oeẅa'õ chõmi, zangaloei dania fanõrõ, ba tebai. *(Mat. 7, 13).* Na no maoso sa'ae zochõ omo a- 25
ndrõ, na no ikoesi mbawandroehõ, ba na ibõrõtaigõ baero so ami mamõkõ bawandroehõ, na mimane : He So'aja, bokai chõma ! ba itema limi, imane chõmi: Lõ oe'ila ha niha ami, he moroi ami. *(Mat. 25, 10–12).* Awena dania mibõrõgõ, mimane : 26
No mangamanga ndra'aga, no mamadoe idanõ ndra'aga, ba zanehe ndra'oegõ, ba no mamahaõ ndra'oegõ ba newali chõma. *(Mat. 7, 22 b. t.).* Ba imane dania: Oeẅa'õ 27
chõmi, lõ oe'ila ha niha ami, he moroi ami. Miheta ami chõgoe, fefoe zolaoe si lõ atoelõ. *(Mat. 25, 41).* Ba 28
fege'ege dania ba da'õ ba fatangisa mboha, na mi'ila ndra Aberahamo, Iza'aki, Jakobo ba dozi sama'ele'õ andrõ, ba mbanoea Lowalangi andrõ, ba na mi'ila nitibo'õ baero ami *(Mat. 8, 11 b. t.).* Ba so dania moroi 29
ba gatoemboecha ba moroi ba gaechoela, moroi jõoe ba moroi raja,

ba manga ira ba mbanoea Lowa-
30 langi andrõ. Ba hiza, so zi so foeri, si mõi fõna dania, ba so zi so fõna, si mõi foeri dania. *(Mat. 19, 30).*

31 VI. **B**a ba da'õ sibai, ba so warizaio õsa, lamane chõnia : Heta'õ, oefanõ ba da'e, iboenoe'õ sa Herode.
32 Ba imane chõra : Mi'ae miŵa'õ chõ nasoe gatoea andrõ : Hiza, oefofanõ mbechoe ba oelaoe mamadõhõ fõchõ ma'õchõ ba mahemoloe, ba ba zi doea wongi, ba oeroegi wondrege.
33 Ba lõ tola lõ moekolido ma'õchõ ba mahemoloe ba ba zi doea wongi, me no lõ tola mate zama'ele'õ, na tenga
34 ba Jeroezalema. He Jaroezalema ! He Jeroezalema ! samoenoe sama'ele'õ, saneboe kara nifatenge chõnia ! ha me oega sa'ae oe'owoeloi mena'õ nonooe, si mane sifagelo, na i'owoeloi nononia barõ gafi, ba lõ sedõna ami. *(Mat. 23, 37 b. t.).*
35 Hiza, lõ'õ sa'ae nahami dania. Oeŵa'õ chõmi, lõ'õ manõ sa'ae mi'ila ndra'o, irege miŵa'õ dania : Ja'ohowoe zi so andrõ, ba dõi Zo'aja ! *(F. 19, 37. 38. Mat. 21, 9).*

FAZA 14.

I. Famadõl õ fõchõ zabao taloe andrõ. II. Fanenaŵa fajaŵasa. III. Amaedola : Fatomesa. IV. Ifobawa lala Jesoe ba zolo'õ ja'ia ena'õ.

1 I. **B**a me mõi ia ba nomo zalaŵa warizaio manga, ba loeo sabato, ba so ira gõi ba latarogõ ia. *(F. 11, 37.*
2 *54).* Ba hiza niha, samõsa, sabao ta-
3 loe, fõnania. Ba hoemede Jesoe, imane ba zangila amachoita andrõ ba ba warizaio : Hadia, tola lafadõhõ wõchõ ba loea sabato, ma lõ'õ ? Ba lõ hedehedera. *(F. 6, 9. Mat. 12,*
4 *10 b. t.).* Ba ibabaja zofõchõ andrõ, ifadõhõ, wõchõnia, ba ifofanõ.
5 Ba hoemede ia chõra, imane : Ha niha ba chõmi, na aechoe ba mba'a nononia, ba ma saŵinia, si lõ i'anema'õ manõbi jaŵa ja'ia, na loeo
6 sabato ? *(F. 13, 15.).* Ba tebai laboe'a da'õ. *(F. 13, 17).*

II. **B**a ilaoe gamaedola ba nikaoni andrõ, me no ifaigifaigi, wa lafahoelõ naha tánõ si jaŵa, imane chõra : *(Mat. 23, 6)* Na so zogaoni ja'-
8 oegõ ba walõŵa, ba bõi dadao ba naha tánõ si jaŵa, ma ta'ila so nikaoninia salaŵa moroi chõoe, *(Amaed. 25, 6. 7)* ba na so zogaoni ja'ami, ba
9 imane chõoe : Fonaha da'e, ba ibõrõtaigõ aila ndra'oegõ wedadao tá-
10 nõ si tooe sibai. Na lakaoni ndra'oegõ, ba ae dadao ba naha tánõ si tooe sibai, ena'õ, na so zogaoni ja'oegõ, ba imane chõoe : Fa'ese'õ mijaŵa le ! ba awena tefosoemange ndra'oegõ fõna nawõoe ba wemanga fefoe *(F. 18, 14. Mat. 23, 12).*
11 **Dozi sa, ha niha zamali'õ salaŵa ja'ia, da'õ ni'ide'ide'õ, ba ha niha zangide'ide'õ ja'ia, da'õ nibe'e salaŵa.** Ba imane gõi ba zogao-
12 ni ja'ia andrõ : Na õkaoni manga niha si hoelõ wongi, ba ma na owi, ba bõi kaoni zi fahoewoe chõoe, ba ma talifoesõoe, ba ma si tenga bõ'õmi, ba ma banoeami so'ana'a, fa bõi lakaoni gõi ndra'oegõ mangawoeli, ba õtema zoelõ. *(Mat. 5, 46 b. t.).*
13 Na fatome ndra'oegõ, ba kaoni zi noemana ba sagabõda ba sogomboejoemboejoe ba sagaoe'a, *(Amaed. 3, 27. Jes. 58, 7),* ba ja'ahowoe ndra'-
14 oegõ, lõ'õ sa chõra soelõ chõoe, ba tesoelõni chõoe ba wemaoso niha satoelõ andrõ dania. *(Mat. 6, 4 ; 25, 35 b. t.).*

15 III. **B**a me irongo da'õ si samõsa, awõra ba wemanga, ba imane chõnia : Ja'ahoewoe zi manga ba mbanoea Lowalangi andrõ. *(F. 13, 29. Fam. 19, 9).* Ba imane chõnia : So
16 niha si fatome, owoeloa seboea chõnia, ato nikaoni. *(Mat. 22, 2 b. t.).*
17 Ba ifatenge zawoejoenia, me inõtõ gowoeloa, ba wangoema'õ ba nikaoni andrõ : Mi'aine, no awai. Ba la-
18 bõrõtaigõ la'andrõ aefa ira, ha sara dõdõ manõ fefoe. Imane chõnia si fõfõna : So ni'õligoe benoea, ba lõ tola lõ mõido moefaigi, oe'andrõ chõoe,

19 efa'õ ndra'o. Ba imane si samõsa : So ni'õligoe õrõbao, foeloe nga'eoe, ba mõido moetandraigõ ; oe'andrõ
20 chõoe, efa'õ ndra'o. Ba si samõsa, ba imane : No mangowaloedo, ba andrõ tebai mõi ndra'o. *(Moz. V. 24, 5). Kor. 1. 7, 29–35).* Ba ifoeli
21 ia sawoejoe no mege, i'ombacha'õ da'õ chõ zochõ ja'ia. Ba mofõnoe zatoea baomo andrõ ba imane chõ zawoejoenia andrõ : Ta'ita'i ae ba newali misa, ba mbanoea, ba fasao jomo ba da'e zi noemana ba sagabõda ba sagaoe'a ba sogomboe-
22 joemboejoe. Ba imane sawoejoe andrõ : He Toea, no oe'o'õ niwa'õoe,
23 ba so na naha. Ba imane toea andrõ chõ zawoejoe : Ae ba lala ba ba zinga gõli misa, ba farooe dõdõra ba we'amõi jomo, ena'õ afõnoe nomo-
24 goe. Oewa'õ sa chõmi, samõsa lõ'õ dania si manga ba watomesa andrõ chõgoe., niha si tohõna moekaoni andrõ.
25 IV. **B**a ato zi fao chõnia ba lala, niha, ba ibali'õ ia, imane chõra :
26 Na so zangondrasi ja'o, ba na tenga si fa'oedoe chõ namania ba chõ ninania ba chõ wo'omonia ba ba ndraononia ba ba dalifoesõnia matoea ba ba dalifoesõnia alawe ba ba nosonia na i, ba tebai nifahaõgoe ia.
27 *(F. 18, 29 b. t. Mat. 10,37 b. t.).* Ha niha zi lõ moloe'i rõfania, ba wolo'õ ja'o, ba tebai nifahaõgoe. *(F. 9, 23).*
28 Ha niha sa ba chõmi, sedõna mangotomosi malige, si lõ doemadao oea mangerai balazo, na iroegi, ba wa-
29 maloea ja'ia ? Fa bõi labõrõtaigõ wango'aja ja'ia dozi samaigi, na no ifobõrõ, ba na tebai i'asiwai dania,
30 fa bõi lamane : No ibõrõtaigõ wotomo niha da'õ, ba tebai i'o'ozoei.
31 Ma ha niha razo sedõna manoewõ razo bõ'õ, si lõ doemadao oea mangoehoehoeo'õ, na tola ifaondragõ zamaondragõ ja'ia, si doea woeloe ngahõnõ niha, na ha foeloe ngahõnõ
32 chõnia ? Ba na tebai, ba ifatenge zinenge, fatoca arõoe na zi samõsa, i'andrõ wangatoelõ. Ba si manõ gõi 33
ami fefoe, ha niha zi lõ mangositengagõ fefoe hadia ia zi so chõnia, ba tebai nifahaõgoe ia. *(Mat. 13, 44).* Si sõchi sa nasio, ba na taja wa'asi'asi 34
nasio gõi, ba hadia labe'e fangazõchi. *(Mat. 9, 50. Mat. 5, 13).* Lõ 35
goenania ba danõ ba lõ'õ gõi goenania fangatabõ zinanõ ; tetibo manõ ia. Si so tõgi dalinga ba wamondrongo, ba jamoefondrondrongo !

FAZA 15.

Amaedola: I. Biribiri seloengoe ba hoea soekoe saechoe. II. Ono seloengoe.

I. **B**a oi la'ondrasi ia sanema beo 1
ba seboea horõ, ba wamondrondrongo hoehoeonia. *(F. 5, 29 b. t.).* Ba koe- 2
mõkõkõkõ warizaio ba sangila amachoita, lamane : Ifa'amõi chõnia zeboea horõ da'õ ba oroedoe manga ia chõra. *(F. 7, 34. 39).* Ba ilaoe chõra 3
gamaedola andre, imane: Ha niha ba 4
chõmi zi so biribiri, otoe nga'eoe, ba na eloengoe zageoe, hadia, lõ irõi ba danõ si mate zi siwa woeloe a siwa, ba i'o'õ zi sageoe andrõ, irege isõndra? *(Mat. 18, 12. 13. Sin. 119, 176).* Ba 5
na no isõndra, ba i'angalisigõ, omoeso dõdõnia, *(Jes. 40, 11)* ba 6
na iroegi jomo, ba ikaoni zi fahoewoe chõnia, awõ zi fahatõ omo chõnia, imane chõra : Acha omoeso dõdõmi, awõgoe, me no oesõndra mbiribirigoe andrõ, si no eloengoe andrõ ? Oewa'õ chõmi, si manõ gõi wa'o- 7
moeso dõdõ ba zoroego, ba niha, samalalini era'era, he ha samõsa, moroi ba wa'omoeso dõdõ ba zi siwa woeloe a siwa, si lõ mogoena famalalini era'-era. *(F. 5, 32).* Ba heza so ndra ala- 8
we, si so hoea soekoe, foeloe nga'õrõ, ba na aechoe zagõrõ chõnia, hadia, lõ itoenoe wandroe, ba lõ ibõzini nomo, ba lõ iforege wangaloei, irege isõndra ? Ba na no isõndra, ba 9
ikaoni ndra alawe si fahoewoe chõnia, awõ zi fahatõ omo chõnia ba imane : Acha omoeso dõdõmi, awõ-

goe, me no oesõndra hoea soekoe a-
10 ndrõ, si no aechoe. **Oewã'õ chõmi, si manõ wa'omoeso dõdõ ba zanehe mala'ika andrõ, ba zoroego, ba niha, samalalini era'era, he ha samõsa.**
11 II. **Ba** imane : So niha fõna, si so
12 ono matoea, daroea. Ba imane si achi chõ nama : He ama, be'e chõgoe dána chõgoe gana'a andrõ. Ba
13 ifaosa chõra zi so andrõ. Ba lõ ara foeri õ, ba i'ozaragõ fefoe hadia ia si achi nono andrõ no mege, ilaoe mofanõ, isawa danõ sarõoe ba ba da'õ ihori gana'ania, manibo manõ ia.
14 *(Amaed. 23, 21).* Ba me no ihori fefoe hadia ia, ba itõrõ lofo sabõlõbõlõ danõ andrõ ma'asagõrõ, ba ibõrõ-
15 taigõ lõ balazo chõnia. Ba mõi ia moe'olembai niha ba danõ andrõ, samõsa, manga gazi ; ba ifatenge ia da'õ ba mbenoeania, ba wokoebaloi
16 bawi. Ba omasi ia ifo'õsi daloenia lõlõ mbanio, õ mbawi, ba lõ same'e
17 chõnia. Ba i'era'era tõdõnia ba imane : Ha wa'ato zangai halõwõ chõ namagoe, si lõ ambõ õ, ba ja'o, ba tekiko wa'olofo ba da'e. *(Moz. V. 30, 1 b. t.).* Damaoso ndra'o, mõido chõ
18 namagoe ba oemane chõnia : He ama ! no oefazõchi horõ ba zoroego ba fõnaoe, *(Eser. 9, 6. Sin. 51, 6),*
19 tenga sa'ae si nangea lawa'õ onooe ndra'o, acha hoelõ zi manga gazi
20 ndra'o chõoe, samõsa. Ba maoso ia, mõi ia chõ namania. Ba me arõoe ia na, ba i'ila sa'ae ia amania, ba a-hachõ dõdõ, fagohi ia, italagoei mbagi, fa'ago bawa ia chõnia. *(Jer.*
21 *3, 12).* Ba imane chõnia ono : **He ama, no oefazõchi horõ ba zoroego ba fõnaoe, tenga sa'ae si nangea**
22 **lawa'õ onooe ndra'o.** Ba imane ama ba zawoejoenia : Mihalõ mbaroe loeõ si sõchi andrõ ba mibe'e baroenia, mibe'e laedoeroe ba doeroenia ba badagahe ba gahenia,
23 *(Jes. 61, 10. Fam. 3, 18).* ba mihalõ nono zawi niboela andrõ, mitaba
24 ba ta'ã, acha omoeso dõdõda, **me no ifoeli aoeri nonogoe andre, si no mate, no eloengoe ia, ba no moesõndra. Ba ibõrõtaigõ omoeso dõdõra.** *(Efes. 2, 1–5).* Ba no so ba nowi nonon- 25
nia si a'a. Ba me ifoeli ia me ahatõ ia ba nomo, ba irongo wanoenõ ba folaja. Ba hoemede ia chõ za- 26
woejoe, isofoe chõnia hadia da'õ. Ba 27
imane chõnia da'õ : No so nachioe andrõ, ba no ifataba'õ nono zawi niboela andrõ amaoe, me no mangawoeli ia chõnia, me lõ si gõna ia hadia ia. Ba mofõnoe ia ba lõ edõ- 28
na mõi ia jomo. Ba mõi tooe namania, ifarooe dõdõnia. Ba itema li na- 29
mania, imane : Hiza, ha me oega fache enonioe ndra'o, ba lõ oerai oesawõ goroisamõ, ba chõgoe lõ õrai õbe'e nono mbiribiri, ena'õ omoeso dõdõgoe, awõ zi fahoewoe chõgoe. Ba me no so nonooe andrõ, 30
si no mangohori ana'ania, awõ zohorõhorõ, ba no õfataba'õ chõnia nono zawi niboela andrõ. *(Amaed. 29, 3).* Ba imane chõnia : He onogoe, 31
si lõ teboelõ chõgoe ndra'oegõ, ba hadia ia fefoe zi so chõgoe, ba chõoe. Ba somoeso tõdõ sa ita ena'õ, so- 32
woeawoea tõdõ, me no ifoeli aoeri nachioe andrõ, si no mate ; no eloengoe ia, ba no moesõndra.

FAZA 16.

I, Satoea zangai halõwõ, si lõ atoelõ tõdõ. II. Niha so'ana'a ba niha si noemana, sotõi Lazaro.

I. **Ba** imane gõi ba nifahaõnia : 1
So niha so'ana'a fõna, si so satoea zangai halõwõ ; ba te'adoegõ da'õ chõnia, ihori gana'ania. Ba hoemede 2
ia chõnia, imane chõnia : Hana wa si manõ nirongogoe chõoe ? Ombacha'õ he wisa wangaimõ halõwõoe andrõ, tebai sa'ae satoea zangai halõwõ ndra'oegõ. Ba imane dõdõnia 3
satoea zangai halõwõ andrõ : He oewisa ? ihetado sa satoea zangai halõwõ sochõ ja'o ; tebai mogo'o tanõ ndra'o ba ailado mangandrõngandrõ bõli gõgoe. Oe'ila he oewisa, 4

ena'õ lafa'amõido jomo chõra, na
5 ahetado satoea zangai halõwõ. Ba
idozigõ zo'õmõ chõ zochõ ja'ia, we-
hede chõra, ba imane ba zi fõfõna
andrõ: Ha wa'eboea gõmõoe chõ
6 zochõ ja'o? Ba imane: Otoe laoe-
roe fanicha. Ba imane chõnia: Ha-
lõ zoeramõ, dadao, ba ta'ita'i soera
7 lima woeloe. Ba imane ba zi samõ-
sa: Ba ja'oegõ, ha wa'eboea gõmõoe?
Ba imane: Otoe ngasoë fache.
Imane chõnia: Halõ zoeramõ ba
8 soera wãloe ngafoeloe. Ba isoeno
sochõ zatoea zangai halõwõ andrõ,
si lõ atoelõ tõdõ, me no i'onechesi.
Me no oneche nono niha goeli danõ
andre, moroi ba nono haga andrõ, ba
9 chõ nawõra andrõ. *(Efes. 5, 8).* **Ba**
oewa'õ chõmi, mihoewoe chõmi
niha, ana'a si lõ atoelõ andrõ,
ena'õ lafa'amõi ami ba nose andrõ
ba mbanoea foeri, na no ahori
ia. *F. 12, 33. Mat. 25, 35 b. t.).*
10 **Ha niha zi lõ farõi ba wondrege**
zide'ide andrõ, ba lõ'õ gõi farõi
ba zeboea, ba ha niha zofaja ba
wondrege zide'ide andrõ, ba mofaja
11 **gõi ba zeboea.** *(F. 19, 17)* Ba na
mofaja ami ba gana'a si lõ atoelõ
andrõ, ba ha niha zame'e ba da-
12 ngami si ndroehoe andrõ? Ba na
no mofaja mege ami ba zi tenga
chõmi, ba ha niha zame'e chõmi si
13 ndroehoe chõda? Na sangai halõ-
wõ, ba samõsa lõ sangila faoma
i'o'õ, na daroea zangoni ja'ia;
ma fa'oedoe ia ba zi samõsa, ba i'o-
masi'õ zi samõsa, ba ma i'o'õ li zi sa-
mõsa, ba i'ositengagõ zi samõsa; tebai
enoni Lowalangi ami, na enoni
14 gana'a gõi. *(Mat. 6, 24).* Ba
larongo gõi da'õ fefoe farizaio andrõ
somasi ana'a, ba la'o'aja ia. *(Mat.*
15 *23, 14).* Ba imane chõra: Ja'ami
miboe'aboe'a ba hoeloemi zi lõ sõ-
chi ba zanehe niha, ba Lowalangi
zangila tõdõmi; hadia zeboea ba
niha, ba ni'ogorofi sa ba Lowalangi.
16 *(F. 18, 9 b. t.).* Iroegi Johane andrõ,
ba oroisa ba sama'ele'õ, ba i'otarai
da'õ, ba tetoeriagõ mbanoea Lowa-
langi andrõ, ba dozi lasõndragõ ira
bacha. *(Mat. 11, 12. 13).* Ba ofõna 17
adoedoe mbanoea si jawa, awõ da-
nõ, atõ awoe'a zamboea tandra wa-
mabali andrõ, ba goroisa andrõ.
(F. 21, 33. Mat. 5, 18). Na so za- 18
nibo ngambatõnia ba na ihalõ dánõ
bõ'õ, ba sohorõ da'õ. Ba ha niha
zangai nitibo'õ ndra matoea, ba so-
horõ. *(Mat. 5, 32; 19, 8. 9).*
II. **Ba** so me fõna niha so'ana'a, 19
sobaroe baroe loeo manõ ba moeko
si sõchi sibai, ero ma'õchõ i'omoe-
soi'õ manõ dõdõnia, lõ ambõ'ambõ
hadia ia. *(Joh. 5, 5. Joh. I. 2, 16).*
Ba so gõi zi noemana, Lazaro dõi, 20
nitooe'õ barõ mbatõnia, oi gigimõ.
Ba omasi da'õ ihalõ õnia zi lõ a'oi 21
ba wemanga zo'ana'a andrõ. Ba so gõi
nasoe, lafelafelai gigimõnia andrõ Ba 22
ha samoeza ma'õchõ, ba mate zi noe-
mana andrõ, ha la'ohe ia ba gaheta
Gaberahamo mala'ika. Ba mate gõi
zo'ana'a no mege, ba lako'o. *(Heb.*
1, 14. Mat. 8, 11. Joh. 21, 23 b. t.
Sin. 73). Ba ba mbanoea tooe, ba 23
ifaõga hõrõnia, me no i'ila wa'afõ-
chõ, ba i'ila Gaberahamo, ba zarõoe,
awõ Lazaro no mege, ba gahetа-
nia. Ba moe'ao ia, imane: He Toe- 24
agoe, Aberahamo! hachõsi tõdõ
ndra'o, ba fatenge Lazaro andrõ,
ena'õ i'oengoegõ zara noewoe doe-
roenia ba nidanõ, ba i'okafoei lela-
goe, me no afõchõ chõgoe ba holaho-
la galitõ andre. *(Mar. 3, 43 b. t.).* Ba 25
imane Aberahamo: He onogoe, tõ-
rõtõrõ tõdõoe, wa no õtema zi sõchi
andrõ, tána chõoe, gõtõ we'asomõ
ba goeli danõ, ba si manõ gõi wa no
itema zi lõ sõchi andrõ Lazaro; ba
iada'e, ba terara dõdõnia ba da'e, ba
chõoe, ba fa'afõchõ. *(Sin. 17, 14. 15).*
Ba baero õ fefoe, ba no moe'a'aro'õ 26
gohokoho seboea ba gotaloeada, ena'õ
tebai latõrõ sedõna mõi ba chõmi,
soroi da'e, ba tebai gõi zi otarai mo-
roi sa chõmi, si mõi ba da'e ena'õ.
Ba imane: Ba oe'andrõ chõoe Toea, 27

ena'õ õfatenge ia ba nomo namagoe,
28 so nã sa dalifoesõgoe, dalima, ena'õ
ifadoehoe'õ chõra, fa bõi mõi ira gõi
29 ba naha wa'afõchõ andre. Ba imane
Aberahamo : **So chõra zoera Moze ba soera zama'ele'õ andrõ; ndramoefondrondrongo da'õ.** *(Jes. 8, 20. Joh. 5, 39.)*.
30 Ba imane: Ai lõ'õ Toeagoe Aberahamo, ha na mõi chõra
zi otarai zi no mate, awena lafala-
31 lini gera'erara. Ba imane chõnia : Na
lõ lafondrondrongo li Moze, awõ li
zama'ele'õ, ba lõ'õ gõi mamati ira,
na so zi maoso moroi ba ngai zi mate
(Joh. 11, 44. 53 ; 12, 9. 10).

FAZA 17.

I. Famangelama ba wangala andrõ. II. Ni'efa'õ zala dalifoesõ. III. Abõlõ wamati, he no ide'ide. Bõi tasoeno ita. IV. Famadõhõ fõchõ zobooe aoeri, si dafoeloe. V. Ha wa'ara aloea mbanoea Lowalangi andrõ.

1 I. **Ba** imane ba nifahaõnia : Te-
bai sa lõ fangala andrõ, ba alai za-
2 mobõrõ ja'ia ! *(Mat. 18, 6. 7)*. Mo-
hare ia, na labe'e gowe zalawa ba
mbaginia ena'õ, ba na lahanigõ ia
ba nasi, moroi i'alani zamõsa zi-
de'ide andrõ.
3 II. **M**ifaigifaigi dõdõmi ! Na mo-
sala dalifoesõoe, ba tegoe ia, ba na
mangesa dõdõnia, ba efa'õ chõnia.
4 *(Mat. 18, 15 b. t.)*. Ba he mewitoe
ma'õchõ mosala ia chõoe, ba na me-
witoe ifoeli ia chõoe, ba imane: Ma-
ngesa dõdõgoe ; ba efa'õ chõnia.
(Mat. 18, 21. 22).
5 III. **Ba** lamane sinenge andrõ
chõ Zo'aja : Dooe'õ wamatima !
6 *(Mar. 9, 24)*! Ba imane So'aja : Na
so chõmi wamati, ezai si samba nga-
woea boea lada, ena'õ, ba miwa'õ
ena'õ ba marafala andrõ : Deha'õ ba
fawoe'a'õ, tanõ'õ ba nasi, ba ifondro-
7 ndrongo limi. *(Mat. 17, 20)*. Ba ha
niha ba chõmi zi so sawoejoe, sama-
koemakoe ba laza, ba ma sokoe-
baloi oerifõnia, hadia, na i'otarai
nowi, hadia, imane chõnia : Dõlõ'õ
ba da'e, laoe manga ? Hadia, lõ ima- 8
ne : Asiwai gõgoe, ba olembe ba
halõhalõ chõgoe hadia ia, irege aefa
manga ndra'o, ba awena dania ma-
nga ndra'oegõ? *(F. 12, 35. 37)*. Hadia, 9
i'andrõ saoha gõlõ chõ zawoejoe
andrõ dania, me no i'o'õ hadia ni-
wa'õ chõnia ? Si manõ gõi ami, na no 10
ahori mi'o'õ hadia ia niwa'õ chõmi,
ba mimane : Sawoejoe si lõ goena
ndra'aga, hadia gõmõma halõwõ'
da'õ nihalõma. *(Job. 22, 2. 3 ; 41, 2)*.
IV. **Ba** me isawa Jeroezalema, ba 11
itõrõ daloe danõ Zamaria ba taloe
danõ Galilaia. Ba iroegi mbanoea si- 12
de'ide, ba lala, ba faloecha ia zo-
booe aoeri, ira matoea, dafoeloe ;
lõ lahatõ'õ ira. *(Moz. III. 13, 45. 46)*. Ba moe'ao ira, lamane : He 13
Jesoe, samahaõ, hachõsi tõdõ ndra'-
aga ! Ba me i'ila ira, ba imane chõra: 14
Mi'ae mi'oroma'õ ami ba gere. Ba
tobali barõ we'amõi andrõ, ba dõhõ
wõchõra. *(F. 5, 13. 14. Moz. III. 14, 2 b, t.)*. Ba si samõsa, me i'ila, no 15
dõhõ, ba ifoeli ia, i'eboea'õ linia wa-
noeno Lowalangi, itoehi danõ fõna- 16
nia, wangandrõ saoha gõlõ chõnia ;
ba Dawa Zamaria da'õ. *(Loek. 10, 33)*. Ba hoemede Jesoe, imane : Ha- 17
dia, tenga dafoeloe ira zi dõhõ
fõchõ ? heza so zi dasiwa? Hadia, lõ 18
ni'ilada zangawoeli, ba wamosoe-
mange Lowalangi, baero niha bõ'õ
andrõ ? Ba imane chõnia : Faoso, 19
foeli'õ, no i'orifi'õ famatimõ andrõ.
(F. 8, 48).
V. **Ba** me lasofoe chõnia farizaio, 20
ha wa'ara aloea mbanoea Lowala-
ngi andrõ, ba itema lira, imane :
Na aloea mbanoea Lowalangi andrõ, ba lõ eboea nininini; *(F. 19, 11. Hal. zin. 1, 6. Joh. 18, 36)*; **Lõ'õ sa** 21
lawa'õ dania: Ja'e ia, ba ma: hiza, ba da'õ. Hiza sa, banoea Lowalangi andrõ, ba no so ba chõmi. *(Rom. 14, 17)*. Ba imane chõ ndra nifahaõ : 22
Iroegi loeo dania, ba omasi ami mi'-

ila mbawa Nono Niha andrõ, mato
23 ma'õchõ, ba lõ faloecha mi'ila. Ba
lamane chõmi dania : Hiza ! Ja'e !
Ba bõi mi'ae'e, bõi mi'o'õ. *(F. 21, 8.*
24 *Mat. 24, 23–27).* Hoelõ si mane gari
mbanoea andrõ sa, si otarai wondre-
ge mbanoea, sihaga iroegi wondrege
tánõ sa, si manõ gõi Nono Niha
25 dania, na bawania andrõ. Ba lõ tola
lõ oja itaha oea famakao ba lati-
26 bo'õ ia niha andre. *(Mat. 16, 21).* Ba
hoelõ si mane me loeo Noachi, si manõ
gõi dania, na bawa Nono Niha a-
27 ndrõ. *(Mat. 24, 36).* Mangamanga
ira, labadoebadoe hadia ia, mango-
waloe ira ba mõi nihalõ, iroegi loeo
andrõ, me mõi jawa Noachi ba no-
wo andrõ ; ba so wa'anõnõ danõ a-
28 ndrõ ba tekiko ira fefoe ibe'e. Hoelõ
si mane me loeo Loti : mangamanga
ira, mamadoemadoe hadia ia, ma-
mawamawa hadia ia ba mowõliwõli,
manõnanõ sinanõ ira ba mangoto-
motomosi omo. *(Moz. I. 18, 20;*
29 *19, 24 b. t.).* Ba me loeo iheta ia
Loti ba Zodoma andrõ, ba moteoe
alitõ ba talõ balera moroi ba mba-
noea si jawa ba ifakiko ira fefoe.
30 Si manõ gõi dania, na loeo to'ele No-
31 no Niha. Ba na loeo da'õ dania, ba
na so zi so jawa ba dete nomo, ba
jomo so gamagamania, ba bõi jamõi
tooe, ba wangai ja'ia, ba si so ba no-
wi, ba si manõ gõi, bõi jamoefoeli
32 ia foeri. *(Mat. 24, 17. 18).* Mitõrõ-
tõrõ tõdõmi wo'omo Loti andrõ !
33 *(Moz. I. 19, 26).* Ha niha zangaloei
nosonia, chõnia aetoe ia, ba ha niha
zaetoe noso, da'õ zangorifi ja'ia.
34 *(F. 9, 24).* Oewa'õ chõmi, daroea
zi faedo mõrõ, na bóngi da'õ, samõ-
sa ni'ohe, ba si samõsa, ba nirõi,
35 *(Mat. 24, 40 b. t.).* Daroea zoroedoe
wanoetoe fache, samõsa ni'ohe, ba si
36 samõsa, ba nirõi. Daroea zi so ba no-
wi, samõsa ni'ohe, ba si samõsa, ba
37 nirõi. Ba latema linia, lamane chõ-
nia : Heza, Toea ? Ba imane chõra:
Ba zi so amatela, ba da'õ gõi owoelo
mojo. *(Mat. 24, 28).*

FAZA 18.

I. Amaedola: Sangoehoekoe si lõ atoelõ. II. Farizaio ba sanema beo. III. Ifahowoe'õ ndraono Jesoe. IV. Ono matoea andrõ, seboea ana'a. V. Ihõnagõ i'ombacha'õ Jesoe wamakao ja'ia. VI. Famadõhõ fõchõ hõrõ zaoe'a.

I. **Ba** ilaoe chõra gamaedola, ba 1
wangoroma'õ wa lõ tola lõ fadoro
wangandrõ, wa bõi atage, *(Rom. 12,*
12. Efes. 6, 18. Kol. 4, 2. Tes. I. 5, 17),
imane : So me fõna zangoehoekoe 2
ba mbanoea, lõ i'ata'oefi Lowalangi,
ba lõ ba dõdõnia hadia niwa'õ niha.
Ba so lacha mbanoea ba mbanoea a- 3
ndrõ, ba mõi da'õ chõnia, imane :
Tolodo ba zi fa'oedoe chõgoe andrõ.
(Moz. II. 22, 22 b. t. Jes. 1, 17). Ba 4
ara lõ edõna ia. Ba dania, ba imane
dõdõnia: He lõ oe'ata'oefi Lowala-
ngi ba he lõ ba dõdõgoe hadia niwa'õ
niha, ba edõnado zoei oetolo lacha 5
mbanoea andrõ, me ifakao ndra'o,
fa bõi afõchõ hõgõgoe ibe'e, na lõ
ibatobato we'amõi. Ba imane So'a- 6
ja: Mifondrondrongo, hadia niwa'õ
zangoehoekoe andrõ, si lõ atoelõ tõ-
dõ. **Ba hadia, lõ itolo Lowalangi** 7
nitoetoejoenia andrõ, si'angarõfi li
ja'ia bóngi ma'õchõ; ba hadia arõrõ
ia ba chõra? *(Sin. 55, 17. 18).* **Oe-**
wa'õ chõmi, itolo ira, lõ ara sibai. 8
Ba na so Nono Niha, hadia falo-
echa ia maõ wamati ba goeli danõ?
(Sin. 145, 18. 19).

II. **Ba** so õsa zangoema'õ tõdõra 9
satoelõ ira, abe'e dõdõra ba chõra,
ba la'ositengagõ dánõ bõ'õ, ba ilaoe
gõi gamaedola ba da'õ, imane :
(F. 16, 15). Daroea zi mõi mijawa ba 10
gosali, niha, farizaio zi samõsa ba sa-
nema beo zi samõsa. So warizaio a- 11
ndrõ, imane wangandrõ : He Lowa-
langi, oe'andrõ saoha gõlõ chõoe,
me tenga si mane niha bõ'õ ndra'o-
do, tenga si mane soraboe, ba te-
nga si mane sohorõ, ba tenga gõi si
mane sanema beo andrõ. *(Jes. 58, 2*
b. t.). Mendroea zi samigoe mamoni 12

ba gõ ndra'o, ba oebe'e zamboea ni'ofoeloe zi so chõgoe fefoe. *(F. 11, 13 42. Mat. 9, 14).* Ba sanema beo andrõ, ba no so ba zarõoe, lõ'õ gõi edõna ia ifaõga hõrõnia mijaŵa ba zoroego, ibõzi manõ dotonia, imane: **He Lowalangi, hachõsi tõdõ ndra'o, 14 si no eboea horõ.** *(Eser. 9, 6).* Oeŵa'õ chõmi, satoelõ da'õ, me mangawoeli ia mitooe ba nomonia, moroi ba zi samõsa. Dozi sa, ha niha zangeboea ja'ia, da'õ ni'ide'ide'õ, ba ha niha zangide'ide'õ ja'ia, da'õ nibe'e seboea *(F. 14, 11).*

(A. 15–17: Mat. 19, 13–15. Mar. 10, 13–16.)

15 III. **Ba** la'ohe gõi chõnia ndraono sawoejoe, ena'õ itoefa ira tanga. Ba me la'ila da'õ nifahaõ, ba lategoe ira. 16 Ba hoemede chõra Jesoe, imane: Mifa'amõi chõgoe ndraono, bõi mitenaŵa; ba zi manõ sa mbanoea Lowa-17 langi andrõ. Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, si tenga hoelõ ndraono, wanema banoea Lowalangi andrõ, ba tebai manõ mõi ia bacha.

(A. 18–23 : Mat. 19, 16–22. Mar. 10, 17–22.)

18 IV. **Ba** isofoe chõnia salaŵa, imane: He samahaõ si sõchi, he oewisa, ena'õ oesõndra wa'aoeri andrõ, 19 si lõ aetoe? Ba imane chõnia Jesoe: Hana wa õŵa'õ, si sõchi ndra'o? Lõ si sõchi, baero Lowalangi, si ha sa-20 mõsa. Oroisa andrõ, ba no õ'ila: bõi ohorõ, bõi ange'e, bõi anagõ, bõi bõbõgõ zi lõ doehoe, fosoemange namaoe, 21 awõ ninaoe. Ba imane: No ahori oe'o'õ da'õ, i'otarai iraono ndra'o. 22 Ba me irongo da'õ Jesoe, ba imane chõnia: Sambalõ na zi lõ'õ chõoe. Tema amawa fefoe hadia ia zi so chõoe, ba faosa ba zi noemana mbõlinia, ba so chõoe girõgirõ ba zoroego, 23 ba taboe o'õ ndra'o. Ba me irongo da'õ, ba aboe sibai dõdõnia; no seboea sibai ana'a ia.

(A. 24–30 : Mat. 19, 23–29. Mar. 10, 23–30.)

24 Ba me inehegõ ia Jesoe, ba imane: Afõchõ sibai ba zo'ana'a, wogamõ banoea Lowalangi andrõ. Aoha na 25 na i itõrõ dõgi walõlõŵa koedo, moroi mõi ba mbanoea Lowalangi andrõ zo'ana'a. Ba lamane samondrongo da'õ: Ba ha niha zanõndra fa'- 26 aoeri? Ba imane: Si tebai ba niha, ba 27 tola ba Lowalangi. Ba imane Fetero: 28 Hiza, ja'aga, ba no marõi manõ zi so chõma, ba no ma'o'õ ndra'oegõ. Ba 29 imane chõra: Si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, samõsa lõ'õ, si no mondrõi omo, ba ma soroijomo, ba ma talifoesõ, ba ma ira amania, ba ma ono, na bõrõ mbanoea Lowalangi andrõ, si lõ manema ja'ia mangawoe- 30 li, oja winaeta ba gõtõ da'e, ba fa'- aoeri si lõ aetoe ba gõtõ dania.

(A. 31–34 : Mat. 20, 17–19. Mar. 10, 32–34.)

V. **Ba** i'ohe awõnia zi felendroea, 31 ba imane chõra: Hiza, mõi ita misi jaŵa ba Jeroezalema, ba itõrõ dania fefoe nisoera zama'ele'õ andrõ, ba chõ Nono Niha. Labe'e sa ia ba da- 32 nga niha baero dania, ba la'o'aja ba la'osiwawõi ba ladidiloi, ba na no 33 labõzibõzi dania, ba laboenoe, ba tõloe ngaloeo, ba maoso ia, ifoeli aoeri. Ba ma'ifoe lõ aboto ba dõdõra 34 da'õ, si tobini chõra daroma li andrõ ba lõ la'ila hadia niŵa'õ *(F. 9, 45. Mar. 9, 32.)*

(A. 35–43 : Mat. 20, 29–34. Mar. 10, 46–52.)

VI. **Ba** me no ahatõ ia ba Jericho, 35 ba so zidadado ba zinga lala, niha saoe'a, mangandrõngandrõ bõli gõnia. Ba irongo niha sanõrõ, ba izo- 36 foezofoe hadia da'õ. Ba la'omba- 37 cha'õ chõnia, itõrõ Jesoe, banoea Nazareta andrõ. Ba moe'ao ia, ima- 38 ne: He Jesoe, ma'oewoe Dawido, hachõsi tõdõ ndra'o! Ba latenaŵa 39 ia si so fõna, ena'õ ibato. Ba ihõtõi fe'ao: He ma'oewoe Dawido, ha- chõsi tõdõ ndra'o! Ba ibadoegõ ia 40 Jesoe, iŵa'õ, la'ohe chõnia. Ba me no ahatõ ia, ba isofoe chõnia: Hadia 41 zomasi'õ, he oewisa chõoe? Ba ima-

ne : He Toea, ena'õ na ifoeli oe'ila ni-
42 ha. Ba imane chõnia Jesoe : Jagõ
moe'ila zoei niha ! No i'orifi ndra'-
43 oegõ famatimõ andrõ. Ba i'anema'õ
ifoeli i'ila niha, ba i'o'õ, isoeno Lo-
walangi. Ba lasoeno Lowalangi niha
fefoe, sangila da'õ.

FAZA 19.

I. Sakaio andrõ. II. Amaedola: Ana'a nibe'e nifalali. III. Fe'amõi mijomo ba Jeroezalema. IV. Fangehao osali.

1 I. **Ba** mõi ia mijomo ba Jericho,
2 itõrõ mbanoea. *(F.18,35).* Ba hiza
niha, Sakaio dõi, satoea zanema
3 beo, so'ana'a. I'aloei wamaigi Jesoe,
ha niha ia, ba tebai, ba wa'ato niha,
me no side'ide niha ia. *(Joh. 12, 21).*
4 Ba itaritari, fagohi, i'anõisi dõla
marafala, ena'õ i'ila, me lalania da-
5 nia da'õ. Ba me iroegi da'õ Jesoe, ba
ifaõga hõrõnia, imane chõnia : He
Sakaio, ta'ita'i, ae tooe, lõ'õ sa tola lõ
mõido jomo chõoe, tomeoe, ma'õchõ.
6 Ba i'alio'õ mitooe, i'ohe jomo Jesoe,
7 omoeso dõdõnia. *(Joh. 1, 12.)* Ba me
la'ila da'õ, ba koemõkõkõkõ ira fe-
foe, lamane : No mõi ia tome niha se-
8 boea horõ. *(F. 15, 2. Mat. 9, 11).* Ba
so Zakaio andrõ, imane chõ Zo'aja :
Hiza, oebe'e ba zi noemana zi ma-
tonga zi so chõgoe, Toea, ba na so
nilimogoe niha, hadia ia, ba me-
ndroea oefabali wamoeli. *(Moz. 11,*
9 *22, 1. 9. Hes. 33, 14. 15).* Ba imane
chõnia Jesoe : **No faloecha wango-
rifi zi samba omo andro ma'õchõ ;
ma'oewoe Gaberahamo sa atõ ia gõi.**
10 *(Gal. 3, 7).* **Ba da'õ sa mõi Nono Ni-
ha, ba wangaloei si no eloengoe ba
ba wangorifi ja'ia** *(F. 15, 4. Mat.
18, 11).*

(A. 11–28: Mat. 25, 14–30.)

11 II. **Ba** me no larongo da'õ, ba ilaoe
na gamaedola, me no ahatõ ia
ba Jeroezalema, ba me lawai i'ane-
ma'õ to'ele mbanoea Lowalangi a-
12 ndrõ. *(F. 17, 20).* Imane sa'ae : So
zofanõ, salawa, isawa danõ sarõoe,
ena'õ tobali toehe nõri ia ba da'õ,
ba mangawoeli. Ba hoemede ia ba za- 13
woejoenia, dafoeloe, ibe'e chõra zi
foeloe balaki, ba imane chõra: Milaoe
ba waniaga, irege mangawoelido.
Ba no fatioe dõdõ mbanoeania chõ- 14
nia, ba lafatenge zinenge, solo'õ ja'-
ia, lamane : Lõ edõnaga salawama
da'õ. *(Joh. 1, 11.)* Ba me mangawoeli 15
ia, me no tobali toehe nõri ia si jefo,
ba ifakaoni'õ zawoejoenia andrõ,
nibe'enia ana'a andrõ, ena'õ irongo,
he lawisa wolaoe. Ba so zi fõfõna, 16
imane: He Toea, foeloe balaki hare
zi samba fondroejoe andrõ chõoe. Ba 17
imane chõnia : Laoe, sawoejoe si
sõchi ! Me lõ si farõi ndra'oegõ ba zi
lõ oja'oja, ba jaso barõ mbawaoe zi
foeloe banoea. Ba so wanete da'õ, 18
imane: Si samba fondroejoe andrõ
chõoe, Toea, ba no mohare, lima ba-
laki. Ba imane gõi ba da'õ : Ba ja'- 19
oegõ gõi, jaso barõ mbawaoe zi lima
banoea. Ba so zi samõsa, imane : 20
Ja'e zi samba fondroejoe chõoe,
Toea, no oe'irõ'õ ba zaefoe tanga.
Noa sa ata'oedo ndra'oegõ, me no 21
sabe'e hoekoe ndra'oegõ, me õhalõ
zi tenga nibe'eoe, ba me õbasi zi te-
nga nitaroemõ. Imane chõnia : Mo- 22
roi ba mbeweoe oehoekoe ndra'-
oegõ, sawoejoe si lõ sõchi. Hadia, no
õ'ila sabe'e hoekoe ndra'odo, mangai-
do si tenga nibe'egoe. ba mamasido si tenga nitaroegoe ? *(Mat. 12,*
37). Ba hana wa lõ õbe'e ba zamalali 23
gana'agoe andrõ ? Ba ja'o, na sodo,
ba oehalõ fabaja hare, ena'õ. Ba i- 24
mane ba zi so ba da'õ: Mihalõ chõnia
zi samba fondroejoe andrõ, ba mi-
be'e ba zi so si foeloe balaki. Ba la- 25
mane chõnia : He Toea, ba no foe-
loe balaki chõnia. Oewa'õ chõmi, do- 26
zi ba zi ho so, ba tebe'e, ba chõ zi
lõ'õ, ba lahalõ gõi zi ho so chõnia.
(F. 8, 18). Ba si fatioe tõdõ andrõ 27
chõgoe, si lõ edõna salawara ndra'-
odo, ba mi'ohe ba da'e, ba miboenoe
ira fõnagoe. Ba me no iwa'õ da'õ, ba 28

mofanõ ia, isawa misi jawa Jeroezalema.

(A. 29–40 : Mat. 21, 1–11. Mar. 11, 1–10. Joh. 12, 1. 12–19.)

29 III. **B**a me no ahatõ ia ba Mbetifage ba ba Mbetania ba gahe hili andrõ, sotõi hili wanicha, ba ifatenge
30 nifahaõnia, daroea, imane: Mi'ae ba mbanoea side'ide andrõ, fõnami, ba na miroegi jomo ba da'õ, ba mi'ila nono galide ni'amõhõgõ, si lõ larai la'okoedo niha ; ba mitoto'õ wesoe,
31 ba mi'ohe ia. Ba na so zanofoe chõmi : Hana wa mitoto'õ ? ba mimane: Mogoena chõ Doea. *(F. 22, 11 b. t.).*
32 Ba mõi zinenge andrõ, ba itõrõ ni-
33 wa'õnia chõra. Ba me latoto'õ wesoe nono galide andrõ, ba lamane chõra sochõ ja'ia : Hadia wa mito-
34 to'õ wesoe nono galide andrõ? Ba
35 lamane: Mogoena chõ Doea. Ba la'ohe chõ Jesoe, labe'e ba hoeloe nono galide andrõ noechara, ba lafakoedo
36 Jesoe jawa. Ba me mofanõ ia, ba la-
37 bologõ noechara ba lala. Ba me aracha iroegi zanoee hili wanicha andrõ, ba labõrõtaigõ nifahaõ fefoe lasoeno Lowalangi, omoeso dõdõra, la'eboea'õ lira, bõrõ wa'abõlõ andrõ fefoe,
38 ni'ilara, lamane: **Ja'ahowoe razo andrõ, ba dõi Zo'aja, fa'ohahaoe dõdõ ba zoroego ba soemange ba mba-**
39 **noea si jawa!** *(F. 2, 14).* Ba so warizaio õsa, awõ niha sato, ba lamane chõnia : He samahaõ, tenawa nifa-
40 haõmõ andrõ. Ba itema lira, imane : Oewa'õ chõmi, na lõ'õ sa'ae hede-
41 hede da'õ, ba moe'ao gara. Ba me ahatõ ia, me i'ila mbanoea, ba me'e ia ba chõnia, imane: *(Joh. 11, 35).*
42 Ena'õ na aboto ba dõdõoe gõi, ba mbawamõ andre, hadia wangohahaoe dõdõoe, ba ija'e, ba no to bini ia chõoe!
43 Iroegi sa dania bawa chõoe, ba lakõlini ndra'oegõ emalioe ba lafasoei ndra'oegõ, ba laforege, fasoei manõ. *(F. 23, 28 b. t. Moz. V. 28, 52 b. t. Jes. 22, 2. 3. Jer. 6, 6. Sach. 14, 2).*
44 Ba larasa ndra'oegõ, fabaja onooe, awõoe, ba lõ tosai chõoe zi domboea kara, si falaete, labe'e, bõrõ wa lõ saboto ba dõdõoe mbawa wamaigi ja'oegõ andrõ. *(F. 21, 6. Mat. 24, 2).*

(A. 45, 46 : Mat. 21, 12. 13. Mar. 11, 15–18.)

IV. **B**a mõi ia ba gosali, ibõrõtaigõ 45
ifofanõ baero zaniaga andrõ, imane 46
chõra : No so ba zoera : „B a o mo w a n g a n d r õ d a n i a n o m o g o e a n d r õ ;" ba ja'ami, ba no mibali'õ tõgi narõ hili, naha zoraboe. Ba mamahaõ ia ba gosali, 47
ero ma'õchõ. Ba la'aloei wamoenoe ja'ia ere seboea ba sangila amachoita, ba si manõ gõi zalawa. *(Mat. 21, 45. 46).* Ba lõ lasõndra lala. A'oi sa la'- 48
omasi'õ ia niha sato, wamondrongo linia.

FAZA 20.

I, Hana wa tola ilaoe da'õ Jesoe. II. Amaedola: Sohalõwõ ba kaboe nagoe. III. Lasofoe chõnia, na tola labe'e mbeo andrõ. IV. Fanofoe ba wemaoso zi mate andrõ. V. Ha ma'oewoe Keriso andrõ ? VI. Ifangelama ira ba zangila amachoita andrõ.

(A. 1–8 : Mat. 21, 23–27. Mar. 11, 27–33.)

I. **B**a ha samoeza ma'õchõ, me ifa- 1
haõ niha ba gosali, me i'ombacha'õ doeria somoeso dõdõ andrõ ba so gere seboea ba sangila amachoita ba satoea mbanoea andrõ, moehede 2
ira chõnia, lamane : Wa'õ chõma: Hadia, wa tola õlaoe da'õ, ba ha niha ia, zanehe chõoe ? Ba itema lira, 3
imane chõra : So gõi zambalõ nisofoegoe chõmi, ba mi'ombacha'õ chõgoe : Famajagõ idanõ andrõ chõ 4
Johane no, hadia, moroi ba zoroego ma moroi ba niha? Ba la'era'era tõ- 5
dõra, lamane: Na tawa'õ : Moroi ba zoroego, ba imane dania chõda : Ba hana wa lõ samati ami chõnia? Ba 6
na tawa'õ : Moroi ba niha, ba lateboe kara ita niha sato fefoe ; a'oi sa fadoehoe dõdõra, wa no sama'ele'õ Johane andrõ. Ba lawa'õ chõnia, lõ 7

8 la'ila, he moroi. Ba imane chõra Jesoe : Ba lõ'õ gõi oewa'õ chõmi, hadia wa tola oelaoe da'õ.

(A. 9–19 : Mat. 21, 33–46. Mar. 12, 1–12.)

9 II. **Ba** ibõrõtaigõ iwa'õ ba niha gamaedola andre : So niha, samazõchi kaboe nagoe, ba ibe'e niwawalõ ba zohalõwõ, ba isawa danõ bõ'õ,
10 ara ia. Ba me bawa mboea, ba ifatenge zawoejoe ba zohalõwõ andrõ, ena'õ labe'e chõnia mboea kaboe nagoe andrõ õsa. Ba latema labõbõzi da'õ sohalõwõ ba kaboe nagoe andrõ, ba lafatenge mangawoeli, lõ
11 labe'e. Ba itohoegõ, ifatenge zawoejoe tánõ bõ'õ. Ba ja'irá, ba labõbõzi da'õ gõi, la'o'aja, ba lafatenge ma-
12 ngawoeli, lõ labe'e. Ba itohoegõ ifatenge, datõloe sa'ae. Ba lafesocho da'õ,
13 ba latibo'õ baero. Ba imane sochõ kaboe nagoe andrõ : He oewisa ? Da'-oefatenge nonogoe omasiõ andrõ,
14 te ata'oe ira da'õ. Ba me la'ila da'õ sohalõwõ ba kaboe andrõ, ba fahoehoeo ira, lamane : Sanema ondrõita da'õ, databoenoe ia, ena'õ chõda mõi
15 gondrõita andrõ. Ba latibo'õ ia baero kaboe nagoe andrõ ba laboenoe. Ba he iwisa chõra dania sochõ kaboe
16 nagoe andrõ ? Mõi ia dania, ba ifakiko zohalõwõ andrõ, ba ibe'e ba danga dánõ bõ'õ kaboe nagoe no mege. Ba me larongo da'õ, ba lamane :
17 Bõi si manõ. Ba inehegõ ira ba imane : Ba hadia ia zi so ba zoera andrõ : „Gowe andrõ, nitibo'õ zotomo andrõ; ba no toba-
18 li tojo ba watalinga ?" Ba sarasa fefoe zalaoe ba gowe andrõ,
19 ba nilangõnia, ba imama. Ba la'aloei lala wondra'oe ja'ia sangila amachoita ba ere seboea, ba da'õ sibai, ba ata'oe ira niha sato. Noa sa aboto ba dõdõra, wa chõra ibõbõgõ gamaedola andrõ. *(F. 19, 47).*

(A. 20–46: Mat. 22, 15–22. Mar. 12, 13. 14).

20 III. **Ba** latarogõ ia, ba lafatenge zamaoeze, samini'õ tõdõra, hoelõ na satoelõ tõdõ ira, ena'õ la'alani ia ba hoehoeonia, ba wame'e ba danga zalawa ja'ia, ba ba danga goemandroe. Ba lasofoe chõnia, lamane : 21
He samahaõ, ma'ila wa no satoelõ niwa'õoe, awõ wamahaõmõ, ba lõ õfaigi mbawa niha, ha si ndroehoe manõ chõoe, wangombacha lala Lowalangi andrõ. Hadia, tola tabe'e 22
mbeo chõ kaizaro, hadia lõ'õ? Ba me 23
no i'ila wa'onechera andrõ, ba imane chõra : Mi'oroma'õ chõgoe hoea soekoe. Ha famaedo da'e chõnia ba
ha chõ zoerania ? Ba lamane chõnia : 24
Chõ kaizaro. Ba imane chõra: Na si 25
manõ, ba **mibe'e chõ kaizaro, hadia chõ kaizaro, ba hadia chõ Lowalangi, ba mibe'e chõ Lawalangi**. Ba 26
tebai la'alani ia ba niwa'õnia, ba niha sato, ba ahõlihõli dõdõra ba wanemania li andrõ, ba lõ hedehedera sa'ae.

(A. 27–40 : Mat. 22, 23–33. Mar. 12, 18–27.)

IV. **Ba** so zadoekaio andrõ, õsa, 27
sangoema'õ lõ femaoso zi mate, lasofoe chõnia, lamane : He samahaõ, 28
no ibe'e ba zoera chõma Moze, na mate zi so talifoesõ, si so donga, ba na lõ ono, ba jamoehalõ ndronga andrõ talifoesõnia, ba jamoefonga'-õtõ dalifoesõnia si mate andrõ. Ba no 29
so zi fatalifoesõ, dafitoe, ba mangowaloe zi samõsa, ba mate, lõ ono, ba 30
ihalõ ndra alawe andrõ fanete da'õ ba fanete da'õ zoei, ba si manõma- 31
nõ, dafitoe, oi mate, lõ ono. Ba ba 32
gafoeriata, ba mate gõi ndra alawe andrõ. Ba ira alawe andrõ, ha 33
donga ia, ba chõra andrõ, ba wemaoso zi mate andrõ dania? No dozi lahalõ ia, dafitoe. Ba imane chõ- 34
ra Jesoe : Niha zi sagõtõ tanõ andre zangowaloe ba tebe'e nihalõ. Ba si 35
tola ba mbanoea foeri andrõ, si tola maoso moroi ba ngai zi mate, ba lõ mangowaloe ba lõ labe'e nihalõ. Te- 36
bai sa mate ira sa'ae gõi, hoelõ mala'-ika sa'ae, ba ono Lowalangi ira, me ono wemaoso andrõ. *(Joh. I. 3,*

37 *1. 2).* Ba femaoso zi mate andrõ, ba
no itõrõ gõi li Moze, ba ngafoe ndroi
andrõ, me ibe'e tõi Zo'aja Lowala-
ngi Gaberahamo ba Lowalangi Gi-
38 za'aki ba Lowalangi Jakobo. Ba te-
nga Lowalangi zi mate Lowalangi,
no Lowalangi zaoeri; a'oi sa aoeri ira
39 chõnia. Ba latema linia sangila ama-
choita õsa, lamane: Doehoe niwa'õoe,
40 samahaõ. Ba ata'oe sa'ae ira manofoe
chõnia hadia ia. *(Mat. 22, 46).*

(A. 41–44 : Mat. 22, 41–46. Mar. 12, 35–37.)

41 V. **Ba** imane chõra : He wisa wa
lawa'õ ma'oewoe Dawido Keriso a-
42 ndrõ ? Ba Dawido sa zangoema'õ
ba zoera zinoenõ andrõ : „No i-
wa'õ So'aja chõ Zo'aja
ja'o: Dadao ba gambõlõ-
43 goe, irege no oebe'e tooe
barõ gaheoe zi fa'oedoe
44 chõoe". Tobali faso'aja chõnia
Dawido ; ba he wisa, wa ma'oe-
woenia ia ?

(A. 45–47 : Mat. 23, 1. 6. 14. Mar. 12, 38–40.)

45 VI. **Ba** me lafondrondrongo niha
sato fefoe, ba imane ba nifahaõnia :
46 Mi'angelamaisi zangila amachoita a-
ndrõ; somasi mamaroe baroe sanaoe,
somasi na la'owai ira ba kade,
awõ wedadao ba dadaoma tánõ si ja-
wa, ba zekola ba ba walõwa, *(F.*
47 *11, 43),* sangohori halazo lacha mba-
noea, sangaragõ fangandrõngandrõ,
fa la'ila niha ; tedooe manõ hoekoe,
nifatõrõ chõra dania.

FAZA 21.

I. Lacha mbanoea same'e boeala ba Lowalangi. II. Fama'ele'õ fanoedoegõ Jeroezalema ba III. fa'atoea danõ. IV. Famarooe tõdõ ba wa lõ mõrõ.

(A. 1–4: Mar. 12, 41–44.)

1 I. **Ba** ifachõlõ ia ba i'ila zoana'a,
same'e ame'elara ba naha game'ela
2 andrõ. Ba i'ila gõi lacha mbanoea,
samõsa, si noemana, same'e si do-
3 mboea rimi ba da'õ. Ba imane : Si-
ndroehoe niwa'õgoe chõmi, eboea
nibe'e lacha mbanoea si noemana a-
ndrõ, moroi ba chõra fefoe. Dozi ira 4
da'õ, ba oi sa si tõra chõra nibe'era,
ame'ela, ba ja'ia ba fõfõ zambõ chõnia
ibe'e, awai mbalazo, si so chõnia.

(A. 5—24 : Mat. 24, 1–22. Mar. 13, 1–20.)

II. **Ba** me so zamatoenõ osali a- 5
ndrõ, wa no moehaogõ ia kara si sõ-
chi ba boeala andrõ, ba imane : Ni'- 6
ilami andrõ, ba iroegi bawa dania, ba
samboea lõ tosai ba dete nawonia
jawa kara, si lõ moedoedoegõ. *(F.*
19, 43 b. t.). Ba lasofoe chõnia, lama- 7
ne : He samahaõ, ba ha wa'ara da'õ?
Ba hadia dandra, wa itõrõ dania
da'õ ? Ba imane : Mifaigi, bõi lafae- 8
loengoe ami ; ato sa dania zi mõi,
sanagõ tõigoe, lamane dania : Ja'-
odo, ba : no iroegi bawa; bõi mi'o'õ
chõra. *(F. 17, 23 b. t.)* Ba na mirongo 9
wanoewõ ba folawa, ba bõi tokea
ami ; lõ'õ sa tola lõ so da'õ oea ; ba
lõ'õ na i'anema'õ fa'atoea danõ. Ba 10
imane chõra : Maoso dania zi samboea
soi, oedoe zi samboea, ba si sara õri,
oedoe zi sara. Ba so ndroeroe danõ sa- 11
bõlõbõlõ ba lofo mbanoea ba fõchõ
seboea misa, ba ameta'oeõ ba tandra
seboea, moroi ba mbanoea si jawa.
Ba fõna da'õ fefoe, ba lababaja ami 12
ba lagohi ami, la'ohe ami ba zekola
ba ba goeroenga, ba wolohe ja'ami
ba zalawa ba ba goemandroe, bõrõ
dõigoe andrõ. *(Joh. 15, 20. Hal.zin.*
12, 1). Tobali famadoehoe'õ tõdõra 13
da'õ chõmi. Andrõ mitanõ ba dõdõ- 14
mi, fa bõi mihõnagõ mi'aloei he mi-
wisa wamoe'a. Ja'o sa zame'e dania 15
chõmi fehede ba fa'atoeatoea, si tebai
lalawa ba si tebai lafadaõ dozi si fa'oe-
doe chõmi. *(Jer. 1, 9. Hal.zin. 6, 10).*
Ba so gõi dania, ba la'ã mbõlimi ira 16
amami ba talifoesõ ba si tenga bõ'õ
ba si fahoewoe chõmi, ba laboenoe
õsa ami. Ba dozi dania fatioe dõdõra 17
chõmi, bõrõ dõigoe andrõ. Ba sara lõ 18
tekiko boe ba hõgõmi. *(F. 12, 7. Mat.*
10, 30). Dan. 3, 27). **Ba wa'anaoe** 19

gõlõmi dania misõndra haremi nosomi. *(Nga'õt. II. 15, 7. Mat. 24, 13).*
20 Ba na mi'ila no lafasoei Jeroezalema
sanoewõ, ba ja'aboto ba dõdõmi, no
ahatõ mbawa wanoedoegõ ja'ia.
21 Ba ndramoloi ba hili zi so ba Joedaia
ba ndrahoemeta ira si so jomo ba
mbanoea ; ba si so ba halama, ba
22 bõi ndramõi mijomo. *(F. 17, 31).* Me
bawa wolaoe balõ da'õ, ena'õ itorõ fe-
23 fefoe zi so ba zoera. Alai zanabina ba
si so ono, ba mbagi zoesoe, na loeo
da'õ dania. Abõlõbõlõ sibai sa wa-
makao dania ba goeli danõ, ba fõnoe
24 ba niha andre. Ba mate ira ba mba-
wa wõda, ba ni'ohe sawoejoe ira ba
niha baero fefoe misa ; ba nihoendra-
hoendra niha baero dania Jeroezale-
ma, irege no mo'ahonoa gõtõ niha
baero andrõ. *(Moz. V. 28, 64. Rom. 11, 25. Fam. 11, 2).*

(A. 25–36 : Mat. 24, 29–36. Mar. 13, 24–33.)

25 III. **Ba** so dania dandra ba loeo
ba ba mbawa ba ba ndrõfi, ba fa'a-
tosasa niha ba goeli danõ, ba wa'a-
boe dõdõ ba we'oegoe'oegoe nasi ba
ba ndroeloe. *(Hes. 38, 19. 20. Hos.*
26 *10, 8).* Tekiko niha ba wa'ata'oe ba
ba wombaloi si gõna oeli danõ andre
dania, hoemeoeheoe sa wangaró
27 mbanoea si jawa dania. Ba la'ila da-
nia Nono Niha, si so moroi sa ba la-
woeo, si no a'oi so fa'abõlõ, awõ la-
28 chõmi. *(Mat. 26, 64).* Ba na ibõrõgõ
da'õ, ba mifaoso, ba mifaõga mba-
wami, me no ahatõ wangefa'õ ja'a-
mi andrõ. *(Tes. II. 1, 7 b.t. Jak. 5,8).*
29 Ba iwa'õ chõra gamaedola, imane :
Mifaigi marafala andrõ, awõ ngawalõ
30 geoe fefoe ; na no mokiokio ia, ba
mi'ila manõ tõdõmi, na mifaigi, wa
no ahatõ mbawa wa'aoechoe zino.
31 Si manõ gõi ami, na mi'ila itõrõ da'õ,
ba ja'aboto ba dõdõmi, no ahatõ
32 mbanoea Lowalangi andrõ. Si ndroe-
hoe niwa'õgoe chõmi, lõ fachamõ a-
toea niha si sagõtõ andre, ba no
33 ahori itõrõ. **Atoea mbanoea si jawa ba atoea danõ, ba lõ'õ manõ awoe'a darema ligoe andre.** *(F. 16, 17).*

IV. **Ba** mi'angelama, fa bõi arõrõ 34
dõdõmi ba wemangamanga ba ba
wemaboemaboe ba ba wa'aboe dõdõ
ba mbalazo, ba i'ozoemagõ ichamõ
ami bawa da'õ; *(Rom. 13, 13);* hoelõ 35
dandrawa sa'ae ihawoei fefoe zi so ba
goeli danõ, ma'asagõrõ, misa. Ba 36
bõi mifõrõ, ero ma'õchõ, mi'anga-
ndrõngandrõ, ena'õ tola moloi ami
ba da'õ fefoe, si tõrõ dania, ba ena'õ
tola fõna Nono Niha nahami. *(Mat. 24, 4, 2. Joh. I. 2, 28. Fet. II. 3, 11 b. t.).* Ba ba gosali so ia, na ma'õ- 37
chõ, mamahaõ ; ba no owi, ba mõi
ia baero, mõi ia mõrõ ba gahe hili
andrõ, sotoi hili wanicha. *(Mat. 21, 17. Joh. 8, 2).* Ba lahoelõ wongi niha 38
sato fefoe, wangondrasi ja'ia ba go-
sali, ba wamondrondrongo hoehoeo-
nia.

FAZA 22.

I. Famagõlõ gere, ba wamoenoe Jesoe II. I'oroi'õ wemanga ni'amoni'õ andrõ. III. Mamadõni fa'eboea nifahaõnia. IV. Ifangelama Wetero. V. Fangandrõ Jesoe ba kaboe Gezemane. VI Lara'oe ia. VII. I'osilõ'õgõ Jesoe Fetero. VIII. La'etoe'õ hoekoenia salawa rafe seboea.

(A. 1. 2: Mat. 26, 1–5. Mar. 14, 1. 2.)

I. **Ba** lõ ara tõ, ba owasa roti si lõ 1
moe'aisõni andrõ, nifotõi fasa. Ba 2
la'aloei lala wamoenoe ja'ia ere se-
boea ba sangila amachoita ; ata'oe
sa ira niha sato. *(Mat. 21, 46).*

(A. 3–6 : Mat. 26, 14–16. Mar. 14, 10. 11).

Ba mõi Zatana ba dõdõ Joeda a- 3
ndrõ, sotõi banoea Kariota, awõ zi-
felendroea andrõ. *(Joh. 13, 27).* Ba 4
mõi ia fahoehoeo chõ ndra ere seboea
ba chõ ndra koemandra, he wisa la-
la wangombachania ja'ia chõra. Ba 5
omoeso dõdõra, ba la'osara'õ li, ba
wame'e ana'a chõnia. Ba itehe, ba 6
i'aloei zi sõchi lala, wangombacha
ja'ia, ba zi lõ niha.

(A. 7–13 : Mat. 26, 17–20. Mar. 14, 12–16.)

7 II. **Ba** iroegi bawa roti si lõ moe'-
aisõni no mege, ba nitaba fasa a-
8 ndrõ. Ba ifatenge ndra Fetero Jo-
hane Jesoe, imane : Mi'ae mi'asiwai
9 chõda wasa andrõ, ena'õ ta'ã. Ba la-
mane chõnia : Heza zomasi ndra'oe-
10 gõ, ma'asiwai ? Ba imane chõra : Hi-
za, na miroegi jomo ba mbanoea, ba
faloecha ami niha, solohe migõ ni-
danõ, da'õ mi'o'õ, ba nomo, ba zi
11 mõi ia, ba mimane ba zochõ omo a-
ndrõ : Da'õ niwa'õ zamahaõ ja'aga
chõoe : Heza so naha andrõ chõgoe,
ba wemanga wasa, awõ nifahaõgoe ?
12 Ba i'oroma'õ dania chõmi mbate'e
seboea, jawa ba zi sagõtõ, si no moe-
13 bologõ toefo ; ba da'õ mi'asiwai. Ba
mõi ira, ba itõrõ niwa'õnia chõra ; ba
la'asiwai wasa andrõ.

(A. 14–18: Mat. 26, 26–29. Mar. 14, 22–25.)

14 Ba me no inõtõ, ba moedadao ia
manga, ba awõnia zinenge andrõ si
15 felendroea. Ba imane chõra : No
hoemoeloe sibai dõdõgoe, ba wema-
nga wasa andre, awõmi, fõna wama-
16 kao ja'o andrõ. Oewa'õ sa chõmi,
lõ'õ sa'ae oe'ã, irege no itõrõ ba
17 mbanoea Lowalangi andrõ. Ba ihalõ
mako, i'aohasi gõlõ Lowalangi, ba
imane : Mitema da'e ba mifosasi
18 chõmi. Oewa'õ sa chõmi, lõ'õ sa'ae
oebadoe nõsi mboea nagoe, i'otarai
da'e, irege aloea mbanoea Lowalangi
andrõ. *(Mat. 26, 29).*

(A. 19. 20 : Mat. 26, 27–29. Mar. 14, 22–25. Kor. I, 11, 23 b. t.),

19 **Ba ihalõ roti, i'aohasi gõlõ Lowa-**
langi, iboboto roti ba ibe'e chõra,
imane: Botogoe da'e, nibe'e salahimi;
mitõrõtõrõ tõdõmi ndra'o, ba zi ma-
20 **né.** *(Joh. 6, 51).* **Ba si manõ gõi**
mako andrõ, me no aefa manga ira,
ba imane: Amaboe'oela li si bohooe
mako andre, ba ndrogoe, sadoewa
dania salahimi.

(A. 21. 22 : Mat. 26, 21–25. Mar. 14, 18–21.)

Ba hiza, no oroedoe ba wemanga 21
andre danga zi manga mbõligoe. Mõi 22
sa Nono Niha, itõrõ nihonogõi ; ba
alai niha andrõ, si manga mbõlinia.
Ba ibõrõtaigõ faoma lasofoe chõ na- 23
wõra, ha niha maõ ia, ba chõra a-
ndrõ, salaoe da'õ dania.

III. **Ba** tesao gõi wamadõni ba 24
chõra, ha niha zeboeara maõ. *(F. 9, 46).* Ba imane chõra: Mamatõrõ ba- 25
noeara zalawa ba niha baero, ba si
so niha barõ mbawa, ba lafotõi se-
boea tõdõ. *(Mat. 20, 25 b. t.).* Ba 26
ja'ami, ba tenga si manõ ; seboeami,
ba jahoelõ si mane si achi, ba solohe,
ba jahoelõ si mane enoni. *(Rom. 12, 10. Fil. 2, 3).* Ha niha sa zeboea? si- 27
dadao manga, ba ma sangai halõwõ ?
Hadia, tenga sidadao manga ? Ba
ja'o, ba chõmi, ba no hoelõ zangai
halõwõ. *(Joh. 13, 4–14. Mat. 20, 28).*
Ba ja'ami zi lõ farõirõi chõgoe, 28
ba wanandraigõ ja'o andrõ. Ba ja'o 29
ba oehonogõi chõmi, si mane fango-
honogõi Nama chõgoe banoea andrõ,
(F. 12, 32. Fam. 3, 21), ena'õ oroedoe 30
manga ami chõgoe ba mamadoema-
doe hadia ia, ba mbanoeagoe andrõ,
ba ena'õ doemadao dania ami ba
dadaoma, mangoehoekoe Iraono Gi-
zeraëli, si felendroea toea andrõ.
(Mat. 19, 28).

IV. **He** Simoni ! He Simoni ! hiza 31
no i'andrõ chõnia Satana, ena'õ ita-
fi'õ ami, hoelõ wache, *(Fet. I, 5, 8)*
ba no mangandrõ ndra'o, salahioe, 32
ena'õ lõ aetoe wamatimõ, ba ja'oegõ,
na no õfalalini gera'eraoe dania, ba
abe'e'õ dalifoesõoe. *(Joh. 21, 15).* Ba 33
imane chõnia : He Toea, tola manõ
sa'ae mõido awõoe, he ba goeroenga,
ba he ba wa'amate. *Mat. 26, 33 b. t. Joh. 13, 37, b. t.)* Ba imane : Oewa'õ 34
chõoe, Fetero, lõ fachamõ miwo zila-
tao bongi dania, ba no medõloe õ'o-
silõ'õgõ wangila ja'o. Ba imane chõ- 35
ra : Me oefatenge ami no, si lõ kabe-
kabe, si lõ bola, si lõ badagahe, hadia
no irai ambõ chõmi hadia ia? Ba la-
mane : Lõ irai. *(F, 9, 3).* Ba imane 36

chõra : Ba ija'e, ba ha niha zi so kabekabe ba jamoehalõ, si manõ gõi mbola, ba si lõ'õ, ba jamoe'amawa mbaroenia seboea, ba jamoe'õli wõ-
37 da. Oewa'õ sa chõmi, lõ tola lõ itõrõ ba chõgoe da'õ, si so ba zoera: „Ba no tebe'e awõ zeboea horõ ia"; itõrõ sa nitandrõsaigõ chõgoe andrõ. *(F. 23, 32. Jes. 53,*
38 *12).* Ba lamane : He Toea, hiza wõda, doea rozi. Ba imane chõra : Abõnõ.

(A. 39–46 : Mat. 26, 30. 36–46. Mar. 14, 32–42.)

39 V. **Ba** mõi ia baero, isawa gahe hili wanicha, no to'õlõ ia ba zi manõ.
40 Ba la'o'õ ia nifahaõnia. Ba me no iroegi, ba imane chõra : **Mi'angandrõ, fa bõi itõrõ ami fanandraigõ.**
41 Ba iheta ia chõra, ichamõ teboeteboe kara wa'arõoe, ba ibalõdoehini
42 tooe danõ, mangandrõ, imane : He Ama, ena'õ na õfataloe'i'õ chõgoe mako andrõ, ba bõi ja'itõrõ zomasi ndra'o, ha somasi ndra'oegõ. *(Joh.*
43 *6, 38).* Ba to'ele chõnia mala'ika, moroi ba zoroego, sangabõlõ'õ ja'ia.
44 *(Dan. 10, 18. 19. Heb. 2, 7).* Ba tobali fasõndra ia ba iforege wangandrõ. Ba tobali hoelõ mbõibõi ndro mbõbõinia, atoroe ba danõ. *(Heb. 5, 7).*
45 Ba maoso ia, ibato wangandrõ andrõ i'ondrasi ndra nifahaõnia, ba hiza,
46 no mõrõ ira, ba wa'aboe dõdõ. Ba imane chõra : Hadia wa mõrõ ami ? Mifaoso ! mi'angandrõ, fa bõi itõrõ ami fanandraigõ.

(A. 47–53 : Mat. 26, 47–56. Mar. 14, 43–50. Joh. 18, 2. 3. 10. 11.)

47 VI. **Ba** me hoemede ia na, ba hiza niha, ba sotõi Joeda andrõ, awõ zi felendroea, zangoloi'õ ja'ira, ba i'ondrasi Jesoe, ba wangago bawania.
48 Ba imane chõnia Jesoe : He Joeda, hadia fa'ago bawa ndra'oegõ chõ
49 Nono Niha, wemanga mbõlinia? Ba me la'ila si fao chõnia he wisa, ba lamane : He Toea ! Hadia, ma'õ'õtõ
50 ira fõda ? Ba i'õ'õtõ zawoejoe gere seboea si samõsa, awõra, i'ewa dali-
51 ngania, kambõlõ. Ba hoemede Jesoe, imane : Noa, bõi mitohoegõ.Ba ibababaja dalinga andrõ, ifadõhõ zesocho. Ba imane Jesoe ba gere seboea 52
andrõ ba goemandra ba gosali ba ba zatoea andrõ, si mõi mondra'oe ja'-ia : Hoelõ ba zoraboe mõi ami. mo-
fõda ami, ba mobago gama. Me ero 53
ma'õchõ ndra'o chõmi ba gosali, ba lõ nibabajami ja'o. Ba da'e ginõtõ, ba da'e wa'abõlõ zogõmigõmi andrõ.

(A. 54–62 : Mat. 26, 57. 69–75. Mar. 14, 54. 66–72. Joh. 18, 13–18. 25–27.)

VII. **Ba** me no lara'oe ia, ba la'- 54
ohe, ladõlõ ba nomo gere seboea andrõ. Ba i'o'õ Fetero, arõoe ia, moroi foeri. Ba me no la'eboea'õ ga- 55
litõ ba daloe golajama, me doemadao ira, ba doemadao gõi Wetero ba ngaira. Ba i'ila ia sawoejoe ono ala- 56
we, me doemadao ia ba haga galitõ, ifaigi ia, imane : Da'õ gõi nawõnia. Ba i'osilõ'õgõ, imane : Lõ oe'ila ha 57
niha da'õ, alawe. Ba lõ ara, ba i'ila ia 58
tánõ bõ'õ ba imane : Awõra gõi ndra'-oegõ. Ba imane Fetero : Tenga le. Ba 59
so zasa gotaloea, ba ifadoehoe'õ tánõ bõ'õ, imane : Si ndroehoe, da'e gõi nawõnia, banoea Galilaia sa gõi ia. Ba imane Fetero : Lõ oe'ila hadia 60
niwa'õoe, le. Ba i'anema'õ, me hoemede ia na, ba miwo zilatao. Ba iba- 61
li'õ ia So'aja, ifaigi Wetero; ba itõrõ tõdõ Wetero niwa'õ Zo'aja andrõ, me imane chõnia : Lõ fachamõ miwo zilatao bongī, ba no medõloe õ'osilõ'õgõ ndra'o. *(F. 22, 34).* Ba mõi ia 62
baero, mege'ege sibai.

(A. 63–65 : Mat. 26, 67. 68. Mar. 14, 65.

VIII. **Ba** la'o'aja Jesoe niha a- 63
ndrõ, solohe ja'ia, labõbõzi ia, laba- 64
loegõ ia, ba lasofoe chõnia, lamane : Fa'ele'õ, ha niha zamõzi ja'oegõ ? Ba oja na ngawalõ tánõ bõ'õ lawa'õ 65
chõnia, wanandrawaisi ja'ia. Ba me 66
no moloeo, ba faloecha zatoea mbanoeara ba ere seboea ba sangila amachoita, ba la'ohe ia ba rafe chõra, lamane : Na Keriso andrõ ndra'oe-

gõ, ba ombacha'õ chõma. *(Mat.*
67 *27, 1. Mar. 15, 1. Joh. 18, 28).* Ba
imane chõra : Na oeŵa'õ chõmi, ba
lõ fadoehoe dõdõmi. *(Mat. 26, 63–66.*
68 *Mar. 14, 60–64).* Ba na manofoe
69 ndra'o, ba lõ mitema ligoe. Ba i'ota-
rai da'e, ba doemadao Nono Niha ba
gambõlõ wa'abõlõ Lowalangi andrõ.
70 **Ba lamane fefoe: Ba Ono Lowala-**
ngi ndra'oegõ? Ba imane chõra:
71 **Ja'ia niŵa'õmi.** Ba lamane: Hadia
goena wamadoehoe'õ sa'ae chõda ?
Tõgi dalingada sa'ae zamondrongo,
me iŵa'õ.

FAZA 23.

I. Fõna goemandroe so Jesoe, ba II. fõna Herode. III. La'etoe'õ hoekoe. III. La'ohe misa ia, ba wamoenoe. V. Laforõfa. VI. Fa'amatenia. VII. Fogo'o ja'ia.

(A. 1–4: Mat. 27, 2. 11–14. Mar. 15,1–5. Joh. 18, 29–38.)

1 I. **Ba** maoso ira fefoe, ba la'ohe
2 ia chõ Wilato. Ba labõrõtaigõ la'a-
doegõ ia, lamane : Samakoejoe niha
chõda da'e ma'ila. ba sanenaŵa fa-
me'e beo chõ kaizaro, ba sangoema'õ
Keriso ia, razo. *(F. 20, 22 b. t.*
3 *Mat. 17, 27).* Ba isofoe chõnia Fila-
to, imane : Hadia, razo niha Jehoe-
da ndra'oegõ ? Ba itema linia, ima-
4 ne : Ja'ia niŵa'õoe. Ba imane Filato
ba gere seboea, ba ba niha sato a-
ndrõ : Lõ oesõndra zala niha da'õ.
5 Ba ja'ira, ba laforege, lamane: Ifa-
hoefa niha, wamahaõ ja'ira, ba danõ
Joedaia ma'asagõrõ, i'otarai ba Gali-
laia ba iroegi da'e. *(Hal. zin. 10, 36 b. t.*
6 Ba me irongo da'õ Filato, ba isofoe,
na banoea Galilaia niha da'õ.
7 II. **Ba** me irongo wa banoea He-
rode, ba ifatenge chõ Herode, si so
ba Jeroezalema gõi, me loeo da'õ.
8 *(F. 3, 1).* Ba me i'ila Jesoe Herode,
ba omoeso sibai dõdõnia, no ara sa'-
ae omasi ia i'ila, me no irongo doeri-
ania, ba idõnadõna ifazõchi zambalõ
dandra, ba zi so ia. *(F. 9, 9. Mat, 14,*
1). Ba oja ngawalõ isofoe chõnia, 9
ba lõ'õ manõ itema linia Jesoe. Ba 10
so gere seboea andrõ, awõ zangila
amachoita, laforege wangadoegõ ja'-
ia. Ba i'ositengagõ gõi ia Herode, 11
awõ zaradadoenia, i'o'aja, ifobaroe
baroe safoesi ba ifatenge mangawoeli
chõ Wilato. Ba tobali fahoewoe ira, 12
Herode Wilato, i'otarai loeo da'õ,
fõna õ sa, ba no si fa'oedoe ira. *(Hal.*
zin. 4, 27).

III. **Ba** ifaloecha'õ Filato gere se- 13
boea, awõ salaŵa, awõ niha sato,
imane chõra : No mi'ohe chõgoe niha 14
andrõ, samabali chõda niha miŵa'õ,
ba hiza, no oesechegõ ia, ba zi so ami,
ba lõ nisõndragoe ba niha andrõ bõ-
rõ wangadoegõmi ja'ia. Ba si manõ 15
gõi Herode ; noa sa ifatenge manga-
woeli chõda, ba hiza, ba lõ nifazõchi-
nia bõrõ wamoenoe ja'ia. Ba da'oe'- 16
otoe'õ manõ ia, ba oe'efa'õ. *(Joh.*
19, 1).

(A. 17–25 : Mat. 27, 15–26. Mar. 15, 6–15.)

Ba no moebõwõgõ, wa ibe'e aefa 17
chõra zamõsa, ero na owasa. Ba 18
moe'ao ira fefoe, lamane : Tibo'õ
da'õ, ba efa'õ chõma Mbaraba andrõ.
Si no moekoeroe, bõrõ me molaŵa 19
niha, si no tesao ba mbanoea, ba
fange'e. Ba ifoeli moehede chõra Wi- 20
lato, somasi ia, ba Jesoe i'efa'õ. Ba 21
latema linia, lamane : Forõfa ia !
forõfa ia ! Ba imane zoei chõra, no 22
medõloe : Ba hadia horõ, nifazõchi
da'õ ? Lõ nisõndragoe chõnia hadia
ia, bõrõ wamoenoe ja'ia. Ba da'oe'-
toe'õ ia, ba oe'efa'õ. Ba lõ labõhõi 23
ia, eboea lira, la'andrõ, ena'õ lafo-
rõfa, ba mõna ira, ba we'aora andrõ.
Ba i'etoe'õ Filato, ena'õ itõrõ ni'a- 24
ndrõra. Ba i'efa'õ nikoeroe andrõ ba 25
wolaŵa niha ba ba wange'e, ni'a-
drõra, ba Jesoe, ba ibe'e ba zomasi
ira.

IV. **Ba** me la'ohe ia misa, ba la- 26
ra'oe niha, samõsa, Simoni dõi, ba-
noea Girene, si otarai nowi, laha-
re'õ chõnia rõfa, ena'õ i'ohe, moroi

foeri Jesoe. *(Mat. 27, 31–32. Mat.*
27 *15, 20. 21. Joh. 19, 16 b. t.).* Ba ato
zolo'õ ja'ia niha, awõ ndra alawe,
28 sange'esi ja'ia, mege'ege. Ba ibali'õ
ia chõra Jesoe, imane: He ja'ami,
ono alawe, banoea Jeroezalema!
bõi mi'e'e ba chõgoe, ba ba chõmi
29 mi'e'e, ba ba ndraonomi. Hiza sa,
iroegi bawa dania, ba lamane: Ja'a-
howoe zi lõ ono, taloe si lõ irai mo'-
ono, awõ meme, si lõ irai mamaenoe
30 ono. *(Mat. 24, 19).* Ba da'õ dania la-
bõrõtaigõ lawa'õ ba hili: Milangõ-
gõ ndra'aga! ba ba hilihili: Miba-
loegõ ndra'aga! *(Jes. 2, 19. Hos. 10,*
31 *8. Fam. 6, 16).* Na lamanõ sa ba geoe
saoeri, ba hadia nilaoe ba gadoloe?
32 *(Fet. I. 4, 17. 18).* Ba daroea tõ na
la'ohe seboea horõ, ba wamoenoe
ja'ira awõnia. *(F. 22, 37).*

(A. 33–43: Mat. 27, 33–44. Mar. 15, 22–32. Joh. 19, 17–24.)

33 V. **Ba** me no laroegi naha andrõ,
sotõi sokamoe'oe, ba laforõfa ia ba
da'õ, awõ zeboea horõ no mege, sa-
mõsa ba gambõlõ ba samõsa ba ga-
34 bera. Ba imane Jesoe: **He Ama, be'e
aefa chõra, lõ'õ sa la'ila hadia nilaoe-
ra.** Ba lafosasi chõra noechania, fa-
dahõdahõ ira. *(Mat. 5, 44. Heb. 7,*
35 *25. Hal. zin. 3, 17. Sin. 22, 19).* Ba
so ba da'õ niha sato, lafaigifaigi. Ba
la'o'aja ia salawa, lamane: Niha bõ'õ
no i'orifi, jamoe'orifi gõi ia, na Keriso
Lowalangi andrõ ia, nitoejoe andrõ.
36 Ba la'o'aja ia gõi saradadoe, mõi ira
37 chõnia, la'ohe õnia niro aisõ, ba la-
mane: Na razo niha Jehoeda ndra'-
38 oegõ, ba orifi ndra'oegõ. Ba so gõi
zoera jawania: „Razo niha Je-
39 hoeda da'e." Ba si samõsa niforõfa
andrõ, seboea horõ, ba itandrawaisi,
imane: Tenga Keriso andrõ ndra'-
40 oegõ? orifi ndra'oegõ, ba ja'aga. Ba
itema linia si samõsa, itegoe, imane:
Ba ja'oegõ gõi zi lõ mangata'oefi Lo-
walangi, he no faoma hoekoemi?
41 Ba satoelõ sa chõda, sanema loeo
nifazõchida sa'ae ita, ba da'e, ba
42 lõ nifazõchinia si lõ gõna. Ba imane:
He Jesoe! tõrõ tõdõoe ndra'odo, na
mõi'õ ba mbanoeaoe andrõ. Ba ima- 43
ne chõnia: **Si ndroehoe niwa'õgoe
chõoe, ma'õchõ andre awõgoe ndra'-
oegõ ba waradaiso andrõ.** *(Joh. 5,*
24. Kor. II. 12, 4. Fam. 14, 13).

(A. 44–49: Mat. 27, 45–56. Mar. 15, 33–41. Joh. 19, 28–30.)

VI. **Ba** mato laloeo sa'ae, ba to- 44
bali ogõmigõmi ba danõ, ma'asagõ-
rõ, iroegi labõzi tõloe, taja haga loeo, 45
ba asika mba'aba'a andrõ, ba gosali,
fabali. Ba moe'ao Jesoe, eboea linia, 46
imane: **He Ama, ba dangaoe oetooe'-
õ nosogoe.** Ba me aefa iwa'õ da'õ,
ba aetoe nosonia. *(Sin. 31, 6).* Ba me 47
i'ila da'õ fefoe koemandra andrõ,
ba isoeno Lowalangi, imane: Si
ndroehoe, niha satoelõ niha da'õ. Ba 48
dozi niha sato, si no mõi mamaigi
da'õ, me la'ila da'õ fefoe, ba labõzi
dotora ba lafoeli ira. *(F. 18, 13).* Ba 49
so gõi ba zarõoe ma'ifoe fefoe zi no
fa'ila li chõnia, awõ ndra alawe a-
ndrõ, si no molo'õ ja'ia moroi ba
Galilaia, ba la'ila da'õ.

(A. 50–56: Mat. 27. 57–61. Mar. 15, 42–47. Joh. 19, 38–42).

VII. **Ba** hiza niha, Josefo dõi, sa- 50
lawa rafe, niha si sõchi, satoelõ tõdõ,
— lõ nitehenia hoehoeora andrõ, awõ 51
nilaoera — banoea Garimatia, ba-
noea niha Jehoeda andrõ, sambalo-
mbaloi banoea Lowalangi andrõ.
(F. 2, 25. 38). Da'õ zi mõi chõ Wila- 52
to, mangandrõ boto Jesoe. Ba ihalõ 53
tooe, i'olohoeni moeko, ba ibe'e ba
lewatõ nichao ba gara, ba zi lõ larai
lako'o niha. Ba bawa wangehao, ibõ- 54
rõtaigõ loeo sabato. Ba ira alawe a- 55
ndrõ, solo'õ, si no molo'õ ja'ia mo-
roi ba Galilaia, ba lafaigi lewatõ a-
ndrõ ba he lawisa wogo'o botonia.
Ba lafoeli ira, la'asiwai zamoehoea, 56
awõ wanicha, ba ba loeo sabato,
ba ahono ira, la'o'õ goroisa. *(Mar.*
16, 1. Moz. II. 20, 10).

FAZA 24.

I. Femaoso Jesoe. II. I'oroma'õ ia ba nifahaõ andrõ, si daroea, ba lala ba Gema'oesa, ba III. ba zi felezara. III. Fanahaenia.

(A. 1–11; Mat. 28, 1–8. Mar. 16, 1–11. Joh. 20, 1–18.)

I. **B**a me loeo migoe, ba mõi ira ba lewatõ, ahoelõ sibai, la'ohe zamohoea andrõ, ni'asiwaira. Ba la'ila, no moefagaõlõ gowe andrõ, no aheta ba lewatõ. Ba me mõi ira bacha, ba lõ lasõndra mboto Jesoe, So'aja. Ba me la'aboesi tõdõ da'õ, ba hiza niha, daroea, no so ba ngaira, no mobaroe safoesi, sihaga. *(Hal. zin. 1, 10).* Ba me ata'oe ira, ba me lafatoegoe ira, ba lamane chõra : Hadia wa mi'aloei zaoeri ba zi mate ? Lõ ja'ia ba da'e, noa sa maoso ia ; mitõrõtõrõ tõdõmi niwa'õnia chõmi, me so ia ba Galilaia na, me itõrõ linia Nono Niha andrõ, wa lõ tola lõ tebe'e ia ba danga niha si so horõ, awõ wa niforõfa, ia, awõ wemaosonia, na no iroegi tõloe ngaloeo. *(F. 18, 31 b. t. Mat. 17, 22 b. t.).* Ba itõrõ tõdõra niwa'õnia andrõ. *(Joh. 2, 22).* Ba lafoeli ira, larõi lewatõ, la'ombacha'õ da'õ fefoe ba zi felezara andrõ ba ba dánõ bõ'õ fefoe. Ira Maria, banoea Magadala andrõ, ira, ba Johana ba Maria, ina Jakobo ba awõra andrõ, la'ombacha'õ da'õ ba zinenge andrõ. *(F. 8, 2. 3).* Ba ba dõdõra, ba hoelõ waja niwa'õra andrõ, ba lõ fadoehoe dõdõra chõra. Ba maoso Wetero, isawa lewatõ, fagohi, ba ifaõndrõ ia, ba i'ila lembe moeko andrõ, no so tooe, ha da'õ, ba ifoeli ia chõra, ahõlihõli dõdõnia da'õ. *(Joh. 20, 3. 6).*

II. **B**a hiza, daroea chõra me loeo da'õ zi mõi ba mbanoea side'ide, mato doea za a matonga fofanõ, i'otarai Jeroezalema, Ema'oesa dõi. *(Mar. 16, 12. 13).* Ba itõrõ lira da'õ no mege fefoe. Ba me fahoeohoeo ira, me lafatoenõ, ba so Jesoe, fao ia chõra ba lala. *(Mat. 18, 20).* Ba tetaha hõrõra, fa lõ la'ila wa ja'ia. Ba imane chõra : Hadia hoeohoeo andrõ chõmi ba lala ? Ba lafatoegoe ira. Ba itema li si samõsa, Kelofasi dõinia, imane chõnia : Hadia, ha ja'oegõ ba dome andrõ ba Jeroezalema, si lõ mamondrongo da'õ, si bohooe na. Ba imane chõra : Hadia ? Ba lamane chõnia : Da'õ, ba chõ Jesoe andrõ, banoea Nazareta, no sama'ele'õ ia, sabõlõ ba nilaoenia ba ba hoehoeo, fõna Lowalangi ba fõna niha fefoe. *(F. 7, 16. 22. Hal. zin. 2, 22).* Awõ wa no lafa'etoe'õgõ hoekoenia ere seboea chõma, awõ zalawa, hoekoe famoenoe, awõ wa no laforõfa. Ba ja'aga, ba mawai ja'ia zi mõi mangorifi Iraono Gizeraëli. Ba baero õ fefoe, ba no iroegi tõloe ngaloeo ma'õchõ, aefa da'õ. *(Hal. zin. 1, 6).* Ba no gõi tobali dõdõma labe'e ira alawe chõma õsa, si no mõi ba lewatõ, si hoelõ wongi. Lõ nisõndrara botonia, ba so ira, ba lawa'õ, no la'ila gangilata, mala'ika, sangoema'õ no aoeri ia. Ba no mõi nawõma õsa, ba no la'ila, doehoe niwa'õ ndra alawe andrõ, ba ja'ia, ba lõ ni'ilara. Ba imane chõra : He ja'ami, sambõ era'era, ba sareoe tõdõ wamati fefoe hadia ia niwa'õ zama'ele'õ andrõ ! **Tenga lõ tola lõ itaõgõ da'?** **Keriso andrõ, ba mõi ba lachõminia?** *(Fet. I. 1, 11. Heb. 2, 9 b. t. Jes. 50, 5. 6; 53, 3 b. t.)* Ba i'otarai chõ Moze ba zama'ele'õ andrõ fefoe, ibotochi chõra ba zoera andrõ fefoe hadia ia, ba chõnia andrõ. *(Moz. I. 3, 15 ; 22, 18; 49, 10. Moz. V. 18, 15. Sin. 22. Jes. 9, 6. Dan. 9, 24).* Ba ahatõ sa'ae ira ba mbanoea andrõ, ba zi mõi ira, ba hoelõ edõna italoe'i, lawa'õ. Ba la'andrõ chõnia, lamane: Iagõ chõma, bongi, lõ'õ sa'ae alawa jawa loeo. Ba mõi ia jomo, awõra. Ba me manga ira, ba ihalõ gõra roti, ifahowoe'õ ba iboboto, ibe'e chõra. *(F. 22, 19).* Ba teboka hõrõra, ba la'ila wa ja'ia ; ba taja manõ ia fõnara. Ba faoma lamane chõ nawõra : Tenga no aoechoe'aoechoe bacha

dõdõda, me fahoehoeo ia chõda ba lala, me ibotochi chõda zi so ba zoera?
33 Ba maoso ira, ba da'õ sibai, lafoeli ira ba Jeroezalema, ba no owoelo fõnara zi felezara, awõ zi faofao chõra
34 andrõ, ba lamane da'õ: Si ndroehoe, no maoso Zo'aja, ba no i'oroma'õ ia
35 chõ Zimoni. *(Kor. I. 15, 5).* Ba ja'ira, ba ladoenõdoenõ, he wisa ba lala no mege, ba he wisa wangilara, wa ja'ia, ba wamoboto roti andrõ.
36 III. **Ba** me lafatoenõ da'õ, ba so
37 manõ Jesoe, ba hoenõra bacha. *(Mar. 16, 14. Joh. 20, 19).* Ba tobali dõdõra
38 ba ata'oe ira, lawai bechoe ni'ilara *(Mat. 14, 26).* Ba imane chõra: Hadia wa tokea ami, ba hana wa ma,
39 noefa dõdõmi? Mifaigi dangagoe. ba ahegoe, wa ja'odo; mibabaja ndra'o, ba mifaigi, ba mbechoe sa, ba lõ nagole, ba lõ tõla, si mane ni'-
40 ilami chõgoe. *(Joh. I. 1, 1).* Ba me iwa'õ da'õ, ba i'oroma'õ chõra gahe ba tanga. *(Joh. 20, 20. 25. 27. Sin. 22,*
41 *17).* Ba me lõ fadoehoe dõdõra na, ba wa'omoeso dõdõ, ba me ahõlihõli dõdõra, ba imane chõra: Hadia, so
42 gõda ma'ifoe chõmi ba da'e? Ba la-
43 be'e chõnia gi'a nisala õsa. Ba ihalõ,
44 i'ã fõnara. Ba imane chõra: Da'õ niwa'õgoe chõmi, me sodo chõmi na, wa lõ tola lõ itõrõ fefoe zi so ba zoera goroisa andrõ chõ Moze ba ba zoera zama'ele'õ ba ba zoera zinoenõ, ba chõgoe andre. *(Mat. 16, 21. Hal. zin. 2. 25 b. t.)* Awena ibokai dõdõra, fa abo- 45
to ba dõdõra zi so ba zoera. *(Hal. zin. 17, 3).* Ba imane chõra: **Si manõ** 46
ba zoera, sanaõgõ famakao Keriso ba si maoso moroi ba ngai zi mate, na no iroegi tõloe ngaloeo. ba ni'o- 47
mbacha'õ wamalalini era'era ba fangefa horõ, ba dõinia, ba niha fefoe misa, nibõrõtaigõ ba Jeroezalema. *(Mat. 24, 14. Hal. zin. 2, 38; 13, 38).*
Ja'ami zi so ba mbõrõ ba da'õ. 48
Ba oefatenge ba chõmi nifaboe'oe 49
Namagoe andrõ; ba ja'ami, ba sahono ba mbanoea, irege no te'abõlõ'õ ami fa'abõlõ andrõ moroi si jawa. *(Joh. 14, 26; 16, 7. Hal. zin. 1, 4. 8.)*
IV. **Ba** i'ohe ira baero, iroegi tá- 50
nõ ba Mbetania andrõ, ba ifazawa dangania, ifahowoe'õ ira. Ba barõ 51
wamahowoe'õnia ja'ira, ba aheta ia chõra. *(Mar. 16, 19. Hal. zin. 1, 9 b. t. Joh. 20. 17).* Ba lafoeli ira ba Jeroeza- 52
lema, omoeso sibai dõdõra. *(Joh. 5, 23; 16, 22).* Ba lõ teboelõ ba gosali so ira, 53
manoeno Lowalangi. *(Hal. zin. 1, 14).*

Soera doeria somoeso dõdõ andrõ

nisoera

JOHANE.

FAZA 1.

I. Fa'asalawa Keriso ba fa'atobalinia niha. II. Ifadoehoe'õ ia Johane andrõ, samajagõ idanõ. III. Ifadoehoe'õ Jesoe. IV. Nifahaõ Jesoe si fõfõna: Andrea ba Fetero. V. Filifo ba Natana'eli.

1 I. **Ba** mbõrõta so daroma li andrõ, ba chõ Lowalangi daroma li andrõ, ba taroma li andrõ, ba no Lowalangi. *(F. 17, 5; 8, 58. Joh. I. 1, 1 b. t. 5, 20. Fam. 19, 19).* Chõ Lawalangi 2
so ia ba mbõrõta. *(Amaed. 8, 22 b. t.).* Chõnia mbõrõta hadia ia fefoe. Sa- 3
mbalõ lõ'õ, si so, si tenga chõnia mbõrõta. *(Kor. I, 8, 6. Kol. 1, 16.*

4 *Heb. 1, 2 ; 11, 3. Sin. 33, 6.)* Chõnia so wa'aoeri, ba haga ba niha wa'aoeri andrõ. *(F. 5, 26; 14, 6; 8, 12.*
5 *Joh. I. 5, 11. 12.)* Ba hoemaga haga andrõ, ba zogõmigõmi, ba lõ ihalõ ia sogõmigõmi. *(Kor. II. 4, 6. Loek.*
6 *1, 78 b. t. F. 3, 19 ; 9, 5).* So niha, nifatenge Lowalangi, Johane dõinia.
7 *(Loek. 3, 2. b. t.).* Da'õ zi mõi mamadoehoe'õ, ena'õ ifadoehoe'õ haga andrõ, ena'õ dozi mamati chõnia.
8 *(F. 5, 33 b. t).* Tenga ja'ia haga andrõ, ha ba wamadoehoe'õ haga
9 andrõ. *(F. 3, 28).* Mõi sa'ae ba goeli danõ haga si ndroehoe andrõ, soha-
10 gaini niha fefoe. *(F. 12, 46).* No so ia ba goeli danõ, ba chõnia mbõrõta hadia ia, fefoe, ba lõ aboto ia ba dõdõ niha ba goeli danõ. *(A. 3–5).*
11 No chõnia ba zi mõi ia, ba lõ lafonaha ia chõra banoeania. *(F. 19, 15.*
12 *Mat. 13, 57. Sin. 69, 9).* Ba ha wa'ato zamonaha ja'ia, chõra itehe, tobali ono Lowalangi ira, chõ zamati ba dõinia andrõ. *(Hos. 1, 10. Joh. I,*
13 *3, 1. Gal. 3, 26).* Tenga moroi ba ndro toemboe ira, ba tenga moroi ba wa'edõna nõsi niha ba tenga moroi ba wa'edõna ndra matoea, moroi ba Lowalangi toemboe ira. *(F. 3,*
3 b. t. Jak. 1, 18. Fet. I, 1, 23. Joh.
14 *I. 5, 1. 4).* **Ba no tobali õsi niha daroma li andrõ, ba no so ia chõda, ba no anehega lachõminia, hoelõ lachõmi Nono, si ha samboea chõ Nama, si no a'oi so fa'eboea dõdõ, awõ wa'adoshoe.** *(A. 1; F. 11, 40.*
Joh. I, 4, 2. 9. Mat. 17, 2. Tim. I,
15 *3, 16. Fet. II. 1, 16 b. t.)* Ifadoehoe'õ ia Johane, moe'ao ia, imane: Ja'ia da'õ, niŵa'õgoe: Fõnagoe zi so foerigoe dania, me no ofõna ia
16 moroi chõgoe. *(Mat. 3, 11).* **Me no manema ita fefoe fa'eboea dõdõ si lõ aetoe'aetoe moroi ba zi no a'oi**
17 **so chõnia.** *(Kol. 1, 19 ; 2, 9).* Sama'-ema oroisa Moze, ba chõ Jesoe Keriso mbõrõta wa'eboea dõdõ ba bõrõta wa'adoehoe. *(Hal. zin. 7, 38. Sin. 89,*
18 *3. 15).* Lõ irai i'ila Lowalangi niha, da'õ zanoetoenõ chõda; Ono andrõ, si ha samboea, si so ba gaheta Nama. *(F. 6, 46. Moz. II. 33, 20. Mat. 11, 27).*

II. **Ba** da'õ wamadoehoe'õ Jo- 19
hane, me lafatenge chõnia gere, awõ nono Lewi, niha Jehoeda, banoea Jeroezalema, ba wanofoe chõnia : Ha niha ndra'oegõ ? *(F. 5, 33).* Ba i'o- 20
mbacha'õ : Tenga Keriso andrõ ndra'o. *(F. 3, 28. Hal. zin. 13, 25).* Ba lasofoe chõnia : Ba hadia ? Elija 21
ndra'oegõ ? Imane : Tenga. Lamane : Ja'oegõ zama'ele'õ andrõ ? Imane : Tenga. *(Mat. 11, 14).* Ba 22
lamane chõnia : Ba ha niha ndra'-oegõ ? Ena'õ maŵa'õ chõ zamatenge ja'aga. Hadia niŵa'õoe ba chõoe andrõ ? Imane : „Li z'i' a o ba da- 23
nõ si mate ndra'o: Mifadaja lala Zo'aja, si mane niŵa'õ Jesaja andrõ, sama'ele'õ." *(Jes. 40, 3).* Ba sine- 24
nge warizaio zinenge andrõ. Ba la- 25
sofoe chõnia, lamane chõnia : Ba hana wa mamajagõ idanõ ndra'oegõ na tenga Keriso andrõ ndra'oegõ, ba tenga Elija, ba na tenga sama'ele'õ andrõ? Itema lira Johane, imane : 26
Samajagõ idanõ ndra'o ; no so chõmi zi lõ mi'ila, *(Mat. 3, 11)* si so foe- 27
rigoe ; no ambõ ndra'o chõnia, oetoto'õ mbõbõ mbadagahenia. *(A. 15. Mal. 3, 1).* Ba Mbetania da'õ, jefo 28
Joridano, ba da'õ mamajagõ idanõ Johane. *(F. 10, 40).*

III. **Ba** sara wongi aefa da'õ, ba 29
i'ila Jesoe, si mõi chõnia, ba imane: **Hiza nono mbiribiri andrõ chõ Lowalangi, sangeheta horõ nõsi goeli danõ.** *(Jes. 53, 5. 7 b.t.).* Da'õ niŵa'- 30
õgoe : Foerigoe so dania niha, si no fõnagoe, me no ofõna ia moroi chõgoe. Ba lõ aboto ba dõdõgoe ia, ba 31
ena'õ oroma ia ba Ndraono Gizeraëli, andrõ mõi ndra'o, mamajagõ idanõ. Ba mamadoehoe'õ Johane, imane : 32
No oe'ila Geheha, si mõi tooe, moroi ba zoroego, hoelõ marafadi ia, ba ahono ia chõnia. *(Mat. 3, 16 b.t.)* Ba 33

lõ aboto ba dõdõgoe ia, ba samatenge ja'o, ba wamajagõ idanõ, da'õ zangoema'õ chõgoe : Ni'ilaoe si mõi tooe Eheha, ba ahono chõnia, da'õ zamajagõ Eheha ni'amoni'õ niha.
34 *(Hal. zin. 1, 5).* Ba no oe'ila ia ba no oefadoehoe'õ, wa Ono Lowalangi da'õ. *(F. 3, 34–36).*
35 IV. **B**a sara wongi aefa da'õ, ba so zoei Johane, awõ nifahaõnia, daroea.
36 Ba inehegõ Jesoe, sanõrõ, ba imane:
Hiza nono mbiribiri andrõ, chõ Lo-
37 **walangi.** *(Fet. 1. 1, 18).* Larongo niwa'õnia nifahaõnia, si daroera andrõ,
38 ba la'o'õ Jesoe. Ba ibali'õ ia foeri Jesoe, ifaigi ira, solo'õ, ba imane chõra:
39 Hadia ni'aloeimi ? Ba lamane chõnia : Hezo nahiaoe omo, Rabi ?samahaõ geloeahania. Imane chõra: Mi'ae
40 mifaigi. Mõi ira, lafaigi nahiania, ba la'iagõ chõnia si ma'õchõ andrõ; so
41 labõzi õfa. *(Mat. 4, 18).* Samõsa Gandrea, talifoesõ Zimoni Fetero, samondrongo chõ Johane, solo'õ Je-
42 soe. Ba ofõna faloecha da'õ chõ dalifoesõnia Simoni andrõ, ba imane chõnia : No masõndra Mesia andrõ ; nibajoini *(*Keriso*)* geloeahania. *(Dan. 9, 25. Sin. 2, 2).* Ba i'ohe chõ Jesoe.
43 Ba inehegõ ia Jesoe, ba imane : Simoni ndra'oegõ, ono Johane, labe'e tõimõ Kefa ; gowe *(*Fetero*)* geloeahania. *(Mat. 16, 18. Mar. 3, 16).*
44 V. **B**a mahemoloe õ, ba mofanõ Jesoe, ena'õ isawa Galilaia, ba faloecha ia Wilifo. Ba imane chõnia
45 Jesoe : O'õ ndra'o. Ba banoea Mbetisa'ida Wilifo andrõ, banoea ndra
46 Andrea Fetero. Faloecha chõ Natana'eli Wilifo andrõ, ba imane chõnia : No masõndra nisoera Moze ba zoera goroisa, nisoera zama'ele'õ, Jesoe andrõ, ono Josefo, banoea Nazareta. *(F. 21, 2. Loek. 24, 27; 3,*
47 *33. Jes. 7, 14. Jer. 23, 5 b. t.)* Imane chõnia Natana'eli : So zi sõchi, si otarai Nazareta ? Imane chõnia Filifo:
48 Ae faigi. *(F. 7, 41. 52).* I'ila Natana'eli andrõ, si mõi chõnia, Jesoe, ba imane chõnia: Hiza zi ndroehoe Ndraono Gizeraëli, si lõ falimosa ba dõdõ. Imane chõnia Natana'eli : He moroi 49
õ'ila ndra'o ? Itema linia Jesoe, imane chõnia : Me lõ nikaoni Wilifo ja'oegõ na, me so'õ ba mbõrõ marafala andrõ, ba no oe'ila'õ. *(Sin. 139, 1 b. t.).* Imane chõnia Natana'eli: He 50
Rabi, ono Lowalangi ndra'oegõ, razo Ndraono Gizeraëli! *(F. 12, 13. Mat. 16, 16).* Itema linia Jesoe, imane 51
chõnia : Me no oewa'õ chõoe, no oe'ila'õ, ba mbõrõ marafala andrõ, andrõ mamati ndra'oegõ ! So dania ni'ilaoe, seboea moroi andrõ. Ba 52
imane na chõnia : Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, mi'ila dania, teboka mbanoea si jawa, ba mangõrõngõrõ mijawa ba mitooe mala'ika Lowalangi, chõ Nono Niha. *(F. 3, 13. Moz. 1. 28, 12).*

FAZA 2.

I. Falõwa ba Kana. II. Ihaogõ gosali Jesoe. III. Mangelama Jesoe.

I. **D**oea wongi aefa da'õ, ba so 1
walõwa ba Kana ba Galilaia, ba so
nina Jesoe ba da'õ. *(F. 1, 44).* Ba 2
lakaoni gõi Jesoe, awõ nifahaõnia, ba walõwa andrõ. Ba lõ agoe chõra, 3
me no ahori nagoe walõwa. Ba imane ina Jesoe chõnia : Lõ agoe. Imane chõnia Jesoe: Hana ndra'oe- 4
gõ chõgoe, alawe ? Tenga na inõtõ chõgoe. Imane inania ba genoni a- 5
ndrõ : Na so niwa'õnia chõmi, ba mi'o'õ. Ba so ba da'õ roembi, õnõ, 6
naha nidanõ, ba wanasa chõra, hoekoe chõra ba niha Jehoeda, fa tõloe jõoe zamboea. *(Mar. 7, 3 b. t).* Imane chõra Jesoe : Mifõnoei idanõ 7
roembi andrõ. Ba lafõnoei iroegi mbewe. Ba imane chõra : Misooe sa'- 8
ae, ba mi'ohe chõ zatoea zangai halõwõ. Ba la'ohe. Ba me no itandra 9
satoea zangai halõwõ nidanõ andrõ, si no tobali agoe, ba me lõ i'ila, he moroi — ba la'ila sa enoni andrõ sana'oe idanõ andrõ — ba hoemede zatoea zangai halõwõ chõ zangowaloe, *(F. 4, 46).* imane chõnia : 10

Ofõna labe'e nagoe si sõchi dozi niha, ba dania, na no aboeso ira, ba labe'e zambõ fa'asõchi; ba ja'oegõ, ba no õtenagõ nagoe si sõchi, iroegi da'e.

11 Ba Kana ba Galilaia ilaoe da'õ Jesoe, bõrõta dandra andrõ, i'oroma'õ lachõminia, ba mamati chõnia nifahaõnia andrõ. *(F. 1, 14).*

12 II. **A**efa da'õ mõi ia misi tooe, ba Gafanaoema, ja'ia ba inania ba talifoesõnia ba nifahaõnia. Ba lõ ara

13 ira ba da'õ. *(Mat. 4, 13; 13, 55).* Ba no ahatõ gowasa fasa ba niha Jehoeda, ba mõi misi jawa Jesoe ba

14 Jeroezalema. *(F. 6, 4).* Ba i'ila ba gosali zamawa sawi ba biribiri ba marafadi, awõ zanoeka ana'a, sida-

15 dao ba da'õ. *(Mat. 21, 12 b. t.)* Ba ifazõchi mbõzibõzi sinali, ba ifofanõ ira fefoe ba gosali, ba biribiriri ba sawi andrõ; ba idoewagõ gana'a zanoeka andrõ, iso'agõ meza chõra.

16 Ba imane ba zamawa marafadi: Mi'ohe misa da'õ, bõi mibali'õ kade

17 nomo Namagoe. Ba itõrõ tõdõ nifahaõnia niwa'õ ba zoera: „No i'a d o f õ n o e a n d r õ b a n o m o m õ". *(Sin. 69, 10).* Ba latema linia niha Jehoeda, lamane chõnia: Hadia dandra, ni'oroma'õoe chõma,

19 wa tola õlaoe da'õ? *(F. 6, 30).* Itema lira Jesoe, imane chõra: Midoedoegõ gosali andre, ba ha tõloe ngaloeo, ba oe'azõchi. *(Mat. 26, 61).*

20 Ba lamane chõnia niha Jehoeda: Õfa woeloe a õnõ fache wangotomosi osali andre, ba ha tõloe ngaloeo o'a-

21 zõchi. Ba osali botonia niwa'õnia.

22 *(Kor. II. 5, 1).* Ba dania, me no maoso ia moroi ba ngai zi mate, ba itõrõ tõdõ nifahaõnia niwa'õnia andrõ, ba fadoehoe dõdõra ba zi so ba zoera, ba ba niwa'õ Jesoe. *(Loek. 24, 8. 44. 45.*

23 III. **B**a me so ia ba Jeroezalema, ba gowasa fasa, ba ato zamati ba dõinia, me la'ila dandra andrõ chõ-

24 nia, nifazõchinia. *(F. 4, 48).* Ba lõ fadoehoe dõdõ Jesoe chõra, bõrõ wa'aboto ba dõdõnia ira, *(F. 6, 64. Mar. 2, 8),* awõ wa lõ mogoena chõ- 25 nia, la'ombacha'õ chõnia niha; noa sa i'ila manõ, ha ja'ia, hadia zi so ba dõdõ niha.

FAZA 3.

I. Hoehoeo Jesoe chõ Nikodemo andrõ. II Ifoeli ifadoehoe'õ Jesoe Johane.

I. **B**a so niha, farizaio, Nikodemo 1 dõinia, salawa ba niha Jehoeda. *(F. 7, 50. 19, 39).* Da'õ zi mõi chõ 2 Jesoe ba zi bongi, imane chõnia: He samahaõ! ma'ila, samahaõ si otarai Lowalangi ndra'oegõ, me samõsa lõ sangila mamazõchi tandra andrõ, nifazõchioe, na lõ itolo ia Lowalangi. *(F. 9, 24. 33. Hal, zin. 10, 38. Loek. 20, 21).* Itema linia Jesoe, i- 3 mane chõnia: Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõoe, na lõ toemboe moroi si jawa niha, ba tebai i'ila mbanoea Lowalangi andrõ. *(F. 1, 13. Joh. I. 3, 9).* Imane chõnia Nikodemo: 4 He iwisa toemboe niha, na no atoea ia? Hadia, i'ila ifoeli ia ba daloe ninania, ba ifoeli toemboe? *(Kor. II. 5, 17).* Itema linia Jesoe: 5 **Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõoe, na lõ toemboe moroi ba nidanõ ba moroi ba Geheha niha, ba tebai mõi ia ba mbanoea zoroego andrõ.** *(Hes. 36, 25 b. t. Tit. 3, 5.)* Õsi niha zi toe- 6 mboe ba nõsi niha, ba eheha zi toemboe chõ Geheha. *(Moz. I. 5, 3; 6, 3. Sin. 51, 7).* Bõi ahõlihõli dõdõoe, 7 me no oewa'õ chõoe, lõ tola lõ toemboe moroi si jawa ami. Angi 8 andrõ, ba isawa zomasi ia, ba õrongo hõngõhõngõnia, ba lõ õ'ila, heza i'otarai, ba heza isawa. Si manõ gõi dozi si toemboe chõ Geheha. *(Sangomb. 11, 5).* Itema linia Nikodemo, imane 9 chõnia: He wisa lala da'õ? *(Loek. 1, 34. 35).* Itema linia Jesoe, imane 10 chõnia: Samahaõ Iraono Gizeraëli ndra'oegõ, ba lõ aboto ba dõdõoe da'õ? *(Moz. V, 30, 6. Sin. 51, 12. Hes. 11. 19).* Si ndroehoendroehoe 11 niwa'õgoe chõoe, saboto ba dõdõma

mawa'õ, ba ni'ila hõrõma mafadoehoe'õ, ba lõ mitema wamadoe-
12 hoe'õma. Na lõ mamati ami, na oewa'õ chõmi zi so ba goeli danõ, ba he miwisa wamati, na oewa'õ chõmi zi
13 so ba zoroego? Ba lõ si mõi jawa ba zoroego, baero zi no mõi tooe, si otarai zoroego, Ono Niha andrõ, si so ba zoroego. *(F. 6, 38. 62. Efes.*
14 *4, 9 b. t.).* Ba hoelõ goelõ andrõ, nitoewoe Moze jawa, ba danõ si mate, si manõ gõi te'alawa'õ jawa dania Nono Niha, lõ tola lõ'õ, *(Moz. IV.*
15 *21, 8. 9. F. 12, 32. 33),* ena'õ so wa'aoeri si lõ aetoe ba zamati chõnia fefoe. *(Mar. 16, 16. Rom. 3, 25).*
16 **Si manõ sa wa'omasi Lowalangi nõsi goeli danõ, no ibe'e Nononia andrõ. si ha samboea. ena'õ lõ tekiko dozi samati chõnia, ena'õ so chõra wa'aoeri si lõ aetoe.** *(Joh. I. 4, 9. Rom.*
17 *8, 32).* Tenga sa ba wangoehoekoe õsi goeli danõ ifatenge ba goeli danõ Nononia Lowalangi, afoe'afoenia te'orifi chõnia nõsi goeli danõ. *(F. 12, 47. Loek.*
18 *9, 56. Mat. 18, 11).* Samati chõnia ba lõ lahoekoe, ba si no moehoekoe zi lõ mamati, me lõ mamati ia ba dõi Nono Lowalangi andrõ, si ha samboea. *(F. 5, 24. Tes. II. 2, 12).*
19 Da'õ wangoehoekoe : no mõi ba goeli danõ haga andrõ, ba no omasi niha wa'ogõmigõmi, moroi ba haga, me si lõ sõchi mboeaboeara. *(F. 1, 4*
20 *b. t.).* Dozi lõ omasi haga zamazõchi si lõ sõchi, ba lõ la'ondrasi haga, fa lõ te'otoe'õ ira ba nifazõchira andrõ.
21 *(Efes. 5, 13). Job. 24, 13–16).* Ba i'ondrasi haga samazõchi si doehoe, ena'õ oroma mboeaboeania, me nilaoe ba chõ Lowalangi. *(Mat. 5, 16).*
22 II. **A**efa da'õ, ba mõi ba danõ Joedaia Jesoe, awõ nifahaõnia, ba da'õ so ia, ba soso ira chõnia, ba mama-
23 jagõ idanõ ia. *(F. 4, 1. 2).* Ba Johane gõi, mamajagõ idanõ gõi, ba Gaino, ba zi tambai Zalima, me eboea nidanõ ba da'õ, ba mõi ba da'õ niha,
24 lafabajagõ'õ idanõ ira. Lõ'õ na sa moebe'e ba goeroenga Johane. *(Mat.*
14, 3). Ba fagoeagoea ira, nifahaõ Jo- 25
hane niha Jehoeda, ba wangehao a-
ndrõ. Ba mõi ira chõ Johane, ba la- 26
mane chõnia : He samahaõ ! faigi da'õ, mamajagõ idanõ da'õ no, si no mõi chõoe, jefo Joridano, nifadoehoe'õmõ, ba dozi niha zangondrasi ja'ia. *(F. 1, 25–34. Mat. 3, 11. 13*
b. t.). Itema lira Johane, imane : 27
Tebai ihalõ chõnia hadia ia niha, na tenga nibe'e chõnia moroi ba zoroego. *(Kor. I. 4, 7).* Ja'ami zi so ba 28
mbõrõ chõgoe, wa no oewa'õ : Tenga Keriso andrõ ndra'o, nifatenge ndra'o fõnania. *(F. 1, 20. 30).* Ha õchõ so 29
nono nihalõ, da'õ zangowaloe, ba omoeso sibai dõdõ zi fahoewoe chõ zangowaloe andrõ, si so ba da'õ ba wamondrondrongo chõnia, na irongo li zangowaloe ; ba no a'oi so wa'omoeso dõdõ andrõ chõgoe. *(Mat.*
9, 15). Lõ tola lõ manõi ia, ba lõ tola 30
lõ awoewoe ndra'o. No fõna dánõ 31
bõ'õ fefoe zi otarai si jawa. Moroi ba goeli danõ, zi otarai goeli danõ, ba moroi ba goeli danõ hedehedenia. Ba si otarai zoroego, *(F. 8, 23. Kor. I. 15,*
47). ba ni'ila hõrõnia, awõ nirongonia, 32
ifadoehoe'õ, ba lõ samati famadoehoe'õnia. *(F. 3, 11; 1, 11).* Samati 33
famadoehoe'õnia, ba i'a'aro'õ, wa no si ndroehoe Lowalangi. *(Joh. I.*
5, 10). Li Lowalangi wedehe nifate- 34
nge Lowalangi, me no tenga nisoe'a Geheha, nibe'e Lowalangi. *(Sin. 45, 8. Kol. 1, 19).* I'omasi'õ No- 35
no Ama, ba no ahori ibe'e ba dangania fefoe hadia ia. *(F. 5, 22 ; 13, 3.*
Mat. 11, 27). Chõ zamati chõ Nono 36
andrõ so wa'aoeri si lõ aetoe; lõ i'ila dania wa'aoeri si lõ mamati chõ Nono andrõ, lõ teboelõ wõnoe Lowalangi chõnia. *(Joh. I. 5, 12).*

FAZA 4.

I. Hoehoeo Jesoe ba ndra alawe Zamaria andrõ. II. Mamati mbanoea Zamaria andrõ. III. Latema ia banoea Galilaia. IV. Ifadõhõ wõchõ nono genoni zalawa.

I. **M**e no irongo Jesoe, no larongo 1

farizaio, ato nifahaõ Jesoe ba ato nibajagõnia idanõ, moroi chõ Johane
2 *(F. 3, 22. 26).* — ba tenga sa Jesoe
zamajagõ idanõ, ha nifahaõnia —
3 ba irõi Joedaia, ifoeli isaŵa Galilaia.
4 *(A. 45).* Ba ba Zamaria lalania.
5 Ba iroegi mbanoea Zamaria andrõ, sotõi Sichara, ba zi tambai mbenoea andrõ, nibe'e Jakobo chõ nononia
6 Josefo. *(Moz. I. 33, 19; 48, 22).* Ba so ba da'õ goemboe Jakobo. Ba me no erege dõdõ Jesoe wekoli, ba moedadao ia ba zinga goemboe andrõ. So
7 laloea. So moroi sa ndra alawe Zamaria ba wana'oe idanõ. Imane chõ-
8 nia Jesoe : Be'e õgoe, oebadoe. Noa sa mofanõ nifahaõnia mijomo ba
9 mbanoea, ba wowõli gõ. Imane chõnia ira alawe Zamaria andrõ: Hadia wa õ'andrõ chõgoe nidanõ ? niha Jehoeda sa ndra'oegõ, ba ira alawe Zamaria ndra'odo. *(Loek. 9, 53.*
10 *Eser. 4, 1 b. t.).* Itema linia Jesoe, imane chõnia : Na õ'ila ena'õ mboeala Lowalangi andrõ, ba na õ'ila, ha niha zangoema'õ chõoe: Be'e õgoe, oebadoe ; ba no mangandrõ ndra'oegõ chõnia mena'õ, ba no
11 ibe'e chõoe nidanõ goemboe. *(Sin. 36, 10. Fam. 21, 6).* Imane chõnia ira alawe andrõ : Ba lõ chõoe fana'-
oe Toea, ba no abacha mba'a, ba he moroi chõoe nidanõ goemboe andrõ ?
12 Hadia, eboea ndra'oegõ moroi chõ doeada Jakobo, same'e ba'a andre chõda, samadoe idanõnia, awõ nono-
13 nia, awõ goerifõnia ? Itema linia Jesoe, imane chõnia : Ifoeli owõchi
14 dõdõ dozi samadoe idanõ andre, ba iroegi zi lõ aetoe, ba lõ'õ manõ owõchi dõdõ zamadoe idanõ nibe'egoe chõnia, tobali oemboe ba dõdõnia nidanõ andrõ, nibe'egoe chõnia, sangoemboengoemboe, sanaŵa fa'aoeri si lõ aetoe. *(F. 7, 38. 39. Jes. 12).*
15 Imane chõnia ira alawe andrõ: He Toea ! be'e õgoe nidanõ andrõ, fa
16 bõi sa'ae owõchi dõdõgoe, fa lõ mõido ba da'e, mana'oe idanõ. *(Jes. 55, 1).* Imane chõnia : Ae kaoni wo'o-

mooe, ba foeli'õ ba da'e. Itema linia 17
ira alawe andrõ, imane : Lõ fo'omogoe. Imane chõnia Jesoe : Si ndroehoe niŵa'õoe andrõ : Lõ fo'omogoe.
Dalima sa'ae zangai ja'oegõ, ba tenga 18
fo'omooe zoroedoe chõoe iada'e. Si ndroehoe niŵa'õoe andrõ. Imane 19
chõnia ira alawe andrõ : He Toea ! oroma chõgoe, wa sama'ele'õ ndra'oegõ. *(F. 1, 49, 50; 2, 25).* Ba hili andrõ 20
mangaloeloe ndra toeama fõna, ba ja'ami miŵa'õ, ba Jeroezalema so naha wangaloeloe. *(Moz. V. 12, 5b. t.).*
Imane chõnia Jesoe : Fati ligoe, ala- 21
we, iroegi baŵa dania, ba tenga ba hili andrõ, ba tenga gõi ba Jeroezalema mangaloeloe ami chõ Nama.
(Mal. 1, 11). Ba zi lõ mi'ila mangaloe- 22
loe ami; ja'aga, ma'ila, ha õchõ mangaloeloe ndra'aga, me moroi ba niha Jehoeda i'otarai fangorifi andrõ.
(Sal. II. 17, 27 b. t. Jes. 2, 3. Loek. 1, 69). Ba iroegi baŵa dania ba 23
no iroegi ija'e, ba si ndroehoe zangaloeloe, ba moroi ba Geheha ba moroi ba wa'adoehoe mangaloeloe ira chõ Nama. I'aloei sa gõi Ama zangaloeloe chõnia si manõ. *(Rom. 12, 1. 2).* **Eheha Lowalangi, ba da'õ** 24
zi nangea fangaloeloe, ba zangaloeloe chõnia, fangaloeloe moroi ba geheha ba fangaloeloe moroi ba wa'adoehoe. *(Kor. II. 3, 17).* Imane 25
chõnia ira alawe andrõ ! Oe'ila, so dania Mesia andrõ, sotõi Keriso, na so da'õ, ba ja'ia zangombacha chõda
fefoe hadia ia. Imane chõnia Jesoe : 26
Ja'odo da'õ, si fahoehoeo chõoe.
(F. 9, 37). Ba ba da'õ so ndra nifa- 27
haõnia, ba ahõlihõli dõdõra, me fahoeohoeo ia ba ndra alawe, ba lõ'õ zoei sanofoe : Hadia ni'aloeimõ, ba ma :
hadia hoehoeomõ chõnia ? Ba irõi 28
sa'ae nasoa chõnia ira alawe andrõ, mõi ia mijomo ba imane ba mbanoeara : Mi'ae mifaigi niha, si no mango- 29
mbacha chõgoe fefoe hadia ia nilaoegoe ! Hadia, tenga Keriso a-
ndrõ da'õ ? Ba mõi ira moroi jomo, 30
la'ondrasi. Ba barõ õ moehede chõ- 31

nia nifahaõnia, lamane : A gõoe, sa-
32 mahaõ. Ba imane chõra : So gõgoe,
33 ni'ã, si lõ mi'ila. Ba faoma lamane nifahaõnia chõ nawõra : Hadia, so zi
34 no molohe gõ chõnia ? Imane chõra Jesoe : Õgoe da'õ, na oe'o'õ zomasi zamatenge ja'o, ba na oe'asiwai halõwõ andrõ chõnia. *(F. 6, 38. Sin. 40,*
35 *9).* Hadia, lõ miwa'õ : Hatõ õfa wawa, ba famasi sa'ae ? Hiza, oewa'õ chõmi : Mifaõga hõrõmi, ba mifaigi nowi, noa sa'ae a'oesõ, tandra wa
36 basitõ. *(Mat. 9, 37).* Itema sa'ae loeo samasi, ba i'ozaragõ mboea ba wa'aoeri si lõ aetoe, ena'õ faoma omoeso dõdõra, he sanaroe, ba he samasi.
37 *(Kor. I. 3, 6 b. t.).* Ba da'õ sa doehoe niwa'õ andrõ : Samõsa zanaroe ba sa-
38 mõsa zamasi. No oefatenge ami ba wamasi, ba zi lõ erege dõdõmi. No mohalõwõ niha bõ'õ, ba ja'ami zanohoegõ halõwõra andrõ *(Hal. zin. 8, 5 b. t.).*

39 II. **Ba** ato zamati chõnia banoea Zamaria, banoea da'õ no mege, ba niwa'õ ndra alawe andrõ, samadoehoe'õ : No i'ombacha'õ chõ-
40 goe fefoe hadia ia nilaoegoe. Ba me no la'ondrasi ia banoea Zamaria adrõ, ba la'andrõ chõnia, i'iagõ chõra da'õ; ba doea wonginia ba da'õ.
41 Ba ato zamati ba wangombachania,
42 ba lamane ba ndra alawe no mege : Tenga sa'ae ba ni'ombacha'õmõ mamati ndra'aga, noa sa'ae marongo ba no ma'ila, wa si ndroehoe zangorifi õsi goeli danõ da'õ. *(F. 17, 8).*

43 III. **Ba** aefa zi doea wongi, ba
44 iheta ia ba da'õ, isawa Galilaia. Ifadoehoe'õ sa Jesoe, te'ositengagõ zama'ele'õ ba mbanoeara. *(Mat. 13,*
45 *57).* Ba me no iroegi Galilaia, ba latema ia banoea Galilaia, me no la'ila nilaoenia ba Jeroezalema, ba gowasa, fefoe. Noa sa mõi ira gõi ba gowasa. *(F. 2, 23).*

46 IV. **Ba** iroegi zoei Kana ba Galilaia ba nibali'õnia agoe idanõ. Ba so genoni razo, sofõchõ ono, ba
47 Gafanaoema. *(F. 2, 19).* Me irongo da'õ, so Jesoe, si otarai Joedaia, si mõi ba Galilaia, ba mõi ia chõnia, ena'õ mõi ia misi tooe, ba wamadõhõ fõchõ nononia, si onali mate.
Ba imane chõnia Jesoe : Na lõ ni'i- 48
lami tandra ba ila'ila, ba lõ mamati ami. *(F. 2, 18; 20, 29).* Imane chõnia 49
enoni razo andrõ : He Toea ! ae mitooe, fatoea lõ mate nonogoe a-
ndrõ. Imane chõnia Jesoe : Ae'e, 50
aoeri nonooe. Fadoehoe dõdõ niha andrõ ba li andrõ, niwa'õ Jesoe chõnia, ba mõi. Ba me no iroegi si tooe, 51
ba faloecha ia zawoejoenia ba la'ombacha'õ chõnia : Aoeri nonooe. Ba isofoe chõra, ha wa'alawa loeo, 52
me abe'e ia. Ba lamane chõnia : Menewi, manaere wa'alawa loeo, ba tebato wa'aoechoe. Ba aboto sa'ae ba 53
dõdõ nama nono andrõ, da'õ wa'alawa loeo, me iwa'õ chõnia Jesoe : Aoeri nonooe. Ba mamati ia, awõ zoroijomonia fefoe. *(Hal. zin. 16, 15.*
31 b. t.). Me i'otarai Joedaia, me 54
noemalõ ia ba Galilaia, ilaoe da'õ Jesoe, domboea sa'ae ba da'õ dandra andrõ. *(F. 2, 11).*

FAZA 5.

I. Sofõchõ ba mbawa Betesa. II. Ifadoehoe'õ Jesoe, wa no Lowalangi zamatenge ja'ia.

1 I. **A**efa da'õ, ba so gowasa niha
Jehoeda, ba mõi misi jawa ba Jeroe-
2 zalema Jesoe. Ba so ba Jeroezalema mbawa, ba zinga mbawa gõli mbiribiri, Betesa dõinia ba li Hebe-
3 raio, ba lima nose. *(Neh. 3, 1).* Ba ato niha sofõchõ ba nose andrõ, awõ zaoe'a, awõ zomboejoemboejoe, awõ zofõchõ baõsi, (labalobaloi wa'atekiba nidanõ. *(Fam. 16, 5).* Itaria 4
mõi tooe mala'ika, ba mbawa andrõ, ba ifakiba nidanõ, ba dõhõ wõchõ zi fõfõna mõi si tooe ba mbawa, na aefa tekiba nidanõ, gofoe hadia gõi wõchõnia). Ba so ba da'õ 5
niha, si no tõloe ngafoeloe a waloe fache wa'ara fõchõ. Me i'ila da'õ Je- 6
soe, ba me oroma chõnia, no ara

sibai ia, ba imane chõnia : Omasi'õ
7 na dõhõ wõchõoe ? Itema linia sofõchõ andrõ, imane ; Lõ chõgoe niha, Toea, solohe ja'o si tooe ba mbawa, na tekiba nidanõ, ba na so ndra'o, ba no mõi si tooe dánõ bõ'õ, fõna-
8 goe. Imane chõnia Jesoe : Faoso, fazawa gasomõ ba owaõwaõ ! *(Mat. 9, 6. Hal. zin. 9, 34).* Ba dõhõ wõchõ
9 niha andrõ, ifazawa gasonia ba mowaõwaõ. Ba loeo sabato, me loeo
10 da'õ. Ba lamane niha Jehoeda chõ nifadõhõ fõchõ andrõ : Loeo sabato,
11 ba lõ tola õ'ohe gaso. Itema lira, imane : Samadõhõ fõchõgoe andrõ zangoema'õ chõgoe : Fazawa gaso-
12 mõ ba owaõwaõ. Ba lasofoe chõnia : Ha niha da'õ, zangoema'õ chõoe :
13 Fazawa ba owaõwaõ? Ba lõ i'ila sofõchõ andrõ, ha niha, noa sa iheta ia Jesoe, me no ato niha ba da'õ.
14 Aefa da'õ, ba faloecha chõnia Jesoe, ba gosali, ba imane chõnia : Faigi, no dõhõ wõchõoe, bõi sa'ae fazõchi horõ, fa lõ gõna ndra'oegõ sabõlõbõlõ moroi andrõ. *(F. 8, 11.*
15 *Mat. 12, 45).* Mõi niha andrõ, iwa'õ ba niha Jehoeda, Jesoe zama-
16 dõhõ fõchõnia. *(A. 10).* Ba andrõ lagohi Jesoe niha Jehoeda, me no ilaoe da'õ ba loeo sabato. *(F. 7, 22 b. t. 9, 16).*
17 II. Ba hoemede ia chõra, imane : **Mohalõhalõwõ Namagoe, iroegi da'e, ba ja'o gõi, mohalõwõ.** *(F. 9, 4).*
18 Andrõ mendroea manõ la'aloei wamoenoe ja'ia niha Jehoeda, me tenga ha fanawõnia oroisa sabato, me iwa'õ gõi, Lowalangi Namania, ba me ifaomagõ ia chõ Lowalangi. *(F.*
19 *10, 30–33).* Ba hoemede chõra Jesoe, imane chõra : Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, lõ i'ila ilaoe hadia ia Ono, na moroi chõnia, na lõ ni'ilania, ilaoe Ama ; nilaoe da'õ sa ilaoe
20 gõi Ono, si manõ gõi. *(F. 5, 30).* Noa sa i'omasi'õ Nono Ama, ba fefoe nilaoenia, ba i'oroma'õ chõnia, ba i'oroma'õ chõnia dania halõwõ, seboea moroi andrõ, ena'õ ahõlihõli dõdõmi.

(F. 1, 51). Hoelõ si mane fanoesoegi 21
Nama si mate, si mane fangorifinia ja'ira, si manõ gõi Nono, i'orifi zomasi ia. Lõ'õ sa gõi ihoekoe niha Ama, 22
noa sa ibe'e chõ Nono wangoehoekoe andrõ fefoe, *(F. 3, 35. Sin. 72, 1. Hal. zin. 17, 31. Mat. 25, 32)* fa dozi 23
lafoesoemange Nono, si mane famosoemangera Ama. Si lõ mamosoemange Ono, ba lõ'õ gõi ifosoemange Nama, samatenge Ono. *(F. 14, 13. Fil. 2, 10. 11. Joh. 1. 2, 23).* Si ndroe- 24
hoendroehoe niwa'õgoe chõmi, so wa'aoeri si lõ aetoe chõ zamondrongo ligoe, na mamati ia chõ zamatenge ja'o, ba lõ lahoekoe ia ; noa sa isawa wa'aoeri, i'otarai wa'amate. *(F. 3, 18. 36 ; 8, 51).* Si ndroehoendroe- 25
hoe niwa'õgoe chõmi, iroegi bawa dania, ba no iroegi ija'e, ba larongo li Nono Lowalangi si mate, ba saoeri zamondrongo andrõ. *(F. 11, 43. Mat. 11, 5. Efes. 5, 14).* Hoelõ si ma- 26
ne chõ Nama sa, si so fa'aoeri ba dõdõnia si manõ gõi nibe'enia chõ Nono, ena'õ so wa'aoeri ba dõdõnia. *(F. 1, 4 ; 11, 25. Joh. 1. 5, 20).* Ba no itehe chõnia wangoe- 27
hoekoe, bõrõ me no Ono Niha ia. *(Dan. 7, 13. 14. Mat. 25, 31).* Bõi 28
ahõlihõli dõdõmi ba da'õ ! **Iroegi bawa dania, ba larongo linia dozi si so ba lewatõ** *(Tes. 1. 4, 16),* **ba** 29
mõi ira jawa : samazõchi si sõchi, ba ba wemaoso ba wa'aoeri, ba solo'õ si lõ sõchi, ba ba wemaoso ba hoekoe.
(F. 9, 40. Dan. 12, 2). Lõ oe'ila oe- 30
laoe hadia ia, na moroi chõgoe, oe'o'õ nirongogoe, wangoehoekoe, ba no atoelõ wangoehoekoe andrõ chõgoe. Lõ oe'aloei zomasi ndra'o, somasi zamatenge ja'o oe'aloei. *(F. 5, 19 ; 6, 38).* Na ja'o zamadoehoe'õ 31
ja'o, ba tenga si doehoe wamadoehoe'õgoe. *(F. 8, 13 ; 14, 54).* Tánõ 32
bõ'õ zamadoehoe'õ ja'o, ba mi'ila, wa no si doehoe wamadoehoe'õnia, famadoehoe'õnia ja'o. *(Mat. 3, 17).* No mifatenge chõ Johane, ba no ifa- 33
doehoe'õ zi doehoe. *(F. 1, 19 b. t.).*

34 Ba ja'o, ba tenga ba niha oetema wamadoehoe'õ andrõ, ba andrõ oe-
35 wã'õ da'õ, ena'õ te'orifi ami. Fandroe siholahola da'õ no mege, sihaga, ba no omasi ami, mi'omoesoi'õ dõdõmi, si lõ arara, ba haga a-
36 ndrõ chõnia. Ba no so chõgoe wamadoehoe'õ ba da'õ, seboea moroi chõ Johane. Halõwõ andrõ sa, nibe'e Nama chõgoe, ba wangasiwai ja'ia, halõwõ andrõ, nihalõgoe, da'õ zamadoehoe'õ ja'o, wa no Ama zamate-
37 nge ja'o. *(F. 10, 25; 14, 10. 11).* Ba samatenge ja'o andrõ, Ama, da'õ zamamadoehoe'õ ja'o. Ba lõ mirai mirongo linia, ba nga'eoenia, ba lõ
38 ni'ilami. *(F. 8, 18; 1, 18).* Ba lõ ahono ba dõdõmi daroma linia, me lõ mamati ami chõ nifatengenia andrõ. *(F. 10, 26. Kor. II. 3, 15).*
39 **Mi'aloealoei ba zoera, me miwa'õ, so chõmi ba da'õ wa'aoeri si lõ aetoe; ba ja'ia zamadoehoe'õ ja'o;** *(Jes. 34, 16. Sin. 40, 8. Loek. 24, 27);*
40 ba lõ edõna mõi ami chõgoe, ena'õ
41 so chõmi wa'aoeri. Lõ oetema zoe-
42 mange nibe'e niha. Ba no oe'ila ami, wa lõ chõmi fa'omasi Lowa-
43 langi ba dõdõmi. Ba dõi Namagoe so ndra'o, ba lõ mifonaha ndra'o. Na so dania dánõ bõ'õ, ba dõinia
44 manõ, ba mifonaha. *(F. 7, 28).* He miwisa mamati, me faoma mitema zoemange chõ nawõmi, ba soemange andrõ chõ Lowalangi, si ha samboea,
45 ba lõ mi'aloei ? *(F. 12, 42. 43).* Bõi miwa'õ tõdõmi, ja'o zangadoegõ ja'ami chõ Nama ; so zangadoegõ ja'ami, Moze, ba zanõtõna ami.
46 *(Moz. V. 31, 26 b. t.).* Na mamati ami chõ Moze, ba mamati ami chõgoe gõi ena'õ, noa sa ibe'e ba zoera da'õ hadia ia chõgoe. *(Moz. I. 3, 15 ; 49, 10. Moz. V. 31, 15*
47 *b. t.).* Ba na lõ mamati ami ba zoera da'õ, ba he miwisa mamati ba niwa'õgoe ?

FAZA 6.

I. Fame'e gõ ba niha si lima ngahõnõ. II. Mowaõwaõ ba dete nidanõ Jesoe. III. Hoehoeonia ba Gafanaoema IV. Famadoehoe'õ Wetero.

(A. 1–14: Mat. 14, 13–21. Mar. 6, 31–44. Loek. 9, 11–17.)

I. Aefa da'õ, ba mofanõ Jesoe, 1
i'õtõ mbawa Galilaia andrõ, bawa
Diberia. Ba ato zolo'õ ja'ia niha, me 2
no la'ila dandra andrõ, nifazõchinia
ba zofõchõ. Ba mõi ba hili Jesoe, 3
moedadao ia ba da'õ, awõ ndra nifa-
haõnia. Ba no ahatõ wasa, owasa 4
niha Jehoeda andrõ. *(Moz. III. 23, 5b.t.).* Ba ifaõga hõrõnia Jesoe, ba 5
i'ila, ato zi mõi chõnia niha, ba i-
mane chõ Wilifo : Heza ta'õli gõ,
ena'õ manga da'õ ? *(F. 1, 44).* Ba 6
wanandraigõ ja'ia iwa'õ da'õ, noa
sa i'ila, he iwisa dania. Itema linia 7
Filifo, imane : Lõ iroegi õra si otoe
roefia fowõli roti, he ha ma'ifoe
zamõsa tebe'e. Imane chõnia nifa- 8
haõnia samõsa, Andrea, talifoesõ
Zimoni Fetero andrõ: So ba da'e 9
ndraono, si so roti gandroe, lima,
ba doea rozi gi'a. Ba ha wa'arõoe da'õ
ba zi manõ fa'ato ? Imane Jesoe : 10
Mifedadao niha. Ba no abõlõ ndroe'oe
ba naha andrõ. Ba moedadao ndra
matoea, mato lima ngahõnõ ira. Ba 11
ihalõ roti no mege Jesoe, i'aohasi
gõlõ Lowalangi, ba ibe'e ba zidadao
andrõ, si manõ gõi ba gi'a andrõ,
ha wa'oja zomasi ira. *(Sin. 145, 16).* Ba me no aboeso ira, ba imane 12
ba nifahaõnia : Mi'ozaragõ gachõ-
chõla, si tosai, fa bõi tefara'oe hadia
ia. Ba la'ozaragõ ba felendroea la- 13
fo'õsi koede, achõchõla roti gandroe
andrõ, si lima, si tosai ba zi no
manga andrõ. Ba me la'ila niha da- 14
ndra andrõ, nifazõchinia, ba lamane:
Si ndroehoe, da'õ zama'ele'õ andrõ,
si mõi ba goeli danõ. *(F. 7, 40. Moz. V. 18, 15 b. t.).*

(A. 15–21 : Mat. 14, 22–36. Mar. 6, 45–56.)

15 Ba me i'ila Jesoe, mõi ira dania, lara'oe ia, ba wamali'õ razo ja'ia, ba ifoeli iheta ia, isawa hili, ha ja'ia. *(F. 18, 36).*

16 II. Ba me tánõ owi, ba mõi mi-
tooe ndra nifahaõnia ba mbawa.
17 mõi ira baowo, la'õtõ mbawa, lasawa Gafanaoema; ba ichamõ ira fa'abongi, ba lõ'õ na si mõi chõra
18 Jesoe. Modoeloe sibai mbawa, me
19 angi sabe'e. Ba me no tõra saza wolojora, ba la'ila Jesoe, sowaõwaõ ba dete nidanõ, no ahatõ ia ba nowo,
20 ba ata'oe ira. Ba imane chõra: Ja'-
21 odo, bõi mi'ata'oefi! Ba lafa'amõi ia baowo mena'õ, ba iroegi si'aikõ owo danõ si mõi ira.

22 III. Ba mahemoloe õ, ba la'ila niha si so jefo mbawa lõ owo bõ'õ ba da'õ, baero zi samboea andrõ, ba no la'ila, lõ fao Jesoe chõ ndra nifahaõnia, we'amõi baowo, ha nifa-
23 haõnia zolojo. — So sa nowo bõ'õ, si otarai Diberia, si mõi ba zahatõ ba naha andrõ, ba ni'ara roti andrõ, me no mangandrõ saoha gõlõ Zo'aja.
24 — Ba me la'ila niha, lõ Jesoe ba da'õ ba lõ'õ gõi ira nifahaõnia, ba mõi ira gõi ba nowo andrõ, lasawa Gafanaoe-
25 ma, mangaloei Jesoe. Ba me lasõndra ia, jefo mbawa, ba lamane chõnia: He samahaõ, ha mega õroegi
26 da'e? Itema lira Jesoe, imane: Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, tenga ba da'õ mi'aloei ndra'o, me no mi'ila dandra; me no mi'ã roti andrõ, me no aboeso ami, andrõ mi'aloei
27 ndra'o. Bõi mi'a'asogõ gõ andrõ sobooe dania, õ si lõ teboelõboelõ andrõ, ba wa'aoeri si lõ aetoe, mi'a'sogõ, nibe'e Nono Niha chõmi; da'õ sa nifadoehoe'õ Nama, Lowalangi.
28 *(F. 4, 14; 10, 36).* Ba lamane chõnia: He mawisa ena'õ, ba wangai halõ-
29 wõ andrõ chõ Lowalangi? Itema lira Jesoe, imane chõra: Da'õ halõwõ chõ Lowalangi, na mamati ami chõ nifatengenia andrõ. *(Joh. I. 3, 23).*
30 Ba lamane chõnia: Ba hadia dandra, nifazõchioe, ena'õ ma'ila, ba ena'õ mamati ndra'aga chõoe? Hadia ni'asogõmõ? *(F. 4, 18. Mat. 12, 38).* No la'ã „mana" ira toeada, ba 31
danõ si mate; si mané ba zoera: „No ibe'e õra roti moroi ba mbanoea si jawa." *(Moz. II. 16, 4. 15. Sin. 78, 24).* Ba i- 32
mane chõra Jesoe: Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, tenga Moze zame'e chõmi gõ andrõ, moroi ba mbanoea si jawa, Amagoe zame'e chõmi gõ si ndroehoe andrõ, moroi ba mbanoea si jawa. *(F. 6, 49 b. t. Moz. V, 8, 3.).* Da'õ sa gõ andrõ, 33
nibe'e Lowalangi, si mõi mitooe moroi ba mbanoea si jawa, fangorifi nõsi goeli danõ. Ba lamane chõnia: He 34
Toea, bõi boelõ'õ wame'e chõma gõ andrõ. Ba imane chõra Jesoe: Ja'o- 35
do gõ fangorifi, lõ'õ sa'ae olofo zi mõi chõgoe, ba lõ'õ manõ sa'ae owõchi dõdõ zamati chõgoe. Ba oewa'õ 36
chõmi, noa gõi mi'ila ndra'odo, ba lõ
mamati ami. Si mõi chõgoe fefoe ni- 37
be'e Namagoe chõgoe, ba lõ'õ manõ oetibo'õ zi mõi chõgoe. *(F. 17, 6. 9. 11).* Tenga ba wolaoe somasi ndra'o 38
mõido tooe moroi ba zoroego, ba wolaoe somasi zamatenge ja'o mõido tooe. *(F. 4, 34. Loek. 22, 42).* Da'õ 39
zomasi zamatenge ja'o, ena'õ lõ si taja chõgoe ba nibe'enia chõgoe fefoe, ena'õ na oesoesoegi ia, na loeo safoeria andrõ. *(F. 10, 28. 29).* Da'õ 40
sa zomasi Namagoe, ena'õ so wa'aoeri si lõ aetoe chõ zangila Ono fefoe, samati chõnia, ba ja'o zanoesoegi ja'ira, na loeo safoeria andrõ. *(F. 3, 14 b. t.)* Ba koemõkõkõkõ niha Je- 41
hoeda chõnia, me no iwa'õ: Ja'odo gõ andrõ, si no mõi mitooe moroi ba mbanoea si jawa, ba lamane: Tenga Jesoe da'õ, ono Josefo, 42
ni'ilada ama ba ina? Ba hana wa iwa'õ da'õ: Moroi ba mbanoea si jawa oe'otarai? *(Mat. 13, 55 b. t.).* Itema lira Jesoe, imane chõra: 43
Bõi mikõkõkõkõ chõ nawõmi. Lõ sa- 44
ngila mõi chõgoe, na tenga Amagoe, samatenge ja'o, zondrõnisi ja'ia; ba

ja'o zanoesoegi ja'ia, na loeo safoeria andrõ. *(F. 6, 37. 39. 65. Mat. 16, 17).* No so ba zoera zama'ele'õ: „N i f a h a õ L o w a l a n g i i r a d a n i a, f e f o e." Dozi mõi chõgoe samondrongo chõ Nama, sanõngõni. *(Jes. 54, 13. Jer. 31, 33. 34).* Tenga fa no i'ila Nama niha, baero zi otarai Lowalangi andrõ, da'õ zi no mangila Lowalangi. *(F. 1, 18. Tim. I. 6, 16).* Si ndroehoedroehoe niwa'õgoe chõmi, chõ zamati so wa'aoeri si lõ aetoe. *(F. 3, 36).* **Ja'o roti fangorifi andrõ.** No la'ã „mana" ira toeami, ba danõ si mate, ba no mate ira. *(Kor. I. 10, 3. 5).* Da'õ roti fangorifi, si otarai mbanoea si jawa, ena'õ na i'ã ia niha, ba lõ mate ia. Ja'o roti andrõ, saoeri, si otarai mbanoea si jawa, na so zi manga roti andrõ, ba aoeri ia, iroegi zi lõ aetoe; ba roti andrõ gõi, nibe'egoe dania, õsigoe andre, ba no fangorifi nõsi goeli danõ. *(Loek. 22, 19).* Ba mowasoso niha Jehoeda, lamane: He iwisa da'õ, fa tola ibe'e ni'ada nõsinia? Ba imane chõra Jesoe: Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, na lõ mi'ã nõsi Nono Niha, na lõ mibadoe ndronia, ba lõ fa'aoeri chõmi, ba dõdõmi. *(Mat. 26, 26 b. t. Kor. I. 11, 27.)* Si manga nõsigoe, samadoe dogoe, da'õ zi so fa'aoeri si lõ aetoe, ba ja'o zanoesoegi ja'ia, na loeo safoeria andrõ. Õsigoe sa zi ndroehoe gõ ba dogoe zi ndroehoe nibadoe. Lõ aheta chõgoe zi manga nõsigoe, samadoe dogoe, ba lõ aheta ndra'o chõnia. *(F. 15, 5).* Si mane famatenge Nama saoeri andrõ ja'o, awõ wa no bõrõ Nama, wa no saoeri ndra'o, si manõ gõi zi manga ja'o, bõrõ ndra'o, wa saoeri ia. *(F. 5, 26).* Da'õ roti andrõ, si otarai mbanoea si jawa; tenga si mane ira toeami, si manga ba mate: Si manga roti andrõ, ba aoeri, iroegi zi lõ aetoe. Ba zekola iwa'õ da'õ, me mamahaõ ia, ba Gafanaoema. Ba ato nifahaõnia, ba lamane, me larongo da'õ: Hoehoeo sabe'e da'õ, ha niha zanaha mamondrongo da'õ? Ba me i'ila tõdõnia Jesoe, koemõkõkõkõ nifahaõnia ba da'õ, ba imane chõra: Hadia, fatoewoe chõmi da'õ? Ba he wisa, na mi'ila dania, mõi jawa Nono Niha, ba zi so ia fõna? *(Joh. 3, 13; 20, 17. Mar. 16, 19).* Eheha zangorifi, lõ'õ manõ goena nõsi niha. Eheha ba fa'aoeri daroma ligoe andrõ, niwa'õgoe chõmi. *(Kor. II. 3, 6).* Ba so õsa ba chõmi, zi lõ mamati. Noa sa i'otarai mbõrõta i'ila Jesoe, ha niha zi lõ mamati, ba ha niha zi manga mbõlinia dania. *(F. 2, 25.)* Ba imane: Andrõ oewa'õ chõmi: Lõ sangila mõi chõgoe, na tenga nibe'e Nama chõnia. *(F. 6, 44).*

IV. I'otarai da'õ, ba ato zamoeli ja'ira, nifahaõnia, ba lõ'õ sa'ae faofao ira chõnia. Ba imane Jesoe ba zi felendroea: Hadia, sofanõ gõi ami? Itema linia Simoni Fetero, imane: **He Toea, ba õchõ mõiga? So chõoe daroma li fangorifi, ba wa'aoeri si lõ aetoe. Ba no mamati ndra'aga ba no aboto ba dõdõma, ja'oegõ ni'amoni'õ andrõ chõ Lowalangi.** *(F. 1, 50; 11, 27).* Itema lira Jesoe: Tenga felendroea ami, nitoetoejoegoe? Ba afõcha zi samõsa. *(Loek. 6, 13).* Joeda andrõ, ono Zimoni, banoea Kariota, niwa'õnia; da'õ sa zi manga mbõlinia dania; samõsa ia ba zi felendroea. *(F. 12. 4; 18, 3).*

FAZA 7.

I. Fekoli Jesoe ba Jeroezalema, ba gowasa nose daha geoe. II. Hoehoeo Jesoe ba gosali. III. Lõ faoma dõdõ niha sato chõnia, ba lõ'õ gõi faoma dõdõ zalawa rafe.

I. Aefa da'õ, ba itõrõi Galilaia Jesoe, lõ'õ sa edõna ia itõrõi Joedaia, me la'aloei wamoenoe ja'ia niha Jehoeda. *(F. 5, 16. 18).* Ba no ahatõ gowasa niha Jehoeda, owasa nose daha geoe. *(Moz. III. 23, 34 b. t.).* Ba lamane chõnia ira talifoesõnia: Heta'õ ba da'e, ae misi jawa ba Joedaia,

ena'õ la'ila gõi ira nifahaõmõ halõwõoe, andrõ, nihalõoe. *(Mat. 12, 46).*
4 Lõ solaoe hadia ia ba zi tobini, si lõ edõna aiwõ gõi. Na õlaoe zi manõ, ba
5 oroma'õ ndra'oegõ ba niha. Talifoesõnia andrõ gõi, ba si lõ mamati chõ-
6 nia. *(Sin. 69, 9. Mat. 3, 21).* Imane chõra Jesoe : Tenga na inõtõ chõgoe, ba inõtõ chõmi andrõ, ba gofoe
7 ha wa'ara. *(F. 2, 4).* Chõmi, ba tebai fatioe dõdõ niha goeli danõ, ba chõgoe, ba fatioe dõdõra, me oefadoehoe'õ chõra, wa lõ sõchi mboea-
8 boeara. Mi'ae misi jaŵa ba gowasa, ja'odo, lõ mõi misi jaŵa ba gowasa, me lõ iroegi na inõtõ andrõ chõgoe.
9 Aefa iŵa'õ da'õ, ba i'iagõ Galilaia.
10 Ba me no mõi misi jaŵa ba gowasa ndra talifoesõnia, ba awena mõi ia gõi misi jaŵa; lõ i'oroma'õ, ibini'õ.
11 Ba la'aloei ia niha Jehoeda, ba go-
12 wasa, lamane : Heza so ia? Ba tobali fasosota sabõlõbõlõ, ba chõnia andrõ, ba niha sato. So zangoema'õ: Si sõchi ia. Ba so zangoema'õ: Lõ'õ,
13 ifaeloengoe niha. *(F. 9, 16).* Ba lõ'õ zoei si lõ aiwõ mangoema'õ hadia ia ba chõnia, ba wa'ata'oera niha Jehoeda. *(F. 9, 22,).*
14 II. **B**a me no taloe gowasa, ba mõi mijaŵa Jesoe ba gosali ba
15 mamahaõ. Ba ahõlihõli dõdõ niha Jehoeda, lamane: He moroi i'ila zoera da'õ, me lõ moefahaõ? *(Mar.*
16 *6, 2).* Ba itema lira Jesoe, imane : Tenga chõgoe wamahaõgoe andrõ, chõ zamatenge ja'o. *(F. 8, 26. 28 ;*
17 *14, 24).* Na so zedõna molo'õ somasi ia, ba dõdõnia aboto hadia ia ba wamahaõ andrõ, na moroi ba Lowalangi ia, ba na moroi ba chõgoe
18 moehede ndra'o. *(F. 3, 33).* Sihede moroi ba chõnia, ba mangaloei lachõmi chõnia. Ba sangaloei lachõmi zamatenge ja'ia, da'õ zi ndroehoe, ba lõ si lõ atoelõ ba dõdõnia.
19 *(F. 5, 41, 44).* Tenga Moze zame'e oroisa chõmi ? Ba samõsa lõ'õ ba chõmi solo'õ oroisa andrõ. Hana wa mi'aloei wamoenoe ja'o? *(Hal.zin. 7,*
52, 53. Mat. 12. 14). Latema linia 20 niha sato, lamane ! Sobechoe ndra'oegõ ! Ha niha zangaloei famoenoe ja'oegõ ? *(F. 8, 48 ; 10, 20).* Itema 21 lira Jesoe, imane chõra : Ha sambalõ halõŵõ nihalõgoe, ba oi sahõlihõli tõdõ ami. *(F. 5, 16).* No ibe'e chõmi 22 wamoto andrõ Moze, tenga me moroi chõ Moze ia, me moroi chõ ndra toea, ba ba loeo sabato miboto niha. *(Moz. III. 12, 3. Moz. I. 17, 10. 12).* Na laboto niha ba loeo sabato, fa lõ 23 tesawõ goroisa Moze andrõ, ba hadia, mofõnoe ami chõgoe, me no abe'e niha, ma'asamboea, oebe'e ba loeo sabato ? *(F. 5, 9)* Bõi mibe'e 24 balazi ni'ila hõrõ, ba wangoehoekoe hadia ia, mi'atoelõ'õ wangoehoekoe. *(Moz. V. 1, 16. 17 ; 16, 19).* Ba la- 25 ŵa'õ banoea Jeroezalema õsa : Hadia, tenga da'õ ni'aloeira famoenoe? Ba hiza, lõ ata'oe ia moehede, ba lõ 26 hedehedera chõnia. Ma doehoe no aboto ba dõdõ zalaŵa, wa Keriso da'õ ? Ba no ta'ila, he moroi da'õ, 27 ba na so Keriso andrõ, ba lõ sangila he moroi ia. *(F. 6, 42).* Ba moe'ao Je- 28 soe, me mamahaõ ia ba gosali, imane : Mi'ila sa ndra'o, ba mi'ila, he moroi ndra'o. Ba tenga moroi chõgoe mõi ndra'o, so sa zi doehoe, samatenge ja'o, si lõ mi'ila. *(F. 5, 43; 8, 19. 42 b. t.).* Ja'o zangila ja'ia, me 29 moroi chõnia ndra'o, ba me no ja'ia zamatenge ja'o. *(Mat. 11, 27).* Ba la'aloei wondra'oe ja'ia, ba lõ'õ sa 30 mbambaja ja'ia, me lõ'õ na iroegi inõtõ andrõ chõnia. *(F. 8, 20 ; 13,1).* Ba ato zamati chõnia ba niha sato, 31 ba lamane : Na so Keriso andrõ, ba hadia, oja ifazõchi dandra, moroi ba nifazõchi da'õ? *(F. 8, 30).* Larongo fa- 32 rizaio, wa si manõ wangõngõngõngõsa niha sato ba chõnia ; ba lafatenge genonira ere seboea ba farizaio, ena'õ lara'oe ia. Ba imane Jesoe: Lõ ara 33 tõ ndra'o chõmi, ba mofanõdo chõ zamatenge ja'o andrõ. *(F. 12, 25; 13, 33; 14, 12; 16, 28).* Mi'aloei ndra'o 34 dania, ba lõ misõndra ndra'o, ba te-

bai mõi ami ba zi so ja'o. *(F. 8, 21; 12, 26. Amos. 8, 12).* Ba faoma lamane chõ nawõra niha Jehoeda: Heza mõi ia dania, wa lõ tasõndra ia? Ma mõi ia ba zizaewe andrõ, ba Ndrawa Heleni, mamahaõ Dawa Heleni? *(Fet. I, 1, 1).* Hadia wehede andrõ, niwa'õnia: Mi'aloei ndra'o dania, ba lõ misõndra ndra'o; ba tebai mõi ami ba zi so ja'o? Ba me loeo gowasa safoeria, seboea, ba so Jesoe, moe'ao ia, imane: Na so zowõchi tõdõ, ba jamõi chõgoe, mamadoe? *(Moz. III. 23, 36. F. 4, 10. 14. Fam. 22, 17).* Moroi ba nõsi zamati chõgoe mangele dania hohooe nidanõ goemboe, si mane niwa'õ ba zoera. *(Hes. 47, 1. Jes. 44, 3).* Ba Geheha sa iwa'õ da'õ, nitema zamati chõnia dania; lõ si so Geheha na, me lõ moefolachõmi Jesoe na. *(F. 16, 7; 20, 22).*

III. **B**a so ba niha sato õsa, lamane me no larongo wehede andrõ: Si ndroehoe zama'ele'õ andrõ ia. *(F. 6, 14).* Ba so dánõ bõ'õ, ba lamane: Keriso. Ba tánõ bõ'õ, ba lamane: Hadia sa, ba Galilaia i'otarai Keriso? *(F. 1, 47).* Tenga no moewa'õ ba zoera, moroi ba ma'oewoe Dawido, moroi ba mbanoea side'ide andrõ, Betilechema, ba zi so Dawido fõna, i'otarai Keriso? *(Sin. 132, 11. Mich. 5, 2. Mat. 2, 5. 6).* Ba tobali lõ fagõlõgõlõ dõdõ niha sato ba chõnia andrõ. *(F. 10, 19).* So ba chõra zondra'oe ja'ia ena'õ, ba lõ'õ zoei sombambaja ja'ia. Ba lafoeli ira ba gere seboea ba ba warizaio enoni no mege, ba lamane chõra da'õ: Hana wa lõ mi'ohe ia? Latema lira enoni andrõ, lamane: Lõ irai si manõ niha wehede, si mane fehede niha da'õ. *(Mat. 7, 28. 29).* Latema lira farizaio, lamane: Hadia, no tefaeloengoe ami gõi? Hadia, so zamõsa salawa, ba ma farizaio, si no mamati chõnia? *(F. 12, 42. Kor. I. 1, 26. 27).* Ha sa niha sato andrõ, si lõ aboto ba dõdõ oroisa, ba ni'elifi da'õ. Imane chõra Nikodemo, awõra: *(F. 3, 1. 2);* Hadia, ihoekoe gõi niha oroisa chõda, na lõ moerongo oea hadia ia, chõnia, na lõ aboto ba dõdõ nilaoenia? *(Moz. II. 23, 1. Hal. zin. 25, 16).* Latema linia, lamane chõnia: Hadia, moroi ba Galilaia gõi ndra'oegõ? Aloei ba faigi, lõ sama'ele'õ, si otarai Galilaia. *(Mar. 14, 70. Jes. 9, 1. 2).*

FAZA 8.

I. Sohorõ. II. Hoehoeo Jesoe ba niha Jehoeda.

I. **B**a mõi ba gahe hili wanicha Jesoe. *(Loek. 21, 37. 38).* Ba me no moloeo, ba ifoeli ia ba gosali, ba oi la'ondrasi ia niha, ba moedadao ia mamahaõ ja'ira. Ba la'ohe chõnia sangila amachoita ba farizaio ndra alawe, nira'oe baewawõ, lafa'aso ba gotaloeara, lamane chõnia: He samahaõ, nira'oe baewawõ ndra alawe andre. Ba ba goroisa iwa'õ chõda Moze, niboenoe zi manõ, niteboe kara, ba ja'oegõ, ha õwa'õ? *(Moz. III. 20, 10).* Fanandraigõ ja'ia, wa lawa'õ da'õ, ena'õ la'ila moe'adoegõ ia. Ba ifaõndrõ ia tooe Jesoe, isoera danõ toeroenia. *(Loek. 11, 53. 54; 10, 25 b. t.).* Ba me lõ labato wanofoe chõnia, ba ifoeli ifaõga ia, ba imane chõra: Na so ba chõmi zi lõ horõ, ba jamoebõrõtaigõ waneboe kara ja'ia. *(Moz. V. 17, 7. Rom. 2, 1).* Ba ifoeli ifaõndrõ ia manoera tanõ. Ba ja'ira, me larongo da'õ, ba me itegoe ira tõdõra, ba monizanizara wofanõ, i'otarai zatoea, noemalõ ba zafoeria, ba torõi Jesoe, ha ja'ia, awõ ndra alawe andrõ, ba gotaloeara no mege. *(Rom. 2, 15. 22).* Ba me no ifaõga ia Jesoe ba me lõ ni'ilania niha, baero ndra alawe andrõ, ba imane chõnia: He alawe, heza so da'õ, sangadoegõ ja'oegõ? Lõ sangoehoekoe ja'oegõ? Ba imane: Lõ'õ, Toea. Imane chõnia Jesoe: Ba ja'odo gõi, lõ oehoekoe ndra'oegõ. Ofanõ, ba bõi sa'ae fazõchi horõ. *(F. 3, 17; 5, 14).*

12 II. Ba ifoeli moehede chõra Jesoe imane : **Ja'odo haga nõsi goeli danõ andrõ. Solo'õ ja'o, ba lõ mowaõwaõ ba zogõmigõmi, so sa'ae chõnia haga ba wa'aoeri andrõ.** 13 *(F. 1, 4. 9. Jes. 49, 6).* Ba lamane chõnia farizaio : Ja'oegõ nifadoehoe'õmõ, lõ doehoe wamadoehoe'õmõ a- 14 ndrõ. *(F. 5, 31).* Itema lira Jesoe, imane chõra : He ja'o zamadoeh e'õ **ja'odo**, ba doehoe zoei wamadoehoe'õgoe, me no oe'ila, he moroi ndra'o, ba heza mõido, ba ja'ami, ba lõ mi'ila, he moroi ndra'o ba heza 15 mõido. *(F. 7, 28. 33).* Õsi niha dali wangoehoekoe chõmi, ja'o, ba lõ oe- 16 hoekoe niha. *(F. 7, 24 ; 8, 11).* Ba he mangoehoekoe ndra'o, ba si ndroehoe wangoehoekoegoe, me no tenga ha ja'o, daroeaga sa'ae samatenge 17 ja'o. *(F. 8, 29; 5, 30 b. t.).* Ba noa gõi so ba goroisa chõmi, si doehoe wamadoehoe'õ zi daroea. *(Moz. V. 17, 6 ;* 18 *19, 15).* Ja'odo zamadoehoe'õ ja'o, ba ifadoehoe'õ ndra'o samatenge 19 ja'o, Amagoe. *(F. 5, 37).* Ba lamane chõnia : Heza so Namaoe andrõ ? Itema lira Jesoe, imane : Lõ mi'ila ha niha ndra'o, ba lõ'õ gõi mi'ila ha niha Namagoe andrõ. Na mi'ila ena'õ ha niha ndra'o, ba mi'ila gõi ha niha Namagoe andrõ. *(F. 16, 3 ; 14, 7).* 20 Ba zinga naha game'ela iwa'õ da'õ, me mamahaõ ia ba gosali. Ba lõ sondra'oe ja'ia, me lõ'õ na iroegi inõtõ andrõ chõnia. *(Mar. 12, 41. F. 7, 30.* 21 *Loek. 22, 53).* Ba imane zoei Jesoe chõra : Mofanõ ndra'o, ba mi'aloei ndra'o dania, ba mate ami ba horõmi. Tebai mõi ami ba zi mõi ndra'o. 22 *(F. 7, 33. 34).* Ba lamane niha Jehoeda : Ta'ila na iboenoe ia dania, wa iwa'õ : Tebai mõi ami ba zi mõi 23 ndra'o ? *(F. 7, 35).* Ba imane chõra : Moroi si tooe ami, moroi si jawa ndra'odo ; moroi ba goeli danõ andre ami, tenga moroi ba goeli danõ a- 24 ndre ndra'odo. *(F. 3, 31).* Andrõ no oewa'õ chõmi, si mate ami ba horõmi. Na lõ'õ sa mamati ami, wa ja'odo, ba si mate ami ba horõmi. *(F. 4, 26).* Ba lamane chõnia : Ha 25 niha ndra'oegõ? Imane chõra Jesoe : Niwa'õgoe chõmi gõi, i'otarai mbõrõta. *(Hes. 12, 25. Jes. 52, 6).* Oja 26 niwa'õgoe ba chõmi andrõ, ba oja nihoekoegoe, ba samatenge ja'o, ba no si ndroehoe, ba nirongogoe chõnia, da'õ niwa'õgoe ba niha ba goeli danõ. *(F. 3, 33).* Ba lõ aboto ba dõdõra, 27 wa Amania niwa'õnia chõra. Ba i- 28 mane Jesoe : Na no mi'alawa'õ jawa dania Nono Niha, awena dania aboto ba dõdõmi, wa ja'odo, awõ wa lõ hadia ia zoroi ba chõgoe, ni-laoegoe. Oe'o'õ wamahaõ Namagoe ja'o, da'õ hoehoeogoe. *(F. 12, 32 ; 5, 19 ; 7, 16).* Ba faofao chõgoe za- 29 matenge ja'o. Lõ irõi ndra'o, ha ja'o, me lõ mamalõmalõ oelaoe zomasi ia. Me iwa'õ da'õ, ba ato zamati chõnia. 30 Ba imane Jesoe ba niha Jehoeda, si 31 no mamati chõnia : Na lõ teboelõ ami ba daroma ligoe andrõ, ba si ndroehoe nifahaõgoe ami ; *(F. 7, 17);* ba aboto ba dõdõmi zi doehoe, 32 ba i'efa'õ ami si doehoe andrõ. *(Gal. 5, 1. Jak. 1, 25).* Latema linia, 33 lamane : Ma'oewoe Gaberahamo ndra'aga, ba lõ marai mõi sawoejoe niha bõ'õ, hadia wa õwa'õ : Ni'efa'õ ami ? *(Mat. 3, 9. Neh. 9, 36).* Itema 34 lira Jesoe, imane : Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, **sawoejoe horõ zamazõchi horõ.** *(Rom. 6, 16. 20).* Ba tenga sa si lõ mamalõmalõ jomo 35 zawoejoe, si lõ mamalõmalõ nono. *(Moz. I. 29, 10 ; II. 21, 2. Sin. 23, 6).* **Ba na i'efa'õ ami Ono andrõ,** 36 **awena aefa sibai ami.** *(Rom. 6, 18 ;* 8, 2). Oe'ila, wa no ma'oewoe Gabe- 37 rahamo ami ; ba mi'aloei wamoenoe ja'o, me lõ fachai daroma ligoe ba dõdõmi. *(F. 5, 18).* Oewa'õ hadia ni'- 38 ilagoe chõ Namagoe ; ba ja'ami sa gõi, mi'o'õ nirongomi chõ namami andrõ. Latema linia, lamane chõ- 39 nia: Aberahamo doeama. Imanec hõra Jesoe : Na ma'oewoe Gaberahamo ami, ba mi'o'õ ena'õ mboeaboea Ga-

40 berahamo. *(Gal. 3, 7).* Ba mi'aloei sa wamoenoe ja'o, niha sangoema'õ chõmi si doehoe, nirongogoe chõ Lowalangi; tenga si manõ Gaberaha-
41 mo. Boeaboea namami andrõ mi'o'õ. Lamane chõnia: Tenga ono horõ ndra'aga, ha samõsa namama, Lo-
42 walangi. Imane chõra Jesoe: Na amami Lowalangi mena'õ, ba mi'omasi'õ ndra'o. Moroi ba Lowalangi sa mbõrõtagoe, ba da'õ oe'otarai; tenga sa moroi ba chõgoe, wa no so ndra'o, ja'ia sa zamatenge ja'o.
43 *(F. 5, 43; 16, 27).* Hana wa lõ aboto ba dõdõmi wehedegoe, wa tebai mifondrondrongo ligoe? *(F. 6, 60.*
44 *Kor. I. 2, 14).* Moroi ba Gafõcha ami, ba no edõna ami mi'o'õ wa'omasi namami andrõ. No samoenoe niha da'õ, i'otarai mbõrõta, ba lõ ni'agõnia si doehoe, lõ'õ sa si doehoe ba dõdõnia. Na iwa'õ waja, ba moroi ba zi so chõnia moehede ia, sofaja sa ia ba ama zofaja. *(Joh. I. 3, 8. 10.*
45 *Moz. I. 3. Fet. II. 2, 4).* Ba me no si doehoe niwa'õgoe, andrõ lõ mamati
46 ami. Ha niha ba chõmi zanegoe horõ ba chõgoe zambalõ? Na oewa'õ zi doehoe, ba hana wa lõ mamati ami chõgoe? *(Fet. I. 2, 22. Kor. II. 5,*
47 *21).* Si otarai Lowalangi, ba ifondrondrongo li Lowalangi, andrõ lõ mamondrongo ami, me tenga moroi ba Lowalangi ami. *(F. 18, 37. Joh. I.*
48 *4, 6).* Latema linia niha Jehoeda, lamane chõnia: Tenga si doehoe niwa'õma, wa Dawa Zamaria ndra'-
49 oegõ, sobechoe? *(F. 7, 20).* Itema lira Jesoe, imane: Tenga sobechoe ndra'odo, oefosoemange sa Namagoe, ba ja'ami, ba mi'o'aja ndra'o.
50 Ba lõ oe'aloei zoemangegoe, so za-
51 ngaloei ja'ia, sangoehoekoe. *(F. 5,* *41).* **Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, na so zolo'õ ligoe, ba**
52 **lõ'õ manõ i'ila wa'amate, iroegi zi lõ aetoe.** *F. 5, 24; 11, 25 b.t.)* Lamane chõnia niha Jehoeda: Awena aboto ba dõdõma, wa sobechoe ndra'oegõ. No mate Gaberahamo, awõ zama'-ele'õ andrõ, ba õwa'õ: Na sõ zolo'õ ligoe, ba lõ'õ manõ itandra wa'amate, iroegi zi lõ aetoe. *(Sach. 1, 5).*
Hadia, eboea ndra'oegõ, moroi chõ 53
doeada Aberahamo, si no mate? Ba sama'ele'õ andrõ, ba no mate. Hadia õbali'õ ndra'oegõ? Itema lira Jesoe 54
imane: Na oefolachõmi ndra'o, ba faja lachõmigoe andrõ. Amagoe zamolachõmi ja'o, niwa'õmi: Lowalangima ia. *(F. 5, 31. 32).* Ba lõ aboto 55
badõdõmi ia, ba ja'o, ba sangila ja'ia. Ba na oewa'õ ena'õ, lõ oe'ila ia, ba sofaja ndra'o, si mane ja'ami. Ba no oe'ila ia, ba oe'o'õ linia. *(F. 7, 28).*
Owoeawoea dõdõ doeami Aberaha- 56
mo, ena'õ i'ila mbawagoe andrõ, ba i'ila, ba omoeso dõdõnia. *(Heb. 11, 13).* Lamane chõnia niha Jehoe- 57
da: Ambõ na lima woeloe fache ndra'oegõ, ba no õ'ila Gaberahamo? *(Loek. 3, 23).* Imane chõra Jesoe: Si 58
ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi. lõ Aberahamo na, ba so ndra'o, *(F. 1, 1. 2. Jes. 43, 13. Moz. II. 3,* *14).* Ba latoejoe gara, ba waneboe 59
ja'ia. Ba ibini'õ ia Jesoe, ba iheta ia ba gosali. *(F. 10, 31. Moz. III. 24,* *16. Loek. 4, 30).*

FAZA 9.

I. Famokai hõrõ zaoe'a moroi ba daloe ninania. II. Lasechegõ nibokai hõrõ andrõ farizaio. III. Hoehoeo Jesoe ba warizaio.

I. **Me** itõrõ Jesoe, ba i'ila niha, 1
saoe'a moroi ba daloe ninania. Ba 2
lasofoe chõnia nifahaõnia, lamane: He samahaõ, ha niha zamazõchi horõ, da'e, ma ira amania, wa no aoe'a ia moroi ba daloe ninania? *(Loek.* *13. 2).* Itema lira Jesoe, imane: Te- 3
nga da'e zamazõchi horõ, ba tenga gõi ira amania; ba ena'õ te'oroma'õ ba chõnia wolaoe Lowalangi, andrõ si manõ. *(F. 11, 4).* Lõ tola lõ tahalõ 4
halõwõ zamatenge ja'ita, fatoea moloeo. Bõngi dania, ba lõ sangila mohalõwõ. *(F. 5, 17. 19).* Fatoea sodo 5
ba goeli danõ, ba haga ba goeli danõ

6 ndra'odo. *(F. 8, 12).* Aefa iŵa'õ da'õ, ba idiloi danõ ba ibali'õ tamboe gilo andrõ, ba igoele'õ damboe andrõ ba
7 hõrõ andrõ, *(Mar. 8, 23),* ba imane chõnia : Ae sasai mbawaoe ba mbaŵa Ziloa andrõ, „nifatenge" geloeahania. Ba mõi ia, isasai mbawania, ba me ifoeli ia, ba no i'ila niha.
8 II. **B**a lamane banoeara, awõ zi no mangila ja'ia fõna, me mangandrõngandrõ bõli gõ ia: Tenga ja'ia da'õ, sidaodao, mangandrõngandrõ
9 bõli gõ? *(Hal. zin. 3, 10).* Ba so zangoema'õ : Ja'ia. Ba so gõi zangoema'õ : Tenga, ba no fachilichili ia chõnia. Ba ja'ia iŵa'õ : Ja'odo da'õ.
10 Ba lamane chõnia : He wisa, wa te-
11 bokai hõrõmõ ? Itema lira, imane : Niha andrõ, sotõi Jesoe, ifazõchi damboe ba igoele'õ ba hõrõgoe, ba imane chõgoe : Ae ba Ziloa, sasai mbawaoe. Ba mõido, ba me no oesa-
12 saido, ba oe'ila niha. Lamane chõnia:
13 Heza so ia ? Imane : Lõ oe'ila. Ba la'ohe ia ba warizaio, zaoe'a fõna a-
14 ndrõ. *(F. 7, 32 ; 11, 46).* Ba loeo sabato, me loeo ifazõchi damboe andrõ Jesoe, me ibokai hõrõnia. *(F. 5,*
15 *9 b. t.).* Ba lafoeli lasofoe chõnia farizaio gõi, he wisa, wa i'ila niha. Ba imane chõra: Tamboe ibe'e ba hõrõgoe, ba no oesasai mbawagoe, ba
16 oe'ila niha. Ba lamane farizaio õsa : Tenga si otarai Lowalangi niha adrõ, me lõ i'amoni'õ loeo sabato. Ba lamane tánõ bõ'õ : He moroi i'ila ifazõchi dandra si manõ niha si so horõ?
17 Ba lõ faoma dõdõra. *(F. 7, 43).* Ba lafoeli lamane chõ zaoe'a andrõ: Ba ja'oegõ, hadia õŵa'õ ba chõnia andrõ, me no ibokai hõrõoe ? Ba imane : Sama'ele'õ ia. *(F. 4, 19. Loek.*
18 *24, 19).* Ba lõ fadoehoe dõdõ niha Jehoeda chõnia, wa no aoe'a ia fõna, awõ wa i'ila niha iada'e, irege moehede ira chõ ndra ama zi no teboka
19 hõrõ andrõ. Ba lasofoe chõra, lamane : Hadia, onomi da'õ, niŵa'õmi, no aoe'a ia moroi ba daloe ninania?
20 Ba he wisa wa i'ila niha iada'e? Ba latema lira ira amania, lamane: Ma'ila, wa onoma da'õ, ba no aoe'a ia, moroi ba daloe ninania ; ba he mo- 21
roi wa i'ila niha iada'e, ba lõ ma'ila, ba ha niha zamokai hõrõnia, ba lõ ma'ila. Misofoe chõnia, noa sa'ae wa'eboeania, ba iŵa'õ dania hadia ia chõnia. Me ata'oe ndra amania 22
niha Jedoeda, andrõ laŵa'õ da'õ. Noa sa mamagõlõ niha Jehoeda, na so ena'õ zangoema'õ Keriso Jesoe andrõ, ba latibo'õ ia banoea *(F. 7,*
13 ; 12, 2). Andrõ laŵa'õ ira ama- 23
nia: Noa sa'ae wa'eboeania, misofoe chõnia. Awena moehede ira zamoeza 24
tõ ba niha andrõ, saoe'a fõna, ba lamane chõnia : Fosoemange Lowalangi, ja'aga, ba ma'ila, wa no si so
horõ niha andrõ. *(F. 8, 46).* Itema 25
lira, imane : Lõ oe'ila, na si so horõ ia, sambalõ oe'ila, saoe'a ndra'o fõna, ba oe'ila niha iada'e. Ba lamane 26
chõnia : He iwisa chõoe ? He iwisa wamokai hõrõoe ? Itema lira, ima- 27
ne : Noa sa'ae oeŵa'õ chõmi, ba lõ nifondrondrongomi. Hana wa omasi ami, mirongo zamoeza tõ ? Ma edõ-
na ami gõi mõi nifahaõnia ? Mofõ- 28
noe ira chõnia, lamane : Ja'oegõ nifahaõnia, ba nifahaõ Moze ndra'aga. Ma'ila, wa no moehede Lowalangi chõ 29
Moze, ba da'õ, ba lõ ma'ila, he moroi ia. *(F. 7, 27 ; 8, 14).* Itema lira 30
niha andrõ, imane chõra : Ba da'õ so zahõlihõli dõdõda, wa lõ mi'ila, he moroi ia, ba no ibokai hõrõgoe. No 31
ta'ila, lõ ifondrondrongo li zi so horõ Lowalangi, ba na so zangata'oefi ja'-ia, solo'õ somasi ia, chõnia ifondrondrongo. *(Job. 35, 13. Sin. 145, 19. Amaed. 15, 8).* I'otarai mbõrõta, ba 32
lõ moerongo, so niha samokai hõrõ zaoe'a moroi ba daloe ninania. Na 33
tenga si otarai Lowalangi da'õ, ba tebai ilaoe hadia ia mena'õ. Latema 34
linia, lamane chõnia : Me toemboe ndra'oegõ, ba no si so horõ manõ ndra'oegõ, ba õfahaõ ndra'aga ? Ba
latoeli'õ ia baero. *(F. 9, 2. 3).* Irongo 35
Jesoe, wa no latoeli'õ ia baero, ba

me faloecha ia chõnia, ba imane chõnia : Hadia, mamati ndra'oegõ chõ
36 Nono Niha andrõ ? Itema linia, imane : Ha niha ia, Toea, ena'õ ma-
37 mati ndra'o chõnia ? Imane chõnia Jesoe : Noa sa õ'ila ia, ba sihede
38 chõoe, da'õ ia. *(F. 4, 26).* Ba imane : Mamati ndra'o, Toea ! ba mangaloeleo ia chõnia.
39 II. **B**a imane Jesoe : Bõrõ hoekoe, wa mõi ndra'o ba goeli danõ andre, ena'õ la'ila niha saoe'a, ba ena'õ aoe'a zangila niha. *(Mat. 13,*
40 *14. 15).* Larongo farizaio õsa, si fao chõnia ba da'õ, ba lamane chõnia :
41 Ba hadia, saoe'a gõi ndra'aga? Imane chõra Jesoe : Na saoe'a ami, ba lõ horõmi ena'õ, ba ija'e, ba miwa'õ : Ma'ila niha : ba lõ teboelõ horõmi. *(F. 15, 22. Hes. 13, 10. 16).*

FAZA 10.

I. Itohoegõ hoehoeonia andrõ ba warizaio Jesoe. II. Koebalo si sõchi Jesoe. III. Lafoeli lateboe kara ia ena'õ.

1 I. **S**i ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, si lõ manõrõ bawandroehõ andrõ, we'amõi ba kandra mbiribiri andrõ, sanawõ ba'aba'a, ba sanagõ da'õ ba samara'oe. *(Jer. 23,*
2 *2 b. t. Sin. 23).* Sanõrõ bawandroehõ, da'õ goebalo mbiribiri. *(A. 7).*
3 Chõnia ibokai sanaro ba mbawandroehõ andrõ, ba lafondrondrongo linia biribri, ba hoemede ia ba mbiribiri tána chõnia, itõtõi dõi, ba i'ohe
4 baero. *(Jes. 43, 1).* Ba na no ibe'e baero dána chõnia fefoe, ba mowaõwaõ ia, ba la'o'õ ia biribiri, noa
5 sa la'ila linia. Ba lõ la'o'õ niha bõ'õ, moloi sa ira chõnia, me lõ la'ila li
6 niha bõ'õ. Amaedola andrõ iwa'õ chõra Jesoe, ba lõ aboto ba dõdõra
7 hadia ia, niwa'õnia chõra. Ba imane Jesoe : Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, ja'odo mbawandroehõ ba
8 mbiribiri. Dozi ira, ha wa'ato zi no mõi, ba no sanagõ ba no samara'oe, ba lõ lafondrondrongo chõra biribi-
ri. *(Mat. 7, 15 ; 23, 13).* Ja'o mba- 9
wandroehõ. Na so zanõrõ ja'o, we'amõi bacha, da'õ ni'orifi, ba mõi ia bacha ba mõi baero, ba isõndra gõ. *(F. 14, 6. Moz. IV. 27, 17. 21).* Lõ 10
mõi zanagõ, na tenga ba wanagõ ba ba wamoenoe ba ba wamakiko. Ba da'õ mõi ndra'o, ena'õ so chõra wa'aoeri ba ena'õ fahõna chõra hadia ia andrõ. *(Sin. 23, 1. Fet. I. 2, 25).*

II. **J**a'odo goebalo si sõchi andrõ. 11
Koebalo si sõchi ibelegõ nosonia fõna mbiribiri. *(Jes. 40, 11. Hes. 34, 11 b. t. Joh. I. 3, 16).* Moloi genoni, si tenga 12
koebalo, si tenga sochõ biribiri, na i'ila nasoe gatoea moroi sa, irõi mbiribiri, ba ira'oe asoe gatoea ba ifazawili. *(Sach. 11, 16 b. t.).* Me enoni ia, 13
ba me lõ ba dõdõnia mbiribiri. Ja'o- 14
do goebalo si sõchi andrõ, ba no aboto ba dõdõgoe dána chõgoe, ba no aboto ba dõdõ dána chõgoe ndra'odo. *(Tim. II. 2, 19).* Si mane fa'aboto ba 15
dõdõ Namagoe ndra'o, ba si mane fa'aboto ba dõdõgoe Namagoe. Ba oebelegõ nosogoe fõna mbiribiri. *(Mat. 11, 27. Mar. 10, 45.)* Ba so 16
chõgoe na mbiribiri bõ'õ, si tenga moroi ba kandra andre, ba lõ tola lõ oehalõ ira, ba lafondrondrongo ligoe dania ba tobali ha sambawá nikoebaloi ba ha samõsa goebalo. *(F. 11, 52. Mat. 8, 11. Jes. 49, 6. Sach. 14, 9. Efes. 2, 14 b. t.).* Andrõ i'omasi'õ 17
ndra'o Amagoe, me oebe'e nosogoe, ba wanema ja'ia mangawoeli. *(F. 2, 19. Jes. 53, 10).* Lõ sangai ja'ia chõ- 18
goe, oebe'e sa'ae ia, nilaoe dõdõgoe. Tola oebe'e ia, ba tola oefoeli oehalõ. Oroisa andrõ no oetema chõ Namagoe. *(F. 18, 6; 14, 31).* Ba fabõ'õ zoei 19
dõdõ niha Jehoeda, ba niwa'õnia andrõ. *(F. 7, 43).* Ba ato chõra za- 20
goema'õ : Sobechoe, sowõhõ, hana wa mifondrondrongo chõnia ? *(F. 7, 20)* Ba lamane tánõ bõ'õ: Tenga fe- 21
hede zobechoe wehede andrõ. Hadia, i'ila ibokai hõrõ zaoe'a bechoe ? *(F. 9, 30 b. t. Moz. II. 4, 11).* Ba loeo 22
we'amoni'õ osali ba Jeroezalema,

23 baŵa deoe. Ba manõrõnõrõ Jesoe ba
zinga gosali, baolajama Zelomo a-
24 ndrõ. *(Hal.zin. 3, 11; 5, 12).* Ba la-
fasoei ia niha Jehoeda ba lamane
chõnia : Heza iroegi lõ ahono dõdõ-
ma õbe'e ? Na Keriso ndra'oegõ, ba
ŵa'õ chõma, bõi aiwõ ndra'oegõ.
25 *(F. 8, 25).* Itema lira Jesoe, imane :
No oeŵa'õ chõmi, ba lõ fadoehoe
dõdõmi ; halõŵõ andrõ, nihalõhalõ-
goe ba dõi Namagoe, da'õ zamadoe-
26 hoe'õ ja'o. *(F. 5, 36).* Ba lõ fadoehoe
dõdõmi, me tenga biribirigoe ami.
27 *(F. 8, 45. 47).* **Lafondrondrongo ligoe
biribirigoe, ba no aboto ba dõdõgoe**
28 **ira, ba la'o'õ ndra'o. Ba oebe'e chõ-
ra wa'aoeri si lõ aetoe, ba lõ tekiko
ira,, gõtõgõtõ wa'ara ba lõ sanõbi
ja'ira ba dangagoe** *(F. 8, 51; 5, 24.
Rom. 8, 38 b. t. Fet. I. 1, 5).* **Eboea**
29 **moroi ba dánõ bõ'õ fefoe Namagoe,
same'e ja'ira chõgoe, ba lõ sangila
manõbi ja'ira ba danga Namagoe.**
30 *(F. 14, 28).* **Ha samboea ndra'aga
Amagoe.** *(F. 10, 37. 38; 5, 23; 17,
10; 11, 21).*
31 III. Ba latoejoe zoei gara niha
Jehoeda, ba waneboe ja'ia *(F. 8, 59).*
32 Hoemede chõra Jesoe, imane : No
oja halõŵõ si sõchi, ni'oroma'õgoe
chõmi, dali Namagoe. Hezo mbõrõba
halõŵõ andrõ, wa miteboe kara
33 ndra'o ? *(Mar. 7, 37).* Latema linia
niha Jehoeda, lamane : Tenga ba
halõŵõ si sõchi andrõ mateboe
kara ndra'oegõ, ba wangaohangaoha
andrõ, ba me õbali'õ Lowalangi ndra'-
oegõ, ba no niha ndra'oegõ. *(F. 5,*
34 *18. Mat. 26, 65).* Itema lira Jesoe,
imane : Tenga no so ba zoera goroisa
chõmi : „No oeŵa'õ, Lowa-
35 langi ami?" *(Sin. 82, 6).* Na
ibe'e tõi da'õ Lowalangi, ba nita-
ndrõsaigõ li Lowalangi andrõ — ba
tebai tewoe'ai zoera — *(Mat. 5,*
36 *18b.t.)* ba hadia, ba miŵa'õ ba ni'a-
moni'õ Nama andrõ, ba nifatengenia
ba goeli danõ : Mangaohangaoha
ndra'oegõ, me no oeŵa'õ : Ono Lo-
37 walangi ndra'o ? *(F. 7, 17–23).* Na
lõ oehalõ halõŵõ Namagoe, ba bõi
mi'amati chõgoe. Ba na oehalõ ia, 38
ba mi'amati ba halõŵõgoe, na lõ
mamati ami chõgoe, ena'õ mi'ila, ba
ena'õ aboto ba dõdõmi, ba dõdõ-
goe so Namagoe ba ba dõdõ Nama-
goe so ndra'o. *(F. 15, 24; 14, 9–11).*
Ba latandraigõ zoei, wondra'oe ja'ia, 39
ba iheta ia ba dangara. Ba mofanõ 40
zoei ia mijefo Joridano, ba zi so Jo-
hane, me awena mamajagõ idanõ ia.
(F. 1, 28). Ba ato zangondrasi ja'ia 41
ba lamane : Lõ'õ sa nifazõchi Jo-
hane tandra ; ba fefoe niŵa'õ Johane
ba chõ da'e, ba no si doehoe. *(F. 1,*
26 b. t.; 3, 27 b. t.). Ba ato zamati 42
chõnia ba da'õ.

FAZA 11.

I. Fanoesoegi Lazaro. II. Famagõlõ gere; ba wamoenoe Jesoe.

I. Ba so zofõchõ, Lazaro, banoea 1
Mbetania, banoea ndra Maria Mara-
ta, talifoesõnia. *(Loek. 10, 38. 39).*
Ba Maria zamajoini So'aja fanicha 2
samohoea, solosi ahe Zo'aja boenia ;
talifoesõ da'õ, Lazaro, zofõchõ. *(F.*
12, 3. Mat. 26, 7 b. t.). Ba lafatenge 3
chõ Jesoe ira talifoesõnia alawe, la-
mane : He Toea, faigi, somasi ndra'-
oegõ andrõ, ba no mofõchõ. Ba me no 4
irongo da'õ Jesoe, ba imane : Tenga
fõchõ ba wa'amate wõchõ andrõ, fõ-
chõ famolachõmi Lowalangi, ena'õ
tefolachõmi Nono Lowalangi ba da'õ
(F. 9, 3). Ba no omasi Jesoe Marata 5
andrõ ba talifoesõnia ba Lazaro a-
ndrõ. Ba me no irongo mofõchõ ia, 6
ba doea wongi na ia ba zi so ia. Aefa 7
da'õ, ba imane chõ ndra nifahaõ :
Datafoeli ita ba Joedaia. Lamane 8
chõnia ira nifahaõ : He samahaõ, ha
mega no, ba laboenoe ndra'oegõ me-
na'õ niha Jehoeda, lateboe kara
ndra'oegõ mena'õ, ba õfoeli mõi ba
da'õ ? *(F. 10, 31).* Itema lira Jesoe: 9
Tenga felendroea za zi ma'õma'õ-
chõ ? Na so zofanõ ba zi ma'õchõ,
ba lõ manendre ia, me i'ila haga a-
ndrõ ba goeli danõ. *(F. 9, 4. 5).* Ba 10

na no sofanõ bóngi, ba manendre, me lõ chõnia haga andrõ. *(F. 12, 35).*
11 Da'õ niŵa'õnia ; ba me aefa da'õ, ba imane chõra : No mõrõ Lazaro andrõ, si fahoewoe chõda, ba mõido moesoesoegi ia. *(Mat. 9, 24. Kor. I.*
12 *15, 20).* Ba lamane chõnia ira nifahaõ : He Toea, na mõrõ ia, ba abe'e.
13 Ba fa'amatenia niŵa'õ Jesoe, ba lawai si ndroehoe femõrõ niŵa'õnia .
14 Awena iŵa'õ chõra Jesoe, lõ ibini'õ.:
15 No mate Lazaro. Ba omoeso dõdõgoe, bõrõ ami, me lõ ja'o ba da'õ, ena'õ fadoehoe dõdõmi. Ba mitaboe
16 chõnia. Ba imane Toma andrõ, nifotõi si faero, ba nawõnia nifahaõ: Damõi ita gõi, ena'õ mate ita awõ-
17 nia. *(F. 20, 24 b. t.).* Ba me iroegi Jesoe, ba irongo, no õfa bonginia ba
18 lewatõ. Ba ahatõ ba Jeroezalema Mbetania andrõ, so doea mbadoe fo-
19 fanõ. Ba no ato niha Jehoeda, si mõi chõ ndra Marata Maria, ba wondrara tõdõra, ba chõ dalifoesõra andrõ.
20 Ba me irongo Marata so Jesoe, ba ifaondragõ, ba doemadao jomo Ma-
21 ria. Ba imane Marata chõ Jesoe : He Toea, ena'õ na ho so ndra'oegõ ba da'e, ba lõ mate mena'õ dalifoesõgoe
22 andrõ. *(A. 32).* Ba iada'e gõi, ba oe'-ila, hadia ni'andrõoe chõ Lowalangi, ba ibe'e chõoe Lowalangi. *(F. 9, 31.*
23 *33).* Imane chõnia Jesoe : Maoso da-
24 nia dalifoesõoe andrõ. Imane chõnia Marata : Oe'ila sa, maoso ia dania, ba wemaoso andrõ na loeo safoeria *(Loek. 14, 14. F. 5, 25. Hal. zin.*
25 *24, 15).* Imane chõnia Jesoe: **Ja'odo wemaoso ba fa'aoeri, samati chõgoe, ba aoeri, he ŵa'ae mate ia.** *(F. 3,*
26 *36; 5, 26; 6, 40. 54).* **Ba dozi saoeri, samati chõgoe, ba lõ mate, iroegi zi lõ aetoe.** Hadia, fadoehoe dõdõoe ba
27 da'õ? *(Joh. 8. 51).* Imane chõnia: E, Toea, mamati sa'ae ndra'o, wa Keriso andrõ ndra'oegõ, Ono Lowalangi, si
28 mõi ba goeli danõ. *(F. 6, 69).* Ba aefa iŵa'õ da'õ, ba mõi ia moehede chõ dalifoesõnia, Maria, nibini'õ, imane: No so zamahaõ, ba moehede ia chõoe. Ba ja'ia, me irongo da'õ, 29
ba i'alio'õ ifazaŵa ia, ifaondragõ. Ba 30
lõ'õ na niroegi Jesoe banoea, ba zi fachamõ Marata chõnia mege so ia na. Ba me la'ila niha Jehoeda, si so 31
chõnia jomo ba da'õ, sondrara tõdõnia, i'alio'õ wamazaŵa ja'ia Maria ba mõi, ba la'o'õ ia, lawai sa mõi ia ba lewatõ, ba wege'ege ba da'õ. Ba 32
me iroegi Maria ba zi so Jesoe, me i'ila ia, ba itoehi danõ fõnania, imane chõnia : He Toea, ena'õ na ho so ndra'oegõ ba da'e, ba lõ mate mena'õ dalifoesõgoe andrõ. *(A. 21).* Ba me 33
i'ila Jesoe, mege'ege ia, ba mege'-ege niha Jehoeda andrõ si fao chõnia, ba mofõnoe ia ba dõdõnia, ba ifatalichõ ia. *(Mar. 8, 12)),* Ba imane: 34
Heza labe'e ia ? Lamane chõnia : Ae faigi, Toea. Me'e Jesoe. *(Loek. 19,* 35
41). Ba lamane niha Jehoeda : Hiza 36
wa'omasinia ia. Ba so ba chõra za- 37
ngoema'õ : Hadia, lõ i'ila i'orifi da'õ gõi mena'õ samokai hõrõ zaoe'a andrõ ? *(F. 9, 6. 32).* Ba mofõnoe zoei 38
Jesoe ba dõdõnia, ba iroegi lewatõ. Ba tõgi narõ gara lewatõ andrõ, nifolagõ gowe. *(Mat. 27, 60).* Ba imane 39
Jesoe: Mifazaŵa gowe andrõ. Imane chõnia talifoesõ zi mate andrõ, Marata: He Toea, abõoe sa'ae ; no õfa bonginia ae. Imane chõnia Jesoe : Te- 40
nga no oeŵa'õ chõoe, na fadoehoe dõdõoe, ba oroma chõoe lachõmi Lowalangi ? *(F. 11, 4. 23).* Awena 41
lafazaŵa gowe andrõ. Ba ifaõga hõrõnia Jesoe, ba imane : He Ama, saoha gõlõoe, me no õfondrondrongo ligoe ! *(F. 17, 1).* Ba oe'ila, lõ mamalõmalõ, 42
wa õfondrondrongo ligoe, ba bõrõ niha sato andre, samasoei ja'o, wa oeŵa'õ, ena'õ fadoehoe dõdõra, wa no ja'oegõ zamatenge ja'o. *(Joh. 12,*
30). Ba me aefa iŵa'õ da'õ, ba i'e- 43
boea'õ linia we'ao, imane : He Lazaro, ae baero! Mõi baero zi mate, no 44
moe'olohoeni gahenia ba tangania lembe ba lewatõ, ba bawania, ba nibaloegõ lembe folosi mbõbõi. Ba imane chõra Jesoe : Mitoto'õ chõnia

ba mifofanõ ia. *(Loek. 8, 49 b. t.; 7,*
45 *11 b. t.).* Ba ato zamati chõnia niha
Jehoeda, si no mõi chõ Maria, me
46 la'ila nilaoe Jesoe. *(F. 7, 31).* Ba so
õsa chõra, zi mõi ba warizaio, la'o-
mbacha'õ chõra hadia nilaoe Jesoe.
47 II. **B**a lafaloecha'õ zalawa rafe
seboea sangila amachoita ba farizaio
ba lamane : He tawisa ? Oja sa ifa-
zõchi tandra niha andrõ. *(Mat. 26,*
48 *3b. t.; Loek. 16, 31).* Na tatehe manõ
chõnia zi manõ, ba ahori mamati ira
chõnia, ba mõi dania Ndrawa Roma
ba la'ochõgõ danõda, fabaja niha. *(F.*
49 *12, 19).* Ba imane chõra awõra si sa-
mõsa, Kajafa, ere seboea zi dõfi a-
ndrõ : Lõ mi'ila watahõgõ hadia ia,
50 ba lõ mifatooetooe, wa mohare ita,
na mate zamõsa niha, salahi mba-
noeada andre, fa bõi tekiko mba-
noeada andre ma'afefoe. *(F. 18, 14).*
51 Ba tenga moroi chõnia, wa iwa'õ da'-
õ, me no ere seboea ia zi dõfi andrõ,
ba mama'ele'õ ia ; mate sa dania
Jesoe salahi mbanoeara andrõ.
52 *(Amaed. 16, 1. 10. Sam. 1, 1, 17).* Ba
tenga ha salahi mbanoeara, ena'õ
i'owoeloi gõi nono Lowalangi a-
ndrõ, sizaewe, ena'õ oroedoe. *(F. 10,*
53 *16).* I'otarai loeo da'õ, ba mamagõlõ
ira sa'ae, ba wamoenoe ja'ia. *(Mat.*
54 *21, 38).* Ba lõ'õ sa'ae i'oroma'õ ia Je-
soe ba niha Jehoeda, mofanõ ia ba
da'õ, isawa danõ ba zinga danõ si
mate, banoea andrõ, sotoi Eferaji,
55 ba da'õ sosó ia, awõ nifahaõnia. Ba
no ahatõ wasa andrõ, ba niha Jehoe-
da. Ba ato zi mõi misi jawa ba Jeroe-
zalema, moroi ba da'õ, fõna wasa
andrõ, ba wangehao ja'ira. *(F. 6, 4.*
56 *Nga'õt. II. 30, 17).* Ba la'aloei Jesoe,
ba faoma lamane chõ nawõra, me so
ira ba gosali : Hadia ba dõdõmi, wa
lõ mõi ia ba gowasa ? *(F. 7, 11).*
57 Ba no labe'e goroisa ira ere seboeaba
farizaio, na so zangila, heza so ia,
ba i'ombacha'õ, ena'õ lara'oe ia.
(F. 9, 22).

FAZA 12.

Tebajoini Jesoe ba Mbetania. II. Famagõlõ warizaio ba chõ Lazaro andrõ. III Fe'amõi Jesoe mijomo ba Jeroezalema. IV. Niwa'õ Jesoe, me so Ndrawa Heleni, samaigi ja'ia ena'õ. V. Lõ mamati niha Jehoeda.

(A. 1–8 : Mat. 26, 6–13. Mar. 14, 3–9.)

I. **Õ**nõ bongi lõ fasa, ba mõi ba 1
Mbetania Jesoe, ba zi so Lazaro a-
ndrõ, nisoesoeginia moroi ba ngai
zi mate. *(F. 11, 1. 43 b. t.).* Ba labe'e 2
gõnia ba da'õ, ba sangai halõwõ Ma-
rata. Ba samõsa Lazaro, awõnia ba
wemanga. *(Loek. 10, 39. 40)* Ba iha- 3
lõ Maria zakati zi ndroehoe wanicha
narawasoe, samohoea, seboea bõli,
ibajoini gahe Jesoe ba i'osi boenia;
ba afõnoe nomo hoea wanicha andrõ.
Ba imane Joeda andrõ, banoea Kari- 4
ota, nifahaõnia si samõsa, si manga
mbõlinia dania : *(F. 13, 26 b. t. 18, 2)*
Hana wa lõ la'amawa wanicha a- 5
ndrõ, otoe a lima woeloe roefia mbõ-
linia mena'õ, ba labe'e ba zi noema-
na ? Ba tenga me so ba dõdõnia zi 6
noemana iwa'õ da'õ, me no sanagõ-
nagõ ia, me chõnia so naha gefe,
me ihalõhalõ game'ela andrõ. *(Loek.*
8, 3. F. 13, 29). Ba imane Jesoe : Bõi 7
tegoe ia ; no i'irõ'õ da'õ, irege loeo
wogo'o ja'o. Si lõ mamalõmalõ awõ- 8
mi zi noemana, ba ja'o, ba tenga
si lõ mamalõmalõ chõmi.
II. **B**a ato zamondrongo niha Je- 9
hoeda, no so ia ba da'õ, ba mõi ira,
tenga ha Jesoe mbõrõ, ba wamaigi
Lazaro gõi, nisoesoeginia moroi
ba ngai zi mate. Ba mamagõlõ gere 10
seboea, ena'õ laboenoe gõi Lazaro
andrõ ; bõrõ sa ia, wa ato zi so niha 11
Jehoeda, samati chõ Jesoe.
(A. 12–18 : Mat. 21, 1–11. Mar. 11, 1–10. Loek. 19, 29–38.)
III. **S**ara wongi aefa da'õ, me laro- 12
ngo, n ha sato, si no mõi ba gowasa,
no mõi ba Jeroezalema Jesoe, ba la- 13
halõ mboeloe nohi, mõi ira mamao-

ndragõ ja'ia, moe'ao ira: Hosana, ja'ahowoe zi so andrõ, ba dõi Zo'-
aja, razo Ndraono Gizeraëli andrõ!
14 *(Moz. III. 23, 40).* Ba me isõndra nono galide Jesoe, ba i'okoedo, itõrõ
15 zi so ba zoera andrõ: „Bõi a ta'-oe fi, o no Zi o na a la we, hi-za, so ra zo mõ, i'o ko e do no no ga li de". *(Sach. 9, 9).*
16 Lõ'õ sa i'anema'õ aboto ba dõdõ ndra nifahaõ da'õ ba me no tefola-chõmi Jesoe, awena itõrõ tõdõra, wa ba chõnia tesoera da'õ, awõ wa
17 no lamanõ chõnia. Ba lafadoehoe'õ niha sato, si fao chõnia, wa no hoemede ia chõ Lazaro andrõ ba lewatõ, wa no isoesoegi ba ngai zi mate.
18 *(Loek. 19, 37).* Andrõ gõi la'ondrasi ia niha sato, me no larongo, no ifa-
19 zõchi dandra andrõ. Ba faoma lamane farizaio chõ nawõra: Mi'ila, lõ'õ manõ fachai wolaoemi. Hiza, ahori manõ la'o'õ niha ba goeli danõ. *(F. 3, 26; 11, 48).*
20 IV. Ba so Ndrawa Heleni õsa, awõ zi no mõi mijaŵa, mangaloeloe
21 ba gowasa. *(F. 7, 35).* Da'õ zi mõi chõ Wilifo andrõ, banoea Mbetisa'i-da, ba Galilaia, la'andrõ chõnia, lamane: He Toea, omasiga ma'ila Je-
22 soe. *(Loek. 19, 3).* Mõi Wilifo, iŵa'õ chõ Gandrea, ba mõi ira, daroea ira,
23 Andrea Filifo, laŵa'õ chõ Jesoe. Ba itema lira Jesoe, imane: No iroegi inõtõ andrõ ba wamolachõmi Ono
24 Niha. *(F. 17, 1; 13, 32).* Si ndroe-hoendroehoe niŵa'õgoe chõmi, na lõ tetaroe ba danõ zi samba ngawoea oelitõ, ba na lõ obooe, ba ha ja'ia manõ; ba na obooe ia oea, ba oja
25 mboeania. *(Kor. I. 15, 36 b. t.)* Chõ zomasi nosonia aetoe ia, ba si fa'oe-doe ba nosonia ba goeli danõ andre, ba irorogõ ba wa'aoeri si lõ aetoe.
26 *(Loek. 17, 33).* Na so zi mõi enonigoe, ba jamoe'o'õ ndra'o, ba ba zi so ja'o, ba da'õ gõi so genonigoe dania. Na so zi mõi enonigoe, ba ifosoemange
27 Amagoe *(Loek 9, 23, F. 14, 3).* Ia-da'e, ba aboe dõdõgoe, ba hadia ni-ŵa'õgoe? He Ama, efa'õ ndra'o ba ginõtõ andre! Ba andrõ oeroegi ginõtõ andre. *(Mat. 26, 38. 39).* **He** 28
Ama, folachõmi dõimõ! Ba so li, si otarai zoroego. imane: **No oefo-lachõmi, ba oefoeli oefolachõmi da-nia!** *(Mat. 3. 17).* Ba lamane niha 29
sato, si so ba da'õ, me larongo da'õ: Moe'oegoe mbanoea! Ba so gõi za-ngoema'õ: No moehede chõnia ma-la'ika. *(Hal. zin. 23, 9).* Itema lira 30
Jesoe, imane: Tenga ja'o mbõrõ, wa so li andrõ, ja'ami mbõrõ. *(F. 11, 42).* Fangoehoekoe õsi goeli danõ 31
andre iada'e, iada'e tetibo baero za-laŵa goeli danõ andre. *F. 16, 11; 14, 30).* Ba ja'o, na no te'alaŵa'õ jaŵa 32
ndra'o, moroi ba danõ, ba ohori oedõnisi ira chõgoe. *(F. 3, 14; 8, 28).* Ba wangombacha he wisa wa'ama- 33
tenia dania iŵa'õ da'õ. Ba latema 34
linia niha sato, lamane: No marongo ba zoera goroisa, lõ teboelõ Keriso andrõ iroegi zi lõ aetoe; ba hana wa õŵa'õ ni'alaŵa'õ jaŵa Nono Niha? Ha niha Nono Niha andro? *(Sin. 45, 7; 72, 7. 17; 110, 4. Jes. 9, 7. Hes. 37, 35. Dan. 7, 13. 14.* Ba 35
imane chõra Jesoe: Ma'ifoe tõ na so ba chõmi haga andrõ. Mi'ogoe-na'õ haga andrõ, ba lalami, fa lõ ichamõ ami fa'ogõmigõmi. Sowaõ-waõ ba zogõmigõmi, ba lõ i'ila, heza isaŵa. *(F. 7, 33; 11, 9. 10).* Mi'o- 36
goena'õ haga andrõ, wamati ba haga andrõ, ena'õ tobali ono haga ami. Da'õ niŵa'õ Jesoe, ba mofanõ ia. ibini'õ ia chõra.
V. Ba he no si manõ wa'oja da- 37
ndra nifazõchinia ba zanehe ira, ba lõ'õ zoei mamati ira chõnia. *(Hal. zin. 2, 22. Mat. 26, 1–5).* Ena'õ itõrõ 38
niŵa'õ Jesaja andrõ, sama'ele'õ, me imane: He So'a ja, ha ni ha zi fa do e hoe tõ dõ ba wa-ngom ba cha'õ ma an drõ. ba ta nga Zo'a ja an drõ, ba ha chõ te fa'ele'õ? *(Jes. 53, 1).* Andrõ 39
tebai mamati ira, iŵa'õ gõi Jesaja: *(Jes. 6, 9. 10. Mat. 13, 14 b. t.).* „No 40

ifobaloenõ hõrõra bano i'abe'e'õ dõdõra, ena'õ lõ la'ila hõrõra, ba ena'õ lõ aboto ba dõdõra, ba fa bõi lafalalini gera'erara, ba fa bõi oe'orifi ira."

41 Da'õ niŵa'õ Jesaja, me no i'ila lachõminia, ba me itõrõ linia ia.
42 *(Jes. 6, 1).* Ba ato sa zoei zamati gõi chõnia salaŵa, ba bõrõ warizaio, wa lõ la'ombacha'õ, fa bõi latibo'õ
43 banoea ira. *(F. 7, 48; 9, 22).* Omasi sa ira zoemange ba niha, moroi ba zoemange ba Lowalangi. *(F. 5, 44).*
44 Ba moe'ao Jesoe, imane: Samati chõgoe, ba tenga chõgoe mamati ia, chõ samatenge ja'o mamati ia. *(F.*
45 *7, 16).* Ba sangila ja'o, ba i'ila zamatenge ja'o andrõ. *(F. 10, 30; 14,*
46 *9).* Haga ndra'o, si no mõi ba goeli danõ, ena'õ bõi sa'ae so ba zogõmigõmi dozi samati chõgoe. *(F. 8,*
46 *12).* Ba na so zamondrondrongo ligoe, ba na lõ i'o'õ, ba tenga ja'o zangoehoekoe ja'ia. Tenga sa ba da'õ mõi ndra'o, ba wangoehoekoe õsi goeli danõ, ena'õ oe'orifi nõsi
48 goeli danõ. *(F. 3, 17).* Chõ zangositengagõ ja'o, si lõ mamonaha taroma ligoe, chõnia so sa'ae zangoehoekoe ja'ia; taroma ligoe andrõ, niŵa'õgoe, da'õ zangoehoekoe ja'ia, na loeo safoeria andrõ. *(F. 3, 18.*
49 *Mar. 16, 16).* Tenga sa moroi chõgoe manõ niŵa'õgoe. samatenge ja'o, Amagoe, ba no ibe'e goroisa chõgoe, hadia niŵa'õgoe, hadia wehedegoe.
50 *(F. 5, 19 b. t.).* Ba oe'ila, fa'aoeri si lõ aetoe goroisania andrõ. Andrõ oe'o'õ niŵa'õ Namagoe chõgoe, ba wehedegoe andrõ.

FAZA 13.

I Fanasai ahe. II. Fangombacha si manga mbõli. III. Oroisa ba wangomasi'õ awõ. IV. Fangombacha fangosilõ'õgõ Wetero.

1 I. Ba fõna gowasa fasa andrõ, me no i'ila Jesoe, no iroegi inõtõ, aheta ia ba goeli danõ andre, mõi ia chõ Nama, si mane fa'omasinia dána chõnia ba goeli danõ, fõna, si manõ wa'omasinia ira iroegi gamozoea. *(Mat. 26, 2. F. 16, 28).* Ba me 2
manga ira ena'õ, me no ibe'e ba dõdõ Joeda andrõ, ono Zimoni, banoea Kariota wemanga mbõli Jesoe
Afõcha — *(Loek. 22, 3)* he ŵa'ae 3
no i'ila Jesoe, no ibe'e ba dangania fefoe hadia ia Ama, ba he ŵa'ae i'ila, chõ Lowalangi i'otarai, ba ba
Lowalangi mõi ia, — *(F. 3, 35),* ba 4
maoso ia ba ngai gõ, iheta mbaroenia, ihalõ lembe, ba i'olembe.
Aefa da'õ, ba ilaoe nidanõ ba naha 5
wanasa, ba ibõrõtaigõ isasai gahe ndra nifahaõ, ba i'osi lembe andrõ, ni'olembenia. Ba iroegi Zimoni Fe- 6
tero, ba imane chõnia da'õ: Ja'oegõ
zanasai ahegoe, Toea? Itema linia 7
Jesoe, imane chõnia: Iada'e, ba lõ õ'ila hadia nilaoegoe, ba aboto ba dõdõoe dania. Imane chõnia Fetero: Iroegi zi lõ aetoe, ba lõ tola 8
õsasai gahegoe. Itema linia Jesoe, imane: Na lõ oesasai'õ, ba tenga si fabõbõ chõgoe ndra'oegõ. *(Kor. I. 6, 11. Fam. 1, 5).* Imane chõnia Si- 9
moni Fetero: He Toea, bõi ha sambalõ ahegoe, tanga gõi ba hõgõ.
Imane chõnia Jesoe: Acha lõ isasai 10
ia si no mondri, noa sa moehaogõ nõsinia ma'afefoe, ba no moehaogõ ami, ba lõ dozi. *(F. 15, 3. Tit. 3, 5).*
Noa sa i'ila zi manga mbõlinia, 11
andrõ iŵa'õ: Lõ dozi moehaogõ ami. *(F. 6, 64. 70).* Ba me aefa 12
isasai gahera ba i'obaroe mbaroenia ba ifoeli moedadao, imane chõra: Hadia, no aboto ba dõdõmi nilaoegoe chõmi? Mibe'e tõigoe zamahaõ 13
ba So'aja ba si sõchi, na miŵa'õ da'õ, si ndroehoe da'õ. *(Mat. 23, 8. 10).* Ba na no oesasai gahemi, ja'odo 14
andre. So'aja ja'ami, samahaõ ja'ami, ba mo'õmõ gõi ami, wanasai ahe nawõmi. *(Loek. 22, 26. 27).* **Fa-** 15
maedo nibe'egoe chõmi, ena'õ mi'o'õ nilaoegoe chõmi. *(Fet. I. 2, 21).*
Si ndroehoendroehoe niŵa'õgoe chõ- 16

mi, tenga seboea, moroi chõ zochõ ja'ia, zawoejoe, ba tenga seboea, moroi chõ zamatenge ja'ia zinenge.
17 *F. 15, 20. Mat. 10, 24).* **Na no mi'ila da'õ, ba ja'ahowoe ami, na mi'o'õ, wolaoe ja'ia.** *(Mat. 7, 21. 24. Jak. 1,*
18 *25).* Lõ dozi ami da'õ, niŵa'õgoe; oe'ila, ha niha nitoetoejoegoe. Ba ena'õ itõrõ zi so ba zoera andrõ: „Awõgoe ba wemanga andrõ, ba no ifazaŵambõrõ sisinia chõgoe. *(Sin. 41,*
19 *10. Mat. 26, 23.)* I'otarai da'e, oeŵa'õ chõmi, fatoea lõ aloea, ena'õ fadoehoe dõdõmi, wa ja'odo, na no aloea
20 dania. *(F. 14, 29; 16, 4).* Si ndroehoendroehoe niŵa'õgoe chõmi, samonaha, na so nifatengegoe, ba ifonaha ndra'o; ba samonaha ja'o, ba ifonaha zamatenge ja'o andrõ. *(Mat. 10, 40 b. t.).*
21 II. Aefa iŵa'õ da'õ Jesoe, ba aboe dõdõnia, ba ifadoehoe'õ, imane: Si ndroehoendroehoe niŵa'õgoe chõmi, samõsa ba chõmi zi manga mbõligoe dania. *(Mat. 26, 21 b. t.)*
22 Ba faoma lafaigi nawõra ira nifahaõ, lõ la'ila, ha niha niŵa'õnia. *(F. 19,*
23 *26).* Ba so zamõsa nifahaõ, sidadao ba ngai Jesoe, ni'omasi'õ Jesoe.
24 Da'õ nichawi Zimoni Fetero tanga, imane chõnia: Ombacha'õ chõgoe,
25 ha niha niŵa'õnia. Ba ihole'õ ia ba doto Jesoe, imane chõnia: He
26 Toea, ha niha? Itema linia Jesoe: Da'õ ia, ni'oengoegõgoe õ, sambawa, nibe'egoe chõnia. Ba i'oengoegõ gõ, sambawa, ba ibe'e chõ Joeda andrõ,
27 ono Zimoni, banoea Kariota. Ba me aefa itema gõ andrõ, ba mõi ba dõdõnia Zatana. Ba imane chõnia Jesoe: Ta'ita'i, laoe nilaoemõ.
28 *(F. 13. 2.)* Ba lõ ba nawõnia ba wemanga andrõ saboto ba dõdõ da'õ,
29 hana wa iŵa'õ chõnia da'õ. So zangoema'õ tõdõra, me so chõnia naha gefe, iŵa'õ chõnia Jesoe: Õli hadia zogoena chõdã ba gowasa, ba ma ena'õ na ibe'e ba zi noemana ma'-
30 ifoe. *(F. 12, 6.)* Ba me no itema gõ andrõ, ba i'anema'õ mõi ia baeró. Ba no bóngi. *(F. 18, 3.)*
III. **Ba** me no mõi ia baero, ba 31
imane Jesoe: Awena tefolachõmi Nono Niha, ba no tefolachõmi Lowalangi ba chõnia. *(F. 12, 23.)* Na 32
no tefolachõmi Lowalangi ba chõnia, ba ifolachõmi gõi ia Lowalangi, ba chõnia, ba i'anema'õ ifolachõmi. He iraono, ha ma'ifoe tõ na sodo 33
chõmi. Mi'aloei ndra'o dania, ba hoelõ si mane niŵa'õgoe no ba niha Jehoeda: Tebai mõi ami ba zi mõi ndra'o, si manõ gõi niŵa'õgoe chõmi iada'e. *(F. 7, 34.)*
Oroisa si bohooe oebe'e chõmi, ena'õ 34
mi'omasi'õ nawõmi; si mane fa'omasigoe ami, ena'õ ja'ami gõi, faoma mi'omasi'õ nawõmi. *(Joh. 15, 12. 13. Efes. 5, 2. Joh. I. 3, 11. 14. 23.)*
Ba da'õ aboto ba dõdõ niha fefoe, 35
wa no nifahaõgoe ami, na so chõmi wa'omasimi nawõmi. *(Joh. I. 2, 5.)*
IV. Imane chõnia Simoni Fetero: 36
He Toea, heza mõi'õ? Itema linia Jesoe, imane: Tebai õ'o'õ ndra'o iada'e, ba zi mõi ndra'o, ba õ'o'õ sa ndra'o na foeri. *(F. 21, 18. 19.)*
Imane chõnia Fetero: He Toea, 37
hana wa lõ oe'ila oe'o'õ ndra'oegõ iada'e? Oebelegõ nosogoe fõnaoe. *(Loek. 22, 33 b. t.).* Itema linia Jesoe, 38
imane: Õbelegõ nosooe fõnagoe? Si ndroehoendroehoe niŵa'ogoe chõoe, lõ fachamõ miwo zilatao, iroegi no medõloe õ'osilõ'õgõ ndra'o.

FAZA 14.

Hoehoeo Jesoe ba nifahaõnia, safoeria. I. Ifarooe dõdõra ba wamati chõ Lowalangi ba ba wamati chõnia. II. Faoma ira, daroea ira Amania. III. Ifaboe'oe Geheha ni'amoni'õ. IV. Famahowoe'õ ba fondrara tõdõ.

I. **Bõi** aboe dõdõmi. Mi'amati ba 1
Lowalangi ba mi'amati chõgoe. *(Mar. 11, 22. F. 12, 44.)* Oja nahia 2
ba nomo Namagoe, ba na tenga si manõ mena'õ, ba no oeŵa'õ chõmi. Mõido sa moehaogõ naha chõmi.

3 *(Kor. II. 5, 1.)* Ba na no mõido, na no oehaogõ naha chõmi, ba mangawoelido, ba oehalõ ami chõgoe, ena'õ so ami gõi ba zi so ja'o. *(F. 17, 24.)*
4 Ba no mi'ila lala ba zi mõi ndra'o.
5 II. Imane chõnia Toma: He Toea, lõ ma'ila, heza mõi ndra'oegõ, ba
6 he moroi ma'ila lala? Imane chõnia Jesoe: **Ja'odo lala, ja'odo wa'adoehoe, ja'odo wa'aoeri. Lõ sondroegi Ama, na lõ itõrõ ndra'o.** *(Heb. 10,*
7 *19.)* Na no aboto ba dõdõmi ndra'o, ba aboto gõi ba dõdõmi Namagoe dania. Ba i'otarai da'e, ba aboto ba dõdõmi ia, ba no mi'ila ia. *(F.*
8 *8, 19.)* Imane chõnia Filifo: He Toea, oroma'õ chõma Nama, ba
9 ahono dõdõma. Imane chõnia Jesoe: Si manõ wa'ara awõmi ndra'o, Filifo, ba lõ aboto ba dõdõmi ndra'o? Si no mangila ja'o, ba no i'ila Nama; ba hana wa õwa'õ: Oroma'õ chõma Nama? *(F. 12, 45. Kol. 1,*
10 *15. Heb. 1, 3. Kor. II. 4, 4. 6.)* Hadia, lõ fadoehoe dõdõoe, wa ba dõdõ Nama so ndra'o, awõ wa ba dõdõgoe so Nama? Taroma li andrõ, niwa'õgoe chõmi, ba tenga moroi ba chõgoe oewa'õ ia. Ba ihalõ halõwõnia Ama,
11 si lõ teboelõ ba dõdõgoe. Mifati chõgoe, wa ba dõdõ Nama so ndra'o, awõ wa ba dõdõgoe so Nama; ba na lõ'õ, ba mi'amati ba halõwõ
12 andrõ. *(F. 10, 38).* Si ndroehoendroehoe niwa'õgoe chõmi, ihalõ dania halõwõ andrõ, nihalõgoe, samati chõgoe, ba seboea moroi andrõ ihalõ, me chõ Nama mõi ndra'o, *(Mat. 17, 20. Hal.zin. 2, 41; 5, 15.)*
13 ba hadia ni'andrõmi, ba dõigoe, ba oe'o'õ, ena'õ tefolachõmi Nama ba
14 chõ Nono. *(F. 15, 7; 16, 23.)* Na so ni'andrõmi chõgoe ba dõigoe, ba oe'o'õ. *(Joh. I. 5, 14. 15).*
15 III. Na mi'omasi'õ ndra'o, ba mi'o'õ goroisagoe. *(F. 15, 10. Joh.*
16 *I. 5, 3.)* Ba ja'o, ba oe'andrõ dania chõ Nama, ba ibe'e chõmi zanolo tánõ bõ'õ, ena'õ lõ aefa ia chõmi,
17 iroegi zi lõ aetoe; *(F. 14, 26.)* Eheha si doehoe andrõ. si tebai latema niha goeli danõ, me lõ la'ila, me lõ aboto ba dõdõra. Ba dõdõmi no aboto ia, me lõ aefa ia chõmi, ba ba dõdõmi so ia dania. *(Joh. I. 5, 6.)* Lõ oerõi ami, hoelõ zi lõ 18
ama, si lõ ina, mõido chõmi. *(Mat. 28, 20.)* Ma'ifoe tõ na, ba lõ'õ sa'ae 19
la'ilado niha goeli danõ, ba ja'ami zangila ja'o, aoeri sa ndra'o, ba saoeri gõi ami dania. *(F. 16, 16. Hos. 6, 2.)* Na loeo da'õ, ba aboto 20
ba dõdõmi, wa ba dõdõ Nama so ndra'o, awõ wa ba dõdõgoe so ami ba ba dõdõmi so ndra'o. *(F. 17, 23 b. t.).* Si so oroisa andrõ chõgoe, 21
solo'õ ja'ia, da'õ zomasi ja'o. Ba ni'omasi'õ Namagoe zomasi ja'o; ba ja'o gõi oe'omasi'õ ia ba oe'oroma'õ ndra'o chõnia. *(A. 15.)* Imane 22
chõnia Joeda, tenga banoea Kariota andrõ: He Toea, hadia ia wa õ'oroma'õ ndra'oegõ chõma, ba lõ õ'oroma'õ ndra'oegõ ba niha goeli danõ? Itema linia Jesoe, imane 23
chõnia: Na so zomasi ja'o, ba i'o'õ ligoe, ba i'omasi'õ Amagoe, ba mõiga chõnia, ba ba chõnia ma'iagõ. *(Efes. 3, 17 b. t.)* Si lõ mango- 24
masi'õ ja'o, ba lõ i'o'õ ligoe. Ba taroma li andrõ, nirongomi, ba tenga chõgoe, no chõ zamatenge ja'o, chõ Nama. *F. 7, 16 b. t.)* Da'õ niwa'õgoe 25
chõmi, fatoea lõ ahetado chõmi. Ba sanolo andrõ. Eheha ni'amoni'õ, 26
nifatenge Namagoe dania ba dõigoe, da'õ zamahaõ ja'ami, ba da'õ fefoe, ba ahori ifasoegi ba dõdõmi niwa'õgoe chõmi. *(F. 15, 26; 16, 14. Fil. 1, 9–11.)*

IV. **Oerõ ichõmi wa'ohahaoe dõdõ,** 27
fa'ohahaoe dõdõ chõgoe oebe'e chõmi. Bõ'õ nibe'e niha goeli danõ, bõ'õ nibe'egoe. Bõi aboe dõdõmi ba bõi ata'oe ami. *(F. 16, 33. Rom. 5, 1. Fil. 4, 7.)* No mirongo, me oewa'õ 28
chõmi: Mofanõ ndra'o ba oefoelido chõmi. Na mi'omasi'õ ndra'o, ba omoeso dõdõmi ena'õ, me chõ Nama mõido, me no seboea moroi chõgoe

29 Nama. *(F. 10, 29. Fil. 2, 6 b. t.).* Ba noa sa oeŵa'õ chõmi, fatoea lõ aloea, ena'õ fadoehoe dõdõmi, na
30 aloea dania. *F. 13, 19.)* Lõ'õ sa'ae oja hoehoeogoe chõmi, so sa'ae zalaŵa goeli danõ andrõ, ba lõ isõndra hadia ia chõgoe ; *(F. 12, 31. Loek.*
31 *22, 53.)* ba ena'õ aboto ba dõdõ niha goeli danõ, omasido Nama ba oe'o'õ hadia niŵa'õ Nama chõgoe, ba mifaoso, taheta ita ba da'e ! *(F. 10, 18.)*

FAZA 15.

I. Amaedola : Tõla nagoe. II. Famarooe tõdõ ba wangomasi'õ awõ. III. Fondrara tõdõ ba watioesa niha goeli danõ.

1 I. Ja'odo dõla nagoe si ndroehoe andrõ, ba si so kaboe nagoe Na-
2 magoe. Fefoe ndraha ba chõgoe, si lõ mowoea, ba iheta, ba fefoe zowoea, ba ihaogõ, ena'õ tedooe wa'oja mboeania. *(Mat. 15, 13. Fil. 1, 9–11.)*
3 Si no moehaogõ ami, bõrõ daroma li andrõ, niŵa'õgoe chõmi. *(F. 13,*
4 *10. Efes. 5, 26.)* Mi'iagõ ndra'o, ba oe'iagõ ami. Hoelõ ndraha, si tebai mowoea, ha ja'ia, na tenga sa'ae ba dõla nagoe so ia, si manõ gõi ami, na tenga sa'ae ba chõgoe so
5 ami. Ja'odo dõla nagoe andrõ, daha ami. Sangiagõ ja'o, na oe'iagõ ia gõi, da'õ zoja boea, me **tebai milaoe hadia ia, na lõ ja'o.** *(Kor. II, 3, 5).*
6 Nitibo'õ na so zi lõ mangiagõ ja'o, hoelõ ndraha, ba mate, ba la'ozaragõ ba latibo'õ ba galitõ ba achozi.
7 *(Mat. 3, 10).* Na mi'iagõ ndra'o, ba na lõ aefa ba dõdõmi daroma ligoe, ba mi'andrõ hadia zomasi ami, ba tebe'e chõmi. *(F. 14, 13. Mar. 11,*
8 *24).* Ba da'õ tefosoemange Namagoe, ena'õ oja mboeami, ba ena'õ tobali
9 nifahaõgoe ami. Si mane fa'omasi Nama ndra'o, si manõ gõi wa'omasigoe ami. Mi'iagõ wa'omasigoe a-
10 ndrõ. Na mi'o'õ goroisagoe, ba da'õ mi'iagõ wa'omasigoe, si mane folo'õgoe oroisa Namagoe, ba oe'iagõ wa'omasinia. *(F. 14, 15).* Da'õ niŵa'- 11
õgoe chõmi, ena'õ so ba dõdõmi wa'omoeso dõdõ andrõ chõgoe, ba ena'õ a'oi so wa'omoeso dõdõmi. *(F. 16, 24).*

II. Da'õ goroisagoe, ena'õ faoma 12
mi'omasi'õ nawõmi, si mane fa'omasigoe ami. *(F. 13, 34.)* Fondrege 13
wa'eboea wangomasi'õ awõ, na ibelegõ nosonia niha fõna zi fahoewoe chõnia. *(Rom. 5, 6 b. t.).* Si no fahoe- 14
woe chõgoe ami, na mi'o'õ hadia niŵa'õgoe chõmi. *(Loek. 8, 21).* Lõ'õ 15
sa'ae oebe'e tõimi genoni, enoni, ba lõ i'ila, hadia nifazõchi zochõ ja'ia ; ba no oebe'e tõimi zi fahoewoe, noa sa oe'ombacha'õ chõmi fefoe nirongogoe chõ Namagoe. *(Jak. 2,*
23). Tenga ja'ami zanoejoe ja'o, 16
ja'o sa zanoetoejoe ja'ami, ba no oefataro ami, ena'õ mõi ami mowoea, ba ena'õ lõ teboelõ mboeami. ena'õ ibe'e chõmi Ama hadia ni'andrõmi chõnia ba dõigoe. *(F. 16, 23).* Da'õ goroisagoe chõmi, ena'õ faoma 17
mi'omasi'õ nawõmi.

III. Na fatioe dõdõ niha goeli 18
danõ chõmi, ba ja'aboto ba dõdõmi, no ofõna fatioe dõdõra chõgoe. *(Joh. I. 3, 13).* Na awõ niha goeli 19
danõ ami ena'õ, ba no omasi ena'õ niha goeli danõ dána chõra andrõ; ba meno tenga awõ niha goeli danõ ami, me no oetoetoejoe ami ba niha goeli danõ, andrõ wa fatioe dõdõ niha goeli danõ chõmi. *(F. 17, 14).* Mitõrõtõrõ tõdõmi li andrõ, niŵa'- 20
õgoe chõmi : Tenga seboea moroi chõ zochõ ja'ia zawoejoe. Na no lagohi ndra'o, ba lagohi gõi ami ; na no la'o'õ ligoe, ba la'o'õ gõi limi. *(F. 13, 16. Mat. 24, 9).* Ba 21
bõrõ dõigoe, wa lalaoe chõmi da'õ fefoe, me lõ saboto ba dõdõra zamatenge ja'o. *(F. 16, 3).* Na lõ si 22
mõido mena'õ, moehede chõra, ba lõ horõra. Ba iada'e, ba lõ tahi chõra ba horõra andrõ. *(F. 9, 41).* Si fatioe tõdõ chõgoe, ba fatioe gõi 23
chõ Namagoe. *(F. 5, 23).* Na lõ niha- 24

lõgoe mena'õ ba chõra halõwõ andrõ, si lõ irai ihalõ niha bõ'õ, ba lõ horõra ena'õ, ba iada'e, ba no la'ila, ba noa zoei fatioe dõdõra chõgoe ba chõ Namagoe. *(F. 10, 37. 38).* Ba ena'õ itõrõ li andrõ, nisoera ba zoera goroisa chõra: „No fatioe dõdõra chõgoe, ba lõ bõrõbõrõ." *(Sin. 35, 19; 69, 5).* Na so zanolo andrõ, nifatengegoe chõmi dania, si oroi chõ Nama, Eheha si doehoe andrõ, si otarai Nama, da'õ zamadoehoe'õ ja'o. *(F. 14, 16. 26.)* Ba ja'ami gõi, ba samadoehoe'õ, me no i'otarai mbõrõta faofao ami chõgoe. *(Hal. zin. 1, 8. 21 b. t.; 5, 32).*

FAZA 16.

I. Iŵa'õ ba nifahaõnia Jesoe, lagohi ira dania. II. Iŵa'õ chõra, mogoena chõra, na mõi ia chõ Nama. III. Ibe'e fondrara dõdõra, wa ifoeli la'ila ia dania. IV. Ifaboe'oe chõra tefondrondrongo wangandrõ, na ba dõinia. V. Ihõnagõ iŵa'õ chõra, zoemaewe ira dania.

I. Da'õ niŵa'õgoe chõmi, fa bõi fatoewoe chõmi. *(Mat. 13, 21).* Latibo'õ banoea ami dania. Ba iroegi baŵa dania, ba dozi samoenoe ja'ami, ba lawai famosoemange Lowalangi. *(Mat. 24, 9. Hal. 8, 1. 9, 1 b. t.; 23, 12).* Ba me lõ aboto ba dõdõra Nama ba ja'o, andrõ lalaoe chõmi da'õ. *(F. 15, 21. Kor. I. 2, 8).* Ba andrõ oeŵa'õ chõmi da'õ, ena'õ, na no iroegi baŵa da'õ, ba mitõrõtõrõ tõdõmi, wa no oeŵa'õ chõmi. Ba tenga si otarai mbõrõta oeŵa'õ chõmi da'õ, me no faofao ndra'o chõmi. *(F. 13, 19).* Ba iada'e, ba mofanõ ndra'o chõ zamatenge ja'o, ba samõsa lõ ba chõmi sanofoe chõgoe: Heza mõi'õ? *(F. 7, 33; 13, 36).* Ba me no oeŵa'õ chõmi da'õ, ba no a'oi so wa'aboe dõdõmi. Ba si ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, mogoena chõmi, na mofanõ ndra'o. Na lõ mofanõ ndra'o, ba lõ mõi chõmi zanolo andrõ; ba na mõido, ba oefatenge ia chõmi. Ba na so da'õ, ba i'otoe'õ niha goeli danõ, ba horõ ba ba wa'atoelõ dõdõ ba ba hoekoe. Ba horõ, me lõ mamati ira chõgoe. *(F. 3, 18).* Ba wa'atoelõ dõdõ, me sofanõ chõ Nama ndra'o, ba me lõ mi'ilado sa'ae. *(Rom. 4, 25; 8, 34).* Ba hoekoe, me no tehoekoe zalaŵa goeli danõ andre. *(F. 12, 31).* Wa'oja na niŵa'oegoe chõmi, ba tebai mitaha iada'e. Ba na so da'õ, Eheha si doehoe andrõ, ba i'oroma'õ chõmi lala ba zi doehoe fefoe. Tenga sa soroi chõnia wehedenia, fefoe hadia ia nirongonia, iŵa'õ, ba hadia zi so dania, ba i'ombacha'õ chõmi. *(F. 14, 17. Joh. I. 2, 27).* Ja'ia zamolachõmi ja'o, me moroi ba zi so chõgoe itema ba i'ombacha'õ chõmi. *(Joh. 14, 26).* Fefoe hadia ia zi so chõ Nama, ba chõgoe da'õ. Andrõ oeŵa'õ, itema ba zi so chõgoe, ba i'ombacha'õ chõmi. *(F. 17, 10).*

III. Ma'ifoe tõ na, ba lõ mi'ilado sa'ae, ba ma'ifoe tõ zoei, ba mi'ilado. *(F. 14, 19. 28).* Ba faoma lamane chõ nawõra nifahaõnia õsa: Hadia da'õ, niŵa'õnia chõda: Ma'ifoe tõ, ba lõ mi'ilado, ba ma'ifoe tõ zoei, ba mi'ilado, ba: mofanõ ndra'o chõ Nama? Ba lamane: Hadia da'õ, niŵa'õnia: Ma'ifoe tõ? Lõ ma'ila hadia niŵa'õnia. *(F. 7, 33–36).* Aboto ba dõdõ Jesoe, lasofoe chõnia dania, ba imane chõra: Da'õ nizofoezofoemi chõ nawõmi, me no oeŵa'õ: Ma'ifoe tõ, ba lõ mi'ilado, ba ma'ifoe tõ zoei, ba mi'ilado? Si ndroehoendroehoe niŵa'õgoe chõmi, mege'ege dania ami ba mange'esi, ba omoeso dõdõ niha goeli danõ; saboe tõdõ ami, ba tobali sa fa'omoeso dõdõ wa'aboe dõdõmi andrõ. Aboe dõdõ ndra alawe, na madono ia, me no iroegi baŵania, ba na no i'adonogõ nono andrõ, ba lõ'õ sa'ae itõrõ tõdõnia wa'afõchõ andrõ, ba wa'omoeso dõdõ, me no toemboe niha

andrõ. ba goeli danõ. *(Jes. 26, 17*
22 *b. t.)*. Ba ja'ami gõi, aboe sa dõdõmi
iada'e, ba oefoeli oefaigi ami, ba
omoeso dõdõmi, ba lõ sangeheta
chõmi fa'omoeso dõdõmi andrõ.
Loek. 24, 41. 52. Jes. 16, 10–14;
35, 10).
23 IV. **Ba** na loeo da'õ, ba ma'ifoe
lõ misofoe chõgoe. Si ndroehoe-
ndroehoe niŵa'õgoe chõmi, na so
ni'andrõmi chõ Nama, ba ibe'e chõ-
24 mi, ba dõigoe. *(F. 15, 7. 16).* Irege
da'e, ba lõ ni'andrõmi ba dõigoe.
Mi'andrõ, ba mitema, ena'õ a'oi
so wa'omoeso dõdõmi. *(F. 15, 11).*
25 Amaedola chõgoe, wangoema'õ chõ-
mi da'õ. Iroegi baŵa dania, ba lõ'õ
sa'ae oeŵa'õ gamaedola chõmi, ba
lõ aiwõdo wangombacha chõmi ha-
26 dia ia chõ Nama. Na loeo da'õ ba
mangandrõ ami ba dõigoe, ba lõ oe-
ŵa'õ chõmi, mangandrõ ndra'o chõ
Nama salahimi *(F. 14, 16. Heb. 7,*
27 *25)*. Ja'ia, Ama, zangomasi'õ ja'ami,
me no mi'omasi'õ ndra'odo, ba me
no fadoehoe dõdõmi, chõ Lowalangi
28 oe'otarai. *(F. 14, 21; 17, 8. 25).* Chõ
Nama oe'otarai, ba no mõido ba
goeli danõ; ba oerõi zoei goeli
danõ ba mõido chõ Nama *(F. 13, 3).*
29 V. Lamane ira nifahaõ: Hiza,
iada'e lõ aiwõ ndra'oegõ moehede,
30 ba lõ õŵa'õ gamaedola. Aboto sa'ae
ba dõdõma, wa no õ'ila fefoe hadia
ia, ba lõ mogoena chõoe, isofoe chõoe
niha. Ba da'õ fadoehoe dõdõma, wa
chõ Lowalangi õ'otarai. *(F. 21, 17).*
31 Itema lira Jesoe, imane: Iada'e fa-
32 doehoe dõdõmi? Hiza, iroegi baŵa
dania ba no iroegi ija'e, ba oi zara
tefazawili ami, isaŵa dána chõnia
zamõsana, ba mirõi ndra'o, ba ja'o,
ba tenga ha ja'odo, me faofao chõ-
goe Nama. *(Mat. 26, 56. F. 8, 29).*
33 **Da'õ niŵa'õgoe chõmi, ena'õ so**
chõmi wa'ohahaoe dõdõ ba chõgoe.
Ba goeli danõ so wa'afõchõ chõmi,
ba bõi miboesi dõdõmi, na oeiaŵa
niha goeli danõ. *(F. 14, 27. Joh. I.*
5, 4).

FAZA 17.

Mangandrõ Jesoe: I. Hadia chõ-
nia, II. hadia chõ zinengenia, ba
III. hadia chõ zamati bõ'õ, fefoe.

I. **Da**'õ niŵa'õ Jesoe, ba ifaõga 1
hõrõnia mijaŵa ba zoroego, ba
imane: He Ama, no iroegi inõtõ;
folachõmi Nonooe, ena'õ ifolachõmi
ndra'oegõ Ono. *(F. 12, 23. 28).* Si 2
mane fame'eoe barõ mbawania fefoe
niha, ena'õ idozigõ fa'aoeri si lõ
aetoe nibe'eoe chõnia andrõ. *(Mat.*
28, 18. F. 3, 35; 6, 37). **Da'õ wa'aoeri** 3
si lõ aetoe, ena'õ aboto ba dõdõra
ndra'oegõ, Lowalangi si ndroehoe
andrõ, si ha samboea, ba ena'õ
aboto ba dõdõra zinengeoe andrõ,
Jesoe Keriso. *(Kor. I. 8, 6).* No oefo- 4
lachõmi ndra'oegõ ba goeli danõ,
no oe'asiwaligõ halõŵõ andrõ, nibe'-
eoe chõgoe, ba wangai ja'ia *(F. 4, 34).*
Ba iada'e, ba folachõmi ndra'o, 5
awõoe, ja'oegõ, Ama, lachõmi si no
so chõgoe ba chõoe, fõna wa'aso
danõ'a andrõ. *(F. 1, 1 b. t. Fil. 2, 6).*
II. No oefa'ele'õ dõimõ ba niha 6
andrõ. nibe'eoe chõgoe, moroi ba
niha goeli danõ. Chõoe ira, ba no
õbe'e chõgoe, ba no la'o'õ lioe.
Aboto sa'ae ba dõdõra, wa moroi 7
chõoe fefoe hadia ia nibe'eoe chõgoe.
Me no oefa'ema chõra daroma li 8
andrõ, nibe'eoe chõgoe, ba no late-
ma, ba si ndroehoe no aboto ba
dõdõra, wa moroi chõoe oe'otarai,
ba no fadoehoe dõdõra, wa no ja'oegõ
zamatenge ja'o. *(F. 16, 27. 30).* Ma- 9
ngandrõ ndra'o, salahira, tenga sa-
lahi niha goeli danõ mangandrõdo,
chõra sa, nibe'eoe chõgoe me no
chõoe ira. *(Heb. 7, 25).* Ba chõoe 10
fefoe zi so chõgoe, ba chõgoe fefoe
zi so chõoe, ba no tefolachõmi
ndra'o ba chõra *(F. 16, 15).* Ba 11
lõ'õ sa'ae sodo ba goeli danõ, ba
so sa ira ba goeli danõ, chõoe
mõi ndra'odo. He Ama ni'amoni'õ!
Taha ira, ba dõimõ, nibe'eoe chõgoe
andrõ, ena'õ ba samboea dõdõra,

si mane tõdõda andrõ. *(F. 10, 30).*
12 Me sodo chõra, ba ja'o zanaha ja'ira, ba dõimõ, nibe'eoe chõgoe andrõ ba no oerorogõ ira, ba lõ si tekiko ba chõra, baero nono wa'atekiko andrõ, ena'õ itõrõ zi so ba zoera andrõ *(F. 13, 18; 6, 70, Sin. 109, 8).*
13 Ba mõido chõoe iada'e, ba oewa'õ da'õ ba goeli danõ, ena'õ a'oi so chõra wa'omoeso dõdõ andrõ chõ-
14 goe, ba dõdõra *(F. 15, 11).* No oefa'ema chõra daroma limõ, ba no fatioe dõdõ niha goeli danõ chõra, me tenga moroi ba niha goeli danõ ira, si mane ja'o, si tenga moroi ba niha goeli danõ *(F. 15, 18. 19).*
15 Lõ oe'andrõ, õheta ira ba goeli danõ, ba ena'õ õrorogõ ira, ba õ'efa'õ ba Gafõcha; *(Joh. I, 5, 18. Tes. II, 3, 3).*
16 Tenga moroi ba niha goeli danõ ira, si mane ja'o, si tenga moroi ba niha
17 goeli danõ. **Amoni'õ ira ba zi doehoe; taroma limõ zi doehoe.** *(Sam. II. 7,*
18 *28. Sim. 119, 160).* Si mane famatengeoe ja'o ba goeli danõ, si manõ gõi wamatengegoe ja'ira ba goeli
19 danõ. *(F. 20, 21).* Ba oe'amoni'õ ndra'o, salahira, ena'õ ni'amoni'õ ira gõi ba zi doehoe. *(Heb. 7, 27; 10, 9. 10. Tit. 2, 14).*
20 III. **Ba** tenga ha chõra ni'andrõ-goe, ba zamati chõgoe ba lira na
21 gõi, *(Rom. 10, 17),* ena'õ ha samboea dõdõra, dozi ira, si mane ja'oegõ, Ama, ba chõgoe, ba si mane ja'o ba chõoe, ena'õ ja'ira gõi, ba chõda so ira ; ena'õ fadoehoe dõdõ niha goeli danõ, ja'oegõ zamatenge
22 ja'o. *(Hal. zin. 4, 32).* Ba no oebe'e chõra lachõmi andrõ, nibe'eoe chõ-goe, ena'õ ha samboea dõdõra, si mane tõdõda andrõ, si ha samboea.
23 *(Rom. 8, 15 b. t.; 29, b. t.).* Ja'o ba chõra ba ja'oegõ ba chõgoe, ena'õ mo'ahonoa wa ha samboea dõdõra, ena'õ aboto ba dõdõ niha goeli danõ, ja'oegõ zamatenge ja'o, ba no õ'omasi'õ ira, si mane fa'omasioe ndra'o. *(Efes. 4, 3. 13–16. Kor. I.*
24 *6, 17).* He Ama, omasido na awõgoe ba zi so ja'o nibe'eoe chõgoe andrõ, ena'õ anehe ira lachõmigoe, nibe'eoe chõgoe, me no õ'omasi'õ ndra'o, fõna wamazõchi danõ'a. *(F. 12, 26. Joh. I. 3, 2. Mat. 25, 34).* He Ama 25
satoelõ ! lõ'õ sa aboto ba dõdõ niha goeli danõ ndra'oegõ, ba ba dõdõgoe aboto ndra'oegõ, ba no aboto ba dõdõ da'e. wa no ja'oegõ zamatenge ja'o. *(F. 8, 19. Mat. 11, 25).* Ba no 26
oe'ombacha'õ chõra dõimõ, ba oe'o-mbacha'õ na dania, ena'õ so ba dõdõra wa'omasi andrõ, fa'omasioe ndra'o, ba ena'õ so ba dõdõra ndra'odo. *(Sin. 22, 23. F. 15, 9).*

FAZA 18.

I. Lara'oe Jesoe. II. I'osilõ'õgõ Jesoe Fetero. III. Isechegõ Jesoe ere seboea andrõ, Hanasi IV. Ifoeli i'osilõ'õgõ Jesoe Fetero. V. Isechegõ ia Filato.

I. **A**efa iwa'õ da'õ Jesoe, ba mõi 1
ia baero, awõ ndra nifahaõnia, i'õtõ mbombo andrõ, Kendrona, ba so kaboe ba da'õ, ba da'õ bacha mõi Jesoe, awõ nifahaõnia. *(Mat. 26, 36 b. t.; Sam. II. 15, 23).* Ba no i'ila gõi 2
naha andrõ Joeda andrõ, si manga mbõlinia, me asese mõi ba da'õ Jesoe, awõ nifahaõnia. *(Mat. 26,* *47 b. t.).* Ba me no ihalõ Joeda zara- 3
dadoe ba enoni gere seboea ba enoni warizaio, ba mõi ia ba da'õ, la'ohe wandroe ba soeloe ba fangõna. Ba no i'ila Jesoe fefoe zi gõna ia 4
dania, ba mõi ia baero, imane chõra : Ha niha ni'aloeimi? *(F. 13, 1).* Latema linia, lamane : Jesoe, banoea 5
Nazareta andrõ. Imane chõra Jesoe : Ja'odo da'õ. Ba so gõi ba da'õ Joeda, si manga mbõlinia, awõra. Ba me iwa'õ chõra : Ja'odo da'õ ! 6
ba lawoewoe foeri, alaoe tooe ira ba danõ. Ba ifoeli isofoe chõra : 7
Ha niha ni'aloeimi ? Ba lamane : Jesoe, banoea Nazareta. Itema lira 8
Jesoe, imane : No oewa'õ chõmi, ja'odo da'õ. Ba na mi'aloei ndra'o, ba mifofanõ da'e. *(F. 10, 18).* Ena'õ 9

itõrõ niŵa'õnia no: Samõsa lõ si taja chõgoe nibe'eoe chõgoe andrõ. *(F. 17, 12).* Ba me so wõda chõ Zimoni Fetero, ba isõbi, ba igoechoei zawoejoe gere seboea, i'eŵa dalingania, kambõlõ. Malicho dõi zawoejoe andrõ. *(Mat. 26, 51 b. t.).* Ba imane Jesoe chõ Wetero . Saemboegõ wõda. Hadia, lõ oebadoe nõsi mako andrõ, nibe'e Namagoe chõgoe? *(Mat. 26, 39).* Ba lara'oe Jesoe saradadoe ba koemandra ba enoni niha Jehoeda andrõ ba labõbõ ia. *(Mat. 26, 57 b. t.).* Ba la'ofõnai'õ wolohe ja'ia chõ Hanasi, matoea Kajafa da'õ, ba ere seboea Kajafa zi dõfi andrõ. *(Loek 3, 2).* Ba Kajafa zangoema'õ ba niha Jehoeda no, sõchi na mate zamõsa, salahi mbanoeara andrõ. *(F. 11, 50).*

II. **Ba** i'o'õ Jesoe Simoni Fetero ba samõsa nifahaõ bõ'õ. Ba no fa'ila li nifahaõ andrõ chõ gere seboea, ba fao ia chõ Jesoe, we'amõi ba golajama gere seboea. *(F. 20, 2).* Ba baero so Wetero, ba zinga mbawandroheõ. Ba mõi baero nifahaõ si samõsa andrõ, si no fa'ila li chõ gere seboea, fahoehoeo ia ba zanaro ba mbawandroehõ, ono alawe, ba i'ohe bacha Wetero. Ba imane chõ Wetero sawoejoe ono alawe andrõ, sanaro ba mbawandroehõ: Tenga ja'oegõ gõi nifahaõ niha andrõ? Imane: Tenga. *(Mat. 26, 69 b. t.).* Ba so ba da'õ zawoejoe ba enoni, no la'eboea'õ galitõ, o'afoe ira, moleoe. Ba so gõi Wetero ba da'õ, ba ngaira, moleoe gõi ia.

III. **Ba** isofoe chõ Jesoe ere seboea ba nifahaõnia ba ba wamahaõnia andrõ. Itema linia Jesoe, imane: Lõ oerai aiwõ fahoehoeo ba niha, lõ aetoe mamahaõ ndra'o ba zekola ba ba gosali, ba zi mõi niha Jehoeda fefoe, lõ hoehoeogoe ba zi tobini. *(F. 7, 14. Mat. 26, 50.)* Hana wa õsofoe chõgoe? Sofoe ba zi no mamondrongo hadia niŵa'õgoe chõra. Hiza, ja'ira zangila, hadia niŵa'õgoe. Ba me iŵa'õ da'õ, ba itema ifalisi mbawa Jesoe enoni, samõsa, si so ba da'õ, imane: Hadia, õmanõ wanema li gere seboea? Itema linia Jesoe, imane: Na sala wehedegoe, ba ombacha'õ, hadia zi lõ sõchi, ba na lõ sala, ba hana wa õbõzido? *(Mat. 5, 39).* Ba ifa'ohe'õ ia Hanasi chõ gere seboea andrõ, Kajafa, lõ moetoto'õ mbõbõ.

IV. **Ba** so Zimoni Fetero, moleoe. Ba lamane chõnia: Hadia, tenga ja'oegõ gõi nifahaõnia? Ba i'osilõ'õgõ, imane: Tenga. Imane sawoejoe gere seboea, samõsa, talifoesõ ni'eŵa Wetero talinga: Tenga no oe'ila ndra'oegõ, awõnia ba kaboe? Ba ifoeli i'osilõ'õgõ Fetero. Ba i'anema'õ miwo zilatao. *(F. 13, 38).*

V. **Ba** la'ohe ba gõdo goemandroe Jesoe, la'otarai Kajafa; si hoelõ wongi. Ba lõ mõi ira ba gõdo, fa lõ latõrõ zalacha, ena'õ la'ila manga wasa andrõ. *(Mat. 27, 1 b. t. Mar. 15, 1 b. t. Loek 23, 1 b. t).* Ba mõi baero chõra Wilato, imane: Hadia wangadoe chõmi ba niha andre? Latema linia, lamane chõnia: Na tenga samazõchi si lõ sõchi da'õ, ba lõ mabe'e ba dangaoe ia mena'õ. Ba imane chõra Filato: Mihalõ ia, ja'ami, ba mi'o'õ goroisa andrõ chõmi, wangoehoekoe ja'ia. Ba lamane chõnia niha Jehoeda: Lõ tola maboenoe niha. *(F. 19, 6. 7).* Ena'õ itõro li Jesoe, niŵa'õnia ba wangombacha he wisa wa'amatenia dania. *(F. 12, 32. 33. Mat. 20, 19).* Ba ifoeli ia jomo ba gõdo Filato, hoemede ia chõ Jesoe, imane chõnia: Hadia, razo niha Jehoeda ndra'oegõ? *(Mar. 15, 2. Loek. 23, 2).* Itema linia Jesoe, imane: Hadia, moroi chõoe õŵa'õ da'õ, ma tánõ bõ'õ zangombacha ja'ia chõoe, ba chõgoe andre? Itema linia Filato, imane: Hadia, niha Jehoeda ndra'odo? Iwaoe ba ere seboea andrõ zame'e ba dangagoe ja'oegõ; hadia horõoe? Itema linia Jesoe, imane: **Tenga moroi ba goeli danõ andre mba-**

noeagoe andrõ, na moroi ba goeli danõ andre mbanoeagoe, ba molawa mena'õ genonigoe andrõ, fa bõi tebe'e ba danga niha Jehoeda ndra'o; ba no tenga sa moroi ba da'õ mbanoeagoe. *(F. 6, 15. Mat. 26, 52. 53).*

37 Ba imane chõnia Filato: Ba razo sa atõ ndra'oegõ? Itema linia Jesoe: **Ja'ia niwa'õoe, razo ndra'odo. Andrõ toemboe ndra'o, ba andrõ mõido ba goeli danõ, ba wamadoehoe'õ si doehoe. Dozi si otarai zi doehoe, ba lafondrondrongo ligoe.** *(Loek. 23,*

38 *3. Tim. I. 6, 13. F. 8, 47).* Imane chõnia Filato: Hadia zi doehoe? Ba me aefa iwa'õ da'õ, ba mõi ia baero zoei, ba niha Jehoeda, ba imane chõra: Lõ oesõndra chõnia horõ.

39 *(F. 14, 6. Loek. 23, 4).* Ba no hoekoe ba chõmi, oebe'e aefa chõmi zamõsa, ba gowasa fasa andrõ. Hadia, omasi ami, oebe'e aefa chõmi razo niha

40 Jehoeda andrõ? *(Mar. 15, 6. 9).* Ba moe'ao zoei ira, lamane: Bõi da'õ, Baraba andrõ efa'õ. Ba samara'oe Mbaraba andrõ. *(Mat. 27, 21. Hal. zin. 3, 14).*

FAZA 19.

I. Labõbõzi Jesoe ba la'o'aja. II. La'etoe'õ hoekoe. III. Laforõfa. IV. So ba ngai rõfa Maria ba Johane. V. Mate Jesoe. VI. Lako'o ia.

(A. 1–3: Mat. 27, 27–30. Mar. 15, 16–19.)

1 I. **A**efa da'õ, ba ihalõ Jesoe Fi-
2 lato, ifabõzi'õ. Ba lalalaoe dakoela doi saradadoe, lafotakoela ia, ba
3 lafobaroe ia baroe loeo sojo, ba la'ondrasi ia, ba lamane: Ja'oegõ, razo niha Jehoeda? Ba lafalisi mba-
4 wania. Ba mõi baero zoei Wilato, imane chõra: Hiza, oe'ohe ia baero chõmi, ena'õ aboto ba dõdõmi, lõ
5 oesõndra horõ. *(F. 18, 29. 38).* Ba mõi baero Jesoe, mokofia ia takoela doi andrõ, ba mobaroe baroe loeo sojo no mege. Ba imane chõra Filato: **Hiza niha andrõ!** *(Sin. 22, 7. Jes. 53, 3).*

II. **B**a me la'ila ia ere seboea ba 6
enoni andrõ, ba moe'ao ira: Forõfa! forõfa! Imane chõra Filato: Mihalõ ia, ja'ami, ba miforõfa, ja'odó, lõ'õ sa oesõndra horõnia. *(Loek. 23,* 7
21. F. 18, 31). Latema linia niha Jehoeda, lamane: So goroisa chõma, ba ba goroisa andrõ, ba si mate ia, me no ibali'õ Ono Lowalangi ia. *(Mat. 26, 63–66. Moz. V. 18. 20, F. 10, 33).* Me irongo niwa'õra andrõ 8
Filato, ba tedooe wa'ata'oenia, ba 9
ifoeli ia jomo ba gõdo, ba imane chõ Jesoe: Heza moroi ndra'oegõ? Ba lõ itema linia Jesoe. *(Mat. 27,* 10
12 b. t.). Imane chõnia Filato: Hadia, lõ moehede'õ chõgoe? Lõ õ'ila, wa tola oe'efa'õ ndra'oegõ ba tola oeforõfa ndra'oegõ? Itema linia Je- 11
soe, imane: Lõ tola õlaoe hadia ia chõgoe ena'õ, na tenga nitehe chõoe moroi si jawa. Andrõ eboea horõ zame'e ba dangaoe ja'o. *(Rom. 13, 1).* I'otarai da'õ, ba i'aloei Filato wa- 12
ngefa'õ ja'ia. Ba moe'ao niha Jehoeda, lamane: Na õ'efa'õ da'õ, ba tenga ni'omasi'õ kaizaro ndra'oegõ. Fefoe, ha niha zamali'õ razo ja'ia, ba no si fa'oedoe chõ kaizaro. *(Luk. 23, 2).* Ba me no irongo ni- 13
wa'õra andrõ Filato, ba i'ohe baero Jesoe, ba moedadao ia ba dadaoma zangoehoekoe, ba naha andrõ sotõi „nibale kara", ba li Heberaio, ba „Gabata". *(Mat. 27, 19).* Ba 14
bawa wangehao ba gowasa fasa, so labõzi õnõ. Ba imane ba niha Jehoeda: Hiza razomi! *(Mar. 15, 42).* Ba moe'ao ira: Heta! heta! forõfa 15
ia! Imane chõra Filato: Hadia, oeforõfa razomi? Latema linia ere seboea, lamane: Lõ razoma baero kaizaro. *(Loek 23, 18. Hal. zin. 3, 13).*

(A. 16–24: Mat. 27, 31–44. Mar. 15, 20–32. Loek. 23, 26. 33–39.)

III. **A**wena ibe'e niforõfa. Ba 16
la'ohe Jesoe. Ba i'osa'õ rõfania, 17
ba mõi ira baero, lasawa naha andrõ, sotõi „sokamoe'oe," „Gologata" ba li Heberaio. *(Moz. I, 22, 6).*

18 Ba da'õ laforõfa ia ba daroea na-
wõnia, samõsa dambai, ba gota-
19 loeara labe'e Jesoe. Ba ifazõchi gõi
zoera Filato, ibe'e ba hõgõ rõfa
„Jesoe, banoea Nazareta, razo niha
20 Jehoeda" nisoerania. Ba ato zo-
mbaso soera andrõ niha Jehoeda,
me no ahatõ ba mbanoea naha a-
ndrõ, ba niforõfa Jesoe, ba no
moebe'e li Heberaio ba li Ndrawa
21 Roma ba li Ndrawa Heleni. Ba
lamane erc seboea ba niha Jehoeda
chõ Wilato: Bõi soera: razo niha
Jehoeda, soera wa no iŵa'õ: Razo
22 niha Jehoeda ndra'o. Itema lira
Filato, imane: Lõ teboelõ nisoera-
23 goe andrõ. Ba me no aefa laforõfa
Jesoe saradadoe, ba lahalõ noecha-
nia, la'o'õfa, samboea ni'o'õfa za-
mõsa, awõ gamezania. Ba si lõ ta-
goetagoe gameza andrõ, nisoso,
24 i'otarai si jaŵa, ma'asagõrõ. Ba
faoma lamane chõ nawõra: Bõi
tataba ia, datalaoe fadahõdahõ
chõnia, ha chõ mõi ia. Ena'õ itõrõ
zi so ba zoera: „No lafaosa
chõra noechagoe, ba no
fadahõdahõ ira ba ga-
mezagoe." Da'õ nilaoe zarada-
doe andrõ. *(Sin. 22, 19.)*

25 IV. **Ba** so ba ngai rõfa Jesoe
ninania ba talifoesõ ninania, Maria,
fo'omo Kelofasi andrõ ba Maria,
banoea Magadala andrõ. *(Mar. 15,*
26 *40. Mat. 27, 56).* Ba me i'ila ninania
Jesoe, awõ nifahaõnia andrõ, somasi
ia, ba ngainia, ba imane chõ ninania:
Hiza nonooe, alawe! *(F. 20, 2; 2, 4).*
27 Aefa da'õ, ba imane chõ nifahaõ
andrõ: **Hiza ninaoe!** Ba i'otarai
da'õ, ba i'ohe ia baomonia nifahaõ
andrõ.
28 V. **Me** aefa da'õ, me no i'ila Jesoe,
no awai, fefoe hadia ia, ena'õ itõrõ
zi so ba zoera; ba imane: **Owõchi**
dõdõgoe! *(F. 17, 4. Sin. 69, 22).*
29 Ba so ba da'õ zamba nahia niro
aisõ. Ba lafõnoei rabo, labe'e ba
mbalõ zoechoe ba la'oro'õ chõnia,
30 ba mbawania. *(Mat. 27, 48).* Ba me
no ibadoe niro aisõ andrõ, ba imane:
No awai! Ba ileagõ hõgõnia, ba
aetoe noso. *(Mat. 27, 50).* Ba la'a- 31
ndrõ chõ Wilato niha Jehoeda, ena'õ
na lafafatõ waha niforõfa ba laheta
ira, me baŵa wangehao, fa bõi
torõi ba rõfa mbotora, ba loeo sa-
bato; eboea sa loeo sabato andrõ.
(Moz. V. 21, 23). Ba mõi zaradadoe, 32
lafafatõ waha zi daroea, niforõfa
awõnia. Ba me laroegi Jesoe, me 33
la'ila, no mate ia, ba lõ lafafatõ
wahania, ba ifahõ ngainia ichoe doho 34
saradadoe si samõsa, ba i'anema'õ
aloea ndro, si faroeka idanõ. *(Joh.*
I. 5, 6. Heb. 9, 11; 12, 18 b. t.). Ba 35
si no mangila da'õ zamadoehoe'õ
da'õ, ba doehoe wamadoehoe'õnia;
i'ila wa si doehoe niŵa'õnia, ena'õ
mamati ami gõi. Andrõ si manõ, 36
ena'õ itõrõ zi so ba zoera: „Sara
bõi lafatõ tõlania." *(Moz.*
II. 12, 46. Sin. 34, 21). Ba si mané 37
zoei ba zoera bõ'õ: „Anehe dania
ira nifahõra andrõ." *(Sach.*
12, 10. Fam. 1, 7).

(A. 38–42: Mat. 27, 57–61. Mar.
15, 42–47. Loek. 23, 50–55.)

VI. **Ba** me no aefa da'õ, ba i'a- 38
ndrõ chõ Wilato Josefo, banoea
Garimatia, ena'õ tola iheta mboto
Jesoe; nifahaõ Jesoe ia gõi, ba
ibini'õ, fa'ata'oenia niha Jehoeda.
Ba itehe Filato. Ba mõi ira, laheta.
(Loek. 23, 50). Ba so gõi Nikodemo 39
andrõ, si mõi chõnia no, si fõfõna,
ba zi bongi, i'ohe emoeri ba aloë,
nifaroeka, mato safikoe. *(F. 3, 1*
b. t.; 7, 50). Ba lahalõ sa'ae mboto 40
Jesoe, la'olohoeni moeko, ba lalaoe
zamohoea andrõ; si manõ hoekoe
ba niha Jehoeda, wogo'o si mate.
Ba so ba zahatõ ba niforõfa Jesoe 41
kaboe, ba so lewatõ si bohooe ba
kaboe andrõ, ba zi lõ larai lako'o
niha. Ba ba da'õ labe'e Jesoe, ba 42
mbaŵa wangehao andrõ, ba niha
Jehoeda, me sahatõ lewatõ andrõ.
(Jes. 53, 9).

FAZA 20.

I. Femaoso Jesoe. II. I'oroma'õ ia chõ Maria andrõ, banoea Magadala, III. ba ba nifahaõ, IV. ba chõ Doma. V. Tani wa tesoera zoera andre.

1 I. **S**ara wongi aefa zabato, ba mõi ba lewatõ Maria andrõ, banoea Magadala, ihoelõ wongi, me ogõmigõmi na, ba i'ila, no laheta gowe andrõ
2 ba lewatõ. *(Mat. 28, 1).* Ba fagohi ia chõ Zimoni Fetero ba chõ nifahaõ si samõsa andrõ, ni'omasi'õ Jesoe, ba imane chõra: No lahalõ Doeada, ba lewatõ, ba lõ ta'ila heza labe'e ia.
3 *(F. 13, 23).* Ba mõi Wetero, awõ nifahaõ si samõsa andrõ, lasaw̃a
4 lewatõ. Ba faoma fagohi ira, daroea ira. Ba alio nifahaõ si samõsa andrõ wagohisa, moroi chõ Wetero, ja'ia
5 zi fõfõna mondroegi lewatõ, ba me ifaigi bacha, ba i'ila moeko andrõ, nitooe'õ tooe; ba lõ'õ sa mõi ia
6 bacha. Ba so Zimoni Fetero, i'o'õ, mõi ia tooe ba lewatõ, ba i'ila
7 moeko andrõ, nitooe'õ tooe. Ba lõ moe'oroedoegõ ba moeko andrõ zaemboe, si so ba hõgõ Jesoe mege; no lagõloegõ, samboea nahania.
8 *(F. 11, 44).* Ba awena mõi tooe gõi nifahaõ si samõsa andrõ, si fõfõna mondroegi lewatõ, ba i'ila, ba fa-
9 doehoe dõdõnia. Lõ'õ na sa aboto ba dõdõra zi so ba zoera, wa lõ tola lõ maoso Jesoe moroi ba ngai zi
10 mate. *(Kor. I. 15, 4. Sin. 16, 10. Hal. zin. 2, 25 b. t.).* Ba lafoeli ira chõra nifahaõ andrõ.
11 II. **B**a no so ba zinga lewatõ Maria andrõ, mege'ege. Ba me mege'ege ia, ba ifaigi bacha ba
12 lewatõ, ba i'ila mala'ika, daroea, sobaroe safoesi, sidadao, samõsa tánõ ba hõgõ, samõsa tánõ ba gahe, ba nibe'e boto Jesoe mege. *(Mat.*
13 *28, 5 b. t. Mar. 16, 5).* Lamane chõnia: Hana wa mege'ege ndra'oegõ, alawe? Imane chõra: No lahalõ Zo'aja ja'o, ba lõ oe'ila, heza labe'e
14 ia. Me aefa iw̃a'õ da'õ, ba ibali'õ ia foeri ba i'ila Jesoe; no so ba da'õ, ba lõ i'ila, wa Jesoe da'õ. *(Mar. 16, 9).* Imane chõnia Jesoe: 15
Hana wa mege'ege ndra'oegõ, alawe? ha niha ni'aloeimõ? Iwai sohalõw̃õ ba kaboe, ba imane chõnia: He Toea, na ja'oegõ zangoloi'õ ja'ia, ba ombacha'õ chõgoe, heza õbe'e ia ba mõido moehalõ. *(F. 19, 41).*
Imane chõnia Jesoe: He Maria! 16
Ba ibali'õ ia, imane chõnia, ba li Heberaio: Raboeni! he samahaõ! geloeahania. Imane chõnia Jesoe: 17
Bõi babaja ndra'o, lõ'õ na si mõi ndra'o jaw̃a chõ Namagoe. Ba ae ba dalifoesõgoe andrõ, ba w̃a'õ chõra: Mõido jaw̃a chõ Namagoe, ba chõ Namami, chõ Lowalangigoe, ba chõ Lowalangimi. *(Mat. 28, 9. 10. F. 6, 62. Heb. 2, 11. 12. Kor. I. 11, 3).*
Ba mõi Maria andrõ, banoea Maga- 18
dala, i'ombacha'õ ba nifahaõ: No oe'ila Doeada, ba da'õ niw̃a'õnia chõgoe. *(Mat. 16, 10).*
III. **B**a me tánõ owi, me loeo mi- 19
goe, me no moelazi mbawandroehõ, ba zi so ndra nifahaõ, ba wa'ata'oera niha Jehoeda, ba mõi Jesoe, so ia ba gotaloeara, ba imane chõra: Ja'ohahaoe dõdõmi! *(Loek. 24, 36).*
Ba me aefa iw̃a'õ da'õ, ba i'oroma'õ 20
chõra danga, awõ ngai. Awena omoeso dõdõ ndra nifahaõ, me la'ila Zo'aja. *(F. 19, 34; 16, 32).* Ba ifoeli 21
imane chõra: Ja'ohahaoe dõdõmi! Hoelõ si mane famatenge Nama ja'o, si manõ gõi wamatengegoe ja'ami. *(F. 14, 27; 17, 18).* Ba me no 22
iw̃a'õ da'õ ba ihehaini ira, ba imane chõra: **Mitema Geheha ni'amoni'õ.** *(Loek. 24, 49).* **Na so ni'efa'õmi horõ,** 23
ba aefa chõra, ba ba zi lõ mi'efa'õ ia, ba lõ aefa. *(Mat. 16, 19; 18, 18).*
IV. **B**a lõ Toma, awõ zi felendroea 24
andrõ, nifotõi si faero, me so Jesoe. *(F. 11, 16).* Ba la'ombacha'õ chõnia 25
nifahaõ bõ'õ andrõ: No ma'ila Doeada. Ba imane chõra: Na lõ oe'ila ba dangania laheto gosõ'osõ andrõ, ba na lõ oebe'e doeroegoe ba laheto gosõ'osõ andrõ, ba na lõ oetoefa

tangagoe ngainia, ba lõ fadoehoe
26 dõdõgoe. *(Sin. 22, 17).* Ba fitoe bongi
aefa da'õ, ba so zoei si bacha ndra
nifahaõnia, ba so gõi Doma. So
Jesoe, me no moelazi mbawa-
ndroehõ, so ia ba gotaloeara, ba
27 imane: Ja'ohahaoe dõdõmi! Awena
iwa'õ chõ Doma: Oro'õ doeroemõ,
ba da'e, ba faigi dangagoe, ba oro'õ
dangaoe, ba toefa ngaigoe, ba bõi
zi lõ fadoehoe dõdõoe, jafadoehoe
28 sa'ae. Itema linia Toma, imane
chõnia: **So'aja ja'o ba Lowala-**
29 **ngigoe!** *;F. 1, 1. Rom. 9. õ.)* Imane
chõnia Jesoe: Me no õ'ilado, andrõ
wa no fadoehoe dõdõoe. **Ja'ahowoe**
zi fadoehoe tõdõ, he lõ mangila
hõrõra! *(F. 4, 48. Fet. I. 1, 8. Heb.*
11, 1. 27).
30 V. **Ba** oja na sa dandra bõ'õ,
nifazõchi Jesoe, ba zanehe ndra
nifahaõ, si lõ moesoera ba zoera
31 andre. *(F. 21, 25. Hal. zin. 1, 3).* Ba
no moesoera da'e, ena'õ fadoehoe
dõdõmi, Keriso Jesoe, Ono Lowala-
ngi, ba ena'õ so chõmi wa'aoeri si
lõ aetoe, ba dõinia andrõ, na fadoe-
hoe dõdõmi. *(F. 3, 16. Joh. I. 5, 13).*

FAZA 21.

I. I'oroma'õ ia Jesoe ba nifahaõnia, ba zinga mbawa Diberia andrõ.
II. Hoehoeonia chõ Wetero.

1 I. Aefa da'õ, ba ifoeli i'oroma'õ
ia Jesoe ba nifahaõnia, ba zinga
mbawa Diberia andrõ. Imane wa-
2 ngoroma'õ ja'ia: Faoma so ira,
Simoni Fetero ba Toma, nifotõi si
faero, ba Natana'eli, banoea Kana,
ba Galilaia, ba ono Zebedaio andrõ
ba daroea na nifahaõnia bõ'õ. *(F.*
3 *1, 46).* Imane chõra Simoni Fetero:
Mõido mangai i'a. Lamane chõnia:
Mõiga gõi, awõoe. Ba mõi ira mitooe,
ba doendraha, ba lõ ahoeloe ira,
4 ba zi bongi andrõ. *(Loek. 5, 5).* Ba
me moloeo sa'ae, ba so Jesoe, ba
mbewe nidanõ. Ba lõ'õ sa la'ila
nifahaõ andrõ, wa Jesoe da'õ. *(F.*
5 *20, 14).* Ba imane chõra Jesoe: Ha-
dia, so gõda ma'ifoe, ja'ami, iraonogoe? Lamane chõnia: Lõ'õ. Imane 6
chõra: Ba gambõlõ doendraha mi-
laoe giri, ba misõndra. Awena lalaoe,
ba tebai sa'ae lasõbi, ba wa'oja
gi'a. *(Loek. 5, 6).* Ba imane nifahaõ 7
andrõ, ni'omasi'õ Jesoe, chõ Wetero:
Toeada! Ba me irongo Simoni Fe-
tero, Toea, ba molembe ia, lõ noe-
chania, ba itibo'õ ia ba nidanõ.
(Mat. 14, 28 b. t.). Ba ba doendraha 8
la'o'õ nifahaõ bõ'õ andrõ; lõ'õ sa
arõoe danõ, ha mato doea ngaotoe
hela; lasõbi gi'a no mege, ba giri.
Ba me mõi ira baene, ba la'ila mbo 9
galitõ, tooe ba danõ, ba no so
bawoe gi'a, awõ roti. Imane chõra 10
Jesoe: Mi'ohe gi'a andrõ, sawena
mihalõ, õsa. Ba mõi jawa Zimoni 11
Fetero, isõbi baene giri, no afõnoe
i'a seboea, otoe a lima woeloe a
tõloe rozi. Ba he si manõ wa'oja,
ba lõ'õ zoei atika giri. *(Mat. 13,*
47. 48). Imane chõra Jesoe: Mi'aine, 12
milaoe manga. Ba dozi alawõ ndra
nifahaõ, wanofoe chõnia: Ha niha
ndra'oegõ? Me no la'ila, wa So'aja.
So Jesoe, ihalõ roti no mege, ibe'e 13
chõra, ba si manõ gõi gi'a andrõ.
(Hal. zin. 10, 41). Medõloe sa'ae, mõi 14
da'õ, i'oroma'õ ia Jesoe ba nifahaõ-
nia, me no aefa maoso ia, moroi
ba ngai zi mate. *(F. 20, 19. 26).*

II. **Ba** me aefa manga ira, ba 15
imane Jesoe chõ Zimoni Fetero:
He Simoni, ono Johane, hadia,
abõlõ omasi'õ ndra'o, moroi ba
wa'omasi da'e ndra'o? Imane chõ-
nia: E Toea, õ'ila, omasido ndra'-
oegõ. Imane chõnia: Koebaloi nono
mbiribiri chõgoe. *(F. 13, 37).* Ba 16
ifoeli imane chõnia: He Simoni,
ono Johane. hadia, omasi'õ ndra'o?
Imane chõnia: E Toea, õ'ila, oma-
sido ndra'oegõ. Ba imane chõnia:
Koebaloi mbiribirigoe. *(Loek. 22, 32).*
Ifoeli imane chõnia, no medõloe: 17
He Simoni, ono Johane, hadia,
omasi'õ ndra'o? Aboe dõdõ Wetero,
me ifoeli imane chõnia no medõloe:

Hadia, omasi'õ ndra'o? ba imane chõnia: E Toea, fefoe hadia ia õ'ila, ba no aboto ba dõdõoe, omasido ndra'oegõ. Ba imane chõnia: Koebaloi mbiribirigoe. *(F. 16, 30; 2, 25.*
18 *Hal. zin. 20, 28).* Si ndroehoendroehoe niw̃a'õgoe chõoe, me ono matoea ndra'oegõ, ba no ja'oegõ zamachai bõbõ taloemõ, ba mõi'õ heza zomasi'õ; ba na atoea ndra'oegõ, ba õ'oro'õ dangaoe, ba niha bõ'õ zamachai bõbõ taloemõ, ba i'ohe'õ ba zi lõ omasi'õ. *(Fet. I, 5,*
19 *1. Hal. zin. 21,11. Fet. II, 1, 14).* Ba wangombacha he wisa wa'amatenia dania ba wamolachõmi Lowalangi, iw̃a'õ da'õ. Ba me aefa iw̃a'õ da'õ, ba imane chõnia: O'õ ndra'o. *(F.*
20 *13, 36. Fet. I, 4, 16).* Ba me ibali'õ ia foeri Fetero, ba i'ila, molo'õ nifahaõ andrõ, ni'omasi'õ Jesoe, sidadao gõi ba ngai Jesoe, ba wemanga no, sanofoe no: He Toea, ha niha zi manga mbõlioe? *(F. 13, 25).* Ba 21
me i'ila da'õ Fetero, ba imane chõ Jesoe: Ba hana da'e, Toea? Imane 22
chõnia Jesoe: Na omasido, lõ teboelõ ia, irege sodo, ba hana wa õhalõ chõoe? Ja'oegõ, o'õ ndra'o. *(Fam. 1, 7. 9 b. t.).* Da'õ mbõrõta, 23
wa law̃a'õw̃a'õ ba dalifõesõ andrõ: Lõ mate nifahaõ andrõ. Ba lõ niw̃a'õ Jesoe chõnia, lõ mate, imane: Na omasido, lõ teboelõ ia, irege sodo. Da'õ nifahaõ andrõ, samadoehoe'õ 24
da'e, sanoera gõi da'e, ba no ta'ila, wa no si doehoe wamadoehoe'õnia. *(F. 16, 35. Fam. 1, 2).* Ba oja na 25
sa mbõ'õnia, nilaoe Jesoe, ba na lazarazara wananõ ba zoera ena'õ, ba ba dõdõgoe, ba lõ itaha oeli danõ ma'asagõrõ zoera andrõ, nitanõ ja'ia. *(F. 20, 30).*

Halõw̃õ zinenge andrõ

nisoera

LOEKA.

FAZA 1.

I. Famobõrõ. II. Fanahae Jesoe. III. Lahalõ awõra Matia andrõ sinenge.

1 I. **N**o awai chõgoe zoera si fõfõna andrõ, jao'egõ Teofilo, no oesoera fefoe nibõrõtaigõ Jesoe, folaoe ba
2 famahaõ, *(Loek. 1, 1–3),* iroegi loeo tefazaw̃a ia, me no ibe'e goroisa ba zinenge andrõ, ni'anoetoejoe'õnia Eheha ni'amoni'õ, *(Mat. 28, 19. Loek.*
3 *24, 44 b. t.),* ba ni'oja'õnia tandra, wangoroma'õ wa no aoeri ia, me no aefa itaõgõ wamakao andrõ; õfa woeloe wongi wa'ara i'oromaroma'õ ia chõra, i'ombacha'õ chõra ngawalõ mbanoea Lowalangi andrõ. *(Mar. 16, 14. Joh. 20, 19–30).*

II. **B**a me oroedoe ira, me ma- 4
nga ira, ba iw̃a'õ chõra, bõi larõi Jeroezalema, labaloi gamaboe'oela li Nama andrõ, nirongomi chõgoe (iw̃a'õ). *(Loek. 24, 49. Joh. 14, 16).* Idanõ sa nibajagõ Johane, ba niba- 5
jagõ Eheha ni'amoni'õ ami, lõ ara tõ. *(Mat. 3, 11. F. 2, 4; 11, 15 b. t.).* Ba lasofoe chõnia si so ba da'õ, 6

lamane: He Toea, hadia õfoeli õ'a'azõchi ija'e dania nõri Ndraono Gizeraëli? *(Loek. 19, 11 b. t.; 24, 21).*
7 Ba imane chõra: Tenga si nangea ja'ami zangila bawa ba boe'oe li, nihonogõi Nama ba wa'abõlõnia,
8 *(Mat. 24, 36,)* ba mitema dania wa'abõlõ Geheha ni'amoni'õ, si mõi chõmi, ba samadoehoe'õ ami chõgoe ba Jeroezalema, ba ba danõ Joedaia. ma'asagõrõ, ba ba Zamaria, ba iroegi wondrege danõ. *(Joh.*
9 *15, 27. F. 5, 32. Loek. 24, 47).* Ba me aefa iwa'õ da'õ, ba tefazawa ia, anehe ira, ihalõ ia lawoeo, ba lõ'õ sa'ae oroma ia chõra. *(Mar. 16,*
10 *19).* Ba me latõngõ mbanoea si jawa, me mofanõ ia, ba hiza, daroea zi so ba da'õ chõra niha, sobaroe
11 safoesi, *(Joh. 20, 12),* sangoema'õ gõi: Hana wa so ami ba da'e, wa mitõngõ mbanoea, ja'ami banoea Galilaia? Mangawoeli dania Jesoe andrõ, nihalõ ba zoroego moroi ba chõmi, si mane me mi'ila ia, me mofanõ ia ba zoroego. *(Loek. 21,*
12 *27. Fam. 1, 7).* Aefa da'õ, ba mangawoeli ira ba Jeroezalema, moroi ba hili andrõ, sotõi hili wanicha, ba ngai Jeroezalema, mato samba-
13 doe fofanõ. Ba me no laroegi jomo, ba mõi ira jawa ba mbate'e ba zi sagõtõ, ba da'õ sosó ira, Fetero ba Johane ba Jakobo ba Andrea ba Filifo ba Toma ba Batolomaio ba Mataio ba Jakobo, ono Galifaio, ba Simoni selote ba Joeda, ono Jakobo.
14 *(Mat. 10, 2 b. t.).* Da'õ fefoe zi lõ aefa'aefa mangandrõ, ha sara dõdõ, awõ ndra alawe andrõ, ba awõ Maria, ina Jesoe, ba ira talifoesõnia. *(Loek. 24, 53. Joh. 7, 5. F. 2, 46).*
15 III. **Ba** me loeo da'õ, ba maoso Wetero, me faloecha dalifoesõ (ba so mato otoe a doea woeloe wa'ato
16 niha, sowoelo ba da'õ) imane: He ja'ami, ira talifoesõ, lõ tola lõ itõrõ zi so ba zoera andrõ, si no ihõnagõ ifawa'õgõ Eheha ni'amoni'õ, ni'ombacha'õ Dawido, ba chõ Joeda andrõ, si no tobali samasao sondra'oe Jesoe. *(Sin. 41, 10. Mat. 26, 47).* Noa sa te'erai ia, awõda, 17 ba no itema dana chõnia, halõwõ andrõ. *(Loek. 6, 16).* Ba noa sa isõ- 18 ndra mbenoea nibe'e bõli loeo walõ'atoelõ andrõ, ba no aechoe tooe ia, ba no aboto daloe, ba no adoewa mbetoe'ania ma'afefoe. *(Mat. 27, 3–10. Nga'õt. II. 25, 12).* Ba no la- 19 rongo fefoe, banoea Jeroezalema, andrõ labe'e tõi mbenoea andrõ Achelidama, ba lira, benoea ndro geloeahania. Noa sa moesoera ba 20 zoera zinoenõ: **„Sadoedoe nahania, ba bõi i'onaha niha"** ba: **„Jamoetema niha bõ'õ halõwõnia andrõ.** *(Sin. 69, 26; 109, 8).* Ba lõ'õ sa tola 21 lõ tahalõ niha, samõsa, ba zi no faofao chõda, gõtõ wa'ara wangõrõngõrõ Zo'aja ja'ita, Jesoe, chõda, *(Joh. 15, 27),* ibõrõtaigõ ba wama- 22 jagõ idanõ andrõ chõ Johane, iroegi loeo tefazawa ia moroi ba chõda; samõsa da'õ zamadoehoe'õ femaosonia, awõda. *F. 2, 32; 10, 37–41).* Ba lafa'aso zi daroea, Josefo, nifotõi 23 Barasaba, si so tõi Joeso na gõi, ba Matia. Ba mangandrõ ira, lama- 24 ne: He So'aja, sangila tõdõ niha fefoe, oroma'õ nitoejoemõ, samõsa, ba zi daroea andre, *(F. 15, 8. Joh. 21, 17),* sanema naha andrõ, ba 25 halõwõ andrõ, awõ wamaigimaigi, nirõi Joeda, ba we'amõi ba nahania. Ba lalaoe fadahõdahõ ba chõra 26 andrõ, ba gõna Matia, ba tobali famõnõchi zinenge andrõ, si felendroea ia. *(Amaed. 16, 33).*

FAZA 2.

I. Folaoe Eheha ni'amoni'õ. II. Hoehoeo Wetero andrõ. III. Amoeata niha Keriso si fõfõna.

I. **Ba** me loeo wendrakose (si 50) 1 ba no owoelo ira fefoe, ha samboea naha. *(Moz. III. 23, 15).* Ba i'ozoe- 2 magõ so zihõngõ, si otarai mbanoea si jawa, hoelõ na itõrõ angi sabõlõbõlõ, ba ifõnoei nomo andrõ, ma'a-

samboea, ba zi dadao ira. *(Joh. 3, 8. F. 3, 1. 11; 5, 12).* Ba oroma chõra dalinga wandroe, si fabalibali, alitõ wamaigira, ba idozigõ ira, ahono ba hõgõra. *(Mat. 3, 11).* Ba fahõna chõra Geheha ni'amoni'õ, ba labõrõtaigõ lalaoe li bõ'õ, si mane nibe'e Geheha chõra fanõtõi. *(Mar. 16, 17. F. 4, 31; 11, 15; 10, 46).* Ba so zi fatewoe gana ba Jeroezalema, niha Jehoeda, niha sangata'oefi Lowalangi, soroi fefoe soi ba goeli danõ. Ba me so zihõngõ andrõ, ba aechoe niha sato ba tobali dõdõra, me larongo wehedera ba li chõra, dozi ira. Ba tobali dõdõra, dozi ira, ahõlihõli dõdõra ba lamane: Hiza, tenga banoea Galilaia ira, dozi sihede andrõ? *(Joh. 7, 52).* Ba he wisa wa tarongo lida, dozi ita, li ba danõda, ba zi toemboe ita? Ja'ita Dawa Waretia ba Dawa Media ba Dawa Gelama, awõ zi so ba Mezofotamia, ba ba Joedaia ba ba Gafadokia, ba Wondro ba ba Azia, *(Fet. 1. 1, 1),* ba Werigia ba ba Wambilia, ba danõ Miseraji ba ba danõ Libia, tánõ ba Girene, awõ zi fatewoe gana ba Roma, niha Jehoeda, awõ zi no mõi banoeara, Dawa Gereta ba Dawa Ara, ba tarongo, lalaoe lida, wangombacha segeboea andrõ, nilaoe Lowalangi. Ba tobali dõdõra, dozi ira, lõ la'ila watahõgõ, faoma lamane chõ nawõra: He wisa da'õ dania? Ba so zangaohangaoha õsa, lamane: Si maboe agoe sami. *(Kor. I. 14, 21 b. t.).*

II. Ba maoso Wetero, awõ zi felezara, moehede ia, imane chõra: He ja'ami, niha Jehoeda, awõ zi so ba Jeroezalema fefoe, ja'aboto ba dõdõmi da'e, ba mifondrondrongo niwa'õgoe! Tenga sa si mane niwa'õmi, wa si no maboe da'e, awena sa gõi labõzi siwa. Da'õ sa ia, niwa'õ Joëli, sama'ele'õ andrõ: *(Joël. 2, 28–32).* „Ba so dania, na loeo safoeria, iwa'õ Lowalangi, ba oelaoe ba niha fefoe wõfõ Gehehagoe, ba mama'ele'õ nonomi matoea, awõ nonomi alawe, ba la'ila gangilata ono matoea chõmi ba mangifi zatoea chõmi. Ba genonigoe ira matoea ba ba genonigoe ira alawe oelaoe õsa Gehehagoe, na loeo da'õ, ba mama'ele'õ ira. Ba oefazõchi gila'ila ba mbanoea si jawa ba tandra ba goeli danõ si tooe, do ba alitõ ba simbo. *(Loek. 21, 25).* Ba tobali sogõmigõmi loeo ba do mbawa, fatoea lõ iroegi loeo Zo'aja andrõ, seboea. Ba tobali aoeri dozi si angarõfi li tõi Zo'aja." *(Rom. 10, 13).* He ja'ami, Iraono Gizeraëli, mifondrondrongo da'e! Jesoe andrõ, banoea Nazareta, niha nifadoehoe'õ Lowalangi ba chõmi, ba wa'abõlõ ba ba gila'ila ba ba dandra, nifafazõchi'õ Lowalangi chõnia, ba chõmi, ni'ilami andrõ. *(F. 10, 38. Rom. 1, 4).* Da'õ mege mihalõ, me no moebe'e ba dangami ia, me no ihonogõi ihoekoe Lowalangi, me no tohõna mege i'ila, ba no mi'osõ ia ba rõfa tanga niha baero, wamoenoe ja'ia. *(F. 4, 28; 3, 15 b. t.).* Da'õ nisoesoegi Lowalangi, me no i'efa'õ chõnia wa'afõchõ wa'amate, me tebai sa atõ itaha ia fa'amate. *(Loek. 11, 22).* Imane sa Dawido ba chõniã andrõ: „Lõ aefa'aefa ba doedoema hõrõgoe Zo'aja ja'o, noa sa so ia ba gambõlõgoe, fa lõ mangiwa ndra'o. *(Sin. 16, 8 b. t.).* Andrõ wa omoeso dõdõgoe ba manoenõ lelagoe, ba õsigoe gõi, ba molombase dania, ba wanõtõna, lõ'õ sa õrõi ba mbanoea tooe nosogoe, ba lõ õtehe, i'ila wa'obooe ni'amoni'õ andrõ chõoe. *(F. 13, 35 b. t.).* No õ'ombacha'õ

chõgoe lala ba wa'aoeri, õhõna chõgoe wa'omoeso
29 dõdõ tánõ fõnaoe." He ja'ami, ira talifoesõ, acha lõ aiwõ ndra'o moehede chõmi, ba chõ doeada Dawido, wa no mate ia, awõ wa no lako'o, ba so ba chõda lewatõnia, iroegi ma'õchõ andre.
30 *(Sal. 1. 2, 10).* Ba me no sama'ele'õ ia, me no i'ila, no ifaboe'oe chõnia Lowalangi fahõloesa, ifedadao ba dadaomania ma'oewoenia, *(Sin. 132,*
31 *11 b.t. Loek. 1, 32. Rom. 1, 3),* me no i'ila zi so na foeri dania, ba itõrõ linia wemaoso Keriso, wa lõ'õ sa terõi ia ba mbanoea tooe, awõ wa
32 lõ'õ gõi i'ila õsinia wa'obooe. Jesoe andrõ nisoesoegi Lowalangi, si so ba mbõrõ ba da'õ ndra'aga fefoe.
33 *(F. 1, 8; 3, 15).* Ba me no te'alawa'õ ia iada'e kambõlõ Lowalangi, ba me no itema gamaboe'oela li andrõ, Eheha ni'amoni'õ andrõ, chõ Nama, ba no ilaoe da'e, ni'ilami, nirongomi andre. *(F. 5, 31. Joh. 12, 32; 14, 26.*
34 *Sin, 68, 19).* Tenga sa Dawido zi mõi jawa ba zoroego, ba ja'ia zangoema'õ: „No iwa'õ So'aja chõ Zo'aja ja'o: Dadao ba gambõlõgoe, *(Sin. 110, 1).*
35 irege oebe'e tooe barõ gaheoe zi fa'oedoe chõoe."
36 Ja'aboto sibai iada'e ba dõdõ ma'oewoe Gizeraëli fefoe, wa no ibali'õ So'aja ba Keriso da'õ Lowalangi, Jesoe andrõ, niforõfami. *(Fil. 2, 11).*
37 Ba me larongo da'õ, ba manga ia ba dõdõra ba lamane chõ Wetero ba ba zinenge bõ'õ andrõ: He mawisa ena'õ, ja'ami, ira talifoesõ?
38 *(Heb. 4, 12. F. 16, 30).* Ba imane chõra Fetero: **Mifalalini gera'erami ba mifabajagõ'õ idanõ ami, dozi ami, ba dõi Jesoe Keriso, ba wangefa'õ horõmi andrõ, ba mitema dania mboeala andrõ, Eheha ni'a-**
39 **moni'õ.** *(F. 3, 19; 10, 45).* Chõmi sa gamaboe'oela li andrõ ba ba ndraonomi ba ba zi so ba zarõoe fefoe, gofoe ha wa'ato nikaoni Zo'aja, Lowalangida. *(Joël. 2, 28. Joh. 10, 16).* Ba so na niwa'õnia, tánõ bõ'õ, 40 famadoehoe'õ, ba ifarooe dõdõra, imane: Ja'aefa ami ba niha si tefoejoe tõdõ andre. *(Fil. 2, 15).* Ba 41 lafabajagõ'õ idanõ ira samonaha taroma linia ba dõdõra, ba mato tõloe ngahõnõ niha, si te'anõ, ha si ma'õma'õchõ andrõ. *(Jes. 53, 11. 12).*

III. Ba lõ teboelõ ira nifahaõ 42 zinenge, ba he ba wefao, ba he ba wamoboto roti ba ba wangandrõ. *(F. 20, 7).* Ba dozi ata'oe niha, ba 43 oja gila'ila ba oja dandra, nifazõchi zinenge. *(F. 5, 11. 12).* Ba no 44 oroedoe zamati, fefoe, faoma chõra zi so chõra, fefoe. *(F. 4, 32).* Ba 45 la'amawa mbenoeara, awõ gamagamara, ba ladozigõ wamaosa, lafaigi zabõlõ mogoena. Ba ero ma'õchõ 46 so ira ba gosali, lõ aefa'aefa, ha samboea dõdõra, laboboto roti ba nomo misa, latema gõra ba da'õ, omoeso dõdõra ba atoelõ. *(F. 2, 42).* Lasoeno Lowalangi, ba eboea chõra 47 dõdõ niha sato fefoe, ba ero ma'õchõ ifa'anõ chõra So'aja zanõndra fangorifi andrõ. *(F. 4, 4).*

FAZA 3.

I. Niha somboejoemboejoe, ni'abe'e'õ Wetero. II. Hoehoeo Wetero ba niha sato.

I. Mõi mijawa ndra Fetero Jo- 1 hane ba gosali, me inõtõ wangandrõ, me labõzi tõloe. *(F. 10, 3. Loek. 1, 10).* Ba hiza niha, somboejoemboejoe 2 moroi ba daloe ninania, niloe'i. Ero ma'õchõ lafedadao ia ba zinga mbawandroehõ gosali, nifotõi si sõchi, ba wangandrõ bõli gõ ba zi mõi ba gosali. *(F. 14, 8).* Ba me i'ila ndra 3 Fetero Johane, si mõi ba gosali, ba mangandrõ bõli gõ ia chõra. Ba 4 inehegõ ia Fetero, awõ Johane imane: Faigi ndra'aga. Ba ifaigi 5 ira, iwai so zinemania chõra. Ba 6 imane Fetero: Lõ chõgoe firõ ba lõ ana'a, ba hadia zi so chõgoe, ba

ba oebe'e chõoe: Ba dõi Jesoe Keriso, banoea Nazareta. owaõwaõ.
7 *(Mat. 10, 9. Mar. 16, 17 b. t.).* Ba ira'oe dangania kambõlõ, ifazizio. Ba i'anema'õ abe'e gahenia, awõ
8 mboe'oe gawononia, ifarõga ia ba moezizio ba mowaõwõ; ba mõi ia ba gosali, fao ia chõra, mowaõwaõ ia ba mamarõga ba isoeno Lowalangi. *(Jes. 35, 6. Loek. 5, 25; 17, 15).*
9 Ba la'ila niha sato fefoe, mowaõwaõ ia ba manoeno Lowalangi ia.
10 Ba la'ila ia, wa ja'ia da'õ, sidaodao ba mbawandroehõ gosali si sõchi, ba wangandrõ bõli gõ; ba a'oi so wa'ahõlihõli dõdõra ba fa'atobali dõdõra, ba zi no faloecha ia. *(Loek.*
11 *5, 26).* Ba me lõ irõi ndra Fetero Johane, ba owoelo chõra niha sato fefoe ba newali, nifotõi ewali Zelomo, (ewali nifolose) no tobali dõdõra. *(Joh. 10, 23).*
12 II. Ba me i'ila da'õ Fetero, ba itema li niha sato, imane: He ja'ami, Iraono Gizeraëli, hadia wa ahõlihõli dõdõmi ba da'õ, ba hadia wa mifaigifaigi ndra'aga, hoelõ na ja'aga zamowaõwaõ niha andre ba wa'abõlõma, ba ma ba wa'atoelõ
13 dõdõma? Lowalangi ndra Aberahamo, Iza'aki, Jakobo, Lowalangi ndra toeada, no ifolachõmi nononia Jesoe, nibe'emi ba danga Wilato, ni'osilõ'õgõmi fõnania, he no iwa'õ da'õ, la'efa'õ. *(Loek. 23, 22. 23).*
14 Ba ja'ami, ba no mi'osilõ'õgõ ni'amoni'õ andrõ, satoelõ, ba no mi'andrõ, latehe chõmi zange'e. *(Mat.*
15 *27, 20. 21).* Ba no miboenoe zalawa sangorifi andrõ, nisoesoegi Lowalangi, moroi ba ngai zi mate, ba zi so ba mbõrõ ndra'aga. *(F. 5, 31;*
16 *4, 33. Loek. 24, 48).* Ba famati ba dõinia mbõrõ, wa no i'abõlõ'õ tõinia da'e, ni'ilami, nirongomi andre; ba famati andrõ, ni'asogõnia zame'e chõnia fangabe'e andre, ba zanehe
17 ami fefoe. *(F. 4, 10–12).* Ba iada'e, ja'ami, ira talifoesõ, oe'ila, me lõ mi'ila watahõgõ, andrõ mimanõ, ba si manõ gõi zalawami. *(F. 13, 27. Loek. 23, 34. Kor. I. 2, 8).* Ba no 18
ifatõrõ ba zi manõ Lowalangi nihõnagõnia fama'ombacha'õgõ ba zama'ele'õ andrõ fefoe, wa itaõgõ wamakao Keriso andrõ chõnia. *(Jes. 53, 5. Loek. 24, 25 b. t.).* Andrõ mi- 19
falalini gera'erami, ba mifoeli ami, ba wamabeta'õ horõmi, ena'õ aloea gõtõ wa'ohahaoe dõdõ, na inehegõ ita Lowalangi, *(F. 2, 38),* ba ena'õ 20
ifatenge nihonogõi chõmi andrõ, Keriso Jesoe andrõ. *(Jes. 57, 15. 16).* Lõ'õ sa tola lõ ifonaha ia soroego, 21
irege gõtõ wanga'azõchi fefoe hadia ia, niwa'õ Lowalangi, ni'ombacha'õ zama'ele'õ andrõ chõnia, ni'amoni'õ, i'otarai mbõrõta danõ'a. *(F. 1, 11. Kor. I. 15, 25. 28).* Noa sa iwa'õ 22
Moze: „I'a s o g õ c h õ m i S o'a j a L o w a l a n g i d a z a m a'e l e'õ, t a l i f o e s õ m i, s i m a n e j a'o; d a'õ n i f o n d r o n d r o n g o m i l i, f e f o e h a d i a i a n i w a'õ n i a c h õ m i." *(Moz. V. 18, 15 b. t. Heb. 3, 2 b. t.).* B a t o b a l i, f e f o e 23
g o f o e h a n i h a z i l õ m a m o n d r o n g o l i z a m a'e l e'õ a n d r õ, b a n i h o r i b a m b a n o e a a n d r e." Ba dozi gõi sa- 24
ma'ele'õ, i'otarai Zamoe'eli, awõ moroi foerinia, ha wa'ato zi no moehede, ba noa gõi la'ombacha'õ loeo da'e. *(Loek. 1, 70 b. t.).* Ja'ami 25
ma'oewoe zama'ele'õ andrõ, ono wawoe'oesa li andrõ ami, ni'asogõ Lowalangi chõ ndra toeada, me iwa'õ chõ Gaberahamo: „B a c h õ m a'- o e w o e m õ d a n i a t e f a h o w o e'õ f e f o e s o i b a g o e l i d a n õ." *(Moz. I. 22, 18. Rom. 9, 4t.).* Chõmi i'ofõnai'õ Lowalangi, wama- 26
tenge ononia, me no isoesoegi, ba wamahowoe'õ ja'ami, na mifoeli ami fefoe, na mirõi zi lõ sõchi andrõ chõmi. *(F. 13, 46. Mat. 10, 6).*

FAZA 4.

I. La'ohe ba rafe seboea ndra Fetero Johane. II. Fangandrõ niha Keriso si fõfõna andrõ. III. Fa'awõsara, hoelõ zi fatalifoesõ.

I. Ba me lawa'õ da'õ ba niha sato, ba maoso chõra gere andrõ, awõ goemandra ba gosali, awõ zadoekaio, afõchõ chõra, me lafahaõ niha, me la'ombacha'õ, chõ Jesoe so wemaoso zi mate. *(F. 23, 8).* Ba lara'oe ira ba lakoeroe, iroegi mahemoloe õ; noa sa aracha bongi. Ba ato zamati, samondrongo li andrõ, ba tobali lima ngahõnõ wa'ato ndra matoea. *(F. 2, 41. 47; 5, 14).* Ba mahomoloe õ, ba faloecha zalawara ba satoeara ba sangila amachoita chõra, ba Jeroezalema, ba Hanasi, ere seboea andrõ, ba Kajafa ba Johane ba Alesandro ba si fatalifoesõ chõ ndra ere seboea, fefoe. *(Joh. 18, 13).* Ba lafa'aso ira ba gotaloera ba lasofoe: Ha niha zanehe chõmi ba ha tõi chõmi, wolaoe da'õ? *(Mat. 21, 23).* Ba imane chõra Fetero, si no fahõna Eheha ni'amoni'õ: He ja'ami, salawa mbanoea andre ba ja'ami, satoea! *(Loek. 12, 11. 12).* Na tesechegõ ndra'aga ma'õchõ andre, ba wanoloma andrõ, ba niha sofõchõ andrõ, hadia wangabe'enia, ba ja'oboto ba dõdõmi fefoe ba ba dõdõ Ndraono Gizeraëli fefoe: ba dõi Jesoe, banoea Nazareta, niforõfami, nisoesoegi Lowalangi, moroi ba ngai zi mate, ba dõi da'õ abe'e da'e, fõnami, *(F. 3, 6. 16; 5, 30).* Da'õ gowe andrõ, ni'ositengagõmi, ja'ami sotomo, gowe si no tobali tojo ba watalinga. *(Mat. 21, 42. Sin. 118, 22).* **Ba lõ fangorifi ba dánõ bõ'õ, ba lõ'õ sa gõi tõi bõ'õ nibe'e ba niha, ba goeli danõ, ba wangorifi ja'ita.** *(F. 2, 21; 10, 43).* Ba me la'ila wa lõ aiwõ ndra Fetero Johane, ba me no larongo, niha si lõ moefahaõ ira, ono mbanoea, ba ahõlihõli dõdõra, ba la'ila ira, wa no awõ Jesoe ira fõna. Ba me la'ila, awõra niha andrõ nifadõhõ fõchõ, ba tebai laboe'a. Ba lawa'õ chõra, mofanõ ira, laheta ira ba rafe seboea: mamagõlõ ira, lamane: He tawisa ba niha andrõ, noa sa oroma ba zi so ba Jeroezalema fefoe, wa no lafazõchi dandra sanehe niha, ba tebai ta'osilõ'õgõ, *(F. 3, 8–10. Joh. 11, 47),* ba fa bõi tedooe terongo ba niha, ba tafeta'oe ira, bõi sa'ae itõrõ lira dõi andrõ, gofoe ha chõ. Ba hoemede ira chõra, lawa'õ chõra, bõi manõ sa'ae moehede ira ba bõi namahaõ, wangombacha tõi Jesoe. *(F. 5, 28. 40).* Ba latema lira ira Fetero Johane, lamane chõra: Mi'era'era tõdõmi, na atoelõ chõ Lowalangi, na la'o'õ chõmi, moroi ba wolo'õ chõ Lowalangi; *(F. 5, 29);* tebai sa chõma, lõ mawa'õ ni'ilama, nirongo dõgi dalingama. *(Joh. 1. 1, 1 b. t.).* Ba me no lafeta'oe ira na, ba la'efa'õ, me lõ lasõndra, he lawisa, wangotoe'õ ja'ira, ba niha sato, me no oi dozi lasoeno Lowalangi ba da'õ no mege; *(F. 5, 26);* noa sa tõra õfa woeloe fache niha andrõ nifazõchi tandra andrõ, famadõhõ fõchõ.

II. Ba me no aefa ira, ba mõi ira ba nawõra, ba la'ombacha'õ fefoe niwa'õ ndra ere seboea, ba satoea, chõra. Ba me no larongo, ba mangandrõ ira chõ Lowalangi, ha sara dõdõ, lamane: He So'aja, ja'oegõ zamazõchi soroego, awõ danõ, awõ nasi, awõ nõsinia fefoe, *(F. 14, 15. Moz. 1. 1, 1. Neh. 9, 6),* ja'oegõ zangoema'õ ni'ombacha'õ doeama Dawidõ enonimõ andrõ, moroi ba Geheha ni'amoni'õ: Hana wa mofõnoe niha baero. ba hana wa la'aloealoei soi zi lõ boto? *(Sin. 2, 1–2).* Molawa zalawa ba goeli danõ ba samatõrõ andrõ, ba mamagõlõ, ba chõ Zo'aja ba ba chõ Keriso andrõ chõnia." Ba si ndroehoe, noa sa faloecha ira ba mbanoea andre, ba chõ nonooe andrõ, ni'amoni'õ.

nibajoinioe, Herode ba Fondrio Filato, awõ niha baero, awõ soi Ndraono Gizeraëli, *(Loek. 23, 12)*,
28 ba wolaoe hadia nihõnagõ dangaoe, awõ gera'eraoe, wangohonogõi, sa-
29 loea dania. *(F. 2, 23)*. Ba iada'e, ja'oegõ So'aja, ba nehegõ wameta'oera andrõ, ba tolo genonimõ, ena'õ lõ'õ manõ aiwõ ira, wango-
30 mbacha limõ, ba oro'õ dangaoe, ba wamadõhõ fõchõ, ena'õ so dandra, awõ gila'ila, bõrõ dõi nonooe andrõ,
31 ni'amoni'õ, Jesoe. Ba me no mangandrõ ira, ba hoemeoeheoe nomo andrõ, sowoelo ira, ba tehõna chõra fefoe Geheha ni'amoni'õ, ba lõ aiwõ ira, wangombacha li Lowalangi. *(F. 2, 2;, 13, 52)*.

32 III. **Ba** ha samboea dõdõ, ha wa'ato zamati, ha samboea gera'-era, ba samõsa lõ sangoema'õ chõnia hadia ia nibajabajania, faoma sa chõra manõ fefoe. *(F. 2. 44 b. t. Joh.*
33 *17, 21. 22)*. Ba abõlõ sibai zinenge, wamadoehoe'õ femaoso Jesoe Keriso, So'aja, ba abõlõ wa'eboea dõdõ
34 ba chõra fefoe. *(F. 2, 24)*. Ba lõ'õ sa gõi sambõ balazo ba chõra, dozi sa sochõ benoea, ba ma omo, ba la'amawa, ba la'ohe mbõli ni'ama-
35 wara andrõ *(Loek. 12, 33)*, labe'e ba danga zinenge, ba lafosasi ba zamõsana, lafaigi zabõlõ mogoena.
36 *(Kor. II. 8, 14)*. Ba Josefo, nibe'e zinenge tõi Baranaba, „ono wondrara dõdõ" geloeahania, ono Lewi, moroi ba hoelo Gifero mbõrõta,
37 *(F. 11, 22)* me so chõnia mbenoea, ba i'amawa, ba i'ohe mbõli, ibe'e ba danga zinenge.

FAZA 5.

I. Anania ba Safira. II. Tandra nifazõchi zinenge. III. Lakoeroe zoei zinenge ba te'efa'õ dania. IV. Gamalieli.

1 I. Ba i'amawa mbenoea chõnia si samõsa, Anania dõinia, ba awõnia
2 wo'omonia, Safira, ba ihalõ chõnia õsa, mbõlinia, fo'omonia gõi zangila, ba i'ohe õsa, ibe'e ba danga zinenge. *(F. 4, 35)*. Ba imane Fetero: He 3
Anania, hana wa no fahõna ba dõdõoe Zatana, fa õlimo Geheha ni'amoni'õ, ba õhalõ chõoe õsa, mbõli mbenoea andrõ? *(Loek. 22, 3. Joh. 8, 44)*. Tenga chõoe, na lõ 4
moe'amawa ia mena'õ, ba me no moe'amawa, ba tenga ba dangaoe manõ so? Ba hana wa õfa'amõi ba dõdõoe wolaoe si manõ? Tenga niha nilimooe, no Lowalangi õlimo. Ba 5
me irongo niwa'õnia andrõ, ba alaoe tooe ia, ba aetoe noso. Ba ihawoei fa'ata'oe dozi samondrongo da'õ. Ba maoso nono matoea, laheta 6
ia, la'ohe baero ba lako'o. *(Moz. III. 10, 5)*. Ba so mato tõloe za 7
gotaloea, ba so wo'omonia, lõ nirongonia da'õ no mege. Ba imane 8
chõnia Fetero: Ombacha'õ chõgoe, na si manõ wa'eboea mbõli mbenoea andrõ chõmi? Ba imane: E, si manõ. *(Jos. 7, 19)*. Ba imane 9
chõnia Fetero: Hana wa mamagõlõ ami, ba wanandraigõ Eheha Zo'aja? Hiza, so sa'ae moroi tooe zogo'o fo'omooe mege, ba la'ohe baero ndra'oegõ gõi. Ba i'anema'õ 10
alaoe tooe ia, fõnania, ba aetoe noso. Ba me mõi jomo nono matoea andrõ, ba la'ila, no mate ia, ba la'ohe baero, lako'o ba ngai wo'omonia. Ba ihawoei fa'ata'oe seboea 11
mbanoea fefoe, awõ dozi samondrongo da'õ.

II. **Ba** oja nifazõchi ndra sinenge 12
tandra ba ila'ila, ba niha. Ba no oroedoe ira, ba newali Zelomo andrõ, (ewali nifolose) ira ha samboea dõdõ. *(F. 2, 43; 4, 30; 3, 11)*. Ba 13
ata'oe dánõ bõ'õ fefoe, oroedoe chõra, ba lasoeno zoei ira niha sato. Ba ato sa nifa'anõ, samati chõ 14
Zo'aja, ato ndra matoea ba ato ndra alawe, *(F. 4, 4)*, irege la'ohe 15
baero baolajama zofõchõ, ba gaso ba ba heahea, ena'õ na mato samõsa na atõ zi gõna loemõ Wetero, na so ia. *(F. 19, 11. 12. Joh. 14, 12.)*

16 Ba la'ondrasi gõi niha sato, moroi ba mbanoea si fasoei Jeroezalema, la'ohe zofõchõ, awõ nifakao mbechoe si ra'iõ, ba ahori tefadõhõ. *(F. 8, 7. Mar. 16, 17).*

17 III. **Ba** maoso gere seboea ba awõnia fefoe, si faehoe hoekoe andrõ, sadoekaio, mofõnoe dõdõra. *(F. 4,*
18 *1; 3, 6).* Lara'oe zinenge, ba lakoeroe,
19 ba goeroenga goemandroe. Ba ba zi bongi, ba ibokai mbawandroehõ goeroenga mala'ika Lowalangi, i'ohe baero ira ba imane: *F. 12, b. 7 t.).*
20 Mi'ae mi'oroma'õ ami ba mi'ombacha'õ ba gosali ba niha sato daroma li fangorifi andrõ fefoe. *(Joh. 6, 68;*
21 *17, 3).* Ba me no larongo da'õ, ba mõi ira ba gosali, me moloeo sibai, mamahaõ ira. Ba me so gere seboea ba awõnia, ba lafakaoni'õ zalawa rafe seboea ba satoea ba Ndraono Gizeraëli fefoe, ba lafatenge, ba
22 wangai ja'ira. Ba me mõi genoni, ba lõ lasõndra ba goeroenga. Ba
23 lafoeli ira, la'ombacha'õ, lamane: Noa sa moehaogõ wokoesi koeroenga, me soga, no so ba zinga mbawandroehõ zanaro, ba me no ma-
24 bokai, ba lõ niha bacha. Ba me larongo niwa'õra andrõ koemandra ba gosali ba ira ere seboea, ba aboe dõdõra, ba chõra andrõ, he
25 wisa da'õ dania. Ba so zangombacha chõra: Hiza, niha andrõ, nibe'emi ba goeroenga, no so ba gosali, ma-
26 mahaõ niha. Ba mõi goemandra, awõ genoni andrõ, lahalõ ira. Tenga ni'anõsõ'õ, ata'oe sa ira niha sato, fa lõ lateboe kara ira. *(F.*
27 *4, 21).* Ba la'ohe ira ba rafe seboea.
28 Ba isofoe chõra ere seboea, imane: No mahaogõ wangoema'õ chõmi, bõi mamahaõ ami, wangombacha tõi andrõ, ba hiza, anõnõ Jeroezalema famahaõmi mibe'e, ba edõna ami mi'ohe ba hoeloema ndro niha
29 andrõ. *(F. 4, 18. Mat. 27, 25).* Ba latema linia Fetero ba ira sinenge, lamane: **Ni'o'õ chõ Lowalangi, moroi ba wolo'õda ba niha.** *(F. 4. 19 b. t.).* No isoesoegi Lowalangi 30
ndra toeada Jesoe andrõ, niboenoemi, nifanawa ba dõla geoe. *(F. 3, 13 b. t; 10, 39).* Da'õ ni'alawa'õ 31
Lowalangi jawa, tangania kambõlõ, solohe ba sangorifi, ba wame'e famalalini era'era ba Ndraono Gizeraëli, ba fangefa horõ. *(F. 2, 33. 36).* Ba 32
ja'aga zi so ba mbõrõ, ba niwa'õ andre, awõ Geheha ni'amoni'õ, nibe'e Lowalangi ba zolo'õ chõnia. Ba me larongo da'õ, ba afõchõ si- 33
bai ba dõdõra, ba mamagõlõ ira, ba wamoenoe ja'ira. *(F. 7. 54.)*

IV. **Ba** maoso zamõsa ba rafe 34
seboea, farizaio, Gamaliëli dõinia, samahaõ ba goroisa, ni'omasi'õ niha sato, iwa'õ lafofanõ baero ma'ifoe niha andrõ. *(F. 22, 3).* Ba imane 35
chõra: He ja'ami, Iraono Gizeraëli, mi'angelama, ba nilaoemi ba niha andrõ. Lõ ara na sa, ba maoso 36
Doida andrõ, sangoema'õ seboea ia, ba mõi awõnia niha, mato õfa ngaotoe; ba no laboenoe ia ba tefazawili fefoe, ha wa'ato zi fao chõnia, ba tobali faja. *(F. 21, 38).* Aefa da'õ, ba maoso Joeda andrõ, 37
banoea Galilaia, me loeo latanõ ba zoera dõi niha, ba idõnisi niha, ba wolo'õ chõnia; ba niboenoe gõi da'õ, ba nifazawili fefoe, ha wa'ato zolo'õ chõnia. *(Loek. 2, 2).* Ba iada'e, ba 38
oewa'õ chõmi: Mibõhõli niha andrõ, ba bõi mitegoe ira. Na moroi ba niha lala andrõ, awõ nilaoe andrõ, ba si lõ fozoe dania. *(Mat. 15, 13).* Ba na moroi ba Lowalangi, ba tebai 39
mitenawa, fa bõi gõi samadaõ chõ Lowalangi ami. *(Amaed. 21, 30. Jes. 8, 10. F. 23, 9).* Ba la'o'õ chõnia; 40
ba hoemede ira ba zinenge no mege, lafabõzi'õ, ba lawa'õ chõra, bõi latõtõi dõi Jesoe andrõ; ba la'efa'õ ira. *(F. 4, 17. 18).* Ba larõi sa'ae rafe 41
seboea, omoeso dõdõra, me no tetehe chõra, la'o'aja ira, bõrõ dõi andrõ. *(Mat. 5, 10–12. Loek. 21, 17. Fet. I. 4, 13).* Ba lõ labato wamahaõ 42
ba fangombacha Jesoe Keriso ba

gosali ba ba nomo misa, ero ma'ŏchõ. *(Mar. 16, 15).*

FAZA 6.

I. Fanoetoejoe sondrorogõ si noemana. II. La'adoegõ Zitefano niha Jehoeda.

1 I. **B**a me loeo da'õ, me tobali ato nifahaõ, ba tesao wekõkõkõkõ Ndrawa Heleni ba niha Heberaio, me te'ositengagõ lacha mbanoea chõra, ba dolotolo andrõ, sero
2 ma'ŏchõ. *(F. 4, 35).* Ba lafaloecha'õ nifahaõ sato si felendroea, lamane: Lõ omasiga, marõi daroma li Lowalangi, ba we'amõi ngoningoni ba
3 wemanga. *(F. 4, 33).* Ba mifaigi niha, ba chõmi, ja'ami, ira talifoesõ, dafitoe, si sõchi toeria, si no fahõna Eheha ba fa'atoeatoea, nifataroda ba halõwõ andrõ. *(Tim. I. 3, 8 b. t.).*
4 Ba lõ teboelõ ndra'aga ba wangandrõ ba ba halõwõ fangombacha taroma li. *(F. 1, 14. Tim. I. 5, 17).*
5 Ba omasi zato fefoe niŵa'õ andrõ, ba latoetoejoe Zitefano andrõ, niha si no fahõna famati ba Eheha ni'amoni'õ, ba Filifo ba Ferochoro ba Nikanoro ba Timo ba Faremena ba Nikola'o, si no mõi banoeara, banoea
6 Gandriochia, *(F. 8, 5; 21, 8),* la'ohe ira ba zinenge, ba mangandrõ da'õ ba latoefa hõgõra tanga. *(F. 1, 23;*
7 *8, 15. 17. Tim. I. 4, 14; 5, 22).* Ba monõnõnõnõ li Lowalangi, ba tobali ato sibai nifahaõ ba Jeroezalema, ato gõi gere, si fadoehoe tõdõ, solo'õ. *(F. 12, 24. Rom. 1, 5).*
8 II. **B**a ifazõchi gila'ila, awõ dandra seboea. ba niha, Sitefano, si no fahõna fa'eboea dõdõ ba fa'abõlõ.
9 Ba maoso õsa ono zekola andrõ, sotõi sekola Liberitini ba banoea Girene ba banoea Alesandria ba ono zekola zi otarai Gilikia ba Azia, fahoehoeo ira chõ Zitefano.
10 *(F. 11, 20; 18, 24).* Ba tebai lalaŵa wa'atoeatoea andrõ awõ Geheha chõnia, ba wahoehoeosa. *(Loek. 21,*
11 *15).* Awena lafawe'e niha, sangoema'õ: No marongo, me itandraŵaisi Moze, awõ Lowalangi, da'e. Ba 12
la'o'ooe niha sato, awõ zatoea, awõ zangila amachoita. Ba maoso ira, lasõbi da'ionia, la'ohe ba rafe seboea, ba la'asogõ zi so ba mbõrõ, 13
sofaja, sangoema'õ: Lõ ibatobato niha andre, wangosiwawõi naha ni'amoni'õ andrõ, awõ goroisa. *(Mat. 26, 59. F. 21, 28; 7, 48 b. t. Jer.*
26, 11). No marongo, me iŵa'õ: 14
Idoedoegõ dania naha andrõ Jesoe andrõ, banoea Nazareta, ba iwoe'ai dania hoekoe andrõ, nibe'e Moze chõda. *(Mat. 24, 2; 5, 17).* Ba lane- 15
hegõ ia dozi sidadao ba rafe seboea, ba hoelõ mbawa mala'ika mbawania, wamaigira.

FAZA 7.

I. Hoehoeo Zitefano. II. Fa'amatenia.

I. **B**a imane ere seboea: Hadia, 1
doehoe, si manõ da'õ? Ba imane 2
Sitefano: He ja'ami, ira talifoesõ, ba ja'ami, ira ama, mifondrondrongo! No i'oroma'õ ia Lowalangi lachõmi andrõ chõ doeada Aberahamo, me so ia ba Mezofotamia, me lõ'õ na si mõi ia ba Harana, *(F. 22, 1),*
imane chõnia: „H e t a'õ b a d a- 3
n õ m i b a b a d a l i f o e s õ o e b a a e b a d a n õ n i'o r o m a'õ g o e c h õ o e d a n i a." *(Moz. I. 11, 31; 12, 1 b. t.).* Ba iheta ia ba 4
danõ Galedaia, ba Harana so ia. Ba me no mate namania, ba iheta ia ba da'õ Lowalangi, i'ohe ba danõ andre, ba zi so ami iada'e *(Jes. 24,*
2. 3). Ba lõ ibe'e chõnia ba da'e tanõ 5
ondrõita, mitooe dania, sambalahe lõ'õ. Ba ifaboe'oe linia, ibe'e chõnia dania, ba chõ ma'oewoenia mitooe; he ŵa'ae lõ ono na chõnia. *(Moz. I. 12, 7).* Imane sa Lo- 6
walangi: „S i f a t e w o e g a n a d a n i a m a'o e w o e m õ, b a d a n õ b õ'õ, b a l a'o s a w o e j o e i r a, b a l a f a k a o, õ f a n g a o t o e f a c h e. *(Moz. I. 15, 13, b. t. Moz.*

7 *II. 12, 40. Gal. 3, 17).* Ba oehoekoe dania soi andrõ, ba zi mõi sawoejoe ira, iwa'õ Lowalangi; ba aefa da'õ, ba aheta ira, ba lafosoemange ndra'o ba danõ a-
8 ndre." *(Moz. II. 3, 12).* Ba no ibe'e chõnia wawoe'oesa li famoto andrõ, ba mo'ono ia, Iza'aki andrõ, ba iboto, me no aloea zi fitoe bongi; ba si manõ Giza'aki chõ Jakobo ba Jakobo ba woeroegõ andrõ, si felendroea. *(Moz. I. 17, 10 b. t.; 21, 2 b. t.;*
9 *25, 26; 35, 22 b. t.).* Ba afõchõ dõdõ woeroegõ andrõ chõ Josefo, ba la'amawa ba danõ Miseraji, ba itolo ia
10 Lowalangi, *(Moz. I. 37),* ba i'efa'õ ba zamakao ja'ia fefoe, ba ibe'e chõnia wa'eboea dõdõ ba fa'atoeatoea, fõna Wara'o, razo Miseraji, ba ifataro koemandroe ba danõ Miseraji ia Fara'o, ba barõ mbawania so zi samba omo ndra Fara'o. *(Moz.*
11 *I. 39; 41, 37 b. t. Sin. 105, 21).* Ba so lofo ba danõ Miseraji ma'asagõrõ, ba ba danõ Gana'ana ma'asagõrõ, famakao seboea, ba lõ lasõndra gõ
12 ira toeada. *(Moz, I. 41, 54 b. t.).* Ba me no irongo Jakobo, ba danõ Miseraji so wache, ba ifatenge ndra toeada, si fõfõna andrõ. *(Moz. I.*
13 *42, 1 b. t.).* Ba me lafoeli mõi dania, ba i'ombacha'õ ia Josefo chõ ndra talifoesõnia, ba terongo chõ Wara'o dalifoesõ Josefo andrõ. *(Moz. I.*
14 *45, 1; 4, 16).* Ba ifatenge Josefo, ifakaoni'õ namania Jakobo, awõ zoroijomonia fefoe, fitoe ngafoeloe a lima niha. *(Moz. I. 45, 9 b. t.*
15 *46, 27).* Ba mõi misi tooe Jakobo, ba danõ Miseraji, ba mate, ja'ia ba ira toeada. *(Moz. I. 46, 1;*
16 *49, 33).* Ba la'ohe ira misi jawa, ba Zichema, labe'e ba lewatõ andrõ, ni'õli Gaberahamo chõ nono Hemori, ba Zichema, firõ mbõli. *(Moz. I.*
17 *50, 13; 23, 16. 17).* Ba itoegoe ahatõ mboe'oe li andrõ, nifaboe'oe Lowalangi chõ Gaberahamo, ba itoegoe tedooe ira, tobali ato, ba danõ Miseraji, *(Moz. II. 1, 7 b. t.)* irege 18
so razo bõ'õ ba danõ Miseraji, si lõ mangila Josefo. Da'õ zangone- 19
chesi ba niwada, ifakao ndra toeada, ena'õ latibo'õ nonora, ena'õ bõi la'orifi. *(Moz. II. 1, 10. 22. Moz. V.*
26, 6). Me loeo da'õ toemboe Mose, 20
ba ono si sõchi ia wamaigi Lowalangi, ba tõloe wawa la'orifi ia ba nomo namania. *(Moz. II. 2, 2. Heb.*
11. 23). Ba me no latibo'õ ia, ba 21
ihalõ ia ono Wara'o alawe, ba i'e'eboea, ononia. *(Moz. II, 2, 5–10).* Ba 22
tefahaõ Moze ba ngawalõ wa'atoeatoea Ndrawa Miseraji fefoe, ba abõlõ ia ba hoehoeo ba ba nifazõchi dangania. Ba me no õfa woeloe fache 23
ia, ba itõrõ tõdõnia wamaigi iwara, Iraono Gizeraëli. *(Moz. II. 2, 11 b. t.).*
Ba me i'ila nifakao, ba zi lõ bõrõ, 24
ba itolo, ilaoe mbalõ nifalangõgõ andrõ, iboenoe Ndrawa Miseraji andrõ. Ba iwai aboto ba dõdõ ni- 25
wara, i'efa'õ ira tangania Lowalangi, ba lõ aboto ba dõdõra. Ba mahe- 26
moloe õ, ba so ia, me fasoso ira, ba i'a'atoelõ ira ena'õ, afoe labato, imane: Si fatalifoesõ ami, hana wa mifakao nawõmi, ba zi lõ bõrõ? *(Moz. II. 2, 13).* Ba itoeli'õ ia sa- 27
malangõgõ awõnia no mege, imane: Ha niha zamataro ja'oegõ salawa ba sangoehoekoe, ba chõma? Hadia, 28
õboenoe gõi ndra'o ena'õ, si mane famoenoemõ Dawa Miseraji andrõ, no menewi? Ba moloi Moze, ba 29
niwa'õnia andrõ, ba tobali si fatewoe ia ba danõ Midiano, mo'ono ia ba da'õ, ono matoea, domboea *(Moz. II. 2, 15 b. t.; 18, 3. 4).* Ba me no 30
roegi õfa woeloe fache, ba i'oroma'õ ia chõnia mala'ika, ba danõ si mate ba gahe hili Zina'i, ba holahola galitõ, ba ngafoe ndroi. *(Moz. II. 3, 2 b. t.).* Ba me i'ila da'õ Moze 31
ba ahõlihõli dõdõnia gangilata andrõ. Ba me i'ondrasi, ba wamaigi, ba hoemede Zo'aja, imane: „Lowa- 32
langi ndra toeaoe ndra'o do, Lowalangi ndra Abe-

rahamo, Iza'aki, Jakobo." Ba manizinizi Moze, ata'oe ia ifaigi.
33 *(Mat. 22, 32).* Ba imane chõnia So'aja: „Heta mbadagahe ba gaheoe: tanõ ni'amoni'õ sa danõ andrõ, ba zi so ndra'oegõ. *(Moz. II. 3, 5.*
34 *Jos. 5, 15).* No oefaigi sibai wamakao banoeagoe andrõ, si so ba danõ Miseraji, ba fangarõngarõra ba no oerongõ, ba no mõido tooe mangefa'õ ja'ira, ba aine sa, da'oefatenge ndra'oegõ ba danõ Miseraji." *(Moz. II, 3,*
35 *7 b. t.)* Moze andrõ, ni'ositengagõra, me lamane: Ha niha zamataro ja'oegõ salawa ba sangoehoekoe? Da'õ nifatenge Lowalangi salawa ba sangefa'õ, nitolo tanga mala'ika, sangoroma'õ ja'ia chõnia, ba ngafoe ndroi andrõ. *(Moz. II. 3, 19. 20. Jes.*
36 *63, 9–12).* Da'õ zamawoe'a ja'ira, wamazõchi ila'ila ba tandra, ba danõ Miseraji ba ba nasi sojo ba ba danõ si mate, õfa woeloe fache wa'ara. *(Moz. II. 7, 10 b. t; 14, 21 b. t. Sin.*
37 *106, 21 b. t).* Da'õ Moze andrõ, sangoema'õ ba Ndraono Gizeraëli: „I'asogõ chõmi Lowalangi zama'ele'õ, si mane ja'o, talifoesõmi." *(Moz. V. 18, 15).*
38 Da'õ zi so ba waloechata andrõ, ba danõ si mate, awõ mala'ika andrõ, sihede chõnia, ba hili Zina'i, ba awõ ndra toeada, ja'ia zanema taroma li saoeri, ba wama'ema chõda; *(Moz.*
39 *II. 19, 3. 20. Moz. V, 32, 47);* ja'ia zi lõ edõna lafondrondrongo li ira toeada; latimba ia, ba lõ aefa dõdõra ba danõ Miseraji, *(Moz. II. 16. 3),*
40 wangoema'õ chõ Ga'aroni: Fasõchi chõda Lowalangi, sowaõwaõ fõnada. Lõ'õ sa ma'ila, hadia zi gõna Moze andrõ, sangeheta ja'aga ba danõ
41 Mizeraji. *(Moz. II. 32, 1 b.t.).* Ba lafazõchi nono zawi, me loeo da'õ, ba labe'e zoemange ba nadoe andrõ, ba omoeso dõdõra ba nifazõchi dangara andrõ. *(Hes. 20, 7 b. t.).* Ba i'e- 42
rogõ ira Lowalangi, iloeloe ira, ena'õ lafosoemange zabõlõ mbanoea si jawa; si mane nisoera ba zoera zama'ele'õ: „Hadia, no mibe'e chõgoe zoemange nitaba ba soemange bõ'õ, si õfa woeloe fache no, ba danõ si mate, ja'ami Iraono Gizeraëli? *(Rom. I. 24 b. t. Moz. V. 17, 2 b. t. Jer. 7, 23 b. t. Amos. 5, 25 b. t.).* Ba no mi'osa'õ nose 43
Molocho andrõ, awõ ndrõfi Lowalangi andrõ, Refano, famaedo andrõ, nifazõchimi, ba wangaloeloe chõnia. Ba oefawoe'a ami, ba zi tambai Mbabilona oe'ohe ami." *(Sal. I. 11, 7. Sal. II, 17, 6 b. t.).* No so chõ ndra toeada nose 44
wamadoehoe'õ andrõ, ba danõ si mate; no la'o'õ niwa'õ zihede chõ Moze, wamazõchi ja'ia, la'o'õ wamaedo andrõ ni'ilania. *(Moz. II. 25, 9. 40; 26, 30).* La'ohe gõi ba danõ 45
da'õ ira toeada, me no latema, awõ Josoea, me lalawa niha baero andrõ, nitimba Lowalangi fõna ndra toeada, iroegi loeo so Dawido, *(Jos. 3, 14 b. t. Moz. II. 23. 29 b. t.; 34, 11),* si faloe- 46
cha fa'eboea dõdõ Lowalangi. Ba i'andrõ, ena'õ na isõndra naha chõ Lowalangi Jakobo. *(F. 13, 22. Sam. I. 16, 12. Sin. 132, 5).* Ba Selomo 47
zolaoe omo chõnia. *(Sal. I. 6).* Ba lõ 48
i'onahia Fondrege Zalawa nifazõchi tanga niha; imane sama'ele'õ: *(Sal. I. 8, 27 b. t.).* „Dadaomagoe 49
zoroego ba danedane gahegoe danõ. Hadia nomo milaoemi chõgoe? iwa'õ So'aja, ba hadia naha wolombase chõgoe. *(Jes. 66, 1. 2. Jer. 23, 24. Mat. 5, 34).* Tenga 50
no tangagoe zamazõchi da'efefoe?" He ja'ami, sabe'e 51
bõrõ doe'i, si lõ moeboto tõdõ ba tõgi dalinga! Lõ aetoe mamadaõ ami chõ Geheha ni'amoni'õ, hoelõ si mane ira toeami, si manõ

gõi ami. *(Moz. V. 9, 24; 10, 16. Jer.*
52 *6, 10; 9, 26).* Hezo zama'ele'õ, si lõ
lagohi ira toeami? Ba no laboenoe
zangõhõnagõ mangombacha fa'aso
zatoelõ andrõ, ni'ami bõli iada'e,
niboenoemi, *(Nga'õt. II, 36, 16. Mat.*
53 *23, 31. 37),* ja'ami, si no manema
oroisa, nifa'ema mala'ika, ba si lõ
molo'õ ja'ia. *(Moz. II. 20. Joh. 7,*
19. Heb. 2, 2. Gel. 3, 19).
54 II. **Ba** me larongo da'õ, ba afõchõ
sibai ba dõdõra, ba lafatangi mbo-
55 hara chõnia. *(F. 5, 33).* Ba no fahõna
chõnia Geheha ni'amoni'õ, ba ifaõga
hõrõnia ba zoroego, ba i'ila lachõmi
Lowalangi, awõ Jesoe, si so ba ga-
mbõlõ Lowalangi; *(F. 6, 5. Mat. 26,*
56 *64)* ba imane: Hiza, teboka zoroe-
go, oe'ila ba so ba gambõlõ Lowa-
57 langi Nono Niha. *(Fet. 1, 3, 22).* Ba
moe'ao ira, eboea lira, ladoehõ dõgi
dalingara, lahoeroefai ia, ha sara
58 dõdõ, ba latoeli'õ baero mbanoea,
ba lateboe kara. Ba si so ba mbõrõ
andrõ, ba labe'e samaigi noechara
nono matoea, sotõi Saoelo. *(Moz. V.*
59 *17, 7. F. 8, 1; 22, 20).* Ba lateboe
kara Zitefano; ba mangandrõ ia,
imane: **He Jesoe, So'aja, tema no-**
60 **segoe!** *(Sin. 31, 6. Loek. 23, 46).* Ba
ibalõdoehini tooe danõ, moe'ao ia,
eboea linia: **He So'aja, be'e aefa**
chõra horõ andre! Ba aefa iwa'õ
da'õ, ba aetoe noso. Ba omasi Zaoe-
lo, me laboenoe ia. *(Mat. 5, 44.*
Loek. 23, 34. Joh. 8, 51).

FAZA 8.

I. Igohi mbanoea Jesoe Saoelo. II. Mõi ba Zamaria Wilifo. III Si-
moni, seboea elemoe. IV Enoni
razo, moroi ba danõ Ndrawa saitõ.

1 I. **Ba** tobali lagohi sibai mba-
noea Jesoe ba Jeroezalema, me loeo
da'õ, ba oi lafazawili ira ba danõ
Joedaia ba ba danõ Zamaria. ba lõ
fao zinenge. *(F. 7, 58; 13, 9. Mat.*
2 *10, 23).* Ba lako'o Zitefano niha sa-
ngata'oefi Lowalangi, ba ba la'e'esi
3 sibai ia. *(Moz. I. 50, 10).* Ba ifoe-
foe mbanoea Jesoe Saoelo andrõ,
itõrõi nomo misa, isõbi ndra matoea,
awõ ndra alawe, ifabe'e'õ ba goe-
roenga. *(F. 9, 1; 13, 31. Kor. I. 15, 9).*

II. **Ba** ja'ira, si no moezaewe, ha 4
latõrõi danõ, la'ombacha'õ daroma
li somoeso dõdõ. *(F. 11, 19).* Ba me 5
iroegi si tooe mhanoea Zamaria Fi-
lifo, ba i'ombacha'õ chõra Keriso.
(F. 6, 5). Ba ha sara dõdõ niha sato, 6
wamondrongo niwa'õ Wilifo, me
larongo ba me la'ila dandra andrõ,
nifazõchinia. Ato zaheta bechoe, si 7
so bechoe si ra'iõ, moe'ao ira, eboea
li; ba ato zabe'e, si mate dambai,
awõ zomboejoemboejoe tõla. *(F.*
5, 16). Ba tobali fa'omoeso dõdõ 8
sabõlõbõlõ ba mbanoea andrõ.

III. **Ba** no tohõna ba mbanoea 9
andrõ niha, seboea elemoe, Simoni
dõinia, ba tobali dõdõ Ndrawa
Zamaria ibe'e, seboea ia iwa'õ. *(F.*
13, 6. 8). Chõnia lafaigi fefoe, he 10
iraono, ba he satoea, lamane: Da'õ
wa'abõlõ Lowalangi, niwa'õ seboea
ia. Ba lafaigifaigi chõnia, me no 11
ara ahõlihõli dõdõra ibe'e, ba wake-
lemoesania andrõ. Ba me mamati 12
ira chõ Wilifo, sangombacha toeria
mbanoea Lowalangi ba toeria dõi
Jesoe Keriso, somoeso dõdõ, ba
lafabajagõ'õ idanõ ira, iramatoea ba
ira alawe. Ba Simoni andrõ gõi, 13
ba mamati, ba me no tebajagõ
idanõ ia, ba lõ irõirõi Wilifo, ba
i'ila dandra andrõ, awõ wa'abõlõ
andrõ, ba tobali dõdõnia. Ba me 14
larongo sinenge ba Jeroezalema,
la'õ'õ li Lowalangi, ba Zamaria,
ba lafatenge chõra Wetero ba Jo-
hane. Ba me laroegi si tooe, ba 15
mangandrõ ira, ba chõra andrõ,
ena'õ tebe'e chõra Geheha ni'amo-
ni'õ. Lõ'õ manõ na si mõi ia chõra, 16
samõsa lõ sanema, ha fa no tebajagõ
idanõ ira, ba dõi Jesoe So'aja. Awena 17
latoefa hõgõra tanga, ba latema
Geheha ni'amoni'õ. *(F. 6, 6).* Ba 18
me i'ila Simoni, tebe'e Geheha, na
latoefa ira tanga sinenge, ba i'ohe

19 chõra gana'a, imane: Mibe'e chõgoe gõi wa'abõlõ andrõ, ena'õ na itema Geheha ni'amoni'õ nitoefagoe tanga.
20 Imane chõnia Fetero: Jamõi ba wa'atekiko gana'aoe, awõ ndra'oegõ! me õwai ana'a mbõli mboeala
21 Lowalangi andrõ! *(Mat. 10, 8).* Lõ oerachaoe ba lõ sinemaoe ba daroma li andrõ; lõ'õ sa atoelõ dõdõoe fõna
22 Lowalangi. *(Neh. 2, 20).* Andrõ falalini gera'eraoe, erogõ golalõwaoe andrõ, ba ãndrõ chõ Zo'aja, ma atõ i'efa'õ chõoe gera'era dõdõoe,
23 si lõ sõchi andrõ. Oroma sa chõgoe, wa no fahõna ba dõdõoe gawõchoe safeto, ba no ibõbõ ndra'oegõ si lõ
24 atoelõ. *(Moz. V. 29, 18).* Ba itema linia Simoni, imane: Mi'andrõ chõ Zo'aja, salahigoe, ena'õ lõ itõrõ ndra'o niwa'õmi andrõ fefoe. *(Moz.*
25 *II. 10, 17. Sam. I. 12, 19).* Ba ja'ira, me no lafadoehoe'õ li Zo'aja, me no la'ombacha'õ, ba lafoeli ira ba Jeroezalema, ba la'oja'õ banoea Ndrawa Zamaria, wanoeriagõ toeria somoeso dõdõ.
26 IV. **B**a moehede mala'ika Zo'aja chõ Wilifo, imane: Faoso, ae miraja, ba lala andrõ, si otarai Jeroezalema, saechoe ba Gasa, sanõrõ tanõ
27 si mate. Ba maoso ia, mõi ia. Ba hiza niha, Dawa Gaitiofia, salawa, mandroe jomo, chõ Kandrake, razo Ndrawa Gaitiofia, ira alawe, nibe'e barõ mbawa ana'a razo fefoe; no mõi ia mangandrõ ba Jeroezalema. *(Sal. I. 8, 41. Sef. 3, 10. Joh. 12, 20).*
28 Ba mangawoeli ia, doemadao ia ba goeretania, mamaso soera Jesaja,
29 sama'ele'õ andrõ. Ba imane Eheha chõ Wilifo: Ondrasi goereta andrõ,
30 ba bõi rõirõi ia. Ba fagohi Wilifo, i'ondrasi ba irongo, mamaso soera Jesaja, sama'ele'õ, niha andrõ, ba imane: Hadia, aboto gõi ba dõdõoe
31 nibasomõ? Ba imane: He oewisa sa, na lõ samobawa lala chõgoe? Ba i'andrõ chõ Wilifo, mõi ia jawa moe-
32 dadao ba ngainia. Ba si mané ba zoera andrõ, nibasonia: „H o e l õ m b i r i b i r i t e'o h e i a b a w a n a b a j a'i a, b a h o e l õ n o n o m b i r i b i r i, s i l õ h e d e h e d e b a d a n g a z o g o e t i b o e n i a, s i m a n õ g õ i w a l õ h e d e h e d e n i a. *(Jes. 53. 7. 8).* B a 33
w a'i d e'i d e n i a t e'e t o e'õ w a n g o e h o e k o e j a'i a; h a n i h a z a n o e t o e n õ n g a'õ t õ n i a? t e h e t a s a b a g o e l i d a n õ n o s o n i a." Ba itema li mandroe 34
andrõ, imane chõ Wilifo: Oe'andrõ chõoe, ha niha nitõrõ li zama'ele'õ andrõ, wangoema'õ da'õ? hadia, ja'ia, hadia niha bõ'õ? Ba moehede 35
Wilifo, i'otarai zoera da'õ, itoeriagõ chõnia doeria somoeso dõdõ andrõ, chõ Jesoe. *(Kor. I. 15, 3 b. t.).* Ba 36
me latõrõ lala, ba laroegi nidanõ, ba imane mandroe andrõ: Hiza nidanõ! Hadia wanenawa, na tebajagõ idanõ ndra'o? *(F. 10, 47).* Ba 37
imane Filifo: Na ahori dõdõoe wamati, ba tola. Itema linia, imane chõnia: Mamati ndra'o Ono Lowalangi Jesoe Keriso andrõ. *(Mar. 16, 16. Mat. 16, 16).* Ba iwa'õ labadoegõ 38
goereta, ba mõi ira tooe, ba nidanõ, daroea ira, Filifo mandroe andrõ, ba ibajagõ idanõ ia Filifo. Ba me 39
no mõi ira mijawa moroi ba nidanõ, ba iheta Wilifo Eheha Zo'aja, ba lõ'õ sa'ae i'ila ia mandroe andrõ; omoeso sa dõdõnia, ba wanõrõ lalania. *(Sal. I. 18, 12).* Ba ba Gasoto 40
tesõndra Wilifo, ba itõrõi danõ wanoeriagõ toeria somoeso dõdõ andrõ, idozigõ banoea, iroegi Kaizaria. *(F. 21, 8. 9).*

FAZA 9.

I. Famalalini era'era Zaoelo. II. Ifadõhõ wõchõ Fetero, ba III. isoesoegi Dabita.

I. **B**a lõ'õ na tebato wa'omasi 1
Zaoelo, ifeta'oe nifahaõ Zo'aja ba iboenoe; mõi ia chõ ndra ere seboea, *(F. 8, 3),*
(A. 2–9: F. 22, 4–10; 26, 9–18.)
i'andrõ chõnia zoera, nibe'e 2

ba Ndramaseko ba zekola, ena'õ ibõbõ na faloecha ia zolo'õ hoekoe da'õ, ira matoea ba ira alawe, ba
3 i'ohe ba Jeroezalema. Ba ba wofanõ, me ahatõ ia ba Ndramaseko, ba i'ozoemagõ ifasoei ia haga, moroi
4 si jawa ba mbanoea. Ba alaoe tooe ia ba danõ, ba irongo li, imane chõnia: He Saoelo! he Saoelo! hana wa õgohido? *(Mat. 25, 40. 45. Loek.*
5 *22, 31).* Ba imane: He So'aja, ha niha ndra'oegõ? Ba imane: Jesoe
6 ndra'o, nigohioe. *(Kor. I. 15, 8).* Ba faoso ba ae ba mbanoea andrõ, ba lawa'õ chõoe he õwisa. *(F. 2, 37).*
7 Ba labadoegõ ira niha andrõ, awõnia ba lala, lõ hedehede; larongo sa li andrõ, ba lõ oroma chõra
8 niha. *(F. 22, 9).* Ba maoso Zaoelo moroi ba danõ, ba me ifehaga ia, ba lõ i'ila hadia ia; ba la'ohe dangania, lafasao ia ba Ndramaseko.
9 Ba tõloe bongi lõ i'ila niha, lõ manga ia ba lõ ibadoe nidanõ.
(A. 10–19 : F. 22, 12–16.)
10 Ba so ba Ndramaseko nifahaõ, Anania dõinia, ba imane ba da'õ So'aja, ba gangilata: He Anania! Ba
11 imane: Ja'e ndra'o, Toea! Ba imane chõnia So'aja: Faoso, ae ba newali andrõ, nifotõi „sadõlo" ba sofoe zotõi Saoelo andrõ, banoea Dareso, ba nomo Joeda. Hiza sa, manga-
12 ndrõ ia. *(F. 21, 39),* ba no i'ila niha, sotõi Anania, si mõi chõnia jomo, sanoefa hõgõnia tanga, ena'õ ifoeli
13 i'ila niha. Ba itema linia Anania, imane: He Toea, no ato zangombacha niha andrõ, nirongogoe, i'abõlõgõ wamakao ni'amoni'õ andrõ
14 chõoe, ba Jeroezalema, lawa'õ. Ba ba da'e, ba no latehe chõnia ere seboea, tola ibõbõ dozi si angarõfi
15 li tõimõ. Ba imane chõnia So'aja: Ae'e, me no fakake nitoejoe da'õ chõgoe, ba wolohe ba niha baero tõigoe ba ba zalawa ba ba Ndraono Gizeraëli. *(F. 3, 2; 22, 21; 26, 2; 27,*
16 *24. Rom. 1, 1. 5. Tim. I. 2, 7).* Oe'-oroma'õ sa chõnia, ha wa'oja zi lõ tola lõ gõna ia famakao, bõrõ dõigoe andrõ. *(F. 20, 23. Kor. II. 11, 23 b.f. Tim. II. 3, 11).* Ba mõi Ganania, 17
mõi ia jomo ba nomo andrõ, itoefa hõgõ Zaoelo tangania, imane: He talifoesõgoe Saoelo, So'aja zamatenge ja'o, Jesoe, sangoroma'õ ja'ia chõoe, ba lala nitõrõoe, ena'õ ifoeli õ'ila niha, ba ena'õ tehõna chõoe Geheha ni'amoni'õ. *(F. 8, 17).* Ba 18
i'anema'õ abo'a ba hõrõnia zi hoelõ hoenahoena, ba ifoeli i'ila niha; ba maoso ia, ifabajagõ'õ idanõ ia, ba i'ã gõnia, fangabe'enia. Ba so 19
ia ma'ifoe ba da'õ ba Ndramaseko, awõ ndra nifahaõ. Ba i'anema'õ 20
i'ombacha'õ Keriso, ba zekola, wa ono Lowalangi da'õ. Ba tobali dõdõ 21
dozi samondrongo da'õ, ba lamane: Tenga da'õ zamakiko no, ba Jeroezalema si angarõfi li tõi andrõ, ba si mõi ba da'e, ba wamõbõ ja'ira ba ba wolohe ja'ira chõ ndra ere seboea? *(Gal. 1, 13).* Ba itoegoe 22
abõlõ na Zaoelo, fawoeka dõdõ niha Jehoeda, si fatewoe ba Ndramaseko, ibe'e, wama'ele'õ, wa Keriso Jesoe. *(F. 18, 28. Joh. 4, 42).* Ba me no ara 23
ma'ifoe, ba mamagõlõ niha Jehoeda, ba wamoenoe ja'ia. *(F. 23, 12).* Ba 24
irongo Saoelo dõdõra andrõ. Ba manaro gõi ira ba mbawa gõli, bongi ma'óchõ, ba wamoenoe ja'ia. *(Kor. II. 11, 32 b. t.).* Ba latolo ia 25
nifahaõnia ba zi bongi, ladada baero gõli, ba ragaraga. Ba me no iroegi 26
Jeroezalema, ba itandraigõ ifaogõ ia chõ ndra nifahaõ, ba a'oi ata'oe ira, lõ fadoehoe dõdõra, wa no nifahaõ ia. *(Gal. 1,18 b. t.).* Ba itolo ia 27
Baranaba, i'ohe chõ ndra sinenge, idoenõdoenõ chõra, he wisa wangilania So'aja, ba lala, awõ wa no moehede chõnia, ba he wisa wamahaõnia, wangombacha tõi Jesoe, ba Ndramaseko, wa lõ aiwõ ia. *(F. 4, 36).* Ba faofao ia chõra, ba 28
Jeroezalema, heza mõi ira, ba lõ aiwõ ia, wamahaõ, wangombacha tõi Zo'aja. *(F. 22, 17 b. t.).* Ba 29

moehede ia gõi ba Ndrawa Heleni, fahoehoeo ira, ba ja'ira, ba la'aloei
30 wamoenoe ja'ia. Ba me larongo da'õ talifoesõ, ba la'ohe ia misi tooe ba Kaizaria, ba lafatenge ba Dareso.
31 *(F. 11, 25)*. Ba ohahaoe dõdõ mbanoea Jesoe, ba danõ Joedaia ma'asagõrõ, awõ ba Zamaria, itoegoe ato ira, ba latõrõ lala Zo'aja, la'ata'oefi ia, ba fahõna chõra wondrara dõdõ chõ Geheha ni'amoni'õ. *(Joed. 20. Joh. 14, 16)*.

32 II. **B**a me itõrõi ira Fetero, ba tobali iroegi gõi si tooe, ni'amoni'õ,
33 banoea Lida. *(F. 8, 14)*. Ba faloccha ia ba da'õ niha, Ainea dõinia, si no mewãloe fache fa'ara tooe ba
34 zalo manõ, si mate dambai. Ba imane chõnia Fetero : He Ainea! Ifadõhõ wõchõoe Jesoe Keriso; faoso, ba ja'oegõ mamazõchi naha wemõrõ chõoe. Ba i'anema'õ maoso.
35 *(F. 3, 6. Mat. 9, 6)*. Ba oi la'ila ia banoea Lida fefoe ba banoea Zarona, ba la'o'õ chõ Zo'aja. *(Jes. 35, 2)*.

36 III. **B**a so ba Jofe nifahaõ, ira alawe, Tabita dõinia, Doreka (nago), na la'ali, si no fahõna boeaboea si sõchi, ba oja ibe'e ame'ela ba
37 zi noemana. *(F. 10, 2)*. Ba tobali, me loeo da'õ, ba mofõchõ ia ba mate. Ba lafemondri ia, ba labe'e
38 ba mbate'e ba zi sagõtõ. Ba me no ahatõ ba Jofe Lida andrõ, ba me no larongo ira nifahaõ, so ba da'õ Wetero, ba lafatenge chõnia niha, daroea, sangandrõ chõnia: Bõi aragõ
39 we'amõi chõma. Ba maoso Wetero, mõi ia awõra. Ba me iroegi, ba la'ohe ia ba zi sagõtõ, ba la'ondrasi ia fefoe lacha mbanoea, mege'ege ira, ba la'oroma'õ chõnia noecha andrõ, awõ lembe, nifazõchi Doreka
40 andrõ, me so ia chõra. Ba ifofanõ ira baero fefoe Fetero, ibalõdoehini tooe zalo, mangandrõ ; ba ibali'õ ia ba mboto zi mate andrõ, imane: Faoso, Tabita ! Ba ifehaga ia, ba me i'ila Wetero, ba moedadao ia. *(Mar. 5, 40. 41. Sal. 1. 17, 19 b. t.)*.

Ba i'oro'õ chõnia danga, ifazizio. 41
Ba hoemede ia ba ni'amoni'õ, ba ba lacha mbanoea andrõ, ba i'oroma'õ chõra, no aoeri. Ba terongo 42
ba mbanoea Jofe fefoe, ba ato zamati chõ Zo'aja. *(Joh. 10. 42)*. Ba 43
ara Wetero ba Jofe, tome Zimoni toeka goeli zawi.

FAZA 10.

Folo'õ goemandra Konelio andrõ.

Ba so ba Kaizaria niha, Konelio 1
dõinia, koemandra zaradadoe Gitalia andrõ ; *(Mat. 8, 5)*, niha satoelõ 2
tõdõ, sangata'oefi Lowalangi, awõ zoroijomonia fefoe ; oja ibe'e ba zi noemana ame'ela, ba si lõ mamalõmalõ wangandrõnia chõ Lowalangi. *(Sin. 112, 9. Loek. 7, 5)*. Ba i'ila 3
ba gangilata, oroma sibai, mala'ika Lowalangi, si mõi jomo chõnia, so labõzi tõloe, imane chõnia : He Konelio ! *(Loek. 1, 22)*. Ba itõngõ, 4
ata'oe ia, imane : Hadia da'õ, Toea? Ba imane chõnia : No itõrõ tõdõ Lowalangi, si jawa, wangandrõoe ba ame'elamõ andrõ. *(Loek. 1, 12. 29. Sin. 141, 2)*. Ba iada'e, ba fatenge 5
niha ba Jofe, ba fakaoni'õ Zimoni andrõ, nifotõi Fetero ; no mõi ia 6
tome chõ Zimoni andrõ, toeka goeli zawi, ba mbewe nasi so nomonia. *(F. 9, 43; 11, 14)*. Ba me no mofanõ 7
mala'ika andrõ, sihede chõnia, ba hoemede ia ba zawoejoenia, daroea, ba ba zaradadoe samõsa, sangata'oefi Lowalangi, ngoningoninia, ba 8
me no idoenõdoenõ chõra fefoe hadia ia, ba ifatenge ira ba Jofe. Ba sara wongi, me so ira ba lala, 9
me ahatõ sa'ae ira ba mbanoea, ba mõi jawa Wetero ba zi sagõtõ, mangandrõ, so laloeo. *(Dan. 6, 10)*. Ba olofo ia, omasi ia manga. Ba 10
me la'asiwai gõnia, ba abeta nosonia. *(F. 11, 5 b. t.; 22,17)*. Ba i'ila, teboka 11
mbanoea si jawa, ba noemalõ mitooe nahia, hoelõ lembe sebolo, nifotawitawi fatalinga si õfa, wanada ja'ia ba goeli danõ. So bacha fefoe 12

ngawalõ zaliwaliwa ba danõ, si õfa ahe, ba fefoe ngawalõ goeõkoeõ ba danõ, ba fefoe ngawalõ wofo ba
13 daloe mbanoea. Ba so zihede chõnia, imane: Faoso, Fetero, taba
14 ba ã! Ba imane Fetero: Ai, tebai Toea, me lõ oerai oe'ã zi lõ sõchi, awõ zi ra'iõ. *(Moz. III. 11, 4 b. t.).*
15 Ba imane zoei chõnia sihede andrõ: Bõi bali si lõ sõchi nihaogõ Lowala-
16 ngi. *(Mat. 15, 11. Tim. I. 4, 4).* Ba medõloe zi manõ, ba i'anema'õ tedõni mijawa ba mbanoea si jawa
17 nahia andrõ. Ba me iboesi tõdõ Fetero, hadia gangilata andrõ, ni'-ilania, ba hiza, ba no so tooe niha andrõ, nifatenge Konelio, no lasofoe
18 nomo Zimoni. Ba moe'ao ira, lasofoe, na so ba da'õ tome Zimoni,
19 nifotõi Fetero. Ba me ifatooetooe na tõdõnia Fetero gangilata andrõ, ba imane Eheha chõnia: Hiza niha,
20 sangaloei ja'oegõ, *(F. 8, 29)*, ba faoso, ae tooe, ba ae awõra, bõi manoefa dõdõoe, me no ja'o zamatenge ja'ira.
21 *(F. 15, 7).* Ba mõi tooe Wetero, i'ondrasi niha andrõ, imane: Hiza, ja'odo ni'aloeimi. Hadia mbõrõ, wa
22 so ami? Ba lamane: Konelio andrõ, koemandra, niha satoelõ tõdõ, sangata'oefi Lowalangi, si sõchi toeria gõi ba niha Jehoeda fefoe; no ifawa'õgõ chõnia Lowalangi ba mala'ika ni'amoni'õ, ifakaoni'õ ndra'-oegõ ba nomonia, ba wamondro-
23 ndrongo niwa'õoe. Ba i'ohe ira jomo, ibe'e gõra. Ba sara wongi, ba mõi ia, fao ia chõra; ba mõi awõnia dalifoesõ õsa, banoea Jofe. *(F. 11, 12).*
24 Ba mahemoloe õ, ba laroegi Kaizaria. Ba no ibalobaloi ira Konelio, no ikaoni zahatõ chõnia, awõ zabõlõ
25 fahoewoe chõnia. Ba me mõi jomo Wetero, ba ifaondragõ ia Konelio, itoehi danõ fõnania, mangaloeloe.
26 Ba ifaoso Fetero, imane: Faoso! niha gõi ndra'odo. *(F. 14, 15. Fam. 19, 10; 22, 8. 9).* Ba fahoehoeo ira,
27 mõi ira jomo, ba i'ila zato, si no so
28 ba da'õ, Fetero. Ba imane chõra: Mi'ila, lõ tola ba niha Jehoeda, oroedoe ia ba niha bõ'õ, ba lõ tola mõi ia chõra; ba chõgoe, ba no i'oroma'õ Lowalangi, bõi oewa'õ, si lõ sõchi, ba ma si ra'iõ niha, gofoe ha niha ia. *(F. 11, 3. Joh. 18, 28).*
Andrõ gõi lõ oefadaõ we'amõi, 29
me lafakaoni'õ ndra'odo. Oesofoe iada'e, hadia mbõrõ, wa no mifakaoni'õ ndra'o? Ba imane Konelio: 30
Õfa bongi ma'õchõ, me mangandrõ ndra'o, jomo ba da'e chõgoe, me labõzi tõloe, ba hiza niha, si so fõnagoe, sobaroe sihaga, *(F. 1, 10)*, ba imane: He Konelio! No tefo- 31
ndrondrongo wangandrõoe ba no itõrõ tõdõ Lowalangi game'elamõ andrõ. Andrõ fatenge ba Jofe, ba 32
fakaoni'õ Zimoni andrõ, nifotõi Fetero; no mõi ia tome ba nomo Zimoni, toeka goeli zawi, ba mbewe nasi. Ba oe'anema'õ oefa- 33
tenge chõoe, ba sõchi me no so ndra'oegõ. Ba no soga fefoe iada'e, fõna Lowalangi, ba wamondrondrongo fefoe niwa'õ Zo'aja chõoe. Ba 34
hoemede Wetero, imane: **Awena si ndroshoe aboto ba dõdõgoe, lõ ifaigi mbawa niha Lowalangi,** *(Moz. V. 10, 17. Sam. I. 16, 7)*, **dozi sa, ha soi** 35
ira, sangata'oefi ja'ia, solaoe satoelõ, da'õ zomasi ia. *(F. 2, 39; 15, 9. Jes. 56, 6. 7)*. Da'õ daroma li andrõ, ni- 36
fa'ohe'õnia ba Ndraono Gizeraëli, wamatoeriagõ'õ fa'ohahaoe dõdõ chõ Jesoe Keriso, no da'õ Zo'aja niha fefoe. *(F. 13, 26. 46. Jes. 52, 7. Efes. 2, 14 b. t. Fil. 2, 11).* No mi- 37
rongo doeria andrõ, ba danõ Joedaia ma'asagõrõ, si bõrõgõ ba Galilaia, me no aefa wamajagõ idanõ andrõ, ni'ombacha'õ Johane; *(Mat. 4, 12 b. t. Mar. 1, 1 b. t.)*, Jesoe andrõ, 38
banoea Nazareta, fombajoini Lowalangi ja'ia, Eheha ni'amoni'õ ba fa'-abõlõ, sanõrõi tanõ, wanolo niha ba famadõhõ fõchõ nifakao Gafõcha fefoe, me no itolo ia Lowalangi. *(F. 2, 22, Loek. 4, 14, 18. Mat. 9, 35. Joh. 3, 2).* Ba ja'aga zi so ba mbõrõ 39

ba nilaoenia fefoe, he ba danõ niha Jehoeda, ba he ba Jeroezalema, ba no latawi ia ba dõla geoe, no laboenoe. *(F. 1, 8; 2, 23; 3,15. Loek. 23,*
40 *33. Fet. 1. 2, 24).* Da'õ nisoesoegi Lowalangi, me no aefa zi doea wongi, ba no ibe'e oroma ia, *(Mat. 28, 6),*
41 tenga ba niha sato, ha ba zamadoehoe'õ andrõ, nihõnagõ Lowalangi, wanoetoejoe ja'ira, chõma, si no oroedoe manga chõnia, zi no mamadoe idanõ awõnia, me no aefa maoso ia moroi ba ngai zi mate. *(F. 13, 31. Joh. 15, 27. Loek 24, 43.*
42 *Mat. 26, 29).* Ba no iwa'õ chõma wangombacha ba niha andre ba famadoehoe'õ, wa da'õ nihonogõi Lowalangi sangoehoekoe niha saoeri awõ zi no mate. *(F. 17, 31. Joh. 5, 22).*
43 Ja'ia nifadoehoe'õ zama'ele'õ, fefoe, wa ba dõinia lasõndra wameta horõ dozi si fadoehoe tõdõ chõnia. *F. 4, 12. Jes. 53, 11. Jer. 31, 34. Dan. 9,*
44 *24. Rom. 3, 21 b. t.).* Ba lõ'õ na saetoe wehede andrõ, ba aechoe Geheha ni'amoni'õ ba zamondrongo taroma
45 li andrõ fefoe, *(F. 11, 15).* Ba tobali dõdõ zamati niboto, fefoe, ha wa'ato ira, zi no fao chõ Wetero, we'amõi, me telaoe gõi ba niha baero game'ela andrõ, Eheha ni'amoni'õ. *(F.*
46 *2, 17. 38).* Larongo sa'ae, molaoe li bõ'õ ira ba lasoeno Lowalangi. Ba imane Fetero: Hadia, tola tatenawa nidanõ, fa bõi tebajagõ idanõ da'e, si no manema Eheha ni'amoni'õ,
47 si mane ja'aga? *(F. 2, 4; 19, 6).* Ba iwa'õ chõra lafabajagõ'õ idanõ ira, ba dõi Jesoe Keriso. Ba la'andrõ chõnia, ena'õ i'aragõ ia ma'ifoe chõra.

FAZA 11.

I. Iboe'a ba hoeloenia Fetero, me no ifa'amõi banoea Jesoe niha baero.
II. Si fõfõna molo'õ ba Gandriochia.
III. Agabo.

1 **I. Ba** larongo sinenge ba talifoesõ, ba Joedaia misa, la'o'õ gõi li Lowalangi niha baero. *(F. 10, 44 b. t. Efes. 3, 1 b. t.).* Ba me so moroi si tooe 2
Wetero, me mõi ba Jeroezalema, ba lategoe ia niboto, lamane: No 3
mõi'õ ba niha si lõ moeboto, no oroedoe manga ndra'oegõ chõra. *(F. 10, 28).* Ba ibõrotaigõ Fetero, 4
izarazara wanoetoenõ chõra, imane:
Sodo ba Jofe, mangandrõ ndra'o; 5
ba oe'ila, me abeta nosogoe, gangilata, nahia silalõ mitooe, hoelõ lembe sebolo, nifotawitawi fatalinga si õfa, wanada ja'ia moroi ba mbanoea si jawa, ba iroegi ndra'odo. *(F. 10, 9 b. t.).* Ba oetõngõ, oefaigi- 6
faigi, ba oe'ila bacha zaliwaliwa ba danõ, si õfa ahe, awõ goetoe ndroe'oe si fara'oe ba koeõkoeõ ba fofo ba daloe mbanoea. Ba oerongo gõi li, 7
imane chõgoe: Faoso Fetero, taba ba ā! Ba oemane: Ai tebai, Toea, 8
me lõ irai itõrõ mbawagoe si lõ sõchi ba si ra'iõ. Ba itema zoei ligoe 9
sihede andrõ, moroi ba mbanoea si jawa, imane: Bõi bali si lõ sõchi nihaogõ Lowalangi. Ba medõloe zi 10
manõ, ba tedõni zoei mijawa, ba mbanoea si jawa, fefoe. Ba hiza, ba 11
da'õ sibai so baolajama nomo andrõ, ba zi soga, niha andrõ, nifatenge chõgoe, moroi ba Kaizaria. Ba iwa'õ 12
chõgoe Eheha, mõido awõra, bõi manoefa dõdõgoe. Ba mõi gõi awõgoe dalifoesõ, si daõnõ andre, ba mõiga jomo ba nomo niha andrõ. *(F. 10, 23).* Ba i'ombacha'õ chõma, 13
he wisa wangilania mala'ika andrõ, jomo chõnia, sangoema'õ: Fatenge ba Jofe, ba fakaoni'õ Zimoni andrõ, nifotõi Fetero, da'õ zangoema'õ 14
chõoe taroma li, fangorifioe, ba fangorifi zoroijomooe fefoe. *(F. 10, 6; 16, 30. 31).* Ba me oebõrõtaigõ fa- 15
hoehoeo, ba aechoe Geheha ni'amoni'õ ba chõra, si mane ba chõda gõi, ba mbõrõta. *(F. 10, 44).* Ba itõrõ 16
tõdõgoe niwa'õ Zo'aja, me imane:
„Idanõ nibajagõ Johane, ba ja'ami, ba nibajagõ Eheha ni'amoni'õ." *(F. 1, 5).* Ba na faoma game'ela, nibe'e 17
Lowalangi chõra nibe'enia chõda,

samati chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, ba ha niha ndra'o? Hadia tola
18 oetenawa Lowalangi? *(F. 17, 47).* Ba me larongo da'õ, ba lõ hedehedera, ba lasoeno Lowalangi, lamane: Ba noa sa ibe'e ba niha baero gõi Lowalangi wamalalini era'era ba wangorifi. *(F. 5, 31).*

19 II. **Ba** latõrõi danõ si no moesaewe andrõ, moroi ba wamakao andrõ, si no tesao ba chõ Zitefano, iroegi danõ Wõnikia ba Kifero ba Andriochia, ba lõ la'ombacha'õ daroma li Lowalangi, gofoe ha chõ, ha ba
20 niha Jehoeda. *(F. 8, 1. 4).* Ba so õsa ba chõra, Dawa Gifero ba banoea Girene, da'õ zangombacha ba Ndrawa Heleni gõi, me laroegi Gandriochia, latoeriagõ chõra Jesoe, So'aja.
21 *(F. 8, 35).* Ba itolo ira tanga Zo'aja, ba ato zi fadoehoe tõdõ, la'o'õ
22 chõ Zo'aja. *(F. 2, 47).* Ba terongo doeria andrõ chõra, ba dõgi dalinga mbanoea Jesoe ba Jeroezalema, ba lafatenge Mbaranaba, ba Gandrio-
23 chia. *(F. 9, 27).* Ba me iroegi, me i'ila wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, ba omoeso dõdõnia, ba ifarooe dõdõra fefoe, ena'õ na la'aro'õ dõdõ wangiagõ chõ Zo'aja, *(F. 13, 43),*
24 me no niha si sõchi ia ba me no fahõna chõnia Geheha ni'amoni'õ, awõ wamati. Ba ato niha si tefabõbõ chõ
25 Zo'aja. *(F. 6, 5).* Ba mõi ia ba Dareso, ba wangaloei Saoelo andrõ, ba me no isõndra, ba i'ohe ba Ga-
26 ndriochia. *(Gal. 2, 11 b. t.).* Ba to bali dõfi wa'ara faloechaloecha ira ba mbanoea andrõ, ba ato nifahaõra niha, ba ba Gandriochia mbõrõta, wa labe'e tõi nifahaõ niha Keriso. *(F. 26, 28. Fet. I. 4, 16).*

27 III. **Ba** me loeo da'õ, ba mõi misi tooe ba Gandriochia zama'ele'õ moroi ba Jeroezelema. *(F. 13, 1.*
28 *Efes. 4, 11).* Ba maoso zi samõsa da'õ, Agabo dõinia, ifa'ele'õ moroi ba Geheha lofo seboea, si so dania ba goeli danõ ma'asagõrõ; saloea me loeo Kaizaro Kalaoedio. *(F. 21, 10).* Ba lahonogõi ira nifahaõ 29
fefoe, lafa'ohe'õ dolotolo ba dalifoesõ ba Joedaia, eboea labe'e seboea ana'a. *(Rom. 15, 25. 26).* Ba 30
aloea gõi lafa'ohe'õ chõ zatoea, Baranaba ba Saoelo zolohe. *(F. 12, 25).*

FAZA 12.

I. Laboenoe Jakobo. II. Lakoeroe Wetero ba te'efa'õ. III. Fa'amate Herode.

I. **Me** loeo da'õ ibabaja õsa, 1
mbanoea Jesoe, razo, Herode, ba wamakao ja'ira. *(F. 4, 3. Loek. 21, 12).* Ba iboenoe si'õli Jakobo, talifoesõ 2
Johane. *(Mat. 4, 21).*

II. **Ba** me i'ila omasi niha Je- 3
hoeda, ba itohoegõ, ifara'oe'õ Wetero gõi. (Ba bawa roti si lõ moe'aisõni). *(Mar. 14, 1).* Ba me no 4
ifara'oe'õ, ba ifabe'e'õ ba goeroenga, ibe'e ba danga zaradadoe si mendrõfa wa daõfa, ba wanaro ja'ia, edõna ifa'ele'õ ba niha sato, na aefa
wasa. Ba latarogõ sa'ae Wetero 5
ba goeroenga. Ba mangandrõ chõ Lowalangi mbanoea, ba chõnia, moroi si'aikõ ba dõdõra. *(Efes. 6, 18 b. t.).* Ba me ifa'ele'õ ena'õ He- 6
rode, ba ba gotaloea zaradadoe si daroea mõrõ Wetero, ba zi bongi andrõ, doea rozi rate mbilagoenia, baso zanaro ba ngai mbawandroehõ goeroenga. Ba hiza, so mala'ika 7
Zo'aja, ba so haga, sihaga ba mbate'e andrõ. Ba ibõzi ngai Wetero, isoesoegi, imane: Faoso, aliogõ! Ba atoroe mbilagoe ba dangania. *(F. 5, 19; 27, 23).* Ba imane chõnia 8
mala'ika andrõ: Amõbõ taloe ba amadagahe mbadagahemõ! Ba i'o'õ da'õ. Ba imane chõnia: Amaroe mbaroemõ seboea, ba o'õ ndra'o! Ba mõi ia baero, i'o'õ, lõ i'ila wa 9
si doehoe nilaoe mala'ika andrõ, iwai sa angilata ni'ilania. Ba me 10
no latõrõ naha zanaro, si fõfõna laroegi, awõ naha wanete da'õ, ba laroegi mbawandroehõ si'õli andrõ, lala ba newali, ba teboka manõ

da'õ fõnara; ba mõi ira baero, latõrõ newali si sara, ba i'anema'õ
11 iheta ia chõnia mala'ika andrõ. Ba imane Fetero, me i'era'era tõdõnia: Awena oe'ila, si ndroehoendroehoe, no ifatenge mala'ikania So'aja, ba no i'efa'õ ndra'o ba danga Herode ba ba nibalobaloi niha Jehoeda fefoe. *(Sin. 34, 8; 91, 11. Dan. 6, 22. Heb.*
12 *1, 14).* Ba me no aboto ba dõdõnia da'õ, ba iroegi nomo Maria andrõ, ina Johane, nifotõi Mareko; ba no ato zowoelo ba da'õ, mangandrõ.
13 *(F. 15, 37. Tim. II. 4, 11).* Ba me ibõkõ mbawandroehõ fõna, ba so nono alawe, Rode dõinia, ba wa-
14 mondrongo, ba me irongo li Wetero, ba lõ ibokai mbawandroehõ, ba wa'omoeso dõdõ, fagohi ia, isawa jomo, i'ombacha'õ, so baero Wetero.
15 Ba lamane chõnia: Owõhõ'õ! Ba lõ ibõhõli, si doehoe iwa'õ. Ba lamane: Mala'ikania. *(Loek. 24, 37).*
16 Ba itohoegõ wamõkõ Fetero; ba me labokai, ba la'ila ia, ba tobali dõ-
17 dõra. Ba ifazawa dangania chõra, bõi hoemedeira, ba idoenõdoenõ, he iwisa So'aja, wangefa'õ ja'ia ba goeroenga, ba imane: Mi'ombacha'õ chõ Jakobo ba ba dalifoesõ. Ba mofanõ ia, isawa naha bõ'õ. *(F. 15, 13. Gal.*
18 *1, 19).* Ba me moloeo, ba tenga ha ma'ifoe wa'aboe dõdõ zaradadoe andrõ, hadia chõ Wetero andrõ.
19 Ba me isofoe ia Herode ba me lõ isõndra, ba isechegõ zanaro, ba iwa'õ laboenoe. Ba mõi ia misi tooe, irõi Joedaia, isawa Kaizaria, ba da'õ soso ia.
20 III. Ba so wõnoenia sabõlõbõlõ ba mbanoea Diro ba ba mbanoea Zidona. Ba mõi ira chõnia, ha sara dõdõ, lafawe'e Mbalaso andrõ, mandroe jomo chõ razo ba la'andrõ wangatoelõ, me ba danõ razo andrõ lasõndra mbalazora. *(Hes.*
21 *27, 17. Sal. I. 5, 9. 11).* Ba ha samoeza ma'õchõ, ba i'obaroe mbaroe razo Herode, moedadao ia ba dadaomania andrõ, ba moehede ia chõra. Ba moe'ao niha sato chõ- 22
nia: Li Lowalangi da'õ, ba tenga li niha. Ba i'anema'õ ibõzi ia ma- 23
la'ika Zo'aja, me tenga Lowalangi ifosoemange; ba mate ia, ni'ã goekoeõ. *(Sal. II. 19, 35. Hes. 28, 2. Dan. 5, 20).* Ba monõnõnõnõ li Lo- 24
walangi, tobali ato ira. *(F. 19, 20. Jes. 55, 11).* Ba mangawoeli Mbara- 25
naba, awõ Zaoelo, moroi ba Jeroezalema, me no la'asiwai wame'e tolotolo andrõ, ba la'ohe awõra Johane andrõ, nifotõi Mareko. *(F. 11, 29. 30; 13, 5).*

FAZA 13.

I. Fekoli Waoelo ba niha baero, si fõfõna. II. Seboea elemoe, Elima. III. Hoehoeo Waoelo ba Gandriochia ba Wizidia. IV. Lafakao ia niha Jehoeda.

I. **B**a so ba Gandriochia, ba mba- 1
noea Jesoe ba da'õ, zama'ele'õ ba samahaõ, Baranaba andrõ ba Simeoni, nifotõi Nigero, ba Loekio, banoea Girene, ba Mena'e, awõ Herode, salawa andrõ ba zi sagõrõ ni'o'õfa tanõ, me iraono ira, ba Saoelo. *(F. 11, 25 b. t.).* Ba me la- 2
fosoemange Zo'aja ba me mamoni ira, ba imane Eheha ni'amoni'õ: Mi'oniagõ chõgoe Mbaranaba andrõ, awõ Zaoelo ba halõwõ andrõ, ba nikaonigoe ja'ira. *(F. 14, 26).* Ba 3
mamoni ira, ba mangandrõ, ba latoefa hõgõra tanga, ba lafofanõ. *(F. 6, 6).* Ba ja'ira, nifatenge Geheha 4
ni'amoni'õ, ba mõi misi tooe ba Zeloikia, ba moroi ba da'õ molojo ira, lasawa Gifero. Ba me no la- 5
roegi Zalami, ba mangombacha li Lowalangi ira, ba zekola niha Jehoeda. Ba fao gõi chõra Johane, ngoningonira *(F. 12, 25.)*

II. **B**a me latõrõi hoelo andrõ, 6
ma'asagõrõ, iroegi Wafo, ba faloecha ira niha seboea elemoe, sama'ele'õ sofaja, niha Jehoeda, Barijesoe dõinia, *(F. 8, 9)*, si so chõ goemandroe, 7
Seregio Faoelo; ba no niha satoe-

atoea goemandroe andrõ. Ba ifakaoni'õ chõnia ndra Baranaba Saoelo koemandroe andrõ, omasi ia ifondrondrongo li Lowalangi. Ba itenawa ira Elima, (si manõ dõinia, na la'ali) seboea elemoe andrõ, i'aloei wamaeloengoe koemandroe, fa bõi fadoehoe dõdõnia. Ba inehegõ ia Saoelo, sotõi Faoelo gõi, si no fahõna Eheha ni'amoni'õ, *(F. 9, 17)*, imane: He ono Gafõcha, si no fahõna fa'oneche ba falimosa fefoe, sanoezoe tõdõ satoelõ fefoe, hadia ia, lõ õbato wamila'õ lala sadõlõ andrõ chõ Zo'aja? *(Moz. V. 13, 13)*. Ba iada'e ba hiza, ba ichamõ ndra'oegõ tanga Zo'aja ba aoe'a ndra'oegõ, ba lõ õ'ila loeo, irege no iroegi bawa chõoe. Ba i'anema'õ ihawoei ia fa'androendroemõ ba fa'ogõmigõmi, ba mowaõwaõ ia misa, mangaloei solohe tangania. *(Sin. 32, 4)*. Ba me i'ila da'õ koemandroe, ba fadoehoe dõdõnia, tobali dõdõnia ba hoekoe Zo'aja.

III. Ba molojo ndra Faoelo, la'otarai Wafo, lasawa Werege ba Wambilia; ba irõi ira Johane, mangawoeli ba Jeroezalema. *(F. 15, 37 b. t.)*. Ba ja'ira, ba latõrõ danõ, ba laroegi Gandriochia ba Wizidia, ba mõi ira ba zekola, me loeo sabato, moedadao ira. Ba me no aefa wombaso soera goroisa, awõ zoera zama'ele'õ, ba lafahede'õ chõra satoea zekola, lamane: Na so hadia ia chõmi, ja'ami, ira talifoesõ, niwa'õ ba zato, famarooe dõdõ, ba miwa'õ. *(F. 15, 21)*. Ba maoso Waoelo, ifazawa dangania, ba imane: He ja'ami, Iraono Gizeraëli ba ja'ami, sangata'oefi Lowalangi, mifondrondrongo! No itoejoe ndra toeada Lowalangi Ndraono Gizeraëli andrõ, ba no i'eboea'õ soi andrõ, me si fatewoe ira ba danõ Miseraji, ba no iheta ira ba da'õ tangania sabõlõ andrõ. *(F. 7, 2. Moz. V. 26, 18. 19. Moz. II. 12, 37 b. t. Jes. 63, 12. Hes. 20, 5 b. t.)*. Ba mato õfa woeloe fache wa'ara irorogõ ira ba danõ si mate andrõ, *(Moz. IV. 14, 34. Moz. V. 1, 31; 8, 15. 16. Sin. 78. Heb. 3, 9)*, ba fitoe soi ihori ba danõ Gana'ana ba ibe'e chõra danõra andrõ, ondrõita mitooe. *(Moz. V. 7, 1. Jos. 24, 11; 14, 2)*. Ba aefa da'õ, ba i'asogo chõra zangoehoekoe, mato õfa ngaotoe a lima woeloe fache wa'ara, iroegi Zamoe'eli, sama'ele'õ andrõ. *(Sangoeh. 2, 16 b. t. Sam. I. 3, 20)*. Ba i'otarai da'õ, ba la'andrõ razo, ba ibe'e chõra Lowalangi Zaoelo andrõ, ono Gisi, mado Mbenijami, õfa woeloe fache. *(Sam. I. 8, 5; 9, 1. 2. 16)*. Ba me no itibo'õ da'õ, ba ibe'e razo Dawido andrõ, nifadoehoe'õnia, me imane: „No oesõndra Dawido, ono Giza'i andrõ, niha somasi dõdõgoe, solo'õ fefoe zomasido." *(Sam. I. 16, 1; 13, 13. 14. (Sin. 89, 21)*. Ba ma'oewoe da'õ no i'asogõ Lowalangi sangorifi Iraono Gizeraëli Jesoe, dali gamaboe'oela li andrõ, *(Rom. 1, 3. Jes. 11, 1. Lock. 1, 27)*, me no aefa i'ombacha'õ Johane fõna wa'asonia andrõ, wamajagõ idanõ andrõ, ba wamalalini era'era, ba Ndraono Gizeraëli fefoe. *(F. 19, 4)*. Ba me awai halõwõ Johane andrõ, ba imane: Hadia ba dõdõmi, ha niha ndra'odo? Tenga ja'odo; hiza sa, so foerigoe dania zambõ ndra'o oetoto'õ mbadagahe ba gahenia. *(Loek. 3, 15 b. t. Joh. 1, 20 b. t.)*. He ja'ami, ira talifoesõ, madooe Gaberahamo, ba ha niha ba chõmi, sangata'oefi Lowalangi, chõmi tefa'ohe'õ daroma li fangorifi andrõ. *(F. 3, 26; 10, 36)*. Lõ'õ sa aboto da'õ ba dõdõ mbanoea Jeroezalema, ba he ba dõdõ zalawara, ba itõrõ gõi li zama'ele'õ andrõ, nibasobaso, ero na loeo sabato, labe'e, me la'etoe'õ hoekoe. *(F. 3, 17. Joh. 16, 3. Jes. 29, 11)*. Ba he lõ nisõndrara bõrõ wamoenoe, ba la'andrõ zoei chõ Wilato, laboenoe ia. *(Mat. 27, 20. 22. 23)*. Ba me no latõrõ fefoe zi so ba zoera ba chõnia, ba laheta ia ba dõla geoe,

labe'e ba lewatõ. *(Loek. 18, 13. Mat. 27, 59 b. t.).* Ba no isoesoegi Lowalangi, moroi ba ngai zi mate. 31 *(F. 3, 15).* Ara ma'ifoe i'oromaroma'õ ia chõra, si fao chõnia moroi ba Galilaia, we'amõi misi jaŵa ba Jeroezalema, samadoehoe'õ ja'ia iada'e ba niha sato. *(F. 1, 3; 10, 40. 41).* Ba ja'aga mangombacha chõmi amaboe'oela li andrõ chõ ndra toea, wa no itõrõ sibai da'õ Lowalangi ba ma'oewoe, chõda, me 33 isoesoegi Jesoe. *(Loek. 24, 27).* Si mane si so ba zinoenõ fanete zi fõfõna andrõ: „Onogoe ndra'oegõ, ma'õchõ andre no mo'onodo ja'oegõ." *(Sin. 2, 7).* 34 Ba imane wangombacha fanoesoeginia ja'ia moroi ba ngai zi mate, fa lõ'õ sa'ae mangawoeli ia ba wa'obooe: „Oebe'e chõmi ni'amoni'õ andrõ chõ Dawido, si ndroehoe andrõ." *(F. 2, 27. Jes. 55, 3).* 35 Me imane gõi ba zi samboea: „Lõ õfa'ila'õ wa'obooe ba ni'amoni'õ andrõ chõoe. *(Sin. 16, 10. Sach. 13, 7).* 36 Noa sa mate Dawido, me no i'o'õ dõdõ Lowalangi, ba niha si sagõtõ andrõ, si faendronga chõnia, ba no te'oroedoegõ ia chõ ndra toeania, ba no i'ila wa'obooe. *(F. 2, 29 b. t.).* 37 Ba lõ ni'ila nisoesoegi Lowalangi 38 andrõ fa'obooe. Andrõ ja'aboto ba dõdõmi, ja'ami, ira talifoesõ, te'ombacha'õ chõmi wangefa horõ, soroi ba da'õ; *(F. 10, 43. Loek.* 39 *24, 47);* fefoe zi tebai aefa chõmi ba goroisa Moze, ba aefa ba da'õ, ba zamati fefoe. *(Rom. 3, 28).* 40 Andrõ mifaigi, fa lõ itõrõ ami niŵa'õ ba zoera zama'ele'õ andrõ: *(Jes. 28,* 41 *14. Hab. 1, 5.)*: „Mifaigi, ja'ami, si lõ ba dõdõ, ba ja'ahõlihõli dõdõmi, jalõ oroma ami sa'ae; me oehalõ halõŵõ ba gõtõmi, halõŵõ ba zi lõ fadoehoe dõdõmi, na so zanoetoenõ ja'ia chõmi." 42 Ba me larõi zekola, ba la'andrõ chõra lafoeli, la'ombacha'õ chõra daroma li andrõ, na loeo sabato dania. Ba me no aefa zekola, ba 43 ato niha Jehoeda, awõ zi no mõi banoeara, samosoemange Lowalangi, solo'õ ira Faoelo Baranaba. Ba fahoehoeo ira chõra, lafarooe dõdõra, fa bõi laboelõ'õ ira ba wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ. *(F. 11, 23).*

IV. Ba me loeo sabato fanete 44 da'õ, ba aracha samba banoea manõ andrõ zangondrasi, ba wamondrongo taroma li Zo'aja. Ba me la'ila 45 niha sato andrõ niha Jehoeda andrõ, ba tesao wa'afõchõ dõdõra ba lafadaõ niŵa'õ Waoelo, mamadaõ ba manandraŵa. *(Tes. 1. 2, 14–16).* Ba 46 lamane ira Faoelo Baranaba, lõ aiŵõ ira: **Lõ tola lõ te'ofõnai'õ chõmi wangombacha taroma li Lowalangi, ba me mitimba ia, me tenga si nangea mitema wa'aoeri si lõ aetoe andrõ, miŵa'õ, ba hiza, ba masaŵa niha baero.** *(F. 3, 26; 28, 28. Mat. 10, 6; 21, 43; 22, 3–8).* **Si** 47 **manõ sa ni'oroi'õ Zo'aja chõma: „No oebe'e haga niha baero ndra'oegõ, ena'õ fangorifi ndra'oegõ, iroegi ba wondrege danõ".** *(F. 1, 8. Jes. 49, 6).* Ba me larongo da'õ 48 niha baero, ba omoeso dõdõra ba lasoeno daroma li Zo'aja, ba mamati, ha wa'ato nihonogõi ba wanema fa'aoeri si lõ aetoe. *(Rom. 8, 29. 30).* Ba te'ombacha'õ daroma li Zo'aja, 49 ba danõ andrõ ma'asagõrõ. Ba 50 lafarooe niha Jehoeda ndra alawe zalaŵa, sangata'oefi Lowalangi, awõ zalaŵa mbanoea, ba tobali lagohi ndra Faoelo Baranaba, lafofanõ ira ba danõra. *(F. 14, 2; 17, 5).* Ba ja'- 51 ira, ba la'anotogõ chõra gawoegawoe andrõ ba gahera, mõi ira ba Nikonia. *(F. 18, 6. Mat. 10, 14).* Ba fahõna ba nifahaõ wa'o- 52 moeso dõdõ ba Eheha ni'amoni'õ.

FAZA 14.

I. Fe'aso ndra Faoelo Baranaba ba Nikonia, II. ba ba Lisitera. III. Fangawoelira ba Gandriochia.

1 I. **B**a ba Nikonia, ba fao ira we'amõi ba zekola niha Jehoeda, ba ba wangombacha'õra, ba faoma mamati, he niha Jehoeda, ba he Dawa
2 Heleni, ato ira. *(F. 11, 20. 21).* Ba lafarooe dõdõ niha baero niha Jehoeda si lõ molo'õ, lafabõrõ ba da-
3 lifoesõ. *(F. 13, 45. 50).* Ba ara zoei ma'ifoe ira ba da'õ, lõ aiwõ ira wangombacha, bõrõ Zo'aja, samadoehoe'õ taroma li fa'eboea dõdõnia; ibe'e chõra, lafazõchi tangara dandra, awõ gila'ila. *(Mar. 16, 20, Heb.*
4 *2, 4).* Ba fabali dõdõ mbanoea andrõ, so zi fa'awõ ba niha Jehoeda, ba so
5 zi fa'awõ ba zinenge. Ba me maoso dõdõ niha baero, awõ dõdõ niha Jehoeda, fabaja salawara, ba wamakao ja'ira ba ba waneboe kara, *(Tim.*
6 *II. 3, 10. 11),* ba me terongo chõra, ba moloi ira, lasawa mbanoea Lika'onia, Lisitera ba Darebe, ba ba
7 zi fasoei andrõ. *(Mat. 10, 23).* Ba da'õ la'ombacha'õ doeria somoeso dõdõ.
8 II. **B**a so ba Lisitera niha, sidaodao, si tebai mofanõ, somboejoemboejoe tõla, moroi ba daloe ninania, aloechõ mowaõwaõ ia. *(F. 3, 2 b. t.).*
9 Ba irongo, me fahoehoeo Waoelo. Ba inehegõ ia Faoelo, i'ila, so chõnia wamati, wa tola dõhõ wõchõnia,
10 *(Mat. 9, 28),* ba imane, eboea linia : Atoelõ'õ wezizio ba gaheoe ! Ba i'amarõga'õ ja'ia ba mowaõwaõ.
11 *(F. 3, 8).* Ba me la'ila niha sato nilaoe Waoelo, ba lamane ba li Lika'onia : No tobali fachilichili ndra Lowalangi ba niha, ba no mõi
12 mitooe chõda. *(F. 28, 6).* Ba labe'e tõi Mbaranaba Joefitero ba tõi Waoelo, ba Merekoeri, me ja'ia zi
13 fahoehoeo. Ba i'ohe ba mbawa gõli gõrõbao ba boenga ere Joefitero andrõ, si so ba ngai mbanoeara, ba mõi awõnia niha sato, lafosoemange ira ena'õ. Ba me larongo da'õ sine- 14
nge, Baranaba ba Faoelo, ba lasika noechara, fagohi ira lasawa zato, moe'ao ira, lamane : He ja'ami, hana 15
wa mimanõ ? Niha gõi ndra'aga, si mane ja'ami, sangombacha chõmi toeria somoeso dõdõ, ena'õ mirõi waja andrõ, ba ena'õ mifoeli ami chõ Lowalangi saoeri, samazõchi banoea si jawa, awõ danõ, awõ nasi, awõ nõsi fefoe ; *(F. 10, 26; 17, 23. 24. Tes. I. 1, 9);* si no manehe ba 16
gõtõ si no noemalõ, latõrõ lalara niha baero fefoe ; *(F. 17, 30. Rom. 1, 24);* he wa'ae lõ ibini'õ ia, wanolo, 17
wame'e chõmi teoe moroi jawa ba bawa sowoea zinanõ, ba wangaboeso tõdõmi õ ba fa'omoeso dõdõ. *(Rom. 1, 19 b. t. Jer. 5, 24. Mat. 5, 45).* Ba 18
me lawa'õ da'õ, ba ha si'aikõ fanenawa sato, fa lõ lafosoemange ira. Ba so niha Jehoeda, si otarai Ga- 19
ndriochia ba Ikonia, ba lafarooe niha sato, ba lateboe kara Waoelo, ba lafondrõni hachi baero mbanoea, lawai no mate ia. *(F. 13, 14. 50. Kor. II. 11, 25).* Ba me lafasoei ia 20
nifahaõ, ba maoso ia, mõi ia mijomo. Ba sara wongi aefa da'õ, ba mofanõ ia, awõ Mbaranaba, lasawa Ndrarebe.

III. **B**a la'ombacha'õ doeria so- 21
moeso dõdõ ba mbanoea andrõ, ba me no ato nibali'õra nifahaõ, ba lafoeli ira ba Lisitera ba ba Nikonia ba ba Gandriochia. La'a'aro'õ dõdõ 22
nifahaõ, lafarooe dõdõra, fa bõi laboelõ'õ ira ba wamati; lawa'õ chõra, lõ tola lõ oja zi gõna ita famakao ba lala ba mbanoea Lowalangi andrõ. *(F. 13, 43. Tim. II, 3, 12. Rom. 8, 17. Sin. 34, 20).* Ba 23
me no ladozigõ banoea, wanoetoejoe satoea chõra, ba mangandrõ ira ba mamoni, wanooe'õ ja'ira ba danga Zo'aja, ba zamati ira. *(F. 20, 28; 13, 3).* Ba latõrõ Wizidia, lasawa Wa- 24
mbilia. Ba me no la'ombacha'õ da- 25
roma li ba Werege, ba mõi ira misi

26 tooe ba Gatalia. Moroi ba da'õ molojo ira, lasawa Gandriochia, ba nitooe'õ ja'ira ba wa'eboea dõdõ Lowalangi, ba halõwõ andrõ, nihalõra.
27 *(F. 13, 1–3; 15, 40).* Ba me laroegi, ba lafaloecha'õ mbanoea, la'ombacha'õ he iwisa Lowalangi chõra, awõ wa no ifolala ba wamati niha baero.
28 *(F. 21, 19).* Ba ara ma'ifoe ira ba da'õ, awõ ndra nifahaõ.

FAZA 15.

I. Faloechata zinenge ba Jeroezalema; hoehoeo ba wamoto andrõ. II. Soera ba da'õ ba niha Keriso ba Gandriochia. III. Fabali ira Mbaranaba Waoelo.

1 I. **B**a so zi mõi misi tooe õsa moroi ba Joedaia, lafahaõ dalifoesõ, lamane: Na lõ laboto ami, na lõ mi'o'õ hoekoe Moze, ba tebai misõndra wa'aoeri andrõ. *(Gal. 5, 1 b. t.).*
2 Ba me tobali fabali dõdõ, ba me tenga side'ide hoehoeo ndra Faoelo Baranaba chõra, ba lahonogõi, mõi misi jawa ndra Faoelo Baranaba ba awõra bõ'õ õsa, ba zinenge ba ba zatoea, ba Jeroezalema, ba hoehoeo
3 andrõ. *(F. 11, 30).* Ba ja'ira, me no lafasao ira banoea, ba latõrõ Wõnikia ba Samaria, ladoenõdoenõ wolo'õ niha baero andrõ, omoeso sibai dõdõ
4 dalifoesõ fefoe labe'e. *(F. 14, 27).* Ba me laroegi Jeroezalema, ba latema ira banoea ba sinenge ba satoea; ba la'ombacha'õ he wisa Lowalangi
5 chõra. Ba maoso õsa zi faehoe hoekoe andrõ, farizaio, si no mamati, lamane: Lõ tola lõ laboto ira, ba lõ tola lõ lawa'õ chõra, la'o'õ go-
6 roisa Moze. *(F. 26, 5).* Ba faloecha ndra sinenge, awõ zatoea, ba wame'e ba hoehoeo niwa'õra andrõ.
7 Ba me oja hoehoeo, ba maoso Wetero, ba imane chõra: He ja'ami, ira talifoesõ, mi'ila, wa no ara sa'ae, me ihonogõi Lowalangi ba chõda, ena'õ chõgoe larongo niha baero daroma li toeria somoeso dõdõ andrõ ba wamati. *(F. 10, 20. 34 b. t.).*
Ba no ifadoehoe'õ ira Lowalangi, 8 sangila tõdõ niha, me ibe'e chõra Geheha ni'amoni'õ, si mane chõda gõi, ba ma'ifoe lõ ifaehoesi ira chõda, 9 wangehao tõdõra famati andrõ. *(F. 10, 15. 17. Rom. 10, 12).* Ba iada'e, 10 ba hana wa mitandraigõ Lowalangi, wangahare'õ kalo ba mbagi ndra nifahaõ, si tebai ta'ohe, he ira toeada mege, ba he ja'ita. *(Gal. 3, 10. 20. Mat. 23, 4).* **Ba no fadoehoe dõdõda, wa** 11 **moroi ba wa'eboea dõdõ Zo'aja, Jesoe, wa te'orifi ita, ha sara lala, chõra gõi.** *(Rom. 3. 20 b. t. Efes. 2, 4–10).* Ba lõ hedehede zato fefoe, 12 lafondrondrongo chõ Mbaranaba ba chõ Waoelo, sanoetoenõ ha wa'oja nifazõchi Lowalangi tandra ba ila'ila tangara, ba niha baero. Ba me no 13 labato wehede, ba itema lira Jakobo, imane: He ja'ami, ira talifoesõ, mifondrondrongo chõgoe! *(F. 21, 18).* No idoenõdoenõ Simoni, wa no i'ofõ- 14 nai'õ Lowalangi wamaigi soi andre, si ha samboea, nitoejoe ba niha baero, ba dõinia andrõ. Ba si faoe- 15 doe da'õ niwa'õ zama'ele'õ, si mane si so ba zoera: *(Amos. 9, 11, 12).* „Aefa da'õ, ba oefoelido, 16 ba oefoeli oe'otomosi nose Dawidoandrõ, si no aso'a, oefoeli oe'otomosi zadoedoenia, oefoeli õa'azõchi ia, ena'õ la'aloei Zo'aja si 17 tosai niha, fefoe soi, ba zi no moetõtõi dõigoe, iwa'õ So'aja, samarongogõ da'õ 18 i'otarai gõtõ fõna sa'ae." Andrõ, 19 niwa'õgoe, tenga nifakao zolo'õ andrõ chõ Lowalangi, niha baero, ba tafazõchi zoera chõra, ena'õ bõi 20 lababaja wana'oenõi jaira ba nadoeandrõ, ba fohorõ, ba nitõgi bagi, ba do. *(F. 21, 25. Kor. I. 10, 7. 8. Tes. I. 4, 3b. t. Moz. III. 17, 10–16. Moz. I. 9, 4).* I'otarai mbõrõta, ba dozi ba- 21 noea, ba so sa chõ Moze zangombacha ja'ia, me labasobaso ba zekola, ero na loeo sabato. *(F. 13, 15).*
II. **B**a omasi ndra sinenge, awõ 22

zatoea, awõ mbanoea fefoe, latoetoejoe niha ba chõra, nifatenge ba Gandriochia, awõ ndra Faoelo Baranaba, Joeda andrõ, sotõi Barasaba, ba Sila satoea dalifoesõ. Lafa'ohe'õ chõra zoera, lamane: „Lafahoewoe'õ sinenge ba talifoesõ satoea dalifoesõ andrõ ba Gandriochia ba ba Ziria ba ba Gilikia, si no niha baero mbõrõta. Me no marongo, no lafawoekaisi dõdõmi hoehoeora õsa, si otarai ba chõma, lõ sõchisõchi dõdõmi labe'e, si lõ oroisama; *(F. 15, 1. Gal. 1, 7; 2, 4)*; andrõ mawa'õ, me no ha sara dõdõ, matoetoejoe niha nifatenge chõmi, awõ zomasiga andrõ, Baranaba, ba Faoelo andrõ, niha si no mangositengagõ nosora, bõrõ dõi Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe Keriso. *(F. 14, 19)*. Ba no mafatenge ndra Joeda Sila, sangombacha gõi chõmi, si manõ gõi. Noa sa omasi Geheha ni'amoni'õ ba ja'aga gõi, bõi sa'ae lafonoro ami, baero zi lõ tola lõ'õ andrõ: Fa bõi mibabaja gõ nadoe, ba do, ba nitõgi bagi, ba fohorõ; na lõ mibabaja da'õ, ba ohahaoe, dõdõmi. Ja'ahowoe ami!" *(Kor. I. 8. Moz. II. 34, 15 b. t. Fam. 2, 14. 29)*. Ba me no lafofanõ ira, ba mõi ira misi tooe ba Gandriochia, lafaloecha'õ zato ba labe'e ba dangara zoera andrõ. Ba me no labaso, ba omoeso dõdõra, ba wondrara dõdõ andrõ. Ba oja hoehoeo ndra Joeda Sila fondrara dõdõ ba fangaró dõdõ dalifoesõ, me no sama'ele'õ ira gõi. *(F. 14, 22)*. Ba me no ara ma'ifoe ira, ba lafofanõ ira talifoesõ ba zamatenge ja'ira, lafahowoe'õ ira. Ba omasi Zila, torõi ia.

III. Ba la'iagõ Gandriochia ira Faoelo Baranaba, mamahaõ ira ba mangombacha taroma li Zo'aja, ba ato na nawõra bõ'õ. Ba lõ ara, ba imane Faoelo chõ Mbaranaba: Tafoeli ita, tafaigi dalifoesõ, tadozigõ banoea misa, ba ni'ombacha'õda taroma li Zo'aja; he wisa ira. Ba omasi Mbaranaba la'ohe awõra gõi Johane andrõ, sotõi Mareko. *(F. 12, 25. Kol. 4, 10)*. Ba niwa'õ Waoelo, tenga si nangea, na la'ohe awõra zi no fabali chõra no, ba Wambilia, si lõ mõi awõra ba halõwõ no. *(F. 13, 13)*. Ba tobali faoma mofõnoe ira chõ nawõra, irege fabali ira, ba i'ohe awõnia Mareko andrõ Baranaba, molojo ira, lasawa Gifero. *(Tim. II. 4, 11)*. Ba i'ohe Zila Faoelo, ba mofanõ, me no latooe'õ ia ba wa'eboea dõdõ Lowalangi talifoesõ. *(F. 14, 26; 15, 22)*. Ba itõrõ Ziria ba Kilikia, i'a'aro'õ dõdõ mbanoea Jesoe. *(F. 14, 22)*.

FAZA 16.

I. I'ohe Dimoteo Faoelo. II. Isawa Makedonia. III. Folo'õ Lidia andrõ. IV. Folo'õ zanaro ba goeroenga andrõ.

I. Ba iroegi si tooe Ndrarebe ba Lisitera, ba hiza, so ba da'õ nifahaõ, Timoteo dõi, niha Jehoeda ninania, samati, ba Dawa Heleni namania. *(F. 19, 22. Rom. 16, 21. Tim. I. 1, 2. Tim. II. 1, 5; 3, 15)*. Sõchi doeriania ba dalifoesõ, ba Lisitera ba ba Nikonia. *(Tes. I. 3, 2)*. Ba omasi Waoelo, na mõi awõnia da'õ. Ba ihalõ, iboto, bõrõ niha Jehoeda, si so ba mbanoea andrõ, oi dozi sa la'ila, wa Dawa Heleni namania. *(Kor. I. 9, 19 b. t. Gal. 2, 3)*. Ba me latõrõi mbanoea, ba lafa'ema chõra goroisa andrõ, ni'o'õ, nihonogõi zinenge ba satoea, ba Jeroezalema. *(F. 15, 23–30)*. Ba itoegoe sa aro dõdõ mbanoea, wamati, ba ero ma'õchõ tedooe wa'atora. *(F. 14, 22; 4, 4)*. Ba latõrõ Wirigia, awõ danõ Galatia, me no itenawa ira Eheha ni'amoni'õ, fa bõi ba Azia la'ombacha'õ daroma li. *(F. 18, 23)*. Ba me laroegi tánõ ba Mizia, ba latandraigõ we'amõi ba Mbitinia, ba lõ ifa'amõi ira Eheha Jesoe. Ba lahene Mizia, laroegi si tooe Deroa.

II. Ba oroma chõ Waoelo gangilata, ba zi bongi, Dawa Makedonia. So ia, mangandrõ ia chõnia, imane:

Ae si jefo, ba Makedonia, orifiga.
10 *(F. 18, 9; 9, 12. Tim. I. 2, 4).* Ba me
aefa i'ila gangilata andrõ, ba i'ane-
ma'õ ma'aloei we'amõi ba Make-
donia, me masõndra tõdõma, Lo-
walangi zogaoni ja'aga, ba wango-
mbacha toeria somoeso dõdõ chõra.
11 Molojo ndra'aga, marõi Deroa, ma-
dõlõga ba Zamoterake, ba mahe-
12 moloeo, ba maroegi Neafoli. Moroi
ba da'õ masaŵa Wilifi, seboea mba-
noea ba Makedonia tánõ andrõ,
banoea nifataro. Ba ara ma'ifoe
13 ndra'aga ba mbanoea andrõ. Ba
me loeo sabato, ba mõiga baero
mbanoea, ba zinga nidanõ, ba da'õ
mõi ira mangandrõ maŵa'õ, ba
doemadaoga, fahoehoeoga ba ndra
alawe, si no mõi ba da'õ. *(F. 17,*
4. 12).
14 III. Ba ifondrondrongo ira alawe,
Lidia dõi, saniaga baroe loeo, banoea
Diatira, sangata'oefi Lowalangi; ba
ibokai dõdõnia So'aja, fa lõ olifoe
ia, niŵa'õ Waoelo. *(F. 13, 16. Tes.*
15 *I. 2, 13. Loek. 8, 15).* Ba me no
tebajagõ idanõ ia, awõ zoroijomora,
ba mangandrõ ia chõma, imane:
Na ba dõdõmi, samati chõ Zo'aja
ndra'odo, ba mi'ae jomo ba nomo-
goe, mi'iagõ da'õ, ba iforege wa-
ngoema'õ chõma *(F. 16, 31. 34).*
16 IV. Ba me mõiga mangandrõ, ba
faloechaga zawoejoe ono alawe, si
so bechoe waetasa, eboea lasõndra
sochõ ja'ia ibe'e, ba waetasania a-
17 ndrõ. *(Sam. I. 28, 7).* Ba i'o'õga, ira
Faoelo ndra'aga, moe'ao ia, imane:
Enoni Lowalangi Fondrege zalaŵa
niha andrõ, sangombacha chõmi lala
18 wangorifi. Ba ara si manõmanõ ia.
Ba mofõnoe Waoelo, ibali'õ ia, i-
mane ba mbechoe andrõ: Oeŵa'õ
chõoe, ba dõi Jesoe Keriso, heta'õ
chõnia. Ba i'anema'õ iheta ia. *(Mar.*
19 *1, 34; 16, 17).* Ba me la'ila sochõ
ja'ia, no aheta mbõrõ wangaloeira
andrõ, ba lara'oe ndra Faoelo Sila,
ladõni ba kade ba zalaŵa. *(F. 15,*
20 *40).* Ba la'ohe chõ goemandroe, la-
mane: Lafakoejoe chõda mbanoea
niha andre, ba no niha Jehoeda ira;
(F. 17, 6 b. t. Amos. 7, 10); la'omba- 21
cha'õ hoekoe si lõ tola tatema, si
lõ tola ta'o'õ, me Dawa Roma ita.
Ba maoso gõi niha sato chõra; ba 22
laheta chõra noechara ira koema-
ndroe ba lawa'õ, labõzi. *(Kor. II, 11,*
25. Tes. I. 2, 2). Ba me no laforege 23
wamõzi ja'ira, ba lakoeroe, lawa'õ
chõ zanaro ba goeroenga, ihaogõ
wanaro ja'ira. Ba me no irongo 24
goroisa andrõ, ba ibe'e ira ba goe-
roenga tánõ bacha, ikalo gahera.
(F. 12, 4). Ba mato taloe mbongi, 25
ba mangandrõ Waoelo, awõ Zila,
lasoeno Lowalangi, ba lafondro-
ndrongo chõra nikoeroe. *F. 5, 41).*
Ba i'ozoemagõ so ndroeroe sabõlõ- 26
bõlõ, irege doemõgõdõgõ latalata
goeroenga. Ba i'anema'õ teboka
mbawandroehõ fefoe, ba oi dozi aefa
rate chõra. Ba me tokea zanaro ba 27
goeroenga, me i'ila, no teboka mba-
wandroehõ goeroenga, ba isõbi wõda,
iboenoe ia ena'õ, iwai no moloi
nikoeroe. Ba moe'ao Waoelo, eboea 28
linia, imane: Bõi fakiko'õ, dozi sa
so ndra'aga ba da'e! Ba iŵa'õ wa- 29
ndroe, isaŵa si bacha, fagohi, itoehi
danõ, fõna ndra Faoelo Sila, manizi-
nizi, ba ifasao ira baero, imane: 30
He oewisa, Toea, fa oesõndra wa-
ngorifi? *(F. 2, 37)* Ba lamane: 31
Amati chõ Zo'aja, Jesoe, ba te'orifi
ndra'oegõ, awõ zoroijomooe feŕoe.
Ba la'ombacha'õ chõnia daroma li 32
Zo'aja ba ba si so ba nomonia fefoe.
Ba ihalõ ira, ba da'õ sibai, ba zi 33
bongi, isasai chõra zesocho ba wa-
mõzi andrõ, ba i'anema'õ tebajagõ
idanõ ia, awõ zoroijomonia fefoe.
Ba i'ohe ira jomo, ibe'e gõra, ba 34
owoeawoea dõdõnia, me no samba
omo manõ ira mamati ba Lowalangi.
Ba me no moloeo, ba lafatenge 35
wazoeri ira koemandroe, lamane:
Efa'õ niha andrõ! Ba i'ombacha'õ 36
sanaro ba goeroenga lira andrõ chõ
Waoelo, imane: No lafatenge ira

koemandroe, ena'õ la'efa'õ ami. Ba iada'e, ba mi'ae baero, mi'ofanõ,
37 ja'ohahaoe dõdõmi ! Ba imane chõra Faoelo : No labõzi ndra'aga, ba zanehe niha, lõ moesechegõ, he wa'ae banoea Roma ndra'aga, ba no lakoeroe ndra'aga, ba hadia, labini'õ iada'e wamofanõ ja'aga ? Bõi sa! Ndramõi sa'ae, ja'ira a-
38 ndrõ, ba wangefa'õ ja'aga. Awena la'ombacha'õ fazoeri chõ ndra koemandroe niwa'õra andrõ. Ba ata'oe ira, me larongo, wa banoea Roma
39 ira ; ba mõi ira, la'o'ooe, la'ohe baero, la'andrõ chõra, laheta ira ba
40 mbanoeara. Ba me no larõi goeroenga, ba mõi ira chõ Lidia andrõ ; ba me la'ila dalifoesõ, ba lafarooe dõdõra, ba mofanõ ira.

FAZA 17.

I. Ba Desalonika so Waoelo ba II. ba Mberoia ba III. ba Natena.

1 I. **Ba** me no latõrõ Gambifoli, awõ Gafolonia, ba laroegi Desalonika, ba zi so sekola niha Jehoeda.
2 *(Tes. I. 2, 2)*. Ba me no hoekoe Waoelo zi manõ, ba mõi ia bacha chõra, ba tõloe sabato lahoehoeo'õ
3 zi so ba zoera. Ibokai chõra, i'oroma'õ chõra, wa lõ tola lõ tefakao Keriso ba maoso moroi ba ngai zi mate, awõ wa da'õ Keriso, Jesoe andrõ, ni'ombacha'õgoe chõmi, iwa'õ.
4 *(Loek. 24, 27. 45)*. Ba so õsa ba chõra zi fadoehoe tõdõ, ba faofao ira chõ ndra Faoelo Sila, ba ato gõi Ndrawa Heleni, sangata'oefi Lowalangi, ba
5 ira alawe zalawa, ato. Ba mofõnoe niha Jehoeda, lahalõ awõra niha si lõ halõwõ, õsa, niha si lõ sõchi, la'echoegõ niha, lafawoekaisi dõdõ mbanoea, lasawa nomo Jaso andrõ, la'aloei ira, la'ohe ba niha sato ena'õ.
6 Ba me lõ lasõndra ira, ba lasõbi ba zalawa mbanoea Jaso andrõ, awõ dalifoesõ õsa, moe'ao ira, lamane : „No mõi ba da'e gõi niha andrõ, samawoekaisi õsi goeli danõ ma'afe-
7 foe ! *(F. 16, 20)*. Ba no ifa'amõi ira baomo chõnia Jaso, tomenia, ba dozi ira, ba lasawõ goroisa kaizaro, wangoema'õ, tánõ bõ'õ razo, Jesoe andrõ." *(Loek. 23, 2)*. Ba tobali dõ- 8
dõ zato, labe'e, awõ dõdõ zalawa, samondrongo da'õ. Ba me no lafali'õ 9
ira chõra Jaso ba awõnia, ba la'efa'õ da'õ.

II. **Ba** la'anema'õ talifoesõ, lafo- 10
fanõ ba Mberoia ndra Faoelo Sila, ba zi bongi ; ba me laroegi, ba mõi ira ba zekola niha Jehoeda. **Ba** si 11
sõchi tõdõ da'õ, moroi ba zi so ba Desalonika, omasi ira lafondrondrongo daroma li, ero ma'õchõ la'aloe'aloei ba zoera, na si ndroehoe. *(Joh. 5, 39)*. Ba ato ba chõra zamati, 12
ato gõi ma'ifoe zalawa Ndrawa Heleni, ira alawe ba ira matoea. Ba me larongo niha Jehoeda, ba 13
Desalonika, wa ba Mberoia gõi i'ombacha'õ li Lowalangi Faoelo, ba mõi ira, lafawoekaisi dõdõ zato ba da'õ gõi, lafakoejoe. *(Tes. I. 2, 15)*. Ba la'anema'õ lafofanõ Waoelo 14
talifoesõ, ena'õ isawa mbewe nasi; ba torõi foeri ba da'õ Zila ba Timoteo. *(F. 16, 1)*. Ba lafasao Waoelo 15
awõnia, iroegi Natena, ba i'oroi'õ chõra, lawa'õ chõ ndra Sila Timoteo, ena'õ lata'ita'i we'amõi chõnia, ba mofanõ ira.

III. **Ba** me ibalobaloi ira ba Na- 16
tena Faoelo, ba mofõnoe bacha dõdõnia, me i'ila, no fahõna nadoe ba mbanoea. Andrõ fahoehoeo ia 17
ba zekola ba niha Jehoeda, ba ba zangata'oefi Lowalangi, ba ba kade, ero ma'õchõ, ba zi so ba da'õ. Ba 18
faloeeha chõnia gõi õsa wilosofo, efikoeraio ba sito'iko, ba lamane õsa : Hadia niwa'õ zi faweawea andrõ ? Ba so zangoema'õ : Hoelõ na sangombacha Lowalangi bõ'õ ia ; me i'ombacha'õ chõra Jesoe ba femaoso zi mate andrõ. *(Kor. I. 4, 12)*. Ba lasõbi ia, la'ohe ba hili- 19
hili Garesi, lamane : Hadia, tola marongo, hadia hoekoe si bohooe andrõ, ni'ombacha'õoe ? Si bohooe 20

sa õfarongogõ chõma, andrõ oma-
21 siga, marongo, hadia ia. Awai sa
zomasi mbanoea Natena andrõ fe-
foe, awõ niha bõ'õ, si no fate-
woe chõra, ha fangombacha ba
22 famondrongo si bohooe so. Ba ba
daloe hilihili Garesi so Waoelo, ba
imane: He ja'ami, banoea Natena!
oroma manõ chõgoe, wa no sabõlõ
23 mangata'oefi Lowalangi ami. Me
oetõrõi wamaigi sibai nifosoema-
ngemi, ba noa sa oesõndra gõi naha
wame'e soemange, nisoera jawa:
„Chõ Lowalangi si lõ ta'ila." Ba
ni'ata'oefimi andrõ, he lõ mi'ila ia,
24 da'õ ni'ombacha'õgoe chõmi. Lowa-
langi andrõ, samazõchi danõ'a ba
õsinia, fefoe, ba lõ i'onahia gosali
nifazõchi tanga niha, me no So'aja
soroego ia, ba So'aja tanõ; *(F. 7, 48);*
25 tebai gõi tefosoemange ia tanga
niha, hoelõ na mogoena chõnia hadia
ia, me no ja'ia zame'e ba niha fefoe
noso ba hanoehanoe, awõ fefoe
26 hadia ia. *(Sin. 50, 8. 9).* Ba moroi
chõnia wa no doemadao fefoe soi
niha ba goeli danõ ma'asagõrõ, si
ha samboea bõrõta; ba no i'õtõ
chõra mbongi, no ihõnagõ ihonogõi,
awõ nola nahara andrõ. *(Moz. V.*
27 *32, 8).* Ena'õ la'aloei Lowalangi,
ma atõ la'ila labababaja ia ba lasõ-
ndra, me **lõ'õ sa atõ arõoe ia chõ-**
28 **da fefoe; ba chõnia sa aoeri ita, ba**
chõnia maliwaliwa ita, ba chõnia
so ita, si mane niwa'õ zanoenõ õsa
chõmi gõi: „Nga'õtõnia sa ita."
29 Ba me no nga'õtõ Lowalangi ita,
ba lõ tola tawa'õ tõdõda, no fachili-
chili Lowalangi ba gana'a, ba ma
ba wirõ, ba ma ba gara, ba wamaedo
nifazõchi niha, ba wa'atoekania ba
ba nisõndra dõdõnia. *(Moz. I. 1, 27.*
30 *Loek. 24, 47).* Ba noa sa i'osilõ-
milagõ Lowalangi gõtõ me lõ la'ila
watahõgõ niha, ba iada'e, ba iwa'õ
ba niha fefoe wamalalini era'era,
31 gofoe heza so ira, me no i'õtõ
mbongi, ba nihoekoenia dania õsi
goeli danõ, i'atoelõ'õ wangoehoekoe,
so zangoehoekoe, si no ihonogõi,
wangoro'õ famati ba niha fefoe,
wanoesoegi ja'ia moroi ba ngai zi
mate. *(Rom. 10, 14).* Ba me larongo 32
wemaoso zi mate andrõ, ba so za'iki
õsa, ba so gõi zangoema'õ: Mafoeli
mafondrondrongo na chõoe da'õ. Ba 33
iheta ia chõra Faoelo. Ba lõ larõi 34
ia ira matoea õsa ba mamati, sa-
mõsa gõi Dionizio, salawa rafe ba
hilihili Garesi andrõ, ba samõsa
ndra alawe. Damari dõi, ba so dánõ
bõ'õ na, awõra.

FAZA 18.

I. Ba Gorindro so Waoelo. II. Mofanõ ia, isawa Nefeso ba Andriochia. III. Afolo andrõ, ba Nefeso.

I. **A**efa da'õ irõi Natena Faoelo, 1
mõi ia ba Gorindro. Ba faloecha 2
ia niha Jehoeda, Akila dõi, banoea
Wondro mbõrõta; bohooe na me
i'otarai Gitalia, awõ wo'omonia,
Ferikila dõi, me no ibe'e goroisa
kaizaro Kalaoedio, laheta ira ba
Roma niha Jehoeda fefoe; ba mõi
ia chõra. *(Rom. 16, 3).* Ba me no 3
faoma halõwõra, ba i'iagõ chõra, ba
mohalõhalõwõ ira; sanoso oloso no-
se ira. *(F. 20, 34, Kor. I. 4, 12).* Ba 4
fahoehoeo ia ba zekola, ero na loeo
sabato, ifadoehoe'õ dõdõ niha Je-
hoeda, awõ dõdõ Ndrawa Heleni.
Ba me so Zila ba Timoteo, si otarai 5
Makedonia, ba lõ aefa Waoelo ba
wamahaõ, wamadoehoe'õ ba niha
Jehoeda, wa Keriso Jesoe. *(F. 17,*
14. 15). Ba me mamadaõ ira ba me 6
manandrawa, ba i'anotogõ noecha-
nia, imane chõra: Jamõi ba hoe-
loemi ndromi! Aefado; i'otarai da'e,
ba mõido ba niha baero. *(F. 13, 15;*
20, 26). Ba mofanõ ia ba da'õ, isawa 7
nomo niha, sotõi Titio Joeso, sa-
ngata'oefi Lowalangi, si no fasinga
ba nomo zekola nomonia. Ba ma- 8
mati chõ Zo'aja Gerifo, satoea zeko-
la, awõ zoroijomonia fefoe; ba ato
mbanoea Gorindro, samondrongo,
mamati ba lafabajagõ'õ idanõ ira.

9 Ba imane So'aja ba zi bongi, ba gangilata, chõ Waoelo: Bõi ata'oefi!
10 hede manõ ba bõi bato, me **faofao ndra'o chõoe, ba lõ sombambaja ja'oegõ, ba wamakao ja'oegõ, me no ato chõgoe niha ba mbanoea da'e.** *(Jer. 1, 18. Hos. 2, 23. Joh. 10, 16).*
11 Ba dõfi a matonga i'iagõ da'õ, wamahaõ ja'ira ba daroma li Lowalangi.
12 Ba me koemandroe ba Nachaja Galio, ba maoso niha Jehoeda, ba chõ Waoelo, ha sara dõdõ, la'ohe
13 ia ba gõdo, lamane: Lõ i'o'õ goroisa da'e wondrõnisi niha ba wa-
14 ngata'oefi Lowalangi. Ba me moehede ena'õ Waoelo, ba imane Galio ba niha Jehoeda: Na so hadia ia zi lõ atoelõ, ba ma hadia ia horõ, ja'ami, niha Jehoeda, ba lõ zi lõ oefondrondrongo chõmi. *(F. 25, 18.*
15 *19).* Ba na fasosota ba wamahaõ ba ba dõi niha ba ba goroisa andrõ chõmi, ba ja'ami zamaigi; lõ edõnado oehoehoeo'õ zi manõ. *(Joh.*
16 *18, 31).* Ba ifofanõ ira ba gõdo.
17 Ba dozi lara'oe Zotene, satoea zekola, ba labago ia ba gõdo; ba lõ'õ manõ ihalõ chõnia Galio.
18 II. **Ba** me no ara na ma'ifoe Waoelo, ba i'angonasi dalifoesõ ba molojo, isaŵa danõ Ziria ba awõnia Werikila andrõ ba Akila, me no itõwõ mboenia ba Gengerea; so gamaboe'oela linia. *(F. 21. 24. Moz.*
19 *IV. 6, 9. 18).* Ba iroegi Nefeso, ba irõi ira ba da'õ, ba ja'ia, ba mõi ba zekola ba fahoehoeo ba niha
20 Jehoeda. Ba me la'andrõ i'aragõ
21 ia ba da'õ, ba lõ i'o'õ; i'angonasi sa ira ba imane: Oefoelido zoei chõmi, na omasi Lowalangi; ba molojo ia, irõi Nefeso. *(Kor. I. 4,*
22 *19. Jak. 4, 15).* Ba me no iroegi si tooe Kaizaria, ba mõi ia misi jaŵa, i'owai mbanoea, ba mõi ia misi tooe ba Gandriochia *(F. 21, 15).*
23 Ba me no ara ia ma'ifoe ba da'õ, ba mofanõ ia, ifadoro wanõrõ tanõ Galatia ba Ferigia, wanga'aro'õ tõdõ nifahaõ fefoe.

III. **Ba** mõi ba Nefeso niha Je- 24
hoeda, banoea Alesandria mbõrõta, Afolo dõinia, niha satoetoea, sabõlõ ba zoera. *(Kor. I. 3, 6).* No 25
tefahaõ ia ba lala Zo'aja; ba me no satarõ tõdõ ia, ba fahoehoeo ia, i'ombacha'õ sibai hadia ia chõ Zo'aja, Jesoe, ba ha famajagõ idanõ andrõ chõ Johane nirongonia. Ba 26
ibõrõtaigõ mangombacha ba zekola, lõ aiwõ. Ba me no larongo ia Ferikila andrõ ba Akila, ba la'ohe ia chõra ba lahaogõ na wamotochi chõnia hoekoe Lowalangi. Ba me 27
edõna isaŵa Nachaja, ba lafarooe dõdõ nifahaõ talifoesõ, lafa'ohe'õ zoera, ena'õ lafa'amõi ia chõra. Ba me no iroegi, ba itolo sibai zi no mamati, ba wa'eboea dõdõ andrõ; noa sa abõlõ ia wamoe'a niŵa'õ 28
niha Jehoeda, ba zanehe niha sato, ba i'oroma'õ moroi ba zoera, wa Keriso Jesoe. *(F. 9, 22; 17, 3).*

FAZA 19.

I. Ba Nefeso so Waoelo. II. Tandra, nifazõchinia ba da'õ. III. I'echoegõ chõnia niha Demeterio andrõ.

I. **Ba** tobali me so ba Gorindro 1
Afolo, ba iroegi si tooe Nefeso Faoelo, no itõrõ jaŵa danõ andrõ, ba
isõndra nifahaõ õsa, ba imane chõra: 2
Hadia, no mitema Geheha ni'amoni'õ, me awena mamati ami? Ba lamane chõnia: Lõ nirongoma na i so Geheha ni'amoni'õ. *(F. 10, 44).*
Ba imane chõra: Ba hadia sa da- 3
ndrõsa, ba nibajagõ idanõ ja'ami? Ba lamane: Famajagõ idanõ chõ Johane andrõ. Ba imane Faoelo: 4
Famajagõ idanõ ba wamalalini era'-era wamajagõ idanõ andrõ chõ Johane, ba no iŵa'õ ba niha wamati chõ zi so foerinia dania, famati chõ Jesoe. *(Mat. 3, 11).* Ba me larongo 5
da'õ, ba lafabajagõ'õ idanõ ira ba dõi Jesoe, So'aja. Ba me no itoefa 6
hõgõra Faoelo, tangania, ba mõi chõra Geheha ni'amoni'õ, molaoe li bõ'õ ira ba mama'ele'õ. *(F. 8, 17;*

7 *10, 44. 46).* So mato felendroea fefoe,
8 ndra matoea. Ba mõi ia ba zekola,
lõ aiwõ ia moehede, mato tõloe wawa
wa'ara fahoeohoeo ia ba ifadoehoe'õ
dõdõra ba ngawalõ mbanoea Lo-
9 walangi andrõ. Ba me so õsa za-
ngabe'e'õ tõdõra, si lõ mamati, sa-
ngo'aja lala andrõ, ba niha sato, ba
iheta ia chõra, i'oniagõ ndra nifahaõ,
ba ero ma'õchõ fahoehoeo ia ba
zekola Dirano. *(Tim. II. 1, 15.*
10 *F. 9, 2).* Ba mendroea fache zi ma-
nõ, tobali ahori larongo li Zo'aja
banoea Azia andrõ, niha Jehoeda
ba Dawa Heleni.
11 II. **B**a tenga side'ide dandra ni-
fasõchi Lowalangi tanga Waoelo;
12 *(F. 14, 3);* irege labaloegõ gõi zofõ-
chõ saefoe tanga ba lembe moroi ba
nõsinia, ba dõhõ wõchõ ba aheta
13 mbechoe si lõ sõchi. *(F. 5, 15).* Ba
latandraigõ gõi samofanõ bechoe,
niha Jehoeda, sanõrõnõrõi tanõ,
õsa, wanõtõi tõi Jesoe, So'aja, ba
zi so bechoe si lõ sõchi, lamane:
Oefõfanõ ami, ba dõi Jesoe, ni'o-
mbacha'õ Waoelo andrõ. *(Loek. 9, 49).*
14 Dafitoe ira, ono gere seboea ba niha
Jehoeda sotõi Sikoia, zolaoe da'õ.
15 Ba itema lira bechoe si lõ sõchi
andrõ, imane chõra: Aboto sa ba
dõdõgoe Jesoe, ba oe'ila Waoelo
andrõ, ba ja'ami, ba ha niha ami?
16 Ba isawa ira niha andrõ, si so be-
choe si lõ sõchi andrõ, ilawa ira,
daroea, ibago, irege moloi ira, larõi
nomo andrõ; no aheta noecha ba
17 no mesocho ira. Ba terongo da'õ
ba niha Jehoeda sato ba ba Ndrawa
Heleni, banoea Nefeso, ba ihawoei
ira fefoe fa'ata'oe, ba tesoeno sibai
18 dõi Jesoe, So'aja. *(F. 5, 5. 11).* Ba
ato zi mõi, si no mamati, ba wa-
mokai boeaboeara; la'ombacha'õ.
19 Ba ato zi no molaoe fajafaja mango-
woeloi soera andrõ ba latoenoe, ba
zanehe zato, be la'ofaja mbõlinia,
ba lasõndra, doea woeloe a lima
20 ngahõnõ ba roefia. Ba ba wa'abõlõ
Zo'aja andrõ, ba monõnõnõnõ da-
roma li, ba abõlõ. *(F. 6, 7).* Ba me 21
awai da'õ, ba iwa'õ tõdõnia Faoelo,
itõrõ Makedonia ba Achaja. we'-
amõi ba Jeroezalema, imane: Na
aefado ba da'õ, ba lõ tola lõ oe'ila
Roma gõi. *(F. 23, 11).* Ba ifowaõwaõ 22
ba Makedonia dohoetohoe dangania
andrõ, daroea, Timoteo ba Eraso,
ba tebato ia na ma'ifoe ba Azia.
(F. 17, 14. Rom. 16, 23).
III. **B**a tesao wagoeagoeasa sabõ- 23
lõbõlõ ma'ifoe, me loeo da'õ, ba
hoekoe andrõ. *(A. 9. Kor. II. 1, 8).*
So niha, toeka wirõ, Demeterio dõi- 24
nia, samazõchi famaedo gosali Gari-
temi andrõ, firõ, tenga side'ide wa-
ngaloei nawõnia toeka ibe'e. *(F.16.1),*
Ba ifaloecha'õ ira, awõ zi so halõwõ 25
ba da'õ, ba imane: Mi'ila, ja'ami
andre, ba halõwõ andrõ moroi mba-
lazoda, ba anehe ami ba mirongo, 26
tenga ha ba Nefeso, aracha ba
danõ Azia ma'asagõrõ sa'ae, ba
ato nidõnisi Waoelo andrõ niha,
nifa'eronia chõda, wangoema'õ te-
nga Lowalangi nifazõchi danga niha.
Ba tenga ha si sambalõ andrõ 27
zata'oe ita, wa lõ lakoe nifazõchida
andrõ, lõ'õ gõi ba dõdõra gosali
Lowalangi ira alawe seboea andrõ,
Aritemi, ba dania, ba tetajaigõ gõi
wa'asalawania õsa, ni'ata'oefi mba-
noea Azia fefoe, awõ niha fefoe, ba
goeli danõ ma'asagõrõ. Ba me laro- 28
ngo da'õ, ba mofõnoe sibai ira,
moe'ao ira, lamane: Eboea Garitemi
mbanoea Nefeso andrõ! Ba samba 29
banoea manõ fawoeka dõdõ, ba ha
sara dõdõ wanawa omo maimai,
fagohi ira ba lasõbi chõra ndra Gajo
Arisaro, banoea Makedonia, awõ
Waoelo. *(F. 20, 4. Kor. II. 1, 8. 9).*
Ba mõi ena'õ Waoelo ba niha sato, 30
ba lõ lafofanõ ia nifahaõ. Ba lafa- 31
tenge gõi chõnia salawa Azia, si no
fahoewoe chõnia, la'andrõ chõnia,
bõi jamoe'oroma'õ ia ba nomo mai-
mai. Ba bõ'õ sa niwa'õ zi samõsa, 32
bõ'õ niwa'õ zi samõsa, we'ao'ao;
noa sa fawoeka manõ dõdõ zowoelo

andrõ, ba sato, ba lõ la'ila, hana
33 wa owoelo ira. Awena lawã'õ Alesandro, ba hoenõ niha sato, niloeloegõ niha Jehoeda ia. Ba ifazawã dangania Alesandro, moehede ena'õ
34 ia ba niha sato, iboe'a ena'õ. Ba me larongo wa niha Jehoeda ia, ba ha sara li zato, mato doea za wa'ara, moe'ao ira: Eboea Garitemi mba-
35 noea Nefeso andrõ! Ba ihonogõ ira doeroetoeli, ba imane: He ja'ami, banoea Nefeso! Ha niha sa zi lõ mangila, wa banoea Nefeso zondrorogõ osali Garitemi seboea andrõ, awõ zatoroe andrõ moroi ba mba-
36 noea si jawa? Ba me tebai niwoe'ai da'õ, ba sahono ami ena'õ, ba bõi
37 mida'ida'i wolaoe hadia ia. Noa sa mi'ohe ba da'e niha andrõ, ba tenga soraboe gamagama ba gosali ira, ba tenga gõi sango'aja Lowalangimi.
38 Ba na so sa, ha niha ia, ni'adoegõ Demeterio ba awõnia toeka andrõ, ba lalaoe rafe ba so goemandroe,
39 faoma ndramoe'adoegõ nawõra. Ba na so hadia ia, ba mbõ'õnia, niwa'õmi, ba la'asiwai ia ba waloechata
40 satoelõ. Ata'oe sa ita, labõbõgõ chõda wolawã salawã, la'adoegõ ita, bõrõ ma'ochõ andre, me lõ chõda bõrõ wamoe'a salada ba wa'ae-
41 choe niha andre. Ba me aefa iwa'õ da'õ, ba ifofanõ zowoelo andrõ.

FAZA 20.

I. Itõrõ Makedonia Faoelo, isawã Wilifi. II. Isoesoegi Oiticho andrõ ba Deroa. III. I'angonasi zatoea mbanoea Nefeso, ba Mileti.

1 I. Ba me no moehonogõ wagoeagoeasa andrõ, ba ifakaoni'õ chõnia nifahaõ Faoelo ba ifarooe dõdõra, ba me no i'angonasi ira, ba mofanõ
2 ia, ba we'amõi ba Makedonia. Ba itõrõ danõ tánõ ba da'õ, ba oja niwa'õnia chõra famarooe dõdõ, ba
3 iroegi danõ Hela. Ba tõloe wawania ba da'õ. Ba me lafagõnaisi ia niha Jehoeda, me molojo ia ba Ziria mena'õ, ba iwa'õ tõdõnia, sõchi na itõrõ Makedonia wangawoeli. Ba 4
awõnia Zofatero, ono Wiro, banoea Mberoia ba Arisaro ba Sekoendro, banoea Desalonika, ba Gajo, banoea Ndrarebe, ba Timoteo, ba moroi ba Azia, ba Tichiko ba Terofimo. *(F. 17, 10; 19, 29).* Ba mowaõwaõ da'õ ba 5
labaloi ndra'aga ba Deroa. *(F. 16, 8).* Ba me aefa mbawa roti si lõ moe'- 6
aisõni andrõ, ba molojo ndra'aga, marõi Wilifi, ba lima bongi ndra'aga, ba machamõ ira ba Deroa, ba fitoe bongima ba da'õ.

II. Ba me loeo migoe, me owoelo 7
ndra'aga, ba wamoboto roti, ba fahoehoeo Waoelo chõra, sara wongi aefa õ edõna mofanõ ia; ba i'aragõ hoehoeonia, irege taloe mbongi. *(Kor. I. 16, 2. F. 2, 42. 46).* Ba oja 8
wandroe ba mbate'e andrõ, ba zi sagõtõ jawa, ba zowoelo ira. Ba 9
doemadao ba zandrela nono matoea, Oiticho dõi, ba mõrõ sibai, me i'aragõ hoehoeonia Faoelo, ba me no abõlõ mõrõ ia, ba aechoe tooe ia, doea gõtõ wa'alawa; ba lafazawa ia, no mate. Ba mõi tooe Waoelo, 10
ifalõgoe ia ba dotonia, italagoei, imane: Bõi mifagoeagoea, so sa nosonia. *(Sal. I. 17, 21).* Ba ifoeli ia 11
jawa, iboboto roti, ba manga, ba ara na fahoehoeo ia, irege moloeo, ba mofanõ ia. Ba la'ohe nono 12
matoea no mege, aoeri, ba tenga ha ma'ifoe terara dõdõra. Ba ja'aga, ba 13
mowaõwaõ baowo, molojo ndra'aga ba Gaso, ba wangai chõma Faoelo, ba da'õ, me no imanõ wangohonogõi, me edõna itõrõ tánõ. Ba me 14
ichamõ ndra'aga ba Gaso, ba matema ia, ba maroegi Mitilene. Ba 15
molojoga moroi ba da'õ, ba mahemoloe õ, ba maroegi gamaoedoe Chio; ba sara wongi aefa da'õ, ba masawa Zamo, ba mahemoloe õ, ba maroegi Mileti. Noa sa ihonogõi 16
Faoelo, italoe'i Nefeso, fa lõ arõrõ ia ba Azia; aõsõ ia; omasi ia ba Jeroezalema so ia na loeo wendra-

kose, na tola ichamõ. *(F. 18, 21; 21, 4. 12).*

17 III. **B**a moroi ba Mileti, ba ifatenge ba Nefeso, ifakaoni'õ zatoea
18 mbanoea. Ba me no mõi ira chõnia ba imane chõra : Mi'ila, he oewisa ba chõmi, ero ma'ŏchõ, iotarai loeo me oehoendragõ danõ Azia. *(F. 18, 19;*
19 *19, 10).* Enoni Zo'aja ndra'o, ma'ifoe lõ si fajaŵa ndra'o, mowõi daŵa hõrõgoe, ba so wanandraigõ, si gõna ndra'o, ba wamagõnaisi
20 niha Jehoeda ja'o. *(A. 3).* Mi'ila he oewisa, wa lõ nitahagoe sogoena chõmi, si lõ oe'ombacha'õ chõmi, si lõ oefobawa lala chõmi, ba zi so
21 niha sato ba jomo gõi, wamadoehoe'õ ba niha Jehoeda ba ba Ndrawa Heleni famalalini era'era chõ Lowalangi, awõ wamati chõ Zo'aja
22 ja'ita, Jesoe Keriso. Ba hiza iada'e, oesaŵa Jeroezalema, amaedola zi so ba wesoe dõdõgoe; hadia zi gõna ndra'o ba da'õ, ba lõ oe'ila, *(F. 18,*
23 *21; 19, 21),* baero nifadoehoe'õ Geheha ni'amoni'õ chõgoe, ba mbanoea misa, iŵa'õ, ibalobaloi ndra'o bõbõ ba famakao. *(F. 9, 16; 21, 4. 11).*
24 Ba lõ ba dõdõgoe nosogoe, lõ itõrõ ligoe na i, ba wango'ozoei lalagoe, awõ halõŵõgoe andrõ, nitemagoe chõ Zo'aja, Jesoe, famadoehoe'õ toeria somoeso dõdõ, toeria wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ. *(F. 21, 13).*
25 Ba hiza sa, oe'ila, lõ'õ sa'ae fa'ila bawa ita, dozi ami nitõrõgoe, wangombacha banoea Lowalangi andrõ.
26 Andrõ oefadoehoe'õ chõmi ma'ŏchõ andre, lõ horõgoe ba ndrora fefoe.
27 Lõ'õ sa nitahagoe, fa lõ oe'ombacha'õ chõmi gera'era Lowalangi
28 fefoe. **Andrõ mifaigifaigi dõdõmi, ba mifaigifaigi nikobaloi andrõ fefoe, ba nifataro Geheha ni'amoni'õ ja'ami samaigimaigi, ba wokoebaloi banoea Zo'aja andrõ, nihõlinia chõnia donia.** *(Tim. I. 4, 16. Fet. I.*
29 *5, 2).* Oe'ila, na no mofanõ ndra'o, ba so moroi baero nasoe gatoea samara'oe, si mõi chõmi, ba lõ alimagõ chõra nikoebaloi andrõ. *(Mat. 7, 16).* Ba so gõi niha si otarai 30
chõmi, solaoe hoehoeo si tefoejoe, ba wondrõnisi chõra nifahaõ. Andrõ, 31
bõi mifõrõ, mitõrõtõrõ tõdõmi: medõloe fache wa'ara, bongi ma'ŏchõ, ba lõ nibatogoe wamarooe tõdõmi, dozi ami, mowõi daŵa hõrõgoe ba
da'õ. *(Heb. 13, 7).* Ba iada'e, ba 32
oetooe'õ ami ba danga Lowalangi ba ba daroma li fa'eboea dõdõnia andrõ, chõnia, sangila manga'aro'õ tõdõmi, sangila mame'e chõmi ondrõita andrõ, awõ ni'amoni'õ andrõ
fefoe. *(F. 14, 3).* Samõsa lõ ni'a- 33
loeigoe firõ, ba ma ana'a, ba ma noecha. *(Kor. I. 9, 12. Moz. IV. 16, 15. Sam. I. 12, 3).* Mi'ila ae, tanga- 34
goe andre zangaloei sogoena chõgoe, awõ zogoena ba nawõgoe. *(F. 18, 3. Kor. I. 4, 12. Tes. I. 2, 9).* Fefoe go- 35
foe heza, ba no oe'oroma'õ chõmi, si manõ wohalõŵõ, ba nitolo zambõ fa'abõlõ, ba bõi olifoe ita niŵa'õ Zo'aja, Jesoe, me imane: „Ohahaoe dõdõ ba wame'e, moroi ba wanema."
Ba me aefa iŵa'õ da'õ, ba ibalõ- 36
doehini tooe danõ, mangandrõ ia, ba fao ira fefoe. *(F. 21, 5).* Ba 37
tobali abõlõbõlõ wege'egera fefoe, ba latalagoei mbagi Waoelo, fa'ago bawa ira chõnia. Abõlõ aboe dõdõra 38
ba niŵa'õnia andrõ, wa lõ'õ sa'ae fa'ila bawa ira. Ba lafasao ia baowo. *(A. 25).*

FAZA 21.

I. Molojo Waoelo, isaŵa Jeroezalema. II. Fama'ele'õ Nagabo andrõ. III. Iroegi Jeroezalema Faoelo. IV. Maoso chõnia niha Jehoeda, ba lakoeroe ia Dawa Roma.

I. **B**a me no ma'efa'õ ndra'aga 1
chõra, ba molojo ndra'aga, madõlõga ba Go, ba mahemoloe õ, ba maroegi Rodo, ba moroi ba da'õ, ba masaŵa
Watara. Ba me masõndra nowo, 2
si mõi ba Wõnikia, ba mõiga jaŵa ba molojoga. Ba me oroma chõma 3
Gifero, ba marõi ba gabera ba ma-

sawa Ziria, maroegi si tooe Diro;
4 ba da'õ sa labokai nõsi nowo. Ba
me faloechaga nifahaõ, ba tebatoga
ba da'õ, fitoe bongi. Ba lawa'õ chõ
Waoelo, moroi ba Geheha ni'amo-
ni'õ, bõi mõi ia misi jawa, ba Je-
5 roezalema. *(F. 11, 12; 20, 23).* Ba me
no fitoe bongima, ba mahetaga,
mofanõga, lafasaoga, dozi ira, awõ
ndra alawe, awõ ndraono, iroegi
baero mbanoea; ba mabalõdoehini
tooe danõ, baene, mangandrõga.
6 *(F. 20, 36).* Ba fabaliga, ba mõiga
baowo, ba ja'ira, ba lafoeli ira
7 mijomo. Ba ma'asiwai wolojo, ma'-
otarai ba Diro, masawa Wetolema'i,
ma'owai dalifoesõ, ba ma'iagõ chõra,
8 sara wongi. Ba mahemoloe õ, ba
mofanõga, ba maroegi Kaizaria. Ba
mõiga jomo chõ Wilifo, sangomba-
cha andrõ, awõ zi dafitoe no, ba
9 tebatoga chõnia. Ba so nononia,
õfa, ono alawe, sama'ele'õ. *(F. 2, 17).*
10 II. Ba me ara ma'ifoe ndra'aga,
ba da'õ, ba so moroi si jawa ba
Joedaia zama'ele'õ, Agabo dõi. *(F.*
11 *11, 28).* Ba mõi ia chõma, ihalõ
mbõbõ taloe Waoelo, ibõbõ gahenia,
awõ dangania, ba imane: Da'õ
niwa'õ Geheha ni'amoni'õ: Lamanõ
dania wamõbõ niha sochõ bõbõ taloe
andre niha Jehoeda, ba Jeroezalema,
ba latooe'õ ba danga niha baero.
12 *(F. 20, 23).* Ba me marongo da'õ,
ba mangandrõ ndra'aga chõ Waoelo,
awõ mbanoea da'õ, bõi mõi ia misi
jawa, ba Jeroezalema. *(Mat. 16, 22).*
13 Ba itema lima Faoelo, imane: Hadia
chõmi da'õ, wa mege'ege ami, wa
miboesi dõdõgoe? No aoha manõ
sa gõlõgoe, tenga ha ba wame'e
nibõbõ ja'o, ba wa'amate gõi, ba
Jeroezalema, na bõrõ dõi Zo'aja,
14 Jesoe. Ba me lõ i'o'õ chõma, ba
lõ'õ sa'ae moehedega, mamane:
Ja'itõrõ zomasi Zo'aja.
15 III. Ba me aefa da'õ, ba mafa'anõ
ndra'aga, ba mõiga misi jawa ba
16 Jeroezalema. Ba mõi awõma nifa-
haõ, banoea Kaizaria, õsa, solohe
ja'aga ba zi mõiga tome, chõ Me-
naso, banoea Gifero, nifahaõ si no
ara. Ba me no maroegi Jeroezalema, 17
ba omoeso dõdõ dalifoesõ, me no
soga. Ba mahemoloe õ, ba i'ohega 18
Faoelo, we'amõi chõ Jakobo, ba
ahori so zatoea. *(F. 15, 13. Gal. 1, 19).*
Ba me no i'owai ira, ba izarazara 19
wangombacha, he iwisa Lowalangi
ba niha baero, ba halõwõnia andrõ.
Ba ja'ira, me larongo, ba lasoeno 20
Lowalangi, ba lamane chõnia: Õ'ila
ga'a, ha wa'oja ngahõnõ zi no ma-
mati, ba oi la'o'õ sibai goroisa. *(F.*
15, 1). Ba no te'ombacha'õ chõra, 21
ba chõmõ andrõ, õwa'õ ba niha
Jehoeda fefoe, si fatewoe ba niha
baero, la'erogõ Moze; õwa'õ chõra,
bõi laboto nonora, ba bõi la'o'õ
gamachoita andrõ. *(F. 16, 3. Rom.*
10, 4). Ba he wisa ia? Lõ foelitõ, 22
ato zowoelo dania; larongo sa, wa
no so'õ. Ba o'õ da'e, niwa'õma 23
chõoe: Daõfa chõma niha si so
amaboe'oela li, chõra ha ja'ira, mifao 24
da'õ, fahaogõ'õ ndra'oegõ, awõra,
ba taha gahachõwa chõra, ena'õ
lafatõwõ'õ ira, ba la'ila mõtõ dozi,
wa no faja ni'ombacha'õ chõra, ba
chõmõ andrõ, ba õtõrõ sa, ba chõmõ
gõi, lala wolo'õ oroisa. *(F. 18, 18).*
Ba ba zamati niha baero andrõ, ba 25
no mafa'ohe'õ zoera, no mahonogõi,
bõi lababaja gõ nadoe ba do ba
nitõgi bagi ba fohorõ. *(F. 15, 20. 29).*
Ba ihalõ awõnia niha andrõ Faoelo, 26
ba mahemoloe õ, ba mõi ia ba gosali,
me no ifahaogõ'õ ia, awõra, i'o-
mbacha'õ wa'awai mbongi wangehao
andrõ, iroegi tedozigõ ira wame'e
soemange andrõ. *(Moz. IV. 6, 13. 14).*
IV. Ba me aracha iroegi zi fitoe 27
bongi andrõ, ba la'ila ia ba gosali
niha Jehoeda, banoea Azia, ba la'-
echoegõ niha sato fefoe, ba lara'oe
ia, moe'ao ira, lamane: He ja'ami, 28
Iraono Gizeraëli, miloeloei! da'e
niha andrõ, sondrozigõ niha, gofoe
heza so ira, wamahaõ ja'ira; bõ'õ
wamahaõnia, bõ'õ ba chõda, ba

oroisa, ba ba naha andre. Ba no i'ohe na gõi Ndrawa Heleni ba gosali, ra'iõ naha ni'amoni'õ andre
29 ibe'e. *(F. 6, 13. 14. Hez. 44, 7).* So zangila mege Terofimo, banoea Nefeso, awõnia ba mbanoea, ba lawai ni'ohe Waoelo ba gosali. *(F. 20, 4. Tim. II.*
30 *4, 20).* Ba maoso dõdõ niha, samba banoea manõ, aechoe niha, ba lara'oe Waoelo, lasõbi ia baero gosali, ba
31 la'okoesi'õ bawandroehõ. Ba laboenoe ia ena'õ, ba terongo si jaŵa chõ goemandra zi hõnõ, ba zaradadoe andrõ, no fawoeka Jeroeza-
32 lema, samba banoea manõ. Ba i'anema'õ ihalõ chõnia zaradadoe ba koemandra zi otoe, isaŵa si tooe chõra, fagohi. Ba me la'ila goemandra andrõ, awõ zaradadoe andrõ, ba labato
33 wamõzimõzi Faoelo. Ba iroegi koemandra, ihalõ ia, iŵa'õ, larate ia, doea rozi rate, ba isofoe, ha niha ia ba hadia nilaoenia. *(F. 20, 23).*
34 Ba bõ'õ niŵa'õ zi samõsa, bõ'õ niŵa'õ zi samõsa, ba niha sato andrõ. Ba me tebai irongo zi ndroehoenia, ba wagoeagoeasa andrõ, ba iŵa'õ,
35 la'ohe ba hati. Ba me iroegi nora, ba tobali la'osa'õ ia saradadoe ba
36 wa'abõlõ niha. La'o'õ sa niha sato, moe'ao ira : Nitibo'õ ia ! *(F. 22, 22.*
37 *Loek. 23, 18).* Ba me la'ohe ba hati ena'õ Waoelo, ba imane chõ goemandra : Tola oeŵa'õ chõoe da'e ? Ba
38 imane : Õ'ila li Heleni ? Tenga sa Dawa Miseraji andrõ ndra'oegõ, sangechoegõ niha, bohooe na no andrõ, solohe misa ba danõ si mate si õfa ngahõnõ niha, sange'e andrõ ?
39 Ba imane Faoelo : Niha Jehoeda ndra'odo, banoea Dareso, banoea si tetoeria ma'ifoe, ba Gilikia. Ba oe'andrõ chõoe, tehe chõgoe wehede ba
40 niha. *(F. 9, 11).* Ba me no itehe, ba i'agõ mbosi nora Faoelo, ifazaŵa dangania ba niha. Ba me no ahono sibai, ba moehede ia chõra, ba li Heberaio, imane : *(F. 12, 17; 13, 16; 19, 33).*

FAZA 22.

I. Fehede Waoelo ba niha sato. II. Ifoeli maoso dõdõra chõnia. III. Lõ labõzi ia, me banoea Roma ia.

I. „He ja'ami, ira talifoesõ ba ira 1
amagoe, mifondrondrongo wamoe'agoe ba hoeloegoe chõmi iada'e. *(F. 7, 2; 13, 26).*

(A. 3–21; Faz. 9, 1–29; 26, 9–18.)

Ba me larongo, ilaoe chõra li 2
Heberaio, ba tedooe na wa'ahonora, ba imane : *(F. 21, 40):* Niha Jehoeda 3
ndra'o, banoea Dareso, ba Gilikia, ba ba mbanoea da'e eboea ndra'o, ono zekola Gamaliëli, no la'o'õ waabe'e goroisa chõ ndra toea, wamahaõ ja'o, hoelõ zolohoe ndra'o ba ngawalõ hadia ia chõ Lowalangi, si mane ja'ami fefoe na, ma'õchõ andre. *(F. 5, 34).* No oe'osisi lala andrõ, 4
iroegi wamoenoe, no oebõbõ ndra matoea, awõ ndra alawe, ba no oe'ohe ba goeroenga. *(F. 8, 3).* No 5
si so ba mbõrõ chõgoe gere seboea, awõ zatoea mbanoea fefoe, ba nitemagoe soera ba dalifoesõ, we'amõi ba Ndramaseko, ba wolohe ba Jeroezalema gõi si so ba da'õ, nibõbõ, ena'õ te'otoe'õ ira. Ba ba wofanõ 6
andrõ, me no ahatõ ndra'o ba Ndramaseko, ba i'ozoemagõ gõna ndra'o haga sabõlõbõlõ, moroi ba mbanoea si jaŵa, so laloeo. Ba alaoe tooe ndra'o, 7
ba danõ, ba oerongo li, imane chõgoe: He Saoelo ! He Saoelo ! hana wa õgohido ? Ba oemane : Ha niha 8
ndra'oegõ, Toea? Ba imane chõgoe : Jesoe ndra'o, banoea Nazareta andrõ, nigohioe. Ba la'ila sa haga a- 9
ndrõ awõgoe fao, ba lõ larongo li zihede chõgoe andrõ. Ba oemane : 10
He oewisa, Toea? Ba imane So'aja chõgoe : Faoso, ae ba Ndramaseko, ba da'õ dania laŵa'õ chõoe fefoe nihonogõi chõoe, nilaoemõ. Ba lõ 11
oe'ila niha, ba wa'abõlõ haga no mege, la'ohe dangagoe awõgoe ba lala, ba oeroegi Ndramaseko. Ba so 12
niha, Anania dõi, sangata'oefi Lowa-

langi, solo'õ oroisa, si sõchi toeria ba niha Jehoeda fefoe, si no fatewoe ba
13 Ndramaseko. Ba mõi chõgoe da'õ, i'ondrasi ndra'o, ba imane chõgoe: He Saoelo, talifoesõ, jagõ moe'ila zoei niha! Ba i'otarai da'õ, ba oe'ila ia.
14 Ba imane: Fõna sa'ae ihonogõi Lowalangi ndra toeada, ena'õ aboto ba dõdõoe zomasi ia, ba ena'õ õ'ila zatoelõ andrõ, ba ena'õ õrongo linia,
15 na moehede ia. Me samadoehoe'õ ndra'oegõ chõnia dania ba niha fefoe, õfadoehoe'õ ni'ila hõrõoe ba
16 nirongo dõgi dalingaoe. Ba iada'e, ba hana wa ara'õ? Faoso, fabajagõ'õ idanõ ndra'oegõ ba fasasai'õ horõoe, we'angarõfi li tõi Zo'aja a-
17 ndrõ. Ba me no oefoelido ba Jeroezalema, me mangandrõ ndra'o ba gosali, ba abeta nosogoe, *(F. 9, 26)*,
18 ba oe'ila ia, ba imane chõgoe: Ta'ita'i, aliogõ, heta'õ ba Jeroezalema, me lõ'õ sa ató latema wamadoc-
19 hoe'õmõ ja'o. Ba oemane: He Toea, no la'ila, sokoeroe samati chõoe ndra'odo, samõbõzi ja'ira, ba zekola
20 misa, *(A. 4)*, ba no la'ila, sodo ba ngai, me laboenoe Zitefano andrõ, samadoehoe'õ ja'oegõ, ba omasido da'õ, ba oe'irõ'õ noecha zamoenoe
21 ja'ia andrõ. *(F. 7, 57; 8, 1)*. Ba imane chõgoe: Ae'e, ba niha baero oefatenge ndra'oegõ, ba zarõoe." *(F. 9, 15; 13, 2)*.
22 II. **Ba** lafondrondrongo chõnia irege da'õ, ba moe'ao ira, lamane: Nitibo'õ, niheta ba goeli danõ niha si manõ! tenga sa si nangea aoeri
23 ia. *(F. 21, 36)*. Ba moe'ao'ao ira, latibo'õ tooe noechara ba lafazaoemba gawoegawoe ba daloe mba-
24 noea. Ba iŵa'õ koemandra, la'ohe ba hati ia, i'oroi'õ, labõzi, ba wanechegõ ja'ia, ena'õ irongo, hadia mbõrõ, wa lamanõ we'ao'ao ba chõnia andrõ.
25 III. **Ba** me no labõbõ ia ba geoe, ba wamõzi ja'ia, ba imane Faoelo chõ goemandra zi otoe, si so ba da'õ: Hadia, Tola mibõzi manõ mba-

noea Roma, he lõ moehoekoe? *(F. 16, 37; 23, 27)*. Ba me irongo da'õ 26
koemandra zi otoe andrõ, ba mõi ia moe'ombacha'õ chõ goemandra zi hõnõ, imane: Hadia nilaoemõ? Banoea Roma sa niha da'õ. Ba mõi 27
goemandra zi hõnõ andrõ, imane chõ Waoelo: Ombacha'õ chõgoe, hadia, banoea Roma ndra'oegõ? Ba imane: Ja'ia. Ba imane koemandra: Ja'odo 28
andre, ba no eboea oebe'e ana'a, fa banoea andrõ ndra'o. Ba imane Faoelo: Ba ja'odo, ba i'otarai toemboe ndra'o. Ba i'anema'õ labõhõi 29
ia sanechegõ ja'ia ena'õ. Ba ata'oe gõi goemandra, me no irongo, wa banoea Roma ba me no irate. Ba 30
mahemoloe õ, me edõna irongo zi ndroehoe, hadia nibe'e niha Jehoeda horõnia, wangadoegõ ja'ia, ba ifa'-efa'õgõ rate, ba i'oroi'õ faloecha gere seboea, awõ zalaŵa rafe seboea fefoe, ba i'ohe mitooe Waoelo, ifasao chõra.

FAZA 23.

I. Ba rafe seboea so Waoelo.
II. Laboenoe ia ena'õ niha Jehoeda.
III. La'ohe ia ba Kaizaria, chõ goemandroe Felisi.

I. Ba inehegõ zalaŵa rafe seboea 1
Faoelo, ba imane: He ja'ami, ira talifoesõ! Lõ sinegoe dõdõgoe chõgoe, ba wolo'õ chõ Lowalangi, iroegi ma'õchõ andre. *(F. 22, 1; 24, 16)*. Ba 2
iŵa'õ ere seboea, Anania, ba zi so ba da'õ, lafalisi mbawania. Ba ima- 3
ne chõnia Faoelo: Ifalisi dania ndra'-oegõ Lowalangi, bagolõ nilaoe betoea! Doemadao ndra'oegõ wangoehoekoe ja'o, dali goroisa, ba õsawõ goroisa, wangoema'õ, labõzi ndra'o. *(Mat. 23, 27)*. Ba lamane si so ba 4
da'õ: Hadia, õtandraŵaisi gere seboea andrõ chõ Lowalangi? Ba ima- 5
ne Faoelo: Lõ oe'ila, wa ere seboea ia, ga'a. Si manõ sa ba zoera: „Bõi tandraŵaisi zatoea mbanoeami." *(Moz. II. 22, 28)*. Ba me i'ila Faoelo, sadoekaio õsa 6

ba farizaio õsa, ba moe'ao ia ba zalawa rafe seboea, imane: He ja'ami, ira talifoesõ! Farizaio ndra'odo, ono warizaio; fanõtõna femaoso zi mate andrõ mbõrõ, wa tehoekoe
7 ndra'odo. *(F. 22, 3; 26, 5).* Ba me no iwa'õ da'õ, ba tobali fagoeagoea ira, warizaio zadoekaio, ba fabali
8 dõdõ zato. Niwa'õ zadoekaio, ba lõ femaoso ba lõ mala'ika ba lõ bechoe zi mate; ba faoma sa fadoehoe dõdõ
9 warizaio ba da'õ. *(Mat. 22, 23).* Ba tobali fagoeagoeasa sabõlõbõlõ, ba maoso zangila amachoita õsa, farizaio, fasoso ira, lamane: Ma'ifoe lõ masõndra horõ niha da'õ; ba he wisa, na no hoemede chõnia mbechoe zi mate, ba ma mala'ika? *(F.*
10 *25, 25; 5, 39).* Ba me no abõlõbõlõ wagoeagoeasa, ba ata'oe goemandra, lasila Waoelo, ba iwa'õ mõi mitooe zaradadoe, ba wamadõni ja'ia chõra,
11 wolohe ba hati. Ba ba zi bongi andrõ, ba mõi chõnia Zo'aja, imane: Bõi ata'oefi! Hoelõ si mane famadoehoe'õoe hadia ia chõgoe ba Jeroezalema, si manõ gõi wamadoehoe'õoe dania ba Roma, lõ tola lõ'õ. *(F. 18, 9; 19, 21).*

12 II. **Ba** me no moloeo, ba lafagõlõgõlõ ira bõrõ niha Jehoeda, la'elifi ira, lõ manga ira ba lõ labadoe nidanõ, irege no laboenoe Waoelo.
13 Tõra õfa woeloe ira, sangelifi ja'ira
14 ba da'õ. Mõi ira chõ ndra ere seboea ba ba zatoea mbanoea, lamane: No ma'elifi sibai ndra'aga, lõ mababaja hadia ia gõ, irege no maboenoe
15 Waoelo andrõ. Andrõ mifawa'õgõ chõ goemandra, ja'ami, awõ zalawa rafe, jamoefa'ohe'õ ia mitooe chõmi, hoelõ na edõna mirongo sibai na, hadia ia chõnia; ba matarogõ sa'ae,
16 ba wamoenoe ja'ia, ba lala. Ba me irongo wamagõnaisi andrõ ono mbene'õ Waoelo, ba mõi ia ba hati,
17 i'ombacha'õ chõ Waoelo. Ba hoemede Waoelo chõ goemandra zi otoe, imane chõnia: Ohe chõ goemandra zi hõnõ nono matoea andre, so niwa'õnia chõnia. Ba i'ohe chõ 18
goemandra zi hõnõ, imane: No moehede chõgoe Waoelo andrõ, nikoeroe, i'andrõ chõgoe, oe'ohe chõoe nono matoea andre, so niwa'õnia chõoe.
Ba idõni dangania koemandra, i'ohe 19
ba zi ha ja'ira, ba isofoe chõnia:
Hadia niwa'õoe chõgoe? Ba imane: 20
No mamagõlõ niha Jehoeda, ba wangandrõ chõoe, ena'õ õfa'ohe'õ mitooe chõra ba rafe mahemoloe Waoelo andrõ, hoelõ na edõna lazofoezofoe na ena'õ, hadia ia chõnia.
Andrõ bõi fati lira; latarogõ sa'ae 21
ia, tõra õfa woeloe niha, banoeara, no la'elifi ira, lõ manga ira ba lõ labadoe nidanõ, irege no laboenoe ia. Ba noa sa'ae lafa'anõ ira, ba labaloi niwa'õoe.

III. **Ba** ifofanõ nono matoea a- 22
ndrõ koemandra, iwa'õ chõnia, bõi i'ombacha'õ, gofoe ha õchõ, wa no ibokai chõnia da'õ. Ba daroea ifa- 23
kaoni'õ koemandra zi otoe, ba imane: Mifa'anõ zaradadoe, doea ngaotoe, ba we'amõi ba Kaizaria, awõ zi fakoedo, fitoe ngafoeloe, ba doea ngaotoe zanoho, na mõrõ niha; ba 24
ndra moe'asogõ koedo, ba wamakoedo Faoelo andrõ, ba lahaogõ wolohe ja'ia chõ goemandroe Felisi. Ba 25
ifazõchi zoera, imane: „Kalaoedio 26
Lisia chõ goemandroe Felisi si sõchi
sibai tõdõ, ja'ahowoe! Niha andrõ, 27
nira'oe niha Jehoeda, niboenoera mena'õ, no oe'efa'õ, me sodo awõ zaradadoe, me no oerongo, wa banoea Roma ia. *(F. 21, 33 22, 25).*
Ba oesofoe mena'õ mbõrõ wanga- 28
doegõra ja'ia, ba oe'ohe ba rafe chõra. *(F. 22, 30).* Ba oesõndra, 29
fagoeagoeasa ba goroisa chõra mbõrõ, wa la'adoegõ ia, ba lõ fangadoe bõrõ wamoenoe, ba he bõrõ worate ja'ia. *(F. 18, 14. 15).* Ba me no 30
moe'ombacha'õ chõgoe, so ba chõra zamagõnaisi niha andrõ, ba no oefa'ohe'õ ia chõoe, ba no oewa'õ gõi ba zangadoe andrõ, ndramoe'ombacha'õ chõoe." *(F. 24, 8).* Ba 31

lahalõ sa'ae Waoelo saradadoe no mege, la'o'õ niŵa'õ chõra, la'ohe ia
32 ba Gandrifati, ba zi bongi. Ba mahemoloe õ, ba lafatenge awõnia zi fakoedo andrõ, ba lafoeli ira ba hati.
33 Ba me no laroegi Kaizaria da'õ, ba labe'e ba danga goemandroe zoera no mege, ba la'ohe gõi chõnia
34 Waoelo. Ba me no ibaso zoera, ba isofoe, ha banoea ia, ba me irongo,
35 wa banoea Gilikia, *(F. 22, 3)*, ba imane: Oesechegõ dania ndra'oegõ, na no so gõi zangadoegõ ja'oegõ andrõ. Ba i'oroi'õ, ba gõdo Herode lataha Waoelo.

FAZA 24.

I. La'adoegõ Waoelo niha Jehoeda, chõ Welisi. II. Iboe'a ba hoeloenia. III. Latahataha manõ Waoelo.

1 I. **Ba** lima bongi aefa da'õ, ba mõi misi tooe gere seboea andrõ, Anania, awõ zatoea mbanoea õsa, awõ zi fahoehoeo andrõ, Teretoelo; ja'ira zi mõi chõ goemandroe, ba
2 wangadoegõ Faoelo. Ba lafakaoni'õ ia, ba ibõrõgõ wangadoegõ ja'ia
3 Teretoelo, imane: Ohahaoe sibai dõdõma barõ mbawaoe, ba wa'oja manõ zi sõchi ba mbanoea andre, me no sõchi dõdõoe chõra, ja'oegõ Felisi, si sõchi sibai tõdõ, lõ mabini'õ, gofoe heza soga, lõ mama-
4 lõmalõ; ma'andrõ saoha gõlõoe. Ba fa lõ oerõrõ ndra'oegõ, ba oe'andrõ chõoe, õfondrondrongo chõma ma'i-
5 foe, ba wa'ebolo dõdõoe andrõ. Noa sa masõndra, wa no fõchõ seboea niha andrõ, samagoea manõ niha Jehoeda andrõ fefoe, ba goeli danõ misa, ma'asagõrõ; satoea zi faehoe hoekoe andrõ, banoea Nazareta, ia.
6 *(F. 17, 6)*. Noa sa gõi itandraigõ i'ohe ba gosali zalacha, ba no ma-
7 ra'oe ia, ba so moroi si jaŵa Lisia andrõ, koemandra, abõlõ ira, ba
8 lafadõni ba dangama. Chõnia tola õrongo fefoe mbõrõ wangadoegõma
9 ja'ia, na õsofoe. *(F. 23, 30)*. Ba lanõnõ niha Jehoeda, lafadoehoe'õ niŵa'õnia.

II. **Ba** itema lira Faoelo, me ifa- 10
zaŵa dangania chõnia koemandroe, tandra wa tola moehede ia, imane: Me oe'ila, no ara, ha me oega fache sa'ae, sangoehoekoe ndra'oegõ ba mbanoea andre, ba lõ aiwõ ndra'o wamoe'a ba hoeloegoe esoeanõ andrõ chõgoe, me tola õsofoe, wa lõ tõra 11
felendroea wongi, me sodo moroi si tooe, me mõido ba Jeroezalema, ba wangandrõ. Ba lõ ni'ilara ja'o ba 12
gosali, wa fahoehoeo ndra'o ba niha bõ'õ, ba ma mangechoegõ niha, ba lõ'õ gõi ba zekola ba lõ'õ gõi ba mbanoea misa. *(F. 25, 8)*. Ba tebai 13
gõi la'ombacha'õ chõoe nibõbõgõra chõgoe iada'e. Ba lõ oebini'õ chõoe 14
da'õ, wa oetõrõ lala da'õ, niŵa'õra si faehoe hoekoe, wamosoemange Lowalangi ndra toeama, wamati fefoe nisoera ba zoera goroisa ba ba zoera zama'ele'õ. *(F. 26, 22 b. t.)*. Ba so chõgoe wanõtõna chõ Lowa- 15
langi, si so chõra gõi, wa so wemaoso zi mate, he satoelõ, ba he si lõ atoelõ. *(F. 26, 6–8. Dan. 12, 2)*. **Andrõ oeforege gõi, lõ mamalõmalõ,** 16
fa lõ itegoedo tõdõgoe, he ba chõ Lowalangi, ba he ba niha. *(F. 23, 1; Kor. II. 1, 12)*. Ba noa sa mõido, 17
me no ara, ba wolohe ame'ela ba mbanoeama, ba ba wame'e soemange; *(F. 21, 24. Rom. 15, 25 b. t.)*; 18
ba da'õ la'ila sa ndra'o niha Jehoeda õsa, banoea Azia, me oetõrõ wangehao andrõ, ba gosali, tenga ba zi no ato niha, ba tenga ba wagoeagoeasa; *(F. 21, 27)*; ja'ira zi 19
lõ tola lõ so ba da'e chõoe ena'õ, ba wangadoe, na so hadia ia gesoeanõgoe chõra. Ma ndramoeŵa'õ da'e, 20
hadia nisõndrara si lõ atoelõ, me sodo ba rafe seboea; atõ na ba zi 21
samboea li andrõ, niŵa'õgoe, me sodo chõra ba da'õ no, me oemane: Femaoso zi mate mbõrõ, wa tehoekoe ndra'o chõmi ma'õchõ! *(F. 23, 6)*.

III. **Ba** ifazaŵa chõra mbongi 22

Felisi, me no aboto ba dõdõnia he wisa lala da'õ, ba imane: Na mõi mitooe Lisia, koemandra andrõ, ba oesofoe da'õ chõmi. *(F. 23, 26).*
23 Ba iwa'õ chõ goemandra, latarogõ Waoelo, lahaogõ chõnia, ba bõi latenawa, na so zi mõi ngoningoninia, sahatõ chõnia. *(F. 27, 3; 28,*
24 *16).* Ba lõ ara tõ, ba mõi Welisi, awõ Deroesila, fo'omonia, niha Jehoeda, ifakaoni'õ Waoelo, ifondrondrongo chõnia wamati andrõ chõ
25 Keriso Jesoe. Ba me itõrõ linia wa'atoelõ dõdõ ba fa bõi mohorõ ba fangoehoekoe andrõ dania, ba tokea Welisi, ba imane: Ofanõ iada'e, igamõi lõ arõrõwagoe dania, ba oefakaoni'õ ndra'oegõ. *(F. 10, 42).*
26 Ba idõnadõna gõi ba da'õ, ibe'e chõnia gana'a Faoelo; andrõ asese ifahalõ'õ, ba wahoehoeosa chõnia.
27 Ba me no iroegi mendroea fache, ba te'ali Welisi, Forokio Feso wangalinia. Ba omasi Welisi, eboea dõdõ niha Jehoeda chõnia, ba irõi foeri Waoelo, nirate. *(F. 25, 9. 14).*

FAZA 25.

I. Isechegõ Waoelo Feso. II. I'oroma'õ chõ Agerifa.

1 I. Tõloe bongi Weso ba danõ, ba mõi ia misi jawa ba Jeroezalema, moroi ba Kaizaria. *(F. 24, 27; 23,*
2 *23).* Ba la'ondrasi ia ere seboea ba salawa niha Jehoeda, ba chõ Waoelo andrõ, la'andrõ chõnia, *(F. 24, 1),*
3 fa'eboea dõdõnia chõra lawa'õ, ena'õ ifahalõ'õ mijawa ba Jeroezalema; laboenoe ia ba lala, dõdõra. *(F. 23,*
4 *15).* Ba iwa'õ chõra Feso, tetahataha Waoelo ba Kaizaria ba ja'ia gõi,
5 ba alio ifoeli ia ba da'õ. Ba ha niha sa zalawa ba chõmi, iwa'õ, ba ndrafao we'amõi misi tooe, ba wangadoegõ niha da'õ, na so hadia ia
6 zalania. *(Kor. 1. 4, 13; F. 17, 6).* Ba mato wãloe bonginia chõra, foeloe bongi zara sibai, ba mõi ia misi tooe ba Kaizaria, ba sara wongi aefa da'õ, ba doemadao ia ba dadaoma zangoehoekoe, ba i'oroi'õ Waoelo. *(F. 21, 28 b. t.).* Ba me so 7
ia, ba lafasoei ia niha Jehoeda, si no mõi mitooe, si otarai Jeroezalema, oja ngawalõ labõbõgõ chõnia sala seboea, si tebai la'oroma'õ nga-
mohi, *(F. 24, 13),* me iboe'a ba 8
hoeloenia Faoelo; lõ nisawõnia oroisa ba niha Jehoeda, iwa'õ, ba lõ horõnia ba gosali ba lõ'õ gõi chõ
kaizaro. *(F. 24, 12; 28, 17).* Ba omasi 9
Weso, na eboea dõdõ niha Jehoeda chõnia, ba itema li Waoelo, imane: Hadia, omasi'õ mõi misi jawa ba Jeroezalema, na ba da'õ tehoekoe ndra'oegõ, ba zi so ja'o, ba zala
andrõ? Ba imane Faoelo: Fõna 10
dadaoma zangoehoekoe chõ kaizaro so ndra'o, lõ tola tenga ba da'e tehoekoe ndra'o. Lõ horõgoe ba niha Jehoeda, noa sa aboto sibai ba dõdõoe gõi. *(F. 22, 28).* Ba so 11
atõ horõgoe, ba na no oelaoe hadia ia, bõrõ wamoenoe ja'o, ba lõ oewõsiwõsido, na niboenoe ndra'o. Ba na faja nibõbõgõ da'e chõgoe, ba tebai labe'e boeala ndra'o chõra. Oefoeli chõ kaizaro. *(F. 26, 32).*
Awena fahoehoeo Weso ba nawõnia 12
ba rafe, ba imane: Chõ kaizaro no õfoeli, ba chõ kaizaro mõi'õ *(F. 27, 24).*

II. Ba lõ ara foeri õ, ba mõi ba 13
Kaizaria razo, Agerifa ba Berenike (ngambatõnia), ba wangondrasi
Feso. Ba me ara ma'ifoe ira ba 14
da'õ, ba i'ombacha'o Feso hoehoeo andrõ ba chõ Waoelo, chõ razo andrõ, imane: So niha nirõi Welisi
foeri, nikoeroe. La'ondrasido ere 15
seboea ba satoea mbanoea ba niha Jehoeda, me sodo ba Jeroezalema, ba chõnia, la'andrõ wame'e hoekoe
chõnia. Ba oe'ombacha'õ chõra, tenga 16
hoekoe ba Ndrawa Roma, la'etoe'õ manõ hoekoe niha, na lõ lafatoetoe wawa ira oea zangadoe ni'adoegõ, na lõ moefolala chõnia wamoe'a ba hoeloenia nibõbõgõ chõnia. Ba me no fa- 17
loecha ira ba da'e, ba ma'ifoe lõ oe'-

aragõ, ha sara wongi, ba moedadaodo ba dadaoma zangoehoekoe, ba oe'o-
18 roi'õ niha andrõ. Ba me so zangadoegõ ja'ia, ba ma'ifoe lõ la'ila la'omba-
19 cha'õ sala, nidõnadõnagoe, ha fagoea-goeasa ba wamosoemangera Lowalangi la'ombacha'õ, salania, ba ba chõ Jesoe andrõ, si no mate, niŵa'õ Waoelo no ifoeli aoeri. *(F. 23, 29;*
20 *26, 8. 23).* Ba me lõ oe'ila he oewisa ba hoehoeo andrõ ba da'õ, ba oesofoe chõnia, na edõna mõi ia ba Jeroezalema, na andrõ lahoekoe ia ba
21 da'õ. Ba me i'andrõ Faoelo lataha ia, irege i'etoe'õ hoekoe kaizaro, ba oe'oroi'õ, lataha ia, irege oefa'ohe'õ
22 ia chõ kaizaro. Ba imane Agerifa chõ Weso: Omasido oerongo gõi niŵa'õ niha andrõ. Imane: Mahe-
23 moloe tola õrongo. *(Loek. 23, 8).* Ba sara wongi aefa da'õ, ba so Agerifa ba Berenike, eboea sibai lachõmi, mõi ira ba kato, awõ goemandra, awõ zalaŵa mbanoea, ba i'oroi'õ
24 Feso, la'ohe Waoelo. Ba imane Feso: He razo, Agerifa, ba ja'ami fefoe, si so ba da'e, awõma! Mi'ila da'e; no mangandrõ chõgoe niha Jehoeda sato ba chõnia, ba Jeroezalema ba ba da'e gõi, moe'ao ira,
25 tenga ni'orifi sa'ae. *(F. 22, 22).* Ba me no aboto ba dõdõgoe, lõ horõnia, bõrõ wamoenoe ja'ia, ba me no ifoeli gõi chõ kaizaro, ba no oehonogõi, lafa'ohe'õ ia. *(F. 23, 9).*
26 Ba lõ nirongogoe si ndroehoe, ba chõnia, nisoeragoe chõ zochõ ja'ita, ena'õ. Andrõ no oefasao ia chõmi, ba ofõna chõoe, ja'oegõ razo Agerifa, ena'õ faloechado nisoera, na no
27 moesechegõ. *(F. 26, 3. 27).* Ba dõdõgoe sa, tenga lala, na tafa'ohe'õ nikoeroe ba lõ ta'ombacha'õ mbõrõ wangadoegõ ja'ia. *(F. 25, 9. 14).*

FAZA 26.

I. Hoehoeo Waoelo chõ Agerifa, awõ II. niŵa'õ Agerifa.

1 I. Ba imane Agerifa chõ Waoelo: Latehe chõoe, õboe'a ba hoeloemõ. Awena ifazaŵa dangania Faoelo, iboe'a ba hoeloenia, imane: *(Mat. 10, 18).* He razo, Agerifa, omoeso 2 dõdõgoe, me tola oeboe'a ba hoeloegoe ma'õchõ andre, fõnaoe, fefoe nibõbõgõ niha Jehoeda chõgoe. Me 3 no õ'ila sibai fefoe hoekoe ba niha Jehoeda, awõ nifadõni andrõ, ba oe'andrõ chõoe, bologõ dõdõoe, wamondrongo chõgoe. Boeaboeagoe 4 i'otarai iraono ndra'o, nilaoegoe i'otarai mbõrõta, ba chõma ba Jeroezalema, ba no la'ila niha Jehoeda fefoe; *(F 22, 3 b. t. Gal. 1, 13 b. t.);* me no la'ila ndra'o, i'otarai fõna 5 sa'ae (na edõna ira lafadoehoe'õ), wa no oe'o'õ wondrege wa'abe'e hoekoe, ba wamosoemange Lowalangi ba chõda, wa farizaio ndra'odo. *(F. 23, 6).* Ba iada'e, ba lahoekoe 6 ndra'o, bõrõ wanõtõna amaboe'oela li andrõ, nifaboe'oe Lowalangi chõ ndra toeada, *(F. 13, 32; 28, 20),* ni'aloei zi felendroea toea chõma, 7 fogamõ ja'ia, bongi ma'õchõ la'owõlõ'õlõgõ wamasoemange Lowalangi ba da'õ. Fanõtõna da'õ mbõrõ, ja'oegõ razo, wa la'adoegõ ndra'odo niha Jehoeda. *(F. 24, 14. 15).* Hadia wa lawa'õ ba chõmi, tebai 8 fadoehoe dõdõ niha, na isoesoegi zi mate Lowalangi? *(F. 4, 2).* Noa 9 sa oewa'õ tõdõgoe, ni'abõlõgõ wangõhõndrõgõ tõi Jesoe, banoea Nazareta àndrõ. Ba oelaoe sa gõi 10 ba Jeroezalema; ba ato ni'amoni'õ nibe'egoe ba goeroenga, nitehe ndra ere seboea chõgoe; ba na laboenoe ira, ba manehe ndra'odo. *(F. 22, 20).* Ba ba zekola misa fefoe, ba asese 11 oelaoe mbalõgoe chõra, oeforege chõra, irege manandrawa ira, si lõ awawõ wõnoegoe chõra, ba oegohi ira, oeroegi gõi mbanoea baero. Ba 12 mõido ba Ndramaseko, ba zi manõ, no latehe chõgoe ira ere seboea, no labe'e zoera. Ba laloeo, ja'oegõ razo, 13 ba oe'ila ba lala, moroi ba mbanoea si jawa haga, abõlõ moroi ba haga loeo, ifasoei ndra'odo, awõ zi fao

14 chõgoe ba lala. Ba alaoega tooe ba danõ; ba oerongo li, sihede, imane chõgoe ba li Heberaio: He Saoelo! He Saoelo! hana wa õgohido? Afõchõ chõoe, na fabõrõ'õ ba doeko-
15 toeko andrõ. *(F. 9, 3 b. t.)*. Ba oemane: Ha niha ndra'oegõ, Toea? Ba imane So'aja: Jesoe ndra'o,
16 nigohioe. Ba faoso, zizio. Andrõ oe'oroma'õ ndra'o chõoe, ba wangohonogõi ja'oegõ enoni ba samadoehoe'õ ni'ila hõrõoe, awõ ni'oroma'õgoe chõoe dania. *(F. 22, 15. Gal.*
17 *1, 12)*. Ba oe'efa'õ ndra'oegõ ba danga mbanoeami ba ba danga niha baero, ba nifatengegoe ja'oegõ, *(F.*
18 *22, 21. Jer. 1, 8. 18. 19)* ba wamokai hõrõra, ena'õ larõi zõgõmigõmi, ba ena'õ lafoeli ira ba haga, ena'õ larõi wa'abõlõ Gafõcha, ba lafoeli ira chõ Lowalangi, ena'õ latema wangefa horõ ba ondrõita andrõ, awõ ni'amoni'õ andrõ, wamati chõgoe. *(Jes. 42, 7. Kol. 1, 12–14. F. 20, 32)*.
19 Andrõ lõ oe'ositengagõ gangilata andrõ, soroi soroego, ja'oegõ razo
20 Agerifa, *(Gal. 1, 16)*, mangombacha ndra'o, si ofõna ba mbanoea Ndramaseko ba ba Jeroezalema ba ba danõ Joedaia ma'asagõrõ ba ba niha baero, ena'õ lafalalini gera'erara ba ena'õ lafoeli ira chõ Lowalangi, wanga'asogõ boeaboea si nangea boeaboea wamalalini era'era.
21 *(F. 9, 20; 28, 29; 20, 21)*. Da'õ mbõrõ, wa lara'oe ndra'o niha Jehoeda, me sodo ba gosali, wa latandraigõ wamoenoe ja'o. *(F. 21, 30. 31)*.
22 Ba me no itolodo Lowalangi, andrõ sodo irege ma'õchõ andre, ba mamadoehoe'õ ndra'o ba ndraono ba zatoea; lõ ni'ombacha'õgoe hadia ia baero niwa'õ zama'ele'õ andrõ, saloea dania, ba he baero niwa'õ Moze,
23 *(Loek. 24, 44 b. t.)*, **wa nifakao Keriso, awõ wa no ja'ia zi fõfõna ba wemaoso zi mate andrõ, sangombacha dania haga ba mbanoea da'e, ba ba niha baero.** *(Loek. 24, 26 b. t.; 2,*
24 *32. Kor. I. 15, 4. 20. F. 13, 47)*. Ba me imanõ wamoe'a ba hoeloenia, ba imane Feso, eboea linia: Owõhõ'õ Faoelo! ifowõhõ ndra'oegõ soera, soja sibai andrõ. Ba imane Faoelo: 25
Tenga sowõhõ ndra'o, ja'oegõ, Feso si sõchi! si ndroehoe niwa'õgoe, soroi ba dõdõ. I'ila sa da'õ razo, ba 26
zi lõ aiwõdo moehede; tebai manõ fadoehoe dõdõgoe. so ba da'õ zi lõ irongo mege; tenga sa ba zi tobini telaoe da'õ no. *(Joh. 18, 20)*. Hadia, 27
ja'oegõ razo, Agerifa, fadoehoe dõdõoe ba niwa'õ zama'ele'õ andrõ? Oe'ila, fadoehoe. Ba imane Agerifa 28
chõ Waoelo: Lõ arõoe tõ, ba tobali niha Keriso ndra'o, õbe'e. Ba imane 29
Faoelo: Mangandrõ ndra'o chõ Lowalangi ena'õ; he arõoe, ba he lõ arõoe, ba ena'õ tenga ha ja'oegõ, ena'õ dozi samondrongo chõgoe ma'õchõ andre tobali si mane ja'odo andre, baero rate andre. *(F. 28, 20)*.

II. **B**a maoso razo, awõ goema- 30
ndroe, awõ Mberenike andrõ, awõ zidadao ba da'õ ba ngaira *F. 25, 23)*. Laheta ira, fahoehoeo, ba la- 31
mane: Lõ nifazõchi niha andrõ bõrõ wamoenoe, ba he bõrõ worate ja'ia. *(F. 25, 11)*. Ba imane Agerifa chõ 32
Weso: Tola ni'efa'õ niha andrõ, na lõ nifoelinia chõ kaizaro mena'õ.

FAZA 27.

I. Lafolojo Waoelo, la'otarai Kaizaria, laroegi Melite. II. Bade, ba aboto nowo.

I. **B**a me no moehonogõi, molojo 1
ndra'aga ba Gitalia, ba labe'e Waoelo, awõ nikoeroe tánõ bõ'õ õsa, ba danga goemandra zi otoe, Joelio dõinia, koemandra zaradadoe andrõ chõ kaizaro. *(F. 25, 12. 21)*. Ba mõiga ba nowo Gaderamiti, 2
sedõna molojo ba mbanoea Azia misa, ba molojoga; awõma Garisaro, banoea Makedonia, banoea Desalonika. *(F. 19, 29)*. Ba mahemo- 3
loe õ, ba maroegi Zidona. Ba eboea dõdõ Joelio chõ Waoelo, fahoeohoeo ia chõnia, itehe chõnia mõi ia chõ

zi fahoewoe chõnia ba latolotolo ia.
4 *(F. 24, 23).* Ba aefaga ba da'õ, ba
matõrõ tooe Gifero, me angi moroi
5 fõna. Ba me no matõrõ nasi tánõ
ba Gilikia ba tánõ ba Wambilia,
ba maroegi si tooe Mira, ba Likia.
6 Ba da'õ isõndra koemandra andrõ
nowo Alesandria, sanaŵa Italia, ba
7 i'ohega ba da'õ. Ba me ara lõ sõ-
chisõchi wolojo, me afõchõ wondroe-
gi Kenido, me lõ ibe'ega angi, ba
matõrõ tooe Gereta, tánõ ba Zalo-
8 mone. Ba afõchõ wanõrõ singa
hoelo, ba maroegi naha sotõi „la-
boea si sõchi", ba zahatõ banoea
9 Lasaia. Ba no ara, ba no ata'oe
niha wolojo, me no aefa gõi mba-
ŵa wamoni, ba ifangelama ira Faoe-
loe, *(Kor. II. 11, 26. Moz. III. 23,*
10 *27 b. t.),* imane chõra: He ja'ami,
oe'ila, gõna ita famakao ba fa'a-
te'ala seboea ba wolojo andre, te-
nga ha ba nowo ba ba nõsinia, ba
11 nosoda gõi. Ba ifondrondrongo koe-
mandra niŵa'õ doeroemoedi, awõ
niŵa'õ nakoda, moroi ba niŵa'õ
12 Waoelo. Ba lõ sõchi laboea andrõ,
ba wombaloi fa'aefa mbaŵa deoe,
ba ato zomasi ahetaga ba da'õ, ma
tola maroegi Wõnika, ba wombaloi
fa'aefa mbaŵa deoe; laboea ba Ge-
13 reta da'õ, tánõ ba gaechoela. Ba me
angi moroi raja, si lõ abõlõbõlõ, ba
lawai tola niŵa'õra andrõ, ba ladõni
zao ba lahatõ'õ ira, wanõrõ singa
Gereta.
14 II. **B**a lõ ara, ba ilaboe tawoejoe
15 nangi, sotõi timoe kadoeo. Ba gõna
ba nowo ba tebai ilaŵa nangi, ba
mabõhõli, ba te'oloi'õ manõ ndra'-
16 aga. *(Sin. 107, 25 b. t.).* Ba me ma-
tõrõ hoelo side'ide, sotõi Kalaoeda,
ba ma'ifoe tõ, ba tebai masõbi
17 doendraha. Ba lasõbi jaŵa da'õ, ba
lafake wangaró andrõ, labõbõ nowo.
Ba ata'oe ira tosake ba goso ene
andrõ, ba laboenoe lojo, ba te'oloi'õ
18 manõ nowo. Ba me iforege chõma
angi, ba mahemoloe õ, ba latibo'õ nõsi
19 nowo. Ba doea wongi aefa da'õ ba
latibo'õ gamagama ba nowo tangara.
(Jon. 1, 5). Ba me ara lõ oroma loeo 20
ba lõ oroma ndrõfi, ba me iforege
bade sabõlõbõlõ, ba ma'ifoe lõ'õ
sa'ae madõnadõna aoeri ndra'aga.
Ba me no ara lõ si manga, ba mõi 21
chõra Waoelo, imane: He ja'ami
fefoe, ni'o'õ sa mena'õ niŵa'õgoe no,
fa bõi aheta ita ba Gereta, fa lõ
gõna ita famakao andre, awõ wa'-
ate'ala andre. Ba iada'e, ba oe'a- 22
ndrõ chõmi, bõi miboesi dõdõmi,
lõ'õ sa tekiko ami, ha niha ami, ha
owo zafoefoe dania. Noa sa mõi 23
chõgoe me owi mala'ika Lowalangi
andrõ, sochõ ja'o, ba si no mõido
enoni gõi, *(F. 5, 19),* ba no imane 24
chõgoe: Bõi ata'oefi, Faoelo, lõ tola
lõ õroegi kaizaro, ba hiza, no ibe'e
boealania chõoe Lowalangi fefoe
nawõoe solojo. *)F. 23, 11; 9, 15).*
Andrõ, bõi miboesi dõdõmi, ja'ami 25
fefoe! Fadoehoe sa dõdõgoe chõ Lo-
walangi, itõrõ, si mane niŵa'õ chõgoe.
Ba lõ'õ sa tola lõ tosake ita ba hoelo. 26
(F. 28, 1). Ba me no feleõfa bongi 27
sa'ae te'oloi'õ manõ misa ndra'aga ba
nasi Aderia, ba taloe mbongi, ba
laŵa'õ ono nowo, te ahatõ danõ.
Ba lalaoe wanoe'a wa'abacha, ba 28
doea woeloe ngarõfa. Ba me no
molojo ma'ifoe tõ, ba lafoeli lalaoe,
ba felelima ngarõfa. Ba ata'oe ira, 29
ma tosake ba gara, ba latibo'õ zao
moroi ba gi'o nowo, õfa, ba omasi
ira, na moloeo. Ba la'aloei ono nowo 30
woloi moroi ba nowo, ladada ba
nasi doendraha, fangoema'õra la-
tibo'õ zao, moroi ba mbagi nowo;
ba imane Faoelo chõ goemandra 31
andrõ ba ba zaradadoe andrõ: Na
aheta da'õ ba nowo, ba tebai aoeri
ami. Awena la'eŵa daŵitaŵi doe- 32
ndraha saradadoe, la'echoegõ si tooe.
Ba gasagasa wa'amoloeo, ba ifarooe 33
dõdõra fefoe Faoelo, ba wemanga
gõra, imane: No feleõfa bongi ma'-
õchõ mon ba ombaloi ami, ba lõ si
manga, ma'ifoe lõ ni'ami. *(Sin. 102,*
5). Andrõ oe'andrõ chõmi, mi'ã 34

gõmi, fangorifimi sa da'õ; sara mboe
sa lõ'õ ba hõgõmi fefoe saechoe.
35 *(Loek. 21, 18).* Ba me aefa iŵa'õ
da'õ, ba ihalõ roti, i'aohasi gõlõ
Lowalangi, fõnara fefoe, iboboto ba
ibõrõtaigõ manga. *(Mat. 14, 19).*
36 Awena terara dõdõra fefoe ba la'ā
37 gõi gõra. Ba doea ngaotoe a fitoe
ngafoeloe a õnõ ndra'aga fefoe ba
38 nowo andrõ. Ba me no aboeso ira
õra, ba lakaohasi nowo, latibo'õ si
39 tooe mbalazo, ba nasi. Ba me mo-
loeo, ba lõ la'ila watahõgõ danõ
andrõ. Ba la'ila zadõni asi, si so
ene, ba mamagõlõ ira, ba da'õ la-
40 dõlõ nowo, na tola. Ba la'eŵa zinali
zao, larõi ba nasi, ba fao ba da'õ
gõi latoto'õ mbõbõ gamoeri andrõ,
latawĩ lojo saboe, tánõ ba nangi
41 ba la'angamoerisi baene nowo. Ba
me gõna ba doere, ba ləsakeni, ba
tetaroe sa mbagi, lõ maliŵaliŵa,
ba aboto gi'o ba wa'abõlõ ndroeloe.
42 *(Kor. II. 11, 25).* Ba mamagõlõ za-
radadoe, ba wamoenoe nikoeroe
andrõ, fa bõi moloi, na so zolangi,
43 sanaŵa ene ena'õ. *(F. 16, 27).* Ba
edõna i'orifi Waoelo koemandra
andrõ, ba itenaŵa ira, ba iŵa'õ,
ofõna latibo'õ ira ba nasi sangila
44 molangi, ba wogamõ tanõ, ba tánõ
bõ'õ, ba ba wafa õsa ba ba gamotola
nowo õsa. Ba tobali ahori aoeri ira
ba zi manõ, lachamõ danõ.

FAZA 28.

I. Nilaoe Waoelo ba Melite. II. Iroegi Roma. III. Tetaha ia ba da'õ ba mangombacha ia.

1 I. **B**a me no aefaga ba wamakiko
andrõ, ba marongo, Melite dõi hoelo
2 andrõ. *(F. 27, 26. 39).* Ba eboea si-
bai dõdõ niha bõ'õ andrõ chõma,
la'eboea'õ galitõ, ba lafonaha ndra'-
aga fefoe, me no ilaboe teoe ba me
3 o'afoega. *(Kor. II. 11, 27).* Ba me
ira'oei zandra'oe nono geoe Faoelo,
ba wame'e ba galitõ, ba hiza goelõ,
soloi ba wa'aoechoe galitõ, ira'oe
4 danga Waoelo. Ba me la'ila niha
andrõ goelõ andrõ, sanaŵanaŵa ba
dangania, ba faoma lamane chõ
nawõra: Oroma, wa sange'e niha
andrõ, iboenoe ia „solaoe balõ", he
ŵa'ae no aefa ia ba nasi. *(Loek. 13,*
2; Moz. V. 32, 24; Amos. 9, 3). Ba 5
ifazaoemba ba galitõ goelõ andrõ,
ba lõ gõna ia hadia ia, safõchõ.
(Mar. 16, 18). Ba labalobaloi, ma 6
abao, ba ma i'ozoemagõ manõ alaoe
tooe, ia ba mate. Ba ara labalobaloi,
ba la'ila, lõ hadia zafõchõ, si gõna
ia, ba tobali, Lowalangi ia laŵa'õ.
(F. 14, 11). Ba ba zahatõ ba mba- 7
noea andrõ motanõ goemandroe
hoelo andrõ, Foebelio dõinia. Ba
ifa'amõiga chõnia, tõloe bongi
wa'ara ibe'ebe'e gõma, wa'obõwõ.
Ba mofõchõ nama Woebelio andrõ, 8
achõmõ ba mendro daloe. Ba mõi
chõnia si bacha Waoelo, mangandrõ,
itoefa tanga zofõchõ, ifadõhõ wõchõ.
(Mat. 8, 14; Jak. 5, 14 b. t.). Ba me 9
aefa da'õ, ba mangondra gõi zofõ-
chõ bõ'õ ba hoelo andrõ, ba tefa-
dõhõ wõchõra. *(Mat. 4, 24).* Ba 10
lafosoemange sibai ndra'aga, ba me
mofanõga, ba labe'e zogoena chõma.

II. **B**a tõloe waŵa, ba molojoga, 11
ba nowo si no mombaloi fa'aefa
mbaŵa deoe ba hoelo andrõ, moroi
ba Alesandria, sotandra sifaero
andrõ. Ba manaoga ba Zirakoeso, 12
tõloe bongima ba da'õ. Ba me no 13
mafasoei, ba maroegi Regio. Ba sara
wongi aefa da'õ, ba ilaoe angi
moroi raja, ba mahemoloe õ, ba
maroegi Woeteoli. Faloechaga dali- 14
foesõ ba da'õ, ba la'andrõ chõma,
ma'iagõ chõra, fitoe bongi; ba ma-
roegi sa'ae Roma. *(F. 21, 4).* Ba so 15
moroi ba da'õ dalifoesõ, me no
larongo ndra'aga, lafaondragõ ndra'-
aga ba Gafiforo ba ba Daretabene.
Ba me i'ila da'õ Faoelo, ba isoeno
Lowalangi ba terara dõdõnia. *(Rom.*
1, 10 b. t.). Ba me no maroegi Roma, 16
ba latehe chõ Waoelo, samboea na-
hania, awõnia zaradadoe samõsa,
sanaro ja'ia. *(F. 23, 11; 27, 3).*

17 III. Ba tõloe bongi, ba ifaloecha'õ Faoelo zatoea niha Jehoeda, si so ba da'õ. Ba me so ira, ba imane chõra: He ja'ami, ira talifoesõ, he ŵa'ae lõ horõgoe ba chõda, ba he ŵa'ae lõ si sala ndra'o ba hoekoe ndra toea, ba no labõbõ ndra'o ba Jeroezalema, ba no labe'e ba danga Ndrawa Roma ndra'odo. *(F. 25, 8).*
18 Ba la'efa'õ ndra'o mena'õ da'õ, me no lasechegõ, me lõ hadia ia mbõrõ wamoenoe ja'o chõgoe. *(F. 26, 32).*
19 Ba me mamadaõ niha Jehoeda, ba lõ lala bõ'õ chõgoe, baero wamoeli chõ kaizaro, tenga sa taŵa'õ so ni'adoegõgoe talifoesõgoe. *(F. 25,*
20 *11. 12).* Da'õ sa mbõrõ, wa oefakaoni'õ ami, ena'õ oe'ila ami, ba fahoehoeodo chõmi: fanõtõna Ndraono Gizeraëli andrõ sa mbõrõ, wa terate ndra'o rate andre. *(F. 26, 6*
21 *b. t. Tim. II. 1, 16).* Ba lamane chõnia: Lõ'õ sa nitemama soera, ba chõmõ, moroi ba Joedaia, ba lõ'õ gõi si mõi dalifoesõ, sangombacha
22 hadia ia zi lõ sõchi ba chõoe. Ba niŵa'õma, sõchi marongo chõoe, he wisa gera'eraoe; ba zi faehoe hoekoe andrõ sa, ba no marongo, tefadaõ manõ niŵa'õra, fefoe gofoe heza so ira. *(F. 24, 5. 14. Loek. 2, 34).*
23 Ba la'õtõ chõnia mbongi, ba ato zi mõi chõnia ba zi mõrõ ia. Ba ibotochi chõra mbanoea Lowalangi andrõ ba ifadoehoe'õ dõdõra chõ Jesoe, moroi ba goroisa Moze ba moroi ba zoera zama'ele'õ, i'otarai si hoelõ wongi, iroegi tánõ owi. *(F. 18, 5 b. t.; 19, 8. Loek. 24, 27).*
Ba so õsa zi fadoehoe tõdõ ba ni- 24
ŵa'õnia, ba so gõi zi lõ mamati. *(F. 17, 4; 14, 4).* Ba me lõ ha sara 25
dõdõ, ba mofanõ ira, me iŵa'õ zamboea li Faoelo, me imane: Doehoe niŵa'õ Geheha ni'amoni'õ, ni'ombacha'õ Jesaja, sama'ele'õ andrõ, chõ ndra toeami, *(Fet. II. 1, 21),* me imane: „Ae ba niha andrõ, 26
ba õmane: Mirongo tõgi dalingami, ba lõ'õ manõ aboto ba dõdõmi, ba anehe hõrõmi, ba lõ'õ manõ mi'ila geloeaha. *(Jes. 6, 9 b. t. Mat. 13, 14 b. t.).* Noa sa abe'e 27
dõdõ niha andrõ ba no afisofiso dõgi dalingara, ba hõrõra, ba no lafakikoe, fa lõ la'ila hõrõra, fa lõ larongo tõgi dalingara, fa lõ aboto ba dõdõra, fa lõ lafoeli ira, fa lõ oe'orifi ira." **Ba ja'aboto ba** 28
dõdõmi, no tefa'ohe'õ ba niha baero wangorifi andrõ, chõ Lowalangi, ba mamondrongo gõi da'õ. *(F. 13, 46 b. t.).* Ba me aefa iŵa'õ, ba mofanõ 29
niha Jehoeda, wa'abõlõ wasosotara chõ nawõra. Ba alo'o mendroea 30
fache Waoelo ba nomo andrõ niwawalõnia, ba ifa'amõi fefoe zi mõi jomo chõnia. Itoeriagõ mbanoea 31
Lowalangi ba ifahaõ niha ba doeria Zo'aja, Jesoe, ma'ifoe lõ aiwõ ia ba lõ moetenaŵa. *(Efes. 6, 18–20).*

Soera Waoelo andrõ

ba mbanoea

ROMA.

FAZA 1.

I. Fangowai. II. Hoemoeloe dõdõ Waoelo, ba we'amõi chõra. III. Fa'abõlõ doeria somoeso dõdõ andrõ. IV. Horõ niha baero.

1 I. Faoelo zanoera da'e, enoni Keriso
Jesoe, nikaoni sinenge, nitoejoe, ba
wangombacha toeria somoeso dõdõ
andrõ chõ Lowalangi, *(Gal. 1, 10. 15*
2 *b. t. Hal. zin. 9, 15)*, nifafaboe'oe'õnia
fõna ba zama'ele'õ andrõ chõnia,
ba zoera ni'amoni'õ, *(Tit. 1, 2. 3.*
3 *Loek. 24, 44)*, toeria Nononia andrõ.
Ma'oewoe Dawido ba nga'õtõ niha,
4 *(Hal. zin. 2, 30; 13, 23)*, nifataro Ono
Lowalangi, nibe'e fa'abõlõ, dali Ge-
heha ni'amoni'õ, moroi ba wemaoso
moroi ba ngai zi mate: Jesoe Keriso,
So'aja ja'ita. *(Hal. zin. 13, 33. 34.*
5 *Joh. 10, 36. Fet. 1. 3, 18)*. Chõnia no
tatema wa'eboea dõdõ, awõ halõwõ
zinenge, ba wanga'asogõ folo'õ fa-
mati andrõ, ba niha fefoe, ba wa-
ngeboea tõinia andrõ. *(F. 15, 15–19.*
6 *Efes. 3, 8 b. t.)*. Ba zi te'oe'oe gõi
ami, nikaoni Jesoe Keriso; *(F. 9, 24)*
7 ba ni'omasi'õ Lowalangi andrõ fefoe,
nikaoni andrõ, ni'amoni'õ, si so
ba Roma. Jafaloecha ami wa'eboea
dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ chõ Na-
mada Lowalangi ba chõ Zo'aja ja'ita,
Jesoe Keriso! *(Kor. 1. 1, 2. 3)*.

8 II. Si fõfõna, ba oesoeno Lowa-
langigoe andrõ, dali Jesoe Keriso,
ba chõmi fefoe, me no tetoeriagõ
wamatimi andrõ ba goeli danõ ma'a-
sagõrõ. *(F. 16, 19. Kor. 1. 1, 4 b. t.*
Tes. 1. 1, 2. 8). Irongo sa ligoe Lo- 9
walangi, si mõido enoni tõdõgoe,
ba wangombacha toeria somoeso
dõdõ andrõ chõ Nononia andrõ, wa
lõ teboelõ itõrõ tõdõgoe ami. *(Fil.*
1, 8). Lõ aetoe oe'andrõ, na manga- 10
ndrõ ndra'o, ma atõ salõfõgoe sa-
moeza, ma aoha gõlõ Lowalangi,
mõi ndra'o chõmi. *(F. 15, 23, 32; Hal.*
zin. 19, 21). Hoemoeloe sa dõdõgoe 11
wamaigi ja'ami, ena'õ oefa'ema chõ-
mi ma'ifoe, ame'ela Geheha, ba wa-
ngabe'e ja'ami, *(Tes. 1. 3, 10)*, ja'ia 12
na terara dõdõgoe gõi awõmi, ba
chõmi andrõ, bõrõ wa no faoma
samati ita, he ja'ami, ba he ja'o.
(Amaed. 11, 25). Ba tebai oebini'õ 13
chõmi, ja'ami ira talifoesõ, wa
no asese oewa'õ tõdõgoe, mõido
chõmi — ba no tetabi ndra'o
iroegi da'e — ena'õ oesõndra ba
chõmi gõi mboea ma'ifoe, si mane
ba niha bõ'õ gõi. *F. 15, 22)*. So'õmõ 14
ndra'odo, he ba Ndrawa Heleni,
ba he ba zi tenga Dawa Heleni,
he ba zatoeatoea, ba he ba zi lõ
atoeatoea. *(Kor. 1. 1, 22–24)*. A- 15
ndrõ si manõ wa'edõna dõdõgoe,
na balazi ndra'o, wangombacha
toeria somoeso dõdõ andrõ, ba chõ-
mi gõi, ba Roma. *(Hal. zin. 28, 31)*.

III. **Lõ'õ sa ailado ba doeria** 16
somoeso dõdõ andrõ; noa sa fa'-
abõlõ Lowalangi ia, ba wangorifi
samati andrõ fefoe, ba niha Je-
hoeda oea ba ba Ndrawa Heleni
gõi. *(Tim. II. 1, 8–12. Sin. 119,*

46. Kor. I. 1, 18. Hal. zin. 13, 46).

17 **Tefa'ele'õ sa ba chõnia wa'atoelõ dõdõ chõ Lowalangi, moroi ba wamati ba ba wamati zoei loealoea, si mane si so ba zoera: „Ba wamati isõndra wa'aoeri satoelõ tõdõ."** *(F. 3. 21 b. t. Hab. 2, 4).*

18 IV. Tefa'ele'õ sa moroi ba zoroego wõnoe Lowalangi ba golalõwa andrõ ba ba zi lõ atoelõ andrõ fefoe, ba niha, sanaisi si doehoe ba wa lõ atoelõ andrõ, *(F. 2, 5–8.*

19 *Heb. 10, 26 b. t.)*, me no oroma ba chõra zi tola ta'ila chõ Lowalangi; noa sa ifa'ele'õ chõra Lowalangi.

20 *(Hal. zin. 14, 17; 17, 25 b. t.)*. La'ila sa tõdõra, ba nifazõchinia, zi lõ oroma andrõ, amoeatania, i'otarai wamazõchi danõ'a, fa'abõlõnia andrõ, si lõ aetoe ba fa'alowalanginia, fa lõ famoe'a chõra. *(Sin. 8. 2 b. t.*

21 *19, 2 b. t. Jes. 40, 26)*. Me no aboto ba dõdõra Lowalangi ba me lõ ni'olowalangira ja'ia, wanoeno ja'ia, ba me lõ ni'andrõra saoha gõlõ chõnia me no arõrõ dõdõra ba waja ba me no tobali ogõmigõmi dõdõra, sambõ era'era andrõ. *(Efes.*

22 *4, 17. Sin. 50, 23)*. Me no satoeatoea ira, lawa'õ, ba no tobali, sambõ tõdõ ira. *(Jer. 10, 14. Kor. I. 1,*

23 *19 b. t.)*. Ba no lafalalini, no labõhõli lachõmi Lowalangi andrõ, si lõ teboelõ, ba no labe'e salahinia chalachala wamaedo niha si matemate ba chalachala wamaedo wofo ba chalachala wamaedo zaliwaliwa ba danõ si õfa ahe, awõ zanana andrõ. *(Moz. V. 4, 16 b. t. Sin. 106,*

24 *20)*. Andrõ no ibõhõli ira Lowalangi, fa la'o'õ wangisõ dõdõra andrõ, si ta'oenõ andrõ, ena'õ te'o'aja nõsira andrõ, *(Hal. zin. 14, 16. Sin. 81, 13. Tes. I. 4, 4. 5),*

25 ja'ira andrõ, si no mamalalini si doehoe andrõ chõ Lowalangi, ba waja, si no mamosoemange nifazõchi andrõ, si no mangarõfi li ja'ia, moroi ba wamosoemangera samazõchi, moroi ba we'angarõfi li da'õ, nisoeno iroegi zi lõ aetoe. Jadoehoe. Andrõ no ibõhõli ira Lowalangi, 26
fa la'o'õ wangisõ si lõ sõchi: he ira alawe chõra, no labõhõli lala, ba no lasalahini si tenga lala. *(Moz. III 18, 22 b. t.)*. Ba si manõ gõi ndra 27
matoea, no labõhõli lala wa'oroedoe ba ndra alawe, ba no tesao wa faoma la'isõ nawõra, tobali no lahorõni ndra matoea ira matoea, ba no latema zi nangea loeora ba wa'eloengoera andrõ, ba nõsira. *(Kor. I. 6, 9.)*. Ba me no lõ ba 28
dõdõra wa'aboto ba dõdõra Lowalangi, ba no iloeloe ira Lowalangi, ena'õ la'o'õ gera'era si lõ gõna ba wolaoe si lõ tola; no a'oi so zi 29
lõ atoelõ fefoe, awõ walõsõchi, awõ wa'afaito, awõ wa'omasi gana'a, no fahõna wa'afõchõ dõdõ, awõ wange'e, awõ wagoeagoeasa, awõ wa'oneche, awõ walimosa, *(Efes. 5, 3*
b. t. Gal. 5, 19 b. t.), samatoma- 30
tooe awõra ira ba sanandrawaisi ba si lõ omasi Lowalangi ba sangosiwawõi awõra ba si fajawa ba samahocha ba samachai si lõ sõchi ba si lõ molo'õ li zatoea, *(Tim. II. 3,*
2 b. t.); ba sambõ era'era ba si fa- 31
rõi ba sabe'e tõdõ ba si lõ ahachõ tõdõ. La'ila sa hoekoe Lowalangi 32
andrõ, wa no hoekoe famoenoe hoekoe zolaoe si manõ, ba tenga ha fa lalaoe da'õ, omasi na gõi ira, na so zolaoe si manõ, niha bõ'õ.

FAZA 2.

I. Fa'atoelõ dõdõ Lowalangi. lõ eboea dõdõnia zamboeana, II. Si so horõ gõi niha Jehoeda.

Andrõ tebai õboe'a ba hoeloemõ, 1
ja'oegõ ono niha, ha niha ndra'oegõ sangoehoekoe awõnia; hoekoemõ õ'etoe'õ, na õhoekoe dánõ bõ'õ; faoma sa nilaoemi, ja'oegõ sangoehoekoe. *(F. 3, 9–19; 14, 10. Sam. II.*
12, 5. Joh. 8, 7). Noa sa ta'ila, wa 2
satoelõ wangoehoekoe Lowalangi solaoe si manõ. Ma õwai, aefa ndra'- 3
oegõ ba boekoe andrõ, nifatõrõ

Lowalangi, ja'oegõ niha, sangoehoekoe solaoe si manõ, na no faoma nilaoemi? *(Sin. 50, 16–22).* Ma õ'ositengagõ wa'abõlõ wa'eboea dõdõnia ba fanahania tõdõnia ba fa'ebolo dõdõnia, ba lõ õ'ila, wa ifarooe'õ ba wamalalini era'era fa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ? *(Loek. 13, 2 b. t. Fet. II, 3, 9. 15. Joed. 4).* Ba ba wa'abe'e dõdõoe andrõ ba ba wa lõ edõna'õ õfalalini gera'era dõdõoe, ba õhõna chõoe wõnoe ba mbawa wõnoe andrõ, ba mbawa wama'ele'õ fangoehoekoe satoelõ andrõ, chõ Lowalangi: *(Job. 36, 13),* idozigõ dania niha wamasoelõni boeaboeara; *Fam. 22. Mat. 16, 27. Kor. II. 5, 10. Jer. 17, 10);* ibe'e wa'aoeri si lõ aetoe ba zanaoe õlõ ba mboeboea si sõchi, wangaloei lachõmi ba soemange ba fa lõ tekiko, ba ba zi lõ atoelõ tõdõ, si lõ molo'õ si doehoe, solo'õ si lõ atoelõ, ba fõnoe ba bachoebachoe dõdõ. *(Tes. II. 1, 8 b. t.).* Famakao ba fa'aboe dõdõ ba niha fefoe, samazõchi si lõ sõchi, ofõna ba niha Jehoeda, ba ba Ndrawa Heleni gõi. *(Loek. 12, 47. 48. Mat. 11, 22).* Ba lachõmi ba soemange ba fa'ohahaoe dõdõ ba zolaoe si sõchi, fefoe, ofõna ba niha Jehoeda ba ba Ndrawa Heleni gõi *(F. 1, 16).*

Ba Lowalangi, ba lõ'õ sa famaigi ba wa niha. *(Moz. V. 10, 17. Hal. zin. 10, 34).*

Ha wa'ato sa ita samazõchi horõ, lõ oroisa, ba tetibo gõi, lõ oroisa, ba ha wa'ato zamazõchi horõ, si so oroisa, ba dali goroisa wangoehoekoe ja'ira. *(F. 1. 32. Joh. 5, 45).*

(Tenga sa samondrongo oroisa zatoelõ fõna Lowalangi, ha solo'õ oroisa niwa'õ satoelõ. *(Joh. 1. 22. 25. Loek. 10, 25 b. t. Joh. I. 3, 7).*

Ba na lalaoe niwa'õ ba goroisa, to'oea ja'ira, niha baero, si lõ oroisa, ba tobali oroisa ira chõra, ja'ira, si lõ oroisa, *(Sin. 147, 20),* tobali la'oroma'õ, wa no moesoera ba dõdõra niwa'õ ba goroisa andrõ, ba fao wamadoehoe'õ dõdõra, awõ wa faoma la'adoeadoegõ nawõra era'erara, ba he wa faoma laboe'aboe'a ba hoeloe nawõra). *(F. 1, 19. Heb. 8, 10).*

Oroma dania na loeo ifahoekoe'õ dania Lowalangi chõ Keriso Jesoe zi tobini ba dõdõ niha, si mane niwa'õgoe, wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ. *(Mat. 25, 31). Kor. I. 4, 5. Sin. 90, 8).*

II. Ba niha Jehoeda ndra'oegõ õwa'õ, ba õdõnadõna ba goroisa, ba õsoeno ndra'oegõ ba chõ Lowalangi, *(Jes. 58, 2. Mich. 3, 11).* No aboto ba dõdõoe zomasi ia, no õtimba tõdõoe hezo zi sõchi, me no nifahaõ ba goroisa ndra'oegõ. *(Fil. 1, 10).* Õwa'õ tõdõoe solohe tanga zaoe'a ndra'oagõ, sohagaini si so ba zogõmigõmi, *(Mat. 15, 14),* samamaha sambõ era'era, samahaõ iraono, si so dali wangila ba dali zi doehoe, ba goroisa: ba ja'oegõ samahaõ niha tánõ bõ'õ, ba hadia, lõ õfahaõ ndra'oegõ? Ja'oegõ, sangoema'õ ba niha, bõi managõ, ba managõ'õ? (*Mat. 5. 23, 3. 4. Sin. 50, 16 b. t.).* Sangoema'õ, bõi mohorõ, ba mohorõ'õ? Sangogorofi adoe, ba õ'anagõi ira ba gosali? *(Joh. 8, 9).* Ja'oegõ, sanoeno ja'oegõ ba goroisa, ba õ'o'aja Lowalangi wanawõ oroisa? „Bõrõ sa ami, watetandrawaisi dõi Lowalangi ba niha baero", itõrõ zi so ba zoera. *(Jes. 52, 5. Hes. 36, 20–23).* Mogoena sa wamoto andrõ, na õ'o'õ goroisa, ba na sanawõ oroisa ndra'oegõ, ba tobali botolõ zi no moeboto andrõ chõmõ. *(Jer. 4, 4. Kor. I. 7, 19. Moz. V. 10, 16).* Ba na itõrõ lala goroisa si lõ moeboto andrõ, ba tenga no tobali amaedola zi no moeboto mbotolõ andrõ chõnia? *(Kol. 2. 11. Gal. 5, 6).* Ba ihoekoe ndra'oegõ dania si to'oea lõ moeboto, solo'õ oroisa andrõ, ja'oegõ andrõ, sanawõ oroisa, he no so zoera, ba he no moeboto ndra'oegõ. Tenga sa da'õ niha Jehoeda, si no niha Jehoeda wamaigi

niha, ba tenga gõi da'õ wamoto, ni'ila hõrõ, ba nõsi niha. *(F. 9, 6 b. t.* 29 *Joh. 8, 39).* Ha si no niha Jehoeda ba zi tobini ba famoto tõdõ, na dali Geheha; si tenga dali niŵa'õ ba zoera. Na so zi manõ, ba tenga nisoeno niha, no nisoeno Lowalangi. *(Moz. V, 30, 6. Fil. 3, 3).*

FAZA 3.

I. Famoe'a na so zamadaõ. II. Faoma gõna ira hoekoe, he niha Jehoeda, ba he niha baero. III. Ha ba wamati faloecha ira wa'omasi Lowalangi ira.

1 I. **Ba** hadia zi tohoede ba niha Jehoeda, ba hadia goena wamoto
2 andrõ? *(F. 2, 25).* Eboea sa, gofoe he wisa wamaigida. Si fõfõna oea, wa no moebe'e ba dangara daroma li Lowalangi andrõ. *(F. 9, 4 b. t. Hal. zin. 7, 38. Moz. V. 4, 7 b. t.*
3 *Sin. 147, 19).* Ma he wisa? na so õsa zi lõ mamati, hadia, iwoe'ai wa lõ farõi Lowalangi wa lõ mamati ira? *(F. 11, 1. 2. 29. Tim. II. 2. 13).*
4 Tenga si manõ. Fozoenia, ba si ndroehoe Lowalangi ba sofaja niha fefoe, itõrõ zi so ba zoera: „E n a'õ s a t o e l õ n d r a'o e g õ, l a ŵ a'õ, b a n i ŵ a'õ o e a n d r õ, b a e n a'õ m õ n a n d r a'o e g õ, n a l a h o e k o e'õ." *(Sin. 116, 11; 51, 6. Moz.*
5 *IV. 23, 19).* Ba na i'aro'õ wa'atoelõ Lowalangi wa lõ atoelõ ita, ba hadia niŵa'õda? Hadia, si lõ atoelõ Lowalangi, na ifatõrõ wõnoe? (tõdõ
6 niha niŵa'õgoe). *(F. 9, 14).* Tenga si manõ. Na si manõ ena'õ, ba he iwisa Lowalangi wangoehoekoe õsi
7 goeli danõ? *(Moz. I, 18, 25).* Ba na tedooe wa'adoehoe Lowalangi andrõ, ba wajagoe andrõ, fangeboea lachõminia, ba hadia wa lafatõrõ na
8 chõgoe hoekoe zamazõchi horõ? Ba tenga itõrõ, na latandraŵaisi ita, na so õsa zangoema'õ, no maŵa'õ: „Datalaoe zi lõ sõchi, ena'õ si sõchi loealoeania." Si nangea nihoekoe zi manõ. *(F. 6, 1. 2).*

II. **Ba** he wisa? No tohoede ita? 9
Tenga sa ja'ia manõ. Noa sa mege ta'adoegõ ira, he niha Jehoeda, ba he Dawa Heleni, wa no a'oi sawoejoe horõ ira, *(F. 1. 2. Gal. 3, 22),* itõrõ zi so ba zoera: „Lõ s a t o e l õ tõdõ, 10 s a m õ s a l õ'õ, *(Sin. 14, 1–3),* lõ 11 s a t o e a t o e a, lõ s a n g a l o e i s i b a i Lowalangi. No a h o r i 12 f a b a l i i r a, n o f a t o e t o e m a n õ, l õ g o e n a r a. l õ s o l a o e s i s õ c h i, s a m õ s a l õ'õ, L e w a t õ s o b a w a d õ l õ t õ l õ- 13 r a, l a l a o e f a l i m o l e l a r a, s õ f o e g o e l õ n o s o b a m b e w e r a. *(Sin. 5, 10. 140, 4).* B a 14 m b a w a r a b a n o f a h õ n a w a n g e l i f i b a f a t i o e s a, *(Sin. 10, 7),* a h e r a, b a n o a l i o l i o 15 b a w a n g e'e, *(Jes. 59, 7. 8),* b a 16 l a l a r a, b a n o s o w a m a k i k o, a w õ w a'a b o e d õ d õ; l a l a 17 w a'o h a h a o e d õ d õ a n d r õ, b a l õ s a b o t o b a d õ d õ r a, F a n g a t a'o e f i L o w a l a n g i 18 b a l õ'õ, f a m e t a h õ r a." *(Sin. 36, 2).* Ba no ta'ila, fefoe hadia ia 19 niŵa'õ ba goroisa, ba ba chõra teŵa'õ si so barõ mbawa goroisa, ena'õ nifa'afoe mbawara fefoe ba ena'õ mo'õmõ chõ Lowalangi dozi niha ba goeli danõ. Bõrõ wa samõsa 20 lõ niha niŵa'õ satoelõ, fõnania, ba wolo'õ oroisa andrõ. Soroi ba goroisa sa, ba fa'aboto ba dõdõ horõ. *(Gal. 2, 16. Sin. 143, 2. F. 7, 7 b. t.).*

III. **Ba** noa sa'ae to'ele wa'atoelõ 21 dõdõ chõ Lowalangi, baero goroisa, nifadoehoe'õ goroisa ba nifadoehoe'õ zama'ele'õ andrõ, *(F. 1, 17. Hal. zin. 10, 43),* fa'atoelõ dõdõ chõ Lowa- 22 langi soroi ba wamati chõ Jesoe Keriso, ba zamati andrõ fefoe; **lõ'õ sa fa'afaehoe.** *(Fil. 3, 9; Kor. II. 5, 21; F. 10, 10. 12).* **Noa sa** 23 **ahori mamazõchi horõ ira, ba lõ'õ sa si sõchi toeriara chõ Lowalangi.** *(Raz. I. 8, 46).* **Ba saoha gõlõ wa** 24 **iŵa'õ Lowalangi satoelõ ira, fa'aboea dõdõnia, bõrõ wangõhõli andrõ, ba**

chõ Keriso Jesoe, *(Hal. zin. 13, 38 b. t.; Efes. 2, 8 b. t.),* nifataro Lowalangi hõli, ba ndronia andrõ, balazi wamati, ba wangoroma'õ fa'atoelõ dõdõnia, bõrõ wa no i'osilõmilagõ horõ fõna, *(Moz. II. 25. 17; Heb. 4, 16; Hal. zin. 17, 30),* gõtõ wa'ebolo dõdõ Lowalangi, ba wangoroma'õ fa'atoelõ dõdõnia ba gõtõ da'e, ena'õ satoelõ ia ba ena'õ satoelõ gõi, iŵa'õ, zamati chõ Jesoe. *(F. 8, 3. 4).* Ba heza so chõda wanoeno ja'ita? Lõ'õ sa ja'ia. Hadia lala? Hadia, balazi mboeaboea? Tenga. No lala wamati andrõ. *(F. 4, 2; 8, 2).* **Ba da'õ niŵa'õda, bõrõ wamati, wa satoelõ niha iŵa'õ Lowalangi, baero wolo'õ oroisa.** *(Gal. 2, 16. Hal. zin. 13, 38. 39).* Ma ha Lowalangi niha Jehoeda Lowalangi? Tenga Lowalangi niha baero gõi? Ja'ia, Lowalangi niha baero gõi. *(F. 9, 24 b. t., 10, 12 b. t.).* Na doehoe ha samõsa Lowalangi, sangoema'õ dania satoelõ zi no moeboto, moroi ba wamati, awõ zi lõ moeboto, ba wamati andrõ. *(F. 4, 11. 12; Hal. zin. 15, 11. Gal. 3, 8).* Ba hadia, tawoe'ai goroisa, ba wamati andrõ? Tenga da'õ. Ta'aro'õ goroisa. *(F. 6, 15. Mat. 5, 17. Jak, 2, 14 b. t.).*

FAZA 4.

Ibe'e famaedo Gaberahamo Faoelo, me no ba wamati isõndra wa'atoelõ, ba tenga ba mboeaboeania.

I. **Ba** ha taŵa'õ, hadia nisõndra Gaberahamo, foeroegõda, ba lala niha ba goeli danõ? *(Jes. 51, 2).* Na moroi ba wolo'õ oroisa sa'ae, wa iŵa'õ Lowalangi satoelõ Gaberahamo, ba nisoeno ia, ba tenga nisoeno Lowalangi. *(Jak. 2, 21. Kor. I, 1, 29. 31).* Ba hadia sa niŵa'õ ba zoera? „Ba mamati Gaberahamo chõ Lowalangi, ba tebe'e fa'atoelõ dõdõnia da'õ". *(Moz. I. 15, 6. Gal. 3, 6. Jak. 2, 23).* Ba ba zohalõŵõ, ba tenga fa'eboea dõdõ, wa tebe'e loeonia, no õmõ. *(F. 11, 6).* **Ba ba zi tenga balazi mboeaboea, samati chõ zangoema'õ satoelõ zi no mangerogõ Lowalangi mege, chõnia tebe'e fa'atoelõ dõdõnia wamatinia andrõ.** *(F. 3, 26. 28).* Si manõ gõi wamahowoe'õ Dawido niha niŵa'õ Lowalangi satoelõ ia, he lõ folo'õ oroisa, imane: *(Sin. 32, 1. 2).* Ja'ahowoe zino moebe'e aefa lalõ andrõ, sino moebaloegõ horõ! Ja'ahowoe niha ba zilõibe'e horõ lalõ andrõ So'aja". Ba famahowoe'õ andrõ, hadia, ha famahowoe'õ si no moeboto, ba ma famahowoe'õ si lõ moeboto gõi? Noa sa taŵa'õ: No tebe'e fa'atoelõ dõdõ Gaberahamo wamatinia andrõ. Ba ha mega tebe'e fa'atoelõ dõdõnia, hadia, me no moeboto ia, ba ma me lõ moeboto na? Tenga me no moeboto, no me lõ moeboto na. Ba itema dandra, famoto andrõ, famadoehoe'õ fa'atoelõ dõdõ andrõ, ba wamati andrõ, si so chõnia, me lõ moeboto ia na, ena'õ tobali toea zamati lõ moeboto fefoe ia, ena'õ tebe'e fa'atoelõ dõdõra wa'atoelõ dõdõ andrõ, *(F. 2, 28 b. t. Moz. I. 17, 10. 11. Gal. 3, 7 b. t.),* ba ena'õ toea zi no moeboto gõi ia, ba zi tenga ha famoto, sanara gõi lahe wamati andrõ, si so chõ doeada Aberahamo, me lõ moeboto ia na. *(Joh. 8, 39. Mat. 3, 9).* Tenga sa ba goroisa tefa'ema gamaboe'oela li andrõ chõ Gaberahamo, ba he ba ma'oewoenia, wa ja'ia zochõ oeli danõ dania, no ba wa'atoelõ dõdõ ba wamati tefa'ema. *(Gal. 3, 16–18. Moz. I. 22, 16 b. t.).* Na solo'õ oroisa sa zanema ondrõita, ba no tobali faja wamati andrõ, ba si lõ boto gamaboe'oela li andrõ. Samobõrõ fõnoe sa goroisa, ba ba zi lõ oroisa, ba lõ'õ gõi fanawõ. *(F. 3, 20; 7, 8. 10; 5, 13).* Andrõ moroi ba wamati, ena'õ fa'eboea dõdõ, ena'õ aro gamaboe'oela li andrõ, ba ma'oewoenia fefoe, tenga

ha ba ma'oewoenia moroi ba goroisa, no ba ma'oewoenia moroi ba wamati gõi, moroi ba wamati Gaberahamo, si no toeada fefoe, *(Gal. 3, 7. 9. 14),*
17 si mane si so ba zoera: „No oebe'e foeroegõ ndra'oegõ, oja soi ma'oewoemõ dania"; ba chõ Lowalangi andrõ, ba zamati ia, sangorifi si no mate, sanõtõi si lõ'õ na, hoelõ na no so,
18 *(Moz. I. 17, 5. Heb. 11, 19),* samati manõ, wanõtõna, he lõ tõtõnafõ, ena'õ oja soi ma'oewoenia, na itõrõ niwa'õ andrõ: „Si manõ ma'oewoemõ dania." *(Heb. 11, 1.*
19 *Moz. I. 15, 5).* Ba lõ sangiwa dõdõnia wamati, wamaigi botonia, wa no atoea — no mato otoe fache — ba ma taloe Zara andrõ, si no amaedola zi mate; *(Heb. 11, 11. 12. Moz. I.*
20 *17, 1. 17; 18, 11);* lõ sangiwa dõdõnia ba gamaboe'oela li Lowalangi andrõ, fa lõ mamati ia, abe'e dõdõnia wamati, ifosoemange Lowa-
21 langi, *(Jak. 1, 6),* no fadoehoe sibai dõdõnia, i'ila ifaloea gõi Lowalangi hadia nifaboe'oenia. *(Sin. 115, 3;*
22 *Loek. 1, 37).* Andrõ gõi tebe'e fa'-
23 atoelõ dõdõnia, ba tenga ha ba chõnia, wa tesoera, wa no moebe'e
24 fa'atoelõ dõdõnia, ba chõda gõi, ba nibe'e dania, chõda samati chõ zanoesoegi Jesoe, So'aja ja'ita, moroi ba ngai zi mate, *(F. 15, 4; 10, 9.*
25 *Fet. I. 1, 21),* **nibe'e niboenoe ba lalõda andrõ, nisoesoegi ba wangatoelõ'õ ja'ita.** *(F. 3, 25; 8, 32. 34. Fet. I. 1, 3).*

FAZA 5.

I. Fa'atoelõ chõ Lowalangi loealoea wamati. II. Chõ doeada Adamo i'otarai fa'amate ba chõ Jesoe Keriso i'otarai fa'aoeri.

1 I. **Ba me no satoelõ tõdõ ita, iwa'õ Lowalangi, balazi ba wamati, ba no atoelõ ita Lowalangi, bõrõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso.** *(Jes. 32, 17. 18.*
2 *Efes. 2, 14 b.t.).* Moroi chõnia gõi, wa tola ta'ondrasi mege wa'eboea dõdõ andrõ, si lõ teboelõ, chõda, ba tasoeno ita, me tadõnadõna lachõmi Lowalangi andrõ. *(Efes. 3, 12. Heb. 10, 19).* Ba tenga ha da'õ, tasoeno 3
gõi ita ba wamakao andrõ, me no ta'ila, **i'a'asogõ wanaha tõdõ famakao andrõ;** *(Fet. I. 4, 13. Jak. 1, 2 b. t.);* **ba fanaha tõdõ andrõ, ba** 4
i'a'asogõ wa'abe'e, ba fa'abe'e andrõ, ba i'a'asogõ wanõtõna, *(Fet. I. 1, 6-9);*
ba fanõtõna andrõ, ba tebai te'ala 5
ita, ibe'e, me no moelaoe ba dõdõda wa'omasi Lowalangi andrõ, ba chõ Geheha ni'amoni'õ andrõ, nibe'e chõda. *(Sin. 34, 6. Fil. 1, 20. Joh. I.*
4, 12. 13. 16). Noa sa mate Keriso, 6
me loeo lõ abe'e ita na, salahi zi no mangerogõ Lowalangi, *(Heb. 4,*
15. Fet. I. 3, 18). Ba si lõ locha lõ 7
mate niha salahi zatoelõ, ba zi sõchi sa, ba ma ta'ila tola mate ia. *(Joh.*
15, 13). Ba i'oroma'õ wa'omasinia 8
ita Lowalangi, me no mate salahida Keriso, me samazõchi horõ ita na.
(F. 8, 32. Joh. 3, 16). Ba mendroea 9
manõ aefa ita ba wõnoe andrõ iada'e, ba chõnia, me no satoelõ ita, iwa'õ Lowalangi, ba ndronia andrõ, *(Efes.*
1, 7. Kol. 1, 14). Na noa sa moe'a'- 10
atoelõ ita Lowalangi, ba wa'amate Nononia, me si fa'oedoe ita, ba mendroea manõ te'orifi ita ba wa'-aoerinia andrõ, me no atoelõ ita. *(F.*
4, 25. Kor. II. 5, 19. Kol. 1, 21 b. t.).
Ba tenga ha da'õ; me tasoeno gõi 11
ita ba chõ Lowalangi, bõrõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, nitemada fa'atoelõ iada'e. *(Kor. I. 1, 30. 31).*

II. Andrõ, si mane bõrõta horõ 12
andrõ ba goeli danõ, wa no ha samõsa niha zamobõrõ, awõ loealoea horõ andrõ, fa'amate, awõ wa no ichamõ niha fefoe fa'amate andrõ, bõrõ wa no dozi samazõchi horõ ira — *(F. 6, 23. Moz. I. 3, 6; 2, 17.*
Tim. I. 2, 14) noa sa so horõ ba 13
goeli danõ, me lõ oroisa na, ba lõ tebe'e horõ horõ andrõ, na lõ oroisa,
(F. 4, 15), ba no salawa zoei wa'a- 14
mate andrõ, i'otarai Gadamo, iroegi

Moze, he ba zi lõ lalõ si mane lalõ Gadamo, si no tobali famaedo zi so dania. — *(Kor. I. 15, 45).* Ba boeala fa'eboea dõdõ andrõ, ba tenga si mane lalõ andrõ. Na sato sa zi mate ba lalõ zi ha samõsa, ba mendroea manõ, wa a'oi iroegi zato fa'eboea dõdõ Lowalangi ba boeala andrõ, moroi ba wa'eboea dõdõ niha si ha samõsa andrõ, Jesoe Keriso. *(Kor. I. 15, 21. 22. Joh. 1, 16. 17).* Ba bõ'õ wa'eboea dõdõ andrõ, bõ'õ zoroi ba zi ha samõsa, samazõchi horõ andrõ. Moroi ba zi ha samõsa hoekoe andrõ, ba wanibo, ba boeala fa'eboea dõdõ andrõ, ba moroi ba lalõ soja, ba wanga'atoelõ. Na ha samõsa sa mbõrõ, wa no salawa wa'amate, moroi ba lalõ zi ha samõsa andrõ, ba mendroea manõ abõlõ ba wa'aoeri zanema fa'eboea dõdõ andrõ, awõ mboeala andrõ, fa'atoelõ dõdõ, si no a'oi so, bõrõ zi ha samõsa andrõ, Jesoe Keriso.

Tobali si mane ba lalõ zi ha samõsa andrõ, me no mõi bõrõ wanibo niha fefoe, si manõ gõi ba wanga'atoelõ zi ha samõsa andrõ, noa gõi mõi fanga'atoelõ niha fefoe, ba wangorifi.

Hoelõ si mane ba wa lõ molo'õ niha andrõ, si ha samõsa sa, me no mõi bõrõ, wa no a'oi sochõ horõ zato, si manõ gõi ba wolo'õ zi ha samõsa andrõ, noa gõi mõi bõrõ wanga'atoelõ ba zato. *(Jes. 53, 11. F. 3, 24 b. t. Heb. 5, 8. 9).* Ba no fatewoe goroisa, ena'õ a'oi so lalõ andrõ. Ba ba zi no a'oi so horõ, ba mendroea manõ wa no a'oi so wa'ahachõ dõdõ gõi, *(F. 7, 13. Gal. 3, 19),* ena'õ si mane fa'abõlõ horõ andrõ, ba wamoenoe, si manõ gõi wa'abõlõ wa'ahachõ dõdõ andrõ, moroi ba wanga'atoelõ andrõ, ba wa'aoeri si lõ aetoe, bõrõ Jesoe Keriso, So'aja ja'ita. *(F. 6, 23).*

FAZA 6.

I. Si no mate niha Keriso, ba hõrõ, me no moebajagõ idanõ. II. Sawoejoe horõ ia fõna, ba jamõi enoni Lowalangi iada'e.

I. **B**a hadia niwa'õda? Hadia, lõ taboelõ'õ ita ba horõ, ena'õ a'oi so dania wa'ahachõ dõdõ andrõ? *(F. 5, 20; 3, 5. 8).* Bõi si manõ. Ja'ita, si no mate ba horõ, ba hana wa edõna ita aoeri ba chõnia. *(Gal. 2, 17. Fet. I. 2, 24).* Ma lõ mi'ila, wa ba wa'amate Keriso Jesoe tebajagõ idanõ ita fefoe, ja'ita, si no moebajagõ idanõ ba chõnia? *(Gal. 3, 27).* Ba noa sa teko'o ita, awõnia, famajagõ idanõ andrõ, ba wa'amate, ena'õ hoelõ si mane Keriso, si no moesoesoegi lachõmi Nama, moroi ba ngai zi mate, si manõ gõi ita, tatõrõ lala si bohooe. *(F. 8, 10; 7, 6. Kol. 2, 12 b. t. Kor. II. 5, 15. 17).* Na noa sa'ae fabõbõ ita chõnia, me no fachilichili ira wa'amateda wa'amatenia, ba si manõ sa gõi ba wemaoso dania; *(Tim. II. 2, 11. Fil. 3, 10. 11);* me aboto ba dõdõda, wa no moefarahoegõ niha si tõhõna chõda, wamorõfa ja'ia, ena'õ tehõndrõgõ mboto andrõ, samazõchi horõ, fa bõi sa'ae sawoejoe horõ ita. *(Gal. 5, 24; 6, 14. Efes. 4, 22 b. t.).* Si no mate sa, ba no moe'atoelõ'õ, no aefa ba horõ. *(Gal. 2, 19).* Ba na no mate ita, awõ Keriso, ba no fadoehoe dõdõda, aoeri gõi ita dania, awõnia. *(Gal. 2, 20. Kol. 3, 3. 4).* Me no ta'ila, lõ'õ sa'ae mate Keriso, me no aefa tesoesoegi ia moroi ba ngai zi mate; lõ'õ sa'ae ilawa ia fa'amate. *(Jes. 53, 8. 10. Heb. 7, 24. Fam. 1, 18).* Fa'amatenia andrõ, ba ba horõ andrõ mate ia, samoeza; ba fa'aoerinia, ba chõ Lowalangi aoeri ia. *(Heb. 9, 26. 28).* Si manõ gõi ami, si no mate sa, ba horõ, ami, miwa'õ tõdõmi, ba saoeri ba chõ Lowalangi, bõrõ Keriso Jesoe. *(F. 6, 4. 8).*

II. **B**a bõi abõlõ horõ ba mbotomi andrõ, si mate, ba wolo'õ fa-

13 ngisõnia. *(Moz. I. 4, 7).* Ba bõi ba horõ mitehe ndrotondrotomi, fangõna ba zi lõ atoelõ, mi'oro'õ ami chõ Lowalangi, si mane si no aoeri, si otarai wa'amate, ba Lowalangi mitehe ndrotondrotomi, fangõna ba zatoelõ. *(F. 6, 19; 12, 1. Efes 2, 4. 5).*
14 Tebai sa ilawa ami horõ; tenga sa barõ mbawa goroisa so ami, no barõ mbawa wa'ahachõ dõdõ so ami. *(F. 7, 4 b. t.; 8, 2. Tim. I. 1, 9. Gal.*
15 *5, 16. 18).* Ba he wisa? Hadia tafazõchi horõ, me tenga barõ mbawa goroisa, me no barõ mbawa wa'ahachõ dõdõ so ita? Bõi si manõ.
16 *(F. 6, 1 b. t.).* Hadia, lõ mi'ila, ha chõ mitehe ami, sawoejoe, ba wolo'õ linia, chõnia ami, sawoejoe, ba wolo'õ linia, he ba horõ, ba wa'amate, ba he ba wolo'õ, ba wanga'atoelõ.
17 *(Joh. 8, 34. Fet. II. 2, 19).* Ba nisoeno Lowalangi, me no aefa wa sawoejoe horõ ami, ba me no moroi ba dõdõmi mi'o'õ wamaedo andrõ, famahaõ andrõ, ba ni'ohe ja'ami.
18 *(Joh. 8, 32–36).* Ba me no moe'efa'õ ami ba horõ, ba no tobali enoni
19 zatoelõ ami. *(Fet. I. 2, 16).* Fehede niha wehedegoe, bõrõ wa no sambõ fa'abõlõ nõsimi. Si mane fanehemi sa fõna ndrotondrotomi sawoejoe zi ra'iõ ba sawoejoe wanawõ oroisa, ba wanawõnawõ oroisa, si manõ mitehe iada'e ndrotondrotomi enoni zatoelõ., ba wangohaoehaoe. *(F. 1,*
20 *24. 29; 6, 13).* Me sawoejoe horõ ami sa, ba no aefa ami ba wa'a-
21 toelõ dõdõ andrõ. Ba hadia haremi, me loeo da'õ? Saila ami iada'e; fa'-
22 amate sa wozoenia. *(F. 7, 5; 8, 6).* Ba ija'e, me no aefa ami ba horõ, me no tobali enoni Lowalangi ami, ba no so haremi ba wangohaoehaoe, ba fozoenia, ba fa'aoeri si lõ aetoe.
23 *(Gal. 6, 8. Fet. I, 1, 9).* **Loeo horõ sa, ba fa'amate, ba boeala fa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, ba no fa'aoeri si lõ aetoe ba chõ Keriso Jesoe, So'aja ja'ita.** *(F. 5, 12. Jak. 1, 15. Joh. I. 5, 11).*

FAZA 7.

I. Chõ Keriso niha Keriso, tenga sa'ae barõ mbawa goroisa so ira. II. Oroisa andrõ, he wa'ae si sõchi ia, ba tobali bõrõ horõ. III. Fa'abõlõ horõ andrõ, ba nõsi niha andrõ.

I. **Ma** lõ mi'ila, ja'ami, ira tali- 1
foesõ, — ba zi no aboto ba dõdõ oroisa moehededo — wa no barõ mbawa goroisa andrõ so niha, iroegi mate ia. *(F. 2, 17 b. t.).* Ira alawe 2
si no moehalõ, ba noa sa tefabõbõ ba ndra matoea, ba goroisa andrõ, gõtõ wa'anaoe noso ndra matoea; ba na mate ndra matoea, ba lõ'õ sa'ae oroisa, famabõbõ ja'ia chõnia. *(Kor. I, 7, 39).* Tobali labe'e tõinia 3
sohorõ, na oroedoe ia ba ndra matoea bõ'õ, fatoea aoeri ndra matoeania. Ba na mate ndra matoea, ba aefa ia ba goroisa, fa tenga sa'ae sohorõ ia, na mõi ia donga ndra matoea bõ'õ. *(Mat. 5, 32).* Andrõ ja'- 4
ami gõi, ja'ami ira talifoesõgoe, si no moeboenoe ami, ba goroisa, ba mboto Keriso andrõ, ena'õ tánõ bõ'õ zochõ ja'ami, ja'iá andrõ, si no moesoesoegi moroi ba ngai zi mate, ena'õ so mboeaboeada chõ Lowalangi. *(F. 6, 4. 7. Kor. II. 11, 2. Gal. 2, 19).* Me no ba nõsi so ita, ba no abõlõ 5
wangisõ horõ andrõ, nifasoegi goroisa andrõ, ba ndrotondrotoda, ena'õ so mboeboeania ba wa'amate. *(F. 6, 21).* Ba ija'e, ba no aefa ita 6
ba goroisa, me no mate ita ba zanaha ja'ita fõna, tobali enoni ita ba lala si bohooe andrõ, chõ Geheha, ba tenga ba lala fõna, si so ba zoera. *(F. 6, 4).*

II. **Ba** hadia niwa'õda? Hadia, 7
horõ goroisa andrõ? Tenga si manõ. Ba lõ'õ sa aboto ba dõdõgoe horõ andrõ mena'õ, na tenga moroi ba goroisa. Lõ'õ sa gõi oe'ila mena'õ, hadia wangisõ andrõ, na lõ moewa'õ ba goroisa andrõ: Bõi mangisõ. *(F. 3, 20. Moz. II. 20, 17).* Ba no 8
i'ogoena'õ nifachoi andrõ horõ andrõ, ba no ifasoegi ba dõdõgoe fefoe

ngawalõ wangisõ; na lõ oroisa sa, ba no si mate horõ, *(F. 5, 13. Joh. 15, 22)*, ba ja'o, ba saoeri lõ oroisa, fõna. Ba me so nifachoi andrõ, ba aoeri horõ, ba ja'o, ba mate, ba no tobali famoenoegoe goroisa andrõ, nibe'e fangorifi. *(Moz. V. 5, 32. 33. Gal. 3, 12)*. Noa sa i'ogoena'õ nifachoi andrõ horõ andrõ, no ibe'e famaeloengoe ja'o, ba famoenoe ja'o. Tobali ni'amoni'õ goroisa andrõ, ba nifachoi andrõ, ba ni'amoni'õ ba satoelõ ba si sõchi. *(Tim. I. 1, 8)*.

III. **Ba** hadia, no tobili famoenoegoe zi sõchi andrõ? Tenga si manõ. Horõ andrõ a'ine; ba ena'õ oroma, wa horõ ia, na ibe'e famoenoegoe zi sõchi andrõ, ena'õ a'oi so wa horõ ia, moroi ba nifachoi andrõ. *(F. 6, 23. Kor. I. 15, 56)*. Ta'ila sa, wa no moroi ba Geheha goroisa andrõ, ba õsi niha ndra'odo, ni'amawa ba horõ andrõ. *(F. 8, 3. Mat. 5, 22. 28)*. Hadia nilaoegoe sa, ba no si lõ aboto ba dõdõgoe. Tenga sa somasi ndra'o nilaoegoe, si fa'oedoe ndra'o, da'õ oelaoe. *(Gal. 5, 17)*. Ba na oelaoe zi lõ omasido, ba no oetehe goroisa andrõ, wa no si sõchi. Ba tenga sa'ae ja'o zolaoe ja'ia, horõ andrõ a'ine, si no so ba nõsigoe, zolaoe. Noa sa oe'ila, wa lõ si sõchi ba chõgoe, ba nõsigoe andrõ. So sa chõgoe wa'edõna, ba famaloea si sõchi andrõ, ba lõ'õ. *(Moz. I, 8, 21. Fil. 2, 13)*. Tenga si sõchi, somasi ndra'o, oelaoe, si lõ sõchi, si lõ edõna ndra'o, da'õ nilaoegoe. Ba na oelaoe zi lõ omasido, ba tenga sa'ae ja'o zolaoe ja'ia, horõ andrõ a'ine, si so ba nõsigoe, zolaoe. Ba tobali oroma chõgoe, na to'oea ja'o, ba omasido oelaoe zi sõchi, ba no ahatõ zi lõ sõchi. *(Heb. 12, 1)*. Omasido sa goroisa Lowalangi, na balazi dõdõgoe bacha, *(F. 2, 14. 15)*, ba oe'ila goroisa bõ'õ ba ndrotondrotogoe, si fasõndra ba goroisa andrõ, si so ba dõdõgoe, ba samõbõ ja'o, sawoejoe goroisa horõ andrõ, si so ba ndrotondrotogoe *(F. 7, 15)*.

Alal ndra'o, niha nifakao ! Ha niha zangefa'õ ja'o ba mboto ba wa'amate andrõ ? *(F. 8, 10 b. t.)*. **Nisoeno Lowalangi, bõrõ Jesoe Keriso, So'aja ja'ita.** Tobali solo'õ oroisa Lowalangi ndra'o tõdõgoe, ba solo'õ oroisa horõ andrõ õsigoe. *(F. 8, 2. 37; Kor. I. 15, 57)*.

FAZA 8.

I. Boeaboea niha Keriso ba lala Geheha. II. Ono Lowalangi ira. III. Tõtõnafõra.

I. **Ba** lõ'õ sa'ae fanibo zi so ba chõ Keriso Jesoe. *(F. 10, 4. Joh. 5, 24; Gal. 5, 16. 25)*. Noa sa i'efa'õ ndra'oegõ ba goroisa horõ ba ba goroisa ba wa'amate andrõ oroisa Geheha sangorifi andrõ, ba chõ Keriso Jesoe. *(Joh. 8, 36. Kor. II, 3, 17)*. Si tebai goroisa andrõ sa, me no lõ abõlõ ia ibe'e õsi niha andrõ, da'õ nilaoe Lowalangi, wamatenge Ononia, famaedo nõsi niha andrõ, si no so barõ mbawa horõ, bõrõ horõ andrõ, ba no i'etoe'õ hoekoe horõ andrõ, ba nõsi niha. *(Heb. 7, 18. 19; 2, 14. Gal. 3, 21; 4, 4. Fil. 2, 7. Kor. II. 5, 21)*, ena'õ itõrõ niwa'õ ba goroisa andrõ, ba chõda, si lõ manõrõ lala nõsi niha, sanõrõ lala Geheha. *(F. 8, 1)*. Si so ba lala nõsi niha sa, ba hadia ia ba nõsi niha lagohi tõdõra, ba si so ba lala Geheha, ba hadia ia ba Geheha lagohi. *(Kor. I. 2, 14)*. Era'era nõsi niha sa, ba no fa'amate, ba era'era Geheha, ba no fa'aoeri ba fa'ohahaoe dõdõ. *(F. 6, 21, 22. Gal. 6, 8)*. Me no fa'oedoesa chõ Lowalangi gera'era nõsi niha; lõ'õ sa i'o'õ goroisa Lowalangi, me tebai gõi. *(Jak. 4, 4)*. Tebai omasi Lowalangi zi so ba lala nõsi niha. Ba ja'ami, ba tenga si so ba lala nõsi niha, si so ba lala Geheha ami, na so ató ba dõdõmi Geheha Lowalangi. Ba na so zi lõ Eheha Keriso, ba tenga chõ Keriso da'õ. *(Kor. I.*

10 *3, 16. Efes. 3, 17. Joh. 14, 23).* Ba na so Keriso ba dõdõmi, ba boto zi mate sa mboto, bõrõ horõ andrõ, ba tõdõ si bohooe andrõ, ba saoeri, bõrõ wa'atoelõ dõdõ andrõ. *(F. 5,*
11 *12; 7, 24. Kol. 2, 12. 13).* Ba na so ba dõdõmi Geheha zanoesoegi Jesoe moroi ba ngai zi mate, ba i'orifi dania gõi mbotomi, si mate andrõ, Ehehania andrõ, si no so ba dõdõmi si no manoesoegi Keriso Jesoe moroi ba ngai zi mate. *(F. 6, 4. Kor. II. 4, 14).*

12 II. **B**a tobali so'õmõ ita, ja'ami ira talifoesõ, tenga so'õmõ ba nõsi niha, fa tatõrõ lala nõsi niha. *(F. 6,*
13 *18).* Na mitõrõ lala nõsi niha sa, ba si mate ami dania. Ba na miboenoe mboeaboea mboto andrõ Eheha, ba
14 saoeri ami. *(F. 8, 6).* **Ha niha sa ira fefoe nifarooe Geheha Lowalangi, da'õ nono Lowalangi.** *(Gal. 5,*
15 *18).* Tenga sa Eheha zawoejoe nitemami, ena'õ ata'oe zoei ami; Eheha ndraono nitemami; moroi chõnia wa moe'ao ita: He Aba, Ama! *(Gal.*
16 *4, 1–6. Tim. I. 1, 7).* Ja'iá, Eheha andrõ gõi, zamadoehoe'õ tõdõda, wa
17 ono Lowalangi ita. Ba na ono ita, ba sanema ondrõita gõi, sanema ondrõita chõ Lowalangi, awõ Keriso, na nifakao gõi ita awõnia, ena'õ tefolachõmi gõi ita awõnia. *(Gal. 4, 7. Fam. 21, 7. Tim. II. 2, 11. 12.*
18 *Joh. 17, 22).* Tõdõgoe sa, ba lõ oroma wamakao ba gõtõ da'e, ba ngai lachõmi andrõ, nifa'ele'õ dania ba chõda andre. *(Kor. II. 4, 17).*

19 III. **I**balobaloi sa nifazõchi Lowalangi andrõ, idõnadõna wama'ele'õ ono Lowalangi andrõ. *(Kol. 3, 4).*
20 Noa sa moebe'e barõ mbawa zi lõ boto andrõ nifazõchi Lowalangi andrõ, lõ aoha gõlõ; no moroi ba zame'e ja'ia, ba wanõtõna, *(Fangomb.*
21 *1, 2 b. t. Moz. I. 3, 17),* me ja'ia gõi, nifazõchi Lowalangi andrõ, ni'efa'õ ba wangosawoejoe wa'atekiko andrõ, ba wolohe ja'ia ba wa'aefa nono Lowalangi andrõ, si so lachõmi. *(Fet. II. 3, 13).* Noa sa ta'ila, ma- 22
ngarõngarõ fefoe nifazõchi Lowalangi, awõda, afõchõ chõnia, iroegi da'e. Ba tenga ha da'õ, ja'ita gõi, 23
si no so famobõrõ Geheha andrõ, mangarõngarõ ita tõdõda, wanõtõna fa ono ita, fangefa'õ botoda andrõ. *(Kor. II. 5, 2. Loek. 21, 28).* Noa sa 24
te'orifi ita, ba wanõtõna da'õ. Ba tõtõnafõ ni'ila hõrõda, ba tenga tõtõnafõ; hana wa idõnadõna na sa niha zi no i'ila hõrõnia? *(Kor. II. 5, 7; Heb. 11, 1).* Ba na tadõnadõna 25
zi lõ i'ila hõrõda, ba tabalobaloi, tahaha dõdõda. *(Kor. II. 4, 18. Heb. 10, 36).* Ba si manõ gõi Geheha, 26
itolo ita, me no ambõ wa'abõlõda. Hadia ni'andrõda ena'õ, he wisa zi sõchi, ba lõ'õ sa ta'ila; ba ja'ia, Eheha andrõ, i'iagõ salahida, ba wangarõngarõ si lõ aloea baeha. Ba 27
sanechegõ tõdõ andrõ, ba i'ila hadia niwa'õ Geheha, me no i'o'õ zomasi Lowalangi we'amõi salahi niha ni'amoni'õ. *(Kor. I. 2, 10).* **Ba no ta'ila,** 28
ba zangomasi'õ Lowalangi, ba oi ba zi sõchi manõ loealoea hadia ia, fefoe, ba chõra si no moekaoni, nihonogõi ba da'õ. *(Efes. 1, 11).* Si 29
no i'ila fõna sa, da'õ gõi nihonogõinia, ena'õ famaedo Nononia ira dania, ena'õ si a'a ia, ba no ato dalifoesõ. *(F. 11, 2; Fil. 3, 21; Kol. 1, 15).* Ba ha niha zi no ihonogõi, 30
da'õ gõi nikaoninia, ba ha niha nikaoninia, da'õ gõi zatoelõ, iwa'õ. ba ha niha zatoelõ, iwa'õ, da'õ gõi nifolachõminia. *(Tes. II, 2, 13. 14. Tim. II. 1, 9).* Ba hadia 31
niwa'õda ba da'õ? **Na i'o'awõgõ ita Lowalangi, ba ha niha zi fa'oedoe chõda?** *(Sin. 118, 6.)* **Ja'iá, si lõ** 32
alimagõ Ononia, si no mame'e da'õ salahida fefoe, hadia lõ ifabaja manõ ba da'õ wame'e boeala chõda da'õ fefoe? *(Joh. 3, 16; Kor. I. 3, 22).* **Ha niha zangadoegõ nitoetoe-** 33
joe Lowalangi? No Lowalangi zangoema'õ satoelõ ira. *(Jes. 50, 8. 9, Fam. 12, 10. 11).* **Ha niha zange-** 34

toe'õ hoekoe? No so Keriso Jesoe, si no mate, ba mendroea manõ, me no ifoeli aoeri, si so ba gambõlõ Lowalangi, ba si loeloei mangoema'õ, salahida, *(F. 4, 25; Heb. 7, 25).* Ha niha zamabali ja'ita ba wa'omasi Keriso ita? Hadia, famakao! ba ma fa'afõchõ, ba ma folohi, ba ma fa'olofo, ba ma fa'o'afoe, ba ma ameta'oeõ, ba ma famoenoe? Si mane si so ba zoera: „Bõrõ ndra'oegõ, wa niboenoe ndra'aga ma'õma'õchõ, hoelõ mbiribiri nitaba ndra'aga, ba dõdõ niha bõ'õ." *(Sin. 44, 23).* Ba ba da'õ fefoe, ba mõna sibai ita, ibe'e si no mangomasi'õ ja'ita. *(Joh. I. 5, 4 b. t. Fam. 12, 11).* **Noa sa fadoehoe dõdõgoe, he fa'amate, ba he fa'aoeri, he mala'ika, ba he samatõrõ, he si so iada'e, ba he si so dania, he sabõlõ,** *Mat. 10, 28),* **ba he fa'alawa ba he fa'abacha, ba he hadia ia mbõ'õnia nifazõchi Lowalangi, ba lõ i'ila ifabali ita ba wa'omasi Lowalangi andrõ ita, ba chõ Keriso Jesoe, So'aja ja'ita.** *(Joh. 10, 28.)*

FAZA 9.

I. Fa'aboe dõdõ Waoelo, me no moebe'e baero niha Jehoeda. II. Ba aro zoei gamaboe'oelai Lowalangi andrõ. III. Ba balazi manõ Lowalangi, he lala. ibe'e. IV. Sala Niha Jehoeda mbõrõ, wa no moebe'e baero ira.

I. Si ndroehoe niwa'õgoe, ba chõ Keriso, tenga fajagoe, ifadoehoe'õ chõgoe tõdõgoe, ba chõ Geheha ni'amoni'õ, *(Tim. I. 2, 7; Hal. zin. 5, 32),* wa no aboe sibai dõdõgoe, awõ wa lõ mamalõmalõ wa afõchõ bacha dõdõgoe. Omasido sa, na si tetibo ndra'o chõ Keriso, salahi dalifoesõgoe andrõ, si oi ja'aga, si ha samboea toea. *(Moz. II. 32, 32; Kor. II. 12, 15).* Iraono Gizeraëli andrõ, si so fa'a'ono, awõ lachõmi, awõ wawoe'oesa li andrõ, awõ goroisa andrõ, nibe'e chõra, awõ wamosoemange Lowalangi, awõ gamaboe'oela li andrõ, *(Moz. II. 4, 22; 40, 34. Moz. V. 14, 1. Moz. III, 26. 42. Efes. 2, 12. Heb. 9, 1. F. 3, 2),* awõ ndra toea andrõ, ba ba zi otarai Keriso, me tobali niha ia, si no Lowalangi, si so barõ mbawa fefoe hadia ia, nisoeno iroegi zi lõ aetoe! Jadoehoe. *(F. 1, 3. Heb. 1, 9. Tim. I. 3, 16. Joh. I. 5, 20).*

II. Ba tenga fa oewa'õ, no awoe'a daroma li Lowalangi. Ma'oewoe Gizeraëli andrõ, ba tenga si no a'oi Iraono Gizeraëli. *(F. 3, 3. 4; 2, 28).* Ba no lõ dozi iraono Gaberahamo ira, me no madooenia, da'õ niwa'õ: „Chõ Giza'aki andrõ dania so nifotõi ma'oewoemõ." *Joh. 9, 39. Moz. I. 21, 12.)* Da'e geloeahania: Tenga ono Lowalangi ndraono si otarai mboto, iraono ba gamaboe'oela li andrõ, da'õ niwa'õ: ma'oewoe. *(Gal. 3, 7; 4, 28).* Taroma li amaboe'oela li daroma li andrõ: „Na mané foeri sodo, ba no sonono chõ Zara." *(Moz. I. 18, 10).* Ba tenga ha da'õ, Rebeka gõi, me manabina ia chõ zi ha samõsa andrõ, chõ doeada Iza'aki, *(Moz. I. 25, 21),* me lõ si toemboe ira na i, me lõ nifazõchira, he si sõchi, ba he si lõ sochi — ena'õ lõ teboelõ, wa balazi Lowalangi wanoetoejoe, wa tenga balazi mboeaboea, wa moroi ba zogaoni — *(F. 8, 28. 29; 11, 5. 6)* ba da'õ tewa'õ chõnia: „Sawoejoe zi achi dania zi a'a." *(Moz. I. 25, 23).* Si mane si so ba zoera: „Jakobo andrõ, ba no oe'omasi'õ, ba chõ Gezaoe, ba no fa'oedoe ndra'o." *(Mal. 1, 2. 3).*

III. Ba hadia niwa'õda? Hadia, so zi lõ atoelõ nilaoe Lowalangi? Tenga si manõ. *(Moz. V. 32, 4. Job. 34, 10 b. t.).* Imane sa chõ Moze: **„Na so zeboea dõdõgoe, ba eboea dõdõgoe chõnia; ba no so zahachõ**

dõdõgoe, ba ahachõ dõdõgoe chõ-
16 **nia ?** *(Moz. II. 33, 19.)* **Tobali tenga sa fa'edõna niha ba tenga famoregenia, ha fa'ahachõ dõdõ Lowalangi andrõ.** *(Fangomb. 9, 11. Efes.*
17 *2, 8 b. t.).* Si mané sa niŵa'õ chõ Wara'o, si so ba zoera: „Da'õ sibai mbõrõ, wa oe'asogõ ndra'oegõ, ena'õ oefa'ele'õ wa'abõlõgoe, ba chõmõ andrõ, ba ena'õ te'ombacha'õ dõigoe ba goeli danõ ma'asagõrõ. *(Moz. II. 9, 15. 16).*
18 Tobali na so zedõna ia, ba ahachõ dõdõnia, ba na so zedõna ia zoei, ba i'abe'e'õ dõdõ da'õ. *(F. 11, 30–*
19 *32. Moz. II. 7, 3; 8, 15).* Ba õmane chõgoe: Ba hana wa ibe'e horõda ? Ha niha sa zangila molaŵa zomasi
20 ia ? Bõi oea, ja'oegõ niha, ha niha ndra'oegõ, wa õtahigõ Lowalangi ? Hadia, tola iŵa'õ ombõila chõ zombõi ja'ia: Hana wa õmanõ wa-
21 mazõchi ja'o ? *(Jes. 45, 9 b. t.).* Ma tenga ba danga zamõzi bowoa so la'oeri, fa tola ibali'õ nahia zi sõchi õsa ba nahia zi lõ sõchi õsa, zi ha samboea bõrõta ? *(Jer. 18, 6.*
22 *Tim. II. 2, 20).* Ba he wisa, na no ibologõ sibai dõdõnia Lowalangi ba nahia andrõ, si gõna fõnoe dania, nihonogõi ba wa'atekiko, he no edõna ia i'oroma'õ wõnoenia ba ifa'ele'õ wa'abõlõnia, *(F. 2, 4 b. t.*
23 *Fet. I. 2, 8),* ena'õ ifa'ele'õ wa'afahõna lachõminia andrõ, ba nahia andrõ, sahachõ dõdõnia, si no ihonogõi, ena'õ lachamõ lachõmi ? *(F. 8, 29. 30. Efes. 1, 4–12. Hal. zin.*
24 *13, 48).* Ba nikaoninia gõi ja'ita andre, tenga ha moroi ba Niha Jehoeda, moroi ba niha baero gõi.
25 *(F. 3, 29).* Niŵa'õnia gõi nifa'ema Hosea: „O ebe'e dania tõi zi tenga banoeagoe mbanoeagõe ba tõi zi lõ omasi ndra'o fõna zomasi ndra'o,
26 *(Hos. 2, 23. Fet. I. 2, 10),* ba tobali ba niŵa'õ chõra fõna: Tenga banoeagoe ami, ba da'õ tebe'e tõira nono Lowalangi saoeri." *(Hos. 1, 10).*
Ba si mané li Jesaja, ba chõ Ndrao- 27
no Gizeraëli andrõ: „He si mane fa'oja ngawoea nene ba mbewenasiwa'ato Ndraono Gizeraëli, ba si tosai, ba ni'orifi. *(Jes. 10, 22. 23).*
Aloea sa niŵa'õnia, itõrõ 28
manõ, lõ ara, ibe'e So'aja, ba goeli danõ." Si mane ni- 29
ŵa'õ Jesaja gõi fõna: „Na lõ nisaigõ Zo'aja ngahõnõ tanõmõ chõda mena'õ, ba no tobali si mane Sodoma ita ba hoelõ si mane Gomora andrõ." *(Jes. 1, 9).*
IV. Ba hadia niŵa'õda ? Niha 30
baero, si lõ mangaloei fa'atoelõ dõdõ, ba no faloecha wa'atoelõ dõdõ, fa'atoelõ dõdõ moroi ba wamati. *(F. 10, 20; 3, 23).* Ba Iraono Gizeraëli 31
andrõ, sangaloei lala wa'atoelõ dõdõ, ba lõ nisõndrara lala. *(F. 11, 7 b. t.).*
Hana wa si manõ ? Me tenga moroi 32
ba wamati, me no si mane na moroi ba mboeaboea. Noa sa manendre ira ba gowe nitendre andrõ, *(Jes. 58, 2. Kor. I. 1, 23),* itõrõ zi so ba 33
zoera: „Hiza oetaroe'õ ba Ziona gowe nitendre, gowe wa'ate'ala; ba ha niha zi fadoehoe tõdõ chõnia, ba tenga saila dania." *(Jes. 8, 14; 28, 16).*

FAZA 10.

Laforege wangaloei fa'atoelõ dõdõ niha Jehoeda, ba lõ la'ila watahõgõ. La'ositengagõ lala wamati andrõ, nitoeriagõ.

He ja'ami ira talifoesõ ! Da'õ 1
wa'omasigoe ba da'õ wangandrõgoe chõ Lowalangi, ba chõra andrõ, ena'õ lasõndra wangorifi *(F. 9, 1 b. t.).* Si ndroehoe sa, tebai oebini'õ, 2
laforege sa ba chõ Lowalangi, ba no ambõ gera'era. *(Hal. zin. 22, 3. Gal. 4, 17).* Me lõ'õ sa aboto ba dõdõra 3
wa'atoelõ dõdõ andrõ chõ Lowalangi,

ba me la'aloei wamogoena'õ fa'atoelõ dõdõ chõra, ba lõ la'o'õ wa'atoelõ dõdõ andrõ chõ Lowalangi.
4 *(F. 9, 31. 32. Joh. 16, 2 b. t.).* **Loealoea goroisa sa, ba Keriso, ba wama'ema fa'atoelõ dõdõ ba zamati fefoe.** *(Mat. 5, 17. 18. Hal. zin. 13,*
5 *39. Gal. 3, 24).* Imane sa Moze ba wa'atoelõ dõdõ andrõ, soroi ba goroisa: „Na so zamaloea ja'ia, ba tobali fangorifinia."
6 *(Moz. III. 18, 5. Loek. 10, 28).* Ba imane fa'atoelõ dõdõ andrõ, soroi ba wamati: „Bõi wa'õ tõdõoe: Ha niha zi mõi jawa ba zoroego?" ba wangai Keriso, ba wolohe mitooe; *(Moz. V. 30, 12. 13);*
7 ba ma: „Ha niha zi mõi mitooe, ba mbanoea tooe?" ba wangai Keriso, moroi ba ngai
8 zi no mate. Hadia sa niwa'õnia? „No ahatõ chõoe daroma li andrõ, ba mbeweoe ba ba dõdõoe", taroma li ba wamati andrõ, ni'ombacha'õma. *(Moz.*
9 *V. 30, 14).* Na itehe sa beweoe So'aja Jesoe ba na fadoehoe dõdõoe, no isoesoegi ia Lowalangi moroi ba ngai zi mate, ba ni'orifi ndra'oegõ.
(Mat. 10, 32. Kor. II. 4, 13. F. 4,
10 *24. 25).* **Ba dõdõda sa so wamati, ba wogamõ fa'atoelõ dõdõ, ba beweda zanehe, ba wogamõ fangorifi.**
11 Si mané sa ba zoera: „Dozi samati chõnia, ba tenga saila dania." *(F. 9, 33. Jes.*
12 *28, 16).* Lõ'õ sa faehoe ira niha Jehoeda Ndrawa Heleni. Ha sa samõsa Zo'aja ja'ira, ba zi no fahõna fefoe hadia ia, ba ziangarõfi li ja'ia, fefoe. *(F. 3, 22. Hal. zin. 15, 9).*
13 „Dozi sa, ha niha ziangarõfi li tõi Zo'aja, ba ni'-
14 orifi." *(Joel. 2, 32).* Ba he lawisa we'angarõfi li, ba zi lõ mamati ira? Ba he lawisa wamati ba zi lõ nirongora, ba he lawisa wamondrongo,
15 na lõ sangombacha? Ba he lawisa wangombacha, na lõ moefatenge ira? Si mane si so ba zoera: „Wa'asõchi lahe zangombacha toeria somoeso dõdõ, si sõchi andrõ." *(Jes. 52, 7).* Ba 16
lõ dozi la'o'õ toeria somoeso dõdõ andrõ. Imane sa Jesaja: „He So'aja, ha niha zi fadoehoe tõdõ ba doeria andrõ chõma?" *(Jes. 53, 1. Joh. 12, 38; 4, 24).* **Tobali moroi ba doeria wamati andrõ,** 17
ba toeria andrõ, ba moroi ba daroma li Keriso. *(Joh. 17, 20. Tes. I. 2, 13).*
Ba da'õ niwa'õgoe: Hadia, lõ nirongora? Noa sa: „No itõrõ danõ 18
ma'afefoe lira, ba no iroegi wondrege goeli danõ niwa'õra andrõ." *(Sin. 19, 5. Kol. 1, 23).* Ba da'õ niwa'õgoe: 19
Hadia lõ saboto ba dõdõ Ndraono Gizeraëli? Moze zi ofõna mangoe ma'õ: „Afõchõ dania dõdõmi, oebe'e, ba mbanoea si tenga banoeagoe, ba mofõnoe ami ba mbanoea sambõ era'era, oebe'e." *(F.*
11, 11. Moz. V. 32, 21). Ba lõ alawõ 20
Jesaja ba imane: „No lasõndra ndra'o si lõ mangaloei ja'o, no to'ele ndra'o ba zi lõ manofoe ja'o." *(Jes. 65, 1).*
Ba ba Ndraono Gizeraëli, ba imane: 21
„Ma'õma'õchõ manõ no oe'oro'õ dangagoe ba mbanoea si lõ mamondrongo li, si lõ edõna molo'õ." *(Jes. 65, 2).*

FAZA 11.

I. Tenga nitibo'õ sibai niha Jehoeda andrõ. II. Andrõ bõi fajawa niha Keriso, soroi ba niha baero. III. Molo'õ zoei na dania niha Jehoeda. IV. Fa'ahõlihõli dõdõ ba wa'atoeatoea Lowalangi.

I. Ba da'õ niwa'õgoe: Hadia, no 1
itibo'õ mbanoeania Lowalangi? Tenga si manõ! Ja'odo sa gõi, ba Iraono Gizeraëli, ma'oewoe Gaberahamo, mado Mbenijami. *(Jer. 31, 37).*
Fil. 3, 5). Lõ nitibo'õ Lowalangi 2
banoeania, si no i'ila fõna. Ma lõ

nirongomi, hadia niŵa'õ ba zoera, ba chõ Gelija andrõ? Me hoemede ia chõ Lowalangi, ba chõ Ndraono Gizeraëli andrõ, me imane: *(F. 8,*
3 *29 b. t. Sin. 94, 14).* He So'aja, no laboenoe zama'ele'õ andrõ chõoe, no ladoedoegõ naha wame'e soemange chõoe, ba hatõ ja'o zitosai, ba la'aloei wamoenoe
4 ja'o." *(Raz. I. 19, 10. 14).* Ba hadia niŵa'õ Lowalangi, wanema linia? Imane: „No oesaigõ chõgoe, 7000 niha. si lõ irai manoehi tanõ fõna Mba'ali
5 andrõ." *(Raz. I. 19, 18).* Ba si manõ gõi ba gõtõ da'e, so zi tosai, dali wanoetoejoe andrõ, ba wa'eboea dõdõ andrõ. *(F. 9, 27).*
6 Ba na moroi ba wa'eboea dõdõ, ba tenga sa'ae moroi ba mboeaboea; na si manõ ena'õ, ba tenga sa'ae fa'eboea dõdõ wa'eboea dõdõ andrõ.
7 *(F. 4, 4; Gal. 2, 16).* Ba he wisa? ni'aloei Ndraono Gizeraëli andrõ, ba lõ nisõndrara; ba no lasõndra nitoetoejoe andrõ; ba si tosai, ba
8 ni'abe'e'õ tõdõ. *(F. 9, 16. 31. Kor. II. 3, 14).* Si mane si so ba zoera: „No ibe'e chõra Lowalangi geheha wanoekõnoekõoe, no ibe'e chõra hõrõ ba wa lõ mangila ba tõgidalinga ba wa lõ mamondrongo, iroegima'õchõ andre." *(Jes. 29, 10; 6, 9. 10. Hal. zin. 28, 26 b. t.).*
9 Ba imane Dawido: „Jatobali tandrawa chõra naha wemanga andrõ chõra ba fondra'oe ba fa'ate'ala ba soe-
10 lõ. *(Sin. 69, 23. 24).* Nifobaloenõ hõrõra, ena'õ lõ la'ila; ba hoelo'era, ba faõndrõ,
11 bõi mamalõmalõ." Ba da'õ niŵa'õgoe: Hadia, andrõ manendre ira, ena'õ alaoe? Tenga si manõ. Lalõra mbõrõ wõ sa, wa iroegi niha baero fangorifi andrõ, ena'õ tefarooe dõdõra. *(Hal. zin. 13, 46;*
12 *F. 10, 19).* Ba na mõi hare niha goeli danõ lalõra, ba na hare niha baero de'alara, ba tenga mendroea manõ na ahori molo'õ ira? *(Jer. 4, 1. 2).* Ba da'õ ligoe chõmi, ja'ami 13
niha baero: Ndrohoendrohoe zi no sinenge ba niha baero ndra'o, ba oesoeno halõŵõ andrõ, niŵa'õ chõgoe, *(F. 1, 5),* ma atõ oe'ila oefa- 14
rooe dõdõ dalifoesõgoe andrõ, ma atõ oe'ila oe'orifi õsa ira. Na tobali 15
fangatoelõ'õ niha goeli danõ wanibo ja'ira andrõ, ba hadia wanema ja'ira, na tenga fa'aoeri moroi ba zi
mate? *(Hes. 37).* Ba na ni'amoni'õ 16
wamobõrõ andrõ, ba ni'amoni'õ gõi zoja, ba na ni'amoni'õ ŵa'a, ba ni'amoni'õ gõi ndraha.

II. **Ba** na no moefafatõ ndraha 17
õsa, ba na no moefatõfa ndra'oegõ, awõra, ja'oegõ andrõ, si no falo ndroe'oe, ba na no mo'oeracha ndra'oegõ ba ŵa'a falo andrõ ba ba wa'amofanichania, *(Jer. 11, 16 b. t. Efes. 2, 11 b. f.),* ba bõi soeno ndra'- 18
oegõ, ba ndraha andrõ. Ba na õsoeno ndra'oegõ, ba tenga sa atõ ja'oegõ zanaja ŵa'a andrõ, ŵa'a andrõ zanaja ja'oegõ. Ba õmane: No moe- 19
fafatõ ndraha andrõ, ena'õ tefatõfa ndra'odo. Doehoe! Me lõ mamati 20
ira, andrõ tefafatõ ira, ba ja'oegõ, ba moroi ba wamati, wa monaha ndra'oegõ. Bõi fajawa dõdõoe, sata'oe ndra'oegõ. *(Heb. 3, 19; 4, 2. Kor. I. 10, 12).* Na noa sa itibo'õ Lowa- 21
langi zi no to'oea daha; ba itibo'õ gõi ndra'oegõ. *(Fet. II. 2, 4. 5).* Andrõ tõngõni wa'eboea dõdõ Lo- 22
walangi andrõ ba fa'abe'enia gõi; ba zi no molalõ faigi wa'abe'enia, ba fa'eboea dõdõ Lowalangi, ba ba chõmõ andrõ, na lõ teboelõ ndra'oegõ ba wa'eboea dõdõ andrõ, ba na tenga si manõ, ba ni'ewa gõi ndra'oegõ dania. *(Joh. 15, 2. 6).* Ba 23
ja'ira gõi, na tenga si lõ mamalõmalõ chõra wa lõ mamati andrõ, ba nifatõfa ira dania; lõ'õ sa ambõ wa'abõlõ Lowalangi; i'ila ifoeli ifatõfa ira. *(F. 14, 4).* Na ni'ewa sa 24

ndra'oegõ ba zi to'oea falo ndroe'oe ba na nifatõfa ba falo si sõchi, si tenga lala mena'õ, ba tenga mendroea manõ ira, si no to'oea ja'ia, nifatõfa ba falo chõra andrõ.

III. Tebai sa oebini'õ chõmi, ja'ami ira talifoesõ, zi no tobini andrõ, fa bõi miwa'õ tõdõmi satoeatoea ami: wa no gõna fangabe'e dõdõ Ndraono Gizeraëli õsa, iroegi no molo'õ gahonoa niha baero andrõ, *(Loek, 21, 24; Joh. 10, 9. 16)*, ba awena dania te'orifi Ndraono Gizeraëli ma'afefoe, si mane si so ba zoera: „Moroi ba Ziona i'otarai dania sangorifi andrõ, iheta dania ba ndraono Jakobo wa lõ ba dõdõra Lowalangi; *(Moz. V. 4, 30. 31. Jes. 59, 20. 21)*; ba da'õ wawoe'oesa li andrõ chõgoe chõra, na oeheta horõra andrõ". *(Jer. 31, 31–34)*. Tobali si fa'oedoe ira na dali lala doeria somoeso dõdõ andrõ, bõrõ ami; ba na dali wanoetoejoe ja'ira andrõ, ba ni'omasi'õ ira, bõrõ ndra toea. *(Tes. I. 2, 15 b. t. F. 15, 8)*. Lõ'õ sa mangesa dõdõ Lowalangi ba game'elania ba ba wogaoninia andrõ *(Moz. IV. 23, 19)*. Hoelõ si mane ja'ami sa, si lõ molo'õ li Lowalangi fõna, ba si no faloecha wa'ahachõ dõdõ iada'e, bõrõ wa lõ molo'õ ira; *(Tit. 3, 3 b. t.)*; si manõ gõi ira, lõ la'o'õ iada'e, ena'õ faloecha ira gõi wa'ahachõ dõdõ, moroi ba wa'ahachõ dõdõ andrõ, si no faloecha ami.

Noa sa ifa'oe'oe manõ ira fefoe Lowalangi, ba wa lõ molo'õ, ena'õ ihachõsi tõdõ ira fefoe. *(Gal. 3, 22. Sin. 145, 9)*.

IV. **Ha lõ abacha wa no a'oi so manõ chõ Lowalangi ba fa'atoeatoeania ba fangilania andrõ! Si lõ aboto ba dõdõ niha wangoehoekoenia, ba si lõ isõndra niha lala andrõ chõnia!** *(Job. 11, 6. 7)*. **Ha niha sa zi no aboto ba dõdõ dõdõ Zo'aja andrõ? ba ha niha zi no mamolala tõdõnia?** *(Jes. 40, 13. 14; Kor. I. 2, 16)*. **Ma ha niha zi no mangõhõnagõ fame'e chõnia hadia ia, nisoelõni chõnia dania?** *(Job. 41, 2)*. **Moroi chõnia sa fefoe hadia ia ba ja'ia zamatõrõ ba ba chõnia loealoea hadia ia fefoe. Ja'ia nifosoemange, iroegi zi lõ aetoe! Jadoehoe.** *(Kor. I, 8, 6; Rom. 16, 27; Fet. II. 3, 18)*.

FAZA 12.

I. Famarooe tõdõ ba wolo'õ li Lowalangi, ba II. ba wa lõ fajawa ba ba wa lõ farõi, ba III. ba wangoroma'õ wa la'omasi'õ nawõ, he ba zi fa'oedoe.

I. Andrõ oefarooe dõdõmi, ja'ami ira talifoesõ, moroi ba wa'ahachõ dõdõ Lowalangi andrõ, ena'õ mibe'e soemange mbotomi, soemange saoeri, ni'amoni'õ, somasi Lowalangi; da'õ wamosoemange Lowalangi chõmi, si so tõdõ. *(F. 6, 13)*. Ba bõi mifaomagõ ami ba niha zi sagõtõ tanõ andre, mibali'õ ami, wamohooeni era'era dõdõmi, ena'õ mi'ila mitimba tõdõmi hadia nilaoe dõdõ Lowalangi, hadia zi sõchi, hadia wa'omasinia ba hadia zo'ahonoa. *(Efes. 4, 17. 22 b. t.; 5, 10. 17)*.

II. Oewa'õ sa chõmi, dozi ami, moroi ba wa'eboea dõdõ andrõ, si no faloecha ndra'o, bõi fajawa zamõsana, ha ndrohoendrohoe, era'era zatoeatoea jamoe'aloei, dali zoe'asoe'a wamati andrõ, nindrohoegõ Lowalangi ba zamõsana. *(F. 11, 20. Gal. 6, 3. Kor. II. 10, 13)*. Hoelõ mbotoda sa, me no oja ndrotondroto chõda, ba me tenga ha sambalõ halõwõ ndrotondroto andrõ, *(Kor. I. 12, 12 b. t.)*, si manõ ita ba chõ Keriso, ja'ita si no ato, ha samboea boto ita, ba no ndrotondroto ita, zamõsana ba chõ nawõnia; *(Kor. I. 12, 27*. Ba no faehoe game'ela andrõ chõda, balazi wa'eboea dõdõ andrõ, si no faloecha ita: Na fama'ele'õ, ba jafaoedoe ba wamati andrõ;

7 *(Kor. I. 12, 4; 14, 1.)*; ba na so zi so balõwõ, ba jamoehaogõ halõwõnia, ba na famahaõ, ba jamamahaõ; *(Fet.* 8 *I. 4, 10. 11)*; ba na famarooe tõdõ, ba jamoefarooe dõdõ niha; na so zame'e ame'ela, ba ja'adõlõ dõdõnia wame'e; na samatõrõ, ba jamoe'oigõ dõdõnia; ba na sahachõ tõdõ si noemana, ba ja moroi ba dõdõnia. 9 *(Mat. 6, 2 b. t. Kor. II. 9, 7)*. Ba wangomasi'õ awõ andrõ, ba bõi faroeka wamini tõdõ. Mi'ogorofi zi lõ sõchi andrõ, mi'olembai zi sõchi. *(Tim, I. 1, 5. Sin. 34, 15, Amos. 5,* 10 *15)*. Fangomasi'õ talifoesõ andrõ, ba ja moroi ba dõdõmi, faoma mihoelõ nawõmi, wamosoemange ja'ia. 11 *Heb. 13, 1. Fet. I, 1, 22; 2, 17)*. Ba wa'owõlõ'õlõ andrõ, ba bõi atage ami; ja'atarõ dõdõmi, ja enoni Zo'- 12 aja ami. **Mi'omoesoi'õ dõdõmi ba wanõtõna andrõ, mitaha dõdõmi, na gõna ami famakao; bõi mifamalõmalõ wangandrõ.** *(F. 5, 2 b. t.; 8, 24 b. t. Tes. I. 5, 16. 17)*.

13 III. Na so ni'amoni'õ, sambõ'ambõ hadia ia, ba mitolo; mifamaha ami ba wame'e gõ dome. *(Fet. I. 4,* 14 *9, Heb. 6, 10; 13, 2*. Mifahowoe'õ zolohi ja'ami; mifahowoe'õ ba bõi mi'angelifi. *(Mat. 5, 44. Fet. I. 3, 9)*. 15 **Mi'omoesoi'õ dõdõmi awõ zomoeso tõdõ, ba mi'ege'ege awõ zege'ege.** 16 *(Loek. 15, 32)*. Ja ha sara dõdõmi chõ nawõmi, bõi mifajawa, tooe mi'iagõ, awõ zide'ide, bõi miwa'õ tõdõmi satoeatoea ami. *(F. 15, 5. Kor.* 17 *I. 1, 10. Fil. 2, 2. 3. Jes. 5, 21)*. Bõi misoelõni zi lõ sõchi awõnia si lõ sõchi, ba niha; si sõchi mifatooetooe, ba niha fefoe. *(F. 12, 14. Amaed.* 18 *20. 22. Kor. II. 8, 21)*. Na dali ami, ba ja'atoelõ ami ba niha fefoe. *(F.14,* 19 *19. Heb. 12, 14)*. Bõi milaoe mbalõmi, ja'ami ni'omasi'õgoe! mifonaha wõnoe andrõ; noa sa so ba zoera: „Chõgoe wolaoe balõ, ja'o zanoelõni, iwa'õ So'aja." *(Moz. III. 19, 18. Mat. 5, 39 b. t.* 20 *Moz. V. 32, 35)*. Ba na olofo zi fa'oedoe chõoe, ba be'e gõnia, ba na owõchi dõdõnia, ba fabadoegõ chõnia nidanõ. Na õlaoe da'õ sa, ba õ'owoeloi mbo galitõ ba hõgõnia. *(Amaed. 25, 21. 22)*. Bõi ilawa ndra'oegõ si lõ sõchi, be'e 21 folawa zi lõ sõchi zi sõchi.

FAZA 13.

I. Famarooe tõdõ ba wolo'õ li zalawa, ba II. ba wangomasi'õ awõ, ba III. ba wa'ohaoehaoe.

I. **Dozi niha ndramoe'o'õ li zalawa, si so ira barõ mbawa: lõ'õ sa fa'asalawa, na tenga moroi ba Lowalangi, ba nifataro Lowalangi zalawa si so andrõ.** *(Tit. 3, 1. Fet.* 1 *I. 2, 13. 14. Joh. 19, 11)*. Tobali, ha 2 niha zolawa salawa, ba ilawa nihonogõi Lowalangi; ba solawa andrõ, ba la'a'asogõ chõra hoekoe. Samatõrõ andrõ sa, ba tenga fa- 3 meta'oe ba mboeaboea si sõchi, no fameta'oe ba mboeaboea si lõ sõchi. Ba na omasi'õ lõ ata'oe'õ zalawa, ba si sõchi laoe, ba isoeno ndra'oegõ. Enoni Lowalangi sa ia, so- 4 goena chõoe. Ba na õlaoe zi lõ sõchi, ba ata'oefi ia; tenga sa maimai, wa so chõnia wõda; enoni Lowalangi sa ia, solaoe balõ, samatõrõ hoekoe ba zolaoe si lõ sõchi. *(Nga'õt. II. 19, 6 b. t.)*. Andrõ lõ tola lõ ta'- 5 o'õ lira, tenga ha ba wotoe andrõ, fa lõ itegoe ita tõdõda gõi. Andrõ 6 mibe'e mbeo gõi, sangai halõwõ Lowalangi sa ira, lõ tola lõ lawa'õwa'õ. Midozigõ ira, wame'e õmõmi, bõli 7 dõla hõgõ ba zanema bõli dõla hõgõ, ba beo ba zanema beo, ba fa'ata'oe ba ni'ata'oefi, ba soemange ba nifosoemange. *(Mat. 22, 21)*.

II. Bõi mo'õmõ ami hadia ia, 8 gofoe ba õchõ, ha fa faoma mi'omasi'õ nawõmi; sangomasi'õ awõnia sa, ba no i'o'õ goroisa. *(Joh. 13,* 9 *34. Tim. I. 1, 5)*. Oroisa andrõ sa: „Bõi ohorõ!" „bõi ange'e!" „bõi anagõ!" „bõi angisõ!"

ba hadia ia goroisa bõ'õ, ba no tefarahoegõ ba niŵa'õ andrõ : „O masi'õ zahatõ chõoe, si mane fa'omasioe ndra'oegõ" *(Gal. 5, 14. Moz. II. 20, 13 b. t. Moz. III.*
10 *19, 18. Mat. 22, 39. 40).* Fa'omasi andrõ, ba lõ ilaoe zi lõ sõchi chõ nawõnia, **andrõ wa folo'õ oroisa wa'omasi andrõ.** *(Kor. I. 13, 4 b. t).*
11 III. **A**ndrõ mi'o'õ da'õ, me no mi'ila ginõtõ andrõ, wa no iroegi bawa chõmi, ba wemaoso moroi ba wemõrõ; noa sa ahatõ chõda wangorifi andrõ iada'e, moroi me awena
12 mamati ita. *(Efes. 5, 14. 16).* No noemalõ zi bongi, moloeo sa'ae. Ba databõhõi sa'ae mboeaboea ba zogõmigõmi andrõ, ba ta'aro'õ ita fangõna ba zi moloeo. *(Tes. I. 5, 6. 8.*
13 *Efes. 5, 11; 6, 13).* Data'onangegõ wanõrõ lalada, si mane na moloeo; bõi femangamanga ba famadoemadoe toeo, bõi fohorõhorõ ba hocha, bõi fagoeagoeasa ba fa'afõchõ dõdõ ; *(Loek. 21, 34. Tes. I. 4, 3 b. t.*
14 *Jak. 3, 14);* mihalõ baloebaloemi Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, ba fangehaomi õsimi andrõ, ba bõi ba wolo'õ fangisõnia. *(Gal. 3, 27; 5, 16. Kor. I. 9, 27. Fet. I. 2, 11).*

FAZA 14.

I. Bõi tahoekoe nawõda, na so hadia ia zi fatimba chõda ma'ifoe, ba II. bõi ta'alani zambõ fa'abe'e na.

1 I. **S**i lõ abõlõ famati na, ba mitehe gõi, ba bõi ba wangoehoekoe
2 tõdõnia. *(F. 15, 1 b. t.).* So zangoema'õ tola manõ i'ã fefoe, hadia ia, ba sambõ fa'abe'e, ba i'ã goelegoele. *(Moz. I. 1, 29; 9, 3. Kor. I. 10, 25).*
3 Bõi jamoe'ambõsi zi lõ manga si manga, ba si lõ manga, ba bõi jamoehoekoe zi manga ; noa sa itema ia Lowalangi. *(Kor. I. 8, 8 b. t.;*
4 *10, 23 b. t. Kol. 2, 16).* Ja'oegõ andrõ, ha niha ndra'oegõ, wa ohoekoe genoni mbõ'õ ? Chõ zochõ ja'ia, na abe'e ia, ba chõ zochõ ja'ia gõi, na alaoe. Ba sabe'e sa'ae ia; so sa wa'abõlõ Zo'aja, ba wangabe'e ja'ia. *(Jak. 4, 11. 12).* So sa zamaehoesi 5
loeo, ba so zangoema'õ faoma manõ; bõi zi lõ fadoehoe dõdõ zamõsana. *(F. 14, 3. Gal. 4, 10).* Ha niha 6
zamaehoesi loeo, ba chõ Zo'aja, wa ifaehoesi, ba ha niha zi manga, ba chõ Zo'aja wemangania, i'andrõ sa saoha gõlõ chõ Lowalangi; ba ha niha zi lõ manga, ba chõ Zo'aja, wa lõ manga ia, ba i'andrõ gõi saoha gõlõ chõ Lowalangi. *(Kol. 3, 17. Tim. I. 4, 4; Moz. V. 8, 10).* **Lõ'õ** 7
sa ba chõda saoeri, ba chõnia manõ, ba lõ si mate, ba chõnia manõ. *(Kor. II. 5, 15; Gal. 2, 20).* **Na aoeri** 8
ita sa, ba chõ Zo'aja wa'aoerida, ba na mate ita, ba chõ Zo'aja wa'amateda; tobali, he saoeri ita, ba he si mate ita, ba chõ Zo'aja ita. *(F. 6, 10. 11; Tes. I. 5, 10).* **Da'õ sa** 9
mbõrõ, wa mate Keriso, awõ wa no ifoeli aoeri, ena'õ ifatõrõ zi no mate, awõ zaoeri. *(Hal. zin. 10, 42. Tit. 2, 14).* Ba ja'oegõ, hadia wa õhoe- 10
koe dalifoesõoe ? Ma ja'oegõ gõi, hadia wa õ'ositengagõ dalifoesõoe ? Dozi ita sa, ba fõna dadaoma wangoehoekoe andrõ chõ Lowalangi so ita dania. *(F. 2, 16; Mat. 7, 1 b. t.; Kor. II. 5, 10).* Noa sa so ba zoera : 11
„Fajawa no saoeri ndra'o, iŵa'õ So'aja, na lõ dozi dania latoehi danõ fõnagoe, ba na lõ dozi bewe dania zanoeno Lowalangi." *(Jes. 45, 23. Fil. 2, 10).* Tobali dozi ita 12
tesechegõ dania chõ Lowalangi, i'ombacha'õ hadia ia chõnia zamõsana. *(Mat. 12, 36).*

II. **B**a bõi sa'ae tahoekoe nawõda; 13
da'õ sa'ae mifaigi, fa lõ te'a'asogõ zi fatoewoe, ba ma fangala, ba dalifoesõ. *(Mat. 18, 7. Kor. I. 8. 9; 10,*
32). Oe'ila ba no fadoehoe dõdõgoe, 14
ba chõ Zo'aja, Jesoe, ba lõ hadia ia zi to'oea alacha, ha ba zangoema'õ tõdõnia, no alacha, hadia ia, chõnia no alacha. *(Mat. 15. 11. Tit.*
1, 15). Ba na bõrõ gõ, wa aboe dõ- 15

dõ dalifoesõoe, ba tenga sa'ae fangomasi'õ awõ dali chõoe; bõi be'e famakiko zi no mate Keriso salahi gõoe andrõ. *(F. 13, 10. Kor. I, 8,*
16 *11–13).* Bõi tetandrawãisi zi sõchi
17 andrõ chõmi. Banoea Lowalangi andrõ sa, ba tenga femangamanga ba famadoemadoe hadia ia, ha fa'atoelõ dõdõ, ba fa'ohahaoe dõdõ ba fa'omoeso dõdõ, ba chõ Geheha ni'amoni'õ. *(Kor. I. 4, 20; 8, 8. Mat.*
18 *6, 33).* Ha niha sa zi mõi enoni Keriso ba da'õ, da'õ zomasi Lowalangi, da'õ zi fadoehoe dõdõ niha.
19 Ba datagohi zogoena, ena'õ atoelõ ita, ba ena'õ tedooedooe ba zi sõchi nawõda, tabe'e. *(F. 12, 18; 15,*
20 *2).* Bõi be'e bõrõ gõ, wamakiko halõwõ Lowalangi. Oi si sõchi sa, ba tobali si lõ sõchi, na i'ã niha ba na fatoewoe chõnia. *(Hal. zin. 10,*
21 *15. Kor. I. 8, 7).* Sõchi lõ ta'ã ndriwo ba lõ tabadoe nagoe, ba ma hadia ia, na fatoewoe chõ dalifoesõda.
22 *(Kor. I. 8, 13.* Famati andrõ, si so chõoe, ba chõoe da'õ, dali ndra'oegõ, fõna Lowalangi. Ja'ahowoe zi lõ manoefa tõdõ, na si tola ba na si lõ tola, hadia ia. *(Joh. I. 3, 21).*
23 Ba sanoefa tõdõ, ba no moehoekoe, na i'ã, me no tenga moroi ba wamati. Ba fefoe hadia ia zi tenga moroi ba wamati, ba no olalõwa. *(F. 14, 14).*

FAZA 15.

I. Famarooe tõdõ, ena'õ labologõ dõdõ ba zambõ famati na, ba ena'õ na ha sara dõdõ. II. Ibe'e golola Faoelo, wa tola iwa'õ manõ chõra da'õ. III. Ifaboe'oe we'amõi ba Roma. IV. Ifarooe dõdõra, ena'õ itõrõ lira ia, na mangandrõ ira.

1 I. **Ba** no mo'õmõ ita, ja'ita si no abe'e, wamologõ tõdõda ba wa lõ abõlõ zambõ fa'abõlõ na; ba bõi ta'omasi'õ ita. *(F. 14, 1 b. t. Kor.*
2 *I. 9, 22).* Dozi ita, ta'o'õ chõ nawõda, ena'õ mogoena chõnia, ena'õ tedooedooe ba zi sõchi nawõda. *(F.*
14, 19. Tes. I. 5, 11). Si manõ sa 3
gõi Keriso, lõ i'omasi'õ ia, itõrõ sa ziso ba zoera: „No gõna ndra'o tahi andrõ chõ zanahigõ ja'o egõ." *(Joh. 8, 50. Sin. 69, 10).*
Hadia ia sa nisoera fõna, ba ba wa- 4
mahaõ ja'ita tesoera ia, ena'õ so chõda wanõtõna andrõ, moroi ba wa'ebolo dõdõ andrõ ba moroi ba wondrara dõdõ andrõ, nirongoda ba zoera. *(F. 4, 23. 24).* Ba Lowa- 5
langi wa'ebolo dõdõ, Lowalangi wondrara dõdõ, ba jamoetolo ami, ena'õ ha sara dõdõmi, ba chõ nawõmi, dali Keriso Jesoe; *(F. 12, 16);*
ena'õ ha sara dõdõmi ba ha sara 6
limi, wanoeno Lowalangi, Ama Zo'aja ja'ita Jesoe Keriso. *(Hal. zin. 4,*
24). Andrõ faoma mifonaha nawõ- 7
mi, si mane famonaha Keriso ja'ami, ba wamolachõmi Lowalangi.
(F. 14, 1). Da'õ sa niwa'õgoe: no 8
tobali enoni niboto Keriso, bõrõ wa'adoehoe Lowalangi, ba wanga'aro'õ amaboe'oela li andrõ chõ ndra toea. *(Mat. 15, 24; 20, 28).* Ba fa'- 9
ahachõ dõdõ andrõ mbõrõ, wa lafolachõmi Lowalangi niha baero, si mane si so ba zoera: „Andrõ o esoeno ndra'oegõ ba niha baero, ba oebe'e bõrõ wanoenõ dõimõ." *(Sin. 18,*
50). Ba so zoei, ba imane: „Mi'- 10
omoesoi'õ dõdõmi, ja'ami, niha baero, awõ mbanoeania." *(Moz. V, 32, 43).* Ba so 11
zoei: „Misoeno Zo'aja, dozi ami, motõi niha baero, ndramoesoeno ia fefoe soi." *(Sin. 117, 1).* Ba so zoei, ba 12
imane Jesaja: So dania lewiõ ba mbõrõ Iza'i andrõ, ba si maoso dania, ba wamatõrõ niha baero; chõnia manõtõna dania niha baero. *(Jes. 11, 1. 10. Mat. 12, 21).*
Ba Lowalangi wanõtõna andrõ, ba 13
jamoehõna chõmi fefoe wa'omoeso dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ ba wamati andrõ, ena'õ a'oi so chõmi wa-

nõtõna andrõ, soroi ba wa'abõlõ Geheha ni'amoni'õ. *(F. 5, 1. 2).*

14 II. **B**a noa gõi fadoehoe dõdõgoe, ja'ami ira talifoesõgoe, ba chõmi andrõ, wa no fahõna chõmi gõi gera'era si sõchi, wa no a'oi so wa'aboto ba dõdõmi, awõ wa tola faoma mifarooe dõdõ nawõmi. *(Fet. II. 1, 12).* Ba no lõ alawõdo ma'ifoe, wanoera chõmi, hoelõ ba wamasoegi ba dõdõmi, moroi ba wa'eboea dõdõ andrõ, si no faloecha ndra'o chõ 16 Lowalangi, ena'õ enoni Jesoe Keriso ndra'o, ba niha baero, ere, ba halõwõ ni'amoni'õ andrõ, fangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, chõ Lowalangi, ena'õ ni'omasi'õ zoemange andrõ, niha baero, ni'omasi'õ ba chõ Geheha ni'amoni'õ. *(F. 11, 13;* 17 *12, 1. Jes. 66. 20).* Ba so chõgoe wanoeno ja'o, ba chõ Keriso Jesoe, ba halõwõgoe andrõ chõ Lowalangi. 18 *(Kor. II. 1, 12–14).* Lõ'õ sa zi lõ ata'oedo oetoenõ, hadia ia, zi lõ itolodo Keriso, wolaoe ja'ia, ba wondrõnisi niha baero ba wolo'õ, he taroma li, ba he nihalõ danga. *(Kor.* 19 *II. 3, 5; 4, 5. F. 1, 5).* Ba wa'abõlõ dandra ba ba wa'abõlõ gila'ila, ba wa'abõlõ Geheha Lowalangi, tobali no oefaloea wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ chõ Keriso, i'otarai Jeroezalema, noemalõ ba zi fasoei, iroegi Iliria, *(Kor. II. 12, 12.* 20 *Hal. zin. 14, 3).* Ba oe'aloei, ena'õ lõ oetoeriagõ ba zi no moerongo dõi Keriso, fa bõi oehalõ halõwõgoe halõwõ niha bõ'õ, *(Kor. II. 10, 15.* 21 *16),* ena'õ itõrõ zi so ba zoera: „B a z i l õ m o e'o m b a c h a'õ n a h a d i a i a, b a c h õ n i a, d a'õ z a n g i l a d a n i a, b a b a z i l õ m o e r o n g o n a i a, d a'õ z a b o t o b a d õ d õ d a n i a." *(Jes. 52, 15).*

22 III. **D**a'õ gõi zasese mõi bõrõ, wa tetabi ndra'o we'amõi chõmi 23 mena'õ. *(F. 1, 13).* Ba iada'e, me lõ nahagoe sa'ae ba danõ da'e misa, ba me no hoemoeloe dõdõgoe we'amõi chõmi, ha me oega fache sa'ae, *(F. 1, 10 b. t.),* ba mõido chõmi, na 24 mõido ba Zifania; oedõnadõna sa, oe'ila ami, na oetõrõ, ba fao ami chõgoe ba da'õ, na no oesõndra oea wangabe'e ma'ifoe, ba chõmi andrõ. Ba iada'e, ba oesawa Jeroezalema, 25 mõido enoni ni'amoni'õ andrõ. *(Hal. zin. 19, 21; 24, 17).* Noa sa nilaoe 26 dõdõ mbanoea Makedonia ba banoea Nachaja, wanolo si noemana ba ni'amoni'õ andrõ ba Jeroezalema. *(Hal. zin. 11, 29 b. t.).* Nilaoe dõdõra 27 sa ba õmõra chõra gõi. Na no mo'oeracha sa'ae niha baero ba mbalazo dõdõ chõra, ba õmõra gõi latolo ira ba mbalazo mboto. *(Kor. I. 9, 11).* Ba na no awai chõgoe da'õ, na no 28 oebe'e ba dangara mboeala andrõ, ba oetõrõ ami, we'amõi ba Zifania. Ba no oe'ila, na mõido chõmi, ba 29 a'oi oe'ohe howoehowoe andrõ, chõ Keriso. *(F. 1, 11).*

IV. **B**a oe'andrõ chõmi, ja'ami 30 ira talifoesõ, moroi chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso ba moroi ba wa'omasi Geheha andrõ, mitolo ndra'o wangandrõngandrõ chõ Lowalangi, ba chõgoe andre, *(Kor. II. 1, 11. Efes. 6, 18. 19),* ena'õ te'efa'õ ndra'o ba da- 31 nga zi lõ mamati andrõ ba Joedaia, ba ena'õ omasi ni'amoni'õ wanologoe Jeroezalema andrõ, *(Tes. II. 3, 1. 2. Hal, zin. 21, 11. 27 b. t.),* ena'õ omoeso 32 dõdõgoe we'amõi chõmi, na omasi Lowalangi, ba ena'õ faoma ta'okafoei dõdõ nawõda. *(F. 1, 10).* Ba 33 jamoetolo ami fefoe Lowalangi wa'ohahaoe dõdõ andrõ! Jadoehoe. *(F. 16, 20. Tes. I, 5, 23. Tes. II. 3, 16).*

FAZA 16.

I. I'andrõ Faoelo, ena'õ lafa'amõi chõra Woibe andrõ ba ena'õ latolo ia. II. Fangowai samati. III. Famarooe tõdõ. IV. Fangowai ni'oroi'õ zamati. V. Fanoeno Lowalangi.

I. **O**e'andrõ chõmi, ba chõ Woibe 1 andrõ, talifoesõda alawe, enoni ba mbanoea ba Gengerea, *(Tim. I. 5, 9.*

b. t. Hal. zin. 18, 18), ena'õ mitema ia, ba chõ Zo'aja, si nangea ba ni'amoni'õ, ba ena'õ mitolo ia ba halõwõ fefoe, ba zogoena ami chõnia; ja'ia gõi, ba no ato nitolonia, ba ja'odo gõi, ba no itolo. *(Fil. 2, 29).*

II. **Mi**'owai Werikila ba Akila, awõgoe ba halõwõ, ba chõ Keriso Jesoe, *(Hal. zin. 18, 2)*, si no mamelegõ bagira ba nosogoe; tenga ha ja'o zangandrõ saoha gõlõra, no dozi banoea niha Keriso ba niha baero gõi; ba mi'owai mbanoea niha Keriso andrõ jomo chõra. Mi'owai Gefaineto andrõ, somasi ndra'o, bõrõta mbanoea Keriso ba Azia. *(Kor. I, 16, 19).* Mi'owai Maria andrõ, si no erege tõdõ chõmi. Mi'owai Gandroniko andrõ ba Joenio andrõ, iwama, awõgoe nikoeroe, si no tetoeria, ba zinenge andrõ, ba noa gõi fõnagoe tobali niha Keriso ira. Mi'owai Gambeliato andrõ, somasi ndra'o, ba chõ Zo'aja. Mi'owai Goeribano andrõ, awõma ba halõwõ, ba chõ Keriso, ba Sitachi andrõ, somasi ndra'o. Mi'owai Gafele andrõ, si no fadoehoe dõdõda, ba chõ Keriso. Mi'owai zi so jomo chõ Garisoboelo andrõ. Mi'owai Herodiano andrõ, iwama. Mi'owai niha Keriso andrõ, jomo chõ Narikiso andrõ. Mi'owai Derifena andrõ ba Terifosa, serege tõdõ ba chõ Zo'aja. Mi'owai Weresi andrõ, ni'omasi'õ andrõ, si no abõlõ halõwõ ba chõ Zo'aja. Mi'owai Roefo andrõ, ba chõ Zo'aja, ba inania, si no tobali inagoe gõi. *(Mar. 15, 21).* Mi'owai Gasikerito andrõ ba Felego ba Hereme ba Fateroba ba Herema ba talifoesõ andrõ, awõra. Mi'owai Wilologo andrõ ba Joelia andrõ ba Nereo ba talifoesõnia alawe andrõ ba Olifa, awõ ni'amoni'õ andrõ fefoe, awõra. Faoma mi'owai nawõmi fa'agosa bawa ni'amoni'õ andrõ. La'owai ami banoea Keriso fefoe. *(Kor. I. 16, 20. Fet. I. 5, 14).*

III. **Ba** oe'andrõ chõmi, ja'ami ira talifoesõ, mifaigi zamobõrõ famabali ba fangala, si lõ faoedoe ba wamahaõ andrõ, me lafahaõ ami; mi'erogõ ira. *(Mat. 7, 15 b. t.; Fil. 3, 2; Tim. I. 6, 3–5; Tit. 3, 10 b. t.).* Tenga sa enoni Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso niha si manõ, enoni daloera ira. Ba me no si sõchi lira, ba me lahaogõhaogõ, ba lafaeloengoe dõdõ zadõlõ tõdõ. *(Fil. 3, 18. 19; Fet. II. 2, 1, 14 b. t.; Kol. 2, 4).* Noa sa terongo wolo'õmi ba niha fefoe, ba omoeso dõdõgoe chõmi andrõ, ba omasido na atoeatoea ami ba zi sõchi, ba na owõhõwõhõ ami ba zi lõ sõchi. *(F. 1, 8; Mat. 10, 16; Kor. I. 14, 20).* Lõ ara tõ, ba imama barõ gahemi Zatana Lowalangi wa'ohahaoe dõdõ andrõ. Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso! *(F. 15, 33; Moz. I. 3, 15).*

VI. **I**'owai ami Timoteo andrõ, awõgoe ba halõwõ, ba Loekio andrõ ba Jaso ba Sosifatero, iwama. *(Hal. zin. 16, 1; 13, 1; 17, 5; 20, 4).* Oe'owai ami, ja'o Teresio, sanoera soera andre, ba chõ Zo'aja. *(Jer. 36. 4).* I'owai ami Gajo, si no mõi tome ndra'o; ba hoelõ zi no mõi tome chõnia mbanoea ma'afefoe. I'owai ami Eraso andrõ, doeroetoeli mbanoea ba Koerato, talifoesõ andrõ. *(Kor. I. 1, 14; Tim. II. 4, 20).* Jafaloecha ami fefoe wa'eboea dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso. *(Kor. I. 16, 23).*

V. **Ba** chõnia, sangila manga'aro'õ tõdõmi ba doeria somoeso dõdõ andrõ, chõgoe, ba ba doeria Jesoe Keriso andrõ, fama'ele'õ zi no tobini andrõ, si lõ moe'ombacha'õ, gõtõgõtõ wa'ara mege, *(Tes. II. 3, 3. Kol. 1, 26. Fet. I. 1, 20)*, nifa'ele'õ iada'e, nifarongogõ ba niha baero fefoe, moroi ba zoera wama'ele'õ andrõ, me no i'oroi'õ Lowalangi si lõ aetoe, ba wolo'õ andrõ, ba wamati, *(Efes. 3, 4. 5)*, chõ Lowalangi satoeatoea andrõ, ha ja'ia, moroi chõ Jesoe Keriso, ja chõnia zoemange, iroegi zi lõ aetoe! Jadoehoe. *(F. 11, 36. Tim. I. 1, 17).*

Soera Waoelo andrõ

ba mbanoea

GORINDRO,

SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. I'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi, me no i'eboea'õ dõdõnia ba mbanoea Gorindro andrõ. III. Ifangelama ira: bõi fabali dõdõ ba bõi lawa'õ tõdõra satoeatoea ira.

1 I. **F**aoelo zanoera da'e, nikaoni sinenge Keriso Jesoe, moroi ba nilaoe dõdõ Lowalangi, ba Sotene, talifoesõ andrõ, *(Kol. 1, 1. Hal. zin. 18, 17)*,
2 ba mbanoea Lowalangi andrõ ba Gorindro, nihaogõ ba chõ Keriso Jesoe, ni'amani'õ, nikaoni, fabaja fefoe zangarõfi li tõi Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, fefoe gofoe heza, he ba chõra, ba he ba chõma. *(Hal. zin. 18, 1 b. t. Joh. 17, 19. Rom. 1, 7)*.
3 Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ chõ Namada Lowalangi, ba chõ Zo'aja, Jesoe Keriso. *(Efes. 1, 2)*.
4 II. **L**õ mamalõmalõ oe'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangigoe, ba chõmi andrõ, ba wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, si no faloecha ami, ba
5 chõ Keriso Jesoe, *(Rom. 1, 8. 9)*, me no fahõna chõmi fefoe hadia ia, ba chõnia andrõ, he ba ngawalõ hoehoeo, ba he ba ngawalõ wa'aboto
6 ba dõdõ fefoe, *(Kol. 1. 9. 10)*, wa no moe'a'aro'õ ba dõdõmi wamadoe-
7 hoe'õ Keriso andrõ. Tobali lõ ambõ ami boeala fa'eboea dõdõ andrõ fefoe, hadia ia, ba sombalombaloi fa'ato'ele Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso,
8 ami, *(Tit. 2, 13)*, sangabe'e'õ gõi ja'ami, iroegi gamozoea, fa lõ sinegoe, na bawa Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso. *(Fil. 1, 6. 10. 11. Tes. I. 5, 23. 24)*. Lõ farõi Lowalangi, si no 9
mamakaoni'õ ja'ami ba wefao chõ Nononia Jesoe Keriso, So'aja ja'ita. *(F. I. 10, 13; Tim. II. 1, 9; Joh. 6, 44)*.

III. **B**a oe'andrõ chõmi, ja'ami 10
ira talifoesõ, moroi ba dõi Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe Keriso, ena'õ ha sara limi fefoe, ba ena'õ lõ faloecha ba chõmi fabali dõdõ; mi'atoelõ'õ, mi'osara'õ gera'erami ba tõdõmi. *(F. 11, 18. Rom. 15, 5. Fil. 2, 1. 2)*. Noa sa moe'ombacha'õ 11
chõgoe, ba chõmi andrõ, ja'ami ira talifoesõgoe, si si jomo chõ Cheloë andrõ zangombacha, no so wagoeagoeasa ba chõmi. *(F. 3, 3 b. t.)*. Da'õ niwa'õgoe, me iwa'õ 12
si samõsa ba chõmi: Chõ Waoelo ndra'o, ba si samõsa, ba: Chõ Afolo ndra'o, ba si samõsa, ba: Chõ Gefa ndra'o, ba si samõsa, ba: Chõ Keriso ndra'o. *(Hal. zin. 18, 24. Joh. 1, 43)*. Hadia, no fabali Keriso? 13
Hadia, Faoelo niforõfa salahimi? ba ma ba dõi Waoelo tebajagõ idanõ ami mage? Oesoeno Lowalangi, me 14
samõsa lõ nibajagõgoe idanõ ba chõmi, baero Gerifo ba Gajo andrõ, *(Hal. zin. 18, 8. Rom. 16, 23)*, fa bõi 15
lawa'õ, no ba dõigoe oebajagõ idanõ niha. Ba noa sa gõi oebajagõ idanõ 16
zi samba omo ndra Sefana, baero õ, ba lõ oe'ila, na so niha bõ'õ ni-

bajagõgoe idanõ. *(F. 16, 15. 17),*
17 Tenga sa ba wamajagõ idanõ ifatenge ndra'o Keriso, no ba wangombacha toeria somoeso dõdõ ifatenge ndra'o, tenga fa'oneche ba hoehoeo, fa bõi tobali faja rõfa
18 Keriso andrõ. *(F. 2, 1 b. t.).* **Toeria rõfa andrõ, ba faja sa ba niha si tetibo, ba ba chõda, ni'orifi, ba no fa'abõlõ Lowalangi ia.** *(F.*
19 *1, 23. 24. Rom. 1, 16).* Noa sa so ba zoera: „Oefakiko dania wa'atoeatoea zatoeatoea andrõ ba fa'aboto ba dõdõ ba zaboto ba dõdõ andrõ, ba oetajaigõ." *(Jes. 29, 14. Job. 5, 12).*
20 Hezo zatoeatoea ? hezo zonecho ba wasosota andrõ, ba gõtõ danõ andre? Hadia, tenga no ibali'õ faja wa'atoeatoea ba goeli danõ andre Lowalangi ? *(F. 3, 19. Jes. 19, 12).*
21 Me no lõ'õ sa aboto ba dõdõ niha goeli danõ Lowalangi, ba wa'atoeatoeania andrõ, ba wa'atoeatoeara, ba no omasi Lowalangi i'orifi zamati andrõ, faja andrõ, fangombacha.
22 *(Mat. 11, 25).* La'andrõ sa dandra niha Jehoeda ba la'aloei wa'atoeatoea Dawa Heleni, *(Mat. 12, 38.*
23 *Hal. zin. 17, 18. 32),* ba ja'aga, ba matoeriagõ Keriso, niforõfa andrõ, si fatoewoe ba niha Jehoeda, ba si no faja ba dõdõ niha baero, *(F.*
24 *2, 2. 14, Rom. 9, 32 b. t.),* ba ba nikaoni andrõ, he niha Jehoeda, ba he Dawa Heleni, ba no Keriso, fa'abõlõ Lowalangi ba fa'atoeatoea Lowalangi ia. *(F. 1, 18; 2, 5. Kol.*
25 *2, 3).* Fajafaja andrõ sa, soroi Lowalangi, ba no atoeatoea moroi ba niha, ba si lõ abõlõ andrõ, soroi Lowalangi, ba no abõlõ moroi ba
26 niha. Mifaigi sa'ae wogaoni ja'ami andrõ, ja'ami ira talifoesõ, lõ ato zatoeatoea, na dali wa'atoeatoea niha, lõ ato zabõlõ, lõ ato zalawa.
27 *(Joh. 7, 48. 49).* Hadia ia zi no fajafaja, wamaigi niha goeli danõ, da'õ nitoetoejoe Lowalangi, ena'õ i'ailasi zatoeatoea andrõ, ba hadia zi lõ abõlõ, wamaigi niha goeli danõ, da'õ nitoetoejoe Lowalangi, ena'õ i'ailasi zabõlõ andrõ. *(Jak. 2, 1–5).*
Ba ha niha zi tenga salawa, wa- 28
maigi niha goeli danõ, ba hadia ni'ositengagõ, da'õ nitoetoejoe Lowalangi, hadia zi lõ'õ andrõ, ena'õ lõ mogoena zi so, ibe'e, *(Gal. 6, 3),*
ena'õ lõ isoeno ia niha, ha niha ia, 29
fõna Lowalangi. *(Efes. 2, 6. Jes.*
40, 6). Ba chõnia mi'oroi, ja'ami 30
andrõ, ba chõ Keriso Jesoe, **nibali'õ Lowalangi fa'atoeatoea chõda ba fa'atoelõ dõdõ ba fangohaoehaoe ba fangõhõli,** *(F. 1, 24, Jer. 23, 6. Kor. II. 5, 21. Heb. 2, 11. Rom. 3, 24. Efes 1, 7),* ena'õ itõrõ zi so ba zoera: 31
„Na so zanoeno ja'ia, ba ba chõ Zo'aja jamoesoeno ia". *(Jer. 9, 23. 24. Kor. II. 10, 17).*

FAZA 2.

Tenga fa'atoeatoea niha goeli danõ ni'ombacha'õ Waoelo, lõ fa'oneche ba hoehoeo andrõ chõnia, ha fa'atoeatoea Lowalangi, hoehoeo si oroi ba Geheha.

Ba ja'odo gõi, me mõido chõmi, 1
ja'ami ira talifoesõ, ba tenga fa'abõlõ ba hoehoeo ni'ohegoe, ba tenga fa'abõlõ wa'atoeatoea, wanoeriagõ chõmi famadoehoe'õ Lowalangi andrõ. *(F. 1, 17. Joh. I. 5, 9).* Lõ'õ 2
sa niwa'õgoe tõdõgoe, so hadia ia ni'ilagoe ba chõmi andrõ, baero Jesoe Keriso, niforõfa andrõ. *(F.*
15, 3. Gal. 6, 14). Ba ja'o, ba si lõ 3
abõlõ ba sata'oe ba salawõlawõ sibai, ba chõmi andrõ. *(Hal. zin. 18, 9.*
Kor. II. 10, 10; 11, 30). Ba fehedegoe 4
ba fangombacha'õgoe, ba tenga hoehoeo zatoeatoea, si fadoehoe dõdõ niha, ha fangoroma'õ Eheha ba fa'abõlõ, *(Tes. I. 1, 5),* fa bõi 5
fa'atoeatoea niha dandrõsa wamatimi, ena'õ fa'abõlõ Lowalangi dandrõsania. *(F. 1, 18. 24).* Fa'atoea- 6
toea sa wehedema ba zi no mo'ahonoa, ba tenga fa'atoeatoea niha

goeli danõ andre, tenga gõi fa'atoeatoea zalawa ba goeli danõ andre,
7 si tetibo dania. Fa'atoeatoea Lowalangi wehedema, si no tobini, si no tobaloe, nihonogõi Lowalangi, gõtõgõtõ wa'ara sa'ae, ba wamolachõmi
8 ja'ita. *(Sin. 51, 8. Efes. 3, 8. 9).* Si lõ irai aboto ba dõdõ zalawa ba goeli danõ andre, ha niha ia gõi: na no aboto ba dõdõra sa, ba lõ laforõfa mena'õ zalawa lachõmi
9 andrõ; *(Hal. zin. 13, 27; 3, 17).* Si mane si so ba zoera sa: **„Si lõ irai i'ila hõrõ niha, si lõ irai irongo tõgi dalinga niha, si lõ irai mõi ba dõdõ niha, ni'asiwai Lowalangi ba zangomasi'õ ja'ia.** *(Jes. 64, 4).* **Ba chõda no ifa'ele'õ Lowalangi, balazi Gehehania;** fefoe hadia ia sa, ba i'aloealoei Eheha, irege wa'abacha
10 Lowalangi andrõ. *(Joh. 16, 13. Dan.*
11 *2. 23).* Ha niha sa zangila hadia ba dõdõ niha, baero geheha niha andrõ, si so ba dõdõnia? Si manõ gõi wa lõ saboto ba dõdõ hadia zi so ba dõdõ Lowalangi, baero Geheha
12 Lowalangi andrõ. Ba ja'ita, ba tenga eheha ba goeli danõ andre nitemada, no Eheha si otarai Lowalangi nitemada, ena'õ ta'ila, hadia nibe'e Lowalangi boealania chõda.
13 *(Rom. 8, 15, Fet. II. 1, 3).* Ba da'õ gõi wehedema, tenga taroma li nisõndra ba niha, fa'atoeatoea niha; no taroma li nisõndra chõ Geheha, soroi ba Geheha tafaedogõ ba zoroi ba Geheha. *(F. 2, 1. 4; Fet. II.*
14 *1, 21).* Na to'oea tõdõ niha, ba lõ i'o'õ hadia zi otarai chõ Geheha Lowalangi, noa sa fajafaja chõnia, ba tebai aboto ba dõdõ, me moroi ba Geheha ena'õ wangaloei eloeahania. *(F. 1, 23; Mat. 16,*
15 *17; Joed. 19; Joh. 14, 17).* Ba si so Eheha, ba isõndra geloeaha hadia ia fefoe, ba ja'iá, ba si lõ aboto ba
16 dõdõ niha bõ'õ. *(Joh. 1. 2, 20).* Ha niha sa, zi no aboto ba dõdõ era'era Zo'aja, ha niha zamahaõ ja'ia? Ba ja'ita, ba no era'era Keriso gera'erada. *(Jes. 40, 13; Jer. 23, 18).*

FAZA 3.

I. Itegoe Faoelo, mə no fabali dõdõ mbanoea Gorindro andrõ. II. Enoni Lowalangi zamahaõ andrõ, sanolo ba halõwõ chõnia, ba isofoe chõra dania, he wisa wohalõwõra. III. Bõi lawa'õ tõdõra, no atoeatoea ira.

I. **Ba** ja'o, ba tebai fahoehoeodo 1
chõmi si mane ba zi so Eheha, ja'ami ira talifoesõ, si mane ba zi ha zambalõ õsi niha hoehoeogoe chõmi, si mane ba ndraono sawoejoe, ba chõ Keriso. *(F. 2, 15; Joh. 16, 12).* Soesoe nifabadoegõgoe chõmi, tenga 2
õ sabe'e; me tebai mitaha na, ba iada'e gõi, ba tebai zoei mitaha; *(Heb. 5, 12 b. t.; Fet. 1. 2, 2);* solo'õ 3
õsi niha na sa ami. Na so na wa'afõchõ dõdõ ba fagoeagoeasa ba chõmi, ba tenga solo'õ õsi niha ami, ba tenga hoekoe ba niha dali mboeaboeami? *(F. 1, 10. 11; Gal. 5, 19. 20; Jak. 3, 14–16).* Na iwa'õ si 4
samõsa: Chõ Waoelo ndra'odo, ba si samõsa, ba: Chõ Afolo ndra'odo, ba tenga hoekoe ba niha mi'o'õ? *(F. 1, 12).*

II. **Ha**dia sa Afolo andrõ? Ba 5
hadia Waoelo andrõ? Enoni ira, si no mama'ema famati andrõ chõmi, balazi nitema zamõsana chõ Zo'aja. *(F. 4, 1).* Ja'o zananõ, Afolo zo- 6
mboewoei, ba Lowalangi zamanõi. *(F. 12, 11. Hal. zin. 18, 27; 19, 1).* Tobali faja zananõ, ba faja zo- 7
mboewoei, ha Lowalangi, samanõi, zi ndroehoe. Ba sananõ ba somboe- 8
woei, ba ha samboea, ba itema sa loeonia zamõsana, balazi halõwõnia. *(F. 4, 5; Sin. 62, 13).* Sanolo sa 9
ndra'aga, ba halõwõ, chõ Lowalangi; nowi Lowalangi ami, tomosa chõ Lowalangi. *(Kor. II. 6, 1. 16. Mat. 25, 14).* No oefotojo, si mane 10
sotomo, si no atoeatoea, dali wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, si no faloecha ndra'o; tánõ bõ'õ zame-

dadao. Ba jamoefaigi zamõsana, he wisa wotomonia. *(F. 15, 10. Rom.* 11 *15, 20).* **Tojo bõ'õ, ba lõ'õ sa i'ila ibe'e tooe niha, ha niha ia gõi, baero zi no moebe'e, Jesoe Keriso andrõ.** *(F. 16, 22. Fet. I. 2, 4. 6).* 12 Ba na so zangotomosi ba dete dojo andrõ, ma balaki, ba ma firõ, ba ma manimani, ba ma eoe, ba ma doe'oe sokõli, ba ma tõla wache, 13 ba oroma dania halõwõ zamõsana, i'oroma'õ sa dania bawa andrõ, me ba galitõ tefa'ele'õ dania, ba he wisa halõwõ zamõsana, ba alitõ wana-14 draigõ. Na manaha nifazõchinia, 15 ni'otomosinia, ba itema loeo. Ba na achozi nifazõchinia, ba te'ala ia, ba ja'ia, ba ni'orifi, ba hoelõ nifatõrõ 16 ba galitõ. *(Joed. 23).* Hadia, lõ mi'-ila, wa no osali Lowalangi ami, awõ wa no nahia Geheha Lowalangi dõ-17 dõmi ? *(F. 6, 19. Rom. 8, 9).* Na so zamakiko osali Lowalangi andrõ, ba nifakiko Lowalangi dania da'õ : ni'amoni'õ sa gosali Lowalangi a-ndrõ, ba ja'ami da'õ.

18 III. **Bõi** jamoefaeloengoe ia nihá. Na so ba chõmi, ba goeli danõ andre, zangoema'õ tõdõnia, satoeatoea ia, ba jatobali sambõ era'era, ena'õ tobali satoeatoea ia. *(Amaed. 3, 5. 7.* 19 *Rom. 12, 16. F. 4, 10).* Fa'atoeatoea niha goeli danõ andre sa, ba no fa'ambõ era'era ba chõ Lowalangi. Si mané sa ba zoera : „S o n d r a'o e s a t o e a t o e a a n d r õ, b a w a'o-n e c h e r a." *(F. 1, 20; Rom. 1, 22.* 20 *Job. 5, 13).* Ba so zoei, ba : „I'i l a So'aja g e r a'e r a z a t o e a t o e a a n d r õ, w a f a j a." *(Sin. 94, 11).* 21 Andrõ bõi jamoesoeno ia niha, ba niha ia ; a'oi sa chõmi manõ, *(F. 1,* 22 *31. Jer. 17, 5),* he Faoelo ba he Afolo ba he Kefa ba he oeli danõ ba he fa'aoeri ba he fa'amate ba he gõtõ da'e ba he gõtõ dania, oi chõ-mi manõ, *(F. 3, 4. Rom. 8, 28. 38.* 23 *39),* ba ja'ami, ba chõ Keriso, ba Keriso, ba chõ Lowalangi.

FAZA 4.

I. Halõwõ zinenge andrõ. II. Famakaora ba he wisa ira ba da'õ. III. Famarooe tõdõ.

I. **Da**'õ ndramoewa'õ tõdõra, dozi, 1 ba chõma andre, enoni Keriso ndra'-aga, samatõrõ si tobini andrõ, chõ Lowalangi. *(F. 3, 5; Kor. II. 4, 5. Kol. 1, 25. 26).* Ba ba zamatõrõ 2 andrõ, ba da'õ sa nifaigi ba chõra, ena'õ lõ falimo zamõsana. *(Loek. 12, 42; Fet. I. 4, 10).* Lõ'õ sa ba dõdõ-3 goe, na tehoekoe ndra'o chõmi, ba ma ba rafe niha bõ'õ, lõ'õ sa gõi oehoekoe ndra'odo. Ba he sa lõ 4 ni'ilagoe hadia ia, ba tenga na sa bõrõ da'õ, wa lawa'õ ena'õ satoelõ ndra'o. Ba So'aja zangoehoekoe ja'o. *(Kor. II. 1, 12; 5, 10. 11; Sin. 19, 13; 143, 2).* Andrõ bõi mi'etoe'õ 5 hoekoe, hadia ia, na tenga inõtõ na, irege so Zo'aja, sohagaini gõi si no tobini ba zogõmigõmi, sama'ele'õ sõndra dõdõ andrõ, ba awena dania tesoeno zamõsana chõ Lowalangi. *(Rom. 2, 16. Sangomb. 12, 14. Kor. II. 10, 18).* Chõgoe ba chõ Afolo 6 no cebõbõgõ da'õ, ja'ami ira talifoesõ, bõrõ ami, ena'õ mitõngõni chõma, fa bõi fajawa ami, fa bõi italoe'i zi so ba zoera, fa lõ ifahocha zamõsana, ba wangeboea'õ ba zi samõsa ba ba wangambõsi zi samõsa. *(Rom. 12, 3).* Ha niha sa zamae-7 hoesi ja'oegõ ? Hadia chõoe, si lõ moebe'e chõoe ? Ba na nibe'e chõoe, ba hadia wa õsoeno ndra'oegõ, hoelõ tenga nibe'e chõoe ? *(Jak. 1, 17).* No aboeso ami, no fahõna chõmi, 8 no samatõrõ ami, ba zi lõ ja'aga ! Ena'õ na doehoe wa no samatõrõ ami, fa samatõrõ gõi ndra'aga, awõmi ! *(Fam. 3, 17).*

II. **Ba** dõdõgoe sa, ba no oroma 9 wa no fondrege zide'ide ndra'aga, ja'aga sinenge, ibe'e Lowalangi, hoe-lõ zi no moe'etoe'õ hoekoe famoe-noe, me no tobali maimai ndra'aga ba nõsi goeli danõ, ba mala'ika ba

ba niha. *(Kor. II. 4, 11. Heb. 10, 32.*
10 *33).* Sambõ tõdõ ndra'aga, bõrõ Keriso, ba ja'ami, ba no satoeatoea, ba chõ Keriso; si lõ abõlõ ndra'aga, ba ja'ami, ba sabõlõ; nifoesoemange ami, ba ni'ositengagõ
11 ndra'aga. *(F. 1, 18 b. t.; 3, 18).* Iroegi ma'õchõ andre, ba solofo ndra'aga ba sowõchi tõdõ, no sambõ noecha, ba no nibõzibõzi ndra'aga, ba lõ nahama, sahono ndra'aga, *(Kor. II.*
12 *11, 23–27),* ba ma'eregeïsi dõdõma, mohalõhalõwõ dangama; latandrawaisi ndra'aga, ba mafahowoe'õ ira, lagohi ndra'aga, ba mataha dõdõma; *(F 9, 15. Hal. zin. 18, 3. Rom.*
13 *12, 14. Mat. 5, 44);* labõbõgõ chõma zi lõ sõchi, ba mangandrõ ndra'aga; no tobali hoelõ zasao ba goeli danõ ndra'aga, hoelõ ndra'i, ba niha fefoe, iroegi da'e. *(Hal zin. 22,*
22).
14 III. Tenga ba wangailasi ja'ami oesoera da'õ, ha ba wamarooe tõdõmi, si mane iraonogoe, somasi
15 ndra'o. *(Tes. I. 2, 11 b. t.).* He sa foeloe ngahõnõ chõmi mandroe, ba chõ Keriso, ba lõ ato nama chõmi. Ba chõ Keriso Jesoe sa no mo'onodo ja'ami, moroi ba doeria somoeso dõdõ andrõ. *(Gal. 4, 19. Filem.*
16 *10).* Andrõ oe'andrõ chõmi, mihalõ famaedo chõmi ndra'odo. *(F. 11, 1).*
17 Da'õ mbõrõ, wa no oefatenge chõmi Dimoteo andrõ, onogoe andrõ, ba chõ Zo'aja, somasi ndra'o, si lõ farõi, da'õ dania zamasoegi ba dõdõmi lala andrõ chõgoe, ba chõ Keriso Jesoe, si mane famahaõgoe, fefoe gofoe heza, ba mbanoea fefoe. *(F. 16,*
18 *10. Tim. I. 1, 2. Tim. II. 1, 5).* Ba no mohocha õsa, hoelõ na lõ mõido
19 chõmi. Ba lõ ara tõ, ba mõido chõmi, na itolo Lowalangi, ba tenga li zohocha andrõ dania oesofoe, ha fa'abõlõra. *(F. 16, 5. 6. Jak. 4, 15).*
20 **Tenga sa li dajadaja mbanoea Lowalangi andrõ, no fa'abõlõ dajada-**
21 **jania.** *(F. 2, 4. Loek. 17, 21).* Hadia zomasi ami, hadia, oee oe'ohe, na mõido chõmi, ba ma fa'omasi ba Eheha wa'ebolo dõdõ andro? *(Kor. II. 13, 10).*

FAZA 5.

I. Itegoe ira Faoelo, me no tõra wa'ebolo dõdõra ba zohorõ. II. Bõi oroedoe ira ba zamazõchi horõ.

I. Fohorõ ba chõmi zabõlõ tetoe- 1
ria, ba fohorõ si lõ'õ na i moerongo ba niha baero, wa ihalõ ndronga namania niha. *(F. 6, 15 b. t. Tes. I.*
4, 3–5. Moz. III. 18, 7. 8). Ba so- 2
hocha ami, ba lõ'õ sa aboe dõdõmi, fa tetibo ena'õ banoeami zolaoe da'õ. *(F. 4, 6 b t.).* Ba ja'odo andre, 3
ba si ndroehoe sa, lõ ja'o, botogoe andre, ba sodo sa tõdõgoe, noa sa oehoekoe, hoelõ na no so ndra'o, ba zamazõchi da'õ, si manõ, *(Kol.*
2, 5), na no faloecha ita ba dõi 4
Zo'aja ja'ita, Jesoe, ja'ami ba tõdõgoe andre, ba na fao wa'abõlõ Zo'aja ja'ita, Jesoe; *(Mat. 16, 19;*
18, 18. 20); ba nibe'e ba danga Za- 5
tana zi manõ, ba wamakiko õsinia, ena'õ aoeri mbechoe, na bawa Zo'aja ja'ita Jesoe. *(Tim. I. 1, 20. Kor.*
II. 2, 6 b. t.).

II. Tenga si sõchi doeriami a- 6
ndrõ. Hadia, lõ mi'ila, wa aisõ nifaroeka ma'afefoe ibe'e tanõmõ roti si ha ma'ifoe? *(Gal 5, 9).* Miti- 7
bo'õ danõmõ si no ara andrõ, ena'õ si bohooe moefaroeka ami; noa sa si lõ moe'aisõni ami, noa sa moetaba wasa chõda gõi, Keriso. *(Moz.*
II, 12, 15. 19. Fet. I. 1, 18. 19). Ba 8
datalaoe gowasa fasa, bõi fao danõmõ roti si no ara, ba bõi gõi fao danõmõ roti andrõ, falõsõchi ba fa'asilõjawa, ha si lõ moe'aisõni andrõ, fa'adõlõ dõdõ ba fa'adoehoe, nifao. No oesoera chõmi ba zoera no a- 9
ndrõ, bõi fabaja ami ba zohorõ. Tenga sohorõ manõ, ba niha goeli 10
danõ, niwa'õgoe, ba somasi ana'a ba soraboe ba samosoemange adoe, na si manõ ena'õ, ba lõ tola lõ miheta manõ sa'ae ami ba goeli danõ

11 andre ena'õ. *(Joh. I. 5, 19).* Ba no oesoera chõmi, bõi fabaja ami, na so zangoema'õ, talifoesõ ia, ba na sohorõ ia, ba ma somasi ana'a, ba ma samosoemange adoe, ba ma sanandrawãisi awõnia, ba ma si maboemaboe, ba ma soraboe; na so zi manõ, ba bõi na i oroedoe manga ami chõnia *(F. 6, 9. 10. Mat. 18, 17).*
12 Hadia sa wa oehalõ chõgoe wangoehoekoe si so baero andrõ? Hadia, tenga ja'ami zangoehoekoe si te'-
13 oe'oe chõmi? *(Kol. 4, 5).* Lowalangi dania zangoehoekoe si so baero andrõ. Mibe'e baero zi lõ sõchi, miheta ba chõmi. *(Tes. II. 3, 6).*

FAZA 6.

I. Itegoe Faoelo, me mangadoe ira ba zangoehoekoe si tenga niha Keriso. II. Ifangelama ira ba wohorõ.

1 I. **H**adia, so ba chõmi zi lõ ata'oe, na so hadia ia nifadõninia chõ nawõnia, ifahoekoe'õ ba niha si lõ atoelõ, ba tenga ba ni'amoni'õ?
2 *(Mat. 5, 40).* Ma lõ mi'ila, wa sangoehoekoe niha goeli danõ dania ni'amoni'õ andrõ? Ba na sangoehoekoe niha goeli danõ ami, ba hadia, lõ tola mihoekoe ngawalõ hadia ia, zide'ide sibai? *(Dan. 7, 22. Mat. 19,*
3 *28).* Hadia, lõ mi'ila, wa sangoehoekoe mala'ika dania ita? ba tenga mendroea manõ tola ba mbalazo?
4 *(Fet. II. 2, 4).* Ba na so nifadõni balazo, ba hadia, mifataro sangoehoekoe ni'ositengagõ mbanoea niha
5 Keriso? Ba wangailasi ja'ami oewã'õ da'õ: Hadia, tobali samõsa lõ satoeatoea ba chõmi, sangila mangoehoekoe hadia ia ba zi fatali-
6 foesõ? Hadia, i'adoegõ dalifoesõnia sotalifoesõ, ba ba zi tenga samati
7 na i? Noa sa'ae sala sibai ami, me so wamadõnimi chõ nawõmi. Hana wa lõ mitaha manõ dõdõmi, na lafatõrõ chõmi zi lõ atoelõ? Hana wa lõ mitaha, na la'alani ami? *(Mat. 5, 39*
8 *b. t.)* Ba ja'ami zamatõrõ si lõ atoelõ, ba mi'alani nawõmi, ba talifoesõ na i. *(Tes. I, 4, 6).* Ma lõ mi'- 9
ila, wa tebai tefa'amõi ba mbanoea Lowalangi zi lõ atoelõ? Bõi eloengoe ami, he sohorõ, ba he samosoemange adoe, ba he sohorõni donga zodonga, ba he somboejoetõ, ba he sohorõni ira matoea, *(Gal. 5, 19 b. t. Efes. 5, 5. Fam. 21, 8; 22, 15),* ba he 10
sanagõ, ba he somasi ana'a, ba he si maboemaboe, ba he sanandrawãisi awõnia, ba he soraboe, ba tebai tefa'amõi ba mbanoea Lowalangi andrõ. Ba no si manõ õsa 11
ami fõna. Ba no moesasai ami, no moe'ohaoehaoe'õ, no atoelõ ami, iwã'õ Lowalangi, moroi ba dõi Jesoe Keriso, So'aja, ba moroi ba Geheha Lowalangida andrõ. *(Tit. 3, 3 b. t. Fet. I, 4, 3 b. t. Hal. zin. 22, 16. Fam. 1, 5; 7, 14).*

II. **F**efoe hadia ia, ba tola oelaoe, 12
ba so zi lõ goena. Fefoe hadia ia, ba tola oelaoe, ba lõ oetehe i'osawoejoe ndra'o hadia ia. *(F. 10,*
23). Õ andrõ, ba ba mbetoe'a na- 13
hania, ba betoe'a andrõ, ba no naha gõ. Ba faoma iheta dania Lowalangi. Ba boto, ba bõi ba wohorõ, no chõ Zo'aja, ba So'aja, ba ba mboto. *(Mat. 15, 17. Tes. I. 4, 3–5).*
Ba no isoesoegi Zo'aja Lowalangi, 14
ba isoesoegi gõi ita dania fa'abõlõnia andrõ. *(F. 15, 15. 20 b. t. Tes. I. 4,*
14. Rom. 8. 11). Hadia, lõ mi'ila, wa 15
no ndrotondroto Keriso mbotomi andrõ? Ba hadia, oehalõ ndrotondroto Keriso, ba oebe'e ndrotondroto zohorõ? Bõi si manõ. *(F. 12, 27).* Ma 16
lõ mi'ila, wa ha samboea boto ira, na so zoroedoe ba zohorõ ira alawe? noa sa moewa'õ, „ha samboea õsi zidaroea andrõ." *(Moz. I. 2, 24).* Ba na so zi olembai So'a- 17
ja, ba ha samboea Eheha ira. *(Joh. 17. 21. 22).* Mi'angelamaisi wohorõ 18
andrõ. Fefoe ngawalõ horõ, nifazõchi niha, ba baero mboto, ba sohorõ, ba ba mbotonia ifazõchi horõ. *(F. 10, 8. Kor. II. 7, 1).* Ma lõ mi'ila, 19
wa no osali Geheha ni'amoni'õ a-

ndrõ, si so ba dõdõmi, nibe'e Lowalangi chõmi, mbotomi andrõ, awõ wa tenga chõmi ami? *(F. 3, 16 b. t.).*
20 **Noa sa eboea mege hõlimi; ba mifosoemange Lowalangi ba mbotomi andrõ.** *(F. 7, 23. Fet. I. 1, 18. 19).*

FAZA 7.

Famobawa lala: I. Ba zi faronga, ba II. ba zi lõ donga, ba III. ba lacha mbanoea.

1 I. **Ba** ba nisoerami andrõ chõgoe, ba sõchi ba niha, na lõ ibabaja ndra alawe. *(F. 7, 25. 26. Mat. 19, 10 b. t.).*
2 Ba ba wohorõ andrõ, ba jamodonga zamõsana, ndra matoea, ba si manõ
3 gõi ndra alawe. Jamoetõrõ gõmõnia ba ndra alawe ira matoea, ba ja si manõ gõi ndra alawe ba ndra ma-
4 toea. Tenga samatõrõ botonia ndra alawe, ira matoea zamatõrõ, ba si manõ gõi ndra matoea, tenga ja'ia zamatõrõ botonia, ira alawe zama-
5 tõrõ. Bõi mifabali ami chõ nawõmi, atõ na lõ ara, na ha sara limi, fa lõ mangoloi dõdõmi, ba wangandrõ, ba mifoeli zoei oroedoe, fa lõ itandraigõ ami Satana, na tebai
6 mitaha dõdõmi. Fa oetehe chõmi,
7 oewa'õ da'õ, tenga oroisa. Omasido sa ena'õ, na si mane ja'o fefoe niha; ba no faehoe nitema zamõsana chõ Lowalangi, bõ'õ ba zi samõsa, ba bõ'õ ba zi samõsa. *(Mat. 19, 11.*
8 *12).* Ba da'õ niwa'õgoe ba zi lõ donga ba ba lacha mbanoea : sõchi chõra, na lõ teboelõ si mane ja'o
9 ira gõi. *(F. 9, 5).* Ba na tebai lataha, ba ndramangowaloe ba ndramõi nihalõ; sõchi sa mangowaloe, moroi aoechoe ira. *(Tim. I. 5, 14).*
10 Ba da'õ goroisagoe ba zi so donga; tenga na i ja'o zangoroi'õ, So'aja zangoroi'õ : bõi fabali ndra alawe ba ndra matoea. *(Mar. 10, 9. 12. Mal.*
11 *2, 14 b. t.).* Ba na so zi no fabali, ba bõi jamõi nihalõ sa'ae, atõ na ifoeli i'atoelõ'õ ia ba ndra matoea ; ba ira matoea gõi, ba bõi jamoetibo'õ ndra
12 alawe. *(Mat. 5, 32).* Ba da'õ niwa'õgoe ba dánõ bõ'õ, tenga niwa'õ Zo'aja : Na so dalifoesõ, si so ira alawe si tenga samati, ba na edõna ndra alawe sosó chõnia, ba bõi ja-
moetibo'õ. Ba na so ndra alawe, si 13
so ira matoea si tenga samati, ba na edõna ndra matoea sosó chõnia, ba bõi jamoerõi. Noa sa moe'amo- 14
ni'õ ndra matoea si tenga samati, ba ndra alawe andrõ, ba ira alawe si tenga samati, ba no moe'amoni'õ, ba ndra matoea andrõ. Na tenga si manõ mena'õ, ba no si ra'iõ ndraonomi, ba ija'e, ba no ni'amoni'õ. *(Hal. zin. 16, 1. Rom. 11, 16).* Ba na 15
edõna fabali zi tenga samati, ba jawabali ia; lõ moebõbõ dangara ba zi manõ, he talifoesõ matoea, ba he talifoesõ alawe. Ba wa'atoelõ sa ikaoni ita Lowalangi. *(Kol. 3, 15).*
Hana wa õ'ila ja'õ, ja'oegõ ira ala- 16
we, õ'orifi dania ndra matoea? ba ma ja'oegõ, ira matoea, hana wa õ'ila, õ'orifi dania ndra alawe? *(Fet. I. 3, 1. 2).* Awai nifaigi : He wisa 17
nibe'e Zo'aja ba zamõsana, he wisa wogaoni Lowalangi zamõsana, da'õ jamoetõrõ. Ba si manõ nihonogõigoe ba mbanoea misa fefoe. *(F. 7,*
7. 20. 24. Efes. 4, 1). Na so nikaoni 18
si no moeboto, ba bõi jamoebaloegõ. Ba na so nikaoni si lõ moeboto, ba bõi jamoefaboto'õ ia. *(Gal. 5, 2).*
Faja wamoto, ba faja na lõ moe- 19
boto, ha folo'õ oroisa Lowalangi zogoena. *(Gal. 5, 6).* He wisa mege 20
zamõsana, me tekaoni ia, ba bõi jamoeboelõ'õ. Na sawoejoe ndra'oegõ, 21
me tekaoni ndra'oegõ, ba bõi aboesi tõdõ ; ba he gõi õsõndra lala wangefa'õ ja'oegõ, ba iagõ manõ da'õ. *(Tim. I. 6, 1. 2. Kol. 3, 22).* Na so 22
nikaoni ba chõ Zo'aja, sawoejoe, ba si no aefa sawoejoe ia, chõ Zo'aja. Si manõ gõi na so nikaoni si tenga sawoejoe, ba no sawoejoe Keriso ia. *(Joh. 8, 36. Efes. 6, 6).* No eboea 23
mege hõlimi, bõi mi'ae sawoejoe niha. He wisa zamõsana, me te- 24
kaoni ia, ja'ami ira talifoesõ, ba

bõi jamoeboelõ'õ ia ba da'õ, chõ Lowalangi.

II. **Ba** ba nono alawe andrõ, ba lõ chõgoe oroisa Zo'aja, ba era'eragoe manõ oe'ombacha'õ, me no faloechado wa'eboea dõdõ Zo'aja, fa lõ mofaja ndra'o. *(Kor. II. 8, 10. Tim. I. 1, 13. 16).* Ba da'õ dõdõgoe: da'õ zi sõchi, me no ahatõ wamakao, sohahaoe dõdõ niha, na si manõ ia. Na no fabõbõ ndra'oegõ ba ndra alawe, ba bõi aloei wangefa'õ ja'oegõ, ba na si lõ donga ndra'oegõ, ba bõi aloei ndra alawe. Ba he mangawaloe ndra'oegõ, ba tenga samazõchi horõ ndra'oegõ. Ba na mõi nihalõ nono alawe, ba tenga samazõchi horõ ia; ba faloecha sa wamakao ba goeli danõ zi manõ. Ba ja'o, ba omasido, na si lõ famakao ami. *(Tim. I. 4, 1. 3).* Ba da'õ niŵa'õgoe, ja'ami ira talifoesõ, no fadege, ba iada'e sa'ae, ba ena'õ hoelõ zi lõ donga zi so donga; *(Loek. 14, 26);* ba sege'ege andrõ, ba ena'õ hoelõ zi lõ mege'ege; ba somoeso tõdõ andrõ, ba ena'õ hoelõ zi lõ omoeso tõdõ; ba sowõli andrõ, ba ena'õ hoelõ tenga chõra; ba sangogoena'õ gõtõ danõ andre, ba ena'õ hoelõ zi lõ mangogoena'õ ja'ia; ibõrõtaigõ sa tobali danõ'a andre. *(Joh. I. 2, 15–17. Mat. 24, 35).* Ba omasido, na lõ fangaboe dõdõ chõmi. Si lõ donga, ba i'aboesi tõdõ hadia ia chõ Zo'aja, ena'õ i'omasi'õ ia So'aja. Ba sangowaloe, ba i'aboesi tõdõ hadia ia ba goeli danõ, ena'õ i'omasi'õ ia ira alawe. *(Efes. 5, 29).* Noa gõi faehoe ira ndra alawe si no moehalõ nono alawe. Si lõ moehalõ, ba i'aboesi tõdõ hadia ia chõ Zo'aja, ena'õ ohaoehaoe ia, he botonia, ba he tõdõnia. Ba si no moehalõ, ba i'aboesi tõdõ hadia ia ba goeli danõ, ena'õ i'omasi'õ ia ira matoea. *(Tim. I. 5, 5).* Ba wamobawa lala chõmi, sohare ami, oeŵa'õ da'õ, tenga ba wamõbõ tangami, ena'õ moadoe ba ena'õ lõ teboelõ ami chõ Zo'aja, ena'õ lõ mangoloi dõdõ. *(F. 7, 28).* Ba na so zangoema'õ tõdõnia, lõ moadoe chõ nononia alawe, na italoe'i ginõtõ wame'e ja'ia; na tobali lõ tola lõ'õ, ba jamoetõrõ zomasi ia, tenga samazõchi horõ ia; ndramõi nihalõ. Ba na so zabe'e tõdõ, si tenga niloeloegõ, si tola molaoe somasi ia, ba na no ihoekoe tõdõnia, lõ ibe'e nononia alawe, ba si sõchi nilaoe da'õ. Ba tobali, si sõchi gõi nilaoe zame'e nihalõ ononia alawe, ba mendroea manõ ilaoe zi sõchi si lõ mame'e ja'ia.

III. **Ira** alawe, ba no moebõbõ danga, gõtõ wa'anaoe noso ndra matoea; ba na no mate ndra matoea, ba aefa ia, gofoe ha niha zangai ja'ia, ba tola mõi ia, ba ha ba chõ Zo'aja. *(Rom. 7, 2).* Ba abõlõ ohahaoe dõdõnia, niŵa'õgoe, na lõ'õ sa'ae mõi ia nihalõ; ba ba dõdõgoe, so chõgoe gõi Geheha Lowalangi.

FAZA 8.

I. Femanga nibe'e õ nadoe. II. Bõi ta'alani nawõda ba zi tola chõda.

I. **Ba** ba gõ nadoe andrõ, ba no ta'ila, si so fa'aboto ba dõdõ ita fefoe. Famahocha wa'aboto ba dõdõ andrõ, ba fa'omasi andrõ, ba fanga'azõchi. *(Hal. zin. 15, 29. Rom. 14, 19; 15, 1–3).* Na so zangoema'õ tõdõnia, so hadia ia zaboto ba dõdõnia, ba tenga si nangea fa'aboto ba dõdõ wa'aboto ba dõdõnia andrõ. *(Gal. 6, 3).* Ba na so zangomasi'õ Lowalangi, da'õ zaboto ba dõdõ Lowalangi. *(F. 13, 12. Gal. 4, 9).* Ba ba wemanga gõ nadoe andrõ, ba no ta'ila, wa faja nadoe ba goeli danõ, awõ wa lõ Lowalangi, baero zi samboea andrõ. *(F. 10, 19 b. t.).* Ba he ŵa'ae so nifotõi Lowalangi, he ba zoroego, ba he ba goeli danõ — oja sa Lowalangi ba ato zo'aja — *(Joh. 10, 34 b. t. Sin. 136, 2. 3)* **ba chõda sa, ba ha samboea Lowalangi, Ama andrõ, ba zi otarai fefoe hadia ia, ba ja'ita, ba ba chõnia ita, ba**

ha samõsa Zo'aja, Jesoe Keriso, sama'ema fefoe hadia ia, ba ja'ita, ba moroi chõnia. *(Mal. 2, 10. Rom.*
7 *11, 36).* Ba lõ dozi so wa'aboto ba dõdõ; so õsa, ba iroegi da'e itegoe ira tõdõra ba nadoe andrõ, ba femanga gõ nadoe chõra, na la'ā, ba tõdõra andrõ, ba tetoetoe, me no sambõ fa'abe'e. *(F. 10, 27. 28.*
8 *Rom. 14, 23).* Tenga femangada mbalazi, ba chõ Lowalangi; lõ tedooe wa'asõchida, na manga ita, ba lõ i'ambõsi ita, na lõ manga ita. *(Rom. 14, 6. 17).*
9 II. Ba mifaigi, fa bõi tobali fangalani sambõ fa'abe'e wa no tola chõmi da'õ. *(F. 6, 12. Rom. 14, 13.*
10 *Gal. 5, 13).* Na so zangila ja'oegõ, na manga'õ ba nomo nadoe, ja'oegõ andrõ, si no so fa'aboto ba dõdõ, ba hadia, ba lõ tefarooe dõdõnia, sambõ fa'abe'e na, ba wemanga gõ
11 nadoe andrõ? Ba tobali famakiko zambõ fa'abe'e wa'aboto ba dõdõ andrõ chõoe, famakiko dalifoesõ andrõ, si no bõrõ wa'amate Keriso
12 andrõ. *(Rom. 14, 15).* Ba na mosala ami, si manõ, ba dalifoesõ, ba na tetoetoe dõdõra, sambõ fa'abe'e, mibe'e, ba chõ Keriso mosala ami.
13 Andrõ, na te'ala dalifoesõgoe, ba gõ andrõ, ba lõ'õ manõ oe'ā ndriwo, gõtõgõtõ wa'ara, fa lõ oefobõrõ wangala ba dalifoesõgoe. *(Rom. 14, 21).*

FAZA 9.

I. Lõ edõna itema mbalazonia Faoelo ba halõwõnia fangombacha andrõ; tola sa ena'õ; II. edõna manõ ia, mõi ia enoni zato ba III. iforege wangaloei fangorifinia gõi.

1 I. Hadia, tenga tola manõ oelaoe zomasi ndra'o? Hadia, tenga sinenge ndra'o? Hadia, lõ ni'ilagoe Jesoe, So'aja ja'ita? Hadia, tenga loealoea halõwõgoe ami, ba chõ Zo'aja? *(F.*
2 *15, 8 b. t.; 4, 15; Hal. zin. 9, 4).* Na tenga sinenge ndra'o ba dánõ bõ'õ, ba ba chõmi sa atõ; famadoehoe'õ halõwõgoe, halõwõ zinenge andrõ, ami, ba chõ Zo'aja. *(Kor. II. 3, 2. 3; 12, 12).* Famoe'agoe da'õ, ba za- 3
ngoehoekoe ja'o andrõ. *(F. 4, 3).* Hadia, lõ tola manga ndra'aga, lõ 4
tola mabadoe hadia ia? *(Loek. 10, 7).* Hadia, lõ tola ma'ohe'ohe awõma 5
dalifoesõ alawe, fo'omoma, si mane sinenge bõ'õ andrõ gõi ba talifoesõ Zo'aja ba Kefa? *(Hal. zin. 1, 14. Mat. 8, 14).* Ma ha daroeaga Bara- 6
naba zi lõ tola lõ mohalõwõ? *(Hal. zin. 13, 2. Tes. II. 3, 8. 9).* Ha niha 7
zi mõi sanoewõ, sanaha gõi balazonia? Ha niha zamazõchi kaboe nagoe, si lõ manga mboea? Ba ha niha zokoebaloi oerifõ, si lõ mamadoe soesoe goerifõ andrõ? Hadia, 8
tõdõ niha dali wehedegoe andrõ? Ma tenga si manõ gõi niwa'õ ba goroisa? Noa sa moesoera ba go- 9
roisa Moze: „Bõi fosare'a mbawa gõrõbao samõbõrõ fache". Hadia, so ba dõdõ Lowalangi gõrõbao? *(Moz. V. 25, 4, Tim. I. 5, 18).* Ma tenga ja'ita atõ 10
mbõrõ wangoema'õnia da'õ? Ja'ita sa mbõrõ, wa tesoera da'õ, wa lõ tola lõ idõnadõna loealoea samakoe tanõ; ba si manõ zamõbõrõ fache, idõnadõna wemanga. *(Jak. 5, 7).* Na 11
no mataroe chõmi zoroi ba Geheha, ba hadia, nikata'õ sibai, na mabasi ba chõmi zogoena balazo mboto? *(Rom. 15, 27).* Na so dánõ bõ'õ 12
sangochõgõ gõi hadia ia chõmi, ba hadia, tenga mendroea manõ ndra'aga? Ba lõ ni'ogoena'õma, wa tola da'õ mena'õ, mataha manõ sa'ae fefoe hadia ia, fa lõ mafobõrõ dahataha ba doeria somoeso dõdõ andrõ, chõ Keriso. *(Kor. II. 12, 13. Hal. zin. 20, 33 b. t.).* Hadia lõ mi'- 13
ila, wa ba gosali lasõndra gõra si so halõwõ ba gosali? awõ wa ba naha wame'e soemange mo'oeracha zi so halõwõ ba naha wame'e soemange? *(Moz. V. 18, 1 b. t.).* Si 14
manõ gõi, no i'oroi'õ So'aja ba zangombacha toeria somoeso dõdõ

andrõ, ba doeria somoeso dõdõ andrõ lasõndra gõra. *(F. 9, 4. Loek. 10, 7 b. t.).* Ba ja'o, ba lõ ni'ogoena'õgoe da'õ, ma'ifoe lõ'õ. Ba tenga andrõ oesoera da'õ, ena'õ lafatõrõ chõgoe zi manõ; sõchi na i matedo, moroi faja chõgoe mbõrõ wanoeno ja'o, ibe'e niha, ha niha ia. *(Kor. II. 11, 7 b. t.).* Na oe'ombacha'õ doeria somoeso dõdõ andrõ, ba tenga bõrõ wanoeno chõgoe; lõ'õ sa tola lõ oemanõ, alai sa ndra'o, na lõ oe'ombacha'õ doeria somoeso dõdõ andrõ! *(F. 1, 17).* Na nilaoe dõdõgoe sa, ba so loeogoe; ba na saboea õlõ ndra'o, ba no nibe'e ba dangagoe halõwõ andrõ. *(F. 4, 1 b. t.).* Ba hadia loeogoe ja'õ? Da'õ loeogoe, oebe'e boeala doeria somoeso dõdõ andrõ, na oe'ombacha'õ, fa lõ oe'ogoena'õ zi tola ena'õ, ba halõwõ andrõ, ba doeria somoeso dõdõ andrõ.

II. **He** wa'ae tenga sawoejoe niha ndra'odo, ba no oebali'õ sawoejoe zato ndra'odo, ena'õ ato oedõnisi. *(F. 10, 33. Mat. 20, 27. 28).* Ba niha Jehoeda, ba no tobali hoelõ niha Jehoeda ndra'o, ena'õ oedõnisi niha Jehoeda. Ba zi so barõ mbawa goroisa, ba hoelõ zi so barõ mbawa goroisa ndra'o, — ba tenga sa si so barõ mbawa goroisa — ena'õ oedõnisi zi so barõ mbawa goroisa. *(Hal. zin. 16, 3; 21, 20 b. t.).* Ba zi lõ oroisa, ba hoelõ zi lõ oroisa ndra'o, — ba tenga sa si lõ oroisa ba chõ Lowalangi, solo'õ oroisa Keriso ndra'odo — ena'õ oedõnisi zi lõ oroisa. *(Gal. 2, 3; 6, 2. Jak. 2, 12).* Ba zambõ fa'abe'e, ba no tobali sambõ fa'abe'e ndra'o, ena'õ oedõnisi zambõ fa'abe'e; fefoe hadia ia, ba niha fefoe ba no oego'õgo'õ, ena'õ fefoe gofoe heza, ba fasamõsa na atõ oe'orifi. *(F. 9, 19. Kor. II. 11, 29. Hal. zin. 20, 35; 10, 32).* Ba bõrõ doeria somoeso dõdõ andrõ, wa oelaoe da'õ fefoe, ena'õ mo'oeracha gõi ndra'o ba da'õ.

III. **Hadia**, lõ mi'ila ba zi fagohi andrõ, ba lala wagohisa andrõ, wa dozi sa fagohi ira, ba ha samõsa zanema loeo andrõ? Ba mimanõ wagohisa, ena'õ mitema! *(Fil. 3, 12 b. t.).* Ba dozi si fatandra tõla andrõ, ba labõhõli fefoe hadia ia; ba ja'ira andrõ, ena'õ latema dakoela si tekiko dania, ba ja'ita, ena'õ tatema zi lõ teboelõ. *(Tim. II. 2, 4; 4, 8. Fet. I. 5, 4).* Ba ja'o, ba si fagohi, tenga si mane ba zi lõ ta'ila; si fasõndra ndra'o, ba tenga ba daloe mbanoea manõ. *(F. 15, 58).* Oefakao mbotogoe andre, ba oe'osawoejoe, fa bõi si lõ goena ndra'o, he no sangombacha lala ba dánõ bõ'õ ndra'odo. *(Rom. 8, 13 b. t.; 13, 14).*

FAZA 10.

I. Ifangelama ira Faoelo ba wangisõ si lõ sõchi andrõ, ba II. ba wame'e adoe ba ba wemanga gõ nadoe. III. Itenawa ira, fa bõi lafobõrõ wangala ba nawõra.

I. **Lõ**'õ sa oebini'õ chõmi, ja'ami ira talifoesõ; no a'oi barõ lawoeo andrõ so ndra toeada, no a'oi latõrõ nasi, *(Moz. II. 13, 21; 14, 29. Sin. 78, 13. 14),* no ahori tebajagõ idanõ ira, ba chõ Moze, ba lawoeo andrõ ba ba nasi andrõ, ba no ha sambalõ gõ moroi jawa la'ā. *(Moz. II. 16, 4. Sin. 78, 24 b. t. Joh. 6, 49),* ba no ha sambalõ moroi jawa labadoe; moroi ba gara andrõ, moroi jawa, si fao chõra, labadoebadoe, ba kara andrõ, ba ja'ia Keriso. *(Moz. II, 17, 6. Moz. V. 32, 4. 18).* Ba sato andrõ, ba lõ omasi Lowalangi, noa sa tefakiko ira ba danõ si mate. *(Moz. IV. 14, 22. 23. 30. 32. Heb. 3, 16 b. t.).* Ba doemadoema chõda da'õ, wa si manõ, fa bõi ta'isõ zi lõ sõchi, si mane fangisõra andrõ. *(Moz. IV. 11, 4. Sin. 78, 18 b. t.).* Ba bõi gõi mi'ame'e adoe, si mane ja'ira õsa, niwa'õ ba zoera: „**M o e d a d a o n i h a m a n g a b a m a m a d o e h a d i a i a, b a m a o s o i r a m o l a j a.** *(Moz. II. 32, 6).*

8 Ba bõi gõi mohorõ ita, si mane ja'ira õsa, me mohorõ, ba mate zi doea woeloe a tõloe ngahõnõ niha, ha ma'õma'õchõ. *(F. 6, 13 b. t. Moz.*
9 *IV. 25, 1. 9).* Ba bõi gõi tatandraigõ Zo'aja, si mane ja'ira õsa, me latandraigõ, ba iboenoe ira oelõ. *(Moz.*
10 *IV. 21, 5. 6. Sin. 106, 14 b. t.).* Bõi gõi mikõkõkõkõ, si mane ja'ira õsa, me koemõkõkõkõ, ba iboenoe ira samakiko andrõ *(Moz. IV. 14, 2. 37).*
11 Ba doemadoema da'õ, wa gõna ira zi manõ, ba famangelama ja'ita, wa tebe'e ia ba zoera, ja'ita si fachamõ amozoea gõtõ danõ andre.
12 *(Rom. 15, 4. Heb. 4, 11; 9, 26).* Andrõ, na sa zangoema'õ tõdõnia sizizio ia, ba jamoefaigi, fa bõi alaoe ia.
13 *(Rom. 11, 20).* Lõ'õ na si gõna ami fanandraigõ, ha fanandraigõ ba niha ; **ba lõ farõi Lowalangi, lõ ibe'e tetandraigõ ami, si tebai mitaha, awõ wanandraigõ ifaigi gõi wa'awai, ena'õ tola mitaha.** *(F. 1, 9. Tes. II. 3, 3. Fet. II. 2, 9).*
14 II. Andrõ, ja'ami somasi ndra'o, mi'angelamaisi wame'e adoe andrõ.
15 *(Joh. I. 5, 21).* Fehede ba zatoeatoea wehedegoe ; mitimba tõdõmi
16 niwa'õgoe. *(F. 14, 37).* Mako famahowoe'õ andrõ, nifahowoe'õda, hadia, tenga famo'oeracha ba ndro Keriso ? Roti andrõ, nibobotoda, hadia, tenga famo'oeracha ba mboto Keriso ? *(F. 11, 24 b. t. Mat. 26, 27.*
17 *Hal. zin. 2, 42).* Me ha samboea roti, ba ha samboea boto ita, ja'ita sato; a'oi sa mo'oeracha ita ba roti andrõ,
18 si ha samboea. *(F. 12, 27).* Mifaigi Ndraono Gizeraëli andrõ, si ndroehoe madooe Jakobo. Hadia, tenga no fabõbõ ba naha wame'e soemange zi manga zoemange andrõ ? *(Moz.*
19 *III. 7, 6; 15, 16).* Ba hadia niwa'õgoe ? Hadia, soboto zoemange nadoe andrõ, ba ma adoe andrõ, hadia,
20 soboto ? *(F. 8, 4 b. t.).* Tenga si manõ. Hadia zoemange, nibe'era, ba ba mbechoe labe'e, tenga chõ Lowalangi. Ba lõ omasido, na ba mbechoe fabõbõ ami. *(Moz. III. 17, 7. Fam. 9, 20).* Tebai faoma mi- 21
badoe, he õsi mako andrõ chõ Zo'aja, ba he õsi mako mbechoe. Tebai faoma mo'oeracha ami, he ba wemanga andrõ chõ Zo'aja, ba he ba wemanga ba mbechoe. *(Kor. II. 6, 15. Mal. 1, 7).* Ma edõna ita ta'- 22
andrõ wõnoe Zo'aja ? Hadia, sabõlõ moroi chõnia ita ? *(Moz. V. 32, 21).*
III. Fefoe hadia ia, ba tola, ba 23
so zi lõ goena. Fefoe hadia ia, ba tola, ba so zi lõ mõi fanga'azõchi. *(F. 6, 12; 8, 1 b. t.).* Bõi jamoe'aloei 24
zogoena chõnia zamõsana, sogoena chõ nawõnia jamoe'aloei. *(F. 13, 5. Rom. 15, 2).* Fefoe hadia ia ni'a- 25
mawa ba onga, ba mi'ã, bõi mizofoezofoe, ba dõdõmi andrõ. *(Rom. 14, 2 b. t.).* Chõ Zo'aja sa danõ, awõ 26
nõsi goeli danõ. *(Sin. 50, 12).* Ba na 27
so zogaoni ja'ami tome, si tenga samati, ba na edõna mõi ami, ba fefoe hadia ia nibe'e õmi, ba mi'ã, bõi mizofoezofoe, ba dõdõmi andrõ. *(F. 8, 7).* Ba na so zangoema'õ 28
chõmi : Soemange nadoe da'e, ba bõi mi'ã, bõrõ zangombacha andrõ ba tõdõ andrõ. Tenga tõdõ nifa- 29
ngelama andrõ niwa'õgoe, tõdõ dánõ bõ'õ ; hana sa wa ihoekoe zi tola chõgoe tõdõ dánõ bõ'õ ? *(F. 8, 8 b. t.).* Na oe'andrõ saoha gõlõ, na mangado, 30
ba hana wa latandrawaisi ndra'o ba ni'andrõgoe saoha gõlõ ? *(Moz. V. 8, 10. Tim. I. 4, 4).* **Ba he si ma-** 31
nga ami, ba he samadoe hadia ia, ba ma hadia nilaoemi, ba ba wamosoemange Lowalangi milaoe ia fefoe. *(Kol. 3, 17).* Bõi mifobõrõ wa- 32
ngala, he ba niha Jehoeda, ba he ba Ndrawa Heleni, ba he ba mbanoea Lowalangi; *(Rom. 14, 13. F. 9, 22),;* hoelõ si mane ja'o, me no 33
oego'õgo'õ chõra fefoe, ha niha ira, me lõ oe'aloei zogoena chõgoe, me ha sogoena ba zato oe'aloei, ena'õ te'orifi ira. *(F. 8, 13; 9, 19 b. t.).*

FAZA 11.

I. He wisa gamoeata wangandrõ.
II. He lawisa ba wemanga ni'amoni'õ andrõ.

1 I. **M**ibe'e toelada chõmi ndra'odo, si mane ja'o, me no oebe'e toelada chõgoe Keriso. *(F. 4, 16. Fil. 3, 17).*
2 Ba oesoeno ami, me itõrõtõrõ tõdõmi ndra'o, gofoe hadia nilaoemi, ba me mi'o'õ gamachoita andrõ, si
3 mane nifa'emagoe chõmi. Ba omasido na mi'ila; hõgõ ndra matoea fefoe, ba ja'ia Keriso, ba hõgõ ndra alawe ndra matoea, ba hõgõ Keriso Lowalangi. *(F. 3, 23. Efes. 5, 23).*
4 Na so ndra matoea sangandrõ, ba ma sama'ele'õ, si so baloebaloe hõgõ,
5 ba i'o'aja hõgõnia. *(F. 14, 1).* Ba ira alawe, ba i'o'aja hõgõnia, na lõ baloebaloe hõgõ, na mangandrõ ia, ba ma na mama'ele'õ ia, faoma sa
6 ira zi no moetõwõ. *(F. 14, 34).* Na lõ'õ sa ibaloegõ ia ira alawe, ba jamoefatõwõ'õ gõi ia. Ba na aila ndra alawe, ifagoeti'õ mboenia, ba ma ifatõwõ'õ, ba jamoebaloegõ ia.
7 Acha sa lõ ifobaloebaloe hõgõnia ira matoea, me no doemadoema Lowalangi ia ba me no lachõmi Lowalangi; ba ira alawe, ba no lachõmi ndra matoea. *(Moz. I. 1, 27;*
8 *2, 22 b. t.).* Tenga sa soroi ba ndra alawe ndra matoea, no moroi ba ndra matoea ndra alawe. *(Tim. I. 2, 13).*
9 Tenga sa gõi ira alawe mbõrõ, wa tefazõchi ndra matoea, no ira matoea mbõrõ, wa tefazõchi ndra alawe.
10 *(Moz. I. 2, 18).* Andrõ lõ tola lõ so ba hõgõ ndra alawe dandra, wa no barõ mbawa ia, bõrõ mala'ika a-
11 ndrõ. *(Moz. I. 24, 65).* Ba tenga ha ira alawe, lõ ira matoea, ba tenga ha ira matoea, lõ ira alawe, ba chõ
12 Zo'aja. Hoelõ da'õ sa, wa no moroi ba ndra matoea ndra alawe, si manõ gõi, wa no moroi ba ndra alawe ndra matoea, ba fefoe hadia ia, ba no moroi ba Lowalangi. *(Joh. 14, 1).*
13 Mitimba tõdõmi, ha ja'ami. Hadia, moadoe ba ndra alawe, na mangandrõ ia chõ Lowalangi, lõ baloebaloe hõgõ? Hadia, tenga no to'oea 14
manõ gõi oroma chõmi, wa lõ moadoe ba ndra matoea, na anaoe
mboenia, *(Sam. II. 14, 26)*, awõ wa 15
no lachõmi ndra alawe mboe sanaoe? me no salahi mbaloebaloe chõnia, wa no moebe'e chõnia mboe andrõ.
Ba na so zomasi fagoeagoea ba da'õ, 16
ba tenga hoekoe ba chõma zi manõ, ba tenga gõi hoekoe mbanoea Lowalangi misa. *(Tim. I. 6, 3–5).*

II. **B**a me itõrõ ligoe da'õ, ba 17
tebai oesoeno gowoeloami, me tenga ba wanga'azõchi, me no ba wa'awoewoe. Si fõfõna oea, ba oerongo, 18
lõ ha sara dõdõmi, na owoelo mbanoea, ba no fadoehoe dõdõgoe, si doehoe õsa. *(F. 3, 3 b. t.).* Lõ'õ sa 19
tola lõ so zi faehoe era'era ba chõmi, ena'õ oroma zi fadoehoe dõdõda, ba chõmi. *(Mat. 18, 7; Joh. I. 2, 19).*
Ba na owoelo ami, ba tobali tenga 20
ba wolaoe femanga andrõ, chõ Zo'aja. Ihõnagõ i'ã gõnia zamõsana, 21
ba wemanga andrõ, ba no olofo zi samõsa, ba iboesi ia agoe si samõsa.
Hadia, lõ chõmi omo, ba wemanga 22
ba ba wamadoe hadia ia? Ma lõ ba dõdõmi mbanoea Lowalangi andrõ, ba mi'ailasi zi lõ ba danga? Ha oewa'õ chõmi? Hadia, oesoeno ami? Ba da'õ lõ oesoeno ami. *(Jak. 2. 5. 6).* **Ja'odo sa, ba no** 23
chõ Zo'aja oetema, nifa'emagoe chõmi gõi: So'aja ja'ita, Jesoe, me bongi andrõ, me te'ã mbõlinia, ihalõ roti, *(Gal. 1, 12. Mat. 26, 26 b. t.),* **ba i'aohasi gõlõ Lowalangi,** 24
ba ihoboto roti ba imane: Botogoe da'e, salahimi, mitõrõtõrõ tõdõmi ndra'o ba zi mané. Si manõ gõi 25
mako, me no aefa manga ira, ba imane: Amaboe'oela li si bohooe mako andre, ba ndrogoe. Gofoe ha me oega mibadoe da'e, ba mitõrõtõrõ tõdõmi ndra'odo. *(Loek. 22, 20).*
Ha me oega mi'ã roti andrõ sa, ba 26
ha me oega mibadoe nõsi mako

andrõ, ba mi'ombacha'õ wa'amate Zo'aja, iroegi so ia. *(Moz. II. 12,* 27 *26. 27. Mat. 26, 29).* Tobali, na so zi manga roti andrõ, ba ma samadoe õsi mako andrõ, chõ Zo'aja, si tenga si nangea, ba mosala ia ba mboto Zo'aja andrõ ba ba ndronia. 28 *(F. 10, 21).* Ba jamoesechegõ dõdõnia zamõsana, ba awena jamoe'a wõfõ roti andrõ ba jamoebadoe wõfõ nõsi mako andrõ. *(Kor. II. 13, 5).* 29 Si manga sa ba samadoe, ba i'ã chõnia hoekoe ba ibadoe chõnia, na lõ ifaehoesi mboto andrõ. *(F 10, 16.* 30 *17).* Andrõ ato ba chõmi zambõ fa'abõlõ ba sofõchõ, ba tenga si lõ 31 ato zi no mate. Ba na ja'ita zangoehoekoe ja'ita, ba lõ tehoekoe 32 ita ena'õ. *(Sin. 32, 5).* Ba na tehoekoe ita, ba ni'otoe'õ ita, chõ Zo'aja. ena'õ lõ tetibo ita, awõ niha goeli 33 danõ. *(Heb. 12, 5. 6).* Andrõ, ja'ami ira talifoesõgoe, na owoelo ami ba wemanga, ba jamoebase'õ nawõnia 34 zamõsana. Na so zolofo, ba jomo jamanga, fa bõi mifobõrõ chõmi hoekoe, na owoelo ami. Ba hadia ia dánõ bõ'õ, ba oewã'õ li, na sodo. *(F. 16, 5).*

FAZA 12.

I. Lõ faoma mboeala Geheha andrõ, ba lõ faoma halõwõ. II. Hoelõ ndrotondroto ba mboto niha, si no faehoe, si manõ gõi niha Keriso andrõ.

1 I. **Ba** lõ omasido, lõ mi'ila watahõgõ, ja'ami ira talifoesõ, ba mboe-2 ala Geheha andrõ. *(F. 14, 1).* Lõ solifoe ami: me loeo niha baero ami, ba ba nadoe si lõ hede andrõ misawã, nidõni ta'io. *(F. 6, 11).* 3 Andrõ oe'ombacha'õ chõmi: lõ i'elifi Jesoe sihede moroi ba Geheha Lowalangi, ba tebai faso'aja chõ Jesoe niha, na tenga moroi ba Geheha ni'amoni'õ. *(Mar. 9, 39 b. t.* 4 *Joh. 13, 13. Joh. I. 4, 2. 3).* **Ba no faehoe mboeala fa'eboea dõdõ andrõ, ba ha samboea Geheha,** *(Rom. 12, 6),* **ba no faehoe halõwõ, ba ha** 5 **samõsa Zo'aja,** *(F. 12, 28; 8, 6),* **no** 6 **faehoe wa'abõlõ, ba ha samboea Lowalangi, sanga'asogõ fefoe hadia ia, ba dõdõ zi no ato andrõ fefoe.** *(Efes. 4, 6).* Ba ena'õ ba zato mo- 7 goena, andrõ tebe'e wama'ele'õ Geheha andrõ ba zamõsana *(F. 14, 26).* Ba zi samõsa, ba tebe'e moroi ba 8 Geheha daroma li fa'atoeatoea, ba ba zi samõsa, ba taroma li fangaboto ba dõdõ, moroi ba Geheha da'õ gõi; *(F. 13, 2);* ba ba zi sa- 9 mõsa, ba boeala ba wamadõhõ fõchõ, moroi ba Geheha si ha samboea andrõ; *(F. 14, 1. 5. 24. 29. Joh. I. 4, 1);* ba ba zi samõsa, ba fama- 10 zõchi sahõlihõli dõdõ; ba ba zi samõsa, ba fama'ele'õ; ba ba zi samõsa, ba fangila amoeata Geheha; ba ba zi samõsa, ba oja ngawalõ li; ba ba zi samõsa, ba famotochi li andrõ. *(F. 14, 1. 5. 24. 29; Joh. I. 4, 1).* Ba fefoe hadia ia zi manõ, 11 ba oi Eheha da'õ, si ha samboea, zanga'asogõ; ifosasi, ibe'e ba zamõsana zomasi ia. *(Rom. 12, 3).*

II. **H**oelõ mbotoda andrõ, si ha 12 samboea, ba no oja ndrotondroto, ba tobali ha samboea boto ndrotondroto mboto andrõ, ha wa'oja ira, si manõ gõi chõ Keriso. *(Rom. 12, 4 b. t.).* Ha sa samboea Geheha, 13 me tebajagõ idanõ ita fefoe, ena'õ ha samboea boto ita, he niha Jehoeda, ba he Dawa Heleni, he sawoejoe, ba he si tenga sawoejoe; ba ha samboea Geheha nifabadoegõ chõda. *(F. 10, 2–4).* Botoda andrõ 14 sa gõi, ba tenga ha samboea ndrotondroto, no oja. Na iwã'õ ena'õ 15 ahe: Me tenga tanga ndra'odo, ba tenga si fabõbõ ba mboto ndra'o, ba no tenga bõrõ da'õ, wa tenga si fabõbõ ba mboto ia. Ba na iwã'õ 16 ena'õ talinga: Me tenga hõrõ ndra'odo, ba tenga si fabõbõ ba mboto ndra'o, ba no tenga bõrõ da'õ, wa tenga si fabõbõ ba mboto ia. Hadia 17 na ha sambalõ hõrõ mboto, ba hezo

dõgi dalinga ? Ba na ha sambalõ
18 tõgi dalinga, ba hezo dõgi nichoe? Ba
noa sa ifonaha ndrotondroto andrõ
Lowalangi, no ifasamboea, ba mboto,
19 balazi zomasi ia. *(F. 15, 38).* Ba na
ha samboea ndrotondroto ena'õ, ba
20 heza so mboto ? Ba ija'e, ba noa
sa oja ndrotondroto, ba ha samboea
21 boto.Ba tebai iŵa'õ hõrõ ba danga :
Lõ goenaoe chõgoe. Ba tebai gõi
iŵa'õ hõgõ ba gahe : Lõ goenami
22 chõgoe. Tobali sa mogoena chõda
ndrotondroto mboto andrõ, niŵa'õda
23 sambõ fa'abõlõ. Ba niŵa'õda ni'o-
sitengagõ ba mboto andrõ, ba no
abõlõ tafosoemange, ba si lõ moadoe
24 chõda, ba abõlõ tafoadoe ; ba zoadoe
chõda, ba lõ mogoena. Noa sa
ifa'anõ mboto andrõ Lowalangi, no
25 abõlõ ifoadoe zide'idenia, ena'õ lõ
fa'afabali ba mboto andrõ, ena'õ
faoma lalorogõ nawõra ndrotondroto
26 andrõ. Ba na so zafõchõ ba zi sa-
mboea, ndrotondroto, ba oi afõchõ
ba ndrotondroto fefoe, ba na so
nifosoemange, ndrotondroto, ba oi
zara omoeso dõdõ ndrotondroto bõ'õ
27 andrõ gõi. *(Rom. 12, 15).* Ba ja'ami,
ba boto Keriso, ba no ndrotondroto
28 zamõsana. *(Rom. 12, 5).* Ba so ni-
fataro Lowalangi, ba mbanoea : si
fõfõna, ba sinenge, ba fanete, ba
sama'ele'õ, ba fanete, ba samahaõ,
awena zahõlihõli dõdõ andrõ, awena
mboeala ba wamadõhõ fõchõ, ba
fanolo ba famatõrõ, ba soja nga-
walõ li. *(F. 12, 8–10. Efes. 4, 11. 12).*
29 Hadia, a'oi sinenge ira ? Hadia, a'oi
sama'ele'õ ? Hadia, a'oi samahaõ ?
Hadia, oi dozi so chõra zahõlihõli
30 dõdõ andrõ ? Hadia, oi dozi so
chõra mboeala andrõ, ba wamadõ-
hõ fõchõ? oi dozi so ngawalõ li ?
31 oi dozi ira zamotochi ? Miforege
wangaloei boeala si sõchi andrõ. Ba
oe'oroma'õ na chõmi lala si sõchi
moroi ba da'õ. *(F. 14, 1 b. t.).*

FAZA 13.

Fa'omasi andrõ: I. Mogoena sibai. II. Amoeatania. III. Si lõ aetoe ia.

I. **H**e fehede niha ba fehede ma- 1
la'ika wehedegoe, ba na lõ chõgoe
fa'omasi andrõ, ba hoelõ garamba
solĩ ba hoelõ ritiriti ndra'odo. *(F.*
14, 6–9). Ba he no so chõgoe wa- 2
ma'ele'õ, ba he no oe'ila fefoe zi
no tobini andrõ, awõ wa'aboto ba
dõdõ andrõ fefoe, ba he no a'oi
so chõgoe wamati andrõ, ba wa-
mawoe'a hili, ba na lõ chõgoe fa'o-
masi andrõ, ba faja ndra'odo. *(F.*
12, 8. 9. Mat. 7, 22; 17, 20). Ba he 3
ahori oebe'e balazo zi noemana zi
so chõgoe, ba he oeloeloe mbotogoe,
ena'õ latoenoe aoeri, ba na lõ chõ-
goe fa'omasi andrõ, ba lõ goenania.
(Mat. 6, 1 b. t. Dan. 3, 28. Sin. seb.
8, 7).

II. **F**a'omasi andrõ, ba no sebolo 4
tõdõ, no seboea tõdõ; fa'omasi andrõ,
ba lõ i'afõchõi tõdõ nawõnia, lõ
isoeno ia, lõ mohocha. *(Jak. 3, 17).*
Lõ ilaoe zi lõ moadoe, lõ i'aloei 5
dána chõnia ; lõ mofõnoe ia ; lõ
itanõ ba dõdõnia zi lõ sõchi ; *(F.*
10, 24. Fil. 2, 4); lõ omoeso dõdõnia 6
ba zi lõ atoelõ, ba omoeso dõdõnia
awõ zi doehoe. Fefoe hadia ia zi 7
faloecha ia, ba itaha dõdõnia ; fefoe
hadia ia, ba fadoehoe dõdõnia; fefoe
hadia ia, ba idõnadõna, fefoe hadia
ia, ba itaõgõ. *(Rom. 15, 1. Amaed.*
10, 12).

III. **S**i lõ mamalõmalõ wa'omasi 8
andrõ; he fama'ele'õ sa, ba tebato
dania, ba he ngawalõ li, ba tebato,
ba he fa'aboto ba dõdõ andrõ, ba
tebato dania. Sambõ'ambõ sa wa'a- 9
boto ba dõdõda andrõ, ba sambõ'-
ambõ wama'ele'õda andrõ. Ba na 10
so zo'ahonoa andrõ, ba tebato za-
mbõ'ambõ andrõ. Me iraono ndra'- 11
odo, ba no fehede ndraono wehede-
goe ba tõdõ ndraono dõdõgoe ba
era'era ndraono gera'eragoe, ba me
no tobali ira matoea ndra'odo, ba

12 oebõhõli nifolaoe ndraono. Ha sa dahõdahõ ni'ilada iada'e, ba zõrõmi, ba ba da'õ dania, ba fa'ila bawa. Iada'e ambõ'ambõ wa'aboto ba dõdõgoe, ba ba da'õ dania, ba oe'ila, si mane fangila ja'odo andrõ. *(Moz. IV. 12, 8. Kor. II. 3, 18; 5, 7. F.*
13 *8, 3. Joh. I. 3, 2).* Ba me si manõ, ba si lõ teboelõ wamati ba fanõtõna ba fa'omasi, si tõloe andrõ, ba seboeara, ba fa'omasi andrõ. *(Tes. I. 1, 3. Heb. 10, 22–24. Kol. 3, 14).*

FAZA 14.

I. Hadia goena, na lasõndra ngawalõ li andrõ ba famahaõ andrõ. II. He lawisa wamogoena'õ ba gowoeloa niha Keriso andrõ.

1 I. **M**igohi wa'omasi andrõ, ba mi'aloealoei mboeala Geheha andrõ, ba si ofõna, ba ena'õ mi'ila mama'-
2 ele'õ. *(F. 12, 1 b. t. 31).* Solaoe ngawalõ li andrõ, ba tenga ba niha moehede, no chõ Lowalangi moehede ia, lõ'õ sa samondrongo, niha, ba moroi ba Geheha iwa'õ zi no tobini.
3 *(Hal. zin. 10, 46).* Ba sama'ele'õ, ba ba niha moehede, fanga'azõchi ba famarooe dõdõ, ba fondrara dõdõ.
4 Solaoe ngawalõ li andrõ, ba ja'ia ni'a'azõchinia, ba sama'ele'õ, ba ba-
5 noea i'a'asõchi. Ba omasido, na dozi ami milaoe ngawalõ li, ba mendroea manõ, na mama'ele'õ ami. Ba eboea zama'ele'õ, moroi ba zolaoe ngawalõ li andrõ, atõ na ibotochi, ena'õ mõi fanga'azõchi mbanoea. *(Moz. IV, 11,*
6 *29).* Ba me no si manõ, ja'ami ira talifoesõ, ba na mõido chõmi ena'õ, molaoe ngawalõ li, ba hadia goenagoe chõmi, na lõ moehededo chõmi, ma famokai hadia ia, ba ma famotochi, ba ma fama'ele'õ, ba ma
7 famahaõ? Si manõ gõi ba maimai si lõ noso andrõ, solĩ, he sigoe, ba he biola, na lõ faehoe li, saloea, ba he lawisa wamondrongo hadia li zi-
8 goe ba hadia li mbiola? Ba torofe gõi, na li si lõ mila manõ linia, ba ha niha zama'anõ ja'ia ba wanoewõ? Si manõ gõi ami, na si lõ mila 9
wehedemi, na milaoe ngawalõ li, ba he moroi aboto ba dõdõ niwa'õ andrõ? ba daloe mbanoea sa'ae moehede ami. Ta'ila ha wa'oja ngawalõ 10
li ba goeli danõ, ba lõ si lõ eloeaha. *(Sin. 19, 4 b. t.).* Ba na lõ oe'- 11
ila geloeaha li andrõ, ba niha bõ'õ ndra'o, chõ zihede andrõ, ba sihede andrõ, ba niha bõ'õ ia chõgoe. Si 12
manõ gõi ami, me no solohi Eheha ami, ba mi'aloei, ena'õ fahõna chõmi, ba wanga'azõchi banoea.

II. **A**ndrõ, na so zolaoe ngawalõ 13
li andrõ, ba jamoe'andrõ, ena'õ i'ila ibotochi. Na mangandrõ ndra'o, wo- 14
laoe ngawalõ li, ba tõdõgoe zangandrõ, ba era'eragoe, ba si lõ goena. Ba he wisa? Da'oe'angandrõ'õ dõdõ 15
ba oe'angandrõ'õ gõi gera'era; oe'anoenõ'õ dõdõ ba oe'anoenõ'õ gõi gera'era. *(Jak. 5, 13).* Na tenga si manõ, 16
ba he iwisa si lõ to'õlõ ba da'õ, wamadoehoe'õ fanoenõmõ, na õ'anoenõ'õ dõdõ, me lõ i'ila, hadia niwa'õoe. *(Nga'õt. I. 16, 36. Neh. 8, 6).* Te sõchi sa wanoenõoe, ba lõ mõi 17
fanga'azõchi dánõ bõ'õ. Oesoeno 18
Lowalangi, me asese oelaoe ngawalõ li andrõ, moroi chõmi fefoe. Ba na 19
ba mbanoea, ba omasido, ha lima ngawoea li oewa'õ, soroi ha gera'eragoe, ena'õ oefahaõ dánõ bõ'õ gõi, moroi foeloe ngahõnõ ngawoea li oewa'õ, wolaoe ngawalõ li andrõ. He ja'ami ira talifoesõ! bõi miba- 20
li'õ iraono ami, ba gera'era andrõ; ba zi lõ sõchi mibali'õ iraono ami, ba ba gera'era andrõ, ba ena'õ mo'-ahonoa ami. *(Mat. 10, 16. Rom. 16, 17).* Noa sa so ba zoera goroisa: 21
„Li niha bõ'õ oelaoe dania ba niha andrõ, ba bewe niha bõ'õ oefake, wehede chõra, ba he simanõ, ba lõ'õ zoei lafondrondrongo ligoe, iwa'õ So'aja." *Jes. 28, 11. 12).* Tobali tandra nga- 22

walõ li andrõ, tenga ba zamati, no ba zi lõ mamati, ba fama'ele'õ andrõ, ba tenga ba zi lõ mamati, no
23 ba zamati. Ba na owoelo ena'õ mbanoea fefoe, ba na oi zara lalaoe ngawalõ li ena'õ, ba na so zi mõi bacha si lõ to'õlõ ba da'õ, ba ma si tenga samati, hadia, lõ lawa'õ
24 sowõhõ ami? *(Hal. zin. 2, 12. 13).* Ba na a'oi mama'ele'õ, ba na so zi mõi bacha si tenga samati, ba ma si lõ to'õlõ ba da'õ, ba tefadoehoe dõdõnia chõra fefoe, ba tehoekoe ia chõra
25 fefoe, *(Heb. 4, 12),* ba oroma zi tobini andrõ ba dõdõnia, ba tobali ifalõgoe tooe ia, mangaloeloe ia chõ Lowalangi, ba i'ombacha'õ, si ndroehoe so Lowalangi ba dõdõmi. *(Jes.*
26 *60, 14).* Ba he wisa, ja'ami ira talifoesõ? Na owoelo ami, ba oi dozi so hadia ia, ma sinoenõ, ba ma famahaõ, ba ma famokai hadia ia, ba ma ngawalõ li, ba ma famotochi; ba fefoe hadia ia, ba ba wanga'azõ-
27 chi jamogoena. Ba na so zolaoe ngawalõ li, ba daroea, datõloe zato sibai, ba nizarazara, ba samõsa zamatochi.
28 Ba na lõ samotochi, ba bõi jamoehede ba gowoeloa, ba chõnia jamoehede, ba chõ Lowalangi. *(F. 14, 2–4).*
29 Ba sama'ele'õ, ba daroea, ba ma datõloe ndramoehede, ba ndramoehoekoe tánõ bõ'õ. *(F. 12, 10. Hal.*
30 *zin, 17, 11).* Ba na faloecha dánõ bõ'õ sidadao, wama'ele'õ, ba jamoe-
31 bato wehede si fõfõna andrõ. Tola sa mizarazara wama'ele'õ, dozi ami, ena'õ oi dozi tefahaõ ira, ba ena'õ
32 oi dozi tefarooe dõdõ. Ba eheha zama'ele'õ andrõ, ba la'o'õ ba zama'-
33 ele'õ. Tenga sa Lowalangi wamakoejoe Lowalangi, no Lowalangi wa'-
34 atoelõ ia. *(F. 11, 16).* Ira alawe, ba bõi ndrahoemede ba gowoeloa, si mane ba gowoeloa ni'amoni'õ fefoe; lõ'õ sa tola fahoehoeo ira, ha folo'õ chõra, si mane niwa'õ ba goroisa gõi. *(Tim. I. 2, 12. Moz. I. 3, 16).*
35 Ba na omasi ira, lasõndra hadia ia, ba jomo ndramoesofoe ba ndra matoeara; lõ'õ sa moadoe ba ndra alawe, na fahoehoeo ia ba gowoeloa.
Ma ba chõmi i'otarai taroma li 36
Lowalangi andrõ? ba ma ha ba
chõmi iroegi? Na so zangoema'õ 37
tõdõnia, sama'ele'õ ia, ba ma si so
Eheha ia, ba ja'aboto ba dõdõnia
nisoeragoe andre, wa moroi chõ
Zo'aja. *(F. 10, 15).* Ba na so zi lõ 38
mangila watahõgõ, ba jalõ i'ila watahõgõ. Andrõ, ja'ami ira talifoe- 39
sõgoe, mi'aloei wama'ele'õ, ba bõi
mitenawa wolaoe ngawalõ li andrõ;
ba fefoe hadia ia, ba oi ni'angena- 40
nõi ba oi nifõfõgõ. *(Kol. 2, 5).*

FAZA 15.

I. Famadoehoe'õ femaoso zi mate andrõ, moroi ba wemaoso Keriso. II. Amoeata wemaoso andrõ ba inõtõ.

I. **Ba** lõ oebini'õ chõmi, ja'ami 1
ira talifoesõ, doeria somoeso dõdõ
andrõ, ni'ombacha'õgoe chõmi, nihalõmi chõmi gõi, ba zaro ami gõi,
(Gal. 1, 11, 12), ba nisõndrami fa- 2
ngorifi gõi, na mi'o'õ zi mane ni'-
ombacha'õgoe chõmi, na lõ mibõhõli; atõ na zajazaja gõlõmi, wa no
mamati ami. Da'õ sa zi a'a nifa'e- 3
magoe chõmi, nitemagoe gõi, wa
no mate Keriso, bõrõ horõda andrõ,
wa no itõrõ zi so ba zoera andrõ;
(F. 11, 23. Jes. 53, 8 b. t. Dan. 9,
26. Hal. zin. 17, 2 b. t.); awõ wa no 4
moeko'o ia, awõ wa no moesoesoegi
ia, me no iroegi tõloe ngaloeo, wa
no itõrõ zi so ba zoera; *(Sin. 16,*
10. Hos. 6, 2. Mat. 12, 40); awõ wa 5
no i'oroma'õ ia chõ Gefa andrõ, ba
aefa da'õ, ba ba zi felendroea.
(Loek. 24, 34. 36). Aefa da'õ, ba 6
i'oroma'õ ia ba dalifoesõ andrõ, si
tõra lima ngaotoe, i'osamoezaigõ;
so sa zi no mate õsa, da'õ, ba ato
zaoeri. *(Mat. 28, 10).* Aefa da'õ, ba 7
i'oroma'õ ia chõ Jakobo andrõ, ba
aefa da'õ, ba ba zinenge andrõ fefoe.
(Loek, 24, 50). Ba ba gafoeriata si- 8
bai, ba no i'oroma'õ ia gõi chõgoe,
si hoelõ zi lõ iroegi bawa ba wa'a-

toemboe. *(F. 9, 1. Hal. zin. 9, 3 b. t.).*
9 Fondrege zide'ide sa ndra'odo, ba
zinenge andrõ, tenga sa si nangea
labe'e tõigoe zinenge, me no oegohi
mbanoea Lowalangi andrõ. *(Efes. 3,*
10 *8. Tim. I. 1, 13).* Ba bõrõ wa'eboea
dõdõ Lowalangi, wa si manõ ndra'o-
do iada'e, ba tenga sa zajazaja gõ-
lõ wa'eboea dõdõnia ba chõgoe
andre, tobali sa eboea halõwõ niha-
lõgoe, moroi ba nihalõra fefoe, ba
tenga sa ja'odo, no fa'eboea dõdõ Lo-
walangi andrõ, fanolo ja'odo. *(Tim.*
11 *I. 1, 14. Kor. II. 11, 5. 23).* Ba he ja'-
odo, ba he ja'ira andrõ, ba si manõ
wangombacha'õma, ba si manõ wa-
12 matimi. *(F. 3, 7).* Ba na tetoeriagõ
Keriso, wa no moesoesoegi ia moroi
ba ngai zi mate, ba hana wa so
õsa ba chõmi sangoema'õ, lõ femao-
so zi mate? *(Tim. II. 2, 17. 18.*
13 *Mat. 22, 23).* Na lõ femaoso zi mate
sa, ba lõ'õ gõi moesoesoegi Keriso.
14 **Ba na lõ moesoesoegi Keriso, ba no**
zajazaja gõlõ gõi wangombacha'õma,
15 **ba zajazaja gõlõ gõi wamatimi.** Ba
no tobali sasi sofaja ndra'aga ba
chõ Lowalangi, me no mabõbõgõ
chõ Lowalangi, no isoesoegi Keriso,
si tenga nisoesoeginia; na doehoe,
16 lõ tesoesoegi zi mate. Na lõ'õ sa
tesoesoegi zi mate, ba lõ moesoe-
17 soegi Keriso. Ba na lõ moesoesoegi
Keriso, ba si lõ boto wamatimi a-
ndrõ, ba lõ si teboelõ ami ba ho-
18 rõmi; tobali si no tekiko gõi zi no
mate andrõ, ba chõ Keriso. *(Tes. I.*
19 *4, 14).* Na ha ba gõtõda andre ma-
nõtõna ita chõ Keriso, ba no noe-
mana ita, moroi ba niha bõ'õ fefoe.
20 *(F. 15, 32; 4, 9).* Ba iada'e, ba no
moesoesoegi Keriso, moroi ba ngai
zi mate, no si a'a ia ba zi no mate
andrõ. *(Hal. zin. 26, 23. Kol. 1, 18).*
21 Me no moroi ba niha sa wa'amate
andrõ, ba moroi ba niha gõi wemao-
so zi mate andrõ. *(Rom. 5, 12. 18.*
22 *21).* Hoelõ si mane ba chõ Gadamo
sa, wa ahori mate ira ba da'õ, si
manõ gõi ba chõ Keriso, ahori te'o-
rifi ira dania. Ba oi nifõfõ'õ: Si 23
a'a, ba Keriso, ba fanetenia, ba tána
chõ Keriso andrõ, na so ia. *(Tes. I.*
4, 15. 16). Ba awena dania gamo- 24
zoea andrõ, na ibe'e ba danga Lo-
walangi Ama wamatõrõ andrõ, na
no iheta wamatõrõ fefoe ba fa'asa-
lawa fefoe ba fa'abõlõ fefoe. Lõ'õ 25
sa tola lõ'õ, salawa ia, i r e g e n o
i b e'e b a r õ g a h e n i a z i f a'-
o e d o e, f e f o e. *(Sin. 110, 1. Heb.*
10, 12. 13). Safoeria zi fa'oedoe, 26
niheta, ba ja'ia wa'amate andrõ.
(Fam. 20, 14). „F e f o e h a d i a 27
i a, b a n o i b e'e b a r õ g a h e-
n i a." Ba na lawa'õ, no moebe'e
barõ mbawa fefoe hadia ia, ba no
ta'ila, baero zame'e barõ mbawania
fefoe hadia ia. *(Sin. 8, 7. Mat. 28,*
18. Heb. 2, 8). Ba na no moebe'e 28
barõ mbawania fefoe hadia ia, ba
awena mõi gõi Nono barõ mbawa
zi no mame'e barõ mbawania fefoe
hadia ia, ena'õ ha sambalõ Lowa-
langi ba chõra fefoe. *(F. 3, 23; 11,*
3). Na tenga si manõ, ba hadia 29
nilaoe zamabajagõ'õ idanõ ja'ira
salahi zi no mate? Na lõ'õ manõ
tesoesoegi zi mate, ba hana wa
lafabajagõ'õ ira idanõ, salahira?
Ba ja'aga gõi, ba hana wa lõ ma- 30
malõmalõ, wa lõ ma'ila nosoma.
(Rom. 8, 36). Ero ma'õchõ matedo; 31
ja lõ oesoeno ndra'o ba chõmi a-
ndrõ, ja'ami ira talifoesõ, ba chõ
Keriso Jesoe, So'aja ja'ita, na fa-
jagoe. *(Kor. II. 1, 8. 9; 4, 10 b. t.).*
Na dali niha, wa no fasõndra ndra'o 32
ba goetoe ndroe'oe andrõ ba Nefeso,
ba hadia goenania chõgoe? Na lõ
tesoesoegi zi mate, ba „datalaoe
mangamanga ba datalaoe mamadoe-
madoe hadia ia, mahemoloe mate
sa atõ ita." *(Hal. zin. 19, 29 b. t.*
Jes. 22, 13). **Bõi mibe'e nifaoloengoe** 33
ami. Ifakiko mbõwõ si sõchi hoe-
hoeo si lõ sõchi. Mibõhõli sibai 34
wemaboe andrõ ba bõi mifazõchi
horõ; so sa õsa zi lõ aboto ba
dõdõ Lowalangi; ba wangailasi

ja'ami oewa'õ da'õ. *(Tes. I. 5, 6–8).*
II. Ba te so zangoema'õ: ba he wisa wanoesoegi si mate andrõ? He wisa mbotora, na so ira? *(Hes. 37, 3. Jes. 26, 19).* He si lõ mangila watahõgõ! tanõmõ nitaroemõ andrõ, ba lõ aoeri, na lõ mate oea. *(Joh. 12, 24).* Ba nitaroemõ andrõ, ba tenga boto andrõ si so dania õtaroe, ha sambalõ oelitõ, ta'ila na gandroe, ba ma hadia ia mbõ'õnia. Ba Lowalangi zame'e chõnia boto, somasi ia; ba sambalõ danõmõ, ba sambalõ mboto dania. *(F. 12, 18. Moz. I. 1, 11).* Lõ'õ sa oi fagõlõgõlõ nõsi hadia ia; samboea sa nõsi niha, ba samboea nõsi goerifõ niha, ba samboea nõsi wofo, ba samboea nõsi gi'a. Ba so mboto jawa, ba so mboto ba goeli danõ, ba samboea lachõmi zi so jawa, ba samboea lachõmi zi so ba goeli danõ. *(Mat. 22, 30. Hal. zin. 12, 7).* Samboea haga loeo, ba samboea haga mbawa, ba samboea haga ndrõfi; a'oi sa faehoe na i wa'abõlõ haga ndrõfi. Si manõ gõi wemaoso zi mate andrõ. **Sobooe nitanõ, ba si lõ obooe nisoesoegi. Si lõ tõi nitanõ, ba si so lachõmi nisoesoegi; si lõ abõlõ nitanõ, ba sabõlõ nisoesoegi.** *(Fil. 3, 21. Kol. 3, 4).* Boto si so noso nitanõ, ba boto si so Eheha nisoesoegi. Na so mboto si so noso, ba so gõi mboto si so Eheha. Si manõ gõi ba zoera: „No tobali sonoso niha si fõfõna andrõ, Adamo", ba Adamo safoeria andrõ, ba no tobali Eheha sangorifi. *(Moz. I. 2, 7. Job. 19, 25).* Ba tenga si fõfõna zi so Eheha, si so noso zi fõfõna, awena zi so Eheha. Moroi ba goeli danõ niha si fõfõna andrõ, tanõ, ba moroi ba zoroego niha si samboea. *(Moz. I. 3, 19. Joh. 3, 13. 31).* Si mane si otarai ba danõ andrõ, si manõ fefoe zi otarai ba danõ, ba si mane si otarai zoroego andrõ, si manõ fefoe mbanoea zoroego; ba si mane foloheda famaedo zi otarai ba danõ andrõ, si manõ gõi dania woloheda famaedo zi otarai zoroego andrõ. *(Rom. 8, 29).* Ba da'õ niwa'õgoe, ja'ami, ira talifoesõ, tebai isõndra mbanoea Lowalangi õsi niha andrõ, ba tebai isõndra wa lõ obooe sobooe andrõ. *(Joh. 1, 13).* Hiza, si no tobini oe'ombacha'õ chõmi: Lõ ahori mate ita, ba ahori tobali, *(Tes. I. 4, 15 b.t.),* i'ogomoezaõ, ha mamõ'i hõrõ wa'ara, na telaoe dorofe safoeria andrõ; telaoe sa ia dania, ba maoso zi no mate andrõ, tebai sa'ae obooe, ba ja'ita, ba si tobali. *(Mat. 24, 31).* Lõ'õ sa tola lõ i'onoecha wa tebai obooe sobooe andre, ba lõ tola lõ i'onoecha wa tebai mate si mate andre. *(Kor. II. 5, 4).* Ba na no i'onoecha wa tebai obooe sobooe andre, ba na no i'onoecha wa tebai mate si mate andre, ba awena itõrõ daroma li andrõ, si so ba zoera: **„No alõmõ wa'amate andrõ ba wemõna.** *(Jes. 25, 8).* **Hezo wemõnaoe, fa'amate? Hezo doeomõ, fa'amate?"** *(Hos. 13, 14).* **Ba toeo wa'amate andrõ, ba ja'ia horõ andrõ, ba fa'abõlõ horõ andrõ, ba ja'ia goroisa.** *(Rom. 5, 12. 13. 20; 7, 8 b. t.).* **Ba nisoeno Lowalangi, same'e chõda femõna andrõ, moroi chõ Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe Keriso.** *(Rom. 7, 25; 8, 37. Joh. 1. 5, 4. 5).* Andrõ, ja'ami ira talifoesõgoe, somasi ndra'o, ja'abe'e ami, si lõ hoemeoeheoe, ja'a'oi so chõmi wangai halõwõ Zo'aja andrõ, bõi jamamalõmalõ, me no mi'ila, tenga zajazaja gõlõ wa'erege dõdõmi andrõ, ba chõ Zo'aja. *(Nga'õt. II. 15, 7. Mat. 24, 13. Kol. 2, 6. 7).*

FAZA 16.

I. He wisa wangozaragõ tolotolo andrõ, nifa'ohe'õ ba Joedaia.
II. He lawisa na mõi chõra Dimoteo.
III. Fango'ozoei soera.

I. Ba ba dolotolo andrõ, ba ni'amoni'õ andrõ, ba mi'o'õ hadia nifa-

choigoe ba mbanoea misa ba Galatia. *(Kor. II. 8, 1 b. t. Rom. 12, 13. Hal.*
2 *zin. 11, 29).* Ero migoe mibe'e jaŵa ma'ifoe ba da'õ, dozi ami, balazi wa'eboea nisõndra zamõsana; fa bõi awena la'ozaragõ, na so ndra'o.
3 *(Hal. zin. 20, 7. Fam. 1, 10).* Ba na sodo, ba oefatenge zi tola niŵa'õmi, oefa'ohe'õ zoera, ba wolohe tolotolomi andrõ ba Jeroezalema. *(Kor.*
4 *II. 8, 16. 19).* Ba na si nangea mõi ndra'odo gõi, ba ndramõi awõgoe.
5 Ba awena mõido chõmi, na no oetõrõ Makedonia. Oetõrõ sa Makedonia;
6 *(Kor. II. 1, 16. Hal. zin. 19, 21);* ba ba chõmi, ba ta'ila na arado, ma oebase'õ gõi wa'aefa mbaŵa deoe, ena'õ fao ami chõgoe, heza mõido.
7 *Hal. zin. 20, 2 b. t.).* Lõ'õ sa edõnado iada'e ha ba wanõrõ oe'ila ami, oedõnadõna sa, arado ma'ifoe ba chõmi, na itehe So'aja. *(F. 4, 19).*
8 Ba ba Nefeso sodo iroegi loeo we-
9 ndrakose. Noa sa eboea mbawandroehõ si teboka chõgoe ba halõŵõ, ba no ato zi fa'oedoe. *(Hal. zin. 14, 27).*
10 II. Ba na so Dimoteo, ba mifaigi, ena'õ lõ ada'oeda'oe ia ba chõmi; halõŵõ Lowalangi sa ihalõ, si mane ja'o gõi. *(F. 4. 17. Fil. 2, 19. 20).*
11 Andrõ, bõi jamoe'ositengagõ ia niha, ha niha ia; ba mifasao ia, bõi miboesi dõdõnia, ena'õ mõi ia chõgoe; oedõnadõna sa ia, awõ dalifoesõ
12 andrõ. *(Tim. I. 4, 12).* Ba ba chõ Afolo andrõ, talifoesõ andrõ, ba no oeforege wangandrõ chõnia, ena'õ mõi ia chõmi, awõ dalifoesõ andrõ; ba lõ'õ manõ edõna ia mõi iada'e, ba mõi sa dania, na isõndra lala. *(F. 3, 5. 6).*

III. **Bõi mifõrõ, mi'abe'e'õ ami** 13
wamati, si mane ira matoea, ja'a-
bõlõ ami! *(F. 15, 34. 58. Hal. zin.*
20, 31. Mat. 25, 13. Efes. 6, 10).
Fefoe hadia ia chõmi, ba moroi ba 14
wa'omasi milaoe. *(Kol. 3, 14).* Ba 15
oe'andrõ chõmi, ja'ami ira talifoesõ: no mi'ila ndra Sefana andrõ, samba omo ira, wa no bõrõta ira ba Nachaja, awõ wa no mõi ira enoni ni'amoni'õ andrõ; — *(F. 1, 16);*
ena'õ mifondrondrongo li zi manõ, 16
awõ li zi no manolo ba halõŵõ,
fefoe, si no erege tõdõ gõi. Ba 17
omoeso dõdõgoe, me no so Zefana ba Fotoenato ba Acha'iko, me no salahi ira ba zi lõ ja'ami. *(Kor. II.*
11, 9). Noa sa la'okafoei dõdõgoe 18
ba tõdõmi. Andrõ, bõi zi lõ aboto ba dõdõmi zi manõ. *(Kor. II. 7, 13.*
Tes. I. 5, 12. 13). La'owai ami ba- 19
noea andrõ ba Azia misa. I'owai sibai ami Akila ba Ferikila, ba chõ Zo'aja, awõ zowoelo andrõ jomo chõra. *(Fam. 1, 4. 11. Hal. zin. 18,*
2 b. t.). La'owai ami talifoesõ andrõ 20
fefoe. Faoma mi'owai nawõmi fa'agosa bawa andrõ ni'amoni'õ. *(Rom.*
16, 16). Fangowaigoe da'e, tangagoe 21
zanoera, tanga Waoelo andre. *(Kol.*
4, 18). Na so zi lõ mangomasi'õ 22
So'aja andrõ, ba ja anatema (ni'elifi); maranata (so dania Zo'aja). *(Gal. 1, 8).* Jafaloecha ami wa'eboea 23
dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe! *(Rom. 16,*
24). No faloecha ami fefoe wa'oma- 24
sigoe, ba chõ Keriso Jesoe.

Soera Waoelo andrõ,

ba mbanoea

GORINDRO,

SI SAMBOEA.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. Isoeno Lowalangi, me no irara dõdõnia ba me no i'orifi ia, me gõna ia famakao. III. Itoenõ chõra, wa mõi ia chõra mena'õ.

1 I. Faoelo zanoera da'e, sinenge Keriso Jesoe andrõ, moroi ba wa'omasi Lowalangi, ba Timoteo, talifoesõ andrõ, ba mbanoea Lowalangi andrõ, si so ba Gorindro, awõ ni'amoni'õ andrõ fefoe, si so ba danõ Nachaja ma'asagõrõ. *(Kor. I. 1, 1;*
2 *16, 10. 11. Fil. 1, 1).* Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ, chõ Namada, Lowalangi ba chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso! *(Gal. 1, 3).*
3 II. Nisoeno Lowalangi Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, Amania, Ama wa'ahachõ dõdõ andrõ, Lowalangi wondrara dõdõ, fefoe, *(Fet. I. 1, 3),*
4 sondrara tõdõma, ba wa'afõchõ andrõ fefoe, chõma, ena'õ ma'ila marara dõdõ zi gõna fa'afõchõ hadia ia ngawalõ, moroi ba wondrara dõdõ andrõ, si faloecha ndra'aga chõ Lowalangi. *(F. 7, 6. Sin. 94, 19).*
5 Hoelõ si mane famakao andrõ chõ Keriso, si no fahõna chõma, si manõ gõi wondrara dõdõ andrõ, fahõna zi faloecha ndra'aga chõ Keriso.
6 *(Kol. 1, 24).* Ba he si gõna fa'afõchõ ndra'aga, ba ba wondrara tõdõmi ba ba wangorifi ja'ami, ba he nirara tõdõ ndra'aga, ba ba wondrara tõdõmi, si mõi fangabõlõ ba wanaha tõdõ, na gõna ami famakao andrõ, si gõna ndra'aga gõi. Ba no abe'e dõdõma, wanõtõna, ba chõmi andrõ, me no ma'ila, faoma mo'oe- 7
racha ami, hoelõ si mane ba wamakao andrõ, si manõ gõi ba wondrara dõdõ andrõ. Ba lõ edõna 8
mabini'õ chõmi, ja'ami ira talifoesõ, ba wa'afõchõ andrõ chõma, si no gõna ndra'aga ba Azia, irege no abõlõbõlõ sibai, irege tebai mataha sa'ae, tobali lõ'õ sa'ae madõnadõna aoeriga. *(Kor. I. 15, 32. Hal. zin. 19, 23 b. t.).* Na ba dõdõma sa, ba 9
no mawa'õ si mate ndra'aga, ena'õ lõ madõnadõna ba chõma, ena'õ ha ba Lowalangi andrõ, sanoesoegi si mate, madõnadõna. No i'efa'õ 10
ndra'aga ba wa'amate si manõ, ba i'efa'õ na dania; ba chõnia madõnadõna, wa itohoegõ na wangefa'õ ja'aga. *(Tim. II. 3, 11; 4, 18).* Me 11
no sanolo ja'aga gõi ami, fangandrõ, ena'õ ato gõi zangandrõ saoha gõlõ ba wa'eboea dõdõ andrõ, ni'andrõ zato chõma, bõrõ ndra'aga. *(F. 4,*
15. Rom. 15, 30). Da'õ sa chõma, 12
na masoeno ndra'aga, wa ifadoehoe'õ chõma tõdõma, no ohaoehaoe ndra'aga, wanõrõ lalama ba goeli danõ andre, ba mendroea manõ ba chõmi andrõ, lõ si fabaja hadia ia, ibe'e Lowalangi, tenga dali wa'atoeatoea nõsi niha, dali wa'eboea dõdõ Lowalangi. *(Heb. 13, 18. Kor.*
I. 2, 4. 13. Tes. I. 2, 10). Lõ'õ sa 13
masoera chõmi mbõ'õnia, ha niba-

somi andrõ ba si no aboto ba dõdõmi ; ba oedõnadõna aboto ba dõ-
14 dõmi iroegi gamozoea ; si mane fa'aboto ba dõdõmi õsa ndra'aga, wa no bõrõ wanoenomi ja'ami ndra'aga, si mane ja'ami chõma, na bawa Zo'aja ja'ita, Jesoe. *(F. 3, 2 b. t. Fil. 2, 16; 4, 1).*

15 III. **Ba** me no so chõgoe wanõtõna da'õ, ba mõido mena'õ chõmi fõna, ena'õ samoeza tõ faloecha ami wa'e-
16 boea dõdõ. *(Kor. I. 16, 5 b. t.).* Ba oetõrõ ena'õ ami, we'amõi ba Makedonia, ba na oe'otarai Makedonia, ba mõido zoei chõmi, ba ena'õ mi-
17 fasao ndra'odo ba Joedaia. Ba hadia, me edõnado da'õ, hadia, no nifolaoe zambõ era'era nilaoegoe ? Ma na oehonogõi hadia ia, hadia tõdõ niha dali wangohonogõigoe ja'ia, ena'õ itaria „ja'ia" ba itaria „tenga", ba
18 chõgoe. *(Jak. 5, 12).* Ba lõ farõi Lowalangi, fa bõi faoma lima chõmi, he si no „ja'ia" ba he si „tenga".
19 *(Kor. I. 1, 9).* Ono Lowalangi andrõ sa, Jesoe Keriso, ni'ombacha'õma ba chõmi, ja'odo ba Siliwano ba Timoteo, ba no tenga faoma, he si no „ja'ia" ba he si „tenga", no ba chõnia so wa „ja'ia". *(Tes. I. 1, 1.*
20 *Fam. 3, 14).* **Ha wa'oja sa gamaboe'oela li Lowalangi, ba no ba chõnia so wa „ja'ia", andrõ wa moroi ba chõnia gõi wamadoehoe'õ andrõ, soemange Lowalangi chõma.**
21 Ba sangabe'e ja'aga ba ja'ami, ba chõ Keriso, ba ja'ia Lowalangi, si no mamajoini ja'ita gõi ; *(Joh. I.*
22 *2, 27);* si no manga'aro'õ gõi ja'ita, si no mame'e we'ewe'e dõdõ andrõ, Eheha andrõ, ba dõdõda. *(F. 5, 5.*
23 *Efes. 1, 13. 14).* Ba oe'angarõfi Lowalangi, ba nosogoe andre, wa no bõrõ wa alimagõ ami chõgoe, wa lõ si mõido sa'ae chõmi ba Gorindro.
24 *(F. 12, 20. 21).* Tenga sa lawa'õ amatõrõwama wamatimi andrõ, ba no sanolo ndra'aga. ena'õ faloecha ami wa'omoeso dõdõ; noa sa abe'e ami wamati. *(F. 4, 5. Fet. I. 5, 3. Fil. 1, 25).*

FAZA 2.

I. Ifarooe ira Faoelo, ena'õ lafoeli lahalõ awõra zohorõ andrõ. II. I'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi, me no arõoe misa terongo doeria somoeso dõdõ andrõ ibe'e.

I. **Ba** no oehonogõi tõdõgoe da'õ, 1
bõi ifoeli aboe dõdõgoe, na mõido chõmi. *(F. 12, 21).* Na oeboesi dõ- 2
dõmi, ba ha niha zangomosoi'õ tõdõgoe, na tenga niboesigoe tõdõ andrõ ? Ba no oesoera da'õ chõmi, 3
fa lõ aboe dõdõgoe, na mõido, labe'e somoeso dõdõgoe ena'õ ; me no oedõnadõna ba chõmi fefoe, wa fa'omoeso dõdõmi fefoe wa'omoeso dõdõgoe andrõ. *(Kor. I. 5).* Noa sa 4
a'oi so wa'afõchõ chõgoe, awõ wa'atosasa dõdõgoe, me oefa'ohe'õ zoera andrõ chõmi, tenga ha ma'ifoe mowõi dawa hõrõgoe ; tenga sa ena'õ aboe dõdõmi, ena'õ aboto ba dõdõmi wa'omasi andrõ, si so chõgoe ; wa no abõlõ omasido ami, moroi ba niha bõ'õ. *(F. 7, 8 b. t.).* Ba na so 5
zi no mamoesi tõdõ nawõnia, ba tenga ja'o niboesinia tõdõ, ja'ami fefoe — fa bõi abõlõbõlõ wangoema'õgoe — ba ja'ami õsa. *(Kor. I. 5, 1. 2).* Ba no abõnõ ba zi manõ 6
wotoe andrõ, me no ato zangotoe'õ ja'ia. *(F. 7, 11. Kor. I. 5, 5).* Tola 7
mibalia'õ sa'ae, mibe'e aefa chõnia ba mirara dõdõnia, fa bõi tehawoe zi manõ fa'aboe dõdõ, na no abõlõbõlõ sibai. Andrõ oe'andrõ chõmi, 8
mifatõrõ chõnia wa'omasi. Andrõ 9
sa gõi oefa'ohe'õ zoera chõmi, ena'õ oe'ila, na tola ami, na mi'o'õ fefoe hadia ia. Ba na so niha ni'efa'õmi 10
hadia ia, ba ja'odo gõi, oe'efa'õ gõi. Ja'o sa gõi, hadia ni'efa'õgoe, na so ni'efa'õgoe, ba bõrõ ami, ba zanehe Keriso, *(Joh. 20, 23),* ena'õ 11
lõ i'alani ita Satana ; tenga sa fa lõ aboto ba dõdõda gera'erania.

II. **Ba** me no oeroegi Deroa, ba 12
wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ chõ Keriso, ba me no teboka

chõgoe mbawandroehõ ba chõ Zo'aja,
13 *(Hal. zin. 20, 6. Kor. I. 16, 9)*, ba lõ'õ
sa ahono bacha dõdõgoe, me lõ
oesõndra Dito andrõ, talifoesõgoe;
ba oe'angonasi ira ba oesawa Ma-
14 kedonia. *(F. 7, 5. 6)*. Ba oe'andrõ
saoha gõlõ chõ Lowalangi, same'e
mõna ja'aga, si lõ mamalõmalõ, ba
chõ Keriso, sama'oroma'õgõ hoea
wa'aboto ba dõdõ ia andrõ, chõma,
fefoe gofoe heza. *(Kor. I. 15, 57.*
15 *Efes. 3, 8 b. t.)*. Fa'amohoea chõ
Keriso sa ndra'aga, chõ Lowalangi,
ba ni'orifi andrõ ba ba zi tetibo
16 andrõ. *(Kor. I. 1, 18)*. Ba nitibo'õ
andrõ, ba hoea soroi ba wa'amate
si sawa fa'amate, ba ba ni'orifi
andrõ, ba hoea soroi ba wa'aoeri
si sawa fa'aoeri. Ba ha niha zo-
gamõ da'õ? *(Loek. 2, 34. Rom. 1, 16.*
17 *Joh. 3, 17. 18)*. Tenga sa si mane
sato andrõ, samali'õ faniaga taroma
li Lowalangi andrõ, ndra'aga; fe-
hedema, ba moroi ba zi lõ fabaja
hadia ia, moroi ba Lowalangi, fõna
Lowalangi, ba chõ Keriso. *(F. 4, 2)*.

FAZA 3.

I. Amaedola zoera mbanoea Gorindro andrõ, chõ Waoelo. II. Fa'atohoede gamaboe'oela li si bohooe andrõ.

1 I. Hadia, mabõrõtaigõ zoei wa-
madoehoe'õ ja'aga? Mogoena chõma
zoera wamadoehoe'õ, nifa'ohe'õ chõ-
mi, ba ma nifa'ohe'õmi, si mane ba
dánõ bõ'õ õsa? *(F. 5, 12; 11, 13*
2 *b. t.)*. Soerama ami, nisoera ba dõ-
dõma bacha, si no aboto ba dõdõ
niha fefoe, nibasobasora *(F. 7, 3)*.
3 No oroma, wa soera Keriso ami,
nisoerama, halõwõma; tenga tawa
wanoera ja'ia, Eheha Lowalangi
saoeri andrõ wanoera ja'ia, tenga ba
gara wanoera andrõ, no ba kara
nagole, ba dõdõ. *(Jer. 31, 33. Hes.*
4 *11, 19. Heb. 8, 10)*. Ba no so chõ-
ma wanõtõna si manõ, moroi chõ
5 Keriso, ba chõ Lowalangi; tenga sa
tawa'õ tola manõ ndra'aga, na mo-
roi chõma, ba wamabõbõ tõdõma
hadia ia, hoelõ na tõdõma manõ;
hadia zi tola ndra'aga, ba no moroi
ba Lowalangi, *(Fil. 2, 13)*, si no ma- 6
nolo gõi ja'aga, ena'õ tola enoni
ndra'aga ba gamaboe'oela li si bo-
hooe andrõ, tenga ba dandra zoera
andrõ, no ba chõ Geheha; famoenoe
sa dandra zoera andrõ, ba Eheha
andrõ, ba sangorifi. *(F. 5, 18. Joh.*
6, 63. Rom. 7, 10).

II. Ba na no molachõmi halõwõ 7
ba wamoenoe andrõ, ba dandra
zoera andrõ, nisoera ba gara, na no
tobali tebai latõngõ mbawa Moze
Iraono Gizeraëli andrõ, ba wa'amo-
haga mbawania, si taja sa atõ;
(Moz. II. 34, 1. 29, 30); ba tenga 8
mendroea manõ molachõmi halõwõ
ba chõ Geheha andrõ? Na mola- 9
chõmi sa'ae halõwõ ba wanibo andrõ,
ba mendroea manõ, wa no a'oi so
lachõmi halõwõ ba wangatoelõ a-
ndrõ? *(F. 5. 19–21. Gal. 3, 10)*. To- 10
bali si lõ moefolachõmi sa „nifola-
chõmi" andrõ, ba da'õ, bõrõ lachõ-
mi andrõ, si no a'oi so. Na mola- 11
chõmi sa'ae zi taja andrõ, ba me-
ndroea manõ molachõmi zi lõ teboelõ
andrõ. *(Heb. 7, 21 b. t.)*. Ba me no 12
so chõma wanõtõna si manõ, ba no
a'oi so wa lõ aiwõ ndra'aga. Ba 13
tenga si mane Moze, sombaloegõ
bawania, fa bõi lafaigi Iraono Gize-
raëli andrõ gamozoea zi taja andrõ.
(Moz. II. 34, 33 b. t.). Ba no moe'a- 14
be'e'õ dõdõra; iroegi ma'õchõ andre,
ba lõ saheta mbaloebaloe andrõ, ba
wombaso soera gamaboe'oela li si
fõfõna andrõ, lõ moeheta, me ba
chõ Keriso aheta ia. *(Rom. 11, 25.*
Jes. 6, 10. 29, 11. 12). Ba irege ma'õ- 15
chõ andre, na labaso zoera Moze a-
ndrõ, ba no so mbaloebaloe ba dõ-
dõra. Ba na lafoeli ira chõ Zo'aja, 16
ba aheta mbaloebaloe andrõ. *(Rom.*
11, 23). Ba So'aja Geheha andrõ; 17
ba ba zi so Eheha Zo'aja andrõ, ba
da'õ so wangefa. *(Kor. I. 15, 45.*
Joh. 4, 24; 8, 36). Ba ja'ita fefoe, 18

ba ta'ila'ila lachõmi Zo'aja andrõ, lõ baloebaloe mbawada; hoelõ na ba zõrõmi, ba tobali ita, i'ohia'õ wamaedo da'õ, tedooe lachõmi safoeria moroi ba lachõmi si fõfõna, moroi chõ Geheha Zo'aja andrõ. *(Kor. I. 13, 12. Rom. 8, 29).*

FAZA 4.

I. Fa lõ farõi Waoelo ba halõwõnia fangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ. II. Fa'erege dõdõnia ba fa'afõchõ andrõ chõnia. III. Fondrara dõdõnia.

1 I. **A**ndrõ: me no moefataro ndra'aga ba halõwõ andrõ, dali wa'ahachõ dõdõ andrõ, si no faloecha ndra'aga, ba lõ ma'ila wa'ata'oe;
2 *(F. 3, 6. Tim. I. 1, 13. 16);* noa sa matimba wamini andrõ, ba wa'aila andrõ, me lõ matõrõ walimosa, ba me lõ mafoejoe'õ daroma li Lowalangi; mafadoehoe'õ ndra'aga ba dõdõ niha fefoe, fõna Lowalangi, wama'ele'õ si doehoe andrõ. *(F. 2,*
3 *17; 5, 11).* Ba na no tobaloe gõi doeria somoeso dõdõ andrõ, chõma, ba ba zi tetibo andrõ tobaloe ia,
4 *(F. 2, 15. 16),* ba nimbawãinõ Lowalangi zi sagõtõ tanõ andre era'-era, era'era zi lõ mamati, fa lõ ihagaini ira haga doeria somoeso dõdõ andrõ, toeria lachõmi Keriso andrõ, si no famaedo Lowalangi. *(Efes. 2, 2. Joh. 12, 31; 14, 9. Heb.*
5 *1,)3.* Tenga sa ja'aga ni'ombacha'-õma, no Keriso Jesoe, So'aja, ma'-ombacha'õ, ba ja'aga, ba enonimi, mawa'õ, bõrõ Jesoe. *(F. 1, 24; 5, 20).*
6 Lowalangi andrõ sa, sangoema'õ: jatoemboe haga andrõ ba zogõmigõmi, da'õ zamatoemboe'õ ba dõdõma haga andrõ, ena'õ hoemaga wa'aboto ba dõdõ lachõmi Lowalangi andrõ, ba mbawa Keriso. *(Moz. I, 1, 3. Fet. II. 1, 19. Efes. 1, 18 b. t.).*
7 II. **B**a ba nahia tanõ so chõma girõgirõ andrõ, ena'õ chõ Lowalangi, wa no fahõna wa'abõlõ, ba bõi moroi ba chõma. *(F. 5, 1).* Fefoe 8
gofoe heza, ba no moefalangõgõ ndra'aga, ba tenga sa nimama; niboesi tõdõ ndra'aga, ba so zoei lala dõdõ; *(F. 1, 8; 6, 4. 5);* nigohi, 9
ba tenga nirõi; nitibo'õ tooe, ba tenga nifakiko; *(Mat. 5, 10);* lõ aefa 10
ba mbotoma wamoenoe Jesoe andrõ, ma'ohe'ohe, ena'õ te'oroma'õ gõi wa'aoeri Jesoe andrõ, ba mbotoma andre. *(Kor. I. 15, 31. Gal. 6, 17. Rom. 6, 8).* Lõ aetoe sa tefatõrõ 11
ndra'aga ba wamoenoe, ja'aga saoeri andre, bõrõ Jesoe, ena'õ tefa'ele'õ gõi wa'aoeri Jesoe andrõ, ba nõsima andre, si mate. *(Rom. 8, 36. Kor. I, 4, 9).*

III. **T**obali ba chõma abõlõ wa'- 12
amate, ba ba chõmi, ba fa'aoeri zabõlõ. *(F. 13, 9).* Ba me no so 13
chõma Geheha wamati andrõ, si mane si so ba zoera: **„No mamati ndra'o, andrõ hoemede ndra'o".** ba mamati ndra'aga gõi, ba andrõ moehedega gõi. *(Sin. 116, 10).* Me 14
no ma'ila, si no manoesoegi Jesoe, So'aja ja'ita, ba isoesoegi gõi ndra'-aga dania, awõ Jesoe, ba ifa'aso ndra'aga, awõmi. *(Kor. I. 6, 14. Rom. 8, 11).* Bõrõ sa ami, ba da'õ 15
fefoe, ena'õ amaedola zi tedooedooe na wa'eboea dõdõ (Lowalangi) andrõ, ba ena'õ fahõna; wangandrõ saoha gõlõ, ena'õ ato zangandrõ, ba wamolachõmi Lowalangi. *(F. 1, 6. 11. Sin. 50, 23. Kol. 1, 24).* Andrõ lõ ma'ila wa'ata'oe, 16
he wa'ae tekiko mbotoma andre, ba tebohooeni niha bacha, ero ma'õchõ. *(Efes. 3, 16).* **Famakaoda** 17
andrõ sa, si lõ arara, si lõ abõlõ-bõlõ, ba i'a'asogõ chõda lachõmi seboea, si lõ aetoe, irege fahõna; *(Rom. 8, 17. 18. Fet. I. 1, 6 b. t.);*
me lõ tafaigi zoroma andrõ, ha si 18
lõ oroma. Soroma sa, ba lõ ararã, ba si lõ oroma, ba iroegi zi lõ aetoe. *(Rom. 8, 24. Heb. 10, 34; 11, 1. 26).*

FAZA 5.

I. Tõtõnafõ Waoelo. II. Iforege wolo'õ somasi Zo'aja. III. Halõwõnia wangombacha fangatoelõ andrõ.

1 I. **Noa** sa ma'ila, na tedoedoegõ nahama andre, ba goeli danõ, ose andre, ba so chõma ni'otomosi Lowalangi, omo, si tenga nifazõchi tanga, si lõ teboelõ, ba zoroego. *(Fet. II. 1, 13. 14. Heb. 9, 11; 11, 10).*

2 Ba da'õ sa gõi mangarõngarõga, hoemoeloe dõdõma, ena'õ tefonoecha ndra'aga nahama andrõ, soroi ba

3 zoroego ; *(Rom. 8, 23);* me tenga sa si lõ noecha ndra'aga, wamaigi ja'aga, na no ma'onoecha ia. *(Mat.*

4 *22, 11. Efes. 4, 24. Fam. 3, 18).* Andrõ mangarõngarõga, ja'aga si so ba nose andrõ, sonoro ndra'aga, me lõ omasiga, na aheta noechama, me omasiga na tefalaete, ena'õ i'ã fa'aoeri andrõ zi mate andrõ. *(Rom.*

5 *8, 19. 22. Kor. I. 15, 51–53).* Ba sangehao ja'aga ba da'õ, ba ja'ia Lowalangi, si no mame'e chõma we'ewe'e dõdõ andrõ, Eheha andrõ.

6 *(F. 1, 22. Rom. 8, 14).* Andrõ wa lõ mamalõmalõ wa'arara dõdõma, ba no mi'ila, na ba mboto soga, ba no arõoe ndra'aga chõ Zo'aja, no

7 sikoli ndra'aga. *(Heb. 13, 14).* **Lala wamati sa lalama, ba tenga famaigi.**

8 *(Kor. I. 13, 12. 13. Fet. I. 1, 8).* Ba no arara dõdõma, ba abõlõ omasiga awoe'a ndra'aga, marõi mboto, ba ahono ndra'aga chõ Zo'aja. *(Fil.*

9 *1, 23).* Andrõ gõi maforege, he sahono ndra'aga jomo, ba he sikoli, ena'õ omasi ia ndra'aga. *(Kol. 1, 10*

10 *b. t.).* **Lõ'õ sa tola lõ oroma dania ita fefoe fõna dadaoma ba wangoehoekoe andrõ chõ Keriso, ena'õ itema zamõsana zoelõ nilaoenia, me ba mboto, so ia, he si sõchi, ba he si lõ sõchi.** *(Rom. 14, 10. Kor. I. 4, 5).*

11 II. **Ba** me no aboto ba dõdõda wangata'oefi So'aja, ba tadõnisi niha ; ba noa sa oroma ita chõ Lowalangi, ba oedõnadõna, ba dõdõmi gõi oroma ndra'o. *(Kor. I. 9, 20. Kor. II. 4, 2).* Lõ'õ sa mafoeli 12 mafadoehoe'õ ndra'aga chõmi, ba mafobõrõ chõmi wanoeno ja'ami ba chõma andre, ena'õ so chõmi wanoeno, ba zanoeno ja'ira ba zoroma ba niha, ba tenga ba zi so ba dõdõ. *(F. 3, 1; 10, 12).* Na sowõhõ ndra'aga, 13 ba no chõ Lowalangi owõhõga, ba na si so era'era ndra'aga, ba ba chõmi. Fa'omasi Keriso andrõ sa 14 zango'ooe ja'aga. *(Rom. 6, 3 b. t.).* Da'õ niwa'õma: Na no mate zamõsa, 15 salahi zato fefoe, ba no ahori mate ira fefoe. Ba no mate ia salahi zato fefoe, ena'õ tenga sa'ae chõra aoeri zaoeri, ena'õ chõ zi mate salahira, chõ nisoesoegi andrõ, salahira, aoeri ira. *(Rom. 14, 7 b. t.).* Tobali, i'otarai 16 da'e, ba lõ'õ sa'ae ma'ila niha, na dali mboto. Ba he no ma'ila Keriso, dali mboto, ba lõ'õ sa'ae ma'ila ia iada'e. **Tobali na ba chõ Keriso so** 17 **niha, ba no si bohooe moefazõchi ia, no noemalõ zi tohõna andrõ, ba hiza, ba no tobali bohooe.** *(Rom. 8. 1. Gal. 6, 15. Fam. 21, 5).*

III. **Ba** fefoe da'õ, ba moroi ba 18 Lowalangi, si no mangatoelõ'õ ja'ita chõnia, ba chõ Jesoe Keriso, si no mame'e gõi chõda halõwõ fangatoelõ andrõ. *(Rom. 5, 10).* Lowalangi sa 19 zi no mangatoelõ'õ chõnia õsi goeli danõ, ba chõ Keriso, lõ ibe'e õmõra lalõra andrõ, ba no ibe'e ba dõdõma daroma li andrõ, ba wangatoelõ andrõ. *(Joh. 14, 10. Rom. 3, 24 b. t. Kol. 1, 19. 20. Joh. 1, 2, 2).* Ba no 20 sinenge ndra'aga, salahi Keriso, hoelõ na Lowalangi zamarooe tõdõ niha, ba lima andrõ, mangandrõ ndra'aga, salahi Keriso, mamane: Mifa'atoelõ'õgõ ami chõ Lowalangi! *(Jes. 52, 7. Joh. 20, 21).* **Noa sa** 21 **ibali'õ horõ zi lõ irai mangila horõ, salahida, ena'õ tobali fa'atoelõ chõ Lowalangi ita, ba chõnia andrõ.** *(Fet. I. 2, 22 b. t.; 3, 18. Gal. 3, 13. Rom. 8. 3. 4).*

FAZA 6.

I. Bõi la'ositengagõ wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, ena'õ lahalõ toelada chõra Waoelo. II. Bõi fahoewoe ira ba zi lõ mamati ba ba zame'e adoe.

1 I. **Ba** ma'andrõ chõmi, ja'aga sanolo ba halõwõ andrõ, bõi saechoe ba danõ, me no faloecha ami wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ. —
2 *(F. 1, 24. Heb. 12, 15).* Noa sa imane: „No oefondrondrongo chõoe, me baŵa si sõchi, ba no oetolo'õ, me loeo wangorifi." Hiza, ija'e mbaŵa si sõchi, hiza, ija'e loeo wangorifi andrõ. — *(Jes. 49, 8. Heb.*
3 *3, 7. 13).* Lõ'õ sa mafobõrõ wangala hadia ia, gofoe ha õchõ, fa bõi te'o'a-
4 ja halõwõ andrõ. Fefoe hadia ia nilaoema sa, ba no amoeata genoni Lowalangi gamoeatama, ba wanaha tõdõ, si no a'oi so, ba ba wa'afõchõ, ba ba wa'atosasa, ba ba
5 wa'ata'oe dõdõ, *(F. 4, 8 b. t.)*, ba na labõzi ndra'aga, ba na lakoeroega, ba na molaŵa niha, ba ba wa'erege dõdõ, ba ba wa lõ mõrõ, ba ba wa lõ si manga, *(F. 11, 23–27. Hal. zin.*
6 *19, 29; 21, 30)*, ba ba wa'ohaoehaoe, ba ba wa'aboto ba dõdõ, ba ba wa'ebolo dõdõ, ba wa'asõchi dõdõ, ba ba chõ Geheha ni'amoni'õ, ba ba wa'omasi andrõ, si lõ famini
7 tõdõ, ba daroma li fa'adoehoe andrõ, ba ba wa'abõlõ Lowalangi andrõ, moroi ba wangõna fa'atoelõ dõdõ andrõ, he ba gambõlõ, ba he ba gabera; *(Tim. II. 2, 15. Rom. 15,*
8 *19)*; He faloecha zoemange, ba he fango'aja, he labõbõgõ zi lõ sõchi, ba he lasoeno ndra'aga; hoelõ za-
9 maeloengoe, ba no si doehoe; **hoelõ zi lõ aboto ba dõdõ niha, ba noa sa aboto ba dõdõ niha bõ'õ; hoelõ zi mate, ba hiza, ba saoeri ndra'aga; hoelõ ni'otoe'õ, ba lõ'õ sa moeboenoe;** *(F. 4, 10. 11. Sin. 118, 17.*
10 *18)*; **hoelõ zaboe tõdõ, ba lõ'õ sa mamalõmalõ wa'omoeso dõdõ; hoelõ zi noemana, ba ato nifo'ana'ama; hoelõ niha si lõ'õ, ba no a'oi so chõma.** *(F. 12, 10; 8, 9. Kor. 3, 21).*

II. **No** aloea baeha lima chõmi, 11
ja'ami banoea Gorindro, no ibologõ
ia tõdõma. Lõ ambõ nahami ba 12
dõdõma ba no ide'ide dõdõmi. Ba 13
misoelõni — hoelõ wehede ba ndrao-
no wehedegoe chõmi — mi'ebolo'õ
dõdõmi gõi. Bõi mitolo ba nilaoe 14
zi lõ mamati andrõ. Hadia, fabõbõ
ira wa'atoelõ wa lõ atoelõ? Ba ha-
dia, awõ haga zogõmigõmi? *(Efes.*
5, 11). Hadia, no faoedoe ira Keriso 15
Mbeliali? Ba hezo zi faoma mo'oera-
cha ira, zamati zi lõ mamati? *(Raz.*
I. 18, 21). Hadia fabõbõ ira gosali 16
Lowalangi nadoe? Osali Lowalangi
saoeri sa ami, si mane niŵa'õ Lo-
walangi: „Ba chõra oebe'e
nahagoe, baoedõrõdõrõi
ira, ba Lowalangira ndra'o,
ba banoeagoeira. *(Kor. I. 3,*
16. Moz. III. 26, 11. 12). Andrõ 17
miheta ami chõra, mifa-
bali ami, iŵa'õ So'aja, ba
bõi mibabaja zi ra'ira'iõ;
baoetema ami, *(Jes. 52 11. Fam.*
18, 4. Moz. IV. 16, 26), ba amami 18
ndra'o, ba onogoe matoea
ami ba onogoe alawe, iŵa'õ
So'aja andrõ, si lõ ambõ
fa'abõlõ." *(Jer. 31, 33; 32, 38. Joh.*
1, 12).

FAZA 7.

I. Famarooe tõdõ, ba wangohaoehaoe. II. Fa'omasi Waoelo mbanoea Gorindro. III. Omoeso dõdõnia, me no labe'e ba dõdõra niŵa'õnia ba zoera si fõfõna andrõ.

I. **Ba** me no so chõda gamaboe'- 1
oela li si manõ, ja'ami ni'omasi'õ!
ba datahaogõ ita, taheta fefoe zi no
tokana andrõ, he ba nõsi, ba he ba
dõdõ, ba wamaloea fangohaoehaoe
andrõ; ta'ata'oefi Lowalangi. *(F. 6,*
17. Joh. I. 3, 3).

II. **Mi**fondrondrongo chõma; lõ 2

nilaoema si lõ sõchi ba niha, lõ nifakikoma niha, lõ ni'alanima. *(F. 12, 3 17)*. Tenga fangetoe'õ hoekoe, wa oewã'õ da'õ. Noa za oewã'õ mege, ba dõdõma so ami, he ba wa'amate, ba he ba wa'aoeri, awõma. *(F. 6, 4 11–13)*. No abe'e sibai dõdõgoe ami, oi so wanoenogoe ja'o, ba chõmi andrõ; no fahõna wondrara dõdõ chõgoe, oi so wa'omoeso dõdõgoe, ba wa'afõchõ andrõ fefoe chõma. 5 *(Fil. 2, 17)*. Me no maroegi Makedonia sa, ba ma'ifoe lõ folombase mbotoma, no fahõna manõ zafõchõ, fasosota baero, ba bacha ba dõdõ, 6 ba fa'ata'oe. *(F. 4, 8)*. Ba sondrara tõdõ zi noemana, Lowalangi, da'õ zondrara tõdõma, ba wa'aso Dito 7 andrõ. *(F. 1, 4; 2, 13)*. Ba tenga ha ba wa'asonia, ba wondrara tõdõ andrõ gõi, si no faloecha ia chõmi, me i'ombacha'õ chõma wehoeloe dõdõmi andrõ ba fangarõngarõmi ba fa'owõlõ'õlõmi, ba chõgoe andre; tobali no tedooe na wa'omoeso dõdõgoe. *(Tes. I. 3, 6–8)*.

8 III. **Ba** he sa no oeboesi dõdõmi ba zoera andrõ, ba lõ'õ sa mangesa dõdõgoe. Ba he no mangesa dõdõgoe — oe'ila sa, wa no aboe dõdõmi, ba zoera andrõ, he lõ ararã — 9 *(F. 2, 2–4)* ba iada'e, ba no omoeso dõdõgoe, tenga sa me no aboe dõdõmi, me no aboe dõdõmi ba wamalalini era'era a'ine, dali sa Lowalangi, wa aboe dõdõmi. ena'õ lõ 10 hadia ia zi te'ala ami chõma. **Loealoea wa'aboe dõdõ andrõ sa, na dali Lowalangi, ba famalalini era'era, ba wangorifi ba mbanoea foeri, si lõ mangesa dõdõ sa'ae, ba loealoea wa'aboe dõdõ niha goeli danõ andrõ,** 11 **ba fa'amate.** *(Mat. 5, 4; 26. 75)*. Hiza sa da'õ, wa no aboe dõdõmi, dali Lowalangi, he wisa wamarooenia tõdõmi, ba wamoe'a sa'ae, ba ba wofõnoe, ba ba wa'ata'oe, ba ba wehoeloe dõdõ, ba ba wamorege, ba ba wangotoe'õ! Gofoe hadia ia, niwã'õda, ba no mi'oroma'õ, wa lõ esoeanõ chõmi ba da'õ. Ba he no 12 oefa'ohe'õ zoera chõmi, ba no tenga bõrõ zi so sala andrõ, ba tenga bõrõ ba zosala ia, da'õ mbõrõ, ena'õ oroma ba chõmi, fõna Lowalangi, wa no sosó dõdõmi ndra'aga. *(F. 2, 5. 9)*. Andrõ no faloecha ndra'aga 13 wondrara dõdõ. Ba noa na mõi fonõnõ wondrara dõdõma wa'omoeso dõdõma andrõ, si no fahõna, moroi ba wa'omoeso dõdõ Dito andrõ, me no faloecha ia wangokafoe dõdõ, ba chõmi fefoe. Ba na no oesoeno ndra'o 14 ma'ifoe chõnia, ba chõmi andrõ, ba lõ saila ndra'o, si mane niwã'õma chõmi fefoe, me no si doehoe, si manõ gõi wanoenoma ja'aga chõ Dito, no si doehoe. Ba noa na te- 15 dooe wa'omasinia ami, me itõrõ tõdõnia wolo'õmi andrõ, dozi ami, me mitema ia, me ata'oe ami, ba me manizinizi ami. Omoeso sa dõdõgoe, 16 me no abe'e dõdõgoe ami, fefoe gofoe hadia ia.

FAZA 8.

I. Ifarooe dõdõra Faoelo ba wanolo si noemana, ena'õ labe'e toelada chõra niha Keriso ba Makedonia. II. Iwã'õ li chõra ba zinenge andrõ, si mõi mangozaragõ tolotolo andrõ.

I. **Ba** lõ'õ sa mabini'õ chõmi, 1 ja'ami ira talifoesõ, wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, ni'oroma'õnia ba mbanoea (niha Keriso), ba Makedonia misa. *(F. 9, 1. 2. Rom. 15, 26)*. No oja wanandraigõ, fa'afõchõ, ba 2 no fahõna gõi wa'omoeso dõdõ, no noemana sibai ira, ba no abõlõ wa'ahachõ dõdõra, loealoea. Ndrege 3 zi tola ira, lõ oebini'õ, italoe'i na i zi tola, fa'aoha gõlõra. No laforege 4 wangandrõ chõma, ena'õ matehe chõra, awõ gõi ira ba wanolo ni'amoni'õ andrõ. *(Hal. zin. 11, 29)*. Ba 5 tenga ha nidõnadõnama andrõ, botora laloeloe, chõ Zo'aja oea, ba chõma dania, me no omasi Lowalangi. Tobali mafarooe dõdõ Dito a- 6

ndrõ, ena'õ ifaloea gõi nifobõrõnia, ba dolotolo andrõ, ba chõmi gõi.
7 *(F. 7, 13–15; 12, 18).* Ba me no fahõna chõmi fefoe hadia ia, he famati, ba he famahõ andrõ, ba he fa'aboto ba dõdõ, ba he ngawalõ wa'owõlõ'õlõ fefoe, ba he fa'omasimi ndra'aga, ba ena'õ a'oi gõi so chõmi dolotolo andrõ. *(Kor. I. 1, 5).*
8 Tenga oroisa, na oeŵa'õ chõmi, ba ena'õ oetandraigõ, na si ndroehoe wa'omasimi andrõ, ena'õ oebe'e fanandraigõ wa'owõlõ'õlõ dánõ bõ'õ.
9 *(Joh. I, 3. 17. 18).* **Noa sa aboto ba dõdõmi wa'ahachõ dõdõ Zo'aja ja'-ita, Jesoe Keriso, wa no ifa'anoemana ia, bõrõ ami, he ŵa'ae no fahõna chõnia, ena'õ fahõna dania chõmi ba wa'anoemanania andrõ.**
10 *(Loek. 9, 58. Fil. 2, 6 b. t.).* Ba da'õ dõdõgoe ba da'õ — da'õ sa zogoena chõmi, me no mifõbõrõ me ndrõfia, tenga ha famaloea, no fa'edõna gõi,
11 — *(F. 9, 2)* ba mi'asiwai gõi wolaoe iada'e, ena'õ hoelõ si mane fa'aoha gõlõ andrõ ba wa'edõna, si manõ gõi wamaloea andrõ, dali zi so chõmi.
12 *(Amaed. 3, 9).* Na so wa'aoha gõlõ sa, ba no ni'omasi'õ ; dali zi so chõnia, tenga dali zi lõ'õ. *(F. 9, 7. Amaed. 3, 27. 28. Loek. 21, 3. 4).*
13 Tenga sa ena'õ ohahaoe dõdõ dánõ bõ'õ, ba ena'õ afõchõ chõmi ; ena'õ fagõlõgõlõ a'ine : hadia zi tõra chõmi, gõtõ iada'e, ba jamõi fonõnõ
14 ba zambõ chõra, ena'õ gõi mõi fonõnõ ba zambõ chõmi zi tõra chõra,
15 ena'õ fagõlõgõlõ. *(F. 9, 12).* Si mane si so ba zoera : „B a z i n o o j a, b a l õ s i t õ r a, b a b a z i l õ o j a'o j a, b a l õ s a m b õ." *(Moz. II. 16, 18).*
16 Ba nisoeno Lowalangi, si no mame'e ba dõdõ "Dito fa'owõlõ'olõ andrõ, ba chõmi andrõ.
17 Lõ'õ sa aboea chõnia me lafarooe ia, ba noa sa fahõna chõnia wa'aterooe dõdõ, ba mõi manõ ia chõmi, no aoha gõlõnia.
18 **Ba** no mafatenge awõnia dalifoesõ andrõ, si sõchi toeria ba mbanoea misa fefoe, ba doeria somoeso dõdõ andrõ. *(F. 12, 18).* Ba tenga ha da'õ, 19
noa gõi nitoejoe mbanoea andrõ ia, awõma, ba dolotolo andrõ, si so ba dangama, ba wamosoemange So'aja, ba ba wamarooe tõdõma. Andrõ 20
malaoe da'õ, fa lõ labõbõgõ chõma zi lõ sõchi, ba dolotolo seboea andrõ, nifa'emama. Si sõchi sa ni'aloeima, 21
tenga ha ba zanehe Zo'aja, ba zanehe niha gõi. *(Rom. 12, 17).* Ba no 22
mafatenge awõra dalifoesõda andrõ, si no fadoehoe dõdõma, wa sowõlõõlõ ia ; no asese ma'ila, no oja ngawalõ ; ba mendroea manõ owõlõõlõ ia iada'e, me no fadoehoe sibai dõdõnia chõmi. Ba he ba chõ Dito 23
andrõ, ba awõgoe ia, ba chõmi andrõ, ba sanolo ja'o ba halõŵõ andrõ, ba he talifoesõda andrõ, ba no sinenge mbanoea andrõ ira, lachõmi Keriso. Ba na mi'oroma'õ 24
chõra wa'omasimi, awõ mbõrõ wanoenoma ja'ami, ba no amaedola zi no so mbanoea fefoe. *(F. 7,14 b.t.).*

FAZA 9.

I. Itohoegõ na Faoelo wamarooe tõdõra, ba dolotolo andrõ. II. Hadia goenania.

I. **Ba** dolotolo andrõ sa, ba ni'a- 1
moni'õ andrõ, ba alacha lõ'õ sa'ae oesoera chõmi hadia ia. *(F. 8. 4, 20).*
Noa sa oe'ila wa'aoha gõlõmi, ba 2
nisoenogoe ja'ami, ba mbanoea Makedonia, wa no aoha gõlõ mbanoea Nachaja, me ndrõfia sa'ae ; ba no mõi famarooe dõdõ zato wa'-owõlõ'õlõmi. Ba no oefatenge dali- 3
foesõ andrõ, fa bõi tobali faja wanoenoma ja'ami, ba da'õ ; ena'õ itõrõ niŵa'õgoe, ena'õ aoha gõlõmi. *(F. 8, 22. 24).* Ena'õ lõ aila ndra'- 4
aga — me no madõnadõna da'õ, na mõi awõgoe mbanoea Makedonia, ba na lõ aoha gõlõmi la'ila.
Andrõ wa no oeŵa'õ tõdõgoe, mo- 5
goena oe'andrõ ba dalifoesõ andrõ, ena'õ mowaõwaõ ira ba chõmi, ba wangasiwai howoehowoe andrõ chõ-

mi, si no awai tefaboe'oe, ena'õ awai, ba ena'õ howoehowoe, ba bõi
6 si hoelõ wa'atali. Ba da'õ niwa'õgoe: **Na so zangatalisi tanõmõ, ba lõ ojo'oja ibasi, ba na so zi lõ alimagõ tanõmõ, ba oja gõi ibasi da-**
7 **nia.** *(Amaed. 11, 24. 25; 28, 27).* Ba balazi dõdõ zamõsana; bõi aboe dõdõ, ba tenga niforege; **si no aoha gõlõ fame'e, da'õ sa zomasi Lowalangi.** *(F. 8, 12. Moz. V. 15, 7. 10.*
8 *Rom. 12, 8).* Ba no abõlõ Lowalangi, ba wangõhõna chõmi fefoe ngawalõ wa'eboea dõdõ, ena'õ lõ mamalõmalõ wa a'oi so chõmi fefoe hadia ia, ba ena'õ so zi tõra, ba wolaoe si sõchi, hadia ia fefoe. *(Fil.*
9 *4, 19).* Si mane si so ba zoera: „No ifazaewe, no ibe'e ba zi noemana, lõ mamalõmalõ wa'atoelõ dõdõ andrõ, chõnia, iroegi zi lõ aetoe." *(Sin. 112, 9).*
10 II. Ba same'e tanõmõ ba zanaroe ba ibe'e gõi gõ ni'ã ba i'oja'õ mboea zinanõmi, ba idooe'õ loealoea wa'atoelõ dõdõmi andrõ. *(Jes. 55, 10.*
11 *Hos. 10, 12).* Ena'õ fahõna chõmi fefoe, hadia ia, ba wanolo andrõ fefoe, famasoegi wangandrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi; sama'emandra'-
12 aga. *(F. 8, 7).* Tolotolo andrõ, ame'ela andrõ, ba tenga ha famõnõchi sambõ ba ni'amoni'õ andrõ, mohare sibai gõi, me ifasoegi wangandrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi, ba zato
13 andrõ, *(F. 8, 14),* na lasoeno Lowalangi, me no si ndroehoe wanolo andrõ, ba wolo'õmi andrõ, wa lõ mi'osilõ'õgõ doeria somoeso dõdõ andrõ chõ Keriso, ba ba wa'eboea dõdõ andrõ, me no mihalõ noro dõdõmi gõi zaboe dõdõra ba saboe
14 dõdõ zato fefoe. Ba ba wangandrõra, salahimi, me no hoemoeloe dõdõra chõmi, bõrõ wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ chõmi, si no
15 fahõna. Ba nisoeno Lowalangi, ba mboealania andrõ, si tebai tawa'õ fa'eboea. *(Rom. 6, 23).*

FAZA 10.

Iboe'a ba hoeloenia nibõbõgõ chõnia Faoelo.

Ba ja'o, Faoelo, oefarooe dõ- 1
dõmi, ba wa'ebolo dõdõ Keriso andrõ, ba ba wa'asõchi dõdõnia; ja'o, si no ide'ide na fa'ila bawa ita, na sodo chõmi, ba si no abe'e wangoema'õ chõmi hadia ia, na ba zarõoe sodo. Ba oe'andrõ chõmi: 2
ena'õ alacha lõ abe'e ndra'o na sodo, ena'õ alacha lõ oefake wa lõ aiwõ andrõ, si tola oefake niwa'õgoe, ba niha õsa, sangoema'õ tõdõra, dali chõma nõsi niha ba lalama. *(F. 13, 1–10; 1, 12. 17).* Õsi niha sa 3
chõma ba lalama, ba ba wasõndrata andrõ, ba tenga dali nõsi niha chõma. Ba wangõnama andrõ, ba 4
wasõndrata andrõ, ba tenga dali nõsi niha, noa sa abe'e, ba chõ Lowalangi, ba wanoedoegõ hati. *(Efes. 6, 10. 13 b. t.).* Madoedoegõ 5
nifachai dõdõ, awõ ngawalõ wajawasa fefoe, solawa ena'õ fa'aboto ba dõdõ niha Lowalangi, ba mabõbõ fefoe ngawalõ gera'era, ba wolo'õ chõ Keriso. *(Rom. 15, 18).* Ba ma- 6
tarogõ, ba wangotoe'õ fefoe ngawalõ wa lõ molo'õ, na no a'oi so wolo'õmi. Mitõngõni doedoema hõrõ andrõ. 7
Na so zabe'e tõdõ ba chõnia, wa no chõ Keriso ia, ba jamoe'ofanõi tõdõnia, wa si mane ja'ia gõi ndra'-aga, chõ Keriso. Ba he na oedooe'õ 8
na ma'ifoe tõ wanoeno ja'o, me no itehe chõma So'aja, wanga'azõchi ja'ami, ba tenga famakiko, ba lõ'õ sa atõ faloecha aila ndra'odo, *(F.* 9
12, 6; 13, 10), fa bõi hoelõ na oefeta'oe ami ba zoera andrõ. Me la- 10
wa'õ: soera andrõ, ba no abe'e, no abõlõ, ba na so ia, ba no ambõ fa'abe'e, ba hoehoeo andrõ, ba lõ gõna ba dõdõ. *(F. 11, 6).* Ba ja- 11
moebe'e ba dõdõnia sangoema'õ da'õ: si mane fehedema ba zoera, na lõ ja'aga, si manõ gõi wolaoema, na soga. *(F. 13, 2 b. t.).* Ata'oe sa 12

ndra'aga mafaomagõ ndra'aga ba mafachilichili ndra'aga ba niha andrõ, samadoehoe'õ ja'ira; ba ja'ira, ba no sambõ era'era, na labe'e dali ira ba wamaigi soeara ba he wisa
13 ira. Ba ja'aga, ba lõ mafalawoe wanoeno ja'aga, mabe'e dali nifachoi andrõ, nifachoi Lowalangi chõma, fondrege wa no maroegi gõi ami.
14 *(Rom. 12, 3).* Lõ tawa'õ, lõ niroegima ja'ami, ba mafaigi sa'ae zi tõra fa'arõoe ; noa sa maroegi ami gõi, wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ chõ Keriso. *(Kor. I. 9, 2).*
15 Lõ mafalawoe wanoeno ja'aga, ba halõwõ niha bõ'õ; ba madõnadõna, na tedooe wamatimi andrõ, ba eboea ndra'aga, ba chõmi andrõ, dali nifachoi andrõ chõma, irege a'oi
16 machamõ, ba wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, ba zi tambaimi, ba bõi ba nifachoi ba dánõ bõ'õ, ba zi no awai halõwõ, ba wanoeno
17 ja'aga ba da'õ. *(Rom. 15, 20).* Na so zanoeno ja'ia, ba ba chõ Zo'aja jamoesoeno ia.
18 *(Kor. I. 1, 31).* Tenga sa ba zamadoehoe'õ ja'ia fadoehoe dõdõda, ba nifadoehoe'õ Zo'aja fadoehoe dõdõda. *(Kor. I. 4, 5. Amaed. 27, 2).*

FAZA 11.

Itohoegõ Faoelo wamoe'a ba hoeloenia nibõbõgõ chõnia ; itõrõ linia wamakao andrõ, nitaõgõnia.

1 Ena'õ mibologõ dõdõmi ma'ifoe, ba wa'ambõ tõdõ andrõ chõgoe ! Ba mibologõ sa gõi dõdõmi chõgoe.
2 *(F. 11, 16–19; 12, 6).* Solohoe sa ndra'o, ba chõmi andrõ, fa'olohoe Lowalangi. No oefohoe ami ba niha, si ha samõsa, ena'õ oe'ohe ami chõ Keriso, ono alawe si sõchi. *(Efes.*
3 *5, 25 b. t.).* Ba ata'oe ndra'o, tefakiko gera'erami, aheta ba zadõlõ andrõ, ba chõ Keriso, hoelõ si mane famaeloengoe goelõ andrõ Chawa, ba wa'onechenia. *(Moz. I. 3, 1–13).*
4 Na so sa zi mõi chõmi, mangombacha Jesoe tánõ bõ'õ, si tenga ni'ombacha'õma, ba ma na mitema Geheha tánõ bõ'õ, si tenga nitemami, ba ma toeria somoeso dõdõ tánõ bõ'õ, si tenga nihalõmi chõmi, ba fadoehoe dõdõda, na lõ mitimba.
(Gal. 1, 6 b. t.). Ba dõdõgoe sa, ba 5
ma'ifoe lõ ide'ide ndra'o, moroi ba zinenge saloea jawa andrõ. *(F. 12, 11; 10, 12. Kor. I. 15, 9. 10).* Ba he 6
no sambõ tõdõ ndra'odo ba hoehoeo, ba tenga sa ba wa'aboto ba dõdõ; gofoe hadia ia, ba no oe'oroma'õ manõ ia, ba chõmi andrõ. *(F. 10, 10. Kor. I. 2, 1. 13).* Ma horõgoe, 7
me no oe'ide'ide'õ ndra'o, ena'õ mõi jawa ami, oebe'e, me no saoha gõlõgoe wangombacha chõmi toeria somoeso dõdõ andrõ chõ Lowalangi ?
(F. 12, 13. Kor. I. 9, 12). Banoea 8
bõ'õ, ba no oefo'õmõ, me no oehalõ mbõli gõlõgoe, ba we'amõi enonimi; ba me sodo chõmi, me ambõ chõgoe, ba lõ niboesigoe tõdõ niha, ha niha ia. *(Fil. 4, 10. 55. Hal. zin. 18, 3).* Sambõ chõgoe andrõ, ba 9
noa sa labõnõchi talifoesõ andrõ, si otarai Makedonia ; ba fefoe hadia ia, ba lõ niboesigoe tõdõmi, ba lõ'õ gõi oeboesi dõdõmi dania. *(Kor. I. 16, 17. Tes. I. 2, 9).* Faja zi doehoe 10
andrõ chõ Keriso ba dõdõgoe, na oebe'e toba'a chõgoe wanoeno ja'o andrõ, ba mbanoea Nachaja misa.
(Kor. I. 9, 15). Hana wa si manõ ? 11
Hadia me lõ amasido ami ? I'ila Lowalangi. Ba nilaoegoe iada'e, ba 12
oetohoegõ, ena'õ oetimba mbõrõ andrõ, ba zangaloei bõrõ, ba wangai toelada chõra ja'aga, ba nisoenora ja'ira. Sinenge faja sa niha si manõ, 13
sohalõwõ si falimo, sanagõ amoeata zinenge Keriso. *(F. 2, 17. Fil. 3, 2).* Ba lõ'õ sa ahõlihõli dõdõda ; Satana 14
sa gõi, itagõ gamoeata mala'ika haga. *(Mat. 4, 5, 6. Hal. zin. 16, 16. 17).* Ba hana wa takata'õ sibai, na 15
latagõ enoninia gõi gamoeata genoni ba zatoelõ ? Ba i'ohia'õ mboeaboeara amozoeara dania. *(Fil. 3, 19).*
Samoeza tõ oewa'õ : Bõi jamoewa'õ 16

tõdõnia niha, sambõ tõdõ ndra'odo; ba na so zoei, ba laoe, ba jasambõ tõdõ ndra'o chõmi, ena'õ tõla oesoeno gõi ndra'o ma'ifoe. *(F. 11, 1).*
17 Hadia niwa'õgoe iada'e, ba tenga dali Zo'aja, wa oewa'õ ia; hoelõ ba wa'ambõ tõdõ sa, me no abe'e dõ-
18 dõgoe wanoeno ja'o. *(F. 12, 19).* Me ato zanoeno ja'ira, dali nõsi niha,
19 ba oesoenodo gõi. *(Fil. 3, 3 b. t.)* No edõna ami, mibologõ dõdõmi ba zambõ tõdõ, me no satoeatoea ami. *(Kor.*
20 *I. 4, 10).* Mitaha sa, na so zangosawoejoe ja'ami, na so zi manga ja'ami, na so zondra'oe ja'ami, na so zi fajawa, na so zamalisi bawami. *(Kor.*
21 *I. 7, 23).* Fangaila, wa oewa'õ: noa sa ambõ wa'abe'ema. Ba na so zabe'e dõdõ niha bõ'õ (fehede zambõ tõdõ
22 wehedegoe) ba abe'e gõi dõdõgoe. Niha Heberaio ira? ja'odo gõi. Iraono Gizeraëli ira? ja'odo gõi. Ma'oewoe Gaberahamo ira? ja'odo gõi. *(Hal.*
23 *zin. 22, 3).* Enoni Keriso ira? (fehede zambõ tõdõ wehedegoe) no tõra ndra'o; no abõlõ wa'erege dõdõgoe, no asese labõbõzi ndra'o, no asese lakoeroedo, no asese ahatõ
24 wa'amate. *(Kor. I. 4, 1).* No melima lahare'õ chõgoe niha Jehoeda zi sara ambõ õfa woeloe. *(Moz. V. 25, 3).*
25 No medõloe tebõzi oee ndra'o, samoeza no lateboedo kara; no medõloe faloechado wa'aboto nowo; sara loeo sara mbongi si no alõmõ ba nasi ndra'odo. *(Hal. zin. 16, 22;*
26 *14, 19; 27, 41 b. t.).* No asese moekoli ndra'o, faloecha ndra'o gameta'oeõ ba nidanõ, ba ameta'oeõ sange'e, ba ameta'oeõ ba niwama, ba ameta'oeõ ba niha baero, ba ameta'oeõ ba mbanoea misa, ba ameta'oeõ ba danõ si mate, ba ameta'oeõ ba nasi, ba ameta'oeõ ba
27 dalifoesõ sofaja; ba halõwõ ba ba wa'erege dõdõ; ba wa'asese lõ mõrõ ba zi bongi; ba wa'olofo ba ba wa'owõchi dõdõ, ba wa'asese lõ manga, ba wa'o'afoe ba ba wa lõ noecha;
28 *(F. 6, 4. 5. Kor. I. 4, 11);* lõ lai baero õ, wa ero ma'õchõ lahoeroefai ndra'o, wa oe'aboesi tõdõ mbanoea misa, fefoe. Ha niha zamomó, zi lõ 29
amomó ndra'o gõi? Ha niha zi faloecha fangala, si lõ afõchõ bacha dõdõgoe? *(Kor. I. 9, 22).* Na lõ tola 30
lõ oesoeno ndra'o, ba ba wa'ambõ wa'abõlõgoe oesoenodo. *(F. 12, 5. 9. 10).* Lowalangi Zo'aja ja'ita Je- 31
soe, Amania, nisoenosoeno iroegi zi lõ aetoe, da'õ zangila, wa tenga faja niwa'õgoe. Ba Ndramaseko ifatarogõ'õ mbanoea Ndramaseko koema- 32
ndroe razo Areta andrõ, ba wondra'oe ja'o; *(Hal. zin. 9, 24 b. t.);*
ba ba zandrela lafatõrõ ndra'o, wa- 33
nada ja'o, ba gero gõli kara, ba ragaraga, ba aefa ndra'o ba dangania.

FAZA 12.

I. I'ide'ide'õ ia Faoelo. II. Lõ nihalõnia bõli gõlõnia ba mbanoea Gorindro; i'omasi'õ ira.

I. Lõ tola lõ oesoeno ndra'o, ba 1
lõ'õ sa goenania; ba alacha sa itõrõ ligoe gangilata andrõ, ba fama'ele'õ andrõ, chõ Zo'aja. *(Hal. zin. 26, 16. Gal. 2, 2).* So ni'ilagoe niha, ba chõ 2
Keriso, si no moe'ohe jawa, iroegi tõloe nga'õtõ zoroego, me mewelefõfa fache (na ba mboto so ia, ba lõ oe'ila, ba na baero mboto, ba lõ'õ zoei oe'ila; Lowalangi zangila). *(Hes. 11, 24. Hal. zin. 22, 17).* Ba 3
no oe'ila niha andrõ (na ba mboto, ba na baero mboto, ba lõ oe'ila; Lowalangi zangila) wa no moe'ohe 4
ia ba waradaiso, awõ wa no irongo daroma li si tebai lawa'õ niha, si lõ tola iwa'õ niha, ha niha ia gõi. *(Loek. 23, 43).* Da'õ mbõrõ wa oesoe- 5
no ndra'o, ba na ba chõgoe, ba lõ edõnado oesoenodo, ha ba wa'ambõ wa'abõlõgoe andrõ. *(F. 11, 30).* Na 6
edõnado sa oesoeno ndra'o, ba tenga nifolaoe zambõ tõdõ wolaoegoe, me si doehoe niwa'õgoe; ba oetaha dõdõgoe, fa lõ iwai niha, ha niha ia, eboea ndra'o, moroi ba ni'ilania chõgoe, ba moroi ba nirongonia.

7 *(F. 10, 8).* Ba ena'õ bõi fajaŵa ndra'o, ba nifa'ele'õ andrõ chõgoe, me no eboea, ba no moetaroe'õ chõgoe zoezoemõ ba nõsi, mala'ika Zatana, ena'õ igoechoegoechoei ndra'o, fa bõi fajaŵa ndra'odo.
8 *(Job. 2, 7. Gal. 4, 14).* Ba no medõloe mangandrõdo chõ Zo'aja, ena'õ
9 aheta ia chõgoe. *(Mat. 26, 44).* Ba no iŵa'õ chõgoe : **Ja'abõnõ chõoe wa'eboea dõdõgoe chõoe, a'oi sa so wa'abõlõ andrõ chõgoe ba wa lõ abõlõ.** Andrõ wa abõlõ omasido, ba wa lõ abõlõdo andrõ oesoeno ndra'o, ena'õ ahono chõgoe wa'abõlõ Keriso andrõ.
10 *(Fil. 4, 13. Jes. 40, 29 b. t.).* Andrõ omasi ndra'o wa lõ abõlõ ba famakao ba fa'afõchõ ba folohi ba fa'atosasa, na bõrõ Keriso. Na sambõ fa'abõlõ ndra'o, awena abõlõdo. *(F. 6, 10).*
11 II. **N**oa sa tobali sambõ era'era ndra'o; noa sa miforege chõgoe. Ja'ami sa zanoeno ja'o ena'õ, ma'ifoe sa lõ ide'ide ndra'o, moroi ba zinenge andrõ, si no aloea jaŵa, he ŵa'ae no si lõ boto ndra'odo.
12 *(F. 11, 1. 5. 16).* Tandra, si nangea tandra chõ zinenge, ba no moefaloea ba chõmi, no a'oi so wa'anaoe gõlõ ba dandra ba ba gila'ila ba ba wa'-
13 abõlõ. *(F. 6, 4–6. Rom. 15, 19).* Hadia sa ni'ambõsi ami, moroi ha mbanoea bõ'õ andrõ, baero wa lõ nifonorogoe tõdõmi? Mibologõ dõdõmi chõgoe, ba zalagoe andrõ. *(F. 11,*
14 *7–11).* Hiza, no oefoeli oefa'anõdo, ba we'amõi chõmi, no medõloe, mõi da'e, ba lõ dania oefonoro dõdõmi. Tenga sa nibajabajami ni'aloeigoe, ha ja'ami oe'aloei. Tenga sa iraono zangaloei ana'a chõ ndra amara, ama zangaloei ana'a ba ndraono.
15 *(F. 13, 1. Hal. zin. 20, 33).* Ba omasido mangahachõ, ba he ja'odo na i nibe'e salahi nosomi; na no fahõna wa'omasigoe ami, ba hadia, ba la'ambõsi wangomasi'õ ja'o? *(Tes. I.*
16 *2, 8).* Ba ja'ia ja'õ; lõ nifonorogoe tõdõmi, ba me no oneche ndra'o, ba no oefa'oe'oe ami fa'oneche andrõ. Hadia, no oe'alani ami, ba 17
nifatengegoe chõmi andrõ, ha niha ia? No oe'andrõ chõ Dito andrõ, 18
ba no oefatenge awõnia dalifoesõ andrõ; hadia, no i'alani ami Tito andrõ? Hadia, lõ ha sara dõdõma, wanõrõ lala chõma? Hadia, lõ faoma matara lahe nawõma? *(F. 8, 16–18. Kor. I. 16, 10).* I'otarai fõna sa'ae, 19
miŵa'õ tõdõmi, maboe'a ba hoeloema, ba chõmi andrõ; fõna Lowalangi moehede ndra'aga, ba chõ Keriso. Ba fefoe hadia ia da'õ, ja'ami ni'omasi'õ, ba ba wanga'azõchi ja'ami. *(F. 3, 1; 11, 16 b. t.).* Ata'oedo 20
sa, na sodo, ba ma tenga somasi ndra'o oe'ila ba chõmi, ba ja'ami gõi, ba ma tenga somasi ami, mi'ila chõgoe; ma so wagoeagoeasa, ba ma fa'afõchõ dõdõ, ba ma fõnoe, ba ma fasosota, ba ma famõbõgõ si lõ doehoe, ba ma fangõngõngõngõsa, ba ma fajaŵasa, ba ma famakoejoe; *(Kor. I. 1, 11. Gal. 5, 19 b. t.);* ba ma 21
ihõndrõgõ ndra'o Lowalangigoe, ba chõmi andrõ, na oefoeli mõi chõmi, ba aboe dõdõgoe ba zato andrõ, si no mamazõchi horõ, fõna, ba si lõ aboe tõdõ ba zi lõ sõchi andrõ ba ba wohorõ ba ba hocha andrõ, nitõrõra. *(Kor. I. 6, 15 b. t.).*

FAZA 13.

I. Famarooe tõdõ, ena'õ lafoeli lahaogõ; II. ena'õ lasechegõ dõdõra. III. Fango'ozoei; fangowai.

I. **O**efoeli mõi chõmi, medõloe, 1
mõi da'e. Ba niŵa'õ zi daroea, ba ma si datõloe, si so ba mbõrõ, ahono dania fefoe hadia ia. *(F. 12, 14. Mat. 18, 16. Moz. V. 19, 15. Tim. I. 5, 19).* No 2
oehõnagõ oeŵa'õ ba oefoeli oehõnagõ oeŵa'õ, hoelõ no so ndra'o, zamoeza tõ, he ŵa'ae lõ ja'o iada'e, ba zi no mamazõchi horõ, fõna, ba ba dánõ bõ'õ fefoe, wa lõ oe'ila wa'ahachõ dõdõ, na mõido zamoeza tõ. *(Kor. I. 5, 3. Kor. II. 1, 23; 12, 21).* Me 3

mi'aloealoei dandra, wa Keriso zihede ba wehedegoe andrõ; Keriso si lõ ambõ fa'abõlõ, ba chõmi andrõ, si no abõlõ ba chõmi. *(Rom. 15, 18. Mat. 10, 20).* Noa sa moeforõfa ia, ba wa lõ abõlõ, ba no aoeri ia, ba wa'abõlõ Lowalangi. Ja'aga sa gõi, ba no sambõ fa'abõlõ, ba chõnia andrõ, ba aoeri ndra'aga dania, awõnia, ba wa'abõlõ Lowalangi, ba chõmi andrõ. *(Rom. 6, 9. 10. Heb. 2, 9).*

II. **M**isechegõ dõdõmi, na samati ami, mitandraigõ ami; ma lõ aboto ba dõdõmi ami, wa no so ba dõdõmi Keriso Jesoe? Atõ na si lõ fadoehoe dõdõda ami. *(Kor. I. 11, 28. Rom. 8, 9. 10. Gal. 2, 20).* Ba oedõnadõna, aboto ba dõdõmi dania, wa tenga si lõ fadoehoe dõdõda ndra'aga. Ba mangandrõ ndra'aga ba Lowalangi, ena'õ lõ milaoe hadia ia zi lõ atoelõ; tenga sa ena'õ lawã'õ, niha si fadoehoe dõdõ niha bõ'õ ndra'aga, ena'õ si sõchi milaoe, ba ena'õ hoelõ zi lõ fadoehoe dõdõ niha ndra'aga. Tebai sa masawõ zi doehoe, ha ba zi doehoe ma'ila matolo. Eboea sa dõdõma, na sambõ fa'abõlõ ndra'aga, ba na sabõlõ ami; ba da'õ ni'andrõma, ena'õ mo'ahonoa ami. *(Heb. 13, 21).* Andrõ oesoera chõmi da'õ, me lõ ja'o, ena'õ alacha lõ oe'abe'e'õ, na sodo, ena'õ alacha lõ oebe'e dali wa'abe'e andrõ, nitehe Zo'aja chõgoe, ba wanga'azõchi, ba tenga ba wanoedoegõ. *(F. 2, 3; 10, 8).*

III. **B**a baero õ, ja'ami ira talifoesõ, ba mi'omoesoi'õ dõdõmi, mibe'e nihaogõ ami, mifondrondrongo wamarooe tõdõmi, ja ha sara dõdõmi, ja'atoelõ ami ba nawõmi ba itolo ami Lowalangi wa'omasi andrõ, Lowalangi wa'atoelõ. *(Fil. 4, 4. Kor. I. 14, 20. Rom. 12, 16. 18; 15, 33).* Faoma mi'owai nawõmi fa'agosa bawa ni'amoni'õ andrõ. La'owai ami ni'amoni'õ andrõ fefoe. *(Kor. I. 16, 20. Tes. I. 5, 26).* **Jafaloecha ami fefoe wa'eboea dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso ba fa'omasi Lowalangi ba fa'awõsa Geheha ni'amoni'õ!** *(Gal. 6, 18. Rom. 5, 5).*

Soera Waoelo andrõ,

ba Ndrawa

GALATIA.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. Mangarõngarõ ia, me no ambõ wa'aro dõdõ Ndrawa Galatia andrõ. III. Ifadoehoe'õ chõra, wa no tenga nitemania ba niha doeria somoeso dõdõ andrõ, ni'ombacha'õnia.

I. **F**aoelo zanoera da'e, sinenge, tenga moroi ba niha ba tenga gõi nifa'ema niha chõnia, moroi chõ Jesoe Keriso ba moroi chõ Lowalangi Ama, si no manoesoegi ja'ia moroi ba ngai zi mate, *(Tit. 1, 3),* ba talifoesõ andrõ, awõgoe, fefoe: ba mbanoea andrõ misa, ba Galatia mafa'ohe'õ. *(Kor. I. 16, 1).* Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ, chõ Lowalangi Ama, ba chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, *(Efes. 1, 2. Joh. II. 3),* si no mame'e ja'ia, ba horõda andrõ, ena'õ i'efa'õ ita

ba nõsi goeli danõ andre, si lõ sõchi, dali zomasi Lowalangi, Amada, *(F. 2, 20. Mat. 20, 28. Efes. 5, 2. Joh. I. 5, 19),* nifosoemange iroegi zi lõ aetoe. Jadoehoe. *(Tim. II. 4, 18).*

6 II. **A**hõlihõli dõdõgoe, me no alio sibai mifaheta'õ ami ba zogaoni ja'ami ba wa'eboea dõdõ Keriso andrõ, me no alio mi'otahõgõ doeria somoeso dõdõ bõ'õ. *(F. 5, 8. Kor.*

7 *II. 11, 4).* Ba lõ'õ sa tánõ bõ'õ, ha ba niha andrõ õsa, samakoejoe ja'ami, sedõna mamalia'õ toeria somoeso dõdõ andrõ chõ Keriso. *(F. 5, 10.*

8 *Hal. zin. 15, 1. 24).* Ba he na ja'aga, ba ma mala'ika moroi ba zoroego, zangombacha chõmi toeria somoeso dõdõ bõ'õ si tenga ni'ombacha'õma chõmi, ba jagõna ia fangelifi! *(Kor.*

9 *I. 16, 22).* Si mane fangoema'õma fõna, si manõ gõi oefoeli oewa'õ iada'e: na zo zangombacha chõmi toeria somoeso dõdõ, si lõ faoedoe ba nitemami andrõ, ba jagõna ia fa-

10 ngelifi! Hadia sa iada'e, hadia, ena'õ fadoehoe dõdõ niha chõgoe oe'aloei, ba ma ena'õ fadoehoe dõdõ Lowalangi chõgoe? Hadia, ena'õ la'omasi'õ ndra'o niha oe'aloei? **Na oe'aloei na, ena'õ la'omasi'õ ndra'o niha, ba tenga enoni Keriso ndra'odo ena'õ.** *(Tes. I. 2, 4).*

11 III. **B**a lõ oebini'õ chõmi, ja'ami ira talifoesõ: ba doeria somoeso dõdõ andrõ, ni'ombacha'õgoe, ba tenga dali niha. *(Kor. I. 15, 1 b. t.).*

12 Ba tenga sa gõi nitemagoe ba niha, ba tenga nifahaõ ndra'odo, no moroi ba wama'ele'õ Jesoe Keriso ia.

13 *(Hal. zin. 26, 16).* Noa sa mirongo gamoeatagoe fõna, ba hoekoe ba niha Jehoeda, wa no oeforege wolohi banoea Lowalangi, wa no oefakiko, *(Hal. zin. 26, 4 b. t. Tim. I. 1, 13),*

14 ba no ato oetaloe'i si faziazia'a chõgoe, iwama, ba hoekoe ba niha Jehoeda andrõ, ba no oeforege, ba wolo'õ nifa'ema ndra toeama. *(Hal.*

15 *zin. 22, 3).* Ba me no omasi zi no mangoniagõ ja'o, moroi ba daloe ni-

nagoe, si no mogaoni ja'o, ba wa'eboea dõdõnia, *(Hal. zin, 9, 15. Efes. 3, 7),* ifa'ele'õ Nononia andrõ ba 16 dõdõgoe, ena'õ oetoeriagõ ia ba niha baero, ba i'anema'õ lõ oebe'e dali niha, *(Mat. 11, 27. Hal. zin. 26, 16 b. t. Efes. 3, 8 b. t.),* lõ'õ gõi 17 si mõido misi jawa ba Jeroezalema, ba chõra si no sinenge fõnagoe; mõido ba danõ Ndrawa Ara, ba oefoelido zoei ba Ndramaseko. Awena dania, medõloe fache foeri 18 õ, ba mõido misi jawa ba Jeroezalema, ena'õ faloechado chõ Gefa, ba felelima wongigoe chõnia; *(Hal. zin. 9, 26);* ba sinenge bõ'õ, ba lõ 19 ni'ilagoe, ha Jakobo, talifoesõ Zo'aja andrõ. *(F. 2, 9. Hal. zin. 12, 17. Mat. 13, 55).* Ba hadia nisoeragoe, ba 20 hiza, anehe Lowalangi, wa tenga sofaja ndra'odo. *(Rom. 9, 1).* Ba 21 awena mõido ba mbanoea Ziria misa ba ba mbanoea Gilikia andrõ. Ba lõ'õ sa marai fa'ila bawa mba- 22 noea Keriso ba Joedaia. Ha da'õ 23 nirongora: Solohi ja'ita fõna, ba itoeriagõ iada'e wamati andrõ, nifakikonia fõna, ba lasoeno Lowalangi 24 ba chõgoe andre.

FAZA 2.

I. Fe'amõi Waoelo ba Jeroezalema.
II. Ha sara dõdõra zinenge bõ'õ.
III. Itegoe Wetero Faoelo.

I. **B**a aefa da'õ, meweleõfa fache 1 foeri õ, ba oefoeli mõi misi jawa ba Jeroezalema, awõ Mbaranaba, ba oe'ohe gõi awõgoe Dito andrõ. *(Hal. zin. 15, 2. Kor. II. 8, 23).* Ba 2 fama'ele'õ mbõrõ, wa mõido misi jawa, ba oe'ombacha'õ chõra doeria somoeso dõdõ andrõ, nitoeriagõgoe ba niha baero, ofõna ba zi no motõi andrõ, ba wamaigi na zajazaja gõlõgoe halõwõgoe, ba ma halõwõgoe fõna. *(Hal. zin 13, 2).* Ba he Tito 3 andrõ, awõgoe, Dawa Heleni, ba lõ moe'o'ooe, ena'õ ifaboto'õ ia. Ba ba dalifoesõ faja andrõ, si no 4 tetewoe, si no manõndragõ ja'ira

bacha, ba wamaigi hadia zi tola chõma, ba chõ Keriso Jesoe, ena'õ labali'õ sawoejoe ndra'aga. *(Hal. zin. 15, 24. Gal. 5, 1).* Ba saza lõ aloeloe dõdõma, ba wolo'õ chõra mena'õ, ena'õ lõ teboelõ chõmi wa'adoehoe doeria somoeso dõdõ andrõ.

6 II. **B**a ba zi so tõi andrõ — ha niha ira fõna, ba ma'ifoe lõ ba dõdõgoe da'õ; lõ'õ sa ifaigi mbawa niha Lowalangi, — ba lõ'õ sa ninõnõ zi so tõi andrõ chõgoe. *(Rom. 2, 11).*

7 Ba tenga ha da'õ; me larongo, wa no moebe'e ba dangagoe doeria somoeso dõdõ andrõ, ba niha si lõ moeboto, si mane chõ Wetero ba niboto — *Hal. zin. 15, 12; Rom. 1,*

8 *5)* sanolo chõ Wetero sa, ba halõwõ zinenge andrõ, ba niboto, da'õ gõi zanolo ja'o, ba niha baero, —

9 *(Rom. 15, 15 b. t.),* ba me no aboto ba dõdõra wa'eboea dõdõ andrõ, si no faloecha ndra'o, Jakobo andrõ ba Kefa ba Johane, si no amaedola gehomo, lawa'õ niha sato, ba fara'oe tanga ira chõgoe ba chõ Mbaranaba, tandra wa fa'awõ, ena'õ ba niha baero mangombacha ndra'aga, ba ja'ira, ba ba niboto; *(Efes. 3, 8 b.t.);*

10 ha fa bõi olifoe ndra'aga zi noemana, ba noa gõi oeforege wolo'õ da'õ. *(Kor. I. 16, 1. Hal. zin. 11. 29. 30).*

11 III. **B**a me mõi ba Gandriochia Gefa, ba no oetegoe ia, moehededo

12 chõnia, me no mosinegoe ia. Me lõ si so niha andrõ sa, si otarai chõ Jakobo, ba oroedoe manga ia ba zi no niha baero fõna, ba me no so ira, ba iheta ia, ba i'oniagõ ia, fa'ata'oenia niboto. *(Hal. zin, 21, 18; 11,*

13 *3).* Ba mamini tõdõ gõi, awõnia, niha Jehoeda bõ'õ andrõ, ba tobali adõni gõi Mbaranaba, ba wamini

14 tõdõ andrõ chõra. Ba me oe'ila, lõ sõchi nilaoera, lõ latõrõ zi doehoe andrõ, toeria somoeso dõdõ, ba moehededo chõ Gefa, ba zi so ira fefoe, oemane: Na õ'o'õ hoekoe ba niha baero, ja'oegõ niha Jehoeda, ba na tenga hoekoe ba niha Jehoeda õ'o'õ, ba hadia wa õ'o'ooe niha baero, ba wolo'õ hoekoe ba niha Jehoeda? *(Tim. I, 5, 20).* Ja'ita, ba no to'oea 15 niha Jehoeda, ba tenga si so horõ, nga'õtõ niha baero. *(Efes. 2, 3 b. t.).* Ba me no ta'ila, wa tenga moroi 16 ba wolo'õ oroisa atoelõ niha, iwa'õ Lowalangi, ha moroi ba wamati andrõ, chõ Keriso Jesoe; ba no mamati ita, chõ Keriso Jesoe, ena'õ atoelõ ita, iwa'õ Lowalangi, moroi ba wamati andrõ, chõ Keriso, ba tenga moroi ba wolo'õ oroisa, me samõsa lõ'õ, satoelõ, iwa'õ Lowalangi, moroi ba wolo'õ oroisa. *(F. 3, 11. Hal. zin. 15. 10. 11. Rom. 3, 20. 28; 4, 5).* Ba na no oroma, wa no 17 niha si so horõ gõi ita, ja'ita sangaloei ena'õ atoelõ ita, iwa'õ Lowalangi, ba chõ Keriso, ba ma no sanolo ba horõ Keriso? Bõi si manõ! Na oefoeli sa oefazõchi zi no oedoe- 18 doegõ, ba tobali solalõ ndra'o oebe'e. Ja'o sa, ba si no mate ba goroisa 19 andrõ, moroi ba goroisa, ena'õ chõ Lowalangi aoeri ndra'o. *(F. 6, 14; Rom. 7, 4; 6, 4–6).* **No moeforõfa** 20 **ndra'o, awõ Keriso; aoeri ndra'o, ba tenga sa'ae ja'o, Keriso zaoeri ba dõdõgoe. Ba fa'aoerigoe iada'e, ba mboto andre, ba no fa'aoeri ba wamati chõ Nono Lowalangi, si no mangomasi'õ ja'o, si no mame'e salahigoe ja'ia.** *(Kor. II. 13, 5; 5, 15, 17. Gal. 1, 4).* Lõ oe'ositengagõ wa'eboea 21 dõdõ Lowalangi andrõ; na moroi ba goroisa wa'atoelõ dõdõ andrõ mena'õ, ba no zajazaja gõlõ, wa no mate Keriso. *(Heb. 7, 11).*

FAZA 3.

I. Ba wamati tesõndra wa'atoelõ dõdõ, tenga ba wolo'õ oroisa. II. Lõ'õ sa iwoe'ai gamaboe'oela li andrõ oroisa andrõ, III. ha samamaha ba chõ Keriso ia.

I. **H**e ja'ami, banoea Galatia, si 1 lõ tõdõtõdõ! Ha niha zolaoe elemoenia chõmi, chõmi, si no moebe'e

famaedo Jesoe Keriso, ba doedoema hõrõ, famaedo Jesoe Keriso niforõfa?
2 *(F. 5, 7).* Ha da'õ nisofoegoe chõmi: Hadia, moroi ba wolo'õ oroisa, wa no mitema mege Geheha, ba ma moroi ba doeria wamati andrõ?
3 *(Hal. zin. 2, 38).* Hadia, si manõ wa'ambõ tõdõ andrõ chõmi? Ba Geheha mibõrõtaigõ no, ba hadia, ba nõsi
4 niha wozoe chõmi dania? Hadia, ha wa'oja'oja zi no itõrõ ami, hadia, zajazaja gõlõ? Si ndroehoe zajazaja
5 gõlõ tawa'õ? Ba sama'ema chõmi Eheha andrõ, sanga'asogõ chõmi fa'abõlõ, hadia, moroi ba wolo'õ oroisa, wa ilaoe da'õ, ba ma moroi
6 ba doeria wamati andrõ? Si mane Aberahamo, „mamati ia chõ Lowalangi, ba tebe'e fa'atoelõ dõdõnia". *Moz. I. 15, 6. Rom. 4, 3).* Ba aboto sa'ae ba dõdõmi: ha niha zi otarai wamati,
7 da'õ ma'oewoe Gaberahamo. *(Rom.*
8 *4, 11. 12. Joh. 8, 39).* Ba me no tohõna oroma ba zoera, wa moroi ba wamati andrõ atoelõ niha baero, iwa'õ Lowalangi, andrõ tehõnagõ te'ombacha'õ chõ Gaberahamo doeria somoeso dõdõ, imane Lowalangi: „Moroi ba chõoe tefahowoe'õ dania fefoe soi ba goeli danõ." *(Moz. I. 12, 3).*
9 Tobali awõ Gaberahamo, samati andrõ, tefahowoe'õ zi otarai wamati
10 andrõ. *(Rom. 4, 16).* Ha wa'ato sa zi otarai wolo'õ oroisa, ba no tohare chõra wangelifi. Noa sa so ba zoera: „Ni'elifi dozi si lõ manõrõ fefoe, hadia ia, zi so ba zoera goroisa andrõ, ba wolo'õ ja'ia. *(Moz. V. 27, 26).*
11 Ba no oroma, wa samõsa lõ satoelõ, iwa'õ Lowalangi, ba goroisa andrõ, imane: „Moroi ba wamati aoeridania zatoelõ andrõ."
12 *(F. 2, 16. Hab. 2, 4. Rom. 1, 17).* Ba tenga moroi ba wamati goroisa andrõ, imane: „Ha niha zi no molo'õ, da'õ zaoeri ba da'õ."
13 *(Moz. III. 18, 5. Rom. 10, 5).* **No ihõli ita Keriso, ba wangelifi andrõ, ba goroisa andrõ, me no tobali ni'elifi ia, salahida, me no so ba zoera: Ni'elifi dozi nitawi ba dõla geoe,"** *(Rom. 8, 3. Moz. V. 21, 23),* ena'õ faloecha niha baero howoehowoe andrõ chõ Gaberahamo, ba chõ 14
Keriso Jesoe, ena'õ tatema gamaboe'oela li andrõ, Eheha andrõ, moroi ba wamati *(Moz. I. 12, 3. Jes. 44, 3).*

II. He ja'ami, ira talifoesõ! Fe- 15
hede niha wehedegoe. Oroisa niha gõi, na no moe'aro'õ, ba lõ la'osilõ'õgõ, ba lõ lasahe. *(Heb. 9, 15 b. t).* Ba no moewa'õ gamaboe'oela li a- 16
ndrõ, chõ Gaberahamo ba chõ ma'oewoenia; lõ iwa'õ: „ba chõ ma'oewoe sato"; ha samõsa, no imane: „ba chõ ma'oewoemõ", ja'ia Keriso. *(Moz. I. 13, 15; 17, 8 b. t.).* Ba da'õ 17
niwa'õgoe: Oroisa andrõ, ni'a'aro'õ Lowalangi fõna, ba tebai tewoe'ai ba goroisa amachoita andrõ, si no õfa ngaotoe a tõloe ngafoeloe fache si achi moroi chõnia, fa lõ'õ sa'ae mogoena gamaboe'oela li andrõ mena'õ. *(Moz. II. 12, 40).* Na 18
moroi ba goroisa sa wanema ondrõita andrõ ena'õ, ba tenga sa'ae moroi ba gamaboe'oela li; ba chõ Gaberahamo, ba no moroi ba gamaboe'oela li, wa i'amoealagõ Lowalangi. *(Rom. 4, 13 b. t.).* Ba he wisa 19
goroisa andrõ? Bõrõ golalõwa andrõ, wa tefatewoe ia, irege so ma'oewoe andrõ, ba nitandrõsaigõ amaboe'oela li andrõ; ni'oroi'õ ba mala'ika goroisa andrõ, nifa'ema zama'ema andrõ. *(Rom. 3, 20; 5, 20).* Ba sama'- 20
ema, ba tenga ba zi ha samõsa, ba Lowalangi, ba no ha samõsa. *(Moz. V. 4, 35).* Ba hadia, fa'oedoe goroisa 21
ba gamaboe'oela li Lowalangi andro? Tenga si manõ. Na no moebe'e mena'õ goroisa, sangila mangorifi niha, ba si ndroehoe moroi ba goroisa i'otarai fa'atoelõ andrõ. *(Rom. 8, 2–4).* Ba ba zoera, ba no 22
tefa'oe'oe manõ fefoe hadia ia, barõ

mbawa horõ, ena'õ moroi ba wamati chõ Jesoe Keriso tebe'e gamaboe'oela li andrõ, ba zamati andrõ. *(Rom. 3. 9; 11, 32. Gal. 3, 14).*

23 III. **Ba** me lõ famati andrõ na sa, ba no tetarogõ ita, nifa'oe'oe barõ mbawa goroisa, famati andrõ nitoetoeroe, nifa'ele'õ dania, *(F. 4, 2. 3).*

24 **Ba no tobali samamaha ja'ita goroisa andrõ, ba chõ Keriso, ena'õ moroi ba wamati andrõ atoelõ ita,**

25 **iŵa'õ Lowalangi.** *(Rom. 10, 4).* Ba me no so wamati andrõ, ba tenga sa'ae barõ mbawa zamamaha so ita.

26 *(Rom. 7, 4. 6).* **Dozi ami sa, ba no ono Lowalangi, moroi ba wamati andrõ chõ Keriso Jesoe.** *(F. 4, 5. 7.*

27 *Joh. 1, 12).* Ha wa'ato ami sa, si no moebajagõ idanõ, ba chõ Keriso, ba no mi'onoecha Keriso. *(Rom. 6,*

28 *3 b. t.; 13, 14),* Ba da'õ lõ niha Jehoeda, ba lõ Dawa Heleni, lõ sawoejoe ba lõ si tenga sawoejoe, lõ ira matoea, ba lõ ira alawe; dozi ami sa, ba ha samõsa, ba chõ Keriso Jesoe. *(Kol. 3, 11. Efes. 2, 14. 15).*

29 Ba na chõ Keriso ami, ba no ma'oewoe Gaberahamo ami, sanema ondrõita, dali gamaboe'oela li andrõ. *(F. 9. 3, 16).*

FAZA 4.

I. Ono Lowalangi niha Keriso. II. Famarooe tõdõ, ena'õ lafoeli ira ba zi doehoe. III. Fangefa doeria somoeso dõdõ andrõ.

1 I. **Ba** da'õ niŵa'õgoe: gõtõ wa iraono zanema ondrõita, ba lõ faehoe ira zawoejoe, he ŵa'ae chõnia

2 fefoe, hadia ia, barõ mbawa zondrorogõ so ia ba barõ mbawa zamaigimaigi jomo, gasagasa wa iroegi

3 bawa nihoekoe namania. Si manõ gõi ita; gõtõ wa iraono ita, ba no i'osawoejoe ita famobõrõ andrõ, ba

4 goeli danõ. *(Kol. 2, 8.20).* **Ba me no iroegi inõtõ andrõ, ba ifatenge Nononia Lowalangi, ni'adonogõ ndra alawe, ba nibe'e barõ mbawa goroisa,** *(Moz. I. 49, 10. Dan. 9, 25. Mat. 5, 17),* **ena'õ ihõli zi so barõ mbawa goroisa, ena'õ faloecha ita, fa ono ita.** *(F. 3, 13. 26).* Ba me no ono ami, ba no ifatenge Lowalangi Geheha Nononia andrõ, ba dõdõda, si'ao andrõ: He Aba, Ama! *(Rom. 8, 15).* Tobali tenga sa'ae sawoejoe ndra'oegõ, ono ndra'oegõ; ba na ono, ba no sanema ondrõita gõi, ibe'e Lowalangi. *(Rom. 8, 16. 17).*

II. **Ba** me loeo da'õ sa, me lõ saboto ba dõdõmi Lowalangi, ba no sawoejoe Lowalangi bõ'õ ami, si tenga to'oea Lowalangi. *(Kor. I. 8, 4; 12, 2. Sin. 115, 4).* Ba iada'e, me no aboto ba dõdõmi Lowalangi, me noa sa'ae aboto ba dõdõ Lowalangi gõi ami, ba hana wa mifoeli ami ba wamobõrõ andrõ, sambõ fa'abõlõ, ba si noemana, si mõi enoni zoei ami ena'õ, samoeza tõ? *(Kol. 2, 20 b. t.).* Hadia mifaigi ngaloeo, ba bawa, ba inõtõ, ba dõfi? *(Rom. 14, 5).* Ata'oe ndra'o ba chõmi, ma dania zajazaja gõlõgoe wohalõwõgoe ba chõmi andrõ. Mibe'e toeladami ndra'odo, me no si mane ja'ami ndra'odo gõi; he ja'ami ira talifoesõ, mangandrõ ndra'o chõmi. Lõ hadia ia horõmi chõgoe. Ba no mi'ila, wa no ambõ wa'abe'e nõsigoe, me oe'ombacha'õ chõmi doeria somoeso dõdõ andrõ, si fõfõna andrõ. *(Kor. I. 2, 3).* Ba lõ ni'ositengagõmi fanandraigõ ja'ami andrõ, ba nõsigoe, ba lõ sanoezoe dõdõmi; hoelõ na mala'ika Lowalangi ndra'o, wanemami ja'o no, hoelõ na Keriso Jesoe ndra'odo. *(Mal. 2, 7. Joh. 13, 20).* Ba heza so iada'e wa'odõŵadõŵa dõdõmi no, niŵa'õmi? Oefadoehoe'õ sa chõmi, na tola mena'õ, ba no mikoë hõrõmi, ba no mibe'e chõgoe. Hadia, no tobali si fa'oedoe chõmi ndra'odo, me no oeŵa'õ chõmi zi doehoe? Tenga sa si sõchi wangaloeira tõdõmi, edõna lafabali ami chõgoe, ena'õ mi'aloei ira. *(F. 6, 12. Hal. zin. 20, 30).* Ba si sõchi sa, na te'aloei zi zõchi, si lõ mamalõ-

malõ; ba tenga ha na sodo chõmi.
19 He ja'ami, ira onogoe, ni'adonogõgoe zamoeza tõ, safõchõ chõgoe, irege tobali famaedo Keriso ami. *(Kor. I,*
20 *4, 15).* Ena'õ na sodo chõmi iada'e, ba ena'õ na oe'ila oefalalini ligoe; no aboe dõdõgoe ami.
21 III. **M**i'ombacha'õ chõgoe, ja'ami, sedõna mõi barõ mbawa goroisa, hadia lõ mifondrondrongo goroisa?
22 Noa sa so ba zoera : domboea nono Gaberahamo, samboea ba zawoejoe andrõ, ba samboea ba zi tenga sawoejoe. *(Moz. I. 16, 15; 21, 2 b. t.).*
23 Ba ba lala wo'ono ba niha tesõndra zi samboea, ba zawoejoe andrõ, ba si samboea, ba zi tenga sawoejoe, ba moroi ba gamaboe'oela li. *(Rom.*
24 *9, 7–9).* Amaedola da'õ : ja'ia sa zi doea balõ wawoe'oesa li andrõ, si samboea, ba moroi ba hili Zina'i, so'ono ba wa'asawoejoe, ja'ia Hagara andrõ, *(Moz. II. 19, 18. Moz.*
25 *I. 16, 1. Heb. 12, 18 b. t.).* Hagara sa hili Zina'i andrõ, ba li Ndrawa Ara, ba no falawa ia ba Jeroezalema ma'õchõ; noa sa sawoejoe da'õ,
26 awõ ndraononia. Ba Jeroezalema jawa andrõ, ba tenga sawoejoe, ja'ia ninada, ja'ita fefoe. *(Heb. 12,*
27 *22. Fam. 3, 12).* Noa sa so ba zoera: „O moesoi'õ dõdõoe, ja'oegõ, si lõ ono, si lõ irai madono; karakaraini wa'iki ba owoeawoea'õ dõdõoe, ja'oegõ, si lõ fa'afõchõ hoeloe, noa sa oja ndraono ba zi ha samõsa andrõ, no tohoede ia, moroi ba zi so ira matoea".
28 *(Jes. 54, 1).* Ba ja'ami ira talifoesõ, ba no ono gamaboe'oela li ami,
29 dali Giza'aki. Ba hoelõ si mane ba da'õ, me igohi nisõndra ba lala Geheha nisõndra ba lala wo'ono ba niha, si manõ gõi iada'e. *(Moz. I.*
30 *21, 9).* Ba hadia niwa'õ ba zoera? Imane: „Tibo'õ zawoejoe andrõ, awõ nononia, lõ'õ sa tola manema ondrõita nono zawoejoe andrõ, awõ nono zi tenga sawoejoe." *(Moz. I. 21, 10, 12).* Andrõ, 31
ja'ami ira talifoesõ, tenga ono zawoejoe ita, no ono zi tenga sawoejoe.

FAZA 5.

I. Famarooe tõdõ, ena'õ aro dõdõra, bõi labe'e ni'osawoejoe ira, ba bõi gõi la'ogoena'õ ba zi lõ sõchi, wa si no aefa ira, II. ena'õ la'omasi'õ nawõra, ba ena'õ latõrõ lala Geheha.

I. **B**a fa bõi sawoejoe ita, ba no 1
i'efa'õ ita Keriso. Ba mi'abe'e'õ, bõi mibe'e nifokalo mbagimi, ba wa'asawoejoe. *(F. 2, 4; 4, 9. Joh. 8, 32. 36. Hal. zin. 15, 10).* Hiza, 2
ja'o, Faoelo, oewa'õ chõmi, na mifaboto'õ ami, ba lõ goena Keriso chõmi. *(F. 2, 21. Hal. zin. 15, 1).* Ba 3
oefadoehoe'õ zoei ba niha fefoe, ha niha zamaboto'õ ja'ia, wa mo'õmõ ia folo'õ oroisa ma'afefoe. *(F. 6, 13).* No mifabali ami chõ Keriso, 4
na ba goroisa mi'aloei wangatoelõmi, no aefa ami ba wa'ahachõ dõdõ andrõ. Ja'ita sa, ba ba Ge- 5
heha, moroi ba wamati andrõ, tadõnadõna dõtõnafõ andrõ, fangatoelõ. *(Rom. 5, 1 b. t. Tim. II. 4, 8).*
Ba chõ Keriso Jesoe sa, ba tebai 6
wamoto, ba tebai wa lõ moeboto, ha famati andrõ, si no abõlõ, ba wa'omasi andrõ. *(F. 6, 15; 3, 28. Kor. I. 7, 19; 13, 2).* No sõchi wo- 7
lo'õmi fõna; ha niha zanenawa ja'ami, fa lõ mifondrondrongo zi doehoe? *(F. 1, 1-3).* Fondrõnisi andrõ, 8
ba tenga moroi ba zogaoni ja'ami. *(F. 1, 6).* Ha ma'ifoe danõmõ roti, 9
ba ahori i'aisõni gombõila roti fefoe. *(Kor. I. 5, 6).* No fadoehoe 10
dõdõgoe chõmi, ba chõ Zo'aja, wa ha da'õ dõdõmi, ba samakoejoe ja'ami andrõ, ba iloe'i dania hoekoenia, gofoe ha niha ia. *(F. 1, 7).*
Ba ja'odo andre, ja'ami ira tali- 11
foesõ, na oe'ombacha'õ na ena'õ wamoto andrõ, ba hana wa lagohi na ndra'odo? Noa sa dõhõ mena'õ,

wa fatoewoe rõfa andrõ. *(F. 6, 12.*
12 *14. Kor. I. 1, 23).* Ena'õ na lafachai'õ ira, samawoekaisi tõdõmi
andrõ! *(Sin. 12, 4).*
13 II. Ja'ami sa, ba ba wa bõi sawoejoe tekaoni ami, ja'ami ira talifoesõ, ha fa bõi tobali lala nõsi niha, wa tenga sawoejoe ami, faoma mitolo nawõmi, moroi ba wa'omasi andrõ. *(Kor. I. 8, 9. Fet. I. 2, 16).*
14 Oroisa andrõ sa ma'afefoe, ba ba zi ha samboea li andrõ tetõrõ ia fefoe, na imane: „O masi'õ zahatõ chõoe, si mane fa'omasioe ndra'oegõ". *(Rom.*
15 *13, 9. 10).* Ba na fara'oera'oe ami, na faoma mi'ã nawõmi, ba mifaigi, fa bõi faoma mibe'e ahori nawõmi.
16 Ba da'õ niŵa'õgoe: mitõrõ lala Geheha, ba lõ mifaloea wangisõ nõsi andrõ. *(Rom. 7, 6; 8, 4. 5. Fet. I,*
17 *2, 11).* Mangisõ sa nõsi si no fa'oedoe ba Geheha, ba omasi Geheha zi fa'oedoe ba nõsi; faoma sa fa'oedoe ira chõ nawõra, ena'õ lõ milaoe zomasi ami ena'õ. *(Rom. 7, 23;*
18 *8, 6).* Ba na nifarooe Geheha ami, ba tenga barõ bawa goroisa so ami.
19 *(Rom. 8, 14; 6, 14).* **Ba no oroma mboeaboea nõsi andrõ, ja'ia wohorõ, ba fa'ara'ira'iõ, ba fa'atebacha,** *(Kor.*
20 *I. 6, 9 b. t. Kol. 3, 5),* **ba fame'e adoe, ba fakelemoesa, ba fatioesa, ba fasosota, ba fatõtõisa, ba fõnoe, ba fanandraŵa, ba fa'oedoesa, ba fa'erosa,** *(Fam. 21, 8. Kor. II. 12,*
21 *20. Kor. I. 11, 19),* **ba fa'afõchõ dõdõ, ba femaboemaboe, ba femangamanga, ba hadia ia na, nawõnia, ba oehõnagõ oeŵa'õ chõmi, si mane niŵa'õgoe no sa'ae chõmi, solaoe si manõ, ba tebai isõndra mbanoea Lowalangi.** *(Rom. 13, 13. Efes.*
22 *5, 5).* **Ba boeaboea Geheha andrõ, ba ja'ia wa'omasi, ba fa'omoeso dõdõ, ba fa'ohahaoe dõdõ, ba fa'ebolo dõdõ, ba fa'asõchi dõdõ, ba fa'eboea dõdõ, ba fa lõ farõi.** *(Efes.*
23 *5, 9. Rom. 14, 7),* ba fa lõ mofõnoe, ba famoni; na so zi manõ, ba lõ ihoekoe oroisa. *(Tim. I. 1, 9).* Ba 24
tána chõ Keriso Jesoe andrõ, ba no laforõfa nõsira, awõ wangisõ andrõ, ba awõ wa'omasi si lõ sõchi. *(F. 2, 19. Rom. 6, 6).* Na ba Ge- 25
heha aoeri ita, ba datatõrõ gõi lala Geheha. Bõi fajaŵa ita ba waja, 26
bõi ta'arõ'arõ nawõda, bõi afõchõ dõdõda chõ nawõda. *(Fil. 2, 3).*

FAZA 6.

I. Famarooe tõdõ, ena'õ na lafobawa lala ba zi so sala, ba II. ena'õ na lõ teboelõ wa'omasira nawõra ba fanolo. III. Fango'ozoei soera.

I. **He** ja'ami ira talifoesõ, na so 1
niha sosala, si lõ moedõnadõna, ba mifoeli mi'ohe ba zi sõchi zi manõ Eheha wa'ebolo dõdõ andrõ, ja'ami, si so Eheha, ba ja'oegõ faigi, fa bõi tetandraigõ ndra'oegõ gõi. *(Tes. I. 5, 14. Mat. 18, 15 b. t. Sin. 141, 5).* Faoma mi'onoro noro dõdõ nawõmi, 2
ba no mi'o'õ goroisa Keriso andrõ. *(Rom. 15, 1–3. Kol. 3, 13. Joh. 15, 12).* Na so zangoema'õ tõdõnia, se- 3
boea ia, he ŵa'ae si lõ boto sa atõ, ba no ilimo ia. *(Kor. I. 8, 2).* Ja- 4
moefaigi wolaoenia zamõsana, ba ha chõnia wanoenonia ja'ia, ba lõ ifarongogõ ba niha bõ'õ. *(Kor. I. 4, 5. 6).* Iloe'iloe'i sa noronia zamõsana. 5
(Rom. 14, 12. Amaed. 9, 12).

II. Ba ha niha nifahaõ, ba daroma 6
li andrõ, ba ja ha sara dõdõ chõ zamahaõ ja'ia, ba zi sõchi, fefoe. *(Kor. I. 9, 11. 14).* **Bõi eloengoe ami;** 7
lõ ibe'e ni'o'aja ia Lowalangi. Hadia nitaroe niha sa, da'õ gõi nibasinia dania. *(Job. 13, 9. Loek. 16, 25).* **Ha** 8
niha zanaroe ba nõsinia, ba moroi ba nõsi ibasi dania wa'atekiko, ba sanaroe ba Geheha, ba moroi ba Geheha ibasi dania wa'aoeri si lõ aetoe andrõ. *(Amaed. 22, 8. Jes. 3,*
10. Rom. 8, 13). Ba bõi atage ita, 9
wolaoe si sõchi andrõ; na inõtõnia dania, ba mamasi ita, na lõ atage ita. *(Tes. II. 3, 13. Sin. 126, 5).* **Ba** 10
talaoe sa'ae zi sõchi, me no baŵa-

nia chõda, ba niha fefoe, ba ofõna ba zi ha sara lala wamati, awõda. *(Fet. II. 1, 7).*

11 III. Mifaigi ha wa'eboea dandra zoera chõgoe, wanoeragoe chõmi,
12 tangagoe andre. Ha niha ira, sangaloei, ena'õ la'omasi'õ ira, dali nõsi niha, da'õ zango'ooe ja'ami, ena'õ mifaboto'õ ami, ha fa bõi tefakao ira, moroi ba rõfa Keriso andrõ.
13 *(F. 5, 2. 11. Fil. 3, 18).* Ja'ira sa gõi, samaboto'õ ja'ira andrõ, ba lõ la'o'õ goroisa, ba omasi ira, na mifaboto'õ ami, ena'õ lasoeno ira, ba nõsimi andrõ. *(F. 5, 3. Hal. zin. 15,*
14 *10. Mat. 23, 3. 4).* Ba ja'o, ba lõ oefa'amõi ba dõdõgoe wanoeno ja'o, na tenga ba rõfa Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe Keriso, ba niforõfa õsi goeli danõ chõgoe, ba ba niforõfa ja'o, ba nõsi goeli danõ. *(F. 2, 19. Kor. I. 2, 2).* Lõ goena wamoto, ba lõ 15 goena wa lõ moeboto, ha niha si bohooe zogoena. *(F. 5, 6. Kor. II. 5, 17).* Ba ha wa'ato zanõrõ lala 16 da'õ, ba ndrafaloecha wa'ohahaoe dõdõ, ba fa'ahachõ dõdõ, ba jasi manõ gõi Ndraono Gizeraëli andrõ, chõ Lowalangi. *(Fil. 3, 16. Sin. 125, 4. 5).* Bõi jamoeboesi sa'ae dõdõgoe 17 niha, ha niha ia. Oegohegohe ba nõsigoe andre lade andrõ, chõ Jesoe. *(Kor. II. 4, 10).* Jafaloecha 18 dõdõmi wa'eboea dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, ja'ami ira talifoesõ! Jadoehoe. *(Fil. 4, 23. Tim. II. 4, 22).*

Soera Waoelo andrõ,

ba mbanoea

NEFESO.

FAZA I.

I. Fangowai Waoelo. II. Fangandrõ saoha gõlõ, ba howoehowoe dõdõ andrõ, nitemara chõ Keriso. III. Fangandrõ; ena'õ tehagaini na dõdõ mbanoea Nefeso andrõ.

1 I. Faoelo zanoera da'e, sinenge Keriso Jesoe, morõi ba nilaoe dõdõ Lowalangi, ba ni'amoni'õ andrõ, si so ba Nefeso, ba zamati chõ Keriso Jesoe. *(Kor. 1. 1. 1. 2. Hal. zin. 19).*
2 Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ, ba fa'ohahaoe dõdõ, chõ Namada Lowalangi ba chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso. *(Rom. 1, 7).*
3 II. **Nisoono Lowalangi Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, Amania, si no mamahowoe'õ ja'ita, fefoe ngawalõ wamahowoe'õ Geheha andrõ, ba zoroego, ba chõ Keriso.** *(Kor. II. 1, 3).* Itõrõ wanoetoejoenia ja'ita, ba 4 chõnia andrõ, fõna wolata danõ, ena'õ sohaoehaoe ita, si lõ sinegoe, fõnania. *(F. 3, 11. Tim. II. 1, 9. Kol. 1, 22).* Moroi ba wa'omasinia 5 ita, wa no ihõnagõ ihonogõi, ena'õ ono ita chõnia, moroi chõ Jesoe Keriso, dali zomasi ia, nilaoe dõdõnia; *(F. 2, 4. Rom. 8, 29);* ba wa- 6 noeno lachõmi wa'eboea dõdõnia, ni'amoealagõnia chõda, ba zomasi ia andrõ. *(Rom. 3, 24. Mat. 3, 17).* Ba da'õ so chõda wangõhõli andrõ, 7 ba ndronia, fangefa lalõ andrõ, dali wa no a'oi so wa'eboea dõdõnia, *(Kol. 1, 14. Fet. I. 1, 18. Efes. 2, 7. Rom. 9, 23),* nihõnania fangoroma'õ 8 chõda, ba ngawalõ wa'atoeatoea fefoe, ba ba ngawalõ wa'aboto ba

9 dõdõ, noa sa ibokai chõda si no to-
bini andrõ, nilaoe dõdõnia, dali zo-
masi ia, nihonogõinia tõdõnia, *(F.*
10 *3, 9 b. t.)*, nifatõrõnia ba ginõtõ
ndrõfi andrõ, ba wamarahoegõ fefoe,
hadia ia, ba chõ Keriso, he si so ba
zoroego, ba he si so ba goeli danõ,
11 ba chõnia. *(Kol. 1, 20)*. Ba da'õ ta-
sõndra gõi dana chõda andrõ, ja'ita
nihonogõi fõna sa'ae, dali nihoekoe
zamaloea fefoe, hadia ia, ba gera'era
nilaoe dõdõnia andrõ, *(F. 1, 4. Rom.*
12 *8, 28 b. t.)*, ena'õ fanoeno lachõminia
ita, ja'ita, si no tohõna manõtõna
13 chõ Keriso. *(Hal. zin. 26, 6. 7)*. Ba
da'õ gõi so ami, me no mirongo
daroma li si doehoe andrõ, toeria
somoeso dõdõ andrõ, fangorifimi, ba
ba da'õ te'a'aro'õ gõi ami, Eheha
ba gamaboe'oela li andrõ, ni'a-
moni'õ, me no mamati ami. *(Kol.*
14 *1, 5. 6. Kor. II. 1, 22)*. Eheha andrõ
we'ewe'e dõdõ, ba gondrõita andrõ
chõda, ba wangorifi tána chõnia a-
ndrõ, ba wanoeno lachõminia andrõ.
(F. 4, 30. Kor. II. 5, 5).

15 III. **A**ndrõ ja'odo gõi, me no
oerongo wamati andrõ, ba chõmi,
chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe, ba fa'oma-
simi ni'amoni'õ andrõ fefoe, *(Kol.*
16 *1, 3. 4)*, ba lõ oebato wangandrõ
saoha gõlõ, ba chõmi andrõ, itõrõ
ligoe, ba wangandrõgoe, *(Fil. 1, 3)*,
17 ena'õ ibe'e chõmi Geheha ba wa'a-
toeatoea andrõ Lowalangi Zo'aja
ja'ita andrõ, Jesoe Keriso, Ama
lachõmi andrõ, Eheha ba wama'ele'õ,
18 ba wa'aboto ba dõdõmi ia. Ena'õ
tefehaga hõrõ dõdõmi, fa mi'ila ha-
dia dõtõnafõ, ba wogaoninia andrõ,
ba he wisa, wa no a'oi so lachõmi
gondrõitania andrõ, ba ni'amoni'õ
19 andrõ, ba he wisa ginõtõ wa'abõ-
lõnia andrõ, si no fahõna, ba chõda,
samati, dali wolaoenia ba wa'abe'e
wa'abõlõnia andrõ. *(F. 3, 7. 20. Kol.*
20 *2, 12)*. Da'õ zi no i'oroma'õ ba chõ
Keriso, me isoesoegi moroi ba ngai zi
mate, ba me ifedadao ba gambõ-
lõnia, ba zoroego, *(Fet. I. 3, 22. Sin.*
110, 1), alawa jawa zamatõrõ andrõ 21
fefoe, ba jawa zalawa andrõ, ba ja-
wa zabõlõ, ba jawa zo'aja andrõ,
ba jawa zi so tõi, fefoe, nitõtõi,
tenga ha ba gõtõ danõ da'e, ba
gõtõ dania gõi. *(Fil. 2, 9 b. t.)*. Ba 22
no ibe'e barõ gahenia fefoe, hadia
ia, ba no ibe'e hõgõ hadia ia fefoe
ia, ba mbanoea andrõ, *(Kor. I. 15,*
27. Efes. 4, 15; 5. 23), si no tobali 23
botonia, ahonoa zamo'ahonoa fefoe
hadia ia, ba chõra fefoe. *(F. 3, 19.*
Kor. I. 12, 27. Kol. 2, 9).

FAZA 2.

I. He wisa gamoeata mbanoea Nefeso fõna, ba he wisa iada'e. II. Ba chõ Keriso oroedoe ira, he niha Jehoeda, ba he niha baero.

I. **C**hõmi gõi, si no mate fõna, 1
ba golalõwami andrõ, ba ba horõmi
andrõ, *(Kol. 2, 13)*, nitõrõmi fõna, 2
dali hoekoe ba goeli danõ andre,
dali zalawa andrõ, sochõ fa'abõlõ
andrõ, ba daloe mbanoea, bechoe
andrõ, sabõlõ iada'e na, ba ndraono
wa lõ molo'õ andrõ, *(F. 6, 12. Tit.*
3, 3 b. t. Kor. II, 4, 4), nitõrõda 3
gõi fõna, dozi ita, ba wangisõ nõsida
andrõ, me talaoe zomasi nõsi, awõ
gaso'ala dõdõda andrõ, ba me to'oea
iraono si gõna fõnoe ita, si mane
tánõ bõ'õ gõi. *(Kol. 3, 7. Rom. 8,*
7. 8). Ba Lowalangi andrõ, si no 4
a'oi so fa'ahachõ dõdõ, ba wa'oma-
sinia andrõ, si no fahõna, fa'oma-
sinia ita, *(F. 1, 5–7. Joh. I. 3, 1)*,
he me no si mate ita, ba golalõ- 5
wa andrõ, ba no i'orifi ita, awõ
Keriso — fa'ahachõ dõdõ, wa no
aoeri ami — *(F. 5, 14. Kol. 2, 12*
b. t. Hal. zin. 15, 11) ba no ifao wa- 6
noesoegi ja'ita ba famawoe'a ja'ita,
fama'aso ja'ita ba mbanoea zoroego,
ba chõ Keriso Jesoe, *(Fil. 3, 20)*,
ena'õ i'oroma'õ ba gõtõ dania wa'- 7
ahachõ dõdõnia andrõ, si no a'oi
so, si no fahõna, ba wa'eboea dõ-
dõnia chõda, ba chõ Keriso Jesoe.
(F. 1. 7). **Fa'ahachõ dõdõ sa, wa no** 8

aoeri ami, moroi ba wamati, ba tenga moroi chõmi da'õ, no boeala Lowalangi, *(Rom. 3, 24. Gal. 2, 16),*
9 **tenga moroi ba mboeaboea, fa bõi**
10 **isoeno ia niha.** *(Rom. 3, 27).* Nifazõchinia sa ita, nifazõchi ba chõ Keriso Jesoe, ba mboeaboea si sõchi, ba nihonogõi Lowalangi ja'ita, fõna sa'ae, ena'õ tatõrõ. *(Tit. 2, 14. Kor. II. 5. 17).*
11 II. Andrõ bõi mi'olifoegõ ami, ja'ami si no niha baero fõna, to'oea ja'ami, niŵa'õ si lõ moeboto, ba zi so tõi niboto, niboto tanga, ba nõsi,
12 *(Rom. 2, 26. 29. Kol. 2, 13),* wa no lõ Keriso chõmi, me loeo da'õ, wa no tenga so'oeracha ami ba mbanoea Ndraono Gizeraëli, wa no niha bõ'õ ami, ba wawoe'oesa li andrõ, ba gamaboe'oelõ li andrõ, wa no si lõ Lowalangi, ba goeli danõ andre.
13 *(Rom. 9, 4).* Ba iada'e, ba chõ Keriso Jesoe, ba no tobali ahatõ ami, ja'ami, si no arõoe fõna, bõrõ ndro Keriso andrõ. *(Jes. 57, 19. Efes. 1, 7).*
14 Fangatoelõda sa ia, ja'ia, si no mangoroedoegõ si doea ngasi andrõ, si no manoedoegõ oto'oto, õli andrõ,
15 *(Jes. 9, 6. Kol. 1, 20),* fa'oedoesa andrõ, me no iheta goroisa amachoita, nifachoi andrõ, ba nõsinia, ena'õ ibali'õ niha si bohooe, si ha samõsa, zi daroea andrõ, ba chõnia, wa-
16 ngatoelõ'õ ja'ira, *(Kol. 2, 14),* ba ena'õ i'atoelõ'õ chõ Lowalangi zi doea ngasi andrõ, ba mboto andrõ, si ha samboea, moroi ba rõfa andrõ, na no iboenoe wa'oedoesa a-
17 ndrõ, ba da'õ jaŵa. *(Kol. 1, 21).* Ba me so ia, ba itoeriagõ wangatoelõ, toeria somoeso dõdõ, chõmi, sarõoe, ba fangatoelõ gõi ba zahatõ. *(F. 2,*
18 *13. Hal. zin. 10, 36).* Me moroi chõnia, wa no faoma so chõda lala chõ Nama, ha samboea Geheha. *(F. 3,*
19 *12. Rom. 5, 2).* **Ba tobali tenga sa'ae niha bõ'õ ami, ba tenga sa'ae si fatewoe, no banoea ni'amoni'õ ami, ba soroijomo Lowalangi.** *(F. 2, 12;*
20 *3, 6),* **nifa'anõ ba dete danedano andrõ, sinenge andrõ ba sama'ele'õ, ba zi no tobali tojo ba watalinga Keriso Jesoe,** *(Kor. I, 3, 9 b. t. Jes. 28, 16),* ba zanõi tomosa andrõ, 21
ma'asamboea, nifa'anõ, tobali osali ni'amoni'õ, ba chõ Zo'aja, *(F. 4, 16),*
ba nifa'anõ gõi ja'ami, awõ, omo 22
Lowalangi, ba Geheha. *(Kor. I. 3, 16. Fet. I. 2, 5).*

FAZA 3.

I. Halõŵõ Waoelo, halõwõ zinenge, ba niha baero. II. Fangandrõnia, salahi mbanoea Nefeso.

I. Andrõ ja'o, Faoelo, nikoeroe 1
andrõ chõ Keriso, bõrõ ami, ja'ami
niha baero fõna — *(F. 4, 1. Hal. zin. 21, 33. Tim. II. 1, 8)* na no mirongo 2
nihonogõi Lowalangi, ba wa'eboea
dõdõnia andrõ, nibe'e ba dangagoe,
ba chõmi andrõ, *(Gal. 2, 7 b. t.),* wa 3
no moe'oroma'õ chõgoe zi no tobini
andrõ, ba wama'ele'õ, nitõrõ ligoe
mege ma'ifoe. *(F. 1, 9 b. t. Gal. 1, 12).*
Ba da'õ tola mi'ila wa'aboto ba dõ- 4
dõgoe zi no tobini andrõ, chõ Keriso, na mibaso, *(Rom. 16, 25 b. t.),*
si lõ moe'oroma'õ ba nono niha, ba 5
gõtõ fõna, si mane fangoroma'õ ja'ia
iada'e, ba zinengenia ba ba zama'-
ele'õ andrõ chõnia, ni'amoni'õ, ba
Geheha, *(Kor. I, 2, 10),* wa nifanema 6
gõi niha baero, ba gondrõita andrõ,
wa no ndrotondroto gõi ira ba sanema, ba gamaboe'oela li andrõ, ba
chõ Keriso Jesoe, moroi ba doeria
somoeso dõdõ andrõ. Ba da'õ no 7
tobali enoni ndra'o, dali mboeala
andrõ fa'eboea dõdõ Lowalangi, nibe'e chõgoe, balazi wolaoenia, ba
wa'abõlõnia, *(Rom. 1, 5),* ja'o, fo- 8
ndrege zide'ide ni'amoni'õ, si no faloecha fa'eboea dõdõ andrõ, ba wangombacha ba niha baero, wa no
a'oi so chõ Keriso, wa no lõ fa-
maedo, *(Kor. I, 15, 9. 10),* ba ba wa- 9
motochi ba dõdõra, he wisa nihonogõi, ba zi no tobini andrõ, si no
moebini'õ, gõtõgõtõ wa'ara, ba dõdõ

Lowalangi, sombõi fefoe hadia ia.
10 *(Kol. 1, 15 b. t. Rom. 16, 25).* Ena'õ te'oroma'õ iada'e ba zamatõrõ andrõ ba ba zalawa andrõ, ba zoroego, ba mbanoea Keriso andrõ, zi siwa mbalõ wa'atoeatoea Lowala-
11 ngi andrõ, *(Fet. I, 1, 12),* dali gera'era andrõ, si no gõtõgõtõ wa'ara, nifaloeania ba chõ Keriso Jesoe,
12 So'aja ja'ita, *(F. 1, 4. 9),* ba zi so chõda wa lõ aiwõ, awõ lala, ba wanõtõna, moroi ba wamati andrõ chõ-
13 nia. *(F. 2, 18. Heb. 4, 16).* Andrõ oe'andrõ, ena'õ lõ atage ndra'o, ba wamakao andrõ chõgoe, salahimi; si tobali lachõmimi. *(Tes. I. 3, 3. Kol. 1, 24).*
14 II. **A**ndrõ oebalõdoehini tooe da-
15 nõ, fõna Nama, *(F. 1, 3).* **ba zoroi tõi soi fefoe, he ba zoroego, ba he**
16 **ba goeli danõ, ena'õ ibe'e chõmi, moroi ba lachõminia andrõ, si no a'oi so, fa tedooe wa'abõlõmi, moroi ba Gehehania, ba niha bacha andrõ;**
17 *(F. 6, 10. Kol. 1, 11 b. t.);* **ena'õ mo-**
18 **nahia Keriso ba dõdõmi, ba wamati andrõ,** *(Joh. 14, 23),* ena'õ sowa'a ami, ba wa'omasi, ba nifodanedane, ena'õ tola aboto ba dõdõmi, awõ ni'amoni'õ andrõ fefoe, he wisa wa'ebolo, ba he wisa wa'anaoe, ba he wisa wa'abacha, ba he wisa wa'-
19 alawa, ba ena'õ aboto ba dõdõmi wa'omasi Keriso andrõ ita, si tebai aboto ba dõdõ niha mena'õ, ena'õ tehõna chõmi zi no fahõna andrõ chõ Lowalangi, fefoe. *(Kol. 2, 2 b. t.).*
20 Ba ja'ia, sangila manaloe'i na fefoe hadia ia, wolaoe, fa arõoe italoe'i ni'andrõda, awõ zi fabõbõ ba gera'erada, dali wa'abõlõ andrõ, si no abõlõ ba dõdõda, *(Rom. 16, 25 b. t.).*
21 ja'ia nifosoemange ba mbanoea andrõ, ba ba chõ Keriso Jesoe, gõtõgõtõ wa'ara, iroegi zi lõ aetoe! Jadoehoe. *(Fil. 4, 20).*

FAZA 4.

I. Famarooe tõdõ, ena'õ na ha sara dõdõra, ba II. ena'õ na la'aloei gera'era si bohooe ba fa'ohaoehaoe dõdõ ba fa'adõlõ dõdõ, ena'õ na ebolo dõdõra chõ nawõra, ba ena'õ na sõchi mboeaboeara.

I. **B**a oe'andrõ chõmi, ja'o ni- 1
koeroe andre, ba chõ Zo'aja, ena'õ mitõrõ zi nangea lala nikaoni andrõ, me no moekaoni ami. *(F. 3, 1; 6, 20. Kol. 1, 10. Tes. I. 2, 12).* Ja a'oi so 2
wa lõ fajawa ami, awõ wa'asõchi dõdõ, awõ wa'ebolo dõdõ, mibologõ dõdõmi chõ nawõmi, mi'omasi'õ ia; *(Kol. 3, 12. Rom. 12, 10);* mi'oigõ 3
dõdõmi, ena'õ lõ teboelõ wa ha sara dõdõ, ena'õ fabõbõ ami, famabõbõ fa'atoelõ andrõ: *(Kol. 3, 13, 14. Rom. 12, 16).* **Ha samboea mboto, ba ha** 4
samboea dõdõ, si mane fogaoni ja'ami gõi, ba zi ha sara fanõtõna, ba nikaoni ja'ami. *(Rom. 12, 5. Kor. I. 12, 13. 27).* **Ha samõsa Zo'aja,** 5
ha samboea wamati, ha samboea wamajagõ idanõ; *(Mat. 23, 8)* **ha** 6
samboea Lowalangi ba Amara fefoe, jawara fefoe, ba sanõrõ ja'ira fefoe, ba ba dõdõra fefoe. *(F. 3, 14. 15. Kor. I. 8, 6. Mal. 2, 10);* Ba dozi 7
ita, ba no moebe'e wa'eboea dõdõ andrõ, dali ndrohoendrohoe mboeala Keriso andrõ; *(Rom. 12, 3. 6). Fet. I. 4, 10);* andrõ imane sama'ele'õ: 8
„No noemalõ ia mijawa, ba no i'ohe nikoeroe, ba no mamoeala ia ba niha." *(Sin. 68, 19).* Ba hadia geloeaha, 9
wa „no noemalõ ia mijawa", na tenga wa no noemalõ ia mitooe gõi oea, ba mbanoea tooe? *(Fet. I. 3, 19. Mat. 12, 40).* Si no noemalõ 10
mitooe andrõ, da'õ gõi zi no noemalõ mijawa, jawa zoroego fefoe, ena'õ ifo'ahonoa fefoe, hadia ia. *(Joh. 3, 13).* Ba ja'ia gõi zangoho- 11
nogõi: sinenge õsa, ba sama'ele'õ õsa, ba sangombacha toeria somoeso dõdõ õsa, ba koebalo õsa, ba sa-

mahaõ, *(Kor. I. 12, 28. Hal. zin.*
12 *21. 8. Fet. I. 5, 2)*, ba wangehao
ni'amoni'õ andrõ, ba halõwõ andrõ,
nihalõ, ba wama'anõ boto Keriso
13 andrõ, *(F. 2, 22)*, ena'õ oi tachamõ,
fa ha sara dõdõ wamati, ba fa aboto
ba dõdõda Nono Lowalangi, fa ira
matoea, si no mo'ahonoa, ita, dali
ndrohoendrohoe wa'eboea Keriso
andrõ, si no mo'ahonoa. *(F. 3, 18.*
14 *19. Loek. 6, 40)*. Bõi sa'ae iraono
ita, nifaheoeheoe ba nifangõrõngõrõ
ba nangi wamahaõ andrõ, fefoe,
hadia ia ngawalõ, moroi ba walimosa
niha, moroi ba wa'oneche, ba wo-
lohe ba gowõhõna ; *(Kor. I. 3, 1.*
15 *Kol. 2, 8)*; ena'õ na atoelõ ita, ba
wa'omasi andrõ, ba ena'õ na manõi
fefoe hadia ia, ba chõnia, si no
tobali hõgõ, Keriso. *(F. 3, 17; 3, 23.*
16 *Kol. 2, 19)*. Ba chõnia mobõrõ, wa
tefa'anõ mboto andrõ, ma'asamboea,
awõ wa tefabõbõ, ba wamachai andrõ
fefoe, ba dolotolo andrõ, dali wa'a-
bõlõ andrõ, ba zi no motána za-
mboeana, ena'õ tobali boto, ba
wa'atedooenia, ba wa'omasi. *(F. 2,*
21. Rom. 12, 4 b. t. Kor. I. 12, 12 b. t.).
17 II. **Ba** da'õ niwa'õgoe, ba oefa-
doehoe'õ, ba chõ Zo'aja, ena'õ
amoeatami andrõ, ba bõi sa'ae si
mane amoeata niha baero gõi, ba
wajafaja dõdõra andrõ, *(Rom. 1, 21.*
18 *Fet. I. 4, 3)*, si no moe'ogõmigõmisi
tõdõ, si no olifoe wa'aoeri andrõ,
chõ Lowalangi, ba wa lõ aboto
ba dõdõra, ba wa'abe'e dõdõra andrõ,
19 sanõrõ lala hocha, me no mate bacha
dõdõra, ba wamaloea si lõ sõchi
andrõ, fefoe, ba wa tebai aboeso.
20 *(Rom. 1, 24 b. t.)*. Ba ja'ami, ba te-
nga si manõ wanõngõnimi Keriso,
21 *(Tit. 2, 11. 12)*, na no mirongo atõ
ia, ba na no moefahaõ ami, ba
chõnia, wa chõ Jesoe so zi doehoe,
22 *(Joh. 1, 17)*, wa niheta niha si to-
hõna andrõ chõmi, ba lala fõna
andrõ, samakiko ja'ia, ba wangisõ
andrõ, ba wa'eloengoe. *(Kol. 3, 8*
23 *b. t.)*. Ba nibohooeni ami, ba ge-
ra'era dõdõmi andrõ, *(Rom. 12,*
2), **ba mi'onoecha niha si bohooe** 24
andrõ, nibe'e famaedo Lowalangi,
wamazõchi ja'ia, ba wa'atoelõ dõdõ
ba ba wa'ohaoehaoe, ba zi doehoe.
(Kol. 3, 10. Rom. 13, 14). Andrõ mi- 25
bõhõli waja, faoma si doehoe mi-
laoe chõ nawõmi, me no faoma
ndrotondroto ita. *(Sach. 8, 16. Kol.*
3, 9). Na mofõnoe, ba bõi mifazõchi 26
horõ ; bõi mi'echoegõ loeo ba wõ-
noemi. *(Sin. 4, 5; 37, 8. Jak. 1, 19. 20)*.
Ba bõi mifonaha Gafõcha. *(Jak.* 27
4, 7). Si no managõnagõ, ba bõi 28
jamanagõnagõ sa'ae, ba jamohalõwõ,
jamoefazõchi zi sõchi, tangania,
ena'õ so chõnia, ba wame'e ba zi
noemana. *(Tes. I. 4, 11)*. Bõi aloea 29
ba mhewemi wehede si lõ sõchi, he
ha samboea li ; hadia zonahia, ba
wanga'azõchi, na mogoena, ena'õ
omasi zamondrongo. *(F. 5, 4. Mat.*
12, 36. Kol. 4, 6; 3, 16). Ba bõi 30
miboesi dõdõ Geheha ni'amoni'õ
andrõ, fangaromi, ba loeo wangorifi
andrõ. *F. 1, 13. 14)*. Fefoe ngawalõ 31
wotõtõisa, ba fa'abao dõdõ, ba fõnoe
ba fagoeagoeasa, ba fanandrawa, ba
jatebato chõmi, awõ fefoe, hadia
ia zi lõ sõchi. *(Fet. I. 2, 1)*. Ba 32
faoma mihaogõhaogõ chõ nawõmi,
faoma mihachõsi tõdõ, faoma mibe'e
aefa zala nawõmi, si mane fange-
fa'õ Lowalangi chõmi gõi, ba chõ
Keriso. *(Kol. 3, 12. 13. Mat. 18, 35)*.

FAZA 5.

I. Tohoetohoe wamarooe tõdõ, ba wangohaoehaoe. II. Si sõchi amoeata zi faronga, chõ nawõra.

I. **Ba** mi'o'õ chõ Lowalangi, si 1
mane iraono omasiõ. *(Mat. 5, 48.*
Loek. 6, 36). Ba mitõrõ lala wa'o- 2
masi andrõ, si mane fangomasi'õ
Keriso ja'ita, awõ wa no ibe'e ia
salahida, ame'ela ba soemange, sa-
mohoea chõ Lowalangi. *(F. 4, 1. 2.*
Joh. 13, 34. Gal. 2, 20. Heb. 9, 14).
Ba fohorõ, ba hadia ia ngawalõ 3
wa'ara'ira'iõ fefoe, ba fa'omasi

gana'a, ba bõi na i terongo ba chõmi, si manõ zoadoe ba ni'amoni'õ. *(Kol. 3, 5. 6. Kor. I, 6, 18*
4 *b. t.).* Ba fehede si lõ sõchi, ba fajafaja, ba fawoedesa si lõ boto, si lõ moadoe; si sõchinia, na fangandrõ
5 saoha gõlõ. *(F. 4, 29).* Da'õ sa ja'aboto ba dõdõmi: lõ mo'oeracha ba mbanoea Keriso, ba mbanoea Lowalangi andrõ, zohorõ, ba si ra'ira'iõ, ba somasi ana'a, ha niha ia, si no same'e adoe. *(Kor. I. 6, 9. 10. Mat. 6,*
6 *24.).* Bõi jamoefaeloengoe ami niha, fehede si lõ boto; da'õ sa mbõrõ wa mofõnoe Lowalangi ba ndraono si lõ mamondrongo li. *(F. 4, 14. Kor.*
7 *I. 15, 33. Mat. 7. 15).* Andrõ bõi awõ-
8 ra ami. Noa sa sogõmigõmi ami fõna, ba iada'e, ba no haga ami ba chõ Zo'aja; lala ndraono haga mitõrõ, *(Fet. I, 2, 9. Fil. 2, 15. Joh. 12, 35. 36).*
9 Boeaboea haga sa, ba ja'ia ngawalõ wa'asõchi dõdõda, chõ nawõda, awõ wa'atoelõ dõdõ, awõ wa'adoehoe.
10 *(Gal. 5, 22).* Ba mitimba tõdõmi, ha-
11 dia zomasi Zo'aja, *(Rom. 12, 2),* ba bõi fao ami ba wama'oea boeaboea wa'ogõmigõmi andrõ, si lõ boto, mi'-
12 otoe'õ na i gõi. *(Kor. II, 6, 14).* Hadia nilaoera sa, ba zi tobini, ba aila
13 ita na i tatõtõi. Ba fefoe da'õ, hadia ia, ba ni'otoe'õ ba haga, ba ni'oroma'õ; fefoe, hadia ia sa, zoroma, ba haga da'õ. *(Joh. 3, 20. Kor. 1. 4,*
14 *5).* Andrõ so ba zoera: „Faoso, ja'oegõ, si no mõrõ, fazawã'õ moroi ba ngai zimate, ba ihagaini ndra'oegõ Keriso." *(Jes. 60 1. 2. Rom. 13,*
15 *11).* Ba mifaigi sibai, he wisa wanõrõmi lalami; bõi si mane sambõ era'era, si mane satoeatoea a'ine.
16 *(Mat. 10, 16. Jak. 3, 13).* Mi'ogoena'õ ginõtõ andrõ, me no si lõ sõchisõchi
17 mbawa da'e. *(Kol. 4, 5).* Andrõ bõi sambõ era'era ami, ja'aboto ba dõdõmi hadia zomasi Zo'aja. *(F. 5,*
18 *10).* Ba bõi miboesi ami agoe, tobali famakoejoe da'õ; jafahõna chõmi Geheha; *(Amaed. 20, 1; 23, 20. 29);*
milaoelaoe chõ nawõmi zinoenõ, ba 19
lailõ, ba manõmanõ nibe'e Geheha, mifalailõ tõdõmi, ba mi'anoenõ, chõ
Zo'aja. *(Kol. 3, 16. Sin. 96, 1).* Bõi 20
mifamalõmalõ wangandrõ saoha gõlõ, chõ Lowalangi Ama, nitemada chõnia fefoe, ba dõi Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso. *(Kol. 3, 17. Tes. I. 5,*
18). Faoma mi'o'õ li nawõmi, ba 21
wa'ata'oeda Keriso. *(Mat. 20, 26. Fet. I, 5, 5).*

II. Ira alawe, ba ndramoe'o'õ li 22
ndra matoeara, hoelõ na li Zo'aja, *(Moz. I. 3, 16. Kol. 3, 18),* me no hõ- 23
gõ ndra alawe ndra matoea, si mane Keriso gõi, me no hõgõ mbanoea ia, ba sangorifi boto ia. *(F. 1, 22.*
23. Kor. I. 11, 3). Ba si mane ba- 24
noea, me no la'o'õ li Keriso, ja si manõ ndra alawe, ba ndra matoea, ba ngawalõ hadia ia, fefoe. *(Fet. I.*
1, 3). Ja'ami, ira matoea, mi'oma- 25
si'õ ndra alawemi, si mane Keriso, me no i'omasi'õ mbanoea, ba me no ibe'e salahira ia. *(Kol. 3, 19.*
Efes. 5, 2), ena'õ i'amoni'õ ira, me 26
no ihaogõ ira, femondri andrõ, ba daroma li, *(Joh. 17, 17. 19; 15, 3. Tit.*
3, 5), ena'õ molachõmi mbanoea a- 27
ndrõ chõnia, ibe'e, si lõ hadia ia da'i, ba ma si tekoeroe, ba ma hadia ia, ena'õ ohaoehaoe, si lõ sinegoe. *(F. 1, 4. Kol. 1, 21, 22).* Ja si 28
manõ wa'omasi ndra matoea ndra alawe chõra, si mane fa'omasira mbotora. Somasi ngambatõnia, ba i'omasi'õ mbotonia. Lõ irai fa'oedoe 29
niha ba nõsinia, irorogõ, ba ihaogõhaogõ, si mane Keriso gõi ba mbanoea, me no ndrotondroto mbo- 30
tonia ita. *(Rom. 12, 5).* „Andrõ 31
irõi namania, awõ ninania niha, ba molemba ia ba ngambatõnia, ba tobali ha samboea õsi zi daroea andrõ." *(Moz. I. 2, 24).*
No eboea zi no tobini andrõ; ba 32
fehedegoe, ba ba chõ Keriso ba ba mbanoeania faechoe. *(Kor. II. 11,*
2). Ba ba chõmi, ba jamoe'omasi'õ 33

ngambatõnia zamõsana, si mane fa'omasinia ia; ba ira alawe, ba ana'õ na i'ata'oefie ndra matoea.

FAZA 6.

I. Si sõchi amoeata ndraono, chõ ndra amara, ba amoeata ndra ama, ba ndraono, ba II. amoeata zochõ niha bõ'õ, ba zawoejoera. ba amoeata zawoejoe, ba zochõ ja'ira. III. Famarooe tõdõ, ba wanganaoe'õ õlõ, ba wasõndrata andrõ, ba ba wa lõ mõrõ, ba ba wangandrõ. IV. Fango'ozoei soera.

1 I. **J**a'ami iraono, mi'o'õ li ndra amami inami, ba chõ Zo'aja; da'õ
2 sa zatoelõ. *(Kol. 3, 20).* „F o s o e-m a n g e n a m a o e, a w õ n i-n a o e," da'õ mbõrõta goroisa si
3 so amaboe'oela li: „e n a'õ o h a-h a o e dõdõoe, b a e n a'õ a-n a o e n o s o o e, b a g o e l i
4 d a n õ." *(Moz. II. 20, 12).* Ba ja'-ami, ira ama, bõi mi'andrõ wõnoe ndraonomi, mifamahamaha ira, mi-be'e wotoe, ba mifarooe dõdõra, chõ Zo'aja. *(Kol. 3, 21. Moz. I. 18, 19).*
5 II. **J**a'ami sawoejoe, mi'o'õ li zochõ botomi; sata'oe ami, ba sanizinizi, ja'adõlõ dõdõmi, hoelõ na chõ Keriso. *(Kol. 3, 22 b. t. Fet. I. 2,*
6 *18).* Bõi ha na anehe ira, si mane sangaloei fa'omasi niha ira; ena'õ na si mane enoni Keriso, solo'õ so-
7 masi Lowalangi, soroi ba dõdõ, si no aoha gõlõ, we'amõi enoni, hoelõ na chõ Zo'aja, ba na tenga ba ni-
8 ha; si no mangila: hadia zi sõchi, nilaoe zamõsana ba tesoelõni chõ-nia, chõ Zo'aja, he sawoejoe ia, ba he si tenga sawoejoe. *(Kor. II, 5, 10).*
9 Ba ja'ami, sochõ niha bõ'õ, ba mi-manõ gõi chõra, ba mibato wame-ta'oe ja'ira, me no mirongo, so ba zoroego Zo'aja ja'ami, So'aja ja'ira gõi, ba lõ ba chõnia famaigi bawa niha. *(Moz. III. 25, 43. Kol. 4, 1. Rom. 2, 11).*
10 III. **Ba hadia baero õ, ba mi'a-bõlõ'õ ami, ba chõ Zo'aja, ba ba wa'abõlõ wa'abe'enia andrõ.** *(Kor. I. 16, 13).* Mi'a'aro'õ ami, fangaró 11
andrõ, chõ Lowalangi, ena'õ abe'e ami, ba wa'oneche Gafõcha andrõ. Tenga sa fasõndrata ba niha wa- 12
sõndratada, no fasõndrata ba zama-tõrõ andrõ, ba zalawa andrõ, ba zochõ oeli danõ andre, ba zogõmi-gõmi andre, fasõndrata ba mbechoe si lõ sõchi andrõ, ba mbanoea si jawa. *(F. 2, 2. Luk. 22, 31).* Andrõ miha- 13
lõ wangaró andrõ chõ Lowalangi, ena'õ tola milawa, na bawa si lõ sõchi, ba ena'õ tola mi'asiwai fefoe hadia ia, ba ena'õ mõna ami. *(Kor. II. 10, 4).* Ba mi'abe'e'õ ami, bõbõ 14
lõwilõwimi zi doehoe, ba õrõbami wa'atoelõ dõdõ, *(Luk. 12, 35. Jes. 11, 5),* badagahe ba gahemi wa no mi- 15
fa'anõ ami, ba wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, ba wa'atoelõ. **Ba awõ da'õ fefoe, ba mihalõ mba-** 16
loese famati andrõ, si tola mibe'e fangokafoe nono wana Gafõcha a-ndrõ, so'alitõ; *(Amaed. 30, 5. Sin. 7, 11);* **ba mihalõ detenaoeloe fango-** 17
rifi andrõ, awõ wõda Geheha andrõ, taroma li Lowalangi. *(Tes. I. 5, 8. Jes. 59, 17. Heb. 4, 12).* Fefoe hadia 18
ia ngawalõ wangandrõ, awõ ngawalõ wakaosa, milaoe, bõi mifamalõmalõ, soroi ba Geheha ba bõi mifõrõfõrõ ba da'õ, ja'a'oi so wa'anaoe gõlõ, awõ wangandrõ, salahi ni'amoni'õ andrõ fefoe, *(Loek. 18, 1. Kol. 4, 2. 3),* ba salahigoe, ena'õ tebe'e chõgoe 19
hadia niwa'õ, na fahoehoeo ndra'-odo, ena'õ lõ aiwõ ndra'o, wango-mbacha si no tobini andrõ, toeria somoeso dõdõ andrõ, *(Tes. II. 3, 1),* ba nibe'e sinenge ja'odo, ba rate 20
andre, ena'õ lõ alawõlawõdo ba da'õ, ena'õ si nangea hoehoeo hoehoeo-goe andrõ. *(Kol. 4, 4. Kor. II. 5, 20).*
IV. **B**a ena'õ mi'ila gõi, he wisa 21
chõgoe, hadia nilaoegoe, ba i'ombacha'õ chõmi dania fefoe, hadia ia, Tichiko andrõ, talifoesõ ni'omasi'õ andrõ, enoni si lõ farõi ba chõ Zo'-aja; *(Kol. 4, 7 b. t.);* nifatengegoe 22

chõmi, ba da'õ, ena'õ mirongo, he wisa chõma, ba ena'õ irara dõdõmi.
23 Ndrafaloecha dalifoesõ wa'ohahaoe dõdõ ba fa'omasi ba famati, chõ Lowalangi Ama, ba chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, *(Fet. I, 5, 14).* Ndrafaloecha wa'eboea dõdõ dozi 24 sangomasi'õ So'aja ja'ita, Jesoe Keriso, si lõ teboelõ. *(Fil. 4, 23).*

Soera Waoelo andrõ

ba mbanoea

WILIFI.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. Fangandrõ saoha gõlõ. Fa'omasi Waoelo mbanoea Wilifi. Fangandrõnia, salahira. III. I'ombacha'õ hadia zi no gõna ia. IV. I'a'aro'õ dõdõra.

1 I. **F**aoelo zanoera da'e ba Timoteo, enoni Keriso Jesoe, ba ni'amoni'õ andrõ, chõ Keriso Jesoe, fefoe, si so ba Wilifi, awõ zatoea ba awõ genoni. *(Kor. II. 1, 1 b. t. Hal. zin.*
2 *16, 12).* Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ, chõ Namada Lowalangi, ba chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso. *(Kol. 1, 2).*
3 II. **O**e'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangigoe, ero na itõrõ tõdõgoe
4 ami, *(Rom. 1, 8 b. t.),* lõ mamalõmalõ, ero mangandrõ ndra'o; omoeso dõdõgoe, ba wangandrõ andrõ, sa-
5 lahimi fefoe; bõrõ me no mitolo ba wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, i'otarai mbõrõta, iroegi da'e.
6 **Ba da'õ moroi, wa fadoehoa dõdõgoe, samõrõgõ mege halõwõ si sõchi andrõ, ba dõdõmi, ba ifaloea gõi, iroegi loeo Keriso Jesoe andrõ.** *(Kor.*
7 *I. 1, 6–8).* Si manõ zi nangea dõdõgoe chõmi, me no so ami ba dõdõgoe; ba faoma, he ba rategoe andre, ba he ba wamadoehoe'õ toeria somoeso dõdõ, ba ba wanga'aro'õ ja'ia, ba mo'oeracha ami fefoe, ba wa'eboea dõdõ andrõ chõgoe. Lowa- 8
langi sa zamadoehoe'õ chõgoe, ha wa'abõlõ omasido faloecha chõmi fefoe, moroi ba dõdõ Keriso Jesoe. *(Rom. 1, 9 b. t.).* Ba da'õ ni'andrõ- 9
goe, ena'õ itoegoe tedooe na ba wa'omasimi andrõ wa'aboto ba dõdõ, awõ ngawalõ wangila fefoe; *(Kol. 1, 9);* ena'õ mi'ila mitimba tõdõmi, 10
hadia zi sõchi, ena'õ ohaoehaoe ami, ba ena'õ lõ manendre ami, iroegi loeo Keriso andrõ, *(Rom. 12, 1. 2. Tes. I. 3, 13),* ba ena'õ fahõna chõmi 11
mboeaboea wa'atoelõ dõdõ, si oroi Jesoe Keriso, ba wamolachõmi Lowalangi, ba ba wanoeno ja'ia. *(Fet. I. 1, 7).*

III. **B**a omasi ndra'o, na mirongo, 12
ja'ami ira talifoesõ, wa no tobali abõlõ terongo doeria somoeso dõdõ, ba zi gõna ndra'o andrõ, irege oroma 13
rategoe andre, chõ Keriso, ba zaradadoe andrõ, ma'afefoe, ba ba dánõ bõ'õ fefoe. *(F. 4, 22).* Ba no ato 14
dalifoesõ, si fadoehoe tõdõ, ba rategoe andre, bõrõ Zo'aja, ba no tedooe wa lõ aiwõ ira, wangombacha taroma li Lowalangi, lõ ata'oe ira. So sa gõi õsa, zangombacha Keriso, 15
soroi ba wa'afõchõ dõdõ, ba me no

omasi ira wasosota, ba so õsa, ba
16 moroi ba wa'asõchi dõdõ. Soroi ba
wa'omasi, ba me no la'ila, fama-
doehoe'õ toeria somoeso dõdõ halõ-
17 wõgoe andrõ. *(Kor. II. 3, 17).* Ba
soroi ba wasosota, ba lõ sõchi wa-
ngombacha'õra Keriso, me lawai
lanõnõ rategoe andre fa'afõchõ.
18 *(Tim. II. 1, 8).* Ba hadia sa? Te'o-
mbacha'õ sa atõ Keriso, gofoe he
wisa, he ba wajafaja, ba he ba zi
doehoe ; ba da'õ omoeso dõdõgoe,
ba lõ zi lõ omoeso dõdõgoe na dania.
19 Oe'ila sa, tobali fangorifigoe da'õ da-
nia, bõrõ wangandrõmi, ba fanolo Ge-
heha Jesoe Keriso andrõ. *(Kor. II. 1,*
20 *11).* Itõrõ wehoeloe dõdõgoe andrõ ba
fanõtõnagoe, wa sambalõ lõ'õ, saila
ndra'o, wa lõ'õ manõ fa'aiwõ ; si
mane fõna fefoe, si manõ gõi iada'e,
te'eboea'õ dõi Keriso, ba mbotogoe
andre, he ba wa'aoeri, ba he ba
21 wa'amate. **Fa'aoeri sa chõgoe Ke-**
22 **riso, ba hare chõgoe wa'amate.** Ba
na so nisõndragoe, ba wa'aoeri ba
mboto andre, ba lõ oe'ila, hezo ni-
23 halõgoe. Ba no manoefa manõ dõ-
dõgoe, ba zi doea balõ andrõ: **oma-**
sido mofanõdo ba sodo chõ Keriso;
si sõchi sibai sa da'õ; *(Kor. II. 5, 8);*
24 ba abõlõ mogoena, lõ ahetado, ba
25 mboto andre, bõrõ ami. Ba me fa-
doehoe dõdõgoe ba da'õ, ba oe'ila,
lõ ahetado, ba lõ aefado chõmi
fefoe, ba wamanõi ja'ami ba ba
wangomoesoi'õ tõdõmi, ba wamati.
26 *(F. 2, 24).* Ena'õ fahõna chõmi mbõ-
rõ wanoeno ja'ami, ba chõ Keriso,
bõrõ ndra'o, fangawoeligoe, na ma-
ngawoelido zoei chõmi. *(Kor. II.*
1, 14).
27 IV. **Ba** ha da'õ: mihaogõ mboea-
boeami, si faoedoe ba doeria somoeso
dõdõ andrõ, chõ Keriso, ena'õ abe'e
ami, ha samboea gera'era, ha sara dõ-
dõ, wanolo ba wanimba si fatoewoe
ba wamati ba doeria somoeso dõdõ
andrõ, he mõido moefaigi ami, ba
he lõ ja'o, ba oerongo he wisa chõmi.
28 *(Efes. 4, 1. F. 2, 2. Jud. 3).* Ba ena'õ
lõ'õ manõ lakeani ami samadaõ a-
ndrõ; tandra wa'atekiko da'õ chõra,
ba tandra wangorifi sa chõmi, ba
moroi ba Lowalangi da'õ. *(Tes. II.*
1, 4. 5). Noa sa tetehe chõmi — 29
fa'eboea dõdõ — mitaha wamakao,
bõrõ Keriso, tenga ha famati chõ-
nia, *(Hal. zin. 5, 41),* ba faoma wa- 30
sõndratada, si no mi'ila chõgoe, ba
nirongomi chõgoe iada'e. *(Hal. zin.*
16, 22 b. t. Tes. I. 2, 2).

FAZA 2.

I. Famarooe tõdõ, ena'õ na ha sara dõdõ, ba II. bõi fajawa; famaedo Keriso; III. niforege wangaloei lala wangorifi andrõ. IV. I'ombacha'õ chõra Faoelo, ifatenge Dimoteo ba Efaforito.

I. **Ba** na mogoena na hadia ia 1
wamarooe tõdõ, ba chõ Keriso, na
mogoena na hadia ia wondrara
dõdõ, soroi ba wa'omasi, na so hadia
ia wefao ba chõ Geheha, na so
hadia ia wa'ogolõ dõdõ ba fa'ahachõ
dõdõ, *(Efes. 4, 1–3. Kol. 3, 12 b. t.),*
ba mifo'ahonoa wa'omoeso dõdõgoe 2
andrõ, ena'õ ha sara dõdõmi, ena'õ
faoma wa'omasimi nawõmi, ena'õ
ha samboea dõdõ ba ha samboea
gera'era. *(F. 3, 16. Kor. I. 1, 10).*
Bõi mifonaha wasosota, ba he fa- 3
jawasa ; mi'ide'ide'õ ami, ba ja'e-
boea ba dõdõ zamõsana nawõnia,
moroi chõnia. *(Gal. 5, 26. Rom. 12, 10).*
Bõi ha sogoena chõnia ibe'e ba 4
dõdõnia zamõsana, sogoena chõ na-
wõnia gõi jamoebe'e ba dõdõnia.
(Kor. I. 10, 24).
II. **Si mane tõdõ Jesoe Keriso,** 5
ja si manõ gõi dõdõmi. *(Joh. 13, 15).*
Ja'ia, he wa'ao no nga'eoe Lowa- 6
langi nga'eoenia, ba ba dõdõnia,
ba tenga sa niraboe, wa no fagõlõ-
gõlõ ia chõ Lowalangi; *(Kol. 1, 15);*
iheta chõnia da'õ, ihalõ nga'eoe za- 7
woejoe, ba tobali fachilichili ia ba
niha, ba amoeatania, ba si mane
amoeata niha, wamaigi niha. *(Kor.*
II. 8, 9. Jes. 52, 13 b. t. Heb. 2, 14. 17).

8 **I'ide'ide'õ ia, molo'õ ia, iroegi wa'amate, fa'amate ba rõfa.** *(Joh. 14,*
9 *31. Heb. 5, 8).* **Andrõ gõi no ibali'õ salawa seboea ia Lowalangi, ba no ibe'e boealania chõnia dõi andrõ, seboea moroi ba dõi bõ'õ fefoe,**
10 *Efes. 1, 20 b. t. Heb. 1, 4 b. t.).* **Ena'õ ba dõi Jesoe andrõ latoehi danõ dozi si so ba zoroego, awõ zi so ba goeli danõ, awõ zi so barõ danõ;** *(Mat. 28, 18. Rom. 14, 11. Fam. 5,*
11 *13. 14);* **ba ena'õ dozi bewe manehe, wa no So'aja Jesoe Keriso, ba wamolachõmi Lowalangi Ama.** *(Hal. zin. 2, 36; 10, 36. Rom. 14, 9).*
12 III. Andrõ, ja'ami ni'omasi'õgoe, si mane folo'õmi li, gõtõ wa'ara, si manõ gõi **mi'aloei wangorifiimi andrõ ba mbanoea foeri, sata'oe ami ba sanizinizi,** bõi ha si mane me sodo, mendroea manõ na iada'e, me lõ ja'odo. *(Fet. I. 1, 17. Sin. 2, 11).*
13 **Faoma sa Lowalangi zanga'asogõ ba dõdõmi, he fa'edõna, ba he famaloea, bõrõ wa'eboea dõdõnia a-**
14 **ndrõ.** *(Kor. II. 3, 5).* Fefoe, hadia ia, nilaoemi, ba bõi mikõkõkõkõ, ba bõi manoefa dõdõmi, *(Jak. 1,*
15 *6 b. t.),* ena'õ tobali si lõ sinegoe ami, ba sohaoehaoe, ono Lowalangi, si lõ si sala, bacha ba hoenõ niha andre, sabila tõdõ, si no tefoejoe; oroma ami, ba gataloeara, sohagaini oeli danõ. *(Fet. I. 2, 12. Mat. 5, 14 b. t.).*
16 Ena'õ bõi mibõhõli daroma li fangorifi andrõ, ba wanoenogoe ja'o, na loeo Keriso, wa no tenga faja nitõrõgoe, awõ wa no tenga zajazaja gõlõ wa'erege dõdõgoe andrõ. *(Kor.*
17 *II. 1, 14).* Ba he tebe'e soemange ndra'o, ba wame'e soemange famatimi andrõ, ba wo'ere ba da'õ, ba omoeso dõdõgoe, owoeawoea dõdõgoe, awõmi fefoe. *(Tim. II. 4, 6.*
18 *Kor. II. 7, 4).* Ba mi'omoesoi'õ dõdõmi ba da'õ, mi'owoeawoea'õ dõdõmi, awõgoe. *(F. 4, 4).*
19 IV. Ba oedõnadõna sa chõ Zo'aja, Jesoe, alio oefatenge chõmi Dimoteo andrõ, ena'õ terara dõdõgoe gõi, na oerongo he wisa chõmi. *(Tes. I. 3, 2).* Samõsa lõ chõgoe, si fagõlõgõlõ tõ- 20
dõ chõgoe, si manõ, si onorogõi tõdõ ja'ami, si ndroehoendroehoe. *(Tim. II. 4, 10. 16).* A'oi sa la'aloei dána 21
chõra, ba lõ la'aloei hadia ia chõ Keriso Jesoe. Ba fa lõ farõi ia, si 22
no moetandra, ba no mi'ila, wa awõgoe ia, hoelõ nono, awõ namania, ba halõwõ ba doeria somoeso dõdõ andrõ. *(Tim. I. 1, 2).* Da'õ sa 23
nidõnadõnagoe, nifatenge; oe'anema'õ, na no oe'ila, he wisa chõgoe. Fadoehoe sa dõdõgoe chõ Zo'aja, 24
alio so ndra'odo gõi. *(F. 1, 25).* Ba 25
no oewa'õ tõdõgoe, lõ tola lõ oefatenge chõmi Gefaforito, talifoesõ andrõ, awõgoe ba halõwõ ba awõgoe ba wasõndrata, sinengemi andrõ, enonimi ba zogoena chõgoe, *(F. 4, 18),* me no hoemoeloe dõdõnia chõ- 26
mi fefoe, ba me no aboe dõdõnia, me no mirongo, wa no mofõchõ ia. Ba doehoe sa, no mofõchõ ia, ahatõ 27
wa'amate, ba no ihachõsi tõdõ ia Lowalangi, ba tenga ha ja'ia, ja'odo sa gõi, fa bõi fatete chõgoe wa'aboe dõdõ. Andrõ aõsõ sibai dõdõgoe, 28
wamatenge ja'ia, ena'õ ifoeli omoeso dõdõmi, na mi'ila ia, ba ena'õ anono gõi wa'aboe dõdõgoe. Andrõ mi- 29
fonaha ia chõmi, chõ Zo'aja, ja'omoeso manõ dõdõmi, ba mifosoemange zi manõ. *(Kor. I. 16, 18. Tim. I. 5, 17).* Halõwõ Keriso sa 30
mbõrõ, wa no iroegi zahatõ ba wa'amate, no i'ositengagõ nosonia, ba we'amõi salahimi, enonigoe, me lõ ja'ami.

FAZA 3.

I. Ifangelama ira Faoelo, ba zamahaõ andrõ, samaeloengoe ja'ira. II. Tõdõ Waoelo, awõ nigohinia. III. Ifarooe dõdõra, ba wolo'õ chõnia ba da'õ.

I. Ba baero da'õ, ja'ami ira tali- 1
foesõgoe, ba mi'omoesoi'õ dõdõmi, ba chõ Zo'aja! Lõ'õ sa aboea gõlõgoe, na da'õ zoei oesoera chõmi, ba

fadoehoe dõdõmi. *(F. 2, 18. Sin. 32,*
2 *11; 33, 1).* Mifaigi nasoe andrõ, mi-
faigi zohalõwõ andrõ, si lõ sõchi,
mifaigi wanataba andrõ. *(Mat. 7, 6.*
Fam. 22, 15. Jes. 56, 10 b. t. Kor.
3 *II. 11, 13. Gal. 6, 12).* Ja'ita sa ni-
boto andrõ, samosoemange Lowala-
ngi, moroi ba Geheha Lowalangi
andrõ, ba ba chõ Keriso Jesoe ta-
soeno ita, ba lõ fadoehoe dõdõda
ba nõsi niha. *(Rom. 2, 29. Gal. 6,*
4 *14–16).* He wã'ae no so chõgoe, wa
tola fadoehoe dõdõgoe gõi ba nõsi
niha ena'õ. Na so dánõ bõ'õ, sa-
ngoema'õ tõdõnia, fadoehoe dõdõnia
ba nõsi niha, ba mendroea manõ
5 ndra'odo. *(Kor. II. 11, 21 b. t.).* No
laboto ndra'o, me no wãloe bongi
ndra'odo, Iraono Gizera'eli ndra'odo,
mado Mbenijami, niha Heberaio
ndra'odo, ba niha Heberaio ndra
amagoe, farizaio ndra'o, wolo'õ oroi-
6 sa, *(Rom. 11, 1. Hal. zin. 26, 5),* sa-
morege folohi banoea Jesoe andrõ,
ba ba wa'atoelõ dõdõ andrõ, soroi
ba goroisa, ba lõ sinegoe chõgoe.
(Gal. 1, 13. Hal. zin. 22, 3 b. t.).
7 II. **Ba** hadia haregoe, fõna, ba
no oebe'e te'alagoe, ba dõdõgoe,
8 bõrõ Keriso. *(Luk. 14, 33).* Ba fefoe,
hadia ia manõ sa'ae, ba te'ala manõ,
oewã'õ tõdõgoe, bõrõ wa'aboto ba
dõdõgoe Keriso Jesoe, So'aja ja'o,
seboea moroi ba dánõ bõ'õ fefoe;
da'õ mbõrõ, wa no oetajaigõ fefoe
hadia ia, ba sasao ia, oewã'õ tõdõ-
goe, ena'õ oesõndra haregoe Keriso,
9 ba ena'õ oroma, ba chõnia sodo, ba
lõ chõgoe fa'atoelõ dõdõ, chõgoe, si
otarai goroisa; ha fa'atoelõ dõdõ
andrõ, soroi ba wamati chõ Keriso,
fa'atoelõ dõdõ soroi ba Lowalangi,
ba wamati andrõ; *(Gal. 2, 16. 21);*
10 fa aboto ba dõdõgoe ia, awõ wa'a-
bõlõ wemaosonia andrõ, awõ wefao
ba wamakao andrõ, chõnia, na fa-
gõlõgõlõ ndra'o ba wa'amatenia;
11 *(Rom. 6, 4. 5. Kor. II. 4, 10);* ma
atõ oechamõ wemaoso zi mate andrõ.
12 Tenga fa no aro ia chõgoe, ba ma
fa no mo'ahonoa ndra'odo, ba oegohi,
ma oe'ila oera'oe, bõrõ wa no ira'-
oedo gõi Keriso Jesoe. *(Tim. I. 6,*
12. Sin. 73, 23 b. t.). He ja'ami ira 13
talifoesõ! lõ'õ na oewã'õ tõdõgoe,
ja'odo andre, no oera'oe ia. **Sambalõ** 14
sa, olifoe ndra'odo zi no noemalõ,
ba oegohi zi so fõnagoe, fagohi
ndra'o, oesawã dandra andrõ, loeo
zi mõna andrõ, ba nikaoni Lowala-
ngi niha, moroi si jawã, ba chõ
Keriso Jesoe. *(Kor. I. 9, 24 b. t.*
Tim. II. 4, 7 b. t.).

III. **Ba** ha wa'ato ita, si no mo'a- 15
honoa, ba tamanõ dõdõda; ba na
bõ'õ ena'õ dõdõmi, ba i'oroma'õ gõi
chõmi da'õ Lowalangi. Ba heza zi 16
no taroegi, ba bõi taboelõ'õ ita ba
da'õ, wanõrõ. *(F. 1, 27; 2, 9. Rom.*
12, 16). Mibe'e dalimi ndra'odo, 17
wolo'õ, ja'ami ira talifoesõ! Mitõ-
ngõni zi no si manõ wanõrõ lalara,
me no famaedo ndra'aga chõmi. *(F.*
4, 9. Kor. I. 11, 1). Ato sa zanõrõ 18
lalara, si no asese oe'ombacha'õ
chõmi, ba mowõi gõi dawa hõrõgoe
iada'e, ba wangombacha ja'ira, wa
no fatioe ira ba rõfa Keriso andrõ.
Amozoeara wa'atekiko, Lowalangira 19
daloera, ba ba zaila ita eboea doe-
riara, ba ngawalõ hadia ia, ba goeli
danõ, so dõdõra. *(Kor. II. 11, 15.*
Rom. 16, 18). **Ba si no banoea ita,** 20
ba ba zoroego so; moroi ba da'õ
gõi tadõnadõna sangorifi Zo'aja ja'-
ita, Jesoe Keriso, *(Joh. 14, 3; Heb.*
11, 13–16; 13, 14. Tit. 2, 13), **samа-** 21
li'õ dania botoda, boto ba wa'ide'-
ide andre, ena'õ faoma ira mboto-
nia andrõ, solachõmi, ba wa'abõlõ
andrõ, ba ni'ilania gõi ibe'e barõ
mbawania fefoe hadia ia. *(Kor. I.*
15, 43. 49. Joh. I. 3. 2).

FAZA 4.

I. Itohoegõ wamarooe tõdõra Faoe-
lo. II. I'andrõ saoha gõlõ chõra,
ba dolotolo andrõ, nitemania. III.
Fango'ozoei soera.

I. **Ba** me no si manõ, ja'ami ira 1
talifoesõgoe, somasi ndra'o, ba zi-

hoeloe dõdõgoe, fa'omoeso dõdõgoe, ba si no amaedola dakoelagoe, ba mimanõ wangabe'e'õ ja'ami, ba chõ Zo'aja, ja'ami, somasi ndra'o. *(Tes. I. 2, 19. Fil. 1, 27).* Oe'andrõ chõ Gewodia, ba oe'andrõ chõ Zitiche, ena'õ ha samboea dõdõ, ba chõ Zo'aja. Oe'andrõ sa gõi chõoe, ja'oegõ awõgoe si lõ farõi andrõ, tolo ira, si no fa'awõ chõgoe, ba wangombacha toeria somoeso dõdõ, awõ Gelemeno ba awõgoe tánõ bõ'õ ba halõwõ, nitanõ tõi ba zoera wa'aoeri andrõ. *(Filem. 2. Fam. 13, 8).* **Bõi jamamalõmalõ wa'omoeso dõdõmi, ba chõ Zo'aja ! oefoeli oewa'õ : Mi'omoesoi'õ dõdõmi !** *(F. 3, 1).* **Ja'aboto ba dõdõ niha fefoe wa'ebolo dõdõmi andrõ ! No ahatõ Zo'aja.** *(Jak. 5, 8. 9).* **Bõi miboesi tõdõ hadia ia, ba gofoe hadia ia mbõrõ, na so zaboe dõdõmi, ba mibokai chõ Lowalangi, ba wangandrõ ba ba wangaloeloe, jafao wangandrõ saoha gõlõ.** *(Fet. I. 5, 7. Efes. 6, 18).* **Ba irorogõ dõdõmi, awõ gera'erami fa'ohahaoe dõdõ andrõ, chõ Lowalangi, sabõlõ moroi ba gera'era niha fefoe, ba chõ Keriso Jesoe.** *(Kol. 3, 15. Rom. 5, 1).* Ba hadia baero õ, ja'ami ira talifoesõ, hadia zi doehoe, hadia zi so tõi, hadia zatoelõ, hadia zohaoehaoe, hadia zomasi ita, hadia zatoelõ dõdõda famondrongo, na so hadia ia mboeaboea si sõchi, na so hadia ia nisoeno, da'õ mifatooetooe tõdõmi. *(Tit. 3, 8. 14).* Nitõngõnimi gõi, nitemami andrõ, nirongomi, ni'ilami chõgoe, da'õ milaoe, ba itolo ami Lowalangi wa'ohahaoe dõdõ andrõ. *(F. 3, 17. Tes. I. 5, 23).*

II. **Ba** no omoeso sibai dõdõgoe, ba chõ Zo'aja, me no ifoeli tokea ami, ba wamatooetooe tõdõmi sogoena chõgoe ; noa sa mifatooetooe fõna gõi, ba lõ lala chõmi. Tenga andrõ oewa'õ da'õ, me ambõ chõgoe ; noa sa to'õlõ ndra'o, ahono dõdõgoe, gofoe he wisa chõgoe. *(Tim. I. 6, 6–8).* Tola noemana ndra'odo, ba tola fahõna chõgoe ; no tefamaha ndra'o, gofoe he wisa, ba gofoe hadia ia, he saboeso ndra'odo, ba he solofo, he fahõna chõgoe, ba he ambõ. *(Heb. 13, 5).* Oelawa manõ fefoe, bõrõ zanga'abõlõ ja'o andrõ. *(Kor. II, 12, 10).* Ba sõchi zoei nilaoemi, me no mitolo ndra'odo, ba wamakao andrõ chõgoe. Ba mi'ila sa gõi, ja'ami banoea Wilifi, wa ba mbõrõta wangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, me oerõi Makedonia, ba samboea lõ banoea, si lõ aefa'aefa chõgoe, ba wanolo, baero ami, ha ja'ami. *(Kor. II. 11, 9).* Me sodo ba Desalonika gõi, ba no mifa'ohe'õ chõgoe zogoena chõgoe, mato mendroea. *(Hal. zin. 17, 1).* Tenga sangaloei boeala andrõ ndra'odo, ha loealoeania andrõ oe'aloei, si fahõna, ba wangofaja chõmi. Ba noa sa ahori oetema, ba tõra na i chõgoe ; no fahõna chõgoe, me no oetema chõ Gefaforito nifa'ohe'õmi andrõ, si sõchi sibai hoea, soemange omasiõ, somasi Lowalangi. *(F. 2, 25. Heb. 13, 16).* Ba a'oi ibe'e chõmi dania Lowalangigoe fefoe zogoena chõmi, ba lachõmi, ba chõ Keriso Jesoe, me no fahõna chõnia. *(Kor. II. 9, 8).* Ba nifosoemange Lowalangi, Amada, gõtõgõtõ wa'ara ! Jadoehoe. *(Gal. 1, 4. 5).*

III. **Mi**'owai ni'amoni'õ fefoe ba chõ Keriso Jesoe. La'owai ami awõgoe andre, talifoesõ. La'owai ami fefoe ni'amoni'õ, ba ofõna sa zi so jomo chõ kaizaro andrõ. *(Kor. II. 13, 12).* Ja'eboea dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, ba dõdõmi andrõ! *(Kor. I. 16, 23).*

Soera Waoelo andrõ,

ba mbanoea

GOLOSE.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. Fangandrõ saoha gõlõ ba fangandrõ salahi mbanoea Golose andrõ. III. Fa'asalaẅa Jesoe, ba lachõminia. IV. Halõẅõ Waoelo.

1 I. **F**aoelo, sinenge Jesoe Keriso andrõ, moroi ba wa'omasi Lowalangi, ba talifoesõ andrõ, Timoteo, 2 zanoera da'e, *(Fil. 1, 1)*, ba ni'amoni'õ andrõ, ba Golose, talifoesõ samati andrõ, ba chõ Keriso Jesoe. Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ, chõ Namada Lowalangi. *(Tes. I. 1, 1)*.

3 II. **M**a'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, chõ Namania, lõ mamalõmalõ, na mangandrõga, salahimi, *(Efes. 1, 15.* 4 *16)*, me no marongo wamatimi andrõ chõ Keriso Jesoe, ba fa'omasi andrõ, si so chõmi, fa'omasimi ni'- 5 amoni'õ fefoe. *(Filem. 5)*. Bõrõ dõtõnafõ andrõ, ni'irõ'õ chõmi, ba zoroego, si no mirongo sa'ae, ba daroma li si doehoe andrõ, ba doeria somoeso dõdõ, *(Fet. 1. 1, 3. 4. Efes.* 6 *1, 13)*, si no mõi chõmi, si mane ba goeli danõ ma'asagõrõ gõi, ba mowoea ba monõi, si mane ba chõmi gõi, i'otarai loeo andrõ, me mirongo ia, ba me aboto ba dõdõmi wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, ba zi 7 doehoe. *(Jes. 55, 11. Mar. 4, 8)*. Si mane nirongomi chõ Gefafera, awõma ba halõẅõ, ni'omasi'õ andrõ, enoni Keriso, si lõ farõi, ba chõmi. *(F. 4, 12)*. Ja'ia gõi zangombacha 8 chõma wa'omasimi andrõ, soroi ba Geheha. Ba andrõ ja'aga gõi, lõ 9 mabato, i'otarai loeo andrõ, me marongo, mangandrõga, salahimi, ma'- andrõ, ena'õ tehõna chõmi wa'aboto ba dõdõmi zomasi ia, na tebe'e chõmi ngawalõ wa'atoeatoea fefoe, awõ ngawalõ wangila fefoe, soroi ba Geheha; *(Efes. 1, 15 b. t.)*; ena'õ amoe- 10 ata dána chõ Zo'aja gamoeatami, fa bõi si lõ omasi ia chõmi, ena'õ mowoea ami, fefoe ngawalõ mboeaboea si sõchi, ba ena'õ tedooe wa'aboto ba dõdõmi Lowalangi; *(Efes. 4, 1. Hebr. 13, 21)*; ena'õ abõlõ ami, 11 ena'õ tedooe chõmi fefoe ngawalõ wa'abõlõ, dali wa'abõlõ lachõminia andrõ, ena'õ a'oi so chõmi wanaha tõdõ, awõ wa'ebolo dõdõ, ba ena'õ omoeso dõdõmi, *(Efes. 3, 16)*, wanga- 12 ndrõ saoha gõlõ chõ Nama, si no mangehao ja'ita, ba wanema tána ba niha ni'amoni'õ andrõ, ba haga andrõ; si no mangefa'õ ja'ita ba 13 wa'abõlõ zogõmigõmi andrõ, si no mamawoe'a ja'ita, si no molohe ja'- ita ba mbanoea Nono wa'omasinia andrõ. *(Hal. zin. 26, 18)*. Ba zi so 14 chõda fangõhõli, fangefa'õ horõ andrõ. *(Efes. 1, 7)*.

III. **Famaedo Lowalangi si lõ** 15 **oroma andrõ ia, si a'a moroi ba nifazõchi andrõ, fefoe, hadia ia.** *(Heb. 1, 3. Fam. 3, 14)*. **Ba chõnia sa mbõ-** 16 **rõ wamazõchi hadia ia, fefoe, he si**

so ba zoroego, ba he si so ba goeli danõ, soroma ba si lõ oroma, he sidadao, ba he so'aja, ba he samatõrõ, ba he salawa andrõ. Fefoe, hadia ia, ba oi ja'ia zamazõchi, ba oi ba chõnia, wa tefazõchi, *(Joh. 1,*
17 *3. 10. Kol. 2, 10)*, ba ja'ia, ba no fõna dánõ bõ'õ fefoe, ba ba chõnia aro fefoe, hadia ia. *(Fam. 22, 13.*
18 *Joh. 17, 5)*. Ba ja'ia hõgõ mboto andrõ, hõgõ mbanoea, ja'ia mbõrõta, si a'a zi otarai zi mate andrõ, ena'õ fõna ia, fefoe gofoe heza. *(Efes. 1,*
19 *22 b. t. Fam. 1, 5. Kor. I. 15, 20)*. Me no si manõ wa'omasi Lowalangi, wa ba chõnia monahia zi fahõna andrõ,
20 fefoe, *(F. 2, 9. Joh. 1, 16)*, awõ wa ja'ia zangatoelõ fefoe hadia ia, chõnia, na i'atoelõ'õ donia andrõ, ba rõfania, ja'ia mbõrõ, he ba zi so ba goeli danõ, ba he ba zi so ba zoroego. *(Kor. II. 5, 18. Efes. 2, 14.*
21 *16)*. Ja'ami gõi, me no fabali ami fõna, me no fa'oedoe ami, ba gera'erami, ba mboeaboeami andrõ, si lõ sõchi, ba no i'atoelõ'õ ami iada'e,
22 *Rom. 5, 6. 10. Efes. 2, 15 b. t.)*, fa'amate andrõ, ba mboto nõsinia andrõ, ba wamali'õ ni'amo ni'õja'ami, si lõ sala, si lõ sinegoe, fõnania; *(Tit. 2,*
23 *14)*; na lõ'õ sa atõ mamalõmalõ wamatimi, na no modanedane ami, na aro, na lõ teboelõ ami ba wanõtõna andrõ, niwa'õ ba doeria somoeso dõdõ andrõ, nirongomi, ni'ombacha'õ ba nifazõchi Lowalangi andrõ, si so ba goeli danõ, fefoe, si no tobali enoni ndra'o, ja'odo, Faoelo andre. *(Kor. I, 15, 58. Kol. 2, 7; 1, 6)*.
24 IV. Iada'e omoeso dõdõgoe, ba wamakao andre, salahimi, ba oebõnõchi ba nõsigoe andre zambõ na ba wamakao Keriso andrõ, salahi mbotonia, banoea andrõ, *(Efes. 3,*
25 *1. 13. Hal. zin, 9, 16)*, ba zi no tobali enoni ndra'odo, dali nihonogõi Lowalangi andrõ, nibe'e ba dangagoe, ba chõmi andrõ, ba wamo'ahonoa fangombacha taroma li Lowalangi andrõ, *(Efes. 3, 7)*, si no 26
tobini andrõ, si lõ oroma, gõtõgõtõ wa'ara, ba ba nga'õtõ ndra toea andrõ, ba iada'e, ba no tefa'ele'õ ia, ba ni'amoni'õ andrõ chõnia. *(Rom. 16, 25 b. t.)*. Chõra edõ- 27
na Lowalangi i'oroma'õ he wisa wa'eboea lachõmi zi no tobini andrõ, ba niha baero, ja'ia Keriso ba chõmi, tõtõnafõ lachõmi andrõ. *(Kor. II. 13, 5. Efes. 3, 17)*. Ja'ia ni'omba- 28
cha'õma ba madozigõ niha, wamarooe tõdõra, madozigõ niha, wamahaõ ja'ira ba ngawalõ wa'atoeatoea, fefoe, ena'õ dozi niha mo'ahonoa fa'atoelõ, ba chõ Keriso, mabe'e. Ba chõ da'õ sa gõi mohalõwõdo, 29
fasõndrado, balazi wa'abõlõnia, sangabõlõ'õ sibai ja'odo. *(F. 4, 12)*.

FAZA 2.

I. Famarooe tõdõ, ba wanga'aro'õ famati. II. Famangelama, ba zamaeloengoe, ba ba wa'atoeatoeara faja andrõ.

I. Omasi sa ndra'o, na mirongo 1
he wisa wa'aboe dõdõgoe andrõ, bõrõ ami ba ja'ira ba La'odikia, ba dozi si lõ irai fa'ila chõgoe, *(F. 4, 13)*, ena'õ terara dõdõra, na 2
no fabõbõ ira, ba wa'omasi andrõ, ba ena'õ lachamõ a'oi so wangila andrõ, lõ manoefa dõdõ, ena'õ aboto ba dõdõ zi no tobini andrõ, chõ Lowalangi, Keriso andrõ, **ba zi no** 3
tobini fefoe ngawalõ girõgirõ fa'atoeatoea, awõ girõgirõ fa'aboto ba dõdõ. *(Kor. I. 1, 24)*. Andrõ oewa'õ 4
da'õ, fa bõi ilimo ami niha, ha niha ia, ba hoehoeo famowõhõ. *(Efes. 5, 6)*. He sa lõ botogoe andre, ba 5
sodo sa ba chõmi tõdõgoe; omoeso dõdõgoe, wangila fa'ehao andrõ chõmi, awõ wa'aró dõdõmi, wamati chõ Keriso. *(Kor. I. 14, 40)*. Ba si 6
mane fanemami Jesoe Keriso, So'aja, si manõ gõi mitõrõ lalania, ba chõ- 7
nia jamowa'a ami, si tedooedooe, ni'abe'e'õ, ba wamati andrõ, dali wamahaõ ja'ami andrõ; jafahõna

chõmi wangandrõ saoha gõlõ, *(F. 1, 23. Efes. 2, 20; 4, 15).*

8 II. Mifaigi, fa bõi ilimo ami niha, ha niha ia, ba wa'atoeatoea niha goeli danõ andrõ, ba ba wajafaja andrõ, wolo'õ nifa'ema niha, hoekoe ba niha goeli danõ; si tenga folo'õ chõ Keriso. *(Efes. 4, 14. Rom. 16, 18).*

9 Ba chõnia sa monahia gahonoa wa'alowalangi andrõ, ma'afefoe,

10 moboto. *(F. 1, 19. Joh. 1, 14).* Ba chõnia, wa no fahõna chõmi; ba ba zamatõrõ andrõ, fefoe, ba ba zalawa andrõ, fefoe, ba no ja'ia

11 hõgõ. *(F. 1, 16. Efes. 1, 21. 23).* Ba chõnia gõi no moeboto ami, tenga ni'amoto'õ tanga, famoto fangeheta boto nõsi andrõ, famoto chõ Keriso

12 andrõ, *(Fil. 3, 3. Kol. 3, 5–9),* me no teko'o ami, awõnia, ba wamajagõ idanõ andrõ; ba chõnia gõi no moesoesoegi ami, awõnia, bõrõ wamati ba wa'abõlõ Lowalangi andrõ, si no manoesoegi ja'ia moroi ba ngai zi mate. *(Rom. 6, 4. 5. Efes. 2, 5 b. t.*

13 *Kol. 3, 1).* Ja'ami, gõi, si no mate fõna, ba wanawõnawõ oroisa andrõ, ba ba nõsimi andrõ, si lõ moeboto, ba no i'orifi, awõnia, me no ibe'e boealania chõda lalõ andrõ fefoe,

14 *(Efes. 2, 1; 5, 11. Kor. II. 5, 19),* me no iboenoe zoera gõmõda andrõ, fangadoegõ ja'ita andrõ, amachoita andrõ, oedoeda; no iheta, me no

15 i'osõ ba rõfa; *(Efes. 2, 15);* me iheta wangõna zamatõrõ andrõ, ba fangõna zalawa andrõ, me ibali'õ aja ira, ba zanehe zato, me i'oroma'õ, wa no abõlõ ia moroi chõra, ba rõfa a-

16 ndrõ *(Luk. 11, 22).* Ba bõi sa'ae jamoehoekoe ami niha ba ni'ā, ba ma ba nibadoe, ba ma ba loeo ni'amoni'õ, ba ma ba wasoelõna, ba ma ba zabato. *(Heb. 9, 10. Rom. 14, 2 b. t.*

17 *Moz. III. 23).* Loemõ zi so dania da'õ, ba chõ Keriso mboto. *(Heb. 8,*

18 *5; 10, 1).* Bõi ilimo ami niha, ha niha ia, ba loeo zabõlõ andrõ, niha somasi fa'adoegoedoegoe, ba famosoemange mala'ika, niha solo'õ angilatania, si so hocha si lõ bõrõ, ba gera'era dõdõ nõsinia, *(Tim. I. 6, 3 b. t.),* ba si lõ molemba ba hõgõ a- 19
ndrõ; ba moroi ba da'õ sa tetolo mboto ma'afefoe, ba wamabõbõ andrõ, ba ba noeo, moroi ba da'õ tafabõbõ ia, ba manõi, ba wa'eboea andrõ nibe'e Lowalangi. *(Efes. 4, 15.*
16). Ba na no mate ami, awõ Ke- 20
riso, ba hoekoe niha goeli danõ andrõ, ba hana wa labe'e goroisa chõmi, hoelõ ba zi lõ mate na, ba niha goeli danõ, wangoema'õ: *(Gal. 4, 9).* Bõi halõ! bõi ā! bõi babaja! 21
(Moz. III. 5, 2. Tim. I. 4, 3), — ba oi 22
sa atõ ba wa'atekiko tebe'e ia, ba wangogoena'õ ja'ia — wolo'õ amachoita ba famahaõ ba niha: *(Mat. 15, 9. 17. 18);* fa'atoeatoea sa lawa'õ, 23
ba wame'e soemange si lõ moe'oroi'õ, ba ba wa'adoegoedoegoe, ba ba wamakao boto, ba tenga ba wangõhõndrõgõ fa'abõlõ nõsi andrõ. *(Tim. I. 4. 8).*

FAZA 3.

I. Famarooe tõdõ, ba wangaloei si so ba zoroego. II. Famarooe tõdõ, ba zatoelõ, ba III. ba wangomasi'õ awõ. IV. He lawisa niha Keriso, ba chõra moroi jomo.

I. Ba na no maoso ami, awõ Ke- 1
riso, ba mi'aloei zi so si jawa, ba zi so Keriso, sidadao ba gambõlõ Lowalangi. *(F. 2, 12. 13. Heb. 12, 2).* **Si so si jawa mifatooetooe tõdõmi,** 2
bõi si so ba goeli danõ. *(Mat. 6, 33).* **Noa sa mate ami, ba no tobini wa-** 3
aoerimi andrõ, awõ Keriso, ba chõ Lowalangi. *(Rom. 6, 2. 11).* **Ba na** 4
to'ele dania Keriso, fa'aoerimi andrõ, awena dania to'ele gõi ami, awõnia, ba lachõmi. *(Fil. 1, 21. Tes. II. 1, 7. 10. Fet. I. 4, 13).*

II. Ba miboenoe sa'ae ndroto- 5
ndroto andrõ, si so ba goeli danõ: fohorõ, ba fa'ara'ira'iõ, ba hocha, ba fangisõ si lõ sõchi, ba fa'omasi gana'a; no famosoemange adoe da'õ; *(Efes. 5, 3. 5);* da'õ fefoe mbõrõ, wa 6

tesao wõnoe Lowalangi. *(Efes. 5, 6).*
7 Ja'ami gõi, ba no mitõrõ da'õ fõna, me ba da'õ nahami. *(Efes. 2, 1–3).*
8 Ba iada'e, ba mibõhõli gõi da'õ fefoe: Fõnoe, ba fa'abao dõdõ, ba fa'afaito, ba fanandrawã, ba fehede si lõ sõchi, si oroi mbewemi. *(Jak. 1,*
9 *21. Efes. 4, 29; 5, 4).* Bõi milimo nawõmi, me no miheta niha si tohõna andrõ, fabaja nilaoelaoenia andrõ,
10 *(Efes. 4, 22. 25),* ba me no mi'onoecha zi bohooe andrõ, nibohooeni, ba wa'aboto ba dõdõ andrõ, dali wamaedo zamazõchi ja'ia andrõ, *(Efes.*
11 *4, 24. Moz. I. 1, 27),* ba zi lõ Dawa Heleni ba lõ niha Jehoeda, ba lõ niboto ba lõ si lõ moeboto, lõ niha bõ'õ, ba lõ Sikito, lõ sawoejoe, ba lõ si tenga sawoejoe, ha sambalõ Keriso manõ, ba dõdõra fefoe. *(Gal. 3, 28; 5, 6).*
12 III. Ba me no nitoetoejoe Lowalangi ami, ni'amoni'õ ba ni'oma, si'o, ba mi'onoecha wa'ahachõ dõdõ, ba fa'eboea dõdõ, ba fa lõ fajawã, ba fa'ebolo dõdõ, ba fanaha tõdõ.
13 *(Efes. 4, 2. 32).* Faoma mibologõ dõdõmi chõ nawõmi, ba faoma mi'efa'õ zala nawõmi chõmi, na so zinegoe zamõsana chõ nawõnia; si mane fangefa'õ Keriso chõmi, si manõ gõi ami. *(Efes. 5, 2. Mat. 6, 14 b. t.).*
14 Ba baero da'õ fefoe, ba fa'omasi; da'õ wamabõbõ fa'amo'ahonoa. *(Joh.*
15 *13, 34; 15, 12. Fet, I. 4, 8).* Ba jamoefatõrõ dõdõmi fa'ohahaoe dõdõ andrõ, chõ Keriso, ba nikaoni ja'ami; ha samboea boto; ba mi'andrõ saoha
16 gõlõ. *(Fil. 4, 7).* **Jamonaha ba chõmi daroma li Keriso andrõ, jafahõna; ja'a'oi so wa'atoeatoeami, ba wamahaõ awõmi ba ba wamarooe tõdõra, sinoenõ ba oemanõ ba lailõ dõdõ, jafao wangandrõ saoha gõlõ; misoeno Lowalangi ba dõdõmi.** *(Efes.*
17 *5, 19. Kor. I. 14, 26).* Ba fefoe hadia ia nilaoemi, he taroma li, ba he halõwõ, ba ba dõi Jesoe, So'aja, milaoe ia, fefoe, wangandrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi Ama; Jesoe zama'ema. *(Kor. I. 10, 31. Efes. 5, 20).*

IV. Ja'ami ira alawe, mi'o'õ li 18
ndra matoea; si manõ zi nangea,
ba chõ Zo'aja. *(Efes. 5, 22 b. t.).* Ja'- 19
ami ira matoea, mi'omasi'õ ndra
alawe, ba bõi abao dõdõmi chõra.
Ja'ami iraono, mifondrondrongo li 20
ndra amami, gofoe hadia ia niwa'õ
chõmi, da'õ sa ni'omasi'õ, ba chõ
Zo'aja. *(Efes. 6, 1 b. t.).* Ja'ami ira 21
ama, bõi mi'andrõ wõnoe ndraonomi, fa bõi ada'oeda'oe ira. Ja'ami 22
sawoejoe, mifondrondrongo li zochõ
botomi, gofoe hadia ia niwa'õ chõmi, bõi ha ba zanehe ira, si mane
niha sangaloei fa'omasi niha ira; moroi si'aikõ ba dõdõmi, me no sangata'oefi So'aja ami. *(Efes. 6, 5 b. t.).*
Hadia ia nifazõchimi, ba moroi ba 23
dõdõ milaoe ia, hoelõ na chõ Zo'aja, ba na tenga ba niha, me no 24
mi'ila, wa chõ Zo'aja mitema dania
loeo, ondrõita andrõ; enoni Zo'aja,
Keriso, ami. Itema sa zoelõ zi lõ 25
atoelõ andrõ, nilaoenia, solaoe si lõ
atoelõ, ba lõ eboea dõdõ zamboeana.
(Kor. I 1. 5, 10. Rom. 2, 11).

FAZA 4.

I. Famarooe tõdõ ba wangandrõ, ba ba wangenanõ. II. Fango'ozoei soera.

I. Ja'ami sochõ niha bõ'õ, hadia 1
zatoelõ, hadia zi nangea, da'õ milaoe ba zawoejoe andrõ, me no mi'ila, so Zo'aja ja'ami gõi ba zoroego.
Efes. 6, 9). Bõi mibõhõli wangandrõ; 2
bõi mõrõ ami ba da'õ, jafao wangandrõ saoha gõlõ. *(Efes. 6, 18. Tes.*
I. 5, 17). Ba ja'itõrõ gõi limi ndra'- 3
aga, ba da'õ, ena'õ ifolala chõma Lowalangi daroma li andrõ, ba wangombacha si no tobini andrõ, chõ Keriso, da'õ gõi mbõrõ, wa no moe-
rate ndra'o. *(Efes. 6, 19. 20).* Ena'õ 4
oe'ila oebokai ia, ba ena'õ oe'ila oe'o'õ niwa'õ chõgoe, wangombacha.
Bõi zi lõ atoeatoea ami, ba wolaoe 5
nilaoemi, ba zi so baero andrõ, ba mifaigi ginõtõ, si gõna. *(Efes. 5, 15.*

6 *16).* Bõi teboelõ chõmi wangehao fehedemi, nilaoe asio, fa mi'ila, he miwisa wanema li zamõsana. *Mar. 9, 50. Amaed. 10, 32).*

7 II. Fefoe hadia ia, ba chõgoe andre, ba i'ombacha'õ chõmi dania Tichiko, talifoesõ ni'omasi'õ andrõ, enoni si lõ farõi andrõ, awõgoe sangai halõwõ, ba chõ Zo'aja. *(Efes.*

8 *6, 21. 22).* Da'õ mbõrõ, wa oefatenge ia chõmi, ena'õ mirongo he wisa ba chõma andre, ba ena'õ irara dõdõmi.

9 Awõnia Gonesimo, talifoesõ andrõ, si lõ farõi, ni'omasi'õ, banoeami. La'ombacha'õ dania chõmi fefoe, he

10 wisa ba da'e. *(Filem. 10 b. t.).* I'owai ami Arisaro, awõgoe nikoeroe andrõ, ba Mareko, talifoesõ Mbaranaba andrõ, ba nitemami oroisa — na iroegi ami, ba mifa'amõi ia chõmi — *(Hal.*

11 *zin. 27, 2. Tim. II. 4, 11)* ba Jesoe andrõ, sotoi Joeso. Ha da'õ nawõgoe niha niboto, sohalõwõ ba mbanoea Lowalangi; no tobali fondrara dõdõ-

12 goe ira. I'owai ami Efafera, banoeami andrõ, enoni Keriso Jesoe; lõ teboelõ wa iforege wangandrõ, salahimi, ena'õ abe'e ami, ena'õ mo'ahonoa, ba ena'õ fadoehoe sibai dõdõmi, ba zomasi Lowalangi andrõ, fefoe *(F. 2, 1. Fam. 3, 14).* Oefadoe- 13 hoe'õ chõmi, ba chõnia andrõ, wa no erege dõdõnia, bõrõ ami ba banoea La'odikia andrõ ba banoea Hierafoli. I'owai ami Loeka, doto a- 14 ndrõ, ni'omasi'õ, ba Dema. *(Filem. 24).* Mi'owai dalifoesõ andrõ, ba 15 La'odikia, ba Nimefa, ba banoea andrõ, baomo chõnia. Ba na no moe- 16 baso zoera andre, ba chõmi, ba mibe'e nibaso ba mbanoea ba La'odikia gõi, ba ena'õ tebaso gõi ba chõmi zoera ba mbanoea La'odikia andrõ. Ba mimane chõ Arichifo a- 17 ndrõ: „Faigi halõwõ andrõ nitemaoe ba chõ Zo'aja, fa õ'asiwai." *(Filem. 2).* Fangowaigoe da'e, tangagoe za- 18 noera, tanga Waoelo andre. Mitõrõtõrõ tõdõmi rategoe andre. Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ. *(Kor. I. 16, 21. Heb. 13, 3. Tes. I. 5, 28).*

Soera Waoelo andrõ

ba mbanoea

DESALONIKA,

SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. Fangandrõ saoha gõlõ, ba fa'omoeso dõdõ, ba wamati mbanoea Desalonika andrõ.

1 I. Faoelo zanoera da'e ba Siliwano ba Timoteo, ba mbanoea andrõ, ba Desalonika, ba chõ Lowalangi Ama, ba ba chõ Zo'aja, Jesoe Keriso. Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ. *(Tes. II, 1, 1. 2. Hal. zin. 17, 1. 10).*

II. Lõ mamalõmalõ wangandrõ- 2 ma saoha gõlõ chõ Lowalangi. *(Tes. II. 1, 3. Kol. 1, 3),* ba chõmi andrõ, 3 fefoe, itõrõ lima ami, na mangandrõga; lõ aetoe wa itõrõ tõdõma mboeaboea wamatimi andrõ, ba fa'owõlõ'õlõ wa'omasimi, ba fa'anaoe gõlõ wanõtõnami andrõ, chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, fõna Namada Lo-

4 walangi, *(F. 5, 8. Kor. I. 13, 13)*, me
no aboto ba dõdõma, wa no nitoe-
toejoe ami, ja'ami ira talifoesõ, ni'-
omasi'õ Lowalangi, *(Tes. II. 2, 13*
5 *b. t.)*, me no iroegi ami toeria so-
moeso dõdõ andrõ, chõma, tenga ha
ba li, no fao gõi wa'abõlõ ba Eheha
ni'amoni'õ, ba no abõlõ wa lõ aiwõ;
mi'ila sa he wisa ndra'aga, ba chõmi
andrõ, bõrõ ami. *(F. 2, 13 b. t. Kor.*
6 *I. 2, 4. 5)*. Ba no tobali solo'õ chõma
ami ba solo'õ chõ Zo'aja, me no mi-
fonaha daroma li andrõ; no oja zi
fao famakao, ba no omoeso dõdõ-
mi, moroi chõ Geheha ni'amoni'õ;
7 *(Kor. I, 11, 1. Hal. zin. 17, 5 b. t.)*; ba
no tobali famaedo ami ba zamati
fefoe, ba Makedonia ba ba Nachaja.
8 Moroi ba chõmi sa terongo daroma
li Zo'aja andrõ, tenga ha ba Make-
donia ba ba Nachaja, no ba mba-
noea bõ'õ fefoe tetoeria wamatimi
ba Lowalangi, tobali alacha lõ'õ
sa'ae itõrõ lima. *(Kor. II. 12, 15)*.
9 Ja'ira sa zanoetoenõ, he wisa we'-
amõima ba chõmi, ba he wisa wa-
moelimi ja'ami ba Lowalangi, wo-
ndrõi adoe andrõ, ba wolo'õ chõ Lo-
walangi saoeri andrõ, si ndroehoe,
10 *(Hal. zin. 18, 3; 29, 18 b. t. 34)*, ba ba
wombalombaloi Ononia andrõ, moroi
ba zoroego, nisoesoeginia moroi ba
ngai zi mate, Jesoe, sangefa'õ ja'ita
ba wõnoe dania andrõ. *(F. 4, 16. Fil.*
3, 20; Rom. 5, 9).

FAZA 2.

I. Lõ farõi Waoelo, i'omasi'õ mba-
noea Desalonika andrõ, hoelõ wa'-
omasi nama nononia. II. Famona-
hara toeria somoeso dõdõ andrõ.
III. Fehoeloe dõdõ Waoelo chõra.

1 I. **M**i'ila sa, ja'ami ira talifoesõ,
wa no tenga zajazaja gõlõ we'amõi-
2 ma ba chõmi. *(F. 1, 5. 9)*. Noa sa
ma'abe'e'õ ndra'aga, ba chõ Lowa-
langida, me no mataõgõ oea wa-
makao ba me no la'osiwawõi ndra'-
aga, ba Wilifi, nirongomi, ba wa-
ngombacha chõmi toeria somoeso
dõdõ andrõ chõ Lowalangi; no oja
zi fao famakao. *(Hal. zin. 16, 22 b. t.;*
17, 5). Tenga sa moroi ba wa'eloe- 3
ngoe wangombacha'õma, ba tenga
moroi ba walõsõchi, ba tenga ba
wa'oneche; *(Kor. II. 2, 17)*; me no 4
iwa'õ Lowalangi tola ndra'aga, tola
ibe'e ba dangama doeria somoeso
dõdõ andrõ, ba moehede ndra'aga,
tenga afoema la'omasi'õ ndra'aga
niha, afoema i'omasi'õga Lowalangi
andrõ, sanandraigõ tõdõma. *(Tim.*
I. 1, 11. Gal. 1, 10. Nga'õt. I. 29, 17).
Lõ'õ sa marai masoeno niha, wondrõ- 5
nisi ja'ira, mi'ila, ba lõ nibini'õma
tõdõma, wangaloei harema; Lowa-
langi zangila. *(Kor. II. 4, 2; 12. 14)*.
Lõ'õ gõi ni'aloeima soemange ba 6
niha, he ba chõmi, ba he ba niha
bõ'õ; tola sa ma'eboea'õ ndra'aga
mena'õ, me no sinenge Keriso ndra'-
aga; *(Joh. 5, 41. 44)*; ba no mahao- 7
gõhaogõ, ba chõmi, hoelõ zamaenoe
ono, ba wondrorogõ ononia. Si manõ 8
wehoeloe dõdõma chõmi, ba no aoha
gõlõma, tenga ha toeria somoeso
dõdõ andrõ chõ Lowalangi mafa'-
ema chõmi, nosoma gõi, ba no chõ-
mi, me no omasiga ami. *(Kor. II.*
12, 15). Dõrõ itõrõ tõdõmi, ja'ami, 9
ira talifoesõ, wa'erege dõdõma ba
famakaoma andrõ; bongi ma'õchõ
mohalõhalõwõ ndra'aga, ena'õ sa-
mõsa lõ'õ, ba chõmi, saboe tõdõ ba
chõma andre, me matoeriagõ chõmi
doeria somoeso dõdõ andrõ, chõ Lo-
walangi. *(Hal. zin 18, 3; 20, 18 b. t.*
34). No anehe ami ba no anehe 10
Lowalangi wa'ohaoehaoema ba fa'-
atoelõ dõdõma andrõ, awõ wa no
lõ sinegoe chõma, ba chõmi samati
andrõ. Mi'ila he wisa wango'ooema 11
ja'ami, dozi ami, ba he wisa wama-
rooema tõdõmi, hoelõ nama chõ
nononia, *(Kor. I. 4, 14. 15)*, ba he 12
wisa wamadoehoe'õma chõmi, ena'õ
mihaogõ mboeaboeami, ena'õ si na-
ngea chõ Lowalangi andrõ, sogaoni
ja'ami banoeania, ba ba lachõmi
andrõ chõnia. *(Efes. 4, 1)*.

13 II. Andrõ lõ mabato gõi wangandrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi, me no mifonaha daroma li Lowalangi andrõ, nirongomi chõma, tenga si mane taroma li niha, no si mane si ndroehoenia, si mane taroma li Lowalangi, si no abõlõ gõi ba dõdõmi, ba dõdõ zi no mamati andrõ.
14 *(F. 1, 2–6).* Noa sa solo'õ ami, ja'ami ira talifoesõ, no mi'o'õ ba mbanoea Lowalangi andrõ, si so ba Joedaia, ba chõ Keriso Jesoe, me no mitaõgõ gõi wamakao si manõ, ba dalifoesõmi, si mane ja'ira ba niha Jehoeda, *(Hal. zin. 17, 5, 13; 8, 1),*
15 si no mamoenoe gõi So'aja, Jesoe, awõ zama'ele'õ andrõ, si no molohi ja'aga gõi; lõ omasi Lowalangi ira, ba no fa'oedoe ira ba niha fefoe;
16 *(Hal. zin. 3, 15; 7, 52);* sanenawa ja'aga ba wangombacha ba niha baero, ena'õ te'orifi ira, ba wamõnõchi horõra; lõ mamalõmalõ. Ba no gõna ira fõnoe Lowalangi, fondrege. *(Hal. zin. 13, 45; 14, 2. Dan. 9, 26. 27).*
17 III. Ba ja'aga andre, ja'ami ira talifoesõ, me lõ ja'ami chõma, si lõ ararã — fa lõ i'ila ami hõrõma, tenga fa lõ ba dõdõma ami — ba no hoemoeloe sibai dõdõma, ena'õ fa'ila bawa ita, omasi sibai ndra'aga.
18 Andrõ mõiga chõmi mena'õ, ja'odo andre, Faoelo, samoeza ba samoeza tõ zoei, ba no itimbaga Satana.
19 Ha niha sa dõtõnafõma ba fa'omoeso dõdõma ba takoelama, fanoeno ja'aga? Tenga ja'ami gõi, fõna Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe, ba wa'asonia
20 andrõ dania? *(Kor. II. 1, 14).* Ja'ami sa lachõmima ba fa'omoeso dõdõma. *(F. 3, 9).*

FAZA 3.

I. Sosó dõdõ Waoelo mbanoea Desalonika andrõ. II. Irara dõdõnia, me lõ teboelõ wolo'õra. III. Fangandrõnia, salahira.

1 I. Andrõ edõnaga, ha ja'aga zi torõi foeri ba Natena, me no tebai mataha sa'ae, *(Hal. zin. 17, 15. 16),* ba no mafatenge Dimoteo andrõ, 2
talifoesõma, enoni Lowalangi andrõ, ba doeria somoeso dõdõ andrõ chõ Keriso, ba wangabe'e'õ ja'ami, ba ba wamarooe tõdõmi, ba wamatimi a-
ndrõ, *(F. 1, 1),* ena'õ lõ sangiwa tõ- 3
dõ, ba wamakao andrõ, noa sa mi'ila wa no nihonogõi chõda da'õ. *(Efes. 3, 13. Tim. II. 3, 12).* Me soga chõ- 4
mi gõi sa'ae, ba no mahõnagõ mawa'õ chõmi, gõna dania ita famakao, ba no itõrõ ba no mi'ila. *(Hal. zin. 14, 22).* Andrõ gõi wa no oefa- 5
tenge, me tebai oetaha sa'ae, ba wamaigi famatimi andrõ, ma no itandraigõ ami sanandraigõ andrõ, ba ma no tobali zajazaja gõlõ halõwõma andrõ. *(Mat. 4, 3).*

II. Ba iada'e, me no mangawoeli 6
chõma Dimoteo, moroi ba chõmi, me no itoeriagõ chõma wa'asõchi wamatimi ba fa'asõchi wa'omasimi, awõ wa lõ'õ manõ olifoe ami ndra'-
aga, awõ wehoeloe dõdõmi, ba wangila ja'aga, si mane fehoeloe dõdõma, ba wangila ja'ami; andrõ wa 7
no terara dõdõma, ba chõmi andrõ, ja'ami ira talifoesõ, ba wa'afõchõ andrõ fefoe, ba ba wamakao andrõ
chõma, bõrõ wamatimi andrõ; noa 8
sa aoeri ndra'aga iada'e, na abe'e ami ba chõ Zo'aja.

III. Hadia sa zoelõ, zi tola ma- 9
be'e chõ Lowalangi, fangandrõ saoha gõlõnia, ba chõmi andrõ, ba wa'-
omoeso dõdõma andrõ fefoe, ba chõmi, fõna Lowalangida? *(F. 2, 19. 20. Joh. III. 4).* Bongi ma'õchõ ma'abõ- 10
lõgõ sibai wangandrõ, ena'õ fa'ila bawa ita, ba ena'õ ma'asiwai hadia ia zambõ na, ba wamatimi andrõ. *(Rom. 1, 10. 11).* Ba ja'ia, Lowala- 11
ngi, Amad, ba jamoefolala ndra'-
aga chõmi ba So'aja ja'ita andrõ, Jesoe. Ba chõmi, ba jamoedooe'õ 12
So'aja wa'omasimi nawõmi ba fa'-
omasimi niha fefoe, si mane fa'omasima ami gõi, ena'õ fahõna, *(F. 4, 9. 10),* ba wanga'aro'õ tõdõmi, ena'õ 13

lõ sinegoe, ba wa'ohaoehaoe, fõna Namada Lowalangi, ba wa'aso Zo'aja ja'ita, Jesoe, na fao ni'amoni'õ andrõ chõnia, fefoe. Jadoehoe. *(F. 5, 23. Tes. II, 1, 7. 10).*

FAZA 4.

I. Famarooe tõdõ, ba wa'ohaoehaoe ba ba wa'adõlõ dõdõ, ba II. ba wangomasi'õ talifoesõ. III. Fangombacha he wisa zi no mate andrõ, ba fondrara tõdõ ba da'õ.

1 I. **Ba** hadia na baero õ, ja'ami ira talifoesõ, ba ma'andrõ chõmi, ba mafarooe dõdõmi, ba chõ Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe, ena'õ tedooe manõ na wanõrõmi lala andrõ, nirongomi chõma, he wisa ia, he wisa zomasi Lowalangi, si mane fanõrõmi
2 sa'ae. *(Kor. I. 15, 58).* Noa sa mi'ila hadia goroisa, nibe'ema chõmi, moroi chõ Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe.
3 *(Tes. II. 3, 6).* Da'õ sa wa'omasi Lowalangi fangohaoehaoe'õ ja'ami, ena'õ lõ mibabaja wohorõ, *(Kor. I. 6,*
4 *18),* ena'õ i'ila i'aloei ndrongania zamõsana, ena'õ ohaoehaoe, ba ena'õ lõ hadia ia zaila ita. *(Kor. I. 6, 13*
5 *b. t.).* Bõi omasi ami mohorõhorõ, si mane niha baero andrõ, si lõ ma-
6 ngila Lowalangi. *(Rom. 1, 24).* Ba fa bõi ilimo dalifoesõnia zamõsana, ba waniaga, ba bõi i'alani; oi sa nihoekoe Zo'aja dania da'õ, si mane ni'ombacha'õma chõmi sa'ae gõi, si mane nifadoehoe'õma chõmi. *(Kor.*
7 *I. 6, 7. 8).* Tenga sa ba walõsõchi, me ikaoni ita Lowalangi, ba wangohaoehaoe'õ ja'ita ikaoni ita. *(Fet. I,*
8 *1, 14–16).* Andrõ sa, na so zangositengagõ da'õ, ba tenga niha i'ositangagõ, Lowalangi i'ositengagõ, same'e gõi Eheha ni'amoni'õ andrõ chõmi. *(Loek. 10, 16. Kor. II. 5, 5).*
9 II. **Ba** ba wangomasi'õ talifoesõ andrõ, ba alacha lõ masoera chõmi hadia ia; ja'ami andrõ, ba noa sa ifahaõ Lowalangi, ena'õ faoma mi'-
10 omasi'õ nawõmi. *(F. 3, 12. Rom, 12, 10. Joh. I. 2, 27).* Ba milaoe sa'ae da'õ, ba dalifoesõ andrõ, fefoe, ba danõ Makedonia ma'asagõrõ. Ba mafarooe dõdõmi, ja'ami ira talifoesõ, ena'õ tedooedooe manõ na chõmi, *(F. 1, 7; 3, 12),* ba ena'õ mi'- 11
aloei, fa ahono ami, fa ifaigi zamõsana hadia ia chõnia, ba ihalõ halõwõnia, si mane niwa'õma chõmi; *(Tes. II. 3, 6–12. Efes. 4, 28);* ena'õ 12
lõ sinegoe zi so baero andrõ, chõmi, ba ena'õ lõ mogoena chõmi niha bõ'õ. *(Fet. I. 2, 12).*

III. **Ba** lõ edõna mabini'õ chõmi, 13
ja'ami ira talifoesõ, he wisa ba zi no mate andrõ, fa bõi aboe dõdõmi, si mane tánõ bõ'õ andrõ, si lõ fanõtõna. *(Kor. I. 15, 16 b. t.).* Na ma- 14
mati ita sa, no mate Jesoe ba no ifoeli aoeri, ba ba zi manõ gõi ifafatõrõ'õ chõ Jesoe Lowalangi zi no mate andrõ, awõnia. *(Kor. I. 6, 14).* Taroma li Lowalangi sa niwa'õma 15
andre chõmi: ja'ita andre, saoeri, si tosai, iroegi wa'aso Zo'aja andrõ, ba tenga fõna zi no mate ita dania. *(Kor. I. 15, 23. 51 b. t.).* Ja'ia dania, 16
So'aja, zi mõi mitooe, moroi ba zoroego, na so we'ao andrõ, na moe'ao zatoea mala'ika andrõ, na tefolī dorofe Lowalangi andrõ, ba ofõna maoso zi no mate andrõ, ba chõ Keriso. *(Tes. II. 1, 7 b. t. Mat. 24, 31).* Awena dania tefazawa ita, ja'ita 17
saoeri, si tosai, ba lawoeo. fao ita chõra, ba wamaondragõ So'aja, ba daloe mbanoea; ba tobali awõ Zo'aja ita, si lõ mamalõmalõ. *(Joh. 12, 26; 14, 3).* Andrõ faoma mibe'e fo- 18
ndrara dõdõ nawõmi daroma li andre.

FAZA 5.

I. Lõ ta'ila ginõtõ wa'aso Zo'aja andrõ. II. Bõi mõrõmõrõ ita, nibazebaze'õ. III. Famarooe tõdõ, bõ'õnia. IV. Fango'ozoei soera.

I. **Ba** ba mbawania, ba ba ginõ- 1
tõnia andrõ, ba lõ mogoena chõmi lasoera chõmi hadia ia, ja'ami ira talifoesõ. Ja'ami sa'ae zangila sibai 2

hoelõ wa'aso zanagõ, ba zi bongi, si manõ wa'aso mbawa Zo'aja andrõ dania. *(Fet. II. 3, 10. Mat. 24, 3. 36. 43 b. t.).* Na lawa'õ sa'ae dania: No atoelõ, no ahono; awena dania i'ozoemagõ ichamõ ira fa'atekiko, hoelõ si mane fa'afõchõ hoeloe ba zanabina, ba tebai moloi ira. *(Jer. 6, 14. Loek. 21, 35).*

II. **Ba** ja'ami, ira talifoesõ, ba tenga si so ba zogõmigõmi, fa ichamõ ami bawa andrõ hoelõ zanagõ. Ono haga sa ami fefoe, ono zi ma'óchõ; tenga ba zi bongi so ita, ba tenga ba zogõmigõmi. *(Efes. 5, 8).* Ba bõi mõrõmõrõ ita, si mane tánõ bõ'õ andrõ, ena'õ si no maoso ita, si lõ maboemaboe. *(Rom. 13, 11 b. t. Fet. I. 5, 8; 4, 7).* Si mõrõ sa, ba ba zi bongi mõrõ, ba si maboe andrõ, ba ba zi bongi maboe. Ba ja'ita, me no ba zi ma'óchõ ita, ba bõi maboemaboe ita, ta'obaroe gõrõba famati andrõ, ba õrõba fa'omasi, ba ta'otakoela dakoela andrõ, fanõtõna fangorifi. *(F. 1, 3. Efes. 6, 14–17).* Tenga sa ba wamatõrõ fõnoe chõda ihonogõi ita Lowalangi, ha ba wanõndra fangorifi, ba chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, *(Tim. I. 2, 4. Tes. II. 2, 14)*, si no mate salahida, ena'õ aoeri ita, fao chõnia, awõnia, he si no maoso, ba he si mõrõ ita. *(Rom. 14, 7–9).* Andrõ faoma mifarooe dõdõ nawõmi, ba faoma mitolo nawõmi, si mane folaoemi sa'ae gõi. *(Heb. 10, 24 b. t.).*

III. **Ba** ma'andrõ chõmi, ja'ami ira talifoesõ, bõi zi lõ aboto ba dõdõmi zi no erege tõdõ wohalõwõ ba chõmi, ba fõnami andrõ, ba chõ Zo'aja, samobawa lala chõmi. *(Tim. I. 5, 17);* ba bõi zi lõ mifosoemange ira, ba mi'omasi'õ sibai ira, bõrõ halõwõra andrõ. Bõi mifagoeagoea chõ nawõmi! *(Heb. 13, 17).* Ba mafarooe dõdõmi, ja'ami ira talifoesõ, mitegoe zi lõ atoelõ folo'õ hoekoe, mirara dõdõ zaboe tõdõ; mitolo zambõ fa'abõlõ, mibologõ dõdõmi chõra fefoe. *(Tes. II. 3, 6. 11 b. t. Gal. 6, 1. 2).* Mifaigi, fa bõi faloecha zanoelõni si lõ sõchi awõnia si lõ sõchi; ba bõi mifamalõmalõ wangaloei folaoe si sõchi, he chõ nawõmi, ba he ba niha bõ'õ fefoe. *(Rom. 12, 9. 17. Fet. I. 3, 9–11).* Bõi mamalõmalõ wa'omoeso dõdõmi. *(Fil. 4, 4).* Bõi aetoe'aetoe wangandrõmi. *(Loek. 18, 1).* Fefoe hadia ia, ba mi'andrõ saoha gõlõ; da'õ sa zomasi Lowalangi, ba chõ Keriso Jesoe, ba chõmi. *(Efes. 5, 20).* Bõi miboenoe Geheha andrõ. *(Kor. I. 14, 39. Tim. I. 4, 14).* Bõi mi'ositengagõ wama'ele'õ andrõ. *(Kor. I. 14, 1 b. t.).* Mitandra fefoe, hadia ia, ba si sõchi, ba mihalõ chõmi. *(Kor. I. 14, 29. Joh. I. 4, 1).* Si lõ sõchi, fefoe, hadia ia ngawalõ, ba bõi mibabaja. *(F. 4, 12).*

IV. **Ba ja'ia, Lowalangi wa'ohahaoe dõdõ andrõ, ba jamoefaoeloegõ wangehao ja'ami, ena'õ terorogõ gehehami, awõ nosomi, awõ mbotomi, fa lõ hadia ia, fa lõ sinegoe, irogi wa'aso Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe Keriso!** *(F. 3, 13. Heb. 13, 20 b. t. Kor. I. 1, 8),* **Lõ farõi zogaoni ja'ami andrõ, ja'ia gõi zamaloea dania.** *(Tes. II. 3, 3. Kor. I. 1, 9).* Mi'angandrõ, salahima, ja'ami ira talifoesõ. *(Tes. II. 3, 1).* Mi'owai dalifoesõ fefoe fa'agosa bawa ni'amoni'õ andrõ. *(Rom. 16, 16).* Oebe'e ba hõloe ami, chõ Zo'aja, fa mifabaso'õ zoera andre, ba dalifoesõ fefoe. Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso. *(Rom. 16, 20. 24).*

Soera Waoelo andrõ,

ba mbanoea

DESALONIKA,

SI SAMBOEA.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. Fa'omoeso dõdõnia, me no abe'e mbanoea Desalonika andrõ, ba wamakao andrõ fefoe. III. Fangandrõnia, salahira.

1 I. **F**aoelo zanoera da'e ba Siliwano ba Timoteo, ba mbanoea andrõ ba Desalonika, ba chõ Namada, Lowalangi, ba ba chõ Zo'aja, Jesoe
2 Keriso. *(Tes. I. 1, 1).* Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ, chõ Namada Lowalangi ba chõ Zo'aja, Jesoe Keriso. *(Kor. I. 1, 3).*
3 II. **M**o'õmõ ndra'aga chõ Lowalangi, lõ mafamalõmalõ wangandrõ saoha gõlõ chõnia, bõrõ ami, ja'ami ira talifoesõ; si manõ zi nangea, me manõi sibai wamatimi, ba dozi ami, ba tedooedooe wa'omasimi nawõmi.
4 *(Tes. I. 1, 2. 3; 3, 6).* Tobali masoeno ndra'aga, ba mbanoea Lowalangi misa, ba chõmi andrõ, bõrõ wa'anaoe gõlõmi ba famatimi andrõ, ba wolohi andrõ fefoe, chõmi, ba ba wamakao andrõ, nitahami. *(Tes. I.*
5 *2, 14. 19).* Tandra wangoehoekoe Lowalangi andrõ da'õ, fangoehoekoe si no atoelõ, wa tola chõmi dania mbanoea Lowalangi andrõ, da'õ sa gõi mbõrõ, wa mitaha wamakao. *(Fil.*
6 *1, 28. Fet. I. 4, 17).* Me atoelõ sa atõ ba Lowalangi, tesoelõni wamakao ba
7 zamakao ja'ami; *(Rom. 12, 19);* ba chõmi, nifakao andrõ, ba fangokafoe dõdõ, awõma, na to'ele dania Zo'aja, Jesoe, moroi ba zoroego, awõ mala'ika wa'abõlõnia andrõ, *(Fet. I. 4, 13. Tes. I. 4, 16),* ba holahola galitõ, 8
na ilaoe mbalõ ba zi lõ aboto ba dõdõ Lowalangi, ba ba zi lõ molo'õ toeria somoeso dõdõ andrõ, chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe. Gõna fotoe da- 9
nia ira, fa'atekiko si lõ aetoe, moroi ba mbawa Zo'aja, ba moroi ba lachõmi wa'abõlõnia andrõ, *(Mat. 25, 41. 46),* na so ia, ba wamolachõmi 10
ja'ia, ba niha ni'amoni'õ andrõ chõnia, ba ba wame'e sahõlihõli dõdõ ja'ia, ba zamati andrõ, fefoe — me no fadoehoe dõdõmi, ba wamadoehoe'õma andrõ — na loeo da'õ. *(Hal. zin. 1, 11. Kol. 3, 4).*

III. **A**ndrõ gõi lõ mafamalõmalõ 11
wangandrõ, salahimi, ena'õ ibe'e Lowalangida, si nangea nikaoni ami, ba ena'õ iforege wamo'ahonoa fa'omasimi zi sõchi, awõ halõwõ wamati andrõ, *(Tes. I. 2. 3; 2. 12),* ena'õ 12
tefolachõmi dõi Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe, ba chõmi, ba ena'õ tefolachõmi ami, ba chõnia, dali wa'eboea dõdõ Lowalangida andrõ ba fa'eboea dõdõ Zo'aja, Jesoe Keriso.

FAZA 2.

I. Fangawoeli Keriso ba samaeloengoe seboea andrõ, fõnania. II. Famarooe tõdõ, fa bõi mangiwa.

I. **B**a ma'andrõ chõmi, ja'ami ira 1
talifoesõ, ba wa'aso Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso andrõ, ba ba wangowoelo ja'ita chõnia, *(Tes. I. 4, 15–17),*
fa bõi alio mangiwa dõdõmi, ba bõi 2

alio tokea, he ba geheha, ba he ba daroma li, ba he ba zoera, hoelõ na ja'aga zama'ohe'õ, hoelõ na no iroegi loeo Zo'aja andrõ. *(Tes. I, 5,*
3 *2. Mat. 24, 4 b. t.).* Bõi ifaeloengoe ami niha, gofoe he wisa; lõ'õ sa tola lõ itõrõ oea fa'aheta andrõ, ba lõ tola lõ oroma oea niha golalõwa andrõ, ono wa'atekiko andrõ, *(Mat. 24, 10–12. Tim. I. 4, 1 b. t. Fet. II. 3,*
4 *3 b. t. Dan. 7, 25. Joh. I. 2, 18),* si fa'-oedoe andrõ, sangeboea'õ ja'ia, moroi ba zotõi Lowalangi ba moroi ba zotõi ni'amoni'õ, fefoe, tobali doemadao ia ba gosali Lowalangi andrõ, ba ibali'õ Lowalangi ia. *(Dan. 11, 36. Jes. 14, 13. 14. Rom. 13, 5 b. t.).*
5 Hadia, lõ itõrõ tõdõmi, wa no oewa'õ
6 chõmi da'õ, me sodo chõmi na? Ba iada'e, ba no mi'ila hadia zanaha
7 na inõtõ wa'oromania andrõ. Noa sa abõlõ zi tobini andrõ, olalõwa andrõ, hatõ sanaha andrõ, irege
8 da'e, niheta. *(Joh. I. 4, 3).* Ba awena dania oroma zo'olalõwa andrõ, nifakiko Zo'aja, Jesoe, dania, Eheha mbawania andrõ, nifoefoenia dania lachõmi wa'asonia andrõ. *(Jes. 11,*
9 *4. Dan. 7, 11).* Fa'abõlõ Zatana wama'aso ja'ia, oi so wa'abõlõ ba tandra ba ila'ila faja, *(Joh. 8, 44. Mat.*
10 *24, 24. Fam. 13, 13 b. t.),* ba oi so wamaeloengoe horõ andrõ, ba zi tetibo andrõ, soelõ wa lõ nifonahara wa'omasi zi doehoe andrõ, fango-
11 rifira mena'õ. *(Kor. II. 4, 3. 4).* Ba andrõ ifa'ohe'õ chõra Lowalangi zabõlõ wamaeloengoe, ena'õ fadoehoe dõdõra ba waja andrõ, *(F. 2, 3. 9.*
12 *Mat. 24, 5. 11. Raz. I. 22, 22),* ena'õ tehoekoe fefoe zi lõ fadoehoe tõdõ ba zi doehoe andrõ, si no omasi si lõ atoelõ. *(Joh. 3, 18).*
13 II. **Ba** ja'aga, ba mo'õmõ chõ Lowalangi, bõi mamalõmalõ wangandrõma saoha gõlõ chõnia, bõrõ ami, ja'ami ira talifoesõ, ni'omasi'õ, me no itoetoejoe ami Lowalangi, i'otarai mbõrõta, ba wangorifi andrõ, ba wangohaoehaoe Geheha andrõ, ba ba wamati ba zi doehoe, *(Efes. 1, 4),* ba nikaoninia ja'ami, 14
toeria somoeso dõdõ andrõ chõma, ba wangaloei lachõmi andrõ, chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso. *(Tes. I. 5, 9).* Ba mi'abe'e'õ ami, ja'ami ira 15
talifoesõ, ba bõi mibõhõli gamachoita andrõ, ni'ombacha'õ chõmi, he ba daroma li, ba he ba zoera andrõ chõma. Ba ja'ia, So'aja ja'ita, Je- 16
soe Keriso ba Lowalangi, Amada, si no mangomasi'õ ja'ita, ba si no mame'e fondrara dõdõ chõda, si lõ aetoe, awõ wanõtõna, si sõchi, ba wa'eboea dõdõ, *(Fet. I. 5, 10),* ba 17
jamoerara dõdõmi ba jamoe'a'aro'õ ba ngawalõ mboeaboea fefoe, ba ba ngawalõ daroma li, si sõchi. *(Tes. I. 3, 13).*

FAZA 3.

I. Ena'õ latolo wangandrõ banoea Desalonika andrõ. II. Fanegoe si lõ sõchi boeaboea. III. Fango'ozoei soera.

I. **Ba** hadia na mbõ'õnia, ja'ami 1
ira talifoesõ, ba mi'angandrõ, salahima, ena'õ alio terongo misa daroma li Zo'aja andrõ, ba ena'õ tefolachõmi, si mane ba chõmi, *(Tes. I. 5, 25. Kol. 4, 3),* ba ena'õ te'efa'õ 2
ndra'aga ba niha andrõ, si lõ tõdõ, ba si lõ sõchi; lõ'õ sa dozi mamati. *(Joh. 6, 44. Hal. zin. 18, 1–17).* Ba 3
lõ'õ sa farõi Zo'aja, ba ja'ia zangabe'e ja'ami, ba irorogõ ami, itimba chõmi zi lõ sõchi andrõ. *(Tes. I. 5, 24).* Ba madõnadõna chõmi, ba chõ 4
Zo'aja, mi'o'õ niwa'õma chõmi, he iada'e, ba he dania. *(Gal. 5, 10).* Ba 5
ja So'aja, zamatõrõ tõdõmi ba wa'omasi Lowalangi andrõ, ba ba wanaha tõdõ andrõ, chõ Keriso.

II. **Ba** mawa'õ chõmi, ja'ami ira 6
talifoesõ, ba dõi Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe Keriso, mifabali ami ba dalifoesõ si lõ sõchi boeaboea, gofoe ha na niha ia, si lõ manõrõ lala nirongora chõma. *(Rom. 16, 17. Kor. I, 5, 11).* Noa sa mi'ila he wisa wolo'õ 7

chõma; lõ'õ sa nitõrõma si lõ gõna,
8 ba chõmi andrõ; *(Tes. I. 2, 10);* ba
lõ'õ gõi nihalõma balazo, si lõ nibe'-
ema bõli, noa sa erege dõdõma, ba
no akao ndra'aga, wohalõwõ, bongi
ma'ǒchõ, fa bõi aboe dõdõmi chõma,
9 ha niha ami. *(Tes. I. 2, 9).* Tenga fa
lõ tola mena'õ, ba ena'õ mabe'e fa-
maedo ndra'aga chõmi, ena'õ mi'o'õ
chõma. *(Hal. zin. 20, 35. Kor. I. 9, 6;*
10 *4, 16).* Da'õ sa gõi niŵa'õma chõ-
mi, me soga chõmi: si lõ edõna mo-
halõwõ, ba bõi jamanga gõi. *(Moz.*
11 *I, 3, 19).* Noa sa marongo, so õsa
ba chõmi si lõ sõchi boeaboea, ma'-
ifoe lõ mohalõwõ, molaoe fajafaja.
12 Ba da'õ niŵa'õma ba zi manõ, ba
mafarooe dõdõra, ba chõ Zo'aja, Jesoe
Keriso: ena'õ lahonogõ ira ba halõ-
wõra, ba ena'õ la'ā gõlõra, balazora.
(Tes. I. 4, 11). Ba ja'ami ira talifoesõ, 13
ba bõi atage ami wolaoe si sõchi.
(Gal. 6, 9). Ba na so zi lõ molo'õ 14
niŵa'õma andrõ, ba zoera, ba bõi
olifoe ami, bõi fahoewoe ami chõnia,
ena'õ aila ia. *(F. 3, 6. Tit. 3, 10).*
Ba bõi hoelõ zi fa'oedoe ami chõnia, 15
ba mitegoe ia, si mane si fatalifoesõ.
(Mat. 18, 15 b. t. Tes. I. 5, 14).

III. **B**a ja'ia, So'aja fa'ohahaoe 16
dõdõ andrõ, ba jamoebe'e chõmi wa'-
ohahaoe dõdõ andrõ, bõi jamama-
lõmalõ, gofoe he wisa lala. Jamoe-
tolo ami fefoe So'aja. *(Rom. 15, 33).*
Fangowaigoe da'e, tangagoe zanoera, 17
tanga Waoelo andre; da'õ dandra ba
zoeragoe fefoe, si manõ wanoeragoe.
(F. 2, 2. Kor. I. 16, 21). Jafaloecha 18
ami fefoe wa'eboea dõdõ chõ Zo'aja
ja'ita, Jesoe Keriso. *(Tes. I. 5, 28).*

Soera Waoelo andrõ,

chõ

DIMOTEO,

SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. Ndramangelama ba zamahaõ andrõ, samaeloengoe niha. III. Isoeno wa'eboea dõdõ Lowalangi Faoelo. IV. Oroisania chõ Dimoteo.

1 I. **F**aoelo zanoera da'e, sinenge
Keriso Jesoe andrõ, dali goroisa Lo-
walangi, sangorifi ja'ita, ba oroisa
Keriso Jesoe andrõ, tõtõnafõda, *(Kor.*
2 *I. 1, 1. Kol. 1, 27),* chõ Dimoteo a-
ndrõ, si ndroehoe nononia andrõ, ba
wamati. Jafaloecha'õ wa'eboea dõdõ
ba fa'ahachõ dõdõ ba fa'ohahaoe
dõdõ, chõ Namada Lowalangi, ba
chõ Keriso Jesoe, So'aja ja'ita. *(Tim.*
II. 1, 2. Kor. I. 4, 17. Tit. 1, 4).

II. **S**i mane famarooegoe tõdõoe, 3
fa õ'iagõ Nefeso, me mõido ba Ma-
kedonia, ena'õ õŵa'õ chõra õsa, bõi
lafaehoesi wamahaõ, *(Hal. zin. 20.*
1. 4), ba bõi la'o'õ gamaedola andrõ, 4
ba fanoetoenõ nga'õtõ andrõ, si lõ
aetoe, famobõrõ fagoeagoeasa, moroi
ba wogoenania ba wamatõrõ Lowa-
langi banoeania andrõ, ba wamati.
(F. 4, 7. Tit. 1, 14). Ba ba da'õ mo- 5
goena goroisa, ba wanga'asogõ fa'-
omasi, soroi ba dõdõ si no ohaoe-
haoe, ba ba dõdõ si lõ fategoe, ba
ba wamati si lõ famini; *(Kol. 3, 14.*
Rom. 12, 9); noa sa so õsa, si no 6
mondrõi da'õ, solaoe hoehoeo si lõ
boto. *(F. 6, 4 b. t. 20).* No labali'õ 7
samahaõ ba goroisa ira, ba lõ saboto

ba dõdõra, he niŵa'õra, ba he nifa-
8 doehoe'õra. Ba no ta'ila, si sõchi goroisa andrõ, na atoelõ wamogoe-
9 na'õ niha ja'ia, *(Rom. 7, 12)*, na no i'ila, tenga ba zatoelõ goroisa andrõ, ha ba zolalõ, ba ba zi lõ mamondrongo li, ba ba zi no mangerogõ Lowalangi, ba ba zamazõchi horõ, ba ba zi lõ ohaoehaoe, ba ba zi lõ sõchi, ba zamoenoe ama, ba ba zamoenoe ina, ba ba zange'e, *(Gal. 5,*
10 *23)*, ba ba zohorõ, ba ba zohorõni ono matoea, ba zanagõ niha, ba ba zofajafaja, ba ba zi mõi ba hõloe ba zi lõ doehoe, ba ma hadia ia mbõ'õnia, si lõ faoedoe ba wamahaõ si ndroehee andrõ, *(Kor. I. 6, 9 b. t.*
11 *Moz. II. 21, 16)*, dali doeria somoeso dõdõ andrõ, toeria lachõmi Lowalangi sohahaoe tõdõ andrõ nibe'e ba dangagoe. *(Tes. I. 2, 4)*.

12 III. **O**e'andrõ saoha gõlõ chõ Keriso Jesoe, So'aja ja'ita, sangabõlõ'õ ja'o, me no iŵa'õ tõdõnia, lõ farõi ndra'o, me ifataro ndra'o ba halõŵõ
13 andrõ, ja'odo andre, sanandrawa fõna ba solohi ba sangosiwawõi; ba no faloechado wa'ahachõ dõdõ, me lõ'õ na oe'ila watahõgõ, me oelaoe da'õ, me lõ fadoehoe dõdõgoe na. *(Gal. 1, 13 b. t. Hal. zin. 8, 3; 3, 17)*.
14 Ba no fahõna wa'eboea dõdõ Zo'aja ja'ita andrõ, awõ wamati ba awõ wa'omasi andrõ, ba chõ Keriso Jesoe.
15 *(Kor. I. 15, 10)*. **Si ndroehoe daroma li andrõ ba si nangea tafonaha manõ, wa no mõi ba goeli danõ Keriso Jesoe, ba wangorifi si so horõ; seboeara ndra'odo.** *(Mat. 1, 21; 9.*
16 *13)*. **Ba andrõ tehachõsi tõdõ ndra'o, ena'õ ba chõgoe, ba zeboea horõ andrõ, i'oigõ wangoroma'õ fa'ebolo dõdõnia Jesoe Keriso, famaedo ba zamati chõnia dania ba wanema fa'-**
17 **aoori si lõ aetoe.** Ba razo zi lõ aetoe andrõ, si lõ teboelõ, si lõ oroma, Lowalangi si ha samõsa andrõ, ba nifosoemange ba nisoeno, iroegi zi lõ aetoe. Jadoehoe. *(Rom. 16, 27. Jud. 25)*.

IV. **Da**'õ goroisagoe chõoe, ja'oegõ 18
onogoe Timoteo, dali li wama'ele'õ andrõ fõna, nitandrõsaigõ chõoe, ena'õ õ'o'õ da'õ, wolaoe fasõndrata andrõ, si sõchi, *(F. 6, 12)*, ba ena'õ 19
lõ õbõhõli wamati, ba ena'õ lõ teboelõ wa lõ sinegoe dõdõoe chõoe; noa sa so õsa, si no manibo da'õ, ba no taja wamatira, hoelõ zaboto owo. *(F. 6, 10. 21. Hal. zin. 24, 16)*. Ja'ia chõ ndra Himenaio 20
Alesandro, nitooe'õgoe ba danga Zatana, ena'õ te'otoe'õ ira, fa bõi sa'ae manandrawa. *(Tim. II. 2, 17. 18; 4, 14. Kor. I. 5, 5)*.

FAZA 2.

I. Famarooe tõdõ, ba wangandrõ.
II. He lawisa ira matoea ba he lawisa ira alawe, ba gowoeloa ba migoe andrõ.

I. **Ba** si fõfõna sibai, ba oefarooe 1
dõdõmi ba wangaloeloe ba ba wangandrõ, ba ba wangandrõ salahi nawõ, ba ba wangandrõ saoha gõlõ; mifarahoegõ niha fefoe. *(Fil. 4, 6)*.
Mifarahoegõ razo ba salawa, fefoe, 2
ena'õ ahono ita, ba ena'õ lõ hadia ia, ena'õ a'oi so wolo'õ chõ Lowalangi, awõ wa'amoadoe. Da'õ zi sõ- 3
chi, da'õ zomasi Lowalangi, sangorifi ja'ita, somasi na ahori te'orifi 4
niha, na dozi lasõndra wa'aboto ba dõdõra zi doehoe. *(Hes. 18, 23. Fet. II. 3, 9)*. **Ha sa samõsa Lowalangi,** 5
ba ha samõsa zama'ema ba gotaloeara Lowalangi niha, ja'ia niha andrõ, Keriso Jesoe, *(Joh. 17, 3. Heb. 9, 15)*, **si no mame'e ja'ia, hõli ni-** 6
ha fefoe, nifadoehoe'õ ba ginõtõnia. *(Tit. 2, 14. Mat. 20, 28)*. Ba nifataro 7
ja'o sangombacha ba sinenge — si doehoe niŵa'õgoe, tenga faja — samahaõ niha baero, ba wamati ba ba zi doehoe. *(Tim. II. 1, 11. Rom. 9, 1; 1, 5)*.

II. **Ba** da'õ zomasido: manga- 8
ndrõ ndra matoea, gofoe heza so ira, lafazaŵa danga ni'amoni'õ, si lõ fõnoe ba si lõ fagoeagoeasa. *(Kor.*

9 *I. 14, 34. Mar. 11, 25. Jak. 1, 6).* Si manõ gõi ndra alawe, ndramangehao baroe soadoe, ba jafao wa'aila ba fa'amoadoe; bõi fondrandra boe ba manimani ba noecha seboea bõli,
10 *(Fet. I. 3, 3–5),* hadia zi nangea ba ndra alawe sangoema'õ sangata'oefi Lowalangi ira; boeaboea si sõchi wa-
11 ngehaora. *(Tit. 2, 3 b. t.).* Ja'ahonohono ndra alawe, wamahaõ ja'ia, ja'a'oi so wolo'õnia li. *(Kor. I. 14,*
12 *34. 35).* Lõ oetehe ba ndra alawe wamahaõ niha bõ'õ, ba he famatõrõ ira matoea, jamoehonogõ ia. *(Efes. 5, 22. Kol. 3, 18. Fet. II. 3, 1*
13 *b. t.).* Ofõna sa tefasõchi Gadamo, awena Chawa. *(Moz. I. 2, 18 b. t.).*
14 Ba tenga Adamo nifaeloengoe, ba ira alawe nifaeloengoe, isawõ goroisa.
15 *(Kor, II. 11, 3. Moz. I. 3, 6).* Ba ni'orifi sa ia, ba wadono, na lõ aefa chõra wamati ba fa'omasi ba fangohaoehaoe, awõ wa'amoadoe. *(Tit. 2, 4. 5. Kor. I. 7, 25. 26).*

FAZA 3.

I. Hadia zi sõchi amoeata zanaro andrõ, ba II. amoeata genoni andrõ ba amoeata wo'omora. III. Toeho wamahaõ.

1 I. **Si ndroehoe daroma li andre: Na so zangaloei halõwõ zatoea niha Keriso andrõ, ba halõwõ si sõchi**
2 **i'aloei.** *(Hal. zin. 20, 28).* Ba satoea andrõ, ba bõi mosinegoe, bõi samodomboea donga, bõi sambõ era'era, ha satoeatoea, si sõchi bõwõ, same'eme'e gõ dome, sangila mamahaõ.
3 *(Tit. 1, 6. b. t. Tim. II. 2, 24).* Bõi samadoemadoe toeo, ba bõi si fabagobago, ha sebolo tõdõ, si lõ fagoeagoea, si lõ omasi ana'a; *(Moz. III.*
4 *10, 9 b. t.);* sangila mangehao, wamatõrõ soroijomonia, si so ono solo'õ linia, si no a'oi so fa'amoadoe. —
5 Na so zi lõ mangila mamatõrõ soroijomonia, ba he iwisa wondrorogõ
6 banoea Lowalangi andrõ? — Bõi si bohooe moebajagõ idanõ, fa bõi fajawa ia, ba fa lõ gõna ia hoekoe
7 andrõ, chõ Gafõcha. Ba lõ tola gõi lõ sõchi doeriania ba zi zo baero andrõ, fa bõi tetandrawaisi ia, ba fa bõi alaoe ia ba dandrawa Gafõcha *(Kol. 4, 5).*

II. Ba si manõ gõi genoni andrõ: 8
si sõchi amoeata, bõi doea lela, bõi samadoemadoe toeo, bõi sangaloei ana'a si lõ atoelõ, *(Hal. zin. 6, 3 b. t.),*
si lõ mamõhõi si no tobini andrõ, 9
famati andrõ, ba dõdõ si lõ sinegoe. *(Hal. zin. 24, 16).* Ba nitandraigõ gõi 10
ira oea, ba awena tola mõi ira enoni, na lõ sinegoe. Ja si manõ gõi ndra 11
alawe: si sõchi amoeata, bõi samõbõgõ si lõ doehoe, bõi sambõ era'-era; si lõ farõi, gofoe hadia ia. *(F. 5. 9; 2, 9).* Ba enoni andrõ, ba si ha 12
samboea donga, sangehaogõ famatõrõ onora ba soroijomora, fefoe.
Lasõndra sa chõra naha si sõchi sa- 13
ngehaogõ fangai halõwõra andrõ, ba fahõna dania chõra wa lõ aiwõ, ba wamati andrõ, ba chõ Keriso Jesoe, labe'e. *(Mat. 25, 21; 19, 28. Loek. 19, 17. 19).*

III. Da'õ nisoeragoe chõoe, ba 14
oedõnadona, alio oesõndra we'amõi chõoe; ba na ara ndra'o, ba ena'õ 15
na õ'ila, he lawisa ba nomo Lowalangi andrõ, ja'ia mbanoea Lowalangi saoeri andrõ, ehomo zi doehoe andrõ ba danedanenia. *(Efes. 2, 19 b. t. Heb. 3, 6).* **Ba tenga faja, wa no** 16
eboea zi no tobini andrõ, ba wolo'õ andrõ chõ Lowalangi: si no tofa'-ele'õ ba nõsi niha, nifadoehoe'õ ba chõ Geheha, si no mangoroma'õ ja'ia ba mala'ika, nitoeriagõ ba niha baero, ba zi no fadoehoe dõdõ niha ba goeli danõ, da'õ ni'ohe jawa ba lachõmi, *(Joh. 1, 14. Kol. 2, 9. Rom. 1, 3. 4. Kor. I. 15, 5–9. Efes. 1, 20 b. t.).*

FAZA 4.

I. Samaeloengoe. II. Hadia goena wolo'õ andrõ, chõ Lowalangi. III. Ifarooe dõdõ Dimoteo Faoelo, ena'õ ihaogõ wangai halõwõnia andrõ.

I. Noa sa iwa'õ sibai Eheha, so 1
ba gõtõ dania õsa, sondrõi famati

andrõ, solo'õ ba geheha samaeloengoe, ba solo'õ famahaõ mbechoe, *(Tim. II. 3, 1 b. t. Fet. II. 3, 3. Joh.*
2 *I, 2, 18. Tes. II. 2, 9 b. t.)*, bõrõ wamini tõdõ zolaoe faja andrõ, si no falemba tandra ba dõdõra, *(Tim. II.*
3 *3, 5)*, sanenaŵa fangowaloe ba femanga gõ, nifazõchi Lowalangi, ba wemanga ja'ia, na fao wangandrõ saoha gõlõ, ba zamati andrõ, si no aboto ba dõdõ si doehoe. *(Kor. I.*
4 *7, 28. 36. 38. Kol. 2. 16. 20–23)*. Si sõchi sa fefoe nifazõchi Lowalangi, ba lõ hadia ia nitimba, na fao wangandrõ saoha gõlõ, ba wangogoe-
5 na'õ ja'ia; *Kor. I. 10. 30. 31)*; ba daroma li Lowalangi ba ba wangandrõ te'amoni'õ sa'ae ia.
6 II. Na õŵa'õ da'õ ba dalifoesõ, ba enoni Keriso ndra'oegõ, si sõchi, ba fangabõlõoe daroma li ba wamati andrõ ba famahaõ si ndroehoe,
7 ni'o'õmõ andrõ. *(Tim. II. 3, 15)*. Ba bõi tehe gamaedola si lõ boto andrõ, fajafaja andrõ; **ba famaha ndra'-oegõ ba wolo'õ chõ Lowalangi.** *(F.*
8 *1, 4. Tit. 1, 10 b. t.)*. **Lõ'õ sa bõrõ mogoena wamamaha boto andrõ; ba folo'õ chõ Lowalangi andrõ, ba mogoena manõ, gofoe hoza ia, ba no tefaboo'oe chõnia wa'aoeri ija'e ba fa'-aoeri dania.** *(F. 6, 6 b. t. Sin. 34, 10;*
9 *37, 4. Mat. 6, 33)*. Si ndroehoe daroma li andrõ, ba no si nangea ta-
10 fonaha manõ. Ba da'õ sa ma'eregeĩsi dõdõma, ba fasõndraga, me no madõnadõna chõ Lowalangi saoeri andrõ, sangorifi niha fefoe, ba ofõna
11 zamati andrõ. *(F. 2, 3. 4)*. Da'õ ŵa'õ chõra, ba ba da'õ fahaõ ira.
12 III. Bõi jamoe'ositengõ ndra'oegõ niha, me ono matoea na ndra'oegõ; ja doemadoema ndra'oegõ ba zamati, ba hoehoeo, ba ba mboeaboea, ba ba wa'omasi, ba ba wamati, ba ba wa'ohaoehaoe. *(Tit. 2, 7. 15. Kor.*
13 *I. 16, 11)*. Irege so ndra'o, ba bõi bato wombaso soera, ba bõi bato
14 wamarooe tõdõ ba famahaõ. Bõi ositengagõ game'ela andrõ, si so ba dõdõoe, nibe'e chõoe, ba wama'ele'õ andrõ, me latoefa hõgõoe tanga satoea andrõ. *(Tim. II. 1, 6)*. Da'õ tõ- 15
rõtõrõ tõdõoe, da'õ fatooetooe, ena'õ oroma wa'atedooemõ, ba chõra fefoe. Faigifaigi he wisa ndra'oegõ, ba he 16
õwisa wamahaõ andrõ; bõi bõhõli da'õ. Na õ'o'õ da'õ, ba õ'orifi ndra'-oegõ, awõ zamondrongo andrõ chõoe. *(Hal. zin. 20, 28)*.

FAZA 5.

Famobawa lala: I. He lawisa ba lacha mbanoea, ba ba wondrorogõ ja'ira, ba II. he lawisa ba zatoea mbanoea, ba ba wangotoe'õ ja'ira, ba III. bõ'õnia, sachõchõ.

I. Niha satoea, ba bõi feta'oe, ba 1
farooe dõdõnia, hoelõ na amaoe, ba ono matoea, ba hoelõ na talifoesõoe; *(Moz. III. 19, 32)*; ira alawe satoea, 2
ba hoelõ na inaoe, ba ono alawe, ba hoelõ na talifoesõoe alawe, ni'-onangegõ sibai. Lacha mbanoea a- 3
ndrõ, ba fosoemange, na si ndroehoe lacha mbanoea. Ba na so lacha 4
mbanoea si so ono, ba ma ma'oewoe, ba ndramoefamaha ira oea, wolo'õ hoekoe Lowalangi, ba wondrorogõ soroijomora, ba ba wamasoelõni chõ ndra inara nitemara; da'õ sa zomasi Lowalangi. *(Mark. 7, 10 b. t.)*. Ba si 5
ndroehoe lacha, si lõ olembata, ba no manõtõna chõ Lowalangi, ba lõ ibõhõi wangandrõ ba fangaloeloe bongi ma'õchõ. *(Loek. 2, 37)*. Ba sa- 6
morege femangamanga, ba ma hadia ia, ba no mate aoeri. *(Fam. 3, 1)*. Ba da'õ goroisa, ni'ombacha'õoe, 7
ena'õ lõ sinegoe chõra. Ba na so 8
zangositengagõ sahatõ chõnia, ba mendroea manõ na soroijomonia, ba no i'osilõ'õgõ wamati, ba abõlõ walõsõchinia, moroi ba walõsõchi zi lõ mamati. *(F. 3, 5)*. Na latanõ ba zoera 9
dõi lacha mbanoea, ba bõi ambõ õnõ ngafoeloe fache wa'atoea, si ha samboea donga fõna, ba si sõchi toeria, ba mboeaboea, *(Rom. 16, 1)*, na no i'e'eboea ndraono, na no 10

ibe'ebe'e gõ dome, na no isaisai gahe ni'amoni'õ andrõ, na no itolotolo zi tosasa, na no i'aloei mboeaboea si sõchi, fefoe, hadia ia ngawalõ. *(Heb. 13, 2. Joh. 13, 14).*
11 Na lacha mbanoea sambõ fa'atoea, ba bõi tehe; na no mohocha ira
12 sa, si fa'oedoe chõ Keriso, ba edõna ira mõi nihalõ, ba laloe'i dahi andrõ, wa no farõi ira, ba nifaboe'oe andrõ,
13 si fõfõna. Ba fabõbõ ba da'õ, wa lafamaha ira wangerongero lõ mohalõwõ, ba tenga ha fa lõ mohalõwõ, wa'oja gõi mbewe, lahalõ chõra si tenga chõra, lalaoe hoeohoeo si lõ gõna. *(Amaed. 10, 19.*
14 *Tes. II. 3, 11).* Andrõ omasido, na mõi nihalõ lacha mbanoea sambõ fa'atoea, na mo'ono, na tobali samatõrõ soroijomora ira, ba na lõ lafobõrõ wanandrawãisi ba zi fa'oedoe andrõ; *(Kor. I. 7, 9. 39. 40);*
15 noa sa aheta õsa, la'o'õ Zatana.
16 Na so zamati, ira alawe, si so lacha mbanoea, ba jamoerorogõ, ba bõi mõi noro dõdõ mbanoea, fa la'ila latolo zi ndroehoe lacha mbanoea.
17 II. **S**atoea andrõ, sangehaogõ fangai halõwõra, ba nifodoea winaeta zoemangera, ba mendroea manõ ba zi so halõwõ fahoehoeosa ba fama-
18 haõ. *(Tes. I. 5, 12. 13).* Noa sa so ba zoera: „Bõi fosare'a mbawa gõrõbao samõbõrõ fache," ba: „No sinangea labe'e loeo ba zohalõwõ."
19 *(Moz. V. 25, 4. Mat. 10, 10).* Bõi tema na la'adoegõ zatoea, na tenga daroea, ba ma datõloe, zi so ba
20 mbõrõ. *(Moz. V. 19, 15).* Si so lalõ otoe'õ, ba zi so sato fefoe, ena'õ ata'oe gõi dánõ bõ'õ. *(Mat. 18, 17.*
21 *Gal. 2, 14).* Oewa'õ sibai chõoe, fõna Lowalangi, ba fõna Keriso Jesoe, ba fõna mala'ika nitoetoejoe andrõ, ena'õ lõ olifoe'õ da'õ, ena'õ lõ aõsõ õ'etoe'õ hoekoe, ba ena'õ lõ eboea dõdõoe zamboeana, wolaoe hadia ia, fefoe. *(F. 6, 13. 14).*
22 III. **B**õi aõsõ toefa tanga hõgõ niha, gofoe ha niha ia, ba bõi fabaja ndra'oegõ ba horõ niha bõ'õ; bõi tobaja chõoe hadia ia zi lõ sõchi. *(F. 3, 10. Kor. II. 6, 14).* Bõi sa'ae 23
ha sambalõ idanõ õbadoe, õfake sa nagoe ma'ifoe, ba daloemõ andrõ, ba me asese mofõchõ'õ. So õsa niha 24
soroma horõ, ihoelõ hoekoe, ba so gõi, ba moroi foeri. *(Gal. 5, 19 b. t.).* Si manõ gõi mboeaboea si sõchi 25
andrõ, oroma, ba ba zi tenga si manõ, ba tebai so ató tobini dania. *(Gal. 5, 22 b. t.).*

FAZA 6.

I. Oroisa ba zawoejoe. II. Bõi fajawa niha Keriso ba bõi fagoeagoea ba bõi la'omasi'õ gana'a. III. Famarooe tõdõ Dimoteo.

I. **H**a wa'ato zawoejoe andrõ, 1
soloe'i kalo mbagi andrõ, ba ndramoe'oigõ dõdõra wamosoemange sochõ ja'ira, fa bõi tetandrawãisi dõi Lowalangi, awõ wamahaõ andrõ. *(Efes. 6, 5 b. t. Tit. 2, 9. 10).* Ba si 2
so sochõ samati, ba bõi ndramoe'ositengagõ, me no talifoesõ; mendroea manõ sa lahaogõ wangai halõwõra, me no samati ba ni'omasi'õ zogoena halõwõ si sõchi andrõ. Ba da'õ fahaõ ira, ba da'õ farooe dõdõra. *(Filem. 16).*

II. **N**a so zi tenga si manõ fa- 3
mahaõ, si lõ molo'õ si ndroehoe andrõ, niwa'õ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, ba famahaõ si faoedoe ba wolo'õ andrõ, chõ Lowalangi, *(Gal. 1, 6 b. t. Tim. II. 1, 13),* ba si fajawa 4
da'õ, lõ saboto ba dõdõnia hadia ia, no mofõchõ ia, ni'aloealoei dõdõ andrõ ba fagoeagoeasa wõchõnia, ba ba da'õ toemboe dania wa'afõchõ dõdõ, ba fasosota, ba famaoedoe dõdõ, si lõ sõchi, *(F. 1, 4.*
7. Tim. II. 2, 14), ba fagoeagoeasa, 5
si lõ aetoe, ba niha si no tekiko era'era, si no taja si doehoe, sangoema'õ tõdõra fangaloei ana'a wolo'õ andrõ, chõ Lowalangi. *(Tim. II. 3, 5. 7. 8).* **Ba si ndroehoe, fa-** 6

ngaloei seboea welo'õ andrõ, na fao wa'ahono dõdõ ba zi ho so. 7 *(F. 4, 8. Sin. 37, 16. Heb. 13, 5).* **Lõ'õ sa hadia ia ni'oheda ba goeli danõ andre, me awena so ita, me tebai gõi ta'ohe hadia ia, na tarõi goeli** 8 **danõ.** *(Job. 1, 21. Sin. 49, 18).* **Ba na so chõda mbalazo, awõ noecha, ba noa chõda da'õ.** *(Amaed, 30, 8* 9 *b. t.).* Ba sèdõna mangeboea ana'a, ba gõna fanandraigõ, ba tandrawa, ba oja wangisõ fajafaja ba fangisõ fama'ala, sangahanigõ niha ba wa'atekiko, ba ba wa'amate. *(Amaed.* 10 *23, 4 b. t.; 28, 20. Mat. 13, 22).* Noa sa baja ngawalõ hadia ia zi lõ sõchi fefoe wa'omasi gana'a andrõ, ba no eloengoe õsa, no larõi wamati, wangaloei da'õ, ba no oja nifobõrõra chõra fa'afõchõ. *(Loek. 12, 15 b. t.).*

11 III. Ba ja'oegõ niha Lowalangi, ba timba zi mane da'õ; ba aloei wa'atoelõ dõdõ, ba folo'õ andrõ, chõ Lowalangi, ba famati, ba fa'omasi, ba fanaha tõdõ, ba fa'ebolo 12 dõdõ. *(Tim. II. 2, 22).* Laoe fasõndra, fasõndrata si sõchi andrõ, fasõndrata wamati; ra'oe wa'aoeri si lõ aetoe andrõ, ba nikaoni ja'oegõ, ba ba nilaoemõ famadoehoe'õ si sõchi andrõ, ba zi no ato ba mbõrõ. *(F. 1, 18. Tim. II. 4, 7 b. t.* 13 *Fil. 3, 12 b. t.).* Oewa'õ chõoe fõna Lowalangi, sangorifi fefoe hadia ia, ba fõna Keriso Jesoe, si no molaoe famadoehoe'õ si sõchi andrõ, fõna Wondrio Filato andrõ: *(F. 5, 21. Mat. 27, 11. Joh. 18, 37):* O'õ go- 14 roisa andrõ, bõi gõna hadia ia, bõi faloecha zinegoe, iroegi wa'ato'ele Zo'aja ja'ita andrõ, Jesoe Keriso, *(Tes. I. 3, 13),* ni'oroma'õ Zamatõrõ 15 andrõ dania, na inõtõnia, Samatõrõ andrõ, sohahaoe tõdõ, si ha samõsa, razo razo andrõ, ba So'aja sochõ, *(Fam. 19, 16),* si so fa lõ mate, si 16 ha chõnia, si so ba haga andrõ, ba zi tebai mõi niha, si lõ irai i'ila niha, ba si tebai gõi i'ila. Ja chõnia zoemange ba fa'abõlõ si lõ aetoe. Jadoehoe. *(Joh, 5, 26. Moz. II. 33,* 20), Ba zi so ana'a, ba goeli danõ 17 andre, wa'õ, bõi fajawa ira, bõi ndramoedõnadõna ba gana'a, si lõ aro andrõ, chõ Lowalangi ndramoedõnadõna, si lõ mangambõsi chõda, wame'e hadia ia, ba wangogoena'õ ja'ia; *(Job. 31, 24, Mat, 10, 24. Loek. 12, 20);* ndramoetolo nawõra, jafa- 19 hõna chõra mboeaboea si sõchi, bõi atali ira, ja'ahachõ dõdõra nawõra; *(Heb. 13, 16. Joh. 3, 21);* ba wangõ- 19 hõna chõra girõgirõ danedane si sõchi, ba gõtõ dania, ena'õ lachamõ zi ndroehoe fa'aoeri andrõ. *(Mat. 6, 20. Loek. 16, 9).* He Timoteo! 20 irõ'irõ'õ nibe'e chõoe andrõ bõi babaja hoeohoeo andrõ si lõ boto, si lõ goena andrõ, ba amadõniwa wa'atoeatoea faja andrõ; *(Tim. II. 1, 14; 2, 14. 16);* so õsa zi no molo'õ 21 da'õ, ba no eloengoe, no larõi wamati. — Jafaloecha'õ wa'eboea dõdõ! *(F. 1, 6. 19. Tim. II. 4, 22).*

Soera Waoelo andrõ,

chõ

DIMOTEO,

SI SAMBOEA.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. Ifarooe dõdõ Dimoteo, fa bõi aiwõ ia wamadoehoe'õ toeria somoeso dõdõ andrõ. III. Isoeno Gonesiforo andrõ.

1 I. **F**aoelo zanoera da'e, sinenge Keriso Jesoe andrõ, moroi ba nilaoe dõdõ Lowalangi, dali wamaboe'oe fa'aoeri andrõ, ba chõ Keriso Jesoe,
2 *(Tim. I. 1, 1. Joh. I. 2, 25)*, chõ Dimoteo andrõ, ono omasiõ chõnia. Jafaloecha'õ wa'eboea dõdõ, ba fa'ahachõ dõdõ, ba fa'ohahaoe dõdõ, chõ Lowalangi Ama, ba chõ Keriso Jesoe, So'aja ja'ita! *(Tim. I. 1, 2)*.
3 II. **O**e'andrõ saoha gõlõ chõ Lowalangi, nifosoemangegoe, i'otarai ndra toeagoe, lõ sinegoe dõdõgoe chõgoe, lõ aetoe gõi itõrõ ligoe ndra'oegõ, na mangandrõ ndra'o,
4 bongi ma'ochõ, *(Hal. zin. 23, 1)*, oi so wehoeloe dõdõgoe, ena'õ faloechado chõoe, itõrõ tõdõgoe dawa hõrõoe andrõ, ena'õ fahõna chõgoe
5 wa'omoeso dõdõ. *(F. 4, 9. 21)*. Me no tefasoegi ba dõdõgoe wamatimõ andrõ, si lõ famini tõdõ, si no ofõna monahia ba dõdõ gaweoe Loïse ba ba dõdõ ninaoe, Oinike, ba oedõnadõna, ba dõdõoe gõi. *(Hal. zin.*
6 *16, 1)*. Da'õ mbõrõ, wa oefasoegi ba dõdõoe, ena'õ õfado'õ game'ela Lowalangi andrõ, si so ba dõdõoe, moroi ba wanoefa hõgõoe tangagoe.
7 *(Tim. I. 4, 14)*. Tenga sa Eheha sada'oeda'oe nibe'e Lowalangi chõda, no Eheha sabõlõ, Eheha ba wa'omasi, Eheha ba wangonangegõ nibe'enia chõda. *(Rom. 8, 15)*. Ba bõi 8
aila ndra'oegõ, wamadoehoe'õ toeria Zo'aja ja'ita, ba bõi aila'õ ba chõgoe andre, nitaha andrõ chõnia, jafao ndra'oegõ wanaha famakao andrõ, ba doeria somoeso dõdõ andrõ, dali wa'abõlõ Lowalangi andrõ, *(F. 2, 3. 4, 5)*, si no mango- 9
rifi ja'ita, si no mogaoni ja'ita, fogaoni ni'amani'õ; tenga dali mboeaboeada, dali nihonogõi dõdõnia, ba fa'eboea dõdõ andrõ, si no faloecha ita, ba chõ Keriso Jesoe, fõna nga'õtõ danõ andrõ, *(Tit. 3, 5. Efes. 1, 4. 11)*, nifa'ele'õ iada'e, ba wa'ato'ele 10
zangorifi ja'ita andrõ, Keriso Jesoe, si no mamakiko fa'amate andrõ, ba si no mangasogõ fa'aoeri ba fa lõ tekiko, moroi ba doeria somoeso dõdõ andrõ, *(Heb. 2, 14. Kor. I. 15, 55–57)*, ba nifataro ja'o sangombacha ba sinenge ba samahaõ. *(Tim.* 11
I. 2, 7). Da'õ gõi mbõrõ, wa oetaõ- 12
gõ zi mane da'õ, ba lõ'õ sa aila ndra'o ba chõnia; noa sa oe'ila ha chõ mamati ndra'o, ba no fadoehoe dõdõgoe, abõlõ ia, tola i'irõ'õ chõgoe nibe'e ba dangagoe andrõ, iroegi loeo safoeria andrõ dania. *(F. 2, 9. Kol. 1, 5)*. O'õ doelada wamahao si ndroe- 13
hoe andrõ, nirongooe chõgoe, ba wamati, ba ba wa'omasi ba chõ Keriso Jesoe. *(Rom. 6, 17. Tim. I. 6, 3. Tit. 2, 1)*. Irõ'irõ'õ nibe'e chõoe andrõ, si 14
sõchi andrõ, jamoetolo'õ Eheha ni'a-

moni'õ andrõ, sonahia ba dõdõda. *(Tim. I. 6, 20).*

III. **N**oa sa õrongo, wa no ahori la'erogõ ndra'o si so ba Azia andrõ, ira Figélo ba Hemogene. *(F. 4, 10. 16).* Jamoehachõsi tõdõ So'aja zoroijomo Gonesiforo andrõ, fefoe, me no asese i'okafoei dõdõgoe, ba lõ saila ia ba rategoe andre. *(F. 4, 19).* Me mõi ia ba Roma, ba no iforege wangaloei ja'o, ba no isõndra ndra'o. Jamoetolo ia So'aja, ena'õ faloecha ia wa'ahachõ dõdõ chõ Zo'aja, na loeo safoeria andrõ dania ; ba ha wa'eboea wanolonia ba Nefeso, ba no ja'oegõ zabõlõ mangila. *(Mat. 5, 7).*

FAZA 2.

I. Fango'ooe, fa bõi atage ba wasõndrata andrõ. II. Famangelama ba wamaeloengoe ba III. ba golalõwa nono matoea, ba IV. ba wagoeagoeasa ba zi lõ boto.

I. **B**a ja'oegõ onogoe, ba ja'abe'e ndra'oegõ, ba wa'eboea dõdõ andrõ, ba chõ Keriso Jesoe. *(Efes. 6, 10).* Ba hadia nirongooe chõgoe, ba zi no ato ba mbõrõ, da'õ fa'ema ba niha si lõ farõi, si tola mamahaõ dania niha bõ'õ gõi. *(F. 1, 13).* Jafao ndra'oegõ wanaha famakao, amaedola zi mõi manoewõ, awõ Keriso Jesoe, si sõchi. *(F. 1, 8).* Fefoe, ha niha zi mõi manoewõ, ba lõ ihalõ rõrõnia wangaloei balazo, afoenia i'omasi'õ ia solohe ja'ia andrõ. *(Kor. I. 9, 25 b. t.).* **Ba he no si fasõndra niha, ba lõ'õ sa lafotakcela ia, na si lõ gõna wasõndratania andrõ.** Da'õ zi fõfõna mangogoena'õ boea nowi, sonowi andrõ, sohalõwõ. *(Kor. I. 9, 10).* Tanõ ba dõdõoe hadia niwa'õgoe ; ibotochi sa dania ba dõdõoe So'aja, fefoe, hadia ia. *(Amaed. 2, 6).* Tõrõtõrõ tõdõoe Jesoe Keriso, nisoescegi moroi ba ngai zi mate, ma'oewoe Dawido andrõ, dali doeria somoeso dõdõ andrõ chõgoe ; *(Rom. 1, 3. Kor. I. 15, 4. 20);* da'õ mbõrõ, wa oetaha wamakao, irege rate andrõ, hoelõ zamaroechoe ; ba lõ'õ sa moefesoe daroma li Lowalangi andrõ. *(F. 1, 8. 12. Hal. zin. 28, 30. 31).* Andrõ oetaha fefoe, hadia ia, bõrõ nitoetoejoe andrõ, ena'õ lachamõ gõi wangorifi andrõ, ba chõ Keriso Jesoe, awõ lachõmi andrõ, si lõ aetoe. *(Kol. 1, 24).* Si ndroehoe daroma li andrõ : na no fao ita ba wa'amate, ba fao gõi ita ba wa'aoeri; *(Rom. 6, 5. 8);* na tataha wamakao, ba awõ gõi ita dania, ba wa'asalawa; na ja'ita mangosilõ'õgõ, ba ja'ia gõi mangosilõ'õgõ ja'ita dania ; *(Rom. 8, 17. Mat. 10, 33);* na farõi ita, ba lõ'õ sa farõi ia; tebai sa i'osilõ'õgõ ia. *(Rom. 3, 3).*

II. **D**a'õ fasoegi ba dõdõra ; õwa'õ sibai chõra, fõna Lowalangi, fa bõi fagoeagoea ira, si lõ goena, si ha sambalõ famakoejoe samondrongo. *(Tim. I. 6, 4. 5).* Forege wangaloei, ena'õ si nangea chõ Lowalangi ndra'oegõ, sohalõwõ si lõ aiwõ, sangehaogõ fangogoena'õ taroma li si doehoe andrõ. *(Tim. I. 4, 6).* Timba wamachai mbewe andrõ, si lõ boto; tedooedooe manõ sa chõra, wa lõ la'o'õ chõ Lowalangi. *(Tim. I. 6, 20),* ba manananana dania lira andrõ, hoelõ mbooe aoeri. Ja'ia ndra Himenaio Fileto, *(F. 3, 13. Tim. I. 1, 20),* si no eloengoe, si no mondrõi si doehoe, wangoema'õ no aefa wemaoso zi mate andrõ, ba so õsa nifawoekara famati. *(Tim. I. 6, 21. Kor. I. 15, 19).* **Ba lõ'õ sa atõ teboelõ danedane saro andrõ chõ Lowalangi, ba da'õ dandronia: „No aboto ba dõdõ Zo'aja dána chõnia andrõ," ba: „ndramoerõi zi lõ atoelõ dozi sanõtõi tõi Zo'aja andrõ."** *(Joh. 10, 14. 27. Mat. 7, 22. Fam. 2, 13).* Ba ba nomo seboea, ba tenga ha gamagama balaki ba gamagama firõ, so sa gõi gamagama eoe ba gamagama tanõ, ba nifake ba zoadoe õsa, ba ba zi lõ moadoe õsa. *(Rom. 9, 21).* Ba na so zi no mangeheta ja'ia ba zi manõ, ba fa-

kake ba zoadoe ia dania, ni'amoni'õ, ba sogoena ba zochõ omo, nihaogõ, ba ngawalõ mboeaboea si sõchi, fefoe. *(Kor. II. 6, 17 b. t.).*

22 III. Erogõ wangisõ nono matoea andrõ, ba gohi wa'atoelõ dõdõ ba famati ba fa'omasi ba fefao dõdõ ba zi angarõfi li So'aja andrõ, soroi ba dõdõ si no ohaoehaoe. *(Tim. I. 6, 11).*

23 IV. Ba amadõniwa faja andrõ, si lõ gõna, ba timba, me no õ'ila, ha fasosota zi toemboe ba da'õ.

24 *(F. 2, 14. 16).* Ba enoni Zo'aja, ba bõi jafasoso, jamoehaogõ linia, ba niha fefoe, ja'enahõi wamahaõnia, ja'ebolo dõdõnia ba niha si lõ sõchi,

25 *(Tit. 1, 7. 9),* jamoehaogõhaogõ wanegoe samadaõ andrõ, ma ató ibe'e chõra Lowalangi wamalalini era'era, fa aboto ba dõdõra zi doehoe, *(Tes.*

26 *I. 5, 14),* fa tokea ira, ba wangefa'õ ja'ira ba dandrawa Gafõcha andrõ, si no mama'ala ja'ira, ba wolo'õ nilaoe dõdõnia andrõ. *(Efes. 5, 14).*

FAZA 3.

I. Famahaõ famaeloengoe andrõ. II. Famarooe tõdõ Dimoteo, fa bõi ibõhõli lala andrõ, ni'ombacha'õ ba zoera ni'amoni'õ andrõ.

1 I. Ba bõi zi lõ aboto ba dõdõoe: so dania mbawa si lõ sõchi, ba gõtõ safoeria andrõ. *(Tim. I, 4, 1 b. t.).*

2 Amoeata niha ba da'õ, ba ha tána chõra la'aloei, somasi ana'a ira, ba sanoeno ja'ira, ba si fajawa, ba sanandrawa, ba si lõ mamondrongo li ndra amara, ba si tebai mangandrõ saoha gõlõ, ba sango'aja Lo-

3 walangi, *(Rom. 1, 29 b. t.),* ba si lõ mangomasi'õ awõra, ba si farõi, ba samõbõgõ si lõ doehoe, ba solaoelaoe manõ hadia ia, ba si tebai ahono,

4 ba si lõ omasi si sõchi, ba si manga mbõli, ba si lõ tõdõ, ba seboea hocha, ba somasi isõ'isõ dõdõra, moroi ba wa'omasira Lowalangi;

5 *(Fil. 3, 19);* hoelõ solo'õ chõ Lowalangi ira, wamaigida, ba no sangosilõ'õgõ fa'abõlõ wolo'õ andrõ. Ba ja'oegõ erogõ niha si manõ. *(Tit. 1, 16. Mat. 7, 15).* Oi ja'ira sa za- 6
nõrõi omo, ba wondrõnisi ira alawe, si no fahõna horõ, solo'õ manõ fangisõ dõdõra, ha wa'oja ngawalõ, *(Fet. II. 2, 14),* si lõ mamalõmalõ 7
wamahaõ ja'ira, ba si tebai mogamõ fa'aboto ba dõdõra zi doehoe. Ba 8
hoelõ si mane famadaõ ndra Jane Jambere andrõ, chõ Moze, si manõ gõi wamadaõ da'õ no mege si doehoe. Niha si no fakoejoe tõdõ, si lõ aro famati andrõ. *(Moz. II. 7, 11. 22. Hal. zin. 13, 8. 10. Tim. I. 6, 5).* Ba lõ'õ sa ató ara wolaoera andrõ, 9
oroma sa dania, ba niha fefoe, wa si lõ tõdõ ira, si mane ba chõra andrõ fõna gõi. *(Moz. II. 7, 12; 8, 18; 9, 11).* Ba ja'oegõ, ba no õ'o'õ 10
chõgoe, ba wamahaõ andrõ, ba ba gamoeata, ba ba nilaoe dõdõ, ba ba wamati, ba ba wa'ebolo dõdõ andrõ, ba ba wa'omasi, ba ba wanaha tõdõ, ba wolohi andrõ, ba ba 11
wamakao andrõ, si no gõna ndra'o, ba Gandriochia ba ba Nikonia ba ba Lisitera; no oetaõgõ wolohi si manõ, ba no i'efa'õ ndra'o So'aja, ba da'õ fefoe. *(Kor. II. 1, 8. 10. Hal. zin. 13, 50; 14, 5. 19).* **Ba dozi** 12
sedõna molo'õ li Lowalangi, ba chõ Keriso Jesoe, ba gõna folohi dania. *(Fet. I. 4, 12 b. t.. Joh. 15, 18 b. t.).* Ba na niha si lõ sõchi, samowõhõ 13
niha bõ'õ, ba tedooedooe manõ walõsõchi, lafaeloengoe niha bõ'õ, ba nifaeloengoe gõi ira.

II. Ba ja'oegõ andrõ, ba bõi bõ- 14
hõli zi no õrongo, awõ zi no fadoehoe dõdõoe; me no õ'ila, ha chõ õrongo ia, *(F. 1, 12. 13),* awõ wa 15
no õ'ila zoera ni'amoni'õ andrõ, i'otarai iraono ndra'oegõ, sangila mangatoeatoea'õ ja'oegõ, ba wangaloei fangorifi ba mbanoea foeri andrõ, soroi ba wamati andrõ, chõ Keriso Jesoe. *(F. 1, 5. Joh. 5, 39).*
Fefoe nõsi zoera andrõ, ba Eheha 16
Lowalangi zame'e ba dõdõ niha,

ba mogoena ia, ba wamahaõ, ba ba wangotoe'õ, ba ba wanga'azõchi, ba ba wamamaha ba wa'atoelõ dõ-
17 **dõ,** *(Fet. II. 1, 19–21),* **ena'õ mo'a-honoa genoni Lowalangi andrõ, si no to'õlõ ba ngawalõ mboeaboea si sõchi andrõ fefoe.**

FAZA 4.

I. Famarooe tõdõ Dimoteo andrõ, ena'õ ihaogõ wangai halõwõnia. II. Lõ ara tõ Waoelo. III. Fangombacha hadia ia. IV. Fango'ozoei soera.

1 I. **O**ewã'õ sibai chõoe, fõna Lowalangi, ba fõna Keriso Jesoe, sangoehoekoe dania niha saoeri, awõ zi no mate, ba wa'ato'elenia, ba ba mbanoeania andrõ : *(Tim. I. 6, 13.*
2 *Hal. zin. 10, 42):* Ombacha'õ daroma li, bõi boelõ'õgõ, he bawa, ba he tenga bawa, otoe'õ ira, farooe dõdõra, ba feta'oe ira, ba ja'a'oi so wa'ebolo dõdõoe, awõ wamahaõ.
3 *(Tim. I. 4, 13; 5, 20).* Iroegi sa dania bawa, si tebai lataha wamahaõ si ndroehoe andrõ, ba lahõna dania chõra zamahaõ somasi ira, si maoso mbõrõ dalingara, *(Jer. 5, 31. Mich.*
4 *2, 11),* ba la'erogõ zi doehoe, lõ lafondrondrongo, ba la'otahõgõ wa-
5 jafaja andrõ. *(Tit. 1, 14).* Ba ja'oegõ andrõ, ba bõi fawoeka dõdõoe, gofoe hadia ia ngawalõ, taha wamakao, halõ halõwõoe, halõwõ zangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ; fo'ahonoa nibajabajaoe andrõ. *(F. 2, 3. Kol. 4, 17).*
6 II. **J**a'odo sa, ba nibe'e soemange sa'ae, ba lõ ara tõ, ba iroegi bawa wangefagoe andrõ. *(Fil. 2, 17).*
7 **Fasõndrata si sõchi andrõ, ba no oelaoe, ba tõrõwa andrõ, ba no oe'o'ozoei, lõ nibõhõligoe famati andrõ.** *(Tim. I. 6, 12. Hal. zin. 20,*
8 *24).* **Ba lada'e sa'ae, ba no moefõ-fõ'õ chõgoe dakoela ba wa'atoelõ dõdõ andrõ, nibe'e Zo'aja andrõ, sangatoelõ'õ fangoehoekoe, chõgoe dania, na loeo safoeria andrõ, ba tenga ha chõgoe, idozigõ gõi za-ngomasi'õ fa'ato'elenia andrõ.** *(Kor. I. 9, 25. Jak. 1, 12. Fam. 2, 10).*

III. **T**a'ita'i, ena'õ alio mõi'õ 9
chõgoe. Noa sa irõido Dema andrõ, 10
me no omasi ia gõtõ da'e, ba no mõi ia ba Desalonika ; Kereke andrõ, ba no mõi ba Galatia, ba Tito, ba no isawa Dalamatia ; *(Kol. 4, 14);* ha Loeka nawõgoe ; ohe 11
awõoe Mareko andrõ, mogoena sa ia chõgoe, ngoningonigoe. *(Kol. 4, 10).* Tichiko andrõ, ba no oefatenge 12
ba Nefeso. *(Kol. 4, 7).* Baroe seboea 13
andrõ, nirõigoe ba Deroa, chõ Garafo, ohe, na mõi'õ ba da'e, ba soera andrõ, ofõna goeli geoe andrõ. No 14
oja ilaoe chõgoe zi lõ sõchi Alesandro, siamboe andrõ ; isoelõni dania chõnia So'aja mboeaboeania andrõ; *(Tim. I. 1, 20. Sin. 28, 4. Kor. II. 11, 15);* ba ja'oegõ gõi, angelama 15
chõnia ; noa sa iforege wamadaõ ni-wa'õma andrõ. Me tesechegõ ndra'o, 16
si fõfõna andrõ, ba samõsa lõ sango'awõgõ ja'o, noa sa ahori larõi ndra'o; bõi jatebe'e õmõra! Ba 17
no fa'awõ chõgoe Zo'aja, ba no i'abõlõ'õ ndra'odo, ena'õ oe'asiwai wangombacha andrõ, ba ena'õ larongo fefoe soi ; ba no te'efa'õ ndra'o ba mbawa zingo. *(Hal. zin. 27, 24; 9, 15).* Ba i'efa'õ dania ndra'o 18
So'aja, ba nifachai dõdõ andrõ, si lõ sõchi, fefoe, ba i'orifi ndra'o, i'ohedo ba mbanoeania andrõ, ba zoroego. Ja chõnia lachõmi, gõtõ-gõtõ wa'ara ! Jadoehoe. *(F. 3, 11. Mat. 6, 13).*

IV. **O**wai Werisa andrõ ba Akila, 19
ba si samba omo ndra Onesiforo andrõ. *(F. 1, 16. Hal. zin. 18, 2).* No 20
torõi ba Gorindro Geraso; Terofimo andrõ, ba no oerõi ba Mileti, mofõchõ. *(Hal. zin. 19, 22; 20, 4, 15).* Ta'- 21
ita'i we'amõi, fatoea lõ bawa deoe. La'owai ndra'oegõ ira Oiboelo Foedeo ba Lino ba Kalaoedia ba talifoesõ andrõ, fefoe. Ja awõ dõdõoe 22
Zo'aja ! Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ! *(Gal. 6, 18).*

Soera Waoelo andrõ,

chõ

DITO.

FAZA 1.

I. Fangowai Waoelo. II. He wisa zi sõchi amoeata zatoea andrõ, nitoetoejoe. III. Samahaõ samaeloengoe andrõ, ba Gereta.

1 I. **F**aoelo zanoera da'e, enoni Lowalangi andrõ, sinenge Jesoe Keriso, ba wamati nitoetoejoe Lowalangi andrõ, ba ba wa'aboto ba dõdõra zi doehoe, ba wolo'õ li Lowalangi
2 andrõ, *(Rom. 1, 1)*, bõrõ wanõtõna andrõ, fanõtõna fa'aoeri si lõ aetoe andrõ, nifaboe'oe Lowalangi, si lõ mofaja, fõna gõtõ danõ andre. *(Rom.*
3 *16, 25)*. Ba noa sa ifa'ele'õ daroma linia, me inõtõnia, ba wangombacha andrõ, nibe'e ba dangagoe, dali goroisa Lowalangi andrõ, sangorifi
4 ja'ita. *(Tim. I. 2, 6. 7)*. Chõ Dito andrõ, si ndroehoe nonogoe, dali wa no faoma wamati. Jafaloecha'õ wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ, chõ Lowalangi Ama, ba chõ Keriso Jesoe, sangorifi ja'ita andrõ. *(Gal. 2, 3. Kor. II. 8, 23. Tim. I. 1, 2)*.
5 II. **D**a'õ mbõrõ, wa no oerõi ndra'oegõ ba Gereta, ena'õ õ'a'atoelõ zi tosai andrõ, ba ena'õ õdozigõ banoea, wamataro satoea; õ'o'õ niŵa'õgoe chõoe; *(Hal. zin. 14, 23.*
6 *Tim. II. 2, 2)*; na so zi lõ sinegoe, si ha samboea donga, si so ono samati, si lõ toeria wa'asilõjaŵa, ba he toeria wa lõ molo'õ li. *(Tim.*
7 *I. 3, 2 b. t.)*. Sanaro andrõ sa, ba lõ tola mosinegoe, ja si mane satoea zangai halõŵõ, chõ Lowalangi, bõi same'e manõ ba nichoi dõdõnia hadia ia, ba bõi si ono wõnoetõ, ba bõi samadoemadoe toeo, ba bõi si fabagobago, ba bõi sangaloei ana'a si lõ atoelõ; *(Kor. I. 4, 1. Tim. II. 2, 24)*; ha same'eme'e gõ dome, so- 8
masi si sõchi, satoeatoea, satoelõ tõdõ, sohaoehaoe, si hõndrõgõ si lõ sõchi; si lõ mamõhõi taroma li si 9
ndroehoe andrõ, si faoedoe ba wamahaõ andrõ, ena'õ faoma i'ila, he famarooe tõdõ, ba wamahaõ si ndroehoe andrõ, ba he famadoehoe'õ tõdõ zamadaõ andrõ. *(Tim. II. 4, 2; 1, 13)*.

III. **A**to sa zi lõ mamondrongo 10
li, solaoe hoehoeo si lõ boto, ba samowõhõ niha bõ'õ, abõlõbõlõ ba niboto. *(Hal. zin. 15, 1)*. Nifa'afoe 11
bawa da'õ; ja'ira zamakoejoe niha, so, ba samba omo manõ, ba wamahaõ si lõ tola andrõ, chõra, wangaloei ana'a si lõ sõchi. *(Tim. II. 3, 6. Fet. I. 5, 2)*. No iŵa'õ sama'- 12
ele'õ chõra, oi ja'ira, imane: „Sofaja manõ Ndrawa Gereta andrõ, oetoe ndroe'oe safaito, sedõna manõ mangamanga lõ halõŵõ." *(Hal. zin. 17, 28)*. Ba si ndroehoe niŵa'õnia 13
andrõ, ba andrõ abe'e'õ wangotoe'õ ja'ira, ena'õ atoelõ wamatira; ba 14
bõi ndramoe'o'õ wajafaja niha Jehoeda andrõ, ba amachoita niha sangerogõ si doehoe. *(F. 3, 9. Tim. I. 1, 4 b. t.)*. Ba zohaoehaoe tõdõ, 15
ba lõ hadia ia zalacha, ba ba zi ra'ira'iõ, ba ba zi lõ mamati, ba

oi salacha manõ, fefoe, hadia ia; noa sa moda'i gera'erara, ba he tõdõra. *(Rom. 14, 14. 20. Loek. 11,* 16 *39 b. t.).* Lawa'õ sa, no aboto ba dõdõra Lowalangi, ba ba mboeaboeara, ba la'osilõ'õgõ ia; ni'ogorofi ira, si lõ mamondrongo li, ba si tebai ba mboeaboea si sõchi andrõ, fefoe. *(Tim. II. 3, 5).*

FAZA 2.

I. Hadia zi sõchi amoeata niha Keriso, amoeata ndra matoea, ba amoeata ndra alawe, amoeata nono matoea, ba amoeata zawoejoe. II. Famasoegi ba dõdõ fa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, si no moefa'ele'õ.

1 **I. Ba** ja'oegõ, ba hadia zi faoedoe ba wamahaõ si ndroehoe andrõ,
2 da'õ ombacha'õ; *(F. 1, 9);* ena'õ bõi sambõ era'era ndra matoea satoea andrõ, ena'õ si sõchi amoeata ira, satoeatoea, ena'õ atoelõ wamati, awõ wa'omasi, awõ wanaha tõdõ
3 andrõ. Ba si manõ ndra alawe satoea, ba gamoeatara, ena'õ soadoe ba ni'amoni'õ andrõ, bõi samõbõgõ si lõ doehoe, bõi samorege famadoe toeo, ena'õ samahaõ ba zi sõchi,
4 *(Tim. I. 3, 11; 5, 10),* ena'õ lafamaha zawena moehalõ, ba wangomasi'õ
5 ira matoeara ba onora; lafamaha, ena'õ atoeatoea ba ohaoehaoe, ena'õ lahaogõ halõwõra baomora, ba ena'õ la'o'õ li ndra matoeara, fa bõi tetandrawaisi daroma li Lowalangi a-
6 ndrõ. *(Efes. 5, 22 b. t.).* Si manõ gõi ba nono matoea: õfarooe dõ-
7 dõra, ena'õ atoeatoea. Fefoe hadia ia, ba be'e famaedo ndra'oegõ, ba mboeaboea si sõchi, ba ba wamahaõ, ba bõi fabaja zi lõ gõna, jamoadoe,
8 *(Tim. I. 4. 12. Fet. I. 5, 3),* fehede satoelõ wehedeoe, si lõ sinegoe, ena'õ aila zi fa'oedoe andrõ, na tebai ibõbõgõ chõda zi lõ sõchi. *(Fet. I.*
9 *2, 12; 3, 16).* Sawoejoe andrõ, ba farooe dõdõ, ena'õ la'o'õ li zochõ ja'ira: ena'õ lafaigi zomasi zochõ, fefoe, hadia ia, bõi ndramamadaõ, *(Efes. 6, 5 b. t. Tim. I. 6, 1. b. t.),* bõi managõ, ena'õ a'oi so wa lõ 10 farõi ira, si sõchi, ena'õ motoeria lala Lowalangi, sangorifi ja'ita, ba chõra andrõ, fefoe, labe'e.

II. **Noa sa to'ele wa'eboea dõdõ** 11 **Lowalangi andrõ, sangorifi niha fe-foe;** *(F. 3, 4. Joh. I. 4, 9);* **ifahaõ** 12 **ita, ena'õ tabõhõli wa lõ ba dõdõda Lowalangi, awõ wangisõ andrõ, ba goeli danõ, ba ena'õ satoeatoea ita, ba satoelõ tõdõ, ba solo'õ li Lowa-langi, ba gõtõ da'e, ba goeli danõ,** *(Fet. I. 2, 11. Joh. I. 2, 15 b. t.),* **so-** 13 **mbalombaloi tõtõnafõ andrõ, soha-haoe dõdõ, ba fa'ato'ele lachõmi Lowalangi seboea andrõ, sangorifi ja'ita, Keriso Jesoe,** *(Kor. I. 1, 7. Fet. 1, 7),* **si no mame'e ja'ia, sala-** 14 **hida, ba wangefa'õ ja'ita, ba zi lõ atoelõ fefoe, ba ba wangehao ja'ita, banoea chõnia, sowõlõ'õlõ ba mboea-boea si sõchi.** *(Gal. 1, 4. Tim. I. 2, 6. Efes. 5, 27; 2, 10).* Da'õ ombacha'õ, 15 ba farooe dõdõra, ba oigõ dõdõoe wangotoe'õ. Bõi jamoe'ositengagõ ndra'oegõ niha, ha niha ia. *(Tim. I. 4, 11. 12).*

FAZA 3.

Ni'o'õ li zalawa, ba ni'eboea'õ dõdõ ba niha fefoe. II. Bõi fagoeagoea. III. Fango'ozoei soera.

I. Fasoegi ba dõdõra, fa la'o'õ li 1 zalawa, ba li zochõ ja'ira, fa lafondrondrongo, fa bõi aboea gõlõra, ba wolaoe si sõchi, fefoe, hadia ia. *(Rom. 13, 1 b. t. Fet. I. 2, 13 b. t.).* Bõi 2 latandrawaisi niha, ha niha ia, bõi fasosososo, ena'õ lahaogõhaogõ, ena'õ oroma, wa no a'oi so wa'ebolo dõdõra, ba niha fefoe. *(Tim. II. 2, 24. Kol. 3, 12).* Ja'ita gõi fõna, ba noa 3 sa si lõ tõdõ, ba si lõ molo'õ li, ba si no eloengoe, ba sawoejoe wangisõ andrõ, ba sawoejoe zomasi dõdõ andrõ, si no oja ngawalõ; no tatõrõ lala si lõ sõchi, awõ lala wa'afõchõ dõdõ; no ni'ogorofi ita, ba no faoma fatioe dõdõda chõ nawõda.

4 *(Efes. 2, 2 b. t.).* Ba me no to'ele wa'asõchi dõdõ Lowalangi, sangorifi ja'ita, awõ wa'omasinia niha, *(F. 2,*
5 *11),* **ba no i'orifi ita, tenga moroi ba mboeaboeada, ba wa'atoelõ dõdõ, balazi wa'ahachõ dõdõnia andrõ, ba wemondri andrõ, ba wa'atoemboe si bohooe, ba ba wamohooeni andrõ, chõ Geheha ni'amoni'õ,** *(Tim. II. 1, 9. Fet. I. 1, 3. Joh. 3, 5. Efes. 5,*
6 *26 b. t.; 4, 23. Rom. 6),* **nihõnania chõda, wolaoe ja'ia, nifa'ema Jesoe Keriso, sangorifi ja'ita;** *(Hes. 36,*
7 *25 b. t.);* ena'õ satoelõ ita, iwa'õ Lowalangi, moroi ba wa'eboea dõdõnia, ba tõtõnafõda gondrõita andrõ, fa'aoeri si lõ aetoe. *(Rom. 8,*
8 *24 b. t.).* Si ndroehoe daroma li andrõ, ba omasi ndra'o, na õfadoehoe'õ sibai da'õ, ena'õ owõlõ'õlõ zi no mamati ba Lowalangi, wamaloea boeaboea si sõchi. Da'õ zi sõchi, ba da'õ zogoena ba niha. *(F. 3, 14).*

9 II. Ba amadõniwa andrõ, si lõ boto, ba fanoetoenõ nga'õtõ, ba fasosota, ba fagoeagoeasa andrõ, ba goroisa, ba bõi babaja; lõ'õ sa goenania, no si lõ boto. *(F. 1, 14).* Na 10 so zi fasamboea famahaõ, ba bõhõli, na no õtenawa ia, irege mendroea, *(Rom. 16, 17; Mat. 18, 15 b. t.),* ja'- 11 aboto ba dõdõoe, wa no tefoejoe dõdõ zi manõ, awõ wa samazõchi horõ ia, awõ wa ja'ia zangoehoekoe ja'ia. *(Tim. I. 6, 4. 5).*

III. Na oefatenge chõoe Gatema 12 andrõ, ba ma Tichiko andrõ, ba ta'ita'i ae chõgoe, ba Nikofoli; ba da'õ sa sodo na bawa deoe, oewa'õ. Tolo Zena andrõ, sangila amachoita, 13 ba Afolo andrõ, wama'anõ ja'ira, ba wofanõ, haogõ, fa bõi ambõ chõra hadia ia. *(Hal. zin. 18, 24).* Ba ndramoefamaha gõi ira banoeada, 14 wanolo niha bõ'õ ba zogoena, ndramoehaogõ, fa bõi si lõ boeaboea si sõchi ira. — La'owai ndra'oegõ 15 awõgoe andre fefoe. Owai fefoe zomasi ja'ita, ba wamati. Jafaloecha ami fefoe wa'eboea dõdõ! *(Fil. 4, 23).*

Soera Waoelo andrõ, chõ WILEMO.

I. Fangowai Waoelo. II. Fa'omoeso dõdõnia, ba wamati Wilemo andrõ, ba ba wa'omasinia dalifoesõ. III. I'andrõ chõ Wilemo Faoelo, ena'õ ifoeli ihalõ Gonesimo andrõ. IV. Fango'ozoei soera.

1 I. Faoelo, nikoeroe andrõ chõ Keriso Jesoe, zanoera da'e, ba Timoteo, talifoesõ andrõ, chõ Wilemo andrõ, ni'omasi'õ, awõma, ba halõwõ andrõ, *(Efes. 3, 1; 4, 1; Kor. II.*
2 *1, 1),* ba chõ Gafia, talifoesõ alawe andrõ, ba chõ Garichifo, awõma andrõ, ba wasõndrata, ba ba mbanoea andrõ, jomo chõoe. *(Kol. 4, 15, 17).* Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ ba 3 fa'ohahaoe dõdõ, chõ Namada Lowalangi, ba chõ Jesoe Keriso, So'aja ja'ita! *(Kol. 1, 2).*

II. Lõ mamalõmalõ wangandrõgoe 4 saoha gõlõ chõ Lowalangigoe, na itõrõ tõdõgoe ndra'oegõ, na mangandrõ ndra'o, *(Rom. 1, 8),* bõrõ me 5 oerongo wa'omasioe andrõ, ba fa-

mati andrõ chõoe, chõ Zo'aja, Jesoe, ba ba ni'amoni'õ andrõ, fefoe;
6 *(Kol. 1, 4)*; ena'õ abõlõ wa'awõsa andrõ ba wamatimõ, ba wamotochi ba dõdõoe fefoe hadia ia zi sõchi, ba chõda, chõ Keriso. *(Gal. 5, 6)*.
7 Noa sa abõlõ wa'omoeso dõdõgoe, ba fondrara dõdõgoe, ba wa'omasioe andrõ, me no te'okafoei dõdõ ni'amoni'õ andrõ, ba chõmõ, ja'oegõ talifoesõ.
8 III. Andrõ, he w̃a'ae tola manõ, ba chõ Keriso, oebe'e goroisa chõoe, ba zi nangea andrõ, ba edõnado zoei mangandrõ chõoe, bõrõ wa'o-
9 masi andrõ: Ja'odo andre, Faoelo satoea andre, ba nikoeroe gõi iada'e, chõ Keriso Jesoe, *(Tim. II. 1, 8)*,
10 oe'andrõ chõoe, ba chõ nonogoe andrõ, nisõndragoe onogoe, ba goeroenga andre, Onesimo („sogoena") andrõ, *(Kor. I. 4, 15. Kol. 4, 9)*,
11 si no si lõ goena chõoe fõna, ba sogoena iada'e, he chõoe, ba he chõ-
12 goe. Oefatenge ia mangawoeli; tõ-
13 dõgoe nifatengegoe. Oetaha ia mena'õ chõgoe, ena'õ ngoningonigoe ia, salahioe, ba goeroenga andre, ba
14 doeria somoeso dõdõ andrõ. Ba lõ'õ sa edõnado oelaoe hadia ia, na lõ niteheoe, fa bõi hoelõ zaboea õlõ ndra'oegõ, ba dolotolomõ andrõ,
15 ena'õ saoha gõlõ. Ma andrõ aefa ia chõoe ma'ifoe, ena'õ lõ'õ sa'ae teboelõ ia chõoe, tenga sa'ae sawoe- 16
joe, si tõra moroi ba zawoejoe, no talifoesõ ni'omasi'õ, ofõna chõgoe, ba mendroea manõ na i chõoe, he botonia, ba he ba chõ Zo'aja. *(Tim. I. 6, 1. 2. Efes. 6, 5)*. Ba na belaoe 17
ndra'odo, õw̃a'õ, ba tema ia, hoelõ na ja'o mena'õ. Ba na no te'ala 18
ndra'oegõ, ibe'e mege, ba ma na so gõmõnia chõoe, ba be'e õmõgoe. Ja'o, Faoelo, zanoera da'e, tanga- 19
goe: Ja'o zamoe'a; fa lõ oew̃a'õ chõoe, õmõoe chõgoe ndra'oegõ andrõ gõi. *(Tes. II. 3, 17)*. Si ndroe- 20
hoe, ja'oegõ ga'a, ena'õ mohare ndra'o chõoe, ba chõ Zo'aja! Okafoei dõdõgoe andre, ba chõ Keriso! *(A. 10. 11)*.
IV. Me no oedõnadõna wolo'õmõ, 21
andrõ oesoera chõoe da'õ, me no oe'ila, tenga ha niw̃a'õgoe andrõ õ'o'õ, õtõraigõ na i. Ba endrongagõ 22
gõi wamaigi naha chõgoe; oedõnadõna sa, tebe'e boeala ndra'o chõmi, bõrõ wangandrõmi andrõ. *(Heb. 13, 19)*. I'owai ndra'oegõ Efafera, 23
awõgoe nikoeroe andrõ, ba chõ Keriso Jesoe, *(Kol. 1, 7)*, ba Mareko 24
ba Arisaro ba Dema ba Loeka, awõgoe ba halõw̃õ andrõ. *(Kol. 4, 10. 14)*. Jafaloecha dõdõmi wa'eboea 25
dõdõ Zo'aja, Jesoe Keriso. *(Tim. II. 4, 22)*.

Soera ba niha
HEBERAIO
andrõ.

FAZA 1.

I. Fama'ele'õ Lowalangi ja'ia, ba chõ Nononia andrõ. II. Fa'asalaw̃a Nononia; jaw̃a mala'ika ia.

1 I. Me no aefa wehede Lowalangi fõna, chõ ndra toeada, si no asese, ba si no oja ngawalõ, nifa'ema zama'ele'õ andrõ, ba no moehede ia, me loeo safoeria andre, chõda, nifa'ema Nononia. *(Moz. IV. 12, 6 b.*

t. Hal. zin. 3, 22. 24. Fet. I. 1, 20. Joh. 15, 15).

2 II. Nifataronia sanema ondrõita, fefoe, hadia ia, nibe'enia gõi samazõchi danõ'a, *(F. 2, 7. 8. Efes. 1, 20*
3 *b. t. Joh. 1, 3. 10)*, si no haga lachõminia andrõ ba doemadoema mbotonia, sanaja fefoe hadia ia, taroma li fa'abõlõnia andrõ, ba no isõndra wangehao andrõ, fameta horõ, ba no moedadao ia ba gambõlõ wa'asalawa andrõ, ba zalawa jawa; *Kor. II. 4, 4. Kol. 1, 15. F.*
4 *9, 14. 26; 12, 2)*; ba no tohoede ia moroi ba mala'ika, ndrohoendrohoe wa'atohoede dõi andrõ, nitemania,
5 moroi ba dõira. *(Fil. 2, 9)*. Ha niha sa mala'ika, ba zi no irai iwa'õ: „Onogoe ndra'oegõ, ma'õchõ andre no mo'ono ndra'o ja'oegõ?" Ba imane zoei: „Amania ndra'odo ba Onogoe ia." *(F. 5, 5. Sin. 2, 7. Sam. II. 7, 14)*.
6 Ba so zoei, me ifataro ba goeli danõ zi a'a ba wa'atoemboe andrõ, ba imane: „Ba jamangaloeloe chõnia mala'ika Lowalangi, fefoe." *(Kol. 1, 15. Rom. 8,*
7 *29. Sin. 97, 7. Efes. 1, 21)*. Ba imane sa ba mala'ika andrõ: „Samali'õ angi mala'ikania, ba samali'õ holahola galitõ
8 enoninia". *(Sin. 104, 4)*. Ba ba Nono andrõ, ba imane: „Dadaomamõ, ja'oegõ Lowalangi, ba no silõ teboelõ, gõtõgõtõ wa'ara, ba si'o ba wa'atoelõ zi'o zalawa andrõ
9 chõoe. *(Sin. 45, 7. 8)*. Noomasi ndra'oegõ wa'atoelõ, ba no fa'oedoe ndra'oegõ ba zi lõ atoelõ; andrõ no ibajoini ndra'oegõ Lowalangioe, ja'oegõ Lowalangi, fanicha fa'owoeawoea dõdõ, no ihoede'õ ndra'oegõ, moroi ba nawõoe." *(Jes. 61, 1)*.
10 Ba: Ja'oegõ So'aja zolata tanõ, ba mbõrõta, ba nifazõchi dangaoe mbanoea si jawa; *(Sin. 102, 26–28)*; ja'ia, 11
ba sadoedoe dania, ba ja'oegõ, ba si lõ teboelõ; ba atoea dania da'õ fefoe, timba mbaroe, *(Jes. 51, 6. Fet. II. 3, 10)*, ba õgõloegõ dania, 12
hoelõ lembe, ba tobali dania, ba ja'oegõ, ba ja'oeja'oegõ manõ, ba si lõ aetoe ndrõfioe." Ba ha niha ba ma- 13
la'ika, ba zi no irai iwa'õ: „Dadao ba gambõlõgoe, irege no oebe'e danedane gaheoe zi fatioe tõdõ chõoe?" *(Sin. 110, 1)*. Tenga no a'oi bechoe enoni ira, 14
nifatenge sanolo ba zanema fangorifi andrõ dania? *(Sin. 34, 8; 91, 11 b. t. Mat. 18, 10)*.

FAZA 2.

I. Famangelama, fa bõi la'ositengagõ lala wangorifi andrõ, chõ Lowalangi. II. Fa'asalawa Keriso, me no aefa i'ide'ide'õ ia. III. No tobali talifoesõda ia, ba wangorifi ja'ita.

I. Andrõ mendroea manõ ta'olembai ena'õ nirongoda andrõ, fa bõi 1
ahani ita. Na no aro sa'ae daroma 2
li andrõ, ni'ombacha'õ mala'ika, ba na no tesoelõni si nangea chõnia fefoe ngawalõ wanawõ, awõ ngawalõ wa lõ molo'õ fefoe, *(Hal. zin. 7, 53. Gal. 3, 19)*, ba he tawisa wa- 3
ngefa'õ ja'ita, na ta'ositengagõ wangorifi si manõ fa'eboea? nifobõrõ ba wangombacha Zo'aja andrõ, nifadoehoe'õ zamondrongo chõnia andrõ, chõda, *(F. 10, 29. Mar. 1, 14)*, nifo'awõ famadoehoe'õ andrõ chõ 4
Lowalangi, ba dandra andrõ, ba ba gila'ila, ba ba ngawalõ hadia ia wa'abõlõ, ba ba wame'eme'e Eheha ni'amoni'õ andrõ, dali zomasi ia. *(Hal. zin. 14, 3. Kor. I. 12, 4. 11)*.

II. Tenga sa barõ mbawa mala'- 5
ika ibe'e zi sagõtõ tanõ dania, niwa'õwa'õma. *(Fet. II. 3, 13)*. Ba noa 6
sa so zamadoehoe'õ, samoeza, no imane: „Hadia niha, wa itõrõ tõdõoe? ba ono niha, wa

7 õfaigi ia? *(Sin. 8, 5 b. t.).* No õ'ide'ide'õ ia, si lõ ararā, tooe mala'ika; no õfotakoela ia, lachõmi basoemange,
8 *(Loek. 22, 43)*, no õbe'e barõ gahenia fefoe, hadia ia." Ba wame'e barõ mbawa andrõ sa fefoe, hadia ia, ba lõ nisaigõnia, si lõ moebe'e barõ mbawania. Ba iada'e, ba lõ'õ na ta'ila, no moebe'e barõ mbawania fefoe, hadia ia. *(F. 1, 2.*
9 *Mat. 28, 18. Joh. 3, 35).* Ba ni'ide'ide'õ andrõ, tooe mala'ika, si lõ ararā, Jesoe, ba ta'ila, nifo'aja lachõmi ba soemange, bõrõ wamakao andrõ, nitahania, fa'amate andrõ, ena'õ itandra wa'amate, salahi niha fefoe, balazi wa'eboea dõdõ Lowalangi. *(Fil. 2, 8. 9 b. t. Kor. II.*
10 *5, 14. 15).* Da'õ sa zi nangea chõnia, si no bõrõ hadia ia, fefoe, ba zoroi fefoe, hadia ia, me ato ndraono i'ohe ba lachõmi: ba wamakao ifo'ahonoa solohe ja'ira ba wangorifi andrõ. *(Rom. 11, 36. F. 5, 8. 9. Hal. zin. 5, 31).*
11 III. **Ba** he si amoni'õ sa, ba he ni'amoni'õ andrõ, ba ha samõsa doeara fefoe; da'õ gõi mbõrõ, wa lõ aila ia fatalifoesõ chõra, *(Joh. 17, 19. Mar.*
12 *3, 34 b. t.)*, imane: „O e'o mbacha'õ dõimõ ba dalifoesõgoe andrõ, ba zowoelo banoea oesoeno ndra'oe-
13 gõ." *(Sin. 22, 23. Rom. 8, 29).* Ba imane zoei: „Sanõtõna chõnia dania ndra'odo." Ba so zoei, ba imane: „Hiza, ja'o ba iraono andrõ, nibe'e Lowalangi chõgoe." *(Jes. 8, 17.*
14 *18).* Ba me no õsi niha gõi nõsi ndraono, ba no itema gõi dána chõnia da'õ, no fachilichili, ena'õ ifakiko ba wa'amate andrõ zi so fa'abõlõ wa'amate, Afõcha andrõ; *(Rom. 8,*
15 *3. Tim. II. 1, 10. Joh. I. 3, 8);* ba ena'õ i'efa'õ zi no sawoejoe, sagõtõ ja'ira, ba wa'ata'oera wa'amate a-
16 ndrõ. *(Rom. 6, 17 b. t.).* Tenga sa atõ mala'ika nitolonia, no ma'oewoe Gaberahamo andrõ itolo. **Andrõ** 17
lõ tola lõ fagõlõgõlõ ia ba dalifoesõnia, gofoe he wisa wamaigida, ena'õ sahachõ tõdõ ia, ba ere seboea, si lõ farõi, chõ Lowalangi, ba wame'e hõli ba horõ mbanoea andrõ. *(F. 4,*
15; 5, 1 b. t.). Ndrohoendrohoe zi no 18
itaha famakao sa, si no tetandraigõ ia, ba i'ila itolo nitandraigõ andrõ. *(F. 4, 16).*

FAZA 3.

I. Jawa Moze Keriso. II. Bõi zi lõ mamati ira, bõi lafoeli foeri; ndramangelama, me no la'ila wamaedo, ba Ndraono Gizeraeli andrõ, si no mangawoeli foeri.

I. **A**ndrõ, ja'ami, ira talifoesõ, ni'- 1
amoni'õ, si no mo'oeracha ba wogaoni andrõ, moroi ba zoroego, mitõngõni zinenge andrõ, ere seboea, ba wamadoehoe'õda andrõ, Jesoe, *(Fil. 3, 14. F. 4, 14)*, si lõ 2
farõi andrõ, chõ zamataro ja'ia, si mane Moze gõi, jomo chõnia fefoe. *(Moz. IV. 12, 7).* Eboea sa dána chõ- 3
nia lachõmi, moroi chõ Moze, ndrohoendrohoe wa'atohoede wa'eboea zotomo, moroi ba wa'eboea nomo. *(F. 8, 6).* Fefoe nomo sa, ba so zo- 4
tomo, ba samazõchi fefoe, hadia ia, ba ja'ia Lowalangi. Ba Moze, ba si 5
lõ farõi sa, jomo chõnia fefoe, enoni ia, ba wamadoehoe'õ ni'ombacha'õ dania. *(Joh. 5, 46).* Ba Keriso, 6
ba no Ono, ba nomonia; ba omonia ita, na lõ tabõhõli wa lõ mangiwa, awõ doeriada andrõ, ba wanõtõna iroegi gamozoea; na ta'aro'õ chõda. *(Joh. 8, 35. Fet. I. 2, 5. F. 6, 11).*

II. **A**ndrõ, si mane niwa'õ Ge- 7
heha: „Ma'õchõ andre, na mirongo linia, *(F. 4, 7. Sin. 95,*
8 b. t.), ba bõi mi'abe'e'õ dõ- 8
dõmi, si mane ba wa'abao dõdõ andrõ, me loeo wanandraigõ andrõ, ba danõ si mate, *(Moz. II. 17, 7); V. 6, 16)*,
me latandraigõ ndra'o ira 9
toeami, wombaja ja'o, ba

noa sa'ae la'ila nilaoegoe, õfa woeloe fache wa'ara; *(Moz. IV. 14, 22);* andrõ mofõnoe ndra'o, ba niha andrõ, ba oemane: Lõ mamalõmalõ wa'eloengoe dõdõra; ba lõ aboto ba dõdõra lalagoe andrõ, tobali fahõloe ndra'o, ba wõnoegoe andrõ, oemane: „Bõi jalachamõ wolombase andrõ, chõgoe." *(Moz. IV. 14, 23. 28–35).* Mifaigi, ja'ami ira talifoesõ, bõi jatesõndra ba chõmi, ha niha ia, si so tõdõ si lõ sõchi, tõdõ ba wa lõ mamati, ba wangerogõ Lowalangi saoeri; faoma mifarooe dõdõ nawõmi, ero ma'õchõ, gõtõ wa lawa'õ „ma'õchó andre," fa bõi tesõndra ba chõmi, ha niha ia, ni'abe'e'õ tõdõ, ba walimosa horõ andrõ. Noa sa tobali awõ Keriso ita, na lõ'õ sa atõ tabõhõli mbõrõta wa fadoehoe dõdõ andrõ, iroegi gamozoea, na ta'aro'õ chõda. Na no moewa'õ: „Ma'õchó andre, na mirongo linia, ba bõi mi'abe'e'õ dõdõmi, si mane ba wa'abao dõdõ andrõ," — *(F. 3, 7),* ba ha niha ira, samondrongo, sabao tõdõ andrõ? Tenga dozi ira, si otarai danõ Miseraji, ni'oloi'õ Moze? *(Moz. IV. 14, 1 b. t.).* Ba ha chõ mofõnoe ia, si õfa woeloe fache andrõ? Hadia, tenga ba zanao horõ andrõ? botora, ba no adoedoe ba danõ si mate. *(Moz. IV. 14, 29. Kor. I. 10, 5).* Ba ha chõ tetandrõsaigõ, me fahõloe ia, bõi jalachamõ wolombase andrõ chõnia, na tenga ba zi lõ molo'õ andrõ? Ba no ta'ila, wa tebai lachamõ, bõrõ wa lõ mamati. *(Moz. V. 1, 32 b. t.).*

FAZA 4.

I. Famarooe tõdõ, ena'õ bõi zi lõ lachamõ wolombase, nifaboe'oe andrõ, bõi zi lõ mamati ira. II. Fa'abe'e li Lowalangi andrõ. III. Famarooe tõdõ, ba wa'anaoe gõlõ, ba ba wanõtõna.

I. Ba data'ata'oefi, fa bõi tesõndra ba chõmi, ha niha ia, si hoelõ zi no torõi foeri, me no so na gamaboe'oela li, ba wogamõ folombase andrõ chõnia. *(F. 12, 15).* Noa sa moe'ombacha'õ chõda gõi, si mane chõra, ba ba chõra, ba lõ sonahia daroma li wangombacha andrõ, me lõ si tefabõbõ ba zamondrongo andrõ, ba wamati. Sogamõ folombase andrõ sa ita, ja'ita samati, si mane niwa'õnia: „Tobali fahõloe ndra'o, ba wõnoegoe andrõ, oemane: „Bõi jalachamõ wolombase andrõ chõgoe," he wa'ae no awai nilaoe andrõ, i'otarai wamazõchi danõ'a andrõ. *(F. 3, 11. Sir. 95, 11).* Noa sa itõrõ linia, samoeza, loeo si fitoe andrõ, no imane: „Ba molombase Lowalangi, ba loeo si fitoe andrõ, me no awai nilaoenia fefoe." *(Moz. I. 2, 2).* Ba imane zoei ba da'e: „Bõi jalachamõ wolombase andrõ chõgoe!" Ba me so sa na dania, lachamõ ia õsa, ba me lõ nichamõ nitoeriagõ ja'ia, si fõfõna, ba wa lõ molo'õ, *(F. 3, 19),* ba ifoeli i'õtõ mbongi: „ma'õchó," Dawido zama'ema linia, me no si manõ wa'ara gotaloea, si mane niwa'õ mege: „Ma'õchó andre, na mirongo linia, ba bõi mi'abe'e'õ dõdõmi." *(F. 3, 7).* Na Josoea sa mena'õ zolohe ja'ira ba wolombase, ba lõ itõrõ ena'õ linia loeo bõ'õ, foeri da'õ no mege. *(Moz. V. 31, 7. Jos. 22, 4).* Tobali so na sa dania wolombase mbanoea Lowalangi andrõ, folombase ba loeo sabato. Si no mogamõ folombase chõnia sa, ba molombase gõi, na awai halõwõnia, si mane Lowalangi, me no awai halõwõnia. *(Fam. 14, 13).* Ba dataforege, ba wogamõ folombase andrõ, ena'õ lõ faloecha so zalaoe, ha niha ia, wolo'õ famaedo andrõ, ba wa lõ molo'õ. *(Fet. II. 1, 10. Kor. I. 10, 11. 12).*

II. **Saoeri sa daroma li Lowa-**

langi andrõ, ba sabõlõ, ba no atarõ, moroi ba gari si faoma bawa, ba isõsõ, iroegi ifabali ira noso geheha, ba boe'oe ba oeto, ba ihoekoe, gera'era dõdõ, ba sõndra dõdõ, *(Fet. I. 1, 23. Rom. 1, 16. Efes. 6, 17. Fam.*
13 *1, 16),* ba lõ hadia ia, nifazõchi Lowalangi, si tobini fõnania, fefoe, hadia ia, ba lõ baloebaloe, no moebokai, ba wamaigi zanofoenofoe chõda andrõ. *(Job. 28, 24).*
14 III. **Ba** me no so chõda gere seboea, salawa, si no manõrõi soroego andrõ, Jesoe, Ono Lowalangi andrõ, ba bõi tabõhõli wamadoehoe'õ andrõ. *(F. 8, 1; 9. 11. 24; 10,*
15 *23).* **Tenga sa ere seboea si tebai ahachõ tõdõ, ba wa'ambõ wa'abõlõda, zi so chõda, no ere seboea si no moetandraigõ, ba ngawalõ hadia ia, fefoe, hoelõ si mane ja'ita ; ba lõ horõ.** *(F. 5, 2 ; 2. 17. 18; 7, 26).*
16 **Ba data'ondrasi daroma wa'ahachõ dõdõ andrõ, bõi aiwõ ita, ena'õ tatema wa'ahachõ dõdõ, ba ena'õ faloecha ita wa'eboea dõdõ, fanolo, na bawa mogoena.** *(F. 10, 22. Rom. 3, 25).*

FAZA 5.

I. Lowalangi zamataro Keriso, ere seboea. II. Na areoe dõdõda, ba lõ aboto ba dõdõda zi manõ.

1 I. **D**ozi ere seboea sa, nihalõ ba niha, ba ba niha tefataro ia, ba halõwõ, chõ Lowalangi, ba wame'e ame'ela ba soemange, fameta horõ ;
2 *(F. 2, 17; 8, 3);* si no mangila ndrohoendrohoe wamologõ tõdõnia, ba zi lõ mangila watahõgõ, ba ba zeloengoe, me ja'ia gõi zi no faloechaloecha fa'ambõ fa'abõlõ. *(F. 4,*
3 *15).* Ba me bõrõ da'õ, wa lõ tola lõ ibe'e zoemange, ba chõnia gõi, si mane ba zato, fameta horõ. *(F. 7, 27. Moz. III. 9, 7; 16, 6. 11. 17).*
4 Ba lõ ira'oe chõnia wa'eboea andrõ niha, ha nikaoni Lowalangi, si mane A'aroni andrõ gõi *(Nga'õt. II. 26, 18.*
5 *Moz. II. 28, 1).* Si manõ gõi Keriso, lõ ni'eboea'õnia ja'ia, ba we'amõi ere seboea, ha sangoema'õ chõnia: „Onogoe ndra'oegõ, ma'õchõ andre no mo'ono ndra'o ja'oegõ." *(Joh. 8, 54. F. 1, 5).*
Si mane niwa'õnia, si samoeza gõi: 6
„Ere ndra'oegõ, iroegizi lõ aetoe, dali gamoeata Melechisede andrõ." *(Sin. 110, 4. Sach. 6, 13).* Me loeo niha 7
ia, ba no i'ohe wangandrõ, awõ wakaosa, chõ zangila mangefa'õ ja'ia ba wa'amate, no fao we'ao'ao sabõlõbõlõ, ba tawa hõrõ, ba no moefondrondrongo linia, ba no moe'efa'õ ia ba wa'ata'oe andrõ. *(Mar. 14, 34; Mat. 26, 37 b. t. Loek. 22,*
44 b. t.). Ba he wa'ae Ono ia, ba 8
no ifamaha ia, ba wolo'õ, ba wamakao andrõ, nitaõgõnia ; *(Fil. 2, 8);*
no moefo'ahonoa ia, ba no tobali 9
bõrõ wangorifi ba mbanoea foeri ia, ba zamondrongo linia, fefoe, *(F. 2,*
10; 7, 25), nifotõi Lowalangi ere 10
seboea, dali gamoeata Melechisede andrõ. *(F. 6, 1 b. t.).*
II. **Ba** da'õ oja hoehoeoda, ba 11
afõchõ wamotochi, me no awe'ewe'e dõgi dalingami andrõ. *(F. 6, 1 b. t.).*
Samahaõ sa'ae ami ena'õ, me no 12
ara, ba tobali mogoena chõmi lafahaõ zoei ami, ba wamobõrõ daroma li Lowalangi andrõ, ba tobali mogoena chõmi zoesoe, ba tenga õ sabe'e ; *(Kor. I, 3, 1 b. t.);* ba ha ni- 13
ha zamadoe soesoe, ba lõ i'ila watahõgõ hoehoeo satoelõ andrõ, me
no iraono ia. Ba ba zi no mo'aho- 14
noa, ba õ sabe'e nibe'e, ba zi no mamamaha ja'ira, si no to'õlõ tõdõ, ba wamaehoesi hadia zatoelõ, hadia zi lõ atoelõ. *(Kor. I, 2, 6).*

FAZA 6.

I. Famangelama, fa bõi lafoeli foeri, ba hoekoe fõna. II Famarooe tõdõ, ena'õ si lõ teboelõ ira, me no aro gamaboe'oela li Lowalangi andrõ gõi.

I. Andrõ tabõhõli sa'ae wamobõrõ 1

fangombacha Keriso andrõ, ba tafa'ese ba wamo'ahonoa; bõi sa'ae tafoeli wamodanedane, famalalini era'era ba mboeaboea si mate, ba famati ba Lowalangi, *(F. 5, 12. Hal. zin. 20, 21)*, ba famahaõ ba wamajagõ idanõ andrõ, ba ba wanoefa tanga, ba ba wemaoso zi mate, ba ba wangoehoekoe si lõ teboelõ andrõ. *(Hal. zin. 2, 38; 8, 17; 24, 25. 15)*. Ba da'õ nilaoeda, na itehe Lowalangi. Tebai sa, na so zi no moehagaini tõdõ zamoeza, si no manandra ame'ela andrõ moroi ba zoroego, ba si no mo'oeracha Eheha ni'amoni'õ andrõ, *(F. 10, 26 b. t.)*, ba si no manandra taroma li Lowalangi andrõ, si sõchi, awõ wa'abõlõ andrõ, ba gõtõ dania, ba na lafoeli foeri, ba tebai te'a'azõchi zoei ira, ba wamalalini era'era, ja'ira, si no mamorõfa chõra zamoeza tõ Ono Lowalangi, si no mame'e ni'o'aja ja'ia. *(Fet. 11, 2, 20. 21)*. Tanõ andrõ sa, samadoe teoe andrõ, sasese aechoe ba chõnia, si so sinanõ, sogoena ba zamahaogõ'õ ja'ia, ba no itema dána chõnia howoehowoe chõ Lowalangi. *(Jes. 55, 11)*. Ba na sa'asa'a mao ba lato zi toemboe chõnia, ba lõ fadoehoe dõdõda chõnia, ba no ahatõ chõnia wangelifi; ba fozoenia, ba fanoenoe ja'ia. *(Jes. 5, 4 b. t.)*. Ba ba chõmi, ja'ami ni'omasi'õ, ba no fadoehoe dõdõma, ba zi sõchi, ba zogoena ba wangorifi andrõ, he wa'ae no si manõ lima. Tenga sa si lõ atoelõ Lowalangi, fa olifoe ia ena'õ mboeaboeami, awõ wa'omasi andrõ, nifa'ele'õmi, fa'omasimi dõinia, me mõi ami enoni ni'amoni'õ andrõ, awõ wa enonira na ami iada'e. *(Fam. 2, 2. 19. F. 10, 33 b. t.)*.

II. Ba omasi ndra'aga, ena'õ dozi ami mi'oroma'õ wa'owõlõ'õlõ andrõ, ena'õ a'oi so wa'aro wanõtõna andrõ, iroegi gamozoea, ena'õ bõi abe'e dõdõmi, ena'õ mibe'e famaedo chõmi zanema amaboe'oela li andrõ, ba wamati, ba ba wa'ebolo dõdõ. *(F. 11, 13. 7. Jak. 5, 7)*. Me ibe'e gamaboe'oela li chõ Gaberahamo Lowalangi, ba fahõloe ia, ba chõnia, me lõ chõnia seboea, nibe'e hõloe ena'õ, imane: Si ndroehoendroehoe, oefahowoe'õ sibai ndra'oegõ, ba a'oi so dania wangoja'õgoe ja'oegõ." *(Moz. I. 22, 16. 17)*. Ba me no imanõ wamologõ tõdõnia, wombaloi, ba no itema gamaboe'oela li andrõ. *(F. 10, 36)*. Na niha sa, ba labe'e hõloe zeboea, ba tebato wamadaõ, fefoe, ba wahõloesa andrõ, ba wangaro'õ niwa'õ. *(Moz. II. 22, 11)*. Andrõ ifake wahõloesa Lowalangi, me i'oroma'õ sibai na mena'õ, ba zanema amaboe'oela li andrõ, wa tebai awoe'a gera'erania, *(Loek. 1, 73)*, ena'õ tobali domboea balõ zi lõ awoe'a, ba zi tebai mofaja Lowalangi, nibe'e famarooe dõdõda, sabõlõbõlõ, ja'ita, si no manawa da'õ, wa lõ tabõhõli dõtõnafõ andrõ, si so fõnada, *(Tit. 1, 2. Tim I. 6, 12)*, si no mõi sao nosoda, si no aro, si no abe'e, si roegi gõi bacha barõ mba'aba'a andrõ, *(F. 9, 3. 24)*, ba zi no mõi bacha sowaõwaõ salahida, Jesoe andrõ, me tobali ere seboea ia, dali gamoeata Melechisede andrõ, iroegi zi lõ aetoe. *(F. 4, 14; 5, 6)*.

FAZA 7.

I. No fachilichili ira Keriso Melechisede andrõ. II. Eboea wa'a'ere Keriso; moroi ba wa'a'ere nono Lewi andrõ.

I. Melechisede andrõ sa, razo Zalema, ere Lowalangi Fondrege Zalawa, samaondragõ Aberahamo, ba samahowoe'õ ja'ia me mangawoeli ia, me i'otarai mangalani razo andrõ, *(Moz. I. 14, 18 b. t.)*, nibe'e Gaberahamo gõi samboea ni'ofoeloe, fefoe, hadia ia, ba no razo ba wa'atoelõ oea, geloeaha dõinia, ba aefa da'õ, ba razo Zalema gõi, razo

wa'ohahaoe dõdõ geloeaha da'õ,
3 *(Sin. 72, 1 b. t.; Jes. 9, 6, 7)*, lõ ama,
lõ ina, ba lõ toea moroi jawa,
lõ bõrõta mbawania, ba lõ fa'aetoe
nosonia, ba si no moefachilichili
chõ Nono Lowalangi, ba lõ teboelõ
4 ere ia, lõ mamalõmalõ. Ba mifaigi,
ha wa'eboea da'õ, nibe'e Gaberahamo gõi samboea ni'ofoeloe gahoeloeania nitoetoejoe andrõ, Aberahamo, foeroegõ andrõ. *(Moz. I. 14,*
5 *20)*. Ba nono Lewi andrõ sa, si
tobali ere, ba no moe'oroi'õ, latema
zamboea ni'ofoeloe, ba niha sato,
ba dalifoesõra, dali goroisa andrõ,
he wa'ae ba lõwilõwi Gaberahamo
6 mbõrõtara. *(Moz. IV. 18. 21. 32)*. Ba
si tenga ja'ira andrõ, ba no ihalõ
zamboea ni'ofoeloe, chõ Gaberahamo, ba no ifahowoe'õ zi so amaboe'oela li andrõ. *(Moz. I. 12, 3.*
7 *Gal. 3, 16)*. Ba lõ foelitõ, side'ide
8 zi tefahowoe'õ chõ zeboea. Ba ba
da'e, ba niha si mate dania zanema
si samboea ni'ofoeloe, ba ba da'õ,
ba no nifadoehoe'õ, wa saoeri ia.
9 Ba no hoelõ ba chõ Gaberahamo
tefo'õmõ gõi Lewi, si samboea ni'o-
foeloe, Lewi andrõ, sanema si sa-
10 mboea ni'ofoeloe dania. No ba lõwilõwi doeania so ia na, me ifaondragõ ia Melechisede andrõ.
11 II. **Ba** na no so mena'õ wamo'ahonoa ba wa'a'ere nono Lewi andrõ (ba da'õ sa tetandrõsaigõ goroisa andrõ, nibe'e chõra), ba hadia goena na, tefataro gere bõ'õ dali gamoeata Melechisede, awõ wa lõ lawa'õ, dali gamoeata Ga'aroni andrõ? *(F.*
12 *8, 7. Gal. 2, 21)*. Na tobali wa'a'ere
sa, ba lõ foelitõ tobali gõi goroisa,
13 Ba nitandrõsaigõ da'õ sa, ba no
soi bõ'õ, si lõ irai mõi ere nihá,
14 ha niha ia. Noa sa moerongo, wa
no mado Joeda Zo'aja ja'ita, mado
ba zi lõ niwa'õ Moze, ba gere andrõ.
(Moz. I. 49, 10. Mich. 5, 2. Jes. 11,
15 *1. Fam. 5, 5)*. Ba no mendroea manõ
na oroma, na tefataro gere bõ'õ,
dali wa fachilichili ia chõ Melechisede andrõ, si tenga balazi oroisa, 16
amachoita dali nõsi niha, si no
balazi wa'abõlõ wa'aoeri andrõ, si
lõ teboelõ. Noa sa tefadoehoe'õ ia: 17
„Erendra'oegõ, iroegi zi lõ aetoe, dali gamoeata Melechisede andrõ." *(F. 5,*
6). Tewoe'ai sa goroisa fõna andrõ, 18
bõrõ wa no sambõ fa'abõlõ, awõ
wa lõ goenania sa'ae, *(F. 10, 1–4.*
Rom. 8, 3), (lõ'õ sa hadia ia nifo'- 19
ahonoa goroisa); ba tefatewoe wanõtõna si sõchi moroi andrõ, ba
nihatõ'õda ja'ita, chõ Lowalangi.
(Hal. zin. 13, 39). Ba ndrohoendro- 20
hoe zi so fahõloesa — ba chõra sa,
ba lõ fahõloesa, na tobali ere ira,
(F. 6, 17), ba ba chõnia, ba so wa- 21
hõloesa, fahõloesa zangoema'õ chõnia: „No fahõloe Zo'aja,
ba lõ ifoeli mangesa dõdõnia: erendra'oegõ, iroegi
zi lõ aetoe" — *(Sin. 110, 4)*,
ndrohoendrohoe da'õ gõi no tobali 22
we'ewe'e dõdõ, ba wawoe'oesa li
si sõchi moroi andrõ, Jesoe, *(F. 8, 6;*
9, 15; 12, 24). Ba ba chõra, ba ato 23
zi mõi ere, bõrõ wa tebai si lõ teboelõ ira, me matemate. Ba chõnia, 24
me si lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe,
ba so wa'a'ere si lõ mamalõmalõ.
Andrõ gõi i'ila ifo'ahonoa wango- 25
rifi sangondrasi Lowalangi, nifa'emania, me no si lõ mamalõmalõ
fa'aoeri, ba woloeloei chõra fangoema'õ. *(F. 10, 14; 9, 24. Joh. 14,*
6. Rom. 8, 34. Joh. I. 2, 1). **Si manõ** 26
sa zi nangea ere seboea chõda, si no ohaoehaoe, si lõ sala, si lõ hadia ia zi lõ gõna, si no tonia ba niha si so horõ, si no jawa zoroego, *(F.*
4, 15), salacha lõ ero ma'óchõ ma- 27
me'e soemange ba horõnia oea, ba
aefa õ, ba ba horõ zato, si mane
ere seboea andrõ fõna; noa sa
i'osamoezaigõ wolaoe da'õ, me ibe'e
soemange ia. *(Moz. III. 16, 17. Heb.*
9, 12. 26 b. t.). Oroisa sa, ba ifataro 28
ere seboea niha, sambõ fa'abõlõ, ba
taroma li wahõloesa andrõ, me no

aefa goroisa, ba ifataro Nono andrõ, si no mo'ahonoa, iroegi zi lõ aetoe. *(F. 5, 1; 2, 9).*

FAZA 8.

Razo Keriso, erə seboea, ba gamaboe'oela li si bohooe, si sõchi moroi ba zi fõfõna andrõ.

1 **D**a'õ doeho ba niŵa'õ andrõ: No so chõda gere seboea si manõ, si no doemadao ba gambõlõ daroma wa'asalaŵa andrõ, ba zoroego, *(F.* 2 *4, 14; 1, 3)*, barõ mbawania ni'amoni'õ andrõ, awõ nose si ndroehoe andrõ, nifazõchi Zo'aja, tenga 3 niha. *(F. 9, 11)*. Dozi ere seboea sa, ba ba wame'e ame'ela ba soemange tefataro ira; andrõ lõ tola lõ so chõnia gõi nibe'e. *(F. 5, 1.* 4 *Efes. 5, 2)*. Ba na ba goeli danõ so ia ena'õ, ba tenga na i ere ia, me no so zame'e ame'ela andrõ, dali 5 goroisa, nibe'e enoni, ba wamaedo zi so ba zoroego andrõ, ba loemõloemõnia, si mane niŵa'õ chõ Moze, me ifobõrõ wamazõchi ose andrõ, imane: F a i g i, õ'o h i a'õ w a m a e d o a n d r õ, n i'o r o m a'õ c h õ o e b a h i l i, w a m a z õ c h i f e f o e, h a d i a i a." *(F. 10, 1.* 6 *Kol. 2, 17. Moz. II. 25, 40)*. Ba iada'e, ba no si sõchi wamatõrõ nibe'e ba dangania, ndrohoendrohoe zi tedooe wa'azõchi wawoe'oesa li andrõ, ba zi no sama'ema ia, nitandrõsaigõ ba gamaboe'oela li si sõchi moroi ba zi fõfõna andrõ, wangohonogõi 7 ja'ia. *(F. 7, 22)*. Na lõ sinegoe sa mena'õ, ba zi fõfõna andrõ, ba lõ mena'õ te'aloei naha zi samboea. 8 *(F. 7, 18. 19)*. Ba itegoe, imane chõra: „H i z a, i r o e g i b a ŵ a d a n i a, i ŵ a'õ S o'a j a, b a o e l a o e f a w o e'o e l i b a m a'o e w o e G i z e r a ë l i b a b a m a'o e w o e J o e d a, f a w o e'o e s a l i 9 s i b o h o o e; *(Jer. 31, 31–34)*; t e n g a d a l i w a w o e'o e s a l i a n d r õ, m e f a w o e'o e l i n d r a'o, c h õ n d r a t o e a r a, m e l o e o e'o h e d a n g a r a, b a w a n g e h e t a j a'i r a b a d a n õ M i s e r a j i, n o a s a l a b õ h õ l i w a w o e'o e s a l i a n d r õ c h õ g o e, b a n o o e'o s i t e n g a g õ g õ i i r a, i ŵ a'õ S o'a j a. *(Moz. II. 19, 3 b. t. Jer. 15, 1 b. t.)*. **Ba da'õ sa wawoe'oesa li andrõ, na oelaoe fawoe'oe li ba ma'oewoe Gizeraëli, na no aefa gõtõ da'e, iŵa'õ So'aja: oebe'e ba gera'erara goroisa andrõ, chõgoe, ba oesoera ba dõdõra, ba Lowalangira dania ndra'odo, ba banoeagoe ira.** *(Hes. 36, 26 b. t.; Sach. 8, 8)*. B a l õ'õ m a n õ s a'a e 11 i f a h a õ n a w õ n i a b a n o e a z a m õ s a n a, b a l õ'õ s a'a e i f a h a õ d a l i f o e s õ n i a, w a n g o e m a'õ: J a'a b o t o b a d õ d õ o e Z o'a j a, m e n o a'o i l a'i l a n d r a'o, h e i r a o n o, b a h e s a t o e a. *(Joh. I. 2, 27)*. E b o l o 12 s a d a n i a d õ d õ g o e, b a z i l õ a t o e l õ a n d r õ, c h õ r a, b a l õ'õ m a n õ s a'a e i t õ r õ t õ d õ g o e h o r õ r a a n d r õ." *(Jes. 43, 25)*. Ba wangoema'õ „s i b o h o o e", 13 ba no atoea zi fõfõna, ibe'e; ba hadia zatoea, ba hadia zi no noemalõ dõfi, ba no ahatõ wa'ataja.

FAZA 9.

I. Famosoemange Lowalangi ba gamaboe'oela li si fõfõna andrõ, ba no ha famaedo zo'ahonoa andrõ, dania; II. ere seboea ba da'õ Keriso.

I. **B**a ba zi fõfõna sa gõi, ba so 1 gamachoita, nitõrõ, awõ ni'amoni'õ andrõ, dali ba goeli danõ. Tefazõchi 2 sa nose tánõ fõna andrõ, ba da'õ so naha wandroe andrõ, awõ meza andrõ, awõ roti nifaigifaigi andrõ, ba tõinia, ba ni'amoni'õ; *(Moz. II. 25)*; ba ba gero mba'aba'a si sagõrõ 3 andrõ, ba ose andrõ, nifõtõi fondrege ni'amoni'õ. *(Moz. II. 26, 33)*. Ba 4 da'õ so naha wanoenoe koemõjõ andrõ, balaki, ba tawõla gamaboe'oela li, nifo'oeli balaki, ma'afefoe, ba bacha ba da'õ, ba migõ balaki,

nifo'õsi „mana" andrõ. ba si'o Ga'-aroni andrõ, solewiõ, ba kara wanoera andrõ, soera wawoe'oesa li. *(Moz. II. 30, 34 b. t.; 25, 10; 16, 33; Moz. IV. 17, 10. Raz. I. 8, 9).* Ba jawa da'õ, ba keroebi lachõmi, si loemõ'õ lagõlagõ andrõ, fameta hõrõ andrõ, ba tenga nizarazara iada'e, wamatoenõ da'õ. *(Moz. II. 25, 17 b. t.).* Da'õ wakakenia ; ba ba nose tánõ fõna andrõ. ba mõimõi gere, si lõ mamalõmalõ, na lahalõhalõ halõwõra, *(Moz. IV. 18, 7),* ba ba zi samboea, ba ha samoeza zi dõfi mõi gere seboea, ha ja'ia, ba lõ'õ sa, na lõ do, ni'ohenia, ba chõnia, ba ba lalõ zato andrõ, ba wa lõ mangila watahõgõ. *(Moz. II. 30, 10. Moz.III. 16).* Da'õ nifa'ele'õ Geheha ni'amoni'õ ba da'õ : lõ'õ na moe'-oroma'õ lala ba ni'amoni'õ andrõ, fatoea lõ teboelõ nose tánõ fõna andrõ, *(F. 9, 24. 25; 10, 19),* si no moebe'e amaedola ba gõtõ da'e, dali wame'e ame'ela ba soemange, si tebai mamo'ahonoa sangai halõwõ andrõ, ba dõdõ andrõ ; *(F. 10, 1. 2);* ha ba gõ, ba ba nibadoe, ba ba ngawalõ wanasa aechoe, amachoita ba nõsi niha, nifachoi, iroegi ginõtõ wangatoelõ andrõ. *(Moz. III. 11. Moz. IV. 8, 7; 19, 7).*

II. **Ba** me so Keriso, ere seboea ba zi sõchi andrõ, si so dania, ba no itõrõ nose si sõchi ba so'ahonoa moroi andrõ, si tenga nifazõchi tanga, ja'ia wa tenga moroi ba goeli danõ andre, *(F. 4, 14. Jes. 33, 20),* ba tenga gõi balazi ndro mbiribiri si matoea, ba tenga balazi ndro nono zawi, no balazi ndronia, me mõi ia ba ni'amoni'õ andrõ, no i'osamoezaigõ, ba no isõndra wangõhõli si lõ aetoe. *(F. 10, 10; Jes. 45, 17. Fam. 1, 5).* Na ihaogõ sa'ae nõsi do mbiribiri si matoea andrõ, ba do zawi si matoea, ba awoe zigelo zawi andrõ, fanefe zi ra'ira'iõ andrõ, *(Moz. III. 16, 14. 15. Moz. IV. 19),* **ba tenga mendroea manõ ndro Keriso andrõ, si no mame'e soemange, si lõ sinegoe, ja'ia, chõ Lowalangi, balazi Geheha si lõ aetoe andrõ, iheta ba dõdõmi mboeaboea si mate, ena'õ mõi ami enoni Lowalangi saoeri!** *(F. 10, 22. Kol. 1, 14. Joh. I. 1, 7).* Ba andrõ sama'ema ba wawoe'oesa li si bohooe ia, ena'õ latema nikaoni andrõ gamaboe'oela li andrõ, ondrõita si lõ aetoe, na no moetõrõ wa'amate, ba wangõhõli ba lalõ andrõ, ba wawoe'oesa li si fõfõna. *(F. 7, 22; 8, 8. Tim. I. 2, 5. Rom. 3, 25).* Ba zi so oroisa zi mate sa, ba lõ tola lõ aloea oea wa'amate zangoroi'õ andrõ. Oroisa si manõ sa, ba ba wa'amate aro, me no lõ goenania fatoea aoeri zangoroi'õ. Andrõ tenga gõi si lõ do fõna, me te'amoni'õ zi fõfõna andrõ. Me no i'ombacha'õ Moze fefoe ngawalõ gamachoita, ba niha sato, fefoe, dali goroisa, ba ihalõ ndro nono zawi andrõ, awõ ndro mbiribiri si matoea, awõ nidanõ, ba boe mbiribiri sojo, ba soefo, ba itefe zoera andrõ, awõ niha sato fefoe, *(Moz. II. 24, 3–8),* ba imane : „Do andre, **ba no do ba wawoe'oesa li andrõ, ni'oroi'õ Lowalangi chõmi".** *(Mat. 26, 28).* Ba ose gõi, ba fakake ba halõwõ, fefoe, ba itefe gõi do andrõ, si manõ gõi. *(Moz. III. 8, 15. 19).* Ba aracha fefoe, hadia ia, ba do wangehao ja'ia, dali goroisa, ba lõ fangefa, na lõ adoewa ndro. *(Moz. III. 17, 11).* Ba tobali lõ tola na tenga da'õ wangehao wamaedo zi so ba zoroego andrõ, ba ba chõnia, si so ba zoroego, ba lõ tola lõ faloecha zoemange si sõchi moroi andrõ, wangehao ja'ia. Tenga sa ba ni'amoni'õ nifazõchi tanga mõi Keriso, tenga ba wamaedo zi doehoe, no ba zoroego mõi ia, ba wama'ele'õ ja'ia iada'e chõ Lowalangi, salahida. *(F. 9, 11; 7, 25).* Ba tenga sa gõi ena'õ i'asese'õ wame'e soemange ja'ia, si mane ere seboea andrõ, si no ero rõfi mõi ba

ni'amoni'õ andrõ molohe do tánõ
26 bõ'õ. Na si manõ ena'õ, ba lõ tola lõ asese itaõgõ wamakao andrõ, i'otarai mbõrõta danõ andre; ba iada'e, ba no ha samoeza to'ele ia, ba gamozoea gõtõ danõ andre, ba wameta horõ, wame'e soemange
27 ja'ia. *(F. 9, 12).* Ba si mane ba niha, me no moehonogõi chõnia, wa samoeza mate ia, ba aefa da'õ, ba fangoehoekoe. *(Job. 30, 23. Kor. II.*
28 *5, 10),* si manõ gõi Keriso, me no samoeza tebe'e soemange ia, ba wameta horõ zato, ba ba zi samoeza dania, ba lõ horõ, na to'ele ia, ba zombalombaloi ja'ia, ba wangorifi. *(F. 10, 12 b. t. Rom. 6, 10. Mat. 26, 28).*

FAZA 10.

I. No mo'ahonoa wameta horõ andrõ, me no ibe'e soemange ia Keriso, si samoeza andrõ. II. Famangelama, ena'õ lõ lafoeli foeri, ba wa lõ mamati, ba ba horõ. III. Famarooe tõdõ, ba wanaha tõdõ.

1 I. **M**e ha loemõloemõ zi sõchi andrõ, si so dania, ba goroisa andrõ, me tenga si ndroehoe famaedo ngawalõ andrõ, ba lõ'õ manõ i'ila ifo'ahonoa zangondrasi andrõ, ba zoemange andrõ, si no ero rõfi labe'e, si lõ aetoe'aetoe. *(F. 8, 5; 9, 9. Kol.*
2 *2, 16. 17*). Tenga labato ena'õ, wame'e soemange, me lõ itõrõ ena'õ tõdõ zame'e soemange andrõ horõ,
3 na no moehaogõ zamoeza? Ba no ero rõfi tefasoegi ba dõdõra horõ,
4 ba da'õ. Tebai sa iheta horõ do zawi si matoea, ba do mbiribiri
5 si matoea. *(Sin. 50, 13).* Andrõ imane, me mõi ia ba goeli danõ: „Soemange ba ame'ela, ba no lõ somasi'õ, ba no õfazõchi chõgoe mboto; *(Sin.*
6 *40, 7–9);* soemange nitoenoe ba soemange fameta horõ, ba lõ somasi'õ; *(Mich. 6, 7);*
7 ba oemane: „Hiza, sodo dania, ba nga'õloe zoera no moesoera hadia ia, ba chõgoe: ba wolo'õ somasi'õ, ja'oegõ, Lowalangi." *(Joh. 4, 34).* Me no iwa'õ mege: „Soe- 8
mange ba ame'ela, ba soemange nitoenoe, ba soemange fameta horõ, ba lõ ba dõdõoe, lõ somasi'õ", nibe'e, dali goroisa, ba awena 9
imane: „Hiza, sodo dania, ba wolo'õ somasi'õ." Si sambalõ iwoe'ai, ena'õ ifataro zi sambalõ. *(F. 7, 18).* Ba zomasi ia 10
andrõ, ba da'õ te'amoni'õ ita, ba wame'e soemange boto Jesoe Keriso andrõ, ni'osamoezaigõ. *(F. 9, 12. 28; 13, 12).* Ere andrõ sa fefoe, ba 11
ero ma'õchõ so ira, ba wangaingai halõwõra, ba ba wangasese'õ fame'e soemange andrõ, ha da'õda'õ, si tebai manõ mameta horõ. *(F. 10, 1).* Ba ja'ia, ba ha sambalõ nibe'enia 12
soemange, ba horõ andrõ, ba no moedadao ia ba gambõlõ Lowalangi, si lõ mamalõmalõ, *(F. 1, 3),* ba wo- 13
mbalombaloi sa'ae, „irege tebe'e tooe barõ gahenia zi fa'oedoe chõnia". *(Kor. I. 15, 25).* Ba wame'e 14
soemange si samoeza andrõ sa, ba no ifo'ahonoa ni'amoni'õ andrõ' iroegi zi lõ aetoe. *(F. 9, 26 b. t.).* Ba 15
ifadoehoe'õ gõi chõda Eheha ni'amoni'õ. Me no aefa iwa'õ: „Da'õ 16
wawoe'oesa li andrõ, na oelaoe fawoe'oe li chõra, na no aefa gõtõ da'e!" iwa'õ So'aja: „Oroisagoe oebe'e ba dõdõra, ba ba gera'erara oesoera ia, *(Jer. 31, 31 b. t.),* ba lõ'õ sa'ae dania itõrõ 17
tõdõgoe horõra ba olalõwara andrõ." Ba ba zi so 18
fangefa da'õ, ba lõ'õ sa'ae gõi ame'ela, ba horõ andrõ.

II. **B**a me no so chõda wa lõ 19
aiwõ, ja'ami ira talifoesõ, ba we'amõi bacha ba ni'amoni'õ andrõ, bõrõ ndro Jesoe andrõ, *(Rom. 5, 2),* ni'amoni'õnia chõda, lala si bohooe, 20
lala ba wa'aoeri, sanõrõ ba'aba'a andrõ, ja'ia nõsinia andrõ, *(F. 6, 19.*

21 *20. Joh. 14, 6)*, ba me no so chõda
gere seboea, ba nomo Lowalangi
22 andrõ, *(F. 3, 6)*, **ba data'ondrasi,**
ja si ndroehoe dõdõda, ja'alõsoe lõ
mangiwa wamatida, ja'aefa dõdõ
sanegoe ja'ita, me no moetefe dõ-
dõda, *(F. 4, 16; 9, 13. 14. Joh. I. 1, 7)*,
23 **ba ena'õ nisasai nõsida idanõ soha-**
haoe; bõi tabõhõli wamadoehoe'õ
tõtõnafõ andrõ, bõi mangiwa; lõ'õ
sa farõi zamaboe'oe andrõ. *(Hes.*
24 *36, 25)*. Ba datafaoma tafaigi na-
wõda, ba wamarooe tõdõ ba wa'o-
masi andrõ, ba ba mboeaboea si
25 sõchi. *(F. 13, 1. 21)*. Ba bõi tabõ-
hõli we'amõi ba migoe chõda, si
mane nifolaoelaoe dánõ bõ'õ õsa,
tafarooe dõdõ nawõda, ba mendroea
manõ, me itoegoe mi'ila, ahatõ
mbawa andrõ. *(Kol. 3, 16. Jak. 5,*
26 *8. 9)*. Na ta'odõdõgõ wamazõchi
horõ sa, na no tasõndra wa'aboto
ba dõdõ zi doehoe andrõ, ba lõ'õ
sa'ae si tasai soemange, fameta ho-
27 rõ, *(F. 6, 4 b. t.)*, ha fombalombaloi
hoekoe, sata'oe ita, awõ holahola
galitõ andrõ, si manga dania zi
fa'oedoe andrõ. *(Moz. V. 32, 22. Sef.*
28 *1, 18)*. Na so zangositengagõ oroisa
andrõ chõ Moze, ba lõ fa'ahachõ
dõdõ, mate ia, ba zi daroea, ba ma
si datõloe, si so ba mbõrõ; *(Moz.*
29 *IV. 15, 30 b. t. Moz. V. 17, 6)*; ba he
wisa ba dõdõmi, tenga mendroea
manõ wotoe, si gõna zi hoendragõ
Ono Lowalangi andrõ, ba na ba
dõdõnia si lõ goena ndro andrõ, ba
wawoe'oesa li andrõ, ba ni'amoni'õ
ja'ami, ba na no i'osiwawõi Geheha
fa'eboea dõdõ andrõ? *(F. 12, 25.*
30 *Kor. I. 11. 25, 29. Mat. 12, 31)*. Noa
sa ta'ila zi no mangoema'õ: Chõ-
goe wolaoe balõ, ja'o za-
noelõni", ba so zoei, ba: „Ihoe-
koe dania mbanoeania So'-
31 aja." *(Moz. V. 32, 35. 36)*. Sata'oe
ita na ba danga Lowalangi saoeri
aechoe ita. *(F. 12, 29)*.
32 III. **Ba** mitõrõtõrõ tõdõmi mbawa
fõna andrõ, me oja mitaõgõ faso-
ndrata famakao andrõ, me no moe-
hagaini ami; *(Tes. I. 2, 14)*; so, ba 33
tebe'e maimai nifaigi ami, wango'-
aja ja'ami, ba famakao ja'ami, ba
so, ba tobali awõ zi gõna si manõ
ami, *(Kor. I. 4, 9)*, Noa sa gõi mi- 34
hachõsi tõdõ nikoeroe, ba no mitaha,
na teraboe zi so chõmi, lõ saboe
dõdõmi, me no aboto ba dõdõmi,
so chõmi zi sõchi moroi andrõ, si
lõ teboelõ. *(F. 13, 2. Mat. 5, 12)*. Ba 35
bõi mibõhõli wa'abe'e dõdõ andrõ
chõmi, nifoloeo seboea dania. *(F.*
12, 2. 3). Fa'ebolo dõdõ sa zogoena 36
chõmi, ena'õ mi'o'õ zomasi Lowa-
langi, ba ena'õ misõndra gamaboe'-
oela li andrõ. *(F. 12, 1. Loek. 21, 19)*.
Hatõ sa ma'ifoe sibai tõ, 37
ba so zi mõi andrõ, lõ i'-
aragõ ia. *(Hab. 2, 3. 4. Fam. 22,*
12). Ba satoelõ tõdõ andrõ 38
chõgoe, ba moroi ba wa-
mati aoeri ia dania, ba na
awoewoe ia, ba lõ omasi
dõdõgoe ia." *(Rom. 1, 17)*. Ba 39
ja'ita, ba tenga sawoewoe, ba wa'-
atekiko, no samati ita, ba wango-
rifi noso. *(Tes. I. 3, 3. Fet. I. 1, 9)*.

FAZA 11.

I. Amoeata wamati andrõ. II. Fa'abõlõnia; chõ ndra toea fõna ta'ila.

I. **Ba famati andrõ, ba no fa'a-** 1
ro dõdõ ba nidõnadõna andrõ, fa'-
afadoehoe dõdõ ba ngawalõ, hadia
ia, si lõ oroma. *(Rom. 8, 24. 25. Kor.*
II. 4, 18). Ba chõnia sa lasõndra sa- 2
toea fõna, wa tefadoehoe'õ ira. Mo- 3
roi ba wamati aboto ba dõdõra, wa
no taroma li Lowalangi wamazõchi
danõ'a, wa no tobali tenga moroi
ba zoroma toemboe zoroma andrõ.
(Rom. 1, 20. Sin. 33, 6. Joh. 1, 3).

II. **Moroi** ba wamati, wa no sõ- 4
chi zoemange andrõ, nibe'e Habeli
chõ Lowalangi, moroi ba nibe'e Ka'-
ino, ba moroi ba da'õ tefadoehoe'õ
ia, wa satoelõ ia, me ifadoehoe'õ
game'elania Lowalangi, ba moroi ba

da'õ gõi, wa moehede ia na, he
ŵa'ae no mate ia. *(Moz. I. 4, 4 b. t.*
Mat. 23, 35). Moroi ba wamati, wa
teheta Chenoki, fa lõ i'ila wa'amate,
ba lõ lasõndra ia, me no iheta ia
Lowalangi; fõna wangeheta ja'ia
sa'ae tefadoehoe'õ ia, wa no somasi
6 Lowalangi ia. *(Moz. I. 5, 24).* **Ba na**
lõ famati, ba tebai i'omasi'õ niha
Lowalangi: Sangondrasi Lowalangi
ena'õ, ba lõ'õ sa tola lõ mamati ia,
so Lowalangi, ba ifoloeo zangaloei
7 **ja'ia andrõ.** Moroi ba wamati, wa
ilaoe nowo andrõ Noachi, ba wa-
ngorifi si samba omo ja'ira, me no
ibokai chõnia Lowalangi zi lõ oroma
na; i'ata'oefi; ba da'õ i'etoe'õ hoe-
koe niha goeli danõ, ba tobali sa-
nema fa'atoelõ dõdõ ba wamati ia.
(Moz. I, 6, 9–22. Fet. II. 2, 5. Rom.
8 *3, 22).* Moroi ba wamati, wa mo-
lo'õ Gaberahamo, me tekaoni ia, wa
awoe'a ia, wa isaŵa danõ, nibe'e
ondrõita mitooe dania chõnia, ba
mofanõ ia, he lõ'õ na i'ila, heza
isaŵa. *(Moz. I. 12, 1–4. Rom. 4, 1 b. t.).*
9 Moroi ba wamati, wa si fatewoe ia,
ba danõ amaboe'oela li andrõ, ba
danõ niha bõ'õ oea, ose nahiania,
ba si manõ gõi chõ Giza'aki ba chõ
Jakobo, awõnia sanema amaboe'-
oela li andrõ gõi. *(Moz. I. 12, 7 b. t.;*
10 *15, 13).* Ibazebaze'õ sa mbanoea a-
ndrõ, saro danedane, ba zi no mõi
toeka ba sotomo Lowalangi. *(F. 12,*
11 *22; 13, 14).* Moroi ba wamati gõi, wa
isõndra wa'abõlõ Sara andrõ, ba wa-
mobõrõ nga'õtõ, ba lõ lai wa no noe-
malõ ndrõfinia, me no fadoehoe dõ-
dõnia, ba zamaboe'oe andrõ. *(Moz. I.*
12 *18, 10; 21, 2. 7. Rom. 4, 20. 21).* Andrõ
gõi moma'oewoe zi ha samõsa andrõ,
ba si no mate, tawa'õ, timba ndrõfi ba
mbanoea jawa wa'ato, ba timba nene
ba mbewe nasi andrõ, si tebai la'erai
ngawoea. *(Rom. 4, 19. Moz. I. 15, 5).*
13 Ba ba wa'amate da'õ fefoe, ba dali
wamati, lõ si faloecha ira amaboe'-
oela li andrõ, ha moroi ba zarõoe
la'ila, ba la'owai, ba la'ombacha'õ,
tome ira ba si fatewoe, ba goeli da-
nõ andre. *(Moz. I. 47, 9. Sin. 39, 13).*
Sangoema'õ da'õ sa, ba la'omba- 14
cha'õ, wa la'aloei zi ndroehoe mba-
nocara. Ba na da'õ niŵa'õra, ba zi 15
otarai ira, ba fachamõ mena'õ, ma-
ngawoeli ira. Ba me tenga da'õ, ba 16
si sõchi ni'aloeira, ja'ia zi so ba zo-
roego. Andrõ wa lõ aila chõra Lo-
walangi, na labe'e tõinia Lowala-
ngira; noa sa itaroe'õ chõra mba-
noea. *(Moz. II. 3, 6).* Moroi ba wa- 17
mati, wa ibe'e soemange Giza'aki
andrõ Aberahamo, me tetandraigõ
ia, ononia si ha samboea andrõ
ibe'e soemange, ja'iá, si no manema
amaboe'oela li andrõ, *(Moz. I. 22.*
1 b. t.), ba zi no moeŵa'õ: „Ba 18
chõ Giza'aki tefotõi chõoe
nga'õtõ." *(Moz. I. 21, 12. Rom. 9,*
7). Da'õ dõdõnia, he moroi ba ngai 19
zi mate, ba i'ila isoesoegi Lowala-
ngi, moroi ba da'õ gõi itema ma-
ngawoeli ia, me iloeloe. *(Rom. 4, 17).*
Moroi ba wamati, wa ifahowoe'õ 20
ndra Jakobo Ezaoe Iza'aki, ba zi
faloecha ira dania. *(Moz. I. 27, 28;*
39). Moroi ba wamati, wa faoma 21
ifahowoe'õ nono Josefo andrõ Ja-
kobo, me aracha mate ia, ba ma-
ngaloeloe ia faoedoe hõ-
gõ zi'onia. *(Moz. I. 48, 1–20; 47,*
31). Moroi ba wamati, wa itõrõ li 22
Josefo wa'awoe'a Ndraono Gizeraëli
andrõ, me mate ia, ba ibe'e goroisa,
ba wolohe botonia. *(Moz. I. 50, 24.*
25). Moroi ba wamati, wa labini'õ 23
Moze ira inania, me sawena toe-
mboe, tõloe wawa wa'ara, me la'-
ila, si sõchi nono andrõ, ba lõ la'-
ata'oefi goroisa razo andrõ, *(Moz.*
II. 2, 2), Moroi ba wamati, wa lõ 24
ba dõdõ Moze, na lawa'õ ono no-
no Wara'o alawe ia, me no eboea
ia, *(Moz. II. 2, 10. 11),* awõ wa abõlõ 25
omasi ia, itaõgõ wamakao, awõ mba-
noea Lowalangi, moroi isõndra wa'o-
moeso dõdõ ba horõ, si lõ ararã;
ba dõdõnia, eboea hare ba wango'- 26
aja andrõ, chõ Keriso, moroi ba

gana'a Miseraji andrõ; famoloeo
27 dania sa ifaigi. Moroi ba wamati, wa irõi danõ Miseraji, wa lõ i'ata'oefi wõnoe razo andrõ; i'olembai sa'ae zi lõ oroma andrõ, hoelõ na no i'ila. *(Moz. II. 12, 41; 10, 28).*
28 Moroi ba wamati, wa ilaoe wasa andrõ, awõ wamadoewa do andrõ, fa bõi ibabaja ira samoenoe ono si
29 a'a andrõ. *(Moz. II. 12, 3–14).* Moroi ba wamati, wa latõrõ nasi sojo andrõ, hoelõ na tanõ sabe'e, ba zalõmõ Ndrawa Miseraji, me latandraigõ gõi. *(Moz. II. 14, 16–31).*
30 Moroi ba wamati, wa adoedoe gõli kara andrõ, ba Jericho, me no fitoe
31 bongi lafasoei. *(Jos. 6, 1–20).* Moroi ba wamati, wa lõ tekiko Rachaba andrõ, sohorõ andrõ, awõ zi lõ molo'õ, me no ifa'amõi jomo chõnia zamaoeze andrõ, me no ihaogõ chõ-
32 ra. *(Jos. 2, 1 b. t.; 6 17 b. t.).* Ba hadia niwa'õgoe na ena'õ? Lõ'õ sa fachamõ, na oedoenõdoenõ ena'õ, hadia ia ba chõ Gideono andrõ, ba ba chõ Mbaraki, ba ba chõ Zimesono, ba ba chõ Jefita ba ba chõ Dawido ba ba chõ Zamoeeli andrõ, ba ba zama'ele'õ andrõ. *(Sangoehoek. 6, 11; 4, 6;1 3, 24; 11, 1. Sin. 78, 70 b. t. Sam. I. 3, 20. Hal. zin. 3, 24).*
33 Si no molawa banoea bõ'õ, ba wamati, si no mamaloea satoelõ, si no manema amaboe'oela li, si no mondroehõ bawa zingo, *(Sam. II. 8, 1–14. Sam. I. 12, 3. 4. Dan. 6,*
34 *22),* si no mamoenoe fa'abõlõ galitõ, si no aefa ba mbawa zi'õli si no mogamõ fa'abõlõ, he si lõ abõlõ mbõrõta, si no abõlõ ba wanoewõ, si no manimba sabõlõ niha bõ'õ. *(Dan. 3, 25 b. t. Raz. I. 19, 1–3. Raz. II. 20, 7. Sangoehoek. 15, 8. 15; 16, 28;*
35 *7, 13. 22).* No ba wemaoso, moroi ba ngai zi mate, latema mangawoeli zi mate chõra ira alawe; ba so nifõrõfa, sanimba fangefa, ena'õ lachamõ wemaoso si sõchi, *(Raz. I. 17,*
36 *18 b. t. Raz. II. 4, 32 b. t.),* ba so zi no faloecha fango'aja ba famõzimõzi, awõ mbõbõ, ba awõ goeroenga; *(Moz. I. 39, 20. Jer. 20, 2);* no lateboe kara 37
ira, no lafakao, no lasila, mate ira niboenoe si'õli, mowaõwaõ ira, oeli mbiribiri noechara, ba ma oeli nambi, no faloecha ira wa'ambõ, ba fa'afõchõ, ba famakao. *(Raz. I. 21, 13; 19, 10. Raz. II. 1, 8. Jak. 5, 10. Hal. zin. 7, 52).* Ja'ira andrõ, si tenga 38
si nangea awõ niha goeli danõ mena'õ; ba danõ si mate misa eloengoeloengoe ira, ba ba hili misa, ba ba dõgi narõ gara, ba ba zo'arõ hili. *(Raz. I. 18, 4; 19, 4).* Ba da'õ fefoe, 39
ba lõ nichamõra amaboe'oela li andrõ, he wa'ae no nifadoehoe'õ ira,
moroi ba wamati andrõ; me no ihõ- 40
nagõ ifaigi chõda zi sõchi Lawalangi, ena'õ bõi mo'ahonoa ira lõ ja'ita. *(F. 8, 6).*

FAZA 12.

I. Famarooe tõdõ, fa bõi labõhõli wanõngõni chõ Jesoe. II. Mogoena na i'otoe'õ ira Lowalangi. III. Bõi atage ba bõi la'ositengagõ wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ.

I. **Ba** andrõ, ja'ita gõi, me no te- 1
fasoei ita lawoeo samadoehoe'õ andrõ, ba datatooe'õ tooe noro dõdõ andrõ, fefoe, awõ horõ andrõ samasoei ja'ita, ba data'anaoe'õ gõlõda wagohisa, ba watandrasa tõla andrõ, si so fõnada, *(Kor. I. 9, 24–27. Efes. 4, 22. F. 10, 36),* Ba tafaigi zolohe a- 2
ndrõ, ba samo'ahonoa famati, Jesoe, si no manaha rõfa andrõ, salahi wa'omoeso dõdõ andrõ, si no so fõnania, si no mangositengagõ fa'aila, ba si no moedadao ba gambõlõ dadaoma Lowalangi andrõ. *(F. 2. 10–13. Fil. 2, 8. Fam. 3, 21).* Mitõrõtõrõ 3
sa'ae tõdõmi zi no manaha tõdõnia, na lamanõ wamadaõ chõnia niha si so horõ, fa bõi atage ami, ba fa bõi aloeloe dõdõmi. *(Joh. 15, 20).*

II. **Lõ'õ** na sondroegi do fani- 4
mbami horõ andrõ, ba wasõndrata chõnia, *(Kor. I. 10, 13),* ba no olifoe 5
ami wondrara dõdõ andrõ, sihede

chõmi, amaedolea wehede ba ndraono ,imane: „He onogoe! bõi zi lõ ba dõdõoe wotoe andrõ, chõ Zo'aja, ba bõi aboe dõdõoe, na i'otoe'õ ndra'oegõ; *(Amaed. 3, 11. 12. Joh. 5, 17);* **somasi Zo'aja sa, ba i'otoe'õ, ba ibagobago fefoe ndraono nihalõnia chõnia."** *(Fam. 3, 19).* Mitaha wotoe; tõdõ Lowalangi chõmi, ba no hoelõ ba ndraono; heza sa so ndraono, si lõ i'otoe'õ ama? Ba na lõ te'otoe'õ ami, si no faloecha ira fefoe, ba no ono horõ ami, ba tenga si ndroehoe nono. Ba no ae sangotoe'õ ja'ita ndra amada, niha, ba no ta'ata'oefi ira, ba tenga mendroea manõ mõi ita barõ mbawa Nama noso andrõ, ena'õ aoeri ita? *(Amaed. 10, 17).* Ba ja'ira sa, ba si lõ ararā, ha oega bongi, la'otoe'õ ita, dali dõdõra, ba ja'ia, ba ena'õ mogoena, ena'õ mõi chõda gõi wa'ohaoehaoenia andrõ. *(Kor. I. 11, 32).* **Fefoe ngawalõ wotoe sa, ba gõtõ iada'e ba tenga fa'omoeso dõdõ, tawa'õ, ha fa'aboe dõdõ, ba dania, ba sohahaoe dõdõ loealoeania, fa'atoelõ dõdõ, nifa'emania ba zi no moefamaha ba chõnia andrõ.** *(Joh. 16, 20 b. t. Jes. 26, 16 b. t. Jak. 1, 12; 3, 18).*

III. Andrõ mifoeli mi'abe'e'õ danga, si no adada, ba balõdoehi, si no atage andrõ; *(Jes. 35, 3);* ba mifaigi zadõlõ lala gahemi, fa lõ ahole zi no omboejoemboejoe, ena'õ abe'e atõ. **Migohi wa'atoelõ, ba niha fefoe, ba fangohaoehaoe andrõ; lõ'õ sa sangila So'aja dania, niha, na lõ da'õ.** *(Sin. 34, 15. Rom. 12, 18. Mat. 5, 8. 9).* Ba mifaigi, fa bõi faloecha zi torõi foeri, ba wa'eboea dõdõ andrõ, fa bõi molewiõ wa'a safeto, ba wamobõrõ famakoejoe, fa bõi ato zi gõna si ra'ira'iõ. *(Kor. II. 6, 1. Moz. V. 29, 18).* Bõi ta'ila zohorõ, ba ma si lõ ngaroro, si mane Ezaoe andrõ, samawa fa'asia'ania, ha samoeza femanga mbõli; *(F. 13, 4. Moz. I. 25, 29 b. t.);* noa sa mirongo: dania gõi, me edõna itema howoehowoe andrõ, ba tetibo ia; lõ'õ sa isõndra lala wamalalini era'era, he wa'ae no mowõi dawa hõrõnia, wangaloei ja'ia. *(Moz. I. 27, 30 b. t.).* Lõ'õ sa niroegimi hili nibabaja andrõ, siholahola andrõ, ba lõ niroegimi salœ, ba sogõmigõmi, ba fe'oegoe'oegoe mbanoea, si fao angi, *(Moz. II. 19, 17 b. t. Moz. V. 4, 11. 12),* ba li dorofe, ba li zihede andrõ, me mangandrõ zamondrongo andrõ, bõi sa'ae jamoehede chõra; *(Moz. II. 20, 18 b. t.);* me tebai lataha ni'oroi'õ andrõ: „Bahe ahe zaliwaliwa ba danõ zangoehoendragõ hili, ba niboenoe, niteboe kara;" *(Moz. II. 19, 12);* wa'ata'oera zoroma andrõ, tobali imane Moze: „Oi so wa'ata'oegoe, manizinizi ndra'o!" Ba no miroegi hili Ziona andrõ, ba banoea Lowalangi saoeri andrõ, Jeroezalema andrõ, si jawa, ba zoroego, awõ ngahõnõ mala'ika, *(Fam. 14, 1; 3, 12. Jes. 24, 23. Gal. 4, 26. Dan. 7, 10. Joed. a. 14),* ba owoeloa andrõ, banoea zi a'a, nisoera tõi ba zoroego, ba Lowalangi, sangoehoekoe fefoe, ha niha ira, ba bechoe zatoelõ andrõ, si no mo'ahonoa, *(Jak. 1, 18. Fam. 14, 4. Loek. 10, 20),* ba sama'ema andrõ, ba wawoe'oesa li si bohooe, Jesoe, ba do fanefe andrõ, si sõchi fehede, moroi ba ndro Habeli. *(F. 9, 15. Fet. I. 1, 2).* Mifaigi, fa bõi mitimba zihede andrõ. Na tebai sa aefa da'õ, sanimba sangoema'õ li ba goeli danõ andre, ba tenga mendroea manõ ita, na ta'erogõ zihede moroi ba zoroego andrõ? *(F. 2, 1–3; 10, 29).* Me loeo da'õ ifaheoe danõ linia, ba iada'e, ba no ifaboe'oe linia, imane: „Samoeza tõ dania oefaheoe, tenga ha tanõ, banoea si jawa gõi". *(Sin. 68. 9. Hag. 2,*

27 *6. 21. Mat. 24, 29).* Ba si ,,samoeza tõ" andrõ, ba ba wamalalini nifaheoe andrõ, nifazõchi andrõ, faechoe, ena'õ si lõ teboelõ zi tebai hoemede. *(Fam. 20, 11. 21, 1. Kor. II. 5, 1).*
28 Andrõ, me no mõi chõda mbanoea si tebai hoemeoeheoe, ba data'andrõ saoha gõlõ; da'õ zomasi Lowalangi, fe'amõida enoninia, jafao wangerangera ba fa'ata'oe; *(Dan. 2, 44; 7, 14. 18. Kol. 1, 12. Sin. 2, 11.*
29 *12);* alitõ si mangamanga hadia ia sa Lowalangida andrõ. *(Moz. V. 4, 24).*

FAZA 13.

I. Famarooe tõdõ ba mboeaboea si sõchi, ba II. ena'õ abe'e ira, ba ena'õ lafondrondrongo li zamahaõ. 1II. Famahowoe'õ ba fango'ozoei soera.

1 I. Fangomasi'õ talifoesõ andrõ, andrõ, ba bõi jateboelõ. *(Rom. 12, 10).*
2 Bõi mi'olifoegõ ami, fa bõi aboea gõlõmi ba dome; so sa õsa zi no mame'e gõ mala'ika, si lõ la'ila, ba zi manõ. *(Rom. 12, 13. Moz. I. 18, 2*
3 *b. t.; 19, 1 b. t.).* Mitõrõtõrõ tõdõmi nikoeroe andrõ, me no awõra nikoeroe ami, awõ nifakao andrõ, me si so ba mboto gõi ami. *(F. 10, 34. Mat. 25, 36. Kor. I. 12, 26. Rom. 12,*
4 *15).* Dozi sa, ba ndramoe'onangegõ warongasa, ba ba wa'oroedoe andrõ, ba bõi jafabaja hadia ia; ihoekoe sa Lowalangi zohorõ andrõ, awõ zohorõni donga zodonga. *(Efes. 5,*
5 *5. Tes. I. 4, 3–6).* Bõi fatewoe ba gera'erami wa'omasi gana'a, ja'abõnõ chõmi zi ho so. Noa sa ja'ia zangoema'õ: ,,Lõ'õ manõ farõido chõoe, balõ'õ manõ oe'ositengagõ ndra'oegõ." *(Tim. I. 6, 6–10. Jos. 1, 5. Moz. V.*
6 *31, 8).* Tobali tola abe'e dõdõda, wangoema'õ: ,,So'aja zanolo ja'o, lõ ata'oe ndra'o. Hadia nilaoe niha chõgoe?" *(Sin. 118, 6).*
7 II. Mitõrõtõrõ tõdõmi zolohe ja'ami andrõ, si no mangombacha chõmi taroma li Lowalangi; aechoela lalara mitõngõni, ba mi'ohia'õ wamatira andrõ. *(F. 6, 12. Tes. I. 2, 13. Fil. 3, 17).* **Jesoe Keriso andrõ, ba** 8
ja'ija'ia manõ, he menewi, ba he ma'õchõ, ba he iroegi zi lõ aetoe. *(Fam. 1, 8; 17, 18).* Bõi mibe'e ni- 9
dõnisi ami, ba wamahaõ si no oja ngawalõ, si no fabõ'õ; **si sõchi sa na moroi ba wa'ahachõ dõdõ te'abe'e'õ dõdõ, bõi ba gõ, ba zi lõ hare zanõrõ da'õ.** *(Efes. 4, 14. Kol.*
2, 20 b. t. Rom. 14, 17). No so chõ- 10
da naha wame'e soemange, ba zi lõ tola manga zangai halõwõ andrõ, ba nose andrõ. Baero golombasewa 11
sa tetoenoe nõsi zaliwaliwa ba danõ andrõ, ni'ohe gere seboea do ba ni'amoni'õ andrõ, fameta horõ. *(Moz. III. 16, 27).* Andrõ gõi baero mba- 12
wa gõli itaha wamakao Jesoe, ena'õ i'amoni'õ mbanoea, donia andrõ. *(F. 10, 10. Mat. 21, 39. Joh. 19, 17).*
Ba me si manõ, ba damõi ita chõ- 13
nia, baero golombasewa, ba dataloe'i wango'aja ja'ia andrõ. *(Fet. I. 4, 14).*
Lõ'õ sa chõda ba da'e banoea si 14
lõ teboelõ, ba si so dania ni'aloeida. *(F. 11, 10. 13–16. Fil. 3, 20).* Ba 15
datafafa'ema'õ chõnia zoemange fanoeno, chõ Lowalangi, bõi mamalõmalõ; ja'ia mboeaboea mbewe, sangombacha tõinia. *(Sin. 50, 14. Efes.*
5, 20). Bõi mi'olifoegõ ami, ba wa- 16
nolo si noemana, ba ba dolotolo andrõ; somasi Lowalangi sa zoemange si manõ. *(Kor. II. 9, 12. 13).*
Mifondrondrongo li zolohe ja'ami 17
andrõ, ba mi'o'õ, ja'ira sa zanaro tõdõmi andrõ, chõra tezofoezofoe li dania, ena'õ omoeso dõdõra wangombacha, ba ena'õ bõi mangarõngarõ ira; tenga sa sohare ami da'õ.
(Tes. I. 5, 12 b. t. Hes. 33. 7 b. t.).
Mi'angandrõ, salahima, noa sa fa- 18
doehoe dõdõma, wa lõ itegoega tõdõma, me si sõchi manõ zedõna matõrõ, fefoe, hadia ia. *(Kor. II. 1,*
11. 12). Andrõ mendroea manõ oe- 19

farooe dõdõmi, ba wolaoe da'õ, ena'õ alio tefoeli ndra'o chõmi.

20 III. **B**a Lowalangi wa'ohahaoe dõdõ andrõ, si no molohe jawa, moroi ba ngai zi mate, goebalo mbiribiri andrõ, seboea, balazi ndro wawoe'oesa li andrõ, si lõ aetoe, Jesoe andrõ, So'aja ja'ita, *(Rom. 16,*
21 *20. Hes. 34, 23),* ja'ia jamoehaogõ ami, ba zi sõchi andrõ, fefoe, ba wolo'õ somasi ia, jamoe'a'asogõ ba dõdõda zomasi ia famaigi, moroi chõ Jesoe Keriso, ja chõnia zoemange, iroegi zi lõ aetoe. Jadoehoe. *(Fil. 2, 13. Tes. I. 5, 23. Gal. 1, 5).* Ba oe'a- 22
ndrõ chõmi, ja'ami ira talifoesõ, bõi mitimba daroma li wamarooe tõdõ andrõ, lõ'õ sa oja'oja nisoeragoe chõmi. Bõi zi lõ mirongo, wa no 23
aefa dalifoesõda Timoteo andrõ, awõnia dania ndra'o, wamaigi ja'ami, na alio mõi ia. *(Tes. I. 3, 2).* Mi'owai zolohe ja'ami andrõ, fefoe, 24
awõ ni'amoni'õ, fefoe. La'owai ami si so ba Gitalia. Jafaloecha ami 25
fefoe wa'eboea dõdõ. *(Fam. 22, 21).*

Soera
JAKOBO
andrõ.

FAZA 1.

I. Fangowai. II. Famarooe tõdõ, ba wanaha tõdõ, na so wamakao. III. Bõrõ wanandraigõ. IV. Hadia zi sõchi folo'õ.

1 I. **J**akobo zanoera da'e, enoni Lowalangi andrõ ba enoni Jesoe Keriso, ba zi felendroea toea andrõ, sizaewe misa; ja'ahowoe! *(Gal. I, 19. Joed. 1. Fet. I. 1, 1)!*

2 II. **M**ibe'e fa'omoeso dõdõ manõ, ja'ami ira talifoesõgoe, na oja itõrõ ami fanandraigõ, hadia ia ngawalõ; *(Fet. I. 4, 13. Mat. 5, 11. 12. A. 12);*
3 me no aboto ba dõdomi, na no moetandraigõ wamatimi, ba fanaha tõdõ
4 loealoea. *(Rom. 5, 3. 4).* Ba famo'ahonoa dania wanaha tõdõ andrõ, ena'õ mo'ahonoa ami, si lõ sala, ba bõi ambõ hadia ia. *(Heb. 10, 36).*
5 Ba na so ba chõmi zambõ fa'atoeatoea, ba jamoe'andrõ chõ Lowalangi, same'e manõ, fefoe gofoe ha niha zangandrõ, lõ ihedehede'õ; ba tebe'e chõnia. *(F. 3, 17. Mat. 7, 7).* Ba jafadoehoe dõdõnia, ba wanga- 6
ndrõ, bõi mangiwa; sangiwa tõdõ sa, ba no hoelõ ndroeloe nasi, nifadaoeloedaoeloe nangi, nifangõrõngõrõ misa. *(F. 5, 15. 16. Mat. 7, 7),* Bõi sa jamoewa'õ tõdõnia niha si 7
manõ, so dania hadia ia zinemania chõ Zo'aja; niha si doea tõdõ, sa- 8
mangõrõngõrõ manõ nilaoenia, fefoe. Ba talifoesõ side'ide, ba jamoe- 9
soeno ia, ba wa'asalawania; *(Loek. 1, 47. 52);* ba so'ana'a, ba jamoe- 10
soeno ia ba wa'ide'idenia, me no lala mbowo ndroe'oe dania lalania. *(Kor. II. 12, 9. Fet. I. 1, 24).* Toe- 11
mboe loeo, so wa'aoechoe zino, ba aleoe ndroe'oe andrõ, ba bowonia, ba atoroe, ba taja wa'asõchinia; si manõ gõi dania wa'aleoe zo'ana'a, ba lalania andrõ. *(Sin. 90, 5. 6).*
Ja'ahowoe niha, sanaõgõ fanandrai- 12
gõ andrõ, na no fadoehoe dõdõ dania chõnia, ba itema dakoela fa'aoeri andrõ, nifaboe'oe Zo'aja ba

zangomasi'õ ja'ia. *(A. 2. F. 5, 11, Job. 5, 17 b. t. Tim. II. 4, 8. Fam. 2, 10).*

13 III. **B**õi jamoeŵa'õ niha, na tetandraigõ ia: Moroi chõ Lowalangi, wa tetandraigõ ndra'odo; Lowalangi, ba tebai tetandraigõ ba zi lõ sõchi, ba ja'ia, ba lõ itandraigõ niha.
14 Ba dozi nitandraigõ, ba ba wangisõ dõdõra tezõbizõbi ira ba tedõnisi.
15 Awena dania, na no abeto wangisõ andrõ, ba i'adonogõ horõ, ba horõ andrõ, na no moefaloea, ha i'adonogõ wa'amate. *(Moz. I. 3, 6. Rom.*
16 *6, 23).* Bõi eloengoe ami, ja'ami ira
17 talifoesõgoe, somasi ndra'o. **Ha sambalõ ame'ela si sõchi, ba ha sambalõ boeala so'ahonoa zi otarai moroi si jaŵa, moroi chõ Nama zihaga andrõ, mitooe, ba zi lõ fa'atobali, ba he fa'ateloemõloemõ.** *(Joh. 3, 27. Sin. 139, 12. Rom. 11,*
18 *29),* Nilaoe dõdõnia, wa no i'adonogõ ita, moroi ba daroma li si doehoe andrõ, ena'õ bõrõta nifazõ-
19 chinia ita. *(Fet. I. 1, 23).* Ja'aboto ba dõdõmi, ja'ami ira talifoesõgoe, somasi ndra'o: dozi niha, ba ndramoe'alio'õ wamondrongo, bõi ndramoefahoelõ wehede, ba bõi alio wofõnoe. *(Sangomb. 5, 1. Amaed. 17,*
20 *27).* Fõnoe niha andrõ sa, ba lõ ilaoe zatoelõ, wamaigi Lowalangi. *(Amaed.*
21 *29, 22. Efes. 4, 26).* Andrõ mibõhõli fefoe, hadia ia, zi ra'ira'iõ andrõ, awõ fefoe walõsõchi andrõ, si no fahõna, ba mibologõ dõdõmi wamonaha taroma li andrõ, nitanõ ba dõdõmi fangorifi nosomi. *(Kol. 3, 8. Kor. I. 15, 1. 2).*
22 IV. **B**a mi'o'õ daroma li andrõ, ba bõi ha famondrongo manõ, wolimo ja'ami. *(F. 2, 14. Mat. 7, 21.*
23 *Loek. 11, 28).* Na so zamondrongo taroma li andrõ, ba na lõ i'o'õ, ba no hoelõ niha samaigi bawania ba
24 zõrõmi; na no ifaigi ia, ba mofanõ sa'ae ia, ba i'anema'õ olifoe, he
25 wisa chalachalania. Ba si no monehegõ oroisa fangefa andrõ, si no mo'ahonoa, ba si lõ teboelõ ba da'õ, si tenga ha samondrongo, solifoe; na solo'õ gõi ia: da'õ zodõŵadõŵa tõdõ dania, ba wolaoenia andrõ. *(F. 2, 12. Rom. 8, 2. Joh. 13, 17).* Na 26
so zangoema'õ tõdõnia, samosoemange Lowalangi ia, ba na lõ itaha lelania, na ilimo dõdõnia, ba no faja wamosoemangenia Lowalangi. *(F. 3,*
2 b. t. Fet. I. 3, 10). **Da'õ zi sõchi** 27
wamosoemange Lowalangi, si lõ si fabaja, hadia ia, wamaigi Lowalangi Ama: na mõi ita moetolo zi lõ ama, si lõ ina, awõ zi no mate donga, ba wa'aboe dõdõra, ba na tafaigi, fa bõi gõna ita si ra'ira'iõ andrõ, ba niha goeli danõ. *(Jes. 1,*
17. Mat, 25, 36).

FAZA 2.

I. Famangelama, fa bõi eboea dõdõ zamboeana, ba II. bõi zi lõ boeaboea si sõchi ba wamati.

I. **J**a'ami ira talifoesõgoe, bõi 1
mi'eboea'õ dõdõmi zamboeana, ba wamati andrõ, chõ Zo'aja lachõmi andrõ chõda, Jesoe Keriso. Na so 2
ena'õ zi mõi ba gowoeloami niha solaedoeroe balaki, sobaroe baroe loeo, ba na so gõi zi mõi, si noemana, sobaroe si lõ sõchisõchi; ba mifaigi 3
ena'õ zobaroe baroe loeo andrõ, ba mimane ena'õ: Dadao ba da'e, ja'oegõ, faigi zi sõchi nahaoe; ba na mimane ba zi noemana andrõ: Ja'oegõ, ba ba da'õ iagõ, zizio, ba ma tooe dadao, tooe mbakoebakoe gahegoe andre! ba tenga no mifonaha 4
wanoefa dõdõmi, ba tenga no sangoehoekoe, si so era'era si lõ sõchi, ami? Mifondrondrongo, ja'ami ira 5
talifoesõgoe, somasi ndra'o! Tenga no itoetoejoe Lowalangi zi noemana ba goeli danõ andre, ena'õ fahõna chõra wamati andrõ, ba ena'õ sanema ondrõita ira, banoea andrõ, nifaboe'oenia ba sangomasi'õ ja'ia andrõ? Ba ja'ami, ba no mi'ositengagõ zi noemana andrõ *(Kor. I. 1,*
26). Hadia, tenga so'ana'a andrõ 6

zamalangõgõ ja'ami, ba tenga ja'ira
7 zanõbi ja'ami ba rafe? Tenga ja'ira
zango'aja tõi si sõchi andrõ, si no
moebe'e bõrõ dõimi andrõ? *(Fet. I.*
8 *4, 14)*. Ba na mi'o'õ goroisa razo
andrõ, si so ba zoera: „O masi'õ
zahatõ chõoe, si mane
fa'omasioe ndra'oegõ," ba
no si sõchi milaoe. *(Moz. III. 19,*
9 *18. Gal. 5, 14. Mat. 22. 36 b. t.)*. Ba
na mi'eboea'õ dõdõmi zamboeana,
ba mamazõchi horõ ami, ba ifa-
doehoe'õ chõmi oroisa, wa no sa-
10 nawõ ami. *(Moz. III. 19, 15)*. Na
so sa ena'õ zolo'õ oroisa, ma'afe-
foe, ba na isawõ zambalõ, ba no
mo'õmõ ia ba goroisa ma'afefoe.
11 *(Moz. V. 27, 26. Mat. 5, 19)*. Sangoe-
ma'õ: „Bõi ohorõ!" da'õ gõi
zangoema'õ: „Bõi ange'e." Ba
he lõ mohorõ'õ, ba na mange'e'õ,
ba no tobali sanawõ oroisa ndra'-
12 oegõ. *(Moz. II. 20, 13. 14)*. Mimanõ
wehede, ba mimanõ wolaoe, si mane
niha nihoekoe ba goroisa fangefa a-
13 ndrõ, dania. *(F. 1, 25)*. Lõ'õ sa fa'-
ahachõ dõdõ ba wangoehoekoe si lõ
mangahachõsi tõdõnia; ba i'osite-
ngagõ wangoehoekoe fa'ahachõ dõdõ
andrõ. *(Mat. 25, 34 b. t. 41 b. t. Mat.*
5. 7).

14 II. **H**adia goena, ja'ami ira tali-
foesõgoe, na so zangoema'õ, so chõ-
nia wamati, ba na lõ boeaboea?
Hadia, i'ila, i'orifi ia famati andrõ?
(F. 1, 22. Mat. 7, 21. Rom. 3, 31.
15 *Tit. 3, 8)*. Ba na so dalifoesõ ma-
toea, ba ma talifoesõ alawe, si lõ
noecha ba sambõ balazo, ndrege zi
16 ma'õchõ; ba na so ba chõmi zangoe-
ma'õ chõra: Mi'ae'e, ja'ohahaoe dõ-
dõmi, mi'oleoe, ba mi'aboesoi'õ ami!
ba na lõ mibe'e zogoena fangehao
mbotora, ba hadia goena? *(Loek. 3,*
17 *11)*. **Si manõ gõi wamati andrõ, na**
lõ boeaboea; no amaedola zi lõ
noso. *(F. 2, 26. Gal. 5, 6. Kor. I. 13,*
18 *2)*. Ba ma so zangoema'õ: Chõoe
wamati, ba chõgoe mboeaboea.
Oroma'õ chõgoe wamatimõ andrõ,
si lõ boeaboea, ba ba mboeaboea-
goe oe'oroma'õ chõoe wamati andrõ.
(Mat. 7, 20). Hadia, no fadoehoe 19
dõdõoe, wa ha samboea Lowalangi?
Si sõchi da'õ; fadoehoe gõi dõdõ
mbechoe ba da'õ, ba hoemocha
mboera. *(Mar. 1, 24. Hal. zin. 19,*
15). Ba hadia, omasi'õ õ'ila, ja'oegõ 20
niha si lõ tõdõ, wa lõ goena wamati
si lõ boeaboea? Toeada Aberahamo 21
andrõ, hadia, tenga moroi ba mboea-
boea isõndra wangatoelõ, me ibe'e
soemange nononia Iza'aki andrõ?
(Moz. I. 22, 9–12; Heb. 11, 17). Õ'ila 22
ba da'õ, itolo ba mboeaboea andrõ
famati, ba moroi ba mboeaboea a-
ndrõ tefo'ahonoa wamati, *(Rom. 4,*
3. Fet. II. 1, 5–10), ba itõrõ zi so ba 23
zoera andrõ, imane: „Ba mama-
ti Gaberahamo chõ Lowa-
langi, ba tebe'e fa'atoelõ
dõdõnia da'õ, ba si fahoe-
woe chõ Lowalangi dõi-
nia". *(Moz. I. 15, 6. Nga'õt. II. 20,*
7. Jes. 41, 8). Mi'ila ba da'õ, ba 24
mboeaboea isõndra wangatoelõ ni-
ha, ba tenga ha ba wamati. Si manõ 25
gõi Rachaba andrõ, sohorõ andrõ,
hadia, tenga ba mboeaboea isõndra
wangatoelõ, me ifa'amõi jomo chõ-
nia zinenge andrõ, ba me ifatõrõ
ba lala bõ'õ, wamofanõ? *(Jos. 2, 1*
b. t. Heb. 11, 31). Hoelõ si mane 26
boto sa, si lõ fa'aoeri, na lõ noso,
si manõ gõi wamati andrõ, lõ
fa'aoeri, na lõ boeaboea.

FAZA 3.

I. Bõi ato zamahaõ; bõi oja mbe-
we. II. Fa'atoeatoea si ndroehoe.

I. **B**õi ato ami zamahaõ, ja'ami 1
ira talifoesõgoe; noa sa mi'ila tedooe
dania wa'abe'e hoekoe, nifatõrõ chõ-
da. *(Mat. 23, 8. Hes. 33, 7. 8)*. Asese 2
sa sala ita, dozi ita. Na so zi lõ
sala ba li, ba no niha si no mo'a-
honoa ia, sangila mamatõro botonia
ma'asamboea. *(Sin. 19, 13)*. Na ta- 3
be'e ba mbawa koedo zi'õli andrõ,
fa la'o'õ chõda, ba tafatõrõ mboto-

4 ra, ma'asamboea. *(Sin. 32, 9).* Hiza
gõi nowo andrõ, ha wa'eboea ia, ba
he wãa'ae angi sabe'e wamofanõ, ba
tebali'õ zoei amoeri side'ide sibai
andrõ, heza nilaoe dõdõ zamatõrõ
5 ja'ia. Si manõ gõi lela andrõ, ndro-
tondroto side'ide ia, ba no eboea
hocha. Hiza wa'ide'ide galitõ, ba ha
wa'eboea gatoea itoenoe. *(F. 1, 26).*
6 Alitõ lela andrõ, fa'eboea nõsi goeli
danõ ma'afefoe wa'eboea zi lõ atoelõ
andrõ, chõnia, no fõna ndrotondroto
bõ'õ lela andrõ, lõ sõchi mbotoda
ma'asamboea ibe'e, ifohola roda wa'-
aoeri andrõ, ba nifohola narako ia.
(Amaed. 16, 27; Mat. 15, 11. 18).
7 Telawã sa fefoe ngawalõ goetoe
ndroe'oe, ba fofo, ba oelõ, ba sali-
wãliwã ba nasi andrõ; noa sa ila-
8 wã niha, ba lela andrõ, ba lõ sa-
ngila molawã ja'ia, niha; si lõ sõ-
chi andrõ, si lõ ahonohono, si no
fahõna langoe famoenoe. *(Sin. 140,*
9 *4).* Fanoeno Zo'aja, Ama, ia chõda,
ba fangelifi niha, nibe'e famaedo
10 Lowalangi. *(Moz. I. 9, 6).* Ha sa-
mboea mbawa, ba faoma i'otarai ia,
he fanoeno, ba he fangelifi. Bõi si
11 manõ, ja'ami ira talifoesõgoe! Ha-
dia, ha samboea goemboe, ba faoma
aloea chõnia, he sami, ba he ladoe?
12 He wisa, ja'ami ira talifoesõgoe,
i'owoea mboea falo tõla marafala,
ba i'owoea marafala tõla nagoe?
Ba tebai aloea nidanõ sami ba la-
doe. *(Mat. 7, 16).*
13 II. Ha niha ba chõmi zatoeatoea
ba sotõdõ? Jamoe'oroma'õ ba wa'a-
toelõ wolo'õnia mboeaboeania ba
wa'ebolo dõdõ, ba wa'atoeatoea a-
ndrõ. *(Amaed. 15, 2; 16, 21. Efes.*
14 *5, 15).* Ba na so ba dõdõmi wa'-
afõchõ ba fasosota, ba bõi misoeno
ami, ba bõi milaoe waja, wamini'õ
15 si doehoe. *(Efes. 4, 31).* Tenga fa'-
atoeatoea si otarai moroi si jawa
da'õ, moroi ba goeli danõ da'õ,
moroi ba dõdõ manõ, moroi ba
mbechoe. *(Kor. I. 2, 6 b. t.; 3, 19).*
16 Ba zi so fa'afõchõ dõdõ sa, ba fa-
sosota, ba da'õ so gõi wamakoejoe,
awõ ngawalõ wolaoe si lõ sõchi,
fefoe. *(Gal. 5, 15. Kor. I. 3, 3).* Ba 17
fa'atoeatoea andrõ, si otarai moroi
si jawa, ba si ofõna chõnia, ba no
ohaoehaoe, ba fanete da'õ, ba lõ fa-
sosota, ebolo dõdõ, i'o'õ li, no fa-
hõna chõnia wa'ahachõ dõdõ, ba
boeaboea si sõchi, lõ i'eboea'õ dõdõ
zamboeana, lõ mamini tõdõ. *(Tim.*
I. 1, 5. Amaed. 12, 1). Ba si lõ fa- 18
sosota zamazaewe boea wa'atoelõ
dõdõ andrõ, ba wa'atoelõ. *(Jes. 32,*
17. Fil. 1, 11).

FAZA 4.

I. Itegoe ira Jakobo, ba wasosota andrõ, ba II. ba wanandrawãaisira awõra, ba III. ba wajawãsa.

I. He moroi wa lõ atoelõ ba chõ- 1
mi, ba he moroi wagoeagoeasa a-
ndrõ? Tenga moroi ba wasõndrata
wangisõmi andrõ, ba nõsimi? *(Rom.*
7, 23). Mangisõ ami, ba lõ manema 2
ami; mange'e ami ba afõchõ dõdõ-
mi, ba tebai michamõ; fasõndra
ami ba manoewõ, ba lõ chõmi, me
lõ mangandrõ ami. Mangandrõ ami, 3
ba lõ mitema, me si lõ sõchi wa-
ngandrõmi andrõ; ena'õ mi'ã ia, ba
wangisõmi andrõ. *(Sin. 66, 18).* Ja'- 4
ami sohorõ, ira matoea ba ira ala-
we, hadia lõ mi'ila, wa no si fa'oe-
doe ba Lowalangi wahoewoesa ba
niha goeli danõ? Tobali na so zo-
masi fahoewoe ba niha goeli danõ,
ba ibali'õ si fa'oedoe chõ Lowala-
ngi ia. *(Mat. 6, 24. Joh. I. 2, 15.*
Rom. 8, 7). Ma miwai fajafaja ni- 5
wa'õ ba zoera andro? Solohoe
Geheha andrõ, nifonaha-
nia ba dõdõda; *(Jes. 42, 8);*
ba eboea sa atõ na wa'eboea dõdõ 6
andrõ, ni'a'asogõnia; andrõ imane:
„Itimba Lowalangi zi fa-
jawa andrõ, ba i'eboea'õ
dõdõnia ba zangide'ide'õ
ja'ira". *(Amaed. 29, 23. Loek. 1,52).*
Ba mi'ae barõ mbawa Lowalangi. 7
Mitimba Gafõcha, ba moloi ia, irõi

8 **ami.** *(Fet. I. 5, 6. 8. 9).* **Mi'ondrasi Lowalangi, ba i'ondrasi ami!** Mihaogõ danga, ja'ami si so horõ! ba mi'ohaoehaoe'õ dõdõ, ja'ami si doea tõdõ! *(Nga'õt. II. 15, 2. Jes. 1, 16).*
9 Ja'afõchõ chõmi wamakaomi, ba mi'aboesi tõdõ ba mi'ege'ege! Jatobali fa'aboe dõdõ wa'ikimi andrõ, ba jatobali fa'aila wa'omoeso dõdõmi andrõ! *(F. 5, 1. Mat. 5, 4).*
10 Mi'ide'ide'õ ami fõna Zo'aja, ba ibali'õ salawa ami. *(Mat. 18, 4; 23, 12).*
11 II. **Bõi** mitandrawaisi nawõmi, ja'ami ira talifoesõ! Na so zanandrawaisi talifoesõnia, ba ma sangoehoekoe talifoesõnia, ba itandrawaisi goroisa, ba ihoekoe goroisa. Ba na õhoekoe goroisa, ba tenga solo'õ oroisa ndra'oegõ no sangoehoekoe ja'ia ndra'oegõ. *(Sin. 15,*
12 *1–3. Mat. 7, 1. Jak. 1, 25).* Ha samõsa zame'e oroisa, ba sangoehoekoe, sangila mangorifi ba sangila mamakiko. Ba ja'oegõ, ha niha ndra'oegõ, sangoehoekoe awõnia? *(Mat. 10, 28. Rom. 14, 4).*
13 III. **Ba** mifondrondrongo, ja'ami, sangoema'õ: Ma'õchõ, ba ma mahemoloe mofanõga, masawa mbanoea heza, ba dõfi dania ndra'aga ba da'õ, maniaga ba mangaloei ha-
14 re; *(Loek. 12, 18 b. t.);* si lõ mangila he wisa mahemoloe. Hadia sa nosomi andrõ? Zaoezaoe ami, si lõ ararã oroma, ba taja sa'ae. *(Amaed.*
15 *27, 1. Sin. 144, 4).* Ba mimane ena'õ: Na omasi Lowalangi ba na so noso, ba malaoe da'õ, ba ma
16 da'õ. *(Hal. zin. 18, 21).* Ba ija'e, ba misoeno ami, ba wajawasami andrõ. Fefoe wajawasa si manõ, ba no si
17 lõ sõchi. *(Kor. I. 1, 31).* **Ba na so zangila molaoe si sõchi, ba na lõ ilaoe, ba horõ da'õ, chõnia.** *(Loek. 12, 47).*

FAZA 5.

I. So dania wotoe zo'ana'a si lõ atoelõ andrõ. II. Famarooe tõdõ, ba wanganaoe õlõ, ba wombase. III. Bõi mõi ba hõloe. IV. He lawisa, na omoeso dõdõ ba na aboe dõdõ, ba he lawisa ba zofõchõ ba ba zi no eloengoe.

I. **Ba** mifondrondrongo, ja'ami 1
so'ana'a, mi'ege'ege ba mi'angarõngarõ, ba wa'afõchõ andrõ, sanõrõ ja'ami dania. *(Amaed. 11, 28. Loek. 6, 24. Tim. I. 6, 9).* No obooe niba- 2
jabajami, ba no i'ã hama noechami andrõ. Ana'ami andrõ ba firõmi, ba 3
no i'ã howoe, ba tobali famadoehoe'õ dõdõmi howoenia andrõ, ba i'ã nõsimi, hoelõ galitõ. No mihõna girõgirõ ba loeo safoeria andre. *(Mat. 6, 19).* Hiza, moe'ao sibai loeo zoha- 4
lõwõ andrõ, nitahami andrõ, loeo zohalõwõ si no mõi mamasi nowimi, ba no iroegi dõgi dalinga Zo'aja ngahõnõ fe'ao zamasi andrõ. *(Moz. V. 24. 14. 15).* No miforege 5
wemanga, ba no mi'aboesoi'õ ami, ba goeli danõ andre no miboela dõdõmi, ba loeo wamahõ. *(Loek. 16, 19. 25).* No mi'etoe'õ hoekoe 6
zatoelõ andrõ, ba no miboenoe; lõ ilawa ami.

II. **Ba** mibologõ dõdõmi, wombase, ja'ami ira talifoesõ, iroegi wa'aso Zo'aja. Hiza, ibase'õ mboea danõ, seboea bõli andrõ, sonowi, wamologõ tõdõnia ba chõnia, irege itema deoe si fõfõna andrõ ba teoe safoeria. *(Tit. 2, 13. Hos. 6, 3).* Ba 8
ja'ami gõi, ba mibologõ dõdõmi, mibalobaloi, mi'a'aro'õ dõdõ, noa sa ahatõ wa'aso Zo'aja andrõ. *(Nga'õt. II. 15, 7. Fet. I. 4, 7).* Bõi mi'anga- 9
rõngarõ ba chõ nawõmi, ja'ami ira talifoesõ, fa bõi tehoekoe ami; hiza, so moroi sa zangoehoekoe andrõ. *(Mat. 24, 33).* Mihalõ famaedo ba 10
wanaha famakao ba ba wamologõ tõdõ andrõ zama'ele'õ andrõ, si no fahoehoeo ba dõi Zo'aja, ja'ami ira talifoesõ. *(Heb. 11, 36 b. t. Mat. 5, 12).*

11 Hiza, tafahowoehowoe'õ zi no manaha tõdõra. No mirongo wanaha Jobi andrõ tõdõnia, ba loealoea Zo'aja, ba no mirongo; me no sahachõ sibai tõdõ Zo'aja ba sogolõ tõdõ. *(F. 1, 12. Job. 1, 21; 42, 10. Moz. II. 34, 6 b. t.).*

12 III. **Ba** si ofõna sibai, ja'ami ira talifoesõgoe, ba bõi mi'ae ba hõloe, bõi mibe'e hõloe zoroego, ba bõi gõi tanõ, ba ma hadia ia mbõ'õnia. Da'õ chõmi: Ja'ia, na ja'ia, ba: lõ'õ, na lõ'õ, fa lõ gõna ami hoekoe. *(Mat. 5, 34–37).*

13 IV. **Na** so ba chõmi zi gõna famakao, ba jamangandrõ, na so zohahaoe tõdõ, ba jamanoenõ. *(Sin.*
14 *50, 15. Efes. 5, 19).* Na so zofõchõ ba chõmi, ba jamoefahede'õ ba zatoea mbanoea, ba ndra mangandrõ ba chõnia, ba ndramoebajoini ia fanicha, ba dõi Zo'aja; *(Mar. 6, 13);*
15 ba i'orifi dania zofõchõ andrõ fangandrõ andrõ, soroi ba wamati, ba i'abe'e'õ So'aja, ba na so horõ, nifazõchinia, ba te'efa'õ chõnia. *(Mar. 16, 18. Mat. 9, 2).* Ba faoma 16
mi'ombacha'õ chõ nawõmi horõmi, ba faoma mi'angandrõ, salahi nawõmi, ena'õ tefadõhõ wõchõmi; **abõlõ sibai wangandrõ niha satoelõ, na moroi ba dõdõ.** *(Sin. 145, 18. 19. Amaed. 15, 29).* Elija andrõ, ba no 17
niha, si mane amoeatada gamoeatania, ba mangandrõ ia, moroi si'aikõ ba dõdõ, fa bõi moteoe, ba lõ teoe ba danõ, medõloe fache a matonga. *(Hal. zin. 14, 15. Loek. 4, 25. Fam. 11, 6).* Ba ifoeli manga- 18
ndrõ, ba so deoe, moroi jawa ba mbanoea, ba mowoea danõ. *(Raz. I. 18, 42 b. t.).* He ja'ami ira talifoesõ- 19
goe! Na so ba chõmi zi no eloengoe, si no mondrõi si doehoe, ba na so zolohe ja'ia mangawoeli, *(Mat. 18, 15),* ba bõi zi lõ aboto ba dõdõ 20
da'õ: Solohe mangawoeli samazõchi horõ, moroi ba lala eloengoea andrõ, ba i'efa'õ nosonia ba wa'amate ba oja ibaloegõ horõ. *(Amaed. 10, 12. Fet. I. 4, 8).*

Soera
WETERO
andrõ,
SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Fangowai. II. Fanoeno Lowalangi, me no ifaigi chõda wangorifi, ba chõ Keriso Jesoe. III. Famarooe tõdõ, ba wanõrõ lala si sõchi.

1 I. **Fe**tero zanoera da'e, sinenge Jesoe Keriso andrõ, chõmi si fatewoe, nitoetoejoe andrõ, sizaewe ba Wondro, ba ba Galatia, ba ba Gafadokia, ba ba Azia, ba ba Mbitinia,
2 *(Joh. 7, 35. Jak. 1, 1),* dali wangohonogõi Lowalangi Ama, fõna, ba wangehao Geheha andrõ, ba wolo'õ, ba ba wanefe ja'ami do Jesoe Keriso andrõ. Jafahõna chõmi wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ. *(F. 2, 9. Rom. 8, 29. Heb. 12, 24. Fet. II. 1, 2).*

II. **Ni**soeno Lowalangi, Ama Zo'- 3
aja ja'ita, Jesoe Keriso, si no mamoeli mangadonogõ ja'ita, dali wa'ahachõ dõdõnia andrõ, si no fahõna, ba wanõtõna andrõ, si tenga faja, moroi ba wemaoso Jesoe Keriso a-

ndrõ, moroi ba ngai zi mate, *(Efes. 1, 3; 2, 4 b. t. Rom. 6, 4)*, ba wanema ondrõita andrõ, si lõ taja, si lõ si lõ gõna, si lõ ariri, ni'irõ'õ chõmi ba zoroego; *(F. 5, 4. Kol. 1, 5)*; chõmi nirorogõ fa'abõlõ Lowalangi andrõ, balazi wamati, ba wanema fa'aoeri si lõ aetoe andrõ, si no awai, ba wangoroma'õ ja'ia, na loeo safoeria andrõ. *(Efes. 2, 6. 7. Joh. 10, 28)*. Ba da'õ owoeawoea dõdõmi, ja'ami, saboe tõdõ iada'e ma'ifoe, na mogoena, ba wa'oja ngawalõ wanandraigõ andrõ. *(F. 4, 12. 13; 5, 10. Joh. 16, 20. 22. Heb. 12, 11)*. Ena'õ tetandraigõ wamatimi, ba ena'õ tesõndra, eboea mbõlinia, moroi ba mbalaki, si tekiko sa atõ, nitandraigõ ba galitõ, ena'õ faloecha ami tesceno ami, ba molachõmi ami, ba tefosoemange ami, ba wa'ato'ele Jesoe Keriso andrõ, *(Rom. 2, 10. Jak. 1, 3. F. 4, 13. Amaed. 17, 3)*, somasi ami, he w̃a'ae lõ mirai faloecha, si fadoehoe dõdõmi iada'e, he w̃a'ae lõ mi'ila ia, ba no owoeawoea dõdõmi ba da'õ; tebai law̃a'õ ha wa'abõlõbõlõ wa'omoeso dõdõ andrõ, si no si ndroehoe, *(Joh. 20, 29. Kor. II. 5, 7)*, me misõndra wozoe wamatimi andrõ, fangorifi noso andrõ. *(Tim. II. 2, 10. Heb. 10, 39)*. Fangorifi andrõ nifatooetooe zama'ele'õ andrõ, da'õ ni'aloealoeira tõdõra, sama'ele'õ fa'eboea dõdõ andrõ, si faloecha ami. *(Dan. 2, 44. Hag. 2, 7–9. Mat. 13, 17)*. No la'aloealoei ha wa'ara ba he wisa ni'õtõ Geheha Keriso andrõ, sangohõnagõ famadoehoe'õ ba dõdõra, wama'ele'õ famakao andrõ, nitaha Keriso, awõ lachõmi andrõ, na no aefa wamakao. *(Dan. 9, 24; 12, 7 b. t. Loek. 24, 26 b. t. Heb. 2, 9)*. Ba te'oroma'õ chõra, wa tenga chõra, wa chõmi halõw̃õra ba ngawalõ hadia ia andrõ, si no moefa'ombacha'õgõ chõmi iada'e, ba zangombacha toeria somoeso dõdõ andrõ, ba chõmi, balazi Geheha ni'amoni'õ andrõ, nifatenge moroi ba zoroego; mala'ika gõi zomasi mamaigi da'õ. *(Hal. zin. 2, 30 b. t.)*.

III. Andrõ mi'a'aro'õ dõdõmi, bõi ambõ gera'erami, midõnadõna manõ ba wa'eboea dõdõ andrõ, ni'oro'õ chõmi ba wa'ato'ele Jesoe Keriso andrõ. *(F. 5, 8. Loek. 12, 35)*. Si mane ono solo'õlo'õ li, bõi si mane amoeata fõna, ba gisõ'isõmi andrõ fõna, me lõ mi'ila watahõgõ. *(Efes. 4, 17 b. t.)*. Toeladami ni'amoni'õ andrõ, si no mogaoni ja'ami, si manõ gõi mi'amoni'õ ami, ba mboeaboeami andrõ, fefoe, *(Kor. II. 7, 1)*, me no so ba zoera: „M i'a m o ni'õ a m i, m e n o n i'a m o n i'õ n d r a'o d o." *(Moz. III. 11, 44)*. Ba na fa'ama ami chõ zi lõ mamaigi bawa niha, wangoehoekoe, same'e balazi boeaboea zamõsana, ba mi'ata'oefi zi lõ gõna boeaboeami, gõtõ wekolimi andrõ; *(Rom. 2, 6–11. Heb. 12, 28)*; **me no mi'ila, tenga hadia ia zi tekiko, firõ, ba ma ana'a hõlimi ba hoekoe faja andrõ, chõ ndra toea,** *(Kor. I. 6, 20. Efes. 4, 17)*, **no do seboea bõli hõlimi, hoelõ ndro nono mbiribiri si lõ sinegoe, si lõ si ta'oenõ, do Keriso andrõ,** *(Heb. 9, 14)*, nihonogõi sa fõna, me lõ moefobõrõ danõ na, ba nifa'ele'õ ba gõtõ safoeria andre, bõrõ ami, *(Rom. 16, 25. Tim. II. 1, 9. 10)*, samati ba Lowalangi, moroi chõnia, ba Lowalangi si no manoesoegi ja'ia moroi ba ngai zi mate, si no mame'e lachõmi chõnia; tobali fanõtõna ba Lowalangi gõi wamatimi andrõ. *(Hal. zin. 2, 24. 33. Heb. 7, 25)*. Me no mihaogõ dõdõmi, ba wolo'õ si doehoe, ba wangomasi'õ talifoesõ, fa'omasi, si lõ famini tõdõ, ba faoma moroi si'aikõ ba dõdõmi mi'omasi'õ nawõmi. *(Rom. 12, 10. Joh. I. 3, 18)*. Si no mendroea toemboe ami, tenga moroi ba danõmõ sobooe dania, no moroi ba zi lõ obooe, no moroi ba daroma li Lowalangi andrõ, saoeri, ba si lõ teboelõ. *(Joh. 1, 13.*

24 *14. Jak. 1, 18).* Me no „hoelõ ndroe'oe nõsi goeli danõ, ma'afefoe, ba fefoe lachõminia andrõ, ba hoelõ mbowo ndroe'oe; aleoe ndroe'oe andrõ, ba atoroe
25 mbowo, *(Jes. 40, 6–8)*, ba iroegizi lõ aetoe, ba lõ teboelõ daroma li Zo'aja andrõ." Ba da'õ daroma li andrõ, ni'ombacha'õ ba chõmi, toeria somoeso dõdõ andrõ. *(Sin. 119, 89. 96).*

FAZA 2.

I. Famarooe tõdõ ba wangehao tõdõ, ba II. ba wolo'õ li zalawa, ba III. ba wanaõgõ si lõ atoelõ.

1 I. **Ba** mibõhõli fefoe wa'afaito, awõ ngawalõ walimosa fefoe, awõ wamini tõdõ, awõ wa'afõchõ dõdõ, awõ ngawalõ wamõbõgõ si lõ sõchi, fefoe. *(Efez. 4, 22. 31. Jak. 1, 21).*
2 Hoelõ ndraono sawena toemboe, omasi ami zoesoe andrõ, si oroi daroma li andrõ, si lõ si faroeka, ena'õ tedooe ami, ba chõnia andrõ, fango-
3 rifi, *(F. 1, 23. Heb. 5, 13)*, na no mitandra wa'asõchi dõdõ Zo'aja. *(Sin.*
4 *34, 9).* Na mi'ondrasi ia, gowe saoeri andrõ, nitibo'õ niha sa, ba nitoejoe Lowalangi, seboea bõli chõnia; *(Kor.*
5 *I. 3, 11. Sin. 118. 22. Mat. 21, 42);* ba mibe'e nifa'anõ gõi ami, gowe saoeri, omo Geheha, ba wo'ere ni'amoni'õ, ba wame'e soemange ni'a'asogõ Geheha, somasi Lowalangi, balazi Jesoe Keriso. *(Efes. 2, 21 b. t.*
6 *Jes. 61, 6. Rom. 12, 1).* Me no si mané ba zoera: „Hiza, oebe'e ba Ziona gowe, tojo ba watalinga, nitoejoe, seboea bõli, ba samati chõnia ba tebai aila." *(Jes. 28,*
7 *16).* Ba fa'eboea dõi chõmi, ja'ami samati; ba ba zi lõ mamati, ba no tobali tojo ba watalinga gowe andrõ, nitibo'õ zotomo andrõ, no tobali gowe nitendre, ba kara bõrõ wa'ate'ala, *(Hal.*
zin. 4, 11. Jes. 8, 14), manendre ira, 8
me lõ la'o'õ daroma li andrõ; ba da'õ gõi nihonogõi chõra. *(Loek. 2,*
34). **Ba ja'ami, ba mado nitoejoe,** 9
ere salawa, soi ni'amoni'õ, banoea tána chõ Lowalangi; ena'õ mitoeriagõ gamoeata zogaoni ja'ami, moroi ba zogõmigõmi, ba hagania andrõ, sahõlihõli dõdõda. *(Moz. II. 19, 5. 6. Fam. 1, 6. Tit. 2, 14. Kol. 1,*
12. 13). Ja'ami si tenga banoea fõna, ba si no banoea Lowalangi iada'e, 10
si lõ moehachõsi tõdõ fõna, ba si no moehachõsi tõdõ iada'e. *(Hos. 2,*
23. Rom. 9, 25). He ja'ami ni'oma- 11
si'õ! oefarooe dõdõmi, me no si fatewoe ami, me no sikoli: bõi mifa'amõi ba dõdõmi wangisõ nõsi niha andrõ, si fa'emali ba dõdõ. *(Sin. 39,*
13. Rom. 13, 13. 14). Ba mihaogõ 12
mboeaboeami, ba gotaloea niha baero andrõ, ena'õ lasoeno Lowalangi, na bawa we'amõinia, bõrõ mboeaboeami andrõ, si sõchi, na latõngõni da'õ, na no labõbõgõ chõmi zi lõ sõchi. *(F. 3. 16. Fil. 2, 15. Mat. 5, 16).*

II. **Ba** mi'o'õ fefoe nifachoi niha, 13
bõrõ Zo'aja ja'ita, he razo, fondrege zalawa, ba he koemandroe andrõ, 14
nifatengenia, ba wangotoe'õ sanao horõ andrõ, ba ba wanoeno solaoe si sõchi. *(Rom. 13, 1 b. t.).* Si manõ 15
sa zomasi Lowalangi, folaoe si sõchi labe'e fama'afoe mbawa ba wa lõ mangila andrõ, ba niha sambõ era'era. *(F. 3, 9. Tit. 2, 8).* Si mane 16
si tenga sawoejoe, ba bõi si mane same'e baloebaloe walõsõchi wa no tenga sawoejoe ira; si mane enoni Lowalangi *(Gal. 5, 1. 13).* Dozi niha 17
mifosoemange, mi'omasi'õ watalifoesõta, mi'ata'oefi Lowalangi, mifosoemange razo. *(F. 4, 8. Rom. 12, 10.*
Fam. 14, 7. Mat. 22, 21). Ja'ami, sa- 18
ngai halõwõ, mi'o'õ li zochõ ja'ami, mi'ata'oefi sibai ira, bõi ha ba zi sõchi, sebolo tõdõ, ba zafaito gõi. *(Efes. 6, 5 b. t.).*

III. **Da**'õ sa zomasi Lowalangi, 19
na itaõgõ wamakao niha, me itõrõ

tõdõnia Lowalangi, na itaha zi lõ
20 atoelõ. *(Mat. 5, 10. 39 b. t.)*. Hadia sa doeria da'õ, na mitaha, na la'otoe'õ ami, me no so zalami? Ba na mitaha na lafakao ami, me no milaoe zi sõchi, da'õ zomasi Lowalangi. *(F.*
21 *3, 14. 17; 4, 16)*. Ba da'õ sa tekaoni ami, me no itaõgõ gõi wamakao Keriso, salahimi, ba me no irõi wamaedo chõmi, ena'õ mitara lahenia. *(F. 3, 18. Loek. 9, 23. Joh. 13, 15)*.
22 Ja'iá, lõ nifazõchinia horõ, ba lõ moerongo walimosa ba mbewenia. *(Jes. 53 9.*
23 *Kor. II. 5, 21)*. Me lahedehede'õ ia, ba lõ ifoeli ihedehede'õ; me lafakao ia, ba lõ ifangaha wolaoe balõ, ibe'e ba danga zangetoelõ'õ fangoehoekoe andrõ. *(Jes. 53, 7. Joh. 8,*
24 *48–50)*. **No i'ohe jawa ba dõla geoe andrõ horõda, ba mbotonia, ena'õ aefa ita ba horõ andrõ, ba ena'õ aoeri ita ba zatoelõ; moroi ba zochonia andrõ, wa dõhõ wõchõmi.** *(Kol. 1, 21. 22. Rom. 6, 11. Jes. 53, 5)*.
25 **Hoelõ mbiribiri sa, si no eloengoe, ami fõna, ba noa sa'ae mifoeli ami chõ goebalo dõdõmi andrõ, chõ zamaigimaigi ja'ia.** *(Jes. 53, 6. Joh. 10, 11. 14)*.

FAZA 3.

I. Amachoita ba zi faronga. II. Famarooe tõdõ zato, ba mboeaboea si sõchi.

1 I. **Si** manõ gõi ndra alawe, ndramoe'o'õ li ndra matoeara, ena'õ tedõnisi da'õ, ba mboeaboea ndra alawe andrõ, he lõ hedehede, na so õsa, zi lõ mamati ba daroma li andrõ, *(Efes. 5, 22 b. t. Kor. I. 7,*
2 *13–16)*, na lanehegõ mboeaboeami, wa mi'ata'oefi zi lõ sõchi, awõ wa
3 no ohaoehaoe ami. Bõi fangahao baero wangehao zi manõ, bõi fondrandra boe ba fo'aja ana'a ba fo-
4 noecha; *(Tim. I. 2, 9 b. t.)*; fangehaora niha bacha andrõ, si no tobini, tõdõ andrõ, ba zi lõ teboelõ wa'ebolo dõdõ ba fa'ahonohono, si no omasiõ Lowalangi. *(Sin. 45, 14)*. Si manõ sa gõi wangehao ndra alawe 5
ni'amoniõ andrõ, fõna, sanõtõna chõ Lowalangi, ba la'o'õ li ndra matoeara; si mane folo'õ Zara a- 6
ndrõ li Gaberahamo, fatoeha ia chõnia; ma'oewoenia ami, na mihaogõ mboeaboeami, ba na lõ mi'ata'oefi wamakao, hadia ia. *(Moz. I. 18, 12. Gal. 4, 31)*. Si manõ gõi ndra ma- 7
toea; mihaogõ wa'oroedoe ba ndra alawe, bõi sambõ era'era, me no õna'õna wa'abõlõra, mifosoemange ira, me no awõmi sanema ondrõita andrõ, fa'eboea dõdõ andrõ, fa'aoeri, fa bõi tetabi wangandrõmi. *(Kor. I. 7, 3. 5. Kol. 3, 19)*.

II. **Ba** fozoe, ba ena'õ na ha sara 8
dõdõmi fefoe, ena'õ na afõchõ chõmi gõi zafõchõ chõ nawõmi, mi'omasi'õ dalifoesõ, ja'ahachõ dõdõmi nawõmi, ba bõi fajawa ami. *(Kol. 3, 12 b. t.)*. **Bõi misoelõni zi lõ sõchi** 9
awõnia si lõ sõchi, ba bõi misoelõni walelesa awõnia falelesa; bõi manõ da'õ; samahowoe'õ ami; ba da'õ sa tekaoni ami, ba wanema howoehowoe. *(F. 2, 23 T.es. I. 5, 15. Mat. 5, 44)*. „Ha niha sa zomasi 10
fangorifi, somasi i'ilambawa si sõchi, ba jamoetaha lelania, ba zi lõ sõchi, ba bewenia, fa bõi ilaoe waja. *(Sin. 34, 13 b. t. Jak. 1, 26)*. Jamoe'erogõ zi lõ sõchi, 11
ba jamoelaoe zi sõchi, jamoe'aloei wa'atoelõ, jamoegohi. *(Tim. I. 6, 11. Heb. 12, 14)*. Ihõrõhõrõgõ sa zatoe- 12
lõ So'aja, ba ibe'e mbõrõ dalingania ba wangadrõra; ba itõngõ So'aja zamazõchi si lõ sõchi." *(Sin. 34, 16. 17)*. Ba ha niha zama- 13
kao ja'ami, na miforege wolo'õ si sõchi? *(Rom. 8, 28)*. Ba he mitaha 14
wamakao, na bõrõ wa'atoelõ, ba ja'ahowoe ami. Ba bõi mi'ata'oefi wameta'oera, ba bõi tokea ami, *(F. 2, 20; 4, 14. Mat. 10, 28. Jes. 8, 12; 15*

15 *7)*, ba mi'amoni'õ Keriso, So'aja, ba dõdõmi; bõi mamalõmalõ wa i'anema'õ mi'ila miboe'a, na so zanofoe li chõmi, ba wanõtõna andrõ, si so ba dõdõmi, gofoe ha niha ia; ba
16 bõi aefa wa'ebolo dõdõ ba fa'ata'oe; bõi itegoe ami tõdõmi, ena'õ aila zanandrawãisi ja'ami ba gamoeatami si sõchi andrõ, ba chõ Keriso, na labõbõgõ chõmi zi lõ sõchi. *(Tit.*
17 *2, 8)*. Sõchi sa, na tefakao ita ba wolaoe si sõchi, na nilaoe dõdõ Lowalangi ena'õ, moroi na tefakao ita ba wolaoe si lõ sõchi. *(F. 2, 19; 4,*
18 *14–19)*. Noa sa gõi mate Keriso, zamoeza, ba horõ andrõ, satoelõ andrõ, salahi zi lõ atoelõ, ena'õ i'ohe ita ba Lowalangi; niboenoe sa na dali mboto, ba ni'orifi dali Geheha, *(Loek. 23, 46. F. 2, 21. 24. Rom. 6,*
19 *10; 5, 6–8; 1, 4*, ba da'õ dali, ba we'amõinia ba wangombacha ba mbechoe ba goeroenga, *(F. 4, 6. Efes. 4,*
20 *9)*, si lõ molo'õ fõna, me ibologõ dõdõnia Lowalangi wombalombaloi, me loeo No'achi, me tefazõchi nowo andrõ, ba ni'orifi si lõ atotó andrõ, ha dawãloe, ba nidanõ. *(Fet. II. 2,*
21 *5. Moz. I. 6, 3. Heb. 11, 7)*. Famaedo da'õ, famajagõ idanõ andrõ, zangorifi ja'ami gõi iada'e, tenga fameta da'i nõsi, no fanofoe tõdõ si lõ sinegoe, chõ Lowalangi, bõrõ wemaoso Jesoe Keriso andrõ, *(Heb. 10, 22 b. t.*
22 *Rom. 6, 4. Efes. 5, 26)*, si so ba gambõlõ Lowalangi, me no mõi ia ba zoroego, me no moebe'e barõ mbawania mala'ika, awõ zalawã andrõ, awõ zabõlõ andrõ. *(Efes. 1 20 b. t.)*

FAZA 4.

I. Itohoegõ Fetero wamarooe tõdõra, ba mboeaboea niha Keriso andrõ, II. ba ba wanaha tõdõ, na so wamakao.

1 I. **B**a me no itaha wamakao Keriso, ba nõsinia, ba mi'a'aro'õ gõi ami tõdõ si manõ; noa sa ibato wamazõchi horõ si no manaha famakao, ba nõsinia; *(Rom. 6, 6 b. t.);* ena'õ bõi sa'ae mi'o'õ wangisõ niha 2
andrõ, ba zi tosai nosomi ba goeli danõ, ena'õ somasi Lowalangi mi'o'õ. *Kor. II. 5. 15)*. Noa sa abõnõ, me 3
no milaoe zomasi niha baero, ba gõtõ si no noemalõ, me mitõrõ hocha, ba fangisõ si lõ sõchi, ba femaboemaboe, ba femangamanga, ba famadoemadoe toeo, ba fame'eme'e adoe andrõ, si lõ tola. *(Rom. 13. 12 b. t. Tit. 3, 3)*. Andrõ fa'ero ira, me 4
lõ fao ami, wanõrõ etoena wa'asilõjawa si manõ, ba manandrawãa ira. *(Joh. 15, 18 b. t.)*. Ba tesechegõ da- 5
nia ira chõ zi no mama'anõ ja'ia andrõ, ba wangoehoekoe niha saoeri, awõ zi no mate. *(Tim. II. 4, 1)*. Andrõ sa te'ombacha'õ gõi ba 6
zi no mate doeria somoeso dõdõ andrõ, ena'õ aoeri mbechoera, ba chõ Lowalangi, he no tehoekoe ira, dali niha, ba mbotora. *(F. 3, 19 b. t. Rom. 6, 10. 11)*. Ba noa sa ahatõ 7
gamozoea hadia ia, fefoe. Ba mi'angenanõi, ba bõi mifõrõ, ba wangandrõ andrõ. *(Joh. I. 2, 18. Loek. 21, 34. 36)*. Ba si fõfõna, ba faoma 8
moroi si'aikõ ba dõdõmi mi'omasi'õ nawõmi, me oja ibaloegõ horõ fa'omasi andrõ. *(F. 1, 22. Kol. 3, 14. Jak. 5, 20)*. Faoma mibe'e gõ chõ 9
nawõmi na mõi tomemi, bõi mikõkõkõkõ. *(Heb. 13, 2. Fil. 2,14)*. Faoma mitolo nawõmi, balazi hadia 10
nitema zamõsana, boeala andrõ, si mane niha si sõchi, nibe'e fa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ ba danga, fa'eboea dõdõ si no oja ngawalõ andrõ. *(Rom. 12, 5. 6)*. Na so zi 11
fahoehoeo, ba ja si mane niwa'õ Lowalangi; ba na enoni, ba ja si mane na moroi ba wa'abõlõ andrõ, nibe'e Lowalangi, ena'õ tefosoemange Lowalangi, fefoe hadia ia nilaoe, bõrõ Jesoe Keriso; ja chõnia zoemange ba fa'abõlõ, iroegi zi lõ aetoe! Jadoehoe. *(Rom. 12, 7. Kol. 3, 17. F 5, 11)*.

II. **B**õi fatoewoe chõmi galitõ fa- 12
nandraigõ andrõ, ba chõmi, si gõna

ami, ja'ami ni'omasi'õ; bõi hoelõ na itõrõ ami si lõ larai mila. *(F. 1,*
13 *6. 7. Jak. 1, 12).* Ndrohoendrohoe zi no mo'oeracha ami ba wamakao andrõ chõ Keriso, ba mi'omoesoi'õ dõdõmi, ena'õ omoeso gõi dõdõmi, ba ena'õ owoeawoea dõdõmi, na tefa'ele'õ dania lachõminia andrõ. *(F. 1, 7. 8. Rom. 8, 17. Jak. 1, 2).*
14 Na latandrawãisi ami, ba dõi Keriso, ba ja'ahowoe ami! me no ahono ba chõmi Geheha lachõmi andrõ, Eheha Lowalangi. *(F. 3, 14. Mat. 5, 10. 11).*
15 Bõi sa faloecha ba chõmi zanaha famakao me no sange'e ia, ba ma me no sanagõ, ba ma me no sanao horõ, ba ma me ihalõ chõnia zi
16 tenga chõnia. *(F. 2, 20).* Ba na so zanaha famakao, me no niha Keriso ia, ba bõi aila ia, ba jamoesoeno Lowalangi, ba dõi andrõ *(Hal. zin.*
17 *11, 26. Tim. II. 1, 8. 12).* Noa sa iroegi bawãa, fa ibõrõtaigõ fangoehoekoe, ba mbanoea Lowalangi andrõ. Ba na ofõna ba chõda, ba hadia wozoe zi lõ molo'õ toeria somoeso dõdõ andrõ, chõ Lowalangi? *(Hes. 9, 6. Loek. 23, 31. Tes. II. 1, 5.*
18 *8).* Ba na si lõ locha lõ aoeri zatoelõ, ba heza i'iagõ si lõ molo'õ ba si so horõ? *(Amaed. 11, 31. Jer. 49,*
19 *12).* Andrõ, sanaha famakao, si faoedoe ba zomasi Lowalangi gõi, ba ndramoetooe'õ nosora ba danga zombõi ja'ira andrõ, si lõ farõi, ndramoetooe'õ ba dangania, wolaoe si sõchi. *(Jak. 5, 13. Loek. 23, 46).*

FAZA 5.

I. Famarooe tõdõ zatoea. II. Famarooe tõdõ zato, ba wa lõ fajawãa, ba ba wangabe'e'õ ja'ira. III. Fango'ozoei soera.

1 I. Oe'andrõ ba zatoea andrõ, ba chõmi, ja'o, awõra satoea, samadoehoe'õ famakao Keriso andrõ, ba awõ ba lachõmi andrõ, nifa'ele'õ dania, *(Tit. 1, 5. Loek. 24, 48. Fam.*
2 *1, 9).* Mikoebaloi rorogõfõ Lowalangi andrõ, ba chõmi, bõi mibe'e ni'o'ooe ami; ena'õ na saoha gõlõ, dali Lowalangi, bõi ba wangaloei loeo saila ita, ena'õ na moroi ba wa'omasi; *(Joh. 21, 16. 17. Hal. zin. 20, 28. Tit. 1, 7. 11);* bõi si mane sa- 3
lawãa, ba dána chõra; ena'õ na tobali doemadoema ami, ba nikoebaloi andrõ. *(Kor. II. 1, 24. Tim. I. 4, 12).* Ba mitema dania dakoela andrõ, si 4
tebai aleoe, lachõmi andrõ, na to'ele dania zatoea goebalo. *(Heb. 13, 20. Jes. 40, 10. 11. Tim. II. 4, 8. Fam. 2, 10. 26).*

II. Si manõ gõi ami, ja'ami si 5
achi, mi'o'õ li zi a'a andrõ. Ba dozi ami, ba faoma mi'olembe wa lõ fajawãa andrõ ba chõ nawõmi; itimba sa Lowalangi zi fajawãa, ba i'eboea'õ dõdõnia ba zangide'ide'õ ja'ira. *(Mat. 20, 26. Jak. 4, 6).* Ba mi'ide'- 6
ide'õ ami, mibe'e ami ba danga Lowalangi andrõ, sabõlõ, ena'õ ibe'e salawãa ami, na no iroegi bawãa. *(Jak. 4, 10).* **Mibe'e balazi ia, na so** 7
zaboe dõdõmi, gofoe hadia ia, sosó sa dõdõnia ami. *(Mat. 6, 25 b.t. Sin. 37, 5).* Bõi maboemaboe ami, ba bõi 8
mõrõmõrõ, itõrõ sa danõ si fa'oedoe chõmi andrõ, Afõcha andrõ, hoelõ zingo sindrõndrõndrõndrõ, i'aloealoei, ha niha ni'ania. *(F. 4, 7. Hal. zin. 20, 31. Loek. 22, 31.* Da'õ mitimba, mi'abe'e'õ ami, ba wamati, me 9
no mi'ila, si manõ gõi wamakao, sanõrõ talifoesõmi andrõ, ba niha ba goeli danõ. *(Jak. 4, 7. Fil. 1, 30).* Ba ifaloea dania wamo'ahonoa ja'- 10
ami Lowalangi wa'eboea dõdõ andrõ fefoe, sogaoni ja'ami, ba lachõmi andrõ chõnia, si lõ aetoe, ba chõ Keriso Jesoe, i'abõlõ'õ ami, i'abe'e'õ ami, ba ifodanedane ami, na no aefa mitaha wamakao ma'ifoe! *(Kor. I. 1, 9. Efes. 3, 16. 17).* Ja 11
chõnia wa'abõlõ, iroegi zi lõ aetoe! Jadoehoe. *(F. 4, 11).*

III. No oesoera chõmi ma'ifoe chõ 12
Ziliwano andrõ, talifoesõ si lõ farõi,

oewa'õ, famarooe dõdõ nisoeragoe chõmi ba famadoehoe'õ, wa da'õ wa'eboea dõdõ Lowalangi andrõ, si ndroehoe, ba zi so ami andrõ. *(Tes. I. 1, 1. Rom. 5, 2).* I'owai ami awõda nitoejoe andrõ, ba Mbabilona, ba onogoe Mareko andrõ. *(Hal. zin. 12, 12).* Faoma mi'owai nawõmi fa'agosa bawa ba wa'omasi andrõ! Ja'ohahaoe dõdõmi, dozi ami, si so ba chõ Keriso Jesoe. *(Rom. 16, 16; 8, 1).*

Soera
WETERO
andrõ,
SI SAMBOEA.

FAZA 1.

I. Fangowai. II. Famarooe tõdõ ba wa'owõlõ'õlõ ba mboeaboea niha Keriso. III. Si doehoe wamahaõ niha Keriso andrõ.

I. Simoni Fetero zanoera da'e, enoni Jesoe Keriso ba sinengenia, ba zi no faloecha famati omasiõ andrõ, si mane chõma, ba wa'atoelõ dõdõ andrõ, chõ Lowalangida, ba chõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso. Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ, jafahõna, ba wa'aboto ba dõdõmi Lowalangi, awõ Jesoe, So'aja ja'ita! *(Joh. 17, 3. Fet. I. 1. 2).*

II. Me noa sa i'amoealagõ chõda, ba wa'abõlõ Lowalangi andrõ chõnia, fefoe zogoena ba wangorifi ba wolo'õ chõ Lowalangi, balazi wa'aboto ba dõdõda zogaoni ja'ita andrõ, moroi ba lachõmi andrõ ba moroi ba wa'asõchi dõdõ andrõ chõnia, *(Fet. I. 2, 9),* ba ni'amoealagõ chõda fondrege zeboea gamaboe'oela li andrõ, seboea bõli, ena'õ mõi chõmi gõi gamoeata Lowalangi andrõ, ba da'õ, na no mi'efa'õ ami ba wa'atekiko andrõ, ba wangisõ andrõ, ba goeli danõ. *(Joh. 1, 12. Joh. I. 2, 15–17).* Ba andrõ ja'a'oi so wa'owõlõ'õlõmi, ba wangoroma'õ boeaboea si sõchi, ba wamatimi andrõ, ba ba mboeaboea si sõchi, ba fa'aboto ba dõdõ, ba ba wa'aboto ba dõdõ, ba fanaha tõdõ, ba ba wanaha tõdõ, ba fa'anaoe gõlõ, ba ba wa'ana'oe gõlõ, ba fangata'oefi Lowalangi, ba ba wangata'oefi Lowalangi, ba fangomasi'õ talifoesõ, ba ba wangomasi'õ talifoesõ, ba fangomasi'õ niha fefoe. *(Fet. I. 1, 22. Tes. I. 3, 12).* Na so chõmi da'õ sa, ba na tedooedooe, ba lõ areoe ami, ba tenga si lõ boea ibe'e, ba wa'aboto ba dõdõmi Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso; *(Tit. 3, 14. Joh. 15, 16);* si lõ da'õ sa, ba saoe'a da'õ, no abõsi, ba no olifoe ia wangehao andrõ, fameta horõnia fõna andrõ. *(Joh. I. 2, 9–11).* Andrõ mendroea manõ mi'owõlõ'õlõgõ, ja'ami ira talifoesõ, wanga'aro'õ fogaoni ja'ami andrõ, awõ wanoetoejoe ja'ami andrõ; na milaoe da'õ sa, ba lõ'õ manõ te'ala ami. Na si manõ sa, ba lõ te'ambõsi chõmi dania lala ba mbanoea si lõ teboelõ andrõ, chõ Zo'aja ja'ita andrõ, sangorifi ja'ita, Jesoe Keriso. Andrõ wa lõ oefamalõmalõ wamasoegi ba dõdõmi da'õ, he wa'ae no mi'ila, ba he wa'ae no aro dõdõmi ba zi doehoe

andrõ, si so chõmi. *(Rom. 15, 14. 15),*
13 Ba no amaedola gõmõgoe da'õ,
oewa'õ tõdõgoe, fatoea sodo ba nose
andre, fa bõi mõrõ ami oebe'e, na
oefasoegi ba dõdõmi, *(Kor. II. 5,*
14 *1. 4),* me no oe'ila, lõ ara tõ, ba
oerõi nosegoe andre, me no ibokai
gõi chõgoe da'õ So'aja ja'ita, Jesoe
Keriso. *(Tim. II. 4, 6. Joh. 21, 18.*
15 *19).* Ba oeforege gõi, ena'õ lõ ma-
malõmalõ so chõmi, na no mofa-
nõdo, fa mi'ila mifasoegi ba dõdõ-
mi da'õ.
16 III. Tenga sa fajafaja, nifachai
dõdõ, dali chõma mege, me ma'o-
mbacha'õ chõmi wa'abõlõ Zo'aja
ja'ita, Jesoe Keriso, ba fa'ato'elenia;
noa sa si no anehenehe fa'asalawa-
nia ndra'aga; *(Tim. I. 1, 4. Mat.*
17 *17, 1. 2. Joh. I. 1, 1);* noa sa itema
chõ Lowalangi Ama zoemange ba
lachõmi, me tetandrõsaigõ chõnia
li andrõ, moroi ba lachõmi andrõ,
si no eboea sibai, me imane: „O-
nogoe omasiõ da'õ, wa'o-
masigoe ia." *(Mat. 3, 17; 17, 5).*
18 Ba li andrõ, ba no marongo, moroi
ba mbanoea si jawa, me soga chõ-
nia, ba hili ni'amoni'õ andrõ, *(Mar.*
19 *9, 2).* **ba no samboea na wa'aro li**
zama'ele'õ andrõ, chõda, ba si sõ-
chinia, na mitõngõni ia, hoelõ wa-
ndroe, sohagaini naha si no ogõmi-
gõmi, irege tobaha fa'amoloeo, ba
irege no toemboe madala andrõ ba
dõdõmi. *(Joh. 5, 39. Sin. 119, 105.*
Kor. II. 4, 6. Fam. 2, 28. Mal. 2, 4).
20 Na si a'a zaboto ba dõdõmi, wa
tenga loealoea gera'era niha fefoe,
hadia ia, wama'ele'õ andrõ, ba zoera.
21 *(Kor. I. 2, 11).* Lõ'õ sa irai toemboe
hadia ia wama'ele'õ ba wa'edõna
niha, nifatõrõ Geheha ni'amoni'õ
niha, na hoemede ira; ba Lowala-
ngi moroi. *(Sam. II. 23, 2. Jes. 34,*
16. Mat. 10, 20; 22, 43).

FAZA 2.

I. Samaeloengoe andrõ, ba hoe-
koe si gõna ira dania. II. Fondrege
zi lõ sõchi ira.

I. Ba so gõi zama'ele'õ sofaja ba 1
chõra fõna, si mane ba chõmi, me
so gõi dania zamahaõ sofaja, samo-
bõrõ dania fa'atonia, ba wamakiko,
sangosilõ'õgõ gõi So'aja, si no ma-
ngõhõli ja'ira, ba sangasogõ chõra
fa'atekiko salio. *(Moz. V. 13, 1 b. t.*
Mat. 24, 11. Hal. zin. 20, 30. Joh. 1.
4, 1. Joed. a. 4). Ba ato dania zolo'õ 2
chõra, ba wa'asilõjawara andrõ, ba
bõrõ ira, wa tetandrawaisi dania
lala si doehoe andrõ. *(F. 2, 10. 13.*
18. Rom. 2, 24). Ba ba wa'omasira 3
gana'a, ba lafachai waja, ba lalimo
ami, ba i'otarai fõna sa'ae, ba lõ
ahooe hoekoe si gõna ira, ba fa'a-
tekikora, ba tenga si mõrõ. *(Tim. I.*
6, 5). Lõ'õ sa salimagõ chõ Lowa- 4
langi mala'ika andrõ, si no mama-
zõchi horõ, noa sa itibo'õ ba na-
rako, nirate ba zogõmigõmi, no
ibe'e nitaha, ba wangoehoekoe da-
nia, *(Joed. a. 6. Fam. 20, 1; 9, 1. 11),*
ba lõ salimagõ chõnia õsi goeli danõ 5
fõna, ha ira No'achi andrõ, sanoe-
riagõ fa'atoelõ dõdõ andrõ, ni'orifi-
nia, ha dawaloe, me ifatõrõ goloro
ba niha si lõ sõchi andrõ. *(F. 3, 6.*
Fet. I. 3, 20). Ba no itoenoe mba- 6
noea Zodoma andrõ ba banoea
Gomora, i'etoe'õ hoekoe ba wanoe-
doegõ, no ibe'e famaedo, ba niha
si lõ sõchi dania; *(Moz. I. 19, 24.*
Joed. a. 7); ba no i'orifi Loti andrõ, 7
satoelõ tõdõ, nifakaokao andrõ, ba
nilaoe zi si lõ jawa andrõ, ba wa'-
asilõjawara; *(Moz. I. 19, 16. 29);*
afõchõ sa ba zatoelõ andrõ wamaigi, 8
me no si fatewoe ia chõra, ba afõ-
chõ wamondrongo; ero ma'õchõ
faloecha afõchõ bacha dõdõnia, si
no atoelõ andrõ, ba mboeaboea si
lõ sõchi andrõ. I'ila So'aja i'efa'õ 9
zangata'oefi Lowalangi, ba wana-
ndraigõ, ba i'ila itaha zi lõ atoelõ

andrõ, irege loeo wangoehoekoe ba wangotoe'õ ja'ira; *(Sin. 91, 15. Kor. I. 10, 13);* ba ofõna zanõrõ lala nõsi niha andrõ, wangisõ si ra'ira'iõ andrõ, ba sangositengagõ salaŵa; safaito andrõ, si fajaŵa, — lõ ata'oe ira latandraŵaisi zolachõmi. *(Joed. a, 8. Tit. 3, 1. 2. Moz. II. 22, 28).*

11 Ba mala'ika andrõ, sabe'e ba sabõlõ moroi chõra, ba lõ latandraŵaisi ira chõ Zo'aja. *(Joed. a. 9).*

12 II. **B**a ja'ira andrõ, ba no timba zaliŵaliŵa ba danõ si lõ tõdõ, si no to'oea sondra'oe ba samakiko, latandraŵaisi zi lõ la'ila na i, ba ba wa'atekikora andrõ tekiko ira

13 dania, *(Joed. a. 10),* faloecha ira loeo wa lõ atcelõ andrõ, me no fa'omasira laŵa'õ tõdõra wemangamanga andrõ, ba zi ma'õchõ, si ra'ira'iõ ira ba saila ita, mangamanga ira, ba walimosara andrõ, ba lahaogõhaogõ gõra, awõmi. *(Joed. a. 12.*

14 *Loek. 16, 19. Fil. 3, 19).* Ba hõrõra, ba no ha sambalõ ira alawe sohorõ, ba lõ labatobato wanao horõ, ladõnisi dõdõ si lõ aro na; tõdõra, ba no moefamaha ba wa'omasi gana'a, ono ni'elifi ira. *(Tim. II. 3, 6).*

15 No larõi lala satoelõ, ba no eloengoe ira, no latõrõ lala Mbileamo, ono Mbozoro andrõ, si no omasi loeo wa lõ atoelõ andrõ, *(Joed. a. 11;*

16 *Moz. IV. 22, 5. 7. Fam. 2, 14),* ba si faloecha gõi fotoe golalõŵania andrõ: kalide andrõ, nifonoro, si lõ li, ba ilaoe li niha, itenaŵa wa lõ tõdõ zama'ele'õ andrõ. *(Moz. IV.*

17 *22, 28 b. t.).* Ja'ira andrõ, ba oemboe si lõ idanõ ira, lawoeo ni'oloi'õ nangi sabõlõ, ba ni'irõ'õ si bongi andrõ, sogõmigõmi andrõ. *(Joed. a. 12. 13. Amaed. 25, 14. Dan. 12, 3).*

18 Lalaoe waja, hocha, ba ladõnisi niha, ba wa'asilõjaŵa, isõ'isõ nõsi niha andrõ, niha si no aefa ma'ifoe ba zanõrõ lala eloengoea andrõ.

19 *(Joed. a. 16).* Lafaboe'oe chõra wa'aefa, ba ja'ira, ba no sawoejoe wa'atekiko; ba zabõlõ moroi chõnia sa mõi sawoejoe niha. *(Joh. 8, 34. Rom. 6, 16).* Na si no aefa ira sa ba wa'- 20
ara'ira'iõ andrõ, ba niha goeli danõ, ba wa'aboto ba dõdõra Zo'aja ja'ita, sangorifi ja'ita, Jesoe Keriso, ba na ifoeli zoei te'oe'oe ira da'õ, na ifoeli te'ala ira, ba no tobali abõlõbõlõ zafoeria andrõ chõra, moroi ba zi fõfõna. *(Heb. 6, 4–6. Mat. 12, 45).*

Sõchi sa ena'õ chõra, na lõ irai a- 21
boto ba dõdõra lala satoelõ andrõ, moroi na no aboto ba dõdõra, ba lafoeli foeri, ba la'erogõ zoei goroisa andrõ, ni'amoni'õ, nifa'ema chõra. *(Heb. 10, 26 b. t. Loek. 12, 47).* No 22
itõrõ ba chõra niŵa'õ ba gamaedola andrõ, si doehoe: „Asoe samoeli ja'ia ba goetania, ba bawi nifemondri sangawoeli ba getoena." *(Amaed. 26, 11).*

FAZA 3.

I. Tenga faja wangawoeli Keriso andrõ. II. Famarooe tõdõ, ena'õ lahaogõ, ba wamaondragõ ja'ia.

I. **S**amboea sa'ae zilalõ soeragoe, 1
ja'ami ni'omasi'õ, nisoeragoe chõmi, ba no faoma famasoegi ba dõdõmi gera'era sohaoehaoe, *(F. 1, 13. Fet. I. 5, 12),* ena'õ itõrõ tõdõmi daroma 2
li andrõ, nihõnagõ zama'ele'õ ni'amoni'õ andrõ fangoema'õ, ba oroisa zinenge andrõ chõmi, ba chõ Zo'aja ja'ita, sangorifi ja'ita. *(Joed. a. 17).* Da'õ zi a'a zaboto ba dõdõmi ena'õ, 3
wa so dania zango'aja, na loeo safoeria andrõ, sanõrõ lala wangisõ andrõ chõra, *(Tim. I. 4, 1. Joed. a. 18),* ba sangoema'õ: Hezo gamaboe'oela 4
linia andrõ, ba wa'asonia? Me no aefa mate ndra toea sa, ba lõ teboelõ fefoe, hadia ia, si mane ja'ia i'otarai ba mbõrõta nifazõchi Lowalangi. *(Hes. 12, 22. Jes. 5, 19).* Noa 5
sa ni'odõdõgõ wa tobini chõra, wa no i'otarai fõna sa'ae so mbanoea si jaŵa ba tanõ tooe, moroi ba nidanõ, moroi ba daroma li Lowalangi, *(Sin. 136, 6; 33, 6),* si mõi gõi 6
famakiko danõ'a da'õ; inõnõi idanõ.

7 *(F. 2, 5. Moz. I. 7, 11 b. t.).* Ba ba-
noea si jaŵa iada'e ba tanõ iada'e,
ba no moetenagõ, ba daroma li da'õ
gõi, no moetaha, ba wamatõrõ ba
galitõ, na loeo wangoehoekoe andrõ,
na loeo wa'atekiko niha si lõ ma-
ngata'oefi Lowalangi. *(F. 2, 9. Mat.*
8 *24, 35 b. t.).* Ba bõi jatobini chõmi
zi sambalõ andrõ, ja'ami ni'omasi'õ:
chõ Zo'aja, ba no timba zi hõnõ
fache zi ma'õma'õchõ, ba timba
zi ha ma'õma'õchõ zi hõnõ fache.
9 *(Sin. 90, 4).* Lõ i'aragõ gamaboe'oe-
la li andrõ So'aja, si mane niŵa'õ
niha õsa, wa fangaragõ, ha fa'ebolo
dõdõnia, bõrõ ita, ba lõ omasi ia
tekiko õsa, ena'õ ahori faloecha ira
wamalalini era'era. *(F. 3, 15. Heb.*
10 *10, 37. Hes. 18, 23; 33, 11.)* Ba hoelõ
wa'aso zanagõ, na iroegi dania loeo
Zo'aja andrõ, ba zofetoe dania ba-
noea si jaŵa, wa'ataja, ba ba za-
doedoe bõrõtania, ba wa'achozi, ba
zachozi tanõ, awõ nifazõchi, ba goeli
danõ andrõ. *(Mat. 24, 43 b. t. Tes. I,*
5, 2. Jes. 51, 6. Sin. 102, 27).
11 II. **Ba** me sadoedoe da'õ fefoe,
ba hadia, lõ miforege wanõrõ lala
satoelõ andrõ, awõ wangata'oefi Lo-
12 walangi? *(Loek. 21, 36).* ba wanõ-
tõna, ena'õ iroegi loeo Lowalangi
andrõ, ba wehoeloe dõdõ ba da'õ,
ja'ia mbõrõ wa adoedoe mbanoea
si jaŵa, ba galitõ, ba bõrõ wa'alaoe
mbõrõtania andrõ, ba wa'achozi.
(Fil. 3, 20). **Ba tadõnadõna mbanoea** 13
si jaŵa, si bohooe, ba tanõ si bo-
hooe, dali gamaboe'oela linia andrõ
— ba zahono fa'atoelõ dõdõ. *(Jes.*
65, 17. Heb. 2, 5. Fam. 21, 27). Andrõ, 14
ja'ami ni'omasi'õ, me midõnadõna
zi manõ, ba mi'owõlõ'õlõgõ, ena'õ
lõ hadia ia zi tokana ba sinegoe
chõmi, fõnania, na ifaigi, ba wa'-
atoelõ. *(Tes. I. 5, 23).* Ba fangorifi, 15
miŵa'õ tõdõmi, wa'ebolo dõdõ Zo'-
aja ja'ita andrõ, si mane nisoera
Waoelo gõi chõmi, talifoesõda ni'o-
masi'õ andrõ, ba wa'atoeatoea a-
ndrõ, nibe'e chõnia, *(F. 3, 9. Rom.*
2, 4), si mane fehedenia gõi, na itõrõ 16
linia da'õ, ba zoera andrõ, fefoe, ba
zi so õsa zafõchõ famotochi, nifoejoe'õ
zi lõ moefahaõ andrõ ba si lõ aro
tõdõ, si mane soera bõ'õ andrõ gõi,
ba wamakiko ja'ira. *(Rom 8, 19).* Ba 17
ja'ami ni'omasi'õ, me no tohõna mi'-
ila, ba mi'angelama, fa lõ adõni ami
gõi ba wa'eloengoe zi lõ molo'õ a-
ndrõ, ba fa lõ teboelõ ami ba wa'-
aromi andrõ. *(Tes. II. 2, 2. Kor. I.*
15, 58). Ba jatedooe chõmi wa'e- 18
boea dõdõ andrõ, ba fa'aboto ba
dõdõmi Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso,
sangorifi ja'ita. Ja chõnia zoemange,
he iada'e, ba he na loeo si lõ aetoe
andrõ. *(Kol. I. 9–11. Fet. I. 5, 11).*

Soera
JOHANE
andrõ,
SI FÕFÕNA.

FAZA 1.

I. Famadoehoe'õ Johane Jesoe. II.
Lõ tola lõ tatehe, wa si so horõ ita.

1 I. Si otarai mbõrõta andrõ, ni-
rongoma, ni'ila hõrõma, si no anehe
ndra'aga, ba nibabaja dangama a-
ndrõ, ba daroma li fangorifi andrõ.
(Joh. 1, 1. 14; 20, 27). Ba no tefa'- 2
ele'õ wa'aoeri andrõ, ba no ma'ila,

ba mafadoehoe'õ, ba ma'ombacha'õ chõmi wa'aoeri andrõ, si lõ aetoe, si no so chõ Nama, ba si no moefa'ele'õ chõda. *(Joh. 1, 4; 17, 3. 5).*

3 Ni'ilama andrõ, nirongoma, ma'ombacha'õ chõmi gõi, ena'õ awõma ami gõi, ba awõ Nama sa ita, ba awõ Nononia, Jesoe Keriso. *(Joh.*

4 *41, 23).* Ba da'õ nisoerama chõmi, ena'õ a'oi so wa'omoeso dõdõmi. *(Joh. 15, 11. Fet. 1. 4, 13).*

5 II. Ba da'õ doeria andrõ, nirongoma chõnia, ni'ombacha'õma chõmi, wa no haga Lowalangi, awõ wa lõ hadia ia wa'ogõmigõmi ba dõdõ-

6 nia. *(Joh. 1, 9; 8, 12).* Na tawa'õ, awõnia ita, ba na tatõrõ zogõmigõmi, ba no mofaja ita, ba tenga si doehoe nilaoeda. *(F. 2, 9. Joh. 12,*

7 *35 b. t.).* **Ba na tatõrõ haga, si mane fe'asonia ba haga, ba no fa'awõ ita, ba ihaogõ ita do Nononia Jesoe, iheta horõda fefoe.** *(Efes. 5, 8. 9.*

8 *Fam. 1, 5. Heb. 9, 12. 14).* Na tawa'õ lõ horõda, ba tafowõhõ ita, ba si doehoe lõ'õ ba dõdõda. *(Amaed. 20,*

9 *9; 28, 13).* Na ta'ombacha'õ horõda, ba lõ farõi ia, ba no satoelõ ia, fa i'efa'õ chõda horõ andrõ, ba fa ihaogõ ita, fa iheta fefoe zi lõ a-

10 toelõ. *(Sin. 32, 3–5. Tit. 2, 14).* Na tawa'õ, lõ nifazõchida horõ, ba tabali'õ sofaja ia, ba taroma linia andrõ lõ'õ, ba dõdõda. *(Rom. 3, 4. 10).*

FAZA 2.

I. Jesoe zangatoelõ'õ niha ba Lowalangi. II. Tandra wa awõ Lowalangi ba awõ Jesoe ita. III. Bõi ta'omasi'õ hadia ia zi so ba goeli danõ. IV. Famangelama ba zamaeloengoe andrõ.

1 I. **He ja'ami iraonogoe ! Andrõ oesoera chõmi da'õ, fa bõi mifazõchi horõ. Ba na so zamazõchi horõ, ba so chõda zi loeloei mangoema'õ chõ Nama, Jesoe Keriso, satoelõ tõdõ andrõ.** *(Rom. 6, 1. 2. Jes. 53,*

2 *11. 12).* **Ba ja'ia hõli ba horõda andrõ, ba tenga ha ba horõda andrõ, no ba horõ nõsi goeli danõ ma'afefoe gõi.** *(F. 4, 10. Kor. 11. 5, 18. 19).*

II. Ba ba da'õ oroma chõda, wa 3
no aboto ba dõdõda ia, na ta'o'õ goroisania. *(F. 3, 6. Joh. 14, 21. Mat. 7, 21).* Na so zangoema'õ : 4
No aboto ba dõdõgoe ia, ba na lõ i'o'õ goroisania, ba sofaja da'õ, ba si doehoe lõ'õ ba dõdõ da'õ. *(F. 4, 20).* Ba na so zolo'õ linia, ba chõ- 5
nia mo'ahonoa wa'omasi Lowalangi andrõ, si ndroehoendroehoe. Ba da'õ aboto ba dõdõda, wa ba chõnia so ita. *(F. 5, 3; 4, 12).* Na so zangoe- 6
ma'õ, ba chõnia ahono ia, ba mo'õmõ ia, fa si mane amoeata da'õ gõi gamoeatania. *(Joh. 13, 15).* He 7
ja'ami ni'omasi'õ, tenga oroisa si bohooe oesoera chõmi, oroisa si no ara, si no so chõmi, i'otarai mbõrõta ; taroma li andrõ, nirongomi, i'otarai mbõrõta, goroisa si no ara andrõ. *(F. 3, 11. Joh. a. II. 5).* Oroisa 8
si bohooe zoei oesoera chõmi, si no doehoe ba chõnia ba ba chõmi, me si taja zogõmigõmi andrõ, ba me hoemaga sa'ae haga andrõ, si ndroehoe. *(Rom. 13, 12).* Na so zangoe- 9
ma'õ, ba haga so ia, ba na fatioe dõdõnia ba dalifoesõnia, ba ba zogõmigõmi so ia, iroegi da'e. Sango- 10
masi'õ talifoesõnia, ba no ahono ba haga, ba lõ ba chõnia fangala. Si 11
fatioe tõdõ chõ dalifoesõnia, ba ba zogõmigõmi so ia, sogõmigõmi itõrõ, ba lõ i'ila, heza isawa, me no ifobaloenõ hõrõnia sogõmigõmi andrõ. *(F. 3, 14. 15. Joh. 12, 35).*

III. Oefa'ohe'õ zoera chõmi, ja'- 12
ami iraono, me no moe'efa'õ chõmi horõmi, bõrõ dõinia. *(Loek. 24, 47).* Oefa'ohe'õ zoera chõmi, ja'ami ira 13
ama, me no aboto ba dõdõmi zi otarai mbõrõta andrõ. Oefa'ohe'õ zoera chõmi, ja'ami ono matoea, me no milawa Gafõcha. No oefa'ohe'õ zoera chõmi, ja'ami iraono, me no aboto ba dõdõmi Nama. *(Joh. 1, 7. Efes. 6, 11 b. t.).* No oefa'ohe'õ 14

zoera chõmi, ja'ami ira ama, me no aboto ba dõdõmi zi otarai mbõrõta andrõ. No oefa'ohe'õ zoera chõmi, ja'ami ono matoea, me no sabõlõ ami, ba me ahono ba dõdõmi daroma li Lowalangi, ba me no milawã Gafõcha. **Bõi mi'omasi'õ nõsi goeli danõ, ba ma hadia ia, zi so ba goeli danõ. Na so zangomasi'õ õsi goeli danõ, ba lõ fangomasi'õ Ama ba dõdõnia.** *(Rom. 12, 2. Jak. 4, 4).* **Me tenga moroi chõ Nama, me moroi ba nõsi goeli danõ fefoe, hadia ia, zi so ba goeli danõ, he fa'omasi nõsi niha, ba he fa'omasi hõrõ, ba he fajawãsa andrõ, ba gana'a. Ba si taja nõsi goeli danõ, awõ wa'omasinia andrõ, ba solo'õ somasi Lowalangi, ba lõ teboelõ, iroegi zi lõ aetoe.** *(Kor. I. 7, 31. Fet. I. 1, 24).*

IV. He ja'ami iraono! Amozoea sa'ae, ba si mane nirongomi, so dania zi fa'oedoe chõ Keriso, ba no ato iada'e zi tobali si fa'oedoe chõ Keriso. Moroi ba da'õ aboto ba dõdõda, wa amozoea sa'ae. *(Fet. I. 4, 7. Tes. II. 2, 3 b. t. Joh. I. 4, 3. Joh. II. a. 7).* Ba chõda la'otarai, ba tenga awõda ira; na awõda sa ira mena'õ, ba lõ laheta ira chõda mena'õ, ba ena'õ oroma, wa lõ dozi awõda ira. *(Hal. zin. 20, 30. Kor. I. 11, 19).* Ba no so chõmi wamajoini andrõ, chõ ni'amoni'õ andrõ, ba mi'ila fefoe, hadia ia. *(Kor. II. 1, 21. 22).* Tenga andrõ oefa'ohe'õ zoera chõmi, me lõ mi'ila zi doehoe, andrõ oefa'ohe'õ chõmi, me no mi'ila, ba me tenga moroi ba zi doehoe fefoe, hadia ia, waja. Ha niha zofaja, baero zangosilõ'õgõ, wa Keriso andrõ Jesoe? Da'õ zi fa'oedoe chõ Keriso, sangosilõ'õgõ Ama, awõ Nono. *(F. 2, 18. Joh. 20, 31. Fet. II. 2, 1).* Dozi sangosilõ'õgõ Ono, ba lõ'õ gõi chõra Ama; sanehe Ono, ba chõnia so gõi Nama. *(F. 4, 15. Joh. 5, 23. Joh. II. a. 9.).* Nirongomi, i'otarai mbõrõta, ba ja'ahono ba dõdõmi. Na ahono ba dõdõmi nirongomi, i'otarai mbõrõta, ba ahono gõi ami ba chõ Nono ba ba chõ Nama. *(Joh. 14, 23).* Ba da'õ gamaboe'oela li andrõ, nifaboe'oenia chõda: fa'aoeri si lõ aetoe andrõ. *(F. 5, 11. Joh. 10, 28).* Da'õ nisoeragoe chõmi, ba zamaeloengoe ja'ami andrõ, ba ja'ami — ba no ahono ba dõdõmi wamajoini andrõ, nitemami chõnia, ba lõ mogoena chõmi, ifahaõ ami niha, mi'iagõ sa'ae ba chõnia, dali wamahaõ wamajoininia ja'ami andrõ, ba ngawalõ hadia ia, fefoe, ba no si doehoe, ba tenga faja; mi'o'õ wamahaõnia ja'ami andrõ. *(Joh. 14, 26; 16, 13).* Ba da'õ, ja'ami iraono, mi'iagõ ba chõnia, ena'õ lõ aiwõ ita, na i'oroma'õ ia dania, ba ena'õ lõ te'ailasi ita chõnia, ba wa'asonia. *(Joh. 15, 4. F. 4, 17).* Na mi'ila, satoelõ ia, ba ja'aboto ba dõdõmi, wa chõnia toemboe gõi dozi solaoe satoelõ andrõ. *(F. 3, 7–10).*

FAZA 3.

I. Fa'ohahaoe dõdõ nono Lowalangi ba tõtõnafõra. II. Tandra wa ono Lowalangi ira: Fa'atoelõ dõdõ ba fa'omasira dalifoesõ, III. ba loealoea da'õ: Fa lõ aiwõ ira chõ Lowalangi.

I. Mifaigi, ha wa'eboea wa'omasi andrõ, ni'amoealagõ Nama chõda, fa ono Lowalangi dõida, ba fa doehoe gõi ononia ita. Da'õ mbõrõ, wa lõ aboto ba dõdõ niha goeli danõ ita, me lõ saboto ba dõdõra ia. *(Joh. 1, 12. Gal. 4, 6. Joh. 17, 25).* **He ja'ami ni'omasi'õ! ono Lowalangi ita iada'e, ba lõ'õ na moe'oroma'õ, hadia ita dania. No ta'ila, na no moe'oroma'õ dania, ba fachilichili ita chõnia, me tanehegõ dania ia, he wisa ia.** *(Rom. 8, 16 b. t. Kol. 3, 4. Fil. 3, 21).* Ba dozi sanõtõna da'õ chõnia, ba lahaogõ ira, si mane ja'ia, si lõ si ra'ira'iõ. *(Heb. 12, 14).*

II. Dozi samazõchi horõ, ba la-

sawõ gõi goroisa, ba fanawõ oroisa
5 horõ andrõ. *(F. 5, 17).* Ba no mi
rongo, wa andrõ tafa'ele'õ ia, ena'õ
iheta horõ andrõ, ba lõ horõ ba
dõdõnia. *(F. 1, 7. Fet. I. 2, 24).*
6 Dozi sahono chõnia, ba lõ mama-
zõchi horõ. Dozi samazõchi horõ,
ba lõ larai la'ila ia, ba lõ saboto
7 ba dõdõra ia. *(F. 2, 3 b. t.).* He
ja'ami iraono! bõi jamoefaeloe-
ngoe ami niha. Solaoe satoelõ, da'õ
zatoelõ, si mane ja'ia andrõ, si no
atoelõ. *(F. 2, 26, 29. Efes. 5, 6).*
8 Moroi ba Gafõcha zamazõchi horõ;
moroi ba mbõrõta sa ifazõchi ho-
rõ Afõcha. Ba da'õ tefa'ele'õ Nono
Lowalangi, ena'õ ifakiko halõwõ Ga-
9 fõcha. *(Joh. 8, 44. Heb. 2, 14).* Dozi
si toemboe ba Lowalangi, ba lõ ma-
mazõchi horõ, me lõ teboelõ danõ-
mõnia ba dõdõra, ba tebai mama-
zõchi horõ ira, me no moroi ba Lo-
walangi ira. *(F. 5, 1. 18. Fet. I. 1,*
10 *23).* Ba da'õ oroma, ha niha nono
Lowalangi, ba ha niha nono Gafõ-
cha. Dozi si lõ molaoe satoelõ, ba
tenga moroi ba Lowalangi ira, awõ
zi lõ mangomasi'õ talifoesõnia. *(F.*
11 *2, 29; 4, 8).* Da'õ sa doeria, niro-
ngomi, i'otarai mbõrõta, fa faoma
ta'omasi'õ nawõda. *(F. 2, 7. 8. Joh.*
12 *13, 34).* Bõi si mane Ka'ino andrõ,
soroi ba Gafõcha, samoenoe achi-
nia; ba hana wa iboenoe? Me no
si lõ sõchi mboeaboeania, ba me
satoelõ sa mboeaboea nachinia. *(Moz.*
13 *I. 4, 8).* Ba bõi ahõlihõli dõdõmi,
ja'ami ira talifoesõ, na fatioe dõdõ
niha goeli danõ chõmi. *(Joh. 15, 18*
14 *b. t.).* No ta'ila, no awoe'a ita ba
wa'amate, no tasawa wa'aoeri, me
ta'omasi'õ dalifoesõ; si lõ mango-
masi'õ, ba lõ teboelõ ba wa'amate.
15 *(F. 2, 10. 11).* Samoenoe niha dozi
zi fatioe tõdõ ba dalifoesõra; ba
mi'ila, lõ samoenoe niha, si so fa'-
aoeri si lõ aetoe, si lõ teboelõ ba
dõdõnia. *(Mat. 5, 21. 22. Gal. 5, 21).*
16 Ba da'õ no aboto ba dõdõda wa'-
omasi andrõ, me no ibelegõ noso-
nia fõnada, ba mo'õmõ gõi ita, ta-
belegõ nosoda fõna dalifoesõda. *(Joh.*
15, 13). Ba na so zi so ana'a goeli 17
danõ, ba na i'ila, ambõ chõ dali-
foesõnia, ba na idoehõ dõdõnia chõ-
nia, ba hezo wa'omasinia Lowala-
ngi andrõ, ba dõdõnia? *(Moz. V. 15,*
7 b. t. Jak. 2, 15. 16). He ja'ami irao- 18
no! bõi ba li ta'omasi'õ nawõda,
ba bõi ba lela, ba nilaoeda chõnia
ta'omasi'õ ia, ba si ndroehoendroe-
hoe. *(Rom. 12, 9. 13).*

III. **Ba** ba da'õ aboto dania ba 19
dõdõda, wa moroi ba zi doehoe ta'-
otarai, ba fadoehoe dõdõda fõnania
tabe'e, *(Joh. 18, 37),* wa no eboea 20
Lowalangi, moroi ba dõdõda, awõ
wa no aboto ba dõdõnia fefoe, ha-
dia ia; na i'adoegõ ita tõdõda. *(Jes.*
55, 7–9). He ja'ami ni'omasi'õ! na 21
lõ i'adoegõ ita tõdõda, ba so chõ-
da wa lõ aiwõ, chõ Lowalangi, *(Heb.*
4, 16), ba hadia ia ni'andrõda, ba 22
tatema chõnia, me ta'o'õ goroisania,
ba me talaoe zomasi ia. *(F. 5, 14.*
15. Mar. 11, 24. Joh. 15, 7). Ba 23
da'õ goroisania, ena'õ mamati ita
ba dõi Nononia, Jesoe Keriso, ba
ena'õ faoma ta'omasi'õ nawõda, si
mane ni'oroi'õnia chõda. *(Joh. 6,*
29; 15, 12. Efes. 5, 2). Ba na so 24
zolo'õ oroisania, ba ba chõnia ahono
da'õ, ba ja'ia gõi, ba lõ teboelõ ba
zi manõ. Ba ba da'õ aboto ba dõ-
dõda, wa lõ teboelõ ia ba chõda,
ba Geheha andrõ, nibe'enia chõda.
(F. 4, 13. Joh. 14, 23. Rom. 8, 9).

FAZA 4.

I. Famangelama, ba zamaeloengoe andrõ, II. famarooe tõdõ, ba wangomasi'õ talifoesõ, bõrõ wa'omasi Lowalangi ita.

I. **He** ja'ami ni'omasi'õ! bõi dozi 1
eheha fadoehoe dõdõmi, mitandraigõ
sa geheha andrõ, na moroi ba Lo-
walangi ira. No ato zama'ele'õ so-
faja, si mõi ba niha ba goeli danõ.
(Tes. I. 5, 19–22. Joh. 2, 18. Fet. II.
2, 1). Ba da'õ aboto ba dõdõmi Ge- 2

heha Lowalangi: Dozi eheha, sanehe Jesoe Keriso, si no tobali õsi niha, ba moroi ba Lowalangi da'õ;
3 *(Joh. 1, 1-14);* ba dozi eheha, si lõ manehe Jesoe, ba tenga moroi ba Lowalangi, ba da'õ gamoeata zi fa'oedoe chõ Keriso andrõ, nirongomi, so ia, ba no so ia sa'ae ba goeli danõ. *(F. 2, 18. 22. Tes. II. 2, 7).*
4 Moroi ba Lowalangi ami, ja'ami iraono, ba no milawa da'õ, me no eboea zi so ba dõdõmi, moroi ba zi so ba niha ba goeli danõ andrõ.
5 *(F. 5, 4. Loek. 11, 22).* Moroi ba goeli danõ ira, andrõ moroi ba goeli danõ hoehoeora, ba niha goeli danõ zamondrongo chõra. *(Joh. 15, 19).*
6 Moroi ba Lowalangi ita. Si no aboto Lowalangi ba dõdõ, da'õ zamondrongo chõda; lõ ifondrondrongo chõda si tenga moroi ba Lowalangi. Moroi ba da'õ aboto ba dõdõda Geheha si doehoe ba eheha samaeloengoe. *(Joh. 8, 47; 17, 14).*
7 II. He ja'ami ni'omasi'õ ! data'omasi'õ nawõda, me no moroi ba Lowalangi wa'omasi andrõ, ba me no si toemboe ba Lowalangi dozi sangomasi'õ awõra, ba me no aboto ba dõdõra Lowalangi. *(F. 3, 11).*
8 Si lõ mangomasi'õ awõnia, ba lõ saboto ba dõdõnia Lowalangi, me no
9 fa'omasi Lowalangi. **Ba da'õ no oroma wa'omasi Lowalangi andrõ, ba chõda, me no ifatenge ba goeli danõ Nononia Lowalangi, ononia si ha samboea andrõ, ena'õ aoeri ita ba-**
10 **lazi ia.** *(Joh. 3, 16).* Ba da'õ so wa'omasi andrõ, tenga wa no ta'omasi'õ Lowalangi, no wa no i'omasi'õ ita, awõ wa no ifatenge Nononia, hõli, ba horõda. *(Rom. 5, 8. Kor. II. 5,*
11 *19. 20),* He ja'ami ni'omasi'õ ! na no imanõ wangomasi'õ ja'ita Lowalangi, ba mo'õmõ gõi ita fangoma-
12 si'õ awõda. Samõsa lõ niha si no irai mangila Lowalangi ; na ta'omasi'õ nawõda, ba lõ teboelõ ia ba dõdõda, ba mo'ahonoa ba dõdõda wangomasi'õda ja'ia. *(Joh. 1, 18).*

Ba da'õ aboto ba dõdõda, wa lõ 13
teboelõ ita ba chõnia, awõ wa lõ teboelõ ia ba dõdõda, me no ibe'e chõda Gehehania andrõ, õsa. *(F. 3, 24).* Ba no anehe ndra'aga ba ma- 14
fadoehoe'õ, wa no ifatenge Ama Nononia, sangorifi õsi goeli danõ. *(Mat. 3, 17. Joh. 3, 17).* Na so za- 15
nehe, Ono Lowalangi Jesoe, ba ba dõdõnia lõ teboelõ Lowalangi, ba ja'ia, ba lõ teboelõ ba chõ Lowalangi. *(Joh. 6, 69; A. 2).* Ba no abo- 16
to ba dõdõda wa'omasi Lowalangi ita, ba no fadoehoe dõdõda ba da'õ. **Lowalangi, ba no fa'omasi, ba lõ teboelõ ba chõ Lowalangi zi lõ teboelõ ba wa'omasi andrõ, ba lõ teboelõ Lowalangi ba dõdõnia.** *(F. 4, 8. 12).* Ba da'õ mo'ahonoa wa'omasi 17
andrõ chõda, fa lõ ata'oe ita, na loeo wangoehoekoe andrõ, me no si mane ja'ia gõi ita, ba goeli danõ andre. *(F. 2, 28. 6).* Lõ fa'ata'oe ba 18
wa'omasi andrõ, ifofanõ sa wa'ata'oe fa'omasi si no mo'ahonoa, me no fa'afõchõ wa'ata'oe ; ba sata'oe, ba lõ mo'ahonoa na ba wa'omasi. *(Rom. 8, 15).* **Ta'omasi'õ ia, me no ofõna** 19
i'omasi'õ ita. Na so zangoema'õ: 20
Omasido Lowalangi, ba na fatioe dõdõnia ba dalifoesõnia, ba sofaja ia; Si lõ mangomasi'õ talifoesõnia sa, ni'ila hõrõnia, ba tebai omasi ia Lowalangi, si lõ i'ila hõrõnia. *(F. 3, 17; 2, 4).* Ba da'õ goroisa, nibe'enia 21
chõda, ena'õ i'omasi'õ gõi dalifoesõnia sangomasi'õ Lowalangi. *(F. 3, 23. Joh. 13, 34).*

FAZA 5.

Famati dandra, wa ono Lowalangi niha, ba ja'ia gõi wangabõlõra.

I. Dozi samati, wa no Keriso a- 1
ndrõ Jesoe, ba moroi ba Lowalangi toemboe ira, ba dozi somasi so'ono ja'ia, ba la'omasi'õ gõi zi no toemboe chõnia andrõ. *(F. 4, 2. 15. Joh. 1, 12. 13).* Ba da'õ aboto ba dõdõda, 2
wa ta'omasi'õ nono Lowalangi, na omasi ita Lowalangi, ba na ta'o'õ

goroisania. Da'õ sa wa'omasida Lowalangi, ena'õ ta'o'õ goroisania, ba tenga safõchõ wolo'õ oroisania. *(Joh. II. a. 6. Joh. 14, 15. Mat. 11, 30).* Fefoe sa, zi toemboe ba Lowalangi, ba abõlõ moroi ba zoroi oeli danõ, **ba da'õ wa'abõlõ, sabõlõ moroi ba zoroi oeli danõ andrõ, famatida andrõ.** *(F. 2, 15 b. t. Kor. I. 15, 57).* Ha niha zabõlõ moroi ba zoroi oeli danõ, baero zamati, wa Ono Lowalangi Jesoe? *(Rom. 8, 37).* Da'õ ia, zi no mõi, balazi nidanõ, ba balazi ndro, Jesoe Keriso; tenga ha idanõ cbõnia, no idanõ awõ ndro; ba Eheha andrõ zamadoehoe'õ; me no si doehoe Geheha andrõ. *(Joh. 19, 34. 35; 15, 26).* Tõloe sa zamadoehoe'õ, *(Mat. 28, 19. Joh. 1, 1; 16, 13–15).* Eheha andrõ, ba idanõ andrõ, ba do andrõ, ba ha sara zi tõloe andrõ. *(Heb. 10, 15. Hal. zin. 10, 47. Joh. 3, 5. Mat. 26, 28).* Na fadoehoe dõdõda ba wamadoehoe'õ niha, ba no eboea na wamadoehoe'õ Lowalangi; da'õ sa wamadoehoe'õ Lowalangi andrõ, famadoehoe'õnia Ononia. *(Joh. 8, 17. 18; 5, 37).* Chõ zamati chõ Nono Lowalangi so wamadoehoe'õ andrõ, ba dõdõnia. Si lõ mamati li Lowalangi, ba no ibali'õ sofaja Lowalangi, me lõ nifatinia famadoehoe'õ andrõ, famadoehoe'õ Lowalangi Ononia. *(Rom. 8. 16. Joh. 3, 33).* Ba da'õ wamadoehoe'õ andrõ: wa no ibe'e chõda Lowalangi wa'aoeri si lõ aetoe, awõ wa ba chõ Nononia so wa'aoeri andrõ. *(Joh. 1, 4).* Chõ zi so Ono andrõ, chõnia so wa'aoeri andrõ; ba zi lõ Ono Lowalangi andrõ, ba chõnia lõ fa'aoeri andrõ. *(Joh. 3, 36; 5, 24).* Da'õ nisoeragoe chõmi, ena'õ aboto ba dõdõmi, so chõmi wa'aoeri si lõ aetoe, chõmi samati ba dõi Nono Lowalangi andrõ. *(Joh. 20, 31).* Ba da'õ wa lõ aiwõ, si so chõda ba chõnia: na so ni'andrõda, hadia ia, si faoedoe ba zomasi ia, ba ifondrondrongo chõda. *(F. 3, 21. 22. Joh. 14, 13. 14).* Ba na no aboto ba dõdõda ifondrondrongo chõda, na so ni'andrõda, ba aboto gõi ba dõdõda, wa tatema ni'andrõda chõnia. Na so zangila, mamazõchi horõ dalifoesõnia, horõ si tenga bõrõ wa'amate, ba jamangandrõ, ba ifa'aso chõnia wa'aoeri, chõ zamazõchi horõ si tenga bõrõ wa'amate. So horõ bõrõ wa'amate, ba tenga da'õ niwa'õgoe jamangandrõ. *(Mat. 12, 31. 32. Heb. 6, 4 b. t.).* Horõ fefoe, hadia ia, zi lõ atoelõ, ba so horõ si tenga bõrõ wa'amate. *(F. 3, 4).* No ta'ila, dozi si toemboe ba Lowalangi, ba lõ lafazõchi horõ; dozi sa, si toemboe ba Lowalangi, ba lõ aefa chõnia, ba lõ ibabaja Afõcha. *(F. 3, 9. Joh. 17, 15).* No aboto ba dõdõda, wa moroi ba Lowalangi ita, ba ba danga Gafõcha so nõsi goeli danõ, ma'afefoe. *(F. 4, 4. 5. Gal. 1, 4).* Ba no tarongo, wa no mõi Nono Lowalangi, si no mame'e chõda tõdõ, ena'õ aboto ba dõdõda zi ndroehoe andrõ; ba ba chõ zi ndroehoe andrõ so ita, ba chõ Nononia Jesoe Keriso, **Da'õ Lowalangi si ndroehoe ba fa'aoeri si lõ aetoe.** *(Joh. 17, 3; 14, 6; 20, 28. Fam. 3, 7. Rom. 9, 5. Tim. I. 3, 16. Joh. I. 1, 1. 2).* He ja'ami iraono! Mi'angelama ba nadoe andrõ. *(Kor. I. 10, 14).*

Soera
JOHANE
andrõ,
SI SAMBOEA.

I. Fangowai Johane Kiria andrõ. II. Fa'omoeso dõdõnia ba mboeaboeara si sõchi andrõ. III. Famangelama, ba zamaeloengoe andrõ. IV. Fango'ozoei soera.

1 I. **S**atoea andrõ zanoera da'e, chõ Kiria nitoejoe andrõ, ba ba nononia andrõ, somasi ndra'o si ndroehoendroehoe. Ba tenga ha ja'o, no dozi tánõ bõ'õ gõi, si no aboto ba dõdõ si doehoe. *(Joh. III. a. 1).*
2 Bõrõ zi doehoe andrõ, si lõ teboelõ
ba dõdõda, si lõ aefa chõda, iroegi
3 zi lõ aetoe. Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ, awõ wa'ahachõ dõdõ, awõ wa'ohahaoe dõdõ, chõ Lawalangi Ama, ba chõ Jesoe Keriso, Ono Nama andrõ, ba wa'adoehoe ba ba wa'omasi. *(Tim. I. 1, 2).*
4 II. **N**o omoeso sibai dõdõgoe, me no oesõndra, ba nonooe andrõ, zanõrõ lala zi doehoe, solo'õ oroisa andrõ, nitemada chõ Nama. *(Joh.*
5 *III. a. 3).* Ba iada'e, ba oe'andrõ chõoe, ja'oegõ Kiria, tenga hoelõ na oroisa si bohooe oesoera chõoe, no oroisa si no so chõda, i'otarai mbõrõta, ena'õ faoma ta'omasi'õ nawõ-
6 da. *(Joh. I. 3, 11. 23).* Ba da'õ wa'omasi andrõ, ena'õ tatõrõ lala goroisania. Da'õ goroisa, ena'õ mitõrõ, si mane nirongomi, i'otarai mbõrõta. *(Joh. I. 5, 3. Joh. 15, 10).*

III. **N**oa sa ato zamaeloengoe, 7
si no mõi ba niha ba goeli danõ, si lõ manehe, wa no tobali õsi niha Jesoe Keriso. Da'õ zamaeloengoe, da'õ zi fa'oedoe andrõ, chõ Keriso. *(Joh. I. 2, 18; 4, 1–3).* Mi'angelama, 8 fa bõi aechoe gõlõmi, ba halõwõmi andrõ, ena'õ ahori mitema loeo. *(Fam. 3, 11).* Dozi sanaloe'i, si lõ 9 ahono ba wamahaõ Keriso andrõ, ba lõ Lowalangi chõra; ba zi lõ teboelõ ba wamahaõ andrõ, ba da'õ so Nama, fabaja Ono. *(Joh. I. 2, 23).* Na so zi mõi chõmi, si lõ molohe 10 famahaõ da'õ, ba bõi mifa'amõi ia jomo, ba bõi mi'owai ia. *(Tes. II. 3, 14. Kor. I. 16, 22. Gal. 1, 8, 9).* Awõnia ba mboeaboeania si lõ sõchi 11 andrõ na so zangowai ja'ia.

IV. **O**ja nisoeragoe chõmi ena'õ, 12 ba lõ omasido oefake garate ba tawa; oedõnadõna sa mõido chõmi, ba fahoehoeo ita, ena'õ mo'ahonoa wa'omoeso dõdõda. *(Joh. III. 13. 14. Joh. I. 1, 4).* La'owai ndra'oegõ 13 ono nachioe ira alawe nitoejoe andrõ.

Soera
JOHANE
andrõ,

FANETE ZI DOMBOEA.

I. Fangowai Johano Gajo andrõ. II. Fa'omoeso dõdõnia, me itõrõ lala si sõchi Gajo, ba me ahachõ dõdõnia zi noemana. III. Mangarõngarõ ia ba chõ Dioterefe andrõ, ba isoeno Demeterio. VI. Fango'ozoei soera.

1 I. Satoea andrõ zanoera da'e, chõ Gajo ni'omasi'õ, somasi ndra'o, si ndroehoendroehoe. *(Joh. II. a. 1.*
2 *Rom. 16, 23).* He ja'oegõ ni'omasi'õ! Fefoe hadia ia chõoe, ba omasido, na ohahaoe dõdõoe, ba na lõ fõchõoe, si mane fa'ohahaoe dõdõoe ba nosooe.
3 II. No omoeso sibai dõdõgoe, me so dalifoesõ andrõ, samadoehoe'õ si doehoe andrõ, chõoe, wa õtõrõ lala
4 zi doehoe. *(Joh. II. a. 4).* Fondrege wa'omoeso dõdõgoe da'õ, na oerongo, latõrõ lala zi doehoe iraono
5 chõgoe. He ja'oegõ ni'omasi'õ! Satoelõ nilaoemõ ba dalifoesõ andrõ, mendroea manõ, me no niha bõ'õ
6 ira, samadoehoe'õ fa'omasioe, ba zi so banoea, ba sõchi, na õtolo ira, ba wofanõ, si nangea ba chõ Lowala-
7 ngi. Bõrõ sa dõi andrõ, wa mofanõ ira, ba lõ lahalõ hadia ia ba niha baero. *(Mat. 10, 8. Kor. I. 9, 12 b. t.).*
8 Andrõ mo'õmõ ita, tatolo zi mane ja'ira andrõ, ena'õ sanolo ba halõwõ ita, ba zi doehoe andrõ. *(Mat. 10, 40. Rom. 16, 2).*

III. So zi no oesoera ba mba- 9
noea; ba lõ itemaga Dioterefe a-
ndrõ, somasi na seboeara ia. Andrõ 10
oefasoegi ba dõdõnia mboeaboeania, na sodo, nilaoenia, wamatooe ja'aga, fehede si lõ sõchi; ba ambõ na da'õ, lõ'õ gõi ifa'amõi chõra dalifoesõ andrõ, ba itenawa zedõna mama'amõi ja'ira mena'õ, i'efa'õ ira banoea. He ja'oegõ ni'omasi'õ! Bõi o'õ zi 11
lõ sõchi, si sõchi o'õ. Moroi ba Lowalangi zolaoe si sõchi; solaoe si lõ sõchi, ba lõ irai i'ila Lowalangi. *(Fet. I. 3, 11. 13. Joh. I. 2, 29).* Dozi 12
lafadoehoe'õ Demeterio andrõ, ba ifadoehoe'õ gõi ia si doehoe; ba ja'-aga gõi, ba mafadoehoe'õ ia, ba no õ'ila, wa no si doehoe wamadoehoe'-õma. *(Joh. 21, 24).*

IV. Oja nisoeragoe chõoe ena'õ, 13
ba lõ edõnado oefake dawa ba fanoera, ba wanoera ja'ia chõoe; *(Joh.*
II. a. 12); oedõnadõna, alio faloecha 14
ita, ba fahoehoeo ita dania. Ja'oha- 15
haoe dõdõoe! La'owai ndra'oegõ si fahoewoe andrõ. Owai zi fahoewoe, õtõtõi dõira. *(Fet. 1. 5, 14).*

Soera
JOEDA
andrõ.

I. Fangowai. II. Samaeloengoe andrõ, ba boeaboeara si lõ sõchi. III. Famarooe tõdõ, ena'õ abe'e ira, ba wamati. IV. Fango'ozoei soera.

1 I. Joeda zanoera da'e, enoni Jesoe Keriso, talifoesõ Jakobo, ba nikaoni andrõ, ni'omasi'õ, ba chõ Lowalangi Ama, ba nirorogõ chõ Jesoe Keriso. *(Jak. 1, 1. Mat. 13, 55. Kor. I. 1, 2. Joh. 17, 11. 15).*
2 Jafaloecha ami wa'ahachõ dõdõ ba fa'ohahaoe dõdõ ba fa'omasi, jatedooe chõmi. *(Fet. II. 1, 2).*
3 II. He ja'ami ni'omasi'õ ! me no i'o'ooedo tõdõgoe, ba wanoera chõmi, he wisa wangorifi andrõ, si no faoma faloecha ita, ba lõ tola lõ oesoera chõmi wamarooe dõdõ, oewã'õ, ena'õ mitimba zi fa'oedoe ba wamati andrõ, si no moefa'ema zamoeza, ba ni'amoni'õ andrõ. *(Tim. I. 6, 12).* Noa sa fatewoe õsa niha,
4 ba nitandrõsaigõ hoekoe andrõ, ba zoera, fõna sa'ae ; si no mangerogõ Lowalangi ; labalia'õ, ba wa'asilõjawã la'ogoena'õ wa'eboea dõdõ Lowalangida andrõ, ba samatõrõ ja'ita andrõ, si ha samõsa, So'aja ja'ita, Jesoe Keriso, ba la'osilõ'õgõ. *(Fet. II. 2, 1–3. Gal. 2, 4; 5, 13. Tit.1, 16).*
5 Ba oefasoegi ba dõdõmi, me no mi'ila zamoeza fefoe, hadia ia, wa no ifakiko zi lõ mamati So'aja, ba zi samoeza andrõ, me no aefa i'efa'õ ira ba danõ Miseraji. *(Heb. 3, 16–19).*
6 Ba he mala'ika andrõ, si lõ mangaro'õ chõra fa'asalawara, sondrõi nahiara andrõ, ba no itaha ba rate si lõ mamalõmalõ, bacha ba zogõmigõmi, ba wangoehoekoe ja'ira, na bawã seboea andrõ dania. *(Joh. 8, 44. Fet. II. 2, 4. 9).* Si mane Sodoma 7
ba Gomora ba banoea ba ngaira andrõ, si no mohorõ gõi, hoelõ si mane ja'ira, si no molohi õsi niha bõ'õ, me no moebe'e famaedo ira, me lataha wotoe andrõ, ba galitõ si lõ matemate. *(Fet. II. 2, 6. Moz. V. 29, 23. Moz. I. 19, 5. Jes. 66, 24. Mat. 25, 41).* Ba si manõ sa gõi 8
da'õ, sangifingifi andrõ, lata'oenõi nõsira, lõ ba dõdõra zalawa, latandrawãisi zolachõmi. *(Fet. II. 2, 10).* Ba satoea mala'ika andrõ, Michaëli, 9
me fasoso ira Gafõcha, me fahoehoeo ira, ba mboto Moze andrõ, ba ata'oe ia i'etoe'õ hoekoenia, fanandrawãisi, imane : Jamoe'otoe'õ ndra'oegõ So'aja ! *(Fet. II. 2, 11. Dan. 12, 1. Fam. 12, 7).* Ba ja'ira 10
andrõ, ba latandrawãisi zi lõ la'ila na i, ba hadia zi no to'oea la'ila, si mane saliwãliwa ba danõ, si lõ tõdõ, ba lahalõ famakikora. *(Fet. II. 2, 12).* Alai ira, me no latõrõ lala 11
Ga'ino andrõ, ba me no adõni dõdõra ba wamaeloengoe loeo Mbile'amo andrõ, ba me no tekiko ira, ba wolawa Gora andrõ. *(Joh. I. 3, 12. Fet. II. 2, 15. 16. Moz. IV. 16).*
Da'õ zolaoe si lõ sõchi, ba gowoe- 12
loa fa'omasi andrõ chõmi, si lõ ada'oeda'oe oroedoe ba wemangamanga; ja'ira zokoebaloi ja'ira ; no lawoeo

si lõ teoe ira, ni'oloi'õ nangi, eoe sangaroewoe na baw̃a deoe, si lõ boea, si no mendroea mate, si no abo'a baja, *(Fet. II. 2, 13. 17. Hes.*
13 *34, 2. Mat. 7, 19)*, doeloe nasi sabõlõ, saila ita chõra gotoe'otoe, dõfi seloengoeloengoe, ba ni'irõ'õ si bongi andrõ, sogõmigõmi andrõ, si lõ aetoe. *(Jes. 57, 20. Fet. II. 2, 17).*
14 Ba noa sa gõi ifa'ele'õ he wisa ira Chenoki andrõ, fitoe nga'õtõ i'otarai doeada Adamo, no imane : „Hiza, mõi Zo'aja, awõ ngafoeloe ngahõnõ ni'amoni'õ andrõ chõnia, *(Moz. I. 5, 18. 22. Moz. V. 33, 2. Mat. 25,*
15 *31)*, ba wangoehoekoe fefoe, ha niha ira, ba ba wangotoe'õ fefoe zi no mangerogõ Lowalangi, ba chõra andrõ, ba mboeaboeara andrõ fefoe, falõsõchi andrõ, nifa'oeara, ba ba wehede safaito, fefoe, nilaoe zanao horõ andrõ, si no mangerogõ Lowalangi, chõnia." *(Tes. II. 1 7. 8. Mat.*
16 *12, 36)*. Sikõkõkõkõ andrõ, sanahigõ Lowalangi, ba nifatõrõnia chõra, sanõrõ lala wangisõra, ba fajaw̃asa loealoea mbewera, lasoeno niha ba zi so ira, na so harera ba da'õ.
17 *(Fet. II. 2, 18. Jak. 2, 1. 9)*. Ba ja'ami ni'omasi'õ, ba mitõrõtõrõ tõdõmi daroma li andrõ, si no lahõnagõ fangoema'õ sinenge Zo'aja ja'ita,
18 Jesoe Keriso, *(Fet. II. 3, 2)*, me lamane chõmi : „Ba gõtõ safoeria dania, ba so zango'aja, sanõrõ lala wangisõra andrõ, ba wa'eloengoera." *(Fet. II. 3, 3 b. t. Tim. II. 4, 1 b. t.)*.
Si oniagõ ja'ira andrõ, sanõrõ lala 19
niha ; si lõ eheha. *(Amaed. 18, 1. Rom. 16, 17. Kor. I. 2, 14)*.
III. **B**a ja'ami ni'omasi'õ, ba mi'- 20
a'azõchi ami, ba wamatimi andrõ, ni'amoni'õ sibai, ba mi'angandrõ, balazi Geheha ni'amoni'õ. *(Kol. 2, 7)*.
Mi'aro'õ ami, ba wa'omasi Lowala- 21
ngi ita, midõnadõna wa'ahachõ dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe Keriso, ba wa'aoeri si lõ aetoe. *(Tit. 2, 13)*.
Ba mihachõsi tõdõ õsa, sangiwa tõ- 22
dõ ; *(Tim. II. 2, 25)*; mi'orifi, misõbi 23
ba galitõ ; ba tánõ bõ'õ, ba mihachõsi tõdõ, ba mi'ata'oefi, ba mi'ogorofi gõi mbaroe andrõ, si no ra'ira'iõ ba nõsi niha andrõ. *(Rom 11, 14. Kor. I. 3, 15)*.
IV. **B**a chõnia, sangila mondro- 24
rogõ ja'ami, fa lõ manendre ami, sangila mama'aso ja'ami fõna lachõminia andrõ, si lõ sinegoe ba sowoeawoea tõdõ, *(Tes, I. 5, 23. Rom. 16, 25 b. t.)*, chõ Lowalangi si ha 25
samboea andrõ, sangorifi ja'ita, balazi Jesoe Keriso, So'aja ja'ita, ja chõnia lachõmi ba fa'asalaw̃a ba fa'abe'e ba fa'abõlõ, i'otarai fõna nga'õtõ danõ, ba iada'e, ba gõtõgõtõ wa'ara dania ! Jadoehoe. *(Fet. II. 3, 18. Tim, I. 1, 17; 2, 3)*.

Soera wama'ele'õ andrõ, chõ JOHANE.

FAZA 1.

I. Famobõrõ. II. Fangowai Johane banoea niha Keriso andrõ, ba Azia. III. Fama'ele'õ Jesoe ja'ia ba oroisania chõ Johane.

1 I. **F**ama'ele'õ Jesoe Keriso da'e, nibe'e Lowalangi chõnia, ba wangoroma'õ ba genoninia andrõ, he wisa dania, si lõ arã tõ; ba no ifa'ila'õ, no ifa'ohe'õ ba mala'ikania, chõ genoninia Johane andrõ, *(F. 22, 6. 7)*. Si no mamadoehoe'õ taroma li 2

Lowalangi, awõ wamadoehoe'õ Jesoe Keriso andrõ, ha wa'oja ni'ilania. *(Joh. 21, 24. F. 19, 10. Joh. I. 1, 1. b. t.).* Ja'ahowoe zombaso taroma li
3 fama'ele'õ andrõ, ba samondrongo ja'ia, ba solo'õ nisoera andrõ ba da'õ; noa sa ahatõ ginõtõnia andrõ. *(F. 22, 7. 10. Loek. 11, 28. Fet. I. 4, 7).*

4 II. Johane zanoera da'e, ba mbanoea niha Keriso andrõ, si fitoe, ba Azia, Jafaloecha ami wa'eboea dõdõ, ba fa'ohahaoe dõdõ, chõ zi so andrõ, si no so fõna, ba si mõi dania, ba ba Geheha andrõ, si fitoe, si so fõna dadaomania andrõ, *(F. 4, 8; 3,*
5 *1. Jes. 11, 2),* ba chõ Jesoe Keriso, samadoehoe'õ andrõ, si lõ farõi, si a'a zi oroi ba ngai zi mate, ba samatõrõ razo andrõ, ba goeli danõ, chõ zangomasi'õ ja'ita andrõ, si no mangefa'õ ja'ita ba horõda andrõ, donia, *(F. 3, 14. Jes. 55, 4. Joh. 18,*
6 *37. Kol. 1, 18. Efes. 5, 25; 1, 7),* ba si no mame'e banoea ja'ita ba ere Namania Lowalangi, ja chõnia lachõmi ba fa'abõlõ, iroegi zi lõ aetoe! Jadoehoe. *(F. 5, 10. Fet. I. 2, 5. 9).*
7 **Hiza, so ia ba lawoeo, ba la'ila dania ia dozi hõrõ, ba samahõ ja'ia andrõ, ba mege'ege dania ba chõnia fefoe soi niha ba goeli danõ. Ja'ia. Jadoehoe.** *(Mat. 24, 30. Dan. 7, 13.*
8 *Sach. 12, 10).* **Alafa ndra'o ba omega ndra'o, iwa'õ So'aja Lowalangi, si so, ba si no so fõna, ba si mõi dania, samatõrõ fefoe, hadia la.** *(F. 22, 13. Jes. 41, 4.*

9 III. Ja'o, Johane, talifoesõmi ba wamakao andrõ, ba ba mbanoea andrõ, ba ba wanaha tõdõ andrõ, ba chõ Jesoe, no sodo ba hoelo andrõ, Fatemo dõi, bõrõ daroma Lowalangi ba famadoehoe'õ Jesoe andrõ. *(Fet. I. 5, 1. Tim. II. 2, 12.*
10 *F. 20, 4).* Ba aheta nosogoe, me loeo Zo'aja, ba oerongo foerigoe li seboea, hoelõ li dorofe, *(F. 4, 1, 2.*
11 imane: Hadia ni'ilaoe, ba tanõ ba zoera, ba fa'ohe'õ ba mbanoea niha Keriso, si fitoe andrõ, ba Nefeso, ba ba Zimina, ba ba Weregamo, ba ba Diatira, ba ba Zade, ba ba Wiladefia, ba ba La'odikia. *(Jes. 48, 12).* Ba oebali'õ ndra'odo, 12
ba wamaigi li andrõ, sihede chõgoe; ba me oebali'õ ndra'o, ba oe'ila naha wandroe ana'a, fitoe, *(Sach. 4, 2),* ba ba gotaloea naha wandroe andrõ, 13
ba si hoelõ Nono Niha, no mobaroe sanaoe, ba no mamõbõ taloe ana'a, ba dõtõ'ania. *(F. 2, 1; 14, 14. Dan. 7, 13; 10, 5).* Ba hõgõnia ba boenia, 14
ba no afoesi, hoelõ mboe mbiribiri safoesi, hoelõ mbetoea, ba hõrõnia, ba no hoelõ holahola galitõ, *(Dan. 7, 9. F. 2, 18),* ba ahenia, ba hoelõ 15
garamba nifahele, ba galitõ, ba linia, ba no hoelõ wegosogoso nidanõ seboea. *(F. 10, 1; 14, 2. Dan. 10, 6).*
Ba so ba dangania kambõlõ ndrõfi, 16
fitoe, ba i'otarai mbawania gari satarõ, si faoma bawa, ba bawania, ba no hoelõ wehaga loeo, na fondrege wa'abõlõnia. *(F. 1, 20; 2, 12; 19, 15. Heb. 4, 12).* Ba me oe'ila ia, ba a- 17
laoedo tooe, fõnania, hoelõ zi mate. Ba itoefa ndra'o tangania kambõlõ, imane: „Bõi ata'oefi, si fõfõna ndra'o, ba safoeria, *(F. 2, 8),* ba saoeri a- 18
ndrõ; ba no mate ndra'o, ba hiza, no aoeri ndra'o, iroegi zi lõ aetoe ba so chõgoe wogoë ba wa'amate ba ba mbanoea tooe. *(Rom. 6, 9. 10. F. 3, 7).* Ba tanõ ba zoera hadia ni'ilaoe, 19
ba hadia iada'e, ba hadia dania, na aefa da'e. *(F. 4, 1).* Si no tobini 20
chõoe andrõ, dõfi andrõ, si fitoe, ni'ilaoe ba dangagoe kambõlõ, awõ naha wandroe ana'a andrõ, si fitoe: Dõfi andrõ, si fitoe, ba no mala'ika mbanoea si fitoe andrõ, ba naha wandroe andrõ, si fitoe, ba no fitoe banoea. *(F. 2, 1).*

FAZA 2.

I. Soera ba mbanoea niha Keriso ba Nefeso, ba II. ba Zimina, ba III. ba Weregamo, ba IV. ba Diatira.

I. Ba mala'ika mbanoea andrõ, 1

ba Nefeso, ba da'õ soera: Da'õ niŵa'õ zolohe tangania kambõlõ dõfi andrõ si fitoe, sowaõwaõ ba gotaloea naha wandroe ana'a andrõ, si
2 fitoe: *(F. 1, 13–20).* No oe'ila mboeaboeaoe andrõ, ba fa'erege dõdõoe, ba fa'anaoe gõlõoe, awõ wa tebai õtaha zi lõ sõchi; ba no õtandraigõ zangoema'õ sinenge ira, ba tenga sa ja'ia, ba no õsõndra, wa sofaja ira; *(Tes. I. 1, 3. Efes. 5, 11. Joh. I. 4, 1);*
3 ba no õtaha dõdõoe ba no õtaõgõ wamakao, bõrõ dõigoe andrõ, ba lõ
4 satage ndra'oegõ. Ba da'õ zi fatoewoe chõgoe, ba chõmõ andrõ, wa no õbõhõli wa'omasioe ba mbõrõta
5 andrõ. Andrõ tõrõtõrõ tõdõoe hadia zi fahole chõoe, ba falalini gera'eraoe, ba aloei mboeaboea ba mbõrõta andrõ; ba na lõ õ'o'õ da'õ, ba mõido chõoe, ba oetoeli'õ naha wandroe andrõ chõoe, ba nahania, na lõ õfa-
6 lalini gera'eraoe. *(F. 1, 20).* Ba da'õ zi so chõoe; õ'ogorofi wolaoe nikola'iti andrõ, ni'ogorofigoe gõi. *(F. 2, 15. Sin. 139, 21. 22. Fet. II. 2, 2*
7 *b. t.).* Si so tõgi dalinga, ba jamoefondrondrongo hadia niŵa'õ Geheha ba mbanoea andrõ: Ha niha zi mõna, ba oebe'e õnia mboea geoe fangorifi andrõ, si so ba waradaiso andrõ, chõ Lowalangi! *(Mat. 11, 15. F. 21, 7; 22, 2. Moz. I. 2, 9).*
8 II. **B**a ba mala'ika mbanoea andrõ ba Zimina, ba da'õ soera: Da'õ niŵa'õ zi fõfõna andrõ ba safoeria, si no mate fõna, ba si no aoeri ija'e:
9 *(F. 1, 17. 18).* No oe'ila wamakaomõ andrõ, ba fa'anoemanamõ — ba no so'ana'a ndra'oegõ — ba fanandraŵaisi ja'oegõ andrõ, ba zangoema'õ niha Jehoeda ira, ba tenga sa ja'ia, ha sekola Zatana ira. *(Kor. II. 6,*
10 *10. F. 3, 9. Joh. 8, 39. 44).* Bõi ata'oefi hadia ia, nitaõgõoe dania. Hiza, ibe'e ba goeroenga õsa ami Afõcha, ena'õ tetandraigõ ami, ba nifakao ami, foeloe bongi. **Bõi farõi ndra'oegõ, iroegi wa'amate, ba oebe'e chõoe dakoela fa'aoeri andrõ.** *(Mat. 10, 28. Fet. I. 4, 12. Kor. I. 9, 25. Jak. 1, 12).* Si so tõgi dalinga, ba 11
jamoefondrondrongo hadia niŵa'õ Geheha ba mbanoea andrõ: Ha niha zi mõna, ba tebai i'alani fa'amate si samoeza andrõ. *(F. 20, 6. 14).*

III. **B**a ba mala'ika mbanoea a- 12
ndrõ, ba Weregamo, ba da'õ soera: Da'õ niŵa'õ zi so gari satarõ andrõ, si faoma bawa: *(F. 1, 16).* Oe'ila 13
heza so nahaoe, ba zi so dadaoma Zatana andrõ. Ba lõ nibõhõlioe tõigoe andrõ, ba lõ ni'osilõ'õgõoe famati andrõ chõgoe, me loeo Gandrifa andrõ, samadoehoe'õ ja'o, si lõ farõi andrõ, niboenoe ba chõmi, ba zi so naha Zatana. *(F. 3, 8).* Ba so ma'- 14
ifoe zi fatoewoe chõgoe, ba chõmõ andrõ, me no so chõoe ba da'õ zolo'õ famahaõ Mbile'amo andrõ, samahaõ Balaki andrõ, ba wamobõrõ fangala fõna Ndraono Gizeraëli, ba wemanga gõ nadoe ba ba wohorõ. *(Moz. IV. 31, 16. Joed. a. 11).* Ba so 15
chõoe gõi zolo'õ famahaõ nikola'iti andrõ, si manõ gõi. *(F. 2, 6).* Fala- 16
lini gera'eraoe. Ba na lõ da'õ, ba alio mõido chõoe, ba oesoewõ ira gari mbawagoe andrõ. *(Jes. 11, 4. F. 19, 15).* Si so tõgi dalinga, ba ja- 17
moefondrondrongo hadia niŵa'õ Geheha, ba mbanoea andrõ: Ha niha zi mõna, ba oebe'e chõnia „mana" si tobini andrõ, ba oebe'e chõnia gara safoesi, ba tõi si bohooe nisoera ba dete gara andrõ, si lõ i'ila niha, baero zanema ja'ia andrõ. *(Joh. 6, 32. Jes. 62, 2).*

IV. **B**a ba mala'ika mbanoea a- 18
ndrõ ba Diatira, ba da'õ soera: Da'õ niŵa'õ Nono Lowalangi andrõ, si so hõrõ andrõ, si hoelõ holahola galitõ, ba si so ahe, si hoelõ garamba: *(F. 1, 14. 15. Hal. zin. 16, 14).* No 19
oe'ila mboeaboeaoe andrõ, ba fa'omasi andrõ, ba famati andrõ, ba fanolooe andrõ, ba fanaha tõdõ andrõ, awõ wa tedooe mboeaboeaoe safoeria andrõ, moroi ba zi fõfõna. *(Heb. 6, 10).* Ba da'õ zi fatoewoe 20

chõgoe, ba chõmõ andrõ, wa õtehe galawe andrõ, Izebela, sangoema'õ sama'ele'õ ia, ba no samahaõ enonigoe andrõ ba samaeloengoe ja'ira, ba wohorõ, ba ba wemanga gõ nadoe. *(Raz. I. 16, 31. Moz. II. 34, 15).*
21 Ba no oefonoso ia, ena'õ ifalalini gera'erania, ba lõ edõna ia ifalalini, ba wamõhõi fohorõnia andrõ ena'õ.
22 Hiza, oetoeli'õ tooe ia ba zalo ; ba awõnia sohorõni ja'ia, ba oebe'e ba wamakao sabõlõbõlõ, na lõ lafalalini gera'erara, ba wamõhõi boeaboeania
23 andrõ. Ba ononia, ba oeboeboenoe, ba ja'aboto ba dõdõ mbanoea niha Keriso fefoe misa, ja'o zanechegõ boea, awõ dõdõ, ba oedozigõ ami wanoelõni boeaboea zamõsana. *(Raz. II. 10, 7–10. Sin. 7, 10. Mat. 16, 27.*
24 *F. 20, 12. 13).* Ba oewa'õ chõmi, ja'-ami zi tosai ba Diatira, ha wa'ato zi lõ famahaõ andrõ, si lõ aboto ba dõdõ fa'abacha dõdõ Zatana andrõ, niwa'õra : Lõ'õ sa'ae oefonoro ami
25 noro bõ'õ. Ba hadia zi so chõmi, ba bõi mibõhõli, irege sodo. *(F. 3,*
26 *11).* Ba ha niha zi mõna, ba si lõ mamõhõi halõwõ chõgoe, iroegi gamozoea, ba oebe'e barõ mbawania niha baero, *(F. 20, 4; 22, 5. Kor. I.*
27 *6, 2),* ba ikoebaloi ira si'o si'õli, si mane na larasa mbowoa tanõ, si mane fanemagoe gõi mege chõ Namagoe ; *(F. 19, 15. Sin. 2, 8. 9).*
28 Ba oebe'e chõnia madala andrõ.
29 *(Fet. II. 1, 19).* Si so tõgi dalinga, ba jamoefondrondrongõ hadia niwa'õ Geheha ba mbanoea andrõ ! *(F. 3, 6).*

FAZA 3.

I. Soera ba mbanoea niha Keriso ba Zade, ba II. ba Wiladefia, ba III. ba La'odikia.

1 I. Ba ba mala'ika mbanoea andrõ ba Zade, ba da'õ soera : Da'õ niwa'õ zi so Eheha Lowalangi andrõ, si fitoe, awõ ndrõfi andrõ, si fitoe : No oe'ila mboeaboeaoe andrõ, wa no tõimõ zaoeri, ba no si mate ndra'oegõ. *(F. 1, 4. 16. F. 5, 6).*
2 Faoso, ba abe'e'õ zi tosai andrõ, si lõ ara tõ mate ; tenga sa so'ahonoa mboeaboeaoe andrõ, fõna Lowalangigoe, wamaigigoe. *(Hes. 34, 4. 16).*
3 Andrõ tõrõtõrõ tõdõoe he wisa wanemaoe mege, ba he wisa wamondrongooe, ba bõi bõhõli, ba falalini gera'eraoe. Ba na si mõrõ ndra'oegõ, ba sodo dania, hoelõ zanagõ, ba lõ'õ manõ õ'ila ha wa'alawa loeo oeroegi ndra'oegõ. *(F. 16, 15. Tes. I. 5, 2*
4 *b. t.).* Ba so õsa chõoe dõi ba Zade, si lõ mamoda'i noechara, lõ larai, ba awõgoe dania ira, noecha safoesi noechara, me no si nangea ira. *(F.*
5 *7, 14. Jes. 64, 6).* Si manõ zi mõna andrõ, nifonoecha noecha safoesi, ba lõ'õ manõ sa'ae oeboenoe dõinia ba zoera wa'aoeri andrõ, ba oe'ombacha'õ dõinia, ba zi so Amagoe, ba ba zi so mala'ika andrõ chõnia. *(F.*
6 *6, 11. Fil. 4, 3. Mat. 10, 32 b. t.).* Si so tõgi dalinga, ba jamoefondrondrongo hadia niwa'õ Geheha ba mbanoea andrõ !
7 II. Ba ba mala'ika mbanoea andrõ ba Wiladefia, ba da'õ soera : Da'õ niwa'õ ni'amoni'õ andrõ, si doehoe andrõ, si so fogoë andrõ chõ Dawido, samokai si lõ sokoesi, ba sokoesi si lõ samokai. *(F. 6, 10; 1,*
8 *18. Jes. 22, 22. Mat. 16, 19).* No oe'ila mboeaboeaoe andrõ ; hiza, no oebe'e fõnaoe mbawandroehõ si no teboka, si lõ i'ila ikoesi niha, ha niha ia ; si lõ arõoerõoe sa wa'abõlõoe, ba lõ'õ sa nibõhõlioe taroma ligoe andrõ, ba lõ ni'osilõ'õgõoe tõigoe. *(Kor. I. 16, 9).* Hiza, oehalõ ni-
9 ha ba zekola Zatana andrõ, sangoema'õ niha Jehoeda ira, ba tenga sa ja'ia ; sofaja ira. Hiza, mõi ira oebe'e, ba mangaloeloe ira, latoehi danõ fõnaoe, ba aboto ba dõdõra, wa no oe'omasi'õ ndra'oegõ. *(F. 2,*
10 *9. Jes. 49, 23; 60, 14).* Me no lõ nibõhõlioe taroma li ba wa'anaoe gõlõ andrõ, chõgoe, ba lõ'õ gõi oebõhõli ndra'oegõ, na bawa wanandraigõ

andrõ, sondroegi dania oeli danõ ma'afefoe, ba wanandraigõ niha sowanoea ba goeli danõ. *(Fet. II. 2, 9.* 11 *Mat. 24, 21 b. t.).* Alio sodo; bõi bõhõi zi ho so chõoe, fa bõi lahalõ dakoelamõ andrõ. *(F. 2, 10. 25. Kol.* 12 *2, 18).* Ha niha zi mõna, ba oebe'e ehomo ba gosali Lowalangigoe, ba lõ'õ manõ sa'ae aheta ia, ba oesoera ba detenia dõi Lowalangigoe andrõ, ba tõi mbanoea Lowalangigoe andrõ, tõi Jeroezalema si bohooe, si mõi mitooe, moroi ba zoroego, moroi ba Lowalangigoe, ba tõigoe, si bohooe andrõ. *(Jes. 56, 5. F. 2, 17; 22, 4;* 13 *21, 2).* Si so tõgi dalinga, ba jamoefondrondrongo hadia niwa'õ Geheha ba mbanoea andrõ!

14 III. **Ba** ba mala'ika mbanoea andrõ ba La'odikia, ba da'õ soera: Da'õ niwa'õ si „jadoehoe" andrõ, samadoehoe'õ andrõ, si lõ farõi ba si doehoe, bõrõta nifazõchi Lowalangi andrõ: *(Kol. 4, 13. 15. F. 1.* 15 *5. Kor. II. 1, 20. Kol. 1, 15 b. t.):* No oe'ila mboeaboeaoe andrõ, wa tenga sokafoe ndra'oegõ, ba tenga gõi saoechoe. Ena'õ na fasambalõ ndra'oegõ, ma sokafoe, ba ma saoe-16 choe. Ba me no si manõ, me no sanachõnachõ ndra'oegõ, tenga saoechoe ba tenga sokafoe, ba oetoera'õ 17 ndra'oegõ ba mbawagoe. Õwa'õwa'õ sa: „Niba si so ndra'o, no oesõndra, lõ hadia ia zambõ chõgoe," ba lõ'õ sa õ'ila, wa no seboea akaola ndra'oegõ, ba sahachõ dõdõda, ba si noemana, ba saoe'a, ba si lõ noecha. *(Hos. 12, 9. Kor.* 18 *I. 4, 8).* Oewa'õ sa chõoe, õtoeka gana'a chõgoe, si no moechozi ba galitõ, ena'õ mo'ana'a ndra'oegõ, ba noecha safoesi, ena'õ monoecha'õ, fa lõ oroma zaila'õ, me no lõ noechaoe, ba daloedaloe hõrõ, ba wogoele'õ ba hõrõoe, ena'õ õ'ila niha. *(Amaed. 8, 10 b. t. Sach. 13, 9. F. 16,* 19 *15).* Ha niha sa zomasi ndra'o, ba oetegoe, ba oe'otoe'õ; **andrõ forege, ba falalini gera'eraoe.** *(Job. 5, 17. Heb. 12, 6).* **Hiza no so ndra'o moroi tooe, ba oebõkõbõkõ mbawandroehõ. Na so zamondrongo ligoe, ba samokai bawandroehõ, ba chõnia mõido jomo, ba oroedoe manga ndra'aga.** *(Loek. 12, 36 b. t. Joh. 14,* 23). Ha niha zi mõna; ba oetehe chõnia, moedadao ia awõgoe, ba dadaomagoe andrõ, si mane ja'o, me no mõnado, ba me no doemadaodo, awõ Namagoe, ba dadaomania. *(Loek. 22, 29. Heb. 12, 2).* Si so tõgi dalinga, ba jamoefandrondrongo hadia niwa'õ Geheha ba mbanoea andrõ!

20 21 22

FAZA 4.

I. Dadaoma Lowalangi. II. Satoea andrõ, si doea woeloe a õfa, ba saliwaliwa ba danõ andrõ, si õfa nga'eoe. III. Fangaloeloe chõ Lowalangi, si lõ aetoe andrõ.

I. **Ba** aefa da'õ, ba so ni'ilagoe, ba hiza mbawandroehõ, si no teboka, ba zoroego, ba li andrõ, si fõfõna oerongo mege, si hoelõ li dorofe, me hoemede ia chõgoe, ba imane: Ae mijawa ba da'e, ba oe'oroma'õ chõoe hadia dania, na aefa da'e. *(Hes. 1, 1).* Ba i'anema'õ aheta nosogoe, ba hiza dadaoma nifedadao ba zoroego, ba ba dadaoma andrõ, ba so zidadao, *(F. 1, 10; 20, 11),* ba sidadao andrõ, ba no hoelõ weremata jasibi ba hoelõ weremata aki andrõ, wamaigigoe, ba no tefasoei doemi dadaoma andrõ, hoelõ zoemoeroedi, wamaigigoe. *(Hes. 1, 26–28).* 1 2 3

II. **Ba** no tefasoei dadaoma andrõ dadaoma bõ'õ, doea woeloe a õfa, ba doea woeloe a õfa zatoea, sidadao ba dadaoma andrõ, si so noecha safoesi, ba takoela ana'a, ba hõgõra. *(F. 11, 16; 19, 4).* Ba si otorai dadaoma no mege, ba gari mbanoea, ba li niha, ba fe'oegoe'oegoe mbanoea, ba fitoe zoeloe alitõ sihola hola, fõna dadaoma andrõ, ja'ia Geheha Lowalangi andrõ si fitoe. *(F. 1, 4).* Ba fõna dadaoma andrõ, ba hoelõ mbawa nidanõ sõrõmi, 4 5 6

faoma ira mbaloeri; ba ba daloe dadaoma, ba ba zi fasoei dadaoma, ba õfa nga'eoe zaliŵaliŵa ba danõ, no falawoe hõrõ, he moroi fõna, ba he moroi foeri. *(F. 15, 2; 5, 6. 8.*
7 *Hes. 1, 5; 18, 22).* Si sageoe, ba hoelõ zingo, ba si sageoe, ba hoelõ nono zaŵi, ba bawa zi sageoe, ba hoelõ mbawa niha, ba si samboea, ba hoelõ mojo sihombo. *(Hes. 1, 10).*
8 III. **B**a ba zaliŵaliŵa ba danõ andrõ si õfa nga'eoe, ba õnõ gafi zageoe, ba no afõnoe ira hõrõ, fasoei, ba mibacha, ba lõ labatobato bongi ma'ŏchõ, lamane: Ni'amoni'õ, ni'amoni'õ, ni'amoni'õ Zo'aja, Lowalangi, samatõrõ fefoe hadia ia, si no so fõna, ba si so iada'e, ba si mõi dania! *(Hes. 1, 6. 11. Jes. 6, 2. 3. F. 1,*
9 *4).* Ba ero na labe'e saliŵaliŵa ba danõ lachõmi ba soemange ba fangandrõ saoha gõlõ, ba zidadao andrõ, ba dadaoma, saoeri, iroegi zi lõ aetoe,
10 *(F. 4, 2; 5, 14),* ba latoehi danõ satoea andrõ, si doea woeloe a õfa, fõna zidadao andrõ, ba dadaoma andrõ, mangaloeloe ira, chõ zaoeri andrõ, iroegi zi lõ aetoe, ba latooe'õ tooe dakoelara no mege, fõna dadaoma,
11 ba lamane: No si nangea manema ndra'oegõ lachõmi ba soemange ba fa'abõlõ, ja'oegõ So'aja ja'aga, Lowalangima, me no ja'oegõ zamazõchi fefoe hadia ia, ba bõrõ nilaoe dõdõoe, wa so ia, awõ wa tefazõchi ia. *(F. 5, 12. 13. Joh. 1, 3).*

ZAZA 5.

I. Soera andrõ, si fitoe tandro. II. Fanoeno Ono mbiribiri andrõ, samokai dania.

1 I. **B**a oe'ila ba danga zidadao ba dadaoma andrõ, ba dangania kambõlõ, zoera, nisoera tánõ bacha ba tánõ baero, si no moefotandro, fitoe dandronia. *(F. 4, 2. 9. Hes. 2,*
2 *9. 10).* Ba oe'ila mala'ika sabõlõ, si'ao, eboea linia, imane: Ha niha zi nangea mamokai soera andrõ, ba si nangea mamo'a tandronia andrõ? Ba lõ sangila, he ba zoroego, ba 3
he ba goeli danõ, ba he barõ danõ, lõ sangila mamokai soera andrõ, ba famaigi ja'ia. Ba mege'ege sibai 4
ndra'odo, me lõ faloecha zi nangea mamokai soera andrõ, ba famaigi ja'ia. Ba imane chõgoe satoea andrõ, 5
si samõsa: Bõi e'e; hiza, no mõna zingo andrõ, mado Joeda, lewiõ ba ŵa'a Dawido andrõ, ba wamokai soera andrõ, ba tandro andrõ, si fitoe. *(F. 4, 4; 22, 16. Moz. I. 49, 9. 10. Rom. 15, 12).*

II. **B**a oe'ila ba daloe dadaoma 6
andrõ, ba ba gotaloea zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, si õfa nga'eoe, ba ba gotaloea zatoea andrõ Nono mbiribiri, sizizio, hoelõ nitaba, fitoe dandroenia, ba fitoe hõrõ, ja'ia Geheha Lowalangi andrõ, si fitoe, nifatenge ba goeli danõ ma'asagõrõ. *(F. 22, 1; 1, 4. Joh. 1, 29. Sach. 3, 9; 4, 10).* Ba so ia, ba ihalõ zoera andrõ, ba 7
danga zidadao ba dadaoma andrõ, ba dangania kambõlõ. Ba me ihalõ 8
zoera andrõ, ba latoehi danõ saliŵaliŵa ba danõ andrõ si õfa nga'eoe, ba satoea andrõ, si doea woeloe a õfa, fõna Nono mbiribiri andrõ, no dozi ira biola ba figa ana'a, si no afõnoe koemõjõ, ja'ia wangandrõ niha ni'amoni'õ andrõ. *(F. 4, 9. 10; 14, 2; 8, 3. 4).* Ba manoenõ ira, si- 9
noenõ si bohooe, lamane: No si nangea ndra'oegõ, ba wangai soera andrõ, ba ba wamokai tandronia; me no moetaba ndra'oegõ, ba me no õhõli niha domõ, chõ Lowalangi, moroi ba ngawalõ niwa fefoe, ba moroi ba ngawalõ li, ba moroi ba ngawalõ mado, ba moroi ba ngawalõ soi fefoe, *(F. 14, 3, 4. Hal. zin. 20, 28. Kol. 1, 14. Fet. I. 1,*
18. 19), ba no õbali'õ banoea Lowa- 10
langida ba ere ira, ba salaŵa ira dania, ba goeli danõ. *(F. 1, 5. 6; 20,*
6. Fet. I. 2, 9). Ba oe'ila ba oerongo 11
zi hoelõ li mala'ika si no ato, si fasoei dadaoma andrõ, ba saliŵaliŵa ba danõ andrõ, ba satoea andrõ, ba

fa'atora, ba no me woeloe ngahõnõ wa foeloe ngahõnõ ba me hõnõ wa
12 hõnõ ; *(Dan. 7, 9, 10);* eboea lira, lamane : **No si nangea Nono mbiribiri andrõ, si no moetaba, ba wanema fa'abõlõ ba fo'ana'a ba fa'atoeatoea ba fa'abe'e ba soemange ba lachõmi ba howoehowoe !** *(F. 4,*
13 *11).* Ba fefoe, hadia ia, nifazõchi Lowalangi, si so ba zoroego ba ba goeli danõ ba barõ danõ ba ba nasi, ba õsinia fefoe, ba lamane oerongo : Chõ zidadao andrõ, ba dadaoma andrõ, ba chõ Nono mbiribiri andrõ, ba howoehowoe ba soemange ba lachõmi ba fa'abõlõ, iroegi zi lõ aetoe ! *(F. 7, 10–12. Fil. 2,*
14 *10).* Ba lamane saliwaliwa ba danõ andrõ si õfa nga'eoe : Jadoehoe ! Ba latoehi danõ satoea andrõ, mangaloeloe ira. *(F. 19, 4).*

FAZA 6.

Famokai tandro andrõ, si ônõ.

1 Ba oe'ila me ibokai dandro si fõfõna, ba zi fitoe andrõ, Ono mbiribiri, ba oerongo, me moehede zaliwaliwa ba danõ andrõ, si sageoe, hoelõ we'oegoe'oegoe mbanoea linia, imane : Aine ! *(F. 5, 1–5;*
2 *4, 6 b. t.).* Ba oe'ila, ba hiza koedo safocsi, ba chõ zi fakoedo jawa, ba so wana sinali, ba tebe'e chõnia dakoela, ba mofanõ ia, si mane si mõna, ba ena'õ mõna ia. *(F. 19,*
3 *11–16).* Ba me ibokai dandro fanete zi fõfõna, ba oerongo me iwa'õ saliwaliwa ba danõ andrõ, si sageoe :
4 Aine ! Ba so zi mõi baero koedo bõ'õ, sojo, ba chõ zi fakoedo jawa, ba tetehe wangeheta fa'atoelõ ba goeli danõ, ba ena'õ faoma laboeboenoe nawõra, ba tebe'e chõnia
5 wõda seboea. Ba me ibokai dandro fanete zi domboea, ba oerongo, me iwa'õ saliwaliwa ba danõ andrõ, fanete zi doea geoe : Aine ! Ba oe'ila, ba hiza koedo saitõ, ba chõ zi fakoedo jawa, ba so waliëra, ba danga.
6 Ba oerongo zi hoelõ li niha moroi ba gotaloea zaliwaliwa ba danõ andrõ si õfa nga'eoe, imane : Sasoekoe zi samba hinaoja bõra, ba sasoekoe gõi zi tõloe hinaoja rigi, ba fanicha andrõ ba agoe, ba bõi fakiko. Ba me ibokai dandro fanete 7
zi tõloe, ba oerongo li zaliwaliwa ba danõ andrõ, fanete zi tõloe nga'eoe, imane : Aine ! Ba oe'ila, 8
ba hiza koedo sa'oezõ'oezõ, ba tõi zi fakoedo jawa, ba fa'amate ba i'o'õ ia banoea tooe, ba tetehe chõra zi samboea ni'o'õfa tanõ, ba wamoenoe ja'ira fõda ba lofo ba fõchõ ba ba goetoe ndroe'oe andrõ, ba
goeli danõ. *(Hes. 14, 21).* Ba me 9
ibokai dandro fanete zi õfa, ba oe'ila barõ naha wame'e soemange andrõ mbechoe niboeboenoe ba daroma li Lowalangi andrõ ba ba wamadoehoe'õ andrõ, si so chõra. *(F. 1, 9).*
Ba moe'ao ira, eboea lira, lamane : 10
He So'aja, ni'amoni'õ, si ndroehoe ! ha wa'ara tõ na lõ mangoehoekoe ndra'oegõ, ba lõ õlaoe mbalõ ndroma andrõ, ba zowanoea ba goeli danõ andrõ ? *(F. 3, 7 ; 19, 2. Sin. 79, 10).* Ba tedozigõ ira baroe sa- 11
foesi, ba lawa'õ chõra, ena'õ lataha na dõdõra, ma'ifoe tõ, irege mo'ahonoa, ha wa'ato nawõra enoni gõi ba talifoesõra, niboeboenoe na dania gõi, si mane ja'ira gõi. *(F. 3, 5. Heb. 11, 40).* Ba oe'ila, me ibokai dandro 12
fanete zi lima, ba so ziheoe sabõlõbõlõ, ba tobali aitõ loeo, hoelõ gonigoni boe, ba tobali hoelõ ndro mbawa, ma'asamboea. *(F. 16, 18. Jes. 13, 13. 10. Mat. 24, 29. Joël. 2, 10).* Ba atoroe ba danõ ndrõfi, 13
moroi ba mbanoea si jawa, hoelõ na atoroe mboea marafala, na ifadõgõ angi sabõlõbõlõ. Ba aheta 14
mbanoea si jawa, hoelõ na lagõloegõ zoera, ba hili misa fefoe, ba hoelo, fefoe, ba awoe'a ba nahara. *(Jes. 34, 4. Sin. 102, 27. F. 16, 20).* Ba razo ba 15
goeli danõ, ba seboea, ba koemandra andrõ, ba so'ana'a, ba sabõlõ, ba sawoejoe fefoe, ba si tenga sawoejoe

fefoe, ba labini'õ ira, ba dõgi hili misa, ba barõ gara, ba hili. *(Jes. 2, 19).* Ba lamane ba hili ba ba gara andrõ : Milangõgõ ndra'aga, mibaloegõ ndra'aga, fa bõi i'ilaga sidadao ba dadaoma andrõ, ba fa lõ gõnaga fõnoe Nono mbiribiri andrõ. *(F. 9, 6. Hos. 10, 8. Loek. 23, 30. Sin. 2).* Noa sa iroegi bawa seboea andrõ, bawa wõnoera, ba ha niha zanaha ? *(Sef. 1, 14).*

FAZA 7.

I. Tefotandro genoni Lowalangi andrõ. II. Niha si no mogamõ fa'aoeri ba mbanoea foeri. III. Fa'ohahaoe dõdõra.

I. **Ba** aefa da'õ, ba õfa oe'ila mala'ika, si so ba watalinga danõ andrõ si õfa, sanaha angi ba danõ andrõ, si õfa, fa lõ itõrõ angi danõ ba asi ba hogoe geoe, fefoe. *(Sach. 6, 5).* Ba oe'ila mala'ika bõ'õ, si mõi mijawa, moroi ba gatoemboecha loeo, si so tandro chõ Lowalangi saoeri, ba moe'ao ia, eboea linia, ba mala'ika andrõ, si õfa, ba nitehe famakiko oeli danõ ba asi, *(F. 5, 2),* imane : Bõi mifakiko goeli danõ, ba he asi, ba he eoe andrõ, irege no mafotandro genoni Lowalangida andrõ, ba gangangora ! *(F. 9, 4. Hes. 9, 4).* Ba oerongo wa'ato nifotandro andrõ, otoe a õfa woeloe a õfa ngahõnõ nifotandro, tedozigõ mado Ndraono Gizeraëli andrõ : *(F. 14, 1).* Mado Joeda, ba felendroea ngahõnõ nifotandro, ba mado Roebeno, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Gado, ba felendroea ngahõnõ, *(Moz. II. 1. 1–4),* ba mado Gaseri, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Nafetali, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Manase, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Zimeoni, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Lewi, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Jsasari, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Zeboeloni, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Josefo, ba felendroea ngahõnõ, ba mado Mbenijami, ba felendroea ngahõnõ nifotandro. *(Moz. I. 49, 22).*

II. **Ba** aefa da'õ, ba oe'ila, ba hiza zato sibai, si tebai i'erai niha, moroi ba ngawalõ soi, fefoe, ba moroi ba ngawalõ niwa, fefoe, ba moroi ba ngawalõ mado, fefoe, ba moroi ba ngawalõ li, fefoe, si so fõna dadaoma andrõ ba fõna Nono mbiribiri ; noecha safoesi noechara, ba boeloe nohi ba dangara. *(F. 5, 9; 3, 5. 18. Mat. 28, 19).* Ba moe'ao ira, eboea lira, lamane : Fangorifi chõ Lowalangida, sidadao ba dadaoma andrõ, ba chõ Nono mbiribiri andrõ ! *(F. 5, 13; 19, 1).* Ba no lafasoei dadaoma andrõ mala'ika andrõ, fefoe, ba satoea andrõ, ba saliwaliwa ba danõ andrõ, si õfa nga'eoe, ba latoehi danõ fõna dadaoma andrõ, lafalõgoe tooe ira, mangaloeloe ira chõ Lowalangi, *(F. 5, 11),* lamane : Jadoehoe, howoehowoe, ba lachõmi, ba fa'atoeatoea, ba fangandrõ saoha gõlõ, ba soemange, ba fa'abõlõ, ba fa'abe'e, chõ Lowalangida, iroegi zi lõ aetoe ! Jadoehoe. *(F. 4, 9 b. t.; 5, 12 b. t.).*

III. **Ba** hoemede zatoea andrõ, samõsa, imane chõgoe : Da'õ, si so baroe safoesi andrõ, ha niha ira, ba heza la'otarai ? Ba oemane chõnia : Ja'oegõ zangila, Toeha. Ba imane chõgoe : **Ja'ira da'õ, si otarai wamakao sabõlõbõlõ andrõ ; ba no lababago mbaroera, ba no la'afoesi'õ, ba ndro Nono mbiribiri andrõ.** *(Kor. II. 4, 8. 17. Joh. I. 1, 7).* **Da'õ mbõrõ, wa no so ira fõna dadaoma Lowalangi andrõ, awõ wa no enoninia ira, bongi ma'õchõ, ba gosalinia ; ba i'iagõ jawara sidadao ba dadaoma andrõ.** *(F. 21, 3).* **Lõ'õ sa'ae olofo ira, ba lõ'õ sa'ae owõchi dõdõra, ba lõ gõna ira sino, ba he fa'aoechoe, hadia ia,** *(Jes. 49, 10. Sin. 121, 5. 6),* **me ikoebaloi sa'ae ira Ono mbiribiri andrõ, si so ba daloe dadaoma andrõ, ba ifasao**

ira ba goemboe nidanõ fangorifi, ba Lowalangi zolosi dania fefoe dawa hõrõ ba hõrõra andrõ. *(F. 5, 6; 21, 6. 4. Sin. 23, 2. Jes. 25, 8).*

FAZA 8.

I. Famokai tandro fanete zi õnõ; oroma mala'ika, dafitoe, si so torofe. II. Daõfa zolaoe torofera andrõ.

1 I. **Ba** me ibokai dandro fanete zi õnõ, ba tobali ahono ba zoroego,
2 so tanga za wa'ara. *(F. 6, 1).* Ba oe'ila mala'ika andrõ, si dafitoe, si so fõna Lowalangi, ba tebe'e chõra dorofe, fitoe. *(Loek. 1, 19. Mat. 24,*
3 *31).* Ba so moroi sa mala'ika bõ'õ, ba i'agõ zinga naha wame'e soemange, ba so chõnia mako, ba wanoenoe koemõjõ, ana'a, ba labe'e chõnia goemõjõ, la'oja'õ, ena'õ ibe'e fonõnõ wangandrõ niha ni'amoni'õ andrõ, ena'õ idozigõ, ba naha wame'e soemange, ana'a andrõ, fõna
4 dadaoma andrõ. *(F. 5, 8).* Ba mõi mijawa zimbo goemõjõ andrõ, fonõnõ wangandrõ niha ni'amoni'õ, moroi ba danga mala'ika andrõ,
5 fõna Lowalangi. *(Sin. 141, 2).* Ba ihalõ mako andrõ, ba wanoenoe koemõjõ, mala'ika andrõ, ifo'õsi alitõ, moroi ba naha wame'e soemange no mege, ba itibo'õ tooe ba danõ, ba so we'oegoe'oegoe mbanoea, ba li niha, ba gari mbanoea, ba doeroe
6 danõ, *(F. 11, 19).* Ba lafa'anõ ira, ba wolaoe torofe, mala'ika andrõ, si dafitoe, si so torofe andrõ, si fitoe.
7 II. **Ba** ilaoe dorofe si fõfõna andrõ, ba ilaboe teoe kara ba alitõ, si faroeka do, ba aechoe ba danõ. Ba saraõ achozi tanõ, ba saraõ dõla geoe achozi ba doe'oe saoeri, fefoe,
8 ba achozi. *(Moz. II. 9, 23 b. t.).* Ba ilaoe dorofe mala'ika si samõsa, fanete zi fõfõna, ba tetibo'õ ba nasi zi hoelõ hili seboea, si holahola, ba
9 tobali do zi saraõ nasi, ba saliwaliwa ba nasi andrõ, si so noso, ba saraõ zi mate, ba owo andrõ, ba
10 saraõ zaboto. Ba ilaoe dorofe mala'ika fanete zi daroea andrõ, ba so zatoroe moroi ba mbanoea si jawa dõfi seboea, siholahola, hoelõ zoeloe, ba gõna ba zi saraõ noengo nidanõ, ba ba noeloe nidanõ andrõ. *(F. 9, 1).* Ba tõi ndrõfi andrõ, ba 11
Abesindro, ba tobali Abesindro zi saraõ nidanõ andrõ, ba ato zi mate niha, ba nidanõ andrõ, me no afeto. Ba ilaoe dorofe mala'ika faneta zi 12
datõloe andrõ, ba tebõzi zi saraõ loeo, ba si saraõ mbawa, ba si saraõ ndrõfi, ena'õ aitõ zi saraõ ba ena'õ lõ moloeo zi saraõ zi ma'ochõ, ba si manõ gõi ba zi bongi. Ba oe'ila, ba oerongo mojo samboea, 13
sihombo ba daloe mbanoea, moe'ao ia, eboea linia, imane : Alai, alai, alai zowanoea ba goeli danõ, ba li dorofe si tosai andrõ, ba mala'ika si datõloe andrõ, solaoe dania ! *(F. 9, 12; 11, 14; 12, 14).*

FAZA 9.

I. Ilaoe dorofe mala'ika fanete zi daõfa, ba II. ilaoe dorofe fanete zi lima.

I. **Ba** ilaoe dorofe mala'ika fanete 1
zi daõfa, ba oe'ila ndrõfi, si no atoroe tooe ba danõ, moroi ba mbanoea si jawa, ba tebe'e chõnia wogoë mbawa gawoewoecha andrõ. *(F. 8. 10; 20, 1).*
Ba ikoë mbawa gawoewoecha andrõ, 2
ba mõi mijawa zimbo, moroi ba mbawania, hoelõ zimbo zino wa'oe seboea ; ba tobali aitõ loeo, ba taloe mbanoea, ba zimbo mbawania andrõ.
Ba so zi otarai zimbo andrõ tamo, 3
si mõi ba danõ, ba tebe'e chõra wa'abõlõ, si mane fa'abõlõ dongo ba
danõ, *(Joël. 2, 5 b. t.),* ba tewa'õ 4
chõra, ena'õ bõi lafakiko ndroe'oe ba danõ, ba he soboeloe, fefoe, ba he eoe, fefoe ; ha niha andrõ nifakiko, si lõ tandro Lowalangi andrõ,
ba gangango. *(F. 7, 3 b. t.).* Ba te- 5
tehe chõra, ena'õ bõi laboenoe, ha lafakao, lima wawa wa'ara. Ba fa'afõchõ andrõ ba chõra, ba no timba wa'afõchõ ba dongo, na itoeo niha.

6 Ba na loeo da'õ, ba la'aloei wa'a-
mate niha, ba lõ lasõndra, omasi ira
mate, ba i'arõoe'õ ia chõra fa'ama-
7 te. *(F. 6, 16).* Ba nga'eoe damo a-
ndrõ, ba hoelõ koedo, ni'aro'õ, ba
wanoewõ, ba ba hõgõra, ba takoela,
hoelõ gana'a, ba bawara, ba hoelõ
8 mbawa niha. *(Joël. 2, 4. 5).* Ba boera,
ba hoelõ mboe ndra alawe, ba ifõra,
9 ba hoelõ nifõ zingo. Ba mo'õrõba
ira, hoelõ gõrõba si'õli, ba roeroe
gafira andrõ, ba hoelõ roeroe goe-
reta, soja koedo, si mandroeo, ba
10 wanoewõ. Ba i'ora, ba hoelõ gi'o
dongo, ba motoeo, ba ba gi'ora so
wa'abõlõra, ba wamakiko niha, lima
11 wawa wa'ara. So zolohe ja'ira, razo,
mala'ika gawoewoecha, si so tõi Aba-
do, ba li Heberaio, ba ba li Ndra-
wa Heleni, ba Afolio dõinia andrõ.
12 *(Efes. 2, 2. Job. 28, 22).* No noemalõ
wa'afõchõ si fõfõna andrõ, hiza doea
balõ tõ wa'afõchõ foeri da'õ. *(F. 8,*
13).
13 II. Ba ilaoe dorofe mala'ika fanete
zi dalima, ba oerongo li, moroi ba
dandroe andrõ, si õfa, ba naha wa-
me'e soemange, ana'a andrõ, fõna
14 Lowalangi, imane ba mala'ika fane-
te zi dalima andrõ, si so torofe a-
ndrõ: Efa'õ mala'ika andrõ, si daõfa,
nibõbõ ba zinga noengo nidanõ se-
boea andrõ, Oiferati. *(F. 7, 1; 16,*
15 *12.)* Ba te'efa'õ mala'ika andrõ, si
daõfa, si no mama'anõ, hadia wa'a-
lawa loeo, ba hadia loeo, ba hadia
mbawa, ba hadia ndrõfi, ba wamoe-
16 noe si saraõ niha. *(F. 8, 7–12).* Ba
fa'ato zanoewõ andrõ, si fakoedo a-
ndrõ, ba medoea woeloe ngahõnõ wa
foeloe ngahõnõ, oerongo wa'atora
17 andrõ. *(F. 5, 11).* Ba si mané wa-
ngilagoe koedo andrõ, ba gangilata
andrõ, awõ zi fakoedo jawa: no
mo'õrõba alitõ ba sohandroe ba sa'-
oesõ, si mane talõ balera; ba hõgõ
koedo, ba no hoelõ hõgõ zingo, ba
i'otarai mbawara alitõ ba simbo ba
18 talõ balera. Ba wamakao si tõloe
balõ andrõ teboenoe zi saraõ niha,
ba galitõ andrõ, ba ba zimbo andrõ,
ba ba dalõ balera andrõ, si otarai
mbawara. Fa'abõlõ koedo andrõ sa, 19
ba ba mbawara so, ba ba gi'ora;
i'ora sa, ba no hoelõ goelõ, mohõ-
gõ; ba da'õ wamakiko. Ba si tosai 20
niha, si lõ moeboenoe, ba wamakao
andrõ, ba lõ lafalalini gera'erara, ba
wamõhõi mena'õ nifazõchi dangara
andrõ, ena'õ lõ'õ sa'ae mangaloeloe
ira ba mbechoe, ba ba nadoe andrõ,
ba nadoe balaki, ba ba nadoe firõ,
ba ba nadoe aramba, ba ba nadoe
kara, ba ba nadoe eoe andrõ, si lõ
mangila niha, ba si lõ mamondro-
ngo li niha, ba si tebai mowaõwaõ.
(F. 16, 9. 11. Kor. I. 10, 20. Sin. 115,
4 b. t.). Ba lõ lafalalini gera'erara, 21
ba wamõhõi mena'õ fange'era andrõ,
awõ wakelemoesa andrõ chõra, awõ
wohorõhorõ andrõ, awõ wanagõnagõ
andrõ chõra.

FAZA 10.

I. Te'ombacha'õ wa lõ tola lõ itõrõ hoekoe Lowalangi andrõ. II. Itõlõ zoera Johane.

I. Ba oe'ila mala'ika bõ'õ, sabõlõ, 1
si mõi mitooe moroi ba mbanoea
si jawa, lawoeo noechania, ba doemi
ba hõgõnia jawa, ba bawania, ba
no hoelõ loeo, ba ahenia, ba no hoelõ
daroe nahe alitõ. Ba so ba dangani- 2
nia zoera side'ide, si no teboka, ba
ihoendragõ nasi ahenia kambõlõ, ba
ba danõ so gahenia kabera. Ba moe'- 3
ao ia, eboea linia, hoelõ na moendrõ-
ndrõndrõndrõ zingo; ba me no
moe'ao ia, ba hoemede we'oegoe'-
oegoe mbanoea andrõ, si fitoe, aloea
lira. Ba me no hoemede we'oegoe'- 4
oegoe mbanoea andrõ, si fitoe, ba
manoerado mena'õ, ba oerongo li,
moroi ba mbanoea si jawa, imane:
Fotandro niwa'õ we'oegoe'oegoe
mbanoea andrõ, si fitoe, ba bõi soe-
ra ia. Ba ifazawa dangania kambõ- 5
lõ mala'ika andrõ, ni'ilagoe, si hoe-
ndragõ asi ba tanõ, itoetoeroe mba-
noea, si jawa, ba fahõloe ba zaoeri a- 6

ndrõ, iroegi zi lõ aetoe, samazõchi banoea si jaŵa ba õsina ba tanõ ba õsi goeli danõ ba asi ba õsinia : wa
7 lõ nga'õtõ danõ sa'ae ; na loeo li mala'ika fanete zi daõnõ sa, na ilaoe dorofe dania, ba no aloea gõi zi no tobini andrõ, chõ Lowalangi, itõrõ ni'ombacha'õnia, toeria somoeso dõdõ, ba genoninia andrõ, sama'-ele'õ. *(F. 8, 2; 11, 15. Kor. I. 15, 52).*
8 II. Ba hoemede zoei chõgoe li andrõ, nirongogoe moroi ba mbanoea si jaŵa, imane : Ae halõ zoera side'-ide andrõ, si no teboka, ba danga mala'ika andrõ, si hoendragõ asi
9 ba tanõ. Ba mõido chõ mala'ika andrõ, oeŵa'õ chõnia, ena'õ ibe'e chõgoe zoera side'ide andrõ. Ba imane chõgoe : Halõ ia ba tõlõ, afeto sa mbetoe'aoe ibe'e, ba ami ba mbawaoe, hoelõ ŵe ŵani. *(Hes. 3, 1–3).*
10 Ba oehalõ zoera side'ide andrõ, ba danga mala'ika andrõ, ba oetõlõ, ba ba mbawagoe, ba ami, hoelõ ŵe ŵani, ba me no oetõlõ, ba afeto mbe-
11 toe'agoe. Ba lamane chõgoe : Lõ tola lõ õfoeli mama'ele'o, ba ngawalõ mado, ba ba ngawalõ soi, ba ba ngawalõ li, ba ba razo soja.

FAZA 11.

I. Oroisa chõ Johane, ba wanoe'a osali andrõ. II. Samadoehoe'õ andrõ, chõ Lowalangi, si daroea ba hadia zi gõna ira. III. Ilaoe dorofe mala'-ika fanete zi daõnõ.

1 I. Ba labe'e chõgoe zoechoe, hoelõ zi'o, ba lamane chõgoe : Faoso ba soe'a gosali Lowalangi andrõ, awõ naha wame'e soemange, awõ zangaloeloe bacha ; *(F. 21, 15. Sach. 2, 1*
2 *b.t. Hes. 43, 13);* ba olajama gosali tánõ baero, ba be'e baero, ba bõi soe'a ia, me nibe'e ba danga niha baero, ba lahoendragõ dania mbanoea ni'amoni'õ andrõ, õfa woeloe a roea wawa wa'ara. *(Loek. 21, 24. F. 13, 5. Dan. 8, 13 b.t.).*
3 II. Ba oebe'e ba zamadoehoe'õ andrõ chõgoe, si daroea, ba mama'-ele'õ ira, hõnõ a doea ngaotoe a õnõ ngafoeloe wongi wa'ara, gonigoni mbaroera. *(F. 12, 6. 14. Joël. 1, 13).*
Da'õ zi doea geoe tõla falo andrõ, 4
ba si domboea naha wandroe andrõ, si so fõna Zo'aja tanõ. *(Sach. 4, 3. 11–14).* Ba na so zamakiko ja'ira 5
ena'õ, ba i'otarai mbawara alitõ, ba i'ã zi fa'oedoe chõra ; na so zamakiko ja'ira ena'õ, ba si manõ wamoenoenia. *(Raz. II. 1, 10. 12. Jer. 5, 14).*
No moetehe chõra andrõ wokoesi 6
banoea si jaŵa, fa lõ aechoe ba danõ deoe, gõtõ mbaŵa wama'ele'õra andrõ ; ba no moetehe chõra nidanõ andrõ, ba wamali'õ do ja'ia, ba famatõrõ ba danõ famakao, fefoe, hadia ia, ha wa'asese zomasi ira. *(Raz. I. 17, 1. Moz. II. 7, 19).* Ba na no 7
la'o'ozoei wamadoehoe'õra andrõ, ba isoeŵõ ira saliŵaliŵa ba danõ andrõ, si otarai moroi si tooe gawoewoecha, ba ja'ia zi mõna, iboenoe ira. *(F. 13, 1–8 ; 17, 8. Dan. 7, 21).* Ba 8
botora, ba tooe ba newali so, ba mbanoea seboea andrõ, nifotõi Sodoma ba tanõ Miseraji, amaedola, ba niforõfa gõi So'aja ja'ira. *(F. 16, 19. Sin. 79, 2. Kor. I. 2, 8).* Ba la'ila 9
mbotora andrõ niha, ha mado ira, ba ha iwa, ba hadia lira, ba ha soi, tõloe ngaloeo a matonga wa'ara, ba lõ labe'e niko'o mbotora andrõ. *(Dan. 7, 21).* Ba omoeso dõdõ niha, 10
sowanoea ba goeli danõ, ba chõra andrõ, owoeawoea dõdõra, ba faoma mama'ohe'õ boeala ira chõ nawõra, me no lafakao zowanoea ba goeli danõ sama'ele'õ andrõ, si daroea. *(Esit. 9, 19.)* Ba me no aefa zi doea 11
ngaloeo a matonga, ba isawa ira noso fangorifi, moroi ba Lowalangi, ba moezizio ira, ba ihawoei fa'ata'oe sabõlõbõlõ zamaigi ja'ira. Ba laro- 12
ngo li seboea, moroi ba mbanoea si jaŵa, imane chõra : Mi'ae mijaŵa ba da'e! Ba mõi ira jaŵa ba zoroego, ba lawoeo ; ba lafaigi ira si fa'oedoe chõra andrõ. Ba faoedoe da'õ, 13
ba so ziheoe sabõlõbõlõ, ba samboea

. ni'ofoeloe mbanoea adoedoe, ba fitoe ngahõnõ zi mate niha, ba ziheoe andrõ, ba si tokea zi tosai, ba lafosoemange Lowalangi zoroego andrõ.
14 *(F. 9, 20; 16, 18. Mat. 27, 52).* No noemalõ wa'afõchõ fanete si fõfõna andrõ, hiza, alio itõrõ fa'afõchõ fanete zi doea balõ andrõ. *(F. 9, 12).*
15 III. Ba ilaoe dorofe mala'ika fanete zi daõnõ, ba terongo li segeboea ba zoroego, lamane: **No mõi chõ Zo'aja ja'ita wamatõrõ andrõ, ba goeli danõ, ba chõ nibajoini andrõ chõnia, ba razo ia, iroegi zi lõ aetoe.** *(F. 10, 7; 12, 10. Dan. 2,*
16 *44; 7, 27).* Ba latoehi danõ, lafalõgoe tooe ira satoea andrõ, si doea woeloe a õfa, sidadao fõna Lowalangi, ba dadaomara andrõ, mangaloeloe ira chõ Lowalangi, *(F. 4, 4.*
17 *10),* lamane: Ma'andrõ saoha gõlõ chõoe, ja'oegõ So'aja, Lowalangi, samatõrõ fefoe, hadia ia, si so, ba si no so fõna, me no õhalõ chõoe wa'abõlõ andrõ chõoe, si no eboea, ba me no razo ndra'oegõ. *(F. 4, 8;*
18 *19, 4. 6).* Ba no mofõnoe soi niha baero; ba no tesao wõnoemõ, ba no iroegi inõto, ba zi mate andrõ, ena'õ tehoekoe ira, ba ena'õ õbe'e loeo andrõ, ba genonioe andrõ, sama'ele'õ, awõ ni'amoni'õ, awõ zangata'oefi tõimõ andrõ, he side'ide, ba he seboea, ba ena'õ õfakiko zamakiko oeli danõ andrõ. *(F. 6, 17; 20, 12 b. t. 14, 7.*
19 *Dan. 7, 9 b. t.).* Ba tebokaì gosali Lowalangi andrõ, ba zoroego, ba oroma dawõla gamaboe'oela li andrõ chõnia, ba gosalinia andrõ; ba so gari mbanoea, ba li niha, ba fe'oegoe'oegoe mbanoea, ba siheoe, ba teoe kara sabõlõbõlõ. *(F. 15, 5. 8. Heb. 9, 4. F. 16, 18. 21).*

FAZA 12.

I. Ira alawe sadono, ba naga andrõ. II. Fanibo ba danõ naga andrõ. III. Igohi ndra alawe no mege naga.

1 I. **Ba** oroma dandra seboea ba zoroego, ira alawe sonoecha loeo, ba bawa barõ gahenia, ba ba hõgõnia, ba no felendroea ndrõfi, bala hõgõnia. Ba no manabina, ba 2
mangarõngarõ ia, ba wa'afõchõ hoeloe ba ba wa'afõchõ wadono. Ba oroma 3
dandra bõ'õ, ba zoroego, hiza naga seboea, so'alitõ, fitoe hõgõ ba foeloe rozi dandroe, ba ba hõgõnia, ba fitoe naja. *(F. 13, 1 b. t. F. 17, 9 b. t. Dan.*
7, 7). Ba i'onia, ba ibõzini zi saraõ 4
ndrõfi, ba mbanoea si jawa, itibo'õ tooe ba danõ. Ba i'agõ fõna ndra alawe no mege, sadono, naga andrõ, ba wemanga ono andrõ, na toemboe. Ba madono ia, ono matoea, sokoe- 5
baloi dania fefoe soi si'o si'õli. Ba te'ohe chõ Lowalangi nononia andrõ, fõna dadaomania. *(F. 2, 27. Sin. 2,*
8. 9). Ba moloi ndra alawe andrõ, 6
isawa danõ si mate, ba zi so naha chõnia, ni'asiwai Lowalangi, ena'õ labe'e gõnia ba da'õ hõnõ a doea ngaotoe a õnõ ngafoeloe wongi. *(F. 11, 3).*

II. **Ba** tesao wanoewõ ba mba- 7
noea si jawa: Michaëli andrõ ba mala'ikania, ba fasoewõ ba naga andrõ. Ba fasoewõ naga andrõ, awõ mala'ikania. *(Dan. 10, 13. 21; 12, 1.*
Joed. a. 9). Ba tebai ira, ba lõ nahara 8
sa'ae ba mbanoea si jawa. Ba tetibo'õ naga seboea andrõ, oelõ satoea 9
andrõ, sotõi Afõcha ba Satana, samaeloengoe niha ba goeli danõ, fefoe; tetibo'õ si tooe ia ba danõ ba tetibo'õ gõi mala'ikania andrõ, awõnia. *(F. 20, 2. Loek. 10, 18. Joh. 12,*
31. Kor. II. 11, 3). Ba oerongo li 10
seboea, ba zoroego, imane: **„Awena to'ele wangorifi andrõ chõ Lowalangida, ba fa'abõlõ andrõ ba famatõrõ andrõ; ba fa'atola andrõ, chõ nibajoini andrõ chõnia; me no tetibo'õ zangadoegõ talifoesõda, si no mangadoengadoegõ ja'ira chõ Lowalangida andrõ, bongi ma'õchõ.** *(F. 11, 15. Sach. 3, 1 b. t. Job. 1,*
9 b. t.). **Ba no lalawa ia, bõrõ ndro** 11
Nono mbiribiri andrõ ba taroma li

famadoehoe'õra, ba lõ ni'omasi'õra nosora, iroegi wa'amate. *(F. 7, 14; 2, 10. Rom. 8, 33. 34. 37. Joh. 12, 25).*

12 Andrõ mi'omoesoi'õ dõdõmi, ja'ami banoea si jaŵa, awõ zi so nahia ba da'õ. Ba alai goeli danõ, awõ nasi, me no mõi mitooe Gafõcha andrõ chõmi, ba me no eboea wõnoenia, ba me no i'ila, lõ ara nitehe chõnia". *(Jes. 49, 13. Fet. I. 5, 8).*

13 III. **Ba** me i'ila naga andrõ, tetibo'õ ba danõ ia, ba igohi ndra alawe andrõ, si no madono ono matoea

14 andrõ. Ba tebe'e ba ndra alawe andrõ gafi, domboea, afi mojo seboea, ena'õ moehombo ia, ena'õ isaŵa danõ si mate, nahania andrõ, ba nibe'e gõnia, sagõtõ, ba doea gõtõ, ba matonga nga'õtõ wa'ara, nibini'õ ba goelõ andrõ. *(Dan. 12, 7. F. 8, 13).*

15 Ba i'oeta'õ oelõ andrõ nidanõ, foeri ndra alawe andrõ, hoelõ nidanõ ba noengo nidanõ wa'abõlõbõlõ, ba wa-

16 ngahanigõ ja'ia. Ba itolo ndra alawe tanõ, ibokai mbawania tanõ, ibadoe

17 nidanõ andrõ, ni'oeta'õ naga. Ba mofõnoe naga ba ndra alawe, ba mofanõ ia manoewõ si tosai ma'oewoenia solo'õ oroisa Lowalangi andrõ, ba si so famadoehoe'õ andrõ chõ Jesoe Keriso. *(F. 14, 12; 6, 9).*

18 Ba mõi baene ndra'o ba mbewe nasi.

FAZA 13.

I. Saliŵaliŵa ba danõ andrõ, si fitoe hõgõ ba si foeloe tandroe II. Saliŵaliŵa ba danõ andrõ, si doea rozi tandroe.

1 I. **Ba** oe'ila zi mõi jaŵa moroi ba nasi saliŵaliŵa ba danõ, sageoe, si foeloe rozi tandroe ba si fitoe hõgõ, ba ba dandroenia andrõ, ba foeloe naja, ba ba hõgõnia andrõ, ba tõi fanandraŵaisi. *(F. 11, 7; 12,*

2 *3).* Ba saliŵaliŵa ba danõ andrõ, ni'ilagoe, ba no hoelõ harimo, ba ahenia, ba hoelõ gahe mberoea, ba bawania, ba hoelõ mbawa zingo; ba ibe'e chõnia wa'abe'enia naga andrõ, awõ dadaomania, awõ wa'abõlõnia, si no eboea. *(Dan. 7, 4–6. F. 12, 3. 9).* Ba si samboea hõgõnia, 3 ba hoelõ nifesocho ba wamoenoe; ba tobali dõhõ zochonia ba wamoenoe andrõ. Ba ahõlihõli dõdõ niha ba goeli danõ, fefoe, moroi foeri zaliŵaliŵa ba danõ andrõ. Ba ma- 4 ngaloeloe ira ba naga andrõ, me no ibe'e ba zaliŵaliŵa ba danõ andrõ wa'abõlõ, ba mangaloeloe ira ba zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, lamane: Ha niha zi mane saliŵaliŵa ba danõ andrõ ba ha niha zangila fasoewõ chõnia? Ba tebe'e chõnia mbawa, 5 ba wangoema'õ fajaŵasa ba ba wanandraŵaisi ba tetehe chõnia wolaoe da'õ, õfa woeloe a roea waŵa wa'ara. *(Dan. 7, 8. 11. F. 11, 2).* Ba hoe- 6 mede ia, ba wanandraŵaisi Lowalangi, ba wanandraŵaisi tõinia, awõ nahania, awõ zowanoea ba mbanoea si jaŵa. *(Dan. 7, 25).* Ba tetehe 7 chõnia wanoewõ ni'amoni'õ andrõ, ba folaŵa ja'ira, ba tebe'e ba dangania fefoe hadia ngawalõ niwa, ba hadia ngawalõ mado, ba hadia ngawalõ li, hadia ngawalõ soi. *(F. 11, 7. Dan. 7, 21. b. t.).* Ba mangaloeloe 8 dania chõnia fefoe zowanoea ba goeli danõ, si lõ moesoera tõi ba zoera wa'aoeri andrõ chõ Nono mbiribiri andrõ, nitaba, i'otarai wamobõrõ danõ'a. *(F. 17, 8; 3, 5).* Si so tõgi dalinga, ba jamoefondrondrongo! *(F. 2,* 9 *7).* Sokoeroe niha, ba ni'ohe ba goe- 10 roenga dania; samoenoe niha si'õli ba niboenoe si'õli dania. **Ba da'e so wa'anaoe gõlõ ni'amoni'õ andrõ ba famatira.** *(Mat. 26, 52. Moz. I. 9, 6. F. 14, 12).*

II. **Ba** oe'ila zaliŵaliŵa ba danõ 11 tánõ bõ'õ, si otarai moroi tooe danõ, ba doea rozi dandroe, hoelõ ba nono mbiribiri, ba fehedenia, ba no hoelõ wehede naga. *(Moz. I. 3, 1. 4. 5).* Ba ifaloea fefoe goroisa zali- 12 ŵaliŵa ba danõ andrõ, si fõfõna, fõnania, ba mangaloeloe ba zaliŵaliŵa ba danõ si fõfõna andrõ, si no dõhõ socho ba wamoenoe andrõ,

goeli danõ, awõ zowanoea ba goeli
13 danõ, ibe'e. *(F. 19, 20).* Ba ifazõchi dandra seboea, ena'õ gõi ibe'e aechoe tooe galitõ ba danõ, moroi ba mbanoea si jaŵa, ba zanehe niha. *(Mat. 24, 11. 24. Tes. II.*
14 *2, 9).* Ba ifaeloengoe zowanoea ba goeli danõ, ba dandra andrõ, nitehe chõnia famazõchi, fõna zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, wangoema'õ ba niha sowanoea ba goeli danõ, ena'õ lafazõchi wamaedo zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, si so socho andrõ, ba wõda,
15 ba saoeri. Ba tetehe chõnia wamonoso famaedo zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, ena'õ moehede gõi wamaedo zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, ba ena'õ ibe'e niboenoe fefoe ha wa'ato zi lõ mangaloeloe ba wamaedo zali-
16 ŵaliŵa ba danõ andrõ. Ba ibe'e lafazõchi chõra dandra ba dangara kambõlõ ba ma ba gangangora, dozi, he iraono, ba he satoea, he so'ana'a, ba he si noemana, he si tenga sawoejoe, ba he sawoejoe, *(F.*
17 *14, 9–11),* ena'õ lõ tola mowõli niha, ha niha ia, ba lõ tola mamawa hadia ia, ha si so tandra andrõ, tõi zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, ba ma
18 noemero tõinia andrõ. *(F. 15, 2).* Ba da'e so wa'atoeatoea ! Ha niha zi si so fa'aboto ba dõdõ, ba jamoe'erai wangerai saliŵaliŵa ba danõ andrõ. Fangerai niha sa wangerai ja'ia. Ba noemeronia andrõ, ba 666. *(F. 17, 9).*

FAZA 14.

I. Ono mbiribiri andrõ ba samosoemange ja'ia. II. Mala'ika samangelama, datõloe. III. Fa'odõŵadõŵa dõdõ niha si no mate. IV. Famasi ba V. faneteoe boea nagoe.

1 I. **Ba** oe'ila, ba hiza Nono mbiribiri andrõ, ba hili Ziona so, ba otoe a õfa woeloe a õfa ngahõnõ naŵõnia, nisoera ba gangangora tõinia ba tõi Namania andrõ. *(F.*
2 *5, 6 b. t.; 7, 3. 4).* Ba oerongo li moroi ba mbanoea si jaŵa, hoelõ wegosogoso nidanõ seboea, ba hoelõ we'oegoe'oegoe mbanoea sabõlõbõlõ ; ba hoelõ li mbiola, na lalaoe, li andrõ nirongogoe. *(F. 1, 15; 5, 8; 19, 6).* Ba manoenõ ira, sinoenõ si 3
bohooe, fõna dadaoma andrõ, ba fõna zaliŵaliŵa ba danõ andrõ si õfa nga'eoe, ba fõna zatoea andrõ. Ba lõ sangila mamodomaesi sinoenõ andrõ, ha si otoe a õfa woeloe a õfa ngahõnõ andrõ, nihõli moroi ba goeli danõ. *(F. 5, 9).* Ja'ira da'õ zi 4
lõ si fabaja hadia ia, ba ndra alawe ; amaedola nono alawe sa ira. Ja'ira zolo'õ Ono mbiribiri andrõ, heza mõi. Ja'ira nihõli ba niha, nibe'e si a'a chõ Lowalangi, ba chõ Nono mbiribiri andrõ, *(F. 3, 4. Kor. II. 11, 2),* ba lõ moe'ila ba mbewera 5
waja. Si lõ sinegoe sa ira. *(Efes. 5, 27. Sef. 3, 13).*

II. **Ba** oe'ila mala'ika bõ'õ, siho- 6
mbo, ba daloe mbanoea si jaŵa, si so toeria somoeso dõdõ si lõ aetoe, ba wanoeriagõ ba zi so ba goeli danõ, ba ngawalõ soi fefoe, ba ba ngawalõ niwa, ba ba ngawalõ li, ba ba ngawalõ mado, fefoe, *(Mat. 24, 14),* no eboea linia, imane : Mi'ata'oefi 7
Lowalangi, ba mibe'e chõnia zoemange, me no iroegi inõtõ wangoehoekoe andrõ chõnia, ba mi'angaloeloe chõ zamazõchi banoea si jaŵa, ba tanõ, ba asi, ba oemboe nidanõ andrõ. *(F. 15, 4. Hal. zin. 14, 15. Sin. 146, 6).* Ba i'o'õ mala'ika bõ'õ, sa- 8
mõsa tõ, imane : No adoedoe, no adoedoe Mbabilona seboea andrõ, si no mamabadoegõ ba ngawalõ soi niha fefoe agoe wõnoe andrõ, ba wohorõnia. *(F. 17, 2. 4. 5; 18, 2. 3).* Ba 9
i'o'õ ira mala'ika bõ'õ, datõloe mõi da'õ, moe'ao ia, eboea linia, imane : Na so zangaloeloe ba zaliŵaliŵa ba danõ andrõ, ba ba wamaedonia, nifatõfa tandra andrõ ba gangangonia,
F. 13, 15–17), ba ma ba dete da- 10
ngania, ba ibadoe gõi wõfõ nagoe wõnoe andrõ, chõ Lowalangi, si no moefazõchi, lõ moefaroeka, ba mako

wõnoenia andrõ, ba nifakao alitõ ba talõ balera ia, fõna mala'ika ni'amoni'õ ba fõna Nono mbiribiri andrõ. *(F. 16, 19; 19, 20. Sin. 75,*
11 *9. Mar. 9, 44).* Ba noemalõ dania mijawa zimbo ba wamakao ja'ira andrõ, iroegi zi lõ aetoe. Ba lõ folombase chõra, bongi ma'õchõ, chõra si no mangaloeloe ba zaliwaliwa ba danõ andrõ ba ba wamaedonia, awõ zi no moefatõfa tandra dõinia andrõ. *(F. 19, 3. Jes. 34, 9. 10. Mat.*
12 *25, 46).* Ba da'e so wa'anaoe gõlõ ni'amoni'õ andrõ, solo'õ oroisa Lowalangi andrõ, ba si lõ mamoelõ'õ famati andrõ chõ Jesoe. *(F. 13, 10; 22, 14).*

13 III. **Ba** oerongo li moroi ba mbanoea si jawa, imane : Soera : **Ja'ahowoe zi no mate, si mate ba chõ Zo'aja, i'otarai da'e. Si ndroehoe, iwa'õ Eheha, ena'õ molombase ira me no aefa wa'erege dõdõra andrõ ; i'o'õ sa ira boeaboeara.** *(F. 19, 9. Jes. 57, 1. 2. Hebr. 4, 9. 10).*

14 IV. **Ba** oe'ila, ba hiza lawoeo safoesi ba so zidadao ba dete lawoeo andrõ, si hoelõ Nono Niha, so ba hõgõnia dakoela ana'a ba ba dangania, ba sabi satarõ. *(F. 1, 13.*
15 *Dan. 7, 13 b. t.).* Ba so mala'ika bõ'õ, si otarai gosali andrõ, moe'ao ia, eboea linia, ba zidadao ba lawoeo andrõ, imane : Fatõrõ zabimõ andrõ ba amasi, noa sa iroegi inõtõ wamasi, me no okõlikõli mbasitõ
16 andrõ ba danõ ! *(Joël. 3, 13).* Ba ifatõrõ ba danõ zabinia sidadao ba lawoeo andrõ, ba tebasi danõ. *(Mat. 13, 39).*

17 V. **Ba** so mala'ika bõ'õ, si otarai gosali andrõ, ba zoroego, so chõnia
18 gõi zabi satarõ ; *(F. 15, 5);* ba so mala'ika bõ'õ, si otarai naha wame'e soemange andrõ, ba no moebe'e ba dangania galitõ andrõ, ba moe'ao ia, eboea linia, ba zi so sabi satarõ andrõ, imane : Fatõrõ zabimõ satarõ andrõ, ba taba mboea nagoe ba dõla, ba goeli danõ, me no asoso mboeania andrõ ! *(F. 16, 7).* Ba ifatõrõ ba danõ zabinia ma- 19
la'ika andrõ, itaba mboea nagoe andrõ, ba goeli danõ, ba itibo'õ ba wolazi seboea andrõ, fõnoe Lowalangi. *(F. 19, 15).* Ba baero mba- 20
noea tehoendragõ wolazi andrõ, ba mangele ndro, moroi ba wolazi andrõ, iroegi kaka mbawa koedo, felendroea ngaloeo fofanõ wa'arõoe. *(Hes. 32, 6. Jes. 63, 3 b. t.).*

FAZA 15.

I. Dafitoe mala'ika si so ngawalõ wamakao andrõ, safoeria, si fitoe. II. Fanoenõ zolawa saliwaliwa ba danõ andrõ. III. Tebe'e ba mala'ika andrõ mako wõnoe andrõ.

I. **Ba** oe'ila dandra bõ'õ ba zo- 1
roego, seboea ba sahõlihõli dõdõ : dafitoe mala'ika, si so famakao andrõ, si fitoe balõ, safoeria, me ba da'õ te'o'ozoei wõnoe Lowalangi andrõ. *(F. 16, 1; 17, 1).*

II. **Ba** oe'ila, ba hoelõ mbawa 2
nidanõ sõrõmi, si faroeka alitõ, ba ba zinga mbawa sõrõmi andrõ so zi no molawa saliwaliwa ba danõ andrõ ba famaedonia ba fangerai tõinia andrõ, so chõra mbiola Lowalangi. *(F. 4, 6; 12, 11).* Ba ma- 3
noenõ ira, sinoenõ genoni Lowalangi andrõ, Moze, ba sinoenõ Nono mbiribiri andrõ, lamane : „No eboea wolaoemõ andrõ ba sahõlihõli dõdõ, ja'oegõ So'aja, Lowalangi, samatõrõ fefoe, hadia ia ; satoelõ ba si ndroehoe lalamõ andrõ, ja'oegõ, razo soi niha andrõ. *(Moz. II. 15. Jes. 12. Sin. 111, 2 b. t. 145, 17. F. 16, 7).* Ha niha zi lõ ata'oe, ja'oegõ So'a- 4
ja, ba ha niha zi lõ manoeno tõimõ andrõ ? Me ha ja'oegõ ni'amoni'õ, me mõi dania soi niha, fefoe, ba wangaloeloe chõoe, me no moefa'ele'õ hoekoe andrõ chõoe. *(Jer. 10, 7. Sin. 98; 86, 9. 10).*

III. **Ba** me aefa da'õ, ba oe'ila, 5
ba tebokai gosali, ose wamadoehoe'õ andrõ, ba zoroego, *(F. 11, 19),* ba 6

mõi baero mala'ika andrõ si dafitoe, si so famakao andrõ, si fitoe balõ, la'otarai gosali andrõ, moeko si sochi, si takile, mbaroera, ba balaki mbõbõ dõtõ'ara. *(F. 1, 13; 19, 8).*
7 Ba si sageoe saliwaliwa ba danõ andrõ, ba zi õfa nga'eoe, ba ibe'e ba mala'ika andrõ, si dafitoe, mako balaki, fitoe, nifõnoei fõnoe Lowalangi andrõ, saoeri iroegi zi lõ aetoe.
8 *F. 6, 1; 4, 8. 9).* Ba tobali afõnoe simbo gosali andrõ, ibe'e lachõmi Lowalangi andrõ, ba fa'abõlõnia, ba lõ sangila mõi ba gosali bacha, irege no moefaloea wamakao andrõ, si fitoe balõ, ba mala'ika andrõ, si dafitoe. *(Moz. II. 40, 34. Raz. I. 8, 11. Jes. 6, 4).*

FAZA 16.

Lafadoewa nõsi mako andrõ, si fitoe, mala'ika andrõ.

1 **Ba** oerongo li seboea, moroi ba gosali, imane ba mala'ika andrõ, si dafitoe : Mi'ae mifadoewa ba danõ nõsi mako wõnoe Lowalangi andrõ,
2 si fitoe. *(F 15, 5–7).* Ba mõi zi fõfõna andrõ, ifadoewa ba danõ nõsi mako andrõ chõnia ; ba toemboe waosa si lõ sõchi ba sangobooe ba niha andrõ, si no moefatõfa tandra zaliwaliwa ba danõ andrõ, ba si no mangaloeloe ba wamaedonia. *(Moz.*
3 *II. 9, 9. F. 13, 14–17).* Ba ifadoewa ba nasi nõsi mako chõnia mala'ika fanete zi fõfõna andrõ, ba tobali do, hoelõ ndro zi mate, ba mate zi so noso fefoe, si so ba nasi. *(F. 8,*
4 *8. 9. Moz. II. 7, 17 b.t.).* Ba ifadoewa ba noengo nidanõ ba ba goemboe nidanõ nõsi mako chõnia mala'ika fanete zi daroea andrõ, ba tobali do.
5 Ba oerongo, me iwa'õ mala'ika nidanõ andrõ : Satoelõ ndra'oegõ, ja'oegõ si so, ba si no so fõna, ni'amoni'õ, me no õmanõ wangoehoekoe ; *(F.*
6 *19, 2);* me no adoewa ndro ni'omoni'õ, labe'e, awõ ndro zama'ele'õ, ba no õfabadoegõ chõra ndro, no si nangea loeora da'õ. *(F. 18, 24. Sin. 79, 2. 3. Mat. 23, 34).* Ba oerongo, me imane naha wame'e soemange andrõ : **Si ndroehoe, ja'oegõ So'aja, Lowalangi, samatõrõ fefoe, hadia ia, si ndroehoe ba satoelõ hoekoe andrõ chõoe.** *(F, 15, 3; 6, 3).* Ba ifadoewa ba loeo nõsi mako chõnia mala'ika fanete zi datõloe andrõ. Ba tetehe chõnia wogozi niha ba galitõ ; ba achozi niha ba wa'aoechoe sabõlõbõlõ, ba latandrawaisi dõi Lowalangi, samatõrõ famakao andrõ, ba lõ lafalalini gera'erara, ba wamosoemange ja'ia ena'õ, *(F. 9, 20. 21. Jes. 9, 13).* Ba ifadoewa ba dadaoma zaliwaliwa ba danõ andrõ nõsi mako chõnia mala'ika fanete zi daõfa andrõ, ba tobali ogõmigõmi mbanoeania andrõ ; ba langanga lelara, ba wa'afõchõ ; *(F. 13, 1. 2. Moz. II. 10, 22 b. t.);* ba latandrawaisi Lowalangi zoroego andrõ, ba wa'afõchõ andrõ chõra, ba ba waosara andrõ, ba lõ lafalalini gera'erara, ba wamõhõi boeaboeara andrõ ena'õ. *(F. 16, 9).* Ba ifadoewa ba nidanõ seboea andrõ, Oiferati, nõsi mako chõnia mala'ika fanete zi dalima andrõ, ba ogo'õ nidanõnia, ena'õ molala ndra razo andrõ, moroi ba gatoemboecha loeo. *(F. 9, 14).* Ba oe'ila mbechoe si ra'ira'iõ, tõloe, si otarai mbawa naga andrõ, ba bawa zaliwaliwa ba danõ andrõ, ba bawa zama'ele'õ andrõ, sofaja, hoelõ dalaho. *(F. 12, 3. 9; 13, 11; 19, 20).* Bechoe zi mate sa ira, samazõchi tandra, si mõi ba razo andrõ, ba goeli danõ, ma'asagõrõ, ba wangowoeloi ja'ira, ba wanoewõ andrõ, na bawa seboea chõ Lowalangi, samatõrõ fefoe hadia ia. *(F. 13, 13, b. t. 19, 19 b. t. Mat. 24, 24).* Hiza, hoelõ we'amõi zanagõ na sodo ! Ja'ohawoe zi lõ mõrõ, si no mama'anõ noechania, fa bõi si lõ noecha ia, ba wowaõwaõ, fa bõi oroma zaila ia. *(F. 3, 3. 4. 18. Fet. II. 3, 10. Kor. II. 5, 3).* Ba i'owoeloi ira ba mbanoea andrõ, sotõi Hamagedo, ba li

17 Heberaio. *(Sach. 12, 11; 14, 4).* Ba ifadoewa ba daloe mbanoea nõsi mako chõnia mala'ika fanete zi daõnõ, ba so li seboea, si otarai gosali andrõ, moroi ba dadaoma andrõ, imane: No awai! *(F. 15, 5; 21, 6).*
18 Ba so gari mbanoea ba li niha ba fe'oegoe'oegoe mbanoea; ba so ziheoe sabõlõbõlõ, si lõ larai mila, gõtõ we'aso niha ba goeli danõ; lõ irai si manõ wa'abõlõbõlõ ziheoe.
19 *(F. 11, 13. 19).* Ba tobali ni'otõloe mbanoea seboea andrõ, ba adoedoe mbanoea soi niha andrõ. Ba itõrõ tõdõ Lowalangi Mbabilona seboea andrõ, ba wame'e chõnia õsi mako nagoe andrõ, fõnoenia andrõ, saoechoe.
20 *(F. 14, 8. 10. Jes. 51, 22. 23).* Ba moloi hoelo fefoe, ba lõ moe'ila hili
21 sa'ae. *(F. 6, 14).* Ba aechoe ba danõ deoe kara, so safikoe zamboea ngawoea, gõna ba niha, ba latandrawãisi Lowalangi niha, ba wamakao andrõ, teoe kara, me no abõbõbõlõ sibai wamakao andrõ, chõnia. *(F. 11, 19. Moz. II. 9, 18).*

FAZA 17.

I. Babilona andrõ. II. Eloeahania, ba eloeaha zaliwãliwa ba danõ andrõ.

1 I. Ba so mala'ika, samõsa, awõ zi dafitoe andrõ, si so mako andrõ, si fitoe, hoemede ia chõgoe, imane: Taboe, da'oe'oroma'õ chõoe wangoehoekoe sohorõ seboea andrõ, sidadao jawa nidanõ seboea andrõ. *(F.*
2 *15, 6 b. t.; 16, 19. Nach. 3, 4).* Nihorõni razo andrõ, ba goeli danõ; ba no maboe zowanoea ba goeli danõ agoe wohorõnia andrõ. *(F. 18, 3. 9).*
3 Ba i'ohe ndra'o ba danõ si mate; no aheta nosogoe. Ba oe'ila ndra alawe sidadao ba hoeloe zaliwãliwa ba danõ, sojo kirimisi, safõnoe tõi wanandrawãisi, fitoe hõgõ ba foeloe
4 rozi dandroe. *(F. 13, 1 b. t.).* Ba noecha ndra alawe andrõ, ba no baroe loeo oengoe ba baroe loeo kirimisi, ba no moefo'aja ana'a ba indra'indra ba manimani, ba so ba dangania mako ana'a, safõnoe horõ, awõ zi ta'oenõ, ba wohorõnia andrõ. *(F. 18, 16).* Ba ba gangangonia, ba 5
no moesoera dõi, si lõ aboto ba dõdõ niha: Babilona seboea andrõ, ina zohorõ ba ina hocha andrõ, ba goeli danõ. *(Tes. II. 2, 7. F. 14, 8; 18, 2. 10).* Ba oe'ila, maboe ndra a- 6
lawe andrõ, do ni'amoni'õ andrõ, ba do zamadoehoe'õ Jesoe. Ba ahõlihõli sibai dõdõgoe, me oe'ila ia. *(F. 18, 24).*

II. Ba imane chõgoe mala'ika a- 7
ndrõ: Hana wa ahõlihõli dõdõoe? Da'oe'ombacha'õ chõoe zi lõ aboto ba dõdõ niha andrõ, ba ndra alawe andrõ, ba ba zaliwãliwa ba danõ andrõ, soloe'i ja'ia, si fitoe hõgõ, ba si foeloe rozi tandroe. Saliwãliwa 8
ba danõ andrõ, ni'ilaoe, ba no so fõna, ba lõ ja'ia iada'e, ba mõi ia mijawa dania, i'oroi gawoewoecha, ba isawa wa'atekiko; ba ahõlihõli dania dõdõ zowanoea ba goeli danõ andrõ, si lõ moesoera tõi ba zoera wa'aoeri andrõ, i'otarai wamobõrõ danõ'a, na la'ila zaliwãliwa ba danõ andrõ, me no so ia fõna, ba me lõ ja'ia iada'e, ba me so dania. *(F. 11, 7; 20, 12. 15).* Ba da'e mogoena dõ- 9
dõ, si so fa'atoeatoea! Hõgõ andrõ, si fitoe, ba fitoe hili, dadaoma ndra alawe andrõ; *(F. 13, 1. 18)*; ba 10
razo, dafitoe. Si dalima, ba no tekiko, si samõsa, ba so iada'e, ba si samõsa zoei, ba lõ si so na, ba na so ia, ba lõ tola ara ia. Ba saliwãliwa 11
ba danõ andrõ, si no so fõna, ba si lõ'õ iada'e, ba ja'ia wanete zi dafitoe andrõ, ba samõsa ia ba zi dafitoe andrõ, ba isawa wa'atekiko. Ba tandroe andrõ, si foeloe rozi, 12
ni'ilaoe, ba no razo, dafoeloe, si lõ sanema na amatõrõwa, ba lasõndra wa'abõlõ razo, saza wa'ara, awõ zaliwãliwa ba danõ andrõ. *(F. 13, 1. Dan. 7, 20. 24).* Ha sara dõdõ da'õ, 13
ba labe'e ba zaliwãliwa ba danõ andrõ wa'abe'era ba fa'abõlõra. Ja'- 14

ira zi fasoewõ dania ba Nono mbiribiri andrõ, ba abõlõ Nono mbiribiri moroi chõra, me no So'aja sochõ ia, ba me razo razo, ba awõnia andrõ, ba no nikaoni ba nitoetoejoe ba si lõ farõi. *(F. 16, 14; 19, 16 b. t. Tim. I. 6, 15. Mat. 24, 31).* Ba imane chõgoe: Idanõ andrõ, ni'ilaoe, ba zidadao zohorõ andrõ, ba no ngawalõ mado da'õ, ba niha sato, ba ngawalõ soi, ba ngawalõ li. *(Sin. 93, 3).* Ba tandroe andrõ, si foeloe rozi, ba saliwaliwa ba danõ andrõ, ba ja'ira zi fatioe tõdõ ba zohorõ andrõ, ba ha ja'ija'ia labe'e, ba si lõ noecha, ba la'ã nõsinia ba latoenoe ia, ba galitõ. *(F. 18, 7. 8).* Noa sa ibe'e ba dõdõra Lowalangi wamaloea gera'erania, ba folaoe si ha sara dõdõ, ba fame'e amatõrõwara ba zaliwaliwa ba danõ andrõ, irege te'o'ozoei niwa'õ Lowalangi andrõ. Ba ira alawe andrõ, ni'ilaoe, ba ja'ia mbanoea seboea andrõ, samatõrõ razo, ba goeli danõ. *(F. 16, 19).*

FAZA 18.

I. Fangombacha fangoehoekoe Babilona andrõ. II. Fange'esi zi fahoewoe chõnia. III. Te'ombacha'õ zoei wa'atekikonia.

I. **Ba** me aefa da'õ, ba oe'ila mala'ika bõ'õ, si mõi mitooe, moroi ba zoroego, sabõlõ sibai, ba tehagaini goeli danõ, ba lachõminia. Ba moe'ao ia, eboea linina, imane: No adoedoe, no adoedoe Mbabilona seboea andrõ, ba no tobali naha mbechoe ba koeroenga mbechoe si ra'ira'iõ, fefoe, ba koeroenga wofo si ra'ira'iõ, fefoe, sogoro ita, *(F. 14, 8. Jes. 21, 9; 34, 11–14. Jer. 51, 8; 50, 39),* me no labadoe wõfõ nagoe wõnoe andrõ, ba wohorõ andrõ chõnia, fefoe soi, ba no mohorõ chõnia razo andrõ, ba goeli danõ ba saniaga andrõ, ba goeli danõ, ba ba wa'abõlõ hochania lasõndra wo'ana'a. *(F. 14, 8. 10. Jer. 51, 7).* Ba oerongo li bõ'õ, moroi ba mbanoea si jawa, imane: Miheta ami chõnia, ja'ami banoeagoe, fa bõi fao ami ba horõnia andrõ, ba fa lõ gõna ami õsa, famakao ja'ia andrõ. *(Jes. 48, 20. Jer. 51, 6. 45).* Noa sa iroegi mbanoea si jawa horõra andrõ, ba noa sa itõrõ tõdõ Lowalangi golalõwara andrõ. *(F. 16, 19. Jer. 51, 9).* Misoelõni chõnia nilaoenia, ba mifodoea winaeta chõnia, dali wolaoenia andrõ; mako andrõ, nifo'õsinia, ba mifo'õsi chõnia, mifomendroea. *(Jer. 50, 15. 29. Sin. 137, 8).* Ndrohoendrohoe nifolachõminia ja'ia, ba ndrohoendrohoe ni'eboea'õnia hochania, ba mibe'e chõnia wa'afõchõ ba fa'aboe dõdõ. Me iwa'õ tõdõnia: Moedadao ndra'o, razo ira alawe, ba tenga si mate donga ndra'o, ba lõ'õ manõ oe'ila wa'aboe dõdõ. *(Jes. 47, 7 b. t.)* Andrõ dania so wamakaonia, ha ma'õchõ: Fa'amate, ba fa'aboe dõdõ, ba lofo, ba tetoenoe dania ia, ba galitõ, me no sabõlõ Zo'aja, Lowalangi, sangoehoekoe ja'ia andrõ. *(F. 17, 16. Jer. 50, 31 b. t.).*

II. **Ba** la'e'esi dania ia, ba fa'ala'alai chõnia razo andrõ, ba goeli danõ, si no mohorõ chõnia, si no molaoe hocha ba chõnia andrõ, na la'ila zimbo andrõ, ba wanoenoe ja'ia. *(F. 17. 2. Hes. 36, 26 b. t.).* Ba zarõoe so ira, ba wa'ata'oera wamakao ja'ia andrõ, lamane: Alai ndra'oegõ, alai ndra'oegõ, banoea seboea andrõ, Babilona, banoea sabõlõ andrõ, me ha saza wa'aso wangoehoekoe ja'oegõ! *(Aj. 2. Tes. I. 5, 3).* Ba mege'ege zaniaga andrõ ba goeli danõ, ba aboe dõdõ, ba chõnia andrõ, me lõ'õ sa'ae sowõli faniagara andrõ, *(Hes. 27, 27–36),* faniaga ana'a, ba firõ, ba indra'indra, ba manimani, ba moeko si sõchi, ba baroe loeo oengoe, ba soeto, ba baroe loeo kirimisi, ba eoe samohoea, fefoe, ba gamagama ifõ goeaza, ba gamagama eoe seboea bõli, fefoe; ba aramba, ba si'õli, ba kara foeala, awõ goeli geoe sami, ba daloedaloe amo-

ma, ba hadia ia nitoenoe, samohoea, ba daloedaloe nigoele'õ, ba koemõjõ, ba agoe, ba fanicha, ba hamo si sõchi, ba gandroe, ba sawi, ba biribiri, ba koedo, ba koereta, ba boto niha,
14 awõ noso niha. *(Hes. 27, 17).* Ba boea geoe andrõ, somasi dõdõoe, ba no aheta chõoe, ba hadia ia lachõmi fefoe, ba hadia ia zoadoe ba sohaga, ba no taja chõoe, ba lõ'õ
15 manõ sa'ae oroma ia. Saniaga da'õ, si no mo'ana'a ba chõnia, ba ba zarõoe so, ba wa'ata'oera wamakao ja'ia andrõ, mege'ege ira, ba aboe
16 dõdõra, ba lamane : Alai ndra'oegõ ! alai ndra'oegõ ! banoea seboea andrõ, si so noecha moeko si sõchi, ba baroe loeo oengoe, ba baroe loeo kirimisi, fõna, ba nibe'e ana'a, ba nifo'indra'indra, ba nifomanimani, me ha saza wa'adoedoe gana'a
17 si manõ. *(F. 17, 4).* Ba dozi doeroemoedi, ba dozi solojo misa, ba ono nowo, ba ha wa'ato zohalõwõ ba nasi, ba ba zarõoe so, *(F. 18, 11),*
18 ba moe'ao, me la'ila zimbo andrõ, ba wanoenoe ja'ia, lamane : Hezo zi fagõlõgõlõ ba mbanoea seboea
19 andrõ ? Ba lalaoe gawoegawoe ba hõgõra, ba moe'ao ira, mege'ege ba aboe dõdõ, lamane : Alai ndra'oego ! alai ndra'oegõ ! banoea seboea, ba zo'ana'a fefoe zi so owo ba nasi, balazi gana'ania andrõ ; me ha saza
20 wa'adoedoe. *(Hes. 27, 30).* Omoesoi'õ dõdõoe, ba chõnia, ja'oegõ soroego, ba ja'ami ni'amoni'õ, ba ja'ami sinenge, ba ja'ami sama'ele'õ, me no ilaoe mbalõmi chõnia Lowalangi. *(F. 12, 12. Jer. 51, 48).*
21 III. **Ba** ifazawa gowe mala'ika sabõlõ, si mane gowe zalawa seboea, ba itibo'õ ba nasi, imane : Si manõ wa'atetibo Mbabilona andrõ, banoea seboea andrõ, ba nangi sabõlõbõlõ, ba lõ moe'ila ia sa'ae. *(Jer. 51, 63.*
22 *b. t.)* Ba lõ'õ sa'ae terongo ba chõmõ wolaoe biola, ba folaoe hadia ia maimai, ba folaoe sigoe, ba falaoe torofe, ba lõ'õ sa'ae tesõndra ba chõmõ doeka hadia ia fefoe, ba lõ'õ sa'ae terongo ba chõmõ goko haloe ba wanoetoe fache. *(Jes. 24, 8).* Ba 23
lõ'õ sa'ae hoemaga ba chõmõ haga wandroe, ba li zangowaloe ba li nono nihalõ, ba lõ'õ sa'ae terongo ba chõmõ, me no salawa ba goeli danõ zaniaga andrõ chõoe, me no tefaeloengoe fefoe soi, ba wakelemoesa andrõ chõmõ ! *(Jer. 25, 10. Jes. 23,*
8). Ba tesõndra ba chõnia ndro za- 24
ma'ele'õ, awõ ndro ni'amoni'õ andrõ ba do niboenoe andrõ fefoe, ba goeli danõ. *(F. 17, 6. Mat. 23, 35–37).*

FAZA 19.

I. Fanoenõ zi so ba zoroego, me no adoedoe Mbabilona andrõ. II. Itenawa wangaloeloe chõnia mala'ika andrõ. III. Ilawa Keriso zaliwaliwa ba danõ andrõ, ba sama'ele'õ sofaja andrõ, awõ zi fao chõra.

I. **Me** aefa da'õ, ba oerongo, ba 1
hoelõ zeboea li niha sato, ba zoroego, lamane : „Haleloeja, chõ Lowalangida wangorifi andrõ, awõ lachõmi andrõ, awõ wa'abõlõ andrõ, *(F.*
12, 10), me no si ndroehoe ba me 2
no satoelõ wangoehoekoenia andrõ ; noa sa ihoekoe zohorõ andrõ, seboea, si no mamakiko oeli danõ, ba wohorõhorõnia andrõ, ba no ilaoe mbalõ ndro genoninia andrõ, ba dangania." *(F. 16, 7; 17, 1 b. t.).* Ba 3
lamane zoei : „Haleloeja, noemalõ mijawa zimbonia andrõ, iroegi zi lõ aetoe." *(F. 14, 11; 18, 9. 18. Jes. 34,*
10). Ba latoehi danõ satoea andrõ 4
si doea woeloe a õfa, awõ zaliwaliwa ba danõ andrõ si õfa nga'eoe, mangaloeloe ira chõ Lowalangi, sidadao ba dadaoma andrõ, lamane : Jadoehoe, Haleloeja! *(F. 4, 4. 9. 10).*
Ba so li, si otarai dadaoma andrõ, 5
imane : Misoeno Lowalangida, dozi ami motõi enoninia, sangata'oefi ja'ia, he iraono, ba he satoea. *(Sir.*
134, 1). Ba oerongo, ba hoelõ li zato, 6
ba hoelõ wegosogoso nidanõ seboea, ba hoelõ we'oegoe'oegoe mbanoea,

sabõlõbõlõ, lamane : **„Haleloeja, me no razo Zo'aja, Lowalangida andrõ, samatõrõ fefoe hadia ia !** *(F. 14, 2;* 7 *11, 15. 17).* **Data'omoesoi'õ dõdõda, ba ta'owoeawoea'õ dõdõda, ba tafosoemange ia ; me no iroegi walõwa Nono mbiribiri andrõ, ba me no ifa'anõ ia ngambatõnia,** *(Sin.* 8 *118, 24. F. 21, 2. 9),* ba no tetehe chõnia, ena'õ i'onoecha zi ndroehoe moeko si sõchi, sihaga ; moeko si sõchi andrõ sa, ba ja'ia wa'atoelõ niha ni'amoni'õ andrõ." *(F. 3, 5;* 9 *15, 6. Sin. 132, 9).* Ba imane chõgoe : Soera : **Ja'ahowoe nikaoni ba walõwa Nono mbiribiri andrõ !** Ba imane chõgoe : Da'õ li Lowalangi andrõ, si ndroehoe. *(F. 14, 13. Mat. 22, 2).*

10 II. **Ba** oetoehi danõ fõna gahenia, ba wangaloeloe chõnia. Ba imane chõgoe : Bõi ! Awõoe enoni ndra'-odo, ba awõ dalifoesõoe andrõ, si so famadoehoe'õ Jesoe andrõ. Chõ Lowalangi angaloeloe. Famadoehoe'õ Jesoe sa, ba ja'ia Geheha wama'-ele'õ andrõ. *(F. 22, 8 b. t. Hal. zin. 10, 25. 26. F. 12, 17).*

11 III. **Ba** oe'ila, teboka mbanoea si jawa, ba hiza koedo safoesi ba si fakoedo jawa, ba „Si lõ farõi" ba „Si ndroehoe" dõinia, ba atoelõ wangoehoekoenia ba fanoewõnia. *(F.* 12 *6, 2; 3, 14).* Ba no holahola galitõ hõrõnia, ba ba hõgõnia, ba no oja dakoela, so dõinia nisoera, si lõ i'-ila niha, ha ja'ia zangila ; *(F. 1, 14);* 13 ba baroenia, ba no moe'oengoegõ ba ndro, ba tõinia, ba „Taroma li Lowalangi". *(Jes. 63, 1–3. Joh. 1, 1).* 14 Ba la'o'õ ia sanoewõ andrõ, ba zoroego, ba hoeloe koedo safoesi, si ndroehoe moeko safoesi mbaroera. 15 Ba i'otarai mbawania gari satarõ, ena'õ ibe'e famoenoe soi andrõ. Ba ikoebaloi dania ira, si'o si'õli, ba ihoendragõ wolazi nagoe fõnoe saoechoe andrõ, chõ Lowalangi, samatõrõ fefoe, hadia ia. *(F. 1, 16; 2, 27;* 16 *14, 19. Jes. 63, 2 b. t.).* Ba so dõinia, nisoera ba dete mbaroenia ba ba zolania : Razo razo ba So'aja sochõ." *(F. 17, 14).* Ba oe'ila mala'- 17 ika, samõsa, si so ba loeo, ba moe'ao ia, eboea li, imane ba wofo fefoe, sihombo ba daloe mbanoea : Mi'-aine, mi'owoeloi ami, ba gowoeloa seboea andrõ, chõ Lowalangi, *(Hes. 39, 4. 17 b. t.),* ba wemanga nõsi 18 razo, awõ nõsi goemandra, awõ nõsi zabõlõ andrõ, awõ nõsi koedo, fabaja si fakoedo jawa, awõ nõsi zi tenga sawoejoe, fefoe, fabaja sawoejoe, ba õsi ndraono, awõ nõsi zatoea. Ba 19 oe'ila, me owoelo ira zaliwaliwa ba danõ andrõ razo ba goeli danõ, awõ zabõlõ andrõ chõra, ba wasoewõta ba zidadao ba koedo andrõ ba ba zabõlõ andrõ chõnia. *(F. 13, 1; 17,* 20 *12 b. t.).* Ba te'ala zaliwaliwa ba danõ andrõ labe'e, fabaja sama'-ele'õ sofaja andrõ, samazõchi tandra andrõ, mege, fõnania, famaeloengoe zi no manema tandra zaliwaliwa ba danõ andrõ, si no mangaloeloe ba wamaedonia andrõ ; tetibo'õ aoeri zi daroea andrõ ba mbawa alitõ andrõ, siholahola talõ balera. *(F. 16, 13;* 21 *13, 11–17; 20, 10–14. Dan. 7, 11).* Ba tánõ bõ'õ andrõ, ba niboenoe gari zidadao ba koedo andrõ, gari si otarai mbawania, ba aboeso wofo fefoe õsira andrõ.

FAZA 20.

I. Forate naga andrõ, hõnõ fache. II. Amatõrõwa andrõ si hõnõ fache. III. Fanoewõ naga andrõ, safoeria, ba fangoehoekoe ja'ia. IV. Femaoso zi mate, sato, ba fangoehoekoe safoeria.

I. **Ba** oe'ila mala'ika si mõi mi- 1 tooe, moroi ba zoroego, so chõnia wogoë mbawa gawoewoecha andrõ, awõ rate seboea, ba dangania. *(F. 18, 1; 1, 18).* Ba ira'oe naga andrõ, 2 oelõ satoea andrõ, ja'ia Gafõcha, Satana andrõ, ba irate, hõnõ fache wa'ara, *(F. 12, 9. Jes. 24, 21 b. t.),* ba itibo'õ ba gawoewoecha andrõ, 3

ba ikoesi ba ifotandro ba dete jaŵa, fa bõi sa'ae ifaeloengoe soi niha andrõ, irege aloea zi hõnõ fache. Ba aefa da'õ, ba ni'efa'õ ia, ba lõ ararā.

4 II. **Ba** oe'ila dadaoma, ba moedadao ira jaŵa, ba tetehe chõra, wangoehoekoe; awõ noso niha, ni'ewa bagi, ba wamadoehoe'õ Jesoe andrõ, ba ba daroma li Lowalangi andrõ, ba si lõ irai mangaloeloe ba zaliŵaliŵa ba danõ andrõ ba ba wamaedonia andrõ, ba si lõ manema tandra andrõ, ba gangangora, ba ba dete dangara; ba ifoeli aoeri ira ba salaŵa ira, awõ Keriso, hõnõ fache wa'ara. *(Dan. 7, 9. 22. 27. Mat. 19, 28. F. 6, 9; 13, 15 b. t.; 5,*

5 *10)*. Ba tánõ bõ'õ, si mate, ba lõ aoeri na, irege no aloea zi hõnõ fache andrõ. Da'õ wemaoso si fõfõna a-

6 ndrõ. *(Kor. I. 15, 23. 24)*. Ja'ahowoe ba no ni'amoni'õ zogamõ femaoso si fõfõna andrõ. Tebai ilaŵa da'õ fa'amate si samoeza andrõ; ere ira chõ Lowalangi, ba chõ Keriso, ba salaŵa ira awõnia, zi hõnõ fache andrõ. *(F. 2, 11; 20, 14; 1, 6. Fet. I. 2, 5. 9)*.

7 III. **Ba** na no aloea zi hõnõ fache andrõ, ba te'efa'õ Zatana ba

8 goeroengania andrõ. Ba mõi ia baero, ba wamaeloengoe soi andrõ, ba watalinga danõ, si õfa, Gogi andrõ ba Magogi, ba wangowoeloi ja'ira ba wanoewõ, ba fa'atora, ba no timba ngawoea nene ba mbewe nasi. *(Jes. 11, 12. Hes. 38 ba 39. F.*

9 *16, 14)*. Ba mõi ira mijaŵa, ba daloe danõ, ba lafasoei golombasewa niha ni'amoni'õ andrõ, ba banoea omasiõ andrõ. Ba aechoe galitõ, moroi ba mbanoea si jaŵa, ba i'ā ira.

10 *(Hes. 38, 22; 39, 6)*. Ba Afõcha andrõ, samaeloengoe ja'ira, ba tetibo'õ ba mbaŵa alitõ ba balera andrõ, ba zi so gõi zaliŵaliŵa ba danõ andrõ ba sama'ele'õ sofaja andrõ; ba tefakao ira bongi ma'õchõ, iroegi zi lõ aetoe. *(F. 19, 20; 14, 10. 11. Mat. 25, 41)*.

IV. **Ba** oe'ila dadaoma seboea, 11 safoesi, awõ zidadao jaŵa; ba wamaiginia moloi danõ, fabaja banoea si jaŵa, ba lõ faloecha naha chõra. *(F. 4, 2. Fet. II. 3, 7 b. t.)*. Ba oe'ila 12 zi no mate fefoe, he satoea, ba he iraono, fõna dadaoma andrõ so ira, ba tebokai zoera; ba tebokai zoera bõ'õ, ja'ia zoera wa'aoeri andrõ. Ba tehoekoe zi mate andrõ, balazi nisoera ba zoera andrõ, dali mboeaboeara. *(F. 3, 5; 21, 27; 2, 23. Dan. 7, 10. Mat. 16, 27)*. Ba ibe'e baero 13 asi zi mate andrõ chõnia, ba fa'amate andrõ, ba banoea tooe, ba labe'e baero zi mate andrõ, chõra, ba tehoekoe, dali mboeaboea zamõsana. *(Joh. 5, 28. 29)*. Ba fa'amate andrõ, 14 ba banoea tooe, ba tetibo'õ ba mbaŵa alitõ andrõ, ja'ia wa'amate si samoeza andrõ, baŵa alitõ. *(F. 21, 8. Kor. I. 15, 26. 54. 55)*. Ba na so 15 zi lõ moesõndra tõi, na lõ moetanõ ba zoera wa'aoeri, ba tetibo'õ ba mbaŵa alitõ andrõ. *(F. 20, 10)*.

FAZA 21.

I. Famohooeni banoea ba tanõ.
II. He wisa Jeroezalema si bohooe andrõ.

I. **Ba** oe'ila mbanoea si jaŵa, si 1 bohooe, ba tanõ si bohooe; noa sa noemalõ mbanoea si jaŵa si fõfõna, awõ danõ si fõfõna andrõ, ba lõ asi sa'ae. *(F. 20, 11. Jes. 65, 17; 66, 22. Fet. II. 3, 13)*. Ba oe'ila mbanoea 2 ni'amoni'õ andrõ, Jeroezalema si bohooe, silalõ mitooe moroi ba mbanoea si jaŵa, moroi ba Lowalangi, nihaogõ, hoelõ nono nihalõ, si no mangehao chõ zangai ja'ia. *(F. 3, 12. Heb. 12, 22)*. Ba oerongo li seboea, 3 moroi ba dadaoma andrõ, imane: **Hiza nose Lowalangi andrõ ba niha, ba mowanoea ia ba chõra, ba ja'ira, ba banoeania, ba ja'ia, Lowalangi, ba awõra,** *(Hes. 43, 7; 37, 27. Heb. 9, 11)*, **ba i'osi dania daŵa hõrõ,** 4 **fefoe, ba hõrõra, ba lõ fa'amate sa'ae, ba lõ fa'aboe dõdõ, ba lõ fe-**

ge'ege, ba lõ fa'afõchõ sa'ae, me no noemalõ zi fõfõna andrõ. *(F. 7, 17. Jes. 35, 10).* Ba imane sidadao ba dadaoma andrõ : Hiza, oebohooeni fefoe hadia ia ! Ba imane : Tanõ ba zoera, me si lõ teboelõ ba me no si ndroehoe daroma li andre. *(F. 20, 11. Jes. 43, 18. 19).* Ba imane chõgoe : No awai. Alafa ndra'o ba omega, bõrõta ndra'o ba amozoea. Ba zowõchi tõdõ oebe'e nidanõ goemboe, idanõ fangorifi andrõ, saoha gõlõ. *(F. 16, 17; 1, 8; 22, 13. 17).* **Ha niha zi mõna, da'õ zanema da'õ, ba Lowalanginia ndra'o ba onogoe ia.** *(F. 3, 21. Heb. 1, 5).* Ba sada'oeda'oe andrõ, ba si lõ mamati, ba si ra'ira'iõ, ba sange'e ba sohorõ, ba si fakelemoe, ba same'eme'e adoe, ba dozi sofaja, ba ba mbawa andrõ, siholahola alitõ ba talõ balera, mo'oeracha ira, ja'ia wa'amate si samoeza andrõ. *(F. 22, 15; 19, 20. Gal. 5, 19 b. t. Efes. 5, 5).*

II. **Ba** so zamõsa awõ mala'ika si dafitoe andrõ, si so mako andrõ, si fitoe, nifo'õsi famakao andrõ, si fitoe balõ, safoeria, ba hoemede ia chõgoe, imane : Taboe, da'oe'oroma'õ chõoe nono nihalõ andrõ, fo'omo Nono mbiribiri andrõ. *(F. 15, 1. 6. 7; 19, 7).* Ba i'ohe ndra'o ba hili seboea, salawa, aheta nosogoe, ba ioroma'õ chõgoe mbanoea ni'amoni'õ andrõ, Jeroezalema, silalõ mitooe, moroi ba mbanoea si jawa, moroi ba Lowalangi, *(F. 21, 2. Hes. 40, 2),* no so chõnia lachõmi Lowalangi. Ba hagania, ba hoelõ manimani fondrege zeboea bõli, hoelõ jasibi sobaloeri. *(Hes. 48, 30–35; 43, 2 b. t.).* So gõli kara, eboea ba alawa, ba felendroea mbawa gõli, ba ba dete mbawa gõli, ba felendroea mala'ika, ba tõi, nisoera ba dete, tõi mado Ndraono Gizeraëli andrõ, si felendroea. Moroi ba gatoemboecha, ba tõloe mbawa gõli, ba moroi jõoe, ba tõloe mbawa gõli, ba moroi raja, ba tõloe mbawa gõli, ba moroi ba gaechoela, ba tõloe mbawa gõli. Ba tojo gõli kara, õli mbanoea andrõ, ba no felendroea, ba ba detenia, ba felendroea dõi, tõi zinenge Nono mbiribiri andrõ, si felendroea. *(Mat. 16, 18. Efes. 2, 20).* Ba chõ zihede chõgoe andrõ, ba so helo ana'a, ba wanoe'a banoea andrõ, fabaja bawa gõlinia ba õlinia kara andrõ. *(F. 11, 1).* Ba õfa sagi naha mbanoea andrõ, ba faoma ira wa'anaoenia wa'ebolonia. Ba isoe'a mbanoea helo no mege, ba otoe ngaloeo fofanõ. Faoma ira wa'anaoenia wa'ebolonia ba fa'alawania. *(Hes. 48).* Ba isoe'a gõlinia kara no mege, ba otoe a õfa woeloe a õfa hela, fanoe'a ba niha, ja'ia wanoe'a mala'ika. Ba õlinia kara andrõ, ba jasibi, ba banoea, ba si ndroehoe mbalaki, hoelõ zõrõmi sohahaoe. Ba tojo gõli mbanoea andrõ, kara, ba nifomanimani, hadia ia ngawalõ, fangehaonia. Tojo si fõfõna andrõ ba jasibi, ba fanetenia, ba nila, ba fanete da'õ, ba kalisedo, ba fanete da'õ, ba soemoeroedi, *(Jes. 54, 11. 12),* ba fanete da'õ, ba oena, ba fanete da'õ, ba jakoedi sojo, ba fanete da'õ, ba firoesi, ba fanete da'õ, ba asaki, ba fanete da'õ, ba jakoedi sa'oesõ, ba fanete da'õ, ba sasabadioe, ba fanete da'õ, ba foesifaraga, ba fanete da'õ, ba maritaisi. Ba bawa gõli andrõ, si felendroea, ba no felendroea manimani, samboesamboea bawa gõli, ba ha samboesamboea manimani. Ba ewali ba mbanoea ba si ndroehoe mbalaki, hoelõ zõrõmi sohahaoe. *(F. 22, 2).* Ba osali, ba lõ oe'ila ba mbanoea ; osalira sa'ae Zo'aja, Lowalangi, samatõrõ fefoe, hadia ia, ba Ono mbiribiri andrõ. Ba ba mbanoea andrõ, ba lõ mogoena loeo ba bawa, ena'õ hoemaga chõnia ; ihagaini sa'ae ia lachõmi Lowalangi andrõ, ba soeloenia Nono mbiribiri andrõ. *(F. 22, 5. Jes. 60, 19).* Ba mowaõwaõ ba hagania soi niha, ba razo andrõ, ba goeli danõ, ba la'ohe mijomo chõnia

lachõmira. *(Jes. 60, 3. 5 b. t. Sin. 72,*
25 *10).* Ba lõ lakoesi mbawa gõlinia, na ma'õchõ, ba si bongi, ba lõ'õ sa ba da'õ. *(Jes. 60, 11. 20. Sach. 14, 7).*
26 Ba la'ohe mijomo chõnia lachõmi
27 soi niha, fabaja girõgirõra. Ba lõ'õ manõ mõi bacha chõnia zi ra'ira'iõ ba solaoe sogoro ita, awõ waja, ha si no moetanõ ba zoera tõi, ba zoera wa'aoeri andrõ, chõ Nono mbiribiri andrõ. *(Jes. 52, 1; 60, 21. F. 22, 14. 15; 13, 8).*

FAZA 22.

I. He wisa Jeroezalema si bohooe andrõ na. II. Tenga faja wama'-ele'õ andrõ, ba lõ ara tõ itõrõ. III. Fango'ozoei.

1 I. **Ba** i'oroma'õ chõgoe zara noengo nidanõ fangorifi, no ohahaoe, hoelõ mbaloeri, si otarai dadaoma Lowalangi andrõ ba dadaoma Nono mbi-
2 ribiri andrõ, *(Hes. 47, 1),* ba daloe golajamania ; ba faoma fatambai nidanõ andrõ, ba eoe fangorifi andrõ, mewelendroea mowoea, sara-sara wawa, ba so mboeania. Ba boeloe geoe andrõ, ba famadõhõ wõchõ soi niha baero andrõ. *(F. 21,*
3 *21; 2, 7. Hes. 47, 12).* Ba lõ'õ sa'ae fangelifi, hadia ia. Ba so chõnia dadaoma Lowalangi, ba dadaoma Nono mbiribiri andrõ. Ba lafosoemange ia enoninia andrõ. *(F. 21, 27.*
4 *Sach. 14, 11).* Ba la'ila mbawania, ba so ba gangangora dõinia. *(Mat. 5, 8. Heb. 12, 14. Sin. 17, 15. F. 3,*
5 *12).* Ba lõ si bongi sa'ae. Ba lõ mogoena chõra haga wandroe, ba he haga loeo, me ihagaini ira So'aja, Lowalangi, ba salawa ira, iroegi zi lõ aetoe. *(F. 21, 22–25. Dan. 7, 18. 27. Tim. II. 2, 12).*
6 II. **Ba** imane chõgoe : Si lõ teboelõ ba si ndroehoe daroma li andre. Ba So'aja andrõ, Lowalangi Geheha zama'ele'õ andrõ, ba no ifatenge mala'ikania, ba wangoroma'õ chõ genoninia andrõ, hadia zi
7 lõ ara tõ itõrõ. *(F. 21, 5; 1, 1).* Ba hiza, alio so ndra'o. Ja'ahowoe zolo'õ taroma li fama'ele'õ andrõ, ba zoera andre. *(F. 1, 3).* Ba ja'o, Johane, 8 zangila da'õ ba samondrongo. Ba me aefa oerongo, ba me aefa oe'ila, ba oelaoegõ tooe ndra'o, ba wangaloeloe ba mala'ika andrõ, sangoroma'õ chõgoe da'õ. *(F. 1, 4. 9 b. t. 19, 10).* Ba imane chõgoe : Bõi ! 9 Awõoe enoni ndra'o, ba awõ dalifoesõoe sama'ele'õ andrõ, ba awõ zolõ'õ taroma li andrõ ba zoera andre ; chõ Lowalangi angaloeloe. Ba 10 imane chõgoe : Bõi fotandro daroma li fama'ele'õ andrõ, ba zoera andre ; noa sa'ae ahatõ ginõtõ andrõ. *(F. 10, 4. Fil. 4, 5).* Solaoe si lõ atoelõ, 11 ba jamoetohoegõ wolaoe, ba si ra'-ira'iõ, ba jamoetohoegõ wa'ara'ira'iõ; ba satoelõ, ba jamoetohoegõ wolaoe satoelõ, ba ni'amoni'õ, ba jamoetohoegõ we'amoni'õ ja'ia. *(Dan. 12, 10. Tim. II. 3, 13. Kol. 1, 10. 11).* Hiza, 12 alio so ndra'o, ba fao chõgoe loeo andrõ chõgoe, ba wanoelõni ba zamõsana, dali mboeaboeania. *(F. 2, 23. Jes. 62, 11. Rom. 2, 6).* Alafa 13 ndra'o ba omega, si fõfõna ndra'o ba safoeria, bõrõta ndra'o ba amozoea. *(F. 21, 6).* Ja'ahowoe zama- 14 bago noechara, ena'õ tetehe chõra geoe fangorifi andrõ, ba ena'õ tefatõrõ ira ba mbawa gõli andrõ, mijomo ba mbanoea. *(F. 14, 12; 21, 12).* Baero so nasoe andrõ, awõ zi fake- 15 lemoe, awõ zohorõ, awõ zange'e, awõ zame'eme'e adoe, awõ dozi solaoe faja, ba somasi ja'ia. *(F. 21, 8. Fil. 3, 2. Kor. I. 6, 9. 10).* Ja'o, Jesoe a- 16 drõ, no oefatenge mala'ika andrõ chõgoe, ba wamadoehoe'õ chõmi da'õ, ba mbanoea niha Keriso andrõ. Lewiõ Dawido ndra'odo, lewiõ ba mbõrõ, ba ma'oewoenia, madala andrõ, sihaga. *(F. 1, 1. 2. 11; 5, 5. Jes. 11, 1. 10).*

III. **Ba lamane Eheha ba ono** 17 **nihalõ andrõ : Aine ! Ba ha niha zamondrongo, ba jamoewa'õ : Aine ! Ba ha niha zowõchi tõdõ, ba ja-**

mõi, ha niha zomasi, ba jamoetema nidanõ fangorifi saoha gõlõ. *(F. 21,* 18 *6. Jes. 55, 1. Joh. 7, 37; 4, 14).* Oefadoehoe'õ ba niha fefoe, samondrongo taroma li fama'ele'õ andrõ ba zoera andre : Na so zondrooe'õ ja'ia, ba ifatõrõ chõnia Lowalangi wamakao andrõ, nisoera ba zoera andre. 19 *(Moz. V. 4, 2. Amaed. 30, 6).* Ba na so zomboewoe taroma li ba zoera wama'ele'õ andre, ba iheta Lowalangi goerachania ba geoe fangorifi andrõ ba ba mbanoea ni'amoni'õ andrõ, nisoera ba zoera andre. *(F. 22, 14; 21, 2. 10).* **Imane samadoehoe'õ da'e : Ja'ia, lõ ara tõ so ndra'o. Jadoehoe ; aine Jesoe, So'aja !** *(F. 1, 7. Heb. 10, 37 b.t.)* Jafaloecha ami 21 fefoe wa'eboea dõdõ Zo'aja ja'ita, Jesoe. *(Rom. 16, 24).*

TANÕ FALESITINA
Tanõ niha Jehoeda
me loeo Doehada Jesoe.
SIDONA
Sarefa
TIRO
DAMASEKO
KAIZARIA WILIPO
Betisa'ida
AKO
Kafana'oema
Magadala
Bawa
Genezare
TIBERIA
Kana
H.Dabora
Kazareta
Karemeli
Kizona
Na'i
Soenema
Jezer'eli
Betisana
H.Giliboa
Gadara
Jarimoe
KAIZARIA
Jabe
Dotana
Eferona
Samaria
H.Gebal
Giligala
Sichema
H.Garisi
Betabara
Jabolo
JOFE
Silo
Lida
Modi
Eferaji
Betieli
FILADEFIA
Ekerona
Jericho
Giligala
Rama
Ema'oesa
JEROEZALEMA
H.Wanicha
Betania
Betifage
Kendrona
Hesibona
H.Nebo
Asoto
ASIKALO
Betilechema
Tekoa
Egelono
GASA
Heberona
Makeroe
Arono
Bereseba
ASI BA DALOE
SILOEA ASI SI MATE
IDOEMAIA
IRAONO MOAB
ARABIA
FÔNIKIA
SARIA
TOERAIA
SAMARIA
FERAIA
JOEDA
Libano
Hteremono
(ARAMO)
Jorida'no

TŌRŌWA WAOELO
SINENGE JESOE
Fekoli si fōfōna
Fekoli fanete zi fōfōna
Fekoli " " doea.
Fekoli " " tōloe
ASI SAITŌ
ASI ADERIA
ASI BA DALOE
ILIRIA
TARAKIA
MAKEDONIA
ACHAJA
BITINIA
GALATIA
FONDRO
KAFADOKIA
MIZIA
FIRIGIA
LIDIA
LIKAONIA
FIZIDIA
PAMFILIA
LIKIA
KILIKIA
ZIRIA
(ARAMO)
FONIKIA
GALILEA
SAMARIA
JOEDAIA
IDOEMAIA
ARABIA
TANŌ MISERAJI
KIRENE
AFERIKA
ITALIA
Korosika
Saradinia
Sisilia
Sirakoeso
Melite (Malata)
RONA
Tiberi
Feeteoli
Filifi
Tesalonika
Beroia
Samotarake
Aso
Troa
Atena
Korindro
Tanō Heleni
Samo
Fatemo
Kereta
Laboea si sōchi
Rodo
Mileti
Efeso
Simena
Filadefia
Andiochia
Laodikia
Ikonia
Lisitera
Daiebe
Tareso
Atalia
Ferege
Kifero
Salami
Fafo
ANDRIOCHIA
Farali
Damaseko
Kaizaria Wilife
Sidona
Tiro
Tiberia
Kaizaria
Joridane
JEROEZALEMA
Jofe
Gasa
ALESANDRIA
H. Zinai
H. Horebi

#28